བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། 藏漢大辭典

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ
ཏ	ཐ	ད	ན	པ	ཕ	བ	མ
ཙ	ཚ	ཛ	ཝ	ཞ	ཟ	འ	ཡ
ར	ལ	ཤ	ས	ཧ	ཨ	**其他內容**	

ཀ	ཁྱ	ཀྱ	ཁྲ	ཀྲ	ཀྵ	
ཁྲྀ	ཁྲྭ	ཁྭ	ཁྱ	ཁྲ		
དྲ+ཀ	དྲ+ཁྱ	དྲ+ཁྲ				
བ+ཀ	བ+ཁྱ	བ+ཁྲ	བ+ཁྲྭ			
ཏཀ	ཏཁྱ	ཏཁྲ				
ཏཀྵ	ཏཀྵྱ	ཏཀྵྲ				
བ+ཏཀ	བ+ཏཁྱ					
བ+ཏཀྵ	བ+ཏཀྵྱ	བ+ཏཀྵྲ				

ཀ	ཀཁ	ཀང		ཀན	ཀབ	
	ཀམ	ཀའ	ཀར	ཀལ		
ཀི		ཀཱི				
	ཀྀ	ཀཱྀ				
ཀུ	ཀཁ	ཀང		ཀན		
	ཀྂ					
ཀེ	ཀཁ	ཀང				
	ཀཻ	ཀའ	ཀར			
ཀོ	ཀཁ	ཀང		ཀན	ཀབ	
		ཀའ	ཀར	ཀལ	ཀཤ	

གྱེན	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཉ
	-ཐ	-ད	-ན	-པ	-ཕ	-བ
	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ	-ཞ
	-ཟ					

ཀ	ཀྱ	ཀྲ	ཀྲྀ	ཀླ	ཀླྀ	
ཁ	ཁྱ	ཁྲ	ཁྲྀ	ཁླ	ཁླྀ	
ག	གྱ	གྲ	གྲྀ			
ང						
ཅ	ཅྱ	ཅྲ				
ཆ	ཆྱ	ཆྲ				
ཇ	ཇྱ	ཇྲ				
ཉ						
ཏ	ཏྲ	ཏྲྀ	ཏྭ			
ཐ	ཐྲ	ཐྲྀ	ཐྭ			
ད	དྲ	དྲྀ	དྭ			
ན						
པ	པྱ	པྲ	པྲྀ	པླ	པླྀ	
ཕ	ཕྱ	ཕྲ	ཕྲྀ	ཕླ	ཕླྀ	
བ	བྱ	བྲ	བྲྀ	བླ	བླྀ	
མ						
ཙ	ཙྱ	ཙྲ	ཙྲྀ			
ཚ	ཚྱ	ཚྲ	ཚྲྀ			
ཛ	ཛྱ	ཛྲ	ཛྲྀ			
ཝ						
ཞ	ཞྱ	ཞྲ	ཞྲྀ			
ཟ	ཟྱ	ཟྲ	ཟྲྀ			
འ						
ཡ						
ར						
ལ						
ཤ	ཤྱ	ཤྲ	ཤྲྀ	ཤླ	ཤླྀ	
ས	ས྄	སྱ	སྲ	སྲྀ	སླ	སླྀ
ཧ	ཧྱ	ཧྲ	ཧྲྀ	ཧླ	ཧླྀ	
ཨ						

ལྷ	ལྷག	ལྷད	ལྷན	ལྷབ	ལྷམ	ལྷས
ལྷུ	ལྷུད	ལྷུབ	ལྷུའི			
ལྷོ	ལྷོག	ལྷོད				
དཀ	དཀག	དཀན	དཀའ	དཀར		
	དཀུ					
	དཀོག	དཀོན	དཀོར	དཀོས		
དཀྱ	དཀྱེལ					
	དཀྲུ	དཀྲུས				
	དཀྱེར	དཀྱེལ				
	དཀྲོར					

དཀར	-ཀ	-ཁ	-ག	-ཆ	-ཇ	-ཉ
	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ	-ཕ
	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཞ	-ཟ
	-འ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ	-ས

དཀ	དཀི	དཀིག	དཀིས			
	དཀུག	དཀུམ				
	དཀྱི					
	དཀྲིག	དཀྲིང	དཀྲིལ			
བཀ	བཀག	བཀང	བཀད	བཀན	བཀབ	
	བཀའ	བཀའི	བཀར	བཀལ	བཀས	
	བཀུ	བཀུག	བཀུམས	བཀུར	བཀུས	
	བཀོག	བཀོང	བཀོད	བཀོན	བཀོལ	

བཀའ་	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཆ	-ཉ
	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ	-ཕ
	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ
	-ཞ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ	-ས

བ+ཀྱ	བཀྱག	བཀྱལ				
	བཀྱི	བཀྱིག	བཀྱིལ	བཀྱིས		
	བཀྱེ	བཀྱེད	བཀྱེས			
	བཀྱོན					
བ+ཀྲ	བཀྲ	བཀྲག	བཀྲབ	བཀྲམ	བཀྲལ	བཀྲས
	བཀྲི	བཀྲིས				
	བཀྲུ	བཀྲུམས	བཀྲུས			
	བཀྲེན	བཀྲེས				
	བཀྲོངས	བཀྲོབས	བཀྲོལ	བཀྲོས		
བ+ཀླ	བཀླག	བཀླུབས				

ཀ	ཀང	ཀན				
ཀུ	ཀུན	ཀུབ	ཀུས			
ཀེ	ཀེད					
ཀོ	ཀོང	ཀོན	ཀོས			
ཀྱ	ཀྱང	ཀྱན	ཀྱལ			
ཀྲེན	ཀྲོང					
ཁག	ཁལ					
ཁུ	ཁུག					
ཁོ	ཁོག					

ཤད	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ			

སྐ	སྐཱ	སྐང	སྐད	སྐན	སྐབས	སྐམ
	སྐར	སྐལ	སྐས			
སྐུ	སྐཱུ	སྐུང	སྐུད	སྐུན	སྐུམ	སྐུའི
	སྐཱུར	སྐཱུལ	སྐཱུས			
སྐེ	སྐཱེ	སྐེད	སྐེམ	སྐེའི		
སྐོ	སྐོག་ས	སྐོང	སྐོན	སྐོབས	སྐོམ	སྐོར
	སྐོལ	སྐོས				

ཀྱི	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ			

ཀུ	ཀུག	ཀུང	ཀུབས	ཀུར	ཀུས	
ཀྱུ	ཀྱུགས	ཀྱུང	ཀྱུད	ཀྱུན	ཀྱུབས	ཀྱུལ
	ཀྱུས					
ཀྲུ	ཀྲུག	ཀྲུང	ཀྲུད	ཀྲུར	ཀྲུས	
ཀླུ	ཀླུག	ཀླུདས	ཀླུད	ཀླུན	ཀླུམས	ཀླུར
	ཀླུལ	ཀླུས				
ཀྭེ	ཀྭེག	ཀྭེང	ཀྭེད	ཀྭེན	ཀྭེབ	
	ཀྭེམ	ཀྭེར	ཀྭེལ	ཀྭེས		

ཀྱི	-ཀ	-ག	-ང	-ཆ	-ཉ	-ཏ
	-ད	-ན	-ཕ	-ཐ	-བ	-མ
	-ཚ	-ཛ	-ཞ	-ཡ	-ཤ	-ས

ཀྱ	ཀྱག	ཀྱང	ཀྱན	ཀྱབ	ཀྱཀ	
ཀྱཀ						
ཀྱུ	ཀྱུག	ཀྱུན	ཀྱུས			
	ཀྱོག	ཀྱོང				
བ+ཀ	བཀའམ					
	བཀུ	བཀུན	བཀུས			
	བཀོ	བཀོས				
བ+ཀུ	བཀུང					

བསྐ	བསྐད	བསྐམ	བསྐལ			
བསྐྱ	བསྐྱག	བསྐྱང	བསྐྱམ	བསྐྱར	བསྐྱལ	བསྐྱས
བསྐྲ	བསྐྲད	བསྐྲན	བསྐྲབ	བསྐྲམ	བསྐྲལ	བསྐྲས
བསྐྭ	བསྐྭང	བསྐྭད	བསྐྭབ	བསྐྭམ	བསྐྭར	བསྐྭལ
	བསྐྲས					
བསྐྱི	བསྐྱིམ	བསྐྱིལ	བསྐྱིས			
བསྐྱག	བསྐྱང	བསྐྱད	བསྐྱར			
བསྐྱེད						
བསྐྲོག	བསྐྲོད	བསྐྲོན	བསྐྲོར	བསྐྲོས		
བསྐྲུབ	བསྐྲུ	བསྐྲུན	བསྐྲུས	བསྐྲོག		

ཀ	ཁི	གུ	ཀེ	ཀོ		
ཀྲ	ཁྲ	གྲ				
མ+ཀ	མ+ཁྲ	མ+གྲ				
འ+ཀ	འ+ཁྲ	འ+གྲ				

ཀ	ཁག	ཁང	ཁད	ཁན	ཁབ	
	ཁམ	ཁར	ཁས			
ཀི	ཁིས					
ཀུ	ཁུག	ཁུང	ཁུད	ཁུན	ཁུམ	
	ཁུར	ཁུལ	ཁུས			
ཀེ	ཁེག	ཁེང	ཁེད	ཁེན	ཁེབ	
	ཁེཀྵ	ཁེར	ཁེལ			
ཀོ	ཁོག	ཁོང	ཁོད	ཁོན	ཁོབ	
	ཁོམ	ཁོར	ཁོལ	ཁོས		

ཁ	ཁ-ཀ	ཁ-ཁ	ཁ-ག	ཁ-ང	ཁ-ཅ	ཁ-ཆ
	ཁ-ཇ	ཁ-ཉ	ཁ-ཏ	ཁ-ཐ	ཁ-ད	ཁ-ན
	ཁ-པ	ཁ-ཕ	ཁ-བ	ཁ-མ	ཁ-ཙ	ཁ-ཚ
	ཁ-ཛ	ཁ-ཝ	ཁ-ཞ	ཁ-ཟ	ཁ-ཡ	ཁ-ར
	ཁ-ལ	ཁ-ཤ	ཁ-ས	ཁ-ཧ		

ཁྱ	ཁྱཱ	ཁྱད	ཁྱབ	ཁྱམ	ཁྱར	
ཁྱི	ཁྱཱིས	ཁྱིད	ཁྱིམ	ཁྱིའུ	ཁྱིར	ཁྱིལ
ཁྱུ	ཁྱཱུ	ཁྱུད	ཁྱུད	ཁྱུར		
ཁྱེ	ཁྱེད	ཁྱེམ	ཁྱེའུ	ཁྱེར	ཁྱེལ	ཁྱེས
ཁྱོ	ཁྱཱོ	ཁྱོད	ཁྱོན	ཁྱོམ	ཁྱོར	ཁྱོས

ཁ	ཁག	ཁང	ཁད	ཁན	ཁམ	ཁལ
ཁི	ཁིག	ཁིད	ཁིམས	ཁིཏ	ཁིས	
ཁུ	ཁུང	ཁུད	ཁུན	ཁུམ	ཁུཏ	ཁུས
ཁེ	ཁེགས	ཁེད	ཁེན	ཁེམ	ཁེཏ	ཁེལ
	ཁེས					
ཁོ	ཁོག	ཁོང	ཁོད	ཁོན	ཁོམ	ཁོལ
	ཁོས					

མ+ཁ	མཁན་	མཁའ་	མཁའི་	མཁར་	མཁལ་	མཁས་
	མགྲུ	མགྲུར				
	མཆོ	མཆོས				
མ+གྲ	མགྲིད					
	མགྲུད					
	མགྲེན					
མ+ག	མགང་					
	མགྲིག	མགྲིས				
	མགྲེགས					

འ+ཁ	འཁང	འཁན	འཁམས	འཁར	འཁལ	
	འཁུ	འཁུག	འཁུན	འཁུམ	འཁུར	
		འཁུལ	འཁུས			
	འཁེང	འཁེལ				
	འཁོག	འཁོང	འཁོད	འཁོན	འཁོབ	འཁོར
		འཁོལ	འཁོས			
འ+ག	འགྲ	འགྲམ	འགྲང	འགྲལ		
	འགྲི	འགྲིམས	འགྲིང	འགྲིལ		
	འགྲུ	འགྲུད	འགྲུན	འགྲུང	འགྲུས	འགྲེར
	འགྲོ	འགྲོང	འགྲོམ	འགྲོར	འགྲོལ	འགྲོས

འ+ཁྲ	འཁྲ	འཁྲང	འཁྲན	འཁྲབ	འཁྲས	
	འཁྲི	འཁྲིག	འཁྲིད	འཁྲིམས	འཁྲིལ	འཁྲིས
	འཁྲུ	འཁྲུག	འཁྲུང	འཁྲུད	འཁྲུན	འཁྲུལ
		འཁྲུས				
	འཁྲེན	འཁྲེབ				
	འཁྲོག	འཁྲོངས	འཁྲོལ			

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	
ཇ	ཉ	ཏ	ཐ	ད	ན	
ཀ+ཀ	ཀ+ཁ	ཀ+ག				
ད+ཀ	ད+ཁ	ད+ག				
མ+ཀ	མ+ཁ	མ+ག				
འ+ཀ	འ+ཁ	འ+ག				
ཤ	ཧ	ཨ	ཀྵ	ཁྱ	ཁྲ	
བཀའི	བ+ཧ	བ+ཨ	བ+ཀྵ	བ+ཁྱ		

གཱ	གཱག	གཱང	གཱངས	གཱཆྪིར	གཱད	གཱན
གཱཆྪི	གཱབ	གཱམ	གཱཡ	གཱར	གཱལ	གཱས
གཱི	གཱིད	གཱིན	གཱིམ	གཱིས		
གཱུ	གཱུག	གཱུད	གཱུད	གཱུན	གཱུཔ	གཱུཧྨ
	གཱུམ	གཱུར	གཱུལ	གཱུས		
གཻ	གཻག	གཻར	གཻལ			
གོ	གོག	གོད	གོད	གོན	གོབ	གོམ
	གོཡ	གོར	གོལ	གོས		

གྱ	གྱཱ	གྱང	གྱད	གྱབས	གྱམ	གྱར
གྱི	གྱིང	གྱིན	གྱིམ	གྱིས		
གྱུ	གྱུར					
གྱེན	གྱེར	གྱེས				
གྱོ	གྱོང	གྱོད	གྱོན	གྱོལ	གྱོས	གྱྲོ

བ	བག	བྱ	བྱས	བྱབ	བྱམ	བྱལ
	བས					
བི	བིབ	བིམ	བིཏ	བིལ		
བུ	བུག	བུྱ	བུབ	བུམ	བུའི	བུར
	བུལ	བུས				
བེ	བེམས	བེཏ	བེས			
བོ	བོག	བོགས	བོྱ	བོྱ	བོན	བོའི
	བོལ	བོས				

ལྷ	ལྷག	ལྷང	ལྷན	ལྷམ	ལྷལ	ལྷས
ལྷི	ལྷིས					
ལྷུ	ལྷུང	ལྷུམ				
ལྷེ	ལྷེག	ལྷེང	ལྷེན	ལྷེབ	ལྷེའུ	
ལྷོ	ལྷོག	ལྷོང	ལྷོད	ལྷོན	ལྷོས	
དགག	དགང	དགབ	དགའ	དགར	དགལ	དགས
དགུ	དགུག	དགུང	དགུན	དགུམ	དགུར	
དགེ	དགེའོ	དགེས				
དགོ	དགོག	དགོང	དགོད	དགོན	དགོས	
དགྱེ	དགྱེད	དགྱེའོ	དགྱེས			

ད+ཁ	དཁ	དཁད	དཁམ	དཁའི		
	དཁོང	དཁོལ				
ད+ག	དགག	དགད	དགམ			
	དགེགས					
	དགོ	དགོགས	དགོད	དགོམ	དགོར	དགོས
ད+ཆ	དཆད	དཆདས				
	དཆི	དཆིད	དཆིས			
	དཆོངས					

བ+ག	བགྱང	བགྱད				
	བགྲོལ					
	བགུ	བགུང	བགུས	བགེ	བགེས	
	བགོ	བགོངས	བགོད	བགོས		
མ+ག	མགར	མགལ				
	མགུ	མགུར	མགུལ			
	མགོ	མགོན	མགོར			
མ+ཀྱ	མཁྱོགས					
མ+ག	མགྲིན					
	མགྲོན					

འ+ག	འགագ	འགང	འགད	འགན	འགབ	འགམ
	འགའ	འགར	འགལ	འགས		
	འགཱི	འགཱིའུ				
	འགུགས	འགུམ	འགུར	འགུལ		
	འགེགས	འགེངས	འགེབས	འགེམ	འགེལ	
	འགོ	འགོག	འགོང	འགོད	འགོམ	འགོའུ
		འགོར	འགོལ	འགོས		

འ+ཀྱ	འཀྱང	འཀྱམ	འཀྱར			
	འཁྱིག	འཁྱིང				
	འཀྱུ	འཀྱུང	འཀྱུས			
	འཁྱེད	འཁྱེར	འཁྱེལ	འཁྱེས		
	འཁྲོག	འཁྲོད				
འ+བྱ	འབྱང	འབྱན	འབྱམ	འབྱས		
	འབྱིག	འབྱིབ	འབྱིམ	འབྱིལ	འབྱིས	
	འབྱུག	འབྱུལ	འབྱུས			
	འབྱེ	འབྱེད	འབྱེན	འབྱེམས	འབྱེལ	འབྱེས
	འབྲོ	འབྲོག་ས	འབྲོད	འབྲོན	འབྲོལ	འབྲོས

ཀ	ཀཀ	ཀཀ	ཀཀ	ཀཀ	ཀཀ	
ཀུ	ཀུཀ	ཀུཀ	ཀུཀ			
ཀཱུ						
ཀོ	ཀོཀ	ཀོཀ	ཀོཀ			
ཀྲ	ཀྲཀ	ཀྲཀ	ཀྲཀ	ཀྲཀ	ཀྲཀ	ཀྲཀ
	ཀྲཀ	ཀྲཀ	ཀྲཀ			
ཀྲུ	ཀྲུཀ	ཀྲུཀ	ཀྲུཀ	ཀྲུཀ	ཀྲུཀ	ཀྲུཀ
ཀྲོ	ཀྲོཀ	ཀྲོཀ				
ཁཀ	ཁཀ					
ཁཀྲ						

བསྡ	བསྒ	བསྐ	བསྔ	བསྨ	བསྙ	བསྟ
བསྡུ	བསྒུ	བསྐུ	བསྔུ	བསྙུ	བསྟུ	
བསྡི	བསྒི	བསྐི	བསྔི			
བསྡེ	བསྒེ	བསྐེ	བསྔེ	བསྨེ	བསྙེ	བསྟེ
	བསྡོ					
ཁྱེད་ལ	ཁྱེད་					
ཁྱོ	ཁྱོག	ཁྱོས				
ཁྱུ	ཁྱུག	ཁྱུས				
ཁྱི	ཁྱིག	ཁྱིས	ཁྱིལ			
ཁྱེ	ཁྱེག	ཁྱེས				

ཐསྐ	ཐསྐག	ཐསྐྱ	ཐསྐྱྀ			
ཐསྐྱི	ཐསྐྱི་	ཐསྐྱི	ཐསྐྱི	ཐསྐྱི		
ཐསྐྱ	ཐསྐྱ	ཐསྐྱ	ཐསྐྱ			
ཐསྐ་	ཐསྐ་ས	ཐསྐ་	ཐསྐ་	ཐསྐ་ཏ	ཐསྐ་ས	
ཐསྐེ	ཐསྐེག	ཐསྐེ་	ཐསྐེ་	ཐསྐེ་ན	ཐསྐེ་	ཐསྐེ་	
	ཐསྐེལ	ཐསྐེས				
བ+ཚ	བཚལ					
བ+ཆུ	བཆུ	བཆུག	བཆུང	བཆུད	བཆུན	བཆུབ
	བཆུར	བཆུལ				
	བཆུ	བཆུག	བཆུངས	བཆུད	བཆུས	

ད+སྨ	བསྨག	བསྨྱག	བསྨྲག	བསྨས		
	བསྨྲག	བསྨྱས	བསྨྲལ			
	བསྨོ	བསྨོད	བསྨོམ	བསྨོལ		
ད+སྨྲ	བསྨྲིད་ལ	བསྨྲས				
	བསྨྲལ					
ད+སྨྱ	བསྨྱག	བསྨྱོ	བསྨྱོད	བསྨྱོལ		
	བསྨྱོག	བསྨྱོམ	བསྨྱོད	བསྨྱོམ	བསྨྱོལ	
	བསྨྱག	བསྨྱོ	བསྨྱོམ	བསྨྱོད		
	བསྨྱལ	བསྨྱོ	བསྨྱོལ			
	བསྨྱོག	བསྨྱོད	བསྨྱོམ			

ད	ཌ	ད།	དོ			
ད་ད	ལ+ད					
ཇ	ཉ	ཉ				
བ+ཇ	བ+ཉ					

ང	དགྲ	དང	དད	དན	དབ	དམ
	དཀོ	དར	དལ			
ཏུ	དུད	དུར	དུས			
དེ	དེད	དེར	དེས			
དོ	དོག	དོམ	དོར	དོས		
ད+ད	དདགས	དདདས	དདན	དདར		
	དདྷད	དདྷལ				
	དདོ	དདོམ	དདོས			
མ+ད	མདག	མདན	མདའ	མདར	མདལ	མདོགས
	མདོན					

ཀ	ཀཀ	ཀན	ཀབ	ཀམ		
ཀྱ	ཀྱབ	ཀྱར	ཀྱལ			
ཀི	ཀིགས	ཀིད	ཀིན	ཀིལ		
ཀུ	ཀུག	ཀུད	ཀུན	ཀུམ	ཀུས	
ཀྲ	ཀྲས					
ཀྱི	ཀྱིགས	ཀྱིདས	ཀྱིབས	ཀྱིར	ཀྱིས	
ཀྱོན	ཀྱོར					
ཀྱེ						
ཀོ	ཀོག	ཀོན	ཀྲོལ	ཀོས		

བ+རྣ	བརྣ	བརྣད་	བརྣན་	བརྣབ	བརྣམ	བརྣས
	བརྡྲབ					
	བརྩོ	བརྩོད་	བརྩོན་	བརྩོས		
བ+ལྷ	བལྷགས					
	བལྷོ	བལྷོག	བལྷོས			

ཅ	ཅི	ཆུ	ཅེ	ཅོ		
གཅ	བཅ					
ཀྵ						

ཅ	ཅཀ	ཅང	ཅན	ཅབ	ཅམ	ཅར
	ཅལ	ཅས				
ཆི	ཆིཀ	ཆིང	ཆིངང	ཆིཉི	ཆིར	ཆིལ
	ཆིས					
ཇུ	ཇུད	ཇུར				
ཉེ	ཉེདེ	ཉེར	ཉེས			
ཏོ	ཏོག	ཏོང	ཏོད	ཏོམ	ཏོལ	

ཀ+ཅ	ཀཅཀ	ཀཅང	ཀཅད	ཀཅན	ཀཅམ	ཀཅར
						ཀཅལ
	ཀཅི	ཀཅིཀ	ཀཅིང	ཀཅིད	ཀཅིར	ཀཅིས
	ཀཅུ	ཀཅུཀས	ཀཅུང	ཀཅུད	ཀཅུན	ཀཅུར
						ཀཅུས
	ཀཅེ	ཀཅེན	ཀཅེམ	ཀཅེའུ	ཀཅེར	ཀཅེས
	ཀཅོ	ཀཅོཀ	ཀཅོང	ཀཅོད	ཀཅོམ	ཀཅོར
						ཀཅོལ

བ+ཅ	བཅགཱ	བཅངཱ	བཅདཱ	བཅབཱ	བཅམཱ	བཅཞཱ
		བཅཙཱ	བཅཛཱ	བཅཞཱ		
	བཅིངཱ	བཅིབཱ	བཅིརཱ	བཅིལཱ		
	བཅུ	བཅུགཱ	བཅུདཱ	བཅུནཱ	བཅུམཱ	བཅུརཱ
		བཅུསཱ				
	བཅེམཱ	བཅེརཱ				
	བཅོཾ	བཅོཾམཱ	བཅོཾལཱ	བཅོཾསཱ		

ཨཱ	ཨཱག	ཨཱགས	ཨཱང	ཨཱམ		
ཨཱི	ཨཱིག	ཨཱིད	ཨཱིབ			
ཨཱུག	ཨཱུང	ཨཱུམ				
ཨཱེ	ཨཱེབ	ཨཱེདི	ཨཱེཊ			
ཨཱོ	ཨཱོག	ཨཱོད				

ಕ	ಕಿ	ಕ್ಕು	ಕೆ	ಕೌ		
ನ+ಕ	ರ+ಕ					

ཆ	ཆག	ཆགས	ཆང	ཆངས	ཆད	ཆན
	ཆབ	ཆབས	ཆམ	ཆའི	ཆར	ཆལ
	ཆས					
ཆི	ཆིག	ཆིང	ཆིན	ཆིབ	ཆིར	ཆིལ
ཆུ	ཆུག	ཆུང	ཆུད	ཆུན	ཆུབ	ཆུམ
	ཆུའི	ཆུར	ཆུས			
ཆེ	ཆེད	ཆེན	ཆེམ	ཆེར	ཆེས	
ཆོ	ཆོག	ཆོངས	ཆོད	ཆོན	ཆོབ	ཆོམ
	ཆོལ	ཆོས་ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ
		-ཆ	-ཇ'ཉ'ཏ'ཐ	-ད'ན'པ	-ཕ'བ'མ	-ཚ---ས

མ+ཧ	མཧད	མཧན				
	མཧི	མཧིག	མཧིང	མཧིད	མཧིན	མཧིམས
		མཧིལ	མཧིས			
	མཧུ	མཧུའི				
	མཧེ	མཧེད	མཧེར			
	མཧོག	མཧོང	མཧོད	མཧོར		

འ+ཆ	འཆག	འཆང	འཆད	འཆབ	འཆམ	འཆའ
		འཆར	འཆལ			
	འཆི	འཆིང	འཆིག	འཆིར		
	འཆུ	འཆུག	འཆུན	འཆུམ	འཆུར	འཆུས
	འཆེ	འཆེག	འཆེལ	འཆེས		
	འཆོ	འཆོབས	འཆོམས	འཆོར	འཆོལ	འཆོས

ཨ	ཨི	ཧྲ	ཨེ	ཨོ		
མ+ཨ	ད+ཨ					
ཨཱ	ཨཱི					
བ+ཨ						

ཇ	ཇག	ཇང	ཇབ			
ཇི	ཇིད	ཇིས				
ཇུ	ཇུན	ཇུས				
ཇེ	ཇེད	ཇེམ				
ཇོ						
མ+ཇ	མཇལ					
	མཇིད	མཇུག				
	མཇེ	མཇེད				
	མཇོལ					

འ+ཇ	འཇཀ	འཇང	འཇན	འཇབ	འཇམ	འཇའ
		འཇར	འཇལ	འཇཤ		
	འཇི	འཇིག	འཇིགས	འཇིང	འཇིབ	འཇིམ
		འཇིལ				
	འཇུ	འཇུག	འཇུངས	འཇུད	འཇུན	འཇུམ
		འཇུར	འཇུས			
	འཇེན	འཇེབས	འཇེམ	འཇེར	འཇེས	
	འཇོ	འཇོག	འཇོང	འཇོད	འཇོན	འཇོབས
		འཇོམས	འཇོར	འཇོལ	འཇོས	

ཤར་		ཤར་		རྒྱུད་		
ཤེ་	ཤེད་	ཤེན་	ཤེའུ	ཤེས་		
ཤོར་						
ཤྲལ་གས་	ཤྲད་	ཤྲན་	ཤྲབ	ཤྲས		
ཤྲི	ཤྲིད་	ཤྲིབས				
ཤྲོད་ས	ཤྲོན་	ཤྲོབ				
བ+ཇ	བཇིད་					
	བཇེ	བཇེད་	བཇེས			
	བཇོར་					

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ		
ཉ						
བ+ཀ	མ+ཀ					
ཀྱ	ཀྲ					
བ+ཀྱ	བ+ཀྲ					

ཀ	ཀཱ	ཀང	ཀད	ཀན	ཀབ	ཀམ
	ཀཱམས	ཀྀའི	ཀར	ཀལ		
ཀི	ཀིགས	ཀིང	ཀིད	ཀིན	ཀིལ	ཀིས
ཀུག	ཀུང	ཀུལ				
ཀེ	ཀེག	ཀེང	ཀེད	ཀེན	ཀེའུ	ཀེར
	ཀེལ	ཀེས				
ཀོ	ཀོག	ཀོད	ཀོན	ཀོབ	ཀོར	ཀོལ
	ཀོས					
ཁྱ						

བ+ག	བགྱ	བགྲ	བགྷ	བགྭ	བགྱ	
	བགྱི	བགྱི	བགྱི	བགྱི		
	བགྱུ	བགྱུ				
	བགྱེ	བགྱེ	བགྱེ			
	བགྱོ	བགྱོ	བགྱོ	བགྱོ	བགྱོ	
མ+ག	མགྱ	མགྲ				
	མགྱེ	མགྱེ	མགྱེ	མགྱེ	མགྱེ	

ཀཱ	ཀཱཀ	ཀཱག	ཀཱང			
ཀཱི	ཀཱིཀ	ཀཱིངས	ཀཱིད	ཀཱིལ		
ཀཱུ						
ཀྲཱ	ཀྲཱས	ཀྲཱད	ཀྲཱན	ཀྲཱབ	ཀྲཱས	
ཁ	ཁས	ཁཀ	ཁད	ཁན	ཁམ	ཁལ
ཁི	ཁིག	ཁིཀ	ཁིད	ཁིམ	ཁིལ	
ཁྱ	ཁྱག	ཁྱཀ	ཁྱན			
ཁཱ	ཁཱག	ཁཱཀ	ཁཱད	ཁཱན	ཁཱམ	ཁཱཏ
	ཁཱཡ	ཁཱས				ཁཱལ
ཁྲཱ	ཁྲཱདས	ཁྲཱད	ཁྲཱན	ཁྲཱབ	ཁྲཱམ	ཁྲཱཡ

བ+ཚོ	བཚོ	བཚོད	བཚོན	བཚོས		
	བཚོའི་དས					
	བཚོའེས					
	བཚོའོག					
བ+སྐ	བསྐག	བསྐད	བསྐབ	བསྐམ	བསྐལ	
	བསྐའི་ག	བསྐའི་ལ				
	བསྐུག	བསྐུད	བསྐུན	བསྐུར	བསྐུལ	
	བསྐེ	བསྐེག	བསྐེད	བསྐེན	བསྐེམ	བསྐེར
		བསྐེལ	བསྐེས			
	བསྐོག	བསྐོད	བསྐོན	བསྐོར	བསྐོལ	

ཀ	ཀུ	ཀི	ཀུ	ཀེ	ཀོ	
ཀ	ཀི	ཀཱི				
ཀྱ	ཀྲ					
གཱ+ཀ	བ+ཀ					
ཀཾ	ཀྱཾ	ཀྲཾ	ཀྲཱཾ			
བ+ཀཾ	བ+ཀྱཾ	བ+ཀྲཾ				

ཀ	ཀཱ	ཀི	ཀུ	ཀྲ	ཀླ	ཀྱ
	ཀཾ	ཀཿ				
ཀྀ	ཀཱྀ	ཀཽ				
ཀྐ	ཀྑ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྕ	ཀྖ	
ཀྗ	ཀྙ	ཀྚ				
ཀྛ	ཀྜ	ཀྞ	ཀྟ			
ཀྠ	ཀྡ	ཀྣ	ཀྤ	ཀྥ	ཀྦ	
ཀྨ	ཀྩ					
ཀྪ	ཀྫ	ཀྭ	ཀྮ	ཀྯ	ཀྰ	
ཀྱཱ	ཀྱཿ					

ཀི	ཀེ	ཀོམ	ཀོས	ཀོན		
ག+ཀ	གཀག	གཀང	གཀད	གཀན	གཀམ	གཀའ
		གཀར	གཀལ			
	གཀི	གཀིག	གཀིང	གཀིབ	གཀིར	
	གཀུ	གཀུག	གཀུན	གཀུབ	གཀུམ	གཀུར
		གཀུལ				
	གཀེ	གཀེང	གཀེཏ	གཀེར		
	གཀོ	གཀོག	གཀོང	གཀོད	གཀོམས	གཀོར
		གཀོལ	གཀོས			

བ+ཀ	བཀྭ	བཀྱ	བཀྲ	བཀྭཾ	བཀྭཿ	
	བཀྱི	བཀྱི				
	བཀྱུ	བཀྱུ	བཀྱུ	བཀྱུ	བཀྱུཾ	བཀྱུལ
	བཀྱེ					བཀྱུ
	བཀྲོ	བཀྲོ	བཀྲོ			
ཀ	ཀྭ	ཀྭཱ	ཀྲ	ཀྲི	ཀྲཱུ	ཀྵ
ཀྱི	ཀྱི					
ཀྱུ	ཀྱུ	ཀྱུ				
ཀྱེ	ཀྱེ	ཀྱེ				
ཀྲོ	ཀྲོ	ཀྲོ	ཀྲོ	ཀྲོ		

ཀུ	ཀུག	ཀུང	ཀུད	ཀུན	ཀུབ	ཀུམ
	ཀུར	ཀུས				
ཀུའི	ཀུའིར					
ཀུང	ཀུངས					
ཀུའེ	ཀུའེད	ཀུའེབ	ཀུའེམ			
ཀུའོ	ཀུའོག་ས	ཀུའོང	ཀུའོབས	ཀུའོས		

ཀཡ	ཀཡག	ཀཡང	ཀཡན	ཀཡབ	ཀཡམ	
ཀཡི	ཀཡིང	ཀཡིམ	ཀཡིས			
ཀཡུ	ཀཡུག	ཀཡུང	ཀཡུད	ཀཡུན		
ཀཡེ	ཀཡེག	ཀཡེང	ཀཡེན	ཀཡེམ	ཀཡེའོ	ཀཡེར
	ཀཡེས					
ཀཡོ	ཀཡོང	ཀཡོངས	ཀཡོད	ཀཡོན	ཀཡོབ	ཀཡོབས
	ཀཡོམ	ཀཡོས				
བ+ཀལ	བཀལ	བཀལབ	བཀལམས	བཀལས		
	བཀློས					

བ+ཀ	བཀ	བཀག	བཀད	བཀན	བཀབ	བཀམ
	བཀུན	བཀུལ				
	བཀྱེན					
	བཀོད	བཀོལ				
བ+ཁ	བཁད	བཁད	བཁན	བཁབ	བཁར	
	བཁི	བཁིད	བཁིམ	བཁིར	བཁིས	
	བཁུད	བཁུད	བཁུན			
	བཁེན	བཁོངས	བཁོད			

ཁ	ཁི	ཁུ	ཁེ	ཁོ		
ཁྱི						
མ+ཁ	ལ+ཁ					

ག	གག	གགས	གད	གད	གན	གབ
	གབས	གམ	གམས	གའི	གར	གཀ
	གལ					
གི	གིག	གིགས	གིད	གིདས	གིན	གིབས
	གིམ	གིཀྵ	གིར			

ཨྱ	ཨྱཱ	ཨྱཱསྲ	ཨྱུ	ཨྱུད	ཨྱུན	ཨྱུབ
	ཨྱུམ	ཨྱུཏྟ	ཨྱུར	ཨྱུལ	ཨྱུསྲ	
ཨྱེ	ཨྱེཀ	ཨྱེཀསྲ	ཨྱེད	ཨྱེདསྲ	ཨྱེད	ཨྱེན
	ཨྱེབ	ཨྱེབསྲ	ཨྱེམ	ཨྱེམསྲ	ཨྱེཏྟ	ཨྱེར
	ཨྱེལ	ཨྱེསྲ				
ཨྱོ	ཨྱོཀ	ཨྱོཀསྲ	ཨྱོད	ཨྱོད	ཨྱོན	ཨྱོབ
	ཨྱོམ	ཨྱོམསྲ	ཨྱོཏྟ	ཨྱོར	ཨྱོལ	ཨྱོསྲ

མ+ཐ	མཐང	མཐའ	མཐར	མཐས		
	མཐིང	མཐིལ				
	མཐུ	མཐུག	མཐུད	མཐུན	མཐུར	མཐུས
	མཐེ	མཐེབ	མཐེའུ			
	མཐོ	མཐོང	མཐོངས	མཐོན	མཐོལ	མཐོས

ད+ཐ	འཐག	འཐད	འཐན	འཐབ	འཐབས	འཐམ
		འཐམས	འཐར	འཐས		
	འཐེད	འཐེབ	འཐེབས			
	འཐུ	འཐུག	འཐུད	འཐུདས	འཐུད	འཐུབ
		འཐུམ	འཐུམས	འཐུར	འཐུལ	འཐུས
	འཐེད	འཐེདས	འཐེན	འཐེབ	འཐེམ	འཐེམས
	འཐོག	འཐོགས	འཐོན	འཐོབ	འཐོབས	འཐོམ
		འཐོམས	འཐོར	འཐོལ		

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	
ཇ	ཉ	ཊ	ཋ			
ཌ+ཀ	ཌ+ཁ	ཌ+ག	ཌ+ང			
ཌ+ཅ						
ཎ	ཏ	ཐ				
ད+ཎ	ད+ཏ	ད+ཐ				

དཀ	དཁ	དག	དང	དཅ	དཆ	དཇ
	དཌ	དཎ	དཏ	དཐ		
ཀི	ཁི	གི				
དི	དིཁ	དིག	དིང	དིཅ	དིཆ		
དུ	དུཁ	དུག	དུགས	དུང	དུཅ	དུཆ	དུཇ
	དུཌ	དུཎ	དུཏ	དུད	དུཐ	དུན	དུཔ
དེ	དེཁ	དེག	དེགས	དེང	དེཅ	དེཆ	དེཇ
	དེཌ	དེཎ	དེཏ			
དོ	དོཁ	དོག	དོགས	དོང	དོཅ	དོཆ	དོཇ
	དོཌ	དོཎ	དོཏ			

ཀྱས	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ				

ཀ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྕ			
ཁ	ཁྒ	ཁྒ	ཁྔ	ཁྕ	ཁྔ	ཁྙ
	ཁྒ	ཁྔ	ཁྕ			
ཁྕ	ཁྔ	ཁྙ	ཁྚ	ཁྔ	ཁྕ	
ཁྒ	ཁྔ	ཁྕ	ཁྔ	ཁྒ	ཁྒ	ཁྔ
	ཁྒ	ཁྕ				
ཀ	ཀྒ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྕ
ཀྕ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྔ	ཀྙ	ཀྔ	ཀྕ
ཤྲ	ཤྲ	ཤྲ	ཤྲ	ཤྲ		

གା+ད	གাདགাས	གাདད	གাདདས	གাདན	གাདབ	གাདམ
		གাདམས	གাདའ	གাདར	གাདལ	གাདས
	གིད					
	གাདྷ	གাདྷག	གাདྷགས	གাདྷད	གাདྷདས	གাདྷབ
		གাདྷབ	གাདྷལ	གাདྷས		
	གེད	གེདས				
	གৈད	གৈདས	གৈད	གৈན	གৈམས	གৈལ
		གৈས				

བ+ད	བདག	བདམ	བདམས	བདའ	བདར	བདལ
		བདས				
	བདྷ	བདྷཱ	བདྷི	བདྷིས	བདྷུ	བདྷེ
	བདེ	བདེན	བདེར			
	བདོ	བདོག	བདོར	བདོལ		
མ+ད	མདག	མདད	མདདས	མདན	མདའ	
	མདྷད	མདྷུ	མདྷེན			
	མདེཏྲ	མདེལ				
	མདོ	མདོག	མདོད	མདོདས	མདོམས	མདོའི
		མདོར	མདོས			

འ+ད	འདག	འདང	འདངས	འདད	འདན	འདབ
		འདབས	འདམ	འདམས	འདའ	འདར
		འདལ	འདས			
	འདི	འདིང				
	འདུ	འདུག	འདུད	འདུན	འདུམ	འདུམས
		འདུར	འདུལ	འདུས		
	འདེ	འདེགས	འདེང	འདེད	འདེབས	འདེམས
		འདེལ				
	འདོ	འདོགས	འདོང	འདོད	འདོན	འདོབ
		འདོམ	འདོམས	འདོར	འདོལ	

འ+ད	འད	འདག	འདང	འདལ		
	འདི	འདིད	འདིལ	འདིས		
	འདུ	འདུད	འདུབ	འདུབས	འདུམས	འདུལ
	འདེ	འདེག	འདེགས	འདེད	འདེན	འདེས
	འདོག	འདོགས	འདོང	འདོངས	འདོད	འདོབས
ཇ	ཇག	ཇད	ཇབ	ཇས	ཇལ	
ཇི	ཇིག	ཇིབ				
ཇུ	ཇུགས	ཇུད	ཇུདས	ཇུམ	ཇུལ	
ཇེ	ཇེག	ཇེགས	ཇེབ	ཇེབས	ཇེའུ	ཇེལ
ཇོ	ཇོག	ཇོབ	ཇོའི	ཇོས	ཇོལ	ཇོས

ལྷ	ལྷག	ལྷད	ལྷདས	ལྷད	ལྷན	ལྷབ
	ལྷབ	ལྷབས	ལྷམ	ལྷར	ལྷས	
ལྷིག	ལྷིད	ལྷིདས	ལྷིབ	ལྷིར		
ལྷུག	ལྷུགས	ལྷུད	ལྷུམ	ལྷུར	ལྷུས	
ལྷེ	ལྷེག	ལྷེད	ལྷེབ	ལྷེབས	ལྷེམ	ལྷེའུ
	ལྷེར	ལྷེས				
ལྷོག	ལྷོགས	ལྷོད	ལྷོདས	ལྷོད	ལྷོན	ལྷོབ
	ལྷོབས	ལྷོམ				

ཤྭ་	ཤྭ					
ཤྭི་	ཤྭི་གཱ	ཤྭི་དེ				
ཤྲ	ཤྲཱ	ཤྲཱ་	ཤྲཱ	ཤྲཱས	ཤྲཱ	ཤྲཱ
ཤེ	ཤེ་	ཤེ་ཏ	ཤེ	ཤེ	ཤེ	
ཤོ	ཤོ་	ཤོ་ཏ	ཤོ	ཤོ	ཤོ	ཤོ
	ཤོ་ཡ	ཤོ	ཤོ			
ཥ+ཊ	ཥཊ	ཥཊ	ཥཊས	ཥཊ	ཥཊི	ཥཊ
	ཥཊྲ	ཥཊྲ	ཥཊྲ			ཥཊ
	ཥཊྷ	ཥཊྷ				
	ཥཊྷི	ཥཊྷི				

བ+ལྷ	བལྷག	བལྷགས	བལྷད	བལྷབ	བལྷབས	
	བལྷེག	བལྷེགས				
བ+སྣ	བསྣད	བསྣམ	བསྣམས			
	བསྣེག	བསྣེགས				
	བསྣ	བསྣམ	བསྣམས	བསྣས		
	བསྣེབ	བསྣེབས				
	བསྣོ	བསྣོག	བསྣོགས	བསྣོད	བསྣོངས	བསྣོམ
		བསྣོམས	བསྣོས			

ཀ	ཀྱ	ཀྲ	ཀྭ	ཀྲྭ	ཀྵ	
ཁ						
ག+ན	ཡ+ན					
ཅ	ཉྩ	ཉྩྭ				
ཏ+ཅ	ཏ+ཉྩ					

ན	ནག	ནགས	ནང	ནངས	ནད	ནན
	ནབ	ནབས	ནམ	ནའུ	ནར	ནལ
ནི	ནེམ					ནས
ནུ	ནུད	ནུབ	ནུར	ནུས		
ནེ	ནེམ	ནེའུ				
ནོ	ནོག	ནོགས	ནོང	ནོངས	ནོད	ནོན
	ནོབས	ནོམ	ནོམས	ནོའུར	ནོར	ནོལ
	ནོས					
ཉམ		ཉའི	ཉའིལ		ཉཱ	ཉིཆུན
ཀྱ						

བ+ན	བནབ	བནང	བནངས	བནད	བནམ	བནའ
	བནྡབས					བནས
	བནོང	བནོངས	བནོད	བནོན		
ཝ+ན	ཝནབ	ཝནང	ཝནངས	ཝནན	ཝནབ	ཝནབས
		ཝནམ	ཝནམས	ཝནའ	ཝནར	ཝནལ
	ཝནོ	ཝནོག	ཝནོལ	ཝནོས		
ཧ	ཧག	ཧགས	ཧང	ཧབ	ཧམ	ཧམས
	ཧར	ཧལ				
	ཧཱིལ					
	ཧོ	ཧོག	ཧོགས	ཧོན	ཧོར	

ཧྲལ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཇ
	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཇ
	-ཉ	-ཊ	-ཋ	-ཌ	-ཎ	-ཏ
	-ཐ	-ད				

ཨ	ཨག	ཨགས	ཨང	ཨངས	ཨད	ཨབས
	ཨམ	ཨཡ	ཨར	ཨལ	ཨས	
ཀྲཨཀ	ཀྲཨན	ཀྲཨབ	ཀྲཨབས	ཀྲཨམ	ཀྲཨཀ	
ཨཱ	ཨཱམ	ཨཱམས	ཨཱཎ			
ཨཱི	ཨཱིག	ཨཱིགས	ཨཱིཀ	ཨཱིན	ཨཱིམ	ཨཱིཀ
	ཨཱིལ	ཨཱིས				
ཀྲཨཱིབས						
ཀྲཨཱིལ						
ཀྲཨཱིན						

བ+རྣ	བརྣག	བརྣགས	བརྣངས	བརྣན	བརྣབ	བརྣབས
	བརྒྱ					
	བརྐོག	བརྐོགས				
བ+ལྷ	བལྷངས	བལྷད	བལྷན	བལྷམ	བལྷམས	བལྷར
	བལྷུད	བལྷུན	བལྷབ	བལྷབས	བལྷུར	
	བལྷེམ	བལྷེམས				
	བལྷོ	བལྷོག	བལྷོགས	བལྷོར	བལྷོལ	བལྷོས

ཨ	ཨཾ	ཨི	ཨུ	ཨེ	ཨོ	
ཀ	ཀྵ					
ཀ+ཀ						
ཀ+ཁ	ཀ+ག					
ཀྱ	ཀྲ					
ཁྱ	ཁྲ					

ཀ	ཀྱི	ཀྲ	ཀཀ	ཀཀཱས	ཀཀ	ཀཀ
	ཀཀྵ	ཀཎ	ཀཀ	ཀཱྀ	ཀཀ	
ཀི	ཀིཀ	ཀིཀྵ	ཀིཀ			
ཀུ	ཀུཀ	ཀུཀྵ	ཀུཀ	ཀཱྀུཀ	ཀཱྀུ	ཀུས
ཀེ	ཀེལ					ཀུསྐྱེཀཱཿ
ཀོ	ཀོཀ	ཀོཀ				
ཀྱ	ཀྱཉྩ					
ཀྱི						
ཀྱེ	ཀྱེཀ					
ཀྲོཀ						

དཿཔ	དཔཀ	དཔཀཱས	དཔང	དཔངས	དཔའ	དཔར
	དཔུང	དཔུར				དཔལ
	དཔེ	དཔེན	དཔོའི	དཔེའུ	དཔེར	
	དཔོཀ	དཔོཀཱས	དཔོང	དཔོད	དཔོན	
དཿཕྱ	དཕྱ	དཕྱང	དཕྱངས	དཕྱད	དཕྱལ	དཕྱས
	དཕྱི	དཕྱིད	དཕྱིའི	དཕྱིས		
	དཕྱོང	དཕྱོངས	དཕྱོད	དཕྱོས		
དཿཝ	དཝཀ	དཝལ				
	དཝེ					
ལྷཱས						

ཤ	ཤག	ཤགས	ཤང	ཤངས	ཤད	ཤན
	ཤབས	ཤམ	ཤའི	ཤར		
ཤུ	ཤུག	ཤུད	ཤུདས	ཤུད	ཤུན	ཤུབ
	ཤུར	ཤུས				
ཤེ	ཤེད	ཤེན	ཤེའི	ཤེལ		
ཤོ	ཤོག	ཤོགས	ཤོང	ཤོངས	ཤོད	ཤོན
	ཤོབས	ཤོམ	ཤོར	ཤོས		

སྡུག	སྡུག	སྡུག	སྡུར			
སྡུའི	སྡུའི	སྡུའིའ	སྡུའི	སྡུའིའི	སྡུའིའ	སྡུའི
	སྡུའིལ	སྡུའིས				
སྡུག	སྡུགས					
སྡུའོ	སྡུའོ	སྡུའོ	སྡུའོ	སྡུའོམ	སྡུའོམས	སྡུའོས
སྡུམ	སྡུག	སྡུའོ	སྡུའོ	སྡུའོས	སྡུའིལ	སྡུའིས
སྡུའི	སྡུའི	སྡུའིའ	སྡུའི	སྡུའིས	སྡུའིས	
སྡུམ	སྡུག	སྡུགས	སྡུའིལ			
སྡུའོ	སྡུའོའ	སྡུའོལ				
སྡུའོ	སྡུའོག	སྡུའོའ	སྡུའོས			

ཁ	ཁི	ཁུ	ཁེ	ཁོ		
ཀྱ	ཀྲ					
ཁྱ	ཁྲ					
ན+ཁ						
ན+ཀྱ	ན+ཀྲ					

ཨ	ཨཀ	ཨཁ	ཨཁྱ	ཨག	ཨང	ཨཅ
	ཨཆ	ཨཇ	ཨཉ	ཨཏ	ཨཐ	ཨད
ཨི	ཨིཀ	ཨིཀྱ	ཨིཁ	ཨིང	ཨིཆ	ཨིཇ
	ཨིཉ					
ཨུ	ཨུཀ	ཨུཀྱ	ཨུཁ	ཨུག	ཨུང	ཨུཅ
	ཨུཇ	ཨུཉ				
ཨེ	ཨེཀ	ཨེཁ	ཨེག	ཨེགྱ	ཨེང	ཨེཅ
ཨོ	ཨོཀ	ཨོཀྱ	ཨོཁ	ཨོཁྱ	ཨོག	ཨོང
	ཨོཅ	ཨོཇ	ཨོཉ	ཨོཏ	ཨོད	

ཕྱ	ཕྱག	ཕྱགས	ཕྱང	ཕྱད	ཕྱམ	ཕྱར
	ཕྱལ					
ཕྱི	ཕྱིད	ཕྱིད	ཕྱིན	ཕྱིལ	ཕྱིས	ཕྱིལ
	ཕྱིས					
ཕྱུ	ཕྱུག	ཕྱུགས	ཕྱུང	ཕྱུབ	ཕྱུར	
ཕྱེ	ཕྱེད	ཕྱེན	ཕྱེམ	ཕྱེས		
ཕྱོ	ཕྱོགས	ཕྱོད	ཕྱོར			

ཨ	ཨག	ཨང	ཨད	ཨན	ཨབ	
ཨི	ཨིག	ཨིང	ཨིལ	ཨིས		
ཨུ	ཨུག	ཨུགས	ཨུམ	ཨུལ		
ཨེ་	ཨེ་	ཨེའུ				
ཨོགས	ཨོམ	ཨོལ				
འ+ཨ	འཨག	འཨགས	འཨང	འཨངས	འཨན	འཨམ
	འཨིགས	འཨིབས	འཨིར		འཨར	འཨལ
	འཨུད	འཨུར	འཨུལ			
	འཨེན	འཨེའུ	འཨེར	འཨེལ		
	འཨོ	འཨོགས	འཨོང	འཨོངས	འཨོན	འཨོས

འ+ཕྱ	འཕྱ	འཕྱག	འཕྱགས	འཕྱང	འཕྱངས	འཕྱད
		འཕྱན	འཕྱམ	འཕྱར	འཕྱས	
	འཕྱི	འཕྱིང	འཕྱིངས	འཕྱིད	འཕྱིས	
	འཕྱུག	འཕྱུགས	འཕྱུང			
	འཕྱེ	འཕྱེས				
	འཕྱོ	འཕྱོགས	འཕྱོང	འཕྱོངས	འཕྱོན	འཕྱོར
		འཕྱོས				

འ+ཕ	འཕ	འཕྱ	འཕྲ	འཕྲལ	འཕྲས	
	འཕྱི	འཕྱིག	འཕྱིགས	འཕྱིན		
	འཕྱུ	འཕྱུག	འཕྱུགས	འཕྱུལ		
	འཕྱེ	འཕྱེད	འཕྱེས			
	འཕྱོ	འཕྱོག	འཕྱོད	འཕྱོས		

བ	བི	ཀྱ	བ།	བཪ		
བྷ	བྷྲུ	བྷྲྀ				
ཁྱ	ཁྱ					
ལྱ	ཟ	ཟྱ				
ར+བ	ར+ལ	ར+ཟ				
ད+བ	ད+ལ	ད+ཟ				
ཤ	ཥ	ཥ				
ཤྱ	ཥྱ					

བ	བག	བགས	བང	བངས	བད	བན
	བབ	བབས	བམ	བར	བལ	བས
བི	བིག	བིམ	བིར	བིལ	བིཤ	བིཧྐ
བུ	བུག	བུང	བུངས	བུད	བུན	བུབ
	བུབས	བུམ	བུར	བུལ	བུས	
བེ	བེག	བེད	བེད	བེན	བེམ	བེཀ
	བེར	བེཆ	བེལ			
བོ	བོག	བོགས	བོང	བོངས	བོད	བོངྷཿ
	བོན	བོབ	བོར	བོལ	བོས	

ཤཀ	ཤཀཚན	ཤཀན				
ཤཀུ		ཤཁོ				
ཤཀྱ		ཤཀྱིད		ཤཀྱིཁྲ		
ཀ	ཀུཀངཀ	ཀཀ	ཀང	ཀད	ཀན	ཀབ
	ཀམ	ཀམས	ཀའུ	ཀའོ	ཀར	ཀས
ཀི	ཀིད	ཀིདས	ཀིད	ཀིན	ཀིབས	ཀིའུ
	ཀིལ	ཀིས				
ཀུ	ཀུཀ	ཀུཀས	ཀུད	ཀུར	ཀུལ	ཀུས
ཀེ	ཀེད	ཀེའུ	ཀེར	ཀེལ	ཀེས	
ཀོ	ཀོན	ཀོབས	ཀོལ	ཀོས		

བྱ	བྱག	བྱང	བྱད	བྱན	བྱབ	བྱབས
	བྱམ	བྱའ	བྱའི	བྱལ		
བྱི	བྱིག	བྱིང	བྱིད	བྱིན	བྱིམ	བྱིམས
	བྱིས					
བྱུ	བྱུག	བྱུངས	བྱུད	བྱུན	བྱུབ	བྱུབས
	བྱུལ	བྱུས				
བྱེ	བྱེགས	བྱེང	བྱེད	བྱེའི	བྱེའུ	བྱེལ
	བྱེས					
བྱོ	བྱོད	བྱོན	བྱོབས	བྱོའུ	བྱོའི	བྱོས

ལྷ	ལྷག	ལྷགས	ལྷང	ལྷངས	ལྷད	ལྷན
	ལྷའི	ལྷས				
ལྷུ	ལྷུག	ལྷུགས	ལྷུད	ལྷུན	ལྷུས	
ལྷེས						ལྷོས
ལྷོ	ལྷོགས	ལྷོང	ལྷོད	ལྷོན	ལྷོའི	ལྷོར
ད+བ	དབགས	དབང	དབད	དབབ	དབའ	དབར
		དབལ	དབས			
	དབྱ	དབྱག	དབྱགས	དབྱང	དབྱབ	དབྱའི
		དབྱར	དབྱལ	དབྱས		
	དབེན		དཔོ			

ད+ཀ	དཀངས	དཀར				
	དཀི	དཀིག	དཀིངས	དཀིབ	དཀིབས	དཀིས
	དཀུ	དཀུག	དཀུགས	དཀུང	དཀུལ	
	དཀེ	དཀེག	དཀེར	དཀེས		
ད+ག	དཀ	དཀག	དཀད	དཀལ		
	དཀི	དཀིལ				
	དཀེ	དཀེས				
	དཀོག	དཀོལ				

འ+བ	འབག	འབགས	འབང	འབངས	འབད	འབབ
		འབམ	འབའ	འབར	འབལ	
	འབི	འབིགས	འབིབས			
	འབུ	འབུག	འབུང	འབུངས	འབུད	འབུན
	འབུབ	འབུབས	འབུམ	འབུར	འབུལ	འབུས
	འབེ	འབེན	འབེབས	འབེམ	འབེར	འབེལ
	འབོ	འབོག	འབོགས	འབོང	འབོངས	འབོད
		འབོབ	འབོར	འབོལ	འབོས	

འ+བྱ	འབྱང	འབྱངས	འབྱམ	འབྱམས	འབྱར	
	འབྱི	འབྱིང	འབྱིད	འབྱིན	འབྱིལ	
	འབྱུག	འབྱུང				
	འབྱེ	འབྱེད	འབྱེར	འབྱེས		
	འབྱོ	འབྱོག	འབྱོགས	འབྱོང	འབྱོངས	འབྱོན
		འབྱོར	འབྱོལ			

འ+བྱ	འབྱ	འབྱག	འབྱང	འབྱངས	འབྱད	འབྱབ
	འབྱམ	འབྱལ	འབྱས			
	འབྱི	འབྱིད	འབྱིད	འབྱིམ		
	འབྱུ	འབྱུག	འབྱུད	འབྱུབ	འབྱུམ	འབྱུའི
		འབྱུལ	འབྱུས			
	འབྱེག	འབྱེད	འབྱེལ			
	འབྲོ	འབྲོག	འབྲོད	འབྲོངས	འབྲོབ	འབྲོམ
		འབྲོས				
ཐ	ཐག	ཐད	ཐབ			
ཐི་		ཐུད		ཐོད		

བྱ						
ཀྱ						
བལ	བགྲ	བགས	བྷད	བྷདས	བྷན	བྷབ
	བྷམ	བྷམས	བྷར	བྷལ	བྷས	
བཤེ	བཤེད	བཤེར				
ཀྱལ	ཀྱགྲ	ཀྱདས	ཀྱད	ཀྱན	ཀྱབ	ཀྱབས
	ཀྱཤ	ཀྱས				
བཤེ	བཤེག	བཤེད	བཤེན	བཤེབ		
བཤོ	བཤོགས	བཤོད	བཤོདས	བཤོད	བཤོན	བཤོམ
	བཤོམས	བཤོར	བཤོལ	བཤོས		

ལྷག	ལྷད	ལྷདས	ལྷས			
ལྷའི	ལྷའམ	ལྷའོ				
ལྷོད	ལྷོདས	ལྷོས				
ཐལ	ཐགལ	ཐགལས	ཐལད	ཐལན	ཐལབས	ཐལམ
ཐལའོ	ཐལའབས					
ཐལལ	ཐལགལ	ཐལམལ	ཐལལ	ཐལལས		
ཐལེ	ཐལེད	ཐལེདས	ཐལེབས	ཐལེའོ	ཐལེལ	ཐལེས
ཐལོགས	ཐལོན					

ཨ	ཨཾ	ཨི	ཨུ	ཨེ	ཨོ	
ཨ་ཨ	ཨ་ཨའོ	ཨཱ་ཨའི	ཨ་ཨཱུཾ			
ཀ						
ཀ+ཨ						
ཀ+ཀ						
ཨཨ	ཀཨ	ཁཨ				
ཨཨཨ	ཀཨཨ	ཁཨཨ				

མ	མ་ཀ	མ་ཁ	མ་ག	མ་ང	མ་ཅ	མ་ཆ
	མ་ཇ	མ་ཉ	མ་ཊ	མ་ཋ	མ་ཌ	མ་ཎ
	མ་ཏ	མ་ཐ	མ་ད	མ་ན	མ་པ	མ་ཕ
	མ་བ	མ་མ	མ་ཙ	མ་ཚ	མ་ཛ	མ་ཝ
	མ་ཞ	མ་ཟ	མ་འ	མ་ཡ	མ་ར	མ་ལ
	མ་ཤ	མ་ཥ				
	མག	མད	མཉལ་པོ	མཏྲི	མཐུ	མད
	མཕུ	མན	མཚ	མཛལ	མམ	མའི
	མའོ	མར	མཤཀ	མཤད	མལ	མལྷིཀཱ
	མས	མཧཱ				

མི	མི་ཀ	མི་ཁ	མི་ག	མི་ང	མི་ཅ	མི་ཆ
	མི་ཇ	མི་ཉ	མི་ཏ	མི་ཐ	མི་ད	མི་ན
	མི་པ	མི་ཕ	མི་བ	མི་མ	མི་ཙ	མི་ཚ
	མི་ཛ	མི་ཝ	མི་ཞ	མི་ཡ	མི་ར	མི་ལ
	མི་ཤ	མི་ས	མི་ཧ			
	མིག	མིང	མིད	མིན	མིཏམ	མིའི
	མིའུ	མིར	མིས			

སུ	སུག	སུན	སུཏ	སུར	སུལ	སུས
སེ	སེད	སེན	སེཏི	སེར	སེལ	སེས
སོ	སོག	སོད	སོད	སོན	སོཏ	སོལ
	སོས					
སྲ	སྲག	སྲད	སྲདས	སྲད		
སྲི	སྲིག	སྲིད	སྲིད	སྲིན	སྲིཏ	
སྲུ	སྲུག	སྲུགས	སྲུར	སྲུལ		
སྲེ	སྲེད	སྲེས				
སྲོག	སྲོད	སྲོདས	སྲོས			

དˣམ	དམག	དམངས	དམན	དམའ	དམར	དམས
	དམིག	དམིགས				
	དམུ	དམུན	དམུར	དམུལ	དམུས	
	དམེ	དམེའ				
	དམོད					
དˣམྱ	དམྱལ					
	དམྱིག					
	དམྱུག	དམྱུགས				

ཨ	ཨག	ཨང	ཨདས	ཨད	ཨན	ཨལ
	ཨའི	ཨར	ཨས			
ཨི	ཨིག	ཨིགས	ཨིས			
ཨུ	ཨུག	ཨུགས	ཨུན	ཨུར	ཨུས	
ཨེ	ཨེག	ཨེད	ཨེན	ཨེར	ཨེལ	
ཨོ	ཨོག	ཨོང	ཨོདས	ཨོད	ཨོན	ཨོལ
	ཨོས					
ཨུ	ཨུད	ཨུདས				
ཨུ།						
ཨོད	ཨོདས					

ཨཨ	ཨཨག	ཨཨཀ	ཨཨཀ	ཨཨང	ཨཨཤ	ཨཨཡ
	ཨཨས					
ཨཨི	ཨཨིག	ཨཨིཀ				
ཨཨུག	ཨཨུགས					
ཨཨེ	ཨཨེག	ཨཨེཀ	ཨཨེཀ	ཨཨེང	ཨཨེཏ	
ཨཨོཀ	ཨཨོང	ཨཨོས				

ཤ་ག	ཤ་གས	ཤ་ཀ	ཤ་ལ	ཤ་ར		
ཤ་འི	ཤ་ག	ཤ་ལ				
ཤུ་ཡ	ཤུ་ག	ཤུ་གས	ཤུ་ཀ	ཤུ་དས	ཤུ་ར	
ཤ་ཡ	ཤ་ལ					
ཤ་ཡི	ཤ་ཀ	ཤ་ལ	ཤ་ལ			
ཤ་ཡ	ཤ་ག	ཤ་ཀ	ཤ་ལ			
ཤ་ག						
ཤ་ཡ	ཤ་ག	ཤ་ཀ				
ཤ་ཡི						

ཀ	ཀི	ཀུ	ཀེ	ཀོ		
ཉཀ	ཀྱཀ					
བ+ཀ	ད+ཀ					
ཀཁ						
ཁཀ	ཁཀི					
ཀཀ						
ད+ཁ	ད+ཀཀ					

ཀ	ཀཀ	ཀཀླ	ཀཁ	ཀག	ཀང	ཀཅ
	ཀཀྵ	ཀཆ	ཀཇ	ཀཉ	ཀཏ	
ཀི	ཀཱི	ཀུ	ཀཱུ	ཀྲྀ	ཀཷ	ཀླྀ
ཀླཱྀ	ཀེ	ཀཻ	ཀོ	ཀཽ	ཀ་	ཀཱ
ཀི	ཀཱི	ཀུ	ཀཱུ	ཀྲྀ	ཀཷ	ཀླྀ
ཀླཱྀ	ཀེ	ཀཻ	ཀོ	ཀཽ	ཀ་	ཀཱ
ཀི	ཀཱི	ཀུ	ཀཱུ	ཀྲྀ	ཀཷ	ཀླྀ
ཀླཱྀ	ཀེ	ཀཻ	ཀོ	ཀཽ	ཀ་	ཀཱ

ཀ+ཅ	ཀཅཀ	ཀཅཀས	ཀཅང	ཀཅབ		
	ཀཉིཀས					
	ཀཆུཀ	ཀཆུབ	ཀཆུབས			
	ཀཇེ	ཀཇེའུ	ཀཇེར	ཀཇེས		
	ཀཇོ	ཀཇོགས	ཀཇོད	ཀཇོབས	ཀཇོར	ཀཇོས

བ+ཅ	བཅ་ག	བཅ་གས	བཅ་ང	བཅ་ངས	བཅ་ད	བཅ་ན
		བཅ་བ	བཅ་བས	བཅ་མ	བཅ་མས	བཅ་འ
		བཅ་ལ	བཅ་ས			
	བཇ་ར					
	བཇུ་གས	བཇུ་ན	བཇུ་མ	བཇུ་མས		
	བཇེ་མ	བཇེ་མས				
	བཇོ་	བཇོ་ག	བཇོ་གས	བཇོ་ང	བཇོ་ངས	བཇོ་ད
		བཇོ་ན	བཇོ་ས			

ཨ	ཨག	ཨང	ཨདས	ཨད	ཨབ	ཨབས
	ཨམ	ཨཡ	ཨར	ཨལ		
ཨི	ཨིག	ཨིགས	ཨིད	ཨིད	ཨིབ	ཨིབས
	ཨིཡ	ཨིས				
ཨཱ						
ཨུ	ཨུག	ཨུགས	ཨུད	ཨུདས	ཨུད	ཨུན
	ཨུབས	ཨུའི	ཨུར	ཨུས		
ཨེ	ཨེག	ཨེགས	ཨེད	ཨེདས	ཨེད	ཨེན
	ཨེབས	ཨེའི	ཨེར	ཨེས		
ཨོ	ཨོད	ཨོམ	ཨོམས	ཨོལ		

ཨ	ཨ་ཀ	ཨ་ཁ	ཨ་ག	ཨ་ང	ཨ་ཆ	ཨ་ཇ
	ཨ་ཉ	ཨ་ཏ	ཨ་ཐ	ཨ་ད	ཨ་ན	ཨ་པ
	ཨ་ཕ	ཨ་བ	ཨ་མ	ཨ་ཙ	ཨ་ཚ	ཨ་ཛ
	ཨ་ཝ	ཨ་ཞ	ཨ་ཟ	ཨ་འ	ཨ་ཡ	ཨ་ར
	ཨ་ལ	ཨ་ཤ				

ཀ་ལ						
ཀ་ལེ						
ཀ་ལོ་གས						
ཀ་ལོ་ལ						
བ+ཧ	བཧ་གས	བཧ་ད	བཧ་མ	བཧ་མས	བཧ་ལ	བཧ་ས
	བཧི	བཧི་ག	བཧི་གས	བཧི་ས		
	བཧུ					བཧེ་ས
	བཧེ	བཧེ་ག	བཧེ་གས	བཧེ་ད	བཧེ་དས	བཧེ་ད
	བཧོ་ག	བཧོ་ན				
བ+སྐ	བསྐ་གས	བསྐ་དས	བསྐ་ལ			

ಕ	ಕಿ	ಕ್ಕ	ಕೆ	ಕೈ		
ಕ್ಕ						
ಪ+ಕ						
ರ+ಕ						

ཚ	ཚག	ཚགས	ཚང	ཚངས	ཚད	ཚན
	ཚབ	ཚབས	ཚམ	ཚམས	ཚའུ	ཚར
	ཚལ	ཚས				ཆེས
ཆི	ཆེག	ཆེགས	ཆེམ	ཆེམས	ཆེར	ཆེལ
ཆུ	ཆུག	ཆུགས	ཆུད	ཆུན	ཆུབ	ཆུམས
	ཆུའུ	ཆུར	ཆུལ	ཆུས		
ཆེ	ཆེག	ཆེགས	ཆེབ	ཆེམ	ཆེམས	ཆེའི
	ཆེར	ཆེས				
ཆོ	ཆོགས	ཆོད	ཆོངས	ཆོད	ཆོན	ཆོམ
	ཆོམས	ཆོར	ཆོལ	ཆོས		

ཚེག	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཆ	-ཇ
	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ
	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ
	-ཝ	-ཞ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ
	-ས	-ཧ				

མ+ཧ	མཧག	མཧང	མཧན	མཧམས	མཧའ	མཧར
		མཧལ				
	མཧྲངས	མཧྲན	མཧྲར	མཧྲལ		
	མཧེ	མཧེད	མཧེའུ	མཧེར	མཧེས	
	མཧོ	མཧོག	མཧོན	མཧོའི	མཧོར	

འ+ཆ	འཆག	འཆགས	འཆང	འཆངས	འཆབ	འཆབས
		འཆམ	འཆམས	འཆར	འཆལ	འཆས
	འཇིག	འཇིགས	འཇིར			
	འཆུབ	འཆུབས	འཆུར	འཆུས		
	འཇེ	འཇེག	འཇེང	འཇེངས	འཇེད	འཇེམ
		འཇེམས	འཇེར	འཇེལ		
	འཇོ	འཇོག	འཇོགས	འཇོང	འཇོངས	འཇོད
		འཇོབ	འཇོབས	འཇོལ	འཇོས	

ཀ	ཀི	ཀུ	ཀེ	ཀོ		
ཁ ཀ	ཁི ཀི	ཁུ ཀུ				
ག ཀ	ཀི	ཀུ	ཀེ	ཀོ		
ཉ+ཀ	ད+ཀ					
ཀཿ						
ཁ+ཀཿ						

ཀ	ཁ་	ཁ་ག	ཁ་ག་ང	ཁ་ཅ		
ཀི						
ཀུ						
ཀ+ཁ	ཀཁ་ད་ན	ཀཁ་ད	ཀཁ་ན	ཀཁ་ཅ		
	ཀཁུ	ཀཁུ་ག	ཀཁུ་ན			
	ཀཁེ	ཀཁེ་ར	ཀཁེ་ས			
	ཀཁོ	ཀཁོ་ག	ཀཁོ་ད	ཀཁོ་ཏེ	ཀཁོ་ལ	

འ+ཇ	འཇག	འཇང	འཇངས	འཇད	འཇན	འཇབ
		འཇབས	འཇམ	འཇའ	འཇར	
	འཇི	འཇིང	འཇིངས	འཇིད	འཇིན	འཇིམ
		འཇིར				
	འཇུགས	འཇུད	འཇུམ	འཇུམས	འཇུར	འཇུལ
	འཇེག	འཇེགས	འཇེང	འཇེངས	འཇེད	འཇེམ
		འཇེམས	འཇེར			
	འཇོག	འཇོང	འཇོམ	འཇོམས	འཇོལ	

ཀཱ	ཀཱཁ	ཀཱལ	ཀཱས			
ཀཱི	ཀཱིག	ཀཱིཀ	ཀཱིདས	ཀཱིའུ	ཀཱིས	
ཀཱུ	ཀཱུཎ	ཀཱུབ	ཀཱུས			
ཀཱེ	ཀཱེའུ	ཀཱེས				
ཀཻག	ཀཻགས	ཀཻཀ	ཀཻདས	ཀཻཀ	ཀཻབ	ཀཻབས
བ+ཀ	བཀཀ	བཀདས	བཀད	བཀབ	བཀབས	
	བཀི	བཀིས				
	བཀུ	བཀུཎ	བཀུས			
	བཀེ	བཀེས				

ཨ	ཨཀ	ཨཀྵ	ཨར	ཨལ		
ཨྲཀ	ཨྲཧ					
ཨེཧ	ཨེར					
ཨཱཨ						
ཨཿ						

ན	ནི	ནུ	ནེ	ནོ		
ནྲ						
པ+ན						
ཁ+ན						

ལ	ལྷ	ལྷཱ	ལྡ	ལྡྲ	ལྣ	ལྦྷ
	ལྨ	ལྲ	ལླ			
ལི	ལྷི	ལྡི	ལྦི	ལྨི		
ལུ	ལུྷ	ལྡུ	ལྡྲུ	ལྣུ	ལྦུ	ལྨུ
	ལྲུ	ལླུ	ལྴ			
ལེ	ལྷེ	ལྡེ	ལྣེ	ལྷཻ	ལྲེ	ལྴེ
ལོ	ལྷོ	ལྷྲོ	ལྡོ	ལྣོ	ལྨོ	ལྲོ
	ལྷོླ					

ཞེལ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཐ	-ད	-ན	-པ
	-ཕ	-བ	-མ	-ཚ	-ཛ	-ཞ
	-ཟ	-འ	-ར	-ལ	-ཤ	-ས

བ+ལ	བาལེབ	བาལེབས	བาལེང	བาལེན	བาལེབ	བาལེབས
		བาལེའ	བาལེར	བาལེལ	བาལེས	
	བาལི	བาལིབ	བาལིབས	བาལིང	བาལིངས	བาལིའི
		བาལིར	བาལིལ	བาལིས		
	བาལུ	བาལུབ	བาལུང	བาལུངས	བาལུན	བาལུམ
		བาལུའུ	བาལུར	བาལུས		
	བาལེན	བาལེར	བาལེས			
	བาལོབ	བาལོབས	བาལོང	བาལོངས	བาལོན	བาལོབ
		བาལོམ	བาལོར	བาལོལ		

ཨ+ཞ	ཨཞཱ	ཨཞཱས	ཨཞད	ཨཞའམ	ཨཞམས	ཨཞའ
		ཨཞར				
	ཨཞི	ཨཞིན				
	ཨཞུ	ཨཞུགས	ཨཞུད	ཨཞུན	ཨཞུར	ཨཞུས
		ཨཞེར	ཨཞེངས	ཨཞེད	ཨཞེན	ཨཞེས
	ཨཞོ	ཨཞོག	ཨཞོགས	ཨཞོད	ཨཞོན	ཨཞོར
		ཨཞོས				

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ		
ཉ						
ཏ						
ཀ+ཀ						
ཏ+ཏ		ཏ+ཏ				

ཟ	ཟག	ཟགས	ཟང	ཟངས	ཟད	ཟན
	ཟབ	ཟབས	ཟམ	ཟར	ཟལ	ཟས
ཟི	ཟིའ	ཟིད	ཟིན	ཟིམ	ཟིར	ཟིལ
	ཟིས					
ཟུག	ཟུང	ཟུངས	ཟུན	ཟུབ	ཟུམ	ཟུར
	ཟུལ					
ཟེ	ཟེག	ཟེགས	ཟེད	ཟེའུ	ཟེར	
ཟོ	ཟོག	ཟོང	ཟོན	ཟོབ	ཟོམ	ཟོར
	ཟོལ	ཟོས				

ལྷ	ལྷ-ཀ	ལྷ-ཁ	ལྷ-ག	ལྷ-ང	ལྷ-ཅ	ལྷ-ཆ
	ལྷ-ཇ	ལྷ-ཉ	ལྷ-ཏ	ལྷ-ཐ	ལྷ-ད	ལྷ-ན
	ལྷ-པ	ལྷ-ཕ	ལྷ-བ	ལྷ-མ	ལྷ-ཙ	ལྷ-ཚ
	ལྷ-ཛ	ལྷ-ཝ	ལྷ-ཞ	ལྷ-ཟ	ལྷ-འ	ལྷ-ཡ
	ལྷ-ར	ལྷ-ལ	ལྷ-ཤ	ལྷ-ཧ	ལྷ-ཨ	
	ལྷས					
ལྷག	ལྷགས	ལྷམ	ལྷམས			
ལྷོ	ལྷོག	ལྷོས				

གা+ঘ	গাঘগা	গাঘগাস্	গাঘদ	গাঘন্	গাঘব	গাঘবস্
		গাঘঽ	গাঘ্নি	গাঘম	গাঘল	গাঘস্
	গাঙি	গাঙিগা	গাঙিগাস্	গাঙিদ	গাঙিদস্	গাঙিম
		গাঙিমস্	গাঙিম			
	গাঙু	গাঙুগা	গাঙুগাস্	গাঙুদ	গাঙুদস্	গাঙুদ্
		গাঙুম				
	গাঙে	গাঙেগা	গাঙেগাস্	গাঙেদস্	গাঙেদ্	গাঙেন্
		গাঙেব	গাঙেম	গাঙেম		
	গাঙৈ	গাঙৈগাস্	গাঙৈদ	গাঙৈদ্	গাঙৈন্	গাঙৈব
		গাঙৈবস্	গাঙৈল			

ཀཱཏཀཱས	-ཀཱ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཀ	-ཐ	-ད	-པ
	-ཕ	-བ	-མ	-ཚ	-ཛ	-ཞ
	-ཟ	-ཡ	-ར	-ཤ	-ས	

ག+ཟ	བཟང	བཟད	བཟག	བཟགས	བཟའ	བཟས
	བཟི					
	བཟུང	བཟུར				
	བཟེ	བཟེད				
	བཟོ	བཟོད	བཟོའི	བཟོས		
ག+ལྷ	བལྷ	བལྷས				
	བལྷག	བལྷགས	བལྷམ	བལྷམས		
	བལྷོག					

འ	འང	འན	འབ	འམ	འར	འལ
འི	འིས					
འུ	འུག	འུད	འུད	འུན	འུབ	འུབས
	འུར	འུལ				
འེ	འེག	འེད	འེདས	འེད	འེན	འེབས
	འེམ	འེར	འེལ	འེས		

ཡ	ཡག	ཡགས	ཡང	ཡངས	ཡད	ཡན
	ཡབ	ཡམ	ཡམས	ཡར	ཡལ	ཡས
ཡི	ཡིག	ཡིད	ཡིན	ཡིབ	ཡིབས	ཡིས
ཡུ	ཡུག	ཡུགས	ཡུང	ཡུངས	ཡུད	ཡུན
	ཡུམ	ཡུར	ཡུལ	ཡུས		
ཡེ	ཡེགས	ཡེད	ཡེངས	ཡེན	ཡེདྲུ	ཡེར
	ཡེལ					
ཡོ	ཡོག	ཡོགས	ཡོང	ཡོངས	ཡོད	ཡོན
	ཡོབ	ཡོམ	ཡོར	ཡོལ	ཡོས	
ག+ཡ						

ག+ཡ	གཡག	གཡང	གཡན	གཡབ	གཡབས	གཡམ
		གཡའ	གཡར	གཡལ	གཡས	
	གཡི	གཡིག	གཡིགས	གཡིའུ	གཡིས	
	གཡུ	གཡུག	གཡུགས	གཡུང	གཡུར	གཡུལ
	གཡེ	གཡེད	གཡེདས	གཡེན	གཡེམ	གཡེར
		གཡེལ				
	གཡོ	གཡོག	གཡོགས	གཡོན	གཡོབ	གཡོབས
		གཡོམ	གཡོར	གཡོལ	གཡོས	

ཨ	ཨཱ	ཨི	ཨུ	ཨཱུ		
ཨཾ						
ཨྃ						
བ+ཨྃ						

ཨ	ཨཀ	ཨག	ཨགས	ཨང	ཨདས	ཨཆ
	ཨད	ཨན	ཨབ	ཨབས	ཨམ	ཨམས
	ཨལ	ཨས				
ཨི	ཨིག	ཨིགས	ཨིང	ཨིངས	ཨིད	ཨིན
	ཨིབ	ཨིམ	ཨིམས	ཨིའི	ཨིལ	ཨིས
ཨུ	ཨུག	ཨུད	ཨུད	ཨུབ	ཨུབས	ཨུམ
	ཨུའི	ཨུལ	ཨུས			
ཨེ	ཨེག	ཨེགས	ཨེད	ཨེདས	ཨེད	ཨེབ
	ཨེམ	ཨེམས	ཨེའུ	ཨེས		
ཨོ	ཨོག	ཨོགས	ཨོད	ཨོད	ཨོའི	ཨོལ

རང	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཡ	-ར	-ལ
	-ཤ	-ས				

ཨ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཆ	-ཇ
	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ
	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ
	-ཝ	-ཞ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ
	-ཧ	-ཨ				

རིགས	-ཀ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ	-ཇ
	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ཕ	-བ
	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཞ	-ཟ	-འ
	-ཡ	-ར				

ཁྱག	ཁྱངས	ཁྱན	ཁྱབས	ཁྱམ		
ཁྱིག	ཁྱིངས	ཁྱིང	ཁྱིབས			
ཁྱུག	ཁྱུགས	ཁྱུང	ཁྱུབས	ཁྱུམ		
ཁྱོ	ཁྱོག	ཁྱོགས	ཁྱོང	ཁྱོན	ཁྱོབ	ཁྱོབས
	ཁྱོམ	ཁྱོམས				
བ+ཁྱ	བཁྱ	བཁྱག	བཁྱགས	བཁྱང	བཁྱན	བཁྱབ
	བཁྱབས	བཁྱམ	བཁྱམས			
	བཁྱིང					
	བཁྱུག	བཁྱུགས				

ལ	ལག	ལགས	ལང	ལངས	ལངྐའི	ལཆ
ལྷ	ལད	ལན	ལབ	ལམ	ལམས	ལར
	ལས					
ལི	ལིག	ལིང	ལིངྐ	ལིངས	ལིམ	ལིའུ
ལུ	ལུག	ལུགས	ལུང	ལུད	ལུན	ལུམ
	ལུཀྵི	ལུམས	ལུས			
ལེ	ལེགས	ལེན	ལེབ	ལེའུ	ལེའུའི	
ལོ	ལོཀཱཧྭང	ལོག	ལོགས	ལོང	ལོངས	ལོད
	ལོན	ལོབ	ལོབས	ལོའི	ལོས	
ལྲ						

འགྲ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ			

འམ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ			

ལུས	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཉ	-ཏ	-ད	-ན	-པ	-ཕ
	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ
	-ཞ	-ཟ	-ལ	-ཤ	-ས	

ཨོ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ	-ཧ		

ཀ	ཁི	ཀུ	ཁེ	ཁོ		
དབུ	དཔའ་བོ	དཔུང་	དཔུང་ཁྲི	དཔུང་རྒྱལ་ཁབ		དཔུངས་ཀཱ
དཔའ་བོ						
དཔུ						
ཤ	ཤི	ཤའི	ཤྭོཾ			
ཀ+ཁ						
ཁ+ཁ						
ཀཾ						

ཀཱ	ཀཱག	ཀཱགས	ཀཱང	ཀཱངས	ཀཱད	ཀཱན
	ཀཱབ	ཀཱབས	ཀཱམ	ཀཱཡ	ཀཱར	ཀཱལ
	ཀཱཤ	ཀཱས	ཀཱཧཱྃ			
ཀི	ཀིག	ཀིགས	ཀིང	ཀིད	ཀིན	ཀིཔྟཱྃ
	ཀིབས	ཀིམ	ཀིཡ	ཀིལ	ཀིས	
ཀུ	ཀུག	ཀུགས	ཀུང	ཀུངས	ཀུད	ཀུན
	ཀུབ	ཀུབས	ཀུམ	ཀུམས	ཀུར	ཀུལ
	ཀུས					
ཀེ	ཀེད	ཀེན	ཀེའུ	ཀེའོ	ཀེར	ཀེལ
	ཀེས					

ཀི	ཀིག	ཀིགས	ཀིང	ཀིངས	ཀིད	ཀིན
	ཀིབ	ཀིབས	ཀིམ	ཀིམས	ཀིར	ཀིལ
	ཀིས					
ག+ཀ	གཀིག	གཀིགས	གཀིང	གཀིན	གཀིམ	གཀིའ
		གཀིར	གཀིལ			
	གཀིན	གཀིབ	གཀིབས	གཀིས		
	གཀུང					
	གཀེ	གཀེག	གཀེགས	གཀེད	གཀེན	གཀེར
	གཀོ	གཀོག	གཀོགས	གཀོང	གཀོངས	གཀོམ
		གཀོམས	གཀོར	གཀོལ	གཀོས	

ཀ	ཀཱ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ
	ཇ	ཉ	ཏ	ཐ	ད	ན
	པ	ཕ	བ	མ	ཙ	ཚ
	ཛ	ཝ	ཞ	ཟ	འ	ཡ
	ར	ལ	ཤ	ས	ཧ	

ཁིང	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ཤ ཨ	-ས				

ཁེས	-ཀ	-ཁ	-ག	-ཆ	-ཇ	-ཉ
	-ཏ	-ད	-ཐ	-ན	-ཙ	-ཞ
	-ཡ	-ར	-ལ			

བ+ཨ	བཨཀ	བཨཀས	བཨང	བཨངས	བཨད	བཨན
		བཨམ	བཨམས	བཨའ	བཨར	བཨལ
		བཨས				
	བཨི་ག					
	བཨུ	བཨུག	བཨུགས	བཨུང	བཨུངས	བཨུད
		བཨུམ	བཨུམས	བཨུར	བཨུལ	བཨུས
	བཨེད	བཨེར	བཨེས			
	བཨོ་	བཨོགས	བཨོར	བཨོལ	བཨོས	

ཨ	ཨི	ཨུ	ཨེ	ཨོ	ཨཱི	
ཨཾ						
ཨཀ	ཨཁྱ					
ཨལ	ཨཤ					
ཨཨ	ཨཨ					
ཀ+ཨ	ཁ+ཨ					
ཁ+ལ	ཁ+ཨ	ཁ+ཨ				

ལ	ལག	ལང	ལངས	ལད	ལབ	ལམ
	ལམྤ	ལམཔ	ལམྦ	ལའི	ལར	ལཀ
	ལཇ	ལཉ	ལཏ			
ལི	ལིག	ལིགས	ལིང	ལིངས	ལིཉྩ	ལིད
	ལིཀྵ	ལིཀྵ	ལིབ	ལིམ	ལིམས	ལིའུ
	ལིར	ལིལ	ལིཤྩ			
ལུ	ལུག	ལུངས	ལུད	ལུན	ལུབ	ལུབས
	ལུམ	ལུམས	ལུར	ལུའུ	ལུལ	
ལེ	ལེག	ལེང	ལེངས	ལེད	ལེན	ལེབ
	ལེམས	ལེའུ	ལེར	ལེལ		

ས	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ	-ཧ		

ས།མས།	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ

སོ་	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཆ	-ཉ
	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ	-ཕ
	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ
	-ཞ	-ཟ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ
	-ས	-ཧ				
སོ་ག	སོ་གས	སོ་ད	སོ་དས	སོ་ད	སོ་ན	སོ་བ
སོ་བས	སོ་མ	སོ་མས	སོ་ར	སོ་ལ	སོ་ས	

ཨ	ཨཀ	ཨཁ	ཨག	ཨང	ཨམ	ཨལ
	ཨཤ					
ཨི	ཨཱི	ཨཱིཏ	ཨཱིད	ཨཱིན	ཨཱིཔ	ཨཱིཙ
	ཨཱིརྀ	ཨཱིལ	ཨཱིས			
ཨུ	ཨཱུཀ	ཨཱུདཏ	ཨཱུན	ཨཱུཔ	ཨཱུབས	ཨཱུལ
	ཨཱུས					
ཨེ	ཨེག	ཨེགས	ཨེད	ཨེལ	ཨེས	
ཨོ	ཨོག	ཨོཀ	ཨོདས	ཨོད	ཨོན	ཨོབས
	ཨོལ	ཨོས				

ལྷ	ལྷག	ལྷགས	ལྷང	ལྷད	ལྷན	ལྷམ
	ལྷར	ལྷལ				
ལྷལ	ལྷས					
ལྷི	ལྷིག	ལྷིགས	ལྷིང	ལྷིད	ལྷིལ	
ལྷུ	ལྷུག	ལྷུགས	ལྷུང	ལྷུད	ལྷུན	
	ལྷུབ	ལྷུབས	ལྷུམ	ལྷུས		

བ+ས	བསབ	བསབས	བསང	བསངས	བསད	བསན
		བསབ	བསའ	བསར	བསལ	བསས
	བསིབ	བསིང	བསིར	བསིལ		
	བསུ	བསུབ	བསུང	བསུངས	བསུད	བསུབ
		བསུམ	བསུར	བསུས		
	བསེ	བསེབ	བསེང	བསེད	བསེབ	བསེར
		བསེས				
	བསོ	བསོབ	བསོང	བསོངས	བསོད	བསོན
		བསོབ	བསོམ	བསོར	བསོལ	བསོས

གསང	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཆ	-ཉ
	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན	-པ	-ཕ
	-བ	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ	
གསལ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-ཙ	-ཚ	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ
	-འ	-ཡ	-ར	-ལ	-ཤ	-ས
	-ཧ	-ཨ				

བ+ས	བསག	བསགས	བསང	བསངས	བསད	བསབ
		བསབས	བསམ	བསམས	བསར	བསལ
	བསིག	བསིགས	བསིད	བསིདས	བསིར	བསིལ
	བསུ	བསུག	བསུད	བསུན	བསུབ	བསུབས
		བསུམ	བསུམས	བསུས		
	བསེ	བསེགས	བསེད	བསེན	བསེར	བསེལ
	བསོ	བསོག	བསོགས	བསོང	བསོད	བསོལ
		བསོས				
བསྲ						
བསྐྱོ						

བསམ	-ག	-ང	-ཆ	-ཇ	-ཀ	-ཐ
	-ད	-ན	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-ཨ
	-ཤ	-ཌ	-ཡ	-ཀྵ	-ཧ	

བ+སྲ	བསྲང	བསྲངས	བསྲན	བསྲབ	བསྲབས	བསྲལ
	བསྲི	བསྲིང	བསྲིངས	བསྲིས		
	བསྲུང	བསྲུངས	བསྲུན	བསྲུབ	བསྲུབས	བསྲུལ
	བསྲེ	བསྲེག	བསྲེགས	བསྲེལ	བསྲེས	
	བསྲོ	བསྲོས				
བ+སྐྲ	བསྐྲ	བསྐྲང	བསྐྲངས	བསྐྲད	བསྐྲན	བསྐྲབ
		བསྐྲབས	བསྐྲས			
	བསྐྲ	བསྐྲགས	བསྐྲས			
	བསྐྲོག	བསྐྲོགས				

ཀ	ཀཁ	ཀག	ཀང	ཀཅ	ཀཉ	ཀཏ
	ཀཐ	ཀད	ཀན			
ཀཔ	ཀཕ					
ཀབ	ཀབྷ	ཀམ	ཀཡ	ཀར	ཀལ	
ཀཤ	ཀཥ	ཀས	ཀཧ	ཀཨ		
ཀྐ	ཀྑ	ཀྒ	ཀྔ	ཀྕ	ཀྖ	ཀྗ
ཀྙ						
ཀྟ	ཀྠ	ཀྡ	ཀྣ	ཀྤ	ཀྥ	ཀྦ
ཀྨ	ཀྩ	ཀྪ	ཀྫ	ཀྭ	ཀྮ	ཀྯ
ཀྰ	ཀྱ	ཀྲ	ཀླ	ཀྴ	ཀྵ	ཀྶ
ཀྸ	ཀྐྵ	ཀྑྲ	ཀྒྲ	ཀྔྲ	ཀྕྲ	ཀྖྲ
ཀྗྲ	ཀྙྲ	ཀྟྲ	ཀྠྲ	ཀྡྲ	ཀྣྲ	ཀྤྲ
ཀྥྲ	ཀྦྲ	ཀྨྲ	ཀྩྲ	ཀྪྲ	ཀྫྲ	ཀྭྲ
ཀྮྲ	ཀྯྲ	ཀྰྲ	ཀྱྲ	ཀྲྲ	ཀླྲ	ཀྴྲ
ཀྵྲ	ཀྶྲ	ཀྸྲ	ཀྐྱ	ཀྑྱ	ཀྒྱ	ཀྔྱ
ཀྕྱ	ཀྖྱ	ཀྗྱ	ཀྙྱ	ཀྟྱ	ཀྠྱ	ཀྡྱ
ཀྣྱ	ཀྤྱ	ཀྥྱ	ཀྦྱ	ཀྨྱ	ཀྩྱ	ཀྪྱ
ཀྫྱ	ཀྭྱ	ཀྮྱ	ཀྯྱ	ཀྰྱ	ཀྱྱ	ཀྲྱ
ཀླྱ	ཀྴྱ	ཀྵྱ	ཀྶྱ	ཀྸྱ	ཀྐྵྱ	ཀྑྲྱ
ཀྒྲྱ	ཀྔྲྱ	ཀྕྲྱ	ཀྖྲྱ	ཀྗྲྱ	ཀྙྲྱ	ཀྟྲྱ
ཀྠྲྱ	ཀྡྲྱ	ཀྣྲྱ	ཀྤྲྱ	ཀྥྲྱ	ཀྦྲྱ	ཀྨྲྱ
ཀྩྲྱ	ཀྪྲྱ	ཀྫྲྱ	ཀྭྲྱ	ཀྮྲྱ	ཀྯྲྱ	ཀྰྲྱ
ཀྱྲྱ	ཀྲྲྱ	ཀླྲྱ	ཀྴྲྱ	ཀྵྲྱ	ཀྶྲྱ	ཀྸྲྱ

ཨ	ཨག	ཨགས	ཨང	ཨད	ཨན	ཨབ
	ཨལ					
ཨཀ	ཨཁས	ཨག	ཨལ			
ཨཀྱ	ཨང	ཨཆ	ཨཇ	ཨཉ	ཨཏ	
ཨཀ་	ཨཀི					
ཨཀྲ	ཨཀྵ	ཨཀྷ				

ཀཱ	ཁཱ	གཱ	ངཱ	ཅཱ	ཆཱ	ཇཱ
	ཉཱ	ཊཱ	ཋཱ	ཌཱ	ཎཱ	
ཏཱ						
ཐཱ	ད་	ནཱ	པཱ	ཕཱ	བཱ	མཱ
	ཙཱ	ཚཱ				
ཛཱ	ཝཱ	ཞཱ	ཟཱ			
འཱ	ཡཱ	རཱ	ལཱ	ཤཱ	ཥཱ	སཱ
	ཧཱ	ཨཱ				

ཀྱི	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ			

ཨ	ཨཁ	ཨག	ཨགྷ	ཨང	ཨཅ	ཨཆ
	ཨཇ	ཨཉ	ཨཊ	ཨཋ	ཨཌ	ཨཎ
	ཨཏ	ཨཐ	ཨདཿ	ཨདྷ		
ཨི	ཨིཁ	ཨིགས	ཨིང	ཨིཆ	ཨིམ	ཨིས
ཨུ	ཨུཁ	ཨུག	ཨུཆུལ	ཨུར		
ཨེ	ཨེག	ཨེམ	ཨེར			
ཨོ	ཨོཁ	ཨོག	ཨོམ	ཨོར	ཨོལ	
ཨཱུ	ཨཱུཌ					
ཨྲྀང	ཨཾ	ཨཿདྲྀག				
ཨླྀང						

ཨ	-ཀ	-ཁ	-ག	-ང	-ཅ	-ཆ
	-ཇ	-ཉ	-ཏ	-ཐ	-ད	-ན
	-པ	-ཕ	-བ	-མ	-ཙ	-ཚ
	-ཛ	-ཝ	-ཞ	-ཟ	-འ	-ཡ
	-ར	-ལ	-ཤ	-ས	-ཧ	

བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་སྐུལ་ཚིག་བཅས་ཀྱི་རེའུ་མིག

動詞三時命令詞表

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ
ཉ	ཏ	ཐ	ད	ན	པ	ཕ
བ	མ	ཙ	ཚ	ཛ	ཝ	ཞ
ཟ	ཡ	ར	ལ	ཤ	ས	ཧ

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདས་པའི་ལོ་ཆོགས་དང་སྦྱར་ཏེ་བསྒྲིགས་པའི་རེའུ་མིག

藏史年代編年表

སྒེང་གཞི		說明				
617	650	700	750	800	850	900
950	1000	1050	1100	1150	1200	1250
1300	1350	1400	1450	1500	1550	1600
1650	1700	1750	1800	1850	1900	1949

ལོ་ཁམས་དྲུག་ཅུའི་རེའུ་མིག　　六十紀年表

འགོ་བརྗོད	སྒེང་གཞི	བྱེད་སྤྱད	པར་རིས
前言	序言	凡例	圖片

ཀ། བོད་ཡིག་གསལ་ཀྱིད་དང་བོ་འདིའི་ང་རང་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཐིན་པ་དང་། ཀྱིད་པ་མཐིན་པ། ནང་གི་རྩལ་བ་མཐིན་པ་དང་ཐུབ། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྒོག་ཆང་སྐུ་མེད། 藏文第一字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为喉，动发音位为喉，口内动态为喉间全阻，口外动态为不送气清音，今前藏读作舌根不送气清塞音，相当于汉语拼音字母g，国际音标k，高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的ga。

❶(1)མིང་གཞིའི་ཨ་ཡིག་ཐིག 强音语基字母之一。(2)རྒྱས་མཚུངས་འདྲེན་སྐབས་ག་དང་བ་ས་སྐྱེ་རྗེས་འཇུག་ཨོས་དྲངས་བའི་ མིང་ གི་ཚ་ ཤས་ ཀིག 强音后加字 ག་ད་བ་ས 所引后缀之一：ཐོག་ཀ། 楼上。དཔྱིད་ཀ། 春季。ཐུལ་ཁ་ཐོབ་ཀ་སྐྱ་ཨེ། 胜利之前。སྐས་ཀ། 梯子。(3) གངས་ཀྱི་མིང་མཐའ་བཏུག་ནས་ཚང་མའམ་ ཐམས་ཅད་ ཅེས་བའི་དོན་སྟོན་བའི་ཚ་ཤས་ཀིག 加于数字后面表一齐、全部等义的一个词尾：སྔ་ཕྱི་ གཉིས་ཀ། 先后二者。❷ཙ་བ་དང་། ཐོག་མ། གདོད་མ། 名词。根本，开初，原始，ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ ཀ་ནས་དག་པ། 诸法本净。 ཀ་ནས་མ་རྫོགས་ བའི་བར། 自始至终。ཀ་ནས་ངང་ཚམ་སུ་ཙམ་ པ་མ་ཡིན་པ། 不是一开始就自然有的。

ཀ་ཀ། 名词。(1)སྐུ་གའི་མིང་དང་དེའི་སྐད། 喜鹊，喜鹊鸣声。(2)ལུག་གི་ཙི་ཏུ་གུ་གམ་ཐེ་གེ། 羊关节骨。儿童作玩具用的羊膝关节骨。(3)(ལྷམ) ཕྱི་ས་ཆུང་གི་གོན་པ། 小儿衣服。

ཀ་ཀ་ཀྲི་ལ། ཕེ་རྡུ་ནི་ལ་དང་ནི་མ་ལ་གཉིས་ལས་ རུང་ཟད་ནག་བའི་རྡོ་རྫས་ཤེག་ཕིན་པ་འདི་ས་ནད་མ་ལུས་ཟེལ། 蓝宝石。色比帝青宝和帝释青略深的一种宝石，入药能治多种疾病。

ཀ་ཀྭ། (ཝེགས) བྱ་རོག 乌鸦。

ཀ་ཀུ་ཧ་ལ། (ཝེགས) ཤིང་དུག་མོ་ཤུང་ངམ་ཙམ་ཐུ་ན། 白蔹。

ཀ་ཀོ་ལ། ཆུ་གང་ནག་དང་ཚོ་མོན་ནས་ ཐོན་བའི་རྣ་ལྟམ་ གྱི་ འབྲས་བུ་ དེའི་ ལོ་རྩྭ་ ལྟ་ དུ་ ཀུ་དང་ འབྲའི་ བཀས་པ་མཐུག་ཅིང་སྐུལ་ཅན། རྡེ་རོ་ཀ་ བྱང་དང་ཨོཀས་མཚུངས་པ་འདོས་ ཙི་མཆེར་ཀྱི་ ཀང་ནད་ཟེལ། 草果，益智，土砂仁。蘘荷科药用植物名。产于我国南方和印度等地，叶及枝干均绿色，果实坚厚有凹纹，气味略似樟脑，温补脾胃。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆ་བའི་ཐྱེ་མ་དང་། ཆ་བའི་གཞོན་ནུ་མའོ།

ཀ་ཅཀིལ་མ། ཀ་ཆིལ་མ་དང་འདྲ།

ཀ་བཀྲག ཀ་བའི་འོག་གདོན། 柱座。柱下木质或石质碟墩。

ཀ་སྐྱོང། ཀ་བའི་འགལ་རས་སྐྱོང་བའི་ཤིང་། 支柱，撑柱。从旁起支撑作用的柱子：ཁང་ཚགས་ལ་ཀ་སྐྱོང་བཏུབ། 给朽屋架起支柱。

ཀ་ཁ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད། 藏文字母。

ཀ་ཁ་པ། ཀ་ཁ་ཐོག་མར་སློབ་མཁན། 蒙童，初学识字者。

ཀ་ཁ་ཕྱེ། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་ཞལ་མོ་ཆེར་ཀ་དང་ག་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་གདངས་གཅིག་དུ་བླུག་པས་དེ་གཉིས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཆེད་མདོ་སྐད་པས་ཀ་ལ་ཀ་ཁ་ཕྱེ་རེར་ལ། ཀ་ཁ་དབྱེའོང་རེར། ཁ་ཕྱེ་མེད་བའི་ག་ལ་ཁ་རྒྱས་རེར་ལ། ག་ཁ་སྒོམ་ཡང་རེར། 开口ཀ་字母。康、青大部地方，ཀ་ག两字音调不分，为求易于辨别，故说ཀ་为开口ཀ་字母，ག་为闭口ག་字母。

ཀ་ཁིལ་མ། སྲོང་བཙན་སྒམ་ཟས་རང་གི་བཀའ་ཆམས་ཤེའུ་ཀ་ཅ་ནས་ཁིལ་བཏོན་ཀྱི་ཨ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཀ་ཤེང་ཟེ་ཅན་ཀྱི་ཤལ་ས་གཏི་བཏེར་དུ་སྐུས་པ་ཕྱིས་རྫོ་བོ་རྗེ་ཤས་གཏེར་ནས་བཏོན་པའི་ཆོས་འབྱུང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མིང་གཞན་ལྷ་ལའི་དཀར་ཆག་ཀྱང་རེར། 《柱间史》。松赞干布从其遗嘱第一卷中抽出，藏在拉萨大昭寺内名为树叶柱的下面，后经阿底峡取出的一部西藏史，别名《拉萨志》。

ཀ་ཁྱེ། རྩ་འཁོར་ཀྱི་སྐྱག་ཤིང་འོག་གི་ཤིང་རྩའི་ཐོག 磨心座。水磨转轴下端木座。

ཀ་གྲངས། གསལ་བྱེད་ཀ་མའི་སྡུམ་རྩ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་གྲངས་རིམ། 字母序数。用藏文字母表示数目的次序。

ཀ་རྐྱ་གི། (ཨཱཡུ) རྡོ་སྔོན་གཡུ་ཡི་རིགས་སྔོ་ནག་ཨ་དཀར་དུག་སེལ་ཞིང་མཆེའི་ཚ་བ་ལ་ཐབ། 青琅，青蓝色松儿石。矿物药名。解毒，清肝热。

ཀ་འཁོར། (1)ཀ་བའི་ཡར་སྡེའི་ཚ། 柱头。柱的上端。(2)རྩ་འཁོར་ཀྱི་སྐྱག་ཤིང་གི་འཁོར་ལ་བསྐོན་པའི་ལྕགས་སྐོར། 磨心套。水磨转轴上端铁帽。

ཀ་རྒྱན། འཕན་སོགས་ཀ་བའི་ཁོགས་ཀྱི་རྒྱན་ཆའི་རིགས། 柱饰。垂直悬挂柱面作装饰品的旗幡等。

ཀ་རྒྱབ། གླུ་དང་ཀུང་ཀྱི་ཏྲགས་ཤིང་། 帐篷杆，帐篷支柱。

ཀ་རྒྱབ་མ། ཀ་བའི་སྐྱོས་སྐྱོང་། 撑柱。从旁支撑主柱免致倾倒的短柱。

ཀ་ཅ། རྟོན་རྫས་སྤྱིའི་མིང་། 物品，财物，བཀངས་བཏུག་ཀ་ཅ། 库存物资。འཆི་སོང་ཚད་མེད་བཏང་བས་ཀ་ཅ་ཟད་པ། 开支无度，资财耗尽。

ཀ་ཅི། (ཤེགས) རས་དཀར་གྱབ་སོ་ཕྱེག 白色薄纱。一种细白布：ཀ་ཅི་སྐོང་ཀུན་མ། 薄膜白纱。

ཀ་ཅོག་ཁང་གསུམ། མཁ་རོག་ཁང་གསུམ་དང་འདྲ།

ཀ་གཅིག་སྐོ་གཅིག་མ། མདོ་སྐུག་མེད་བའི་ཁང་པ་ཀ་གཅིག་མ། 单柱间。一门一柱的藏式单间房屋。

ཀ་གཅིག་ཕྱུམ་གང་མ། ཁང་པ་ཀ་ཀྱིས་མའི་ཀ་བ་གཅིག་གི་ཐད་ནས་བར་བཅད་བཏུབ་བའི་ཁང་པ། 一柱套间。从藏式两柱房中一柱处隔成内外的双间房屋：སྡོད་ཁང་ཀ་གཅིག་ཕྱམ་ཀང་། 一柱套间的住房。

ཀ་གཅིག་མ། ནང་དུ་ཀ་བ་གཅིག་ཙམ་བའི་ཁང་མིག 单柱房间。藏式房间中有一柱者：ཉལ་ཁང་ཀ་གཅིག་མ་གཅིག་གི་ས་ལས་མེད། 卧室只有一个单柱房间。

ཀ་ཆ། ཀ་ཅ་དང་འདྲ།

ཀ་རྒྱབ (ཤྱད) དེ་ཕྱར། 如是，那样，ཀ་རྒྱབ་མཛོད། 就那样办！

ཀ་ཆོད་བཤི། ཚོང་བཀ་མར་བའི་སྐྱབ་མ་མཆོག་་་

གྱུར་བཞེ་སྡེ། རྗེ་གཙོས་སྒུ་རྩེ་རྗེ། མཚུར་སྤྲོན་དབང་གི་རྡོ་རྗེ། མེས་སྤྲོན་ཆོན་བོ། མི་ལ་རས་པ་སྡེ་བཞིའོ། 四柱弟子。塔波噶居祖师玛尔巴的四大弟子，鄂·曲古多吉、楚敦·旺给多吉、美敦寸波和米拉热巴等四人，后世尊为噶居派四大支柱。

ཀ་འཇའ་ལ། 梁·陈朝·倒·西·阿里·古·阿底峡·尊者·杰·贝玛·噶波·东·雪·巴·仁钦·桑波·等·译师·大·成就者·等·之·师。 噶加拉。山名。在四川省甘孜藏族自治州白玉县境内。

ཀ་ཀཱཏྱ་ན། (ཝཻདེ་) ཀཱ་ཏྱ། 呱呱鸟。乌鸦的异名。

ཀ་ཏ་རྟ། (ཝཻཀཱ་) རེཁ་མིག 表格，图表。

ཀ་ཏཾ་ར། རངས་ཤ་ཟངས་ལས་ བཟོས་ བའི་གཞོང་བ། 浅铜盆，铜盘。用红铜或黄铜等打造的盆、盘。

ཀཱཔྷུ་ར། (ཝཻཀཱ་) རྩི་སྐྱེས་ཀ་ཤུར། 樟脑，冰片，龙脑。

ཀ་ཅཱི་ཡཱ། (ཝཻཀཱ་) ཀཱཀུ་ཙྪ་རེའི་དངོས་ སྐྱབ་ཟས་ མཐའ་འཁོར་འདུལ་བའི་ མཆོག་ ཏུ་ གྱུར་ པ་ ཞེས་ ཡིན་ པ་ དེ་ཟེན་ གོས་ ཀྱི་རྩ་ བའི་རྩེ་ བཞིའི་ གནས་ བཏུན་པའི་རྩེའི་ སྐལ་གཅིད་ མཁན། 迦旃延。释迦牟尼声闻弟子中教化边土第一，是小乘根本四部中上座部的创始人。

ཀ་གཏུགས། གཅས་ཟད་པ། 不得不，无法，计穷。ཁས་མི་ལེན་ཀ་གཏུགས་ཐུབ་། 不得不承认。

ཀ་ཅཞྭད། ཆོག་ ཀང་ རེ་ རེའི་ གོག་ མཐའ་ བར་ གསུམ་གང་ཟུང་དུ་ཀ་ སྒོགས་གསལ་བྱེད་རིམ་བར་ བཞུགས་བའི་བསྡུད་པ། 嵌字诗。在每句前、中、后任何固定位置分别依次嵌入藏文字母的赞美诗歌。

ཀ་ཐོ། ཞང་ཀིའི་ཚ་བ་ཏུ་ཀ་ཁའི་རིམ་ པ་བཞུགས་ བའི་ གོ་ཡིག 字母号册。用字母次序编号的簿籍。

ཀ་དག (1)སྟོང་པ་ཉིད། 空性。(2)ཀ་ནས་དག་པ་སྟེ་ གོག་མ་ཉིད་ནས་ རྗེ་མ་མེད་པ། 元始清净，本来无垢。

ཀ་དག་ ཁྲིགས་ ཆོད། གསང་ སྒགས་ རྫོགས་ པ་ ཆེན་ པའི་ཐེམས་ལེན་ ཀྱི་གནད། ལེ་ལོ་ ཅན་ འབད་ མེད་ དུ་ གྲོལ་བའི་ གངས་ཤ་ སྟེ། གཞི་ གནས་ རང་ བྱུང་ཆེ་ ཤེས་ དེ་ གྲོལ་ ལུགས་ ཆེན་ པོ་ བཞིའི་ ངང་ དུ་ གནས་ པ་ ཉིད་ རྩ་ རང་ གོག་ ཏུ་ འགྲོ་། ཐག་ཆོག་ གོག་ ཏུ་ ཆོད། གདིང་ གྲོལ་ གོག་ ཏུ་ བཅའ་ བ་ བཅས་ ཀྱིས་ ཆོས་ ཉིད་ ཀ་ དག་ ཤ་ བཅོས་ གཉུག་ མའི་ དོན་ ལ་ ཡེ་ བབ་ ཤེར་ བཞག་ ཀྱི་ ངང་ སྒྲུབ་ བའོ། 空观，本净观修。旧密大圆满修行法要之一。利根懈怠行者，不由勤勉以证解脱的教导法。因位本生之智，处于四大解脱法中，以本性自见、断定自决、解脱自信的方式，放任自然修证元始清净、无有造作、本来自有之法性。

ཀ་དམ་པ། (ཝཻཀཱ་) (1)ཤིང་ ཆོག་ཤ་ ཅན། 白花树。梵音译作迦丹波、迦谈闻。一种常绿树。(2)ཙུ་བྱ་ མཐིང་རིལ་ལམ་ ཙུ་ སྐྱུང་། 鸥，鸟。梵音译作迦昙波。一类水鸟。

ཀ་དམ་པ་ཅན། (ཝཻདེ་) སྤྲིན་པ། 怀鸟。云的异名。

ཀ་དམ་པ་བའི་ ཀ་ཤེ་ཀས། མཚན་ དངོས་ ཤེས་ རབ་ ཟེང་ ཀེ་ འཕ། སྤྲོ་བས་པ་ མཐའ་ ཡས་ ཀུང་ ཟེར། རབ་ བྱུང་ ཀ་ཉིས་ བའི་ ཚུ་ སྦུག་ ལ་ མདོ་ ཁམས་ སུ་ འཁྱིངས། རབ་ བྱུང་ གསུམ་ བའི་ ས་ ཡོས་ ལ་ ཁམས་ དབལ་ ཡུལ་ དུ་ ཀ་ཐོ་ ཀ་ དཀོན་ པ་ བཏབ། ཚུ་ ཀྱི་ ལ་ འདུས་ བའི་ སྒྲུགས་ རྩིང་ མའི་ སྤྲོ་ བ་ དབོན་ ཞིག 噶·当巴德协（1122—1192）。本名协绕僧格，译言慧狮子，别名波巴塔耶，译言辩才无边；当巴德协，译言圣者善逝。藏传佛教宁玛派一高僧，生于康区，1159 年在今四川白玉县境倡建噶妥寺。

ཀ་དམ་ ཆུ་ ར། (ཝཻཀཱ་) སྟོ་ སྐྱེན་ རིགས་ ཤིག 青箱

子。药用植物名。

ཀ་དར། རྩེན་འབྲེལ་བྱེད་སྐབས་ཀ་བ་ལ་སྦྲེག་པའི་ཀ་བཏགས། 柱面哈达。举行庆祝典礼时，拴在柱上以表吉祥的哈达。

ཀ་སྡེ། (1)བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྡེ་པ་དང་པོ་སྟེ། ཀ་ཀ་ག་ང་། 藏文第一组字母ཀ་ཀ་ག་ང་。(2)ལེགས་སྦྱར་གསལ་ བྱེད་ཀྱི་ སྡེ་པ་ དང་ པོ་ སྟེ། ཀ་ཀ་ག་ཪྃ་ང་། 梵文第一组字母ཀ་ཀ་ག་ཪྃ་ང་。

ཀ་རྟ་ཐ། (ཅེག་ཁ) མདུང་ གི་ མར་ སྟེང་ ཐ་ གུ་་་ བཏགས་པའི་མདུང་ཞགས། 羁戈。柄端系有细绳，抛后可以曳回的短戈。古代兵器之一种。

ཀ་ཀྱི་ཀ། (ཅེག་ཁ) སྐར་ཆ་ཀར་ཀྱི་ཆུལ་པོ་ཞེག་སྟེ། དུས་རབས་དང་ པོའི་མཇུག་ དུ་ དབུ་ ཤུགས་ ཀྱིས་ ཆུལ་ཕྱོགས་ཀུན་རྣམས་བཏུལ་ནས་ཧཻ་ལ་ཞེས་་ བའི་ཆུལ་ཁབ་བཙུགས། ཆོ་མཇུག་དུ་ སངས་ཆུས་ སྐྱབས་ སུ་ བསྟེན་ ནས་ དགོན་ སྡེ་དང་ མཆོད་ རྟེན་ མང་ པོ་བཞེངས། སྨྲ་བ་དཔོན་རྣ་དབྱངས་བཤེས་ གཉེན་དུ་ བསྟེན་ནས་བསྡུས་པ་སྡུང་སྨོང་ཐུས། ཀ་ ཆེའི་ཡུལ་དུ་དབུ་བཙོམ་ ཡ་མང་ པོ་ གདན་ དང་ ཏེ་ སྟེ་སྟོང་གཅུམ་ལས་བཏུས་བའི་ཆུ་ ཐུག་ཆེན་ པོ་་ ཞེས་བའི་བསྡུན་བཅོས་བསྟེགས། 迦腻迦，迦腻色迦。约于公元一世纪晚期即位，用武力征服邻邦，建健驮罗王国。晚年皈依佛教，多造寺塔，师事马鸣，保护佛教，又在迦湿弥罗地方迎请佛学家多人，由三藏经典中选集著成《大毗婆沙论》。

ཀ་ནི་ཁ་ཀ། ཀ་ནི་ཀ་དང་འདྲ།

ཀ་བ། ཀ་ཁའི་རིམ་པ་ཐུང་བསྟེགས་ བའི་དང་ པོ་་ མཆོད་ཐེབ། 第一。按藏文字母次序排列表示第一：དེབ་ཀ་པ། 第一册。སྡེ་ཚན་ཀ་པ། 第一类。

ཀ་བེད། ཀ་བེད་དང་འདྲ།

ཀ་བྷ་ལ། (ཅེག་ཁ) (1)མིའི་ ཐོད་ རྟེས། 颅骨，天灵盖。人的脑盖骨。(2)བདེ་བ་སྐྱོང་སྟེ། མིའི་ ཐོད་པ་ལས་བཟོས་བའི་ སྟོང་ ཉིག 颅器。死人头盖骨所作碗状容器。

ཀ་དབེ། ཀ་ཁའི་དཔེ་སྟེ། ཡིག་གཟུགས་འཕྲི་ གཞི་ཡི་ཁ་ཐོག་ནས་ ཤུལ་ ཐོག་ མར་ མཁོ་བའི་ མ་དཔེ། 启蒙课本，字帖。初学文化所用识字课本或习字帖。

ཀ་ཕིབས། ཁྱིམས་གཉིག་ལ་སྟེགས་པ་མེད་བའི་ ཐོག་ གཡབ་ཅན་ཀྱི་ སྟེང་གནས། 走廊，偏厦。屋檐下面的过道。

ཀ་ཕྱང་ ཕྱུགས་འདོགས་ཀྱིད་ཀྱི་ཕྱང་པ་རྩིང་པོ། 拴牛小桩：མཛོ་ཀ་ཕྱང་ལ་ བཏགས། 犏牛拴在小桩上。

ཀ་ཚོང་ ཆུ་འཁོར་ཀྱི་ སྙིག་ཤིང་ཀ་འགོའི་ ཏོག་ཀྱི་ ཤིང་སྐོར། 磨心碗，磨心轴承。

ཀ་ཟླིང་། (1)གསལ་བྱེད་ཡི་གེའི་ སྡེ་ཚན། 辅音字母系统，全部辅音字母。(2)བོད་ཡིག་གསལ་ བྱེད་ཀ་ནས་ཨ་བར་ གྱི་རིམ་པ། 字母序列。依藏文字母排成的次序。

ཀ་འཕགས། གོས་ཆེན་དང་རས་སོགས་ལས་ བཟོས་ བའི་ཀ་བའི་ ཆུན་ཞེག 柱面幡。用棉麻或丝织物缝成、悬挂柱面的装饰品。

ཀ་བ། 名词。(1)ཁང་བའི་གདུང་མ་འདེགས་ བྱེད། 柱。支撑梁木的柱子：ཀ་བ་རིང་པོ། 长柱。ཀ་བ་སྦོམ་པོ། 粗柱。(2)སྐྱ་ཤེར་ཕྱུ་ བྱའི་དབེ། 骨干，主干。(3)ཕྱིའི་དབྱིབས་ཀ་བ་དང་འདྲ་་་ བའི་ དབེ། 柱状。外形如柱者：རི་ མཐོན་ པོ་ གནམ་ཀྱི་ཀ་བ་འདྲ། 山高如天柱。

ཀ་བ་བྱམ་པ་ཅན། ཕྱོ་ ས་ འཕྱལ་ སྐང་ གཏུག་ ལག་ཁང་གི་ཀ་བ་ཞེག 尼泊尔昭宫前一柱名。史载吐蕃王松赞干布曾在柱下埋有祷祝佛教兴隆的宝藏。

ཀ་བ་སྐྱེལ་མའི་ཅོན། ལྷ་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་ཐོག་ལག་ཁང་གི་ཀ་བ་ཞིག དེའི་ངོག་བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་གྱིས་མཐུ་སྟག་གི་ཏེར་སྐས་ཡོད་ཅེར། 蛇头柱。拉萨大昭寺释迦佛殿前一柱名。史载吐蕃王松赞干布曾在柱下埋有恶咒宝藏。

ཀ་བ་ལི། (ཤེགས) དཔེ་སྣད་ཀོ་ག་ལེའི་མིང་། 书夹。盛藏式活页书的长夹，上下夹板后方用布帛连结，前方可以启闭。

ཀ་བ་ཤིང་ཚ་ཅོན། ལྷ་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་ཐོག་ལག་ཁང་གི་ཀ་བ་ཞིག དེའི་ངོག་བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་གྱིས་རྩེ་ག་ཏེར་སྐས་ཡོད་ཅེར། 树叶柱。拉萨大昭寺释迦佛殿前一柱名。史载吐蕃王松赞干布曾在柱下埋有财富宝藏。

ཀ་བ་སེང་མའི་ཅོན། ལྷ་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་ཐོག་ལག་ཁང་གི་ཀ་བ་ཞིག དེའི་ངོག་བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་གྱིས་སྐོ་ཕྱག་དང་བའི་སྐོན་ཆག་ཀི་ཀཉེར་སྐས་ཡོད་ཅེར། 狮头柱。拉萨大昭寺释迦佛殿前一柱名。史载吐蕃王松赞干布曾在柱下埋有祷祝家畜兴旺的宝藏。

ཀ་ཆེ་ཀོ་བེ། ཀཁ་ཀོབ་སྐྱེ་མཉེན་པོ་མེད་པ། 粗硬，僵硬，干硬。ཀོ་བ་བསྐམས་ནས་ཀཁ་ཀོབ་ཏུ་ཕྱིར། 皮革干后变硬。

ཀ་བེད། (1)སྦྱོང་ནས་བྱང་བའི་ཤིང་ཏོག་ཅིལ་བ་མ་འདྲིའི་དབྱིབས་ཁྱམ་པ་དང་ འབྲུ་བས་ཆུ་ སྐྱོང་བྱས་ཆོག་པ་ཞིག 葫芦瓜。葫芦科植物名。产于西藏西部，状如瓶，可作盛水器。(2)ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྐྱེ། རྩ་མངར་ལ་ཁ་བ། ཁུ་རྩེས་དྲེད། རླུང་བས་འཕྱི་བ་གཅོད། ཡན་ལག་གི་སྐྲངས་ པ་ འཇོམས། 栝楼，瓜蒌。多年生葫芦科药用植物名。味甘而苦，性温，功能止泻、消肢节肿胀。

ཀ་དབྱག ཀ་བ་གཉིས་བར་ཀྱི་སྟོང་ཚ། 柱间。两柱之间。

ཀ་མ་དུ། (ཤེགས) རྡོ་སྐ་ཞིང་དཀར་བ་ཞིག 大理石。

ཀ་མ་ཀ། (1)(ཤེག) དུས་རབས་བཅུ་ བཞི་ བར་ཐུང་བའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ གཞི་ ཉིང་ཡེ་ཤེན་ཞེ་སྡང་ཀྱི་ མཚན། 甘麻剌。十四世纪中元泰定帝也孙铁木耳名。(2)(ཤེགས) མེ་ཏོག་བད་མ་སྟོན་པོ་འདབ་མ་བཅུད་པ། 迦摩罗花，八瓣青莲花。

ཀ་མ་ལ་ཤྲི་ལ། བའླའི་ ངང་སྟུལ་ ཏེ་དུས་རབས་བཅུད་པར་ཆུ་ཁར་ཤར་ཐུགས་སུ་ཐུང་བའི་རྣལ་འབྱོར་སྒྲུབ་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་སློབ་དཔོན་ཞིག འདི་ཁྱི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་སྐབས་བོད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཀ་ཤད་མ་ཀ་ཅ་ནའི་ལྷ་བ་སྟོན་སུན་ཏེ་ཝེཀ་ཅར་བའི་ལྷ་བ་དང་། བོ་དྷི་ས་ཏྭ་སོགས་ཀྱི་ལྷ་བ་ཅོན་ མེན་ཏེ་རིམ་ གྱི་ཁའི་ ལྷ་བ་གཉིས་མ་མཐུན་པར་རྩོད་པ་བྱས་མཐར་ཀ་མ་ལ་ཤྲི་ལ་ཏུལ་ཞིང་སློམ་རིམ་རྣམ་གསུམ་ཡང་མཛད། 迦玛拉希拉。译言莲花戒。约于公元八世纪出生在东印度，是瑜伽行中观自续派论师。应吐蕃王赤松德赞之请入藏，以菩提萨埵等人所持渐门之见，与持顿门见汉僧摩诃衍进行辩论，获得胜利。著有《修道次第论》三篇。

ཀ་མང་མ། ཀ་བ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ཁང་པ། 多柱大厅。有许多柱子的堂殿。

ཀ་མད། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀ་ལ་སོགས་པ། 藏文字母：ཀ་མད་སུམ་ཅུ། 藏文三十字母。

ཀ་མི་ཡམ། (ཤེགས) མཆེར་པ། 脾脏。

ཀ་མིག ཅོད་ལྟགས་ཁང་པ་ ཚེ་ རྩང་ བཀྱི་ སྐྱངས་ཀ་བ་གཅིག་གི་ནའི་ཀུ་ཁྲོད། 柱间面积。藏式房屋计算室内面积大小的柱间宽度，ཁང་པ་ཀ་མིག་གསུམ་ཀྱི་ས་ཡོད། 房屋有三个柱间面积。

ཀ་མེད། གཅས་ཤེས་མེད་པ། 没法，不得不：

མི་ཅིད་ཀ་ མེད་ རེད། 不得不做。སྐྱེན་གཅོད་ཕྱག་བྱ་མི་ཁུ་ཀ་མེད་བྱུང་། 不得不稍读清听。

ཀ་སྙན་མ། ཚིག་ཀང་རེ་རེའི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གང་ རུང་ དུ་ ཀ་ སོགས་ གསལ་ ཅིང་ རིམ་ བར་ བཞིགས་པའི་སྙན་ཚིག 嵌字诗。每句前、中、后任一固定位置中，分别依次嵌入藏文字母的诗歌。

ཀ་གཞུ། ཀ་བ་དང་གཞུ། 柱和斗拱。

ཀ་བཞི་གཏུང་བརྒྱད། ཀ་བ་བཞི་དང་གཏུང་ མ་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ཁང་མིག 四柱八梁。藏式房屋建筑结构之一。

ཀ་གཙིང་། རང་ འཐག་ ལ་ སོ་ འདོན་ ཅིང་ ཀྱི་ གཅིང་། 磨錾子。凿修磨齿的工具。

ཀ་ཅེ། རང་མཉམ་ལ་འབོད་པའི་ཚུལ། 喂。同辈间呼唤语。

ཀ་ངུ། (1)གུར་ ཀྱི་ ཀ་ཐུག 帐篷杆。(2)(ཤེགས) རྡ་མངར། ཞུ་རྡེས་བསིལ། རྒྱས་པས་ཚ་བ་ མེལ། བློ་འཇགས། དཔང་པོ་གསལ་བར་བྱེད། ལུས་སྟོབས་གསོ། ཚ་བ་ཁྲག་མཁྲིས་ལ་ཞན་པའི་ སྐྲན་ཀྱི་རྒྱས་པ་རྣམས་འཕྲིད་པར་བྱེད། 糖。味甘，性凉，能清热、止咳、明利器官、补益体力、治血分胆分热病、引药力归筋脉。

ཀ་ངར་ཤིང་། བྱེ་མ་ ཀ་ར་ སོགས་ བཟོ་ བྱེད་ བྱར་ ཤིང་། 甘蔗。

ཀ་ངར་ཁུ་དི། (ཤེགས) བྱ་རམ། 蔗糖，红糖。

ཀ་ངམ། རྡོག་ རྩམ་ སོགས་ ལ་ འབྱག་ བྱའི་ མ་ རྡུ་ དཀར་ པོ་ ཞིག 白土。涂在墙壁等表面上的一种白色粘土。

ཀ་ངཱུ། (ཤེགས) ལག་པའི་ཐལ་སྦྱོང་ ཏེ་ཤིང་སྐྱེན་ ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཀ། ཞུ་རྡེས་དྲོད། རྒྱས་པས་ཚོ་ བའི་ཚེ་སྐྱེད་པར་བྱེད། 茨实，建莲子。梵文义译合掌。多年生睡莲科药用植物名。味苦，性温，能补益胃阳。

ཀ་རཀ་ཀཱ། (ཤེགས) ཀུ་སྐད་སྐྱན་ པོ་ཞིག 百灵鸟。梵音译作迦兰陀鸟。

ཀ་དུ། ཀ་དོག་དཀར་ པོ། 白色。བལ་ཀ་དུ། 白色羊毛。གཡག་ཀ་དུ། 白额牦牛。

ཀ་རེ་ཀོ་རེ། (1)དང་ མིན་ གཡོ་ སྐོང་ ཀྱི་ གཏམ་ གོད་ སྐྱངས། 东拉西扯，闪烁其词：སྐད་ཅ་ཀ་ རེ་ཀོ་རེ་ཀོ་ན་བཤད་ པ། 说话一味躲躲闪闪。(2) ཐང་ཆུར་འཐེན་ ཐོགས་ཀྱིས་ནད་ འགྱངས་ཀྱིད་ སྐྱངས། 拖拖沓沓，推诿拖延：ལམ་ བར་ ལ་ཀ་ རེ་ཀོ་རེ་བྱས་ནས་དུས་ ཐོག་ཏུ་ སྒྲུབས་མ་ ཐུབ་པ་ རེད། 路上拖拖沓沓，以致未能及时到达。

ཀ་ཡ། ལྕགས་ ཟངས་ འཁྱིགཀ་ སོགས་ ལས་ བཟོས་པའི་ཆུ་འདྲེན་ཡོ་བྱད་སྦུབས་ཅན། 管道。用铁、铜、橡胶等制作的引水管。此系印度语。

ཀ་ཡ་ཀིང་ཀ། (ཤེགས) ཀུ་མཆེའི་ཀྱིང་ན་ཀནས་ པའི་ཅ་རྐང་སྐྱན་པ་ ཞིག 迦陵频迦。栖于海岛的一种鸣禽。义译好声或和雅。

ཀ་ཡ་ཙོ་ཐག། (ཤེགས) དུར་ཁྱི་ཅ་ ཞིག 食尸鸟。

ཀ་ལྡ་བ། (ཤེགས) (1)ཚ་ བསགས་ པ། 汇集。集合若干部分。(2) ཐང་ཀཱཔྱ་ལའི་ཚོང་ཁྱེར་ ཞིག 迦拉波。佛教理想国北方香拔拉一城市名。

ཀ་ལྡ་སྐྱ་ཀ་ངོ། (ཤེགས) ཚ་བསགས་ཀྱི་ བདུད་རྩི་ པ་སྐྱ་རྩི་ བ་ བར་ཆེ་ བའི་ ཚ་ཤས་ བསགས་ པའི་བསྟན་བཅོས་དང་། དེ་ཙོམ་པ་ ཡི་ཞི་ རྩི་བ་དཔོན་ སཀྱ་ཕུཙཱ་ཡན། བོད་ སྐད་ལྡན་ན་ བདུན་ པའི་ ཚོ་ཚ། 《声明集分论》。一部集合印度语言学重要部分的著作。公元前三、四百年时印度学者酒巴达维摩著。

ཀ་ལག ངོ་ རིགས་ ཤེག་ སྐྱེ་ དེའི་ ཆུ་ མས་ ཞལ་ འདམ་ཀྱི་ཚ་བ་ བྱས་ ཆོག 一种岩石。研成细末可作水泥代用品。

ཀ་ཤི། མགོ་ ཐའི་ ཐོད་ རུས། 颅骨，头盖骨。

ཀ་ལི་ཀཱ། (ཝཻཀཏ) ཅམ་པ་ཀའི་འབྲས་བུ། སྐན་དུ་སྨྱང་ཆོག 补骨脂子。瞻波伽花的果实，可入药。

ཀ་ལི་མཐུག་པོ། (ཁཁ) ཁུ་ཚུགས་ཆ་པོ་སྟེ། དཔལ་ཀོ་མཐུག་པོའང་ཟེར། 固执，顽固。

ཀ་ཀ། (1)ཀ་ མིའི་ ཁྲ་ བྱག་ ཅག 一种蘑菇。(2)(ཝཻཀཏ) ཀཱསལ་ཅུའ་ཟངར་བའི་འདབ་རྩྭ་ཞིག 斑毛草。一种芦苇。

ཀ་ཤུ་ཀཱ། (ཝཻཀཏ) ཀཱཤར་སྨུག་ ལེཁས་ རྟེས་ རྩོག་ ཅུའ་རྟེའ་ཐུག་པོ་ཞིག 试金石。用黄金在其表面画线可以辨别黄金成色的一种坚硬黑石。

ཀ་ཧྭབས། གོས་ཆེན་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཀ་བའི་ཤྭབས། 柱套，柱衣。绸缎、毯毡等缝成，用以装饰柱面的外套。

ཀ་བཤད། ཚིག་ ཀང་ རེ་ རེའི་ ཐོག་ མཐའ་ བར་ གསུམ་ གང་ དུང་ དུ་ག་ སོགས་ གསལ་ ཅུའ་ རིམ་ བཞིན་ ཁོར་ཡུག་ཏུ་ སྦྱར་ཡིག 嵌字诗。每句前、中、后任一固定位置上分别依次嵌入藏文字母的诗歌。

ཀཱ:ཛེག་ དཀོར། ཞི་ ཁྲིན་ ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་ དཀར་" མཇེས་ བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ ཁྲལ་དབའ་ཡུལ་ རྫོང་" ཁོངས་ཀྱི་ དགོན་པ་ ཞིག་ སྟེ་ དེས་ རང་ཉིད་ ཀཱ་ཤ་ཀ་ཤའི་ ཁྲུ་ བཞི་ ཡོད་ ཀཱ་ཤ་ཀ་ཤ་ ཞེས་ ཀཱ་ ཤ་ ཀ་

གཙུག་ཏོར། (ཐ) གཟུགས་པོ་གན་ཁྱབ་བམ་མཚོ་རྡེང་སྐྱ་བའི་ལྟས་རྟགས། 筋斗，跟头。头顶倒栽的体操：གན་ཏུར་སྐྱ་བ། 翻筋斗。

གཙུ་རྩ། (ཐ) གྱང་མཇུབ་ངེག་གི་རྩ། 关脉。切脉时医生中指所按腕部桡动脉。

གཙུ་ཚལ། (ཐ) རྩྭ་ཚལ་སྐམ་པོ་དང་། མཆོ་ནས་བཞེན་པའི་ཀ་ཚལ་སྐམ་པའི་སྤྱི་མིང་། 干菜。包括晒干的菜蔬和海产食品。

གཙུག་ཁེག (ཐ) གྱང་མཇུབ་ངེག་གི་རྩ། 关部。医生中指下按切得的桡动脉。

གཙུག་གཡས་ཁེག ནད་པའི་ལག་པ་གཡས་པའི་··· གན་རྩང་དོན་ལྟའི་ནང་གི་མཆང་བ། སྤྱད་དྲུག་ནང་གི་ཚ་བའི་རྩ་ཙེད། 右关。病人右手关部脉，从此切得五脏中之脾脉及六腑中的胃脉。

གཙུག་གཡོན་ཁེག ནད་པའི་ལག་པ་གཡོན་པའི་གན་རྩང་དོན་ལྟའི་མཆེན་པ་དང་། སྤྱད་དྲུག་གི་མཁྲིས་པའི་རྩ་གཉིས་ཙེད། 左关。病人左手关部脉。从此切得五脏中之肝脉和六腑之胆脉。

གཙོ་ཚོད་རིགས་ངང་སྤྱོང་ཁྲལ། གན་སྡུའ་ཞེང་ཆེན་ཀྱི་ལྷོ་ཐུགས་སུ་ཙོང་པའི་བོད་རིགས་ངང་སྤྱོང་ཁྲལ་ཞིག་ལྟེ། ১৫৬২ ལོར་བཏུགས། དེའི་ཁོངས་སུ་ཁ་ཅོ་རྫོང་། མེ་ཏོ་རྫོང་། ཐུང་ཏུ་རྫོང་། རོ་དེ་རྫོང་། ཐེ་བོ་རྫོང་། འབྲག་ཏུ་རྫོང་། ལིན་ཐན་རྫོང་ལྟེ་རྫོང་ཁག་བདུན་ཙོང་ཅིང་། བོད། ཧུ། ཏུས། ས་ལར། སོག་པོ་སོགས་མི་རིགས་ཀ་ཤས་ཙོང་། ངང་སྤྱོང་ཁྲལ་ཀྱི་མི་དམངས་སྡིང་གཞུང་གནས་ས་དེ་ཁ་ཅའི་གཙོས་ཤིན། 甘南藏族自治州。1953年建立，位于甘肃南部。辖夏河、玛曲、碌曲、卓尼、迭部、舟曲、临潭等七县，居民有藏、汉、回、撒拉、蒙古等族。州人民政府驻夏河县合作镇。

གཙུག་ཀ་རིའི། (ཤེས་ཡ) ཆར་མ་ཅན་ཏེ་ཤིང་སྐན་ཀྱི་རྡེགས་ཤིག རྩ་མངར་ལ་ཁ་ཞིང་ཆ་བ། ཁུ་རྡེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་ནྱང་ཆད་དང་བད་ཀན་སྐྱ་བོ། ཏྲེ་དང་བཅས་ལ་བའི། 山龙藤，悬钩子。梵文译作有刺者。多年生蔷薇科药用植物名。味甘苦而辛，性平，功能治风热、水肿及肺疾。

ཀབ་ཀོབ། ཀ་བེ་ཀོ་བའི་བསྡུས་ཚིག

ཀམ་ཀྱམ། ཀམ་མེ་ཀྱམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀམ་ཀེམ། ཀམ་མེ་ཀེམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀམ་བ། (ཤེས་ཐ) ཅུར་ཟླ་དང་པོ། 藏历元月。

ཀམ་མི་ཀྱམ་མི། བཀས་ངས་སོགས་ཀྱིར་མ་འདྲམས་ཙུལ། 皱皱巴巴。皮革、织物等表面不平滑状：ཀོ་ཐུང་ཀམ་མི་ཀྱམ་མི་འདི་ཆུ་ལ་སྐྱངས་ཤིག 把这块皱皱巴巴的硬皮革泡在水里！ཀོ་བ་ཀམ་མི་ཀྱམ་མི་སྐྱས་ཚད་ཞན། 皮革折皱不平质量差。

ཀམ་མེ་ཀེམ་མེ། མིག་ཁད་ཐུམ་ཡང་ཡང་བྱེད་ཙུལ། 眨巴眼儿，眨眯眼儿。眼直眨状：མིག་ནད་ཅན་ཀྱིས་ཀམ་མེ་ཀེམ་མེར་ལྟ། 有眼病的人，眨巴眼儿瞧着。

ཀམ་ཚང་། ཀན་བཀའ་བཅུད་བའི་ནང་གསེས་ཀམ་ཚང་བཀའ་བཅུད་ཀྱི་མ་དགོན་ཚཁས་ཁུལ། 冈仓。藏传佛教噶玛噶居派中分出的冈仓噶居派祖庙所在地名。

ཀཱ་ག་རི། ཤིང་ཞིག 五加皮。五加科植物名。

ཀཱ་རིང་བསྒྲལ། (ཐ) རྩྭ་ཞིག 糖参，高丽参。五加科植物名。

ཀར། ཁྱིང་ནས་དང་ཤུགས་དྲག་གི་ཚུལ། 副词。猛烈，剧烈，深深地：ནད་རྒྱག་ཀར་ཁྱིས་ལངས། 猛然发痛。ཁོང་ཁྲོ་ཀར་ཀར་དུ་ལངས། 盛怒。

ཀར་ཀོར། ཀ་རེ་ཀོ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀར་བརྒྱད། ཀན་བཀའ་བཅུད་བའི་མིང་ཀཞན་ཞིག 藏传佛教噶玛噶居派别名。

གཤད་ཤུ་ཀྱ། (ཤིག་ས) རྒྱས་དཀར་ཤིང་། 芸香树。

གཤད་ཚྭང་ཞི་རྩིས། ཀ་རའི་རོ་སྐྱང་ལྟ་བའི་རྩིས་རྟེ་བཅལ་ཡུལ་དུ་དང་བའི་ཆར་འབྲས་སོགས་བརྟག་གཅོས། 甜头算，糖味算法。盛传于尼泊尔的预告雨情和收成的算法。

གཤད་ལུགས། གཟུ་བཀའ་བཀྱུད་བའི་མིང་གཞན་ཞིག 藏传佛教噶玛噶居派别名。

གཤག་ཏ། (ཤིག་ས) སྦལ་བ། 虾蟆，天蟹。

གཤག་ཏའི་ཁྱིམ། རྟེ་མའི་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་བཞི་པ། ཁྱིམ་ཞག་རྟེ་བར་སྣང་དུག་དང་ཚུ་ཆོད་ཞེ་ལྟ་འཆར་བའི་ཚེ་རྟེ་མ་གཤག་ཏའི་ཁྱིམ་ནི་གནས། 巨蟹宫。黄道十二宫之第四宫。按宫日计算的太阳平行度从第六宿 45 度起入巨蟹宫。

གཤོལ་ཏ། (ཤིག་ས) ཀླུ་ཆེན་བཅུད་ཀྱི་ཀུས་ཤིག 力游龙王。八大龙王之一。

གཅུ་ཁྲ་ར། (ཤིག་ས) བཅོ་བཀུ་སྐབས་དུག་འདོན་ཟེད་ཀྱི་རྩལ་ཆ་སྐྱེས་པ་དང་མ་ལོ་རྟེ་ཤུ་རུ་གང་ལོན་བའི་དྲི་ཚུ། 童便。涤荡肠胃时，用作祛毒药物的二十岁左右的男子小便。

གཅིག་སྐོར་བཞི། གཅིག་སྐོར་བཞི་དང་འདྲ།

གཅིག་སྐོར་བཞིའི་མཆོད་རྟེན། ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཤི་བྱང་ཀྱུན་ཁྲོམ་ལས་དུ་སྐར་ཚེད་མཆོད་རྟེན་སྐྱོ་བཞེ་མའི་མིང་། སྐྱེ་ལོ་ ༡༣༦༨ ཞོང་ལ་བོད་ཀྱི་གྱབ་ཆེན་ཐང་སྐྱོང་ཀུལ་པོ་ཡུན་རིང་སྐྱ་མཚམས་ལ་ བཞུགས་ སྐྱེ་བའི་གནས་ ཤེག་ཡིན་བར་གྱགས། 噶尼果希。拉萨大昭寺北街一座四门塔名。相传公元 1368 年前，藏传佛教证士唐东杰波曾在此处长期修行。

གཇན། (ཤིག་ས) འཕྲིན་ལས། 业，功业。梵音译作羯磨。

གཇན་བཀའ་བཀྱུད། དཀས་པོ་ལྷ་རྗེའི་སྐྱབ་མ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་ནས་ བཀྱུད་བའི་ བཀའ་ བཀྱུད། 噶玛噶居。塔波拉杰的弟子杜松钦巴所传噶居派。

གཇན་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ། རང་ བྱང་ གཏིས་བའི་ལྷགས་སྐྱ་ ཤར་ མདོ་ ཁམས་ དེ་ ཨོ་བོ་ཀངས་ཀྱི་རང་བར་འཁྲུངས། ལོ་བཅུ་དགུ་པ་ནས་བཅུང་དབུས་སུ་དབུ་ཚད་དང་བཀའ་གདམས་ བའི་ལས་རིམ་སོགས་ མང་དུ་གསན། རང་ལོ་སུམ་རྩ་བའི་སྐབས་ཀོ་བ་ཁྲ་དབོན་ལས་གདམས་པ་དུ་མ་མནོས། རང་བྱང་གསུམ་བའི་མེ་ཨོས་ ཤིང་ ཁམས་ རི་ ཀོ་ཆེར་གཆ་བའི་གདན་ས་བཏབ་བས་གཆ་པ་ཞེས་'' ཞོགས་ཤིང་། ཕྱིས་སུ་ལྷ་སའི་རྟེ་འདབས་སྟོད་ལུང་དུ་མཚུར་ཐུ་དགོན་པ་བཏབ་ བས་ གཅ་ བའི་གདན་ས་གོང་ཧོག་གཏིས་ཞེས་ཀྱགས། རང་བྱང་གསུམ་ བའི་ཚུ་ ཀྱང་ ཤོ་ དཀྱུང་ ཤོ་ བཏུད་ རྩ་ རྟ་ བཞི་པ་ལ་འདུས། 噶玛·杜松钦巴。译言知三世，旧译哈立麻（1110—1193）。宋代藏传佛教噶居派高僧，塔波拉杰弟子，噶玛噶居派创始人，生于康区朱倭下区，今四川甘孜州新龙县境。公元 1139 年赴前藏，学中观、因明及噶当派道炬论等，又从塔波拉杰叔侄学道。1147 年于康类乌齐附近噶玛地方建噶玛丹萨寺，形成噶玛噶居派。晚年又于拉萨附近堆龙地方建楚普寺，与噶玛丹萨寺并称为噶玛派上、下二寺。卒年八十四岁。

གཇན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། གཇན་བགའ་བཏུད་ཞུ་དག་བའི་སྐུ་ཁྲེང་ལྟ་པ་འདི་རབ་བྱང་དྲུག་བའི་ཤིང་ཐྱི་ཤོ་ལ་འབྲུངས། མཚན་དངོས་ཆོས་དཔལ་བཟང་པོ་ཡིན། མཚུར་ཁྱེའི་གདན་ས་བསྒྲུབས། རབ་བྱང་བདུན་བའི་མེ་ཁྱི་ཤོར་དྲུ་མིང་ཏུལ་པོས་ གདན་དྲངས་པ་ལྟར་ནན་ཅིང་དུ་ བྱོན་ཏེ་ཏུལ་པོའི་ ཡབ་ཡུམ་གྱི་འདུས་མཆོད་ལ་ རིས་ མེད་ ཀུན་ སྐྱོལ་གྱི་རིམ་གྱི་ཏུ་ ཆེར་བསྒྲུབས་པའི་ཡོན་དུ་ཏུལ་པོས་ དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིན་ཆེན་ཆོས་ཏུལ་ ཞེས་པའི་ འཇའ་ས་ ཤེལ་ཐུབ་བཅས་ཡུལ། ཤིང་ལུགས་ལོ་ལ་འདུས། 噶玛·德行协巴。译言如来，本名曲

贝藏卜(1384—1415)。明代藏传佛教噶玛噶居派黑帽系第五世活佛，住前藏楚普寺，明史载其于永乐五年春奉成祖命建普度大斋于南京灵谷寺，荐福于洪武帝后，受封如来大宝法王，赐玉印。

ཀརྨ་པ། (ཤེལ་ས) (1)འཕྲིན་ལས་པ། 作业者。(2)ཀརྨ་པཀཱ་བཀྱེད་པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ འཇིན་མཁན་གྱི་མ་སོགས། 噶玛巴。噶玛噶居派活佛名。《明史》译作哈立麻。

ཀརྨ་པཀྵི་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཤེང་རྟེ་ཤར་ཁམས་འཕྲོ་ ལུང་དུ་ སྐུ་ འཕྲུངས་ པ་ འདི་ཉིད་ཀརྨ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་ཡང་སྤྲིད་དུ་ རྣམ་ པཉྩ་པས་ བོད་ ལ་ ཐུ་མའི་ སྐུལ་སྐུ་ རྣམ་ འཇིན་ཅིང་ སྐུལ་ ཐོག་མ་དེ་ནས་འགྲོ་རྒྱས། དུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་ཡང་ སྐྱབས་ ཐུགས་ པ་ ཐུ་མར་ བསྟེན། མེ་ ལུག་ ཤོ་ནས་མཆུར་ ཕྱུར་ ཕེབས་ ཏེ་ ཤོ་དྲུག་ བཞུགས། མེ་ ཆེན་ རྒྱལ་ པོས་ གདན་ དྲངས་ པ་ བཞེན་ རང་ ཡུལ་ གསེར་ སྟེང་ དུ་ རྒྱལ་ པོ་ དང་ མཇལ། ནང་ སོག་ དུ་ འཕྱལ་ སྐྱབ་ སྐྱལ་ པའི་ ལྷ་ ཁང་ བཞེངས། རབ་བྱང་ བཞི་ པའི་ མེ་ འབྱུག་ ཤིང་ མོང་ གོང་ རྒྱལ་ པོས་ གདན་ དྲངས་ ཏེ་ གུ་ ཤྲཱི་ གསེར་ ཐམ་ དང་ ཞུ་ ནག་ གསེར་ མདོང་ ཅན་ གྱི་ ཁྲི་ ཐོག་ ཀརྨ་ པཀྵི་ ཞེས་ གྲགས། པཀྵི་ ཞེས་ པ་ སོག་ སྐད་ དུ་ སྐྱབ་ དབོན་ ཟེར། ལྷག་ སྐྱེལ་ ཤིང་ མོང་ གོང་ རྒྱལ་ པོ་ འདས། ཀོ་ བེ་ ལ་ གཅིན་ གཏུང་ ནང་ མ་ འཚམས་ པ་ དང་ འབྲེལ་ ཚུལ་ ཀྱི་ དབང་ གིས་ བཅོན་ དུ་ བཟུང་ ཞིང་ ཀུན་ ཏུ་ དབུས་ སུ་ ཕེབས་ པའི་ ཁམ་ བར་ མངོ་ ཁམས་ སུ་ བསྟན་ པ་ ཤེ་ བརྒྱུད་ སྐྱེལ། དེ་ནས་ མཚུར་ ཕྱར་ ཐོན། དགོན་ པ་ རྣ་ ཆེར་ བསྐྱེད། རབ་ བྱང་ ཕྱ་ པའི་ ཚུ་ ལུག་ ཤིར་ འདས། 噶玛·拔希(1204—1283)。南宋藏传佛教噶玛·噶居派第二祖。生于康赤隆地方，被认定为噶玛·杜松钦巴转世的化身，开西藏活佛转世制度的先例。依杜松钦巴的再传弟子崩札巴为师，公元1247年赴楚普寺，居住六年。1253年应邀谒见忽必烈于绒域色堆，地在今四川甲绒地区。游方传教，于内蒙与宁夏交界处建显化寺。宪宗蒙哥时，赐金缘乌纱帽、金印等，从此所传遂称为噶玛噶居派黑帽系。蒙语谓轨范师为拔希。1260年蒙哥逝世，忽必烈弟兄不睦，噶玛·拔希被涉嫌入狱，流放边地，后得释放，遂启程返藏，沿途经康青等地传教八年，始抵楚普寺，加以扩建，使成为该派另一主寺。

ཀརྨ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ། ཀརྨ་ཞྭ་ནག་པའི་སྐུ་ཕྲེང་བཅུད་ པ། རབ་ བྱང་ དཀུ་ པའི་ མེ་ ཨོས་ ཤིང་ འབྲུངས། དཔའ་ བོ་ གཏུམ་ལག་ཕྱེ་བའི་སྐྱབས་ དབོན་ཡིན། རིག་ གནས་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ མཁས་ པས་ ཤེས་ པ་ཤད་ གསུང་ རྟོགས་ ཤེད་ དུ་ མངོ་། ཤིང་ སྟག་ ཤོ་ ལ་ འདུག། 噶玛·米觉多吉。译言不动金刚(1507—1554)。明代藏传佛教噶玛噶居派黑帽系第八代转世活佛，巴窝·祖拉成瓦之师。通达诸明，著述颇富。

ཀརྨ་བང་རྒྱུད་རྩོ་རྗེ། ཀརྨ་དྭངས་གསུམ་མཁྱེན་ པའི་ སྐུ་ ཕྲེང་གསུམ་པའི་ མཚན་ དེ། རབ་ བྱང་ ཕྱ་ པའི་ ཤིང་ ཁྱི་ ལོ་ འཕྲུངས། ཀརྨ་ པཀྵི་ སྐྱབ་ མ་ ཡིན། ཁམས་ དང་ དབུས་ སྐྱོགས་ སུ་ གཙུག་ ལག་ ཁང་ དུ་ མ་ གསར་ བཞེངས་ དང་ ཉམས་ གསོ། ཐམ་ པ་ གསར་ འཛུགས་ སོགས་ ཀྱི་ འཕྲོ་ དོན་ མཛད། རབ་ བྱང་ དུག་ པའི་ ཕྱུགས་ ལུག་ ཤིར་ ཆི་ ཅིན་ ལ་ ཕེབས་ ཏེ་ ཆུལ་ པོ་ དང་ བཙུན་ མོ་ ལ་ དུས་ འཁོར་ གྱི་ དཔང་ ཚེན་ བསྐུར། ཤེང་ ཁྱི་ ཤིར་ རི་ ཁོ་ ཕྱ་ བཏུང་ དུས་ དབུས་ སུ་ བྱོན་ ཏེ་ བསམ་ ཡས་ གཙུག་ ལག་ ཁང་ དུ་ བཞུགས། བཀའ་ བསྟན་ བོད་ དུ་ འགྱུར་ རོ་ ཙོག་ གསར་ དུ་ བཞེངས། མདོ་ སྡེ་ གསུམ་

གཉིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། རྩོམ་གཞུང་ཀུན་བཏུས་སོགས་མང་དུ་བརྩམས། མེ་ཏྲིར་ཆུལ་ཁྲིའི་བཀའ་ལྟར་སྐུ་བ་ཅིན་དུ་ཕེབས། ས་ཡེས་ལོར་འདུས། དེའི་སྐྱབ་མ་གྲགས་པ་ཟང་གེ་དེ་ཞུ་དམར་བའི་སྐུ་ཟྲིང་དང་བོ་ཡིན། 噶玛·让穷多吉。译言自然金刚(1284—1339)。元代藏传佛教噶玛噶居派黑帽系杜松钦巴第三代转世活佛。公元1288年至楚普寺依噶玛拔希弟子邬坚巴学法，先后游历康藏各地，募化修整、建造寺庙、桥梁多处。公元1331年应诏至北京，第二年为元宁宗帝后传时轮大灌顶。1334年经五台山返藏后居桑耶寺，备资缮写《甘珠尔》及《丹珠尔》各一部，著有显密论述及历算集论等书，1336年又应诏至北京见元顺帝，后在北京去世，卒年五十六岁。其弟子札巴僧格即噶玛噶居红帽系第一世。

ཀརྨ་རབས་བརྒྱད། བཀའ་བཅུད་པའི་ཐ་མ་རིམ་བྱོན་ཀཱཙིའི་མཚན་ཅན་བཀྲ་ཤིས་དབུས་ཀྱི་ཀརྨ་གསུམ་མཛྲིན་པ། ཀཱཙ་པཎྜི། ཀཱཙ་ར་ང་བྱང་རྫོ་རྗེ། ཀཱཙ་རོལ་པའི་རྫོ་རྗེ། ཀཱཙ་དེ་བཞིན་ཀཤེགས་པ། ཀཱཙ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན། ཀཱཙ་ཆོས་ཀྱགས་ཀུ་མཆོ། ཀཱཙ་མི་བསྐྱོད་རྫོ་རྗེ་རྣམས་སོ། 噶玛八祖。噶玛噶居派历代祖师中以噶玛命名的八人：噶玛·杜松钦巴、噶玛·拔希、噶玛·让穷多吉、噶玛·瑞拜多吉、噶玛·德行协巴、噶玛·通瓦敦丹、噶玛·曲札嘉措、噶玛·米觉多吉。

ཀཱཀ་ཎི་ཀཱ། (ཤེགས) རྫང་ཀུ་ཁར་དུ་དངུལ་གྱི་ཚད་དུ་སྦྱོང་ལེན་བྱེད་པའི་མཁོན་བྱ་ཞེག་སྟེ། དངུལ་ཞོད་ཤམ་ཀྱི་དོད་ཡིན། 一钱银币。一钱银子铸成的硬币。古印度银币名。

ཀཱལ། (ཤེགས) དུས་ཀྱི་ཁམས་པ། 长时，大时。梵音译作劫簸、劫腊波，略作劫。佛书计算久远时间单位名。

ཀཱཥྚེ། (ཤེགས) ཁ་ཆེ། 克什米尔。唐书作箇失蜜，或作迦湿弥罗。

ཀི། ● མིང་འགའི་མཐར་སྦྱར་ཏུའི་ཚ་ཤས་ཤིག 加在一些词根后面的构词成分：ཡ་ཀི། 上边。མ་ཀི། 下面。ཕ་ཀི། 对面。སྤྱང་ཀི། 狼。ཨང་ཀི། 数字。❷ དབའ་ངར་སྒྲིབ་པ་དང་། འབོད་སྐུལ་གཏོང་བའི་སྐད་གསང་མཐོན་པོ་ཞིག 语气词。一种呐喊、吆喝、从远处助威、打招呼的高亢吼声：ཀི་བཀྲབ་ནས་ཁ་ཤལ་ནས་མཆོངས་སོ། 高声呐喊冲入阵地。མི་མང་པོས་ཀི་ཀྲུ་ཀི་ཀི་འདུག 众人大声吆喝。ཀི་བཀྲབ་སྟེ་འབོད་བདེ་གཏོང་། 高声打招呼。ཀི་འདེབས་པ། 吆喝助威。

ཀི་ཀང་། (1)གཟའ་རྟ་ཀུ་ལའི་བྱ་རོག་མགོ། 罗睺星神之鸦形头。(2)ས་ བདག་ ཅིག 一地祇名。

ཀི་ཀི། འབོད་སྐུལ་གྱི་ངར་སྐད་ཅིག 叽叽。一种呐喊声或吆喝声：ཕག་རིང་ནས་ཀི་ཀི་ཞེས་བའི་སྒྲ་སྒྲོག 从远处发出叽叽吆喝声。

ཀི་ཀི་བསྐྱེ་བསྐྱེ། ལུ་གསོལ་སྐབས་ལྷའི་མགོ་འཁང་བསྟོད་ཅིང་དྲན་སྐྱེས་བའི་སྒྲ་ཞེག 叽叽唆唆。苯教祭神时所发为神助威的一种高亢呼声。

ཀི་ཀི་ཀི་ལ། (ཤེགས) གསང་སྔགས་ཀྱི་ཡི་དམ་ཕྱག་པ། 金刚橛。佛教密宗一本尊名。

ཀི་ཀི་ཀི་ཀིའི་སྒྲ་ཅན། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 啾啾寒林。佛书所说八大寒林或弃尸处之一。

ཀི་ཀྱི་ཀྱི། (1)དབའ་ངར་སྒྲིབ་ཅིད་ཀྱི་སྐད་གསང་མཐོན་པོ་ཞིག 一种高亢助威声。如冲锋时的呐喊声等。(2)སྐྱེད་ བཀོ་བའི་ སྒྲ་ཞིག 一种招惹、挑衅的叫喊声。

ཀིང་ཀང་། (ཅི) རྡོ་རྗེ། 金刚。

ཀིང་ཀྱ་ཀ། ཀིང་ཀུ་ཀ་དང་འདྲ།

ཀིམ་ངུ་ཀ། (ཤིག་ཤ) འབྲས་བུ་ལྟ་བུ་སྡུག་ཅིང་རོ་མངར་ལ་ཟོས་ན་འཆི་བའི་དུག་རིགས་ཀྱི་ཤིང་ཞིག 木鳖子。葫芦科苦瓜属植物名。草质藤本，果实外观美丽，味亦甘美，有毒，误食辄死：ཡིད་བརྟན་མི་རྟག་སྤྲིད་བའི་ལུས་ཚོགས་འདི། ཆུལ་བའི་དབང་པོས་ཀིམ་བའི་འབྲས་ འདྲར་གསུངས། 佛说世上圆满事，难信如同木鳖果。

ཀིམས་ཤིང་ཀོང་ཙེ། ཀྱིམ་ཤིང་ཀོང་རྩེ་ཡི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཀིའུ། ❶ སྐོག་པ་ཆུང་རིགས་ཤིག 名词。一种小红蒜。 ❷ ཐག་རིང་ནས་འབོད་བའི་བརྡ་ཞིག 语气词。一种从远处呼人声。

ཀུ་ཀུ་བྱ་ཤི། (ཁཤ) ཏི་ཏི་ཀུ་ཀུ། 斑鸠。

ཀུ་སྒྲ། དོན་མེད་བའི་ཀུ་རུའི་སྒྲ། 嘈杂声，喧嚷声。

ཀུ་ཙོ། (1)ཉུང་སྣང་དམ་དོན་མེད་དུ་སྒྲོག་བའི་སྣད་སྒྲ་ཆེན་པོ། 喧哗，喧嚷。无意义的嘈杂声：ཀུ་རུ་སྒྲོག 大声喧哗。ཆུ་ཁྲལ་རྐྱ་ཀུ་རུ་ཙོ་ཆེ། 小溪哗哗响。ཁྱི་ཁས་ཀུ་རུ་འདོན་པ་ན། ཁྱུ་མཚན་མེད་བར་གཞན་དག་རྒྱུག 老狗狂乱吠，群狗随奔驰。喻盲从盲动。(2)ཚིག་རྒྱབ་བཤད་བར་ཟུར་ཐ་སྡོན་པ། 叫嚣，叫嚷。对恶言恶语的贬义词：དམག་འཁྲུག་གི་ཀུ་རུ་སྒྲོག 发出战争叫嚣。

ཀུ་ཙོ་ཙ་ཙོ། མི་མང་ཚོས་བཅ་ཙོལ་ དུ་སྒྲོག་བའི་སྣད་སྒྲ་ཆེན་པོ། 嘈杂。沸腾的喧哗声。

ཀུ་ཙོ་དེ་རེ་རེ། དོན་མེད་ བའི་ སྣད་ སྒྲ་ ཆེན་ པོ་ འདོན་སྐྱངས། 唧唧聒聒。嚷嚷不休状：དོན་མེད་ཀྱི་ཀུ་ཙོ་དེ་རེ་ཞེད་པ། 无故嚷闹。

ཀུ་ཁྲག་ ཐབས་ ཅད་པ། 无法，计穷，没有办法。

ཀུ་དམ། ཀུ་བའི་དམ་འབྲི། ཚང་རག་གམ་སྐྱམ་ སོགས་ བྱུག་ སྐྲད། 葫芦罐。用葫芦制成可盛酒或清油的瓶状容器。

ཀུ་དོང་རེ། ཀུ་ཙོ་དོང་ཅེ་སྐྱེ་དོན་ མེད་བའི་སྣད་ སྒྲ་ཆེན་པོ་ འདོན་སྐྱངས་ཤིག 唧唧聒聒，哄闹不休状。

ཀུ་དོང། མི་མང་བའི་སྐད་སྒྲ་འདོན་སྐྱངས་ཤིག 杂声沸腾。沸沸扬扬的喧闹声。

ཀུ་དོང་བཤད་སྒྲ། ཚུག་སོད་ཀུ་དོང་བཞད་ སྒྲ་ མཚང་འབྱའི་ཚིག 喊打、喊杀、嬉笑怒斥之声。

ཀུ་རོག (རྡོང) ཀུ་དོག 褊窄，狭隘。

ཀུ་བ། (ཐུ) ཀ་བེད་མིང་གི་རྣམ་ གངས་ཤིག 瓜。葫芦别名：ཀུ་མཚའི་སྐྱེ་གི་ཀུ་བ་བཞིན། སྐྱེ་ཚ་ངན་པ་བསྐྱོད་པ་ཡང་། 恶人轻举止，如海泛葫芦。

ཀུ་བ་ལ། ཤེས་རྒྱའི་མིང་། 青莲花总名。

ཀུ་ཤའི་གཟིངས། སྐྱང་ནང་གསལ་བ་ཀུ་ཀུ་རེར་ བའི་ འབྲས་ བུ་ བཤགས་ ནས་ བཅས་ བའི་ གྲུ་གཟིངས། 葫芦船，腰舟。神话故事中有刨葫芦制成的船。

ཀུ་ཏེ་རུ། (ཤིག) རྣམ་ཐས་རྟ་ བདག་ བཀྲད་ ཀྱི་ ཀྱས་ཤིག 俱吠罗，鸠睒罗。多闻天子八骏马财神之一。

ཀུ་མ་རུ་ཏྲ། (ཤིག) དུས་རབས་ གཅིས་ བའམ་ གསུམ་པ་ ཙམ་ལ་ ཀུ་གར་ ནུབ་ཐོག་ས་ འབྲུང་ བའི་ རིགས་ བའི་ རྩེ་མ་ འབྱང་ གི་ མདོ་ སྡེ་ བའི་ སློབ་ དཔོན་ ཞིག ཁ་ཅིག་ ཁོ་ ནའི་ ཐུན་ ཚེ་ ཡང་ ཐུབ་ ཅིང་ ཁ་

水生黄色小花。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀྱུན་རྒྱ་ཐ་ཚང་སྐྱེས་དང་། རྩ་སྐྱེས། སྟེང་འཛུང་དཀར་པོ། འདབ་མའི་མཇུག། མཚན་མོ་བཞད། རྒྱ་བ་དགའ། རྒྱ་བའི་དྲི། ས་དགའ། ས་སྐྱོ་ག ས་སྟོབས། སའི་གདུ་བུ། ས་མོས། མེ་ཏོ། ཤུགྲལ་དཀར་པོ་བཅས་སོ།

ཀུ་མུད་དཀྱིལ། (མངོན) ཉི་མ། 睡莲敌。太阳的异名。

ཀུ་མུད་ཀའེརྟ། (མངོན) ཟླ་བ། 睡莲友。月亮的异名。

ཀུ་མུད་བཞད། (མངོན) ཟླ་བའི་འོད་ཟེར། 益睡莲。月光的异名。

ཀུ་མུད་ཡོ་མ། (མངོན) ཡིད་ཁོངས་འདུ་ས་བཏོལ། 睡莲叶。如意宝树的异名。

ཀུ་མྱ་ར་ཡེ། འདི་ཀ་མྱ་ར་ཇི་བ་ཞེས་བའི་ཐྱར་ཚཀ་སྟེ་སྐར་ལི་ཡུལ་ལས་བྱུང་བའི་ཤོ་ཕྱ་བ་ཆེན་པོ་ཞེས་འདིའི་ཡབ་ཀུ་གར་བ་ཡིན་ཡང་ལི་ཡུལ་བྱང་ཀྱུད་ཀྱི་ཆུལ་པོ་ཞེས་གི་མཁ་བར་གྱུར་བས་ཤོ་ཆེན་འདི་ལི་ཡུལ་དུ་ཡིང་ འབྱུག་ཤོར་འཕྱིངས། ཁྲང་དུས་ཐུ་ར་བ་ཏུ་བྱང་ཞེང་། མཚན་གཞོན་ནུ་ཆེ་རིང་ཞེས་བཏགས། ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་ལེགས་སྦྱར་སྐད་དང་ཟེག་དམན་ཀྱི་ཆོས་སྦྱངས། ཕྱིས་སུ་ཟེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་ཏེ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ལ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཁྱང་ཅུ་སྟེ་བཞིར་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཏེ་ཆུ་བོད་ཀྱི་ ཐུགས་ དང་ ཟེག་ ཡིག་ ལཱའང་ བྱང་ ཆུབ་ བར་མཛད། དཀྱུང་ལོ་ང་བདུན་བའི་དུས་སུ་ཡབ་ཅེན་ཆུལ་པོ་ཅུང་ཤེའི་ཁྲི་ལོ་གསུམ་བར་ཆུལ་ས་ཁྲབ་''ཞན་དུ་གདན་དྲངས། དེར་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཕྱི་རིང་ལ་རྟོ་ཟེ་གཙོད་པ་སོགས་ཤེར་མདོ་ཆེ་ཆུང་''' དང་། དམ་བའི་ཆོས་བདུ་མ་དཀར་པོ། དྲི་མེད་གཙུག་བས་བསྟན་པ་སོགས་མདོ་སྡེ་དུ་མ་དང་། མཁོན་པོ་ཀུ་སུམ་ཀྱི་དབུ་མ་ཙ་ཤེས། དབུ་མ་སྒོ་བཅུ་གཉིས་པ། ཚད་དེ་བའི་དབུ་མ་བཅུ་པ་ལེའུ་བཅུ། གཞན་ཡང་རྒྱ་རགཏ་ཀུ་ཀུ་སུམ་ཀྱི་མཛད་པར་གཙས་བཞིའི་ཤེར་ཕྱིན་ཆེན་མོ་བཅུ་ཀྱ་ བཅས་བཀའ་ བསྟན་ བས་ པོ་སུམ་ བརྒྱ་ཀྱ་ བཞི་བསྡུར། རྒྱབ་མ་མང་པོ་བསྒྱངས། དཀྱང་ལོ་བདུན་ཏུ་ལ་འདས། 鸠摩罗什。译言童寿(344—413)。其父为天竺人，母为龟兹王妹，出生于今新疆库车。幼年出家，去克什米尔学习梵语及小乘经典，后改学大乘，成为中观宗大师，旅居凉州多年，通晓藏、汉语文。姚秦弘始三年(401)，迎至长安，此后十三年间译出《金刚经》等大小品般若、《法华》、《无垢称经》，龙树所著《中论》、《百论》、《十二门经》、《大智度论》等为汉文。

ཀུ་མྱ་ར། (ལེགས) གཞོན་ནུ། 青年，少年，童子。梵音译作鸠摩罗。

ཀུ་ཙན་དཀར། ཙན་དན་དན་བ། 劣质檀香。

ཀུ་ཁ། ནད་ཅན་ནད་མེད་གང་གི་དྲི་ཆུའི་ནང་དུ་འབྱུང་ཞིང་ཆུའི་རང་མདོག་གིས་བསྒྱུར་མི་གཏུབ་པ་ཕྱུ་བའི་དབྱིབས་ལྟར་ཆེ་ཆུང་སོ་མ་ཙམ་སོགས་མདོག་ཁས་ཆེར་སྐྱ་ཞེའ་ཞེའ་དུ་ཆུ་ཡི་སྟེང་ངོག་བར་བཅས་ལ་གནས་པ་དེའི་མིང་སྟེ། ནད་གཞིས་སུ་དབྱེ་ན་དབྱིབས་མ་ངེས་པ་སྐྱ་དང་། བལ་འདབ། སྨིན་འཇ་བ་སོགས་དང་། མདོག་ཀྱང་ནད་ཁམས་ཀྱི་དབང་གིས་སྐ་ཚོགས་སྣང་ངོ་། 尿膜。有病无病小便中皆存在的一种浮游物。作泡沫状，大如虮等，不因小便本色而变异。尿膜浮游于小便上部、中部或底部，形态不定，有如毛发、毛团或云雾等形，色多灰白，依病况而有种种变化。

ཀུ་ཚངས་དོག (རྟེང) ཀུ་ཡངས་དོག 广狭，宽敞和狭隘。

ཀུ་རུ། (1)སྐམ་བྱའི་རྒྱུ་སྐྱིམ་བྱེད་ལག་ཆ་འཐང་།

经线纺锤。手工纺织时悬垂经线的短小木棍。(2)བོང་བུ། 小驴。

ཀུ་རུ་ཀུ་ལྷེ། (ཤེགས) རིག་ཉིད་མ་སྐྱེ། ས་སྐྱའི་གཞེར་ཆོས་སོགས་ལས་བྱང་བའི་དཔའ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་མོ་ཞེས། 作明佛母。梵音译作拘留拘里。萨迦金法所传怀柔佛母。

ཀུ་རུ་ཀུལླེ། ཀུ་རུ་ཀུ་ལེ་དང་འདྲ།

ཀུ་རུ་ཁ། ཁམ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱས་ཨའི་ལ་ཟེར། 斜叉符号，“×”号。

ཀུ་རེ། རྩེད་མོ། 诙谐，戏谑，嬉戏。

ཀུ་ལུང་། རྡོ་ཞིག 金刚藤。植物名。

ཀུ་ཤ། (ཤེགས) ངན་སེལ་ལས་རྣ་མཆོག་སྟེ། རྟ་ག་མ་ཅན་ཞིག ཀ་མངར་ལ་བསྐྲ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྣས་བས་ཆེ་རིང་དུ་སྡིང་བ་དང་། ལུས་རྒྱངས་ཐུས་བར་ཕྱིད། 吉祥草，孤沙草。梵文译为除邪或上茅。一种有长芒的禾本科植物。入药味甘而涩，性平，功能补益身体，且能延年。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐྱས་རྟ་དང་། ངན་སེལ། མཆོད་སྤྱིན་ཐུན། དཀའ་ཉིད། བདུད་འདུལ་ལྟེན། གཙང་ཤེད། རྟ་མཆོག རྟ་དཔང་། ས་གདས་བཅས་སོ།

ཀུ་ཤ་ཁྲོན། (ཤེགས) (1)ངན་སེལ་བའི་སྐྱོང་སྤེ། རྟ་ཀུ་ཤའི་འབྲས་བུ་སྤྱི་ཚོགས་ལྟུང་བའི་ཞེན་པ་ལས་བྱང་བའི་ཆོས་སྐྱོང། 孤沙盘。梵文译为除恶护乐。传系吉祥草籽熟后所结宝物之一种，入药能治时疫及传染病。(2)དུང་གཡས་འཁྱིལ་གྱི་མིང་གཞན་ཞིག 右旋海螺别名。

ཀུ་ཤ་གཙང་བཟེམ། རྟ་ཀུ་ཤ་གདན་འོག་ཏུ་བཀྲིང་ནས་གཙང་སྦྲ་མཆོན་པར་ཁྱད་ཙུལ། 吉祥净具。在坐褥下铺垫吉祥草以示洁净祥瑞之意。

ཀུ་ཤི་ཀ། ཀུ་སུ་ལི་དང་འདྲ།

ཀུ་ཤིའི་ཁྲོན་། རྒྱ་གར་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཞེས་སྦྱར་གཏུ་ཐབ་པ་ཙུ་ངན་ལས་འདས་ནའི་ཡུལ་དེའོ། 上茅城。梵音译作拘奢那揭罗。古印度一城市名，为释迦牟尼涅槃之地。

ཀུ་ཀྱ། ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་ཤེས་སྟེ། རྩ་མངར་ལ་སྐྱུར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྣས་བས་ཆུ་མ་དང་། ལོང་ག འཁྲིག་ཅིང་ འཁྲུ་བ་ སོགས་ འཇོམས། 林檎，花红。蔷薇科，果实入药，味甘酸，性平，功能治大小肠鸣、止泻。

ཀུ་ཤྱའི་ཁམས། (ཤངས) ཤཱཀྱ། 上茅界。靛青的异名。

ཀུ་ལ་ད། (ཤེགས) ཆོས་ཆུལ་སྲོང་བཅོན་སྐབས་གངས་ཁུལ་ལྷང་བོད་དུ་ཕེབས་པའི་ཆུ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཤེག་ཡིན་པ་དེས་ཆུང་སྡེ་ཁག་མང་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར། 孤萨罗，古沙若。古印度一阿阇梨名，松赞干布时受请来藏，曾译多种续部经书。

ཀུ་སུ་ལི། (ཤེགས) (1)དགེ་བ་ཅན། 善士。梵音译作孤沙利。虔诚修行者。(2)སྤྲང་པོ། 乞丐。

ཀུ་སུ་ལིའི་ཚོགས་ཀསོག གཙོད་ཤུགས་ཀྱི་ངང་ལུས་སྦྱིན་བས་བཏང་ནས་ཚོགས་གསོག་པའི་ཆོས་སྤྱོད། 舍身积福，乞丐积资。藏传佛教修断行者施舍自己肉体以积聚福德资粮之法行。

ཀུ་ཥང་། (ཁུལ) (1)ད། 山羊。(2)རྟ་ང་། 野驴。

ཀུ་ཀུ་ཀུ་ (ཁུལ) ཁུ་བྱུག་སྟེ་དེའི་སྐད་ལ་ བཏེབ་ནས་བཏགས་པའི་མིང་། 杜鹃。依其鸣声所命名。

ཀུང་ཁང་། (ཐ) སྤྲིན་ཁང་ངམ་ སྤྲིན་ཚུགས་ཀྱི་ གཞུང་དོན་མི་ སྡུ་དང་ སྤྲིན་ཡིག་ཟྲིལ་ མཁན་ གྱི་གནས་ཚང་། 公栈，驿站。旧时公差信差中途住宿处。

ཀུཀུམ། (ཤེགས) ཀུ་ཀུམ། 红花，郁金，藏红花。

ཀུན། ●ཐམས་ཅད་དང་། ཚང་མ། སྤྱི་ཙམ།

形容词。一切，全部，普遍：དོན་ཀུན། 一切事。ཕྱོགས་ཀུན། 各方面。དེ་དག་ཀུན། 凡彼一切。གཞན་ཀུན། 其余一切。དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན། 随时随地。ཉིན་མཚན་ཀུན། 日日夜夜。མཐུན་ཉེན་ཀུན་འཛོམས། 条件齐备。གཞུང་ལུགས་ ཀུན་ ཚུམ། 全部理论融会贯通。ཀུན་མཁྱེན་ཀུན་གཟིགས། 全知全见。ཀུན་ཀྱི་མིག་ལ་འདོམས་པ། 当众告诫。❷ཡི་ གེ་ འདིའི་ མཐར་ དུའམ་ནས་གང་ཟུང་ཞེག་ སྦྱར་ན་ཚིག་ གི་ ཚུན་ དུ་འགྱོ་བའི་རང་ དུ་ དང་ ཤེན་ དུ་ སོགས་ ཏ་ ཙང་ གི་ དོན་ ཡིན་ཞེང་། དེ་ཡང་སྐད་གསར་བཅད་མ་བྱས་ གོང་ དུ་ཀུན་ ལ་ དང་ དག་ གིས་བས་ དུ་ སྦྱ་འབྱེད་གོས་པར་མ་ཟད། དུ་ཤུའང་དུ་ སྦྱ་དངོས་སུ་འབྱེད་གོས། 此字后面加 དུ་ 或 ནས་字，构成从前面修饰动词或形容词使词义更加深化的一个副词。古文ཀུན་字尾后有 ད་དག་ 其后面当用 དུ་字，今仍沿用如故：ཀུན་དུ་སྐྲག་པ། 极端恐怖。ཀུན་དུ་སྐྱོ་བ། 非常忧伤。ཀུན་དུ་བསྐོར་བ། 严密包围。ཀུན་དུ་རབ་དུ་འཁྲུགས་པ། 等极击。六种地震之一。ཀུན་དུ་ཨུར་ཨུར། 闹哄哄的。ཀུན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ། 应如实了解。ཀུན་ནས་དགོད་པ། 大笑。ཀུན་ ནས་ གྲགས་ པ། 很著名。ཀུན་ནས་ཁོངས་པར་འགྱུར་བ། 十分有害。ཀུན་ ནས་ མཛེས་ པ། 妙好庄严。ཀུན་ ནས་ ཡོངས་སུ་ གྲུབ་ པ། 圆满完成。

ཀུན་ཉོན། ཞེ་གནས་དང་། ཐུང་སྟོམས་སྐོམ་སྐབས་སུ་སེམས་ཡང་ཡང་དགྲ་བར་ཕྱིན་པའི་ སྟེན་ མོངས་ཤེག དེ་ལ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྐྱེད་པ་དང་། ངོ་ཚ་ཁྲལ་མེད་དུ་སྐྱེད་པ། དགའ་ཞིང་ མཁུ་བར་སྐྱེད་པ། སྟེགས་དམིགས་སུ་མི་ལྟ་བ་ཐམས་ཅན་ལུགས་བཞི་ཚང་ན་ཆེན་པོ་དང་། སྟེགས་དམིགས་ སུ་ མི་ ལྟ་ ཞིང་ ཡན་ ལུགས་ གཞན་ དག་ མ་ཚང་ན་འབྲིང་བ། ཡན་ལུགས་གཞན་དག་ཚང་ཞིང་ སྟེགས་དམིགས་ སུ་བལྟས་ ན་ ཆུང་ བ་བཅས་ དབྱེ་ བ་ གསུམ་ཡོད། 缠，缚结，萦缠。在修止及修平等舍心的时候，反复萦缠内心的烦恼现行。此种烦恼，分为三等：凡属连续不断、无惭无愧、庆幸欢喜、不以为过者为上品缠；不以为过，其余三支不全者为中品缠；其余三支虽全，但能视以为过者为下品缠。

ཀུན་དཀྲིས་བརྒྱད། ཞེ་གནས་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ དུས་ སུ་ སེམས་ ཡང་ ཡང་ དཀྲི་ བར་ ཐེབ་ པའི་ སྟེན་ མོངས་པ་བརྒྱད་དེ་རྨུགས་པ་དང་། གཉིད། ཆོད་པ། འགྱོད་པ། ཟག་དོག སེར་སྣ། ངོ་ ཚ་མེད་པ། ཁྲལ་མེད་པ་རྣམས་སོ། 八缠。反复缠缚止心舍心的八种烦恼：昏沉、睡眠、掉举、悔、嫉、悭、无惭、无愧。

ཀུན་དཀྲིས་བཅུ། ཀུན་དཀྲིས་བརྒྱད་ ཀྱི་ སྟེང་དུ་ ཁོ་བ་དང་འཆབ་པ་གཉིས་བསྣན་པས་བཅུའོ། 十缠。于八缠中加入忿、覆，成为十缠。

ཀུན་སྐྱབས། (1)འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་སྐྱབས་ཡུལ། 众生归处。六道众生共同归依之地。(2)སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་ མཆོག། 一切胜佛。

ཀུན་སྐྱེད་ཟེད། (མཚན) སྙིང་། 能生一切。心的异名。

ཀུན་བཀོལ། (མཚན) ཁྲོན་པ། 公共掘取。水井的异名。

ཀུན་ཁྱབ། (མཚན) (1)ནམ་མཁའ། 遍满。虚空的异名。(2)ཕྱོགས། 周遍。方向的异名。

ཀུན་ཁྱབ་ ཀྱི་ དོན་ གཉན་ བཀོད་ པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ་ བསྒྲུབ་ ཏུ་ གཉིས་ ཆ་ བའི་ དཔེ་ བོའི་ གནས་ ཚུལ་ ཁྱད་ པར་བ་ཞེག་དམ་བཅར་བཀོད་ནས། དེའི་ སྒྲུབ་ བྱེད་ ཀྱི་ རྒྱུ་ མཚན་ དུ་ ཀུན་ ལ་ ཁྱབ་ པའི་ དོན་ གཞན་

ཞེས་བཀོད་པའི་རྒྱུ། 叙共通因。先就一事的个别状态下一断语，随后叙出一个共同性质作为原因的修辞法。叙因修饰法之一。

ཀུན་ཁྱབ་དབལ་མོ། (མངོན) ནམ་མཁའ། 遍满天后。虚空的异名。

ཀུན་མཁྱེན། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། 一切智，遍智，佛。

ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མའི་གཏེན། (མངོན) ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོའི་མཚན། 遍智日亲。释迦牟尼佛别号。

ཀུན་འཕོངས། ཀུན་བཟང་འཕོངས་ཤེའི་བསྟན་ཚིག

ཀུན་ཀྱི་མཆོག (པི་ཀ་ནྲ)སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་གྲྭ་བཙུན་པས་སྐྱེ་བ་སྔ་མར་སྨིན་པའི་ཚེར་ཕྱིན་སྐྱབས་ཀྱི་མཚན། 众胜。梵音译作毗湿饭怛罗。释迦牟尼佛前身行布施行时名号。

ཀུན་ཀྱིས་བཀུར་བ། མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གོང་དུ་ཁྱེར་ བའམ་ མཐོ་སར་ བཏེག་ པ། 众敬。万流景仰，举世奉为准绳。

ཀུན་ཀྱིས་ བཀུར་ བའི་ ཞེ། མང་ པོས་ བཀུར་ བའི་ཞེ་དང་དོན་གཅིག

ཀུན་ཀྱབ། (1)དོན་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པ། 全部完成。(2)(མངོན) སྟོན་དུས། 全成。秋季的异名。

ཀུན་དགའ། (1)ཐམས་ཅད་ཡིད་དགའ་བ། 喜庆，庆喜，皆大欢喜。(2)(མངོན) ཤིང་སྦྲུག་ལོ། 全喜。甲寅年、木虎年的异名。

ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏའི་མཚན་དངོས། 庆喜幢。萨迦班智达本名。

ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ། ས་སྐྱ་ཁོང་མ་ལྷའི་གསས། འཕོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་པོའི་བྱས། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཚུ་པོ་སྤྲིལ་ལ་སྐྱ་འབྲུངས་ཤིང་། རང་ཤེ་ཉི་ཤུ་པ་ནས་དྲུག་ཏུ་རེ་བཅུན་ གྱི་ བར་ གདན་ས་ས་སྐྱ་དགོན་ཤེ་ཞེ་བཏུད་པསྐྱངས། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་ཕོ་སྐྱ་ལ་འདུས། 衮噶凝波。义译庆喜藏(1092—1158)。款·衮却杰波之子，生于后藏，为萨迦五祖之初祖， 年二十即住持萨迦寺。

ཀུན་དགའ་བོ། (ཞྭ་ནག) ཤྭཱུ་ གྲྭ་ པའི་ ཐོན་ཐེ་ཁའི་ཁོར་བཅུའི་ཐག་ཡིན་པ་འདི་ཐེད་ མང་ཐོས་མཚན་དུ་གྱུར་པ་དང་། བསྟན་པའི་ གཏད་རབས་གཉིས་པ། བཀའ་བསྟུ་པ་དང་ཐོའི་ སྐབས་སུ་མདོ་སྡེ་འདོན་པ་ཡི། གསོ་རིག་གི་ རྒྱུད་བཞི་གསུང་སྐབས་ཀྱི་ཁང་འཕོར་བཅས་སོ། 庆喜。梵音译作阿难陀，略作阿难。 释迦牟尼十大弟子之中， 为多闻第一， 第二代付法藏师， 第一结集时诵经藏之上座及佛说医明四续时内侍弟子之一。

ཀུན་དགའ་མཆོ། མཆོ་རྟེན་ཞིང་ཆེན་ གྱི་ མཆོ་ སྟོ་ཐོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀུང་ཅུ་ རྩེང་ ཁོངས་ སུ་ཡོད་པའི་ མཆོ་ཞིག 更尕湖。在青海省海南藏族自治州共和县境内。

ཀུན་དགའ་ར་བ། (1)སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་ རྟེན་ བཞུགས་ ཡུལ་ གནོན་ ལགས་ ཁང་། 经堂。陈设佛像、佛经和佛塔的神殿和庙堂。(2)ཆོས་ཁྲི་དང་ མིག་ཅན། 经架。安放佛经的方格木架。(3)དགེ་འདུན་ གྱི་ཚོས་ར། 僧众辩经场。(4)ཤིང་ ཐོག་ གི་ ར་བཅས་ སྐྱེད་ མས་ ཚལ། 果园，公园。大观众赏的林园。

ཀུན་དགའ་ར་བ་པ། མི་ རྟོག་དང་ཤིང་ ཐོག་ གི་ ང་བ་ སོགས་ སྲུང་ མཁན། 园丁。守护花果园林者。

ཀུན་དགའི་གོས། (མངོན) གོས་མཆོག་ གས། གོས་ཡག་ ཟོས། 众喜衣。上好衣服的异名。

ཀུན་འགེངས། (མངོན) ནམ་མཁའ། 满盈。虚空的异名。

ཀུན་འགེབས། (མངོན) ནམ་མཁའ། 遍蔽。虚空的异名。

ཀུན་འཇིད། (མངོན) ལྷ་ཚངས་པ། 遍散。梵天的异名。

ཀུན་འགྲོ། (1)(མངོན) 1.ནམ་མཁའ། 虚空的异名。2.སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་སྟེ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བའམ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ། 遍行。随逐一切心法相应生起的诸心所。

ཀུན་འགྲོ་ལྔ། སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་སེམས་ཀྱང་ལྟ་སྟེ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། རེག་པ། ཡིད་ཞེང་བ་ཟས་སོ། 五遍行。随同心及其他一切心所生起的五种心所法：受、想、思、触、作意。

ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ། རྒྱུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ཁམས་གསུམ་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་ཞིང་རྣམ་གྲོལ་ཐོབ་པ་ལ་ཉེགས་ཅིང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་རྒྱུད་བར་ཅིང་པ་ཁྱ་རྒྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་སོ། 遍行因。六因之一。普遍流行于三界，是一切生起能障解脱诸烦恼法之随眠。

ཀུན་འཇོམས། (1)ཚང་མ་འགེམས་བར་ཅིང་པ། 完全毁灭，扫灭。(2)སྐྱོར་བ་ཉིར་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག 遍摧。藏历二十七值日会合之一。(3)(མངོན) ཆུ་སྲིན་ཆེན་པོ། 毁众。大鲸鱼的异名。

ཀུན་ཉོན་གྱི་དམར་པོ་ལྔ། སོ་སྐྱེས་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཚོར་བ་ལྔའོ། 五杂染根。凡夫所有五受。

ཀུན་ཏུ་འགྲོབ་ཁའི་རྒྱན། སྣོད་ཅག་གི་སྐྱ་ཏྲན་ཚེ་གཅིག་སྐྱེ་འདུ་བས་ཆོག་ཤད་བཅིག་ཚེག་བཅད་སྐྱོང་མེའོ། གྱ་བཞིའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་ཐོག་ཀྱང་ཏུ་འཁོར་བར་བཀོད་པའི་རྒྱན་ཞེག 回文修饰法。同一诗句的各个文字，排成环形或正方形，反复颠倒均能成诵的修辞方法。

ཀུན་ཏུ་གསལ། (མངོན) ཐང་ཀུན་མེ་ཏོག 普绽。玉簪花的异名。

ཀུན་ཏུ་འགྲོ། (མངོན) (1)ནེ་ཙོ། 鹦鹉的异名。(2)ཆུ་བོ། 河、河水的异名。(3)རླུང་། 风的异名。

ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་གསོག་ཐུབ་ཀྱི་བྱ། རྩར་ཤུག་ཤུ་ནེ་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྒྲ་བ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་རང་འཕྱང་བའི་སྟོན་པ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདེ་སྡུག་རྣམས་རྒྱུ་ཆེན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་པ་མིན་ཐབ་ཀྱིས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་རེ་དག་གཞན་གྱི་སེམས་དང་མཐུན་པར་སྟོན་པ། 说法神变，记心示导。如来知众生心，能随顺他心，宣说善恶诸法功德过患之无碍大智。

ཀུན་ཏུ་བཟང་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། བཟང་པ་ཅམ་དུ་ཟད་པ་རང་འཇིག་རྟེན་ཁམས་སྐྱོ་བཟང་པ་སྟེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གེས་པ་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དེས་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱེ་བཟང་པ་སྟེ། ནམ་

བདག་དང་བདག་གི་ཅ་དང་མིང་ལ་སོགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ། 遍计所执性。三性之一。自取分别心所增益之假有。于一切事物遍起计度之意识，虚妄执著人、法，增益为我、我所及名言等。

ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ། 梵语。藏文译为遍合。烦恼的异名。

ཀུན་ཏུ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཐོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་མི་སྐྱེ་ཞིང་མི་དགེ་བ་བསྒྲུབས་པས་ཕྱི་མ་ལ་སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ། 结，系，结缚，烦恼因。由烦恼故，心于三界贪著无厌，不行善行，力行恶行，后来定为众苦系缚，故名为结。

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། (1)ཚ་ཐམས་ཅད་ནས་དགེ་བའམ་ལེགས་པའི་རིགས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཚང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་སྟེ། 完美无缺，尽善尽美。(2)1.ཆོས་དབྱིངས་དང་། ཆོས་སྐུ། 法性，法身。2.སངས་རྒྱས་སྐུ། 佛。3.དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམ་པ་ཐ་དག་ཅིག 普贤如来。4.བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པ་ཐ་དག་ཅིག 普贤菩萨。5.བོན་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་རྒྱུད་རྫོགས་པའི་སྐུ། 苯教所说报身或应身。

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས། 梵语。藏文译为普贤陀罗尼。古印度论师姿纳迷札等和西藏译师智军由梵译藏并加校正。唐代不空法师由梵译汉。

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་མཚན་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་པ་གཟུངས་སྡུགས་དང་བཅས་པ། 梵语。藏文译为普贤菩萨陀罗尼经。陀罗尼经名。藏本无译校后记。宋代法天法师由梵译汉。

ཀུན་ཏུ་བཟང་། ས་བཅུ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བ། 普光地，佛地。第十一地。

ཀུན་ཏུ་བཟང་རྡོ་རྗེའི་ས། ས་བཅུ་བཞི་པ་གྲུབ་པའོ། 普光金刚地。十四地之一。

ཀུན་ཏུ་མིས་མ། ལྷ་མོ་ཀུ་སུ། 普祥天母。邬摩妃。

ཀུན་གཏུམ། (མངོན) དམངས་རིགས། 皆猛烈。古印度戍陀罗族的异名。

ཀུན་བཏགས། ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་འབྲི་ཚུལ་གཉིས། 梵语。藏文译为遍计所执。

ཀུན་བཏགས་ཁྱད་པར། མཚན་ཉིད་ཅད་ཀྱི་བཏགས་དང་། རྣམ་ཀྱངས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཏེ་གཉིས། 二种遍计。相成就遍计所执和差别遍计所执。

ཀུན་བཏགས་པའི་གཟུགས། ཡིད་ཀྱི་སྣང་བར་འཆར་བའི་གཟུགས་ཏེ། རྨི་ལམ་དུ་རྟ་ཁྱིམ་བ་སོགས་ཁུལ་ལྟར་སྣང་བ་རྣམས་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དུ་ས་གཞི་ཀིང་དུས་ཀྱི་ཐུབ་བར་སྣང་བ་ལྟ་བུ། 遍计所执色。意识中所现景物。如梦境中的牛、马、房屋和定境中白骨满地之相。

ཀུན་བཏུས། (1)ཀུན་ལས་བཏུས་པ་སྟེ་བྱ་གསུངས་ཐམས་ཅད་ལས་བསྡུགས་པ། 聚汇，收集。从各处采集而来。(2)བཏུ་གཞི་རྩོམ་པ་རྣམས་ལས་རྩོམ་གསར་པ་བསྡུས་པ། 集论。搜集众书所成新的著作：ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། 《阿毗达磨集论》。བསླབ་པ་ཀུན་བཏུས། 《集学论》。ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། 《集量论》。མདོ་ཀུན་བཏུས། 《集经义论》。

ཀུན་རྟོག (1)ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་སྟེ་རྟོག་དཔྱོད་ཅེའོ། 思惟，思察，辨别，推求。佛书译为寻思。(2)རེག་ས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། 妄念，胡思乱想。佛书译为分别或虚妄分别。

ཀུན་རྟོག་ཀྱི་གནས། (1)དེ་རྟོག་འཆར་བའི་

གནས། 生妄念处，起幻想处。(2)འདོད་ལྷ། 欲天，欲界天众。

ཀྱེ་གཀ་འཕྲོང་། ཀྱེ་རྒོ་རྒྱུ་གནས་དང་དོན་གཅིག

ཀྱེ་སྐོབས། གངས་གནས་ཤེག 萨婆婆罗。一大数目名。

ཀྱེ་བཀྲགས། ཀྱེ་དུ་བཀྲགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་མིང་།

ཀྱེ་བཀྲགས་ཀྱི་ཁོན་མོངས་ཅ། གྲུབ་མཐའ་ངན་པས་ཐུབ་པསྟན་པའི་དབང་གིས་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟོག་པས་ཀྱེ་དུ་བཀྲགས་པའི་སེམས་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་སོགས་པ། 遍计染污。由于宗派异说改变其心，于真实义颠倒分别，妄情计度，使心不能平静之邪见等。

ཀྱེ་བཀྲགས་ཀྱི་མ་རིག་ཅ། གྲུབ་མཐའ་ངན་པའི་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་དང་འདྲེས་པས་དངོས་པའི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཏེ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་པའི་རྟོག་པ། ལྟ་བ་སོག་པ་རྣམས། 遍计心识。由于杂染宗派异说染污之见。愚昧不能如实了知事物本质者。

ཀྱེ་བཀྲགས་པའི་སྟོབས། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་འགྲོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱུ་ནང་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་མཐོང་བས་དེ་ལ་ཆགས་པ་མེ་བྱེད། 观察力，思择力。随同定力所生智慧，能见内外诸法无我性空、不起贪著之力。

ཀྱེ་མཐོང་། (མངོན) མེ་སྣང་། 尽见。镜子的「异名。

ཀྱེ་དཀ། (1)ཀུ་མུད་ཀྱི་རྒྱང་ཆག (2)(མངོན) ཁྲ་མ། 白莲。精液的异名。

ཀྱེ་རྙིང་། བཙོང་། 葱。

ཀྱེ་བདག འཇིག་རྟེན་ཐོངས་ཀྱི་བདག་པོ། 世间主，共主。

ཀྱེ་བདེ་གཤིང་། ལྷ་ཟའི་རྩེ་པོ་དྲྭ་ལའི་སྟོ་རྒྱབ་ཐུགས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤེང་སྐྱ་ལོང་ཐུག་བཀའ་པའི་དགོན་པ་ཞིག་སྟེ། དེའི་བདག་པོ་རྟ་ཚག་ནོ་མི་ཅན་ནས། རྗེ་བྱང་ཀྱོ་ཐོག་ཐུ་ཞེས་པའི་གོ་མིང་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཐོང་མཆན་ལྔང་དང་། ཀྱི་ཞུའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་ཞིང་གཉིས་ཀྱས་ཙོག་ཏུ་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན། 卫藏永安寺，功德林寺。公元 1794 清乾隆 59 年建，在拉萨布达拉宫西南角。清乾隆和光绪两代，其寺主达擦诺门罕即济咙呼图克图，曾两任西藏摄政。

ཀྱེ་བཉེན། ཀུན་འབྱུང་བའི་བསྡུས་མིང་།

ཀྱེ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྤང་བྱ་བདུན། འདོད་པའི་ཁམས་འདིར་ཀུན་བའི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། ཐེ་ཚོམ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ཏེ་བདུན། 集谛七所断。欲界由见集谛，所断无明、贪、嗔、慢、疑、邪见、见取，共有七种。

ཀྱེ་འདབ་མ། ཙ་དབྱ་མ་སྟེ། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐིག་ལེ་དང་། རླུང་བའི་བ་དང་། རྒྱུང་གི་བའི་བ་ཀུན་རྒྱུ་བས་ཀུན་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་སྐྱེ་ལ་ཐུབ་པས་འདུང་མ་ཞེས་བྱའོ། 遍动脉。中脉别名。从此生起一切精液、脉道和风息之乐，故名为遍；此脉遍及全身，故名为动。

ཀྱེ་འཇུམ་ཌ། (མངོན) རྒྱང་སྒྲོག 普化鼓音。风的异名。

ཀྱེ་འཇྱེན། (མངོན) སངས་རྒྱས། 导众。佛的异名。

ཀྱེ་ལྡན། (མངོན) ལྷགས་བྱེ་ལོ། 备具。庚子年、铁鼠年的异名。

ཀྱེ་ལྡན་ངས་ཅ། རིན་པོ་ཆེ་ཆུལ་ཚིའི་གཏུང་འདི་ཁག་མོ་ཀུ་བ་རྣ་ཆུལ་བོའི་ཟླ་བ་མ་ཞེག་སྟེ། དབུང་གསུམ་པའི་ས་ཞོ་འབྲག་ལ་གཙང་

ཀི་ཤབ་སྐད་དུ་འཕྱངས། ཨཀ་གྱ་ལ་ཀངམས་ཨ་ཧྭས་ཏེ་བསྒོམས་པས་བྱབ་པོ་དུ་གྱུར། ཁོ་ཕྱར་སྐྱབ་མ་བསྒངས་པའི་ཀཪོ་བོ་ནི་དེའི་དབོན་པོ་ཁྲི་ཕུ་ཤེ་ཏ་བ་བྱམས་པའི་དབལ་ཡིན། མེ་མོ་སྐང་ལ་ཀཀེཀས། 衮丹热巴(1148—1217)。南宋藏传佛教绰普噶居派一祖师名。生于后藏夏卜墨，为绰普噶居创始人仁波切贾曹之弟，与其兄先后从帕竹·多吉杰波学法，后返绰普寺收徒传法，弟子中以其侄绰普译师绛巴拜最为有名。

ཀྱེ་ནས་འཁྱམས། (མངོན) ཀུར་ཀུམ། 全敛。藏红花的异名。

ཀྱེ་ནས་འཁྲིལ། (མངོན) འཁྲི་ཤིང་། 遍绕。藤本植物的异名。

ཀྱེ་ནས་ཀྱགས་པ། (1)མིང་སྐད་ཀྱགས་ཆེ་བ། 驰名，很著名。(2)བྱང་ཤེམས་ཤེག་ཀི་མཚན། 普现菩萨。

ཀྱེ་ནས་འཚེགས། (མངོན) བཙུན་མོའི་ཁོ་བྱང་། 深阻。后妃宫室的异名。

ཀྱེ་ནས་སྐོའི་ལེའུ། འཕགས་པ་ཀུན་ནས་སྐོའི་ལེའུ་བམ་པོ་གཅིག་པ། ཤོ་ཤ་ཀ་ཉིས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བ། ཚུ་གང་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མེ་ 5་དང་། སྒ་རིན་པོ་ཏྲི་དང་། ཤ་ཏ་བ་ཙེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དཔལ་བཟང་ཞེང་ཁྱས་པ། 《大宝积经文殊师利普门会第十》。契经名。全书一卷，二百六十颂。古印度论师姿纳迷札和苏任陀罗菩提与西藏译师智军等由梵译藏并校正。唐代菩提流志由梵译汉。

ཀྱེ་ནས་སྐོང་འཕྲག་བའི་ཏོད་རྩེད་གཙུག་ཏོར་ཅྱི་མ་མེད་བར་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས། ཚུ་གང་ཀྱི་མཁན་པོ་ ཇི་ན་མེ་ 5་དང་། ཤཱི་ལེནྡྲ་བོ་ཏྲི་དང་། ཤ་ཏ་བ་བཙེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དཔལ་བཟང་པ། 《佛顶放无垢光大普门陀罗尼经》。古印度论师姿纳迷札和希兰陀罗菩提与西藏译师智军等由梵译藏。宋代施护法师由梵译汉。

ཀྱེ་ནས་ཀྱེན་མོངས་པ། ཉ་ཉོན་དྲུག་དང་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་སྟེ་ཚུ་དང་ཀུན་སྐྱེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིང་ཇི་སྙེད་པ་དག་ཏུ་སྣང་ཡི་རགས་པ། 染污，杂染，烦恼。六种根本烦恼和二十种随烦恼及其因与种种等起。

ཀྱེ་ནས་ཀྱེན་མོངས་པ་དང་རྣམ་བར་ཐྱེ་བ། སྡུག་བྱེན་གཉིས་ཀྱེ་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཐྱག་དང་། འཕགས་ལམ་གཉིས་རྣམ་ཐྱེ་ཐྱག་མོ། 染净，染污和清净。苦集二谛为染污，灭道二谛为清净。

ཀྱེ་ནས་ཀྱེན་མོངས་པ་དང་རྣམ་བར་ཐྱེ་བ་དང་ལྡན་པ་ ཕལ་ཆེར་ཅད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་མཐོང་སྤང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། བཅས་གཏན་རྣམ་ཐར་ཏིང་ཟབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ཐོག

ཀྱེ་ནས་ཀྱེན་མོངས་པའི་བདེན་པ། ཀུན་ཏུ་ཀུན་དང་དོན་གཅིག

ཀྱེ་ནས་ལྟ་ན་ཤེས་བའི་དབེ་བྱེད། དབེ་བྱེད་ཅིང་བཟང་པོ་བཀྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐེག་ཆེན་ལས་ཐབས་ཤེས་ཡབ་ཡུམ་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ། 观不厌足。如来眷众皆极美满，故感见者和悦之好。佛身八十种随好之一。

ཀྱེ་ནས་སྐོང་བ་བཀོད་པའི་དཔལ། སངས་རྒྱས་ཤིག 周匝庄严功德佛。

ཀྱེ་ནས་འབབ། (མངོན) ཆར་པ། 普降。雨的异名。

ཀྱེ་ནས་བཟང་། (མངོན) རྒྱལ་པོའི་ཁོ་བྱང་། 全美。王宫的异名。

ཀྱེ་སྐོང་། ཀུན་ནས་སྐོང་བ་བཀོད་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཤིག་ཀི་མཚན། 普照庄严佛。

ཀུན་སྣང་དྲང་བ་ཅན། (མངོན) ཉ་མེན་མཆོ། 普照明净。阿修罗海的异名。

ཀུན་སྣང་འབར། (མངོན) ཉི་མའམ། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 普照炽然。日和日光的异名。

ཀུན་སྤངས། (1)ཀུན་ནས་སྤངས་པ་ སྤྲོ་ བྱམས་ཅད་དོར་བ། 舍弃一切，完全戒除。(2)སྙིང་རྩ་ ཕྱའི་ གཙོ་ བོ། 中脉。藏医所说五心脉之中脉。(3)ཀུ་ བྱལ་ པ། 遁世者。离俗修行者。(4)(མངོན) མྱ་ངན་ལས་ འདས་ པ། 永断。涅槃的异名。

ཀུན་སྤངས་ ཐུགས་རྗེ་ བཅོན་ འབྲལ། རབ་ བྱུང་བཞི་པའི་ཚུ་ ཚེས་ཆོ་ལ་འབྱུངས། རབ་བྱུང་ ཕྱ་པའི་ཚུ་ སྐང་ལ་འདུས། ཡུ་མོ་མི་བསྐྱོད་རྗེ་ རྗེའི་ སྐྱེ་བ་ཆུང་ཤེན། དེས་གཙང་གི་ལྷ་རྩེ་རྩོང་ཁངས་རྗེ་ནང་དུ་དགོན་པ་བཏབ། དེའི་ཡང་ སྐྱབ་རྗེལ་པོ་བས་ གྲུབ་ མཐའ་དེ་ཀུ་ ཆེར་ སྐྱེལ་བས་རྗེ་ནང་པ་ཀུགས་ཆེན་པོ་བྱང་བས་ ཐོང་ མ་དག་ ཀྱང་ ཆེས་ བཀུར་ བོས་ སྟུ་ གྱུར། 衮楞·土杰尊珠。译言悲精进(1243—1313)。南宋藏传佛教著名大师名，系优摩·弥觉多吉的五传弟子。宋元间创建觉囊寺于后藏拉孜县觉囊地方，其再传弟子堆波瓦·喜绕坚赞，宏扬宗风，称觉囊派。

ཀུན་སྤྱོད། ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་སྟེ། ལུས་ངག་ཡིད་ གསུམ་ མས་དེ་ གསུམ་གང་ རུང་ གི་བྱ་ སྤྱོད་དམ་ སྤྱོད་ ལས། 行为，作风，仪态。一切言、行、思维的活动。佛书译为现行：རྟོགས་ པ་ལྟ་དང་ མཐུན་ ཡང་། ཀུན་སྤྱོད་མི་དང་མཐུན་དགོས། 见识虽有天高，行为应象人样。

ཀུན་སྤྱོད་ཚུལ་ཁྲིམས། བསམ་ བློའི་ ཁྱེར་ས་ དང་ ལས་ཀ་ཅིད་སྐངས་ ཐད་ལ་ ཚུལ་བཞིན་ དུ་འཆོས་ བར་ཅིད་པ། 整风。整顿思想作风和工作作风。

ཀུན་སྤྱོད་སྐྱེའི་ ཚོམ་ ཁུལ་ གཏམ། དབེ་ཐུང་ བཟང་ཚོ་བཀྲ་ཤུའི་གླས་ཤེག་སྟེ། ཀུན་སྤྱོད་ གཙང་བ་དང་། ཀུན་ནས་ལྟ་ན་སྡུག་པ་དང་། ཕྱག་ཞབས་དཔལ་བའི་ཞེའུ་སོགས་ཀྱིས་ བཀྲན་པའི་···· དབེ་ཐུང་བཅས་སོ། 总仪态功德三。如来八十种随好之一类：三门洁净，万般善见，祥瑞肌理布于掌心。

ཀུན་སྤྱོད་གཙང་ བའི་དབེ་ ཐུང། དབེ་ ཐུང་ བཟང་ཚོ་བཀྲ་ཤུའི་གླས་ཤེག ཐུགས་གཙང་བ་ སྙིང་ཀྱིས་ སྐོ་གསུམ་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་ སྤྱོད་ པ་ལ་སྙེས་པའི་ ཏེ་མ་ཤེད་པས་གཙང་། 威仪洁净。如来心意纯净，感得三门威仪清净无垢之好。佛身八十种随好之一。

ཀུན་སྤྱོད་མཚངས། (མངོན) ཁྱོགས་མ། 同行止。女友的异名。

ཀུན་ལན་ཕྱི་ཆུན། འདོད་དོན་འགའ་ཞིག་ སྐྱབ་ པ་ ལ་ སྙེར་ ལེན་ ཕྱི་ཆུ་ ལས་ ཀུང་ འཕྲལ་ ཀྱེན་ཕྱི་ ཁྱོགས་ཤེག་ཀུན་ཏུ་ ཤན་ པར་ སྟོན་པའི་ ཆུན་ཞིག 良缘修饰法。叙述偶然值遇意外良好助缘，能使欲成之事顺利完成，以修饰其文辞。

ཀུན་བྱང་། ཀུན་ནས་སྙོན་ མངས་པ་དང་། རྣམ་ པར་ བྱང་བའི་ བྱ་ཁུགས་ཀྱི། 染净。佛书所说染污、清净或烦恼、清净两类事物。

ཀུན་སྤྱོད་ཚུལ་ ཁྲི། (1)(མངོན) 1. སེམས་ སམ་ རྣམ་ཤེས། 心、识的异名。2.སྟོང་པ་སྙིད། 空性的异名。3.ལྷ་ཚངས་པ། 梵天的异名。(2)རྟེན་ ཅིང་ ཕྱི་ བདེ་ ཚད་ ཅི་ཀ འཁོར་ འདུས་ ཀུན་ ཕྱི་ ཐུབ་ ཁའམ་འཕྲལ་ཁྱོན་ཀུན་ཕྱི་ཁ་ཤེད་ཀྱང་ བའི་··· རང་རིག་ བྱང་ཆུབ་ ཀྱི་ སེམས་ དཔའ་ཁ་ཤེ་ ཆུང་ བའི་ བར་ཁ་ཤེས་ བའི་ སྙིང་ ཁྲི། 因位如来藏。竹庆派所说生死涅槃主宰，染污解脱根本，自证菩提之心。(3) ཁ་སངང་ སྐྱབ་ས་སྙིང་མའི་ཆུང་ སྡེ་ ཞེས་ཁ་ ཕྱི་བསྡུས་ མིང་ སྟེ། ཆུས་ བར་ ཐུས་ན་ ཐུང་ ཆུབ་ཀྱི་

ནེམས་ཀུན་ ཅིང་ཆུལ་ པོ་ལྟ་བ་ ནམ་མཁའ་ ལྟར་ མཐའ་ དབྱམ་ མེད་པའི་ ཚུལ་ལེའུ་ བཅུད་ ཏུ་ ཙ་ བཞི་པ། ཐྲི་ནེ་རྡེ་ལ་དང་། ཅེ་རི་ཙ་ནས་ བསྒྱུར་བ། 《心本续》。赤松德赞时印度论师室利僧哈和西藏译师毗卢遮那共同由梵译藏的一部旧密佛经《观菩提心如虚空无中边本续》的简称。全书八十四品。无汉译。

ཀུན་འབྱུང་། ནེམས་ ཅན་ ལས་ ཀྱི་ བག་ ཆགས་ བསགས་པ་དེ་དང་དེ་དག་ལྟ་ལ་སོགས་པའི་ནེམས་ཅན་ཀྱི་རིགས་བྱུག་པོ་དེ་དང་དེའི་ནང་ཁན་ ཚུན་ ཆ་ཐུབ་དང་རིགས་འདྲ་བར་འབྱུང་བས་ན་ཀུན་ འབྱུང་ངོ། 集。积集众生诸业习气，招聚天等六趣同类同形之果，故名为集。

ཀུན་འབྱུང་ཆོས་བཟོད། ཀུན་འབྱུང་ལ་ཆོས་ ཤེས་པའི་བཟོད་པ་སྟེ་མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ སྣང་ཚིག་བཅུ་བྱུག་གི་ཀྱས་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་བདེན་ པར་ དུམིགས་ ནས་ བདག་ མེད་དུ་ རྟོགས་པའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། 集法智忍。见道十六心之一。见道位中，缘欲界集谛，最初通达无我的见道无间道智。

ཀུན་འབྱུང་རྗེས་ཤེས། ཀུན་འབྱུང་ལ་ཆོས་ཤེས་ པ་སྟེ་མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྣང་ཚིག་ བཅུ་བྱུག་གི་ཀྱས་ཀུན་འབྱུང་ཆོས་བཟོད་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ འཁམས་ ཀྱི་ ཀུན་ འབྱུང་ བདེན་པར་ དུམིགས་ནས་ བདག་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ མཐོང་ལམ་ རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། 集法智。见道十六心之一。见道位中，于集法智忍无间，缘欲界集谛，已正通达无我的见道解脱道智。

ཀུན་འབྱུང་རྗེས་བཟོད། ཀུན་འབྱུང་ལ་རྗེས་སུ་ རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་སྟེ་མཐོང་ལམ་ཀྱི་ ཡེ་ཤེས་སྣང་ཚིག་བཅུ་བྱུག་གི་ཀྱས་ཀུན་ འབྱུང་ ཆོས་ ཤེས་དེ་མ་ ཐག་ཏུ་ ཁམས་ ཀོང་ མའི་ ཀུན་ འབྱུང་བདེན་པར་དུམིགས་ནས་སྟོང་བཞིན་ བདག་ མེད་དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཐོང་ལམ་ རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། 集类智忍。见道十六心之一。见道位中，集法智无间，总缘上界集谛，如前最初通达无我的见道无间道智。

ཀུན་འབྱུང་རྗེས་ཤེས། ཀུན་འབྱུང་ལ་ རྗེས་སུ་ རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ སྣང་ཚིག་བཅུ་བྱུག་གི་ཀྱས་ཀུན་འབྱུང་ རྗེས་བཟོད་ དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཁམས་ཀོང་ མའི་ ཀུན་ འབྱུང་ བདེན་ པར་དུམིགས་ནས་སྟོང་བཞིན་ བདག་ མེད་དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། 集类智。见道十六心之一。见道位中，集类忍无间，即缘此上界集谛，如前已正通达无我的见道解脱道智。

ཀུན་འབྱུང་གཉིས། འཕེན་བྱེད་ལས་དང་། རྫོགས་མངས་གཉིས། 二集，两种集。引业即能招聚后果的业和烦恼。

ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ། བདེན་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གལེས། རང་འབྲས་རྫིང་ལེན་ཀྱི་ཕུང་ པོ་སྟེ་མ་ དག་པའི་སྟོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་ བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ ཀྱུར་བའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་དེ། དེ་ དག་ནི་ སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་བ་ནད་ ཀྱི་ཚུལ་ ལྟ་བུ་ སྐྱང་བར་བྱ་ བ་ཡིན་པ་ འཕགས་ པའི་ གཟིགས་ རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་ འཕགས་ པའི་ བདེན་ པའོ། 集谛。四谛之一。引取自果之蕴，即一切不净情器世间之能生因，谓业及烦恼。遍生众苦，如疾病因，是所应断。此于圣者，始能如实现见，故名集圣谛。

ཀུན་འབྱུང་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི། བདེན་ བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་བྱུག་གི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། ལས་ དང་ ཉོན་མོངས་ པས་ འཁོར་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ བསྐྱེད་པས་ས་བོན་ཀྱི་ཚུལ་ཀྱིས་ཚུ་དང་། ཁམས་ གསུམ་ཆུད་ ལྟ་ཀུན་ འབྱུང་བས་ ཞིང་པ་ ལས་ལོ་

རྟོག་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཀུན་འབྱུང་བ་དང་། ལས་ཉོན་དག་ བོས་སྤྱག་ བསྟལ་ ཕུལ་ ལ་སྐྱེ་ བས་ འབྱུལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་རབ་སྐྱེ་དང་། ལས་ཉོན་ལས་ཀུན་གཞོམ་གྱི་གནས་སུ་སྤྱག་བསྟལ་གྱི་ཕུང་ བོ་མངོན་པར་ འགྱུབ་ཀྱིང་ཆུ་ཤུད་ལྟར་འབྱས་བུ་ སྐྱེ་བའི་ཀྱེགས་ཅེད་པས་ཆུན་བཅས་བཞིའོ། 集谛四相。四谛十六行相之一类。业及烦恼，生轮回苦，有如种子，是为因相；遍生三界五趣，有如田土集生稼穑，是为集相；业及烦恼猛利，便生众苦，有如互相系属，是为生相；业及烦恼于三界中现前成就苦蕴，如有水肥助生果实，是为缘相。

ཀུན་འབྱུང་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་ ཀུས་ཤེག་ སྟེ་ཀུས་ཚོང་ཁོག་ཁི་ཀུན་འབྱུང་བའིན་པ་རྟོགས་ པར་ཅེད་པའི་ཤེས་པ། 集智。十智之一，证上下界集谛之智。

ཀུན་སྦྱོང། ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་བའི་བསྡུས་མིང་།

ཀུན་སྦྱོང་དགུ། རྀས་སུ་ཆགས་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བ། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ། དྲྭ་བ། མཆོག་ ལངས། ཐེ་ཚོམ། ཕྲག་དོག ཤེར་སྡུ་བཅས་ཀྱི་ ཀུན་ སྦྱོང་ དགུ། 九结：爱、恚、慢、无明、见、取、疑、嫉、悭。

ཀུན་སྦྱོང་ལྔ། རྟེན་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཐ་མའི་ ཚ་མཐུན་ ཀྱི་ཀུན་ སྦྱོང་ལྔ་དང་། ཚོང་མའི་ཚ་མཐུན་ཀྱི་ཀུན་ སྦྱོང་ ལྔ་ ཚད་ དུ། 五结，五系。依所依身，分为五顺下分结及五顺上分结二类。

ཀུན་སྦྱོང་ཅན། (མངོན) ལངྷ་ལྔ། 遍合者。欲天的异名。

ཀུན་སྦྱོང་གཏམ། མཐོང་ ལམ་ ཀྱི་ སྒང་ བྱང་ ཕྱིར་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་བ་གཏམ་སྟེ། འཇིག་ལྟ་ཀུན་ བཏགས་ཀྱི་ ཐ་ལ་སྐྱ་ནས་ འགྲོ་མི་ལངྷ་བའི་ཀུན་ སྦྱོང་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཇིན་ཀྱི་ལམ་མ་ཡིན་པ་ལ་ལམ་དུ་འཛིན་པས་ལམ་ནོར་ཀྱི་ཀུན་ སྦྱོང་། ལམ་ལ་ཐེ་ཚོམ་བྱས་ནས་ཐ་དད་པའི་ཚེགས་བཅད་ བས་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཀུན་ སྦྱོང་ བཅས་ཀྱི་ གཏམ་སྟེ། 见断三结。初入圣道应断的三种烦恼。遍计萨迦耶见佈畏解脱不欲趋入，名为见结；于自戒禁执为最上，误以非道为道，名为戒禁取结；怀疑正道，障碍解脱，名为疑结。

ཀུན་འཛིན། (མངོན) སྐ་ཀྱི་ལོ། 遍持。戊子年、土鼠年的异名。

ཀུན་འཛིན་མ། (མངོན) ས་གཞི། 全执。大地的异名。

ཀུན་རྫོགས་པ། (1)ཐམས་ཅད་ཟད་པ། 完，尽，毕。(2)ཐམས་ཅད་ཡོན་ཏན་ཚོགས་པ། 圆满，究竟，具备。

ཀུན་རྫོབ། ཡང་དག་པའི་གནས་ལུགས་ སྒྲིབ་པར་ བྱེད་པའམ་འགེབས་པ་ ལྟ་བུར་ བྱེད་ པའི་ དངོས་ པོ་རྣམས་ཏེ་རྫུན་པ་རྣམས། 世俗，假有。覆蔽真实的一切虚伪事物。

ཀུན་ རྫོབ་ཀྱི་ ཀུན་ རྫོབ། ཀུན་ རྫོབ་ གཙམ་ ཀྱི་ ནང་གེས་ཤེགས་ སྟེ། སྒྱུ་མ་དང་ སྨིག་རྒྱུ་དང་མིག་ ཡོར་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གིས་བྱ་བ་བྱེད་ མི་ནུས་ པའི་ མཚན་ཉིད་ ཅན་རྣམས། 覆真世俗。徒具假相，但不发生各自应有的作用，诸如幻术、阳焰及光影等。三世俗之一。

ཀུན་ རྫོབ་ཏུ་ ཆེ་བའི་ ལམ་ གྱི་ རིམ་པ། བྱམས་ སྙིང་ རྗེ་བྱང་ ཆུབ་ཀྱི་ སེམས་ སོགས་ ཐབས་ ཀྱི་ ཆ་ དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ ཚོགས། 世俗广行道次第。慈、悲、菩提心等方便分和福德资粮。

ཀུན་ རྫོབ་ཀའི་ཅེས། ཡང་དག་ཀུན་ རྫོབ་ དང་ ཚོག་ པའི་ ཀུན་ རྫོབ་ གཉིས། 二种世俗：正世俗和倒世俗。

ཀུན་ རྫོབ་ རིག་པས་པའི་ ཤེས་ རབ། རིག་ པའི་ གནས་ ལུ་ ལ་ མཁས་པའི་ ཤེས་ རབ། 世俗智。了知世俗、精通五明等智慧。

ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཀུ་གར་གྱི་མཁས་པོ་ཤཱཀ་པ་ཐུབ་དང་། རྫེ་ན་མི་ཏ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་རྩེགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《清净毗尼方广经》。契经名。全书二卷。印度论师释迦波罗跋、姿纳迷札、西藏译师达磨达希拉等由梵译藏并校正，姚秦时代鸠摩罗什由梵译汉。

ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། ཕྱི་ཐག་རྒྱུ་བས་གང་ཞིག་བཅོམ་ཟད་མཐའ་ཆ་ཤས་སོ་སོར་བསལ་བ་ན་རང་འཇིག་ཀྱི་ཐོག་འདོར་བྱང་བའི་ཚེས་སྤུ་དཔེགས་པ་གཟུང་འཛིན་རྟགས་པ་རྣམས་དང་། མདོ་རྒྱ་བས་རྟོག་བས་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་གྱུབ་པའི་ཚེས་སྤྱི་མཚན་རྣམས་དང་། སེམས་ཙམ་པས་ཐ་སྙད་དབྱེད་པའི་ཡིག་ཤེས་ཀྱིས་རྟེན་དོན་ཀུན་བཏགས་དང་གཞན་དབང་གི་ཚེས། དབུ་མ་པས་རང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མས་རིང་གཉིས་སྤང་དགོས་པ་ཙམ་བའི་ཚེ་ཤུལ་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཐ་དད་འཛིལ་སྣང་བའི་ཚེས་སུ་འདོད་པ་བཅས་འདོད་ཀུགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད། 俗谛，世俗谛，覆真谛。二谛之一。佛家四派对此有不同的说法：有部师说，事物一经破灭或一经正常智慧分析、排除，便觉其不复存在者为俗谛，如粗分二取；经部师说，仅由臆测假设便觉其存在者为俗谛，如诸法共相；唯识师说，观察名言的内心所能察觉者为俗谛，如遍计所执和依他起；中观师说，直觉现量之内心与外境分别为二时所察觉的外境为俗谛，如现分缘起诸法。

ཀུན་རྫོབ་པ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྡོག་ཆ་རྟེ་སྣང་སྲིད་ཀྱི་ཚེས། 世俗分。与空性对立的现分一切事物。

ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས། རྟགས་པ་བདུ་ལས་བྱང་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀུན། 世俗谛菩提心，世俗菩提心。由文字言说可以理解的粗分菩提心。

ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། བདེན་པ་མ་མཐོང་ཚོར་ཀྱི་ཤས་སྐའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ། 世俗智。十智之一，未见谛前一切凡夫之智。

ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་དང་ཀོ་དོན་གཉིས་པ་སྟེ་སྨོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། འཇུག་པའི་ སེམས་ བསྐྱེད་ གཉིས་ ཀྱི་ སྐྱིའི་ ཚིང་། 世俗发心。通常指发菩提心，分为发愿菩提心和发行菩提心。

ཀུན་རྫོབ་གསུམ། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་དང་། ཡང་དག་པའི་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྫོབ་དང་། ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་བཅས་གསུམ་མོ། 三世俗：覆真世俗、倒世俗和正世俗。

ཀུན་གཞི། 〈སངས་ཡ:〉 (1)འདུ་བའི་གནས་དང་བཅིངས་སོངས། 收摄处，储藏处。梵音译作阿赖耶。(2)གཤེས་རྒྱུད་དམ་སེམས་རྒྱུད། 性情，性格，心性：ཀུན་གཞི་དུལ་བ། 性情温和。(3)ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བསྡུས་ཚོག

ཀུན་གཞི་གཙས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། རྩ་རྣམས་སྙིང་ཁང་འདུས་ཏེ་གནས་བའི་ས། 含藏轮。人身百脉在心间汇集之点。

ཀུན་གཞིའི་ཚམ་ཤེས། 〈སངས་ཀྱེ་〉རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། མ་བཟློས་ལུང་མ་བསྟན་པའི་གཙོ་བོའི་རྣམ་ཤེས་གང་ཞིག་ཐམ་ཀ་ཚོགས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་གནས་པ་རྣམ་སྨིན་དང་ས་བོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་ཅིང་རྣམ་ཐར་ཐོབ་ཙམ་ཡིན་པ་ལས་ཀྱང་ཆོད་པ་ཡིན་ཏེ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ཡིན་ནོ། 阿赖耶识，藏识。八识身之中，无覆无记的心王，是留藏习气、一切异熟及种子依存之处，功能了别对境自体。

ཀུན་ཟཱ། 〈མངོན〉 ཟ། 全吞。火的异名。

ཀུན་གཟིགས། (1)ཀུན་ཏུ་གཟིགས་ པ་སྟེ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱོ་ བའམ་ བལྟས་ པ། 普照，遍观，无所不见。(2)(མངོན་) སངས་རྒྱས། 全视。佛的异名。(3)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 普见佛。

ཀུན་བཟང་། (1)ཀུན་ཏུ་བཟང་ པའི་ བསྟན་ཚིག (2) མཚོ་སྨོན་ཁྲིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་ཀྱང་བོད་ རྡང་སྒྲོང་ཀྲལ་གྱི་ཀང་ཚ་རྩེང་གི་རི་ བོ་ཁྲི། 更藏山。在青海省海北藏族自治州刚察县境内。

ཀུན་བཟང་འཁོར་ལོ། སྒྲུབ་ ངག་ སྐུ་ རྟེན་ གྱི་ རྣང་ གསེལ་མིང་ རྩིག་ ཡི་ ཀེ་ རེའུ་མིག་ དུ་ བཀོད་ནས་ ཡིག་ཁྲིང་དཀྱུས་སུ་ མཐར་ཆགས་དང་། ཐུར་ མཚམས་ ནས་ དབུས་སུ་ བཀག་ ཏུལ་ སོགས་ སྟོན་ པའི་ འཁོར་ ལོ་ ཁྲི། 回文诗。排好若干单字，再按一定方向念去均能成诗句的一种回文诗。字声修辞方法之一。

ཀུན་བཟང་མཆོད་ སྤྲིན། བྱང་ ཤམས་ ཀུན་ དུ་ བཟང་པོའི་ རྣམ་ འཕྲུལ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ མཆོད་ པ་ ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 普贤供云。普贤菩萨神变所现圆满具足的盛大供品。

ཀུན་ བཟང་ ཁྲག་ གྱི་ བསྐོར་ བ། གསང་ སྔགས་ རྙིང་ལུགས་ གྱི་ རྫོགས་པ་ ཆེན་ པོའི་ བསྟན། 普贤心法。旧派密乘大圆满教。

ཀུན་བཟོད། (1)ཀུན་ ནས་ བཟོད་ པ་ སྟེ་ དཀའ་ བའི་ ལས་ སམ། ཁྱད་ པཟོད་ པའམ། སྒྲུ་ གུ་ པ། 能容忍，忍受得起。(2)(མངོན་) ས་ གཞི། 普容。大地的异名。

ཀུན་ངེ། ཀུན་ དགའ་ རྣ་ བའི་ བསྟན་ ཚིག

ཀུན་ཏིག (1)ཐམས་ ཅད་ མཐོང་ བའམ། ཤེས་ པ། 全见，遍知。(2)ཀུན་ རིག་ རྣམ་ པར་ སྣང་ མཛད་ ཀྱི་ བསྟན་ ཚིག

ཀུན་ཏིག་ རྣམ་ པར་ སྣང་ མཛད། སངས་ རྒྱས་ ཤེག་ གི་ མཚན། 普明大日如来，普明宏光佛，遍照毗卢遮那如来。

ཀུན་ཏིག་པ། (1)(མངོན་) མཁས་ པ། 全智者。学者的异名。(2)ཡུམ་ མོ་ ཞེག 普明佛母。

ཀུན་ལ་ བཀྲ་ ཤིས་ མ། (མངོན་) ཡུམ་ མོ་ ཀུ་ སུ་ཾ — 切吉祥女。邬摩天母的异名。

ཀུན་ལས་ རྒྱལ་ བ། (1)གཞན་ ཐམས་ ཅད་ ལས་ རྒྱལ་ བ། 胜过一切。(2)སངས་ རྒྱས་ ཤེག་ གི་ མཚན། 智觉佛。

ཀུན་ལས་ བཏུས་ པ། ཀུན་ བཏུས་ དང་ དོན་ གཅིག

ཀུན་ ཤེས། 〈ལྷ་རྫོང་〉 ཨོན་ ཏན་ ཐམས་ ཅད་ ཁོང་ དུ་ ཆུད་ པ། 全知，精通一切，博学之士。梵音译作阿若。

ཀུན་ ཤེས་ ཀོཎྜ་ རྫ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཐུབ་ བས་ བདེན་ བཞི་ ཆོས་ འཁོར་ སྐོར་ སྐབས་ འཁོར་ ལྷ་ སྟེ་ བཅང་ པའི་ ནང་ ཚན་ གཅིག 阿若·憍陈如，阿若·憍陈那。古印度一佛学家名。阿若义译“全知”，憍陈如义译“火器”。释迦牟尼转四谛法轮时最初受济度的五比丘上首之一。

ཀུན་ ཤེས་ གཅིག་ རྫོགས། མང་ པོ་ ཤེས་ ཀང་ གནད་ གཅིག་ དུ་ འདྲིལ་ བ་ ལ་ མི་ མཁས་ པའམ་ ཐོག་ས་ བ། 博而不约，博而不精。知识渊博但不善于归纳要点。ཀུན་ ཤེས་ གཅིག་ རྫོགས་ མཁས་ པའི་ སྐྱོན། 博而不精，智者所病。

ཀུན་ ཤེས་ ལྡན་ པའི་ དབང་ པོ། ཟག་ མེད་ གྱི་ དབང་ པོ་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ གསེས། མི་ སློབ་ པའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ དཀྱ་ པོ་ དེ་ དག་ ཉིད་ མཐོང་ སྤོམ་ གྱི་ ཉོན་ མོངས་ མ་ ལུས་ པར་ སྤང་ ནས་ ཀྱང་ མི་ སློབ་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ དང་ ལྡན་ པའོ། 具知根。三无漏根之一。无学位中所有九根，已全断除见修所断一切烦恼，具足永尽无生智，故名具知根。

ཀུན་ ཤེས་ པའི་ དབང་ པོ། ཟག་ མེད་ གྱི་ དབང་ པོ་ གསུམ་ གྱི་ ཁ་ གྲལ། སྤོམ་ ལམ་ པའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་

དབང་པོ་དཀུ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་མི་ཟགས་པ་དང་། གཉེན་པའི་ཐུགས་གསལ་བར་བྱེ་བྱག་ཤེད་པ་སྟེ། ཀུན་ཤེས་བའོ། 已知根。三无漏根之一。修道位中所有九根，能明白辨析异品及对治品，故名已知根。

ཀུན་ཤེས་རྒྱད་པའི་དབང་པོ། རྣག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཁུལ། མཐོང་ལམ་པའི་ཚུལ་ཀྱི་ དབང་པོ་དཀུ་བཟོ་ མཐོང་ བྱང་ གི་ ཉོན་མོངས་བྱངས་ནས་ སྤང་མི་ ཤེས་པ་ ཀུད་ ཤེས་ པར་ རྒྱད་པའོ། 未知当知根。三无漏根之一。见道位中所有九根，由断见所断惑故，能知一切未知事物。

ཀུན་སློང་། (1)བྱ་ བ་ གང་ ཞེག་ བསམ་པ་ ཉོན་ པའི་ སེམས་ཀྱི་དམིགས་པའམ། བསམ་ཚུལ། 动机，念头。欲从事某种行为的心思。佛书译为等起。(2)ཀུན་ནས་ སློང་བ་ སྟེ་ སེམས་ སྐྱེད་པ། 起意，生心，起心动念。

ཀུན་སློང་གཉིས། རྒྱུའི་ཀུན་ སློང་དང་། དུས་ཀྱི་ ཀུན་ སློང་གཉིས། 二种等起：因等起和刹那等起。

ཀུན་གསལ། (མཛད) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)ནམ་མཁའ། 天空的异名。(3)མེ་ཏོང་། 钱子的异名。

ཀུན་གཙོད། (མཛད) སྲིན་ པོ། 遍杀。罗刹的异名。

ཀུམ་ཀུམ། ཀང་ལག་འདུམ་ཚུལ། 手足收缩状，手足蜷曲状：འཁྱགས་ ནས་ ཀུམ་ ཀུམ་ དུ་ བསྡུད་ འདུག 冻得蜷缩一团。

ཀུམ་ ཅོ། 形容词。(1)དྲང་ མིན་ ཅུག་ ཅོང་ འདུམས་པའི་རྣམ་པ། 弯曲。收缩蜷曲状：ཁུས་ ཀུམ་ ཅོང་ ཉལ་ བ། 身体蜷曲而卧。(2)དབའ་ ཞུམ་པའི་ཚུལ། 畏缩。恐惧退缩状：དངངས་ སྐྱག་ གིས་ཀུམ་ཅོང་ གནས་ པ། 陷于恐怖畏葸之中。

ཀེ། སྐར་ཅོང་ཀྱི་རིགས་རྟགས་ཤེག 名词。盖氏。西藏古代一氏族名。

ཀེ་ཀ། (ཕྱེ) བྱ་སྐྱ་ཁའམ། སྐྱ་ཀ། 喜鹊。

ཀེ་ཀེ་ཏུ། (ཤེགས) (1)སྨན་དུ་འཇོ་བའི་རྡེའི་རྣོང་བ་ཁ་དོག་ལྗང་སེར་ཞེག ཞེག 猫眼水晶。一种黄绿色宝石，可作药用。(2)ཚ་བ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་དུ་སྐྱེ་བའི་ཤིང་ཞེག 绿露兜树。产于炎热地带。

ཀེ་ཆུ། ཐ་ཆུའི་ཡན་ལག ཅོང་ངང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ འཇོ་མདའ་རྩོང་ དང་ ཆབ་ མདོ་ རྩོང་ ཁོངས་ སུ་ ཡོད་པའི་འབབ་ཆུ་ཞེག 盖曲。河名。在西藏自治区江达县和昌都县境，为澜沧江支流。

ཀེ་ཏུ་ཀ། (ཤེགས) ཆུ་རྩྭ་དུངས་ བྱེད་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ཞེག 澄清剂。澄清浊水的物质：རྡོ་རྗེ་བྱ་ ཀེ་ཏུ་ཀ། 澄水珠。ཤིང་ཀེ་ཏུ་ཀའི་འབྲས་བུ། 澄水果。

ཀེ་དུཿ (ཤེགས) (1)རྒྱལ་མཚན། 幢。象征胜利的幡幢。(2)སྐར་མ་མཛུག་རིང་། 计都星。

ཀེ་རྩེ། ཀཱཏྱ་ཡ་དང་འདྲ།

ཀེ་ཚེ། (ཐ) སྨན་བཅོ་བྱེད་ རྩྭ་ལྟམ་ཞེག་ཀི་སོན། 芥子。油料作物油菜的种子。

ཀེ་ཤིང་། ས་དམའ་ས་ངོ་སྐྱེ་བའི་ཀུང་སྐོག་ཅིག 生于低地的一种野蒜。

ཀེ་ཏུ། དཀར་ པོ། 白色。ལྷ་ ཁང་ ཀེ་ཏུ་ བྱ་བ་ བཞེངས། 修建了白寺。

ཀེ་རེ། ཀུང་རེའམ། ཀུང་རེ་། 直立状，挺直状：ཁྱབ་གས་པོ་ཀེ་རེ་ལངས། 挺身而立。བག་རྡོ་ ཀེ་རེ་ལངས་ པ། 峨岩耸立。

ཀེ་ལ་ཀ། (ཤེགས) གངས་ རི། 雪山：ཀེ་ ལ་ ཀ་ ཡིས་ བསྐོར་བའི་ཡུལ་ས། 雪山环绕之乡。

ཀེ་ལ་ཀའི་རྒྱལ་པོ། (མཛད) གངས་ཏི་སེ། 雪山王。冈底斯山的异名。

ཀེ་ཀ་ཅན། (ཤེགས) འགྲེང་ བྱ་ དང་ ན་རོ་ ཉིས་

ཅ་རྟེན་གསས་ཙོད་ཅའི་ཚེ་གི། 重顶符。字顶上有代表长元音的双重འགྲེང་བུ"ཻ"或双重ཞ་ད"ཿ"者。

གེ་ལ་ར། (ཤེགས) (1)ཤེ་ཏོག་གི་གེ་ས་ར་རམ། རེཏ་འབྱུ། 花蕊。(2)(མངོན) སྐྲ། 头上花蕊。发的异名。

གེ་ལ་ཀཱ། གེ་ལ་ཀ་དང་འདྲ།

གེག དུས་རིས་ཅན་གྱི་བར་ཆད་ཀྱི་དོན་དུ་ཉ་གོ་བའི་སྐབ་དང་འདྲ།

གེག་འཕྱང་། ཆེའི་བར་ཆད་ དམ་ ཚེགས་ ཀྱི་འཁོག་དོག་པོ། 厄运，灾难关。所谓宿命中注定的灾厄。

གེང་རུས། ཀ་ཤེད་རུས་ཁོག 骷髅。旧译骨锁。无肉的全付骨架：ཁྱི་གེང་རུས་ལ་ཆགས་པ། 狗恋白骷髅。意谓徒劳无益。

གེང་རུས་ཀྱི་འདུ་ཤེས། མི་སྡུག་པ་སྐོམ་སྐབས་ཆགས་ཡུལ་གེང་རུས་ཀྱི་རྣམ་པར་འདུ་ཤེས་པའམ་སེམས་པ། 骨锁想。佛教徒修不净观时，把贪恋的对象想象成白骷髅的想法。

གེང་རུས་ཙོན། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཅུད་ཀྱི་ཀུས་ཤིག 骨锁寒林。八大寒林之一。

གེང་ཀྱ་ཀ། ཏ་སྐྱེགས་ཤིང་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 紫梗树别名。

གེམ་གེམ། (1)སྡེམ་སྡེམ་དུ་འགྱུལ་ཚུལ། 脉动，轻微搏动状：ཕྱིའ་ འཆི་ ལ་ ཁྲད་ པའི་ བྱང་ ཁོག་ གེམ་གེམ་དུ་ འགྱུལ། 垂死的小鸟胸脯微微跳动。བྱང་པ་མེ་ ཅོག་གི་སྡེང་དུ་ གེམ་ གེམ་ གཡོ། 花上蜜蜂微微扑翅颤动。(2)མིག་ གི་ ནུས་ པ་ ཤོར་ནས་ རྒྱས་རྒྱས་ དུ་ ཕྱ་ ཚུལ། 眨动。眼力衰退，开合不灵就：དད་ ཅན་ མིག་ གཉིས་ གེམ་ གེམ་ དུ་ ཕྱ། 病人双目微微眨动。

གེའུ། 名词。(1)རི་ སྐྱེག 野蒜，山葱。一种野菜。(2)སྲད་ བོད་ ཀྱི་ རིགས་ རུས་ ཤེག 姑氏。西藏古代一氏族名。

གེའུ་ཆེ། (ཐ) གཡུ་ བྱང་ རྩེ་ ནེ་ གསེགས་ བཅུས་ པའི་ བྱད་ མེད་ ཀྱི་ བྱང་ ཆུན་ ཕྱེང་ ཁྲགས་ ཤེག 挂子。妇女佩戴的胸链。由松儿石、珊瑚、瓷珠等串连而成。

གེའུ་ཆེ། གེའུ་ ཅེ་ དང་ འདྲ།

གེའུ་ཚང་། བྱག་ ཕུག 岩洞，石窟，岩穴。

གེད་གེད། ལུས་ སེགས་ དང་ པོ་ ནུན་ དུ་ འགྲེང་་་ ཚུལ། 挺直，直挺挺的：གེད་ གེད་ དུ་ ལངས་ ནས་ ཐུགས་ སུ་ ཕྱ། 挺立环顾。མཐུ་ མོ་ གེད་ གེད་ བྱས་ ནས་ བསམ་ བློ་ གཏོང་། 竖起指头表示注意考虑。

གེད་ཐིག ཀེད་ དུ་ ཏིས་ པའི་ དང་ ཐིག 垂直线。

གེད་ ཅ། (ཐ་ཤི་ དང་ ཐ) ནུན་ དུ་ ལང་ བའམ། འགྲེང་ བ། 垂立，直立：གཅུགས་ པོ་ ནུན་ དུ་ གེད་ བ། 挺起身体。མཐུ་ མོ་ནུན་ དུ་ གེད་ བ། 竖起食指。གེད་ ལངས། 站立，直立。

གེད་ཙོ། ● ལུས་ གཅེད་ པ། 名词。裸体，赤露的身体。❷ གཅིག་ པུ། 形容词。单，独，孤单。

གེད་རྩེ། ཡ་ཨོ་ མེད་ པར་ ལངས་ པའི་ ཚུལ། 直立，挺立状：ལུས་ པོ་ གེད་ རྩེ་ ལངས། 挺起身体。དད་ གེང་ གེད་ རྩེ་ བཏུགས། 端端地竖起旗杆。

གེད་ལེབ་སྐྱང་གསུམ། གེད་ གེད་ མི་ དང་། ལེབ་ ལེབ་ ས། སྐྱང་ སྐྱང་ པུགས་ ཀྱི་ སྐྱི་ ཆོགས་ རྐྱེང་ པའི་ སྐབས་ ཁྲལ་ ཏུ་ ལག་ འཁེལ་ ས་ནི་ ཡུལ་ གསུམ། 立、卧和弯腰。直立的人、平卧的土地和弯腰的牲畜三者，为旧社会中征派乌拉差税的三种对象：གེད་ ལེབ་ སྐྱང་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁྲལ་ རིགས། 一切土地、人民和牲畜差徭。

གོ། (སྡེ) དགོ་ དང་ བཅས་ པའི་ རྟེ་ སྐྱེའི་ འཇུག་་ ཚུལ་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ ཐུང་ ཟེག 用法与表示停顿的

ནི་字相同，མདའ་མེ་འཕེན་པར་འདྲའོ་ཀ། ཕྱི་གྲང་དཔྱང་པའི་བར་དུ་རྗེས། 如果想射箭，挽袖与臂齐！འདི་ཀ། 这个呢。དེ་ཀ། 那个呢。

ཀོ་ཀོ། (1)(ཕྱ) ཨ་རྗེ། 哥哥。(2)ཀོས་ཀོ་དང་འདྲ།

ཀོ་ཀོ་གཡག (1)ཨ་གཡག་དང་མ་མཇོ་མེ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཚ་ཕྱུགས་ཤིག 杂交犊。公牦牛和母犏牛所生雄犊，其成活率小。(2)མི་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྐབས་མཐུན་ལས་བྱུང་པའི་ཕྱ་ཕུག་ལ་མཚང་ཆུང་གིས་འདོགས་པའི་མིང་ངན་ཞིག 混血儿。对不同民族男女通婚所生孩子的蔑称。

ཀོ་ཀྲད། (1)ཕྱེམ་ཀྱི་རྡོག་པའམ་ཀྲད་པ། 鞋底。(2)ཕྱེམ་ཀྱི་རྡོག་པ་རྩིང་ཐུལ་ཚ་ཀྲད། 破鞋底。

ཀོ་ཀྲུམ། ཀོ་པའི་ཀུམ་སྡོད། 皮袋，皮囊。皮革制的口袋。

ཀོ་སྐྲད། (1)ཀོ་བ་ལས་དྲས་པའི་ཐུན་ཕྱ། 皮弦。皮革割成的线。(2)ཀོ་བ་མཉེད་དྲས་ཀོ་བར་བྱུག་པའི་ཞག་དང་བླད་ཁོ་སོགས། 鞣料。土法鞣革所用的浸润剂如酥油或兽类脑浆等。

ཀོ་སྐོ། ཀོས་ཀོ་དང་འདྲ།

ཀོ་སྒྲུ། ཀོ་པའི་ཕྱི་ཤུན་ཀྱི་སྒྲིབས། 皮膜。皮革表面的薄层油膜。

ཀོ་ཁྱག ཀོ་པའི་ཁྱག་མ་ཆུང་དུ། 皮包。小皮口袋。

ཀོ་ཁྲིལ། ཀོ་ཐུན་ལས་བཟོས་པའི་ཁྲིལ་ཚགས། 皮筛。皮弦编成用以筛选豆麦等的筛子。

ཀོ་མཁན། (1)ཀོ་པའི་ཅ་ལག་བཟོ་མཁན། 皮革工人。(2)ཀོ་ཐུ་གཏོང་མཁན། 皮船艄公。驾皮船的人。

ཀོ་ཐུ། (1)ཀོ་བ་དང་ཐུའི་བརྡུས་མིང་། 船只。包括牛皮船和木船。(2)ཀོ་བས་བཟོས་པའི་ཐུ། 牛皮船；ཀོ་ཐུ་གཏོང་བ། 划船。ཀོ་ཐུའི་སྒྲིལ་འདོན། 摆渡。

ཀོ་རྒྱ། ཀོ་ཐུའི་རྒྱ། 船钱，船资。租赁船只的费用；ཀོ་ཐུ་མེད་པའི་འཐུལ་བ་མེན། 不是旅客无船钱。

ཀོ་སྒྲུག། ཀོ་བ་དྲས་པའི་སྐུད་པ། 皮绳，皮线，皮弦。

ཀོ་སྒྲོག (1)ཆུན་བུ་ལས་བཟོས་པའི་ཁ་སྒྲོག 封口皮绳。捆扎口袋的皮带。(2)ཀོ་བ་ལས་བཟོས་པའི་རྟ་སྒྲོག 绊马绳。拴住马脚的皮带。

ཀོ་སྒྲོམ། ཀོ་པས་བཟོས་པའི་སྡུད་ཚིག 皮箧。皮制的盛物箧子。

ཀོ་ཅི། (རྟོང) ཕྱག་བཅས་སྐྱེ་སོགས་ཀྱི་སྒྲའི་འཇུག་ཆུལ་དང་འདྲ་བའི་ཐུན་ཚིག 用法与ཐེ་等相同的一个连引词。

ཀོ་ལྕག ཐང་འཐག་པར་གཞུ་ཅད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཆས་ཤིག 皮掌，嘴巴匙子。旧时一种批打犯人面颊用的皮质刑具。

ཀོ་ཆུ། ཀོ་མོག་གི་ཆུའམ། ས་ཀང་དོང་དུ་འཁྲིལ་བའི་ཆུ། 洼地积水，坑中积水。

ཀོ་ཆོས་པ། (རྟོང) ཀོ་བ་ཐལ་དྲག་པ། 误解。理解有偏差。

ཀོ་ཅེ། ཀུ་བདུད་རྩི་རྗེ་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་མེ་དཀར་དཀར་བོ་འཆར་བ་ཞིག 白花党参。两种党参中之开白花者。

ཀོ་ཏཱ། འབྲུ་རིགས་ཐ་མའི་ཐ་མ་བྱ་ཞོ་ཕུ་བྱ། 苦荞。一种最粗劣的粮食，མས་མཆོག་ཀོ་ཏ་ཆུན་མཆོག་མཆོན་ལ་བྱེད། 以苦荞为美食，以武器为美饰。

ཀོ་བཏུམས། ཀོ་པའི་ནང་དུ་བཀྲོལ་བ། 皮裹。湿革包扎：མར་ཀོ་བཏུམས་ཐུག་པ། 用湿革包裹酥油。ཁ་དོ་བོ་ཀོ་བཏུམས་བྱས་པ། 用牛皮包裹商品茶叶。

ཀོ་ཆ། རྩ་སྨན་གྱི་རིགས་རྣ་དེས་མའི་རུ་བ་སྟེ། རོ་མངར་ཚ། ཞུ་རྨེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཀ་དུག་དང་། སྐྲང་དུག ཨ་ཞུ་དུག་གཅས། སྐྲག་བོ་བཅས་ལ་ཐན། 乌兰根。草本植物乌兰的地下茎。味甘辛，性平，主治肉及食物中毒、食物不化及杂病等。

ཀོ་ཁྱེམ། ཀོ་བའི་ནང་དུ་བཏུམས་པའི་ཐུམ་བྱ། 皮革包件。用皮革包装成件的物品。

ཀོ་ཀམ། ཀོ་བའི་དམ་བ། 皮油袋。装菜子油等液体的皮口袋。

ཀོ་གདན། ཀོ་བ་ལས་བཟོས་པའི་གདན། 皮垫。皮革制的坐垫。

ཀོ་ཚར། སྒྲ་ཐྲི་རྡང་ཁེད་ཀྱི་ཀོ་ཁྲིབ། 磨刀皮带。磨利剃刀的皮带。

ཀོ་ཕྱིང་། ས་དཀར་སོགས་གཡོ་ས་ཀོ་བའི་སྟོད་སྨུག་ཁྲལ་ཞེག 皮缸。搅拌白土的皮制容器。

ཀོ་ཕྱོགས། ཀོ་བ་དང་བཀས་བའི་བསྡུས་ཚིག 皮革，皮张。

ཀོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི། འདུལ་བའི་ཚོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ། དཔེགས་བསལ་དང་འབྲེལ་བ་ཀོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་སྟེ། ཡུལ་དབུས་སུ་གནས་མལ་སྟོབ་པའི་ཕྱིར་ཀོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཅས་དང་གཏུག་ལག་ཁང་ལས་གཞན་པའི་ཁྱིམ་དུ་སྐྱེ་གཞན་མེད་ན་ཀོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་འདུག་པ་ཚམ་གནང་ཀི་ཐུལ་བའི་ཕྱིར་ཁྱེམ་དང་མལ་སྟེ་གཉིས་ཀར་བཏེན་པར་གནང་ཞིང་། ཤིན་དུ་གང་བ་ཆེ་ས་ནས་ཀོས་སོགས་ཅི་དགར་བཏེན་དུ་ངོང་བས་དཔེགས་བསལ་ཏོ། 皮革事。《戒奈耶经》三种衣本事之一。律经中允许比丘着用皮革的特殊情况，中印度地方，为保护敷具，允许着皮履；于寺外俗人家，如无他种敷具，允许坐皮褥上，但不许卧下；于边鄙地方为御寒故，靴鞋敷具可用皮革；于极寒地方衣等允许随宜服用。

ཀོ་གླུད། ཀོ་བས་བཟོས་པའི་འབྱང་ཁྲད་ཀྱི་གླུད། 皮胶。兽皮等所熬胶。

ཀོ་ཕྱབ། ཀོ་བས་བཟོས་པའི་མཆོད་ཆ་འཁོག་ཁྲད། 革盾。革制盾牌。

ཀོ་ཐུར། ས་ལ་གདིང་བྱའི་ཀོ་བ་མཉེས་མའི་ཐུར་བ། 皮晒垫。铺地晒物的皮垫。

ཀོ་འཇུག་ལས། (ཁྲལ) ཀོ་ཕྱོགས་ཚོད་ཚད་སྡུད་ལེན་ཀྱི་ཁྲལ། 皮革全税。强迫征收制革者所有全部皮革的实物税。

ཀོ་བ། 名词。(1)དྲུ་ གཡག་ སོགས་ ཀྱི་ བཀས་ པ་མཉེས་མ་དང་མ་མཉེས་པ་སྐྱིའི་མིང་། 皮革。牛马等生熟皮张，ཀོ་བྱང་བ་ཞེ། 四张整皮。ཀོ་བ་ཟེག་པ། 烤皮。ཀོ་བ་མཉེས་པ། 鞣革。ཀོ་བ་སྐྱེ་བཅད། 净皮。已刮净白膜的皮革。ཀོ་ལྗམ་ལྗུ་རིང་། 长统皮靴。ཀོ་བ་གཅིག་ནས་དྲས་པའི་རྒྱུན་གྱུ། 一张皮子割下的弦。喻本质相同。(2)(ཁྲལ) རྒྱ་བོ་ལས་སྐྲལ་ཐྲིད་ཀྱི་ཨ་བྱད་ཅིག 皮船，牛皮船。

ཀོ་བའི་ཀུ་ལག སྔར་གཞུང་ནས་རྒྱ་ཐོག་ནས་ཤིང་ཆ་སྐྱེལ་ འདྲེན་ཐྲིད་ བའི་ཁྲལ། 皮船乌拉。旧时无偿为政府河运木材的力役。

ཀོ་ཀྱི་ལ། ཐང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྨེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཁམ་རྒྱུང་སྟོང་འཚང་འཇོམས། རླང་ཐབས་སེལ། དུག་ཚད་ཞི་བར་ཐྲིད། 番木鳖，马钱子。马钱科药用植物。味苦，性寒，功能治风血上亢、镇肠胃绞痛、清热解毒。ཤིང་ཤི་རྣམ་ཁྱངས་ལ་རྩྭ་ལེབ་སྦུ་ཅན་དང་། ལྗམ་སྟག ཕུར་ལེབ། ཐ་འབྲུར་ལེབ་བཅས་སོ།

ཀོ་ཀྱི་ལ། ཀོ་ཀྱི་ལ་དང་འདྲ།

ཀོ་འབིག་གས། ཀོ་བ་ལ་ཁྲང་ཐུ་འབིག་གས་ཐྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་སྟུང་བ། 锥子，钻子。皮革工人钻眼的用具。

ཀོ་འབྱག་གས། ཀོ་བ་འབིག་གས་ཐྲིད་ཀྱི་སྟུང་བ། 锥子。钻皮革的锥子。

ཀོ་འབེབ། ཀོ་བ་ལས་བཟོས་པའི་དཀང་བཅུག་ཀྱི་རྒྱབས་ཏེ་དྲྭ་དང་། ཁལ་བོང་སོགས་ཀྱི་སྐད་དེག་དུ་བཏུག་ཐུ་ཞེག 皮鞯。衬在驮畜背褥上面鞍子下面的皮垫。

ཀོ་འཇོ། ཀོ་བས་བཟོས་པའི་འབོ། 皮斗。用皮革制成的斗状量具。

ཀོ་འཇོག་ཁ ཀོ་བས་བཟོས་པའི་ཁོམ་འཇོག་གས་གོན་འཚོག 皮制被袋。装被盖和衣服的皮制行囊。

ཀོ་འཇོམ་ལྟ། ཀོ་བས་བཟོས་པའི་འཇོམ་གདན། 皮软垫。皮制厚坐垫。

ཀོ་ཆོག ཆུ་འཁྲིལ་བའི་ས་ཀོང་དོང་། 水坑。雨水聚积的低洼之处。

ཀོ་ཇེ། སྐོ་ཇེ་དང་འདྲ།

ཀོ་བརྒྱབས། (ཁྲལ) ལྟམ་ཐོམ་བའི་ཀོ་ མཐིལ་ བརྒྱབས་མ། 重皮底。藏靴底部多重或双重皮底。

ཀོ་ཚགས། ཀོ་བས་བཟོས་པའི་ཚགས་མ། 皮筛。

ཀོ་ཆལ། ཀོ་བ་དུམ་བྱའམ། ཀོ་ཏུག 碎皮。剪碎的小片皮革。

ཀོ་གཞོང་། ཀོ་བ་ལས་ བཟོས་པའི་ གཞོང་པ་ རྩི་ཅན། 漆革盘。涂有油漆的革质浅盆。

ཀོ་གཟངས། རྟའི་ཁ་སྟེན་ཀྱི་བར་དུ་འཇུག་ཐུའི་ཀོ་གདན། 皮鞯。衬于鞍和背褥间的皮垫。

ཀོ་བཟོ་བ། ཀོ་ཚས་བཟོ་མཁན། 皮匠。

ཀོ་ཚོལ། (ཐུ) དད་ཚོད་སངས་སྐུའི་ སྐུན་ངས་ཤེག 膏药。

ཀོ་རེ། དབྱིབས་སྐོང་མ། 圆形，滴溜圆，圆"ཀོ་རེ་ཤར། 圆圆的月亮升起来。 བཞིན་ངས་ཀོ་རེ། 圆圆的脸蛋。

ཀོ་རོ། མཁང་བའི་ཁུགས་ཀོང་། 熔罐，坩埚。熔炼金属的耐火器皿。

ཀོ་ལ། (1)ཀ་ ཀོ་ ལའི་ བསྡུས་ ཚིག (2)ཀོ་ ཚ་དང་བལ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤའི་ཐུ་རིགས་ཤེག 皮蛀，羊毛蛀。皮革或羊毛中生长的蛀虫。

ཀོ་ལའི་འདབ། (ཙངཏ) ན་ཀི། 革果瓣。穿山甲的异名。

ཀོ་ལེ། (རྡོང) ཚང་ མ། 各处，普遍，ཀོ་ ཤེར་ གཟེར་བ། 到处都痛。

ཀོ་ཤོང་། རྒྱབ་རྒྱང་ དྲ་ཅོས་ལཤང་ ཁྲོང་ ཁྲོ་ལང་ སྐྱེན་པ། 暴躁易怒，气量狭小。ཀོ་ཤོང་ཆེན་པ། 脾气暴躁。ཀོ་ཤོང་ཆ་པོ། 急性子。ཆིག་མཐོ་དམན་རྒྱང་ཐུང་ཟེད་ཅོས་ལ་ཀོ་ཤོང་ཆེན་ པོ་ལངས་པ། 言语稍一不当就急躁起来。

ཀོ་ཤ། ལྷས་སྟོབས་སྐྱེ་བ་དང་། སྙིང་མཁལ་ཀྱི་ནད་ཀས་བར་ཅྱད་པའི་སྨན་ཞེག 灵芝。多孔菌科。滋补强壮，养心益肾。

ཀོ་ཤུ། (ཤེགས) མཛོད། 仓库，宝藏。梵音译作俱舍。

ཀོ་ཤམ་བ། བཀའ་གདམས་པ་སྐུན་ཐུ་བས་ཤམ་ཐབས་ལ་ཀོ་བའི་ལྷན་པ་མང་པོ་བཏབ་བས་ཁོང་ལ་མཚན་དེ་ལྷང་བཏུགས། 皮裙大师。噶当派金厄瓦所着禅裙，常用皮革补缀，众因以此名呼之。

ཀོ་ཤེལ། ཤེལ་མཉེན་པོ། 软玻璃。

ཀོ་སག ཀོ་ཤེག་དང་འདྲ།

ཀོ་སེག ཐོང་ པ་ སེགས་ ཉཙམ་པོ་བཟོ་ བྱེད། 砂布。唐光木碗等所用器材。

ཀོ་བའི། ཀོ་ བ་ མཉེས་ མའི་ སྐྱེ་ ལ་ ཐུ་ གང་ རུང་ བཏང་ཙོད་པའི་རིགས། 漆革。表面施有油漆的彩色皮革。

ཀོ་ཧཱ་སྐྱེ། (ཤེགས) ཐུར་ ཀུ་གང་ དབྱས་ ཐུགས་ ཀུ་ཙོད་པའི་ཀུལ་ཁཱ་ མཐོད་ཁྲེན། 憍赏弥，亦译憍闪弥。义译藏有。古中印度一国名。

ཀོ་ཧཱ་སྐྱེ་གཞི། འདུལ་ བ་གཞི་ བཅུ་བདུན་ ཀྱི་

ནང་གསེས། ལས་ཅི་བའམ་ལས་ཀྱི་རྩོད་པའི་གཞི་སྟེ། ཀོ་ཤཱམྦིའི་དགེ་སློང་གིས་ཡངས་པ་ཅན་" ཞེས་དགེ་སློང་གནས་དབྱུང་བས་བསྟན་པ་ཚིན་ཞིང་གྱུར་ཏེ། ལས་ཅི་བ་ལ་ཡུལ་ཀྱི་མིང་གིས་བཏགས་པ། 憍赏弥本事。《毗奈耶经》十七事中，制止分裂或斗诤本事。古印度为制止憍赏弥国比丘排斥瞿舍厘城比丘引起重大纠纷而制订的戒律。

མཁས་པ་ཀ། (ཁེལ་ཚ) (1)མཁས་པ། 贤者，通人。有才能的人。(2)སྤོས་ཀྱ་ཀུལ། 安息香，黑香。(3)བཙུན་ཁྱེན། 帝释天。梵音译作憍尸迦。三十三天之主。

ཀཱ་ཤི་ཅོལ། ཀུ་ཤི་ཅོལ་དང་འདྲ།

ཀོག ཤིང་ཤུན་གྱོང་པོ། 名词。硬壳。坚硬的外层或包皮：མར་ཤི་ གྲོང་ ཀོག 酥油的皮壳。ཀྲོན་ཀོག 表面粗皮。

ཀོག་ཁིས། (རྟེང) སྒྲུང་དྲལ་བྱོ་བྱང་དུ། 迅速，突然。

ཀོག་མཆན། (ཞ) ཆུ་ཐུག་ཤམ་པ། 挂面。

ཀོག་ཆེ། ཆུ་དང་རྟིའི་རྒྱ་མིང་། 网罟。网罗的总名。

ཀོག་ཆེ། ཀོག་ཆ་དང་འདྲ།

ཀོང་ཀོང་། གྱོང་གྱོང་། 凹陷，洼陷：ས་ཀོང་ཀོང་། 洼地。

ཀོང་གྲྭ། སྐྱའི་ ལྷང་ ཚ་གཉིས་ མཚོ་ བོང་ དཀྱི་བ་ཀོང་ཚ་བའི་ལུགས་སྲིལ། 工布发式。工布地方习俗，分发辫为两条，盘在头上。

ཀོང་ཆས། ཡུལ་ཀོང་ཚའི་ཆས། 工布装。工布地区服饰。

ཀོང་ཇོ། (ཞ) ཀོང་མའམ་ཆུལ་ ཚའི་སྲས་མོ། 公主。皇帝或国君的女儿。

ཀོང་དོང་། ས་སྒྲས་པའི་ཁྲང་ཐྲ། 坑。掘地所成洼陷的土坑。

ཀོང་ཚྭ། ཀོང་ཡུལ་ནས་དང་པའི་ནུ་ཆུན། 工布耳坠。初由工布地区开始流行的耳饰。

ཀོང་ཚ་པཎ་ཁོག ཆུ་ལུ་ཆས་ཀྱི་ནུ་ཆུན་ གཡས་" ཀོང་ནུ་དང་། གཡོན་པན་ཁོག 耳坠耳轮。藏戏王子装的耳饰，右为坠子，左为圆轮。

ཀོང་ཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ཤར་ངོས་ ཉང་ཆུའི་སྨྱད་ཆུང་དུ་ཙོའ་པའི་ཡུལ་ལུང་གི་མིང་། 工布。西藏自治区东部尼洋河上游地名。

ཀོང་ཚོ་ཆུ་མདའ། (1)རྫོང་ ཞིག བོད་ རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་ ཀོང་ཡུལ་ ཉང་ ཆུའི་ སྨྱད་ ཆུང་དུ་ ཙོའ། དེང་སྣའམ་རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དང་ བོད་ ཟམ་ཁང་ཙོའ། 工布江达。县名。在西藏自治区工布尼洋河上游，县人民政府驻阿沛桥。(2)གོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཀོང་ཡུལ་ཉང་ཆུ་དང་རྒྱ་མདའ་ཐུགས་ནས་འཐབ་པའི་ཆུ་ཀའི་འཛོམས་སའི་ལུང་པ་སྐུམ་མངོན་ཙོའ། 太昭。工布江达一村名。在西藏自治区工布尼洋河和从金达流来的河水汇合处，旧为太昭县治。

ཀོང་ཚོ་བར་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ མལ་ གྲོ་ཀུང་དཀར་རྫོང་དང་ཀོང་པོ་ཆུ་མདའི་ བར་དུ་ ཙོའ་པའི་ལ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། དབྱས་དང་ཀོང་ ཚའི་ མཚམས་རི་འབང་ཡིན། 工布帕拉。山口名。在西藏自治区曼竹工卡县和工布江达县之间，为前藏和工布地区的分水岭。

ཀོང་ཚོ་ཀྱ་ཆུ། ལྷ་ཁང་ཞིག བོད་ཀྱི་ས་ གཞི་ སྐེད་མོ་གན་ཀུལ་དུ་འཕྲལ་བ་འདུ་བའི་ཁ་གནོན་" དུ་སྤྲོང་བཅོན་སྐབས་སུ་བཞེངས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཡང་འདུལ་བཞེའི་གྲས་ཤིག 工布布楚寺。西藏古代堪舆家说西藏地形象仰卧的罗刹女妖。松赞干布时为镇压此妖，在其右膝建立的镇节寺庙。

ཀོང་ཚོ་ཚོ་གསང། ཀོང་ཚའི་ཡུལ་སྲིལ་ཞེག་རྒྱ་"

བོད་ཟླ་བཅུ་པའི་ནང་ཀོང་ཡུལ་དུ་གཏོང་བའི་ཤེས་གསར། 工布新年。西藏工布地区旧俗的新年节。在每年藏历十月一日至五日。

ཀོང་སྒྲུབ་ཐིབ་ཏིག་ 书名。藏医著作。十四世纪中，噶玛·阿旺云丹嘉措著。书中扼要简明叙述病理药理、症状、治疗法则以及制药去毒等各种经验的一部医书。

ཀོང་སྒྲུབ་ཨོན་ཏད་ཀུ་མཆོ། 书名。藏医著作。十四世纪中，噶玛·阿旺云丹嘉措著。书中扼要简明叙述病理药理、症状、治疗法则以及制药去毒等各种经验的一部医书。

ཀོང་ཁ། 名词。供神灯盏。一种杯形小容器，可注油燃灯供佛；མཆོད་ཀོང་། 供神灯盏。གསེར་ཀོང་། 金灯。

ཀོང་མོ། ❶ཡུལ་ཀོང་བའི་བུད་མེད། 名词。工布地区妇女。❷ལྷུག་རྐབ་པ། 形容词。塌陷，深陷；མིག་ཀོང་མོ། 深眼窝。ས་ཀོང་མོ། 洼地。

ཀོང་བཙུན་དེ་མོ། 工尊第穆。工布地方一地祇名，是西藏十二女护法神之一，ཡུལ་ཡང་ཀུང་ལ་བསྲུང་ན་ལྷ་ཡང་ལྷ་ཤམ་པོ་དང་། ཡུལ་ཀོང་བོར་ བསྲུང་ ན་ ལྷ་ ཀོང་ བཙུན་ དེ་ མོ་ བསྲེན་དགོས། 家住雅隆，山神要信“雅拉香波”；身居工布，地祇须奉“工尊第穆”。意谓随地从俗。

ཀོང་འཇིམ་ཅུལ་མེ། 灯盏差役。旧时拉萨地区每逢藏历十月二十五日和十月二十四日供灯节时，支应灌注、陈列、收捡神灯等力役差徭的人。

ཀོང་ཞག 鹅去日。太阳在第十宿6度(公历九月十三日左右)起十五天内鹅南归。

ཀོང་ཞྭ། 工布帽。工布地区男女所戴帽。

ཀོང་ཡུལ། ཀོང་པོ་དང་དོན་གཅིག

集等，共约及一百函。

ཀོང་སྤྲེལ། 工布猴。工布地区出产的猕猴。

ཀོང་དཀྱི། 名词。供神灯盏。一种杯形小容器，可注油燃灯供佛；མཆོད་ཀོང་། 供神灯盏。གསེར་ཀོང་། 金灯。

ཀོང་ཐུམ། ཀོང་བོ་བ་ཚོ་མ་རྒྱིའི་ཐུམ། 工布靴。男女通用。

ཀོན་པ། ཀོན་པ་གཅ་རྒྱས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ཀོན་པ་གཅ་རྒྱས། རྩྭ་སྨན་ཀོན་པ་གཅ་རྒྱས་རྒྱི་གནས་དབང་གིས་རིགས་གཉིས་གྱ་དབྱེ་བས་ཀླང་རྒྱས་ཏེ། རང་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་ཁྲག་ཀོད་གཅོད། 望江花。十字花科草本药用植物名，依产地不同分为两类，生于川原的，味苦，性凉，功能止血。

ཀོབ་ཅེ། འབྲས་བུ་དཀར་ཚའི་ནད་རིགས་ཤིག 白痘。良性痘疹。

ཀོའུ་དི་ཐུ། ཀུན་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ནུའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན།

ཀོང། སྐོང་སྐོང་དང་ཉེ་འདབས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྐོང་དང་མཚུངས་ཏེ་རྟགས་འཇུག་ལས། ཚ་ཤེས་ཚ་ཤི་མིང་མཐའ་བྱངས་ཞེས་པའི་རྩེས་འཇུག་གི་དུ་བའི་རྩེས་གྱི་ཀོང་ཞེས་བྱང་བ་དང་། དེ་མིན་གཞན་ལ་བརྗོད་བའི་ཐིའི་སྐོས་སྐོང་ཤིག་སྐྱང་དགོས། 名词。词义与解作圆圈、近处等义的སྐོང་相同，在后加字གི་དུ་བ་后面，按藏文语法学强势音引强势音的规律，省去སྐོང་的上加字ས，只用ཀོང་余则按发音顺口规律，仍用སྐོང་。དཔེར་ན། ཐིག་ཀོང། 圆圈。ཐོད་ཀོང། 字顶圆圈。ཐབ་ཀོང། 灶旁。གཡས་སྐོང། 右旋。གཡོན་སྐོང། 左旋。ཉེ་སྐོང། 附近。ཁྱིམ་སྐོང། 游行。མཐའ་སྐོང། 周围。

ཀོང་ཀོང། རྒྱམ་པོའམ། རྐོང་སྐོང། 圆圆的，圆形。ཉི་ཟླའི་མཐའ་ལ་འཇའ་ཚོན་ཀོང་ཀོང་འཁྱིལ། 日月周围，虹彩环绕。

ཀོང་ཆེ། (རྟེང) (1)ཉུང་ཆེ། 少数，少许，孤独。(2) ཕྱོགས་རིས། 片面，一部分。

ཀོལ་མ། བཀོལ་མ་དང་འདྲ།

ཀོལ་ཀ། མ་རེའམ། མ་ལེ་སྡེ། མ་མཆུའི་འོག་གི་རུས་འབྱང། 下颏，下颌。下唇下面的突出部分。

ཀོལ་ཀའི་གོང་འབྱེད། མ་ལེའི་གྲོང་འབྱེད། 下巴颏上微凹处。相当于中医所说承浆穴。

ཀོལ་ཀོ། ཀོས་ཀོ་དང་འདྲ།

ཀོལ་བག (རྟེང) ཉམ་ཐག 贫困。

ཀོལ་སྐྲང་། མ་ལེའི་རྩེ་ཐུ་བའམ། རྣོ་བ། 下颌尖瘦，尖下颏。

ཀོཆ་རྩེ་ཐུ། ཀུན་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ནུའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན།

ཀྱ། རང་དང་འབྲ་བའམ། རང་ལས་དམན་པར་འབོད་ཚིག 语气词。喂，啊。对平辈和卑幼的呼唤声。

ཀྱ་ཡེ། རང་མཉམ་དང་། རང་ལས་དམའ་བར་འབོད་བའི་སྐྱེ་ཞིག 喂，啊。对同辈或卑幼的呼唤声；ཀ་ཡེ་ཐོག་ས་རྣམ་པ་ཚོ། 喂！朋友们。

ཀྱའི། འབོད་བའི་བརྡ་ཞིག 语气词。喂。呼人声。

ཀྱ་རེ་ཀྱོ་རེ། རང་སྐྱག་མི་ཐུབ་པའི་རྣམ་པ། 颤巍巍。摇晃歪斜、不能自立状；ཉིས་པ་ལམ་ལ་ཀྱ་རེ་ཀྱོ་རེར་འགྲོ། 小儿摇摇晃晃地走路。

ཀྱག་ཀྱག (1)རྩེད་མོའམ་དངོས་འབྲེལ་མ་བརྗོད་བར་ཀྱག་ཀྱག་བྱས་པ། 戏谑，玩笑，谎言。不说真话，开玩笑；སྐད་ཅ་དེ་དངོས་གནས་མ་རེད་ཀྱག་ཀྱག་རེད། 此话不是真的，是在开玩笑。(2)(ཡིད) བསམ་ངན། 恶意，存心不善；ཀྱག་ཀྱག་བྱས་ནས་མགོ་རྐྱེག་བཟོས་འདུག 存心捣乱。

ཀྱག་ཀྱོག (1)ཀྱག་ག་ཀྱག་གའི་ བསྡུས་ཚིག (2)རླངས་ཆུ་ཁར་དུ་དར་བའི་ཁྱངས་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག 维波罗。印度古书中出现的一个大数名。

ཀྱག་ག་ཀྱོག་ག། དང་མིན་ཀྱག་ཀྱག་ག་རྣམ་པ། 弯弯曲曲，不直貌；ལམ་ཀྱག་ག་ཀྱག་ག། 弯弯曲曲的路。ཤིང་ཀྱག་ཀྱོག་མ་གཏོགས་དྲང་པོ་མི་

འདུག 没有直的，只有弯曲的木头。ལས་དོན་ཀུག་ཀུག་ཁོ་ན་བྱེད། 做事总不直爽。

ཀྱང་། མིང་མཐའ་ག་དང་བ་ས་དང་། དཔྱག་གི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་ཞེག 连词。虽然，而且。字尾为 ག་ད་བ་ས་ 以及重后加字དཱ་后所用转合词：དཀའ་ལས་ཁག་ཀྱང་ཉམས་མེད་ཕྱག 虽然艰苦仍不畏缩。མཐུན་རྒྱུན་མེད་ཀྱང་གསར་དུ་བསྒྲུན་ཆོག 虽没条件但可以创造。རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་ཀྱང་ཁེངས་ཤེམས་མེད། 胜而不骄。གཟུགས་ཀྱང་མཛེས་ལ་ཤེམས་ཀྱང་བཟང་། 美而善良。གྲོས་བསྡུར་བྱས་ཀྱང་ཐག་མ་ཆོད། 议而未决。གང་ཡིན་ཀྱང་རུང་། 随便什么都可以。བཙལ་ཀྱང་མ་རྙེད། 求而不得。ཉལ་ཀྱང་གཉིད་མ་ཁྱག 睡也睡不着。

ཀྱང་ཀྱོང་། ཀྱང་ངེ་ཀྱོང་ངེའི་བསྡུས་ཆོག

ཀྱང་ངེ་ཀྱོང་ངེ། ས་གཞི་འབྱང་ཚོང་ཚན་ཀྱི་རྣམ་པ། 坑坑洼洼，高低不平状。ས་གཞི་ཀྱང་ཀྱོང་ལ་འགྲོ་འདུག་མི་བདེ། 地势坑坑洼洼，不便行坐。ས་ཆ་ཀྱང་ངེ་ཀྱོང་ངེ་ཞེག་གི་ནང་དུ་ཆུ་ཏོག་ཙམ་འཁྱིལ་འདུག 在坑坑洼洼的地方，有点儿积水。

ཀྱམ་ཀྱམ་བ། ཨང་ཚུར་འཆམ་འཆམ་དུ་འགྲོ་བ། 漫游，散步。

ཀྱམ་མེ། ཟེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞེག 闪烁。光亮摇曳状：སྒྲོན་མེ་ཟེད་ཀྱམ་མེར་འབར། 灯光闪烁地照耀着。མཁར་ཚོགས་ནམ་མཁར་ཀྱམ་མེར་ཤར། 天空中繁星闪烁。

ཀྱམས་བ། (རྟེང) ཕྱག་ལྷུས། 剩余，遗留。

ཀྱང་ཀྱོང་། ཀྱ་ངེ་ཀྱ་ངེའི་བསྡུས་ཆོག

ཀྱལ་ཀ། ཀྱ་ངོའམ། རྩེད་མོ། 名词。玩笑，嬉戏，恶作剧：ཀྱལ་ཀ་བཤད། 说笑话。

ཀྱལ་ཀྱལ། རྩའི་འཕངས་ཚུལ་ཞེག 微动。脉搏有气无力跳动状：ཁྱོང་ཟའི་ལུས་ཀྱི་རྩ་རྣམས་ཀྱལ་ཀྱལ་དུ་འཕངས། 虚弱病者脉搏微弱地跳动。

ཀྱལ་ཀྱལ་རེ། (རྟེང) ཅུང་ཟད་རེ། 少许。

ཀྱལ་ཀྱོལ། ལུས་སྟོབས་ཉམས་ཏེ་ཁོམ་སྐབས་ཆཏུན་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ། 蹒跚。体力衰弱，步履缓慢不稳状：དུད་འགྲོ་ཀྱལ་ཀྱོལ་འགའ་དེད་ནས་ཁོང་གིས་འདུག 正赶着几头脚步蹒跚的牲畜走来。

ཀྱལ་ཀྲ། སྡོང་ཤུན་དམར་ཞིང་ལ་མ་དོམ་བྱ་དང་མཚུངས་པའི་ཤིང་རིགས་ཤིག 树皮色红、叶如桐树的一种木本植物名。

ཀྱལ་གཏམ། དོན་མེད་དམ་རྫུན་མེའི་གཏམ། 空言，废话。无意义的戏言。

ཀྱལ་རྐྱ། ཀྱལ་ཀྲ་དང་འདྲ།

ཀྱལ་བ། དོན་མེད་དམ་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ངག 名词。空谈，废话。不相干的话。ཀྱལ་བའི་གཏམ་མི་བརྗོད། 不说废话。དོན་མེད་ཀྱི་ཀྱལ་བ་སྤངས་ནས་དོན་ལྡན་བརྗོད་བར་བྱ། 戒除空谈，说正经话。

ཀྱི། མིང་མཐའ་དང་བ་ས་དང་། དཔྱག་གི་རྗེས་སུ་སྦྱར་བྱའི་འབྲེལ་སྐྱེད་ཀྱི་ཞེག 助词。的，之。字尾为ད་བ་ས་ 和重后加字 དཱ་后面所用领属格：བོད་ཀྱི་ས་བཅད། 西藏的地势。རི་ཀྱབ་ཀྱི་ཤིང་ནགས། 山后的森林。ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚུལ། 地方的情形。ཆུའི་ཕ་རོལ་ཀྱི་རི་རྣམས། 对岸诸山。དག་ཞིང་ཀུན་ཀྱི་ས་ངམས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 一切净土诸佛菩萨。གཞན་འབྱོར་དཔུང་ཀྱི་ཡན་ལག 他国满支。

ཀྱི་ཐྲེ། རྩ་ཐུན་ཞེག་སྟེ་མེ་ཏོག་ཁེག་ཁྱེ་བའི་དཀར་ནག་རིགས་གཉིས་ཡོད། 藜芦。龙胆科药用植物

名，依花色白、黑，分大叶和小叶两种。

ཀྱི་ཆུ་དཀར་བོ། (ཐ) རྩེ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་ཆུ་མེ་རྐོག་དཀར་པོ་འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། རང་ཁམ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆུ་ཚད་དང་། མཁྲིས་ཚད། མཆིན་ཚད་སེལ་ལ་ཐབ། 白花秦艽。龙胆科药用植物，开白花。味苦，性凉，功能清小肠及肝、胆热邪。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་དཀར་གཅིད་རྒྱན་ཆུ་དང་། ཁྲི་དཀར་དུང་གི་ཐག་པ་ཅན། བྱ་དཀར་ཅན། བོང་རྟ་པ། ལ་ཕྱམ་དཀར་པོ། ཀ་ལང་པ། ཀ་ལང་འབངས། ཤེལ་ཏང་དཀར་པོ་བཅས་སོ།

ཀྱི་ཆུ་རྣག་ཅོ། (ཐ) རྩེ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་ཆུ་མེ་རྐོག་རྩེ་ནག་འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། རང་ཁམ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་སྐྲངས་པ་འཇོམས། ཀཀ་པ་ཤེལ། ཆུ་ཤེར་སེམས། 青花秦艽。龙胆科药用植物，开青蓝色花。味苦，性凉，功能消肿、治喉蛾、敛黄水。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོང་ཅྭད་དང་། སྐྱང་དུག་ནག་པོ། ཤེལ་ཏང་ནག་པོ་བཅས་སོ།

ཀྱི་ཆུ་རྩ་ཚོ། ཁམྲས་ཚ་བ་ཀུན་ཤེལ། སྟོད་ལྗང་མཁྲིས་ནད་འཕྲོ། 秦艽根叶青。藏成药，功能清热、泻肝利胆。

ཀྱི་ཆུའི་ཚལ་བ། ཀྱི་ཆུ་དཀར་ བོའི་མེ་རྐོག་མེར་བཟིགས་པའི་སྐལ་བ་སྟེ། ནུས་པས་ཆུང་རིམས་ཀྱིས་འབོག་པ་དང་། དྲེན་པ་མི་ཁུགས་ལ་ཐབ། 秦艽炭。白花秦艽花瓣炒成之炭。功能治风瘟、神智昏迷诸症。

ཀྱི་ཀྲ། ཤ་བ་དགོ་དགོ། 马勃。一种药用植物。

ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། རྒྱུད་མི་འཆད་ པར་ འབྱིལ་ཞིང་ སྐོར་སྐོར་གིས། 旋转得圆溜溜的，ཉི་ཀློགས་ཀྱི་ཀྱི་ཞིང་བསྐོར་བ། 圆溜溜地转动阳伞。

ཀྱི་བཞིང་། (རྟིང) བཞིལ་ཆུང་དང་ཁྱང་ངང་ཆེ་བའི་ཕྱོགས་པ། 凉风，寒风。

ཀྱི་ཀྱང་། སྡུག་བསྔལ་ལས། ཁ་ངན་ཐེབ་པའི་ཚེག 呜呼，哎，唉。痛苦、悲伤时的叹惜声： ཀྱི་ཀྱང་ སྡུག་བསྔལ་ཅན་ཀྱི་མི་རྣམས་ལ་སྟོན། 唉，看那些受痛苦的人哟！

ཀྱི་ཀྱང་འདོད་བ། (ཀྱཀཐ)དམྱལ་ བའི་ཞེམས་ཅན་ཁྱིམ་ངར་ཁྱིས་མནར་སེམ་ཤུགས་ཀྱིས་བོ་དོད་ འདོད་ པ་ སྟེ་ ཁྱང་ བའི་དམྱལ་ བ་ བཀྱང་ ཀྱི་ཁྱས་ཀྱི། 腻腻婆，郝郝凡。八寒地狱之一。地狱有情遭受酷寒逼迫时发出呼寒的号叫声。

ཀྱིང་བཞེད། མཆོག་བོར་རྒྱུ་བའི་བཞེད་པ། 疾风。迅速猛烈的风： རྟ་ མཆོག་ པ་ ཀྱིང་ བཞེད་ རྒྱང་ལ་འགྱོ། 快马赛疾风。

ཀྱིན། ཀྱི་ཞེས་ བའི་ འཇུག་ རྟལ་ དང་ མཐུན་ ཞིང་ བཞིན་ཞེས་ པ་ དང་ འཇུག་ པ་ གཅིག་ བའི་ དུས་དང་ ཁྱེ་བའི་ཚས་ སྟོན་ བྱེད་ ཁྱད་གཞན་ དབང་ ཅན་ ཞིག 助词。正在，着。用法与 ཀྱི་ 字一致，作用与 བཞིན་ 字相同，表明动作正在进行的一个有规则虚词： མཉམ་ དུ་ལས་ག་ བྱེད་ཀྱིན་ བསྡུད་ འདུག 正在一起工作。 སྨད་ ཅ་ ཞོད་ ཀྱིན་ ཞོད་ཀྱིན་ གད་ མ་ ཞོད། 说着说着笑起来了。

ཀྱིང་ཀྱིང། ཁྱི་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་ བར། 唧唧。小鸟鸣声： བྱིའུ་ སྐད་ ཀྱུང་ ཀྱུང་ དང་ ཀྱིང་ ཀྱིང་ སྒྲིག་ པ། 小鸟啁啁唧唧地叫着。

ཀྱིལ་ལེ། སྐོང་ འཁྱིལ་ལེ། 圆圆的，སྐྱལ་ སྐོང་ ཀྱིལ་ལེང་ འཁྱིལ་ནས་ སྡོད། 蛇蟠卧得圆圆的。

ཀྱིལ་ལེ་ཤོར། ལེགས་ བར་ ཉོན། 谛听，好好地听； མ་ཡེངས་ རྣ་ བ་ ཀྱིལ་ལེང་ ཉོན། 心勿外散，注意聆听！

ཀྱིས། འབྲེལ་ སྐྱ་ ཀྱི་ ཞེས་ བའི་ སྐྱེའི་ སྐྱེད་ ཆུལ་དང་ མཐུན་ བའི་ ཅིང་ སྐྱའི་ ཆུན་ ཞེས 介词。以，用以，

以故。用法与ཀྱི་字相同的施事格：ཁྱོད་ཀྱིས་ཨིག་ནོག་དུ་འཁོད་དང་། ངས་དཔོད་ཆོག 由你记录，我来口诵。བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་། 说不完。གསེར་ཁབ་ཀྱིས་ཆ་ཁ་བརྡུལ། 用金针挑刺疮口。

ཀྱི། མིང་འགའི་མཐར་སྐྱེས་ནས་བཙོ་དབྱིབས་ཀུག་ཀུག་སྟོན་པའི་སྐྱེ། 加在某些单词末尾表示弯曲形状的一个后缀：ལྕགས་ཀྱི། 铁钩。ཉ་ཀྱི། 鱼钩。ཞབས་ཀྱི། 脚下钩。写在字下代表元音ཨི་的钩形符号。

ཀྱུ་མ། ཁཀྱ། 名词。璁玉，松儿石。一种绿色宝石。

ཀྱུ་རུ་ར། སྐྱུ་རུ་ར་དང་འདྲ།

ཀྱུ་རྱུ་རྱུ། འཐུ་དང་ཐྱིཏྟ་སོགས་ཀྱིས་སྐད་འབྱིན་ཚུལ་ལས་སྐྱོག་སྐྱངས་ཤེག 嘲嘲，啾啾，啁啾。小虫小鸟鸣声。

ཀྱུག་ཀྱུག འཇམ་ཞིང་འདུ་འཚར་བ། 油光光的。非常光亮润泽状，སྐྲ་ནག་ཀྱུག་ཀྱུག་ཐྱེད། 把黑发抹得油光光的。

ཀྱང་ཀྱི། (རྟིང) ཐོ་བ། 槌，锤。

ཀྱར་ཀྱར། འཐུ་དང་བྱ་སོགས་ཀྱིས་སྐད་ཕྱ་མོ་འདོན་ཚུལ། 嘲啁，啾啾，唧唧。虫鸟低吟声。

ཀྱེ། རང་ལས་མཐོ་བ་ཞེག་ལ་འཁོད་པའི་སྐྱེ། 语气词。唯唯，喏。对尊辈招呼声。ཀྱེ་ཀྱལ་པོ་ཆེན་པོ། 喏，大王呀！

ཀྱེ་ཀྱེ། འབོད་བརྡ་རྟེས་བརྩེགས་སམ། ནན་ཏན་ཀྱིས་འབོད་པའི་ཚིག 啊啊，喂喂。连续招呼声。

ཀྱེ་རྡོ་རྗེ། དཀྱིལ་པ་རྡོ་རྗེ་སྐྱེ་སྒྲགས་ཁྲ་མེད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞེག 喜金刚，呼金刚。佛教密宗无上部一本尊名。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དཀྱིལ་པ་རྡོ་རྗེ་དང་། རྡོ་རྗེ་ཕྱི་ཀུག དབལ་ལྷན་ཁག་འཐུང་། རྣལ་བའི་རྡོ་རྗེ། རྟེ་བཏེ། རྟེ་ཏུ་ཀ་བཅས་སོ། ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་བོ། ཀྱུད་རྡོ་རྗེའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཟབ་མོ་སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཀུལ་ཁྱོན་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་རྩེ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་རྩེ་ཡིན་ཏེ།

མ་ཡིད་སེམས་སྐྱོ་བ་ལ། 哎哟，心头好伤悲！ཀྱེ་མ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཟོས་དང་། 呻，你等着瞧吧！

ཀྱེ་མ་ཀྱི་ཀྲུད། སྡུ་ངན་ཀྱི་ཚིག་གམ། 哎呀呀，呜呼。悲伤、痛苦的呼声。

ཀྱེ་མ་ཀྱེ་ཀྲུད། ཀྱེ་མ་ཀྱི་ཏུད་དང་འདྲ།

ཀྱེ་མ་མ། (1)མ་མ་ལ་འབོད་པའི་ཚིག 哎，妈妈。亲热地呼母声。(2)སྡུ་ངན་ནམ། ཡ་ང་བའི་ཚིག 哎呀呀。表惊讶或悲伤的呼声。

ཀྱེ་མ་མ་ལ། ཏ་ལས་པའམ། སེམས་སྐྱོ་བའི་ཚིག 啊哟哟，哎呀呀。表惊讶或悲伤的呼声。

ཀྱེ་མ་ཀྲུད། སེམས་ཁམ་པའམ། སྡུ་ངན་ཀྱི་ཚིག 哎哟哟，唉。沮丧和悲伤的嗟叹声。

ཀྱེ་མ་རྨོ། ངོ་མཚར་བའི་སྐོ་ནས་འབོད་པའི་ཚིག 奇怪呀，好哇，奇哉。惊叹声。ཀྱེ་མ་ཁོ་དེ་ཧིང་གཏམ་དེ་འདྲ་བ་ཞེག་ཙམ་ཐྱང་། 好哇，今天听到了这样一个消息！

ཀྱེ་མཛེ། ཡིད་ཁམ་པའམ། སྡུ་ངན་ཀྱི་ཚིག 唉。沮丧和悲伤的嗟叹声。

ཀྱེ་ཀྱེ། སྙིང་རྗེས་མ་བཟོད་པ། ཡིད་ཤེན་དུ་སྡུག་པ། ཐམ་ཐག་པ་སོགས་ཀྱི་ ཚིག 呜呼。表示可怜、极悲伤等情绪的惊呼声。

ཀྱེ་ཀྲུད། ཀྱི་ཏུད་དང་འདྲ།

ཀྱེ་རྨོ། ངོ་མཚར་བའམ། ཏ་ལས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་འབོད་ཚིག 好呀，猗欤。赞美声。

ཀྱེ་རྡོ་རྗེ། ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་དང་འདྲ།

ཀྱེ་རྡོར་ཕྱག་ཕྱེའུ། དཀྱིལ་པ་ རྡོ་རྗེ་ ཡུམ་ དང་བཅས་པ་སྐྱེ་རྒྱས་པ་ཆེད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞེག 双身喜金刚。无上密乘一本尊名。

ཀྱེད། འགྲེང་ཐུ་དང་། ན་རོ་གཉིས་མཚོན་ཐྱད་ཀྱི་རྟགས། 名词。伸音符。代表藏语元音符号的“ ˎ ”和“ ˜ ”。

ཀྱེ་ཀྲང་། (རྟིང) ལྕགས་ཀྱུ། 铁钩。

ཀྱེ་བ། (རྟིང) ལྕགས་ཀྱུ། 铁钩。

ཀྱེ་བ་ཀྲང་། (རྟིང) ལྕགས་ཀྱུ། 铁钩。

ཀྱེག་ཀྱོག འབྱེག་པ། 歪曲，偏斜，不正。ཅོག་ཏ་ཀྱེག་ཀྱོག 偏颈，歪脖子。ལམ་ཀྱེག་ཀྱོག 弯路，邪路。

ཀྱེག་ཅོ་བ། དང་མིན་འབྱེག་པའི་རྣམ་པ། 弯弯曲曲，弯弯儿的，弯曲不直状。ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ སྐྱེ་ཀྱེག་ཅོ་བ། 疑惑不定。ཁད་པོ་ཀཀྵས་པོ་ཀྱེག་ཅོ་བ། 身体伛偻的老人。

ཀྱེག་ཆིག འཕེག་འབྱེག་པོ། 曲线。

ཀྱེག་པ། ཀྱེག་པོ་དང་འདྲ།

ཀྱེག་པོ། དང་མིན་འབྱེག་པོའམ་ཅོན་པོ། 形容词。弯曲不直，歪斜，偏度：འཇེ་ལམ་ཀྱེག་པོ། 弯路。ཀཏམ་ཀྱེག་པོ། 转弯抹角的话。ཀང་ལག་ཀྱེག་པོ། 手足偏废。ཀྲུག་ཀྱེག 偏僻。

ཀྱེག་ལམ། འཇེ་ལམ་འབྱེག་པོ། 弯路。

ཀྱེག་ཤད། རིན་ཆེན་སྒྲུབས་ཤད། 曲垂符。即用在句首的聚宝垂符“ ˇ ”。

ཀྱེག་ཤིང་། ཤིང་འབྱེག་པོ། 曲木，弯树，椤木。

ཀྱེག་ཤེས་དོན། དང་པོར་མ་བཤད་པ། 曲解，反话，歪曲的论点。

ཀྱེང་ཀྱེང། ཀཀོང་ཀཀོང་། 凹陷，低洼不平状：ས་ཆ་ཀྱེང་ཀྱེང་ནང་དུ་ཆུ་འཁྱིལ་འདུག 洼地积水。

ཀྱེང་ཀཱ། ཀོང་ཀོང་ཨོད་ས། 名词。坑，洼地，下陷处：ཀྱེང་ཀཱ་འཐུབ་ཀསོས། 铲高填低。

ཀྱེང་པོ། མར་རྡིལ་རྣམ་ཆགས་པའི་ ཀོང་ ཀོང་། 形容词。洼陷，低洼：ས་བབ་ཀྱེང་པོ། 地势低洼。ས་ཆ་ཀྱེང་པོར་ཐུལ་ནས་ཤིན། 隐卧洼处。

ཀྱེང་ཁྱེ། ●名词。(1)ཀཁྲང་འབྲུམ་ ལ་མར་ཀྲ་

ཆུག་ཐིད་ཀྱི་ཙི་ཚེ་བྱད་ཅིག 管匙。藏医割治痔疮时注入融酥的器械。(2)ཞིང་ལ་ཐུང་ མ་ཐུང་ ཐྲེད་ཀྱི་རྐོ་ མ། 小锄。中耕除草所用小铲。❷ཀུང་ པ་དང་འདྲ།

ཀུང་ཚེ། ཀུང་པ་དང་འདྲ།

ཀུ་ཁ་ཁུ་རྩུང་། (1)རྩྭ་ལྗོན་ཤིང་ ལ་གལ་ ཆུས་ཆུ་ གནས་ཀྱི་དབང་གིས་རིགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བས་རི་ཆུས་ཤིག 荠菜。生于山地的望江花。十字花科药用和食用植物名。(2)བྱ་ཀུ་ཀ། 喜鹊。

ཀུང་ཀྲིང་། ཀུང་རེ་ཀྲིང་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀུང་རེ་ཀྲིང་རེ། དང་པོར་ཐྲེང་བའི་ཚུལ། 高高耸起，笔挺挺的：ལུས་ཚུགས་དང་ པོར་ཐྲེང་ བའི་ཀུང་རེ་ཀྲིང་རེ། 身体挺得直直的。

ཀུང་རེ་བ། ཀེ་རར་ ལངས་ བའི་ ཚུལ། 端端站着，直立状：གཟུགས་པོ་ ཀུང་རེ་ བར་ལངས། 端端儿站着。ཀུང་རེར་སྟེད། 直立着。

ཀུང་ཀུ་རིན། (ཤིང) ཀ་ཐུན་ཀྱི་ བཤད་ ཐེལ་ ལྟར་ ཞེས་བཤམ་བན་ཀུང་ཀུ་རེན་ཀྱིས་བོད་ དུ་སོན་ཁྲེར་ ཚོང་ནས་ཐེལ་བའི་ཆེ་ ཅིག་ཅི་ཞིག 波斯菊，张大人花。菊科植物名。相传此花种系清光绪年间西藏查办事务大臣张荫棠带至西藏者，故名。

ཀུང་ཚའོ་ཚེ། (ཤིང) ཀོང་བའི་ ཁུ་གའི་ ཞུ་མོ་ ཁྲིག 毡帽子。工布地区男子所戴的毡帽。

ཀུང་ལ་ཆུག་ལ། (ཁྱམ) ཚོ་ མ་ དང་ རྩིང་ བོ་ ཆུས་མ་ཟུབ་ བར་ རྩེ་ཀང་ རིང་ བོར་ ཀྱུར་བ། 蔬菜抽苔，蔬菜抽心。蔬菜茎部直向上长：ལུང་མ་ བཆུབ་ བས་ཚལ་ རིགས་ ཚང་མ་ ཀུང་ལ་ ཆུག་ལ་འདུག 未曾施肥，蔬菜都抽心了。

ཀུད། ཀོ་བ་ལས་དྲས་བའི་ གཞུ་ཀུད། 名词。弓弦。皮革割成的弦线。

ཀུད་ཀོང། མཐེབ་ཀོང། 搬指。拉弓用的指环，

མཐེ་བོང་ལ་བ་ སེའི་ཀུད་ ཀོང་ ཁྲིག་ ཆོག་འདུག 拇指上戴一个象牙搬指。

ཀུད་འཁོང། ཀུད་ཀོང་དང་འདྲ།

ཀུད་ཆུས། ལྗོན་ལ་རྡོག་པ་ཆུག་ཅིང་ཀྱི་ཆུན་བ། 皮线。以皮革割成，用来缝补皮靴的细线：ཀུད་ཆུན་ཀྱིས་ལྗོན་རྡོག་ཆེམས་ཤིག 使用皮线缝补鞋底！

ཀུད་ཤ། ལྗོན་ཀྱི་ རྡོག་པ། 名词。旧鞋皮底。缝补靴、鞋底部的小块皮革：ལྗོན་ལ་ཀུད་པ་ བཆུབ། 补皮鞋底。

ཀུབ་ཀུབ། ཡང་ཡང་ སྐུལ་ཚུལ། 不断转动：མིག་ ཀུབ་ཀུབ། 一再眨眼。ཀང་ལག་ ཀུབ་ཀུབ། 手舞足蹈。

ཀུབ་ཀྲོབ། ཀུབ་བེ་ཀྲོབ་བེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀུབ་བེ་ཀྲོབ་ཚེ། (1)ཁར་ཀྱི་རྡུམ་འགྱུར། 蹦跶。轻快踢踏貌：ཁོམ་ སྐྱབས་ མཆོག་ ནས་ ཐུང་ དུ་ ཀུབ་བེ་ཀྲོབ་བེར་ འཁྱབ་ པ། 步履轻快，蹦跶起舞。(2)ཁྱོ་སྐྱེའི་བསམས་ཆོ་འཁོར་ སྐྱངས། 诡谲变化状，སྐུ་འདྲིད་ མཁས་ པའི་ ཁྱོ་ སྐྱེའི་ སེམས་ ཀུབ་བེ་ཀྲོབ་ཚེ། 存心欺诈，诡谲善变。

ཀྱི་ཁ། སྐུ་ཀའི་རིགས་ཤིག་ཅུ། སྐུ་ཀ་དང་འདྲ་ ཞིང་མཉམ་ཆུང་ སྐྱང་ལ་ཁྱུ་བྱས་ ནས་ འཆོ་བ་ཞིག ཙ་མའི་ཚལ་ སྐད་དུ་ལྷུང་ཁ་ཤེས་ཁ་ཅིག 名词。喜鹊之一种，形似乌鸦，尾短，性好群居。

ཀྱི་ཁ། 名词。(1)ཉག་ཉག་ཁཁ། ཉག་ཉག་ཀྱི་རི་མོ། 细颈；皱纹，མེད་ པའི་ཀྱི་ཁ། 木碗细颈。མིག་ ཀྱི་ ཀྱི་ཁ། 眼睑褶纹。(2)ཁྲོན་པའི་འཁྱམ་ མཐའི་ར་བ། 井栏。井边矮围墙。

ཀྱི་ཁ། (ཤེས) ཉ་ཁ། 事，工作。

ཀྱི་ཁ་ཀྱེཿ (ཤེས) ཆུད་ ཟེ་ བཞེའི་ ནང་ ཁེའེས་ ཁྱིས་ དང་ ཁཅང་ ཟླ་ སོགས་ཀྱིའི་ ཐུ་ བ་ ཁཅོ་ བོར་

སྤྱོད་པ་སྤྱི་བ་བའི་སྡེ་དེ། 事部。以沐浴、清洁等身外行事为主。佛教密乘四续部之一。

ཀྱི་ཨོ་གཱ། (ཤེགས) ཀྱི་ཡ་དང་ཨོ་གཱ་སྟེ། བྱ་རྒྱུད་དང་། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 事瑜二续。佛教密乘事部和瑜伽部的简称。

ཀྱིག་ཀྱིག (1)སྒྲ་ཅམ། 吱吱声。ཁ་སྒྲ་ཀྱིག་ཀྱིག་དུ་སྒྲོག 咬牙发出吱吱声。ཀོ་ལྷམ་ཀྱི་སྒྲ་ཀྱིག་ཀྱིག་དུ་བྱེད 皮鞋吱吱作响。(2)གཟི་མདངས་འཆར་བའམ། 光彩焕发状，盛气凌人状；དྲག་ཤའི་ཚུལ་གྱིས་གཞན་ལ་ཀྱིག་ཀྱིག་གྱུ། 显露凶相，肮肮视人。འོད་ཀྱིག་ཀྱིག་ཤིག་འདུག 灿烂有光。(3)གཟུང་བྱ་ནན་ཏན་དུ་འཛིན་སྟངས། 紧握状；ལག་དུ་མཆོག་ཆ་ཀྱིག་ཀྱིག་དུ་འཛིན་པ། 手里紧紧握着武器。

ཀྱིག་ཅར། རེས་བའམ། གཏན་འཁེལ་བ། 确定，决定，ཚོང་ཐོག་གི་རིན་ཐང་ཀྱིག་ཅར་བྱས་མེད། 货价未定。དུས་ཚོས་ཀྱིག་ཅར་བཐོས་སོང་། 时间已经确定。

ཀྱིག་ཚགས། རེས་བའམ། གཏན་འཁེལ་བ། 确定，落实。

ཀྱིཁ་ཀྲ་སྦལ་ངར། (ཤེགས) (1)དག་ཁྲ། 黑斑。黑白间杂的斑纹。(2)རི་དགས་ཁྱི་སྐྱན་སོ་ལེ་སྡེ་ཤུལ་ཙམ་ཚང་རྫོགས་ཐེག་དགར་ནག་གི་ཚོས་བཅུན་ཞིང་། གཤེས་ཀ་དྲལ་བ། བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་མཚན་པ་ཞིག 斑羚。一说为麟。一种遍身为黑白斑纹、性情驯善、象征吉祥的野兽。一说即犀牛。

ཀྱི་ཀྱི། (ཤེགས) ཅིད་པ་སྡེ་ རྫོན་ སངས་རྒྱས་ འོད་སྲུང་གི་ཡབ་ཀྱི་མཚན། 迄栗枳，迄哩吉。古迦叶佛之父，又译作事。

སྐྱ་ཀྱི། དཀྱིལས་དང་མདོག་ཐ་ཤུག་རོན་དང་འདྲ་བ་ཞིག 斑鸠。形状毛色象鸽子。

སྐྱགས། (རྟེང) (1)འཁྱུག་པ། 倾轧，斗争。(2)དཀྱུག་སྐྱུད། 搅棍。

སྐྱང་སྐྱང་། ཐ་ཁྱང་ཁྱང་། 雁。

སྐྱང་ཁང་། (ཐ) ཚོང་མའི་ རྒྱན་ ཆེན་ལ་ འབོད་བའི་ཞེ་སྡ། 中堂。对皇帝任命的大臣如宰相等的敬称。

སྐྱང་དབྱར། (ཐ) དཀར་ཕལ་འཕྱང་པ། 中碗，中型瓷碗。

སྐྱང་རུ་མི་རིགས། དུས་ཕྱོགས་རིང་ བའི་ ཁོ་ རྒྱུས་དང་། ཤེད་སྤྱང་འབར་བའི་རིག་གནས་ཇེས་འཛིས། གཟེ་བཇེད་ཆེ་བའི་གསར་བཇེའི་སྐྱེལ་ཏུན་དང་ལྡན་པའི་ངང་རིའི་ཀུང་རུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཏྲལ་ཁབ་ཀྱི་ ཁོངས་གཏོང་མི་ རིགས་ ཀྱི་ རིགས་ལྡ་བཏུ་ལྷག་ཙམ་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། 中华民族。我国各民族的总称，包括五十多个民族，有悠久的历史，灿烂的文化遗产和光荣的革命传统。

སྐྱབ་ཟིམ། (ཤྲམ) སྐྱབས་ཟན་ཏེ། ཆོམ་བྱའི་བང་སྐྱབ་རྩ་འཇུག་པའི་ཏྲན། 抹合衬。衣履等缀缝中间的垫衬。

སྐྱམ། ཞལ་ཞེ་སམ། 名词。肉的敬语：སྐྱམ་ཁུ། 肉汤。གསལ་སྐྱམ་བཞེས། 请吃肉。

སྐྱམ་ཁོག ཤ་ཁོག 全牲肉腔。屠宰后剖刮干净的全副牲畜肉腔。

སྐྱམ་རོད། ཞལ་རོད་དངུལ། 赠肉代金。礼品肉类折合成的礼金。

སྐྱམ་མདའ། མེ་མདའ་འཕྲལ་མདའ་ཐུང་ཐུང་། 手枪，短枪。

སྐྱམས། སྐྱམ་དང་འདྲ།

སྐྱབ་ཁྲི། (ཐ) ཏྲལ་ཁབ་དང་། སྡེད་ཏང་། ཆོར་བ། ཆོག་ཤའ་འབྲེལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆུང་ཆུང་གི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་ནས་མངའ་སྡེ་བྱེད་པའི་ཁྲི་སྟན་ཞིག་ཡིན། 主席。一些国家、政党、团体、会议等所有最高领导的职位名。

སྐྱི་ཏག ཐབ་རྩངས་དང་ ཁོག་ མ་ སོགས་ དུ་ བས་

བདུག་བའི་དྲིག་པ་ནག་པོ། 炭，烟垢。由烟熏积在锅底的黑灰。

ཀྲོག་ཀྲོག (1)སྒོའི་ཁྲད་བར། 橐橐声，剥啄声；སྒོ་ལ་ཀྲོག་ཀྲོག་གཅོང་བ། 橐橐地敲门。(2)དྲེགས་བའམ་ང་རྒྱལ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 扬扬，骄傲自得貌；ཁེད་སྤང་ཀྲོག་ཀྲོག་ཆ་བ། 行动趾高气扬。

ཀྲོང་ཀྲོང་། སྲོང་པོར་ལངས་ཚུལ། 端端正正。正直竖立状；རྟ་བ་ཀྲོང་ཀྲོང་བྱས་ནས་ཉན་པ། 竖耳倾听。

ཀྲོང་རྡེ་བ། སྲོང་རྡེ་བ། 笔直的，端端的；ཤིང་སྤྲོང་ཀྲོང་རྡེ་བ། 笔直的树。ཀྲོང་རྡེ་བར་འཇོང་བ། 端端地站立。

ཀྲོང་རྒྱ། (ཐ) འཕོར་ཡིག་སྤྱི་ཆུ་ཡིག་ཀི་འཕྲི་ཚུལ་ཞིག 篆字。汉字的一种字体。

ཀླ་ཀློ། ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་སྐྱེས་བའམ། ཡུལ་ལུགས་བཟང་བའི་ལྟང་དོན་མི་ཤེས་བའི་ མི་ཁྱུད་ཟོང་ས། 野蛮人。居住边地、没有开化、昧于取舍的人。

ཀླ་ཀློ་ཁ། (ཐདཀ) རངས། 野人面。红铜的异名。

ཀླ་ཀློ་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཞལ་ཆུ། རྒྱང་ཁད་ཀྱི་མཐའ་ མཚམས་ ཡུལ་ དུ་ སྤྱོད་ ཅིང་ བདེ་ རང་ ལ་མཁོ་ཆུང་བའི་ཞལ་ཆུ་ ཁྲི་མས་ཡིག་ཞལ་ཆུ་ བཅུ་དྲུག་ཀི་ནང་ གཅེས་ཤེས 异族边区律。古代西藏法典中所载，当时应用于西藏边境，对于西藏本地不甚重要的法律。古代法律十六条之一。

ཀླ་ཀློའི་སྐད། ཤེས་རིག་མ་དང་བའི་ ཡུལ་ཀྱི་སྐད་དེ། རྒྱ་ཏུ་གང་དུ་ཀྱགས་བའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་ནང་ གཅེས་ཤེས 蛮语。未开化地区使用的语言。古代印度流行的语系之一。

ཀླ་ཀློའི་ཚངས་ ཡུགས། སྒང་ རྩིའི་ ཐོ་ ཀྱས་ ཟེར་བའི་ མི་ ཞིག་ཀིས་ ཤེང་ སྒེལ་ཚེ་ རྩེ་ སྒྲི་ ཚེ་ ༡༢༩ བར་མ་ཀྱའི་ ཡུལ་དུ་ བཏུགས་བའི་ ཆོས་ ལུགས། 边陲异教，野人教。相传为一个名“蜜慧”的人，于公元624年在麻喀地方创立的一种宗教。

ཀླ་ཀློའི་ཞྭས། (ཤངཏ) ནྡག་ པ། 野人香。蒜的异名。

ཀླག (སྡེང) བལ་ཀྱིས་བཏགས་བའི་སྣམ་བུའི་ལུ་པ། 名词。毯子。粗劣的羊毛织物；སྣམ་ ཀླག 褐褐，毯子。

ཀླག་ཅོར། སྐད་ཆེན་པོའམ། ཀུ་རོ། 大声，嘈杂。

ཀླགས་པ། (སྡེང) གཞན་ལས་ལྷག་བའམ། ཁྱལ་དུ་བྱུང་བ། 优异，卓越。

ཀླད། ཚོང་ངམ་སྡེང་ངམ་ཐོག་ས། 名词。前面，顶上，开始处；ཀླད་དུ་གསལ་པོ་བཤད་ཟིན། 前面已经说明。

ཀླད་ ཀོར། (1)ཤུ་ མོ་ འཁྲབ་ དུས་ རྩེན་ བའི་…འབག་ཀི་ཐོད་ཀྱི་ཚོང་བ། 顶环。藏剧猎人面具上的领带。(2)ཡི་ གེའི་ ཀླད་ ཀྱི་ ཐིག་ཀོར་ དུ་ ལེབ་ སྐྱར་ ཀྱི་ ཡི་ གེའི་ ཀླད་ དུ་ བྲིས་ བའི་ དབྱིབས་ སྐོར་ སྐོར་ ཀྱི་རྣམས་ལ་ ཟེར། དེ་ གསལ་ ཟེད་ དག་ ལ་ ཞུགས་ པའི་ ང་ རང་ དུ་ ཚུལ་ དེ། ཀ་ ནས་ ང་ བར་ ཀྱི་ གསལ་ ཟེད་ ཀྱི་ ཞལ་ ཕྱི་ ཁྱད་ ཀོར་ ལ་ ཐ་ སྐྱ། ཏ་ ནས་ ཏ་ བར་ ཀྱི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ ཐ་ སྐྱ། དྲ་ ནས་ ན་ བར་ ཀྱི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ ན་ སྐྱ། པ་ ནས་ མ་ བར་ ཀྱི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ མ་ སྐྱ། ཡ་ ནས་ ཀྱ་ བར་ ཀྱི་ གསལ་ ཟེད་ དཀྱའི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ ང་ སྐྱ། ཏྲའི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ ང་ སྐྱ། ཞའི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ ང་ སྐྱ། ཚ་ ཡིག་ ཀི་ ཀྱད་ ཀོར་ ལ་ མ་ སྐྱས་ བཅས་ སོ་ སོའི་ འཇུག་ ཚུལ་ ལ་ བསྟོས་ ནས་ སྐྱ་ འདོན་ ཚུལ་ མི་ འའུ། 字顶圆符，随音点。即梵文字上的·形符号。其发音情形为：ཀ་至ང་五字，即ཀ་ཁ་ག་ཀྱ་ང་头上的·符为ང；ཅ་至ཉ་五字，

头上的·符为ཀ；ང་至ཉ་五字，头上的·符为ཉ；ཏ་至ན་五字，头上的·符为ན；པ་至མ་五字，头上的·符为མ；ཙ་至ཛྷ་九字，头上之·符为ང；ཞ་上的·符为ང；ཚ་上的·符为ང；ཟ་上的·符为ཟ。

གཙང་སྐྱོན། (1)གཙང་ པའི་ ནད། 脑病。(2)བསམ་ པའི་ཉེས། 思想问题，意识中的毛病。

གཙང་ཁྲིམ། གཙང་ པའི་ སྟོད་ དམ། མགོ་ ཐོད། 脑盖，天灵盖。

གཙང་ཁྲག་ཅམམས་པ། མགོ་ནད་ཅིག 脑贫血。

གཙང་གྲྭ། གཙང་ པའི་ཤུན་ པ། 脑膜。脑髓的外表皮层；གཙང་ གྲྭ་ ལ་ སྐྱོན་ གོང། 脑膜受伤。 གཙང་ གྲྭའི་ཚད་ནད། 脑膜炎。

གཙང་རྒྱས། གཙང་པ་ལས་ འབབ་པའི་ ཁ་ ཆུ་ འབྱུང་ ཚ་ ཅན། 脑浆，脑汁，脑中粘液。

གཙང་སྐེམ། (1)ཀ་ཤའི་ སྐྱབས་ སྐེམ། 头盖骨缝隙。(2)ཚངས་ བྱག་ཀས། རྒྱུ་ གཏུག་ གི་ ཐུ་ ག། 囟门。

གཙང་རྩངས། ཇི་ ཀྱ་ ཆུང་ ཆུང་ངམ་ ཅི་ལ་ ཆུང། 无能，无用，没有出息。

གཙང་ཅོག བསྟན་ བཅོས་ ཀྱི་ ཐོག་ མའི་ དོན། 绪论，绪言。著作的前言或导言。

གཙང་པ། 名词。(1)མགོའི་ གཙང་ པ། 头脑，脑袋；གཙང་ པ་ ཚ་ ཅག་ ཅག་ ཐུས་ ཐུང་། 头脑发烧。དགྲ་ བོའི་ གཙང་ པ་ འཇེམས། 劈破敌人头部。压倒敌人。(2)ཤེས་ པ་ དང་ བསམ་ ཇི། 脑筋，思想；གཙང་ པ་ དཀྱུག་ པ། 动脑筋，费思考。 གཙང་ པ་ འཁྲུགས་ པ། 思想混乱。

གཙང་པ་ དཀར་ ཅོ། (ཞུ)བསམ་ པ་ དཀར་ ཅོ་ འབབ། ལྟད་ སྐྱོན་ ཚ་ ཤུགས་ པའི་ ཤེས་ཐག 新脑筋。思想开明进步。

གཙང་པ་ རྒྱབ་ མ། ཀ་ཤའི་ ཆུབ་ ཀྱི་ གཙང་ པ་ སྟེ། ཤ་ཀུལ་ སྐྱོད་ འཐུང་ ཞུལ། 小脑，后脑勺。主管协调身体运动。

གཙང་པ་ ལྟང་ ཀྱ། (ཞུལ) བསམ་ པ་ རྙེལ་ པ་ འབབ། ལྟད་ སྐྱོན་ ཤུགས་ པའི་ ཤེས་ཐག 旧脑筋。思想陈腐落后。

གཙང་པ་ མདུན་ མ། ཀ་ཤའི་ མདུན་ ཀྱི་ གཙང་ པ་ སྟེ། བསམ་ བློ་ འཐུང་ ཞུལ། 大脑。主管思维活动。

གཙང་པ་ སྟབ་ ཅི། མགོ་ སྐེ་ ཐོ་ འབ་ བསམ་ པ་ འཐུང་ ཆོག་ ཆོག 头脑简单，心无定见。

གཙང་ཁའི་ ངམ་ རྩོལ། བསམ་ བློའི་ ཐུ་ བ་ གཅོ་ ཅོང་ ཅེད་ པའི་ ངམ་ རྩོལ་ དབེན་ ནེ་ ཆུལ་ ཁབ་ ཀྱི་ ལས་ དོན་ བདག་ གཉེར་ ཀྱི་ ཐུ་ བ་ དང་། ཐོན་ སྐྱིད་ རུ་ འཛུགས་ ཀྱི་ ཐུ་ བ། ཚབ་ སྐྱེད་ དང་ རིག་ གནས་ ཀྱི་ ཐུ་ བ། ཚན་ རིག་ བརྟག་ དཔྱད་ ཀྱི་ ཐུ་ བ་ བཅས་ པུ་ ཐུ། 脑力劳动。以消耗脑力为主的劳动，如管理国家事务，组织生产，以及从事政治、文化和科学研究等活动。

གཙང་པའི་ དཀར་ རྩ། གཙང་ པའི་ ཆུ་ དང་ ཀྱི་ སྐྲེང་ དུ་ ཤེང་ ཤའི་ འདབ་ རིས་ ལྟར་ གནས་ པའི་ རྩ་ དཀར་ ཏེ། ནང་ གཞས་ ས་ དཀྱི་ ན་ གཅན་ ཀྱི་ རི་ ཐག་ བཞི་ དང་། ཀུན་ ཐུག་ གཏེས། ཚངས་ པའི་ སྐུད་ པ་ གཅིག་ བཅས་ བདུན་ མཆེས་ སོ། 脑浆脉。脑髓表面结成如树叶网状脉的白色脉络。

གཙང་ བོ་ ཆེ། ཇི་ སྟེ་ བས་ ཆེན་ པོ་ འབ། ཇི་ བརྟན་ པོ། 勇敢，意志坚定。

གཙང་ སྦྱི། གཙང་ པའི་ སྦྱི་ དཀར། 脑膜。

གཙང་ ཤོང ཀ་ ཤི། 头盖骨。

གཙང་ ཟྱི། མགོ་ དཁར་ བའ་ ཁ་ ཅང་ ཁོག་ ལྟ་ བྱ་ སྟེ་ མགོ་ ཅའི་ སྐྲ་ རྣམས་ ངང་ བཞིན་ གྱིས་ བྱེད་ པ། 秃头，秃顶。头发自然脱落。

གཙང་ མ། ཐོག་ མའ་ མ། སྟེང་ མའ་ མ། ཁོང་ མ། 名词。最初，开始，上面；དུས་ ཀྱི་ གཙང་ མ། 初期。

གཙང་ མེད། ཐབ་ ཆུང་ ངམ་ རྩོལ་ ཆུང་། 没有头脑，

没有主见，没有出息，没有见识：གང་མེད་ཀྱི་གཏམ། 没有见识的话。

གཏད་རྩ། ལུས་ཀྱི་གང་བ་འཚེལ་ཆུས་འབྱུང་བའི་རྩ། 脑脉。藏医所说脑部发育的脉络。

གཏད་སྟོབས། བསམ་བློའི་ནུས་སྟོབས། 脑力。

གཏད་ཞོ། ཀ་ལིའི་ནང་ཁྱིམ་གང་ཞོ་དང་འདྲ་བ། 脑浆，脑髓。

གཏད་གཟུངས། ལུས་ཀྱི་སྐལ་གདངས་ཆུང་ས། 脑脊髓。体内脑脊骨髓。

གཏད་གཅེར། གཉན་དང་རིགས་བཅོ་བཀུད་ཀྱི་ནང་ཚན་གང་བར་བབ་ནས་གཅེར་ཐབས་ཀྱིས་ སྐྱག་འབྲེག་བའི་ནད་ཅིག 脑痛。十八种瘟疫之一。瘟病转入脑中，剧痛不治之症。如重感冒引发的脑炎及败血症等。

གཏད་ཀུ་འཁོར། མགོ་ཀུ་འཁོར་བ། 头晕。

གཏད་རྒྱན། གང་བའི་སྐྱེ་དཀར། 脑膜。

གཏད་རྒྱབས། གང་བའི་སྐྱེ་དཀར། 脑膜。

གཏད་སྲིན། མགོའི་གང་བ་ལ་ཙེད་བའི་སྲིན་འབུ་ཞེག 脑虫。藏医所说一种脑寄生虫。

གཏད་སྲིན་ནད། མགོ་བོའི་གང་བ་ལ་གནས་བའི་སྲིན་བུ་རོ་མངར་བ་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བས་སྲིན་འབྲུགས་ཏེ་ལྟང་དུབ་བྱས་ནས་ནད་ཅིའི་མགོ་ནད་ཅིག 脑虫痛。由于甜食过多，寄生虫扰乱脑神经而引起的头痛。

གཏན་ཀ། སྐྱོན་གཅམ། རྩོད་གཞི། 名词。过失，毛病。差错失误之处，དང་ཁག་གཞན་ལ་གཙོད་ནས་གཏན་ཀ་འཚོལ་བ། 诿过于人，寻找差错。དགོས་མེད་གཏན་ཀ་ཉིད་བ། 无端挑剔别人。གཞན་ལ་གཏན་ཀ་མ་བཏབ་གོང་ནས་ངང་གི་སྐྱོན་ཙམ་བཏུག་དཔྱད་ཉིད་དགོས། 未寻他人过错，先察自己长短。

གཏན་བ། (རྟེང) ལན་སྐྱག་བཅམ་ལན་ཆུག་བ། 回答，报复：ཚིག་ལ་ལན་གཏན་བ། 答话。དགྲ་ཀྱི་གཏན་བ། 报仇。

གཏབ། (རྟེང) ལུ་བཅམ། སྐམ་བུ་མཐུག་པོ། 名词。厚褐，厚毡子。

གཏམ་བ། (རྟེང) ལུ་བཅམ། སྐམ་བུ་མཐུག་པོ། 名词。厚褐，厚毡子。

གཏས། (རྟེང) ཆུལ་པའི་འཁོར་བྱད་མེད་སྡོད་ས། 名词。后妃宫院。王室妇女住处：ཕོ་བྱང་གཏས། 后妃宫室。

གཏས་བ། མཐའ་མེད་བཅམ་ཆུ་ཆེ་བ། 形容词。无边，广阔：མཐའ་གཏས་པ། 无边。འབྱམས་གཏས་པ། 广阔无垠。ཡོན་ཏན་འབྱམས་གཏས་བ། 学识丰富。

གཏུ། 〈名〉名词。(1)སྲེ་བཆུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཆུ་ལ་གནས་བའི་དྲུད་འགྲེའི་རིགས་ཤིག 龙。梵音译作那伽。佛教典籍中所说八部众中一类水栖的人首蛇身的畜生。(2)བྱེད་པ་བཅུ་གཅིག་ ནང་གི་རྟོག་ཐེབ་ཅིག 龙部。藏历十一作用神中，四固定作用神之一。(3)(མངོན) གྲུ་ཆེན་ལ་མཐའ་ཡས་དང་། འཇོག་པོ། སྟོབས་ཆུ། རིགས་ལྡན། སོན་ཆུས་བྱ། དྲང་སྲོང་། བད་མ། བད་མ་ཆེན་པོ་སྟེ། བཅུད་ཡོད་བས་གྲངས་བཅུད་མཆོག། 龙王有无边、安止、力游、具种、广财、护贝、莲花、大莲等八，故表数字8。

གཏུ་ཁང་། གཏུ་གནས་སའི་ཕོ་བྱང་། 龙宫，龙王庙。龙类栖息的处所。

གཏུ་གཉང་རྟག་པོ་རྣ་ཅན། (1)མཆོ་གྲངས་ཞིག 海牛。一种独角的海兽。(2)སྲེ་གཅིག་སྲིན། 鲸鲨。

གཏུ་རྒྱལ། གཏའི་ཆུལ་པོ་སྟེ། སྲེ་བཆུད་ནང་ཚན་ཀྱི་གཏུ་རིགས་ཀྱི་གཙོ་བོ། 龙王。八部众中龙部的主宰或首领。

གཏུ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་བ། འཕགས་པ་གཏའི་ཆུལ་པོ་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་བའི་མདོ་རྒྱས་པ་བམ་པོ་

བདུན་དང་། ལེའུ་བཅུ་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ཡུངྒ་ལེམ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་བ། 《佛为婆伽罗龙王所说大乘经》，广本《海龙王请问经》。全七卷十品。古印度论师姿纳迷札和西藏译师智军等由梵译藏。宋代施护由梵译汉。

ཀླུ་རྒྱལ་མ་ངེས་པས་ཞུས་པ། འཕགས་པ་ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་མ་ངེས་པས་ཞུས་པའི་མདོ་བམ་པོ་བཞི་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། དྷ་ན་ཤཱི་ལ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་སོགས་བསྒྱུར་བ། 《佛说弘道广显三昧经》，别名《阿褥达龙王请问经》。全四卷。印度论师姿纳迷札、达那希拉和西藏译师智军由梵译藏。西晋时代竺法护由梵译汉。

ཀླུ་སྒྲུབ་ཆེན་སྐྱེས། སྐར་ཆུ་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ལྷ་མའི་ཐུགས་རུ་ཀླུ་སྐྱབས་ཀྱི་ཕང་ཚེན་དུ་གཟིམ་ཁུང་བ་རྣམས་སྡེབ་ཚོགས་ཀྱིས་སྐྱེས་ལས་གཏོར་ཆུག་བའི་ཆུབ་སྤྲོན་དུ་འགྲོ་ཁྲིའི་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་སྐྱིག་ཅིད་པ། 鲁固安营。旧俗藏历正月二十二日，准备参加传大召送鬼仪式的古代蒙装骑士，在拉萨鲁固地方附近广场上预行安营的活动。

ཀླུ་སྒྲུབ། འཕགས་ཡིང་མཚན་བའི་ཆུན་དྲག་གི་ཡ་ཀུལ་ཏེ། སྤྱན་པ་གྲུབ་བའི་དབང་པོ་ཤུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བཅུའི་ཐོག་ཆུ་ཚུལ་ཁྲིམས་དྲུ་སྐུ་འཕྲུངས། དཀྱང་ལོ་ཆུང་ངའི་དུས་ནས་གསལ་ཁའི་ཐུགས་ཀྱི་ཆུད་ཟེ་བཞིན་ཁྱབ་ཅིང་། ཐེ་ཚོམ་དྲུ་སྐུ་འཕྲུངས། དཀྱང་ལོ་ཆུང་ངའི་དུས་ནས་གསང་བ་སྒྲགས་ཀྱི་ཆུད་ཟེ་བཞིན་དང་། ཟེ་སྤྱོད་གཤུམ་སོགས་གྲུབ་མོང་དང་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཨ་ཀ་ཡི་ཤེས་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་མཁས་པར་སྐྱངས། དབལ་ན་ལེནྡྲའི་གཙུག་ལག་མཁས་པར་སྐྱངས། དབལ་ན་ལེནྡྲའི་ཤར་ཀ་བའི་རྒྱུ་མདུན་དུ་ཐུགས། མཐའ་བྱལ་དབྱ་མ་རྩི་ཤེས་ཚོགས་རྒྱ་དང་། ཆུང་ཀུན་ལས་བཀུས་པ་སོགས་སྤྱོད་པས་ཆུ་མང་དུ་བསྐྱེན། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཆུ་ཚུལ་བཞིན་ཁྲིམས་བསྐྱངས་ཤིང་། ཆུ་ཚོད་ཡུན་རིང་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་ཉམས་པ་མེད་ཅིང་། ཆུ་ཚོད་ཡུན་རིང་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་ཉམས་པ་མེད་ཅིང་། ཆུང་ཀུན་ལས་བཀུས་པ་སོགས་སྤྱོད་པས་ཆུ་མང་དུ་བསྐྱེན། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཆུ་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱངས་ཤ

སྐྱོད་ཆུད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅིག ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཤུ་ནུ་སོགས་ན་ཡོད། 洮河。黄河上游支流，在甘肃省西南部。

ཀླ་ཆེན། ཀླ་ཆུལ་དང་དོན་གཅིག

ཀླ་ཆེན་བཅུད། ཀླའི་ཆུལ་པ་ཆེན་པོ་བཅུད་དེ། རོང་ཆུས་དང་། བད་མ། སྤྲེབས་ཆུ། འཇགས་པོ། པད་མ་ཆེན་པོ། དུང་སྐྱོང་། རིགས་ལྡན། མཐའ་ཡས་ཏེ་བཅུད་པོ་འདིར་གྲངས་འདྲེན་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད། 八大龙王：广财龙王、莲花龙王、力游龙王、安止龙王、大莲龙王、护贝龙王、具种龙王和无边龙王。尚有其他计算名称的说法。

ཀླ་གཉན། (1)ཀླ་བཙན་པོའམ་གདུག་པ་ཅན། 恶龙，毒龙。(2)སྡ་བདག་ལ་ཀླ་ཞེས་པ་དང་གཉན་ཞེས་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་བསྡུས་མིང་། 龙妖。地祇神的总名，包括龙与妖两类。

ཀླ་གཏོར། ཀླ་ལ་བསྟོ་བའི་གཏོར་མ། 祭龙食子，施龙朵马。宗教活动中，施给龙类以求禳灾驱病的一种供品。

ཀླ་ཁེབས། ཀླ་སའི་སྟེང་དུ་བོང་བའི་དུས་ཏེ་ཟླ་བ་སོ་སོར་ཀླ་ཐེབས་ཆས་གང་ཆས་ངེས་ཙན་དེ་ཡོད་ཚིང་། དེ་ལ་ཡང་ཐེབས་ཆེན་དང་། ཐེབས་ཆུང་གཉིས་ཡོད། 出龙，潜龙出地。蛰龙从地下出居地上。藏历说月中出龙日期各有一定，且有大出小出之分。

ཀླ་ཟངས། གོང་ནད་ཅིག 湿疹，风湿疙瘩。

ཀླ་མཁར་བྱིད། (མཛོན་) ནམ་མཁའ་ལྡིང་ངམ། ཐ་ཁྱུང་། 伏龙者。大鹏鸟的异名。

ཀླ་དུག ཀླ་ལས་བྱུང་བའི་གནོད་པ་ཞེས། ནང་གཟེས་ཀ་ཆངས་ཀྱི་དུག་དང་། མཐོང་དུག ཚོར་བའི་དུག རེག་བའི་དུག་སོགས་ཡོད། 龙毒，龙所作害。旧说人畜被龙类口中热气侵袭，以及眼见、心觉、接触龙类，均能中毒。

ཀླ་གདོང་ནད། ཀླ་ཁེན་རྩེ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་གདུག་པ་ཅན་ཀླས་གཏོང་བར་གྱུར་པའི་མཛེ་ནད་སོགས། 毒龙病。传系天龙八部中毒龙施放的麻风等恶疾。

ཀླ་བདག ཀླ་ཆུལ་དང་དོན་གཅིག

ཀླ་བྱད། (1)མཛེ་ནད་སོགས་གཏོང་མཁན་ཀླ་གདུག་རྒྱ་ཙན། 妖龙。旧时说是兴妖为害，扩散麻疯等恶疾的龙类。(2)མཛེ་ནད་དང་དང་། གཅའ་ནད། ཆུ་སེར། ཀླངས་པ་སོགས་ལ་ཐན་པའི་རྩེ་སྨན་ཞིག 一种草本药物。能治龙毒所引起的麻风、中风及黄水疮疡。

ཀླ་བྱད་རྩེ་ཟེ། རྩེ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། མེ་ཏོག་དཀར་ནག་གཉིས་མཆིས་པ། རོ་མངར་ལ་མཉམ། ཁྱེ་རེས་བསིལ། རླུང་པས་གཅའ་ནད་དང་། མཛེ་ནད། འབམ་གྱམ་བྱ། ཆུ་སེར་བཅའ་ལ་ཐན། 党参。桔梗科药用植物名，有白花、黑花两类。性凉，味甘而涩，主治中风、麻风、象皮病、痛风、关节炎等。

ཀླ་བྱད་རྩེ་རྩེ་དཀར་བོ། དམའ་སར་རྩེ་རོས་ལས་སྐྱེ་བ། ཤ་མ་སྤུ་ཆུང་ཅན། མེ་ཏོག་དཀར་བོ་བོན་ཁང་འདྲ་བའི་རྩེ་སྨན་ཞིག འདིས་གཅའ་ཀླ་འབམ་གདོན་འཇོམས། 白花党参。桔梗科药用植物名。生于向阳低地，叶有浅毛，唇形，花冠白色如单钱，治脑溢血及臃疮。

ཀླ་བྱད་རྩེ་རྩེ་ནག་ཐོ། རྒྱ་ཀྱི་ཤེང་ཁྲན་གཤེའ་ལས་སྐྱེ་བ། ཤ་མ་དཔལ་གྱི་མདེལ་ཞིབ་འདྲ་བ། མེ་ཏོག་ཐལ་དཀར་བློང་ཆེན་མདོག་དྲིལ་བྱ་འདྲ་བ་ཁྱར་དུ་བྱབ་པ་ཞིག འདིས་གཅའ་ཀླ་འབམ་གདོན་རྩམས་འཇོམས། 奥党参。土名铃荡子。梗桔科药用植物名。生于阴山之林木中，叶灰白如箭镞，花灰白如悬磬。治脑溢血及臃疮等。

ཀླུ་བཙུད་རྩི་རྡེ་དམར་བ། སྨན་སྣན་ཞིག འདིས་ཆུ་ཁམས་གསོ་བ་དང་བླ་བའི་ཚ་བ་སེལ། 南沙参，别名泡参。桔梗科药用植物名。养阴，清肺热。

ཀླུ་སྐྱོག ཀླུ་ས་ཡི་སྐྱེ་དུ་མི་རྒྱུ་བར་ས་འོག་ཏུ་འཇུག་པ། 回龙，龙潜。龙自地上退居地下。

ཀླུ་ནད། ལུ་སྐེན་སྟེ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཀློས་བཏང་བར་གཀས་པའི་ནད་མཛེ་དང་། ཤུ་བ། ཁོལ་མིག ཁ་ཆོང་ལུ་བྱ། 龙病。麻风或疮疥发炎肿胀等皮肤疾病。有说此皆因龙毒所致云。

ཀླུ་གོངས། ཀླུ་ལས་བྱུང་བའི་གནོད་འཚེ། 龙毒，龙害。所谓妖龙造作的病害。

ཀླུ་དབང་། ཀླུ་རྒྱལ། 龙王。

ཀླུ་འབུམ། ཀླུ་ལ་ཞན་པའི་བོན་གཞུང་ཞིག 《济龙经》。苯波教的一类典籍名。

ཀླུ་འབུམ་དཀར་རྣག བོན་གཞུང་ཀླུ་རྒྱུད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་ཐ་མ་བསྡུས་མིང་། 《黑白济龙经》。苯波教的末期寧易派，寧改佛教《五部陀罗尼经》名此。

ཀླུ་འབུམ་དཀར་བོ། བོན་གཞུང་ཀླུ་འབུམ་སྡེ་ཚན་དང་པོ། 《太白济龙经》。苯波教济龙三经第一部。

ཀླུ་འབུམ་ཁྲ་བོ། བོན་གཞུང་ཀླུ་འབུམ་སྡེ་ཚན་''གཉིས་པ། 《斑斓济龙经》。苯波教济龙三经第二部。

ཀླུ་འབུམ་རྣག་བོ། བོན་གཞུང་ཀླུ་འབུམ་སྡེ་ཚན་གསུམ་པ། 《玄青济龙经》。苯波教济龙三经第三部。

ཀླུ་མེས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཤེས་བཅ། རབ་བྱུང་དང་བའི་མེ་ཡོས་ཡན་ཁྱི་ཁེ་ཁྲེ་དཀྱུ་པ་ས་སྐྱ་ཁོར་མདོ་སྨད་དན་ཏེག་ཤེལ་ཁྱི་ཡང་དགོན་ལ་ཟླ་ཆེན་དཀོངས་པ་རབ་གསལ་ལས་བསྟེན་པར་རྩོགས་བའི་དབུས་གཙང་མི་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 鲁墨·楚臣协绕。译言戒慧。北宋西藏佛学家。公元978年宋太宗太平兴国三年戊寅在青海旦迪寺从贡巴饶色受近圆戒后回藏传布东律的卫藏十人之一。

ཀླུ་མོ། ས་བདག་ཀླུ་མོ། 名词。龙女。地祇女龙神。

ཀླུ་སྨན། ཀླུ་ལ་ཞན་བའི་སྨན། 济龙药。对龙类有益的药物。

ཀླུ་བཙན། ཀླུ་དང་བཙན། 龙妖。龙和厉鬼。

ཀླུ་མི་འཇིག་རྟེན། (མངོན) ས་འོག 龙世间。地下世界的异名。

ཀླུ་མི་ཁ། སོག་ཆགས་སྐན་ཀྱི་ནང་ཚན་གསེང་སྐྱལ་ཀྱི་ཤ་སྟེ། རྩ་མངར། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་གཉན་ནད་འཇོམས་པ་དང་། རྩ་ཚ། ལུས་ཤ་ཆུས་བང་ཅིང་། 龙肉。药用动物金黄色蛇肉，味甘，性温，主治炎肿，生精益体。

ཀླུ་ཤིང་། ཤེང་ཀ་མ་སྟེ། རྩྭ་བོ་ཐུ་ལ་ཚོ་མ་དང་ཆེར་མ་སྐུ་ཚོ་ཚོ་ཡོད་པ་སྐན་དུ་འགྱེད། ཀླུ་བཟང་གཉོང་ཅིང་ཅིའི་ཤེང་ཞིག 那伽树，金色树。属大戟科的一种刺树，可入药；宗教徒作为焚香祭龙之用。

ཀླུ་བསང་། ཀླུ་རིགས་ལ་དམིགས་ནས་གཉོང་བའི་བསང་། 祭龙香。祭龙时焚烧香柴所出烟。

ཀླང་། ཞང་གཞུང་། 名词。川原，平川。两山或高原中间的平坦地带：རི་ཀླང་རྩྭ་ལྗང་ཤིང་དུ་བོང་། 川原葱绿可爱。ནགས་ཀླང་། 林海。ཆུ་ཀླང་། 大河。རི་རྟ་དང་ཀླང་རྟ་གཉིས་ཀ་བཟང་། 山草隰草俱茂。

ཀླང་སྐྱེལ་ཀོན་པ་གབ་སྐྱེལ། སྨན་ཞིག 望江花。植物名。

ཀླང་སྐྱེལ་ཤོ་ཚན། སྨན་སྣན་ཞིག སྐན་འདི་ལ་རྐྱེ་གནས་དབང་གིས་མིང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཅིང་། རི་ལ་སྐྱེས་ན་བྱ་ཀང་དང་། ཀླང་ལ་སྐྱེས་ན་ཤོ་ཚན་ཞེས་རེར། ཁན་རུས་དེ་འཕྲུ་བ་གཅིད་བར་

ཅིད། 一把伞。毛茛科药用植物名。此药由于生地不同而名称各异，高山生者名飞廉，平川生者名一把伞。功能止泻。

ཐང་ཁང་། ས་བབ་དམའ་ས་ཆགས་པའི་ཁང་པ། 平地房屋。平原上的房屋。

ཐང་རྒྱ། ལུང་གཞུང་སྐབས་གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཆགས་བསད་མི་ཆོག་པའི་ཁྲིམས། 藪泽禁令。封闭川原泽藪禁止渔猎的保护令：སྐབས་གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཆགས་ཆེ་ཕྲ་དཆོ་བ་མི་ཆོག་པའི་བླང་རྒྱ་སྡོམ་པ། 发布藪泽禁令，不许伤害水栖陆栖大小动物。

ཐང་རྒྱན། རྒྱ་འབབ་པའི་རྒྱུན། 河流，川流。

ཐང་སྐོག་ཀ་རྡེ་ཞེས་ལུང་གཞུང་དུ་སྐྱེས་པའི་སྐོག་པའི་ཏྲེ་བྷག་ཅིག 生于河谷中的一种野蒜。

ཐང་ཆུ། གཙང་ཆུའམ། ཐང་ལ་རྒྱུག་པའི་ཆུ། 河水，川流。

ཐང་རྩེ། ཤུང་རྩ་དང་འདྲ།

ཐང་ཐང་། ཐང་ལ་ཙང་པའི་གང་། 川原，低洼平地。

ཐང་ལྷན། འབབ་ཆུ། 流水，河流：བཀའ་མཆིད་ཐང་ལྷན་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་ལྟར་སྟེལ། 祈赐教言，有如川流不息！

ཐང་པ། གང་དུ་སྡེད་མཁན། 名词。平坝人。川原中居民。

ཐང་ཕྱུགས། ཡུལ་པའི་ཐོན་ཕྱུགས། 农区家畜。农业区饲养的牛羊等。

ཐང་འབབ། ཆུ་རྒྱུན་འབབ་པ། 河水下流。

ཐང་མ། གཙང་ཆུ། 名词。河水，河流。泛指江河。

ཐང་རྩྭ། ཐང་གང་ངམ། དམའ་ས་ཐྲེལ་པའི་རྩྭ། 黑草。平地或低原所生草。

ཐང་བཞི། ཆུ་བོ་བཞི་སྟེ། ཆོས་སྐད་དུ་ཐྲེལ་ཀ་ན་འཆི་ཁའང་ཟེར། 四河，四大瀑流。佛书指生、老、病、死。

ཐང་རབས། ཆུ་རྒྱུན་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རབས། 河堤，水坝。阻拦河水的建筑物。

ཐང་རྩབས། ཆུ་བོ་བརྒལ་སའི་རྩབས་སམ། ཆུ་ནང་བགྲོད་ལམ་བའི་བོ་ཁེད་སྟེ། 河滩，滩口。江河中水浅可以徒涉的地方。

ཐང་ཀ། ཐུང་གོད་དམ་བའི་ཐང་སོགས་ལ་སྐྱེ་བ་དམར་ལ་ཁམ་པ་ཞིག 河谷菌。生于川原河谷低地的一种蘑菇，根治泻痢。

ཐང་རྐོ། ཐུང་ལ་སྐྱེ་བའི་གོ་མང་འདྲིས་ཆ་བ་དང་མ་ནད་གཞས་ཅད་སེལ། 河谷大黄。蓼科药用植物名。生于河谷中。清热，治一切疮疡。

ཐང་ཐོད། ས་ཡུལ་ཁ་ལུང་དམའ་བའི་ཐྲོག་གས། 河谷下游，川原下方一带。

ཐང་ས། ཡར་མོ་ཐུང་ཞེས་བའི་ཡུལ་གྱི་མིང་དང་། སྐབས་འགར་རི་ཐུང་ཞེས་བར་ཡང་ཡང་འཇུག་ས་ཐབའ་འབྲི་སྐྱལ་ཙེད། 名词。西藏山南地区雅莫陇的陇字。作川原解的 ཐུང་ 字亦有用重后加字ས་者。

ཐུབ། སྔར་ཙོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤེག 名词。鲁氏。西藏古代一氏族名。

ཐུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བཐུབས་པ། བཐུབ་པ། ཐུབས།། (1)གོན་པ། 着衣，穿戴。穿起衣履：གོན་ཆས་ཐུབ་པ། 穿起衣服。ལུས་ལ་གོས་ཐུབས་ཤེག 身上穿上衣服！(2)བཀྲུན་པ་དང་སྒྲས་པ། 打扮，装饰：ཁཅའ་མཆོང་ཀྱིས་བཐུབས་པ། 盛装打扮。

ཐུབས། ཐུབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐུའི་ཀྱོང་ཁྲོད། ཀླུ་མང་པོ་གནས་པའི་ས་ཆ། 龙邑，龙世界。龙类聚居的地下或海底。

ཐུའི་ཞེ། (1)ཐུའི་ཀྱོང་། 龙邑。龙类聚居的处所。(2)གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལས་དེ་ཐུལ་ཀྱི་ངོས་ཁངས་ལ་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག

龙军尊者，那伽犀那尊者。为十六尊者之一，长住须弥卢山侧。

ཀླུའི་བྱང་ཆུབ། མིང་གཞན་ཀླུའི་སྤྱིའུ་ཅེར། རྒྱང་ཏུ་གང་གི་སྐྱེས་དབོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐྱེས་མ། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲགས་ཆུན་འཇིད་མཁན། ཐུགས་ཏུ་ཆེན་པོ་ལ་མངའ་བཅུས་བའི་གྲུབ་ཐོབ་གྲགས་པའི། 龙觉，龙菩提。别名龙慧。古印度龙树论师弟子，龙树所传密乘教法的继承人，证得大印成就者之一。

ཀླུའི་དབང་ཕྱུག (1)སངས་རྒྱས་ཀླུ་དབང་ཆུལ་པ། 龙王佛。(2)ཀླུ་ཆུལ། 龙王。

ཀླུའི་ སྦྲུལ། (1)ཀླུ་ རིགས་ཀྱི་ སྦྲུལ། 龙种蛇。(2)ཀླུའི་ཆུལ་པ་ཞེག 蛇形龙王。

ཀླུའི་ཡི་གེ། རྒྱགར་རི་ཡི་ག་ སྐྱ་སྒངས་ཆུ་གང་ཀྱི་ཡི་ག་ཞེག 龙文，兰札字。古印度文之一种。

ཀླུའི་བཤེས་གཉེན། སྐྱེ་ བོའི་ དུས་ རབས་ བཞི་ བའམ་ ལྔ་པ་ ཙམ་ ལ་ བྱང་ བའི་ ཆུ་ གང་ཀྱི་ཀློག་ དབོན་ཞིག་ཡིན་པ་ འདི་ཀླུ་ སྒྲུབ་ཀྱི་དཀྱུ་མའི་རིང་ལས་ཐྲེལ་མཁན་དང་། སངས་ཆུས་ བསྟན་པའི་ དེའི་ ཚང་ ཀློག་ ཡིན། 龙友，那伽弥陀罗。约公元四、五世纪时印度一阿阇梨名，传龙树中观之学，佛护为其再传弟子。

ཀླུ་པ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀློ་ཡུལ་ལ་ གཞིས་ ཆགས་ བའི་ མི། 名词。珞巴。世代居住我国西藏珞隅地方的人。

ཀླུ་ཡུལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ ལྷའི་ ཆུང་ ཀྱི་ ས་ གནས་ ཡིག 珞隅。西藏自治区东南部一地区名。

ཀླུ་རྒྱག སྐྱེ་ཀློ་ཞེས་བའི་ ལུང་པ་ ནས་ ཐོན་ བའི་ གོག་ ཐ། 珞纸，堆珞纸。西藏珞隅地区所产的手工纸。

ཀླུ་ལྗགས ཀློ་ཡུལ་ནས་ ཐོན་ བའི་ ཤུག་ སྒྲིལ་ཀྱི་ མིང་། 珞隅蔻。产于我国西藏珞隅的一种小豆蔻。

ཀློག་ཀློག ཀློག་ བའི་ མིང་ ཙམ། 读书，诵读：དབེ་དེབ་ཀློག་ ཀློག་ ཐེད་ པ། 诵读书本。

ཀློག་ཀྱེ། ས་ སྐྱའི་ ཤཀ་ ཊྱ་ པ་ ཤེས་ ངབ་ བཅོ་ཀས་ ཀྱི་ འཕྲུངས་ ཡུལ་ གཙང་ ཐུག་ས་ ཆ་ ཞེག 珞迦。萨迦派译师协绕孜的故乡，地在后藏。

ཀློག་ ཤི་ སློབ་ དཔོན། ཐོག་ མར་ ཡི་ ག་ སྐྱབ་ མཁན་དག་ གི། 诵读师，启蒙师。最初教人诵读的老师；ཀློག་ ག་ སྐྱབ་ དཔོན་ བཞུད་ ནས་ ཡི་ ག་ སྐྱ་ དག་ པ་ སྐྱབས་ ཤེག 随从启蒙师把字音读正确！

ཀློག་ཁྲ། ཡི་ ག་ ཀློག་ མཁན་ ཀྱི་ ཚོགས་པ། 诵读班。聚集一起读书识字的场所。

ཀློག་ཁྲའི་ཁ་ནས། (མངོན) དཀོན་ པ། 诵读处。寺院的异名。

ཀློག་ ཞོབ། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ ཞེག 证诵菩萨。

ཀློག་ དེབ། གདོན་ བྱའི་ དབེ་ དེབ། 读本，课本。学生念诵的书本。

ཀློག་ འདོན། སྐྱོག་ བཞེན་ པའམ། སྐྱོག་ པར་ ཟེར་ པ། 念诵，宣读：བཀའ་ ཡིག་ ཀློག་ འདོན། 宣读命令。རིག་ སྔགས་ ཀློག་ འདོན་ ཟེར་ པ། 念诵咒语。མན་ངག་ ཀློག་ འདོན། 念诵口诀。

ཀློག་ པ། (ཐ་དད་པ) བཀློགས་ པ། བཀློག་ པ། ཀློགས།། ཡི་ ག་ འདོན་ པ། 读，诵，念，ཡི་ ག་ ཀློག་ པ། 识字，读书。ཆོས་ ཀློག་ པ། 诵经。སྐྱོ་ དག་ པར་ བཀློགས་ པ། 音读正确了。ཡི་ ག་ མ་ ཤེས་ ཤེས་ ཀྱལ་ ཅིས་ ཀློག་ རྟེན་ བྱས་ པ། 不识字而佯作念诵状。ཡིད་ ཀྱིས་ བཀློག་ པ། 心中默诵。

ཀློག་ པའི་ སློབ་ དཔོན། ཀློག་ སྐྱབ་ མའི་ དག་ ཅིན། 启蒙师，诵读师。教导念书的师傅。

ཀློག་ ར། དབེ་ ཆ་ ཀློག་ པའི་ ར་ པ། 书院。读书的场所；མི་ མང་ པོས་ ཀློག་ ར་ དེ་ ནང་ དུ་ དབེ་ ཆ་ ཀློག

许多人在书院里读书。

ཐོག་ཀྲི། ཤའི་བའི་སྐྲ་གཅེབ་སོགས་ལུས་ཀྱི་བཏང་བའི་ཐྲེང་ནས་ཚོག་བའི་ཤུན་ཕྱགས་དཀར་ཞིབ་ཅན། 皮屑。头发皮肤等处干燥时剥落的白色皮膜。

ཐོག་ཟྭབ། ཡི་ཀེ་ཀྱག་ཏུ་བློབ་པ། 习诵，学读。学书识字。

ཐོག་ཟྭབ་པའི་ཚུལ་དབོན། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཆུབ་དབོན་ལྔའི་ནང་ཕྱི་མོའི་ཁྱད་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་དྲྭ་གདམས་ངག་འདོམས་པར་བྱེད་པའི་དེགེ་སློང་། 受经阿阇梨。律经所说五种阿阇梨之一，为使弟子教证功德增长而传授教诫的比丘。

ཐོགས། ཀློག་པའི་རྒྱལ་ཚིག

ཐོགས་མ། (རྟིང) དབོན་མོ། 女官。

ཐུང་། 名词。(1)དབུས་ དང་ དཀྱིལ། 中央，内部：དགོངས་པའི་ཐུང་། 心中。 ནམ་མཁའི་ཐུང་། 空中，上空。 ཆུ་ཐུང་། 洪涛巨浪中。(2)ཁོག་པ། 范围，领域，界：ཤེས་བྱའི་ཐུང་། 知识范围。ཆོས་ཀྱི་ཐུང་། 法界。 སེམས་ཀྱི་ཐུང་ཡངས་པ། 宽宏的心境。ཐུང་དུ་གྱུར་པ། 通达，明白。

ཐུང་འཁོར། འཁོར་བཞིན་རྒྱབ་འགྲོ་བའི་ཆུ་ཅན་ཆབས་ཀྱིང་ཟབ་པོ་ཞིག 漩涡。流体旋转中央下沉部分。

ཐུང་འཁྱིལ། (1)ནོད་ཀོར། 光环。佛像头上的光圈。(2)མཆོ་འཁོར། 漩涡。

ཐུང་རྒྱས། ཐུང་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། དབང་དུ་གྱུར་བའམ། དོན་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ། 精通，通达，熟练掌握：རིག་གནས་མང་པོ་ཐུང་དུ་གྱུར་པ། 通达多种学问。

ཐུང་ཆེན། སྐབ་ཅིང་ཡངས་པའི་ཐུབ་ཁོག་གམ་ཤེས་རབ། 胸怀深广，智慧深广，悟境渊博。精湛博大的胸襟或智慧。

ཐུང་ཆེན་ཐིག་ཆེ་ཞིག གསང་སྒགས་རྟིང་མའི་གཏེར་ཆོས་ཤིག་སྟེ་རིག་འཛིན་འཇིགས་མེད་གླིང་པའི་དགོངས་གཏེར། 《悟境精义》。宁玛派持明大师吉美领巴所著密乘书名。

ཐུང་ཆེན་མཛོད་བདུན། དྲྭ་རབས་བཅུ་བཞི་པར་རྟིང་མའི་ཐུབ་དབང་མས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་བདུན་ཏེ། གྲུབ་མཐའ་མཛོད། ཐེག་མཆོག་མཛོད། ཤིན་བཞི་མཛོད། མན་ངག་མཛོད། ཆོས་དབྱིངས་མཛོད། གནས་ལུགས་མཛོད། ཚིག་དོན་མཛོད་རྣམས་སོ། 《隆钦七藏》。十四世纪中，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著七论：《宗轮藏》、《妙乘藏》、《如意藏》、《窍诀藏》、《法界藏》、《本性藏》和《词义藏》。

ཐུང་ཆེན་རབ་འབྱམས། རྟོགས་པ་ཏུ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ། 证悟广大。

ཐུང་ཆེན་རབ་ འབྱམས་པ། རྟེང་ མའི་ ཐུབ་དབོན་ཐུང་ཆེན་པ་དྲི་མེད་འོད་ཟེར་ཞེས་པ་དབུས་ཁུ་གཡོ་ཏུ་གའི་ཆ་སྟོད་ཁོང་དུ་རབ་བྱང་ལྟ་བའི་ས་ཐྲིལ་ཁོར་འབྲིངས། རབ་བྱང་དུག་བའི་ཆུ་ཡོས་ཁོར་འདས། ཏའི་མི་དུ་བྱང་ཆུབ་ཏུལ་མཚན་དང་དུས་མཐའ་ཡིན། ཁོང་གིས་མཛད་བའི་མཛོད་ཆེན་བདུན་དང་། སྟེང་ཐེག་ཡ་བཞི། ངལ་གསོ་སྐོར་གསུམ། རང་ཐོལ་སྐོར་གསུམ་སོགས་ཆོས་ཚན་བཅུ་ཐུག་ གཉིས་ ཙམ་ ཤིག 隆钦饶绛·直墨兀色(1308—1363)。宁玛派一祖师名，生于前藏札恰地方，与噶居大司徒菩提幢同时，著有《隆钦七藏》、《精义四支》、《三安息》、《三自解脱》等佛教书籍二百余种。

ཐུང་བང་ཐྲོག་མ་ཉུ་ཁང་། ཐུང་ ཐང་སྒྲིལ་མ་ལྟ་ཁང་དང་འདྲ།

ཐུང་ཐང་ཐྲིལ་ མ་ལྟ་ ཁང་། རྩོད་ ཀྱི་ བཤད་

སྒེལ་ལྷང་ བོད་ཀྱི་ ས་གཞི་ སྐེན་མོ་ གནོ་ ཆུལ་ དུ་ འཕྲིལ་བ་ འདུ་ བའི་ཁ་ གདོན་དུ་ བོད་ ཆུལ་ སྲིང་ བཅོན་སྐྱེས་ཀྱི་ སྐབས་ཁམས་འདིར་ ཤའི་ཁུལ་དུ་ བཞིངས་པའི་ རྩ་གོན་ཀྱི་གཏུག་ལག་ཁང་གི་ ཀུས་ཤིག ཐང་ཏོ་རྟ་ཕྲེང་ཀྱི་ཡུལ་ཁུལ་ཞིག་ལ་ཡོད་པའི་ ཀུས་ཤིང་ཁང་ཞིག་ཡིན།

隆塘卓玛寺。康区一古寺名。旧说西藏地形象仰卧的罗刹女，为镇压其肢节，吐蕃王松赞干布时在今四川省甘孜藏族自治州邓柯地方所建立的寺庙之一。

ཆོང་རྒྱལ། དཀོངས་པའི་དཀྱིལ་ལས་དབྱིངས་རྗེལ་ནས་ཤེས་རབ་བསམ་རྟོགས་པ་ཆུ་ཚོན་ པོ་ལ་མངའ་བཅོས་པ། 开悟。开始证得广大智慧。

ཆོང་རྒྱལ་ཆུ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་། རབ་འབྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་ཐག་ཤོར་འབྲུངས། ཆུལ་མཆོག་བསྟལ་བཟང་ཆུ་མཆོ་དང་ བཅས་ཚེན་དབལ་ལྡན་ ཤེ་ ཤེས་ སོགས་ ཐུ་ མང་ བཀྲེན། འཇམ་དབྱངས་ བཞད་ པ་ དཀོན་ མཆོག་ འཇིགས་ མེད་ དབང་ པོ་ སོགས་ སྐྱབ་ མ་ ཐག་ལྡན་ མང་། བཅུམས་ཆོས་ཤའི་ གནད་ཚེ་ བ་ པོ་ ཏེ་ ཚེན་ པོ་ གཉིག་ཡོད། དཀྱང་གངས་བདུན་ རྩ་དོན་དྲུག་ བཞུགས།

隆多喇嘛·阿旺罗桑(1719—1795)。清代藏传佛教格鲁派喇嘛，生于昌都，师事七世达赖、六世班禅等，著名弟子有嘉木漾·吉美旺波等人。著有文集行世，卒年七十六岁。

ཆོང་ཚེ། རྗེགས་ཚེན་ཞ་ཏེ་ཚོ་གཤེ་ནང་གཤེས་བྱ་བྱལ་ཀློང་ཁི་རྡེ་ དེ་ཀློང་རྡེ་རྡོ་ཟམ་པ། ཤྲིབ་དབོན་ཤྲི་ སེདྲུ་དང་ཚོ་ བྱེ་ རྩ་ན་ལས་བཆུད་ཅིང་། འདིའི་ལྟ་གྲུབ་ནི་ངང་ བྱང་ཁི་ ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཉིད་ཀུན་ དུ་ བཟང་བའི་ ཀློང་དུ་ཆོས་ ཅན་ཀྱི་ སྣང་བ་ཐམས་ཅད་ངང་ སྣང་བཀོད་བའི་ ཆུ་ ཙམ་ལས་ འདི་ཀྱང་ མེད་ཅིང་ ཡོད་ཀྱང་ མིན་ ཤེས་ཀྱི་ ཐུགས་ འབྱམས་ཆེན་ཞིང་ གཏན་ ལ་འབེབས་ པ། 法界部。宁玛派大圆满阿底瑜伽三部中之出世法界部。此法界部金刚法统，由论师室利僧哈及藏族译师毗卢遮那传出。其见解主张：本智在法性普贤界中，所起一切事物形象，只是罗列其化景，一切束缚、解脱、所现、能现均不成立，是故不待辨别为有、为无、为是、为非，即是本来解脱，广大无垠。

ཆོང་ཁམས། ཁོང་ཡངས་པ་དང་ ཆུ་ཚེ་པ། 宽宏，宽大，广阔：ཆོང་ ཡངས་ པའི་ མི་ ལས་ཆུ་ བོང་ཁོང་ ཁྲོ་མི་ ལངས། 度量宽宏者不易发怒。ནམ་མཁའ་ ཆོང་ཡངས་ནང་དུ་ ཐྲ་རྣམས་འཕུར། 天空广阔鸟飞翔。

ཆོང་རྩལ། ཆུ་ ཡུལ་གྱི་འཛིངས་ སམ་དབྱིངས། 胸怀，气度：ཆོང་ རྩལ་ ཡངས་ པ། 胸襟开阔。

ཆུ་ཁ། (ཤེགས) མཁྲིས་ནད་ཀྱི་ཅྱི་ བྱ་ཁ་ཅིག 胆汁病，内热病。

ཆུ་ཁ་རྣ་བོ། (ཤེགས) ཟད་ ཅྱི་ ནག་ བོ་ སྡེ། མཁྲིས་ནད་ རི་ཁས་ཆུ་ ཁ་ཤུམ་ཀྱི་ ནང་ཚན་ མཁྲིས་པ་ཁ་ཤོ་ བའི་ དུས་ལས་ འདས་ནས་ སྟོབས་ མདངས་ ཀུན་ ཐད་ རི་ཁ་ ཐུག་ ཚོར་ ཤ་ ཁྲག་ ཟད་ འགྱང་བའི་ མཁྲིས་ནད་ཁ་དུག་ པ་ ཅན་ཞེག 黑胆病。梵文译恶性消耗病。十三种胆病中，胆病失治，体力神色消耗殆尽，皮肤指甲均变黑色。

ཆུ་རྣ་ཁ་ཤུམ། ནང་ཀུ་ སྡེ་ ཅྱི་ ལ་ ཚོ་ བཅུད་ཀྱི་ རྡེ་ ཆུ་དང་། ཙ་ཀ་ཀུ་ རྣ་ སྡེ་རྡུ་ཁ་ཤོ་ ཆུ། ཚོ་ བ་ཀུ་ རྣ་ སྡེ་ བ་ ལང་ ཁྱི་ རྡེ་ ཆུ་ ཅ་ཅས་ རྡེ་ ཁ་ཤུམ། 三种小便：八岁童便、牡马尿及黄牯牛尿。

ཆེན་ལ་ལ། (ཤེགས) ཆུལ་ཆོང་ སྡེ། མཚོན་ ཅ་ ཐུག་ དྲུག་ བའི་ འཁོར་ ཤར་ ཐོག་ཁམས་ཀྱི་ ཀོན་ ཆེན་ ཞིག 护国药叉。六臂明王的随从，守护世界东方的神将之一。

དཀའ་བ། (ཐུལ) བཞུས་ བའི་ ཁ་ཤེར་ ཀུ་ འབྲུ་ཁས་ ནས་ སྐ་ འཐས་ སུ་ འགྱངས་ བ། 凝固，冻结。融化

后的液体冷却凝结：མར་ཁྲ་དཀྱག 冻结融酥。ཞག་དཀྱག 冻油。

དཀང་། 名词。(1)ཀྲེག། 坡。倾斜之地：ཐག་དཀྱག་གཟང་པོ། 悬岩。རེ་བོ་དཀྱག་གཟང་འཇེག་དུས་དབུགས་ཀྱང་སྐངས། 爬陡山时也要气喘。(2)ཀན་དང་འདྲ།

དཀང་གཉེར། ཁའི་ཡ་ཀན་ཀྱོང་འབྱར་རི་མེ། 上腭纹。上腭高低起伏的褶纹。

དཀའ་དཀའ། ཁག་པོ་ཁག་ཐའི་དོན། 很困难，很艰难：ལས་ཀ་དཀའ་དཀའ་ལྟར་ཡོད་ཀྱང་འབད་ན་འགྲུབ་ཚོང་། 事情似乎很困难，努力总会成功。

དཀའ་འགག དཀའ་ལས་ཁག་ལའི་འགག་རྩ། 难关。不易克服的困难：དཀའ་འགག་རིམ་ཐྲེས་བསལ། 逐步渡过了难关。

དཀའ་འགྲེལ། གཞུང་གི་ཚིག་དོན་རྣམས་མཐར་ཐུག་སྤ་མ་ཡིན་པར་དཀའ་བའི་གནས་རྣམས་རྟལ་དུ་བཏེན་ནས་བཤད་པའི་གཞུང་། 释难。不从头至尾解释全书文义，只着重诠释难懂之处。

དཀའ་འགྲེལ་དཀོན་འདོད་འཛུང་བ། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ནང་བྱང་པ་རྣམ་ཐུལ་ཁྱབ་བའི་ཐོག་ནས་ཤེས་བྱའི་ཆུང་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་གསལ་བར་འགྲེལ་པའི་སྐུལ་ཆ་བསྟན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག 《释难·需求满足》。十五世纪时，绛巴·曩杰札桑详明解释《医学后续》艰深意义的一部著作名。

དཀའ་འགྲེལ་ལེགས་བཤད་གསེར་ཐུང་། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་དུ་མི་སྣན་རམས་པ་ཆུ་བཟང་ཆོས་ཀྱགས་ཀྱིས་ཞེས་པའི་ཞལ་ལུང་གི་ཁ་སྐོང་ཚུལ་དུ་སཏོད་པའི་མན་ངག་ཐུང་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་གསལ་བར་འགྲེལ་པ་ཞིག 《医学释难·正论金饰》。十七世纪时，达莫名医洛桑却札作为对《祖师亲传》一书补编而撰著的《医学四续》中《诀窍续》注释。

དཀའ་ངལ། ངལ་དུབ། 辛苦，艰难：དཀའ་ངལ་ཁྱད་པས་ཀྱིས་ལས་ཀ་བྱས། 不辞劳苦地工作。དཀའ་ངལ་འཇེམས་མེད། 不畏艰苦。དཀའ་ངལ་གྱིག་དུས་ཤིང་ཆུག་མི་རུན། 不可遇难而退。

དཀའ་བརྒྱ། བཀའ་བོད་ཕུ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་བར། སྒོམ་གཉིར་རབས་རིམ་ཙམ་བྱས་ཏེ་ཐོན་པ་གཞུང་ཆེན་ཞིག་ཅེས་ཀྱི་ཟླ་བྱག་རྟེག། 噶久。后藏札什伦布寺中对格鲁派必修的五论本注已经粗通的格西。

དཀའ་ཆེན། བཀྲ་ཤིས་ཕུན་བོའི་དགེ་བཤེས་དྲྭ་ཐས་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་སྒོམ་གཉིར་ལེགས་བར་ཐོན་པ་རྒྱུའི་རྟེང། 噶钦。后藏札什伦布寺中精通格鲁派必修的五部佛典，经过辩论考试的格西。

དཀའ་ཉེན། (1)དཀའ་ངལ་ལས་ངལ་དུབ། 困难，艰辛。(2)དཀའ་ངལ་དང་ཉེན་ཁ། 艰危，艰险。困难和危险。

དཀའ་བྱབ། (1)འབད་པ། 勤奋，勤苦：ལས་དོན་ལ་དཀའ་བྱབ་རྒྱུ། 勤奋工作。(2)སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་བཟོད་བྱབ་པ། 耐苦。能忍受种种难忍之苦，佛书作苦行：དཀའ་ཐུབ་དག་པོ། 极苦。དཀའ་ཐུབ་དང་སྡོམ་པ་འཛིན་པ། 苦行持戒。དཀའ་ཐུབ་ཀུན་ཀྱི་ནང་ནས་བཟོད་པ་ཕུལ་དུ་ཕྱིན་བར་བསྔགས། 一切苦行忍辱最胜。

དཀའ་བྱབ་དགྲ། (མངོན) འདོད་ཕྱི། 苦行敌。欲天的异名。

དཀའ་བྱབ་ཅན། (མངོན) (1)རྒྱང་རྒྱས། 甘松的异名。(2)ཕྱི་ཆེན་དབང་ཕྱུག 大自在天的异名。(3)ཟླ་ཚ། 正月的异名。(4)དབོ་ཚ།

二月的异名。(5)བུམ་ཁྱིམ། 宝瓶宫的异名。

དཀའ་ཐུབ་ཆེན་པོ། (1)དཀའ་ངལ་ལ་བཟོད་པ་ཐུབ་ཅེ་བ། 能耐艰苦，极大苦行。(2)སངས་རྒྱས་ཤེས་རབ་མཆོག། 大精进佛。

དཀའ་ཐུབ་ནགས་ཚལ། ཤིང་ནགས་ཁྲིད་ཀྱི་དབེན་སྡེ། 深林。森林中的幽静处；རྒན་ཆེན་དཀའ་ཐུབ་ནགས་སུ་འགྲོ། 老来苦行遁深林。

དཀའ་ཐུབ་གནས། (མངོན) ཤིང་ནགས་ཁྲིད་ཀྱི་དབེན་གནས། 苦行处。森林中僻静处的异名。

དཀའ་ཐུབ་སྐྱེས། (མངོན) དྲང་སྲོང་། 苦行。仙人的异名。

དཀའ་ཐུབ་སྐྱེས་པ། (1)དཀའ་བའི་ལས་བཟོད་པར་བྱེད་པ། 忍受困难。忍受种种难忍的苦痛。(2)(མངོན) དྲང་སྲོང་། 苦行者。仙人的异名。

དཀའ་ཐུབ་ཟླ་བ། (མངོན) མཆུ་ཟླ་བའམ་ཅོང་ཟླ་དང་པོ། 苦行月。藏历正月的异名。

དཀའ་མདོག (རྟིང) ཀ་མདོག། 沟头，渠口。沟渠汇合处。

དཀའ་སྡུག (1)བཟོད་དཀའ་སྡུག་བསྟལ། 辛苦，艰苦，患难；དཀའ་སྡུག་མཉམ་སྤྱོད། 共患难。(2)དཀའ་ངལ་དང་སྡུག་བསྟལ། 困苦，困难和痛苦。

དཀའ་གནད། དཀའ་སའི་གནད་འགག 难点，难题，难关，困难关头；དཀའ་གནད་ཁག་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཐུག་དགོས། 对一些难点要进行解释。

དཀའ་གནད་རྡོ་རྗེའི་མཉེན་བཅོས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་དང་མི་སྤྱན་རས་ཡ་བྱོ་བཅང་ཆོས་ཀྱས་ཀྱིས་མེས་བློའི་ཞལ་ལུང་གི་ཁར་སྐོང་ཚུལ་དུ་མཛད་པའི་ཐིག་མ་ཐུབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞེས། 《医学难题·金刚结开》。十七世纪时，达莫名医洛桑却札作为《祖师亲传》一书补编而撰著的《医学四续》中《后续》注释。

དཀའ་སྣང་། ཁམ་བའི་སྣང་བ། 难色。表现为难之状。

དཀའ་བ། ལས་སྐྱ་བོ་མ་ཡིན་པའམ་ལུས་སེམས་ངལ་དུབ་ཅིང་དགའ་བ་མེད་པ། 形容词。难的，不容易的。需要淘神费力的：དོན་གནད་དཀའ་བ། 难题。ཐ་བ་དཀའ་བ། 难事。ཤ་ཅང་གོ་དཀའ་བ། 很难懂。

དཀའ་སྡུད། དཀའ་བ་སྡུད་པ་སྤྱོ་དཀའ་ངལ་དང་དུ་ལེན་པ། 刻苦，吃苦。忍受艰难困苦。佛书译为难行、苦行：དཀའ་སྡུད་ཀྱིས་སློབ་སྡུད་ཅིང་པ། 刻苦学习。དཀའ་སྡུད་སྤྲུག་འཁྲུར། 忍苦受难。དཀའ་སྡུད་སྙིང་དྲག། 坚毅忍耐。

དཀའ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) དྲྭ་བའམ་ངལ་བ། 疲乏，劳累；ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་དཀའ་བ། 精疲力竭。སེད་ཅིག་མང་ཞིང་དཀའ་བས་སྐྱེས་པར་འཇིག་པར་འགྱུར། 多念艰辛，方始入定。●ཚིག་གས། 名词。困难，艰苦：དཀའ་བ་དང་དུ་ལེན་པ། 忍苦耐劳。དཀའ་བ་ཀུན་སྤྱད། 备尝难苦。ལུས་སེམས་ཀྱི་དཀའ་བ་དང་བསྡུས་པ། 不计身心劳顿之苦。❸ཁམ་ཞེ། 形容词。难，费力：དཀའ་དོན། 难事。དཀའ་གནད། 难题。❹སྤྱ་ཞེ་ཉིན་པ། 副词。不容易：འགྲོ་དཀའ་བ། 难走。རྙེད་དཀའ་བ། 难得。གོ་དཀའ་བ་མེད་པ། 不难懂。ཁོང་དུ་ཆུད་པར་དཀའ་བ། 不易了解。བསྒྲུབ་དཀའ་བ་ཅི་ཡོད། 有什么难办的？

དཀའ་བའི་སྐོན་པར་སྨྲ་བ། བསྟུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་ཐ་སྙད་ཉེ་མཚམས་པའི་ཞིང་དུ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱད་པ་ཞེག 难行愿语。移土菩萨所行四摄事之一。

དཀའ་བའི་དོན་མཉམ་པ། བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་ཁྱས་ཤེག་རྣེ་མ་དག་བའི་ཕྱིང་དུ་གནས་པའི་ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེག 难行同事。秽土菩萨所行四摄事之一。

དཀའ་བའི་དོན་སྒྲུབ་པ། བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་ཁྱས་ཤེག་རྣེ་མ་དག་བའི་ཕྱིང་དུ་གནས་པའི་ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེག 难行利行。秽土菩萨所行四摄事之一。

དཀའ་བའི་སྦྱིན་པ། བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་དང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ དྲུག་གི་ཁྱས་ཤེག་རྣེ་མ་དག་བའི་ཕྱིང་དུ་གནས་པའི་ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེག 难行布施。秽土菩萨所行四摄事及六度之一。

དཀའ་བའི་བརྩོན་འགྲུས། ཕ་རོལ་ ཏུ་ཕྱིན་པ་ དྲུག་གི་ཁྱས་ཤེག་རྣེ་མ་ དག་ བའི་ ཕྱིང་ དུ་ གནས་ བའི་ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེག 难行精进。秽土菩萨所行六度之一。

དཀའ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་གི་ཁྱས་ཤེག་རྣེ་མ་ དག་ བའི་ ཕྱིང་ དུ་ གནས་ བའི་ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེག 难行戒。秽土菩萨所行六度之一。

དཀའ་བའི་བཟོད་པ། ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་ གི་ཁྱས་ཤེག་ རྣེ་ མ་ དག་ བའི་ ཕྱིང་ དུ་ གནས་ བའི་ ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ་ ཞེག 难行忍。秽土菩萨所行六度之一。

དཀའ་བའི་ཤེས་རབ། ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་ གི་ཁྱས་ཤེག་ རྣེ་ མ་ དག་ བའི་ ཕྱིང་ དུ་ གནས་ བའི་ ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ་ ཞེག 难行慧。秽土菩萨所行六度之一。

དཀའ་བའི་བསམ་གཏན། ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་ གི་ཁྱས་ཤེག་ རྣེ་ མ་ དག་ བའི་ ཕྱིང་ དུ་ གནས་ བའི་ ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ་ ཞེག 难行静虑。秽土菩萨所行六度之一。

དཀའ་སྡུང་། ལུས་དཀའ་ལ་སེམས་སྡུང་བ། 困苦，艰难，疾苦。身劳而心苦：དབུལ་པོངས་རྣམས་ལ་དཀའ་སྡུང་ཐུང་ལུགས་གསལ་བོངས་རྟོག། 深知穷人疾苦。

དཀའ་ཚེ། ཁ་ཚ་བོ། 形容词。难，费力：ལས་དོན་དཀའ་ཚེ། 难事。

དཀའ་ཚད། དཀའ་སྡུངས་སམ། དཀའ་ཚུལ། 难度，困难程度，困难情况：ལས་དོན་དཀའ་ཚད་ཇི་འདྲ་འདུག 事情困难到什么程度？

དཀའ་ཚེགས། ངལ་དུབ་བསམ་ཁ་གཏོ་བོ། 困难，艰苦，麻烦而费力：དཀའ་ཚེགས་ལ་མ་འཇེམས་པ། 不怕困难。 དཀའ་ཚེགས་གཅིག་གོག་ཐོག་ཏིས་བཅེགས་ཐུག་པ། 遭到重重困难。 གཞས་ཤེས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་དཀའ་ཚེགས་བསལ། 使用各种方法克服困难。

དཀའ་བཞི་པ། དབུ་ཁར་ འདུལ་ མཛོད་ གཞུང་ ཆེན་བཞི་ལ་སྦྱངས་པའི་དགེ་བཤེས། བཀའ་བཞི་ཁའི་ཆང་ཐེར། 噶希巴。精通《中论》、《现观庄严论》、《律经论》和《俱舍论》四部佛学经典的佛学家。

དཀའ་སྤྱོད་མ། (མཛོད) དབང་ཕྱུག་གི་བཙུན་མོ། 破苦行女。自在天妃的异名。

དཀའ་བསྐྱེད་ཕྱ་མ། (མཛོད) རི་བོ་གངས་ཅན། 止难长老。雪山的异名。

དཀའ་རྒྱབ (རྟེང) ལག་གཡོན་ཏེ་ལས་རོགས། 助手，襄助者。

དཀའ་ལས། (1)ཁ་གཏོ་བའི་ལས་ཀ། 难事，费力之事。(2)ངལ་དུབ། 艰难，辛苦：དཀའ་ལས་མ་བརྟུབ་ བང་ ཤོངས་ སུ་ སྤྱོད་ པ། 坐享其成。 དཀའ་ལས་ཆེ་ལ་འབྲས་ བུ་ཆུང་བ། 费力大，效果小。 དཀའ་ལས་ཁ་གཏོ་བོ། 麻烦费力。

དཀའ་ལེ་བ། དཀའ་དཀའ་ཕྱང་རམ། དཀའ་

ཙམ། 相当困难，有点艰难：ཐོག་མར་དཀའ་སེ་བའི་ལས་ཀ་དེ་ཚོམས་ན་སྐ་ལེ་བ་ཡོང་། 事情开始有点艰难，熟了就会相当容易。

དཀར་ཁུང་། ཆོས་མདོག་གཞན་མ་འདྲེས་པའི་དཀར་པོ། 全白，纯白色；དཀར་པོ་དཀར་ཁུང་། 纯粹白色。「色。

དཀར་སྐྱ། ཁ་དོག་དཀར་ཙམ་ཞིག 白色，灰白

དཀར་སྐྱོང་། ཤ་ཅུས་ཆེལ་ཁག་ སོགས་ དམར་རིགས་མ་འདྲེས་ཤིང་། མར་ཕྱུར་ནོ་ཞོ་འབྱས་རྣམ་སོགས་དཀར་རྟེ་དང་། དཀར་སྟོང་ཁ་ནས་བཟའ་བའི་ བཟའ་བཏུང་ཁོང་ནས་ སྐྱོད། 素食，吃素。饮食时不沾血肉腥荤者。

དཀར་ཁྱང་། (1)ཐོག་ཁྱང་ངམ། མཐོངས་ཁྱང་། 天窗。屋顶通风透光的窗孔。(2)སྒེའུ་ཁྱང་། 牖，窗，窗户。

དཀར་ཁྱག་ཁྱག་ འོད་དཀར་བའི་རྒྱུ་སྣང་ས། 白闪闪的。白光倏尔掠过之状：བར་ སྣང་ དུ་སོང་མདའ་ཞིག་དཀར་ཁྱག་ཁྱག་རྒྱུག་ཕིན་འདུག 流星白光闪闪，倏然掠过天空。

དཀར་ཁྲ། གཞི་དཀར་པོ་ལ་རྩི་དམར་སོགས་ཀྱི་ རི་མོ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ། 白花色。白底花纹，白底彩色；རས་དཀར་ ཁྲ། 白底花布。ཤོག་བུ་དཀར་ཁྲ། 白底彩色纸张。

དཀར་ཁྲ་མོད། གཟི་ལི་རིགས་ རི་མོ་ རྩ་དཀར་ དམར་སོགས་མ་རིས་པ་འབྱུང་བ་ཞིག་སྟེ། རྒྱས་ པས་གཟའ་རིང་དང་འབྱུང་བའི་གདོན་སྐྱོང་། 白玛瑙。睛石或亚玛瑙中一种花色蓝、白、红等不定者，能治中风和所谓鬼病。

དཀར་ཁྲ་མེད། རིན་ཆེན་རིགས་ཀྱི་རྡོ་གཉིས་ས་ཁ་སྐྱོད་རེར་བ། 白翠石。蓝白两色相合的宝石，亦名天地和合。

དཀར་ཁྲ་ཚག་སྐྱོང་། ཕུག་ཁྲི་དང་གཉག་ཕྱུག་ སྐྱོང་། 万白千黑。成千上万的牛羊：དཀར་ཁྲི་ གཉག་སྐྱོང་ཙམ་དེའི་འབྲོག་ཕྱུག 富裕牧户，牛羊万千。

དཀར་ཁྲིམ་མེ། ཟངས་དང་ཐིལ་པ་ སོགས་དྲངས་ བའི་ རྣམ་ པ། 亮晶晶。白光皎洁晶莹状：ཟླ་ ཟེར་ཟོག་བའི་ཚུ་ ཐིལ་ དཀར་ ཁྲིམ་ མེ། 月照露珠亮晶晶。

དཀར་འཁྱིལ་ ལེ་བ། ཟེར་ དཀར་ པོ་ འཁྱིལ་ ཚུལ། 团团的白色。白光环聚状：ཟླ་བཀྲག་ཕུ་ བྱའི་ཟེར་དཀར་འཁྱིལ་ལེ་བ། 白光团圈如月亮。

དཀར་ཆོང་། ཆིལ་ཕུ་ བྱའི་ རྡོ་དཀར་ པོ་ཞིག་སྟེ་ འདི་ལ་ཤིང་གཞན་ མཁར་ ཚོང་དང་། 滑石。别名羊脂白玉、真言石子等。据说有除虫、解毒和所谓驱魔之效。

དཀར་འཇོག་། (1)ཚོ་ འི་ མ་ སོགས་ ཀྱི་ འཇོག། 素斋布施。用酪、乳、酥等乳制品进行布施。(2)བམ་ རྩ་ བདུད་ རྩི་ ཞུ་ བ་ ལས་ ཡང་ དཀོན་ མཆོག་ གྱི་ ཞལ་དྲི་ མཐོན་ལ་ མཆོད་པ་ གཅོད་ གཞུང་ ལས་ གསུངས། 素供。藏传佛教决鲁派修行时，观想自己肉体化为甘露以上供三宝，故名素供。

དཀར་རྒྱན། གཅོང་ མའི་ མར་ རྒྱན། 白花。祭品朵马上所贴酥油花。

དཀར་བརྒྱད་བ། བཀའ་བརྒྱད་ཅས་ཡོངས་ གྱ་ གཞས་པ་དེ་ལ་ཡི་ཀེ་འཁའ་ཞེག་ན་མར་ མེ་དང་ རྒྱང་ རས་བ་ སོགས་ན་ བཟའ་ དཀར་ པོ་ ལས་མི་ གསལ་བ་ལ་བསམས་ན་ དཀར་བརྒྱད་ ཅས་བྱེས་ བའི་ རྣམ་ པ། 噶居派别名。义译白衣传承。由于此派玛尔巴、米拉、领热等师仅着白衣，故名。

དཀར་ཚ། ཁ་དོག་དཀར་ཟའི་ ཚ་ཤུས། 光线，光度：ཁང་བའི་དཀར་ ཚ་ལེགས་པོ། 室内光线充足。

དཀར་ཆག　ཀྲེ་ཚན་ས་སའི་མིང་གི་ཀོ་ཏིས་འཁོད་བའི་ཐོ་ཡིག 目录，索引；དཀར་ཆག་སྒྲིག་པ། 编目。དཔེ་ཆའི་དཀར་ཆག 书目。དགོན་པའི་དཀར་ཆག 寺庙志。ལྷ་ལྡན་སྒྲལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་དཀར་ཆག《拉萨大昭寺志》。

དཀར་ཆག་མཆིམས་ཕུ་མ། བོད་ཀྱི་སད་ན་ཞེགས་མཛིང་ཡོན་ཏེ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་བས་བན་དེ་དབལ་བཀྲགས་སོགས་ལོ་ཐུ་བ་འགའ་ཞིག་བསམ་ཡས་མཆིམས་ཕུར་ བཞུགས་པའི་བཀའ་འགྱུར་ལ་དག་ཐེར་མཛད་ནས་བསྒྲིགས་པའི་དཀར་ཆག་གསུམ་པའི་མཚན། 《钦普目录》。九世纪初，吐蕃王朝赤德松赞·色纳勒劲云时，拜则译师等将桑耶钦普庙中所存佛说经典编成的西藏第三部经藏目录。

དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ། བོད་ཀྱི་སད་ན་ཞེགས་མཛིང་ཡོན་ཏེ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་བས་བན་དེ་ དབལ་ བཀྲགས་ སོགས་ལོ་ ཐུ་བ་ འགའ་ ཞིག་ སྐྱིང་སྟོང་ཐང་ལྡན་ དཀར་གྱི་ཚོ་ བང་དུ་ བཞུགས་ པའི་ བཀའ་འགྱུར་ལ་དག་ཐེར་མཛད་ནས་ བཀོད་ པའི་ དཀར་ཆག་གཉིས་ པའི་ མཚན། 《邓噶目录》。九世纪初，吐蕃王朝赤德松赞·色纳勒劲云时，拜则译师等厘定山南地区东塘邓噶宫中所存佛说经典编出的西藏第二部经藏目录。

དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ། བོད་ཀྱི་སད་ན་ཞེགས་ མཛིང་ ཡོན་ཏེ་ ཁྲི་ལྡེ་ སྲོང་ བཙན་ སྒམ་བས་ བན་དེ་ དབལ་ བཀྲགས་ སོགས་ལོ་ ཐུ་བ་ འགའ་ ཞིག་ཁྱིམ་འཕང་ཐང་ཀ་ཤེད་ཀྱི་ གཙུག་ལག་ཁང་ དུ་བཞུགས་པའི་ བཀའ་འགྱུར་ལ་བམ་གྲངས་ སོ་ གཞུང་ ཚད་ གསར་དུ་ བསྒྲིགས་ ནས་ བཀོད་ པའི་ དཀར་ཆག་དང་པའི་མཚན། 《旁塘目录》。九世纪初，吐蕃王朝赤德松赞·色纳勒劲云时，拜则译师等将山南旁塘无柱寺中所存佛说经典分卷编目所成西藏第一部经藏目录。

དཀར་ཆག་ཏིན་ཆེན་དོ་ཤལ། བམས་གཏེན་ཞིང་ཁྱེ་ ཡི་ཁའི་ ཆོས་ སྐོར་ཀྱི་ དཀར་ ཆག་ དུས་ རབས་བཅུ་ བདུན་པར་ རྒྱལ་དབང་ ལྷ་བས་ མཛད་པ། 《大宝项链目录》。宁玛派桑丹寺所有关于阿底瑜伽的经典目录。十七世纪中五世达赖著。

དཀར་ ཆག་ ཤེལ་ དཀར་ མེ་ ཤོང་། དུས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ པར་ རྒྱལ་དབང་ ལྷ་བས་ མཛད་ པའི་ ལྷ་ ལྷན་ གཙུག་ ལག་ཁང་ གི་ དཀར་ ཆག 《释迦佛像记·水晶宝镜》。详细记载有关拉萨大昭寺内释迦牟尼佛像的书名。公元十七世纪中，五世达赖著。

དཀར་ཚབ་ཚབ། དཀར་མདངས་འཕྲོ་ རྒྱལ་ཞིག 白生生，白晃晃。白光皎洁状；ཀོས་ གོས་ དཀར་ ཚབ་ ཚབ་ ཅིག་ གྱོན་ འདུག 穿一件洁白的新衣。

དཀར་ཆལ། རྡོ་ གཅལ། 石板地面。石板铺成的地面。

དཀར་ཆུ། (1)ཞོ་ དང་ མར་ ཕྱུར་ གྱི་ རྒྱུ་ མིང་། 乳品。乳、酪、酥油和奶饼等制成的食物总名；རྟ་ཆུ་ ལེགས་ མར་ དཀར་ ཆུ་ བཟང་། 水草丰美之地，乳制品优良。(2)འབྲི་ ཆུའི་ ཆུ་ འཁོ་ ལྷོ་ མ་ རྒྱ། མཆོ་ རྟོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་ ལྷོ་ རྡུབ་ ཀྱུར་ དུ་ ཡོད། 木鲁乌苏河。通天河上游名，在青海省西南部。

དཀར་ཆོས། གཞན་ ལ་ ཕན་ པའི་ ཕྱ་ བ་ འཕགས་ དགེ་ བའི་ ཆོས། 善行，好事。利人之事。佛书译作白法、善法、白净法、鲜白法；བདེ་ འབྱོར་ འཐོབ་ ཏེ་ ཀྱི་ དཀར་ ཆོས་ བསྒྲུབས་ པ། 勤修善法，引生乐果。

དཀར་འཇངས། (1)ཀ་ དོག་ དཀར་ ཞིང་ རེ་ ཏ་ བ་ འཇམ་ པ། 洁白柔软；གོན་ པ་ དཀར་ འཇམ། 白净细软的衣服。(2)བདེ་ འཇགས། 太平，安宁；ཡུལ་ ལུང་ དཀར་ འཇམ་ ཡུག་ གཅིག་ ཏུ་ བདེ་

བང་གཏམ། 地方呈现一片太平景象。

དཀར་ཉེ། རྒྱུ་དཀར་བའི་ཉེ་བའམ། མཛའ་གྲོགས། 近亲。至亲好友，དཀར་ཉེ་སྐྱེས་བཅས་ལ་སྐྱེན་ཆེན་གཉེར་བ། 大宴亲朋。

དཀར་ལྭོན། ཀ་ཁྲག་མ་འདྲེས་བའི་དཀར་ཟས་ཀྱི་སྐྱེན་མ། 素筵。不沾腥荤的筵席。

དཀར་ཐིག (1)ཁང་བའི་ཐྲི་ནང་ལ་ས་དཀར་སོགས་ཀྱིས་དཀར་ཐིག་བཏབ་བའི་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་མཆོད་བྱེད་ཀྱི་རི་མོ། 白线条，白色图案。在室内外用白土等洒布成表示吉祥清洁的图案；ཁྲོམ་གཞུང་ལུ་དཀར་ཐིག་འཐེན་པ། 在街道上洒布白线条图案。(2)རི་མོ་དཀར་པོ་སྐོར་སྐོར། 白圆点，白圈。圆形白色图案。

དཀར་ཐིགས། དགེ་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱ་བའང་འབྱལ་བའི་མངའ་མེའི་ཞལ་འདེབས། 好事涓滴。为慈善事业所作捐献；ལྷ་ཁང་གི་མཆོད་མེར་དཀར་ཐིགས་བཏུབ་པ། 向庙里神灯添油。

དཀར་དུས། དཔྱིད་དུས་དཀར་ཆུ་བཟང་སྐྱབས། 乳季，乳品旺季。夏季乳品旺盛时；ཆར་ཆུ་འབེལ་པོ་ཕྱུང་བས་དཀར་དུས་བཟང་། 雨水充足，乳品旺季。

དཀར་མདངས། ཚོས་གཞི་དཀར་པོའི་མདངས། 白光。白色的光泽或光辉；མཚན་མོའི་ཟླ་བ་དཀར་མདངས་ཅན། 皎洁的夜月。

དཀར་མདོག་ཅན། (ཨཱཌ) དངུལ། 白光者。银子的异名。

དཀར་འཇོམ། (1)ཆུ་དང་ཉ་སྐྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་ནུབ་ནད་བཅོས་ཐབས་ཤེས། 盐姜祛风法。藏医对风疾疗法之一。(2)རྒྱ་མེད་ཀྱིས་འཁེལ་བྱས་པ་རྣམས་མཐའ་གསལ་ཕྱུང་སྟེ་དཀར་འདོན་ཅིང་པ། 平反，昭雪。无罪被人加罪者，真相大白予以平反。

དཀར་ཕྲེན། (ཨཱཌ) (1)ཟླ་བ། 月亮的异名。(2)ཁྱབ་འཇུག 遍人天的异名。

དཀར་སྐྱེད་པ། འབྲོག་ཁུལ་དུ་ཕྱེན་ནས་མང་ཐུང་གི་ཁལ་སྐྱེད་མཁན། 敛乳者。牧区征收乳品税的人。

དཀར་སྡེར། དཀར་ཕལ་ལས་གྱ་གྱ་ཀ་ལས་བཟོས་པའི་སྡེར་མ། 瓷盘子，瓷碟子。

དཀར་ནག (1)ཁ་དོག་དཀར་ནག 黑白色；དཀར་ནག་འདྲེས་མ། 黑白混杂。དཀར་ནག་མཚམས་གསལ། 黑白分明。(2)དགེ་སྡིག་གམ་བདེན་རྫུན། 善恶，是非黑白；དཀར་ནག་ཕྱིན་ཅི་བྱེད་པ། 颠倒黑白。དཀར་ནག་ཤན་འབྱེད། 分别是非。དཀར་ནག་ཚོལ་སྡུག 颠倒黑白。དཀར་ནག་བདག་འདེད། 明辨是非。ཁ་དོ་མ་ལས་དཀར། ཁོག་ཆོད་མ་ལས་ནག 出言白于乳，存心黑于刺。喻同“口蜜腹剑”。

དཀར་ནག་ཁ་གསུམ། (1)ཆོས་གཞི་དཀར་ནག་ཁ་གསུམ། 白黑杂三种颜色。(2)སྡུར་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ནང་ཆད་པ་སྟེ་ཡང་དུ་གཏོང་བའི་རིམ་པ་དང་འབྲེལ་ཐ་གསུམ་མམ། སྟེ་ཡང་བར་གསུམ། 大中小、轻重中三等。西藏古代法典中所说治罪的轻重等级，སྡིག་རྒྱས་དཀར་ནག་ཁ་གསུམ་ལ་གཞིགས་ནས་ཆད་པ་དཀར་ནག་ཁ་གསུམ་གཏོང་བ། 根据所犯大中小罪，分别轻重中三等论处。

དཀར་ནག་ཤག་སྐྱེལ་ཁ། ར་ཕྱག་དང་འབྲི་གཡག་གི་སྐྱེས་ཐོ། 牛羊清册。牲畜登记簿。

དཀར་ནག་མཚམས། ཀུ་མ་གཡས་ནས་གཡོན་བར་ཐིག་གིས་སྦྱལ་བའི་བར་རམ་དཀྱིལ་གྱི་གནས་དེད། 黑白际。连接人体左右乳部一线的中点穴位。

དཀར་སྣང་། (1)ངོད་དཀར་ཞིའི་སྣང་བ། 白色光明。(2)དགའ་སེམས། 喜爱，热爱。喜悦的心情。

དཀར་བོ། ❶名词。(1)ཕྱུགས་ཀྱི་ཉོན་ནད་འགོག་རྫས། 牛疫苗。预防牛瘟的血浆。(2)སྐར་བ་རྟེར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས། 太白。藏历二十七值日会合神之一。(3)(མཚན) 1、ས་སྦྲུལ་ལོ། 己巳年、土蛇年的异名。2、གསེར་པ་སངས། 金曜的异名。 ❷形容词。(1)ཁ་བ་ལྟ་བུའི་མདོག 白，白的。象雪的颜色：རྟ་དཀར། 白马。པད་དཀར། 白莲。གོས་དཀར། 白衣。(2)དགེ་བ་དང་། བདེན་པ་དང་། རྣག་རྟེན་མེད་པ། 善良，有理的，无罪的，ལས་དཀར་བོ། 善业。བསམ་པ་དཀར་བོ། 好心肠。མི་དཀར་བོར་ཁྱེ་མེད་ནག་བོ་མ་སྐྱོན། 不得诬陷好人。དཀར་བོ་དཀར་སར་ཐོན་པ། 有理的仍归有理。意谓冤屈得伸。

དཀར་བོ་ཆོག་སྡུབ། (1)སྔོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར་ཞེང་བསིལ། ཁུ་རྟེས་བཟིལ། རྣས་བས་སྲིན་ནད་སེལ། དུག་ནད་སྡུད། ཁག་ཐུག་དང་། ཆོ་བའི་སྐྱང་ཐབས་འཇོམས། 大叶三七。五加科药用植物名。味甘而涩，性凉。功能除虫、敛病毒、消喉蛾疔毒、镇肠胃绞痛。(2)ཐང་ཁྲོམ་དཀར་བོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 白莨菪的别名。

དཀར་བོ་ཆོག་སྡུབ་དམར་བ། དུག་སྡུད་གཟུན་སྲིན་འཇོམས་ཞེས་པ་ཁཡར་ཐག་ལ་སྐྱེ་བ་རྩ་བ་རྟིང་མ་གཞོན་ཅུའི་དཔྱིམས་ཏན་དེ་ཤིན། 珠儿参。药用植物名。生岩山上，地下茎如芜菁幼苗之根。敛毒杀虫。

དཀར་བོ་དྲང་སྐྱོང་། ཀླུ་ཆེན་བཅུད་ཀྱི་གསེས་ཤེག 大白护贝龙王。即八大龙王中之护贝龙王。

དཀར་བོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས། ཐུན་གོས་ཀྱི་ཆོགས་ལས་སྐྱེ་རྣམ་བྱང་གི་ཆོས་དགར་བོ་དང་པོ་མཐོང་བའི་ལས་སྐྱེ་གཞི་དམན་ས་བཅུད་ཅུའི་ཐེག 白净见地，干慧地。初见白净善法的道位，即声闻资粮道，是小乘八地之一。

དཀར་བོ་རྣམ་གསུམ། ས་སྐྱ་གོང་མ་ལྟའི་ནང་ནས། ཀུན་དགའ་སྙིང་བོ་དང་། བསོད་ནམས་རྩེ་མོ། ཀུན་མཁྱེན་པ་རྒྱལ་མཚན་གསུམ་སྐྱེ་དེ་དག་གིས་དགེ་བསྙེན་ཀྱི་སྡོམ་པ་ལས་རབ་བྱུང་གི་སྡོམ་པ་མ་བཞེས་པར་རས་དཀར་གྱོན་པས་མིང་དེ་ལྟར་གྲགས། 白衣三祖。萨迦五祖中，衮噶凝波、顶南则摩和札巴坚赞三人，仅受居士戒，而未受出家戒，着白衣，故名。

དཀར་བོ་བྱོགས་བརྒྱད། ས་ག་ཟླ་བའི་སྐྱང་གནས་སྐྱང་རྩལ་ཀྱི་ཁྲད་པར་ཞེག 八分斋。藏历四月守持禁语、饥行的斋戒。

དཀར་བོ་ཐལ་རྒྱབ། རྡོ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་དབྱིབས་སྐྱལ་བའི་རྒྱབ་ཀྱི་འབྱམ་པ་དང་འདྲ་བ་ཞེག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་བསིལ། ཁུ་རྟེས་བཟིལ། རྣས་བས་རྲས་པ་ཆག་པ་སྐྱོར། ཆུ་ཤེར་འཕྱལ་འདེན་ཟེད། 钟乳石。状如蛤蟆背疮之石灰岩沉积物。味甘而涩，性凉。功能接骨、收敛和祛除黄水。

དཀར་བོའི་ཆོས་བཞི། སྡིག་ཁམ་གྱ་ན་བཞད་ཁུང་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་ཤེས་བཞེན་དུ་རྟེན་མི་སྐྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་ཁམོ་སྐྱ་མེད་པར་བསམ་པ་དང་བོར་ཁནས་པ། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྐྱོན་བཤེ་ཤེས་ཀྱི་ཐབས་ཀྱིས་ཤེས་ཤིང་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ནས་ཀྱི་བསྒྲུབས་པ་བརྟེན་པ། 四白净法，四善法：不为保命，或为戏谑，故说妄语；存心正直，于诸有情，无诳无诳；于诸有情，作导师想，如实赞叹，摄引弟子，向往菩提，不趋小乘。

དཀར་ཆོའི་ལས་འབྲེལ། ཆོས་སམ་ལས་དགེ་བ་གསོག་པའི་ འབྲེལ་བ། 法缘，善缘。佛家中师徒关系或同修善法的关系。

དཀར་སྐྱེའི་ཚོང་འབྲས། དཀར་ཆུ་པགས་རིའ་ བཅས་ཀྱི་ ཡོང་ འབབ། 畜产品。乳类及皮毛等畜牧业产品。

དཀར་སྐྱ། ཉ་མ་དང་ཞོ་སོགས་ བླུག་སྟོའ། 盛乳器。盛乳酪的坛、罐、盆、桶等。

དཀར་སྐང་། མང་པུར་སོགས་སྐང་མཁན། 讨乳乞丐。乞讨乳制品者。

དཀར་ སྐྱ། སྟོན་ ཆེན་ སྐབས་ བཤམ་ ཆུའི་ སྐུམ་ བཟེགས་ཁ་ཟས། 油炸面点。藏俗举行庆祝典礼时陈设、散发的油炸果子等。

དཀར་ཕེབས། ཐོག་གཅིག་ལ་ མ་གཏོགས་རྟེག་ པ་མེད་ལ་ཐོག་ཙོང་ བའི་ཁང་པ། 檐下走廊。

དཀར་ཕྱེ། འབྲོག་བས་ལྷ་ལ་ འབུལ་ཆུའི་ མང་པུར་ ཉ་ཞོ་ སོགས་ གསར་ པ། 乳新。牧民最先用作供神的新产乳制品。

དཀར་ཐྱོགས། (1)དགེ་ བའི་ ཐྱོགས། 善品，好事，造福的行为。 (2)ཡར་ཇའི་ཆོས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་ཟླ་བའི་དཀར་ཆ་ཡར་འཕེལ་ བའི་ དུས། 上弦时。阴历每月自初一至十五日间月亮白分增长时： དཀར་ཐྱོགས་ ཀྱི་ཀུལ་ཆོས་ དགེ་བར་བྱིས། 写于上弦月吉日。

དཀར་ཐྱོགས་ཀྱི་ལྷ། ཆོས་ལ་དགའ་བའི་ ཉཻག་རྟེན་བའི་ལྷ་རྣམས། 善神，护法神。维护佛教的世间天神。

དཀར་བ། ● དགའ་བ། 心爱，喜爱。忠诚地对待： མེས་ཆུལ་ལ་ཐྱོ་ དཀར་བ། 忠于祖国。 ཆོས་ལ་དཀར་བ། 喜好佛法。 ❷མདོག་ དཀར་ པོ་དང་ཉ།

དཀར་ཐྱག་བ། (1)ཁང་བར་ ས་དཀར་ ཐྱག་པ། 粉刷，涂白土。用白土浆粉刷房屋。 (2)གཅོང་མ་ལ་མར་ཁུ་ བྱུག་པ། 涂抹酥油。在供神的朵马上涂抹融酥。

དཀར་འབྱམས། དཀར་ པོས་ཆུ་ ཆེར་ ཁྱབ་པ། 一片白色，白色笼罩： ས་ གཞི་ ཀུན་ ཐྱག་ པས་ དཀར་འབྱམས་ས་ ཁྱབ་འདུག 白雾笼罩大地。

དཀར་ཐེ། (1)མནའ་ ཐྱེལ་མཁན། 发誓者。 (2)ཐུགཿ་ བའི་ཚེ། 亲人，心爱的人，知心朋友。

དཀར་ཉིག། (1)དཀར་ པོའི་ ཚོག་ཐྱོགས། 非白色。(2)སྡིག་པ། 恶，罪恶，不善： རྣམ་པ་ ཀུན་ དུ་དཀར་ཉིན་ལས་ དེ་ ཐྱོང་ས། 要完全戒除不善！

དཀར་ཚེ། མཆོད་ཚེ། 神灯，佛灯。供在神前的灯火。

དཀར་ཚེ་བསྐྱོ་ཞུ། ཕྱང་ པོ་ འདོན་བའི་ ཐྲ་ རྟེན་ མཆོད་ཐྲེན་ དང་བསྐྱ་ རྟེན་ འབྱལ་ ཐྱོལ། 供灯回向。藏俗出殡前一日，亲友为死者燃灯供神祈祷超度。

དཀར་ཅོ། མདོག་དཀར་ པོ་དང་འདྲ།

དཀར་ ཅོ་ཆོས་ གཅིག་ ཚ། ལྷ་ དབང་ ཕྱག་གི་ བཙུན་མོ་ཁྲི་ཁ 大自在天妃。

དཀར་ཅོ་ཀྱི་འབག་ ཕྱག་གི་ཚིད་པ་ འབག་ནས་ ཐྱུང་དུ་འཆི་བའི་འཚེས་ནད་ཅིག 羊喉蛾。绵羊咽喉阻塞的一种绝症。

དཀར་དམར། ཁ་དོག་དཀར་ པོ་དང་དམར་ པོ། 红白色。红中带白。

དཀར་གཙང་། མདོག་དཀར་ པོ་དྭི་མ་མེད་པ། 洁白，纯白无垢： ཁ་བཏགས་དཀར་གཙང་། 洁白的哈达。གོན་པ་དཀར་གཙང་། 鲜洁衣服。

དཀར་ཆུ། (1)ཆོན་ཆུ་ དཀར་ པོ། 白漆。白色油漆。 (2)ཁང་ པ་ སོགས་ ལ་ ཆུ་ བྱུག་ ཆུའི་ ས་ དཀར་ཏེ། རོ་མངར་བཟོ། ནུས་པས་ཀ་ཅུས་ལ་

ཞེན་པའི་ནད་ལ་གོག་པར་རུས། 白土。粉刷墙壁的一种陶土。味甘涩，入药能治附着骨肉诸病。(3)གནག་ཕྱུགས་ལ་ཆོ་ནད་ དང་ ཉོན་ནད་ ཚག་སྐབས་ནད་ཚག་ ཟིན་པའི་ ཕྱུགས་ཀ་ ཆུང་ ཞེག་གི་ བྱག་དང་། ངེ་ཅོང་ཀྱི་ཁྲག་མཉམ་དུ་བསྲེས་ཏེ་ ནད་མ་ཚག་པའི་ གནག་ ཕྱུགས་ རྣམས་ནད་ ཡང་བ་ དང་། ཐང་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་ སྐྱིན་ཆུའི་ འགོག་ རྒྱེན་ཞེག 兔化抗毒饮。牛染肺炎及瘟疫时，混合染病的幼牛血与山兔血，使未病牛类饮用即可减轻疫情或免疫。(4)གཅོང་མ་ལ་ བྱག་ཆུའི་ མར་ ཁྱེ། 融酥。涂在祭品食子表面的未染色的液体酥油。

དཀར་སྐྱེལ། ཤར་རྩེལ་དང་འདྲ།

དཀར་སྐྱེལ་པ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་གཅོང་ སྤྱིལ་ དཀར་ ཚལ་ ཀོ་ན་བདག་ པོ་ཆུག་ མཁན། 碗盏管理员。举行盛大宴会时专门管理碗盏者。

དཀར་བཆོག་ལས། ཁལ་ཕྱུགས་ཀྱི་ཐལ་ངོག་དུ་ཆུག་ཐུའི་ཅེ་སྟམ་ཀྱི་ཆུབ་ཁྱེན་ཡིང་བའི་ཁྲིམས་ཤིག 驮鞯。以粗毯子等毛织物缝制的衬于驮鞍下的褥垫。

དཀར་མཛེས། (1)ཁ་ མདོག་ དཀར་ ཞེང་མཛེས་ པ། 白皙，白净美丽。(2)རྫོང་ཞེག ཐུར་ཅོར་ ཁོག་ ཁྱའི་ རང་ གཞས་ དུ་ ཁྱ་ སེ་ ཁྲེན་ ཞེང་ ཆེན་ ཁོངས་དཀར་ མཛེས་ བོད་རིགས་རང་ སྤྱིང་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ཐུང་ངོས་དང་ཉག་ཆུའི་ སྟོད་ཆུད་དུ་ ཡོད། 甘孜。县名，原朵甘斯霍尔五区之一，在今四川省甘孜藏族自治州北部、雅砻江上游。

དཀར་མཛེས་བོད་ཁིག་རང་སྐྱོང་ཁུལ། སེ་ཁྲེན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་ཆུབ་ཆུད་དུ་ ཡོད། ༡༩༥༠ ལའི་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་ ཤེས་ ཁམས་ ཞེང་ ཆེན་ བོད་ རིགས་ རང་ སྤྱིང་ སྐྱོང་ བཙུགས་ ཤེང་། ༡༩༥༥ ལོར་ དཀར་ མཛེས་ བོད་ རིགས་ རང་ སྤྱིང་ སྐྱོང་ ཁུལ་དུ་ བཙུགས། དེའི་ ཁོངས་སུ་ དར་ མདོ་ དང་། བཀའ་ འགོ། དཀར་ མཛེས། ཉག་ རོང་། སྐར་ཤུལ། གཞེར་ཐང། ཕུར་ ཟམ། རོང་ བྱག ཅ་ཆུད་ རྒྱས། ཉག་ ཆུ། རྟ་ཆུ། ཞེ་ གང་། ཕུག་ ཁྲེང་། ལངས་པ། ལ་ཐང་ ཐང་། རྩེ་ རོང་ བཅས་ རྩོང་ བཅོ་ བཅུད་ ཡོད། རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ མི་ དམངས་ སྡེད་ གཞུང་ དེ་ དང་ མདོ་ ལ་ ཡོད། 甘孜藏族自治州。地处四川省西部，1950 年 12 月 25 日建立西康省藏族自治区，1955 年改为甘孜藏族自治州。辖康定、炉霍、甘孜、新龙、白玉、德格、石渠、色达、泸定、丹巴、九龙、雅江、道孚、理塘、乡城、稻城、巴塘、得荣等十八县。自治州人民政府驻康定。

དཀར་ཐེབ་ཆོག (མངོན) ནུ་མ། 持白。乳房的异名。

དཀར་ཐེབ་མ་ལ། མེ་ཁྲེན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་ མཛེས་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་གྱི་ རྩེ་ རོང་ རྩོང་ གི་ ལ་ཞེག 嘎绒拉。四川省甘孜藏族自治州得荣县一山口名。

དཀར་ཆོད། ནོ་མ། 乳汁。牲畜的乳汁。

དཀར་ཐལ། དཀར་ཁྲ། 花白。白而有杂色斑纹：ཁ་ཁྲོང་དཀར་ཐལ། 花白牛。

དཀར་ཟས། ཤ་རིགས་མ་འདྲེས་པའི་ཐས། 素食。非腥荤的食品。

དཀར་ཟླ། (1)ཟླ་དཀར། 吉祥月。(2)ཀོང་ཟླ་ ལྷ་ པ། 藏历五月。

དཀར་ཟེར། (མངོན) སྐེན་ཐུ་ཚེ་ཁྲིར། 白光。萤的异名。

དཀར་ཞེལ། དཀར་ཐའི་ཞེལ་ཀོ། 瓷器，陶瓷，瓷碗：དཀར་ཞེལ་ཆ་གཉིག 一对瓷碗。དཀར་ཞེལ་རྙིང་མ། 古瓷。

དཀར་ཞེལ་སྨོ་སྐྱ། དཀར་ཞེལ་ལ་ཐུག་ཐའི་ སྐྱ། 瓷釉。瓷器釉子。

དཀར་ཞོལ་ཁྱ་ཧིང་། ཐུར་ བོད་ ཀྱི་ ཆུ་ དབོན་

སོག་ལ་ཇ་སོག་འཇེན་སྟེང་ཀྱི་དཀར་ཕལ་ཡུ་བ་རྐང་པ་ཞིག 高脚碗。原西藏上层盛茶等所用瓷碗，底高约寸许，插入碗托内。

དཀར་གཡའ། གཡའ་དཀར་ཀྱི་རི། 防锈锡。涂于金属器皿表面的不锈锡合金：ཟངས་ལ་དཀར་གཡའ་གཏོང་བ། 在红铜水缸内涂上防锈锡。

དཀར་གཡེང་། (རྣོ) བཟང་ངན་དཀྲི་འཁྲིད། 分辨善恶。

དཀར་རྡ། ཁང་པ་སོག་ལ་བྱག་རྩྭི་ས་དཀར། 垩土，白土。粉刷墙壁之白土。

དཀར་རིགས། མར་ཐུང་ངེ་ཚོ་སོག་ས། 乳制品，奶制品。酥油、酪浆等畜产品。

དཀར་རྩ། (1)དཀར་པོ། 白色。(2)ལུག་གི་ཁྱུ། 羊群，绵羊群。

དཀར་ལ་ཐུ་མཚོ། མཚོ་ཁེག མཚོ་རྩོན་ཁེང་ཆེན་ཁོངས་མགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཆ་སྟེང་རྩེང་ཨོད། 尕拉拉措。湖名。在青海省果洛藏族自治州玛多县境内。

དཀར་ལམ་ཆེ། ཁ་དོག་ཤིན་དུ་དཀར་བའི་ཚུལ། 白光皎皎，光明皎洁：ཟླ་ཟེར་ཁེག་པའི་གངས་རི་དཀར་ལམ་ཆེ་གསལ། 月照雪山，白光皑皑。

དཀར་ལས། (1)དགེ་བའི་བྱ་བ། 白业，善业。(2)ངེ་ཚེ་མར་ཐུང་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ། 乳品加工工作。

དཀར་ལོང་། མིག་འབྲས་སྐྱ་རིབ་ཀྱིས་བསྒྲིབས་པའི་ལོང་བ། 白瞳，白盲。瞳仁为白翳所蔽者。

དཀར་ཤ། (1)ནས་ཀྱི་ཅྭ་བག་ཅིག 白皮青稞。(2)ཀ་མོང་དཀར་པོ། 白蘑菇。

དཀར་ཤལ་དམར་ཤལ། ཐུར་བོད་ཀྱི་ཕྱུ་ཕྱམ་ཚའི་གཟབ་རྒྱན་ཅྭ་བག་ཅིག 红白项链。贵族妇女着盛装时所戴珊瑚链和璁玉链，挂于项前，垂胸至膝。

དཀར་ཤོལ། མདོག་དཀར་བའི་ཆ་ཤས། 白色成分。白色的深浅程度：དཀར་ཤས་ཆེ་བ། 很白。དཀར་ཤས་ཆུང་ཙམ་དང་ལྡན་པ། 略带白色。

དཀར་སྒྲབས། དཀར་ཡོལ་འཇུག་སྟོང་། 碗套。包装瓷碗的外套。

དཀར་ཤེ། མོ་ཕྱུག་བོག་མར་བཏང་བའི་བོད་བཅབ་མར་ཕྱུར། 乳品租。将母畜租给牧民，年终收取乳酪酥油等乳制品作为租税。

དཀར་བཤལ། བཤལ་རིམས་རྣག་དཀར་བོ་ཅན། 白痢。泻泄脓水的痢疾。

དཀར་སངས། དཀར་བོ་དཀར་ཆུང་། 纯白，洁白。单纯白色：ལྗིད་ན་བཟའ་དཀར་སངས། 纯白天衣。རས་དཀར་སངས། 洁白的布。

དཀར་སེམས་ནག་ཐྲིབ། དགེ་སེམས་སྟོན་ཐེག་ཐུག་པ། 亏心，昧良心。

དཀར་སེར། ཁ་དོག་དཀར་བོར་སེར་བ་འདྲེས་པ། 白黄色。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངང་པ་དང་། རི་དཀས་མདོག སེར་སྐྱ་བཅས་སོ།

དཀར་སྒྲེལ། ལྷང་ལྷུག ཤུན་ལྷགས་བཤུས་ནས་བཙས་བའི་སྒྲེས་བོ། 柳条白筐。柳条剥去表皮所编背篓。

དཀར་སྒོང་། དབྱར་དུས་འབྲོག་བའི་ས་ནས་མར་ཐུང་ངེ་ཚོ་སོགས་སྒོང་བ། 募化乳品。夏季在牧区乞讨酥油奶渣等乳制品。

དཀར་གསལ། དཀར་ཞིང་གསལ་བ། 光明皎洁，又白又亮：སྟོན་ཀྱི་ཟླ་བཀྲག་དཀར་གསལ། 秋月皎洁。

དཀར་གསུམ། ཚོ་དང་། ངེ་མ། མར་ཏེ་གསུམ། 三乳品：酪、乳和酥油。

དཀར་ གསུམ་ མངར་ གསུམ། ངེ་ ཚོ་ མར་ གསུམ་སྟེ་དཀར་གསུམ་དང་། ཤེལ་ཀ་རང་དང་། བྱ་རམ། ཐུང་རྩེ་སྟེ་མངར་གསུམ། 三白三甘：

乳汁、乳酪和酥油为三白；冰糖、蔗糖和蜂蜜为三甘。

དཀར་གཟུབ། ཤ་ཁྲག་མ་འདྲེས་པའི་དཀར་ཟས་ཀྱི་གཟུབ། 素烟。不掺和血肉等荤腥，单用糌粑和乳制品拌成的祭祀熏烟。

དཀར་བསོད། དབྱར་དུས་ཆ་སྤྲུལ་ལམ་གྱི་བས་འབྲོག་ཁུལ་དུ་མར་ཕྱུར་སོགས་སྦྱོང་མི་ཉེད་པའི་བསོད་སྙོམས། 募化乳品。夏季僧侣往牧区募化酥油、奶渣等乳制品的活动。

དཀྲི། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་དབྱི་མགོ། 髋骨。(2)ཉེ་བ་ནས་དབྱི་མགོའི་བར་ཀྱི་ཆ་ཤས། 小腹。胁下至髋骨间部位。(3)བྱང་མེད་ཀྱི་བྱ་སྙིད། 子宫，胎脏：དཀྲི་ན་བཞུགས་པ། 住胎。胎儿留住母体。(4)ཁོ་བའམ་གསུས་པ། 肚子。胃或腹部。

དཀྲི་ཤཉས། གསུས་པའི་སྐབས་མཚམས་ཏེ་སྐྱེ་རྒྱུ་ཀྱི་གདེ། 软腰。髋上腰下细陷处：དཀྲི་ཤཉས་སྐུ་རྣ་རགས་བཅིངས། 腰带系在软腰间。

དཀྲི་ཤཉས་ཕྱིན་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་རྩའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ང་རྒྱལ་ཀྱི་འཕྱིང་བག་བཅོམ་པ་ཏེད་ཀྱིས་དཀྲི་ཤ་རྣོངས་པའམ། སྐད་པ་ཅ་ཅང་མི་རིང་བ། 腹无凹凸。如来永伏我慢傲气，感得臀不下陷之好。佛身八十种随好之一。

དཀྲི་མཚམས། དབྱི་མགོའམ། སྐད་པའི་གདེ། 腰际。髋上腰下的软腰部分。

དཀྲི་རྒྱས་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་རྩའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྩྭ་མ་ཤུལ་ཁྱིམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་གྱུར་པ་ཏེད་ཀྱིས་དཀྲི་རྒྱམ་པ་སྟེ། དབྱིའི་རྩ་རྒྱུན་ཀྱིས་མཚོན་པའི་སྐད་པ་རྒྱམ་པ། 腰腹圆。如来弟子戒行圆净，感得腰腹圆满之好。佛身八十种随好之一。

དཀོག་ཏུལ། (རྟེང) སེ་ལྟ་བྱེད་མཁན། 密探，哨兵，秘密侦察者。

དཀོན་ཙོག དཀོན་མཆོག་གི་བདུ་རྩིང་རྩེ་དེ་རི་དཀོན་ཀྱི་བདུད་དུ་དག་ཚད་བས་ཐོ་ཚེས་ཐོ་ཚེ་མིང་མཐའ་དང་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མིང་མཐའ་

མཆོག་ཅས་བའི་མིང་གཞི་ཚ་ཡིག་དེ་ཅ་ཡིག་དུ་བསྒྱུར་ཅིང་སྔོན་འཇུག་མ་ཡིག་དོར་ནས་དེ་ལྟར་དུ་བཀོད་པ། 宝字古体。 དཀོན字旧体应作དཀོན་དུ། 按藏语语法规律，强声后加字引强声语尾，则 དཀོན་དུ 字语尾 མཆོག 的语基ཅ应为ཅ，ཅ不得有前加字ས，མཆོག 遂成为ཅོག，故 དཀོན་མཆོག 旧体字作 དཀོན་དུ་ཅོག。

དཀོན་ཙོག་བརྩེགས་པ། ཐེག་པ་ཆེན་ཕའི་མདོ་ཞེག་སྟེ་འཕགས་པ་དཀོན་ཙོག་བརྩེགས་པ་ལེའུ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནོ་ཙུ་གང་དང་། ལི་ཡུལ། ཀུ་ལས་བསྒྱུར་བ། 《宝积经》。全书四十九品，分由梵文、汉文及于阗等西域其它文字译成藏文。

དཀོན་མཆོག (1)རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་འཇིག་རྟེན་དཀོན་ཞིང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་སྟེ། བསོད་ནམས་མ་བསགས་པ་ལ་སྣང་བ་ མིན་པས་འབྱང་བ་དཀོན་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་རྩྭ་ཁ་བའི་ཚོས་ཅན་མ་ཡིན་པས་དྲི་མ་མེད་པ་དང་། རང་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པས་མཐུ་དང་ལྡན་པ་དང་། འཕྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་པ་དགེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱན་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། རྣམ་པར་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་ཅན་མ་ཡིན་པས་འགྱུར་བ་མེད་པ་ བཅས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པས་དཀོན་མཆོག་ཅེས་བྱའོ། 宝，至宝。最上稀世之珍。未积福者不得见，故是稀有；本非污浊之法，故是无垢；成就自他利益，故是有力；是众生善心之因，故是世间美饰；最胜第一超出世间；性非可变，故是不变。具此六德，称为至宝。 (2)དཀོན་མཆོག་དཔང་བརྟགས་ཀྱི་བསྒྲས་ཚིག

དཀོན་ མཆོག་ ཀུན་ འདུས། དཀོན་ མཆོག་གསུམ་པོ་གཅིག་ ཏུ་འདུས་པ་ རང་ ཉི་ ཙ་བའི་ ཐུ་ སངས། 上师。总摄三宝为一体的根本师。

དཀོན་མཆོག་ཅི་ཅ་མ་ཀོག མདོ་སྡེ་ཞེག་སྟེ། བམ་པོ་བཞི་པ། ཤེ་རྩ་བ་བཏེ་རུ་རྣ་ཀཱ་བསྒྲུབ་ཅིང་སྐད་གསར་ བཅད་ཀྱིས་བཅོས་ པ། 《大方广宝箧经》。全四卷。西藏译师热纳热奇达由梵译藏，刘宋时代求那跋陀罗由梵译汉。

དཀོན་ མཆོག་ མངོན་ ཤུགས། ཡུག་པའི་ལྷའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཤེག 宝现观。本尊修持法。

དཀོན་མཆོག་ཀུ་ལ་ལའི་གཟུངས། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་ཀུ་ལ་ལའི་གཟུངས། བཙུན་ཀ་སུ་རེ་རྒྱ་བོད། ཤེ་རྩ་བ་བཏེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་ བསྒྲུབ་པ། 《大方广总持宝光明经》。古印度论师苏任陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏，宋代法天译师由梵译汉。

དཀོན་ མཆོག་ ཁབང་ བཙུགས། མནའ་ སྐྱེལ་ བའི་ ཆིག 三宝作证。发誓以表明心迹时的常用口头语。

དཀོན་མཆོག་སྤྲིན། གུ་མི་ཁམ་སྡུ་རུས་ བོད་ཀྱི་ཡིག་སྒྲིལ་བཀོད་ནས་ཐོག་མར་ བོད་ཏུ་ བསྒྲུབ་པའི་ མདོ་སྡེ་ ཞེག 《宝云经》，《佛说除盖障菩萨所问经》。土弥·桑布札创制藏文后最初由梵译藏的佛经名。

དཀོན་མཆོག་ཚོ་ཁང་། རྟེན་གསུམ་གནས་ཡུལ་གཙུག་ལག་ཁང་། 三宝殿。经堂，佛寺。

དཀོན་ མཆོག་ འཇུང་ གནས། སྙིང་ རྗེ་ དང་ སྟོང་ཉིད། 悲心和空性。

དཀོན་ མཆོག་ བཞི། བླ་ མ་དང་ དཀོན་ མཆོག་ གསུམ་ བཅས་ བཞི། 四宝。上师和三宝一并计数，共为四宝。

དཀོན་མཆོག་བཞེ་བ། བླ་མ། 上师。

དཀོན་མཆོག་གསུམ། (1)སངས་ རྒྱས་ དང་། ཆོས། དགེ་འདུན་ཏེ་ གསུམ། 三宝：佛、法、

僧。(2)མཐའ་རྒྱལ་བའི་ཚིག 三宝作证。发誓以表明心迹时常用的口头语。

དཀོར་གཅེར། སྐུ་གཤུང་ཐུགས་རྟེན་བདག་གཉེར་ཅིང་མཁན། 香灯师，庙祝。寺庙中管理佛像、经、塔的人：མགོ་ཆོག་གིས་ཁ་དོང་ལ། ཕྱི་དཀོན་གཉེར་ཐོས་བདུངས། 头受钢盔压，神听庙祝嫩。意谓物物相制。

དཀོན་ཏོར། དཀོན་པའི་དོར་རྫས། 珍贵财物，稀有财物。

དཀོན་ཆ། དཀོན་པོ་དང་འདྲ།

དཀོན་ཙམ། རྟེད་དགའ་བ། 形容词。稀少，珍贵。不易得到的：དཀོན་ པོ་ཁེན་པའི་རིན་ཆེན་རིན་ཙོང་ཆེ། 稀有之宝，价值昂贵。ཆུ་ཁྲལ་ལ་ཆུ་དཀོན། 产地缺产品。ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པའི་མི་དེ་དཀོན། 全能的人少有。ཚེ་སྐབས་ཤེད་ཀུ་དཀོན། 机会很少。

དཀོན་ཕྱི། སྣོད་ཆུང་ཞིག 小器皿，小容器。

དཀོན་ཚོ། དཀོན་པོ་དང་འདྲ།

དཀོན་ཚེད། འཕེལ་དཀོན། 多与少，缺少和富足：ཁ་ཟའ་བཏུང་དཀོན་མེད་ཀ་འདྲ་འདུག 物品丰绌如何？ཏུ་རོང་དཀོན་མེད། 财物丰绌。

དཀོར། 名词。(1)རོང་སྦྱིའི་མིང་། 财物，财富，货物。(2)དད་པའི་རྫས། 信财，三宝财物，庙产：དགེ་འདུན་ཕྱི་དཀོར། 僧财。

དཀོར་སྐྱེད། ཕྱ་ཁང་གི་དཀོར་གཉེར། 庙内管家。寺庙财物管理者。

དཀོར་ཚ། རོང་རྫས་ཀྱི་སྡུ་མིང་། 货财。财物总称。

དཀོར་གཅེར། སྡུ་སེ་རྒྱ། དགེ་འདུན་པའི་སྡུ་རྫས་དོ་དམ་ཉིད་མཁན། 僧团管家。寺庙财物管理人。

དཀོར་བདག 'རོང་ཀྱི་བདག་པོ། 财物主人，庙产管理人。

དཀོར་ཚོར། རོང་རྫས་ཀྱི། 财物，财富。

དཀོར་པ། དཀོར་རྫས་བདག་གཉེར་ཉིད་མཁན། 名词。司库，庙产管理人。

དཀོར་ཐུ། (1)དགེ་འདུན་པ་སོགས་ཀྱི་རོང་རྫས་བདག་པོ་ཉིད་ མཁན། 庙产管理人。(2)ཐོས་བསམ་སྒོམ་སྐྱབ་སོགས་མི་ཉིད་ བར་དཀོར་ཁོ་རའི་ཆེད་དུ་གོང་ཆོག་རྒྱག་ མཁན་ཀྱི་ཐ་མི་ཚིག 经忏喇嘛。不事闻思修持、专赶经忏谋求财物的喇嘛。

དཀོར་འཕྲིག (རྟོང) ཀུན་རོས་བསྐྱེངས་པ། 起心，动念。

དཀོར་སྐྱོང་། དད་པའི་དཀོར་རོང་ཞུགས་དང་མི་མཐུན་ པར་ བོངས་ཤུ་ སྐྱེད་ པའི་ སྐྱིབ་པ་ སྐྱོང་བར་ཉེད་པ། 净治信财罪障。消除非分享受信财所积罪障。

དཀོར་ཤེ། དཀོར་རོང་ལ་བོངས་སྐྱེད་པའི་མི། 受用三宝财物者。

དཀོར་ཚོག ཀཁན་ ཀྱིས་ དད་ ཞུལ་ རོང་ རྫས་ བོངས་སྐྱེད་དགས་པའི་རྣམ་སྨིན་འཁོར་བ། 信财报应。佛教徒认为过分受用他人布施或供养的财物所引起的不良报应。

དཀོར་མཛོད། རོང་ཀྱི་བང་མཛོད། 库，府库，仓库。

དཀོར་ཐུ། དད་པས་ཞུལ་ བའི་ རོང་ རྫས་ བོངས་ སྐྱེད་པ། 享用三宝财物，享受寺庙财产。

དཀོར་ཐེས། ཤི་ཁས་ཀྱི་དོན་དུ་ཞུལ་བའི་ཐེས། 荐亡祈福斋。为死者超荐、生者祈福而修建佛事所设饮食。

དཀོར་སྐྱང་། (1)རོང་རྫས་སྐྱང་མཁན། 财物保管人。(2)རོང་སྐྱང་སྐྱང་མ། 护法神。

དཀོས་ཁག་པ། (རྟོང) ཉམ་ཐག་པ། 苦难，艰苦，贫困。

དཀྱིལ། དབུས་དང་ཉེ་བ། 名词。中部，中央。中心，ཟླ་དཀྱིལ། 中旬，月中。ཉིན་དཀྱིལ།

水中央。གྲོང་ཁྱེར་གྱི་དཀྱིལ། 市中心。མཚན་དཀྱིལ། 半夜，中宵。མི་ཚོགས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་སྒྲག་གསང་མཐེན་པོ་སྒྲོག་པ། 在人群中高声呼喊。གཙོལ་བ་སྙིང་ཁོང་དུས་པའི་དཀྱིལ་ནས་བཏབ། 衷心祈祷。

དཀྱིལ་ཀྲོང་། དཔྱས་ཀོང་ཀོང་། 中部洼陷：དཀྱིལ་ཀྲོང་གི་ལམ་ལ་འགྲོ་དཀའ། 在坑坑洼洼的道上难于通行。

དཀྱིལ་ཀྱང་། སྐྱེལ་ཀྱང་དང་འདྲ།

དཀྱིལ་ཁང་། དཀྱིལ་གྱི་ཁང་པ། 正屋，正房。位居中央的房屋。

དཀྱིལ་འཁོར། (1)དཀྱིཨས་སྐོར་མོ། 圆环，圆盘，轮；ཉི་ཟླའི་དཀྱིལ་འཁོར། 日轮和月轮。སའི་དཀྱིལ་འཁོར། 地轮，寰球。དཀྱིལ་འཁོར་གང་པ། 圆月。阴历十五日的月亮。(2)ཚ་ཤས་ཙམ་སུ་ཚང་བའི་ཚོགས་པ། 全副，整体。各部分的总和：ཞལ་ངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། 面庞。དམ་ཕྱེད་རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། 深更半夜。སྐུའི་དཀྱིལ་འཁོར། 贵体。གཡུལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། 兵团。རྩོད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར། 辩论会。དགའ་སྟོན་དཀྱིལ་འཁོར། 宴会。(3)གཟའ་སྐས་ཀྱིན་ཆས་ཤེས་གསུམ་གྱི་ཞག་དང་ཟླ་བ་དང་ལོའི་རྒྱུ་ཚེངས་དང་ཚེ་དེས་བརྒྱས་ཏེ་འཁོར་བའི་ཚེ་ངང་ངའི་ཞག་ཟླ་ལོའི་རྩུ་ཞའི་ཚེངས་སྐྱོད་དེས་བཤད་པའི་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 周期，诸曜的年月日，无论按太阳日、太阴日或宫日计算，都有其平行度。从第一个年月日起，轮转若干次后，其平行度都会重新回到没有盈缺的整数，这种时间的数值叫做周期(即某天体再度回到某一相对位置所需的时间为该天体的恒星周期)。(4)〈མཆོད〉 སྤྱན་གྱི་དེ་ཉིད་བཅུའི་ཀུས་ཤེག ཁྱོན་བོ་ལ་འཁོར་གྱི་རོལ་བས་མཛེས་པར་བསྐོར་བ་སྟེ་གཙོ་བོ་ངང་བྱང་ཕྱོགས་ལ་ལས་ལམ་འབྱས་བྱ་དང་བཅས་པའི་འཁོར་གྱིས་ བསྐོར་བའི་ཡི་དམ་ལྷའི་ཚོ་བྱང་ཀྱི་བཀོད་པ་ཡིན་ཞེང། དེ་ལ་ཞེང་ཁམས་ ཀྱང་ཟེར། 坛城，道场，轮圆具足。梵音译作曼荼罗，亦译曼孥。密乘本尊及其眷众聚集的场合。本智以为主尊，道果功德以为眷众，眷众环绕本尊游戏庄严，称为轮圆，ཡི་དམ་ དཀྱིལ་ འཁོར། 本尊坛场。དཀྱིལ་འཁོར་གྱ་བཞི་པ། 方形曼荼罗。

དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག དཀྱིལ་ འཁོར་ རྒྱལ་མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསྟན་ཚིག

དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན། བཅྱིད་པའི་ཏིང་འཛིན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཅུ། གཙོ་བོ་ ཡབ་ཡུམ་ གྱི་བྱང་ སེམས་ ཁས་ བླངས་པའི་ དཀྱིལ་འཁོར་བའི་ལྷ་ རྫོགས་ ནས་ངང་ གནས་ སུ་ བཀོད་པ་ ནི་དཀྱིལ་ འཁོར་ ལ་ དགོད་ བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ ཡོངས་སུ་ རྫོགས་ པས་ དཀྱིལ་ འཁོར་ རྒྱལ་མཆོག 坛场上胜定，坛场最胜等持。密乘生次三等持之一。由主尊双身菩提化现坛中诸尊均已齐全，各安方位，应有尽有，故名坛场最胜。

དཀྱིལ་འཁོར་བརྒྱད་ཅུ་ཆོས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས། འཕགས་ པ་ དཀྱིལ་ འཁོར་་་ བརྒྱད་པའི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ཀུ་གང་གི་མཁན་ པོ་རྗེ་ན་ཞི་ཏ་དང་། ཤེ་སྡུ་པ་བརྩེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་ བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《狮子庄严王菩萨请问经》。古印度论师姿纳迷札与西藏译师智军由梵译藏并加校订。唐代译师那提由梵译汉。

དཀྱིལ་འཁོར་ཅན། (མཐོན) ཟླ་བ། 有轮。月亮的异名。

དཀྱིལ་འཁོར་ཚེག་ཚད། རྟུལ་ཚོན་དང་། རས་བྱིས་ཀྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་བཞེང་ཐུབ་ཆ་ཚད། 坛城尺度，曼荼罗尺度。塑造和绘制本尊坛场时所依据的比例尺寸。

དཀྱིལ་འཁོར་བསྐོག་བོ། ཀུན་ཏུ་སྤྱི་དང་ཉེ་བཀོག་གི་ལྷའི་གཙོ་བོ། 坛主，曼荼罗主尊。密宗各部的主尊。

དཀྱིལ་ འཁོར་ ཐྲིངས། གཞལ་ ཡས་ ཁང་ གི་དཀྱིལ་སྤྱི་གས། ཉེ་བའི་ཐྲི་གས། 坛城中心。道场、寺庙或神殿的主体部分。

དཀྱིལ་འཁོར་ཚོངས་དག གཏན་ ཚིགས་ དག་ ཏུ་གསང་ སྔགས་ཀྱི་ཐབས་ མཁས་ པྱད་ ཙམ་ བཞིའི་ ཁས་ གཏན་ མེད་ སུ་དག་ པ། 轮圆清净，处清净。密乘双运方便智慧四特点之一。

དཀྱིལ་ཀྲི། (1)ལྟམ་ གྱི་ རྩ་ རྟེང་ དང་ ཐྱི་ རྟེང་ བར་ ཐྱི་ རྩུབ་ ཅྱད་ གེང་ ཀྱུ་ བཞི། 植头楔子。植鞋时加在前后植头中间的方木楔。(2)གེང་ ཚས་ བཟོ་ སྒེབས་ ཀྱི་ གེང་ རྩ་ བཟ་ ཐམ་ གེང་ གཅེར། 木楔。制作木器时用以塞紧卯眼的小木片。

དཀྱིལ་རྒྱུད། ཉེ་ བའཁ། སྐད་ བའི་ རྒྱུད། 中部，中游。居于上下或首尾之间的中央地带。

དཀྱིལ་སྒོ། སྒོ་ དབས་ ཐ། 中门，正门。

དཀྱིལ་ཆོག ཅི་ དག་ ལྷའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ ཀྱི་ ལས་ བྱང་། 坛场仪轨，曼荼罗仪轨。密乘本尊坛场修学仪则。

དཀྱིལ་ཁང་། (1)གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཅི་ དག་ ལྷའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ གྱི་ ཐང་ གི། 坛城图。密乘本尊道场示意图画。(2)ཐང་ གི་ ཚ་ ཚང་ བ་ ཞེག་ གི་ དཀྱིལ་ དུ་ ཅིད་ པའི་ གཙོ་ ཐང་། 主幅。成套的若干佛像卷轴画中的主要一幅，如全套十六尊者画像中，画主尊释迦牟尼像的一幅称为主幅。

དཀྱིལ་ཁད། དབས་ ཀྱི་ ཐད། 中心，正中；ས་ ཚའི་ དཀྱིལ་ ཐད། 中心地带。ཁབ་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ ཐད། 市中心。

དཀྱིལ་ཐིག (1)རི་ མོ་ རེག་ གས་ ཀྱི་ ཉེ་ བར་ འཁྲིལ་ བའི་ ཐིག 中线。图画、广场等正中间画的一条直线。(2)དཀྱིལ་འཁོར་ གྱི་ རི་ མོ། 曼荼罗线条。构成坛城图画的各种线条。

དཀྱིལ་བྱོགས། དབུས་ ཐྱོག་ གས་ ལྷ་ བ་ ཡོད་ ས། 中央，四方之中。

དཀྱིལ་མ། དབུས་ མའམ་ བར་ མ། 名词。中间，居中者。介于两极端之间者：ཀ་ བ་ དཀྱིལ་ མ། 中心柱。ཁང་ པ་ དཀྱིལ་ མ། 中堂，堂屋。正房当中的房间。

དཀྱིལ་མཇུག ཀང་ ལག་ གི་ ཀྱང་ མོ། 中指；中趾。

དཀྱིལ་ཀུངས། དཀྱིལ་ དཀྱིལ་ ཀུང་། 中部，正中，正中间。

དཀྱིལ་ ཐབ་ཆེ་ ཐྱི་ དཀྱིལ་ དུ་ འཇུག་ བའི་ ཐབ་ ཀ། 正锅。安在炉灶中央的大号铜锅。对周围的小锅而言。

དཀྱིལ་ཀའཀ་ས། དབུས་ ནས་ ཁ་ ཀཤཀས་ པ། 对剖，对切。从正中剖开：སྨྱུག་ རྩེ་ དཀྱིལ་ ཀཤཀས་ བཏང་ བ། 对剖竹筒。དམག་ སྣ་ དཀྱིལ་ ཀཤཀས་ བཏང་ ནས་ ཕྱིན། 从军营中穿插过去。

དཀྱུ་ ཆ། རྒྱུག་ ཏུ། 赛跑之马。参加赛马的马匹。

དཀྱུ་ ཅི། ཏུ་ རྒྱུག་ པ་ ཐོབ་ ནས་ རྒྱུག་ མཁན། 名词。骑手。参加骑马比赛的人。

དཀྱུ་ བ། (ཐ་ དད་ ལ) དཀྱུས་ པ། དཀྱུ་ བ། དཀྱུས།། རྒྱུག་ ཏུ་ འཇུག་ པ། 纵驰，驰骋。催马奔驰：ཏུ་ དཀྱུ་ མཁན་ མཁས་ པས་ དཀྱུས་ པ་ འདུ། 催马奔驰似马师。ཏུ་ མཆོག་ དཀྱུས་ སུ་ འཁྲབ་ པ། 赛马。

དཀྱུ་ ཅི། (རྟེང་) ཅས་ རྩུས་ ས་ ཡ་ ཚུས་ བོ། 形容词。弯曲，歪斜。

དཀྱུ་ ས། ཏུ་ རྒྱུག་ ས་ ལས། 跑道，跑马场：མི་ འཁྲོ་ ས་ མི་ འཁྲོ། ཏུ་ དཀྱུ་ ས་ ཏུ་ དཀྱུ། 人行道上行人，跑马场上跑马。

དཀྱུས། ●དཀྱུ་ བའི་ སྐྱལ་ ཆོག ❷名词。(1)སྤིང་ དམ། གཞུང་། 纵长，径直方向：མིག་ དཀྱུས་ རིང་ བ། 双目细长。(2)རྩུ་ སྐྱེན་ གྱི་ རྩུ། 织物经

线。(3)དཔེ་ཚིའི་གཞུང་དངོས། 正文，书籍本文。对注释而言。

དགུལ་དཀར། དཀར་ཨིལ་དགུས་མ། 普通瓷器。

དགུལ་གཅིག ཀཞུང་ གཅིག་ ཐའམ་ སྐུང་ གཅིག་ ཡ། 一系列，一连串，一排，一列。

དགུལ་ཇ། རྒྱུན་ དུ་ འཐུང་ རྒྱུའི་ ཇ་སྐྱས་ཀ་ ཐལ་ ཡ། 普通茶。日常饮用的一般茶叶。

དགུལ་བཏགས། ཁ་བཏགས་དགུས་མ། 普通礼帛，普通哈达。

དགུལ་ཚག རིང་ ཚད། 长度；ཞུང་ ཡ་ དགུས་ ཐག་རིང་བོ། 狭长地带。དགུས་ ཐག་ རིང་ གྲུང་ འཚམས་པོ། 修短适度。

དགུལ་ཆོག་བཅད་ཐ། རྟ་རྒྱུག་རལ་གཞན་ལས་ ལྷག་བའི་ཁྱད་ཆོས་བརྙེན་ཡ། 赛马领先，竞赛获得第一。

དགུལ་ཐ། དགུ་བའི་འདས་ཡ།

དགུལ་བྱིར། བྱ་རམ་དགུས་མ། 普通红糖。

དགུལ་འཛོམ། འཛོལ་གདན་ སྐབ་པོ། 普通坐垫。薄而不厚的坐褥。

དགུལ་མ། ཚལ་ བའམ་ སྐྱིད་ བཀྲ། 形容词。平常，凡庸。普通的，一般的。དགུས་ ཀྱས། 一般，普通。དགུས་ ཤོག 普通纸张。ཀྲ་ གྲྭ་ དགུས་མ། 普通僧人。ཞལ་ རྩོལ་ པ་དགུས་མ། 普通劳动者。བཟའ་ བཅའ་ དགུས་མ། 家常茶饭。དགུས་ དམག 列兵，普通一兵。

དགུལ་མོ། (རྟེ) མཆོག་ལའི་མ་ སྐུང་ བོ། 迅速，疾速，敏捷。

དགུལ་ཚད། རིང་ཚད། 长度；གདན་ ཀྱི་ དགུས་ ཚད། 坐褥长度。

དགུལ་ཞེང་། འཕྲེད་ གཞུང་། 长宽，纵长与横宽。དགུས་ ཞེང་ མཉམ་ཡ། 长宽相等。

དགྱེད་ཐ། (རྟེ) གཏོང་ བ་དང་། སྦྱིན་ ཐ། 布施，施舍，散发。

དགྱེལ། རྒྱ་ཁྱོན། 名词。面积，广表，宽度；ཁོང་ ཡངས་ ཤེང་ དགྱེལ་ ཆེ་ ཐ། 胸怀开阔。སྤྱགས་ དགྱེལ་ ཆེན་ བོ། 心量宽宏。ནམ་ མཁའི་ དགྱེལ། 天空。རྒྱ་ མཚོའི་ དགྱེལ། 大海面积。

དགྱེལ་བོ་ཆེ། (1)ཆུ་ རྒྱ་ ཆེན་ པོའམ། ཆུ་ ཁོག་ ཡངས་ ཡ། 豁达大度，气量宽宏；མི་ དགྱེལ་ བོ་ ཆེ། 宽宏大量的人。(2)འཇིག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས། 世间，宇宙。

དགོང་འཁྱེག། (རྟེ) གཡོ་ སྒྱུ། 诡诈，谲诈，狡猾。

དཀྲི་སྐོར། བལ་འཁལ་ བྱེད་ ཀྱི་ འཁོར་ ཞོ། 纺毛车。

དཀྲི་ཀ། (ཡུལ) མིག་ ཕྱག་ས་ ཀྱི་ ཡས་ མཐའི་ རི་ མོ། 双眼皮。上眼皮的褶纹。

དཀྲི་འཕང་། སྒྲེན་ དཀྲི་ བྱེད་ འཁོར་ ཆུང་། 纺锤，线轴。缠绕纬线的一种织具。

དཀྲི་བ། (ཐ་དད་ཀ) དཀྲི་ས་ཡ། དཀྲི་ བ། དཀྲི་ས།། (1)འཆིང་ བ། 缠，绕，包裹，束缚；རས་ ཀྱི་ མགོ་ དཀྲི་ས་ཡ། 以布缠头。(2)གཞོག་ ལ་དང་། འགེལ་ བའམ། སྐུང་ བ། 强加，交付，栽诬；ཁག་ དཀྲི་ བ། 委过。ཁག་ ཐར་ དཀྲི་ ཆོད་ དཀྲི། 互相推诿。ནག་ དཀྲི་ བ། 归罪。འགན་ དཀྲི་ བ། 交代任务。

དཀྲི་ཤིང་། སྒུང་ ལ་ དཀྲི་ ཤའི་ ཤིང་། 线轴，绕线木棍。

དཀྲིག་ ཡ། (ཐ་དད་ཀ) དཀྲིག་ས་ཡ། དཀྲིག་ ཡ། དཀྲིག་ས།། གཏེབ་ ཐའམ། འཕྲིག་ས་ སྡུ་ འཇུག་ ལ། 遮蔽，笼罩，密布；དབྱིན་ དཀྲིག་ས་ ལ། 烟云遮蔽。ནོ་ ཆུའི་ དཀྲིག་ས་ ལ། 烟雾笼罩。ཁ་ ཆར་ དཀྲིག་ས་ ལ། 雨雪漫天。

དཀྲིག་ས། ●དཀྲིག་ ཐའི་ སྐུལ་ ཆོག ●ཁྱད་ས་གནས་ ཤིག 频波罗。一大数目名。

དཀྲིག་ས་ཆེན། ཁྱད་ས་གནས་ ཤིག 大频波罗。一大数目名。

དཀྲིགས་ཆ། དཀྲིག་པའི་འདུས་པ།

དཀྲིས། ❶དཀྲི་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)གནག་ཐུགས་ཀན་གཞོན་ཀྱི་རྟགས་མཚན་དུ་ རྩེའི་རིས་འཁོར། 角纹，牛角节纹。牛角上每年增长一道环纹可表年龄的分节。(2)ཐེམ་དང་ཧ་མདོང་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་སྡེམ་ཁྱེད་ཆིངས། 桶箍。紧束器物外表的圈套：ལྕགས་དཀྲིས། 铁箍。སྐུག་དཀྲིས། 腕箍。ཕྱེ་དཀྲིས། 绑腿。ཤེ་དཀྲིས། 围巾。ཁ་དཀྲིས། 口罩。

དཀྲིས་དམ། དཀྲིས་སོག་ཚི་ཐོག་བཏུབ་པའི་ཐམ་པ། 封口钤印。信函等物封口处的图章。

དཀྲིས་པ། དཀྲི་བའི་འདུས་པ།

དཀྲིས་མ། ཕྱི་ནས་སྐོང་བ་ མང་ པོ་ དཀྲིས་ པའི་ དངོས་པོ། 名词。包裹，物件包。包扎成件的包儿。

དཀྲུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) དཀྲུགས་པ། དཀྲུག་པ། དཀྲུགས།། (1)འཁྲུག་པར་ཁྱེད་པ་དང་སྐྱབ་པ། 搅拌，翻搅。搅动混和：ཇ་དཀྲུག་པ། 打酥油茶。ཚོ་ རིམ་ དཀྲུགས་ པ། 打乱了次序。ཤེམས་ དཀྲུག་ པ། 刺激感情。ཐད་ པ་ དཀྲུག་ དཀྲུག་ གཏོང་པ། 开动脑筋。(2)དཀྲིན་ སྐྱེར་ ཁྱེད་པ། 挑动，拨弄。引起纠纷：འབྲེལ་ལམ་ དཀྲུག་པ། 挑拨关系。ཟས་ངན་གཅིག་གིས་ ཁོག་ པའི་ སྟོང་ སྐད་དཀྲུག 一口恶食搅乱五脏六腑，一个坏人扰乱村头寨尾。(3)བསྐོར་ནས་ བཞོག་པ། 车削，车制：འཁོར་ ལོ་ བསྐོར་ ནས་ ཤིང་ ཚར་ དཀྲུག་པ། 转动机器车制木碗。❷དཀྲུག་ཏུག་ བཟོ་པ། 名词。车工。车制圆形木质和金属器物的工人。

དཀྲུག་སྐྱེད། དཀྲུག་ཁྱེད་ལག་ཆ། 搅拌器。

དཀྲུག་འཇིང་། ཚན་ཚུན་བཟེས་ཏེ་འཁྲུགས་པ། 混杂，混乱，淆乱。

དཀྲུག་ཤིང་། (1)དཀྲུག་ ཁྱེད་ ཀྱི་ ཤིང་། 搅拌棍。(2)དཁྱེན་སྐྱེར་རས་ཕྱ་ས། 谗言。挑拨离间的言词，ཚན་ཚུན་བར་དཀྲུག་ཤིང་བཏུབ་ནས་མི་ མཐུན་པར་ ཁྱེད་པ། 从中挑拨制造不和。དཁྱེན་ སྐྱེར་དཀྲུག་ཤིང་། 挑拨离间。

དཀྲུགས། དཀྲུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

དཀྲུགས་པ། དཀྲུག་པའི་འདུས་པ།

དཀྲུགས་ཡིག ཇོན་ རྗེས་ མིང་ གསུམ་ ཚན་ ཚུན་ དཀྲུགས་ཏེ་ བྱིས་པའི་ཡི་གེ། 颠倒字。依一定规律颠倒前加、后加和语基字母次序的一种密码文字。

དཀྲུམ། ཀུམ་དང་འདྲ།

དཀྲུམ་མདའ། ཀུམ་མདའ་དང་འདྲ།

དཀྲུམ་པ། (ཐ་དད་པ) དཀྲུམས་པ། དཀྲུམ་པ། དཀྲུམས།། ཆག་ཀྲུམ་གཅོང་པ། 弄碎，打缺：ཐོར་པའི་ཁ་དཀྲུམས་པ། 啃缺了木碗边缘。

དཀྲུམ་ཤག ཤག་ཀ། 猪肉。

དཀྲུམས། དཀྲུམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

དཀྲུམས་པ། དཀྲུམ་པའི་འདུས་པ།

དཀྲུལ། (རྟེང) ཐོ་མཚན་གྱི་དོག 龟头。阴茎前端部分。

དཀྲུལ་དཀྲུག ཚཆོར་སྐྱག་གི་མཇེས་ཐམས་དང་། ཁྱོབས་ཐམས། 招摇，轻浮，狂妄，神气十足：མི་མང་པའི་དབུལ་དུ་དཀྲུལ་དཀྲུག་ཁྱེད་པ། 当众招摇。

དཀྲུལ་རྒྱུན། འཁྲུག་པ་དང་ཐིང་སྐྱང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན། 麻烦，纠纷。

དཀྲུལ་གོང། མར་ཀྱི་དཁྱེའས་རིལ་མ། 酥油团。包裹成圆形的酥油团块。

དཀྲུལ་གཉན། དོན་དངོས་མིན་པའི་གཏམ།

谣言。没有事实根据的话：དཀྲི་གཏམ་སྨྲག་པ། 传播谣言。ངན་སེམས་བཅངས་ཏེ་ དཀྲི་ གཏམ་ བཏས་པ། 恶意造谣。དཀྲི་ གཏམ་ བཏས་ ནས་ དམའ་འབེབས་ཅིང་པ། 造谣诽谤。

དཀྲོག་པ། (ཐ་དད་པ) དཀྲོགས་པ། དཀྲོག་པ། དཀྲོགས།། (1)སྐྱབ་པ། 搅拌，冲打。在茶筒中冲搅：ཇ་མ་དཀྲོགས་ནས་མར་བཏོན་པ། 搅乳取酥油。ཆུ་དཀྲོགས་ནས་མར་མི་ཐོན། 搅水取不出酥油。(2)འཁྲིག་ཏུ་འཁྲུག་པ། 惊动，岔走：གཉིད་དཀྲོགས་པ། 惊醒睡眠。རྟ་དཀྲོགས་པ། 使马惊。ནགས་གནས་བྱ་རྣམས་དཀྲོགས་ནས་སྒང་ཁུག་ཏུ་འཁྲུག་པ། 打起林鸟使噪鸣。

དཀྲོགས། དཀྲོག་པའི་སྐྱལ་ཆ།

དཀྲོགས་པ། དཀྲོག་པའི་འདུས་པ།

དཀྲོགས་མ། བསྐྱབས་མ། 名词。搅拌所成之物：ཇ་དཀྲོགས་མ། 酥油茶。

དཀྲོང་བཞིད། སྐད་ཅིག་དྲན་རྫོགས་ཏེ་ རང་ཉིད་ཐོག་ཏུ་ དུ་ ལྷའི་ རྣམ་ པར་ གསལ་ འདེབས་ པ། 顿生，刹那生起。密乘行者于刹那顷自己顿然现成本尊身形的观想方法。

དཀྲོང་ཁྱེ། (1)ཐོག་ཅིང་དུའམ་ཅིག་ཅར་དང་། སྐད་ཅིག་ཏུ། 突然，忽地，刹那间：ཁོ་དེ་རིང་ དཀྲོང་ ཁྱེ་ ཕེབས་ སོང་། 他今天突然来了。(2)སྐུང་སྐུང་ཀྱི་ལྟ་བུར་གསལ། 直挺挺地：དཀྲོང་ ཁྱེ་ལངས་པ། 挺立。

དཀྲོལ་ བ། (ཐ་དད་པ) རོལ་ ཆ་ སོགས་ འབྱིད་ གཏོང་ཁྱེད་པ། 弹奏，演奏：རོལ་མོ་དཀྲོལ་བ། 奏乐。དྲིལ་བུ་དཀྲོལ་བ། 摇铃。ཕེལ་སྐྱེན་དཀྲོལ་ ཅིང་འཁར་ཌ་དུང་བ། 拍镲打锣。

དཀྲོལ་ཚགས། གཞིང་དཀྱུལ་ཟངས་ལྷགས་ སོད་ ཅིག་ཏུ་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཚོགས་ ཆུང་ངུ་ ཞིག་ ཁྱེར་ ནས་ ཕྱིན་ཏེ་ ཚོགས་ ཆེ་ཞིང་ ཐུག་ཏུ་ ཕྱིན་ ཏེ་ ཚོགས་ ཆུང་ངུ་ ཞིག་ ཁྱེར་ ནས་ ཕྱིན་

织物的纹理： སྐམ་བུ་འདིའི་བཀད་རིས་མཛེས་པོ་འདུག 这种毯褐织纹美观，

བཀའ་ས། (1)ཟས་ གཡོས་ སྒྲུང་ ཟྭད་ སའི་ ཁང་ པའམ། ཟས་ཁ་སའི་ཁང་པ། 厨房，食堂。(2)འདུག་ཐྲལ་དང་འཚོག་ས་སྒེ་མས་ས། 座次，集会处。聚会的地方。

བཀའ་ བ། (ཟ་ དད་ ལ) (1)ཀ་ ཐྱོག་ཏུ་ ཀྱེན་ དུ་ སྐྱེན་པ། 仰起，仰望。脸朝天或面向上： ལག་ པ་ཀྱེན་ དུ་ བཀན་ པ། 手向上仰。 (2)བརྡེན་ པའམ་ཀ་ཐྱོག་ཏུ་ཀྱེན་ཅི་ ཚེག་དུ་འཐེན་པ། 抵住，撬出。推开或拔起来： ཀང་པས་ རྩེག་པར་བཀན་ པ། 以足抵住墙。རྡོག་ པས་ བཀན་ པ། 以足跟抵住。སྐམ་པས་གཟེར་བཀན་པ། 用钳拔起钉子。(3)ཀས་ཅི་ལེན་པ། 抵赖，不承认：རང་གི་ལས་ འགན་བཀན་ནས་ཅ་རྩོད། 莫抵赖自己的责任！

བཀའ་གཟེང་ག་ཆ། མཁར་བའི་ལག་ ཆ་ ཐོ་བ་ ཚེག 偏头突口锤。

བཀའ་ཀར། མཁར་བའི་ལག་ཆ་ ཐོ་བ་ཚེག 偏头锤。木柄偏于一旁的锤。

བཀའ་སྐྱོང་བཀྱོར། (རྟེད) སྐུང་ སྐྱོང་། 保护，维护。

བཀའ་ལ། འགེའས་པའི་འདས་པ།

བཀའ། 名词。(1)གསུང་རྟེ་ སྐད་ཆའི་ཚེ་ས། 指示、命令、教诲的敬语： རིམ་ པ་ ཚོང་ མའི་ བཀའ། 上级命令。རྗེ་ལྟར་བཀའ་བཞག་པ་ལྟར། 按照吩咐。བཀའ་ བཞིན་ སྒྲུབ་ པ། 照办。རྒྱལ་ པོའི་བཀའ། 王命。བཀའ་བཞིན་ཉན་པ། 听命。རྒྱལ་ བའི་ བཀའ། 佛语，佛经。རྟེ་ གསུངས་ བཀའ་སྒྲུབ། 遵命照办。བཀའ་གནང་བ། 吩咐。བཀའ་བབ་པ། 下达命令。 བཀའ་ལས་ འགོངས་པ། 违背命令。(2)མིང་ ཀྱང་ འབའ་ ཞིག་ མིག་ ཐོག་ མར་ སྐྱེར་ ཏེ་ ཞི་ སའམ་ ཆ་ བརྗོད་ དུ་ འདོ་ བ། 加于某些名词前面，造成敬语： བཀའ་ ཆོས། 佛法。བཀའ་ ཡིག། 书信。བཀའ་ མོལ། 商谈。བཀའ་ སློབ། 教诲。 (3)གནའ་ རབས་ བོད་ ཀྱི་ རིགས་ ཅུས་ ཤེག 噶氏。古代西藏一氏族名。(4)བཀའ་ དང་ བསྟུན་ བཅོས་ གཏེས་ སུ་ ཕྱི་ བའི་ བཀའ་ སྟེ། བརྗོད་ བྱ་ དོན་ ལྡན་ ཕྱི་ ཆོས་ དང་ འབྲེལ་ ཞིང་། ཕྱི་ ལས་ ཁམས་ གསུམ་ ཕྱི་ ཉོན་ མོངས་ སྤྱོང་ བ། འབྲས་ བུ་ ཞེ་ པ་ སྣང་ འདུལ་ ཀྱི་ ཚན་ ཚེན་ ལྡན་ པ། རང་ གི་ བདག་ ཀྱེན་ སངས་ རྒྱས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ བྱུང་ བའི་ གསུང་ རབ། 佛经。分佛书为经论两类之经。内容合于义理，作用能断除三界烦恼，旨趣阐扬涅槃寂静功德，本源出自如来的一切佛经妙语。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ བཀའ་ ལུང་ དང་། རེས་ བསྟུན། རྗེས་ གནང་། རྗེས་ བསྟུན། རྗེས་ སྒྲངས། བསྟུན་ པ་ བཅས་ སོ།

བཀའ་བཀོད། བཀའ་ ཁྲབ་ དང་ བཀོད་ པ། 指挥，口头命令；བཀའ་ བཀོད་ ཁང་། 司令部，指挥部。 བཀའ་ བཀོད་ སྡེ་ངས་ ཆ། 司令台。 བཀའ་ བཀོད་ པ། 司令员。

བཀའ་བཀྱོད། སྡེ་གས་ མེའམ་ གཡེ་ གཡེ། 面责，呵斥，斥责；ལས་ དོན་ བྱས་ ཉེས་ ལ་ བཀའ་ བཀྱོན་ གནང་ བ། 当面指责工作中的过失。 བཀའ་ བཀྱོན་ དྲག་ པོ་ གནང་ བ། 痛斥。 བཀའ་ བཀྱོན་ མེད་ པ་ ཞུ་ རྒྱ། 请莫见怪！

བཀའ་ཁྲབ། ངག་ བཀོད། 口头指示，口头命令。

བཀའ་ཁྲི། ཁྲིམས་ ཐག་ བཅད་ པའི་ དཔྱད་ མཚམས་ ཀྱ་ མ། 判决书，裁判命令。

བཀའ་ཁྲ་ གཏན་ཚིགས། ཐུག་ གས་ གྱ་ ཆ་ དཔྱད་ མཚམས་ས། 永久判决书。长期有效的裁判命令；

བཀའ་ཁྲ་གཏན་ཚིགས་རྒྱ་མོ་ཆེ། 重要判决书。

བཀའ་ཁྲིམས། ཁྲིམས། 法律，法令； བཀའ་ཁྲིམས་གསར་དུ་བཅས། 创立新法。 བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདའ་འདེད་བྱེད། 依法追究。

བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞུ་ལེ། བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྐོ་བཅད་ཙམ་རིམ་བཀོད་དེ་བ། 法律手册。

བཀའ་ཁྲིམས་ཚོད་ལྟས། བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྐྱམས་ལོན་རས་མཐོང་ཆུང་བྱེད་པ། 狎狃法纪。熟悉法律底细，因而玩忽不以为意。

བཀའ་འཁོར། (1)བཀའ་ལ་སྐྱེ་བའི་འཁོར་གཡོག 仆人。使唤的仆役。 (2)འཁོར་ལོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་བཀའ། 命令。形容命令旋转如轮，通行无阻。

བཀའ་འཁྲིལ། གནང་བ་ཐོབ་པ། 奉准，获准。得到允许； རིམ་པ་ཚོང་མའི་བཀའ་འཁྲིལ་བ། 获得上级批准。

བཀའ་ཐྲོལ། གནང་བ་ཐོབ་པ། 获准。得到许可。

བཀའ་ཐྲོས། ཐྲོས་མོལ། 商议，讨论； ལས་དོན་འདི་བཀའ་ཐྲོས་གནང་རས་ཐག་བཅད་པ་རེད། 此事已经商议决定。

བཀའ་བླ་གས། (1)གསུང་རབ་ཀྱི་པོ་ཏི། 经卷，经函。佛目卷帙。(2)འཕྲིན་ཡིག་དང་ཕྱག་རྟེས། 书信； བཀའ་བླ་གས་གནང་རྟེན་བཅས་བསྟལ་བ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། 承赐手书，并颁厚贶，至谢。

བཀའ་མཁྱེན། སྡང་ཞོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་ནང་ཤོ་ཤོག་གནས་ཀྱི་མིང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བཀའ་ཤག་ལ་ཁུ་ཡིག་བཏུང་འབྱལ་དང་མར་བཀའ་བསྟེར་ཐུ་ཤོག་ཀྱི་འགན་འཛིན་མཁན། 噶准，噶厦传达官。原西藏噶厦一官职名，职责是向噶厦转呈文件和向下传达指示。

བཀའ་འཆོ། སྡང་ཞོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་རས་བཏང་བའི་འགོ་མཆན་ཏེ་སྐུན་ཁྲའི་འགོར་བཀོད་པའི་ཡིག་དམ་འབྲུར། 墨印顶批。原西藏噶厦在下级呈文头上所作盖有黑色官印的眉批。

བཀའ་འཆོ་དམ་དམར། སྡང་ཞོད་ས་གནས་སྡེད་གཞུང་སྐབས་དུ་ལའི་ཐུ་མའམ། སྡེད་སྐྱོང་རས་བཏང་བའི་འགོ་མཆན་ཏེ་སྐུན་ཁྲའི་འགོར་བཀོད་པའི་ཡི་གེ་མཚལ་དམ་ཅན། 朱印顶批。原西藏地方，达赖或摄政在下级呈文头上所作盖有朱红印鉴的眉批。

བཀའ་འབྱངས། དུས་འགྱངས། 缓期，延期： བཀའ་འགྱངས་གནང་སྐྱོང་ཤོད་པ་ཞུ། 请准予延期。

བཀའ་འཛུགས། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་བཀའ་རྒྱ་སྐྱངས་དང་། རྒྱུད་རྒྱ་བཞི་བོད་དུ་འགྱུར་རུ་ཅན་ཐོག་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་བརྒྱུད་བཅས་བཀུ་དང་ བཞིའམ་ བརྒྱད་ཤོད་ དོ། 《甘珠尔》，《佛说部》。由译成藏文的佛说三藏四续经典汇编而成的一部丛书。全书有一百零四或一百零八函。

བཀའ་འགྲུང་རི་ཁག མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་མཆོ་ནུབ་ སོག་རིགས་ བོད་རིགས་ ཏ་ཤག་རིགས་ དང་ སྐྱོང་ ལྡུལ་ ཐེག་ ཏུན་ རྩོང་ གི་ ལ་ ཞེག 关角牙合。青海省海西蒙族藏族哈萨克族自治州天峻县一山口名。

བཀའ་འགྲེལ། བཀའ་དོན་གསལ་བར་འབྱེད་པ། 解释意旨。

བཀའ་འཆོས་ཆོད་ཙོག རྗེའི་སྐུ་འཆི་ཞིང་ཞོ་ཤ་སྐར་དབྱལ་བ་དང་། ཚོད་ཀྱི་ཀཱཤ་མཐའ་ཞིང་ཁང་ཁྲིག་གི་ཆུབ་བརྡེག་པ། ཁྲིང་ཚོད་དུ་མི་བཏང་ཞིང་མི་བསྡུན་བཀའ་ལ་མི་གདགས་པ། ས་མཚམས་སྐུང་ཞིང་འབངས་ཀྱི་ཚལ་ཞིང་རྟ་དཀྱུས་ཀྱིས་མི་གཅད་པ། དཔའ་འདུལ་ཞིང་འབངས་སྐྱོང་བ། དགེ་བཅུ་སྐྱབ་ཅིང་མི་དགེ་བ་བཅུ་སྡོང་བ་

སྐྱེ་བོང་བཅན་ཟན་ཚམ་ཁིའི་སྐབས་ཀྱི་དུ་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་བྱ་གཞུག་གི་རིགས་ཤིག 六大政要。吐蕃王松赞干布时期施行的一类措施：包括孝养主人偿清利息；抑制豪强扶助臣仆；驯奴不充豪奴，王命不及女人；守卫边界不践民禾；制伏敌人抚育臣民；奉行十善戒十不善等六项。

བཀའ་རྒྱ། (1)གསང་བ་དང་ཁིའི་དོན། 机密，极秘密。(2)བཀའ་ཡིག་དམ་འབྱངས་མ། 令文，盖印公文。加盖官印的书面命令和指示；བཀག་སྡོམ་བཀའ་རྒྱ། 禁令。

བཀའ་རྒྱ་མ། གསང་བ་དམ་ཁིར་ཉེད་དགོས་པའི་ཡི་གེ། 秘籍，机密文书。

བཀའ་སྒྲངས། ཚོང་རིམ་ཀྱི་གསུང་བཀོད་གཞན་ལ་སྨྲག་པ། 传令。传达口头命令或旨意。

བཀའ་སྩོག་པ། (1)བཀའ་ཁྲབ་བསྒྲགས་གཏོང་བ། 宣布命令，公布命令。(2)རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་སྦྱོག་པ། 念诵佛经，讽诵佛说经典。

བཀའ་བརྒྱད་ཞེ་བཞི། འཕགས་རིམ་པ་དང་མ་དབང་ཐུགལས་འཕགས་རིམ་བཀའ་སྒཏུད། ཚག་གུ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་ པོ་ ལས་ ཚག་ གུ་ བཀའ་ བརྒྱད། དབལལ་ལྡན་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་ལས་ཀཆ་བཀའ་བརྒྱད། དབོན་སྐོམ་ཆུལ་ཁྲིམས་སྡིང་བའི་སྐྱེས་མ་ཞང་ཆལ་པ་བརྩེན་འགྱས་ཐག་ པ་ལས་ ཆལ་པ་ བཀའ་ བརྒྱད་དེ་ བཞི། 噶居四大派。由跋绒·塔玛旺丘传出的跋绒噶居；由帕竹·多吉杰波传出的帕竹噶居；由杜松钦巴传出的噶玛噶居；由祥采巴·尊珠札巴传出的采巴噶居，称为噶居四大派。

བཀའ་བརྒྱད་པ། རྒྱལ་ བ་ རྗེ་ རྣ་འཆང་ ཤེས་ཀུངས་པའི་ཀུས་ཐུགས་ཀྱི་ཀདོས་པའི་ཐུགཁ་བཅས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་འཇིན་ཨཁན་ཞེག་ཐུབ། བོད་ དུ་དེའི་ རིང་ལུགས་ སྲོལ་འཁྱིད་ཀྱག་ཆེན་ ཁྲུང་ པོ་ ཨཁམས་ པ་ ཁབ་ བརྒྱད་བརྒྱད་དང་། སྒོ་བཀ་མར་པ་ནས་བརྒྱད་པ་ལ་དུཁས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ཟེར། དུཁས་ པོ་ལའང་ ནང་ཁུལས་ཁྱེ་ན་ཀཆ་དང་། ཚལ་པ། འབའ་རོམ། ཐག་ཀྱུ་བཅས་བཞི། ཐག་ཀྱུ་ལ་ཡང་འཁྲི་ཀྱང་དང་། སྒྲག་ཁུང་། འབྲུག་པ། ཀཁག་ཁས་བཅང་། ཁྲི་ཕུ། ཤུག་ཁས་པ། ཡེལ་པ། སྐར་ཚང་རྣམས་སོ་སོར་ཁྱེ་ཡོད། 噶居派。旧译迦举派。“噶”译佛语，“居”译传承；传承金刚持佛亲口所授密咒教义的佛教徒，是藏传佛教派系之一。此在西藏分为两大支系，由琼波克珠传出者，名香巴噶居派；由玛尔巴译师传出者，名塔波噶居派。塔波噶居后又发展出噶玛噶居、采巴噶居、跋绒噶居、帕竹噶居四大派系。其中帕竹一系又分直工、达隆、竹巴、雅桑、绰普、休色、也巴、玛仓等八派。

བཀའ་བསྐོ། (1)བཀའ་ཁ་རདས། སྐྱེ་ཁ་ བར་ ཉེད་ པ། 吩咐，交代任务。(2)ཁངོན་འཇུ་འབྱུང་བའི་བཀའ་བསྐོ། 禳解病魔。祓除鬼魔使之远离病人的一种宗教活动。

བཀའ་ སངགས། ལས་ དོན་ སྐྱབ་ རྒྱ་ སངགས་ ཁྱོས་ཁྱས་པ། 嘱托：ཚང་མ་ང་ལ་བཀའ་སངཏ་ཁ་ནང་ཁྱང་། 完全托付给我。

བཀའ་བཅག བཀའ་དོན་མ་བསྒྲུབས་པ། 违命，违背旨意，不遵守指示：ལས་འཁན་རྒྱང་བསྐྱུར་བཏང་ནས་བཀའ་བཅག་པ། 放弃职责，违背指示。རྒྱལ་བའི་བཀའ་བཅག་པ། 违背王命。ང་ཡི་བཀའ་བཅག་ཉེས་པ་ཤེན་དུ་ཆེ། 违我命令，罪大恶极。

བཀའ་ བཅོས། ཡིག་ ཆ་ སོགས་ ཀྱི་ ནོར་ འཁྲུལ་ བསལ་བའམ། ལེགས་བཅོས་བྱས་པའི་ཞེ་སྡ། 斧削，改正。修正缺点的敬语：དེའི་ཕྱག་ཀི་ཀ་ཁའི་ཡིག་གཅུགས་ལ་དེའ་ཚན་ཀྱིས་བཀའ་བཅོས་

གདང་བ། 教师改正学生习字字体。

བཀའ་ཆད། (1)རྒྱལ་ཆད། 惩处、处分、处罚的敬语：མི་རྒྱལ་ཅན་ལ་བཀའ་ཆད་གནང་བ། 惩处罪犯。(2)དང་གིས་དམ་བཅའ་དང་འགལ་བར་ཡི་དམ་སྐུལ་བཅད་པའི་བཀའ་ཆད། 天谴，冥罚。违背誓约所遭本尊天神的谴责。

བཀའ་ཆེམས། ཞལ་གདམས་སམ། ཞལ་ཆེམས། 遗嘱，遗言。

བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁྲིལ་མ། རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་གྱི་བཀའ་རྩོམ་ཀ་ཁྲིལ་མའི་མཚན་གཞན་ཞེས། 《柱间遗嘱》。吐蕃王松赞干布遗言《柱间史》别名。

བཀའ་ཆོས། ཁྲ་མས་ཟློབ་མར་གནང་བའི་གསུང་ཆོས། 师法，口授教法。口头给弟子讲说的佛教经义，བཀའ་ཆོས་ཞུ་བ། 听讲教法。

བཀའ་མཆན། ཡིག་ཆར་མཆན་བཀོད་བའི་ཞེས། 旁注。在正文下面或行间所作注解的敬语。

བཀའ་མཆིད། ཕྱག་ཨིས། 手书，华翰。书信的敬称：མཉེས་གཤེད་བའི་བཀའ་མཆིད་ཨིས་བོར་ཡང་ཡང་བསྟལ་དུ་གསོལ། 敬祈华翰频仍，惠我顶门！

བཀའ་ཉན། (1)རྩོད་གཡོག་གི་མིང་། 仆役。(2)ངག་ལ་རྟེན་པ། 听命，听话。(3)ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མ། 护法神。

བཀའ་ཉེས། རྒྱས་ཆད། 惩罚，惩处。

བཀའ་གཏུམ་པོ། (1)རླུང་སྐྱེད་པ། 暴躁，急躁。感情容易激动：ཁོང་བཀའ་གཏུན་པོ་ཡིན་བས་ཁོང་ཁོ་ཤེ་ཆགས། 他的性情暴躁，容易发怒。(2)བཙན་དྲག་ཆེ་བ། 凶暴，严厉。性情凶狠残暴：ཐུལ་པོ་བཀའ་གཏུན་པོ། 暴君。(3)རངཔ་མི་དྲང་བའི་བཀའ་ཆོག 严词，严命。严厉的命令，ཕ་མའི་ བཀའ་གཏུན་པོ། 父母之命，不可违犯。ཐུལ་བའི་བཀའ་གཏུན་པོ། 尊严的佛语。

བཀའ་གཏོར། གཞུང་གིས་གནང་བའི་རྒྱ་འཛིན་བཀའ་ཤོག 铁券文书。古代官府颁发的有永久性的证明令：བཀའ་གཏོར་ཁྲིམས་ཐུབ། 可靠文告。བཀའ་གཏོར་ཡིག་རིགས། 官府文书。

བཀའ་གཏོགས། (1)བཀའ་ལ་སྲུང་ཞིང་ཞུ་བ་དང་མཐུན་པ། 听命者，属下臣民。(2)ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མ། 护法神。

བཀའ་གཏོགས་ཅ། བཀའ་ངོག་དུ་གཏོགས་པའི་འབངས་མི། 属民。治下臣民。

བཀའ་བཏགས། (རྟེང་) ཁྲིམས་བཟུགས་ཅ། 宣布命令，宣布法令。

བཀའ་རྟགས། (1)ཐབ་གཤམ། དམ་ཕྱག 钤记，关防。政府机关所用印信。(2)དམ་ཕྱག་ཅན་ཟེར་བའི་བཀའ་ཡིག 执照。盖有官印的契券或文件。

བཀའ་འགྱུར། བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་གྱི་བསྡུས་མིང་། 经论，《甘珠尔》和《丹珠尔》。佛说经典及后世佛学家所著注解之由梵译藏者。

བཀའ་ཐ་མ་ལེགས་པ་རྣམ་པར་རྒྱ་བའི་ཆོས་བཀོད། ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱི་ཐ་མ། སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པས་ཡུལ་ཨངས་པ་ཅན་སོགས་སུ་འཁོར་ཐེག་པ་ཆེན་བའི་རིགས་ཅན་ལ་ཆོས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བར་སྟོན་པའི་མདོ་སྡེ་ལང་གར་གཤེགས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས། 第三时教广分别法轮。三转法轮的最后一次。释迦牟尼在吠舍厘城等处为大乘种姓徒众所说以阐扬三法性为主的教义，如《入楞伽经》等。

བཀའ་ཤང་། ཤེ་རྒྱས་སམ། ཁ་ཆེམས། 传记，箴言，遗教。依历史或遗教的形式所留教言：པད་མ་བཀའ་ཐང་། 《莲花遗教》。

བཀའ་ཤང་སྡེ་ལྔ། རང་བྱང་ཕྱ་བའི་ཤིང་བྱ་

ཚངས་མེ་རྒྱན་སྐྱོང་པས་བསམས་ཡས་དང་ཤེལ་བྱག་ནས་གཏོར་ལས་བཏེན་བའི་ སྐྱབ་དབོན་ལས་ཀྱི་ཡང་ཟབ་ཆོས་ཀྱི་གསུངས་བའི་ རྒྱལ་ བོ་ བཀའ་ཐང་། བཅུན་མོ་བཀའ་ཐང་། སྐྱེས་བོ་བཀའ་ཐང་། ཚོ་བརྒྱ་བཀའ་ཐང་། ལྷ་འབྲི་བཀའ་ཐང་སྟེ་ལྔ། 《五部箴言》：《国王箴》、《后妃箴》、《大臣箴》、《佛徒箴》和《鬼神箴》。相传均系邬坚领巴于公元1285年从桑耶及协札两地发掘伏藏所得之莲花生五部遗教。

བཀའ་ཆམ། (1)ཕྱག་དམ་མས། དམ་ཕྱག 印，钤记：བཀའ་རྒྱ་བཀའ་ཐམ་འབྱངས་མ། 盖印官契。(2)བཀའ་ཀག་གི་ཐམ་ཀ། 噶厦关防。

བཀའ་དང་བོ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར། ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱི་དང་པོ། སྟོན་པ་ཤཀྱ་ཐུབ་བས། ཡུལ་ལྷུ་རེ་ཤ་སིར། འཁོར་ལྷ་སྡེ་བཅང་པོ་ལ། ཆོས་བདེན་བ་བཞི་བརྗོད་ཏུར་བྱས་བའི་ ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ། 初时教四谛法轮。释迦牟尼于婆罗痆斯，为五比丘所说以四谛为主的经教。

བཀའ་དོན། གང་གསུངས་བའི་དགོངས་པོ། 旨意。言词的中心意义。

བཀའ་དོན་ བོད་ བཙིངས། བཀའ་ དོན་ ཐུབ་ བོད་བཙིངས་པ་སྟེ། བཀའ་ལ་སྙང་སྟེ་ཞུས་པ། 遵旨，从命。拥戴旨意。

བཀའ་དྲིན། དྲིན་ཞེས་བའི་ཞེ་ས། 大德，深恩。恩惠一词敬语：སྐྱབས་ འཇུག་ གནང་ པ་ བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཆུང་། 幸承救援，深受大恩。སྙིག་སྒྲིབ་བའི་ བཀའ་ དྲིན་ རྗེས་ དྲན་ ཉིད་ པ། 心念救命之恩。གསོ་སྐྱོང་གི་བཀའ་དྲིན་འཇལ་བ། 报答养育之恩。བཀའ་དྲིན་གསོན་ཐབས་གང་ ཐུབ་ཉིད་ པ། 竭力感恩图报。

བཀའ་དྲིན་སྐྱོང་བཙངས། རྒྱ་དུ་ དྲིན་ཤིད་ལ་ འཇོག་ པ། 表心感激，深念厚恩：བཀའ་ དྲིན་ སྐྱོང་བཅངས་ཀྱིས་ཞབས་འདེགས་རྣམ་དག་ཞུ་བ། 表心感激，竭诚报效。

བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྷན། མདོའི་ སྡེམ་ པ་ དང་ ལུང་ཁྲིད་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྷན་རྣམ། སྔགས་ཀྱི་དབང་བསྐུར་དང་ཆུད་བཤད་མན་ངག་གནང་བའི་བཀའ་ དྲིན་ གསུམ་ ལྷན་ ཞི་ ཟླ་ མ། 三恩上师。佛教显乘中指授戒、传经和讲经的上师；密乘中指灌顶、讲密法和传授秘诀的上师。

བཀའ་དྲིན་བསམ་ཤེས། བཀའ་དྲིན་ཤེས་ ཤེང་ བསམ་པ། 知恩，知念恩情：བཀའ་དྲིན་བསམ་ཤེས་ཀྱིས་ཞབས་ཕྱི་ དུར་ བརྩོན་ཞུས་པ་ཡིན། 知念恩情努力工作。

བཀའ་བྱང་། སྔར་བོད་ཀྱི་ བཀའ་ ཤག་ གི་ བྱང་ ཡིག 噶仲，噶厦仲益。原西藏噶厦的秘书。

བཀའ་གདམས་རྗེས་བཟང་། བཀའ་གདམས་ཐ་ཆོས་དང་ཀུ་ཆོས་ཀྱི་བོ་ དེ། 《噶当书》。噶当派著名典籍《祖师问道录》和《弟子问道录》的总名。

བཀའ་གདམས་སྐྱོང་ མ། འབྲོམ་ སྟོན་ རྗེ་ རྣམ་ རྗེ་ རྩང་ ཁ་ བའི་ བར་ གྱི་ བཀའ་ གདམས་ ལྷ་ ཆོས་ བའུད་ལྡན་ཀྱི་བཀྲུད་འཇེན་ ཐུ་ རབས། 旧噶当派。十一世纪至十三世纪，由种敦巴至宗喀巴以前的噶当派。

བཀའ་ གདམས་ གདམས་ ངག ལྷ་ བ་ གཙོ་ བོར་ སྟོན་ པ་ ཇོ་ བོའི་ གདམས་ངག་ བླུན་ ཐུ་ བ་ དས་ བཀྲུད་ བའི་ བདེན་ བཞིའི་ ཁྲིད། ཕྱ་ ཆུང་ བ་ དས་ བཀྲུད་ བའི་ རྟེན་ འབྲེལ་ གྱི་ ཁྲིད། རྣལ་འབྱོར་ བ་ དས་ བཀྲུད་ བའི་ བདེན་ གཉིས་ ཀྱི་ ཁྲིད་ བཅས། 《噶当教语》。阿底峡阐明教义的论述。关于四谛的教语系由金厄瓦传出，关于缘起的教语系由普穹瓦传出，关于二谛的教语系由南交巴传出。

བཀའ་གདམས་བ། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ བཀའ་ ལས་

ཨིག་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པར་ཚང་མ་གདམས་ངག་ཏུ་ཟོ་བའི་གྱབ་མཐའ་ཞིག་སྟེ། རྗེ་བོ་རྗེ་ཐོ་ཀ་ནས་དབུ་བཅེས། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཆུལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་ཐོལ་ཕྱེས། བོ་ཏ་བ་དང་། སྒྲོན་ཐྲ་བ། ཕུ་ཆུང་བ་བཅས་སྐུ་མཆེད་གསུམ་ཀྱིས་དར་ཞིང་ཆུས་པར་མཛད། ཀླང་རི་ཐང་པ་དང་ཤ་ར་བ་གཉིས་དང་། བྱ་ཡུལ་བ་སོགས་ཀྱིས་དེ་བས་ཀྱང་ཆུས་པར་མཛད། བཀའ་གདམས་པའི་སྒྲིབ་བཅུད་ཡོངས་སུ་གཏགས་པ་ལ་གཞུང་པ་དང་གདམས་ངག་པ་གཉིས་སམ། ཡང་ན་མན་ངག་པ་དང་གསུམ་དུ་ཕྱེ་སོ། 噶当派。

旧译迦当派。了知佛语不遗一字悉为修行要诀之教授，故名“噶当”。阿底峡尊者发其宗绪，种敦巴·杰瓦穷乃开其派规，博多瓦、金厄瓦、普穹瓦三昆季宏其流传，朗、夏二师及甲域师等极其繁衍。其流派中最知名者为经典、教授两派，又有别出口诀派为三者。

བཀའ་གདམས་ལ་ཚོས་བྱ་ཚོས། རྗེ་བོ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གསང་ཚོས་བཀའ་གདམས་ཟབ་གསུམ་དུ་གཏགས་པའི་མན་ངག་སྟེ་ ཨ་ འབྲོམ་ སྟོན་ པ་ ཆུལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལ་ཨ་ཚོས། བྱ་རྗོག་ལོ་ལེགས་བའི་ཞེས་རབ་དང་། ཁུ་སྟོན་ བཅོན་འགྲས་གཡུང་དྲུང་གཉིས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལ་ བྱ་ཚོས་སུ་གཏགས། 《噶当师弟问道录》。阿底峡门下师徒秘密传授的教法。由种敦巴·杰瓦穷乃请问者为《祖师问道录》，由鄂师勒巴协绕和库师尊珠雍中请问者为《弟子问道录》。

བཀའ་གདམས་བོ་དྲང་། དཀ་ཐྲིང་དང་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་བོའི་གཙུག་ལག་ཁང་མིའི་མིང་། 噶当宫。

热振寺和札什伦布寺中一神殿名。

བཀའ་གདམས་རྒྱ་གཞུང་། ལྷ་ བ་ གཅོ་ བོར་ སྟོན་པ་ཇོ་ བོ་ རྗེས་ མཛད་ བའི་བདེན་ གཉིས་ ལ་ འཇུག་པ་དང་། དབུ་མའི་མན་ངག་སོགས་དང་། སྒྲོད་པ་ གཅོ་ བོར་ སྟོན་ པ་ སྒྲོད་ བསྡུས་ སྒྲིན་ མེ་ དང་། སྒྲོད་བསྡུས་སོགས། གཉིས་ཀ་སྟོན་པ་ཉང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་བཅས། 《噶当根本书》。阿底峡所著主讲“正见”的书，为《人二谛论》和《中观要诀》等；主讲“行持”的书，为《摄行炬论》和《摄行论》等；并讲正见和行持二者的书，为《菩提道炬论》。

བཀའ་གདམས་ གཞུང་དྲུག བཀའ་ གདམས་ བའི་དཀྱི་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱིས་ ཐམས་ལེན་ མཛད་བའི་གཞུང་ གཅོ་ བོ་ དྲུག་སྟེ། རྒྱས་རབས་ དང་ ཆེད་དུ་ བརྗོད་ པའི་ ཚོམས་ གཉིས་ དང་ བའི་ གཞུང་དང་། ཐང་ས་དང་མདོ་སྡེ་ཆུན་གཉིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་གཞུང་དང་། སྒྲོད་འཛུག་དང་ བཟླབ་བཏུས་གཉིས་སྒྲོད་པའི་གཞུང་རྣམས་སོ། 《噶当六书》。噶当派实地修学的六部主要经论：《本生经》和《集法句经》为起信之本；《菩萨地》和《大乘庄严经论》为修定之本；《入菩萨行论》和《集菩萨学论》为行道之本。

བཀའ་གདམས་གསར་མ། རྗེ་ཙོང་ཁ་ པ་ནས་ བཟུང་ བཀའ་གདམས་པའི་ རྣམ་གྲངས་ དང་ མཛད་ སྒྲོད་གཞིར་བཞག་པོག་ དཀྱུ་མའི་ལུ་ བ་དང་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཐབས་ ལམ་ བསྡུད་ པའི་ དེགེ་ལུགས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། 新噶当派。宗喀巴以噶当派作风行状为基础，增益中观正见及密乘方便形成的格鲁派别名。

བཀའ་གདམས་རྒྱ་ཚོས་བདུན། གྲུབ་ དབང་། སྒྲུབ་ རས་ གཟིགས། སྐྱེལ་མ། མི་གཡོ་ བ་ སྟེ་ལུ་ བཞི་དང་། སྡེ་སྣོད་གསུམ་ སྟེ་ཚོས་ གསུམ་ བཅས་ བདུན། 噶当七宝。噶当派所传释迦牟尼、观世音、度母、不动佛四本尊和经律论三藏，总称七出世法。

བཀའ་གདམས་ལྷ་ཚན། གྲུབ་ པ་ དང་། སྒྲུབ་ རས་ གཟིགས། མི་ གཡོ་ བ། སྐྱེལ་མ་ བཅས་ སོ། 噶当四本尊。噶当派修习的四位主要本尊：释迦牟尼佛、观世音菩萨、不动佛和圣救度佛母。

བཀའ་མདའ། བཀའ་བློན་དང་མདའ་དབོན་ཏེ་བསྡུས་མིང་། 嘎代。原西藏地方噶伦和代本的省词。

བཀའ་འདུས། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཐོབ་ཀྱི་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ཌེ་སྟོང་གསུམ་མམ། ཚོས་འཁོར་གསུམ། ཡང་ན་ཚོས་ཕུང་བཅུད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལྔ་བྱ། 佛语总集。汇集一切佛经于一体，如三藏、三法轮或八万四千法蕴等。

བཀའ་འདོམས་པ། (1)བཀའ་བཀོད་པ། 指挥员，司令员。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་གཞན་ལ་སྟོན་པའམ། འཆད་པ། 开示教言，宣讲佛经。

བཀའ་འདྲི། གཏམ་འདྲི་བ། 问，询问。བཀའ་འདྲི་དགོངས་སྐོར་ཞུ་བ། 请示上级。

བཀའ་སྐྱོང། རྒྱལ་བའི་ བཀའ་གསུང་ལ་ གནས་པའི་ཚོས་སྐྱོང་སྐུགས། 护法神。保护佛教的大力天神。

བཀའ་བསྡུ། རྒྱལ་བ་རྒྱ་ངན་ལས་འདས་རྗེས་ཉན་ཐོས་ཚོས་བཀའ་རྣམས་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུ་བ། 结集。佛圆寂后，弟子大众将其在世时言论教义诵述总集而成的经典。

བཀའ་བསྡུ་གཉིས་པ། སྟོན་པ་ རྒྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ ལོ་བརྒྱ་དང་ བཅུ་ སོང་ མཚམས་ སུ་ གནས་ཡངས་པ་ ཅན་ ཀུམྦྷ་ ཡུ་ རིའི་ གཏུག་ ལགཔང་དུ་ རྒྱལ་ པོ་ དྷཱ་ཙ་ ཤེ་ཀ་ སྟེ་ ཚོས་ རྒྱལ་ རྒྱ་ ངན་ མེད་ ཀྱིས་ ཤིན་ བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ ཐམས་ཅ་ ལ་ སོགས་ པའི་ དགྲ་ བཅོམ་པ་ བདུན་ བརྒྱ་ རྩུ་ མིན་ གཞི་ བཅུ་ བསལ་བ་ སོགས་ཀྱིས་ ཚོས་ མིན་ སྤུན་ ཕྱུང་ ཞིང་ རྟེ་ སྟོང་ གསུམ་ ཚར་ གཅིག་ ལེགས་པར་ བཀོད་ ཅིང་ བསྡུ་བ་ མཛད་པ་ དེའོ། 第二次结集。释迦牟尼佛入灭后百一十年顷，以阿育王为施主，于毗舍离城婆利迦精舍，由耶舍等七百阿罗汉众制止当时毗舍离比丘行十非事，破斥非法，澄清戒律，重新集结三藏，称为第二次结集。

བཀའ་བསྡུ་ དང་ པོ། སྟོན་ པ་ རྒྱ་ ངན་ ལས་ འདས་པའི་ ཕྱི་ ཟླ་ དེར་ གནས་ རྒྱལ་ པའི་ ཁབ་ ཀྱི་ ཡུག་ ཏུ་ རྒྱལ་པོ་ མ་ཉྱེས་དགྲས་ སྐྱེན་ བདག་ མཛད་ ནས་ ཏེད་ སྐུང་ ལ་ སོགས་ པའི་ དགེ་ བཅོམ་ པ་ ཕྱ་ བཏུ་ འདུས་ ཏེ་ ཀུན་དགའ་ བོས་ མདོ་ སྡེ་ དང་། སྡེ་ པ་ འཁོར་ ཀྱིས་ འདུལ་བ། 第一次结集。释迦牟尼佛入灭之次年，于摩揭陀国王舍城之七叶行窟内，以阿阇世王为施主，集迦叶等五百阿罗汉，由阿难诵经藏，优婆离诵律藏，迦叶诵论藏，写成经典，称为第一次结集。

བཀའ་བསྡུ་གསུམ། སྟོན་པ་རྒྱ་ངན་ལས་ འདས་ པའི་ རྗེས་སུ་ བློ་ཕ་ རྣམས་ཀྱིས་ སྟོན་ པའི་ བཀའ་ བསྡུ་ བ་དང་ པོ་ དང་། བསྡུ་ བ་གཉིས་པ། བསྡུ་ བ་གསུམ་པ་ རྣམས་བྱས་ པ་དེའོ། 三结集。佛逝世后，徒众弟子分一、二、三次，结集其在世时所说教言，成为佛经。

བཀའ་བསྡུ་ གསུམ་པ། སྟོན་ པ་ གཤེགས་ ནས་ ལོ་ བརྒྱ་ལྔ་ བཅུ་ ཙམ་ ལོན་ ནས་ ཀ་ ཅི་ མེ་ དཀྱིལ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ ཀུན་ དགའ་ ར་ བར་ རྒྱལ་ པོ་ ཟིལ་ གྱིས་ གནོན་ པ་ ཅན་ ཟངས་ མདོག་ ཅན་ གྱི་ ཁང་ བཟང་ ཏེ་ ཕ་ ཡུལ་ སྟོང་ ཉིས་ བརྒྱ་ ལྔ་ བཅུ་ ཙམ་ ལོན་ ནས་ ཀུན་ དགའ་ བོ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ ཆེ་ ཆུང་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཅན་ ཉི་ ཁྲི་ ཕྲག་ ལྔ་ སྟོང་ ཕྲག་ བཅུ་ གཅིག་ ཙམ་ ལ་ ཟབ་ ཅིང་ རྒྱས་ པའི་ ཆོས་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཏེ་ ཐམས་ཅད་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཤེས་ ཤིང་ ཐོ་ བ་ ཆགས་ ཤིང་ ཐོགས་ ལ། འདི་ ནི་ དུས་ དང་ རྩོམ་ རིག་ གི་ ཁྱད་ པར་ ཅི་ ཡང་ ཡོད་ པ་ ལྟ་ བུ་ ནི་ ཐུན་ མོང་ མ་ ཡིན་ ཏེ་ ཁ་ ཅིག་ ཏུ་ ཐེག་ པ་ ཆེ་ ཆུང་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཅན་ ཉི་ ཁྲི་ ཕྲག་ ལྔ་ སྟོང་ ཕྲག་ བཅུ་ གཅིག་ ཙམ་ ལ་ ཟབ་ ཅིང་ རྒྱས་ པའི་ ཆོས་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ རྒྱུ

བཀའ་བསྩུལ། བློས་བསྡུར། 商议，讨论：གཞན་དོན་དེ་སྐར་ཁྱེད་ཚས་བཀའ་བསྩུལ་གནང་རོགས་གནང་། 此事请你们予以讨论。

བཀའ་རྟེན། (1)དོ་གལ་ཆེན་བོས་འདོམས་བའི་ཚིག་བཀའ། 严词，严肃的指示。(2)བཀའ་བཀྲོན། 指责，申斥。

བཀའ་རྟེན་ཡྱི་སྨྱལ། བཀའ་ཚ་ནན་གནང་རོ་གནང་། 严饬，郑重告诫。严厉地发出命令：ཉེས་འགེལ་ཡྱི་བཀའ་ནན་ཡྱི་སྨྱལ་ཡོང་བ་ཞུ། 请予严惩。དུས་འགྱངས་ལེ་འཁོན་བྱུང་ན་སྐབས་སྨྱལ་བཀྲོད་པ་ཤོད་ངེས་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ནན་ཡྱི་སྨྱལ་ཡོད་པ། 已经郑重告诫：如有延误，定当随时处治。

བཀའ་གཏད་མངོན་བསྒྲུབ། བཀའ་གང་གནང་བ་དེད་ཡིད་ཆེས་ཐྱེད་པ། 忠实信从。真实地听信一切命令。

བཀའ་གཏད་རང་། (ཨག) (1)དེ་ག་རང་། 对，是的，诚然，诚如尊言：ཁྱེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་བཀའ་གཏད་རང་རེད། 就同你说的一样。(2)བཀའ་ཤེའས་རང་དང་དོན་གཅིག

བཀའ་ཚོད་ལྟ། གཞུང་ཚ་ཏེ་ལྟ་དང་དོན་གཅིག

བཀའ་དཔྱད། ཁྲིམས་ཀྱིས་ ཐག་ བཅད་ བའི་དཔྱད་མཚམས། 判决书，法律裁判书。

བཀའ་ཤོག ཐེད་ཀྱགས་ ཐེད་ སྐྱངས་ སྐོང་ གོང་ནས་ བཀའ་ བཀོད་ གནང་ བ། 下令，上级下达指示：ལས་དོན་ཐེད་ ཐུགས་ སྐོང་ གོང་ རིམ་ནས་ བཀའ་ཤོ་བ་ལྟར་ཀྱིས་ཤེག 工作就按照上级下达的指示进行！

བཀའ་ཤོབས། ཐེད་ཀྱགས་ཐེད་ སྐྱངས་ སྐོང་ ནས་ཞལ་བཀོད་ཐྱུང་བ། 奉令。接到上级命令：གོང་རིམ་ཀྱི་བཀའ་ཤོབས་པ་ལྟར་ལག་ལེན་ཐེད་པ། 按照上级指示办事。

བཀའ་ཤེའས་རང་། དེ་ག་རང་སྟེ། ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ཤག་གས། དེ་སྐར་རང་ སྟེད་ཀྱིས་མ་ཤེས་པའི་ཚིག་ཐུམས་ཤེག 对嘛，好吧。表示可能是的或不大领会等语气：བཀའ་ཤེའས་རང་ངས་ཞིབ་པ་རྩད་བྱས་ཆོག 好吧，让我详细查一查！ཞིབ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་སྐོང་བཀའ་ཤེའས་རང་། 具体情况可能象您说的那样。

བཀའ་འཕྲིན། (1)འཕྲིན་ཡིག 书信，信函。(2)ངག་འཕྲིན། 口信。

བཀའ་བཅུ། བཀའ་ འབྱོར་ བ། 奉旨，受命。得到上级的指示：བཀའ་བབ་བཀོ་སྐལ་ཞབས་ འདིགས་ལ་འབད་བརྩོན་བྱེད། 奉到任务，勤勉效劳。

བཀའ་བབ་བཞི། མར་པའི་སྒྲིབ་མ་ཆེན་བོ་བཞི་སྡེ་རྣ་ཆོས་སྐུ་རྡོ་རྗེ། མཚུར་སྤྱན་དབང་ཕྱི་རྡོ་རྗེ། ཤེས་སྤྱན་ཆོད་བོ། མེ་ལ་རས་པ་སྡེ་བཞི། 受教四弟子。玛尔巴四大弟子：鄂·曲古多吉、楚敦·旺给多吉、美敦寸波和米拉热巴。

བཀའ་ བམ། (1)བཀའ་ གོག 敕令，诏书。(2)གཟུང་རབ་ཀྱིགས་བམ། 经函，经卷。佛经书卷。

བཀའ་ བབ་ པ་ མཚན་ ཉིད་ ཤེད་ བའི་ ཚོས་ འཁོར། ཆོས་ འཁོར་ གཟུམ་ ཕྱི་ བབ་ པ། སྤྱོན་པ་ཤཀྱ་ཐུབ་པས། ཡུལ་བྱ་ཚོད་ཕྱང་བའི་རི་བོང་། འཁོར་རབ་འབྱོར་དང་ཐྱམས་པ་སོགས་ལ། བརྩེ་བ་ཆེ་ཤོས་ཤྱོང་པ་ཉིད་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་པ། 中时教无相法轮。释迦牟尼于灵鹫山向须菩提、普贤等徒众，以空性为主所说经藏即广、中、略本般若经。

བཀའ་ཕྱིས། བསྐུར་ཡིག་གི་ཞེ་སྡ། 书牍。信函的敬语。

བཀའ་བློ། (རྟོང) (1)གྲོས་འདོན་ཀྱི་གཏམ། 计议。出主意的议论。(2)སྐྱེ་གསུམ་ཀྱི་ལས། 三业。即身口意三业。

བཀའ་བློ་བདེ་བ། (རྟོང) གྲོས་འདོན་ཀྱི་ཚེགས་ལ་དགའ་བ། 乐谏，从谏如流。喜欢接受批评和劝告。

བཀའ་བློ་མི་བདེ་བ། གྲོས་འདོན་ཀྱི་ཚེགས་ལ་མི་དགའ་བ་དང་། རེས་བ་བློང་དུ་མི་འཇུག་པ། 不受劝告。不肯接受他人批评和教诲。佛书译为违谏或不乐法谏。

བཀའ་བློ་མི་བདེ་བའི་ཉམ་མ། དགེ་འདུན་ཕྱོགས་མ་ཚུ་གསུམ་ལས། བསྟོ་བ་ལས་ཀྱུར་བའི་ཕྱོགས་མ་བཞིའི་ནང་གསེས་ངང་རྟེད་ལ་ཕྱུང་བ་བྱུང་བར་གཞན་ཀྱིས་བློང་བ་ནི་དང་དུ་མི་ལེན་པས་བཀའ་བློ་མི་བདེ་བ་སྟེ་གཞན་ཀྱིས་བཟློག་ཀྱང་མི་རྟེན་པར་བློ་མི་བདེ་བར་བཅོས་པ། 不乐法谏僧残，违谏僧残。律经十三僧残罪中属于因教诲所成四僧残之一。自犯堕罪，别人进行劝说，不肯接受，心怀不悦，即成违拒他人谏阻的僧残罪。

བཀའ་བློན། (1)སྐར་བདུད་ས་གནས་ཀྱི་སྡིད་འཁོན་འཁྲུང་སྐབས་ཚོ་གནས་ཤེག་གི་མིང་སྟེ། ཞྭ་བས་བདུད་དང་། ས་དབང་ཡང་རེར། སྤྱི་ལོ་ ༡༧༢༠ མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་ཀྱིས་བློ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བོད་དུ་ཕེབས་སྐྱེལ་ཀྱིས་ཁྲི་ལ་འཁོད་ཟླབས་ཁང་ཆེན་པ་སོགས་ལ་བཀའ་ཤློན་ཀྱི་ཚོ་གནས་བསྟལ་ནས་སྡིད་སྐྱོང་ཅམ་དུ་ལའི་ཐ་མར་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྡིད་བདག་གཉེན་བའི་ལས་རིགས་ཞུས་པ་དེ་དེ་བོད་ཀྱི་བཀའ་བློན་བྱང་བའི་ཐོག་མ་ཡིན། 噶伦。《清实录》译作噶隆。原西藏地方官职名。公元1720清康熙59年，送七世达赖入藏坐床，封康济鼐等为噶伦，协助藏王或达赖喇嘛管理藏事，是为西藏有噶伦之始。(2)རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལ་ཡོ་འཕྲལ་འཆོས་པའི་བློན་པོ། 诰命大臣。古代修订、润色国王诏命的大臣。

བཀའ་བློན་ཁྲི་བ། སྐར་བོད་ས་གནས་ཀྱི་སྡིད་འཁོན་འཁྲུང་མཁན་བཀའ་བློན་ནང་ནས་ཚེ་ཆེན་པོའི་ཐོག་ཡོས། 首席噶伦。原西藏地方四噶伦中最高的一员。

བཀའ་དབང་། (1)བློན་པོ། 大臣。(2)གསང་སྔགས་ཀྱི་དབང་། 灌顶。密乘的授权仪式，གསང་འདུས་ཀྱི་བཀའ་དབང་བསྐུར་བ། 传授密乘灌顶。

བཀའ་འབངས། བཀའི་ མངའ་ བོག་ དུ་ གནས་ པའི་འབངས་མི། 治下。所属臣民百姓。

བཀའ་འབུམ། གསུང་ རྩོམ་ ཕྱོགས་ བསྡུགས། 文集，全集。

བཀའ་འཇྱེལ། བཀའ་དང་འཇྱེལ་བའི་ལས་དོན། 奉命，依旨。按照指示：བཀའ་ འཇྱེལ་ བཞིན་ ཐུབ་བསྒྲགས་བྱས། 奉命公布。

བཀའ་མ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུངས་ཚད་དོ་རྩོག 名词。佛经。佛亲口说的一切经典。

བཀའ་མོལ། གཏམ་ བྱེད་ ངམ་ སྐད་ ཅ། 谈话，商量：བཀའ་མོལ་ཕྱོགས་བོར་གནང་ནས་ཁག་བཅད་པ། 经过详细商量决定的。

བཀའ་གཙང་མ། (1)གསུང་འཕྲལ་མེད་དམ། གསུང་ངོ་མ། 实话。真实不虚的指示。(2)ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག 戒行清净。

བཀའ་ གཞིགས། (1)བཀའ་ ཆེམས། 遗嘱：བཀའ་གཞིགས་རྡོ་རིང་ལ་བཀོས་པ། 遗嘱刻于碑上。(2)མནའ་ཆིག 誓词，盟约。(3)རྒྱ་དབོན་ གྱི་ ཤེ་ གེའི་ ཞེ་ སྡ། 上级和长辈的文章著述。

བཀའ་གཞིགས་གཉིས་པ། སྐར་ཆོས་ཚུལ་ཁྲི་

སྤྱང་ཁེའུ་བཙན་སྐབས་རྗེ་བྱོན་ཚང་འཛོམས་ནས་སྒྲུབས་གསུམ་བདེན་དཔང་དུ་བཞག་སྟེ་སྡུར་ཡབ་''མེས་ཚོང་རིམ་གྱི་དུས་སུ་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་''བྱས་བའི་སྐལ་རྒྱུན་བསྒྲུབ་ཞིང་། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དང་། ཆོས་སྡུད་ཀྱི་རྒྱུན་མི་ཉམས་པ་ལ་འབད་བར་བྱའོ་ཞེས་དམ་བཅས་བའི་མནའ་ཆིག'' གཏེམ་ པ། 再盟书。八世纪中，吐蕃王赤松德赞第二次会盟宗室权贵崇奉佛教的盟券。内容有保持吐蕃祖先崇信因果的传统，供奉三宝，保护宗教活动等。

བཀའ་གཅིག་བང་ཡི། རྒྱང་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྤྱང་ཁེའུ་བཙན་སྐབས་རྗེ་བྱོན་ཚང་འཛོམས་ནས་སྒྲུབས་གསུམ་བདེན་དཔང་དུ་བཞག་སྟེ་སྡུར་ཡབ་''མེས་ཚོང་རིམ་གྱི་དུས་ཕྱར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཙོན་ཏན་བརྗོད་ཅིང་། སྒྲུབས་སུ་འཇེན་པ་དང་། གཏུག་ལྷ་ཁང་མཆོད་གཞི་དགེ་འདུན་དང་བཙས་པ་སྐྱང་སྐྱབ་ཀྱི་བྱ་བ་དང་། ཆོས་སྡུད་ཀྱི་རྒྱུན་ མི་ ཉམས་ པར་ བྱའོ་ཞེས་ དམ་ བཅས་ བའི་ མནའ་ ཆིག་ དང་ ཡི། 初盟书。八世纪中，吐蕃王赤松德赞第一次会盟宗室权贵崇奉佛教的盟券。文中叙述吐蕃先代赞扬三宝功德，皈依佛法，保护寺庙僧团收人和维持宗教活动等事迹，要求后人仿效等。

བཀའ་བཙན་ཡི། (1)བཙན་ཤེད་ཀྱི་སྐད་ཆ། 专横的命令。(2)གང་བཤད་དོན་ལ་གནས་པ། 出言不苟，说话在理。

བཀའ་རྩ་སྡོག་འགལ་འགལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ བཀའ་ རྩ་ཆིག་དང་རྒྱབ་འགལ། 违背法令。

བཀའ་སྩོམ། རྩོམ་ཡིག 著述，著作。

བཀའ་སྩོམ་གཅེས་བསྡུས། རྩོམ་ཡིག་ནང་ནས་ཡག་པོས་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུས་བྱས་པ། 选集。选录最佳著作所成集子。

བཀའ་རྩོམ་ ཕྱག་ བསྟར་ མ། རང་ བཀྲམས་ རང་ཉིས་ཀྱི་ཡིག་རིགས། 亲手撰录。

བཀའ་སྩལ། བཀའ་ གནང་ རྒྱལ་མ་ གསུང་ རྒྱལ་སྐུལ་ཆོག 请下令，请赐教，སྤྱི་བ་དབོན་ཁྲིད་ཀྱིས་ བསྒྲབ་ བྱ་ བཀའ་སྩལ་ ཅིག 敬请我师赐教！

བཀའ་ཚ་ཅི། (1)བཀའ་ཚ་ནག། 严令。严厉的命令。(2)གནང་མ་ཐག་བའི་ བཀའ་ རྩིད་ མ་ ཡལ་ བ། 新令。刚才颁布有如口气犹温热未冷的指示和命令。

བཀའ་ཚབ། བཀའ་ བློན་ ཀྱི་ ལས་ ཚབ། 代理噶伦。代行噶伦职务但未补正的官职名。

བཀའ་ཚལ་དགོན་པ། སྤྱང་ བཙན་ སྐམ་ ཙོའི་ སྐབས་ བཏབ་བའི་ མལ་ ཁྲོ་གྲང་དཀར་ ས་ ལྷལ་ དུ་ ཙོད་ པ་ མཐའ་ འདུལ་ ཀྱི་ གཏུག་ལས་ ཁང་ བཞེའི་ ཡ་ གྲལ་ ཞེག 噶采寺。藏史所载七世纪初，藏王松赞干布为镇压罗刹女右肩所倡建的一座古寺庙名。地在今西藏墨竹工卡县境。

བཀའ་ཆོགས། བཀའ་གཅིག་དང་འདུ།

བཀའ་ཆོགས། གསུང་ཆོགས་ཏེ། འཕྲིན་ཡིག 书信，信函。

བཀའ་འཇིན། འཇིན་ ཡིག 条据，收据。

བཀའ་ཁྲ་དམ་ བའེབས། མིང་ དབང་ ཀྱི་ ས་ཡིགས་ སོགས་ལ་ དང་ འདོད་ ཀྱི་ གཏན་ ཆིགས་ ཡི་ ཀ་ གསར་ པ་ དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རྒྱུ་ སྐྱེན་ སོགས་ ཁྲ་ ལེན་ ཅིང་ ཡ། 请发执照，请验官契。向官府申请颁发领地房屋等管业执照，或请检验旧契重盖官印的要求。

བཀའ་བཞི་པ། གཞུང་ ཆེན་ པོ་ དབུ་ ཚང་ འདུལ་ མཛོད་ བཙས་ བཞི་ སྐྱབས་ ཏེ་ དམ་ བཅའ་ བཞག་ བའི་ དཀའ་ བཤེས། 四书格西。学通《中论》、《现观庄严论》、《律经论》和《俱舍论》四部佛书，经过辩论考试后取得的佛教学位名。

བཀའ་བཟང་སྐྱེ་སྨོན། ཡིག་ལན་གཏོང་རོགས་ཞེས་པ། 请赐嘉言。书信中要求复信的用语。

བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ། ཁི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་གྱིས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི། 《正量论》。吐蕃王赤松德赞所撰有关量学的著作。

བཀའ་ཡིག གོང་རིམ་ནས་གནང་བའི་ཡི་གེ། 谕书，文告，命令。

བཀའ་རྒྱས་པ། བཀའ་རབ་འབྱམས་པ་ལྟ་སྡེ་གསུང་རབ་མཐའ་ཡས་པ་ཤེས་པའི་མཁས་པ། 佛学家。通晓众多佛教经典的学者。

བཀའ་ལན། (1)བདེ་ལན། 答词，回辩，口头回信。(2)ཡིག་ལན། 复示，回文，批复。

བཀའ་ལུང་། (1)གོང་མའི་བཀའ་རོག 圣旨，皇帝敕令。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་གི་ལུང་བསྟན། 佛语，敕言。(3)ལྟའི་མ་བཏབ 卦词。占卜的预言。佛书译作授记。事未至而先说吉凶祸福的兆言。

བཀའ་ཤོག་པ། ཀུ་པ་ཤོག་པ། 还俗。

བཀའ་ཤག ཐུར་ཀྱི་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་ཆེ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་གནས་རྒྱུང་རྒྱལ་བའི་ཞི་ལོ་བཅུ་དྲུག་པར་འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་ཐིང་འཛིན་དེ་ཐུ་ཏུན་ལྷང་ངམ་ཟེ་ཅས་ཚབ་སྐྱེད་ཀྱི་གཙོ་འཁོན་འབྲུང་བའི་ལས་ལྷག་ཁ་བསྒྲུང་ཀྱི་ས་གཞུམ་ཤེར་ གཅིག་ཚུལ་རྟོག་ཅིང་། གཞན་ཡང་བཀའ་དྲུང་གཉིས་དང་། བཀའ་མཚོན་བཞི། གཉིམ་འཁག་བཞི། ཞེ་དྲུང་གཉིས་བཅས་ཡོད་པའི་བཀའ་ཤག་གསར་འཛུགས་འབྱུས་པ་དེས་བོད་བཞུགས་ཐམ་བན་དང་། དྲུ་ལའི་ཐུ་མ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་གཞིར་བཞག་གེས་བོད་ས་གནས་ ཀྱི་ལས་ དོན་ཐག་ གཅོད་ ཅིང་ཡིང་། ཡཨཨ ལོར་ཆུལ་སྐྱེད་སྐྱི་ཁྲབ་ཁང་ཚེས་བཀའ་ཤག་པ་ལྟར་མཐུན་པའི་ཡིག་ཆ། 噶厦。原西藏地方政府。清乾隆十六年（1751年），因珠尔墨特之乱，清廷废除原封郡王、贝子办理藏事的制度，改由噶伦四人(三俗一僧)、噶厦仲益二人、噶厦传达官四人、侍卫四人、埃仲二人组成噶厦，秉承驻藏大臣和达赖意旨共同处理西藏地方事务。1959年3月，国务院明令解散。

བཀའ་ཤག་ འཕྲིན་ བཀའ་ དྲུང་ གཉིས་ དང་། བཀའ་མཚོན་ བཞི་འཆོག་ སའི་ ལས་ ཁྲིམས་ ཤེག་ཡིན་ཞིང་། ལས་འགན་ནི་བཀའ་བསྐྱུང་རྒྱུ་དང་ཡིག་རིགས་གཏོང་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན། 噶厦收发处。由噶厦仲益二人和噶厦传达官四人组成，任务是传达命令和收发文件。

བཀའ་ཤག་ས། (རྩིང) གཏོང་བཤེར་རྒྱག་པ། 对质，面询。

བཀའ་ཤོག གོང་རིམ་ནས་གནང་བའི་ཡི་གེ། 公文，命令，执照。བཀའ་ཤོག་ཐམ་ལྟེན། 盖印公文。དེན་གནད་འདི་བཀའ་ཤོག་དུ་གསལ། 命令中已详谈此事。བཀའ་ཤོག་བཏགས། 发出命令。

བཀའ་སྐྱོང་། ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མ། 护法神。

བཀའ་སྩལ་བ། བཀའི་ཐྲི། 训诲，教言，教导，指示。བཀའ་སྩལ་གསལ་བོ་གནང་སོང་། 作了明确的指示。

བཀའ་གསལ་ལ། ལན་གསལ། 明示，明白的指示。ཐེབ་སྐྱེའི་ སྐོར་སྟེན་ ཞེང་ ཞུས་ཡང་ བཀའ་ གསལ་ཅེའམ་ཙམ་དང་། 有关请示已经明白指示。

བཀའ་གསྐྱང་ཁ་སྐྱབ། བཀའ་གང་ཞིག་གནང་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པ། 照办，唯命是从，完全依照指示办事。

བཀའ་བཅུད་མ། གསུང་རབ་བརྡུས་མ། 伪经。伪造的佛说经典。

བཀའི་ཌ་བོའི་ཆེ། བཀའ་གསལ་བསྐྱགས་ཁེད་པ་དེ་ཌ་བོ་ཆེའི་གཏུགས་སུ་བཀོད་པ། 明令。比喻令出如鼓音。

བཀའི་རོད་བཅན། བཀའ་རོད་བན་གི་གཞུགས་སུ་བཀོད་པ། 旨命。比喻命令如所戴冠冕；བཀའི་རོད་བན་སྒྲིའོ་བཟིངས། 接奉旨谕如戴冠冕。

བཀའི་མདུན་བྱེད། རྒྱལ་བྱེའི་མདུན་དུ་འཁོད་པའི་བྱེད་པ། 近臣，御前大臣。国王亲信之官。

བཀའི་བློན་གྲོས། (རྩིས) བཀའ་བྱེད་ཆེན་པོ། 大相，大臣。

བཀའི་ཕྱག་རྟུ་རྟགས བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་སྐྱེས་བྱ་དང་། ཁེས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་བཙོན། ཡུལ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་སྐུ་མཁར། ཆོས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་ལྷ་ཁང་། དབའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་སྟག་སྐྱེག མཛངས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་ཡིག་ཚང་སྟེ་སྲིད་བཅོན་སྐམ་པའི་སྐབས་བོད་དུ་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་བྱ་ཐག་ཉིས་གཅིག་གི། 六种标帜。吐蕃王松赞干布时期施行的一类措施。其内容为：盟械为誓约标帜、翼旗为军旅标帜、神垒为地方标帜、寺庙为佛教标帜、虎掛为武勇标帜和褒文为贤良标帜。

བཀའི་བློན་སར། (ཀ) བློན་པོ། 丞相。地位最高、辅佐国王的大臣。

བཀའི་ལུགས། གསུང་རབ་ཀྱི་གཞུང་དངོས་གཞི། 经文。佛经正文。

བཀར་སྐྱེད། བཀར་མཛོད་ནས་བཏེན་ཏེ་བསྐྱར་དུ་འཇུག་པ་རྣམས། 还库。临时从库中取出、随后归还库存的财物。

བཀར་ཁང་། ཐུགས་གསོག་གི་འབྱུ་སོགས་དངོས་རིགས་འཇུག་ཁང་། 永备仓。长期储备粮食和财物等的仓库。

བཀར་རྟུ། བཀར་མཛོད་ཀྱི་སྒོ་ནང་དམ་རྟུ། 库印，封条印信。封闭永备仓内外门锁时加盖的印鉴；བཀར་རྟུ་འཇུག་པ། 入库。纳入永备仓中。

བཀར་རྟུ་པ། བཀར་ཁང་བདག་གཉེར་བྱེད་མཁན། 司库。

བཀར་འཇུག བཙོག་ནས་སུ་བཏུག་ནས་འཛོག་རྟུ། 封存。长期分别保存。

བཀར་འཇུག་པ། དངོས་རིགས་ བཀར་འཇུག་རྟུ་མི། 收仓员。点收物资存入永备仓内的人员。

བཀར་འཛོག བཙོག་སུ་བཀར་ཀ་འཛོག་པ། 安置一旁，另外安放，提出。

བཀར་བཀའ་རྟགས། (1)ཐུགས་ལ་མངའ་བའམ། རེས་བཅང་བྱས་པ། 铭记心中、放在心上的敬词。(2)དམ་ལ་བཀའ་རྟགས་པ། 降伏，收伏。制伏邪魔鬼神使之归顺佛教。(3)དུས་དང་ནམ་ཡ་ཀུན་དུ་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་ཅག 法印。梵音译作法嗢柁南。诸佛于一切时地展转反复宣说的法句总义。

བཀར་བཀའ་རྟགས་བཅུ། ཕྱ་བ་ བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྟ་བཅུ་དང་དུན་གཅིག

བཀར་བཀའ་རྟགས་གསུམ། བཀར་ བཀའ་རྟགས་ ཀྱི་ཕྱག་རྟ་གསུམ་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། རྣག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། 三法印。印证佛家正见的三句偈语：诸法无我、诸行无常、有漏皆苦。

བཀའ་བ། དཀར་བའི་འདམ་པ།

བཀར་རྟེམ། བཀར་མཛོད་ཀྱི་ནང་ དུ་ འདེན་ འདུག་བྱས་ བའི་ རྟེམ་ ཐོ། 库帐。永备仓的出纳帐目。

བཀར་ མཛོད། བཀར་ འདུག་ རྟག་ ཁའི་ བང་ མཛོད། 专用品仓库，永备仓。长期储备专用物资，主要指储备粮食的仓库。

བཀར་ཚོང་། བཀར་ཁང་བདག་གཉེར་མཁན་ལ་ བཀར་རྟ་བ་དང་། རྒྱུན་གཏན་ཀྱི་ཡོང་འབབ་ལེན་ མཁན་ལ་ཡོང་བཞེས་ པ་ ཞེས་ པ་ གཉེས་ཀྱི་ བསྟུས་ མིང་། 司库收纳。称专管永备仓的人员为司库

员，称收存经常收入的人员为收纳员，合称司库收纳。

བཀལ་ཐགས། སྐུད་པ་འཁལ་བ་དང་ཐགས་འཐག་པའི་བཟློག་སེམས་མིང་། 纺织。纺线和织布。

བཀལ་བ། (1)འཁལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ། (2)འཕེལ་བའི་འདུས་པ།

བཀས་བཀོད་སྒྲུབ་འཇིག། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་བོས་རྒྱལ་རིགས་དང་བློས་རྣོན་འཇུག་མཁའ་རྣམས་ལ་ས་ཞིང་བགོ་བཤའ་བརྒྱབ་སྟེ་ས་ཆ་དེའི་ཐོག་ལ་རྒྱལ་ཕྱབ་འཛུགས་ཤུ་འཛུག་པའི་ལས་ལུགས། 封建。一种政治制度，君主把土地分给宗室和功臣，让他们在这块土地上建立小王国。

བཀས་བཀོད་སྒྲུབ་འཇིག་སྐྱེད་ཚམ། བཀས་བཀོད་སྒྲུབ་འཇིན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བཅན་ རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དབལ་འབྱོར་གྱི་བཅན་འཛུལ་བྱང་ནས་ཆགས་པའི་སྐྱོ་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞེག་ཡིན་ པ་དེར་ སྔར་ ཡོད་ བཀས་ བཀོད་ རྒྱུད་ འཇིན་ གྱི་ དབལ་ འབྱོར་འགྲིལ་ཞིག་ཏུ་སོང་ཞིང་། མ་རྒྱ་རིང་ལུགས་ འཛིལ་ རྒྱས་ གང་ འཚམས་ ཤེག་ བྱང་ ཡོད་ ཀུང་བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཇིན་གྱི་བཀུ་ གཞོག་ལས་ལུགས་ངང་འཚོགས་སུ་གནས་ཡོད། 半封建。封建国家遭受帝国主义经济侵略后形成的一种社会形态，原来的封建经济遭到破坏，资本主义有了一定的发展，但仍然保持着封建剥削制度。

བཀས་བཀོད་སྒྲུབ་འཇིག་རིང་ལུགས། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལས་ལུགས་ཤེག་ཡིན་པ་དེའི་ཆང་གཞི་ དེ་ས་ཞིང་རྣམས་ཞིང་བདག་ལ་དབང་བ་ དང་ཞིང་བདག་ གིས་ ཞིང་ པར་ བཀུ་ གཞོག་ གཉེར་ བ་དེ་ཡིན། 封建主义。一种社会制度，它的基础是地主占有土地，剥削农民。

བཀས་བསྐོ་གཞག་གཙང་བ། གོང་ནས་བོག་ དེའི་རིམ་ལ་བཀའ་བཅའ་སྟེ་ལས་ཀྱི་སྟེ་ སོར་བཟློག་པ། 任命，委派。上级任命下属担任某种职务。

བཀས་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ། སྔར་ བོད་ རྗེ་མངའ་བདག་ ཁྲི་རལ་ པ་ཅན་ གྱིས་ བཀའ་ བསྟན་ བསྒྱུར་ རྒྱུའི་ སྐོར་ ལ་ མཛད་ པའི་ བཀའ་ བཅད་ གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ ཕྱིན་ཆད་ བོད་འདིར་ གཞོ་ གསས་ཅད་ཨོད་ པར་ སྒྲ་ པ་ལས་ གཞན་ བའི་ རྗེ་པ་ མི་འཛུགས་པ་དང་། དེ་དག་གི་ རྗེ་ སྨོད་ མི་ བསྒྱུར་བ། གཉིས་པ་ སྔགས་ མ་རྒྱུད་ རྣམས་ མི་ བསྒྱུར་བ། གསུམ་པ་ ཟུར་ སྐང་དང་ ཞོ་ཆ་ སོགས་ འཛིལ་ཆས་ རྣམས་ རྒྱ་ གར་ མ་ གཏུའི་ ཡུལ་ གྱི་ ཚད་ དང་ མཐུན་ པར་ འཆོས་ དགོས་ ཞེས་ པ་ བཅས་ བཀའ་ གཉིས་ ཀྱིས་ བཅད་ པ་ དེའོ། 译例三条。吐蕃王热巴坚时所订关于译校佛说部和论疏部两类佛教典籍的三条规章：第一，今后西藏除说一切有部外，不成立别部的僧团，不翻译别部的律藏；第二，不翻译毋续的密乘经典；第三，佛经中的度量衡制度，以中印度摩揭陀国为标准。

བཀས་བཅད་པ། (1)བཀའ་ ཁྲིམས་ ཀྱིས་ ཐག་བཅད་པ། (2)ཡི་གེར་བཀས་བཅད་ མཛད་པ། 用法律规定。(2)厘定文字。

བཀས་པ། ཐ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འགས་ པའི་ འདས་པ།

བཀྱ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྱས་པ། བཀྱ་བ། བཀྱས།། སྨན་ཁུ་ སོགས་འབྱིན་པའམ། འདོན་པ། སྨན་ བཀྱ་ བཀྱ། 熬煮，熬煎；熬出药汁。སྨན་བཀྱས་ཏེ་ སྨན་ རོ་ དོར། 煮药去渣。

བཀྱག་པ། འཁྱགས་པའི་འདས་པ།

བཀྱམས་པ། འཁྱམས་པའི་འདས་པ།

བཀྱར་སྐྱེ། བཀྱེ་བཀྱར་རམ། བཀྱེད་བཀྱར། 恭敬，侍奉；སྐྱབ་དབོན་ལ་བཀྱར་སྐྱེ་ཅིད་པ། 尊

敬老师。ཚེན་ཆོན་རྣམས་ལ་བཀུར་སྟི་བྱེད་དེས། 老者应受尊敬。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀུར་བ་དང་། གུས་བཀུར། བསྟེན་བཀུར། ཞབས་ཏོག་ཞབས་འཇོང་། རི་མོར་བྱེད། རིམ་གྱི་བཅས་སོ།

བཀུར་བ། (ཐ་དད་པ) མཆོད་པ་དང་། རྟེ་བར་གནས་པ། 供奉，承侍；众人敬戴。旧译正量。ལྷ་ལྟར་བཀུར་བ། 敬若神明。ཨ་མ་ཚོང་དུ་བཀུར་བ། 尊敬父母。

བཀུར་ཚིག བསྟོད་པའི་ཚིག 称赞语，颂词。

བཀུར་བཟོས། ཆེ་བསྟོད། 赞扬，尊崇；ཤེས་དྲན་རབ་ལ་བཀུར་བཟོས་བྱེད་པ། 尊敬有学问的人。

བཀུར་འོས། ཚོང་དུ་འཁྲང་འོས་པ་དང་། གུས་པས་བཀུར་བར་འོས་པའམ་བསྟེན་པར་འོས་པ། 应该尊敬，值得尊敬。

བཀུས། བཀུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བཀུས་ཏེ་ཟོར་བ། (རྡིང) ཁུ་བ་བཏོན་པའི་སྤྱིགས་མ། 熬过的渣滓。

བཀུས་པ། བཀུ་བའི་འདུས་པ།

བཀོག་པ། འདོན་པ་དང་སྐུར་ས་ནས་མར་ལེན་པར་ཚོ་བའི་འཚོག་པའི་འདུས་པ།

བཀོང་བ། (ཐ་དད་པ) འཇིགས་སུ་འཁྲག་པའམ། ཁྲུམ་དུ་འཁྲག་པ། 镇慑，威胁；ཨ་རྩལ་ཟིའི་ཐུ་བཀོང་སྟེ་ལེགས་ཁྲམ་པར་བྱས་སོ། 镇慑敌人气焰使之畏缩。

བཀོད་ཁྲབ། ཚོང་ནས་འཛིབས་པའི་བཀའ། 指示，命令；བྱིད་ཚྭ་རྣམས་འཐུས་ཚང་ཚོང་པའི་བཀོད་ཁྲབ་ནས་བོ་བྱེད་པ། 郑重下达保证各项工作能够顺利进行的指示。

བཀོད་རྒྱ། ལས་ཁུངས་སོ་སོས་གཤམ་དུ་བཀྲ་བའི་ཡི་གེ། 告示，文告。各机关的下行文书；བཀོད་རྒྱ་འདི་བཞིན་ལག་ལེན་བྱེད་དགོས། 务须照此告示执行。

བཀོད་སྒྲིག བཀོད་པ་བཀྲ་ནས་ཀྱ་སྒྲིག་བྱེད་པ། 安排，布署；གཅིག་ཏུ་སྐུར་བྱིས་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་པ། 统筹安排。

བཀོད་འཛུགས། ངག་བཀོད་ཀྱིས་བཅུན་ནས་འཆུན་པ། 管教，教训约束。

བཀོད་འདོམས། (1)བཀོད་པ། 指挥。调度布置；དམག་ལས་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པ། 指挥军事。ཐོན་འདོད་ལྟར་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པ། 随意指挥。 བཀོད་འདོམས་ནོར་བ། 调度失宜。(2)བཀོད་པས་འདོམས་པ་སྟེ། བཀོད་པ་བཀྲ་ནས་འཆུན་པ། 管教，约束。强制管理；འགྲིམ་འགྲུལ་བཀོད་འདོམས། 交通管制。ཁྲིམས་འགལ་རྟེན་ཅན་རྣམས་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱས་པ། 管制违法犯罪分子。

བཀོད་ལྡོག། (1)རྟིག་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ གཞུ་ ཤི་ཁྱིམ། 人马宫。十二宫之一。(2)ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་ཐོན་ནས་དགུན་ཟླ་འབྲིང་པོ། 仲冬，藏历十一月。

བཀོད་པ། ●འགོད་པའི་འདུས་པ། ●གཞན་གེས། 名词。主意，结构，布局。佛书译作庄严；བཀོད་པ་གཏོང་བ། 出主意，指点。ཁང་པ་འདིའི་བཀོད་ པ་ ཤ་ ཅང་ ལེགས། 这座房屋的布局很好。ལས་ཀ་ལ་བཀོད་པ་གཏོང་བ། 指示工作。བཀོད་པ་རང་གི་སེམས་ནི་ཨོད། རྩམ་པ་རྩམ་ རྒྱིའི་ ནང་ ན་ ཨོད། 主意在心里，糌粑在袋里。喻同“胸有成竹”。

བཀོད་ པ་ མཐའ་ ཡས། ཐུང་ སེམས་ ཤེས་ གི་ མཚན། 无边庄严菩萨。

བཀོད་པ་མཛེས་པ། (1)སྒྲིག་སྡུངས་ལེགས་པ། 布置巧妙，安排得好。(2)སངས་རྒྱས་ཤེས་གི་མཚན། 毗陀严佛。

བཀོད་ པ་ བཤད་ པ། བཀོད་ གཞས་ ནས་ བོས་

བཏུལ་བ། 斥责，处治：མི་ངན་ཉེས་ཅན་ལ་ཁྲིམས་སུན་བཀོད་པ་བཤད་ དེ་ཕྱིས་ལམ་འདོམས་ པ་བཟོས་ཙེད། 法庭惩治犯人以警效尤。

བཀོད་བའི་གཙུག་ཏོར། ལྷ་ཁྲོ་བོ་ཞེག 庄严髻明王。

བཀོད་སྒྲུབ། དབང་སྒྱུར་མཁན་གྱི་ བཀོད་པ་དང་ བྱུས། 办法，计策，政策：བཀོད་ བྱུས་ མཁས་པ། 妙计。

བཀོད་འབྱེལ། གོང་ རིམ་ གྱི་ ངག་ བཀོད་ དང་ འབྱེལ་བ། 奉命。遵照上级的安排或指示。

བཀོད་མ། ཉེན་དུ་འཕྱུར་བའི་ཆུ་མིག 名词。喷泉。向上冒出的泉水。

བཀོད་མའི་ཆུ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་ བསྐྱེད་ཉར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། དག་པ་ས་ གསུམ་ ལ་ གནས་ བའི་ སེམས་ དཔའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ གཟུངས་ སྒོམ་ དང་ ལྡན་ བའི་ སེམས་ བསྐྱེད་ ནི་ ཐུབ་ པོས་ བཤོས་ པ་དང་ཁ་ བཤོས་པ་ཐོས་ འཕྲུལ་ ཀྱི་ ཆོས་ འཛིན་པས་མི་ ཟད་པར་ སྨྲེན་པས་ན་བཀོད་མའི་ཆུ་ལྟ་བུའོ། 喷泉喻发心。二十二种发心之一。住三净地菩萨具足总持、辩才之发心。受持过去已闻、将闻及过去未闻之法，宣说无尽，有如喷泉。

བཀོད་ གསལ། ཇི་ ལྟར་ བཀོད་ པ་ ལྟར་ ཞེས་ བའི་ཁ་ཚིག་ཏུ་ཡོད། 明令。明白规定。

བཀོར་བ། (རྡོ་) འཁོན་དུ་འཛིན་པ། 含恨，挟嫌。心中记着旧仇：རབ་ཏུ་བཀོར། 深恨。

བཀོལ་བདེ། བཀོལ་ སྐྱེད་ གཏོང་ ཟླ་ བ། 驯顺，驯善。容易指使和役使：ལས་ལ་བཀོལ་བདེ་བ། 驯善易使。

བཀོལ་སྡོད། ལས་ཀ་ བསྐུལ་བ། 役使，奴役：བྱོལ་སོང་ལ་བཀོལ་སྡོད་གཏོང་བ། 役使畜类。བཀོལ་ སྡོད་ དྲག་ ཙོ་ཅེད་ པ། 粗暴役使。མི་ལ་དུད་འགྲོ་ལྟར་བཀོལ་སྡོད་མ་ཅི་རུང། 用人不得象役使牛马。

བཀོལ་བ། (ཐ་དད་པ) (1)བཀོལ་བ། བཀོལ་ བ། ཁོལ།། རྒྱང་དུ་འདོན་པའམ། ལེགས་སུ་ བསལ་བ། 分出，提开：རྒྱང་དུ་ བཀོལ་བ། 分放一旁。མི་ མང་ པོའི་ དགྱིལ་ ནས་ ཁོ་ ཙོ་ ལེགས་ སུ་ བཀོལ་ སོང་། 从许多人中间把我调开了。(2)འཁོལ་བའི་འདོམ་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

བཀྱག་བ། འགོག་པའི་མ་ཉོངས་པ།

བཀྱགས་བ། འགོག་པའི་འདོམ་པ།

བཀྱལ་བ། དོན་མེད་དམ་འབྱེལ་མེད་ཀྱི་ངག 名词。空话，无关闲言。无意义和不相干的赘词。佛书译作杂秽语或绮语：ངག་ བཀྱལ། 废话。མི་ག་བཀྱལ། 无用之言。

བཀྱི་བ། བཀྱལ་བ་དང་འདྲ།

བཀྱིག་ཐག སྡོམ་ཉིད་ཀྱི་ཐག་པ། 捆索。系物的绳子，བཀྱིག་ཐག་ཁིས་བསྡམས་ནས་བཞག 用绳拴好放着。བཀྱིག་ཐག་ཐོང་བ། 放松绑索。

བཀྱིག་བ། འཁྱིག་པའི་མ་ཉོངས་པ།

བཀྱིགས་བ། འཁྱིག་པའི་འདོམ་པ།

བཀྱིལ་བ། (རྡོ་) གདམས་ངག་མི་སྨྲེན་པ། 不传授，秘不诲人。

བཀྱིས་བ། བཀྱལ་བ་དང་འདྲ།

བཀྱེ་བ། འཁྱེད་པའི་མ་ཉོངས་པ།

བཀྱེ་ལམ། (རྡོ་) འཕྲིན་སྐྱལ་བའི་ལམ། 发送信函的方式。

བཀྱེད་པ། (རྡོ་) ཀྱ་བསྒྱེད། 扩张，扩散，推广。

བཀྱེས་བ། འཁྱེད་པའི་འདོམ་པ།

བཀྲོན་བ། (ཐ་དད་པ) གཤེ་བའི་ཞེ་སྡ། 诃责、申斥的敬语，བཀའ་བཀྲོན་པ། 诃斥。

བཀྲོན་འབེབས། བཀའ་བཀྲོན་གནང་བ། 贬责，指斥。

བཀྲ་རྟགས། རྣམ་པར་བཀྲ་བའི་རྟགས་མཚན། 目标，记号。明显的标志。

བཀྲ་བ། ❶(1)མཛེས་པ། 美化，修饰，装饰，打扮：དར་ལ་བབ་བའི་ལང་ཚོར་ཐུབ་ཐེག་བཀྲ་བ། 华年饰盛装。(2)གསལ་བ། 显露。鲜明显现：ཀ་དོག་བདུན་ལྟེན་ཀྱི་འཇའ་ཚོན་ནམ་མཁར་བཀྲ་བ། 七色彩虹现空中。རྡིག་བྱལ་རྟིན་ཟེའི་སྣང་བ་རབ་ཏུ་བཀྲ་བ། 晴空无云，阳光灿烂。ཞལ་རས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དམར་མདངས་བཀྲ་བ། 红光满面。ལྟང་མཛེ་རྣམ་འགྱུར་མིག་ལམ་དུ་བཀྲ་བ། 表演姿态精采夺目。གོས་ཆེན་ཐེ་ཁ་དོག་བཀྲ་བ། 锦缎彩色斑斓。མེ་རྒྱ་སྣ་ཚོགས་བཀྲ་བ། 百花璀灿。❷(མངོན) རྩངས་པ། 光怪陆离者。蜥蜴的异名。

བཀྲ་བའི་བྱེག་བག་ཅན། (མངོན) ཤ་ཎྜི། 宝带斑斓者。孔雀的异名。

བཀྲ་མི་ཤིས་བ། མི་ལེགས་པའམ་ལྷུས་ངན་པ། 不祥，不幸，不顺利：བཀྲ་མི་ཤེས་བའི་འཕྲིན་དན། 噩耗。བཀྲ་མི་ཤེས་བའི་བར་ཆད་བྱུང་བ། 遭遇不幸。

བཀྲ་ཤལ་ཤལ། གསལ་ལྟང་ལྟང་། 了了，明朗朗的：གཞུང་གི་དོན་རྣམས་བཀྲ་ཤལ་ཤལ་དུ་ཟོ་བ། 书中含义了了于心。ངོད་ཅིང་བཀྲ་ཤལ་ཤལ་དུ་འཆར་བ། 显现明朗朗的光辉。

བཀྲ་ཤལ་ལེ། གསལ་ལྟང་རེ། 明朗朗的，灿烂状：ཐིང་དོད་བཀྲ་ཤལ་ལེད་ཤེས་བ། 明白了解何去何从。

བཀྲ་ལ་ཤིས་བ། (1)བཀྲ་ཤིས་བ། 吉祥。(2)བཀྲ་ལ་ཤིས་པ་ཞེས་བའི་གཞས་ཆེན་ཐེག 吉祥歌。藏戏插曲一短歌名。

བཀྲ་ཤིས། (1)ལེགས་པའམ་ལྷུན་སྒམ་ཚོགས་པ། 吉祥，昌盛，圆满，དྲས་རྟག་ཏུ་བཀྲ་ཤིས་ཤོག 愿得常吉祥。བཀྲ་ཤིས་རྟེས་བཅོས། 双喜。བཀྲ་ཤིས་བའི་ལྟ་ལྟས། 吉兆。བཀྲ་ཤིས་བའི་འཕྲིན་བཅད། 喜讯。བཀྲ་ཤིས་མངའ་གསོལ་ཀྱི་མགུར། 祷告吉祥歌。(2)(མངོན) 1. གདུགས་དང་། གསེར་རྒྱ། ཉམ་པ། བད་མ། དྲང་དཀར། དབལ་བཅུག། རྒྱལ་མཚན། འཁོར་ལོ་རྒྱ་བཀྲ་ཤིས་བའི་རྟགས་ལ་བརྒྱད་ཡོད་པས་གྲངས་ བརྒྱད་མཚོན། 吉祥。吉祥徽有宝伞、金鱼、宝瓶、莲花、右旋白螺、吉祥结、胜利幢、金轮等八种，故表数字８。2. གཟའ་མིག་དམར། 火曜的异名。(3)ཏིད་པ་བཅུ་གཅིག་ནང་ གི་རྟག་ཏིད་ཅིག 吉祥。藏历十一作用神中，四固定作用神之一。

བཀྲ་ཤིས་ཁྲ་ཐིང་། བོད་ དྲུ་རྟེན་ འབྲེལ་ ཏིད་ སྐབས་རས་དང་གོས་གཞུམ་གང་ དུང་ ཚོས་ བཟིའ་ ཀྱི་བཟོས་ནས་ཁང་ གོག་ རྩ་འཛེམས་པའི་ མཛེས་ཏུན་ཞིག 吉祥彩幔。剪裁彩色丝棉织物镶成的一种长方形帷幔。藏俗每逢喜事，多悬挂屋顶表示吉祥。

བཀྲ་ཤིས་བྲིང་། ས་ཆ་ཞིག ས་ཁོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཇ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྷལ་ཀྱི་ཚྭ་ཆུ་དུ་ཡོད། ད་ལྟ་ལི་ཞན་རྫོང་མི་དམངས་སྐྱེད་གཞུང་གི་གནས་ལྷལ་ཡིན། 扎西林。地名。在四川省阿坝藏族自治州南部。现为理县人民政府驻地。

བཀྲ་ཤིས་དབྱ་ཆིགས། (1)མགོ་བོའི་དུས་ཆ་གསོ་བ་དང་། ཆུ་སེར་སྐེམ་པ། བྱང་སྐྱོན་སེལ་བ་བཅས་ཀྱི་རྩྭ་སྨན་ཞིག 宝盖草。唇形科药用植物名。能治头骨破碎、收黄水、除脑疾。(2)ཆུ་སྐྱིང་གཉིང་སྡུངས་ཀྱི་སྐྱ་གདངས་ཤེག 吉祥九转弯。唢呐曲牌名。

བཀྲ་ཤིས་སྐོམ་མང་། (1)མཆོད་རྟེན་ བཀྲ་ ཤེས་ སྐོམ་ མང་། 吉祥塔。一类佛塔名。(2)འབྲས་

སྒྲུངས་རྩི་ མང་ གྲྭ་ ཚང་། 果芒札仓。拉萨哲蚌寺内一僧院名。 (3)ཀླུ་ཏྲང་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིལ་དགོན་པའི་མིང་། 甘肃拉卜楞寺正名。

བཀྲ་ཤིས་སྐྱོར་ཚོ། (1)རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ བཞུགས་ གལ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག 团圆座。藏俗庆祝典礼中，排列的环形座次。(2)རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་སྐྱེགས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག 环次序列。藏俗庆祝典礼中，排列的螺旋形队伍行列。(3)བཀྲས་སྐྱོར་ཏེ་ཐུར་ཐང་ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་ གི་རྟེན་འབྲེལ་ མཛད་སྐྱེའི་སྐབས་དྲང་ རིགས་ སེར་ རྒྱ་ལ་འགྲེམས་ སྐྱོད་ཅིང་ཁ་ ཟས་ ཀྱི་ མིང་ ཞིག 吉祥油饼。原西藏地方政府举行庆祝典礼时， 分发给僧俗官员的油炸果子。

བཀྲ་ ཤིས་ བརྒྱད་ ཕ། འཕགས་ པ་ བཀྲ་ ཤིས་ བརྒྱད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། ཤེ་ལེ་ཀ་ཡུ་བ་ཏུ་ཙ་ གཅིག་པ། ཆུ་ གང་ཀྱི་མཁའ་ བོ་ སུ་རྟ་ བོ་ དྲི་ དང་། ཚོ་ རྟ་ བ་ བཏེ་ ཁེ་ ཤེས་ ཤེས་ བཞུང་ ཉིད་ ཞུས་ཤིང་། 《佛说八部佛名经》。全书五十一颂。印度论师苏任陀罗菩提与西藏译师智军由梵译藏并加校订。元魏时代瞿昙般若流支由梵译汉。

བཀྲ་ ཤིས་ མཚོག བཀྲ་ ཤིས་ ཚལ་ ཏེ་དུ་ བྲིད་ ཅིང་ བོ་ བཅུད་ཀྱི་ གྲས་ ཤིག 上祥寒林。八大寒林之一。

བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད། དཔལ་ལེའུ་དང་། བམ་ མ། གདུགས། དུང་། འཁོར་ལོ། ཆུལ་ མཚན། ཉ་ཤ། གསེར་ཕྱེ་བཅུད། 八瑞相，八吉祥徵：吉祥结、妙莲、宝伞、右旋海螺、金轮、胜利幢、宝瓶和金鱼。

བཀྲ་ཤིས་ཞིབ་ ཅ་ ཡར་ འཛེགས། གཡོམ་རྟས་ ཚོང་དུ་ རིམ་བཞིན་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ། 步步升高，青云直上。一句吉祥词。

བཀྲ་ ཤིས་ དར་ རས། ཤེགས་ བའི་རྟེན་ འབྲེལ་ མཆོད་རྟེན་ གྱི་རྩེས་ ཤིག 吉祥幡。藏俗庆祝典礼时表示吉祥的一种丝织物旗幡。

བཀྲ་ཤིས་དུང་། (མངོན) དུང་གཡས་འཕྲིལ། 吉祥海螺。右旋海螺的异名。

བཀྲ་ཤིས་བདེ་ ལེགས། དགེ་ ལེགས་ ཕྱོགས་ སྡུམ་ ཚོགས་པ། 吉利，喜庆，恭喜。一句吉祥词。

བཀྲ་ཤིས་པ། དགེ་བའི་མཚན་མ་ཕུན་པ། 吉兆，祥兆，瑞相；བཀྲ་ཤིས་བའི་ལས་དོན་ཆེན་པོ། 大喜事。 བཀྲ་ཤིས་པར་གྱུར་ཅིག 愿得吉祥！

བཀྲ་ ཤིས་ དབང་ཕྱུག དགེ་ ལེགས་ ཀྱི་ དབང་ ཡོན་ དང་ཁེ་བརྗེད། 祥瑞，吉祥。

བཀྲ་ཤིས་ཕྱོགས་ ཚོགས། དགེ་ ལེགས་ ཕྱོགས་ སྡུམ་ ཚོགས་པ། 吉祥，圆满，喜庆。兴旺发达、顺利繁荣之象。

བཀྲ་ ཤིས་ འཕྲུང་ བའི་ མཆོད་ རྟེན། བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན། 祥生塔。善逝塔别名。

བཀྲ་ཤིས་མ། ལྷ་མོ་ཞེག 吉祥母。一天女名。

བཀྲ་ཤིས་ཚལ། བཀྲ་ཤིས་མཆོག་དང་དོན་གཅིག

བཀྲ་ཤིས་ཆོ་ ཏིང་མ། རྡོ་མོ་ཀྱང་མ་རིའི་ལྷ་མོ་ ཆོ་ཏིང་མཆེད་ལྔའི་ཁ་ཏྲལ་ཞེག 祥寿仙女。神话中的珠穆朗玛五仙女之一。

བཀྲ་ཤིས་རྫས་བརྒྱད། མེ་ཏོང་དང་། ཞོ། རྒྱ་དུང་བ། ཤིང་རྟ་ཀ་བའི་ལྷ། དུང་གཡས་འཕྲིལ། ཉི་ཤེང་། ལི་ཁྲི། ཡུངས་ཀར་ཏེ་བཅུད། 八瑞物，八吉祥物：镜、酪、长寿茅草、木瓜、右旋海螺、牛黄、黄丹和白芥子。

བཀྲ་ཤིས་ཟླ་བ། ཆོས་ཀྱིངས་ཚད་ལྡོག་མེད་བའི་ཟླ་བ། 祥瑞月。藏历日数无短缺重出之月。

བཀྲ་ཤིས་ལྷག་ལས་ལེགས། འཁོན་རྩྭད་མེད་བར་ བསམ་དོན་འགྲུབ་པ། 百事顺遂，吉祥顺利。一句吉祥词。

བཀྲ་ཤིས་ལེགས་ཚྭས། རྟེན་འབྲེལ་ དགའ་ སྟོན་

ཀྱི་དུས་སུ་སྦྱིན་པའི་དངོས་རྫས། 贺礼。庆祝典礼时所献礼物。

བཀྲ་ཤིས་འཕེལ། ཕྱུན་སུམ་ཚོགས་པར་གོག་ཅས་སྦྱིན་པའི་ཚིག 愿吉祥，愿圆满昌盛！一句发愿词。

བཀྲ་ཤིས་གསོལ་སྦྱོང་། མཐུན་པའི་གསོལ་སྦྱོང་ལས་དུས་མ་ངེས་པའི་གསོལ་སྦྱོང་གི་ཁས་ཤིག་སྟེ། རང་གནས་སོགས་བཀྲ་ཤིས་པའི་དུས་དང་། ཚར་དང་ཐོན་པ། རྒྱལ་བོ་ངན་པ་སོགས་བཀྲ་མི་ཤིས་པ་རྣམས་ཤིས་པར་བྱ་བའི་དུས་སུ་བྱེད་པའི་གསོལ་སྦྱོང་། 吉祥长净，吉祥布萨。比丘诵戒净善之僧制，为共同布萨中不定时布萨之一。每逢安位开光等吉祥时辰，及为转化旱、涝、暴君等不吉祥事为吉祥而举行的临时布萨。

བཀྲ་ཤིས་ལྷ་རྒྱལ། བཀྲ་ཤིས་པའི་ཐ་བ་ཟེན་པའི་མཇུག་ཏུ་བསངས་དུད་དང་འབྲེལ་བའི་རྩམ་ཐུ་གོངས་ཏེ་ལྷ་རྒྱལ་འབོད་པ། 吉祥圆满，善神得胜。藏俗在工作顺利结束时，焚烧香柴生烟、撒糌粑粉酬神的仪式之一。

བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ། གཙང་ཐྲོགས་ཀྱི་དགེ་ལུགས་དགོན་ཆེན་ཞིག་སྟེ། རབ་བྱང་བརྒྱད་པའི་ཆེ་ཙམ་ཁོར་ཡུག་ཏུ་ལའི་ཕྱ་མ་སྐུ་ཞྭ་དང་བོ་དགེ་འདུན་གྲྭ་ཚྭ་ཀྱིས་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་། རྗེ་བཙུན་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གས་བཟང་པརྦ་ཆེན་སྐུ་ཞྭ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གདན་ས་ཞིག 札什伦布寺。后藏最大的格鲁派寺庙，在日喀则郊区，公元1447明正统十二年丁卯，第一代达赖喇嘛根敦珠所创建，自班禅洛桑却坚以后，即为历代班禅额尔德尼驻锡之所。

བཀྲག ངོ་ཀྱི་མདངས། 名词。光泽，光华；ལུས་སྟོབས་རྒྱས་ཏེ་གདོང་ལ་ བཀྲག་ ཐོན་པ། 体力增长容光焕发。ཡུན་རིང་ན་གས་གདོང་གི་ བཀྲག་ ཤོར་བ། 长期患病，面容憔悴。

བཀྲག་མདངས། མདངས་ཀྱི་ངོ་། 光彩，光华，光辉：བཀྲག་ མདངས་ འཆར་ བ། 光辉灿烂。ཞལ་གྱི་བཀྲག་མདངས་ཟླ་བའི་ངོ་ལྟར་གསལ། 容光昌明如皎月。

བཀྲག་མེད་པ། (1)ངོ་མདངས་མེད་པ། 不鲜明，不显眼。(2)གཟི་མདངས་ཉམས་པ། 光彩消失，晦暗无神采。

བཀྲག་སྐྱ། ཚོན་གྱི་སྐྱང་དུ་ངོ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་རྫི། 油漆，清漆，土漆。彩色表面所涂油漆，一般多指桐油而言。

བཀྲག་སྐྱའི་སྦྱར། བཀྲག་སྐྱ་བཟོ་བའི་སྦྱར། 桐油。

བཀྲག་ཤིག སྦྱར་གོག་གསལ། ཤེལ་གོག་སྟེ། ཆུས་འཇིག་དགའ་བའི་གོག་བྱ། 油光纸，玻璃纸。一种防水的纸。

བཀྲག་ཤུག་ཏེ་བ། ངོ་མདངས་རབ་དུ་གསལ་བ། 辉煌，灿烂。彩色鲜明状：ཉི་ ཟླའི་ ངོ་མདངས་བཀྲག་ཤུག་ཏེ་བར་གསལ། 日月光明灿烂辉煌。

བཀྲད་པ། (ཐ་དད་ཕ) བཀྲའས་པ། བཀྲབ་པ། བཀྲོའས།། འདེམས་པ། 选择，挑出；ས་བོན་ལེགས་པར་བཀྲབ། 精选种子。 ངེས་མིའི་ནང་ནས་ དྲག་ གོས་ བཀྲབ་ ཐུབ། 从候选人中挑选最好的人。

བཀྲབས་པ། བཀྲབ་པའི་འདུས་པ།

བཀྲམ་པ། འགྲེམས་པའི་འདུས་པ།

བཀྲལ་བ། (ཐ་དད་ཕ) (1)བཀྲལ་བ། བཀྲལ་བ། བཀྲོལ།། སྐྱལ་བ་དང་འགེལ་བ། 征派，ཞིང་ཁྲལ་ བཀྲལ་ བ། 征收农业税。(2)འགྲེལ་ བའི་ འདུས་པ།

བཀྲས་སྐྲུངས། བཀྲ་ཤིས་སྐྱང་མཛའ་བསྐྱས་ཚིག

བཀྲས་བཅུག་ས། གཞི་ དང་ རི་ མོ་ ཁ་ ཕྲལ་ ཏེ་ བསྒྲིགས་པའི་ཚོས་ཆོན་ཞིག 嵌花缎。纹彩系镶嵌而成的花缎。

བཀའ་ཁྲི་ཏང་ཁྱིམ། སྡེ་བཀའ་ཤིས་ལྷུན་པའི་བཀའ་ཆེན་གྱི་ཁྲབས་འཕྲིང་ཆེ་ཁག་འཚོག་གའི་ལས་ཁུངས། 堪厅。班禅堪布会议厅。原札什伦布寺中班禅额尔德尼的高级随从办事机构。

བཀས་སྐྱེན། བཀའ་ཤིས་ལྷུན་པའི་བསྐུལ་མིང་།

བཀྱི་ཚོན། དོན་དོན། 不了义，未了义。别有所指的用意。

བཀྱི་བ། (ཟ་དད་ཨ) བཀྲིས་པ། བཀྱི་བ། བཀྲིས།། འཕྲིད་པ། 引领，诱导。引导或带领前进：ལས་བཟང་ལ་བཀྱི་བ། 引上正路。

བཀྱིས། བཀྱི་བའི་སྐུལ་ཚིག

བཀྱིས་པ། བཀྱི་བའི་འདུས་པ།

བཀྲ་འཇམ། ཆུང་ནད་ལ་མི་འདའ་བའི་འཇམ་རྩིའི་སྐྱེར་བའི་ནང་ཚན་ཆུང་མཉེས་ལྡན་པའི་བཀྲ་འཇམ་གྱི་སྐྱེར་བ་སྟེ། ཆུང་གནས་ཀྱི་ཤེམས་ཅན་སྐུལ་ལྷོང་སོགས་ཀྱི་ཀ་ཁྲ་དང་། བའི་འ་དང་མར་ཁྲན་བཅས་སྟེང་དུ་རྩི་དང་། དེ་བ་དྲུ་རྩ། ཀི་ཀི་ལིང་། ཆུམ་ཚ། ཚ་རུ་ར། དུར་ཁྱིད་རྣམས་ཀྱི་ཕྱེ་མ་སྐྱར་ཀེ་བཀང་ལམ་ནས་མས་བཏང་ཐུ་དགོས་པའི་སྐན་ཞིག 灌肠缓泻剂。治疗风胆并病、不伤气分的缓泻剂之一。在水牸鱼、蛙、蝌蚪等肉汤中，加入黄牛乳及其融酥、以及木香、提瓦塔如、芦拨、光明盐、诃子、大戟等粉末合成的灌肠药。

བཀྲ་དག ས་ནད་བསྐུལ་ཀྱི་དག་བར་བྱས་པ། 洗心。发誓以明心迹。

བཀྲ་བ། འཕྲིད་པའི་མ་ནོངས་པ།

བཀྲ་མ་ཤེས། ཆུང་ནད་ལ་མི་འདའ་བའི་འཇམ་རྩིའི་སྐྱེར་བའི་ནང་ཚན་ཆུང་བར་ཐུན་ལྡན་བར་བཐུད་པའི་བཀྲ་མ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེར་བ་སྟེ། རྣམ་ཏ་གནས་པའི་སྐྲག་ཚཁས་རྣམས་ཀྱི་ཀ་ཁྲ་དང་། རའི་ཏ་མ་དང་ཁྲན་མར་བཅས་ཀྱི་སྟེང་། དུ་རྩ་དང་། དེ་བ་དྲུ་རྩ། ཀི་ཀི་ལིང་། ཆུམ་ཚ། ཚ་རུ་ར། ཏ་ས་ཆ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱེ་མ་སྐྱར་ཀེ་བཀང་ལམ་ནས་མས་བཏང་ཐུ་དགོས་པའི་སྐན་ཞིག 灌肠猛泻剂。治疗风涎并病、不伤气分的泻剂之一。在陆栖动物肉汤中，加入山羊乳及其融酥，以及木香、提瓦塔如、芦拨、光明盐、诃子等粉末合成的灌肠药。

བཀྲ་སྐད། དུར་ཁྱིད་དང་ཐར་ནུ་ལྷ་བ་ས་ཆུའི་ནུས་པ་ཤས་ཆེར་ལས་ བྱང་བའི་སྐྲག་ཚཁས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་སོགས་ཆུ་ལོང་ཁྱ་དང་ཐུང་དུ་བཀྲ་བར་ནུས་པའི་བཀལ་སྐན་སྟེ་ལ་ཟེར། 泻药。狼毒、泽漆等组成水土功能较强的药剂，能泻利大小肠中胆等热病。

བཀྲ་བཤལ། བཀྲས་ནས་གཙང་བཀལ་གཏོང་བ། 洗涮。冲洗干净。

བཀྲམས། (རྡོང) ཕྱེ་མར་གསིལ་བ། 粉碎。

བཀྲལ་ཆག སྡེར་གྱི་ཡུལ་སྐོལ་དུ་མནའ་སྐྱེལ་དགའ་འབྱད་བྱས་ནས་ཁལ་འབབ་ཆག་པ། 洗心削减。旧俗经过发誓表明心迹后所给予的减租减差。

བཀྲལ་པ། འཕྲིད་པའི་འདས་པ།

བཀྲེན་རྩམ། རོད་རྩས་ལ་འདོད་པ་ཆེ་བ། 贪婪，爱财心重。

བཀྲེན་པ། 形容词。(1)རོད་མེད་དཀྲལ་ཐོངས། 贫困，贫苦。财物匮乏不足：མི་ཚང་བཀྲེན་པ། 室家穷困。འཚོ་བ་བཀྲེན་ཤམ་བོང་བར་འདུག 生计趋于贫困。གྲྭ་པ་ བཀྲེན་ པ། 贫苦僧人。(2)སེར་སྐྱ་ཆེན་པོ། 吝啬，悭吝。过分爱惜自己财物：ལག་པ་བཀྲེན་པ། 手头吝啬。

བཀྲེན་ཚོ། བཀྲེན་པ་དང་འདྲ།

བཀྲེལ་སྐོམ། ཁོ་བ་ཆུགས་ཤིང་སྐོམ་པ། 饥渴；བཀྲེལ་སྐོམ་གྱི་ སྡུག་ བསྔལ་ ཐུངས་པ། 忍受饥渴之苦。

བཀྲེལ་ཙབ། ཆུགས་ངམ། 伤痨，饥饿病。

བཀྲེལ་ཙམ་ཅིག། (1)རྙེད་མེད་དབུལ་བའམ་བློང་བ། 穷人，乞丐。 (2)ནུར་རྙེད་ལ་ཏ་ཅང་ཅམ་བའི་མི། 贪夫。贪恋财物的人；དབོན་པོ་བཀྲེལ་ཅམ་ཅིག 贪官污吏。

བཀྲེལ་ལྡབ། བཀྲེལ་རྩབ་དང་འདྲ།

བཀྲེལ་སྐྱང་། ཕྱོགས་བའི་སྐྱང་བ། 饿相。饥饿的感觉。

བཀྲེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཕྱོགས་པ། 饥饿；གྲོད་ཁོག་བཀྲེལ་བ། 腹中饥饿。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་ཕྱོགས་པ་དང་། ཟུག་ཅ་ཅ། ཟ་འདོད་པ། ཟས་འདོད་པ་བཅས་སོ།

བཀྲོངས་བ། དགྲོང་བའི་འདུས་པ།

བཀྲོབས། བཀབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

བཀྲོལ། བཀལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བཀྲོལ་བ། འགྲོལ་བའི་འདུས་པ།

བཀྲོལ་བཤད། དོན་གནད་ལ་འགྲེལ་བཤད་གསལ་བ་བྱས་པ། 解说。详明注疏解释。

བཀྲོལ་གདམས། (རྟེང) བསྟན་བྱ། 教言。训诫之词。

བཀྲོལ་བ། (རྟེང) འདོམས་པ། 教诫，劝告。

བཀྲོལ་བཤད། (རྟེང) ཐན་བའི་ཚིག་གིས་གདམས་པ། 劝解，忠告。

བཀྲག་པ། བྲག་བའི་མ་ནོངས་པ།

བཀྲག་ལྡབ་པ། བྲག་བའི་འདུས་པ།

བཀྲུབ་པ། བྲུབ་བའི་མ་ནོངས་པ།

བཀྲུབས་པ། བྲུབ་བའི་འདུས་པ།

ཀཱ། ཆུ་འདྲེན་ས། 名词。水渠，灌溉渠；ཆུ་ཀཱ་བཅས་ནས་ཞིང་ཆུ་གཏོང་། 修渠灌地。

ཀཱ་མཁོ། ཆུ་འདྲེན་ས་ནི་ཡུར་བའི་མཁོ། 渠口。沟渠或渠道的进水口；ཆུའི་ཀཱ་མཁོ་གཅང་ཟི་ལ་ཐུག་ཨོད། 渠口连江河。

ཀཱ་ཆུ། ཡུར་བའི་ནང་དུ་འཐོ་བའི་ཆུ། 渠水。灌溉渠中的水。

ཀཱ་དེབ། ཀཱ་ཆུ་འདྲེན་ཐོ་སྡེ། ཆུ་ཀཱ་བཅོ་མཁན་གྱི་མིའི་གཏོང་སྐངས་དང་། ཆུ་བགོ་བཤད་ཆུག་སྐངས་སོགས་འཁོད་བའི་ཐོ། 渠道册。记载养护水渠的人力分担和灌溉次序等情况的登记簿。

ཀཱ་འབའ་ཞུམ་མདོ། ས་མིང་ཞེག དུ་ཕུ་མཚོ་རྩོད་ཞིང་ཆེན་མཚོ་ཕུ་བོད་རིགས་ངང་སྤྱི་ཁུལ་གྱི་ཁོངས་ཐུང་ཅི་རྩིང་མི་དམངས་སྤྱད་གཞུང་གནས་ཁུལ་ཡིན། 尕巴松都。地名。现为青海省海南藏族自治州同德县人民政府驻地。

ཀཱ་ཙམ། (རྟེང) སྐད་ཅིག་ཙམ་མམ་སྐ་ཅིག་ཙམ། 瞬间，片刻。

ཀཱ་ཞིང་། ཆུ་ཀཱ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་། 水浇地。有水渠可以引水灌溉的土地。

ཀཱ་རྒྱང་པ། (རྟེང) ལུས་རྒྱངས་མད་པ། 消瘦。体力衰竭。

ཀཱང་། 名词。(1)རུས་པའི་ནང་གི་ཀང་མར། 骨髓。(2)རྫ་བ་དང་རང་བཞིན་ནམ་རྒྱས་ཀ། 品质，根本属性；ལས་འཁན་གྱི་ཀང་འཛིས་པ། 担负主要责任。ཚོ་སྐབས་ཀང་ནས་མེད། 根本没有机会。མི་ཀང་ངན་པ། 人的品质恶劣。རས་ཀང་ལེགས་པ། 布匹质料优良。(3)ཆ་ཤས། 部分，股份。整体之一分；ཚོང་ཀང་། 商股，股本。 སྐར་ཀང་། 星体疆度。(4)རྒྱང་བོད་ས་གནས་སུ་ཁལ་ཞིང་རྒྱ་སྐུངས་ཤེག་རྒྱ་རྒྱུང་བཅུ་ཀང་གཉིས་ལ་འདུན་རེ་བཅུ་རྒྱུ། 冈。原西藏地方计算差地的单位名，通常以两冈为一顿。(5)རྩ་མ། 根，株；ཤིང་ཀང་གཅིག 一株树。སྐྲ་ཀང་གསུམ། 三根头发。སྐུད་པ་ཀང་གཅིག 一根线。

ཀང་ཀོང་། ཀང་ཆུན་གདུ་བྱ། 足钏，足镯。足腕装饰品。

ཀང་ཀྲོག ཀང་པ་ལ་སྐྲོན་གོང་བ། 跛足；ཨ་ཀང་ཀྲོག 跛子。

ཀང་ཀྱབ། (1)གཐག་ མཁན་ གྱི་ ཀང་ པས་ རྐྱེད་སྤལ་མའི་ཐག་འདེགས་འཇོག་ཏེ་ཚོས་ཅྱད་པའི་ གཐག་ཆས་ཤིག 织机踏板。旧式织布机上以足部操纵收放经线转轴的部件。(2)ཆོས་ཀྱའི་ འཁོར་ གའི་ ཀང་ ཤིང་། 脚踏板。缝纫机的踏脚板。

ཀང་དཀྱིལ། ཀང་པར་དཀྱི་ཐྱའི་རས། 裹腿布，裹脚布。

ཀང་བཀྲ་མ། (མཛད་) ཀྱ་ཀང་པ་ཁྲ་ཁྲ་རི་ཤེར། 斑足者。舍利鸟的异名。

ཀང་རྒྱང་འདྲུར་ སྐྱབ། འདོན་ གྲངས་ཀང་ལ་ ཐབ་ སྟེ་ ཁྲལ་ འདྲ་ མཉམ་ རྒྱག་ པ། 按冈纳税。对全部差地，化顿为冈，以增加征税单元。旧时西藏地方加重差税的一种办法。

ཀང་ཤེལ། ཤིང་ སྟོང་ གཅིག་ ལ་ཞེ་ ཁྱེད་ མང་ པོ་ བཏོན་ པ་དེ་དག་ གི་ནང་ དུ་ ཤིང་ ཀྱ་རིང་ ཙམ་ རེ་རེ་ བཏུགས་ནས་ བཟས་ པའི་ བོད་ ཤེལ། 蜈蚣梯。在一根圆木上穿凿若干横孔，插入木棍，状如蜈蚣的藏式梯。

ཀང་སྐྱེས། (མཛད་) དམངས་རིགས། 足生。戍陀罗的异名。

ཀང་སྐྱོབ། (མཛད་) ཞྭ། 护脚。靴、鞋的异名。

ཀང་ཁ། སྐར་ ཆུ་ གང་ དུ་ཕྱིང་ བའི་ ཆུལ་ བོ་ ཀང་ བཀྲའ། 环绕脚面流向脚尖的水。死人胫骨所作短号角，密宗乐器之一。

ཀང་ཁ་ཅིག ཀང་ པའི་ རྣེ་ ནས་ སེན་ མའི་ བར་ གྱི་ ཚ། 脚面，足部。自脚腕至脚尖之间。

ཀང་ཁ་ཅིའི་རུས་པ། ཁང་ཆེ་གས་ནས་ སོང་ མའི་ བར་ གྱི་ ཀང་ མ་ཅིའི་ རུས་ པ། 脚面骨。踝骨至脚趾间之足部骨头。

ཀང་ཁ་ཅིག་ཀྱི་དངོས་གྲུབ། ཐུན་ མོང་ བའི་ དངོས་གྲུབ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ གི་ཤེས། 神行成就。八种共通成就之一。将修炼之药物涂于足上瞬息即可环游世界。

ཀང་ཁ་ཅིག་ ལག་ འཁྱབ། (1)འཕད་ བརྩོན་ ཀང་ ཐུབ་ ཐུབ་ ཅྱད་ པ། 手急脚忙。勤勉劳苦、尽心竭力之状。(2)ལུས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ རྣ་ བ་ཆད་ པའི་ རྣམ་ འགྱུར། 手足抽搐。疼痛难忍，手足屈伸状。(3)སེམས་ དགའ་ དྲག་ པའི་ རྣམ་ འགྱུར། 手舞足蹈。高兴之极，手脚舞动跳跃状。

ཀང་ འཁྲུལ་ ལག་ གཡོལ། ཀང་ པས་ འཁྲབ་ ཅིང་། ལག་ པས་ གཡབ་ གཡོབ་ ཅྱད་ པ་ སྟེ། ཅྱལ་ པ་ ཆེན་ ཏའི་ དབེ། 手忙脚乱，手脚慌张。喻忙碌无暇：དུས་ མཉམ་ དུ་ ལས་ དོན་ ཁག་ མང་ ཐུ་ དགོས་ པས་ ཀང་ འཁྲབ་ ལག་ གཡོབ་ ཤུ་ ཐུ་ བྱུང་། 同时要应付多方面的工作，显得忙碌无暇。

ཀང་ཚོས། (མཛད་) (1)ཞྭ། 靴、鞋的异名。(2)རྐང་ མ། 裤子的异名。

ཀང་ཐྱོག ཀང་ པ་འཁྱང་ པོ། 跛，瘸。脚腿有病，行时身体不稳。

ཀང་ཐྱོལ་ ཅོ། ཀང་ པ་ ཅྱག་ ཅྱག 跛足。脚腿弯曲。

ཀང་ཁྱ་འཇྱིག་ ཅོ། དམག་ དཔུང་ དུ་ བཟྱིགས་ ཏེ་ འགྲོ་ སྐབས་ ཀྱི་ ཀང་ འཇོས་ གཅིག་ མཚུངས། 齐步，步伐整齐。队伍行进时步伐一致。

ཀང་ཁྱ། བང་ ཆེན་ སོགས་ ལ་ སྦྱོང་ བའི་ ཁྱ་ ཚ། 脚力，脚钱。付给信差和使者的酬金。

ཀང་ཁྱིང་། ཐུགས་ ཀྱི་ མཆོད་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁ་ གག་ མའི་ བཅུ་ ཀང་ དུས་ ཀྱི་ ཁྱིང་ ཁྱ། 胫骨号筒。死人胫骨所作短号角，密宗乐器之一。

ཀང་མཐོ། ཀང་ པའི་ རྩེ་ ནས་ ཤེན་ མའི་ བར་ ཀྱི་ ཚ། 脚面，足部。自脚腕至脚尖之间。

ཀང་མཐོའི་རུས་པ། ཁང་ ཆོགས་ ནས་ སོང་ མའི་ བར་ ཀྱི་ ཀང་ མཐོའི་ དུས་ པ། 脚面骨。踝骨至脚趾间之足部骨头。

ཀང་མཐྱོགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ། ཐུན་ མོང་ བའི་ དངོས་ གྲུབ་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ གི་ཤེས། 神行成就。八种共通成就之一。将修炼之药物涂于足上瞬息即可环游世界。

ཀོང་འཕྲོ། (1)མི་ཕྱུགས་དངོས་སུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཁྲལ་གྱི་མིང་། 力役。由人畜支应运输、劳作等徭役。 (2)ལྷལ་ཀྱེན་ཏུ་འགྲོ་བ་པོ། 步行者，徒步行进者。 (3)(མཛོན) 1、དྲང་འགྲོ། 畜生的异名。2、ཀོང་དམག 步兵的异名。

ཀོང་འཕྲོ་བོཀས་སྐྱེད། ཀོང་ འཕྲོའི་ ཁྲལ་ ངོ་ཚུགས་མ་དགོས་པར་ བོཀས་ མར་ སྐྱེད་པ། 应差折租。旧时西藏地方把应由人畜支应的徭役折合为缴纳定额实物或现金。

ཀོང་འཕྲོ་ལག་ འཇོག། ཀོང་འགྲོ་ནི་ མི་ ཕྱུགས་ དངོས་གུ་ཕྱིན་ནས་སྐྱེབ་དགོས་པའི་ཁྲལ་དང་། ལག་ འདོན་ ནི་དྲལ་ དངོས་ འཇལ་ བའི་ཁྲལ་ཏེ་ སྐང་བོད་ཀྱི་ཁྲལ་ཁག་གཉིས་ཀྱི་ སྡུད་ མིང་། 力役租税。力役指派遣人畜支应差徭， 租税指用实物钱财缴纳捐税。 旧时藏区的徭役赋税，总分为此二类。

ཀོང་འཕྲོའི་ཁྲལ་ ཅུམ། རྟ་ ཁལ་ མི་ གསུམ་ གྱི་ ཁྲལ་མིང་། 力役乌拉。包括人力和畜力两种差徭。

ཀོང་འཕྲོས། ཀོང་བའི་འགྲོ་སྟངས། 步态，步法。徒步行进的姿态。

ཀོང་རྒྱན། ཀོང་གྱེབ་སོགས་ཀོང་བའི་རྒྱན་ཚ། 足饰。足铡等足部的装饰品。

ཀོང་སྐྱོ། ཀོང་ཐང་དུ་འགྲོ་པ། 步行，徒步。用脚行走。

ཀོང་སྐྱོག ཀོང་བར་ཕྱག་ཀྱའི་སྐྱོག 脚镣。套在犯人脚腕上的一种刑具。

ཀོང་བརྒྱ་མ། འབྱ་ཕྲ་རིང་ བ་ཀོང་ ལག་ མང་ པ་ཙེད་བ་ཞིག 百足虫。身体细长多足的节肢动物。

ཀོང་བརྒྱ་ ལག་བརྒྱ། འབྱ་ ཕྲ་ རིང་ བ་ ཀོང་ ལག་ མང་ པ་ཙེད་བ་ཞིག 百足虫。蜈蚣等身体细长多足的节肢动物。

ཀོང་ཚར། ཀོང་བའི་ངར་གདོང་སྐེ། ཕྱག་མ་ནས་ཤིང་ཆགས་བར་གྱི་མདུན་ངོས་ཀྱི་རྩུབ་པ། 胫骨。自膝至踝间前方的长骨。

ཀོང་དཀྲལ། (1)མ་ཀོང་གི་དཀྲལ། 股本。入股的份金。(2)ཀོང་ལ་འཇྲི་བའི་དཀྲལ་ཁྲལ། 每冈差地应该缴纳的钱。

ཀོང་སྐྱེན། ཀོང་སྟོན་དང་འདྲ།

ཀོང་སྟོན། ཀོང་ ཤིང་ས་ རེའུ་ མིག་ ནང་ དུ་ ཀོང་སྟོམ་ ཆུ་ཚོད་གང་དུ་ཡོད་པའི་ ཐུ་ར་དེའི་ ཏོག་ཏེ་གནས་ པའི་ སྐྱེར་ ཅིད་ཀྱི་ རེ་ མོ་ དེ་ དེ་ ཁྱིམ་ རེའམ་ སྐར་མ་ རེའི་ ཀོང་ པའི་ རྣོ་ དང་ བྱ་ ཤོག་ གྱི་ ཚད་ ཡིན། ཀོང་ སྟོམ་ མ་ ཟིན་ ཏེ་ ཐུ་ ར་ དང་ ཀོ་ དེས་ འཇེན་དགོས། 损益率。诸曜从远地点开始，每行一步，对平均运动速度而言，超过或不及的度数。躔离表中盈缩积栏下一行的损益率的数值。当盈缩积为零时，则用表中最上面一行的数值。

ཀོང་གཅིག་པ། (མཛོན) ཆུ་ སྐྱེར། 独脚鸟。捕鱼水鸟鸥的异名。

ཀོང་ཐུག་ས། (1)ཀོང་པར་ཆུག་པའི་ཁྱིམས་ཆས་ཤིག 脚镣。带在犯人脚上的刑具。(2)རྟ་ རྡེལ་ གྱི་ཀོང་བའི་ རྡེག་པར་ ཆུག་པའི་ ཐུག་ས། 马蹄铁。

ཀོང་ཆོད། ཁྲལ་ཀོང་ཆེ་བ་ སྐེ། ས་ཞིང་མང་བས་ ཁྲལ་འབབ་ སྐྱེ་བའམ་མང་བ་ ཆུག་དགོས་ མཁན། 大差户。土地多、负担差税亦重的差民。

ཀོང་འཇབ་ ལག་ འཇབ། གཞན་ གྱིས་ མི་ ཚོར་ བར་བྱས་ ཏེ་ འཇབ་ སྐྱེལ་ ཤིག་ 蹑手蹑脚，轻手轻脚。手脚动作很轻不让别人发觉的行为。

ཀོང་རྡེག། ཀོང་པ་ལ་ ཐུམ་ མེད་པ། 赤足。不着鞋袜光着的脚。

ཀོང་ རྡེག་ མ། (1)ཀོང་པར་ ཐུམ་ མ་ གོན་ མཁན། 赤足者。(2)ཀོང་རྡེག་དང་ དོན་ གཅིག

ཀོང་རྡེལ། ཀོང་བའི་ རྡེས་རིས་ སམ། ཀོང་ ཤུལ། 足迹，脚印，踪迹。 ཀྱེ་ མའི་ ནང་ དུ་ མིའི་ ཀོང་ རྡེས་འདུག 沙滩上有人的足迹。 གངས་ཀྱི་ སྐྱིང་

དེ་ཀང་རྗེས་ལྟས། 雪上留下脚印。

ཀང་རྗེས་ལག་བསྲེལས། རྒྱང་གྱི་ཐུས་རྗེས་བཅང་པོ་རྗེས་སུ་སྐྱོད་ངན་ཏྲིས་མེད་པར་བཅས་པ། 手抹足迹。喻毁弃前功：ཀང་རྗེས་ལག་བསྲེལས་ཀྱི་ཐུ་སྐྱོད་དེ་ཐེབ་མི་ཅང་། 不可自毁前功。

ཀང་ཏུ། ཀང་པའི་ཐྱེན་པའམ་ཐུ་རིལ། 腿肚。小腿腓肉。

ཀང་གཉིས་མཆོག (མངོན) སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 两足圣，两足尊。佛的名异。

ཀང་གཉིས་པ། (མངོན) མི། 两足。人的异名。

ཀང་གཉིས་ཀྱི་མཆོག་ཅོ། (མངོན) སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 两足尊。佛的异名。

ཀང་ཀྱེན་བཐྱོལ། (རྟེང) བདམས་པ། 选择。

ཀང་ཁེང་རྩོང་ཆུ། འཁབ་ཆུ་ཞེག ཨོད་རང་སྐྱོང་སྤྲོངས་ཀྱི་མཚོ་སྐྱ་རྩེང་ཁངས་མོན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 岗底斯曲。西藏自治区错那县属门隅地区一河流名。

ཀང་ཁྱེར། ཀང་པ་འཇོག་གའི་རྟེན་གནས། 足凳，踏脚凳。

ཀང་ལྷབས། ཚོམ་སྐྱབས། 步法，步态。行进时脚步的姿态。

ཀང་ལྷེགས། ཀང་པ་འཇོག་གའི་ལྷེགས། 足凳，踏脚凳。མིང་ཀྱི་རྩལ་ཁྱབས་ལ་ཀང་ཁྲི་དང་། ཀང་རྟེག ཞབས་ལྷེགས་བཅས་སོ།

ཀང་ལྷེང་བྱ། (མངོན) རྒྱལ་མ་བརྟུན་པ། 足上子。北极星的异名。

ཀང་ཁབ། ཚོམ་པ་སྐྱེས་ནས་འགྲོ་བའི་མིང་། 徒步，步行：ཀང་ཐོང་དུ་འགྲོ། 步行前往。ཐ་ཡུལ་ན་དཔུ་བཅུ་ཡོད་ཀྱང་། ཆུང་ཡོང་དུས་ཀང་ཐོང་རེད། 家有百匹马，此来是步行。比喻空自欢喜，无补实际。མིང་ཀྱི་རྩལ་ཁྱབས་ལ་ཀང་འགྲོ་དང་། ཀང་འགྲོས་པ། ཀང་རྒྱུ་བཅས་སོ།

ཀང་རྩྭ། (1)རྡོག་ཐོའམ། རྡོག་ཚན། 弹腿尥蹶，尥蹶。骡马使用脚踢的动作名。(2)ཁྲལ་ཀང་གི་ཐོ། 差徭簿。登记差地及差徭数量的簿册。

ཀང་མཐིལ། ཀང་པའི་འོག་གམ། ཀང་འོག་གི་དཀྱིལ། 足心，脚掌，脚底：ཀང་མཐིལ་དུ་ཆངས་མ་རྒྱག་བྱུང་། 足心扎了刺。

ཀང་འཐུང་། (མངོན) ལྗོན་ཤིང་། 足饮。树的异名。

ཀང་འཇེང་པ། ཀང་ཀྱག་པ། 跛子，足残废者。

ཀང་འཇེང་ལག་ཁ། ཀང་ཁ་ལག་འཐེང་དང་རྟེན་གཅིག

ཀང་དུང་། མིའི་ཀང་རུས་ལས་བཅས་པའི་ཀྱིང་བུ། 胫骨号筒。死人胫骨所造号角。

ཀང་དྲུག (མངོན) སྦྲང་མ། 六足。蜂、蝇、蚊等昆虫的异名：གཟུགས་འབྱུག་ངང་སྐད་ཀྱག་ལས། བྱང་ཆུང་ཀང་དྲུག་མིར་སྐྱེ་འཕེན། 雷声震耳处，蹶蜂徒长鸣。喻同娴火难与日月争光。

ཀང་དྲུག་ཆེས། (མངོན) ཨ་གྲའི་ཤིང་། 蜜蜂飞来。芒果树的异名。

ཀང་གདོག། སྐའི་ཐྲེ་ལ་འཇོག་པའི་ལྷས་རྡོག་འཐིད་ཐྲེག། 擦足垫。放置门外擦去脚上泥土的垫子。

ཀང་གཏབ། ཀང་རྒྱན་གཏུ་ཐྲ། 足钏，足环，足镯。套在足腕上的环形装饰品。མིང་ཀྱི་རྩལ་གྱངས་ལ་ཀང་ཀང་དང་། ཀང་པའི་རྒྱན། ཀང་པའི་རིན་ཆེན། ཞབས་གཏུ་བཅས་སོ།

ཀང་གངོང་། ཀང་རྩོན་དང་དོན་གཅིག

ཀང་གཙོས། རྐེས་ཅན་ཐྲེ་ཀང་པའི་ཐུ་ཀྱག་པའི་ལྷག་རྒྱག ཕྱིས་ཀང་ཁྱེར་པ་དང་འདོན་ཁེལ་པ་གཉིས་ཀྱི་མིང་།

冈顿。旧时征收力役差和财物税时计算差地面积的单位。大小依土地产量不依面积，通常以两冈为一顿。

རྐང་འཕྱེད། རྐང་པ་འཕྱེད་པ། 失足滑倒，溜倒：རྐང་འབྲེད་ཤོར་ཏེ་ལངས་འགྱེལ། 滑倒在地。

རྐང་འཕྱེན་པ། ཞབས་འབྲེན་ཁུ་མཁན་ཏེ་དང་ཐུགས་ཀྱི་ལ་རྒྱང་གཤེད་ བའི་ མིང་ ཀུས་ བཅུ་མཁན། 败类，败子。由词义拖后腿，引申为败坏集体声名、损害传统尊严的人：བྱ་ངན་ལ་མ་བཟང་བའི་ རྐང་ འབྲེན་ པ། 不肖儿是贤父良母的败子。མི་ངན་རང་ཡུལ་གྱི་རྐང་འབྲེན་པ། 坏人是地方的败类。

རྐང་རྒྱམ་པ། ལོང་ཆགས་མཐའ་གྱི་རྐང་ མཚོ་ཆད་ བའི་མི། 秃足者。踝下足部被削断的人。

རྐང་རྩེག ཕྱམ་གྱི་རྡོག་པ། 鞋底。

རྐང་སྡོམ། གཅིག་རྐང་ཁོངས་ཚོངས་སྦུད་ཟིན་པ་དང་མ་ཟིན་པ་གང་རུང་སྡོམ་བའི་ཆ་ཚོད། 盈缩积。从远地点开始到某曜所在宫(宿)之间，各宫(宿)的损益率之和。

རྐང་བརྡབ། རྐང་ པ་ ཤར་ བརྡབ་ པ། 跺脚。以脚跺地：ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ཏེ་རྐང་བརྡབ་ལག་བརྡབ་ཟིན་པ། 气得拍手跺脚。

རྐང་སྒམ། རྡོར་མའི་ཚོས་གྲྭང་། 裤子。

རྐང་ སྒམ་ རྡུལ་ ཚངས་ ཅན། ཚོས་ གྲྭང་ བར་ ཚངས་ཅན། 棉裤。

རྐང་བསྡོལ། རྐང་ པ་ གཅིག་ གི་ སྟེང་ དུ་ གཅིག་ འཇུག་པ། 架腿。重累两腿的坐姿。

རྐང་པ། 名词。(1)འགྲོ་ཟིང་། 足，腿。动物行动的下肢：མིའི་རྐང་པ། 人的足。རྐང་ བོལ། 脚背。རྟ་རྡིལ་གྱི་རྐང་པ་དང་ལག་པ། 骡马的后腿和前腿。ཁད་ཀྱི་རྐང་འགྲིག་པ། 老人步履不稳。ཡི་ གེ་ རྐང་ པ་ ཅན། 长腿字。指藏文楷书ག་ཀ་ ག་ ང་ ད་ ཞ་ ཕ་ ཀ་ 九个垂画较长的字母。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་བཀོད་ཟིན་དང་། ཀུ་ ཟིན། ཞབས་བཅས་ཚེ། (2)འདེགས་ཟིན། 脚。器物最下支撑部分：རྟགས་ པའི་ རྐང་ པ། 桥柱。རྐྱབ་སྟེགས་ཀྱི་རྐང་པ། 椅脚。(3)ཚིགས་ བཅད་ ཀྱི་བང་མཚམས། 行，句。诗歌的一句：ཚིག་ བཅད་ ཀྱི་ རྐང་ པ་ དང་ པོ། 偈颂第一句。(4)(ཟླ་དགུ) ཁྲུམས་ཀྱི་ཟླ་བ། 足之月，室宿月。藏历八月的异名。(5)བཞི་ ཚའི་ དོན་ དུ་ ནམ་ རྐང་ པ་ བཀོད་ པའི་ གོམས་པ་ ལྟ་ བུ། 足。星宿的步度，等于段的1/4：རྐང་ པའི་ འཕེལ་ འགྱེལ། 步度的盈缩。ཐོ་ རྐང་ ཕྱི་ རྐང་། 前段和后段。ཀུ་ སྐད་ཀྱི་རྐང་པ། 宿步。一宿的弧长的1/4。

རྐང་ པ་ཁ་ སྐོང་ ཚེ་ ཡིག་ ཆེ། ཚིགས་ བཅད་ ཀྱི་ རྐང་པའི་ ཚིག་ ཁྱིམ་ཁ་ སྐོང་ བའི་ ཚིག་ ཕྱད་ ཅིག་ སྟེ། རུ་དང་། ཡི། ཡང་དང་། གཞན་ ཡང་ འདི་ དང་། ཉི། ཡང་ དག་ ཅེས་ བྱ་བ་ ལ་སོགས། 补字。补充诗歌偈句字数的一类单字。如变判位词ར་为རུ，ཏེ་为ཡི，变连词འང་为ཡང，以及在ཏོ་或འམ་和表示幼小义的ཉ་等前面加写分音点，使一个音节变为两个音节，以添补句中字数。

རྐང་ལ་ཁྱོད་པ། གང་ ཡང་འགྲོ་ ཐུབ་ མཁན་ གྱི་ རྐང་ པ། 脚步轻快。意谓到处都去：མི་ འགྲོ་ དགུ་ འགྲོའི་ རྐང་ པ་ ཆོད་ པ་ དོན་ མེད་ ངལ་ དུབ་ ཀྱི་ སྐྱེ་ རེད། 到处乱跑，自寻劳累。

རྐང་པ་ཚ་བ། (1)ས་ རྩུབ་ མེའི་ སྟེང་ དུ་ རྐང་ ཤ་ སོང་ ཐེབ་ ཏེ་ རྐང་ པ་ ཚ་ བ། 扎脚。赤足走路，脚掌刺痛。(2)རྐང་ པ་ ཚ་ བའི་ ཆུང་ ནད་ དེ། རྐང་ པ་ གཉིས་ ཀ་ རྩེད་ ཆེ་ བ་ ཉང་ ཉང་ མོ་ དང་ བཅས་ འགྲོ་ བའི་ ཆེ་ ཕྱག་ བར་ དུ་ ཚ་ བའི་ ཆུང་ ནད་

ཅིག 烧足风。两足发烧，行时尤甚的风病。

རྐང་པ་འཇོག་རྩིས། རྟེ་མ་ལ་མཆོན་ན་རྐང་རྟེའམ་འཇོག་དྲིན་ཀྱི་ཁྱིམ་གྲངས། རྐང་ཚོངས་དང་། རྟེ་རྐང་། ཐུན་རྐང་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལའང་ཡོད། 检步序数。蹅离表中检查盈缩积数值所用的序数，例如日躔表中的宫序。

རྐང་པ་ཞ་བོ། རྐང་པ་འཁྲིག་པོའམ། བཀྱང་བསྐུམ་མི་ཐུབ་པ། 足跛。足残废不能屈伸。

རྐང་པ་ཞ་རིལ། རྐང་བའི་རྩ་ཐུམས་འབྲུམས་ཏེ་ཞ་བ་པ། 足跛。足筋蜷缩跛行。

རྐང་པ་ཡང་བོ། ཚར་རྒྱུད་འགྲོ་བཞུད་ཅུར་བོ་དང་སྐྱར་པོ། 足轻。行动敏捷，来去迅速；ཁོ་རང་རྐང་པ་ཡང་བོ་ཡིན་པས་དེ་རིང་རྒྱུད་འཁོར་ཐུབ། 他行动敏捷，今天能够回来。

རྐང་པ་གསུམ་ལྷ། (མངོན) རྟམ་ཐོས་སྲས། 三足神。毗沙门天的异名。

རྐང་བའི་མཆོག་ཅན། (མངོན) ཁྱིམ་བྱ། 足部武装者。鸡的异名。

རྐང་བའི་དོན་ཆེན། (མངོན) རྐང་གདུབ། 足宝。足钏的异名。

རྐང་བའི་ཤིང་ཁ། (མངོན) ལྕགས། 脚车。鞋的异名。

རྐང་འཕྱུ། རྟེ་རྩེལ་སོགས་ཀྱིས་ རྐང་པ་ གཞུ་སྦྱངས། 尥蹄。牲畜等用脚猛击的动作。རྟ་ཆོད་ཀྱིས་རྐང་འཕྱུ་བཏུབ་བྱུང་། 被烈马踢了一脚。

རྐང་བོལ། རྐང་བའི་རྒྱབ། 跗，脚背。

རྐང་བོལ་རྒྱ་ཆིངས། ལྕགས་ཀྱི་ཙ་ཞེག 脚腕总经络。相当于中医所说"解溪"穴。

རྐང་བྲེ། རྐང་རྟབས་སྐྱེད་བའི་གར་ཞེག 舞蹈；ལག་གདང་སྐྱེལ་ནས་རྐང་བྲེ་འཁྲབ། 携手同舞。

རྐང་ བྲོ་ གླ་ གར། རྐང་ སྐབས་ སྐྱེད་ བའི་ གར་ དང་། གཞས་ སོལ་ རྟམ་ ཐང་ བའི་ རྒྱུ་དཀྱངས། 歌舞；ཆས་ གོས་ སྐྲ་ཆོགས་ སྐྱས་ ནས་ རྐང་ བྲོ་ གླ་ གར་ ལ་ རངས། 穿着各式服装载歌载舞。

རྐང་བྲྀའི་ འཁྲིལ་ འཇོག། སྔར་ ལྷ་ སའི་ སྐྱིན་ ལས་ ཆེན་ མོ་ ཚུགས་ སྐབས་ མི་དམངས་ ཆོས་ ཆོགས་ ཆེན་ ཞལ་ རངས་ ཞབས་ བྲོ་ ཐུགས་ ཆོག་ བའི་ དགོངས་ པ་ ཞུས་ བའི་ འཁྲིལ་ འཇོག 舞蹈证。旧时拉萨传大召期间，居民为求准许照常举行舞蹈，须向大召法会铁捧喇嘛购买此证。

རྐང་འབབས། ལྟེན་ སྐྱེས་ ཆ་ རིགས་ བཐུད་ ཀྱི་ ཡ་ གྱལ། འན་ཁྲག་ ཆུ་ སེར་ ཐུས་ བའི་ སྟོད་ ནད་ རྐང་ བའ་ བ་ བའི་ ནད་ དེ། ནད་ རྟགས་ སྐུ་ རྐང་ བའི་ སྐྱིད་ ཆུ་ འཁྲབ་ ཞིང་ ཀ་ མདོག་ སྟོ་ ནག་ དུ་ འགྱར་ བ་ དང་། ལུས་ སྐྲང་ ཤིང་ ན་ རྒྱ་ ལྟང་ ལ་ ཆ་ འབྱུང་ བ་ ཞིག 青腿，臁疮，足部象皮病。亦称青腿脚气或足癣。上体恶血黄水郁为湿热，下注两足，症见腘窝韧带收缩、肤色青瘀、肿痛破裂成疮之象。

རྐང་ཐུལ། (མངོན) སྐྱལ། 蛾足。蛇的异名。

རྐང་མང་། (མངོན) རྟེག་ཐིན་ནས། རྐང་པ་མང་ བའི་ འབུ་ རིགས། 多足者。螃蟹或多足昆虫的异名。

རྐང་མར། ས་མས་ཅན་ཀྱི་བཏུ་རྐང་དང་། དཔུང་ རྐང་རྟམས་ལས་བྱུང་ བའི་རྐང་ སྐྱབས་ ཀྱི་ མར། 髓，骨髓。动物腿臂骨骨内空腔中柔软如胶或如脂肪的物质。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཁུ་བ་ཅིད་ དང་། མདངས་སོ།

རྐང་མིག་ཅ། སྔར་ཀུ་ གང་ཀྱི་ གྱབ་ མཐའ་ སྐྱ་ བའི་ སྟོན་ པ་ ཞེག་ སྟེ། སྟོན་ཀྱི་ གཏམ་ཁྱེན་དུ་ སངས་ ཀྱས་ ཤུག་ ཐུབ་པ་ འཇིག་རྟེན་དུ་ ས་ བྱོན་ ཏོང་ཀུ་ གང་ ཀྱི་ དང་ སྲིད་ མཛེས་ པ་ཞེས་ ཐ་ བ་ ཞེག་ ལྟ་

དབང་ཕྱུག་གིས་ལྟ་མོ་ཁྱེ་མའི་སྐྱང་མར་ བཞག་པ་ན། ཁྱེ་མ་དྲང་སྲོང་ལ་ཆགས་པས་སྐྲག་པའི་རྣམ་ པཀྵང་མང་དུ་བསྟན་ཀྱང་། ཁོང་གིས་ཀང་བར་ མེག་ཐབ་སྟེ་བཏུལ་ཞུགས་པསྱངས་པས་ལྟ་དབང་ ཕྱུག་མཉེས་ཏེ་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་མཆོག་སྦྱིན་ ནས་དྲང་སྲོང་ཀང་མེག་པ་ཞེས་སྤྱི་རྣལ་པའི་སྟོན་ པར་ གྱུར་ནས་ ཐུགས་ཆོས་ཀྱི་ ཆོགས་དགུ་ སོགས་ ཀཏན་ཆོགས་ རིག་ པའི་ སྒྲུབ་ བཏུད་ ཅེས་ བྱགས། 足目仙人。古印度一哲学派系大师名。古代传说释迦牟尼出世之前，有一仙人号“美丈夫”，被大自在天派作天妃邬摩侍卫。邬摩贪爱仙人，为作种种媚态。仙人垂目视足，虔守戒禁，不为所动。自在天喜而赐以优异著述之才，命名足目仙人，成为一派宗师，立九句因，首创因明学。

ཀང་མེད། (མཚན་) སྦྲུལ། 无足。蛇的异名。

ཀང་དམག ཀང་ཐང་གི་དམག་མི། 步兵。མིང་ གི་རྟེན་བྱང་ས་ཀང་བས་རྒྱུ། ཀང་ཤད་བ། དབྱང་བྱ་ཆུང་། མཆོད་ཆས་འཆོ་བ། རང་སྟོ་བས་ ཀྱིས་བསྒོད། རང་ཐང་། ལུས་ཀྱིས་རྣོལ། ལུས་ ཀྱིས་འཐབ་བཅས་སོ།

ཀང་བཙུགས། (1)གཞི་རྩ་བཙུགས་པ། 奠基，打下基础。(2)ཅིད་དུ། 故意，特地，专门：དེ་རིས་ང་ཚོ་ཀང་བཙུགས་ནས་ཁྱེད་རང་གི་དྲུང་ དུ་བཀའ་ལན་ཞུ་བར་ཡོང་བ་ཡིན། 这回我们是特意到您这儿来听回话的。

ཀང་རྩ། (1)ལུས་ཀྱི་ཀང་བའི་ཁྲག་རྩ། 足部脉络和血管。(2)གཞི་ཀང་ངམ། མ་རྩ། 根基，本质。

ཀང་རྩེ། ཀང་བའི་མདུན་གྱི་སྟེང་མ། 足尖，脚尖。足部前端。

ཀང་བརྟེ། ཆུང་ནད་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཀང་མར་ ཞུགས་པའི་ཆུང་ནད་དེ། ནད་རྟགས་སུ་ཀང་པ་ སར་བཙུགས་པའི་ཚ་བརྟེ་ཞིང་ཚ་ཆེག་ཆེག་ཏུ་ན་ ཁ་ཞིག 软脚病。风疾中，风入足部之症。症见两足发软、疼痛不能履地之象。

ཀང་ཚད་ཁཏྲལ་འཛིན། མ་ཀང་བཏུགས་པའི་ འཛིན་རོག 股票。投资的证券。

ཀང་རྩུགས། གཞིའམ་རྩ་བ་རྩུགས་པ། 奠基。树立根基。

ཀང་ཆེགས། ཀང་ཐང་དུ་འགྲོ་བའི་དཀའ་ངལ། 脚走痛，跋涉之苦，步履劳顿：གྲོང་ཁྱལ་འཕྲིམ་ གྱུ་ཀང་ཆེགས་ཆེ། 漫游城乡，步履劳顿。

ཀང་མཉེས། (མཚན་) ཐུ་ངན་མེད་པའི་ཤིང་། 妙足。无忧树的异名。

ཀང་འཛིན། ལས་འཁྲིལ་གཅོ་བོ་འཕྲུང་མཁན། 专任者。某一事务的专职人员或主要负责者。

ཀང་ཨ་ལག་འཚིང་། (1)ཀང་ལག་གཉིས་ཀར་ སྐྱོན་སོང་བ། 手足残废。(2)ཁག་འདོགས། 推托，借口。推卸责任：རང་འཁྲིལ་ལས་འཁྲིལ་ སྐྱབ་སྐབས་ཀང་ཨ་ལག་འཕྲིང་བྱས་ན་མི་འགྲིག 在完成自己的任务时不应借口推托。

ཀང་འཁྲབ། ཀང་པའི་པཏྨ་ཤ། 股，大腿。

ཀང་བཤི། (མཚན་) (1)ཀང་པ་བཞི་ཚོད་པའི་དུད་ འགྲོ་སྤྱི་མིང་། 畜生的异名。(2)དྲེད་པ་བཏུ་ གཉིག་ནང་གི་བཞི་མདོའི་མིང་། 四足。藏历作用神中，四固定作用神十字路之异名。

ཀང་བཤིའི་ཆོང་ལྡན། (མཚན་) འབྲོག་པ། 四足财主。牧人或牧民的异名。

ཀང་ཟམ། (1)ཀང་ཐང་བགྲོད་པའི་ཟམ་པ། 人行桥。只能徒步通过的桥梁。(2)བང་མི། 专差，使者。

ཀང་ཟླ། (མཚན་) (1)ས་གཞིའམ། ས་ཆ། 大地的异名。(2)ས་འོག་གམ། ཀླུའི་འཇིག་རྟེན། 龙世界的异名。

ཀང་ཟླ་རྩེཀ། ཀང་ཟླ་གི་རྩེཀ་ཐུ་བ། ཞེས་

མཐོང་ཆད་རྡོ་བའི་དབྱེ། 足下石子。比喻被轻视践踏。

རྐང་ཅོར། རྐང་པ་སྐྱོན་ཅན་ནམ། 拐脚。腿部弯曲病残。

རྐང་བཆགས་པ། ཚ་བ་བཆག་པ། 亏本，破产。丧失原有财产；ཚོང་རྩིས་བྱང་སྐྱེ་མ་རུའི་རྐང་བཆག་པ། 经商失败，本金亏蚀。

རྐང་ལག རྐང་པ་དང་ལག་པའི་བསྡུས་མིང་། 手足。人的手和脚，也指兽的前后腿；རྐང་ལག་བཞི། 四肢。རྐང་ལག་བཀྱག་པ། 捆住手脚。ལུས་རྩ་ཚང་མ་རྩེངས་ཏེ་རྐང་ལག་བཀྱང་བསྐུམ་མི་སྲུབ། 全身筋络硬化，手足不能屈伸。

རྐང་ལག་ཀྱབ་ཀྱབ། རྐང་ལག་གི་འགུལ་སྐྱོད་བྱེད་སྟངས། 四肢抽搐，拍手顿足状；ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ཏེ་རྐང་ལག་ཀྱབ་ཀྱབ་བྱེད། 气得拍手顿足。དབྱག་ཚད་ཁར་རྐང་ལག་ཀྱབ་ཀྱབ་བྱེད། 临死时四肢抽搐。

རྐང་ལག་འཇུག་པ། (བཏབ་ཁྲིས་) མངལ་ཀྱི་ཁ་ནས་སྐབས་ལྡའི་ཚ་བའམ། མི་ལུས་མངལ་དུ་ཆགས་པའི་བདུན་ཕྲག་ཚ་སྟེ་ཀྲ་ཁྲག་གཉིས་ཙམ་སྡུས་པ་ལས་ལུས་ཀྱི་ཁན་ལག་ཚ་སོ་སོང་ཀུབ་པའི་དུས་སྐབས་འདི་ནས་བཟུང་བདུན་ཕྲག་སོ་བཞུད་པའི་བར་སྐྱེན་པས་སས་འཇེན་པ་དང་། རྩུས་སྡུད་པ། མེས་མ་རྟུལ་བར་སྐྱེན་པ། རྩུང་ཤེས་ཀུས་པར་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ལུས་བོ་ཙམ་པའི་ནུས་སྐབས་འདི་ནས་བཟུང་བདུན་ཕྲག་སོ་བཞུད་པའི་བར་སྐྱེན་པས་སས་འཇེན་པ་དང་། ཚུས་སྡུད་པ། མེས་མ་རྟུལ་བར་སྐྱེན་པ། རྩུང་ཤེས་ཀུས་པར་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ལུས་བོ་ཙམ་པའི་ནུས་ཙམ་བར་བྱུང་། 支节位。梵音译作钵罗奢住位。胎藏五位之第五位或结胎第五七日，全部精血转成五体，首及四支渐次发露。从此以往，满三十八周七日许，依于地大保持，水大收摄，火大成熟，风大增长，毛发爪现，眼等根生，形相全部发育完成。

རྐང་ལམ། རྐང་ཐང་ཐུབ་ཅམ་ཀྱི་ལམ་ཆུང་། 羊肠小道。可以勉强步行通过的道路。

རྐང་ལོག་ས། རྐང་པའི་ངོས་ས་ཁྱོན་ལྡོག་ས། 足旁。腿侧部。

རྐང་ལོངས། གཅའ་རྐང་པ་སྟོན་ཁྱིའི་ལོངས་སྤྱད་དེ། ཉི་རྐང་དང་། ཟླ་རྐང་། སྐྱ་རྐང་། ཁྱི་རྐང་། གཅའ་ལྷའི་དུལ་རྐང་དང་། སྐྱེས་རྐང་སོགས། 步数。诸曜运动速度快慢变化的数值，例如日躔步数、月离步数，五星运动的迟步、疾步等。

རྐང་གར་བ། (མངོན) རྐང་དམག 足趋。步兵的异名。

རྐང་གཤིང་། ཐོང་པ་ཙོགས་དཀྱག་ཅྱད་ཀྱི་འཁོར་ཚའི་འོག་ཏུ་ཁྱེ་ཁྱི་རྐང་པས་མཐོན་བྱའི་ཁྱེ་ཁྱི་ཀྱེ་ཁྱི་ཀྱེ་ཁྱི་ཀ

腭所作声：ཀན་ལྡེ་གཉིག་པ། 咂腭发声。

ཀན་རྩེམ། ཀན་མཐའི་རྩེལ་ཏེ། མ་རྩེལ། 牙龈。

ཀན་འདེབས། (1)ལྕེ་ཀན་གཉིས་འགྲབ་པ། 舌弹腭发声。(2)མ་མེད་ཀན་ཁྱིམ་ཟན་པ། 搏嚼。口内无齿，借助上下腭磨碎食物。

ཀན་རྡེབ། ཀན་ལྡེ་སྒྲོག་པ། 舌弹腭作声。

ཀན་ཕྱག ཡ་ཀན་ཁྱི་སྐྱེག 软腭。

ཀན་དབུས། ཡ་ཀན་ཁྱི་དབུས་སམ་དཀྱིལ། 腭中央，上腭中部。

ཀན་འཕྱེམ། ཀན་ལ་རྒྱས་པའི་ཐོང་པ། 腭疮。口炎等在上腭引起的溃疡。

ཀན་མར། ཅིས་ པ་ དང་ རྟེའུ་ སོགས་ བཅས་ མ་ གག་ཏུ་ ཁས་ འཇིབ་ཐུ་ ཚོམ་ཆེད་ ཀན་ལ་སྐྱེར་བའི་ མར་ འཇམ་ པོ། 腭酥。藏俗在初生婴儿或幼驹腭上涂上酥油，使之学会吮吸。

ཀན་ཆེན། ཀན་ལ་ རྒྱས་ པའི་ ཐོང་ པ། 腭疮。腭部发生的丘疹溃疡。

ཀུ་ཟབས་ཀྱ་གནས་པ། འདུལ་ བའི་ བཙུ་ ཚད་ ཅིག་ སྟེ། གྲུབ་མཐའ་ སྨྲ་བ་གཞན་པའི་གང་ཟག་ ཅིག རང་ཤས་ཀྱི་དཀེ་སྐྱོང་དུ་ བརྟུ་བ་ སོགས་ ཏབ་བྱང་མིན་ཀྱང་ ཁེན་ པའི་ རོལ་ཕྱི་ གནས་པ། 贼住。非佛教徒伪装佛教徒混迹沙门，非出家人作出家人状。

ཀུ་ཚུ། (རྟིང) དབ་དཀྱུག་ས་མ། དབྱེན་ སྐྱེར་ཐ་ མ། 谗言，离间语。佛书译为两舌。

ཀུ་འཕྲོག གཞན་ རོད་ ཐབས་ཀྱིས་ ཀུ་ བ་དང་། སྟོབས་ ཀྱིས་ འཕྲོག་ པ། 窃夺，暗盗明劫。暗中偷盗和强力抢劫。

ཀུ་བ། (ཐ་དད་ཨ) བཀུས་པ། བཀུ་བ། ཀུས།། མ་བྱིན་པ་དང་། རིན་མ་སྐྱེད་ བའང་གཞན་ རོད་ ཐབས་ ཀྱིས་ ལེན་ པ། 偷盗，盗窃。未得允许或未给价而私取他人财物：གཞན་ རོད་ ཀུ་ བ། 盗人财物。འཇབ་བྱས་ཀུ་ བ། 暗中偷窃。བརྐུས་ ཏེ་ཀུ་ བ། 匿物偷窃。先藏匿他人财物而后占为己有。

ཀུ་བ་བཅུ། མ་ བྱིན་ པར་ ལེན་ བའི་ ཐབས་ རྣམ་ བཅུ་ སྟེ། མཐུས་ཀུ་ བ་དང་། སྐྱུ་ ཐབས་ ཀྱིས་ ཀུ་ བ། འབྲིད་ པས་ ཀུ་ བ། གཉན་ པས་ ཀུ་ བ། སྐབས་ བྱིན་ ཟེར་ ནས་ ཀུ་ བ། ཕྱིར་ བསྒྱབ་ ཟེར་ ནས་ ཀུ་ བ། གནས་ དགག་ བའི་ ཀུ་ བ། དངོས་ འཛིན་ ཕྱིས་ ཀུ་ བ། འཇམ་ ཞོགས་ ཀུ་ བ། རྩོམ་ ཀྱིས་ ཀུ་ བ་ རྣམས་ སོ། 十盗。十种不与取：强劫盗、诳诈盗、诱骗盗、辩取盗、将偿盗、将酬盗、霸占盗、久借盗、温和盗和佛法盗。

ཀུ་བའི་ལས། མ་བྱིན་ པར་ ལེན་ བའི་ སྤྱོད་ ངན། 偷窃行为。旧译偷盗业。

ཀུ་ཕྱས། བརྐུས་ བའི་ རྫས་ ཀྱི་ ཚ་ ཀས། 部分赃物。

ཀུ་སེམས། གཞན་ རོད་ ཀུ་ བའི་ སེམས། 盗心。盗窃他人财物之心。

ཀུན་ སྤྱོད་ རྒྱུན་ ལངས། ཚུལ་ དང་ མི་ མཐུན་ པ་ ལ་ ཚུལ་དང་ མི་ མཐུན་ པས་ རྒྱབ་ རྟེན་ བྱས། 助盗长恶。坏人为坏人撑腰。喻同“为虎作伥”。

ཀུན་ ཌག ཀུན་ མ་ དང་ ཌག་ པ། 盗匪。窃贼和强盗。

ཀུན་ ཟོས། ཁྱིམ་ ནང་ གི་ ཅ་ དངོས་ ཀུན་ མས་ བཀུས་ རྗེས་ ཁྱིམས་ ཁང་ དུ་ ཕྱལ་ ཏེ་ དེ་ དོས་ ཐོ། 报失单。被盗后向治安机关报送的失物清单。

ཀུན་ ཏོང་། ཀུན་ བོས་ བཀུས་ ནོང་ སྐྱེད་ ཁུལ་ གྱི་ དོང་ ཁྲོང་། 赃窖。隐匿偷窃所得财物的地洞。

ཀུན་ ཚོང། ཀུན་ བའི་ ནོང་ རྫས། 赃物。偷盗的财物。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁྱད་ ལ་ ཀུ་ དངོས་ དང་། ཀུན་ རྫས་ སོ།

ཀུན་ ཚོ། 名词。(1)ཀུ་ མཁན། 小偷，窃贼；ཀུན་ བོ་ བ་ མང་ འཇིན་ པ། 认贼作父。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁྱད་ ལ་ ཀུན་ མ་ དང་། ཆོས་ ཀུན། ཆོས་ ཀྱི།

འཇའ་ཀུན། འཇའ་བྱ་བ། འཇའ་ལེན། མཚམས་ཀྱི་ཉེད་པོ། གཞན་འཚེ། བོག་ཏུ་ཐུབ། ཁན་ལག་ངན། གཡས་མ། རང་གནས་པ། ཁར་པ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) ཅི་པ། 窃食者。鼠的异名。

ཀྲོག་པོ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ལྷང་ཉིད། ལྷང་ཉིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅེས། ཀུན་པོ་དང་། ཆོམ་པོ་དང་། ཤོ་གམ་མ་ཅིན་བའི་མཚོན་པོ་བཅས་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་ཆུང་གྲགས་ལས་འདས་པར་འགྲོ་བ། 贼徒同行。九十单堕罪之一。比丘与盗匪及漏税者结伴同行超过一俱卢舍路程者，即成此罪。

ཀྲོག་དཔོན། ཀུན་མའི་འགོ་ཅིང་། 贼首。

ཀྲོག་བྱ། 名词。(1)ཀུན་ཆུང་ངམ་མཐེབ་དྲས་པ། 小偷，扒手。偷窃他人身上财物者。(2)ཀང་པ་གྲང་བ་དང་། རྡོ་སྐྱེད་གཅེར་ཞིང་མེག་རྒྱམ་མི་ཐུབ་པ་སོགས་ཀྱི་མཚིན་ནད་ཅི་ཞིག 一种肝病。症见足冷胸痛、颈强失灵、上体胀懑、肩头刺痛等象。(3)(མངོན) ཅི་པ། 窃食者。鼠的异名。

ཀྲོག་བྱི། གཞན་ཀྱི་ཏུ་རོད་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་པོ་དང་། གཞན་ཀྱི་ཆུང་མར་གསང་ཐབས་ཀྱིས་ཟོག་གཡེམ་བྱེད་པ་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་མེང་། 窃贼淫贼。窃取他人财物和诱奸他人妻室两种恶行的合称。

ཀྲོག་མ། 名词。(1)གཞན་རོང་ཀུ་མཁན། 小偷，窃贼；རྟ་ཀུན། 盗马贼。ཁྱེ་ཀུན། 偷牛贼。ཀུན་མས་ཀུན་རྗེས་གཅོད་ཁུལ་ཀྱིས་ངམ་འདེགས་ཤེད། 贼人伴助追贼踪。ཀུན་མ་ནང་ལ་བཞག་ནས་སྒོ་ལྷགས་ཉེ་ལ་བཏུབ་པ། 闭门留贼。喻措施失当。(2)(ཚུལ) ཀུ་ཤེད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད། 盗窃行为；ཀུན་མ་ཀུ་པ། 行窃。

ཀྲོག་མ་ཐག ཀུན་ཐག་གཅིས་ཀ་ཤེད་བའི་མི་ངན། 盗匪。亦盗亦匪的恶贼。

ཀྲོག་མ་ཚབས་ཆེན། ཁྲིམས་ལ་མི་འཇིགས་པར་གཞན་རོང་མང་པོ་ཀུ་བའི་ཀུན་མ། 强盗，惯盗。凶狠惯盗：ཀུན་མ་ཚབས་ཆེན་ལ་ཁྲིམས་ཐག་ནན་པ་གཅོད་པ། 严惩大盗。

ཀྲོག་མ་ཐུབ་ཆེན། ཀུན་མ་ཚབས་ཆེན་དང་འདྲ།

ཀྲོག་མོ། ཀུ་ཤེད་མཁན་བྱད་མེད། 名词。女贼。

ཀྲོག་ཚང་། ཀུན་མ་རྡོད་ས་དང་ཀུན་རྫས་སྡེད་མའི་ཚང་། 窝户，贼窝。窝藏窃贼和隐匿赃物之家。

ཀྲོག་རྫས། བཀུས་པའི་རོང་རྫས། 赃物。盗窃之物。

ཀྲོག་རོགས། ཀུན་མའི་རོགས་པ། 贼伙。

ཀྲོག་སྐྱང་། ཀུན་མའི་རྟེན་ཁ་སྐྱང་མཁན། 防盗者，守夜人。

ཀྲོག 名词。(1)འཁོངས། 臀部。(2)བཤང་ལམ། 肛门，ཀྲོག་ཆུམས། 住嘴！不准人说话的谩骂语。མིང་གི་རྟགས་ཀྲོངས་ལ་འཁོངས་དང་། ངོག་སྐྲོད། (3)མཐིལ་ལམ་ཞབས། 底部，སྣོད་ཀྱི་ཀྲོག་རྡོལ་པ། 器物底部穿漏。

ཀྲོག་བཀྲག ཀྲོག་སྐྲགས་ཀྲང་རེར། ཁྲིའུ་ཤིང་ངམ། འཁོངས་སྐྲགས། 凳，椅。

ཀྲོག་བཅད། (རྡོར) (1)མཇུག་འཕྲལ་པ། 结尾，结束。(2)ཐག་བཅད་པ། 判决，决断。

ཀྲོག་ཁྲིགས། ཁྲིའུ་ཤིང་ངམ། འཁོངས་སྐྲགས། 椅，凳。

ཀྲོག་སྡོད། གྲལ་ཀྱི་མཐའ་མར་སྡོད་པའམ། མཇུག་མཐར་ལྷས་པ། 居末位，落在最后。

ཀྲོག་འཕག་བསྒྲེ་བ། རྟ་སོགས་ཀྱིས་ཀྲོག་འཕག་འཕག་བྱས་པ། 摆臀跳跃。如马牛撒欢儿。

ཀྲོག་ཙོས། ཀྲོག་ཆོས་དང་འདྲ།

ཀྲོག་ཚོས། འཁོངས་ཤའམ་ཚོང་དོ། 臀峰。臀部两侧高突部分。

ཀུབ་ལྷུལ། བོད་ཆས་གོན་སྐབས་ཀུབ་ཀཱམ་གྱི་ལྷུལ་མིང་། 后褶。藏装后裙折叠而成的褶子。

ཀུམ། ཀུ་བའི་སྐུལ་ཆོག

ཀེ་བ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཞུགས་སྐམ་པའམ་རིད་པ། 形容词。消瘦，枯瘦，憔悴：ལུས་ཀྱི་བགས་པ་ཤིང་ཚ་ཀེ་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ། 身体枯瘦如槁叶。

ཀེད་སྐབས་ཐྲེད་པ། ཀེད་སྐབས་ཐུ་མོ། 细腰。

ཀེད་ཅུ་བཅད། (རྟིང) ཐུང་ལམ་དུ་འགྲོ་བ། 抄近路走，走捷径。

ཀེད་པ། སྐེད་པ་དང་འདྲ།

ཀེད་མ། (མཛད) ཞེ་འབྲུའི་ཤིང་། 女儿腰。石榴树的异名。

ཀེད་མེད་མ། (མཛད) བྱང་མེད་མཛེས་མ། 无腰女。美妇的异名。

ཀོ་བདོག། ཁྲང་བྱ་འཐུ་ཞིང་ནང་ཐུས་འདོན་ལེན། 采掘，挖掘。

ཀོ་ཐུབ། སའམ་པར་ཀོ་ཉེད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ། 挖掘工具；雕刻工具。

ཀོ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀོས་པ། བཀོ་བ། ཀོས།། (1)འབྲུ་བ་དང་། འདོན་པ། 挖掘，拔除：ས་ཀོ་བ། 挖土。ཁྲོན་པ་བཀོས། 掘井。ཁྲུང་བྱ་བཀོ་བཤང་། 疏通沟渠。རྩ་བ་ནས་བཀོས་པ། 连根拔掉。(2)རྡོ་ཤིང་སོགས་ལ་ཡི་གེ་དང་རི་མོ་ཀོ་བ། 雕刻。在木石等上面刻写字画：ཤིང་པར་ཀོ་བ། 雕刻木板。རྡོ་རིང་བཀོས་བཏུགས། 刻石立碑。པར་ཀོ་བ། 刻字工人。བཀོས་ཤོར། 泥像印模。

ཀོ་ཉེད། (1)ཀོ་སྐུད། 掘土工具。(2)(མཛད) 1.ཇི་བ། 鼠的异名。2.ཕག་པ། 猪的异名。

ཀོ་མ། ཞིང་ནང་གི་རྩྭ་ངན་འདོན་ཉིད་ནས་ནམ་པའི་ལག་ཆ་ཞིག 名词。薅锄。除草小锄：ཀོ་མས་རྩྭ་ངན་ཕྱིར་གྲུག 用薅锄除草。ཀོ་མ་གྲུག་པ། 中耕除草。

ཀོ་མའི་མཆུ་འབྲུ། དྲས་ཆག་འདོན་ཉིད་ཀྱི་ཚོ་ཐུང་ཅིག 三叉锄。藏医拔取碎骨片的器械。

ཀོང་པ། 名词。(1)པགས་པར་ཅ་འཛུག་རྒྱུ་བའི་ནད་ཅིག 癞皮癣。(2)རའི་རྩེ་ནད། 山羊癣。山羊常患的一种皮肤病。

ཀོང་ཁྱ། ཀོང་ཁ་དང་འདྲ།

ཀོང་འབྱས། ཅ་འཛུག་རྒྱུ་བའི་ཚ་འབྱས། 癞疮疤。

ཀོད་པ། རྡེ། 名词。网，罟。狩猎用的网罗：ཀོན་པ་བཏུགས་ནས་དུགས་འཇོན། 设网捕兽。

ཀོན་ཁྱ། ཀོན་པ་དང་འདྲ།

ཀོས་རྫུགས། ལག་པའམ་དབྱུག་པའི་རྩེ་མོར་བཏེན་པའི་ཙོག་ཆགས། 托腮。用手或手杖上端托着下巴颏。

ཀོས། ❶ཀོ་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷ལྷུགས་ཀིང་རྩོ་སོད་ཀྱི་རིས་ཀོ་བའི་ལས་ཀ། 名词。雕刻。雕花刻字的事：ཀོས་མཁན། 刻工，雕刻工人。

ཀོས་རྒྱག་པ། རང་ལྷུགས་ཀིང་སོགས་ལ་རི་མོ་དང་། ཡི་གེ་ཀོ་བ། 雕刻，刻镶。在铜、铁、木质等器物上雕花刻字。

ཀྱོ། 名词。(1)ཅ་མེན་པའི་ཚ། 单独，独一，无偶：ཆིག་ཀྱོ། 单一。རང་ཀྱོ། 自立。(2)སྐུད་པའི་ཀུ་དང་བག་པའི་ཀྱོ། 缕线或绳的一股：སྐུད་པ་ཀྱོ་གཅིག་ཚ། 单股线。བག་པ་སུམ་ཀྱ་ཚ། 三股绳。སྐུད་པའི་ཀྱོ་བཤིག་པ། 撕开线缕。བག་པའི་ཀྱོ་བཀལ་པ། 搓绳子。སྐུམ་བྱ་ཀྱ་ཚ་ཚ། 单线毯穗。(3)(མཛད) རམ་པ། 独一。桥的异名。

ཀྱོ་ཐུག ཐག་ཆུན་སྐྱིལ་པའམ་འབྲེལ་བ། 绞合，搓拢。互相扭结：བག་པ་གཉིས་ཀྱ་ཐུག 扭合两股成一条绳。

ཀྲུ་འཛུབ། (1)བཟོ་ཚུན་སྡོལ་བའམ་འབྲེལ་བ། 绞合，扭合。绞扭在一起：ཐག་པ་གཉིས་ཀྲུ་འཛུབ་ཀྱག་པ། 把两条绳子绞在一起。(2)ངན་པ་ལག་ཐྲེལ། 勾结，串通。暗中联合：མི་ངན་ཀུ་འཛུབ་བྱེད་པ། 坏人互相勾结。

ཀྲུ་པ། སྐུ་མེ་དང་འདྲ།

ཀྲུ་བ། སྐུ་བ་དང་འདྲ།

ཀྲུ་བར། དང་ཐེག་ཚི་སྐུད་པའི་བར་ཏེ། རྩིག་པ་རྩིག་སྐབས་ དང་ པོ་ ཡོང་ བའི་ ཚེད་ དུ་ གཡས་ གཡོན་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འཐེག་པའི་སྐུད་པ། 准绳，标准线。两点中间作为标准，如砌墙时为免偏斜，在左右两端牵引的一段直线。ལུང་རིགས་ཀྱི་ཀུ་ བར་ ལས་ ཡོ་འབྱུག་མེད་པར་དམ་ཚོས་བཞད་སྐྱབ་ཀྱེད་པ། 不偏离教理准绳以讲修佛法。

ཀྲུ་མ། སྐུ་མ་དང་འདྲ།

ཀྲུ་མི། སྐུ་མེ་དང་འདྲ།

ཀྲུ་རགས། རྟ་རགས། 马队。

ཀྲུང་། ● ལུས་ པོ་རྡེལ་ དང་ འདྲ་བའི་ རི་དྭགས་ཤིག 名词。野骡。身形如骡的一种野兽。❷ ཁོ་ན་དང་། དེ་རྟེད་དེ་རིས་པ་མཐའ་ཐུག་ཚི་དོན་སྟོན་ཀྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲུགས་ཤིག 副词。偏要，硬是要，一味地。表示“无论如何也要……”之意：འགྲོ་ཀྱང་། 偏要去。ཀྱེད་ཀྱང་། 硬是要做。ལས་ མེད་ཐ་ཀྱང་། 无业徒坐吃。 མ་ཤོད་ཐུས་ཀྱང་ མེ་ཐུན་པར་བཤད་ཀྱང་ཀྱེད་པ། 虽叫他莫说，仍不听从，却偏要说。

ཀྲུང་ཁཀར། རྟ་དང་རྩེའུ་སྐུ་མདོག་དཀར་དམར་འབྲེས་པ། 浅红色骡马。

ཀྲུང་ཀྲུང་། (1)གཅིག་པུ། 单独，仅仅，唯一：ཆུ་ཀྱང་ཀྱང་འཐུང་པ། 单是喝水。(2)སྐྱུ་མདོག་ཀྱང་ཙི། 枣骝色。

ཀྲུང་ཀྲུང་། ཀྱང་རེ་ཀྱང་རེའི་བསྒྲས་ཚིག

ཀྲུང་ཁྲིག ཁ་དང་ཆ། 单和双，单一和成双。

ཀྲུང་ཁོལ། ཁོས་གཅིག་ཀྱང་། 单衣。

ཀྲུང་བཤོད། བཤོད་ཀྱེད་ཀྱི་གྲངས་གནས་གཅིག་ལས་མེད་པའི་བཤོ་སྟངས། 一位除法。除数是一位数的除法。

ཀྲུང་རེ་ཀྲུང་རེ་། ཤེས་ཆུད་ གྱང་རེ་ཀྲུང་རེའམ་ལས་ཀ་ཀྱེད་ སྟིང་ མེ་ འདོད་ པའི་ གཤེས་ ཆུད། 懒洋洋地，无精打采。萎靡不振貌。ལས་ཀ་ དུར་ བཀྲོན་མེན་པར་ ཀྱང་རེ་ ཀྲུང་རེ་འབའ་ཞིག་ཀྱེད། 工作不积极，总是无精打采。

ཀྲུང་ཆུ། མཆོ་ སྟོན་ ཁྱེང་ ཆེན་ ཁོངས་ མཚོ་ཁག་ བོད་རིགས་དང་སྐྱང་ཁུལ་གྱི་ མ་ སྟོད་རྫོང་ ཁ་ སྐྱོ་ཐུང་དུ་ ཨོད་ པའི་ ཆ་ ཆུའི་ ཆུ་ ལས་ཀ་ཅིག 黑河。青海省果洛藏族自治州玛多县南部黄河一支流。

ཀྲུང་ཐག ཐག་པ་རིང་པ། 长绳。

ཀྲུང་ཐང་། རི་དྭགས་ཀྱང་སྟོད་ས་ནི་ མེ་ མེད་ རྟ་ཐང་། 旷野，荒原。野骡栖息的空无人烟的草原。

ཀྲུང་འདེད། ཐུགས་ ཀཅིག་ ཅམ་ལ་ ཞེན་ནས་ དེ་ ཁོ་ན་ རྩིད་གཅོད་པ། 专攻，专注。集中精力钻研一点：མན་ངག་ དེ་ ཅམ་ ལ་ ཐམས་ ལེན་ ཆེག་ དྲིལ་ཐུས་ཀྱང་འདེད་ ཀྱེད་ པ། 专心致志修习那一点诀窍。

ཀྲུང་པ། 形容词。(1)གྲུང་མ་ མེད་ པའི་ གཙང་མ། 纯净，纯洁。单纯洁净不含杂质：གསེར་ ཀྲུང་། 纯金。དངུལ་ཀྲུང་། 纯银。བལ་ཀྲུང་། 纯羊毛。ཁེ་ བཟང་ ཀྲུང་ པ། 纯利。གཅིག་ པ་ གཅིག་ཀྲུང་། 完全相同。ཁང་མི་ཀྲུང་ པ། 清一色自己人。(2)ཐག་གཅིག་གམ། གཅིག་པུ། 唯一，单独。独自一个：མི་ ཤས་ མི་ཀྲུང་ པ། 各人。ཕོ་མོ་ཀྲུང་ པ། 单身男女。མི་ཀྲུང་རྟ་ཀྲུང་།

单人独马。གུ་ལ་གུ་ཆུང་། 孤僧。ང་ཆུང་བས་ལས་འགན་བསྒྲུབ་ཐུབ་པ། 我能独力完成任务。(3)མིང་ཆུང་། འཕྲལ་དང་། བརྡེགས་མེད་པའི་མིང་གཞི་ཆུང་བ། 实词。无前加及上下加字的单语基。

ཆུང་བའི་གྲངས་ཀ། གཅིག་གནས་ནས་དྲུང་ཐུབ་གནས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་གྲངས་གནས་སོ་སོའི་མིང་ཚང་མ་ཆུང་བ་ཡིན་པས་དེ་རྣམས་ལ་ཆུང་བའི་གྲངས་ཀ་ཟེར། 孤数，独立数。藏文自个位起至万万位止，各个数位名称，均独立不同。故此等数目，称为孤数。

ཆུང་ཙི། རི་དྭགས་ཆུང་གི་ཐུན་རིས་ཅན་ནམ། ཐུན་མདོག་ཅན། 名词。野骡色，枣骝色，赤褐色：རྟ་ཆུང་པོ། 枣骝马。ཆུང་དཀར། 浅红色。ཆུང་སེར། 棕黄色。

ཆུང་ཐུམ། (རྟེན་) ཁ་ཆུན། 广口壶。口部宽敞的水壶。

ཆུང་འཕྲུལ། གུག་ཅིང་བརྡེགས་འདོགས་མེད་པའི་མིང་གཞི་རྩོན་འཇུག་ཅན། 前加单语基。藏文只有前加、无元音符号和上下加字的语基，如དགའ་和ཨདའ་等。

ཆུང་མ། ཁམས་དཀར་ཆ་སོགས་ཆུ་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཞུས་ཀྱི་རྩའི་ཁ་ཤས་ཤིག་སྟེ། ཆུས་པའི་གཡས་དང་ཐུད་མེད་ཀྱི་གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་ཀུན་རྩོབ་ཀྱི་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་འགྲུ་བར་བྱེད་ལ་ཐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་རྩའི་ཁ་དོག་དཀར་པོའོ། 名词。精脉。人体白色精液等水界所依附的主要脉道之一。男在中脉之右，女在中脉之左，是运转精液的脉道，其色白，其本性为修行之方便分。

ཆུང་མོ། རྟ་སྐད་མ་ཐུ་མདོག་དམར་ཐུག་ཅན། 名词。赤色母马，རྟ་ཆུང་མོ་མཐའ་བཞི། 四岁赤色母马。

ཆུང་ལྡོག་གཅིར་བ་ཅན། (རྟེན་) ཐུ་ཐུགས་འཇུ་ཐུང་ཐུང་ཅན། 长颈军荼利。比丘所用长颈有柄的水瓶。

ཆུང་ཚིག། (མངོན་) མཚན་མོ། 孤侣。夜的异名。

ཆུང་ཤད། ཅིག་ཤད། དབྱངས་ཅན་འབྲི་སྐབས་མིང་དང་ཚིག་གི་རྗེས་སུ་བཀོད་པའི་མཚམས་རྟགས། 单垂符。藏文符号之一，即“।”，在楷书中表词后或句末停顿。

ཆུང་སེར། རྟ་རྨིལ་ཐུ་མདོག་ཆུང་བོ་སེར་ཤས་ཆེ་བ། 棕黄色或深黄色骒马。

ཆུམ། ཇ་ཚང་མཁས་བཏུང་བ་འདྲེན་པའི་སྣོད་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོགས་ཅིག 名词。广口壶。盛茶酒等饮料的广口无盖壶：ཟངས་ཆུམ། 广口铜壶。དངུལ་ཆུམ། 广口银壶。

ཆུམ་ཁྱི། ཟངས་ཆུན་དངུལ་ཆུན་ཆུང་བའམ། ཁོག་ཉིང་ཆུང་བ། 名词。广口小壶。

ཆུལ། ཆུ་ལྟུང་ཤལ་བའི་རྩལ། 名词。水性，游泳。泅水的技术，ཆུལ་རྒྱག་པ། 游泳。ཆུལ་རྩེ། 游泳池。 ཆུལ་རྩལ། 游泳术。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་རྩལ་དང་འཕྲུན་འཇིན་ནོ།

ཆུལ་ཚོག་མཐིལ་རྩོལ། (1)ཀོ་ཁྲག་ཞབས་རྙོལ། 破皮囊。底部穿漏的旧皮口袋，ཆུལ་ཚོག་མཐིལ་རྙོལ་ནང་དུ་ཅམ་པ་ཐུག་དོགས་མེད། 破皮囊岂可装糌粑。(2)ཆུང་བའམ་ཐམས་བའི་དབེ། 袋旧底穿。喻破败没落：མི་ཚང་ཆུལ་ཚོག་མཐིལ་ཞིག 破落户。

ཆུལ་འཇོལ། (མངོན་) མོན་ལྷག་ཀུ་སྐང་། 浮行。香附子的异名。

ཆུལ་ཆེན། (མངོན་) ཐ་པ། 善泳。渔夫的异名。

ཆུལ་སྟོང་། (1)སྐྱ་བ་སྟོང་པ། 空囊。(2)ཕྱི་རྗེག་ནང་སྟོང་ཞེས་བའི་དབེ། 空皮袋。喻虚有其表，华而不实。

ཀྱལ་བ། ཆེམ་བ་བཀྲབ་པའི་པཀས་པའི་ཐྭོ་བ་དང་། བྱང་ཁྲག་སོགས་ནས་མ་གཡོགས་པར་ཏིལ་བོང་བཀྲམ་པའི་རྣིད་བྱ། 名词。皮口袋，整剥兽皮囊。皮革缝成或剥皮时不剖开胸腹四肢，但从口部翻剥的完整兽皮，可作盛粮油等类的容器：ཆང་ཀྱལ། 酒囊。ཐྭ་ཀྱལ། 面袋。དཉལ་ཀྱལ་བར་ཐྭོག 袋里装钱。

ཀྱལ་པ་ཆུ་ཤྭབ། བོད་ཐྭངས་ཙོངས་ཀྱ་རིའི་ཁྲེའས་ཀུ་ཆུའི་ཐྭོ་ཐྭན་ཞིག་ཐུ། རང་བཞིན་བསིལ་ཆེ་བ་དང་། ནུས་པ་དྲག་སེལ། ཐྭང་བས་འཇགས། གཅིན་པ་འབབ་བའི་བ་བཅས་ཟིན། 地丁草，喜马拉雅米口袋。豆科药用植物名。产地遍于全藏。性大凉，消毒，消肿，利尿。

ཀྱལ་བ། (ཐ་དད་པ) ཀུལ་བ། ཀྱལ་བ། ཀྱོལ།། ཆུའི་ནང་དུ་འགྲོ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ། 泅，游泳，浮水：ཆུ་ཀྱུང་ཀུལ་བ། 泅渡。ཆུ་བའི་ཆུ་རོལ་ནས་ཀུལ་ཏེ་ཕ་རོལ་དུ་འགྲོ་བ། 由此岸泅渡到彼岸。

ཀྱལ་བྱི། ཀུལ་པ་ཆུང་ངུ། 名词。小皮口袋，རའི་ཀུལ་བྱའི་ནང་དུ་སྐྱམ་ཟྭག་བ། 山羊皮小袋里装清油。

ཀྱལ་ཟྭིད། (ཨངན) མོན་ལྗག་ཟླ་སྐང་། 能浮。香附子的异名。

ཀྱལ་ཆྭད། ཆུ་ལ་ཀུལ་ཏུག་པའི་ཆྭད་མེ། 水塘。泅水的游戏：ཆུ་ཇིང་ནང་དུ་ཀུལ་ཆྭད་ཟྭད་པ། 在池塘里游泳。

རྒྱུ། 名词。(1)འབྲས་བུ་སྐྱེན་པར་ཟྭད་པའི་གྲུབ་སྡུ་གྲུང་པའམ་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་རྒྱུ་ཟིན། 外因，外在联系。佛书译作缘。能成熟果位助伴，生长果位特点者：འགལ་རྒྱུ། 逆缘，障碍。མཐུན་རྒྱུ། 机缘，顺境，好条件。ནད་རྒྱུ། 病缘。འཆི་རྒྱུ། 死因。ཤུགས་རྒྱུ། 影响。རྨས་རྒྱུ་ཤིས་ཤི་བ། 因伤致命。རྒྱུ་མང་འཛོམས་པ། 具备多种条件。རྒྱུ་མི་ལྡན་པ། 条件不具备。རྒྱུ་རྐྱང་པ། 条件消失。བཟང་ངན་ཤི་རྒྱུ་དང་ཕྲད་ན་བདེ་སྡུག་གང་ཡང་འབྱུང་། 境遇分逆顺，后果随苦乐。(2)(སྟེང) 1.མིང་གྲགས་སམ། སྙན་གྲགས། 名声，名誉。2.ཁྲལ་དགལ་ཡུལ་ཤི་ཀེར་ལེབ་སྐྱར་གཟུམ་སྡེ་མི་དང་ས་ཞིང་དང་ཕྱུགས་བཅས་གཟུམ་ལ་རེར། 税源。征派差徭的三对象，即人、土地和牲畜。

རྒྱུན་ཚོད། བར་ཆད་དང་ཚོད་གཏ། 事故，损失。意外的灾祸。

རྒྱུན་ཀྱི་ཡི་ཀེ། ལེགས་སྦྱར་ཤི་ཙ་ག་ས་དང་། བོད་ཡིག་དབྱ་དང་ཀད་ཀྱི་ཡི་ཀེ། 字缘。梵语指所用媒介字；藏文指句首符号“ཿ”和垂符“།”。

རྒྱུན་ངན། གནས་དང་བར་ཆད། 不幸，灾难。祸害：རྒྱུན་ངན་སྤྱག་འབྲང་མི་ཐུབ་པ། 不能逆来顺受。ཐོ་ཐུང་ཤི་རྒྱུན་ངན་ཟྭང་བ། 突遭意外灾害。

རྒྱུན་ངན་ཁྱོག་གས་ཤར། འགལ་རྒྱུན་ལགྱུན་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པ། 逆缘变顺境。意谓坏事变成好事。

རྒྱུན་གཅིག་རྟོགས། (1)རྒྱུན་གཅིག་གིས་རྟོགས་པ་སྟེ་ཤྱེའི་ཡུལ་གང་དུང་གཅིག་དང་ཕྲད་པས་དོན་གཤད་ཤེས་པ། 触境生解。(2)(ཨངན) རང་སངས་རྒྱས། 一缘悟道。缘觉或独觉佛的异名。

རྒྱུན་ཆགས། གནས་ངན་བར་ཆད། 障碍，灾难。意外事故和不幸：རྒྱུན་ཆགས་ཟྭང་བ། 发生事故。བར་ལམ་རད་གཤེའི་རྒྱུན་ཆགས་སྟེ་འདོམས་ཀྱས་གཟིགས་ཀཟགས་ཚོ་མི་བདེ་བ་ཟྭང་། 迩来病难多端，身体不适。

རྒྱུན་སྟེང། རྒྱུ་དང་ཕྲད་པ། 遇缘，逢时。获得机缘：བཟང་རྒྱུན་རྟེང་པ། 走运。ངན་རྒྱུ་རྟེང་པ། 倒霉。

རྐྱེན་བསྒྲུབ་འཕྲོག་བཅོམ། གཞན་ནོང་ལེན་བདེའི་ཚོགས་བཙལ་ནས་རྐྱེ་མཚམས་འཕྲོག་བཅོམ་ཟིད་པ། 相机抢劫。寻找方便夺人财物。

རྐྱེན་ཐུབ་པ། སྡུག་ཐུབ་པའམ། བཟོད་ཐུབ་པ། 胜任，能忍耐：ལས་ཀའི་རྐྱེན་ཐུབ་པ་ལ་སྙིང་རུས་ཆེ་དགོས། 工作要胜任，须有大毅力。

རྐྱེན་ཟིག་པ། སྡུག་ཐུབ་པའམ། བཟོད་ཐུབ་པ། 经受得住，经得起：ངན་པའི་ནད་རྐྱེན་མི་ཟིག་པ། 经受不起重病。དཀའ་ཚེགས་སྤྱག་བསྡལ་གྱི་རྐྱེན་ཟིག་པ། 经得起艰难痛苦。

རྐྱེན་དྲུག དཔའ་བའི་རྐྱེན་དུ་གྱང་དང་སྡུག་དང་། སྡང་མའི་རྐྱེན་དུ་ལྟ། ཡ་རབས་ཀྱི་རྐྱེན་དུ་ལྟ་ཚས། གཡུང་བའི་རྐྱེན་དུ་ཐག་ཚད་དང་བཅག མཛངས་པའི་རྐྱེན་དུ་ཡིག་ཚང་། ངན་པའི་ རྐྱེན་དུ་ཀུན་མ་སྟེ་ སྲིང་ བཙན་ སྐམ་ བའི་སྐབས་ བད་ དུ་ལག་ ལེན་ བསྟུང་ བའི་ཐྲ་ གཞུག་རིམས་གཅིག six auxiliaries。吐蕃王松赞干布时期执行的一类制度：虎豹以誉英雄、狐尾以字播夫、出世佛法高贵之号、艺人苯教驯奴之称、贤哲令闻垂书券、歹徒恶名呼窃贼。

རྐྱེན་ཉང་། (རྒྱང) ས་མི་ཐུག་གས་གསུམ་གྱི་བདག་ཉེར། 税财管理者。管理征税对象土地、人民和牲畜的人员。

རྐྱེན་འཐབ། སྐབས་དང་འཚམ་པར་འབྱུང་བ། 应时，及时，到时，机缘成熟：རྐྱེན་འབབ་ཚོ་ཐུང། 应时合用的东西。

རྐྱེན་སྨན། དད་གས་ཉེད་ཀྱི་སྨན། 药物，医药条件。

རྐྱེན་རྩི། རྐྱེན་སྨན་དང་དོན་གཅིག

རྐྱེན་བཞི། (1)ནད་གང་སྐྱེ་བར་ཉེད་པའི་རྐྱེན་རྣམ་པར་བཞི་སྟེ། དུས་དམན་ཐུག་ལོག་པ་དང་། གདོན་ཀྱས་ཆོ་ཉང་དུ་འཆེ་པ། ཟས་དམན་ཐུག་ལོག་པ་བཅས་སོ། 四病缘。引生疾病的四种外缘：时令失宜、骤中邪魔、饮食失当和起居失宜。(2)རྒྱུའི་རྐྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན། དམིགས་རྐྱེན། བདག་རྐྱེན་དུ་བཞི། 四缘：因缘、等无间缘、所缘缘和增上缘。

རྐྱེན་སྐྲག བར་ཆད་སེལ་བ། 消灾。排除障碍：འགལ་རྐྱེན་སྐྲག་པའི་ཐབས་ལ་འབད། 努力排除障碍。

རྐྱེན་རྣམས། ཚ་རྐྱེན། 条件。

རྐྱེན་ལམ། མཆེན་ངོག་ཏུ་འཆི་བ། 凶死。刀下死亡：རྐྱེན་ལམ་དུ་འདུས་པ། 死于刀下。རྒྱལ་པོ་རྐྱེན་ལམ་དུ་བཏང་བ། 弑君。མི་མང་པོ་རྐྱེན་ལམ་དུ་གྱུར་པ། 遭杀害者甚多。

རྐྱེན་ལས། (རྒྱང) ས་གཞིས། 庄园。

རྐྱེན་སེལ། བར་ཆད་སེད་པ་བཟོ་བ། 克服困难，消除障碍。

རྐྱེན་གསུམ། (1)གཡོ་བ་མེད་པའི་རྐྱེན། མི་རྟག་པའི་རྐྱེན། རུས་པའི་རྐྱེན་ནོ། 三缘：不动缘、无常缘和能力缘。(2)དམིགས་རྐྱེན་དང་། བདག་རྐྱེན། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ནོ། 三缘：所缘缘、增上缘和等无间缘。

རྐྱོང་གདན། བར་ཆངས་སྐབ་ཅིང་ཕྲེབ་བཏེགས་བཏགས་ཆོག་པའི་གདན་རིང་ཐུང་ཆེ་ཆུང་ཞེན། 长毯，薄垫。铺在面上可以折叠并有充填物的长褥子。

རྐྱོང་བ། (ཁ་དད་པ) བརྐྱངས་པ། བརྐྱང་བ། རྐྱངས།། སྐྱེད་པ། 伸展，张开，伸长：ཀང་ལག་བརྐྱངས་ཏེ་ཉལ། 伸开手脚睡下。ལག་པ་ཡར་རྐྱངས། 举起手来：ཉལ་ས་བྱང་ནས་རྐྱངས་ཏེན། 有了睡觉地，还想伸脚处。喻同“得寸进尺”。སྨྱ་ལྟང་ལ་འདྲེ་ལག་བརྐྱངས། 魔爪伸进天界。喻非分之举。བརྐྱང་བསྐུམ་གཉིས་གྱུབ། 能屈能

伸。བཀྲངས་ཐུག ㄖㄠˇ长头。

རྒྱངས་རིངས། རྒྱངས་གདན་དང་དོན་གཅིག

རྒྱངས་ཁད། ཐུ་རྒྱངས་ཅམ་ཁག་ལས་རྒྱངས་པ། 欠伸，伸懒腰。

རྒྱངས། རྒྱངས་བའི་སྐྱལ་ཚིག

རྒྱལ། རྒྱལ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

ཕག་ཕོག ས་ཆ་ཁུག་ཀུག་གམ། 偏僻处，偏僻之处；ལུང་པ་ཕུག་ཕོག 偏僻地方。

ཕལ། (རྟེངས) མེད་པའི་དོན། 无，没有，不存在。

ཕྱི། (རྟེངས) རྐུན་མ། 小偷。

ཕྱག་རྟགས། གནད་འགག་མི་ཤེས་པར་ཁུ་ཚུགས་ཏེད་སྟངས། 傻气，蠢相，痴呆样子；ཁྱག་རྟགས་ཆ་པ། 傻里傻气。ཕྱག་གད་གོང་པ། 憨笑。ཕྱག་རྟགས་བསྟན་པ། 表现傻相。

ཕྱག་ཁྲིབ། གཏམ་སྐྱ་མི་ཤེས་པ། 喑哑，结巴，不能说话。

ཕྱག་བརྡ། སྐད་ཆའི་ཚབ་ཀྱི་ལག་བརྡ། 无声手势，代替语言的手势。

ཕྱག་པ། 名词。(1)སྐྱ་མི་ཤེས་མཁན། 哑子，哑吧。不会说话的人；གཏམ་ལན་ཅི་མེད་ན་ཕྱག་པ་རེད། 问话不答是哑巴。མིང་ཀྱི་རྣམ་གངས་ལ་ངག་གིས་དབྱལ་དང་། ངག་མི་ཕྱན། སྐྱ་བཅད། སྐྱ་མི་ཤེས། ཚིག་ཉམས། ཚིག་མི་གསལ་བཅས་སོ། (2)ཁྲེན་པ། 蠢人，傻子。笨拙的人；ཕྱག་པ་ཁུ་ཚུགས། 呆板固执。(3)བདུ་ཀན་ཤས་ཆེ་བའི་སྐྱ་བརྗེད་མི་ཤེས་པའི་ནད་ཅིག 遗忘邪重不能言语的病。

ཕྱག་ལ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐད་ཅ་ལ་མི་ཤེས་པར་འགྱུར་བ། 哑，失音。不能言语；ཕྱེ་ཁྱུར། 舌齿不灵。ངག་ཕྱག་ལ། 不能言语。ཁུ་ཀུ་དེ་ཕྱག་འདུག 那个孩子哑了。

ཕྱག་ལེ། སྐྱ་ཕྱེ་དིག་ཕྱག་ཅུང་ཟད་ཙོང་པ། 口齿迟钝，口略吃。

ཕྱི་ཆུ། ཆུ་འཁྱལ་བའི་ས་གྲུང་གྲང་། 水凼，积水坑；ཕྱི་མིག་གི་ཆུས་ཁྱེ་ཆུ་མི་ཉན། 水凼的水不能饮用。

ཕྱོགས། ཐུབ་ཤོགས་དང་། ལག་གམ་མི་མངོན་པའི་གནས། 名词。背地，暗中。隐蔽而不显露的地方，མངོན་ཕྱོག་མི་མཐུན་པ། 表里不一。ངོ་ཕྱོག་མེད་པ། 表里一致。སྐོག་པ་ཕྱོག་ཏུ་བཟས་ཀྱང་། སྐྱག་ཏི་ངོས་ལ་ཀ་ཙང་། 背地吃大蒜，当面放蒜臭。喻暗地为非，当面出丑。

ཕྱོག་ཕྱོག་སྒྲུད་སྒྲད། ངོ་ཕྱོག་མི་ མཐུན་ པར་ གཙོ་ རྩེ་ བྱེད་ སྟངས། 鬼祟，偷偷摸摸。表里不一的狡诈行为；ཕྱོག་ཕྱོག་སྒྲུད་སྒྲུད་དུ་ངང་དོན་སྒྲུབ་པ། 鬼鬼祟祟，图谋私利。

ཕྱོག་ཁ་གཏོང་བ། མི་མངོན་པར་འགྱ་སྨོད་དམ། དམའ་འབེབས་བྱེད་པ། 背地中伤。背地里说怪话损人；དཀྲག་གཏམ་ཆེད་བཟས་ཀྱས་ཕྱོག་ཁ་གཏོང་པ། 故意造谣，暗地中伤。

ཕྱོག་རྒྱང། གཞལ་བ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གནས། རྒྱང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་མི་ནུས་ཤེར་རྟོགས་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་ནུས་པ། དབེར་ན། ནང་གི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་རྣམས་དང་། བདག་མེད་དང་། སྐྱ་མི་རྟག་པ་དང་། དུ་ཕྱེན་ཀྱི་ལའི་མེ་ཕྱ་བྱའོ། 隐蔽分。三所量分之一，领纳体验所不可知，但借因由之力可以推知者。如身内有色诸根、无我、声是无常、有烟山中之火等，ཕྱོག་ཏུ་ཡོ་ཚོས་རྣམས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གཞལ་དགོས། 潜在的事物，须用比量推知。ཕྱིའི་ཐེབ་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱོག་ཏུ་རྟོགས་ཐུབ། 根据表面行动，可以察知隐情。ཁ་སྐྱོང་ཕྱོག་ཏུང་།

隐秘的行为。མིག་གིས་གསོག་གྱུར་མི་མཐོང། 肉眼不见隐蔽物。

གསོག་སྒྲ། གཞན་ཉིས་མ་ཐོས་པར་ལེན་པའི་ཀུ། 低声唱的歌。

གསོག་རྐུམ། མངོན་གསལ་མིན་པར་ཆོལ་བ། 袭击。暗中偷袭。

གསོག་རིགས། རང་དོན་སྒྲུབ་ཆེད་གསོག་ཏུ་སྦྱོང་པའི་ཀུལས་དངོས་བོ། 贿赂品。为达个人目的而用以买通别人的财物：དཔང་བོས་གསོག་རིགས་ཟ་བ་དེས། ཀུལ་ཁིམས་ཀློང་ལ་བསྒྲུང་རེས་ཡིན། 证人受贿赂，狂风卷王法。

གསོག་ཆད། གཞན་ཉིས་མི་གོ་བའི་ཁ་ཆད་དམ་བྱས་ཆོད། 密约，密议，秘密决议。བློན་པོ་ལས་ནག་པ་ལ་དཀའ་བ་རྣམས་ཁོས་དེ་ཆོས་ཁིམས་བཤིག་ཀྱིའི་གསོག་ཆད་བྱས། 忠于奸臣诸人，怒而密议毁灭佛法。

གསོག་ཆོས། (1)གསོག་ཏུ་ཉུང་བའི་ཆོས་དེ་མི་མངོན་པའི་ཆོས། 潜在的事物，不可明见的事。(2)སྒོམ་མ་སྨིན་ལྟེ་ཤུང་ཤས་ལ་གསང་སྦྱབས་ཉིས་འཆད་བྱེད་པའི་གདམས་ངག་རྣམས་སོ། 秘法，秘诀。对少数合格徒众秘密讲授的诀窍。

གསོག་འཇབ། མི་མངོན་པར་གཏམ། 隐匿，潜伏。གསོག་འཇབ་ཉིས་དམག་ཀྱིལ། 偷袭，伏击。

གསོག་ཉོན། གཏམ་དགས་ཐུན་པའམ། ཐག་དགས་ཐུན་པ། 偷听，窃听。

གསོག་གཏམ། ཐག་ཏུ་བཤད་པའི་སྐད་ཅ། 私语，低语。背地谈论的秘密话：གསོག་གཏམ་བཤད་པ། 低声私语。

གསོག་ལྟ། གཞན་ཉིས་མ་ཆོད་པའི་ཐག་ལྟའམ། ཡིབས་དགས་ལྟ་བ། 私窥，窃窥，偷看。

གསོག་ཚོད། (1) གསང་བའི་དོན། 隐情。隐秘而不公开的事情。(2)ཀུགས་བསྡུན་ཉི་དགོངས་པ། 隐义，密意。言外别有所指的含义。

གསོག་མདུད། ཐག་མའི་ཏོག་ཀ་ཐུམ་ཀྱི་ཆེགས་དོག 喉结，喉头。

གསོག་འདོན། གསང་བའི་ཚོས་སམ། འདུན་མ། 密谈，密商，秘密讨论。

གསོག་བརྡ། གཞན་ཉིས་མི་ཆོང་བར་གཏོང་བའི་བརྡ། 暗号，密码。约定不让别人知道的信号，ཐན་ཏུན་གསོག་བདེ་གཏོང་རེས་བྱེད། 互相传递暗号。

གསོག་ནང་ཚོ། གསོག་ཏུང། 隐秘，潜在。

གསོག་ནས་ལྷགས་ཀྱུ་མ། ཀུ་མ་ཤྭགས་ཀྱུ་ཤུ་བ་ཞེས་བའི་ནས་སྐྱས་ལེགས་ཤེག 钩芒青稞。良种青稞之一，芒尖作钩状。

གསོག་ཚོང། སྐེར་ལ་སྐས་བཞག་བའི་ནོར་རྫས། 私房钱财，私房财产。家庭中个人存蓄的货财。

གསོག་མཚོ། གཞན་ཉིས་མི་ཆོང་བར་གཏོང་བའི་བསམ་བློ། 暗想，暗中思索，私下考虑。

གསོག་ཕྱི། གཞན་ཉིས་མི་ཆོང་བའི་དཀྱུག་ཤེང། 暗中离间，背后诽谤。

གསོག་འཕྱང། བ་ལང་ཀྱི་ཚིག་ཁོལ། 垂胡，牛胡。黄牛项下悬垂如袋之肉皮。

གསོག་དབེན། ཐང་ཐེང་མེད་བའི་གནས། 幽静处，僻静地方。

གསོག་མ། ཚིག་མ། 名词。喉部，前颈，གསོག་མའི་ཕུ་ཀོར། 喉瘤，喉结。

གསོག་སྨད། གསོག་ཏུ་དམའ་འཆའས་སས་ངན་སྨད། 背毁。暗中诽谤或背后骂人，མངོན་བསྐྱོད་གསོག་སྨད་ཉི་གཉིས་སྐྱལ་ཕྱེད་ཁྱེད། 面誉背毁犹如两舌蛇。

གསོག་རྩ། ཚིག་མའི་རྩ། 下颌脉。

གསོག་ཚོང། ཁིམས་འགལ་ཉི་ཆོང་ངམ་ནག་ཆོང། 黑市。暗中违法交易。

ཨོག་མཚང་ཤེན་ཁྱིན། རྒྱུན་ཀུབ་གསལ་བའང་རྟོལ་བ། 完全揭发。彻底揭露隐匿的罪恶。

ཨོག་འཇིང་། མི་མངོན་པར་འཇིང་བ། 暗斗，勾心斗角。

ཨོག་འཇུལ། གསང་གཏམ་ཀྱིས་འཇུལ་བ། 潜入。偷着进来，ཨོག་འཇུལ་འཁྲུག་སྐྱང་། 窜扰。

ཨོག་ཁ། གཞན་ཀྱིས་མི་མཐོང་སར་ཟ་བ། 偷嘴。背地里偷吃东西。

ཨོག་ཟས། གཞན་ཀྱིས་མི་ཚང་བར་བཟའ་རྒྱའི་སྤྱི་ཚས། 偷嘴饮食。背后偷吃的食物。

ཨོག་ གཡོ་ ངན་ རྩུབ། མི་ མངོན་ པའི་ གཡོ་བཞག། 阴谋诡计。

ཨོག་ལབ། རྒྱབ་ཏུ་སོད་པའམ། ཕག་ཏུ་སོད་པ། 背后议论，暗中交谈，ཡིག་ཚད་ ལེན་ སྐབས་ བཏུན་ ཨོག་ ལབ་ མ་ རྒྱུད། 考试时不得交头接耳。གདོང་ གྱག་མེ་ བཤད་བར་ཨོག་ ལབ་བྱས་ བས་ཅི་ པན། 当面不说，背后议论，有何益处？

ཨོག་ཤལ། ཨོག་འཕྱང་དང་དོན་གཅིག

ཨོག་ཤལ་ཅན། (མངོན) བ་ཐང་། 垂胡者。黄牛的异名。

ཨོག་གཡོམ། གསང་བའི་གྲུ་སྒྲིག 暗图，阴谋。秘密策划：ངན་ གཡོ་ ཨོག་ གཡོམ་ བྱེད་ པ། 图谋不轨。

ཨོག་གསོག (1)བྱའི་ཁེག་མའི་ངོག་གི་ཐས་གསོག་སྟོད། 嗉子，嗉囊。鸟的食道下段袋状部分。(2)ཨོག་ ཏུ་ཐུ་ རོང་ གསོག་ པ། 蓄私。存积私房财物。

ཨོག་གསོད། གཞན་གྱིས་མི་ཚང་བར་གསོད་པ། 暗杀。乘人不觉，进行杀害，འགྲན་ ཟླ་ བྱེད་ མཁན་ཁ་གཏད་པ་ཨོག་གསོད་བཏང་བ། 暗杀了比赛对手。རྒྱལ་ པོ་ཨོག་ གསོད་ བྱས་ པ། 暗杀国王。

ཨོ་ཅིག སྐད་ཅིག་མ་དང་དོན་གཅིག

ཨོ་ཅོག་ཞང་གསུམ། ལོ་ཙྪ་བ་གཞོན་པ་གསུམ་སྟེ། དུས་རབས་བཅུད་པ་བོད་ཆུལ་ཁྲི་སྲོང་སྐབས་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་བ་སྐ་བ་དབལ་བཅེགས་དང་། རྩོག་རྩེ་ཏུལ་མཚན། ཞང་ཡེ་ཤེས་ སྡེ་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 噶、焦、祥氏三师。八世纪中，吐蕃王赤松德赞时，噶瓦拜则、焦若·鲁坚赞和祥·也协德三位藏族青年译师的简称。

ཨོ་བ། ●名词。(1)སྐར་བོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤེག་སྡེ་ལོ་ཙྪ་བ་སྐ་བ་དབལ་བཅེགས་ཀྱི་རུས་ཏྲུད། 噶瓦氏。古代西藏一氏族名。著名大译师噶瓦拜则即出于该族。(2)རོ་ དྲྭ་ ཚེ་ བྷག་ ཙ་དྲྭ་རའི་རོ་ཕུ་བྱ། 涩味，如橄榄味。 ❷ཟད་དང་ བྷག་པ་ སོགས་ སྐྱ་མེན་ གང་ བོ། 形容词。稠，浓。液体浓度大：འབྲས་ བྷག་ སྐ་ བ། 稠粥。བྷག་པ་ སྐ་ སྐྱ་ རུ་ བ། 汤面稀稠适中。

ཨོ་བ་དབལ་བཅེགས། ཁྲི་སྲོང་སྡེ་བཙན་སྐབས་ བྱ་ བྱང་བའི་ ལོ་ ཙྪ་ བ་ སྐ་ ཅོག་ ཞང་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁ་ ཀུལ་ ཞིག 噶瓦拜则。吐蕃王赤松德赞时西藏著名三大译师噶、焦、祥三师之一。

ཨོ་རྒལ། སྐེད་པ་འཆིང་ཐྲེད། 腰带，衣带。

ཨོ་རྒལ་ཅན། (མངོན) ས་གཞི། 系带者。大地的异名。

ཨོ་རྒལ་ཁྱེམ། (མངོན) སྐེད་པ། 系带处。腰部的异名。

ཨོ་ཇིང་མཆོ། ཆུ་མཆོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་མཆོ་ཆེན་རྫོང་གི་དབུས་སུ་ཡོད། 噶仁错。盐湖名。在西藏自治区措勤县境。

ཨོ་ཐུ། ཀང་པོ་དང་སྐྱ་བ། 浓淡，稀稠。液体的浓度。

ཨོག 名词。(1)དུས་ངེས་ཅན་གྱི་བང་ཆང་ཉིག 年灾月难。五行算中所说依各人出生年月日时定期出现的灾难：ལོ་ཨོག 年灾。ཟླ་ཨོག 月灾。

ཞག་སྐག 日灾。དུས་སྐག 时灾。(2)རྒྱུ་སྐར་ཤི་ཀྱི་རྟ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཆི་མིང་། 柳宿。廿八宿之一。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་གདངས་ཅན་ལྟ་མོ་དང་ཕྱེད། (3)(རྟིང་) རྒྱ་ཚོས། 胭脂红，虫红。

སྐག་རྩིས། མི་སོ་སངེ་རྒྱུ་དུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་སྐགས་ལ་བར་ཆད་ཙམ་མེད་གཏན་ལ་འབེབས་ཏེད་ཀྱི་རྩིས། 算命，占星学。根据各人出生时刻占卜年灾月难的数术。

སྐག་ཟླས་སྐྱེས། (མཚན) དུ་བ་མཏུག་རིང་། 柳宿生。彗星的异名。

སྐང་རྟ། འཁང་ར་སྟེ་ཚིད་ཆོམ་པར་མ་བྱས་པ་ལ་མ་དག་པར་བཤད་པའི་སྐད་ཅ། 名词。抱怨，埋怨。心中不满，责怪别人的话。

སྐད། ❶名词。(1)སྐད་ཅའི་བསྡུས་ཚིག (2)དོན་ལྡན་པ་དང་མི་ལྡན་པའི་སཉན་བྱའི་སྒྲ། 声。包括一切有意义和无意义的声响：འབྲུག་སྐད། 雷声。ཁྱི་སྐད། 犬声。ཕྱ་སྐད། 鸟声，鸡鸣声。སྙིང་རྗེའི་སྐད། 爱怜声。ཚེར་སྐད། 嘈杂声。སྡུག་སྐད། 叫苦声。སྐད་ཕྱ་ བ། 尖声尖气。སྐད་ཐིམ་པ། 声音低沉。སྐད་འབྱིན་པ། 发声。སྐད་གག་པ། 有响声。ཁྱུ་བྱག་གིས་སྐད་འདོན་པ། 子规啼，杜鹃鸣。❷ཞེས་གག་རེར་གསུམ་གྱི་དོན། 所谓，相传，云云。引用他人语句或文字，兼有持保留态度之意：སང་ཉིན་ཨོང་གི་ཡིན་སྐད། 说是明天要来。ཁོང་ཨན་ཏུ་ཅན་ཡིན་སྐད། 据说他是个学者。

སྐད་ཀྱི་ངང་རྩ། སྐད་ཀྱི་གདངས་ཏེ། སྐད་ཆ་བཤད་པ་དང་དཔེ་ཆ་ཀློག་པ་ཚེག་གིས་ཀྱི་སྒྲ་གདངས། 音调，声调。说话、读书时的腔调。

སྐད་ཀྱི་ཁམ་ལག་དྲུག འབྱུང་བ་དང་། ཁྲག་པ། འདེགས་པ། འཇོག་པ། རླུམ་པོ། ཕྱ་བ་ཉེ་དྲུག 六支声律，六音律。声调的六种性态：变化、曲折、高扬、低沉、宏大和细微。

སྐད་ཕྱག ཕྱག་པ་ཉེ་སྒྲོག་པ། 鸣，叫声。ཐོ་རངས་བྱ་སྐད་ཕྱག 黎明鸡叫。ཉིན་མོ་ཁྱི་སྐད་ཕྱག 白天狗叫。གནམ་ནས་འབྲུག་སྐད་ཕྱག 天空雷鸣。

སྐད་ཕྱགས། མིང་ཕྱགས། 名誉，声名：སྐད་ཕྱགས་ཨངས་སྤུ་ཁྱབ་པ། 名扬四方。སྐད་ཕྱང་ཆེན་པོ། 盛名。ཁོ་སྨན་པ་མཁས་པ་སྐད་ཕྱགས་ཙམ་པ་ཞིག་རེད། 他是出了名的医生。

སྐད་འགག་གས། རྩུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ཁྲག་ལ་སོགས་བའི་ཆུན་གྱིས་ཀྱེ་བར་ནད་ཐག་ནས་སྐད་འགག་གས་བའི་ནད་རིགས་ཤེག 喑哑，喉喑。风、胆、涎、血等病邪人侵咽喉引起的失音。

སྐད་འགྱུར། (1)ཀཞན་ཡུལ་དུ་ཡུན་རིང་བསྡད་ནས་ངང་ཡུལ་གྱི་ སྐད་ བརྗེད་ དེ་ འགྱུར་ བ། 乡音改变。久居异地，改变了原籍口音。(2)སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་འགྱུར་ཁྱག 歌声的抑扬或转折。

སྐད་རྒྱག་པ། (1)སྐད་སྒྲ་སྒྲོག་པ། 发音，叫，呼喊：སྐད་རྒྱག་བརྡ་ཀློང་། 呼唤。ཕྱ་སྐད་རྒྱག་པ། 鸡鸣。(2)སྡུག་སྐད་རྒྱག་པ། 喊冤，叫苦：ཞུ་འབོད་སྐད་རྒྱག 喊冤告状。

སྐད་སྒྱུར། (1)སྐད་སྒྱུར་བ་པོ། 译员。翻译人员。(2)སྐད་རིགས་གཅིག་ནས་སྐད་རིགས་གཞན་ཞེག་ཏུ་སྒྱུར་པ། 口译，口头翻译，སྐད་སྒྱུར་ཉིས་སྒྲིལ། 重译，展转翻译。

སྐད་སྒྲ། སྐད་དམ་སྒྲ། 声浪，声音：མི་མང་ཚེའི་སྐད་སྒྲ། 众人嘈杂声。

སྐད་ངན། (1)མི་ཤེས་པའི་སྐད། 恶音。不祥的声音。(2)སྡུག་བསྔལ་བའི་སྐད། 呻吟。叫苦和哼痛的声音。

སྐད་ཅ། སྐད་ཅ་དང་འདྲ།

སྐད་ཅིག སྐད་ཅིག་མའི་བསྡུས་ཚིག

སྐད་ཅིག་ངཔྟོང་བསྒྲིགས། ཕུ་སྐུ་དཀྱིལ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཐོག་མར་ལྷ་གཟུགས་དང་། ཡི་དམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་ཤར་བ། 刹那顿生。密乘中一刹那顷，清晰现起本尊身形和全部坛场的观想法。

སྐད་ཅིག་ཆ་མེད། རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱང་བའི་སྐད་ཅིག་ཕྱི་ཕྱི་མེད་པའི་དངོས་པོ་སྟེ། དུས་ཡུན་ཤེས་ཏུ་གྱང་བ་ལས་ཀྱང་ཆེས་གྱང་བ་ཞིག 无时分刹那。自体不能辨别先后的最极短暂的时刻。

སྐད་ཅིག་འདོད་ལྡན། (ཨངོན) ཕྱག་རྔན། 具刹那欲。鸽的异名。

སྐད་ཅིག་དབུགས། (ཨངོན) ཟགས། 刹那气息。水獭的异名。

སྐད་ཅིག་མ། 〈ཀུནཌེ〉 ཡུད་ཙམ་མམ། གང་ཅིག་སྟེ་དུས་ཡུན་ཏ་ཅང་གྱང་ངེ་ཞིག་ཡིན་ པ་ འདི་ ལ་ རང་ཕྱུང་པ་མན་ཆད་ཀྱིས་བྱའི་ནེ་གོལ་གཅིག་གི་ཡུན་ཚད་ཆ་དྲུག་ཏུ་རེ་ཞུར་ཅེ་ ཐ་ རེར་ འཇིན་ཅང་གཡ་འཕྱང་བས་ཆ་སྐམ་པཕྱ་དང་རེ་ཞུར་ ཅེ་ བའི་ཡུན་དུ་འདོད། 顷刻，瞬间，一念顷。最极短暂的时间。梵音译作刹那。佛家中观自续派以下至一切有部，共许男子一弹指顷的六十五分之一为一刹那；中观应成派，则许其三百六十五分之一为一刹那；སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག 念念，刹那刹那。སྐད་ཅིག་ཉིད། 转瞬间。 སྐད་ཅིག་ཀྱང་བར་མ་ཆད་པ། 顷刻都不间断。དུས་ཚོད་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་ གནས་ པ། 时间一刹那也不停留。གཉན་དུ་རང་དོན་སྐད་ཅིག་མི་བསམ་པ། 永无刹那念私利。དབུང་གི་ཚོགས་ཀྱིས་ སྐད་ཅིག་ཉིད་ དུ་སྐར་ བར་ ཕྱིན་ པ། 刹那之间即被大军围困。

སྐད་ཅིག་མ་གཉིས། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་ཐུ་རྟགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ། 二种刹那，二念顷：时边际刹那和事边际刹那。

སྐད་ཅིག་མའི་རྟེན་འབྲེལ། སྐད་ཅིག་ རེ་ རེ་ ལ་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ། 刹那缘起。每一刹那出现的生灭缘起之相。

སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་སྒྲུབ་པ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གསུམ་ཀྱི་རྣམ་པ་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱིས་ བྱང་ཆུབ་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་ ཐམས་ཅུག་སྟེ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་པོ་བཅུད་ཀྱི་གསལ་ཤེག 刹那加行。一刹那顷，现证圆满菩提之加行。逐次修习三智行相所生大乘圣者究竟瑜伽。慧度八事之一。

སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་བཞི། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུ་ལས་སྒྲུབ་པ་བཞིའི་ཚུལ་ལོ་ དྲུག་ ཀྱི་ ནང་ཚན། སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ་མཚོན་ཕྱེད་ཀྱི་ཚུལ་བཞི་སྟེ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ་དང་། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ་དང་། གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པ་བཅས་བཞིའོ། 刹那加行四法。智度七十义中，四加行三十六法表诠刹那加行之四法：非异熟刹那加行、异熟刹那加行、无相刹那加行、无二刹那加行，总为四法。

སྐད་ཅིག་འོད། (ཨངོན) གློག 刹那光。闪电的异名。

སྐད་ཅིག་གསལ་བ། སྐད་ ཅིག་ འོད་ དང་ དོན་ གཅིག

སྐད་གཏམ། ཏོས་མོལ་ལམ་གཏམ་ཕྱིས་བསྡུར་བ། 讨论，商议：ཚང་མས་སྐད་གཏམ་བཟང་པོ་བྱས། 大家进行了充分的讨论。

སྐད་ཆ། 名词。(1)རྒྱ་སྐད་ རས་ ཐོན་ ཏེ་ བརྗོད་ བྱའི་ དོན་ སྟོན་ པའི་ སྒྲའམ། ཨན་ ཚུན་ ཚོ་ བད་

སྐད་ཅིའི་ཚིག 话，语言。出自口中能表达意义的声音和交流思想的言谈：རྒྱ་སྐད། 汉语。བོད་སྐད། 藏话。ཕལ་སྐད། 白话。ཡིག་སྐད། 文言。ཡུལ་སྐད། 方言。ཡུང་བའི་སྐད། 地方语。སྐད་ཅ་དངོས་གནས། 真话。སྐད་ཅ་རྫུན་རྟོག 假话。སྐད་ཅ་དོན་ལྡན། 实话。སྐད་ཅ་སྟོང་པ། 空话。ཁ་སྐད་འགྲུང་སྐད། 家常话。རྣ་བར་སྙོངས་རིས་ཀྱི་ སྐད་ཅ་ཅན་པོ། 动听严肃之言。ངུངས་ལུང་བསྟན་རྟུ་མེད་པའི་སྐད་ཅ། 没有根据的话。སྐད་ཅ་ཚལལ་ལ་མ་ཚལལ། 含糊其词。སྐད་ཅ་རྒྱང་པ་བཤད་པ། 徒托空言。ས་སྡུག་ཁང་ཁིན་ སྐད་ཀྱིས་ཤེས། 话音可辨何许人。(2)འཕྲིན་ཏམ་ལན། 音讯，消息：བདག་གིས་སྐད་ཅ་བཟང་ པོ་ཞིག་ཐོས་པ་ འདི་ལྟ་སྟེ། 我听到这样一个好消息。སྐད་ཅ་གསར་པ་ག་རེ་འདུག 有什么新消息？ངའི་སྐད་ ཆར་ ལན་གང་ ཡང་མ་བྱུང་། 迄未得到回音。

སྐད་ཆའི་ཐྲེང་གཞི། 开场白，主题，议题，绪论：ཐོག་བསྒྲུར་ཀྱི་ སྐད་ཆའི་ ཐྲེང་ གཞི། 讨论的主题。

སྐད་ཉན་པ། སྐྱོ་སྐད་རྟོགས་པ། 用耳听声，察听声音。

སྐད་གཅུག། སྐད་ཀྱི་གས། 音响度。音调高低：ཁོའི་སྐད་གཅིའ་ཆག་འདུག 他说话的调子低了。

སྐད་གཏིས་པ། (1)སྐད་གཅིས་ཤེས་ མཁས། 译员。翻译人员。(2)(ཨངར) རེ་ཙོ། 双语者。鹦鹉的异名。

སྐད་གཏིས་སྒྲ་བ། སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཅིས་ཤེས་པའི་ཚེ་ རྟ་ཐེ་བ་སྟེ། སྐད་སྒྲུང་མཁས། 翻译员，译员。通两种语言的人。

སྐད་ གཏིས་ ཀྱི་ སྒྲུང། ཚོ་ དོན་ གཅིག་ པའི་ ཡིག་རིགས་ཀྱི་གཅིག་སཏྲམ་དུ་བཀྲིགས་པ། 双文合璧，两种文字对照。

སྐད་གཏིས་ཀྱི་ཏོད་སྒྲུང་རོང་ཁྲའི་དོ་ཤལ། ཐྱེ་བར་མཁའ་བའི་ཤེགས་སྒྲུབ་ཀྱི་ སྐད་བོད་ ཀྱི་བྱང་ཀུ་ཤེའི་ འཕྲིང་ བཀྲིགས་ ངོ་མཚར་ རོང་ ཁྲའི་ དོ་ཤལ་ཞེས་བྱ་བ་ མདོ་མཁར་ ཞབས་ དྲང་ ཚིས་ སྒྲིལ་ ཤ། ༡༧༣༣ཤོར་བཀྲིགས་པ་ཞེག 《双语合璧·珍珠项链》。原书全名《藏语序列梵语择要·精巧珍珠项链》。公元1733年东喀夏仲著，是一部藏梵对照辞书。

སྐད་མཉེན་པ། ཀྱེ་འགྱུར་བའི་བའི་ སྐད་གདངས། 声调柔和，嗓音宛转。

སྐད་སྐོར་སྒྲོལ་བ། དཔྱངས་སྒྲས་སྒྲུག་པའམ། ཀྱེ་ འགྱུར་ ཁྲིད་ པ། 唱，歌咏。从喉间发出宛转的音调。

སྐད་སྐྱོན་བོ། (1)རྣ་ བར་ འཇེབས་ པ་ དང་ ཕིང་ དུ་ རྨོང་བའི་ སྒྲ་ གདངས། 乐音，妙音。宛转悦耳的声音。(2)(ཨངར)བྱ་ག་ལ་ཕིང་ག། 妙音。迦陵频迦鸟的异名。

སྐད་བརྙན། བྱག་ཅ། 回响，回声。深谷高岩下的回响。

སྐད་རྒྱང་། (1)དུས་ཡུན་ གྲང་ ཙམ་ལས་ མི་ འདོན་ བའི་ སྐད་ གདངས། 短音。发声短暂者。(2)ཐག་རྒྱ་ས་ནས་ ཚུར་ འབོད་ པའི་ ངག 近语。从近处呼唤之声。

སྐད་མཐུན་པ། (1)སྐད་ལུགས་ གཅིག་པ། 同一种语言。(2)སྐད་ཀྱི་ གདངས་ མཐུན་པ། 声调谐和。

སྐད་ཙིག། སྐད་ཀྱི་ཚ་ཀ། 对字。两种不同语文中相对的原文：བོད་ཀྱི་ ཐམས་ཅད་ ཅེས་ བའི་ སྐད་ དོད་དུ་ རྒྱ་ གར་ བས་ ཟན་ ཟེད། 藏文 ཐམས་ཅད་ 的梵文对字是 ཟན།

སྐད་གདངས། སྐད་ཀྱི་ སྒྲའམ། རྣ་བ། 音调，语调：སྐད་གདངས་ སྙན་ པོ། 语调悦耳。

སྐད་བཤད། ངག་ཐོག་གི་བརྡའམ། གོ་བདེ། 语言；སྐད་བརྡ་གཏོང་བ། 发出通知。 ཁས་ཚུན་སྐད་བརྡ་འཕྲད་ཀྱི་མི་འདུག 彼此语言不通。

སྐད་བ། ཀུན་པ་དང་ཟེར་བ། 名为，号称，所谓：མཁས་པར་སྐད་བ། 号称学者。

སྐད་བཅར། སྐད་ཐུབ་བཏུག་བའི་འཁོར་ལོ། 留声机，唱机。

སྐད་ བར་ འཁྲིལ་ འཛིན། ཐུང་ ལྷ་ སའི་ མི་དམངས་ནས་སྐྱེས་ལམ་གྱི་དུས་སུ་སྐད་པར་ བཏང་ཆོག་པ་ཚོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དཀོངས་པ་ཞུས་བའི་ འཁྲིལ་འཛིན། 留声机证。旧时拉萨传召期间，居民为求准许放留声机唱片， 须向铁棒喇嘛购买此证。

སྐད་ཅོ་ཆེ། སྐད་ཀྱགས་ཆེན་པོ། 名声大，声望高。

སྐད་འཕངས། སྐད་གདངས། 声调高度，响度。

སྐད་འཇེངས། གྲི་བ་འཇེང་ ཏེ་སྐད་ ཇེ་ བཞིན་ མི་ ཐོན་པ། 嘶音。挤紧声带发出的反常声音。

སྐད་རྒྱང་ཚག་པ། ཐོག་མའི་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་ གཞན་དུ་འགྱུར་ བ་སྟེ་བྱག་ རེ་ལ་ བག་ རེ་ བཇོངས་ པ་ལྟ་བུ། 变 调，变 音。单字在复合词中连读时发生的省声，如བྱག་རེ་ 读作བག་རེ་等。

སྐད་ རྒྱང་ ཁྱམས་ པ། སྐད་ རྒྱང་ ཚག་ པ་ དང་ དོན་གཅིག

སྐད་གཟིངས། སྐད་གསང་ངམ། སྐད་འཕངས། 声音高度。

སྐད་བཟང་། (1)སྐད་གསང་མཐོ་བ། 嗓音好。发音高亢响亮。(2)སྐད་སྙན་པོ། 声音美妙。悦耳好听的声音。

སྐད་ཅུར། མི་མང་འཚོགས་ནས་སྐད་སྒྲ་ཆེན་པོ་ སྒྲོག་པ། 嘈杂声。众人会聚喧哗嘭嘭嚷之声。

སྐད་ཡིག སྐད་ཆ་དང་ཡི་གེ། 语文，བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག 藏语文。རྒྱའི་སྐད་ཡིག 汉语文。རྒྱ་དཔལ་ཀྱི་སྐད་ཡིག 古代语文。མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག 民族语文。

སྐད་ རིགས། མི་ རིགས་ མི་ འདྲ་ བའི་ སྐད་ ཆའི་ རྣམ་གངས་ཏེ་དབེར་ན། རྒྱ་སྐད་དང་། བོད་སྐད་ལྟ་བུ། 语种。不同民族使用的各种不同语言类别，如汉语、藏语等；སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ། 语种不同。

སྐད་རིགས་ཆེན་བོ་བཞི། རྒྱ་རྒྱ་གར་ཀྱི་སྐད་རིགས་བཞི་སྟེ། ཝ་ཏྲི་ཏེ་ལེགས་སྨྲ་ཀྱི་སྐད་དང་། ཐྲ་ཀྱི་ཏེ་ནི་བཞེད་ཀྱི་སྐད། པི་ཤ་ཙི་ནི་ཤ་ཟའི་སྐད། ཨ་བ་ཧཊྚ་ཤ་ནི་ རྒྱ་ ཆག་ཀི་ སྐད་བཅས་བཞི། 古印度四大语族：天语、土语、颠鬼语和讹误语， 即梵文、巴利文、毕舍遮文和阿婆商夏文。

སྐད་ རིང་། (1)གདངས་ རིང་ བོར་ འདོན་ བའི་ སྐད། 长音。发声较长者。(2)ཐག་རིང་ནས་བར་ ཚུར་འབོད་བའི་ བརྡ་གཏོང་ཀི་ངག 远语。从远处呼唤之声。

སྐད་ཡུགས། སྐད་རིགས་ཤོ་ཤའི་ནང་གིས་ཡུལ་ ཡུང་མེ་འདྲ་བའི་ སྐད་ ཆའི་འགྲོ་སྐྱངས་ ས་མ་ཤོད་ སྐྱངས། དབེར་ན། ཁམས་སྐད་དང་། དབུས་ སྐད། གཙང་སྐད་ལྟ་བུ། 语言差别。同种语言，因地域不同而形成各式语言差别， 如康语、前藏语、后藏语等；ཡུང་ པ་ རེ་ རེ་ ལ་སྐད་ཡུགས་ རེ་རེ། 一个地方一种话。

སྐད་ཚོག སྐད་ཅར་ཆེ་བ། 大声喧哗，哄闹声；ཚོགས་འདུའི་གལ་ཏེ་སྐད་ཚོག་མ་གཏོག 会议席上禁止喧哗。

སྐད་ཧོར་བ། (1)སྐྱག་བསྐུལ་ལམ། འཇིགས་ སྐྱག་གིས་སྐད་ ཐོན་པ། 惊呼，失声；དངངས་སྐྱག་སྐྱེས་ཏེ་སྐད་ཤོར་བ། 因受惊而呼喊。གཡང་དུ་

ལྷུང་གཁས་བྱས་པས་སྒྲ་གོར་བ། 将堕悬岩，失声呼叫。(2)ཉེ་སྐྱག་པའི་གཏམ་ཐོན་པ། 叫苦，喊没法，呼计穷：ཚ་ནད་མ་བཟོད་པར་སྒྲ་གོར་བ། 热病难受，叫苦连天。རྟེན་མཚན་དུལ་ཁོམ་མེད་པའི་ལས་བྱེལ་གྱིས་རྟེ་ཙམ་མནར་ཐུང་སྒྲ་གོར་མ་སྐྱོང་། 尽管日夜忙碌，却从不叫苦。(3)སྒྲ་གདངས་རླངས་པ། 倒仓，倒嗓。嗓音变低或变哑。

སྒྲ་གསང་། སྒྲ་ཀྱི་གདངས། 声音，音调：སྒྲ་གསང་མཐོན་པོས་དགའ་འབོད་བྱེད། 高声欢呼。སྒྲ་གསང་མཐོན་པོས་སྡེབ་ཚིག་བླག 朗诵诗词。

སྒྲ་གསང་བོ། སྐྱ་གདངས་གསལ་ཞིང་མཐོ་བ། 声音宏亮。高亢爽朗之音：སྒྲ་གསང་བོ་སྐྱགས་ཀྱན་ལ་གོ། 声音宏亮，遐迩皆闻。

སྒྲ་གསར་བཅད། འཕྲི་བླག་མི་བདེ་བའི་བརྡ་རྙིང་འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུར་དོར་ཏེ་བླག་འདོན་བའི་ཡིག་སྐད་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དབེར་ན་དང་དྲག་དོར་བ་དང་། རྒྱ་དང་འོག་ཞེས་པ་མེ་དང་འགྲེས་པར་སྔར་ཡང་དུ་བཏང་བ་ལྟ་བུ། 厘订文字，订正字形。重新订正简化若干不便写读的古文字，如下加字ཡ་或略去重后加字ད་等。

སྒྲ་གསར་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ། འཕྲི་བླག་མི་བདེ་བའི་རྣྱང་འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུར་དོར་ཏེ་བླག་བདེ་བའི་སྐད་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ་པ་གསུམ་སྟེ། བཅོན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཅོན་ནས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཡན་ཆད་དུ་སྐ་ཅོག་ཞང་གསུམ་ལ་སོགས་བས་ བཀས་བཅད་ལན་གཉིས་བྱས་ཤིང་བཀའ་ཤོག་ཏུ་བྲིས་ཤུ་ཐོན་པའི་ཚེ་ རྟ་ཆེན་པོ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ནས་དྲན་པ་ལྟ་བུའི་བར་དུ་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ བྱས་ པ་ཡིན། 三订字形。藏文发展过程中，把写读不便的旧字，作过三次改订。自赤松德赞至赤热巴坚以前，由噶、焦、祥氏等译师进行了两次改订，其后出家国王也协畏时，译师仁钦桑波及达磨波罗巴札等又进行第三次改订，以至于今。

སྒྲ་གསལ་ཉ། སྒྲ་ཀྱི་རྒྱུ་མཐོན་པོའམ། གསལ་པོ། 声音清晰，声调爽朗：ཐག་རིང་ནས་མེ་སྐྱེགས་ཀྱི་སྒྲ་གསལ་ལ་མི་གསལ་ཞེག་གོ་གྱུང་། 隐约听到远方的炮声。

སྒེག མཚའ་འམ། ཐ་ཚིག རྩོན་དུ་རེ་དང་བསྟུར་ནས་དགག་རྒྱ་གཤགས་ཅན་དུ་རྒྱབ་པའི་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་ཚུད་ཟིག 慨言，断语。此常与རེ་字连用，表坚决否定之意：འཕྱོ་རེ་སྐན། 赌咒不去。ཉེད་རེ་སྐན། 坚决不做。ཨོད་རེ་སྐན། 矢言无此。

སྒྲིལས། 名词。(1)དུས་དང་ཚེ། 时候，时代：དེང་སྒྲིལས། 当代，现时。གཏད་རྩེ་མེའི་སྒྲིལས། 古代。དེའི་སྒྲིལས། 当是时，那时候。བྱེལ་བ་ཆེ་སྒྲིལས། 忙时。མཚམས་འཇོག་སྒྲིལས། 停止的时候。གནས་ སྒྲིལས། 临时。(2)བར་ མཚམས་སམ། དུས་མཚམས། 过程，分际。相当长的一段时间或时限：བར་སྒྲིལས་ཤིག 有一个时期。ཚོགས་འདུ་སྒྲིལས་དང་པོ། 第一届会议。 རིང་བའི་སྒྲིལས། 腰际。དཀྱུ་སྒྲིལས། 软腰。(3)རྩོམ་ཡིག་སོགས་ཀྱི་རྩེ་ཚན་དང་ལེའུ། 章节。书籍文章的段落。佛书译为品：སྒྲིལས་གསུམ་པ། 第三章。སྒྲིལས་ བར་ མ། 中间一节。ཁྱོན་ བརྩེམས་ སྒྲིལས་བཅུ་ཡོད། 全书有十品。

སྒྲིལས་སྒྲིལས། མཚམས་ མཚམས། 时而，间或，每每：སྒྲིལས་སྒྲིལས་སུ་ངལ་གསོ་ཀྱི་ཡོད་འདུག 有时在休息。རི་བའི་ཞོད་ བར་ སྒྲིལས་སྒྲིལས་སུ་སྐྱག་པ་འཕེལས། 山腰时而大雾弥漫。

སྒྲིལས་བཅད། ཐེངས་རེ་གཉིས་སམ། དུས་ལ་ལ།

有时，间或：སྐབས་འགར་ལངས་ཤིང་ སྐབས་འགར་འཇགས། 时起时伏。 སྐབས་འགར་དམ་ཞིང་སྐབས་འགར་སྐྱོད། 时紧时松。

སྐབས་མཆིས། དུས་ཚོད་ཡོད་པ། 有机会，有时间。

སྐབས་བསྟུན། བབ་ལ་གཞིགས་པ། 审度时势，相机，斟酌情形：སྐབས་བསྟུན་གང་བདེ་བྱེད། 见机行事。 སྐབས་བསྟུན་བསྟུད་འཚལ། 伺机挑衅。

སྐབས་རྙེད། ཚ་སྐབས་བྱུང་བ། 有机会，得到机会：ཞབས་འདེགས་ཀུ་བའི་སྐབས་ཐོབ་སོང་། 有了效力的机会。

སྐབས་དོན། (1)སྐབས་སུ་བབ་བའི་དོན། 正题，本题。论著的中心内容：འཕྲོས་གཏམ་བཞག་ནས་ སྐབས་དོན་ བརྗོད་པ། 闲话少说，书归正传。(2)དུས་ལྟའི་གནས་ཚུལ། 时事。近期的大事。

སྐབས་སྐྱིན་པ། (1)དཀྱུ་སྐབས་ཐུང་པ། 细腰，腰部细长。(2)ཚ་སྐབས་ཐོབ་པ་དང་། 得到机会，遇时：ཕན་ཚུན་ཀློས་བསྟུན་བྱེད་བའི་ སྐབས་ཐྱེད་པ། 有了相互讨论的机会。 བྱེལ་བ་ལང་བའི་སྐབས་ཐྱེད་པ། 碰到不得空闲的时候。

སྐབས་སྐྱེད་པ། (1)དུས་སྐབས་ཙོང་ བར་བྱས་པ། 抽空，挤时间。抽出时间。(2)དཀྱུ་སྐབས་ཐུང་པ་ཏེ་ཀེད་པ་ཟླ་བ། 细腰。身体的腰部细长。

སྐབས་འཕྱལ། (1)ལས་ཤེང་དང་། དུས་ཐོག 迅即，立刻：ཁང་འགྱངས་མེད་པར་ སྐབས་འཕྱལ་དུ་ཤོག 立即前来，勿得耽延！ ནད་ གཞི་ བྱུང་ ཏེ་སྐབས་འཕྱལ་དུ་སྨན་བཅོས་བྱས། 一经患病，立即治疗。(2)རེ་ཞིག་དང་། གནས་ སྐབས། 暂时，临时。目前短暂时期：དེ་རེས་སྐབས་འཕྱལ་ གྱི་འཆར་གཞི་ཞིག་ བཀྲིང་ཡོད། 这次订了一个临时计划。

སྐབས་བབ། (1)དུས་དེ་རྟེད་ ལ་འཁེལ་ བ། 及时，当前。正赶上时机：སྐབས་ བབ་ ཀྱི་ དགོས་ མཁོ། 当前的需要。 སྐབས་བབ་ ཀྱི་ལས་ འགན། 当前任务。(2)དུས་ ཐུ་ སྨིན་པས་ བ། 到时，时机已至：དཔུ་ འགོག་ སྐབས་ བབ་ ཀོ་ཆ་ བཀོས། སེན་འདེབས་སྐབས་བབ་ཚོན་ སྨིག་ཚུབ། 抗敌时至即披甲，播种时至勤翻耕！

སྐབས་འབྱེད་པ། (1)རྩ་ ཕྱེའི་ དུས་ མཚམས་ ཀྱི་ སྐབས་ འབྱེད་ བ། 分期，分段落，划分阶段。(2)ལས་ འགོ་ རྩོམ་ བ། 开头，起始：ལས་དོན་ བྱེད་པའི་སྐབས་ཀྱེ་ནས་ ཟླ་གསུམ་སོང་། 工作开始已经三月。

སྐབས་སྐྱངས། (1)བབ་ལ་གཞིགས་པ། 合适，应时。顺应形势：བཀའ་མངགས་གནང་ཆུ་གང་ཡིན་ སྐབས་ སྐྱངས་ ཀྱིས་ གནང་ སྐྱོང་ཡིན་ པ། 有何吩咐，请随时指示。 སྐབས་སྐྱངས་ཀྱི་གཏམ་བརྗོད། 顺应时机的言论。 སྐབས་སྐྱངས་ཀྱི་རོགས་རམ། 适当的帮助。 སྐབས་སྐྱངས་ ཀྱི་ བཀོད་པ། 及时的教训。(2)སོ་དང་ཆེཉ་ ཁུང་ ཀི་ མེ་ ཚང་ དང་ རྡ་ གཉིས་ སྐྱངས་ ཅེད་ཀྱི་ ལྷགས། 合扇，合叶。两片金属合成， 连结门扇、窗棂和框架间的铰链。

སྐབས་མིན་ བསྒོད་ བའི་ རྒྱན། དོན་ ཀུན་ ཀྱི་ ནང་ གཞན་ ཅེག་ སྟེ། ཁྱལ་གང་ལ་ བསྟོད་པ་ གཏོང་བའི་ སྐབས་ སུ་ མ་ བབ་ ཀྱང་། འཕྲལ་ ཀུན་ ལ་ བཏེན་ ནས་ ཁྱལ་ དེ་ལ་ ཐྲོ་ བྱང་ དུ་ བསྟོད་ བའི་ ཀུན་ ཞེག 非时赞扬修饰法。内心别有所指，临时对一不当赞叹的事物故作赞叹，以修饰其文词。意义修饰法之一。

སྐབས་མེད། (1)བར་ མཚམས་ མེད་པ། 无间，赓即：ངལ་ གསོ་ བྱེད་ བའི་ སྐབས་ མེད། 没有机会休息。(2)དུས་ ཚོད་ མེད་པ། 没有时间，没机会：བསམ་ ཐུ་ གཏོང་ སྐབས་ མེད་ པ། 来不及考虑。

སྐབས་མཚམས། (1)གོ་རིམ་གྱི་མཚམས། 阶段，过程。经过的段落：ལས་ཀ་རྣ་ཐུག་སྐབས་མཚམས་སོ་སོར་བཀོད་ཟིན་ཅི། 工作按前后阶段安排。(2)དུས་ལ་བབ་བའི་མཚམས། 时机，时会。当时的情况：སྐབས་མཚམས་བཞིན་ཐུགས་སྩལ་ཅིང། 因时制宜搞建设。ཚོགས་འདུ་འཆོག་བའི་སྐབས་མཚམས་སུ་བྱོས་བསྟུར་ནན་པོ་ཅིང་ཅི། 开会时认真讨论。

སྐབས་འཚོལ། དུས་སྐབས་འཚོལ་བ། 相机，伺机，投机。寻找时机钻空子：སྐབས་འཚོལ་མཁོ་བའི་ཅིང་ཅི། 投机取巧。སྐབས་འཚོལ་ཚོང་ཆག 伺机买卖，投机倒把。

སྐབས་རིས། བར་སྐབས་བར་སྐབས་སུ་བྱིས་པའི་རི་མོ། 插图。在文字中间帮助说明意义的图画。

སྐབས་གསུམ། ཆོ་ཐུ་ཕྱི་ད་ལྟ་གཟུམ། 三世，三生：前生、后生和今生。

སྐབས་གསུམ་བཏུང་བ། (མངོན) ལྷའི་བདུད་རྩི། 三时饮料。天界甘露的异名。

སྐབས་གསུམ་གནས། (མངོན) མཐོ་རིས། 三时处。天界的异名。

སྐབས་གསུམ་པ། (མངོན) ལྷ་སྲིན་མིང་སྟེ། སྲིན་བ་དང་གཅས་པ། འཇིག་པ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་གསུམ་ལས་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་ཐུན་ཀྱི་གནས་སྐབས་དང་། དུ་ལྷའི་གནས་སྐབས། ཕྱི་མའི་གནས་སྐབས་གསུམ་ཤེས་པས་མིང་དེ་ལྟར་བཏུར་པ། 三世者。天的异名。天界众生，只有生、住、灭三期或了知过去、现在、未来三时，故名。

སྐབས་གསུམ་དབང་། (མངོན) བཙུ་ཁྱེན། 三时主。帝释天的异名。

སྐམ། 名词。(1)ཐུར་བོད་ཀྱི་རིགས་དུས་ཤེས་ཐེ་ཤེས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚོགས་དཀའ་རྩོང་ཁོངས་ཤེན། 冈氏。古代西藏一氏族名，居住在今拉萨河北岸墨竹工卡县一带。(2)བཁྲེན་མ་མེད་པའི་མི་ཕྱུགས། 枯奶母畜。

སྐམ་ཀྱོག་ལོ། རབ་དྲུ་སྐམ་པ། 干巴巴的，干枯收缩状：ཁྱེད་ཀྱི་ཁ་བཀྲག་པོ་སྐམ་ཀྱོག་ཁེ་བའང་ལུས་འདྲག 看你那瘦骨嶙峋的身体。སེམས་རྒྱུད་གྱོང་པོ་སྐམ་ཀྱོག་ཁེར་ལུས། 思想僵化。

སྐམ་སྐོམ། ཚ་བའི་དུས་སུ་མཆུ་སྐམ་པ་དང་། ཁ་སྐམ་བའི་བཙུས་ཆིག 干渴，唇干口渴，口干舌燥：ཚ་བས་ཁ་དང་ཁ་ཁྱེད་སྐམ་སྐོམ་གྱི་དུས་སུ་ཆུ་ཞིག་བྱང་ན་ཅི་མ་རུང་། 酷暑难当，口干舌燥的时候，能得点水，该多么好哇！

སྐམ་སྐྱེས། ས་སྐམ་སར་སྐྱེས་པ། 陆生。生于旱地者。

སྐམ་སྐྱེས་བྱིམ་ཚལ། ཆུ་ཤེར་དང་ཚ་བ་ཤེལ་ཞིང་སྐངས་པ་འཇགས་པར་ཅི། 旱芹菜。伞形科植物名。清利湿热，消肿。

སྐམ་ཐྲག་ས། (ཡུལ) (1)ཕུན་བས་བསྡིགས་ཏེ་སྐམ་ཀོར་ཡུར་པ། 干旱。雨水稀少，土地干枯。(2)བཏུང་བ་མ་རྙེད་པར་ཁ་སྐམ་ཀོར་ལུས་པ། 干渴。(3)སྐར་ཀོད་ས་གནས་སུ་དུས་སྐྱོན་གཅོང་སྐབས་ཤེར་སྐུ་དཔོན་རིགས་ལ་སྐྱིད་བའི་སྐུམ་རྩི་ཤེད་བའི་བག་ལེབ་ཀྱི་རིགས་ཤིག 素饼，无油干饼。原西藏地方节日宴会上发给僧俗官员的无油干饼。

སྐམ་འབྱེལ། ཚམ་ཚད་ཀྱིས་ན་ཚུལ་ཞིག 发烧。感冒时周身发热强痛。

སྐམ་ཐྱོང་། སྐམ་པོ་དང་ཐྱོང་པོ། 干硬。又干又硬：ས་སྐམ་ཐྱོང་། 干硬的土地。ཤིང་ཚ་སྐམ་ཐྱོང་། 干硬的木材。

སྐམ་སྐྱག (1)ཚར་མེད་པར་སྐྱག་འཐུག་པ། 无雨，

时的闪电。 (2)བཞའ་མེད་པའི་བྱོག་རྩྭ། 干电池。

སྐམ་རྒྱུག་ལས། ལམ་རྒྱུག་ཟ་ཆས་སྐམ་པོ། 干粮。外出时路上吃的干的主食。

སྐམ་སྦྱོག འཕྲལ་ཆས་སོགས་ལ་ཚོད་ལྟའི་སྐོ་ནས་ལྟུ་ཆས་སྦྱོག་སྒྲུབ་ཅིང་པ། 试装。对机械进行试验性的装配。

སྐམ་ཚག་བཏུ་རྒྱང། སྡུར་ བོད་ ས་ གནས་ཀྱི་ གཞུང་འབྲུ་བཀར་འཇུག་སྐབས་བཏུ་རྒྱང་གཅིག་ སྐམ་དཔུང་བཅག་སྟེ་ རྩིས་སྒྲུབ་ལེན་ཅིང་བའི་བརྒྱ་ སྟོང་ས་ཤིག 库耗什一。原西藏地方粮库管理人员移交时， 按原接收时数字少交十分之一以为仓耗。

སྐམ་ཆས། འཇིག་ཆས་སམ། ཁྱིམ་ནང་གི་དངོས་ཆས། 家具，室内器物。

སྐམ་ཆུང་। མཁར་བའི་སྐམ་པ་ཆུང་བ། 小钳子。铁工用具。

སྐམ་རྩིལ། བཞའ་ཐག་ཐལ་ ཆེར་ཚོད་ ནས་ སྐམ་ལ་རྟེ་བ། 蔫萎，枯萎。水分多半散失，形成半干不湿的萎缩状态：ལོ་མ་སྐམ་རྩིལ། 枯叶，败叶。ཐུང་མ་སྐམ་རྩིལ། 蔫萎的蔓菁。མེ་ཏོག་ སྐམ་རྩིལ། 花朵枯萎。

སྐམ་ཞག་ཚོད་པ། རབ་དུ་བསྐམས་པ། 极干，干透。

སྐམ་ཞག་ཞག བཞའ་ཐག་ཚད་ དེ་ ཆོད་ པ། 干透，彻底干了：གོན་ ཆས་ བཀྱགས་ རྗེས་ སྐམ་ ཐག་ཐག་བྱས་ནས་ གོན་ན་ ལེགས། 洗过的衣服，干透了才好穿。

སྐམ་ཞལ། ཕྱུགས་ལྷས་ཀྱི་ཐལ་པ། 圈灰。牲畜圈里所积粪土。

སྐམ་ཟོག ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ འཇོ་མདའ་རྫོང་ཁོངས་ འཕྲི་ཆུའི་ ནུབ་ འགྲམ་ཀྱི་ རྩེ་ཞིག་ཡིན། 岗托。地名。在西藏自治区江达县境金沙江西岸。

སྐམ་དུལ། སྐྱབ་ ཐུག་གིས་ དབེར་ བཀྲ་ བའི་ ཆེད་ དུ་དག་ ཏུས་ སྐྱང་ཐང་ ཤེང་ངོས་ ས་ སྐྱ་ཐག་ ཚོ་ མེད་ བཀའ་ བཏུ་བའི་ ཡི་ གེ། 干笔字形。教师在习字粉版上用未蘸墨水的竹笔写成以便学生临摹的字：སྐམ་དུལ་བཏུབ་པ། 用干笔练字。

སྐམ་རྡེབ། གཞེར་ ཐོག་ སྐྱོང་ ཐབས་ ཤེག 干贴。粘贴金箔的方法。

སྐམ་གཅོན། བོད་མདའི་ སྐམ་པ་ འཐེན་ ཐེབ་ ཐུར་ མདའ། 火绳钳带。鸟枪上用以拉紧火绳夹子的皮带。

སྐམ་པ། ❶名词。(1)དངོས་པོ་ འཇིན་ སྐྱེད། 钳子， 夹子。 夹住东西的工具：ལག་པ་ ཚ་དུས་ ཀྱི་ སྐམ་པ་དང་། ཆེར་ མ་ རྐྱ་དུས་ཀྱི་ རྡོག་པ། 烫手时的火钳，扎脚时的鞋底。喻同“雪里送炭”。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ འཇིན་ ཐེབ་དང་། ལག་ གྲོག་ས། (2)ཇ་ སྐྱོང་ བཟོ་ ཐེབ་ཀྱི་ ས་ དམར་ ཞིག 红陶土。可制造陶器的一种红色粘土。 (3)མེ་ མདའི་ སྐམ་པ། 火绳夹。夹持鸟枪导火绳的夹子。❷形容词。(1)ཆུ་མེད་པ་ སྐྱེ་ གེགས་ བའམ། ཆད་ པ་ ལས་ ཁྱོག་ པ། 干燥，不湿。没水或少水：མེ་ ཤིང་ སྐམ་པ། 干柴。སྨན་ ཀྱི་ ཤོན་ དུན་ སྐམ་པ། 药力干燥。 (2)མོ་ ཕྱུགས་ ཅོ་ ཐག་ ཆོད་ པ། 母畜奶枯，母畜乳汁枯竭中断：འཇི་ སྐམ་པ། 枯奶牦牛。 མཇོ་ མོ་ སྐམ་པ། 枯奶母犏牛。 ལ་ མོ་ སྐམ་པ། 枯奶母羊。

སྐབ་ བའི་ འབྲོལ་ འཇོན། སྡུར་ ལུ་ ལྷན་ སྐྱོན་ ལས་ ཀྱི་ དུས་ ལུ་ ལྷ་ སའི་ མི་ དམངས་ ས་ སོའི་ ཁང་ ཐོག་ དུ་ དངོས་ པོ་ རྟེ་ མར་ སྐམ་ འཁྲིམས་ བྱས་ འཐུས་ ཆོགས་ ཆེན་ ཞལ་ ངར་ དགོངས་ པ་ ཞུས་ འཁྲལ་ ཀྱི་ ངོས་ སྐྱོང་ འཇིན་ ཐབས། 晒物证。旧时拉萨传召期

间，拉萨居民为求准许在屋顶晾晒衣服，须向铁棒喇嘛交款领取此证。

སྐམ་པོ། 形容词。(1)ཆུ་གཤེར་མེད་པ། 干燥，枯槁。脱去水分的：ལོ་མ་སྐམ་པོ། 枯叶。ས་ཞིང་སྐམ་པོ། 旱地。(2)ཀ་ཤེད་ཉམས་པ་དང་རིད་པ། 枯瘦。肌肉消瘦：ལུས་ པོ་སྐམ་པོ། 身体消瘦。རྨོ་ཕྱུག་ཀྱི་ཀ་ཤེད་སྐམ་པོ། 牲畜落了膘。བསོད་བདེ་སྐམ་པོ། 薄命。

སྐམ་ངན་ཁལ་རྒྱུ། སྔར་ བོད་ ས་ གནས་ ལུ་ འབྲུ་བྱན་གཏོང་སྐབས་ རྩ་བོ་ཁལ་བཏུ་རེ་ལ་སྐྱེད་ཁལ་གཅིག་རེ་ལེན་པའི་བརྡ་སྤྲད་ཤེས་ 干耗什一。旧时西藏地方借贷粮食时， 年利每十克收利一克，但不名为利息而名为干耗。

སྐམ་ཟོག་ལས། སྔར་བྱ་པ་དང་བྱན་གཡོག་ལ་འབྲུ་རིགས་མ་གཏོགས་རྩ་ཆང་སོགས་བཏུང་བྱ་མེད་པའི་བྱ་ཚོགས་ཀྱི་སྲོལ་ཞེག 干工资。旧时对雇工、农奴等只算给粮食，不发茶酒等饮料的工资。

སྐམ་བྲིས། སོལ་པིར་སོགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་རི་མོ་རམས་པ། 素描。不加彩色只用炭笔等画出的图画轮廓：སྐམ་བྲིས་རི་མོ། 素描画。

སྐམ་སྒྲུབ། དངོས་གཞིའི་ཚོང་དུ་ཉེད་པའི་ཚང་སྒྲུབ། 演习，彩排。正式演出前的内部练习。

སྐམ་དམག སྐམ་སར་ དམག་ འགྲན་ ཐེབ་ མཁན་ དམག་དབུང་། 陆军。在陆地上作战的军队。

སྐམ་ཚ་བ (1)ལུས་ཀྱི་ཤ་ཞན་པ། 干瘦。肌肉不肥。(2)མིག་ནད་ ཀྱི་ ཆུ་ བྱག་ མིག་ སྐམ་ ཞིང་ མི་བདེ་བ་དང་རྩུབ་ཅིང་བསེར་བྱས་གནོད་པ་ཞིག 干眼病，泪囊炎。眼燥热少泪，迎风刺痛。

སྐམ་ ཚོགས། བཟའ་ བཏུང་ མེད་ པར་ ཚོགས་འཚོགས་པ། 干会。僧众不进饮食的经忏集会。

སྐམ་ཞིང་། ཆུ་གཏོང་ས་མེད་པའི་ཞིང་ཁ། 旱田，旱地。浇不上水的地。

སྐམ་ཟས། ཟ་ཚས་ སྐམ་ཟའི་ རིགས། 干饭，干燥食物。没有水分的食品。

སྐམ་རྨུག ཚད་ཞད་ སོགས་ཀྱི་ རྩོན་ བསྡུའི་ རྒྱུ་དྲུ། 干痛。体温将升高时预发的周身灼热强痛。

སྐམ་ཏོན། ནད་ཀྱིས་ཆུན་པས་རྣ་བ་ནོན་པའི་ཞད་ཅིག 耳塞，重听，病后耳聋。疾病所引起的耳症。

སྐམ་རིད། ལུས་ཤེན་དུ་ སྐམ་ལ་ སྐྱོབས་ཞན་པ། 瘦削，枯瘦，瘦弱衰惫。

སྐམ་རྩོན། (1)སྐམ་ཟོ་དང་རྩོན་པའི་བསྡུས་ཚིག 干湿。干和湿的省称。(2)ཆུ་ མང་ ཆུང་ གི་ རྩོན་ཚད། 湿度。水分的多少。

སྐམ་ལམ། ཆུ་ཐོག་མེན་པའི་ སྐམ་ས་ནི་ འབྲོ་ལས། 旱路，陆路。

སྐམ་ཤ། ཤ་ སྐམ་ཟོ། 干肉。

སྐམ་ཤུལ། སྐམ་པའི་ཚད་དམ། ཆ་ཤས། 干燥程度，ས་ སྐམ་ ཤས་ ཆེ་ ན་ སོན་ ལ་ བཞེར་ མེ་ ཀྱག 土壤太燥，则种子不能回润。

སྐམ་བཤད། ཁ་ཤོད་ ལག་ མེད་ ཀྱི་ ཚིག་ སྒྲུབ་ པ་ བཤད་པ། 空话。只说不做的空谈。

སྐམ་ས། མཚོ་དང་ མཚེའུ་ ཁ་ཚང་ བོ་ སོགས་ མེན་ པའི་ ས་ཆ། 陆地。江河湖海以外的地方：ཉ་ མོ་ སྐམ་ སར་ ཐོན་ པ་ རྡེ་ བཞིན་ གྱུར། 象鱼离开了水一样。

སྐམ་ས་ཆེན་བོ། (1)ཆུ་ ཁ་ཤེར་ མེད་ པའི་ ས་ཆ། 很干燥的地方。(2)གླིང་ཆེན་ ཐོག་ ཀྱི་ སྐམ་ས། 大陆。大洲上的陆地。

སྐམ་སངས། སྐམ་ཟོ་ སྐམ་ཀྱང་། 干透。完全彻底干了的。

སྐམ་སིལ། (1)འབྲུ་ལ་ ཆུ་ མ་ བཀྱབ་ པར་ བརྩོས་ ཏེ་ བཏུས་ པའི་ རྩམ་ པ་ སྒྲས་ ཞན། 干磨糌粑。青稞不用水淘洗，径行炒熟磨成的粗糌粑，质较劣。(2)སྐམ་ ལ་ སིབ་ པ། 干酥，松脆，粗糙，

བཀ་ལེབ་སྐམ་སོབ། 饼干。

སྐམ་གཅེང་། སྐམ་ པ་ སོབ་ སོབ། 干酥，又干又脆。

སྐམ་གཤོལ། ལྷ་རྟེན་ལ་བསང་ བཏང་ནས་ སྐོན་ལམ་འདེབས་པ། 干祭。焚烟祭神以行祈祷。

སྐར་ཀང་། ཀྱུ་སྐར་རྣམས་ སོ་སོའི་ ཚོ་ལར་ སྐོར་ཐེངས་རེ་ཕྱིད་པའི་འགྲོ་ལམ་དེ་ཚ་སྡུམ་བཏུ་དྲུག་ཅུ་རེ་ཡིན་བཞིས་བའི་ཚ་ཤས་གཅིག 星体躔度。星宿在各自轨道上运行一周的路程，分为365分，此一分为一躔度。

སྐར་སྐྱེད། ཆུ་སྲང་སྐར་སྐྱེད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

སྐར་ སྐྱོད། (ཨངོན) སྐེན་ ཁུ་ མེ་ཁྱེར། 星流。萤火虫的异名。

སྐར་ཁབ། སྲང་བོད་དཀྱལ་སྐར་གང་སྐྱེད་ དཀོས་པའི་ཁབ་རིང་ཐུང་འབྲིང་བ་ཞེག་གི་མིང་། 一分针，中号针。此种缝纫用针旧时每颗值藏币一分，故名。

སྐར་ཁྱང་། སྐེའུ་ཁྱང་། 窗户。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲ་མིག་དང་། བ་ལང་མིག རྒྱང་སྐྱ་བཅས་སོ།

སྐར་ཁྲིམ། ཀྱུ་སྐར་ཉི་ཟླ་ཅ་བདུན་གྱི་ཁྲིམ་བཅུ་གཉིས་སོ་སོར་འཇིན་པའི་བར་ཐག 星宿宫度。二十七宿分据十二宫的度数。

སྐར་ཁྲོན། ཀྱུ་སྐར་ཉིར་བདུན་གྱི་ལ་ཁྲོན་ ཡོངས་རྫོགས། དབེར་ན་སྐར་ཁྲོན་ཐྱེད་ནི་སྐར་གནས་བཅུ་གསུམ་ དང་ཆུ་ ཚོད་སྡུམ་རྟེའོ། 周天。廿七宿的全部弧长，例如半周即13宿30度。

སྐར་ ཀྱངས་ སྐང་ བཤྲེལ། སྐར་ མའི་ འབོར་ཀྱངས་དེ་སྐང་ལ་བཤྲེལ་བ་སྟེ། དབེར་ན་སྐར་བཅུ་ཐམ་ཚ་སྐང་ཁག་ཅིང་ཤིན་ཧིང་། སྐར་ དྲུག་རྟེ་ རེ་ཕྱ་ དེ་ སྐང་ མེད་ཚོ་ དྲུག་ སྐར་ ཕྱ་ཡིན། 合分两。以两记分。把原是以分为单位的数目，化成以两为单位的记数法。如化一百分为一两，化六十五分为零两六钱五分。

སྐར་རྒྱལ། (1)རྒྱུ་ སྐར་ རྟེ་ཀུ་ རྟ་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ གཤེས་ཤིག 鬼宿。二十八宿之一。(2)(ཏི་ཥྱ) སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུ་བཙན། 提舍佛，提沙佛。

སྐར་ལྔ། (1)སྐར་མ་ལྔ། 五星，五颗星星；སྐར་ལྔའི་ དར་ དམར། 五星红旗。(2)སྲང་ བོད་ དངུལ་ཚོ་ གང་ གི་ ཕྱེད་ ཀ། 五分。旧时藏币的半钱，是一种流行硬辅币的面额。

སྐར་ཚ། (1)རྒྱ་ཚོད་ སྐར་མ་ གཅིག་གི་ དྲུག་ཅུའི་ ཚ། 秒。时钟一分的六十分之一。(2)ངལ་སྟོབས་བྱས་བའི་ཡོང་འབབ་ཐོག་ཚ་འཇལ་ བྱེད་ཀྱི་ཚད་ གཞི། 工分。劳动记分单位。

སྐར་ཚ། ཐོ་རངས་སྐར་མ་ཡལ་ཚོང་དུ་ཁྱབ་ཅིང་ བའི་རྟ་བཞིན་ཏེ། ནུས་བས་ཁོང་དུ་བཏང་ནས་ ཚ་ཁྲག་མཁྲིས་ཀྱི་ནད་ཞི། དུག་བྱས་ན་ ཆུང་ནད་ཅེ་ རླུང་གི་སྐྱབས་པ་ སོགས་ལ་བཏ། 星光水。黎明星光未隐没前汲取的凉水。饮用可治血分胆分热病，罨敷可治狼头鹤膝风肿等。

སྐར་ཆེན། ཐོ་རངས་འཆར་བའི་སྐར་མ་ཆེན་ པོ་ཞིག 大星，启明星。

སྐར་ལྟས། སྐར་མའི་རྟགས་མཚན་ཏེ། སྐར་ངོད་ དང་ སྐར་མདོག་སོགས་ལ་བལྟས་ཏེ་ལེགས་ ཉེས་ཀྱི་ མཚན་མ་སྟོན་པའི་བཤད་ཐོག། 星象。星相家据以预言吉凶祸福的星光、星色等。

སྐར་ལྟས་མཁན། སྐར་ ལྟས་ལ་ བརྟེན་ནས་ལེའུ་ ཉེས་གང་ཡོང་མ་ངེངས་ལུང་བསྟན་ཐེབ་མཁན། 星象家。据星象以预言灾祥者。

སྐར་མདའ། ནམ་ མཁར་ མདའ་ ལྟར་ རྒྱག་ པའི་ སྐར་མ། 流星，陨星，陨石；སྐར་མདའ་ལྟུང་བ། 星陨。ནམ་མཁའི་ སྐར་ མདའ་ལྟ་བུའི་ རྒྱུན་བ། 疾如流星划破长空。

སྐར་རྡོ། གནམ་ནས་ལྟུང་བའི་རྡོ། 陨石，陨星。

སྐར་དཀྱུད། གཟའ་སྐར་བཀྲག་དཔྱད་ ཐེབ་ ལུང་།

星象学，观星术。观察星宿吉凶的术数。

སྐར་དཔྱད་པ། དུས་སྐར་བཟང་ངན་སོགས་རྟོ་མཁན། 星象士。观察星象以说吉凶祸福者。

སྐར་སྒྲིལ་བཅུད། ཐྲ་དུས་བོད་དཔལ་ཞོ་གང་གི་བཞི་ཆ་གསུམ་རྟེ་བོད་རྩི་ཐྲི་སྒྲིལ་ཀ། 七分五厘。旧时藏币一钱的四分之三或半个章噶，是一种流行硬辅币的面额。

སྐར་སྒྲིལ་གསུམ། ཐྲ་དུས་བོད་དཔལ་ཐྲི་ཞོ་གང་གི་བཞི་ཆ་གཅིག་ རྟེ་བོད་ རྩི་ ཐྲི་ དྲུག་ ཆ་ གཅིག 二分五厘。旧时藏币一钱的四分之一或六分之一个章噶，是一种流行硬辅币的面额。

སྐར་ ཚ། 名词。(1)དམ་ སངའི་ དབྱིངས་ དམ་བོད་ཁྲ་ལམ་ལམ་དུ་ འཁྱིལ་ཞིང་འཕྲོ་བའི་ སྐར་ཚ། 星，星星。在天空中闪烁发光的天体：སྤྲེའུ་ ཁྱི་ རྩོག་ ཀར་ བཞག་ ན་ གནམ་ གྱི་ སྐར་ མར་ རྒྱགས་ ཤོང་། 放狗上楼头，还吠天上星。喻恶人行事，得寸进尺。ཉི་ཟླ་ སྐར་ གསུམ་དུས་ མཉམ་ མཐོང་། 同时得见日月星。(2)ཚུ་ ཐུང་ གྱི་ སྟང་ མདར་ བཀོད་ བའི་ ཕྱེད་ ཚད་ ཀྱི་ རྟགས། 秤星。刻在秤杆上标明重量的记号。(3)ཕྱེད་ ཚད་ ཆོའི་ བཅུ་ ཆ་ གཅིག 分。重量单位。一钱的十分之一。(4)དུས་ ཀྱན་ ཆུ་ ཚོད་ གཅིག་ གི་ དྲུག་ ཅུའི་ ཆ་ གཅིག 分。时间单位。一小时的六十分之一。(5)(ཨངོན་) ཚེ་ བཞིན་ དང་ ཐྲི་ བཞིན་ གཉིས་ གཅིག་ དུ་ ཐུས་ ན་ ཆུ་ སྐར་ ལ་ ཉིར་ བདུན་ ཙོད་ ཐས་ ཀྱང་ ཉིས་ བདུན་ མཚན། 星宿。二十八宿中，牛女两宿合为一宿，成二十七宿，故此字表数字27。

སྐར་མ་ཚོམ་ཚོམ། སྐར་མ་ གུམ་ ཚོམ་ བཞི་ ཚོམ་ སོགས་ ཙོད་ པ། 星群。三三五五的星团。ཐྲི་ རེངས་ ཐུ་ མར་ སྐར་ མ་ ཚོམ་ ཚོམ་ དུ་ ཤར། 三五星群，闪烁于晨曦之中。

སྐར་མ་ཚེས་བཅུག སྐར་མ་ གང་ ལ་ བལྟས་ ནས་ ཚེས་ གང་ བཅུག་ པ་ སྟེ་ ཐུ་ བ་ ཆུང་ ཆུང་ ལ་ མགོ་ འཁོར་ ནས་ ཆེན་ པོ་ བཅུག་ འགྲོ་ བའི་ དབྱེ་ ཞིབ། 争分失钱。喻因小失大。

སྐར་མ་བོད་ཆེན། བོད་ ཆེན་ པོ་ ཙོང་ པའི་ སྐར་ མ། 景星，明星，大星。

སྐར་མ་རྩི་ཁྲི། སྐར་མ་རི་ འདོར་ ཏེ། རྡོས་ གཞུང་ ལས། ཐུ་དྲུག་ ཀྱེན་ འཆར་ དང་། ཐུ་དྲུག་ མཚན་ འཆར་ ཞེས་ གསལ་ ཞིང་། བོད་ ཐུ་ བདུན་ བའི་ གནམ་ གང་ ནས་ བཏུད་ བའི་ ཚེས་ པ་ གཉིས་ ཀྱི་ བར་ ཆུ་ ཚོད་ ཕྱེད་ ཙམ་ སྐར་ ཞིག་ ཡེན་ པ་ འདི་ བོད་ ཅེར་ ཐག་ ཚད་ ཀྱི་ ཆུ་ ཚོང་ ས་ སྐན་ ཆུ་ ཀུང་ བས་ བོད་ ཀྱི་ ཆབ་ ཀུ་ གས་ དུས་ ཆེན་ ཟེར་ བའི་ སྐལ་ ཆུན་ འདི་ ལས་ བྱུང་། 弃山星，澄水星。藏历书中说此星半年昼出，半年夜出。前藏地方于藏历七月三十日至八月初二日间肉眼能见。传说经过此一星光照射之水，均成药水。藏俗“沐浴节”即起源于此。

སྐར་མའི་ འཁྱིལ། ཐུང་ པ་ དང་། དུས་ བྱ། འགྲེམ་ པོ། བོད་ཀར་ སོགས་ ཆུ་ སྐར་ འཁོ་ སྟང་ ས། 星宿运行法。包括快、慢、曲、直、螺旋形等运行方式。

སྐར་མའི་ རྒྱལ་ པོ། (ཨངོན་) ཟླ་ བ། 星王。月亮的异名。

སྐར་མར་ འཆེ་ བ། (ཨངོན་) ཟླ་ བ། 侵星。月亮的异名。

སྐར་མེད་ རྩྭ་ སྐྱོག འབྲོང་ མེད་ འབྲོང་ ཙོད་ དུ་ རྨྱམ་ བའི་ ཆ་ འཕྱིང་ གི་ འགྲོ་ ཚུལ། 腰无分文翘尾巴。对无能冒充有能，走路大摇大摆作矜骄之状的一种贬语。

སྐར་ རྩིས། རིག་ གནས་ ཆུང་ བ་ ཕྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ་ གཟའ་ སྐར་ དུས་ ཚོགས་ སོགས་ བཅུ་ ཚུལ། 天文历法。推算星宿运动和天气季节等之学科，是小五明之一。

སྐར་ རྩིས་ སྐོང་ ཐྲི་ གཞུང་། ཀྱ་ གང་ ནས་

བསྒྲུར་བའི་གཞུང་གི་ཀུས་ལ་དུས་འཁོར་ཏ་ཀྲུད་དང་། དུས་འཁོར་བསྡུས་ཀྲུད། བདེ་མཆོག་རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་ཀྲུད། དཔལ་ལྡན་གྱངྱད་ཡི་ཀྲུད་དམ་དབྱངས་འཆར་གྱི་ཀྲུད། མིག་བཏུ་གཉིས་པའི་མདོ། སྐག་ནའི་རྟོགས་བརྗོད། ཐི་མའི་སྙིང་པོའི་མདོ་སོགས་མདོ་ཀྲུད་མང་པོ་དང་སྦྱོད་འགྲེལ། བོད་གཞུང་ལ་མཆོད་ན། རྗེ་ངང་བྱང་ཞབས་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། བྱ་སྐྱེ་ཀྱི་མཁས་པ་དགའ་བྱེད། མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྣ་ཆེན་དེ་ཐྱིད་སྣང་བ། མཁས་གྲུབ་ནོར་བཟང་ཀུ་མཆོའི་ཏི་མེད་བོད་ཀུན། ཕྱག་པ་ལྷུན་གྲུབ་ཀུ་མཆོའི་བང་དཀར་ཞལ་ལུང་མ་བྱ། ཟངས་ཆེན་དྲྭ་སྐྱིའི་ཐྱིན་བྱེད་སྣང་བ། སྲེ་སྦྱིད་སངས་ཀུས་ཀུ་མཆོའི་བཀྲུང་དཀར་ཚོ་མ་བྱ། སྐུམ་པ་ཤེས་ཤེས་དཔལ་འབྱོང་ཀྱི་དགེ་ལྡན་ཐྱེས་གསང་མ་བྱ། ཐུའུ་བཀྲན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་མཁས་བའི་སྙིང་རོང། ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ་ཀྱི་རིགས་ལྡན་སྙིང་པོག བྱག་དཔོན་བསྟན་པ་རབ་ཀུས་ཀྱི་རིགས་ལྡན་མཆོད་བའི་ཚིད་སྣང་ཟོགས་སྐར་ཐྱེས་ཀྱི་ཁྲངས་ཤེན་དུ་མང་ངོ་། 天文历法的重要典籍。从梵本大藏经中译来的有：《时轮根本经》、《时轮摄略经》、《胜乐金刚空行经》、《韵律占星经》、《十二眼经》、《摩登伽经》或《舍头谏太子二十八宿经》、《大集经日藏品》、《胜乐首品释》等显密经论。藏中论述有：噶玛巴·自然金刚著《历算综论》、布敦·宝成著《智者生悦篇》、克主杰著《无垢光释大疏》、普巴·天成海著《白莲亲教》、克珠·珠宝海著《无垢光释庄严疏》、第巴桑杰著《白琉璃论》、法祥著《日光篇》、松巴堪布著《噶丹新算母子篇》、土官法日著《智者珍藏篇》、商卓特·松惹著《时轮法胤心要》、札奚巴·教宏著《时轮法胤供灯篇》等多种。

སྐར་ཁྱིམ་མཁོན། ཁ་ཅའ་སྐར་ཕུ་མཁོན། 星象家。观测星宿者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐར་མཁོན་དང་། ཕུས་རྟོག་པ། ཕུས་ཤེས། དུས་མཁྱེན། དུས་ཤེས། ཁྱིས་པ། ཡེ་མཁྱེན། ལོ་ཤེས་པ་ཅས་སོ།

སྐར་འཛིམ། སྔར་སྐྱལ་ཕྱང་བྱ་བ་ཁང་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྲུའི་ཚེས་གྲངས་སྔོན་དུ་ཁ་ཏའ་འཁྲིལ་བའི་ཐྱིན་མོ་དེའི་ཁཅའ་སྐར་འཐྲོད་སྐྱེས་མེ་ལེགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚེ་དེའི་ཚོང་གི་ཚེས་གྲངས་ཁཅའ་སྐར་བཟང་པ་ཞིག་བྱ་སྐྱབ་འགོ་ཚུགས་ཏམ་བྱེད་པའི་དེན་འབྲེལ། 占吉日。旧时藏俗须于某日举办某事，而是日恰逢凶日者，则提前择一吉日，预作举办状，以破除不祥。

སྐར་འོད། (1)སྐར་མའི་འོད། 星光，སྐྱེས་དུས་ཀྱི་མཚན་མོར་སྐར་འོད་ཚམ་ཚམ་འཆར། 秋夜星光灿烂。(2)(མངོན) སྦིན་བྱ་མེ་ཁྱེར། 星景。萤火虫的异名。

སྐར་གསལ། སྐར་ཁྱིང་། 天窗，看天孔。屋顶墙间透光小孔。

སྐལ་ངན། བསོད་ནམས་དམན་པ། 福薄命浅，机缘不好。

སྐལ་ཆད། (1)རང་ལ་བགོ་སྐལ་མ་བྱུང་བ། 缺份。未获得自己应得部分。(2)ལས་འགྲོ་མེད་པ། 无缘，不走运。

སྐལ་འཇིག (མངོན) འཆི་བ། 缘灭。死的异名。

སྐལ་མཉམ། (1)རིགས་གཅིག་བའམ། རིགས་མཚུངས། 缘分相同，机会均等。སྐལ་མཉམ་གཞན་ལ་ཕན་ཐྱིར་གཞུང་འདི་བརྩམས། 为利同人，故著此书。(2)སེམས་ཅན་སོ་སོའི་རྒྱུད་ཀྱི་འདྲ་བའམ་མཚམ་རིས་སུ་སྐྱེས་ཏེ་འདྲ་བའི་ཚོས་དེ་ལ་སྐལ་མཉམ་མམ་རིས་མཉན་པ་ཟེར། 众同分。生于同类有情之中，缘分相同，名为同分，亦名等类。不相应行之一。

སྐལ་མཉམ་ཀྱི་རྒྱུ། ཀུ་ཏུག་གི་ནང་གསེས་ཤེག

སྡེ། རང་འབྲས་རང་དང་རིགས་འདྲ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ། ནས་ལས་ནས་དང་། དཀེ་བ་ལས་དཀེ་བ་སྐྱེ་བ་དང་འཕེལ་བ་ལྟ་བུ། 同类因，同分因。六因之一。能生同类自果之因。如由麦生麦，由善法生起善法等。

སྐལ་ཆོད། རང་ཞི་ཐོབ་ཅི། 应得份额。自己应得的一份。

སྐལ་ལྡན། བསོད་ནམས་ཅན། 有缘，有福气，有运气；སྐལ་ལྡན་གྱི་ཉེ་མ། 有缘分的女弟子。སྐལ་ལྡན་གྱི་གདུལ་བྱ། 有缘分的徒众。ལེགས་པར་ཉོན་ཅིག་སྐལ་ལྡན་རིགས་ཀྱི་བུ། 谛听吧，有缘善男子！

སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟ། (ཨངར) རྟ་བོ་གང་གླའི་མིང་། 有缘车。恒河的异名。

སྐལ་འཕངས། བསོས་པའི་ སྐལ་བ་ འཕངས་མ། 双份，重份。分配时多得的一份。

སྐལ་བ། 名词。(1)བསོ་བཤད་བྱས་ནས་ ཐོབ་པའི་ ཆ་ཤས། 份子。分摊所得部分：རྩོང་སྐལ། 财物份子。ཟས་ སྐལ། 食物份子。འབྲུ་ སྐལ། 粮食分配数。རང་ སྐལ། 基本份子。སྐལ་ ལྷག 额外份子。སྦྱིན་ སྐལ། 施舍份子。散给乞丐的布施品。(2)ལས་སྐལ་དང་བསོད་ནམས། 缘法，福分。命中注定的机会：ཆོ་ གྲོགས་ ཀྱི་ སྐལ་ བ། 姻缘。ཆོས་ སྐལ། 法 缘。(3)རྩིས་ གཞུང་ ཁག་ ལས་དོད་དང་ ཡང་ན་ ཚབ་ཀྱི་ དོན་དུ་ བཤད། 代替，替换。数学书中解作代替部分：མ་ ཐོབ་ རྩོང་ སྐལ་ ཐེག་ ལེ་ བྱེད། 商不足时代以零。除法中商数不足一的位数用零代替记位。

སྐལ་བ་མི་མཉམ་བའི་ སེམས། སེམས་ ཅན་ ཀྱི་ གནས་རིས་ ཐ་ དད་ བའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ བསམ་པ། 异心，异类心。不同类有情各不相同的心。

སྐལ་མེད། བསོད་ནམས་ མེད་པ། 无缘，无福，运气不好。

སྐལ་དགྱེས། (རྩིས) སྦྱིན་ཚབ། 偿还物。

སྐལ་ ཚུངས། མནའ་ མ་ དང་ མག་ བར་ སྐལ་ བ་ བསྐྱར་བའི་དངོས་པོ། 陪奁，嫁妆。出嫁时带到男家或入赘时带到女家去的财物份子。

སྐལ་བཟང་། (1)བསོད་ ནམས་ ཆེན་ པོ་ དང་ ཀོ་ སྐབས་ ཡག་ པོ། 幸运，好机会。(2)སྦྱོང་ བ་ རྩེར་ བདུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 良缘。藏历二十七值日会合神之一。

སྐལ་བཟང་བསྟོད་པའི་ སྒྲུབ་ཐབས། ཚ་ རོང་ བ་ཆེ་ དབང་ རིག་ འཛིན་ གྱིས་ མཛད་ པའི་ སྐྱབས་ ཀྱི་ ཆོས་ འབྱུང་ ཞེག 《善缘捷径》。擦绒·策旺仁增所著一西藏医药史书名。

སྐལ་བཟང་ཨེ་ ཀྲོག རྩེ་ དུས་ སྐུ་ འཆར་ བའི་ མེ་ ཀྲག་ ཤིང་ ཀི་ ཞེག 七月菊，延年菊。

སྐལ་བཟང་ སེམས་ཅན། བསོད་ནམས་ ཆེ་ བའི་ མི། 有福者，幸运儿。佛书译为有缘众生。

སྐས་ཀ། ཐེག་ ཀང་ ཡང་ འཇེག་ ཁང་ འབབ་ ཐྲེད་ བའི་ སྐས་ཀ། 名词。梯子，阶梯。上下楼的梯子：སྐས་ ཀ་ མ་ འཇེག་ས་ བར་ ཐེག་ ཀང་ མི་ སྐྱེ་བས། 不爬楼梯登不上楼。ཤིང་ སྐས། 木梯。རྡོ་ སྐས། 石梯。འདྲི་ སྐས། 独木梯。གློག་ སྐས། 电梯。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱང་ལ་ ཐེག་ སྐས་ དང་། འཇེག་ རྟེན། ཁ་ ཁད་ བཅས་ སོ།

སྐས་འཛོག། སྐས་ ཀའི་ འཛོག། 梯头。梯子上端。

སྐས་འཐུམ། སྐས་ ཀྱི་ འཐུམ་ པ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཤིང་ རྒྱ་ སྐས་ དབུ་ ཡང་ རེར། 梯帮。梯子两边并排的长杆。

སྐས་ རྐྱང་། སྐས་ ཀའི་ གཤམ། 梯脚。梯子下端。

སྐས་ ཐེམ། རྡོ་ སྐས་ དང་ ཤིང་ སྐས་ ཀྱི་ ཁད་ བྱ་ཐམ་ བང་ རིམ། 台阶，梯阶。石、木梯子的横级。

སྐས་ ཁད་། ཤིང་ སྐས་ ཀྱི་ ཁད་ བྱ། 桄，梯桄。木梯各级的横木。

藏汉

ཤག་གདང་མས་འཛེག རིམ་འཛེག་སྟེ། རིམ་གྱིས་ཡར་རྒས་སུ་གཏོང་བའམ་བཀྲོད་པའི་དབྱེ། 自下登梯，循序拾级。喻逐步发展。

ཤག་འཛེག (1)ཁང་པའི་ཤག་མམ་འཛེག་ཤག། 梯，阶梯。(2)ཤག་ལ་འཛེག་པ། 登梯，上梯。

ཤག་རིམ། (1)ཤག་འཛེག་གི་ཁང་རིམ་མམ་གདང་བྱ། 梯级。木、石楼梯的横级。(2)ཤག་འཛེག་ཁཱག་མང་གི་སྟེང་ཤོད་རིམ་པ། 楼梯层。楼梯经过一次转折，即为一层。

ཤག་རྩ། ཤག་གི་གདང་བྱའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རྟེན་ཤའི་རྩ། 护梯。梯子的扶手。

ཤག་ཐེབ། ཤག་རྡེལ་མེན་པར་གདང་བྱ་ཤིང་ལེབ་བཏགས་པའི་ཤག། 板梯。梯级是平板的梯子。

ཤག་བཤད། བཁ་མ་གཏོང་ཡུལ་གྱི་ཁྱིམ་སྨོན་སྐྱེབས་ནས་ཤག་ལ་འཛེག་ཤབས་ཆུག་ཆུའི་བཤད་པ། 登梯祝词。新娘至婿家将登楼时，送亲者所致祝词。

ཤག་ཐུམ་ཐྲེལ། ལྷ་ཁང་དང་ཁ་བྱང་སོགས་ལ་ཡོད་པའི་ཤག་གཐུམ་གཤིབས། 三联梯。寺院及殿堂等门前的三排平行的梯子。

ཤག་རྡིལ། འདི་ཤག་སམ་རྒྱུ་ཤག་ཏེ་ཤིང་གྲུང་མ་རྡིལ་བོང་ཐག་ཀ་བཟོས་པའི་ཤག། 圆木梯。在圆木上刻出踏脚缺口所成梯子。

སྐུ། ❶名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཞེ་ས། 人身的敬词，སྐུ་ཚད། 身量；体温。སྐུ་སྲུང་། 警卫人员。སྐུ་འཁྲུངས་པ། 诞生。སྐུ་གཤེགས་པ། 逝世。སྐུ་བསིལ་བ། 贵体受凉。སྐུ་མཉེལ་བ། 劳驾。(2)འདྲ་བཀྲས་ཀྱི་ཞེ་ས། 人像的敬词：ཐོ་གང་གི་འདྲ་སྐུ། 石膏塑像。འཇིམ་སྐུ། 泥像。རྡོ་སྐུ། 石像。ལྷ་སྐུ། 神像。ཐིག་སྐུ། 画像。❷མིང་གི་སྔོན་དུ་སྦྱར་བའི་ཞེ་ས་འདི་ཚིག་ཐོག་ཤིག 构成敬语的一个前缀：སྐུ་མཆོག། 贵宾。སྐུ་མདུན། 尊前。སྐུ་ལྷང་། 遗体。སྐུ་ཚབ། 代表。སྐུ་ཞབས། 阁下。སྐུ་ཡོན། 学识。སྐུ་གཟུགས། 贵体。

སྐུ་དཀར་གསོལ་བ། (1)ཁང་བ་ལ་དཀར་ཧྲེ་གཏོང་བ། 粉刷。用白垩等涂刷墙壁。(2)རྗེ་བཙུན་ཐེབ་བ། 抹粉。意谓当面奉承：རབ་བཏུད་ཟེལ་བཙུན་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཆ་བརྟེན་མང་བའི་སྐུ་དཀར་གསོལ་བ། 矫词恭维，多方粉饰。

སྐུ་དཀྱིལ་གསལ་དྲངས། གཟུགས་པོ་བདེ་བཞིན་པ། 贵体康宁。称人健康平安的敬词，བར་ལམ་སྐྱེན་གཞིའི་བར་ཚད་མེད་བར་སྐུ་དཀྱིལ་གསལ་དྲངས་བྱུང་བ་དགའ་སྐྱོ་ཆེ། 迩来疾病不侵，贵体康宁，至以为慰！

སྐུ་ཅུང་། གཅིག་པུ། 单身，独人，孤独一人：ཁོང་སྐུ་ཅུང་བཞུགས་འདུག 他独自一人在屋里。

སྐུ་ཤལ། བགོས་སྐལ། 应得部分，份子。

སྐུ་སྐྱེ། ཡང་སྐྱེད། 转世，再世。

སྐུ་སྐྱེས། དངོས་ཚའི་བསྐུར་མཛམ། ལག་རྟགས། 赠品，礼物。

སྐུ་ཁམས། ལུས་ཀྱི་འདུ་བའམ་ཁམས། 福体，玉体，贵体：སྐུ་ཁམས་བཟང་པོ། 贵体健康。

སྐུ་ཁྲུས་གསོལ་བ། (1)ཁྲུས་བཀྲུབ་པ། 沐浴。(2)ལྷའི་གཟུགས་བརྙན་ལ་ཁྲུས་གསོལ་བའི་ཆོས་སྒྲུབ་ཅིག 浴佛。为神佛身像进行沐浴的一种宗教仪式。

སྐུ་མཁར། རྒྱལ་པོ་སྡོད་ས་ཡི་མཁར། 官堡。国王居住的碉堡。

སྐུ་མཁར་ཀྱི་གཟིངས། བོད་རྒྱལ་ཉི་མ་མགོན་མཆའ་རིས་སུ་སྐྱགས་པས་སྐུ་ཉིང་དུ་བསྐྱགས་པའི་མཁར། 尼宋宫。吐蕃王子尼玛衮被放逐到阿里后在今普兰县境修筑的城堡名。

ཁང་མ་རྫི། ལྷ་སའི་ཐང་ཐོག་ས་རའི་ཏེ་ཁའདས་དབེན་གནས་ཚ་བོང་ཁ་ལ་ཡོད་པའི་ཟངཁང་གི་ཞེས་ཡིན། དེ་ནི་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་པ་ཞིའི་རྗེང་སྐབས་སུ་ཐུགས་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་ཁྲས་སྲིལ་བཏོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་གཟུགས་དང་སྡུར་བ་རྣམས་ལ་མཐར་ཕྱིན་པ་སྟོང་ཆུལ་མཛད་པའི་གནས་ཏེ། རྒྱང་ཐོག་སོ་དགུ་བཅུགས་སུ་ཡོད། 玛如堡。拉萨北郊色拉寺附近帕邦喀寺中一古代宫殿名。初建时有九层，松赞干布曾在此闭门四年学习土弥桑布札新造的藏文。

སྐུ་མཉེན། ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་ཞེས་གཞན་ལ་ཞུ་གསོལ་འདེབས་པའི་ཚིག 借光，劳驾，请您关怀。向人求助时用语。

སྐུ་འཁོར། གཙོ་བོ་དང་མཉམ་དུ་འགྲོ་མཁན། 主仆，首脑和随员：སྐུ་འཁོར་ལྷོས་བཅས། 亲族眷属。སྐུ་འཁོར་གཉིས་ཆེ། 主仆一行，人数众多。

སྐུ་འཕྲིལ་བག་ཚགས་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་པཆང་བོ་བརྒྱ་རྩའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ་ཡོན་ཏན་ཡང་དག་པར་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་འཕྲིལ་བག་ཚགས་པ་སྟེ། མཐོན་ཞིང་འཕྱིང་ལེགས་པ། 体态端庄。如来真实讲说各种功德，感得身躯端严大方之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་འཁྲུགས་པ། ལུས་ཁམས་མ་སྙོམས་པ་སྟེ་མི་བདེ་བ། 违和，失调。身体患病不适。

སྐུ་གམ། ལུས་ཀྱི་ཉེ་འགྲམ། 尊前，身旁，身边：སང་གནངས་ལས་མི་འགྱངས་པར་སྐུ་གམ་དུ་ངེ་བཅར་ཞུས་ཆོག 最迟不过明后天即将前来尊前拜见。

སྐུ་གེགས། བར་ཆད། 灾难，厄难，祸害，障碍：ཚེ་ད་ཐུ་མོ་དགས་སྐུ་གེགས་བྱུང་སྟེ་གཤེགས་པ། 遭遇厄难，幼年早夭。

སྐུ་ཉིབ། མི་གཙང་བའི་ཉིབ་ཀྱི་ཞེ་ས། 邪气、晦气的敬称：ཡབ་ཆེན་ཁྱེད་ལ་སྐུ་ཉིབ་ཐོག་འདུག 父亲，您染上邪气了。

སྐུ་ཉིམས་པ། སྐུ་གཟུགས་ཐང་ཤ་དོད་པ། 身体结实，体格康强。

སྐུ་བཙུལ་པ། (1)དེ་ཚོད་ཆེར་སོན་པའཨམ་ཡོལ་པ། 年老。年龄衰老。(2)ཏན་གཞོན་གཅིག་ཀྱི་ཏན་པ། 正副职中的正职：གྲྭཊ་ཞེ་སྐུ་བཙུལ་པ། 正主席。ཕྱག་མཛོད་སྐུ་བཙུལ་པ། 正管家。

སྐུ་མཚོན། དཔའ་སྟོན་ལ་བོས་པའི་ཐྲོ་ཉིའི་མི། 贵宾，来宾：སྐུ་མཚོན་སྡེ་ལེན་ཁང་། 迎宾馆。སྐུ་མཚོན་བཞུགས་གྲལ། 来宾席。

སྐུ་འཕྲེད། དགེ་འདུན་མང་ཚོགས་ལ་བགོ་བཤའ་ཐུས་ནས་ཕུལ་བའི་དངུལ་དངོས། 布施，供众财物。向僧侣会众发放的布施物品。ཚོགས་ལ་སྐུ་འཕྲེད་ཕུལ། 给僧众发放布施。

སྐུ་རྒྱན། (1)ལུས་ཀྱི་རྒྱན་ཅ། 服饰。身上佩戴的装饰品。(2)རྩིད་མིའི་སྐྱགས་སམ་རྒྱན། 赌注。

སྐུ་རྒྱས་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་པཆང་བོ་བརྒྱ་རྩའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ཤ་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་སྐུ་ཤ་རྒྱས་པ། 身丰满。如来善根深厚，感得身躯丰腴之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་རྫི། (1)རྒྱུ་རྡོར། 财物。(2)ལྷའི་སྐུ་བརྙན་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རྫི། 塑像材料。

སྐུ་རྒྱུད། རིགས་རྒྱུད་དམ། ཁུངས་རྒྱུད། 血统，后裔，世系：རྒྱལ་བའི་སྐུ་རྒྱུད། 王室血统。

སྐུ་རྣེར། རྣེར་སོ་སོ། 私人，私自，各个。

སྐུ་ངོ། (རྟེང) ཁ་གཡར་བ། 借口，借故。

སྐྱ་དཀའ། དཀའ་དམ། 辛苦，劳累；སྐྱ་དམ་གཅོ་རྒས་གཏང་། 请休息。

སྐྱ་རྟེ། (1)བདག་ཉིད་དངོས། 主人本身，主人自己。(2)མི་དཀྱ་ལ་འཕྲད་པའི་ཚེ་ས། 大人。对贵族的敬称。

སྐྱ་རྟེ་མ་བདང་། མི་དེ་ཉིད་དམ་མི་དེ་རང་། 本人，某人亲身。

སྐྱ་རྟེ་མཚན་ཅན་གསུམ། ཆོས་རྒྱལ་སྲིད་བཅུན་སྒམ་ཙི་ཉིའི་བཙུན་མོ་བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་ཙོང་ངེའམས་སྤྱིའམས་ཀྱེན་སལ་དུ་བསྡམས་ཤེའམས་བའི་སྐུ་རྟེ། རྗེ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ། བྱམས་པ་ཆོས་འཁོར་མ། ཙན་དན་ཀྱི་སྐྱེལ་མ་གསུམ། 稀有三像。藏王松赞干布之妃拜木萨从尼泊尔带至西藏的三尊佛像，即释迦佛不动金刚像、弥勒菩萨转法轮像和旃檀度母像。

སྐྱ་དངོས། མི་དེ་རང་། 本人，亲自。某人亲身。

སྐྱ་ལུ། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་དང་། ཟངས་སྐུ། རྫུལ་སྐུ། ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ། མི་འགྱུར་རྡོ་རྗེའི་སྐུ་རྣམ་ལུ། 五身：法身、报身、化身、自性身和不变金刚身。(2)རྒྱུད་ལྷག་ས་ལྷའམ་ཆོས་ཉིད་ལྔའི་དབྱེ་གཞིར་གྱུར་པ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་ཏེ་ལུ། 五身。旧密二十五果法所从以判别之处：身、语、意、德、业。(3)རྒྱུད་མའི་རྒྱུད་རྣམས་ལས་གསལ་བའི་འབྲས་ཆོས་ཉིད་ལྔའི་ནང་གསེས་ཆོས་སྐུ་དང་། ཟངས་སྐུ། རྫུལ་སྐུ། མི་འགྱུར་རྡོ་རྗེའི་སྐུ། མངོན་བར་བྱང་ཆུབ་བའི་སྐུ་རྣམ་ལུ། 果法五身，五种佛身。旧派密乘经典所说二十五果法之一类：法身、报身、化身、不变金刚身和现证菩提身。

སྐྱ་བཅར། དྲུ་ལའི་ཐ་མའི་དྲུང་ངམ་མདུན་དུ་སྡོད་མཁན་དབོན་རྣམས། 侍从，近侍。达赖喇嘛等的侍从官员。

སྐྱ་བཅར་མཁན་བོ། དྲུ་ལའི་ཐ་མའི་དྲུང་དུ་རྒྱུ་སྡོད་མཁན་ཐྱི་ཁྱབ་མཁན་བོ་ཞབས། 侍从堪布。通常指随侍达赖喇嘛以照料其生活起居者，地位相当于堪布的高级僧官。

སྐྱ་ཆིངས། སྐུ་རྟགས། 腰带。

སྐྱ་ཆེ་ཞིང་དྲང་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་ཤེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྡེ་ཐོག་གཅིག་པ་སྐྱབས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ཆེ་ཞིང་དྲང་བ། 身端直相。如来永断杀生之业，感得身形端正无或伛偻之相。三十二大丈夫相之一。

སྐྱ་ཆོན་ཞི། (1)ཤུ་སྐུ་ཆེ་བ། 大佛像。(2)མི་ཆེན། 大人物。

སྐྱ་ཆོས། (1)དཀོ་རྩལ་སྐྱོང་གི་གོན་རྒྱུའི་ཆོས་ཀས་ཀྱི་ཞེ་ས། 袈裟。比丘和沙弥所着、由许多布片镶成的法衣。(2)ཆོས་ཀྱི་ཞེ་ས། 佛法的敬语。

སྐྱ་མཆེད། ཕ་མ་གཅིག་བའམ་ཕ་མ་གང་རུང་གི་རིགས་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་སྤུན། 贤昆玉，昆季。包括父族母族的兄弟姊妹。

སྐྱ་མཆེད་གསུམ། (1)ཕ་མ་གཅིག་པའི་སྤུན་མཆེད་གསུམ། 三弟兄。同父母的三人。(2)རྒྱལ་སྲས་སྤུ་མཆེད་གསུམ་སྟེ་འབྲོམ་སྟོན་པའི་ཐུགས་སྲས་ཀོ་བ་དང་། སྤུན་རྫ་བ། ཕྱ་ཚང་བ་རྣམས་ས། 三同门。噶当派博朵瓦、金厄瓦和普穹瓦三大佛学家，同出种敦·杰瓦穷乃之门，故名。

སྐྱ་མཆོད། ཟླ་སྤྱལ་ཆེ་ཀཀ་དགོངས་རྫོགས་རྗེས་དེན་ཀྱི་མཆོད་འབུལ། 逝世祭。每逢喇嘛活佛逝世周年日举行的祭祀仪式。

སྐྱ་རྩལ། ཐ་གཞག་གི་གཞི་ཚུལ། 策略，谋略。一切措施的计策：ལས་དང་པའི་འདུག་མ་མ་བཅུང་ན། དུས་ཐ་མ་སྐྱ་རྩལ་གོང་ན་འཁྱོལ། 行事存心不公正，最终失策必懊悔。

སྐུ་འཇམ་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་ བཅུད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་དང་ གསེས་ཤིག་རྟེན་ནས་ སྐུ་ལུས་ བདེ་ བསམ་འཇམ་པ། 身柔软。如来具大悲故，感得身躯柔和温软之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་ཁམས། དབོན་ཐམས་སམ། ཆེ་འཕྲིང་། 架子，官气。大模大样的傲慢相。

སྐུ་ཉེ། སྤུན་མི་ཉེ་འབྲེལ། 亲属。包括弟兄和亲戚。

སྐུ་གཉིས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ གཟུགས་ སྐུ་ དང་། ཆོས་སྐུ། 二身。佛的色身和法身。

སྐུ་གཉེར། དཀོན་གཉེར་ རམ་ ལྟ་ གཉེར། 香灯师，庙祝。寺庙中管理佛像、经、塔的人。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ དཀོན་ གཉེར་ དང་། ལྟ་ གཉེར། ལྟ་ཤིས་འཆོ་བ་བཅས་སོ།

སྐུ་མཉེ། (1)ཞུགས་མེ། 火。(2)བཞུགས་གདན། 垫子。

སྐུ་མཉེལ། ངལ་བའམ་ཐང་ཆད་པ། 辛苦，疲乏，劳累；ཕེབས་ལམ་ལ་སྐུ་མཉེལ་མ་སོང་ངམ། 途中辛苦了吗？

སྐུ་ཉེ། སྐུ་སྟེགས་དང་འདྲ།

སྐུ་སྟེགས། རྒྱབ་སྟེགས་སམ་རྒྱབ་འཛེགས། 靠垫，靠背。坐时放在腰后的垫子。

སྐུ་བརྙན། སྐང་བརྙན་ཤས་ལེན་སྐུ། 身像。包括照片、绘像、塑像等。

སྐུ་རྟེན། སྐུ་དང་འདྲ་བའི་གཟུགས་བརྙན། 佛像，神像。

སྐུ་རྟེན་པ། ལྷའི་ཁྲག་རྟེན་ཅན། ཆོས་རྗེ། 巫觋，神师。降神时装神弄鬼的人。

སྐུ་བལྟམས། སྐུ་འཕྲུངས་པ། 降生，诞生。

སྐུ་བསྟོད། (1)བསྟོད་ བསྔགས། 称赞，赞扬。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟོད་པ། 佛身赞。称赞佛的身像功德。

སྐུ་ཐང་། རི་མོའི་གཟུགས་བརྙན། 卷轴画，绘像。

སྐུ་ཤིམ་པ། ཤི་བའི་ཞེ་ས། 逝世。命终的敬语：སྐུ་ཤིམ་ཁར་ཞལ་ཆེམས་གསུངས་པ། 临终留下了遗言。

སྐུ་ཚེགས། མི་ཆེའི་རིང་ངམ་མི་རབས། 一生，一世，世代；སྐུ་ཚེགས་སྔོན་མ། 前一代。སྐུ་ཚེགས་རྗེས་མ། 下一代。སྐུ་ཚེགས་མང་པོ། 生生世世，许多世代。སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་ཚེགས 松赞干布时代。

སྐུ་དག་པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ དབེ་བྱད་བཟང་པོ་ བཅུད་ཀྱི་ཐུགས་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་སྐུ་རྣམ་པར་དག་པ། 身清洁。如来意业清净故，感得洁身之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་དཔུང་ མི་དཔུང 贵族。

སྐུ་དྲིན། བཟང་བའམ་དྲིན། 恩德，厚恩。给予或受到的好处；སྐུ་དྲིན་ཤེས་པ། 知恩。 སྐུ་དྲིན་ལན་པ། 报德。

སྐུ་ཐད། སྐུའི་ གམ་ མས་ འཁྲིས། 尊前，座前，足下。

སྐུ་ཐང་པ། སངས་ དུ་ སྡོད་ མཁན། 近侍，随从人员。

སྐུ་གདུང། (1)ཕྱང་ཟའམ་རོ། 遗体。尸体的敬词：སྐུ་གདུང་མཐོལ། 瞻仰遗体。སྐུ་གདུང་ཞུར་ འབྱལ་བྱ། 火化遗体。(2)རིང་བཟེལ། 舍利，佛骨。 (3)རིང་བཟེལ་ལས་གདུང་བཏུག་པའི་ མཆོད་རྟེན། 舍利塔，墓塔，塔形坟墓。安置佛骨或经过防腐处理的遗体灵塔：སྐུ་གདུང་མཆོད་ རྟེན། 灵塔，肉身塔。

སྐུ་གདུང་ཆ་བརྒྱད། སྟོན་པའི་ རིང་ བཟེལ་ ཆ་ བཅུད་དུ་བགོས་ཏེ་བཞེངས་པའི་མཆོད་རྟེན། 八灵塔。依八份舍利所建塔。

སྐུ་མདུན། (1)དུང་ ངམ་ ལུས་ ཀྱི་ འཁྲིས་ སམ་

སྣའི། 身边，身前。(2)སྐུ་ངོ་མ་རང་། 本人，您，阁下。

སྐུ་མདོག གཟུགས་ཀྱིའི་ཁ་མདོག 身色，肤色。身体皮肤颜色：སྐུ་མདོག་སེར་པོ། 身色金黄。སྐུ་མདོག་རབ་དཀར། 皮肤白皙。

སྐུ་འདྲ། གསེར་ཟངས་དང་འཇམ་པ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་འདྲ་བཏྲིན། 身像，佛像。金、铜、泥等塑造的肖像。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རིས་སྣང་དང་། སྐུ་མཚུངས་པ། སྐུ་ཡི་གཞི་འཇོག། འདྲ་བར་བཞེངས། འདྲ་འབག ཕྲེང་བཟོ། ཕྱ་ཚབ་བཞེག། དབེ་དང་མཉམ་པ། དབེ་དང་མཚུངས་པ། གཟུགས་བཏྲིན། རབ་ཏུ་འདྲ། ཤེགས་པར་བཞེངས། ཟླང་ཐིས་མ། ཟླང་གཟུགས། ཟླང་བྱས་འདྲ། སོ་སོར་མཚུངས་བཅས་སོ།

སྐུ་རྡོ་རྗེ། དཔྱ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། གཟུགས་རྣམ་བར་དག་པ་སྣང་སྲིད་གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐུ་རྡོ་རྗེའི་ཚེས་བདུན་གྱི་རང་བཞིན་ཚང་བ། 身金刚。三金刚之一。色身清洁，空明无二，备具七金刚自性之身。

སྐུ་ལྗོངས། འཇམ་པ་ལས་བཟོས་པའི་སྐུ། 泥像，泥塑肖像。

སྐུ་ཚ། ལོ་ཚོད། 年龄，年岁：སྐུ་ཁ་བཟོས་ཀྱང་གཟུགས་རིག་ཏུ་ཅང་གསལ། 年虽老迈，而神志清明。ཡབ་ཡུམ་གཉིས་གསེགས་པ་དང་སྐུ་ཁ་ཕྲ་བས་ཕྱག་རྟེས་རྣམས་མིའི་ལག་ཏུ་བཅོལ། 父母双亡，己又年幼，故财物寄存在旁人手中。

སྐུ་རྩ་བྱི་ཏ་ལྟར་ཆུ་ཤེད་གཅིག་བཞི་མཚམས་བཅད་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཅང་ཐོ་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྩེ་རགས་ཚལ་དང་ཀུན་དགའ་ར་བ་ལ་ སོགས་པ་ ཅུད་ པ་ཡང་དག་ པར་ ལེན་དུ་བཅུག་པས་ཤེང་རྩ་བྱི་ཏ་ལྟར་ཆུ་ཤེད་གཅིག་པ། 身纵广相。身肢纵广相等如涅若达树。如来劝造野苑禅林，感得身躯六合停匀，顶踵之高等于张臂之长。三十二大丈夫相之一。

སྐུ་བྱངས། ཤེ་བའི་རོ། 尸，遗体。人死未葬者。སྐུ་ལྕང་ཁུགས་འབྱལ་བྱས། 火葬。

སྐུ་སྤྱིའི་ཚེས་ཅན་བདུན། དབེ་ བྱད་ བཟང་ པོ་ བཅུད་རྫུའི་གྲས་ཤེག་སྟེ། སྐུ་མཉེན་ཞིང་འཕྱིང་ལེགས་པས་འཕྲིལ་བཀུ་ཆགས་པ་དང་། རིང་གྲང་སྐྱེམ་ཟླ་སོགས་ མ་འཆལ་ བས་རིམ་ བར་འཚམས་པ་དང་། མཚན་རྣམས་ཀྱི་ཚ་ཤས་མཐའ་དག་གསལ་ཞིང་རྫོགས་པ་དང་། སྐུ་ཁྲོན་ཆེ་བས་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བཟང་བ་དང་། སྐུ་ཤིན་རྩེ་གཞོན་ཤ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དང་། སྐུ་ལུ་རྩྭ་བག་མེད་པས་འཇམ་པ་དང་། སྐུ་རིད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པས་ཞུམ་པ་མེད་པ་དང་། སྐུ་ཤ་ཆུས་པ་དང་། སྐུ་མི་སྡུད་པར་ཤིན་ཏུ་ཕྱིམ་པ་དང་། སོར་མོ་དང་ ཁན་ ལག་ སྟེམ་ ཕྱ་སོགས་ཀྱི་ཚ་ཁྱད་པས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེས་པ་བཅས་པ་ཅུའོ། 全身功德随好十。如来八十随好之一类：身躯柔软、挺直、端严；身体修、短、肥、瘦适度；大丈夫相一切细分，明晰圆满；体格高大，魁捂美好；肌肤柔嫩，身不粗糙，光泽润滑；身无枯瘦、萎缩之过；肌肉硕壮；身不松弛，备极坚实；指臂舒展粗细停匀。

སྐུ་ཕྱངས། ཕྱང་བའི་རྔམས་རོ། 尸，遗体。

སྐུ་ཕྲེང་། སྐྱེ་བའི་རབས་སམ། ཚེ་ཕྱི་ཕྱིའི་བཀྲུད་རིམ་ ཕྱེ་སངས་ རྒྱས་ཆོས་ ལུགས་ ལས་མི་ ཤེ་ རྗེས་ ཟློས་ཡང་སྐྱེ་བ་ ལེན་ རྒྱུ་ཡོད་པ་ དེའི་ སྐྱེ་ བ་རིམ་ བཀྲུད་ལ་ཟེར། 世，辈，代。佛教所说人死后转生的前后世代。

སྐུ་ཟེམ། ཟླ་གམ་མམ་ཕྱལ་པ། 半月形大氅。

སྐུ་ཟེར། ཟླ་གམ་མམ། ཁོས་ཟེར། 半月形大氅。

སྐུ་བོན། སྔར་བོད་རྒྱལ་གྱི་འཕྲིས་ས་ བསྟུད་ནས་འདོན་པ་འདོན་མཁན་བོན་པོ། 座前苯教师。古代常在藏王座前诵经的苯教徒。

སྐུ་ཁྱི་དོར་བྱས་འདྲའི་དབེ་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཏུད་རྩའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ཐེག་པའི་ཆོས་དང་མ་འཐགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟླུས་སོགས་མ་བྱས་ཀང་སྐུ་ཁྱི་དོར་བྱས་པ་ལྟ་བུར་གཙང་ཞིང་དག་པ། 身躯光洁如刚琢磨。如来不染恶法，感得一身清洁，常如初拭之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་ཟི། (རྟིང) (1)སྐྱེས་ལྟ། 生神。(2)སྐུ་དམ 贵族。

སྐུ་དབྱིབས། སྐུའི་བཟོ་ལྟ། 身段，身材。身体形状。

སྐུ་འདབ་གཉ། (1)འདྲ་སྐུའམ། སྐུ་བཏྲེག། 肖像，身像。(2)གདོང་གི་འདྲ་འཐག 面具。绘制或塑造的面具。

སྐུ་འབྱམ། (1)སྐུ་བརྟེན་ཚ་ཚ་མང་པོ་ཡོད་པའི་འབྱམ་པ་སྟེ་མཆོད་རྟེན། 佛像塔。内面放置很多泥造小型佛像的塔。(2)སྐུ་བརྟེན་ཁྲི་ཕྱག་བཏུ། 十万佛像。

སྐུ་འབྱམ་བྱམས་པ་གླིང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་རྟོང་ཀུང་རྩྭང་ཁྲབས་ཀར་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་ཆེན་ཞིག་པ་འདི་ཉིད་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་ཁྱི་ལོར་དྲུ་ལའི་ཟླ་མ་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚའི་ཞལ་བཀོད་ལྟར་རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་འཕྲུངས་སར་འདུལ་བ་ཆོས་རྗེ་བོད་ཟེར་རྒྱ་མཚོས་ཕྱག་བཀའ་པ་དང་། ཁྱེས་རིམ་གྱི་ས་རྒྱུད་བྱས་ནས་བར་སྣབས་གྱ་ཚང་བཞིར་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བ། 塔尔寺。青海湟中县境一大寺名。1588年按照第三世达赖瑏琐南嘉措倡议，持律法师光海为保护宗喀巴降生之地而修建，后来逐步扩建，发展成为有四个僧院的格鲁派一大寺庙。

སྐུ་འབྱངས་མ། འབྱང་དུ་བཞེངས་པའི་འདྲ་སྐུ། 浮雕像，铸像和塑像。

སྐུ་སྐད་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཞི། དབེ་བྱད་བཅང་པོ་བཏུད་རྩའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཀུ་ཟུམ་པ་ཞེས་དཔྱིའི་སྟེ་རྩང་གྱེས་མཚོན་པའི་སྐེད་པ་ཟུམ་པ་དང་། སྐེད་སྐབས་འཚམས་པས་སྐབས་ཕྱིན་པ་དང་། སྐེད་པ་ཏ་ཅང་མི་རིང་བས་མ་རྐྱང་བ་དང་། སྐུའི་ཐུལ་ཏེ་ཤུ་བ་མཐོ་དམན་མེད་པས་ཐུང་ངེ་བ་བཅས་བཞིའོ། 下体随好四。如来八十随好之一类：腰身圆好，髓不露骨；腰际舒展；腰不过长，无有凹陷；腹形便便，不过凸凹。

སྐུ་གཙང་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅང་པོ་བཏུད་རྩའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐུ་ལུ་སོགས་པ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་གཙང་བའི་ཕྱིར་སྐུ་ལུ་ནག་དྲིག་སོགས་རྣམ་པར་དག་པ། 身清净。如来身语威仪清正纯洁，故身清净。佛身八十种随好之一。

སྐུ་རྩེད། རྩེད་མོའི་ཞེ་ས། 开玩笑，游戏：ཁེ་ཁྱོ་བདག་གིས་སྐུ་རྩེད་ཞུས། 哈哈，我是跟你开玩笑！སྐུ་རྩེད་མ་གནང་། 莫开玩笑！

སྐུ་ཚ། ཚ་བོ། 侄子。

སྐུ་ཚགས། བཀས་ཚགས། 皮袍。

སྐུ་ཚད། (1)ལུས་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 身量，身高。(2)ལུས་ཀྱི་ཚ་བ། 体温。

སྐུ་ཚབ། (1)ངོ་མའི་ཚབ། 代表，使者。(2)འདྲ་རྟེན། 替身像；ཨོ་རྒྱན་སྐུ་ཚབ། 莲花生大师替身像。

སྐུ་ཚར། ཚར་སྐྱག་གམ་བཀས་ཚགས། 皮衣，皮袍。

སྐུ་ཚེ། མིའི་ཚེའམ་སྲོག 寿元，寿数，年寿：སྐུ་ཚེ་བསྐལ་བཟང་བརྟན་པར་གོག 祝您长寿！སྐུ་ཚེ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་གཤེགས་སོ། 终其天年。སྐུ་ཚེ་མཐར་མ་ཕྱིན་པར་དགྱང་ཤོ་ཆུང་དུའི་དུས་ནས་གཤེགས་པ། 寿元未尽，早年夭折。

སྐུ་ཚེ་ཧིང་། གཞན་ལ་རི་འདོད་ཞུ་གསོལ་ཕྱི་སྐྱིད་

ཚོག 劳您驾，难为您。求人帮助时发愿之词。意谓求您帮助我，我祝您长寿。

སྐུ་མཆམས། དུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞིག་ནི་འགྲུལ་མཆམས་བཅད་དེ་བསྡད་པ། 闭关。定时谢客，独居修行的宗教活动。

སྐུ་མཆལ། ལུས་ཀྱི་ཁྲག 人血。人身的血。

སྐུ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་ཚེ་འཕྲུལ། ལུས་ཀྱི་རྣལ་རྟས་རྟག་མཁའ་ལ་འཕུང་བ་དང་། མེ་ལྕང་འབར་བ་ལ་སོགས་ཏེ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་བཅོད་པ་སྟ་ཚོགས་སྟོན་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེ་འཕྲུལ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 神通变现，神变示导。身形示现空中飞行、火炽燃等种种变异。如来三种神变之一。

སྐུ་ཁང་། མའི་གཅེན་པོ་དང་གཉིང་པོ། 舅父。母亲的弟兄。

སྐུ་ཁབས། (1)མིང་ཅུ་བཀག་པ་ལ་སྤྱིར་རྒྱུའི་ཞེ་ས། 先生，阁下。加于人名上表示敬称：སྐུ་ཁབས་རྒྱ་མཚོ། 嘉措先生。མདའ་དམོག་སྐུ་ཁབས། 代本阁下。(2)སྐུའི་དྲུང་། 尊前，台前，足下：སྐུ་ཁབས་སྐུ་བཅད་པ་ཡིན། 晋谒尊前。

སྐུ་ཕྱམ་པ་མེད་པའི་དཔེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་བྱད་བཟང་པོའང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔའི་ཡོན་ཏན་ལྟེ། བྱང་ཆུབ་རྩ་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་སྐུ་ཁྱབ་པ་མེད་པ་སྟེ་སྐུ་རིང་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པ། 身无退曲。如来永无畏惹，感得身不干瘪之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་གཤོགས། སྐུའི་འཁིས་ས་མ་འགྲམ། 身边，身旁。

སྐུ་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐུ། ཆེ་ཤེས་རོས་སྐུ། ཟང་སྐུ། སྤྲུལ་སྐུ་སྟེ་བཞི། 四身：佛所具备的自性身、智慧法身、受用报身和变化身：ཐུབ་པ་རྣམས་སྐུ་བཞིའི་ཚོ་འཕངས་ཐོབ་པར་མཛད། 令得四身双运位。

སྐུ་ཟིལ་ཆེ། ལུས་བརྗེད་བག་ཆེ་བ། 容光焕发。神采照人之状：སྐུ་ཟིལ་ཆེ་ཟླ་བས་ལྷུན་པ་མེད། 神采月光驱阴暗。

སྐུ་ཟླ། ཟླ་བོའམ་བཅའ་ཟླ། 配偶，爱人。用于称呼对方的丈夫或妻子。

སྐུ་གཅིག། རབ་བྱུང་པོ་མའི་སྟོད་ལ་གོན་པའི་གཅིག། 披单。僧侣披绕肩头和上体的长幅单衣。

སྐུ་གཟུགས། (1)ལུས། 贵体，身体：བར་དེར་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་ཙམ་ཤིག 遥想贵体一向纳吉。སྐུ་གཟུགས་དཔངས་མཐོ་ཞེང་རྒས་པ། 身躯高大威严。སྐུ་གཟུགས་བརྙེད་པག་ལྟེ་ལ་སོགས་པ། 体格魁伟。(2)སྐྱང་བཀྲ། 相貌，身形。身体外表形状：སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས། 佛像。

སྐུ་ཡལ་བ། (1)ཤི་བ། 死。(2)ལྷ་ཡལ་བ། 退神。降神的宗教活动中，所谓鬼神离开所附巫师身体。

སྐུ་ཡོན། (1)ཡོན་ཏན། 本领，学问，知识技能。旧译功德：སྐུ་ཡོན་ཆེན་པོ། 本领高强。(2)བྱ་རྒན་ཏེ་ཞབས་བརྟན་བྱེད་སྐབས་སོགས་ལ་ལུས་བའི་གྲོ་ཚ། 工资，报酬。延僧诵经等所给酬劳。

སྐུ་རྐང་ས། སྐ་རགས། 腰带。

སྐུ་ལྡིང་། མི་ཆའི་ལྡིང་། 在世之时，当某人在世的时候：བོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་ལྡིང་ལ་བོད་ཡིག་གསར་དུ་བྱུང་བ་རེད། 吐蕃王松赞干布时始有藏文。

སྐུ་ལྡེམ། ལྡེམ་གོའམ་ཞབས་བརྟན། 敬事，事奉。引申其义为延僧诵经修法以事佛。

སྐུ་ལྡེམ་བང་འཚམས་བའི་དབྱེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ཡོན་ཏན་ལྟེ། གདུལ་བྱ་དང་འཚམས་པའི་ཚོམ་སྟོན་བང་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ལྡེམ་བང་འཚམས་པ་སྟེ་ལྡེང་གྱང་ཐམ་པ་འཚལ་བ། 身体匀称。

如来应机说法，感得身躯修短丰瘦适中之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་རུས། (1)ལུས་ཀྱི་རུས་པ། 身骨，人的骨骼。(2)མ་མའི་རུས་རྒྱུད། 族姓，血统。

སྐུ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་རྣག་བག་མེད་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གཅིག་གེགས་སྤེལ། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་དང་བྲལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་རྣག་བག་མེད་པ། 身无疮点。如来无有非时之法须待除治，感得身无黑痣瘢瘦之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་ལུས། གཟུགས་པོ། 身体；དཀྱང་ལོ་མཐོན་པོ་ཡིན་ཡང་སྐུ་ལུས་ཟང་པོ་འདུག 虽届高龄，体仍健壮。

སྐུ་ཤ། ལུས་ཀྱི་ཤ། 肌肉。身上的肉，སྐུ་ཤ་རྒྱས་པོ། 身体肥胖。སྐུ་ཤ་འབྱོར་པ། 肌肉丰满。

སྐུ་མེད་ཅུ་ཐྱིམས་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གཅིག་སྟེ། ཡང་སྲིད་ཟད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་མེད་ཅུ་ཐྱིམས་པ། 身坚实。如来轮回永尽，感得身肢坚实安无能动之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་མེད་ཅུ་གཞོན་ཀ་ཅན་ཐྱི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གཅིག་མེད་ཅིག་སྟེ། ཆོས་ཚོལ་བའ་སྟོན་པའི་ཐྱིར་སྐུ་མེད་ཅུ་གཞོན་ཀ་ཅན། 容颜柔嫩。如来宣说教法，浅显易解，感得容颜柔和，常如少年之好。佛身八十种随好之一。

སྐུ་གཤེགས། ཤི་པ། 死，逝世；སྐུ་གཤེགས་དཔའ་བོ། 烈士。སྲས་བཞེས་པ་སྔར་དགེ་སྐུ་གཤེགས། 长子早年逝世。

སྐུ་གཤེད། བོན་པའི་ཆོས་སྐད་ཅུ་ཆོས་སྐུ། 苯教词汇的法身。

སྐུ་སྲུང་བ། (1)སྐྱེད་ཏེག་ཁ་ལས་སྐྱོབ་པ། 警戒，保护。进行保卫，防止受伤。(2)སྐུ་སྲུང་མཁན། 卫士，侍卫。警卫人员；སྐུ་སྲུང་དམག་དཔུང་། 禁卫军，近卫军。

སྐུ་ཚྲོག སྲོག 寿命，生命。生存的寿期；སྐུ་སྲོག་སྐྱེལ་བའི་མཛད་པ་གནང་མེ་འཚལ། 请勿舍寿命。

སྐུ་གསུང་ཐུགས། ལུང་ངག་ཡིད། 行为、言语和思想。佛书译为身、语、意。

སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྩ། མི་ལུས་ཀྱི་རྩ་དཀུ་མ་དང་རྡོ་རྗེ་ཅུང་། 身语意脉。人体之中左右三脉。

སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འདྲ་སྐུ་དང་། གསུང་རབ་ཐྲིག་ཚམ། མཆོད་རྟེན་བཅས། 佛像、佛经及佛塔。

སྐུ་གསུམ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་དང་། སྤྲུལ་པའི་སྐུ་དང་གསུམ་མོ། 三身，如来三身；法身、报身、化身。

སྐུ་གསུམ་ཀུན་འདུས། ཆོས་སྐུ་ལོངས་སྐུ་སྤྲུལ་སྐུ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ། 上师。总摄法、报、化三身为一体的各人自己的根本师。

སྐུ་གསུམ་པ། (མཆོད) སངས་རྒྱས། 三身者。佛的异名。

སྐུ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ། སངས་རྒྱས་ལ་བསྟོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆ་བའི་ཚེན་ལ་བསྟོད་པ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ། རྒྱ་གར་ཡི་མཁས་གྲུབ་ཆེ་ཧ་ཅང་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་ཤཱཀྱ་བློ་གྲོས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བ། 《佛三身赞》。古印度论师龙树所著称赞佛功德的一部论著。印度论师迦湿卡那与西藏译师戒胜由梵译藏。宋代法贤由梵译汉。

སྐུ་གཤེང་། ངལ་གསོ་ཁམས་གཤེང་། 休息，消遣，散闷；སྐུ་གཤེང་དུ་ཕེབས་སོང་། 外出散步去了。

སྐུ་གཟུགས། ནང་དུ་རྟ་ཟོག་བཏུབ་ནས་བཅས་པའི་འདབ་གཅིག། 模拟像，空腔鬼神像。

སྐུ་བཟང་། བཟང་ནམས། 福泽，福报，སྐུ་ བཟང་ཆེ་བ་ལྟ་དང་མཉམ། 洪福齐天。

སྐུ་ལྷམ་མེ། སྐུ་ བརྗིད་ཉམས་ གསལ་ བར་ ཤར་ ཙལ། 容光焕发，神采奕奕：སྐུ་རི་རབ་ལྟར་ལྷམ་མེར་བཞུགས་པ། 仪态端庄如须弥山。ཚོགཔ་འདུའི་ཐོག་ལ་སྐུ་ལྷམ་མེར་ཞེབས་པ། 神采奕奕，来到会场。

སྐྱག་ཅ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱགས་པ། བསྐྱག་པ། སྐྱགས།། རྒྱན་འཕྱིང་པ་སྟེ་རྒྱུ་དངོས་ཟོགས་རྒྱལ་བཏུགས་ནས་རྒྱལ་ཁམ་འགན་བསྡུར་ཟྱེད་པ། 赌博，打赌。以财物等下注赌胜负：རྒྱལ་ སྐྱག་པ། 打赌。རྒྱན་ཆེན་ ཀོ་བསྐྱགས་ པ། 下了大赌注。

སྐྱགས། ❶སྐྱག་པའི་སྐལ་ཆ། ❷རྒྱལ་ ལས་རྒྱན། 名词。赌注。用以赌胜负得失的财物：ལུས་ སྲོག་ སྐྱགས་ སུ་ བཏུགས། 以身命为赌注。སྐྱགས་ སུ་ འཇུག་པ། 下赌注。

སྐྱང་ འབྲང་། རྨག་ རྐུན་ ཀྱིས་ སྐྱག་ རྒྱག་ སའི་ འཁྲང་ དོག་ ཀོ། 匪窟狭路。盗匪出没的险地或盗匪潜伏待机行劫的地方。

སྐྱང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། སྦེད་པ་དང་གསང་བ། 隐瞒，藏匿，掩饰：དངོས་ཨོད་གནས་ལུགས་སྐྱང་བ། 隐瞒实况。མི་ངན་བསྐྱངས་པ། 窝藏坏人。ཁྱིམས་འགལ་དངོས་རིགས་སྐྱང་བ། 私藏违禁物品。སྐྱོན་ཅ་ནམ་ཡང་མི་སྐྱང་། 从不掩饰缺点。

སྐྱངས། སྐྱང་བའི་སྐྱལ་ཆ།

སྐྱད་བཀྲད་པ། གནའ་ བའི་ ཚོས་ ཆེན་ ཞིག་གི་ མིང་། 八丝缎。古缎之一种。

སྐྱད་ཚན། སྐྱད་པ་ སྡེམ་གཉམ་ ཆག་པ། 线束，线把。

སྐྱད་འདྲེན་ལེན་པོ། (མངོན) ཁབ་ལེན་དོ། 引线者。磁石的异名。

སྐྱད་སྐོམ། སྐྱད་བའི་དོག་པའམ་སྡེམ་ཁ། 线球，线卷，线束。

སྐྱད་སྟེ། སྐྱད་བའི་སྟེ་མོ། 线头，线端。

སྐྱད་པ། ❶ (ཐ་དད་པ) བསྐྱས་ པ། བསྐྱ་ བ། སྐྱས།། འབྱག་པ། 涂，搽，敷：སྨན་བསྐྱས་ པ། 搽药。ཐག་ རྩི་ སྐྱད་ པ། 上漆。སྐྲ་ལ་སྐྱ་སྐྱེམ་ བསྐྱ་ བ། 涂发油。❷གྲངས་ ཀྱི། 名词。线，细绳：དངུལ་སྐྱད། 银丝。ལྕགས་སྐྱད། 铁丝。དར་སྐྱད། 丝线。བལ་ཀྱི་སྐྱད་པ་སྐྱོད་པ། 捻毛线。 བལ་སྐྱད་འཁལ། 搓毛线。རས་སྐྱད་ སྒྲིམ། 纺棉线。ས་མ་ར་ཙའི་སྐྱད་པ་བསྡོགས་ཏེ་ ཀྱ་ ཀ་ བཅས། 把麻线绕成线团。ཁབ་ཀྱི་རྗེས་ སུ་སྐྱད་པ་འགྲོ། 线随针后走。意谓得过且过。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐལ་སྐྱད་དང་། སྐལ་མ། སྐད་ཀྱ་བཅས་སོ།

སྐྱད་པ་རྒྱང་མ། སྐྱད་པ་ཀང་གཅིག་མ། 单股线，单股线织物。

སྐྱད་བའི་དོག་པ། སྐད་ཀྱའི་ཆག་པ། 线把子。

སྐྱད་བའི་ཨ་ཀྱ། སྐད་ཀྱ་རི་ལ་ཐོར་དཀྱིལ་པ། 线球，线团。

སྐྱད་བའི་འབྲུ། (མངོན) དར་ ཀྱི་ སྦྲིན་ ཀྱ། 丝线虫。蚕的异名。

སྐྱད་ཙི། 名词。(1)རང་ གི་ ཀྱད་ མེད་ ཀྱི་ མིང་ཙི། 妻兄，内兄。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ རྒྱང་ མའི་ སྤྲུན་ རྒྱ་དང་། རྒྱང་མའི་ མཆེད་དོ། (2)སྦྲིང་ཙའི་ རྒྱ་ཙི། 妹夫。

སྐྱད་ཙོ། 名词。小姨子。姨姐妹，妻之姊妹。

སྐྱད་ཙོ། ཆེས་ སྤྱིས་ ཕྱལ་ མཚམས་ ཀྱི་ སྐྱད་ པ་ ཆད་

རྡེ། 线头，碎线，线节。拆旧衣剪下的线头。

སྐྱེལ་ཁང། སྐྱེལ་མཁར་དང་འདྲ།

སྐྱེལ་མཁར། (རྫོང) སྐྱེལ་མཁར། 城堡，堡垒。

སྐྱེལ་བོ། 名词。(1)ཀོང་བུ་སོགས་སྟེང་ཆུང་སྐྱིའི་མིང་། 小杯。碗盏等小型器皿。(2)གཞོང་པ། 盆，盘，盂。

སྐྱེལ་བྱ། སྐྱེལ་བོ་དང་འདྲ།

སྐྱེལ་པ། (ཁ་དོད་པ) བསྐྱེལ་པ། བསྐྱེལ་པ། སྐྱེལས།། (1)ནང་དུའམ་ཚུར་འཕེད་པ། 收缩，蜷曲；ཀང་ལག་ ཚུར་ བསྐྱེལས། 手足蜷曲。བཀྲུང་བསྐྱེལ་བའི་བོ་འདྲག 屈伸自如。(2)སྐུ་པ། 隐忍，留藏；སེམས་ཅ་སྐྱེལ་པ། 隐忍不言。བསམ་འཆར་བསྐྱེལས་ནས་མི་གོང་པ། 保留意见。

སྐྱེལས། སྐྱེལ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱེའི་བཀོད་པ་བཙུལ་པ། ཤི་པ། 逝世，死亡。

སྐྱེའི་སྐྱོན་ མེད་ པའི་ དབེ་ ཐྲད་ བཞི། དཔེ་ཐྲད་བཅང་པོ་བཀྲད་ཅུའི་ཀུས་ཤེག་སྟེ། སྐུ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་གནག་བག་མེད་པ་དང་། སྐུ་མི་མཇེས་ པའི་སྐྱོན་ཀྱིས་རྣམ་བར་དག་པ་དང་། མིག་རྣག་པོ་དེག་སོགས་དྲི་མས་གཙང་བ་དང་། ཁྲུས་སོད་མ་བྱས་ཀྱང་རང་བཞིན་ཀྱིས་དག་པས་ཐྱི་དོར་ཐུས་པ་འདྲ་བ་བཅས་ བཞིའོ། 身无瑕疵随好四。如来八十随好之一类：身无斑痣黑子；身无丑陋形相；无眼眵、牙垢；不浴自洁，常如拭净。

སྐྱེའི་ཁོ་ལག་ ཁངས་ ཤིང་ བཟང་ བའི་ དབེ་ ཐྲད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དཔེ་ ཐྲད་ བཅང་ པོ་ བཀྲད་ ཅུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཁངས་ ཤིང་ མཇེས་པའི་ཚེན་ཏུན་ རྫོགས་པའི་ཐྱིར་ སྐྱེའི་ ཁོ་ལག་ ཁངས་ཤིང་ བཟང་ པ་ སྟེ་ སྐུ་ ཁྲོད་ ཆེ་ པ། 身躯舒好。如来圆满具足广严功德，感得身肢奇妙舒展优美之好。佛身八十种随好之一。

སྐྱེའི་སྟོབས། གཟུགས་ཀྱི་སྟོབས། 身力，体力。

སྐྱེའི་ཟིག་ལེ། ས་ བོན་ ནས། ཁྲ་ པ། 精液。佛书译为身明点或醒觉明点。

སྐྱེའི་མདོག ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག 身色。皮肤的颜色。སྐྱེའི་མདོག་དཀར་པོ། 肤色洁白。སྐྱེའི་མདོག་ནག་པོ། 肤色黝黑。

སྐྱེའི་གནས་བདུན་མཐོ་བའི་མཚན་བཟང་། བཟའ་བཏུང་ཆུ་ཆེན་ པོ་ཐྱིན་པས་ཕྱག་ ཞབས་ཀྱི་ ཏུབ་བཞི་དང་། ཕྱག་ཁོང་གཉིས་དང་། ལྟག་པ་སྟེ་བདུན་རྣམས་ཤས་ཁེངས་པ། 七处平满相。如来广施饮食，感得手背、足背、两肩、后脑七处平满之相。三十二大丈夫相之一。

སྐྱེའི་རྣམ་འགྱུར། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ། 身段，体态，风姿；གསུང་ སྐད་ གསང་ ཞིང་ སྐྱེའི་ རྣམ་ འགྱུར་ སྐམ་པོ་ ཞེག་འདུག 语音响亮，体态端庄。

སྐྱེའི་ཕྱི་ལ། (རྫོང) ལྟེ་བའི་ཞེ་ས། 腹、肚的敬词。

སྐྱེའི་འཕྲིན་ལས། སྐྱེའི་མཛད་ཕྲིན་དམ་སྒྲུབ་པ། 行为，举止，措施。佛书译为身业。

སྐྱེའི་ཚིགས། ལུས་ཀྱི་ལྟེ་ཚིགས། 关节。身体上的关节。

སྐྱེའི་ཚུགས། ལུས་ཀྱི་དབྱིབས། 体格，身材。身躯的肥瘦高矮等类型；སྐྱེའི་ ཚུགས་ མཇེས་ ཤིང་ འཚམས་པ། 相貌端严。སྐྱེའི་རུས་ཚུགས་དང་བསམས་ མཐོ། 身躯骨骼高大。སྐྱེའི་ཀ་ཚུགས། 肌体姿态。

སྐྱོང། སྐྱོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱོང་འདེབས། སྐྱོང་ བ་ འདེབས་ པ་ རྟེ་ གཞན་ ལ་ ཡོན་ཏན་ཡོད་ པ་ རྣམས་ མེད་ པ་ དང་། བཟང་ པོ་ རྣམས་ ངན་ པར་ བཏོས་ པའི་ སྒྲོད་ ཚིག 抹杀，歪曲。诽谤他人以有为无、以优为劣的诋毁之词。佛书译为谤、拨、损减或衰损；ལས་ འབྲས་ ལ་ སྐྱོང་འདེབས། 谤因果。དཀོན་ མཆོག་ ལ་ སྐྱོང་ འདེབས། 谤三宝功德。བདེན་ བཞི་ ལ་སྐྱོང་ བ་ འདེབས་ པ། 损减四谛。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ ལ་

བཅུད་པཀག་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་བརྗོད་པ། འཕྲོ་ཆིག མཚང་ཆད། ལོག་སྨྲ་བ། ལོག་འདྲེན་ཆིག ལོག་སྨྲ་བཅས་སོ།

སྐར་འདེབས་ཀྱི་མེད་མཐའ། ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པའི་ ཆོས་ རྣམས་ ཡོད་ པ་ མིན་ པའམ་ མེད་ པར་ འཇེན་པ། 谤有，减损边。认为世间实际存在的一切事物为不存在者。

སྐར་ འདེབས་སྒྲོ་འདོགས། ཡོན་ ཏན་ ཡོད་ པ་ ལ་མེད་པར་ སྨྲ་བ་དང་། སྐྱོན་ ཆ་མེད་པ་ལ་ཡོད་ པར་ སྨྲ་པ། 抹杀和捏造。抹杀长处，捏造过失。佛书译为损减增益。

སྐར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐུར་བ། བསྐུར་བ། སྐུར།། (1)གཞན་ལ་འཕྲིར་རྒྱུ་འཆོལ་བ། 寄发，传递。托人投送：ངག་ ལས་ སྐུར་ བ། 带口信。ཡིག་འཕྲིན་བསྐུར་བ། 寄书信。མཁའ་ལམ་དེས་ སྐུར་བ། 航寄。དངུལ་བསྐུར་བ། 汇款。(2)སྤྲོད་ པའམ་ འགོད་ པ། 授予，交给。交付给他人：དབང་བསྐུར་བ། 授权，灌顶。ལས་འགན་བསྐུར་ བ། 下达任务。❷ཡོད་པཞིན་དུ་མེད་པར་བཤད་ པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཡེན་པཞིན་དུ་སྐྱོན་ཆར་བཏུས་ པའི་སྨོད་ཚིག 名词。抹杀，减损。佛书译为谤、拨。故意以有为无，以优为劣的歪曲诽谤之词：བདེན་ དོན་ལ་སྐུར་བ་མ་འདེབས། 莫要抹杀真理。

སྐར་བ་འདེབས་པའི་ལྟང་བྱེད། ལྟང་ ཉིད་ ཡབའ་ཞིག་པ་དག་བཏུའི་ནང་གཅེས། 补特伽罗见闻疑罪，以无根谤有根，或以有根谤无根，或以见谤不见，或以不见谤见，或以闻谤不闻，或以不闻谤闻者。故妄波逸底迦。九十单堕罪之一。比丘实未见闻，本无可疑，故意诬陷说某比丘犯有十三僧残随一罪者，即成此罪。

སྐུལ། སྐུལ་བའི་སྐུལ་ཆིག

སྐུལ་ལྷག (1)སྐུལ་ཉིད་ཀྱི་ལྷག་ཚན། 鞭子，马鞭；ཀ་ལ་སྐུལ་ལྷག་བཞུས་པ། 策马。(2)སྐུལ་མ་ དང་ལྷག་འདེབས་ཀྱི། དངོས་སུ་ལག་ལེན་ཉིད་དུ་ འཇུག་པའི་ཆིག་གམ་ཐབས་ཤེས། 鼓励，督促。推动催促付诸实施的劝勉之词语或方法：ལས་ དོན་འདིའི་སྐོར་ལ་སྐུལ་ལྷག་ཐེངས་མང་བཏང་···· བ། 此事已经一再催促。

སྐུལ་བདེ། ལས་ དོན་ སྐུལ་ སླ་བ། 驯服。容易使唤或役使顺手：ཀ་བཟང་ཁྲོན་བདེ། མི་བཟང་ སྐུལ་བདེ། 马驯易骑，人驯易使。

སྐུལ་འདེད། སྐུལ་ མ་ འདེབས་ པ་ སྟེ་ ལག་ ལེན་ བསྟར་བར་ སྐུལ་ཞིང་འདེད་པ། 推动，督促。从后催促劝勉：ཕྱལ་ཉལ་ སྐུལ་འདེད། 催征乌拉差徭。བཙན་ཤེད་ཀྱིས་ སྐུལ་འདེད་ བྱས་ པ། 强力迫使。དཔེ་ཆ་འདི་ བཞིན་ བརྩམ་དགོས་ ཞེས་ བའི་ སྐུལ་འདེད་ཡང་ཡང་ བྱས་ པ། 一再催促编著此书。

སྐུལ་འདེབས། སྐུལ་ལྷག་ཉེད་ པ། 劝请，勉励，鼓励：ལས་ འགན་ འཐུལ་ འཐུལ་བསྒྲུབ་རྩུར་ སྐུལ་འདེབས་ཉེད། 鼓励及时完成任务。

སྐུལ་བརྡ། ཉེད་དུ་འཇུག་པའི་ཚོ་ཉེད་ཀྱི་བདེ། 号召，鼓动：སྐུལ་བརྡ་དང་ལེན། 响应。

སྐུལ་སྒེལ། ཡར་ཆུས་དང་ཁྱབ་གདུལ་གཏོང་བ། 推进，促进，推行。

སྐུལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐུལ་བ། བསྐུལ་བ། སྐུལ།། (1)ཉེད་ དུ་ འཇུག་ པ་ དང་། གཞལ་འདེབས་པ། 促使，激发，调动：ལག་ལེན་ཉིད་ བར་ སྐུལ་བ། 促使实施。ཁྲ་ལེགས་ སྐུལ་བ། 激发责任感。ནན་ཁྱེས་སྐུལ་བ། 敦请。ཕྱལ་ཉལ་ སྐུལ་པ། 征调差徭。(2)སྤྲོད་པ་དང་ རྨོས་པ། 蛊惑，煽动：ཐེང་འཁྲུག་བསྐུལ་བ། 煽动暴乱。རྒྱུ་ རོང་ ཁྱེས་ལེགས་ བསྐུལ་ བ། 财迷心窍。ཁྲ་

འདེས་རྒྱུད་བསྐུལ་བ། 鬼使神差。

སྐུལ་བྱེད། (1)〈ཐུན〉 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞིག 感应，能化。梵音译作准提、纯陀。一菩萨名。(2)(མངོན) ཡུག་ཚན་ནས། དཔ་ཡུག 能催。马鞭、鞭策的异名。

སྐུལ་མ། བློ་སེམས་སྐྱེད་ཐབས་དང་། བྱ་སྤྱོད་དངོས་གྲུབ་དུ་འཇུག་པའི་མིང་། 名词。鼓励，劝勉，促使：ཕན་ཚུན་སྐུལ་མ་གཉིང་རེས་ཅིའོ། 互相鼓励。ཡིག་ཐོག་ནས་སྐུལ་མ་འདེབས། 书面劝勉。མོས་མཐུན་དགོས་ལུགས་ཀྱི་སྐུལ་མ་ཡང་ཡང་བཏང་བ་ཡིན། 反复促使同意。

སྐུལ་རྩིག མི་ཀུན་ལ་བྱ་བ་ཅིའང་བསར་སྐུལ་བའི་ཚིག་སྟེ། སྤྱིར་བྱ་ཅིའང་ཞབ་དང་བའི་ཅིང་ཚིག་ལ་འཇུག་པ་དང་། སྐབས་འཁར་བྱ་ཅིའང་ཞབ་དང་བ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། ཞ་མི་དང་པ་ལ་འཇུག་བའང་ཡོད། སྐུལ་ཚིག་གི་རྗེས་སུ་ཚིག་བྱེད་ཅིག་དང་། ཁེག ཤིག དང་སྐུ་སོགས་སྤྱང་བ་སྟོད་ཅིག ཁྱེས་ཤེག་ལྟ་བྱ་སྐུལ་ཚིག་ཚིག་བྱེད་ལ་ཡིན་ཞིང་། དང་སྐུ་ལ་ནི་ལྟོས་དང་མཐོང་གི་རེད་ལྟ་བྱ་སྐུལ་ཚིག་གི་ མཐའ་ཁངས་བ་སྟོན་བའི་དང་སྐྱེ་ཐུབ་པ་ཡིན། 命令词，命令式。祈使句中表明催使别人进行某一动作的一类动词形态。一般出现于他动词，也有无命令式的他动词和有命令式的自动词。为了加强语气，命令式动词之后常加用ཅིག་ཁེག་ཤིག་或དང་字：མར་སྟོད། 坐！མར་སྟོད་ཅིག 坐下！མར་སྟོད་དང་ཁོས་འཕྲོང་ཡོང་། 请坐下，他会拿来的！མིག་གིས་ལྟོས། 看！མིག་གིས་ལྟོས་ཤིག 用眼看！མིག་གིས་ལྟོས་དང་མཐོང་གི་རེད། 看吧，能见到的！

སྐུལ་ཁྲིམ། སྡེ་དུས་ཁྲལ་ཉུ་ལག་སོགས་སྐུལ་བའི་ཁཐུང་ཁ། 征调登记簿。旧时差徭征调情况登记册。

སྐུལ་སློང་། སྐུལ་མ་བྱས་ནས་བརྩོན་སེམས་དང་ངང་སེམས་སོགས་སློང་བ། 发动，动员。

སྐུལ། སྐུད་བའི་སྐུལ་ཆོག

སྐུལ་བྱིན་གྱིས་བརླབས་བའི་བཀའ། སྟོན་བས་སྐུལ་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཏེ་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ དེ་བ་ཅིས་ ལན་གྱི་ ཚུལ་ དུ་ གསུངས་པའི་མདོ། དབེར་ན། ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལྟ་བུ། 身加被所说教。释迦牟尼亲身加持下，由诸菩萨以一问一答的方式所说契经，如《十地经》等。

སྐེ། མཇིང་བའམ་མགོའི་རྐེད། 名词。颈项，脖子；སྐེ་འཚུས་འདུག 失枕。闪了脖子。 སྐེ་འཆིང་བཏང་ནས་བསད། 绞杀。སྐེ་གཅོད་པ། 断头。སྐེ་གཏུབ་པ། 斩首。སྐེ་བྱེགས་པ། 杀头。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐུད་དང་། མཐུལ། མགོ་རྐེད། མགོ་སྟེགས། མགོ་འཇོག། མཁྲེན་པ། ཚོག་ཀོང་བཅས་སོ།

སྐེ་ཀྱོག་ཀྱོག མཇིང་པ་ཙེན་པ། 歪脖。

སྐེ་ཀྲོང་ཀྲོང་། སྐེ་ཡང་བསྒྲིགས་པའི་དབྱིབས། 伸脖，延颈。伸直颈项：སྐེ་ཀྲོང་ཀྲོང་བྱས་ནས་ཤོ། 伸长脖子看。

སྐེ་དཀྱིས། སྐེ་ལ་དཀྱི་བྱའི་སྐུམ་ངས་སོགས། 围巾，项巾。

སྐེ་བཀག (ཁྲལ) སྐེ་བསྡམས། 绞杀，勒死。

སྐེ་ཕྱེར་ཞག་ལངྒེད། ཕན་དུ་ རེབང་ དོན་ དུ་ ངང་གིས་ངང་ལ་ཁནོད་སྐྱེལ་བ། 引颈就绳。喻同自投罗网。

སྐེ་འབོངས། (1)སྐེའི་ཐུག། 项环。绕在颈间的装饰品。(2)ཀོས་ཀྱི་མཇིང་སྐོར། 衣领花边。

སྐེ་འཁག སྐུང་དུ་འཆི་བའི་ཕྱུགས་ཀྱི་ སྐེ་དོད་ཅིག 闭喉症。牲畜咽喉闭塞的一类死症。

མགོ་སྐོར། (1)རྟ་དྲིལ་སོགས་ཀྱི་མཉེང་བར་གཡོག་ཅིང་དམ་སྐྱོབ་བྱེད། 围脖，颈圈。保护牲畜颈部的布带圈。(2)མགོ་རྒྱན། 项环。颈上环形装饰物。

མགོ་གཅོད་ལྕམ་གཏིག མགོ་གཅོད་དགོས་སམ་སྐྱམ་གཏིག་གི་ཡིན་ཞེས་བཅོན་ཅེད་བྱེད་པ། དབེ་འདི་ལྷུ་གུ་ཆོས་འབྱུ་ཆ་གུ་པ་བཅུང་སྟེ་བཙིར་ནས་ཁའི་མཆིལ་མ་སྐྱུག་ཏུ་བཏུག་པའི་རྩེད་མོ་ཤིག། 愿砍头或是愿滴油。喻同暴力逼询"舍命或者舍财?"此语出自孩子们捕获蚱蜢捏使吐水的游戏。

མགོ་ལྗོངས། ཐུར་ཡིག་གི་ཆ་ཤེས་གི་མིང་། 护颈。古代武装之一。

མགོ་ཆ། མགྲིའི་རྒྱན་ཆ། 颈饰，项链。颈部装饰品。

མགོ་ཆས། མགོ་རྒྱན། 颈饰。颈部的装饰物。

མགོ་མཐེང་། མགྲིའི་མདུན་རྒྱབ། 颈项。颈部前后。

མགོ་སྐྱེང་སྐྱེང་། མགོ་མཐིལ་ཡིན་ནས་ཐད་ཀར་རྐྱེང་འཁྱལ་ཡི་རྣམ་པ། 引领，延颈。脖子伸得长长的。企望殷切貌：སྒེའུ་ཁང་ནང་ནས་མགོ་སྐྱེང་སྐྱེང་བྱས་ནས་ལྟ་གི་འདུག 从窗中延颈探望。

མགོ་སྐྱོང་། ཚེལ་མདུད་ངོག་གི་ཀོང་ངོང་། 喉下窝，空嗓。一穴位名。在胸骨上端与颈相连空陷处，相当于中医所说"天突"穴。

མགོ་ཐག དབུ་འགྲེའི་མགོ་ལ་འདོགས་བའི་ཐག་པ། 套颈索。套在动物颈部的绳、链：སྒོ་ཁྱི་ལ་མགོ་ཐག་བརྒྱབ་ནས་བཏགས་འདུག 给守门犬套上颈索。

མགོ་ཐེག ཁྱི་དང་ཕྱུགས་སོགས་ཀྱི་མགོ་ལ་མཛེས་རྒྱན་དུ་འདོགས་རྒྱ་ཞིག 颈带。拴在狗等动物脖子上的一种装饰品。

མགོ་འདོགས། (1)མགོ་ཐག་བས་འདོགས་པ། 系颈。套住颈部。(2)མགོ་ནས་འདོགས་ཐུབ། 套颈索。(3)མགོ་ལ་འདོགས་བའི་རྒྱན་ཆ། 动物颈上所戴装饰品。

མགོ་བཙན་རྒྱག་གཅོད། ཐག་པ་གང་རུང་གིས་མགོ་བཅིངས་ནས་རྒྱག་གཅོད་པ། 缢杀，绞杀。用绳子勒死。

མགོ་བང་། ཚང་པ་སོགས་དཀྱུག་ཐུབ་ཀྱི་འཁོར་ཤའི་མགོ་འཇེན་ཐུབ་ཀྱི་བང་ལེབ། 夹颈板。木碗车制器上嵌着木碗颈部的夹子。

མགོ་བྱིང་། མཁྱལ་དུ་གདགས་རྒྱའི་རྒྱན་ཆ། 项鬃。戴在颈部的装饰品。

མགོ་བལ། ལུག་གི་མགྲིའི་སྐྱེ། 项毛。绵羊颈下的细毛。

མགོ་འབྲུངས། (1)ཀ་ཁོག་མགོ་འབྲུངས། 连项。带有颈项的牲畜肉腔。(2) མགོ་གྲུང་གྲུང་། 短脖子。人畜器物颈部短缩者。

མགོ་སྦྱོལ། གསར་ཉོས་སྐྱེ་ཕྱུགས་དེ་ཐུར་ཙམ་པ་ཞེག་གི་མགོ་ལ་འདོགས་པའི་མིང་། 联颈。将新买牲畜的颈部，系连在旧有牲畜颈上，以免走失。དུད་འགྲོ་མགོ་སྦྱོལ་ཕྱིས་རྒྱ་སར་བཏང་། 让牲畜联颈放牧。

མགོ་མཁ། མགོ་དང་ཕྱང་ཁོག་བར་གྱི་ཆ་དེ་ལ་མགོ་ཟེར་བས་དེར་མཆོད་སོགས་ཚོག་པ་ལས་བྱུང་བའི་མ། 颈疮，头项创伤。胸以上至头部间之创伤。

མགོ་ཙོང་། མགོ་རྩིང་དང་འདྲ།

མགོ་བཙིར་བཏྱག་གཅོད། མགོ་བསྡམས་ནས་གསོད་པ། 绞杀，勒死。

མགོ་རྩེང་། (1)མགོ་ཀྱོང་ཀྱོང་། 仰脖，伸颈。(2)ལུས་ཀ་རིད་པའམ་རྩུད་པ། 消瘦，衰弱。身体枯瘦。

མགོ་རྩིགས། མགྲིའི་རུས་ཆིགས། 颈椎骨：མགོ་ཆིགས་འཚུས་པ། 失颈。

མགོ་ཆེ། མགོ་ཆེ་ནག་པོ་ཡང་ཅེར། རྩོ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ལ་སྤྲོང་སོགས་ཡྱངས་ནག་དང་འབྲུ་པ། རྡོ་ཆ། ནུས་པས་གཱའ་སྐྱངས་དང་ལྡེག་པ་ལ་

ཨན། 黑芥子。土名谷焰草。十字花科药用草本植物名。茎叶如油菜，味辛，功能消肿、治疔毒。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོན་སྐྱེས་དང་། རག་མོ། ཡུངས་ཀར་རྒྱལ་བོ། ལྟ་མིན་མོ་བཅས་སོ།

སྐེ་འཚིར་ཐག་བ། མི་དང་དྲུག་འགྲོ་གསོད་གྱི་སྐེ་སྟོམ་ཐྲེད་ཅིག 绞索。绞杀人畜的绳带。

སྐེ་ཁོག། སྐེ་ཀུག་ཀུག 歪脖：གྲིབ་ཁག་ནས་སྐེ་ཡོན་ཁང་གྱུར་སོང་། 颈脖因中风而偏斜。

སྐེ་རྐངས། སྐེད་པ་འཆིང་བྱེད། 腰带：སྐེ་རྐངས་ལས་སྙེ་འཛངས་རིང་བ། 带穗还比腰带长。义谓主次颠倒，喻同买马不及配鞍多。

སྐེ་རིང་མཆོ། བོད་རང་སྐྱང་སྒྲངས་ཀྱི་ཀཁ་ཅ་རྗེང་ཀྱི་ཤུ་ཀུད་དུ་ཡོད། 格仁错，旧译加仁错。湖名。在西藏自治区申扎县南部。

སྐེ་ཤིང་། གཟའ་ཤིང་། 肩轭，肩担。架在牲畜肩头的横木。

སྐེག དུས་རིས་ཅན་གྱི་བར་ཆད་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྐག་དང་འདྲ།

སྐེགས། སྐྱེ་མདོག་ཁམ་ཟེར་དང་། ཀང་པ་དང་མཚུ་ཤེད་དུ་རིང་བ། ཟེར་མེའི་བར་སྐྱེལ་སྐྱེ་མེད་པ། དུས་ཆུན་ནི་གང་གི་འབྲུང་ཚུའི་ནང་གི་ཅུ་ཐལ་ནམས་ཅ་བའི་བྱ་གཅིག་ཏུ་ཡིང་བ། 名词。绿雀，红脚鹅。羽色红褐，脚、喙皆极长，眦间无蹼，平时多在草地或水边觅食昆虫小鱼之类。

སྐེད་ཀྱོགས། སྐེད་པར་དཀྱི་བྱའི་མིང་། 围腰。裹肚。缠蔽腰部的衣带等。

སྐེད་ཁབས། སྐེད་བའི་མཚམས། 腰际，腰部：སྐེད་ཁཔས་ཐྲིད་པ། 腰部细长。

སྐེད་འཁྱོག (1)སྐེད་པ་འཁྱོག་པོ། 弯腰，躬腰。(2)ཆུ་སྐར་ཞེག 北斗星。

སྐེད་ཀྱི། སྐེད་པར་གཟེར་བའི་ཀྱི། 腰刀。腰间所挂刀。

སྐེད་རྒྱན། སྐེད་བའི་རྒྱན་ཚ། 腰饰。腰间装饰品。

སྐེད་རྡ། སྐེད་པར་བཀྲག་ནས་བདུང་རྔུའི་རྡ། 腰鼓。

སྐེད་ཆིངས། སྐ་རགས། 腰带，衣带。

སྐེད་འཆིང་། སྐེད་ཆིངས་དང་འདྲ།

སྐེད་ཀྲག སྐེད་པ་ཪག་ཪག 腰细处。腰间下凹处。

སྐེད་ནད། (1)སྐེད་ པ་ ན་ བའི་ ནད། 腰痛。(2)བྱད་མེད་ཀྱི་ཟླ་མཚན། 月经。

སྐེད་ནད་ཅན་མ། (མངོན) བྱད་མེད་ཟླ་མཚན་ལྡན་མ། 腰痛者。行经妇女的异名。

སྐེད་པ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་སྐེད་པ། 腰，腰部：དར་ཀྱི་སྐ་རགས་སྐེད་ པར་ འཆིང་། 腰系丝带。འབྲུར་ཆུའི་རྩོག་ཁེས་ཕྱི་དྲགས་པས་སྐེད་པ་འཚུས་འདུག 担的担子太重，闪了腰部。སྐལ་ཆགས་འཚུས་ནས་སྐེད་པ་ཀུག་ཀུག་བྱས་འདུག 脊椎受了挫伤，致使腰部佝偻。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐ་རགས་ཁུལ་བོ། (2)བར་མཚམས། 中部，中央：རི་སྐེད་ལ་ལམ་ཕྲན་ཞིག་འདུག 山腰有一条小路。

སྐེད་པ་ཆུག་པ། ཟླ་མཚན་འབབ་པ། 行经，月经来潮。

སྐེད་ཕྲ་མ། (མངོན) མཛེས་མ། 细腰女。美女的异名。

སྐེད་མེད་མ། (མངོན) མཛེས་མ། 无腰女。美女的异名。

སྐེད་ཆ་ཁལས། སྐེད་པའི་ཐད་ཀྱི་དུས་ཆ་ཁལས། 腰椎。腰部的脊椎骨节：སྤྲུལ་ མཆོང་ སར་ ཞེ་ མཆོངས་ ད་ ཞའི་ སྐེད་ ཆ་ཁལ་ བྱད་ ཡོང་། 狐随老虎跳，谨防闪断腰。喻不自量力，终将受挫。

སྐེད་གཟེར། དཔྱི་མཁོ་ལ་ལག་པ་ རྟེན་པ། 手叉

腰。手指分开紧压腰旁：ལག་ཐིག་སྐེད་གཅེར་བུས་ནས་སྣོ་ཁར་འཇོག། 两手叉腰站立门前。

སྐེད་རགས། སྐེད་པ་འཛིང་བྱེད། 腰带。

སྐེད་རགས་རྒྱུ་མ། བཀྲམས་ནས་བཟོས་པའི་སྐེད་ཛིང་། 针织带。编成的腰带。

སྐེད་རགས་སྒྲས་མ། བཟློས་པའི་སྐེད་རགས། 针织带。编成的腰带。

སྐེད་ལྕང་། སྐེད་པའི་ལྕང་ཐག་གམ་ཚ་ཚོང་། 腰耳子，中部提环。箱、坛子或包裹等器物中部可以手提的小环或套绳。

སྐེད་ལེགས་མ། (མཛེས) (1)བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美女的异名。(2)ལྷའི་བུ་མོ། 天女的异名。

སྐེད་སོ། སྐེད་པའི་ཐད། 腰际，中部：མདེལ་རྩེ་སྐེད་སོར་ཁེག་པ། 弹中腰际。ཐག་པ་སྐེད་སོར་བཏགས་པ། 绳系腰间。

སྐེམ་རྨད། བྱད་མེད་དང་མ་རྫོ་མཚན་ཡུན་ཧིང་མི་འབབ་པས་གཟུགས་ཚོ་ཧིད་པ་དང་། གདོང་ལ་ཀ་ཁིམས་འབྱང་བ་སོགས་ཀྱི་ནད་གཞི་ཞིག 干血痨。指妇女月经不来、身体瘦弱、面生雀斑等症状。

སྐེམ་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྐམས་ པ། བསྐམ་ པ། སྐོམས།། ཆུ་བའམ་གཤེར་ཆ་མེད་པར་བཟོ་བ། 弄干，使干燥。除去水分：གཅིག་མར་སྐེམ་པ། 阴干。ཉི་མར་སྐེམ་པ། 晒干。མེར་སྐེམ་པ། 烘干。གོན་ཆས་སྐེམ་པ། 晾衣服。གཤེར་ཆད་སྐེམ་པ། 去掉潮湿。●ཧིད་པོ། 形容词。瘦弱，枯瘦：གཟུགས་ཚོ་སྐེམ་པ། 瘦弱的身体。

སྐེམ་ཚི། ཧིད་ཚིའམ་ཕྱས་ཀ་ཏོང་བ། 形容词。消瘦，憔悴：དུ་ཏན་སྐེམ་ཚི། 枯瘦的老马。གཟུངཚ་སྐེམ་ཚི། 身体瘦削。

སྐེམ་བྱེད་མདའ། ལྷ་དགའ་རབ་དབང་ལྷག་གི་མདའ་ལྔའི་ཐུམ་ཤིག 瘦箭。他化自在天的五箭之一。

སྐེམ་བྱེད་མ། གནོད་པ་གཏོང་མཁན་གྱི་འདྲེ། 旱魃。造成旱灾的鬼物。

སྐེམས། སྐེམ་པའི་སྐྱལ་ཆིག་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྐེའུ་གཅུ། བོད་ ཀྱི་ བྱད་ མེད་ ཚའི་ གཟབ་ སྤྲོས་ མཐུལ་ རྒྱུན་ གྱི་ གཅུ་ འདི་ ནི་ གསེར་ དངུལ་ གྱིས་ བཟོས་ཡིང་། རོས་ལ་གཡུ་སོགས་ཀྱི་ ཕྲ་ བཏབ་ པ། མུ་ཏིག་དང་གཟི་སོགས་ བནྡེ་ལ་ བརྒྱུས་ནས་ལྟང་ ཐག་ བྱས་ པ་ཞིག 项盒。藏族妇女佩在项下的装饰品。金银为盒，面镶珠玉，珍珠为链。

སྐོ་སྐོ། མ་ལེ། 下巴，下颌，颈。

སྐོ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐོས་པ། བསྐོ་པ། སྐོས།། (1)མོ་གནས་སུ་འཇོག་པའམ། མོ་གནས་སྤྲོད་པ། 任命，封官。授予职位：ལས་ འཇོན་ དུ་ བསྐོས་ པ། 任为执事。རྒྱལ་ སྲས་ རྒྱལ་ སར་ བསྐོ་ བ། 立太子为国王。ཞང་ རྟེའི་ སྲས་ མོ་ བཙུན་ མོར་ བསྐོས་པ། 册立舅氏女为后妃。ལས་འགན་བསྐོ་བར་མི་ཏོས་པ། 不堪任用。(2)ལས་དབང་ གིས་ གདགས་ འཁེལ་ བ། 注定，命中注定：ལས་ ཀྱིས་ བསྐོས་ པའི་ སྐལ་ བ། 命定缘分。 གནམ་ གྱིས་ བསྐོས་པ། 奉天承运，受天命。

སྐོ་ཅེ། (ཀ) ཇ་སྐྱས་ཀ་ཞན་པ་ཞིག 果子茶。一种劣茶。

སྐོག་ལས་པ། 名词。(1)གྲུབ་ པ། 外壳，表皮：སྒོ་ བའི་ སྐོག་ས་ པ། 蛋壳。ཤིང་ གི་ སྐོག་ས་ པ། 树皮。སྡོང་ སྐོག་ས། 胡桃壳。(2)སྒྲུབ་ པ། 秕糠。(3)གྲྭ་བས། 封套，外壳：ཡིག་ སྐོག་ས། 信封。མར་ སྐོག་ས། 包酥油的皮壳。

སྐོག་ལས་ཕྱོག་ལས། ཕྱི་ གྲུབ། 外皮，表皮。

སྐོག་ལས་ཀྲོད། ཕྱི་འི་ཁ་ས་པ། 外壳，表皮：དབ་

སྒལ་གྱི་སྐོག་ཤུན། 乌龟壳。ཀ་ཡིད་ཀྱི་སྐོག་ཤུན། 瓜皮。

སྐོང་སྒྲིག ཕྱོགས་ཁའི་ཀུ་སྡུད་པ་དང་། ཁག་སོ་སོར་བཀོད་སྒྲིག་ཅིད་པ། 调遣，调派。调集和派遣：ལས་འཛིན་སྐོང་སྒྲིག 调配干部。དམག་དཔུང་སྐོང་སྒྲིག་ཅུས་པ། 调遣部队。

སྐོང་བ། (ཐ་དད་པ) ༡、བསྐངས་པ། བསྐང་བ། སྐོངས།། (1)ཡིད་ཚམ་པར་ཅིད་པ། 满愿，足意。满足愿望：ཐུགས་དམ་སྐོང་བར་ཅིད། 使其满意。རེ་བ་བསྐངས། 如愿以偿。(2)ཁྱོངས་འབོར་ཚད་པ་རྣམས་ཚང་བར་ཅིད་པ། 添满，补足。མི་ཁྱངས་ཁ་བསྐང་ཐུ། 补足名额。དཔེ་ཚིའི་མཇུག་ཁ་སྐོང་བ། 书末补遗。༢、བསྐོངས་པ། བསྐང་བ། སྐོངས།། འཁུག་པ་དང་། སྡུད་པ། 调集，征调：ཚོགས་འདུ་བསྐོངས། 召集会议。ཐུས་ཀུག་ཇི་ཙམ་བསྐང་བ། 调动一切力量。

སྐོང་ཁ་ག་ས། ཉ་འཛིན་ཅིད་ཀྱི་དྲ་བ། 鱼网。

སྐོངས། སྐོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐོད། སྐོན་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐོན་པ། བསྐོན་པ། སྐོན།། ཐོན་དུ་འཇུག་པ་དང་། གཡོག་ཏུ་པ། 给穿戴上，安装上，套上：ཟླ་ཀུར་གོས་གསར་བསྐོན། 给孩子穿上新衣。རྒན་པ་རང་ནིས་བཀུས་ནས་རྒན་ཁྲག་གཞན་མགོར་བསྐོན། 自己偷了糌粑，口袋套在他人头上。喻嫁祸于人。❷ 名词。(1)རི་དྭགས་འཛིན་ཅིད་ཀྱི་ཐུབས་རྩི། 网罗，陷阱。(2)གཞོང་པ། 盘，盆。

སྐོད་ཅུ། 名词。(1)མཆོད་གོང་སོགས་སྟོད་ཆས་ཆུང་ངུ་སྐྱིའི་མིང་། 小容器，小器皿。如供神灯盏等。(2)ཅུ་དང་རེ་དྭགས་འཛིན་ཅིད་ཀྱི་ཐུ་དང་དུ་པ། 网罟。捕捉鸟兽的工具。(3)ལྷུག་མས་བསྐས་པའི་སྟོད་ཆུང་ཀྱས། 小篓。用树枝编成的小筐小篓等。

སྐོད་ཅུ་ཁ་ཐུང། (རྟེན) ལྷུག་མ་ལས་བཟས་པའི་ལྟང་བཟེད་ཐེབ་སོགས་འཛོག་སའི་སྟོད། 盖篓。树枝编成可盛钵盂的有盖小篓。

སྐོབས། 名词。(1)ཅུ་དཀའ་བའི་གནས། 困境，难处。艰难的时地，ལས་ཀྱི་སྐོབས་སུ་ཚུད་པ། 工作陷入困境。(2)སའི་ཉོབས་དོང་། 坑，陷阱：མེ་སྐོབས། 火坑。

སྐོམ་ཐུང། ཁ་སྐོམ་པ་སང་ཅིད་ཀྱི་སྐུང་ཁྲ། 酸汤。解除口渴的酸味饮料。

སྐོམ་ཆང་། སྐོམ་པ་སེལ་ཅིད་ཀྱི་ཆང་། 饮料酒。解除口渴的藏酒。

སྐོམ་དད། (1)འགྲང་འདོད་ཆེ་བའམ་རྗེ་ཙམ་བཏུངས་ཀང་རོམས་ཐུ་མེད་པ། 易渴，贪饮。喝得虽多，仍不解渴：སྐོམ་དད་ཆེ་པ། 贪饮。(2)ཀྱེན་ཐུའི་ཆུང་དང་མཁྲིས་པ་འཁྲུགས་པ་ སོད་ལས་ཐུང་བའི་ཁ་སྐོམ་འགྲང་འདོད་ཆེ་བའི་ནད་རིགས་ཐུ་སྟེ། ཆུང་ལས་ཐུང་པ་དང་། མཁྲིས་པ་ལས་ཐུང་པ། བད་ཀན་ལས་ཐུང་པ། འདུས་པ་ལས་ཐུང་པ། བཅུད་ཟད་པ་ལས་ཐུང་པ་བཅས་ལྔའོ། 消渴。上行风及胆分失调引起的多饮仍不解渴的病症。此分五种：风类消渴、胆类消渴、涎类消渴、合病消渴和营养不良消渴。

སྐོམ་རྩི། བཏུང་བའི་དྲི་མ། 饮料味。茶、菜汤、酒等的气味。

སྐོམ་གྱངས་པ། བཏུང་བ་ཐུབ་པའམ། འགྲང་དུ་འཇུག་པ། 喂饮料，使饮，ཚ་བའི་ནད་ཀྱིས་མནར་བ་ལ་སྐོམ་ཁང་ཁང་ལྷུད་དགོས། 给患热病的人多喂些饮料。

སྐོམ་པ། ❶(ཐ་ཨི་དད་པ) སྐོམས་པ། སྐོམ་པ།།

ཁའི་ནང་གི་རླན་སྐམ་པའི་གདུང་བ། 渴。口干想喝；ཁ་སྐམ་པ། 口渴。སྐམས་ན་བཏུང་བ་འགྱང་། ཕྱགས་ན་ཟ་ཆས་ཟ། 渴则饮，饥则食。 བཀྲེས་སྐམ་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། 饥渴之苦。ཁ་ཡག་བཤད་ན་ཀོ་མི་ཆེད། ཆུ་ཚུ་འགྱང་ན་སྐམ་མི་སེས། 说话好听没有用，盐水喝了不解渴。 ❷名词。(1)བཏུང་ བའི་ རིགས། 饮料。供饮用的液体：ཟས་སྐོམ། 饮食。 སྐོམ་པ་གྲང་ཆེ། 冷饮。 སྐོམ་འདོད་ པ། 思饮。(2)བཏུང་ བ་ འགྱང་ འདོད་ མཁན། 渴者，思饮者：སྐོམ་པ་རྣམས་ སྐོམ་པ་དང་ བྱས། 渴者渴得解。

སྐོམ་པ་ཆུ་འཁྲུད། 特指：ཉིན་ཏུ་འདོད་ བའི་དབེ། 渴望，急欲，很想：ཐང་ འདོད་ ཀྱི་ བསམ་ པ་ སྐོམ་པ་ཆུ་འདོད་ཕྱར་ཙམ། 渴望获得解脱。

སྐོམ་ཙི། བ་ལང་ངམ། བ་གྲང་། 名词。黄牛。包括牸牛和牯牛。

སྐོམ་ཟླད། (རྩིང་) ཟླ་ཁྲི། 工资和饮食。

སྐོམ་རིད། ཁུས་དྲལ། ཚ་གཤེར། རྡག་ཆུ་ཙམ་ པ་རྗལ་བའི་ཚ་གདུ་ཀྱི་ཨིང་། 汗多、疮口润湿流脓的痈疡。

སྐོམ་ཤ། བ་ལང་ གི་ཤ། 牛肉。

སྐོམས། ཤེས་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐོམས་པ། སྐོམ་བའི་འདུས་པ།

སྐོར། ❶སྐོར་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)རིགས་ དང་རྒྱ་ཚན། 类别，有关的属类，ཞིང་ལས་སྐོར། 农业类。འབྲོག་ ལས་ སྐོར། 牧业类。 རྒྱལ་ དམངས་ དབལ་ འབྱོར་ཡར་ རྒྱས་ སུ་ གཏོང་ བའི་ རྒྱུ་ གལ་ སྐོར། 关于发展国民经济的方针。(2)ཕྱོགས་ རྒྱ་ དང་ ས་ ཁྲལ། 方域，地区；དྲང་ ཤར་ སྐོར། 东北区。སྐམ་ས་ཆེན་ བའི་ སྐོར། 大陆地带。ཨང་རི་ རིས་ སྐོང་ གསུམ། 阿里三区。(3)རྟེ་འདབས། 附近，近旁：ཁང་ སྐོར། 住宅附近。 གྲོང་ ཁྱེར་ ཀྱི་ རྟེ་ སྐོར། 市郊。(4)ཐུབ་ ཀྱངས། 倍数，比价：འབྲུ་རིགས་ སུམ་རྟེ་ སྐོང་ ཐེབ་པ། 粮食收成合种子的三十倍。མ་ཀྱ་སྐོང་ ཐང་། 本息比价。ཞིང་ཁའི་ ཐེབ་ སྐོར། 农产倍数。土地产量合成种子的倍数。

སྐོར་ཀྱོག ཐད་ཀ་མ་ཡིན་པའམ། ཁ་ཐུག་མིན་ པ། 弯曲，不正直，转弯抹角：ལས་ སྐོར་ ཀྱོག 弯路。བསམ་བློ་ སྐོར་ཀྱོག 邪见。 སྐད་ཅ་ སྐོར་ ཀྱོག 转弯抹角的话。

སྐོར་སྐད་པ། ཐོར་ལྷ་ ཁྲིན་ སློན་ ལས་ སྐབས་ལྷ་ སའི་ བར་ སྐོར་ མཚན་འཁྱོར་ བ་སྐོར་ཏེ་ ཆོས་ཐུན་ སྒྲིག་པ་ པོ། 绕诵者。旧时拉萨传召期间，通宵环绕拉萨八角街巡行高声讽诵经咒者。

སྐོར་སྒྱིད། ས་གནས་ག་ས་ག་ལ་བ་སྐོར་ཏེ་འགྲོ་བ། 流动，巡回，周游：ག་ ས་ གར་ སྐོར་ སྒྱིད་ ཅས་ དེས་ ལྷད་ མོ་ སྟོན། 巡回演出。སྐོར་ སྒྱིད་ སྨན་ བཅོས་ཏུ་ཁག 巡回医疗队。སྐོར་སྒྱིད་ཚོང་པ། 行商，流动商。

སྐོར་ཁང་། མ་ཏོ་ སྐོར་ གའི་ ཁང་པ། 转经堂。寺庙或通衢设有经轮供人转旋的殿堂。

སྐོར་འགོ། རྩིས་ཀྱི་ སྐོར་འགོ་ རྩེ་ གངས་ བཅུ་ གའི་ ཐོག་ མའམ་ གཞི། 起算点。计算循环数的开端处。

སྐོར་རྒྱག ཐར་ སྐོར་ ཚུར་ སྐོར་ བྱས་ ཏེ་ འགྲོ་པ། 巡回，跑来跑去：ཡུལ་ ཞོང་ ངེས་ ཤེད་ ལ་ སྐོར་ རྒྱག་ དུས། 走南闯北。

སྐོར་འཚག་པ། རྩང་ བོད་ ལྟ་ གའི་ ཞོང་ ནང་ གི་ ཁྲིམས་ ཁང་ སྐྱང་ རྩེ་ ཤག་ གི་ སྐོར་ ཞིབ་ བྱེད་ ཤེའི་ གས། 衙役。旧时拉萨朗孜厦衙门的差人。

སྐོར་རྒན (1)མཐའ་ སྐོར་ ཀྱི་ བར་ གཅ། 周长。环绕一周的长度。(2)གདོ་ ཀར་ ས་ ཡིན་ པ་ བསྐོར་

ནས་འགྲོ་དགོས་པའི་ལམ་གཏམ། 远路。非直线的路途：སྐོར་གཏམ་རིང་གཏམ་ཆེད། 路程绕得很远。མཚོའི་སྐོར་གཏམ་ལ་ཉ་ལམ་ཉིན་གསུམ་ཡོད། 绕湖一周有三日乌程。

སྐོར་ཚོང་། (1)བརྗེ་ཚོང་སྒེམས་ཀྱི་རིན་གང་བཏུས་སྡུངས། 比价。交易价格的比率：འབྲུ་དང་མར་ཀྱི་སྐོར་གང་། 粮油比价。ཚྭ་དང་ནས་ཀྱི་སྐོར་གང་། 盐粮比价。(2)ས་བོན་དང་ཐོན་འབབ་གཉིས་བར་ཀྱི་ལྡབ་གངས། 收回倍数。种子和产量之间相差的倍数：ལོ་ལེགས་སྒེམས་འབྲུ་རིགས་ལ་སུམ་ཅུ་བཞི་བཅུ་སྐོར་གང་ཐོན་ཡོང་། 丰收时，产量可以达到种子的三、四十倍。

སྐོར་ཟིགས རི་མེ་སྐོང་སྐོར་འབྲི་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 圆规。画弧和圆的工具。

སྐོར་རྩིས། ས་ཞིང་ལ་ཐོན་སྐོར་ཉུ་བའི་དེབ་ཡིག 回收倍数清册，土地产量登记册。

སྐོར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐོར་བ། བསྐོར་བ། སྐོར།། (1)འཁོར་དུ་འཇུག་པ། 开动，旋转，扭转：འཕྲུལ་འཁོར་སྐོར་བ། 开动机器。རྟ་ཁ་སྐོར་བ། 勒马。ཡང་སྐོར་བསྐྱར་སྐོར། 翻来复去。མགོ་སྐོར་བ། 掉转头去；欺骗。ཁ་ཐུན་བསྐོར་བ། 转变方向。བསྐོར་བ་ཤད་ཐོས་བཤད། 婉言相商。(2)ཐུག་མཚམས་ཡོངས་ནས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་པ། 包围，环绕：མཐའ་ནས་རིམ་གྱིས་བསྐོར་བ། 重重包围。གངས་རིས་བསྐོར་བ། 雪山环抱。ལྷགས་རིས་བསྐོར་བ། 用围墙围住。(3)རིམ་གྱིས་འཐུམ་པ་དང་། བར་ཚུད་འགྲོ་བ། 巡行，游走：ཁ་བསྐོར་བ། 逐一征询。གནས་སྐོར་བ། 巡礼朝圣。ཁྱམས་བསྐོར་བ། 游行。❷ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་དཀྱིལ་སྐོར་སྐོར། 名词。圆圈，周匝。无始无终的圆环。སྐོར་བ་གཅིག་བཏུབ་པ། 转了一圈。རིང་ཐུང་སྐོར་བ་གཅིས་འཁོར་བ་ཞིག་འདྲིལ། 长度够绕两圈。སྐོར་ལམ། 环行路。朝圣的路线。ཚས་སྐོར། 右旋路。བོན་སྐོར། 左旋路。ནང་སྐོར། 寺内巡礼通道。ཕྱི་སྐོར། 寺外巡礼通道。བར་སྐོར། 中间巡礼通道

སྐོར་བ་འཁོར་བ། (1)ལས་ཀའི་རྣམ་ཅེན་བཞག་ཐའམ། ལྷགས་པ། 来得及，顾得上。有时间和条件应付得了：ལས་ཀ་མང་པོ་དེ་འདྲ་སྐོར་བ་འཁོར་ཐུབ་བམ་མི་ཐུབ། 能不能应付那么多的工作。དུས་ཚོད་ད་དུང་སྐོར་བ་འཁོར་མ་སོང་། 时间还没有来得及。(2)རྒྱ་ཚང་ཉེད་སྐབས་མ་རུ་སྐྱོད་ལེན་ལ་ལག་ཏོག་མས་མེད་པ། 周转得开。投人和收回资金不觉拮据：མ་དཔལ་སྐོར་བ་འཁོར་མི་ཐུབ་པས་ཚོང་ཁུ་ཁེག་པ། 资金周转不开，生意因而破产。

སྐོར་བ་འཁོར་ཚད། དུས་ཚོད་རེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་ལ་སྐོར་བ་འཁོར་བའི་ཞིང་སྐབས། 周转率。单位时间的重复次数。

སྐོར་དཀྱི། (1)འབྲུ་དང་རྩ་དཀྱི་བ་འཐིབ་ཐེབ་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ཅིག 簸箕。分离粮食杂质的一种器具。(2)སྐོར་ཞིབ་ཀྱིས་དཀྱི་བ་འཐེབ་པ། 巡查，巡访。巡访各地，调查了解。

སྐོར་དམག ཐུགས་མཚམས་ཀུན་ནས་བསྐོར་ཏེ་ཆོལ་བའི་དཔུང་རྩེ། 包抄部队。向敌人四面围攻的军队：སྐོར་དམག་རྒྱག་པ། 围攻。

སྐོར་ཚེ། (རྟེང) ཀཏས་སྐབས་སམ་ནས་དེ་ཞིག 暂时，一时：སྐོར་ཚེར་སྐྱིད་ཡིང་། སྐོར་ཚེར་སྡུག 时乐时苦。

སྐོར་འཁྲབ། འཐིབ་བའི་རླུང་འཁྲབ། 旋风，卷筒风。

སྐོར་ཀྱེང་། ཐུགས་ཚང་མར་སྐྱེན་ནས་ཕྱོགས་ཞིབ་བྱེད་པ། 巡逻，巡查。

སྐོར་དཔུ། རྩིད་སྒུད་འཕལ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་དུ་བཞི་ཡུ་བ་ཅན། 绕线架。捻毛线时用以绕线的有柄方形木架。

སྐོར་རིམ། རིམ་བཞིན་སྐོར་བའི་རེ་མིས། 轮流，轮值。依次接替：ལས་ཀ་སྐོར་རིམ་བྱེད། 轮流工作。

སྐོར་ལམ། སྐོར་བ་ཆུག་སའམ་སྐོར་གཡིང་འགྲོ་བའི་ལམ་ཁ། 环行路。转经巡礼等通行的路线。

སྐོར་ཡིང་། འབྲུ་དུང་བྱེད་ཀྱི་དབྱུག་སྐོར། 连枷。脱粒用的农具。

སྐོར་ལོག སྐོར་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། 逆转，反转。逆向转动：མདུན་དུ་སྐྱོད་བའི་ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་སྐོར་ལོག་ཏུ་སྐོར་མི་ཐུབ། 前进的车轮不能逆转。

སྐོལ། སྐོལ་བའི་སྐྱལ་རྟགས

སྐོལ་བ། (ཨ་དད་པ) བསྐོལ་བ། བསྐོལ་བ། སྐོལ། འཁོལ་བར་བྱེད་པ། 煮，熬，煮沸：ལྷན་བསྐོལ། 煎药。ཆུ་སྐོལ་ཐུན་འདྲག 烧水。ཇ་སྐོལ་འབྲས་འཚོད། 烧茶煮饭。

སྐོས། སྐོ་བའི་སྐྱལ་རྟགས

སྐོས་མལ། སྡོད་གནས་སམ། གནས་མལ། 住处，卧具。

ཀྱི། 名词。(1)ཁང་བའི་རྩིག་པ། 壁，墙。房屋内外的屏障物：ཁང་བའི་ཕྱི་སྐུ་རྡོ་རྩིག་ཡིན། 房屋外墙是石壁。ཁང་བའི་བར་སྐྱི། 隔墙，室内间隔。(2)ལོ་རྩིག་དང་བཟའ་བཏུང་། 收成。年中庄稼和饮食物品的收获产量：ལོ་ལེགས་སྐྱ་ཆུལ་པ། 年丰则衣食富裕。

ཀྱི་ཀ། སྐྱ་ཀ་དང་འདྲ།

ཀྱི་ཀྱི། མདོག་དཀར་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག 灰白色，灰色：དཔུན་དུས་རི་ཐམས་ཅད་སྐུ་སྐྱར་འཕྱུར་པ། 冬季群山一片灰白。

ཀྱི་ཁྲ། ཕྱག་རོན་དང་རི་བོང་སོགས་ བསད་དེ་ཟ་བའི་ཐུ་ཁྲའི་རིགས་ཆེ་བ་ཞིག 灰白鹞鹰。捕食飞鸽、山兔等的一类大鹞鹰。

ཀྱི་ཁྲག་ཀེ་བ། དཀར་ལམ་ཝེ་བ། 白晃晃，白花花的。皎洁耀眼状：ཐོད་མར་ཀྱི་བཅད་ཁ་སྐྱ་ཁྲག་ཀེ་བར་བརྡུང་འདུག 切开的酥油断面，白花花地发亮。ཁང་བའི་སྒོ་ཀེ་བར་འདུག 房屋新门白晃晃地耀眼。

ཀྱི་ཁྲམ་ཁྲམ། ཀངས་ཀྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུ། 皑皑。洁白如雪状：ཁ་བ་སྐྱ་ཁྲམ་ཁྲམ། 白雪皑皑。བཙོ་སྐྱ་ཁྲམ་ཁྲམ་ཆགས་པ། 结成白霜一片。

ཀྱི་འཁོགས། བཀྱག་མདངས་དང་སྐྱམ་ཞག་ཉམས་བའི་མདོག 灰白无光，色泽颓败。光泽逐渐消失，བཀྱག་མདངས་ཉམས་ནས་སྐྱ་འཁོགས་ཤུ་སོང་འདུག 光泽颓败消失。

ཀྱི་ཀ། མདོག་ནག་ཤིང་དྲག་པོ་ཅན་ཀྱི་བྱ་ཞིག་སྟེ་བྱ་ཁྲའང་ཟེར། 名词。喜鹊。黑身白腹的鹊。

ཀྱི་ཀ་ཁྲིགས་ཚགས། ལོ་ཕྱར་ཆར་འགོ་ཚུགས་སྐབས་ཁང་སྟེང་དུ་ས་བཀྱམ་སྟེ་ཐེགས་པ་འགོག་བའི་དུས་ཚོད་རིས་ཅན་གྱི་ཁྲིགས་ཚགས། 喜鹊防漏节。藏历每年雨季之前，人们在房顶撒土，预防漏雨，犹如喜鹊筑巢，故名。

ཀྱི་ཁྲི་ག སྐྱ་ལ་གང་ཡིན་མི་གསལ་བའམ་དྲི་ག་ཅན་གྱི་ཐ་སྙད་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་ཁ་ཏོག་ཁྲི་ག་ཅན་ཞེས་ཟེར་ཐུབ། བད་ཀན་ནད་ཀྱིས་ཤེན་བའི་ཁྱེའི་མདོག་ཕྱ་བུ། 暗灰色。斑分病人舌象，舌色灰暗不明，舌苔厚覆之象。

ཀྱི་འབྱིབ། སྐྱ་རིབ་དང་རོན་གཅིག

ཀྱི་རྒྱལ། (1)འབྲུ་སོགས་བཟའ་བཏུང་གི་རིགས་དཀོན་པ་མེད་པ། 丰年，衣食富足。生活资料不缺。(2)སྨོན་པས་རྒྱལ་པོ་ལ་ཆོལ་བ་ལ་སྐྱ་རྒྱལ་ཞེས་མདོ་སྡེ་སྤུག་རྟའི་བརྡ་ཚིག་ཡིན་བར་བཤད། 犯上。臣下欺凌君上。语出《摩登伽经》。

གསུ་ཐུལ་བ། གསུ་ཆུལ་བ་སྟེ་སྟོན་གོག་ལེགས་ཤིང་འཚོ་བའི་མཐུན་ཀྱེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 丰年。庄稼丰收，生活富足。

གསུ་སྒམ། ཕྱི་ཐུམ་དང་ཚོན་རྩི་མེད་བའི་ཤིང་སྒམ། 白木箱。没有包皮或未上油漆的木箱。

གསུ་ཚས། ཁྱིམ་བའི་གོན་ཚས། 俗装，俗衣。在家人的衣服，对出家人穿着的僧衣而言。

གསུ་ཆིལ་ཆིལ། དཀར་བའི་རྣམ་པ། 白茫茫，白花花：ཁ་བ་གསུ་ཆིལ་ཆིལ་དུ་འབབ་བ། 大雪白茫茫地下着。ཆ་ཆུབས་གསུ་ཆིལ་ཆིལ་དུ་གཡོ། 白浪翻滚。

གསུ་ཆེམ་ཆེམ། དཀར་མདངས་འཕྲོ་ཚུལ་ཞིག 白花花的。繁密灿烂状：གནམ་ལ་སྐར་མ་གསུ་ཆེམ་ཆེམ་ཤར་བ། 天空星光灿烂。གངས་རི་ནས་ནོད་གསུ་ཆེམ་ཆེམ་ཞིག་འཕྲོ་གིན་འདུག 雪山发出皑皑的白光。

གསུ་ཆེམ་མེ་བ། ནོད་དཀར་བོ་འཕྲོ་ཚུལ། 白花花的。繁密灿烂状：ཤིང་ས་བའི་མེ་དོག་གསུ་ཆེམ་མེ་བར་ཤར་འདུག 螳螂树花，白光耀眼。

གསུ་ཆོས། གོག་བྱ་དཀར་བོར་སྣག་ཚས་བྲིས་བའམ་སྣག་ཚས་སྐར་བཏབ་བའི་ཆོས་དབེ། 黑字经书。墨写本及墨印本佛教经卷。

གསུ་ཏིལ། གསུ་ཏིལ་ལེ་བ་སྟེ་དཀར་བའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག 白茫茫，白花花：གངས་གསུ་ཏིལ་ལེ་བར་འབབ། 大雪白茫茫地下。གསུ་གསུ་ཏིལ་ལེ་བར་ཐིང་། 白发蓬松。

གསུ་ཕྱེམ་མེ། དཀར་བོས་གང་ཚུལ་ཞིག 白晃晃地盈满状：དཀར་ཕེལ་ནོ་མས་གསུ་ཕྱེམ་མེར་གང་འདུག 杯内盛满白晃晃的奶汁。

གསུ་ཐ་ལ་ལ། དཀར་ཤས་ཆ་བའི་ཐལ་བ་ལང་ས་ཚུལ། 白茫茫，灰蒙蒙。白色尘雾飞扬状：ཐལ་འཆུབ་གསུ་ཐ་ལ་ལ་ལང་ས་ཐིན་འདུག 扬起了灰蒙蒙的尘埃。

གསུ་ཐལ། རྡོ་ཆུ་མེད་བའི་ཐང་གི་མདོག 白茫茫，灰蒙蒙。草木不生的沙滩颜色。

གསུ་ཐལ་ལེ་བ། དཀར་ཤིག་ཤིག 灰蒙蒙。颜色灰白模糊状：མི་ཐྱིན་བའི་ཀང་རྩེས་གསུ་ཐལ་ལེ་བ་གཟིགས་བས་ཀང་རྩེས་དེད་དེ་རེ་ཁྲིད་དུ་འབྱོང། 循着人走过的灰蒙蒙的足迹，到了小寺。

གསུ་རིག ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་འཚར་འགོད་ཀྱི་དབེ་རིས་རགས་རིས། 草图。房屋等结构轮廓的粗线条图案。

གསུ་ཤྲད། མར་མང་བོ་མེད་བའི་གྲུད། 白酪糕。仅用少许酥油搀入奶渣和榨粑制成的酪糕。

གསུ་ཤྲམ་མེ་བ། དཀར་སྣང་གསལ་ལ་མེ་གསལ་བ། 白茫茫的。模模糊糊的一片白色：སྐུགས་བ་ཆེན་བོའི་ནང་ནས་མིག་ཅིས་གསུ་ཐུམ་མེ་བ་ཞིག་ལས་གསལ་བོ་མི་མཐོང་། 大雾中，眼前只是白茫茫一片，看不清楚。

གསུ་ཐེར་ཐེར། གསུ་དངོས་སོགས་ཁང་ཡང་མེད་བའི་ས་མདོག་གསུ་བོ། 白茫茫，空落落。寸草不生的荒凉景色：ས་གསུ་ཐེར་ཐེར། 不毛之地。

གསུ་ཐོར། མིག་ཕྱིའས་ཀྱི་ནང་དུ་ཐོར་བ་འབྱང་བའི་མིག་ནད་ཅིག 麦粒肿。眼睑生起白色颗粒的一种眼病。

གསུ་འཐོར་བ། (1)སྐུད་བའི་གསུ་ཞིག་བ། 线绳散股。(2)རྡོག་བའི་གསུ་རལ་བའམ་ཞིག་བ། 墙壁倾圮，室内隔板破落。

གསུ་དར་བ། (1)གསུ་ཆུལ་བ་སྟེ་འཚོ་བའི་ཚ་ཆུད་འཛོམས་བོ། 富裕，富足。生活条件优越。(2)སྟོན་ཐོག་སྨིན་བ། 庄稼成熟。

གསུ་མདངའ། གསུ་རིངས། 曙光。黎明时呈现的鱼肚色白光：ནམ་མ་ལངས་ཚོང་ལ་གསུ་མདའ་གཏོང་བ། 黎明前出现曙光。

གསུ་ཛེབས། རྡོག་ཤིག་ས། 墙壁，墙面。

སྐྱ་རིམ་རྒྱས་བོ། ལུང་པའི་ནང་ཅས་ཚོས་ཕྱུག་སྤྱན་ཆོགས་པ་ཡོངས་པ། 地方富裕，衣食丰足，生活条件好。

སྐྱ་རེང། རྡ་ཞེག་གི་མིང་། 紫葳属一种植物名。

སྐྱ་བབས། རྒྱལ་པོས་བྱོན་པར་ཆོལ་ཁ་ལ་སྐྱ་བབས་ཞེས་མདོ་རྒྱ་སྐྱེས་ཁང་ཆོག་ཡིན་པར་བཤད། 凌下。君上欺凌臣下。语出《摩登伽经》。

སྐྱ་ཕྱེར། ཕྱུར་ཁྲའམ་རྩི་ཁུ་ཡུན་རིང་བསྐོལ་ཏེ་བསྐམས་ནས་བཏོན་པའི་ཕྱུར་བ་རོ་བཏུང་ཞན་པ། 白酪渣。熬干青浆所得酪渣，味甚薄劣。

སྐྱ་ཕྱེར་ཕྱེར། དཀར་པོའི་རྣམ་འགྱུར། 白生生的，白生生的奶汁。

སྐྱ་ཕྱེད་རྩི་ཕྱེད། སྤུ་མདོག་དཀར་ནག་ཚ་འདྲེས། 花白，斑白。毛发黑白混杂；དཔྱ་སྐྲ་སྐྱ་ཕྱེད་རྩི་ཕྱེད་དུ་ཐུར་འདུག 头发已斑白。མཚ་སྐྱ་ཕྱེད་རྩི་ཕྱེད། 胡须花白。

སྐྱ་ཐིམ་ཐིམ། དཀར་ཙིད་འཕྲོ་ཆུལ། 白生生，亮晶晶。白光闪耀状：རྩྭ་རྩེར་ཐིལ་པ་སྐྱ་ཐིམ་ཐིམ་ཆགས་པ། 草尖上结着亮晶晶的露珠。

སྐྱ་འཚམ་པོ། འཚོ་བའི་ཚ་རྒེད་བཟའ་བཏུང་ཞན་པོ། 生活困难，生活条件差。

སྐྱ་འཕྱིངས། (རྩིང) སྐུད་པའི་སྐྱ་འཇིངས་པ། 线缕缭乱。

སྐྱ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐྱལ་པ། བསྐྱ་བ། སྐྱལ། (1)སྡོད་གནས་གཞན་དུ་སྤོ་བ། 移居，迁徙。变更住址：ཉ་བ་བསྐྱ་བ། 迁走牧群。འབྲོག་པ་ཞིག་བསྐྱལ་བའི་ཤུལ་ན་ཁྱི་གུ་གསུམ་ལུས་ནས་འདུག 牧民迁走后，原地留有三只狗崽。(2)(རྩིང) སྐྱལ་བ། 送去，遣送。❷名词。(1)གྲུ་གཟིངས་སྐྱལ་ཐེབ་དམ་སྐྱུད་ཐེབ་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་ཅིག 桨，橹。推动船只的器具：གྲུ་སྐྱ། 船桨。སྐྱ་བ་ཐུག་པ། 划桨。སྐྱ་བ་སྐྱོད་པ། 摇橹，打桨。(2)ཇ་ཐུག་སོགས་སྐྱབ་ཐེབ་ཀྱི་ཤིང་ཏུག 搅棍。搅拨茶粥等所用木棍。(3)སྐྱ་བོ་དང་འདྲ།

སྐྱ་བ་འཛིན། (ཚིག) མཁྱེན་པ། 执桨者。船夫的异名。

སྐྱ་བྱིན། གཤལ་འཚུབ་ཐུང་བ་ཡུ་བྱའི་སྐྲང་པ། 雾气蒙蒙，风沙弥漫状。

སྐྱ་བོ། ❶རབ་བྱུང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་པ། 名词。在家人，世俗人。未出家受戒的人，སེང་མོ་བ་དང་སྐྱ་བོ་ཚང་མ། 一切僧俗人等。སེང་སྐྱ་དབོན་རིགས། 僧俗官员。བཙུན་པ་སྐྱ་སེང་བཅས་པ། 僧人还俗。སྐྱ་མིན་སེང་མིན། 非僧非俗。❷形容词。(1)གཤལ་བ་དང་འདྲ་བའི་མདོག་དཀར་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག 灰白色。以白色为主的如草木灰一类的颜色：ས་སྐྱ་བོ། 白土。ཚོས་སྐྱ་བོ་གྱོན་པ། 穿着灰色衣服。(2)ཚོན་མདོག་གམ་སྐྲམ་ཉེ་མེད་པ། 素色，本色。枯燥不润泽而无色彩：ཟས་སྐྱ་བོ། 素食。ཐྲག་སྐྱ། 清茶糙粑。རྩམ་སྐྱ། 素糙粑。སྐྱ་བཟས་སྐྱ་འཐུང་། 素饮素食。སྐྱ་སྣམ། 白木箱。ཆུ་ལུད་གང་ཡང་མ་སྐྲད་བར་ས་ཞིང་སྐྱ་འདེབས་ཏེད་པ། 不浇水施肥，白籽下种。

སྐྱ་བོ་སེང་སེང་བོ། མདོག་སྐྱ་བོ་སྐྲམ་ཞག་མེད་ཉིང་ཉིད་པ། 苍老憔悴，干枯灰白。

སྐྱ་ཟེ། ཁ་དོག་དཀར་བོ་ཡིན་པའི་ཟ་བོ་ཏེ། འབྲུ་རིགས་ཤེས 白荞。白色荞麦。

སྐྱ་ཚབ། ལུས་ཀྱི་མེ་རྩད་ཉམས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་པགས་མདོག་སྐྱ་ཞིང་སྐྲངས་པ་ཆབ་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཆུ་རྩད་ཅིག་སྟེ། རང་གཤེས་དབྱེ་ན་བཞི་པ་སྐྱ་ཆབ་དང་། མཆིན་པ་སྐྱ་ཆབ། མཆིང་པ་སྐྱ་ཆབ། ཆུ་སེར་སྐྱ་ཆབ། ཤུང་སྐྱ་ཆབ་བཅས་ལྔ་མཆིས་སོ། 浮肿。阳气虚弱，引起肤色惨白、皮肉浮肿之水肿病，分肺、肝、脾、黄水、风等五种水肿。

སྐུ་མ། སྐུད་པ་སྐུ་མང་གི་ཡ་གཅིག་གམ་ཀང་གཅིག 名词。股，缕。多股线之一股：**སྐུ་མ་འཇིངས་པ།** 线缕纷乱。**གཉིས་པ་སྐུ་གཉིས་མ།** 双股绳。

སྐུ་མི། དཔུང་པ། 骑士，骑兵。一切骑马的人：**སྐུ་མིའི་ཉིན་ལམ་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད།** 乘马要走十八天。喻路程遥远。

སྐུ་མིང་། རབ་དུ་མ་བྱུང་�ཧོང་ངམ་གྱ་བ་མ་བྱས་ཧོང་གི་མིང་། 俗名。僧人未出家以前的姓名。

སྐུ་མེར་རེ། དཀར་ཞིང་རིགས་ལྡན་བྱང་གང་ཙམ། 白花花的。白光荡漾状：**ངོ་རྨམ་སྐུ་མེར་རེར་གང་འདུག** 木桶盛满白花花的乳汁。

སྐུ་རྒྱུ། (ཉིང) དཔུང་བའམ་སྐུ་མི། 乘马者，骑士。

སྐུ་ཙ་རེ། མདོག་དཀར་ཞིང་འཇེར་འཇེར་རམ་ནས་ནང་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འབབ་པ། 白花花的。色白而涟涟不断貌：**ཁ་ཆུ་སྐུ་ཙ་རེར་འཇག་པ།** 口中白沫涟涟。**ངོ་མ་སྐུ་ཙ་རེར་འཇག་པ།** 滴出白花花的乳汁。

སྐུ་རྟེ། (1)ཁྱིམ་གྱི་བུ་ཆུང་བས་མི་སྐུ་ཉེད་ཀྱིའི་རིགས། 长房世系。世代均由长子继承传下来的后裔。(2)རྒྱ་བའི་མི་ཁྲངས། 奴籍。农奴归属的奴隶主。

སྐུ་རྟེ་ཕྱིར་སློག ཀུ་བ་ལོག་རྗེས་རྒྱ་བའི་མི་བདག་གི་ཁྱིམ་ཁྲངས་སུ་རང་སློག་བྱས་པ། 奴籍还原。僧徒还俗后，奴籍归还原奴隶主。

སྐུ་རྟེ་རང་བདག ཀུ་བ་ལོག་ཀྱང་མི་བདག་དགོན་པ་དེ་རང་གིས་ཉེད། 奴籍照常。僧徒还俗后，奴籍仍在寺庙。

སྐུ་རྡི། རོན་ཕུག་གི་ཀྲོ་ནད་འགོག་ནུས་པའི་སྨན་སྐྱེར་ཞེག 枯白丹。预防牲畜肺疫的药物合剂。

སྐུ་རྩྭ། ཁཅན་པ་སྐམ་པོ། 干草。枯槁的饲草。

སྐུ་ཚར། ཀུབ་ཀ་མེད་པའི་པགས་ཚར། 无面羊裘。未用棉毛等织物作衣面的皮裘。

སྐུ་ཚོས། མདོག་དཀར་བའི་ཚོས། 白色颜料。

སྐུ་ཐལ། མཚན་མོ་ཀུ་མཚའི་ཆུང་རིང་ནས་མཐོང་བའི་ཐལ་འཁུབ་འབྱ་བ་ཞིག 烟雾，雾气。夜晚望见远方海上象大风扬尘的景象。

སྐུ་ཞྭ། (1)ཚོས་གཞི་དང་ཆུན་རིས་མེད་པའི་ཞྭ་མོ། 素帽。无花纹彩色的帽子。(2)ཁྱིམ་པའི་ཞྭ་མོ། 俗帽。在家人戴的帽子。

སྐུ་ཟངས་སྟོ་གཏུགས། རྩྭ་རྩེང་པ་དཀར་བའི་རིགས་ཟད་ནས་རྩྭ་གསར་སྟོན་བོ་ཡང་མ་གཏུང་པ། 青黄不接。灰白色旧粮已尽、青绿色庄稼未熟的艰苦时节：**སྐུ་ཟངས་སྟོ་གཏུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་སྐྱེད་རེག** 青黄不接的现象已根本消失。

སྐུ་ཟིམ། ཤ་མང་སོགས་ཞག་ཆེ་མེད་པའི་ཟས་རིགས། 无油素饭。缺乏油脂的主食。

སྐུ་བཟོ། ཁང་སྐྱོབ་ཀྱིའི་བཟོ་དཔྱིབས་རགས་པ། 毛坯，雏形。如房屋的间架结构等。

སྐུ་ཐ། སྐུད་པའི་སྐུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གཅིག 缕。线之一股：**སྐམ་བུ་སྐུ་ཡ་མ།** 单线毯子。

སྐུ་ཞོ་རེ་བ། དབང་མཐོ་ལ་མདོག་དཀར་བའི་གཅིགས་སྐྱང་ཞེག 白耸耸。皎洁高耸状：**གངས་རི་སྐུ་ཞོ་རེ་བ།** 雪山高耸。**མཆོད་རྟེན་སྐུ་ཞོ་རེ་བ།** 白塔耸立。

སྐུ་ཞོན་ཞོན། མདོག་དཀར་ཞིང་གསལ་ལ་མ་གསལ་བའི་ཚུལ། 灰白朦胧。白茫茫模糊不清状：**སྐང་བ་སྐུ་ཞོན་ཞོན།** 景象灰白模糊。

སྐུ་རིབ། (1)ངོད་སྐང་མི་གསལ་བ། 白光朦胧。白糊糊的景象。(2)མིག་གི་ཆུལ་མིའི་སྐྲང་འཕྱིབ་ཅིང་དགར་ཞིས་གཞོགས་ནས་མིག་ལམ་གྱི་གཟུགས་རྣམས་རབ་རིབ་དུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གསལ་མི་གསལ་བ་ཙམ་མི་མཐོང་བའི་དོན། 白翳障。瞳睛外部被白色云翳掩蔽、视物模糊不明的症状。

སྐྱ་རིམས། རིམས་ནད་མ་སྨིན་པའི་སྐབས། 初期瘟疫。流行性瘟疫尚未发展成熟时期。

སྐྱ་རིས། ཤ་ལམ་ཙམ་བྱིས་པའི་རི་མོའམ་ཞུ་སྨུག་དང་སོལ་པིར་ལྟ་བྱས་བྱིས་པའི་རི་མོ། 草图，素描。描绘轮廓和用铅笔、炭笔所绘图画：རས་གཞིའི་སྟེང་དུ་ཐོག་མའི་སྐྱ་རིས་བྱིས་རེད། 已在画布上勾勒出初步草图。

སྐྱ་རེངས། ནམ་ལངས་ཁར་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ནམ་མཁར་ཤར་བའི་ཉི་འོད། 黎明，曙光。天将明时东方出现的天光，ཁེ་གདུགས་འོད་ཀྱིས་མ་དེད་ན། སྐྱ་རེངས་ཤར་བ་གལ་ལེད། 阳光不追逐，曙色何能升？ སྐྱ་རེངས་ཀྱི་མདུན་ནས་སྲན་པ་རང་དབང་མེད་པར་བྱེད་པ། 曙光现前，黑暗自遁。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱང་རྫོན་རྒྱས་དང་། ཉི་མའི་ཁ་ལོ། འོད་སྐྱངས། བཟང་མེད་བཅས་སོ། 只宜自立，不当依赖。

སྐྱ་ཀྱད། ཁྱད་ཆོ་ཤ་མིན་པ། 劣等肥料。

སྐྱ་ཀེབ། (1)སྐྱག་ཆགས་རྩངས་པ་སྐལ་རལ། 一种体扁色白的蜥蜴。(2)གྲུའི་མཇུག་ཏུ་བཏུར་པའི་ཀུ་ཁལ་སྐྱེད་ཁྱད་ཤེང་ལེབ་མོ། 舵。装在船尾、控制航向的装置。

སྐྱ་ཚོག་རྫོ་ཚོག (ཕུལ) ཆོས་མདོག་དཀར་མིན་རྫོ་མིན། 淡蓝色，浅灰色。不蓝不白的晦暗之色。ཀོན་པ་སྐྱ་ཚོག་རྫོ་ཚོག་ཅིག་གོན་འདུག 穿上了浅灰色衣服。

སྐྱ་ཚོག་པ། བཀའ་ཚོག་པའི་ཞེ་སོ། 还俗一词的敬语。

སྐྱ་ཚངས་ཚངས། སྐྱེན་དང་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱེན་དུ་འཕྱང་ཚུལ། 烟雾翻腾。尘土飞扬状：མེ་སྐྱེར་ཚོག་པའི་ས་ནས་ཐལ་བ་སྐྱ་ཚངས་ཚངས་དུ་འཕྱང། 炮弹落处，尘土翻腾。

སྐྱ་ཤར། འབྱམ་བྱ་དཀར་ཁའི་ནད་ཀྱི་མིང་། 鲜明痘。现点鲜明的良性痘疮。

སྐྱ་ཤར་ཤར། དཀར་ཁའི་ཅོད་མདངས། 白闪闪的，白灿灿的：ཟླ་བའི་ཅོད་མདངས་སྐྱ་ཤར་ཤི་ཀྱི་ནམ་མཁར་སྐྱ་མདའ་ཁོག་པ། 已旦。旧译为明相出。

སྐྱ་རེངས་གསུམ། སྐྱ་རེངས་དང་པོ་དང་། བར་མ། ཐ་མའམ། སྐྱ་རེངས། རྩེ་རེངས། དམར་རེངས་ཏེ་གསུམ། 黎明三期：破晓、将晓和拂晓。旧译三明相：初明相、中明相和后明相，或称白相、蓝相和红相。

སྐྱ་ལ་རྩོ་འབྲུང་། (1)མི་ངན་དང་འགྲོགས་འདྲེས་ཉེད་པ། 沾青染白。玷污，沾染，招惹：མ་རབས་ཀྱི་མི་དང་སྐྱ་ལ་རྩེ་འབྲུང་ཞི་ངན་སྐྱེས་ཉེད། 莫同坏人沾染纠缠。(2)འཕྲིས་ནས་རྩེད་པའམ། གཞན་ལ་རྟེན་པ། 亲近，依赖。接近或依靠：རང་མགོ་རང་འདོན་མ་གཏོགས་སྐྱ་ལ་རྩེ་འབྲུང་ཉེད་མི་དགོས། 只宜自立，不当依赖。

སྐྱ་ཕྱད། ཕྱད་ཆོ་ཤ་མིན་པ། 劣等肥料。

སྐྱ་ཕེབ། (1)སྐྱག་ཆགས་རྩངས་པ་སྐལ་རལ། 一种体扁色白的蜥蜴。(2)གྲུའི་མཇུག་ཏུ་བཏུར་པའི་གྲུ་ཁལ་སྐྱེད་ཉེད་ཤེང་ལེབ་མོ། 舵。装在船尾、控制航向的装置。

སྐྱ་ཚོག་རྩོ་ཚོག (ཕུལ) ཆོས་མདོག་དཀར་མིན་རྩོ་མིན། 淡蓝色，浅灰色。不蓝不白的晦暗之色。ཀོན་པ་སྐྱ་ཚོག་རྩོ་ཚོག་ཅིག་གོན་འདུག 穿上了浅灰色衣服。

སྐྱ་ཚོག་པ། བཀའ་ཚོག་པའི་ཞེ་སོ། 还俗一词的敬语。

སྐྱ་ཚངས་ཚངས། སྐྱེན་དང་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱེན་དུ་འཕྱང་ཚུལ། 烟雾翻腾。尘土飞扬状：མེ་སྐྱེར་ཚོག་པའི་ས་ནས་ཐལ་བ་སྐྱ་ཚངས་ཚངས་དུ་འཕྱང། 炮弹落处，尘土翻腾。

སྐྱ་ཤར། འབྱམ་བྱ་དཀར་ཁའི་ནད་ཀྱི་མིང་། 鲜明痘。现点鲜明的良性痘疮。

སྐྱ་ཤར་ཤར། དཀར་ཁའི་ཅོད་མདངས། 白闪闪的，白灿灿的：ཟླ་བའི་ཅོད་མདངས་སྐྱ་ཤར་

ཀར་འཕྲོ། 月光灿灿闪烁。

སྐུ་བཤིག་པ། སྐད་ཐྲེམ་བཤིག་པ། 解开线缕。拆开绞合的绳股。

སྐུ་སངས། དཀར་ཆུང་གི་སྣང་ཚུལ་ཞིག 洁白，明亮。没有污染，白净净的：དྲི་ནོག་ཆུ་ལ་བཀྲུས་ནས་སྐུ་སངས་ཅིང་དག་སོང་། 水洗污垢，已转白净。ནམ་སྐུ་སངས་ཅིར་ལངས་པ། 天光大亮。

སྐུ་ལང་ཅི་བ། མདོག་དཀར་ཞིང་གཙང་བའི་མངོན་ཚུལ་ཞིག 皎皎，洁白。很白很亮的色泽：ཟླ་འོད་སྐུ་སངས་ཅིར་ཤར་བ། 月华皎皎。དབྱར་གོས་སྐུ་སངས་ཅི་བ་ཞིག་གོན་འདུག 穿起洁白的夏季服装。

སྐུ་ལང་ལང་། (1)མདོག་དཀར་ཤས་ཆེ་ཞིང་གཙང་བའི་སྣང་ཚུལ། 纯白洁净。白晃晃的。(2)(རྙིང) གཅི་མདངས་ཉམས་པ། 色泽颓败。灰溜溜的。

སྐུ་ལེང་། སྐུ་སངས་དང་འདྲ།

སྐུ་ལེར། (1)ཞང་སྐུ་ཤྭ་མི་སྐུ་དང་གྲ་བ། 僧俗。出家人和在家人。(2)མདོག་དཀར་ལེར། 淡黄，乳白。白而微黄的米色。

སྐུ་ལོབ་ལོབ། ངོ་བོ་སོབ་ལ་མདོག་སྐུ་བ། 灰白蓬松状：སྐུ་མདོག་སྐུ་སོབ་སོབ། 头发灰白蓬松。

སྐུ་ལྷབ་ཏོ། འཚོ་བའི་ཚ་རྒྱུན་འཚོལ་ཁྲངས་དཀོན་པོ། 生计困难，谋生艰难：རང་གིས་ཐོན་སྐྱེད་མ་བྱས་ན་འཚོ་བ་སྐུ་སྐབ་པོ་ཡོང་། 自己不事生产，生计就会艰难。

སྐུ་ཤལ་བ། (1)མདོག་སྐུ་བོ་བཀྲག་མདངས་མེད་པ། 苍白暗淡，惨白无光。(2)སྐུ་སོབ་སོབ་དང་དོན་གཅིག

སྐུ་བསངས། སྐུ་སངས་དང་འདྲ།

སྐུ་བསངས་པ། སྐུ་སངས་དང་འདྲ།

སྐུ་བསེང་། སྐུ་སངས་དང་འདྲ།

སྐུ་ལྷག འདྲུ་རུས་ཀྱི་ལྷག་མ། 余粮。剩余的粮食。

སྐུ་ལྷག་ཤེ་བ། མདོག་དཀར་པོ་བཀྲག་མེད་པ། 苍白，灰色：ངོ་སྐུ་ལྷག་ཤེ་བ་དེ་ནད་ཀྱི་རྟོང་ཤད་བའི་རྟགས་རེད། 面容苍白为有痼疾之病象。

སྐུ་ལྷམ། (1)ཚོས་མེད་པའི་ལྷམ། 素鞋，素靴。没花色修饰的鞋和靴。(2)མི་སྐྱིའི་ལྷམ། 俗家鞋靴。在家人穿的鞋或靴。

སྐུ་སྐེབ་ཅི། མདོག་དཀར་ཞིང་ལྷེབ་ལྷེབ་ཀྱི་ལ་དག་པོར་འགྱུལ་ཚུལ། 白翻翻的。白色翻飞，缓缓飘扬：ནགས་ཚལ་མཚམས་ན་དར་སྐྱོག་ཅིག་སྐུ་ལྷེབ་ཅིང་ཤོད་པ་ཀཅིགས། 看见林间一面旗帜白翻翻地飘扬。

སྐུག་དོང་། སྐུག་པ་མང་པོ་ཤོད་པའི་ས་དོང་། 粪坑，大便坑。

སྐུག་པ། བཤང་ལམ་ནས་དོར་བའི་ཟས་སྐྱིགས། 名词。屎，粪便。从肛门排出的食物渣滓：མི་སྐུག 人粪。ཁྱི་སྐུག 狗屎。སྤྲང་སྐུག 苍蝇粪。སྐུག་པ་གོར་བ། 遗屎。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱབ་ལྡན་དང་། རྟུག་པ། ཁུ་སྐྱིགས། དྲི་ཆེན། འདོད་ཡོན། ཁྱི་ས། མི་གཙང་བ། བཤང་བ་བཅས་སོ།

སྐུག་རྫུན། དངོས་འབྲེལ་མིན་བའི་སྐད་ཆ། 假话，谎言：སྐུག་རྫུན་མ་གོང། 不要撒谎！

སྐུག་ལང་། ཚོམས་གཤེས་ངན་པ། 恶癖，恶习。习惯已成性：ཁྱོད་མི་ཚོད་སྐུག་ལང་སོང་ལེ་རེད། 你野人习恶已成性。སྐུག་ལང་ལ་གོང་བ། 习恶成癖。

སྐུང་རྩྭ། (རྙིང) ཞལ་བ། 粉刷土。涂抹墙面和室内地面的墁泥。

སྐུང་རྩྭ་ཀྱེལ་སལ། (རྙིང) ཞལ་བ་ཚོག་པ། 墙面剥落，地面毁坏。

སྐུང་འབྱེལ། གྲངས་གནས་ཤིག 一大数目名。

སྐྱབས། 名词。(1)སྲུང་བ་བོ་དང་རེ་བ་ཐུབ་ཡུལ། 保护者，掩蔽处，靠山。佛书译作皈依处：མགོན་སྐྱབས། 救星。གཏན་གྱི་སྐྱབས། 永久靠山。གནས་སྐབས་ཀྱི་ སྐྱབས། 临时的依靠。འཇིག་རྟེན་ སྐྱབས་ མགོན། 救世主。སྐྱབས་ འགྲོ། 投靠，归依。སྐྱབས་ འདུག 救助。སྐྱབས་ གནས། 靠山。སྐྱབས་སུ་བསྟེན་པ། 托庇。(2)ཉིང་དཀར་ གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 白灯笼花异名。

སྐྱབས་ཀྱི་སྡིག་པ། མི་འཇིགས་པ་སྡིག་ པ་དང་་་ དོན་གཅིག

སྐྱབས་ མགོན། (1)སྐྱབས་ སུ་ འགྲོ་ ས་ལ་ མགོན་ དེ་སྐྱབ་མཁན་དུས་རེ་བ་ཐུབ་ཡུལ་གྱི་མགོན་པོ། 救主，救世主。所依靠的保护人。佛书译为怙主：འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐྱབས་མགོན། 救世主。(2)ཐིབ་སྐྱེས་ཁམ་ལ་ འཚོང་ བའི་ཆེ་ མིང་། 依怙尊。对上层喇嘛活佛的敬称。

སྐྱབས་མགོན་ཁྲག ཏུ་ལའི་ཐུ་མ་ལ་ འཚོང་བའི་ཁེ་ཆོག 内怙，内庭怙主。对达赖喇嘛的敬称。

སྐྱབས་མགོན་རྩེ་ཤོད། ཅང་ སྐྱལ་ ལྟང་ དུ་ ལའི་ཐུ་མ་དང་ཆུལ་ཚབ་གཉིས་ལ་འཚོང་བའི་ཁེ་ཆོག 上下怙主。西藏习惯对达赖和摄政的敬称。

སྐྱབས་འགྲོ། གནས་ སྐབས་ དང་ མཐར་ ཐུག་ གི་འཇིགས་དང་སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱོབ་པའི་ཆེད་དུ་ཐུ་མ་དཀོན་ མཆོག་ ལ་ ཡིད་ ཆེད་ ཤེས་ ཀྱི་དད་ པས་ བདེན་ཅིང་གསལ་བ་འདེབས་པའོ། 皈依，归趋。为求救离一切久暂苦难，怀着我意惟有尔知之信心，祈请上师三宝，容受依靠。

སྐྱབས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་པ། དཀོན་ མཆོག་ གསུམ་ ལ་ སྐྱབས་ སུ་ འགྲོ་ བ་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ སྒྲུབ་ དབྱིན་ཐུ་ཁ་ཀྱི་གསལ་བས་མཛད་ པ་ཞེག 《皈依七十颂》。论述皈依三宝的一部佛学论述，古印度论师月称所著。

སྐྱབས་འགྲོ་བཞི་སྐོར། ཐུ་མ་དང་། སངས་ རྒྱས། ཆོས། དགེ་འདུན་བཞི་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ པ། 四皈依。皈依上师和佛、法、僧。

སྐྱབས་ འགྲོའི་ དགེ་ བསྙེན། དཀོན་ མཆོག་ གསུམ་སྐྱབས་སུ་འཇུག་པའི་དགེ་བསྙེན། 皈依居士。信奉佛教、皈依三宝的在家男子。

སྐྱབས་འགྲོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་པ། རྟེན་ པ་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ གཞི་ རྟེན་ དུ་ གྱུར་པ་སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། དགེ་འདུན་བཅས་ལ་ སྐྱབས་འགྲོ་ཞིང་། རིས་ དགག་ བསླབ་ ཀྱི་ བསྙབ་ ཐ་ རྣམས་ ཚུལ་ བཞིན་ བསྲུང་བར་ཁས་ ལྡངས་པ། 皈依戒，皈依律仪。为一切戒律之根本。皈依佛、法、僧，承认如理奉持其应止应行的一切学处。

སྐྱབས་འགྲོའི་བསླབ་ཐ་གསུམ། དགག་པའི་ བསླབ་ཐ་དང་། བསྒྲུབ་པའི་བསླབ་ཐ། དགག་ བསྒྲུབ་ཐུན་མོང་གི་བསླབ་ཐ་ བཅས་གསུམ། 皈依三学处：应止学处、应行学处和行止学处。

སྐྱབས་སྒྲོལ། སྐྱབས་ འགྲུག་ ཞུ་ བའི་ ཡི་ གེ་ སྒྲིལ་ ཟིང་ ཀྱི་ ཁ་ བཏགས། 愿文哈达。缠裹祈祷、申诉文书的哈达。

སྐྱབས་དངོས། ཆོས་ འགོག་ བདེན་དང་། ལམ་ བདེན། 灭谛和道谛。

སྐྱབས་གཅིག་པུ། སྐྱབས་ཞུ་ཡུལ་གཅིག་ པུ། 我主，主公。唯一依靠托庇之处。

སྐྱབས་བཅར། སྐྱབས་སུ་བསྟེན་པ། 归诚，投靠。前往依靠。

སྐྱབས་བཅོལ། གཞན་ལ་ སྐྱབས་ ཀྱི་ རེ་ བ་ འཚལ་ བ། 托庇，投靠。指望别人保佑。

སྐྱབས་འཛུག རོགས་རམ་ལས། གཞིགས་སྐྱོང་ དམ། མགོན་ གྱོགས། 救助，关注，照应，保佑：སྐྱབས་འཛུག་ཡུན་རིང་གནང་བ། 长期给予关注。དགོངས་འགལ་མེད་པའི་སྐྱབས་ འཛུག་ ཞུ། 请勿

见怪！ བདར་ཆད་མི་ཟོང་བའི་སྐྱབས་འཇུག་ཟོད་པ་ཞུ། 祈赐保佑，不遭意外。

སྐྱབས་མྱེ། སྤྱང་སྐྱང་བྱེད་ མཁན་ གཙོ་ བོ་ སྟེ་ ཟེ་ཟའི་རྟ་བའི་ཐུ་མ་ལ་འབོད་བའི་ཆ་མིང་། 最上估主。佛教徒对各自根本上师的敬称。

སྐྱབས་མྱེལ་གྱ་ཏན་པ། རྒྱ་ དུ་ དགོན་ མཆོག་ དན་ པ། 随念皈依，皈依随念。

སྐྱབས་ཁེན། མགོ་ འདྲེན་ ཐེད་ རོགས་ ཞུ་ བའི་ འབྱལ་རྟེན། 告助礼品，关节礼物。向人有所请托时致送的财物。

སྐྱབས་སྒོམ་པ། ཆོས་འཆད་པ། 说法。讲说佛经。

སྐྱབས་སོ། སྐྱབས་འཇུག་ཞུ་རྟེན་ཐིས་བའི་ཡི་གེ། 愿文，皈依启白。向神佛祈祷时， 表白愿心的文字。

སྐྱབས་གནས། སྐྱབས་ གྱ་ འགྱོ་ གནེ་ ཡུལ། 皈依处，依靠处。指望和投靠的处所。

སྐྱབས་དཀྱིལས། སྔར་བཀའ་ཆེན་ཀྱི་མཛོད་པ་ཪ་སག་ཁྱ་ མང་ རེད། 嘉荫。旧时对班禅喜家札萨克喇嘛的称呼。

སྐྱབས་སྦྱིན་ཕྱི་ཐུག་རྒྱ། ལག་གཡས་ ཀྱི་གུ་ མ་ཐབ་ཅིང་ལག་རྩེ་དུ་ མའི་ ཐད་དུ་ སྒྲིང་བའོ། 施依印。垂右臂，屈右肘，掌心朝外，指头举至乳前的手式； ཐུག་གཡས་བས་ སྐྱབས་ སྦྱིན་ཕྱི་ཐུག་རྒྱ་ མཛད། 右手结施依印。

སྐྱབས་ མེད་ མགོན་ མེད། རོགས་ ཐེད་ མཁན་ མེད་པ། 孤独，无依无怙，孤立无助。

སྐྱབས་མེད་སྐལ་སྦྱིན། དབུལ་ ཚངས་ལ་ འཆ་ བ་ སྟེ་ པ། 施贫。布施饮食给贫穷者。佛书译为给孤独。

སྐྱབས་འཚོལ། རེ་ གནས་ འཆོལ་ བ། 乞灵。寻找保护者。

སྐྱབས་ཞུ། རིམ་པ་ ས་ངོ་ མར་ སྐྱབས་ འཇུག་ གམ་ རེ་དོན་ཞུ་བ། 禀请，申请。向上级提出要求或祈请。

སྐྱབས་ནོས། (1)སྐྱབས་ སུ་བསྟེན་ ནོས་པ། 堪依。可以托庇的地方。佛书译作应归。(2)སྐྱབ་ ནོས་ བའི་ རྟམ་ གག 当佑。应当给予保佑的可怜对象。

སྐྱབས་ཡུལ། སྐྱབས་ སུ་ འགྲོ་ ཡུལ། 皈依处，依靠处。寄托希望的处所。

སྐྱབས་སུ་མཆི་བ། སྐྱབས་ སུ་ འགྲོ་ བ་ སྟེ་ ཡུལ་ གང་ལ་ བྱོ་གཏོད་པ། 皈依。身心归向所指望处。

སྐྱབས་སུ་བསྟེན་པ། རེ་གནས་སུ་འཇོན་པ། 投靠，指望。佛书译为皈依。

སྐྱབས་སེམས། སྐྱབས་འགྲོ་དང་། སེམས་སྐྱེད་ གཉིས་ས། 皈依发心。

སྐྱབས་གསུམ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྟེ། སངས་ རྒྱས་དང་། ཆོས། དགེ་འདུན་བཅས་ས། 三皈．三皈依处，三宝：佛、法、僧。

སྐྱབས་གསུམ་འཇིག་པའི་དགེ་བསྙེན། དགེ་ བསྙེན་ཀྱི་ནང་གསེས། ཇི་ སྐད་འཆའི་བར་དུ་ དཀོན་མཆོག་ གསུམ་ སྐྱབས་ གནས་ སུ་ཁས་ བླངས་ནས་ དེའི་ བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ སྐྱབ་པའི་ དགེ་ བསྙེན། 三皈居士。居士之一种，承认终身皈依三宝， 奉持三皈戒律之居士。

སྐྱར་སྐྱོར། (1)སྐྱ་རེ་ སྐྱ་རེ་ སྟེ། ལུས་ཚོ་ མི་ ཅན་ བར་ གཞན་ གྱིས་ལག་ བས་ བསྐྱང་ ཏེ་ འགྲོ་ ཐུབ་ ཀྱི་ འགྲོ་ ཐུབ་ ཅིང་ དུ་ སྟེན་ ཁང་། 搀扶着病人进了医院。(2)ཆག་ ཡང་ ཡང་ བསྐྱར་ དུ་ བརྗོད་ ཚུལ། 唠叨。重复述说状；སྐེར་ དོན་ ཅག་ ཅི་ སྐྱར་ སྐྱར་ མ་ ཟེད། 琐碎私事，不要唠叨！

སྐྱར་ཅོ། སྐྱར་ མོ་ དང་ འདྲ།

སྐྱར་མོ། ཆ་ཤ་ བའི་ རྩ་ བྱའི་ རིགས་ ཤེག 兔，鸥。捕食鱼等水族动物的一类水鸟；ཆ་ ཁ་ སྐྱར་ མོ། 鱼鸥。མཐིང་ རིལ་ སྐྱར་ མོ། 水鸥。

ཤུར་མོས་ཀ་ལེན། ཆ་ཤུར་ཀྱིས་ཉ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ། 兔鸟捕鱼。指审实骤攫，喻工作作风凌厉稳妥。

ཤུལ། འབྲོག་པའི་སྡོད་གནས། 名词。牧人住地：འབྲོག་དུའ་མང་པོ་མཉམ་དུ་ཤུལ་སྐྱེས་པ། 许多牧户一起迁移了。

ཤུལ་ཆེན་འདེགས་པ། (1)གཞིས་ ཐབྱིལ་ནས་འགྲོ་བ། 大迁移。举家迁走。(2)འཆི་བ། 永逝，死。

ཤུལ་བཏེག་པ། རྟ་བ་སྐྱོ་བ། 牧民迁移，འབྲོག་དུའ་ཚང་མ་ཤུལ་བཏེག་པས་ས་ཐོགས་དེ་དག་མི་མེད་ཀང་སྟོང་དུ་ཕྱས་འདུག 牧户完全迁移，其地空无人烟。

ཤྭ་དཀར། ཀ་བའི་ཕྱི་རྒྱབས་ཀ་མཚམས་ས་མ་ཀ་བའི་རོས་ཀྱི་ཤུན་པ་སྤུའོ། 白皮膜。皮革表面或里层的白膜。ཤྭ་དཀར་བཅད་པ། 刮去生革白膜。

ཤྭ་གས། བཀས་བའི་ཟེར་ཀ། 皮上裂口。皮扶皱裂所致伤口。

ཤྭ་ཚོས། ཀ་ཕུགས་སྤྱབ་མོ་ལས་བཟོས་པའི་ཚོས། 革衣。软革缝成的衣服。

ཤྭ་ཁྱི། (1)ཁྱེའི་སོ་ཁར་སྐུ་ཉག་ཕུས་བཏབ་པ་ཚོངས་ནུས་པའི་ཁྱི་རྩེས་བོ། 利刃。持毛接近刀口，吹气即能断毛的利刀。(2)ཀ་ཕུགས་ཀྱི་ཤྭ་ཤུན་བཞེར་ཐེབ་ཀྱི 刮皮刀。鞣革时刮去皮上薄膜的刮刀。

ཤྭ་སྒམ། ཤྭ་མཛེ་སྒམ་ཚམ། ཀ་ཕུགས་ཀྱིས་བཏུམ་པའི་སྒམ། 薄皮箱。外面包有软薄皮革的箱子。

ཤྭ་ནག བཀས་པའི་ཤྭ་ཤུན་མངོག་ནག་པོ། 黑皮膜。未鞣皮革表面的黑色薄膜。

ཤྭ་ཕྱགས། ཤུན་ཕུགས་སྤྱབ་མོ། 皮膜。皮革表面的薄膜。

ཤྭ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཐྱིས་པ། བཐྱི་བ། ཐྱིས།། དངུལ་སོགས་གཡར་བ། 借贷，དངུལ་ཐྱི་བ། 借钱。འབྲུ་ཐྱི་བ། 借粮。རང་ལ་ མེད་ དུས་གཞན་ནས་ཐྱིས། 自己没有可以别处借；❷ཁེང་སྐབས་ཀྱི་རིགས་དེ། རང་ཁ། ཁྱོད་རེས་བཤིལ། ནུས་བས་སྟོང་མཁྲིས་ཆུས་དེ་མཁྲིས་ཀུ་ཚོ་བར་བཅས་པ་ཤུན་དུ་དངས་ནས་སྐྱུག་པར་ཟིད། 名词。苦槐。豆科药用植物。味苦，性凉，功能上引吐出由于胆阳过盛溢入胃里之胆汁。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བང་པ་ཆིག་ཆུག་དང་། བང་པ་ཆིག་ཐུབ། བང་པ་གཅིར་རྐོང་། གཙོ་དུ། གཙོ་འབྲུམ། གཙོས་ཀྱ་བཅས་སོ།

ཤྭ་བྱང་། (རྟེང) འཇིགས་པའམ། བག་ཚ་བ། 吓呆，吓昏。过分受惊，精神痴呆，失去知觉。

ཤྭ་ཁྱངས། ཤྭ་བྱང་དང་འདྲ།

ཤྭ་ཁྱད་པ། ཀ་ཕུགས་མོགས་ཀྱི་ ཤྭ་དཀར་རྣག་རང་བའི་ཁྱས་བྱད་པ། 皮膜磨损。皮革表里黑白薄膜自然脱落。

ཤྭ་ཁྱོ། (རྟེང) འཇིགས་སྐུག་བྱང་སྐབས་ཕུས་ཀྱི་ཀ་ཕུགས་ཤྭད་པ་ཕྱར་འགྱུར་བ། 吓昏，吓呆。受惊时皮肉麻木，失去知觉。

ཤྭ་འབྲས། ཤེང་ཤྭ་བའི་འབྲས་བྱ། འདིའི་རོ་ཁ་ཞིང་། རྟེ་མ་ཞིམ་པོ། མཁྲིས་པ་ཁྱེན་དུ་འདྲེན། 槐豆，槐子。豆科植物槐树种子。气香，味苦，入药能引吐胆病。

ཤྭ་འབྲི། ཤྭ་འབྲས་དང་འདྲ།

ཤྭ་ཨོ། བཀས་བའི་ཤྭ་ཆ་ཀས་བའི་ཤུན་པ་ཤྭ་ཨོ། 名词。皮膜。皮革表里或外面的白色薄膜：དད་གཞི་ཀ་ཤྭའི་བར་དུ་གནས་པ། 病在腠理。

ཤྭ་རྨ། ཕུས་ཀྱི་བཀས་ཤུན་ལ་བྱང་བའི་རྨ། 皮肤疮，表皮创伤。

ཤྭ་ཚེར། སེན་རྩ་ཀས་ནས་ལངས་བའི་ཤྭ་ཕུགས། 倒扦。指甲根上坼裂的皮肤。

ཤྭ་ཞྭ། བཀས་པ་ཤྭ་མོ་ལས་བཟོས་བའི་ཞྭ་ཨོ། 皮帽子，皮弁。无毛薄革所缝帽。

སྐྲ་གཡའ་བ། འཇིགས་སྐྲག་སོགས་ལུས་ཀྱི་སྤུ་སྡང་ཀ་ཐུགས་སྐྱེད་པ་ཉར་འགྱུར་བ། 毛竖，毛骨悚然。恐怖时皮肤紧张，感觉麻木：ཁོ་ར་སྐྲ་གཡའ་བའི་གཏམ། 骇人听闻的话。ཡིད་མི་བདེ་ཞིང་ཤེན་དུ་འཇིགས་པ་དང་སྐྲ་གཡའ་བ་བྱུང་། 心中不安，非常害怕，毛骨悚然。མནར་གཅོད་སྐྲ་གཡའ་བ། 骇人的迫害。

སྐྲ་རལ། ཕྱི་ཐུགས་རལ་བ། 皮破。肌肤表皮损伤。

སྐྲ་ཤ། (1)སྐྲ་མོ་དང་ཀ། 皮肉，皮肤和肌肉。(2)ཁྲག་བའི་རྡང་ཁེ་ཤ་ཞེག 横膈膜。体内胸腹间膜状肌肉。

སྐྲ་ཤིང་། སར་བཏུགས་ཏེ་ཀོ་བའི་ཤ་དང་སྐྲ་ གཅོད་སའི་ཤིང་། 刮毛桩。土法制革时张挂皮革的短木柱。

སྐྲ་ལེར། རླུང་ངམ། ལྟགས་པ། 风，凉风；བྱང་སྐྲ་ལེར་ཀྱི་རླུང་བོ་མ་བཀྱབ་ན། ལྷོ་ཙན་དན་ཀྱི་ཤིང་ནགས་འགྱལ་མི་ཡོང་། 北地寒风若不吹，南国旃檀岂会摇。义同"无风不起浪"。

སྐྲ་བལེར། སྐྲ་ལེར་དང་འདྲ།

སྐྲགས་པ། སྐྲགས་བྱ་དང་འདྲ།

སྐྲགས་བྱ། ཆུང་འཁྱགས་པ་དང་ཁྲེན་རྒྱུའི་བྱ་ཁ་འགགས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཁེ་གཅོད་ནས་ཤེས་ཅིས་པའི་སྐྱ་ཐོན་པ་ཞེག 名词。呃逆。风分失调，上行诸窍阻闭，喉道发咯咯响声之病。

སྐྲགས་བྱ་ཆེན་ཅོ། མིག་ཉར་ཞེང་ཆོག་མི་ཐོན་པ་ཤུགས་དྲག་ཆེན་བོས་སྐྲགས་བྱ་ཁྱེད་པ་ཞེག 大呃逆。瞠目直视，噤不能语，猛力哆气的呃逆病。

སྐྲགས་བྱ་ཐལ་མོ། ཁྲེ་བའི་རོག་ནས་གཅིག་གི་རྩེས་སུ་གཅིག་བསྡུད་དེ་ཉབྱང་བའི་སྐྲགས་བྱའི་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 深腹呃逆。气从脐下连续上涌的呃逆。

སྐྲགས་བྱ་རྨངས་སྐྱང་། ཁ་ཟས་རིངས་སྤྱན་ས་ཐེས་བའི་རྩེས་སུ་བྱུང་བའི་སྐྲགས་བྱའི་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 食物呃逆。吞食过猛引起的呃逆。

སྐྲགས་བྱ་རྒྱང་བསྐྱང་། ཟས་ཁུ་བའི་རྩེས་སུ་སྐྲགས་བྱ་གཉིས་གཉིས་བསྡུད་ནས་ཉབྱང་བ་ཞེག 双声呃逆。食物消化后连续两两发声的呃逆。

སྐྲང་ཁབ། དར་སྐུད་ལ་གསེར་སྐུད་དམ་དངུལ་སྐུད་བཟིས་ནས་བཀྲུས་པའི་གོས་ཤེག 锦缎。丝线中混合金线或银线织成的锦缎。

སྐྲང་ཁེབ། སྐྲང་ཁབ་དང་འདྲ།

སྐྲང་ཁེབས། སྐྲང་ཁབ་དང་འདྲ།

སྐྲད་ཀྱིས་རྒྱགས་པ། བྱད་རྒྱགས་ལངས་པ། 逸乐骄纵，骄奢淫佚：འཚོ་བ་སྐྲད་ཀྱིས་རྒྱགས་པ། 生活骄奢淫佚。

སྐྲད་སྐྲད། དགའ་དགའ་འམ། རྩེ་རྩེ། 愉快。快快乐乐：དགའ་དགའ་སྐྲད་སྐྲད་བྱས་ནས་ལས་ཀ་ཟེད། 愉快地工作。

སྐྲད་བྱང་རྩ་བོ། འཕགས་པ་མཆེད་བཞིའི་ནང་གསེས་ སྐྲད་རྩང་སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཤུ་ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་འཕགས་པ་ཤིན་ཏུ། 满愿观音像。西藏吉隆县观音寺中旃檀观音像。

སྐྲད་རྒྱ། ཟེམས་དགའ་བའི་རྒྱ། 欢歌。愉快、欢乐的歌曲，སྐྲད་རྒྱ་ལེན་ཞེང་དགའ་བའི་བྱ་གར་འཁྱབ། 唱起欢乐的歌，跳起心爱的舞。

སྐྲད་འགོ། སྐྲད་པའི་ཐོག་མ། 幸福之源，快乐的开端：དུས་དེ་ཉིད་ནས་སྐྲད་འགོ་རྩོམས་པ། 从此开始就幸福了。

སྐྲད་རྒན། མི་ཚེ་ཏིལ་བོར་འཚོ་བ་སྐྲད་བོས་སྐྱེལ་མཁན། 长乐老人。一生享福的人。

སྐྲད་རྩུ། ཕྱ་ས་ཐོང་ཁྲིད་ཀྱི་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་གཅང་བོ་སྟེ། ཆུ་འགོ་གཉིན་ཚེན་ཐང་ལྷའི་རྡོ་རྩེ་ཀྱི་རྩྭ་རས་ནས་བྱང་ཞེང་། མལ་ཐོ་ཀང་

དཀར་དང་། སྐྱ་རེ། འཕན་པོ། སྤྱོད་ལུང་སོགས་ཆུ་བོ་འདིའི་མ་ལག་གི་རྒྱུད་ཀ་ཚགས་ཡོད། མཐར་ཆུ་ཤུར་རྩོང་དུ་ཡར་བླངས་གཅང་བོའི་རྣང་དུ་འབབ། 吉曲，拉萨河。唐书称为逻娑川。因流经拉萨市郊，故又名拉萨河。源出念青唐古拉南麓，经墨竹工卡、达孜、澎波、堆龙等地，于曲水县流入雅鲁藏布江。

སྐྱིད་ཆུའི་ཟམ་པ། སྐྱི་ལོ་ ɔɛɯɯ ལོར་ལྷ་སའི་སྐྱིད་ཆུའི་ཤྲི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་ཤར་གཏུང་གསུམ་ཆར་ཡོད་ཅིང་ཐུབ་པའི་ཟམ་ཆེན། 拉萨河大桥。1955 年在拉萨河上新建的公路大桥。

སྐྱིད་ཆེས་པ། སྐྱིད་དགས་པ། 太快乐，过分安逸。འཚོ་བ་སྐྱིད་ཆེས་པ། 生活过分安逸。

སྐྱིད་ཏོག ཡུན་རིང་དུ་སྐྱིད་པ་རེ་ཞུ་བོད་ཨངལ་དུམ་ཨཙད་པའི་གཏེན་ཚིགས་རྟོ་རིང་ལས་གསལ་བ་ལྟར་སྐད་ཅད་ཀྱུལ་ཁྲི་གཙུག་ལྷ་བཙན་གྱི་སྐིད་ཤིའི་མིང་། 彝泰。意谓长乐。《唐蕃会盟碑》碑文所说吐蕃王赤祖德赞即可黎可足年号名。

སྐྱིད་སྐྱོད། ལུ་སའི་གཙང་ཆུ་སྤྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་སྐྱེ། 吉曲上游，拉萨河上游。

སྐྱིད་དར། བདེ་སྐྱིད་དར་བ། 幸福繁荣。

སྐྱིད་དྲ་ཕངས་པ། སྐྱིད་ན་ཨི་དགའ་བ། 恨人富。嫉妒他人幸福安乐：བདག་ལ་ཡུལ་ཨི་ཁྱིམ་མཆོས་སྐྱིད་དྲ་ཕངས་པ་འགའ་བདོག 有几个恨我幸福的同乡邻居。

སྐྱིད་དེ་བ། (རྟེང) གཅེས་ཟྭག 娇儿，爱子。

སྐྱིད་སྡུག (1)སྐྱིད་པོ་དང་སྡུག་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་རྫུད། 苦乐，甘苦。引申为疾苦：དམངས་ཀྱི་སྐྱིད་སྡུག་གསལ་བའི་རྟོགས། 熟悉民间疾苦。མི་ཚེ་གཅིག་ལ་སྐྱིད་སྡུག་སྣ་ཚོགས་ཐྱོང་། 一生中饱经风霜。དབུལ་པའི་སྐྱིད་སྡུག་དབུལ་པོས་ཤེ། 穷人疾苦穷人关心。སྐྱིད་སྡུག་དབྱེ་བ་འབྱེད་མེད། 不辨苦乐。(2)འཚོ་རྟེན་ནམ། འཚོ་བཅས། 家户，财产，生计：སྐྱིད་སྡུག་གཅིག་པ། 一家。སྐྱིད་སྡུག་འབྱོང་བ། 小康之家。སྐྱིད་སྡུག་ཐྱོ་པོ། 生计贫困。སྐྱིད་སྡུག་དམན་པ། 贫困人家。སྐྱིད་སྡུག་ཆུ་སྦྱོལ་བ། 合并家户。སྐྱིད་སྡུག་སྟེ་མ་པོད་གཅིག་ཏུས། 合并家产如一束麦穗。(3)ལས་རིགས་ཀྱི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་ཚོགས་པ། 职业公会，封建行会：ཤིང་པའི་སྐྱིད་སྡུག་ལ་འཇུལ། 加入木工行会。པར་པའི་སྐྱིད་སྡུག་གས་ཐུབ། 开除出印书行会。རྡོ་པའི་སྐྱིད་སྡུག་གས་འཐེན། 退出石工公会。

སྐྱིད་སྡུག་མཉམ་འགྲུང། བདེ་སྡུག་མཉམ་སྤྱོང་། 同甘共苦，休戚与共：དང་རེ་ཚང་མ་སྐྱིད་སྡུག་མཉམ་འབྲེལ་ཞིང་དགོས། 我们要同甘共苦。

སྐྱིད་པ། སྐྱིད་པོ་དང་འདྲ།

སྐྱིད་པའི་གྲུང་ཁབས་ཐུབ་དང་བཅས་གསུམ། རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རེ་རས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་བར་ཡིན། ཐུབ་ཀྱི་ངོན་རི་ཤུ་རེ་བཙན་པོས་རྒྱལ་སྲིད་ལོ་གཉིག་དང་ཟླ་བ་དགུ་ལས་མ་བཅུའམ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་ལ། 幸福期十二代半。藏史说吐蕃王朝自拉妥妥日至赤热巴坚间，木奈赞普仅在位一年九月，时间短促，作半代计算，共十二代半，称为佛教流行于西藏的快乐时代。

སྐྱིད་བདེ། ལུས་སེམས་བདེ་པོ། 形容词。舒适，喜悦。身心快乐：སྡོད་གནས་སྐྱིད་པོ། 住地舒适。སྣང་བ་སྐྱིད་པོ། 乐观。སེམས་སྐྱིད་པོ། 快乐。ཚོར་བ་སྐྱིད་པོ། 快感。སྐྱིད་ཀ་ལྷ་ཡང་འབྲལ་ལ། སྡུག་ཅ་ཐ་ཡང་འབྱོས། 乐时天神来会，苦时儿女出走。

སྐྱིད་འབྱམ་ལེ། སྐྱིད་ལ་སྟོད་པ། 舒服，安逸。优裕幸福：འཚོ་བ་སྐྱིད་འབྱམ་ལེ་བ། 舒适的生活。

སྒྲིག་མེད་སྐྱག་ཆད། སྒྲི་མེད་རྨུག་ཅད་ཀྱང་ཅིར། ཁེ་རྒྱན་མི་རྟོ་བར་གང་བྱང་མང་བྱང་བྱེད་པ། 冒失，鲁莽，不知利害；སྒྲིག་མེད་རྨུག་ཅད་ཀྱི་ཐུ་སྐྱེད་མ་བྱེད། 勿冒昧从事！ཤད་ཆ་སྒྲིག་མེད་རྨུག་ཅད་སྐ་ཆོགས་བཤད་པ། 说些鲁莽的话。

སྒྲིད་སྨད། ལྷ་སའི་གཙང་ཆུ་སྨད་ཀྱུད་ཀྱི་ཡུལ་སྒྲི། 吉曲下游，拉萨河下游。

སྒྲིད་འཇོམས། སྒྲིད་པོ་ཚང་མ་འཇོམས་པ། 安乐富足。

སྒྲིད་ཡུལ། སྒྲིད་པའི་ཡུལ་ལྗོངས། 乐境。快乐的环境。

སྒྲིད་རོགས། སྒྲིད་དུས་ཀྱི་རོགས་པ། 得意时的朋友，同乐的伴侣。

སྒྲིད་ཁོང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ནུབ་ངོས་སུ་ཨོད་ཅིང་། རྫོང་འདིའི་ཤར་ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ས་འབྲེལ་ཨེན། རྫོང་མི་དམངས་སྒྲིད་གཞུང་དེ་རྫོང་དགའ་དུ་ཨོད། 吉隆。县名。在西藏自治区的西南部，该县南面与尼泊尔接壤，县人民政府驻宗嘎。

སྒྲིད་ཁོང་གཙང་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྒྲིད་རོང་རྫོང་ནས་བྱུང་རྟེ་ཤོག་བལ་ཡུལ་དུ་འབབ་པའི་ཆུ་བོ་ཞིག 吉隆藏布。河名。源出西藏自治区吉隆县，南流入尼泊尔境。

སྒྲིད་ཤོད། ལྷ་སའི་གཙང་ཆུའི་སྨད་ཀྱུད་ཀྱི་ཡུལ་སྒྲི། 吉曲下游，拉萨河下游。

སྒྲིན། གཅགས་དབྱིབས་ར་དང་འདྲ་བའི་རི་དགས་ཀིག 名词。野山羊。形如山羊的一种野羊。

སྒྲིན་ཁབ། སྒྲིང་ཁབ་དང་འདྲ།

སྒྲིན་ཁེབ། སྒྲིང་ཁབ་དང་འདྲ།

སྒྲིན་ཁེབས། སྒྲིང་ཁབ་དང་འདྲ།

སྒྲིན་འཁྲི་ཚབ་གསུམ། གཞན་རོང་བཀུས་པའི་སྒྲིན་པ། འཁྲི་འཇལ། དངོས་ཚབ་སྐྱེ་སྡུད་ཀྱན་བའི་ཁྲིམས་འཇལ་གསུམ། 退罚赔。退赃、科罚和赔新。旧时法律惩办偷盗的三种方法。

སྒྲིན་ཀོང་། གངས་སྐལ་ཏེ་གཅགས་དབྱིབས་དྲི་ཆུ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་སྐྱ་ཚགས་ཤིག རི་ཞ་སྐན་ལ་འགྲོ། 水蜥蜴。亦名雪蛙，可入药。

སྒྲིན་ཁང་། ཤེར་བ་དང་། དེ་འབབ་སྐབས་ཀྱི་ཤ་ཅང་གང་བའི་རླུང་དྲག་པོ། 冰雹，冰雹寒风。

སྒྲིན་ཁང་ཆུ། ཤེར་བ་བབ་རྩེས་སུ་ཁྱུ་བའི་ཆུ་ཚོག 雹洪。冰雹融化的洪水。

སྒྲིན་པ། གཞན་ནས་གཡར་བའི་རྒྱུ་དངོས་རྟེན་ས་ཀྱི་ཚབ། 名词。偿品，偿还物。借人财物后偿还的代替品：འབྲུ་སྒྲིན། 还债谷物。དངུལ་སྒྲིན། 偿债现金。རིན་སྒྲིན་ཚབ་གསུམ་མི་དགོས་པ། 无偿。 སྒྲིན་པ་ཆུ་ཙམ་རེན་ལྡན་ས་གཏོང། 水债也不可薄还。意谓小恩也须报答。

སྒྲིན་པ་འཇལ་བ། (1)བྱ་ཚོན་སྤྲོད་པ། 还债，偿还借欠。(2)ཚབ་སྒྲིག་པ། 赔偿。

སྒྲིན་བོ། སྒྲིན་པ་དང་འདྲ།

སྒྲིན་ཚབ། གཡར་བའི་ཚབ། 赔偿品，偿还品；དངུལ་ཀྱི་སྒྲིན་ཚབ་ལ་དངོས་པོ་མ་སྤྲོད། 钱债莫用实物还。 རིན་འབབ་ཇི་གནས་ལྟར་སྒྲིན་ཚབ་སྒྲིག་དགོས། 照价赔偿。སྒྲིན་ཚབ་མེ་དགོས་པར་ཞིང་སོན་སྟེར་བ། 无偿发放农贷种子。

སྒྲིན་ལྷས། འཇལ་རྒྱུར་བསྡད་པའི་སྒྲིན་པ་ལྟག་མ། 余债。未偿清的债务。

སྒྲིབས། གཡབས། 名词。庇护所。隐蔽处或掩蔽体：ཆར་སྒྲིབས། 避雨处。ཐྲ་སྒྲིབས། 鸟穴。བྱག་སྒྲིབས། 岩窝。

སྒྲིལ། སྒྲིལ་བའི་སྐྱལ་ཆ།

སྒྲིལ་ཀྱང་། དཀྱིལ་ཀྱང་ངམ་སྒྲིལ་མ་ཀྱང་སྟེ། ཀང་ཨ་གཉིས་ནང་དུ་བསྒམས་ནས་སྡོད་པའི་

འདུག་སྟངས་ཏེ་རྣམ་སྦྱང་ཚོས་བདུན་གྱི་ཐ་ཚུལ་ཞིག 盘腿坐姿。两腿向内弯曲交互重迭的坐姿。旧译跏趺、跏趺坐、全跏趺坐，是毗卢遮那七法之一。ཞབས་སྐྱིལ་ཀྲུང་གིས་བཞུགས་པ། 足结跏趺而坐。 སྐྱིལ་ཀྲུང་བཅས་ནས་ཡུན་རིང་བསྟད་དེ་མི་གཞིག་པ། 盘腿久坐，不解跏趺。རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་། 金刚跏趺，全跏趺。 ཟེམས་དཔའི་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་། 萨埵跏趺。半跏趺。སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་དུ་འཁོད་པ། 盘脚坐下。

སྐྱིལ་ཀྲུང་ཕྱེད་པ། ཀང་གཡས་བསྐུམས་ཤིང་། གཡོན་ཐུང་ཟད་བཀྱངས་པ་སྟེ་ཟེམས་དཔའི་སྐྱིལ་ཀྲུང་ཡང་ཟེར། 半跏趺坐，右腿蜷曲，左腿略伸的盘腿坐姿，亦称萨埵跏趺。

སྐྱིལ་ཀྲུང་བཞི། རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་ཀྲུང་གསུམ་དང་། བདེ་སྟོང་གི་སྐྱིལ་ཀྲུང་སྟེ་བཞི། 四跏趺。佛书所说四种跏趺：脉金刚跏趺、气金刚跏趺、明点金刚跏趺和乐空跏趺。

སྐྱིལ་ཀྲུང་གསུམ། རྩ་རླུང་ཐིག་ལེའི་རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་ཀྲུང་གསུམ། 三跏趺。佛书所说脉、气、明点三种金刚跏趺。

སྐྱིལ་ཆུ་ཁྱག་སྡོང་། རྡ་མཁན་གྱི་ཆུ་ཁྱག་སའི་ཨོ་བྱད་ཅིག 水罐。陶工盛水器。

སྐྱིལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱིལ་བ། བསྐྱིལ་བ། སྐྱིལ།། (1)ཆུ་ཁྱག་ས་ལེད་པར་བཀག་པ། 汇集，积留：ཕུ་ཆུ་རྡེང་བྱར་བསྐྱིལ། 溪水汇入池塘。ཀྱ་ངོད་རྡེ་ཙོད་ཆུ་མཛོད་ནང་དུ་བསྐྱིལ་ཐུབ་ཙོད། 能将全部山洪汇集水库之中。བསྐྱིལ་ཆུ། 积涝。(2)གྲུ་བ། 收藏，储积，囤积：མི་ངན་བསྡུད་སྐྱིལ། 窝藏坏人。སྐོང་སྐྱིལ། 招纳。བཀག་སྐྱིལ། 囤积，扣留。

སྐྱིལ། སྐྱི་བའི་སྐུལ་ཆིག

སྐུ། མཐེབ་ཆིག་དཀྱིལ་མ་ནས་མཐེབ་རྩེ་བར་ཚོན་གྱི་ཚད། 名词。拇指寸。以拇指尖端一节的长度定作一寸的长度。

སྐུ་གང་། (1)མཐེ་བོང་གིས་ཀོང་ཀོང་བཟོས་བའི་ཟུགས་ཀྱི་མཐེབ་སྐུ། 杯形糌粑。用拇指按成杯状或杓状的糌粑团，常舀满茶汤等一并食之。(2)གདོང་ལ་བྱུག་རྫས། 擦脸物质。如化妆粉、搽面油脂等。(3)མཐེབ་ཆིག་དཀྱིལ་མ་ནས་མཐེབ་རྩེ་བར་ཚོན་གང་གི་ཚད། 指头寸。拇指尖端一节长度量得的一寸。

སྐུ་ཆེ། རང་ཀྱི་མཐེབ་སྐུ། 杯形糌粑。拇指头按成的杯状糌粑团：མར་ཁྲའི་སྐུ་ཆེ་བཟོ་བ། 捏制酥油揉合的杯形糌粑团。

སྐུ་རྩྭ། 〈ཨམལ་ཀི〉སྐུ་རྩ་རྡེ་ཚད་པ་ཆེ་བའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་བའི་ཤིང་སྟོང་ཤལ་མ་ཆེ་ཅམ་ཙོད་བའི་འབྲས་བུ་ཞིག འདིས་ཁམ་མཁྲིས་ཀྱི་ཚ་བ་སེལ། 余甘子，油柑。梵音译作庵摩罗或庵摩罗迦果，大戟科药用植物名。产于热带，树高叶大，果实入药，治胆分及血分热病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་འབྱས་དང་། བཏུད་གནས། ནད་ཚོད་གནས། ཞི་ཁྲད། ལང་ཚོ་བརྟན་ཁྲད་བཅས་སོ། 余甘子，油柑，亦作橄榄子。梵音译作庵摩罗、庵摩罗迦果，大戟科药用植物。味酸甘苦涩，性凉，功能清涎胆及血分热病、明目、作避谷术药物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐོམ་སེལ་དང་། ཁམ་འཁྲིད། ཀུ་རོམ། སྐྱིན་འགས། ཚམ་ཉི་བཅས་སོ།

སྐུ་ཀུ་ཁ་རྩོད་པ། སྐུ་ཀུ་ངའི་འབྲས་ཁུ་གསར་པ་འདི་ཀ་ཅང་དྲངས་པས་ཁྱེ་རྡོ་ཐམས་ཅད་གསལ་པོ་མཐོང་། 新鲜庵摩罗迦。果如橄榄，表里莹

洁，清彻透明：ཤེས་བྱའི་ཚོས་རྣམས་སྣུམ་བུ་ར་རྩེན་པ་ལག་མཐིལ་དུ་བཞག་པ་ལྟར་གསལ་ཞིབ་མེད་པར་མཐོང་། 观所知界，如视掌中庵摩罗迦，一目了然。

སྣུམ་ཇུམ། (རྟེང) (1)བཏུང་བའི་ཅྷ་བྱག་ཐུག་པ། 汤面，稀粥。(2)བཙོས་ནས་སྣུང་མོར་གྱུར་པའི་རྩྭ་ཚོད། 酸菜。煮熟腌酸的菜蔬。

སྣུམ་ཇུམ་མཁན། ཚོང་མ་བཟོ་མཁན། 烹调菜肴的人。

སྣུག བད་ཀན་ཆྱི་ཁམས་ཆུས་ཁ་ཟས་ཤ་བར་མི་ཆགས་པར་ཅྷན་དུ་སྣུག་པ། 呕吐。痰湿过重，胃中食物不化引起的呕吐。

སྣུག་ཀྱང་ཀྱང་བ། སྣུག་ཟོག་ཟོག་ཅྷད་པ། 发呕，想吐。

སྣུག་ལྡང་། ཞེ་མེར་ཆུག་པ། 呕吐，发呕。

སྣུག་ལྡད། མཇོ་གཡག་སོགས་སྐོ་ཕྱུགས་ནམས་ཅན་ཆྱི་གཅན་གཟན་ཁ་རུགས་ཙམ་འཚོས་ནས་བྱོད་པར་མིང་དེ་སྐར་ཡང་ཁའི་དང་དུ་བསྣུགས་པ་དེ་ཉིད་ཞིབ་མོར་འཆའ་བ། 反刍。牛羊等动物，在食物入于反刍胃后，复反至口中细嚼。

སྣུག་སྟོག ཞེ་ཟོག་པ། 发呕，呕吐。

སྣུག་ཚད། མ་ཞུ་སོགས་ཀྱི་རྐྱེན་ཏེ་ཟས་སྐྱེན་ཐོ་བར་མི་འཐུ་ནས་ཡར་ཁྱེན་དུ་སྣུག་པའི་ནད། 反胃。消化不良，向外吐出食物或药物的恶心呕吐症。

སྣུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྣུགས་པ། བསྣུག་པ། སྣུགས།། ཞེ་མེར་ལངས་ཏེ་ཟས་སོགས་ཁ་ནས་འབྱིན་པ། 呕，吐。恶心反胃呕出食物等：སྐོ་མ་ཞུ་བར་བསྣུགས། 停食呕吐。ཁྲག་བསྣུགས། 吐血。❷ 名词。(1)ཟས་སོགས་མ་ཞུ་བར་ཁ་ནས་ཕྱིར་ཕྱུང་བའི་ཀུ་སྙིགས། 呕吐物。口中吐出的未消化的食物：སྣུག་པ་བསྣུགས་པ། 吐出呕吐物。(2)སྣུང་ཅྷད་ཀྱི་ནང་ཚན་སྣུག་གཏོང་བ་ནི་བད་ཀན་ལུགས་རྨུགས་ཤ་བའི་ནད་ཅྷན་དུ་ལངས་ཏེ་ཁ་ནས་བར་ཅྷད་ཀྱི་ཐབས། 催吐，呕吐治疗法。服用催吐药剂，吐出胃中停痰积食的治病方法。

སྣུག་བྱེ་བ། བཙོག་པའམ་མཐོང་མི་འདོད་པ། 恶心，可厌。肮脏得见而发呕；བཙོག་པ་སྣུག་བྱ་བ། 脏得恶心。སྐྱོན་པ་སྣུག་བྱེ་བ། 讨厌的行为。སྐད་ཅ་སྣུག་བྱེ་བ། 说的话令人发呕。གདོང་རིས་སྣུག་བྱེ་བ། 面目可憎。

སྣུག་བྱེ་བ། སྣུག་བྱེ་བ་དང་འདྲ།

སྣུག་མེར། ཞེ་མེར། 欲吐，想呕，恶心，反胃；ཞག་ཆི་མཐོང་བ་དང་སྣུག་མེར་ལང་བ། 一见油荤就反胃。

སྣུག་སྨན། མ་ཞུ་བ་སོགས་ཉེ་བ་ཡན་ཆྱི་ནད་ཅྷན་དུ་སྣུག་པར་ཅྷད་པའི་སྨན། 呕吐药，催吐剂。使食物不化等脐以上病邪向上吐出的药物。

སྣུག་ཟོག་པ། ཞེ་མེར་ཆུག་པ། 发呕，想吐。

སྣུགས། སྣུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྣུང་ཀ། ཅྷ་སྐུ་མདོག་ནག་ལ་མཆུ་ཀང་དམར་པོ་ཞེག 名词。红嘴乌鸦：སྣུང་ཀས་སྣུང་ཀར་ཟེར་མ་ཅྷད། མཆུ་ཀོ་དམར་པོ་ཚ་རེད། 红嘴乌鸦莫相讥，彼此尖喙一般红。意谓彼此特点相同，无分轩轾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གྲང་རྒྱ་ཚོ་རྟེ་དང་། ཅྷ་དུའི་མཆུ་ཅན། ཡུལ་ངན་འཚོད་བཅས་སོ།

སྣུང་ཀ་ཁ་ལེབ། ཚཀ་ཆུག་ཅྷད་ཀྱི་ཚོ་ཅྷད་ཅྷ་སྣུང་ཀའི་མཆུ་དབྱིབས་དང་འདྲ་བ་ཞེག 鸦嘴扁錾。刻镂金属花纹所用工具，以其形似鸦嘴而扁，故名。

སྣུང་ཀ་རྩེ་རྐྱོང་། ཚཀ་ཆུག་ཅྷད་ཀྱི་ཚོ་ཅྷད་ཅྷ་སྣུང་ཀའི་མཆུ་དབྱིབས་དང་འདྲ་བ་ཞེག 鸦嘴尖

錾。刻镂金属花纹所用工具，以其形似鸦嘴，故名。

སྐྱང་ཀའི་ཁྲག སྐྱག་ཆགས་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་ཅས་སྐྱ་ཀུ་སྐྱི་རྒྱུན་འགོག 红嘴乌鸦血。味甘，性平，功能绝育。

སྐྱང་སྐྱང་། ཀ་སྐྱང་ཀའི་སྐད། 红嘴乌鸦鸣声。

སྐྱང་བ། (ཟ་དད་ལ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། (1)རིང་དུ་འདོར་བ་དང་། སྐྱང་བ། 抛弃，戒除。永远戒绝：སེམས་ལས་བསྐྱང་བ། 排除私心。ང་རྒྱལ་རྩ་བསྐྱང་། 永断骄傲。ཁེངས་པ་སྐྱང་བ། 谦虚。(2)ཉུང་དུའམ་རྒྱུ་གཏོང་བ། 减少，缩小。削减一部分；མི་འབོར་བསྐྱང་བ། 减少人数。བར་ཐག་བསྐྱངས་པ། 缩短了距离。

སྐྱང་ཀྱི། སྐྱང་བུ་སྐེ་བུ་གཅིགས་ཀྱང་ཀྱི་ཨོ་བྱད་ཅིག 名词。钻子，锥子。穿孔用的尖头工具。

སྐྱང་ཁག ཉི་སྐར་ཉེར་བཞི་དང་རྒྱུ་ཚོད་ཞེ་བཞི་ལ་སྦྱིབས་པ་དང་། སྤྱི་ཟླ་གསུམ་བའི་ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཡས་མས་ཙམ་ནས་སྐྱང་ཁག་དགུ་བཅོས་ཏེ་སོས་ཐབ་ཙོད་ཤེད་བརྟག་པ་སྟེ་དེའི་རིང་ལ་ཁ་ཆང་བཅ་ནས་གནམ་གཤེས་གྱང་ན་སྐྱང་མེའི་ཁྱང་ཁག་བཏོན་པ་ཞེས་སོས་ཐབ་ཙོང་བར་བཤད། 鹅鸟日。太阳在第24宿44度大约于公历3月25日左右起算，九天之内为鹅(红嘴鸦)日，观察春旱有无。据说此期间如有雨，天凉，即名为红嘴鸦呕血，主春旱。

སྐྱངས། སྐྱང་བའི་སྐལ་ཆ།

སྐྱད་པ། (ཐ་མི་དད་ལ) བསྐྱད་པ། བསྐྱད་པ། །མི་དྲན་བར་བཟེད་པ། 遗忘，忘记。记忆中不再存留：རང་ལྷན་གྱི་ཟས་སྐྱད་པ། 忘却美味。གཞོན་ནུའི་སྐབས་ཀྱི་ཐ་སྐྱད་ཚལ་ཆེར་བསྐྱད་པ། 幼时行径多忘却。སྔར་སྐྱོང་བྱག་བསྒལ་མ་སྐྱད་ཅང་། 不要忘却旧时苦啊！

སྐྱད། སྐྱང་བའི་སྐལ་ཆ།

སྐྱད་ཁ། (ཐུལ)ཕྱི་གྲང་དང་ལྟམ་ཡུ་སོགས་ཀྱི་ཆ་མཚམས་སུ་མཐུད་པའི་ཆུ་ཆ་ཞེག 名词。补幅。衣袖、靴筒等的补接部分。

སྐྱད་ཁྱ། (1)སྐྱང་མའི་ཁུ་བ། 酸汤，酸汁。酸味饮料。(2)དར་བ་ལས་ཕྱུང་བ་བཏོན་ཐེན་པའི་ཁུ་བ། 酸浆。从酪浆中取出干酪后所余浆水。

སྐྱད་འཁོར་། ར་བཟི་ནས་སྐྱེད་པ་གང་བྱང་མང་བྱང་ཅིད་པའི་མིང་། 发酒疯，酒醉发狂：སྐྱང་འགོང་གོད་མཁན་ཆང་ལ་མི་དགའ། སྐྱང་ཀྱི་ཁྱོང་པ་ལྟག་ལ་མི་དགའ་ཅེར་བ་རྫུན་རེད། 酒鬼说不贪杯，饿狼说不爱羊，都是假话。སྐྱང་ཆུས་སྐྱོས་ནས་སྐྱང་འགོང་གོད། 酒醉论酒鬼。喻自己不正，反欲正人。

སྐྱད་ཆུ། (1)ཆང་། 酒。(2)ཆུ་སྐྱང་མོ། 酸水，醋。

སྐྱད་བསྐྱལ་རྒྱག་པ། ཁོ་ཆང་སོགས་སྐྱང་རིགས་སྐྱལ་བ། 发酵。

སྐྱད་དད། ཆང་ལ་དགའ་བ། 嗜酒。好酒贪杯。

སྐྱད་འདོན། སྐྱིའི་སྐྱམ་ལ་ཉིཌ་བྱས་ཏེ་སྐན་སྐྱང་། ནས་བཅོས་པའི་ རྩྭང་ནད་ཤུགས་ལ་ཁེན་པ་ཁྱིར་འདོན་པའི་ཐབས་ཀྱི་སྐྱས་རྟ་ཞེག 酸引子。捏干小麦酒糟，加入药中煎熬，以祛除体内风疾的药引子。

སྐྱད་རྩྭ། སྐྱང་བ་སོགས་ཀྱི་སྐྱང་ཁྲའི་ནང་དུ་བསྐྱལ་བའི་ཐུང་བ་རྩྭ་རྩྭ་ཀྱི་རིགས་ཤེག 颗粒酸酪。经过在醋柳等酸浆中腌制而成的粒状酪干。

སྐྱད་ཟིམ་པ། སྐྱང་མའི་རྡི་མ་ཁ་བའམ་སྐྱེམ་པ། 发酸味。发出和嗅到酸臭气味。

སྐྱད་ཅི། སྐྱང་མ་དང་འདྲ།

སྐྱུར་སྐྱང་། ཆང་སྐྱེང་མཁན་ལ་དམའ་འབེབས་ཅིད་བའི་ཚིག 酒丐。对乞讨酒喝者所用贬语。

སྐྱུར་སྐྲུན། ཕྱུར་བ་སྐྱུར་མོ། 酸酪干。煮青酪浆所得干酪。

སྐྱུར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐྱུར་བ། བསྐྱུར་བ། སྐྱུར།། (1)འདོར་བ་དང་། སྐྱེང་བ། 舍弃，戒除；ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་རྐྱབ་ཏུ་བསྐྱུར། 背弃誓约。ཟངས་སུ་བསྐྱུར། 弃置一旁。རྩིས་མེད་དུ་བསྐྱུར་བ། 弃置不顾。སྐྱེན་བསྐྱུར་སྣང་འགྲོ། 弃暗投明。ཐ་མག་འཐེན་རྩུ་སྐྱུར་ཅིག 把烟戒掉！(2)ཕར་དབྱུག་བའམ་གཡུག་པ། 投掷，抛出；གཡང་སྐྱུར་ཐོངས་ཤིག 扔下悬岩！ཆུར་སྐྱུར་བ། 投入水中。ཁ་ལྡང་བསྐྱུར་བ། 吐痰。❷(ཁྱམ) ཚོས་ཟིག་པ། 退色，脱色。颜色变旧：གོས་ཀྱི་ཚོས་མདོག་སྐྱུར་འདུག 衣服退色。❸སྐྱུར་མ་དང་འདྲ།

སྐྱུར་བག སྐྱུར་ཞིའི་དྲི་མ། 酸气味，酸臭。

སྐྱུར་ཉིད་གསུམ། འབྲས་བུ་གསུམ་སྟེ། ཞ་ཉུ་བ་ཉུ་རུ་གསུམ། 三酸。三种酸味药果：即柯子、川楝子和余甘子。

སྐྱུར་མོ། རྟེ་དྲག་གི་ནང་གསེས་ཐུང་ན་སོ་བཅུ་ཞིང་བཞིན་གཟིང་སོར་བའི་རང་བཞིན་ཅན། 形容词。酸的，味酸。旧说六味之一，尝后使人噤齿、蹙容。ཁ་ཟས་སྐྱུར་མོ། 酸食品。ཤིང་ཏྲག་སྐྱུར་མོ། 酸味水果。ཁམ་བུ་སྐྱུར་མོ། 酸杏。སྐྱུར་ཚལ། 酸菜。སྨན་རྩ་སྐྱུར་མོ། 药味酸。

སྐྱུར་མོ་ཤུ། ལན་ཚྭའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། མདོག་དཀར་ཞིང་ལན་ཚ་ལ་སྐྱུར་བ། ཞུ་རྩེས་དྲིའུ། རྣས་པས་དྲི་སྐྱེད། སྨན་པ་འཇོམས། བད་ཀྲུང་ལ་ཐབ། 白矾。药用矿石名。色白，味咸而酸，功能消饱胀、祛风降痰。

སྐྱུར་རྩྭས། (1)ཆང་གི་ཐབས་རྟེ། 酒曲。(2)ཞོའི་དུ་རྟེ། 酪酵。造乳酪时所用酵母。

སྐྱུར་རྩེ། (1)ཆང་གི་ཐབས། 酒曲。(2)ཞོའི་དུ་མ། 酪酵。造乳酪时所用酵母。

སྐྱུར་ཤོ། དར་ཤོ། 酸酪。提取过酥油的乳浆所制酪。

སྐྱུར་རྩུ། རོ་སྐྱུར་བར་བྱེད་པའི་དུ་མའམ་རྟེ། 酸酵母。使味道变酸的发酵剂。

སྐྱུར་རྩྭམ། (རྟེང) ཚོད་མ། 菜蔬，青菜。

སྐྱུར་ཐོག (1)ཕྱུར་བ་སྐྱུར་ཁྲའི་ནང་དུ་བསྲུལ་བའི་རྡོག་ཆེན་པོ། 粗块酸酪。经过在酸水中腌渍发酵处理的酸酪块。(2)ཆང་བསྲུལ་བ་ལས་དུ་མ་རྒྱགས་པར་བྱུ་བ་སྐྱུར་མོ་ཆགས་པ། 酒酿酸了。酿酒不成，味道变酸。

སྐྱེས། རབས་དང་། ཀུན། 名词。行辈，系列；མི་རབས་སྐྱེས་གཅིག་པ། 同行辈的人。སྐྱེས་ཐོག་གཅིག་ལ་དོན་དག་མང་པོ་བྱས་པ། 一气做了很多事。དབྱངས་གསལ་སྐྱེས་སུ་བླུག་པ། 声母韵母拼读成一个音。

སྐྱེས་ཆོག་གཅིག་པ། མི་ཐོག་གཅིག་པའམ། ཚོ་ཐོག་གཅིག་པ། 同辈，同行辈，同时代。

སྐྱེ་ཀ། (རྟེང) སྐུ་ག་དང་འདྲ།

སྐྱེ་དགུ། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གསུམས་ཅད་དེ། འདོད་པའི་ཁམས་ལས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་གསུམ། གཟུགས་ཁམས་ལས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་གསུམ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ལས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་གསུམ་ལ་བྱའོ། 众生，一切有情。直译九生。从欲界死往生三界；从色界死往生三界；从无色界死往生三界。三界有情，往生九处，总为九生。

སྐྱེ་དགུ་མ། (མངོན) རྗེ་རིགས་མ། 众生母。后妃的异名。

སྐྱེ་དགྱེའི་བདག་ཏེ། (མངོན) (1)སྐར་མ་སྣར་མ། 毕宿的异名。(2)རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་རིགས། 国王或王族的异名。(3)ལྷ་ཚངས་པ། 梵天的异名。

སྐྱེ་དགྱེའི་བདག་མོ། (མངོན) རྗེ་རིགས་མ། 众生主母。后妃的异名。

སྐྱེ་འགག འབྱུང་བ་དང་འཇིག་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་སྟེ་མི་རྟག་པའི་དངོས་པོ། 生灭。时而新生、时而坏灭的无常事物。

སྐྱེ་འགག་གཉིས་མེད། འདུས་མ་བྱས་སམ། རྟག་པའི་ཆོས། 无生无灭，无为法，常法。

སྐྱེ་འཕྲོ། སེམས་ཅན་སྟེ། 一切动物。佛书译为众生、有情；སྐྱེ་འཕྲོ་རྣམས་བདེ་ལེགས་སུ་བྱེད་པ། 造福众生。

སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི། ཚེ་གང་གི་ཐོག་མཐའི་བར་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཞི། 生、老、病、死。一生自始至终的四种不同的时分差别；སྐྱེ་ཀ་ནས་འཆི་བཞི་བོ་དེ། གཅིག་ལ་མི་ཚད་ཀྱན་ལ་ཡོད། 生老与病死，共性非独一。

སྐྱེ་རྒ་ན་འཆིའི་སྡུག་བསྔལ། སྲིད་པར་འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་སྟོག་མེད་དུ་སྐྱོང་བའི་རྒ་བའི་སྡུག་བསྔལ་བཞི། 生、老、病、死之苦。生死轮回一切有情必须忍受无可防止的四种根本痛苦。

སྐྱེ་རྒྱ། སྐྱེ་དཀྱུ་དང་འདྲ།

སྐྱེ་རྒྱ་མཚོ། མཚོ་སྨད་ཞེང་ཆེན་གྱི་ཤུལ་ངོས་དང་འབྲི་ཆུའི་སྟེང་ཀྱུ་འཁྱམ་དུ་ཡོད་པའི་གྲོང་རྡལ་དེ་དག་ལྟ་མཚོ་སྨད་ཞེང་ཆེན་ཁྲངས་ཀྱས་ཏྲཱི་བོད་རིགས་དང་ཨ་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་ཀྱས་ཏྲཱི་རྩིང་གཉིས་ཀྱི་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་གནས་ཁུལ་ཡིན། 结古，结古多。位于青海省南部、长江上游南岸的一城镇名，现为青海省玉树藏族自治州和玉树县人民政府驻地。

སྐྱེ་རྒྱལ། (མངོན) སྐྱེས་པ། 优生。男子的异名。

སྐྱེ་རྒྱལ། ལོ་རྒྱུས་དང་། སྒྲུང་། 历史，传说故事。

སྐྱེ་སྒོ། མངལ་གྱི་སྒོ། 胎藏，子宫门。佛书译作生门、受生门。

སྐྱེ་སྒོ་གཅོད་པ། (1)མངལ་དུ་ཕུལ་ཀུ་མི་འཁོད་པའི་ཐབས་ཤེས་བྱེད་པ། 绝育，避孕，防止怀孕。(2)བསྐལ་དུ་སྐྱེ་བ་མི་ལེན་པ། 不再受生。

སྐྱེ་དགྲ། སྐྱེ་བ་ངན་པ་རྣམ་དག་འགྲོ། 劣生。佛书译为恶趣，泛指佛家所说地狱、饿鬼及旁生的三恶道一切众生。

སྐྱེ་རྒྱ་ལྷ་ཁང་། རྒྱང་བཙན་སྒམ་བའི་སྐབས་བཀའ་བ་སྟོ་འབྱུག་ཐུ་ག་ས་ཁྲལ་དུ་ཚང་པ་དེ་གཙོ་གཏུག་ལགས་ཁང་ཆཞིའི་ཡ་ཀལ་ཞིག 杰曲寺。七世纪初，藏王松赞干布为镇压罗刹女左手掌倡建的寺庙名。地在布丹境内的巴卓地方。

སྐྱེ་མཆེད། (ཞལ་ཏ་ནི)སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་རྒྱུ་ཞིང་འཕེལ་བའི་སྣང་གྲུར་བའམ། གཉིས་འཇིན་གྱི་སྐོ་ནས་རེས་ཤུལ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་མཆེད་པར་གྱུར་བའི་གནས། 入，处。梵音译作阿耶怛那。内能取根，外所取境，均为心及心所诸识未生者新生，已生者增长之处或其生长之门。

སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ལས་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། མིང་གཟུགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་འཕེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་འབྱུང་བ་སྟེ་ལུས་ཚོང་ས་ཐུལ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་ཐེབ་པའོ། 入支。十二缘起之一支。名色位继续增长，起内六处，令身六根圆满，称为入支。

སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལྷ། མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ཀྱི་ལྷ། 眼等处尊。密乘所说眼耳等处所有本尊。

སྐྱེ་མཆེད་བརྒྱ་གཉིས། མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་འབྱུང་ཞིང་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་འམ་སྐོ་བྱང་གྱང་བའི་མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ཕྱེ། ལུས། མིད་བཅས་རྣང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པ་པོ་

དྲུག་དང་། གཟུགས་དང་། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ་ལྟ་བུ་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཕྱི་མ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་ནང་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཚོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཡིན་ནོ། ། 十二处。眼等六识出生之因或生长门，谓内六处，即眼、耳、鼻、舌、身、意六根及外六处，即色、声、香、味、触、法六境，均为诸识新生和发展处，总名十二处。

སྐྱེ་མཆེད་དྲུག གང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་སྟེ་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དོ། 六入。十二缘起中之内六处。

སྐྱེ་མཆེད་ཟླ་བ། (མངོན) ཉི་མས་གླང་ཁྱིམ་སྤྱིད་པའི་ཟླ་བའམ་རྟོང་ཟླ་བཞི་པ། 生长月。太阳在金牛宫之月即藏历四月。

སྐྱེ་འཆི། སྐྱེ་བ་དང་འཆི་བའི་བསྡུས་མིང་། 生死。生和死；སྐྱེ་འཆིའི་འཁོར་ལོ་ཉི་ཟླ་འཆར་ཐུབ་འདྲ། 生死之轮，如日月出没。

སྐྱེ་གཉིས་ཅ། (མངོན) ཁམ་ཟེ། 二生。婆罗门的异名。

སྐྱེ་རྒྱལ། སྐྱེ་བཏུག་དང་འདྲ།

སྐྱེ་སྡོང་། འབྲས་བུ་ཟས་སུ་རུང་བའི་ཚུ་ཤིང་གི་རིགས་ཤེས། 香蕉。果实可食的一种芭蕉。

སྐྱེ་བཅུག མི་རྟེས་ཀྱི་བཏུག་འབྲས་ལས་ཇི་ལྟར་ཐོན་པ་བཞིན་ཆེ་འདུས་ངན་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་ལས་ཐོལ་ཐབས་སུ་བཞེངས་པའི་དཀོན་མཆོག་གི་སྐུ་ཤིས་འབྱུང་གང་རུང་། 超度像。旧俗根据卜卦结果，为超度死者脱离恶趣往生净土而绘塑的上师三宝之像。

སྐྱེ་མདོ། སྐྱེ་ཏུ་མདོའི་བསྡུས་མིང་།

སྐྱེ་ལྡན། (མངོན) (1)སེམས་ཅན། 众生或动物的异名。(2)འཇིག་རྟེན། 世界的异名。

སྐྱེ་ལྡན་མཐའ་ཡས། (མངོན) རྩྭ་དུང་བ། 无边生。茅草或百节草的异名。

སྐྱེ་ལྤམ། (1)རྩྭ་སྤུས། 草，野草，草本植物。(2)སྟོན་སྐབས་ཏིག་ཏེ་ཁེར་བ། 车前草。药用植物名。

སྐྱེ་སྡོང་། སྐྱེ་ཤིང་ངམ། ལྗོན་ཤིང་། 树，树木。木本植物。

སྐྱེ་གནས། (1) སྐད་དང་ཡིག་བྱ་གི་སྐྱ་གདངས་འདེན་པའི་ངར་འཐོན་གནས་གཙོ་ཐལ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་གཙོ་བོ་སྟེ་བོད་ཡིག་དབྱངས་གསལ་ནང་ཀ་ཁ་ག་ང་འ་ཏ་ཐ་ད་ན་པ་བ་མ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་ནི་ཨ་ཡིན་ཏེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཤ། ཏ་ཐ་ད་ན་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་ནི་ཨ་ཡིན་ཏེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཏ། ཀ་ཁ་ག་ང་ཨ་ཡིན་ཏེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཨ། པ་ཕ་བ་མ་ཝ་ཞ་ཟ་ཨ་ཡིན་ཏེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་མཆུ། ར་ཏི་སྐྱེ་བོ་སྟེ་ཁྱེའུ་ཏི་ཨ་དང་ལས། ཁྱེ་ཁྱེའི་ཁྱིང་བྱ་གལ་བཅས་སོ་སོ་ནས་འབྱེད་པ་དང་། ང་ཉ་ན་མ་བཅུ་ཤ་ནི་ཁོང་གསལ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་སྐྱ་ནས་ཀྱང་འབྱེད་རྒྱུ་དང་། ང་རང་སྐལ་ཅིང་ཀྱི་ཤུང་རྒྱུན་རྩ་ཁ་བཅམ་ཙེལ་བའི་ནང་དུ་འགྲོ་ཁྱེན་པས་དབྱངས་གསལ་ཚང་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། དེས་ན་སྐྱེ་གནས་ནང་གསེས་ལ་མཐིན་པ་དང་། སྤྱ། སྐྱེ་བོ་སྐྱེ་ཤ་དང་ཁ་སའི་ནང་། ཀན། ཁྱེ། སོ། མཆུ་བཅས་བསྡོམས་པས་གནས་བརྒྱད་ཡོད། 静发音位，主要发音部位。发音成阻部位的主要器官。藏文元音和辅音的静发音位，ཀ་ཁ་ག་ང་འ་ཧ་ཨ་为软腭，ཏ་ཐ་ད་ན་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་为硬腭，ས་ཧ་ཨ་为齿，པ་ཕ་བ་མ་ཝ་ཨ་为唇，ང་为舌尖与齿龈，ང་ཉ་ན་མ་如上所述又均带鼻音，一切发音气流均从喉头流出。故静发音位共分软腭、硬腭、齿、唇、舌面、舌尖、鼻及喉头八处。(2)(མངོན)མངལ་གནས་ད་ང་མོ་མཚན། 产门。胎藏或子宫的异名。(3)འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་ཚ་གསར་དུ་ཚམས་ལྡགས་སམ་འབྱུང་སྐྱེས། 生。一切众生受胎、出生形式的种类。

སྐྱེ་གནས་མཐུན་བ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་

རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་གནས་རིགས་གཅིག་པ་སྟེ། སྐྱེ་གནས་བཞིས་བསྡུས་པའི་འགྲོ་བ་རྣམས་རང་གི་སྐྱེ་གནས་མཐུན་པ། 同分生。有情出生种类相同者，如同为四生中某一类有情，为同分生。

སྐྱེ་གནས་མཚུངས་པ། (མངོན) མ་གཅིག་པའི་སྐུད་ནས་མིང་སྤྱིང་། 同胞，同产门。一母所生兄弟姊妹的异名。

སྐྱེ་གནས་བཞི། ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ལ་མངལ་སྐྱེས་དང་། སྒོང་སྐྱེས། རྫུས་སྐྱེས། དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པ་སྟེ། མི་དང་ཕྱུགས་སོགས་མངལ་སྐྱེས་དང་། མཐོ་རིས་ལྷ་རྣམས་བརྫུས་ཏེ་སྐྱེས། བྱ་དང་སྦྲུལ་སོགས་སྒོང་ལས་སྐྱེས། འཁྲུལ་ལ་སོགས་དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པའོ། 四生：胎生、卵生、化生和湿生。人畜是胎生，天神是化生，鸟蛇从卵生，昆虫皆湿生。

སྐྱེ་སྒེལ། (མངོན) འཕེལ་བྱེད་དམ། ཚགས་སྦྱོར། 增生。交媾的异名。

སྐྱེ་འཕེལ། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་གསང་འཕེལ་ཤུས། 繁殖，繁衍；牲畜繁殖得好。སྐྱེ་འཕེལ་ཆེ་རུ་གྱུར་པ། 增殖。

སྐྱེ་འཕྲོ་ཆད་པ། སྐྱ་ཀུ་སྐྱེ་མཚམས་ཆད་པ། 停止生育。

སྐྱེ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྐྱེས་པ། སྐྱེ་བ།། (1)སྔར་མེད་གསར་དུ་འབྱུང་བ། 发生，产出。原来没有，从新出现；ཟྭ་ཀུ་སྐྱེས་པ། 产子。ལོ་ཏོག་གསར་དུ་སྐྱེས་པ། 庄稼新生。ཁ་ལས་སོ་སྐྱེ་བ། 口中生牙。དགའ་བ་སྐྱེས་པ། 心生欢喜。རྭ་མགོ་ལ་སྐྱེ། ཤིང་ས་ལ་སྐྱེ། 角生头上，树生土中。ཚ་རོག་ལ་སྐྱ་དཀར་མི་སྐྱེ། 乌鸦生不出白羽。喻不可能出现之事。མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། 未生得生。(2)སྔར་ཡོད་ཚོར་དུ་འཕེལ་བ་སྟེ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་རིང་དུ་འགྲོ་བ་སོགས། 发育增长。原先已有，进一步向高级发展，如由小到大，由短到长等；ཕྱུག་པལ་རིང་བོར་སྐྱེས་པ། 羊毛长得长了。❷名词。མི་ཚེ། 人生，寿命。一生一世；སྐྱེ་བ་ཉིལ་བོ། 毕生。སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི། 前生后世。

སྐྱེ་བ་ངན་པ། ངན་འགྲོ་སྟེ་དུད་འགྲོ་སོགས། 劣生。佛书译为恶趣。人身以外的动物如畜生等。

སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་གསུམ་ཀྱི་ནང་གཅེས། ཆོས་རྣམས་རྒྱུ་ཀུན་གཞན་གྱི་དབང་ལས་ སྐྱེ་བ་ཅིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཐག་ཁྲ་ལ་སྦྱལ་མེད་པར་མ་ཟད། ཐག་ཁྲ་དང་ཉིད་སྐུད་པ་ཅིག་མ་དུ་མ་ཆོགས་པ་ལས་དང་ངོ་ནས་མ་གྲུབ་པའོ། 生无自性性。三无性之一。一切诸法皆由因缘所生故，斑斓之绳，不但无蛇，彩绳自身，亦但是亦仅由众线合成， 本性实无。

སྐྱེ་བ་ལྔ་པ། (མངོན) དུང་གཡས་འཕྲིལ། 第五代。右旋海螺的异名。

སྐྱེ་བ་སྔོན་མ། མི་དང་མེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་འདིའི་གོང་གི་སྐྱེ་བ། 前身，前生，宿世。前一辈子。

སྐྱེ་བ་གཅིག་ཏུ་རྫོགས་པ། འཚང་རྒྱ་བ་ལ་སྐྱེ་བ་གཅིག་འགོར་བའི་བྱང་སེམས། 一来菩萨。只隔一生即便成佛的菩萨。

སྐྱེ་བ་གཅོད་པའི་ལྟུང་བྱེད། ལྟུང་ཟིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་སེམས། ས་བོན་འཇོམས་པ་དང་སྐྱེ་བ་གཅོད་པའི་ལྟུང་བྱེད་ཅིས་པ་རྣ་སྐྱེན་ལྷོད་ཤིང་གཅོད་པ་དང་། ནས་རྩི་བ་སོགས་མེས་ཟུང་བའང་མ་བྱས་པའི་ས་བོན་ཀྱི་རིགས་ཉམས་པའང་བྱས་པ། 伐生波逸底迦。九十单堕罪之一。比丘伐树、刈草及炒青稞等损坏未被火等损坏的种子，即成此罪。

སྐྱེ་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ། སྔོན་གྱི་སྐྱེ་བ་དྲན་པ་སྟེ་དྲན་པ་བཅུའི་ཚ་གྱལ་ཞེག 随念生，忆宿命，念生道。十随念之一。

སྐྱེ་བ་འདི། ཚེ་འདི། 今生，今世。

སྐྱེ་བ་བོ། (མངོན) སེམས་ཅན། 生长者。有情的异名。

སྐྱེ་བ་སྡུག་རྒྱ། སེམས་ཅན་རྣམས་འདུལ་བའི་ཚེད་དུ་བཀྲ་ཤིན་དང་། རི་དྭགས། བས་དུ། ཀླ་ཀློ། ཟམ་པ། སྨོན་ཤིང་སོགས་སྐྱེ་གནས་སུ་ཚོགས་སུ་སྐྱེ་བར་སྟོན་པ། 生应身，受生化身。如来示现种种受生的化身以教化有情，如示现生为帝释天、斑鹿、飞禽、水、桥、树木等等变化之身。

སྐྱེ་བ་སྡུག་རྒྱུར་འཆྱེད་བའི་རྣལ་འབྱོར། སྐྱེ་ཤིད་སྡུག་རྒྱུར་ཤར་བའི་སྒོམ་རིམ། 会生有为化身瑜伽。示现生有为应化生的修道次第。

སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ། ཤི་རྗེས་བསྐྱེ་དུ་ཟྭངས་བའི་སྐྱེ་བ་གཞན་དག 来生，来世。死后另外受生的世代。

སྐྱེ་བ་ཕྲ་རྨོ། (1)འཕྲ་ཆུང་ཆུང་ངམ། སྐྲག་ཆུ་ཕྲ་རྨོ། 小虫，微生物，细菌。(2)སྐྱེ་གཤམ། ཕྱང་ཕྱ། 苗芽，幼苗。(3)བར་དོའི་ཡུལ། 中有，中阴身。死后未受生以前的身形。

སྐྱེ་བ་མོ། ཕྱད་མེད། 妇女。

སྐྱེ་བ་དམན། (མངོན) ཕྱད་མེད། 劣生。女人的异名。

སྐྱེ་བ་བཟང་བོ། བའི་འཇོ་སྐྱེ་མི་སོགས། 胜生。人天等善趣。

སྐྱེ་བ་ལ་དབང་བ། ཕྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའི་དབང་བཅུའི་ ནང་ཚན་ ཞེག་ སྐྱེ་ འཇིག་ རྟེན་ ཐྲི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པ། 受生自在。能于一切世界示现受生自在。菩萨十自在之一。

སྐྱེ་བ་ལེན་པ། གནས་གང་དུ་སྐྱེ་བ། 受生，投胎。死后往生别处。

སྐྱེ་བའི་ཚ་ཅན། (མངོན) ཉི། 双生者。狗的异名。

སྐྱེ་བའི་ཆུ་བོ། ཆུ་བོ་བཞིའི་ཁྱམས་ཤེག 生瀑流。

སྐྱེ་བའི་ཐུག་བསྡུལ། རྡུག་བསྡུལ་བཏུད་ཀྱི་ཁྱམས་ཤེག་ སྐྱེ་ སྐྱེ་ བ་ རྡུག་ བསྡུལ་ དང་ ལྡན་ བས་ རྡུག་ བསྡུལ་བ་སྟེ། མངལ་སྐྱེས་དང་ སྒོང་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་དག་སྐྱེ་བ་ན་ རྡུག་ བསྡུལ་ ཀྱི་ ཚོར་ བ་ དྲག་ པོ་ མང་པོ་དང་བཅས་སྐྱེས་པའོ། 生苦。生与苦俱，是为生苦。胎生卵生，生时所觉众多剧烈难忍之苦。八苦之一。

སྐྱེ་བའི་ཟླ་བ། (མངོན) ཉི་ མས་ སྤྱི་ཁྱི་ སྐྱེད་ ཀྱི་ བའི་ ཟླ་ བའི་ཚེ་ གཞན་མ་ཅོང་ ཟླ་ བཅུ་པ། 生月。太阳在天蝎宫之月即藏历十月。

སྐྱེ་བའི་ ཙཀ་ ལག ཏེན་ འབྲེལ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། སྐྱེ་བའི་མཐུས་ནམ་ཞེག་ ཏུན་ཚོགས་པ་ན། ཡང་སྐྱེ་ཀྱི་ སྐྱེ་ གནས་དེར་ དངོས་སུ་དང་པོར་ སྐྱེ་བ་དང་། ལུས་རྫོགས་པ་ དང་། རིམ་མཐུན་པར་ གནས་པ་སྟེ། སྡུག་བསྡུལ་ ཀྱི་ཕུང་པོ་འཐུབ་པར་ཤྲེད་པའོ། 生支。十二缘起之一支。有位之力，一遇顺缘，于未来转生位中，直接受生，六根圆满，住众同分，成就苦蕴，称为生支。

སྐྱེ་བའི་ལམ་ཁྲེར། (མངོན) ཡབ་མ། 给生道。母亲的异名。

སྐྱེ་བས་རྒྱལ། (མངོན) སྐྱེས་ བའམ་ མི་ བོ། 生来优胜。男子、丈夫的异名。

སྐྱེ་བས་ཤོད་པ། སྐྱེ་བའི་དབང་གིས་རང་ཤུགས་སུ་བྱུང་བ། 生就，天生。天然生成。

སྐྱེ་བས་མཆོག་ བ། (མངོན) ཁྱོ་ གཤམ་ སྐྱེས་ པ། 生来高贵。男子、丈夫的异名。

སྐྱེ་ བས་ དམན་ པ། (མངོན) ཕྱད་ མེད། 生来卑贱。女人的异名。

སྐྱེ་བོ། མི་སྐྱེ། 名词。人，人类。泛指一切人。སྐྱེ་བཞི་ཚོགས། 人群。སྐྱེ་བོ་དབེན་པའི་ལུང་པ་

ཁྲག་ཀྱོག 偏僻无人之地。 སེ་མོ་སྐྱེ་བོ། 平凡的人。 སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་ངང་བཞིན་ཐུགས་ཉིང་རྗེ་བ། 秉性博爱。

སྐྱེ་བོ་ཀུན་འདུག (མངོན) སྨད་ འཚང་ མའི་གནས། 众男共趣。妓院的异名。

སྐྱེ་བོ་ཁ་མལ་བ། མི་བཞིན་པ། 平凡的人。普通的人。

སྐྱེ་བོ་དམ་པ། གོང་དུ་བཀུར་དོས་བའི་མི། 贤者，好人。值得尊敬的人。

སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེ་ཆེ། མི་ཕལ་ཆེ་པ། 多数人，大众，众人。

སྐྱེ་བོ་ཀསོ་ཁྲིག མགོན་ པོ་ ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ མཛད་བའི་དམངས་རིགས་ལ་གདམས་པ་ སྐྱེ་འཇིག་རྟེན་ཞུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱིག 《养生篇》。古印度龙树所撰，劝诫戍陀罗种姓、讲述世道的一部论著名。

སྐྱེ་བའི་ཅོད་པན། (མངོན) ཞྭ་མོ། 众生冠。帽子的异名。

སྐྱེ་བའི་ཚོགས། མི་མང་ཐའི་ཚོགས། 人群。佛书译为无量众生、诸有情。

སྐྱེ་བོས་བསྐྱངས་མ། (མངོན) སྨད་འཚང་མའི་གཙོ་མོ། 群拥女。名妓、花魁的异名。

སྐྱེ་འཁོར། སྐྱེ་གཟུགས་དེ་ཞུས་པོ། 人身，身体；ཐ་མོ་སྐྱེ་འཕྱས་ཤེགས་པ། 窈窕淑女。

སྐྱེ་མ་ཨོཾ། (མངོན) བྱད་ མེད། 生之母。妇女的异名。

སྐྱེ་མེད་འཇིའ་མེད། སྡུང་ འབྱུག་ པ་ ལ་ གནག་ཕྱུགས་ཤེ་ལ་ གཉོང་སྐབས་ ཙམ་ རེ་ འཕེལ་ ཤེ་ གང་ཐུང་ མ་ བཏོས་ པར་ ཐོག་ མར་ རྩིས་ སྐྱེད་ པའི་ ཁ་གངས་དེ་ངང་ལ་ཤེ་མར་ བསྡུ་བའི་ ལས་ཕྱུགས་ཤེག 不生不死，不增不减。旧时以牲畜租给牧民，不论牲畜有无繁殖或死亡，但每年按出租牲畜数目收租。

སྐྱེ་མེད་དོན་གྱི་གསུང་། གསུང་ ཕྱིའི་ ཡ་ ཀྱལ་ ཁེག ཆོས་ཉིད་སྐྱ་བཤེད་དང་བྲལ་བ་ཉིད་བཤེད་ཐ་ཀུན་ཀྱི་གཞིར་བཀྲ་བའི་ ཆ་དོས་ཆོས་སྐུ་སྐྱེ་མེད་དོན་གྱི་གསུང་ཞེས་སྔགས་རྫོང་མའི་བཞེད་པ། 无生胜义语。旧派密乘所说五语之一。即以法性远离言诠，便是一切所诠义因，故称法身为无生胜义语。

སྐྱེ་མེད་བདེ་ཆེན། ཐར་ བའམ་ ཐུ་ ངན་ ལས་ འདས་བའི་ བདེ་བ་ཆེན་ པོ། 无生乐，无生大乐。解脱或涅槃之乐。

སྐྱེ་མེད་ཕུག་ཐད། སྐྱིད་མེད་སྡུག་ཟད་དང་འབྲེ། **སྐྱེ་མེད་བཅོམ་ལས།** ཐར་ བའམ། ཐུང་ འདས་ས། 无生胜境。解脱或涅槃；སྐྱེ་མེད་ བཅོན་ས་ཟིན་ པ། 登涅槃境，已证涅槃。

སྐྱེ་དམན། བྱད་མེད། 妇女，女人。

སྐྱེ་རྨོངས། སེ་ སེའི་ སྐྱེ་ བོ་ རྨོངས་པ། 愚人，笨伯。

སྐྱེ་ཆེ། མེ་ཆེ་དང་འདྲ།

སྐྱེ་འཇིན། (མངོན) མོ་ མཚན། 持生。女生殖器的异名。

སྐྱེ་རྒྱ བྱུ་ཀུ་ སྐྱེ་ སྐབས་ཀྱི་ན་ཚ། 产前阵痛，分娩前腹痛。

སྐྱེ་རྨི། བྱུ་ཀུ་ སྐྱེ་ ཆོད་ ལ་ སྐྱེས་ དུས་ ཀྱི་ ཟླ་ བ། 临产月。怀孕期满应当分娩之月。

སྐྱེ་ཁ་རྒྱས། ལུས་ དང་ གདོང་ གི་ རྣམ་ བའམ་ དབྱིབས། 体态，容貌。སྐྱེ་ཁ་རྒྱས་མཛེས་པ་ལྷ་ དང་འདྲ། 容貌美丽如天仙。

སྐྱེ་བསྐང་ཐྱུ་བ། མགོའི་སྐུ་ཉེ་བའམ་ཐུང་པ། 头发脱落，发秃。

སྐྱེ་ཡུལ། སོག་མར་སྐྱེ་སའི་ས་ཆ། 出生地。

སྐྱེ་ཟད་འཕེལ་མེད། སྡུང་ འབྱུག་ པ་ ལ་ གནག་ཕྱུགས་ཤེ་ ལ་གཉོང་ སྐབས་ མོ་ རེ་ འཕེལ་ ཤེ་ གང་ཐུང་ ཞེས་ བཏོབ་ སྐྱེ་ཤེ་མར་ བསྡུ་བའི་ ལས་ཕྱུགས་ཤེག་ཀོ མ་གསུམ་ཐ་གཉིས་དང་། མ་ཕྱུ་

བྱ་གཉིས་ སོགས་གྲངས་ ཀ་བཅོས་པའི་ འབབ་ ལ་ གཞིགས་ཏེ་ ཤེས་ མར་བསྡུ་བའི་ལུགས་ཤིག་དང་། ཤེ་ཤེ་གནག་ཐུགས་ཀྱི་ རུ་འབོར་ནས་ བཏུ་རྒྱར་ ཤེ་ བར་ ཆ་འཛོག་ཅིང་ སྐལ་ ཡང་ ཡོད། 有生有死，有增有减。旧时以牲畜租给牧民，收租时承认牲畜有增有减。增长率有按每年三母生两犊，或五母生两犊计算；死亡率有按年减十分之一计算等差别。

སྐྱེ་གཡོག (1)ཕྱུ་ ཀུ་ སྐྱེ་ སྐབས་ མའི་ གཡོག་ རྒྱག་ མཁན། 接生员，助产者。(2)ཕྱུ་ ཀུ་ སྐྱེ་ སྐབས་ གཡོག་ཅིང་བ། 助产。帮助产妇分娩。

སྐྱེ་ཤིང་། སྐྱེ་བའི་ ཤིང་ སྐྱེའི་ མིང་། 树，树木，སྐྱེ་ ཤིང་ འདེགས་བ། 植树。

སྐྱེ་ས། ཕ་ ཡུལ། 出生地，父母之乡。

སྐྱེ་སྲིད། སྐྱེ་བ་ བཞིའི་ གྲས་ ཤེས་ སྟེ་ མངལ་ དུ་ རྟེན་ མཚམས་སྦྱར་ མ་ ཐག་ བའི་ རྣམ་ ཤེས་ ཤུ་ བྱ། 生有。结胎无间一刹那所有心识。四有之一。

སྐྱེ་སྲིད་ལས་ བོན་བ། (མངོན) ཕ། 生有之种。父亲的异名。

སྐྱེ་བསྲུ། ཕུ་ ཀུ་ སྐྱེ་ སྐབས་ མ་ བྱ་ བའི་ གོལ་ ཡོང་ བའི་ ཐུ་ བ། 接生。生育时谋求母子平安。

སྐྱེག (རྡོང) བར་ ཆད། 名词。难关，厄难。重大的灾害或痛苦：ལོ་ སྐྱེག 年灾。ལོ་ རྐོག་ ལ་ སྐྱེག་ ཆེན་ བྱུང་ བ། 发生严重天灾。

སྐྱེགས། (1)ཆུ་ སྐྱེགས་ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། (2)སྐེགས་ དང་ འདྲ།

སྐྱེངས་ སྙབས། ཁ་ སྐྱེངས་ ཤེང་ ངོ་ ཚ་ བའི་ ཚུལ། 羞答答。难为情貌。

སྐྱེངས་ ཆ། (ཐ་ མི་ དང་ བ) ངོ་ ཚ་ བ། 羞愧，难为情：ཁ་ མི་ སྐྱེངས་ བ། 不难为情。ཁ་ སྐྱེངས་ གདོང་ དམར། 羞红了脸。ཕྱུང་ ཀི་ ཁ་ མ་ སྐྱེངས་ ཙམ་ དང་། ཕྱུ་ ཀུ་ ཆེ་ མ་ ཟད་ ཙམ། 狼子不难为情，羊羔得保残生。意谓双方都过得去。སྐྱེངས་ བཞིན་ དུ་ ཅང་ མི་ སྨྲ་ བར་ ཡུལ་ ཡུལ་ བོར་ ཕྱིར། 赧然自愧，哑口无语。

སྐྱེད། སྐྱེད་ བའི་ སྐུལ་ ཚིག

སྐྱེད་ཀ། སྐྱེད་ ཁ་ དང་ འབྲ།

སྐྱེད་ བཀག སྐྱེད་ ཀ་ མཚམས་ བཅད་ པ། 止利，停息。停止生利：དུས་ སྐོ་ ཀཙང་ མཚམས་ སྐྱེད་ བཀག་ ཕོགས་ མ་ ཐུ་ ཐྱེད་ བ་ སྐྱོག 到期停息还本。

སྐྱེད་ ཐུབ། འཕེལ་ ཐབས་ དང་ རྒྱ་ ཆེ་ བར་ ཐབས། 扩张，扩大：གྲྭ་ འཕྲས་ སྐྱེད་ སྐྱེན་ ཡོང་ ཐབས་ བྱེད། 扩大成果。རྩོད་ ཁང་ སྐྱེད་ སྐྱོན། 扩建住宅。

སྐྱེད་ ཁ། 名词。(1)མ་ ཅང་ འཕྲི་ བའི་ འཕེལ་ ཆའམ་ འཕྲང་ ཁ། 利息，利润。按照本金或资本取得的增益部分：དངུལ་ སྐྱེད། 钱利。འབྲུ་ སྐྱེད། 谷利，粮食利息。ལོ་ སྐྱེད། 年利。ཟླ་ སྐྱེད། 月利。ཐོ་ སྐྱེད། 一分利。五十分之五的利率。བཅུ་ སྐྱེད། 二分利。五十分之十的利率。སྐྱེད་ སྤྱིའི་ བྱ་ ཚོན། 高利贷。སྐྱེད་ ཡང་ བྱ་ ཚོན། 低利贷。སྐྱེད་ མེད་ དངུལ་ བྱེན། 无息贷款。སྐྱེད་ ཁ་ གཅོག་ པ། 减息。སྐྱེད་ ལ་ སྐྱེད་ ཏུག 复利。(2)རྒྱ་ མང་ དང་ རེ་ བ་ ཟང་ དུ་ སོང་ བའི་ ཆ། 进益，增量。向更多更好方面发展的部分：ཡོན་ དྲན་ ལ་ སྐྱེད་ ཁ་ འཕེལ་ བ། 本领有了增益。ཐོ་ སྐྱེད། 心得。སེམས་ ལ་ སྐྱེད་ ཁ་ གསར་ བ་ བྱུང་ བ། 思想有新的进步。

སྐྱེད་ཆ། སྐྱེད་ ཁ་ དང་ ཁ་ བཟང་། 息金和利润。

སྐྱེད་ཅིག་ སྐྱེད་ བསྡེགས། བྱ་ ཚོན་ ཐྱི་ མ་ རྩ་ མ་ ཟད་ སྐྱེད་ ཁ་ ལའང་ སྐྱེད་ ཁ་ བཏོས་ བ། 复利。利上加利。

སྐྱེད་ ཙོན། ཁ་ ཅིགས་ ལས་ ཡང་ སྐྱེད་ བྱུང་ བ། 生息，效益，有长进：ཁེ་ ལས་ ནས་ སྐྱེད་ ཐོག་ ཆེན་ པོ་ བྱུང་། 企业颇有出息。

སྐྱེད་འབྲིན། ཁ་བཅང་འདོན་བཞག། དཀོས་དོན་འཛིལ་གཏས་བྱེད་པ། 发挥效益。ལས་གཏོགས་པ་དེ་རང་ལ་སྐྱེད་འདོན་བྱུང་བ། 施工当年即能发挥效益。

སྐྱེད་པ། (ཟ་དད་པ) བསྐྱེད་པ། བསྐྱེད་པ། སྐྱེད།། (1) སྐུ་བར་ཕྱེད་པ་དང་། འབྱུང་བར་ཕྱེད་པ། 发动，使之发生。ཐུང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ། 发菩提心。རྩུལ་སེམས་སྐྱེད་པ། 发挥积极性。སྨན་སྐྱེད་སྦྱོར་མར། 益体药酥。ཕྱས་སྐྱེད་པ་མ། 生身父母。བུ་སྲུག་སྐྱེད་ པ། 生育儿女。(2)རྒྱལ་བ་དང་། རྒྱ་ཆེ་རྒྱ་གཏོང་བ། 发扬，扩大。使原有的增长加大：སྙིང་པོ་བསྐྱེད་པ། 鼓足勇气。ཁང་པ་རྒྱ་བསྐྱེད། 扩建房屋。སྙིང་རྩས་ཆེར་བསྐྱེད། 坚定毅力。ཡིད་ཆེས་སྐྱེད་པ། 加强信念。དགའ་སྤྲོ་དཔག་མེད་བསྐྱེད་པ། 心里高兴，无可比量。

སྐྱེད་འཕེལ། ཁ་བཅང་འཕེལ་བ། 生利，生息。

སྐྱེད་བྱེད། (1)(མཛོན) 1、པ། 父亲的异名。2、ས་གཞི། 大地的异名。3、མེ་དང་མེ་ལྷ། 火和火神的异名。4、གསར་དུ་སྐྲུབ་པ་པོ། 新创者的异名。(2)རང་འབྲས་སྐྱེད་ པར་ བྱེད་ པའམ་སྐྱེན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུད། 因，能生。能生起自果或成熟自果之因。

སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུའི་རྒྱན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ སྐྱེད་པར་ བྱེད་པའི་རྒྱུའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 能生因。说明生起可爱后果的原因所具功效的修辞方法。因由修饰法之一。

སྐྱེད་བྱེད་མ། (མཛོན) ཨ་མ། 能生母。母亲的异名。

སྐྱེད་འབྲུ། ཤར་བོད་དུ་ཞིང་ པ་ རྣམས་ ལ་ འབྲུ་འབོ་གང་རེའི་རིན་དཉུལ་བཀྲམ་ནས་ མ་ལྟར་སྐྱེད་ཀྱི་འབྲུ། 利息粮。西藏旧时向农民派贷粮食代金，每斗粮食代金，年收实物粮食四升，称为利息粮。

སྐྱེད་མ། ཨ་མ། 名词。母亲。

སྐྱེད་མོལ་ཚལ། མེས་བཟོས་ བའི་ནགས་ཚལ་ལམ་སྐྱེང་གི། 花园，林苑。人造林园。མེང་གི་རྟེམ་གྱངས་ལ་ལྟེམ་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་དང་། ལྟེམ་གྱི་ཚལ། བཙོས་བའི་ནགས། ལྷོན་ཤིང་ལྔམ་ར། རྟེ་བའི་ཚལ། རྩེ་བའི་ས་བཅས་སོ།

སྐྱེད་རྩིས། སྐྱེད་ཀ་རྡེ་ཐོབ་ཀྱི་རྩིས། 利息帐，利息计算法。

སྐྱེད་ཚལ། སྐྱེད་མོས་ཚལ་གྱི་བསྡུས་ཚིག

སྐྱེད་ར། སྐྱེད་མོས་ཚལ་གྱི་ར་བ། 园林院子，园林围墙。

སྐྱེད་སྲུང་། འཚར་ཁོངས་ཡོང་ ཐབས་ སས་ ཡར་ རྒྱས་ཡོང་ཐབས་ཅིད་པ། 养育，抚养。保护照料使之成长：བུ་ཀུ་སྐྱེད་སྲུང་ཅིད་པ། 抚养孩子。སློབ་མ་སྐྱེད་སྲུང་། 教育徒众。ལུག་རྒྱུད་བཟང་པོ་སྐྱེད་སྲུང་བྱས། 发展良种绵羊。ཨ་རྟོག་ལེར་པོ་སྐྱེད་སྲུང་ཡོང་ཐབས་ཅིད། 争取种好庄稼。

སྐྱེད་གསོ། བུ་ཀུ་གསོ་བ། 培养，养育。

སྐྱེན་པ། 形容词。(1)སྒྱུར་ པ་ དང་། མཆོག་པོ། 迅速，疾速。速度快：དར་སྐྱེན་པ། 迅速发达。རྒྱུ་སྐྱེན་པ། 迅速沉没。(2)ལས་སྐྱ་པོ། 容易，轻易：ཁོང་ཁྲོ་ལངས་སྐྱེན་པ། 易怒。ཡོན་ཏན་ ཤེས་ས་ སྐྱེན་ པ། 本领容易学会。(3)སྐྱེན་པ་ དང་ མགས་ པ། 敏捷，机灵，动作快：འཕོང་རྩལ་སྐྱེན་པ། 射击动作敏捷。

སྐྱེན་ཀ། སྐྱེན་པ་དང་འདྲ།

སྐྱེན་ཚང་པ། ཡར་ལངས་སྒྱུར་བའམ། རྩལ་ཆེ་ པ། 灵活，伶俐。熟练敏捷：ཏེ་རྩལ་སྐྱེན་ཡང་

ཁ། 马术娴熟。འཕོང་རྟལ་རྒྱུན་ཡང་ཁ། 射击动作敏捷。འགྲོ་འདུག་ཀི་རྒྱུན་ཡང་ཁ། 起居轻便。

སྐྱེམས། བཏུང་བའི་ཞེ་སྡ། 名词。饮料的敬语：ཞལ་སྐྱེམས། 饮料。གཙེར་སྐྱེམས། 敬神的饮料。གཤེགས་སྐྱེམས། 送别饮料，祖饯酒。ཞལ་དཀར་བཀྲ་ནས་བསུ་སྐྱེམས་འདེབས། 举碗献上接风酒。

སྐྱེམས་ཆང་། བཏུང་བྱའི་ཆང་། 酒。

སྐྱེམས་ཆུ། འཐུང་རུའི་ཆུ། 饮水，饮料水。

སྐྱེམས་སྟོང་། ས་མིང་ཞེས་སྟེ་དཔལ་བའི་ཐུལ་ཞེས་ དེང་སང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་སྤུང་རྫོང་གི་ཀར་ཏུད་དུ་ཡོད། 金东。地名。达波地区一地名，在今西藏自治区朗县东部。

སྐྱེམས་ཕྱེལ། (རྟེན) ཆང་སྣོད། 酒器。盛酒容器如壶或葫芦等。

སྐྱེམས་འབྲ། དཔལ་བོ་སྐྱེམས་སྟོང་ནས་ཐོན་བའི་རོག་བུ་ལེགས་པ་ཞེས་གི་འདྲ། 充金东纸。类似西藏达波地区今朗县金东地方所产的优质纸。

སྐྱེམས་ཚ་ཁལ། བཏུང་སྣོད་ཀྱི་ཁྱེ་བཀ་ཅིག 酒杯，酒盅。饮酒的小容器。

སྐྱེམས་རྩལ། བཏུང་བ། 饮料。

སྐྱེམས་རྩེབུ། (རྟེན) ཆང་ཐུག་ གའི་ཧ་སྣོད་ཆུང་དུ། 小酒罐，酒杯。

སྐྱེམས་ཤོག ཐུར་བོད་ཀྱི་ཤོག་དཀྱལ་བར་སྐྱེན་ཀྱི་ཚུ་ཆ་སྐྱེམས་སྟོང་ནས་ཐོན་བའི་ཤོག་བྱ་སྐྱས་ལེཏ་ཤིག 金东纸。达波地区今朗县金东地方所产，品质优良，旧时为藏钞用纸。

སྐྱེར་དཀར། (1)ཁ་དོག་དཀར་ལེར། 浅黄色。(2)རྩི་སྐྱེན་ཞིག ཤ་འབྲུབ་ཅིང་ཁམས་བདེ་བར་བྱེད་བའི་རྣམ་པ་ཨོད། 珊瑚刺，三颗针。小檗科药用植物名。有收敛疮口和调和身心之功能。

སྐྱེར་སྐྱ། མདོག་ལེར་སྐྱ། 淡黄色。

སྐྱེར་ཁ། ཤིང་ སྐྱེར་ བའི་ ཁ་ དོག 形容词。黄绿色。小檗根部的颜色。

སྐྱེར་ཁཆུ། སྐྱེར་བའི་ཁཆུའི་བསྡུས་མིང་།

སྐྱེར་ཆུ། ཤིང་སྐྱེར་བའི་ཤུན་བའི་ཀུ་བ་བཏོན་བའི་ཆུ་ལེར་བོ། 小檗皮汁。

སྐྱེར་བ། ཤིང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། མེ་དོག་དང་འབྲས་བུ་རྩི་སྐྱེར་ལ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་བས་འཁྲུ་བ་གཅོད། བཞས་བའི་བར་ཤུན་རྩ་ཁ། ནུས་བས་དུག་ནད་སྡུད། ཆུ་ལེར་སྐེམ། མཁྲིས་ནད་ལེལ། 名词。小檗。药用乔木名。花及种子味酸、苦，性凉，止泻。中间皮层味苦，功能敛毒、干燥黄水、治一切胆病。

སྐྱེར་བའི་ཁཆུ། སྐྱེར་ བའི་ བར་ ཤུན་ ལས་ བྱས་ བའི་ཁཆུ་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་ བས་མེག་ནད་ཀྱི་རིགས་ཀུན་ལ་བཏན། 小檗膏。黄柏内皮所煎膏。味苦，性凉，功能治一切眼疾。

སྐྱེར་བའི་འབྲས་བྱ། སྐྱེར་ པ་ ནག་ བའི་ འབྲས་ བྱའི་ཁ་དོག་དམར་ལ་རྩི་སྐྱེར་བ། འཕྲུ་བ་གཅོད་ ཁ། 黑小檗子。黑小檗果实的种子，色红味酸，止泻泄。

སྐྱེར་བའི་འབྲུ། སྐྱེར་བའི་འབྲས་བྱ་དང་འདྲ།

སྐྱེར་བའི་མེ་ཏོག སྐྱེར་པ་དཀར་ནག་གཉིས་ཡོད། དཀར་བའི་མེ་ཏོག་གིས་ཁམ་སོག་གོང་ལ་བཏན། 小檗花。小檗分黑白两种，白小檗花功能止血。

སྐྱེར་མ། དེས་མ་ཡང་རེར། ལོ་མ་མང་བོ་སྐྱེས་ བའི་རྩ་ཕྱམ་ཐག་བའི་ཐུ་ཆ་ཞིག 名词。马兰草。一种可作绳索的多年生草本植物名。

སྐྱེར་ཚངས། རྩི་གེང་ ཚངས་ མ་ ཅན་ ཞིག 黄柏刺。黄柏枝上所生刺：སྐྱེར་ ཚངས་ རུང་ ལ་ རྒྱག་ བས་ རྣག་ཁུང་གསོག 柏刺扎足且化脓。

སྐྱེར་ཤྭ། གེང་སྐྱེར་བའི་བར་ཤུན་ཀ་ཁུང་ བ་ ཚ་ འཇག་དང་གཉན་ཚད་ལ་ བཏན། 小檗皮。为小檗树内皮，治淋浊、带下及瘟毒。

སྐྱེར་སེང་སྟོང་། སེང་ཁྲེང་རིགས་གསུམ་ཁྱི་ནང་

ཚན་མདོག་སྒྲུང་པ་ལྟར་སེར་པ་ཞིག 黄檗降香。色泽黄如小檗的降香。

སྐྱེལ་གྲ། ཁར་ཚུར་སྐྱེལ་འདྲེན་བྱེད་པའི་གྲ། 运费。往返运送的工资。

སྐྱེལ་བཙོལ། སྐྱེལ་རྒྱས་ཞེས་བཙོལ་གཏམ་བྱས་པ། 托运。

སྐྱེལ་ཆང་། ཕེབས་སྐྱེལ་ཕུ་སྐབས་འབྱལ་བའི་ཆང་། 送别酒，饯行酒。

སྐྱེལ་ཐུང་། གག་ཐུང་ཐུང་ཞིག་བར་སྐྱེལ་བ། 短送。短程送行，短途运输。

སྐྱེལ་དར། སྐྱེལ་མ་བྱེད་སྐབས་སྐེ་ལ་གཡོག་ཏུའི་ཀ་བཏགས། 送别哈达。送行时给被送者挂在颈上的礼品哈达。

སྐྱེལ་བདར། སྐྱེལ་བའི་བདལ་གྲ། 运费，运脚，护送费。

སྐྱེལ་མདོག དམིགས་ཡུལ་གྱི་གནས་སུ་སྐྱེལ་བའི་མདོག་གྱི་དངོས་རྫས། 送鬼灵器。旧俗送走鬼物以禳灾厄的彩色花架。

སྐྱེལ་འདྲེན། དངོས་ཐོག་རྣམས་ས་ཆ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་གཏོང་བྱེད་པ། 运输，运送：ལྕགས་ལམ་ཐོག་གི་སྐྱེལ་འདྲེན། 铁路运输。

སྐྱེལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱལ་བ། བསྐྱལ་བ། སྐྱེལ། (1)ས་གནས་གཞན་དུ་གཏོང་བ། 遣送，送往；སྐུ་མཚོན་སྐྱེལ་བ། 送贵宾。ཕེབས་སྐྱེལ། 送行。གཤེགས་སྐྱེལ། 恭送。(2)དབོང་བའམ། འདྲེན་པ། 搬运，运输，输送；འཕྲོ་ཆས་བསྐྱལ། 运送行李。ཚང་རྟག་སྐྱེལ་བ། 运输商品。ནང་གཏམ་ཕྱིར་སྐྱེལ། 内话外传。ཡིག་སྐྱེལ། 送信。ཐུང་སྐྱེལ། 短途运输。རི་རྩེ་ཀུངས་སྐྱེལ། 山头石向平川运。意谓倒行逆施。(3)བྱེད་བའམ་ལག་ལེན་བསྟར་བ། 做作，致使；ཀ་སྐྱེལ། 接吻。མནའ་བསྐྱལ། 发誓。གནོད་བསྐྱལ། 加害。གནོད་པ་སྐུ་ཚམ་ཡང་མི་སྐྱེལ། 丝毫无害。(4)ཚེས་བཅད་བྱེད་པ། 度过时日；དོན་མེད་དུས་བསྐྱལ། 虚度时光。མི་ཚེ་དོན་དང་ལྡན་བར་བསྐྱལ། 使人生有意义地度过。ཟ་མ་ཀུཀས་ཚད་བཟས་ནས་ཉི་མ་སྐྱེལ། 饱食度日。

སྐྱེལ་མ། སྐུང་སྐྱེབ་ཀྱི་ལས་ཀྱཀས་སམ། སྐྱེལ་མཁན། 名词。护送者，陪送者。陪同上路的保卫人员。

སྐྱེལ་རིང་། གག་རིང་དུ་སྐྱེལ་བ། 远送。远程相送或长途运输。

སྐྱེས། ཕེག་རྟེན་དང་། ལག་རྟགས་སོགས་བསམ་པ་དཀར་པ་མཆོད་ཡིད་དུ་སྐྲོད་པའི་དངོས་རྫས། 名词。礼物，赠品。送别礼物或献送的物品：ཕེབས་སྐྱེས། 程仪。འབྱོན་སྐྱེས། 见面礼。གནང་སྐྱེས། 赏赐品。གག་རིང་རས་དངོས་རྫས་ཕྲན་ཚམ་ཞིག་སྐྱེས་ཐུམ། 远道送薄礼。སྐྱིང་རྒྱ་བས་དྲས་དང་དུས་སུ་བཟའ་བཏུང་གི་སྐྱེས་ཕུལ། 亲切关怀，应时致送饮食礼品。

སྐྱེས་ཀྱི་མཆོག སྐྱེས་ནི་རྫོང་བ་སྟེ། རང་གི་གོང་བཞེས་ལྟ་བུ་གག་རིང་དུ་འགྲོ་བའམ། ཚུར་ངོང་བའི་ཚེ་བན་ཚུན་ཕེད་དཀའ་བའི་མཆོད་ཡིད་དུ་སྐྲོད་བའི་རྒྱུ་དངོས། 贵重礼品。亲友远行或到来时，为表示友好所赠礼物。

སྐྱེལ་ཀྱི་མཚན་མ། (སྐྱེད) དྲན་རྟེན། 纪念品。

སྐྱེས་སྐད། (1)བྱེས་པ་སྐྱེས་དུས་ཀྱི་ཚེས་གངས་གང་ཕེན་པ་དེར་འཁྲིལ་བའི་སྐད་མ། 生辰。孩子生日的值日星宿。(2)སྐྱེས་ཁྲིམ་དང་དོན་གཅིག

སྐྱེས་ཁྲིམ། ཤར་སྐྱེང་དབུས་མའི་ཚངས་ཐིག་སྐྱེང་དུ་གཤེའི་ཐོག་ཨར་ཏི་མ་སྐྱེས་མ་ཐག་དུ་ངང་འཚེས་གཡོན་འཁོར་གྱེས་གཟའ་སོའི་ སྐྱེས་སྐར་སྐྱེང་དུ་སྐྲིབས་ཏེ་ཆུང་འཚེས་ཀྱེས་ཤར་སྐྱེང་དབུས་

མའི་ཚངས་ཐིག་གདང་དུ་སྐྱེབས་པ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་གཟའ་རྣམས་སྐྱེས་པའི་ཚུ་སྐད། དེ་ལ་སྐྱེས་སྐར་ཡང་ཟེར། ཉི་མ་ནབས་སོའི་ཚུ་ཚོད་ཅ། ཟླ་བ་གླ་སྐར་ཚུ་ཚོད་ཅ། མིག་དམར་མཚུའི་ཚུ་ཚོད་ཟ་ཅ། ལྷག་པ་ལྷ་མཚམས་ཚུ་ཚོད་ཟ་ཅ། ཕུར་བུ་མེ་བཞིའི་ཚུ་ཚོད་ཟ་ཅ། པ་སངས་ནབས་སོའི་ཚུ་ཚོད་ཅ། སྐེད་ཀ་ཟ་ཅ། སྐུ་གཅན་ནག་པའི་ཚུ་ཚོད་ཅ། མཁྲག་རིང་ཚུ་སྐད་ཚུ་ཚོད་ཅ་ཉིང་དུ་སྐྱེས་པའི། 诞生宫宿。巨蟹宫正对东洲中区的正中线时，太阳诞生，随即以其本身行左旋，当其运转至某曜诞生宫宿的位置，又被风行带动，右旋至正对东洲中区中线时，此位置即为该曜之诞生宫宿。换言之，即某曜远地点距巨蟹宫首之弧度，加巨蟹宫距白羊宫之弧度，等于该曜远地点之弧度。日曜诞生宫宿为井宿45度，月曜为娄宿0度，火曜为星宿30度，水曜为房宿30度，木曜为轸宿0度，金曜为井宿0度，土曜为尾宿0度，罗睺曜为角宿0度，长尾曜为斗宿0度。

སྐྱེས་རྒྱལ་དམན། མི་ཤེ་ལ་སྐྱེས་རྒྱལ་དང་མི་ལ་སྐྱེས་དམན་ཟེར་བའི་ཚིག་སྡུད། 男女。男女异名"优生"和"劣生"的合称。

སྐྱེས་སྒྲ་ཅན། (ཨངན) རའི་མིང་། 生而鸣者。山羊的异名。

སྐྱེས་ཚང་། གཞན་ལ་ལགས་རྟགས་སུ་འབྱལ་རྒྱའི་ཚང་། 礼酒。送作礼品的酒。

སྐྱེས་ཆེན། (1)གཞན་ལ་སྦྱིད་རྒྱའི་ལག་རྟགས་ཆེན་པོ། 厚礼，大礼。丰富的礼物。(2)གཞན་དོན་སྒྲུབ་འདོད་ཀྱི་སྙིང་སྟོབས་ལྡལ་དུ་བྱང་ཞིང་། སྐྱེ་དྲྭ་མེད་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པའི་གང་ཟག 大勇者。佛家所说乐于利他、胆气超群、勇往不懈的大乘人。旧译上士、大士、大丈夫。

སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ། སྐྱེས་བུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། 完人，胜上士夫。佛家所说圣者。

སྐྱེས་མཆོག སྐྱེས་བུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། 完人，最上士夫。佛家所说圣者。

སྐྱེས་སྒོམས། སྐྱེས་ཐོབ་དང་དོན་གཅིག

སྐྱེས་སྒོམས་བྱེ་རྒྱལ། རང་བཞིན་དུ་ཤེད་པའི་བྱ་གྲོས་ཀྱི་ནུས་པ། 天才。生而有之的智力。

སྐྱེས་སྒོམས་ཤེས་རབ། རང་བཞིན་དུ་ཤེད་པའི་ཤེས་རབ། 天生聪明，天才智慧。旧译生所得慧。

སྐྱེས་རྫོགས། ཐོག་མ་ནས་ཤེད་པའམ། རང་བཞིན་དུ་ཤེད་པ། 天赋，天生，天然生成的。旧译生得、俱生所得。

སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་དགེ་བ། སྔོན་གོམས་པའི་རྒྱས་ཆེ་འདིར་རང་གིས་དགེ་བ་ཉིད་པ་ཐོབ་པ། 生得善。由于前生反复串习，生已即能任运自在行诸善行。

སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་མི་དགེ་བ། སྐྱེ་བ་སྔོན་མི་དགེ་བར་གོམས་པས་ཆེ་འདིར་མི་དགེ་བ་འབྱུང་བ། 生得不善。宿世多行恶行，今生禀性不善。

སྐྱེས་ཐོབ་ལུང་མ་བསྟན། མི་དགེ་བ་དང་དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་རྣམས་སོ། 生得无记，异熟无记。不善及有漏善之异熟果。

སྐྱེས་ཐོབ་ཤེས་རབ། སྐྱེ་དྲྭ་ནས་ཤེད་པའི་ཤེས་རབ། 生得慧。旧译生得慧、生所得慧。

སྐྱེས་བདག (ཨངན) ལྕགས་ལུག་ལོ། 生主。辛未年、铁羊年异名。

སྐྱེས་རིགས ཁྱིམ་པ་ཁོ་མོ་སྟེ་སྐྱེས་པ་དང་རྟག་མོ། 世俗人，在家男女。对出家人言。

སྐྱེས་རྣམ་འདྲའི་བ། གཟུགས་སུ་རྟེ་བར་འཁོ་བ་གསུམ་གྱི་ནང་གཅེས། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་གཅས་བཅུ་དྲུག་གང་ཡང་དང་དང་ཚོར་སྐྱེས་པའི་རྟེན་དེ་ཉིད་ལ་ཐུ་ངང་ལས་འདའ་བ་སྟེ། དགེ་འདུན་རྟེ་ཤུའི་ནང་གཅེས་ཤེག 生般，生般涅槃。三种定趣色界之中，随一往生色界十六

无处，即被动生之身而般涅槃者。二十僧伽之一。

སྐྱེས་རྣམ་འདུའི་བ་གསུམ། དགེ་འདུན་ཉི་ཀུ་ལས། སྐྱེས་ནས་ཙམ་ངན་ལས་འདའ་བ་ལ་སྐྱེས་ཅམ་ནས་འདའ་བ་དང་། འདུ་ཟིད་དང་བཅས་ཏེ་འདའ་བ་དང་། འདུ་ཟིད་མེད་པར་འདའ་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三种生般。二十僧伽中，生般涅槃分为生便般涅槃、有行般涅槃及无行般涅槃三者。

སྐྱེས་རྣམ་མ་ཉིང་། སྐྱེས་མ་ཐག་ནས་མཚན་བཅས་མ་ཉིང་དང་མཚན་མེད་མ་ཉིང་གཉིས་གང་ཟུང་ངམ། ཚ་མིན་མོ་མིན་དུ་གྱུར་པ། 生成雌雄性，生便中性。旧译生便黄门，梵音译为生半择迦。动物性别反常的一种变异，生后始发育成为非男非女的特殊性别。

སྐྱེས་རྣམ་སྐྱོང་འཚང་ཕྱི་ལས། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ལ་ཉེས་པར་སྐྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས། 顺次生受业。来世或后一生中定当受报的业。

སྐྱེས་རྣམ་ཤིང་ལུ་ཚུ་ངམ་ལས་འདུད་བ། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་ཐུབ་འདས་འགྲོ་བ་ཉེས། 生般涅槃。来世或后一生中一定证得涅槃果。

སྐྱེས་པ། ●སྐྱེ་བའི་འདས་པ། ❷མི་ཚའམ་ཁྱོ་ག། 名词。男子，丈夫：སྐྱེས་པ་དར་མ། 壮年男子。སྐྱེས་པའི་སྒྲ། 男声。སྐྱེས་པའི་དབང་པོ། 男生殖器，男根。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་རྒྱལ་དང་། སྐྱེ་བས་ཐུལ། སྐྱེ་བས་མཐོ། ཁྱ་བའི་བདག་ཉིད། བགོད་ཅིང་། ཕྱ་སྐྱེས། མི་ཚ་བཅས་སོ།

སྐྱེས་པ་ཚོང་བཀུགས། རྩྭ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཅེག་སྟེ། རང་ཀ། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་ཆུ་བ་སེགས་བྱང་ཁོག་ནང་གི་རྣམ་ཁག་སེལ། ཆ་གསོ། 芽花菜。紫堇科草本药用植物名。味苦，性寒。干燥肺等胸腔器官中脓血，治疮伤。

སྐྱེས་པ་ཚོ། ཁྱོ་ག། 男人，男子。

སྐྱེས་པ་ཚོ་ལུས། ཁྱོ་གའི་ལུས། 男人身。

སྐྱེས་པ་འཕྲལ་བྱ་སྐྱང་བ། (མཛོད) ཆིག་རིལ་བའི་ཁོར་ཐེབ་པའི་ཁྱོ་ག་དེ་ལ་ཆུག་རྩུབ་བཞང་ཟེར། 阉人。太监、宦官的异名。

སྐྱེས་པའི་གྲོང་ཁྱེར། (མཛོད) སྐད་འཆོང་མའི་ཁང་པ། 男村。妓院的异名。

སྐྱེས་པའི་གནས་སྐབས་ལྔ། ཅིས་པ། གཙོན་རྩ། དར་ལ་བབ་པ། དར་ཡོལ། ཚན་བོ་སྟེ་ལྔ། 胎外五位，生后五位：婴孩、青年、壮年、中年和老年五期。

སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་རབས་གཏམ་གཏུད། 《菩萨本生鬘论》。宋代绍德、慧询等由梵译汉。

སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྟོག་ གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དགུ་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱེས་པའི་རབས་སྟོན་པ་དའིར་ན། སྐྱེས་རབས་སོ་བཞེ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་དུ་གཏོགས། 本生。宣说己身于过去世行菩萨行等本生事。属毗奈耶藏。是佛说十二部契经中第九部。

སྐྱེས་པའི་སྤྱི་ཚགས། སེམས་ཅན། 动物。佛书译为众生、受生诸有情类。

སྐྱེས་ཐང། མི་སོ་སོ་སྐྱེས་པའི་ཚེ་དེང་རང་གི་མཚན་བཅས་པའི་ཐིར་ཀྱི། 本命卦。降生之年其生母之流年卦。

སྐྱེས་ཐུབ། (1)ན་ཚོད་ཆུང་བའམ། དར་མ། 少年，壮年。(2)ལག་རྟགས་ཆུང་ངོ། 小礼，薄礼。

སྐྱེས་བྱ། མི། 名词。人，士。佛书译为生者、士夫、丈夫：སྐྱེས་བུ་ངན་པ། 坏人。སྐྱེས་བུ་སྟོབས་ཐུན། 力士。སྐྱེས་བུ་ཆ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། 上中下士。སྐྱེས་བུ་ཐ་ཤལ། 庸俗之人。སྐྱེས་བུ་སྤྱན་མིག་དང་ལྡན་པ། 明眼人。

སྐྱེས་བུ་ སྐྱེས་མཆོག (ཨངེན) སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན། 胜丈夫。佛的名号。

སྐྱེས་བུ་ཁྱུ་མཆོག (ཨངེན) སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 超群士。佛的名号。

སྐྱེས་བུ་གང་ཟག མི། 人。佛书译为丈夫补特伽罗。

སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་མཐའ་རིབ་ ཅན། (1)མིག་ རབ་ རིབ་ ཅན་ གྱི་ མི། 眩翳人。眼有翳病者。(2)རིགས་རིག་མྱངས་པའི་མི། 愚人。不明事理者。

སྐྱེས་བུ་ཤེས་རབ་ཅན་པོ། ཤེས་རབ་ཅན་ གྱི་ མི་ཅན་པོ། 聪明人。旧译贤敏丈夫。

སྐྱེས་བུ་ཆུང་ཙེ། སྐྱེས་བུ་ཆུང་བ་དང་འདྲ།

སྐྱེས་བུ་ཆུང་བ། ངན་སོང་ལ་སྐྱེ་གཅིན་མཐོ་རིས་ ཅམ་དུན་དུ་གཉེར་ཞིང་བའི་སྐྱེས་བུ། 下士。仅因怖畏恶趣希求人天善趣而努力修学佛法者。

སྐྱེས་བུ་ཆུང་བ་ཁྱད་པར་ཅན། དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ་ཞིང་དེན་ཆེ་བ་དང་། དེ་ཉིད་རིང་མི་ གནས་ པར་ འདོར་ བའི་ ཚུལ་ བསམས་ ཏེ་ ཆེ་འདྲིའི་སྣང་ ཤས་ ཙམ་ ནས་ ཕྱི་ ཙ་ དོན་གཉིར་ གྱི་ བསམ་པ་ལ་ བཅོས་མིན་གྱི་ཆུང་བ་ ཐོན་པའི་ཁང་ རབ། 殊胜下士。思维人身难得、暇满义大、身不久留、迅即谢灭之理，切实生起真正不贪今生，追求来世之心者。

སྐྱེས་བུ་ཆུང་བའི་ ལམ། རང་ ཁོ་ནའི་ དོན་ དུ་ ཆེ་ཕྱི་ མའི་ འཁོར་ བའི་ མངོན་ མཐོ་ ཙམ་ གཅོ་ བོར་ དོན་ དུ་ གཉེར་ བའི་ བསམ་པ། 下士道。仅为自利，主要寻求于未来世得生人天善趣之心愿。

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ། སྙིང་ རྗེ་ བས་ ཆེ་ བའི་ མི་ སྐུ། མཁའ་ མཉམ་ སེམས་ ཅན་ གྱི་ ཙམ་ ཟད་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཚོ་ འཁང་ ལ་ འགོད་ རྒྱུ་ ལྟེ་ ཕྱིས་ གཞན་ དོན་ ཆེན་པོ་ ཐྱད་ རྟོགས་ པའི་ སྐྱེས་ བུ་ རབ་ བམ་ མཆོག 上士。亦译大士或大丈夫。为担负使虚等虚空一切有情均证佛果而努力修学佛法之重任者。

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཆན་དབེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ སྐུའི་ ཡོན་ ཏན་ མཚན་ བཟང་ པོ་ སོ་ གཉིས་ དང་། དེའི་ ཐུ་ བཟང་ པོ་ བཅུད་ ཀྱི་ བསྟན་ པ། 如来相好，大丈夫相好庄严。佛身所具端庄美好的三十二相和八十种随好。

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ ལམ། ཐེག་ཆེན་ གྱི་ ལམ་ གྱི་ ཏུ་ འབྱས་ མན་ ངག་ བདུན་ གྱི་ དྲུག་ པ་ ལྷག་ བསམ་ གྱིས་ ཟིན་ པའི་ ལམ་ ཐམས་ ཅད། 上士道。“七支因果诀窍”第六支“增上意乐”所包含的一切大乘圣道。

སྐྱེས་བུ་མཆོག (ཨངེན) (1)སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན། 上士。佛的称号。(2)བླ་ མ། 上师称号。(3)ཁྱབ་འཇུག 遍入天的异名。

སྐྱེས་བུ་ཁ་མ། (1)སྐྱེས་ བུ་ ཆུང་ བ་ སྟེ། སྙིང་ སྟོབས་ ཞན་ པའི་ མི། 小勇者，无勇之人。佛书译为下士。(2)རྗེས་ འཇུག་ གི་ ཚེ་ ཡིག་ ཀ་ བ་ གཉིས་ ལ་ ཡང་ འཇུག་ ཤེད་ པ་ དང་། དཔའ་ སེམས་ ཀྱི་ མཐའ་ ཅན་ བཅས་ རྟེ་ སྐུ་ དྲག་ པའི་ ཞན་ པར་ འགྱུར་ བ། 下等强化。藏语音势论说：强势后加字 ཀ་ དྲ་ བ་ ས་ 能使语基发音势力稍微转强。如 ལག་、རབ、བཅད、ཀས་等词音势，均有所强化。

སྐྱེས་བུ་དམ་པ། འཕགས་ དོན་ ཆེན་ པོ་ ཐེབ་ ཅུས་ པའི་ གང་ རྟག 圣者，贤者。能利济大众的人。佛书译为善士、善人、正士、善丈夫、真善丈夫。

སྐྱེས་ བུ་ དམ་ པའི་ འགྲོ་ བ་ བདུན། ཐེབ་མེ་ ཧང་ འཁས་ གནས་ སྐབས་ ཀྱི་ འགྲོ་ བ་ བདུན་ ཏེ། བར་ དོ་ འདོད་ པ་ གསུམ་ དང་། སྐྱེ་ ནས་ འདོད་ པ་ གསུམ་ དང་། གོང་ ཏུ་ འཕོ་ བ་ བཅས་ སོ། 七种善丈夫趋。不还果位中所有七趋：三种中般、三种生般、一种上流。

སྐྱེས་བུ་དཀ་ ཐུལ་ཅན། མི་ ཁོ་ གཏུམ་ ཅན། 凶人，刚烈的人。

སྐྱེས་བུ་འདུལ་བའི་ཁ་ཅོ་སྣང་བ་བླ་ན་མེད་
པ། 〈ཙམ་དྷུ་བུདྡ་ཨ་དཏ་ཐཱ་ག་ཏ〉 梵汉对音。无上丈夫调御士，梵音译作阿耨多罗富楼沙云藐娑罗提。佛十种称号之一。

སྐྱེས་བུ་ཚེ། ཕྱི་ཀ། 男人，男子。

སྐྱེས་བུ་བར་མ། མི་བློ་ཆུང་འཕྲིང་པོ། 中勇者。仅有中等胆识的人。佛书译为中士。

སྐྱེས་བུ་ཟིད་པ། སྐྱེས་བུའམ་ཁང་རྒྱ་མི་རྟོལ་བ་སྟེ། ཞིང་ལ་སོ་ནམ་ཟིད་པ་དང་། ཚོང་ཆུག་པ་ཡུ་བྱ། 人功。佛书译为士用、士夫功用、士夫作用。人或补特伽罗的功力，如务农经商所用功力或作用。

སྐྱེས་བུ་ཟིད་བའི་འབྲས་བུ། འཕགས་བུ་ལྔའི་ནང་ཚན་སྐྱེས་བུའམ་ཁང་རྒྱ་ཀྱི་རྟོལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོབ་པའི་འབྲས་བུ། ཞིང་ལ་སོ་ནམ་བྱས་པས་ཚེ་ཏོག་རྟེན་པ་དང་། ཚོང་བྱས་པས་ཆུ་ནོར་སྒོབ་པ་ཡུ་བྱ། ལྔའ་ཅིག་འབྱུང་ཆུ་དང་མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་ཆུ་ཁྱིམ་ཀྱི་འབྲས་བུའོ། 士用果。五果之一。人或补特伽罗发挥功力所得效益。如务农所得收成和经商所得财物等，为俱有因及相应因二者之果。

སྐྱེས་བུ་འབྱིང་གི་ལམ། འཁོར་བའི་ལྟུན་ཚོགས་ལ་བྱོ་ཤག་བའི་སྡུ་རུས་རང་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་བྱང་བ་གཅོ་ཚོར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བསམ་པས་ཟིན་བའི་ལམ། 中士道。厌弃世间轮回圆满，但以一己求得解脱为念所修圣道。

སྐྱེས་བུ་འབྱིང་བ། (1)རང་ཉིད་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐོལ་ཞིང་མྱ་ངན་འདས་ཀྱི་ཚོར་འཕངས་དོན་དུ་གཉེར་བ། ཞིང་སྦྱངས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀར་མ་ཆུད་བའི་མི། 中士。但为一己解脱轮回痛苦，求证涅槃，仅有中等胆识的人。(2)རྗེས་འཇུག་ཀྱི་ཚེ་ཡིག་བ་ལ་ཡང་འཇུག་ས་ཡིག་ཞུགས་པས་སྐྱ་དྲག་བའི་རྣ་བར་འགྱུར་བ། 中等强化。藏语音势论说：强势后加字བ་后加入重后加字ས་时，能使语基发音势力转成中等强度，如རབས་འདེབས་等词音势均属中等强化。

སྐྱེས་བྱ་མེ་ལྕུ། འཕགས་ཡུལ་ཨོ་རྒྱན་ཡུལ་གྱི་སྐྱེས་བུ་རྣ་ཆེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱེའུ་སྐུལ་ཅིང་ཨ་ཡུ་རྟ་ཡི་ཐོག་ཏུ་མཚོན་པ་མཐའ་སོན་པ་ཞེག་སྟེ། ཨོ་རྒྱན་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་བུ་སྐྱེས་པ་མཛད་དེ་བཙུན་མོའི་ནད་བཅོས་པའི་ཚེ་ཆོས་ཚངས་པ་སྐྱེད་པའི་ཉེས་པ་ཤོར་བས་རྒྱལ་པོས་ཁས་བླངས་ཏེ་ཁ་གཡས་པ་བཅད་པས་སྐྱེས་བུ་རྣ་ཡག་བྱས་མཁས་སྐྱེས་བུ་མེ་ལྕུར་གྲགས། མངའ་བདག་ཅེ་ལྡེའི་སྐུ་དུས་སུ་བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་ནད་པ་བསྐྱངས། གསུང་རྩོམ་ཡང་སྐྱེན་བསྒྲུབ་པ་བྱམས་ཏག་ཙོ་སོགས་མན་ངག་གི་ཡིག་སྣ་སྣ་ཚོགས་མཛད། 火神子。古西印度乌仗那国一最极高明医师名，是姿纳迷札之子。任乌仗那国王太医，为王妃治病，与之有染。王不忍杀之，断其右臂，故名断臂太医，别号火神子。阿里王孜德时人藏地行医，著有《耳传黑色手册》等各种医学诀窍之书甚多。

སྐྱེས་བུ་གཙོ། (མཛད་) བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། 士中尊。大师的异名。

སྐྱེས་བུ་རབ། (1)སྙིང་སྟོབས་ཆེ་བའི་མི། 大勇者，胆识大的人。佛书译为上士。(2)རྗེས་འཇུག་གི་ཚེ་ཡིག་གི་ལ་ཡང་འཇུག་ས་ཡིག་ཞུགས་པས་སྐྱ་དྲག་བའི་དྲག་པར་འགྱུར་བ། 上等强化。藏语音势论说：强势后加字ག་后，加入重后加字ས་时，使语基发音势力发生最强程度的变化，如ཡིགས་，འདེགས་等词音势强化最甚。

སྐྱེས་བྱ་སེང་གེ། (མཛད་) ཤངས་ཀྱས་ཀྱི་མཆོག། 人中狮子。佛的号名。

སྐྱེས་བུ་གསལ་མིང་ལ་བརྟགས་ཚ། སྡུ་དྲུས་

ཁྲིམས་གཙོང་ལྟག་ངན་པ་ཞིག 贯顶。古代酷刑之一，以锐杵自下而上，贯穿人体。

སྐྱེས་བུ་གསུམ། སྐྱེ་བུ་ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་པ། ཆེན་པོ་སྟེ་གསུམ། 三士。下中上三种士夫。

སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ། སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དང་དེ་སྟོན་པའི་གཞུང་། 三士道次第。上中下士修学佛法所经地道以及论述此种地道之一切经论。

སྐྱེས་བྱའི་ཁ་ཐོ་སྐྱང་བ། སྐྱེས་བུ་འདུལ་བའི་ཁ་ཐོ་སྐྱང་བ་ལྟ་ཅི་ཞེད་པའི་བསྡུས་ཚིག

སྐྱེས་བྱའི་རྟགས། (མངོན) ཁུ་ བའམ་ སེམ་ ལེ། 丈夫标记。精液的异名。

སྐྱེས་སྒོམས། སྐྱེས་སྟོབས་དང་སྒོམས་སྟོབས། 生得修习。天然生成和修习而成：སྐྱེས་ སྒོམས་ དབང་པའི་ཁྱད་པར་དེ། གནམ་དང་ས་བཞིན་དུའོ་བ་ཆེ། 天成习成根，相判若天壤。

སྐྱེས་མ། (མངོན) (1)བུད་མེད། 妇女。(2)མནའ་མ། 妻，妇。

སྐྱེས་སྐེ། སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་གང་ཡིན་ཡང་རྟེན་སྐྱེས་པའི་མིའི་དབུས་སྐེ་དེ་རྟེན་ཡིན། 本命宫。男女生年所值之中宫。

སྐྱེས་ཙམ་རྣལ་འབྱུང་བ། དཀའ་འདུན་རྟེ་ཤུའི་ནང་གསེས། གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་གང་ལས་མངོན་དུ་བྱས་ནས་སྤྲུལ་པཱས་ཀྱི་ཐ་མ་འཐོབ་པ་སྟེ། ལས་ཆེས་ངང་གིས་འབྱུང་བ་དང་། རྒྱང་བྱ་ཆེས་ཆུང་བ། 生便般涅槃。二十僧伽之一。方生色界，道即现前，得尽苦际，证道最极自然，所断最极微薄。

སྐྱེས་ཙེ་ཚུ་ཁ། ཚ་ཁ་ཞེག་སྟེ་ བོད་ རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཅ་ཐོག་རྩོང་ཁྲའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆུ་ཐོག་རྩོང་ཁྲ་ས་ཡི། 结则茶卡。盐湖名。在西藏自治区日土县境。

སྐྱེས་ཕྱོངས། འགྲོ་རྩོངས་སམ་ཕེབས་རྩོངས། 馈赠，程仪。赠送远出者或远出归来者的礼品。

སྐྱེས་རྒྱུ། (1)རྩེག་ བའི་ ཁྲིས། 天蝎宫。十二宫之一。(2)རང་སྐྱེས་དུས་ཀྱི་ཟླ་བ། 生月。某人出生之月。

སྐྱེས་རབས། སྐྱེ་བ་ལྟ་མ་རིམ་བྱང་གི་ལོ་རྒྱུས། 本生。佛书所说过去生生世世的一切经历记载，一译本起，一译本缘。

སྐྱེས་རབས་ཀྱི་ལྟེ། གཞུང་ རབ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དགུ་པ་སྟེ་ སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྟེན་ཐུལ་དེ་དང་དེར་མཇད་པ་གང་དང་གང་མཇད་པའི་ཚུལ་བསྟན་པའི་ གཞུང་། 《本生经》，《本生》。十二分契经之第九分。叙述佛薄伽梵在过去世于彼彼处，行彼彼等难行、苦行、菩萨行事。

སྐྱེས་རབས་རྣམ་ཐར། སྐྱེ་བ་ལྟ་ ཡིའི་ ལོ་ རྒྱུས་ བཀོད་པའི་དེབ་ཐེར། 本生传记。记载过去生生世世的史传。

སྐྱེས་རབས་ སོ་ བཞི་ པ། རྟོན་ ཐུང་ སྟོན་ པའི་ རྣམ་ཐར་བསྟན་པའི་གཞུང་ ཞེག་ རྟེ་ རྒར་ ཏུ་ གང་ཀྱི་ སྐོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་ མཛད་པ། 《三十四本生传》。古印度佛学家马鸣著，讲述释迦牟尼宿世行传。

སྐྱེས་ལས། ལག་ རྟགས་ཀྱི་ སྐྱག་ ཆ། 还礼，回礼。回敬别人的礼物或收受别人礼品后退还的部分。

སྐྱེས་ཧོར། ཟླ་གངས་མ་ཚང་བར་ཕྱུག་ཀྱི་སྐྱེས་ནས་ཤི་བ། 流产，小产。胎儿未足月因故出生而死亡。

སྐྱེས་ལྷ། མི་སོ་ སེ་ ཆེས་ གྲངས་གང་ལ་ སྐྱེས་ པའི་ དུས་ འཁྲིལ་ བའི་ སྐར་ ལྷ་ དང་ སྐྱེ་ སའི་ ཡུལ་ ལྷ། 生神。俗谓各人生日的值日神或出生地方的土地神。

སྐྱོ་བཀག ཤིང་ཐལ་དང་སྦྱིན་ཆ་བཅས་ནས་ཤིང་ཆས་ཀྱི་གསང་སྐྱབས་འགོག་བྱེད་ཞེ་གྲའི་ མིང་། 灰浆。调和木柴灰与胶水用以填塞木器缝隙的浓稠浆糊。

སྐྱོ་སྒྲ། ནེམས་སྡུག་སྒྲ་བཞིན་བར་ལེན་བའི་གླུ་གཞས། 悲歌。心中哀痛时唱的歌曲。

སྐྱོ་ངག ཐེ་ཚོགས་སམ་སྡུག་ཀད། 哀词，伤心话，凄恻之言：སྐྱོ་ངཱ་འདོན་པ། 悲鸣。

སྐྱོ་ངལ། ནེམས་སྐྱོ་བ་དང་། ལུས་ངལ་བ། 忧劳。心忧身劳。

སྐྱོ་ཚྭགས། (1)(རྟེང) སྡང་ཁོན་བ་བར་སྐབས་སུ་ཞེ་བ་ཟློ་བསྐྱོང་བ། 宿怨重提，翻出旧嫌。重新挑起旧时嫌怨：སྐྱོ་ཚྭགས་ཐྲོད་པ། 重新挑起纠纷。(2)ཁ་མཆུ་དང་རྩོད་ཟློང་། 诉讼和争论。

སྐྱོ་ཚྭགས་ཉིད་བཤེ་ཆུང་ཉིད། ལྟུང་ཉིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་ཟློང་གཞན་དག་གི་རྩོད་པ་ཞེ་བར་བྱས་པ་དེ་སྐྱོ་ཚྭགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཟློ་ར་རྩོད་པ་ཟློང་བ། 违恼言教波逸底迦。九十单堕罪之一。比丘重行挑起其他比丘之间已息之争，即成此罪。

སྐྱོ་ཆད་དེ་བ། ཤེ་ཕང་ཆད་ནས་གྲུབ་སྤང་ཟྭེས་བཤེ་རྣམ་པ་ཞེག 惆怅，惘然。悲切失意貌：ཡིད་སྐྱོ་ཆད་དེ་བ་ཞེག་ལ་སངས་དུས་མེད། 悲切失意，无有止息。

སྐྱོ་ཆད་དེ་བ། ནེམས་སྡུག་ནས་གྲུབ་སྤང་ཟྭེས་བཤེ་རྣམ་པ་ཞེག 伤感，悲痛。悲切沉痛貌：ཡིད་སྐྱོ་ཆད་དེ་བ་ཞེག་ལ་ལམ་དུ་ཕྱག་མ། 怀着悲切沉痛的心情上路。

སྐྱོ་ཉིང་ངེ་བ། ཡིད་སྐྱོ་ལྡང་ལྡང་བྱང་བཤེ་རྣམ་པ་ཞེག 凄怆。悲切伤心凄惨貌：ཨ་མ་དང་བྱས་བས་ཡིད་སྐྱོ་ཉིང་ངེར་ལུས། 离别父母，凄怆萦怀。

སྐྱོ་ཐང་། (1)ཐུག་བཤེ་ཅེ་བག་ཙིག 糌粑糊，麦粥。(2)སར་ངང་པ་གཞེར་ལྡེ་དང་སྐྱེན་བཟེས་བཤེ་སྐྱོ་འབྱར་འཐེན་ཅེད་ཀྱི་སྐྱོ་མ། 凸纹泥浆。由胶水和黄土煮成，灌入细管，然后注在器物外表平面上，以绘成凸纹图案者。

སྐྱོ་བང་དམར་མོ། རི་བོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་སྤྱངས་ཀྱི་དབལ་མཁོན་རྩང་གི་བྱང་ཤར་ངོས་སུ་ཡོད། འདིའི་མཐོ་ཚད་ཆུ་མཚིའི་ངོས་དེས་ནས་སྐྱེ་ཞེས་ཡ་རྟ་ཡོད། 交唐马约。山名。在西藏自治区班戈县东北，海拔5384米。

སྐྱོ་ཡ། ནེམས་སྐྱོ་ཞིང་ལུས་ཡྂ་བ། 疲劳，厌倦。身心疲劳。

སྐྱོ་འདུར། སྐྱོ་ལུང་དང་འདྲ།

སྐྱོ་ལྕར། ཕྱེ་དང་ཆུ་བཟེས་བཤེ་སྐྱོ་མ། 浆糊。面和水调制成的浆状物，用以粘合、 裱褙者。

སྐྱོ་སྨང་། ཡིད་སྡུག་བཤེ་སྤྱང་བ། 烦闷，厌烦，忧愁，悲观：སྐྱོ་སྤྱང་སྐྱེ་བ། 发愁，生悲。སྐྱོ་སྤྱང་ཡི་ཆད། 悲观失望。

སྐྱོ་ཟེ། 形容词。(1)ནེམས་སྡུག་པོ་དང་ཡི་ལུག་བ། 悲伤，忧愁，厌恶：བསམ་པ་སྐྱོ་བོ། 悲伤的心情。གདོང་ལ་སྐྱོ་གཉིན་སྤྲུད་པ། 愁眉不展。(2)དམན་པ་དང་། ངན་པ། 低劣，不佳：གཟུགས་པོ་སྐྱོ་བོ། 体弱。ཁྱིམ་སྡུག་སྐྱོ་བོ། 家境贫寒。འཚོ་བ་སྐྱོ་བོ། 穷苦的生活。མི་ཚང་སྐྱོ་བོ། 贫穷人户。ཀ་ཤེད་སྐྱོ་བོ། 瘦瘪。

སྐྱོ་བ། ❶(ཐ་ཤ་དད་པ) (1)ནེམས་སྡུག་འཕྱང་བཅའམ། ལུ་ངན་སྐྱེ་བ། 悲伤，哀痛。内心悲痛：ནེམས་སྐྱོ་བ། 伤心。ཡིད་སྐྱོ་ནས་མིག་ལུ་མི་བཟད་པ། 伤心惨目。ནེམས་སྡུག་ཡིད་སྐྱེ། 伤心难过。(2)ཡིད་ཐུན་པ་དང་། ཞེན་ཁ་ཤེག་པ། 厌烦，恶恨。佛书译为厌离、怖厌；ངལ་དུབ་ཕྱང་ཡང་མི་སྐྱེ་བ། 劳而不厌。ཐུས་ཉེས་བྱང་བ་ལ་སྐྱེ་ནས་འགྱོད་ནེམས་སྐྱེས་པ། 犯了错误，悔恨在心。❷ངེས་འབྱུང་ངམ། ཡིད་འབྱུང་གི་ནེམས། 名词。懊恼，烦闷。佛书译为厌离心、出离心：སྐྱེ་བ་བསང་བ། 散闷。ནེམས་ལ་

སྐྱོ་བ་སྐྱེས་པ། 灰心失望。

སྐྱེ་འབྱིར། (1)སར་ངང་བ་གསེར་ལྡན་བཙོས་མ་ལ་སྦྱིན་བཟེས་ཏེ་རི་མོ་འབྱར་དོད་འབྲི་བའི་སྐྱེ་མ། 凸纹泥浆。由胶水和黄土末煮成，作塑绘凸纹之用。(2)སྐྱེ་མས་བྲིས་བའི་རི་མོ། 凸纹图画。用颜料浆糊画成的凸纹图案。

སྐྱེ་མ། 名词。(1)ཆུ་དང་རྩ་བཟེས་ནས་བཙས་པའི་ཞེ་གུ། 面糊，浆糊。面和水调制的糊状物。(2)མིག་སྐྱུག 眼屎。(3)ཕྱི་མ། 离间语，挑拨之词。(4)(རྩོད་) རྩོད་པའམ། ཁ་མཆུ། 争执，口舌，诉讼。

སྐྱེ་མ་ཕྱོགས། ཁྲིམས་སར་ཁུ་གཏུག་རྩོད་ལ་བྱེད་པ། 原告。先提出控告，先起诉。

སྐྱེ་མ་ཕྱོ་བཙན། ཕྱ་དུས་ཁྲིམས་སར་ཁུ་གཏུག་རྩོད་ལ་བྱེད་མཁན་དེ་བའིན་པ་ཆེ་བ་ཡོད་སྐད། 原告者理直。旧时调原告多占三分理。

སྐྱེ་མ་བྱེད་པ། (1)ཕྱི་མ་བྱེད་པ། 离间，挑拨是非：ཆེད་དུ་མི་མཐུན་པའི་སྐྱེ་མ་བྱེད་པ། 故意挑起不和。(2)ཁུ་རུམ་ཐིག་སྐྱེ་མ་གཡོ་བ། 煮浆糊。

སྐྱེ་མེད། (ཨངན) མཐོ་རིས། 无厌。善趣上种的异名。

སྐྱེ་ཙམ། (1)ཐུག་པའི་བྱེ་བྲག་ཏིག 面糊羹。作食物的面糊。(2)ཚོང་མ། 蔬菜。

སྐྱེ་ཚིག སེམས་སྡུག་པའི་སྐད་ཅ། 哀词，悲痛之词，伤心话。

སྐྱེ་དར། ཁ་ཐིབ་རམ་ཁང་པའི་མཐའི་སུ་ཁྲིད། 矮墙，边线拦埂，容器口舷：རྡོག་པའི་སྐྱེ་ར། 墙埂，护墙短垣。ཆུའི་སྐྱེ་ར། 井拦，池埂。水渠或塘边拦水的土塍。

སྐྱེ་རོགས། སེམས་སྐྱེ་བའི་སྐབས་རོགས་རམ་བྱེད་མཁན། 安慰者。悲伤时帮助排解忧愁的侣伴。

སྐྱེ་ཟོག ཐག་ལོག་གམ། གཉེན་ལོག 回门。新妇初次偕丈夫回娘家。

སྐྱེ་གངས། སྐྱེ་སེམས་ཤུགས་ཆེ་བའམ། ཞེན་པ་གཏིང་ནས་ལོག་པ། 厌恶，厌烦。佛书译为厌离心：འཁོར་བའི་གནས་ལ་སྐྱེ་གས་སྐྱེ། 厌离轮回。ཡིད་ལ་སྐྱེ་གས་ཆེ་བ། 甚为厌恶。

སྐྱེ་སངས། སྐྱེ་འབྱར་འཐེན་སྦྱོད་ལྷགས་ཀྱི་བྱ་གསང་ཅྭད་ཀྱི་ལྷགས་གྲུང། 通糊棍。疏通塑绘凸纹泥浆线条细管所用铁扦。

སྐྱེ་སངས། སེམས་ངལ་སེལ་བར་བྱེད་པ། 散闷，散心，忧闷消散：སྐྱེ་སངས་ཀྱི་གཏམ། 解闷的话。ཚང་གར་སྐྱེ་སངས་ལ་སྐྱེན། 去公园散心。

སྐྱེ་ཤུན། སེམས་སྐྱེ་བ་དང་མི་བདེ་བ། 烦闷，厌烦，厌恶。

སྐྱེ་སེང། སྐྱེ་བའམ་ངལ་དུབ་སེལ་བ། 散闷，解忧，解除疲劳：སྐྱེ་སེང་བྱས་ནས་བསྐྱང་དུ་ལས་ཀ་བྱས། 解除疲劳，重新工作。

སྐྱེ་བསངས། སྐྱེ་སང་དང་འདྲ།

སྐྱེ་ལྷང་རེ། སྐྱེ་བའི་ཐོ་སྐྱེ་ཚུལ་ཞིག 闷闷不乐，忧心忡忡。心情抑郁悲伤貌：སེམས་སྐྱེ་ལྷང་རེ་བ་ཞིག་བྱུང། 心情抑郁。

སྐྱེག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱེགས་པ། བསྐྱེག་པ། སྐྱེགས། (1)ཁ་ལོ་སྐྱུར་བ། 勒转，扭转：རྟ་ཁ་བསྐྱེགས་པ། 勒转马头。མགོ་བོ་བསྐྱེགས་ནས་མི་ཤིས་མེ་ལྟ། 掉头不顾。མཁྱེན་པ་སྐྱེགས་ཤིག 掉转头去！(2)རྒྱང་དུ་གཡོལ་བ། 让路，避开。སྐུ་ཕར་སྐྱེག་ཅམ་གནང་དང་། 请让开点！

སྐྱེགས། ●སྐྱེག་ པའི་ སྐུལ་ ཚིག ●名 词。(1)གཟང་བྱ་རྡེ་འཛུ་བྱེད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཅིག 瓢，勺：ཆུ་སྐྱེགས། 水瓢。དངུལ་སྐྱེགས། 银勺。ཟངས་སྐྱེགས། 铜瓢。བཀྲ་སྐྱེགས། 熔瓢。一种熔化

酥油等物的金属有柄小瓢。(2)ཐབས་ཚུལ། 方法，办法：སྣ་ཚོགས་སྐྱོགས་བཏུ། 各种办法，千方百计。

སྐྱོགས་རྟག ལྕགས་ཀྱི་གཅང་ཐུ། 铁勺。

སྐྱེ་གྲོགས། རོགས་རམ་བྱེད་མཁན། 助伴。

སྐྱེ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། (1)འཚོ་བར་བྱེད་པ་དང་། མས་ཆོད་བྱེད་ པ། 养育，抚养，饲养：འཚོ་ སྐྱང་། 保育。 ཁས་ སྐྱང་། 养育。 ཕྲུ་ གུ་ བྱམས་ པས་ བསྐྱངས། 爱护儿童。མས་ཆེད་ཁེ་ཚེན་རྣམས་ ལ་གཟིགས་ཤིང་ སྐྱང་། 照顾孤老。ཏྲེ་ ཁར་ རྫོ་ ཕྲུགས་ སྐྱང་ བ། 放牧家畜。གཉེན་ འབྲོང་ སྐྱང་ བ། 抚育亲眷。དྲིན་ ཆེས་ བསྐྱངས་ པ། 恩养。(2)སྐྱང་བ་དང་། སྐྱབ་པ། 守护，保卫：གཏུན་ སྐྱང་། 保持。སྐྱང་སྐྱང་། 保卫。བདག་སྐྱང་། 保养。ཡུལ་འཁོར་སྐྱང་། 保境守土。ཐབས་ཆེས་ བསྐྱངས། 设法保护。(3)བྱེད་ པའམ། འཛིན་ པ། 做作，治理，执行：སྡེ་སྐྱང་བ། 执政。ཁྱིམ་ཚང་སྐྱང་བ། 当家。ལས་ དོན་ཚུལ་ བཞིན་ དུ་བསྐྱངས། 按照规章办事。ཚོང་ལས་ བསྐྱངས། 经商。

སྐྱེ་བྱེད། (མཛད) པ། 保护者。父亲的异名。

སྐྱེ་མ། 名词。(1)ཨ་མ། 母亲。(2)བརྟན་མ། 女护法神。

སྐྱེངས། སྐྱང་བའི་སྐུལ་ཆ།

སྐྱེད། སྐྱང་བའི་སྐུལ་ཆ།

སྐྱེད་བ། ●(ཐ་དད་པ) བསྐྱེད་ པ། བསྐྱེད་ པ།། སྐུལ་བ་དང་ གཡོ་ བར་ བྱེད་ པ། 摇撼，使动摇：དར་ དམར་ ཆུང་ གི་ སྐྱེད། 风卷红旗。●(ཐ་ཅ་དད་པ) བསྐྱེད་པ། བསྐྱེད་པ། སྐྱེད།། འགྲོ་ བ། 走，去，行进：མདུན་དུ་སྐྱེད་པ་པོ། 前驱者。དཔུང་ རྡེ་ ཐག་ རིང་ དུ་ བསྐྱེད། 长途行军。གཞུང་ལམ་ནས་སྐྱེད།走正路。ཁྱེད་རྣམས་ཐུང་དུ་ གནས་གཞན་དུ་སྐྱེད་ཅིག 你们赶快到别处去！

སྐྱེད་བྱེད། (མཛད) (1)གྲོང་ཁྱེར། 城市的异名。(2)རྟིག 电的异名。

སྐྱེད་བྱེད་ཤིང་། གྲུ་བཙོད་ཐེབ་ཀྱི་སྐུ་བ། 桨。划船用具。

སྐྱོན། ●སྐྱེན་པའི་སྐུལ་ཆ་ག ●名词。(1)དགེའི་ ཚུལ་བྱེགས་སམ། མི་ལེགས་པའི་ཚ། 缺点，过失：འཁྲུལ་སྐྱོན། 错误。དགེ་སྐྱོན། 好坏。ཉུང་ སྐྱོན། 太少。མང་སྐྱོན། 过多。རང་ སྐྱོན། 自己的缺点。ཉེས་སྐྱོན། 罪过。སྐྱེན་ ཀྱིས་མ་ ཚོས་ པ། 纯洁无疵。ཐུགས་ དང་ མི་ མཐུན་ པ་ གང་ བྱས་ ཀྱི་ སྐྱོན་ རྒྱ་ ཁ། 批评一切不合理的行为。(2)གནོད་འཚེ། 灾难，损害：གནོད་སྐྱོན། 灾难。ཆུ་སྐྱོན། 水灾。མེ་སྐྱོན། 火灾。འབྲུ་སྐྱོན། 虫灾。སྐྱེན་ གཉོང་ བ། 损害。སྐྱེན་ བྱེད་ པ། 伤害。(3)(མཛད) མི་ཐུས་ལ་མི་ རྩུལ་བ་དང་། སྐྱ་ཁྱི་ པ། དབྱལ་བ་ཆུང་ ཁ། མདོག་ཅེར་སྐྱ། མིག་ཅེར་ པ། སྨིན་ མཚམས་ མ་འབྱངས་ པ། སྐྱ་ ལེབ་ པ། ཤ་ ཆུ་ བ། དིག་ པ། མིག་ རྩུལ་ པ། མིག་ཆུང་ པ། ཁྱེ་དཀྱེ་ནང་ སྐྱར། ཆུ་ བ་ཆེ་ བ། དབྱང་ པ་དང་ རྡེ་ བངས་ ཁྱང་ པ། སྐྱ་ ཅན། ལག་ ཁ་ དང་ ཀང་ བ་མི་ མཐུན་ པ། ཆིག་ རྩེལ་ པ། ཁ་དང་ ལུས་ ལས་ དྲི་ བ་ བཅས་ ཉེས་ པའམ། སྐྱེན་ བཅོ་ བཅུད་ ཙམ་ པས་ ཀྱང་ ཆོད་ པ། 缺点。人体有丑陋、发秃、额狭、皮肤淡黄、睛黄、眉间不齐、扁鼻、龇牙、口吃、目圆、眼细、鸡胸驼背、腹高鼓、臂肘短、身毛、手足不称、粗声粗气、口臭狐臭等十八种缺点，故表数字18。●དགེ་བའི་ཚུལ་བྱེགས་སམ། 形容词。不好，有害。有妨害：ཕན་མི་སྐྱེན།

不要紧。ཅི་སྐྱོན་ཅི་སྐྱོན་བསམས་ན། འདི་སྐྱོན་རྣམས་འབྱུང་ངོ། 以为无妨无妨，妨害终于出现。

སྐྱོན་ཀཱིལ། ཡ་ལ་དཀྱིལ་པ། 栽诬，诬害。

སྐྱོན་སྐྱོབ། སྐྱོན་གནས་ཏེ་མི་བཟང་བའི་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པ། 包庇，护短。不合宜的支持。

སྐྱོན་བཀྲང་། སྐྱོན་ཕྱི་གངས་བཀྲངས་ཏེ་སྨྲད་པ། 数过。道人之短。

སྐྱོན་འགེབས་མཛེས་འཆོས། སྐྱོན་གནས་ཏེ་འདུ་ཚགས་པོ་བཟོ་པ། 掩饰。隐恶装腔或文过饰非。

སྐྱོན་འགེལ། ཉེས་མེད་ཉེས་འགེལ། 诬陷。加罪于人。

སྐྱོན་སྒོག་གཏུག་བགེངས། ཁྲིམས་ལ་གཏུགས་ནས་རྩོད་ཟློང་བྱེད་པ། 控告，指控；བྱས་ཉེས་ཐེར་འདོན་ཕྱིས་སྐྱོན་སྒོག་གཏུག་བགེངས་བྱེད་པ། 揭露罪行，提出控告。

སྐྱོན་ལྡོག ཉེས་སྐྱོན་གོད་པ། 数说缺点，说长道短。

སྐྱོན་ཅན་ཕྱིས་བསྲུབ་རྣང་རྙེམ། ཕན་ཚུན་རང་སྐྱོན་སྐྱེད་རེས་ཀྱིང་མཐུན། 互相庇护；ཕན་ཚུན་སྐྱོན་ཅན་ཕྱིས་བསྲུབ་ནང་རྙེམ་མ་ཡིན་པར་སྤུལ་ལྷག་གཏོང་རེས་ཐེབ་དགོས། 不是互相包庇，而要互相砥砺。

སྐྱོན་ཆ། སྐྱོན་ཕྱི་རྐངས། 短处，缺点，毛病；སྲོག་ལ་ཐུག་པའི་སྐྱོན་ཆ། 致命弱点。

སྐྱོན་བརྗོད། སྐྱོན་ཚད་པ་བརྗོད་པའམ། བཏོན་པ། 批评，指出缺点。

སྐྱོན་བརྗོད་བའི་ཐུང་ཟྱིད། ལྷུང་ཐེབ་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་སློང་རིགས་རྒྱས་ངན་པ་དང་དབང་པོ་མ་ཚང་བ་སོགས་ལ་དཔེ་སྐྱོན་བརྗོད་པ། 嫌毁轻贱波逸底迦。九十单堕罪之一。比丘轻贱种姓低贱及诸根残废不全等比丘，即成此罪。

སྐྱོན་གཏམ། སྐྱོན་ཚད་པའི་སྐད་ཅ། 错误的话。

སྐྱོན་བཏོན། (1)སྐྱོན་ཅ་ཤེར་འདོན་བྱས་པ། 检举。揭发过失。(2)རོར་འགྲུལ་བཏོན་ཏེ་ཞུ་དག་བྱས་པ། 正误。指出误差，加以改正。

སྐྱོན་བཏོན་ལོ་འཁོར། ཞལ་ལུང་ལོ་འཁོར་ཆུ་བད་དཀར་ཞལ་ལུང་ལས་གསལ་བ་ལྟར། ཅིད་པའི་ལོ་འཁོར་ཉིན་ཞག་སྐུམ་བཅུ་རེ་ལྟ་དང་ཆུ་ཚོད་བཅོ་ལྔ་ཆུ་སྐང་ལས་སྐྱོན་བཏོན་ལོ་འཁོར་ཉིན་ཞག་སྐུམ་བཅུ་རེ་ལྟ་དང་ཆུ་ཚོད་བཅུ་དྲུག་ཆུ་སྐང་བཅུ་བཞི་དབྱགས་གཅིག་འདོད་ཚ་བཅུ་གཉིས་སུ་བཅོས་པའི་ལོ་འཁོར་ཡིན་ཞིང་འདི་ལ་འཕྲལ་བྱལ་ལོ་འཁོར་ངེས། 正误转年。别名亲教转年。按《白莲亲教论》所说，改正实用派转年数值 365 日 15 刻 31 分 1 息又121/707 即 365·25876 日中存在的误差之后，所得新的转年数值或正误转年为 365 日 16 刻 14 分 1 息又12/13 即365·2706451日，为一恒星年度，亦称无差转年。

སྐྱོན་འདོགས། སྐྱོན་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་གོད་པ། 加罪，栽诬。诬陷无罪；མི་ལ་མ་བྱས་བྱས་ཚུལ་ཁྱོད་སྐྱོན་འདོགས་མ་ཐུབ། 别人未作，不得诬为曾作。

སྐྱོན་ལྡན་མ། སྟེང་ཁའི་ཙ་འདབ་ཅིག 有过脉。人体心间八脉分入两腋之脉名。

སྐྱོན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱོན་པ། བསྐྱོན་པ། སྐྱོན།། (1)བཙོན་པར་ཚོན་དུ་འཇུག་པ། 使骑，使载上；ཉིས་པ་རྟ་ལ་བསྐྱོན། 抱孩子骑上马。མི་གསལ་ཤིང་ལ་སྐྱོན་པ། 标枪穿人。(2)སྐང་དུ་འཇོག་པ། 放置，安放。放置在上面；ཐབ་ལ་ཁྲོག་མ་སྐྱོན་པ། 把瓦罐放置在灶上。(3)རྒྱག་པའི་ཚེ་སོ། 发射、关闭等动词的敬语；ཕྱག་མདའ་སྐྱོན་པ་གནང་། 放枪。གཟིམས་སྐོ་བསྐྱོན་འདུག 门是关着的。

སྐྱོན་སྤངས་དགེ་སྒྲུབ། སྐྱོན་ཆ་སྤྱངས་ནས་ལེའུ་ཆ་ལེན་པ། 弃恶从善。克服缺点，吸取长处。

སྐྱོན་བྲལ། སྐྱོན་མེད་པ། 正确无误，远离过失，无过。

སྐྱོན་བྱས་བྱེད་པའི་ཚེ་འཁོར། བྱེད་སྒྲིམ་ལ་སྐྱོན་འདོན་བྱས་པའི་ཚེ་འཁོར། 理论派转年正误。理论派转年数值经过改正后的恒星年度。

སྐྱོན་བྱས། གཞན་སྐྱོན་བརྟེན་པའམ། བརྙོགས་པ། 求疵。揭发过失，寻找毛病。

སྐྱོན་དབབ་གས། (རྟིང) སྐྱོན་ཉེས་འགོ་བ། 沾染缺点，被过患所污染。

སྐྱོན་ཉེད། རང་གཞན་གྱི་སྐྱོན་ཆ་གསང་ནས་འཇོག་པ། 隐过。隐瞒自己缺点，包庇他人过失。

སྐྱོན་མེད། (1)སྐྱོན་ཆ་མེད་པ། 无过，没有缺点；སྐྱོན་མེད་སྐྱོན་བཏགས། 无故加罪。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 无过佛。

སྐྱོན་མེད་ཐུབ་དབ ཐུབ་ཀ་ཏ་ཅང་ཁག་པ། 纯净无疵。

སྐྱོན་མཚང་། ཉེས་སྐྱེན། 缺点，过失，错误：བསམ་སྐྱོར་བཅུ་པའི་སྐྱོན་མཚང་འབྱུ་བ། 揭发思想行为中的错误。ཐུབ་བསྒྲུབས་བྱས་པའི་ སྐྱོན་མཚང་རིམ་ཉིས་བརྟེལ། 隐瞒了的错误逐渐被揭露出来了。

སྐྱོན་འཚོལ། སྐྱོན་ཙོད་མེད་རྟོག་དཔྱད་ཟེད་པ། 寻过，求疵。寻找缺点错误：མི་འདྲིས་བཞེན་སྐྱོན་འཚོལ། ཁྱི་འདྲིས་བཞེན་དྲི་འཚོལ། 人熟寻短处，狗熟找气味。喻熟悉以后就能发现缺点。

སྐྱོན་འཛིན་པ། (1)གཞན་སྐྱོན་མེམས་ལ་འཛེག་པ། 见罪。记住别人过失。(2)གཞན་སྐྱོན་སྐྱོན་དུ་ཕྱོ་བ། 指责。认为是缺点。

སྐྱོན་འཇུག་གས། ཉེས་མེད་ཉེས་འདོགས། 栽诬。无罪加罪。

སྐྱོན་གཞི། ཉེས་སྐྱོན་འབྱུང་ཁུངས། 病根。错误的根源。

སྐྱོན་ཡོན། ཉེས་སྐྱོན་དང་བཞེ་མཚན་ནས་ སྐྱོན་དང་ཡོན་དག། 功过，利弊，优点和缺点，སྐྱོན་ཡོན་བརྗོད་པ། 指出优缺点。

སྐྱོན་ཤེས། (མངོན) (1)མཁས་པ། 博学者或贤者的异名。(2)སྨན་པ། 医生的异名。

སྐྱོན་ཤོར། མི་ཚེགས་པ་བྱུང་བ། 出了毛病，发生事故：ལས་ཀ་ལ་སྐྱོན་ཤོར་ པ། 工作中发生了事故。འཕྲུལ་འཁོར་ལ་ སྐྱོན་ཤོར་པ། 机器出了毛病。དབང་ཞོར་སྐྱོན་ཤོར་བ། 器官残废。

སྐྱོན་སེལ་། (1)སྐྱོན་མེད་པར་བཟོ་བ། 改正缺点，排除故障。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 离过佛。

སྐྱོན་སེལ། (1)སྐྱོན་མེད་པར་བྱེད་པ། 克服缺点，排除障碍，补过，纠正错误。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 除过佛。

སྐྱོན་བྱང་། སྐྱོན་མེད་པ་བཟོ་པ། 纠正，正误。

སྐྱོན་ལྡན། ཉེས་པའི་ཕྱད། 瑕疵。劣点。不纯洁的杂质：བཟང་ ཞོ་ལ་ངན་པའི་སྐྱོན་ལྡན་ འདྲེས་པ། 瑕瑜混淆。མ་དག་པའི་ སྐྱོན་ལྡང་ ཁྱགས་འདུག 搀杂了不纯洁的东西。

སྐྱོབ། (ཀྱལ) ཤིང་ཆའི་རིགས་ལ་ཚོན་བཀྱང་ ཚར་ ནས་བཀག་ཅི་མ་བཀང་གོང་ཚེན་གྱི་སྐྱིང་དུ་ཁྱག་ ཏུའི་རྒྱུན་ཆང་གཉེས་བཟེས་ཤེག 护色液。木器上涂绘彩色以后，未抹油漆以前，涂于彩色表面起保护作用的胶酒溶液。

སྐྱོབ་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྐྱབས་པ། བསྐྱབ་པ། སྐྱོབས།། སྐྱང་པ། 庇护，拯救，保护；ཁྱལ་སྐྱོབ། 救国。སྐྱ་གེ་ལས་བསྐྱབས། 救荒。སྡུག་བསྔལ་ལས་བསྐྱབས། 救苦。འཇིགས་སྐྱོབ། 解救恐怖。

❷བདེན་བཞིའི་ལྟུང་དོར་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྟོན་པའི་མཆོག་ནས་གཏུག་ཏུ་འཁོར་བ་ལས་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས། 名词。佛。正确解说四谛取舍之道，以拯救所化众生使脱轮回的保护者。

སྐྱབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རིན་ཆེན་དཔལ། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཆུ་མོ་ཕག་ལོ་ཁམས་འདིར་མངའ་སྐུ་འཕྲུངས། གཞོན་ཅུའི་དུས་ནས་འཕྲོ་མགོན་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་དྲུང་དུ་བོན། སྡེ་ཚུ་སོ་བདུན་ལ་འབྲི་གུང་དུ་ཕེབས་ནས་དགོན་པ་བཏབ། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་མེ་གླང་ལ་གཤེགས། 觉巴·仁钦拜。译言宝祥(1143—1217)。宋代藏传佛教噶居派高僧，生于邓柯，少依帕摩竹巴，宋孝宗淳熙八年辛丑(1180)往拉萨河上游直工地区建直工梯寺，从此传出者以地名系，称直工噶居派。

'སྐྱབ་རོགས། (1)སྐུང་མགོན། 援救者。(2)སྐྱབ་པ་དང་རོགས་རམ། 救助。

སྐྱབ་སྐྱང་། རོགས་མགོན་ཉེ་བ། 救护。

སྐྱབ་གས། དབུལ་བ་སེལ་ཞིང་འཚོ་བ་གསོ་བ། 救济，拯救贫困：ས་ཉེས་བྱང་བའི་ས་ཁུལ་ལ་སྐྱབ་གས་གནང་། 救济灾区。

སྐྱབས། སྐྱབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱམ་སྐྱམ། སྣོད་དུ་ཐུག་པའི་ཇ་སོགས་གཡུག་གཡུག་ཉེ་བ། 摇荡，振动。摇匀器皿中所盛茶等液体：ཁོག་ཉིང་ནང་གི་བསྒྲུབས་ཇ་སྐྱམ་སྐྱམ་བྱས་ཏེ་ཐུག་དགོས། 茶罐里的酥油茶应摇荡后再斟。ས་གཞི་སྐྱམ་སྐྱམ་དུ་གྱུར། 大地震荡。

སྐྱམ་པ། (ཟ་དད་པ) བསྐྱམས་པ། བསྐྱམ་པ། སྐྱམས།། གཡོ་འགུལ་ཉེ་བ། 摇荡，振荡，震动：སྨན་ཁུ་སྐྱམ་པ། 振荡药汁。ཆུ་སྣོད་སྐྱམ་པར་ཉེ། 摇动盛水器皿。ས་ཆེན་བསྐྱམས། 大地震动。རི་སྐུལ་མཚོ་སྐྱམ། 撼山倒海。

སྐྱམ་བྱ། (སྐྱང) ཉེས་པ་ལ་སྣེར་ཐུའི་སྐྱེ་མ་སྐྱ་པ། 名词。稀米糊，面糊羹。喂小儿的米面糊。

སྐྱམས། སྐྱེམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱར། སྐྱེར་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱར་སྐྱར། (1)ཡང་ཡང་། 重复，又。(2)ཨེལ་བའམ། རྩིག་པས་བསྐོར་བའི་ར་བ་ཆུང་ཆུང་། 布帏，围子。帷幔或围墙环绕的小院。

སྐྱར་ཁ། ལག་པའི་ཚང་ཁའི་མཐུག་མཉེའི་ངོས་ནས་ཕར་རྒྱག་པའི་རྩ་དེ་ནད་ལ་མི་ཐུམ་ཤིང་ནད་ཅན་ལ་ཐུམ་ཏེ་སྐྲ་ནག་ཏུ་ངོང་བ་དེ་ལ་ཟེར་ཏེ། ཉིས་པའི་རིམས་ཚད་ལ་ཕན་པའི་གཏུང་རྩ་ཞིག 虎口脉。从手上虎口食指一面向外伸出的血管，无病时不现，有病时显露青筋。治疗儿童瘟热的针刺脉道之一。

སྐྱར་ཀོང་། ལག་པའི་ཚང་ཁ་ནས་མཐུག་མཉེའི་ངོས་སུ་ཕར་རྒྱག་པའི་གཏུང་རྩ་ཞིག་སྟེ། དེ་གཏུང་ན་ཉིས་པའི་རིམས་ཚད་ལ་ཕན། 前翘脉。在虎口内食指一侧伸出的剖刺血道名。刺此可治小儿传染性热病。

སྐྱར་ཀོང་ཕྱག་ཉ། སྐྱར་ཁའི་མཐེ་བོང་ངོས་ཀྱི་རྩ་ཕྱག་ཞིག 前翘支脉。藏医所说腕神经之一。

སྐྱར་ཀྲ། སྒར་ཞོགས་པ་སྐྱབ་ཀྲ་རྣམས་མཉམ་དུ་འཆོགས་ནས་ཆོ་འཛིན་བྱས་ཐེག་པ་རྣམས་མཉམ་དུ་ཀསྐྱར་ཉིད་ཡིན། 集体背诵场。旧时早晨学生集体背诵所学课程的场地。

སྐྱར་དབོན། མཚན་ཉིད་ཆོབ་དཔོན་གྱིས་བཅུ་གཞག་དེའི་ཚེ་གཞུང་ཆེག་ཆོ་ཐོག་ནས་མར་གསུངས་པ་དེ་དག་འཛིན་ཀྱ་སེ་སེའི་ཀྱ་བའི་འགེ་ཁིད་དེས་ངག་ཐོག་ནས་ཆུགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྐྱར་མཁན་དེའི་མིང་། 复诵师。寺庙中学经时从同班僧徒中选出，在讲经法师口诵指定篇章以后负责当众背诵者。

སྐྱོར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡、བསྐྱོར་བ། བསྐྱོར་བ། སྐྱོར།། (1)མི་འགྲལ་བའི་ཆད་དུ་རོགས་རམ་བྱེད་བའམ། བརྟེན་ས་བྱེད་པ། 搀扶，支撑。帮助不让倒下；གཡས་གཡོན་ནས་བསྐྱོར་ཁེན། 从旁搀扶。ཀྱབ་ནས་སྐྱོར་པ། 作后盾。ཀྱབ་སྐྱོར་རོབ་རམས། 后援，支援。ལྗང་མར་ལྗང་སྐྱོར་མ་ཐུབ་བྱང་། ལྗང་ཙ་རྡོ་ཤེས་དྲང་མི་ཉེན། 纵不扶植柳树，也勿石砸柳根。喻虽不相助，也勿相害。(2)མི་འཆོར་བར་འཇོག་པ། 拦蓄，阻止溢流：ཆུ་སྐྱོར། 拦水。ཆུ་ཁེག་སྐྱོར་རགས། 拦河坝。༢、བསྐྱར་བ། བསྐྱར་བ། སྐྱོར།། ཡང་ཡང་ལྟ་བ་དང་། ལན་མང་བོ་སྨྲས་པ། 重复，反复。一再出现；གཏམ་བསྐྱར་ནས་བསྒྲགས། 重说。ཆོག་སྐྱོར་བ། 重述原话。ངག་སྐྱོར། 复述。དབེ་ཚ་སྐྱོར་བ། 背书。ཡང་བསྐྱར། 再一次。ཉིས་སྐྱོར་གསུམ་སྐྱོར། 再三，再而三。བསྐྱར་སྐོར་ཡང་སྐོར། 反复循环。བསྐྱར་ཞིབ། 重查。ལྟས་ངན་ལ་ལྟ་སྐྱོར་དང་། རྟེ་ངན་ལ་སྣོམ་སྐྱོར་མི་དགོས། 凶兆勿再看，臭气莫再闻。意谓对无益事物应毅然抛弃。❷(རྡོང) ཤགས་ཐུ་འཁྱག་བར་ཐུལ་བ་དང་། ཅུག་ཏོ། 歪斜。弯曲。

སྐྱོར་འབབ་ཤལ། འཕགས་ནས་སྐྱོར་ཁྱེད་ཀྱི་རྩལ་འབབ་ཤལ། 靠垫。放在倚靠处的软垫。

སྐྱོར་འཁྱིག། དཀྱོར་འཁྱེན་དང་འབྲེ།

སྐྱོར་སྒྲུབ་། དབེ་ཚ་སོགས་ཡང་ཡང་བཀ་འདོན་ཁྱེད་པ། 反复背诵；དབེ་ཚ་མི་བཟློད་པའི་ཆད་དུ་བཀ་ཐོག་ནས་སྐྱོར་ སྒྲུབ་ ཁྱེད་ པ། 口头反复背书以免遗忘。

སྐྱོར་མོ་ལྗང་དགོན་པ། ཞྭ་སའི་ རྒྱབ་ རྩེས་ ཀྱི་སྟོད་ལྗང་བའི་ཆེན་རྩེང་ཁངས་སུ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་གྲངས་ཤོ་ལ་ སྐལ་ ཏེ་ དཀྱུ་བཅོ་བས་བཏབ་པའི་དགོན་པ་ཞེག 觉摩隆寺。藏历第三丁卯的己丑年，即公元1169年，藏族佛学家拜底罗汉在拉萨以西今堆龙德庆县境所建寺庙名。

སྐྱོར་མོ་ལྗང་པ། སྐྱོར་ལྗང་ལྟ་མའི་ རྟེང་ཁངས་ རྩེ་ཤུལ་བའི་བསྡུས་མིང་།

སྐྱོར་ཚིག (1)དབེ་ ཚ་ བྱོར་ བཅུང་ སྟེ་ སྐྱོར་བའི་ ཚིག 背诵的词句。(2)ལྟབ་ སྐྱོར་ ཅིང་ བའི་ ཚིག 重复的话。

སྐྱོར་ཡ། བཤེ་ གྲོགས། 益友，有益的助手：དབང་བའི་ སྐྱོར་ ལ་དབང་ བོ་ དགོས། 英雄助手要英雄。

སྐྱོར་ལྗང་ལྟ་མོའི་རྩེང་ཁངས་རྩལ་རྒྱལ་པ། དྲས་ རབས་ བཅོ་ བཅུད་ བའི་ སྣབས་ ཞ་ མ་ དང་ སངས་ཀྱས་བཅུགས་ བའི་ བོད་ ཀྱི་ ལྟ་ མའི་ ཚོགས་ པ་ཞེག 觉摩隆剧团。十八世纪时西藏民间女演员当桑首倡组成的藏剧团之一。

སྐྱོར་ཤིང་། འགྲམ་རས་ ལས་ སྐྱོར་ བྱེད་ ཀྱི་ ཤིང་། 撑杆，支柱。从旁支持的木柱等。

སྐྱོལ། རྒྱལ་བའི་ སྐུལ་ ཚིག

སྐྱོལ་བ། (རྡོང) རྒྱུས་ པ། 绱绳，搓线：སྐད་ ཐ་ སྐྱོལ་ བ། 搓线。

སྐྱོལ། སྐུ་ བའི་ སྐུལ་ ཚིག

སྐྱོས་པ། (རྡོང) ཉམས་ པ། 耗损，衰颓。

སྐྱོས་མ། ལག་ རྟགས་ ས་ ཡིག་ རྒྱག་ རྟེན་ ས། རྒྱས། 名词。礼品，馈赠。

སྐྲ། མགོ་ བའི་ སྐྲ། 名词。发，头发；སྐྲ་ འཇངས་ པ། 头发纷乱。སྐྲ་ མཐུག་ པོ། 头发厚密。སྐྲ་ ཐིལ་ བྱང་ འཕྱང་། 披着头发。མགོ་ སྐྲ་ ཐོར་ ཙོག་ ཏུ་ འཆིང་ བ། 束发为髻。དཀྲ་ སྐྲ་ བཞེས། 理发，剃头。སྐྲ་ འཐལ་ བཞེན་ དུ་ དྲ་ བ། 抓发号啕。སྐྲ་ ལྟུས་ མར་ བསྒྲས། 编发成辫。མགོ་ སྐྲ་ ཁ་ཐིང་ འདྲ་ 发指。སྐྲ་ དཀར་ བྱ་ རོག 白毛女。སྐྲ་ ཀཱད་ པ། 梳发。མིང་ ཀྱི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ སྐྲ་ ཚོགས་ དང་། འཕྱལ་ བ། མགོ་ རྒྱས། མགོ་ ཉལ། མགོ་ སྐྲ། ཐོར་

ཚུགས། དོ་ཀེར། སྒེ་བོ་རྒྱས། ཅུ་པ་ཅན། མེ་ཏོག་ཅན། གཏུག་ཕུད། རལ་པ། རལ་པའི་གདེངས་ཀ། ཟངས་སྒེ་བཅས་སོ།

སྐ་དཀར། (1)ཚས་པའི་མགོ་སྐ། 白发。老年头上所生白发：མི་སྐ་དཀར་ཅན། 白发老人。ཟ་ཚས་ སྐ་དཀར། 年老发白。(2)ལོ་ཟ་ཆུང་དུས་ནས་སྐ་དཀར་ཐོར་འགྱུར་བའི་ནད་ཅིག 白发病。头发早白的病症。

སྐ་ཀང་། སྐའི་རྩ་ག། 发缕，头发根数；སྐ་ཀང་ མང་། 头发稠密。

སྐ་ཁ། སྐུ་ག་དང་འདྲ།

སྐ་མཁན། (1)སྐ་བཞེངས་མཁན། 理发师，剃发者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐའ་ཁ་རྟགས་པ་དང་། མཐོ་རིས་ཀྱི་ལས། འདྲེན་མཁན། ཤ་འཛིན་ བཅས་སོ། (2)སྐ་སྐ་མཁན། 为他人辫发者。

སྐ་འཐྲིག བྱད་མེད་ཀྱི་སྐ་ལྟས་མ་རྒྱལ་ ཅིད་ཀྱན་ཆ་ཞིག 联辫发卡，辫桥。使妇女每条发辫互相连接的装饰品。

སྐ་འཐྲིལ། (1)མཚོའི་སྐ་རྨོང་རྨོང་དུ་འཐྲིལ་ནས་སྐྱེས་པ། 卷发。头发生来自然卷曲者。(2)ཁཏྭ་ འཐྲིལ། 发旋。头发生长成旋涡状处。

སྐ་གཅུ། སྐར་ཚད་ཀྱི་ཤོད་དྲུང་རིམ་བཞི་ཙམ་ཀྱི་ སྐ་སྡུག་སྟེང་དུ་ཁྱག་ཆུའི་ཚོ་གནས་ཀྱི་རུགས་ཤེག་ དང་། མི་དྲག་མཐོ་རིམ་ཀྱི་གཙོག་ཚའི་ལྟང་ལའི་ སྟེང་དུ་ཁྱག་ཆུའི་གཅུ། 发盒。原西藏地方政府四品以上俗官系于顶髻、上层贵族的侍从系于发辫上表示地位的一种饰品。

སྐ་གྲངས། སྐ་ཡི་གྲངས་ག་སྟེ་ཤེན་ དུ་མང་ བའི་དབེ། 头发数。头所生发的根数。喻数量极多：བྱ་ལོན་སྐྱ་གྲངས་ལས་མང་། རྟོག་ག་ཁྱ་མཚོ་ལས་ཐབ། 债务比头发还多，麻烦比海洋还深。

སྐ་སྐྱེ་ཅན། སྐུ་ཙ་ སྐབ་ བའམ་ སྐུ་ཐ་ རེ་ ཐོ་རེ་ལས་མེད་མཁན། 发稀疏者。

སྐ་ཅན་གསོད། (མཁའ) ཁྱབ་འཇུག 杀有发。遍入天的异名。

སྐ་སྐྱོག (ཁྱི) (1)ལྷ་མོ་འཁབ་དུས་དགོས་པའི་ཞྭ་མོ་ཞིག 高醫冠。帽顶饰有小幢的藏式道具。(2)སྐ་སྐྱོག 发髻。旧时西藏贵族挽在头上的一种发式。

སྐ་གཉིས་པ། (མཁའ) དྲྭ་ བ་ མཚུག་རིང་། 双辫。彗星的异名。

སྐ་བཙུན། སྐྱེའི་ཚ་བ། 假发。

སྐ་མཐྲུད། སྐ་ ཐུང་ དྲའི་ སྟེང་ མཐུད་ ཆྱའི་ སྐ་གཞན་དང་། རྟིད་པ་འཇམ་པོ། 假发。一般用别人头发或细柔的牛尾毛制成。

སྐ་མདངས། སྐྱེའི་མདོག 头发的光泽。

སྐ་མདུད། སྐྱེའི་མདུད་པ། 发结。绾于发辫末梢的结子。

སྐ་འདབས། སྐྱེའི་སྟེ་མོ། 发梢，发尖端；བཀྲ་ཤད་བྱས་པའི་སྐྱ་འདབས་ལྷུག་པར་ གྱེལ་བ། 经过梳洗发梢散开。གཟུགས་པོ་གཡོ་བ་དང་ཆབས་ ཅིག་སྐྱ་འདབས་ཀྱང་བག་ཙམ་འདུར་བར་ཟྱད། 随着身躯的摇摆，发梢也轻微抖动。

སྐ་ཕྱེད། (1)རབ་ དུ་ འབྱུང་ བའི་ སྐབས་ མཁན་ པས་གཙོད་དགོས་པའི་སྐྱ་རྣམས། 剃度发。出家时须由亲教师亲自剃去的一小撮头发。(2)ཕྱུ་ག་ཆེ་རིང་བའི་ཆེད་དུ་ཟླ་མ་ལ་འབུལ་བའི་སྐྱེ་ ཕྱད། 献胎发。幼儿第一次剃发时，献给喇嘛以求长寿的一撮头发。

སྐ་ཐོད། (1)སྤོང་ཙག 发髻，顶髻。(2)སྐྱེའི་ ཚུན་པོ། 发束。一把头发。

སྐ་འཐྲིངས། སྐ་འཇིངས་ནས་ཐྲིང་བ་ཆགས་པ། 头发如毡。头发乱蓬蓬地粘结成毡片。

སྐྲ་ཅད་མཉམ། སྐྲ་མིག་མཚམས་བར་སྐྱེས་ཚམ། 齐眉髻，刘海齐眉，齐眉发式。蓄发长齐眉际的一种头发样式。

སྐྲ་ཅད་ཅད། སྐྲ་ཐུང་ཐུང་། 短发齐眉；འབྲོག་ཕྲུག་སྐྲ་ཅད་ཅད་ཅན། 短发齐眉的牧童。

སྐྲ་ཅད་ཁིང་། སྐྲ་མིག་མཚམས་སུ་སྐྱེས་ཚམ། 齐眉髻，齐眉发式。

སྐྲ་ཐྲེལ། བྱད་མེད་ཀྱི་སྐྲའི་ཕྱང་ཤ་གཉིས་ཐད་རྒྱལ་ཅིང་ཀྱི་མཇེས་ཐྲུད་ཞེག 辫挢，联辫珠链。并联妇女头上两条辫子所用珠链。

སྐྲ་མེད་ཐྲི་ཁེར། མགོ་དམར་རམ། 光头秃头。

སྐྲ་རྩ། (1)སྐྲའི་རྩ་བ། 发根。(2)སྐྲ་རྩ་འཐུག་པོ། 头发厚密。

སྐྲ་རྩེ། སྐྲའི་རྩེ་མོ། 发梢。头发尖端：ཆུ་གཉིང་ཀྱི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་ཕྱ་མཚའི་སྐྲ་རྩེས་འདྲེན་མི་ནུས། 一缕发尖牵不动河海大水。

སྐྲ་ཚངས། སྐྲའི་ཕྱས་མར་བསྐྱངས་པའི་རྩེ་དམར། 辫穗。垂系辫端的彩线穗子。

སྐྲ་ཚོགས། སྐྲ་མང་ཆུང་། 头发密度；འཕྱིངས་ཤེང་འཇིངས་པའི་སྐྲ་ཚོགས་རྩེལ་རྩེལ་དུ་ཡོད་པ། 稠密的头发乱结如毡。

སྐྲ་ཚོམ། སྐྲ་སྒྲི་བོར་བཅིངས་པའི་ཐོར་ཅོག 发髻。绾在头顶的发髻。

སྐྲ་མཚམས། (1)སྐྲ་ཙམ་མེད་ཀྱི་མཚམས། 发际。额上有发无发的分界处。(2)སྐྲ་བར་ཆུར་ཕྱེ་བའི་མཚམས། 发缝，发界。分披头发的界线。

སྐྲ་མཚམས་ཕྱིད་པ། (1)དཔྱལ་བའི་དབྱིངས་ཆེ་བའམ་ཐོད་པའི་ཁ་ཕྱེང་ཆེ་བ། 额间宽，天庭开阔。(2)སྐྲ་མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རང་བཞིན་དུ་ཕྱེ་བ། 头发分披。

སྐྲ་འཇེམ། ཐང་ལྟ་སངས་སྨོན་ལས་ཆུལས་དུས་ལྟ་ཞེས་བྱད་མེད་རྣམས་ཀྱིས་སྐྲའི་ལན་བྱ་གཉིས་བསྐྱངས་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངར་དགོངས་པ་ཞུས་འཁྲལ་ཀྱི་འཇེན་གསུ། 双辫证。旧时拉萨传召期间，拉萨妇女为求准许头梳双辫，向铁棒喇嘛购买此证。

སྐྲ་རྒྱས། སྐྲ་བརྒྱས་དང་འདྲ།

སྐྲ་བརྒྱས། སྐྲའི་ཚབ། 假发。

སྐྲ་ཞལ་ས། (1)སྐྲ་ལྟས་ཤ་རིང་ པོ་ཤགོར་དཀྱིས་ཀྱང་ཆོག་ པ་ ཞེག 长辫。长度可盘绕在头上的发辫。(2)(ཁངས་) བྱད་མེད་ཀྱི་སྐྲ། 发踝。女发的异名。

སྐྲ་ཤུལ་ཁ སྐྲ་ལྟས་ཤའི་རྩེར་ཤད་ཁག་བྱའི་ཐོད་འཇར། 辫尾。垂系辫端的彩线穗子。

སྐྲ་རྒྱངས། (རྟེང་) ང་རྒྱལ་ཆེ་བ། 极骄傲。

སྐྲ་བཟང་། (1)སྤྲོ་སྐྱེན་པར་པ་དཀའི་ཤིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 角茴香别名。(2)མགོ་སྐྲ་ཡག་པོ། 头发好。发厚密润泽。

སྐྲ་བཟང་རྒྱལ་བ། འཁྲི་ཤེང་རལ་ པ་ ཅན་ས་ནག་དྲུལ་ཅན་དང་ཆེར་མ་སྐྱེ་བ། 选裂黄堇，亦称水通草。罂粟科，为一种血分药用植物。主治瘟疫，清热解毒。攀援茎，有卷须，生于阴湿水草地方。

སྐྲ་བཟེད། (1)སྐྲ་བཞར་དུས་ སྐྲ་ སྦྱིགས་ བཟེད་སྐྱེད། 承发器物。理发时承接头发的容器或布单。(2)རབ་ བྱང་ཁྲི་ འཆོ་ བའི་ ཚེ་ བྱད་ བཙུ་གཟུམ་ཀྱི་ ནང་ གཤེས་ ཤེག་ སྐྱེ་ དགེ་ སློང་ གི་ སྐྲ་གཞོན་སྣམས་ཆོས་གོས་སྐྱང་བའི་ཆེད་དུ་ཐོན་ཏུའི་ གོས། སྐྱེད་དུ་ཁྲུ་གཟུམ་དང་ཞེང་ཁྲུ་ཕྱེད་དང་དོ་ ཚོད་ པ་ཞེག 剃发衣。比丘十三资具之一，长三肘，宽一肘半，是比丘剃头发时所用披巾。

སྐྲ་ཤི་སྐྱེང་བ། (ཁངས་) དུ་བ། 发髻。烟气的异名。

སྐྲ་རྩྭ། སྐྲ་སྒྲི་བོར་བཅིངས་པའི་མདུད་པ་ རྩྭ་ རྩྭ། 发髻。束在头顶的总角。

སྐྲ་ཁྱེ་བ། སྐྲ་རྨོངས་རྨོངས་དུ་འཁྱིལ་ནས་སྐྲེས་པ། 卷发。头发自然卷曲者。

སྐྲ་ཤེལ། མགོ་སྐྲ་ཤིང་གི་ལོ་མའི་ཁ་ཟས་ཀྱང་བྱེད་པ། 发，头发。以头上之发譬喻树木之叶：སྐྲ་ཤེལ་ཉིས་ཁྲི་ཆིག་སྡུང་ལན་བྱང་མཛེས། 二万一千发辫美。

སྐྲ་ཀད། (1)སྐྲ་ཀང་ངམ། སྐྲའི་ཐུག་མ། 发缕。一丝丝的头发：སྐྲ་ཀད་ཐུག་པ། 梳发，梳理头发。མིག་ངམ་རིབ་ཅན་གྱི་མཐོང་ལྟལ་དུ་སྐྲ་ཀད་འཛག་པའི་ སྣང་བ་འཆར་ཐོང་། 眼有翳障的人感觉视野中有一缕缕的发缕下落。(2)ཐུག་ཀད་དམ་སྐྲ་ལ་ཐུག་ཅིང་ སོ་ མང་། 梳，发梳：མགོའི་སྐྲ་སྡུ་འཛིངས་པར་སྐྲ་ཀད་ཐུག་པ། 梳理乱发。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ སྐྲའི་བྱི་ དོར་དང་ སོ་ མང་ངོ་།

སྐྲ་ཀྱབས། ཅོར་མའི་ཕྲག་ཐུབ་ནས་དབྱངས་པའི་ སྐྲ་འཁུག་སྣོད་དཏལ་དང་། དུང་། གཡུ་བྱུར་ སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཐུན་ཚན་ཞིག 发套，发网。藏北妇女网发的丝网，常有银、海螺、松石、珊瑚等为饰。

སྐྲ་གཅོར་ཙི། སྐྲ་རྩུབ་པ། 发粗，头发粗硬。

སྐྲ་ཤིལ་ བྱ་ཅན། སྐྲ་མ་ བཟློས་ པར་ ཤིལ་ བྱར་ འཕྱང་བའི་མི། 头发蓬松者，披头散发者。

སྐྲ་ལྗོ་ཅུ། སྐོར་སྐོར་དུ་འཁྱིལ་ནས་སྐྲེས་པའི་སྐྲ། 卷发。头发天然卷曲者。

སྐྲ་ལྗོ་ཀྱེ། སྐྲ་ལྗུ་དང་འདྲ།

སྐྲ་ལེ། སྐྲ་དཀར་ནག་འདྲེས་པའམ། སྐྲ་སྐྱེ་ཕྱེད་ རྩེ་ཕྱེད། 华发，蒜发。头发斑白。

སྐྲ་ལེང་། མགོ་སྐྲའི་བར་ལེང་། 发间，头发间隙：ཚ་བ་ཆེ་སྐབས་སྐྲ་ལེང་རྩལ་ཆུས་གང་། 天气炎热时汗流发间。

སྐྲ་ལེང་ལེང་། སྐྲ་མཐུག་ཙི་ཤེད་པའི་ལེང་ལེང་། 发稀疏：ཁད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྲ་རྩ་ལེང་ལེང་ཞིག་དུ་ གྱུར། 老人们的头发变得疏疏落落的。「辨。

སྐྲ་བཟློས་ཆ། ལན་བྱང་བཟློས་པའི་སྐྲ། 辫子，发

སྐྲག་ཅམས། འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་པའི་བཟོ་ ལྟ། 恐怖相，畏惧状。害怕的样儿。

སྐྲག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ)འཇིགས་པ་དང་ཞེད་པ། 害怕，畏惧：སྐྲག་ནས་སྙིང་རྩ་འདོད། 怕得心跳。མདུན་དུ་སྐྱང་ཀིང་སྐྲག་པ་དང་། རྒྱབ་དུ་ སྡུག་ལ་སྐྲག་པ། 前怕狼，后怕虎。དཀའ་ཚེགས་ཀང་ལའང་མི་སྐྲག 不怕任何困难。ཐང་ཤིང་ཀུག་ པ་བ་མེས་གནོན་པར་མི་སྐྲག་ན། རྡེ་བོ་ཆེན་ བོ་གངས་ཀྱིས་གནོན་པར་སྐྲག་དོགས་མེད། 松柏不畏霜压，山岭岂怕雪封。❷ཞེད་སྣང་། 名词。恐怖，怖畏：འཇིགས་སྐྲག 恐怖。དངངས་སྐྲག 恐慌。ཐོས་པ་ཅམ་གྱིས་སྐྲག་སྣང་སྐྱེ། 骇人听闻。

སྐྲག་པ་ཤིང་། ཤིང་ཞིག སྐྲག་ཤིང་གི་འབྲས་ བུས་ཁྲག་ཤིང་གཅོག ཙཱ་ཙཱ་ཀ་ཏ་ཀ། ཆུ་མཚན་ འཁྱགས་པ་འབེལས། ཤྲུའི་ དང་ ག་ འཁྲེད། 山里红，别名冬瓜树。蔷薇科药用植物名。其种子降血压，治肝病，通经，开胃。

སྐྲག་ལེམས། ཞེད་སྣང་སྐྱེས་པའི་ལེམས། 怖畏心，恐惧心理。

སྐྲང་གནས། (རྟིང) ཤིང་། 树木。

སྐྲང་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐྲངས་པ། སྐྲང་པ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཐག་ལ་ནད་བྱུང་བ་དང་སྐྱེན་ཤོར་ཏེ་ སྐྲས་པ། 发肿。皮肤因伤病等引起的肿胀：ཀང་པ་ སྐྲངས་ འདུག 足部发肿。གདོང་ཡང་ སྐྲངས་ འདུག 脸也发肿。ཚ་ཁ་སྐྲང་དོགས་འདུག 疮口可能发肿。

སྐྲངས་ པ། ●སྐྲང་ བའི་ འདུས་ པ། ●名词。(1)ནད་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་བས་ཤ་ ལུགས་སྐྲས་པ། 肿，肿疡。疾病等引起肿胀现象：ཚ་ཁ་ སྐྲངས་

ཨ་ཕྲི་ཕྲིང་འཇམས་སོ། 疮口肿胀已消。 སྐྱངས་ཚབས་ཆེར་མེ་འགྲོ་བའི་འགོག་པཁས་བྱེད་དགོས། 控制肿势，不使发展。(2)བོད་ཀྱི་ཙེ་རྩིས་ནང་སྐྱེར་བ་རྟེན་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 瘫肿。藏历二十七会合神之一。

སྐྱངས་འབྱར། ལུས་སྐྱངས་བའི་འབྱར་གོང་། 肿块。皮肉瘫肿浮胀之处。

སྐྱངས་སྐྲས། སྐྱངས་ཤིང་སྐྲས་པ། 肿胀，浮肿。

སྐྱན། ཁ་ཟས་ཀྱི་སྐྱེགས་མ་མ་ཞུ་བའམ་དྲངས་མ་མ་ཞུ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་གང་དུང་དུ་མཁེགས་ཅན་ཀྱི་ཚོང་ཁུར་འདྲིལ་བའི་ནད་ཅིག་སྟེ། 名词。症瘕，痞块，肿瘤。大致可分十八种。食物糟粕不运，精华不化，在身体内表结成坚硬的块状病变，རླུང་སྐྱན། 气块。རྡོ་སྐྱན། 结石。ཨོ་སྐྱན། 胃癌。མཆིན་སྐྱན། 肝癌。

སྐྱན་ཐྱི་རུ། ལུས་ལ་སྐྱན་ནད་ཡོད་བའི་རྒའི་འཕར་ལུགས་ཞེན་ཅིང་། དོན་སྟོང་གང་ལ་སྐྱན་ཡོད་ན་དེའི་རྩ་ཞན་བར་འཕར་བ་ཞིག 痞症脉象。脉来弱而散乱不匀，如芤脉状。

སྐྱན་ཆགས་ཚ། (1)སྐྱན་ནད་བྱུང་བ། 患痞症。(2)འཁོན་འཛས་ཆགས་པ། 怀恨，结怨。

སྐྱན་ཏད། སྐེན་དང་། དོ། ཆུང་། ཚ། སྐུ། ཆུ། རྡོག ཅས། མཁྲིས་པ། ཁྲག་བཅས་སྐྱན་རིགས་མེ་འདྲ་བ་ མང་དུ་ཡོད། 肿瘤，痞块。有包囊虫、结石、气块、筋瘤毛痞、疱症、脉痞、肠胃结石、胆结石、血瘤等多种类型。

སྐྱན་རོ་ཏག་ཚི། བྱད་ མེད་ ཀྱི་ མངལ་ དུ་ ཆགས་པའི་ སྐྱན་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་གྱི་ཤ་སྐམ་ཞིང་མདོག་ནག་བོར་འགྱུར་བ་ ཞིག 恶血症瘕。子宫内结成的痞块，症见脉肉枯瘦皮肤黧黑之象。

སྐྱན་གསང་། བང་གི་ ཁྲེན་ སྦུ་ ནས་ བྱང་ དུ་ ཆོན་དོ་གཞལ་བའི་གནས་སུ་ ཚོ་བའི་ སྐྱན་ ནད་ ལ་ བཏོ་བའི་ མེ་བཅའི་གསང་། 症结穷。在胸椎骨下二寸处，横列三穷，相距一寸，是灸疗胃中痞块的灸穴。

སྐྱབ་པ། (རྟེང་) འཕྲབ་པ། 踢踏，拍打；ལག་བས་སྒོ་ལ་ སྐྱབ་པ། 拍门。ཀང་ སྐྱབ་ ལག་ སྐྱབ། 拍掌顿脚。སྐོར་ བྱེ་ སྐྱབ་པ། 跳环形舞。

སྐྱའི་དུ་ཀེར། སྐྱའི་ སྦོང་ ཅོག 发髻，顶髻。

སྐྱའི་ཕྱི་དོར། (མངོན) སྐྱ་ཀད། 治发。梳篦的异名。

སྐྱའི་ ལ་ བ་ ཅན། ཐུར་ ཐུ་ ཁར་ ཕྱི་གྱབ་ མཐའ་ཞེག་ཁི་ རྟོན་པ་ མེ་ ཁས་ སྐྱའི་ ལ་ བ་ ཅན། 褐衣者。古印度一哲学家名。

སྐྱའི་བསིལ་ཁབ། སྐྱ་ ལས་ བཅོས་ པའི་ སྐྱང་ ཁབ། 蝇拂。驱蝇的拂尘。

སྐྱི་བ། (རྟེང་) ཁྱོང་བ། 派遣，送出，བང་ཆེན་ སྐྱི་ཞེག 派出使者。

སྐྱུ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྐྱས་པ། བསྐྱུ་བ། སྐྱས། སྐྱང་བ། 乞讨，乞求：ཟས་བསྐྱས་ཏེ་འཚོ་བ། 讨饭过活。❷(རྟེང་) (1)མི་ བསྐྱང་ ཁྱོང་ བའི་ བསྐྱུ་བ། 欺骗，欺诳。(2)དུམ་བྱར་ཁྱོད་པ། 切割，粉碎。

སྐྱུ་མ། འཚོ་རྟེན་ མེད་ པས་ ཁུ་ཞེན་ སྐྱང་ མི་ བྱས་ ནས་ འཚོ་ བ་ སྐྱེལ་ མཁན། 名词。乞丐。生计无着向别人乞讨度日者。

སྐྱུག་པ། བསྐང་ནས་ བཞོག་ པར་ བྱེད་ པའི་ དགྱག་ པ་ དང་ དོན་ ཁག ཅིག

སྐྱུག སྐྱུན་ པའི་ སྐྱལ་ ཆོག

སྐྱུན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱུན་ པ། བསྐྱུན་ པ། སྐྱུན། ཁས་ དུ་ འཛུག་ པ། བཅོ་ པ། 兴修，开办，新制：ཆུ་ བོད་ སྐྱུན་ པ། 兴修水利。མཐུན་ རྐྱེན་ སྐྱུན་ པ། 创造条件。དཔེ་ ཆ་ བར་ དུ་

སྐྱུག། 印刷书籍。འཛུགས་སྐྱུག། 建设。གསར་སྐྱུག། 新建。

སྐྱལ། སྐྱུ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྐྱག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱགས་པ། བསྐྱག་པ། སྐྱགས།། (1)སྐྱབ་པའམ། དཀྱག་པ། 往返冲撞，冲撬：ཁོ་ བསྐྱགས་ ཏེ་ མར་ ཐྲངས། 搅酪取酥。(2)དཀྱིལ་ པ། 摇拨：ཆ་ མ་ ཏ་ སྐྱག་ བཞིན་ དུ་འཚམ་བཏུབ། 摇拨鼗鼓而舞。

སྐྱགས། སྐྱག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

སྐྱངས། སྐྱང་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྐྱང་ པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱང་ པ། བསྐྱང་ པ། སྐྱངས།། གནས་ནས་སྐྱགས་པ་དང་འདོན་པ། 驱逐，流放：རྒྱལ་མཚམས་ནས་སྐྱིར་སྐྱང། 驱逐出境。རྩོལ་ཅན་རྣམས་གནས་ནས་བསྐྱང། 流放罪犯。

སྐྱང་བའི་ལྟུང་བྱེད། ལྟུང་ བྱེད་ འབའ་ཞིག་ པ་ དག་ བཅུའི་ནང་གི་ཞེས། ཞེ་སྡང་གི་སེམས་ཀྱིས་ དགེ་སློང་གཞན་གནས་ཁང་ནས་ཕྱི་རོལ་དུ་ འདོན་ པ། 驱摒波逸底迦。九十单堕罪之一。心怀瞋怒，驱摒其他比丘出舍而成此罪。

བཀམ་ཆགས། (1)རེད་ པ་ རྟེ་ འདོད་ ཞེན། 贪恋，贪婪：མི་ བཀམ་ ཆགས་ ཅན་ ལ་ ཆོག་ ཤེས་ མེད། 贪夫不知足。(2)རེར་ སྐྱེ། 悭吝，贪吝。

བཀམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འདོད་པའམ། ཆགས་ པ། 贪图，迷恋，爱好不舍：ཀུན་ དོན་ལ་ བཀམ་ པ། 贪财。ཆང་དང་འཁྲིག་པ་ སྐྱེད་པ་ལ་ བཀམ་ པ། 沉湎酒色。

བཀམ་སྡིད། ཞེན་ ཆགས། 贪恋，贪爱。

བཀུ་བ། ཀུ་བའི་མ་དོངས་པ།

བཀུན་པ། (རྟེད) ཀུ་ པ། 偷盗。

བཀུལ་ཕྱེར། མིས་མ་མཐོང་བར་གཞན་ དོན་ ཁྱེར་ པ། 盗取，盗窃。乘人不见取走他人财物。

བཀུལ་ རྩོད། གཞན་ དོན་ བཀུལ་བའི་ ཅ་ ལག 赃物。所窃财物：བཀུལ་ དོན་ དོང་ དུ་ སྐལ། 埋藏赃物。

བཀྱལ་པ། ཀུ་བའི་འདོལ་པ།

བཀྲལ་ པ་ འཇལ་ ཐྲི་ ཁལ་ ཕྱེ། ཁལ་ ཕྱེ་ བཅུ་ དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤེག་ རྟེ། གཞན་ དོན་ བཀུལ་ ཆབས་ ཆ་ ཆུང་ལ་ གཞོག་པའི་ ཀུན་ འཇལ་ཐྲི་ རྟེས་ ཆད་ གཅོད་ལུགས་ཀྱི་ ཁྲིམས། 盗窃追赔律。对盗窃他人财物者，依情节轻重责令交还原赃并加倍赔偿的法律。

བཀོ་བ། ཀོ་བའི་མ་ དོངས་པ།

བཀོལ་ཆུ། བཀོལ་བའི་ ལྷང་ གཉན་ ཁྲོན་ བའི་ ཆུ། 池水，井水。人工掘成的池塘水或井里的水。

བཀོལ་ ཐེར་རུ། ཤིང་ བཀོས་ ཏེ་ བཟོས་ བའི་ སྟེང་ མ། 木碟子。挖木所成小盘子。旧译为豆。

བཀོལ་པ། ཀོ་ བའི་ འདོས་ པ།

བཀོལ་ ཚོན། སྐུ་ཆུ་ སོགས་ ཀྱི་ བཅ་ ཀོང་། 印模。塑造泥质小佛像佛塔等印模。

བཀོལ་ བྱང་། མི་ ཁེ་ བཀོལ་ བའི་ ཤིང་ སོགས་ ཀྱི་ ཐུང་ ཁྱི། 字牌。刻有图文的小木牌。

བཀོལ་མ། རི་ མོ་ བཀོལ་ བཆུབ་ བའི་ དངོས་ རིགས། 名词。雕刻品。刻有花纹、图案的器物：རྡོ་ བཀོལ་ མ། 石雕。ཤིང་ བཀོལ་ མ། 木雕。ཁ་ སོ་ བཀོལ་ མ། 牙雕。

བཀོལ་ ཀྱལ། ས་ དང་ རྡོ་ ཤིང་ སོགས་ བཀོལ་ བའི་ ཀྱལ། 挖就坑迹。掘地取土、挖走树、石等留下的痕迹。

བཀྱང་ བསྐྱམ། ཡང་ རྐྱང་ པ་ དང་ ཚུར་ སྐྱམ་ པ། 屈伸，伸缩。

བཀྱང་ ཙྭལ། (རྟེད) ཞལ་ གཞི་ ཁལ་ པ། 涂粉，胶泥。粉刷墙壁的细泥。

བཀྱང་བ། རྐྱང་ བའི་ མ་ དོངས་ པ།

བཀྱངས་ཁྲ། རིང་ ཐུང་ འཛལ་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚད་ ཅི་

རྒྱེ། ལག་པའི་ཀུང་སོར་བཀྲངས་པའི་རྩེ་ནས་གྲྭ་ཚིགས་བར་གྱི་རིང་ཚད། 伸肘。伸开手掌时，自中指尖端至肘关节间的长度。

བཀྲངས་མཐྲིད། (ཀྱ་ ཚུར་ གྱི་ མཐེ་ བོང་ དང་ མཐེཉ་ རྩང་བཀྲངས་ཏེ་ འཛལ་བའི་ ཚད། 伸卡。三指握拳，伸张拇指和小指间的长度。

བཀྲངས་ཉལ། ཀང་ལག་བཀྲངས་ནས་ཉལ་བ། 伸卧。伸展肢体卧下。

བཀྲངས་འདོམ། ལག་ སོར་ བཀྲངས་ཏེ་ འཛལ་བའི་འདོམ་གྱི་ ཚད། 伸指度，伸托。两手及指头平伸，两臂张开之长度，一般约及五至六尺。

བཀྲངས་པ། རྐྱང་བའི་འདུག་པ།

བཀྲངས་ཐུག་ ཐུལ་ ཐམས་ ཅད་ ས་ལ་ ཟབ་བའི་ ཐུག 长头。五体投地的顶礼：མོས་གུས་ཚེན་པོས་ བཀྲངས་ཐུག་འཚལ། 毕恭毕敬叩长头。

བཀྲངས་ཤིན། ཀང་ལག་སོགས་བཀྲངས་བསྡུད། 直伸。伸展肢体等。

བཀྲངས་སོར་ལྔ། ལག་སོར་བཞི་བསྐུམས་ བའི་ སྒྲིང་མཐེབ་ཚིགས་མཇུག་ཚིགས་ལ་ སྦྱར་བའི་རིང་ ཚད། 伸拇五指。四指握拳，拇指节纹贴合食指第一节纹所得拳的长度。

བསྐ་བ། 形容词。(1)རྩའི་ཁྲི་བྱག་མ་དུ་རའི་རྩ་ལྟ་བུ། 涩味，橄榄味。 (2)ཐུན་མོན་གང་བ། 浓， 稠，ཐུག་པ་བསྐ་བ། 稠粥。

བསྐང་ གཏོར། ལྷ་ སྲུང་ གསོལ་ མཆོད་ ཀྱི་ རྣམ་ གྲངས་བསྐང་གསོའི་གཏོར་མ། 酬神食子，补亏朵马。酬补仪轨中献给神佛的食品。

བསྐང་མདོག ལྷ་སྲུང་གསོལ་ མཆོད་ ཁྱད་ བའི་ ཚོ་གའི་ཁྱ་ བྱག་ཅིག 酬补灵器。佛教仪式的酬补仪轨中用彩线绕成器物献给鬼神 的象征性生活资具。

བསྐང་འཕྲིན་བསྡོད་བསྐུལ། ཚོས་སྐྱོང་སྲུང་མ་ རྣམས་ལ་ བྱ་དགོས་བའི་བསྐང་གས་དང་། འཕྲིན་ བཅོལ། བསྡོད་པ། བསྐུལ་མ་བཅས་སོ། 酬补、请托、礼赞、催劝的宗教活动。

བསྐང་བ། ཚེམ་པ་དང་ཚང་བར་ཁྱད་བའི་དོན་དུ་ གོ་བའི་སྐང་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྐང་རྫས། བསྐང་གསོའི་སྐབས་དགོས་བའི་རྫས་ ཚ། 酬补供物。酬补仪轨中供神所用各种物品。

བསྐང་བཤགས། ལྷ་ སྲུང་ གསོལ་ ཁ་ དང་ འབྲེལ་ འགལ་འཕྲལ་བཤགས་པ་འབྱལ་བ། 酬忏。酬谢神佛、忏悔罪过的仪式。

བསྐང་གསོ། ལྷ་དང་སྲུང་མའི་ཐུགས་དགྱེས་ བར་ ཁྱད་ཅིང་། ཐམས་ཚད་གྱི་ཉེས་པ་གསོ་བར་ཁྱད་ བའི་ཆོ་ག། 酬补仪轨。一种酬谢恩泽以娱神佛，弥补祭祀亏缺以消罪过的宗教仪式。

བསྐངས་པ། ཚེམ་པ་དང་ཚང་བར་ཁྱད་བའི་དོན་ དུ་གོ་བའི་སྐང་བའི་འདུག་པ།

བསྐམ་པ། སྐེམ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བསྐམས་པ། ❶སྐེམ་བའི་འདུག་པ། ❷རྨུང་རྩད་ ཀྱིས་ལུས་དང་ཡན་ལག་རྣམས་བསྐམས་པ། 名词。枯瘦。由风分病症引起全身或四肢干枯强硬之病。

བསྐལ་ཆུང། བསྐལ་པ་ཆུང་བ་སྟེ། ཚེས་མངོན་ བའི་ བཤད་ སྐལ་ ལྡན་ ན་ མིའི་ ཚེ་ ལོ་ བཅུ་ པ་ནས་ བཅུང་ ལོ་ བཅུ་ རེར་ ལོ་ རེ་ འཕེལ་ཏེ་ མིའི་ ཚེ་ ལོ་ བཀུད་ཁྲི་ བཅུ་ སྟོང་ བར་ ཡར་ འཕེལ་ བའི་ དུས་ ཡུན་ ལ་ བསྐལ་པ་ ཆུང་ བ་ གཅིག་ དང་། དེ་ནས་ ལོ་ བཅུ་ རེར་ ལོ་ རེ་ འཕྱི་བ་ སྟེ་ མིའི་ ཚེ་ ལོ་ བཅུ་ བའི་ བར་ ཡར་ འཕྱི་ བའི་ དུས་ ཡུན་ ལ་ ཡང་ བསྐལ་པ་ ཆུང་ བ་ གཅིག་ ཅེར། དེ་ལ་ མི་ ལོ་ ཁྲི་ བཅུད་ བཅུ་ སོ་ དག་ དང་ དག་ སྟོང་ གམ་ པ་ ཡིན། 小劫。佛经《对法藏》所说，人寿自十岁起，百年增一， 至八万四千岁，中间经过时期，为一小劫。从此百年减一，至十岁止，中间经过时期，亦为一小劫，约为人间八百三十九万九千年。

བསྐལ་ཆེན། བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་སྟེ་ཆོས་མངོན་པའི་ཁད་ཐུལ་ལྟར་ན་བསྐལ་པ་ཆུང་བ་བཅུད་ཀྱི་ཐལ་པ་རེར་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ཅེར། དེ་ལ་མི་ཚེ་དང་ཕྱུང་བྱ་བ་བདུན་ལ་ཐ་གཅིག་འབྱམ་དགུ་ཁྲི་གཉིས་ཡོད། དེ་མིན་མི་ཚེ་མི་འབྲུག་ཕྲག་བདུན་རེ་ཡོད་པའི་ཁཤད་ཐུལ་ཡང་འདུག་ 大劫。佛经《对法藏》所说，每八十小劫为一大劫，约为人间六亿七千一百九十二万年。一说相当于人间七阿阇鞞年。阿阇鞞，古印度数字从个位起算至第二十位数目名。

བསྐལ་རིན། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གང་དུང་རང་དང་བསྐལ་པ་སྟེ་བར་དུ་ཆོད་པའམ་ཐུབ་རིང་པའི་ཀུན་གྱིས་མཐོང་མི་ནུས་པའོ། 远离事，隐蔽事。由于时间、空间及本性相去久远之故而不能现见的事物。

བསྐལ་བྱེད་གསུམ། དུས་ཀྱི་བསྐལ་དོན་དེ་དུས་ཡུན་རིང་བའི་དབང་གིས་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་། ཡུལ་གྱི་བསྐལ་དོན་དེ་ཡུལ་ཐག་རིང་བའི་དབང་གིས་རྟོགས་དཀའ་བ། རང་བཞིན་ནམ་ངོ་བོའི་བསྐལ་དོན་དེ་དངོས་པོ་ཕྲ་བའི་དབང་གིས་རྟོགས་དཀའ་བ་བཅས་གསུམ། 三隐蔽事：时隐蔽，时代久远难于了知者；地隐蔽，距离长远难于了知者；实事隐蔽，事物微细难于了知者。

བསྐལ་པ། 名词。(1)ཡུལ་དུས་ངོ་བོ་གསུམ་ཀྱིས་རིང་དུ་སོང་བའམ་རྟོགས་དཀའ་བའི་དོན། 难知者。时地相去甚远，本体细微不易感知的事物。(2)〈གཞི།〉 དུས་སྐབས་ཆེན་པོ་སྟེ་དུས་ཡུན་ཏ་ཅང་རིང་པའི་ཐེ་ཚོམ་ཅན་ཏེ་ཆད་ཅིག 大时，长时，分别时节。梵音译作羯腊波、劫波，略作劫。一个计算漫长年代的单位名：བསྐལ་པ་ཁྲི་སྟོང་མང་པོ། 万劫。སྐུ་ཚེ་བསྐལ་བཟུང་བཏུན་པ། 长寿万年。བསྐལ་པ་རྟེ་མཐིའ་བར། 永世。ཟས་ཞེས་པ་ཉི་མ་གཅིག་རེད། ཆོག་ངན་པ་བསྐལ་པ་སྟོང་རེད། 饭菜香一日，恶言传千秋。 སྐྱིད་པའི་བསྐལ་པ་ཤར་བྱུང་། 出现了幸福的时代。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟུད་རིན་པ་དང་། ཙོང་ཁ་ཀུན་པའི་བཅས་སོ།

བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ། 〈ཙམཔྤཀཱཔྱ།〉 རྒྱ་ཆུ་གར་ཡིག་གཅིག་གི་མཐའ་མ་གྲངས་མེད་པ་ཞེས་པ་དེ་གྲངས་ཚད་མཐོ་ཤོས་ཡིན་ཞིང་དེ་ལྟར་གྱི་བསྐལ་པའི་གྲངས་སོ། 无数劫，无数大劫。梵音译作阿僧企耶劫、阿僧企耶，义谓无量数，是古印度最大数位名。有此大数目的长时即名此：བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་ཆེན་པོ་གསུམ། 三大阿僧企耶劫。

བསྐལ་པ་ངན་པ། མུན་ནག་གི་བསྐལ་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་མི་འབྱོན་པའི་བསྐལ་པ། 黑暗时，无佛出世时期。佛书译为恶世、恶时。

བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ། བསྐལ་ཆེན་གྲངས་ཀནས་དྲུག་ཅུའི་ཐུན་མ་སྟེ་གྲངས་མེད་པ་ཐེག་པ་སྐོར་རེ་བརྩེས་པ་གསུམ། 三无数大劫。古印度六十位数字计算法之最后一位名无量数。三倍无量数大劫，名三无数大劫。

བསྐལ་པ་གཉིས། སྐྱོན་བསྐལ་ཏེ་ཆོས་དང་བའི་བསྐལ་པ་དང་། ཀུན་བསྐལ་ཏེ་ཆོས་མི་དང་བའི་བསྐལ་པ་གཉིས་སོ། 二劫：有佛法的光明劫和无佛法的黑暗劫。

བསྐལ་པ་གཉིས་ལྡན། རྟ་བ་བཞི་ལས་གཉིས་ཀ་མཐོང་ངང་གི་ངང་གིས་སྤྱད་ཐུབ་པའི་བསྐལ་པ། 二分时。在此时期内，人们对四根本罪只能做到不违犯其中的两种。

བསྐལ་པ་དང་པོ། སྟོང་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པའི་དུས་སྐབས། 初劫，劫初。情器世间初成不久的年代。

བསྐལ་པ་བྱག ཆགས་བསྐལ་དང་། གནས་བསྐལ། བར་བསྐལ། བསྐལ་ཆེན། འཇིག་

བསྐལ། སྟོང་མ་བསྐལ་ཀ་དྲུག 六种劫：成劫、住劫、中劫、大劫、坏劫、空劫。佛书计算宇宙形成乃至毁灭过程的时间名称。

བསྐལ་པ་བར་མ། ཆོས་མངོན་པའི་བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཚེ་ན་ བསྐལ་པ་ ཆུང་བ་གཉིས་རེར་བསྐལ་པ་བར་མ་གཅིག་ཟེར། འདི་ལ་མི་ཚེ་བྱེ་བ་གཅིག་དང་ལས་ཡ་དྲུག བདུན་འབྱམ་དཀྱུ་ཁྲི་བཅུད་སྟོང་གཅིག་པ་ཡིན། 中劫。佛经《对法藏》所说每二小劫为一中劫，约为人间一千六百七十九万八千年。

བསྐལ་པ་བར་མ་གསུམ། བར་གྱི་ཁྲག་པ་བཅོ་བཅུད་ཀྱི་བར་དུ་འབྱུང་བའི་བསྐལ་པ་སྟེ་གསུ་ཞེའི་ བསྐལ་པ་དང་། ནད་ཀྱི་བསྐལ་པ། མཚོན་ཕྱེ་བསྐལ་པ་སྟེ་གསུམ། 中间三劫，小三灾劫。佛书所说出现于十八中劫每劫末期的三种灾难时期：饥馑劫、疾疫劫和刀兵劫。

བསྐལ་པ་རྫོང་ལྡན། ཆེ་ས་བཀུ་བའི་ དུས་ཐུ་མེ་རྣམས་ ཐལ་ ཆེར་ རུ་བ་ བཞི་ ལས་ གཅིག་ ཅམ་ཡང་མེ་གྱང་ ཞིང་བཏ་ ཚུན་རྫོད་པ་ དང་ལྡན་བའི་ བསྐལ་པ་ཡིན་ཞིང་ཆེ་ས་བཀུ་བའི་དུས་ཀྱང་ཟེར། 斗诤时。在此时期内，人们大都对四根本罪不能做到不违犯其中的任何一种，彼此斗诤不息，人寿缩短至一百岁，故又称百岁时。

བསྐལ་པ་ཚུལ་ལྡན། བསྐལ་ པ་དང་ བོའི་ མི་ རང་ བཞིན་ ཉེས་ རྩ་ བ་ བཞི་ རྩོལ་བས་ བར་ བསྲུང་ བའམ་གཞི་དེ་ལ་མི་ འདུག་བའི་ བསྐལ་པ། 圆满时。初劫中，人皆自行防护四根本罪，全不违犯，故名圆满劫。

བསྐལ་པ་བཟང་པོ། སངས་རྒྱས་སྟོང་ རིམ་བར་ ཅོག་དང་འབྱོན་བའི་ སྐྱེན་མེའི་བསྐལ་པ། 贤劫。有千佛出世的光明时代。

བསྐལ་པ་བཟང་པོའི་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། འཕགས་པ་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་མདོ་སྡེ་ཞེས་བྱ་བ་ སངས་རྒྱས་སྟོང་གི་རིགས་དུས་དང་། ཡབ་ཡུམ་དང་། འཁོར་དང་། སྐུ་ཚེའི་ཚད་དང་། བསྟན་པའི་གནས་ཚད་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྱུ་ཐུགས་ བསྐྱེད་ལེའུ་ཅན་ལ་སོགས་པ། 《贤劫经》。详细叙述贤劫出世千佛族性、父母、眷众、寿量、教法住世期和发菩提心等情节的一部佛经。全书二十六卷，初由印度法师比耶伽罗僧哈与西藏译师拜央由梵译藏，后经噶瓦拜则校订。西晋时竺法护由梵译汉。

བསྐལ་པ་ཐ་བོག བསྐལ་པ་རྫོགས་ལྡན་གྱི་ དུས་ ཞེས་མི་རྣམས་ཚེ་ ཟོ་ ཁྲི་ གྱུབ་ ཅིང་། ས་ཞག་ དང་། འབྲས་ས་ལུ་ སོགས་མ་རྨོས་པའི་ ཟོ་ ཏོག་ལ་ ཟོངས་ གྱ་ རླུང་རས་ འཆོ་བའི་ དུས་སུམས་ བྱུང་བ་དེའོ། 劫初，成劫初。圆满劫时，人寿万年，日食地味及香稻等不耕之谷以度时日的年代。

བསྐལ་པ་ཤེས། (མངོན་) རྟེས་པ། 知劫。历算者的异名。

བསྐལ་པ་གསུམ་ལྡན། རྩ་བ་བཞི་ལས་ གསུམ་ ཚད་ དང་ཆས་ གྱ་ རླུང་བའི་བསྐལ་པ། 三分时。在此时期内人们对四根本罪，只能做到不违犯其中的三种。

བསྐལ་པའི་མཐའ། (1)ཚད་ ངེས་ གཏན་ མེད་ པ། 无限，无定。(2)དུས་ཀྱི་མཐའ་མ་ སྟེ་བསྐལ་པ་འཇིག་ སྟོང་ས་ ཀྱི་ མཐའ། 末劫。坏劫和空劫的边际。

བསྐལ་ པའི་ དུས་ བཞི། རྫོགས་ ལྡན་ དང་། གསུམ་ལྡན། གཉིས་ལྡན། རྩོད་ལྡན་ཏེ་ བཞི། 四劫时：圆满时、三分时、二分时和斗诤时。

བསྐལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བར་དུ་ཆོད་པ། 隔开，分离；དུས་ཡུན་རིང་ཐེག་ བསྐལ་པ། 时间相隔甚久。 བར་གྱང་རིང་ཐེག་བསྐལ་པ། 距离相去甚

远。དུས་དང་གནས་ཀྱིས་བསྒལ་བ། 时地远隔。 ཚེགས་ཏུ་ཐུབ་པས་བསྒལ་བ། 因系潜在不能亲见。

བསྐལ་མེ། ཕྱི་སྣང་ཀུ་ལཱ་རྣམ་རྒྱས་ཚང་མ་བསྐལ་པ་མཐའ་འཇིག་དུས་ཀྱི་མེ། 劫火，尽劫火，坏劫火。末劫时一切外器世间全归毁灭的大火灾。

བསྐལ་བཟང་། བསྐལ་པ་བཟང་པའི་བསྟན་ཚིག

བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ཏྲི་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་འདི་མདོ་ཁམས་སྟོན་ཐུབ་ལི་ཁང་དུ་རབ་ཏུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་ཕྱི་ཤར་འཕྲུངས། རབ་ཏུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ལུགས་ཕྱི་ཟེར་གོང་མ་ཁང་ཤེས་ཀྱི་ཁཀའ་འབྱེལ་ལྟ་ས་རྩེ་ཐོ་བྱང་གི་གནེར་ཁྲིར་ཕེབས། ས་སྒེལ་ནས་ཤེང་སྟག་བར་བོད་དུ་ཇེ་གཅར་བྱུང་ཏེ་ཀུན་ཁམས་མཁར་ཐང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་གནང་། རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལུགས་རྟ་ཟེར་གོང་མ་ཆིན་ལུང་གི་ཁཀའ་ལྟར་རྩེ་ཐོ་བྱང་དུ་ཆུལ་སྡིད་བཞེས། རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མེ་བྱང་ཟེར་བོད་དུ་ཤིང་ཁྱི་ལོ་ཟླ་བ་ཆུ་ཕོ་བྱང་དུ་ཆུལ་སྡིད་བཞེས། རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མེ་བྱང་ཟེར་བོད་དུ་ཆུ་ཕོ་ཁྱི་ལོ་ཟླ་བ་ཆུ་ཕོ་བྱང་དུ་ཆུལ་སྡིད་བཞེས། རབ་ཏུང་བཅུ་གསུམ་པའི

བསྒྲམས་འདོམ། ལག་ སོར་ བསྒྲམས་ ཏེ་ འཇལ་ བའི་ འདོམ་གྱི་ ཚད། 屈指度，屈托。两手握拳两臂平伸张开之长度，一般约及五尺。

བསྒྲམས་པ། སྒམ་བའི་འདོམ་པ།

བསྒྲམས་ཕྱག ལུས་ ཀྱི་ མལ་ ཕྱ་ ས་ལ་ ཐབ་ སྟེ་ འཚལ་བའི་ཕྱག 跪拜礼，屈体俯首顶礼。手足及额部等五处屈俯着地的敬礼姿式。

བསྒྲམས་སོར་ལྔ། ལག་ སོར་ བཞི་ བསྒྲམས་ བའི་ སྟེང་ མཐེབ་ རྩེ་ མཚུབ་ ཚེགས་ ལ་ སྦྱར་ བའི་ རིང་ ཚད། 屈拇五指。四指握拳，拇指尖端贴合食指中节所得拳的长度。

བསྒྲང་བ། སྒྲུབ་བའི་འདོམ་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

བསྒྲང་ཡིག 信函。

བསྒྲང་གཏོམ། བསྒུབ་ཐུབ་ཀྱི་ཐྲིག 备发，备寄。作好寄发的准备：གཉེན་རྟེ་དུང་ཁ་ཅིམས་བསྒྲང་གཏོམ་གྱིས། 准备遗嘱寄亲友。

བསྒྲལ་བ། སྒྲལ་བའི་འདོམ་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

བསྒྲལ་བའི་ཐྲེང་བ། རྒང་ ཕྱང་ ཐུམ་ ཅུའི་ ནང་ གཞས། གོས་ རྟེ་ བའི་རིན་ཀྱི་རིན་ པོ་ཅེ་ ཞལ་ཏ་ བ་ལ་གཏད་ནས་ ལན་ གསུམ་ཀྱི་ བར་ དུ་ བསྒྲལ་བ་ དང་ ལན་ གསུམ་ཀྱི་ བར་ དུ་ མཐོང་ ས་ བསྟད་ པ་ ལས་ ལྷག་ བའི་ བསྒྲལ་མས་ གོས་ ཟྭངས། 嘱托舍堕。三十舍堕罪之一。比丘将购衣货币托付执事代买，只能嘱托三次和见面三次。过多催嘱而后得衣，即成此罪。

བསྒྲལ་མ། སྒྲལ་ལྷག་གཏོང་བའམ། ཐྲེང་དུ་ འཇུག་པ། 名词。催劝，勉励，鼓舞：དན་གསོའི་ བསྒྲལ་མ་བཏང་། 提醒催促。 ཡང་ཡང་ བསྒྲལ་མ་བྱས་པ། 一再催请。

བསྒྲལ་པ། སྒྲུབ་བའི་འདོམ་པ།

བསྒོ་བ། སྒོ་ བའི་ མ་ཉོངས་ པ།

བསྒོ་གཞག ལས་ དོན་ ཀྱི་ ཐྲེང་ ཐོར་ བསྒོ་བ། 委派，任用。派人担任职务：ལས་འཛིན་ བསྒོ་ གཞག་ཐྲེང་ པ། 委派执事。

བསྒོ་ལས། རྒྱར་ ཀུ་ གར་ ཀྱི་ གྲངས་ གནས་ ཤིག་ གི་ མིང་། 微僧萨多。古印度一大数名。

བསྒོང་འགྱུག་ས། ཕར་ བཏང་ པ་ རྣམས་ ཚུར་ འགྱུག་ས་པ། 召回，调回。把派出去的人唤回来：སྐུ་ ཚབ་ བསྒོང་འགྱུག་ཐྲེང་ པ། 召回代表。ལྷང་ པ་ སོ་ སོར་ བཏང་ བའི་ ལས་ མི་ རྣམས་ བསྒོང་ འགྱུར་ ཀྱི་ ཚེ་ ས་ འཚེ་ ས་ འདུ་ 把派往各地的工作人员调回开会。

བསྒོང་གཏོང་། ཚུར་ བསྒོང་ བ་ དང་། ཕར་ གཏོང་ བ། 调派，调遣：དམག་ རྟེ་ བསྒོང་ གཏོང་། 调遣军队。 ལས་ ཐྲེང་ པ་ བསྒོང་ གཏོང་། 调派干部。

བསྒོང་བསྡུ། གཞན་ ལ་ ཡོད་ པ་ རྣམས་ ཚུར་ བསྒོང་ ཞིང་ གཅིག་ དུ་ དུ་ ས། 召集，招收：སློབ་ གྲྭ་ བ་ བསྒོང་ བསྡུ་ ཐྲེང་ པ། 招收学生。 འཕྲལ་ ཡོད་ མི་ སྣ་ ཚོགས་ འདུར་ བསྒོང་ བསྡུ་ ཐྲེང་ པ། 召集有关人员出席会议。

བསྒོང་བ། འགྱུག་ པ་ དང་ སྐུད་ པའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ སྒོང་ བའི་ མ་ ཉོངས་ པ།

བསྒོངས་པ། འགྱུག་ པ་ དང་ སྐུད་ པའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ སྒོང་ བའི་ འདུས་ པ།

བསྒོག་པ། སྒོན་ བའི་ འདུས་ པ་ དང་ མ་ ཉོངས་ པ།

བསྒོད་བ། སྒོང་ བའི་ འདུས་ པ་ དང་ མ་ ཉོངས་ པ།

བསྒོད་བའི་ཚིག། དོན་ ཚུན་ ཀྱི་ ཅན་ གྱིས་ ཤིག་ ག་ བཅས་ དེ་ གསུམ་ རེ་ རེ་ བཞིན་ ལྡབ་ སྦྱར་ ཏེ་ ཚུལ་ དུ་ ཡང་ ཡང་ བསྒྲུབ་ ཏེ་ བརྗོད་ བའི་ ཚུན་ ཞིག 重叠修饰法。或义重叠，或词重叠，或词义双重叠以修饰其文词。

བསྐོར་བའི་རྒྱུད་གསུམ། བསྐོར་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ནང་གཅེས་ལ། དོན་བསྐོར་བ་དང་། ཚིག་བསྐོར་བ། ཚིག་དོན་གཉིས་ཀ་བསྐོར་བ་བཅས་གསུམ་ཡོད། 重叠修饰法三：叠义、叠词和词义双叠。

བསྐོར་བཤད། སྐད་ཅ་ཐད་ཀར་མ་བཞད་པར་བསྐོར་ནས་བཞད་པ། 设词述说。转弯抹角地说。

བསྐོལ་ཀྲང་། བསྐོལ་ཏེ་གྲང་དུ་བཏུག་པའི་ཆུ་སོགས། 冷液。煮沸后冷却的液体：ཆུ་བསྐོལ་ཀྲང་། 冷开水。

བསྐོལ་འདོན། བསྐོལ་ལྡན་དང་འདྲ།

བསྐོལ་ལྡན། (ཟས) དཀྱུན་དུས་ཐུ་ཙི་ཆང་ལ་བྱ་རམ་དང་། རྩྭ་ཕྱེད། རྩམ་ཕྱེ་གསུམ་བཏབ་སྟེ་བསྐོལ་བའི་བཏུང་བ་ཞིག 酒糟。酒和干酪、糌粑煮成的糊糟状饮料，冬季多饮之。

བསྐོལ་བ། སྐོལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྐོལ་མ། བསྐོལ་ནས་ཁོལ་ཐིག་པའི་གཅེར་བའི་རིགས། 名词。沸液。煮沸的流汁：ནོ་མ་བསྐོལ་མ། 熟奶汁。སྐྱེམ་ནག་བསྐོལ་མ། 煎沸的菜油。

བསྐོལ་བ། སྐོ་བའི་འདས་པ།

བསྒུ་བ། སྒུ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒུང་བ། སྒུང་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒུངས་པ། སྒུང་བའི་འདས་པ།

བསྒུད་ཏུ་མེད་པ། (རྟེན) དཔག་ཏུ་མེད་པ། 无量，无限量。

བསྒྲུབ་པ། (རྟེན) འགྲན་པའམ། བསད་པ། 竞争，杀戮。

བསྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྒྲུབས་པ། སྒྲུབ་པའི་འདས་པ།

བསྒྲུམ་པ། སྒྲུམ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྒྲུམས་པ། སྒྲུམ་པའི་འདས་པ།

བསྒྱུར་བསྒྱུར། ཡང་བསྒྱུར་བསྒྱུར་བ། 再译。重新翻译：རང་མཚམས་བསྒྱུར་བསྒྱུར་དགོས་ལམ་ཅི། 何劳任意重新译？

བསྒྱུར་ལྟབ། ལྟབ་སྒྱུར། 再三，重复，བསྒྱུར་ལྟབ་ཟེངས་མང་བྱས། 再三重复。

བསྒྱུར་བ། ཡང་ཡང་ལྟབ་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྒྱུར་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒྱུར་བའི་སྒྲ། བྱད་རང་དབང་ཅན་ཀྱི་ཡང་སྒྲ། 重叠词。独立连接词 ཡང་ 字解作又、再、反复等义。

བསྒྱུར་མ། ལྟབ་པ་དང་། ཡང་ཡང་བསྒྱུར་བ།

副词。再，重复。一再反复：བསྒྱུར་བཞིན། 重复的解释。ཡང་བསྒྱུར། 一再。 ཤི་ནས་བསྒྱུར་དུ་གཟོན་པ། 死后复生。

བསྒྱུར་ཚིག ལན་སྒྱུར་བྱེད་པའི་གཏམ། 重复语，重说的话。

བསྒྱུར་སྒྲུས། སྐད་ཅ་ཟོགས་ལྟབ་སྒྱུར། 重复。词句等再次出现。

བསྒྱུར་བཟོ། སྔར་བཟོས་ཉམས་པ་བསྒྱུར་དུ་བཟོ་བ། 重修，培补。重新培修旧有之趋于颓败者。

བསྒྱུར་གཟོ། ཉམས་གཟོ། 恢复，重复。修复破败者，རྙིང་ཤུལ་བསྒྱུར་གཟོ། 重修古迹。སྒྱེད་ཤོར་འཕྲལ་ཆས་བསྒྱུར་གཟོ། 修复出了故障的机械。

བསྒྱུལ་ཏུལ། (རྟེན) སྔར་ཆུ་གང་ཀྱི་ཁུལ་ཐོག་ལྟར་བཟོས་བའི་བ་བྱང་ལྡ་ཕེ་ཞུལ་བ། 五净涂料。以五种牛净物合成、粉刷坛场等地面墙壁的物质。

བསྒྱུལ་བ། སྒྱེལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒྱུལ་བ། སྒུ་བའི་འདས་པ།

བསྒྲི་བ། སྒྲི་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒྲིམས་པ། (རྟེན) སྒྲིང་ཁ་བྱས་པ། 粘合，拼合，镶拢。

བསྒྲིལ་ཆུ། དམའ་ས་འབྲིལ་དུ་བཏུག་པའི་ཆུ། 塘水。人工引蓄的池塘水：བསྒྲིལ་ཆུ་ཞིང་ལ་འདེན། 引塘灌地。

བསྒྲིལ་བ། སྒྲིལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲིལ་བ། སྒྲིལ་བའི་འདུས་པ།

བསྒྲུག་པ། སྒྲུག་པའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུགས་པ། སྒྲུག་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲུངས་པ། སྒྲུང་བའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུངས་པ། སྒྲུང་བའི་འདུས་པ།

བསྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུབས་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུབས་མོ། ཁྱོ་གས་དོར་བའི་བྱད་མེད་ཀྱི་ངན་མིང་། 名词。弃妇。对被丈夫遗弃的妇女所加恶名。

བསྒྲེད་པ། སྒྲེད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲེད་བྱ། རང་རྒྱུས་སྒྲེད་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བྱ། 果，所生。凭借自因所生起之果。

བསྒྲེད་རྫོགས། བསྒྲེད་རིམ་དང་། རྫོགས་རིམ་གྱི་བསྒྲུབ་ཚུལ། 生圆次地。生起次第和圆满次第之略。密乘中修习本尊三身为生起次第，修习风、脉等为圆满次第。

བསྒྲེད་རིམ། སྐྱེ་གནས་རྣམ་བཞིའི་བག་ཆགས་སྤྱང་ཁྱེད་ཐ་མལ་གྱི་སྣང་གཟུགས་དེ་ལྟ་སྟངས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་སྒོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར། 生起次第。为求净治四生习气，解脱凡庸见、闻、觉知之缚，现见本尊、真言、智慧本性而修习之瑜伽。

བསྒྲེད་རིམ་ཕྱི་མོ། ལྟེའི་ཕྱག་མཚན་ལ་དམིགས་པ་སྟེ། རྡོ་རྗེ་ཙི་མིའི་ཏིང་འཛིན་སྒོམ་པ། 细分生次。以本尊所持某一标帜形象为对境修习微细金刚定的生起次第。

བསྒྲེད་རིམ་རུགས་པ། ལྟེའི་ཞལ་ཕྱག་གི་རྣམ་པ་སྒོམ་པ། 粗分生次。以本尊全部身形为对境进行修习的生起次第。

བསྒྲོག་པ། སྒྲོག་པའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲོགས་པ། སྒྲོག་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲོངས་པ། སྒྲོང་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲོངས་མེད་པ། (1)གཡོ་འགྱུལ་མེད་པ། 不动摇。(2)ཀུངས་གནས་ཤེས། 一大数名。

བསྒྲོངས་ཡས། ཀུངས་གནས་དྲུག་ཅུའི་ལྟ་བཅུ་ང་ལྔ་པ་སྟེ། ཚོས་མངོན་པ་ལས། བྱང་བའི་ཀུངས་གནས་ཆེན་པོ་ཞེས། 无增。佛书《对法藏》中所出大数目名，为六十位数目中之第五十五位。

བསྒྲོད་པ། སྒྲོན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲོར་བ། རྟགས་བྱེད་པ་དང་མི་འཚོར་བར་འཇིན་བའི་དོན་དུ་འཇུག་བའི་སྐྱོར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲོལ་པ། (རྟིང) (1)འཁྲུག་ལོང་བྱས་པ། 制造纠纷，发动战乱。(2)སྒྲོལ་པ་དང་འདྲ།

བསྒྲོས་པ། སྒྲོང་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུ་བ། སྒྲུ་བའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུལ་བ། སྒྲུ་བའི་འདུས་པ།

བསྒྲུགས་པ། སྒྲུག་པའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲུགས་པ། སྒྲུག་པའི་འདུས་པ།

ཁ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་གཉིས་པ་འདིའང་རེ་འདོན་རྩལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཐུན་པ་དང་། ཅུད་པ་མཐུན་པ། ནང་ཁེ་རྩལ་བ་མཐུན་པ་ཟུ་བ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྒོག་ཆེན་སྐུ་མེད། 藏文第二字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为喉，动发音位为喉，口内动态为开喉发送，口外动态为送气清音。今前藏读作舌根送气清塞音，相当于汉语拼音字母k，国际音标k'，高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的ka。❶(1)མིང་གཞིའི་མ་དེང་ཡི་ཁེ་ཁྱོག 中强音语基字母之一。(2)མིང་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཨིག 复音节词的前缀之一：ཁ་དོག 颜色。ཁ་འགྱེད་པ། 流散，零落。ཁ་སྒྱུར་པ། 转变。(3)རྟགས་མཚན་མ་འདེབ་སྐབས་རྗེས་འཇུག་མ་དེང་ཁེས་དྲངས་པའི་མིང་མཐའ་ཞིག 复音节词中，中强音后加字所引后缀之一。དགུན་ཁ། 冬。ཁ་ཉེར་ཁ། 矿藏。ཁས་ལེན་ཁ། 祭祀。❷名词。(1)སྐུ་འཁྱེའི་ཟས་ཟ་བ་དང་སྐུ་བའི་སྒོ། 口。动物发声说话和进食的器官；ཁ་ཕྱགས་པ། 哑口。བོང་བྱའི་ཁ་ནས་གསེར་བསྐྱག་མེ་ཤོང་། 驴口不会吐金。喻同"狗嘴里吐不出象牙"。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངག་འདོན་དང་། གཏམ་གྱི་འཐུང་གནས། བདུད་རྩིའི་རྐེན། མུ་ཁ། སྐུ་བའི་སྒོ། སྐུ་ཕྱེད། ཞལ། ཟ་ཕྱེད། གསུང་ཕྱེད་བཅས་སོ། (2)སྣོད་ཀྱི་ཁ། 器物口部：ཤོད་བའི་ཁ། 木碗口缘。བུམ་བའི་ཁ། 瓶口。ཤེལ་དམ་ཀྱི་ཁ་གཅོད་པ། 塞住玻璃瓶口。(3)མདུན་ཐུགས། 前方，正前面：ཁང་པ་ཕན་ཚུན་ཁ་སྦྱོར་པ། 房屋彼此正面相对。ཁ་ཐུགས། 前方。(4)ཉེ་འགྲམ། 附近，边缘：མཚོ་ཁ། 湖边。གཙང་བོའི་ཁ། 河岸。(5)སྟེང་ཆ། 上面，表面：ཁྲི་ཁ། 床上，榻上。དེབ་ཆ་རྣག་ཅའི་ཁ་ལ་བཏྲིང་པ། 书本摊在桌面上。(6)དུས་སྐབས། 时候，时分，ཐུགས་ལ་འཚོ་ཁ། 将要远行的时候。ལས་ཀ་ཉིད་ཁང་བསམ་བྱེ་གཟབ་གཟབ་གཉོང་དགོས། 做事的时候要认真考虑。(7)སྐད་ཆ། 话，语言：རྫུན་གོད་མཁན་གྱི་ཁ་ལ་མཉན་སྐུ་མེད། 不要听谎言者的话！ཚོགས་བསྡུར་ཉིད་ཤེ་ཚང་མ་ཁ་མཐུན་པ། 参加讨论者一致同意。(8)ཕྱུགས་ཀྱི་ལོ་ཚད། 牲畜年龄：གཡག་ཁ་ཆེན། 老牦牛。རྟ་ཁ་ཆུང་། 马驹，幼马。(9)རས་ཀྱི་འཛལ་ཚད་ཞེང་དབྱུས་འདྲ་བ་ཞིག 方。以布的宽度为长度的计量单位：རས་ཁ་གང་། 一方布。ཁོག་ཆེན་ཁ་དོ། 两方绸子。

ཁ་ཀྱོག ཁའམ་མཆུ་ཀོ་འཁྱོག་པོ། 歪嘴。

ཁ་ཀླུ། ཀླུ་ཡུལ་གྱི་རྡུང་ཚར་རྡུང་བའི་ཀླུ་པ། 外围珞巴。居住在珞隅边缘地带的珞巴人。

ཁ་དཀར་ཁྲོག་ནག ཟིང་ཆ་འཇམ་ལ་བསམ་པ་ངན་པ། 口蜜腹剑。言甘而心毒。

ཁ་དཀར་གཉིང་ནག ཁ་དཀར་ཁོག་ནག་དང་དོན་གཅིག

ཁ་དཀར་ཚེ། (1)སྐད་ཆ་བཀྲ་ཤིས་པ། 吉利话，吉祥话。(2)མདོག་དཀར་ཆུང་། 纯白色，洁白。

ཁ་དཀྱིས། ཟེ་ལ་དཀྱི་བྱའི་རས་སམ་ཁ་དཀྱི་ཐྱེད། 领巾，项巾，围巾；口罩。

ཁ་བཀག་པ། (1)སྐད་ཆ་ཤོད་དུ་མ་བཏུག་པ། 塞口，堵嘴。使人没法说话或不让别人说话：གཡོ་གཅས་ཀྱིས་མིའི་ཁ་བཀག་པ། 设法不让人讲话。(2)བྱག་ཆོ་བཀག་པ། 塞住孔洞，བྱམ་བའི་ཁ་བཀག་པ། 塞住瓶口。(3)འཁོར་མ་བཏུག་པ། 停骖，停车，不让走：རྟ་ཁ་བཀག་པ། 勒马。

ཁ་བཀྲ་ག (1)གོས་ཀྱི་མཐའ་ནང་དུ་བཀྲ་བའི་ཚེམ་སྦུབ། 缏边。衣服的卷边。(2)རྟ་ཆོད་པ་སྐབ་ཁ་འཐེན་ཀང་མི་ཉན་པར་ཁ་སྐྱར་བཏུབ་པ། 烈马拽缰：རྟ་དེལ་སྐག་ཁ་བཀྲ་བཏུབ་པ། 驟马反拽缰绳。

ཁ་བཀྲམ། ཐེ་ཚན་དུ་བགོས་པ། 分布，散布：ཕྱུགས་ཕྱུ་ཁ་བཀྲམ་ནས་འཚོས་པ། 把牲畜散开放牧。

ཁ་བཀྲལ། ཚོགས་ཤུ་ཕྱེ་བ། 分开，分类，དངོས་པོགས་ཐེ་ཚན་རིས་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ སོ་སོར་ཁ་བཀྲལ་ཏེ་བཞག་པ། 把不同类的物件分类放置。

ཁ་སྐོད། (1)ཅར་རྒྱུན། 口头传说。(2)ཨལ་སྐད་དང་། ངག 口语，白话。

ཁ་སྐོང། (1)སྣོན་ས། 增加部分，补充不足之数。(2)ཁ་ཆང་ཕྱེད་དམ། ཁྱབས་ཚོང་ཕྱེད། 补遗，补编，附录。

ཁ་སྐོང་གི་ཚོས་བཅུ་གཟུམ། བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་མངོན་གྱུར་གྱི་ནང་གསེས། ཁ་སྐོང་གི་ཚོས་ལ་ལས་གཟུལ་ དུ་མི་ འདུག་ པར་ འགྲེང་ བ་དང་། ཡུལ་དེ་ཆད་ལས་སོགས་བྱ་བའི་ངོས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཞུས་དོངས་སུ་མ་འདུས་པར་འདུན་པ་སོགས་ཟུལ་བ་དང་། བསྟེན་པར་མ་རྫོགས་པ་དང་། རྩོམ་པ་ཉམས་པ་དང་། མཚམས་མེད་བྱས་པ་དང་། སྡུག་བའི་བསྡུན་པ་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་ཕྱོགས་ལྟ་ཅན་དང་། རྒྱ་མཚུ་ལ་སོགས་པ་དམན་པའི་ས་ནས་གནས་པ་དང་། ཚོས་ཐུགས་པ་ལས་ལྟ་བ་ཕ་དད་པའི་ཚོས་མིན་ཐུགས་པ་དང་། བསྲུངས་བྱ་རྣམ་བྱས་ཚད་ཀྱིས་ཚོས་པའི་འཁྲུལ་ཅན་ཚས་མ་ཡིན་པ་ལྟ་གཞིའི་སྐབས་ནས་འབྱུང་བ་བཅུ་དང་། མཚམས་གཞན་དང་མཚན་གཞན་དང་། དཀོན་མཆོག་གཞན་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་ཞུ་བའི་སྐབས་ནས་འབྱུང་བ་གསུམ་བཅས་བཅུ་གསུམ་ སོ། 十三增添法。现前近圆戒僧伽应当具备的十三种条件：不属于《毗奈耶本事》所遮十法，即不置身羯磨行列者、罪当受罚者、身不内敛寒还善愿者、未受近圆戒者、破戒者、造五逆者、不信奉大师圣教持恶见者、处迁悦等低下位者、异于佛徒心向邪法者、心不错乱而犯恶作以上者。《毗奈耶大全分》所说三法，即非他僧界者、非他性别者、非信其他三宝者。总为十三。

ཁ་སྐོང་སྒྲིབ་སྤེལ། ཆོ་ག་ཞུག་ཆད་ཀྱི་ཉམས་པ་སྐོང་བའམ་གསོ་བའི་ཕྱིར་ཡི་དམ་གང་དུང་ནི་སྐོས་བྱུག་པའི་སྒྲིབ་སྤེལ་གསོ་ཆོ་ག་ཤིན་ཏུ་ལས་ཆོག་པའི་ཚེ་ལས་སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་སྤེལ། 补全护摩，圆满护摩。为补救念修中发生的缺余过失，

依所修本尊而举行的护摩，或为补全仪轨而举行的业用护摩。

ཁ་སྐམ་མ། ཁའི་ནང་གི་ཆུ་སྐམ་པའི་གདུང་བ། 口干，口渴；ཁ་སྐམ་པའི་མི་ལ་ཆུའང་ཞིམ། 口渴水也甜。喻同渴者易为饮。

ཁ་སྐྱེད། ལྗང་སྔོན་ཏེ། ལྷ་འཕྲིན་བ་ཚའི་ཤོག་སྐད་ཅིག 绿云。画匠的一种行话。

ཁ་སྐྱོང་བ། (1)ཚོས་ཤོག་པ། 色败退，颜色旧退。(2)རྡོ་སྐྱོང་ཚུལ། 口中发酸：ཁམ་བུ་ཟས་ཀྱིས་ཁ་སྐྱོང་པ། 吃了杏儿口里发酸。

ཁ་སྐྱེངས། རྡོ་ཚ་བ། 惭愧，害羞：རྩོད་ལས་འདིབས་མ་རུས་པར་ཁ་སྐྱེངས་པ། 不能答辩，满面羞惭。

ཁ་སྐྱེད། ཟན་སྲང་ཁ་སྐྱེད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ཁ་སྐྱེལ། གཞན་དང་མཉུ་སྐྱེད་བའམ། འདེབ་བ། 接吻。

ཁ་སྐྱོང་། གཞན་ལ་མགོ་ཐོན་གཅིག་ཀྱི་རོགས་ཟླ་ཕྱད་བའམ་འཚོ་སྐྱོང་ཕྱེད་པ། 哺养，养活，周济。

ཁ་བསྐོར་བ། (1)མི་རེ་རེ་ཕྱག་ནས་དྲིས་ཏེ་གྲོས་བསྡུར་ཕྱེད་པ། 逐一征询，口头探问：སྤྱག་སོ་སོར་ཁ་བསྐོར་ནས་ གྲོས་ བསྡུར་ བ། 向各方面逐一谘询。(2)ཁ་ ལེ་ བསྐྱུར་ བ། 驾驭，操纵，控制：རྟ་ཁ་བསྐོར་བ། 调转马头。(3)མགོ་བསྐོར་ནས་བསྐྱུར་བ། 诱弄，ཁྱི་ཀུན་གཞན་ཡུལ་དུ་ཁ་བསྐོར་བ། 把偷嘴狗引往远方。

ཁ་བསྒྱོག་ལས་བ། (1)ཁ་ ཐར་ གཏུས་ ཚུར་ གཏུས་ ཕྱས་ བ། 转向，转弯，变改方向：རྟ་ ཁ་ ཐར་ སྤྱོགས་ སུ་ བསྒྱོག་ལས་ བ། 拨转马头。(2)གྲོས་ ཁ་ བསྐྱུར་ བ། 改变议题：གྲོས་ཁ་ཤོག་ཐར་བསྒྱོགས་ བ། 把议论转向题外。

ཁ་ཁ། (1)ཅང་མི་སྨྲ་བ། 默默无言，不言，不出声：སྐད་ཅ་མ་ཤོད། ཁ་ཁར་སྡོད་ཅིག 不要说话，悄悄坐着！(2)ཁག་ཁག་དང་འདུ།

ཁ་ཁང་བཞུགས་ལས་བ། (1)ཅང་མི་སྨྲ་བར་ གཏན་ བ། 默坐。悄悄地坐着。(2)ཚོགས་སུ་རང་གར་སྡོད་བ། 独居，离群索居。

ཁ་ཁྱེ། (ཁམ) སྐད་ཅའི་སྐྱོས། 消息，音信：ད་ དང་ང་ལ་ཁ་ཁྱེ་མེད་ཐར་ཁོ་རང་ཕྱིན་འདུག 今晨他不向我说一声就走了。ཕྱིར་ནམ་ཙམ་ཁ་ཁྱེ་མི་འདུག 几时回来也没有消息。

ཁ་ཁྱ་སེམས་ཅོ། (1)དབེན་ པའམ་ འདུ་ འཛི་ ཐིང་ཚང་མེད་བ། 清静，幽静，寂然无声。(2)སྐད་ཅ་ཆུང་ཆུང་། 寡言，含默，没有什么议论。

ཁ་ཁེངས། སོ་ཚང་བར་ བརྩེས་ནིན་ པའི་ ཕྱུགས་ཀྱི་ ཚ་མེང་། 满牙。牙齿全部生齐的牲畜年龄。

ཁ་ཁེབས། སྟེང་ནས་འགེབས་ཅྱེད། 盖子，面罩。从上部起遮蔽作用的东西。

ཁ་ཁོག་མེད་བ། སེམས་ ལ་ བསམས་ པ་ དང་ ཁ་ནས་ བཤད་པ་ གཅིག་ མཐུན། 心口如一，表里一致。

ཁ་ཁོར། ཤེ་འགྲམ། 周围，附近：གྲོང་ཁྱེར་དེའི་ཁ་ཁོར་ཞིང་རྩེ་ རེད། 那座城市的周围是农村。

ཁ་ཁྱེད། སྟོད་སོགས་ཀྱི་ ཁའི་ ཚུ་ ཁྱེད་ དེ་ ཁ་ སྐོར་ རམ་ཁའི་ཁོར་ ཡུག 外突的边缘，器皿的卷口，桌面向外的突出部分。

ཁ་ཁྱེར། (1)ཁག་ འདོགས། 借故。假托理由：བཅོན་དབང་ཁ་ཁྱེར་གྱིས་གཞན་ལ་བརྫུས་བཅོས་ཅྱེད་པ། 仗势欺人。གཞུང་དོན་ཁ་ཁྱེར་གྱིས་རྩེར་ དོན་ སྐྱབ་པ། 假公济私。(2)མཐའ་ དང་ སུ་ ཁ། 卷口，反边。器皿的卷口或桌面等向外突出的部分：ཅག་ཅེ་འདི་ཁི་ཁྱེར་ལ་རི་མོ་ཙམ། 这张桌子突出的边缘上有花纹。(3)སྟེགས་བུ། 台子，小台。

ཀ་ཁྲམ། རྣུན་ཚིག་ཤོད་མཁས་པ། 油嘴滑舌，油腔滑调，会说谎话。

ཀ་ཁལ། མ་ལའ་ན་མི་ཆོག་པའི་ གཏམ་ མམ་འདོན་ཁལ། 口头差事。非说不可的话，非念不可的经。ཀ་ཁལ་འཇལ་བ། 说些应付的话。

ཀ་ཁྲིམས། གཞན་ལ་བཤད་མི་ཆོག་པའི་ཁྲིམས། 缄口 禁令。禁止告诉他人的一种规约：ཀ་ཁྲིམས་བསྡམས་པ། 禁止外传。

ཀ་མཁས་ཀཱ་སྐྱོང་། ཀ་ནས་ཤོད་མཁས་ཀང་ དོན་ ཀྱི་རྟོ་ གཅས་ མེད་ པ། 华而不实；མི་དེས་ སྐད་ཅ་བཤད་ན་ཀ་མཁས་ཀཱ་སྐྱོང་ཡིན་ པས་ རྟོ་ གཏོད་མི་ དེས། 此人说话华而不实，不可相信。

ཀ་ མཁས་ འདྲུ་ ཚིག་ས། དོན་ དམ་ མེད་ པའི་ གཏམ། 花言巧语。

ཀ་ མཁས་ ཆོ། གཞན་ ཀྱི་ ཡིད་ ལ་ འཚབ་ པའི་ གཏམ་ཤོད་ཀྱི་ མཁས་པ། 佞口，嘴会说，说话中听。

ཀ་འཕྲོད་ངར་ ཤེད། བཙན་ པོ་ ཀ་ འཕྲིང་ ཀྱི་ ངན་ ཤུགས། 仗势耍横：ཆེ་བཙན་ཀ་ འབྲུང་ངན་ ཤེད་ཐུག་ཀྱང་ཟིད་པ། 依仗权势，一味蛮横。

ཀ་འཁོར་བ། (1)བྱང་ སོང་ ངམ་ སྐོར་ བ་ འཁོར་ པ། 足够周转，衔接，敷用：འཕྲོ་ སོང་ ཀ་ མི་ འཁོར་ པ། 费用不敷。ཟ་འཐུ་ཀ་ འཁོར་ པ། 粮食够吃。(2)རྟོ་ ཀ་ ཤོད་ བྱེད་ ཐུག་ རྟོ་ འཁོར་ པ། 回心转意，想法改变。(3)ཀ་འཁོར་ མ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཀ་འཁོར་མ། མནའ་ མ་ ཀོ་ ཤོག་ པ། 大归妇女。永离夫家，自还娘家的妇女。

ཀ་འཁོལ་བ། ཟས་ ཟ་ འདོད་ ཀྱི་ ཀ་ འཁོལ་ པ། 口馋，好吃：ཟས་ ཞིམ་ ཟ་ འདོད་ ཀྱི་ ཀ་ འཁོལ་ པ། 想吃美食而口馋。

ཀ་འབྲུག་ལ་ འབྲུག། མི་ སྐྱེ་ བའི་ ཀཱ་ མ་ དང་ མི་ རྟུག་ བའི་ རྣམ་ པ། 冷言冷脸。对人不热情：ཁོ་ མ་ དཀའ་ ན་ ཀ་ འབྲུག་ ཅ་ འབྲུག་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ བསྟན་ འདུག 他不高兴，表情冷冰冰的。

ཀ་འབྲེང། ཀ་ ཁྲིར་ དང་ འདྲ།

ཀ་གང་། (1)དཀྱུས་ ཞེང་ མཉམ་ བའི་ གྱུ་ བཞི། 一方。以织物等本身的宽度作为长度单位，称为一方：རས་ ཀ་ གང་། 一方布。ཐོས་ ཆེན་ ཀ་ གང་། 一方缎子。(2)དངུལ་ སྐར་ མ་ ཕྱེད་ གསུམ། 一嘴。旧制以分、钱、两十进位计算藏币时，一钱辅币的四分之一，即二分半藏币。(3)ཟས་ ཀམ་ གང་། 一口，一口食物。(4)རྡེ་ ལྗགས་ སོ་ སྣ་ གཅུད་ པོ་ བརྡེས་ ཐེབ། 满牙。牲畜八个前齿换后生齐。

ཀ་གང་བ། (1)བཏུད་ ཀྱིས་ སྟོང་ གང་ བ། 注满，装满，充满。(2)ཀ་ ཚང་ བའམ། གང་ས་ ཀ་ ཚང་ བ། 满数，足额。

ཀ་གང་ཆ། (1)དཀྱུས་ ཞེང་ མཉམ་ བའི་ གྱུ་ བཞི་ པ། 正方形。(2)ཀ་ གདོན་ གྱུ་ བཞི། 正方形狮子。

ཀ་རྒྱ་བ། ཀ་ རྒྱང་ ལོག་ པ་ འམ། ཀ་ རྒྱང་ ཐྲོག་ པ། 回首，掉转方向，ཨང་ འགྲོ་ བཞིན་ དུ་ རྒྱང་ ཀ་ ཀྱུ་ བ། 边走边回顾。

ཀ་ཀྱེས་པ། (1)ལོག་ ས་ ཅེ་ བ། 分手，离别：མ་ རྒྱལ་ སོ་ སོང་ ཀ་ ཅེས་ པ། 母女分别。(2)སེལ་ བྱེད་ འཇོང་ པ། 分散，零落：རྒྱང་ ཀི་ ངོང་ བས་ ང་ ལུག་ གི་ ཕྲུ་ རྣམས་ ཀ་ ཅེས་ པ། 狼来羊群散。རྟ་ ཁྲ་ རྐོང་ པ་ མཐོང་ ནས་ བྱེའུ་ ཕྲུ་ རྣམས་ འཇོ་ ཀ་ ཅེས་ པ། 遇见山鹰，鸟群惊散。

ཀ་རྒྱང་ཐོ། ཁྱོ་ ག་ རྒྱལ་ ཆེན་ བཟའ་ ཀ་ རྩྭ་ ཅེས་ བྱེད་ པར་ དཀའ་ བ། 口气倔强，喜欢顶嘴。

ཀ་རྒྱན། ནང་ གོས་ ཀྱི་ ཀ་ ལ་ གོན་ རྒྱུའི་ སྒེར་ གོས། 外衣，外套。

ཁ་བྱག་པ། (1)སྐད་ཅ་བཤད་པ། 发言，开口说话：ཚོགས་འདུ་འཆོག་དུས་སྤྱག་གསུམ་མེད་པར་ཁ་གཏག་པ། 在会上发言没有什么避讳隐瞒。(2)གཏམ་ལན་སྟེར་བ། 招呼。相互表示问候、问询之意：ཕན་ཚུན་ཁ་ཅང་མི་གཏག་པ། 彼此都不打招呼。

ཁ་ཐང་མས། གངས་ཀ། 数目，名额：ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཁ་ཐང་མས་བཏང་པ། 生产已经足额。སློབ་གྲྭ་པའི་ཁ་ཐང་མས་མ་ཚང་བ། 学生名额未满。

ཁ་ཐམ་པ། (1)བེག་ས་སྤུ་ཐེག་པ། 分散，散场：ཚོགས་འདུ་ཐུལ་ནས་སོ་སོའི་ཁྱིམ་དུ་ཁ་ཐམ་པ། 散会后各自分散回家。(2)མེལ་བྱང་འཐོར་བ། 散开，零落，ཤིང་ལོ་རླུང་གིས་ཁྱོར་ནས་ཐྲག་གསར་ཕུག་ས་ཀུ་ཁ་ཐམ་པ། 树叶被风刮落，四处散开。

ཁ་ཐུ། (1)ཁའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རྒྱང་ཁྲུག་གཉིས། 嘴角。口的左右侧。(2)ཐུ་ཁྲིག། 面积，幅员。

ཁ་ཐུལ་བ། གཡལ་སྟོང་ཐུག་པ། 打呵欠。

ཁ་ཐྲིང་། ཁ་ཆེ་དང་ཐྲིང་གཉིས་འཁྲུག་པའི་གེ་སར་ཐྲུང་གི་ཤེ་ཚན་ཞེག 迦岭大战。《格萨尔传》中，有关迦湿弥罗会战部分。

ཁ་དགའ་ངོ་དགའ། (1)ཞེ་ནས་མི་དགའ་ཡང་དགའ་མཛེག་བྱེད་པ། 故作喜色。面露笑容，内心不喜。(2)མི་ལ་ཁ་སྟེན་ངོ་འཕྲུམ་བྱེད་པ། 阿谀逢迎。

ཁ་དགའ་ངོ་བསྟོད། ཞེ་ནས་མི་དགའ་ཡང་ཁ་ནས་དགའ་ཚུལ་སྐྱེས་བསྟོད་ངས་བྱེད་པ། 面谀，阿谀奉承。

ཁ་བཀྱེད་པ། (རྟེང) ཁ་གཏོང་བ། 谴责，责备。

ཁ་བཀྲད་མཆེ་གཅིགས། ཁ་གདངས་ཤིང་མཆེ་བ་གཉིད་པ། 张口露牙，咬牙切齿。

ཁ་འཁྲིགས་པ། (1)བྱ་ཀ་རྒྱུག་པ། 管道不通，口闭塞。(2)སྐད་ཅ་ཚོད་འཐུ་ཆད་པ། 忍口不说，话头断了。

ཁ་འགལ་ཚིག་འགལ། སྔ་ཕྱི་མི་མཐུན་པའི་སྐད་ཅ། 言语矛盾。前言不符后语。

ཁ་འཁྱལ། (1)འཁྱམ་འཁྱལ་ལས་ཟས་ཟ་བ། 吃，嚼。(2)སྐད་ཅ་ཚོད་པ། 动口，说话：དོན་གནད་འདིའི་སྐོར་ཁོང་ཁ་འཁྱལ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་བྱས་མ་སོང་། 对这个问题他未发一言。

ཁ་འཇུར། སྔ་མའི་སྐད་ཅར་མི་གནས་པ། 改口，食言。

ཁ་འཇུག། རྩ་བ་ལས་ལན་ལག་འཇུག་པ། 派生，引申。从根本引出枝节。

ཁ་འཇྱིག་པ། (1)ཚོས་འཆམས་པའམ། ཚོས་མཐུན་པ། 一致，意见一致。(2)སྒོང་ཀྱི་ཁ་དང་ཁེབས་འཇིག་པ། 密合无间，盖子恰合适。(3)རྣ་ཀྱིས་ཁ་སོ་འཐམ་པ་སྟེ་ཁ་འཁྱལ་མི་ཐུབ་པར་ཀྱངས་པ། 牙关紧闭，痛得牙齿紧闭。

ཁ་འཇྱིལ། (1)ཚོས་དང་སྒོད་ཐུག་ཀྱི་མཐའ་འཇིལ། 衣物缘边，镶边，绲边。(2)ཚོས་འཆམས་པ། 同谋，协议，一致议定。

ཁ་ཇམ་ཅོ། ཕྱུག་རིགས་ནི་སོ་མཐོ་བ། 口老。牲畜年老，རྟ་རྡེལ་ཁ་ཏགས་པོ། 老马，老骒。

ཁ་ཇམས་པ། ཁ་ཏན་པོ་དང་འདྲ།

ཁ་ཇོད། ཁ་ཆོད་པོ་དང་འདྲ།

ཁ་ཇོད་གཏིང་ཇོད། ཁ་ཞེ་མཚང་བའི་དཔའ་སྟིང་ངན། 心直口快。敢说敢作的泼辣者。

ཁ་ཇོད་ཅོ། (1)ཁ་བདེ་པོའམ་འཕེར་པོ། 口才好。口齿伶俐，能说会道：གཏམ་ཁ་ཇོད་སྟོང་བཀའ་མཁས་མངོག་ཁ། 口齿流利，颇会说空话。(2)གཏམ་ཏོང་པོའམ་རྩུབ་པོ། 生硬的话，粗鲁的话。

ཁ་སྣུ། (1)འཕྲེད་ཞིང་ངམ་ཐུ་བྱེད། 口面，宽度。(2)ཡིག་ཤུབས་སོགས་ཀྱི་ཁ་དང་ཐྱི་རལ་ལ་བཏབ་བའི་རྟགས། 封口印。信封等外面加盖的印鉴。

ཁ་སྐྱགས་བ། (1)ཀུས་ཚུལ་མེད་བའི་སྐད་ཅ། 言语放肆，说话没有礼貌。(2)དམ་ཚིད་ཆེ་བ། 说大话，吹牛；ཁ་སྐྱགས་ཆེན་པོ། 胡吹，瞎吹。

ཁ་སྒྲིམ། (1)སྣོད་སྐུད་ཀྱི་ཁའི་ཐུན་ཆ་སོགས། 器口边缘饰件。(2)རྡུ་ཀུ་ཀ་དང་ཚ་ཐྲའི་སྐྱེ་སོགས་ཀྱིས་བཟས་བའི་བུམ་བའི་ཁ་ཏུན། 瓶口花。插在宗教器物宝瓶等口部的吉祥草或孔雀翎所制装饰物。(3)རྒྱ་ར། 胡须。

ཁ་ཐུབ་ཀཉིས་མེད། ཟས་དང་སོས་ཀཉིས་ཀ་མེད་པ། 饥寒交迫，无衣无食。

ཁ་ཐུལ་བ། (1)ཁ་ཤཀཀས་སམ་རྩོད་པ་ཐུལ་པ། 辩赢，争赢。对辩和争论获胜。(2)ངོ་འཕང་མཐོ་བའམ་མཚོ་མཐོ་བ། 声势盛，气焰高。

ཁ་རྨུ་བྱི་རྨུ། རོའམ་བྱ་བ། 味道，趣味；ཟས་དེ་ས་སྐས་ལ་བཞིན་ཁ་ཆུ་བྱི་ཆུ་ཁང་ཁང་མི་འདུག 那种食物象吃泥土一样没有什么味道。སྐད་ཅ་དེ་ལ་ཁ་ཆུ་བྱི་ཆུ་མང་པོ་འདུག 那句话是很有意味的。

ཁ་རྨུ་ཤིན་ཙི། (1)ངག་འཇམ་པོའམ་མཐུན་པ། 语言温和，甜言蜜语。(2)ཁ་ལ་ཉན་པོ། 听话，听从劝戒。

ཁ་རྨུག ཀཞན་ཀྱི་སྐད་ཅའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ། 随声附和，跟着别人说：རང་གི་ཤུ་བ་མེད་པར་ཀཞན་ཀྱི་ཁ་ཆུག་ཐེད་པ། 自己没有主见，随声附和他人。

ཁ་རྨུད། ངག་ཆུན་ཟམ་བཤད་ཆུན། 口头传说，口碑。

ཁ་རྨུན། (1)ཀུས་ཆུན་ཟམ་བཤད་ཐིལ། 口头传说，口碑。(2)ཆུལ་སྐྱེད་ཀྱི་ཁ་ཐྲྭག་ཀོ་ཆུན། 袋口皮绳。扎紧袋口的细皮绳。

ཁ་སྨོན། (1)སྐད་ཅ། 话，语言；སྐད་ཀསང་མཐོ་ཞིང་ཁ་སྐྱེ་ཡངས་ཐའི་ཐོག་ནས་ཚོགས་ཀུས་བཤད་པ། 声音宏亮、语言流利地致词。(2)བཞེད་རས་སམ་ཀདོང་། 容貌，面庞；ཐྲེས་བ་ཚང་མ་ཁ་སྨོ་མཛེས་པ་ཤ་སྟག་འདུག 孩子们的脸蛋儿都很漂亮。

ཁ་སྨན་བ། (1)མདོག་སྨུར་བ། 改色。改变表面颜色；རས་དཀར་ཐོ་དམར་ཐོང་ཁ་སྨུར་བ། 白布染为红色。ཁ་སྨུར་དངུལ་ཆས། 镀银器物。(2)ཁ་ཐྲོག་སྨུར་བ། 改变方向，驾驭；ཤར་ཐྲོག་ས་ཁ་སྨུར་བ། 转向东方。(3)ཤོད་སྐྱབས་སྨུར་བ། 改变口气，改变话头；སྐད་ཅ་ཤོད་སྐྱབས་རྩ་བ་ནས་ཁ་སྨུར་བ། 从根本上改变了说话的语气。

ཁ་སྨྲག ཆུལ་བའམ་ཁྲག་མ་སོགས་ཀྱི་ཁ་སྐྲམ་ཐེད། 捆扎袋口的绳子。

ཁ་སྨྲོབ། ཁ་ཤོད་བཟམ་ཉན་གཏམ། 空话，吹牛，浮夸；གནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་བའི་ཁ་སྨྲོབ་བཤད་པ། 不切实际，胡乱吹牛。

ཁ་སྨྲོམ། ཉན་གཏམ། 夸张之词。

ཁ་བརྒྱ། སྐད་ཅ་མང་པོ། 口多，话多；མི་བཀུ་ལ་ཁ་བཀུ། 人多口杂。

ཁ་བརྒྱད་བ། (1)ངང་གིས་དངོས་སུ་མ་བཤད་བར་གཞན་ཀྱི་ཁ་བརྒྱད་དེ་བཤད་པ། 传达，转告，间接告知，口耳相传。(2)དཔུ་བཤད་ཆུན་ཙོད་པ་ཙམ་ལས་ལག་ལེན་མེད་བའི་རིགས། 空口传说。但有传说而未见能实行者。

ཁ་བརྒྱས་བ། གཞན་ལ་ཁ་ཏ་བྱས་བའམ་བརྒྱབ་བྱ་བྱས་པ། 忠告，教诲。

ཁ་ངན། ཚིག་ངན་པའམ་ཚིག་རྩུབ་མོ། 恶言，粗语：ཁ་ངན་གཏམ་ངན། 恶言恶语。ཚུར་ཁ་ངན་བརྗོད་པར་ཡང་ཁ་ངན་ལྡོག་པ། 恶言还粗语。意谓反口互骂。

ཁ་ངལ། ཁ་ཐང་ཆད་པ། 唇舌劳顿：མི་ཉན་པ་ལ་གོད་པ་ཁ་ངལ་རྨགས་རེད། 劝而不听，徒劳唇舌。

ཁ་ཛོ་། (1)བྱད་པཞིན་ནམ་གདོང་། 颜面，脸面：ཁ་རིར་ལྟ་བ། 看面子。(2)ཁ་དང་རྩ། 脸和口。

ཁ་རྩམས་ཁྲོད་འཐུངས། ཕྱོགས་སྐམ་ལས་ཁྲོལ་བ། 嘴足，口腹饱，不饥不渴：རང་ཉིད་ཁ་རྩམས་ཁྲོད་འཐུངས་ཙམ་ཐབས་པ་རྒྱུ་ལས་གཞན་གྱི་སྐྱིད་སྡུག་མི་ལྟ་བ། 只图自己饱足，不管旁人疾苦。

ཁ་དཙམ་བ། ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁ་བདེ་རྩམ་སོ་བཤད་པ། 夸嘴，夸口。顺口出言，妄自夸大：ལག་ལེན་མེད་པར་བཏང་བཏང་བྱུང་བྱུང་གིས་ཁ་དཙམ་པ། 不务实践，妄自虚浮夸口。

ཁ་མངར་བ། སྐད་ཅ་འཇམ་འཇམ་སྨྲན་སྨྲན་གོད་ཙལ། 甜言蜜语，花言巧语。

ཁ་མངལ། ཕྱེའི་སྐྱེ་རྣ་མེ་གསལ་བར་གྱུར་པའི་དོན་ཏེ། བད་ཀན་གྱི་ནད་ཀྱགས་ཤེག 口淡。舌部感觉淡然无味，是涎分病象。

ཁ་ལྕ་བ། (མངོན) སེང་གེ། 五面。狮子的异名。

ཁ་སྔ་བ། སྐད་ཅ་གོད་སྔ་བ། 先说的，话说得早：ཐོག་འགོ་འདོན་མཁན་ཁ་སྔ་བ། 最先倡议者。

ཁ་ཅིག ལ་ལའམ་འགའ་ཞིག 一些，有些，或者：ཁོ་ཚའི་ནང་ནས་ཁ་ཅིག་གིས་ལན་འདེབས་པ་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་ལན་མི་འདེབས་པ། 他们当中有些人答复，有些人不答复。

ཁ་ཅོལ། གང་བྱང་མང་བྱང་གོད་པའི་ཁ་ལང་གོང་པ། 乱说成习，习惯于信口开河。

ཁ་གཅང་ཤེ། (1)སྨྲ་མཁས་པ། 言词流利，会说，长于言词。(2)གཏམ་སྙན་ཤོ། 悦耳之言。

ཁ་གཅིག་ཁོག་གཅིས། ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པའི་དབྱེ། 一口二腔。意谓口是心非。

ཁ་གཅིག་ཀློག ཀུན་ཁ་མཐུན་པ། 异口同声，众口一词：ཚང་མ་ཁ་གཅིག་གྱག་རེད། 大家公认。

ཁ་གཅིག་ལྕེ་གཉིས། ཁ་གཅིག་ནས་སྐད་ཅ་མི་མཐུན་པ་གཉིས་སྨྲ་བ། 一口二舌。意谓前言不符后语。

ཁ་གཏུ་བ། (1)ཁ་ཆོགས་གཞན་དུ་རྒྱག་པ། 掉头，转过头去。(2)ཁ་ལོ་སྐྱུར་བ། 驾驶，驾驭。

ཁ་གཏུས་སྙུ་གཏུས། ཁ་དང་སྙུ་གཡས་གཡོན་དུ་གཏུས་པ་སྟེ་གཞན་གྱི་གཏམ་སོགས་འདོད་པར་མི་འཐབ་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 努嘴皱鼻。显示不满意的一种表情。

ཁ་གཅོད། སྐྱེད་གྱི་ཁ་ལེབ། 盖子，塞子：ཁོག་མའི་ཁ་གཅོད་ཕྱེ་བ། 揭开沙罐盖子。ཤེལ་དམ་ལ་ཁ་གཅོད་དམ་པོར་ཆུག་པ། 塞紧玻璃瓶口。

ཁ་བཅོལ་ངག་བཅོལ། (1)ཁ་འཕྲིན་བཅོལ་བའམ་བཞག་པ། 带口信。(2)ངག་ཐོག་རྣམ་དོན་བཅོལ་བ། 面嘱，口头嘱托。

ཁ་ཆ། ཁ་འཕྲིན་ནམ་ངག་ལན། 口信：ཁོ་ལ་ཁ་ཆ་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན། 给他捎了个口信。

ཁ་ཆག་སྣ་ངལ། ཁྱ་མ་འགྲིག་པ་མང་པོ་བྱུང་བའི་དབེ། 口破鼻子豁。喻事不顺遂，百孔千疮，ལས་དོན་གང་ཅིའི་ཀྱི་རྩོན་དུ་ཐབས་རྩལ་ཤེས་ཤོང་ཁ་ཆག་སྣ་ངལ་ཡིན་མི་ཕྱེད། 凡事若能预先计划妥当，就不会百孔千疮至于失败。

ཁ་ཆག་པ། (1)སྣོད་སྐྱུད་སོགས་ཀྱི་ཁ་གླམས་པ། 器口缺损。(2)རྒྱང་དུ་ཕྱི་བ། 减少，下跌。

ཁ་ཆད། གཏན་འཁེལ་བའི་ཐ་སྙད། 约定，决定，条件。确定不移的条款；ཁ་ཆད་དེན་ལ་གནས་པ། 信守诺言。ཁ་ཆད་མེད་པའི་མགོ་བཏགས་ཤུས་པ། 无条件投降。

ཁ་ཆག། (སྡིང) (1)ཁ་ཆུ། 唾液，口水。(2)ཆང་སྐྱ་བོ། 薄酒，淡酒。

ཁ་ཆར། (1)ཁ་བ་དང་ཆར་བའི་བསྡུས་མིང་། 雪和雨。(2)གངས་མ་ཆར། 雨夹雪，非雨非雪，亦雨亦雪。

ཁ་ཆིངས། ཁུག་མ་སོགས་ཀྱི་ཁ་སྡོམ་ཐྲེད། 紧口绳。捆扎袋口的绳子。

ཁ་ཆུ། (1)ཁའི་མཆིལ་མ། 唾液，口水。口内分泌的涎沫。(2)ཁ་བ་ཁྱེ་བའི་ཆུ། 雪水。雪融后所成水。(3)ཇོའི་ཁ་ཆུ། 酪水。酸酪面上清浆。(4)བལ་གྱི་སྐྲ་ཤང་རིང་བའི་གྲས། 长纤维羊毛。纤维粗长的羊毛。(5)ཤིང་གཤོག་སྐབས་གོས་གཤེབ་ཏུ་འཇུག་ཐུའི་རྩ་བ་མ་ཤིང་ཕྱུར་སོ་ལེབ་ཅན། 楔子。劈柴时所用木楔：བཤག་ཀྱང་མ་གས་ན་ཁ་ཆུས་ཕྱག 劈不开就加楔子！

ཁ་ཆུང་བ། (1)རྟ་ཕྱུགས་སོགས་ན་སོ་གཞོན་པ། 口轻。牲畜年幼。(2)སྟོང་སོགས་ཀྱི་ཁ་ཆུང་བ། 器皿口小。

ཁ་ཆེ། (གཞིར) དང་ཆུལ་ཀྱི་ནུབ་ཡོགས་ཐུ་ཙེད་བའི་ཡུལ་ཞེག་ཀི་མིང་། 克什米尔。旧译迦湿弥罗、箇失蜜。我国西方一地名。(2)དཀྲའི་རིགས། 回族。

ཁ་ཆེ་གཞོས། (མངོན) གུར་ཀུམ། 克什米尔产。红花的异名。

ཁ་ཆེ་ཀུང་ཀུམ། རི་སྨན་ཀྱི་ནང་ཚན་གུར་ཀུམ་རིགས་ཤུའི་ནང་ནས་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་བས་ན་ཡུལ་ཀྱི་མིང་མེ་རྟོག་ལ་ཐོགས་པ་སྟེ། རོ་མངར། ནུས་པ་བཞིལ། མཆིན་ནད་ཟེལ། རྩ་ཁ་སྟོས། རྒྱང་ཁྲག་ཀུས། 郁金。五种红花中之最上品，原产于克什米尔，故称克什米尔红花，俗呼为藏红花。味甘，性凉，治肝病，敛血液，补益气血。

ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན། ཁ་ཆེའི་ཡུལ་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ། 克什米尔学者，迦湿弥罗学者。

ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་རྒྱུ་བ་མངོན་དགའབ། ཀུ་ཀར་ནུབ་ཐོགས་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། དཀྱིལ་ཤོ་ཆུང་ངའི་དུས་ནས་རིག་གནས་སྐྱེ་དངོ། ཁྲབ་བར་དུ་ཀུགོ་ བ་ རིག་ པ་ ལ་ མཁས་ བར་ སྐྱངས། སློབ་ དཔོན་ དབང་ བོས་ མཛད་ པའི་ ཡན་ ལག་བཅུད་པ་ཆེན་པོ་དང་། དེ་ལ་འཇུག་པ། སྐྱིང་པོ་བསྡུས་པ་རྣམས་དང་། ཚ་རུ་ཀ་འབྱམ་ཤེ་སོགས་ཀུགོ་རིག་ཀི་གཞུག་ ལག་ མཐའ་ ཀློག་ བར་ བཏེན་ཅིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་དབྱངས་རིག་པའི་ལམ་ནས་དྲངས་ཏེ། སྐྱིང་པོ་བསྡུས་པ་ཆུས་བར་ འགྲེལ་བར་ཆོག་དོན་ཀྱང་ཐུ་ཟེར་དང་། དེའི་སྐབས་མིང་ཅུང་དུ་བཀོལ་ བར་ སྐུ་ སྟོང་ རིས་ པ་ སོགས་ མཛད། 迦湿弥罗学者·达瓦恩噶。生于西印度迦湿弥罗国，自幼通学百科，尤精医术，依马鸣大士所著《八支大论》、《入八支论》、《八支集要》、《杂惹迦集》等众多医学著作，依理分析，著有《集要广注·词义月光》及《药名释词》等书。

ཁ་ཆེ་ཅུ་བག་སྐྱ་བ། སྔར་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་དར་ བའི་ཤངས་ ཆུས་ བའི་ གྲུབ་ མཐའ་ ཅོག་ མའི་ ཅུ་ བག་ ཅིག 迦湿弥罗毗婆沙师。古代盛行于克什米尔地方的小乘佛教一派系名。

ཁ་ཆེ་ཁ་ཁམས་མ། ཁ་ ཆེ་ གུར་ གུམ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཁ་ཆེ་ཁ་ཁ་མ། ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་དང་དོན་གཅིག

ཁ་ཆེའམས། འཆི་ཁར་འཇོག་པའི་མངག་གཏམ། 遗嘱。人死时留下的话或字据，ང་ལྟ་ཁ་ཆེའམས་མ་

བརྗེད་ཉམས་སུ་ལེན། 执行我遗嘱，不要忘记！

ཁ་ཆེམས་རླུང་བསྐྱེད། དན་སྐྱོད་གསང་མི་ཐུབ་པའི་གཏམ་ཀྱང་ཅིག་སྟེ། ཐང་ཆེམ་པོ་བ་ཞིག་གིས་ནོར་ལྡན་ཞིག་གསོད་ཁར་ནོར་ལྡན་དེས་ང་གསོད་མཁན་མི་དེ་རེད་ཅེས་ཅི་ཡང་མེད་པ་ལྟ་བུ་བཤད། ལོ་མང་སོང་རྗེས་ཆེམ་པོ་བས་སྡུར་དེ་འདྲ་བྱུང་ཚུལ་བཤད་པས་བསད་པའི་མི་དེའི་ནང་མིས་ཀ་ནས་ཆེམ་པོ་བའང་བསད་པ་རེད། 野风传遗嘱。西藏民间传说，昔有一盗，劫杀一富人，富人面对风向而呼“杀人者即此人也”。多年以后，此盗偶对人谈及这一往事，被杀者亲属即据此线索复杀死此盗。此喻作恶不能长久隐瞒。

ཁ་ཆོས། ཁས་བཤད་པ་ཙམ་ལས་དོན་དུ་ལག་ལེན་མི་ཉེད་པའི་ཆོས་གཏམ། 口头佛法。空口说教而不实行者。

ཁ་མཆུ། ཁྲིད་དམ། རྩོད་ལྡོང་ངམ། རྩོད་ཀཏ། 官司，口舌，诉讼；ཁ་མཆུའི་དབང་པོ། 诉讼证人。ས་ཁང་མི་ཁུལམ་ཁྲི་དོན་དུ་ཁ་མཆུ་ཐུག་པ། 为土地、房屋、人身三者打官司。ཁ་མཆུ་བཅུག་ཀང་ཐག་མ་ཆོད་པ། 虽经诉讼而未解决。

ཁ་མཆུ་བོཀས་ལེན། གཞན་ཁྲི་ཁྲིད་དོན་ཅང་མིས་འཁན་ལེན་པ། 包揽词讼。

ཁ་མཆུའི་དུག་ཅོ། རྩོད་ལྡོང་གི་རྩ་བ་རྟེང་པ། 宿怨。诉讼的旧因。

ཁ་འཆམ། གྲོས་མཐུན་པ། 意见一致，异口同声；ནང་ལ་ཁ་མ་འཆམས་ན་ཕྱི་ལ་དོན་མི་འགྲུབ། 内部意见分歧，外部事功难成。

ཁ་འཆམས་ཐུག་ས་གཅིག 协商一致。

ཁ་འཆལ། དོན་མེད་པའི་གཏམ། 妄言，无理之言；ཁ་འཆལ་ངག་འཆལ། 胡言乱语。ཁ་འཆལ་ཐུལ་བ། 随便乱说。

ཁ་འཆིང་། རས་ཀྱག་སོགས་ཀྱི་ཁ་འཆིང་ཐྲེད་དམ་རྩེམ་ཐྲེད། 捆口绳。捆扎布袋等器物口部的绳索或带子。

ཁ་འཆུ་བ། རང་བཞིན་འཚྭག་པོར་འགྱུར་བ། 歪斜，歪扭失正。

ཁ་འཇམ། ཁ་ནས་སྐྱ་དག་པོ་ཤོད་མི་ཐུབ་པ། 口齿不清：ཁོ་ཁ་འཇམ་ཙན་ཞིན་གིས་ངག་ཞེས་བརྗོད་དགོས་པར། དུག་ཞེས་ བརྗོད་ཀྱི་འདུག 他口齿不清楚，该念ངག་的却念成དུག་。

ཁ་འཇམས། ངག་འཇམ། 温言，语气柔和。

ཁ་འཇམ་གཉིང་གཅོག ཁད་ཆ་འཇམ་ལ་མེམས་ངན་པ། 口蜜腹剑。口气和善、居心毒狠的假仁假义。

ཁ་འཇམ་གཉིང་རྩུབ། ཁ་འཇམ་གཉིང་གཅོག་ངང་དོན་གཅིག

ཁ་འཇལ་བ། རས་སོགས་ཀྱི་ཞེང་ཁ་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་རིང་གཅིག

ཁ་ཇེ། (1)ངང་གི་བདག་ཐོབ་རྒུ་དངོས་ཡོངས་རྫོགས། 财产。产业和财物。(2)བསོད་ནམས། 福泽，造化，运气。

ཁ་ཇེ་དབང་ཐང་། (1)བསོད་ནམས་དང་། དེ་ལ་སོངས་སྐྱོང་བའི་ བགོ་སྐལ། 福分。旧谓福报和享福的缘分。(2)མི་ཞིང་ཀྱི་ རྒུ་ནོར་ སོངས་སྐྱོད། 私人财产；ཞེས་ཀྱི་ ཁ་རྫེ་དབང་ ཐང་ སོ་སོར་དབང་། 私人财产属于个人。

ཁ་ཇེའི་ཁྱུ་མཆོག བསོད་ནམས་ཆེན་པོ། 福泽大。

ཁ་ཉིད་ཅོ། ངག་སྐོ་དམ་པོའམ་སྐད་ཅ་མང་བ་མི་སོད་པ། 口紧，寡言。说话谨慎或不多说话。

ཁ་ཅམས་ཞུས་ དབྱད། ནང་ གྱུས་ ནང་ གིས་ བརྟག་པ། 舌头探口气。意指从内部检查：ཁ་ཉམས་ ཞུས་ དབྱད་ བྱས་ བའི་ སྐོ་ ནས་ ལས་ དོན་

འཕྱས་ཤོར་མེད་པར་སྒྲུབ་དགོས། 从内部检查做到工作没有失误。

ཁ་ཉིམ། ཁ་སང་གི་རྗེས་ཉིན། 前天。昨日的前一日。

ཁ་ཅུང་བ། སྐད་ཆ་ཆུང་ཆུང་། 话少，寡言，议论少，人言少。ཁ་ཆུང་ལག་གཙང་། 言寡行廉。ཁ་ཆུང་ཚིག་འདུས། 言简意赅。

ཁ་ཏུལ། སྐད་ཆ་རྩོག་གཅས། 探询，试探口气，གཞན་བསམ་ཁ་ཤུལ་ཉིད་བ། 试探别人的口气。

ཁ་ཉེར་ཉེར། མིད་ལ་མི་འཕྲད་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཁ་རྡེར་རྡེར་ཉིད་པ། 咧嘴。一种不赞同、不高兴的表情。

ཁ་མཉན། ངག་ལ་རྟེན་པ། 听话，听从。

ཁ་མཉམ། མཐོ་དམན་མེད་པ། 平等，平均；ཆུ་བོ་ཆུས་ཏེ་རུགས་དང་ཁ་མཉམ་དུ་གྱུར་པ། 河水涨得同堤一样高。

ཁ་སྐྱིང་པ། ལས་སོང་གི་དངོས་པོ། 耗损，用旧了；གྱུ་བ་ཁ་སྐྱིང་པ་ཞིག་གོན་པ། 穿起一件旧袍子。

ཁ་སྙོམས། ཁ་མཐོ་དམན་སྙོམས་པོ། 平齐，平均，平等。

ཁ་བརློག་ལས་པ། ཟས་ཟ་ཆུར་ཚོམས་ཏེ་ཆགས་ཁ་བའི་ལང་སོར། 吃惯，吃顺了口；བཟས་བཟས་ཀྱིས་ཁ་བརློག་ས། ཐྲེན་ཐྲེན་ཀྱིས་ལམ་བྱང་། 常吃味口顺，常走路道熟。

ཁ་ཏུ། (1)བསྟན་བྱ། 教诲，教训；ཁ་དུས་ཐོ་འགྱེལས། 说服。ཁ་དུ་སྐུལ་ལྷག 劝勉。མི་ཐུན་པ་ལ་ཁ་དུ་ཉེད་པ་དེ། ཚ་བ་སྐམ་པོ་ལག་བས་མཉེད་ལས་དཀའ། 劝戒顽梗不化者，难于手揉干牛皮。(2)(རྟེན) གཅེས་པར་ འཇེན་ བཀམ་གཅེས་སྐྱེས། 爱护，珍惜。

ཁ་ཏུ་བ། བསྟན་བྱ་ཉེད་པ་པོ། 教诲者，师长。

ཁ་ཏུ་བསྟན་བྱ། ཚིས་འདེབས་སྐྱེ་སྐྱེ། 训诲，教言。

ཁ་ཏེ་ཁ་བ། མཆོ་སྟོན་ཁོང་གཏོས་ཆེ་ཙོང་ཁ་བའི་དངོས་སྐྱེ་བྱང་སྐྱ་མས་བཏབ་པ་སྟེ། ཆེ་ཙོང་ཁ་བས་མ་ཡུམ་ལ་བསྐུར་བའི་འདུ་དངོས་མ་གསུང་འབྱོན་དུ་གྱགས་པ་དགོན་པ་འདི་ན་བཞུགས། 喀迪喀瓦寺。为宗喀巴及门弟子绛喇嘛所倡建。宗喀巴中年将自己绘像寄与生母，后此绘像即存留此寺中云。

ཁ་ཏེག ངོ་ཁ་བ། 苦味。

ཁ་ཏོག རྒྱུན་ཟས་མེན་པའི་དུས་ངེས་མེད་དུ་བཟའ་བྱའི་རིགས། 点心，糕点，糖果。不定时的额外零星食物。

ཁ་ཏོན། ངག་འདོན་ཟས་རྒྱུན་བྱེག་གི་ཚོས། 经忏。日常讽诵的经文。

ཁ་ཏྭ་ག། དབྱག་ཏེའི་རྟེང་ཐོད་སྐམ་གསུམ་བརྟེན་སྟེང་ལྷགས་ཀྱི་རྩེ་གསུམ་ཅན་ཕྱག་མཚན་ཞིག 天杖。梵音译作喀章噶。佛教密宗本尊手中所持杖，上端有三重骷髅，上有三个铁尖的一种标帜。

ཁ་གཏད་ཐོང་མཉམ། འབག་ཟ་གཉིས་ཀ་ཐོང་ཚད་མཐུངས་པ། 僵持，顶牛。双方相持不下。

ཁ་གཏད་པ། (1)ཐོག་མདུན་བསྟན་པ། 朝向，面向；ཞི་ཚོམ་མེད་པར་ཤར་ཐོག་གུ་ཁ་གཏད་ནས་ཕྱིན་པ། 毫不犹豫地向东方走去了。(2)འགྲན་ཟ་ཉིད་པོ། 对手，敌手，对方；ཁ་གཏད་དགྲ་ཟླ་ལངས་པ། 敌对，抗衡。ཁ་གཏད་འཇལ་ཐབས། 对策。应付的办法。

ཁ་གཏམ། (1)ངག་ཐུན་ནས་གཏམ་རྒྱུད། 传说，故事。(2)སྐད་ཆ། 语言，话语。(3)གཏམ་དབེ། 谚语。

ཁ་གཏིང་། (1)སྐྱེ་བོ་ཤིག 内外，表里，面上和底下；མཚོ་ཁ་གཏིང་གཉིས་ཀ་དྭངས། 湖水清澈见底。(2)ཁ་དང་སེམས། 口和心；ཁ་ གཏིང་མཚུངས་པའི་སྐོ་ནས་ལས་དོན་རྩུང་ཐག་ཅིད། 心口如一，努力工作。

ཁ་གཏིང་གཅིག་ཙིདཁ། ཁ་ཞེ་ཐུབ་འགལ་ལས། ཁ་ཞེ་མི་མཚུངས་པ། 口心不一，表里不一致，口是心非。

ཁ་གཏིང་མཉམ་པ། (1)སྟེང་འོག་མཚུངས་པ། 表里如一，内外一致。(2)ཁ་ཞེ་གཅིས་མཉམ། 心口如一。

ཁ་ གཏིང་ ཚོག་ པ། ཁ་ དང་ གཏིང་ མི་ མཐུན་ པའམ། ག་ཅི་ཚོག་པ། 表里不一，口是心非。思想和言论两样。

ཁ་ནུག་ལས་པ། (1)འོ་བྱས་པ། 接吻。(2)སྒོ་དང་སྒེད་ཁ་སྦྱོད་པ། 盖子合拢。

ཁ་གཅོད་པ། ཐུབ་ནས་སློད་ར་གཅོད་པ། 指责．非议，诋毁：གདོང་ཐུག་ གིས་ སྐྱེན་ བརྗོད་ ཅིང་ དགོས་པ་ལས་ཤོག་ཁྲ་ཁ་གཅོད་པ་མི་ འཐུག 应该当面批评，不应背后诋毁。

ཁ་བཏགས། དར་རམ་ལྟ་རེག ནང་གསེས་སུ་ ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད་དང་། ཙ་ཀེ། རྒྱ་ཀེ། བསོད་ བཏགས་ སོགས་ ཚད། 哈达。一种作见面礼品的丝织物，相当于汉族古代的礼帛。内分特等内库哈达、头等阿喜、二等素喜、三等索达等品类。

ཁ་བཏགས་ཉིན་མོ་བདེ་ལེགས། ཉིན་མོ་བདེ་ ལེགས་ཞེས་ བའི་ ཡི་ ཀེ་ འགག་ དྲྭ་ ཚན་ ཐྱི་དང་ རིགས་ ཀྱི 化日呈祥。织纹上织有藏文“化日呈祥”的一种隐花哈达：ཁ་ བཏགས་ ཉིན་ མོ་ བདེ་ ལེགས་ཀྱི་ཤུལ། 献上一条“化日呈祥”的隐花哈达。

ཁ་བཏགས་པ། (1)མགྲོ་ཆུང་ངུར་ བྱས་ པ། 削弱，灭除。(2)ཡོངས་རྫོགས་ སམ་མང་པོ་བསད་ པ། 杀尽，大肆杀戮：ཁྱིམ་ར་ བས་རི་དྭགས་ ཁ་ བཏགས་པ། 猎人大肆猎杀野兽。

ཁ་བཏུལ། རྟ་སོགས་བཏུལ་ ཏེ་ཞོན་ ཏུ་རུང་ བར་ བྱས་པ། 驯马。已经调教、可以备鞍乘骑的马。

ཁ་ལྟ་བ། (1)མདུན་ཐྱོགས་སྟེན་ པ། 面向，面对：གཏམ་བཤད་ཀྱིད་ མཁན་ གྱི་ ཐྱོགས་ ས་ཐེན་ མཁན་ ཚང་ མས་ ཁ་ ལྟ་ པ། 听众都面对着做报告的人。(2)རྟགས་བཟང་འཕོ་ཆུགས།། 在望，现在眼前：ཕྱུགས་རིགས་ སྐྱེ་ འཕེལ་ ཁ་ ལྟ་ པ། 牲畜兴旺，现在眼前。

ཁ་ལྟ་སྐྱོག་ལྟུ། ཁ་ནས་སློབ་ སྟོན་དང་ སྐྱོ་ གིས་ ལྟ་ རྟོག 教管。教诲和照顾：དཔུག་ལ་ཁ་ ལྟ་ སྐྱོ་ བྱེད་པ། 教管孤儿。

ཁ་ལྟས། ཚོག་ཐྱི་ མཚན་ མ། 语兆。说话的兆头：ཁ་ ལྟས་ ངན་ པ། 语兆不祥。 ཁ་ ལྟས་ ཡག་ པོ། 语兆吉祥。

ཁ་ཕྱིར། སྐར་ བོད་ དཀྲལ་ ཁ་ གང་ རི་ བའི་ ཚང་ ཐུག་ སྟེད། 二五罐。旧时能盛藏币二分五厘所买藏酒的酒罐。

ཁ་ཕྱོད། ཁ་གདན་དང་ འདྲ།

ཁ་ཕྱབས། (1)སྟོབས་ ཤམ་ ཐུབ་ པ། 力量，能力：ཤེན་ དུན་ ཐྱི་ ཁ་ སྦྱབས། 学力，知识水平。 ལག་ རྩལ་ ཐྱི་ ཁ་ སྦྱབས། 技能。(2)གདོང་ ཁི་ རྣམ་ པ། 容貌，面容。

ཁ་ སྐྱོང་། (1)སྐད་ ཆ་ ཆུང་ པ། 空话，空言。(2)སྐད་ཆ་ མང་ པོ། 话多，杂言乱语：མི་ སྟོང་ ཁ་ སྟོང་། 人多口杂。

ཁ་སྐྱོབས། ཚོག་ སྐྱ་ བའི་ ཐུ་ བ་ པ། 语调，词锋。言语的声势：ཐབས་ རྩེ་ བ་ཅང་ ཞེང་། ཁ་ སྟོབས་ ཆེ་ པ། 办法高明，语气坚定。

ཁ་བཅད་ ཅོ། (1)ཚོག་ ཐྱེ་ མི་ སྐྱེ་ ལ་ པ། 口紧。不向外传话 泄密。(2)སྐད་ ཆ་ འཁྱུ་ སྟོག་ མེད་ པ། 说话可靠，言而有信。

ཁ་ཁྲག་ ཀང་ ཅོ། ཁ་ ཚས་ ཐོ་ འམ་ ངག་ སྐོ་ ཡང་ ཅོ། 言语爽直，心直口快。

ཁ་ཐབས། འཛིན་གང་དང་རྩལ་བ། 才干，能力；དབལ་འབྱོར་གྱི་ཁ་གཏས་ཤེགས་པ། 财力充足。མི་དེའི་ཁ་གཏས་རྐྱེ་བོ་རེད། 此人没什么才干。

ཁ་ཐལ། གྱག་གཡལ་ལས་གྱག་རྩེས། 锅头粉。煮糊羹时，干撒在锅头粥里的面粉；འབྲས་གྱག་སྐོལ་དུས་ཁ་གཡལ་འདེབས་ཐེབ་ཡོད། 熬大米粥时，有在锅里撒干面粉的习惯。

ཁ་ཐལ་བ། (1)བཤད་ཐུ་དགོས་པའམ་གཏམ་སོང་བ། 话说早了，失言，失口。(2)རྟ་སོགས་བང་ཁ་སོང་བ། 出轨，越轨。如烈马脱缰，奔不能止。

ཁ་ཐིལ་ཚན་ཚན། རེ་མོ་ཐོང་ཐོང་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་གྱུ་བཞི་ཡོད་པ་ཐུ་དུས་ཀྱི་དོང་ཅའི་རེ་མོ་ཅན་ཞི་ཀ་ཁ་གདན་སོགས། 铜钱花。方孔圆形的铜钱形花纹，系流行的藏毯等图案之一。

ཁ་ཐྲག (1)ཐད་ཀ་དང་དྲང་པོ། 对直，正直：ལམ་ཁ་ཐུག་ཏུ་སོང་ན་ཐག་ཉེ། 走直路最近。གཏམ་ཁ་ཐུག་ལ་བཤད་ན་ཚོ་ཆེ། 说直话易懂。ལས་དོན་གང་ཐུང་ཡང་ཁ་ཐུག་ཚ་སར་ཅིད་དགོས། 任何事情都须及时处理。(2)དོ་བདག་གཉིས་མོས་ཀྱི་བཟའ་ཚང་བྱས་པ། 自由结配，自愿结为夫妻：ཁོ་གཉིས་ཁ་ཐུག་ནས་ལོ་མང་པོ་སོང་། 他俩自愿结为夫妻已经多年。(3)སྐབས་འཕེལ་ བ། 偶遇，巧合，巧相逢：ཁྱེད་ རང་འདིར་ཕེབས་པ་དང་ཁ་ཐུག་འཕེལ་སོང་། 正碰上你到这儿来。ཁ་ཐུག་གདོང་ཐུག 恰巧相遇。

ཁ་ཐུམ། (1)སྣོད་ཐུང་གི་ཁ་ཐུམ། 封闭器口之物。如瓶口包布等。(2)(ཞལ) ཙོན་བའི་མཐའ་འཛིལ། 缉边，镶边：རས་ཁ་གང་ལ་ཁ་ཐུམ་བརྒྱབ་པ། 在一方布上镶了边。

ཁ་ཇེར་ཇེར། (1)དགོད་འཚར་འཚར། 笑嘻嘻的。咧着嘴笑。(2)སྣོད་ཀྱི་ཁ་ཏུ་ཡངས་པ། 敞口，喇叭口，器口宽平敞开：སྡེར་མ་ཁ་ཐེར་ཐེར་ཞེག་དུ་ཉོང་ཐོག་བཏྲིགས་པ། 水果装在敞口的盘子里。རང་ཁ་ཐེར་ཐེར། 敞口茶瓶。

ཁ་ཏོག ཆོག་ཐོག་ གམ་ ངག་ ཐོག 口上，口头：བསམ་འཆར་ཁ་ཐོག་ནས་བཤད་པ། 口头发表意见。གཏམ་ཁ་ཐོག་དོན་གནས། 言行一致。

ཁ་ཏོག་ལག་བཞག ཆོག་ ཐོག་ དོན་ གནས་ ཀྱི་དེ། 说话兑现，言出行随：ལས་དོན་གང་ཡིན་ཡང་ཁ་ཐོག་ ལག་ བཞག་ ཅིག་ ཅྱད་དགོས། 任何事都要说到作到。

ཁ་ཏོག་སལ། ཁ་བཏགས་ནས་ཐོག་སལ་བའམ། ཚང་མ་གསོད་ཐུབ་པ། 滥杀，杀光杀绝。

ཁ་ཏོན་པ། (ཞལ) ཁ་སོས་པ། 长成，长大成人。

ཁ་ཏོར། ཁའི་བད་ཐེར་རམ་ཀུ་ ཐོར། 口糜，口疮。口内所生白顶小疮。

ཁ་མཉམ་ཁོག་ཁག་ལའ། སྐད་ ཅ་ འདྲ་ ཡང་ བསམ་བློ་ཐ་དད་པ། 同口异心，口同心不同。口头一致，存心各别。

ཁ་མཉམ་ཁྲལ་བསྟུན། བློ་ རྩེ་ གཅིག་ ཐུང་ ཀྱི་ ཆོས་མོལ། 协议，协商一致。

ཁ་མཉམ་ཞེ་མཉམ། ཁ་ཞེ་གཅིས་ཀ་ མཐུན་པ། 心口如一。

ཁ་འཐབ་ལ། (1)ཁས་རྩོད་པ། 斗嘴，争辩，口角，争吵，ཁ་འཐབ་ཀྱིས་ ཕར་ ཐུགས་ལས་ ཆུལ་ པ། 辩胜对方。(2)བྱང་སོང་ མཉོ་གཏུག་པ། 收支平衡，收支相抵。

ཁ་འཐབ་རང་དག ཐུང་སོང་ཁ་འཐབས་ ནས་ མཉོ་ཐུག་པ། 收支抵清，品迭无余。

ཁ་འཛམ་པ། (1)སོ་འཕྱི་ཁ་སྡེ་ཁ་གདངས་བཏུས་ མི་ཐུབ་པ། 口噤。牙关咬紧不能开合。(2)སྨད་ ཅ་ ལབ་ མི་ ཤེས་པ། 不能说话，མི་ཁ་འཐམ་པ་ ལ་སྨད་ཅ་ མི་ འདྲི། 不向不能说话的人问话。

ཁ་འཕེན། ཏུ་མོགས་ཀྱི་ཁ་འཕེན་པ། 勒转马头：ལམ་དུ་ཏུ་ཁ་འཕེན་ནས་སྐད་ཅ་ཤོད་པ། 途中勒马交谈。

ཁ་འཚོང་དཀྱུ་འཚོང། ཁ་འཐོར་ཡ་འཐོར་ཡང་ཟེར། ལྷུའམ་རྡེ་ཚན། 四分五裂，支离破碎。

ཁ་འཚོང་བ། (1)གང་ས་ཀྱམ་བའམ་ཡང་བ། 零落，琐碎，不完整：ཡིག་ཆ་ཁ་འཐོར་བ་རྣམས་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་བསྡེབས་པ། 把零星文件收集在一起。(2)ཁ་བྱལ་བའམ་སོ་སོར་ཕྱེས་པ། 分散，散落：བཟའ་ཚང་ཁ་འཐོར་བ། 夫妻分散。དངོས་ཆས་ཁ་འཐོར་བ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ། 把分散的东西集中起来。

ཁ་དུ་ཆུང། (རྟིང) ཁ་དང་མཉམ་པ། 满平器口，满与口齐。འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་བང་མཛོད་ཁ་དུ་ཆུང་ཏུ་གང་བ། 仓中粮食装得满满的。

ཁ་དག (1)ཁ་འཕྲིག་སོ་འཕྲིག 恰好相等，ནོར་དང་ཐུ་ལོན་ཁ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ། 正负相抵。(2)(རྟིང) 1.ཚང་མ་ཤི་བ། 死尽，死完。2.ཉམ་ཐག་པ། 衰弱，败亡。

ཁ་དན། འགྱུར་མེད་གཏན་འཁེལ་གྱི་ཐ་ཚིག 条件，要约，定议。确定不移的条款：ཁ་དན་ཆིག་ལ་མ་གནས་ན་མཐའ་མཇུག་ཅི་འབྱུང་མི་ཤེས། 言而无信，不知其可。ཁ་དན་དུས་འགྱངས། 失约愆期。ཕན་ཚུན་ཁ་ཙན་གནོད་མི་བྱེད་པའི་ཁ་དན་བཞག 约定互不侵犯。

ཁ་དམའ་ཚོ། (1)གཏམ་ཆེར་མི་ཤོད་པ། 寡言。不爱多说话。(2)ཁས་ཆིག་ཐག་པ། 口紧，口秘，口能保密。(3)ཁ་གཅོད་འཕྲིག་པའམ་དམ་པ། 盖子很紧。

ཁ་དལ་སྐྱོད་དལ། ལུས་ངག་གཉིས་ཀ་དལ་བ། 口闲身闲，闲着没事：ཁ་དལ་བས་གང་བྱང་ཤོད། ལུས་ཀྱམ་སྟེ་གང་བྱང་ཕྱིད། 口闲乱说，身闲胡干。

ཁ་དིང་ར། ལེང་ལྷེང་ཤིང་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 铁力木或紫檀的异名。

ཁ་དིག ལྕེ་དིག་པ་སྟེ་ཆིག་གསལ་པོ་སྨྲ་མི་ཐུབ་པ། 口吃，结舌。吐词不清楚，说话结巴。

ཁ་དིག་ལྕེ་རིངས། སྐད་ཆ་སྨྲ་དག་སྨྲས་གཅང་ཤོད་མི་ཐུབ་པ། 口吃舌结，口齿不清。

ཁ་དིག་དིག སྨྲ་མི་གསལ་ བའམ་གཏམ་ ཐོན་དཀའ་བའི་ ངག་དིག་ལྷགས། 期期艾艾，结结巴巴。舌结口吃状。

ཁ་དུག་ཅན། (མངོན) (1) སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)དུག་སྦྲང་། 毒蜂的异名。

ཁ་དུམ་པ། ཐོག་མཐུན་པ། 一致，同意，协议，དོན་གནད་འདི་ལ་ང་ཚོ་ཚང་མ་ཁ་དུམ་པ་ཡིན། 在这个问题上，我们大家的意见是一致的。

ཁ་དྲལ་ཟོ། (1)ངག་ འཇམ་ ཟོ། 言词委婉，语言温和。(2)ཏུ་ཁོག་ལེགས་པར་ གྱལ་བའི་ཕྱིར་ ཟོ། 牲畜驯服易驭。

ཁ་དེབ་ཚད་འཇོག ཡིག་ཌིག་ཁོག་ཁ་ཆ་འཇོག་ས་ཡིད་པར་ཁ་ནས་གང་བཀའ་ལ་ཆ་འཛོག་པ། 口说为凭，口头根据。没有文字根据，只以口说为凭：ཁ་དེབ་ཚད་འཇོག་ དུ་ མ་ གྱུར་ པར་ཞིབ་བརྟག་བྱེད་པ་ཀའ་ཆེ། 不可口说为凭，要重详细调查。

ཁ་རོག སྐུ་ཞེར་དཀར་དམར་ཁོག་ས་མདོག་ཏུ་དང་བའི་གཟུགས། 颜色。可以显现成为青、黄、赤、白等颜色者。佛书译为显色：ཁ་དོག་བཀྲ་ཤྲི་ཤེ་བ། 颜色斑斓。ཁ་དོག་གསལ་པ། 颜色鲜明。ཁ་དོག་ངན་པ། 颜色不正。

ཁ་རོག་ཤི་ཐལ་གཙོར་བཞི། ཐིལ་གྱིས་གཙོན་

བའི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། སྔོ་སེར་དཀར་དམར་ཟིལ་གདོན་བཞི་སྟེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ས་ཀོད་ངང་ཤེས་དང་ཟློག་པ་དང་གཞན་ཚ་སོང་དམིགས་པས་སྐྱལ་བསྐྱེར་ལ་དབང་བས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི། 显色四胜处。八胜处之一类。青黄赤白四胜处。依三摩地，此四显色成就光明，分别缘诸余境，变化自在，故名胜处。

ཁ་དོག་ཀྱི་གཟུགས། ཁ་དོག་དང་དེན་གཅིག

ཁ་དོག་ཆེན་པོ། (མངོན) གསེར། 大色。金子的异名。

ཁ་དོག་མཆོག (མངོན) ཕྱད་ཟེད་མཆོག 美色。美妇的异名。

ཁ་རོག་ཅི། ཁ་ཆུང་ཆུང་། 口部狭小，范围狭隘。

ཁ་དྲག་ཅི། གཏམ་ཤུགས་བཅོན་པ། 言论专横，语气倔强：རང་ལ་བདེན་པ་མེད་ན་ཇི་ལྟར་ཁ་དྲག་པ་བྱས་ཀྱང་ཉན་མཁན་མེད། 自己没有理，语气再强横也没有人听。

ཁ་དྲག་དབང་བཅོན། ཁ་ཤུགས་ཆེ་བ་དང་། དབང་ཤེད་ངོམས་པ། 强横，专横，持势。

ཁ་དྲང་ཅི། དངོས་འབྲེལ་དྲང་འབྲེལ་ཀྱི་སྐད་ཅ། 直言，实在话，真实的话。

ཁ་དྲངས། ཐུགས་བྱེད་པ། 牵引，引导，带头：སྐྱེས་སྟོན་འཇམ་འཇམ་བཤད་དེ་ཕྱིས་པ་གཞོན་ཅུ་རྣམས་ལས་ཚང་བཟང་ཁོང་ཁ་དྲངས་པ། 婉转讲解，引导少年儿童走上正路。

ཁ་དྲལ། འཇིག་པའམ་ཞིག་པ། 碎裂，破灭。

ཁ་དྲི། སྐད་ཅའི་རྣམ་འགྱུར། 语气，词气，ཚིག་རྩུབ་སྤངས་ཏེ་ཁ་དྲི་འཇམ་པོ་བྱས། 戒除粗语，说话和气。གཏེང་ཁོད་ཆེ་བ་ལས། ཁ་དྲི་གཤེན་པ་དེ་གལ་ཆེ། 语气委婉，比手头大方更重要。

ཁ་རྡེ། སྐུ་མཉེན། 劳神，劳驾，借光：ཁ་དྲི་ཁ་དྲི། 劳神，劳神！难为您，难为您！

ཁ་དྲི་ཅི། ཁ་དྲི་པ་དང་འདྲ།

ཁ་དྲི་བ། བཀྲ་ཤིས་པའམ་ཞེགས་པོ་བྱེད་པ། 迪吉。引来吉祥，能招引吉祥如意者。

ཁ་དྲིག (1)བྱོ་བྱང་དུ་བཟའ་བཏུང་རྙེད་པའི་སེལ་བ། 口福。谓意外获得好饮食的运气。(2)གནས་སྐབས་སམས་ཁ་སྟོང་ཙམ་ཀྱི་ཐན་སྐྱེ་བཟོས། 口惠。表面的好处，空头利益：ཁ་དྲིག་ཆེ་ལ་གཉིང་དྲིག་ཆུང་བ། 口惠多而实惠小。

ཁ་གདངས་ལ་བ། (1)ཁ་ཕྱེ་བ། 张口，ཁ་གདངས་ན་ཐོ་བ་མཐོང་བ། 开口说话可见心。(2)སེང་ཆ་བཀྲད་པ། 启齿，发言。开口说话：ཁ་གདངས་ས་དང་ལག་པ་རྐྱང་ཁྱལ། 开口告助和伸手求援的地方。

ཁ་གདངས། འབོལ་གདན་ཀྱི་ཁ་ལ་གཏིང་ཆུའི་རྡུམ་སོགས། 垫褥。铺在坐垫表面的栽绒垫子。

ཁ་བཏེ་ཅི། (1)སེང་ཆ་ཤོད་མཁས་ཅིའམ་ཁ་སྦྱོན་པ། 出言得体，善于辞令。(2)ཚྭ་ཕྱེ་བའི་སྐྱེར། 口齿伶俐，口才好；ཁ་བའི་ཕྱེ་བའི། 巧口巧舌。ཁ་བའི་དགོས་ཁམ་ཟད། 口才好，急时不中用。意谓空言无补于实际。

ཁ་མདོག ངོ་གདོང་གི་མདངས། 气色，面容：ཁྱུན་ཏིང་ནས་ཁ་མདོག་ཤོར་འདུག 久病之后，面容憔悴。

ཁ་ཞད་མ། སྐེའུ་གཤོར། 生姜，鲜姜。

ཁ་འདད་རྩ། ཀ་ཅང་འཁྱགས་ཆས་ནས་ཁ་འགྲམ་འགྲམ་བྱེད་པ། 口齿哆嗦。寒极牙齿成对磕碰：དཀྱག་ཙ་རང་དུ་རང་གི་གང་ངན་མ་བཟོད་པར་ཁ་འདད་པ། 难当严冬寒气，口齿发战。

ཁ་འཁྲིག ཐྲེ་སྐྲད་སོགས་ཀྱི་ཁ་སྟོམ་ཐེབ་ཐུ་ཀུ། 紧口绳，扎口细绳。

ཁ་འདྲུམ། མི་མཐུན་པ་མཐུན་པར་འགྱུར་བ། 和解，言归于好。

ཁ་འདེབས། གཞི་རྟང་གི་ཐོག་ཏུ་ རྒྱབ་རྒྱའི་ཁ་སྐོར། 添搭物，捐助品。帮凑或添搭部分：དངུལ་ ཁ་འདེབས་བཏུབ་པ། 捐助金钱。ཇ་ལ་ཁ་འདེབས་བཏབ་པ། 添茶。

ཁ་འདོག་གས་པ། (རྡོང་ ཚང་མ་གསོད་པ། 滥杀，大肆杀戮。

ཁ་འདོན། ཁ་ཉོན་དང་འདྲ།

ཁ་འདྲི། (1)ཁ་ཚོད་དམ། ཐམས་ཚོད་ལེན་པ། 探口气，试探心意。(2)ནད་འདྲི། 问病，探望病情。

ཁ་འདྲིས་ཀོག་འདྲིས། འགྲིགས་འདྲིས་ཟབ་མོ། 面熟心熟。十分知心熟悉。

ཁ་ཇིབ་པ། (1)སོ་ བྱད་ དེ་ མཆུ་ རྡིབ་ པ། 面颊下陷。因牙齿脱落引起的两颊内陷。(2)གངས་ རྡིབ་པ། 雪封山。大地被雪封盖：རྩྭ་ཐང་ཚང་མར་ཁ་རྡིབ་བྱུང་པ། 草原都被大雪封盖。

ཁ་རྙང་། ཆོག་ངན་ནས་གཅེ་གཅེ། 谴责，责备，ལས་ཀ་མི་འགྲིག་པ་རྣང་ཟད་བྱུང་བ་དང་ཁ་རྙང་ གཏོང་མི་རྙང་། 不要因为工作中稍有不妥就出言责备。

ཁ་ཕྱིབ། གཏམ་ལྟ་ཕྱིབ་བམ། ཆེར་མི་གསལ་བ། 口齿不清，说话不大清楚。

ཁ་ཕྱིབ་ཕྱིབ། གཏམ་སྨྲ་བ་མི་གསལ་བའི་ཚུལ། 言词不清状，口齿不清状。

ཁ་སྡུད་པ། (1)སྒོ་ཀྱི་ཁ་ཐུམ་པར་ བྱེད་པ། 封闭器口，使器口收拢：ཁུག་མ་ཁ་སྡུད་པ། 收拢袋口。(2)མི་ མང་ སོགས་ ཚོགས་ གཅིག་ཏུ་ འདུ་བར་བྱེད་པ། 众人会拢。

ཁ་སྡུམ། ཁོན་སྡུམ་པའམ། མཐུན་པར་བྱེད་པ། 调解，调停。劝说消除宿怨。

ཁ་སྡུར། ཁ་བཤད་འགྲན་པའམ་ཁ་བརྡར་བྱེད་པ། 争嘴，争辩，口头交锋：སྒྲུབ་ མཚམས་ སུ་ ཁ་སྡུར་ མ་གཏོང་ཞིག 静修下座期间，不要争相辩论！

ཁ་སྒོམ་པ། (1)སྒོ་ཀྱི་ཁ་འཆིང་བ། 封闭器口。(2)སྐད་ཆ་འགོག་པར་བྱེད་པ། 阻止谈话。

ཁ་བཤུ། (1)མཆུ་བརྡ། 嘴唇表情，以唇示意。(2)སྐད་ཆ། 语言，话：ཁ་བརྡ་མང་པོ་བྱས་པ། 谈了很多话。ཁ་བརྡ་ལྷུག་པོར་བྱེད་པ། 闲谈，聊天。

ཁ་བརྡའི་ཚེས་འབྱེལ་སྐོ་འབྱེད། ལོ་ གསར་ ཆེས་གཅིག་གི་རྩེ་དྲོ་མི་སུ་ཕྱད་ལ། བཀྲ་ཤིས་ བདེ་ལེགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས། གཅན་དུ་བདེ་བ་ ཐོབ་པར་ཤོག་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། གྲོ་ཙམ་ཁྱེ་ མར་དང་། ཇ་ཕུད་ཆང་ཕུད། གྲོ་འབྱམ་སོགས་ ལ་ཚོངས་ སྤྱོད་དུས་ ཀུང་ཕུད་ གཅོར་ དང་ སྤྲུགས་ བཀྲ་ཤིས་བའི་ཚིག་ཚོང་བཞེན་ལབ་ སྤྲོལ་ཡོད། 开口贺辞。藏俗新年逢人即说出“愿君吉祥，幸福圆满，永远安乐！”以相庆贺；在接受糕点茶酒等招待之先，钻食撒出敬神时，亦口道此类吉祥贺辞。

ཁ་ན་མ་ཟོ་བ། རྒྱས་ཕྱུང་དང་། སྡིག་པ་སོགས་ སྤུག་བསྡལ་གྱི་འབྲས་བུ་འཕེན་བའི་ལས། 罪，罪过。招引苦果之业或所作：ཁ་ན་མ་གྱོ་ མེད་པ། 无罪。ཁ་ན་མ་ཏོ་ཆེ་བ། 重罪。

ཁ་ན་མ་ཟོ་བ་གཉིས། སྡིག་ པ་ མི་ དགེ་ བ་ གཉིས་ཀྱི། བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཏོ་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ན་མ་ཏོ་བའོ། 二罪：遮罪和性罪。

ཁ་ན་མ་ཟོ་བའི་སྒྲིབ་པ། མི་དགེ་བ་ བཅུ་སོགས་ སྡིག་པའི་ལས་ཀྱི། དེ་ལ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་ པའང་ཅིར། 罪障，业障。十不善等招引苦果之罪业。

ཁ་ནག་ཟོག (1)ཁ་དོག་ནག་པོ། 黑色。(2)ཁ་མི་ རུངམ་བཏུ་མི་ཤེས་པ། 语不吉祥，出言不吉利。

ཁ་ནང་ཤེས་རྟོགས། ཁ་ནང་དུ་གང་ཡོད་ཤེས་ ལ་རྣུལ་ ཡོད་ཅིར་བ་སྟེ། ནང་ཁུལ་གྱི་རྣུལ་ཁྱིམ་ ལ་ཡོད་པའི་དབེ། 舌知口内情。舌头熟悉口中事。喻内部的人熟悉内部情况。

ཁ་ནང་དུ་ལྟ་བ། (1)གདོང་ཚུར་སྤྱན་པ། 面向内。(2)ཤེས་རྩ་དུ་བསྒོམ་ པ་སྟེ་ རང་ གི་ སྐུ་ གསུ་ལ་རང་གིས་རྟོག་དཔྱོད་བྱེད་པ། 内省，反省。自己省察自己的身语意三种活动。

ཁ་ཧིང་། (ཐུལ) ཁར་སང་གི་ཉི་ཀྱེན། 前天。昨天的前一天。

ཁ་ཏུབ། ཁ་སང་གི་ཟླ་ཀྱེན་དེའི་མཚན་མོ། 前晚。昨日的前一晚。

ཁ་རེམ། ཅུང་ཟད་རྙིང་པ། 稍微陈旧，ཁོད་པ་ཁ་རེམ་ཞིག་གོན་འདུག 穿一件半新不旧的衣服。

ཁ་ཉོག་པ། དྲི་མས་ གོས་ པ། 染污，弄脏：དྲི་མས་ཁ་རྟོག་ པའི་ཁོད་ ཆས་རྣམས་ བཀྲས། 洗濯了被污垢弄脏的衣服。

ཁ་ཆོང་བ། སྐད་ཅ་ཤོད་སྐབས་འཕྲུལ་པ། 失言，失口，话说错了。

ཁ་མཉན་པ། (1)སྟེང་ནས་མནན་པ། 压抑。从上向下压。(2)ཁ་ལག་པས་བསྡམས་པ། 掩口。用手捂住嘴巴。(3)གཏམ་སྨྲ་མ་ཐུག་པ། 塞口。不让人说话或打断别人发言。

ཁ་སྣོན། གཞི་རྩའི་སྟེང་དུ་སྣོན་པ། 增添，补充：ཚད་མ་ཚང་བ་དེར་ཁ་སྣོན་ཐུག་པ། 补充不足部分。

ཁ་པ། 名词。(1)ཁ་ཡིག་གི་རྣམས་ཅན། ཁ'字部，第二：དེའ་ཁ་བའི་ནང་དུ་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད། 清楚地记在第二册中。(2)ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་འཕྲུལ་སྟེའ་གསལ་བྱེད་ཅ་ཞའི་རིའུ་མིག་ནང་ཁ་ནས་པ་བར་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། ཁ་པ་ 字摄。梵文自ཁ'至པ'所摄十个清音字，即ཁ་ཚ་ཆ་ཐ་ཕ'五个透气字和ག་ད་ན་ཀ་བ'五个含气字总名。(3)ཚོང་པ་ཁན་ཚུན་བར་འདུམ་འགྲིག་བྱེད་མཁན། 经纪人。撮合买卖双方的人。(4)གཏམ་བཤད་མཁས་པ། 能说会道者。

ཁ་ཚི། 形容词。(1)རོ་ཁ་དཀའ་ཅན། 味苦的：མར་རྙིང་པའི་ཇ་དེ་ཁ་ཚི་འདུག 陈酥油的茶味发苦。ཚོད་མ་འདི་ཚ་ཁ་ཚི་ཞིག་འདུག 这个菜咸得发苦。(2)ཐེམས་འགྱུར། 外貌相似，姿态活象：རྣག་མདོག་ཁ་ཚི། 外表很神气。མ་ཡིན་ཡིན་མདོག་ཁ་ཚི་དེ། རྫུན་ཕྱག་རྟེལ་ན་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི། 外表假装神气，败露不值一文。

ཁ་ཚི་ཆེ། ཁ་ཤོད་ཆེ་བ། 夸嘴，夸海口，说话极度浮夸：གཏམ་དོན་ཡི་མཚུངས་པའི་སྟོང་གཏམ་ཁ་ཚི་ཆེ་ཤོད། 侈谈言行不符的空话。

ཁ་དབེ། (1)གཏམ་ དབེ། 谚语，熟语。口头流传的固定话句：ཁ་དབེ་ཐེན་ན་ཏོ། རེ་མོ་བལྟས་ན་རིག 谚语听了懂，图画看后明。(2)སྔར་ཕྱི་སྐྱང་གཏམ། 典故。传说故事。

ཁ་དཏྱུ། འཕྱ་སྐྱོད་བྱེད་པ། 讥毁，辱骂。

ཁ་ཕྱག་ལས། (1)མཆུ་རྩི། 嘴皮，唇。(2)སྟེང་གི་བཀག་པའམ་ཕྱིའི་ཤུན་པ། 表皮，外皮，外壳。

ཁ་ཕྱམ། རྩར་ བོད་ ས་གནས་ སྐྱིད་གཞུང་གི་གྲུང་དང་བཀའ་སྩལ། 噶邦帽。原西藏地方政府的公爵、噶伦等贵族和亚索赤巴的知客官所戴礼帽。

ཁ་ཕྱེ། ཕྱི་རྩི། 胡须，胡子。

ཁ་སྒྱེལ་པ། གཞན་དུའམ། གསར་དུ་ཁ་བསྒྱུར་པ། 转移，迁徙，掉换，变更：སྨན་པ་ཁ་སྒྱེལ་པ། 掉换医生。སྡོད་ས་ཁ་སྒྱེས་པ། 迁移住地。

ཁ་སྒྱེལ་ཕྱིས་སྒྱེད། ལས་ཀྱེད་བཟོ་སྐྱས་ཀྱི་འགན་ཁུར་སྒྱེད་ལེན། 移交。新旧工作人员接替职务。

ཁ་སྦྱོར། ཁའི་མཆིལ་མས་བརླན་པའམ་ཁ་ནས་ རྩ་ བཏབ་ཀྱས་རྟེས་བཏུག་སྟེ་ གོག་ ཅ་ སྐྱེར་ ཀྱེད་ ཀྱི་ སྦྱེན། 片胶。用口水浸湿或张口哈气即可粘纸的薄胶片。

ཁ་སྦྱེད། ཁ་འཕྲད་ པར་ བྱས་ པ། 相逢，会晤：

མ་བུ་ཀ་སྒྲིལ། 母子相逢。

ཀ་སྐྱེས། ཞོ་དང་ནོ་མ་སོགས་ཀྱི་ཀངར་ཚགས་བའི་སྐྱེས་མ། 凝皮。凝结在乳酪、乳汁等液体表面上的薄皮。

ཀ་སྐྱོང། ཐད་ཀར་གཅིག་ལ་གཅིག་ཀ་གཏད་ནས་ཙམ་བ། 对面，面面相对：སྡོད་ས་ཀ་སྐྱོང་བྱས་ནས་བསྡད་བ། 相对而坐。ཀང་བ་ཀ་སྐྱོང། 门对门。རྟ་རྒྱག་ན་རྒྱག་མཉམ་དང་། ཁྱད་རྒྱག་ན་ཀ་སྐྱོང། 跑马并辔，设帐对门。喻彼此地位平等，门户相当。

ཀ་སྐྱོང་བ། (1)ཐན་རྒྱན་ངོ་ཤེས་བྱེད་འཇུག་བ། 介绍，使相识。(2)ཀ་དང་ཀ་གཏུག་ས་བ། 接吻。

ཀ་ཆེ། (1)ཀ་ཤོབ་བས་སྐྱེབ་བཤད། 大话。夸张之词：ཁྱད་ཆེའི་ཀ་ཆོ་རྨོ་བ། 吹牛皮，说大话。(2)ཁ་སོས་མ་མཆུ་གནོན་བའི་རྣམ་འགྱུར། 咬唇。上牙咬住下唇貌。

ཀ་ཆེའི་ཚིག 说大话，虚夸之词。

ཀ་ཆོང། འཐུང་སྐྱོད་ཆང་བ། 木碗。

ཀ་ཇི། ཀ་བཏགས་སྐྱས་ཞེན་ཞིག 一种最劣的哈达。

ཀ་ཇིག་བ། (རྩིང) ཁོས་མཐུན་བ། 协议，协商一致。

ཀ་ཇིང་ལྟ་བ། (1)ཀ་ཕྱི་ཤགས་སུ་ཐང་ལྟ་བ། 向外面看。(2)རྒྱང་ཕྱི་མིག་ལྟ་བ། 向后看，回顾。(3)གཞན་སྐྱོན་འཚལ་བའམ་གཞན་ལ་སྐྱོད་བ། 找岔子，寻毛病；骂人。

ཀ་ཇིས། (1)གདོང་ཕྱི་བྱེད་ཀྱི་རས། 面巾，手巾。(2)ཟ་བྱེད་ཀ་དང་། སྐྱེད་ཤགས་ཀྱི་ཀ་ཕྱིས་བ། 擦嘴，擦拭器口。

ཀ་ཇེ། ཤ་ཤིང་ཕྱེས་བ། 打开，揭开。开启封口：ཡི་གེའི་ཀ་ཇེ་ནས་ལྟ་བ། 拆书一观。ཀོ་ཤམ་ཀྱི་ཀ་ཕྱེ་སྟེ་གོན་ཚས་བཀྲེད་བ། 打开皮箱，取出衣服。

ཀ་ཇོགས། (1)ཕྱོགས་ཕྱིའི་རིས། 方向：ཀ་ཕྱོད་སྐྱེད་བ། 转折，转向。ཀ་ཕྱོགས་སྐྱེད་མཚམས། 转捩点，转折点。(2)མདུན་ནམ་གདོང་གི་ཕྱོགས། 前方，正前面。

ཀ་ཇུ། ཀའི་ནང་དུ་ཆུ་བཏུབས་ཏེ་ཕྱིར་གཏོར་བའི་ཟིགས་མ། 口雾。口中吸水随气喷出的细微水珠：ས་ལ་ཀ་ཇུ་བཏབ་བ། 用口喷水于地。

ཀ་ཇུམ། ཕྱམ་རུས། 脆骨，སོག་རུས་ཀྱི་ཀ་ཇུམ། 肩胛脆骨。

ཀ་འཕངས་མཆོད་བོ། གོད་སྐྱེབས་ཆེན་པོ། 夸口，说大话。口气不小：རྡེན་ལ་མི་ གནས་ པའི་ ཀ་འཕངས་མཛོད་པོ་ཐུབ་བ། 言过其实，口气不小。

ཀ་འཕངས་ལ། (1)གཞན་དུ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ། 诿卸，推口。推往别处。(2)ཚོང་གི་བདར་འདུམ། 经纪人。商业交易的中间人。

ཀ་འཕངས་ལག་ཕྱིས། གཞན་ལ་ཀག་འགེལ། 借口推诿：སྐྱོན་ཆ་ཚང་མ་གཞན་ལ་ཀ་འཕངས་ལག་ཕྱིས་ཐུབ་མི་རུང་། 不能把所有缺点都借口推诿于人。

ཀ་འཕྱིད། ཀ་སོས་པ། 哺养，糊口。维持生计，ཕྱིམ་ཚང་ ཀ་འཕྱིད་ཐབས་ཐུབ་བ། 设法养家活口。དཀའ་ལས་བཙུབ་སྟེ་ཀ་འཕྱིད་ཐུབ་ཙམ་བྱུང་། 辛苦工作，仅足糊口。

ཀ་འཕྱེད། སྐྱེད་བཏུད་ཀྱིས་ཁེངས་དྲག་ནས་ལུད་འགྱོ་བ། 溢满，器满溢出：བྱམ་བའི་ཀ་འཕྱུར། 瓶口满溢。ཟ་འབྲུ་བང་ཁང་གི་ཀ་འཕྱུར་དུ་ཐུག་ས་བ། 粮食装满仓。

ཀ་འཕྱེལ། སོ་སོར་ཀ་འཕྱེད་བ། 分开，拆散：མ་བུ་ཀ་འཕྱེལ། 分开母子。བཟའ་ཚང་ཀ་འཕྱེལ། 拆散夫妻。

ཀ་འཕྱེ། ཆུང་དུ་གཏོང་བ། 减少，འགྱོ་སོང་ཀ་

འཕྲི། 减少开支。

ཁ་འབྱོན། ངག་ཐོག་གི་ལན་ནམ་སྐད་ཅ། 口信，口头消息。口头传递的话：ང་ལ་ཁ་འབྱོན་བསྐལ་བྱུང་། 给我带来了口信。

ཁ་འཛྭད་ཚེ། (1)སྣོད་སྐུད་ཀྱི་ཁ་གཅིད་འཕྲིག་པ། 合口，合缝。容器盖子适合。(2)ལས་ཀ་དང་གཏམ་སེགས་མཚོ་སྡུག་པ། 吻合，彼此符合。

ཁ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) དྲི་མ་འགྲལ་བ། 放散。发放。散发气味：མེ་དོག་གི་དྲི་བསུང་རྒྱང་རིང་དུ་ཁ་བ། 花香远溢。❷名词。(1)གངས། 雪：ཁ་བ་མིག་མིག་འབབ་པ། 正下着微雪。རྡོ་ཚན་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཁ་བ་བབ་པ། 雪落暖石。喻瞬即消逝。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གངས་དང་། ཆར་སྤུ། མཆེད་ཐ་བཅས་སོ། (2)རྡ་དྲུག་གི་ཚ་ཀུལ་ཏེ་རྣམ་མཁྱེན་ཕྱ་བྱའི་རྩ་ཁང་རབས་ཆ་ཁ་ཡི་དྲྭང་ཞིང་ཡི་ག་མེད་པར་ཀྱུར་བའི་བྱ་བ་ཞིག 苦味。六种主味之一。如熊胆等物入口即能完全消除口中气味，致使食欲败退的一种味道。

ཁ་བ་ཅན། (1)གངས་ཡོད་པའི་ས་ཆ། 雪乡，雪境，有雪的地方。(2)གངས་ཅན་ཏེ་བོད་ཡུལ་ཞེས་མིང་། 西藏。

ཁ་བ་ཆར་སྤྲོག ཅོར་ཟླ་དང་པོའི་སྐང་ཚད་ལ་ཁ་བ་ཆར་དུ་འགྱོ་བའི་དུས་ཆོགས། 雨水。藏历正月中气，雪变雨。

ཁ་བ་ཆུང་། ཅོར་ཟླ་བཅུ་པའི་སྐང་ལ་ཁ་བ་འབབ་པའི་མགོ་ཚུགས་པའི་དུས་ཆོགས། 小雪。藏历十月中气，雪始降。

ཁ་བ་ཆེ། ཅོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་དབྱགས་ཐོབ་ནས་ཁ་བ་ཆེ་བ་འབབ་པའི་དུས་ཆོགས། 大雪。藏历十一月交节，雪盛降。

ཁ་བ་དེ་བ། (1)གངས་རིའི་ཁྲོད་དུ་སྡོད་མཁན། 雪山居民。居住雪山的人。(2)བོད་པའི་མིང་། 西藏人。

ཁ་བང་། (1)ཕྱི་གྲངས་མདུན་ཡབ། 女墙，埤堄。屋顶或城上矮墙。(2)ལན་ཁྲན། 栏杆。

ཁ་བཀས། ཁའི་གཤེས་ཀ་སྟེ་སྐད་ཆའི་བཀས། 语气，语调。言语的派头：ཁ་བཀས་ཕྱེད་བ། 沉默寡言。

ཁ་བཀས་བ། གསར་པ་རྙེད་རྙིང་དུ་སོང་བ། 稍旧，新色稍退。

ཁ་བའི་དགྲ་བོ། (མངོན) མེ་དང་མེ་ལྷ། 雪敌。火和火神的异名。

ཁ་བའི་དུས། (མངོན) དགུན་ཁ། 下雪时。冬季的异名。

ཁ་བའི་རྡུལ་བཙེགས། (མངོན) གངས་རི། 雪粒积。雪山的异名。

ཁ་བའི་རྡེ་མ། (མངོན) ཁ་བྱད། 雪砂。冰片的异名。

ཁ་བའི་འོད། (མངོན) ཟླ་བ། 雪光。月亮的异名。

ཁ་བའི་ལྷུན་པོ། (མངོན) གངས་རི། 须弥雪山。雪山的异名。

ཁ་བྱབ་པ། (1)ཞགས་མདུན་ཐོག་ཕྱོགས་བྱང་དུ་བསྡུན་པ། 俯伏，身向下：རྟ་སྟེང་ནས་ཁ་བྱབ་ཏུ་འཕྲལ་བ། 脸朝地面从马上扑下来。(2)སྣོད་སྐུད་ཁ་ཞབས་ཐོག་པ། 扣住，器口下覆。器物口部向下：དཀར་ཕོལ་ཁ་བྱབ་ནས་བཞག་པ། 碗口向下扣住放着。

ཁ་བྱ། (རྩིང) ལོ་རྒྱུས་མཁས་ཀྱི་ངག་ཐོག་ནས་བཤད་པའི་གནད་གཏམ། 野史。稗史家所编故事。

ཁ་བྱང་། (1)མིང་བྱང་ངམ་ཁ་ཕྱིག 名牌，书题。写明名称的标签：ཁ་བྱང་ཤོག་ཕྱེ། 标签。(2)ཟ་བ་དང་སྐྱ་བ་ལ་ཚོམས་པ། 顺了口。口中吃惯了或说惯了。

ཁ་བྱང་ལག་བྱང་། ཚོམས་འདྲིས་ཆ་བའི་དབྱེ། 口顺手熟。喻熟练。

ཁ་བྱམས་ཚིག་འཇམ། འཇམ་པོ་ངག 温言：ཁ་བྱམས་ཚིག་འཇམ་གྱིས་སེམས་གསོ་བྱེད་པ། 温言安慰。

ཁ་ཕྱེ་བ། (1)རང་བཞིན་དུ་ཕྱེ་བའམ་སྐྱབ་གས་པ། 开坼，裂缝。(2)ཁ་བྱལ་ཏུབ་འགལ་དུ་སོང་པ། 分离，离异。(3)གྲྭ་གྲའི་ཁ་ནས་སྐད་ཚ་ཐོག་མ་བཤད་པ། 启齿学语。孩子最初开口说话。

ཁ་བྱག ཁ་དབྱག་དང་འདྲ།

ཁ་བྱལ་བ། (1)མི་སོང་ཐུས་པ། 离异，离开，自然分离：བཟའ་མི་ཁ་བྱལ། 夫妻离异。ཕན་ཚུན་ཁ་བྱལ་དུ་མི་རུང་བ། 彼此不可分割。(2)འཐོར་བའམ་ཞིག་པ། 支离破碎；འཆམ་ཁ་བྱལ་བ་བསྒྲུང་དུ་བཅེས་ས། 重新缝好脱线的缝。

ཁ་ཐོན་པ། (རྟིང) ཁ་བསྒྱུར་བ། 驾御。

ཁ་ཐོན། ཡུལ་དཔོན། 地方官。

ཁ་དབང་། (1)ཀཏྟར་གོད་པའི་ནུས་སྟོབས། 语气，词锋。说话的声势：དེ་རིང་ཁོས་བསྡུར་ཐེ་དོན་རྣམས་ཁོའི་ཁ་དབང་དུ་ཕྱིན་སོང་། 今天商定的事，偏重到他的说法那面去了。(2)མི་ཐེར་ཐེ་ཚུ་རྣོར་ཁོངས་སྡོད། 私产。私人财产：ཁ་དབང་གཞུང་བཞེས། 没收财产。

ཁ་དབང་དབྱངས་ཤུགས། ཁ་ནས་གོད་པའི་དབང་ཆ་དང་། གཞན་རྣོན་པར་ཉེད་པའི་དབྱངས་ཤུགས། 口气声势。说话的气势和压人的威力。

ཁ་དབྱག (1)རྩ་བ་གཅིག་ནས་ཁག་གཉིས་གསུམ་དུ་ཕྱིས་པ། 分叉处，岔口；ཆུ་ཁ་དབྱག 岔河道。ལམ་ཁ་དབྱག 岔路。མིག་པ་ཁ་དབྱག 偶蹄。分叉的兽蹄。ཤིང་ཁྲི་ཡལ་ག་ཁ་དབྱག 树杈。(2)ཀ་གཟེབ་མདེའུ་ཙོང་མེད་བརྟག་ཉེད་རྒྱུམ་པོ་ཁ་དབྱག་དབྱིབས་ཅན་ཕྱི་ཐུང་སྐྱེད་ཅིག 豁头扦子。藏医探查箭镞、弹片等深入体内情况时所用医疗器械之一。

ཁ་འབབ་བཞི། གངས་ཀྱི་ཤེའི་ཐྱོག་ནས་ཁ་འབའ་བའི་ཆུ་བོ་བཞི་སྟེ། ཤར་ཐྱོག་གླང་ཆེན་ཁ་དས་གང་གྲ་འབབ། ལྷོ་ཐྱོག་མ་ཉའི་ཁ་དས་སེ་རྒྱུ་འབབ། ནུབ་ཐྱོག་རྟ་མེ་ཁ་དས་པཱ་ལུ་འབབ། བདེ་ལ་ཡར་བླངས་གཅོང་བོའང་ཟེར། ཀླང་ཐྱོག་ཤེང་གེའི་ཁ་དས་མི་ཁ་འབབ། 四河源。从冈底斯山主峰附近流出的四大水源：东面象泉河为恒河之源，南面孔雀河为信度河之源，西面马泉河为缚刍河或雅鲁藏布江之源，北面狮泉河为徙多河之源。

ཁ་འབད་བ། (1)ཆོག་རྩུབ་བཤད་པ། 詈骂。口出恶言：ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེས་ནས་ཁ་འབད་བ། 发怒骂人。(2)རྩོལ་བྱད་ཐུག་པོར་འགྱུར་བ། 暴发，猛然兴旺：དྲུད་ཚང་ཁ་འབད་བ། 暴发户。(3)སྐྱེ་མཁས་ཤེར་གོད་ཀྱུ་མང་བ། 能说会道，ཁ་འབད་གཡོ་གཏམ། 长于诡辩。

ཁ་འབའ་མ། ཡི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་ཞེག 焰口母。饿鬼女王。

ཁ་འབའ་མའི་གྲུབ་ཆོག ཡི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་ཁ་འབའ་མ་ལ་གྲུབ་རྫོངས་བཅོལ་བའི་ཆོ་ག་ཞེག 焰口母替死仪轨。给饿鬼女王焰口母施放替死物品以求禳灾除病的一种宗教活动。

ཁ་འབྱག སྐད་ཆ་གོད་པ། 发言，说话，启齿。

ཁ་འབྱངས། མེ་མདའི་ཁ་འཆང་། 枪口盖。

ཁ་འབྱར། ཤིང་བཟོ་བའི་ལག་ཆ་ཞེག 突口凿刀。木工所用凿口中央突起的一种凿具。

ཁ་འབྱས། མེ་ཏོག་སོགས་ཀ་ཅུ་ལ་ཁད་བའི་མཆེ་བ། 花苞，叶芽。将开未放的花叶。

ཁ་འབྱས་པ། མེ་ཏོག་དང་ཤིང་ཤའི་མཆེ་བ་གསར་དུ་བཞད་པ། 花苞开绽，萌芽展叶。

ཁ་འབོག ཏ་དེལ་ལ་ཆག་སྟེང་སྐྱོད་ཆག་ཐབ། 饲料袋。套在骡马口上喂饲料的口袋。

ཁ་འབྱམས། སྟེང་པོ་མེད་པའི་སྐྱོང་གཏམ། 空谈，无义之言。

ཁ་འབྱམས་པ། ལོ་མས་འབྱས་ཀྱི་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱས་བཤད་ལ་སོང་བ། 多说废话。

ཁ་འབྱངས། ཐག་ཚུན་དམ་པོར་འཇིག་པ། 胶合，密合；པང་ལེབ་གཉིས་ཁ་འབྱངས་ནས་འཕྱལ་མ་སྒྲུབ་པ། 木板密合撬不开。

ཁ་འབྱེད་པ། (1)མི་སོང་ཁ་འཕྱལ་བ། 拆开，分离。(2)ཁ་གཅོད་ལེལ་བའམ། སྒུབ་པར་བྱེ་བ། 揭开。如揭开盖子。(3)ཉི་མས་པད་མ་ཁ་འབྱེད་པ་ལྟ་བུ། 催使花开。如日光照开莲花。

ཁ་འབྲས། གདོང་གི་རྣམ་པའམ་དབྱིབས། 容貌，神色，姿态；བྱིས་པ་འདི་ཁ་འབྲས་གཙང་མ་ཞིག་འདུག 这个小孩容貌清秀。

ཁ་འཁྱེད་པ། (1)སྒུ་བ། 诱惑，欺骗，愚弄；ཉ་མི་ཟས་ཀྱིས་ཁ་ཁྱེད་ནས་བཟུང་བ། 用饵诱捕鱼类。(2)སྐྱེད་དུ་གཏོང་བ། 削减，减少；མང་དགས་ན་ཁ་འཁྱེད་པར་ཅིད་དགོས། 太多了就该减少。

ཁ་འཚུ་བ། སྐད་ཆ་རྩོག་པ། 试探口气，བདེན་རྫུན་རྟེ་འདྲ་འདྲུག་སྤྱས་དུ་ཚོད་ལེན་ཐུབ་ཁ་འཚུ་བ། 为辨真假而试探口气。ཕྲུ་གུའི་ཁ་འཚུ་བ། 试探小孩口气。

ཁ་ཅད། ཁ་ཤོབ་བམ་ཉར་ཤོབ། 大话。浮夸之言；ཁ་ཅད་ཤོད་མཁན། 浮夸之徒。དངོས་སུ་ལག་ལེན་མེད་པར་ཁ་ཅད་ཁོ་ན་བཤད། 全不实行，只是空口说大话。

ཁ་སྐག་ཏོག་ཅི། སྐད་ཆ་ཤོད་མཆོང་ཆེན་པོ། 沉默寡言，不爱说话。

ཁ་སྒྲིབ་པ། (1)སྟོད་སྐུད་ཁ་ཞབས་སྐོག་པ། 扣覆器口，器口向下倒置。(2)ཁ་ས་ལ་བསྟུན་པ། 俯伏，伏下。翻转向下；ཉལ་ཁྲིའི་སྟེང་ལ་ཁ་སྒྲིབ་ཏུ་ཉལ་བ། 俯卧床上。

ཁ་སྒོམ། (ཉིང) ཁ་ཏོག། 经忏。宗教徒念诵的经文。

ཁ་སྒྲུམ། (1)ཁ་དང་ཁ་སྐྱོང་བཞམ་ཏེ་ཟིད་པ། 接吻。(2)སྐྱེད་མོགས་ཀྱི་ཁ་སྐྱེས་པ། 封闭器口。(3)(མངོན) གཉིས། 口相合。小盒、小匣的异名。

ཁ་སྒྲོང་བ། (1)ཟས་ལ་ཁ་ཙམས་སུ་འཇུག་པ། 学吃。学吃不会吃的东西。(2)ཆོག་ལ་དང་གཏམ་ཀྱི་ཁ་རྩལ་སྐྱོང་བ། 学读。学语锻炼口才。

ཁ་སྒྲུམ། (1)ཁ་དང་ཁ་སྐྱོང་བཞམ། ཏེ་ཟིད་པ། 接吻。(2)དངོས་པོ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་སྐྱོང་བ། 镶合，拼合，和合，密接；ཁ་སྐྱོང་ལྡུ་སྒྲིག 拼合，装配。(3)འབྲེལ་བ། 交媾，性交。

ཁ་སྐྱོང་བདུན་ལྡན། (མངོན) རྡོ་རྗེ་འཆང་། 七支和合。金刚持的异名。

ཁ་སྐྱོང་ཡན་ལག་བདུན། སངས་རྒྱས་ཚོགས་ཤིང་སྐྱོང་རྫོགས་པའི་སྐུའི་རང་བཞིན་དེ་ཁ་སྐྱོང་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལྡན་པ་སྟེ། ཤིང་སྐྱོང་རྫོགས་པའི་ཡན་ལག་དང་། ཁ་སྐྱོང་ཀྱི་ཡན་ལག བའི་བ་ཆེན་པོའི་ཡན་ལག རང་བཞིན་མེད་པའི་ཡན་ལག སྟེང་རྗེས་ཡོངས་སུ་གང་བའི་ཡན་ལག རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་ཡན་ལག འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཡན་ལག་རྣམས་སོ། 和合七支。如来报身自性所具七支，受用圆满支、和合支、大乐支、无自性支、大悲遍满支、利生无间支和永住无灭支。

ཁ་སྐྱངས་སྙིང་ཁྲག་སྐྱག་ཚ། ཁ་འཇམ་ཞིང་མེམས་ནག་པའི་དབྱི། 口甜如蜜，心黑如墨。喻同"口蜜腹剑"。

ཁ་མང་བ། སྐད་ཆ་མང་བ། 话多，多嘴，多言；ཁ་མང་པོ་རིགས་དང་འབྲས། བྱི་མང་པོས་རང་དོན་འཚེར། 话多逗人恨，心多事不成。

ཁ་མིག་མར་ལྟ། ཀ་སྐྱོང་ངན་པའི་རྗེས་སུ་འཚོ"

བའམ་དེར་མིག་ཕྱོས་ཐྱེད་པ། 眼睛向下。意谓跟着学坏。

ཁ་མིག་ཡར་ལྟ། ཀ་སློབ་བཟང་པའི་རྣམ་གྲངས་བའམ་དེར་མིག་ཕྱོས་ཐྱེད་པ། 眼睛向上。意谓向好的学习。

ཁ་ཚྭར། ཟས་མཉེག་ས་ཚྭར་བའམ་ལྡན་ཐྱེད་པ། 口噙。在口中团嚼：ཕྱུར་སྐམ་ཁ་ཚྭར་ཐྱེད་པ། 口中含嚼干酪块。

ཁ་མེད། (1)ཐབས་མེད་པ། 无法，没有办法：མི་ཐྱེད་ཁ་མེད། 不得不作。(2)གོད་ཆུའི་གཏམ་མེད་པ། 无话。没有可谈的话：ལབ་ན་ཁ་མེད། བཏོན་ན་ཆུ་མེད། 要说又没话，要出又没钱。ཁ་མེད་ཨུག་ས་པ། ཁྲེ་མེད་དིག་པ། 无话是哑子，无舌是结巴。(3)གཉན་ནད་རིགས་ཤིག་སྟེ། མཁལ་མ་གཅེར་ཞིང་། དྲ་ཆ་སྐི་ལ་ཁྲག་དུ་འབབ་པ་ཞིག 炎症之一。症见肾部疼痛、小便癃闭、尿血等象。

ཁ་མེད་མིག་མེད། (ཚིག) ཏ་ཅང་མང་པའམ་ཐུལ་དྲགས་པ། 极端，过分，异常，འཁོ་སོང་ཁ་མེད་མིག་མེད་བཏང་དྲགས་ན་ཆུ་ནོར་གྱི་མི་འདང་། 过分花费，财力难支。

ཁ་མོ། (1)ཁ་པོ་དང་འདྲ། (2)རི་དྭགས་ཁ་ཤ་མོ། 牝鹿，雄性斑鹿。

ཁ་མོས་ཞེ་མོས། ཁ་གཏིང་གཉིས་མོས། 心服口服。

ཁ་དམར། (1)རྟེས་བའི་བཅས་ འབྱས་ ཤེགས་རྟེས་ ཅི་འགྱུར་གསལ་ཁ་སྨོན་བའི་མ་ངེས་ཤུང་བསྟན། 预言。指点吉凶。迷信根据五行数推算结果，对于未来吉凶祸福所作指点。(2)(རྟེན་)ཁག་ཐེག 保证，担保。

ཁ་དམར་གདུགས། སྐྱེ་བས་ནད་པ་ལ་ནད་འདི་ཤེན་དང་འཚོ་འཆི་འདི་ཅང་ཞེས་གསལ་བ་བར་ཤུང་སྟོན་པའི་དོན། 确诊预言。医生经过诊视，先期判断病人疾病、生死等情况的预言。

ཁ་དམར་པ། (1)ཉུག་ཕྲུག་དང་ཐྱེས་པ་ཁ་དམར་པ། 黄口。称说小雏、婴孩等。(2)(རྟེན་)ཁག་ཐེག་ཐྱེད་མཁན། 担保人，负责者。

ཁ་དམར་འབྱེད་པ། གོང་ཁོག་ཁ་གཤག་པ། 剖腹，破腹。

ཁ་མི་ཚོམ་པ། ཁ་ལ་སྐྱེས་པའི་མི་སྐྱངས་སྐྱེས་ཅན་ཞིག 牲畜口疮。牲畜口部所起肿溃疗毒。

ཁ་སྐམ་པ། (རྟེན་) ཁ་བརྟེགས་ པ། 吃惯。吃顺了口。

ཁ་སྐྱབ། (རྟེན་) སྐད་ཅ་བཤད་པ། 说话。

ཁ་སྐྱས། མི་ཁ། 人言，背后诽议：ཁ་སྐྱས་ཆིང་བརྗོད། 流言蜚语。

ཁ་ཅམ། ཁས་བཤད་པ་ལས་ངོན་ལ་མི་གནས་པ། 空话：ཁ་ཅམ་མིན་བར་སྙིང་གཞི་པ་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་པ། 不说空话，坚决执行。

ཁ་བཅོན་ཡི། (1)གཏམ་དབང་ཤུགས་ཆེན་ པོ་དང་། གཏམ་དྲག་པོའམ་རྩུབ་པོ། 口气倔强，言论横暴。(2)སྐད་ཅ་བརྟན་པོའམ་གསང་གཏམ་ཉི་ལ་མི་ཤོད་པ། 口稳，口紧。语言谨慎不泄密。(3)ཁ་གཅོད་དམ་ཁ་སྐྱག་དམ་པོ། 闭得紧密。盖子或袋口绳子封闭得紧。

ཁ་བཅོག་པ། བཅོག་གཏམ་སྨྲ་བའི་ཁ། 秽语之口，ཚིག་ཐུག་ལ་མི་འཇེམས་བའི་མི་ཁ་ བཅོག་པ། 肆无忌惮，出言淫秽的人。ཁ་བཅོག་བཤད་པ། 说下流话。

ཁ་རྩང་། ཁར་རྩང་དང་འདྲ།

ཁ་རྩུར་འཁྱལ་བ། ཁ་ལ་ཉན་པ། 听从，服从，听话：བཞོན་ཏྲ་ཁ་རྩུར་འཁྱལ་བ། 驯顺的坐骑。གང་བཤད་ལག་ལེན་བྱེད་པའི་ལས་རོགས་ཁ་རྩུར་འཁྱལ་བ། 听话的助手。

ཁ་རྩལ། ཀཏྠ་གོད་པའི་རྩལ་རྩལ། 口才。说话的才能。

ཁ་རྩིས། ཡིད་འདྲེན་བཞེན་དུ་ངག་གིས་ནས་དངས་པའི་རྩིས་གཞས། 口算。一边心算，一边口说的算法。

ཁ་རྩུབ་ཁོག་ཡག ཁ་མི་སྐྱན་ཡང་སེམས་བཟང་པ། 话粗心善。

ཁ་རྩེད། ཁ་ནས་རྩེད་མོ་གོད་པ། 戏言，玩笑，讪笑。

ཁ་རྩོད། རྩོད་ཀྱིང་ངམ་ཁ་འཇིང་། 争论，吵嘴，口角；ཁ་རྩོད་རྩོགས་ཆུ་མེད་པར་ཆུག་པ། 争吵不休。དོན་མེད་ཁ་རྩོད་གོང་ནས་སེམས་འཕྲོགས་པ། 无端吵嘴，心绪不宁。

ཁ་ཚ། (1)ཁྱིས་པའི་ཁའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་ཐོན་པ། 口炎，鹅口疮。小儿口疮。(2)རོང་ཕྱུར་གྱི་ཁ་ཉེ་དང་སྐུག་བཞེ་ལ་ཐོག་པའི་ཕྱུགས་ཀྱི་འགོས་ནད་གདུག་པ་ཅན་ཞེག 口蹄疫。发于牲畜口、舌及四蹄的一种传染病。

ཁ་ཚ་འགོལ་གལ། ཁ་ཚ་དགོས་རིས། 紧要，必须，必要；འཚོ་བའི་ནང་ནས་ཟོ་གོས་གཉིས་ཁ་ཚ་དགོས་གལ་ཆེ་གོས་རིད། 生活需要，以衣食为最迫切。

ཁ་ཚ་འགོལ་གཏུགས། ཁ་ཚ་དགོས་གལ་དང་དོན་གཅིག

ཁ་ཚ་གཉིང་རྐྱག ཐག་བཤད་ཚ་ལ་སེམས་ངན་པ། 心毒口毒，毒辣。

ཁ་ཚ་དྲལ་གཏུགས། གེན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་དྲལ་ཚོད་ལ་ཉེ་བར་སྐིམས་པ། 紧迫，急切，紧急。时间迫促。

ཁ་ཚ་ཅོ། (1)མི་ཁ་དྲག་པོའམ་ཁ་རྩུབ་པོ། 尖嘴利舌。(2)གལ་ཆེ་བའམ་ལག་ཐོག་པོ། 需要迫切，手中拮据；དགོས་མཁོ་ཁ་ཚ་པོ། 急需。

(3)རོ་ཁ་ཚ་པ། 辛辣；ཕྲུ་གུ་ལ་ཁ་ཚ་བའི་ཟས་མ་རྩྭོད། 莫给孩子吃辛辣的食物；(4)ཤུགས་དྲག་པོ། 激烈；དམག་ཁ་ཚ་པོ་ཞེག་རྒྱག་གི་འདུག 进行激烈的战斗。

ཁ་ཚ་བ། རོ་ཁ་ཚ་པ། 辛辣味。

ཁ་ཚ་རྒྱག་ཚ། མིག་པ་ཁ་དབྱག་ཅན་གྱི་དུད་འགྲིའི་རིམས་ནད་ཅིག ཐོག་ཟས་ཐོག་སྐབས་ཁ་ཆུ་མང་དུ་ཐོན་རྩེས་ཁའི་ནང་ནས་དུས་པ་དང་། ཕྱི་འཆད་པ། མིག་པར་ཐག་ན་རྒྱག་པ་དུལ་ཏེ་ཆད་འགྲོ་བའི་ཕྱུགས་ཀྱི་འགོས་ནད་ཅི་གས་ཤིག ཁ་ཚ་ཅོ་ཁ་ཚ་ཚ་ཚ

བཤད་ནས་གང་ཡོང་། 是非尚未判明以前，语气那样强横有何用处？ (3)ཁ་དང་སྣའི་ངར་ཤུགས། 牙劲，牙关气力：ཁྱི་འདི་ཁ་ཚན་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་སྤྱང་ཀི་ལ་འཐབ་ཐུབ་ཡོང་། 这条狗的牙劲厉害，能斗咬野狼。

ཁ་ཚར། (1)རས་དང་སྐམ་བུ་སོགས་ཀྱི་ཐེ་འཇོར། 穗头。织物两端浮结：གོས་ཆེན་ཁྱིའི་ཁ་ཚར་རིང་ངེ་བ། 缎子的穗头长长的。(2)བསྣོན་ཆ་དང་། བསྣན་ཆ། 补足部分，添补部分：ཚོར་བུ་བདུན་གང་ལ་ཁ་ཆེ་ཤ་ཁ་མའི་ཁ་ ཚར་ བཏབ་བ། 七珍汤里加上藏红花。

ཁ་ཚར་སྨན། སྨན་རྩི་བྱས་པའི་གཙོ་བའི་ སྨན་ཁྱིང་དུ་ ཁ་ ཚར་ གདབ་ པའི་ སྨན་ གཞན་ རེ་གཉིས་དབེར་ ན་ ཁྱང་ ལྟའི་ སྟེང་ དུ་ མཚོན་ ཐལ་བསྣན་རས་སྨན་དེད་ཀྱི་སྨན་དུ་བཏང་བ་ལྟ་བུའོ། 加味药，增添之药。处方中以某药某方为君，更增添几种加味之药。

ཁ་ཆོག ཁ་རས་བཤད་པའི་གཏམ། 表面话，非真心之谈：སྙིང་གཏམ་ཟོད་ དགོས་པ་ ལས་ ཁ་ཆོག་ཙམ་མི་སྨྲ། 要说心里话，不说表面话。

ཁ་ཆོག་པ། མཆུ་དོ་བཟའ་བཏུང་ཚ་ མོས་ ཆོག་པ། 烫口。饮食太热，烫伤口部。

ཁ་རྒྱགས། གསང་གཏམ་གཞན་ལ་མི་ཟོད་པའི་ཁ་ཚད་ཟིན་པ། 口稳。谈吐谨慎，不泄露秘密。

ཁ་རྒྱབ། སྤྲུ་གུ་ཀྱི་མཐོངས་གཡོགས། 天窗盖。牛毛帐篷的天窗帘。

ཁ་རྒྱབ་དཀྱུག་པ། སྤྲུ་གུ་ མོགས་ ཀྱི་ མཐོངས་ འདེགས་ཆུག་པ། 天窗撑杆。撑开牛毛帐篷天窗的木杆。

ཁ་རྒྱག་ས་པ། ངག་ཚོད་ཟིན་པ། 口紧。说话稳重，口不泄密：དང་གཏམ་ཀྱི་ལ་མི་འཕྲང་བའི་ཁ་ཚགས་པ། 说话口紧，内言不泄于外。

ཁ་རྒྱང་། དངོས་གྲུ་ཉོ་ཚང་མི་ཁྱད་པར་ཁ་ནས་ རིན་གོང་ཟླུག་པ། 空口生意。只讲价不买卖货物的生意。

ཁ་རྒྱངས། (1)སྐད་ཆ་ཟོད་སྤྲངས་ཤེ་འདུག་གི་ལྟ་ བུ་ཚང་། 口风。说话的气势和含义：ཁ་རྒྱངས་ལེན་པ། 探口气。(2)གཏམ་ཀྱི་རྒྱངས། 话的分寸，话的分际：ཁ་རྒྱངས་ཟིན་པ། 说话掌握分际。

ཁ་རྒྱན། (1)ཐག་གཅོད་པའི་གཏམ། 断语，决定的话，དོན་ ལེགས་ པར་ མ་ རྟོགས་ པར་ ཁ་ རྒྱན་ གཅོད་ མི་ ཐུབ། 事情未弄清楚，不宜下断语。(2)(ཞིང་) ཁ་ཕྱེད། 面宽，面积。

ཁ་མཚམས་འབྱེད་པ། མགྲོན་མཚམས་ སོ་ སོང་ འབྱེད་པ། 隔离。

ཁ་མཚར། ཀུ་རེའི་གཏམ་མམ་རྩོད་གཏམ། 戏谑语，笑话：ཁ་རེ་ཁ་མཚར་ཀུ་རེ་ཡིན། 哎呀，这是说的笑话！

ཁ་མཚུལ། (1)མཆུ་རྩྭ། 嘴唇，口唇。(2)ཁའི་ཐ་འཁྲབ་གཡས་གཡོན། 颊辅。口之两旁：ཁྱི་ལག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་ཁ་ མཚུལ་ བཏུག་ ནས་ ཉལ་བ། 狗把嘴巴夹在两只前腿中间睡觉。

ཁ་འཆངས་ས་པ། (1)རས་ཀྱིས་ཁ་འཁྲིགས་པ། 食物梗塞。口腔或咽喉被食物堵塞：ཟོ་ཆས་ཤ་ཅུས་ཆེས་པས་ཁ་འཆངས་པ། 进食太猛，咽喉梗塞。(2)སྐད་ཆ་ཟོད་ཐུང་འཆང་གི་ཐུག་པ། 插嘴，抢嘴。争着说话：ངའི་སྐད་ཆ་ཟོད་གཞུག་མ་རྫོགས་ཟོང་དུ་ཁོས་ཁ་འཆངས་པ། 我的话没说完，他就抢嘴插话。(3)(མངོན) སྨོད་པ། 谩骂的异名。

ཁ་འཇུག་པ། གངས་འཇུག་པ། 大雪，暴雪。

ཁ་འཚོགས་ས། མི་མང་པོས་གྲོས་བྱེད་པ། 聚议。众口集议、会商。

ཁ་ངར། (1)འགྲོ་འཛིན། 零头。(2)ཁ་བྱང་། 标签。

ཁ་འཛིངས། རྩོད་གླང་། 争论，吵嘴。口头交锋：ཕན་ཚུན་ཁ་འཛིངས་སོང་བ། 彼此发生争吵。

ཁ་འཛིན། (1)འཚོ་འཛིན། 谋生，经营，照料：ཁྱིམ་གྱི་ཁ་འཛིན། 家计。གཞིས་ཀྱི་ཁ་འཛིན། 庄园的经营照料。(2)ཕྱོགས་འཛིན། 偏见，袒护，固执：རང་གི་གྲུབ་མཐའི་ཁ་འཛིན། 自己教派的偏见。ཚངས་ཐུ་མ་མཐོང་བའི་ ཕྱོགས་ཕྱུང་གི་ཁ་འཛིན། 不见全局的偏见。(3)རྒྱབ་ཏོག་གས། 辅佐，扶助：གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་ རྒྱལ་བའི་ཁ་འཛིན་མཛོད། 请助我取得战争的胜利！

ཁ་འཛིན་རྨོག་ལྡན། ཕྱོགས་ འཛིན་རྨོགས་ངམ། 袒护，照扶，偏护：ཉམ་ ཆུང་སྐྱོང་བའི་ཁ་འཛིན་རྨོགས་དེན་གང་ཐུབ་ཏིད་བ། 对于应该扶持的弱小无力者，尽量照顾。

ཁ་འཛིན་གསུམ། སུག་སྐེལ་དང་། གུར་ཀྱམ། ཨི་ཏི་ཤིང་སྟེ་གསུམ། 三友。谷子蔻、红花和草拨三种药物总名。

ཁ་འཇུམ། གད་མོ་ཆུང་ཟད་བགད་བ། 含笑，微笑，抿着嘴笑。

ཁ་ཇིག་ངོ་ཇིག ཁ་ཏམ་ཇིག་ཙི་སོད་པ་དང་། གངོང་ཇིག་ཙི་སྟོན་བ། 声色俱厉。

ཁ་ཆགས་པ། (1)ཁ་དབང་ཆུང་བའམ་ སྐད་ཆ་ཅུས་མེད། 言轻。言语效力薄弱。(2)འཁོས་ཀ་དམན་བའམ་དབང་ཐང་ཆུང་བ། 贫弱，弱小。财力微薄。

ཁ་ཉམས། ཁ་བརྟེགས་ལང་སོད། 吃惯了，吃顺了口。

ཁ་ཉེར། སྐྱ་ཉེར་ཐེམ་སྐྱོན། 灯盏窝，油灯碗。植物油灯盛油的小碗。

ཁ་ཟེ། སེམས་ཅང་བསམ་བློ། 心口，表里。言语和内心：ཁ་ཟེ་མཚུངས་བ། 表里一致。ཁ་ཟེ་གཉིས་མེད། 心口不二。

ཁ་ཟེང་། ཟེང་ངམ་ཏུ་ཕྱོན། 面宽。指织物口面宽窄，或管道等口径大小。

ཁ་ཟེར། (1)ཁ་བཤད་ཙམ་ལ་ཟེན་བ། 爱说空话。(2)གཉིད་ནས་ཀ་ཟེན་མེད་བའི་དགའ་ཤུལ། 表面喜爱。内心不悦，佯作喜爱状。

ཁ་ཀཆོད་བ། སྐོ་ཕྱུགས་ནས་ཆུང་བ། 口小。牲畜年幼。

ཁ་ཟས། (1)བཟའ་བཅའ་སྐྱེ། 食物，食品：ཁ་ཟས་ ཅ་ཚོད་ མ་ཟིན་ བ། 食不知量。ཁ་ ཟས་ བཟོད་བ། 精美食物。ཁ་ཟས་སྐྱ་བ། 缺乏营养的食品。ཁ་ཟས་རོ་བཀུ་དང་ལྡན་བ། 百味珍馐。ཁ་ ཟས་ མི་ མཐུན་ པ་ ཟོས་ བས་ ཁམས་ མ་སྟེམས་པ་ལས་སྐྱེས་བཙལ་བྱུང་བ། 饮食失宜，引起身体违和之苦。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོད་དང་། བཞེས་བྱ། ཟས། བཟའ་བཅའ་བཅས་སོ། (2)བཞེས་སྐྱེའམ་དཀར་སྐྱེ། 油条，油炸面食。

ཁ་ཟས་སྐྱོང་ཚུལ་ཉེར་གཅིག ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལྟ་བ་ཟས་ཟ་བའི་སྡེ་ལ། ཟས་ལེགས་བར་མི་ཟ་བ་དང་། ཟས་ཁམ་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་དང་། ཉ་ཅང་ཆུང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་བའི་ཁམས་ཟན་བ་མིན་བ་དང་། ཟས་ཁ་སྐོང་མ་སྐྱེས་བར་ཁ་ཁུར་བ་དང་། ཟ་བཞིན་དུ་ཀྱམ་སྐྱ་བ་དང་། ཟས་མི་ཞིམ་བར་ རྩུ་ཀྱུ་དང་། ཟས་ཞིམ་བར་ཅ་ཀ་ཅ་ཀ་དང་། ཁྲང་བ་ལ་ཉུ་ཏུ་དང་། ཚ་བ་ལ་ཐུ་ཐུའི་སྐྱ་དང་བཅས་པ་དང་། ཕྱེ་ཐྲིན་ཐུང་བ་དང་། འབྲས་སོགས་འབྲུ་མ་རེ་རེ་ནས་ཀུད་དུ་ཕྱེ་བ་དང་། ཟས་ལ་འཐུ་སྐྱོད་དང་། ཁམ་གཅིག་མཉེར་གཡས་གཡོན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། ཀན་སྐྱ་གཏོག་བ་དང་། དུད་འགྲོ་ཐུར་ཁམ་འཐུ་

བཅད་པ་དང་། ལག་པ་ལ་ཟས་ཚགས་པ་བཤུག་པ་དང་། ཟཕྱུ་མོས་ཕྱུང་བཟེད་བྱད་ནས་འབྱོག་པ་དང་། ལག་པ་ལ་ཟས་ཚགས་པ་སྐྱག་པ་དང་། ཟས་དང་བཅས་བའི་ལྟུང་བཟེད་སྐྱོམ་སྐྱོམ་ཟེད་པ་དང་། ཟས་མཆོད་རྟེན་གྱི་གཟུགས་འདྲ་བར་བཅོས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཟ་བ་སྟེ་རྟེན་གཅིག་གོ།

二十一进食聚。《毗奈耶经》所说恶作罪第五类食食恶作有二十一条：未如法而食、极大团食、极小团食、未中量食、食未至口先张口待食、舍食语、弹舌食即唼唼、嘻嚼食即吒吒、呼气食即呼呼、吹气食即哼哼、舒舌食、散食即一粒一粒地拾来食、毁呰食、填颊食如猴包、弹舌作声食、啮半食、舐手食、括钵食、振手食、振钵食和作宰堵波即佛塔形而食。

ཁ་རྒྱངས། དུ་རྨིའི་ཚུད་ཐག 牵引绳。捕兽角弓的绞索。由牛尾粗毛搓成，用以绞紧弹棍者。

ཁ་རྒྱར། (1)ཁའི་ཀླ། 嘴角，口角。口的两旁。(2)གཏམ་གྱི་ཆོག་རྒྱར། 口气，口风。

ཁ་རྩེར་བ། མི་སྐྱེ་བར་བརྗོད་བའམ་སྨད་རྙོག་པ། 诽谤，物议，讥议，责难。

ཁ་རྒྱབ། (1)སྐད་ཅ་ཤོད་བའི་རོགས་པ། 帮腔者。帮助和支持说话的人。(2)གཏམ་ཁ། 谈友。谈天闲聊的朋友。

ཁ་གཅར། ཁེམ་བྱའམ་ཤེང་སྐྱོགས། 匙，调羹，勺子。

ཁ་གཅེར་བོ། སྐད་ཅ་ཆགས་རྩོད་བོའམ་གསལ་རྩེན་དུ་བཤད་པ། 言词锋利，出言尖锐，词气明确。

ཁ་བཟས་འགལ་བཀྱང་། ཚུར་ཡག་པོ་བྱས་པ་དེ་ཕར་སྦུག་པོ་ལན་འཐལ་བའི་དབེ། 面吞背泄。口里吃进，肛门排出。喻忘恩负义，背信弃义。

ཁ་བཟས་ལྷེ་ཕྱམ། རང་གིས་བཟས་ཚར་བའམ་ཟད་ཤུགས་ཤོད་སྐྱེད་ཚར་བའི་དོན། 人口入舌。吃完或用完；ཁ་བཟས་ལྷེ་ཕེམ་གྱི་བྱ་བཞིན་དེ་གང་ལྟར་ལེགས་དགོས། 人口入舌的债务，必须偿付。

ཁ་བཟེད་པ། ཁ་ཕྱེན་དུ་བསྡོངས་པ། 承接。器口向上接着。

ཁ་བཟོ་འཛེར་བོ། ཁ་བའི་ལ་གཏམ་ཤོད་མཁས་པ། 善于措词，能说会道。

ཁ་ཐོག ཐོག་དང་དོན་གཅིག

ཁ་ཐུ། (1)གཏམ་ལན། 交谈，应对。口[illegible]：གཏམ་དེས་ཀྱང་ཁ་ཐུ་མི་ཤེར་བྱེད། 问而不答。(2)སྐྱེ་ལེན། 接待，招呼：སྐུ་མཁྱེན་ཅས་ཏེ་ཁ་ཐུ་གཟབ་ཏུས་བྱས་པ། 邀请贵宾，盛大接待。(3)ཐུལ། 只。成双成对的一只。(4)འགྲན་བའི་དོན། 对手，匹敌：གེ་སར་ནོར་བུ་དཀྱ་འདུལ་དེ། གནམ་སྟེན་པོ་ཁེངས་བའི་ཁ་ཐུ་རེད། 诺布扎堆格萨王，气盖蓝天称对手。སྒོ་ཁྱི་ཧེ་ལྟང་བཅན་ཀྱང་། གཟེག་གི་ཁ་ཐུ་མི་ཙོང་། 门犬再凶猛，不成豹子敌。

ཁ་ཐུ་ཀུ་ཐུ། འཁྱལ་བའི་སྐྱེ་ལེན། 应酬，招呼。接待客人：འཁྱལ་བ་ལ་ཁ་ཐུ་ཀུ་ཐུ་ལེགས་བར་ཟིན་བ། 好好接待客人。

ཁ་ཐག་ཀུ་བསྡོད། ཁ་མཁས་བའི་ཀུ་བསྡོད། 面谀，阿谀奉承。

ཁ་ཐག་ཀུ་ཐག ཁ་མཁས་འདྲ་ཚགས། 巧言令色，花言巧语。

ཁ་ཐག་ཆོག་ཐག བཀྲ་ཤིས་བའི་གཏམ་མམ་སྐད་ཅ་སྐྱེན་མེ། 吉祥话，好听的话。

ཁ་ཐང་བ། (1)གཏམ་མང་བ། 嘴碎。说话罗嗦。(2)ཁ་བརྡུད་པོ་མ་ཕེན་པ། 口松，口快多言。

ཁ་ཐན་བ། (1)དང་གཏམ་ཕྱི་ཀྱང། 嘴不稳。随便乱说，泄露底细：རང་སྡང་གང་དྲན་ཀྱི་ཁ་ཐན་པ། 随心所欲地乱说。(2)བོང་སྐྱེ་རྣམ་ཁ་འཐོར་བ། 遗失，失落，散失：དངོས་རྟེ་

ཚོ་བྱད་བང་མ་དོར་ཁ་ཡན་པ་རྣམས་རྙད་གཅོད་'' ཟེར་བ། 查找遗失的财物。

ཁ་ཐར། (1)མི་སོའམ་རེ་རེ་བ། 各个，单独；མི་རིགས་ཁ་ཐར། 各个民族。(2)གདོ་གོར། 零星，散乱；འབྲས་བུ་ཁ་ཐར། 零星果子。(3)ཁ་གས་དང་། འགའ་གས། 有些，一些；ཚོ་བྱད་ཁ་ཐར། 一些用具。

ཁ་ཡིག མིང་བྱང་བམ་ཁ་བྱང་གི་ཡི་གེ། 书题，标题，封面文字。

ཁ་ཡུ། རི་དྭགས་ཁ་ཤ་ཚོ། 牝麂。

ཁ་ཡོན། མ་རྟེས་བར་རྟེས་སོ་ཞེས་ཁག་དཀྲི་བ། 栽诬，诬陷。加罪无辜：མ་རྟེས་ཁ་ཡོག་བྱང་ན་བཟོད་གཅས་མེད། 无辜被诬，难以容忍。

ཁ་ཡོད་ལག་མེད། སྟོང་བཤད་མ་གཏོགས་དོན་ལ་མེད་བའམ་ཆོག་ཐོག་ཏུ་དོན་མི་འགྲུབ་བ། 空谈。只说不做。

ཁ་ཡོན། ཁ་ཏུག་ཏུག 口歪，歪嘴。

ཁ་གཡའ་བ། ཟ་ཆོང་བ་སྟེ་ལུས་ལ་ཟ་འགྱག་པ་ཙམ་བ། 痒。皮肤发痒。

ཁ་གཡངས། གཞན་ལ་ཁག་འགེལ་བ། 借故，假托，推口，借端：གཞུང་དོན་ལ་ཁ་གཡངས་ནས་ཞེན་དོན་སྒྲུབ་པ། 假公济私。ནང་ཁ་གཡངས་ནས་ལས་ཀ་མི་ཟེད་པ། 借病旷工。

ཁ་གཡལ། ཁ་གདངས་ཀྱི་ཀྱལ་བ། 打呵欠。

ཁ་གཡེངས། སེམས་གཡེང་བའམ་མཚོ་འཁོར་བ། 心思散乱，入迷，流连：ཉད་ཚོར་ཁ་གཡེང་བ། 迷恋看戏。ལས་ཀ་ཟེད་དུས་རིག་པ་མི་སྐྱེས་པར་ཁ་གཡེངས་ན་འབྱས་ཀོར་ཡོང་ཐུབ་ཐག་ཆོད། 工作时心思散乱，定会招致失误。

ཁ་གཡེང་མིག་གཡེང་། དབང་བྱིད་རྣམ་གཡེང་། 注意力散乱，心思外骛：ཁ་གཡེང་མིག་ གཡེང་ཐབས་ནས་བསྡད་ན་ལས་དོན་མི་འགྲུབ། 心思不专，则事功不成。

ཁ་གཡེངས་བ། ཁ་ཆུ་ཡངས་པའམ་ཁ་ཐེང་ཐེངས། 口宽阔，敞口，坦口。

ཁ་གཡོ་ངོས་ལེན། ཁ་ཅམ་གྱིས་ཁས་ལེན་ ཟེར་བ། 佯许，假装承认，口头承认。

ཁ་གཡོག་མཇུག་འབྲེལ། ཁའི་གཡོག་ བོ་ མཇུག་མོར་འབྲེལ་བ་སྟེ། དེས་བཅས་འགན་འབྲེའི་གཏམ་དུམ། 手为口服役，手指该为口服务。意指分内义务，责无旁贷。

ཁ་གཡོག་ལས། (1)ཁ་གཅོད། 盖子。(2)སྟེང་དུ་གཡོག་ཆུའི་ཁེབས། 铺于面上的覆盖物。

ཁ་ཆ། (1)རྟ་དྲལ་ སོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་ གཡོགས་ ནས་ རྟ་ཟ་འགོག་ཟེར་ཀྱི་མཆུ་ཤུབས། 嘴笼。戴在骡马口头，不让吃草的套子。(2)རྟ་དྲལ་ལ་རྟ་སྟེང་གཞི་ཟིས་ར། 马槽。给骡马等喂草的泥槽子。

ཁ་རལ་བ། (1)ཅས་ ཏེ་ སོ་ བྱད་པ། 牙齿缺落，牙脱落。(2)མཆུ་ དུ་རལ་ བའི་ ཤ་རེ་བ། 豁唇，豁嘴；རི་བོང་ཁ་རལ་བ། 豁唇兔。སྟག་ཁ་རལ་པ། 豁嘴老虎。

ཁ་རས། ཁ་འབྲས་ཟེད་དམ་དཀྲི་ཟེད་ཀྱི་རས། 口罩。掩口布。

ཁ་རི་ཁ་ཟུག (1)དྲང་ པོ་ དྲང་བཞག་ ཁམ་གདོ་ ཁྱེད་ཀྱི་ཤ་ཨོ་ཀུག་མེད་པ་ཁ་རི་ཁ་ཐུག་ཟེད་དགོས། 思想行为都要无偏无颇，公道爽直。(2)འཐུལ་འཐུལ། 及时，立刻，迅即，立即：རྟད་རིམས་འགོས་འཐུལ་ཐར་འགྱངས་ཕྱི་བགོལ་མེད་པར་ ཁ་རི་ཁ་ཐུག་ལ་སྨན་བཅོས་ཟེད་དགོས། 染了传染病应立即治疗，不可迁延。

ཁ་རི་ཤ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་ཆུལ་ཆེ་རྫོང་གི་ཀར་ ཆུད་དུ་ ཙམ་ རིང་ རིའི་ ཁཐོ་ ཚད་ཆུ་ མཆིའི་

རོལ་རན་ཐྲི་ཨཽཾཨོཾ། 卡惹拉。山名，在西藏自治区江孜县东部，拔海5045米。

ཁ་ཉམས། ཐྲིས་བའི་ཁའི་ནང་དུ་ གོང་ལ་ ཞིབ་མོ་འབྱུང་བ་ཞིག་སྟེ། ཁ་ཚ་དང་། ཁ་ལང་ཐང་རེད། 口炎，鹅口疮。小儿口中发生的细粒丘疹。

ཁ་དུ། (1)བཟའི་སྣ་སྟེང་དུ་བསྣར་ནས་ནུ་མ་ནུ་བ་འགོག་ཐུབ་ཀྱི་ཤིང་བྱ། 嘴架，牛嘴笼。套在牛犊鼻上以阻止其吸乳的小木架。(2)བྱི་བའི་མཆེ་བ། 香獐的獠牙。

ཁ་རུ་ཚྭ། ལན་ཆའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ལན་ཆ་ལ་ཅ་བ། ཁྲ་རྡེས་རྫིད། ནུས་པས་ཚོ་བའི་རྩད་ཉམས་པ་དང་། ཅས་མི་འཇུ་བ། ཁྲུ་ཀུད་ཀྱི་ནད་དང་བླང་ཐབས་སོགས་ལ་ཐན། 硇砂，鸡血硇。别名红盐、红硇。味咸而辛，性温，功能治胃阳衰败、食物不化、肠鸣、肠胃绞痛等。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཞི་ཏེ་ངོ་དང་། སྨིན་ཆ། ཅ་ཚ་ཀ་བཅས་སོ།

ཁ་རྩབ་པ། (1)མི་ གཅིག་ ལ་ མི་ མང་ ཚོས་ ཁ་རྩོང་གཏོང་བ། 口头围攻，同声攻击。(2)ཁ་ཐུམ་པའམ་འདུས་པ། 口收闭。如花开复合。

ཁ་ཅལ་ཆང་བཤང་། ཁ་ ཅལ་ ན་ ཁའི་ ནང་འཕྱིང་དགོས་པ་ལྟར་ནང་ཁུལ་གྱི་འཁལ་ བའམ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ནང་ཁུལ་ཅ་ཅོལ་དགོས་པའི་དབེ། 口烂洗口。口腔溃烂，须从口内洗刷。喻内部矛盾要从内部解决。

ཁ་རེ་སྐྱིངས། རང་ཚ་བའི་ཚུལ། 羞答答，羞惭貌。

ཁ་རེ་ཁྱོ་རེ། ཀུ་ཀུ་ཅན་ཏེ་མི་ དང་བའི་ཚུལ། 曲里拐弯儿。狡诈不正直状：ཁ་ཤོ་ཁད་ཁོད་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ཐྲེད་སྟངས། 曲里拐弯的狡诈作风。

ཁ་རྩོ། ཁམ་གྱིས་བཅད་བའི་ཟླ་ཆས་ཟས་ཕྱག 残余饮食，剩菜剩饭。

ཁ་རྩོག (1)ཅང་མི་སྨྲ་བ། 不说话。默默不言：ཁ་རོག་བསྒྲུབ་ནས་བསམ་བློ་གཏོང་བ། 静坐深思。རྡ་བ་མ་གཅེར་ཁ་རོག་རྩེད། 静坐勿聒耳！(2)བརྩེན་པ་ དོད་ བ། 懒散，懈情。没精打采：མ་བསྒབས་ཁ་རོག་འདུག་པ་ལ། ལེ་བཙུ་སོང་ཡང་བཟང་སྐྱེད་མེད། 没精打采不学习，活满百岁无进益。

ཁ་རོག་ཀེ་བ། སྐད་ཆ་མི་གོད་པར་རྩེད་ཙལ། 沉默。面色沉郁、静坐不语状：མི་ཚང་ མ་ ཁ་རོག་ཀེ་བར་རྩེད་པ། 大家都沉默不语地坐着。

ཁ་རོང་ངོག་ཐོ། རི་ཐན་ཙུན་བར་གྱི་ས་ ཡུལ་གུ་དོག་ཐོ། 狭谷，谷地狭隘。

ཁ་རླངས། ཁའི་དབུགས་རླངས། 气息。口内呼出的气息，口中呼出的水气：མིག་ཤེལ་ལ་ཁ་ རླངས་བཏབ་ནས་ཕྱིས་པ། 在眼镜上呵气再行擦拭。དུག་སྨུལ་ནག་ཐོའི་ཁ་རླངས་ཐོག 中了黑毒蛇嘘出的毒气。

ཁ་བཟང་ངོ། ཚོག་རྩུབ་ཐོ། 粗恶语。言语狠毒，口气粗暴：གཞན་ སེམས་ སྐྱག་བའི་ ཁ་ བརྡ་ ཐོ་ བྱེད་པ། 用粗暴语气激怒别人。

ཁ་ལ་རྒྱ་ཕྱིན། ཁ་ལ་ཐེལ་ཆེ་བརྒྱབ་སྟེ་གཏམ་སྨྲ་བ་མ་ཐུག་པའམ་སྨྲ་བའི་ནུས་པ་མེད་པར་བཟོ་བ། 堵嘴，塞口，堵塞言路。不让人说话或使人词穷：རྩོད་གཞག་བཏབ་པས་ཁ་ལ་ རྒྱ་ཕྱིན་ཡོང་ལན་གདབ་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར། 往来抗辩，互相堵嘴，使无法答话。

ཁ་ལ་ཅ་ལེ་བ། གཏིང་ལ་ མ་ འདྲེས་ པར་ ཁ་ ལ་ གཤེངས་པ། 泛泛，漂浮。不沉底。

ཁ་ལ་ཕྱུག ཁྱག་རྐའམ་ཆར་ རྩོད་ ཐྲི། 燕子，雨雀。

ཁ་ལག (1)བཟའ་བཏུང་གི་མིང་། 饮食，食物。(2)ཁ་དང་ལག་པ། 口与手。

ཁ་ལངས། ཟིམ་པའི་ཁའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་ཐོན་པ་ཆུང་ངུ་ཞིག 口疮，鹅口疮。小儿口中生的丘疹。

ཁ་ལད་པ། (1)ཁ་ངན་ལང་ལ་ཟོན་པ། 利口伤人成习。(2)ཟས་ཅ་ཉེས་ཟོན་པ། 饮食吃错了，饮食致病。

ཁ་ལན། (1)སྨད་ཚའི་ལན་དང་ངག་འཕྲིན། 答话，口信：ཡི་གེ་འབྲི་མ་ཐུབ་ན་ཁ་ལན་རིས་པར་གཏོང་དགོས། 若不能写回函，也必须口头答复。(2)ཁ་ངན་ཆིག་ངན་ཀྱི་ལན། 回嘴。以牙还牙，反唇相讥：ཁྱད་གསོད་ཅིད་པའི་ཆིག་རྩུབ་ལ་ཁ་ལན་བཟློག་པ། 回答了受到藐视的恶言。

ཁ་ལབ། (1)ཁ་ནས་གཏམ་བཤད་པ། 说话，讲话：ཁ་ལབ་ཤབ་ཤུབ། 低声细语。ཁ་ལབ་བཅད་ནས་ཐན་རྩུན་སྣང་ཚ་ཤོད་རེས་མེ་བྱེད་པ། 相互间断绝交谈。(2)ཕྱོགས་ལབ། 背后议论：ཁ་ལབ་ཐོག་ངན། 密谋，暗算。

ཁ་ལས། ཁ་ཤོལ་བམ་དོན་མེད་ཆགས་རྩོད། 空话，无益之谈：རྩེད་མའི་ཐྲེལ་དུ་ཁ་ལས་ཐལ་ཆེ་བ་ཤོད་པ། 开玩笑的话说得过分。

ཁ་ལས་ཆྭེས། (ཨངར) བྷམ་རེ། 口生。婆罗门的异名。

ཁ་ཡངས་པ། འབྲོག་དགོད་པ་ནས་གནས་པ་པོ། 山野之人，住于旷野者。

ཁ་ཡད། (1)ཁའི་ནང་གི་མཆིལ་མ་གང་པོ། 口痰。(2)སྣོད་ནང་དུ་མ་ཤོང་བར་ཁ་ནས་ཐྲེལ་འཕྱུར་བའམ་ལྷུད་པ། 满溢。从器口溢出。(3)ལྗང་པ་སྐྱེས་རྗེས་ཞིང་ཁ་སྣོན་བཏུབ་པའི་ས་ལྷད། 追肥。农作物生长期中所施肥料：ཡུར་མ་བཏུབ་ནས་ཁ་ལྷད་ཏུགས་པ། 中耕再追肥。

ཁ་ལེ་རྟག་ཅི། སྐྱིང་ནད་རིགས་བདུན་གྱི་ནང་ཚན། སྨྲ་ཐུང་ཞིང་མིག་འབྲུར་ཆུགས་སུ་ལྟ་ལ། ཁ་ཡོ་བར་འཕྱུར་བ་ཞིག་སྟེ། ཁ་ལེ་ཞེས་ཁ་ཡོ་བའི་དོན་དང་། ནག་པོ་ཞེས་སྐྱིང་ནད་གཅུག་པ་ཚན་ཏེ་དོན་ནོ། 黑喎邪，恶性喎邪。七种心脏病之一。症见情绪烦燥、定睛直视、口部喎邪。喎邪谓口部痉挛歪邪，黑谓严重的心脏病。

ཁ་ལེན། (1)སྟེ་ལེན། 接待，招待，容纳：མཁྱེན་པོར་ཁ་ལེན་པ། 接待客人。(2)ཀྱི་རྡོའ་པོ་ཁྱེ་བ་དང་རས་སོགས་ལ་བརྡེབ་པ། 蹭刀，磨擦刀刃。磨利刀口以后，在皮带或布上来回摩擦刀刃。ཀྱི་ཁ་ལེན་པ། 蹭刀。(3)ནང་དུ་ཕྱིར་འདོད་པ། 驱回，赶回：རྩྭ་ས་ནས་རྟོད་ཕྱུག་ཁ་ལེན་པ། 从牧地赶回家畜。(4)རྟོད་ཕྱུག་སོགས་ཀྱི་ཁ་ནས་འཛུ་པ། 牵牛。牵住牛马。

ཁ་ལེན་ཅོར་ལེན། ཕྱོགས་འགྱལ་གྱི་གཉིང་ཁ་ལེན་འཇོག། 招待，待承。接待客人：འགྱལ་རིགས་ནས་འབྱོར་ལ་ཁ་ལེན་ངོ་ལེན་འཕྱལ་འཕྱལ་ཕྱིད་པ། 及时接待旅客。

ཁ་ལེན་ཅོར་བྱུང། གཏམ་དང་གདོང་གྱི་སྟེ་ལེན། 招呼，应酬。

ཁ་ལེབ། ཁ་གཅོད། 盖子。

ཁ་ལོ། ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོང་ཁ། 操纵，驾驭。转变方向：ཁ་ལོར་འགྲོ་བ། 容易驯服。རྟ་འདི་ཁ་ལོ་བདེ་པོ་མེ་འདུག 这匹马不易驾驭。ཁ་ལོ་མེད་པ་རྟུང་དང་འདྲ། སྟ་ལོ་མེད་པ་འབྲོང་དང་འདྲ། 不易驾驭似野骡，不堪坐骑如野牛。

ཁ་ལོ་སྐྱོང་བ། (1)དབང་སྐྱོང་བ། 统治。(2)ཁ་ཕྱོགས་སྐྱོང་བ། 驾驶，驾驭。控制或操纵机器等：ཆིབས་བའི་ཁ་ལོ་སྐྱོང་བ། 驾驭坐骑。ཤིང་ལས་འཁོར་ཁ་ལོ་སྐྱོང་བ། 驾驶汽车。(3)སེངས་ཀྱས་ཤེག 狮子出现佛，妙御佛，调御佛。

ཁ་ཤོ་བ། ཤེང་རྟ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལོ་སྐྱོང་མཁན།

御者，驾驶员。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁ་ལོ་སྐྱོང་བ་དང་། མགོ་འཛིན། སྐྱོང་ཁྲིད། མངགས་ཁྲིད། སྐུ་ཁྲིད། གཡས་སྒྲིལ། གཡོན་སྒྲིལ་བཅས་སོ།

ཁ་ལོག་ངོ་ལོག ཚོལ་བའི་གཏམ་དང་བྱ་སྤྱོད། 反驳，反抗。反击的语言和行为。

ཁ་ལོག་པ། (1)ཐར་བྱས་བའི་ལན་ཚུར་སྡོག་པ། 报复，反噬。对某种行为引起的回击：རང་གི་བྱ་སྤྱོད་རྩོལ་བས་མང་ཚོགས་ཁ་ལོག་པ་རེད། 自己行为错误，致使群众反感。ཁྱི་ཀྱང་ཁྲག་ལ་བཀར་ན་ཁ་ལོག་མི་ཏུག་ཀ་མེད་རེད། 逼狗到墙角，没法不反噬。(2)མཚོན་གྱི་རྩེ་ལོག་པ། 卷刃，卷口。刀刃用钝，刃口反卷。

ཁ་ལོག་ཆོག་ལོག་ལོག ཁེ་མ་རང་བའི་ཚིག་ལན། 顶嘴，还嘴。不服气的答语：སེམས་བཟང་གི་ཁ་ཏ་ལ་ཁ་ལོག་ཆིག་ལོག་ཏུག་མི་བྱང་། 对善意的教诲不可顶嘴。

ཁ་ཤ། (1)རི་དྭགས་ཀྱི་ཐག་ཤིག 鹿，雪鹿，斑鹿。(2)ཀོ་བ་མཉེས་མའི་སྐྱི་དཀར། 熟革表皮。

ཁ་ཤགས་ལ། ཀུལ་ཀའི་སྐོ་ནས་ཤགས་འཕྱད་པ། 对辩，对谝：ཐུགས་གཉིས་ཐད་ཚུན་ཁ་ཤགས་ཆུན་མེ་འཆད་བར་འཕྱད་པ། 双方展开对辩无有休止。གཟུ་དབང་གི་མདུན་དུ་སུ་བའི་ཐུ་ཐྲུན་གྱི་ཁ་ཤགས་འཕྱད་པ། 当着证人面前，对辩谁是谁非。མི་ཚོ་ཁག་གཉིས་ཀྱིས་གཞས་ཚིག་གིས་ཁ་ཤགས་ཆུག་པ། 两组人通过唱歌进行对谝。

ཁ་ཤའི་རྩ། སྐོག་ཆགས་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ལན་ཚ། ཁུ་ཁྲོས་བསིལ། ནུས་བསལ་ཐྲོ་བ་སོགས་བྱང་ཁོག་དུ་རྟག་ཁག་ཆུ་སེར་ཆུས་པ་སྐེམ། དུག་ཚད་སེལ། 鹿角。动物药名。味咸，性凉，功能收敛肺胸潴积的脓血黄水，清热解毒。

ཁ་ཤས། འགའ་ཞིག་གམ་ལ་ལ། 一些，有些，稍许，མི་ཁ་ཤས། 有些人。ཉིན་ཁ་ཤས། 数日。

ཁ་ཤིང་། (1)ལྕམ་ཀྱི་ཁ་ཆོང་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 植头楔子。(2)ཁ་ངེ། 嘴架。挂在牛犊鼻上，阻止其吸乳的小木架。(3)ཐོག་ཐོད་ མཛེས་ ཆུན་ཀྱི་ བང་རིམ་ཞིག 椽头板。

ཁ་ཤུགས། ཁྱིམ་གཏོང་བའི་ནུས་སྟོབས། 语气，词锋。言语的声势：དཀར་ནག་བདེན་རྫུན་གྱི་ཁྱི་བ་འབྱེད་པ་ལ་ཁ་ཤུགས་ཆེན་པོ་མི་དགོས། 断判是非，不须语气强硬。

ཁ་ཤུབས། བར་ཆོའི་ཙེ་བྱད་ལུགས་སྟོད། 雕刀皮囊。放置雕刻书版所用雕刀的皮囊。

ཁ་ཤྲུར། གཟེང་གི་ཐྲི་བཀུ་ གཟེང་ ཁ་དྲུ་ ཐུ་འདྲ་བ་ཞིག 鞍形凿刀。凿口作鸟鞍形，两面高起，中央下陷的一种凿具。

ཁ་ཤེད། གཏམ་སྐྱ་བའི་ནུས་ཤུགས། 语气，词锋。言语的声势。

ཁ་ཤོ། མཆུ་རལ་བ། 兔唇，豁唇。嘴唇缺裂者。

ཁ་སྐོབ། (1)རྫུན་ ཚིག 谎言，妄语：ཁ་ ཤོབ་ བཤད་ནས་གཞན་ མགོ་ བསྐོང་བ། 说假话骗人。(2)ཉིད་གཏམ་སྟོང་པ། 空话，大话。浮夸吹牛的话：མི་ཁ་ཤོབ་ཆ་བ། 说话浮夸者。

ཁ་ཤོམ། ཉིད་ཤོབ་ཀྱི་སྐད་ཆ། 矜夸，大话：ཁ་ཤོམ་བཤད་དེ་གཞན་ཐེལ་ཕྱེས་གཤོན་ཐོས་ཟིད་པ། 企图以大话压服别人。ཁས་བླངས་ཐེབས་གཅོག་གི་ཁ་ཤོམ་ཆེ་བ། 失信轻诺。

ཁ་ཤོར་བ། (1)གཏམ་ ཁ་ནས་ཤོར་ བ། 失口，失言。无意中漏了话：གང་བྱོང་དུ་ཁ་ཤོར་བ། 随随便便地失言。(2)ཐལ་ དྭགས་ བཤམ་ ཚད་ལས་ འདས་ བ། 走火，过头，超过分际：མེ་མདའ་ཁ་ཤོར་བ། 枪走火。སྐྱེད་ཀྱི་ཁ་ཤོར་བ། 容器盈满溢流。

ཁ་ཀྲ། ཨཆུ་རལ་བའམ་ཀ་སྐྲག། 豁唇，豁嘴，兔唇。嘴唇缺裂。

ཁ་གཤག (1)ཆོམ་པ་གཅིག་བཏུབ་ནས་གཡས་གཡོན་དུ་བཟློག་པའི་ཆོམ་སྐྱབ་ཀྱི་མིང་། 平缝。接头缝边向两边分披熨平的缝口。 (2)དཀྱིལ་གཤག་སྟེ། ཁག་གཅིས་ཐུ་སྟེགས་པོང་གཤག་པ། 对开，对剖，对分。平分成两份：གངྒ་མ་ཟེམ་པོ་ཁ་གཤག་བཏང་བ། 对开粗型圆梁。ཅ་ལག་གང་ཙམ་ཆང་མ་ཐུགས་གཅིས་ལ་བགོ་བཤད་སྐུ་ག་ཁ་གཤག་བཏང་བ། 把全部东西平分给双方，如同对开胡桃。

ཁ་གཤགས། ཁ་ཤགས་དང་འདྲ།

ཁ་གཤིབ་ཚོལ་སྐུང། དལ་དལ་སྟིང་སྟིང་གི་བཙོལ་མཁལ། 酝酿。从容讨论，དོ་བདག་ཕན་ཚུན་ཚང་འཛོམས་ནོག་ནས་ཁ་གཤིབ་ཙོལ་སྐུང་བཏུན་སྟིང་རྒྱབ་བ། 当事人聚集拢来互相切实讨论。ཁ་གཤིབ་གཤིབ། ཁ་ཟུ་རྩྭ་ཏྭ་ཐུས་ནས་ཙོལ་སྐུང་གྱིས་ཐག་གཅོད་པ། 面对面，胡子碴胡子地讨论决定。意谓当面议定。

ཁ་བཤད། (1)ཁའི་གཏམ། 话，言词。(2)ཁ་སྟོང་པ། 空话，空谈。空口说白话，ཁ་བཤད་ཁ་ནས་དོན་མི་འགྲུབ། 单靠口说不能成事。

ཁ་བཤད་རྩྭ་བ། (1)གཏམ་གཤགས་འཐེད་པ། 斗嘴，争吵，斗话：ཕན་ཚུན་ཆག་ནད་མ་བཟོད་པར་ཁ་བཤད་རྩྭ་བ། 不肯忍受恶言而互相吵嘴。(2)ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་གཏམ་ཤོད་པ། 致颂词，说吉祥话：དཔའ་སྐྱེ་ཆེན་བོས་དྲུས་སྐྱེས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཁ་བཤད་རྩྭ་བ། 喜气洋洋地致节日颂词。

ཁ་བཤད་ལག་སྒྲུབ། ཁ་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ལག་ལེན་བྱེད་པ། 说到作到。

ཁ་བཀལ། (1)ཆུས་ཁ་བཤལ་བ། 漱口，用清水洗口腔：ཁ་བཤལ་བཤལ་གཏོང་བ། 含水漱洗口腔。(2)ཆུས་བཤལ་བ། 涮洗。在水中摆动或注水入器振荡洗涤：སྐོན་པ་དེར་རྡིག་པ་མང་བས་ཁ་བཤལ་ཙམ་གྱིས་དག་མི་ཤོང་། 那件衣服太脏，仅用水涮涮，不会洁净。

ཁ་ས། (1)དེ་རིང་གི་སྔོན་སྟེན་མ། 昨日，昨天。(2)ལེགས་སྐྱར་སྐད་གྱི་གསལ་བྱེད་འཇུག་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་དེ་ཞེས་ཆ་ཏ་ས་ལ་ཆུས། ཁ་ས་字撮。梵文自ཁ་至ས་所摄十三清音字母，即ཁ་ཚ་ཐ་ཕ་ཙ་ཏ་ཏ་ཏ་ག་པ་ཤ་ས་十三字母。详见ཏ་ས。

ཁ་ས་ཁ་ཉིན། ཁ་ས་དང་ཁ་སྔོན། 昨前天，前几天。昨天和前天。

ཁ་སང་། ཁང་ཆང་དང་དོན་གཅིག

ཁ་སཀྱ་ཁེ། (ཤེགས) ཨཁའ་སྐྱེད་ དེ་ སྐྱེན་ དས་གཤེགས་ཀྱི་ཅི་བཀོད། 空行。观音菩萨一化身，梵音译作羯沙流波妮。

ཁ་སྒབ། སྐྱེའི་སྟེང་གི་ཨཐང་གཡོག་ བྱེད་ཀྱི་རེ་ཞེ། 天窗盖。牛毛帐篷的天窗幔子。

ཁ་སྒུར། ཤིང་ཏོག་ཀི་ཅུ་བཀོད། 印度枣子。

ཁ་ཝིང་། རྟེ་རྒྱན་དས་རྟེ་ཆད་དུས། 近来，不久以前。

ཁ་སོ། (1)ཁའི་སོ། 牙齿。(2)ཀྱིའི་ཁབས་སོ། 刀刃，锋刃。(3)འཁྲམ་ཨམ་རྒྱང། 边沿，旁边，角落。

ཁ་སོ་ཇོ་ཤག་ལྟ་བ། ངོ་དཀར་ནག་དང་། ལག་བའི་བྱ་སྐྱེད་ལ་ལྟ་བ། 察言观色。窥测面部表情和言语行动，ཁ་སོ་ངོ་ལག་ལྟ་བའི་སྐྱེ་ནས་གཞན་སེམས་ཤེས་པ། 察言观色，推知他心。

ཁ་སོང་། ཤ་རོང་ཤོ་ཤེད་བའམ་ཚས་པ། 老家畜，老牛老马。

ཁ་ལྟུ་བའི། (1)གཏམ་མང་བ་མེ་སྟོད་པ། 寡言，口紧。不多说话：ཁོ་སྤྱི་དོག་པའི་ཀུན་ཤེས་མེ་ཁ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ། 由于思想不开展，成了一个不多说话的人。(2)རྟ་དེལ་ སོགས་ཁ་ ལ་སྐྱུར་དཀའ་བ། 口硬。骡马口强，不易驾驭：བཞོན་པ་ཁ་སྐ་བ་དེ་ གང་འདོད་ཀྱི་ ཐུགས་སུ་ གཏོང་འཐེན་བྱེད་ཀུ་ཁག་པ་ཙམ། 口强的坐骑，难于随心所欲地驾驭。

ཁ་ཉུང། ཉུང་བ་གཏོང་བ། 缩减，减少：འགོ་སོང་གི་ཁྱབ་འབོར་ཁ་ཉུ་ཆུག་པ། 减少开支。

ཁ་སྐྱ་བ། (1)གཏམ་གང་བྱང་གོད་པ། 话口松，口不稳。随便乱谈。(2)ཟས་གང་བྱང་ཟ་བ། 不择饮食，有啥吃啥。

ཁ་སྐེ་ཚེན། (སྡེང) ཁ་ཅུག་ཅུག 歪嘴。

ཁ་སྐྱོག (1)རྩུང་རྒྱག་པ། 反噬，反咬：བདག་ཐོང་ཁ་སྐྱོག་ཆུག་པའི་སྐྱེ་ཁྱི་ཉེ། དབྱུག་པས་བསྐྱེན་ཏེ་ཆུང་ངིང་བསྐྱད་ན་ལེགས། 门犬反噬主人，挥杖远逐为佳。(2)(སྡེང) ཁྱོན་ཚོག 造反，暴动。

ཁ་སྐྱོང་། ཁ་སྐྱེན། 添足部分，增补部分。

ཁ་སྐྱོང་བ། (1)མ་ཚང་བའམ་ཉམས་པའི་ཁ་གསོ་བ། 补足，增益，凑够。(2)སྐྱོང་ཀྱི་ཁ་ཁྱེན་དུ་སྐྱེན་པ། 仰盂。使器口朝天。

ཁ་སྐྱོབ། ངག་ཐོག་ནི་བསྒྲབ་བྱ། 口教。口头传给的教诲。

ཁ་གསག (1)ཁ་གཅང་ངམ་ཚིག་འཇམ། 嘴巧，嘴乖。言词甘美动听，ཁ་གསག་གི་ཚིག 奉承话。(2)ཚོག་འཚོ་ལྟའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྐྱེད་བཀུར་ཀྱི་ཆེད་དུ་གཞན་འཇེད་ཅིང། གཞན་ངོ་དང་མཐུན་པའི་ཚིག་སྐྱ་བའོ། 谄曲奉承，虚谈。比丘五邪命之一。为得利养恭敬，进行诳骗，曲从他人情面，恭维讨好。

ཁ་གསལ་བ། ཁ་ཡངས་པའམ་འབྲལ་བ། 爽直，心直口快：སེམས་ཚ་ཁ་གསལ་བ་བཞིན། 直言不讳。

ཁ་གསལས། སེམས་ཚ་འཇེམ་བག་མེད་པར་བཤད་པ། 明说，直捷说出：ཞིབ་གསལ་ཁ་གསལས། 明白说出。ཁ་གསལས་ན་ཚོ་བའི། ནམ་ལངས་ན་འགྲོ་བའི། 话明好懂，天明好走。

ཁ་གསྐྱེ། སྐྱེན་ཚ། 补缺，补遗。添补的部分：ཁ་གསའ་སྐྱེན་པ། 添补，增益。ཁ་གསའ་རོང་དངུལ། 补助金。

ཁ་གསར་བ། གསར་པ། 新，未变旧：གོན་པ་ཁ་གསར། 新衣。

ཁ་གསལ། གཏམ་གསལ་བོ། 明说。言词明白，容易了解：རྗེ་ཕྱར་འགྲིག་མིན་ཁ་གསལ་བཤད་པ། 明白说出妥当与否。བསམ་ འཆར་ གང་ཙམ་ཁ་གསལ་ཞུ་པ། 明白陈述全部意见。

ཁ་གསལ་གཉིང་གསལ། སེམས་ལ་གང་དྲན་ཁ་རྣམ་རོད་པ། 话明心亮，直言无隐。心里想啥说啥。

ཁ་གཤེ་བ། ཁ་གཤོག་བའམ་ཉམ་བྱང་གཞིལ་བ། 劈碎，分成小块。

ཁ་གསོ་བ། (1)རྩིང་པ་གསར་འཚོས་བྱེད་པ། 培修，翻新。(2)མ་ཁྱངས་པ་ལ་ཁ་སྐྱེན་པ། 添补，添满。(3)ཟས་ཀྱིས་གསོ་བ། 赡养，养活。

ཁ་གསོས། ཁ་སྐྱེན། 增益。补充和增添的部分：ཆུ་མར་འབབ་ཆུ་མཚའི་ཁ་གསོས་རེད། 河水向东流，大海得增益。

ཁ་བསོད། (1)བསོད་བཏགས་ཏེ། ཁ་བཏགས་སྐྱས་ཞེན་ཞིག 哈达。一种次等哈达。(2)ཟས་བཟང་ཐོ་རྩེད་བའི་སྐལ་བའམ་བསོད་ནམས། 口福。谓意外获得甘美饮食的运气。

ཁ་བཀྱེ། མི་གཉིས་གསུམ་ཀྱིས་བཟའ་བཏུང་གི་

སྟོང་སྐུད་གཅིག་པ་བྱེད་པ། 共碗同食，同杯共盏。འཚོས་ནད་ཡོད་པའི་མི་དང་ཁ་བསྟེ་མི་ཐུན། 不可和有传染病的人共碗同食。

ཁ་བསྒྲལ་བ། (1)རྫུན་གྱིས་མགོ་སྐོར་བཏང་སྡེ་རྒྱུ་རོང་ཁྱེར་བའམ་ཟློགས་པ་དང་། 诱骗，引诱。引入歧途和诈骗财物。(2)མགོ་སྐོར་གྱིས་རྒྱུ་རོང་འཕྲོག་མཁན་དང་། 拐子，骗子。骗夺财物者。

ཁ་ཏམ་ཆེ་བ། ཁ་ཤེད་མཐང་བའམ་ཁ་ཤོབ་ཆ་་་བ། 强横。词气专横，言语夸张。

ཁ་ཅབ་རྒྱག་པ། ཁས་ཟུབ་པ། 呷，喝，吸饮。

ཁ་རྩྭ་ཙི། ཁ་དབང་བཙན་པ། 嘴硬，口强，出言强横：ཁ་ཅག་ཙི་ཤོད་མཁན་དེའི་ཁ་དབང་་་ལྟ་མ་ཤོང་བ། 不要受发言强横的人所左右。

ཁ་ལྷག ཐུང་སོང་གི་རྩིས་ཁ་འགྲེ་བའི་ལྷག་མའམ། ནོར་ཟས་ཚེད་སྒྲུབ་བའི་ལྷག་མ། 多余，剩余。钱粮收支品迭以后的残剩部分；ཚོང་རྩིས་བཀྲེ་བའི་ཁ་ལྷག 商业结算的剩余部分。འཚོ་བའི་ཚ་ཆུན་དུ་བདེ་གཅོད་ཐུས་པའི་ཁ་ལྷག 剩余的生活物资。

ཁ་ལྷག་འཛོལ་འཛྱོལ། རྩིས་མགོ་གཏུགས་པའི་ལྷག་མའམ། ཚེད་སྒྲུབ་པའི་ལྷག་འཛོ། 结存，积余。结算、使用以后有所剩余。

ཁག 名词。(1)སྡེ་ཚན། 类别，各部门：དགོན་སྡེ་ཁག 各寺庙。ཡུལ་ཁག 各个地方。ལྷང་པ་ཁག 各处。ལས་ཁུངས་ཁག 各单位。(2)འགན། 责任：ལག་བསྟར་གྱི་ཁག་འཐུང་བ། 负责执行。འཐུས་ཚང་ཐོང་བའི་ཁག་འགན་ལེན་པ། 保证顺利。(3)རྩིས་འགན། 罪责。过失的责任：ཁྱེད་རང་ལ་ཁག་མེད། 你没有罪过。意谓怪不得你。

ཁག་དཀྲི། རྩིས་འགན་གཡོག་པ། 加责，诿过，卸责：ཨང་ཚུང་ང་མིན་ཀོ་ཡིན་ཐྱི་ཁག་དཀྲི་བྱས། 怪张怪李，彼此诿过。གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཁག་དཀྲི་བཞག་པ། 互相责怪。

ཁག་དཀྲི་བསྐྱོན་འཇུག་ལས། བྱས་རྩིས་གཞན་ལ་གཡོགས་པ་དང་ཉམ་པ་སོད་པ། 栽诬陷害：མི་ལ་ཁག་དཀྲི་བསྟེན་འཇུགས་ཐྱིས་ང་རྩིས་སེལ་ཐབས་ཅེད། 栽诬他人，以谋开脱己过。

ཁག་སྐྱངས། (1)མ་བྱས་ཀང་བྱས་སོང་ཞེས་བའི་རྩིས་སྐྱེན་འདོགས་པ། 诬枉，栽诬。(2)ལས་ཀའི་འགན་དགྱི་བ། 交给任务。

ཁག་ཁག ས་སོའམ། ངང་ངང་གཅིག་ཕྱི། 各各，各别，单独：ལས་ཀ་གཅིག་པ་མ་རེད་ཁག་ཁག་རེད། 工作各各不同。ཀི་རྡེ་མ་ལ་བཙོས་ཀྱང་ཀི་ཁྲ་ཁག་ཁག 同罐炖肉，汤肉各别。

ཁག་ཁག་སོ་སོ། ཐན་ཚུན་འབྲེལ་བ་མེད་པ། 各别，各不相关：བཟོ་ཞིང་ཚོང་གསུམ་ཁག་ཁག་སོ་སོའི་བང་ཐན་ཚུན་འབྲེལ་བ་དམ་རྐབ་་་ཡོད། 工业、农业和商业并非互不相干，而是有紧密的联系。

ཁག་འཐུབ། འགན་འཁྲི། 负责，担保，担当：ང་རང་གིས་ཁག་འཁྲི་ཐུབ། 我能担保。

ཁག་འཐུག འགན་ལེན། 担保，负责。

ཁག་འཐུས། འགན་འཁེལ་བ། 有责任，有牵涉。

ཁག་བགོ། སྡེ་ཚན་སོ་སོར་བགོ་བ། 分配，划分，分批：དབུང་སྡེ་ཁག་བགོས་ཏེ་བཏང་བ། 分别派遣军队。ལས་འགན་རྣམས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཁག་བགོས་ཐྱིས་སྐྱོང་བ། 分配任务给各单位。

ཁག་འཁྲག། (1)ལས་ཀའི་ཁྲི་འགན། 责任。(2)རྩིས་སྐྱོན་གྱི་འགན། 罪责。过失的责任。

ཁག་འཇོག་ལ། ཉེས་པ་མ་བྱས་པར་བྱས་ཚུལ་ཀྱི་ཁག་ངན་གཡོགས་པ། 加罪，诬陷，栽诬。以无过为有过，进行栽诬。

ཁག་ངན་པ། ནག་ཉེས་སམ་ལན་རྩ། 罪过，过失，罪责：ཀ་ཁྱིམ་ཀོ་ཤ་ཁོ་སྤྱང་ཀིས་བཅས། ཁག་ངན་པ་ཤ་ཁྲེ་ལྟ་མོར་བཞག 香肉狼哥吃，罪名狐姐担。喻是非不清，代人受过。

ཁག་ངན་ཕྱིར་སྐྱ། ཉེས་ཅན་ཡིན་པའི་སྐད་གཏམ། 中伤他人的流言蜚语：གཅིག་མེད་ཀྱི་བ་ཐབ་བྱས་ནས་ཁག་ངན་ཕྱིར་སྐྱ་ཅི་ཆེ་སྐྱག་པ། 无中生有，尽量散布流言。

ཁག་ཀཅིག རྫོ་ཚན་གཅིག 局部，一部分，有些：མི་ཁག་གཅིག 一部分人。ལུང་པ་ཁག་གཅིག 有些地方。

ཁག་འཇོག སྐྱོན་འཕེལ་བའམ་སྤྲད་འདོགས་པ། 推诿罪过，责怪：རང་རྐྱངས་ཅས་ལེན་མི་བྱེད་ པར་གཞན་ལ་ཁག་འཇོག་ཐབས་བྱས། 自己不认错，却图谋诿过于人。

ཁག་ཁྲག་ལས་པ། (1)ཁག་འཐབས་པ། 借口，托辞：ཁམ་བྱ་ཟ་འདོད་མེད་པས་སྐྱུར་མིའི་རྣ་ལ་ཁག་བཏགས། 不想吃杏说杏酸。喻借故推辞。(2)ཉེས་ཁག་ གཡོགས་ པའམ་ སྤྲད་ བཏགས་པ། 诬枉，栽诬，加责，加罪：ཁོ་ ལ་ མ་ བྱས་ བྱས་ ཚུལ་ཀྱི་ཁག་བཏགས་པ་རེད། 本来未做，却怪他做了。

ཁག་ཁེག ནག་ལེན་བྱེད་པའི་མིང་། 负责，担保，保证。

ཁག་ཁེག་པ། (1)ནག་ ལེན་ པ་པོ། 负责人，担保人。(2)ནག་ ལེན་ གྱུབ་ པའམ། ཐོད་པ། 能负责，敢于担保。

ཁག་ཅི། ལས་སྐ་པོ་མིན་པ། 形容词。困难，艰苦，དཀའ་ལས་ཁག་པོ། 困难。བསམ་ཐོ་འགྲུབ་ཚད་ལས་ལ་འགྱོ་ཆུ་ཁག་པོ་འདུག 要求所想的事都顺遂，是有困难的。

ཁག་སྐྱོང་། སྡུག་སྐྱོང་། 扰害，折磨：ཁག་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་ ཡོལ་ནས་ སྐད་ལྡང་ བའི་ ཚེ་ སྐབས་ མེད་པར་ཕྱུར་སོང་། 受折磨的时代已经一去不复返了。

ཁག་མེད། འགན་ མེད་ པ་ སྟེ་ བདེན་ ཞེས་ བའི་ དོན། 怪不着，难怪。理所应当，不该责怪：བུ་ཆུང་སྐྱག་ཏེ་དུ་ན་ཁག་མེད། 难怪孩子饿得啼哭。

ཁག་འཇུང་། ཉེས་སྐྱོན་འཇུག་པ། 栽诬，无故加罪。

ཁག་ཁྱོགས། རང་སྐྱོན་གཞན་ གཡོགས། 加罪。归罪于人，诿卸过失：རང་ཁྱེས་ རོང་བའི་ བྱ་བ་ གཞན་ལ་ཁག་གཡོགས་པ། 把自己犯的错误推给别人。

ཁག་རྩྭ། ཁག་མང་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་སྡིལ་བ། 集聚，会合：མི་མང་ཐུགས་ གཅིག་ ཏུ་ཁག་རྩྭ་ ཤིས་ཚོས་ སྤྱད་ བྱེད་པ། 聚集很多人一起商议。

ཁང་ཁྱིམས། ཁང་བའི་ འཛིན་ བདག་ སུ་ ཡིན་ཀྱི་ ངེས། 房主，屋主。房屋的领属，གཞུང་གི་ ཁང་ཁྱིམས། 公家屋主。谓屋主是公家。རྐིན་ ཀྱི་ཁང་ཁྱིམས། 私人屋主。谓屋主是私人。

ཁང་ ཁོངས། ས་ ཡང་ རྩང་ པ་ ཞེག་ ལ་ བདག་ དབང་ ཐོབ་ པའི་ ཁང་ བའི་ ཁྱམས། 领有的房屋，属于谁家的房屋：གཞུང་ ལ་ བདག་ བའི་ ཁང་ ཁོངས་ ཀེ་ ལས་ ཁོངས་ ཡིག 公家房屋的主体及其附属建筑物。རྐིན་ ལ་ དབང་ བའི་ ཁང་ ཁོངས་ སྟེང་ ཚོད་ ཀེ་ གཅོང་། 私人领有的全套楼房。

ཁང་ཁྱིམ། ཁང་ བའམ་ ཁྱིམ། 宅舍，房舍。可以居住的房屋。

ཁང་ཁྲལ། སྐང་ཁང་ པ་ སྐལ་ ནས་ སྡོད་ ཀ་ཁག་ ཆོས་

ཁང་བདག་ལ་ཁང་ཐ་སྐྱེད་ཆུའི་ཁྲིམས་ཤུ་མ་གཏོགས་པའི་ངལ་རྩོལ་གྱི་ཁྲལ། 住宅差。旧时赁屋居住者，除向房东缴纳房租外，须再为房主支应的力役差徭：ཐང་ཁང་ཁྲལ་ཆུག་པ་དང་ཁང་ཐ་སྐྱེད་པ་ཁག་ཁག་རེད། 旧时支应房差和交纳房租是两回事。

ཁང་གླ། སྡོད་ཁང་གཡར་བའི་ཐ། 房租，住房费：ཁང་མེག་སྟོང་པ་གཞན་ལ་ཁང་ཐ་གཏོང་བ། 把空房租给别人。ཁང་ཐ་སྐྱེད་པ། 交房租。ཁང་ཐ་བསྡུ་བ། 收房费。

ཁང་སྐྱེས། ཁང་བའི་ཕྱིའི་སྐྱེས། 房屋间架，屋架。房屋的结构形式。

ཁང་ཆེན། (1)ཁང་པ་ཆེན་པོ། 大房屋，大厦；ཁང་ཆེན་པོག་བརྩེགས་ཅན། 大楼。(2)གཙུག་ལག་ཁང་། 经堂，佛殿，寺庙的大殿。

ཁང་ཆེན་གྱི་ལྷག་མ། དཀྱི་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། 从《五分律》中列举的十三僧残罪之一，使用不如法清净的屋基、材料，营造容纳四比丘以上之大房舍。

ཁང་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ། མཚན་གཞན་དུ་ཆིང་པ་ཐུར་ཡང་རེད། གཙང་རྟོག་བྱེ་རྩོད་ཀྱི་མི་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་བཟང་ཏྲན་ཀྱིས་བོད་ལ་དབང་སྒྲུབ་བའི་དུས་སུ་མངའ་རིས་སྐྱིད་ཁྱབ་མཛད། ཁོ་ལྷ་ལགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཧོར་གང་ཀྱི་དམག་ཞེ་འགོག་ཐབས་ཅས་ཁོང་ལ་ཨ་ཅེས་ཞེས་བའི་ཚེ་གནས་གནང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་ལྷག་ཙམ་ནས་མཐུ་མེད་ཀྱི་དབུ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལྡན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ཡིད་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་པ་རེད། ཁོང་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་ཆེ་ཞིང་ཐུབ་པའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྲལ་ཡིག་ཆ་ཤིག་ཡོད་པ་ཡིན། 康济鼐·琐南杰波(？——1727)。一名大清巴图鲁。后藏南木林县人，拉藏汗掌权时任阿里总管。清朝平定侵扰西藏的准噶尔部，他与颇罗鼐起兵配合，以功封贝子。1721年，受清朝命任西藏首席噶伦。1727年，被噶伦阿尔布巴等人谋杀。

ཁང་གཉེར། ཁང་པ་བདག་གཉེར་བྱེད་པོ། 房管员。管理房屋的人。

ཁང་སྟོང་རྐུན་མ། དོན་མེད་རྣམ་རྟོག་གི་དཔེ། 空宅失盗。喻无端怀疑：རྣམ་རྟོག་དག་ཅ་ལང་ན། ཁང་སྟོང་རྐུན་མས་ཁེངས། 疑心生怨敌，空屋满盗贼。

ཁང་རྩིག (1)ཁང་བའི་སྟེང་ངམ་རྩེ་གོག 房顶。房屋的最上层。(2)ཁང་བའི་གོག་འགེབས་སམ་གོག་ཁེབས། 屋盖。房屋的顶盖部分。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྩ་སྐྱོབ་དང་། ལ་ཕུབ། ཡང་གོག་བཅས་སོ།

ཁང་རྩིག་རྩུ་བཀྲོ། ཁང་སྟེང་གི་རྩ་འགྲིའི་ཕ་ཁ། 屋顶流水槽，屋檐滴水槽。

ཁང་རྩིག་དར་སྐྱོག ཁང་བའི་གོག་ཏུ་བཏུགས་བའི་དར་སྐྱག་ལྟ་སྟེ་དང་བཅས་པ། 屋顶旗，屋顶风旗，屋顶神幡。插于各家屋顶或神垒顶上的薄布经旗。

ཁང་རྩིག་ཕྱ་ཀྱི། ཁང་བའི་ཐ་རྒྱབ། 女墙。楼顶矮墙。

ཁང་བདག ཁང་བའི་བདག་པོ། 房主，房东：ཁང་བདག་གི་གོག་ཁར་མི་བཀྲ་ཀྱི་རྡིག་སྒྲ། 房东楼顶上，房客脚步响。喻反客为主。

ཁང་པ། མིའི་སྡོད་ས་དང་ཅ་ཆས་འཇོག་ཁའི་འཛུགས་སྐྲུན་དངོས་པོ། 名词。房屋，住宅。供人居住和存放器物的建筑。ཁང་ཚོན། 粉刷房屋

的颜料。སྟོང་ཁང་། 上层楼房。བར་ཁང་། 中层楼房。བྱང་ཁང་། 厚木板房。གཞུང་ཁང་། 主房，公房。ངོག་ཁང་། 楼下房屋。ཁང་པ་རྩེག་པ། 修建住宅。གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཁང་པ་མཐོ་མཐོ་ཅིག་འདུག 市中心区有一所高耸的房屋。ཤ་མང་ཞིང་བའི་ཁང་པ་རྙིལ་པོ། 久年破屋。མེང་ཁྱིམ། 康马。县名。在西藏自治区南部江孜与亚东之间，南与不丹接壤。

ཁང་རྒྱངས། ཁང་བའི་གཞི་རྩའམ་རྡོག་པའི་རྒྱང་། 墙基，屋基；ཁང་རྒྱང་གཏིང་ཅིང་བཏིང་ན་བརྟན་པ་ཡིན་། 墙基造得深，房屋就坚固。

ཁང་རྩྭ། (1)ཁང་བའི་རྒྱང་གཞིའམ་རྡོག་རྒྱང་། 屋基，墙基。(2)ཁང་བའི་འཁྲིས་སམ་འགྲམ། 屋边，屋旁；ཁང་པའང་མེ་སྐྱོན་ཤོར་ན། ཁང་རྩའི་ཆུ་ཚུ་སྐམ་ཡིན་། 住房失火，宅旁池涸。喻同“城门失火，殃及池鱼”。

ཁང་རྡོག ཁང་བའི་རྡོག་པ། 墙垣，屋壁。

ཁང་རྩེགས ཁང་པ་བརྩེགས་པའམ་ཐེག་པ་རྩེགས་ཅན། 楼房，台阁。有重楼的房屋。

ཁང་ཚན། ཁམས་ཚན་དང་འདྲ།

ཁང་མཚམས། གྲོང་པ་ཁྱིམ་མཚམས། 邻居。

ཁང་ཐེར་ཀ། ཁང་ཐ་སྒྲུང་འཛིན། 房租收据。

ཁང་ཞིང་། ཁང་པ་དང་ཞིང་གི། 房地。房屋田地。

ཁང་གཞི། ཁང་བའི་ངོག་གཞི། 屋基。房屋地基。

ཁང་བཟང་། (1)ཁང་པ་བགོད་ལེགས་སམ་ཁང་པ་ཡག་པོ། 美宅，精舍。建筑结构精美的房屋。(2)གཞལ་ཡས་ཁང་། 无量宫，宫殿。

ཁང་རྙིལ། ཁང་པ་ཚོག་པོ། 破屋。

ཁང་རྫི། གནས་ཁང་ཞིག་རྫི། 废宅。旧宅遗址。

ཁང་སྐོག ཐཅད་བཀྲུབ་པའི་ཁང་ཚུང་། 房间。居室的一间。ཁང་པ་འདི་ཏེ་ཁང་ཁག་སྐོག་ག་ཚོད་འདུག 这所房屋有多少房间？

ཁང་ཆེ་ཆེ། ཁང་པ་ཆེན་པོ། 大房子。

ཁང་དཀར། རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྩོ་ཀུད་ཀྱལ་རྩེ་དང་ཀོ་མའི་བར་དུ་ཡོད། རྫོང་འདི་ཏེ་ཀྱུ་ངས་འབྲག་ཡུལ་དང་སྟ་འཁོལ་ཡིན། 康马。县名。在西藏自治区南部江孜与亚东之间，南与不丹接壤。

ཁང་རྒྱངས་། ཁང་བའི་གཞི་རྩའམ་རྡོག་པའི་རྒྱང་། 墙基，屋基；ཁང་རྒྱང་གཏིང་ཅིང་བཏིང་ན་བརྟན་པ་ཡིན་། 墙基造得深，房屋就坚固。

ཁང་རྩྭ། (1)ཁང་བའི་རྒྱང་གཞིའམ་རྡོག་རྒྱང་། 屋基，墙基。(2)ཁང་བའི་འཁྲིས་སམ་འགྲམ། 屋边，屋旁；ཁང་པའང་མེ་སྐྱོན་ཤོར་ན། ཁང་རྩའི་ཆུ་ཚུ་སྐམ་ཡིན་། 住房失火，宅旁池涸。喻同“城门失火，殃及池鱼”。

ཁང་རྡོག ཁང་བའི་རྡོག་པ། 墙垣，屋壁。

ཁང་རྩེགས ཁང་པ་བརྩེགས་པའམ་ཐེག་པ་རྩེགས་ཅན། 楼房，台阁。有重楼的房屋。

ཁང་ཚན། ཁམས་ཚན་དང་འདྲ།

ཁང་མཚམས། གྲོང་པ་ཁྱིམ་མཚམས། 邻居。

ཁང་ཐེར་ཀ། ཁང་ཐ་སྒྲུང་འཛིན། 房租收据。

ཁང་ཞིང་། ཁང་པ་དང་ཞིང་གི། 房地。房屋田地。

ཁང་གཞི། ཁང་བའི་ངོག་གཞི། 屋基。房屋地基。

ཁང་བཟང་། (1)ཁང་པ་བགོད་ལེགས་སམ་ཁང་པ་ཡག་པོ། 美宅，精舍。建筑结构精美的房屋。(2)གཞལ་ཡས་ཁང་། 无量宫，宫殿。

ཁང་རྙིལ། ཁང་པ་ཚོག་པོ། 破屋。

ཁང་རྫི། གནས་ཁང་ཞིག་རྫི། 废宅。旧宅遗址。

ཁང་སྐོག ཐཅད་བཀྲུབ་པའི་ཁང་ཚུང་། 房间。居室的一间。ཁང་པ་འདི་ཏེ་ཁང་ཁག་སྐོག་ག་ཚོད་འདུག 这所房屋有多少房间？

ཁང་ཆེ་ཆེ། ཁང་པ་ཆེན་པོ། 大房子。

ཁང་དཀར། རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྩོ་ཀུད་ཀྱལ་རྩེ་དང་ཀོ་མའི་བར་དུ་ཡོད། རྫོང་འདི་ཏེ་ཀྱུ་ངས་འབྲག་ཡུལ་དང་སྟ་འཁོལ་ཡིན། 康马。县名。在西藏自治区南部江孜与亚东之间，南与不丹接壤。

ཁང་རོ་ཚ་ཁ། 西藏自治区申扎县境。盐湖名。在西藏 康如茶卡。

ཁང་ཀྱལ་སྐྱོང་བ། 废址，废墟。房屋倒塌后的空地。 ཁང་ཁྱིམ་འཛིར་ཤུལ་གྱི་ས་སྟོང་།

ཁང་སྲུང་བ། 守房者，看守房屋者。 ཁང་པ་སྲུང་མཁན།

ཁང་གཞིལ། 安家。迁居或成家时举办的喜事。 རྟེད་ཁྱིམ་གསར་འཇོག་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ།

ཁད། ❶名词。距离，远离家乡。 ཐུལ་ཁ་འཛིབ་དུས་དང་ཁད་ཉེར་སྦྱིབས་པ། 接近胜利。ཕ་ཡུལ་དང་ཁད་རིང་གེས་ཆེད་པ། ❷副词。(1)渐，缓，逐步，将要，快要，次第；道路渐渐弯曲。 འཆོ་བ་ཁད་ཀྱིས་ཁད་ཀྱིས་ཡང་ཐུས་སུ་འགྲོ་བ། 生活逐渐好转。(2)刚才，刚刚。紧接无间；此人刚才走。 ཉི་མ་ཤར་མ་ཁད། 太阳刚一出来。 ཁད་འབྲངས་ཁ་ཟངས། 零散，零落。相去较远而不集中。

ཁད་ཐུང་། 遥远，远离。 ས་ཁྱད་ཐུང་བ་སྟེ་ཕན་ཚུན་ཐག་ཅོ་ཅང་རིང་བ།

ཁད་མཉམ། 平齐，平坦。高低相等。 མཐོ་དམའ་ཆ་མཉམ་པ།

ཁད་སྒྲམས་བོ། 平齐，平坦。高低相等；翻耕土地，整治平坦。 མཐོ་དམའ་ཆ་མཉམ་པ། ཞིང་ཁ་ཆོ་ལག་བཏུབ་ནས་ཁད་སྒྲམས་བོང་བཟོ་བ།

ཁད་ཡངས་པ། 广阔，宽阔。视野开阔；ས་ཆ་མཐོ་ལ་ཁད་ཡངས་པར་ཕྱིན་ནས་ཐུང་རིས་དུ་ཕྱུ་བ། 走上广阔的高地，极目远望。

ཁན་ཁོན། ཁན་ནེ་ཁོན་ནེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁན་འདེ། (རྟོང) ཁག་བོའམ་དཀའ་ལས། 艰难，困难，艰辛，劳累。

ཁན་ནེ་ཁོན་ནེ། ཁོན་འགྱས་ཀྱི་སེམས་འཆང་ཚུལ། 悻悻然，忿忿不平貌；ཐན་ཚུན་ཁག་ནེ་ཁོན་ནེ་མི་མཐུན་འགྱུར་ཐབ་རྟོང་ཐུ། 彼此忿忿不平，是争执不和之因。

ཁན་པ། 名词。(1)ཀུན་གསལ་ཀྱི་བསྡུན་ཐུའམ་འགྲོལ་བ། 需要添补和补偿的部分；དངོས་པོ་ཚེགས་ཉེས་བརྗེ་སྐབས་ཁག་པ་སྐྱེད་ཚེན་ཐེད། 好坏物品交换时进行补差。ཏ་ཆོང་བཏུབ་ནས་ཁན་ཆིག་པ། 以马易马，补足差额。(2)སྐྱོན་ཉེས། 加法。

ཁན། (ཚེགས) དུམ་བུ་སྐྱེ། 熬药汁浓缩后所得流体药物。 སྐྱེན་གང་ཞིག་ཆུར་བཀྲལ་ནས་ཁུ་བ་གདུམ་བའི་དུངས་མ་གང་ཐོར་གྱང་པ་ལ་ཟེར།

ཁཉ། 名词。(1)འཆམ་སྐྱོད་ཅིག 针。缝具之一；ཁཉ་སྐྱམ། 粗针。ཁཉ་ཕྲ། 细针。ཏཱ་ཁཉ། 细针。汉地所造针。བོད་ཁཉ། 粗针。藏地所造针。མི་དམངས་ཀྱི་ཁཉ་སྐུད་པ་ཙམ་ཡང་བྱང་ཁེས་མི་ལེན། 不妄取民间一针一线。ཁཉ་བསགས་ནས་འབྱགས་བདུང་། འབྱགས་བསགས་ནས་ཀྱི་བདུང་། 积针打成锥，积锥打成刀。喻集少成多。(2)ཕོ་བྱང་དང་ཁྱིམ་ཀྱི་ཞེ་ས། 王宫、宫殿和居室的敬语；ཐུལ་ཀོའི་ཁཉ། 王舍。བཙུན་མོ་ཁཉ་ནོད་ཀང་སྲས་གཅིག་ཀང་མེད། 宫中虽有嫔妃，却无王子。(3)བག་མའམ་ཆུང་མ། 妻，妻室；བུའི་ཁཉ་དུ་བོས་པ། 堪作儿媳。དེའི་བུ་མོ་ཁཉ་དུ་ཟབས་པ། 娶其女为妻。

ཁབ་ཁ། ཁབ་ཀྱི་རྩེ་མོ། 针尖。

ཁབ་ཁྲིབ། ཁབ་ཀྱི་ཁྲིབ་ཀའི་བསྡུས་ཚིག

ཁབ་ཐོང་གཅེར། ཐོང་ཟགས་མེད་པའི་དུམ། 针别衣领。针别在衣领上。喻万无一失。

ཁབ་མགོ། མགོ་ཐོའི་དུས་ཀ་ཆག་གམ་མ་ཆག་བརྟག་ཐྱད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 针头扦子。藏医检查头骨破碎与否的探针。

ཁབ་རྒྱུད་མ། མནའ་མ་གཞོན་པ། 妾。

ཁབ་རྩེན་མ། མནའ་མ་ཆུང་པ། 妻。

ཁབ་རྩྭང་གང་འཁྱོ། འགྲོ་ཚོད་དམ་གཡོ་ཐབས་གང་གྱུབ་ཅི་ཕྱབ་ཐྱད་པའི་དུམ། 宜针宜锥。喻相机行事。

ཁབ་སྐོད། འཆམ་སྒྲུད་ཀཁ་ཐུག་སྟོད། 针筒。盛缝衣针的器物。

ཁབ་ཕྱང་བ། ཁྱིམ་སྤང་བ། 出家，舍弃俗家。

ཁབ་ཅི་ཁྲབ་ཅི། ལུས་ལས་སུ་མི་དུང་བའམ་ལས་ཇེ་བཞིན་དུ་ཐྱད་མི་ཕྱབ་པའི་ཚུལ། 恹恹。疲惫。体力极度衰劳不堪工作之状。ན་ནས་ཉལ་མས་ནང་དུ་ཁབ་ཅི་ཁྲབ་ཅིང་ལུས། 卧病床褥，恹恹不起。ལུས་པོ་ཁབ་ཁྲབ་དུ་ཕྱུང་བ། 身体恹恹无力。

ཁབ་མིག 针孔，针眼：ཁབ་མིག་དུ་སྐུད་པ་བཏུས་པ། 针孔穿了线。

ཁབ་བཙའ། གཞེར་ཁབ་དང་ཆེ་བཙའ། 针灸。

ཁབ་བཙུན་མ། ཁྱིམ་བདག་མོའམ། བཙུན་མ། 主妇，后妃。

ཁབ་བཙུན་མོ། ཁབ་བཙུན་མ་དང་འདྲ།

ཁབ་རྩེ། ཁབ་ཀྱི་རྩེ་མོ། 针尖：ཐོག་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་དོན་འགྲུབ་པ་མིན། ཁབ་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་འཆམ་བྱ་ཙོང་ས་མེད། 二心意成不了事，二尖针缝不了衣。

ཁབ་འཇིམ་མོ། ཚག་མའམ། ཁྱིམ་བདག་མོ། 新娘，主妇。

ཁབ་འཇུག་ས་སྐྱང་འཇུག་ས། རང་གི་འདོད་པ་གཞན་ལ་འགེལ་གང་གྱུབ་ཀྱིད་དུའི། 插针攮锥。喻多方设法将个人意志强加于人。

ཁབ་རམ། འཆམ་ཀྱིད་ཁབ་ཀྱི་སྐྲོད་དམ་ཁབ་གྱབས། 针筒，盛针器。

ཁབ་རུལ་ཀྱིད་བའི་ཕྱང་ཀྱིད། ཕྱུང་ཀྱིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། ཁྱིམ་པ་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱས་ནོམ་ཡོད་པ་ཚོ་ལ་སོང་ཁབ་བའི་ཁབ་རམ་རུལ་འཆམ་སྐྱ་བཏུག་སྟེ་ལེན་བའོ། 作针筒。九十单堕之一。谓清托非亲俗人使作精致之象牙等针筒者。

ཁབ་ལེན། རྡོ་སྐན་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁྱུ་རྩེས་རྩུང་བསིལ། ནུས་བས་མདེའུ་འབྱེན། ལུགས་གཡའ་འགོག ངུས་ཆག་གཟེ། ཟུང་བའི་ནད་དང་ཧ་ནད་སེལ། 磁石，吸铁石。入药味苦，性凉，能拔除箭头，防锈，疗骨折，治脑部及经络诸病。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱད་འདྲེན་ལེན་བའོ།

ཁབ་ཀྱུག། འཆམ་ཀྱིད་ཁབ་ཀྱི་སྐྲོད། 针筒，针盒。

ཁབ་སོ། རྒྱལ་བའི་མཛོད་ཁང་། 内库，王家仓库。

ཁབ་སོ་རྣང་བའི་ཁྲིམས། སྒོང་བཙན་སྐམ་བཟོ་བོད་དུ་ལག་བསྟུན་བྱས་བའི་ཁྲིམས་ཡིག་"དྲག་པ་སྟེ་བའིན་རྩེན་དཀྱི་འཇིད་སྐབས་གཉིས་ག་བའིན་"ན་གཉིས་ག་བའིན་དང་དགའ་གསུམ་དུ་གཙོད་པ། 内库家法，两造有理则责令修好。诉讼双方均有理者，应使双方皆大欢喜。吐蕃王松赞干布制定的判决是非的三条法律之一。

ཁབ་སྒྲུབ། ཆེམ་སྤྱབ། 缝痕，缝纫针行。

ཁབའམ། གདོང་སོགས་ལ་ཆགས་བའི་ཚོ་ཁྱེག 名词。雀斑。人身表皮褐色细点。

ཁམ། 名词。(1)ཅ་བའི་ཁམ་ཚད། 一口。饮食

一口之量。ཁམ་བྱ་ཁམ་གང་བཟས་པ། 吃了一口桃子。བཟའ་བཅའ་མོས་ཁམ་གཅོད་ཀྱིན་ཟ་ཞེས་པ། 一口一口地咬嚼食物。(2)(ཐ) སྒང་ཁ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 坎卦。八卦之一。

ཁམ་དཀར། ཕྱུགས་ཀྱི་སྐྱ་མདོག་སེར་ནག་ལས་དཀར་གས་ཆེ་པ། 浅褐色的牲畜。མཇོ་མ་ཁམ་དཀར། 浅褐色母犏牛。

ཁམ་ཁམ། ཁམ་མི་ཁམ་མིའི་བསྡུས་ཚིག

ཁམ་ཁམ་ཐྱི་གཉིར་མ། འཁྲམས་པའི་གཟིར་མ། 皱纹。

ཁམ་ཐྱི་ཟས། ཁམ་ཟས་དང་དོན་གཅིག

ཁམ་ཆུ། སྒང་ཁ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 坎卦。坎为水，八卦之一。

ཁམ་ཆུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཁྱམ་འབྱིང་ཐོ་རྟེ་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་བཅུ་ཀྱི་ཚ་སྟེང་དུ་བསྒྲུབ་པ། 《小段》。《佛说中般若经二万五千颂》，经苯教译为祥雄语后的书名。

ཁམ་ཆེན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཁྱམ་རྒྱས་པ་ཐོན་ལུགས་སུ་བསྒྲུབ་པ། 《大段》。《佛说大般若经十万颂》，经苯教译为祥雄语后的书名。

ཁམ་ཐུང། ཤིང་འབྲས་ཁམ་བུ་དང་སྟུང་གཤེ་བསྡུས་ཚིག 杏子与核桃。

ཁམ་མཆོག ཁ་དོག་གི་ཁྱི་ཁག་ཅིག 杏黄色，浅褐色。

ཁམ་ཤྲིང་། ཁམ་བྱའི་ཤིང་སྟྲིང་། 杏树，桃树。

ཁམ་རྟག ཁ་དོག་གི་ཁྱི་ཁག་ཅིག་སྟེ། མདོག་སེར་ནག་ལས་ནག་ཤོ་ཤས་ཆེ་བ་ཞེས། 栗色，深赭色。

ཁམ་བ། ཁ་དོག་གི་ཁྱི་ཁག་ཅིག་སྟེ། མདོག་སེར་ནག 赭色，褐色，མཇོ་མོ་ཁམ་བ། 褐色母犏牛。

ཁམ་ཚོད། རྡེ་ཚོད། 红砂碗。褐色粘土所制陶碗。

ཁམ་འཁྱོ། ཁང་རྟས་པའི་ཟས་རྡོག་སྐྱག་མ། 咬后剩下的食物。

ཁམ་བྱ། 名词。(1)ཤིང་འབྲས་དང་ཤིང་སྟྲིན་གྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྣ་མངར་ལ་སྐྱུར། ནུས་པ་སྟོམས། ཆ་ཁྱི་སྟུག་གྱིས་སྐྲ་དང་། སྐ་རྩི་སྟོན་མེད་ཟས། ཁམ་ཐུང་ཤ་ཁ་ཞེད། 桃，杏。蔷薇科水果及药用植物。味甘酸，性平。桃、杏仁油生毛发须眉，煅灰治疮口。(2)ཟ་བའི་ཁམ་ཚོད། 饮食一口之量。

ཁམ་བྱ་རྩོ་ཤེར། ཁམས་ཐྱག་ཁྱི་བྱིས་པའི་རྩེད་མོ་ཞིག་སྟེ། འབྱིལ་ཆུའི་ནང་དུ་རྡོ་ལེབ་ཁྱི་སྟེང་དུ་རྡོ་རིལ་ཆུང་དུ་ཞིག་བཞག་ནས་མིག་བཏུམས་ཏེ་མཆོ་ཆུ་ནང་དུ་བཅུག་ནས་རྡོ་རིལ་དེ་ཁ་ཡིས་སྐྱུག་པ། 水里衔石。康区儿童游戏，投小石于深可盈尺的水底，然后闭目纳头入水，衔出石子，以相比赛。

ཁམ་བྱ་མ་ཆུ། བོད་ནང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཐུ་རྒྱུད་ནས་ཡོད་པའི་འབབ་ཆུ་ཞིག དེའི་ཆུ་འགོ་ཐོག་བོ་ཏ་ལ་གདོང་ནས་བྱུང་ཞིང། ཐུ་མོ་བརྒྱུད་ནས་འབྲུག་ཡུལ་དུ་འབབ། 康布麻曲。西藏自治区南部一河名。源于龙布结东峰，流入不丹。

ཁམ་མོ་ཁྲམ་མོ། (1)སྐྱལ་མང་བའི་རྣམ་པ་ཞེག སྐྱལ་བ་ཁམ་ཁམ་ཡིན། ཁམ་ཁྲམ་སྐྱལ་མང་ངས་མོས་ཀྱིན་མི་བདེ། 皱皱巴巴。皱纹起伏状，ཁམ་ཁྲམ་སྐྱལ་མང་ངས་མོས་ཀྱིན་མི་བདེ། 皱皱巴巴的布衣穿来不舒适。(2)གཉིར་མ། 皱纹多，རྒད་བའི་ཤུས་ལ་ཁམ་ཁྲམ་གཉིར་མ་མང། 老人皮肤多皱纹。

ཁམ་དམར། ཁ་དོག་གི་ཁྱི་ཁག་ཅིག་སྟེ། མདོག་སེར་ནག་ལས་དམར་ཤས་ཆེ་བ། 红褐色。

ཁམ་སྨུག ཁ་དོག་གི་ཁྱི་ཁག་ཅིག་སྟེ། མདོག་སེར་ནག 紫褐色。

ཁམ་སྨུག་ཨ་ཙེ། ཁམ་ཁྱ་དང་སྨུག་མའི་ཨ་མའི་བསྡུས་མིང། 蟠桃映竹。藏毯图案名。

ཁམ་ཚད། ཟས་ཁ་གང་གི་ཚད། 饮食一口之量。

ཁམ་ཆིག ཁམ་བྱའི་ཆ་གླའམ་ནང་རུས་ལམ་ནང་སྡིང་། 杏核，桃核。桃、杏的坚硬内果皮，内包果仁。

ཁམ་ཆིག་གི་ནང་སྡིང་། ཁམ་ཆིག་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སོན་དཀར་བོ། 桃仁、杏仁。桃、杏等果核内部的种子仁。

ཁམ་ཆོད། ཁམ་ཚད་དང་འདྲ།

ཁམ་ཟས། འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ན་ལ་ཡོད་པ་སྟེ། སྣ་ཕྱེ་ལུས་གསུམ་གྱིས་ཁམ་དུ་བཅད་ཅིང་མིད་ནས་ཟ་བའི་དུ་རུ་རིགས་བྱ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན། 段食，欲界食物。以鼻、舌、身三者分割饮食成为段段吞食之物，本体具有香、味、触三种特性。

ཁམ་ཟས་གསུམ། དུ་རུ་རིགས་བྱའི་ཟན་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཟས། 三种段食。本体具有香、味、触三种特性的食物。

ཁམ་ཟངས་པ། ཟས་ཀྱི་ཁམ་ཚད་ཆེ་ཆུང་རན་པ། 段食合中。大小适当的一口食物。

ཁམ་ལ། ས་མདོག་དམར་སྐྱག་ཆེ་ཅན་ཞིག 褐色陶土，红色粘土。

ཁམ་ལིང་། ཁ་དོག་གི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག་སྟེ། དམར་ནག་ལས་མིང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག 黄褐色。

ཁམས། 名词。(1)ཡུལ་ལས་ལུང་པ། 境域，地区，地方：རྒྱལ་ཁམས། 国土。བོད་ཁམས། 藏区。(2)རིགས། 种，类。佛书译为界、趣：འདོད་ཁམས། 欲界。འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས། 世间，世界。(3)འབྱུང་བའམ་རང་བཞིན། 元素，本质。佛经译为大、大种，亦译为界：ལོ་ཁམས། 值年五行。མེ་ཁམས་འགྱུར་བ། 大火变异。ཁམས་སྙོམས་པ། 诸界调适。ཁམས་བཞི་པ། 四大乖违。(4)ལུས་པོ། 身体，体质，气质：སྐུ་ཁམས། 贵体。ཁམས་དྲུབ་པ་བསང་བ། 恢复健康。ལུས་ཀྱི་འབྱུང་ཁམས་ཆ་མ་སྙོམས་པ། 身体欠安。(5)རྒྱུ་དང་ས་བོན། 种子，精液。(6)བོད་ཡུལ་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་རྒྱས་དབྱི་བྱས་པའི་ཁ་ཤས་ཞིག་ཅིག་གི་རོལ་མཚོ་ཁམས། 康区。分西藏为卫、藏、康三部中之康区：མདོ་ཁམས། 多康，朵甘斯。དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ། 卫、藏、康区。(7)(མངོན) རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་དྲུག་དང་། དབང་པའི་ཁམས་དྲུག ཡུལ་གྱི་ཁམས་དྲུག་སྟེ་ཁམས་ལ་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་པས་གྲངས་བཅོ་བརྒྱད་མཚོན། 界。六识、六根、六尘共为十八界，故表数字18。

ཁམས་ཀྱི་བསྐལ་ངོན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་འདོད་ཁམས་དང་། གཟུགས་ཁམས། གཟུགས་མེད་ཁམས་བཅས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བས། གཟུགས་མེད་ཁམས་ལ་ཆོས་ཏེ། གཟུགས་ཁམས་དང་འདོད་ཁམས་གཉིས་ལ་ཁམས་ངོ་མ་ཟེར་ བ་ལྟ་བུ་བྱང་མཚོན་ན་འདོད་ཁམས་པས་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ཡིད་དོན་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། 界隐秘事。佛教分世间为欲界、色界和无色界。对无色界而言，色界、欲界为下界，欲界的人天不能了解上界天的事，故曰“界隐秘事”。

ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་བོ། མཐའ་མཚམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱག། 边境小国国王。

ཁམས་ཀྱི་སྒྲུང་འགྲེལ་ཆེན་མོ། སྤྱན་ངག་མེ་སོང་གི་འགྲེལ་བ་དབྱངས་ཅན་ཀུན་གཟིགས་རི་ལས་མཆོད་ལེགས་བཤད་རོང་ཁྱེའུ་འབྲུང་ཁྲིས་ཞེས་བྱ་བ། རང་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷག་སྤྱི་ལོ་ཁམས་སྒྲུང་ཡིན་འཇིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མས་མཛད་པའོ། 《广本诗镜康注》。1770年，康珠·丹增却尼所著《诗镜注·妙音天母诗言乐池正论珠源》一书的简称。

ཁམས་དཀར་ཁོ། (མངོན) རྒྱལ་པའི་ཁྱིག་ལེ། 白界。男子精液的异名。

ཁམས་དཀར་འཇོག་པ། (1)མོ་ནད་ཀྱི་ཁྲི་ཐུག་ཅིག 白带。妇科病名。(2)སྐྱེས་པའི་ཁུ་བའམ་ཐེག་ལེ་ལྷུང་བ། 遗精。病名。

ཁམས་འཚྭགས་པ། གཟུགས་ཀྱི་མི་བདེ་བ། 违和。身体不安。

ཁམས་གོང་གི་ས་པ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་དངོས་གཞི། 上界地者。色界、无色界静虑行者。

ཁམས་གོང་མ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་གཉིས། 上界。色界、无色界为上界。

ཁམས་གོང་མ་གཉིས། ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། གཟུགས་ཁམས་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྲིད་པའི་སྟེང་པ་སྟེ། གཞལ་ཡས་ཁང་ལའང་ཆགས་པ་ཙམ་ཀྱང་བལྟ་ཆ་རྣམས་ལ་ཆགས་པའི་ཁ་ནང་དུ་བཤུས་པར་མཚུངས་པའོ། 上界欲，上界贪。色界、无色界所有贪爱之心，如贪恋宫殿等，主要指爱著禅悦定味之贪。

ཁམས་བརྒྱད། དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྱ་ཆེན་མིའི་སྣབས་སུ་མཁོ་བའི་ཁམས་བཅུད་དེ། ལ་ལང་ཁང་ཁྱ་དང་། གསེར་རྡོ། དངུལ་རྡོ། ཁབ་ལེན། ཆུ་སྐྱུར་རྡོ། བ་ཐག། ཞྭང་རོས། ལྕང་ཆེར་དམར་པོ་བཅས་བཏུད་དོ། 八元。炮制水银时所用自然铜、金矿石、银矿石、磁石、矾石、石黄、雄黄和硫磺等八种辅助矿石。

ཁམས་བརྒྱད་གཏན་ལ་ཕབ་བའི་འབྲེམ། ཅོན་ལྷགས་སྒྲིད་པའི་སྐོར་གྱི་གཞུང་ཞིག《八界抉择集》。苯教有关修行次第的一部著作名。

ཁམས་ལྷ། (1)ངོ་མཚར་རྟ་བདུན་དང་། དོན་སྟོང་གྱི་སྐབས་སུ་ཁམས་ལྷ་སྒྲུབ་སྐབས་ཤིང་དང་། མེ། ས། ལྷགས། ཆུ་བཅས་ཁམས་ལྷའོ། 五行。奇脉七占和脏腑论所说五元素：木、火、土、金、水。(2)ལུས་དང་། ནད། སྐྱེན་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཁམས་ལྷ་སྒྲུབ་སྐབས་ས་དང་། ཆུ། མེ། རླུང་། ནམ་མཁའ་བཅས་ལྷའོ། 五大种。论述人体、疾病和药物时的五种物质：地、水、火、风、空。

ཁམས་ལྷའི་ཡོན་ཏན། སའི་ཁམས་སྒྲ་རེག་རོ་གཟུགས་དྲིའི་ཡོན་ཏན་ལྔ་ལྡན། ཆུ་ཁམས་སྒྲ་རེག་རོ་གཟུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན། མེ་ཁམས་སྒྲ་རེག་རོའི་ཡོན་ཏན་གསུམ་ལྡན། རླུང་གི་ཁམས་སྒྲ་རེག་ཡོན་ཏན་གཉིས་ལྡན། ནམ་མཁའི་ཁམས་སྒྲའི་ཡོན་ཏན་གཅིག་ལྡན། 五大种功德。五元素所有特征：土元素具声、触、味、色、香五种特征；水具声、触、味、色四种特征；火具声、触、味三种特征；风具声、触两种特征；空只具声一种特征。

ཁམས་བཅོ་བརྒྱད། ཕྱིའི་ཁམས་དྲུག་གམ་དམིར་བའི་ཁམས་དྲུག་དང་། ནང་གི་ཁམས་དྲུག་གམ་དེའི་རྟེན་གྱི་ཁམས་དྲུག ནས་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག་གམ་བརྟེན་པའི་ཁམས་དྲུག་སྟེ་བཅོ་བརྒྱད། 十八界。外六界、内六界和六识界，次第别名所缘界、所依界和能依界，共十八界。

ཁམས་ཆེན་ཅི། (མངོག) དངུལ་ཆུ། 大元。水银的异名。

ཁམས་རྐྱ་བ་པ། (1)ལུས་སེམས་མི་བདེ་བ། 身心不适，疲乏。(2)དང་བཞིན་དྲངས་པོ་མེད་པ། 模糊，不清楚，不整洁。

ཁམས་རྩུབ་ཅི། ལུས་སེམས་མི་དྲངས་པའམ་མི་བདེ་བ། 身心不舒适，不爽健。

ཁམས་སྙོམས་པ། གཟུགས་ཁམས་བདེ་བ། 身体平安。佛书译为界平等、诸界调适。

ཁམས་ཀྱི་ཅོ། 朱倭。四川省甘孜藏族自治州绒坝岔至道孚县一带地区通称。

ཁམས་སྟོད། ཁམས་ཡུལ་གྱི་ཀུ་བོ་མང་ཆེ་བ་བྱང་ནས་ལྷོ་ཐུགས་སུ་འཐབ་ པས་ ཐུར་ བོད་ ཀྱི་ དེབ་ཞེར་ནང་དུ་མཚོ་ཐུན་ཞིང་ཆེན་དང་ས་འབྲེལ་བྱང་ཕྱོགས་ལ་ཁམས་སྟོད་ཟེར། 上部康区。康区河流，多自北而南，故古代藏文典籍称康区北部接近青海之地为上部康区。

ཁམས་ སྟོད་ ཆུལ་ མེའི་ དཀྱུལ་ ཆུ། 德格、白玉等地所造铜锅。四川甘孜藏族自治州德格、白玉等地所造铜锅。

ཁམས་སྡུག་པ། (1)ལུས་ཀྱི་འཇུག་པའི་ཁམས་ཤོག་པ། 四大不调，身体欠安。(2)ཟས་ཀྱི་དང་ག་ཤོག་པ། 胃口不好，食欲衰败。(3)མིའི་རང་བཞིན་ནམ་གཤིས་ཀ་འགྱུར་པ། 人的脾气改变。

ཁམས་སྦྱངས་ཚོགས་མཆོག་ཅིའི་སྟོབས། 如来十力之一。善以大小三乘种性，是有是无，抑是不定，机缘亲疏，习气轻重等诸差异，了别众生种种界趣；或现前知所依根界、能依识界、所缘尘界种种差别的最胜智力。

ཁམས་ཆུ། 水界。汇合穷波三部、索曲、那曲及边坝等一带河流，下游经缅甸入海的一大江名。

ཁམས་ཆགས། 身体发育完全。佛书译为界增长。

ཁམས་ཅ་མ། (1)གཤེགས་ སམ་ རང་ བཞིན་ ངན་ གོས། 本性恶劣。(2)འདོད་ཁམས། 欲界，下界。

ཁམས་དང་ས་ཆ། 界地。三“界”及其所包括的各“地”。

ཁམས་དྭངས་ཆ། (1)ལུས་ཀྱི་ཁམས་པའི་པ། 神志清爽，身体健康。(2)གཙང་མའམ། དྭངས་གསལ། 明净，清楚，整洁。

ཁམས་དྲུག ས་ཁམས། ཆུ་ཁམས། མེའི་ཁམས། རླུང་གི་ཁམས། ནམ་མཁའི་ཁམས། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་བཅས་དྲུག་གོ། 六界，六大种。佛书所说地、水、火、风、空、识六种事物。

ཁམས་དྲུག་ལྡན། ནམ་མཁའ། རླུང་། མེ། ཆུ། ས། ཨེ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་རྣམས་ལྡན་པའི་མིའི་ལུས་རྟེན་གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ སྒྲུབ་ པའི་ སྟོད་དུ་བཅུག་པ། 六界具备。可以修习密咒金刚乘的人身应当具备的六种条件：空、风、火、水、地及智慧界。

ཁམས་བདེ་བ། ལུས་ལ་ནད་མེད་པ། 健康，身体无病；ཁམས་བདེ་འདྲི་བ། 问候，问安。

ཁམས་འདྲི། ལུས་བདེའམ་ཞེས་འདྲི་བ། 问候，请安，问好。

ཁམས་ཆོག ཞི་བཞིན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱང་ཁྲལ་ཀྱི་སྡེ་དགེ་དང་དབལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཟངས་རགས་ཀྱི་དཔྱིད། 康锅。四川甘孜藏族自治州德格、白玉等地所造铜锅。

ཁམས་འཕོ་བ། (1)ཕྱས་ཀྱི་ཁུ་བ་འཆོར་བ། 流精。精液泄出。(2)འཆི་འཕོ་བ། 移界，游历三界。意谓死亡。

ཁམས་བར་མ། གཟུགས་ཁམས། 色界。

ཁམས་ཡིག 康体字画。康区的书法或绘画风格。

ཁམས་མི་ཅག ཁམས་ཕྱལ་ཀྱི་ཅི་ཐག་ཏིག 康木雅。木雅地方别名。

ཁམས་དམར་བོ། (མངོན) ཁག་དང་ཟླ་མཚན། 赤界。血和月经的异名。

ཁམས་སྐྱོ་བ། ཞང་ཆད་པའམ་རྟོག་པ། 疲乏，疲倦。

ཁམས་སྨད། ཁམས་ ཕྱལ་ ཀྱི་ ཆུ་ བོ་ མང་ ཆེ་བ་ཐང་ནས་ སྟེ་ཐྱོགས་ སུ་ འབབ་ པས་ ཤར་ བོད་ཀྱི་ དེབ་ཞེར་ནང་ཁ་གསང་ སྐབས་ཆོས་ རྗེང་ ཀ་ཤར་ ཀུད་ནས་ཕུན་ནས་ ཞེང་ཆེན་ ཀྱི་ རྒྱབ་ ཀུད་ བར་ལ་ ཁམས་ སྨད་ཟེར། 下部康区。康区河流多自北而南，故古代藏文典籍称康区南部由桑昂曲县东行至滇西一带，为下部康区。

ཁམས་ཚན། དགོན་ པའི་ གླ་ ཚང་ གི་ སྡེ་ ཚན་ ཞེག གླ་ པ་ ཡོང་ ཀྲངས་ ས་ ཀྲལ་ ལ་ གཞི་གས་ ནས་ ཚན་ ཀག་ སོ་ སོར་ བགོས་ ཤིང་། ཁམས་ ཚན་ དུ་ མ་ ལས་ གླ་ ཚང་ གཅིག་ གྱུ་ བ། སྔར་ ཆེ་ འབྲས་ དགའ་ གསུམ་ ལ་ ཆ་ བཞག་ ན། ས་ ར་ དགོན་ པར་ ཁམས་ ཚན་ སུམ་ རྩ་ དང་། འབྲས་ ལྗོངས་ དགོན་ པར་ བཅུད་ རྩ། དགའ་ ལྡན་ དགོན་ པར་ ཉིར་ བྱུ་ བཅས་ ཡིད་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 康村。寺庙中大体上依僧徒来源家乡地区划分而成的僧团单位，若干康村共同组成一个札仓。以拉萨三大寺为例，色拉寺有三十个康村，哲蚌寺有八十个，噶丹寺有二十六个。

ཁམས་ཚན་ དགེ་ རྒན། གླ་ ས་ སོ་ སོའི་ ཁམས་ ཚན་ གྱི་ སྒྲིག་ གནོན་ མཁས་ འགོ་ བྱེད། 康村师傅。大寺庙中各康村维持纪律的喇嘛。

ཁམས་ཚན་ཆོས་ཁེལ་ མཇད། གླ་ ས་ནི་ ཁམས་ ཚན་ ལ་ གཉིང་ སྐོ་ བཏང་ ནས་ གཞོན་ ཁྲལ་ རྒྱུག་ མི་ དགོས་ པའི་ གླ་ བོ། 康村顷则。向所在寺庙交付一定施供财物，从而得以免除支应少年差役的僧人。

ཁམས་ཞྭ། ཁམས་ པའི་ ཞྭ་ མོ། 康式皮帽。康区流行式样的狐皮帽。

ཁམས་བཞི། ས་ ཁམས། ཆུ་ ཁམས། མེ་ ཁམས། རླུང་ ཁམས་ རྐྱེ་ བཞི། 四大，四界：地、水、火、风。

ཁམས་ རྒྱངས། ཁམས་ ནས་ ཐོན་ པའི་ ཆུ་ སྐྱོང་ རྒྱངས། 康区所造贮水铜缸。

ཁམས་བཟང་བོ། (1)གཟུགས་ ཕྱལ་ བའི་ བོ། 身体平安，健安。(2)ཁམས་ ཁོང་ མ། 胜妙界，妙界。佛书指色界和无色界。

ཁམས་འོག་མ། འདོད་ཁམས། 下界。佛书指欲界。

ཁམས་རྩེ། ཁམས་ཀྱི་ དང་ འདྲ།

ཁམས་ཕྱག་བ་ཀ་ཀ། རྡེ་ རྒྱས་ སྐྱ་ བཟང་ སྟེ་ སྟྲ་ ཞེག 凤尾草。

ཁམས་ཁོག་ མ། ཁམས་ སྟོག་ པ་ དང་ འདྲ།

ཁམས་ལངས་ པ། (1)རྟོང་ས་ འཕེ་ བས་ སངས་ པ། 神志清醒。(2)ནད་ དག་ པ། 病愈。

ཁམས་ སོས་ པ། (1)ངལ་ སོས་ པ། 休息。(2)ཕྱས་ སྟོ་ བས་ ཐམས་ པ་ སྐད་ སོས་ པ། 体力复原。

ཁམས་ སྐང་། ཁམས་ ཀྱི་ སྐང་ སྟེ། ཙོས་ རྩོད་ བྱེད་ ཕུག་ སྐྱོད། 康式炒锅。康区所造炒粮食的鏊锅。

ཁམས་ སྐྱེབ། (1)ཁམས་ ཀྲལ་ དུ་ ཕུག་ མས་ བཟུས་ པའི་ སྟོད་ དུ་ བཞེ་ ཅན། 康区用树枝编成的四方背兜。(2)ཁམས་ ནས་ ཐོན་ པའི་ སྐྱེབ་ ཤ། ཕྱང་ པ། 康区出产的粗毛布。

ཁམས་ ཀུས། འདོད་ ཁམས། གཟུགས་ ཁམས།

གཞུགས་མེད་ཁམས་དེ་གསུམ། 三界：欲界、色界和无色界。

ཁམས་གསུམ་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ། (མཛད་) དུས་འཁོར། 掌三界。时轮的异名。

ཁམས་གསུམ་ཁ་སྐོང་བ། ཁམས་ གསུམ་ན་'' གནས་པའི་སེམས་ཅན། 三界所系。生存在三界中的一切有情。

ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ། (མཚན་) ཟླ་གཅན། 镇三界。罗睺的异名。

ཁམས་གསུམ་པ། (1)གཞུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས། 无色界。(2)ལྷ་དབང་ཐུགས་རྗེན་མིའི་བུ་ཚན་པའོ། 毗那夜迦神。大自在天长子的名号。

ཁམས་གསུམ་དབང་འབྱུལ་སྒྲོན་རས་གཟིགས། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཅི་ཐག་ཏིག 权衡三界观世音菩萨。

ཁམས་གསུམ་ལ་དགུ། འདོད་ཁམས་དང་། བསམ་གཏན་བཞི། གཟུགས་མེད་བཞི་རྣམས་སོ། 三界九地。欲界、色界四禅和无色界四定总名。

ཁམས་གོས་ང་། སྐྱོ་དུབ་བསང་བའམ་གོང་བར་བྱེད་པ། 消遣，散闷。

ཁམས་གོས། ལུས་སྐྱོབས་འཕེལ་ཐབས་བྱེད་པ། 养身。保养身体。

ཁམས་བཙིལ། (1)ལུས་གང་བས་གདུངས་པ། 身体受寒。(2)འཇུག་པ་གང་ངད་ཅན། 寒气。

ཁར་ཁོར། ཁ་རེ་ཁ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁར་ཆོང་། རྡོ་དཀར་གོང་། 白石。白色卵石。

ཁར་ཆེ། ཁ་རྡེ་དང་འདྲ།

ཁར་འདོན་པ། (1)ངག་ནས་འདོན་པ། 念叨。口中念诵：ངན་ན་ཚད་པའི་རྟེན་ཁར་འདོན་པ། 口念心中事。(2)དངོས་པོ་སེམས་སྐྱང་དུ་འདོན་པ། 往上放。摆到上面去，提到面上来。

ཁར་ཚོག་སྐད་ཚོག འཇམས་ སྐྱེན་ཞེད་པའི་ཚིག་རྫུབ། 伤人之言，开罪于人的话。ཤིད་ཅ་ཁར་ཚག་སྨོད་ཚག་ཁོ་ན་གོད་པ། 总是说些开罪于人的话。

ཁར་དབང་། ཁ་རྡེ་དབང་ཐང་གི་བསྡུས་ཚིག

ཁར་རྩིང་། ཁ་སང་རྡེ་དེ་རིང་གི་རྩ་ཉིན། 昨天。今天的前一天。

ཁར་ལང་། ཁར་རྩང་དང་དོན་གཉིག

ཁལ། 名词。(1)དུད་འགྲིའི་ཐུབ་དུ་འགེལ་ བའི་ཁལ་རྒྱུ། 驮子。畜力载运的货物。ཁལ་འགེལ་པ། 上驮子。ཁལ་འཕངས་པ། 下驮子。 ཁལ་སྙོམས་པ། 平衡驮子。ཁལ་འཁྱེར་བ། 背驮子。ཁལ་ཅ་གཉིག 一只驮子。(2)ཐུར་བོད་ལུགས་ འབོར་ཚད་དང་ལྡིན་ཚད་འཇལ་ཁྱད་ཙམ་ བྱད་ཅིག་སྟེ། དུའི་ཁལ་དང་། ཕྱི་མ་འདེགས་ཁལ་རེར། རུའི་ཁལ་གཉིག་ལ་ བྱ་ཏེ་ཀུ་ཡིན་པར་ ཐུ་མ་ ཏེར་བཅུད་ཙམ་དང་། འདེགས་ཁལ་གཉིག་ལ་ཏ་ག་ཏེ་ཀུ་ཡིན་པར་ཐུ་མ་བདུད་ཙམ་ཡོད། 克。西藏的容量和重量单位名。前者名如克，即藏斗。分二十藏升，重约二十八市斤；后者名德克，即藏斤，分二十藏两，重约七市斤。ཁུལ་ ཁལ། 农区秤斗。ཁལ་མེད་བྱེ་བཅུ། 零斗十升。

ཁལ་ཁ། ཁལ་ཁ་ཐུ་རལ་གྱི་བསྡུས་ཚིག

ཁལ་ཁ་ཁུ་རུལ། (མཚན་) སོག་ཡུལ་གྱི་ཁོང་ཁྲིར་'' ཞེས། 大库伦。蒙古乌兰巴托旧名。

ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པ། སོག་པོ་ཁལ་ ཁའི་'' དགེ་ལུགས་པའི་སྐུལ་པའི་སྐུ་ཆེ་གོས་ ཤེས་གྱི་ཤིང་ཁིན། ཁོང་གི་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་ནི་རྗེ་བཙུན་པའི་སྐད་ གྲགས་ ཁོད་པའི་ དགེ་སྐྱོང་ཏུ་ ར་ན་ ཐ་ཤིན་པར་ གྲགས། 哲布尊丹巴。清代和民国初年，外蒙古库伦(今乌兰巴托)格鲁派最大的活佛名。相传其第一代为觉囊派著名僧人多罗那他圆寂于外蒙古后之转世。

ཁལ་ཁ་གཅྱག་ལས། 皇室、贵族的马、骡、驼等驮畜所佩戴的蒙古盛装之一。

ཁལ་རྒྱབ། ཁལ་མར་འགེལ་རྒྱའི་ཁྱད་ཚད། 牦牛驮子。一头牦牛驮运的两只驮子，约重一百四五十市斤。

ཁལ་ཐག། ཁལ་འགེལ་སའི་རྐུ། 驮鞍。牲口背上专作驮运货物的鞍子。

ཁལ་རྩེ། གཡག་གི་ང་མ། 牦牛尾巴，牛尾毛。

ཁལ་ཁྲག་ལས། ཁལ་འཕྱག་དང་དོན་གཅིག

ཁལ་རྟ། ཁལ་འགེལ་སའི་རྟ། 驮马。驮运东西的马。

ཁལ་དོ། (1)ཁལ་དོས་ཀྱང་ཟེར། ཁལ་མར་འགེལ་རྒྱའི་དོ་བ། 牛驮子。用骡马以外的畜力如牛、驴等所运货物箱子或包裹。(2)ཁལ་གཉིས། 两克。包括重量和容量。

ཁལ་དྲིཏ། ཁལ་དྲིལ་ཡང་ཟེར། ཁལ་འགེལ་སའི་དྲིལ། 驮骡。驮运东西的骡子。

ཁལ་ཤོག ངང་ཚད་སྐོ་གཅིག་ཕྱག་ཅམ་དང་ཞིང་ཚད་སྐོ་གཅིག་ལོན་ཅམ་གྱི་བོད་ཤོག་བྱེ་ཁ་ཤུ་ཐམ་པ་རེ་ལ་ཁལ་ཤོག་གཅིག་ཟེར། 克登。计算纸张的单位名。长一米余，宽不及一米的西藏手工纸，每二十张为一“克登”。

ཁལ་པ། ཁལ་མའི་རྩེས་འཛིན་མི། 名词。驮伕。驮畜主人或管理人。

ཁལ་འཕྲིག་ལས། (ཡུལ) སྡུར་གཞུང་གི་ཡར་ལས་དང་། སློན་ལས་ཆོགས་ཤིང་སོགས་ལ་ཁལ་མ་གཏོང་དགོས་པའི་ཕྱི་ཁྲལ་ཞེས། 畜力差。旧时为官家修建房屋或为传召运输柴薪等物支应畜力徭役的一种外差。

ཁལ་འཕྲིག་རྒྱག་པ། ཁལ་མ་གང་ཡོད་པཙན་ཁྲལ་དུ་སྐུལ་བ། 征调畜力差役。

ཁལ་མ། དོ་ཙི་འགེལ་སའི་ཕྱུགས་སོགས། 名词。驮畜。牦牛等驮力牲畜的总名，骡马除外。

ཁལ་སྣོ། འབྲུ་ཁལ་གཅིག་ཤོང་བའི་རྣ་མ། 一克缸。可容粮食一藏斗的陶器。

ཁལ་གཡག ཁལ་འགེལ་སའི་གཡག 驮牛。驮运东西的牦牛。

ཁས་འཆེ་བ། རང་གིས་ཁས་ལེན་བའམ་རང་ཉིད་ངོ་སྤྲོད་པ། 允诺，承认，自许。自己承诺和自我介绍：རྒྱ་བོ་དམ་བས་ཁས་འཆེ་བ། བཟོམས་ཏེ་འབད་བས་འགྲུབ་པར་བྱ། 君子口承诺，励精图完成。

ཁས་འཆེས་བའི་དགེ་སློང། རྟོག་པ་མ་བྱངས་པའམ། ཡང་ན་རྟོག་པ་རལ་ཏེ་མེད་པར་གྱུར་ནས་ཡང་ང་དགེ་སློང་ཡིན་ཞེས་པ་ཕུ་བྱ། 苾刍称，自称比丘。本未受戒或已破戒之后无戒可持，仍自称是比丘者。

ཁས་བླངས། (ཚངས) ཀླུ་དབྱངས། 口唱。歌声的异名。

ཁས་ཉིན། ཁ་སའི་རྩ་ཉིན། 前天。昨日的前一天。

ཁས་ཀྱངས་ཀྱིས་བསལ་བ། བསལ་བ་ བཞིའི་ནང་གཅིག། རང་ཚིག་རྩ་ཕྱི་འགལ་བ། དཔེར་ན། བདག་གི་མ་མོ་གཤམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ཕུ་བྱའོ། 承许相违。四相违之一。自语前后矛盾，如云我母是石女子。

ཁས་ཀྱངས་རྒྱབ་སྐྱེར། ཁས་ལེན་བྱས་པའི་དོན་མ་བཅིས་པ། 背约，翻悔，毁弃诺言：ལས་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁས་ཀྱངས་ཀྱབ་སྐྱེར་བྱས་ན་མ་རབས་ཁེལ་མེད་རེད། 办事出尔反尔，实在可耻。

ཁས་ཀྱངས་ཆེབས་ཀཱཙོག ཁས་ལེན་བྱས་པའི་དོན་ལག་ཏུ་མི་ལེན་པ། 食言，翻悔。不履行诺言：ལས་རོགས་སྒྲུབ་ཀྱི་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཀང་ཁས་ཀྱངས་ཆེབས་ཀཱཙོག་ཅིང་པ། 答应要进行帮助，却又失言翻悔。

ཁས་བླངས་པས་ཞི་བ། འདུལ་བ་ལས་བཀའ་བའི་རྩེ་བཅུ་ཕྱི་མ། ལྷུང་བ་བཟུང་བ་ན་མཐོང་རྟོགས་ལེགས་པར་བྱས་པའི་རྗེས་ཐོག་ཏུ་ཁས་བླངས་པའི་ཚེ་རྩེ་བཅུ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྩེ་བར་ཞུད་པའོ། 承诺息诤，自言治。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。诘问啖罪，如仪自认“已见”、“当护”之后，进行还净以灭诤论。

ཁས་བླངས་ལག་བསྟར། ཁས་ལེན་བྱས་པའི་དོན་དངོས་སུ་བསྒྲུབས་པ། 履行诺言，实际办到。吐蕃王松赞干布时领有雅隆即今山南穷结一带为采地，《元史》称之为汤卜赤八千户，后作为十三万户之一。藏族佛学家库·尊珠雍中，即出生于此氏族中。

ཁས་དམན། འཕོས་ཀས་དབུལ་བ། 弱小，无力。能力薄弱。

ཁས་ཆེན། ཁ་ཞེན་པ་དང་འདྲ།

ཁས་ཀཆེས་ཉིན། ཁས་ཉིན་དང་གཞེས་ཉིན། 前天和大前天。

ཁས་ལེན། བཅོལ་བའི་ལས་དང་དུ་ལེན་པ། 承认，同意，应允，许诺，接受。ཁས་ལེན་ཆགས་བཙི། 言听计从。ཁས་ལེན་འཁག་ཁྲད། 承担。

ཁས་ལེན་པ། (1)དམ་བཅའ་འཇོག་པའམ་དང་དུ་ལེན་པ། 承认，应允。立志许诺或自愿接受。(2)ཁས་ལེན་པ་པོ། 承担者，志愿者。

ཁས་ལེན་སོས་རྫོག 口许齿应。谓切实承认，ངང་གིས་རྩེ་ལྟང་ཁས་ལེན་སོས་རྫོག་བྱས་པའི་དོན་རྣམས་ འལ་ཏོལ་ཆུང་སྐྱུང་ཉིད་མེ་ཉན། 自己切实承认的事，不可乌虎放任。

ཁས་ལས། (ཐལ) ཁ་རྩང་སྟེ་དེ་རིང་གི་ཉིན་སྔོན་མ། 昨天。今天的前一天。

ཁི་ཏུ། (ཐལ) སྐྱ་རྩིའི་ཀྱི་ཁྲ་ཐལ། 绒毛。兽腋下柔毛。

ཁིལ་མགོ། (ཐལ) ཐབ་ཀྱི་ཐལ་བ་འདོན་གཅི་ཟེའུ། 灶灰孔，出灰灶门。清除双门灶中灶灰的左边一门。

ཁུ། སྐར་བོད་ཀྱི་རིགས་དུས་ཤེག བོད་ཆུལ་སྲིད་ཅཅན་ སྐབས་ བོའི་ དུས་ ཐུ་ རེའི་ ས་ སྐལ་ དུ་ ཡར་ ཁྱུངས་ཐོབ་པ་དང་། ཙོན་ཆུལ་རབས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དུ་བཆུད་སྟོང་ཐའི་རྩེ་དབོན་ ཐང་ཙོ་ཆེ་ཞེས་ པ་དེ་ཡིན་པར་སྣང་། ཁྱེས་བོད་ཀྱི་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་ གསུམ་གྱི་ཐུས་ཐུ་དྲངས། ཁྲ་སྟོན་བཅོན་འབྲས་ གཡུང་དྲུང་ནི་རིགས་འདི་ཉིད་ལས་བྱུང་། 库氏。西藏古代一氏族名，旧译作姜氏。吐蕃王松赞干布时领有雅隆即今山南穷结一带为采地，《元史》称之为汤卜赤八千户，后作为十三万户之一。藏族佛学家库·尊珠雍中，即出生于此氏族中。

ཁུ་ཁོག ཁ་ཟས་རྫིག་པ་ལྕགས་སམ་ཟངས་ཀྱི་ཁོག་སྟེང་ཆེན་པོ། 油炸锅。作油炸面食的锅。

ཁུ་ཁྲག ཤྲངས་ བའུད་ ཀྱི་ ཁྱི་ ཚོ་ རྒྱས་ བའི་ ཁྲ་ བ་དཀར་པོ་དང་། བྱང་ཆེད་ཀྱི་ཁུ་མཚན་དམར་པོ་གཉིས་ཚོ། 精血。作为人体七元气中的根本元气之父精或母血。

ཁུ་ཀྲི། (1)(ཐལ) ཁྲག་མ་ཆུང་ངུ། 小袋，小口袋。(2)(རྒྱུད) བའི་སྤུན་ཁུའམ་ཨ་ཁྲི། 伯父，叔父。

ཁུ་ཀྲི། (ཐལ) ཁྲག་མ་ཆུང་ངུ། 小袋，小口袋。

ཁུ་རྩོག་འབྲོམ་གསུམ། རྩེ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤའི་སློབ་མའི་གཙོ་བོ། ཁྲ་བཅོན་འབྲས་གཡུང་དྲུང་དང་། རྩོག་ལེགས་བའི་ཤེས་རབ། འབྲོམ་ཆུལ་བའི་འབྱུང་གནས་བཅས་གསུམ་མོ། 库哪种三子。阿底峡尊者三位主要弟子：库·尊珠雍中、哪·勒巴协绕和种·杰瓦穷乃三人总名。

ཁུ་ཆུ། སྐྱེས་བའི་ཐིག་ལེ། 男精，男子精液。

ཁུ་ཕྲུ་ཆེ། (སྐད) གཡོག་པོ། 仆人，随从。

ཁུ་གཅུས། རྒྱུ་སོགས་བསྐོལ་བ། 浓缩。煎熬

药汁等使增加浓度：སྨན་སྐྱེགས་དོར་ཏེ་ཁུ་གྲུས་ཐུན་རིང་བྱོས། 去掉药渣，久熬一会！

ཆ་འདེབས། འཕྲོད་སྐད་ཆེན་པོ་ཐུགས་པ། 大声喊叫。

ཆ་རྒྱལ། ཕའི་ཁུ་བ་དང་མའི་མངལ་ཁྲག 精血。父精母血。

ཆ་བསྡུས། སྡུམས་བའི་ངེ་བཏང་བ། 精简，简化，裁减，收缩；ལས་ཁྲངས་ཀྱི་བསྡུས། 精简机构。ནང་དོན་ཕྱི་རྟེ་ཚན་ཁྱི་བསྡུས་བྱས་པ། 简化了内容条目。

ཆ་ཅུ། (1)ཁྱི་བོ་དང་ཉུ་བོ་ཞེས་པའི་བསྡུས་ཚིག 叔伯和弟弟的简称。(2)སྤུངྷ་མངའ་རིས་ཁུལ་གྱི་ཡུལ་ཞིག 昆仑，库陆。阿里地区一地名。

ཆ་ཅུ་ལུ། རི་ཆེན་ཞིག ནུབ་པ་སྒིང་ས་མཐའི་ཤར་ངོས་རནས་ཐད་ཕྱེད་ཞིང་ཅང་དང་ཐོད་ལྗངས་བཀྲད་དེ་མཚོ་སྤུན་ཞིང་ཆེན་དུ་བཀྲུགས་པའི་རི་བོ་ཞིག དེའི་རིང་ཚད་སྒྲིལ་ལེ་ ২৯০০ དང་རི་རྩེ་མཐོ་གོས་གངས་དཀར་ལ་ཞེས་པ་ མཚོ་ངོས་ལས་སྒྲིལ་ ৮৮,৩ ཨོད། 昆仑山。西起帕米尔高原东部，横贯新疆、西藏间，东延入青海。东西长约2500公里，最高峰为公格尔山，海拔7719米。

ཆ་བ། (རྟེང) འཆག་པ། 经行，行走。

ཆ་འཛངས། ཁྱེ་འབངས་དང་འབྲེ།

ཆ་འཁྲིག་ དོགས་པའམ་རྣམ་རྟོག 疑惑，顾虑；ཁང་སྟོང་ནང་ནས་ཀུ་གོར་ཚང་སྐམ་པའི་ཁྱེ་འཕྲིག་ཅིང་པ། 怀疑空宅将被盗。谓作无谓之疑。

ཆ་བ། 名词。(1)ཐལ་སོགས་ཀྱི་ཁུ་བ། 汁，汤，液；ས་ཁང་འབྲས་ལིའི་ཁུ་བ། 梨汁。ཤའི་ཁུ་བ། 肉汤。འབྲས་བཅོས་པའི་ཁུ་བ། 米汤。(2)ཚའི་ཐིག་ལེ། 男精。男子精液。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེས་བྱའི་རྟགས་དང་། ཁམས་དཀར་པོ། ཐིག་ལེ། སྟོབས་ལྡན། དངས་མ། ནུས་ཅིང། དབང་ཕྱུག་འབྱོ། ཐུང་ཆེའམ་དགར་པོ། ཟླ་བ། ས་བོན་བཅས་སོ།

ཆ་བ་དཀར་བ། (1)ནོ་མ་སོགས་ཁྱ་བ་དཀར་པོ། 白浆。如牛乳等白色液体。(2)སྐྱེས་པའི་ཐིག་ལེ། 男精。(3)(མངོན) གཟའ་ལྷ་སངས། 白液。金曜日，星期五。

ཆ་བ་དྭངས་མ། ཁྱེ་བའི་སྙིང་པོའམ། རྩིང་ཁྱེ། 精华，精英。

ཆ་བ་ཅྱིད། (མངོན) ཀུང་མའང། 造精。骨髓的异名。

ཆ་བ་འཇྱིན་པའི་ལྷག་མ། དཀྱེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན། སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་ལས་ཐུང་བའི་ལྟུག་མ་ ལྟའི་ཡ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། གཞན་ཡི་ཁྱི། བཤང་ལམ། རྨ་ཅྱིད་གཏུམ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སམ། རང་གི་སོར་མ་ལྟ་བུས་ཁྱེ་བ་འཇྱིན་པའོ། 出精僧残。十三僧残之一，比丘因贪欲有情所犯五种僧残之一。除他口腔、肛门、阴户而外，别依身体部分或自手指，故出精液所犯之罪。

ཆ་བ་མ། ལུས་རྩའི་ཅྱི་བཀག་ཅིག 精液脉。人体心间八脉分入手背足背之脉名。

ཆ་བ་དམར་ཟི། (མངོན) ཁྲག红精。血液的异名。

ཆ་བ་ཟད། ཅང་མེད་དང་རྟལ་ཟི་སྒྲུབ་དགས་པ་ དང་ ལུས་ སྟོབས་ ཞན་ པ་ སོགས་ ཀྱིས་ སྐྱེས་ བའི་ ཁམས་ ཀྱི་ དྲངས་ ཏ་ ཐིག་ ལེ་དཀར་ ཟི་ཟད་ བར་ གྱུར་ པ། 精枯。男子房事过度或体力衰损引起的精液枯竭。

ཆ་བའི་བདག་ཉིད། (མངོན) སྐྱེས་པ། 精液体。男性的异名。

ཆ་བའི་རྡེའུ། ཅྱིས་པ་དང་། དཀྱེ་སྐྱང་། འཕྲིག་པ་ཙ་ སྐྱེད་ བའི་ མི་ སོགས་ ཀྱི་ ཁུ་བ་ འཁྲུལ་ནས་ དེ་ འཇུལ་ནས་རྡེའུ་ དུ་གྱུར་བའི་ཆུ་འཁྲུགས་ ཀྱི་ནད་ཅིག 精液结石。少年、比丘及童贞者精液阻闭不通，留结成石的尿秘症。

ཁ་བའི་གནས། (མངོན) རྒྱས་པའི་འབྱས་བྱའམ་ཆིག་རིལ། 精液处。睾丸的异名。

ཁ་བའི་དབང་པོ། (མངོན) དངུལ་ཆུ། 精液王。水银的异名。

ཁ་བའི་ཙང་ཐུ། ངུ་བའི་དངས་མའམ་ཉིང་ངུ། 精华，精粹。

ཁ་བའི་སློབ་མ། (མངོན) ཕུ་མིག། 金星弟子。阿修罗的异名。

ཁ་བའི་གསང་། ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆ་གསུམ་བཅུ་དགུ་པ་ངུ་བའི་གསང་སྟེ། རིར་མེ་བཙའ་བཞག་ནུ་བ་འབྱམས་པ་དང་། ལུགས་པ་ཟེལ། 精液窍。脊椎第十九节的穴位名。灸此可治遗精早泄。

ཁ་བོ། བའི་སྤུན་ཨ་ངུ། 伯父，叔父。父之弟兄。

ཁ་ཁྱག་ དབྱིད་དུས་སྐད་སྒྲན་སྤྲོག་བའི་ཐ་ཚིག 杜鹃。鸟名。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ངག་སྒྲན་དང་། ཕུ་བའི་དབྱངས་ལྟེན། འདབ་མའི་ཐེག་པ། འདོད་བའི་ཀུ་ལ། ན་ཚོད་གཏས། ནགས་དགའ། དབྱིད་ཀྱི་ཚེ་ཕྱི། དབྱངས་སྒྲན། དབྱངས་སྒྲན་སྤྲོག མིག་མཇེས། གཞན་ཁྱིས་ཐུས། གཞན་ཁྱིས་གསོས། གཞན་ལ་ཟེམས་བཅས་སོ།

ཁ་ཁྱག་ཀུག་ཟླ། (1)ཏོར་ཟླ་གསུམ་པ། 藏历三月。(2)གླང་ཁྱིམ་སྟེ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཁ་ཀུལ་ཐེག 金牛宫。十二宫之一。

ཁ་ཁྱག་ཁྱི་བོག ཇོ་སྤྲན་ཀྱ་ཐུག་རྡུ་ཕྱང་མཆོག་དམན་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་དམན་པ། 问荆子。两种问荆中之一种。

ཁ་ཁྱག་རྩྭ་ཕྱང། ཇོ་སྤྲན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རུ་མངར་ལ་ཁ་བ། ཁུ་རེས་སྐྱོམས། བུས་བས་རྩ་ཁ་འབྱེད། རྩ་འཁུགས་འབྱེད། 问荆。土名马尾草，木贼科药用植物名。味甘苦，性平。功能开脉道、通利小便。

ཁ་དབོན། ཨ་ངུ་དང་། ཚ་བོ། 叔侄。叔伯和侄辈。

ཁ་འབངས། དབྱིབས་རིལ་ཏོ་ཤེན་བའི་ཁ་བའི་ཆུ་བྱག་ཅིག 霰，雪子。球形颗粒的冰雪。ངུ་འབངས་ཁ་བའི་སྐུ་འཇེག་ཤེན། 霰为雪先兆。དྲང་ཞི་ངུ་འབངས་ཐ་ར་ར། 白霰纷飞。

ཁ་མ་འདུས་པ། ཚ་ཀྱེན་མ་ཚང་བའམ་འ་ཙབ་མ་འདུས་པ། 收不了场，不能收拾；ལས་གཞི་ཆེ་དྲགས་ལ་མཐུན་ཀྱེན་མ་ འཛིམས་པས་ངུ་མ་འདུས་པ། 规模太大，条件不备，以致收不了场。

ཁ་མ་སྐྱིད། ངུ་ཕུ་དང་སྐྱིད་པ་གཉིས་འདྲེས་མའི་མིང་། 杂毛。粗毛细绒夹杂的羊毛。

ཁ་ཚང། བའི་སྤུན་ དང་ དེའི་ཚ་ བོ་ གཉིས་ ཀྱི་ བཤུས་མིང་། 堂房。同堂叔伯弟兄的总名。

ཁ་ཚུད། ལུང་རྩྭ་ 拳，拳头；ངུ་ཚུད་པ་ཅང་ཡ། 握拳。ངུ་ཚུད་མི་ལ་བཞུས། དུ་འབོད་རང་གིས་འདེབས། 拳头打别人，自己反干嚎。

ཁ་ཚུད་ཀྱིས་ཟན་ཟོས། (མངོན) གཞན་པའི་ བ། 以拳为生。金匠的异名。

ཁ་ཡུ། (1)ཨ་ཡུ་སྟེ། གནག་ཕྱུགས་དང་ར་ལུག་ལ་དུ་རེ་མེད་པའི་ཡུ་བོ་ཡུ་མོ་སྤྱིའི་མིང་། 无角牲畜。无角公母牛羊总名。(2)དུ་རེ་འཁྱོག་པོ་ཅན། 弯角兽。

ཁ་ཡུག ངུ་ཐུག་དང་འདྲ།

ཁ་ལེ། ཕྱུག་ཡང་ངུག་ཅིག་ཅེས་འབོད་སྐུ། 招财引喜。勾召幸运、财运的祈灵声：ཕྱུ་ངུ་ལེ། རྟག་ཏུ་ས་ཀྱི་རྟེད་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡང་ཡང་སྤྱི་ལ། 招财又引喜！愿财神赐我以财喜！

ཁ་ར། (ཟས) སྐྱེ་ངུ་ དེ་ སྐྱེ་ཁལ་ནང་ བཅོས་བའི་བག་ལེབ་ཆུང་ངོ། 油炸饼。在沸油中炸成的小型面饼。

ཁ་ལུ། གནག་ཕྱུགས་ཀྱི་རྩྭ་པ་མིན་བའི་སྤུ་འཇམ་པོ་དང་ཁྱིའི་སྤུ་འཇམ་པོ། 绒毛，氆毛。牛及狗等身上所生细而柔软的浅毛。

ཞ་ལྗ་ཆེ་རིང་། གནག་ཕྱུགས་ཀྱི་རྩིད་པ་མིན་པའི་རྒྱུ་འཇམ་པོ་སྐྱ་རིང་པོ། 长绒毛。纤维长的绒毛。

ཞ་ལེ། (1)ཐ་གཤམ་སྐང་གི་མདའ། 秤杆。(2)རོ་བཤམ་རོ་ལག 木桶。

ཞ་ལེའི་རྩ་རྟགས། སྐང་མདའི་ངོས་ཀྱི་གྲངས་ཚད་ཀྱི་རྟ། 秤星。秤杆上标明重量的点画。

ཞ་སིམ་པོ། རྒྱ་དམར་བཤམ་རྩེང་པོང་མེད་པ། 安静，宁静，不嘈杂。

ཞག ❶འགྱུགས་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷ཀྲག་ཀྱོག 名词。弯，拐，曲折处；མཚོ་ཀྲག 海湾。རྨ་ཆུའི་ཀྲག་དགུ། 黄河九曲。འགྲུར་ཀྲག 音调转折。

ཞག་ཀྱོག འཕྲིམ་འགྲུལ་ཐུང་བའི་ཡུལ། 角落。偏僻处。交通不便的僻静地方；ཀྲག་ཀྱོག་ཅིག་ཏུ་བཏང་རྡེ། 在一个角落里逗小孩。

ཞག་ཁ། ཀུ་ལུ་ཚས་ཁྱོན་དུས་མེད་པར་གདགས་ཆུའི་ཆུན་ཆ་ཞེག 彩花荷包。穿着王子装时系于腰间作装饰品的荷包。

ཞག་འཁྱོག ཀྲག་ཀྱོག་དང་འདྲ།

ཞག་ཆུང་། རྟིག་རྟའི་མིང་གི་རྣམ་གངས། 小口袋。地丁花的异名。

ཞག་ཁྱ། ཚར་སྤོད་བྱེའུའམ། ཁ་ལ་ལྷག་གམ། འདག་བྱེའུ། 燕子，雨雀。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་མཐུ་སྐྱོག་དང་། ཚར་དགའ། ཚར་སྤོད། ཆུ་རྫིང་། ཐུབ་པའི་བྱ། རྒྱུན་འདེགས། རྒྱུན་ལ་ཆོང་། བཟང་མོ་བཅས་སོ།

ཞག་ཁྲའི་ཆོ་ཐ། སྐྱག་ཚགས་ཀྱུན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཞུ་རྡེས་སྐྱེམས། རྩལ་བས་ཆུ་རྣག་ཤེམ། ཆུ་རྨལ་གཙོ། 燕肺。燕雀的肺脏。入药味甘，性平，功能敛肺脓、治肺穿溃。

ཞག་རྣ། ཤྲོ་འབ་ཞེས་འབྱང་སྟེ་ན་བག་ཀྱི་མིང་མིན་ཟིར་ཡང་ནས་ཁམ་ཚགས་དྲངས་བའི་ཚེ་ཐུར་དུའི་དུས་ཀྱུང་རིང་བོར་བཤུས་ཚེ་དུ་བ་སྐབ་མོ་ཤུ་བུ་སྟོན་ཕྱུང་རེར་ཤསྒོང་བ་དེ་ཞེན། 晨雺，雾气。晴朗的早晨浮在远方低空的薄雾。

ཞག་རྨའི་ཁ་དོག 灰色。八色之一。

ཞག་རྣ། ཀྲག་ནེ་དང་འདྲ།

ཞག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཀྲག་པ། ཀྲག་པ། (1)འཀྲལ་བ། 回转，转过来；མི་འདི་སྔར་དང་མི་འདྲ་བར་ སེམས་ ཁག་ པོ་ ཀྲག་པ་འདུག 这个人的思想已经转过来，与前不同了。(2)འཐུབ་པ། 获得，得到；ཁེ་བཟང་ཀྲག་པ། 获利。རིན་ཐུབ་ཀྲག་པ། 获价。卖得价值。གཉིད་ཀྲག་པ། 得睡，睡着。❷ཁང་ ཐུ་ཆུང་ཆུའི་ གུག 名词。弯，拐。来复曲折之处；དབུགས་ཀྲག་པ་་་གཅིག 一呼吸。མ་ཆུའི་ཀྲག་པ་རེ་རེ་ལ། སྡེ་འབུམ་ཆེ་རེ་ཡི་ཚགས་གནས་ཡོད། 黄河每一曲，部落各十万。

ཞག་པའི་གྲངས་ཀ། བཅུ་ཕྲ་ཀྱི་འགྲུང་ཁྱད་ཡོད་པའི་གྲངས་གནས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་བའི་་་མིང་དེ་ཆུང་ བའི་ མིང་གི་ མཐའ་ཆེན་ བོ་ཞེས་ པ་ བཅཀགས་ནས་བྱང་བ་རྣམས་དབེར་ནས་ཐེར་འབུམ་་་དང་ཐེར་འབུམ་ ཆེན་བོ། 叠数。自十万万位以上的连续数位名称，常加ཆེན་ བོ་于小的数位名尾，造成大十倍的数位名。如十万万位名 ཐེར་འབུམ，百万万位名 ཐེར་འབུམ་ ཆེན་ བོ，此等相续两数，即称叠数。

ཞག་མ། དས་སྦུབས་ སོགས་ ཀྱིས་ བཟོས་ བའི་ སྐོད་ཀྲག 名词。小袋，小囊，荷包，རྡོམ་ཀྲག 糌粑口袋。དངུལ་ཀྲག 钱袋。རས་ཀྲག 布袋。དངོས་པོ་ཅག་ཅིག་ཚང་མ་ཀྲག་མ་འདི་ནི་ཁང་ལ་་་སྐྱོགས་ཤིག། 零碎物件都装在这条小口袋里。

ཁྱག་པ། ཁྱག་པའི་འདས་པ།

ཁང་། རྡང་ངམ། བཏ་གཅ། 名词。穴，孔，窟窿：ཇི་ཁྲང་། 鼠穴。སྣར་ཁྲང་། 窗。རྣ་ཁྲང་། 耳孔。སྣ་ཁྲང་། 鼻孔。གཅོར་ཁྲང་། 污水孔道。སོ་ཁྲང་། 瞭望孔。ཕེ་ཁྲང་། 孔洞。ཁྲང་རྟོལ་བ། 穿孔。སྤྲག་མོའི་ངར་སྐད་སྒྲིག་མ་ཐག་ཏ་སྤུར་ཁྲང་འཕྱལ་ཏེད་ལས་ཅི། 老虎发威刚一吼，狐狸只有钻洞走。

ཁང་དུ་ཉལ། (མངོན) སྒྲུལ། 洞中卧。蛇的异名。

ཁང་པོ། སྒྲུབས་རྡང་། 名词。深洞，大孔穴。

ཁང་ཕྲ། བཏག་པའམ་བྱ་གཅ། 名词。孔穴，小洞，窟窿：སའི་ཁྲང་ཁྱེ་ནང་དུ་དུག་སྒྲུལ་གནས། 毒蛇卧在地洞里。རྡིག་པའང་ཁྲང་བྱ་བྱས་པ། 壁上凿孔。

ཁང་ཐབས། བྱ་གཅམ་ཁྲང་ཁྱེ་ནང་། 洞中，洞里。洞穴中空部分。

ཁང་ཀཆོང་། ཀོ་བའང་བྱ་གཅ་འབིགས་ཅིད་ཅིག 打眼锥。皮革打眼用具。

ཁངས། རྟ་བའི་ཚོང་གཅམ། འབྱང་གནས། 名词。来源，根据，凭证：འབྱང་ཁྲངས། 来源。འཁོ་ཁྲངས། 出路。སྐྱེ་ཁྲངས། 出身。ཁྲངས་གཅང་མ། 根据可靠。ཁྲངས་དག་པོ། 凭证确切。

ཁངས་སྒྲིལ། བདེན་པ་དང་དག་པའི་རྒྱུ་ མཚན་་་ སོད་པ། 证明，证实：ཁྲངས་སྒྲིལ་དངོས་རིགས། 证物。ཁྲངས་སྒྲིལ་ཡིག་རིགས། 证书。

ཁངས་སྒྲིལ་དག་འབྱད། འདི་ཡིན་འདི་མིན་ཅི་རྨྱད་མཐར་ཕྱིན་ཅིད་པ། 确切证明。切实肯定是或不是：གནས་ལུགས་ཚང་ རྒྱུ་ཚང་མ་ དེ་བག་མེད་ བའི་ཁྲངས་ སྒྲིལ་དག་ འབྱད་ གཅང་ མ་ཅིད་པ། 所有一切经过情形，都明白、清楚，切实地作出证明。

ཁངས་སྒྲིལ་ར་འཛོད། ར་སྨྱད་ཅིད་རིས་རྣམས་ར་གྱག་པ། 弄清楚，对证明白：ཁོ་བའི་བྱ་སྨྱད་ཚང་མ་ཁྲངས་སྒྲིལ་ར་འགྲོད་དག་གཅང་བྱང་བ། 他的一切行为，都已对证明白。

ཁངས་འཇྱོལ་ཚི། མཐའ་འཁྱངས་པའམ། ཡིད་བརྟན་འཕེར་བ། 确实，确切可靠：མི་དྲང་གོ་ཚོད་ཀྱིས་བཅས་པའི་ལས་ཀ་རྣམས་ཁྲངས་འཁྱོལ་པོ་ཡོང་། 诚实干练的人所做的工作确切可靠。

ཁངས་སྒྲིག་པ། (1)དངོས་ཚད་ཚབ་སྒྲིག་པ། 赔偿，补还：རྩིས་ འཁྲི་ དངོས་ རིགས་ ཅོར་ ཆད་རྣམས་ཀྱི་ཁྲངས་སྒྲིག་པ། 登记在册的物资，遗失了的，要进行赔偿。(2)འཇོག་ཁྲངས་འཆོལ་བ། 安置，安插。安排出路：ཕྱུ་ཀུ་ སློབ་ གྲྭ་ གཅོང་ ལའི་ཁྲངས་སྒྲིག་པ། 把孩子安置在学校中。(3)རྣེ་ཚན་མ་ རྣོ་བའང་ སྒྲོམ་པ། 分类，分别归类：དངོས་པོ་རྣམས་ཁྲངས་མོ་མོར་བསྒྲིགས་པ། 把东西进行分类。རང་ཁྲངས་མོ་མོར་སྒྲིག་པ། 放还原处。

ཁངས་གཅིགས། རྟ་བ་གང་ དུ་ཕྱག་དཀོན་ས་དེ་ རང་ དུ་གཅིགས་པ། 追根究底。

ཁངས་བྱེད་པ། (1)གདེང་ཕྱབ་པའམ་ ཆོ་འཕྲལ་ རུང་བ། 可信，可靠。可以作为根据：བཀའ་གཏན་ཁྲངས་ཕྱབ། 有效官书。ཆོ་ཕྱག་གཏོང་ཚོགས་པའི་གྲོགས་པོ་ཁྲངས་ཕྱབ་པ། 可以信赖到底的可靠朋友。(2)རྒྱུ་ དག་ པོའམ་ རྟང་ ཡག་ པོ། 优良，质地良好：བཅོས་ ལྡུད་ རེལ་ གཞུམ་ མེད་པའི་དངོས་ པོ་ཁྲངས་ ཕྱབ་པ། 全未掺杂弄假的优质物品。(3)བྱུགས་ ཕྱབ་ པའམ་ ཁྲངས་འཇེན་འཕེར་ པོ། 过得硬，经得起考验，ཕྱོག་བསམ་རྣལ་དག་ གིས་ བྱས་ པའི་ ལས་ དོན་ ཁྲངས་ ཕྱབ་པ། 赤胆忠心做的事情能过硬。

ཁངས་དག་གྲུབ་གཙང་། འབྱུང་ཁུངས་ལ་སྐྱོན་མེད་ཅིང་། གྲུས་ཀ་ལེགས་པ། 纯正，精美，优良。

ཁངས་བྱངས། རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཁུངས་བཤད་པ། 引证，说出根由。

ཁངས་འདེད། གང་ནས་བྱུང་ཁུངས་རྩད་གཅོད་པ། 追根，追溯，追查根源；ཉེས་རྒྱུན་ཚོང་གནས་གང་ཡིན་ཁུངས་འདེད་པ། 追查纷扰的来源。

ཁངས་སྐྱེ། ཁུངས་མཆོག་པའི་རྟགས། 线索。

ཁངས་ཕྱུང་། (རྟོག) འབྱུང་ཁུངས་རྩད་གཅོད་པ། 追根究底。

ཁངས་མ། བདེན་པ་དང་གྲུབ་དག་པོ། 形容词。真实，正确，正派；དཔེ་ཅ་ཁུངས་མར་ཡིད་ཆས་བྱས་ཆོག 真实可信的书本。

ཁངས་མེད། འབྱུང་ཁུངས་འདི་ཡིན་གོང་རྒྱུ་མེད་པ། 无根据，没有根据；ཁུངས་མེད་ཕུང་མེད། 无凭无据。ཁུངས་མེད་རྟེན་བཟོ། 无中生有。

ཁངས་གཅིགས། ཡང་དག་པའམ། ཁུངས་ཕུང་ཚད་པ། 正确，有根据。

ཁངས་བཙན་པ། (1)འབྱུང་ཁུངས་དག་པ། 来源正确可靠。(2)རྒྱབ་རྟེན་ཀུགས་ཅན། 靠山稳当，后台强大。

ཁངས་བཙུན་ཚོ། འབྱུང་ ཁུངས་ དག་ བཙའས་གཙང་མ། 证据确凿可靠。

ཁངས་འཚོལ། འབྱུང་གིས་ཁུངས་གང་ཡིན་རྩད་གཅོད། 待考。寻找根据，需要考察。

ཁངས་ཚོད་ཕུང་ཚོད། ཡིད་ཆས་གདེང་ཐུབ། 有根据，可信赖。

ཁངས་ལ། ལ་ཞིག་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲོང་ལ་རྩྭ་ཤིང་ཀུན་དུ་ཚེད། 孔拉。山口名。在西藏自治区仲巴县南部。

ཁངས་ཕུང་། འབྱུང་གིས་རྩ་བ་དང་། སྐྱབ་ཅིང་ཕུང་ཆོག་ཚད་ལྡན་ནས། རིའི་རྒྱུ་མཚན། 根据，证据；ཁུངས་ཕུང་ཀུན་ཏུ། 凿凿可据。ཁུངས་ཕུང་མེད་པ། 荒诞无稽。ཁུངས་ཕུང་འདེན་པ། 引证，引经据典。

ཁྲེད་པ། 名词。(1)སྐུལ། 褶纹，褶皱，折陷处；རི་ཁྲེད། 山间折陷处。ཆོས་ཁྲི་ཁྲེད། 衣兜。(2)ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེས་དང་རྩོངས། 特别的礼品，私下的馈赠，嫁妆。(3)(རྟེན) རྒྱང་དང་སྐོར། 私，旁，不共；ཁྲེད་དུ་ཐག་པ། 私有，单独占有。ཁྲེད་དུ་འཇོག་པ། 放在一边。

ཁྲེན་ཆུ་ཤི། (སོག) ཁྲུང་ཁྲུང་སོགས་ཀྱི་རི་མོ་ཅན་པའི་ཆོས་ཆེན་ཞེག 鹤龄缎。织有白鹤图案的缎子。

ཁྲེན་པ། (རྟེན) ཅ་ཅོ། 嘈杂，呻吟。

ཁྲམ་གཏེར། ཚུར་འདུས་ཏེ་ཆགས་པའི་གཏེར་མ། 皱纹。

ཁྲམས། (1)འགྲམས་ པའི་ སྐུལ་ ཚིག (2)(རྟེན) 1.ཤེས་སམས་རྟོགས། 知道，通达。2.འཕྲིག་པ། 合适。3.འགན་ཞེན་ཐྱེད་གྱབ་པ། 保证，担负。

ཁྲམ། འཁྲང་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཁྲང་ དཀར། རྩྭ་ཁྲུང་ཆོང་དག་ནག་ གཏེས་ ཀྱི་ནང་ཚན་ཆེ་དཀར་དང་ཆུང་བ་འཆར་བ་ཞེག 白花地丁。蒲公英之开白花者。

ཁྲད་སྐྱེད་པ། (1)ཁྲད་པོ་འཁྲང་དུ་འཇུག་པ། 交付运输，使人搬运。(2)ལས་འགན་དཀྱེ་པ། 分派任务，使负责。

ཁྲད་རྫི། རྟོག་ཞིས་ཁྱེར་བའི་རྫི། 搬运费。

ཁྲད་འཕེལ་པ། (1)དོ་པོ་འཁྲང་འཇུག་པ། 上驮子，上货。(2)ལས་འགན་དཀྱེ་པ། 责成，交给任务。

ཁྲད་ཆུང་། རྩྭ་ཆོད་ཀྱི་ས་ གྲུང་ བའི་ ཁྲང་ རྫི། 搬运小费，酌给的搬运工资。

ཁྲད་ཤུལ་པ། (1)ཁྲང་པོ་ཤུལ་པོ། 重担，大担子。(2)འགན་ཁྲང་ཤུལ་པོ། 重任，重大的责任。

ཁྱད་ཆེན། (1)ཁྲལ་པོ་ཆེན་པོ། 担子重，大担子。(2)འགན་ཁྱད་ཆེན་པོ། 重任，重大的责任。

ཁྱད་ཐག ཁྱད་ཚོ་འཁྱད་ཅིད་ཀྱི་ཐག་པ། 背带。负荷用的绳索，搬运用绳。

ཁྱད་གདང་། ཁྱད་པའི་གདང་ཤིང་། 扁担，挑杖。

ཁྱད་འཇོག་པ། (1)རྟོག་ཁྲལ་དབོད་པ། 搬运，输送重物。(2)ཁྱད་པོ་འཁྱེར་བ་པོ། 负物者，搬运工人。

ཁྱད་རྟག ཐྲུ་ཁྱད་མོང་དཀར་རྟག་གཉིས་ཀྱི་ཤང་ཚན། མེ་རྟག་སེར་པོ་འཚར་བ་ཞིག 紫花地丁。蒲公英之开紫色花者。

ཁྱད་པོ། རྟོག་ཁྲལ། 名词。担子，背包，包袱。རང་གི་ཁྱད་པོ་རང་གིས་འཁྱེར། 自己担负起自己的担子。སྙིགས་ཁྱད་ཆེ་བཞེས། 很关心。ཤིང་ཁྱེར། 柴捆。འགན་ཁྱེར། 责任。ཁྱད་འདོར་བ། 解除负担。ལས་དོན་ཁྱད་དུ་ལེན་པ། 担任工作。གཞུང་དོན་ཁྱད་ཀྱིས་དུབ་པ། 公务劳顿。ཁྱད་དྲྭས་པ། 捆包袱。

ཁྱད་བ། འཁྱད་བའི་འདས་པ།

ཁྱད་བོར་བ། (1)ཁྲལ་ཁྱད་བཏུག་པ། 丢失包袱。(2)འགན་ཁྱད་བསྐྱེད་པ། 卸责，抛弃责任。

ཁྱད་མང་། ཁྱད་མོང་དང་འདྲ།

ཁྱད་མོང་། རྡོག་དཀར་རྟག་གཉིས་ སྐྱེ་ཞུ་ བའི་ སྤྲ་སྒྲེན་ཁྱད་མོང་། 蒲公英，地丁草。土名灯笼花。菊科药用植物名。

ཁྱད་ཙ། ཁྲལ་ཁོ། 背包，包袱，担子。

ཁྱད་ཙ་བ། རྟོག་ཁྲལ་འཁྱད་མཁན། 背物者，搬运工人。

ཁྱད་ཙུ། སྤྲ་ཁྱད་མོང་གི་རྩ་བ་སྐྱེ། རང་པ། ཏུས་པ་བཅིལ། བད་ཀན་སྐྲག་པོ་དང་། ཆ་བ་སེལ། 地丁根。蒲公英的地下根，味苦，性凉，主治食道溃疡及热病。

ཁྱད་ཚུལ་བ། (མཛད) རྟོག་ཁྲལ་འཁྱད་མཁན། 负物者。搬运工人的异名。

ཁྱད་ཚ་བ། ཁྱད་ཙ་བ་དང་འདྲ།

ཁྱད་ཚད། ཁྲལ་པོ་ཆེ་ཚུད་ཀྱི་ཚད། 担子的重量限度。

ཁྱད་ཚོད། སྤྲ་ཁྱད་མོང་ལས་བྱས་བའི་ཆོད་མ་སྐྱེ་ཏུས་པས་ཚ་བ་སེལ། 地丁汤。蒲公英煮的水，清热。

ཁྱད་ཚོས། མཁྱད་ཆོས་དང་འདྲ།

ཁྱད་འཇིག། འགན་ཁྱད་ལེན་པ། 负责。

ཁྱད་ བཟོད་ པ། (1)འགན་ ཁྱད་ ཆེན་ པོ་ ལེན་ ཐུབ་པ། 敢于承担。(2)འཁྱེར་གྱུབ་པ། 能负荷，担得起。

ཁྱད་བཞི། ཐུབ་བའི་ཁྱད་དང་། བརྒྱུད་འཛིན་ཁྱད་ཀྱི་ཁྱད། རྩེན་མོངས་པའི་ཁྱད། དམ་བཅའ་ཁྱད་བཅས་བཞིའོ། 四重担：繸重担、勤重担、惑重担和宗重担。

ཁྱད་ལ་མི་འཇིག་ལས། (མཛད) ས་གཞི། 不畏载荷。大地的异名。

ཁྱད་ལེན་པ། (1)ཁྲལ་ཁྱད་ཐུབ་ལེན་པ། 负重，挑起担子。(2)ལས་གཅི་འགན་ལེན་པ། 负责，担任，承担。

ཁྱད་ཤིང་། (1)ཀང་ གང་ གག་ རིང་ འགྲུལ་ བའི་ རྟོག་ཁྲལ་འཁྱེར་སྐྱེད་ཅིག 背架。长途步行，旅客背负行李所用背架。(2)ཁྱད་ པའི་ གདང་ ཤིང་། 扁担，挑杖。

ཁྱད་ལེམས་ལ། ཁྱད་ལེན་པའི་བསམ་པ། 责任感，责任心。

ཁྱད་བསྐྱང་རྩི། (རྟེད) ངག་ གི་ རྩེས་ པ་ གསོག་པ། 造口孽。说话累积罪过。

ཁྱལ། 名词。(1)རྫུལ། 假模样，伴相；ཡིན་ཁྱལ། 装做是的样子。ཡོན་ཏན་ཡོད་ཁྱལ་བྱེད་པ། 装做有本领的样子。ཤེས་ཁྱལ། 不懂装懂。(2)ས་

ཀྱངས། 区域，地段；ས་ཀྱལ། 地区。འབྲོག་ཀྱལ། 牧区。ཞིང་ལས་ཀྱལ། 农业区。(3)ཀྱ་ལྟའི་བསྡུས་ཟིས།

ཆལ་ཐྱེ། ཀྱ་ལྟ་ལས་འཐག་འཚེམ་བྱས་བའི་སྣོད་སྦྱོད། 绒毛口袋。兽腋下柔毛所织的口袋。

ཆལ་ཐྱིང་། ཀྱ་ལྟ་ལས་བཟོས་བའི་ཐྱིང་བ། 绒毛毡。兽腋下柔毛所织的毛毡。

ཆལ་འཐྱིང་། ཀྱལ་ཐྱིང་དང་འདྲ།

ཆལ་བལ། གནག་ཕྱུགས་སོགས་ཀྱི་ཀྱ་ལྟ་དང་ལྟག་བལ། 绒毛。牛绒和羊毛。

ཆལ་རྩྭ། ཀྱ་ལྟ་དང་རྩྭ་བ། 绒毛和粗毛，牛绒和牛毛。

ཆལ་ཆོ། (རྟིང) བྱ་ཆུང་འཇོག་སྣོད་ཅིག 摇篮。放置婴儿的器具。

ཆས་ཁེད། ངུ་སྐད་ཀྱི་ཆ་ངེ། 嚎啕，大哭声，嚎叫声。

ཆས་འདེབས། ངུ་སྐད་ཀྱི་ཆ་ངེ་འདེབས་བ། 嚎叫，吠；ཁྱི་ངན་དག་ཀྱས་འདེབས་བ། 恶犬吠敌。

ཆས་ཚོ། ངུ་སྐད་ཆེན་པོ། 名词。嚎啕大哭声；སེམས་སྡུག་སྤྱི་ཀྱས་ཚོ་བཏབ་བ། 伤心悲嚎。

ཁེ། ཚུང་ཀི་ཁྲག་ཐྱོགས་ཏེ་ཐན་ཐོགས་སམ་ཐྱོགས། 名词。利益，赚项；ཁེ་མེད་ཅ་ཚོང་མི་ཀྱག 无利不经商。ཁེ་ཀྱགས་པ། 赚了钱。

ཁེ་ཀྱང་། ཁེར་ཀྱང་དང་འདྲ།

ཁེ་སྤྱེད། ཚོང་ཀི་མ་རྟའི་འཕེལ་ཆ་དང་ཐྱ་ཚན་ཀྱི་སྤྱེད་ཀ། 赢利，利润。

ཁེ་ཁོལ། ཚོས་ཁ་སྟོམས་པོ་མ་ཐྱང་བའི་ཁ་ཐིག 花搭，斑痕。染色不匀或染料不纯所造成的花斑痕迹；རས་འདི་ལ་ཚོས་ཡག་པོ་མ་བཏུབ་བས་ཁེ་ཁོལ་ཐྱང་འདུག 这匹布色未染好弄成花花搭搭的。

ཁེ་ཀྱན། ཁེ་བཟང་དང་ཚོང་ཀྱན། 损益，盈亏。赚项与亏蚀；ཁེ་ཀྱན་མེད་པ། 不赔不赚。ཁེ་ཀྱན་རྩི་ཡོང་བརྒྱ་དཐྱད་ལེགས་པར་བྱེད་པ། 细算盈亏。

ཁེ་ཚྱོང་། ཁེ་བཟང་དང་ཚོང་ཀྱན། 损益，利害。利润与亏损。

ཁེ་ཀྱགས། ཁེ་བཟང་དང་སྣོན་ཀྱགས། 名利。名位和利益；ཁེ་ཀྱགས་འདོད་ལེམས། 名利思想。

ཁེ་ཀྱི། (ཀྱལ) རས་སོགས་འབྲ་བྱེད་ཀྱི་ཚེ་ཐྱད་ཅིག་སྟེ། ཀྱ་སྐད་དུ་རྡེམ་ཅེ་ཟེར། 剪刀。汉语剪子。裁剪用具。

ཁེ་སྐྱབ། ཁེ་བཟང་ཐོབ་ཐབས། 营利，牟利，谋求利益；ཁེ་སྐྱབ་ཁོ་ནའི་བསམ་བློ། 唯利是图的思想。

ཁེ་འཁྲབ། (ཀྱ) ཐུ་དུང་མེད་བའི་སྟོད་ཚོས། 坎肩，背心。无袖上衣。

ཁེ་ཉེས། (1)ཐན་པ་དང་གནོད་པ། 利害，得失；རྨེ་ཀྱི་ཁེ་ཉེན་ལ་མི་ལྟ་བ། 不顾个人利害。(2)(ཀྱལ) དེ་རིང་བཀྱས་བའི་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་ཐྱ་ཉིན། 前天。

ཁེ་ཉེན་ཚོ་ཤེས། ཐན་བའི་ཁེ་དང་། གནོད་བའི་ཉེན་ཁ་གསལ་བ་ཟང་ཟབས་འཇེན་པ། 认清利害，明辨利弊；འཐྱལ་ཐྱག་ཀྱི་ཁེ་ཉེན་ཚོ་ཤེས་ཐྱེད་པ། 辨明眼前和长远的利弊。

ཁེ་འཛོད། རང་ལ་ཁེ་བཟང་བ་ཐོབ་ བར་འདོད་པ། 贪利，想得到好处。

ཁེ་བ། ཚོང་ཚུང་བས། མིལ་ཚོང་ཐྱས་ནས་ཁེ་བཟང་ཅ་མཁོག། 名词。小贩。零售货物以求利润的小商贩。

ཁེ་བོ། རེན་ཚོང་ཚུང་པ། 形容词。价钱便宜，物价不高；ཚོང་ཐྱག་དེའི་ཚོང་ཁེ་བོ་འདུག 那种商品的价钱便宜。ཐྱག་ཚོང་ཁེ་བུ་འགྱོ་པ། 物价趋向便宜。

ཁེ་ཐོགས། ཁེ་བཅང་དང་ཐུན་ཀ། 利润，利息，效益：ཁེ་ཐོགས་སྐྱབ་པ། 谋利，牟利。ཁེ་ཐོང་འདོན་པ། 生利，生效益。

ཁེ་ཐོགས་འཕོད་གཏང་། ཁེ་བཅང་ཆེན་ཙམ་ཡོང་འདོད་ཀྱིས་ཡིད་གཏང་བ། 贪功图利，急功好利。

ཁེ་ཐོགས་པ། ཁེ་བཅང་སྐྱབ་མཁན། 营利者，求利润者。

ཁེ་ཕན། ཁེ་བཅང་དང་ཕན་ཐོགས། 利益，用途，功用，福利：སྐེད་ཀྱི་ཁེ་ཕན། 个人福利。སྡུ་ཚོང་ཀྱི་ཁེ་ཕན། 社会福利。

ཁེ་ཚམ། ཁེ་ཆུང་། 盈亏，损益。赚钱和赔本。

ཁེ་བྱ་ཐུག (ཐུལ) ཐལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་གདིང་བྱའི་གདན་ཏེ་ཁ་གདན་རྡས་རྟམ། 垫褥。铺在床上的栽绒毯子。

ཁེ་བོགས། ཁེ་བཅང་དང་ཐུན་ཀ། 利润，赢利，效益。

ཁེ་དབང་། ཁེ་བཅང་དང་དབང་ཆ། 权利。利益和权力：བཅ་རྙེད་ཀྱི་ཁེ་དབང་། 应得的权利。

ཁེ་འབབ། ཁེ་བཅང་བྱུང་འཇོར། 赚项，利润收益。

ཁེ་མེད་ཆུང་མེད། ཁེ་ བཅང་ དང་ ཆུང་ ཀྱུ་ གཉིས་ཀ་མེད་པ། 无盈亏，无得失。

ཁེ་གཅང་། གཞན་མ་འདྲེས་པ། 纯粹，单独，清一色：མི་རིགས་ཁེ་གཅང་། 单一民族。ཁང་པའི་སྒོ་ར་ཁེ་གཅང་ཞིག་གི་ནང་ དུ་སྡོད་པ། 住在一个独院里。

ཁེ་ཚང་། ཁེ་བཅང་ཚད་པའི་ཚང་ལས། 赚钱生意。

ཁེ་ཚོང་པ། ཚང་རིག་སྡེ་བ་ཏུ་ཁྱབ་ དེ་ཙམ་ སིལ་ཚང་བྱེད་མཁན། 小贩，零售商。成批买进零星卖出的商贩。

ཁེ་བཟང་། སྐྱེད་ཁའམ་ཚན་སྐྱེས་བཟང་བོ། 利润，盈余，便宜：ཁེ་བཅང་སྐྱད་པ། 让价。

ཁེ་བཅང་ཚོང་སྐོལ། 利润收入。

ཁེ་རྩ་མ། གཅིག་པུའམ་ཉང་ཉང་། 单独，独自。不与别人合在一起：མི་ཚང་ཁེ་རྩ་མ། 单家独户。

ཁེ་ལས། ཁེ་བཅང་ཅན་ཕྱི་ལས་ཀ། 企业：ཁེ་ལས་བདག་གཉེར། 企业管理。བཟོ་ཚང་སོགས་ཁེ་ལས་རྒྱས་པ། 发展工商等企业。

ཁེ་ཚོག་ཚོང་ཚོག རིན་གང་ལས་བརྒལ་བའི་ཁེ་ཐོགས་ཀོན་གཉེར་པ། 非法牟利。抬高市价，牟取暴利。

ཁེ་ལང་། ཁེ་བཅང་དང་འཇ།

ཁེ་ཐྲེབས། ཚོང་འབབ། 收益，收入。

ཁེག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁེགས་པ། ཁེག་པ། 停顿，破灭。趋于消失：ཆུ་བཀག་ནས་ཁེག་བཞིན་པ་རེད། 水被阻拦住。རྒྱས་ཁེགས། 理由破灭。

ཁེགས་པ། ཁེག་པའི་འདས་པ།

ཁེང་། (སྐྱེང) བྱན་གཙོག 奴隶。

ཁེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁེངས་པ། ཁེང་བ། 盈满，充满。全部充实：ཁང་པའི་ནང་ དུ་ཆུས་ཁེངས་སོང་། 室内全部被水淹满。

ཁེང་ཚོག (སྐྱེང) འབངས་ཀྱེད་ཚོག 造反，反正。

ཁེངས་ཐུང་། ང་རྒྱལ་དོང་བའམ་ཐུངས་པ། 谦逊，虚心。戒除骄傲：ཁེངས་སྤྱང་ཆེས་པ། 过谦。ཁེངས་སྤྱང་བྱས་ན་ཡར་ཐེབ་ཙམ། ང་རྒྱལ་བྱས་ན་རྗེས་སུ་ཕྱིས། 虚心使人进步，骄傲使人落后。

ཁེངས་གཏམ། ང་རྒྱལ་གྱི་གཏམ། 大言，大话，傲慢话，自满语：ཙོན་ཏན་ཆེ་ཡང་ཁེངས་གཏམ་མ་གོད། 学问虽大也莫夸口。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དྲིས་ཚེ་དང་རོ་ཁེངས་པའི་གཏམ་མོ།

ཁེངས་ལྷུན་མ། (ཁངོན) བྱད་མེད་དང་མ། 骄傲女。壮年妇女的异名。

ཁེངས་པ། ❶ཁེང་བའི་འདུས་པ། ❷ང་རྒྱལ། 名词。傲慢，骄傲，矜骄：ཁེངས་པའི་གཏམ། 大话。ཁེངས་པ་ཆེན་པོ། 十分骄傲。

ཁེངས་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ཐྲི་རྣམ་གྱངས་ཤིག 骄傲。佛书译作高举慢。

ཁེངས་མེད། (1)ང་རྒྱལ་མེད་པ། 不傲慢，不自满。(2)གངས་རྒྱས་ཤིག་གི་མཚན། 无骄慢佛。

ཁེངས་རྫུན། ང་རྒྱལ་གྱི་སྨྲ་ནས་མ་ཡིན་ཡིན་མདོག་ཕྱེད་པ། 矜夸，虚骄。旧译满假、高慢。

ཁེངས་རྫུན་གཞན་བཙུལ། ང་རྒྱལ་གྱི་ཐྲོབས་པས་གཞན་དག་ཁྱད་དུ་བསད་པ། 盛气凌人。

ཁེངས་སེམས། ང་རྒྱལ་བའི་སེམས། 傲慢心，自满情绪：མཁས་འདོད་ཚད་ན་ཁེངས་སེམས་མེད་པ་ཅིད་དགོས། 要求技艺精，就得先虚心。རང་གི་ཁེངས་སེམས་མ་བཅག་ན། གཞན་གྱི་ཚེན་ཏན་མཐོང་མི་ཚང་། 不克服自满情绪，不会见他人长处。

ཁེད། དམངས་ཁྲོད་དུ་ཚིད་བའི་གཏ་རྩོག་ཏི་བདེ་ཞེག་སྟེ། སྐྱེན་ངག་ཏི་གཏ་རྩོག་ཏི་རྒྱན་དང་འདྲ། དབེར་ན། མི་བརྒྱ་ལ་རྐྱེ་དགས་གཅིག་ཚིད་པ་དེ་གང་ཡིན་ནམ། ལན་དུ། ཐུགས་མདེ། 名词。谜，谜语。相当于修辞学中的隐语。例如："一条腰带百人扎"，打一物，谜底是"扫帚"。

ཁེན། (ཐ) ཐུང་ཁའི་བྱེ་བྱག་ཅིག 乾卦。八卦之一。

ཁེན་གནམ། (ཐ) ཐུང་ཁ་བརྒྱད་ཀྱི་ཐུ་བྱག་ཅིག 乾卦。乾为天，八卦之一。

ཁེན་པ། (ཚིག) སྟེང་བཞག 靠，靠，凭：གཡས་གཡོན་ལ་མི་ཁེན་པར་རྩོག་བརྟུན་པ། 不左右偏倚，端正坐下。

ཁེབ། ཁེབས་དང་འདྲ།

ཁེབས། 名词。(1)སྟེང་ནས་འགེབས་ཐུང་ཀྱི་གཡོག་ཐྲེད། 掩蔽物，遮盖物。盖画的罩子：གཡག་ཁེབས། 牛衣。རོག་རོའི་ཁེབས། 台布。སྐྱ་ཁེབས། 鲛罩。པང་ཁེབས། 围腰，餐布。ཆར་ཁེབས། 雨衣。གདུང་ཁེབས། 围梁布套。(2)ཀ་གཅོད། 盖子：ཁེབས་འགེབས་པ། 加盖，加罩。ཁེབས་གཡོགས་པ། 盖上罩子。ཁེབས་ཐྲངས་པ། 揭开盖子。

ཁེབས་གཅོད། སྟོང་ཀྱི་ཁེབས་གཡོགས། 器皿盖子，罩子。

ཁེབས་ཆེ་བ། ཁྱབ་ཆེ་བ། 范围宽，广大，周遍。

ཁེབས་ཐྲིག ཁེབས་སྟོན་སྟེང་ཀྱི་ཐག་པ། 捆扎覆盖物的小绳。

ཁེབས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁྱབ་པ། 遍布，遮蔽：གོས་ཀྱི་ཁ་ཁེབས་སོང་ངམ། 茶斟遍了吗？ཚོས་ཀྱིས་ཁ་ཁེབས་ནས་ཁེབས་པ། 用衣服盖住。ས་གཞི་སྐྱང་མེས་ཁ་ཁེབས་ཁེཤས་དོགས་མེད། 手掌岂能遮大地。

ཁེབས་འཇུབས་པ། གཡོག་པ་དང་འགེབས་པ། 罩住，遮盖，掩蔽。

ཁེབས་མ། རྟ་རྩེལ་སོགས་ཀྱི་སྐལ་བང་གཡོག་ཅིའོ། 名词。掩蔽物，遮盖物。马骡背上的覆盖物。

ཁེབྱ་ཟས། (རྟོག) རྒྱུན་ཟས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་བཅངས་པ། 零食，点心。正常饭食以外的小吃。

ཁེར་རྒྱུ། ཆིག་ཀྱ། 单一，独自，孤单：ཁེར་ཀྱ་འཚེར་བ། 能独自胜任。

ཁེར་རྒྱང་། གཅིག་ཕྱའ་ཆིག་རྒྱང་། 单独，单个，个体：མི་ཁེར་རྒྱང་འགྲོ་བ། 一人独行。ཁང་པ་ཁེར་རྒྱང་། 孤立住宅，孤立房屋。ཐྲག་མེད་ཁེར་རྒྱང་དུ་ལུས་པ། 孤立。

ཁེར་དགོད། རང་རྟེན་གཅིག་ཕྱར་གད་ཚོ་དགོད་པ། 独自发笑。

ཁེར་འགྲོ། གཅིག་ཕྱར་རྒྱུ་བ། 独行。一人单独行走：ཁོ་རྐོད་པོས་དཔྱང་གད་མ་བཟློག་ཚར།

ཀེར་འགྲོ་སྡུག་དམར་སྐྱེལ་བའི་ཐུ། 好汉不结伴，独行将丧命。དེ་ཆོད་ཀེར་ཐུག མི་ཆོད་ཀེར་འགྲོ། 骏马单跑，英雄独行。

ཀེར་ཆོད། ཀེར་དགོད་དང་འདྲ།

ཀེར་མ། གཅིག་པུ། 形容词。单独，惟一：རྒྱུན་མེད་བའི་ཐུ་ཀེར་མ་ལ་འབྲས་བུ་གནས་ཚང་། 无缘唯因，何能生果。 མདའ་ཆོད་ཀེར་འཕེན། དཔུང་ཆོད་ཀེར་ངོམ། 利箭单射，劲旅独出。

ཀེར་ཙ། གཅིག་པུ། 单独，唯一。

ཀེར་རེ་མ། རྩིག་ཀྱང་ངམ་གཅིག་པུ། 单独，单个。

ཀེར་ཚབ། གྲགས་མེད་རྩིག་ལབ། 独白，自言自语。

ཀེལ་བ། འཁེལ་བའི་འདུས་པ།

ཁོ། ང་དང་ཁྱོད་མིན་བའི་མི་དེ། 代词。他。你我以外的某个人：ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་སྐྱེའས་འདུག 他们都到了。

ཁོ་ཅག ཁོ་ངང་ཚོ། 他们：ཁོ་ཅག་དང་ངེད་ཅག་མཉམ་དུ་ལས་དོན་བྱེད་ཐུང་། 他们和我们在一起工作过。

ཁོ་ཆུ་ཚོང་མ། མ་ཆུའི་སྟོད་ཆུད་ཀྱི་ཆུ་ལག་ཅིག་མཚོ་སྐྱེན་ཞིང་རྩིན་ཁའི་ཚལ་ཁུངས་མཚོ་ཁག་བོད་རིགས་··· ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དགའ་བའི་རྫོང་དུ་ཡོད། 西科曲。黄河上游一支流，在青海省果洛藏族自治州甘德县境内。

ཁོ་ཆུ་འག་ཁ་མ། མ་ཆུའི་སྟོད་ཆུད་ཀྱི་ཆུ་ལག་ཅིག་མཚོ་སྐྱེན་ཞིང་རྩིན་ཁའི་ཚལ་ཁུངས་མཚོ་ཁག་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དགའ་བའི་རྫོང་དུ་ཡོད། 东科曲。黄河上游一支流，在青海省果洛藏族自治州甘德县境内。

ཁོ་ཉིད། ཁོ་བ་ངང་ཉིད། 他本人。

ཁོ་ཐག་ཆོད་བ། རེ་ཐག་ཆོད་བའམ། རེ་བ་ཟད་པ། 失望，没有指望：གཉོད་མ་ཆུར་གཡུགས་ན་བྱ་ཁྱི་ཁོ་ཐག་ཆོད་ཡོང་། 食子丢进水，鸡犬都失望。喻专图利己，不肯利人。

ཁོ་ཐེ། ཀོ་བ་ལས་བཟོས་པའི་མེ་མདའི་རྡེས་སྐྱག་སྟོད། 火药袋。盛土枪火药的小皮袋。

ཁོ་རྐ། འབའ་ཞིག 唯，独，仅，绝对，འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་སྐྱོན་ཁོ་ན་དང་། ཡོན་དུན་ཁོ་ན་ཡོད་མཁན་གྱི་མི་མེད། 世上不存在只有短处或只有长处的人。ཁ་བཤད་ཁོ་ནས་ལས་དོན་མི་འགྲུབ། 只靠空话事不成。སྐྱིང་པོ་མེད་པའི་ཚིག་སྣས་ལྷག་སྐྱོན་ཁོ་ན་བཤད་པ། 只是重复说一些无意义的废话。མི་ཚེ་དོན་མེད་ཁོ་ནར་ཟད་པ། 惟有空度人生。

ཁོ་རྐ་ཉིད། འབའ་ཞིག་གམ་གཅིག་གྱང་ངང་ཉིད། 单独，唯一，本身。

ཁོ་ཁ། མི་དེ། 代词。他。含有贬义：ཁོ་པ་ཚོས་གང་བཤད་ཚང་མ་བདེན་པར་མ་འཛིན། 莫认为他们的话都是真的！

ཁོ་བོ། སྐྱེས་པ་བདག་གམ་ངང་ཉིད། 代词。我，男性我：ཁོ་བོ་དུས་རྟག་པ་ཀུན་དུ་བདེ་བོ་ཡིན། 我一向安好。དེ་ཉི་ཁོ་བོའི་ཐུགས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན། 那事完全合乎我的心意。ལས་དོན་འདིའི་ནོར་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་གཡས་གཞོགས་གཙོའི་ལས་དོགས་བྱས་ནས་བསྒྲུབ་དགོས། 我们应该互相配合，来完成这项工作。

ཁོ་མོ། སྐྱེས་དམན་བདག་གམ་ངང་ཉིད། 代词。我，女性我。

ཁོ་ཚབ། (གྲུབ) ཟས་ཆངས་འཚོད་ཐེབ་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 笼屉，蒸笼。一种蒸食物的器具。

ཁོ་ར། མཐའ་སྐོར་གྱི་ར་བ། 围墙。

ཁོ་ར་ཁོར་ཐུག ཁོ་ར་ཁོར་ཡུག་དང་དོན་གཅིག

ཁོ་ར་ཁོར་ཡུག (1)མཐའ་བསྐོར་བའི་ཕྱི་ཁྱིད་དམ་ཕྱགས་རི། 围墙，城墙。(2)མཐའི་ཏུ་ཁྱེན་འཁོར་མེ། 周围，周边。

ཁོ་རང་། ཨེ་དེ་རང་། 他本人。

ཁོ་རེ། སྐྱེས་པ་ལ་འབོད་པའི་སྐད། 喂。对男子的傲慢呼词：ཁོ་རེ་ཏོན་དང་འཕྲིན་འདི་སྐྱལ་ཅིག 喂，听着，把这个信送去！ཁོ་རེ་ཁྱེད་དག་ བང་ མ་འདུག་ལས་ཀ་གཅིས། 喂，你莫闲坐，去做事吧！

ཁོ་ལག (1)ལུས་བོའམ་ལུས་བོའི་ཡན་ལག 身躯，肢体。四肢和全身。(2)(རྟིང) ཞུ་ཐེང་ བམ་ ཀུ་ཁྲིག། 纵横，广表。长度与宽度。

ཁོ་ལག་ཚོགས་པ། འཕེལ་སྐྱེས་ཚོང་ས་རྩེ་བ། 发育完全，身体成熟：ལུས་ཀྱི་ཁོ་ལག་རྩེ་བའི་དངོས་མ་ཞིག 一位身体发育完全的成年人。

ཁོ་ལག་ཡངས་པ། (1)ཀུ་ཁྱོག་ཆེ་བ། 广阔，宽大。(2)ལུས་ཀྱི་སྐྱེས་ཤུགས་ཆེ། 体格魁梧，气力强壮。

ཁོ་ཅེད། ཁོ་ཏེ་རེའམ། ཁོས་འདི་སྐད་ཅེར་བྱ་བ། 他说，彼曰。

ཁོག ཤོག་པའི་སྐུལ་ཆིག

ཁོག་ཆས། གཟུགས་ཁོག་ཆས་པ། 身体衰老。

ཁོག་རྒྱོང་། དན་བྱེད། 刁唆，指使。挑动别人做坏事。

ཁོག་ བཚུངས་ ཐིང་ རྒྱོང་། བསམ་ དན་ ཀྱིས་ གཞན་ ལེགས་བསྐྱལ་ནས་ ཐིང་འཁྲུག་ རྒྱོང་བ། 挑动。挑起纠纷，煽动闹事。

ཁོག་གཅིག (1)གཡས་ལུག་སོགས་ཀྱི་ཀ་ཕྱི་སྐྱམ་ཆ་ཚང་གཅིག 一副全腔肉：ལུག་ཀ་ཁོག་གཅིག 一副全羊肉。(2)ནང་དོན་གཅིག་པའི་དབེ། 实质相同：སྐད་ཅ་ཅོད་སྣང་མེ་འདྲ་ཡང་། ནང་དོན་ཁོག་གཅིག་རེད། 说法虽然不同，实质却是一样。

ཁོག་གཅོང་། མ་ཞུ་བའི་རྒྱུ་བྱས་པའི་ཁོང་ནད་ སྙིང་པ་ཞེ། ནང་གསེས་ལུ་དཀྱེ་ན་གཅོང་ཞེ་བཞིན་གཅོང་ཞེ་རྟག་ གཅོང་ཞེ་བཏུ་རྟག་བཅས་མཆིས། 内科痼疾。由饮食不化引起的内科久年宿疾，分四癌、六癌或十六癌疾等。

ཁོག་ཆུང་། ཁོག་པ་ཆུང་དྲི་བསྐུལ་ཆིག

ཁོག་ཆུད། ཤེས་རྟོགས། 通达，了解。

ཁོག་ཆྱེད། རྡེ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཇ་སྐྱེད་ཆང་སྐྱེད། 陶罐。陶质茶壶或酒罐。

ཁོག་སྟོང་། ནང་སྟོང་པ། 内空，内部空虚：ཀེའི་བཟེད་ཁོག་ སྟོང་། 华而不实。

ཁོག་སྟོད། ལུས་ཀྱི་སྟོད། 胸腔，上半身体腔。

ཁོག་སྡེམ་པ། ཁ་འཕྲལ་པའམ། ཁ་མཐུན་པ། 串通，串通一气。

ཁོག་མཆུད། སྙིང་གཅ་པའི་མནའ་འམ། དམ་བཅའ། 诚心的誓言。

ཁོག་པ། 名词。(1)སྟོད་པའམ། ནང་དང་སྒྲིག 体腔，腹腔，内部，里面：ཁོག་པ་ཆེན་པོ། 宽宏大量。ཁོག་པ་དྲང་པོ། 诚实。ཟས་ངན་ཁེའི་ཁོས་ཁོག་པའི་སྟོད་ སྐད་དཀྱག 一点恶食搅遍胸腹。(2)སེམས། 心，心意：ཁ་འོ་མ་ཁོག་ཆེར་མ། 口甜如奶，心狠如刺。喻同“口蜜腹剑”。ཁ་ཁྱེ་གའི་ཁོག་པར་མདའ་གོང་མདུང་གོང་། 汉子胸怀，容剑容枪。意谓胸襟宽宏。ཁོག་པར་དྲན་ཚད་ཁ་ནས་གོང་པ། 把心里想的都说出来。གནས་ཚུལ་ཁོག་པར་ཚུད་པ། 胸中熟悉情况。

ཁོག་པ་འབྲིམ། ཁོག་པ་འབྲུ་བ་ སྟེ་བཤལ་བ། 腹泻，拉肚子：སྨྲུང་ སྐན་ བཏུང་ བས་ ཁོག་ པ་ འཕྲིམ་ཁྱེན་འདུག 吃了泻药拉肚子。

ཁོག་པ་རྒྱོང་བ། (1)དགྱག་འདོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་ དན་ རྒྱབ་པ། 唆使，刁唆。(2)ནང་ནས་ཐོང་བ། 从内部撑起。

ཁོག་པ་ཆམ། (1)མི་སེམས་ཆུད་ངང་རིང་བ། 有度量。宽宏大量的人。(2)(ཁང་) རྔས་སྐྱལ། 有腹腔者。龟的异名。

ཁོག་ཆ་ཆུང་ངུ། (1)ཁོག་པ་ཆེན་པའི་ཐུག་ཏུར་ཏེ་ཙོང་ཁོག་ཆུང་ཆུང་། 内部狭窄。(2)བཟོད་མེམས་མེད་པ། 度量狭小，心地褊狭。

ཁོག་ཐྲེན། རྡུམ་སོགས་ཀྱི་སྐུན། 绒毯纬线。

ཁོག་ཐུག་ 小砂锅。

ཁོག་དབྱབ་སྒྲིང་ཐྲན་ཡིག་ཆིངས། ཆིངས་ཡུའི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། དབེ་ཆའི་གཞུང་དོན་ཁོག་སྡེབ་ཀྱི་ས་བཅད། 谋篇布局。读书五纲要之一。

ཁོག་འབྱབས། (1)གུར་སོགས་འཕྱབས་པ། 撑起，张开；རྡེ་གདུགས་རྩིབས་མས་ཁོག་འབྱབས་པ། 伞靠骨子撑起来。(2)ཁོག་སྡེབ་སྟེ་ཚོ་རིམ་སྡེབ་པ། 谋篇布局：དབེ་ཆའི་གཞུང་དོན་སྡེབ་ཁོག་འབྱབས་པ། 布局。布置文章的结构。ཁང་པའི་ཕྱི་སྐྱམ་སྟེ་ཁོག་འབྱབས་པ། 搭起房屋外部的架子。

ཁོག་འབྱབས་ཏང་ སྒོང་ ཀུན་ཏུ་ དཀའ་ བའི་སྐྱེས་ གང་། རབ་ཏུང་ བཅུ་ པའི་ ནང་ ཐུབ་མཁའ་སྐྱོ་ཤེས་ཆུལ་ཟིམ་མཛད་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་དང་། ཁྱད་པར་དུ་གསོ་བ་རིག་པ་ཆུ་གར་དུ་དང་ཚུལ་དང་། རིམ་བཞིན་བོད་དུ་དང་ཚུལ། གཡུ་ ཐོག་ པ་ སོགས་ གསོ་ རིག་ གི་ བསྟན་ འཛིན་ རྣམས་ ཀྱོན་ ཚུལ་ སོགས་ འཁོད་ པའི་ སྐྱེ་ ཐོག་ ཆོས་ འབྱུང་ ཞེག 《医学概论·庆喜仙人之歌》。十七世纪时，宿喀·洛追杰波所著，于略论各种学科之后，特别详细叙述医学在印度、西藏流行情况，以及宇妥以来西藏名医事迹的一部医学史。

ཁོག་འབྱབས་འཛམ་དཀར་བཞད་པའི་ཉི་མ། རབ་ཏུང་བཅུད་པའི་ནང་ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་ཕྱར་གིས་མཛད་པའི་འཕགས་ཡུལ་དང་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་དང་ཚུལ་དང་། གསོ་བ་རིག་པའི་བསྟན་ འཛིན་ ཀྱི་ སྐྱེས་ བུ་ རྣམས་ ཀྱོན་ ཚུལ་ སོགས་ འཁོད་ པའི་ སྐྱེ་ ཐོག་ ཆོས་ འབྱུང་ ཞེག 《医学概论·金穗》。十六世纪时，夹波班钦所著一部医学发展史。

ཁོག་འབྱབས་ཤེས་ཅ་ཅབ་གསལ། རབ་ཏུང་ བཞི་ པའི་ ནང་ བྱང་ ཀྱི་ དབལ་ ལྡན་ འཚོ་ བྱེད་ ཀྱིས་ མཛད་ པའི་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ དང་ ཚུལ་ ཀྱི་ ཆོས་ འབྱུང་ ཞེག 《医学概论·知识骄阳》。十四世纪时，昌迪·巴登措杰所著的一部医学发展史。

ཁོག་སྟབས། ཁོག་པའི་ནང་ཁ་སྐྱོང་ཚ། 空腔。体腔或器物中空部分。

ཁོག་མ། ཇ་ མའི་ ཁོག་ མ། 名词。砂罐，砂锅，陶器。ཇ་ ཁོག 瓦罐。དོ་ ཁོག 石罐，石锅。

ཁོག་སྨད། ལུས་ཀྱི་སྨད། 腹腔。体腔下半截。

ཁོག་སྡོད། བཏུང་བྱའམ་བཟའ་བྱའི་ སྐྱེ། 内服

药：ཁོ་བའི་ནད་ལ་ཀྲག་སྨན་འཐུང་། 腹病须饮内服药。

ཁོག་རྩིས། (1)སྤྲོ་གཏམ་གྱི་གྲངས་རྩིས། 心算。专用默记的算法。(2)བསམ་ སྤྲོའི་འཆར་གཞི། 谋画，心计。

ཁོག་རྩེ། ཀག་ཅེ་དང་འདྲ།

ཁོག་ཚིལ། ཀྲག་བའི་ནང་གི་ཚ་ལུ། 体腔内脂肪。

ཁོག་ཚོད། ཐམས་ཚོད། 内情，底细，思想情况：རང་ཐུས་རང་ གིས་མི་ རེས་ བར་ གཞན་ གྱི་ ཁོག་ཚོད་ ལེན་པ་ མཚར། 怪在不摸自己底，反去试探别人心。

ཁོག་འཁྲག་ས། (1)མིའི་ཁོག་དུ་ ལུ་འདྲེ་འཁྲག་རེར་ བ། 附体，钻入体内。所谓鬼神附体。(2)མི་ ཞིག་གི་ སྤྲོ་མི་གཞན་ཞིག་ གིས་བསྐྱེད་བའམ་བསྐྱེད་ བ། 教唆，指使。怂恿他人，鼓动其情绪。

ཁོག་ཡངས་ས། (1)སྤྲོ་ཆུ་ཆེ་བ། 胸怀宽宏，气量大：བརྟན་ བཟློང་ ཁོག་ ཡངས། 稳重而宽宏。(2)ཆུའམ་ཁད། 空旷，广阔，地广人稀：ཁོང་ཚ་ཁོག་ཡངས། 地势开阔。

ཁོག་རྙལ། (1)ནང་ངམ་སྐྱིང་རྙལ། 腐化，腐朽。内部腐败：ཁོག་རྙལ་ཞིང་འབྱོན་ཐང་མེད་པ། 腐败无能。(2)བསམ་ པ་ ངན་ པ། 心肠坏，思想恶劣。

ཁོག་ཤིང་། སྐྱོག་ཤིང་། 中柱。建筑物或器物内部的主要支柱。

ཁོག་སོལ་བ། ཁོག་པ་མཁྲིགས་པོ་མེན་ པ། 里面疏松，内部不坚实。

ཁོང་། ❶འགེངས་ པའི་ སྐྱལ་ ཚོག ❷名词。(1)སེམས། 内心，心里：གད་མོ་ཁོང་ནས་ཚོད་པ་ལ་ཐུ་མཚན་ཡོད་འགྱོ། 内心发笑，总有原因。ཁ་ཅམ་མ་ཡིན་ ཁོང་ ནས་ ཐུང་ བའི་ སྐྱིང་ གཏམ་ཡིན་པས་སེམས་ལ་ཞོག 肺腑之言，非同泛泛空谈，应该谨记于心！ཚ་རྩི་འཇེགས་སྐྱལ་ཡིན་ནམ། ཁོང་ནས་སྐད་བ་ཡིན་པ་མི་ཤེས། 不知是虚声恫吓，抑或真心发怒。(2)ཀྲག་པ་དང་ནང་། 内部，里面：ཁོང་ ནང་ ཟྭག་ དུ་ སྨན་ གྱི་ འབྱིན་ པ། 药物能治体内病痛。❸ཁོའི་ཞེ་ས། 代词。他的敬语。

ཁོང་ཁྲག ཀྲག་བའི་ནང་གི་ཁྲག 体腔内血，腹血：ཁ་ནས་ཁོང་ཁྲག་བསྐྱགས་པ། 口吐内脏血。

ཁོང་ཁྲོ། ཞེ་སྡང་སྡེ། དཀྲ་ལ་སོགས་པ་སེམས་ཅན་ པ་རྣམས་ པ་རྣམས་ལ་བདེ་གཤེགས་ཅི་ཙང་གསད་པ་ལ་ སོགས་པ་གནོད་པ་སྡུ་ཚོགས་བྱ་བར་སེམས་ པ། 怒气，气忿，忿怒，恼怒。佛书译为瞋或瞋恚。于怨敌等对方有情，计度欲打、欲杀等损害之心：ཁོང་ཁྲོ་ རེ་པ། 发怒，生气。ཁོང་ཁྲོ་ཆ་བ། 暴躁易怒。ཁོང་ ཁྲོ་ ཞེ་ པ། 怒已息。ཁོང་ ཁྲོ་ བྱོང་པ། 抑制忿怒，止怒。ཁོང་ཁྲོ་བྱེད་ མཁན་ མེད་ན་བཟོད་པ་སུ་ལ་སྟོན། 没有使怒者，对谁修忍辱？

ཁོང་ཁྲོ་བ། ཞེ་སྡང་པ། 忿怒，瞋恚，恼恨。

ཁོང་ཁྲའི་ཕྱ་རྒྱས། སེམས་ ཅན་ དང་། ཕྱུག་ བཙལ། ཕྱུག་བཙལ་གྱི་གཞི་བཅས་ལ་ཀུན་ནས་ མནང་བའི་སེམས་ཀྱི་ཁག་ལ་ཐུལ་བ། 瞋随眠。于诸有情、苦及苦处生损害心，随逐潜伏，名瞋随眠。

ཁོང་ཁྲའི་ཡུལ། དཀྲ་སོགས་སེམས་ཅན་ དང་། ཕྱུག་བཙལ་དང་། ཕྱུག་བཙལ་གང་ལས་འབྱུང་ བའི་གནས་རྣམས་སོ། 所瞋境，瞋忿所缘。怨家有情、苦及一切苦出身处皆是瞋恨的对象。

ཁོང་འབྱིད། (རྩིང) ནང་ནས་བཀྱོན་པ། 取出，拔出。

ཁོང་འཁྲུགས་ཆ། (1) སེམས་མ་ཞེ་བར་གྱུར་པ། 心乱，心不安，心绪烦乱不宁：ཁྱོད་ རང་ རྩའི་

ཁྱོད་ཀྱིས་འཁྲུགས་པ་ཡིན། 你为什么心绪不宁？(2)ཁྲོས་པ། 恼怒，忿怒。

ཀྲོང་ཐོག། སེམས་སྟོད་ཅིང་བཞག་པ། 悠闲，舒畅，从容。

ཀྲོང་དཀྲོག། སེམས་ཀྱི་ཁྱིང་ནས་ཀོང་བའི་གད་མོ། 心中暗笑，暗地发笑。

ཀྲོང་ཐྲིལ། (རྟིང) ལྕགས་ཐྲིལ། 铁链，脚镣手铐。

ཀྲོང་ངན་ཚགས་ཁང་། སེམས་ངན་ལག་རྩུབ། 粗心妄动。心思粗略，行动轻浮：ཀྲོང་ངན་ལག་ཁང་བྱས་ནས་འཐུས་ཚངས་གོང་བ། 轻举妄动，造成失误。

ཀྲོང་གཅོང་། (རྟིང) (1)སེམས་ཁྲལ་ཤོད་པ། 担心，操心。(2)ཁྲག་ནད་ཤོད་པ། 腹内有病。

ཀྲོང་རྟོག། (1)ཀྲོང་ཡུ་ཆུད་པ་སྟེ། ལེགས་པར་རྟོགས་པ། 领悟，通晓。彻底理解：གང་ཞེག་ཀྲོང་ཡུ་ཆུད་པ་ལགས་ཏུ་ཟོངས། 理解了就实践！(2)(མངོན) སྡུག་བསྔལ། 钻心。痛苦的异名。

ཀྲོང་སྙིང་། (1)ཁྲག་པའི་སྙིང་། 心脏。(2)ཤིང་གི་ཀྲོང་སྙིང་། 树心。

ཀྲོང་སྐྱམ། (རྟིང) སྐྱིད་ལུག་ལེ་ཚེ། 懈怠，懒惰。

ཀྲོང་སྟོང་། (མངོན) ཁ་གཡེ། 内空。孔、穴、窟窿的异名。

ཀྲོང་ཡུ་ཆུད་པའི་ཚེཏ་གསུམ། སྟོན་པ་ཤྱ་ཅན་ལས་འདས་ནས་བསྐལ་པའི་གནས་ཚད་ཁོ་ལ་བཀྲ་ཤིས་བཅུའི་དང་པོ་ནས་གསུམ་པའི་བར་རིམ་བཞིན་དགུ་བཅམ་པའི་ལེའུ་དང་། ཁྱིད་ཆེ་ནོང་པའི་ལེའུ། རྒྱུན་ཡུ་ཞུགས་པའི་ལེའུ་སྟེ་གསུམ། 内证三期。佛涅槃后，佛教住世共五千年，分为十期。前三期中，初五百年为阿罗汉期，次五百年为不还果期，第三个五百年为预流果期，总名内证三期。

ཀྲོང་ནང་། ཁྲག་པའི་ནང་། 内部，里面。

ཀྲོང་ནད། ཁྲག་ནད། 脏腑病，内病。内科疾病。

ཀྲོང་གནག་ཁ ཞེ་ནག་ཙམ་སེམས་ངན་པོ། 心黑，心恶毒。

ཀྲོང་པའི་རྩེད། ཁྲག་ནང་གི་མེ་དངོས། 胃火，胃阳。消化力。

ཀྲོང་འབྱིན། ཁྲག་ཁག། ནང་ནས་ཕྱིར་འདོན། 取出，拔出，拿出。

ཀྲོང་འཕྲུལ། ཀྲོང་པའི་ནང་ཁྲི་དོན་སྟོང་ལ་འབྱུང་བའི་འབྱས་ནད་ཕྱིར་མི་མངོན་པ་ཞིག 脏腑肿核。生于体内脏腑各部、体外不能现见的肿核。

ཀྲོང་མ། ཁྱིམ་མམ་ནང་མ། 名词。家。

ཀྲོང་ཚན། ལུག་ཨ་མའི་ཁྲག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་སྐྱབས་ཀྱི་ལུག་བྱུག་གི་པགས་པ། 胎羊皮。羊羔尚在母羊体内时所生长的绒皮。

ཀྲོང་འཇིན། ཁོན་འཛིན། 衔恨，挟仇。

ཀྲོང་འཕྲོམ། (1)སེམས་ཀྱི་ཁྲིད་ནས་ཧོར་ཅན་ཞིག་མོ། 窃笑，心中暗笑：མ་རབས་ཀྱི་སྐྱོད་པ་ལ་ཁྱལ་ནས་ཀྲོང་འཕྲོམ་གོང་བྱུང་། 心中耻笑下流行为。(2)ཀྱེ་པ་བསང་ཚུལ། 促喉发咳，净喉咳声，ཀྱེ་འཁྱགས་པ་བསང་སྐྱིད་ཀྲོང་འཕྲོམ་ལན་གསུམ་བྱས། 净咳三声，以清除气管梗塞之物。

ཀྲོང་ཡངས། (1)སེམས་ཀྱ་ཡངས་པ། 心宽，胸怀宽宏，ཀྲོང་ཡངས་དགྱེལ་ཆེ། 胸怀宽广。ཀྲོང་ཡངས་པའི་མི་དེ་སྐྱང་པ་སྐྱིད། 心宽的人很乐观。(2)ཆུ་ཆེ་པ། 广阔，辽阔，ས་ཆ་ཁ་ཡངས་ཀྲོང་ཡངས་རེད། 地方宽阔。

ཀྲོང་ཡུལ། བན་པཉྩས་རྟེན་ངོས། 市惠，炫恩。夸耀有恩于人，自表功劳。

ཀྲོང་རལ། ཀྲོང་ཅལ་དང་འདྲ།

ཀྲོང་ཅྭལ། (1)སྙིང་རུལ་ཏེ་བསམ་ཀེས་མེད་པ། 腐化，腐败。(2)ནང་ཅལ། 内奸。

ཀྲོང་ལག ཁྲག་པའི་ནང་ཅ་ལག་པ་འཇུག་པ། 腔

内插掌。探手入体腔内部，ལྟང་པ་འགའ་ཞིག་དུ་ཕྱུགས་ལྟག་སོགས་ལ་ཁོང་ལག་བཏང་ནས་གསོད་རྒྱལ་ཡོད། 有些地方流行着腔内插掌以屠牛羊等牲畜的方法。

ཁོང་ཤིང་། སྐྱག་ཤིང་ངམ། གཙོ་བའི་དོན་སྙིང་། 中柱，骨干，主要精神：ཁེམས་ཀྱི་ཁོང་ཤིང་ཚ་འཁྱག་མི་བཟོ་བ། 不歪曲法律的主要精神。

ཁོང་ཏོར། (1)ཁོག་བའི་ནང་དུ་སོང་བ་སྟེ་ཅིས་བས་རྡེའུ་སོགས་མིད་ནོར་བྱུང་ལྟ་བུ། 入腹。如小儿误吞石子等。(2)ཕྱུགས་ལ་བྱ་བཅོས་ཅུད་མཁས་འབྲས་བྱ་ཁོང་དུ་ཤོར་ཏེ་ལུས་པ། 误遗腹内。如骟牲畜时将睾丸误遗腹内。

ཁོང་བྱབས། (རྟེང་) ཁ་སྟོན། 增补，补充。

ཁོང་ཤེང་། ཁོང་གསེང་དང་འདྲ།

ཁོང་སོང་། ཁོག་པ་ མཁྲགས་ པ་མེན་པའམ་ སོབ་སོ། 中空。内部疏松，内部松散不坚实。

ཁོང་བཟོད། བཟོད་རྒན། 忍耐，忍受。

ཁོང་ཁྱིམ། ཚ་བ་དང་། ཤོང་ག། ཆུ་མ། གཞང་། མཚན་མ་བཅས་ལུ་གནས་པའི་ལྟུན་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེན་བྱ། 体内寄生虫。自然生长在胃、大肠、小肠、肛门、阴道等处的微生物。

ཁོང་གསེང་། བར་གསེང་སྟོང་ཚ། 隙，间隙。中间空着的地方。

ཁོང་གསེབ། བར་སྐྱ། 缝隙，裂缝。破裂的缝儿：ཤིང་ཁྱི་ཁོང་གསེབ་ཏུ་བྱས་པ། 藏于林间。བྱག་གི་ཁོང་གསེབ། 岩缝。རྡོག་བའི་ཁོང་གསེབ། 墙缝。

ཁོངས། རིགས་དང་ཐུགས། 名词。种类，范围。归属的方面：མངའ་ཁོངས། 势力范围。རྒྱ་བའི་ཁོངས། 公有。སྒེར་ཁྱི་ཁོངས། 私有。ཁོངས་སུ་ཚུད་པ། 属于。རི་དྭགས་དང་འབྱུ་སྐྲིན་ཚང་མ་དུད་འགྲོའི་ཁོངས་ཤིན། 野兽、昆虫都属于旁生一类。ཕྱུགས་ལས་ཀྱང་ཞིང་ལས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ། 畜牧业也属于农业范围。

ཁོངས་གཏོགས། ཐུགས་ གཏོགས། 系统，色样，属类，ཁོངས་གཏོགས་ས་ཆ། 领土，属地。

ཁོད། ❶འཛོད་བའི་སྐྱལ་ཚིག ❷ངོས་སམ་གཞི། 名词。外观，表面，根本，基础。

ཁོད་སྙོམས་པ། མཐོ་དམའ་ཆ་མཉམ་པ། 平坦，平齐。高低均匀：ས་གཞི་ཁོད་ སྙོམས་པ་ལ་ཁང་པ་མང་པོ་བཏུབ་ཡོད། 在平坦的地上建了许多房屋。

ཁོད་ར། ཆུ་འཁོར་ནང་ རྩམ་པ་ འབབ་ཁུལ་ གྱི་སྐྱོང་ར། 磨盘边舷。

ཁོན། (1)(ཅ) སྐུ་ཁ་བཅུད་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 坤，坤卦。八卦之一。(2)འཁོན་དང་འདྲ།

ཁོན་པ། འཁོན་པ་དང་འདྲ།

ཁོན་ས། (ཅ) སྐུ་ཁ་བཅུད་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 坤卦。坤为地。八卦之一。

ཁོབ། འགེབས་བའི་སྐྱལ་ཚིག

ཁོབ་ཁྲོབ། ཤིང་བཀོག་པ་དང་། ནས་ཁྱག་འབྲལ་བའི་སྐྱ། 哗喇。树倒声，耳垢滚动声。

ཁོབ་ཀ་ཚ་བོ། (ཕྱི) ལས་ཀ་འབྲལ་འཕྲལ་ཐེབ་མི་ཐུབ་མཁན། 动作缓慢者，手脚不灵活的人。

ཁོམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྟོབས་པའམ་དལ་བ། 闲，暇：དེ་ཉིང་ཁོམ་ཀྱི་མི་འདུག 今天不空。སྡད་མི་ཁོམ། 无暇安坐。❷དལ་བ། 名词。空闲，闲暇：འགྲོ་ཁོམ་མེད་པ། 无暇去。

ཁོམ་འཇོག ཀོ་བས་ བཅས་བའི་ ཅ་ལག་ འཇུག་སྡེད། 箱形软皮包，旅行袋。盛放衣物的皮口袋。

ཁོམ་ཚོང་། སྟོབས་པའམ་ཚོང་སྐབས། 空闲时间：མང་རྒེན་ཁོམ་ཚོང་ཐུང་ན་ཁྱེད་རང་ཨེབས་བསུབ་བཅང་ཆོག 明天有空就来迎接您。

ཁོར། དཀར་བའི་སྐྱལ་རྩ།

ཁོར་ཡུ། (རྟེང) ཕྱི་མ་མི། 眷属。

ཁོར་རྒྱུ། ❶བར་མཚམས་མེད་པའམ། རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 形容词。连绵，继续不断：མི་ངན་མང་ཞིའི་བར་དུ་སྡུག་བསྔལ་ཁོར་མོར་སྐྱོང་བ། 世世代代，不断遭受痛苦。གོང་ཁྲེའི་ཕྱི་མཐའ་འཁོར་དུ་ལྷགས་རི་ཁོར་མོར་བསྐོར་བ། 市区周围有围墙环绕。❷ཁོར་མོ་ཡུག་གི་བསྡུས་རྩོམ།

ཁོར་མོ་ཡུག (1)མཐའ་སྐོར། 周围。旧译轮围：ཕྱི་རོལ་ནས་ལྷགས་རི་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་བསྐོར་བ། 外有围墙，周匝环绕。(2)རྒྱུན་བར་མ་ཆད་པ། 连续，不断：ཉིན་མཚན་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་ལས་གྲུབ་པ། 昼夜连续施工。ལོ་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་ལས་ཀ་བྱས། 连年工作。

ཁོར་ཟླུག (རྟེང) ཉི་སྐོར་དང་། མཐའ་སྐོར། 四周，周围。

ཁོར་ཡུག ཁོར་མོ་ཡུག་གི་བསྡུས་རྩོམ།

ཁོར་ཡུག་གི་ལྷགས་རི། ཁོར་ཡུག་རི་དང་དོན་གཅིག

ཁོར་ཡུག་རི། མངོན་པ་ལས་གསལ་བ་ལྟར། ཕྱིང་བཞིའི་ཕྱི་རོལ་ན་ལྷགས་ལས་གྲུབ་པའི་རི་སྟེ། དེའི་ཕྱིའི་མཐའ་སྐོར་དུ་དཔག་ཚད་ས་ཡ་ཕྲག་གསུམ་དང་དྲུག་འབུམ་ཉིས་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཚ་ལྔ་ཡོད་ཟེར། 铁围山。佛书《对法藏》中所载环绕四大部洲外围铁质构成的山脉，周长3,602,625由旬。

ཁོར་ལམ། ལྟའི་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་བར་ཁྲིམས་སམ། སྐོར་ལམ་ལྟ་བུ། 环形道，巡礼道。多指环绕坛场或本尊宫殿的内、中、外层环形道路：ཁོར་ལ་ནང་མ། 内巡礼道。ཁོར་ལ་ཕྱི་མ། 外巡礼道。ཁོར་ལ་བར་མ། 中巡礼道。

ཁོལ། ❶ཁོག་པ་དང་འགེལ་བ་དང་འཁོལ་བའི་སྐྱལ་རྩོམ། ❷རྒྱངས་དང་ལོགས། 名词。侧面，旁，隅；གཞུང་ཆེན་ཞིའི་ནང་ནས་ལེའུ་གཅིག་ཁོལ་དུ་འདོན་པ། 从大著作中抽出一章来。གཏེར་རྫས་མཛོད་ཁང་ནས་ཁོལ་དུ་ཕྱུང་སྟེ་བཞག་པ། 从库房里提出贵重物品放在一旁。གསུང་འབུམ་ཕྱི་ནང་ནས་ཁོལ་བཀར་ཐིས་བཅད་དུ་བསྒྲུབ་པ། 从全集中抽出印成单行本。

ཁོལ་ཀྱལ། སྐྱེད་བའི་ཀྱལ་པ། 囊角袋，褐皮囊。鼓风所用皮火筒的羊、狗等全皮。

ཁོལ་ཁོལ། ཐེང་ཐེང་ངམ། ཤོང་ཤོང་དུ་གཡོ་བ། 混乱，翻腾。

ཁོལ་རྫུད། བཀའ་གཡོག་གི་མི་རྒྱུད། 奴隶种。奴隶社会中子孙世代为奴者。

ཁོལ་མཆུ། སྐྱེད་བའི་ལྷགས་སྐྱབས། 囊角管。皮火筒用以鼓风的铁管口。

ཁོལ་བོ། གཡོག་པོ། 名词。奴隶，仆人，男仆：ཁོལ་བོ་ཚང་མ་བཟིངས་བཀྲོལ་ཐོབ། 奴隶都得到解放。

ཁོལ་བུ། ཐ་མི་དང་ བར་ཤཇུག་ པའི་ ཤཁོལ་བའི་ ཤདས་པ།

ཁོལ་ཀྱ། 名词。(1)གཡོག་པོ་ཆུང་བ། 小童，童仆。(2)སྐྱེད་པ། 囊角，皮火筒。藏式鼓风火筒。(3)ཆ་ཤས་དང་། ཡན་ལག་དང་། ཐོང་ཀྱ། 零星，杂碎，支节。

ཁོལ་མ། 名词。(1)མཐོང་ཁྱང་ངམ་སྣང་ཁྱང་། 天窗，窗子，透光孔。(2)བསྐོལ་ཚར་བའི་ཆུ་ཤ་ཁ་སྐམ། 沸水等煮沸之液体：ཁྲ་ཆུ་ཁོལ་མ། 铁水。熔化的金属液体。དུག་མཆོག་ཁོལ་མ། 剧毒汤池。ཆུ་ཁོལ་མ། 开水，沸水。ཉ་མ་ཁོལ་མ། 煮沸的乳。(3)(ཀློག) རྡ་ཁོག 瓦罐，陶器。

ཁོལ་མོ། 名词。(1)བྱད་གཤོག་མོ། 女仆。(2)མེ་གཏུང་ཐྲེད་ཀྱི་སྒྲུག་པ། 橐龠，皮吹火筒。

ཁོས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འགས་པའི་སྐྱལ་ཚིག

ཁོས་པ། (རྟེང) འདུན་པ། 欲望，愿望。

ཁྲ། ཀ་རྨ་ཆུང་བ། 名词。鸟，小乌鸦。全身黑色的一种鸟；ཁྲ་གདོང་། 乌鸦头。

ཁྲ་སྐད། ཀ་ནག་ཁྲ་དང་སྐད། 鸟声，鸟鸣声。

ཁྲ་སྐད་ཤེས་པའི་རིག་པ། ཀ་ནག་ཁྲ་དང་སྐད་ལས་བཟང་ངན་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་རིག་པ། 鸟声识别术。占卜者辨别鸟鸣以占吉凶祸福之法。

ཁྲ་ཐྲོད་ཀྱས་པ། ཀ་ཁྲ་དང་གཅིག་གཡབ་པའི་བྱ་ཆུང་སྡེ། སྡིང་བཏང་ཤོ་ལྟ་ནས་བདུན་བར་དུ་ཐེབས་ན་རབ་ཏུ་བྱུང་ཆོག་པ། 驱鸟之年。能驱走乌鸦的小儿年龄。佛家戒律中说小孩能驱走屋上乌鸦者即可出家，通常指五岁至七岁。

ཁྲ་ཏུ། ཀ་ཟོ་རྨ་ལས་ཆུང་བའི་ཀ་ནག་ཅིག 小乌鸦。体小于大乌鸦，全身羽毛为黑色的一种鸟；ཁྲ་ཏུ་ཐམས་ཅད་མདོག་ནག་ཡིན། 天下乌鸦一般黑。

ཁྲ་ཀེ་ཁྲུ་ཀེ། དང་པོ་མེད་པའམ་ཏོག་ཏོག 弯弯曲曲。不直貌；རི་མོ་ཁྲ་ཀེ་ཁྲུ་ཀེ། 弯弯曲曲的线条。ཤིང་ཁྲག་ཁྲུག་གིས་ཀ་གདུང་བཙུ་མི་རུན། 曲木不堪为梁柱。ཚིག་ཁྲ་ཀེ་ཁྲུ་ཀེ་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད། 矫饰之言不可信。

ཁྲ་མ། (ཞལ) མེ་ཤིང་བམ་བྱད་ཤིང་། 木柴，柴禾。作燃料的草木。

ཁྲ་རེ་ཁྲུ་རེ། ལུས་ཀོམ་རྒྱགས་མི་ཐུབ་པའི་རྣམ་འགྱུར། 蹒跚，偏偏倒倒。步履摇晃不稳状；དད་པ་རྒྱང་དུག་ཐུབ་རེ་ཁྲུ་རེར་འགྲོ་བ། 病人稍愈，步履蹒跚。ཕྲུ་ཀུ་ཁྲ་ཁྲང་དུ་ཐྲིན་པ། 孩子偏偏倒倒地走着。

ཁྲག་ཁྲོག ཁྲ་ཀེ་ཁྲུ་ཀེའི་བསྒྲས་ཚིག

ཁྲག་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཟོད་པའམ་ཡང་འདེད་ཐུབ་པ། 忍耐，承受，担当；ཐུ་ཤོན་དེའི་ཁག་ཁྲག་པ་ངས་བྱེད། 这笔债务由我担保。ཐོང་བྱས་རྨ་མའི་ཁལ་མི་ཁྲག 骆驼的驮子驴难驮。●ཐེག་པ། 名词。耐性，忍耐力，སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཤོད་ལ་ཁྲག་པ་ཆེན་པོའང་ཤོད། 有勇气也有耐性。

ཁྲད། ཁྲད་པར་དང་དོན་གཅིག

ཁྲད་ཆེ། (1)ཁྲད་པར་ཅི་ཞེ། དབྱི་བ་མེད། 有何差别，有什么不同，དེ་རིང་སང་ཉིན་གཉིས་ལ་ཁྲད་ཅི་ཤོད། 今天明天有何不同？(2)ཁྲད་པར་མེད། 无差别，无或不同；ཟོ་ཐོས་གཉིས་ལ་ཁྲད་ཅི། 衣食二者都无差别。

ཁྲད་ཚན། ཁྲད་པར་གྱི་ཚན་ཉི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའམ་གཞན་ལས་ལྡོག་པའི་ཤོན་ཏུ། 长处，优点，特征。特殊不同的性态。佛书中译为差别法；ཁྲད་ཚན་སྟོན་པ། 指出特点。རྩོ་ཁམ་ལེན་གྱི་ཁྲད་ཚན་ནི་ལྕགས་ལེན་པ་ཡིན། 磁石的特性是能吸铁。དེ་ནི་ཁྲད་གཞི་གང་ལ་ཤོད་པའི་ཁྲད་ཚན་སྟོན་ཐེབ་ཀྱི་ཚིག་ཅིག་ཡིན། 那是一个表明事物本身所具特点的词。

ཁྲད་ཕོག་པ། གཞན་ལས་ལྷག་པའི་ཤུགས་རྒྱས་ཐུབ་པ། 见效，收效，发生效益。

ཁྲད་དུ་འཛག་པ། ཁྲད་པར་དུ་འཛག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཁྲད་དུ་གཟིང་པ། མི་རྟེ་བ་དང་། བརྡུས་བཅོས་ཐེབ་པའམ། འཇིམ་བག་མེད་པ། 不顾，藐视，轻蔑；དཀའ་ངལ་ཁྲད་དུ་གཟིང་པ། 藐视困难。ང་རྒྱལ་དབང་གིས་གཞན་ཁྲད་དུ་གཟིང་པ། 骄傲自大，轻视别人。རྐེང་ཀྱི་ཕན་གནོད་ཁྲད་དུ་བསད་པ། 不顾个人利害。

ཁྲད་དུ་གཟིང་བའི་ཐུང་ཐྲེད། ཐུང་ཐྲེད་

འབའ་ཞིག་ཡ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། གསོ་སྦྱོང་གི་མདོ་སྡེ་ཤིས་འདོན་ཁ་ལ་འདི་འདྲའི་དོན་ཙམ་ཞིག་ཅང་དུ་གདོད་ཀེས་ཤེ་ཞེས་ཟེར་འདུལ་བར་གཏོགས་པའི་བསྟབ་ཡ་ཁྱད་དུ་གསོད་པའོ། 轻毁学处。九十单堕之一。比丘于诵读《布萨经》时，乃言"如今方知有此等事"以轻毁《毗奈耶经》所说学处。

ཁྱད་དོན། དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་ཐ་ལས། 特殊事物。

ཁྱད་རིན། གཞན་ལས་ལྷག་པའི་རོང་རྒས་རྟ་བ་ཆེ་བའི་རོང། 希世之宝，极贵重的财物。世上罕有的财宝。

ཁྱད་པར། (1) མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་དང་། ཁྱད་བྱ 名词。差异，区别，特点。程度上的不同之处：མཐོ་དམའི་ཁྱད་པར། 高低之差。དབུལ་ཕྱུག་གི་ཁྱད་པར། 贫富之别。ཡངས་དོག་གི་ཁྱད་པར། 宽窄程度。ཁྱད་པར་དམིགས་པར་མི་འགྱངས་པ། 看不出来什么差别。ཁོ་ལ་འགྲོ་དགོས་མིན་ཀྱི་ཁྱད་འདུག་པས་དེའི་སྐར་ཁྱེ་ལན་གསལ་འཕྲལ་དུ་ཤོད་པ་ཞུ། 由于此事和他去或不去有关，请立即明白答复。འབྲས་དང་ཐོན་ཞིབ་བྱང་ཆུང་ཞིག་ཟ་དགོས་བྱུང་ཡང་ང་ལ་ཁྱད་པར་མེད། 要我吃米或是吃面，都没差别。(2)ཁྱད་པར་ཁྱི་མཐའ་ཅུ་དུ་ཞེས་སྒྲུབ་ཏ་དམིགས་པསལ་དུ་འགྱུ་ལས་ཡིན་པའི་དོན་བསྟན་པ། 在ཁྱད་པར་后面加上དུ་字变为副词，表示特别、尤其、格外等义。常与ཐྱིན་ན་、མ་གཞི་、རྣམ་ཀུན་等词前后呼应。ཐྱིན་མེ་དོག་དང་། ཁྱད་པར་དུ་མེ་དོག་དམར་པོ་ལ་དགའ་བ། 总的说来爱花，特别是爱红花。མ་གཞི་ཁང་གི་སྐུ་གཟུགས་ཐང་པོ་མེད་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་དེང་སང་མགུལ་ཆམ་ཐུག་ཏས་སྐྱེ་གཞི་དྲག་པོ་ཞིག་བཞིས་འདུག 他的身体本来就不好，尤其是近来感冒，害了一场大病。རྣམ་ཀུན་དབུལ་ཐོངས་རྣམས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་དབུལ་ཐོངས་ཏན་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་ཐབས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཁྱད་ཀྱི་ཡོད་པ། 一般对穷苦人的生活，尤其对穷苦老人的生活格外关心。

ཁྱད་པར་ཅིག་པ། (1)མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་བཤད་པའམ། བྱེས་པ། 举出特点。(2)ཁང་པ་སོགས་བཟོ་བཀོད་དམ་རྣམ་པ་ཁྱད་པར་ཅན། 特殊构造。房屋等各种形式不同的结构。

ཁྱད་པར་གྱི་དགའ་བ། རྣམ་རྟོག་འབྱིང་པོ་ཆོད་པ་སྤྲུ། ཕུ་བའི་ཏིའམས་ཆེར་ཆུས་ནས་རྟོག་པ་ཚལ་ཆེར་འཁྲིགས་ཀྱང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་འབྱེལ་མ་ཆོད་བའི་ཚ་དས་སྐྱོང་པ་ལ་ཐོབ་གོར་རུང་ཟད་འཆར་བའི་དུས་ན་ཕྱ་པ་ཁོམས་པ་ཞེས་བྱ། 殊胜喜。中品分别心已灭之喜。修密乘时，融化乐受增大，幻想多已息灭，但心及心所联系未断，故于乐受，犹稍觉患得患失，此时串修正见所生之喜悦。

ཁྱད་པར་གྱི་དུས་ཆེན་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཐྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་དུས་ཆེན་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། མངོན་པར་ཐྲོ་རྒྱུ་བའི་དུས་ཆེན་དང་། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བའི་དུས་ཆེན། ལྷ་ལས་བབ་པའི་དུས་ཆེན། ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་ཞིའི་དུས་ཆེན་རྣམས་སོ། 四大节日。佛加持的四个节日：现证菩提、转妙法轮、自天下降和示现神变等四大节日。

ཁྱད་པར་གྱི་སྐྱོང་པ་ལྔ། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་པའི་ཐོ་མཁྱ་སྐྱོང་སྐབས་ཁྱད་པར་ གྱི་སྐྱོང་པ་ལྔ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་། ཐོ་མཁྱ་སྐྱོང་པའི་ཁང་ཐམ་གོས་དཀོ་སྐྱོང་རང་ བཞིན་ དེ་ གནས་ པའི་ བཅུན་བཀུར་ཐུབ་པའི་དུས་ཆེན་ དེ་ ལ་ ཐོ་མཁྱ་སྐྱོང་ཞེས་ བྱ། དེས་དཀོ་སྐྱོང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་གནས་ཁང་གིའུ་གནས་མལ་འཆའ་བ་སོགས་མཉམ་

འགྲོགས་ཀྱི་སྐྱེད་པ་དང་། དགེ་སློང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལ་ལྟུང་བ་སྐྱེང་བ་དང་། དགེ་སློང་རང་བཞིན་དུ་གནས་ པ་ལ་ཚད་ ལས་ ཁཏད་ པ་དང་། དགེ་སློང་རང་བཞིན་དུ་གནས་ པ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་སྤྲོ་ལ་བོ་སྐང་བའོ། 五尊胜行。此奈耶说，比丘受治罚者，行履迁悦期中，所当戒除五种尊胜行：承受清净比丘所受事奉、伴随清净比丘同寮敷座、 诘问清净比丘堕罪、治罚惩处清净比丘和清净比丘同行。

ཁྱད་པར་ཅན། (1)ཁྱད་པར་ཡོད་པ། 有差异，有分别。(2)ངོ་མཚར་ཅན། 特殊，殊胜，精采；ལམ་ཁྱད་པར་ཅན། 殊胜的道路。ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་འབྲས་ ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱབ་པ། 使用特别方法，做出特殊成绩。

ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཀེན་ཀྱེལས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུན་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་གྱི་དངོས་པོ་དམའ་བ་ཞིག དབེའི་དངོས་པོ་མཐོ་བ་ཞིག་གི་གཟུགས་ཅན་དུ་བཀོད་པ་དེས་ཁྱད་དུ་ཐོན་པའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚེ་ཁྱད་པར་འགྲུབ་པར་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 提高形象化。低劣被比事物， 用高尚比方形象化后，显出被比事物殊胜功用的修辞方法。 形象化修饰法之一。

ཁྱད་པར་ཅན་རབ་ཏུ་ཀྱག་པ་མ་ཡིན་པ། ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་དང་དོན་གཅིག ཚད་མའི་ཧེ་ཀ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཤུང་སྣང་གི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། གྲངས་ཅན་ཡས་མས་ཆུས་པ་ལ་བདག་ཉིས་ཀྱི་ཚེ་མཚོན་ པ་ཅན་ཡིན་ནོ། ཞེས་སྐྱབ་པར་ཆ་མཚོན་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན་བདག་ཉིས་པ་ དེ་སངས་ཆུས་ པས་ཁྱས་ མ་ཟྱངས་ པས་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ རབ་ ཏུ་གྲགས་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་དུ་གྱུར་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ཤུང་ སྣང་ དུ་ གྱུར་ ཏོ། 所别不极成。即有法不极成。因明学中似所立之一。 如以数论师对佛教徒立“我是思者”为例， 此所立前陈之“我”，为佛教徒所不承认， 故犯所别不极成过，其所立宗，为似所立。

ཁྱད་པར་ཆོས་སྐྱེའི་མཚན་ཉིད། ཆོས་ དབྱིངས་ཀྱི་ མེད་ཀྱི་མཉམ་ཐོག སྣང་བཞི་རྣམ་ཆགས་ཀྱི་ཆོས་ བྱ་བཀོད་ནས། ཟླ་མ་ཆོས་སྐུའི་ལྟ་ཆགས་ལ་ འབྱལ་བ། 殊胜法身曼荼罗。密乘行者，在法界无生曼荼罗面上， 罗列构想的明、增、得、光四相堆垛，以奉献上师法身本尊会众的曼荼罗。

ཁྱད་པར་བཙོད་པའི་རྒྱུན། དོན་རྒྱས་ཀྱི་ཀུས་ཤེས་ཀྱི་ཐུབ། བརྗོད་བྱ་ཡོན་ཏན་དང་། རིགས། ཀུ་བ། རྣམ། རྒྱུ་སྐམས་ལ་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་མ་ཚང་ཡང་། ཚང་བ་དང་ཁྱད་མེད་དོངས་བའི་ རྒྱས་པ་ཕྱལ་དུ་བྱང་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 特写修饰法。突出叙述事物不完美处，论证其具有与完美者全无差别之优异性， 以修饰其文词。

ཁྱད་པར་ བཙོད་ པའི་ རྒྱུན་ ལྔ། ཁྱད་ པར་ བརྗོད་པའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་རྣམ་གངས་ལྔ་དེ། ཡོན་ཏན་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ། རིགས་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ། བྱ་བ་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ། རྟེན་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ། རྒྱུ་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་བཅས་སོ། 特写修饰法五：功能不备、类型不备、动作不备、属品不备和因由不备。

ཁྱད་པར་རྟོགས་པ། བཟང་ བདག་ དང་ ཆེ་ ཆུང་ སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ ཤེས་པ། 知差别。辨别好歹、大小等差别的智慧： ལེགས་རྟེས་ཀྱི་ཁྱད་ པར་ རྟོག་ པའི་ བྱ་ གཞི་ མེད་ཀྱང་ ཤེས་ཞེད་ཐབས་ མེད། 辨别善恶的智慧非有不可。

ཁྱད་པར་སྐོལ་བ་བའི་རྟགས། རང་ བཞིན་ཀྱི་ རྟགས་ཡང་དག་གི་ཁྱེ་བྱག་ ཅིག་ཤེས། རང་ རྟེད་ ཁྱད་ཀྱི་ སྐྱས་སྐྱབ་ཁྱད་རང་གི་ཁྱད་པར་རམ་ཁྱད་ ཆོས་དངོས་ ཀུག་ གང་ཟུང་ གིས་ རྟེད་པར་ ཁྱད་

ཐ། དྲང་སྲོང་ཆེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ངང་ཉིད་རྩོལ་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་རྟགས་ཀྱིས་ བསྒྲུབ་པའོ། 观待差别因，以叙述能立因自身之言词，直接间接叙述其差别属性者。如云：海螺声，是无常，以是动力所发出者之故。此乃涉及属性动力之因，所成立者。

ཁྱད་པར་དག་པ་ཁའི་རྟགས། ངང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ནང་གསེས། ངང་རྩད་ཉིད་གྱི་སྐྱེས་སྐྱབ་ཅེད་ཀྱི་ དཔེས་ པོ་ངང་ གི་ ངང་ བཞིན་བརྗོད་པ་ལས། ཀུ་ཤྱེན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ལ་ཟ་སྟོས་པ། དབེར་ན། སྐྲ་ཆེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ངངས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཀུ་ཤྱེན་གྱིས་ཅུས་ཤ་ཅུས་ ངང་གང་གིས་ཅུས་པ་ སོད་ཀྱི་དཔྱད་པ་དག་ བཤམ་མི་ སྟོས་ པའོ། 净尽差别因。叙述能立因自身之言词，但涉及其自性而不涉及其因缘之差异者。如云："声，是无常，以是实有事故"。此中全不涉及是否因缘所作性及由何因缘所作等。

ཁྱད་པར་དུ་འཕྲོ་བ། གོང་ནས་གོང་དུ་འཕྲོ་བ། 胜进，升进。更上进一层。

ཁྱད་ པར་དུ་ གདགས་པ། མིང་ ངམ་ ཐ་ སྙད་ དམིགས་པསལ་དུ་གདགས་པ། 别立名目，分别命名。佛书译为差别施设、胜安立、差别假立。

ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། གཞན་ ལས་ མཆོག་ དུ་གྱུར་པ། 殊胜，优越，出色。特别优异。佛书译为增胜：ཁྱད་པར་ དུ་འཕགས་པ་ཐ་ན་ མེད་ པ། 至高无上，无上最胜。

ཁྱད་པར་འདོན་པ། གཞན་ལས་ ཤུགས་པའི་ནུས་ ཤུགས་འདོན་པ། 发挥效果，发挥特殊作用。

ཁྱད་པར་གནས། (ཤིན) ཁང་ཆུབ་སྙིང་ཤིང་། 殊胜处。菩提树的异名。

ཁྱད་པར་འཕགས་བསྟོད། སྟོན་ པ་ ཐུབ་ པའི་ དཔང་ པོ་ ལ་ བསྟོད་ པ་ ཆུ་ གང་ ཀྱི་ ཟློ་ བ་ ཁབ་ ཅིང་ རྒྱས་ པ་ ཁོ་ ནས་ སྟོན་ པ་ ཐུབ་ པའི་ རྗེས་ སུ་ བསྟོད་ པ། 《殊胜赞》。古印度佛学家妥增珠杰所著颂美释迦牟尼的赞歌。

ཁྱད་པར་བ། མི་འདྲ་བ། 优胜者，差异者，特殊事物。

ཁྱད་པར་གཞན་ཟློང་གི་སྒྲ། རྗེད་ཅིང་གི་སྒྲ་ གང་ཞེག ངང་གིས་ཅི་ཡང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་ བརྗོད་ཅིའི་ཁྱད་ཆོས་གཞན་རྣམས་ངང་གི་བརྗོད་ ཅང་ཟུངས་པའི་ སྐྱེ་ནས་ སྟོན་པ་ ཟེ། ཁྱད་ཆོས་ སྟོན་པའི་ སྐྱ། དཔེར་ན་ སྐྱའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་ བུ་ སྐྱའི་ ཁྱད་ པར་ དུ་ཅས་ ནས་ ཁྱད་ པར་ གཞན་ རྣམས་ངང་གི་བརྗོད་ཅང་ཟློང་བའོ། 断他差别声。即诠义声。言词之说明排除自所明说的其他属性于所说内容之外者。如云"声之无常"，明说无常为声之属性而排除其为其他事物如瓶、柱等所有属性。

ཁྱད་པར་གཞན་མི་ཟློང་བའི་སྒྲ། རྗེད་ཅིང་ གི་ སྐྱ་ གང་ཞེག ངང་གིས་ཅི་ཡང་བརྗོད་པའི་ སྐྱས་ བརྗོད་ ཅའི་ཁྱད་ ཆོས་གཞན་ རྣམས་ངང་ གི་ བརྗོད་ ཅང་ མ་ ཟུངས་ པའི་ སྐྱ་ ནས་ སྟོན་ པ་ ཟེ། ཁྱད་གཞི་སྟོན་པའི་སྒྲ། དབེར་ན་ སྐྱ་མི་རྟག་པ་ ཞེས་པ་ལྟ་ བུ་ སྐྱ་ངང་ ཅིའི་མི་ རྟག་ པ་ ཡིན་ པར་ སྟོན་ པ་ ལས་ཁྱད་པར་གཞན་མི་ཟློང་བའོ། 不断他差别声。即诠体声。言词之说明不把自所明说的其他属性排除于所说内容之外者。如云"声无常"，只说明声自己是无常，而不排除其他属性。

ཁྱད་པར་རབ་ཏུ་ཕྱགས་པ་མ་ཡིན་པ། ཚད་ མའི་ངེས་ཀ་ པའི་ བསྟན་ ཅ་ལྟར་ སྒྲུབ་ མི་ ནུས་ ཚན་ ཞེག་ སྟེ། དབེར་ན་ སངས་རྒྱས་ཁམས་པས་ཁྱང་ཅན་ པ་ ལ་ སྐྱ་ འཇིག་ ཅེས་ པ་ལྟར་ སངོན་ རྟོག་ ཡང་ ཚད་ མ་ ཡིན་ པ་ དེ་ ཁྱད་པར་ ཅན་ པས་ མ་ ཁྱབ་ སྟབས་ ཁྱད་

བའང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་གྱུར་ཏོ། 能别不极成。即法不极成。因明学中，似所立之一。如以佛教徒对数论师立"声有坏灭"为例，此所立前陈之"声"，两方虽皆承认，但数论师不承认其后陈"坏灭"，故犯能别不极成之过。

ཁྱད་བར་ལ་གནས་པའི་ངོར་གཞན་བཀོད་པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུ་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་སྨོས། བསྒྲུབ་ཕྱ་ བཟློད་ འདོད་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ ཅིང་ ལས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས། དེའི་སྒྲུབ་ཅིང་དུ་གང་དང་ཆོས་མཚུངས་པའི་ཅིའ་ལས་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བཀོད་པའི་རྒྱུན། 叙特殊因。先就一具有特殊功效的事态下一断语，随后叙出同样具有特殊功效的另一事态作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

ཁྱད་འཕགས། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ བསྒྲུབ་ཚུལ

ཁྱད་འཕགས་ཟླུམ་སྒྲོང་། ཟླུམ་ཐུང་གི་རྒྱུན་གྱི་ནང་ཚན་ཞེས་སྨོ། མཚོན་ཅིང་ཤེས་དོན་ཐམས་ཅད་ལས་ཀང་ མཚོན་ཏུ་ དོན་གྱི་ ཡོན་ དུན་ ཁྱད་པར་འཕགས་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུན་ཞེས། 夸饰。描绘所论事物性态，超出于最极优异之同类事物性态的修辞方法。夸饰修饰法之一。

ཁྱད་དབང་། གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དབང་ཆ། 特权。

ཁྱད་མེད། དབྱེ་བ་མེད་པའམ་མི་འདྲ་བ་མེད་པ། 没有差别，一样，མི་དེ་ཚའི་ཡོན་དུན་ཆེ་ཆུང་ལ་ཁྱད་མེད། 他们的本领都一样。འགྲོ་རྒྱུ་གང་ཟེད་ཀྱང་ངའ་ལ་ཁྱད་མེད། 或行或止，就我来说都是一样的。

ཁྱད་མཚང། ཁ་མཚན་ནམ་ངོ་མཚང། 奇怪，精采，希罕。

ཁྱད་ཕྱགས་པ། མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ། 有差别，有所不同，突出。

ཁྱད་གཞི། ཁྱད་ཆོས་གང་དང་ལྡན་པའི་གཞི། 事物本体。特征、属性或状态依存之处。佛书译为差别事。

ཁྱད་གཞི་ ཚ་དུད་ལ་ ཁྱད་ཆོས་མཚུངས་ དང་ མི་མཚུངས་གཉིས་ཀའི་ཚུལ་ཁྱད་པར་ཅན། བསྒྲུབ་བརྗོད་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ནང་ཚན་ཞེས་སྨོ། དབེའི་ཁྱད་གཞི་ དང་ ཆོས་ ཀྱི་ རང་ བཞིན་ རྟེ་ འདྲ་བ་ བརྗོད་པ་དེས། དབེ་དོན་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ཐ་དད་ལ་ཁྱད་ཆོས་མཚུངས་པ་དང་མི་མཚུངས་པའི་ཁོ་ནས་ཚུལ་གང་ལེན་ཤྱགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཀྱ་བརྗོད་པའི་རྒྱུན་ཞེས། 同态异态影射。如实叙述一个暗示愿意的事物性态，与心事的性态或同或异，以影射心事的修辞方法。影射修饰法之一。

ཁྱད་གཞི་ཁ་ དད་ལ་ཁྱད་ ཆོས་ མཚུངས་པའི་ བསྒྲུབ་བརྗོད། བསྒྲུབ་བརྗོད་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ནང་ཚན་ཞེས་སྨོ། དབེའི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ གནས་ཤུགས་བརྗོད་པ་དེས། དབེ་དོན་གཉིས་ཀྱི་ ཁྱད་གཞི་ རང་ ཐ་ དད་ལ་ཁྱད་ཆོས་ མཚུངས་པ་'' ཤྱགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཀྱ་བརྗོད་པའི་རྒྱུན་ཞེས། 同态影射。叙述一个暗示愿意的事物性态，与心事的性态相同，以影射心事的修辞方法。影射修饰法之一。

ཁྱད་གསོད། ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་བསྒྲུབ་ཚུལ

ཁྱབ་ཁོངས། གང་ ཞེས་ ཀི་ ཁྱབ་ པའི་ ས་ ཁོངས་སམ་ཁྱབ་ཚུལ། 范围，领域。涉及的区域或界限，སྟོབས་ཤྱགས་ཁྱབ་ཁོངས། 势力范围。

ཁྱབ་འགྲེམས། ཀུན་ལ་ཁེབས་པའང་འགྲེམས་པ། 散布，传播，普及。

ཁྱབ་འཇུག། (མངོན) (1)དྲི། 气味的异名。(2)གཡོག་པོ། 仆役的异名。

ཁྱབ་བསྒྲགས། མི་མང་པའི་མཐོང་ཐོས་གོ་ཚུལ་ དུ་བཀྲམ་པའམ་བསྟན་པ། 通告，宣布，发表，颁布；ཁྱབ་བསྒྲགས་ཡི་གེ། 文告。

ཁྱབ་ཚ། ཡོངས་ལ་ཁྱབ་པའི་ཚ་དང་། ཁེབས་པའི་ཡུལ། 范围。周遍所及的界限和程度：ཁྱབ་ཚའི་ཁྱད་པར། 范围的不同。

ཁྱབ་ཆུང་བ། ཁྱབ་ཚ་ཆུང་བ། 狭小，范围小，不全面：དགག་བྱ་ཁྱབ་ཆུང་བ། 所破太狭。驳斥或破除的范围不全面。

ཁྱབ་ཆེ་བ། ཁྱབ་ཚ་ཆེ་བ། 宽广，范围大。广泛或宽泛：བསྒྲུབ་བྱ་ཁྱབ་ཆེ་དགས་པ། 所立太泛。成立或所要证明的范围过于宽泛。

ཁྱབ་མཆེད། གྲུ་ཁྱབ་དུ་འཕེལ་བ། 普遍蔓延，普遍发展。

ཁྱབ་འཇུག 〈བཀྱེ།〉 (1)བྱམ་ ཆེ་ རྣམས་ ཀྱིས་ འཇིག་རྟེན་ཁྱིད་ཀྱི་ ཐོང་འཛིན་པའི་ལྟ་ཞེག་སྟེ་སྥོད་ བཅུད་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པས་ཁྱབ་དང་། འཇུག་པ་བཅུའི་ རྣམ་པ་ལ་ འཇུག་པས་ འཇུག་ཅེས། 遍入天。梵音译作毗瑟纽。古印度婆罗门教徒崇奉的造物主。遍满一切器世间和情世间，故名为“遍”；以十种方式入世济人，故名为“入”。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐུ་ ཅན་ གསོང་དང་། ཚོ་ཁིན་དེ། དགའ་བའི་དབང་པོ། འགྲོ་བའི་རྟོག འཇིག་པ་བཅུ་པ། ཉེ་དབང་། ཐ་གྱའི་ སྟོ་ཅན། ཐེག་ལེ་དྲུག་པ། ནབས་ སོ་སྐྱེས། བད་མའི་ལྷ་བ། དཔའ་བོའི་རྒྱུད། དཔལ་གྱི་བདག་པོ། དཔལ་གྱི་ཞེའུས་མཆན། དཔལ་གྱི་ལག་པ། དཀྱིལ་གྱི་ལྷ་བ། སྐྱོང་བ་བརྒྱ་བ། མི་ཡི་ཐེག་པ། མིའུ་གྲུང་། ཛོག་དཔང་སྐྱེས། གཙུང་དྲང་ཅན། གཙོ་མེད་སྐང་རྡེ། སྲིད་མེད་བྱ་བཅས་སོ། (2)གཟའ་རྟུ་ལ། 罗睺罗。星算学中九曜之一。

ཁྱབ་འཇུག་ཀྱང་བ། (མངོན) གཏུམ། 遍入天足。恒河的异名。

ཁྱབ་འཇུག་གི་འཇུག་པ་བཅུ། བྱམ་ཆེ་རྣམས་ ཀྱི་བཤད་སྲིལ་ལྟར་ལྟ་ཁྱབ་འཇུག་ གིས་འཇིག་རྟེན་ གྱི་བྱ་ལ་སྐྱལ་པ་བཅུའི་སྐོ་ནས་འཇུག་པ་སྟེ། ཉ་དང་། དུས་སྐལ། ཐག་རིང་། མིའི་སེང་གེ། མིའུ་གྲུང་། ཤེར་ཆུ་བའི་བྱ་རྟ་མ་ཤ། ཪསྐད་མཁྱིའི་བྱ་རྟ་མ་ཤ། ནག་པོ། སངས་རྒྱས་ཀུག་ གྲུབ་པ། རིགས་ལྡན་ཁམ་རེའི་བྱ་ཀཀི་ཅེ་ བཅས་བཅུའོ། 遍入天十法入世。古印度婆罗门教徒说造物主毗纽天变化十种神物，以入世济人。这十种神物是：鱼、龟、野猪、狮面人、侏儒、十乘子·罗麻尼、瞻达阿尼子·罗麻尼、曙纳、释迦牟尼佛和圣种婆罗门子·迦吉尼。

ཁྱབ་འཇུག་དྲེགས་བའི་ཀདོང་། (1) (མངོན) སྐྲག་ཅེན། 遍入天怒容。乌头、附子的异名。(2) ཀཟའ་རྟུ་ལའི་ཁྲོ་ཞེས་དཀྱུ། 九头忿怒罗睺罗。九曜之一。

ཁྱབ་འཇུག་གནས། (མངོན) ནམ་མཁའ། 遍入处。虚空、天空的异名。

ཁྱབ་འཇུག་གོར་ཅ་བ། (མངོན) ཐང་ རྒྱན་མེ་ཏོག ཅོག 遮蔽遍入天。玉簪花的异名。

ཁྱབ་འཇུག་པ། ཐུར་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱབ་མཐའ་སྐྱ་ ཞ་ཞེག་ཡིན་པ་དེས་ཁྱབ་འཇུག་སྟོན་པང་འཇིན་ ཅིང་། འཁོར་བ་ཟད་མཐའ་ཅན་དུ་འདོད། 遍入天派。古印度一教派，以遍入天为造物主，主张轮回有穷尽边际。

ཁྱབ་འཇུག་གཅེར། 〈རྨ་རྟུ་ལེ་ནེ〉 ཁྱབ་འཇུག་ གི་ནད། 癫痫症。迷信说系由罗睺星所降的一种暴病。

ཁྱབ་མཉམ། ཆོས་གཉིས་ཡན་ཆུན་ཡིན་ན་ ཡིན་ ཐུམ་དང་། མིན་ན་མིན་ཐུམ་སྟེ། འདུས་བྱས་ དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། 等遍，周延。两种事物，相互间是则俱是，非则俱非，如有为与无常。

ཁྱབ་སྟོབས། (མངོན) ལྟ་བཀུ་སྟེན། 遍力。帝释的异名。

ཁྱབ་མཁའ། རྟགས་ གསལ་ དང་ མཚན་ མཆོན་

སོགས་ཐན་ རྫུན་ ཁྱབ་ཡ་ ཡོད་ མེད་ཀྱི་ གནས་ ལ་ མཐའ་དཔྱད་བཀོད་ཡ་སྟེ། ཡོད་མེད་དང་། ཡིན་མིན་ཀྱི་མཐའ་གཅོད་ཡ། དབེར་ན། བྱས་ ཡ་ཡིན་ན་མི་རྟག་ཡ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅེས་ཡ་ལྟ་བུའོ། 周遍断语，周延判断。对于因及法、性相及名相等相互之间有无周遍关系作出分析以判断其有和无、是和不是。如云："若是所作性，则遍是无常。若有烟，则定有火。"

ཁྱབ་གདལ། (1)རྒྱ་ཁྱབ་དུ་དར་བ། 普及，遍布，广泛流传。ཁྱབ་གདལ་གཏིང་ཕྱེན། 广泛深入。(2) སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་གོ་གམ་ན་གནས་པའི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ། 空性，法性。一切有情身心之中原来具有的如来藏。

ཁྱབ་ བདག (མཆོག) སངས་ རྒྱས། 遍主。佛的名异。

ཁྱབ་ཆུབ། (མཆོག) བཀྲ་བ། 遍满。大便的异名。

ཁྱབ་བརལ། ཁྱབ་གདལ་དང་འདྲ།

ཁྱབ་གཏན། (མཆོག) ཁབ 遍住。血的异名。

ཁྱབ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཀུན་ས་ཡ་དང་ཚང་བ། 遍满，充盈，周延。普遍及于全面。ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཐྱོགས་མཚམས་ཀུན་དུ་ཁྱབ་པ། 太阳光普照十方。མི་ཡིན་ན་སེམས་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱབ། 凡人皆是动物。སེམས་ཅན་ ཡིན་ ན་ མི་ ཡིན་ པས་ མ་ཁྱབ། 凡动物不皆是人。ས་ རྟག་ སེལ་ མ་ ས་ ལ་ཁྱབ་པར་བཀྲམ་པ། 地上满铺花瓣。གཅིག་ ནས་ གཅིག་ཏུ་ བརྒྱུད་ དེ་ཀུན་ ལ་ཁྱབ་པར་ འགྲོ་བ། 展转普遍，传向各方。

ཁྱབ་བ་རྟོ་རྣ་མ་ཐྱབ་བ། གཉེན་པའི་ལ་བཀོད་ཚོད་ཀྱི་སྐོན་ནས་རྟགས་ཀྱི་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ཁྱབ་བ་རྟོ་ན་མཐུབ་པ། དབེར་ན། སངས་རྒྱས་པའི་ཐོར། སྐྱེ་ཚེས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་གཉེན། རྒྱུ་མཚན་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ་'' མི་རྟག་པ་ལའང་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། 唯遍不成。试行提出之应成中，所列举之因，对于法之唯周遍关系，未能成立。如对佛教徒云："声，应成常，以是所量故。"此中所量云者，不唯遍于常，亦遍于无常，故是唯遍不成。

ཁྱབ་བ་མཚོ་མཚུངས་ཀྱི་ལན། མཚུངས་ པ'' མཚོ་སྟེམས་ཀྱི་ལན་ནོ། 等遍对答。即等同对答。

ཁྱབ་བ་འགལ་བ། གཉེན་པའི་ལྟ་སྡུང་བཞིའི་ནང་གཅེས། རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱ་མི་མཐུན་པ། དབེར་ན། སྐྱེ་ཚེས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་གཉེན། ཁྱབ་པའི་སྐྱེན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་བྱེད་དང་ཁྱབ་པ་འགལ་བས་གཉེན་ལ་སྐྱབ་པ་འགལ་ཞེས་བརྗོད་པའོ། 周遍相违。四种似应成之一。因及所立，不相顺应。如云："声，应成为常，所作性故。"此中能立，与周遍相违故，对此责难答词可云："周遍相违。"

ཁྱབ་བ་སྒོ་བརྒྱད། (1) མཚན་མཚོན་ཀྱི་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད། 性相、名相周遍八门。(2)རྟགས་གསལ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད། 因、法周遍八门。

ཁྱབ་ བ་ འཇལ་ བའི་ རྟགས་ འཇིག་ ལེགས། རྟགས་འཇིན་ལེགས་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གུལ། རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཁྱབ་པ་འཁོར་ལོ་གི་རྩལ་ འཇིན་བའི་ མངོན་ རྗེས་ ཡིད་ དཔྱད་ གང་ རུང་ གི་ ཤེས་པ། དབེར་ན། ཐུས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་ན། ཐུས་ན་མི་ རྟག་པས་ཁྱབ་པར་ འཇལ་བའམ་ རྗེས་པའི་ བློ་ལྟ་བུའོ། 周遍悟因心。二种悟因心之一。领会比度之因，即于周遍正反道理，随一生起了解之现量、比量或伺察心识。如由所作性因成立声是无常之时，所有确定"若是所作性则皆是无常"之心。

ཁྱབ་བ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབ་བཤད། ཐག་བཅས་

ཀྱི་ཚོར་བ་བཀྱང་སྡུམས་ཡུལ་དང་བཅས་པ་ནི་གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ཐུན་མོང་ལས་འདུ་ཞིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གསས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རྟ་བར་གྱུར་པའོ། 行苦，遍行苦。有漏舍受及其所以生起之境。粗重随行，故名行苦；遍及三苦，为余二苦根本，故名遍行苦。

ཁྱབ་པ་རྣམ་མ་བཞི། རྟགས་གསལ་ཁྱབ་པ་སྐྱོ་བཆུད་ཀྱི་ནང་གསེས། རྗེས་ཁྱབ་རྣལ་མ་དང་། སྐྱོ་ཁྱབ་རྣལ་མ་དང་། ཐུར་ཁྱབ་རྣལ་མ་དང་། འགལ་ཁྱབ་རྣལ་མ་སྟེ་བཞིའོ། 四正周遍。因法八周遍中，同正周遍、逆正周遍、顺正周遍与违正周遍四者。

ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་བཞི། རྟགས་གསལ་ཁྱབ་པ་སྐྱོ་བཆུད་ཀྱི་ནང་གསེས། རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། སྐྱོ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། འགལ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྟེ་བཞིའོ། 四倒周遍。因法八周遍中，同倒周遍、逆倒周遍、顺倒周遍与违倒周遍四者。

ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ། གཅིག་ལས་ཕིན་ཕྱིན་ཁ་དོག་ཕིན་མི་དགོས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་པ་སྟེ། རིས་པ་མེད་པའི་ཚིག་སྟེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཁྱབ་མཐའི་ཚིག 不周延，不周遍。不能概括得没有例外关系。如云：གཅིག་ལས་ཕིན་ན་ཁ་དོག་ཕིན་བས་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ། 凡是色不皆是显色。

ཁྱབ་པ་མ་རིས་པ། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་བཞིའི་རང་གསེས། རྟགས་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་འཇུག་བས་མཐུན་ཕྱོགས་ཙམ་ནས་ཁྱབ་པ་མ་རིས་པ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་བར་ཐལ། ཤེས་བྱ་ཕིན་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་བྱ་ཕིན་ན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་རྟག་པ་ཕིན་བས་མ་ཁྱབ་ཕྱིར། ཐལ་ལན་མ་ཁྱབ་རེས་མཁྱབ་པ་མ་རིས་ཞེས་བརྗོད་པའོ། 周遍不定。四种似应成之一。因对所立后陈之法，同品异品两方皆能适合，故不一定唯同品遍有。如云："声，应是无常，以是所知界故。"若是所知界，不一定遍是无常，故对此可以答云"不遍"或云"周遍不定"。

ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་རྟགས་ཁས་ལྡབ་ཀྱིས་གྲུབ་པ། སྒྲ་རྟག་བར་ཁས་ལེན་བའི་གང་ཟག་གི་རིར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཕིན་བར་ཐལ། རྟག་པ་ཕིན་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། རྟག་ན་མ་བྱས་བས་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་རྟགས་རྟག་པ་ཁས་ལེན་བའོ། 遍依量成因依许成。如对承许声是常者，提出应成云："声，应成非所作性，是常故。"此中，若是常，则遍是非所作性，乃依量成；而以常为因，则是依其所许而成。

ཁྱབ་བའི་དམིགས་པ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་བའི་དམིགས་པ་སྟེ། ཞི་གནས་ཀྱི་དམིགས་པ་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞིག 周遍所缘，遍满所缘境事。缘周遍于一切法界的真如而修。修"止"时四种所缘之一。

ཁྱབ་བའི་དམིགས་པ་བཞི། ཞི་གནས་ཀྱི་ཁྱབ་བའི་དམིགས་པ་བཞི་སྟེ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་བའི་གཟུགས་བརྙན། རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་བའི་གཟུགས་བརྙན། དངོས་པོའི་མཐའ། དཀོན་པ་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་པ་བཅས་ཀྱི་དམིགས་པ་བཞིའོ། 四种遍满所缘。修止对境属于遍满所缘者有四种：有分别影像所缘、无分别影像所缘、事边际所缘和所作成就所缘。

ཁྱབ་བདར་བརྗོག་པ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱིས་ཁྱབ་བྱའི་གནས་ཀུན་ལ་ཁྱབ་བདར་འཇུག་པ་སྟེ། དབེར་ན་ཚད་དན་ཕིན་ན་ཤེང་ཕིན་བས་ཁྱབ་བའམ། མེ་ཕིན་ན་ཚ་ཞིང་བཟོག་པ་ཕིན་བས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུ།

ཤིང་ནི་ཙན་དན་དང་། ཚ་བཟོག་ནི་མེ་ཁྱབ་བར་འཇུག་ཅིང་བའོ། 能周延，能周遍。以能遍周遍于一切所遍者。如云："若是旃檀，即有是树之周遍关系；若是火，即有是烧、热之周遍关系。"以树周遍于旃檀，火周遍于烧、热之故。

ཁྱབ་བར་ཟིན། གལ་འགྱུར་འགོད་སྨབས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་བསྒྲུབ་པའི་ངག་སྟེ། དུ་བ་ཅིང་ན་མེ་ཅིང་བས་ཁྱབ་བར་གཟུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་ཚིད་དེ་ཅིང་བའམ་ཅིན་ བའི་ རྟགས་ ཀྱིས་ བསྒྲུབ་ བྱ་ དེ་ ཅིང་བའམ་ཅིན་ རེས་བའི་ ཁྱབ་པ་ བསྒྲུབ་ བའི་ རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱི་ངག་གོ། 当能周延，应无例外。提出应成时用以证成周遍关系之论式或语句。如云："若有烟，则有火当能周遍。"此中，乃用若有此、若是此之能立因，以证成定有彼、定是彼之周遍关系。

ཁྱབ་ཆེལ། ཐོག་ཙང་ མ་ནས་ ཚོང་ འཛེལ་ དུ་ གཏོང་བ། 展开，推广，ཐོག་གམས་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱབ་ཆེལ་ཏེད་པ། 向各方面发展推广。

ཁྱབ་བྱ། རྟེ་ཟགས་ཀྱི་དོན། དབེར་ན། གཞེར་ བྱམ་དེ་བྱམ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དང་། བྱས་པ་ནི་མི་རྟག་པའི་ཁྱབ་བྱ་དང་། མ་བྱས་པ་ནི་རྟག་པའི་ཁྱབ་བྱ། 所遍，内涵。意指差别，即总体中之部分。如金瓶，是瓶的所遍，"所作性"是"无常"之所遍，"非所作性"是"常"之所遍。

ཁྱབ་བྱ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་འགལ་བ། ཐན་ཚུན་སྐབས་འགལ་ཀྱི་བཙུད་འགལ་ཏེ། ཁྱབ་རྒྱ་བྱས་པ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་རྟག་པ་གཉིས་ལྟ་བུ་ཁྱབ་བྱ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མི་མཐུན་པར་གནས་པའོ། 所遍能遍相违。互相对立违越的系统。如所遍是所作性，能遍是常，能所二者，异类分立。

ཁྱབ་བྱེད། དུ་མ་འགེལས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་སྟེ། དབེར་ན། བྱམ་པ་དེ་གཞེར་བྱམ་དང་རྫ་བྱམ་སོགས་ རང་གི་ རྟེ་ཟགས་ ཐམས་ ཅ་ ཁྱབ་ བྱེད་ དང་། རྟག་པ་དེ་མ་བྱས་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མི་རྟག་པ་དེ་བྱས་པའི་ཁྱབ་བྱེད་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 能遍，外延。概括众多部分概念的总体。如瓶，是概括金瓶、陶瓶等一切瓶类的能遍，亦即金瓶、陶瓶的总概念。又如"常"，是"非所作性"之能遍。"无常"是"所作性"之能遍。

ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས། སྤང་་་ རུང་ གི་ འགལ་ ཟླ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ ཀྱི་ ནང་གཞེས། བསྒྲུབ་རྩོམ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱེད་དམ་རྒྱུ་རྟགས་ཤུ་བཀོད་ནས། དཀག་རྩོམ་ཁྱབ་བྱ་འགོག་པ་ལྟ། དབེར་ན། མེ་སྤྲོབས་རྩེན་ཐོས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་གཞིར་ རྩོམ་་་ ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་རླུན་རྩགས་སུ་འབྱུང་བ་མེད་དེ། མེ་སྤྲོབས་རྩེན་ཐོས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་དངོས་ཐོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཁ་བའི་རེག་ པ་གང་ རེག་གི་ ཁྱེ་ བྱག་ གམ་ ཁྱབ་ བྱ་ ཡིན་པ་དེ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་ཁྱབ་ཁྱེད་ མེ་སྤྲོབས་རྩེན་ཐོས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་དངོས་ཐོ་དང་འགལ་བའོ། 能遍对立可得因。可现对立可得因之一。以与所立法相对立之能遍或总体为因，破除所破即所遍或其部分者。如云："大火遍地蔓延之处，无持续发生之雪花感觉，以是大火遍地蔓延之处故。"雪花感觉是寒觉之一种或所遍，与其不可得之因、大火遍地蔓延处即能遍者互相对立。

ཁྱབ་ཁྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་རྟམིགས་ བ། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞིའི་ནང་ གིས། གནོད་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། གནོད་བྱའི་ཁྱབ་བྱ་འགོག་པ་སྟེ། དབེར་ན། ཙན་དན་ཀྱི་མེས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་གཞིར་ཚོས་ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཙན་དན་ཀྱི་མེས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་དངོས་ཐོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཙན་དན་ཀྱི་མེས་གང་བའི་ཁྱབ་བྱ་མེད་པར་

སྐྱབ་བའོ། 能遍相违所遍可得。四种相违所遍可得之一。立能损之所遍为因，以破除所损之所遍者。如云：“旃檀火蔓延之地，无有雪花触觉，以是旃檀火蔓延之地故。”以旃檀之火，证成无有寒冷之所遍或差别部分。

ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་བའི་ཚུལ་འགྲུབ། རང་རིགས་འཐེན་པའི་གཞལ་འགྱུར་བཞིའི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ གཞལ་འགྱུར་འཕངས་པ་གང་ཞིག བརྗོད་ན་ ཁྱབ་ བྱེད་ དང་ འགལ་ བའི་ ཁྱབ་བྱ་ དམིགས་ པའི་ རང་ རྒྱུད་ འཐེན་ པ་ སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་ཀྱི་མེ་ཚད་མའི་ སྟོབས་ཀྱིས་ རེས་པའི་ ཤར་གཞིར་ ཆོས་ཅན། ཙན་མེ་ཚད་མའི་ སྟོབས་ཀྱིས་རེས་པ་མ་ཡིན་པར་གཞལ། ཁ་བའི་ རེག་པ་ཙོད་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པའི་ གཞལ་འགྱུར་ཀྱིས་ དེ་ ཆོས་ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཙན་མེ་ ཚད་མའི་ སྟོབས་ཀྱིས་རེས་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་ པ་རང་གི་རིགས་གཅིག་པའི་རང་རྒྱུད་འཐེན་པའོ། 能遍相违所遍可得应成。四种招引自类应成中，立相违所遍为正因，一经倒转，即能招引能遍相违所遍可得自续者。如云：“确定有火之东方，应非确定有火，以无寒觉故。”此应成倒转之后，即招引自类相同自续：“确定有火之东方，无有寒觉，确定有火故。”

ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཚུལ་འགྲུབ། ཤུན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་ཁ་ཅིག་ གཞལ་ བའི་ ཁྱབ་ བྱ་ དམིགས་ པའི་ གཞལ་ འགྱུར་ ཁ་ཅིག་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་རྒྱུ་རྟགས་སུ་ བཀོད་པའི་གཞལ་འགྱུར་གང་ཞིག བརྗོད་ན་འབྲས་ བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་ འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་གྱི་མེ་ཚད་ མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཙན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རེས་པ་མ་ཡིན་པར་ གཞལ། གྲང་རིག་གི་དངོས་རྒྱུ་ཙོར་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཞལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། གྲང་ རིག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་འབྲས་བུ་ཐུག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་ པ་རང་གི་རིགས་གཅིག་པའི་རང་རྒྱུད་འཐེན་པའོ། 能遍相违因由可得应成。同处相违之三种相违所遍可得应成中，立相违因由为正因之应成，一经倒转，即能招引果位相违所遍可得之自续。如云：“确定有旃檀火焰之东方，应非确定有旃檀火焰，以有寒觉之亲因故。”此应成一经倒转，即引他类自续：“确定有旃檀火焰之东方，无有寒觉之亲因，以确定有旃檀火焰之故。”

ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་དམིགས་པ། འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་དམིགས་པ་ བཞིའི་ནང་གསེས། གཙོད་བྱེད་ཀྱི་འབྲས་བྱ་རྟགས་སུ་ བཀོད་ནས། གཙོད་བྱའི་ཁྱབ་བྱ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུང་བས་ཁྱབ་བར་ རོན་བའི་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་མེད་ དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུང་བས་ཁྱབ་བར་རོན་བའི་ དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཤུ་བྱ་མེ་འབྲས་ ཀྱིས་གང་བའི་ཁྱབ་བྱ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའོ། 能遍相违果可得。四种相违果可得之一。立能损之果为因，以破除所损之所遍者。如云：“浓烟喷起四处弥漫之地，无有雪花感触，以是浓烟喷起四处弥漫之地故。”以火之后果，证成无有寒冷之所遍即差别部分。

ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་དམིགས་ པའི་ཚུལ་འགྲུབ། ཤུན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ གྱི་འགལ་ བའི་ ཁྱབ་ བྱ་ དམིགས་ པའི་ གཞལ་ འགྱུར་ གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་རྟོག་ གཞུམ་གྱི་ནང་གི་འགལ་ཁྱབ་ཀྱི་ཁ་ཅིག་ཁྱབ་ བྱེད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཚུལ་ཁྱབ་ཀྱི་ཁ་ ཅིག་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཚུལ་ འགྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་གྱི་མེ་ཚད་

མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཙན་ཞེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁང་འབྲས་སྐུ་ལོང་ཅིང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། ཁང་འབྲས་སྐུ་ལོང་ཅིང་ཞེད་དེ། ཙན་ཞེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་རོ། 能遍相违果位可得应成。不并存相违之三种相违所遍可得应成中，立相违果为正之应成，一经倒转，即能招引因位相违所遍可得自续。如云："确定有旃檀火之东方，应非确定有旃檀火，以有寒冷所致汗毛直竖故。"此应成一经倒转，即便招引他类自续："确定有旃檀火之东方，无寒觉所致汗毛直竖，以确定有旃檀火故。"

ཁྱབ་ཅིད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞིའི་རང་གཤིས། གཙོད་ཅིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། གཙོད་ཅའི་ཁྱབ་བྱ་འཆོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེས་ཁྱབ་པར་རྟེན་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཁ་བའི་རྩེག་པ་ཆུན་ཆགས་སུ་འབྱང་བ་མེད་དེ། མེས་ཁྱབ་པར་རྟེན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མེའི་རང་བཞིན་ཅིས་གང་བའི་ཁྱབ་བྱ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའོ། 能遍相违自性可得。四种相违自性可得因之一。立能损之体性为因，以破除所损之所遍者。如云："大火蔓延之东方，无持续之雪花感触发生，以是大火蔓延之地故。"以火之体性，证成无有寒冷之所遍或差别部分。

ཁྱབ་ཅིད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཞལ་འགྲེལ། ལྟུན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཀྱི་འགལ་བའི་ ཁྱབ་བྱ་ དམིགས་ པའི་ གཅལ་ འགྱུར་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་རང་བཞིན་རྟེའ་སུ་བཀོད་པའི་གཅལ་འགྱུར་གང་ཞེག བརྗོད་ནི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་ཆུང་འཕེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་ཀྱི་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་པ་མ་ཡིན་པར་གཅལ་ཏེ། ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་རོ། 能遍相违自性可得应成。不并存相违之三种相违所遍可得应成中，立相违自性为因之应成，一经倒转，即能招引自性相违所遍可得自续。如云："确定有旃檀火焰之东方，应非确定有旃檀火，以有寒冷感觉故。"此一应成倒转之后，即能招引他类自续："确定有旃檀火之东方，无有寒觉，以确定有旃檀火故。"

ཁྱབ་ཅིད་ཏ་འཇུག་པ། རྟགས་ཀྱི་གསལ་བ་ལ་ཁྱབ་པ་སྟེ། རྟགས་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་སམ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་དང་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་པར་ཤེད་པའོ། 周遍转。因周遍于法，即所举因，对于所立宗法之同品、异品及同异二品皆有周遍关系者。

ཁྱབ་ཅིད་མ་དམིགས་པའི་ཚུལ། སྣང་རུང་གི་འབྲེལ་ཆ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ནང་གསེས། བདག་ གཅིག་གི་ འབྲེལ་བ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ འགོག་ཅིང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ དགག་ཁྱབ་བྱ་བཀག་པ། དཔེར་ན། བྱག་རྩོང་ཤ་ཞི་ན་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཤ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 能遍不可得因。可现不可得统一因之一。依于同性相属关系，以能遍不可得之能破因，破除所遍之所破法者。如云："对面的石寨中，无沉香树，以无树故。"

ཁྱབ་ཅིད་ མ་ དམིགས་ པའི་ ཚུལ་ འགྲེལ། ཀུན་རྫོབ་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ བརྟག་ཅིའི་ རྟེན་གསེས། ཁྱབ་ཅིད་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་

བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བཟློག་ན་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཤ་པ་ལྡན་པའི་ཤར་གཞིར་ཚོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་པར་ཐལ། གེང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས། དེ་ཚོས་ཅན། གེང་ཙེད་དེ་ཤ་པ་ཙེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཟློག་པ་ཤཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་རོ། 能遍不可得应成。十四种招引他类应成中，立能遍不可得为因之应成，一经倒转，即能招引自性因者。如云："有沉香树之东方，应成无沉香木，以无树故。"此应成一经倒转，即招引他类自续："有沉香树之东方，有树，以有沉香树故。"

ཁྱབ་བྱེད་རླུང་། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་ནང་ལྟེ་ཙ་ལྟ་ཞེག་སྟེ། སྙིང་ལ་གནས་ཤིང་། ཁྲག་སོགས་དཀར་ མ་ལུས་ ཀུན་ ལ་ཁྱ བ་ བར་ བྱེད་ པ་དང་། ཀང་ལག་འདེགས་འཇོག་སོགས་ལུས་ཀྱི་ སྤྱལ་སྐྱོད་ བྱེད་པའི་ ནུང་། 遍行风。人体主要五气之一，依存于心，散布血液精华于全身，专司举措手足、活动身躯等作用。

ཁྱམ་ཁྱིམ། ཁྱམ་མེ་ཁྱིམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྱམ་མེ་ཁྱིམ་མེ། སྟོད་བཅུད་འགྱལ་སྡུངས། 晃晃荡荡。动荡不定状：ས་ འགྱལ་ རྒྱུན་ ཀྱིས་ སྟོད་ བཅུད་ཁྱམ་ཁྱིམ་དུ་གྱུར། 地震使大地万物摇晃不定。

ཁྱམས། ཁང་པའི་ཁྱམས། 名词。走廊，走楼，庑：བར་ཁྱམས། 中楼走廊。

ཁྱམས་སྟོད། ཁྱམས་རའི་སྒྲུག་ཐུག་ས། 堂庑上首，后院走廊。

ཁྱམས་སྨད། ཁྱམས་ རའམ་ ཁང་ པའི་ ཚོམས་ཀྱི་ མདོའི་ཐུག་ས། 堂庑下首，前庭走廊。

ཁྱམས་རུ། ར་བས་བསྐོར་བའི་ཁང་པའི་ཁྱམས། 围廊。走廊围成的院落。

ཁྱར་ཁྱིར། ཁྱ་རེ་ཁྱི་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྱར་མཁན། (སྡིང) ཡུལ་འཁྱར་བ། 流亡者。

ཁྱི། 名词。(1)ནོར་སྐྱང་། 狗，犬：སྒོ་ཁྱི། 门犬。འདོགས་ཁྱི། 看门犬，拴着的狗。ཀ་ཁྱི། 猎犬。མི་ངན་ལྷག་ཤེད་ངམ། ཁྱི་ངན་བདག་ཤེད་ངམ། 恶人恃权，恶狗恃主。ཁྱིའི་ཉར་ཁ། 狗吠声。མིང་ཚེ་རྟགས་ཀྱང་ཆུ་བའི་ཚ་ཅན་དང་། ཏོང་ཚེ་གཅན་གཟན། འདོད་དཔང་། རྟེ་རྟེའི་མཇུག་མ་ཅན། ནོར་སྐྱང་། རྟེ་གསང་བ། ཀ་ཁྱི། མེང་བྱེད་རིགས། གསོ་བྱེད་བཅས་སོ། (2)ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ཏུལ་ཞེག 戌。十二地支之一：ལྕགས་ཁྱི་ལོ། 庚戌年，铁狗年。

ཁྱི་ཅོག། (1)ཀུ་བྱེད་པའི་ཁྱི། 偷嘴狗。偷食物的狗。(2)ཁྱི་ལ་སྐྱོད་པའི་ཚིག 贼狗。叱狗用语。

ཁྱི་ཁ་རྩོ་ཤེན། ལས་དོན་གང་ཞེག་ ཤེན་ རྒྱང་དེ་ ལ་ཁ་གཏད་འཇལ་མཁན་རེ་དགོས་པའི་དབེ། 狗嘴衔石头。意谓凡事须有对付者。

ཁྱི་ཁང་རྒྱས་བཅྱང་། གཅིགས་ཆེད་བཅོས་དེ་ རྩོས་གཏོང་མི་ཐུབ། 狗衔骨头。喻有所爱好，不忍释手。

ཁྱི་འཁྱངས། ཁྱི་འཁྱམས་ཏེ། བདག་པོ་མེད་པའི་ཁྱི། 无主野狗。

ཁྱི་ཀུ། ཁྱིའི་ཕྲུ་གུ། 小犬，狗崽。

ཁྱི་འཚོག་ག ཁྱིས་འཚའ་བའམ་རྒྱག་དུ་མི་འཇུག་པ། 挡狗。赶开家犬以免伤客：མི་ གཅིག་ གིས་ ཁྱི་ འཚོག་ཆུ་དང་། གེང་གཅིག་གིས་མེ་འབར་ཆུ་ཁག 单人难挡狗，独柴难发火。

ཁྱི་འབྱེད། ཁྱི་ཅད་པའམ་སྐུལ་བ། 咬狗。放狗咬人。

ཁྱི་ཆེན། (1)ཁྱི་ཤ་ཤན་པ། 大狗：ཁྱི་ཆན་ཀ་ལ་རྒྱགས་ན། ཁྱི་ཕྲུག་རང་དཀར་རྒྱག 大狗为了肉跑，小狗盲目乱跑。(2)ཀཞན་ལ་ཀེག་པའི་ངན་ཚིག 老狗。骂人的口头语。

ཁྱི་ཁམ་ཀྲུ་བོ། ཁྱི་ཁག་འབྲམ་པའི་སྤུ་མདོག་ཀུ་བོ། 黑黄色狗。毛色黄黑并有细碎斑点的狗。

ཁྱི་སྐོག (ཡུལ) རི་ལ་སྐྱེས་པའི་སྐོག་པ་ཞེག 山蒜。

ཁྱི་དམར་བ། (1)ཁྱི་ཤུ་པོ། 恶犬，猛犬。(2)ཁྱི་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ། 狗狂咬。

ཁྱི་ཇ་སྐྱང་ཆེར། མཛོ་མོ་ཤིང་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 苏木异名。

ཁྱི་རྩེ། ཇ་ཐུག་ལངས་ནས་སྤུ་ཁྱི་བའི་ཁྱི་ནད་ཟིག 狗癣。狗身所生癣疥。

ཁྱི་ཀུར་འཁྲོལ་འཇིམ། རྒྱལ་སྐབས་ཆུགས་་་དུས་ལྟ་སའི་མི་ཚའི་ཁྱིམ་དུ་ཁྱི་ཟན་ཆག་པ་ཚོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འཁོལ་འཇིན། 养狗证。旧时传召期间， 拉萨居民为求家犬得以照常饲养，每年须向铁棒喇嘛购买此证。

ཁྱི་ཀུལ་སྐྱག་སྐྲོང། དོན་མེད་གཞན་ལ་སྡུང་རྒྱའི་གཏམ་དུམ། 揭挑卧狗。喻无故挑衅，惹是生非：བདག་ལ་བཀའ་བསྩན་ཁྱི་ཟལ་ཆུག་སྐྱང་གི་ཆུལ་དུ་གནང་བྱུང་། 对我无端找岔，进行斥责。

ཁྱི་ཁྲ་བོ། ཁྱི་རྣོད་པའམ་ངར་པོ། 恶犬，猛犬。

ཁྱི་དུག ཁྲ་བའི་དུག་གི་ནང་ཚན་ཁྱི་སྐྱེན་ཏེ་སོས་སྐྱེས་པའི་དུག་ནད་ཤུས་ལ་ཞེན་པ། 狂犬毒。疯狗咬伤所致天行类毒之一。

ཁྱི་སྤྲེའ། བདག་པོ་མེད་པའི་ཁྱི། 野犬。无主野狗。

ཁྱི་སྨྱང་། ཁྱི་སྐྱང་ཚ་ཞེས་ཁྱིའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། སྐྱང་ཀི་དང་འདྲ་ཞིང་། རང་གཤེས་དྲག་པོ། རྡེ་རྟེ་བ་ཞེག 狼狗。形似狼，性凶猛，嗅觉灵敏的一种狗。

ཁྱི་སྐྱང་ཁ་འཕྲིལ། ཁྱི་སྐྱང་ཁ་མཐུན་ཐང་ཞེན། མི་ངན་ཁ་འཕྲིལ་ཀྱི་དེའི། 犬狼通气。恶犬毒狼互通声气。喻坏人串通一气。

ཁྱི་སྐྱང་ཚ། ཁྱི་སྐྱང་དང་དོན་གཅིག

ཁྱི་སྐྱང་ལག་ཁྱེལ། མི་ངན་ཁ་མཐུན་ཀྱི་དེའི། 狼狈为奸。喻坏人互相勾结。

ཁྱི་སྐྱང་། ཁྱི་དང་སྐྱང་ཤི། 乞丐和狗。

ཁྱི་ལག་གི་བཀྲལ་ཁྲག་ལས། སྐར་རྒྱ་ཚང་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་པ་ཞེག་གི་ཁྱི་ལག་བཀྲལ་ཁྲག་ལས། 猪狗禁戒。古印度一种宗教徒奉行的禁忌。

ཁྱི་ལྕང། ཁྱི་འདོག་ས་ཞི་ལྕང་ཤི། 狗桩。系犬小桩。

ཁྱི་ལྕགས ཁྱིའི་ལྕུ་ཀུ། 小犬，狗崽。

ཁྱི་འབིགས། (མངོན) སྐྱ་ཚགས་གཟུགས་མེའམ་ཁྱི་ཐུང་ཅན། 刺狗。刺猬的异名。

ཁྱི་ཁད་པ། གཞན་འཇིན་པའམ་རྒྱུ་པའི་ཁྱིན་ཁྱི་སྐུལ་པ། 嗾犬。使狗咬人。ཆོ་ཆོ་ཀུས་ནས་ཁྱི་ཁད་པ། 嗾犬声。རི་དགས་རྩེན་ལ་ཁྱི་ཁད་བཞིན། ཁྱིད་ཀྱིས་བསྐུལ་དེད་ལན་དེ་བཟོག་ས། 如嗾猎狗追野兽，受君挑逗作此复。

ཁྱི་མིག་བཞི། མིག་གཉིས་ཀྱི་ཐོད་དུ་སྐྱ་མདོག་་་མེར་པའི་ཐིག་ལེ་ཁ་གཉིས་ཙམ་པའི་ཁྱི། 四眼狗。两眼上方各有黄色毛团突出、形如四眼的狗。

ཁྱི་མེ་རྨོག སྤྱི་ཞེག 野苜蓿。

ཁྱི་མོ་ཚང་མ། ཁྱི་མོ་སྐྱམ་ལྡན་དང་ཟུག་ཁ་ཁྲིད་རྐུ་ཙོད་པའི་ཁྱི་མོ། 怀孕母狗或带崽母狗，ཁྱི་མོ་ཚང་མའི་སྐོ་འཁྱམ་ནས། མེང་དཀར་མོ་ཙིན་ཡང་དཀས་ཅན་དགོས། 带崽母狗窝旁，白狮也要小心。

ཁྱི་སྐྱོག། མེམས་སྐྱེ་ནད་ཀྱས་ཟིན་པའི་ཁྱི། 疯狗，狂犬。 精神疯狂的狗。ཁྱི་སྐྱེན་ཙིན་ཡང་བདག་པ་ངོ་ཤེས། 狗虽疯，也识主人。

ཁྱི་རྒྱག ཁྱིས་སྒོད་ཐུག་པ། 犬吠，狗叫。འགྲུལ་པ་སྐྱིབས་ན་ཁྱི་རྒྱག་ཙོང། 客来犬吠。

ཁྱི་ཟླ། ཆོར་ཟླ་དགུ་པ། 狗月，戌月，藏历九月。

ཁྱི་གཟིག ཀཟིག་གི་རིགས་ཤིག 狗豹。豹的一种。

ཁྱི་ཡངས། བདག་པོ་མེད་པའི་ཁྱི་འཁྱམས། 野狗。无主之犬。

ཁྱི་རྟ། རྩོད། 猎，田猎。མི་ཚེ་གཅིག་ལ་ཁྱི་རྟ་བརྒྱབ་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་བ། 终身打猎为生。རི་འགོ་ལེན་ནས་ཁྱི་རྟ། 占领山顶好打猎。意谓须创造条件，便利行事。

ཁྱི་རྟ་བ། རྩོད་པ། 猎人。

ཁྱི་རོ། (1)ཁྱིའི་རོ། 死狗。狗的死尸。(2)(ཞགས) ཁྱི་ལ་གཤེ་བའི་ཚིག 死狗。叱狗时用语。

ཁྱི་ལས་ལོག། ཁྱི་ལས་ངན་པ་སྟེ། ཉ་ཅང་ཐ་ཤལ་ཡི་དུའི། 不如狗，比狗更坏。喻最下劣者。

ཁྱི་ལོ། ལོ་སྐར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 戌年，属狗的年；ཁྱི་ལོ་པ། 戌年生人。

ཁྱི་ཤིག འཇུ་པ། 跳蚤，狗虱。寄生在动物体上的吃血。

ཁྱི་ཤིང་། ཤིང་སྨན་ཁྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཞུ་ཇེས་སྐྱེའོ། ནུས་པས་ཀློ་ནད་སེལ། ལྟད་པ་ཁྱེན་དུ་འདུག། 癞皮柴。忍冬科药用木本植物。味甘，性平，功能治肺疾、利痰。

ཁྱི་ཤིང་དམར་པ། ཤིང་གི་ཁྱེ་བག 佛珠树。一类小灌木。

ཁྱི་གསང། ཁྱི་ལོ་ཆུང་། 小狗。狗崽；ལྗང་ཆུང་སྐྱག་ན་ཁྱི་གསང་བཅོན། 狗崽称霸小山沟。喻同汉谚"山中无老虎，猴子充霸王"。

ཁྱི་ཤ་སེབ། ཁྱི་རྨུ་རིང་ཙི་ཞིག 长毛哈巴狗。

ཁྱིགས། འཁྱིག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

ཁྱིད། མཁྱིད་དང་འདྲ།

ཁྱིམ། 名词。(1)ཇོང་ཁང་སྟེ། མི་ཚང་གཏན་དུ་ཚགས་པའི་གནས། 家宅，家庭。长期安家落户之处；རང་ཁྱིམ་ནས་ཐོན་ཏེ་ཐྲག་ལ་ཕྱིན་པ། 离家外出。ཁྱིམ་ཀྱིས་སྟོང་ས་པ། 空无人烟。ཀྱ་ཙམ་ཡིན་ཡང་ཁྱིམ་ན་གནས་པའི་འཁོར་ཡོད། 虽是出家人，也有在家亲。(2)ཆུང་མ། 妾，妻妾。(3)〈གྲྭ〉 གཟའ་སྐར་རྣམས་ལ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱས་པའི་འདོགས་པས་ཁྱིམ་མེར། 宫。有利于保持星曜运行于空间，如同宫室，故名为宫；ཉི་ཁྱིམ། 太阳宫。时轮历说，太阳每年绕大地一周经行轨道的十二分之一。(4)ཉི་མ་ལ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཡོད་པས་གངས་བཅུ་གཉིས་མཚོན། 太阳轨道有十二宫，故表数字12。

ཁྱིམ་བདག་། (1)ཁྱིམ་ཚང་སྐྱོང་པ་ཞི། 家长。(2)ཁྱིམ་སྐྱོང་བར་བྱེད་པ། 养家。维持家口生计。

ཁྱིམ་ཁོལ། (1)ཁྱིམ་ནང་གི་བྱན་གཡོག 家奴。家中仆人。(2)(ཞང་) སྐྱས་པ་འབྲས་བུ་ལྷུང་བའི་ཁྲོ་གེ། 内侍。阉人的异名。

ཁྱིམ་ཀྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ། ཀྲིང་གཤལ། སྐྱེད་མེས་ཚལ། 私人园林，花园。

ཁྱིམ་ཀྱི་འཁོར་ལོ། ཉི་མའི་འཁོར་ལས། 黄道。太阳经行轨道。

ཁྱིམ་ཀྱི་ཀོ་རེ་ཞོང་། (རྟེང) ཁྱིམ་གང་དར་བྱེད་པ། 打扫房舍。

ཁྱིམ་ཀྱི་ཀོ་ལ། ཁྱིམ་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐྱམ་ཐིའི་ཚུལ་ཀྱིམ་འཁོར་བའི་ཉི་མའི་འཁོར་ལས། 黄道。太阳经行十二宫的环形轨道。

ཁྱིམ་ཀྱི་རྗེ་དབོན། ཁྱིམ་བདག 家主，家长。

ཁྱིམ་ཀྱི་གཅོང་ཟས། (ཞང་) ཁྱིམ་ཐབས་ཐ་གག 吃家食。家禽的异名。

ཁྱིམ་ཀྱི་དག་ར། ཁང་བའི་མདུན་ཀྱི་ར་བ། 天井，室外院落。

ཁྱིམ་ཀྱི་བདག་ཏོ་བརྩེ་གཅེས། ཉི་མ་བཅུ་གཉིས་དང་དོན་གཅིག

ཁྱིམ་ཀྱི་ཆུ། (ཞང་) དེ་ལས་བོང་བའི་ཆོན་ཐྱི། 家中石。矿物颜料的异名。

ཁྱིམ་ཀྱི་རིན་ཐང་། (ཞང་) སྐྱེག་ཅེ། 室中宝。灯的异名。

ཁྱིམ་གྱི་གཙུག་ལྷད་ཅན། (ཁངས) ཁྱིམ་བྱ། 家中戴冠者。鸡的异名。

ཁྱིམ་གྱི་ཚལ། རྒྱང་གཤལ་རྒྱུད་མེས་ཚལ། 私人园林，花园。

ཁྱིམ་གྱི་རིག་བ། འཇིག་རྟེན་གྱི་རིག་རྩལ། 在家学问，世间技艺。

ཁྱིམ་གྱི་སོ་ཚེས། ཁྱིམ་ཚང་གི་འཚོ་བཞིས། 家计，家庭生计。

ཁྱིམ་གྲངས། (1)ཁྱིམ་ཚང་མང་ཉུང་། 户数。住家人户的数量。(2)ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཁངང་གྲངས་ཏེ་ཐེག་ཤར་ནུ་ཤུག་ཁྱིམ་དང་། གཅིག་ཤར་ནུ་ཐྲ་ཁྱིམ། གཞན་རྣམས་རིགས་འགྲོ། 十二宫序数。白羊宫为零，金牛宫为一，余类推。

ཁྱིམ་གྲོགས། མཉམ་དུ་ཚགས་བའི་ཐེམ་དུད། 邻居，邻舍。

ཁྱིམ་གྲོང་། མི་ཚང་གི་གྲོང་། 村落。

ཁྱིམ་རྒྱུད། མི་ཚང་གི་རིགས་རྒྱུད། 家族。

ཁྱིམ་ལུགས་བ། མི་སྐུ་ལུགས་འཆང་བ། 在家真言师。身居俗家修习密乘的宗教职业者。

ཁྱིམ་ཅན། ཉི་མ་སོགས་ནི་རྣམ་ཁྱིམ་སོངས་སུ་རྒྱུད་པ་ཪི་ཡིན་པས་ན་ཁྱིམ་ཅན་ཞེས་བརྗོད། 有官。官的享用者，指太阳等。

ཁྱིམ་བརླ་གཉིས། བྱམ་པ། ཉ། ལུག འཁྲིག་པ། ཐྲང་། ཀཀ་ཏྲ། ཤེང་གེ། བྱ་མོ། སྐང་། སྡིག་པ། གཞུ། ཆུ་སྲིན་བཅས་སོ། མིང་དེ་ལྟར་བཀུགས་པའི་ཐུ་མཚན་ནི། རྡེ་ཤི་ཐུལ་ཪི་རྡབ་ལ་གཞུ་དང་། ཆུ་སྲིན་དང་། བྱམ་པ་དང་། ཉ་དང་། ལུག་དང་། ཐྲང་ལ་སོགས་པའི་གདོང་བའི་དབྱིབས་དང་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ཀ་ན་ཉི་མ་གནས་ཚེ་དེ་ལྟར་མེང་འདོགས་ལུགས་གཅིག་དང་། ཁང་འཛམ་བྱའི་ཐྲིང་ན། གཞུ་སྐ་བའི་དུས་དང་། ཆུ་སྲིན་ཀྱི་ཀ་ཉི་མ་ལ་བསྟན་ནས་འདུག་པའི་དུས་དང་། བྱམ་པའི་ཚང་གི་ཚང་རྩ་ནས་དང་ལྡན་པའི་དུས་དང་། ཉ་རྣམས་ཆུ་ལ་ཐུ་བའི་དུས་དང་། ལུ་གུ་ཐྲི་བའི་དུས་དང་། ཐྲང་རྣམས་ཀྱིས་ཞིང་མི་བའི་དུས་དང་། དྲང་འགྲོ་རྣམས་འདོད་ཆགས་ལང་བའི་དུས་དང་། ཀཀ་ད་ནི་སྐལ་པ་ཡིན་པས་སྐལ་པས་སྐད་འབྱིན་པའི་དུས་དང་། སེང་གེས་ཆགས་པ་སྐྱོད་པའི་དུས་དང་། བྱ་མོ་རྣམས་མདངས་བཟང་བའི་དུས་དང་། སྐང་ངམ་ཉ་ག་ལ་ཪ་མང་འདེགས་པའི་དུས་དང་། སྡིག་པ་རྣམས་ཀྲང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་དང་། ཀ་ཅིག་འདི་དྲང་འགྲོ་གསོད་པའི་སྡིག་པའི་དུས་ཀྱང་ཟེར་རོ། ཁྱིམ་གཅིག་གི་ས་ཁྲིན་དེ་རྒྱུ་སྐར་ཀྱི་ཀང་པ་དག་སྟེ་ཁུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཅུ་དང་སོ་ལྔ་ཙམ། 十二宫：宝瓶宫、双鱼宫、白羊宫、金牛宫、双子宫、巨蟹宫、狮子宫、室女宫、天秤宫、天蝎宫、人马宫和摩羯宫。命名的意义有不同的说法。一说为须弥山周围山峰有弓、水兽、瓶、鱼、羊、牛头部等形状，太阳运行至某一形状的山峰之前，即名为某宫。一说为南瞻部洲中，弓僵硬之时为人马宫；水兽摩羯张口向阳之时为摩羯宫；瓶内酒味醇厚之时为宝瓶宫；鱼活跃于水之时为双鱼宫；羊产羔之时为白羊宫；牛耕地之时为金牛宫；畜生发情之时为双子宫(《宿曜经》作"蟹宫")；蛙(《九执历》中作龟)鸣之时为巨蟹宫；狮子交媾之时为狮子宫；女子容颜焕发之时为室女宫；秤衡茶、油之时为天秤宫；蝎子入洞穴或杀牲遣罪之时为天蝎宫。

ཁྱིམ་ཆགས། གཞིས་ཆགས་པ། 定居，安家。

ཁྱིམ་སྟོང་པ། མི་རོལ་མེད་པའི་ཁང་ཁྱིམ། 空宅。空无人畜财物的房舍。

ཁྱིམ་སྟོངས་པ། མི་ཚང་འཕོར་བ། 家业破败，家室零落。

ཁྱིམ་བརྟག་བའི་དཔྱད། ཁྱིམ་ཚང་གི་ས་ས་དབྱིབས་བཟང་ངན་བརྟག་དཔྱད་ཟིན་གཞས། 相宅术。堪舆家相度住宅地形吉凶之术。

ཁྱིམ་བཅა། བཟའ་ཚའམ། བཟའ་མི་ཁྱོ་ཤུགས 夫妇，夫妻：ཁོ་མོ་དེ་གཉིས་ཁྱིམ་གཅ་ཟླགས་པ། 那一对男女结成夫妇。ཁྱིམ་གཅ་བྱང་ཆུབ་ཏེ་རང་གི་ཚ་མེས་ཀྱི་གཞེས་འཛིན་པ། 成家继业。

ཁྱིམ་ཚབ་མ། ཆུང་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 妻，主妇。

ཁྱིམ་ཐབས། (1)ཁྱིམ་ཀྱི་འཚོ་གཅས་ས་མ་འཚོ་ཚས། 家计。家中生计。(2)ཁྱིམ་གཅ་དང་འདྲ།

ཁྱིམ་དྲ་འགྲོ། (མཚན) ཚ་ཕང་། 家中行。蝙蝠的异名。

ཁྱིམ་བདག (1)མི་ཚང་གི་བདག་པོ། 家长，当家男子。(2)སྦྱིན་བདག 长者，施主：ཁང་ས་སྦྱིན་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་ཁྱིམ་བདག 最富有的施主。

ཁྱིམ་བདག་མོ། མི་ཚང་གི་བདག་མོ། 主妇，当家女人。

ཁྱིམ་ལྡན། (མཚན) སྐྱ་ཆགས་རྩངས་པ། 有言。蜥蜴的异名。

ཁྱིམ་ནང་། (1)མི་ཚང་གི་ནང་། 家中，屋里。(2)ཁྱིམ་པའི་སྟེང་གནས། 俗家。在家人的家。对出家人而言。

ཁྱིམ་རིན། མི་ཚང་གི་རྒྱུ་རིན། 传家宝。家中的重要财宝。

ཁྱིམ་གནས། (1)ཁྱིམ་ཚང་། 家，家庭。(2)ཁྱིམ་དུ་ཡོད་པ། 家居，在家中。(3)(མཚན) མནའ་མ། 居室。妇、妻的异名。

ཁྱིམ་གནས་སྐྱིད་མ། (མཚན) ཨ་མ། 育家人。母亲的异名。

ཁྱིམ་པ། མི་རྒྱུ་བོ། 名词。在家人。对出家人而言：ཁྱིམ་པ་ཚོ་ཚོ། 在家男女。ཁྱིམ་པར་འཕེབས་པ། 使出家人还俗。

ཁྱིམ་པ་རྒྱ་བོ། མི་རྒྱུ། 在家人，俗家人。

ཁྱིམ་པ་བརྟག་པའི་དཔྱད། ཁྱིམ་པའི་མཚན་ཉིད་བརྟག་དཔྱད་ཟིན་པའི་ཐབས། 相人术。推测在家人命运吉凶的方术。

ཁྱིམ་པ་མི་ཅན། མི་རྒྱུ། 在家人，有室家者。

ཁྱིམ་པ་ཚོ། (1)ཁྱིམ་པ་བྱང་མེད། 在家妇女，俗家女人。(2)(མཚན) མནའ་མ། 室中女。妻的异名。

ཁྱིམ་པ་ཟུན་འབྱིད་པ། འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཞེ་ཁྲལ་བར་ཟིན་པ། 污家，污他家。律经说比丘伤害在家人平等善心，使之折福的行为。

ཁྱིམ་པའི་ཆ་ཡུགས། མི་རྒྱ་བོའི་ཆས་ཚོས་ཀྱོན་སྟངས། 俗装。在家人的装束。

ཁྱིམ་པའི་ཆོས། ཁྱིམ་པའི་སྤྱོད་ཚུལ། 家务，俗务。在家人的生活事务，རབ་ཡང་ཁྱིམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་མ་བཅིངས་པ། 永不被俗务束缚。

ཁྱིམ་པའི་མཚན་རྟགས། རྒྱ་བོའི་རྟགས་མཚན། 俗相。在家人的服饰、装束。

ཁྱིམ་པའི་ལས། མི་རྒྱའི་ལས་ཀ། 俗务，俗事。俗家事务。

ཁྱིམ་དཀོན། (1)རྒྱལ་པོའམ་བློན་ཆེན་གྱི་ཕྱག་མཛོད་ཡུ་ཐུ། 家臣。帝王、宰相家中的管事人员。(2)བཟའ་དཔོན་རྣམ་ཁྱིམ་བདག 家长。

ཁྱིམ་སྤངས། ཁྱིམ་སྡིད་ཆོས་བཏང་བ། 舍家，出家。舍弃俗家事务。

ཁྱིམ་སྐོ། སྡོད་གནས་སྐྱ་བ། 搬家，移居。迁移住处。

ཁྱིམ་ཕྱག་ལས། (རྩིས) ཁྱིམ་འབེག་ལས་པ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱིམ་ཕྱང་། (རྩིས) ཁྱིམ་ཚང་ནང་འཁྲུག 家庭纠纷。

ཁྱིམ་ཕྱབ་པ། ཁྱིམ་གཞིས་གསར་དུ་བཀྲ་བའམ་ཁྱིམ་བཟུང་བ། 安家，成家。ཁོ་ཚས་ཁྱིམ་ཕྱབ་

དགས་ལ་མང་པོ་སྡེབ་སོང་། 我安家多年了。

ཁྱིམ་རྩྭ། ལག་རྩང་བཏེག་ནས་ གཡོན་ཚན་དང་ བཅས་པའི་ལེགས་ཉེས་ སོགས་ བརྟག་དཔྱད་ཅིང་ བའི་མོ་བྱ་སྟེ། ངོ་མཚར་རྩ་བདུན་ཤེས་ཀ་གྱལ་ཞིག 家宅占。根据脉搏状况，以占亲友等吉凶之术。七奇脉之一。

ཁྱིམ་འཕོ། ཉི་ཟླ་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་དུ་འགྲོ་བ། ལག་ལེན་བྱེད་ སྐབས་སུ་ དེན་ཤེས་ ཁྱིམ་ འཕོ་ དང་ བྱེད་ཚུལ་ཁྱིམ་འཕོ་ གཉིས་ཡོད། 移宫。日月星辰从一宫转入另一宫，在计算中有理论移宫位和简易移宫位两种。

ཁྱིམ་ཁྱ། (1)ཁྱིམ་ནང་དུ་གསོ་བའི་ཁ་དེ་སོགས། 鸡等家禽。 མིང་ གི་ རྟེན་ ཁང་ལ་ ཀང་ བའི་ མཆོད་ཁ་ཅན་དང་། དཀའ་ཁྲིད། རྒྱ་བར་སྐྱེ་སྐྱེག ཐོ་རངས་སྐད་སྐྱེག བའི་ལེགས་ཅན། རོང་ཁྱའི་མཁྱེན་ཅན། བསགས་བའི་གཏུག་ཕྱད་ཅན། འཛེལ་ཁྱེད། ཆུ་ངན་ཤེད། མཚན་མོ་སྐད་སྐྱེག མཚན་མོ་རིག རངས་ཀྱི་གཏུག་ཕྱད་ཅན། རངས་ཆེ་ཅན། རྒྱང་གི་སྐྱེ་སྐྱེག ཅོད་ཀྱི་རྟེ། ཙོངས་རྒྱམ་མིག གསོ་ཁྱེད་བཅས་སོ། (2)ཁྱིཀ་ཞིག་གི་མིང་། 秦吉了。能言似鹦鹉的一种鸟。

ཁྱིམ་འབིགས་བ། (1)རྩྭ་མ་སོགས་ཀྱིས་ཁང་ཁྱིམ་ཀྱི་རྡིག་བར་བཏག་པ་རྐྱལ་བ། 穿窬。在墙上穿孔行窃。(2)(མཛད་) རྩྭ་མ་དང་རྡོ་ཐོ་སོགས་ རྡིག་བར་བཏག་པ་རྐྱལ་མཁན། 穿窬者。小偷、老鼠等在墙上穿孔者的异名。

ཁྱིམ་འབྱོར་བ། མི་ཚང་ཕྱུག་པོ། 家产殷实，富足人家。

ཁྱིམ་སྦྲང་། (རྟེང) ཁྱི་བ། 鼠。

ཁྱིམ་མ། ལུས་རྩའི་ཁྱི་བཀག་ཅིག 名词。人体心脉轮中西方支脉名。

ཁྱིམ་མི། རང་མི། 家人，家属。

ཁྱིམ་གཙོ། ཁྱིམ་འཛིན་གྱི་གཙོ་བོ། 家长。

ཁྱིམ་གཙོ་བྱད་མེད། ཁྱིམ་ འཛིན་ གྱི་ གཙོ་ བོ་ བྱད་མེད། 主妇。

ཁྱིམ་ཚང་། མི་ཚང་ངམ་རྣང་ཚང་། 家，家庭，人户，ཁྱིམ་ཚང་གཉེར་བ། 拆散家庭。ཁྱིམ་ཚང་ འཇོམ་བ། 家室破落。

ཁྱིམ་ཚེལ། མི་ ཚང་ གི་ འཚོ་བཞིས། 家计，家中职业；ཁྱིམ་ཚེས་ཞོར་ལས། 家庭副业。

ཁྱིམ་ཚུགས། མི་ཚང་གི་གཞིའམ་འཚོ་རྟེན། 家产，家底。家道基础。

ཁྱིམ་ཚོ། མི་ ཚང་གི་ འཚོ་ རྟེན་ ནས་ རང་ ཚུགས་ བྱེད་བའི་ནུས་པ། 家计，家底。自立的谋生能力；མི་ཚང་ཁྱིམ་ཚོ་ཟིན་པ། 家计巩固了。

ཁྱིམ་ མཆེས། ཉོང་ རོགས། 邻居，邻舍。ཁྱིམ་ མཆེས་རྒྱལ་ཁབ། 邻邦。ཐག་ རིང་ གི་གཞིན་ལས་ མཇའ་ མཐུན་ ཁྱིམ་མཆེས་དགའ། 远亲不如近邻。ཁྱིམ་མཆེས་དུ་བ་མདངས་འཕྲིལ། 比屋邻居，炊烟相接。喻彼此和睦亲密。

ཁྱིམ་འཚོ། (1)ཁྱིམ་ཚང་ལ་འཚོ་སྐྱོང་བྱེད་པ། 养家，养家活口。(2)ཁྱིམ་ དང་ འཚོ་ བའི་ བསྡུས་མིང་། 家庭和生计。

ཁྱིམ་འཛིན། ཁྱིམ་སོ་འཛིན་མཁན། 家长，当家人。

ཁྱིམ་འཛིན་མ། ཆུང་མའམ། ཁྱིམ་བདག་མོ། 妻，主妇。

ཁྱིམ་ཉིན། ཉི་མ་ཁྱིམ་རིང་འཛོམ་བའི་ཡུན་ཚད་སྤུམ་ཅུར་བགོས་བའི་ཆ་ཤས་གཅིག 宫日。太阳经行一宫所需时间的三十分之一。

ཁྱིམ་ཉིན་ཁ་ཤྱིལ་འཁོར། ཁྱིམ་ཤོ་ གཅིག་གམ་ ཁྱིམ་ཉིན་སྤུམ་བཅུ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། 宫日周期。太阳经行十二宫一周需三百六十宫日，别称宫年。

ཁྱིམ་ཉིན་དུས་ཀྱི་ཁྲག་ཁོངས། ཁྱིམ་ཉིན་གཅིག

ཀི་དུས་ཚོང་ཉེ། ཡུལ་ཚོང་དུས་ཆོད་བཞེ་དང་ཆུ་ཐུང་སྐབ་རྒྱབ་རྟེན་ཞེས་ཀི་ཆུ་ཆོད་དུག་ཏུ་དང་། ཆུ་ཐུང་ངང་གཏིས། དབྱགས་བཞེ། དབྱར་གཅིག་དུས་ཟད་ཚུལ་རེ་ཡིད་ཀྱི་ཆར་བྱས་བའི་ཆ་ཤས་སྐབ་ཁྱེ་སྟོང་བཅུ་ཐུག་གཅིག་དང་བཞེ་ཡིན། 宫日定时。每个宫日的固定时间，即太阳行4度30分弧长(即通说的1°)所用的时间长度。以1个太阳日为60刻计算，则1个宫日等于60刻52分4息又35104/147056，亦即1.01464个太阳日。

ཁྱིམ་གཞིས། གཏན་དུ་གནས་ཚའི་གཞིས། 家庭，人户，久居之地：ཁྱིམ་གཞིས་ཆགས་པ། 落户。

ཁྱིམ་རྒྱ། (1)བཅའ་ཚན། 夫妇，夫妻。(2)ཁྱིམ་ཞག་སྐབ་ཐུ་ཚང་བའི་དུས་ཏེ། ཉི་མས་རང་འཚོས་ཀྱིས་ཡུལ་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཟད་ཙམ་རྒྱ་བ་བཞིད་བའི་ཡུན་ཚད་དེ་ལ་ཁྱིམ་རྒྱ་ཞེས་བྱའོ། 宫月。太阳以其"本身行"(周年视运动)行径周天1,620度中的135度所经的时间，即一个恒星年的1/12。

ཁྱིམ་རྒྱའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་ཤོང་ས། གཅའ་རང་''འཁོར་བཞེ་སོང་ཐེག་བའི་འཕྲོ་ན་གཟའ་གནས་སྐབ་གཏིས་དང་། ཆུ་ཚོད་ཉིར་དུག ཆུ་ཐང་ཉིར་གཅིག དབྱགས་གཅིག་རེ་རྣམ་ཚ་བཅུ། རེ་ཟླཔ་རིའི་ཚ་ཕྱེ་བཅུ་དོན་གསུམ། འདོད་ཚ་གཏིས་བཅས་སོ། 宫月定时。每个宫月的固定时间有30个宫日，相当于4×7+2=30个太阳日又26刻21分1息，10/67，573/707，2/13，即30.43922个太阳日。

ཁྱིམ་གཟའ། ཉི་མ་ཁྱིམ་སོ་སོར་ཐོབས་ཉིན་ཀྱི''རེས་གཟའ། དེ་ལ་ཁྱིམ་འཕོའི་གཟའ་ཡང་ཟེར། 宫曜。太阳进入某宫之日的星曜，亦名移宫曜。

ཁྱིམ་ཐེབས། མི་ཚང་གི་ཕྱི་ནང་ལས་གཅ། 家事，家务，家庭事务。

ཁྱིམ་ཐོ། ཉི་མ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་ཆུ་སྐད་འཁོར་ཚོ་རྩོམ་པར་སྐྱོང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལ་དུས་བཞེ''' འཁོར་ཚུལ་ཀྱི་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་རྩོམ་པར་འཚར''' བ་ལ་ཁྱིམ་ཚོ་ཞེས་བཀུགས་པའོ། ཁྱིམ་ཚོ་གཅིག་ལ་ཁྱིམ་ཞག་སྐབ་བཅུ་དང་བྱུ་ཏུ་ཐབ་པ། ཉིན་ཞག་སྐབ་བཅུ་བྱུ་ཏུ་རེ་ཟླ་དང་མིག་ཀྱུ་མེ་སྐྱེན''' ཀྱི་ཚ་ ৩৫৯৫৭। སྐྱེན་སྐྱེན་ཚོ་འཕེའི་ཐབ་ལ་བྱོས། 宫年，恒星年。太阳完成其"本身行"(周年视运动)一周，地上呈现四季的一个循环所需时间。一宫年有十二个宫月，即360个宫日，等于365又4975/18382(=365.270645)太阳日。此系体系派数值。实用派数值为356.258675太阳日。

ཁྱིམ་ལས། ཁྱིམ་ཚགས་སའི་ཡོད་ས། 住址。家宅的所在地。

ཁྱིམ་བྱང་འཇིམ་པ། ཁྱིམ་པ་སྐུན་འཇིན་པ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱིམ་བྱང་འཇིམ་པའི་ཚུལ་མ། དགེ་འདུན་ཕྱག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། བསོད་པ་ལས་གྱུང་བའི་ཕྱག་མ་བཞིའི་ནང་གཅིས། བསྐབ་པ་དང་འགལ་བའི་ངན་སྐྱོང་ཀྱིས་ཁྱིམ་པ་རྣམས་སྐུན་འཇིན་པར''བྱས་ཏེ། མ་དད་པ་ཅིང་བའི་ཚ་དགེ་སྐོང་དེ་དགེ་འདུན་ཀྱི་གནས་ནས་བསྐུད་པ་ན་སྐྱོད་ཅིང'''དགེ་འདུན་ལ་བསྐུར་བ་འདེབས་པ་ལན་གསུམ་ཀྱི་བར་དུ་བསྐྱེལ་ཀྱང་མི་ཉན་པའོ། 污家摈谤违谏残。十三僧残中因违谏而犯四种僧残之一。比丘违犯学处，行邪恶行，污在家众，坏彼净信，被从僧伽驱摈之时，反于诬谤，已谏三次而不听者。

ཁྱིམ་མོ། ཁྱིམ་ཚང་གི་འཚོ་རྟེན་ནམ་རང་སྐྱ་གྲུབ''བའི་རྩལ་པ། 家计，家底。自立的谋生能力：འཇོག་ཐྲིན་གཀོང་གཅས་མཁས་ན་མི་ཚང་ཁྱིམ་མོ''མེན་གྱུ། 善于节约，则家计无虞。

ཁྱིམ་སོ་འཛིན་པ། (1)མི་ཚང་སྐྱོང་བ། 当家，持家，养家。(2)མི་ཚང་སྐྱོང་མཁན། 当家人。(3)བཙུན་མར་འགྲོ་བ། 出嫁。

ཁྱིམ་སོགས་ཀྱི་ལྷོ་ཚན། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་''པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། བཅུ་ཚན་དྲུག་པ་ལ། ཟན་གཅོད་དུ་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། མི་ལ་རེག་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། འདུན་པ་ཕྱིར་བསྐྱུར་བའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། ནུབ་གཅིག་ལྷག་པོར་ཉལ་བའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། སྡིག་ལྡེ་མི་གདོང་བའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། སྐང་བའི་རྩེས་སུ་བྱོགས་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། དགེ་ཚུལ་བསྡིལ་བ་སྤུད་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། གོས་ཁ་མ་བསྐྱུར་བ་གྱོན་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ལ་རེག་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། ཁྱིམ་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་བཅས་བཅུའོ།
俗家等聚。九十单堕之第六个十条：阻与食、触火、悔欲、宿过一夜、不舍恶见、随被驱摒者、与被逐沙弥同宿、受用未染坏色衣、触宝和洗浴。

ཁྱིམ་ལྟ་ཚུལ། མི་ཚང་རང་རྐྱལ་གཞན་བའི་རྩལ་བ། 家计，家底。自立谋生的能力。ཁྱིམ་ལྟ་ཚུལ་མེད་ན་མི་རོང་ཤུགས་ཀྱིས་ འཁོར་ཡོང་། 家计安定，人畜自旺。

ཁྱིམ་ལྷིད་དམལ་བ། (རྟིང) ཁྱིམ་ཀྱི་འབྱོར་བ''' ཉམས་པ། 家道中落，家业衰败。

ཁྱིམ་ཐྲེབ། ཤུ་ཐྲིང་དབྱས་མའི་ཚངས་ཐིག་ གཞིར་བཞག་ནས་ རྟེ་ མ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ སོ་ སོར་ཐོག་མར་ཐྲེབས་པའི་ཆུ་ཚོད་དེ།

ཤག ཐ་སོར།	ཟླ་ ཐྲིན་དུག
ཆུ་ཚོད་ ༡	ཆུ་ཚོད་ ༡ ཡུ
འཁྲིག མགོ།	གཅན་ར། ནཁས་སོ།
ཆུ་ཚོད་ ༢	ཆུ་ཚོད་ ༣ ཡུ
སེང་གེ། མཆུ།	བྱ་སོ། དབོ།
ཆུ་ཚོད་ ༠	ཆུ་ཚོད་ ༡ ཡུ
སྐང་། ནག་པ།	སྟེག ས་གཉ།
ཆུ་ཚོད་ ༢ ༠	ཆུ་ཚོད་ ༣ ཡུ
གཡུ། སྐྱབས།	ཆུ་སྲིན། ཆུ་ཟིན།
ཆུ་ཚོད་ ༠	ཆུ་ཚོད་ ༡ ཡུ
ཉམ་པ། མོན་གྲི།	ཉ། ཁྲུམས་སྟོང།
ཆུ་ཚོད་ ༢ ༠	ཆུ་ཚོད་ ༣ ཡུ
	བཅས་སོ།

人宫。太阳开始进入某一宫的位置。按南洲中区中线起计算：

白羊宫 娄宿 0 度	金牛宫 鬼宿15度
双子宫 觜宿30度	巨蟹宫 井宿45度
狮子宫 星宿 0 度	室女宫 翼宿15度
天秤宫 角宿30度	天蝎宫 氐宿45度
人马宫 尾宿 0 度	摩羯宫 斗宿15度
宝瓶宫 虚宿30度	双鱼宫 室宿45度

ཁྱིམ་གསར་ཅ། གསར་དུ་ཚགས་པའི་ཁྱིམ་ཚང་། 新家，新家庭。新建立的人户。

ཁྱིམ་གསར་མ། མནའ་མ་གསར་པ། 新娘，新妇。

ཁྱིམ་གསོ་བ། (1)ཁང་པ་ཉམས་གསོ་ཐེབ་པ། 维修住宅，修缮房屋。(2)ཁྱིམ་ཀྱི་འཚོ་གཅས་ཐེབ་པ། 起家，兴家，振兴家计。

ཁྱིམ་གསོ་ལེམས་ཅན། རྨོ་ལྷུགས་ཁྱུ་ཚགས། 活家畜，家畜。

ཁྱིམ་ལྷ། ཁྱིམ་དུ་གནས་པའི་མི་མ་ཡིན། 家神。家中供奉的神祇。

ཁྱིཊ། ཤིང་གཡུག་པ་དང་། ཚོ་བྱད་དམ་ཅིང་ཐེབ་ སྐུད་ཀྱི་ རིང་ བྱ། 名词。楔。劈柴或紧塞器具的木楔。ཁྱིཊ་འབྱིན་པར་ཐེབ་པ། 取出楔子。ཁྱིཊས་ཁྱིཊ་དབྱུང་བའི་ཚུལ། 以楔出楔法。

ཁྱིཊ་ཀ། བཅད་འཐོ། 名词。残段。砍削和剪裁所遗之碎屑或残料。

ཁྱིར། (རྟིང) ཆང་ཁྱིར་རམ་ཆང་ཇ། 酒壶，酒罐。

ཁྱིལ་ཀྱིལ་སྐྱོད། སྐུར་དུ་སྐྱོད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག

盘坐。迅速盘腿坐下貌：ང་འགྲོ་ཞེས་ཤད་རིང་འགྲོ། ང་རྩྭད་རེས་ཀྱིལ་ཀྱིས་རྩྭད། 说走，我迈步就走；说坐，我盘腿就坐。

ཁྱུ། རིགས་མཐུན་བའི་ཚོགས། 名词。群。同类相聚之群：ཕྱུགས་ཁྱུ། 畜群。མི་ཁྱུ། 人群。ལུག་ཁྱུ། 羊群。ཕྱ་ཁྱུ། 鸟群。འཇལ་ཁྱུ་འདྲུགས་འཕྱང། 群莺乱飞。ཁྱུང་ཚོངས་པ། 成群，集结。ངན་པ་ཁྱུ་འབྲེལ། 同流合污。ལུག་ཁྱུང་སྐྱང་ཀྱི་མོར་བ། 虎狼入羊群。意谓强暴蹂躏善良。

ཁྱུ་ཁྲེག། མང་པོ་ཚོགས་པའི་ཉང་སྐད། 成群嘈杂声。

ཁྱུ་སྐྱོང་། སེམས་ཅན་མང་པོ་འཚོ་མཁན་གྱི་རྗེ་བོ། 牧人。饲养牲畜者。

ཁྱུ་བསྡོམས། སེམས་ཅན་རིགས་མཐུན་ཚ་ཚའི་ཚོགས་ཀྱལ་བསྡེབས་པ། 分群。依类组合成群。

ཁྱུ་མཆོག (1)མང་པོའི་ནང་གི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། 众中尊，超群者，出类拔萃者：མིའི་ནང་གི་ཁྱུ་མཆོག་དམ་པ། 人中杰。(2)(ཨངོ་) ཆུ་རྟ་ལོ། 壬午年、水马年的异名。

ཁྱུ་མཆོག་ཀྲང་པ། (ཨངོ་) ཁྱམས་ཀྱི་ཟླ་བ་སྟེ་རྟ་བཅུད་པ། 牛王足。藏历八月的异名。

ཁྱུ་མཆོག་གི་ཤུབས་སུ་གཤེགས་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་ཀྱིས་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འགྲོ་ཀྱི་སྣ་དྲགས་པ་ལ་མཆོག་ཏུ་མཁས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱུ་མཆོག་གི་ཤུབས་སུ་གཤེགས་པ། 行进如牛王。如来善引众生往趋胜境，感得步武有同牛王之好。佛身八十种随好之一。

ཁྱུ་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། (ཨངོ་) ཤུ་དབང་ཕྱུག་རྡོ་རྗེ་ཆོས་སྐྱོང་པོ། 牛王幢。大自在天的异名。

ཁྱུ་མཆོག་ལྡན། (ཨངོ་) ཆོས་རྟ་བཅུད་པ། 有牛王。藏历八月的异名。

ཁྱུ་མཆོག་མིག་དམར། (ཨངོ་) མ་ཀྱི། 赤眼尊。水牛的异名。

ཁྱུ་སྐྱ་འདྲིད་པ། ཚོགས་པའི་འགོ་འཁྲིད་པ། 领导群类，领队。

ཁྱུ་པ། ཁྱུ་ཁཁག་དང་དོན་གཅིག

ཁྱུ་མ། ལེགས་སྦྱངས་སྐད་ཀྱུ་སྐུ་ཞེས་བའི་རྒྱང་ཚག་སྟེ་སོ་མ་དཀྲའམ་ཐང་མའི་རིགས་ཤིག 名词。胡麻。麻类之一种。

ཁྱུ་རྩེད། མང་པོ་འདུས་ཏེ་མཉམ་དུ་གར་རྩེད་རྩེ་བ། 群嬉。成群嬉戏。

ཁྱུ་ཚན། (རྟེང་) ཆུ་སྟེབས་ཆེན། 富足，富余。

ཁྱུ་འབར་རྒྱག་པ། སེམས་ཅན་མང་པོའི་ཚོགས་འབྲུག་ཅིད་བའམ། འདྲིག་པ། 成群嘶奔。牲群嘶鸣惊驰。

ཁྱུ་ཕི་མཚོན་ཅེ། (ཨངོ་) ཁྱང་པོ་མཆོག 群中估主。象王的异名。

ཁྱུ་ཕི་བདག (ཨངོ་) ཁྱང་པོ་མཆོག 群主。象王的异名。

ཁྱུ་གཡག འབྲས་བུ་མ་ཕྱང་བའི་ཁ་གཡག 种牦。未阉牦牛。

ཁྱུག་ཁྱུག མཆུགས་བའི་འགོ་ཚུལ། 闪闪，闪烁。急促来回往复貌：ཚར་སྐྱག་དུ་ཐྱག་ཏོད་དམར་ཁྱུག་ཁྱུག་ཏུ་ བ། 带雨浓云中，金色电光来回闪烁。

ཁྱུག་གེ་བ། སྐུར་སྟབས་སུ་གཡོ་ཚུལ་ཞེག 闪闪烁烁。光线瞬息明灭状：ཐག་རིང་ནས་མེ་བོད་དམར་ཁྱུག་ག་བ་མཐོང་བྱང་། 远远望见倏明倏暗的红色火光。

ཁྱུག་པ། སྐུར་བོ། 形容词。迅速，敏捷。急剧灵活：སེམས་ཁྲལ་བྱས་ཏེ་ཁྱུག་གིས་འགྲོ་བ། 心慌急走。མི་དེ་ལས་ཀ་ཐེབ་དུས་བའི་ཅག་ཁྱུག་པ་ལ། 他做工作多么敏捷！

ཐུན་ཙམ། དུས་ཙམ་མམ་ཀྱང་ཙམ། 片刻，顷刻，霎时。短暂的一会儿：ཁྱོད་རང་འདིར་ཐུན་ཙམ་ཞིབས་རེགས་གནང་། 请你到这里来一下。འདི་གར་ཐུག་ཙམ་ཡོང་ནས་ཡང་བསྐྱར་གཞན་དུ་ཕྱིན་སོང་། 到这里来了一下子又到别处去了。

ཐུགས་ལེ་ཁྱག ཤིན་དུ་མྱུར་བའི་ཚུལ། 倏忽，瞥然。极迅速状：སྒྲིན་དག་གི་ནང་དུ་ཟློག་ཅིང་ཐུགས་ལེ་ཁྱག 黑暗中电光倏忽。

ཐྲུང་། 名词。(1)རྨང་ཀྱི་བཤད་སྲོལ་བྱ་ཆེན་ཞིག 传说中的鹏、妙翅鸟、凤、金翅鸟：ཐྲུང་མཁའ་ཤྲེང་སྟེ་ལ་འཛིན་གཅས་མེད། 大鹏不能用网捕，猛虎不能用绳拴。(2)རྨང་བོད་ཀྱི་ཡབ་འབངས་དྭས་དྲུག་གི་གྲས་ཤིག 琼氏。吐蕃时代一氏族名，为父臣六族之一。当时领有今昌都专区丁青县一带地方。

ཐྲུང་དཀར། གནག་ཕྱུགས་མཛོ། 牦牛。

ཐྲུང་ཐུགས། ཐྲུང་གིས་སྐྱེལ་ཟིས་པ་ལས། བྱང་བར་ཀྱགས་བའི་རིན་པོ་ཆེ་གཡུ་རྩི་ལས་ རྩང་མཁིང་མདངས་ཆགས་པ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་དྲག་ཏད་དང་། མཆིན་ནད། མཛོ་ནད་སོགས་འཇོམས། 妙翅玉，鹏胃结石。传说系大鹏鸟食蛇后所吐宝物，蓝色深于璁玉，入药功能治毒病、肝病及麻风病。

ཐྲུང་སྐྱེས། (མཛོན) མནད། 鹏生。绿宝石的异名。

ཐྲུང་ཁ། ཕྱུང་སྐུ་མདོག་ཁ་བོ། 彩鹏，斑斓金翅鸟。

ཐྲུང་སྔོན་སྐྱེས། (མཛོན) སྐུ་རིངས། 鹏前生。黎明的异名。

ཐྲུང་ཆེན། ནམ་མཁའ་ལྡིང་། 鹏。

ཐྲུང་ཆེན་སྐེ་རིང་། ཁྲུང་ཁྲུང་། 鹤。

ཐྲུང་རྒྱན་ཅན། (མཛོན) (1)གོ་ཁ། 铠、铁甲衣的异名。(2)མོག་གམ་ཐྭགས་ཀྱ། 钢盔、铁帽的异名。

ཐྲུང་རྡེར། (1)ཕྱུང་གི་རྡེར་མོ། 鹏爪。鹏鸟的趾甲。(2)ཤིང་སྐན་ཞིག 钩藤。一种药用木本植物名。

ཐྲུང་རྡེར་དཀར་བོ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཕྱ་ཞིའི་ཕྱི་རྡེར་དང་འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་དྲག་ཚད་ལས། 白钩藤。药用木本植物名。形状如雄鸡后距，功能清热解毒。

ཐྲུང་རྡེར་སྐྱག་བོ། ཤིང་སྐན་རིགས་ཕྱ་རོག་གི་རྡེར་མོ་བསྐྱམ་པ་འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་དྲག་ཚད་ལས། 褐钩藤。药用木本植物名。形状如乌鸦的蜷曲足爪，功能清热解毒。

ཐྲུང་བོ། 名词。(1)ཁམས་ཐྲུང་པོ་ཞེས་བའི་ཡུལ། 琼波。昌都地区丁青县一带地方名。(2)སྲོང་བཙན་སྒམ་པའི་སྐབས་བོད་ཀྱི་རིགས་དྲུས་ཤེག་གི་མིང་སྟེ་གཙང་ སྐད་ས་ ཁུལ་དབང་ཡོད། 松赞干布时西藏一氏族名。当时领有 གཙང་སྐད་ 一带地方。

ཐྲུང་པོ་སྟེང་ཆེན། སྟེང་ཆེན་དང་དོན་གཅིག

ཐྲུང་པོ་ལེར་ཚ། ཤེར་ཚ་དང་དོན་གཅིག

ཐྲུང་ལེང་འདྲས། (1)ཕྱུང་དང་ཤེང་གེ་འཕྲིག་པ། 鹏狮交配。(2)ཤེང་གེ་ཀང་པ་བརྒྱད་པ། 八脚狮子。神话所说一种狮首八足的动物名。

ཐྲུད་ཁོར། ཐྲུད་འཁོར་དང་འདྲ།

ཐྲུད་འཁོར། ཏིལ་བོའམ་གང་བོ། 完整，全部，ལོ་གཅིག་ཐྲུད་འཁོར། 周年，整整一年。

ཐྲུད་འཁོར་བོ། ལོ་ཏིལ་བོའམ་ལོ་འཁོར་མོ། 全年，周年。

ཐྲུད་ཙི། 名词。(1)ཟུར་ཐྲུད་དམ། རྟ་བ། 边缘，周围，圈子。(2)ལག་པ་གཉིས་ཀྱི་མཐུ་མཉམ་མིའི་རྟེ་ཐུག་བའི་བར་ཏི་རིང་ཚད། 度。两臂向左右平伸

后，两中指尖间的长度：ཐྲུད་གང་། 一度长。ཤིང་སྡེང་ཐྲུད་མ་དོ། 两度长的圆木。

ཐྲོད་ཐྲོད། ཀུ་ཀྲའི་འགྲེ་སྐྱངས། 夭矫，蜿蜒。屈伸蠕动状，ཉ་རྡེམས་ཆུ་དང་དུ་ཐྲུད་ཐྲུད་འགྲེ། 鱼群夭矫，游行水中。དུག་སྦྲལ་རྩྭ་ཁྲོད་དུ་ཐྲུད་ཐྲུད་ཏུག 毒蛇从草丛中蜿蜒而去。

ཐྲོད་དགའ། (ཨངོན) འབྲོག་པ། 乐群。牧民的异名。

ཐྲོད་ཚོ། རིལ་ཚི་དང་སྡེང་ཚོ། 形容词。完全，整个：ལོ་ཀའི་ཐྲུད་ཚོ། 全年。ཟླ་ཀའི་ཐྲུད་ཚོ། 一个整月。ཉིན་མཚན་ཐྲུད་ཚོ། 一日，一昼夜。

ཐྲོད་ཨིད། ཐྲུད་ཚིང་ཨིད་པ་སྟེ། 吞，吞。囫囵吞下，ཐྲུད་ཨིད་ཀྱོང་པ། 囫囵吞咽。རྒྱལ་ཁྱབ་རྣམས་ཐྲུད་ཨིད་བཏང་པ། 并吞诸小邦。

ཐྲེ། (རྟོང) ཁེ། 利。利益，利息。

ཐྲེ་ཆུང་། (1)བུ་དང་ བུ་མོ་ ཆུང་ ཆུང་། 小孩。男女小孩。(2)(རྟོང) ཁེ་བཟང་ཆུང་བ། 薄利。利益小。

ཐྲེ་ཅེན། (རྟོང) ཁེ་བཟང་དང་གྱོང་ཀུན། 赚项与亏损，盈亏，利害。

ཐྲེ་བ། (རྟོང) ཁེ་པ་སྟེ། ཚོང་ཐྲིག་སྒྲུབ་མཁན། 谋利者，商人。

ཐྲེ་ཚི། མེ་ཉམ་ཐང་འཆལ་ཚི། 名词。烟花浪子。道德败坏的男子。

ཐྲེ་ཐྲིག་མ། (རྟོང) ཁེ་བཟང་། 利益，利息。

ཐྲེ་ཚི། ཀྱི་ཀུག་སྟེ། དཔྱིད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 名词。弯皮刀。切割皮革等所用铖形刀。

ཐྲེ་བོག་མ་མཁན། (རྟོང) ཁེ་ སྒྲིད་ མཁན་ དང་ ཚོང་པ། 谋利者，商人。

ཐྲེ་མ། ཀ་མདོག་ཀའི་ཀེས་མ་ཤིབས་པ་སྐྱབས་ཀྱི་མཚམས་ཀྱི་ཁྱད་པའི་པཁལ་ཁ་ལྟེ་ཁ་ཐུག་ཚོ་ཁ་ཐུག་ཚོ་ཁ་ཐུག་ཚོ

子。小孩到达能驱走乌鸦的年龄，大约四五岁。佛家戒律中定此为出家的合格年龄。

ཉིའུ་ཚང་། (རྟེན) གསར་པ། 新的。

ཉིའུ་ལྷུས། (རྟེན) (1)རྒྱུན་ཟས་ཀྱི་རྒྱང་དུ་ བཅས་པའི་ཁ་ དོག 零食，点心。零星小吃。(2)ཟ་ཚོད་ལས་ལྷག་པར་ཟ་བ། 食过量。

ཉིར། ❶འཁྲིར་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)ཁྱིམ་དང་ རྩ་བ། 人户，人家；围墙；ཁ་ ཁྱིར། 外缘卷口。གྲོང་ ཁྱེར། 都市。ཁྱིར་ གཞན་ ཅིས་ བར་མ་བཅད་པ། 中间没有另外的人家间隔着。(2)(རྟེན) ཁང་སྟེགས 楼上，屋顶。

ཉིར་བ། འཁྲིར་བའི་འདུས་པ།

ཉིལ་བཞུགས་པ། རྐུབ་སྟེགས་ལ་ ཅོག་ཙར་སྡོད་པ། 端坐，垂足坐。膝部以下垂直端坐，བཟང་བའི་འདུག་སྟངས་ཁྱིལ་བཞུགས་པ། 垂足端坐。

ཉིས། འཁྱིད་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཁྱོ་གུ། སྐྱེས་པ། 名词。丈夫，男人；ཨ་ཁྱོ་ གུ། 好汉，英雄汉。

ཁྱོ་འདམ་མ། (མངོན) ཁག་མའམ། ཁྱིམ་བདག་མོ། 择夫者。新娘、主妇的异名。

ཁྱོ་ལྡན་མ། ཁག་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 新娘，主妇。有夫之妇。

ཁྱོ་ཚེ། (1)ཁྱིམ་ བདག 家长。(2)མག་ པ། 丈夫，女婿。

ཁྱོ་བོ། ཁྱིམ་བདག 名词。丈夫，家长。མིང་ནི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱོ་ ཚེ་ བོ་དང་། དགའ་གྲོགས། དགའ་བར་ཉེད། ཀེགས་ཉེད། གཏན་ཀྱི་གྲོགས། བདག་པོ། རྟ་ལག་ཉེད། མཛའ་གྲོགས། མཛའ་ན་བོ། རབ་དུ་ཚ་ཉེད་བཅས་སོ།

ཁྱོ་མང་། (མངོན) སྐྱེད་འཚོང་མ། 多夫。娼妓的异名。

ཁྱོ་མེད་མ། ཁྱོ་ག་མེད་པའམ། མག་པ་མེད་པའི་ བྱད་མེད། 单身妇人，没有丈夫的妇人。

ཁྱོ་མོ། ཁྱོ་ག་ཡོད་པའི་བྱད་མེད། 名词。妻，有夫之妇。

ཁྱོ་ཤུག བཟའ་མེའམ་བཟའ་ཚང་ངམ་བཟའ་ཚ། 夫妇，配偶；ཁྱོ་ ཤུག་ གཉིས་ འགྲོས་ ནས་ ཕྱིན་ སོང་། 夫妇一同走了。ཁྱོ་ ཤུག་ དུ་ བསྡུ་པ། 联姻，结为夫妻。

ཁྱོག འཁྱོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཁྱོག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐེག་ཐུབ་པའམ་འདེགས་ཐུབ་པ། 能胜任，足以任其事；དགའ་ངལ་ཅི་ ཙམ་བྱུང་ཡང་ཁྱོག་པ། 遇到任何困难也能顶得住。གང་མི་ ཁྱོག་ པར་ དོའི་ སྟོན་ པ། 一只举不起，反而加成双。喻负担过重。

ཁྱོག་ཅན། ཐེག་པའམ་ཁྱད་ཐུབ་པ། 形容词。能负担的，能支持的；ལས་འགན་ཁྱོག་པོ་འདྲག 能负担起的责任。

ཁྱོག་ལས། 名词。(1)འཁྱོག་ཁྲིམ། འཁྱོག་ཐམས། 轿，肩舆，担架；ཁྱོག་ཤ་ ཅིས་ བཏེག་ པ། 用担架抬起。ཁྱོག་འདེག་པ། 抬轿。(2)ལས་ཁྲི། 脚手架。

ཁྱོག་ལས་ཁྲི། འདོ་ཤིའམ་ཕེབས་ཐམས། 担架，轿子。

ཁྱོག་ལས་ལྷ་སྐྱེ་ཅན། འཁྱོག་ཐམས་བྱམས་དང་ ཕྱིད་དང་ འཕན་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་ ཅན། 璎珞大轿。最饰有半满璎珞的彩轿。

ཁྱོག་ལས་སྐྱིལ། འཁྱོག་ཐམས་ ནམ་ འདོ་ ཤི། 轿身。轿子的主要部分。

ཁྱོག་ལས་ ཀཱཤིཀས། ཕེབས་ ཐམས་ ཀྱི་ ཁེབས། 轿帏子。

ཁྱོད། ཉིད་ངང། 代词。你；ཁྱོད་ རྟོང། 你面前。ཁྱོད་ ཅག 你们。

ཁྱོད་ཅན། (1)ཁྱོད་ ཤོད་ ས། 你处，你面前。(2)ཁྱོད་ རྣང་ངམ་ཁྱོད་ སྐྱེས། 你俩。

ཁྲོད། 名词。(1)ཞུ་ཚད་དང་། ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 量，范围，大小；ས་ཁྲོད། 土地面积。རྒྱ་ཁྲོད། 广袤。(2)ཚང་མ། 总数，全部：ཁྲོད་མི་གྲངས་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད། 共三百人。

ཁྲོད་བསྡེལ། གསས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡེལ་བ། 合计，总共。合并在一起：སྡེ་ཚན་མང་པོ་ཡིན་ཀྱང་ཁྲོད་བསྡེལ་ན་ཆེ་ཆུང་གཉིས་སུ་འདུ། 单位虽多，总起来合成大小两类。

ཁྲོད་ཆེ་བ། (1)ཞུ་ཆེ་བ། 广大，范围大。(2)གྲངས་འབོར་མང་བ། 多。大量，大批。

ཁྲོད་བསྡོམས། གསས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡེལ་བ། 总和，总计：ཤོག་གྲངས་ཁྲོད་བསྡོམས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། 共有五百页。

ཁྲོད་ཙམ། གཞི་རྩ་སམ་རྩ་བ་རྩམ། 压根儿，简直，完全：དེ་རིང་ཡོང་མཁན་ཁྲོད་རྩམ་མེད། 今天简直没有人来。

ཁྲོད་ཕྱེ། (རྟིང) མང་ཆེ་བ། 大半，大部分。

ཁྲོད་འབོར། ཐྲག་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པའི་འབོར་གྲངས། 总额，总数。合在一起的数目：ཟླ་ཁོར་གྱི་ཁྲོད་འབོར། 工资总数。མི་གྲངས་ཁྲོད་འབོར། 总人数。

ཁྲོད་ཡངས། རྒྱ་ཆེ་བ། 广大，广阔，宽广：བོད་ཀྱི་བྱང་ཐྲག་སུ་འབྲོག་ཁུལ་ཁྲོད་ཡངས་པོ་ཡོད། 藏北有广阔的牧场。

ཁྲོལ་ཁྲོལ། ལུས་ རྩུག་སུ་ མི་ རིན་ པའི་ འདུར་ རྩུལ་ལམ་འགྱལ་སྐྱངས་ཤིག 摇摆不定，偏偏倒倒。身体不稳貌：མགོ་ ཡུ་འཁོར་ ན་ བཟི་ ཁྲོལ་ ཁྲོལ་ ཤེད་ཀྱི་རེད། 头晕就会偏偏倒倒的。

ཁྲོར་ཆུ། གལ་མེའི་སོར་མོ་རྩང་ ཐད་པ་སྐྱམས་པའི་ནང་དུ་བླུགས་པའི་ཆུ། 勺水，半捧水。仰屈手掌所容水。

ཁྲོར་དུ། སྙིམ་པ་གང་། 一捧。两掌相并，略向内屈所得之容量。

ཁྲོར་བ། ལག་ གལ་ཆ་ གཅིག་ རྩང་ ཐད་ འབྲེམས་པའི་མིང་སྟེ། དེ་དང་སྦྱང་དུ་གཉིས་དོན་གཅིག 名词。一掬。旧名为勺。一掌略向内屈所得容量，通常当作二两：ཁྲོར་ པ་ གང་། 一勺，一掬。སྙིམ་པ་གང་ལ་ཁྲོར་བ་དུ་ ཡོད། 一捧有两勺。

ཁྲོས་མ། 名词。(1)ཟས་ཀྱི་ལྷག་མ། 食剩之物，剩饭。(2)རིན་ པའམ་ ལག་ རྟགས། 赏赐品，礼物：ང་ལ་ཁྲོས་མ་རྣམས་བསྐྱང་ཏེ་སྟོན་ལ་བཏང་ས། 派我带着礼物先去。ཁྲོས་ མ་ བཟང་ པོ། 上好礼品。

ཁི། ཅིཀ་སྐས་གསོད་མཁན་ཅ་ཞེག 名词。鹞，隼。捕食小鸟兽的一种猛鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཅ་ཁི་དང་། གཡོ་བ། རི་བོང་ཟ་བ་ཅན་ས།

ཁི་ཀྱི་ལེ། ཁི་ལྷམ་མེ། 光闪闪，闪烁：མེར་ མ་ཁི་ཀྱི་ལེར་ཤར་འདུག 星光闪烁。

ཁི་བཀྱག རང་དགར་ཀྱི་སྟེགས། 茶托。承垫茶碗的器具。

ཁི་ཁི། ཚོས་གཞི་སྐྱ་ཚགས་འདྲེས་པ། 花色斑驳，众色混杂：རས་ཁི་ཁི། 花布。ཁྱི་ཁི་ཁི། 花狗。ཁི་ཁི་པ་ཁི། 花花绿绿。

ཁི་ཁྲོ། སྐྱོ་ཐུང་བའམ་ངང་ཐུང་བ། 气量狭小，急躁易怒：ཁི་ཁྲོ་ཅན་དང་མཉམ་དུ་རྩེད་མོ་མ་རྩེ། 不要同急躁易怒的人开玩笑！

ཁི་ཕྱིང་། (ཁྱལ) སྒེའུ་ཁུང་ ཁི་མ་རྩིས་ སྐྱང་ རམ་གསུམ་སྐྱང་ཀྱི་ཕྱིང་། 窗格子，窗棂。

ཁི་རྒྱ། ཐ་ཁི་འཇིན་ཅིང་ཀྱི་རྩི། 鹞网。捕鹰鹞的网。

ཁི་བཅད། ཁང་པ་ལ་ཤེད་ཀི་ཁི་མ་བཀྱགས་པའི་ཡལ་བཅད། 隔扇，隔壁板。隔开房间的板形木板。

ཁ་ཆེལ་ལེ་བ། བཀག་མདངས་ཆེ་བ། 闪烁发光：མདའ་གི་མདུང་གཞུ་དང་བཅས་ཁ་ཆེལ་ལེ་བའི་ངང་རྟས་གཡུལ་དུ་བསྐྱོད་དོ། 拿起闪闪发光的弓箭刀矛奔赴战场。

ཁ་ཆུང་མིག ཕྱ་ཆུང་མིག 目，眼睛：ཁ་ཆུང་མིག་ལ་རྡུལ་མི་འགྲོ། 眼底不容纤尘。

ཁ་ཆེམ་ཆེམ། ཏ་ཅང་བཀྲ་བའི་ཚེན་མདངས་འཕྲོ་སྣང་། 斑驳，灿烂，荧荧：སྤྲེལ་གཅིག་གི་གྲྭ་རིས་ཁ་ཆེམ་ཆེམ། 虎豹皮毛，文采斑斓。རིན་ཆེན་མཇེས་ཆུན་གྱི་འོད་མདངས་ཁ་ཆེམ་ཆེམ། 珠宝饰品，光彩灿烂。

ཁ་ཆེམ་མེ། འོད་བཀྲ་འཆར་སྣང་ཤེས 荧荧，灿烂：ནམ་མཁའ་གཡའ་དགུ་ལ་ཀྲུ་སྐར་ཁ་ཆེམ་མེ་ཤར་འདུག 太空无垢，明星荧荧。

ཁ་ཆེད། ཤེང་གི་ཁ་མའི་བཅད། 隔扇。两间屋中的隔壁板。

ཁ་ཆོལ། འབྲུ་རིགས་དཀར་ནག་སོགས་འདྲེས་བའི་མིང་། 混合粮。各种混合粮食。

ཁ་ཕྱེད། གདན་ཁ་བོ། 彩色垫子。

ཁ་ཚ་རེ། མདོག་སྣ་ཚོགས་མངོན་པ། 五彩缤纷，花色繁丽貌：མིག་ལས་མཆི་མ་ཁ་ཧ་རེ་རབས་ཀྱི་བ། 泪花纷纷下落。ཕྲེང་བ་མགུལ་ན་ཁ་ཧ་རེ་བཏགས་ཡོད། 颈上戴着彩色纷繁的项链。

ཁ་ཚིག (1)ཐེག་ལེའི་རི་མོ། 斑痕，斑点。彩色圆点。(2)ལྤམ་གྱི་སྟེ་མཐོའི་ཡར་ཅམ་གྱི་ཐར་ཐྱིན། 花团。靴尖上的绣花。

ཁ་བ། 名词。(1)རྨོན་པ། 猎人。饲鹰、鹞以行猎者。(2)ལྤམ་གྱི་ཐར་ཐྱིན་ཆུག་མཁན། 藏靴绣花人。

ཁ་བྲི། ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་མདོག 名词。斑驳，杂色，文采，花色：སྤྲེལ་གི་ཁ་བྲི་ཐྱེ་ལ་ཡོད། མི་ཡི་ཁ་བྲི་རྣང་ལ་ཡོད། 虎文在皮，人文在心。

ཁ་ཞོ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐྱན་རོང་རྫོང་གི་བྱང་ཤར་རངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆེའི་ངོས་ནས་སྐྱ་ཡོད་ཅིང་། 查吾拉。山口名。在西藏自治区聂荣县东北部，海拔4930米。

ཁ་འཕྲག་ལྷ་ཁང་། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་བཀའ་བ། སྤྱི་ཀ་ཡར་བྱང་སྐྱེས་སྐྱེ་གདོང་ས་ཀྲལ་དུ་ཡོད་ཅིང་མཐའ་འདལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞིའི་ཡ་ཏུལ་ཞེག ངེར་ཁུན་ཤེང་ཀོང་རྫེའི་ཕྱག་རྫས་སུ་གཏམས་པའི་ཐབ་ཚང་དང་། ཀ་དྲྭ་སོོ་དྲྭ་ཀོང་རྫེའི་འདྲ་སྤུ་ཏི་ག་གི་གང་ག་སོགས་བཞུར་ཡོད་སྐད། 昌珠寺。七世纪初，松赞干布为镇压古堪舆家所说罗刹女左肩所倡建的寺庙，在今山南乃东县境，为西藏最早寺庙之一。相传文成公主曾居此寺，寺内有公主炉灶、六柱六门及公主珍珠卷轴像等文物。

ཁ་ཟླ། (མངོན) ཁ་རྒྱལ་དབའ་རྒྱ་སྐྱེ། 农历二月的异名。

ཁ་རས། 名词。(1)ཆུ་ཀུམ་ཕྱ་བྱའི་རི་མོ་སྐྱེ། སྒོ་ཁུང་གི་ཁ་རས། 窗棂。窗户上纵横交错的格子。(2)ཡི་གེའི་ཁ་རས། 簿书，文书，清单；ཁ་མཆུ་ཐག་ཆོད་བའི་བཅད་མཚམས་ཁ་རས། 诉讼判决书。(3)བཀའ་ནས་ཞག་དྲུག་རྩ་སོང་མཚམས་སྐྱིན་ཡོང་བའི་ནས་དང་ཁྱི། 早熟麦。六十日成熟的青稞、黍、稷等。(4)ཁྱི་མ་དང་འདྲ།

ཁ་མ་ཉིས་ཐྲོམ། སེའུ་ཀུང་ཁ་མ་བྱིང་ཉེས་བཐེབ། 双扇窗。

ཁ་མཆུ། རྡོ་མོ་སྤྲོ་དམར་དཀར་གསུམ་ཡོད་བའི་གཅེ་སྐྱ་དཀར་ཁ་མདོ་ཡང་རེར། 花斑璀。一种具有碧、红、白三色花纹的猫眼石或亚玛璀。

ཁ་མིག ཁ་མའི་དྲ་མིག 窗棂格子。

ཁ་ཤེ་རེ། ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བཀག་མདངས

སྣང་ཚུལ། 缤纷，纷繁：བོད་གས་ནས་འདུས་བའི་མི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་གོས་ཁ་མེ་རེ་ཙོག་པ། 从各处来的人们穿着五彩缤纷的衣裳。ལུས་རྩལ་ཐང་མེས་ཁ་མེ་རེར་གང་འདུག 体育场上布满纷繁的人群。

ཁ་མེར་མེར། ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ རང་མདངས་སྣང་ཚུལ། 闪烁，晃动：བློག་ཁུ་ཚོན་མདོག་མང་པོ་ཁ་མེར་ མེར་ བཀྲ་ བ། 许多彩色电灯灿烂辉煌。རི་ཕྲེབས་རྣམས་ར་ལུག་གིས་ཁ་མེར་མེར་དུ་ གང་འདུག 晃动的羊群布满山坡。

ཁ་རྒྱ། (མངའ་) ཅོར་ཟླ་གཉིས་པ། 鹞月。藏历二月的异名。

ཁ་ཚིལ། མེ་ཏྲང་ཁ་མ་ཅན་ གྱི་ཚིལ་བ། 窗帘，窗帷。

ཁ་ཏིང་། བཀྲ་ཤིས་ཁ་རིང་ཁ་བསྡུས་ཚིག

ཁ་ཏིལ་ཏིལ། བོད་གསལ་ཞིང་དཀྱིའམས་རིལ་མེར་ སྣང་ཚུལ། 浑圆晶莹：ཁྱམ་བྱའི་མིག་གཉིས་ཁ་ རིལ་རིལ་དུ་ལྟ། 猫儿双眼滴溜溜地盯着。

ཁ་ཏྲ། མེཌ་ཏྲང་ཁ་ཤིལ་ཁ་བསྡུར་སའི་དྲ། 窗棂，窗格架子。

ཁ་ཐ། མཆོ་སྦྱོན་ཞིང་ཆེན་ ཁོངས་ཡུལ་ དྲྭ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་ཁྲི་ཁ་འདུ་ རྩྭང་ཁ་ཡའི་ཁ་ ཁྲིག 察拉。青海玉树藏族自治州称多县境内巴颜喀拉山一山口名。

ཁ་ཐམ་མེ། མིག་ལམ་དུ་ལྟང་རེར་གསལ་ བའམ་ མཇེས་པ། 明亮，闪烁，亮堂堂的，མ་ཤོང་བའི་ གནས་ཚུལ་ཁ་ ལམ་ མེར་ མཐོང་ བ། 洞察未来。མེ་ལོང་ལ་ གཟུགས་ བརྙན་ ཤར་ བ་ ལྟར་ ཁ་ ལམ་མེ་བར་ཙོད། 清晰明亮，如影在镜。

ཁ་ཐམ་ཐམ། ཀ་ཅང་གསལ་བའི་ཚོན་མདངས་ སྣ་ཚོགས་འཆར་སྣངས། 鲜明，艳丽：མ་ཀྱའི་ སྐྱོ་མདངས་ཁ་ ལམ་ལམ། 孔雀的彩翎艳丽。འཇའ་ཚོན་ཀྱི་མདངས་རིས་ཤིན་དུ་ཁ་ ལམ་ལམ་ཞེས་ འདུག 彩虹的光辉分外鲜明。

ཁ་ཤིག་ཤིག བོད་བཀྲག་འཆར་བའི་རྣམ་པ་ཞིག 斑斓，色彩耀目：སྟག་ཐག་གས་ཀྱི་རི་ མོ་ཁ་ཤིག་ ཤིག་འདུག 虎皮文采，斑斓耀目。

ཁ་ཤེལ། མེཌ་ཏྲང་གི་ཁ་ མའི་ཤེལ། 窗户玻璃。

ཁ་སིང་སིང་། (1)བར་གསེང་དང་ རེཌ་ མིག་གི་བ་ གག་གསལ་བ། 莹澈，透亮，透明：ཤིང་ཏྲང་ཁ་ མའི་བར་སྟོང་ཁ་ སིང་སིང་མཐོང་ གི་འདུག 窗棂孔中透亮可见。(2)དམར་རྩེན་དུ་ ཐོན་ བ། 裸露，精光，光秃秃的：ནགས་དེར་སྟོང་གས་ཁ་ སིང་ སིང་ མང་། 林中很多光秃秃的枯树。ཅུས་བ་ཁ་ སིང་སིང་ལ་ཁྱིའང་ མི་འཁོར། 精光的骨头狗都不留恋。

ཁ་ཐག དཔྱད་ཁ་དང་དུ་མི་ལེན་བ། 交还判词，不服判决。

ཁ་ཅོར་། བྱ་ཁ་ཅོར་བ། 鹞。

ཁ་ཅིག་ཅིག མིག་འབྱར་ཙགས་ སུ་ ལུ་ ཙལ། 凝睛鼓眼。定睛注视貌：སྟག་ གཟིག་ གི་ མིག་ ཁ་ ཅིག་ཅིག་ལུ་བ། 虎豹双眼，定睛注视。

ཁ་ལྷམ་མེ། ངེད་ སྤ་ ཆོགས་ འཛོ་ སྤྱངས་ སམ། འཆར་ཙལ། 灿烂，清晰：མཆན་ མོ་ བྱིག་ཁྲའི་ ངོ་ བོ་ མཐོང་ ཁ་ ལམ་ མེར་ གསལ། 夜间电灯，光辉灿烂。རྒྱང་ཀྱི་ གནས་ ཙལ་ཁ་ ལྷམ་ མེར་ དུན་ བ། 往事历历，现于心中。

ཁམ ལུས་ཀྱི་ ཁམ 名词。血：ཟུངས་ ཁམ 好血。ནད་ ཁམ 病源血。སྙིང་ ཁམ 心血，心脏血液。ཁམ་ གི་ དངོས་ མ། 血液精华。ཁམ་ རྩེན་ ལས་ གྱུར་ བ། 鲜血凝成。དཀར་ན་ ཁོ། དམར་ན་ ཁམ་ 白酪赤血。意谓是好是坏，说个明白。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ ཁྱབ་ གནས་ དང་། མདོག་ དམར་ ཁ

མེ་ལྕང་། མ་རྒྱུས། མ་ལས་འཁྲབ་པ། མཆོད་བསྟེན་རྒྱུས། ལུས་རྒྱུས། ཀ་ཤི་ས་བོན། ཀར་འགྱུར་ཅིང་བཅས་སོ།

ཁྲག་ཀངས་། རྩྭ་སྨན་ཏི་དང་ཚན་ཞེར་བོ་ཁྲག་ཀངས་དང་ལྡང་རྡིས་སྨན་རིམ་ཅི་ཡོད། རོ་ཁ་ལ་བསམ། ཞུ་རྩེས་པཞིལ། ནུས་པས་ཆུ་གཤེར་འཐེན། ཆུ་ཚད་འཛོམས། རིམས་ཚད་ཞིལ། 鸡爪黄连。药用多年生草本植物名。味苦涩，性凉，祛湿，清肠热，治瘟疫。

ཁྲག་རྐེམ། ཁྲག་གཅོད་བྱིད་སྨན་མཆོག་ཅིག 老鹳筋。一种止血最有效之草药。

ཁྲག་སྐྱུག (1)ཁྲག་ སྐྱུག་ པའི་ ནད། 吐血病。(2)(ཨངར་) ཆུ་ཐག་ཟོ། 喷血。癸亥年、水猪年的异名。

ཁྲག་སྐྱེལ། (ཨངར་) ལུས་ ཀྱི་ ཀ། 血生。肌肉的异名。

ཁྲག་ཚྭོད། ཁ་ཟས་ཀྱི་དྲངས་མ་མ་ཞུ་བ་དོན་སྡུད་ཀྱི་ནང་དུ་ཁྲག་ངན་ཆུས་ཤེང་། དེ་འདྲིལ་ཏེ་སྐྲན་དུ་གྱུར་པ། 血症，血症瘕。食物精华不化，引起肺腑蓄积恶血，结成痞块症瘕。

ཁྲག་ཚྭོད་ཅྭམ་ཟོ། མངལ་དུ་ཁྲག་སྐྲན་ཆགས་པ་ཞིག་སྟེ། དང་རྟགས་སུ་མངལ་དུ་བྱ་ཆགས་པ་ལྟར་ཅྭམ་སྟེ་མཁྲགས་པོང་ཆགས་ ཤིང་ལྡང་བ་''ཅྭད་པ་ཞིག 硬块血症。结于子宫之内，状如结胎，坚硬成块，时现时消。

ཁྲག་ཁྲིག ཐེར་འབྱམ་ཅེན་པོ་བཅུ་གསུམ་པ། 千亿。梵音译作那由他、那庾多。一大数名。

ཁྲག་ཁྲིག་སྐྱང་བ། (ཨངར་) སྐྱག་རྒྱུ། 变化万千。阳焰的异名。

ཁྲག་ཁྲུག ཁྲག་གི་ཁྲུག་གིའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྲག་ཁྲོག ཁྲག་གི་ཁྲོག་གིའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྲག་ཁྲོག་ པ། རྩྭ་ སྨན་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཁང་ ཕྱག་ པའམ་དང་ ཡ་ ཀན་ དེ། ནུས་པས་བྱང་ཁོག་ནང་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམ་སྐྱེལ། 独行菜。十字花科药用草本植物名。功能吸收胸腔脓血积液，治脚部象皮病。

ཁྲག་མཁྲིས། ཁྲག་ནད་དང་། མཁྲིས་པའི་ནད་ཀྱི་མཉམ་མཉམ་ དུ་འདོམ་ པའི་ ནད། 胆血病。血分和胆分的并发症。

ཁྲག་འཁྲུག ལུས་ ཀྱི་ ཁྲག་ འཁྲུག་ པའི་ ནད། 血分失调病。血液循环不正常所引起的疾病。

ཁྲག་ཀྱི་ཁྲུག་ཀྱི། རྒྱང་རེད་འཛིངས་ པའམ། འདྲེས་ནས་འཁྲུགས་ པའི་ ཚུལ། 零乱，凌乱。纷纭杂乱貌：དཔེ་ཆ་རྣམས་ཁྲག་ཀྱི་ཁྲུག་ཀྱི་བཀྲམས་འདུག 书籍翻得凌乱无序。སོང་རོག་འཛིངས་ཤིང་ཁྲག་ཁྲུག་དུ་འཁྲུགས་པ། 上下纷纭无章。

ཁྲག་ཀྱི་སོ་ཁང་། སོ་ནད་ཀྱི་བྱག་ཅིག 化脓性牙髓炎。口腔病名。

ཁྲག་ཀྱི་ཁྲག་ཀྱི། སྐྱིག་བཀོད་འཁྲུགས་ པའི་རྒྱང་རེད་རྒྱེ་རྒྱང་ཚུལ། 凌凌乱乱，乱七八糟：སྒམ་གཡུགས་ཏེ་ཅ་ལས་རྣམས་ཁྲག་ཀྱི་ཁྲག་ཀྱི་''གྱུར་འདུག 箱子摔了，东西弄得乱七八糟。

ཁྲག་ རྒྱས། ལུས་ ལ་ ཁྲག་ སྐྱེས་ པ། 生血，血液生成。

ཁྲག་རྒྱུད། རིགས་རྒྱུད། 血统，血缘，དུས་རབས་ རྒྱ་ མ་ ནས་ བཟུང་ མི་ ཚང་ དེ་ གཉིས་ ཀྱི་ དབར་ དུ་ ཁྲག་རྒྱུད་ ཀྱི་ འབྲེལ་བ་ ཞིག་ ཀྱང་ ཆགས་ ཡོད། 很早以来，这两户人家中间还发生了血缘关系。

ཁྲག་རྒྱུན། ཁྲག་རྒྱུ་ བའི་ རྒྱུན། 血流，血脉：ཤི་ འཕྲལ་ ལུས་ ཀྱི་ ཁྲག་རྒྱུན་ ཆད་ འགྲོ། 死后血液停止循环。

ཁྲག་གཅོད། ཁྲག་ འཛག་ འགོག་ པ། 止血。止住出血。

ཁྲག་གཅོད། མིག་ འདོན་ སྐྱིད་ འཕྲོག་ སོགས་ མི་ ལུས་ སྟེང་ དུ་ གཅོང་ བའི་ ཁྲམས་ གཅོད་ ལུགས་ ངན་''

ཁྲིག 肉刑。剜眼、刖足等残害人身的酷刑。

ཁྲག་ཅན་གསུམ། ཁྲག་ལྡན་དེ་སྐྱེ་ཅན་གསུམ། 动物，有血动物，活动物：སོན་པྱུགས་ཁྲག་ཅན་གསུམ་ཡིན་པས་ཤེ་གོད་ཟེས་ཡོང་། 家畜是动物，当然有死亡。

ཁྲག་འཇིབ། ཁྲག་ཁས་རྩུབ་པའམ་འཐེན་པ། 吸血，吮血。用口吮吸体内血液。

ཁྲག་རྗེས། ཁྲག་འཇགས་པའམ་མི་སྡུགས་གསོད་སོང་ཁྲག་བཏོན་པའི་ཤུལ། 血迹。出血或杀人等留在物体上的痕迹。

ཁྲག་གཏུང། ཁྲག་ཆུག་པའམ་འདོན་པ། 放血。针刺出血治疗法：རྩད་རིགས་འགའ་ཤས་ལ་ཁྲག་གཏུང་ན་བན་ཐོགས་ཡོད། 有些病经过放血可以治好。

ཁྲག་ཐིགས། ཁྲག་འཇགས་པའི་ཐིགས་པ། 血滴，血点。

ཁྲག་ འབྱུང་། (1)(ཏཱུཾ་) བདེ་ མཆོག་ གི་ མཚན་ཉིད། 饮血金刚。梵音译作泗鲁迦。无上密乘本尊上乐金刚别名。(2)(མཐོན) 1.སྲིན་བུ་བད་པ། 水蛭、蚂蟥的异名。2.སྐྱུ་རུ་རུ། 大戟科余柑子的异名。

ཁྲག་རྨི། ཁྲག་ གི་ རྨི་ མ། 血腥。鲜血的气味：སྐྱེ་བཅད་པའི་ཁྲག་རྨི་སྤྲོ་བ། 散发出杀生的血腥气味。

ཁྲག་རྨོག ཁྲག་རྨོད་མ་ཡལ་བའམ་ཚ་བ། 鲜血，热血。温度未消失的血。

ཁྲག་གདོག མི་བསད་པའི་རོ་འཇོག་སའི་གདོག་ནམ་གོས་ཚས། 血褥。临时安放被杀者尸首的衣褥。

ཁྲག་མདངས། ཁྲག་གི་མདོག 血色，红色光泽：མཁྲུང་ཚོས་ལ་ངང་བཞིན་གྱིས་ཁྲག་མདངས་གསལ་བ། 面颊红光焕发。

ཁྲག་ལྡན་མ། (མཐོན) བྱད་ མེད་ དང་ མ། 具血女。壮年妇女的异名。

ཁྲག་ནད། ངན་ ཁྲག་ རྒྱས་ པའི་ རྩད་ དམ་ ཁྲག་ ཉམས་པའི་རྩད། 血症，血分病。体内恶血泛滥或血分败坏之病。

ཁྲག་འབབ། (1)ཁྲག་ ཐོན་པ། 流血，出血。(2)(མཐོན) རྒྱ་གར་ཀྱི་རྒྱུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་ལྡེ་གས་ཀྱས་ས་ཀླུ། 血液洪流。印度四大河流中之徙多河异名。

ཁྲག་འབྱིག ཁྲག་འདོན་པ། 放血，抽血，洒血。

ཁྲག་སྐྱོང། ཆ་བ་སྐྱེ་དང་། རྒྱང་བ་ཡན་ལག་ སོགས་གཅོད་པའི་དྲག་ལས་ཤེག 流血事件。包括肉刑、死刑、伤身和害命。

ཁྲག་མ་ཚོད་ པའི་ མོ་ རྩད། བྱད་ མེད་ ཕྱུ་ ཀུ་ སྐྱེས་རས་ཁྲག་ མཚམས་མ་ཆོད་ པའི་རྩད་ ཅིག 产后流血不止。妇科病名。

ཁྲག་ཚེག ལུས་ཀྱི་སྐྲ་བ་དམར་བོ། 朱砂痣。红肉瘤或红痣。

ཁྲག་སྐྱོ། མ་ཁའི་རྡང་དུ་ཆགས་པའི་ཁྲག་ངན། 伤口瘀血。

ཁྲག་གཅགས། ཁྲག་གཏུང་བའམ་བཏོན་པ། 放血。针刺出血。

ཁྲག་རྩ། ལུས་རྩའི་ཁྱེ་བག་ཅིག 血脉，血管。血液流行的脉道。

ཁྲག་ཚབས། བྱད་ མེད་ ཀྱི་ ཟླ་ མཚན་ རྒྱུན་ ལྡན་ བཞིན་ མ་ བབ་ པར་ ཟླུང་ ཁེས་ངན་ ཁྲག་ ལུས་ལ་གཏུང་རས་ཁྱེར་བའི་རྩད་དེ། རང་གཤེས་སུ་དཀྱེ་ན་ཀྲོ་བའི་ཁྲག་ཚབས་དང་། སྐྱེང་ཁེ་ཁྲག་ཚབས། མཆིན་བའི་ཁྲག་ཚབས། མཆར་བའི་ཁྲག་ཚབས། མཁྲེས་བའི་ཁྲག་ཚབས། མཁལ་མའི་ཁྲག་ཚབས། རྒྱུ་མའི་ཁྲག་ཚབས། རྡེ་ཚབས། ནུ་ཚབས། ཁྲག་ཚབས་ཁོང་ལ་བཅས་རིགས་བཅུ་མཆིས་སོ། 恶血症。月经不以时行，风邪散布恶血遍于体内之病。内分肺、心、肝、脾、胆、肾、小肠、奶汁、乳房及顽固恶血等十种。

ཁྲག་ཚབས་མོར་བ། མོ་ནད་ཁྲག་ཚབས་བཅུའི་ནང་ཚན་ལྔས་ཕྱི་ཞིང་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱུ་སྐད་དུ་འདྲིལ་སྐམ་ནས་པ་འབྱུང་བ་ཞེས། 顽固恶血症。妇科十种恶血症之一。症见身重难行，小肠有向下身沉堕感觉之象。

ཁྲག་འཚབ། བསད་པའམ་ཆས་པའི་ལན་ལེན་པ། 索还血债。报复伤身害命之仇。

ཁྲག་འཇུག ཁྲག་ཐེག་ཐུག་པ། 血流，血滴。

ཁྲག་འཇིམ། (མངོན) བཀས་པ། 持血。皮肤的异名。

ཁྲག་ཞག ཁྲག་དང་ཞག་ཚའི་བསྡུས་ཚིག 血和脂。

ཁྲག་རྩ། རྩ། 脉。

ཁྲག་རོ། (1)ཁྲག་གི་སྐྱེགས་མའམ་རོ་ཏོ། 血液沉淀。对血清而言。(2)ཁྲག་ནད་ཀྱི་ནད་རོ། 血病后遗症。

ཁྲག་རྩ། རི་དྭགས་ཀ་བའི་དུ་ཅ་ཁྲག་ལྡན། 鹿茸。雄鹿带茸毛的嫩角。

ཁྲག་རླུང་ལས། (1)ཁྲག་གི་རླུང་ལ། 血气。热血的气。(2)(སྡིང) རོ་ལངས། 僵尸，起尸。

ཁྲག་རྒྱུད་། ཁྲབ་ཅིད་ཀྱི་རྒྱུད་འཁྲིགས་ནས་ཁྲག་དང་རླུང་གཉིས་རེས་མོས་བྱས་ནས་སྟོང་དུ་འཚང་བའི་ནད་དེ་ནད་རྣམས་སུ་མགོ་དང་ལུས་སྟོང་ནས་ཞིང་སྙིམ་མི་བདེ་བ་ སོགས་ཅུད་ བ་ ཞེག 高血压病。体内能遍风失调，上焦风血交亢，症见头痛、肩背疼痛及心情烦乱等象。

ཁྲག་ལམ། ལུས་ཀྱི་ཁྲག་རྩ་ཞེག 血管，脉管。体内血液流行通道。

ཁྲག་ལམ་རྩེངས་ནད། ཁྲག་ ལམ་ རེངས་ པར་ ཐུབ་པའི་ན་ཚ། 血管硬化症。

ཁྲག་ལས་སྐྲད་པ། (མངོན) ཀི། 血所成。肉的异名。

ཁྲག་ལས་སྐྲད་པ་ རྨ་ བའི་ ནད། རྣ་ ནང་ ཅྭ་ ཐུག་ཅིག 急性化脓性中耳炎，急性外耳道炎。耳科病名。

ཁྲག་ལིང་། ཁྲག་ལིང་ལིང་ངམ་རྩ་རྩ་རྩ 血块，血团。血液凝结而成的块状物：ཁྲག་ ལིང་ ཆད་ པ། 血凝成块。

ཁྲག་ལོང་། ལོང་གའི་གཡས་གལོན་དབྱས་གསུམ་ཀྱི་གནས་སྦུབས་ལ་ བརྟེན་ ནས་ དབྱེ་ བའི་ གཡས་རྨ་སུ་ཡོད་པའི་ཆ་ཤས་དེའོ། 血肠，升结肠。分大肠为左中右三部的右侧部分名。

ཁྲག་ཀ། ཁྲག་ལིང་ཆགས་པ། 血块。血液凝结而成的块状物。

ཁྲག་ཤེད། ལུས་ཀྱི་ཁྲག་ཤུགས། 血压：ཁྲག་ཤེད་ཆེ་པ། 高血压。

ཁྲག་ཤོར། ལུས་ནས་ཁྲག་ཟགས་པའམ། ཐེན་པ། 流血，出血，失血。体内血液外流。

ཁྲག་བཀལ། ཁྲག་འཁྱུ་བ། 泻血，便血。泻利脓血。

ཁྲག་སྲིན། (1)ཐིན་ ནད་ ཁྲག་ ལ་ བཅས་ པ་ ཞེག 虫血。虫入血分之病。(2)ལུས་ལ་ལྟུན་སྐྱེས་སུ་མཆིས་པའི་སྲིན་བུ་རིགས་བདུན་ ཀྱི་ནང་ཚན་ཁྲག་ལ་རྒྱུ་ནས་ལུས་ ཀུན་ དུ་ འགྲོ་ བའི་ མདོག་ དམར་ཞེང་དབྱིབས་རྒྱམ་པའི་སྲིན་བུ་ཤེན་དུ་ཕྲ་མོ་ཞེག 血球虫。与身体同时存在的七种微生虫之一。随血流行、散布全身、色红形圆、体极细微的一种小虫。

ཁྲང་ཞི། (ཀ) རྒྱ་ ལུགས་ ཀྱི་ རྩེས་ གར། 戏，戏剧。由汉语唱戏一词借来：རྩོག་འདུ་ཚོལ་བའི་རྗེས་སུ་ཁྲང་ཞི་འཁྲབ་པ། 散会后演戏。

ཁྲད་ཁྲོད། ཁོང་གཞོང་ངམ་བར་གཞི། 中间，间隙，空隙。

ཁྲབ། གོ་ཆ་ཞེག 名词。铠甲：གོ་ཁྲབ། 铠甲。ཙ་ཁྲབ། 锁子甲，连环甲。ཐང་ཁྲབ། 铁鳞甲。ཁྲབ་རྩོག་རྒྱན་པ། 披甲戴盔。མིང་གི་རྣམ་གངས་

ལ་ འཇུག་ གོས་ དང་། གོ་ ཆ། ལྷགས་ གོས། མཆོད་སྐྱོབ་བཅས་སོ།

ཁབ་མཁན། གོ་ཁབ་བཟོ་མཁན། 造铠甲者。

ཁབ་ཕྱིབས། ཁབ་ཀྱི་ནང་གདན་ནས་ནང་གོས། 铠甲里衬。

ཁབ་ཆས། དགའཆས་གོ་ཁབ། 铠甲。

ཁབ་ཐང་། ཁབ་ཀྱི་ཐང་ཐི། 甲叶，甲片。铠甲上鳞形铁片。

ཁབ་མ། 名词。(1)ཁབ་གྲོན་བའི་དམག་མི། 兵士，披甲之士。(2)(རྒྱང་) ལུས་ལ་གྲོན་ཐྲེད་བའི་ཁབ། 胸甲，铁甲。

ཁབ་ཚོག ལུས་སྐྱོབ་དང་མགོ་སྐྱོབ་ གཉིས། 甲胄。铠甲和头盔。

ཁམ། རྩིས་ཀྱི་ཁམ་ཁ་སོགས་རི་མའི་ ཐུ་བག་ཅིག 名词。格子花，鳞纹。数字表格等方格花纹：ཐུ་བོས་ཁམ་བཆག་པ། 用弯皮刀划方格花纹。བཅུ་ཁམ། 十格花纹。

ཁམ་ཀ། 名词。(1)ཆུ་ཀྱའི་ཀྱི་རི་མོ་ སྡེ་ཁམ་བམ། 表格，方格花纹；རྩིས་ ཀྱི་ ཁམ་ ཀ། 计算表。(2)འདྲེ་གདོན་འགྱུགས་ཐྲེད་ཀྱི་ཤིང་ཐང་། 令牌。宗教仪式中拘召鬼神的木牌，面上刻有格子花纹。

ཁམ་ཁའི་ཤིང་། ཁམ་རིས་བཏབ་བའི་ཤིང་སྡེ་… འདྲེ་གདོན་འགྱུགས་ཐྲེད་ཀྱི་ཤིང་ཐང་། 鳞文板。上面画有鳞纹或菱形方格条文，是宗教活动中用以拘召鬼神的一种木牌。

ཁམ་ཁམ། ཐང་མར་དལ་བའམ་འགྱེས་ཚུལ། 摊开状，铺平状；སྲིལ་བ་ རླངས་ ལ་ ཁམ་ ཁམ་དུ་བཀྱགས་ནས་རྩེ་མར་བསྐམས་པ། 把湿牛粪摊在地上晒干。

ཁམ་ཁྲམ། (1)དྲང་ བཏགས་ ཁྲེབ་ མོང་ མ་ ཐུས་ བའི་རགས་དུམ། 粗颗粒。没有研细的粗粒：སྨན་ ཅིབ་ ཁམ་ ཁྲམ་ དུ་ དྲང་ བ། 捣药成粗粒。(2)ཁམ་མི་ཁྲམ་མིའི་བསྡུས་ཚིག

ཁམ་རྒྱག མི་རོ་ཐུ་གཏོང་ཐྲེད་སྐབས་ཀ་ཐུགས་ སྨྲགས་ མར་དུམ་ ཐུང་ དུ་བ། 切肉，剖尸。藏俗天葬时纵横切尸成方块状：མི་ བས་ བས་ མ་ཆགས་བར་ རོགས་ ལ་ ཁམ་ བརྒྱབ་ འདུག 不但杀人，还要切肉剖尸。喻作为过分。

ཁམ་རྟག གཤོ་ཁམ་ཆ་བོ། 极端狡诈，狡猾透了：མི་ཁམ་པ་ཁམ་རྟག 狡猾透顶的人。

ཁམ་པ། གཤོ་སྐྱེ་ཅན། 名词。狡猾人，欺诈者。

ཁམ་བམ། ཀྱ་ཀམ་ ཀྱི་ རི་ མོ། 表格。十字方格花纹。

ཁམ་མི་ཁྲམ་མི། ངལ་དུབ་ཀྱིས་ལུས་ འཁྲོང་ རྒྱལ་ཞིག 疲惫。劳顿萎靡状：གཞུ་རིང་དུ་ཕྱིན་ནས་ གཅུགས་ཀོ་ཁམ་མི་ ཁྲམ་ མིར་ གྱུར་འདུག 长途跋涉，萎顿不堪。

ཁམ་ཚན། (རྒྱང་) རྩིས་ཐོ། 帐簿，帐目单。

ཁམ་ཚོང་པ། གཤོ་ ཐབས་ ཀྱིས་ ཀ་ སྐྱོགས་ སྐྱབ་ མཁན། 奸商。以非法手段牟取利润的商人。

ཁམ་ལ་བཀབ། ནང་བའི་ཚོས་ལུགས་ ཀྱི་གནོད་ ཅིང་ འདུལ་བའི་ཚ་གཞི་སྡེ། རྩིས་པ་དང་མིང་ ཁམ་ཤིང་ལ་ བྲིས་པ། 挂牌，写入黑牌。制伏危害佛教者的一种仪式，将其姓名和恶行写在方格木牌上：གནོད་ཅིང་ རྩིས་ཅན་ཁམ་ལ་བཀབ། 把害人的人写进黑牌。

ཁམ་ཤིང་། ཁམ་ཁའི་ཤིང་གི་བསྡུས་ཚིག

ཁམ་གཏེམ་པ། (1)གཤོ་ཁམ་ཀྱི་ གཅས་ གནོམ་ ཅིང་པ། 暗图诈哄，阴谋欺骗。(2)གཤོ་ཁམ་ ཅིང་མཁན། 狡诈者；མི་ཁམ་གཏོམ་པ་ ཐ་ ཆད། 狡诈下流的人。

ཁམ་སེམས། གཤོ་རྩེ་ཀྱི་བསམ་ངན། 欺诈之心，狡猾的意图：ཁམ་སེམས་ འཇེད་པ། 存心欺诈。

ཁམ། 名词。(1)སྐྱབ་རོས་ཀྱི་འཁྲི་ཆ། 差徭，赋

税，徭役；ཚོང་ཁྲལ། 商业税。 གོ་ཁྲལ། 过境税。 ཞིང་ ཁྲལ། 田赋。 དམག་ ཁྲལ། 兵差。 ཁྲལ་བཀལ་བ། 课税，派差。 ཁྲལ་སྐྱེལ་བ། 纳税，支应差徭。 ཁྲལ་སྐུལ་བ། 征派差税。 ཁྲལ་སྐྱང་ཁྲལ་ཆད། 偷税漏税。 མིང་ཚེ་རྣམ་ཐྲངས་ལ་སྡུད་པ་དང་། དཔྱ། གོ་གམ་བཅས་སོ། (2)ཐུ་བོན། 忧伤，愁苦：ལེགས་ཁྲལ། 焦虑。

ཁྲལ་ཁྱངས། སྡུར་ ཁྲལ་ འཁུ་ རྒྱུ་ ཡུལ་དབོན་ཁྱངས། 税主，差主。旧时征收赋税差徭的领主。

ཁྲལ་ཁྱོངས། ཁྲལ་འཁུ་རྒྱུ་མིའི་གྲས། 应差者。支差纳税人。

ཁྲལ་ཁྲལ། (རྟེང་) ཐང་ཐོར་ཏེ་ཚཁས་མི་དམ་པ། 疏落分散，不紧密。

ཁྲལ་ཁྲིམས། (1)ཁྲལ་དང་ཁྲིམས་ལུགས། 差徭和法律。(2)ཁྲལ་འཁེལ་བའི་ཁྲིམས། 征税法，课税条例。

ཁྲལ་ཁྲིམས་འཛིང་ཤེས། ཁྲལ་དང་ཡུལ་ཁྲིམས་དང་དུ་ལེན་ཤེས་པའམ། རྩི་འཛོག་ཉིད་ཤེས་པ། 守法当差，奉公守法。

ཁྲལ་ཁྲུལ། (1)ཚག་པའི་ཅ་ལག 破碎的器具。(2)ལེགས་ཆོང་ཆོང་བོར་གྱུར་པའི་ཚུལ། 心思昏聩不清。(3)ཁྲལ་ལི་ཁྲུལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྲལ་ཁྲོལ། ཁྲལ་ལེ་ཁྲོལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྲལ་འཁྲི། རང་ གོག་ ཏུ་བཅ་ བའི་ཁྲལ་ འཁུ་ ཀྱི་འཁོད། 差税义务。纳税应差的责任。

ཁྲལ་རྒྱག་པ། (1)ཁྲལ་སྐྱབ་པའམ་འཁུ་ལག་ཏུ་འགོ་བ། 纳税支差。缴纳赋税，支应差徭。(2)ཀང་འགོ་ལག་འདོན་ཀྱི་ཁྲལ་གང་ཞིག་འཁྲི་བ་དེ་དོད་མ་ཡིན་པར་དངོས་སུ་རྒྱུ་དགོས་མཁན། 差民。必须实地支应、缴纳所任差税，不得折现的支差户。

ཁྲལ་མངོན་གྲུ་བཅོས། ཁྲལ་ ཡིན་ བསམས་ ཏེ་རང་འཁོད་ལེགས་པར་མི་སྐྱབ་པ། 滥草塞责。奉行故事，有如俗语说的“应差事”。

ཁྲལ་ཚག ཁྲལ་འབབ་ཡང་དུ་ཕྱིན་པ། 租税减轻，差徭减少。

ཁྲལ་འཇལ། འབྲུ་དང་ལྷ་སོགས་ཀྱི་ཁྲལ་སྐྱབ་པ། 纳税，应差。

ཁྲལ་རྟེན་ས་ཞིང་། ཁྲལ་འཁུ་ རྒྱུ་རྒྱུའི་ དམིར་རྟེན། 差地。分给差民使之应差的土地。

ཁྲལ་ འདེད་ པ། (1)ཁྲལ་ འཁུ་ རྒྱུ་ པར་ སྐུལ་འདེད་ཅིང་པ། 催差，索税。追收差徭赋税。(2)ཁྲལ་འཁུལ་སྐུལ་འདེད་ཅིང་མཁན། 税吏。催征差徭赋税者。

ཁྲལ་ལྷུད་པ། (1)ཁྲལ་སྡུད་ལེན་ཅིང་པ། 收税，征税。(2)ཁྲལ་སྡུད་ཅིང་མཁན། 收税人，征税者。

ཁྲལ་བཀའ། ཁྲལ་འཁུལ་སྐུལ་འདེད་ཀྱི་བདེ། 差徭通知。催差征税时所发通知。

ཁྲལ་བཀའ་གཏོང་མཁན། ཁྲལ་འཁུ་ལག་གི་སྐུལ་བདེ་རྒྱུ་མཁན་དམ་ཁན། 催差者。传达差徭租税命令的头人。

ཁྲལ་པ། མ་རྟེན་ལ་བརྟེན་ནས་ ཁྲལ་ འཁུ་ལག་ རྒྱུ་མཁན། 名词。差民，支差人。音译差巴。领有差地、成年为领主支差纳税的农奴。

ཁྲལ་འཕར་ཆ། རྩ་བའི་ཁྲལ་ཀྱི་ཁོངས་དུ་ བཀལ་བའི་ འཕར་ཁྲལ། 附加税，额外差徭。

ཁྲལ་བོག་ལས། (1)སྡུར་ཁྲལ་པ་ཕྱུག་ཅིས་རང་ཁྲལ་གཞན་ལ་བྱས་པའི་བོག་ལས་ཡ། 转租差税。富裕差民转租差地，由人代己支应的差徭或租税。(2)ཁྲལ་དང་བོག་ལ་ཚན། 差徭和租子。

ཁྲལ་འཐབ། ཁྲལ་ སྐྱབ་ དགོས་ ཀྱི་ འབོར་ ཚད། 税额。纳税支差的数量：ཁྲལ་འབབ་འཕར་ཆག 税额变动。

ཁྲལ་མི། ཁྲལ་རྒྱུ་མཁན་ཀྱི་མི། 纳税人，当差人。

ཁྲལ་ཨེ་རྒྱངས་གཡབ། ཁྲལ་བས་ཁྲལ་རོགས་སྐྱེན་ནས་ཁྲལ་སྐྱལ་མཁན་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་པ། 抗差。差民聚众反抗领主。

ཁྲལ་ཚད། ཁྲལ་འབབ་ཀྱི་ཚད་གཞི། 税率；ཁྲལ་ཚད་རྒྱངས་གཅོག 调整税率。

ཁྲལ་ཞིང་། ཁྲལ་ཞལ་སྐྱབས་རྟེན་ཀྱི་ས་ཞིང་། 差地。领主分给农奴耕种，使之当差纳税的一分土地。

ཁྲལ་རྒྱ་ཁྲལ་ཇོག་མས། ཁྲལ་ཞལ་རྒྱག་མཁན་ནང་ཁྲལ་ཀྱི་མི། 差徭弟兄，当差同路人。

ཁྲལ་ཞལ། ཁྲལ་དང་ཞ་ལག 差税，乌拉差徭。钱粮税和力役差；ཁྲལ་ཞལ་འཁེལ་དཀྱི། 征税派差。ཁྲལ་ཞལ་སྐྱབ་འཇལ། 纳税应差。

ཁྲལ་གཙོག ཁྲལ་པའི་གཡོག་པོ། 帮差。支差纳税人的奴仆。

ཁྲལ་གཡོལ། ཁྲལ་རྒྱག་རྒྱ་བྱོལ་བ། 漏税，偷税，逃税。

ཁྲལ་རིགས། ཁྲལ་ཞལ་སྐྱ་ཚོགས། 赋税，差徭；ཁྲལ་རིགས་ཡང་ཆ་བྱེད་པ། 减税。ཁྲལ་རིགས་རྩ་ཆག་གཏོང་བ། 豁免差税。

ཁྲལ་ རིགས་ སྐྱབ་ ཁངས། ཁྲལ་ རིགས་ སྐྱབ་འཇལ་བྱེད་ཡུལ་མངའ་བདག 税主，差主。征收赋税差徭的领主。

ཁྲལ་ཤི་ཁྲལ་ཤི། གྱང་དུ་འཕྱང་བའི་རྣམ་པ་ཞེག 摇曳下垂，悬吊摇晃状；ཚོས་ཏྲལ་ཁྲལ་ཤི་ ཁྲལ་ཤི་ འཇངས་ ནས་ འགྲོ། 垂曳着破烂衣服而行。རྒྱན་ཆ་ཁྲལ་ཤི་ཁྲལ་ཤི་མང་པོ་བཀྲམས་འདུག 佩带着许多悬垂摇摆的饰品。ལྗང་མའི་ཡལ་ག་ཁྲལ་ཤི་ཁྲལ་ཤིར་བསྡུད་འདུག 柳枝摇曳下垂。

ཁྲལ་ ལེ་ ཁྲལ་ ལེ། རྒྱན་ ཆ་ ལྷལ་ ལྷལ་ མང་པོ་ འཐབ་བའི་སྐྱེའི་ཁྲ་བག་ཅིག 窸窣，琅玱，丁当。悬垂饰品相触声，རིན་ཆེན་རྒྱན་ཆའི་སྐྱ་ཁྲལ་ལེ་ ཁྲལ་ལེར་སྐྱག་ཅིང་འདུག 珍宝饰物丁当作声。

ཁྲལ་ལེ། (ཐ) (1)གཞུང་དོན། 差事，公务；ཁྲལ་ལེ་ཞུབས་འདེགས། 当差，办事。(2)ཁྲལ་རིགས་སྐོང་ཀྱི་ལས་དོན། 税务；ཁྲལ་ལེ་སྐེད་ཆད། 无人纳税。

ཁྲི། ❶名词。(1)མི་རྣམས་འཚོག་སྐབས་གཙོ་བོ་དེ་རྫོང་སའི་སྟེགས་བུ། 座，榻，床。集会主持人所坐比较高出的席位；གསེར་ ཁྲི། 宝座，金座。སེང་གེའི་ཁྲི། 狮子宝座。ཉལ་ཁྲི། 卧榻，床。(2)སྐྲོམ། 架子，支架；ལས་ཁྲི། 手脚架，施工架。གདན་ཁྲི། 坐垫脚架。ཐག་ལས་ཁྲི། 织造机。(3)མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ས་འཇེན་དང་བང་རིམ་བང་ཀྱི་ཁྲི། 塔座。佛塔基底和台阶层中间的座子。❷སྡོང་ཐག་བཅུ། 数词。万，十千。

ཁྲི་ཐྲིང་བ། (རྟེང) དྲ་བས་སྦྱིལ་བར་བྱས་པའི་ཁྲི། 绳床。用绳编连而成的床。

ཁྲི་ཀང་ བཅོས་ པའི་ སྐྱང་ ཅིད། ཁྱོང་ ཅིད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། ཁྲིའི་ཀང་པ་ཁྲུ་གང་ལས་ མཐོ་བ་འཚོས་པའོ། 床脚过量。九十单堕之一。谓作床脚高逾一肘者。

ཁྲི་སྐོར། (1)ཁྲི་ཐག་ཅིན་མ་ཅིན་ཙམ་ཀྱི་གང་ཁ་ག། 万余，近万。约计一万。(2)མི་ཚང་ཁྲི་སྐོར་ཁོད་ པའི་ ས་ ཁུལ། 万户区。有一万户左右的区域。(3)མཆོད་རྟེན་སོགས་ལ་ སྐོར་ བ་ ཁྲི་ གཅིག་ བཅུབ་པའི་མིང་། 万遍巡礼。围绕寺院、佛塔等巡礼万次的一种宗教活动。

ཁྲི་ སྐོར་ བཅུ་ གསུམ། འགྲོ་ མགོན་ ཆོས་ རྒྱལ་ འཕགས་ བས་ ཆེན་ རྒྱལ་ བའི་ བཀའ་ འབྱིལ་བཞིན་ དབུས་ གཙང་ལ་ དབང་ སྒྲུར་ སྐབས་ སུ་ བཅུགས་པའི་ཁྲི་སྐོར་ས་ལྷའི་ཏེ་ལ་ སྟོང་ཐུང་ གཅིག་དང་། གུར་མེ། རྩ་མིག ཤང་ས། ཞ་ལུ་ སྟེ་གཙང་ལ་ཁྲི་སྐོར་བྱ་ རྒྱ་མ་དང་། འབྲི་

གུང་། ཚལ་བ། ཐང་པོ་ཆེ། ཁག་ཤོ་གྱི། གཡའ་བཟང་སྟེ་དབུས་ལ་ཞིང་བྱག དབུས་གཙང་གི་ མཚམས་ སུ་ཡར་འབྲིག་སྟག་ ལྗང་ཞི་ ཤོང་གཅིག་སྟེ་ཞི་ཤོང་བཅུ་གསུམ། 十三万户。公元1276元世祖至元十三年，八思巴受封还藏，在前后藏新建的十三万户区：后藏有拉堆洛、拉堆绛、固莫、曲米、香和夏鲁六区；前藏有嘉麻、直工、采巴、唐波齐、帕摩竹和雅桑六区；前后藏交界处有羊卓达陇区，共为十三万户区。

ཞི་ཤོང་བཏང་བ། (ཐུལ) ས་གདན་ སོགས་ འཐག་ དུས་ ལག་ བས་ཡར་ཅི་རྟོབ་ ཆ་ཐགས་ ཞི་ དམའ་བ་བཏང་བའི་དོན། 放低织机。放低织造机架，以便操作。

ཞི་ཞི། དུང་ཕྱུར་གཅིག 一万万，一亿。

ཞི་ཞི་འབུམ་འབུམ། ཁ་ཅང་མང་བའི་དོན། 千千万万，成千上万。数量很多；མི་ ཞི་ ཞི་ འབུམ་འབུམ། 成千上万的人。

ཞི་བཀྲངས་མཆོ། མཆོ་ སྟོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ མཆོ་ ནུབ་ སོག་ རིགས་ བོད་རིགས་ ཁ་ སག་རིགས་ དང་སྐྱོང་ཁུལ་ གོང་ མ་ རྫོང་ གི་ མཆོ་ ཞིག 赤布张湖。位于青海省海西蒙古族藏族哈萨克族自治州格尔木县境内。

ཞི་རྒྱབ་རྟེན་འབྱོག་གས། ཐ་ཁྲོང་དང་། ཀླུ་མ། ཆུ་ཕྲིན། བྱ་ཆུང་། ཀིཾ་ཏ་སྟེ་ར། སྐང་ཆེན་ བཅས་ཀྱིས་བཏེག་བའི་ སངས་རྒྱས་བྱང་ཞེམས་ཀྱི་ ཞི་ཤི་རྒྱབ་ཙམ་ལྟེ། ཐ་ཁྲོང་སྟེང་ལ་ཕྲེས་ཙམ་ལྟེ་ ཀླུ་མ་ སོགས་ལྟ་བུ་ དེ་ གཡས་ གཡོན་ གཉིས་ སུ་ ཕྲིས་ ཙམ་ལྟེ། 六灵撑座。由妙翅鸟、龙女、神鲸、孩童、祥麟和巨象六类生灵雕像，重叠装饰的佛座背光。妙翅鸟独居高处，龙女等五各有二个分居两旁。

ཞི་ཐྲོག་གས། (1)ཐ་སས་ཕྲེ། 轿，肩舆。 (2)མེ་ སྐྱོག་གས། 炮，火炮。

ཞི་སྐྱ་དཀྱིལ་བཅོན། དཀྱིལ་ཞེས་པ་ སྐྱིང་ས་ཡང་ སྟོང་། ཞི་བཅོན་རས་དང་ སྐྱེ་བཅའ་ཞི་དཀར་ གཉིས་ཀྱི་ སྐས་ སྟང་ བོད་ ཆུལ་ ཉིད་ དྲུག་ ཚ་སྟེ་ བཅོན་ལྟེའི་ཡ་ གྱལ་ཞེག 赤扎细赞。赤赞婆和王妃曼萨赤嘎所生之子，吐蕃王朝第二十六王，为赞字五王之一。

ཞི་སྐྱོག ཞི་ སངྒན་དུ་ ཆུག་བའི་ སྟོག་ ཅེ་ མཐོན་ པོ། 高桌。座前桌子。

ཞི་ཆེན། སྟང་ བོད་ རྩེ་ ཆོས་ཆུལ་ཀྱི་ གདུང་ལས་ བཅུད་ཅིང་། ཆོས་ཁྲིད་ གཉིས་ གཅིག་ གོ་ གནས་ ཀྱི་ ལྷག་ ཞབས་ ཅ་ སྐྱོང་བ་ལ་ ཞི་ ཆེན་ ཀྱི་ མཆོག་ ཀྱིས་ གཟིངས་ སུ་ བསྟུད་ པ་ ཙམ་ལྟེ་ རེ་ ཞི་ ཆེན། ས་སྐྱ་ བདག་ ཆེན་ ནས་ ཞི་ ཆེན། ཀ་ ཁྱི་ སྐྱིན་ ཚལ་ སྐྱིང་ ཞི་ ཆེན་ ཡ་ ཐ། 赤钦。旧时对在政、教两方犹拥虚名的西藏王族后裔所加称号。如吐蕃王朝后裔埃·拉嘉日赤钦、萨迦赤钦和札齐·岗珠林赤钦等。

ཞི་ཀ་ཁྲ། ཞི་ སྟོན་ དང་ ལྡེ།

ཞི་ཀ་ཁྲ་ཀུཊང་ཁ་ཅན། སྟང་ བོད་ ཆུལ་ རྟེ་ དཀྱ་ ལ། ལྷ་ ཐོ་ ཐོ་ རེ་ ཀཱ་ཏྲ་ བཅ་ ཀྱི་ བྱ་ ཁྱེ། ཆུལ་ ཟི་ དེ་ དཔལ་ ས་ བོད་ ཀྱི་ ཁྲིང་ ས་ དང་ ལ་ བྱེ་ ཀ་ ས་ ལ་ ཁ་ ས་ ལ་ ཁ་ ཐུལ་ མཐུད་ དང་། མཆོ་ དང་ མཆེ་ ཁྱབ་ བྱང་ ལ་ བྱེ་ ཀ་ ས་ ཀླུ་ ཁྲིང་ ཀ་ ས་ ལ་ ཁ་ ཐུལ་ ཀླུ་ ཁ་ ས་ ཏས་ དེ་ རྟེ་ ཆུ་ ཁྲིང་ ཀ་ ལ་ ལ་ ཁ་ ཐུལ་ བྱེ་ ཀ་ ས་ ཀླུ་ ཁ་ ས་ ཏས་ དེ་ རྟེ་ ཆུ་ ཁྲིང་ ཀ་ ལ་ ལ་ ཁ་ ཐུལ

ཁྲི་སྟོང་མང་བོ། འབོར་ཆེན་སྡུད་པའི་མང་ཆེག 成千上万。

ཁྲི་ཟླབ། (1)ཆེ་ཤོ་ཁྲི་གཅིག་གྱབ་པ། 能活万岁。(2)འགྲེ་རྒྱ་ཁྲི་ཅམ་འཇོམས་ནུས་པ། 万人敌。能降服万人。

ཁྲི་ཐོག་པ། ལས་ཐོག་པ། 在位者，在职者。现任某职者。

ཁྲི་དང་མ་ཡུ་དམ་བཙན། སྐར་བོད་ཆུལ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཉིས་པ་འདིའི་མིང་གཞན་ཀྱང་དར་མ་ཡང་ཞེར། ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་ཀྱི་སྲས་གཉིས་པ་ཡིན། ཆུལ་བོ་འདིའི་སྐབས་སུ་སངས་ཀྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉ་ཅང་ཐམས་དམས་སུ་བཏང་བར་མ་ཟད། ཐ་བ་ནས་འདོར་དགོས་པའི་བཀའ་ཡང་ཐབ་པས་ཁམས་དང་ཞ་མདོ། སྲོད་མངའ་རིས་མ་གཏོགས་དབུས་གཙང་ཀྱི་སངས་ཀྱས་ཀྱི་བསྟན་པར་གཏོང་བཤེག་ཚབས་ཆེན་བྱུང་བ་རེད། ཕྱིས་ལྷ་ཤུང་དབལ་ཀྱི་རྗེ་རྗེས་བཀྲོལ། 赤达玛乌冬赞普。别名朗达玛，唐书译作达磨，赤德松赞第二子。公元838年，继热巴坚为吐蕃王，在位期间，极力排斥并下令废除佛教。彼时除康、青和阿里之外，卫藏地区佛教受到严重破坏。公元842年，唐武宗会昌二年壬戌，朗达玛为僧人拉隆拜给多吉所弑，吐蕃王朝统一之局从此崩溃。

ཁྲི་རྟ་འཕྲོ་གསལ། སེང་གེ་དང་། བྱང་ཆེན། རྟ་མཆོག ཨ་བྷ། ཤང་ཤང་། གྲུ་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ བཅུན་ པའི་ ཁྲི། 六异座，异座六力。佛书所说异举诸佛宝座的六种动物：狮子、大象、宝马、孔雀、共命鸟和力士。

ཁྲི་གདན། (1)ཁྲི་ དང་ གདན། 床榻和坐褥。(2)ཁྲིའི་ཀ་གདན། 坐褥。铺在坐位上面的褥子。

ཁྲི་གཏུགས། (1)ཉི་མ། 太阳；དགུང་རྩོན་མཐོན་པོར་ཁྲི་གཏུགས་ཉི་མ་ཤར། 碧空红日出。(2)ཁྲི་ དང་ གཏུགས། 宝座和宝盖。

ཁྲི་བཏུ། རྩོང་ཁེག མཆོ་རྩོན་ཁེང་ཆེན་ཁྲོངས་སྐྱེ་ཀུ་མདོ་སྡེ་ཡུས་ཏུཉ་བོད་རིགས་རང་ སྐྱོང་ཁྲལ་གྱི་ཤར་ཆུང་དང་བ་ཡན་ཏ་རིའི་ཚྭ་ ཁུགས་སུ་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་གྱ་ཆུང་དུ་ཡོད། 称多。县名。在青海省玉树藏族自治州东部、巴颜喀拉山南麓，县人民政府驻周均。

ཁྲི་འདོན། ཚོ་ས་དང་དབང་ཆ་ཆེ་སར་འདོན་པ། 就职，上任，坐床。

ཁྲི་འདོན་མངའ་གསོལ། ཆུལ་ བོ་སོགས་ཀྱི་ཚོ་ས་སྤྱད་ནས་ཁྲི་ལ་གདན་དྲངས་ཏེ་རྟེན་འབྲེལ་ཕྱིད་པ། 就职典礼。国王即位和官吏上任或就职时的庆祝活动。

ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཀོད། སྐར་བོད་ཆུལ་སོ་བདུན་པ་སྟེ། མིང་གཞན་ཁྲི་ལྡེ་གཏུག་བཙན་དང་། མེས་ཁག་ཆོས་ཡང་རེད། ཆུལ་ བོ་དེའི་སྐབས་སུ་ཐང་ཀྱང་ཏྲང་གི་སྐས་མོ་ཤྱི་ཤང་ ཀོང་ཇོ་བཏུན་མོང་ཐང་རེས། སྤྱི་ལོ་ ཨཟཟ་ལོང་ཆུ་བོད་གཅིག་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁྲི་མིང་ལ་རྩོ་རིང་བཏུགས་ཤེང་ཚན་ཆུན་རྩེ་ཆོང་བྱས། ཆུ་དབེ་མདོ་གསེར་བོད་དང་། འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས། དེ་མིན་ཆུ་ནག་ཀྱི་སྨན་གཞུང་དང་། རྩིས་གཞུང་མང་པོ་བསྒྱུར། 赤德祖丹。别名赤德祖赞，绰号美髯公，唐书译作弃隶缩赞，吐蕃王朝第三十七王。公元704年至755年在位，710年迎娶唐中宗养雍王守礼女金城公主，733年唐蕃在赤岭划界立碑互市。《金光明经》、《律差别论》和一些医算之学等即于此时自汉文译成藏文。

ཁྲི་ལྡེ་ཡུམ་བཀོད། འདི་ནི་སྐང་དང་མའི་བཏུན་མོ་ཆེན་མའི་བྱ་དོད་ཡིན་ཏེ། སྐང་དང་བཀྲོངས་རྗེང་ཡུམ་གྱིས་མི་གཞན་བའི་བྱ་ཆུང་ཞེག་བཙལ་ནས་རང་གི་བྱང་ཐབ། གཞན་གྱིས་དེ་ལ་བློ་མི་ གྱབ་ཀང་། ཡུམ་གྱི་བཀའ་བརྟན་དུ་བཅུག་བས་ ཁྲི་ལྡེ་ཡུམ་བརྟན་དུ་མིང་ཆགས། ཕྱིས་བཏུན་མོ་

རྩེན་མའི་བུ་གཏམ་ལྡེ་བོད་སྐྱབས་དང་མ་འཚམས་པར་འཁྲུག་ལོང་བྱུང་སྟེ་གཉིས་ཀའི་རྒྱལ་སར་སོན། དེ་ནས་བཅུང་སྟེ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་བའི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱིས་བོད་སྤྱི་ལ་ དབང་ བསྐྱངས་མ་ གྲུབ་བོ། 赤德云丹。译言母坚王，《唐书》译作乞离胡。 朗达玛死后，其妻无子，觅一幼婴， 伪称亲生，众虽不信，然以其妻坚认为王子，因得此名。 后与妾所生遗腹子朗德瓦松争位而生战乱， 两人均未获得赞普之位， 吐蕃王朝至此分裂，未能再建立统一政权。

ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན། ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཀྱི་སྐས་གསུམ་པ་སུ་ཏྲིག་བཙན་པོ་ཡིན་ཞེས་པ་དང་། ཡང་སྐས་བཞི་པའི་ཞེས་པ་དང་། ཡང་དབོན་སྐས་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཡིན་ཞེས་པ་སོགས་བཞེད་····· རྒྱལ་སྲུ་ཆོགས་འདྲུག་གོ། 赤德松赞。说法有多种：有说为赤松德赞第三子木迪赞普者， 有说为赤松德赞第四子者， 亦有说为赤松德赞之孙赤热巴坚者。

ཁྲི་པ། དཔྱ་བཞུགས་མཁན། 名词。首座，上首，赤巴；དཀའ་ལྡན་ཁྲི་པ། 噶丹赤巴。格鲁派噶丹寺中宗喀巴法统宝座继承人。མཁན་པོ་ཁྲི་པ། 首席堪布。བཀའ་བློན་ཁྲི་པ། 首席噶伦。

ཁྲི་ཐུག སྟོང་ཐུག་བཅུའི་ གངས། 成万，上万数。

ཁྲི་འཕངས། ཁྲིའི་དཔངས་ཚད། 座位高度。

ཁྲི་རྒྱལ་མ། ཁྲི་རྟིས་གཅིགས་སམ། ཁྲི་རྟིས་བཞིའུ། 连椅座，双连床。

ཁྲི་ཤིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་སྟོད་ཀ་ཀྲོན་ཆུས་ཀྱིས་མཚོ་སྐྱ་རྩོང་ཁ་ཤོད་ཀྱི་ཚ་ཞེས་པའི་སྐྱང་ནང་བདུད་མོ་ཏ་ཤང་གི་ཚ་ཡུལ་ནི་འདིའི་ཐུང་ན་ཡོད། 赤木。西藏自治区山南专区错那县地名。 藏剧《卓瓦桑姆》故事中，魔妃哈香的家乡即在此地区云。

ཁྲི་ཁྲོན། (རྟེང) བཅིན་རྟ། 监狱。

ཁྲི་ཁོན། ཁྲི་སྐུན་དང་འདྲ།

ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་མཚན་དངོས། 赤祖德赞。赤热巴坚的本名。

ཁྲི་བཙན་རྒམ། རྟ་རེ་ལོང་བཙན་དང་བོ་མ་ལྡེ་བཅའ་གཉིས་ཀྱི་སྐས། 桑布切赞和王妃卧马德萨所生子，吐蕃王朝第二十五王，为赞字五王之一。

ཁྲི་བཙུན། བཙུན་མོ་སྐྱི་ལ་འཇུག་ཀང་། 赞普。原为后妃通称，后专指松赞干布的尼泊尔妃拜木萨。

ཁྲི་ཅུ་འབྱམ་བཞེང་གྱི་ཁྲིམས། སྲོང་ བཙན་སྐམ་བོས་བོད་དུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ཁྲིམས་ལྷག་དང་བོ་སྐྱེ་བོད་ཀྱི་ཁོད་དྲུག་དང་། བཀའ་འཁོས་ཆེན་བོ་དྲུག ཚིག་ཚངས་དྲུག བཀའི་ཡུག་ཏུ་དྲུག ཀྱེན་དྲུག དཔའ་མཚན་དྲུག་བཅས་ཁྲོན་བསྟོམས་དོན་ཚན་སྡུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཡོད། 六六大计。松赞干布在吐蕃制定的“六法”之第一法， 其内容包括：基础六制、六大政要、六状、 六种标帜、六类赏赐和英雄六征。

ཁྲི་རྒྱར། (1)གྲངས་ཀ་ ཁྲི་ ཕྱག་ གཅིག་ གི་ རྒྱར་ གཅིག་གམ། ཆ་གཅིག 万等分，万分之一。 (2)ཁྲི་པ་རྒྱར་པ་སྟེ། ལས་འགན་འཛིན་ཐའི་ཁྲི་པ། 卸任赤巴，卸任首席。

ཁྲི་རྒྱར་པ། ལས་ཐོག་ཡོལ་ཏེ་རྒྱར་ དུ་གནས་པའི་ཁྲི་པ། 卸任赤巴。首席之已退位者。

ཁྲི་རལ། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་བསྡུས་མཚན། 赤热。赤热巴坚的简称。

ཁྲི་རལ་པ་ཅན། མཚན་དངོས་ལ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་··· བཙན་ཡང་རེར། དཔྱ་སྐྱ་འབྲུང་པ་ལ་མི་མཉེས་ཤེང་། རལ་པའི་ལན་བྱ་རྟེན་པར་དུད་པས་ན་ བཙན་པོ་རལ་པ་ཅན་དུ་མཚན་ཐོགས། འདི་ནི་

སངས་ན་ལེགས་མཇིང་ཡོན་ཏྲི་སྲས་གསུམ་པ། བོད་རྒྱལ་གདུང་རབས་ཞེ་གཅིག་པ་ཨིན་ལ། དེ་ཚོང་རྒྱ་བོད་གཉིས་མི་མཐུན་ཡང་བློན་ཆེན་བོ་བྱན་གཅིག་དབལ་ཡོན་གཙོས་བའི་བོད་ཀྱི་ཤེ་བརྟ་དང་རྒྱའི་རྡུ་ཤང་རྣམས་ཀྱིས་དབོན་ཞང་མཐུན་པར་མཛད། རྒྱ་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཕྱི། བོད་སྤྱིད་རྟག་ཤོ་བརྒྱད་པ། རྒྱའི་ཅང་ཀང་ཤེ་གཉིས་པ་རྩ་ཚེ་སྐུག་ཤེ་ལ་ལྟ་སར་བྱོ་བོར་བའི་ཨི་ ཞེ་ལ་ལྟ་ས་དང་། རྒྱའི་ཚོ་བྱང་། གྱང་གུ་ཆེ་དུ་གསུམ་ཕྱི་རྩ་རིང་ལ་བྱིས། ལྟ་སའི་རྩ་རིང་དུ་ལྟ་བཞུགས་བཞེད་ཡོད། གཞན་གཉིས་དུ་ལྟ་ཡལ་བར་ཐུབ། དེ་ནས་བཟང་རྒྱ་བོད་གཉིས་མཐུན་ཞིང་འབྲེལ་བ་བཟང་བར་བྱུང་བས། གནམ་ལ་ཆེ་བ་ཉི་ཟླ་རྒྱང་གཅིག ས་ལ་ཆེ་བ་བཙན་པོ་དབོན་ཞང་ཞེས་བྱེས་བྱིང་། ཡང་དེའི་རིང་ལ་རྒྱ་བལ་ཀྱི་བསྟི་ཀ་མང་པོ་དང་། ཤོ་རྩ་བ་སྐ་ཅོག་ཞང་གསུམ་སོགས་གདན་འཛོམས་བར་ཐོག་བྱས་ཏེ། བཀས་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ་མཛད། ཐུར་བསྡུར་ཟིན་པའི་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རིགས་རྣམས་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ། གསར་དུ་མང་པོ་བསྡུར། ཚད་ལྡན་སྐང་བའི་ཕྱིར་དགར་ཆག་བྱེས། སྤྱིད་ཤོད་དུ་ཉ་ཤང་རྟེའི་དབེ་མེད་བཀྲ་ཤིས་དཔེ་འཕེལ་གཏུག་ལགས་ཀང་རྒྱ་ཡིབས་དཀྱུ་ཐོག་མ་བཞིངས། དགེ་འདུན་མི་རེ་ལ་ཉབངས་མི་ཁྱིམ་བདུན་དུ་བཅད་དེ་ཕུལ། དབུ་སྐྲ་ལ་དར་ཡུག་བཏགས་བའི་སྤྱིང་དུ་རབ་ཏུ་བྱང་བ་རྣམས་ བཞུགས་སུ་ འཇུག་པ་ སོགས་ ཀྱི་ བསྟེན་བཀུར་བྱས། དེ་ཕྱར་བཀུར་སྟི་ཁམ་ཆེ་བ་མཐོང་བས་ ཆོས་ ལ་མི་ དད་བའི་ སྐྱེས་པོ་ དབས་ སྐུག་རྣ་ཅན་སོགས་ཀྱིས་ཚོག་བསད་བྱས། དེབ་ཐེར་རྣམས་ལས་བཅན་པོ་ འདི་དང་སྒོང་བཅན་སྐྱམ་པོ། ཁྱི་སྤྲོང་ལྷ་བཅན་གསུམ་ལ་མེས་ དབོན་རྣམ་གསུམ་ཞེར། 赤热巴坚。意为辫结王。因不喜洗发，辫结成绺而得名。其本名为赤祖德赞，唐书译作可黎可足，系色纳勒劲云第三子，十二岁即王位，吐蕃王朝第四十一王。前此唐蕃失和，此王重用沙门钵阐布，致力和好，由双方高僧大德调停，重续甥舅之亲。吐蕃彝泰八年，唐长庆二年，即公元822年壬寅，唐蕃会盟于拉萨。823年在拉萨大昭寺前立唐蕃会盟碑。至今仍保存完好。与此同时，在长安和唐蕃交界处亦各立一碑，今已不存。由是双方协和，遂有“天上日月双辉，地上甥舅两主”之说。此王笃信佛法，大集印藏译师，建立译场，统一译名，藏文由是得以规范化。又规定译例，校订旧译佛典，新译显密经论。为免散失，并将所校译的经典编出目录。在拉萨河下游东岸创建乌香多寺，飞檐九重，极尽华丽。命每七户居民供养一名僧人。此王左右分披自己头发，发端缀连丝绢铺地，令僧侣席坐其上，以示尊崇。由于过度崇佛，后被不信佛的大臣卫达纳坚等谋杀。史家以之与松赞干布和赤松德赞并称为“祖孙三王”。

ཁྱི་རིན་བོ་ཆེ། དཀའ་ལྡན་ཁྱི་རིན་བོ་ཆེའི་བསྟན་ཆོག

ཁྱི་རྟ་བ་ཅན། གྲངས་ཁྱི་ཁོངས་མ་ཁོངས་ཙམ། 约及一万。

ཁྱི་ལམ། ཀྲོག་སམ། ཤེང་རྟའི་ཁྱི་ལ་བརྟེན་ནས་བགྲོད་ཐུབ་པའི་གཞུང་ལམ། 轿路，车路。乘轿乘车可以通行的大路。

ཁྱི་ཤིང་། འཁྱི་ཤེང་དང་འདྲ།

ཁྱི་བཀའ་སྒོས། བཞུགས་ཁྱི་བཀྲ་བ། 设座，陈设座位，排列座次。

ཁྱི་སྤྲོང་ལྷ་བཅན། ཁྱི་སྤྲོང་ལྷ་ཞ་བཙན་ཞེས་བྱེས་བཞང་སྣང་། ཁྱི་ལྷ་གཏུག་བརྟན་མེས་ཙག་ཆོམ་དང་ཐུ་བཟའ་ཀྱིམ་ཤེང་ཀོང་རྩེ་གཉིས་ཀྱི་སྐུས།

བོད་ རྒྱལ་ གཉེར་ རབས་སོ་ བརྒྱད་ པ་ ཡིན་ལ། རྒྱལ་སར་འཁོད་དུས་ནང་མ་སོན། མ་ཞང་སྤྱན་མོ་གས་ཀྱིས་ སངས་རྒྱས་ ཀློང་ ཆོས་ ཐུར་ མེད་ པའི་ཞེས་པ་ཅས། རྒྱལ་པོ་ནང་སོན་ཏེ་ཆོས་ཐུ་ བའི་ བཀའ་གནང་། མཁན་པོ་བཏི་ས་ཀུ་དང་ ལོཙ་དཔོན་པན་ཆུ་འཁྲུང་གནས་གཏིས་སྐྱེས་དྲངས་'' ཏེ། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་བཞེངས། རྒྱ་བལ་སོགས་ནས་བཀྲི་ཏ་མང་པོ་སྐྱེས་དྲངས་པ'' དང་། སྐྱ་སྐྱེས་ཀྱི་ཚོ་ཐུ་བ་མང་པོ་གསོ་སྐྱོང་བྱས་ཏེ། བཀའ་མདོ་རྒྱུད་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར། ས་ཁ་མི་བདུན་ཀྱིས་འགོ་བྱས་འབངས་སྡུམ་བཏུ་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་དགེ་འདུན་ཀྱི་སྡེ་བཙུགས། ཏ་ཕེག་དང་ཟ་ཀོར། ཁང་རྒྱལ་རབས་བཅས་ལ་ དམག་བརྒྱབ། ཕྱིས་རྒྱ་བོད་ཞན་རྒྱས་མཐུན་འཁྲིག་བྱུང་ནས་ཁབ་དིད་ཙང་ཀྲི་ཚེ་བཞེ་པ་ཆུ་'' ཞག་ཚེ་ལ་ཅོང་ཤུ་དྲུན་དུ་མནའ་གཅིག་བྱས་པ'' སོགས་མཛད་པ་མང་དུ་མཛད། བཙན་པོ་འདི་ མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་དང་། མཁན་ སློབ་ཆོས་ གསུམ་ཀྱི་ ཡ་གྱལ་ དྲའང་ གཤགས་སོ། 赤松德赞。唐书作挚悉笼腊赞。美髯公·赤德祖丹和金城公主所生子，吐蕃王朝第三十八王。公元755年，冲龄嗣位，权臣那南等立法禁佛；及长，颁诏崇佛，迎请菩提萨埵和白玛桑菩瓦来藏，建桑耶寺，并从印度、尼泊尔各地迎来佛教学者，培育翻译人材，大量翻译佛经，使以预试七人为首的藏族三百人出家 初建僧团，由是佛教大盛。曾与大食、孟加拉及唐室构兵，晚年颇致力于唐蕃和好，唐德宗建中四年，即公元 783 年，唐蕃会盟于清水县。公元 797 年卒。史家以之与松赞干布 和赤祖德 赞并 称为"祖孙三王"，亦与菩提萨埵和白玛桑菩瓦并称为"师君三尊"。

ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན། (ཉིང) ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་ ཨ།

ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་ཨ།

ཁྲི་སྲོང་ཙན་ཙོ། (ཉིང) སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་དེན་གཅིག

ཁྲིག་ཁྲིག (1)བརྟན་བརྟན། 认真，真的：ཁྱོད་ རང་ ཁྲིག་ ཁྲིག་ ཡིན་ ནམ། 你真的敢这样吗？(2)འཚམས་པོའམ། ཚ་སྙོམས་པ། 恰当，适合，匀称：མང་ཉུང་ཁྲིག་ཁྲིག་ཅིག་བྱུང་འདུག 多少恰到好处。(3)ལེགས་པའི་ཚུལ་ཐུགས། 不好，坏：མི་ དེ་ ཁྲིག་ ཁྲིག་ ཅིག་ འདུག 此人不很好。(4)ལྷམ་ཀྱི་སྒྲ། 咭吱咯吱。履声。

ཁྲིག་གཅིག རྣམ་གཅིག 一同，一齐。

ཁྲིག་སྙོམས། ཚ་སྙོམས། 平均。

ཁྲིག་ཁ་གང་། (ཐུགས) བྱུང་བྱང་གང་བ། 满满的。达到容量的极限。

ཁྲིགས། གྲལ་དང་། སྡུར། 名词。行列，次序：ཁྲིགས་སུ་ཚགས་པ། 行列整齐。

ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། (ཐུགས) ཀ་ལམ་ ཡིད་ ཆེས་ ཐའམ་ རེ་ བ་ཅིང་ བ་དང་རྣོགས་ཐོན་ ཅིང་པ་སོགས་ སྟོན་པ། 不定，也许。表示不肯定的：དཔའ་ཁ་ ཁག་འབྱུང་བར་ ཁྲིགས་ ཁྲིགས་ མེད། 今年说不定会有一个好收成。འགྲོ་དང་མི་ འགྲོ་ཁྲིགས་ ཁྲིད་ མེད། 去不去还不定。

ཁྲིགས་ཚགས། རིམ་པ་རིས་ཅན་བར་མ་ཆད་པ། 有次序，行列整齐，有条不紊：ཁྲིགས་ཚགས་སུ་ ཐེལ་བ། 依次发布。ཐོང་དོར་ཁྲིགས་ཚགས། 取舍恰当。ཚོགས་འདུར་ཡོང་མཁན་ཚང་མ་ཁྲིགས་ ཚགས་སུ་བཞུགས་ནས་ནང་དུ་ཐྱིན་པ། 参加会议的人鱼贯而入。བཞུགས་ ཁྲི་རྣམས་ཁྲིགས་ ཚགས་ སུ་བཀོད་པ། 座位都井井有条地安排起来。

ཁྲིགས་ཏེ། བདག་དེའམ་ཅ་བ་ནས། 完完全全，彻

底，ལས་ཀ་ཚང་མ་འཆམས་ལྷས་མེད་པར་ཁྲིགས་ཏེ་ཚར་སོང་། 工作都无遗漏全部完了。

ཁྲིགས་ལེ། (ཐུལ) (1)ཟད་དེའམ། རྩ་བ་ནས། 完完全全，彻头彻尾：ལས་དོན་ཚང་མ་ཁྲིགས་ལེ་བྱས་ཚར། 全部工作都做完了。ལུང་པ་འདིར་ཆུས་ཁྲིགས་ལེ་གང་སོང་། 此地全被水淹了。ཆོང་གཉིད་ཁྲིགས་ལེ་སད་ནས་ཡར་ལངས་པ། 彻底觉悟，站了起来。(2)ཚད་དང་མཐུན་པ། 合适，适宜：ཤུམ་དེ་ཀང་པ་ལ་ཁྲིགས་ལེ་རེད། 这双鞋很合脚。

ཁྲིད། ❶འཁྲིད་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷དབེ་དོན་སྒྲིབ་ཁྲིད། 名词。讲解，教导，指导，训诫：དམར་ཁྲིད། 析解，剖解。མཁྲིབ་ཁྲིད། 指导，指示。སྒུ་ཁྲིད། 引诱。ཁྲིད་རྒྱབ་མེ། 深奥的讲解。

ཁྲིད་ཆེན། འགྲེལ་ཆེད་ནས། འགྲེལ་བཤད་རྒྱས་པ། 广注，详解。详细解释和教导。

ཁྲིད་ཆེན་བརྒྱད། འགྲོ་མགོན་ཁཏང་པ་རྒྱ་རས་ཀྱི་གདམས་ངག་སྡེ། ཟབ་མ་སྣུ་གསུམ་ཀྱི་ཁྲིད། ཐུགས་སྙིང་ཟླུའི་ཁྲིད། རྒྱུ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་ཀྱི་ཁྲིད། ལུ་ལྡན་བདུད་རྩི་ཐིགས་པའི་ཁྲིད། ལྷན་སྐྱེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད། ནུ་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་ཁྲིད། ཆོས་བཅུད་མགོ་སྐྱམས་ཀྱི་ཁྲིད། གསང་སྒྲུབ་ལྷག་སྐྱེས་ཀྱི་ཁྲིད་དེ་བཅུད་དོ། 八大解，八种指导。竹巴噶居派喇嘛藏巴甲热所传修行八种要诀：上师三身解、慈悲解、因果缘起解、五支甘露解、俱生和合解、纳若六法解、八风平等解和密行逆修解。

ཁྲིད་སྒོམ། ལས་ཁྲིད་སྒྲིབ་སྟོན། 指导，指示教导。

ཁྲིད་འདེབས། དབེ་ཆ་སོགས་ཀྱི་ཚོ་དོན་སྒྲིབ་པའམ་བརྗོད་ཁྲིད་པ། 讲解，教导。讲授书本、课文：སྒྲིབ་ཕྱོགས་རྣམས་ལ་དབེ་ཆའི་ཚིག་དོན་ཁོ་ནས་ཚོ་ཁྲིད་ཁྲིད་འདེབས་ཀྱང་པ། 对学生明确讲解书中意义。

ཁྲིད་པ། འཁྲིད་པའི་འདས་པ།

ཁྲིད་ཡིག སྒྲིབ་ཁྲིད་ཀྱང་རྒྱུའི་ཡི་གེའམ་དབེ་ཆ། 注解，讲义。讲授时所用书面教材。

ཁྲིད་བཤད། དབེ་ཆའི་ཚིག་དོན་དང་ལག་རྒྱལ་སོགས་ངག་གིས་རྣམ་འགྲེལ་བཤད་པ་ཁོ་ནས་ཁྲིད་ཁྲིད་བྱེད་པ། 讲解，口授。口头解说。

ཁྲིམས། ཡུལ་ཚོས་སམ་མི་ཚོས་དང་མཐུན་པའི་ལུགས། 名词。法律，成规，戒律，礼节；བཅའ་ཁྲིམས། 法律。བཀའ་ཁྲིམས། 法令。རྩུལ་ཁྲིམས། 戒律。ཚོས་ཁྲིམས། 教规。རྒྱལ་ཁྲིམས། 国法。ཁྲིམས་གཉེར་པ། 惩治，法办。བཀའ་བཅུའི་ཁྲིམས་བཀག། 奉公守法。ཁྲིམས་ལ་གནས་པ། 遵守法纪。ཁྲིམས་ལ་ཐུག་པ། 吃官司。ཁྲིམས་ལ་གཏུགས་པ། 告到官里。ཁྲིམས་ལ་སྐྱོང་བ། 扭送法庭。ནག་ཅན་གཏེ་བོ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བཀུམས་པ། 依法处死首犯。དབང་ཆ་དང་འགན་འགན་ཚང་མ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བཅས། 把权利和义务都用法律固定下来。ཁྲིམས་འགལ་ལ་མ་རོན་པའི་མི་དང་། 不受法律制裁的人，不受鞍鞯约束的马。意谓无法无天。

ཁྲིམས་ཀྱི་ཁ་ཤེ་པ། (མངོན) སྐྱེན་པ། 司法者。大臣、宰辅的异名。

ཁྲིམས་ཀྱི་ཁེའུ་ཐེ། རྡུག་དུ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལས་ཁྱད་མཁོན། 狱卒，禁子。执法差役。

ཁྲིམས་ཀྱིས་ཁོག་བརྡུངས། ཁྲིམས་ལུགས་ཁ་ཁྱེར་ཀྱི་སྐོ་ནས་གཞན་ལ་ཁོག་བརྡུས་མནང་བཏུངས། 私刑拷打。借口法律，私自对人进行刑讯。

ཁྲིམས་ཁང་། ཁྲིམས་གཅོད་ཁང་། 法院。进行法律审判的机关。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲིམས་

ཀྱི་ད་དང་། ཁྲིམས་རྗེའི་ཁང་པ། རྒྱ་ལྟེན་རྒྱལ་སྐབས་ཐོག

ཁྲིམས་འགལ། ཁྲིམས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་སྤྱད། 违法，犯罪。触犯法纪的行为；ཁྲིམས་འགལ་ལུགས་འཚོལ། 违法乱纪。ཁྲིམས་འགལ་ནག་ཅན། 犯人，罪人。ཁྲིམས་འགལ་ཐ་སྤྱད། 犯法行为。

ཁྲིམས་སྒྲུན། ཁྲིམས་སྲིལ། 法规。

ཁྲིམས་རྡ། སྡང་ནག་ཅན་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་དུས་རྡུང་བའི་རྡ། 法鼓。古代法庭惩治犯人时所击鼓。

ཁྲིམས་རྩིའི་ཁང་པ། (མངོན) ཁྲིམས་ཁང་། 法鼓室。法院的异名。

ཁྲིམས་གཅོད། རྟེས་ཆད་གཏོང་བ། 处罚，判决；ལ་ཁའི་མོ་པ་མ་གཏོགས་ཁྲིམས་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་མེད། 只是山头哨兵，并非行刑刀斧。喻无权作主。

ཁྲིམས་གཅོད་ཡུལ། (1)ཁྲིམས་ར། 审判所。施刑的地方。(2)རྟེས་ཅན་ཀྱི་མི། 犯人。被惩治者。

ཁྲིམས་ གཅོད་ལས་ མཁན། ཁྲིམས་གཅོད་ ཀྱི་ལས་ཀ་ལག་ལེན་སྐྱང་བའི་མི། 狱卒。执行法律判决和看管囚犯的隶卒。

ཁྲིམས་ཆད། ཁྲིམས་དང་འགལ་བའི་རྟེས་ཆད། 惩罚，法律制裁。

ཁྲིམས་ཆས། ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་སྐབས་ཀྱི་ཡོ་བྱད། 刑具。执行刑罚的器具。

ཁྲིམས་ཆེན་དྲུག མི་སྡིག་མི་གཅོད་པ། གཞན་རོང་མི་ཀུ་བ། རྫུན་མི་སྨོད་པ། ལོག་གཡེམ་མི་སྤྱོད་པ། ཆང་མི་འཐུང་བ་སྟེ་གཏན་ཁྲིམས་ལྟ་དང་། ཁྱང་མི་ལྟོག་པ། བང་སོ་མི་འདུ་བ་གཉིས་བཅས་སྐར་བཙན་སྐམ་བོས་བཅས་པའི་ཁྲིམས་བདུན་ཞེས་སུ་གྲགས། 七大法律。七世纪时吐蕃王松赞干布所制法律之一部分：不杀生、不偷盗、不妄语、不邪淫、不饮酒，奴不反主和不盗掘坟墓。

ཁྲིམས་འཇགས། ཁྲིམས་རྗེ་ལྟང་བསྒྲགས་པ་ལྟང་གནས་པ། 纲纪修明，法纪俱在。法律秩序照旧未变。

ཁྲིམས་འཇལ། རྟེས་ཆད་འཇལ་བ། 交纳罚款，服刑。

ཁྲིམས་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གསུམ། དགེ་སློང་པའི་བསྡུད་ཐབ་འདུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གྲངས། 二百五十三戒。比丘学处二百五十三条戒律。

ཁྲིམས་གཏམ། ནག་ཅན་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་དུས་བསྒྲགས་པའི་གཏམ། 判词。法庭惩治犯人时宣布的判词。

ཁྲིམས་རྒྱ་མོ་ཆེ། ཁྲིམས་ལུགས་བཙན་བའི། རྩ་ཅང་སྡིང་བའི་ཁྲིམས། 峻法，严法，重法。

ཁྲིམས་མཐུན། ཁྲིམས་ལུགས་དང་མི་འགལ་བ། 合法。

ཁྲིམས་མཐུན་ གཅོད་ རྒྱ། ཁྲིམས་ དང་ མཐུན་ པང་ཐག་གཅོད་ཀྱས་བའི་ཆོད་གན། 判决书。依法判决的文书。

ཁྲིམས་དུང་། (1)ཁྲིམས་གཅོད་དུག་པོ་གཏོང་ སྐབས་འབྱད་པའི་དུང་། 刑场号角。(2)ཁྲིམས་སར་འཛོམ་ཐེབ་ཀྱི་དུང་བཏུ། 法院开庭号音。

ཁྲིམས་དཔྱད། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ། 法典。法律文书。

ཁྲིམས་དྲག་པོ། (1)ཁྲིམས་ཉེ་བོ། 峻法。严厉的法律。(2)ལུས་སྡིག་ལ་ཆད་འཇིགས་ཀྱི་ཁྲིམས། 极刑，死刑。

ཁྲིམས་དྲལ། ཁྲིམས་བཤིག་བའམ། ཁྲིམས་ཆུ་དབྱལ་བ། 犯禁，犯戒。败坏法纪。

ཁྲིམས་བདག བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་བདག་པོ། 法官。执掌法律者；ཁྲིམས་བདག་ཆོང་ས། 最高法官。

ཁྲིམས་ལྡན། ཚུལ་ལྡན་ནམ། ཁྲིམས་མཐུན། 合法，具戒。

ཁྲིམས་སྒོམ་པ། ཁྲིམས་བཅོ་བ། 立法，制定法律。

ཁྲིམས་གནས། (1)ཁྲིམས་ལ་གནས་པ། 遵守法律。(2)ཁྲིམས་གཅོད་སའི་གནས་སམ་ཡུལ། 法院，审判所。

ཁྲིམས་དཔོན། ཞལ་ལྟེ་གཅོད་པ་པོ། 法官，审判官。

ཁྲིམས་ཤོག ཁྲིམས་ཀྱིས་རྟེན་པ་ལུས་དང་ཐུན་ཚོགས་ཏུ་ཤོག་པ། 受罚。遭受肉体或财物方面的处罚。

ཁྲིམས་སྐྱོན། ཁྲིམས་ལ་སྐྱོང་བ་ལྟེ་ཁྲིམས་སར་སྐྱེལ་བ། 告状，交付法庭。送交法律处理。

ཁྲིམས་ཁྱིམ། (རྩིང) (1)ཁྲིམས་གཅོད་ར་བ། 法院。(2)བཅིན་ཁང་། 监狱。

ཁྲིམས་མེད། ལུགས་སྲིལ་མེད་པ། 没道理，无法无天，没有理由；ཁོང་གང་ཟག་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་མི་འཛིན་པའི་ཁྲིམས་མེད། 不把他当作一位优秀人物是没有理由的。

ཁྲིམས་མེད་བཙན་རྩེད། ཁྲིམས་ལུགས་ལ་མི་བརྩི་བར་གཞན་ལ་དབང་ཐེབ་ཐུབ་ཆོད། 强横，横不依法。

ཁྲིམས་མེད་ལུགས་མེད། ཁྲིམས་དང་ལུགས་སྲིལ་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་ངན་སྤྱོད་ཆབས་ཅེན། 无法无天，横行无忌。

ཁྲིམས་བཙུན། ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་པའི་བཙུན་པ། 谨守戒规的出家人。

ཁྲིམས་རྩ། ཁྲིམས་ལུགས། 法，法律，ཁྲིམས་རྩ་བྱག་རྗེ་ལས་ནན་པ། ཁྲིམས་གཞུག་མདའ་མོ་ལས་སྲོང་པ། 执法严厉，判案公正。

ཁྲིམས་བསྲུ། བཀའ་ཁྲིམས་དང་ལེན། 守法，奉公守法。

ཁྲིམས་འཛིན་པ། (1)ཡུལ་ཁྲིམས་འཛིན་མཁན། 执法，司法，执法者。(2)ཆོས་ ཁྲིམས་ འཛིན་མཁན། 守戒，持戒者。

ཁྲིམས་བཅོ། སྐྱོགས་ཁྲིམས་གསར་བཅོ། 立法，制定法律。

ཁྲིམས་ཡིག རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་གཏན་ལ་འབེབ་པའི་ཡིག་རྗེགས། 法典，律文。国家的成文法律。

ཁྲིམས་ཡིག་དྭངས་ཤེལ་མེ་ལོང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ལྷགས་བྱ་ལོར་རྩེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་བརྩམས་པ་ཞིག 《法典明镜》。西藏封建法典之一，1681年，第巴桑杰嘉措著。

ཁྲིམས་ཡིག་དྲུག ཁྲི་རྩེ་འབྲམ་བཞེངས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་། འབྲམ་གསེར་ཐོག་ཤ་བ་ཅན་ཀྱི་ཁྲིམས། རྒྱལ་ཁམས་དབེར་ཐྲངས་ཀྱི་ཁྲིམས། མདོ་ལོན་ཞུ་བཅད་ཀྱི་ཁྲིམས། དབང་ཆེན་བཅད་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིམས། ཁབ་སོ་ནང་བའི་ཁྲིམས་ཏེ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་བོས་བོད་ དུ་ ལག་ ལེན་ བསྟར་ བའི་ རྩ་ བའི་ བཀའ་ཁྲིམས་དྲུག 六法。松赞干布制定的六条基本制度和法律。包括六六大计、量衡标准、伦常道德、两造地位不等则敬强护弱、两造有罪则俱施处罚、两造有理则指令修好。

ཁྲིམས་ཡིག་གསུམ། སྲོང་བཅོན་སྐམ་བོའི་སྐབས་ལག་ལེན་ བསྟར་བའི་ བཅོན་ རྩུན་ དབྱི་འཕྱིད་ ཀྱི་ ཞལ་ ལྟེ་ ཁག་ གསུམ་ སྟེ་ མདོ་ ལོན་ ཞུ་ བཅད་ ཀྱི་ ཁྲིམས་དང་། དབང་ཆེན་བཅད་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིམས།

ཁབ་སོ་ནང་བའི་ཁྲིམས་བཅས་སོ། 裁判是非律三条。松赞干布制定施行裁判是非的三条法律：两造地位不等则敬强护弱、两造有罪则俱施处罚和两造有理则指令修好。

ཁྲིམས་ཅ། (1)བཙོན་ཁང། 监狱。(2)ཁྲིམས་གཙོད་སས། 法庭。

ཁྲིམས་ལུགས། ཁྲིམས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ། 法规，律例。

ཁྲིམས་བཤིག ཁྲིམས་ལ་མ་བརྟེས་བར་གཏོང་བ། 破坏法律，违法乱纪，不遵守法纪。

ཁྲིམས་སས། ཁྲིམས་ཁང། 法院，法庭：ཁྲིམས་སྟོང་མ། 上级法庭。

ཁྲིམས་ལས་ བར་ གཅོད། ཁྲིམས་ ཁང་ དགས་ ཐག་གཅོད་དགོས་རིས་ཀྱི་གྲོང་དོན་དེ་འདི་ནས་ཁྲིམས་འགལ་ཉེས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ། 私了。私下违法处理必须由法庭判决的案件。

ཁྲིམས་ལས་ཚོད་ཟིངས། ཁྲིམས་ལ་མཐོང་ཆུང་ཉིད་པ། 轻慢公堂。无视法纪，蔑视法律。

ཁྲིམས་ལྷམ་ བརྒྱ་ དྲུག་ ཅུ། དཀྱི་ སྐོང་ ཆའི་ བསྡུད་ཐབ་འདུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གངས། 三百六十戒。比丘尼学处三百六十条戒律。

ཁྲིམས་ སྲུང་། ཚུལ་ ཁྲིམས་ སམ་ ལུགས་ ཁྲིམས་ བཅུ་སྲུང་། 守戒，守法。遵守法律。

ཁྲིམས་སྲོལ། ཁྲིམས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ། 法规，律例。

ཁྲིམས་ཚྭོད། ཚུལ་ཁྲིམས་སམ། ལུགས་ཁྲིམས་དམ་པ་མིན་པ། 戒律败坏，纪纲废弛。

ཁྲིཅུ། འཚོངས་སྡེགས་ཆུང་ཆུང་། 名词。小座，小床榻，小凳：ཁྲིཅུ་ཀྱབ་ཡོལ་ཅན། 靠背小椅。

ཁྲིཅུ་ཁྲོག་སས། ཐེབས་ཁྲིམ། འཞོགས་ཁྲི། 小轿，轿子。

ཁྲིཅུ་ཤིང་། ཀུབ་སྡེགས། 椅，凳。

ཁྲིས། ཀང་ དང་ ཐུག་ ས། 名词。条，缕，根：སས་རགས་ཁྲིས་གཅིག 一条腰带。

ཁྲིས་སྐྱེད། སྟོན་པའི་མཐར་གཏོང་ཆུའི་ སྐུད་པ་ བཟློས་ས། 花边，绲边。衣服周围绲边的花带。

ཁྲི། 名词。(1)ཀུ་མིའི་སྡེ་ནས་མཐུབ་ཆུང་རྒྱ་བའི་ ཆིགས་ བར་ ཀྱི་ ཆ་ གས་ དེ་ ལ་ བསྐུམས་ ཁྲུ་ གང་ དང་། ཀུ་མིའི་སྡེ་ནས་ཀུང་མཐུབ་ཀྱི་རྩེ་མོ་བར་ ཀྱི་ཆ་ གས་དེ་ལ་བཀྲངས་ཁྲུ་གང་ཞེས་ རེད་བས། སྡུ་མ་ལ་སོང་ཉི་ཤུ་དང་། ཀྱི་མ་ལ་སོང་ཉིད་ བཞི་མཆིས་སོ། 肘长。自肘尖至小指根节间的长度，相当于二十指宽，名"曲肘"；自肘尖至中指尖间的长度，相当于二十四指宽，名"伸肘"。(2)འདུལ་བ་ལས་ གསལ་ བ་ ལྟར་ ནོ་ རང་ གི་ ལུས་ཀྱི་ སྨྱི་ གཏུག་ནས་ རྐང་ མཐིལ་ཀྱི་ བར་ དུམ་བུ་ བདུན་དུ་ བཏང་ བའི་ དུམ་བུ་ གཉིས་ ཀྱི་ རིང་ཚད་ཅིག 肘。律经说从各人头顶到足底间距离的七分之二，称为一肘。

ཁྲི་གང་ཁོར་ཡུག ཁྲུ་ གང་ ཀྱ་ བཞི་ པ། 一肘见方。每边一肘长的正方形。

ཁྲི་འཇལ། ཁྲུ་ཚད་ལེན་ པ། 用肘量。以肘计算长度。

ཁྲི་ཁྱེལ། (ཀ) ཆ་སྒམ་སྐྱེག་རྡེ་སོགས་ཀྱི་ ཐོག་ས་ རངས་དངས་པོ་འཐུག་སྟོང། 抽屉。桌子柜子等可以从旁拉抽的盛物匣子。

ཁྲི་སྐོག་པ། ཕྱུ་སྐོག་པ་དང་འདྲ།

ཁྲིང་། ཆང་རིགས་ཀྱི་ཞེ་ས། 名词。酒类的敬语。

ཁྲིང་ཁྲིང་། ཀྱ་ཁྲིང་ཁྲིང་། 鹤，丹顶鹤，长颈鹤。一种涉禽：ཁྲིང་ཁྲིང་དཀར་ཡང་མཇུག་རྩེ་དམ། 鹤身虽白尾羽黑。喻美中不足。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ཀུང་ཀུང་དང་། མཁྱེན་རིང་། མཇུག་ རྟག མིག་སྨན་མཇུག་ཅན་བཅས་སོ།

ཁྲིང་ཁྲིང་ཀ་སྐྱེད། ཀྱ་ཁྲིང་ཁྲིང་གཅིག་གདོང་ སྐྱེད་ཀྱི་རིས། 团鹤图，对鹤图。一种传统的图案。

བྱང་བམ། ཆང་སྣོད། 酒坛。盛酒的器皿。

བྱང་བམ་རྟ་མགོ་མ། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་བའི་རྒྱུས་ཆང་ཟླག་སྣོད། རྗེ་རོང་ཁ་བས་ས་འོག་ནས་བཏེན་ཏེ་ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཐོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་བའི་སྐུ་མདུན་ལ་བཀའམས་ པ་ཞིག 马头酒坛。相传系松赞干布用过，后由宗喀巴从地下挖出放置在大昭寺内松赞干 布塑像座前的一个铜质酒坛。

བྱང་མ། ཆང་མ། 名词。酿酒女，卖酒女，酌酒女。

བྱང་ཁྲ་མ། ཆང་འདེན་མཁན་གཡོག་མོ། 酒女。在筵宴上侍立捧壶酌酒的女子。

བྱང་རིན། ཆང་རིན། 酒资，酒价。

བྱང་ས། (1)ཆང་འཐུང་སའི་གནས། 酒店，饮酒处。(2)ཆང་ས་སྡེ་གཉེན་སྡིག་ཐེབ་ཆོ། 婚礼，结婚仪式。

བྱད་མ། 名词。(1)བཀྲུ་བཤལ་ཐེབ་པའི་མིང་། 淘洗：ནས་ལ་བྱད་མ་བཏུབ་ནས་ཉི་མར་བསྐམས། 把青稞淘洗晒干。(2) དི་ མ་ བཀྲུས་ པའི་ ཆུ་སྡིག་ས། 洗濯后的污水。如洗碗水、洗衣污水等。

བྱན། 名词。(1)དབྱེ་བའམ། ཀན། 区分，类别：རྩལ་བམ་གྱི་བྱེན་གཅོད་པ། 决定胜负。བདེན་རྫུན་གང་ ཡིན་གྱི་ བྱེན་འབྱེད་པ། 分清真假。(2)དཀྱུས་སམ། སྲིད་དམ། འཕང་ངམ། དཔངས་ཀྱི་ཚད། 纵长，高度：བྱེན་མཐོ་བ། 相当高。བྱེན་རིང་པ། 相当长。

བྱམ་བྱམ། ཟས་སྐམ་པོ་ཉད་པའི་སྐབས་བྱད་པར། 咀嚼干脆食物声。

བྱམས། ཀུན་སྐང་བྱམས་སྡོད་དང་བྱམས་སྨད་གཉིས་ཀྱི་སྒྲིལ་མིང་། 名词。室、壁两宿总名。

བྱམས་སྐོད། ཀུན་སྐང་ཉི་ཤུ་ཙ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 室宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉུང་དང་། ར་ཤི་ལྟ་མོ། གནས་མེ་བཅས་སོ།

བྱམས་སྨད། ཀུན་སྐང་ཉི་ཤུ་ཙ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 壁宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉུང་དང་། ཐ་དྲ་པ། ཅཉ་འཚང་བཅས་སོ།

བྱམས་ཚ་ཁ ཚེ་ཁ་ཉེ་བའི་དང་བ་ཁ་ཁ་བའི་ བཅུ་རྩོགས་རྗེས་སུ་བྱམས་ཁ་བཅུ་གཉིས་ བཅུ་ལྔ་ཡིན་ཏེ་ལྷ་ལྡན་ཡིག་ཆའི་ སྟེ། བ་ཁ་རྩོགས་རྗེས་གཙང་གི་བྱམས་ཁ་བཅུ་ཁྲི་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། 室壁日。回归日二十四天和鸟日四十天过后，即为室壁日十二天。如云“鸟日”完后，即为后藏的室壁日。

བྱམས་ཟླ། རྟོད་ ཟླ་ བདུན་ པའི་ བཅུ་ དྲུག་ ནས་ བརྒྱད་ པའི་ བཅོ་ལྔའི་ བར་དུ་བྱམས་ སྡོད་ ཟླ་བ། 室宿月。藏历七月十六至八月十五，望在室宿。

བྱའུ་རྡེ། (ཀ) སྡོང་སྐུད་ ལས་ བཀྲག་ པའི་ དར་ རིགས་ཤིག 绸子。

བྱས། ●འབྱེད་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷བྱས་ཀྱི་མིང་། 名词。洗濯，沐浴：གཅུགས་པོ་ལ་བྱས་ཆུག་པ། 进行浴身，洗澡。

བྱས་ཀྱི་བཙུལ་ཁྲིམས། (མངོན) དྲང་སྲོང་། 沐浴禁戒。仙人的异名。

བྱས་ཁང་། བྱས་ཉིད་སའི་ཁང་པ། 浴室。沐浴的房间。

བྱས་མཁན། (མངོན) ཁྱམ་བྱའམ་ཀྱི་ལ། 沐浴者。猫的异名。

བྱས་ཚལ། འདག་ རྫས་ སམ། བྱས་ རྫས། 濯垢物，肥皂。

བྱས་ཆུ། (1)གཅུགས་པོ་འབྱེད་ཉིད་ཀྱི་ཆུ། 洗澡水。(2)ལྷ་རྟེན་ལ་བྱས་གསོལ་བྱས་པའི་ཆུ། 浴佛水。佛教仪式中淋浴过神像的水。

བྱས་དར། ལྷ་རྟེན་ལ་བྱས་གསོལ ཉིད་ སྐབས་ སྐུ་ སྐྱིལ་བར་ཉིད་ བཏེབ་ པའི་ དར་ ཞོས། 浴佛巾。佛教仪式中，象征为佛像沐浴时用以擦拭佛像或浴佛镜面的绸巾。

ཁྲུས་སྟེར། ལུ་རྟེན་ལ་ཁྲུས་གསོལ་སྐབས་ཀྱི་འབབ་གཞོང་། 浴佛盘。佛教仪式中象征为神像沐浴时盛净水的盘子。

ཁྲུས་བྱམ། ཁྲུས་གསོལ་སོགས་བྱེད་བའི་ཡོ་བྱད་བྱམ་པ། 沐浴瓶。为人进行淋浴和佛教仪式中为神像沐浴时所用净水瓶。

ཁྲུས་བྱ་བ། ཕྱི་འཇུག་གི་ནང་གསེས། དབང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་མ་ཞུགས་བའི་ སྔོན་ དུ་ཆུ་མ་རྣམས་ཕྱི་རོལ་དུ་བསྟབ་བྱ་ཀྱི་ཚུལ་བཀླ་བའོ། 沐浴。密乘灌顶入外坛场仪轨之一。进入灌顶坛场之前，众弟子以净瓶水在坛外沐浴。

ཁྲུས་བྱེད་བའི་ ཐུང་ བྱེད། ལྷུང་ བྱེད་ འབའ་ཞིག་ཅ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། ཚ་བའི་དུས་ཆུ་བ་གསུམ་དང་། ནད་ལ་ཐབ་པ་སོགས་གནང་བའི་དུས་ མ་ཡིན་པར་ སྔར་ ཁྲུས་ བྱས་ ནས་ ཆུ་བ་ཕྱེད་ མ་ འདས་ པའི་ སྔ་རོལ་ དུ་ངང་ དགར་ ཁྲུས་ བྱེད་པའོ། 洗浴堕。九十单堕之一。比丘洗浴，除于暑季已满三月及为疗病得开许者外，凡未逾半月，擅自洗浴，即犯此罪。

ཁྲུས་མ། ཁྲུད་མ་དང་འདྲ།

ཁྲུས་རྫི། འདག་རྫས། 溜垢物。肥皂、胰子等。

ཁྲུས་རྩྭ། (ཤངས) དག་བྱེད་རྫས་རྩྭ་ཀུ་ཀ། 净垢草。香草的异名。

ཁྲུས་རྫས། འདག་རྫས། 溜垢物。肥皂、胰子。

ཁྲུས་ཧྲེང་། ཁྲུས་ཆུ་གསའི་ཆུ་རྡེང་། 浴池。洗澡的水池。

ཁྲུས་ གཁྱེར་། (1)ལུས་ འབྲུད་ གཅི་ གཁྱེར་ བ། 浴盆，洗澡盆。(2)ཁྲུས་གསོལ་སྐབས་ཀྱི་འབབ་གཞོང་། 浴佛盆。佛教仪式中为神像沐浴时盛净水的盘盂。

ཁྲུས་རས། ཁྲུས་ཆུ་སྐབས་འཁྱེད་ བྱེད་དང་ཆོས་ཆུའི་རས། 洗澡巾，浴衣。沐浴时所用擦巾或披巾。

ཁྲུས་བཀལ། ཆུས་དྲི་མ་བཤལ་བ། 涮，洗濯。

ཁྲུས་གཏུམ་བྱེད་བ། ཐ་ཆུང་ཀྱི་སྨྱད་པ་སྟེ། ཕྱིའི་ཁྲུས་ཡན་ལག་ལྔ་ཁྲུས། ནང་གི་ཁྲུས་ཅ་ལྟང་དག་བར་བྱེད་བ། 三沐浴。密乘事部的修行活动：外沐浴洗净五肢，内沐浴净治根本堕罪，秘密沐浴除治有相寻思。

ཁྲུས་གསོལ། སྐུ་ཁྲུས་འབྱུལ་བ། 献沐浴，侍浴。

ཁེ། སོན་བཏབ་ནས་ཉིན་ཞག་དྲུག་རྩ་སོང་མཚམས་སྐྱིན་གྱབ་པའི་འབྲུའི་བྱ་ཐག་ཅིག 名词。糜子，小米。播种后经六十日即成熟的一种谷物。

ཁེ་རྨོད། ཞིང་རྐྱེས་ཁྲ་ཡི་རིགས་ཏེ། རྩྭ་བས་ འབྲུ་བ་གཅོད། དུག་ནད་སེལ། 短芒糜子。谷类农作物之一。入药，功能治泻、解毒。

ཁེ་རྩེ། (ཀ) ཐིག་ཚད་འཛལ་བྱེད། 尺子。

ཁེ་ཤོག་ཤོག་བྱེད། ལུས་ཀྱིས་འགྲེ་སྟོག་བྱེད་བ། 打滚，翻滚。身体倒下滚来滚去：དྲི་ཞིང་འཁྱལ་ནས་ཁྲེ་ཤོག་ཤོག་བྱེད་ ཅིང་འདུག 边哭边打滚。

ཁེགས་ཆོད། (རྟེང) (1)སྐྱ་འགྱུར་བའི་ལྟག་མཐོང་གི་ བད་ ཚད། 佛学名词“观”的旧译。(2)ཀ་དག་ཁེགས་ཆོད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ཁེགས་བ། (རྟེང) མཁྲེགས་བ། 坚硬，顽固，呆板，粗犷。

ཁེད་ཁེད། དྲངས་གསལ་མེད་བའི་མདོག 暗淡之色。色泽浑浊不明貌：དམར་ཁེད་ཁེད། 暗红色。ནག་ཁེད་ཁེད། 黑乎乎的。སྔོ་ཁེད་ཁེད། 青勐勐的。

ཁེན། (རྟེང) སྐྱོན། 缺点，过失。

ཁེམ་གཉེར། ཤ་ཆགས་བའི་གཉེར་མ་ཁེམ་ཁེམ། 肌肉丰满的皱纹。

ཁེམ་མེ་བ། བོད་འཚར་བ། 闪烁，闪耀：མེ་ཤོང་ བོད་ཁེམ་མེ་བ། 镜面闪闪发光。

ཁེམས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐེམ་པ་དང་སེམ་པ། 浸入，隐没，ཁོང་གི་རྡང་དུ་ཆུ་ཁེམས་པ། 水没入地下。

ཁེབ། (རྡོང) གདན་ཁྲ་བོ། 花毯。斑驳色坐褥。

ཁེབ་ཚེ། སྐུན་ཁ་དོག་ཅན། 有色垫子。

ཁེལ་དགོད། ཁེལ་ཆོད་དང་འདྲ།

ཁེལ་བཀད། ཁེལ་ཆོད་དང་འདྲ།

ཁེལ་ཆོད། མ་རངས་པར་འཕྱ་བའི་གད་མོ། 耻笑，讥非。鄙视嘲笑：གཞན་སྐྱོན་ མཐོང་ དུས་ ཁེལ་ཆོད་ཅིད་པ་ཙམ་དུ་མ་འཇིག 见人缺点，不可只是一笑置之。མི་ཚོ་ཁེལ་ཆོད་རོར་བ། 众人讥笑。འཕལ་དུ་ཁས་བླངས་ཕྱགས་སུ་བསྐྱེད། བདུད་ཀྱང་ཁེལ་ཆོད་ཅིད་པ་མཐོང་། 诺诺终食言，妖魔也冷齿。

ཁེལ་བལྟས། ཁེལ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་ཕྱོ་སྟངས། 厌视。认为可耻。

ཁེལ་རོགས། གཞན་ཞེ་ཁེལ་བའི་དོགས་པ། 怕羞，害臊，顾羞耻。

ཁེལ་གདོང་། ངོ་ཚ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་གདོང་། 愧色，羞容。羞愧的面孔或脸色。

ཁེལ་འདེབས་པ། གཞན་སྐྱོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་རྐྱེད་ པ། 数过。指出他人短处：རྒར་ ཀྱི་ ཅུས་ཏེས་ལ་ཁེལ་འདེབས་པ་དང་བཅས་ཕྱིན་ཆད་ ལེའུ་བཅོས་དགོས་བའི་བཤད་ཅུ་གཏོང་བ། 指出过去所犯错误，教诲今后应当改正。

ཁེལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གཞན་ ཀྱི་ མཚན་ དུ་ ཅུས་ནས་ཏེས་སྐྱེད་ལ་འཇེམ་པ། 羞，愧，耻。恐被他人指责讥笑：ཏེས་སྐྱེད་ལ་ཁེལ་བ། 耻作恶行。མི་ངེས་བའི་ཆེ་ཐབས་དེ་སྐྱེ་བོ་ཁེལ་བའི་ཀྱི་དུ་འགྱུར། 傲慢过分就会被人耻笑。❷ཏེས་སྐྱེད་ལ་འཇེམ་བའི་ཚེས་པ། 名词。愧。羞恶之心。

ཁེལ་བག ཁེལ་གཞུང་དང་བག་ཡོད། 知耻和谨慎。

ཁེལ་བོང ཞེ་ཁེལ་དོགས་ལ་མི་ལྟ་བ། 无愧。不顾别人耻笑。

ཁེལ་མེད། གཞན་ཀྱི་མཚན་དུ་བཅས་ ཏེ་ཏེས་པ་ལ་འཇེམ་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་སྐྱེད་ངན་ལ་གཞན་ཁྱོས་ཁེལ་དོགས་མི་བྱེད་པ། ཏེ་ཏོན་ཏེ་ཤུའི་ནང་གཤེས་ཚེག 无耻，无愧。不耻他羞，行不善行，无所顾忌。佛书说为三毒所摄，二十随烦恼之一。

ཁེལ་མེད་ལྟགས་མེད། ཁེལ་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ལྟགས་ཟོལ་ལ་མེད་པ། 恬不知耻，厚颜无耻：ཁེལ་མེད་ལྟགས་ མེད་ཀྱི་ སྐྱེད་ངན། 恬不知耻的勾当。

ཁེལ་གཞུང་། གཞན་ཁེལ་དོགས་ཀྱི་འཇེམ་བག 有愧，知耻。有所畏忌之心。

ཁེལ་ཡོད། གཞན་ནམ་འཇིག་ རྟེན་ཆུ་ མཚན་ དུ་ བྱས་ནས་ཏེས་པ་ལ་འཇེམ་བའི་ལས་ཅན་ཏེ། སྐྱེད་ངན་ལ་གཞན་ཀྱི་ཁེལ་དོགས་བྱེད་པ། དགེ་བའི་ སེམས་བྱང་བཅུ་གཅིག་གི་ ཀུས་ཤེག 愧，有愧，知羞愧。于他人、于世间均属可羞，从而羞诸罪过之心。佛书说为十一善心所之一：ངོ་ཚ་ཁེལ་ཡོད་ཀྱི་མི། 知耻者。

ཁེལ་ཡོད་བའི་ཚོང འཕགས་ ནོར་ བདུན་ ཀྱི་ནང་གཅིས། གཞན་ངོར་ཆུས་ཏེ་ཀ་ན་མ་ཐོ་བ་འཇེམ་པ་སྟེ། དགེ་བའི་ཚོས་རྣམས་སྐྱང་ཞིང་ཏེས་བའི་ཚོགས་བཟློག་པར་བྱེད་པས་བློན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་མཚུངས་པའོ། 愧财。七圣财之一。于人有愧，戒诸罪业；守护善法，阻止恶行。如同轮王主藏臣宝。

ཁེལ་ཤེས། གཞན་ ཀྱི་ ཁེལ་ཡོང་ སྐམ་དུ་ བསམ་ཤེས་པ། 知耻，有愧，怕羞。有羞恶之心：རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་ཁེལ་ཤེས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ངང་གི་སྐྱེད་ལས་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ། 随时谨慎知耻，检点自己行为。

ཁྲེམས། ❶རྡུ་ལས་བྱས་པའི་སྐྱེན། 名词。草垫子。茅草等织成的垫子。❷(རྒྱུང་) ཚ་ཚང་ངམ་ཀུན། 全部，整个。

ཁྲེམས་ཁྱང་། ཁྱང་བའམ། ཁྱང་ཪ། རྟོག་ཁྲེམས། 背包，包袱，担子。

ཁྲེམས་ཁྲེམས་སྐུ་ནད་བ། རྒྱག་དུམས་བཏུལ་བ་ བཞིན་དུ་ན་བ། 痛得发昏。

ཁྲེམས་བོ། ཁྱང་བོ། 名词。背包，包袱，捆子：སྐུལ་བའང་ཁྲེམས་བོ་ཁྱེར་བ། 背起背包。ཐག་བས་ཁྲེམས་བོ་འདྲག་བ། 捆包袱。

ཁྲེམས་བོ་འཁྱེར་མཁན། ཁྱང་བོ་འཁྱེར་བ་བོ། 负荷者。མིང་ཀྱི་རྟེན་ བྱང་ལས་ལ་ཁྱང་ འདྲེན་ བ་་་དང་། ཁྱང་བ། ཁྱང་རྟལ་བ། ཆུབ་ཀྱིས་ཞེག་ པ་བཅས་སོ།

ཁྲོ། 名词。(1)ཁྲོན་ བདང་ མ་ བཅད་ བའི་ ལྷགས་ རྡོག། 生铁，铸铁。未经锻炼之铁。(2)ཁྲོ་ལས་ བཟས་པའི་སྐྱེད། 釜。铜、铁所铸大锅：ཚོར་་ ཁྲོ། 僧团所用大锅。ཇ་ཁྲོ། 茶锅。ཐུག་ཁྲོ། 粥锅。དཀྱིལ་ཁྲོ། 正锅。灶头中央之锅。

ཁྲོ་དཀར་ངོ། འཁར་བའམ། ཆངས་དཀར། 钟铜，白铜。

ཁྲོ་ཆུན། ཁྲོ་ལས་བཟོས་པའི་ཆུན་བུའམ། ཁོག་ལྷེར། 铸铁广口壶。

ཁྲོ་ཐྲུབས། སེ་ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཇ་ བ་ བོད་ རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ ཁྲོ་ཆུ་ རྫོང་ཀྱི་མིང་རྟེན། 绰斯甲。四川省阿坝藏族自治州黑水县旧名。

ཁྲོ་ཁང་། དཀྱིལ་འཁོར་ཀྱི་ སྐོ་སྐྱོང་ ཁྲོ་ བ་ཐུག་ཁང་། 明王堂。守护密乘坛场各门诸忿怒明王所居堂殿。

ཁྲོ་འཁོར། ཆུ་ལུ་ཆས་ སྐྱེས་ སྐབས་ ཆོག་ ཆུའི་ ཞ་ མེའི་ཅ་ ཐག་ཅིག 冲括尔帽。王子装的随行官员所戴之帽。

ཁྲོ་འཁྲུགས། ཁོང་ཁྲོ་ ལངས་ཏེ་ སེམས་ འཁྲུགས་་་ བ། 恼怒，恼恨。气得十分暴躁：ཁྲོ་འཁྲུགས་་ མེ་ཤུར་འབར། 怒火中烧。

ཁྲོ་རྒྱལ། ཁྲོ་བའི་ རྒྱལ་པོ་ རྣམ་ཤེ་ དྲག་པའི་ ཁ་ཅོ་ བ། 忿怒明王。佛教密乘坛场中现威猛相的护法神。

ཁྲོ་རྒྱུད་མངོ་ཆེན་བྱམས་པ། བོན་ཕུག་པ་སྒྲིང་རྩོགས་ཀྱི་ འབྱས་ རྒྱུད་ཀྱི་ རྒྱས་བཤད་ བའི་ ཁ་ཐུང་ཞིག 《忿怒续部大慈经》。一部叙述有关苯教生圆次第果位的书名。

ཁྲོ་ངར། ཁོང་ཁྲོའི་ ངར་ ཤུགས། 怒气。

ཁྲོ་རངས། ཁྲོས་ཏེ་ ཁ་སོང་ རྣོ་ཤས་ ལ་རིངས་པ། 急怒，盛怒。怒气逼人：ཁ་རོད་ བྱེད་ མི་བསྒུན་ བའི་ བྱ་ཁུལ་ལ་ ཏ་ ཁྲོ་ རངས་ བྱེད་ པ། 盛怒之气，逼凌怨敌。

ཁྲོ་ལྷགས། (1)ཁྲོན་ བདང་ མ་ བཅད་ བའི་ ལྷགས། 生铁，铸铁。(2)ཁྲོ་ ལྷ་ཁུལ་ ཁུ་ཁུལ་ བཆུབ་ བའི་ དངོས་ པོ། 铸铁器物。生铁所铸器具。

ཁྲོ་ཆུ། (1)བཞུས་ནས་ ཆུ་ ལྷང་ འཁོལ་ བའི་ ཁུ་ བ། 铁水，焊铜，合金熔液：ལུགས་ ཀོང་ ཁྲོ་ ཆུས་ གང་་་ བ། 铁水充满铸模。(2)སྐྱང་ ཆུའི་ ཆུ་ སྐྱུང་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ ཅིག་ སྟེ། དེ་དམུ་ དགེའི་ ཆུ་ དང་ གཅིག་ ཏུ་ འདྲེས་ ནས་ མཐར་ རྨིན་ ཅང་ གཅོང་ བོར་ འཁབ། 黑水河。为岷江上游一支流，与毛尔盖河合流后入于岷江。(3)རྫོང་ ཞིག ས་ ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཇ་ བ་ བོད་ རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ དབྱས་་་ ཁུལ་དང་ ཁྲོ་ ཆུའི་ སྟེང་ འབྲས་ ཏུ་ ཡོད། རྫོང་མི་ དམངས་ སྤྱི་ གཞུང་ དེ་ རྩ་ ཅུ་ ཡོད། 黑水。县名。在四川省阿坝藏族自治州中部。黑水河南岸。县人民政府驻芦花镇。

ཁྲོ་འཇོམས། ཁོང་ ཁྲོ་ གཅོག་ པ། 抑怒，忍下怒气：བཟོད་ པ་ བསྒོམས་ ཏེ་ ཁྲོ་ འཇོམས་ པ། 忍气制怒。རྟག་ པ་ བསྒོམས་ ནས་ ཁྲོ་ འཇོམས་ པ། 极力抑制怒气。

ཁྲོ་ཁམས། ངོ་བཟློད་དམ། ཆེག་པ་ཐ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 怒容，忿怒相。气忿的表情。

ཁྲོ་གཉེར། ཁྲོ་བའི་གཉེར་མ་སྟེ་ཁྲོས་པའི་གདོང་གི་གཉེར་མ། 怒纹。发怒时脸上的皱纹：སྙིང་ནས་མི་དགའ་བ་ཡིན་ཡང་གདོང་དུ་ཁྲོ་གཉེར་མི་འདོན་པ། 心虽不喜，脸上却不显怒容。ཁྲོ་གཉེར་བསྡུས་ཏེ་ཆེག་རྩུབ་མོས་བསྡིགས་ཤེང་སྐྱོང་བར་བྱེད། 满脸怒气，恶言斥责。

ཁྲོ་གཉེར་ཅན་མ། ཡེ་དམ་སྐྱེལ་མའི་བྱ་བཀའ་ཅིག 金刚忿怒佛母，蝉眉度母。佛教密乘一本尊名。

ཁྲོ་གཏུམ། (1)ཁོང་ཁྲོ་དྲག་པོ། 盛怒，大怒：ཞེ་སྡང་གི་ཁྲོ་གཏུམ་མི་བཟད་པ་འབབ་པ། 勃然大怒。(2)མེ་ཁྲོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་རྫ་བ་ཐོད་རིའི་རང་སྐྱོང་ཀུལ་གྱི་ཁྲོ་ཆུ་རྫོང་གི་ལ་ཞིག 措东。山口名。在四川省阿坝藏族自治州黑水县境内。

ཁྲོ་ཁབ། ཁྲོ་ལས་བཟོས་པའི་མེ་ཐབ། 铁炉。生铁铸造的火炉；རྡོ་སེལ་འབྱུང་སའི་ཁྲོ་ཐབ། 烧煤炭的生铁炉子。

ཁྲོ་འདར། ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་ལུས་འདར་བ། 气得发抖，气得打战。

ཁྲོ་ལྡན། (ཞངས་) དབའ་བོ། 具怒。英雄、勇士的异名。

ཁྲོ་རྒྱ། ལྕགས་རིགས་ཁྲོ་རྒྱ་བོ། 黑铁，黑色合金。铁占主要成份的合金。

ཁྲོ་ཕུ་བཀའ་བཀྲུད། འཇོམ་མགོན་ཐག་མེ་ཀུ་བའི་སློབ་མ་རིན་ཆེན་ཀུལ་ཚ་དང་དེའི་སློབ་མ་ཁྲོ་ཕུ་ལོ་ཙྪ་བ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཀའ་བཀྲུད། 绰普噶居。由帕摩竹巴弟子仁波切贾曹及其弟子绰普译师绛巴拜等所传噶居。

ཁྲོ་ཕུ་དགོན་པ། ཐག་ཀུའི་ཡང་སློབ་ཀུམས་པ་དབལ་གྱིས་ཕུག་པའི་དགོན་པ་གཙང་ཤབ་གཞུང་གི་ཀར་ཀྱུང་དུ་ཡོད། 绰普寺。在后藏绰普地方。为十三世纪初年绰普译师绛巴拜所创建。

ཁྲོ་ཕུ་ལོ་ཙྪ་བ་ཀུམས་པ་དབལ། རིན་པོ་ཆེ་ཀུལ་ཚ་དང་ཀུན་ལྡན་རས་པ་སྤུ་མཆེད་ཀྱི་དབོན་པོ་འདི་རབ་ཀྱང་གསུམ་པའི་ཚུ་སྐྱལ་ལོང་འཁྲངས། དཀྱང་ཤེ་སྟེ་ཤུ་པ་ནས་ཞང་དགེ་བ་ལས་སྐྱ་རིག་པ་མཐར་ཕྱིན་སྐྱངས་ཏེ་ཤེ་ནྡ་པ་ཁྱག་ཅན་ཐོག་ཏུ་དྲུང་། རྟེར་བཞི་པ་ལ་བལ་ཡུལ་དུ་བོན། ཁ་ཆེ་པཾ་ཆེན་བཀྲིས་ལས་མདོ་སྡུགས་ཀྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གསན། ཐུ་རྟེང་དུ་མི་དཔེ་ཀ་དང་། ཤཱཀྱཤྲཱིབྷདྲ། བཀྲིས་གསས་བཅོའ་དུ་མ་ཁྱོ་སྐུན་དང་མཇལ། ཡུལ་འཁོར་རྣམས་སུ་འཚད་ཉན་མཛད། ཁྲོ་ཕུ་དགོན་པར་བཀའ་ཆེན་ཁྲི་བཀྲུད་ཐུ་པ་བཞེངས། སྒས་ཟེམས་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྡེའི་ཡང་སྐྱབ་དུ་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་བོན། རང་བྱུང་བཞི་པའི་ཤེང་བ་ལ་འདུས། རྡེའི་སྐྱབ་མ་དག་ལས་རིམ་བར་བཀྲུད་པ་རྣམས་ལ་ཁྲོ་ཕུ་བཀའ་བཀྲུད་ཅེས་གྲགས། 绰普译师绛巴拜。译言慈祥。南宋时藏传佛教噶居派一佛学家名，系仁波切贾曹和袞丹热巴之侄，生于公元1173年，二十岁从祥格瓦学梵语文，成为著名译师。二十四岁赴尼泊尔，从佛陀室利论师，广学显密教法，先后延请弥陀罗交格、释迦室利跋陀罗和佛陀室利等佛学大师至绰普寺，亲赴各地讲经弘法，倡建绰普寺大弥勒佛像，高八十肘。公元1225年卒。徒众形成绰普噶居派，其弟子森巴钦波之再传弟子即布敦仁钦竹。

ཁྲོ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཁྲས་པ། ཁྲ་བ།། སྡང་བ། 怒，忿，瞋恨，发怒：དགྲ་ལ་ཁྲས་པ། 憎恨敌人。རིགས་དུ་ཁྲས་པའི་ཚུལ། 盛怒之相。ཁྲས་ཀྱང་སྐར་མི་ཁྲ་བ། 不以怒还怒。❷ཁོང་ཁྲ་འཕེལ་ཏེ་རྣ་བ་སོགས་གནོད་པ་དངོས་སུ་

གཉོམ་པར་བྱེད་པ། རྟེ་རྟེན་རྟེ་ཤུའི་ནང་གསེས་ཀིག 名词。忿怒，瞋恨。心生忿怒，图谋捶打伤害之心。佛书所说二十随烦恼之一。ཁྲོ་བ་སྐྱེན་པ། 发怒。དོན་མེད་ཀྱི་ཁྲོ་བ་ཟློངས་ཏེ་རང་སེམས་བདེ་བར་གནས། 息无端之怒，持宁静自心。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁོང་ཁྲོ་དང་། ཁས་པ། འཕྲུགས་པ། མངོན་འཛེམས། ཐུང་སེམས། མི་བཟོད་པ། ཚོག་པ་ཟ་བཅས་སོ།

ཁྲོ་བའི་རྒོད་པ། ཁོང་ཁྲའི་སེམས་རྒོད་དམ་ཚོག་པ་ཟ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སེམས་གཡེང་བ། 忿怒引起心神不宁。佛书译为忿发掉举。

ཁྲོ་བས་འགོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུ་གྱི་ནང་གསེས་ཀིག་སྟེ། དཀག་བྱ་མི་འདོད་པའི་ཐ་བའི་དངོས་པོ་བྱུང་ཟིན་པ་ཞིག འགོག་ཐེབ་ཀ་ཚོང་གི་ཁྲོ་ཚོག་བརྗོད་པའི་སྐོ་ནས་འགོག་པར་ཐེབ་པའི་རྒྱུ་ཞིག 发怒否定。对已经发生的不合意事，发出忿忿之词以谋阻止的修辞方法。否定修饰法之一。

ཁྲོ་བོ། 名词。(1)དྲག་པོ། 忿怒相。凶恶的形相。(2)ཁྲོ་བ་པོ། 发怒的人。(3)དྲག་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཅན་གྱི་ལྷ་སྐྱེ། 忿怒本尊，忿怒明王。现示忿怒形相的神、佛总名。(4)(ཙནྡྲ) 1.ཤིང་གླང་ལོ། 乙丑年、木牛年的异名。2.ནང་གི་སྐུང་འཁོར་གྱི་ཐོག་ས་བཅུར་བཞུགས་ནས་སྐྱབ་པ་པོ་ལ་སྐུང་བའི་ཁྲོ་བོ་བཅུ་ཙམ་ཡས་ཕྱིར་བཅུ་སངས་ཆོན། 忿怒明王住守内层护轮十方以护行者，其数有十，故表数字10。

ཁྲོ་བོ་བཅུ་གཏུག གནོད་མཛེས་དང་། གཤིན་རྗེ་གཤེད། གཞན་གྱིས་མི་ཐུབ་པ། རྟ་མཁྱིན། བདུད་རྩི་འཕྱེལ་བ། འདོད་ཆུལ། དབུག་ཏུག་ཅན། རྡོ་བས་པོ་ཆེ། མི་གཡོ་བ། གཙུག་རྟོར་འཁོར་བསྐྱོར། རྡོ་རྗེ་ས་འོག་ནས་སོ། 十一忿怒明王：妙损、阎摩敌、无敌、马头、甘露游、大欲、蓝杖、大力、不动、顶髻转轮和地下金刚。

ཁྲོ་བོ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རྩེག་པ་གསང་བའི་རྒྱུད། རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱི་བཀའ་ཅིག ཁྲོན་ལེའུ་བཏུ་ཙམ་ཅིང་། བོད་ཡིག་གི་སྐྱར་ཡིག་ཙམ་ཅུང་། སྐྱར་པ་བའི་མཚན་བཀོད་མེད། རྒྱར་ཀུ་ལེག་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྐྱར་བཅོས་བྱས་པ་ཞེག 《佛说妙吉祥最胜根本大教经》。唐代法贤译成汉文，共十卷。藏文原有译本，失译者名，后曾参照汉文本改译。

ཁྲོ་བའི་རྒྱལ་བོ། ལྷ་དྲག་པའི་གཙོ་བོ། 忿怒明王。

ཁྲོ་བའི་སྔགས། ལྷ་དྲག་པའི་གཟུངས་སྔགས། 明王咒。

ཁྲོ་བའི་རྡོ་རྗེ། རྩེ་རྗེ་བྱེ་བག་ཅིག 忿怒金刚杵。杵端各股尖锐而外伸者。

ཁྲོ་བའི་འཁའ་ལ་བརྒྱད། སྐྱེགས་པའི་གད་མོ། ཅ་ཅ། དགྱེས་པའི་གད་མོ། ཅི་ཅི། སྐེག་པའི་གད་མོ། ཅི་ཅི། ཟེལ་གྱིས་གནོན་པའི་གད་མོ། ཅ་ཅ་སྙེ་བཀྲུད། 明王八笑声：哈哈，表威遍的笑声；嘿嘿，表欢喜的笑声；嘻嘻，表娇媚的笑声；呵呵，表镇慑的笑声。

ཁྲོ་བའི་བཞུགས་ཚུལ། ཞབས་གཅིག་བཀྲངས་གཅིག་བསྐུམས་ཀྱི་བཞུགས་སྟངས། 忿怒立姿。两足一屈一伸的站立姿势。

ཁྲོ་མེ་ཟངས། (རྟེན) ཁྲོ་མེ་དགོས། 无须发怒。

ཁྲོ་མིག ཁོང་ཁྲའི་མིག 怒目。忿怒时瞪着的眼睛；མེ་ལྟར་འབར་བའི་ཁྲོ་མིག་གིས་དགྲ་ལ་ལྟ་བ། 两眼冒火，怒视敌人。

ཁྲོ་མོ། 名词。(1)བྱད་མེད་ཁོང་ཁྲོ་ཅན། 易怒妇女，发怒的女人。(2)(ཙནྡྲ) ཤིང་འབྲུག་ལོ། 甲辰年、木龙年的异名。(3)ལྷ་མོ་ཁྲོ་མོ། 忿怒佛母。

ཁྲོ་རླུང། ཁོང་ཁྲིད་རྣམ་འགྱུར་བླུང་ཚུལ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 怒气。以暴风比拟怒容：ཁྲོ་ཚུལ་ལང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཅི་ཡང་སྟོན། 表现各种怒容。

ཁྲོ་ཟངས། (1)ཁྲོ་དང་ཟངས་མཉམ་བསྲེས་ཀྱིས་ལུགས་བཏུབ་པའི་སྟོང་ཟུང། 铜合金。铜占主要成分的合金锅。(2)ལྕགས་རིགས་ཁྲིད་ནང་གསེས་ཤིག 青铜合金。铜占主要成分的合金。

ཁྲོ་ལ། (1)མེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་དཀར་མཇེས་བཅད་རིགས་ངང་སྐྱང་ཁུལ་ཀྱི་ཐྲེ་དགེ་རྫོང་ཁ་རི་ཞིག 雀儿山。在四川省甘孜藏族自治州德格县境内。(2)ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀོང་པོ་ཉྱང་ཁུ་དང་ཞར་རུ་མཚའི་བར་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཚའི་ངོས་ནས་སྐྱི་ཨཽ།ཡོད། 楚拉。山名。又名瓦子山。在西藏自治区工布尼洋河源和阿扎湖之间，海拔5394米。

ཁྲོ་ལོ་ལོ། སྐྱའི་ཁྱད་པར་ཞིག 冬冬。鼗鼓摇拨声：ཟླ་མ་ཏུ་དཀྱིལ་ནས་སྐྱ་ཁྲོ་ལོ་ལོ་གཏ 摇拨鼗鼓，冬冬发声。

ཁྲོ་ལེམས། ཁོང་ཁྲིད་ལེམས། 忿慨，忿怒。

ཁྲོག་ཁྲོག ནང་ནས་གཏགས་པའི་སྐྱ་གཏ་སྒྲངས་ཤིག 咕咕。从内部发出的一种响声：ཤྭ་བ་སྐྱེས་པས་ཁོག་ན་སྐྱ་ཁྲག་ཁྲག་དུ་གཏ 肚子胀得咕咕地发响。

ཁྲག་ཆུང་། (1)སྨྱེ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་རྩ་ཚད་སེལ། མེ་གསོ། ཁག་ཤོང་གཅོད། (2)མེས་ཆེར་མ་ཚིག་པའམ་ཆོས་ཙམ་པ། 夹生。没有熟透或半生不熟。

ཁྲག་ཆེན། སྨྱེ་སྐྱན་ཞིག 菊科的一种药用植物名。

ཁྲག་པོ། 形容词。(1)མེས་ཚིག་བཞམ་ཆོས་པ། 烤熟透了的：བག་ལེབ་ཁྲག་པོ། 烤饼。(2)རྣ་བ་དེ་ཙམ་མི་གསལ་བ། 不聪。听觉不灵敏：ཞམ་ཅིག་ཁྲག་པོ། 耳不聪。

ཁྲག་སྐམ། (1)ས་ཤིག་ནས་བཏེབ་རྩེས་དངོས་པོ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་ཤིང་། ཕྱེ་མར་མ་བཏུགས་པའི་སྐྱན་ཆྱེ། 生药材。未经炮制或未经研细的块状药物。(2)རྭ་སྐྱན་མིན་པའི་སྐྱན་རིགས། 甲骨金石药材。植物药材以外的药材。

ཁྲང་རེ་བ། ཀྱོང་རིའམ་སྲོང་རི་བ། 端端地。竖起状，直立状：གཟུགས་ པོ་ ཁྲང་ རེར་ ལངས་ཤིང་ འདུག 端端地立着。

ཁྲད། དབྱས་སམ་དཀྱིལ་དང་། གསེབ། 名词。内面，中部，中间，缝隙：མི་མང་ཚའི་ཁྲད། 人群中。རི་ཁྲད། 山中，山间小寺。ནགས་ཁྲད། 林间。གྲུབ་ཁྲད། 黑暗中。དུར་ཁྲད། 尸林。弃尸的地方。

ཁྲན་སྐྱོགས། ཁྲན་པའི་ནང་ནས་ཆུ་འཐུ་བྱེད། 汲水桶。从井中汲水的系有长绳的小桶。

ཁྲན་པ། ཆུའི་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་ས་དོང་། 名词。井。地下凿成的取水深洞：ཁྲན་པ་བཀྲང་བ། 淘井。ཁྲན་ཐག 井绳。ཁྲན་ཆུ། 井水。ཞིང་ཁའི་གསེབ་ དུ་ ཁྲན་པ་ བཀོས་ ཏེ་ཞིང་ཆུ་ གཏོང་ཐབས་བྱེད་པ། 设法在耕地中间打井灌溉。མིང་ཀྱི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་བཀོས་དང་། ཆུ་ཉལ། ཆུ་ཚེ་ཀ་བ། བྱས་ཆུ་བཅས་སོ།

ཁྲན་བྱ། 名词。(1)ཁྲན་པ་ཆུང་ཆུང་། 小井。人工掘成的取水小坑。(2)ཐང་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡ་མངར། ཞུ་རྩེས་སྐྱོམས། ནུས་པས་དུག་ཚད་དང་། སྐྱད་ཚད། བད་ཀན་ཀྱི་རྣད་སོགས་བྱང་དུ་སྐྱང་བར་བྱེད། 钩腺大戟。别名灯笼儿草。大戟科药用植物名。味甘，性平，功能清热解毒、清利腑热、消导涎分诸病。

ཁྲོན་ཁྱེམ། ཁྲོན་པའི་ནང་གི་ཁྱིམ་པ་སྟེ། ཤེས་རིག་ཆུང་བའི་དབེ། 井蛙，井底蛙。喻见识狭小。

ཁྲོན་མ། (རྟོང) རྩུབ་པོ། 粗暴。

ཁྲོན་འཛིན། སྔར་སློན་ལམ་རྩྭགས་དུས་ལྷ་སའི་སྐོར་ཤ་སའི་ནང་དུ་ཚད་བའི་ཁྲོན་པའི་ཆུ་ཅད་ཐྱེད་སྔར་བཞིན་བྱས་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་གནང་བ་ཞུས་པའི་འཁྲལ་འཛིན། 水井证。旧时传召期间，拉萨居民若照常使用院内水井，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཁྲོན་རྩིགས། ཁྲོན་པའི་ཁྲིའི་ར་བ། 井围，井垣，井槃架。井口短墙。

ཁྲོམ། 名词。(1)མི་མང་པོ་དང་། ཚོང་ཐག་མང་པོ་འདུ་ས། 会，市。人物汇聚之地：རྟ་ཁྲོམ། 马市。དཔེ་ཁྲོམ། 书市。ཤ་ཁྲོམ། 肉市。ཚལ་ཁྲོམ། 菜市。(2)དམག་ལས། 军事。军旅战阵之事。

ཁྲོམ་སྐོར། (1) མི་མང་གླལ་སྐྱང་བསྒྲགས་ནས་ཁྲོམ་ལམ་དུ་བསྐོར་ཏེ་གཟི་ཧྲུམ་སྟོན་པ། 游行，示威游行。(2)ཁྲོམ་ལ་འཕྱོ་བ། 上街，逛街。

ཁྲོམ་ཁྲོམ། དོམ་དོམ། 缉胸。马项垂缨：བཙོན་དུ་ལ་ཁྲོམ་ཁྲོམ་སྟེས་བཅིགས་བཏུབ་པ། 乘马上挂起双缉胸。

ཁྲོམ་ཚོང་། ཁྲོམ་གྱི་དངོས་ཐག་གི་ཚོང་གྲོང་། 市价。市场上的物价。

ཁྲོམ་གྱི་དཔུང་སྐྱ། གཡུལ་འཁྱེད་བའི་མི་སྡེ། 置长，军队首领，引领军队作战者。

ཁྲོམ་བསྒྲགས། མི་མང་པོའི་དབུས་སུ་ཁྱེད་བའི་ཁྱབ་བསྒྲགས། 公开，当众宣布：གསང་ཆ་ཁྲོམ་བསྒྲགས། 公开了秘密。གསང་བ་ཁྲོམ་བསྒྲགས། 当众泄密。

ཁྲོམ་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ས་སྒ་རྩང་གི་འབབ་ཆུ་ཞིག 冲曲。河名。在西藏自治区萨迦县境内。

ཁྲོམ་ཆེན། (1)ཚོང་ཁྲོམ་ཆེན་པོ། 大市场。(2)མི་ཁྲོམ་ཆེན་པོ། 大众，大会。

ཁྲོམ་གཏམ་ལམ་ཆ། ཆ་འཛིག་མི་དེས་བའི་གཏམ་འཁྱོར། 道听途说。远道传闻的没有根据的话。

ཁྲོམ་བཏབ། (རྟོང) (1)དམག་བཅུག་པ། 作战，打仗。(2)དམག་སྡེར་བཏབ་པ། 扎营。安营扎寨。

ཁྲོམ་བཀྲོན། མང་པོ་འདུས་ནང་བཤམས་བའི་ཁྱབ་བྱ་ཐུན་ནས་འཚོང་བ། 摆摊。在人众中陈列货物出售：ཚོང་ཐག་ཁྲོམ་བཀྲོན་བྱས་ནས་བཙོངས། 摆摊出售。

ཁྲོམ་ཁང་། ཁྲོམ་ཁོང་དང་དུན་གཅིག

ཁྲོམ་ཁྲག་ཚད་བ། མང་མཛེའི་ནང་དུ་སྐད་གྲགས་ཐོན་པ། 露头角，出风头，出色，出人头地：དེ་རིང་རྟ་ཐུག་འགྲན་བསྡུར་སྐབས་རྟ་འདི་ས་ཁྲོམ་ཁྲག་ཚད་སོང་། 今天赛马时这匹马出了风头。

ཁྲོམ་མེ་བ། བོད་འཕྲོ་ཙལ་ཞིག 闪光，闪亮：རྩེ་རྩེར་ཐིལ་པ་ཁྲོམ་མེ་བར་ཆགས་པ། 草尖上挂着亮晶晶的露珠。

ཁྲོམ་ཚོགས། མི་ཐག་མང་པོ་འཛོམས་ས། 市集。人众及货物集聚处，ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་ཐྱེ་མང་གཏམ་དགོས། དཔུང་འགྲེ་བའི་ཐྱེ་མར་དཔའ་དགོས། 集会时要发言，对敌时要勇敢。

ཁྲོམ་འཚམ། (རྟོང) དམག་བཅུག་པ། 打仗，作战。

ཁྲོམ་འཚོགས་ཀྱི་རྩུལ། སངས་རྒྱས་པ་ཚོའི་ཐུགས་མཆོད་ཀུན་ཟའི་ཤུལ་འདོམས་ཀྱི་རྟེན་ཚོགས་ཤེང་སྐོལ་ཞིག་སྟེ། ཀུན་བཟང་སངས་བའི་ཐུགས་དགའ་དུ་མི་ཁྲོམ་འཚོགས་པ་ལྟར་སྐོར་སྐོར་འཁྱིལ་འཁྱིལ་དུ་བཞུགས་པའི་རྣམ་པ། 垒环式。佛家资粮田观想法之一。观想主尊高居中央，诸神菩萨环坐围绕，座次环环相套，中高外低，垒成半球体状。

ཁྲོམ་གཞུང་། ཁྲོམ་གྱི་དཀྱིལ་ལམ་ཉེ་གནས། 市中心，市中区。

ཁྲོམ་ར། ཚོང་རྫོག་བཀྲམ་བའི་ར་བའམ་ས་ཆ། 市场，商场。

ཁྲོམ་དུ། དམག་ཚོགས། 兵团，军队。

ཁྲོམ་ལམ། ཁྲོམ་སྐང་། 街道。

ཁྲོམ་ས། (རྟིང) དམག་ས། 战场。

ཁྲོམ་གསེབ། ཁྲོམ་གྱི་ནང་ངམ་ཁྲོད། 街上，市场上。

ཁྲོམས། འགྲེམས་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཁྲོལ། འགྲེལ་བ་དང་འགྲོལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཁྲོལ་ཁྲོལ། ཏྲ་མ་དུ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་ཁྲོལ་སྡུངས་ཤེག 冬冬。鼓声，摇拨鼗鼓声。

ཁྲོལ་རྒྱག ཞིང་ཁ་གཅིངས་གཉིས་བའི་ཟོན་པ་རྒྱག་པ། 再耕。第二次翻耕土地。

ཁྲོལ་བ། (རྟིང) ཤེས་བའམ་རྟོགས་པ། 了知，通达。

ཁྲོལ་ཟྭ། 名词。(1)འཚག་ཟྭད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཁྲོལ་མ་ཆུང་ཆུང་། 小筛。小型筛子。(2)དངོས་རྫས་རྣག་པོ་ ཆུང་ངུའི་རྣམ་པ། 颗粒，碎块；སྨན་རྫས་རྣམས་ ཁྲོལ་བྱང་བརྩངས་ནས་གདུས། 把药物捣碎再煎。

ཁྲོལ་མ། ཚགས་མ། སྐྱིར་བཏང་རྒྱུན་བྱས་བཟོས་ བའི་ཚགས་མ་དེང་རིར། 名词。筛子，粗罗筛。通常指皮筋编织成者。

ཁྲོལ་ཚགས། འབྲུ་རིགས་འཚག་ཟྭད་ཀྱི་ཚེ་བྱད། 筛子。筛净粮食的器具。

ཁྲོལ་ལེ་བ། ཏྲ་མ་དུ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་གག་ཅུལ་ཞེག 鼗鼓冬冬声。

ཁྲོལ་ཚོ་ཚོ། ཁྲ་ཚོ་ཚོ་དང་འདྲ།

ཁྲོས་པ། ཁྲོ་བའི་འདོས་པ།

ཁྲོས་མ། ལྷ་དྲག་མོ། 名词。忿怒佛母。

ཁྲོས་ཚིག ཁྲོས་བའི་ཚིག་རྩུབ་བམ་ཚིག་གནག་ཅོ། 忿怒语，粗暴语。

མཁན། ཟེད་པོ། 名词。作者。加于名词或动词后，造成主人词：ཤིང་མཁན། 木工，采薪者。ལམ་ མཁན། 向导，指路人。འགྲོ་ མཁན། 去者。ཡོང་མཁན། 来者。ཤེས་མཁན། 知者，识者。

མཁན་བརྒྱུད། (1)རབ་བྱུང་གི་སྡོམ་བརྒྱུད། 戒师传承。佛教的律仪传承，包括沙弥和比丘两种戒统。(2)དགོན་བའི་མཁན་པོ་རིམ་བྱུང་། 堪布世代。寺庙历代堪布系统。

མཁན་ཆུང་། (1)སྐར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ སྲིད་གཞུང་གི་སྐུ་དྲག་ཤེར་མོ་བའི་ཚོ་ས་ནི་ཞིག 堪穹。原西藏地方政府四品僧官职位名。(2)མཁན་བའི་རིགས་ མེ་རྟོག་ ཤེར་པོ་ འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་ཐྲོ་ནད་ཤེལ། ཕྱམས་བྱས་ད་ ཡན་ལག་ཞ་རིངས་ འདུལ། 黄菊蒿。菊科药用植物名。生态如野蒿，花黄色，功能治肺疾，煮水浸浴，可柔和肢节僵硬之病。

མཁན་ཆུང་ཁ་ཤེར་ མགོ། མཁན་ པ་ རིགས་ བཞིའི་ནང་ཚན་མཁན་ཚ་ཀྱོང་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་བས་ཁྲག་ཀོར་གཅོད། ཡན་ ལག་ཁི་ སྐྱངས་ པ་ འཇོམས། 金头蒿。四种蒿草中之茵陈蒿。味甘苦，性寒凉，功能止血、消四肢肿胀。

མཁན་ཆེན། (1)གླ་ས་ཁག་ཁི་ཁྲི་ འཛིན་ཆེ་གས། 大堪布。对各寺庙现任堪布的敬称。(2)སྐར་ བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་ཤེར་མོ་བའི་ ཀོ་ས་ མཁན་སྟེ་ཆེ་གས། 堪钦。原西藏地方政府的三品僧官。

མཁན་ དྲུང་། སྐར་ བོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་ སྐབས། ཁེག་ ཚང་ ལས་ ཁྲངས་ ཀྱི་ ལས་ འགན་ འཁྲུལ་ བའི་དྲུང་ ཁེག་ ཆེན་ མོ། 堪仲。原西藏地方政府益仓中有堪布名位的负责僧官，即仲益钦莫。

མཁན་ཏང་དུ་ཐ་མ། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས། ཨེག་ཚང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་རིགས་འཁུར་བའི་དྲུང་ཨེག་ཆེན་མོ་ཏན་བའི་ཚོ་གནས་ཅན། 堪仲大喇嘛。原西藏地方政府益仓的首席仲益钦莫。

མཁན་ཏང་བཞི་པོ། མཁན་དྲུང་མཉམ་སྒེལ་ཏེ་སྡེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་ཨེག་ཚང་ལས་ཁུངས་སུ་མཁན་དྲུང་ཞེས་མེ་མ་རིམ་བཞི་བཞི་ཙེད་པ་དེ་དག་མཉམ་སྒེལ་ལ་ཟེར། 诸位堪仲。对原西藏地方政府益仓内有堪布名位的四名僧官的总称。非敬词。

མཁན་ལྕམ། རྡོ་ལྗམ་མཁན་པ། 野燕，蒿草。

མཁན་སྡེ་ཚེ་ཚུང་། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་མྱུ་དག་མེར་མེ་བའི་ཚེ་ལའི་རིམ་པ་ཞིག 堪钦堪穹。原西藏地方政府时代，有堪布名号的政府僧官，分堪钦、堪穹两类，不包括各寺庙的堪布。

མཁན་ཏག རྡོ་མཁན་པ་ནག་པོ། 青蒿。

མཁན་ཏང་། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གིས་ས་མཚམས་སྐྱང་འཇིན་དུ་བཏང་བའི་རྩེ་དྲུང་ལ་མཁན་པོ་དང་། གོང་དྲུང་ལ་ནང་ཚེ་ཟེར། 堪囊。原西藏地方政府派往边境负责守望的僧俗官吏。僧官称“堪布”，俗官称“囊索”。

མཁན་པ། ལྗམ་བྱའི་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ཀ། ཁུ་རྩེས་བཅས་ལ། རྐུས་པས་ཁྲག་གཅོད། ལྗམས་བྱས་ན་ཡན་ལག་གི་སྐྱངས་པ་འཇོམས། 野蒿。菊科药用植物名。味甘而苦，性凉，功能止血，熬水漫浴，能消胶节肿胀。

མཁན་པ་ཆིག་སྐྱེས། ཀང་རེ་རེར་སྐྱེས་པའི་རྡོ་མཁན་པ། 一枝蒿。药用植物名。

མཁན་པོ། 名词。(1)ལས་ཀྱི་འཁོ་བྱད་དམ་བྱད་པ་པོ། 工匠师傅，技艺教师；སྡེབ་ངག་མཁན་པོ། 诗家，诗人。(2)〈ཀྱེལ་རྒྱལ་〉རབ་བྱུང་དང་། བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྟོམ་པ་འབོགས་མཁན། 亲教师。梵音译作邬波驮那。传授出家戒或近圆戒的和尚；གྲྭ་ནའི་མཁན་པོ། 寺庙堪布。

མཁན་ཁོ་མངོན་སུམ། བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། སྐྱེས་བཏུས་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་ཤིང་། ཁྱད་པར་བསླབ་བྱའི་ངེས་ནས་མཐོང་ཐོས་དོགས་གསུམ་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པའི་མཁན་པོར་འོས་པའི་དགེ་སློང་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་བ་བཏབ་ཕིང་ཁས་ཆོངས་པ་དང་ལྡན་པའོ། 亲教师现前，戒和尚现前。近圆十现前之一。将受近圆戒时，选择比丘坚定、善巧功德圆满，特于戒律行持无有戒、闻、可疑之过，可为戒和尚者，向之启请，任亲教师，如蒙允诺，即为亲教师现前。

མཁན་པོ་ཏི་ལྷ་ས་ཀ། བོད་ཆུལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཅན་གྱི་དུས་སུ་བོད་དུ་ཕེབས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཏི་པ་ཤཱཀ། 亲教师菩提萨埵。吐蕃王赤松德赞时期来藏的印度佛学家静命论师的敬称。

མཁན་བྱ། མཁན་པའི་སློབ་མ། 名词。弟子。亦指新受出家戒或近圆戒者。

མཁན་མོ། མ་གང་སྟེམ་པ་སྐྱེ་བའི་དགེ་སློང་མའམ་དགེ་སློང་མའི་གཙོ་བོ། 名词。女堪布，女亲教师。传授别解脱戒的比丘尼或上首比丘尼。

མཁན་སྨག རྡོ་མཁན་པའི་སྨུག་ཀུ། 蒿苗。野蒿草。

མཁན་ཚབ། ཀུ་ལའི་ཟླ་མའི་མཛོད་པ་སྨྲི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དངོས་ཀྱ་མ་བཟློས་པའི་བར་ལ་དེའི་ལས་འགན་འཁྲུལ་མཁན་དེ་ལ་མཁན་ཚབ་ཅེར། 代理达赖管家。在尚未委任达赖喇嘛管家“基巧堪布”之前，代行其职务者。

མཁན་ཟུང། དགོན་པ་མི་མཛའ་མཁན་པོ་འཐས་ནས་རྒྱང་དུ་སྡོད་མཁན། 退位堪布，音译堪苏。寺庙的卸任堪布。

མཁན་བབས། མཁན་པོ་རིམ་བྱུང་། 寺庙中历代堪布传承系统。

མཁན་རིམ། (1)མཁན་པོ་ཐུབ་བྱང་བའི་རིམ་པ་ཆུད། 堪布世代。寺庙中历代堪布传承次第。(2)ཐུབ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་ལྷབས་མཁན་ཚང་དང་རིམ་པཞིའི་བསྡུས་མིང་། 四品僧俗官员。原西藏地方政府中四品僧官堪穹和四品俗官的合称。

མཁན་སློབ། (1)བླ་མ་དང་སྦྱིན་མ། 师弟。授受佛法的上师与弟子。(2)མཁན་པོ་དང་སྦྱིན་དབོན་ཀྱི་བསྡུས་མིང་སྟེ། འདུལ་བ་ཕྱོགས། གཞི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་བར་དག་པ་དང་ལྡན་པ། འདུལ་བའི་རྣལ་སྟོང་ནས་བཤད་པའི་ཆོ་ག་ལ་མཁས་པ། ནད་པ་སོགས་མཚོན་མེད་བའི་ཟེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་ཁྱད་པར་ཅན་ལྡན་པ་སྟེ་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་ཀྱི་བླ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ། 亲教师和轨范师。《毗奈耶经》说：上师善友具备戒行清净、娴练律藏仪轨、悲愍无估有情如病人等三种功德者。

མཁན་སློབ་ཆོས་གསུམ། མཁན་པོ་བོ་དྷི་ས་ཏྭ་དང་། སྦྱིན་དབོན་བང་མ་ས་མ་ཧ་བ། ཆོས་ཀྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གསུམ། 师君三尊：亲教师静命、轨范师白乌桑菩瓦、法王赤松德赞。

མཁའ། (1)གནམ། 名词。天，虚空，太空。(2)(མངོན) གངས་ཀྱི་ཐིག་ཚེ་མིང་། 数字零。

མཁའ་ཐྲོང་། གནམ་མཁའ་དབྱིངས། 天空，空中。

མཁའ་ལྕགས། (མངོན) (1)མེ་སྐྱག་ཟེ། 丙寅年、火虎年的异名。(2)མེ་སྐྱག 火星、火花的异名。

མཁའ་ཁྱབ། གནམ་མཁར་ཁྱབ་བའམ་གནམ་མཁའ་ཁེབས་པ་སྟེ་ཆུ་ཆེ་བའི་དབེ། 满天，空。遍布于虚空。喻众多，མཁའ་ཁྱབ་སློབ་མ། 众多弟子。

མཁའ་ཁྱབ་ཁྱིང་རྡེ་འཇིགས། ཐྲག་ཀྱི་རིམ་མེད་བཞིའི་ཁྱིང་རྡེ་འཇིགས་སུ་ཁྱབ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 遍空三昧，普空定。

མཁའ་གོས་ཅན། (མངོན) སྤྲིན་པ། 空衣。云的异名。

མཁའ་གློག གནམ་མཁའི་གློག 空中电，闪电。

མཁའ་བཏོད། (མངོན) དྷ། 越空。鸟的异名。

མཁའ་འགྲུལ། གནམ་གྱི་གནམ་མཁར་འགྲུང་འགྲོ་བར་ཟེར། 航空。指飞机在空中飞行。

མཁའ་འགྲོ། (མངོན) (1)ཐུ་རིག་ས། 鸟类的异名。(2)ལྷ། 天神的异名。(3)མཁའ་འགྲོ་མ། 空行母的异名。

མཁའ་འགྲོ་སྐྱེས། (མངོན) སྤིན་པ། 空行生。罗刹的异名。

མཁའ་འགྲོ་སྙིང་ཐིག སློབ་དཔོན་པད་མ་དཔོས་ཀྱིས་མཁའ་འགྲོ་ཨེ་ཅེས་མཚོ་ཆུལ་ལ་བསྟན་པ་དང་། བང་མ་ལས་འབྲེལ་རྟུལ་ཀྱིས་གཏེར་ནས་བརྙེན་པའི་རྡིང་མའི་གདམས་ངག་ཅེ། 《空行要旨》。传说由莲花生亲授空行母也协措杰，埋藏于伏藏之中，后由白玛楞哲子从伏藏中掘出流传于世的一类宁玛派密法要诀。

མཁའ་འགྲོ་གཏོད་ཆུའི་རྒྱ་མདུད། སྡེ་སྲིད་སངས་ཀྱས་ཀྱ་མཚོའི་དང་སྐོས་སློབ་དཔོན་ཤཱཀྱ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་བ། 《空行秘传纽结》。第巴·桑杰嘉措之及门弟子穷结·阿旺巴桑所著医书《诀窍续部补遗》中所载秘方的详明注解。

མཁའ་འགྲོ་སྡེ་ལྔ། ཤར་རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོ། ལྷོ་རིན་ཆེན་མཁའ་འགྲོ། ནུབ་པད་མ་མཁའ་འགྲོ། བྱང་ལས་ཀྱི་མཁའ་འགྲོ། དབུས་སངས་རྒྱས་མཁའ་འགྲོ་བཅས་སོ། 五部空行：东方金刚空行、南方珍宝空行、西方莲花空行、北方羯磨空行和中央佛陀空行。

མཁའ་འགྲོ་མ། (བྷ་གཱ་ནི་ཡ་) (1)གྲུབ་མིན་དངོས་གྲུབ་བརྙེས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མ། 空行母。证得殊胜成就的瑜伽行母。梵音译作荼吉尼。(2)དག་པའི་ཞིང་ཁམས་སོགས་སུ་སྐྱེས་པའི་ལྷ་མོ། 刹生女。生于净土等处的天母。

མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཆོག་རྒྱལ། 空行母也协措杰。莲花生的明妃之一。

མཁའ་འགྲོལ་ལ་ལྷག 蓼蓝叶子花科植物名，次大黄之一种。味酸而涩，性燥热，功能利小便、止呕吐、散黄水、消水肿。

མཁའ་འགྲོའི་བཟླ་ཡིག 空行文字，宁玛派从地下伏藏中掘出的一种秘密经典。

མཁའ་འགྲོའི་དབང་། (1)སྐྱེ་མའི་གཙོ་མོ། 度母之尊。(2)(མཚན) 1.བདེ་མཆོག 上乐金刚的异名。2.ཁྱུང་། 大鹏鸟的异名。

མཁའ་མཉམ། (1)ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་པ་དང་མཉམ་པ་སྟེ། ཀུ་ཆེ་བའི་དབེ། 量等虚空。如同无边无际的虚空，意指无限、无量。(2)(མཚན) སངས་རྒྱས་སྟེ། 齐天。佛的异名。

མཁའ་ལྡིང་འགྲོ། (མཚན) གཟའ་བཀྲ་ཤིས་ཏེ། 空中行。火曜的异名。

མཁའ་ལྡིང་། (ཁ་སྐད་) ཁྱུང་། 鹏，妙翅鸟。梵音译作加楼荼鸟。

མཁའ་ལྡིང་དཀར་བོ། (མཚན) ངང་པ་སྟེ། 白色空翔。雁、野鸭的异名。

མཁའ་ལྡིང་ལགོག་པ། (མཚན) མཐིང་། 鹏翅。子母绿的异名。梵音译作昧羯。一种绿宝石。

མཁའ་ཀོང་། (མཚན) ཉི་མ། 虚空珠。太阳的异名。

མཁའ་སྐྱང་། (མཚན) སྲིན་བུ་མེ་ཁྱེར། 耀空。萤火虫的异名。

མཁའ་སྐྱང་མེ་ཁྱེར། སྲིན་བུ་མེ་ཁྱེར་ཏེ། ལུས་ནས་མེ་བོད་འགྱེ་བའི་སྲིན་འབུ་ཆུང་ངུ། 萤，萤火虫。

མཁའ་སྐྱོད། (1)ནམ་མཁའ་སྐྱོད་པ། 游行空中，飞游太空。(2)(མཚན) ཁྱི། 空翔。鸟的异名。

མཁའ་སྐྱོད་གྱི་ཀངོས་བྱབ། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། འཇིག་རྟེན་པའི་དབང་ཕྱུག་བཅུད་ཐོབ་པའམ། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་སོགས་ལྟ་ལྷའི་ཀྱི་མཁའ་སྐྱོད་རྣམས་སུ་བགྲོད་ཅུས་པའོ། 飞游成就。八种共通成就之一。获得世间八自在或飞游于六欲天等天界空行之中。

མཁའ་སྐྱོད་སྐོར་གསུམ། ས་སྐུ་པའི་མཁའ་སྐྱོད་སྐོར་གསུམ་སྟེ། ནཱ་རོ་མཁའ་སྐྱོད། མེཏྲི་མཁའ་སྐྱོད། མེ་ཏྲི་མཁའ་སྐྱོད་བཅས་སོ། 空行三类。萨迦派流传的三类空行母法要：纳若空行、帝释空行和弥勒空行。

མཁའ་སྐྱོད་ཆུང་ངུ། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་བཀུན། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག མི་ཁུལ་གྱི་ནམ་མཁའ་སྐྱོད་པ་སོགས་སྐྱགས་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་པ་རྣམས་སོ། 下品空行。不拘一处游行色界十七天、六欲天和人世空中。

མཁའ་སྐྱོད་ཆེན་བོ། ཡོན་ཏན་བཅུད་དང་ལྡན་པའི་མཁའ་སྐྱོད་དེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཙི་བ་ཐེག་དང་། ལུས་ཡང་བ་ཐེག་དང་། འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་མཐའ་དག་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་ཐེག་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་གསལ་བ་དང་། བརྟན་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བདག་ཐེག་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་

དང་། ཤིན་དུགྱུར་སྐྱེད་པ་བཅས་སོ། 上品空行，八德空行：极微尘性、身轻飚性、遍三界性、能证佛功德、显明智慧现分、智慧坚定、众生归服和随欲转化等八种功德具备之空行。

མཁའ་སྤྱོད་གཙུག། མཁའ་འགྲོ་མའི་གནས། 空行刹土。空行佛母所居净不净土。

མཁའ་སྤྱོད་དབང་པོ། (མངོན) ཐ་ཁྱུང་། 游空王。大鹏鸟的异名。

མཁའ་སྤྱོད་མ། མི་དམ་ཚིག་གི་མཆོག། 空行母，空行佛母。无上密乘一本尊名。

མཁའ་སྤྲིན། ནམ་མཁའི་སྤྲིན་པ། 云。

མཁའ་སྤྲིན་ཅན། (མངོན) གྲོ་བཞིན་ཟླ་བ་སྟེ་ཀོང་ཟླ་བདུན་པ། 虚空有云。藏历七月的异名。

མཁའ་ཤའི། (རྡོང) ཤིང་ཀྱབས། 木碗外套。

མཁའ་དབྱིངས། མཁའ་ ཆོང་ ངམ་ ནམ་ མཁའི་མཐོངས། 虚空，空中，太空。

མཁའ་འབབ། བར་སྣང་ནས་ འཐབ་པའི་ མི་ཐུ་ཁ་ཆར་སོགས། 空降。自天空下降的人、物、雨、雪等。

མཁའ་དམག ནམ་མཁར་དམག་འགྲབ་ བྱེད་པའི་ དམག་དབུང་སྟེ། སྤྱིར་མཁའ་འགྲུལ་དབུང་སྟེ་ དང་། ས་ངོས་ནས་མཁའ་དམག་རོགས་སྐྱོང་བྱེད་ པའི་ དབུང་ སྟེ་སྡེ་ཚོགས་ ཡིན། 空军。在空中作战的部队，通常由各种航空兵部队和空军地面部队组成。

མཁའ་ཡི་རྒྱལ་མ། (མངོན) ཐུལ་མཆོག། 虚空穗。胜利幢的异名。

མཁའ་གཡུགས། གནམ་ནས་ས་ལ་མི་ ཐུ་སོགས་ གཡུགས་པ། 空投。从空中投下人或物品等。

མཁའ་ཆུངས། བར་ སྣང་ དུ་ ཡོད་ པའི་ ཆུན་ གྱི་ ཆུངས་པ། 空中湿气。

མཁའ་ཁྱོང་། ནམ་མཁའ་ལ་ཁྱུ་བའི་ཁྱོང་། 大气，空气。

མཁའ་ལ་འཁོར། (མངོན) ཐྲ་སྐོད། 空翔。鹭的异名。

མཁའ་ལ་འཕྲོག། (མངོན) (1)མདའ། 箭的异名。(2)འདབ་ཆགས། 鸟的异名。(3)ལྷ། 天神的异名。

མཁའ་ལ་རླུང་། (མངོན) (1)སྤྲིན་པ། 云的异名。(2)ཐྲ། 鸟的异名。

མཁའ་ལ་རླུང་བའི་ཡི་དྭགས། མི་ཡུལ་གྱི་འཐུང་ བ་དང་ ཟིན་རང་ལ་ སོགས་པ། 空游饿鬼。人世间的独脚鬼物等。

མཁའ་ལམ། (1)ནམ་མཁའ། 天空，虚空。(2)བར་ སྣང་དུ་འགྲོ་ལམ། 航空线。空中往返的路线。

མཁའ་ ལམ་ པ། (མངོན) ཉི་མ། 空路行者。太阳的异名。

མཁའ་ལས་བབ། (མངོན) ཆར་པ། 由空降。雨的异名。

མཁའི་སྒྲང་ཅོ། (མངོན) (1)སྤྲིན། 云的异名。(2)འབྲུག 龙的异名。

མཁའི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) ནམ་མཁའི་སྤྲིན། 虚空幢。云的异名。

མཁའི་པགས་པ། (མངོན) སྐུན་པ། 虚空皮。黑暗的异名。

མཁའི་ཐིལ་པ། (མངོན) བ་མོ། 虚空滴。霜的异名。

མཁར། མཁར་རྩེར་སྡེ་ཚན་དཔོན་བོ་སྡོད་ཁང་། 名词。城堡，山寨，碉楼。原意为官家住处：མཁར་ གྱ་ གཟུམ། 三角碉。 མཁར་ གྱ་ བཞི། 四方碉。རྡོ་མཁར། 石堡。 རྒྱལ་མཁར། 王城。

མཁར་ཁང་། རི་ རྩེ་ སོགས་ ལ་ བརྩེགས་ པའི་ ཁང་ པ་ བཅན་ བོ། 碉楼，石堡。建于山顶等处的堡垒。

མཁར་འཁོར། (མངོན) (1)སྤྲིན། 云的异名。(2)ཐ་སྐད། 鹭的异名。

མཁར་ཚོང་། རྡོ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཅིག་སྟེ། དཀར་

གོང་སྐྱིན་ཅན་དང་སྐྱིན་མེད་གཉིས་མཚོས། ནུས་ཁས་སྐྱིན་འདོན། དུག་བཏུག་གྲྭབ། 羊脂石。矿物药名。石色白润，分虫纹羊脂石和无纹羊脂石两种，功能引体内病虫外出和检验病毒。

མཁར་རྒྱུ། མཁར་རྩའི་རྒྱ་མ་སྟེ་མཁར་རྒྱའི་འདེད་ཁལ་གཅིག་ལ་ཆུ་མ་བརྒྱད་ཅམ་ཙམ། 官秤。旧时藏式官秤，一斤约重八市斤。

མཁར་རྒྱའི་ཐྲོན། མཁར་འདེགས་ སས་ མཁར་ཁལ་ གཅིག་གི་ བརྒྱད་ ཆུའི་ཆ་ གཅིག 官钱，官合。旧时西藏官家秤斗所量一斤或一斗的八十分之一。

མཁར་ཧོ་ཙོན། ས་མིང་ཞིག ནང་སོག་ལ་ཡིད། དེང་སང་མིང་ལ་ཀྭེ་ཏུ་ཁ་ཅིའི་ཁེར། 呼和浩特。蒙语藏译，意为绿城，今内蒙古自治区首府。

མཁར་ཇོང་། (1)རྫོང་གི་རྩེ་བ་སྟེ་རྫོང་དབའི། 宗本，县长。(2)བསོད་ནམས། 福德，幸运。

མཁར་ཅན་ མཁར་གྱི་ ཐ་གི་སྟེ་ མཁར་ རྒྱའི་ ཁལ་ གཅིག་གི་ཐྱེ་ཀུ་ཐམ་བའི་ཆ་གཅིག་ཡིན་ ཞེང་། ཐ་གི་གང་རེར་ཅ་ལམ་རྒྱ་མའི་སྐང་ བཞེ་རེ་ཙམ་ཞེག་ཡིན། 官两。旧时藏式官秤的一两，为官秤一斤的二十分之一，约重四市两。

མཁར་ཅལ། (ཨངོན) (1)བྱ། 鸟的异名。(2)ལྷ། 天神的异名。

མཁར་ལྡུག རྫོང་མཁར་གྱི་རྒྱབ་ ཐྱུག་ས། 喀达。堡垒或城寨的后山。此语常用作某地固有名称。

མཁར་འདེགས། མཁར་དུའི་འདེགས་ཁལ་སྟེ། མཁར་ འདེགས་ ཀྱི་ཁལ་ གཅིག་ ལ་ ཅ་ ལམ་ རྒྱ་མ་ བརྒྱད་ཙམ་ཞེག་ཡིན། 官秤。旧时藏式官秤，一斤约重八市斤。

མཁར་སྐེབ། (1)ལྷམས་རིའི་ ཐུག་ས་མཚམས་ སུ་ མགོ་ཙམ་ དུ་བཏིགས་བའི་ ཁང་ བ་ སྟེ་ ཐུག་ ཀྱང་ རེར། 角楼。城墙转折处所建碉楼。(2) (རྟྲིང) ཤིང་གི་རྩྭང་ཐྲ། 树干，树身。

མཁར་ཐྲ། (རྟྲིང) (1)བཅོན་རྫོང་ ཆུང་བ། 小碉堡。(2)མཁར་ཆུང་བ། 小城寨。

མཁར་བྱེ། མཁར་དུའི་བྱ་སྟེ། འབོ་གང་གི་ཏྲ་ཀྱ་ཐབས་བའི་ཆ་གཅིག་ཡིན་ཞེང་། བྱེ་གང་ལ་དུ་ ལམ་རྣམ་ཀུ་མ་གང་དང་སྐང་བཞིའི་ཕྱེད་ཙམ་རེ། 官升。旧时藏式官斗的一升。旧式一官斗的二十分之一，约盛市斤的一斤四两青稞。

མཁར་འབའི། མཁར་དུ་སྟེ་ནས་མཁར་འབའི་ཁལ་ གཅིག་རེར་ཕྱེད་ཙའ་དུ་ལམ་ཀུ་མ་ ཏྲ་ཀྱ་བཀྲུད་རེ་ཙམ། 官斗。旧时藏式官斗。每斗重约二十八斤，又称一克。

མཁར་ཚོ། (རྟྲིང) (1) མཁར་ སྐུང་ དམག་ སྟེ། 城防部队。(2)མཁར་ ནང་ སྡོད་ དམངས། 城镇居民。

མཁར་ཚྭང་། རི་ སྐང་ སོགས་ ལ་ བཏིགས་ བའི་ ཁང་ བ་ བཅོན་ པོ། 碉堡，石堡。修建在山头等处的坚固堡垒。གཅིར་ དཀའ་ བའི་ མཁར་ རྫོང་ ཡུགས་ རི་ ཅན། 坚不可摧的城堡。མཁར་རྫོང་ གོག་པོ། 倾圮的碉堡。

མཁར་ཞོལ། (1)མཁར་གྱི་རྩ་བའམ་གཞས། 城下，山寨脚下。(2)མཁར་དང་ཁད་ཀྱི་བའི་ས་ཆ། 城边，寨旁。堡垒附近地区。

མཁར་རིས། (རྟྲིང) མཁར་རྫོང་གི་ཁོངས་ གཅིར། 城区。城堡的范围。

མཁར་རྩྭ། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་ བའི་ཨཀོ་ཚུར་ སྐབས་ ཀམ་བཐུན་ སྐྱོང་ གིས་ འདེགས་ གཞོར་ ཐྱི་ དངོས་ཀའི་ཚད་ གཞི་གཏན་ ཤནེས་བཅས་ བའི་ ཨའོ་ ལ་ གཏན་ ཚིགས་ མཁར་ ཅུ་ དང་ ཐ་ ག་ ལ་ མཁར་ཆུ་ ཞེས་ ཀྱི་གས། 官家秤斗。十七世纪初，第巴噶玛·登嘉旺波所制定的衡量单位。

མཁར་ལས། (རྟྲིང)མཁར་ལས། 土石建筑工程，修造碉房的事务。

མཁར་ལས། ཞར་ཐའི་ལས་ཀ། 土石工程。建筑房屋的工程。

མཁར་ལོག། འཁར་གསིལ་དང་འདྲ།

མཁར་བསྐལ། (སྡེ་) མཁར་སྲུང་དམག་མི། 护城。守护城寨的兵。

མཁར་སྐྲན། ཁང་པ་ཉམས་གསོ་བྱེད་པ། 维修房屋。

མཁལ་གྲང་། མཁལ་མའི་རྩང་ཉམས་པའི་མཁལ་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྐྱས་སུ་ལུས་སྐད་རྩིད་དང་བྱལ་ཞིང་མཁལ་ཤིད་ནས་བ་དང་། རྟེ་རྩ་སྲིའམ་སྟེ་བ་ཞིག 肾寒。肾阳衰败之病。症见下体寒冷、腰痛、癃闭。

མཁལ་གྲིམ། གྲུམ་བྱའི་ནད་མཁལ་མར་འཐབ་པ་ཞེག་སྟེ། ནད་རྐྱས་སུ་སྐེད་པ་མན་ཆད་ན་ཞིང་མཇིང་པ་ཐན་ཚུན་བསྐྱུང་དཀའ་བ་ཞིག 肾痛风。痛风入肾之症。症见腰下酸痛、颈项难于左右转动。

མཁལ་འཇྱམས། མཁལ་ནད་རིགས་བཅུད་ཀྱི་ནད་ཚན་ཞིག 肾损。八种肾病之一。

མཁལ་སྡོར་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞི་མདོ་རྫོང་ཁྲིམས་སུ་ཡོད། 克温拉。山口名。在西藏自治区安多县境，又名小唐古拉山口。

མཁལ་གཅོང་། ལུས་སྐད་གྲང་ཞིང་ཤིད་པ་ཁ་འཁོར་ནས་ཆུད་རྩི་དང་དུ་ན་བའི་ མཁལ་ནད་ཅིག 肾痨，腰肌劳损。下身寒冷、绕腰久痛的肾病。

མཁལ་མདོག མཁལ་མའི་མདོག་སྟེ་དམར་སྐྱག 肾脏色，暗红色。

མཁལ་ནད་བྱང་བ། མཁལ་གང་དང་དོན་གཅིག

མཁལ་ནད་བཅུད། ལུས་བརྟན་འཇམས་ཤོར་བ་དང་ རྒན་གང་གི་ གནས་ སྐུ་ལས་ མང་བྱས་པ་ སོགས་ལས་བྱུང་བའི་མཁལ་ནད་བཅུད་དེ། མཁལ་ རྒྱང་དང་། མཁལ་གཅོང་། མཁལ་ནད་ཤོར་ལྡང་། མཁལ་ཚད། མཁལ་ནད་རྩ་ཤོར། མཁལ་འཇམས། མཁལ་གྱམ། མཁལ་ནད་དང་ཅིག་བཅས་སོ། 八种肾病：跌打损伤和久处潮湿寒冷之地所患八种肾脏病：肾风、肾痨、肾型水肿、肾炎、尿血、肾损、肾痛风和肾型佝偻。

མཁལ་ནད་རྩ་ཤོར། མཁལ་ནད་རིགས་བཅུད་ཀྱི་ནད་ཚན་ཞིག་སྟེ། མཁལ་རྩ་མི་བདེ་ཞིང་ཟཱུ་རྩ་ཁྱབ་ དུ་ འབྱུང་བའི་ ནད་ཅིག 尿血。八种肾病之一。肾脏筋络不和，小便出血。

མཁལ་ནད་དུ་ཚན། མཁལ་ནད་རིགས་ བཅུད་ཀྱི་ནད་ཚན་ཞིག་སྟེ། མཁལ་མའི་ ཐད་ཀྱི་ ཟླལ་ཆིགས་ ཕྱིར་ འབྱུང་བོར་ གྱུར་ ཏེ་ ཐུར་ བོར་ འགྱུར་བའི་ ནད་ཅིག 肾型佝偻。腰际脊椎向外弯曲突出，形成弯腰驼背之态。八种肾病之一。

མཁལ་ ནད་ ཁོར་ ལྡང་། མཁལ་ ཤེད་ ན་ ཞིང་ ལུས་ལ་ཟ་འཐུག་འབྱུང་བ་དང་། འཁོ་འདུག་ བྱས་ཆེ་ བྱས་ མོ་དང་ བོལ་ཁོང་ སྐྱངས་པའི་ མཁལ་ ནད་ ཅིག 肾型水肿。肾腰疼痛、全身发痒、膝踡水肿的肾病。

མཁལ་འབྱས། རྟེ་རྩ་ཁྱེའ་ ཤེད་ པ་ཁ་ འཁོར་ནས་ན་ བ་ སོགས་ འབྱུང་ བའི་ འབྱས་ ནད་ མཁལ་ མར་བ་བས་པ་ཞེག 肾痛。小便癃闭、肾腰缠痛等痛核流注肾脏之病。

མཁལ་མ། མི་ལུས་ཀྱི་ བྱང་ཁོག་སྐད་ཀྱི་ ཚར་སྟེ་ རྒྱར་ གཡས་ གཡོན་ གཉིས་ཀྱི་ ཤོ་ཐང་ དུ་ གནས་ ཤིང་དོན་ལྟའི་ ཁ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། དེའི་ ཉེ་ལུས་ཀྱི་ རྩ་ཁམས་ཀྱི་ དྲངས་ མ་རྣམས་ ལུས་ལ་སྐྱེལ་ ཞིང་ སྐྱིགས་ མ་རྣམས་ རྩུ་ བྱོག་ རྩའི་ བཏུད་ ཐལ་ བ་ ཡིན་ནོ། 名词。肾。五脏之一。在人体腔下部，分别各在左右髋骨处。功能为向全身输布体内水分精华，经由尿道输泄其糟粕于膀胱。

མཁལ་མ་ཞོ་ཁ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་ རྟིགས་ ཤེག་ སྟེ། འབྲས་བུ་ མཁལ་དབྱིབས་དང་འདྲ་བ། རྡོ་མངར་

ལ་ཆ་བ། ཞུ་རྡེས་རྩང་བསིལ། རུས་བས་མཁལ་གོངོང་དང་། མཁལ་ཆད་ཟེལ། 白刀豆。豆科多年生草本植物。种子形如肾脏。味甘辛，性微凉，功能治肾痨、清肾热。

མཁལ་མའི་རྩ་རྣག 腎脉道，肾脉穴。在脊椎骨第十四节左右一寸一分处各有一穴，有时亦可作灸穴。

མཁལ་མའི་རླུང་ཚབས། མོ་ནད་ལྟང་ ཚབས་ རིགས་ དྲུག་ གི་ནང་ ཚན་ ཚབས་ནད་ མཁལ་ མར་ བྱེར་བ་ཞིག་སྟེ། 肾风。妇科六种恶性风病之一，症见腰部环绕疼痛，遇寒尤甚。

མཁལ་མའི་གསང་། རྒྱབ་ཀྱི་ཟླ་ལ་ཆེགས་ཆ་རྩ་ བཞི་པ་མཁལ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་ཐོད་ཀྱི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་ཐོད་བཞག་ན་མཁལ་མའི་གྲང་བ་ལ་ཟན། 肾穴。脊椎第十四节与肾脏相连的灸穴。灸此穴能治肾部一切寒病。

མཁལ་དམར་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོར་ཀྱི་ཞེ་ མདོ་ རྫོང་ ཁྲོངས་ སུ་ཡོད། 开玛拉。山口名。在西藏自治区安多县境内，又名大唐古拉山口。

མཁལ་རྩ། མཁལ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏར་ རྩ་ བྱེད་གཞུག་དང་། ཤིང་ རྩ་ ལྟ་ བྱའོ། 肾脉，尺脉。与肾脏连接的剖刺脉道，如踵脉、踝脉等。

མཁལ་ཚད། མཁལ་ནད་བཅུད་ཀྱི་ནང་ ཚན་ མཁལ་ མར་ ཚ་བ་ཞུགས་པ་ཞིག་སྟེ། 肾炎。八种肾病中热邪入肾所发病，症见小便癃闭、肾腰缠痛等。

མཁལ་ཚིལ། (1)མཁལ་མའི་ཚིལ་བྱ། 肾壁脂肪。(2)ལུས་ཀྱི་གསང་ གནད་ ཀྱི་ཅི་ བྱག་ ཅིག 腰穴。肾脉之一，在两股上方。

མཁལ་ཆོ། མཁལ་མ་ཁོ་ གའི་ བསྡུས་མིང་།

མཁལ་རིལ། མཁལ་མ། 肾脏，腰子，内肾。

མཁལ་རླུང་། མཁལ་ནད་རིགས་བཅུད་ ཀྱི་ནང་ ཚན་ མཁལ་མར་རླུང་ཞུགས་པ་ཞིག་སྟེ། ནད་ རྟགས་ སུ་ ཀེད་ པ་ འཕྱངས་ནས་ ཁེང་ རྒྱ་ བའི་ ཁར་ འགྱུར་བ་ཞིག 肾风。八种肾病之一。风入肾脏，症见腰部堕痛、耳聋。

མཁས་གྲུབ། རིག་ ལ་ མཁས་ ཤིང་ དོན་ ལ་ ཐུང་ ཚུ་ 贤哲。学问通达，德行高妙。佛书中常以指对佛教有学有证的人。

མཁས་གྲུབ་ཆུང་ཙེ་རྣལ་འབྱོར། རྒྱ་ཐུང་ དང་ཐའི་མེ་ཡོས་ཀོང་ཁྱི་ཚེ་ གངས་ཁེ་ དཀྱུ་ པ་ ས་ སྐུ་ལ་ སྟེ་ མོ་ ར་ མང་ དུ་ འབྱུང་ས། དཀྱང་ཚེ་ བཅུ་ དང་ལྡ་ བཅུ་ ཙམ་ བཞུགས་ བར་ གྱ་ཀས། གཏུང་ རུས་ ཁྲུང་ ཙི། གཞོན་ནུའི་ དུས་ སུ་ བོན་ ཤུགས་ སོ་ གས་ བསྒྲུབས་ པ་ དེ་ ལ་ ཆོ་ མ་ འཁྲིལ་ བར་ བལ་ ཙི་ དང་ ཏུ་ གར་ དུ་ ཆོས་ ལ་ དོན་ གཉེར་ མཛད། ཚེ་ ལྡ་ བཅུ་ ཙམ་ ཕྱི་ རིང་ ཏུ་ བལ་ ཙི་ དུ་ གསུམ་ དུ་ འབྱོན་ བཞུད་ མཛད། གཡས་ རུ་ ཤང་ས་ སུ་ ཞང་ ཞང་ གི་ དགོན་ པས་ གཙོས་ པའི་ དཔོན་ པ་ མང་ དུ་ བཏཀ། དེ་ ནས་ ཤང་ས་ པ་ གཅིག་ བཏུང་ ཀྱི་ སྐོལ་ ཞེ། ཀུ་ པ་ ཁྲི་ ཆོ་ དུ་ མ་ འདུས་ པར་ གྱ་ཀས། ཆོས་ ཏུང་ ཚེ་ གང་ ཞབས་ ཀྱི་ ཐོག་ ཏུ་ ཐོ་ ཞམ་ དང་ ནས་ རིམ་ གྱིས་ བཀ་ ལ་ ཞ་ བར་ གྱུར། 克珠琼波南交(978—1127)。宋代西藏佛学家，为香巴噶居派创始人，生于西藏自治区尼木县蒸茫地方，幼习苯教，未能悔怀，遂往印度和尼泊尔学习佛法，多次往返，历时约五十年。在后藏南木林县倡建孝享寺，接纳徒众数万，开派称"香巴噶居"，兴盛约四百年，后逐渐泯没无闻。

མཁས་གྲུབ་དཀོ་ཅེགས་ཀདལ་བའོང་། བོཊ་ ཆེན་ཞེང་ དེ་ དེའི་ སྐུ་ ཕྲེང་ བཅུ་ རིམ་ དུ་ འབྲེན་ པ་

དང་ཐོ་འདི་ རྗེ་ཙོང་ ཁ་བའི་ ཞལ་ བྱོབ་ དང་། ཡབ་ སྐས་གཤགས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ། དཀའ་ལྡན་ཁྲི་རབས་ གསུམ་ པ། 克珠·格勒白桑，译言贤成善(1385—1438)。宗喀三师弟中二大弟子之一，第三代噶丹赤巴，后被人追认为第一代班禅额尔德尼。

མཁས་བྱེབ་རྒྱ་མཚོ། ཀུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཞེང་བཅུ་གཅིག་པ་འདི་ངབ་བྱང་བཅུ་བཞི་པའི་ ས་ཁྱི་ཙེང་ཁམས་མགར་ཐང་དུ་འཁྲུངས། རྒྱ་སྐྱ་ཙེང་གསེར་བྱམ་དཀྱུགས་ཏེ་ ཀུ་ལའི་ཐ་མའི་ ཡང་སྲིད་ དུ་ ངོས་ འཛིན་ ཞུས་ གསེར་ ཁྲིའི་ ཐོག་ ཏུ་ གདན་ འཇོན་ཞུས། ཤེང་ཙེས་ཙོང་འཇམ་དབྱངས་ཀོང་མ་ཞེན་ཐུབ་ཀྱི་བཀའ་འཕེལ་རྒྱལ་སྲིད་ ཆོས་སྲིད་ བཅེས། ཚེ་དེ་ཉིད་ དུ་འདས། 克珠嘉措，译言贤成海(1838—1855)。第十一世达赖喇嘛。生于四川甘孜藏族自治州惠远庙附近，在今道孚县境。清道光二十二年壬寅(1842年)，由金瓶抽签确定为达赖转世灵童之后坐床。咸丰五年乙卯(1855年)，奉命亲政，不及一年而死。

མཁས་བྱེབ་ཇེ། མཁས་བྱེད་དགེ་ལེགས་དབའ་ བཟང་དང་དོན་ གཅིག

མཁས་བྱེད་ རོར་བཟང་ རྒྱ་མཚོ། རྟེས་ རིག་ མཁས་པ་ཞིག དེས་རབ་ བྱང་བརྒྱད་པའི་ས་ཁྱི་ ཙོར་ རྟེས་གཞུང་ དྲི་ལེད་ཙོད་ རྒྱན་ མཛད། རྩེ་ ཐང་ བསམ་ གཏན་ ཁྲིང་ དུ་ ཐུང་ ཐྲིབ་ བཀྲ་ཤིས། 克珠·珠宝海。历算学家。1483年著《时轮经无垢光释庄严论》，并在泽当桑丹寺中首创以圭表测影之法。

མཁས་མཆོག རབ་ ཏུ་ འཁང་ རྒྱ་ པ། 极渊博，很精通，最善巧。

མཁས་ཕུལ། མཁས་ རྩལ་ ཐབ་ ཆེས་ པ། 过分取巧。灵巧过分，不恰当的巧妙方法，མཁས་ ཐབ་ གོང་ བས་ མཐའ་ ཁྲངས་ མ་ འཁྲིལ་ བ། 弄巧成拙。

མཁས་མངོག མཁས་ པ་ མིན་ ནའང་ ཡིན་ ཁྲལ། 冒充行家，伪作精通状；མཁས་ མིན་ མཁས་ ་ ་ མངོག་ རྟོན་ པ་ རྟོ་ ཤེ་ འཐུབ་ བའི་ རྒྱུ་ རེད། 冒充行家，定要丢丑。

མཁས་ འདོད། ཡོན་ ཏན་ ལ་ མཁས་ བར་ བྱེད་ འདོད་ པ། 爱好钻研。想精通知识的心思，ཡོན་ ཏན་ ལ་ མཁས་ འདོད་ ཀ་ རྒྱུང་ ཙམ་ ཞིག་ ཙམ་ རྒྱེད་ མི་ ཐོབ། 只是空说想钻研知识，不会有成绩。

མཁས་ གནས། (མངོན) དགོན་ པ། 智者住处。寺院的异名。

མཁས་ པ། ❶ (ཕ་ མི་ དད་ པ) རབ་ ཏུ་ ཤེས་ བའམ་ ལེགས་ བར་ རྟོགས་ པ། 精通，明察，练达：བོད་ ཡིག་ ལ་ མཁས་ པ། 精通藏文。ལག་ རྩལ་ ལ་ མཁས་ ཤིང་ ལས་ ཀ་ ཉེད་ ཆུར་ ཡིད་ གཞོང་ ས། 手艺熟练，工作勤敏。ཐབས་ ལ་ མཁས་ ཤིང་ ་ ་ སྒྲུབ་ ཚོད་ པ། 方式巧妙，敢作敢为。❷名词。(1)ཤེས་ རབ་ ཅན། 学者，智者，贤者；མཁས་ པ་ སྐྱོབ་ པའི་ དུས་ ན་ སྤྱན་ བདེ་ རབ་ ཏུ་ ལ་ མཁས་ མི་ རིད། 智者学时皆艰苦，舒适安居学难成。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ རིག་ དང་། ཀུན་ ཤེས། ཚོ་ བ་ ཅན། གྲངས་ ཅན། ཐུགས་ པ་ ཐོབ། ཉེས་ པ་ ཤེས། སྤྱན་ ངག་ མཁན། བཅུན་ པོ། ཐོས་ ལྡན། དམ་ པ། དུས་ ཡིག་ ཅན། དེན་ པའི་ དབང་། རྣམ་ པར་ དྲངས། རྣམ་ གསལ། བཟླི་ ཏེ། སྐྱོང་ ལྡན། ཆོས་ ཐོག་ ཅན། ཆོ་ ལྡན། ཆོ་ བཟང་། མེ་ ག་ ཅན། མཛངས་ པ། རིག་ ལྡན། རིག་ པ་ ཅན། རིག་ པའི་ དབང་ ཕྱུག། རིང་ དུ་ སེལ་ བ། ཤེས་ ལྡན། ཤེས་ རབ་ ཅན། སེམས་ ཤེས། གསལ་ སྐྱོ་ བཅས་ སོ། (2)(མངོན) གཟའ་ སྐྱེ་ པ། 智者。水曜的异名。❸ ཁྱིམས་ ཅན་ གྱང་ ཅི། 形容词。精湛，熟练，巧妙，高明，聪明，贤能，ཐབས་ ཤེས་ མཁས་ པ། 巧妙的方法。 ལག་ པ་ མཁས་ པ།

手艺精巧。ཤེར་ བཟོ་ བ་ མཁས་ པ། 高明的木工。❶ལེགས་པར་ཤེས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་རྟོག་ཅིང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ཅིང་ཐུགས་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། 善于对菩提分法进行周密观察、详细研究和深信不疑的人。

མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། སྟོ་བྱག་ཆོས་འབྱུང་་ མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མིང་། 《智者项链》。全名《藏语规范组合分论三十颂、音势颂注、智者项链华丽珠鬘》，简称《司徒文法》。噶玛·司徒却吉穷乃（别名经法光）于1744年著。

མཁས་པའི་ང་རྒྱལ། ང་ནི་མཁས་ པ་ཡིན་ནོ་ བསམ་ པའི་ ཁེངས་ པ། 自恃精通。佛书译作聪慧慢。

མཁས་ པའི་ རྣ་ རྒྱན། མངོན་ བརྗོད་ ཀྱི་ བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱན་ཞེས་པ། 梵文Subhāṣitaratnanidhi-kāvyālaṃkāra-kārikā-vṛtti-vivaraṇa-sārasaṃgraha-nāma-granthaḥ的意译。为《藻饰词·智者耳饰》一书的略称。后藏第巴仁布巴·阿旺吉札所集同义词书名。成书于1581年。

མཁས་པའི་བྱ་བ་གསུམ། འཆད་ པ་ དང་། རྩོམ་པ་གསུམ་ཨོ། ཡང་། རིགས་ལམ་ལ་བྱང་བའི་བློ། གཞུང་ལུགས་གདམས་པའང་གང་བའི་ཉམས་ལེན། ཆོག་སྨྲོང་ལ་མཁས་པའི་ངག་གི་དབལ་ ཏེ་ གསུམ་ཨོ། 智者三事：讲述、辩论和写作。或指娴练理路的智力、以经义为教诫的行持和擅长辞令的口才。

མཁས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར། ཞེ་གནས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞིའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། ཕྱང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དང་། གནས་དང་ གནས་ མ་ ཡིན་ པ་ རྣམས་ ལ་ མཁས་ པའོ། 善巧所缘。修止的四种对境之一。修止对境属于善巧所缘者有五：蕴善巧、界善巧、处善巧、缘起善巧和处非处善巧。

མཁས་པོ། བྱང་ པོའམ་ གོམས་ པོ། 形容词。熟练，精明，巧妙，敏利；གཅས་ཤེས་མཁས་པོ། 办法高明。ལེགས་པར་སློབ་ས་ མཁས་ པོ་ ཡོང་། 好好地学，就会精通。ཁ་མཁས་མི་མཁས་ལ་ བལྟ་ཆུ་ མེད། ལག་ པ་ མཁས་ མི་ མཁས་ ལ་ བལྟ་ དགོས། 不在说得好不好，要看手上巧不巧。

མཁས་ཐོན། ཤེས་རིག་ཅན་དང་། ཆོང་ས་ པ། 智愚，敏拙，贤与不肖。

མཁས་མ། ཡོན་ཏན་ཅན་ཀྱི་ བྱད་ མེད། 名词。女学者，有学识的妇女。

མཁས་ བཙུན་ ཆེན་ པོ། མཆོག་ དངོས་ རྣམ་་་ མཁའ་ ལེགས་ པའི་ ཆུལ་ མཆོག་ ཡིན། ཀུ་ ཀྲི་ བདག་ ཉིད་ ཆེན་ པོའི་ སྐས་ སུ་ བྱང་ ཕུ་ བའི་ ཤེང་ སྐྱབས་་ ས་ ལ་ འཁྲུངས། ཤེང་ ཀློང་ ལོ་ རྟག་ བཅུང་ ས་ སྐྱེའི་ གདན་ ས་ ལ་ བཅུ་ དཀྱ་ མཛད། རབ་ བྱུང་ དྲུག་ པའི་ ཆུ་ ཕྱག་ ལོར་ འདུག། 克尊钦波（1305—1343）。本名赛喀勒巴坚赞。元代西藏佛学家，系国师达尼钦波之子，萨迦法王第五代，曾任萨迦寺主十九年（1325—1343）。

མཁས་བཙུན་བཅང་གཞུམ། ཤེས་ཐུ་རིག་ པའི་

གནས་ལ་མ་ཆོངས་པ་དང་། སྐུ་གསུམ་གྱི་ཏིས་སྐྱོང་སྡོམ་ཐའི་ཚུལ་ཁྲིམས་གཙང་བ་དང་། གཞན་གཅན་གྱི་ལྷག་བསམ་རྣམ་བར་དག་པ་སྟེ་གསུམ། 贤正善良。指才识精湛、德行谨严、心地善良三者而言。

མཁས་མཐངས། མཁས་ཤིང་དཔའ་བའམ། བཅང་སྐྱེད་དང་ལྡན་པ། 贤明，贤良。胆识兼备，有勇知方。

མཁས་རྨོམ། མཁས་པ་མིན་བཞིན་དུ་ཡིན་སྐམ་ཁའི་ང་རྒྱལ། 矫饰精通，冒充行家。

མཁས་རྨོམ་སྐྱོང་བཤད། མི་མཁས་ཀྱང་མཁས་པ་ཡིན་སྐམ་པའི་སྐྱེ་བཤད། 矜夸。自充能干，夸夸其谈。

མཁས་གསལ། ཡོན་ཏན་ལ་མཁས་ཤིང་ཤེས་རིག་གསལ་བ། 精明。本领精湛，思路聪颖。

མཁྲ་བ། (རྟིང) ག་ལྟོག་པ། 相反，颠倒。

མཁྲང་བ། 名词。(1)གདོང་འཁྱམ་གཡས་གཡོན་ཤྲེང་ཀི་མཐུང་ཚས། 颧。脸上左右颧部。(2)འཁྱམ་ཁྱག 腮，腮颊。两颊的下半部。

མཁྲང་བ་མི་ཐྲོ། ཅས་འཁྱམ་ཁྱག་གཡས་གཡོན་ཁང་ཚུར་མེ་ཐྲོ་བ་ཞིས་འདུལ་བའི་ནང་དུ་བཤད། 勿移于左右腮，不取于颊。律经要求比丘不将口内一侧食物，用手移于另一侧而食。

མཁྲང་ཚས། འཁྱམ་བའི་མཐུང་འབྱར། 颧。两颊上颧部：རབ་དམར་མཐུང་ཚས་ཀྱི་གཞོན་འཆར་ཁའི་ཧོད། 颧红映旭晖。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀོ་པ་དང་། མཐུང་བའོ།

མཁྲང་འཕྲུམ། གད་མོ་དགོད་སྐབས་ཀྱི་མཐུང་ཚས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 笑颜。面部微笑貌：མཐུང་འཕྲུམ་བྱས་ཏེ་སྐད་ཅ་བཤད་པ། 含笑而谈。

མཁོ་དགུ། མཁོ་བ་ཡོད་ཚད། 各种需要；མཁོ་དགུའི་སྐྱེད་དངོས། 百货，各种必需品。

མཁོ་སྒྲུབ། མཁོ་ཚས་ཀྱི་སྒྲུབ། 采购：མཁོ་སྒྲུབ་ལས་ཁུངས། 采购单位，贸易公司。

མཁོ་ཚས། ཏིང་མཁའི་དངོས་ཚས། 必需品，需用品。ཐོག་བཞི་མཚམས་བཅུད་ནས་ མཁོ་ཚས་སྒྲུབ་པ། 到处采购必需品。

མཁོ་མཆིང་ལྷ་ཁང་། ཐུ་བཀ་ས་ཁུལ་དུ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་བཀའ་བའི་ཡང་འདུལ་གྱི་གཏུག་ལག་ཁང་བཞིའི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 孔廷寺。七世纪初，吐蕃王松赞干布为镇压古堪舆家所说罗刹女左肘而倡建的寺庙名。地在洛扎县境。

མཁོ་འདོན། མཁོ་ཚས་འདོན་སྐྱེད། 供给、供应。把必需品给人使用。

མཁོ་སྒྲུབ། ཏིང་མཁའི་ཡོ་བྱད། 必需品。不可缺少的必需器物。

མཁོ་སྐྱེད། མཁོ་ཚས་འདོན་སྐྱེད། 供给，供应。把必需品给人使用。

མཁོ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) དགོས་པ། 必要，需要；ཉེ་བར་མཁོ་བ། 急需。ཤིང་བཟོ་བར་མཁོ་བའི་ལག་ཆ། 木工所需器具。❷དགོས་པའི་དོན། 名词。需要：མཁོ་ཆེ་བ། 很需要。དགོས་མཁོ་ཆུང་བ། 无甚需要。མཁོ་མེད་ཀུ་ཆ། 废料。

མཁོ་བའི་ཚོ་ཟུང་། རབ་བྱུང་གི་ཚོས་ཀྱི་གཞིའི་ནང་གསེས། ཚོ་བྱད་གསུམ་གྱི་ཚ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། འཆོ་བའི་ཚོ་བྱད་གང་དུང་གི་དབྱིབས་ སུ་མ་བྱབས་པའི་ཚོས་ཐུ་གང་ཡན་ཆད་ཚད་མ་ངེས་པ་མདོག་དབྱིབས་མ་ངེས་པ། རང་དང་ཚོགས་ཚངས་པ་མཆུངས་པར་སྐྱེད་པ་གཞན་གཅིག་ཀྱིས་མིང་གིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ། དར་ཚོས་སྐམ་བྱ་ཕྱ་བྱ་རོང་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། ཞུ་དང་སྐ་རགས་སོགས་ཚོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ཚོ་བྱད་དག 必需资具。毗奈耶衣本事中三资具之一。形式不在十三资具之列，尺度在一肘以上，颜

色形式都不一定，经由自己及同行梵友共同唱名加持，可以视作货财的丝毛织物及可以视作衣服的冠帽腰带等，均可作为必需资具。

མཁོ་མ་བཟོད། ཕན་མ་ཐོགས་པ། 不中用，不顶用。没有用处。

མཁོ་ཚད། (1)མཁོ་བ་ཡོད་དགུ་ཚང་མ། 凡其所需，一切所需要的物品。(2)མཁོ་རྒྱུའི་འབོར་ཚད། 需要量。

མཁོལ་ཐབ། སེམས་བདེ་བར་གནས་པའམ་སྡུད་ཐབ་པ། 安心，安定心情。把心思情绪安定下来：མི་ཡུལ་ལ་མཁོལ་ཐབ་ཀྱིས་གཞི་ཆགས་པ། 在外地安心定居下来。

མཁོལ་ཚེབས། རླུ་བག་ཚེབས་པ། 安然，安定。情绪稳定：མཁོལ་ཚེབས་ཀྱིས་གནས་པ། 安然住下。བདེ་སྡུག་འདྲ་དང་མི་འདྲ་བའི་ཡུལ་དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་མཁོལ་མི་ཚེབས། 那个苦乐无定的地方，人们的心情不能稳定。

མཁོལ་ཉུང་བ། (རྟེན) དོན་མེད་དམ་དགོས་པ་ཆུང་བ། 无用，不需要，用处少。

མཁོལ་སྲུ་འབབ་པ། རླུ་ལ་འགྲོ་བའམ་རླུ་བག་ཚེབས་པ། 合意，顺眼，称心如意：ཡུལ་ལུང་རྒྱུད་ཅིང་མཁོལ་སུ་འབབ་པ་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་གནས་སྐབས་ངལ་གསོ་བ། 去到一个景物宜人的地方短期休养。

མཁྱེད། ལག་པའི་མཛུབ་མ་དང་གུང་མ་སྟེན་ལག་མཐིལ་ཙམ་རྣམས་བརྒྱབ་ཅིང་ཐུམ་བའི་སྟེང་མཐེ་བོང་གི་རྩེའུ་ལེའི་རི་མོ་མངོན་ཙམ་སྐུང་བའི་ཚད་ལ་རེར་ཏེ། དེ་དང་སོར་ལྡུ་གཞལ་བ་གཉིས་དོན་གཅིག 名词。五指拳。四指并屈，伸拇指微露箕斗纹压于食指中节所得长度。相当于五指并列的宽度。

མཁྱོག་པ། (ཟ་དད་པ) གསང་བའམ་སྐྱེད་པ། 秘藏，隐匿。私下保留：གསང་བའི་མན་ངག་མཁྱོག་པ། 隐藏秘诀。དེའི་མཁྱོག་ཅིད་པ། 留一手不以传人。

མཁྱོག་དབྱད། གེག་དུ་ཟབ་པའི་མན་ངག་ལག་ལེན་གྱི་སྐོར་རྣམས་གུད་དུ་སྐུས་པའི་གཞུང་། 秘方。记载秘密验方诀窍的医书。

མཁྱོག་དབྱད་པ། (1)སྨན་པ། 医生。(2)རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བཅོས་ཀ་སྡུ་ཚོགས་ཅིང་མཁན། 方士，术士。以术数为人禳灾祈福者。

མཁྱོག་སྐྱེད། (རྟེང) གཞན་ལ་མན་ངག་བཤད་དུས་སྐུས་རས་མི་གོད་པའི་ཚ་ཤས་ཤེག 秘密窍门。留一手不轻易告人的经验窍门。

མཁྱེན་མཁྱེན། མཁྱེན་པར་མཛད་དམ་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་ཞེས་རེ་བ་ཞུ་བའི་ཚིག 深知，明鉴，洞察。向人恳请祈求之词：ཁྱེད་ཀྱིས་ མཁྱེན་མཁྱེན། 唯汝深知！ བདག་ལ་རོགས་རམ་ཡོད་པ་མཁྱེན་མཁྱེན། 谨祈明鉴助我！

མཁྱེན་རྒྱ། ཤེས་རྒྱའམ་ཤེས་ཚད། 见闻，阅历。知识范围：མཁྱེན་རྒྱ་ཅན། 知识广博者。

མཁྱེན་ལྡན་པ། (མཚན) ཡང་སངས་རྒྱས་སྤྱི། 五智者。佛的异名。

མཁྱེན་ལྡན། (1)ཤེས་རབ་ཅན། 有智慧。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་ཀྱི་མཚན། 具智佛。

མཁྱོད་པ། ❶(ཟ་མི་དད་པ) ཤེས་པའམ་རྟོགས་པའི་ཞེ་ས། 知道、了解、领会的敬语：ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། 全知。རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ། 全知全见。གནས་ཚུལ་ཐམས་ཅེད་མཁྱེན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། 详细情况敬祈垂察！རྒྱལ་ཁམ་རྩེ་ཙོང་གི་གནད་འཁྲིག་མཁྱེན་པར་གསོལ། 事关成败，愿赐明察。❷ཤེས་རབ། 名词。智，智慧：མཁྱེན་པ་ཐོགས་པ་མེ་མངའ་བ། 智慧无碍。མཁྱེན་པ་དང་གཟིགས་པ་ མཐའ་ཡས་པ། 无边智见。མཁྱེན་པ་ཙོང་སུ་དག་པ། 智清

净。མཁྱེན་པའི་གློང་དུ་ཆུབ་པ། 心中觉察。

མཁྱེན་པ་ལྔ། ཡེ་ཤེས་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

མཁྱེན་པ་གཉིས། རྣམ་པ་མཁྱེན་པ་དང་། རྣམ་སྤྱོད་པ་མཁྱེན་པ་གཉིས་སོ། 二智：如所有智和尽所有智。

མཁྱེན་པ་བཞི། ཁམས་མཁྱེན་པ་དང་། རང་བཞིན་མཁྱེན་པ། བསམ་པ་མཁྱེན་པ། བག་ལ་ཉལ་མཁྱེན་པ་བཅས་བཞིའོ། 四智：界智、自性智、意乐智和随眠智。

མཁྱེན་པ་གསུམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བཅུ་པའི་ཡུལ་མཁྱེན་པ་གསུམ་སྟེ། གཞི་ཤེས་དང་། ལམ་ཤེས་དང་། རྣམ་མཁྱེན་རྣམས་སོ། 三智。慧度八事之一类。所知之境三智：基智、道智和一切种智。

མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཆོས་ལྔམ་ཆུ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་ཚན། མཁྱེན་པ་གསུམ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་སུམ་ཅུ་སྟེ། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཆོས་བཅུ་གཅིག་དང་། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་བཅུ་གཅིག་དང་། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དགུ་བཅས་སུམ་ཅུའོ། 三智三十法。

智度七十义中，表诠三智之三十种事物：属于一切种智者十，属于道智者十一，属于根本智者九。总为三十。

མཁྱེན་པའི་སྟོབས། ཤེས་པའམ་རྟོགས་པའི་ནུས་པ། 智力。

མཁྱེན་ཙམ་ཐུབ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཞེས་སོ། 智慧的敬词：ཤེས་ བྱའི་ གནས་ ཀུན་ ལངས་ པའི་ མཁྱེན་དཔྱད་ཟབ་ཅིང་ཁྱབ་པས། 观察万物的深广智慧。

མཁྱེན་སྤྱན། སྤྲིན་གྱིས་མིག་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 慧眼。用眼睛的形象比拟智慧：མཁྱེན་ སྤྱན་ མཆོག་ཏུ་ ཡངས་པ། 慧眼广大。

མཁྱེན་བརྩེ། སྙིགས་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་བརྩེ་བའི་སྙིགས་རྗེ། 智悲。智慧和悲心。

མཁྱེན་གཤེགས། ཤེས་ བྱའི་ གནས་ རྟོགས་ ཤིང་ ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 通达，明达，洞晓。

མཁྱེན་བཟང་། ཤེས་རབ་ལེགས་པ། 妙智。

མཁྱེན་རབ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཞེ་ས། 智慧的敬词。

མཁྱེན་རབ་ཚོར་བྱ། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཆུ་ལུག་ཟིར། དཀས་ལྟུ་སྐམ་ཐའི་རི་ཁྲོལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། ཆུང་དུས་ནས་རྩེ་གང་ལྟ་མཚོད་གྱི་ཚང་དུ་ཆོས་ཁྱུགས་གནང་། དེ་ནས་ལྟ་ས་ལུགས་ཐ་རིར་གཞོ་རིག་དང་དཀར་རྩིས་ཆོབ་སྦྱོང་དུ་ཞུགས། དུ་ལའི་ཐུ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་སྐབས་རྩིས་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་སྐབས་སྤྱི་ཉིག་གནས་སྤྱི་ཙམ་ཞིག་ཏུ། ལྟ་ས་ཡི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཟླ་ཚེ་རིལ་ཐོར་འཐད་བཏོན་གནང་སྟེ་མཁས་པ་དུ་མ་གསོ་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་ཅ་ཅུད་རྩོང་འཛིམས་གསོ་རིག་ཏུ་མཚོའི་སྟེང་ཐོ་དང་། རྩིས་གཞུང་རིག་ཚུན་སྟེང་ཕྱོགས་གསུམ་རྩོམ་མང་ཐོ་བཅུམས། སྤྱི་ལོ་ ,ཨཽཨ ཙམ་ཐོད་དུ་དམངས་གཙོའི་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཚུ་མཐའ་ཁྱབ་ཀྱི་སྐབས་ཅིག་ཏུ་ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་ཡོད་གཏམ་ཞིག་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ ,ཨཽཨ ཙམ་ཐོད་དུ་དམངས་གཙོའི་བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཚུ་མཐའ་ཁྱབ་ཀྱི་སྐབས་ཅིག་ཏུ་ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་ཡོད་གཏམ་ཞིག་ཡོད། ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་ཡོད་གཏམ་ཞིག་ཡོད།

钦绕诺布(1883—1963)。生于今西藏隆子县境塔拉干波地方，幼在泽当安曲寺出家，后赴拉萨药王山学医算。十三世达赖创建西藏医算学院时，任总教师，毕生致力于藏族文化工作，尤努力于医药历算科学之发展，培养大批人材，并著有《本续枝干·医学海藏》、《算经·时轮心要》等医算书籍多种。1959年民主改革后，续任藏医院院长，卒年八十岁。

མཁྱེན་གསུམ། མཁྱེན་པ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

མཁྱངས་མཁྱངས་ཅོ། མཁྱངས་འགྱུར་དང་དོན་གཅིག

མཁྱངས་འཇུག 〈སྒྲ〉མངལ་ལུས་མཁྱགས་འགྱུར་

ཏེ། མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལྔ་ལས་བཞི་པའི་མིང་། 凝厚，肉团。梵音译作键南。胎儿住胎第四位。

མཁྲང་ཐང་། ཆུང་ཚའམ་མཁྲགས་པོ། 坚硬，坚实，结实：གཟུགས་པོ་མཁྲང་ཐང་། 身体结实。

མཁྲང་བོ། 形容词。(1)ཆུང་ཚའམ་མི་གུག་པ། 结实，坚硬：མཉེང་པ་མཁྲང་བོ། 强项。(2)གྲིམས་པ། 踏实，谨严：སྙོམ་མཁྲང་བོ། 心思踏实。

མཁྲང་པ། ❶ཟུ་ལ་མཁྲགས་པ། 名词。实脉。热病脉搏脉坚实有力之象。❷མཁྲང་བོ་དང་འདྲ།

མཁྲག་དཀར། དུ་རྟའི་སེགས་ཀང་ལག་གི་མཁྲག་མ་མན་ཆད་ཟུང་མདོག་དཀར་བོ་ཅན། 白蹄骒马。足腕以下毛色皆白的骒马。

མཁྲག་མ། ལག་མགོ་དང་ལག་ངར་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲེལ་བའི་ཆ་གས། 名词。腕，手腕子。手掌与前臂相连接的关节：ལག་རྩ་ལྟ་དུས་ སྐབས་" བའི་མཐུ་མོས་ནད་པའི་མཁྲག་མ་གནོན་པ། 诊脉时医生以食指按病人的手腕。

མཁྲལ་ཁུང་། སྟོད་ཀྱི་མཁྲས་ཐུམ་ནང་ཆགས་པའི་སྐྲན་ནད་ཅིག 胆石。胆囊内结石或肿瘤之类的疾病。

མཁྲལ་ཁྲག ནད་ཀྱི་ཉ་བྱག་ཅིག 胆血病。藏医所说胆分和血分二者并发的寒热交攻之症。

མཁྲལ་སྒང་། མཁྲས་པ་ཀྲང་འགྲུབ་ཀྱི་ནད། 急性胆囊炎。

མཁྲལ་ཆོར་བཞི། མིའི་མཁྲས་པ་དང་། དོམ་ཀྱི་མཁྲས་པ། ཐུ་རྐོང་ཀྱི་མཁྲས་པ། ཉའི་མཁྲས་པ་བཅས་ཏེ་བཞིའོ། 四种胆汁：人、熊、鹫、鱼四者胆囊中的消化液，可入药。

མཁྲལ་ནད། མཁྲས་པའི་ནད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

མཁྲལ་པ། 名词。(1)ཉིས་པའི་མཁྲས་པ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་དོད་ཁམས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཡོངས། 热，胆热。人体内可以成为病原的燥火之气。(2)སྟོད་ཀྱི་མཁྲས་པ་སྟེ་མཚིན་འདབས་ཀྱི་མཁྲལ་གྲྭམ། 胆囊。六腑中与肝脏相连的胆腑。

མཁྲལ་པ་ཁ་ལྡོག། སྟོད་ཀྱི་མཁྲས་པ་ཁ་ལྡོག་ནས་ མཁྲས་ཀྱི་རྩ་ཆུ་མིག་དུ་ཕྱིན་པ་ཞིག་ 胆溢。胆汁泛溢流注于筋络。

མཁྲལ་པ་ལྔ། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་མཁྲས་པ་ལྔ་སྟེ། མཁྲས་པ་འཇུ་ཕྱིད་དང་། མངོན་ཕྱོགས། སྐྱེ་བྱེད། མདོག་གསལ་བ་ཅམས་སོ། 五胆。体内五种胆汁：消化胆、容光胆、行动胆、视力胆和增色胆。

མཁྲལ་པ་ཅམ། སྐྱོ་གྱང་བའི་མི། 易怒者，性情暴躁者。

མཁྲལ་པ་ཚད་ལས་ལྷག་པ། མི་དྲང་མཁྲས་པ་ངང་གི་ལྟང་ཚད། སྐྱེས་བའི་གསང་སྐྱོ་གང་དང་། བྱང་མེད་ལ་དངོས་པ་སྟན་མ་གསུངས་ནའང་ ཀྱུར་པ་སྟན་དེ་ ལྟར་ གོ་ དགོས་ པས་དེ་ལས་ ལྷག་པར་ གྱུར་པའི་དོན། 胆汁过量。胆汁职司人体阳气，人体胆汁正规储量，在男为本人一肾囊之容量；在女子书中虽无明文，亦可同此。多于此量，即为胆汁过量。

མཁྲལ་པ་མིག་ལེར། སྟོད་ མཁྲས་ ཀ་ ལུང་ དེ་ ཙ་ མིག་ དུ་ ཕྱིར་ནས་ མིག་ སྐྱིན་ སེར་ པོར་ འཛུལ་ བ་ཞིག 眼黄疸。由于胆汁泛溢、散入脉络，现为眼白转黄之症。

མཁྲལ་པ་རྩ་རླུག རིམས་ནད་ མཁྲས་ པར་ བཅས་ པ་དང་། ཟས་ སྐྱིད་ སོགས་ ཀུན་ གཞན་ གྱི་ སྟོད་ མཁྲས་ ཙ་ ནས་ བཏུགས་ ནས་ བཞིན་ མིག་ བསྐམ་ པ་ རྣམས་ སེར་ པོར་ འགྱུར་ བའི་ ནད་ ཅིག 胆入筋络。肝胆系统之炎症。瘟病中于胆腑，加以饮食起居不慎，胆汁注入筋络，面部眼球及皮肤均变黄色。

མཁྲལ་པ་ཤ་སེར། སྟོད་ མཁྲས་ ཀ་ ལུང་ དེ་ ཙ་ མིག་ དུ་ བྱེར་ནས་ ཤ་ མདོག་ སེར་ པོར་ འགྱུར་ བ་ ཞིག 肌

肤黄疸。由于胆汁泛溢，散于筋穴，现肌肤变黄之症。

མཁྲིས་ལ་གཤའ་རིང་། དུ་གྲང་རྒྱར་ནས་མར་ལག་ངར་རྒྱབ་རོས་ནས་གྲུར་དུ་འགྲོ་བའི་རྩ་དང་པོ་སྟེང་མཁྲིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཏར་རྩ་ཞེས་སྟེ། དེ་གཏར་ན་མཁྲིས་ནད་ཡུན་�báན་དང་། མཁྲིས་རིམས་མགོ་ནད་སོགས་ལ་ཐབ། 胆经。从肘关节外缘下行，所见第一脉管，是与胆囊相连的剖刺脉。刺此放血，疗久年胆病和传染性胆病以及头痛等症。

མཁྲིས་བའི་ཁད། ལུས་ཀྱི་དྲོད་ཁམས་རྒྱས་བའི་ཚ་བའི་ནད་ལ་རྩིས་བའི་མཁྲིས་པ་དང་། མཆིན་འདབས་མཁྲིས་ཐུམ་སྐྱེན་དུ་གྱུར་བའི་མཁྲིས་པ་གཉིས། 胆病。体内火气偏盛所生热病，和肝区胆囊所患之病均为胆病。

མཁྲིས་སྐྱེ། མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེ་བའི་སྐྱེ་ཁྱད་དེ། ནད་རྟགས་སུ་སེམས་ཁྲོ་ཞིང་བརྡེག་སྐྱིང་འདོད་པ་དང་། མིག་དང་ཆུ་མདོག་སེར་ཞིང་མིག་སྐར་མེ་དང་སྐད་མ་མཐོང་སྐད་ཤད་བ་ཞེག 胆躁。胆分亢盛所引狂病。症见心情愤怒，常欲斗殴，眼及小便深黄，病人目中时现火星进裂之象。

མཁྲིས་ཚའབས། མངལ་ནད་ཉིག 子宫内膜或阴道的感染。妇科病名。

མཁྲིས་ངད། མཁྲིས་བའི་ལྭང་ཚད་གསང་སྐྲོ་གང་ཡིན་པས་དེའི་ཚ་ཤས་ཟད་པར་གྱུར་ནས། ལུས་དྲོད་ཉམས་ཤེང་། བཀས་མདོག་ནག་ཥའ་འབྱུར་བའི་ནད་ཀྱི་ཉིག 胆虚，胆汁不足。人体胆汁分量，为一肾囊，不足此量，则见体温低微，肤色变黑之症。

མཁྲིས་ཧིམས། རིམས་ནད་ མཁྲིས་ པ་ལ་བཅས་བའི་ནད་དེ། མགོ་ན་བ་དང་། ཚ་བ་རྒྱས་པ། གཤང་གཅི་བཀས་མིག་རྣམས་སེར་ ཥའ་འབྱུར་བ་ཞེག 胆炎。传染性胆囊炎。瘟病中于胆腑，症见头痛、发烧，大小便、皮肤、眼部皆变黄色。

མཁྲིས་གསང་། རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ཆགས་གཉིས་ པ་དང་ བཅུ་ པ་ མཁྲིས་ པ་ དང་འབྲེལ་བའི་མེ་ བཅུའི་གསང་སྟེ། དེ་ལ་མེ་བཅའ་བཞག་ན་མཁྲིས་པ་ཁྱང་མཁྲིས་ལ་ཐབ། 胆俞。灸穴之一，在第二脊椎与第十脊椎连接胆囊处。灸此可治胆分寒病。

མཁྲེགས་འཇེད་འཇམ་རྒྱ། རྒོང་པོ་དང་སྒུག་ན་འཇིགས་ནས་གཡེལ། མཐུན་པོ་དང་ཕྱད་ན་བརྩམས་བཙས་བཟུང་བའི་དབྱིས། 溜硬刺软。遇强走避，逢弱欺凌。喻同欺软怕硬；གང་ཕྱེ་བཅའ་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པ་ མཁྲེགས་འཇེད་འཇམ་སྐྱག་གི་སྐྱོད་ངན་ཟྭད་ཁྲག་ཏུ་ཡོད། 帝国主义者总是欺软怕硬的。

མཁྲེགས་ཐ། མཁྲེགས་པོ་དང་ འདྲ།

མཁྲེགས་ཅོ། རྒོང་པོ་དང་། སྤུ་བའམ་མི་ཞེག་པ། 形容词。坚硬，顽固，呆板，粗犷；མཁྲེའ་ཚད། 硬度。མཁྲེགས་ཤིང་། 硬木。坚硬的木材。མཁར་མཁྲེགས་ཅོ། 坚固的碉楼。ཀློད་ རྐྱེང་ མཁྲེགས་ཅོ། 顽固脑筋。

འཁང་སྐད། ཁྲེས་པ་དང་། སྡང་བའི་སྐད་ཆ། 怨言。埋怨、忿恨之词。

འཁང་སྒྲ། སྡང་ཆོག་སྒྲ་བའི་སྒྲ། 怨声，怨气。不满的语气。

འཁང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁངས་པ། འཁང་བ།། མི་དགའ་བ་དང་། སྡང་བ་དང་། ཁྲེས་པ། 埋怨，怨恨；རང་གིས་མ་བྱུང་བར་གཞན་ལ་འཁང་བ། 自己错了，反怨别人。རང་ཉིད་ སྒྲུན་ཁང་དུ་བསྡད་ནས་ཉི་མའི་འོད་ལ་འཁང་བ། 自居暗室，却怨日光不照临。རེ་འཁང་བྱེད་པ། 怨望。

འཁང་ཚིག མ་རངས་པའམ་མ་སྐུ་བའི་ཚིག 怨言。不满之词，抱怨的话。

འཁང་རྩ། ཁྲེས་བའི་ཉམས་དང་། མ་འདོད་བའི་

ནམ་འགྱུར། 怒容。忿忿不满的表情。

འཁོངས་པ། འཁོང་བའི་འདོམ་པ།

འཁོག་པ། མཁོག་བའི་འབྲི་རྩལ་གཞན་ཞིག

འཁམས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) དྲན་མེད་དུ་བཀྱལ་བ། 昏倒，晕厥：ཁོ་བྱང་འཇིགས་ནས་འཁམས་པ། 骤受惊吓，以致昏倒。

འཁར་རྒྱག ལག་རྟེན་དབྱུག་པ། 杖，手杖。

འཁར་རྡ། འཁར་བ་ལས་བཟོས་བའི་རོལ་མོའི་ཐྱ་བག་ཅིག 锣。响铜制成的盘状乐器：ངོ་དང་འཁར་ཏ་རྡུང་བ། 敲锣打鼓。

འཁར་རྡེའུ། འཁར་ཙ་ཆུང་ཆུང་། 小锣。

འཁར་ཆུ། འཁར་བ་ཞུན་མ། 铜水。钟铜熔汁。

འཁར་ཐྲེད། འཁར་བ་ལས་བཟོས་བའི་ཐྲེད་མ། 铜盘，铜碟：ཤིང་ཏོག་འཁར་ཐྲེད་གང་བཀལས། 摆了一铜盘水果。

འཁར་ཕོར། ལི་ལས་ བཟོས་ བའི་ ཕོར་ བ། 青铜碗。钟铜所铸碗。

འཁར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གོག་ས་ བ། 挂住，挂碍：ཆོན་པ་ཡུགས་ཀྱིས་ལ་འཁར་བ། 衣服在铁钉上挂着了。ཟས་མིད་བར་འཁར་བ། 食物梗塞咽喉。❷名词。(1)དབྱུག་པ། 杖，棍：ཐྲེ་འཁར། 藤杖。ཕྱག་འཁར། 手棍。 ལག་ན་ འཁར་ བ་ གོག་ས་ བ། 持杖。ལྷས་ འཁར་ བ་ ལ་ བའི་རྟེན་ རྟས་ ལངས་ དགོས་ པ། 杖而后能立。(2)ལི་ཐྲེ། ཟངས་ཀཅོ་ཅོར་ཅན་ བའི་ཡུགས་རིད་ འབྲེས་ མ་ཞིག 钟铜，响铜，青铜。以铜为主的含钪合金，可铸钟铃等器物。མིང་ཀྱི་རྟགས་ ལ་ཟངས་ཁྲིལ་དང་ བསིལ་ཁྲིས་ སོ།

འཁར་བ་ཙི་ཙཱ་ཁས། འཁར་བའི་རྩེ་མོར་ལག་ གཉིས་ བརྟེན་ལས་ བའི་ཐྲེང་དུ་ཙིག་ མ་ བཞག་ བ། 植杖托颔。立杖地上、上托两掌、手背托颔之休息姿势。

འཁར་བའི་ཆེ་ཚོང། ལི་ ལས་ བཟོས་ བའི་ ཆེ་ ཚོང་། 青铜镜。钟铜所铸镜。

འཁར་དགྲྭག ལག་འཁར། 手杖。

འཁར་གཁྱོང་། ལི་ལས་བཟོས་བའི་གཁྱོང་པ། 铜盆。青铜所铸水盆。

འཁར་ཟངས། (1) ལི་ ལས་ བཟོས་ བའི་ རྩ་ ཟུག་ སྐྱོད། 铜缸。钟铜所铸盛水缸。(2)འཁར་བ་དང་ ཟངས། 钟铜和红铜。

འཁར་བཟོ་བ། ཤེའི་ཙོ་ཐུང་བཟོ་ མཁན། 钟铜匠。能用钟铜铸造各种器物的工匠。

འཁར་ གསིལ། (ཁཀྵིཾ:)རབ་ ཐུང་ ལ་ གཅོད་ འཆོ་བསྒང་བའི་ཐྲིང་དུ་ སྐོན་བས་གཅང་བའི་སེལ་ སྐོན་བཏུ་གཉིས་དང་ལྡན་བའི་འཁར་ བ་སྟེ། ཚུལ་ ལྟུགས་དང་ཤིང་གཉིས་ལས་གྲུབ་པ་སྟེ། རིམ་པ་ གཙུམ་བྲིང་ ཆགས་ སུ་ ཙོད་ བའི་ སྐྱོད་ ཟླད་ གཉིས་ ལྟུགས་དང་བར་མ་ཤིང་ཙིན་ལ། སྐྱོད་ཟླད་ཀྱི་ ལྟུགས་བཅུད་བཞོག་ཐུས་ཤིང་། ངོག་མ་ལ་ཆུ་ མདུད་ཙོད་པ། དུམ་ཐུ་སྐྱིང་མ་ལ་འཁོར་ ཚོ་དང་ ལྟུགས་ཀྱུ་ཙོད་ཅིང་། རྣ་བཞིའམ། གཉིས་ཐུ་ རིས་པ། དེ་ལ་སེལ་སྐོན་བཏུ་གཉིས། སྐྱིང་དང་ རྣང་ལ་མཆོད་རྟེན་ཙོད་པ། རྟེའི་བར་སྐྱོང་པ། རྟེའི་དབང་མཐོ་གང་ཚོར་བཞི་དང་རྣ་མན་ ཆད་ ཕྱས་ཆད་དང་མཉམ་བའོ། 扬杖，禅杖，鸣杖。梵音译作吃弃罗。佛许出家僧众持以防身，带有十二铙形铜片的杖。杖分上中下三段重叠，中段木质，上下铁质八方。下段有空结。上段四或二股，有钩有轮。股上贯穿十二铙片，股中及中股上端各有一塔。股间隔离。股长一横四指。自股以下，高等身长。

འཁར་གསིལ་གསིལ་བ། དཀྲི་སྒོང་གི་ ཙོ་ཐུང་ འཁར་གསིལ་དཀྱིལ་བ། 掀钪。摇振禅杖，使发响声。

འཁལ་འཁོལ། འཁལ་ལེ་འཁལ་ལེའི་ བསྡུས་ཚིག

འཕལ་འཛག ཀྱུ་སྒྲེན་འཕལ་ཞིང་རས་སྐམ་སོད་འཐག་པ། 纺织。纺线织布。

འཕལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀལ་བ། བཀལ་བ། འཁལ།། སྐྱད་པ་སྦྲིམ་བའམ་བཟོ་བ། 纺，捻。纺纤维成纱和捻纱成线：སྐྱད་པ་བཀལ་ཏེ་ཐད་བཏགས་པ།纺线而织。བལ་འཕལ་བ། 纺羊毛。

འཕལ་ཚེ་འཁོལ་ཚེ། སེམས་ངན་དུ་དགའ་བའམ་བྱ་བ་ཞིག་ཟེད་འདོད་རས་ཆུགས་དགའ་བ་ཕྱི་བྱེད་རྣམ་པ། 兴冲冲，喜洋洋。喜极不能自持貌。ཁེད་མཇལ་འདོད་རས་ངའི་སེམས་འཕལ་ཚེ་འཁོལ་ལེ་ཟད་ཀྱི་འདུག 我想见到您以致心情不能自持。

ཁྲག་སྡིག མི་དགའ་བའམ་བྱག་དོག 怨毒，瞋忿。仇恨嫉妒之心：ཐེའུ་རང་ཕུང་བསྡེན་ན་འཁྲུ་སྡིག་ཆོ་འཕྲལ་ཇེ་ཆེར་འགྱོ། 独脚鬼当作神来拜，怨毒机谋日益深。

འཁུ་འཇིག དོགས་པའམ་རྣམ་རྟོག 疑忌，顾虑，忧疑：བཤེན་པ་འཁྲིས་སུ་སྐྱེའས་པ་མཐོང་ཡང་། བཤེས་ལུག་ལ་རང་རྟེད་དུ་ཕུ་གསོད་དོ་སྐམ་པའི་འཁྲུ་འཇིག་གི་འདུ་ཤེས་མེད། 眼见屠夫到跟前，菜羊不疑将见杀。

ཁྲུག་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)སྡང་བ་དང་འཚེ་བ་དང་། སྐྱེ་རྩིང་བ་དང་ཚོལ་བ། 仇恨，损害；背叛，反对：དགྲ་ལ་འཁྲུ་བ། 憎恨敌人。མེས་ཆུལ་ལ་འཁྲུ་བ། 背叛祖国。(2)(རྟེང) ཕྱོག་པ། 退转。❷མིང་སྡུད། 名词。怪吝，吝啬。

ཁྲུག་བསམ། (1)སྡང་བའི་བསམ་པ། 仇恨，忿恨。忿怒之心。(2)ལོག་ལྟ། 曲解。颠倒错乱的见解。旧译邪见。

ཁྲུག་གངས་པ། ཁྲག་བའི་དུ་ལྟ་བའི་འཕྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཁྲིག་སྒྲ། དབྱག་འཁྲེན་བའི་སྒྲ། 呻吟声，叹气声；རྟད་མེད་འཁྲེན་སྒྲ་སྒྲོག་པ། 无病呻吟。

འཁྲིན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)རྟད་སོགས་མི་བཟད་བའི་དབྱགས་སྒྲ་འཐོན་པ། 呻吟，哼哼。鼻内发出声音：སྣད་ཆེན་སྒྲོག་པ་གཡག་ལྟར་འཁྲེན། 哼声大如牛鸣。ན་སྡུག་འཁྲེན་ཀྱིན་འདུག 患病呻吟。(2)དབྱགས་འཚང་པ། 喘息。急促呼吸：ཁྲང་བོ་སྡུ་བས་དབྱགས་འཁྲེན་རས་གཏམ་ཡང་འཐོན་པ་དགའ། 背负重担，喘得说不出话。(3)ཁེ་བ་རས་ཕྱག་རོན་ཀྱི་སྐད་ལྟར་འདོན་པ། 哮喘。气管发出鸽鸣声。中医书中作水鸡声。

འཁྲིན་བྱེ། འཁྲེན་སྒྲ་ཆུང་ངུ། 低声呻吟。

འཁྲིན་ཚིག རྟད་དང་དགའ་ལས་མ་བཟོད་བའི་གཙང་སྐད། 呻吟声。病痛或劳苦难忍时所发哼声。

འཁྲིམ་འཁྲིམ། འཇིགས་པ་དང་འཁྲགས་པའི་རྣམ་འགྱུར། 畏葸，退缩。恐怖或畏塞瑟缩状：འཁྲགས་ནས་གཅྲགས་པོ་འཁྲིམ་འཁྲིམ་ཟེད་པ། 冻得蜷缩着身体。

འཁྲིམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲིམས་པ། འཁྲིམ་པ།། (1)རྩེང་འདུས་པའམ་ཞུམ་པ། 蜷缩，皱缩，畏葸，嗳嘴：ལུས་ འཁྲིམ་པ། 身体蜷缩。ངག་འཁྲིམ་པ། 语言嗳嘴。ཡིད་ འཁྲིམ་པ། 心中畏葸。དཔའ་འཁྲིམས་པ། 气馁。འགྲན་བསྡུར་ཟེད་སྐབས་འཁྲིམ་ ཆུལ་རུ་བ་ ནས་མ་ སྟེན། 比赛时完全不可示弱！ ཀ་བ་མ་བཆུངས་པར་འཁྲིམ་པ། 皮革皱缩不伸展。(2)ཤེས་པའམ་རྟོགས་པ། 知道，了解：སེམས་ཀྱིས་འཁྲིམས་པ། 心中有数。བཤད་ཆུལ་དེ་ངའི་སེམས་ལ་འཁྲིམས་ཀྱང་ཡིད་བརྟན་མི་ཟེད། 我虽了解那种说法，但不相信。

འཁྲིམས་པ། འཁྲིམ་པའི་འདོམས་པ།

འཐུར་གོར། འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ཕྱེ་བཇེས་ནས་བསྲེ་བ་དང་བཅོས་བའི་ཟས་དཀྱིལ་སོ་ཞིག ཡ་མདེའི་སྐད་དུ་ཚོ་རེ་རེར། 饼，饼子。烤或蒸的面饼。

འཐུར་ཐག འཐུར་ཉིད་དམ་སྣམ་ཉིད་ཀྱི་ཐག་པ། 背带。捆物的绳子。

འཐུར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) ཁྱེར་བ། འཁྱེར་བ། ཁྱེར།། འཐུར་ བ། 携带，负荷；ལས་ འཁྱེད་ཁྱེར་བ། 负起责任。 ཁེས་པོ་ཆུབ་ཏུ་ཁྱེར་བ། 背起包袱。❷བཀ་ཟན་ཞེག་སྟེ་ཡུལ་འཁང་ཚེ་རེ་རེར། 名词。饼子，薄面饼。

འཐུར་ཤེད། ཐེག་ཤུགས། 负荷量。能负担的能力：བོང་ཐུ་ལས་གཡག་འཁྱེར་ཤེད་ཆེ། 牦牛比驴子的负重力大。

འཐུར་བསམ། འཁྱེད་འཁྱེར་ཤེས་སྐྱུབ་ཀྱི་བསམ་པ། 责任感，责任心。完成自己任务的心情。

འཐུལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐུལ་བ། 驯服，服帖，依顺：བོང་བྱས་གཡག་མི་འཐུལ། 驴不能使牦牛驯服。 གཡོག་ དུ་ མི་ འཐུལ་ བ། 不甘作奴隶。ཡིད་འཐུལ་བ། 回心转意。

འཐུས་བ། (རྟེན) སྐུས་པ། 隐匿，藏匿。

འཁེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁེངས་པ། འཁེང་བ།། གང་ངད་ཀྱིས་འཐུག་པར་འགྱུར་བ། 冷僵，冰冻：མར་ཁུ་འཁེངས་པ། 熔化的酥油冻结了。

འཁེངས་པ། འཁེང་བའི་འདུས་པ།

འཁེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁེལ་བ། འཁེལ་བ། ། (1)ཐག་ཆོད་པ། 决断：གཏེན་འཁེལ་བ། 确定，决定。(2)ཐུག་པ། 值遇，适逢：རྟག་ཐོག་གཙོག་འཁེལ། 针对脓包。喻击中要害，恰到好处。ཐེལ་པ་ཚ་བའི་དུས་དང་སྦྱངས་ཁེལ་བ། 正值忙时。(3)ཡིད་ཆེས་པ། 信赖：ཐོབ་འཁེལ་བ། 信赖。

གདེང་འཁེལ་བ། 有把握。

འཁོགས་པ། ཚས་བའམ་ཚོག་པ། 衰老，衰弱：ཚས་འཁོགས། 老迈龙钟。ལུས་འཁོགས་ཏེ་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ། 身体衰老，不能远行。

འཁོགས་བའི་དུས། དུས་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསས་ཤེག་སྟེ། མི་ཚེ་བདུན་ཐུ་ཡན་ཆོད་དུ་སོན་པ། 残年。人生八期之一，指七十岁以上。

འཁོང་བ། (རྟེང) སེམས་མི་མགུ་བ། 不爱，不足意，不喜欢。

འཁོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)གནས་པ། 住，坐：ཁྲི་ ལ་ འཁོད་ པ། 坐床，就任。(2)བྱེས་ ནས་ གསལ་བ་ དང་། བཀོད་ དེ་ གསལ་ བ། 载明，写明，纳入：གསར་འགྱུར་ཐོག་དུ་འཁོད་པ། 刊登在报上。ཡིག་རིགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཁོད་པ། 载在书中。འཆར་གཞི་འཁོད་པ། 订在计划里。

འཁོན། ས་སྐྱ་པའི་གདུང་རབས་ཀྱི་རུས་མིང་སྟེ། གཏས་ལྟའི་ཐུབ་པ་གཡའ་ ཐང་རྒྱས་ཀྱིས་ཞིན་པོ་སྐུ་རེའམ་ཁག་ཤེད་བཏུལ་ནས་དེའི་ཆུང་མ་གཡའ་འབྲག་མེ་ཤེ་མ་ཁབ་ དུ་བཞེས་ པ་ལས་ སྲས་ ཤེག་ འཁྲུངས་པ་ རྒྱུད་ པོ་དང་ འཁོན་ པའི་ བར་དུ་ རྒྱུས་པས་འཁོན་ཞེས་གྲགས། དེ་ནས་བཟུང་གི་གདུང་བཏུད་ལ་འཁོན་རིགས་རེར། 款氏。西藏一氏族名，义译“嫌怨”。传说昔有天神名“石草山”，战败罗刹“腹无血”，夺其妻，同居生一子，以与罗刹有嫌怨，故其氏族命名为“款”。萨迦氏族，即从此传出云。

འཁོན་ཀྱའི་དབང་ཕྱོ། སྐར་ ཁོང་ ཀྱི་ ཚོ་ རྩ་ བ་ སྐད་གྲགས་ཅན་ཞེག་སྟེ། ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་ བཅན་ ཀྱི་ སྐུ་ དུས་ ཁོང་ མིས་ རབ་བྱང་གི་བཟླ་ སྟོམ་སྐྱང་རྒྱས་མི་རྣམས་ཆོད་ བཟུང་ ཅི་ ཙམ་ ཞེའ་ ས་ཁོ་ མི་ བདུན་ ཀྱི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞེག 款·鲁益旺波。吐蕃王朝一著名译师名。赤松德赞时，为观察藏人能否守持出家戒律而接受预试的七人之一。

འཁོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་བོ། རབ་བྱུང་དང་ཐའི་ཤེང་ཁྲི་ལོ་ལ་འཁྲུངས། སྐུ་ཏ་ཐ་དུས་ཡབ་གཅེན་གཉིས་ལས་གསང་སྔགས་རྙིང་མའི་གདམས་ངག་སྙན་བརྒྱུད་ཤེང་། ཕྱིས་འབྲིག་མི་ལོ་ངུ་བ་ཤྲཱུ་ཡེ་ཤེས་སོགས་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་ཐུ་མ་རྣམས་ལས་ལམ་འབྲས་གཅིས་བའི་གསང་སྔགས་ཕྱི་འགྱུར་རྣམས་ལ་སྦྱངས། དགུང་ལོ་བཞི་བཅུ་པ་རབ་བྱང་དང་ཐའི་ཆུ་བྱང་ལོ་ལ་དབོན་པོ་རིའི་ས་དགར་ཀྱི་ཚེའུ་སུ་དགོན་པ་བཀྲ་བས། དེ་ནས་བཟང་ས་སྐུ་པ་ཞེས་གྲགས། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཆུ་རྟ་ཚེར་འདུས། 款·袞却杰波(1034—1102)。译言宝王。宋代西藏一佛学家，为萨迦派创始人。幼从父兄学旧派密乘教法，后从卓米译师释迦也协等学习以《道果论》为主的新译密法，先在札沃隆(གྲ་བོ་ལུང)建寺布道，公元1073年在后藏濕波山白土坡前倡建寺庙，称萨迦寺，从此名为萨迦派。

འཁོན་སྒེན། ཕན་ཚུན་ཞེ་འགས་ཀྱི་འཁོན་ནད། 怨结。深重仇恨的疙瘩。

འཁོན་ཀྲིབ། འཁོན་འགས་ལ་བརྡེན་ནས་བྱང་བའི་ཁྲིབ་སྐྱེན། 怨毒中风。因大怒所致脑溢血。

འཁོན་དགྲ། འཁོན་བའི་དགྲ་བོ། 怨敌，敌人。

འཁོན་འབྲས། ཕན་ཚུན་འཁོན་ཞིང་འགས་པའམ། མི་དགའ་བར་གྱུར་པ། 怨恨，仇恨。心中不满的隔阂。

འཁོན་གཉགས། སྡང་སེམས་སམ་མནར་སེམས། 嗔恨，嫌怨。仇恨不满之心。

འཁོལ་ཐོགས། བའི་བར་མ་ཐོན་པའམ་མ་ཐང་བ་དང་འགག་པ། 阻滞，挂碍。梗阻不通。ལམ་བར་འཁོན་ཐོགས་བྱུང་ནས་དུས་སུ་མ་ཕྱིན། 途中梗阻，未能及时到达。དེ་རིས་ཀྱི་ལས་དོན་ནང་དུ་འཁོན་འཁོན་ཐོགས་ཐོགས་མང་པོ་བྱུང་སོང་། 这回工作中出了不少挂碍。

འཁོན་ཚང་། ཕན་ཚུན་འགས་ནས་ཞེ་སྡང་བའི་གནོད་སེམས། 忿怒，忿恨。仇恨之心。

འཁོན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)འགས་པ། 怨，恨，不和：ཞེ་འཁོན་པ། 仇恨。སེམས་རབ་ཏུ་འཁོན་པ། 心里恨极了。དོན་ མེད་ ང་ ལ་ འཁོན་ མི་དགོས། 不要无端恨我。དགྲ་ལ་འཁོན་པ་ཅམ་ཞིས་ ཅི་ ཞིག་ ཐོན། 对敌人单是怨恨有何益处？(2)འགག་པའམ་ཐོགས་པ། 挂碍，阻滞：ཡས་འཁོན་ མས་ ཐོགས། 上挂下绊。意指不顺利。

འཁོན་པ་བསྟམ་པའི་གོས་སྐྱོང་། མཐུན་པའི་གོས་སྐྱོང་ལས་དུས་མ་རེས་པའི་གོས་སྐྱོང་གི་ཀུས་ཤེག་སྟེ། དགེ་འདུན་དབྱི་བ་བསྟམ་པ་ཞེས་རྟོད་པ་ཞེ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གོས་སྐྱོང་ཁེད་པའོ། དེ་ལ་རྟོད་པ་བསྟོག་པའི་གོས་སྐྱོང་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། 解恨布萨。相顺布萨中不定时布萨之一。为调和僧伽分歧，消灭争端所作布萨。又名迴诤布萨。

འཁོན་འབར། འཁོན་ནད་ཆེར་ལངས་པ། 炽燃的仇恨，深切的嫌怨：འགལ་ཟླ་ཕན་ཚུན་འཁོན་འབར་ཀྱི་འཁྲུག་གཞི་ཅ་ཅང་ཆེ་བ། 敌对双方，仇隙很大。

འཁོན་མེད་དབྱེར་མེད། ཕན་ཚུན་ཞེ་འགས་པ་དང་། དམ་སེལ་གང་ཡང་མེད་པ། 无嫌无怨，亲密无间：གོང་པ་ཁྱིམ་མཆེས་འཁོན་མེད་དབྱེར་མེད་དམ་གཅང་བཀྲ་ཤིས་ཕུགས་ཤེགས་ཤ་སྦྱག་རེད། 比屋邻居皆无嫌无怨，融洽和乐。

འཁོན་ཚིག སྡང་འཁོན་ཞེ་འཇེན་ཀྱི་གཏམ། 怨言，含恨之词。

འཁོན་འཇེན། (1)འཁོན་དུ་འཇེན་པ་སྟེ། སྡང་བྱང་གནོད་འཚེ་རྒྱས་སེམས་ཀྱི་གཏིང་དུ་འཇོག་པ། 怀恨，记仇，深怀旧仇。(2)རྒྱ་རྒྱུན་རྒྱ་ཤུའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཚེ་གཏོང་པ་གནོད་པའི་བསམ་པ་རྒྱུན་མི་གཏོང་ཞིང་མི་

བཟོད་པར་ཉེད་པ་ཞེག། 恨。忿怒所振，不忍他害，结怨不舍。佛书所说二十随烦恼之一。

འཁོན་འཛིན་ཞེ་ཅན། 仇恨的情绪。忿怒，嫌怨。

འཁོན་ཕྱག་བས། 结仇，成仇。心怀仇恨。

འཁོན་བཟོད། 忿忍，隐忍宿怨。

འཁོན་ལན། 报仇，复仇。报复旧仇。འཁོན་ལན་ཚོག་གཏས་བྱས་ཀྱང་སྒྲུབ་མ་ཐུབ། 虽然力图报复却没有成功。

འཁོན་ཁྲ། 血仇，血债。仿身害命的仇恨。སྡང་དགྲ་མ་དང་བ་རྣམས་ཀྱི་འཁོན་ཁྲ་མཐར་ཐུག་པར་བྱེད་དེ། 向残暴之敌彻底索还血债。

འཁོན་སེམས། འཁོན་བསམ་དང་དོན་གཅིག

འཁོན་བསམ། ཁོན་བའི་བསམ་པ་སྟེ། ཞེ་སྡང་གི་བསམ་པོ། 怨气。怨嫌心。仇恨的情绪。

འཁོན་ཟླ། རང་ལ་འཁོན་དུ་འཛིན་པའི་མི་མིན། 挟嫌鬼。

འཁོབ། ●མཐའ་དང་འདབས། 名词。边缘，中心附近：ཀུལ་མཐའ་འཁོབ། 边区。❷(ཉོང་) དན་པ། 下劣，未开化。

འཁོབ་ཀྲ། ལུས་རྩེར་མི་ཡང་པ། 僵硬，呆板。身躯沉重，动作迟缓。

འཁོབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རངས་པ། 硬化，冻僵：ག་ང་བས་ལག་པ་འཁོབ་པ། 手冻僵了。ལོ་ཆས་ནས་འཁོབ་པ། 年老肢体僵硬不灵。

འཁོབ་བལ། ལུག་གི་བྱང་དག་སོགས་ལས་རྒྱས་པའི་བལ་ཆུ་ཞལ་པ། 硬羊毛，劣等羊毛。绵羊头、腿和腹部所生纤维短而僵直的毛。

འཁོབས་པ། ●ཞེང་ཚད། 名词。宽度。长宽的宽：ས་འཁོབས་ཆེ་པ། 地方宽阔。ཁང་པ་འཁོབས་ཡངས་པ། 房屋开间宽大。❷(ཉོང་) ཀུན་ལ་ཁྱབ་པ། 遍布，充满：སྐུ་གཟུགས་བྱུག་ཀུན་ཏུ་འཁོབས་པ། 令名遍于四方。

འཁོར། 名词。(1)བྱེད་ནས། ཕྱི་འབྲང་ངམ། སྡེབས་པའམ་གཉེན་སྨོག་སོགས་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་མཁོག། 仆从，徒众，眷属。跟随一道为人服役者，གཡོག་འཁོར། 随从。ཉེ་འཁོར། 近侍。བཅའ་ཚང་འཁོར་བའམ། 家眷。གཙོ་འཁོར། 主仆。དབོན་འཁོར། 首长和随从，师徒。(2)འཕྲལ་དང་འདབས། 旁边，近处，ཉེ་འཁོར། 附近。

འཁོར་སྐྱོང། རྒྱུ་སྐར་ཀྱི་མཐའ་ནས་འཁོར་བའི་སྐར་མ་ཡིན་ཞིང། ཐེམ་རྒྱུ་སྐར་ལས་རྟོང་ལ། རང་ཉིད་ལས་བོད་འཐུ་རྒྱུ་མེད་པ་དབེར་ནི་ཟླ་བ་མཐའི་ཚེ་ལའི་འཁོར་སྐར་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། 卫星。围绕行星运行的天体，一般比行星小，本身不能发光。如月球就是地球的卫星。མིས་བཟོས་འཁོར་སྐར། 人造卫星。

འཁོར་ཁམ། (1)རྒྱ་ཚད་དམ་ཞེང། 宽度。(2)རང་གནས་སུ་ཟིན་པས་ཁམ། 返回之时，满一周匝时。

འཁོར་ཁྱམས། ཁང་པའི་ཉེ་སྐོང་གི་ཉི་ཁྱམས། 围廊。宅外围廊。

འཁོར་རྒྱ། རྒྱ་ཁྱོན། 面积。

འཁོར་ལྷང་ཐུང་འཁོར་ཚའི་ཁྱད་ཆོས་དྲུག

ལྷུང་དུ་འགྱེ་བ་དང་། གཞན་དུ་འགྱེ་བ། མ་ཐུལ་བ་ལས་ཐུལ་བར་བྱེད་པ། མ་ཐུལ་བ་རྣལ་དུ་འགྱེད་པ། མཐོ་བ་ལ་འཕར་བ། དམའ་བ་ལ་འཕབ་པ། 轮王圆轮六奇：迅速运转、遍地通行、未胜者能胜、已胜者能安、逢高高飞和逢低低降。

འཁོར་ལྷང་ཐུང་ཉེ་བའི་ཇིག་ཆེན་བདུན། རལ་གྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བཀས་པ་རིན་པོ་ཆེ།

ཁྱིམ་རིན་པོ་ཆེ། ཚལ་རིན་པོ་ཆེ། གོས་རིན་པོ་ཆེ། ལྷམ་རིན་པོ་ཆེ། མལ་ཆ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན། 轮王七随宝：剑宝、皮宝、宫宝、苑宝、衣宝、履宝和卧具宝。

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་པ། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ལྟེ། ང་ལས་ཀྱ་དང་། མཛེས་པ། རྟེ་མཛེས། མཛེས་ལྡན། རྟེ་མཛེས་ལྡན་ཏེ་ལྟེ། 五轮王，五转轮王：白乳轮王、美妙轮王、最美妙轮王、端严轮王和最端严轮王。

འཁོར་ལྟེ་ཁྲེ་བཞི་བའི། སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པས་གཏན་ལ་ང་རྟ་སིང་དུས་ཀྱ་སྟོད་ཟླ་བའི་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ལ། ཚོས་བདེན་པ་བཞིའི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ནི། ཐོག་མར་ཡེ་ཤེས་ཀྱིང་ཆུང་ཀྱིས་བསྟེན་པར་རྫོགས་ནས་དགྱ་བཅོམ་ཐོབ་པའི་འཁོར་ལྟེ་སྟེ། ཀུན་ཤེས་ཀཽཎྜི་ཉ་དང་། རྟ་ཐུལ། ཆུང་ས། མིང་ཅེན། བཞང་ལྟེན་རྣམས་སོ། 五比丘，贤者五人。释迦牟尼成道后于六月四日在仙人鹿野苑初转四谛法轮，闻法自证近圆得阿罗汉果的五比丘：阿若憍陈如、 颇婆、十力迦叶、摩南拘利和拔提。此皆梵音，依次义译为火器、调马、走汽、大名和小贤。

འཁོར་བཅས། འཁོར་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཀོ་མ་རྣམས་འབྲེང་དང་བཅས་པ། 偕眷，连同眷属，与眷众俱。

འཁོར་རྒྱུ། ཆུང་འཁོར་ཏེ། ཆུ་ཅེན་པོར་ཆུ་བས་སྐོར་མོར་འཁོར་བའི་ཀོང་དོང་། 漩涡。流水回环流成的螺旋形下陷处。

འཁོར་ཉན། ཀླུ་དབྱངས་ཀྱི་རིས་པ་བདུན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 近闻声。歌音七品之一。

འཁོར་ཐག་ཅན། སྒོ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ནས་དབྱེ་བའི་ཐབས་སུ་སྒོ་ཟེགས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཁ་ཏོག་བྱ་བ་ཅིག་ཏུ་འཁོར་ལོ་བཞིན་དུ་སྐོར་བའི་ཤིང་། 转轴门闩。可从门内外旋转以行启闭的门闩。

འཁོར་མཐའ། (1)འཁོར་ལོའི་ཚུ་ཐྱུད། 圆周。轮圆边围。 (2)འཁོར་བའི་ཨ་མཐའ་དང་མ་མཐའ། 生死边际，轮回始终。佛家所说生死轮回的前际后际。

འཁོར་མཐའ་མེད་པ། (1)འཇལ་གསབ་དཀའ་བའི་ཐུགས་དྲིན་ཆེན་པོ། 酬报不尽。恩德深重，难可报答。(2)འཁོར་བ་རྒྱུགས་མཐའ་མེད་པ། 轮回无边，生死无边。

འཁོར་བཟིམས། མགོ་ཡུ་འཁོར་ནས་ཤེས་པ་འགྲིམས་པ། 昏眩。头脑昏晕，神志不清。

འཁོར་འདབ། རྟེ་འབྲེལ་སྟོས་པཅས། 亲属，亲眷，眷属。

འཁོར་འདབས། རྟེ་འདབས། 附近；གངས་རི་ཆེན་པའི་འཁོར་འདབས་སུ་མཆོ་མང་པོ་ཡོད། 大雪山附近有许多湖泊。

འཁོར་འདས། སྲིད་པ་འཁོར་བ་དང་། ཞི་བ་ཐུ་ངན་ལས་འདས་པའོ། 有寂，生死涅槃。生死轮回和涅槃寂静。

འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད། འཁོར་བ་དང་ཐུང་འདས་གཉིས་ཆོས་ཉིད་བདེན་པར་མེད་པའི་ངང་དུ་དབྱེར་མེད་པའམ་མཉམ་ཉིད་དུ་འཇུག་པ། 有寂无别。轮回涅槃，谛实非有，法性平等，无二无别。

འཁོར་རྣམ་བཞི། སྟོན་པའི་འཁོར་ནམ་པ་བཞི་སྟེ། ཕྱི་མ་ཨ་མོ་ཀ་གཉིས་དང་། རབ་ཏུ་ཕྱུང་བ་ཨ་མོ་ཀ་གཉིས་ཏེ། དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ། དགེ་བསྙེན། དགེ་བསྙེན་མ་བཅས་སོ། 四众弟子。佛弟子有四种：比丘、比丘尼、近事男和近事女。

འཁོར་ཡུག་ལྷུམ་ཚོགས་པ། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཕྱའི་ནང་ཁགས་ཤེག་སྟེ། འཁོར་ས་ཐོབ་ཀྱི་ཞེས་དབང་དང་རིག་པ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། 眷众圆满。五圆满之一。如来周围所有眷众，均是登地菩萨及持明众。

འཁོར་ཕྱེད་ངོར། ཚུ་སྐར་ཉིར་བདུན་གྱི་ཕྱེད་ནི་སྐར་བཅུ་གསུམ་དང་ཆ་ཚོད་ཐུམ་ཙུ། ཉི་མ་ལ་མཚོན་ན་ཀཀ་ཏ། སེཔྟེ། བྱ་མོ་གསུམ་དུ་རིམ་བའི་ཐུ་ཤང་ལ་ཉི་ཙམ་སྐྱད་པ་དེ་ གྲང་སྟེག་གཞུ་གསུམ་ དུ་ རིམ་ བའི་ཕྱི་ཤང་ལ་ སྐྱད་པ་ དེས་ ཁ་བཅབཅས་པས་རོང་བྱ་ཙམ་ཁ་འཕྲིག་སྟེ། ཏྲག་བའི་ཁོངས་སྐྱེད་ལ་བྱི་གང་མེད་པར་གནས་པས། དེ་ཡན་ཕྱི་ཤང་ཉི་ཤུ་རེ་མི་དགོས་པས་སོ། 减半周。减去廿七宿的弧度的一半，即减去十三宿30度。以太阳为例，在巨蟹、狮子、室女三宫顺序前步中的黄经差，在天秤、天蝎、人马三宫中顺序后步中抵消，真行度与平行度相等；其它六宫的情况与此完全对称，所以各曜步数表中只给出了前六宫的损益率和盈缩积，在计算后六宫时只要减去半周即可求得。

འཁོར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)བསྐོར་ནས་ཆུད་པ། 运转，回旋，周转，回来，还复：བྱག་འཁོར་འདི་ཐེངས་གཅིག་བཏང་ནས་ཆུད་མི་འཆད་པར་འཁོར་བཞིན་འདུག 这部电机，一经开动就不断运转。འཇུག་སྐོར་འཁོར་པ། 旋风回旋。ཚར་ཚུར་ཉོ་འཚོང་གི་སྐོར་པ་འཁོར་གྱབ་པ། 买进卖出，周转得开。ཁོ་རང་ཕྱོགས་ལ་ཕྱིན་ནས་ཕྱིར་འཁོར་མ་བྱུང་། 他外出未曾归来。གཞན་ལ་གནོད་འཚེ་གང་བཀྲལ་ཚང་མ་རང་གི་ཐོག་ལ་འཁོར་འདུག 所做害人的事都回到自己头上来。(2)ཞེང་པ། 迷恋，沉醉：ཡུད་ཙམ་མཚོ་འཁོར་ནས་བཟུང་པ། 醉心于看节目。(3)སེམས་ནང་དུ་དྲན་པ་དང་འཆར་པ། 想起，记起：ཁོ་མཐོང་པ་དང་ངའི་སེམས་ལ་བསམ་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཞིག་འཁོར་བྱུང་། 一见到他，我心里就起了这样一个念头。(4)འདུ་བ་ དང་ ཚོགས་ པ། 围绕，集聚，形成：ལྷ་བའི་མཐའ་སྐོར་དུ་འཁོར་པ། 围绕在中心的周围。རི་ལ་རི་དྲགས་འཁོར་དང་། ཆུ་ལ་ཉ་མོ་འཁོར། 兽聚于山，鱼聚于渊。ལག་པར་ཤ་ཡོད་ན་ནམ་མཁར་ཐུ་འཁོར་ཡོང་། 手里有肉，上空自有鸟盘旋。རྩུ་རྩེར་ཞིལ་པ་འཁོར་བ། 露结草叶尖。❷འཇིག་ པ་ རིགས་ དུག་ གི་གནས་ སམ་ ཟག་ བཅས་ རྟེན་ ལེན་ གྱི་ ཕུང་ པོ་ ལྔ། 名词。生死，轮回。佛书所说六道众生依存的世界及有漏五蕴。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ སྟོན་ ཚད་དང་། འཇིག་རྟེན། ཐུབ་མཆོག རྒྱ་བཅུལ་འཕྲུང་གནས། མ་རིག་ཀ་མས། གཏུག་ལག་དང་པོ། ཞི་འཇེན་པ། ཡང་ཞིད། ཞིད་པ་བཅས་སོ།

འཁོར་བ་འཇིག ⟨ཀཀུ་ཙྪནྡ།⟩སངས་རྒྱས་ དཔའ་བའདུན་གྱི་གསལ་ཤེག 灭累佛，拘留孙佛。贤劫第一佛，七佛之第四佛。

འཁོར་བ་ཅམས་ཆེད། འཁོར་བའི་སྡུག་ བསྔལ་ བཟོད་པའམ་དང་དུ་ལེན་པ། 忍受生死。菩萨甘受生死轮回。

འཁོར་བ་མཐའ་ཅད། འཁོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཆོད་དུས་ཀྱི་མཐའ་ལ་རྒྱབས་པའི་གང་ཟག 轮回尽头者。轮回已到边际，已得解脱，再不生死者。

འཁོར་བ་དོང་སྤྲུགས། (1)དོང་ནང་གི་ཉལ་ཉིལ་ཐམས་ཅད་ སྤྲུགས་ པ་ ཆུའི་ དུ་ འཁོར་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ཀུན་ སེལ་བའམ། ཡང་ན་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ གཅིག་ ཀྱང་ མ་ ལུས་ པ་ འཁོར་ བ་ ལས་ བསྒྲལ་བ། 永断轮回。断生死苦，有如淘净坑中污秽，或度尽一切众生，使之永离轮回。(2)སྤྱན་ རས་ གཟིགས་ ཀྱི་ ཉེ་ བྱང་ ཅིག 永断轮回观世音。观世音菩萨一化身名。

འཁོར་བ་པ། འཁོར་བ་པོ་དང་ དོན་གཅིག

འཁོར་བ་པོ། འཁོར་བར་འཁོར་མཁན་གྱི་སེམས་ཅན། 轮回者。佛书所说长时流转生死的有情众生。

འཁོར་བ་འཇིག་པ། (1)(ཡུལ) ཁྱིམ་ གསར་དུ་ འཇེན་ པའམ་ འཇེན་ པ་ པོ། 新成家者，理家务者。 (2)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ ཀྱིས་འགྲོ་བ་སྐྱེལ་སྐྲད་པསམ་བཞིན་དུ་ སྲིད་པར་ བརྒྱང་པ། 忍受轮回。菩萨为利生故流转生死轮回。

འཁོར་བའི་སྐྱོན། སྐྱེ་ཏ་ན་འཆི་སོགས་ཀྱི་ སྡུག་ བསྔལ། 轮回过患，生死过患。佛书所说生老病死等苦。

འཁོར་བའི་ཁྱིམ། (1)འཇིག་རྟེན་པའི་ ཁྱིམ་ཐོང་། 俗家，俗人家宅。(2)(མངོན) བཙུན་ མོའི་ ཕོ་བྲང་། 后宫。王后所居宫室。

འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་ཚ་ཕྲ་བ། གཏུག་ལག་ ཁང་གི་སྐུ་འཕྱོར་དུ་ སྲིས་པའི་དབེ་ རིས་ལྟར་ཀྱི་ སྲིད་པ་འཁོར་ལོ། 五分轮回图。寺院门上绘制的生死轮回图。

འཁོར་བའི་དཀྲུ། (1) བདག་ མེད་ རྟོགས་ པའི་ ཤེས་རབ། 无我慧。(2)ཐར་པ། 解脱道。

འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ། ཐོག་མཐའ་མི་ མངོན་པའི་ སྡུག་བསྔལ་ཀྱི་རྒྱ་ མཚོ། 生死海。生死轮回无边苦海。

འཁོར་བའི་རྒྱུན། སྔོན་ཀྱི་མཐའ་མི་མངོན་པའི་ རྟེར་ལེན་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྒྱུན། 生死相续，生死流。前无边际，无始以来的五取蕴流。

འཁོར་བའི་སྒོ། ལས་དང་ཉོན་ མོངས་པ། 轮回门。业和烦恼。

འཁོར་བའི་འཆིང་བ། འཁོར་བར་ འཆིང་བར་ བྱེད་པའི་ ལས་དང་ཉོན་ མོངས་པ་རྣམས། 生死束缚，生死缠。束缚众生流转于生死轮回中的业和烦恼。

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྐྱེ་ཏ་ན་འཆི་ སོགས་ དང་ཚ་གྲང་བཀྲེས་སྐོམ་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། 生死苦，轮回苦。生、老、病、死、寒、热、饥、渴等苦。

འཁོར་བའི་སྡུ་འབྱེད། ལས་དང་ཉོན་ མོངས་ཀྱི་ ཀུན་འབྱུང་། 生死前导。业烦恼集。

འཁོར་བའི་འབྲོག་དགོན་པ། འཁོར་བ་དེ་ཐུབ་ དམ་ཀྱི་ཐབ་འབྲོག་དགོན་པའི་ གཟུགས་སུ་བཀོད་ པ། 生死旷野稠林。把轮回形象化为可怕的旷野密林。

འཁོར་བའི་བཙོན་ར། འཁོར་བ་བཙོན་ རའི་ གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 生死牢狱。把轮回形象化如监狱。

འཁོར་ བའི་ རྩ་ བ། སྲིད་ པའི་ རྩ་ བ་ དྲུག་ སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ལྟ་བ་ཉོན་ མོངས་ཅན། ཐེ་ཚོམ་རྣམས་སོ། 生死根本。佛书所说轮回六根本：贪、瞋、慢、无明、染污见和疑。

འཁོར་བའི་ལམ། (1)མ་རིག་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་ བཅུ་གཉིས། 生死路，轮回道。无明等十二缘起支。(2)སྐོར་བར་འཁོར་བའི་ལམ་ཀ། 巡礼通道，转经人行道。(3)མི་དགེ་བའི་ ཐ་བ། 恶业，不善业。

འཁོར་བའི་ལམ་གསུམ། ཉོན་ མོངས་པའི་ལམ་ དང་། ལས་ཀྱི་ལམ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ལམ་ གསུམ་སྟེ་ཉོན་ མོངས་པར་བརྟེན་ནས་ལས་བྱེད་པ་དང་། ལས་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བ། སྡུག་བསྔལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་ མོངས་པ་སྐྱེ་ཞིང་ ཅུན་མི་འཆད་པར་འཁོར་བའི་རིམ་པའོ། 三轮，轮回三道：惑道、业道和苦道。依惑造业，依业生苦，依苦起惑，次第流转，轮回不息。

འཁོར་བའི་ ལྷ། འཇིག་ རྟེན་ ཀྱི་ ལྷ་ འདྲི། 世间神，世间鬼神。

འཁོར་བར་འཁོར་བ་པོ། ཐར་པ་མ་ཐོབ་པའི་ སྐྱེ་ འགྲོ་ རྣམས། 流转生死者。未得解脱的一切众生。

འཁོར་ སྒྲིལ། (མངོན) བྱང་ བ། 旋绕者。蜜蜂的异名。

འཁོར་མ། ཤིང་བཞི་གཅིག་ལྡེབས་པ་སྟེང་འོག་ཏུ་ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ། 名词。连枷。一组平排木棍可以旋转的脱粒农具。

འཁོར་མོ། རྐལ་མོ་ཤིང་གཡོག་མོ། 名词。女仆。

འཁོར་འཚེམས། འཕྲུ་ཤིང་ཐིབ་པ། 机器缝纫。

འཁོར་ཉམ། གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོངས་ཐུ། 短假，临时假期。ཁོ་ལས་ཁུངས་ནས་འཁོར་ཉམ་ཐུས་ཏེ་ཕྱིན་སོང་། 他从机关里请短假走了。

འཁོར་འཛིན། དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དང་། དགེ་བསྙེན་པ་མ་གཉིས་ཏེ་བཞི། 四众，四众弟子。佛的在家出家男女弟子共为四众。

འཁོར་རྒྱག རྐང་རྒྱག་དང་འདྲ།

འཁོར་སྐྱེས། གཉེན་འཁོར་འཁོར་པ་རྣམས་མཐུན་གཐབས་བྱེད་པ། 和睦亲眷。调解眷属纠纷，使不和睦的亲眷依旧和好。

འཁོར་ཡུག རྐང་ཡུག་དང་འདྲ།

འཁོར་ཡུག རྒྱུ་བ་ཞེའམ་གཅིག་འཁོར་བའི་དུས་ཡུན། 周期。继续反复旋转一周所需时间。

འཁོར་ཡུལ། (རྡོང་) ཡུལ་མི་དང་འཁོར་གཡོག 乡亲。故乡人和亲眷。

འཁོར་གཡག སྐོ་སྐེའུ་ཁྲིད་ཀྱི་འཁོར་གཏེན་གཡག་ཤེང་། 转轴门闩。可以旋转的门闩或窗闩。

འཁོར་གཡབ། ཁང་བའི་མདུན་སྐྱེགས་འཁོར་མཚམ་བསྐོར་བའི་གཡབ། 围廊。围绕屋前的走廊。

འཁོར་གཡོག གཉེན་སྤྲིགས་དང་བྱད་གཡོག 主仆。仆从和眷属。亲朋和仆从。

འཁོར་རིམ། རེ་མིག། 轮班，轮次。

འཁོར་ཙི་ཙི། སྐོང་འཁྱིལ་འཁྱིལ། 滴溜儿圆，极圆状；团团围绕状：མི་མང་ཁ་འཁོར་རེ་རེར་འཁྱིལ་ཀྱིན་འདུག 许多人围成圆圈跳舞。

འཁོར་ཡངས་པ། གནག་ཐུགས་མེ་རིགས་ཀྱི་ཚགས་སེམས་ལངས་པ། 发情。母畜生理上要求交配。

འཁོར་ཡོ། 名词。(1)སྐོང་པ་འཁོར་ཐུབ་པའི་འཕྲུལ་ཆས་སྐོང་དཀྱིལས་ཅན། 轮，圆环；གསེར་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 金轮。ཆུ་འཁོར། 水磨。མེ་འཁོར། 火车。(2)འཕྲུལ་འཁོར། 机器；ཚེམ་བྱེའི་འཁོར་ལོ། 缝纫机。ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ། 钟表。(3)ཤིང་རྟ། 车；འཁོར་ལོ་བཀག་པ། 煞车，停车。ལས་ཁུངས་ལ་བཞག་ནས་འཁོར་ལོ་ཕྱོ་ལ་གཏོང་པ། 南辕北辙。(4)གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ལི་དམ་ཕྱའི་ཕྱག་མཚན་ཞེག་སྟེ། དཔྱིམས་འཁོར་ལོ་ཕྱུག། རྡོ་རྗེ་མཆོག་དུ་རྣོ་ཞིང་རྩ་རྣའི་ཡུ་བ་ཅན་ཞེག 剑锋轮。佛教密乘本尊所用一种手帜名。其状钢轮无辐，辐皆双口利刃，尖极锋利，半拌作柄。(5)གཅའ་སྐད་སོགས་ཚོ་སོའི་སྟེའམ་ཀྱོང་གི་ཁང་འབོད་ཏེ། གཅའ་དང་ཅིང་བའི་འཁོར་ལོ་བདུན། སྐད་སྟོང་གཉིས་ཀྱི་ཐིང་བདུན་ཏེ། ཆུ་ཚོད་ཆུ་ཐང་དྲུག་ཏུ་ལ། དཔྱག་དྲུག་ཆ་ཤས་མང་ཐུང་དང་། གནས་ལ་རིས་པ་མེད་པ་ཡིན། རང་རང་འཁོར་ལོ་གང་ལོངས་པ། ཕྱད་བའི་རྩེ་དེ་ཚོང་མར་བཟུ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། 进位率，复名数进位率。九执历中名为“起数”。复名数各位的数值，满本位的进率时应进位，即于上位中加1。时轮历中常用的进位率：曜位与作用位为7，宿位与会合位为27，刻位与分位为60，息位为6，息以下的进位率(即分母)不定。(6)(མངོན) སྐུ་སྐར་ཀྱི་ཚོ་ལའི་འཁོར་ལོ་ལ་ཐིང་བདུན་ཚོད་པས་གང་ཐིང་ཐིང་མཚོན། 星躔圆轨。二十七宿各有一个运行轨道，故表数字27。

འཁོར་ལོ་སྐྱེལ་བ། (1)འཕྲུལ་འཁོར་གཏེར་མཁན། 驾驶员，机车操纵员。(2)རྩིས་འཁོར་

སེལ་ཀྱི་ཁ་སྐྱོང་བ། 驾驶，操纵。

འཁོར་ལོ་ཅན། (མཚན) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)དུང་བ། 黄鸭的异名。

འཁོར་ལོ་ཆོག་པ་བཞི། མཐུན་པར་ཕྱུང་བའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་བརྟེན་པ། སྨོན་ལམ་བཏབ་པ། བསོད་ནམས་བསགས་པ་བཅས་བཞི་དེ། 四大轮：安住顺境、亲近正士、发宏誓愿和积大福德。

འཁོར་ལོ་ཆེན་པའི་ཐུགས་རིམ་བྱིན་ཅན་བཞི། ལུས་བྱིན་ཆབས་དང་། ངག་བྱིན་ཆབས། ཡིད་བྱིན་ཆབས། དེ་ཁ་ན་ཉིད་ཀྱི་བྱིན་ཆབས་བཅས་བཞི་དེ། 大曼荼罗圆次四加持：身加持、语加持、意加持和真如加持。

འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག 胜乐轮，胜乐。无上密乘本尊泗鲁迦的异名。

འཁོར་ལོ་སྡོམ་པ། བདེ་མཆོག 总摄轮，胜乐。无上密乘本尊泗鲁迦的异名。

འཁོར་ལོ་རྣམ་གསུམ། (1)བློ་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་། སྤྱང་བ་བསམ་གཏན་གྱི་འཁོར་ལོ། ཉ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བཅས་གསུམ་མོ། 三轮：讽颂为闻思轮、断弃为禅定轮、所作为羯磨轮。(2)ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

འཁོར་ལོ་སྒྲོག་དང་མི་སྒྲོག། གཟའ་རྣམས་ཀྱི་ཉི་ཚེ་བར་ལས་ཐེག་ཤར་ཐུབས་ཚེ་མ་འདང་ན་འཁོར་ལོ་༢༧སྐྱོན་དགོས། འདང་ན་སྐྱོན་མི་དགོས། 加与未加一周。求出某曜平黄经后，求其距远地点的黄经值时，若某曜平黄经小于远地点，需加一宿周(27)以后再减。

འཁོར་ལོ་བྱེད། (མཚན) མཚན་མོ། 作轮。夜的异名。

འཁོར་ལོ་ཕྱེད་བརྒྱད། ཕྱེད་བརྒྱད་ཙམ་དུ་བའི་འཁོར་ལོ། 八辐轮。

འཁོར་ལོ་ཕྱེད་སྟོང་། ཕྱེད་སྟོང་ཐུག་ཙམ་དུ་བའི་འཁོར་ལོ། 千辐轮。

འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་སྲིད་བདུན་གྱི་གྲས་ཤིག 金轮宝。轮王七宝之一。

འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

འཁོར་ལོ་གསུམ། འཁོར་ལོ་རྣམ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

འཁོར་ལོའི་རྐང་། (མཚན) རྒང་པོ་ཆེ། 轮足。象的异名。

འཁོར་ལོའི་མགྲིན། (མཚན) ཌ་མཿ 轮颈。骆驼的异名。

འཁོར་ལོའི་ཤིང་གཡ། ཤིང་གི་ཚན་པ་སོགས་དབུགས་བྱིད་འཁོར་ལོའི་རྟིང་ལྟགས་འཇུག་སའི་ཤིང་གཡ་བྱ་བ། 车座。木碗车制器承轴木座。

འཁོར་ལོའི་རྟིང་ལྟགས། ཤིང་གི་ཚན་པ་སོད་དབུགས་བྱིད་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྟིང་བའི་ལྟགས། 车轴。木碗车制器铁轴。

འཁོར་ལོའི་ཞགས་ཆང་། (མཚན) རི་ཁཱ 轮面。野猪的异名。

འཁོར་ལོའི་ཐྭ་མ། (མཚན) འདོད་ལྷ། 无上轮。欲天的异名。

འཁོར་ལོའི་འབྱེད། དགེ་འདུན་འཁོར་ལོའི་དབྱེད་དང་དོན་གཅིག

འཁོར་ལོའི་སྐོང་པ་ཞི་བྱེད། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། རྩོད་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ། དགེ་འདུན་འཁོར་ལོའི་དབྱེན་བྱུང་བ་ཕྱིར་བཅོས་རྣ་མཆོག་སྐྱང་གཅིག་འདུམ་པར་མཛད་པའོ། 法轮僧灭诤。毗奈耶十七事所说诤论回净三本哥之一。法轮僧众诤论不合，经由胁侍二圣回净调和。

འཁོར་ཡོའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཕྱི་མ་རྣམས་ལ་སྐྱེལ་བ་དང་བསུ་བ་ལ་སོགས་བས་ཐུག་དང་ཞབས་འཁོར་ཡིའི་མཚན་དང་ལྡན་པ། 千辐轮相。如来恭敬迎送上师，感得手足掌心有千辐轮纹之相。三十二大丈夫相之一。

འཁོར་ཡོའི་ཡན་ལག (མངོན) དང་པ། 轮支。雁、野鸭的异名。

འཁོར་ཡོའི་རེ་ཁྲ། (ཞེགས) (1)འཁོར་ཡོའི་རེ་མོ། 环纹。圆轮图。(2)འཁོར་ཡོའི་མཐའ་སྐོར། 轮围，圆周。

འཁོར་ཡོའི་ལུས། (མངོན) གདུགས་ སམ་ ཉི་གདུགས། 轮身。伞的异名。

འཁོར་ཡོལ་འགྲོ་བ། (མངོན) ཤིང་རྟ། 轮行。车辆的异名。

འཁོར་ཡོལ་སྐྱོང་བའི་རྒྱལ་པོ། མི་རྣམས་ཀྱི་ཚོ་ཤ་དབག་མེད་ནས་བཏུད་ཁྲིའི་བར་ཁོ་ནར་འབྱུང་བ་སྟེ། གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་ཀྱི་འཁོར་ཡོས་བྱིང་བཞིའི་སྐྱེ་བོ་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི་ཚང་ཚུལ་ཅན། 转轮王，转轮圣王。略作轮王。佛书说人寿自无量岁至八万岁中，分别有金、银、铜、铁四轮王出世，征服四大部洲一切众生。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་དབང་དང་། གནམ་བསྐོས། མ་ལུས་ཏུལ་པོ། མི་ཡི་ལྷ། ཡང་དག་ཏུལ་པོ། ལྷག་བའི་དབང་ཕྱུག་བཅས་སོ།

འཁོར་ཡོལ་འཚོ། (མངོན) རྩ་མཁན། 以轮为生。制陶工人的异名。

འཁོར་ལས། (1)གཅངས་སའམ་གནས་ས། 依附处，栖息地：ཕྱུ་ཀུ་འཁོར་ས་ཕ་མ་ཡིན། རི་དགས་འཁོར་ས་དབེན་ས་ཡིན། 婴儿依傍父母，野兽栖息僻壤。(2)ཀ་གཏད་ཡུལ། 面向，朝向，所向：ཀ་འཁོར་ས་ཉི་མ། ཏུབ་འཁོར་ས་ལྷུགས་པ། 面朝阳，背向风。

འཁོར་ལ་འཇིལ་ལ། འཁོར་སའམ་བརྟེན་ཡུལ། 故乡，靠山。依赖处。

འཁོར་ལོམས། རང་འཁོར་དུ་འགྲོ་ཡུལ་ ཀྱི་གཙོ་སེམས་ཤེད་པ་སྟེ། སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ། 随从心。有自所随附之心王者，即一切心所生法。

འཁོར་ལོམས་རྒྱང་། གཙོ་སེམས་ལས་བྱུང་ཞིང་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུ་གཏོགས་པའམ་རྟེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཤིད་ཤེད་གེས། 心所，心所生法。心王所生，从属心王，随心王之主作用而对境生情者。如贪、嗔等。

འཁོར་གསུམ། (1)མཚོན་ ཆ་ མདའ་ ཀྱི་ མདུང་གསུམ། 三兵。箭、刀和矛三种兵器总名：སྐེད་པར་འཁོར་གསུམ་བཏགས་ནས་གཡུལ་སར་ཚུགས། 腰束三兵赴战场。(2)འཁོར་ལོ་གསུམ། 三轮。三个车轮：འཁོར་གསུམ་ཀང་འཁོར། 三轮脚踏车。(3)བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བའི་ལས། བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་གསུམ། 三轮。能作的人、所作的事、事件的对境：སྦྱིན་པ་ གཉེར་ སྐབས་ ཀྱི་ འཁོར་གསུམ་དེ་སྦྱིན་པ་པོ་དང་། སྦྱིན་རྫས། སྦྱིན་ཡུལ་དེ་གསུམ། 行布施的三轮。指施者、施物与受施者。(4)མཚན་ཉིད་རྩོད་སྐབས་ཀྱི་ འཁོར་གསུམ་སྟེ་རྟགས་བསལ་ཁྱབ་གསུམ། 三轮。辩论时所引出的三重判断，即因、违、遍。意指理由、相违及周延。(5)ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་ གསུམ། 三轮。指身、语、意三业。

འཁོར་གསུམ་ཁེབས་བའི་ཚད། འདུལ་བའི་ བདུ་ཚད་ཅིག་སྟེ། ཞོལ་ཀྱི་རྒྱུ་ལྟེ་བའི་འཁོར་ལོ་ དང་བུས་མོ་གཉིས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཁེབས་ཐུབ་བའི་ ཚད་དུ་ཤོངས་བའོ། 掩三轮量。律经术语。衣料长度能掩蔽两膝至脐者。

འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག ས་བདུན་བའི་ཤོངས་

སྟོང་གསུམ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། ཅིད་ལ་བོ། བྱ་བའི་རང་བཞིན་ཏེ་ འཁོར་གསུམ་ ལ་མི་ དམིགས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པཉྩ་ལ། 三轮清净。大乘菩萨证得第七远行地时，印证对境、能作、 所作三者全无自性，名为三轮清净。

འཁོར་ གསུམ་ རྣམ་ པར་ མི་ རྟོག་ ལ། ཆོས་ཀུན་ལ་དངོས་པོ་དང་ཅིད་པོ་བྱ་ཡུལ་གསུམ་ལ་ཡང་ བཏེན་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ། དབེར་ན་ སྦྱིན་པ་གཉེར་བ་པོ་དང་། གཉེར་ཞུའི་ཕྱུ་ནོར། གཉེར་ ཡུལ་ སློང་ བ་པོ་ བཅས་ ཤེགས་ གསུམ་ ག་ རང་བཞིན་དུ་མ་གྲུབ་པར་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་པོ། 三轮无别， 三轮无分别慧。 于一切事物的本身、能作、所作三者， 均不起执著分别之心。如于布施一事， 能通达财物、施主和受施者，均无自性的智慧，即为三轮无分别慧。

འཁོར་ལྟུ། ཡེ་དམ་ལྷའི་ འཁོར། 从尊。密乘坛场本尊所有眷众。

འཁོལ། འཁལ་བའི་སྐྱལ་ཆོག

འཁོལ་ཆུ་གཙང་ཪོ། འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གས་པ་རྫོང་གི་བྱང་ཆུང་དུ་ཡོད། སྐད་ཆུད་ལ་གཡས་ངུ་གཅང་པོ་རྩེར། མཐར་བྱམ་ཆུ་དང་འདྲེས་ཏེ་བལ་ཡུལ་དུ་འབབ། 苦曲藏布。河名。源出西藏自治区岗巴县北部，下游称叶如藏布，与朋曲汇合后，流入尼泊尔境。

འཁོལ་ཅོ། ཏུང་པོ། 形容词。洋溢，充沛；སེམས་ཤུ་འཁོལ་པོ། 精力充沛，意气奋发。

འཁོལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཀོལ་བ། བགོལ་བ། ཁལ། སྐུལ་བ་དང་བའི་སྐྱོད་པ། 役使，利用。强迫使用；བྱས་ ཏེ་ བགོལ་ བ། 奴役。ལས་སུ་ འཁོལ་ བ། 派事，派使作事。རྟ་ དྲིལ་ བཀོལ་ སྐྱོད་ཀྱིས་ སྐྱལ་འདེབས་ བྱེད་ པ། 使用骡马运输。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཁོལ་བ། འཁོལ་བ།། (1)ཆུ་ ཚགས་ བསྐོལ་ཏེ་ གཏུས་ པ། 水沸。煮水沸腾；ཇ་བསྐོལ་ནས་ ཁོལ་བ། 茶熬得沸腾起来。སྨན་ ཁོལ་བ། 药已煮沸。 ཆུ་འཁོལ་ལ་ཁྲད་པ། 水快开了。(2)དུལ་བ་དང་། ཐུལ་བའམ་འཁྲལ་བ། 驯服，顺从。温和柔顺，任人指挥；ཇི་ལྟར་ བཀོལ་ བ་ལྟར་འཁོལ་བ། 听任役使。བཙན་ ཤུགས་ཀྱིས་ ལས་སུ་བསྐྱལ་ ཀྱང་ མ་ འཁོལ། 强使服役，终不顺从。

འཁོལ་ཀ། འབྱོར་པ་དང་འཇོག་སྟངས། 名词。力量，才能；财力；མི་ སོ་ སོའི་ འཁོལ་ ཀ་ དག་ཞན་ སྟ་ ཆོགས་ ཡོང་། 各人才能，有强有弱。ལས་ ཀ་ ཅིའང་ སྐབས་ དང་ ལ་འཁོལ་ ཀ་ ངེས་ ཙན་ ཞིག་ དགོས། 作事要自己有一定的能力。འཁོལ་ཀས་ ཤེག་མེ་ ཟིན་དུང་། ཁང་འབྱོང་གཤོང་བའི་ཚོས་ ཅེད། 本无打虱力，却议捕野牛。

འཁོལ་ཁ། འཁོལ་ཀ་དང་འདྲ།

འཁོལ་ཚུགས། འཁོལ་ཀས་ཚུགས་ཆོད། 力所能及。各自才力所能办到的；ཕྱི་ རོང་ གང་ སས་ འཁོལ་ཚུགས་ཀྱི་ལས་ཀར་འབད་འབྱངས་ཞུ་སྲས་ རེད། 正在里里外外竭勉从事于力所能及的工作。

འཁོལ་བཙུན། ནུས་སྟོབས་དང་བསྟུན་པ། 量力，斟酌才能；ཁོ་རང་འཁོལ་བསྟུན་ཀྱི་ལས་ཀ་ གང་ཤེས་གང་ཚུགས་ལག་ལེན་ བྱེད་ སྐང་རེད། 他正在竭尽力量办理能办的事。

འཁོལ་བ། (རྟེན) ཆུད་མེ་ཟ་བ། 不浪费，不耗损。

འཁོལ་དབག ནུས་སྟོབས་ལ་གཞིགས་པ། 量力，斟酌能力；སེ་ སོའི་ འཁོལ་དབག་གི་ལས་འགན་ འཁུར་ཆུ། 斟酌各人能力，担负工作任务。

འཁོལ་མེད་པ། (རྟེན) ཆུད་མེ་ཟ་བ། 不浪费，不耗损。

འཆོལ་བཅས། སྟོབས་ནུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་ཙམ། 才具，才能。能力状况：རང་གི་འཆོལ་བཅ་དང་མཐུངས་པའི་ལས་ཀྲད་ལེན་བཞིན་དུ་ཚོད། 按照各人的能力，来担当任务。

འཆོལ་ཐུབ་ཐབ་པ། (རྟེང་) རང་གནས་སུ་འཇོག་པའམ་ཤོགས་སུ་འཇོག་པ། 放置原处，另存一侧。

འབྲག་འཕྲོག ཀུག་ཀོག 曲折，弯曲：འབྲག་འཁྲིག་ཀི་ལམ་འཇོག་ཐུང་མ་སྐྱག་ནི་ཡང་རྩེར་རེཔས་ཐུབ། 敢攀曲折路，方能到顶峰。

འབྲག་གྲང་། གང་དད། 冷气，寒气。冷冻的程度。

འབྲག་ཆེན་གངས་རྫོང། ཀ་ལས་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐྲོ་མེས་རྫོང་ཁངས་སུ་ཡོད། 恰青岗仁。冰川名，在西藏自治区波密县。

འབྲག་དུས། (1)གང་བའི་སྐབས། 冷季，冷冻时节。(2)(ཨངོན) དཀྱུན་ཁའི་མིང་། 寒时。冬季、冬天的异名。

འབྲག་འདུད། གང་དད་མ་བཟད་པར་འདུད་པ། 寒战。冷冻难忍而身体打寒噤。

འབྲག་སྣང་། འབྲག་པའི་སྣང་བའམ་ཚོར་བ། 寒意。冷的感觉。

འབྲག་པ། (ཐ་རྡེ་དད་པ) འབྲགས་པ། འབྲག་པ།། གང་བར་འགྱུར་བ། 冷，转寒，变冷：ལུས་འབྲགས་ནས་འདུད་པ། 体寒发战。འཁྲི་སྐྱགས་གཉིས་མནར། 饥寒交迫。

འབྲག་ཅི། 形容词。(1)གང་མེའམ་བསིལ་ཅི། 冰凉，寒冷。温度低：དེ་ནང་གནམ་གཤིས་འབྲག་ཅི་ཞིག་བྱུང་། 今天早上天气很冷。(2)སྡུག་བཟད་པའམ་ཁྲེལ་ཐེག་ཅི། 能忍耐的，能刻苦的，能吃苦耐劳的：ཀ་ཅང་སྡུག་བྱས་འབྲག་ཅི། 很能吃苦耐劳。

འབྲག་རྩོམ། འབྲགས་པག 积冰，冰川，冰河。

འབྲག་ལྗང་ལྗང་། འབྲག་རྩལ་ལས་གང་བར་འབྱུང་རྩལ། 冷飕飕，冷得发噤：གཟུགས་ཀི་འབྲག་ལྗང་ལྗང་བྱས་བྱུང་། 身体感到冷飕飕的。

འབྲགས་གས། ཀ་ཅང་གང་བས་ཤེར་གུ་གས་པ། 龟裂，冻坼。严寒皲裂。

འབྲགས་ཆོང་། ཆུ་ཤོགས་གང་དད་ཀྱིས་གོང་བྱར་གྱུར་པ། 冰块，冰碛石。液体冻结而成的团块。

འབྲགས་ཁྱི། གང་དད་མ་བཟོད་པར་ཤི་པ། 冻死。冷冻难忍乃至于死：འབྲགས་ཁྱིར་ཐེབས་པ། 冻死。

འབྲགས་རྩོགས། འབྲག་ཡོང་བསམ་པའི་དོགས་པ། 怕冷，畏寒：དགུན་ལྟགས་པ་ལང་ཏུས་འབྲགས་དོགས་བྱས། 冬季刮风，感到恶寒。

འབྲགས་ཁྲོང་། ཏྲོད་ཀྱིས་གནོད་མི་ཆུགས་པའི་ས་དོང་། 冰窖，冷窟。炎热不能侵袭的地洞。

འབྲགས་ཚྲོང་། འབྲགས་པ་ཚོང་བྱང་འཇིལ་བའི་སྟེང་བོ་ལྟ་བུ། 冰柱。悬岩流水，结冰成柱。

འབྲགས་ཏད། ལུས་འབྲགས་པའི་ནད། 冻伤。因受冷而引起的疾病。

འབྲགས་པ། ❶འབྲག་པའི་འདུས་པ། ❷ཚབ་རྩམ། 名词。冰，འབྲགས་ཤོག་པ། 冰酥碎。གཅང་བོང་འབྲགས་པ་བརྒྱབ་པའི་རྟེང་དུ་མི་ལྟུགས་ཐང་ཆུང་འགྲོ་ཐུབ། 河上封冻，人畜可以通行。འབྲགས་པ་ཀུ་ནས་དཔྱིད་དུསལ་ཆུས། 寒冰解冻春意浓。འབྲགས་པ་སིལ་སིལ་ཆགས་པའི་ཆུ་འབོགས་པ། 徒步涉过结有碎冰的水流。

འབྲགས་ཐྲེས། ཏེ་མ་བསྐོལ་བ་ཤོགས་གང་དས་ཆགས་པའི་ཁ་ཐྲེས། 冷凝皮。液体表面冻结的薄皮，དེ་མའི་འབྲགས་ཐྲེས། 乳皮。ཀ་ཁྲའི་འབྲཏ་

ཐིག། 肉汤凝皮。

འཁྲིགས་བཀ ཆུ་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་འཁྲིགས་པ་བཞིན་དུ། 冰。水等液体冻结而成的固体。

འཁྲིགས་འབྱུར། གྱང་ངད་ཀྱིས་ཐོན་པའི་ཐོར་བ་ཞིབ་མོ་ཅིག 鸡皮疙瘩。皮肤骤遇寒冷所起小粒。

འཁྲིགས་འཁྲུམ། འཁྲིགས་ཏེ་སྐྱེས་པའི་འབྱམ་བུ་ལྟ་བུ། 鸡瘕子，鸡皮疙瘩。骤遇寒冷皮肤收缩时所起粟状颗粒。

འཁྲིགས་ཐུལས། གྱང་དུགས་ནས་གཟུགས་དང་ཆོ་སོགས་ལ་བྱང་བའི་སྐྱང་ཐུལ། 冻肿。因受严寒冻成的肿块。

འཁྲིགས་ཐྱེབས། ཏ་ཅང་གྱང་མོང་གྱང་ནས་ལུས་ཆོར་ཐམས་པ། 冻僵。冷得麻木不仁，ངཀུན་དུས་ཕྱུགས་རྣམས་ནི་ཕྱུགས་རྣམས་འཁྲིགས་ཐྱེབས་ཀུ་འཆོར་ཐེན་ཡོད། 冬季若无棚圈，牲畜就有被冻僵的危险。

འཁྲིགས་ཐྱེས། ལུས་འཁྲིགས་པ་དང་ཁོད་པ་སྡུད་པ། 冻馁，饥寒。冷冻和饥饿。

འཁྲིགས་ཁྲུག། འཁྲིགས་པ་ཁྱུ་བའི་ཆུ། 冰水，融冰。冰融化所成水。

འཁྲིགས་དུམ། འཁྲིགས་པའི་སྟུབས་སམ་དབུས། 冰里，冰中间。

འཁྲིགས་རེངས། ལུས་ འཁྲིགས་ ནས་ ཡན་ ལག་རོགས་ ཅཀྱང་ བསྐུམ་ མི་ ཐུབ་པ། 冷僵，冻硬。身受寒冻，肢体不能屈伸。

འཁྲིགས་ཙོམ། འཁྲིགས་བག་གམ་དང། 冰，冰块；འཁྲིགས་རྩམ་རྩང་ཚམ་ཁྱུ་བ། 冰凌初解。

འཁྲིགས་ཤི། གྱང་ངད་ཀྱིས་ ཤེ་བ། 冻死。因受寒冷而死亡。

འཁྲིགས་ཤྲུར་ཐྲོད་པ། འཁྲིགས་པའི་སྟེང་དུ་འཁྲིགས་འདྲེད་ཐྲོད་པ། 溜冰，滑冰。在冰上滑行。

འཁྲིགས་རྩེངས། འཁྲིགས་ནས་རེངས་པ། 冻僵，ཤིང་ ལག་ ལ་ འཁྲིགས་ རྩེངས་ ཐེབས་ ནས་ བཀྱང་ བསྐུམ་མི་ ཐུབ། 手足冻僵，不能屈伸。

འཁྲིམ་འཁྲིམ། གནས་རིས་ མེད་དུ་ འགྲོ་བ། 流浪，漂泊。到处游荡不定。

འཁྲིམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲིམས་པ། འཁྲིམ་པ། འཁྲིམས།། ཁྱལ་ཐྲོགས་གང་ཞིག་དུ་དགོས་རྟེན་མེད་པར་ཐྱལ་འགྲོ་བ། 流浪，漂泊；徘徊，彷徨；སྒུན་ནག་གི་ནང་དུ་འཁྲིམ་དུས་སྐིན་འབྱེ་མེ་ཁྲིར་ཞིག་མཐོང་ཡང་དགའ་སྟོང་སྐྱེ་བ། 彷徨黑暗之中，见流萤亦心喜。

འཁྲིམ་ཅི། 名词。(1)གནས་རིས་མེད་དུ་འཁྲིམ་མཁན། 流浪者。到处漂泊无有一定居处者。(2)གཉན་ནད་རིགས་བཅོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་སྐེ་དང་། ཁོག་མ། མཇིང་པའི་ཁྲན་སོགས་ལ་སྐོང་འདུ་བའི་སྐྱབས་འབྱང་འབྱང་བ་ཞིག 颈部急性淋巴腺炎，颈及颔下化脓性淋巴腺炎。十八种疫病之一，症见颈、项、下颔等处出现肿核如卵形者。

འཁྲིམས་འཁྲིམས་པ། ཡང་ནས་ཡང་དུ་འཁྲིམས་འགྲོ་བ། 流浪，信步乱走，总是乱跑；མི་འགའ་ཞིག་ཁྱིམ་ལ་སྡོད་མི་རྟོགས་པར་ཕྱི་རོལ་དུ་ཐེན་ཕྱང་འཁྲིམས་འཁྲིམས་པ། 有些人不爱留在家里，成天总是在外面乱跑。

འཁྲིམས་ཀྱལ། གནས་རིས་མེད་དུ་འགྲོ་སྐྱོད། 流浪，漂泊无定，ཁྱལ་ གཞན་ལ་ འཁྲིམས་ ཐྱལ་དུ་ སོང་། 流浪他乡。

འཁྲིམས་པ། འཁྲིམ་པའི་འདོམ་པ།

འཁྲུང་འཁྲོར། ལུས་རྟོགས་མི་བཏུན་པའི་ གོམ་འགྲོས། 蹒跚。身体不能自持，步履偏偏倒倒；གོམ་སྟབས་འཁྲུང་འཁྲོར་དུ་འགྲོ་བ། 蹒跚而行。

འཕྱངས་ཅི། ཡན་པོའམ་ཁྱིམས་དང་རྟེན་གཞི་མེད་པ། 形容词。漂泊无定，无根无据，无所归宿：ཁྱི་འཕྱངས། 丧家之犬。མི་འཕྱངས། 流浪者。ཡི་གེ་འཕྱངས་ཀི། 搀杂混入的文件、书页或匿名传单。སྐད་ཅ་འཕྱངས་ཀི། 无稽之谈，流言。

འཕྱངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁ་འཐོབ་པའམ་ཚ་ཐུབ་པ། 流浪，漂泊，流散，散失：ཡུལ་གཞན་དུ་འཕྱངས་པ། 流浪异乡。ཐོག་ཀུན་ཏུ་འཕྱངས་པ། 四处流浪。

འཕྱངས་ཆོས། ཐོག་མར་ཀ་ཆེ་དང་། བྱ་ཀ། ཞང་ཁྱབ་སོགས་སུ་དར་ཞིང་། དེ་ནས་ཀྱི་ཐུམ་བཙན་བཀའ་བཞིའ་རྩལ་སུ་བོད་ཐོག་ལ་མཆེད་བའི་བོན་ཞེག 流苯，外来苯波。约在公元一世纪中，吐蕃王志共赞普死后，从克什米尔及阿里之南、北等地传入西藏中部以禳解灾异为业的苯波教。

འཕྱལ་བ། དོན་མེད་པ་དང་། འབྲེལ་བ་མེད་པ། 形容词。无意义的，不相干的：ངག་འཕྱལ། 废话。དོན་མེད་གཏམ་འཕྱལ། 无谓之谈，不经之谈。

འཕྱལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཆལ་བའམ་ཡན་ཏན་པ། 变坏，变异：སྐྱོད་ཚུལ་ངན་པར་འཕྱལ་བ། 作风变坏。དྲན་ཤེས་ཡན་ བོར་འཕྱལ་བ། 注意力变得不集中。

འཕྱལ་ཚིག དོན་མེད་ངག་ཀུལ་ཀྱི་ཚིག 无谓之谈，废话。

འཕྱིག་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྱིགས་པ། བཀྱིག་པ། ཉིགས།། འཛིངས་པ། 绑缚，捆绑，系，紮：ཀང་ལག་བཀྱིགས་པ། 缚住手足。

འཕྱིམས། བོད་སྐོར་ཏེ་ཉི་བོད་དམ་ཟླ་བོད་ཐྱིན་ཏེམ་ལ་ ཐོག་ཅེ་ཚུར་ཁྱོག་ནས་ འཕྱོས་བའི་ བོད་སྐོར། 名词。光环，圆环，环带：ཉི་འཕྱིམས། 日晕。ཟླ་འཕྱིམས། 月晕。འཇའ་བོད་འཕྱིམས། 彩虹光环。

འཕྱིམས་པ། (རྟེངས་) སྐོར་བ། 环绕，围绕，萦回，བོད་ཀྱིས་མཐའ་ནས་འཕྱིམས། 光明环绕。

འཕྱིར་པ། (ཐ་མི་དད་པ)འཁོར་བ། 自动旋转，回旋：གདུགས་ འཕྱིར་ བ། 伞自旋转。ཐིད་ པ་ གཉི་ཚེམ་འཕྱིར་བ། 晕头转向。

འཕྱིལ་ཆུ། (1)རྩེང་ཆུ་དང་། ཀ་མོག་གི་ཆུ། 静水，止水。洼地汇集之水：འཕྱིལ་ཆུ་ཡུར་བར་འདེན། 积水引入渠中。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་འབྲི་དུ་རྩེང་གི་ཤུལ་ཁྱུད་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞེག་ལེན་ཞེང་། དེའི་ཆུ་འགོ་གཉན་ཆེན་ཐང་ལྟའི་རི་ཁྱུད་ཀྱི་བྱང་རོས་ནས་བྱུང་སྟེ་དཔལ་འབར་རྩེང་ཁྲོམས་ས་སྟེང་གི་ ཉི་འདབས་ སུ་ཆུལ་མོ་རྩུལ་ ཆུའི་ ནང་ དུ་འབབ། 其曲。河名。在西藏自治区比如县南部，源于念青唐古拉山脉北麓，在边坝县沙丁附近流入怒江。

འཕྱིལ་བ། (མངོན) (1)སྐྲ། 头发的异名。(2)ཆུའི་ བྱོང་ འཁོར། 漩涡的异名。(3)སྦྲུལ། 蛇的异名。

འཕྱིལ་བ་ཤོག་ལ་ཅིངས། (མངོན) སྦྲུལ། 迅速蜷曲者。蛇的异名。

འཕྱིལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)འདུ་བ། 猪聚，汇集：བོད་དུ་འཕྱིལ་བ། 聚成光团。ཇིང་བྱའི་ནང་དུ་ཆུ་འཕྱིལ་འདུག 水猪池中。(2)འཕྱིལ་ལེད་འཁོར་བ། 蜷绕，蜷曲：སྐྲ་ཤིང་འཕྱིལ་ནས་ཉལ་བ། 蜷曲而卧。དུང་དཀར་གཡས་འཕྱིལ། 右旋海螺。སྦྲུལ་འཕྱིལ་བ། 蛇蜷。❷ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཐེ་བཀག་ཅིག 名词。汇聚脉。藏医说眼等六根并与脑中汇聚脉相通。

འཕྱིལ་རླུང་། འཁོར་ནས་ལྡང་བའི་རླུང་འཆུབ། 旋风。

འཕྱུག འཕྱུག་ཡིག་གི་བསྡུས་ཚིག

འཕྱུག་ འཕྱུག ལུང་ བོའམ་ མཁྱོགས་ བོའི་ རྣམ་

འཕྱང་། 夭矫，矫捷，屈伸灵活：ཆུ་ལ་ཉ་མོ་བདེ་འཕྱག་འཕྱག་ཀུ་འགྱོ། 鱼在水中矫捷地游动。

འཕྱག་ཚེན། བོད་ཡིག་ཀ་ཅང་འཕྱག་པོ། 狂草。藏文最草的书法。

འཕྱག་བདེ། ལུས་མཉེན་བཞམ་ལུས་རྩལ་ཆེ་བ། 身体柔软，身体活泼轻便。

འཕྱག་ལྡེམ། ལུས་བདེ་ཞིང་ལྡེམ་པ། 身体敏捷灵活。

འཕྱག་པ། (ཁ་ཤེ་དད་པ) འཕྱགས་པ། འཕྱག་པ།། མྱུར་བཞམ་རྒྱེན་པ། 迅速敏捷：འབྲུག་ལྡོག་ཞིང་བྱག་འདོད་འཕྱག་པ། 雷鸣电掣。ཉ་མོ་ཆུའི་ནང་དུ་འཕྱག་ཅིང་འགྱོ། 鱼在水中游动。

འཕྱག་ཅི། 形容词。(1)མྱུར་བཞམ་རྒྱེན་པོ། 活泼，伶俐，熟练：ལུ་ཀུ་བདེ་ཅག་འཕྱག་པོ། 活泼的孩子。ལས་དོན་ལ་འཕྱག་ཅིང་བློ་རིག་ཀྱེམ་པོ། 工作起来敏捷而又细心。(2)སྐྱེན་ བསལ་ ལས་འགྲོ་ཁྲིམས་ཟབ་པོ། 合意，中意，行时，顺服：མིག་ལམ་དུ་འཕྱག་པོ་འདུག 看来顺眼。

འཕྱག་རྡེག། (ཁངས) མེ་ལྕེ། 能闪。火焰的异名。

འཕྱག་མ་ཚུགས། བོད་ཡིག་དབུ་མེད་ཚུགས་'' སྐང་ཆང་བ། 行草。近于草书的行书。

འཕྱག་ཙམ། ཁྱག་ཙམ་དང་འདྲ།

འཕྱག་ གཞས། ཞབས་ བྱེ་ རིན་ དུ་ མགྱོགས་ ལ་ གཞས་ཀང་རིན་དུ་མགྱོགས་པའི་གླུ་གར་གཉིས་'' ཀྱི་ རྣམ་ པ་ ཞིག 快歌。舞蹈迅速、节奏较快的歌舞。

འཕྱག་ཡིག བོད་ཡིག་དབུ་མེད་འབྲི་ཚུལ་མཐོ་རིས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས། 草书。藏文草体书法。

འཕྱགས་པ། འཕྱག་པའི་འདས་པ།

འཕྱགས་ལེ་འཕྱག བདེ་སྐྱེ་དུ་འཕྱག་པ། 闪闪，闪动，倏地一现：ཉིན་པའི་སྐག་དུམ་ཁོད་དུ་ཟླག་དམར་འཕྱགས་ལེ་འཕྱག 黑暗中红色电光倏地一现。

འཕྱང་ འཁམ། (1)མཐའ་ བཀེས་ དགའ་ སྡུག་ ཆེས་པའི་རྣམ་འགྱུར། 拥抱。极悲极乐时的动作。(2)འཁྲིག་སྐྱོད། 交媾，性交。

འཕྱང་འཁྱང་། (མངོན) སྐྱེས་མ་གཞག་པ་ དང་ཁུ་ཞོ་འགྱང་མཁན་སྡུག་ཀྱ། 抱饮。婴儿的异名。

འཕྱང་ནས་ལྟང་བའི་མི་ཧིང་། མ་རེང་ཀྱི་ཅྱ་ བྱག་ཅིག 抱而后举之黄门。性别变态，不男不女之一种。

འཕྱང་བ། (ཐ་དད་པ) (1)འཐུམས་པའམ་འཁྲིལ་ བ། 抱，拥抱：བུ་ཕྲུག་དགའ་ནས་ཨ་མ་ལ་འཕྱང་ བ། 孩子亲昵地抱着母亲。(2)འཁྲིག་ བའམ་ སྐྱེད་པ། 交媾，性交。(3)སོལ་ཁུ་འཕྱང་གསུམ་ ཀྱི་འཕྱང་ནི་དཔྱ་བ། དབེར་ནུ་ཆོས་འཕྱང་ཚེ་ སོང། 现时，正当令。如太阴日结束时，月亮所在之宿。

འཕྱང་སྐྱང། འཁྲིག་སྐྱེད། 交媾，性交。

འཕྱགས་བྱ། ཆུང་མ་མིན་པའི་མཐའ་མོ། 名词。情妇。

འཕྱར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕོ་བ། 卸去，转移，停止：ལས་འགན་འཕྱར་བ། 卸去责任。

འཕྱས་ བ། (ཐ་མི་དད་པ) འབྲོས་ པ། 逃走，逃跑，惧怕：ཞེད་ ནས་ འཕྱས་ པ། 畏惧而逃走。རི་བོང་ཐུར་འཕྱག་བོར་འཕྱས་པ། 急逃如脱兔。

འཕྱིར་ འཆོས། འཇོན་ སྟོབས་ སམ་ རྒྱུ་ རྟེན་ ཀྱི་ འཆོས་ཀ། 能力，财力，འཕྱིར་འཆོས་ལ་ གཞིར་ ནས་འཆོ་བ་སྐྱེལ་པ། 根据家庭财力过日子。མི་ ཚང་གི་འཕྱིར་འཆོས། 家庭财力。

འཕྱིར་བ། (ཐ་དད་པ) ཕྱིར་བ། འཕྱིར་བ། ཕྱིར།། 携，拿，负荷，冲走：ཕྱིང་གི་ལག་དུ་

འཁྱེར་བ་དེ་ཅི་ཡིན། 你手里拿的什么？དཔེ་ཆ་ཁྱེར་གོག 把书拿来！འཁྱེར་ཐུབ་གྱི་བ་ནག་དང་། གཞན་ཐུབ་ཀྱང་ཟེས། 能带走的只有身影，可留下的只有脚印。意谓一无所有。སྐྱེན་ཞོག་སད་གྱིས་ཁྱེར་སོང་། 庄稼被霜打了。ས་ཞིང་དང་ཁང་པ་བཅས་ཆང་མ་ཐུ་སྐྱེན་གྱིས་ཁྱེར་བ། 田地房屋都被洪水冲走了。

འཁྱེར་དམག འཁོས་ཞན་ཏེ་དབལ་འཕྱོར་གྱིས་དཀྱལ་བའི་མི། 贫困者。经济上有困难的人。དབལ་འཕྱོར་འཁྱེར་དམག 经济困难。མི་ཞེར་འཁྱེར་དམག 贫者，贫困者。

འཁྱེར་ཁམ འཁྱེར་དམག་དང་དོན་གཅིག

འཁྱེར་སེམ (1)ཤེམས་ཀྱི་བསམ་སྤྱོད་ས་ས་དྲན་སྤྱོང་ས། 心肠，存心。思想状况，心中的想法：བསམ་བའི་འཁྱེར་སེ་རྣམ་པར་དག་པ། 好心肠。ཤེམས་ཀྱི་འཁྱེར་སེ་ངན་པ། 坏心眼。(2)རྣམ་འགྱུར། 姿态，体形：ལུས་ཀྱི་འཁྱེར་སེ་མཛེས་པ། 体态优美。

འཁྱོག་འཁྱོག ཀུག་ཀུག 弯弯曲曲：ཟམ་ཤིང་འཁྱོག་འཁྱོག་བཏང་ན་ཟམ་ཀྲིད་ལེམ་ལེམ་ཞིག་ལས་མི་ཡོང་། 使用弯弯曲曲的桥梁，只会有摇摇摆摆的桥身。

འཁྱོག་ཀེ་བ ཀུག་ཀེ་བའམ་དྲང་བ་མིན་པ། 弯曲，不直：ཐིག་ཤིང་འཁྱོག་ཀེ་བས་ཐིག་བཏབ་ན་དྲང་བ་མི་ཡོང་། 曲尺划线不会直。

འཁྱོག་བཙོད ཀུག་འགྲོམ་བཀོད་ནས་སྐྱོད་པ། 蜿蜒，绕行。迂回前进。

འཁྱོག་འབྲི (མངོན) (1)འབབ་ཆུ། 曲行。河流、流水的异名。(2)སྦྲུལ། 蛇的异名。(3)མེ། 火的异名。(4)གཟའ་སྐྱེན་པ། 土星的异名。

འཁྱོག་འཙོལ (1)གཟའ་ལྔའི་འགྲོ་ལུགས། 绕行。金、木、水、火、土五曜在逆轨道方向所作螺旋状运转。(2)སྦྲུལ་གྱི་འགྲོ་ཚུལ། 曲行，蜿蜒。蛇爬行状。

འཁྱོག་འཙོལ་རྟ་བ གཟའ་རྣམས་རིམ་མེད་ལྟ་ཀར་དང་བའི་ས་ནས་དལ་བའི་རྗེས་རིན་ནས་ཁ་ཤས་དུ་དུ་ཐུགས་ཏེ་དལ་བ་ལས་ཐྲིར་འཁྱོག་པར་ཏུ་དུ་ཆུ་བ། 曲步西行。诸曜从逆序前步之第一步开始为"冲"，向西运行，早晨出现于西方，速度逐渐减小，至零为"留"。

འཁྱོག་བརྗོད (1)སྐབས་བག་ཆགས་རང་བཞིན་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་རྣམས། 婉言。不直接叙述的一种修辞手段。(2)གཏམ་ཀུག་ཀུག་ཤཱད་བཤམ་དང་པོ་མིན་པའི་སྐད་ཅ་བཤད་པ། 绕圈子说话。

འཁྱོག་ལྷེམ འཁྱོག་པོ་ལྷེམ་ལྷེམ། 摇曳，袅娜，颤巍巍的：འཁྱོག་ལྷེམ་ཡལ་གའི་ཕྱུག་ཕྱོགས་རླུང་གིས་གཡོ། 柔枝迎风摇曳。

འཁྱོག་པ (ཐ་མི་དད་པ) འཁྱོགས་པ། འཁྱོག་པ།། ཚོ་བ། 偏，歪，不直，ལུས་འཁྱོགས་ནས་སྟོད་པ། 侧身而坐。འཁྱོག་ཙམ། 略弯，不很直。འགྲོ་སྤྲངས་ཐང་ཚུད་འཁྱོགས་ནས་སོང་པ། 歪歪斜斜地走路。གཡས་མདའ་ལ་མ་འཁྱུར་པ་དང་། གཡོན་གཞུ་ལ་མ་འཁྱོགས་པ་ཅིད་དགོས། 右勿屈矢，左莫折弓。喻行事要公正不阿。

འཁྱོག་བོ དྲང་བོ་མིན་བཟམ་ཀུག་པོ། 形容词。弯曲，偏斜：ཤིང་སྟོང་འཁྱོག་པོ། 曲木。ལམ་འཁྱོག་པོ། 弯路。ཀ་བ་འཁྱོག་པོར་བཙུད་ན་གཅིང་མ་འདེགས་ཐུབ་མི་ཡོང་། 斜立屋柱，无法架梁。

འཁྱོག་བྱའི་མཆུ་ཅན (མངོན) ནེ་ཙི། 曲喙。鹬鸡的异名。

འཁྱོག་འཙུབ་པ (མངོན) སྦྲུལ། 曲行。蛇的异名。

འཁྱོག་འབར། (མཛོད་) མེ། 曲燃。火的异名。

འཁྱོག་ཆོག་ གཏམ་དང་ཐ་མིན་པའམ་ཀུག་ཀུག 歪曲的话，绕弯子的话。

འཁྱོག་ཚེན། དང་ཐ་མིན་པ། 不直，弯曲，偏斜。

འཁྱོག་བཤད། གཏམ་ཀུག་ཐང་བཤད་པ། 歪曲，曲解： འཐོས་ གཏམ་ འཁྱོག་ བཤད་ བྱས་ ནས་ གཞན་ལ་མགོ་སྐོང་བཏང་བ། 歪曲话题，欺骗别人。དངོས་ཚད་གནས་ལུགས་ལ་འཁྱོག་བཤད་ཆེད་དུ་བྱེད་པ། 故意歪曲实际情况。འཁྱོག་བཤད་ཆེད་བྱེད་ཀྱིས་མི་ཁ་འགོག་གཅས་ཐུབ་པ། 有意曲解，以塞人口。

འཁྱོག་ལ། འཁྱོག་པའི་འདུས་པ།

འཁྱོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྱོངས་པ། འཁྱོང་བ།། སུ་མཐུད་པའམ་འཁྱོལ་བ། 持续，延续。延续不断： ཆུ་ཆོད་གཅིག་ཀྱང་རྒྱུན་འཁྱོང་ཐུབ་པ་མི་འདུག 一小时也不能持续下去。ཁྱེད་འཁྱོང་ཐུབ་ཙམ་བྱུང་། 勉强支持了一天。ལས་ཀ་མཐར་འཁྱོངས་སོང་། 工作持续到底了。

འཁྱོངས་ལ། འཁྱོང་བའི་འདུས་པ།

འཁྱོམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྱོམས་པ། འཁྱོམ་པ།། (1)འཁྲུགས་པ། 眩晕，昏眩：ཐོད་པ་འཁྱོམས་པ། 头昏脑胀。(2)གཡོ་བ། 颠簸，摇动，动荡：རི་འཁྱལ་མཚོ་འཁྱོམས། 山摇海动。ཆུའི་ཁ་འཁྱོམས་པ། 水面荡漾。ཤིང་སྟོང་གི་ཡལ་ག་རླུང་གིས་གཡོ་ཞིང་འཁྱོམས། 风吹树枝动荡摇曳。མེ་སྒྲགས་ཧྲིལ་སྐས་ས་ཆེན་འཁྱོམས། 炮声震撼大地。

འཁྱོམས། འཁྲུམ་པའི་སྐལ་ཆེན

འཁྱོམས་པ། འཁྱོམ་པའི་འདུས་པ།

འཁྱོར། རང་སོར་མ་གནས་པའི་འཇེས་ལྷུད། 名词。杂质，伪品。失真的部分： བསྒྲུར་ཡིག་རྣམས་ལ་རང་བཞིའི་ཆིག་གི་འཁྱོར་མང་པོ་ཞུགས་འདུག་པས་ཡིད་ཆེས་རྒྱུ་མི་འདུག 译文杂有大量杜撰之词，不可置信。

འཁྱོར་འགེལ། མི་འོས་པའི་ཁྲལ་རིགས་བཅོན་''' འགེལ། 无理征发，强征差税：དཔུ་ཁྲལ་སྤུ་ཆོད་ འཁྱོར་འགེལ་གྱི་བརྡབ་གསིག་གཏོང་བ། 强征苛捐杂税，进行迫害。

འཁྱོར་འགྱོ། གཡས་གཡོན་དུ་ཡོ་ནས་འགྱོ་བ། 步履蹒跚，走路摇摆。

འཁྱོར་པོ། 形容词。(1)འགྱོ་པོ། 流畅，流利：དཔེ་ཚ་སྐྱོར་དུས་ངག་ལ་འཁྱོར་པོ་ངང་བྱུང་མ''' སོང་། 背诵时不大流利。(2)ཡོ་བ། 摇摆，晃荡，不稳： ལོང་བ་ར་བཞིའི་འགྱོ་ སྤྱངས་འཁྱོར་པོ་ཡིན། 盲人醉汉，步态蹒跚。

འཁྱོར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བཏུན་ པོར་ རྩེགས་མི་ཐུབ་པ། 蹒跚，摇晃，晃荡不稳：ལུས་འཕར་ཏུག་ལ་བརྟེན་ཏེ་འཁྱོར་བཞིན་དུ་འགྱོ་བ། 身依手杖，蹒跚而行。

འཁྱོར་རོ་རོ། ལུས་དང་རྩེགས་མི་ཐུབ་པར་འཁྱོར་བའི་ཐོམས། 蹒跚，踉踉跄跄。步履不稳状：ང་གཟུགས་ཁམས་ཞན་དུང་དེ་རིང་འཁྱོར་རོ་རོ་ལ་ཡོང་བ་ཡིན། 我身体虽然不好，今天还是踉踉跄跄地来了。

འཁྱོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མཐར་ཕྱིན་པ། 至，到，达，度过：ཐོམས་ལེན་མཐར་འཁྱོལ་བ། 实行到底。ལས་ཀ་འྲུབས་འཁྱོལ་བ། 工作有了结果。རང་གནས་སུ་འཁྱོལ་བ། 到达原处。ལས་མཐའ་འཁྱོལ་བ། 事情已经完毕。

འཁྱོལ་མ། (རྟིང) སྐྱེས་སམ་རྫོངས་པ། 礼物，赠品。

འཁྲ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲས་པ། འཁྲ་བ།། (1)ཚགས་པ་དང་། ཞུ་རྩེགས་ཀྱིས་བསྡུད་ནས་

གཞན་དུ་མི་འགྲོ་བ། 依恋，附着。勉强留下不肯离开：འཕྲས་བསྡད། 赖着不走。ཕྱ་རིགས་ནགས་ལ་འཕྲ་བ། 飞鸟恋林。འཇྱི་བ་ཚང་ཁུང་དུ་འཕྲས་པ། 雌鼠恋穴。འཕྲས་ནས་ཀ་ཕྱིས་མི་རྒྱས་པ། 依恋惜别。(2)ཡིབ་བའམ་གཡབ་པ། 隐匿，藏留：དབེན་གནང་འཕྲས་པ། 隐居。

འཕྲ་ལས། (རྟིང) བརྡེན་ས། 靠山。

འཕྲང་སྒྲུམ། མཁང་འགྱུར་དང་འདྲ།

འཕྲན་ཚ། འཁེན་ཚ་དང་འདྲ།

འཕྲབ་པ། (ཐ་དད་ལ) འཕྲབས་པ། འཕྲ་བ། འཁོབས།། བྱ་རྩེང་བ། 跳舞，舞蹈，演出：ཞབས་བྱ་འཕྲབས་ཀ་གཞས་གཏོང་བ། 跳舞唱歌。ཁང་ཞེ་འཕྲབ་པ། 演戏。ཟློས་གར་འཕྲབ་པ། 演出歌舞。དགའ་སྐྱེ་ཆེན་པོས་ཀང་འཕྲབ་ལག་འཕྲབ་ཅིང་པ། 兴高采烈，手舞足蹈。

འཕྲབ་གཞུང་། འཕྲབ་ཀྱིའ་ཟློས་གར་ཀྱི་ཅང་དོན་དུའི་ཚ། 剧本。戏剧或歌舞作品。

འཕྲབ་ར། འཕྲབ་ས་ཞི་ར་བ། 剧院，舞场，舞厅：འཕྲབ་རའི་སྟེངས་ཚ། 舞台。

འཕྲབས་པ། འཕྲབ་པའི་འདས་པ།

འཕྲས་པ། འཕྲ་བའི་འདས་པ།

འཕྲི་སྒྲུབ། ཁེལ་དང་ལས་འགན་འཕྲི་བ་དེ་སྒྲུབ་པ། 缴纳差税，完成任务。

འཕྲི་ཚ། ལས་འགན། 责任，任务，རང་རང་གི་མཛེང་ཐོག་ཏུ་བཅའ་བའི་ འཕྲི་ཚ་གང་ཡིན་ཡར་ཆུབས་མར་གོང་བར་སྒྲུབ་དགོས། 凡是自己肩负的任务，都皆完成无遗。

འཕྲི་བ། ❶(ཐ་མི་དད་ལ) འཕྲིས་པ། འཕྲི་བ། །རང་གི་མཚོ་ཐོག་ཏུ་འབབ་པ། 牵连，涉及，归属。落在自己头上：འཕྲི་ཁྲིམས། 职责范围。ལས་འགན་འཕྲིས་པ། 有责任。ཁེལ་རིགས་འཕྲི་བ། 承担有差税任务。རྒྱས་ཁག་འཕྲི་བ། 有牵连。❷ཞེན་ཆགས་སམས་ཆགས་པ། 名词。贪恋，爱好：རང་དོན་ཀྱི་འཕྲི་བ། 私心，利己之心。ཞེན་འཕྲི། 贪恋的心情。

འཕྲི་བའི་ནད། བྱད་མེད་ཀྱི་མངལ་དུ་གྲུ་ཀུ་ཆགས་བའི་དུས་སུ་འབྱུང་བའི་ནད། 妊娠病。孕前期反应，怀孕期间反应。

འཕྲི་འབབ། ཁེལ་རིགས་ གང་ བའ་ བའི་ འབོར་གྱངས། 税额，差徭数额：ཤིང་འགྲོ་ལག་འདོན་ཀྱི་འཕྲི་འབབ་ཆེ་བ། 力役和赋税的定额很重。

འཕྲི་ཤིང་། (1)ཤིང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་པོ་གཅིག་ལྟར་དང་པོར་ཚུགས་མ་ཐེག་པ་གཞན་ལ་འཕྲིལ་ནས་སྐྱེ་བ་དཀྱི་ཟོང་དང་། བ་ལེ་ཀ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རོ། 藤。不能自立、须攀援缠绕别物而生长的藤本植物，如木通、马兜铃。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་ནས་འབྱུང། ཀུ་གི། ལྟུག་ཕྱག ལྟུག་མ། ཡལ་གའི་རལ་བ་བཅས་སོ། (2)ཏོམ་བྱ། 柽柳。

འཕྲི་ཤིང་ཟོགས་ཚེད། (མངོན) ཟློས་ དཀའ་ ཤིང་། 无碍藤。娑罗树、芸香树的异名。

འཕྲི་ས། བརྡེན་ས་ཞི་ཡུལ། 靠山，凭借处：བུ་གུའི་ འཕྲི་ ས་ ཨ་མ་རེད། 孩子依靠的是父母。ཞིང་བའི་འཕྲི་ས་ཞེང་རེད། 农民凭借的是土地。

འཕྲིག་ཁྲིམ། ཁྲིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིམ་གསུམ་པ། ཁྲིམ་ཞག་ཉི་བར་སྐར་བཞི་དང་ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུ་ཡི་ཚེས་ཤར་བའི་ཚེ་མ་འཕྲིག་ཁྲིམ་ལ་སྒྲིབས་བས་ཟླ་སྒྲིག་ཏུ་ཐོན་ཏེ་ཉི་མ་འཕྲིག་ཁྲིམ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིམ་གསུམ་པ་ཡིན་ཞིང་ཞེས་བའི་དབུས་དབྱར་ཉི་ཟླ་གུ་འཁོད། 双子宫。十二宫的第三宫。按宫日计算的太阳平行度在第四宿的30度入双子宫，南洲东区中线上即交夏至。

འཕྲིག་ཚགས། འཕྲིག་སྒྲུད་འདོད་བའི་ སེམས།

淫欲，淫念：མི་ལུགས་རྣམས་འཁྲིག་ཆགས་འདོད་པ། 母畜发情。

འཁྲིག་པ། 名词。(1)ཚེ་མི་བཅུ་ཀྱི་ཆགས་སྡུད་དམ་མི་ཚངས་པའི་སྤྱོད་པ། 性行为。男女交媾之行。旧译非梵行或不净行。(2)(མངོན) འཁྲིག་པ་ སྤྱོད་ པ་ལ་ ཚེ་ མི་ གཉིས་ དགོས་ པས་ གྲངས་ གཉིས་མཚོན། 交媾。此需具备雌雄二者，故表数字2。

ཁྲིག་པ་ཁྱེད། (མངོན) ཀུ་རོག 秘密交媾。乌鸦的异名。

ཁྲིག་པའི་ཁྲིམ། འཁྲིག་ཁྲིམ་དང་དོན་གཅིག

ཁྲིག་ཆོག་སྦྱ་བའི་ལྷག་མ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷག་མ་ལྔའི་ནང་གི་སེམས། ཆགས་སེམས་ ཀྱིས་ ཀུན་ནས་ བསྒོམས་ ཏེ་ བྱང་ སེང་ ལ་ འཁྲིག་ཆོག་ སོགས་ བཅོག་ གཏམ་ སྨྲ་ ཆོགས་ རྗེན་ པར་ སྨྲ་བའོ། 贪卿语。十三僧残中由于贪爱有情所犯五种僧残之一。谓以淫欲心对妇女明说各种淫秽语。

འཁྲིགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕེབས་པ། 密布，密聚，弥满：ནམ་མཁར་སྤྲིན་ཁ་འཁྲིགས་འདུག 虚空中阴云密布。དུ་བ་ཁང་པའི་ནང་ལ་འཁྲིར་བཞིན་འདུག 烟满屋中。

ཁྲིང་ཁ་ལྕེད་ཅི། རྟ་དེལ་སོགས་ཁྲིད་སར་དེ་ ཪམ་མི་ནང་བ། 口强。骡马等口硬不听牵挽。

ཁྲིད་པ། (ཐ་དད་ཨ) ཁྲིད་པ། འཁྲིད་པ། ཁྲིད།། (1)སྐྱ་འདྲེན་པ། 牵，引。引向前方：ཆུ་ཚ་ འཁྲིད་ པ། 引来渠中水。རྟ་ཁྲོངས་ ཁྲིད་ སོག 牵马来！ལས་སར་འཁྲིད་པ། 引往工地。བུ་ཀུ་ཁྲིད་ནས་ཕྱིན་སོང་། 拉着孩子走了。ཆར་ སྐྱེ་ རླུང་ འཁྲིད། 雨向随风引。མགོ་ སྐོར་ བཏུང་ནས་ཁྲིད་པ། 拐走。ཕ་ཁྲིད། 转男。给女孩的一种命名。(2)སློབ་ སྟོན་ པ། 教诲，指导。教导训示：དཔེ་ཅ་འཁྲིད་པ། 教书。སྨན་ རིག་འཁྲིད་པ། 讲授医学。སློབ་ཕྲུག་ འཁྲིད་པ། 带徒弟。ལམ་བཟང་གི་ ཐོག་ དུ་ ཁྲིད། 引上正路。འགོ་ཁྲིད་པ། 领导。

འཁྲིམས་པ། རྒེད་པ་དང་། ཞེད་པ། སྐྲག་པ། 畏惧，恐怖，害怕。

འཁྲིལ་ལྷེམ། མཚོང་ཆོག་དང་ལྡན་པའི་ལུས་ཀྱི་ རྣམ་འགྱུར་ཞིག 妖娆。轻盈摇曳的身态：མོག་ མོ་འཁྲིལ་ལྷེམ་ཅན། 美女。

འཁྲིལ་བ། (ཐ་མི་དད་ཨ) འཁྱུད་པ། 盘绕，缠绕：ཤིང་ཙན་དན་ལ་སྦྲུལ་འཁྲིལ་བ། 蛇缠旃檀树。གོས་མཐའ་ཀང་པར་འཁྲིལ་བ། 长衣下摆绊脚。

འཁྲིལ་བག འཆམས་ ཤིང་ ཆོག་ པའི་ ཐམས། 风姿，仪态，外观。

འཁྲིལ་བག་ཆགས་པ། མཐིན་ཞིང་པ་ཆགས་པ། 端庄，大方，ཆུན་ཚོས་གང་བཞིས་སུ་ཁཱཏ་ལ་འཁྲིལ་ བག་ ཆགས་པ། 服饰都很合体，协调大方。

འཁྲིལ་ཤིང་། གཞན་ལ་འཁྲིལ་ ཏེ་ སྐྱེ་ བའི་ ཤིང་། 藤。攀援植物。

འཁྲིལ། ཐེ་འགྲམ། 名词。附近，跟前，旁边：ཁང་བའི་འཁྲིས་སུ་ ཡོད། 在房屋的旁边。

འཁྲིལ་བ། འཁྲི་བའི་འདབས་པ།

འཁྱི་སྐྱག མར་བཤལ་བ་དང་ཡར་སྐྱུག་པ། 吐泻。上吐下泻。

འཁྱི་རྐང་། ཚོ་བའི་ཆེ་རྒྱུད་ཞན་པས་ཁ་ཟས་མ་ཞུ་བ་དང་། མཁྲིས་པ་སྟོད་ལྟང་སོགས་ཀྱིས་ཐུང་ངུ་བཤལ་བའི་རྐྱེན། 泄泻，腹泻。胃阳虚弱、食物不化、胆病传脐等引起的下痢腹泻病：

ཁོག་པ་འབྲུ་ནད་འབྲས་པ། 腹患泄泻。

འབྲུ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འབྲས་པ། འབྲུ་བ། །བཤལ་བ། 腹泻；གྲོད་ཁོག་འབྲུ་བ། 患腹泻。❷བཤལ་བའི་ནད། 名词。泻病，腹泻病：སྨན་བདུངས་ཏེ་འབྲུ་བ་གཅོད་གཅས་བྱེད་པ། 服药止泻。འབྲུ་བ་འཐུགས་པ། 长期腹泻。

འབྲུ་བག གྲོད་ཁོག་བཤལ་བའི་ནད། 慢性泻痢。长期未断根的腹泻病。

འབྲུ་སྨྱངས། གྲོད་ཁོག་བཤལ་གཅས་བྱེད་པ། 下泻法。一种使腹中泻泄的治疗法。

འབྲུ་གཞི། གྲོད་ཁོག་བཤལ་བའི་ནད་གཞི། 腹泻病。

འབྲུག་རྒྱབ། རིང་འབྲུག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན། 衅端，怨隙，纠纷原因：ཐད་ཙམ་མི་མཐུན་བའི་ཁར་འབྲུག་རྐྱེན་གསར་དུ་སྐྱེང་བ། 原已不和，再挑新衅。

འབྲུག་འཁྲོལ། ཙོ་འཁྲོལ་མམ། འབྲུགས་པ་དང་འཁྲོལ་བ། 颠簸，动荡。

འབྲུག་གོས། ཐད་དམག་འབྲུག་རྒྱག་དུས་གྲོན་ཀྱི་གོ་ཁྲབ། 铠甲，战袍。古代战衣。

འབྲུག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འབྲུགས་པ། འབྲུག་པ།། (1)གོ་རིམ་འཆོལ་བཅམ་རོང་བ། 错乱，紊乱，散乱：དཔེ་ཚན་གོག་ཀངས་ཐུ་ཐྱི་འབྲུགས་པ། 书页前后次序紊乱。(2)སེམས་མི་བདེ་བའང་བྱུང་པ། 烦乱，心躁：སེམས་འབྲུགས་པ། 心情烦躁。(3)འགྲབ་པ། 争斗，冲突：གྲོགས་གཉིས་འབྲུགས་པ། 双方冲突。དམག་འབྲུག་པ། 打仗。❷འགྲབ་རྩོད། 名词。斗争，争执，战斗，冲突：ཁ་རྩོད་ལག་རྩེ་གི་འབྲུག་པ་གོང་བ། 发生了吵嘴、打架的冲突。

འབྲུག་པའི་ས་གཞི། གཡུལ་འགྲེད་བྱེད་ས། 战地，战场。

འབྲུག་པའི་ སེམས། རིང་ཏེ་ རིང་རིའམ་ མི་དགའ་བའི་ སེམས། 烦乱之心，不快之感。佛书译为怨心和忿恚心。

འབྲུག་སྐྱོང། འབྲུག་སྐྱང་གི་ཐུ་བ། 纠纷，争执：མཐུན་སྐྲལ་བཤེས་ཀྱིས་ཀྱི་འབྲུག་སྐྱོང་ཆད་ བཅོས་ཤིང་པ། 故意制造纠纷，破坏团结。

འབྲུག་རྩོད། འགྲབ་རྩོད། 纷争，纠纷，战争：འབྲུག་རྩོད་གཅག་གཅོད་པ། 解决纠纷。

འབྲུག་གཞི། རིང་འབྲུག་གི་ རུ་པ། 争端。纠纷的根源。

འབྲུག་རྒྱང། རང་རི་རིང་རིད་འགྱུར་བའི་ཚུལ། 乱，纷争，零乱，དམག་གི་འབྲུག་རིང། 战乱。རྩོད་རྒྱང་གི་འབྲུག་རིང། 口角纷争。

འབྲུག་ལས། དམག་ འབྲུག་ གི་ལས་ ཀ། 军事，战事。

འབྲུག་ཚོང། དམག་འབྲུག 战乱，兵燹。

འབྲུགས་རྒྱབ། ཕེགས་སྐྱང་སྐད་ཀྱི་གསལ་ཅིང་་་ཚོ་རིམ་རྟིང་པ་དེ་འབྲུགས་ནས་གསར་དུ་བསྒྲིགས་ པའི་ཡིག་སྐུང། 梵母新序。变换原依发音部位排列的梵文辅音字母次序，为依鼻音等浊音、清音排列而成的字母次序。

འབྲུགས་པ། འབྲུག་པའི་འདུས་པ།

འབྲུགས་ པ་ རྒྱབ་ པའི་ བསྡུས་ བཅོས། རྒྱ་སྐྱོད་ཀག་དུ་ཁ་ཐོན་བའི་གཞུང་དོན་རྣམས་བདུས་ནས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཡིག་ཆུང་ཅིག་ཏུ་ཁ་ཐོན་ཡིག་རྒྱ་མདོ་རྒྱ་ཚིག་བཅུད་བདུས་པ། 集论，汇编。汇集佛书三藏各部某一经义编成的论著，如《经庄严论》和《集学论》等。

འབྲུགས་ཚད། ཚ་བ་སེམས་ཀྱེལ་གཉགས་པའི་ཁམས་འབྲུགས་པའི་རིམས་ཚད། 胸腔发炎症。虚热劳损等引起的热病。

འབྲུགས་འཇིངས། ཚོ་རིམ་འཇིངས་པ། 紊乱，缭乱，次序紊乱：བྱ་རིམ་འབྲུགས་འཇིངས་བྱུང་ན་ལས་ཀ་ཡག་པོ་འགྲུབ་ མི་ཐུབ། 步骤紊乱，事难办好。

འཁྲིང་བཀུག སྐྱེ་བཏུག་གི་ཞེ་སྡ། 超度像的敬语。

འཁྲིང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲུངས་པ། འཁྲིང་བ།། སྐྱེ་བའི་ཞེ་སྡ། 诞生、降生、发生、生育的敬词：སྐུ་འཁྲུངས་ནས་ཟླ་བཅུ་དང་ལྔ་བཅུ་ཙམ་སོང་། 诞生已过一百五十余年。ཐུགས་ལ་རྣམ་རྟོག་འཁྲུངས་པ། 心生疑虑。

འཁྲུངས་སྐར། སྐྱེ་དུས་ཀྱི་ཚེས་གྲངས་གང་ཡིན་ལ་འཁྲིལ་བའི་སྐར་མ། 诞辰，生辰。生日值遇的星曜。

འཁྲུངས་པ། འཁྲུང་བའི་འདས་པ།

འཁྲུངས་ཚེས། འཁྲུངས་སྐར་དང་དོན་གཅིག

འཁྲུངས་ཡུལ། སྐྱེ་ས་ཡི་ཡུལ། 出生地，故乡。

འཁྲུངས་རབས། སྐྱེས་རབས་ཀྱི་ཞེ་སྡ།

འཁྲུངས་རབས་རྣམ་ཐར། སྐྱེས་རབས་རྣམ་གཅད་ཀྱི་ཞེ་ས་ནུབ་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། 本生传记，历生传记。

འཁྲུངས་ལྷ། མི་སུ་ཞེག་ཐོག་མར་སྐྱེ་སྐབས་ཚེས་གྲངས་ལ་འཁྲིལ་བའི་སྐར་ལྷ་དང་། སྐྱེ་ཡུལ་ཀྱི་གཞི་བདག་ལ་ཟེར། 出生值日神，故乡土地神。某人出生当天的值日星神及其家乡的当方土地神。

འཁྲུད་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྲུས་པ། བཀྲུ་བ། ཁྲུས།། ཆུས་དག་བར་བྱེད་པ། 洗濯，沐浴：རས་ཆུར་ བཀྲུས་ནས་ དྲིག་པ་ དག་སོང་། 水洗棉布，污垢已净。

འཁྲུད་རྫས། འཁྲུད་བྱེད་དམ་འདག་བྱེད་ཀྱི་རྫས། 去垢剂。如肥皂、去污粉等。

འཁྲུལ། དབྱེ་བའམ་ཐག 名词。分际，界限。区分不同之处：བདེན་རྫུན་གང་ཡིན་འཁྲུལ་གཅོད་མར་འབྱེད་པ། 分清谁是谁非。

འཁྲུལ་ཆོད། དབྱེ་བའམ་ཐག་ཆོད་པ། 了结。纠纷已经解决：ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་རྩོད་པ་འཁྲུལ་ཆོད་བྱུང་པ། 双方纷争得到解决。

འཁྲུལ་ཞགས རྩོད་གླེང་སོགས་ཀྱི་མཚམས། 纠纷，悬案。争论的症结：ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ གི་འཁྲུལ་ཐག་མ་བཅད་པ་རྣམས་གཅོད་པར་བྱེད་པ། 解决历史上的悬案。བཟང་ངན་དབྱེ་བའི་འཁྲུལ་ཐག་བཅད་པ། 裁定好坏之争。

འཁྲུལ་སྐྱོན། ནོར་འཁྲུལ་གྱི་རྩེས་སྐྱོན། 罪过，差错，错误。

འཁྲུལ་འཁོར་ཁྲིམས། (མངོན) ཁྲིམས་ར། 还罪室。法庭的异名。

འཁྲུལ་རྒྱུ། འཁྲུལ་ཤེས་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཆུལ་མཆན་རྟེ། བདག་མེད་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ སོགས་ཚོས་ཀྱི་ཚུལ་ཅི་བཞིན་མི་ཤེས་པའི་རྨོངས་པ་ཡུགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་དང་། དབང་པོ་བསྐྱེད་པ་སོགས་འཕྲལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་རྣམས་སོ། 惑乱因。生起错觉之因或缘。如执著无我为我等。愚而不能如实了知事物真性之长久惑乱因及诸遭受伤害之短暂惑乱因。

འཁྲུལ་རྒྱུ་བཞི། འཁྲུལ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་རྣམ་པ་ བཞི་སྟེ། གནས་ལ་ཡོད་པ། གྲུ་ཞུགས་པའི་དབང་གིས་སྡོད་ཤེང་འཇོག་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ དང་། རྟེན་ལ་ཡོད་པ། མིག་དབང་ལ་རབ་རིབ་དང་བྱང་བའི་དབང་གིས་སྐྱ་ཤད་འཕགས་ པར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། ཕྱལ་ལ་ཡོད་པ། མཐལ་མེ་སྐྱུང་དུ་བསྐོར་བའི་དབང་གིས་འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་མ་ཐག་ཏུ་ལ་ཡོད་པ། ཞེ་སྡང་དྲག་པོས་ཡིད་ཤེས་འཁྲུལ་བའི་ཆོ་ལྟ་བུའོ། 错乱四因。生起错乱意识的四种原因：因在处境，如乘船时见树木行走；因在自身，如眼病眩翳，见眼前毛发乱坠；因在对境，如见余烬急速旋转，为旋火轮；因在等无间缘，如强烈愤怒引起意识错乱。

འཁྲུལ་སྣང། དོན་ དངོས་ དང་ མི་ མཐུན་ པའི་ ཐམས་ སྣང་། 幻景，幻象。不合实际的虚幻景

象；མ་ཡིན་ཡིན་པང་འཆར་བའི་འཁྲུལ་སྣང་། 似是而非的幻象。 འཁྲུལ་སྣང་བདེན་འཛིན། 把幻觉当真实。 འཁྲུལ་སྣང་རང་རིང་། 眼花缭乱。

འཁྲུལ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) རྟེན་བའམ་འཇིལ་བ། 迷乱，错误，失宜； སེམས་འཁྲུལ་ཏེ་སྐད་ཆ་གང་བྱང་བཤད་པ། 心神错乱，随便乱说。 དེན་མ་འཁྲུལ་བར་ཐུས་ཤིག 莫把事情弄错了！ སྣང་བ་འཁྲུལ་པ། 景象迷乱。 ཐོ་འཁྲུལ་ནས་མི་དྲན་པ། 心思错乱，不能记忆。 ❷ རང་གི་སྣང་ཁུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། དཔེར་ན། དུང་སེར་སྣང་དང་། རྟོག་པའི་སྣང་ཁུལ་ལྟ་བུ་མིད་པ་ལ་ཡོད་པ་དང་མིན་པ་ལ་ཡིན་པར་ སྣང་བའོ། 名词。错乱，惑乱，迷惑，误失。对所见自境生起错乱之心识。如现见白海螺为黄色，分别心所现以无为有，以非为是者； རིག་པ་བསྒོམས་ནས་འཁྲུལ་བ་ཟློག་པ། 思想贯注，免除错误。 འཁྲུལ་བ་རིམ་གྱིས་ཉུང་དུ་ཕྱིན་པ། 错误逐渐减少。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྟོང་བ་དང་། འཕྱགས་པ། འཇིལ་བ། ཚེག་ཤེས་བཅས་སོ།

འཁྲུལ་བ་མེ་མངའ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ནི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལྷོ་ནས་ལས་སུ་བྱེད་པ་ལ་འཁྲུལ་བ་འབྱུང་གི། སངས་རྒྱས་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མི་མངའ་བས་སོ། 无误，身无失误。如来十八不共法之一。诸声闻等依身、语、意门，造作诸业，容有失误，如来则以智为前导，故不如是。

འཁྲུལ་ཐལ་ཤོ་འཛོ། སྐྱེན་བཏེན་ཤ་ འཚ་དང་་་ དེན་གཅིག

འཁྲུལ་ཞིག་པ། འཁྲུལ་སྣང་མ་ལུས་ཞིག་པའམ་ ཡལ་བ་སྟེ་སྣང་ཐིད་རྟོགས་པའི་གང་ཟག 错乱永灭者。一切幻象皆已消散无余者，即通达空性的人。

འཁྲུལ་གཞི། རྩོད་འཁྲུལ་བྱང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། 错处。错误的根源。

འཁྲུལ་ཤེས། འདུ་ཤེས་ འཁྲུལ་བའི་ ཤེསས་ཏེ། དོན་དངོས་དང་ མི་ མཐུན་པའི་ མཐོང་ཚུལ་ དང་ བསམ་ཚུལ། 幻觉，错觉。不符合实况的感觉。

འཁྲུལ་སོ། (1)འཁྲུལ་སའམ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། 错处。错误的根源。(2)ལྷང་སྣང་འཁྲུལ་པ། 错乱。似是而非的错乱。

འཁྲུས་པ། ❶འཕྲུ་བའི་འདུས་པ། ❷(རྟེང) བརྩོན་པ། 勤勉，精进。

འཁྲེག་ཆ། ལྷ་སྲུང་སོགས་ཀྱིས་ཤེསས་འཛིང་བའི་ འཁྲུ་ཐྲག་བྱེད་པའི་མཚན་མ། 鬼神缠磨。被厉鬼凶神或怨毒纠缠不舍之征象。

འཁྲེག་པ། (རྟེང) ཞེན་པའམ་ཆགས་པ། 留恋，难舍；ཆགས་པའི་ཡུལ་ལ་འཁྲེན་པ། 留恋所爱之地。ཨ་མ་ལ་ཤེསས་ འཁྲེན་པ། 舍不得离开父母。ཟས་ལ་འཁྲེན་པ། 贪爱食物。

འཁྲེལ་ ཙོ། ཤེསས་ རིངས་ པོ་ སྟེ་ ཤེསས་ བཙོས་ དཀའ་བ། 冥顽，桀骜不驯。

འཁྲེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲེལས་པ། འཁྲེལ་བ།། ཤེསས་སྐྱེད་རིངས་པ། 任性，倔强；རྟ་ཆོད་མ་བཏུལ་བས་འཁྲེལ་བ། 未经调驯的烈马，性子倔强。

འཁྲེལས་པ། འཁྲེལ་བའི་འདུས་པ།

འཁྲོག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲོགས་པ། འཁྲོག་པ།། (1)ཆགས་འཆུས་པ། 闪失，闪挫，扭闪；ཁག་མོ་པུས་ཆགས་འཁྲོགས་ཀྱང་འགྲོ་སྟེར་འདོད། 老妇膝挫仍欲行。(2)ཁོག་ནང་ནས་སྐད་རྒྱག་པ། 腹鸣；གང་བས་ཁོག་པ་ འཁྲོག་པ། 受寒腹鸣。གྲོད་པ་རླུས་ཀྱ་འཁྲོགས་པ། 腹胀作响。(3) ངོན་པ། 耳聋。听觉不聪；ཨ་མཆོག་ འཁྲོག་ཙམ་ཞིག་

འདུག 耳有些聋。

འཁོག་ལ་བ། འཁོག་པའི་འདབ་བ།

འཁོབས། འཁབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

འཁྱལ་འཕྱལ། དངོས་པོ་ལྷག་ལུས། 积余，余蓄。

འཁྱལ་ཆ། (1)དངོས་པོའི་ལྷག་ལུས། 剩余部分。(2)དགོངས་པ་སྟེང་བཅས་གནང་བ་ཁྱལ་བ། 允准，准假，得到豁免：རང་ཡུལ་གཉེན་འཕྲད་དུ་ཕྱིན་ཆོག་པའི་འཁྱལ་ཆ་གནང་བ། 准假回乡探亲。

འཁྱལ་ཙི། ཁ་གསང་པོའམ་རྣམ་འགྱུར་འཇམ་པོ་སྟེ་ཚམ་པོ་མིན་པ། 形容词。爽直，和气，谦和：གྲིང་གཏམ་འཁྱལ་པོ་འདུག 谈话爽直。ཁ་གཤེས་འཁྱལ་པོ། 口气温和。

འཁྱལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)གྲོལ་བ། 开脱，释放；དགོངས་པ་འཁྱལ་སོང་། 准了假。(2)རོལ་མོ་རང་བཞིན་ཕྱིས་འཁྱལ་བ། 乐器发响。

ཀ

ཀ། ཅང་ཡིག་གསལ་བྱེད་གསུམ་པ་འདིའི་ང་རྟ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཚན་པ་དང་། ཁྱད་པ་མཚན་པ། ནང་གི་རྩལ་པ་མཚན་པ་ནང་ཕྱད་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་པ་སྒོག་ཆུང་སྐྱེ་ལྟེན། 藏文第三字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为喉，动发音位为喉。口内动态为喉间全阻。口外动态为不送气浊音。今前藏读音作舌根送气(或不送气)清塞音。相当于汉语拼音字母k(或g)，国际音标k'(或k)，低升调。❶(1)མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。(2)སྔོན་འཇུག་གི་མ་རིང་ཡི་གེ་ཞིག 中强音前加字母之一。(3)རྗེས་འཇུག་གི་ཙ་ཡིག་ཅིག 强音后加字母之一。(4)རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་སྐབས་རྗེས་འཇུག་མོ་ཡིག་གིས་དྲངས་པའི་མིང་གི་ཚ་ཤས་ཤིག 弱音语基字母之一。复音节词中，强音后加字所引后缀之一；ཐང་ཀ། 卷轴画。གསུམ་ཀ། 三者。❷གང་། 代词。表疑问。何，什么，哪样：དེས་ཀ་ལ་འགྲིག 那怎么可以？ཁྱོད་ཀ་ནས་ཨོང་བ་ཡིན། 你是哪儿来的？ཀ་རུ་འགྲོ། 何处去？མི་ཀ་ཚོད་ཨེད། 有多少人？ཁོ་ར་ང་གིས་ཀ་ལ་ཤེས། 他怎么知道？

ཀ་ཁ་བཀྲམ། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་འཁང་ཀ་དང་ཀ་ཀཻས་ཀྱི་སྐྱ་ཀདང་ས་ཀཻག་དྲུ་འཅད་པས་ཀ་ཡིག་ཀསལ་བར་སྟོན་ཅྱད་ཀྱི་ཚིག་ཅིག 闭口ཀ'字母。康、青若干地方ཀ་ཀ་两字音调不分。为求辨别方便，故说开口ཀ'字母，闭口ཀ'字母。

ཀ་ཁྲལ། ཐུར་ཞིང་འབྲོག་གི་སྐོ་ཕྱུགས་ཆ་རྒྱང་ཀ་ཀང་ཅད་ས་ནས་ལེ་ངེས་ཅན་རེའི་མཚམས་དཔལ་ཁྲལ་བསྡུ་སྐྱལ་ཞིག 牲畜税。旧时定期向农牧民私有牲畜征收的税款。

ཀ་ཀ་ཆིལ། ཀཡའ་སྐྲག་པ་སྟེ་དབུས་སྐད་དུ་ཙི་ཙི་ལུ་གུ་ཟེར། 狎胳肢。搔人胳肢窝或手心足心等处，使痒不能忍的嬉戏。

ཀ་གི། (ཡུལ) གང་ཞིག་གམ་ག་རེ་ཟེར་བའི་དྲི་ཚིག 何，哪个，什么，འདི་མིན་ན་ག་གི་རེད་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་རོགས། 请你指明不是这个是哪个？

ཀ་གི་བ། ཀ་གེ་མོ་དང་འདྲ།

ཀ་གི་མོ། ཡུལ་མ་ངེས་པའམ་མིང་མ་གསལ་བ་ཞིག་སྟེ་གང་ཞིག་དང་དོན་གཅིག 某处，某地，某一个地方；ཡུལ་ཀ་གེ་མོ། 某某地方。ལས་ཁུངས་ཀ་གེ་མོ། 某机关。ལས་དོན་ཀ་གེ་མོ། 某事。

ཀ་ཀོན། (1)རྩྭ་མའམ་ཡུང་མ། 元根，蔓青。(2)ཁ་ཉི། 铅。

ག་འཕྲིག་ལ། (1)ལྷུ་འཕྲིག་པ། 适合，对路；合拢，合榫：ལྷུག་ལག་ཆེ་ཆུང་ཚང་མ་ག་འཕྲིག་པ། 零件大小都合榫。(2)མཚོ་བྱག་པའམ་འཐྲེད་པ། 符合，证实，一致：བཤད་ལུགས་ག་འཕྲིག་པ། 说法一致。

ག་རྒྱག་ལ། ཐན་ཆུན་འཕྲིག་པ་དང་། 相吻合，相投：ཁ་བཤད་ལག་ལེན་ག་རྒྱག་པ། 言行如一。ཐྲུང་སོང་གི་ཐེས་གྲངས་ག་རྒྱག་པ། 收支数目符合。

ག་བསྒྱུར། ཐང་ཆུང་ཚོ་བརྗེས་འགེབས་སྒྱུར། 转嫁，掉换，改变：རྡོག་རིན་འབྲུ་འབབ་སྒྲུབ་དགོས་རྟམས་དངུལ་ཀྱང་སྒྲུབ་རྒྱུའི་ག་བསྒྱུར་བཏང་པ། 需用粮食交付的货款，改用现金交付。འབྲུ་དངུལ་ཐང་ཆུང་ཚོ་བརྗེས་ག་བསྒྱུར་བཏང་རྟས་གཅིར་དག་སྒྲུབ་ཟིན། 钱粮交换，帐目已经结清。

ག་ཚད། ཡི་ཐང་ཆད་པའམ་ཉུ་གྲུག་པ། 沮丧，着急，灰心：ཁྱེ་མའི་ཁང་བུ་རྩིབ་གྱུར་ན། ཁྱེམ་པ་རྣམས་ནི་ག་ཚད་དེ། 戏作沙屋塌，群儿沮丧哭。喻无意义的着急。

ག་ཐམ　(རྟེན) ཡོད་ཚད་ཚང་མ། 凡是，所有一切，全部。

ག་དག　(རྟེན) ཡོད་ཚད་ཚང་མ། 凡是，所有一切，全部。

ག་དབང　སྲོ་སྐན་ཁྱི་རྟགས་ཤེག་སྟེ། རོ་བསྐལ། ཞུ་རྩེས་སྟོན་ཟས། ནུས་པས་སྐོ་ནད་དང་། རིམས་ཚད། ཚམ་ཚད་ཀྱི་ཀྱེ་བ་འཁྲག་པ་བཅས་ལ་ཐན། 大株红景天。景天科药用草本植物。味涩，性平，功能疗肺、清瘟、治感冒咽炎。

ག་དོར་གསུམ། སྐག་ཚགས་ཀྱི་སྐན་ཁྱི་ནང་ཚན། ཀ་བ་དང་། ཁ་ཀ། བམེ་དུ་གསུམ་ཁྱི་རྟའོ། 三茸角。入药的三种动物嫩角：鹿茸、麋角和羚角。

ག་འདྲ། གང་འདྲའམ། ཅི་འདྲ། 怎样，如何：ཐོན་རྩྭ་སྒྲུབ་ཀ་ག་འདྲ་འདུག 产品质量如何？

ག་སྟེམ། ག་ཁ་བསྡུམ་དང་དོན་གཅིག

ག་རུ་བ། ག་ལ་བ་དང་འདྲ།

ག་རུ་ཚད། རྩར་དངོས་སུ་བཀྲངས་པ་དེ་ལས་ལྷག་པ་དུ་དང་བཀྲང་རྒྱུ་ཡོད་པ། 不仅，何止。比原数还多：དུ་དུང་དེ་མིས་ག་ན་ཚད། 其数何止是这些！

ག་ཏ་བ་ཏེ། (ལེགས) ཚོགས་ཀྱི་བདག་པོ། 欢喜天。一译大圣欢喜天。其鼻极长，故又译象鼻天。梵音译作誐那钵底。佛教一护方神名。

ག་རུས་ག་རུས། (ཚིག) (1)ཁེངས་སྐྱང་ཞི་ཆིག 哪里敢当？谦词：ག་ན་ས་ག་ན་དབེ་སྐྱེད་པས། 哪里哪里，岂敢！(2)ཡོང་བཟོ་མེད་པའི་ཆིག 何至于，焉能，不会成为：དེ་འདྲ་ག་ན་ག་ན་ས། ཁོས་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། 何至于那个样儿？他是不知道的。

ག་པ་ག་ལ། (ཚིག) ག་ན་ས་ས་མ། ཡུལ་མ་རིས་པའི་ག་ན་ས་ཚུལ་དྲི་ཆིག 哪些地方？数量不定的疑问语气：ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་བྱེད་པར་ག་པ་ག་པར་ཕྱིན་པ་ཡིན། 你到哪些地方去学习过？

ག་ཐྲད། ག་ཐྲང་དང་འདྲ།

ག་ཐྲད་དབང་། (མངོན) ཟླ་པ། 冰片王。月亮的异名。

ག་ཐྲད་འཛིན། (མངོན) ཟླ་པ། 掌冰片者。月亮的异名。

ག་ཕྱི་ག་ཚོག ཕྱིན་ཅི་ཚོག་པ། 反转，颠倒。邪正倒置，སྐད་ཅ་བདེན་རྫུན་ག་ཕྱི་ག་ཚོག་ཤོད་པ། 说话颠倒真假。ལས་ཀ་དཀར་ནག་ག་ཕྱི་ག་ཚོག་བྱེད་པ། 行事颠倒是非。

ག་ཕྱི་ཚོག་ལ། ཕྱིན་ཅི་ཚོག་པ། 颠倒，倒转。

ག་བྱ་ཁྱད་གཚོད། ཐ་ན་དགོ་དགེའི་མིང་གི་

རྟམ་གྱངས། 马勃的别名。

ག་བྱར། (ཤེགས) ལུས་ཀྱས་སམ་རབ་བསིལ་ཏེ་རྩེ་སྐྱེན་གྱི་རིགས་ཤིག རང་བཞིན་ལ་ཚ། ཁུ་རྟེས་ཤེན་ཏུ་བསིལ། ནུས་པས་ཀུས་ཚད་གསོད། རྩིང་ཚད་ཤེལ། 冰片。别名龙脑，很象樟脑，梵义作身旺或极凉。味涩而辛，性极寒，功能清壮热、散郁火。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཁ་བའི་ཆུ་མ་དང་། ཁ་བའི་མིང་ཅན། དུལ་གྱི་སྙིང་པོ། ནུས་ལྡན། སྤྲིན་གྱི་སྙིང་པོ། ཆུ་བ་ཤེང་ཁའི་ཅོ་མ། ཆུ་བའི་གཟལ་བ། ཆུ་བའི་མིང་ཅན། ཅོད་དཀར་ཅན། རྡའི་ཁ་སར། ཤིང་གི་སྙིང་པོ་བཅས་སོ།

ག་བྱར་ཏིལ་ཚོ། རྩྭ་སྐྱེན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རྡ་ཁ། ཁུ་རྟེས་བསིལ། ནུས་པས་ཆོག་ཚད་དང་། རིམས་ཚད་ཤེལ། 小乌头。毛茛科药用草本植物名。味苦，性凉，清肺热，散疫疠热毒。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཁྱི་དུག་པ་དང་། ཁྱི་དུག་སྐྱང་བཅུལ། སྐྱེན་མོ་ཆམ་འདེན། ཆམ་པ་ལམ་ཁྱོག ཤེང་ཁི་སྐད་ཆུབ་བཅས་སོ།

ག་བྱར་ཧོག་ཁོ། རི་ཁག་གི་བྱན་རྩ་མའི་བྱམ་པ་ཁུ་བྱང་ཆུགས་ལ་ཁ་འདག་བས་བཀག་ནས་དུ་བ་མ་རོང་པ་མིང་བཟུགས་བའི་གཟལ་བ་སྟེ། ནུས་པས་མཁྲིས་པ་གང་མཁྲིས་དང་། མཁྲིས་སྐྲན། གཉན་རིམས། རིམས་ནད་ཁོ་བར་བཅ་པ་སོགས་ལ་ཐན། 黑色冰片，火煅猪粪。纳野猪屎入陶罐中，死封，不令走烟，煅成灰后人药，治寒性胆病、胆结石、疫疠及瘟病人于胃腕等症。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་གང་ནག་དང་། ཁག་གཟལ། ཁག་བྱན་བཅས་སོ།

ག་ཟ། གཏུ་ག་རི་དཀར་སྐྱག་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན། སྐྱག་ཁའི་མིང་གཞན་ཞེག 水麻。褐色山龙藤别名。悬钩子之一种。

ག་འཚང་། གླ་ཁལ་ཀྱི་འབག། 牲畜税款。

ག་ཙམ། ཅི་ཙམ། 几许，几多，若干；དུས་ཀྱལ་ག་ཙམ་འགོར་ཡོང་ངམ། 耽搁几多时间？འབོར་གངས་ག་ཙམ་ལེངས་ཡོད་དམ། 数量够多少？འགྲོ་ལམ་རིང་གྲང་ག་ཙམ་ཡོད། 路有多少远？

ག་ཚུག (ཀྱལ) གང་འདྲའམ། རྗེ་ལྟར། 如何，怎样，དེ་ག་ཏུག་བྱེད་དགོས་སམ། 现在该怎么办？

ག་ཚོད། རྗེ་ཙམ་དང་། མང་ཉུང་དྲི་བའི་ཚིག 几多，若干，多少；ཁྱེད་རང་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན། 您是多少岁？ཚོགས་འདུར་འགྲོ་མཁན་མི་ག་ཚོད་ཡོད། 去开会的人有多少？

ག་ཛེ་འཁོ། (ཤེགས) ཟྭང་བའི་སོ་སྡེ་བྱང་བ་ཆེའི་མཆེ་བ། ནུས་པས་གདོན་དང་དུག་ཅན། འཁོ་བའི་རིམས་ནད་སྐྱང་། 象牙。哺乳动物象的牙齿。功能治所谓鬼病和治流行性疫疠。

ག་འཇོལ། མཚོ་མ་ཐུག་པ། 不符合，乖谬；ཚང་སྐྱོང་ཚུར་ལེན་གྱི་རྩིས་གངས་ག་འཇོལ་བ། 收支的帐目不符。

ག་ཁ། འགྱ་ལང་ཀྱི་གད་མོ། 非笑，笑谑，讥讽；དང་གཏམ་བཤད་བར་གཞན་གྱིས་ག་ཁ་བྱས་ཀྱང་སྐྱེན་རྩི་ཚོད། 说老实话虽遭到他人非笑又有什么关系？མི་རྣམས་ཀྱིས་ག་ཁ་བྱེད་པར་མི་འཇེམ་པ། 不顾人们的非笑。མི་མང་ཞིའི་དབུས་སུ་སྐྱ་འབེབས་ཀྱི་ག་ཁ་སྐྱེག་པ། 当众讥讽。

ག་ཁོད། (རྟེང) གད་མོ། 笑。

ག་གཞའ། ག་ཁ་དང་འདྲ།

ག་གཞུང་། ག་ཁལ་བསྡུ་ཚུའི་གཡག་ལུག་དགོངས་ནག་གི་ཁངས་ཐོ། 牲畜税簿册。登记应纳税牛羊头数的帐簿。

ག་ཅ། ཀ་བྱ་དང་འདྲ།

ག་ཅ་ཛོད་སྐྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཤེག 迦耶，迦叶尊者。释迦牟尼一弟子名。

ག་རུ་ཏ་ཿ (ཤ་གས) ཐ་ཁྱུང་། 鹏，妙翅鸟，金翅鸟。梵音译作羯路荼。

ག་རེ། (1)གང་དང་ཅིའི་དོན། 什么：ལས་དོན་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་ཨེད། 在做什么事？ ཁོས་ལས་དོན་ག་རེ་བསྒྲུབས་འདུག 他完成了什么工作？ (2)ཀུན་སློང་འཇེན་པའམ་བསམ་བློ་གཏོང་བའམ་ཟེ་ཚམ་ཐ་བའི་ཚིག་ཤོགས་ཤེག 啊。一个表示深思、熟悉或犹豫的语气助词：ག་རེ་ངས་བྱོ་བྱང་དུ་ཡིད་ལ་མི་དྲན། 啊，我一时记不起来！ ག་རེ་དེ་རིང་ལས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཟེད་དགོས། 啊，今天有一件大事要做！ ག་རེ་མི་དེའི་མིང་་་ལ་ཅི་ཞེར། 啊，他的名字叫什么呢？ (3)(རྟོང) 1、བྱིན་ཅིག 拿出来！ 2、གང་སོང་བ་དང་། གང་དུ་ཨེད་པ། 何处去了，在哪里？

ག་ལ། (1)གང་དུ། 哪里，何处，于何：ཁྱོད་ག་ལ་འགྲོ། 你往何处去？ (2)ཅི་ལ། 怎会，岂至于，何曾，哪里话？否定紧接前面的事物：ལྕགས་དངུལ་དུ་ག་ལ་འགྱུར། 铁怎么会变成银？ རོང་འཕྲལ་མ་བྱང་བ་ཙམ་ལས་བྱས་རྫེས་ག་ལ་ཨིན། 仅仅未犯错误，何尝算是功劳？ རང་གི་བོས་འགན་བསྒྲུབ་ཆུང་ཉུང་བརྩོན་མི་བྱེད་ག་ལ་་་དང་། 要完成自己的任务，怎么可以不努力？ ངན་པའི་བསམ་དོན་འགྲུབ་པ་ག་ལ་སྲིད། 不良企图怎能得逞？ དེ་ལྟའི་ཡུན་རིང་ཙི་ག་ལ་ཐོགས། 怎么会耽误那样长的时间？ ཆུ་མིག་རང་ཉིད་མ་སྐམ་ན། ས་ཡིས་མནན་ཀང་ག་ལ་བྱེ། 泉水自己不干涸，泥土怎么能堵塞？ དཀའ་བའི་ལས་་་ཤིག་མ་བརྒྱུད་ན། ཞིམ་ཟའི་རས་ཤིག་ག་ལ་རག 未历辛劳，何来美食？

ག་ལ་ག་ལ། ཁནས་སམ། ཡུལ་མ་རེས་པའི་ཁནས་ཚུལ་དྲི་ཆིག 哪些地方，一些什么地方：ཡུལ་ག་ལ་ག་ལར་ཐོན་ཁྲངས་འབྱོལ་བ་འདུག་་ཀས། 哪些地区的出产丰富？

ག་ལ་བ། ཡུལ་ཐུགས་ཀར་ཞིག་ཀས། ཁང་དུ་ཨོད་པ་ཞིག 某处，某一地方，其地：འཇོ་སའི་ཐུགས་ཀ་ལ་བ་དེར་སུ་འགྲོ། 某处由何人去？ ཁྱོད་རྩྭ་ས་ག་ལ་བ་དེར་ང་བོང་ངོ་། 我亲自到你的住处去。

ག་ལེ། རྩྭ་རྩྭ་དམ། དལ་བྱ། 慢慢，缓慢，从容：ག་ལེ་ཕེབས། 请慢走。ག་ལེ་བཞུགས། 请宽坐。

ག་ལེ་ག་ལེ། དལ་པོ་དལ་པོ། 慢慢地、渐渐地：ག་ལེ་ག་ལེར་ཐྱེན་ན་ཀན་མས་རྒྱ་ནག་འཁོར་ཨོང་། 老妪缓步徐行，终能走遍汉地。又谓蜗步而至千里。

ག་ལེ་ཀྱ་ལེ། ཀྱགས་མེད་པའི་དལ་མོ། 慢慢，缓缓。悠闲懒散：ག་ལེ་ཀྱ་ལེའི་ངང་ནས་ནམ་་་འཐོ་བཟློག་ཀྱོང་བ། 慢腾腾地浪费时光。

ག་ཚོག རྫུ་འདོགས། 捏造。假造虚构，无中生有：མི་ལ་ག་ཚོག་ཐྱེད་པ། 捏造罪名害人。

ག་ཀ། ཐུག་པ་ནས་མཆན་ཁྲང་ཁན་ཆུན་དུ་བསྡོལ་མར་འཛིང་བའི་ཐག་པ། 绊胸索。交叉捆缚在左肩右肋和右肩左肋的绳子：འདོགས་ཁྱི་ལ་ག་ཀ་གཡོགས་པ། 给守门犬套上绊胸索。

ག་ཀལ། ཐུག་པ་ནས་མཆན་ངོག་དུ་འཛིང་བའི་མེ་རྒྱ་ཙོགས་ཀྱི་ཕྲུན་ཚ། 胸链。交叉系于肩头和腋下的珠宝璎珞或花环：མེ་རྒྱ་གི་ག་ཀལ། 斜挂的花环。རིན་ཆེན་ག་ཀལ། 珠宝璎珞。རིན་བ་ཆེའི་ག་ཀལ་ཀྱོས་མཛེས་པ། 珠宝胸链，以为妆饰。

ག་ཅེད། ཡུལ་ངེས་མེད། 某处。一个什么地方：ད་ལྟ་ང་ཡུལ་ག་ཅེད་ཅིག་ལ་འགྲོ་དགོས། 现在我

要到一个地方去。དེའི་ཚ་དེ་ངས་ཀ་ཤེད་ཅིག་ལ་བཞག་ཨེད། 那一本书，我放在一个什么地方了。ཁོ་ཀ་ཤེད་དུ་སོང་བ་མི་ཤེས། 不知道他到哪儿去了。རྒྱུག་བསྡལ་བསལ་བའི་ཐུ་ཀ་ཤེད་ན་ཐུར་དུ་ཚལ་ཅིག 向某处速求拔苦道！

ཀ་ཤེས། (རྟིང) ཁ་དྲང་བཏང་བའམ། ཁ་ཟེར་བ། 斥责，讥刺。

ཀ་སས། ས་ཐྱོགས་ངེས་མེད་ཀུན། 随处，到处，遍地。不拘何地：ས་ཐྱོགས་ཀ་ས་ཀ་ལ་དྲིལ་བསྒྲགས་ཅིང་དུ་ཐྱེན། 去到各处宣传。

ཀ་སྐྱེག ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། 颠倒，错乱，背道而驰，ལས་ཀ་ཅིང་སྐངས་ཀ་ཕྱི་ཀ་སྐྱེག་དུ་གྱུར་ན་དོན་མི་འགྲུབ། 作风颠倒，事功不成。

ཀཀ (རྟིང) (1)འཚོད་པའི་སྒྲ་ཞེག 喂。招呼声。(2)སྤྱི་སྒྲ་ཀང་། 凡。泛指词。

ཀཀ་ཀེ་ཀོག་ཀེ། (1)ལས་སུ་མི་རུང་བའམ། ལུས་རྣར་ཉེ་བ། 笨手笨脚，呆头呆脑。身体笨重无能的样子：ཀཀ་ཀེ་ཀོག་ཀེའི་ལུས་དེ་འགྲོ་མི་བའི། 身体呆笨不便行动。(2)ཀོག་སྐེ་འགྲོ་བ་ཅིས་བའི་འགྲོ་ཚུལ། 匍匐。手足同时据地爬行状：ཅིས་པ་ཆུང་ཆུང་དེ་ཀཀ་ཀེ་ཀོག་ཀེ་བྱས་ནས་ཐག་རིང་དུ་ཕྱིན་སོང་། 孩子爬着走远了。

ཀཀ་ཀོག ཀཀ་ཀེ་ཀོག་ཀེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀཀ་པ། 名词。(1)ཀཎྛ་ནད་ཀྱེའི་སྐྱེ་དུ་བཅས་ནས་ཀྱེ་སྐྲངས་ཤིང་ཤད་འཁཀ་པ་ཞེག་སྟེ། ནང་ཀཤས་སུ་དཀྱེ་ན་ཪོ་ཀཀ་དང་། མོ་ཀཀ བྱ་ཀཀ ཀཎྛ་ཀཀ་བཅས་རིགས་བཞི་མཚོས། 喉痈。化脓性扁桃腺炎。热毒中于舌，症见舌部肿大、声音嘶哑。分阳痈、阴痈、子痈、热痈四类。(2)བྱ་ཀཀ་པ་སྟེ། མཆུ་ལེབ་ལ་ཤང་པ་ཐུང་བ། 鹬。扁嘴短腿，趾间有蹼，善游水，有家养野生两类。

ཀཀ་ཆེལ་སྐོག་བའི་ཐུང་ཁེད། ཐུང་ཁེད་འབའ་ཞིག་པ་དཀུ་བཅུའི་ནང་ཀཤས། སྐྱེ་ཀཡའ་བར་འདོད་པའི་བསམ་པས་དཀེ་སྐྱོང་ལ་ཀཡའ་སྐྱོག་པ། 击枥。九十单堕之一。存心使比丘痒不能忍，故意狎胳肢所成堕罪。

ཀཀ་སྐོང། ཀཀ་བས་ཕྱེ་སྟེང་ཐོང་པ་ཐོན་པ་དང་། ཕྱེ་རོག་སྐྱངས་པ་ཀཤག་ཁྱད་ཀྱི་ཙི་ཐུང་ཚིག 喉蛾镰。割治舌面舌下肿溃部分的器械。

ཀཀ་ཚྭོག ཀཎྛ་ནད་ཕྱེ་ལ་བཅས་ཏེ་ཀྱི་བ་འཀཀ་པ་ཀཀ་བའི་ནད་དང་། ཤ་ལ་བཅས་ཏེ་ཐོང་བ་འཐུང་པ་ཚྭོག་བའི་ནད་དང་ཀཎྛ་ཀྱི་ཙི་ཐུས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 喉蛾疔毒。热邪中于舌部所成喉蛾和中于肌肉所成疔疮二者合名。

ཀང་། ●代词。(1)སྤྱི་སྐྱ་དངོས་ལ་འཇུག་བའི་སྤྱི་སྐྱ་ཀང་། 总括代词。诸凡，任何；任随，听便，但凭；尽量，极力；足够，相当：ཨོན་དེན་ཀང་ཀོམས་པ་རྣམས་བདེ་སྐྱོད་བྱས་པ། 凡是熟习的本领都使用了。ཤེམས་ལ་ཀང་དེན་བཤད་པ། 凡是心里想起的都说出来。འབྲས་བྱ་ཀང་འདོད་ཐུང་བ། 结果如愿以偿。དངོས་པོ་ཆེ་ཆུང་ཀང་ནི་ཚོ་ཨེད། 各处所有的大小物件。ཐབས་ཤེས་ཀང་ནས་ཀྱང་དམིགས་ཡུལ་ཤེགས་སྐྱབ་ཅིང་བ། 使用一切手段达到目的。རང་འདོད་ཀང་བསམ་རྟོལ་ཤེད་དུ་ཞུ་བ། 坦率陈述所希望的事。ཀང་དགའ་ཀང་སྐྱིད། 尽情欢乐。བསམ་འཆར་ཀང་དུན་དུན་བཤད་པ་ཡིན། 我所想到的意见都说出来了。དུས་ཐུན་ཀང་ཐུང་ཐུང་དུ་བཏང་བ། 尽量缩短了时间。སང་ཁོ་ཀས་

གང་ཐུབ་ཐུབ་བྱས་ནས་འགྲོ་དགོས། 明晨要尽早动身。འབྲེལ་ལམ་གང་འགྲིལ་འགྲིལ་ཐེངས། 竭力搞好关系。རོགས་རམ་གང་གྱབ་གྱབ་བྱས། 竭力进行帮助。(2)ཁྱོ་བྱེལ་ལ་འཇུག་བའི་སྒྲ་སྐྱོ་གང་། 局部代词。彼，某，其，您：གང་ལ་སྟེང་སྟོབས་མཆོག་མངའ་བ། 彼有毅力之人。བྱས་རྗེས་འཛོག་མཁན་གང་ཞིག 某某立功之人。བུམ་པ་གང་ཞིག 某一瓶子。གང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་སློབ། 您的教导。(3)རྩི་བའི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་སྒྲ་སྐྱོ་གང་། 疑问代词。谁，何，什么：ལས་དོན་གང་ཡིན། 什么事？མི་གང་དང་སྐུ་ཡིན་པ། 谁人？དཔེ་ཅ་གང་དུ་གསལ་བ། 载于何书？ཁྱེད་རང་ས་ཐོག་གང་ནས་ཕེབས་པ་ཡིན། 您从那儿来的？❷གྲངས་གཅིག 数词。一个，一：ཀྱ་མ་གང་། 一斤。དཀར་ཕལ་གང་། 一碗。གོམ་པ་གང་། 一步。

གང་ག། ཐམས་ཅད་དམ་ཚང་མ། 全部，整体：ཁོང་ཚོ་གང་ག་ཕེབས་བཞག 他们都到了。

གང་ག་ཚུང་། རྩ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་དུག་ཚད་དང་། ཆུ་ཚད། ཚ་འཕྲུ། ཚ་བས་སྐྲངས་པ་ སོགས་འཛོམས་པར་བྱེད། 乌双龙胆草。龙胆科药用草本植物。味苦，性凉，功能清热解毒、消疮炎、止热泻、热肿。

གང་གྲ། (ཤེགས) ཡ་སྐྱིང་གི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་ ཞིག་ཡིན་པ་འདིའི་ཆུ་འགོ་རི་རང་ཀྱལ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐང་ཆེན་ཁ་འབབ་ཡིན་ཞིང་། ཀུ་གང་དང་སྐྱན་ལ་བཏུད་ནས་ཀུ་མཚོར་འབབ། བོད་ཀྱི་གནས་ཡིག་རྩིང་བའི་ ནང་ དུ་མཚ་མ་དྲས་ པའི་ ཡང་ སྤྱགས་ ནས་ དཀྱལ་ ཀྱི་བག་ཐང་བོ་ཆེའི་ ཁ་འདྲ་བ་ནས་དཀྱལ་ཀྱི་བྱེ་མ་འབྲིད་ཞིང་ ཆུ་ཐུན་ཕྱ་ བཏུད་དང་ བཅས་ པ་མཚོ་མ་ དྲྭས་ པ་ལ་ གཡས་སུ་ བསྐོར་ནས་ཤར་ཀྱི་ཆུ་མཚོར་འབབ་ཅེས་གསལ། 恒河。亚洲大河名，其上游为我国西藏象泉河，流经印度及孟加拉国入海。西藏古地方志说：玛那萨罗沃池东岸有银色岩，形如象口，流出五百小溪，携带银沙，右绕池周，东流入海。亦作殑伽河。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྣལ་ ཕྱོགས་ ཤིང་རྟའི་བྱ་མོ་དང་། ཁྱབ་འཇུག་ཏང་པ། ཐུང་ཆེན་ཁ་འབབ། ཆུན་གསུམ་པ། བཅུད་རིང་ཆུ་སྐྱེན་མ། འཆི་མེད་ཆབ། འཇིགས་ སྲིའི་མ། མཐོ་རིས་གྲུང་། དྲག་ཤའི་ཐོད། ནམ་མཁའི་ཆུ་བོ། ཡན་ལག་བཅུད་ལྡན། ལས་གསུམ་པ། ས་བ་ཀ། གསེར་ལྡན་མ། ལྷའི་ཆུ་བོ་བཅས་སོ།

གང་ཀུ་སྐྱེལ། (མངོན) (1)གཞོན་ཏུ་གདོང་དྲག 六面童子的异名。(2)གསེར། 金子的异名。

གང་ཀུ་འཇིམ། (མངོན) (1)ཆུ་མཚོ། 大海的异名。(2)ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。

གང་ཀྱའི་རྡྭ་མ། གང་ཀྱའི་གྲུང་གི་ཐྱ་མའང་ཅིག་རྡྭ་མ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཏེ་ ཐུབ་ཅང་ཟེར། ཆུ་བོ་གང་ཀུ་ཞེས་བཅང་ཚེད་བའི་རྡྭ་མ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཏེ་ ཐུབ་ཅང་ གི་ ཐྱ་ མའང་ ཟུགས་ ཀྱི་ གྲངས་ གནས་ཆེན་ པོ་ ཞེག་ སྟེ་ ཁ་ ཅང་ མའི་ དབེ་དེ། 恒河沙。恒河中所有的沙粒数，古印度典籍所载一大数目名。喻多至不可胜数。

གང་ཀྱའི་ཡབ། (མངོན) རི་བོ་གངས་ཏེ་སེ། 恒河之父。冈底斯山的异名。

གང་མཆོག་གས་ཅི་མཆོག་གས། མཆོག་གས་གང་ཐུབ། 尽快，从速：དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ཀྱི་ཐྱ་བ་ཀ་གང་མཆོག་ཅི་ མཆོག་ཀྱིས་ཐྱེད་པ། 尽量加快各项经济建设。

གང་སྐྱ། སྟེ་སྐྱ་ཞེག་སྟེ་གང་དང་དོན་གཅིག

གང་ཚུ། ཚུ་མ་ཐུ་ཡིན་ཀྱི་དྲི་ཚིག 谁先？谁早？表询问语气：ཐྱ་བ་རྣམས་གང་ཚུ་བསྐྲུབ་དགོས། 各项工作中哪个先办？

གང་ལྷ་ཐུ། གང་མགྱོགས་མགྱོགས། 尽先，尽早；སང་ཉིན་གང་ལྷ་ལྷ་ཞེའམས་རོགས་གནང་། 明天请尽量早来！

གང་ཁྱེ། ཡོངས་རྫོགས་ཐམས་ཅང་མ། 普遍，全体，任何，各方面；ལས་དོན་གང་ཁེ། 任何事情。གང་ཁྱིའི་ལག་འཛིངས། 手头拮据。གང་ཁེ་འདོར་མེད། 悉数无遗。གང་ཁྱིའི་ཐད་ནས་ཐམས་བྱང་འདུག 各方面都发展了。གནས་ཚུལ་གང་ཁེར་ལྟ་རྩིག་བྱས་ནས་འཆར་གཞི་འདྲིང་བ། 兼顾全面，制定计划。

གང་ཉིད། ཁྱེད་རང་། 您，您本人；གང་ཉིད་སྐུ་ཁམས་བདེ་ཐང་ཡིན་གྱི 想来贵体安好。

གང་ཀྱིག (རྟེང) གང་འདོད་འདོད། 随心所欲。

གང་ལྟར། གང་ཡིན་ཡང་ངམ་གུ་རེ་ཡིན་ནའང་། 总之，反正，横竖，不管怎样；གང་ལྟར་དེ་འདྲ་བྱས་ན་འཐྱག་གི་མ་རེད། 总之，那样做就不合适。

གང་ལྷོང་། འཕེལ་འཕྱིབ། 增减，涨落，盈虚，消长；དབྱར་ཀྱི་གཙང་པོ་གང་ལྷོང་འཕེལ་འཕྱིབ་ཡང་། 夏季河水，常有涨落。ཟླ་བ་ཟླ་རེར་གང་ལྷོང་ཞིབས་རེ་ཟེར། 月亮每月，盈亏一次。

གང་ཐུབ་གང་ལྷོགས། ཅི་རུས་ཅི་ལྷོགས་སམ། གང་ཐུབ་ཐུབ། 随其所能，竭尽力之所能及。

གང་ཐུབ་ཅི་ཐུབ། རྩེ་ལྟར་རུས་རུས། 尽量，尽力，尽可能；རུས་ཤུགས་ཡོད་དགུ་རུ་ལས་སྒྲུགས་ཀྱིས་ལས་དོན་གང་ཐུབ་ཅི་ཐུབ་ཟེད་པ། 竭尽全力尽量工作。

གང་ཆོག་ཆོག གང་ཐུང་ཐུང་། 随随便便，不严肃；སྐད་ཅ་གང་ཞོག་ཞོག་བཤད་ན་མི་འཐྱག 话不可以随便说。

གང་འཐད་གང་རིགས། ཇི་ལྟར་ཟེད་ཅས་བའམ་འཐྱག་པ། 如何是好，怎样办才合适。

གང་དག ཅི་ཡོད། 诸凡，全部，所有一切；འདི་རྣམས་གང་དག་ཁྱེད་རང་ཚའི་རེད། 所有这些都是你们的。

གང་དང་གང་། རྒྱུ་ཐུ་གཉིས་བཅུགས། 如是如是，彼彼，诸处，某某；ཁྱལ་གང་དང་གང་་་ དུ་སྐད་ཅ་གང་དང་གང་བཤད་པ་ཡིན། 在些什么场合里，说了些什么话？

གང་དེ། དེའི་དོན་ཏེ་རྒྱུ་ཐུ་བྱ་བག་ལ་འཇུག་པ། 那个，彼；ངའི་དབེ་ཅ་གང་དེའི་ཁྲབ་ཤ་དམར་པོ་ཡིན། 我那本书的封面是红的。མི་གང་དེའི་བསམ་བློ་འཁོར་སྡུངས་ཡག་པོ་རེད། 他的思想方法不错。

གང་ཏག་ཕྱི་ཏག (1)ཅི་ཤེགས་ཤེགས་དང་། གང་བཟང་བཟང་། 尽量，充其极；མི་དམངས་ལ་ཕན་འདོགས་གང་ཏག་ཅི་ཏག་ཟྱེད་པ། 尽量做些有益于人民的事。(2)ཅུ་ཐུག་བའི་གྲུང་ཚིག 怎样办，奈何，如之何；ཁྱོད་རང་ལ་དགའ་ཅོགས་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་ད་གང་ཏག་ཅི་ཏག 你遭到这样的困难，怎样办呢？

གང་ཏུན་ལག་འགེལ། སྐང་བར་ཅི་ཤད་ཐམས་ཅད་ལག་ཤེན་བསྐང་པ། 想啥做啥，胡思乱为。

གང་འདྲ། རྣེ་འདྲའམ། ག་འདྲ། 怎样，如何；ཚིག་འདིའི་དོན་གང་འདྲ་རེད། 这个话是什么意义？

གང་ན་བ། (1)གང་དུ་ཡོད་པ། 其地，某处，那一处所；ཁྱེད་རང་བཞུགས་ཁུལ་གང་ན་བ་དེར་ངས་བཅར་ཡོང་། 我要到您的住所那里来拜会。(2)ག་རེ་ན་པ། 患的什么病？

གང་རུལ་དེ་ཐུབ་དང་རྒྱལ་བསྟན་ཟོབ་ཐུབ། རྒྱུ་ཆགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆགས་ནང་མི་མས་མའི་འཆོ་བའི་རྒྱུ་ཚས་བཞི་ཁྱེ་ཚ་ཐེག རུ་དོན་དེས་ངལ་རྒྱལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་

རང་རྒྱས་གང་ཙམ་ཀྱིས་སྦྱིན་ཚོགས་ཀྱི་ ཆེད་དུ་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས་པའི་ཐབ་བྱ་དང་། སྦྱིན་ཚོགས་ཀྱིས་ངལ་རྩོལ་ལ་སོ་སོས་བཀོད་པའི་ངལ་རྩོལ་གྱི་ གང་ཚོད་དང་སྦྱས་ཚད་ལྟར་འཚོ་བའི་ རྒྱུ་ཚས་སྤྲོད་དགོས་པའི་ཐབ་བྱ་བཀོད་ཙམ་པ་རེད། 各尽所能，按劳分配。社会主义社会个人生活资料的分配原则。它要求劳动者尽其所能地为社会劳动，社会则按照各个劳动者提供的劳动数量和质量分配生活资料。

གང་བོ། (1)རིལ་བོའམ་ཚ་ཚང་། 形容词。整个，全套，全体，མི་ཆེ་གང་བོ། 整个一生。ལོ་ གང་བོ། 全年。(2)〈ཐོན་རྩིས།〉 ཉན་ཐོས་ཀྱི་འཁོར་བཅུའི་ནང་གཅེས། ཆོས་སྟོན་པའི་མཆོག་དུ་གྱུར་པའོ། 富楼那，义为满慈子。释迦牟尼佛十大弟子之一，为说法第一。

གང་བོ་འབོད། (ཨངས) བརྒྱ་ཅིན། 呼满。帝释的异名。

གང་ཕྱེལ་མ། སྒོམ་དབའ་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ སྒོམ་མ་གང་ཕྱེལ་གྱིས་བརྩམས་པའི་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ འགྲེལ་པ། 《俱舍满增注》。古印度世亲论师弟子满增尊者所著《俱舍论》注释。此书约成于佛灭后一千年时。

གང་ཟླཀས། (ཨངས) ཡར་ངོ། 盈满方。上弦月的异名。

གང་བ། (ཐ་ཤི་དད་པ) ཁེངས་པ་སྟེ། ཚ་ཚང་བར་འཐུང་བའམ་ཚད་ལྡན་བར་འཐུང་བ། 盈满，充塞，遍满：ཁང་པའི་ནང་མིས་ གང་འདུག 室内挤满了人。བྱམ་པ་ཆུས་ གང་བ། 瓶中注满了水。ཟླ་བ་ཉ་གང་བ། 月亮圆了。ལྗང་པ་གང་བ། 遍地皆是。

གང་བ་བསྐང་བོ། གནོད་སྦྱིན་ཞེག་སྟེ། རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བུ་ཞེག 满贤药叉。毗沙门天一子名。

གང་བའི་རྒྱུ་བ། ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བ་ཉ་གང་བ། 圆月，满月。

གང་བྱ། 名词。(1)མེ་ཏོག་ཁ་མ་ཕྱེ་བའི་སྡེཊ། 花苞。未开的花朵：མེ་ཏོག་ལ་གང་བྱ་ཐོན་པ། 花儿含苞。(2)འབྲུས་ཁེངས་པའི་ ཤུན་ཕྲག་སྦྱབས་མོ། 豆荚：སྐན་མང་གང་བྱ་ཐོན་པ། 豆生荚。ཏིལ་གྱི་གང་བྱ། 芝麻的荚果。གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ། 豆类，豆荚类。

གང་བྱས། (1)གང་ལྟར། 总之：སྐད་ཆ་མང་པོ་འདུག་ཀྱང་། གང་བྱས་ངས་ནོད་རྒྱུ་མ་བྱུང་། 议论虽多，总之，我都未曾说过。(2)བྱས་ པ་ཚང་མ། 一切所作，凡所为。

གང་རྒྱང་བ། (1)ཐོབ་ཚད་ཚང་མ། 尽其所有，凡所得：ཀོ་སྐབས་ གང་ བྱུང་ པ་ ཚང་ མ་ བིད་ སྤྱོད་བྱས་པ། 利用所有的一切机会。(2)ཅིའང་རུང་པ། 随便，任便。任凭方便：སྐྱེ་ཚོས་གང་ བྱུང་ན་ཡང་འགྱོག 随便什么衣食都可以。

གང་རྒྱང་རྒྱང་། (1)བྱུང་ཚད་དམ་ཚང་མ། 全部，所有。(2)གང་རུང་རུང་། 任何，随便。(3)ལག་ཏུ་ གང་ ཐེབས་ ཐེབས། 所遇，所获，到手的一切。

གང་རྒྱང་མང་རྒྱང་། མ་བཏུགས་གང་ དུན་ཀྱི་ བྱ་པ། 胡乱，肆意。乱七八糟，随意任便：ལས་ དོན་ གང་ བྱུང་མང་ བྱུང་ བྱས་པ། 胡乱做事。སྐད་ ཆ་ གང་ བྱུང་ མང་ བྱུང་ བཤད། 随便乱说。

གང་རྒྱང་སྨྲ་བ། (1)ཁ་ཐུས་གང་ ཐོན་ནོད་པ། 胡诌，随便乱说。(2) བྱུང་ལྟགས་ཇི་ བཞིན་ དང་ མཚུངས་པ། 有什么说什么。

གང་མང་གིས་ཞི་བ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ རྟེན་པ་ཞེ་ བྱེད་ཀྱི་ ཆོས་བདུན་ཀྱི་ ཀུས། མངོན་ སུམ་བཞུད་ཀྱི་ སྤྲོ་ནས་རྟེན་པ་ཞེ་ བཅང་མ་རྣམས་ན། ཚུལ་ཤིང་ བྱིམས་ཏེ་ གང་ མང་ བའི་ ཐུགས་ ལ་ དགེ་

ལ་བྱིན་ཏེ་ཞེ་བར་བྱེད་པའོ། 多数灭诤，多觅罪相。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。若已采用八种现前，诤仍不灭，则发筹木，得筹多者，给予洗刷，以灭诤论。

གང་མིན་ཚད། ཏ་ལས་པ། 太，很，极，非常：ལས་ཀ་གང་མིན་ཚད་ཡག་པོ་བྱས་འདུག 事情做得太好了。གང་མིན་ཚད་ཚབས་ཆེན་རེད། 非常严重。དེ་འདྲ་ཡིན་ན་གང་མིན་ཚད་ཡག་པོ་རེད། 若果是那样就太好啦！

གང་སྒྲུབ་ཅི་སྒྲུབ། གང་མགྱོགས་ཏེ་མགྱོགས། 尽快。

གང་རུག གང་འདྲའམ་རེ་ཞུང་། 如何，怎样。

གང་འཚམས། ཐལ་ཆ་མེད་པའི་འཚམས་པོའམ། གཏིས་མཐུན་མ་ལྡུང་བའི་འཚམས་པོ། 相应，适宜，适当，相当。

གང་ཞིག སྒེ་སྐྱ་ཞིག 谁，何，某，凡彼，诸凡；ཕྱ་བ་གང་ཞིག 某事。ལས་དོན་ཆེ་ཆུང་གང་ཞིག་སྐྱབ་ཀང་དོ་དོ་བཏུན་བཏུན་བྱས་ནས་སྐྱབ་དགོས། 大小事务都要郑重妥善处理。གང་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། 作彼思维。

གང་ཞེ་ན། ཅི་རེད་ཅེར་ན། 云何，什么叫做，云何名为，何等说名，དེ་ལྟར་བཀའ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། 为什么要这样讲？མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། 云何眼识。什么叫做眼识呢？

གང་ཟག 〈梵语：〉གདགས་གཞི་ལྷུང་བོ་ལྟ་བུ་གང་ཟུང་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་མིའམ། སྐྱེས་བུའམ། སེམས་ཅན་གང་དེའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱོན་ཡོན་གཉིས་ཀ་རེ་ཞེས་གང་བ་དང་། རེ་ཞེས་བཟང་པ་ལྟ་འཛིགས་བར་འགྱུར་བའི་མིང་། 人，数取趣。梵音译为补特伽罗。佛书说依附五蕴命名为人、为士夫、为有情众生。其身心中所有功德过失，时增时减，数数聚散，故名：

གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་ལ་ཚོད་འཛིན་མ་བྱེད། 人莫轻视人。གང་ཟག་མ་བརྟགས་བར་གཏམ་བཅོལ་མ་བྱེད། 未经估量莫托人。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེ་བ་དང་། སྐྱེས་བྱ། མཐོང་བ་པོ། བདག ཉིད་དུ་འཛུག་པ་པོ། ཉིད་པ་པོ། ཚོར་བ་པོ། ཟ་བ་པོ། ཤེད་བདག ཤེད་ལས་སྐྱེས། ཤེས་པ་པོ། སེམས་ཅན། སྲོག སྲོང་བ་པོ། གསོ་བ་བཅས་སོ།

གང་ཟག་གི་གདགས་གཞི། ཕུང་པོ་ལྔ་སྟེ། གཟུགས་དང་། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རྣམ་ཤེས་བཅས་སོ། 补特伽罗施设处。命名为补特伽罗的事物，即色、受、想、行、识五蕴。

གང་ཟག་གི་བདག གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀུན་ཏུ་སྤྱབ་པའི་རྣམ་ཤེས་དེད་དུ་གྱུབ་པ། 人我，补特伽罗我。认为补特伽罗独立实有。

གང་ཟག་གི་བདག་མེད། བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཏོགས། རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཕུང་པོ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའོ། 补特伽罗无我，人无我。二种无我之一，自身所摄诸蕴毕竟非有。

གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན། བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཏོགས། གདགས་གཞི་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཕུང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའོ། 补特伽罗我执，人我执。二种我执之一。于假立处自身所含诸蕴，执为我及我所。

གང་ཟག་གི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། དུས་དང་དུས་མ་ཡིན་པ་བསྡུས་པ་འབྱུང་བའི་གཞི་སྟེ། གང་ཟག་གིས་ཕུང་བ་བཅོམ་མ་བཅོམ་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་སྟོན་པ་ལ་གང་… ཟག་གི་མིང་གིས་བཏགས་པའོ། 人本事。毗奈耶十七事中时非时所摄本事。判别比丘覆不覆藏所犯之罪一章，以人命名，称人本事。

གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་ངོམ་ས། གང་

ཟག་ཁ་ཅིག་ལ་བསྔགས་པའི་དགེ་བའི་རྟ་བ་འཁྲའ་ཞིག་དེས་ཆོག་པར་འཇེན་པའི་གང་ཟག་ཁ་ཅིག་གི་ངོར་སྨད་པ་སྟེ་བྱའོ། 补特伽罗意乐意趣。对某种人赞叹某一善行，而对满足于此同一种善行者则进行轻毁，以劝其进取。

གང་ཟག་སྐུན་བཙུད། སྔར་དུས་རབས་བཅུད་པའི་སྐབས་སློབ་དཔོན་བློ་འཕྲུལ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་མི་མིའི་དུ་ནས་ལ་ནང་ཚུད་ཡོ་ག་གསུམ་གྱི་མན་ངག་དངོས་སུ་གསུངས་ཏེ་རིམ་གྱིས་བྱང་བའི་བཙུད་པ་དེའོ། 补特伽罗耳传。八世纪中，白玛穹乃和比乌米札二人，在西藏对徒众亲自讲授的内密三瑜伽诀窍。从此以后口耳相传形成的宁玛派一支系名。

གང་ཟག་ལྟ་ཚོན། དབྱར་གནས་ཀྱི་སྒྲུབ་བའི་ཆོ་ག་ཞིག་སྟེ། ཐོག་མར་གནས་མལ་སྟྲོན་པའི་ཚེད་དུ། ཁྲད་ཆས་བཅུ་ལྡན་གྱི་དགེ་སློང་གཅིག་གམ་གཉིས་གསོལ་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་གནས་མལ་སྟྲོན་པའི་གང་ཟག་ཏུ་བསྐོས་ཏེ། སྒྲུབ་པ་ཚུལ་ཤེང་ཉི་བར་བཞག་པ་དང་། ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུ་བ་བརྗེད་པ་གསོལ་བའི་ལས་བྱང་། ཚུལ་ཤེང་འཇིམ་པ་སོགས་བྱས་ཏེ། དངོས་གཞིའི་གནས་གཏུག་ལག་ཁང་དང་། ཤེང་དུང་སོགས་སུ་ཁྲི་དང་སྟན་དང་ཚོས་ལ་སོགས་པའི་གནས་མལ་རྣམས་ཆུན་རིམ་བཞིན་དུ་བསྟན་པ། མཇུག་ཏུ་གནས་མལ་ལ་གདིང་བ་རྣམ་པར་དག་པས་བསྒོས་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་བརྗེད་ཉུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་པའོ། 执事预备，人事安排。夏令安居预备程式之一。初为安设敷具，通过白二羯磨，派任具备十种胜法之比丘一或二人为安设敷具执事。于前行时，安置筹木，散发启白律事之羯磨牌及筹木等；于正行时，在堂殿中或大树下，依照戒腊次第，安设坐位、坐褥以及衣服等诸敷具；于结行时，宣说当以清洁坐具保护、使用敷具之法。

གང་ཟག་བཞི། སྐྱེ་བ་ནས་སྐྱེ་བར་འགྲོ་བ། སྐྱེ་བ་ནས་སྣང་བར་འགྲོ་བ། སྣང་བ་ནས་སྐྱེ་བར་འགྲོ་བ། སྣང་བ་ནས་སྣང་བར་འགྲོ་བ་སྟེ། 四种补特伽罗：从冥入冥、从冥入明、从明入冥和从明入明。

གང་ཟག་ལ་མི་ཉན། མི་རྟེན་པ་བཞིའི་ནང་གི་ཞེས་ཤེའུ་སྟེ། ཆོས་དང་མི་མཐུན་པའི་སྐྱོན་ཡོན་ཐེག་ཆེན་ཡིན་ན་རིགས་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཇི་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་མི་ཡིད་ཆེས་པའོ། 不依人。四不依之一。行不合于教法之人，无论其门阀、名声和禄位如何高厚，亦皆不予信从。

གང་ཡག་ཡག འགྲིག་ཅམ་དང་། ལེ་ཅམ། 相当好，够好。都还可以：ཅ་ལག་འདི་གང་ཡག་ཡག་འདུག 这东西够好的了。ལས་ཀ་ཁྱེད་སྡུངས་གང་ཡག་ཡག་འདུག 工作方式都还可以。

གང་ཡང་། ཅི་ཡང་ངམ། གཅིག་གྱང་། 任何，随一，都，皆，无论什么：མཐུན་རྐྱེན་གང་ཡང་ཚང་བ། 条件都具备。དད་རིམས་ན་ཚ་གང་ཡང་མེད་པ། 没有任何疫疠疾病。མི་གང་ཡང་དུང་བ་ཞིག 随便一个人。རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ཡང་དུང་བ་གཅིག་མ་ཚང་ན་འབྲས་བུ་འབྱུང་ཐབས་མེད་པ། 缺少任何一个内因外缘，都不会产生结果。

གང་ཡིན། (1)གང་འདྲའམ་ཅི་འདྲ་ཡིན། 谓何，是怎样的。(2)ཡིན་པ་ཐམས་ཅད། 凡是，所有。

གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད་པ། (1)ཚད་འཇེན་རྒྱུ་མེད་པ། 不着边际，莫明其妙：སྨད་ཚ་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད་པ་མ་ཤོད། 莫说些不着边际的话！(2)ཅུ་ལས་པ། 了不起，值得惊奇的，非常的：རྟ་འདིའི་འགྲོས་ཐག་པ་ལ་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མི་འདུག 这匹马的走法好得了不得。(3)ཆོ་མེད་པ། 无聊，无意义：ལས་ཀ་འདི་ཆོ་

མེད་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད་པ་ཞིག་བྱས་འདུག 这件事做得没有意义，非常无聊。

གང་ཚོད། (1)ཚོད་ཆད་ཚང་མའམ་ཇི་སྙེད། 所有一切，尽其所有：རྩལ་ཤུགས་གང་ཚོད། 一切力量。བསམ་འཆར་གང་ཚོད་བཤད་རེས། 所有的意见，全部发表了。(2)ཅི་ཞིག་ ཚད་དམ་ ག་རེ་ཚོད། 有什么：ལས་ དོན་གང་ ཚད་ ནང་ ཅིང་ དགོས། 有什么工作就做什么工作。

གང་རིགས། རི་རིགས། 任一，随一。

གང་རུང་། རི་རིགས། 任一，随一：བཙོན་པ་རྟ་དེལ་གང་རུང་ཚོད་ན་འགྲིག 坐骑无论是骡是马都行。རྒྱས་གང་རུང་གཅིག་ལ་ས་གྱུབ་པ། 因由随一不成。

གང་རུང་རུང་། (1)གང་བྱུང་བྱུང་། 随便，随随便便：ལག་ཆ་གང་རུང་ རུང་ཞིག་ འཕྲིར་ཚོད་ན་ མི་ འགྲིག 不能随便拿一个工具来。(2)གང་འཚམ་འཚམ། 适当，合理。相当适宜：དཔེ་མཁྱོ་དཔྱལ་ཕྱག་འདི་གང་རུང་རུང་དུ་སྤྱད་ཆོག 这笔余款可以合理地使用。

གང་ལ་གང་འཚམས་ལས། གང་ ལ་ གང་འདོས་ སམ་ གང་ལ་རི་འདོས་གྱང་རེར། 视情况，适宜，适当，相当。

གང་ལ་ཀེ་འཚམས་ལས། ཡུལ་གང་ལ་དེ་དང་རིའི་མཚུངས་པ། 相应，适宜，适当，相当：མི་ སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་གང་ ལ་དེ་འཚམས་ ཀྱིས་ ཚོ་སྤྱི་ཅིད་པ། 就各人情况，进行适当安排。

གང་ལ་ལ། སེམས་ལྟེན་སེམས་མེད་ཅི་ཟྱག་པར་ སྤྱོང་ཁུའི་ སྤྱི་མིང་། 某一，某种。指出一定的人物：ཡུལ་གང་ལ་ ལ་ཞིག་ དུ་འགྲོ་དགོས། 需要到某某地方去。མི་གང་ལ་ལ། 某某人。

གང་ཤེགས་པ། གང་བཟང་པ། 相当好，够好：སྐད་ཅ་གང་ལེགས་པ་ཞིག་བཤད་འདུག 话说得相当好。གང་ལེགས་གང་གཟབ། 尽善尽美，相当完美。

གང་ཟི། ཚན་ཏེགས་པ་རེ་ཡིན། 何者有益，哪一样有用：དངོས་ པོ་དེ་ ཚོའི་ ནང་ ནས་ གང་ཟི་པ་ཞིག་འདོམས། 从那些东西里面，挑出一件对你有用的！

གང་ས། ཅ་ཐམས་ཅད་དང་། ཐྲོག་ས་ཚང་མ་དང་། སྐོ་ཀུན། 普遍，各处，随地，任何方面：ཡུལ་ལུང་གང་ས་གང་ལ་སྐོར་གཡེང་དུ་ཕྱིན་པ། 前往各地巡视。ས་ ཐྲོག་ས་ གང་ས་ གང་ ལ་ འགྲོ་སོང་། 各地都去过。

གང་ས་ཕྱི་ཐད། ཐྲོག་ས་ཐམས་ ཅད། 各方面，任何方面：མཐུན་ཀྱེན་གང་ས་ རི་ ཐད་ནས་འཛོམས་འདུག 各方面条件都具备了。

གངས། ཁ་པ། 名词。雪：གངས་རྡེལ་པ། 雪崩。གངས་བཤགས་པ། 清除积雪。གངས་སིམ་སིམ་བཏ་པ། 下小雪。

གངས་ཀྱི་འཁྲིལ་འཛིན། ཐུང་སྐྱེན་ལས་ཚུགས་དུས་ཤུ་ནའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཁང་ཐོག་དང་། རྟེ་སྐོར་དུ་བཏབ་བའི་གངས་རྣམས་འཐུག་སྐྱེལ་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་ པ་ཞུས་བའི་འཁྲིལ་འཛིན། 扫雪证。旧时传召期间，拉萨居民为求准许扫去住宅屋顶及附近积雪，须一年一度向铁匠喇嘛购买此证。

གངས་ དཀར། (1)གངས་ རི། 雪山，གངྒ་དཀར་སེང་གེའི་གཡུ་རལ་ལ། ཁྱི་ནག་དོམ་བྱའི་ རྔ་མས་འགྱེ། 似能黑狗尾巴毛，要同雪狮鬣毛比。意谓不自量力。(2)གངས་རི་ཞེས་ སི་ ཁྲིན་ ཞིང་ཆེན་ ཁོངས་ དཀར་ མཛེས་ བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དབང་མདོ་རྫོང་ན་ཡོད། 贡嘎山。在四川省甘孜藏族自治州康定县。

ཀངས་རྒན། (1)མིད་པའི་ཀངས་རི། 万年雪山。年久不化的雪山。(2)ཉིན་ཀངས་མང་བོར་བབ་ཅན་ཆེ་བའི་ཁ་བ། 连日雪。连下许多天的大雪。

ཀངས་རྒྱལ། (མངོན) སེང་གེ། 雪山王。狮子的异名。

ཀངས་ཅན། (1)ཁ་བ་ཙོང་བའི་ཡུལ་ཕྱོང་། 雪地，雪区，雪乡；ཀངས་ཅན་རི། 雪山。(2)བོད་ཡུལ། 藏土，藏族地区；ཀངས་ཅན་མཁས་པའི་གཙུག་ཏོན། 西藏第一流学者。ཡུལ་ཀངས་ཅན་ཀྱི་སྐད། 藏语。ཀངས་ཅན་ཤྭངས། 西藏地区。

ཀངས་ཅན་ཀྱི་མཁས་བ་མི་གསུམ། ཆོག་ལ་'' མཁས་པ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། དོན་ལ་མཁས་པ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། ཆོག་དོན་གཉིས་ཀར་མཁས་པ་རྡེ་བཙུན་ཆོས་བཟང་པ་ བཅས་ གསུམ་ མོ། 雪乡三贤：词章典雅．萨班·庆喜幢；义理明达，布敦·珍宝成；词义并优，宗喀·善慧称。

ཀངས་ཅན་མགོན་པོ། སྤྱན་རས་གཟིགས། 观世音菩萨。

ཀངས་ཅན་ཆོས་རྒྱལ། བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ། 西藏法王。一些崇信佛教的古代吐蕃王别号。

ཀངས་ཆར། (1)གངས་དང་ཆར་བའི་ བསྟུས་'' མིང་། 雨雪，雪和雨。(2)གངས་མ་ཆར། 雨交雪，亦雨亦雪，连雪带雨：དགུན་དཔྱིད་ལ་'' གངས་ཆར་བྱ་ཡུག་འཚུབས་པ་ཡོང་། 春季和冬季，可能出现风交雪雨。

ཀངས་ཆུ། གངས་ཁུ་རྟག་བྱང་བའི་ཆུ། 雪水。积雪融化的水。

ཀངས་ཆུའི་ འཁྲིལ་ འཇིམ། རྒར་ སྤྱན་ ལས་ ཚུགས་དུས་ཡུ་ སའི་མེ་དམངས་ཀྱི་ཁང་ཐོག་འཁྲིལ་ བའི་གངས་ ཆུ་ཕྱི་ ཤོགས་ སུ་གཏོ་ འདོན་ ཆོག་ པ་ ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངར་དགོངས་པ་ཁུས་བའི་འཁྲིལ་'' འཇིན། 雪水证。旧时传召期间，拉萨居民为求许可住宅屋顶积雪融水外流，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཀངས་ཙོང་། བོད་ཡུལ། 西藏。

ཀངས་ཏེ་ལེའི་ཧི་རྒྱང། བོད་ཀྱི་རི་རྒྱང་ཆེན་ པོ་ཞིག་སྟེ། དེའི་གཙོ་བོའི་རི་རྩེ་མཐོ་གོས་གནས་རི་ཁྲབ་འཕགས་ཅན་གངས་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་གྲགས་ པར་ རྣམ་ ཀུན་ ནས་ བང་ རྒྱལ་ དང་། ཕྱི་ རྒྱལ་ ཁོངས་ཆོས་ དང་ཅན་ཕྱི་མི་ ཆོས་པྱག་ སྐོར་ མཐའ་ མཆེད་ནོགས་ཕྱིད་པར་མ་ཟད། ལྷག་པར་རྟ་ཙེ་ནས་ ཤར་ལ་ མཐའ་ མི་ མང་ དུ་ འདུས་ ནས་ པྱག་ མཆེད་དུས་ སྐོན་ ཤིན་ དུ་ ཚན་ ཆེ་བ་ཅིད་ཡུལ་ཞིག 冈底斯山脉。西藏大山脉名，在喜马拉雅山脉之北，发脉于昆仑山脉，南行复折而东进，蜿蜒达于林芝。其主峰在阿里专区普兰县境，通称灵雪山，是著名佛教圣地之一，每年由国内外前往朝拜者甚众，尤以马年为多。མིང་ ཀི་'' རྣམ་གངས་ལ་ཀེ་ལ་ཤའི་ཆུལ་ཏོ་དང་། གང་གྲའི་ ཡབ། གངས་རིའི་བྱ། འབྱིག་གི་ཞྭ་བ་བཅས་སོ།

ཀངས་ཚྭངས། གངས་རིའི་ལ་ཐུག་གི་ཚུངས་ཀ། 雪山缺口，雪岭下陷处。

ཀངས་ཁིག་ས། རྡོ་སྐན་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རྡ་ བཤམ། ཁུ་རྡེས་བསེལ། ནུས་པས་རྩལ་ཆག་གོས། མཆིན་ཚད་སེལ། 雪化石，雪粒子。一说为炉甘石。味涩，性寒，功能治骨折、清肝热。

ཀངས་ཁྱིབས། ཁ་བ་ཆེན་ པོ་བབ་པ། 大雪覆盖，大雪停积；འབྲོག་ཁུལ་དུ་གངས་ཁྱིབས་བཏུབ་ན་ རོད་ཕྱུགས་ལ་ཚོད་ཉེན་ཆེ། 牧区每逢停积大雪，牲畜死亡的损失就很大。

ཀངས་ཁྲུལ། ཁ་བ་སིབ་སིབ། 微雪，དགང་ཐུ་ རྩེ་ རི་མགོར་ གངས་ ཐུལ་ སྐྱ་ ཆགས་ པ་ ཁྱེག་ བབ་ འདུག 今天早上山头微雪下得白茫茫的。སྤྱང་ བུ་ཁྱིང་བ་བཁྱེད་དུ་གངས་ཐུལ་སི་ཤི་ ལི་འབབ་

ཀྱེན་འདུག་ 微雪飘飘象昆虫飞舞一样。

གངས་མཁྱེན་མཁའ་འབྱིང་རྒྱལ་མོ། རྫོ་མོ་གླང་མ་རི་ཤིའི་མིང་གཞན་ཞིག་གངས་རྩེ། 珠穆朗玛峰别名。

གངས་དུ་ཁྱིད། (མངོན) གངས་ཟླུམ། 雪蛤蚧。雪蛤蚧异名。

གངས་མདོག་ གངས་རིའི་ མདོག་ གམ་ མདོག་དཀར་པོ། 雪色，白色。

གངས་རྩིབ། (1)གངས་རི་ནས་གངས་ཉིལ་བ། 雪崩，雪山裂陷。(2)གངས་ཆེན་པོ་བབ་པ། 雪灾。大雪成灾。

གངས་ལྗོན། (མངོན) (1)གངས་རི། 雪山的异名。(2)བོད་ཡུལ། 西藏的异名。(3)ཀུ་དག་དཀར་པོ། 白菖蒲的异名。

གངས་ཕྱེ། སྐྱ་ཆགས་ཀྱི་སྡེ་ཤིག་ཤེས་རབ་སྡེ། རི་མངར་ལ་ཐུང་ཟད་སྐྱེས། ཁུ་རྩེས་དྲིའུ་ཐུས་ཁས་རོ་ཙ་བར་བྱེད། ལུ་སྟོབས་འཕེལ། མཁལ་མའི་དྲིའུ་སྐྱེའོ། 雪鱼，雪蛤蚧。药用动物名。味甘微酸，性温，功能补肾壮阳、生精益体。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གངས་དུ་བྱེད་དང་། སྟོབས་སྐྱེད། སྟོབས་ལྡན་སྡུ་ཏིག་གོས་ཅན། ཤའི་ཐུལ་བོ་རྣམས་སོ།

གངས་ཕྱེ་མཐིལ་མོ། (མངོན) ཆུ་ རྩྭ་ 雪蛙女友。捕鱼水鸟、鸥的异名。

གངས་མ་ཚར། ཁ་བ་དང་ཆར་པ་འདྲེས་མ། 亦雨亦雪，雨中夹雪，雨雪。

གངས་རྩེ་ བཟང་། མཚོ་ སྡེན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁྲོངས་ མཚོ་ནུབ་ སོག་རིགས་ བོད་ རིགས་ ཀ་ ཟག་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ལྷལ་གྱི་ ཁེན་ ཅུན་ རྫོང་གི་གངས་རི་ ཞིག 岗则吾结。青海省海西蒙族藏族哈萨克族自治州天峻县一雪山名。

གངས་ཞོད། གངས་འབབ་པ། 下大雪。

གངས་ཁྲ་རྒྱག་པ། (1)གངས་ ལྷགས་ འཚུབ་པ། 风雪弥漫，风交雪。(2)གངས་རྩིལ་བ། 雪崩，雪山裂陷。

གངས་རི། ཁ་ བའི་རི། 雪山，གངས་ རི་ ལྷུན་ ཆགས་ཅན། 壮丽的雪山。 མཐའ་བཞི་གངས་ རི་ཆེན་ བོས་བསྐོར། 四周环绕大雪山。 མིང་གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ གི་ ལ་ ཀ་ དང་། ཁ་ བའི་ རྩལ་ བཅོས་གས། ཁ་བའི་རི། ས་འཛིན་དཀར་ བོ་ བཅས་སོ།

གངས་རྩི་དཀའ་ཐོ། རི་རྒྱུད་ཅིག བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ཐྲོ་ཡུལ་ དང་ཨེ་ ཏོག་ རྫོང་བར་དུ་ ཡོད། 岗日嘎布。西藏自治区波密地区和墨脱县之间的山脉名。

གངས་རི་ལ་གནས་བའི་སྡེ། བལ་ ཆེན་ རྒྱ་ ཐ་ ལྡའི་ནང་གནས་ཀྱི 雪山住部。古印度小乘佛教大众部五部之一。

གངས་རིན་ཚེ་ཆེ། གངས་ཏེ་ནེའི་རི་ རྒྱུད་ ཀྱི་རྩེ་ གཙོ་ བོ་ དེ་ ཡིན་ཞེང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ཐུབ་རྫོང་ཀྱི་ རྒྱུ་ ཅུང་རྫོང་ གི་ བྱང་ རྒྱུད་དུ་ ཡོད། ཨཊོ་ཚད་ཀྱ་ མཆོད་ རིས་ནས་ སྨི་ ༦༥༨༦ ཡོད། ལྷ་དབང་ ཕྱུག་ ཆེན་ བོའི་ གནས་རི་ ཡིན་ ཡང་ ཟེར། 冈仁波切。义为灵雪山。为冈底斯山主峰，在西藏自治区普兰县境内。传说此山是大自在天居住的圣地。

གངས་རིའི་ཁྲོད། (1)གངས་ཀྱི་རི་ གནས། 雪山中间。(2)བོད་ཡུལ། 西藏。

གངས་རིའི་ལྷོངས། བོད་ཡུལ། 西藏。

གངས་རིའི་བྱ། (མངོན) གངས་ཀྱི་ ཟེ། 雪山子。冈底斯山的异名。

གངས་རིའི་དཔང་། རི་ བོ་ གངས་ ཅན། 大雪山，主要雪山。

གངས་རིའི་རྩ་བ། ཁ་བའི་རི་ རྒྱུད། 雪岭，雪山山脉；གངས་ རིའི་ ར་ བས་ བསྐོར་ བའི་ ཁྲོད་ ཁམས། 雪岭环抱的地区。意指西藏。

གངས་ཉུང། གངས་རི་ནས་གངས་རྡིལ་བ། 雪崩。

གངས་ཀྱིར་སྐྱིད་པ། གངས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཤུར་རིང་རྒྱག་པ། 滑雪。

གངས་སྲུལ། གངས་རིའི་གསེང་ངམ། 山梁褶痕。

གངས་ལྟགས། ཁ་རླུང་རྩེ་བ་ཡུག་གི་འཚུབ་མ། 风雪，暴风雪：གངས་ལྟགས་འཚུབ་པའི་མཚན་མོ། 狂风暴雪之夜。ལམ་བར་དུ་གངས་ལྟགས་དག་ཐོ་ལྡང་བྱུང་། 途中遭遇暴风雪。

གཁྲིད། (ཅོགས) གན་རྡེ་རུ་རྡེ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་དཀོན་པ་སོགས་ཀྱི་ཁང་པའི་མཐེས་ཐུན་རབས་སོགས་ལས་གྱུབ་པ་ཞིག 屋脊宝瓶。铜等所造，形如长颈瓶，作为寺庙佛堂等屋脊上的装饰物。

གད། ཐྱི་དོར། 名词。洒扫，擦拭：སྡོད་ཁང་གི་ཕྱི་ནང་ཚང་མར་གད་བཏུབ་ཟིན། 居室内外都已经打扫。

གད་ཀ། གཡང་ས། 名词。断岩，断岸，土坎。河海土岸被水冲蚀形成的悬岩断壁：གཡས་ཐུགས་གད་ཀ་དང་། གཡོན་ཐུགས་གཡང་། 右是悬岩左是坎。

གད་ཁྱིམས། གད་ཁེག་གཡབ་ཐུབ་པ་ལྟར་ཕོད་ས། 岩穴。岩下天然窑洞可蔽风雨者。

གད་ཁ། གད་ཀ་དང་འདྲ།

གད་ཁྲང་། གད་པའི་ཐུག་གཉིང་རིང་ཅན། 岩穴，土岸深穴，天然窑洞。

གད་ཆུང་ས། གད་མའི་སྐད་ཀྱི་ང་རོ། 笑声，大笑声。

གད་ཆུང་ས་ཅན། (ཁངས) དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 大笑者。大自在天的异名。

གད་ཐུ། གད་མོ་བཀད་པའི་སྐད་ཐུ། 笑声。

གད་བཆུང་ས། གད་ཆུང་ས་དང་འདྲ།

གད་ཆུ། གད་བདར་མ་བྱས་གོང་ནས་གཏེར་བའི་ཆུ། 压尘水。扫地前所洒水。

གད་སྐྱིགས། གད་བཅུབ་པའི་ཐལ་རྫལ་ཉལ་སྐྱིལ། 垃圾。扫地渣滓：གད་སྐྱིགས་སྡུངས་པ་རྣམས། 堆积的垃圾。གད་སྐྱིགས་འཐུགས་ནས་བོར་བ། 扫除垃圾。

གད་སྐྱིགས་འཁྲིལ་འཛིན། རྒྱང་སྐྱེན་ལས་ཚུད་དུས་ཤུ་སའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱིམ་ནང་གད་སྐྱིགས་ཐྱེ་འདོན་སྐྱེལ་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞུལ་ངར་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འཁྲིལ་འཛིན། 垃圾证。旧时传召期间，拉萨居民为求准许运出垃圾，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

གད་བདར། ཐྱི་དོར། 扫除，打扫，擦拭，清除：ཁང་པར་སྐྱེན་ཤུར་གད་བདར་ཐུག་དགོས་པ་བཞིན་དུ་རང་གི་བསམ་པ་ལའང་རྟག་པར་བརྟག་དཔྱད་ཐྱེད་དགོས། 象屋里每天需要扫除一样，自己的思想也应该经常检查。གད་བདར་མ་བྱས་པར་ གཙང་ སྦྲ་ གང་ ནས་ཤོང་། 不加擦拭怎得洁净。

གད་པ། 名词。(1)གད་བདར་ཐྱེད་མཁན་ནམ་གད་ཐུག་མཁན། 清扫工。打扫环境卫生的人。(2)གད་ཀ། 断岸，断岩。

གད་ཕུག གད་པའི་ཁྲག་གམ་གད་ཁྲང་། 岩穴。土岸下洞穴。

གད་མོ། བཞད་གད། 名词。笑，嬉笑，大声笑：གད་མ་བྱེ་བ། 可笑。 གད་མ་ བྱེད་ པ། 逗人发笑。གད་མ་འཐེན་དུ་འཇུག་པ། 取笑。 གད་མ་ཁྲ་ཁྲ་གོར་བ། 冷笑。 གད་མ་དབང་མེད་དུ་གོར་བ། 不禁失笑。ཁ་ཐེར་ཐེར་བྱས་ནས་གད་མ་དཀོད་པ། 抿着嘴笑。གཞན་ཐེམ་གད་མ་རྐ་གད་ཕྱར་དཀོད་པ་མཐོང་དུས་རང་ཡང་ཡང་གད་མ་

འཚངས་གྱབས་ཅིད་བ། 看见旁人狂笑，自己也差一点儿发笑。

གད་མོ་རྒོད་པ། གད་མོ་དགོད་པ། 发笑。

གད་མོའི་གནས། གད་མོ་འཚངས་བའི་ཡུལ། 笑料，笑柄。被人讥笑的口实。

གད་མོའི་དབྱངས་ལྡན། (མཇུག) སྐེན་ བྱའམ་ ཉག་པ། 有笑声。猫头鹰的异名。

གད་གཙང་། འབྲུ་རིགས་ལ་ས་རྡོ་གཞལ་ ཕྱབ་ སོགས་ མེད་པའི་ སྐྱས་ གཙང་། 干净，晒干扬净。粮食干净，没有泥砂、水湿、糠秕等：ནས་སྐོན་ གད་གཙང་བྱས་ ཏེ་ མཛོད་དུ་བཏུག 把粮食晒干扬净然后入库。

གད་རྩེ། ས་གད་པའི་ མཐའ། 悬崖。土岸边沿，断岩尽头。

གད་རོ། གད་བཏུབ་པའི་ གཞལ་རྡུལ་ཐུལ་ཏེལ། 垃圾。

གད་སྐྱེད། རང་དབང་མེད་པར་ རྒྱུན་ མཐུད་ཀྱིས་ འཚངས་པའི་གད་མོ། 狂笑。不能自己的长笑：ཁ་ཤེབ་ཚ་ཐས་དགོད་བྱེའི་གཏམ་བཤད་བས་མི་ཚངས་ མ་ གད་སྐེན་ལངས་ནས་ ཐྲོད་པ་ནི་དགོས་པ་བྱུང། 出言古怪滑稽有趣，使人狂笑得不禁捧腹。

གན། ཉེ་བའམ་དྲུང། 名词。近处，旁边：ངའི་ གན་དུ་ གོ་ 到我跟前来！

གན་ཀྱལ། གན་ཀྱལ་དང་འདྲ།

གན་རྒྱལ། ཕྱག་ཀྱི་མདུན་ནས། ཁ་གནམ་ལ་ བསྟན་པ། 仰，上仰。身体前方或面部朝天：ཕྱག་གན་ཀྱལ་ དུ་ ཉལ་ བ། 仰卧。ཐལ་ མོ་ གན་ཀྱལ་དུ་བསྟན་པ། 仰掌向上。གན་ཀྱལ་དུ་འགྱེལ་ བ། 仰面跌倒。བྱ་ཆུང་ཐང་ལ་ གན་ ཀྱལ་ ཤོག་ ཁ་ཁར་བཏྱངས། 扶起仰面跌倒在地上的孩子。

གན་རྒྱལ་བྱ། (མཇུག) སྐར་མ་བཅུན་པ། 仰卧子。北极星的异名。

གན་རྒྱུ། ཁ་དན་གྱི་ཡི་གེ། 契约，约据，文约：གན་ རྒྱ་འཇོག་པ། 订立契约。གན་རྒྱ་འདྲ་གཉིས། 合同。

གན་རྩེ་རུ། གཉྫིར་འདི་ བྱང་ཆག་སྟེ། གཙུག་ལག་ཁང་ སོགས་ཀྱི་ ཐོག་ སྟེང་དུ་འཕྲུག་རྒྱུའི་ རྒྱན་ ཆའི་ རིགས་ཀོག 屋脊宝瓶。寺庙等建筑物屋脊上的金瓶装饰物。

གན་ཇིར། གན་ཇི་རའི་ བསྡུས་ མེང་།

གན་དར། ཙོས་ཆེན་ཀྱི་རིགས་ཀོག 一种缎子。

གན་དེ། གཉྫི་དང་ངོན་གཅིག

གན་དེ་ཚེབ། གན་དེ་དྲང་ཐེབ་ཀྱི་ ཤིང་དབྱུག 犍椎。敲犍稚的木挺。

གན་དོན། གན་རྒྱའི་ནང་དོན། 契约条款，合同内容。

གན་རྫོང་པ། (ཞེགས) (1)གཙུག་ལག་ཁང་། 神殿，神庙。(2)གཙང་ཁང་། 内殿。大殿后面的殿。

གན་བཏོམས། གན་རྒྱ་ལེན་ བཤམ་གན་རྒྱ་ བྱང་ནས་ ཐག་གཅོད་ཐེབ་པ། 立据，具结。书立契据文字，结束案件。

གན་ལྷེ། (ཁྱམ) གལ་ཁེ་ སྟེ་ སྐྱོད་ ཚད་ མགོ་ བྱེལ་ ཞིག 搭裢。

གན་པ། (རྟིང) གཉྫིར་ བཤམ་ མཛོད་ པ། 司库，管家。

གན་བྱབ། (རྟིང) གན་རྒྱལ་དང་ ཁ་ བྱབ་གཉིས། 仰和覆，俯仰。

གན་སྐྱབ། གན་རྒྱལ་དང་ཁ་ སྐྱབ་ཀྱི་ བསྡུས་ ཚིག 仰和覆，俯仰。

གན་མཛོད། (རྟིང) བང་མཛོད། 内仓库，内库。

གན་འཇིག། (1)རྟགས་ ཐེལ་ བཞག་ བའི་ ཁ་ དན་ མེ་ གེ་ བསྡུས་ པ། 约据。签名盖章的简略契约。(2)གན་རྒྱ་ དང་ འཇིན་ ཡིག 契约和字据。

གན་འཇིག་གཉིག་འཛུལ། གན་རྒྱ་དང་ འཇིན་ བྱང་ མེ་ གེ་ གཉིག་ གིས་ འཐུས་ པ། 契约收据，一纸双用。

གཏན་ཚིག (1)གནས་ཐུན་ཚེ་ཙམ། 契约，合同。(2)གནས་ཐུ་དང་ཡིག་རིགས་གཞན་དག 文约。契约和其他文件。

གཏན་གཤོག གཉེར་དང་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་ཞིག་སྟེ། ཐུ་ཙན་དན་དང་། པིལ་པ་སོགས་གཉེར་དུང་བའི་ཤིང་དེ་ཉིད་ལས་བྱས་པ། ཚད་གཉེར་ལ་འཕགས་བའི་ཚད་ལ་སོར་བཅུ་གཉིས། ལག་པས་གཟུང་བར་བྱ་བའི་འཆང་གཟུང་ལ་ཡང་ཚད་དེ་ཉིད་དང་ལྡན་པ། རྒྱ་མོ་གཉིས་རེའུ་ལེའི་མགོ་བཞིན་དུ་ཡོད་པའོ། 犍稚槌。敲打犍稚的木槌。由旃檀或木瓜树等可作犍稚之木制成。槌身长十二指，柄长亦十二指，两端俱作猫跚头形。

གཏན་ཚིག (1)གནས་ཐུ། 契约。(2)གནས་ཐུ་འབྲི་སའི་ཤོག་བུ། 契约纸。写契约的纸。

གཙུག་ཏོར་ཅུ། (ཤེགས) དྲི་བཟང་སྟེ། རྩྭ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག རར་ཁ་ལ་མངར། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་སྐྱན་ནད་དང་། དྲིག་ནད། ཆམ་པ། ཅུག་ནད། བད་ཀན་སྐུ་བོ་བཅས་ལ་ཐན། 毛香。别名棉花草、三月蒿、清明蒿或馓馓草。菊科药用植物名。味苦而甘，性平，功能治症瘕、痛风、感冒、中毒及肠胃诸病。

གཙོ་གཤོག གནས་གཤོག་དང་འདྲ།

གཅྩེ། དཀོ་འབྲས་བསྡུ་བའི་བང་སྤྱད་ཐེབ་ཀྱི་ཚ་ཐུང་ཅིག་སྟེ། འདྲལ་བ་ལས་བཤད་བའི་ཚད་ལྡན་གྱི་གཅྩེ་ནི། ཐུ་ཙན་དན་དང་། པིལ་པ་དང་། པ་ལྷ་ཤ་དང་། ཙན་དན་དམར་པོ་དང་། སྡུར་བྱ་དང་། དེ་ས་ལ་སོགས་པས། ཚད་དབྱིབས་སྐྱེད་ཀུ་སོར་བཅུ་ཐ་བཞི། ཞིང་ཀུ་སོར་བཀུ དཔངས་ཐུ་སོར་གཅྩེས། རྒྱ་བཞིར་བཏུད་བཞོགས་སོར་གཅྩེས་གཅྩེས་དང་ལྡན་པ། རྟེ་མོ་གཅྩེས་སྒལ་བའི་མགོ་འདྲ་བའོ། 打木，檀板。梵音译作犍稚。义译声鸣。集合僧伽的响器之一。《毗奈耶》中所说尺度：木质为旃檀、木瓜树、巴罗沙、紫檀、醋柳、桐树等；长八十四指，宽六指，厚二指，削去四角成为八方，四角断口，各长二指，两端刻成蛤蟆头形。

གཅྩེ་ཞེའུ། གནས་གཤོག 犍槌。

གཏམ་རྒྱ། གསང་ཐུ། 密封印鉴。

གཏམ་སྐྱ། གཏམ་ཚིག 隐语。

གཏབ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གཏམ་པ། གཏ་པ། གོབ།། ཕིབ་པ། 躲藏，隐匿，潜伏；གཏ་དམག 伏兵。གཏ་འཇུལ། 潜人。གཏ་ཕིབ། 隐伏。ཐྱིའུ་ཤིང་གིའི་འོག་ཏུ་གཏ་པ། 小鸟藏于叶下。འཕྱི་བ་ཚང་དུ་གཏ་པ། 猴鼠藏在穴中。❷ཚ་མཉམ་པ། 形容词。匀称，调匀。形体停匀；ཞུ་ཞེང་གཏ་པ། 横竖停匀。

གཏ་པ་མངོན་སྒྲུབ། སྲིང་བཙན་སྒམ་པོས་ངང་གི་ཚ་བོ་མང་སྲིང་མང་བཙན་ལ་གནང་བའི་ཞལ་གདམས་ཀྱི་མིང་། 《示密篇》。松赞干布告诫其孙芒松芒赞有关佛学见、行、修方面的书籍。

གཏ་སྒྲུབ། དགོངས་པ་བཀྲལ་བའམ། སྐས་དོན་གསལ་བར་བཤད་པ། 阐微，发隐。发扬微言大义，阐明秘密旨意。

གཏ་ཅེ། (1)ཅ་ མ་ ཀོག་ གས། སྒྲོད། 小盒，筐子。(2)འབྲུང་རྟེས་ཀྱི་ཁམ་ཁ། 五行算图表。占卜者所用以五行占卜吉凶的数字表。

གཏ་རྩ། མེ་ མངོན་ བའི་ རྩ་འཕར་ སྟངས། 隐晦脉。脉搏不显者。

གཏ་རྩེ། གཏ་ཅེ་དང་འདྲ།

གཏ་ཚད། བད་ཀྲུང་གཉིས་ཀྱི་ངོག་ཏུ་གཏ་བའི་ཚ་བའི་མིང་། 伏热。潜伏于涎、风二者内部的热邪。

གཏ་ཚིག (1)གསང་ ཚིག 秘密语，隐语。(2)ཞེའུ། 谜语。

གཏ་ཚིག་ཁི་ཀྲུག རྟེད་མོ་ སོགས་ཀྱི་ མདུན་སར་

བཞད་གད་སྐྱང་བའི་ཚིག་དང་། གཏམ་ཆིག་ཤེས་པ་རྣམས་ནང་ཐག་ཚུན་གསང་ གཏམ་ ཆིག་དུ་ སྐྱ་ བ་དང་། རང་དང་མི་མཐུན་པའི་ཐ་རོལ་ པ་རྣམས་ མཁོ་ བ་སྐྱེས་ པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ དུ་གཏ་ཐུ་སྐྱ་ ཆོགས་ ལ་གཏ་ བྱེད་ སྐ ཆོགས་ སྐྱར་ དེ་ སྐྱོན་ བའི་ཏྲིག་ཁྲིག་ 隐语修饰法。游戏场中诙谐逗趣，谜语队里互道隐词，回避异己故作讳言的修辞方法。

གཏ་ཆེ། གཏ་ཅེ་དང་འདྲ།

གཏ་འཚོལ། གསང་བ་བྱས་ནས་འཚོལ་བ། 暗中寻找，秘密寻找。

གཏ་ཡིག གསང་ བའི་ ཡི་ ཀེ། 密件，密码。隐暗秘密的文字；གཏ་ ཡིག་ ཐུ་དམ་ ཙོད་ པ་ ཁྱེག་ བསྐུར། 寄了一封盖有密封印鉴的隐语信。

གཏ་རིས་ཁྲང་རིས། གཏ་ རེས་ ཡིབ་ རེས་ ཀྱང་ རེད། ཁྱེས་བའི་རྩེད་མའི་ཐྲས་ཤེག་སྟེ། གཅིག་ གཏ་ནས་གཞན་དག་གིས་འཚོལ་བ། 捉迷藏。一个儿童藏着，让其他儿童寻找的游戏。

གཡ། ❶ཐོ་ འཁྲབ་ མས་ དྲང་། 名词。左右，身旁，身边；སྐུའི་གཡ་དུ་སུ་ཡོད་མེད། 身边没有任何人。❷(1)མིང་ མཐའ་ གའི་ རྗེས་ སུ་ སྐྱོར་ བའི་འབྱེད་སྤྲད་ཀྱི་སྐྱའི་རྟེན་ ཞེག 连词。和，若，或。用于后加字 ག་ 之后的离合词；སང་ ཐེན་ དགོང་དག་གམ། གནངས་ཐེན་ཞོགས་པར་ ཟེའམ་ པ་ཁྱབ་མེད། 明天下午来或是后天早上来都一样。(2)མིང་ མཐའ་ གའི་ རྗེས་ སུ་ སྐྱོར་ བའི་ ཐེ་ཚོམ་ སྐྱོན་ཐེད་ཀྱི་སྐྱའི་རྟེན་ ཞེག 助词。吗，呢，吧。用于后加字 ག་ 之后表示疑问；ཆུ་ ཁོལ་ཚ་ འདུག་གམ། མི་འདུག 有没有开水？ སྐུ་ གཟུར་ བའི་ པོ་ འདུག་གམ། 您身体好吗？

གཡ་ ཅང་ མཁམ་ ཇེ་ཆེ་ ཆུང་། སྐྱའི་ དྲང་ དུ་ རྗོད་བའི་མཁན་ཆེན་དང་མཁན་ཆུང་སྟེ། དཔུ་ལའི་ སྐྱ་མའི་གསོལ་དབོན་དང་། གཉིམ་དབོན། མཆོད་ དབོན་ སོགས། 近侍大小堪布。随侍达赖喇嘛身边管理其饮食起居和宗教活动的大小僧官。

གཡ་ཆས་པ། སྐུ་གཡ་ མས་ ཐེ་འཁྲབ་ དུ་ རྗོད་ མི། 高级侍从，近侍。

གཡ་ཆུང་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྗོངས་ཀྱི་ སྐྱེ་ཆེན་ རྫོང་གི་བྱང་ཆུང་དུ་ ཡོད། 甘穷拉。山口名。在西藏自治区丁青县北部。

གཡ་ལ། རྫོང་ཞེག བོད་རང་ སྐྱོང་ ལྗོངས་ཀྱི་ སྐྱ་ཆུང་ན་ ཡོད་ཅིང་། འདིའི་ཨྱ་ རིས་འབྲས་ ལྗོངས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། རྫོང་མེ་དམངས་ སྐྱིད་གཞུང་དེ་གཡ་པ་ ཞོལ་དུ་ ཡོད། 岗巴。县名。在西藏自治区南部，南面与锡金接壤，县人民政府驻岗巴学。

གཡ་པ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྗོངས་ ཚོང་ དཀར་ རྫོང་གི་རྩ་བ་ཆུང་དུ་ ཡོད། 甘巴拉。山口名。在西藏自治区贡嘎县西部。

གཡ་འབྲོག གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ ཐེ་ཚག་ རྩ་ཁ་ ཤེགས་ པ་ཡོད་བའི་འབྲོག་ས། 近郊牧场。城郊或居民点附近水草丰美的牧地。

གཡ་གཙྪང་། ཚག་ཆུག་སྐབས་ ལྷགས་ སེགས་ཀྱི་ རོས་ སུ་ གུག་ ཐིག་འབྲི་ ཅེད་ཀྱི་ཤུག་ཚ་ ཞེག 中锋凿刀。银匠最初在造件上画曲线用的凿具。

གཡ་ཚོ། (ཐོང) དྲང་ངས་ཐེ་འཁྲབ། 近处，身边。

གཡ་གཚོག དྲང་ན་ རྗོད་བའི་ བྱན། 近侍，贴身奴仆。

གཡ་རྨམ། བོད་ལྗོངས་གཡ་ ས་ས་ ཁྲལ་ནས་ ཐེན་ བའི་གདན་རྨམ། 岗巴地毯。西藏岗巴县生产的地毯。

གཟུ། 名词。(1)ལྷ་ སྐུ་ འཇིག་ས་ཡི་ ཟེཟུ་ ལྷ་ ཁང་། 匣，盒。特指盛佛像者。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁྱབས་ལ་ ཁ་ སྐྱེར་དང་ ཟ་ ས་ རྐྱག་ཏོ། (2)ཚ་ མེའི་ ཆུན་ ཞེག 宝盒。用珠宝嵌成匣状的装饰品；སྐྱའི་ གཟུ།

顶髻宝盒。男人头上饰品。གཤེའི་གཱའུ། 项下宝盒。女人项饰。

གཞུ་ཁ་ཐུམ། སྟེང་འོག་གཉིས། ཆུབ་མའུ་ཁ་ཐུམ་གྱི་སྟེང་ཐོག་ཐུམ་མས་བར་བྱ། 对开印模。上下对半的盒子。

གཞུ་ལེ། (1)ལས་ཀའི་ཚོ་རིམ་འགོད་ སའི་ དེབ་ཆུང་། 手册。记录工作程序的小册子。(2)ཡིག་རིགས་འཛིག་སྟོད་ཀོག་ཤུབས། 卷宗，文件袋，书夹。

གཞུ་ལེ་མཚུངས་བ། ལས་ཀའི་ ཚོ་རིམ་གྱི་ ཐྲིག་སྟུངས་འདྲ་བ། 对口。内容性质，符合一致。

གཞུ་གསུམ་ཐྲོམ། ཐུར་ཅད་ཀྱི་ལྟ་ལྟམ་གྱི་གཅབ་ཐྲོམ་ཤེ་ཆུན་ཅེ་བྱག་ཅིག གསེར་ཁྱིས་བཟོས་བའི་ གཞུ་ཆ་བ་གཅིག་དང་ ཆུང་བ་ གཉིས་ཀྱི་ བར་ལ་ གཡུ་དང་ཐུ་ཉིག་ཟོགས་སྐྱུད་བར་བཆུས་ནས་བྱང་ཁར་འདོགས་ཤེང་། ཚོང་གི་ཆུང་བ་གཉིས་ནུ་ མའི་སྟེང་དང་། དེག་ ཀི་ཆེ་བ་ དེ་སྐེད་ བར་ སྐེབས་ བ་ ཞིག་ ཡོད། 三联盒。旧时，贵族妇女着盛装时所佩装饰品。由纯金打成三个小盒，二小一大，以链相连，挂于胸前，上面两小盒紧贴乳房，其下一大盒贴于腰间。

གར། ལུས་དང་ཀང་ལག་རྩལ་སྐེག་གི་རྣམ་འགྱུར། 名词。舞蹈，跳舞：རྒོས་གར། 歌舞。ཀྲ་གར། 歌舞。གར་གྱི་ལྟད་མོ། 舞蹈演出。

གར་མཁན། (1)གར་འཁྱབ་མཁན། 舞蹈者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གར་བ་དང་། རྒོས་གར་ མཁན། རྩལ་སྐེག་མ། རྩལ་རྩེད་མ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) མ་དཱ། 舞者。孔雀的异名。

གར་མཁན་ཆེ། (མངོན) དབང་ཕྱུག་ ཆེན་པོ། 大舞蹈者。大自在天的异名。

གར་མཁན་མ། (1)གར་འཁྱབ་མཁན་བྱད་མེད། 女舞蹈者。(2)(མངོན) ཁྲོང་རོས། 起舞者。雄黄的异名。

གར་གྱི་ཆ་བཅད་དགུ། རྒྱུ་རྩལ་བྱག་ཏུ་རེ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། གར་འཁྱབ་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ལ་སྐེག་པ་དང་། དཔའ་བ། མི་སྡུག་པ་ནི་ལུས་ཀྱི་རྟོགས་གསུམ། དྲག་ཤུལ་དང་། ཚུགས་པ། ཞབས་བཞག་ཅིང་། ཐུགས་ཀྱི་རྟོགས་གསུམ། 舞蹈技艺九。印度古代流行的六十四技艺中之一类。舞蹈时表现的九种姿态：媚态、英姿、丑态等三种为身技；猛厉、蔑笑、威胁等三种为口技；悲悯、忿怒、和善三种为心技。

གར་གྱི་ཅམས་དགུ། གར་གྱི་ཆ་བྱད་ དགུ་དང་ རྣན་གཅིག

གར་གྱི་དབང་པོ། (མངོན) མ་དཱ། 舞王。孔雀的异名。

གར་གླུ། དྲུ་ལའི་ཐྲ་མའི་གར་བས་གཏོང་བའི་གླུ། 官廷歌。达赖喇嘛宫廷舞队演唱的歌曲。

གར་གླུ་རྩལ་གསུམ། དཀའ་ཚུལ་གྱི་སྐྱང་བྱ་ཐྲབས་ འདས་སོ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། རྟེད་མོའི་རིགས་ བྱེད་གླུ་དང་། གར་དང་། རྩལ་མོ་སྟེ་གསུམ་མོ། 歌舞伎乐。沙弥学处三十三种违犯之一。谓唱歌、舞蹈和演奏器乐。

གར་དཀོལ་ཀུ་ལག ཐུར་དཀོས་ གག་ གར་ བྱང་ལ་སྐུལ་ འདེད་ བྱེད་ ཚུའི་ དམེགས་སུ་ བཀར་ བའི་ ཁྲལ་པ་ཆོ་ ཆུང་ ཞེག 听用乌拉。旧时集中驿站里听候役使的差民。

གར་བཏོལ། (1)གར་རྟེད་ཀྱི་འགྲོ་ སྟངས། 舞步，舞蹈步法。(2)བང་རྩལ་སྐྱེད་འགྲོ་ས། 跑姿，急行步态。

གར་རྒྱན། (1)རྒྱས་གར་གྱི་ཚོ་སྐྱེད་ཆུན་ཆ། 舞蹈服饰。(2)(མངོན) བ་ཐི། 舞饰。石黄的异名。

གར་ཤིག (རྟེང) གང་ཞེག 某一，一些。

གར་ཚང་། ཚང་གར་པོ། 浓酒，醇酒。

གར་བཅས། (1)ལུས་སྐེག་འགྲིང་གི་ རྣམས་ལྡན་"

ཁའི་གར། 舞蹈。(2)གར་དང་འཆམ་གཏེགས། 舞蹈和跳神。

གར་ཀྱེམས། གར་འཁྲབ་སྐབས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 舞姿。舞蹈的姿态和步法。

གར་སྟབས། གར་ཀྱི་རྟེན་སྟབས་སམ་གར་འཁྲབ་སྟངས། 舞姿。跳舞的步法和身态；གར་སྟབས་ལེང་ལེང་བསྒྱུར། 翩翩起舞。

གར་སྟེགས། གར་འཁྲབ་སའི་སྟེངས་ཆ། 舞台。

གར་ཐབས། གར་ཀྱི་འཁྲབ་སྟངས། 舞姿。

གར་ཐིག་དབྱངས་གསུམ། གར་ནི་འཁག་དང་འཆམ་ཚོས་སྒོན་ནས་འཆམ་རྒྱུ་པ་དང་། ཐིག་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་འབྲི་བ། དབྱངས་ནི་ངག་ནས་ཤེར་བའི་གདངས་རྣམས་སོ། 舞画啭三艺。亲教师、轨范师、悦众师及供祀师等必须娴熟的三种技艺。"舞"谓穿戴舞衣面具跳神；"画"谓绘制坛场；"啭"谓举腔啭诵。

གར་བོད་ཐོད། གང་བྱུང་བྱུང་། 随随便便，胡乱：ཁེ་རྟེན་བསམ་ཐོག་མ་བཏང་བར་ལས་ཀ་གར་སྟོད་ཐོད་མ་ཤེད། 莫要不顾利害胡行乱为！

གར་ཆག ཕག་བའི་སྐྱག་པ་མེ་ལ་བསྲེགས་བའི་ཐལ་བ། 猪屎灰。火锻猪粪以其灰入药。

གར་པ། 名词。(1)དྲུག་ལའི་ཐྲ་མའི་གར་པ་འཁོར་དམངས་སྐྱེ་མིང་། 乐舞队。达赖的宫廷乐舞队。(2)བྱེ་གར་འཁྲབ་མཁན། 舞蹈者。

གར་བོ། 形容词。(1)ཟུབ་པོ་མེན་པ། 浓，酽，浓稠：ཚང་གར་པོ། 醇酒。ཇ་གར་པོ། 酽茶。ཐུག་པ་གར་པོ། 稠粥。གར་ཚད། 浓度。གར་ཐྲ་འཆམས་པོ། 浓淡合度。(2)ཞོང་པོ། 僵硬，顽固，不柔和：ཐེགས་མེ་རྟེང་བའི་མེ་གར་པོ་ཞིག 一个难缠的顽固分子。(3)གཞི་ཆེན་པོ། 繁难，复杂，纠缠不清：རྩྭད་པ་གར་པོ། 难解的争论。ཁ་མཆུ་གར་པོ། 纠缠不清的官司。

གར་དབོན། སྲང་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་གི་གར་བའི་འགོ་ཁྲིད། 乐舞领队官。原西藏地方政府管理达赖宫廷乐舞队的首领。

གར་སློབ། སྲང་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་གི་གར་འཁྲབ་མཁན་ཕྲུ་གུ། 舞蹈学生，初练舞蹈者。

གར་འབྱུགས། སྲང་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས་གར་ཕྲུག་བསྡུ་བའི་ཁྲལ། 征调歌童。原西藏地方政府征调民间儿童充当歌舞队成员的差徭。

གར་བ། གར་པོ་དང་འདྲ།

གར་བབ། འགྲོ་གནས་སྟོད་གནས་རིས་མེད་གང་དུ་འཕེལ་འཕེལ། 随缘，随机，随宜。

གར་བྱ། 名词。(1)གོང་བུའམ་གཅིག་ཏུ་འཕྱེས་བའི་རྟག་པོ། 团，块，丸：ལྕགས་ཀྱི་གར་བྱ། 铁球。(2)(མངོན་) ལྕགས། 圆块。铁的异名。(3)(སྐྱང་) ལྕེ། 舌。

གར་བྱེ། རྩེས་གར་བྱེ་གཞས། 歌舞。

གར་འཕག གར་འཆམ་ཀྱི་གདོང་འཕག 舞蹈面具。化装跳舞所戴面具。

གར་མ། ❶གར་མཁན་མ། 名词。舞女。女舞蹈演员。❷ཟུབ་པོ་མེན་པ། 形容词。浓，稠：ཐུག་པ་གར་མ། 稠粥。ཇ་གར་མ། 酽茶。

གར་ཟེ། གར་པོ་དང་འདྲ།

གར་རྩེད། གར་འཁྲབ་བའི་རྩེད་མོ། 歌舞游戏。

གར་རྩལ་བ། གར་འཁྲབ་མཁན་དང་རྩལ་ཆ་གཉིད་མཁན། 乐舞师。舞蹈队和乐队的成员。

གར་ཤེ། གར་ལྷམ་དང་དོན་གཅིག

གར་ཤོག སྲང་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ཀྱི་མི་རིགས་ཏུ་ཏུ་ཀའི་ནང་གསེས་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པར་དེའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གིས་ལྷ་བྱ་མ་

ཨེ་ཧེས་ངོད་བཀྱོངས་པ། 葛逻禄，蓝眼突厥。古代中亚细亚突厥族之一支。十一世纪，其国王曾杀死阿里谷格出家国王也协畏。

གར་ཁ། མཐེ་བོང་དང་མཉེའ་མིའི་བར་གྱི་ཁ། 拇收肌。手上虎口肌肉。

གར་སོང་ཆ་མེད། གར་ཐྱེན་མི་ཧེས་པ། 失踪，没有下落，不知去向：བྱ་ཀུ་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་པ། 小孩失踪。

གར་སོང་རྟེས་མེད། གར་སོང་འདིར་སོང་མེད་པ། 去向无踪，下落不明。

གར་སྐམ། གར་པ་དང་སྐམ་བའི་བསྟུས་མིང་། 浓淡，浓度：རྩམ་ཐུག་གར་སྐམ་འཚམས་པོ་ཞིག་འཐུང་པ། 喝些浓淡适中的糌粑糊糊。གང་སྐན་གར་སྐམ་རན་པོ་སྦྱོར་དགོས། 药汁要配制得浓淡合适。

གར་ལྐམ། (ཨལ) བོད་ལྐམ་གྱི་རིགས་ཧེག 连帮靴子。一种藏靴名。单层皮底包连靴帮，靴尖翘卷成钩状。

གལ། 名词。(1)རྒྱབ་མ། རྡེ།网，网罟，网罗。(2)གནད་འགག་གམ་རྩ་བ། 关键，紧要：གལ་ཆེན་དུ་འཛིན་པ། 重视。ལས་དོན་གྱི་གལ་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་སྔ་རྗེད་གི་གོ་རིམ་སྦྱོག་པ། 斟酌工作重要的程度以决定先后次序。རྩམ་རྩིག་གལ་ཆུང་བའི་གྲས་ལ་ཏུ་ཅང་ལྟ་དགོས་དོན་མེ་འདུག 没有必要过分重视些须小事。དེ་རིས་གལ་ཆེ་ལ་ཐུག་སྟབས་མི་ཞུ་ག་མེད་བྱུང་། 这一次到了紧要关头，不得不报告。

གལ་ཀྱེས། (རྩིང) ནན་ཀྱེས། 强迫，强制，强使：རྩེས་ཅན་ལ་གལ་ཀྱེས་བལ་སྡུལ་བྱེད་འཁྲག་པ། 强迫罪犯劳动。གལ་ཀྱེས་གཏན་པ། 强使就范。

གལ་འཛག་ག 名词。(1)ལུགས་འཁྱེར་པ། 驮运，贯难。旧译为征难。(2)ཁས་ལེན་ པ། 承认。(3)དོན་དམ་བོར་འཛིན་པ། 重视。

གལ་འགངས། རྩ་འགངས། 关头，关键：དོན་གནད་གལ་འགངས་ཆེ་རིགས་ཙམ་དུ་མ་ཟད། གལ་འགངས་ཆུང་བའི་ཐེ་ཚོམ་ཡང་ཅི་ཡང་རུང་དགོས། 不但对待重要的问题，即使对待不重要的问题也该小心郑重。

གལ་ཆེན་སྦྱོང་བའི་ས། སྔགས་རྩིང་མའི་གཞུང་ལུ། རྣལ་འབྱོར་གཉིས་པའི་སྣམས་སུ་ཐོབ་པའི་ས་གསུམ་པ་སྟེ། སྦྱོར་ལམ་དུ་མཐོང་ལམ་དོན་གྱི་ཤེད་གསལ་ལ་སྦྱིབ་པའི་མངོན་རྟོགས་ཀུན་འགྲོ་བ་ཆགས་ཐམས་ཅད་སྦྱོང་བས་གལ་ཆེན་སྦྱོང་བའི་ས་ཞེས་བྱའོ། 重要修治地。旧派密乘所说第二瑜伽位中所证三地。加行道中修治一切能障见道胜义光明所有现行习气，故名重要修治。

གལ་ཀ། རེ་ཁྲེ་ལས་བཟོས་པའི་རྒྱགས་ཆས་ཟླུག་སྟོད་ཅིག 食品褡裢。

གལ་ཀ་མགོ་བླུལ། རེ་ཁྲེ་ལས་བཟོས་པའི་རྒྱགས་ཁྱེ་ཟླུག་སྟོད་མགོ་བླུལ། 食品褡裢。粗毛织物缝制，用以盛放途中食用糌粑的褡裢：དབེ་རེ་བཤད་ན་དོན་རེ་ཙམ། དབེ་དོན་གལ་ཀ་མགོ་བླུལ་ཡིན། 一个比喻一件事，就象褡裢有两头。

གལ་ཀྱེ། བརྒྱ་པ་མཐའ་བཟུང་གི་སྒྲའམ་མ་རིས་པ་བརྒྱ་བའི་ཚིག་ཕྱད་ཅིག 倘若，如果：ཚང་མས་ཕྱར་ པ་གྱུ་འདེགས་ཅིད་དགོས་པ་ལས། གལ་ཀེ་མི་ཁེག་གིས་དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་ལས་དོན་ལ་འགྱས་ཤོར་ཡོང་། 大家都要协作，倘若有人不这样，工作就会受到损失。ཁྱོད་ཀྱིས་གལ་ཀེ་བྱེད་མ་གྱབ་ན་ངས་རོགས་ཀྱ་ཆོག 如果你做不了，我可以帮助。

གལ་དུ་འཛིན་པ། (1)ལུན་འཁྱེན་པ། 驮运，贯难。旧译为征难。(2)ཁས་ལེན་ པ། 承认。(3)དོན་དམ་བོར་འཛིན་པ། 重视。

གལ་མདོ། གནད་འགག་གམ་སྙིང་པོ། 关头，关键。最紧要的环节：རྒྱལ་ཐམ་དབྱེ་འཕྲད་ཀྱི་གལ་མདོ། 胜败的关键。ཚ་གང་ནད་ཀྱི་གལ་མདོ། 病转寒热的紧要关头。

གལ་བསྡོམས། དོན་ཀྱི་སྙིང་པོ་བསྡུས་པ། 总结，扼要，总摄要义：གནད་དོན་གལ་བསྡོམས་སྨས་ན་ཆེག་ཆོགས་ཤེང་། 扼要说来，话就简单。

གལ་པོ་ཆེ། རྩ་འཁངས་ཆེན་པོ། 重要：གལ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་དང་དམ་བའི་ཆོས་ལ་བརྟུ་ཚང། 要事须当慎重，正法可诵百回。

གལ་འཛིན་པ། (1)རྨོན་པ། 猎人。(2)(སྡིང) དཀག་པ་རྒྱག་པ། 驳斥，责难。佛书译为征难：གལ་འཛིན་པ་ལས་རྒྱལ་བ། 免难，免除责难。

གལ་འཇུག་ལས་པ། (1)རྩི་འཛུགས་པ། 布下网罗，张网布罟。(2)ཡ་ལ་འཇུགས་པ། 人人于罪，加罪于人，罗织罪名。

གལ་བཟུང་། (སྡིང) ཁས་ལེན་དང་སུན་འབྱིན། 承认和反驳。

གལ་ལ། (སྡིང) བྱ་རམ་དུངས་མ། 精糖，沙糖。

གལ་ཏིང་། ཞེ་ཆོས་ཀྱི་ཆོག་གམ་བརྟག་པའི་ཆོག 即使，倘若，如果，万一，དང་ བདེན་ ཀྱི་ བྱ་གཞག་ ལ་ གལ་ སྙིང་ འཐལ་ དུ་ རྒྱལ་ ཁ་ མ་ ཐོབ་ཀྱང་། མཐར་དེ་ལྟར་འཐོབ་རྒྱུ་དེས་ ཅན་ཡིན། 正义的事业即使暂时得不到胜利，终究是一定会得到的。ཁང་ པའི་ ནང་ དུ་ གལ་ སྙིང་ རྩོད་ མཁན་གཞན་མེད་ནའང་། ཁང་པ་སྐྱང་མཁན་ གཅིག་ ཡོད་ པ་ ཐག་ ཆོད། 即使住宅里面没人居住，也一定有个看守房屋的人。གལ་ སྙིང་ བརྒྱ་པ་སྐྱེ་ཀྱང་། དགུ་བཅུ་ཐམ་པ་དྲུག་དྲུག་ ཡོད། 纵令不满百，也有九十整。

གལས་ཁ། སྣེ་ཀའི་གས་ སྐྱབས། 名词。裂缝，裂口，སྒོའི་གལས་ཁ་ནས་ཡར་ བལྟས་པ། 从门缝里往里看。

གལས་ཆག སྣེ་གས་དང་ཆག་ཀྱས། 破碎，缺裂，དཀར་ཡོལ་གས་ ཆག་ ཅན། 破碗。

གལས་པ། ཐ་ མི་ དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འགས་ པའི་ འདས་པ།

གལས་འཕམ། སྣེ་ཁ་གས་པའི་སྐྱེན། 裂开，缺裂，破碎。

གལས་ཀྱབས། སྣེ་གི 裂缝，裂口，漏缝，裂痕：དཀར་ཡོལ་དེ་ཚའི་ནང་ནས་གས་ སྐྱབས་ མེད་ པ་ཞིག་འདི་མས་ཤོག 从那些碗中间选一个没有裂缝的！རྡོག་ པ་ དེར་ གས་ སྐྱབས་ ཆེན་ པོ་ བྱུང་ འདུག 那堵墙出现了大裂缝。

གི། མིང་ཐཐའ་ག་དང་། ང་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ སུ་ སྐྱོང་བའི་འབྲེལ་སྐྱའི་ཚུན་ཞིག助词。的，之。字尾为 ག་ང་ 字后面所用领属虚字：ཇི་ ཅིག་ གི་ བྱུང་ཐང་། 山下的川原。ཁང་སྐྱོང་གི་དར་ཚ། 屋顶的旗帜。

གི་གུ། བོད་ཡིག་གི་དབྱངས་དང་པོ་མཚན་ཉིད། 藏文第一元音符号“ ི ”的名称。

གི་ལྕང་། (1)མི་དང་། ཐང་ཆེན། སོ་ཐུག་ཆེ་ ཀས་ སོག་ཀྱི་ནང་ ཁོལ་དུ་ དད་ གཞིའི་ཚུན་ ཀྱི་ཚ་ཚས་ བའི་ རྡོ་ཕུ་ བྱ་དང་། གཞན་ཡང་ས་དང་ རྡོ་ལས་ཀྱུང་བའི་སྐྱན་ཏུས་ཁྲན་ ཞེག 内脏结石。在人体中者，名人黄；在象体中者，名象黄；在马或犬体中者，名马宝、狗宝。此外有由土石变化成者，名石中黄。མིང་ཀི་རྣམ་ཀྱངས་ལ་ ཐང་ཆེན་ མཁྲིས་པ། ཐང་ཆེན་ རྡོ། དུད་འགྲོའི་ མེ། ས་ཀས། སིང་ཀ་ལ་བཅས་སོ། (2)བ་ལང་ གི་བཅུད་དེ་ རྡོ་ སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ ཤེག རང་ཁ་ལ་བསྐྱ། ཁྲ་ རྗེས་བཞིལ། དུས་ བས་ དུག་ ནད་དང་། རིམས་ཆད། མཆེད་ཆད། སྡུད་ཆད་ སོགས་ སེལ། 牛黄。黄牛胆结石。味苦涩，性凉。功

能解毒、散疫疠、清肝脏及其他脏内热邪。

མི་ཁིང་། ཀུ་ལིང་དང་འདྲ།

མི་ཀྱང་། གི་ལྷང་དང་འདྲ།

མིང་། ལྷའི་འཁོར་རམ་ཚོ་ཉ་སྡེ་གང་འཆམ་འཁྲབ་སྐབས་ལག་པར་རྡེའུ་བཟུང་ནས་མཆོང་བཞིན་དུ་འཁྲབ་པའི་ཀེང་རུས་གཟུགས་ཅན་ཞིག name. 名词。骷髅鬼卒。神的仆从或使者。在跳神活动中，以手持小鼓、跳跃前进的形状演出：

མིང་ཕོ། 男鬼卒。**མིང་མོ།** 女鬼卒。

མིཏ། (1)(ཐ) རྒྱང་ཀ་བཅུད་ཀྱི་གྲས་ཤིག 名词。艮，艮卦。八卦之一：**གེན་རི་བོ།** 艮为山。(2)ག་ངའི་མཐའ་སྐུར་རྒྱུ་བཞིན་ཞེས་པ་དང་གཅིག་པའི་དཔྱ་བའི་ལས་སྟེན་ཅིང་ཀྱི་ཐྱད་ཅིག་ suffix. 用于**ག་ང**字尾后面，同**བཞིན་**字一样表明现在式动作的一个虚字：**ཞིང་ཀར་ཆུ་གཏོང་གིན་ཡོད།** 正在引水灌田。**མི་དེ་ཚོ་ད་ལྟ་ཡོང་གིན་འདུག** 他们正在前来。

མིཏམ། (ཐ) རོལ་མོ་ཞེག 琴。一种多弦琴。

མིས། འབྲེལ་སྒྲ་གི་ཞེས་པའི་སྐྱེས་སྟོར་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཅིད་སྐྱེའི་ཀུན་ཞེག 介词。以，用以，以故。用法和**གི་**字相同，施事格之一：**བདག་གིས་བསམ་བློ་མ་བཏང་བ་མིན།** 不是我没有考虑。**ཁོང་གིས་ཞིབ་འཇུག་གནང་སོང་།** 他审查过了。**དར་དམར་རྒྱང་གིས་བསྐྱོད།** 风卷红旗。

ཀྱི། (1)ནང་ངམ། ཁུལ། 内部，**བསམ་ངན་དེ་འདྲ་ཡིད་ཀྱི་ཁ་ལའང་དགོས་མི་ཆོག་** 心中也没有想过那样的坏主意。(2)**ཀྱི་ཁྱོན།** 面积，范围，**ས་ཆ་ཀུ་ཡངས་པོ་ལ་ཁང་པ་ཀུ་དོག་པོ་འདུག** 地方宽阔，房屋褊狭。(3)**རྒྱང་དུ་མཚོན་ཅིང་ཀྱི་མིང་སྒོག་གི་** 附在某些名词后面，表示幼小义：**ཁྱི་ཀུ།** 小犬。**ཐ་ཀུ།** 短绳。**ཐེ་ཀུ།** 细绳。**མི་ཀུ།** 小刀。(4)**སྨོན་ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་།** 祝愿词尾：**བསམ་དོན་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཀུ།** 惟愿所想的事情成功！

ཀྱ་ཀྱ། གི་ཀུ་དང་འདྲ།

ཀྱ་ཀྱ་ཀ། རྡོ་རྩི་བཏང་བའི་ལྷགས་ཀྱི་ཚོ་བྱད་རིགས། 搪瓷，景泰蓝。

ཀྱ་ཀྱལ། (ཤིག) གངོན་འཇོམས་རྟེ་ཤེང་གི་ཚིའི་རིགས་ཤེག རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་བློ་གདོན་དང་། ལྟོག་པ། གཉན་གཅེར། རྩ་ནད་བཅས་འཇོམས། 黑香，安息香，亦名唵巴香。梵义译作伏鬼。安息香树脂或树胶，入药味苦，性凉，功能治龙毒、鬼病、疔毒、发炎疼痛及疮伤等。**མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྡུད་པའི་བཅུད་དང་།** འདི་འཇིགས་ཐང་ཆུ། འདི་བདུད་བློ་དཀའ་བའི་གསོད་བཀེག་སོགས། རྩ་ནད་ཀྱི་ཕྱག་རྟེན་ཞིག་ཅིང་། གཟའ་གཟའ་གཟའ་དུག གསོད་བྱེད་སྐྱང་དགོ་བཅས་སོ།

ཀྱ་ཀྱལ་ནག་པོ། འདི་འཇིགས་ཤིང་གི་ཐང་ཆུ་ནག་པོ། 黑香，黑安息香。

ཀྱ་ཀོ། (1)བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཁོངས་རྫ་མདའ་རྡོང་གི་ས་ཆ་ཞིག ཤིང་རྟིང་བར་ཞང་ཞུང་རེར། ཐང་དང་ མའི་ རབས་ བཞི་ པ་ཡི་ གཏུག་ མགོན་ཀྱེས་ཁུལ་འདི་སྐྱོང་ ཐུང་ བས་ ཀུ་ གི་ ཆུལ་ རབས་ རེར་ཞིང་། ཤིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་སུའང་ བསྡད་ཡོད། དེའི་རྗེས་ཀུལ་རྩ་མདའ་རྡོང་དུ་ཡོད། 谷格。旧名祥雄。西藏自治区札达县地名。吐蕃王朗达玛四世孙德祖袞于北宋初年领有此地，后嗣因名谷格王朝，明代犹存，其宫室城堡遗址今犹可见。(2)ཤིང་ལྷུག་ཆུང་བ། 树的嫩枝。

ཀྱ་གི་ཁམས་ཚན། དབུས་གཙང་ཆོས་རྫོ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་སྡུད་མངའ་རིས་ཀུ་གེ་དས་ཡོང་བའི་ཀུ་ཐུན་འདུ་གསའི་ཁམས་ཚན་ཞེག 谷格康村。前后

藏大寺庙中来自阿里专区札达县所属谷格地区僧徒聚居的僧团单位名。

ཀྲ་ཁྲབ་། (ཁྱམ) དོར་མའམ་ཏོས་ཁྲབ་། 裤子，下装。

ཀྲ་དྲང་། ཀུ་ཐུང་དང་འདྲ།

ཀྲ་རོག་ཙི། ཆུ་ཁྲོན་ཆེར་མེད་པའམ། བར་སྟོང་ཆུང་ཆུང་། 狭窄，内部褊狭，狭隘；ལམ་ཀ་ཀུ་རོག་ཙི། 道路狭窄。

ཀྲ་རྡོག སྐྱབ་དཔོན་པདྨ་དྲག་ཙིའི་སྐུང་བཞེངས་པའི་རྣམ་པ། 勇猛上师。莲花生幻化的威猛身像。

ཀྲ་ཤ་ལྷ་ལ། བཟང་ཙི་བསྐྱངས་ཏེ། ཅང་དུ་ཆེཔས་སྐྱོང་བའི་ཆུ་ཀར་ཀྱི་སྐྱབ་དཔོན་ལྷ་ལ་རྣམ་ཀསུམ་ཞེས་པའི་ཀུས་ཤེག 德护。到过西藏的一位古印度佛学家。是三护论师之一。

ཀྲ་ཡངས་པ། ཀུ་ཡངས་ཙི་དང་འདྲ།

ཀྲ་ཡངས་ཙི། བག་ཡངས་དང་། ཆུ་ཁྲོན་ཆེན་ཙིའམ་བར་སྟོང་ཆེན་ཙི། 宽敞，内部宽阔，宽绰，宽大；ཤེམས་ཀུ་ཡངས་ཙི། 心宽。ས་ཆ་ཀུ་ཡངས་ཙི། 地方开敞。

ཀྲ་ཤུ། ཙོ་ཡུའི་འབྲི་སྐིལ་གཞན་ཞིག

ཀྲ་ཤེ། (ཁྱག) (1)ཐུ་མའམ་དགེ་ཀན། 上师，师尊，老师。梵音译作谷如。(2)ཕྲེད་པ། 重。轻之对。

ཀྲ་ཤུ་ཆོས་དབང་། རབ་བྱང་བཞི་པའི་ཆུ་ཐྲེལ་ལ་འཁྲུངས། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་ཆུ་ཐུ་ལོང་འདུས། རྩིང་མའི་གཅེར་སྟོན་ཀྱགས་ཅན་ཞིག་ཅེས་པ། 谷如却旺(1212—1273)。宁玛派一著名秘籍法师。

ཀྲ་ཤུ་མཆོག་བརྒྱད། ཀུ་ཤེ་ཤཀྱ་ཝཻརོ། ཀུ་ཤེ་པདྨ་སཾབྷ། ཀུ་ཤེ་རྟི་མ་ཏེད་ཟེར། ཀུ་ཤེ་ཝཻརོ་ཙན་ཁྲོ། ཀུ་ཤེ་དཔལ་ཧེ་རུ་ཀ་ལེ། ཀུ་ཤེ་མཆོ་ཐྲེལ་ཙོལ་ཙི། ཀུ་ཤེ་ཀོ་ལྷ་མཆོག་ཐེད་དེ་བཀྲད། 莲花生八号。宁玛派对莲花生常用的八种别号，即释迦狮子、莲花生、日光、狮子吼、忿怒金刚、莲花金刚、莲花王和爱慧等八种名号，其前均冠有梵音谷如，义译上师。

ཀྲ་ལང་། རྒྱ་དབང་ཐྲག་ཆེན་ཙི། 大自在天。

ཀྲ་ཐིང་། བཟང་ཙོས་ཀྱི་རིགས་ཀེག 绫，薄绸。

ཀྲ་ཀ། ཀུ་ཀུ་ཤའི་བསྒྲས་ཚིག

ཀྲ་ཀི། (ཁྱག) མཁས་པ་དང་། ཤེ་རྟུ་བ། 学者，译师。有学识的人。音译固始或顾实。

ཀྲ་ཀི་ཏུན། (ཁྱག) (1)མཁས་པའི་དབང་ཙི་རྒྱ། རྒྱང་ཁག་ཙིའི་ཀོ་ཐོབ་ཅིག 大学者，学界泰斗。古代蒙古族学位名。(2)ཀུ་སྐྱི་བསྐྱན་འཇིན་ཆོས་ཆུལ་ཀྱི་མིང་། 顾实汗，固始汗。顾实丹增别名。

ཀྲ་སྐྱི། (1)(ཅ) ཀོ་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཞིག 国师。元明以来对藏族高僧所加封号。(2)(ཤེགས) ཙོན་ཏྲན་དབལ། 福德，功德祥瑞。

ཀྲ་སྐྱི་བསྐྱན་འཇིན་ཆོས་ཆུལ། རྒྱང་ཁ་མདོ་ཁམ་རིགས་ཆོ་བ་ཏོ་ཤོད་ཀྱི་འཁོ་དཔོན་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་ཉིད་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ལྷག་འབྱུག་ལོ་དཔྱང་ཆོགས་དང་ཁམཐས་པ་ཙོད་དུ་འབྱོར། ཆུ་ཏོ་ལོ་བཏོ་ཆེན་སྐུ་སྐྱེང་བཞེ་པ་དེ། ཀུ་ལའི་ཐི་མ་སྐུ་སྐྱེང་ཕུ་པ་རྣམ་གཉིས་དང་ཕུན་ཙི་ཏིག་ཏུ་དཔུའི་གྲོང་ཁྱེར་ཅིའི་ཁྲུ་ལའི་ཐུན་ཙོ་ལོ་ཙོ་བ་ཞིག་ཏུ་ཆུལ་ལམ་འདི་བས་ཆེན་ཙི། ཏུ་སྐུ་ཚབ་བཏང་། ཆུ་ཤུག་ལོ་ཏུ་ལའི་ཐི་མ་སྐུ་སྐྱེང་ཕུ་པར་བཀུར་བཞས་གྱིས་ཆོས་སྐྱིད་གཉིས

清室建立关系；崇祯十六年(1643)协助五世达赖建立政教合一的噶丹颇章政权，自任藏王。清朝封为"遵行文义敏慧固始汗"，开蒙族任藏王之例。

ཀུ་ཤྲི་བཙན་ཏམས་ཀྱབས་པ། ཚག་གུ་རྡེ་སྐིད་ཁྲི་རབས་བཞི་པ་འདི་རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ས་ ཚག་ལོ་ལ་འཁྱངས། རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ལྷགས་ཀ་ལོ་ནས་ཤིང་ཁྱི་བར་ལོ་བཞི་སྐྱིད་ བསྒྲངས། རྩེ་ གང་ གི་ ཆོགས་ པ་ ལོ་ བཏུ་ གསུམ་ བསྒྲངས། གདན་ས་མཐིལ་ཀྱི་སྐུན་རྩ་ལོ་བཏུ་དགུ་ མངད། དྲུ་མིང་ཀུང་ཨ་རྒྱལ་བོས་ཀ་དིན་ཀུ་ཤྲིའི་ཚོ་ས་ཁོག་ཅིང་། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ས་ཕྱི་ལོ་ལ་འདུས། 国师琐南札巴。译言福称(1359—1408)。明史作琐南札思巴噜监藏卜。帕竹第司第四代，1381—1385年执政四年，曾任泽当寺主，兼任邓萨梯寺"金厄"。"金厄"义译内侍，为寺主亲信掌权之官。明洪武帝封为灌顶国师。

ཀྭ གི་གུ་དང་ཞབས་ཀྱུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 名词。屈音符。藏文元音符号 གི་གུ་ 和 ཞབས་ཀྱུ།

ཀྭ་ཀྱེད། ཀུག་ནི་གི་གུ་ཞབས་ཀྱུ་གཉིས་དང་། ཀྱེད་ཀྱི་འགྲེང་བུ་ནུ་རྣ་གཉིས། 屈伸音符。藏文元音符号གི་གུ་、ཞབས་ཀྱུ་和འགྲེང་བུ་、ནུ་རྣ།

ཀྭ་ཀྭ། གི་གུའི་མིང་། 藏文第一元音符号"ི"的别名。

ཀྭ་ཀྭ དབྱིབས་གྱང་དུ་ཀུག་ཚུལ། 弯曲。勾曲不直貌：རྐེད་པ་ཀུག་ཀུག 腰身弯曲。སྟེང་ཀུག་ཀུག 上部弯曲。

ཀྭ་ཀེ་བ། ཀུག་ཀུག 弯曲。不直貌：ཇ་མོང་རེའུ་ཀུག་ཀེ་བར་འགྲོ། 骆驼曲颈而行。

ཀྭ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲོགས་པའམ་གྱང་དུ་དུད་པ། 弯曲，伛偻：ཤིང་ཀི་ཡལ་ག་ཀུག་པ། 树枝弯曲。གང་ཟའི་ཀཐུགས་ཀུག་པ། 老人背佝偻。དུད་འགྲོའི་ལུས་ཀུག་པ། 畜生身体弯曲。རེ་རྩའི་མཆུ་ཀུག་པ། 鹦鹉咀曲。

ཀྭ་ཚེ། ཀུག་ཀུག 形容词。弯的：དབྱུག་པ་ཀུག་པ། 弯杖，ཐེ་ཀུག 弯刀。

ཀྭ་ཁ་ཐྲོང་། དངུལ་མཁར་གྱིས་བྱ་ག་འབིགས་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 弧形凿刀。银匠用作穿孔的一种凿具，凿口作圆弧状。

ཀྭ་ཁྲང་། རྩར་ཀུ་ཀེ་ལུང་པར་དང་བའི་ཉ་ཀ་ཞིག 古时谷格地方衡金重量的两：གཞེར་ཀུག་སྒང་སུམ་བཅུ། 三百谷格两金子。

ཀྭཀྭལ། (ཤེགས) ཀུ་ཀུལ། 安息香，琥珀香。

ཀྭང་། 名词。(1)(ཀ) རྩར་ཆུ་ཏ་ནག་ཚོང་ མའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་ས་ཞིག 公爵的"公"。(2)དཀྱིལ་ཀྭ། དཀྱིང་ཁང་སྟང་། 中央，正中：ཉིན་ཀྱང་། 正午。མཚན་ཀྱང་། 午夜，中夜。(3)སྐོག་ཚགས་ཀྱི་རིགས་སྐྱ་དང་དབྱིབས་ཆ་ཙམ་འདྲ་ཞིང་། སྐུ་རིས་ནར་མོ་དང་སྐྲོང་མོ་གཉིས་འདྲིས་པའི་ཀཅན་གཟིག་ཞེག་སྟེ། དེའི་ཤ་ཁིས་སྐུ་ཅིད་ཀྱི་ནད་དང་། འབྲུང་གདོན་ཀྱི་ནད་ལ་ཕན། 草豹，别名大头虎。有说为狐。皮毛夹杂长条及圆点斑纹的一种猛兽。肉入药治癫狂及中邪魔之病，ཀྭང་ཕྱགས། 草豹皮。དབའ་བོའི་ཅྱེན་དུ་ཀྭང་དང་སྐྱ། 称英雄为虎豹。(4)སྔ་ཕྱིའི་རིམ་པ། 前后次序，先后，ཐཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱང་བསྒྲིགས་པ། 不同论点，依次罗列。

ཀྭང་ཁོར་ཅང་། འབྱོར་མེད་ཀྱལ་རིམ་ཀྱི་སྐྲིད་ཅང་ཅང་ཞེག་དང་། འབྱོར་མེད་ཀྱལ་རིམ་ཀྱི་ཀང་ལེན་དུ་ཁག་ཅིག འབྱོར་མེད་ཀྱལ་རིམ་ཀྱི་ཀྱལ་རིམ་རྩ་འཕྲུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མཐོ་ཤོས་ཤེག་བཅས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དེའི་མཐུས་སྟོན་བསམ་རྩོ་རེ་མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་ཡིན། དེའི་དུམོགས་ཡུལ་ནི་འབྱོར་མེད་ཀྱལ་རིམ་ དང་དེ་ མིན་ གཉའ་

གཙོན་ཐོག་ཚུང་ཟས་ཀྱི་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ལས་ཀུགས་ཤེས་པ། དེ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་དུས་རིམ་གཅིག་གཏུ་ཞུ། དུས་རིམ་དམའ་བ་ནི་ཐུན་ཚོད་རིང་ལུགས་དང་། དུས་རིམ་མཐོ་བ་ནི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཡིན། དུས་རྒྱུན་དུ་བཀད་པའི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ནི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་དུས་རིམ་མཐོ་བ་དེད་རེད། དུས་རིམ་དེའི་རིང་ལ་ཐོན་ཐྱིད་ནུས་ཤུགས་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་རྫས་ཆེས་ཕྱུན་གྱིས་ཚོར་བ་བྱུང་བ། མི་རྣམས་ལ་བསམ་པའི་ཚེ་རྟོགས་མཐོན་པོ་དང་ལྡན་པ། ངལ་རྩལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་འཚ་བའི་ནང་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བར་གྱུར་པ། ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་གསུམ་རྫ་མེད་དུ་གྱུར་པ། ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་ལ་དབང་བའི་ལས་ཀུགས་ལག་ཏུ་ལེན་པ། བཙོ་བཤའི་རྩ་དོན་ནི་གང་ནུས་དེ་སྤྱིའ་དང་ མཁོ་བསྟུན་ སྤྱིད་ ཁྱིད་ཞུ་དེ་ཡིན། 共产党。无产阶级的政党。共产党是无产阶级的先锋队，是无产阶级的阶级组织的最高形式。它的指导思想是马克思列宁主义，目的是领导无产阶级和其他一切被压迫的劳动人民，通过革命斗争夺取政权，用无产阶级专政代替资产阶级专政，实现社会主义和共产主义。

གྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས། མིའི་རིགས་ཀྱི་ཕྱག་ས་ཁམས་དང་མཐུན་གོས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཤེག་ཡིན། དེ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་དུས་རིམ་གཅིག་གཏུ་ཞུ། དུས་རིམ་དམའ་བ་ནི་སྤྱི་ཚོད་རིང་ལུགས་དང་། དུས་རིམ་མཐོ་བ་ནི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཡིན། དུས་རྒྱུན་དུ་བཀད་པའི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ནི་ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་དུས་རིམ་མཐོ་བ་དེད་རེད། དུས་རིམ་དེའི་རིང་ལ་ཐོན་ཐྱིད་ནུས་ཤུགས་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་རྫས་ཆེས་ཕྱུན་གྱིས་ཚོར་བ་བྱུང་བ། མི་རྣམས་ལ་བསམ་པའི་ཚེ་རྟོགས་མཐོན་པོ་དང་ལྡན་པ། ངལ་རྩལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་འཚ་བའི་ནང་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བར་གྱུར་པ། ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་གསུམ་རྫ་མེད་དུ་གྱུར་པ། ཀུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་ལ་དབང་བའི་ལས་ཀུགས་ལག་ལེན་པ། བཙོ་བཤའི་རྩ་དོན་ནི་གང་ནུས་དེ་སྤྱིའ་དང་ མཁོ་བསྟུན་ སྤྱིད་ ཁྱིད་ཞུ་དེ་ཡིན། 共产主义。人类最理想的社会制度。它在发展上分两个阶段，最初阶段是社会主义，高级阶段是共产主义。通常所说的共产主义，是指共产主义的高级阶段。在这个阶段里，生产力高度发展，社会产品极大丰富，人们具有高度的思想觉悟，劳动成为生活的第一需要，消灭了三大差别，实行共产主义公有制，分配原则是"各尽所能，按需分配"。

གྱང་བསྒྲིགས། གྲལ་ལམ་ གོ་རིམ་ འཕྲིག་ བར་ ཐུས་པ། 安排，布置，编排。

གྱང་ཇ། ཉིན་དགུང་གི་ཇ། 午茶。正午时刻所饮茶。

གྱང་གཉིས། ཉིན་གྱང་དང་མཚན་གྱང་། 子午两时。中午和午夜。

གྱང་ཐྲོན། ཉིན་མོ་ཐུན་བཞིར་དབྱེ་བའི་ཐུན་གསུམ་པོའོ། 午座。坐静修行者分白昼时间为四座之第三座时间。

གྱང་མཐེབ། མཐེ་བོང་ དང་ གུང་ མོ་ བཀྲངས་ ཏེ་ ཚད་བའི་མཐོ། 中指卡，中指扎，一搡手。拇指与中指伸开之长度。

གྱང་བློན། (1)བློན་ པོ་གཙོ་ བོའམ་ ནང་ བློན། 最高的宰官，首席大臣。(2)གྱང་ དང་ བཀའ་ བློན་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 公爵和嚓伦的合称。

གྱང་མོ། 名词。(1)དཀྱིལ་མཇུག 中指。(2)གཟིག་ འདྲ་བའི་གཅན་གཟན་རིགས་ཤིག 草豹。一种似豹的猛兽。

གྱང་ཚིགས། (1)ཉིན་གྱང་དུས་མཚམས། 正午，中午。日当顶时。(2)ཉིན་གྱང་ཟས་བས་ཀྱི་བཟའ་ བཏུང་། 午饭。正午吃的饮食。

གྱང་མཇུག དཀྱིལ་མཇུག 中指。

གྱང་ཟ། (ཟངས་) ཟེང་གེ། 食豹。狮的异名。

གྱང་ཤོལ། ཉིན་གྱང་ངམ་ནམ་གྱང་ཤོལ་བའི་དུས། 子午已过。正午或半夜已经过去。

གྱང་རི་གྱང་བཅས། སྐར་བོད་ཆུལ་ཞེག་སྟེ། ཐྲོན་བཅན་ ཟླམ་ བོའི་ ཐུས་ ས་ མིང་ གཞན་ གྱང་ཐྲོན་གྱང་རྟེན་ནས། གྱང་ཐྲོན་གྱང་བཅན་ཡང་

ཟེར། རྒྱལ་པོ་འདི་དགུང་ལོ་བཏུ་གསུམ་ཀྱི་དུས་སུ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་རྒྱལ་སར་བསྐོས་ཀྱང་དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་གཤེགས་རྗེས་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་སྲུང་ཡང་སྲིད་སྐྱོང་མཛད། རྒྱལ་པོ་འདིའི་སྐབས་ཀ་དང་རོལ་མོ་རྒྱ་ནས་བོད་དུ་དར། རང་གི་ཡུམ་མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྷམ་དང་ལྡན་ཝེག་དུ་དབལ་གྱི་ཡེར་བའི་ལྟ་ཁང་བཞེངས། 共日共赞。松赞干布子，史称其十三岁时，松赞干布曾禅与王位，十八岁死，松赞复继之为王云。当此王时，从汉地输入茶叶和乐器，并与其母蒙萨赤姜共建今拉萨东郊之札也巴寺。

གྱང་རྟེ། བར་དབུས་གཙང་རྩ་བཞིའི་ཁམོ་རྩེའི་མིང་གསར། 共如。中区前后藏四翼之一夭如地区新名。

གྱང་རྩེ་ལེགས། ཐི་ཏོ་ལེགས་དང་བཙན་མོ་གུང་སྐྱེས་ཀྱི་སྲས། སྲང་བོད་རྒྱལ་བཏུ་གསུམ་པ་སྟེ་སའི་ལེགས་དྲུག་གི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 共如勒。提肖勒和王妃古曼所生子，吐蕃王朝第十三王。

གྱང་ལ་ལྷག (ཀ) ལ་ལྷག་གི་ཅྱེ་བག་ཅིག 红萝卜，胡萝卜。

གྱང་ལང་། གྱང་ཤིང་དང་འདྲ།

གྱང་ཤེང་། ལུས་ ཤེམས་ ངལ་དུབ་ཐུང་བ་གཅོ་ཞིང་ཤེལ་བའི་ཐབས། 假期. 休假：གྱང་ཤེང་ཉི་མ། 假日，休息日。ལས་ཁྲེན་གང་འཚམས་ཤེག་ཤེང་མཚམས་གྱང་ཤེང་གཏོང་བ། 工作了一定时间以后就休假。

གྱང་གཤེང་། གྱང་ཤེང་དང་འདྲ།

གྱང་བསང་། གྱང་ཤེང་དང་འདྲ།

གྱད། (སྡེང) ཐྲུ་ རམ་ ཤོགས། 一旁，一侧：གྱད་དུ་བོར་བ། 弃置一旁。གྱད་ན་ཡོད་པ། 另外有，在别处。གྱད་དུ་མེད་པ། 另外没有。གྱད་དུ་ཐབ། 另行办理。གྱད་དུ་འཇོག་པ། 暗中存储。

གྱད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཉམས་པ། 衰退，亏败，兴败，盛衰。ལུས་སྟོབས་གྱད་པ། 体力衰败。བཟང་པོ་གྱད་པ་དར་ལས་འཛམ། ངན་པ་ཆུགས་ན་ཤིང་ལས་རྩུབ། 君子受窘较绸缎更柔软，小人得势比木头还粗硬。❷ཙ 'འཕང་སྐྱངས་མི་གསལ་བ། 名词。伏，伏脉。寒病脉象。

གྱང་ཚོ། ཉམས་པོ། 形容词。衰弱，衰败：ལུས་གྱང་ཚོ། 身体衰弱。

གྱངས། གྱོང་། 名词。亏累，亏耗：གཞན་ལ་གྱང་མི་གཏོང་། 不使人吃亏。རང་གིས་གྱང་འཁྱེར། 自愿吃亏。ང་ལ་གྱང་ཚོག་བྱང་སྙམ་དུ་མ་སེམས། 不要认为我吃了亏。

གྱངས་མཐུད། གྱོང་ གསལ། 补偿，弥补亏欠：འགྲོ་གྲོན་འཕར་ སོང་གི་ གྱན་མཐུད་ མཆོན་ཁྱད་གོག་སྐོར་ལྟ་བཅུ་ གསལ་བ་སྟེད། 补付超额支出费用五百元正。

གྱངས་ཚོ། ཁམ་ཚོའམ་གྱོང་ཆེན་ཚོ། 名词。衰败；亏损。

གྱན་གསལ། གྱོང་བྱང་བའི་ཁ་གསལ། 填补亏耗，弥补亏损。

གྱམ་བློ་ལ། (ཤེགས) ཡོན་ དྲན་ བཟུངས་ ཏེ་དུས་ རབས་བཏུ་གཅིག་པར་ཚོད་དུ་ཁེབས་སྐྱོང་བའི་ཆུ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་པཎ་ལ་རྣམ་གསུམ་གྱི་གྲགས་ཤེག 德护。十一世纪中到过西藏的三护论师之一。

གྱཻ་ཤི་ཚེ། ཆུ་ གར་ གྱི་ ཡི་ གེའི་ ཅྱེ་ བྱག་ པ་ཞེག་ཅྱེ་ སྲར་ ཐོན་ མི་ སཾསྐྲྀ་ཏ་ཚད་ ཡིག་གི་གཟུགས་ སྐོང་བའི་ ཚེ་མ་ དཔེ་ མཛད་ བའི་ ཡི་ གེ་ ཡིན་ པར་ གྱགས། 图巴达文。古印度文之一种。有说土弥桑布札摹仿此种字体创造藏文。

གྱམ་པ། འགྱམ་བའི་འདབས་པ།

གྱར། རས་དང་རེ་ཞེ་ སྒྲིང་པ་བཅས་ལས་བཟོས་ བའི་ སྟོད་གཏས། 名词。帐幕，帐篷：སྒྲིང་གར།

毡幕。དཀོ་ཀུར། 宝帐。འཕྲུལ་ཀུར། 宝帐。དམག་ཀུར། 帷幄。军用帐幕。སོག་ཀུར། 蒙古包。ཐབ་ཀུར། 灶幕，炊事用的帐幕。ཀུར་རྩྭག 帐幕撑杆。 ཀུར་ཐག 幕绳。ཀུར་ཕུབ་ནས་སྡོད་པ། 架起帐篷居住。སྡོད་ཀུར་འདེགས་པ། 搭帐篷。ཉི་མ་ཤར་ནས་ཀུར་ཕབ་སྟེ་ཐོན་པ། 太阳出来以后，才收拾帐篷离开。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུར་ཁང་དང་། གོས་ཁྱིམ། སྣུམ། སྣ་ཀུར་བཅས་སོ།

ཀུར་ཀུམ། ཀུར་ཀུམ་དང་འདྲ།

ཀུར་ཁའི། ཀུར་ཀྱི་ཐོད་སྟེང་། 幕顶。

ཀུར་ཁང་། (1)དཀྱིལ་ཀོར་ ཀུར་ དང་ འདྲ་ བའི་ གནས། 幕室。形如帐幕构成的居处： ཤིང་གི་ཀུར་ཁང་། 木棚。རྩྭའི་ཀུར་ཁང་། 草棚。(2)བོད་ཀུར་རམ་འཇའ་བོད་ཀྱི་གྲུབ་བའི་ཐོ་བྱང་། 霓虹宫， 彩虹宫。 一种理想的天神所居宫殿： འཇའ་ཚོན་ཀྱི་ཀུར་ཁང་། 霓虹幕。 སྤྲིན་ཀྱི་ཀུར་ཁང་། 云霞帷幕。

ཀུར་ཁེབས། ཀུར་སྟེང་གི་གཡབ། 护帐，飞幕。张于帐幕顶空以遮蔽日光或雨露者。

ཀུར་ཁྱིམ། སྡོད་ཀུར། 帐幕。ཀུར་ཁྱིམ་རྣམ་པར་ཅཀ་ཏ་གངས་རིའི་དུམ་བུ་འཐོར་བ་ལྟ་བུས་ཕྱོགས་དང་མཚམས་གང་བ། 美丽的帐篷象座座雪山布满四方。

ཀུར་ཀྱམ། (ཤེགས) ཀུང་ཀུ་མ་སྐྱར་ཚ་བ་སྟེ། བྱ་ཀང་མ་དང་། ཀ་ཆེ་ཀུར་ཀུམ། ཞེ་བཏགས་མ། བའལ་བོ་ཀུར་ཀུམ། བོད་ཀུར་ཀུམ་མམ་ལྷམ་ར་ཀུར་ཀུམ་བཅས་ལྟ་མཆེས། རོ་མངར། ཞུ་རྩེས་བཞིལ། རྩལ་བས་མཆིན་རྡད་ཟེལ། རྩ་ཀ་རྩོམ། རྒྱང་ཁ་ཁྲག་གོས། 红花，郁金。菊科药用植物名。分鸡爪红花、克什米尔红花、紫肝红花、尼泊尔红花、 西藏红花或园艺红花五种。 味甘，性凉，功能清肝、敛血、补血。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་རྣམ་འཁྲམས་དང་། ཀ་ཆེར་སྐྱེས། མཆིན་སྐྲན་གཅོ་བོ། མཆོག་ལྡན། འཇམ་དབྱངས་མདོག་ཅན། ཉི་ཞེམ། དི་བཟང་། བདེ་ཆེན། དཔའ་བོ་ཁརྡུ་བ། ཕྱ་མ་ཅན། མེ་རྒྱ་ཉི་མ། མེ་རྒྱ་དོན་ཅན། མེའི་རྩེ་མོ། རྩ་བ་བརྒྱ་པ། ཆོམ་ཆེད་དམར། རྩེང་བྱང་སྐྱེས། ལེ་ཁྲིའི་མདངས་ཅན། ཁྱས་དམར། ལེ་བཏགས་ཀྱི་བཅས་སོ།

ཀུར་ཀྱམ་གསུམ། ཀ་ཆེ་ཀུར་ཀུམ་དང་། བལ་བོ་ཀུར་ཀུམ། བོད་ཀུར་ཀུམ་མམ་ལྷི་ཐང་ཀུ་བཅས་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种红花：克什米尔红花、尼泊尔红花和吐蕃红花。后者即唐古特青蓝。

ཀུར་ཀྱི་མགོན་པོ། ལེ་ཤེས་བའི་སྐུང་མ་ཞེག 宝帐估主。密宗一智尊所现护法神名。

ཀུར་ཀྱི་བབ་ཆེ། ཀུར་ཀྱི་རྒྱན་ སྐྱེས་ རྡེ་མོ་ ཆོམ་རྒྱབ་ མ། 帐幕镶花。缝在帐幕外表以为装饰的角花和团花。

ཀུར་ཀྱི་ཀམ་དྲྭ། ཀུར་ཐོག་གི་མཐའ་བཏང་བའི་རྒྱན། 帐幕帷裙。悬垂帐幕边缘的一种装饰物： ཀུར་ཀྱི་ཀམ་དྲ་རླུང་གིས་ཡམ་ཡམ་དུ་སྐུལ་བ། 风吹帐帷摇摇飘动。

ཀུར་མགོན་ལྷམ་ཅིག ལེ་ ཤེས་ བའི་ སྐུང་ མ་ ཀུར་མགོན་ཡབ་ཡུམ་གཉིས། 双身宝帐估主。密宗一智尊所现双身护法神名。

ཀུར་ཉིག མེ་རྐྱ་སེར་སྐུ་འཚང་བ་ཞེག་སྟེ། རྡ་ཀ ཞུ་རྩེས་སྐྱེས། རྩལ་བས་ཁམ་མཉིས་དང་། ཆུ་ཚད་འཇོམས། 淡黄地丁。花色淡黄，味苦，性平，功能治胆分血分热邪，亦清疮疡发炎。

ཀུར་མཁྲིངས། ཀུར་ཀྱི་ཐོག་ཁྱུང་། 幕顶天窗。

ཀུར་ཅག བདེ་མཆོག་གི་བཀའ་སྡོད་སྐུང་མ་ཞེག 勇猛宝帐牯主。上乐金刚一护法神名。

གོར་གདོང་། གུར་གྱི་གདོང་མ། 幕梁。帐幕内面的横梁。

གོར་རྟག སྤུ་གུར། 牛毛帐幕。

གོར་བྱི། 名词。(1)དཀྱིལམས་ཀྱ་བཞི། 四方形。(2)གུར་ཆུང་ཆུང་། 小帐幕。

གོར་མོ། གཉིང་རྒྱས་རྩྭང་གི་ས་ཆ་ལྟར་འགྲོ་མཁོན་ཆོས་ཚུལ་འཕགས་པས་བཏུགས་པའི་བོད་ཁྲི་སྐར་བཏུ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཁུལ་ཞིག 固莫，别译古麻。定结县属地名，为十三世纪八思巴建立的十三万户之一。

གོར་ཞོལ། གུར་གྱི་གཤམ་དུ་ཡོད་པའི་ཆུ་ལེན་རས། 帐篷脚缘。帐幕下端近地部分承接雨水的一幅横布。

གྱལ་རྩི གུ་གུལ་ནག་པོ། 黑安息香。

གྱས་བཀུར། གུས་འདུད་བསྟེན་བཀུར། 致敬，恭敬，崇敬。

གྱས་འདུད། ་གུས་བས་ འདུད་པ། 致敬，鞠躬，敬礼：གུས་འདུད་ཡིད་ཚོན། 敬佩。 གུས་གུས་ འདུད་འདུད། 毕恭毕敬。དགེ་རྩེན་ལ་གུས་འདུད་ཞུས། 敬礼师长。

གྱས་ཅ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་དང་ བས་ འདུད་པ། 恭敬：དཔའ་བོ་ལ་གུས་པ། 向英雄致敬。❷名词。 (1)རང་ཉིད་དམའ་སར་ འཇོག་ པའི་ཚིག 在下，仆。自称谦词：གུས་པ་རྣམ་གྱལ་རྟས་ཅེད་ དུ་ ཞུ་ སྟིང་། 仆襄杰顿首，敬启者…。书牍用语。(2)གུས་ འདུད། 恭谨，礼节：ཁིངས་དེགས་སྐབས་རྟས་གུས་པ་ཞུ་པ། 谦恭敬礼。ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་གུས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པ། 行动、言语和心意都表现得有礼貌的样子。

གྱས་ཅི། དང་ བའི་རྣམ་ པ་ ཅན་ གྱི་ ཤེས་ དགའ་ བའམ་མོས་པ། 形容词。恭敬，虔诚，敬信：ཞལ་བཀོད་གང་གཅང་གུས་པོར་ཉན་པ། 恭聆教海。ཕྱུ་གུ་འདི་ཨ་མ་ལ་གུས་པོ་ཞིག་རེད། 这是个孝敬父母的孩子。

གྱས་ཕྱག གུས་བའི་ སྐོ་ནས་འཚལ་ བའི་ཕྱག 敬礼，恭敬顶礼。

གྱས་སྤྱོད། གུས་བའི་སྤྱོད་པ། 恭敬行为。

གྱས་ཕུལ། འབྱལ་བའི་དངོས་པོ། 礼物，供品。

གྱས་ཞབས། ཡིད་དང་བའི་སྐོ་ནས་ ཞབས་ཕྱི་ཞུ་ པ། 敬事，供奉：གཡོ་སྐུལ་མེད་པའི་གུས་ཞབས་ཆེན་པོ་བྱས་པ། 虔诚供奉。

གྱས་ཞེན། གུས་བཀུར་དང་ཀ་ཞེན། 敬爱，敬重。

གྱས་ལན། ཚུར་གུས་ འདུད་ བྱས་ པའི་ལན་ སྐྱེ་གྱ་ བའི་གུས་ཚུལ། 回敬，答礼。

གྱས་སྲོལ། གུས་ལུགས་གྱང་རེར། གུས་བཀུར་ཞུ་བའི་ཚུལ་ལུགས། 礼节，礼貌。

གེ་རེ་སྤུ་པ། ཤུ་རིགས་ལས་ཆད་པའི་སྐྱགས་འཆང་གི་གྲུབ་ཆུད་ ཅིག 格热拉巴。西藏古代一氏族名，传说源出于天神。

གེ་ལང། (1)མེ་ དཀར་ཀི་ཅེཉ་ འབྲུ། 花蕊，果须。花的雌蕊和雄蕊。(2)སྲོ་ སྐྲན་ཞིག ནུས་པས་ཆ་ པ་སེལ། 蔬菜。土名折耳根。三白草科药用植物名。清热、去暑。(3)སྐྱིང་ཀེ་ས་ཤ་ཀྱི་བསྡུས་ཆ་ག

གེ་ལར་གྱི་སྐྱང་། སྐྱིང་རྗེ་ཀེ་ས་ནུལ་པོའི་སྐྱང་ཞེས་སྐྱི་ཆོགས་ཐོག་ཀྱགས་ཆེ་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ དེ་ སྐང་སྐྱང་མཁན་ཞེས་པའི་མི་ཡི་ཀེ་ ཅམ་ཡང་… མི་ཤེས་ཀྱང་ཀེ་ས་ཤ་ཀྱི་སྐྱང་ཆ་ཚང་སྐྱ་ཐོག་ ནས་ གོད་ཐུབ་མཁན་མང་པོ་ བྱུང་ཞིང་དཔྱད་ཡོད་… པ་དེ་དག་ གེས་བཤད་ པ་ རྣམས་ ཁྱོགས་ བསྡིགས་ བྱས་པས་ བརྗོད་ ཚུལ་ འདྲ་ མིན་ སྟ་ ཚོགས་ རྩྭང་ཆེན་བཅོ་བཀྲ་དང་། ་ རྩྭང་འབྱིང་བདུན། རྩྭང་ཁུག་བཞི། ལྟ་སྐྱིང་། དཀྱལ་སྐྱིང་བཅས་ལེ་ ཚན་རྒྱས་བསྡུས་ཁྲིན་བསྟོམས་སུམ་རྟུ་ལྟག་ཅམ…

ཨོད་ཟེར། 《岭·格萨传》。藏族民间流行的岭·格萨王故事。本为民间许多不识字的说唱艺人，凭其记忆说出，后来整理成书。据说有大城十八部、中城七部、小城四部、天国部、地狱部等各种长篇短篇共三十多部。

ཀེ་སར་ཅན། (མཛོད) བད་མ། 具蕊者。莲花的异名。

ཀེ་སར་སྐྱོད། (མཛོད) སྐང་བྱ། 享用花蕊者。蜜蜂的异名。

ཀེ་སར་འཛིན། (མཛོད) སྐང་ བྱ། 持蕊。蜜蜂的异名。

ཀེ་སར་གསུམ། རྩ་ཀ་ཀེ་སར་དང་། པུཏྲི་ཀེ་སར། བབྲ་ཀེ་སར་ཏེ་ཀསུམ། 三种药用植物总名：木棉花、使君子和辛夷。

ཀེཀ་བ། ཀཱཉྩ་ནའི་དུ་ཀོ་བའི་ཀཀ་པ་དང་འདྲ།

ཀེཀས། རྒེན་ངན་བར་ཆད། 名词。障碍，违缘，制造障碍者：ལས་དོན་གྱི་ཀེཀས་སུ་གྱུར་པ། 成为工作中的障碍。རྒེན་ཚོད་མང་པའི་ཀེཀས་ཆཀས་པ་རྣམས་བསལ་བ། 排除了各种原因形成的障碍。ཀྱ་སྒྲིག་ལེགས་ བར་ བྱས་ ཚད་ ལས་ དོན་ཚང་མ་ཀེཀས་མེད་དུ་གྱུར་ཞོང་། 因为准备工作做得好，事情都顺利完成了。

ཀེཀས་ཆ། ཀེཀས་ཀྱི་ཆ་ཤས། 障碍，灾难。

ཀེཀས་བར། ཀེཀས་དང་བར་ཆད། 障碍，灾殃，意外事故：སྐུ་ལུ་ཀེཀས་བར་མེད་བར་བྱ་བ་ལས་སྐྱོང་ཚོང་བའི་སྐོན་འདུན་ཞུ། 敬祝身体康泰，诸事顺遂。

ཀེཀས་བྱེད། (1)བར་ཆད་བྱེད་མཁན། 魔障。作障碍者。(2)བར་གཅོད་བྱེད་པ། 作障，阻碍。

ཀེཀས་བྱེད་བཀེཀས། བར་ཆད་གོང་ བའི་མི་མ་ཡིན། 魔鬼，障难鬼。所谓兴妖作怪害人的一类非人。

ཀེཀས་བྱེད་ཚོ། གཞོད་ བྱེད་ གདོན་ འདྲ། 邪魔鬼怪。

ཀེཀས་དབང་བར་ཆད། འདྲ་ གདོན་ཀྱི་ རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་ཉེ་བྱང་འཆའམ། ཚོད་གཅ། 魔障，灾难。

ཀེཀས་མེད་བདེ་བཀྲོད། བར་ ཆད་ མེད་ བར་ བདེ་ ཐོང་ སྐྱབས་ པ། 一帆风顺，一路平安，旅途顺利。

ཀེཀས་འཚུབ། བར་ཆད་ཀྱི་འཚུབ་སྟོང་ས། 凶兆，凶相。不吉祥的预兆或征候。

ཀེཀས་ལྷ་སྐྲང་བ། (1)གདོན་འདྲིའི་བར་ཆད་ དུ་གྱུར་པ། 邪魔平障，厉鬼为灾。(2)(རྟེན) རག་ལས་པ། 依靠，有赖于。

ཀེང་མ། (རྟེན) རག་རྡེན་པ། 生铜，红铜矿石。红色自然铜。

ཀེང་ཁིང་། རྟ་མཆོག 良马，骏马。

ཀེལ་བ། ལྷུག་ཕྱེན་དང་། ཤིང་གི་ཡལ་གཅ། 名词。树枝，嫩枝。

ཀེལ་ཙི། ཀ་ཁག་ཏུལ་པ། 形容词。肥胖，肌肉丰满；ཕྲུའུ་ཀེལ་ཙི། 胖孩子。མིའུ་སྐྲང་ཀེལ་ཙི། 矮胖子。

ཀོ། ❶སྐབས་དང་། མཚམས་དང་། གནས། 名词。分位，时会，位置，间隙，中间空隙：རྒྱ་ཕྱི་ཀོ་ཏོག 前后位置颠倒。ཀོ་མཚམས་མེད་པ། 不间断。❷གྲངས་འབོར་དགུ་བཅུ་དང་། དེའི་གཅིག་གནས་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་སྦྱོར་བའི་ཕྱད་ཚིག 连词。九十和其个位数间的关连成份：དགུ་བཅུ་ཀོ་གཅིག 九十一。ཀོ་དགུ། 九十九。❸གཞན་འཇུག་པའི་སྐབས་བསྡུའི་ཕྱད་ཚིག 助词。终止词之一，用于后加字母 ཀ་ 的后面：འདི་ ཞེ་ ཕྱག་ཀོ། 这是绵羊。རྡོ་ཆང་མ་བཅག་ཀོ། 石头都被砸碎了。

ཀོ་སྐབས། (1)དུས་ཚོད་དམ་དུས་སྐབས། 时机，机会：ཕྱི་སྐོར་དུ་འཛོམ་ཐུའི་ཀོ་སྐབས་རྙེད་པ། 得到参观的机会。སྦྱོང་གཉེར་བྱེད་པའི་ཀོ་སྐབས་

འབྱེད་པ། 抽出学习时间。给予学习的机会。(2)བར་མཚམས། 间隙，机缘，余地，间断的缝隙：ཏུང་བཙོན་མ་བྱས་བར་གོ་སྐབས་བཅང་བ་དེན་མེད་དུ་ཤོང་བ། 不加努力，坐失良机。སྐོང་བ་འཁོར་བའི་གོ་སྐབས་མ་བཞག་པ། 不留回旋余地。

གོ་བཀོད་གསེད་འགྲིལ། making clear, explaining, explaining in detail: ཁྱིམ་ཚང་ཚང་མར་གོ་བསྐྲན་གསེད་འགྲིལ་བྱས་པ། 已做到家喻户晓。

གོ་ཁ། (1)ཐབ་དེག་གི་གོ་ཐལ་འདོན་ས། 灶灰坑。灶下积灰的地方。(2)ཁྱིམ་གྱི་ཛུམ་གལ། 灶旁，锅边。家人吃饭的地方：ལས་ཁྱི་ཏེ་ཅྱེད། ཛུམ་གོ་ཁར་རེ། 外边干活，灶旁吃饭。

གོ་ཁང་། གོ་མཚོན་འཇོག་ཁང་། 武库，武器库。

གོ་ཁབ། ལུས་ སྐྱེབ་ ཛུགས་ གོས། 铠甲，护身铁甲：གཡུལ་སར་མ་ཁྱེན་གོང་ནས་གོ་ཁབ་ བྱེན་པ། 未赴战场先披甲。

གོ་གྲལ། (1)གོ་སའི་གྲལ། 地位，品级。(2)གོ་ཁའི་གྲལ། 锅灶边。

གོ་གྲས། གོ་གལ་དང་འདྲ།

གོ་བཙོ། གོ་ཆ་ སྒོན་པ། 披甲。穿戴盔甲：མེས་ཏུལ་སྲུང་སྐྱེབ་ཅྱེད་ཆེད་དུ་གོ་བཙོ་མཚོན་འཛིན་ཅྱེད་པ། 为保祖国，披坚执锐。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གོ་བཙོས་དང་། ཡ་ལད་བཙོས། གཡུལ་གྱི་ཆས་ཞུགས་པ་བཅས་སོ།

གོ་རྒས་མ། ཨ་མའི་ཁྱིམ་ངང་དུ་ད་ཆད་ཆགས་པའི་བུད་མེད། 老处女。终老于父母之家的女子。

གོ་རྒྱུ། (1)ཐོས་ཀྱི། 见闻，见识：གོ་རྒྱུ་ཆུང་བ། 孤陋寡闻。(2)དོན་གོ་སྟོབས་ཀྱི་ཟློ་ཀྱི། 理解力，智力。

གོ་རྒྱ་ཅན། (1)ཆོག་དོན་ཀྱ་ཆེར་གོ་ཐུབ་ མཁས། 消息灵通人士。(2)ཐོས་པ་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་པའི་མི། 有见识者，博闻强识者。

གོ་རྟོག (1)དོན་དགག་དང་། རྟོག་པ། 意义，含义：ཅ་ཅོ་མང་ཙོ་བཤད་ཀྱང་། གོ་རྟུ་གང་ཡང་མི་འདུག 咭咭呱呱说了很多，没有任何意义。(2)ཆོག་ རྒྱང་ ཀྱེས་བསྟན་ པའི་བརྡ། 意向，言外之意，影射之义：ཁོའི་སྐད་ཆ་ལ་གོ་རྟུ་ཆེན་ཙོ་ཞེག་འདུག 他的话意味深长。དེ་ལྟར་བྱས་ན་མི་འཕྲིག་པའི་གོ་རྟུ་ཡང་ཡང་བཏང་བ་ཡིན། 一再示意若果那样做了就不妥当。དངོས་སུ་ལའང་མེད་ཀྱང་ཆོག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་རྟུ་ མང་ཙོ་ཡོད། 虽未明说，但口气里颇有耐人寻味的地方。

གོ་སྒྲིག ཀ་སྒྲིག 准备，规划，安排，布置：ཚོགས་འདུའི་ གོ་སྒྲིག་ ལེགས་པར་ ཟིན་པ། 会议已经准备好了。སློབ་སྒྲུབ་ཀྱི་གོ་སྒྲིག་ཅྱེད་རྟུ་མ་བྱུང་། 没有作学习的安排。

གོ་སྒྲུབ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟུའི་ནང་གསེས། ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་གོ་བཙོས་པ་གོ་ ཆའི་ སྒྲུབ་པ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་ དོན་ གཉིས་ སྒྲུབ་པའི་ བྱ་བ་ གང་ ཞིག་ཐམ་ ཕྱིན་དྲུག་རེ་རེའི་ ནང་དུ་ དྲུག་ དྲུག་ ཚང་ བར་ བསྒྲུས་ནས་ ཉམས་སུ་ ལེན་པའོ། 披甲成就。智度七十义之一。为人大乘而披勇往之铠甲，名为披甲成就。依大乘发心成就二利事业之于六度一一之中具摄六度而修行者。

གོ་ངན་ཁྱད་ཐྱག་བས། ངན་བསྒྲབ་བཅུག་པ། 教唆，挑唆。教人作坏事。

གོ་ངམ་མ། (ཁྱས) མནའ་ མར་ཕྱིན་ མ་ ཟེན་པར་ རང་གི་ ནང་ དུ་ ལུས་ པའི་ བསམ་ ཤེས་མེད་པའི་ བྱད་མེད། 坏闺女，傻闺女。待字娘家、不通人情的闺女。

གོ་ཙ། (རྡོང) གོ་ཆ། 铠甲。

ཚོ་རྫོག རྫེས་འཇུག་ག་ཡིག་གི་མཐའ་འཇུག་པའི་ཐ་སྐད་ཅེས་བྱའམས་ཅད། 一切，完全。用于后加字母ག的后面。

ཚོ་གཅལ། པང་གཅལ། 地板。

ཚོ་བཅད་པ། (1)འདོད་དོན་བསྒྲུབས་པ། 相当，相抵。抵当得住：ལས་ དོན་ཁག་ མང་ ཆེ་གཅིག་ གིས་ཀོ་བཅད་པ། 一个人抵很多事。(2)ཚབ་བམ་དོད་ སྤྱི་པང་ཐུས་པ། 代替，代用，充数：ལྕགས་ སྐྱེགས་མེད་ ས་ཤིང་ སྐྱེགས་ཀྱིས་ ཀོ་བཅད་པ། 没有铁瓢时，就用木瓢代替。

ཚོ་ཆ། 名词。(1)ཚོ་ ལག་ཆ། 武器，军械：ཚོ་ ཏོན་ མཆོད་ བཏགས། 全身披挂。ཚོ་ཁྱག་ མཆོད་ བཇེད། 明盔利甲，坚甲利兵。དཔའ་ བོ་ ཚོ་ ཆ་ སྒྲུས་ པ། 把英雄武装起来。(2)ཚོ་ ཁྲབ། 铠甲，དམག་མི་ ཐམས་ཅད་ཚོ་ ཆ་ ཆ་ ལག་ ཚང་བ་ ཞིག་ བཚོ་ པ། 士兵都全副披挂。མིང་ ཁི་ རྣམ་ ཐྲངས་ལ་ སྐྱེབ་ཅིང་དང་། ཁྲབ། འཁྱག་ཚོས། ཚོ་ ཁྲབ། ཐུགས་ཀྱི་བཚོ་པ། ཐུགས་ཚོས། དྲ་བ་ཅན། བྱང་ཁམས། མཆོད་ སྐྱོབ། མཆོད་ སྐྱོབ། ཞུབ་ཅན། ལུས་ སྐྱོབ། ལུས་ སྐྱང་བཅས་ སོ། (3)ལྷ་དང་ སྲུངས་ཀྱི་ སྐྱང་ ཐབས་ ཅིག 守护者。守护密乘行者根门的神和种子。

ཚོ་ཆའི་འཁོད་པ་བསྡུན་པ། མདོ་ སྡེ་ ཞིག འདོན་ མཆོས་ འགྲུབ་ཀྱིས་ ཆུ་ ཡིག་ གཞིར་ བཀྲོང་ ནས་ བོད་ ཡིག་ ཏུ་ བསྒྱུར་ པ། 《大宝积经被甲庄严会第七》。唐中宗时菩提流志译成汉文，郭法成复由汉文本译成藏文。

ཚོ་ཆའི་ བསོན་ འབྲས། སྙིང་ སྟོབས་ མེ་ ཞུམ་ པའི་ རྩལ་པ། 擐甲精进，勇往精勤。喻勤奋勇猛，如披坚执锐，无所畏怯。

ཚོ་ཆའི་ཐུ་ཁབ་དྲག དོ་ རྡེ་ ཞེམས་དབའ་ དང་། རྣམ་ སྣང་། བརྒྱ་ཁང་དབང་། ཅི་ བ་ ཀ་ ནག་ ཚོ། རྡོ་ རྗེ་ ཐོ་ མ། དཀོན་ མཆོག་ རྒྱ་ དྲུག 被甲六佛：金刚萨埵、遍照佛、莲花妙舞自在王佛、黑上乐金刚、金刚日佛和马胜佛。

ཚོ་ཆའི་ཐུ་ཁབ་ཅན་དྲུག དོ་ རྡེ་ ཕག་ མོ་ དང་། ཀེ་ཏེ་ རྡེ་ མ། མོ་ཁང་ ཅྱེ་ དང་། སྐྱོ་ ཅྱེ་ དང་། ཅ་ རྡོ་ ཀ་ ནག་ ཚོ། རྡོ་ རྗེ་ ཐོ་ མ། དཀོན་ མཆོག་ རྒྱ་ དྲུག 被甲六佛母：金刚亥母、阎罗王母、愚蔽母、守护母、威慑母和簪芝噶佛母。

ཚོ་ཆོད་པ། (1)ལས་ དོན་ འཕེད་ པ། 中用，干练：ཁང་བཏུང་ཚོ་ ཆོད། 派到哪里哪里顶用。(2)དོད་ ཐུབ་ མཁན། 中用的人，能干者。(3)དོད་ ཐུབ་ པ། 能当，当得起。

ཚོ་ཆོད་ཅི། དཀོས་ དོན་ སྐྱེབ་ ཐུབ་ བཞམ་ ཚན་ ཐོག་ཅི། 有效，有用，精明，能干：ཅ་ལག་ འདི་ ཚོ་ ཆོད་ ཀི་ ཞིག་ ཐུང་། 这件东西发挥了效用。ལས་ དོན་ དེའི་ སྐོར་ ལ་ མི་ འདི་ ཚོ་ ཆོད་ ཀི་ ཡོད་ དམ། 此人对那件事情有用否？

ཚོ་འཇོ། རྒྱང་ ཞིག ཅོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲེབས་ཀྱི་ ཤར་ ཆུང་ དང་ འབྲི་ ཆུའི་ རྒྱ་ འགྲམ་ དུ་ ཡོད། རྒྱང་ མི་ དམངས་ སྒེད་ གཞུང་ དེ་ ཞི་ དཀར་ དུ་ ཡོད། 贡觉。元，明时译作馆觉，清代译作滚卓克宗。县名。在西藏昌治区东部，金沙江西岸，县人民政府驻阿卡。

ཚོ་བཞེས། ཚོ་ སའམ། གནས་ སྐྱོས་ པ། 转移，调换，调换地位：འདོད་ མོས་ ཀྱིས་ ལས་ གནས་ ཚོ་ བཞེས་ བཅུག་ པ། 自愿调换工作岗位。དུ་ དང་ གཡག་ ལུག་ ཚོ་ བཞེས་ བཅུག་ པ། 以马匹交换牛羊。

ཚོ་སྐོད། རྩ་ སྐྲན་ ཀྱི་ ཧིག་ ཤིག་ སྒེ། རོ་ ཙ། ཀུ་ རྩེས་ དྲོད། ནུས་ བས་ དྲུག་ དང་། ཆུང་ ཚད། མིག་ ནད་ བཅས་ ལ་ ཐན། 茴香。别名野茴香，藏茴香，土名臭小茴。伞形科药用植物名。味辛，性温，功能解毒、清风热、治目疾。

ཨོ་ཏ་མ། ཨོཏམ་ཡི་སྒྲ་བསྒྱུར། 梵语"寤昙"的藏文音译。

ཨོ་རྟོགས། ཨོ་དོན་རྟོགས་པ། 觉悟，了解：བསམ་བློའི་ཨོ་རྟོགས་ཆུ་ཚོད་མཐོ་དུ་གཏོང་བ། 提高思想觉悟。བཟང་ངན་དབྱེ་འཇུག་གྱབ་པའི་ཨོ་རྟོགས་ལྡན་པ། 具有分辨是非的能力。

ཨོ་སྟོབས། ཤེས་ཉོགས་ཀྱི་སྟོབས། 领悟力，颖悟力：ཁེ་དེ་ལུས་སྟོབས་ཆེ་བ་ཙམ་མ་ཟད། ཨོ་སྟོབས་ཀྱང་ཆེན་པོ་ཡིན། 他不但体力健壮，理解力也很强。

ཨོ་ཕང་། བེད་སྤྱོད་འཕེར་བ། 中用，合用，有用：རྟ་ཤེད་བཟང་། ཁེ་ཨོ་ཕང་། 马壮人强。

ཨོ་ཐལ། (1)ཐབ་ཀྱི་ནང་གི་ཐལ་བ། 灶灰。(2)ཀུ་ཨོ་བའི་རྒྱག་པ། 雕鸟粪。

ཨོ་ཐལ་མདོག ཀ་དོག་རྡོ་རྒྱ། 灶灰色，暗灰色。

ཨོ་བསམ། རྣ་བར་ཨོ་བའམ་ཐོས་པ། 闻知，听说，获悉：གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ཨོ་ཐོས་བྱུང་། 一切情况都听说了。རང་གི་གནས་ལུགས་ཞིབ་གསལ་ཨོ་ཐོས་མ་བྱུང་། 未曾获悉内部详情。

ཨོ་འཕྲིན། (སྡིང་) (1)གང་མོས། 所喜，随所爱欲。(2)སྣ་ཚོགས། 各种，种种。(3)ཚོགས་ཤིང་འདུ་བ། 会聚。

ཨོ་ཅོན། ཨོ་ཀུའི་དོན་དག་སྡིང་པོ། 含义，意义：ཨོ་དོན་འཕེགས་པ། 深晓其义。དབེ་ཚའི་རྩང་གསལ་ཨོ་དོན་ཁྲིད་པ། 讲解书中含义。

ཨོ་འདྲིན། (སྡིང་) (1)གང་མོས། 所喜。一切愿意的东西。(2)སྣ་ཚོགས། 各式各样，种种。(3)འདག་རྫས། 清洁剂，洗濯剂，如肥皂等。(4)ཚོགས་བཞས། འདུ་བ། 会，团体，聚会。

ཨོ་སྤོག་པ། (1)གནས་འགྱུར་བ། 易地，地位改变。(2)ཨོ་དོན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། 误会，理解颠倒；དཀར་ནག་ཨོ་སྤོག་པ། 颠倒黑白。

ཨོ་བརྡ། དོན་སྡིང་རྟོགས་རྒྱུ་ཙམ་ཡིད་ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་དང་། ངག་གི་སྒོད་ཚ། དེ་མིན་པའི་སྒྲ་དང་ཡི་གེ་སོགས། 意态，意指。有意义可解的姿态、语文和声响等记号：ལུས་ངག་རྣམ་འགྱུར་རྟེ་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནས་ནང་དོན་ཕྱི་ཨོ་བརྡ་སྒྲུབ་པ། 利用各种身态、语言的方式表示意向。ཕན་ཚུན་ཨོ་བརྡ་འཛོལ་ནས་དོན་ངག་ཕྱིན་རྟེ་ལོག་ཏུ་ཨོ་པ། 由于彼此误会把意义弄颠倒了。མངའ་ལྷལ་ཚང་མར་ཨོ་བརྡ་འགྲེད་རིས་ཀྱི་བཀོད་བྱབ་མཐའ་ནས་བཤད་པཕྱིས་པ། 务须剖切通令所属，明白晓喻。旧时公文用语。སྐད་ཡིག་ཀྱི་འབྱུང་དོན་ཨོ་བརྡ་འགྲེད་མིན་ཐུང་མཚམས་དོགས་སེལ་ཐེད་པ། 在发现语言或文字含义不懂的时候，就解释疑难。

ཨོ་བསྒྲུབ། གྲོས་མོལ་ལས་ཐབ་ཚུན་གྲོས་བསྡུར་བྱས་པ། 讨论，协商：རྟག་ཏུ་ཨོ་བསྡུར་བྱས་ན་དོན་གནད་གསལ་བ། རྩོགས་རྒྱུ་ཐུབ་ཐབ་གྲོགས་པ་ཡོང་། 经常讨论，对于弄清问题有好处。

ཨོ་ཅོར། (1)ཨོ་དོན་རོང་འཕྲལ་བྱུང་བ། 误解，误会：ཨོ་རོང་ཐེབས་པ། 误会，听错。མིང་ཨོ་རྣམ་གྱངས་ལ་ཨོ་བསྡོར་དང་། ཨོ་ཆགས་ཨོ་བ་འགྱུར་བ། ཨོ་བ་འཕྲལ་བ་བཅས་ས། (2)རིམ་པ་ཨོ་ཐོག་ཏུ་གྱུར་པ། 次序错乱。

ཨོ་གནས། ཨོ་བཅ་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་། 地位，位置，头衔：ཨོ་གནས་བསྐོ་འཕེན། 任免。ཨོ་གནས་གཅིག་ཕྲོགས། 兼职。ཨོ་གནས་རྗེས་འཇུག 依照等级。ཨོ་གནས་སྐྱེད་གཅོག 调级。升降级别。ཨོ་གནས་ཐབ་པ། 降级。ཨོ་གནས་ཆ་ལེན། 撤职。ཨོ་གནས་རིམ་པ། 级别，衔级。ཨོ་

གནས་འགྲུར་བ། 卸任，卸职。

ཚོ་སྙན། ཐོས་ཚུལ་ལས། ཐོས་སྙན། 听闻。所听到的情况：ཁྱེད་ རང་ གིས་ དེ་ ལྟར་ གསུངས་ ཀྱང་། ངའི་ ཚོ་ སྙན་ ལ་འདི་ འདྲ་ ཞེག་ ཚོ་ བྱུང་། 尽管你那样说，可是我听到的却是这样。

ཚོ་འཕངས། ཐོག་ གི་ ངོ་ ས་ནི་ དཔངས། 地位，品级。各人所处位置：ཚོ་འཕངས་ མཐོན་ པོ། 高位。ཚོ་འཕངས་ དམའ་ བ། 没有地位。 མཁས་ པའི་ ཚོ་ འཕངས་། 学术地位。སྤྱི་ ཚོགས་ སུ་ གནས་ པའི་ ཚོ་ འཕངས་། 所处的社会地位。སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཚོ་ འཕངས་། 佛位，佛果。

ཚོ་འཕེངས། བན་ ཐོག་ ས་ འཕགས་ འཛོན་ པོ། 有用，有出息，精明强干，善于办事；ལས་ ཁྱེད་ ཚོ་ འཕེངས། 精干的工作人员。དངས་ མ་ ཚོ་ འཕེངས། 有出息的小伙子。ལས་ གནས་ གང་ ལ་ བཏང་ ཡང་ ཚོ་ འཕེངས་ པ། 不论派什么工作都能胜任。

ཚོ་བ། ●(ཟླ་ མེ་ དབྱངས་ པ) (1)རེས་ པ་ དང་ རྟོགས་ པ། 了解，领悟；དོན་ ཀྱིས་ ཚོ་ བ། 会意，以义解。ཤེ་ ཚོ། 懂得，知晓。སྨྲ་ ཤེས་ དོན་ ཚོ། 能言知义，懂话晓事。ཚོ་ བ་ ཕྱོགས་ ཙམ་ བྱུང་ བ། 略知一二。ཚོ་ བ་ ཁོག་ པ། 误解。ཁ་ སངས་ ན་ ཚོ་ བདེ། ནམ་ ལངས་ ན་ འགྲོ་ བདེ། 话明好懂，天明好走。གཞུང་ དོན་ ཚོ་ དཀའ་ བ། 经义难懂。(2)ཐོས་ པ། 听，耳闻，ཚོ་ བ་ བརྒྱ་ ལས་ མཐོང་ བ་ གཅིག་ ཕྱོག 百闻不如一见。སྐད་ ཅ་ དེ་ འདྲ་ གཏན་ ནས་ ཚོ་ མ་ སྐྱོང་། 根本没有听到过那样的话。ཚང་ མ་ གསལ་ པོར་ ཚོ་ བྱུང་། 都听明白了。❷ཏིལ་ ཙལ་ ལམ་ ཏིལ་ ཁེ་ རྟགས་ བའི་ རྩལ་ བ། 名词。理解力，领悟力；མི་ དེའི་ ཚོ་ བ་ ཟབ་ པོ་ འདུག 此人领悟力强。ཚོ་ བ་ མེད་ པའི་ གླང་ ཁུ་ ལ། ཆུལ་ ཐོའི་ བཀའ་ ལས་ དབྱུག་ པ་ བཅོ་ན། 对待无知老黄牛，棍棒胜于国王令。此语多指封建领主对奴隶所持态度。

ཚོ་བ་ ཅན། མཁས་ པ་ དང་ ཚོ་ རྩོལ་ ཆེན་ པོ་ ཡོད་ པ། 智者，博学者，理解力强者；མི་ ཚོ་ བ་ ཅན་ ལ་ ཆེ་ ག་ ཅིག་ གིས་ ཆོག ཁ་ ཚོ་ མ་ པ་ ཅན་ ལ་ ལྟུག་ ག་ ཅིག་ གིས་ ཆོག 智者一言已足，走马一鞭即行。མི་ ཚོ་ བ་ ཅན་ ལ་ རོད་ བདེ། རྐང་ ཡལ་ ག་ ཅན་ ལ་ འཛེག་ པདེ། 人懂理易劝，树有枝易爬。

ཚོ་བ་ ཚོག་ སྐྱབ། ཚོ་ བ་ ཕྱིན་ ཅི་ ཚོག་ ཏུ་ ཆུག་ པ། 颠倒原义，曲解本意。

ཚོ་བཅུ། ཚོ་ ས་ རིམ་ པ་ དང་ མཐུན་ པའི་ བཅུ། 位分，身分。与各人地位相应的分际：ས་ སྐའི་ ཚོ་ བཅུ་ ལ་ ཀ་ ཞེག་ ཏུ་ ཀ་ ཐེག་ སྐྱོང་ ཀ་ རང་ བ། 斟酌分际，给予照顾。ཁོང་ པ་ ཁྲི་ ཀ་ ས་ ཀྱི་ ཀ་ ན་ བཅ་ མ་ ཐུག་ པ་ ཞེག་ རེད། 他的坐位高。

ཚོ་ བཅོམ་ ལྡན། (ཅི་ ཀ) བྷ་ ག་ ཨཏ་ ཐ 遍人天。梵音译作薄宾陀。

ཚོ་ ཇེ་ ལ། (ཅི་ ཀ) ཐུང་ ཨ་ ཚོ་ མཚོན་ ཆོས་ རྒྱལ་ ཨ་ ཝ་ ད་ པ་ དང་ སྐྱ་ ཐོག་ ག་ ཅིག་ པའི་ ཡོན་ རྒྱལ་ རབས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ ཁུ་ ཐེག་ སྐྱེ་ ས་ ཆེན་ རྒྱལ་ པོ་ ཡང་ ཟེར། 忽必烈。即元世祖，与八思巴同时的元朝一皇帝名。

ཚོ་ ཏ། མཚོ་ སེར་ མཚོ་ ནག་ ག་ ཉིས་ སུ་ ཁྱི་ པའི་ ཀྱ་ ཆེན་ ཁྲེག 名词。狗头雕，食骨鸟。此鸟有黄头黑头两类，消化力甚强，食骨能化。

ཚོ་ ཏ་ སྐག་ ཀག ཚ་ ཏ་ ཆེ་ པའི་ ཀྱ་ ཆེན་ ཁྲེག 狗头雕，食骨鸟。

ཚོ་ ཏྲི། ཤིང་ སྐོན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྐྱེ། རྩ་ ཚ། ཁྲ་ རྡེས་ དྲྭ། རུས་ པས་ སྐྱིན་ ནད་ ཀྱི་ སོད། ཚོ་ པའི་ རིམས་ སེལ། རྨ་ སོ་ ཀྱས་ དུལ་ བ་ ཀ་ ཅོད། ཆུ་ སེར་ སྐེམ། 木鳖子，番木鳖。葫芦科药用植物名。味辛，性温，功能杀虫、治霍乱、疔疮疖溃疡、收敛黄水。མིང་ ག་ རྣམ་ ཀྱི་ ས་ ལ་ དཔལ་ ལྡན་ དང་། མ་ རུ་ ཀ་ ཅོག་ ཅེ། མ་ རུ་ ཁ་ སེར་ ཤིང་། ཁ་ སེར་

འབྲས། ཁས་མ་ནུ་བཅས་སོ།

ཚེ་རྡེད། དཀོ་སྐྱང་གི་ཚེ་བྱད་འཁར་གསེལ། 锡杖。比丘所用锡杖。

ཚེ་རྒྱུ། ཤེས་རབ་ཁམ་རྒྱུ་ཐོས། 智慧，聪明才智。

ཚེ་འཇྱེད་ཅན། (མངོན) ནམ་མཁའ། 开辟者。天空、虚空的异名。

ཚེ་འཇྱེད་པ། (1)བར་མཚམས་སམ། དབྱི་བ་འཇྱེད་པ། 分开，划分。(2)ཚེ་སྐབས་འབྱེད་པ། 留给机会。

ཚེ་མ། (ཕལ) མནའ་མར་མ་ཕྱིན་པར་ཁ་མའི་ནང་དུ་ཚོད་པའི་བྱང་ཤེད། 处女，闺女。

ཚེ་མག ཟག་པ། 赘婿，女婿。

ཚེ་མི། (ཤེས) བཙུན་པ། 居士，长老。有德行的在家或出家佛教徒。

ཚེ་མི་དགེ་བསྙེན། རྗེ་ཕྱིད་འཚོ་བའི་བར་དུ་དགེ་བསྙེན་ཀྱི་སྡོམ་པ་རྣམ་པ་བཞི་དང་ཡན་ལག་བཞི་སྲུང་ཞིང་། བཙུན་པའི་ཚ་ལུགས་འཆང་བའི་དགེ་བསྙེན། 八戒居士。佛教徒中终身受持八关斋戒，穿着僧装的居士。

ཚེ་མེད་ཚངས་མེད། བཟང་ངན་དགའ་སྡུག་གི་ཚོར་བ་གང་ཡང་མེད་པ། 无动于衷。

ཚེ་ཙན་ཁང་རྒྱུ། ཙན་དག་དཀར་པོའི་ཚིའམ་སྦྱི། 白檀香树脂。

ཚེ་རྩེད། ལྷ་ལྷན་སྐྱེན་ལས་ཆེན་མཁའི་གཏོར་ཐུག་སྐབས་གཟིམ་ཆུང་དམག་མིས་མེ་མདའ་དང་། མདའ། གྲི། མདུང་། ཁྲབ་སོགས་ཚེ་ཆ་ཁྱེར་ནས་རྩལ་རྩེད་པ་ལ་ཚེ་རྩེད་ཟེར། 演武。拉萨传大召送鬼时，贵族庄园的庄客手持火枪、弓箭、刀矛和盾牌等进行武艺表演。

ཚེ་རྩོད། ཤེས་པའི་ཚོད་ཁེན་ནམ་ཤེས་ཟིན་ཟག་ཚོད། དེན་ཏ་ཚེ་ཚོད་ཁེན། 教过很多遍，应该懂了。

ཚེ་མཚམས། བར་མཚམས། 间隙，空隙，间断：འདི་གའི་གནས་ཚུལ་ཚེ་མཚམས་མེད་བར་ཁྱས་'' ཟེད་པས་གསལ་བཏང་མཁྱེན་ཟེད་ཀྱི། 此间情况已经陆续陈报，谅蒙洞察。书牍用语。

ཚེ་མཆོག། མཆོག་ཆའི་རིགས། 武器，军械。

ཚེ་མཛོད། ཚེ་མཆོག་འཛོག་ཁང་། 武器库，弹药仓库：ཚེ་མཛོད་ནས་ཚེ་ལག་ཏེ་ཟེད་པ་དེ་ན། 从武器库中取出各种武器。

ཚེ་ཁྱབ། (རྡོང) ཁྲབ། 铠甲。

ཚེ་སྐྱོག ཚེ་རིམ་ཟོག་པ། 颠倒：དཔེ་ཅ་མཚེ་མཇུག་ཚེ་སྐྱོག 书页前后次序颠倒。ཐང་དོར་ཚེ་སྐྱོག 取舍错乱。

ཚེ་ཤུ། (1)ཤིང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཆ་བ། ཁུ་རྩེས་དྲེད། ནུས་པས་མཁལ་ནད་སེལ། སེ་ཤི་རྩི་སྐྱང་བར་བྱེད། 槟榔。棕榈科药用植物名，味苦辛，性温，功能治肾病、固齿。(2)དུ་རྩེ་འཇུགས་བྱེད་ཀྱི་ཆུག་པ་ཞིག 环板柄。上系环板，下端用以压紧捕兽角弓使之稳定者。

ཚེ་ཚིག ཚེ་ཁཚིག་དང་འདྲ།

ཚེ་ཁཚིག ཐབ་མེ་དཀྱུག་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 拨火棍：ཙན་དན་ཀྱིས་ཚེ་ཁཚིག་དང་། ཚོས་ཆེན་ཀྱི་ཐབ་ཀྱིས། 檀香当做拨火棍，缎子用作抹灶巾。喻大材小用。

ཚེ་ར། (1)མེ་ཐལ་འཁེད་སའི་ར་སྐྱོར། 灶前灰槽。(2)(རྡོང) བཅོད་ར། 狱，监牢。

ཚེ་རིག ཚེ་རྩོལ་ཀྱི་རིག་པ། 了解，领悟，智力：ཚེ་རིག་ལ་ཁེལ་ཚས་རྒྱུད་ལྟག་ཚེ་ཚེར་སྒྲིབ་ཁག་རྩེད་པ། 根据智力情况，对学生分别进行教育。

ཚེ་རིག་ཅན། རིག་པ་ཁ་ཚས་ཐོ་ཚེད་ཚོག་ཅན། 聪明人，心思灵活者。

ཚེ་རིམ། (1)ངང་ཚུལ་ལས་སྐབས་བབ་དང་མཐུན་

ཚན་རིམ་པ། 次第，次序，等第，过程。གོ་རིམ་དང་ལྡན་པ། 有次序。 གོག་གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ་འཕྲིག་སྐས་པ། 篇页凌乱。 ཚང་གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ་འཆོལ་པ། 番号次序错乱。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟོག་རྟེས་དང་། རིམ་ཅན། རིམ་པ། སྐལ་ཀ་བཅས་སོ། (2)རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་རེ་རེ་ནས་རིམ་བཞིན་འབྱུང་བ། ལྟེན་མེན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནང་གཤེས་ཤེག 次第。因果一一依次生起。不相应行之一。

གོ་རེ། (1)(ཟས་) བཟའ་བྱའི་འཁྲིང་པ། 饼子，馒头。(2)(རྟེང་) 1.ཁྲི་རེག 洗澡；沐浴。2.རྫོགས་པའམ་གང་བ། 完毕，盈满。

གོ་རེ་ཚོང་། (རྟེང་) (1)ལག་གཡོག་གམ། གཡོག་བྱེད་པ། 仆人，听差。(2)བང་ཕྱིན་ནམ། མངགས་གཞུག་པ། 信使，使者。(3)རང་དབང་མེད་པར། 不禁，架不自觉地，自然而然地。

གོ་ལ། (1)ཟ་རྐིའི་ཐུ་བཤེ་ཤིང་གི་ཁུ་བ། 漆，漆树汁。(2)མཚོན་བུ་མེར་བཟེགས་པའི་ཐལ་བ། 贝子灰。海贝子煅后所研灰。(3)(ཞེགས) ཤེར་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐད་དུ་ཀུ་དྲ་ཕྱི་བ་དང་། ལ་སྐྱ་མ་ཡང་བའི་དོན་བསྡུས་པའི་ཀུ་ལ། ཞུའི་ཚེན་ཏན་འཕེལ་བའི་གོ་ལ་སྟེ། གོ་ནི་མཐོ་རིས་སོགས་དང་། ལ་ནི་ཡང་བ་སོགས་དོན་དུ་མར་འཇུག་བས་མཐོ་བར་ གནས་བའི་གཟའ་རྣམས་ཀྱི་ རིས་རྣམས་མི་ཕྱང་བར་ འཛིན་བས་མཐོ་རིས་འཛིན་དང་། རྒྱང་ཐོག་ས་ཁྲིམ་དང་ས་ལ་དུས་བཞི་འཁོར་བར་ བྱེད་བའི་ ལས་ ཅན་ཡིན་ བས་ ཐུག་གས་འཁོར་དང་། རི་ཆིང་རྣམས་ཀྱི་ཁྱོང་དུ་གདུགས་ཀྱི་རྣམ་པས་གནས་པས་རྒྱས་པོ་དང་། ཕུན་ཚོགས་ཁྱོང་དུ་མཐོ་ལ་མེ་ དཀྱིལ་ ཐང་ གང་ དམའ་བ་ས་ཚང་གཅོང་དང་། འདོགས་བྱེད་རྒྱང་སྐྱེས་ཕྱིད་ཆེ་ཞིང་ འཕྱལ་ བྱེད་རྒྱང་ སྐྱེས་ཀྱི་ རུས་པ་ ཡང་བས་ཕྱི་ ཡང་ཞེས་གྱང་བྱའོ། དེ་ལ་རྣམ་མཁའི་གོ་ལ་དང་། སྐར་ཁྲིམ་དུ་རྒྱུ་བའི་ཉི་ཟླའི་གོ་ལ་སོགས་ཡོད་དོ། 星曜轨道，环形轨道。梵语གྱེ་དུ་义译为重，ལ་གྱུ་མ་义译为轻，略作གྱ་ལ། ཀྱུ་音增益，合为གོ་ལ，义有多解：གོ་有上界等义，ལ་有轻飏等义。能保持上界星曜不坠，故有维持上界之义；上绕诸宫，下运四季，故有方位运行之义；处须弥山及诸大部洲之上，形如张伞，故有形圆之义；高齐须弥山顶，低至火轮边际，故有凸凹之义；大气浮力重而推力轻，故有轻重之义。具体概念为天空轨道、宵露、天球等，现亦引申为地球之"球"。

གོ་ལག་ གོ་མཚོན། 武器，军械。

གོ་ལའི་རྒྱང་། རྒྱུ་སྐར་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་ ལམ་སྐྱེང་ གི་རླུང་གྲུབ། 躔道风。日月星辰轨道上所有气流。

གོ་ལེབ། དུ་རྐྱེའི་ལྟུ་ལག་ ཀྱས་ གེག 环板。捕兽角弓的零件之一。

གོ་ཚོ། (1)གོ་ཅམ་ཤེས་ཅམ། 稍知，似懂非懂：མི་དེས་བཤད་ཚད་གོ་ཤ་ཟེས་ ཤ་ཁོ་ནེ་རེད། 此人说的尽是些似是而非的话。 (2)རེས་གསལ་མེད་བའི་ཁེར་སྐྱོས། 道听途说：སྐད་ཆ་འདི་གོ་ཤ་ཟེས་ཤ་ཡིན་ མ་གཏོགས་བརྟན་ བརྟན་ གོད་ ཀྱུ་མེད། 这是道听途说的话，不一定可靠。

གོ་ཤོ་གདེང་ལྡན། མི་ གོ་ ཚད་ པ་ དང་ གདེང་ཚོད་ལྡན་པ། 能干的人，胸有成竹的人。

གོ་ཤོག (1)ཕྱིན་ཅི་ཤེག་པ་དང་། ཡང་དག་མ་ཡིན་པ། 颠倒，错误，不正确：སྙིང་རྗེ་གོ་ཤེག 滥用的慈悲，如对敌人、猛兽等讲慈爱。 བརྩོན་འགྲུས་གོ་ཤེག 误用的辛劳，如致力于错误的行为。(2)གོ་བ་ཤེག་པ། 误解，误会：ཐན་པར་སྨྲས་པ་ལ་གནོད་པར་གོ་ཤེག་བྱེད་པ། 误解好言

为恶语。སེམས་ཁང་ཐག་ལ་ལ་བསམ་ངན་དུ་ཚོ་ཤོག་བྱེད་པ། 误解善意为恶意。(3)རྒྱ་ཕྱིས་ཐན་ཚུན་ཚོ་ཁཇེ་པ། 前后掉换，互换位置：གདོང་མཇུག་ཚོ་ཤོག་བྱེད་པ། 掉头换尾，首尾掉转过来。

ཚོ་ཤོག་པ། (1)ཚོ་རིམ་མམ། ཚོ་ས་ཤོག་པ་སྡེ། ཚོང་ཧོག་གམ་སྡེང་ཧོག་ག་ཕྱི་ཤོག་པར་གྱུར་པ། 反转，翻转，上下颠倒：དབོན་གཡོག་ཚོ་ཤོག་པ། 反主为仆。(2)མག་པར་ཕྱིན་ནས་རང་གི་ཐ་མའི་ནང་ལ་གཏན་དུ་ཤོག་མཁན་སྐྱེས་པ། 大归男子。人赘后因故永归父母家中的男子。

ཚོ་ཤོག་མ། མནའ་མར་འཇོ་ས་ནས་རང་གི་ཐ་མའི་ནང་ལ་ཤོག་པའི་བུད་མེད། 大归女子。出嫁后因故永归娘家的女子。

ཚོ་ཤོད། (ཐུལ) ཚོ་བཏུ་འགྲེད་ཤེད་དམ་ཚོ་བའི་ཤེད། 领会的多少，理解的程度，听懂的程度：ཁའི་སྐད་ཅ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྟོ་བར་ཚོ་ཤེད་ཇི་འདུ་འདུག 他的那些话你理解的程度怎样？

ཚོ་ཤོབ། (རྟིང) (1)མྱུར་པ། 迅速，快。(2)ཁོལ་སྐྱེ། 诳，狡诈。

ཚོ་ལྕ། (ཤེགས) ལྕང་རས། 雄黄。

ཚོ་ཤིན། (ཤེགས) ཙན་དན་དཀར་པོ། 白旃檀，白檀。

ཚོ་ཤེས། རྟོགས་པ་དང་ཤེས་པ། 了解，证悟，领会。

ཚོ་བཤེར། ཁབ་ཆོག་ཕྱབ་སོགས་མཆོག་ཅ་འཚོག་སྡུང་ཐུབ་པའི་རིགས་ལ་བལྟ་བཤེར་བྱས་པ། 检查武器：དམག་དཔོན་ཕྱིས་དམག་ཚི་ཚོ་བཤེར་བྱས་ཏེ་སོང་། 军官检查士兵的武器去了。

ཚོ་ས། ཚོ་གནས། 地位，位置，位分：ཚོ་ས་མཐོ་རུ་བཏང་པ། 提拔。ཚོ་ས་འདྲ་བ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་སྤོ་བ། 调动职位。ཚོ་ས་འཕེལ་ནས་ལས་འགན་གསར་པ་ཞིག་འཐུབ་པ། 地位变迁，另任新职。

ཚོ་གསལ་བ། ཚོ་དོན་གསལ་པོར་བཀྲལ་བ། 解说，解释说明，明释要义：རང་ཉིད་ཆོངས་པའི་གནད་དོན་ནམས་ལ་ཚོ་གསེད་གསལ་པོ་གནང་བྱུང་། 自己模糊不清的问题，都承蒙给予明白的解释。

ཚོ་ཏྲག མི་དང་ཚོ་མཆོད་ཏེ་ཅཅས་བཟང་བའི་དབྱང་། 精锐，干练。兵强马壮。

ཚོག་ཐྲོན། བཀྲིངས་ནས་ཐྲོན་ཅན་དུ་གྱུར་པ། 破烂，老朽：ལོ་ཆས་བའི་ཚོག་ཐྲོན་ཅན། 年老衰败。ཁང་པ་ཉིང་ཅུལ་ཚོག་ཐྲོན་ཅན། 破败的旧屋。

ཚོག་ཉིང་། ཁོངོ་ཟམ། 破旧，陈旧：ཚོག་ཉིང་ཅུལ་ཐྲོན། 残旧，破旧。

ཚོག་ པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)ཡན་ལག་བཞིའམ་གུག་བཞི་ས་ལ་བཏུགས་ཏེ་འགྲོ་པ། 匍匐，爬行：ཕྲུ་གུ་ཚོག་ནས་འགྲོ་པ། 孩子匍匐而行。(2)ལྟང་བའི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་འཚོག་པའི་འདས་པ།

ཚོག་ཏོ། 形容词。(1)གུག་བཞི་ས་ལ་བཏུགས་པའི་འགྲོ་སྟངས། 匍匐状，爬行状：ཚོག་ཏོ་བསྐྱད་ནས་ཕྱིན་སོང་། 匍匐而去。ལངས་མི་ཐུབ་པར་ཚོག་ཏོ་བྱས་ནས་འགྲོ་པ། 不能直立，匍匐而行。(2)ཉིང་ཅུལ། 朽败，破旧：ཤིང་ཉེང་ཚོག་ཏོ། 枯木。ཁང་པ་ཚོག་ཏོ། 破败的房子。མཁར་རྫོང་གི་ཉིང་ཤུལ་ཚོག་ཏོ་ཞིག་ལུས་པ། 留下破败的堡垒遗迹。

ཚོག་ཆ། རི་དྭགས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཉོ་དང་ཆུ། 捕兽网具。

ཚོག་ཐྲུལ། ཉིང་ཅུལ། 破旧，破烂。

ཚོང་། 名词。(1)རིན་པ་དང་། ཐང་གཞི། 价，价值，物价：ཚོང་ཁེ་ཏོ། 价廉。ཚོང་ཚད།

价格，价值。ཚོང་བཅག་པ། 降价。འབྲུ་ཚོང་། 粮价。ཟོག་ཚོང་འཕར་ཆག 物价涨跌。 ཁྱལ་ཚོང་ཆག་པ། 市价跌落。ཐོག་ཚོང་རྒྱང་པ། 高抬市价。(2)ཕྱོགས་མ་དང་། རྩ་དང་། སྟེང་། 上，上部，高处，顶上；རིམ་པ་ཚང་ངོག 上下级。དབང་ཆ་ཚང་ན་མེད་པ། 无上权利。སྟོབས་ཤུགས་ཚང་རས་ཚང་དུ་འཕེལ་པ། 力量日益增强。ས་སྟེང་གི་ཚང་དུ་ས་ཀློ་ཡིན། 地面的顶上是空中。(3)སྔོག་མ་དང་ཐོན། 开初，先前，前面；ཚང་སྐོས་ཕྱར། 如前所说。ཚང་མཚུངས། 同上。ཚང་ཞུས་ཕྱར། 如上所述。ཚང་བཞིན། 如前。ངའི་བསམ་འཆར་ཚང་དུ་བརྗོད་པ་དེ་ཁ་ངང་ལས་མེད། 我的意见只有前面所说的那些。དགུན་དུས་མ་ཤར་ཚང་། 冬季到来以前。བཅིངས་འཁྲལ་མ་བཏང་ཚང་། 解放前。

ཚང་ཀཀར། (1)བྱ་ཚང་མ་ལས་ཆེ་ཞིང་། ཤ་རི་མཐོ་ བར་གནས་པའི་ བྱ་ཞིག 大白松鸡。大于松鸡，栖于乱石高山之中。(2)རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཡར་ལུང་ས་གཙང་ བའི་ ཤེད་ཁུད་དང་། ཡར་འབྲོག་གཡུ་མཚའི་བྱང་ རིས་ཐུ་ཚའི། རྫོང་མིའ་དམངས་སྒིད་གཞུང་དེ་ད་ ལྟའ་ དུ་ཚའི། 贡嘎。县名。明史译作公哥儿寨。在西藏自治区雅鲁藏布江中游、羊卓雍湖北面。县人民政府驻腊麦。

ཚང་བཀུར། ཚང་དུ་བཀུར་བ་སྟེ། མཐོང་ཆར་ བཅིས་པ་དང་། སྐོར་དུ་འཛིན་པ། 尊崇，敬重，拥戴；རང་གི་ཕ་མར་ཚང་བཀུར་བྱེད་པ། 尊敬自己的父母。

ཚང་འཁོད། ཚང་དུ་གསལ་པ། 如上所载，前文所述。

ཚང་ཀུ་ཚེ་ཏེ། ཤུ་སའི་རྫོ་བོ་དབྱི་ཚྭའི་རྡོ་རིང་དུ་གསལ་བའི་ཚྭབས་དེའི་ཐེབ་རྩའི་ཐུགས་ཀྱི་ཡུལ་ ཞིག་ག་ཚེ་མིའ། 共谷美如。拉萨大昭寺前甥舅会盟碑所载当时洮州所属一地名。

ཚང་ཚང་། སྔ་མའི་སྔ་མ། 前前，先前，老早。

ཚང་འབྲིག ཚང་ཐག་ཆོད་པ། 议价落盘，价钱讲妥。

ཚང་རྒྱག་པ། (1)རིན་ ཆད་ གོད་ པ། 喊价，要价，索值。说出需要的价格；ཚང་ཡང་ཉག་རྒྱག་པ། 说实价。ཉད་ཚང་བརྒྱབ་པ། 漫天喊价。(2)རྟེ་ མཐོང་ འཇོག་པ། 衡量，评价。评定价值；ཀ་ཤེ་ཀ་ལ་མི་ཤྭ་ཡང་། སྟེང་མ་ཀུན་སྟེང་ ལ་ ཚང་ བརྒྱབ། 莫看肉是病死肉，要评盘是黄金盘。意谓莫看缺点看优点。

ཚང་རྒྱན། ཚོས་ཀྱི་ཚང་ བའི་ རྒྱ་རྒྱན། 领花。衣领上的装饰品。

ཚང་སྒྲུག ཆོང་ཐག་ལ་རིན་ གང་ ཡང་ ཉག་ཚོད་ རིས་བྱེད་པ། 讲价，讨价还价。

ཚང་ཀཉམ་པ། རིན་ཚང་རྒྱག་པ། 讨价还价。

ཚང་ལྟར། སྔ་མ་ནང་བཞིན། 同上，如上。

ཚང་ཐག (1)རིན་གང་གི་ཆེད་མཚམས། 价值，价格，成交价；ཀྱོ་ཆང་གི་ཚང་གཐག་བཅད་པ། 说定买卖价格。(2)རྒྱའི་ཚང་གཐག 绊胸带。马鞍前带，上行时绊住马腋，以免马鞍下落者。

ཚང་ཐང་། རིན་གང་། 价格，价值；ཏ་ཟི་བྱིས་པ་བཏགས་ན། ཚང་གང་མེ་ཚོས་རྒྱག་ཆོང་། 牡马系糟头，身价有人议。

ཚང་རྩིག ཁམ་བྱའི་ཚང་བའི་ སྟེང་གི་ གེག་ལེ་ལུ་ཆོམ་གྱི་མིང་། 帷顶花。屋内墙壁上部所绘彩帷上端的五梅花。

ཚོད་མཉམ། (1)སྔ་མ་དང་མཐུན་པ། 如上，同上。(2)རིན་ཚང་འཚམས་པ། 价格合理，价值相当。

ཚང་འཁྲས། (1)ཚང་ཁེས་ཚོ་ཆད་པ། 类推，如前，如上。(2)སྟོང་ཀྱ་མོ་བའི་མི་ཤེར་ཀྱི་འཚོ་

ཐྱད་དེ། རྫོང་གཞིས་གཞན་དག་གི་ཚོ་དབོན་དང་འདྲ་བ་ཞིག 酋长。旧时西藏亚东一带的群众首领，相当于其他宗谿的部落长或头人。

མོང་དུ་འཐོ་བ། གཅིགས་ཐུ་ཅི་བར་འགྲོ་བ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། གཅིགས་ཁམས་ཐུ་དང་ཐོར་སྐྱེས་བའི་རྟེན་ལ་སྐང་འདས་མི་འཐོབ་པར་མོང་དུ་འཐོས་ཏེ་འདའ་བའོ། དེ་ལའང་ངོག་མིན་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བ་དང་། ཕྱིད་རྩེའི་མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བ་སྟེ་གཉིས་ཡོད་དོ། 上流。三种定趋色界之中，初生色界之身不证涅槃，须迁流上地而后涅槃。此复分为最后往趋色究竟天，及最后往趋有顶天之二种。

མོང་སྐྱེལ། མོང་དུ་སྐྱེལ་བ་སྟེ་ཡར་ཚུས་གཏོང་བ། 促进，发展，提高：བཟོ་ཞིང་གི་ཐེག་སྐྱེད་མོང་སྐྱེལ་གཏོང་བ། 发展工农业生产。སྤྱི་ཚད་མོང་དུ་སྐྱེལ་བ། 提高质量。

མོང་ཕྱུད། མོང་དུ་ཕྱད་པ་སྟེ། དཔེགས་བསལ་བཏང་བ། 不在此例，除外，不计及：མི་དེ་མོང་དུ་ཕྱད་པ། 那个人不在此例。ར་བཟེ་སྐྱོན་པ་མོང་དུ་ཕྱད། 醉汉疯人免予计较。དཀོན་མཆོག་མོང་ཕྱད། 除却三宝以外。

མོང་ཚེབས། མོང་དུ་བཀའ་ཐི་ཕྱར་ཚེབས་པའི་དོན་སྡིང་། 总括上文所述，上面所述原因：མོང་ཚེབས་བཞིན། ཕྱག་བཟོད་ནམས་དབལ་འབྱོར་ནས་ཞལ་འདེབས་སྐང་ཆིག་སྟོང་ཐམ་པ་ཕྱལ། 按照上述原因，琐南班觉捐银一千两。募捐册中用语。

མོང་འཕེལ། ཡར་ཚུས། 发展，变好，进步：ཉིན་བཞིན་མོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བ། 日益发展。མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་རིམ་བཞིན་མོང་འཕེལ་དུ་ཕྱིན་པ། 人民生活逐渐好转了。

མོང་བ། མོས་ཀྱི་མོང་བ། 名词。领口，衣领：མོང་མོར། 圆领。ཕ་མོང་། 狐皮领。སྐོད་ཕྱང་ཁྱེ་མོ་མོང་བའི་མཐའ་ལྟགས་ལ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པ། 上装的领边用花朵装饰起来。མོས་མོང་བ་མེད་ན་བཐོ་འཕྲོ་རེད། 衣没上领工未完。

མོང་བྱ། 名词。(1)གཅིག་ཏུ་འདྲིལ་བའི་རྡོག་པོ་རིལ་མོ། 团，丸，块。成团、成块的结合体：སའི་མོང་བྱ། 泥丸。ལྷགས་ཀྱི་མོང་བྱ། 金属团块。མཐུན་སྐྱིལ་མོང་བྱ་གཅིག་ཀྱང། 团结一致。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མོར་ཤོད་དང་། མོར་གཟུབ། རྡོག་པོ་བཅས་སོ། (2)འདོད་ཁམས་ཀྱི་རྫས་ཚོ་མེ་རླུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོག་མར་གཟུགས་རྡེ་རེ་རེག་ཤེན་ཏུ་ཕྱ་རབ་བྱང་བ་རྣམས་ཤེ་ཤེས་ཀོ་ནའི་སྐྱེད་ཡུལ་མིན་པ་དེ་ལ་མོང་བྱ་ཟེར། མོང་བྱ་འདུས་ཏེ་རྡུལ་ཕྱན་ཕྱ་རབ་བྱང་ཞིང་དེ་ནས་བདུན་ལྡབ་བདུན་ལྡབ་ཏུ་འགྱུར་བས་རྡུལ་ཕྱན་དང་། ལྷགས་རྡུལ། ཆུ་རྡུལ། རྔ་བོང་རྡུལ། ལུག་རྡུལ། སྤང་རྡུལ་བཅས་རིམ་གྱིས་བྱང་བའི་ཐ་མར་ཉི་ཟླའི་འོད་ཟེར་ནས་མཐོང་ཐུབ་པ་ཙམ་ཞིག་སྟེ་ཐམ་པ་ཕྱལ། 微聚。佛书说欲界物质，由地、水、火、风形成色、香、味、触，其最初最小的实有单位，仅为慧力所能分析想象，名为微聚。微聚结合而成极微尘，从此连续递增七倍，依次成为微尘、金尘、水尘、兔尘、羊尘、牛尘，最后为日光尘，始为肉眼之所能见。(3)(མངོན) ལྷགས། 团块。铁的异名。

མོང་ཅི། ཡན་ལག་མེད་ཅིང་སྐྱོ་བས་འགྲོ་སྐྲན། 名词。爬行者，匍匐者。

མོང་འབབ། རིན་འབབ། 价值，价格。

མོང་མ། ❶名词。(1)རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། 皇帝，皇上：རྒྱ་ནག་མོང་མ། 中国皇帝。མོང་མའི་ཕོ་བྲང་། 皇宫。མོང་མ་ཆེན་པོ། 大皇帝。

གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ། 帝国，君主国。 (2)སྔ་རབས་ཀྱི་བླ་མ་དམ་པ། 祖师，先师，先圣；ས་སྐྱ་གོང་མ་ལྔ། 萨迦五祖。བོན་ཀྱི་གོང་མ་ཆེ་དྲུག 苯教六祖师。❷སྟོན་མ་དང་། སྟེང་མ། 形容词。靠前的，在上的；མི་རབས་གོང་མ། 前代，先世。རིམ་པ་གོང་མ། 上级。གོང་མའི་གོང་མ། 太上，上级的上级。ཁམས་གོང་མ། 上界。色界和无色界。ས་གོང་མ། 上地。

གོང་མ་ཆེ་དྲུག བོན་ཀྱི་བླ་མ་དྲུག 六至上。苯波教六祖师。

གོང་མ་མཆོད་ཡོན། སྐྱབས་བོད་ཀྱི་མཆོད་གནས་སམ་བླ་མ་མཐོ་རིས་ཏུ་ལའི་ཐ་མ་དང་ཡོན་བདག་གམ་སྦྱིན་བདག་མཐོ་རིས་ཆུ་ནག་གོང་མ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། 最高福田施主，最上供处檀越。清代公文中常用此语同时并称达赖喇嘛和皇帝。

གོང་མ་ཚང་། སྐུ་དུས་གོང་མ་དབོན་འཁོར་བཞུགས་གནས་དང་བཅས་པའི་སྤྱི་མིང་། 皇家，王室，帝王家。

གོང་མ་སྐྱེག ཀུ་སྐག་པ་སྟེ། ཀུ་གོང་མོ་དང་ཆ་འདྲ་ཡང་མཆུ་ཀང་དམར་མིན་སེར་བ་ཞིག 鹧鸪，沙鸡。形色象雪鸡，喙及足部色黄而不红。

གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ཕྱི་ཀུན་སྦྱོང་ལྔ། གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྔ། ཁམས་ གོང་ མའི་ ཆ་ མཐུན་ཏེ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོང་ལྔ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་། གཟུགས་མེད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། རྒོད་པ་དང་། མི་རིག་པ་དང་། ང་རྒྱལ་བཅས་སོ། 五种顺上分结。顺上界即色界及无色界所有五结：色爱结、无色爱结、掉举结，无明结和我慢结。

གོང་མའི་གཤས་གཅོང་ལྔ། གཤས་གཅོང་མའི་ས་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

གོང་ཨོ། སྐང་ལ་གཤས་པའི་ལྟ་བུ་གོང་མོ་སྟེ། སྐུ་བའི་ཐུ་མཐོ་ཆུང་ཤས་དང་། ལྟེ་བའི་ཐུ་མཐོ་ཁྲ་བོ་བཞིགས་པ། ལམ་ཀང་དམར་བོ་ཅན་ཞེག 名词。雪鸡。亦名松鸡。毛色土黄，腹毛有斑色条纹，啄、足皆呈红色。

གོང་ཨོ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་སྟེ་དགར་རྩེ་རྫོང་ཁའི་ཡར་འབྲིག་གཡུ་མཚའི་ནུབ་ངོས་སུ་ཡོད། 空姆错。湖名。在西藏自治区浪卡子县境内，羊卓雍错的西面。

གོང་རྩེད། སྐའི་གོང་ཐག་དང་མེད་ཐག 鞅鞘。鞍的绊胸和后鞘。

གོང་སྐོར་དཀོར་ཙོག་བའི་ལེགས། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་ནང་གཙང་སྐུ་འཁྱངས། བྱང་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་བཀུ་ཤེས་སོགས་སློབ་དབོན་མང་པོ་བསྡེབ་པ་དང་། གང་སྐིའི་སྡོང་གསོ་ཐབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱང་ཐོག་པའི་ཡིག་ཆ་ཤས་ཙམ་ལ་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་ཀྱི། རྒྱ་བོད་ཀྱི་སཁས་པ་དུ་མའི་སྐུབ་བསྡུས་པ་རྣམས་ཀྱལ་དུ་བཀོད་ནས་ཁྲིགས་སུ་བཅྱིབས་པའི་མན་ངག་བོ་ཀྱི་དམར་བོ་དང་། བོད་ནག བོད་ཁ། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འགྲེལ་གནས་ཐམས་ཅད་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ། བརྒྱུད་པའི་རྣམ་གཞི། སྒོན་མིང་བརྗོད། རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འགྲུང་འགྲེལ་བའི་ཤོག་ སེར་ བཅས་ བོང་བདུན། རྩ་རྒྱུའི་གནད་འགྲེལ་ཞལ་ཀྱི་གདམས་པ་དམར་འབྱེད། སྔོན་འཕྲོས་དབེ་དོན་བསྡུས། ཁྱད་པར་དུ་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི་ལ་མཆན་འགྲེལ་ཤིན་དུ་རྒྱས་པར་འདེབས་པའི་རྒྱུད་ཆེན་ཁ་མོ་བཅུམ་སེང་ཁྲིང་མར་གཡག་པ་སྐྱབ་དབོན་བཞིན་མི་དགོས་པར་བཞུས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚོལ་བར་ཐེ་ཚོམ་ཟོན་པར་བཞེད་པ་རྣམས་མཇད་དེ་གསོ་བ་རིག་པའི་བསྡུན་པ་དགུང་དུ་བཏེགས། 上区医生·衮却德勒。十五世纪中生于后藏萨迦地方。依昌迪·却杰札西等为师，读遍西藏医学书籍，节录汉藏名医秘密耳传医

术，编为《红色书》、《青色书》和《彩色书》以及《后论释艰·普照明灯》、《师传列传》、《药物释名》、《续论释难·黄书》等七部著作，又撰有《切脉查尿释要·口诀面授》、《草药生态简志》等书，尤以名著《四续广论·斑斓紫梵手简》一书，对于《医学四续》所作注解，最极详尽，但一翻阅即能无师自通。

གོང་སྨོན་འགོག་ཅོག་ཙམ་འདུ། རབ་བྱུང་དག་བའི་ནང་གཙང་ས་སྐྱུར་འཁྲིར། དགུང་ལོ་དགུའི་ཐོག་རང་གི་མེས་པོ་དགོན་རྩེ་བའི་ཤེགས་སོགས་བསྟེན་ནས་གསོ་བ་རིག་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པར་སྦྱངས། གསོ་བ་རིག་པའི་མན་ངག་སྦྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་དཔལ་ལྡན་བྱང་པའི་བཞེད་པ་གཙོ་བོར་བསྟན་ནས་འགྲོ་དོན་བསྒྲུབས། གསུང་རྩོམ་ཡང་རྩ་ཆུད་ཀྱི་འཕེལ་པ། མེ་ལོང་མཐོང་གསལ། མན་ངག་གི་སྒོར་ལ་གསོ་རིག་དགོས་འདོད་འབྱུང་བ་ནོར་བྱའི་ཚེང་བ་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱས་ཡིག་བཅུ་རྩ་གྱ་ནོམ་པ་རྣམས་མཛད། བཅུད་འཛིན་ཀྱི་སྐྱབ་མ་མངའ་རིས་པ་བདེ་ཆེན་དང་། མང་མཁར་བའི་སྐྱིང་པ་རྒྱ་མ་གྱ་གས་ཤེགས་བྱུང་། 上区医生·衮却彰达。十六世纪中，生于后藏萨迦地方。九岁时从其祖父衮却德勒等精习医学，特依绛巴派学说行医济世，著作有《本论注·明镜洞察》、有关窍诀类的《医学如意珠鬘》、《实验百方》等。弟子有阿里·德钦及芒喀·尼玛札等。

གོང་འོག གོང་དང་གཤིམ་མམ་སྟེང་འོག 上下；གོང་འོག་བསྟོང་པ། 打乱次序。གོང་འོག་འཕོས་པ། 掉换首尾。སྟོད་སྨད་གོ་རིམ་གོང་འོག་འཆོལ་པ། 上下次序颠倒。དབེ་ཚན་ལེ་ཚན་གོང་འོག་ཚོ་གཏུག་བྱས་ནས་བསྒྲིགས་པ། 颠倒排列书的前后章节。

གོང་ཁམ། གོང་གི་རིམ་པ། 上层，上级。

གོང་ཕྱལ། ཐུ་རེལ་ལམ་ཐོན། 先前，以往。

གོང་གཤམ། (1)ཐང་གའི་མེ་ལོང་གི་ཐུགས་བཞིའི་གོས་ཆེན་མཐའ་ཐུགས་ཀྱི། 天地。卷轴画面上下左右镶缝的缎质边幅。(2)སྟེང་དང་འོག 上下。

གོང་ལ། (1)བླ་དབོན་མཐོ་གོས་ཀྱི་གོ་ས་སྐྱིའི་མིང་། 高位，上级。对最高级僧人或官员的敬称：ས་སྐྱོང་གོང་ས། 高贵君王。ཁྲིམས་བདག་གོང་ས། 上级法官。(2)གོང་མའི་ས། 上地。

གོང་ལ་མཆོད་ཁྱེན། སྔར་བོད་ཀྱི་བླ་སྐུལ་མཐོ་གོས་དུར་ལའི་བླ་མ་ལྟ་བུ་དང་། ཡོན་བདག་མཐོ་གོས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་ལྟ་བུ་བཅས་ལ་ཟེར་ཞིང་། སྒབས་འགར་དུར་ལའི་བླ་མ་དང་པོ་ཆེན་ཁེར་ཏེ་ཞབས་ཏོག་བླ་ བྱེད་པ་དུ་ཁྱུར་མཆམས་གོང་ས་མཆོད་ཡོན་ཟེར། 高贵供处施主。旧时以此语并称达赖和藏王；在达赖班禅互为师弟时亦以此语并称。

གོང་ས་ཟིའི་སྟོམས་འཇུག གཟུགས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྟོམས་འཇུག 上界定，上地三摩钵底。无色界所有根本等至。

གོང་ས་ཟིའི་དཔང་པོ། (1)(ཚངས) གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་བདག་པོ་ཚངས་པ། 上地王子。梵天的异名。(2)ས་གོང་མར་ཡོད་པའི་དབང་པོ། 上地诸根。

གོང་གསལ། ཐོད་དུ་འཁོད་པ་དང་། སྔོན་དུ་བརྗོད་པ། 上述，上列：ཞུ་རྒྱུའི་དོན་གནད་ཚང་མ་ཕེ་གེའི་བརྗོད་བྱ་གོང་གསལ་ལྟར་ལ་ རྟེ་བག་མེད། 报告的问题，都同上文所说的一样，没有什么差池。

གོད་ཀ། རྒྱུ་ནོར་དང་ཕྱུགས་ཀྱི་སྟོང་བརྒྱ་ཤེ་ཆད། 名词。损失，耗亡：མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱུ་ནོར་ལ་གོད་ཀ་ཡོང་དུ་མི་འཇུག 不使人民财产遭受损失。མི་ལ་ནད་གཞི་དང་ཕྱུགས་ལ་གོད་ཀ་གང་

ཡང་མེད། 人无疾病，畜无死亡。

གོད་ཁ། གོད་ཀ་དང་འདྲ།

གོད་ཆགས། ཤེ་ གོད། 灾害，损失；དཔ་ གནས་ ཕྱུགས་ ལ་ གོད་ ཆགས་ གང་ ཡང་ བྱང་ མེ་ འདུག 今年牛群没有什么损失。

གོད་ཆུང་། (1)ཟད་ཆུང་ངམ། ཐོན་ཆུང་། 消耗小。(2)ཤེ་གོད་ཆུང་བ། 牲畜损失少。

གོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆམས་པའམ་ཟད་པ། 消耗，损失，磨损；རྒྱང་ ཡོད་ རོང་ རྣམས་ གོད་ དུས་ མེ་ འདུག 原有财物都消耗了。

གོད་མ། (རྟེན) (1)ཟས་ཀྱི་ཁ་ཟེགས་ མའམ་ རང་ མ་ དང་། གོས་ཀྱི་ལྷུག་མ་ སོགས། 残余，剩余。残羹剩饭和旧余衣服等。(2)ཞེག་དལ་དུ་ སོང་བ་ རྣམས། 破烂。朽败的东西。

གོན་པ། ཐོན་པ་དང་འདྲ།

གོབ། གཅིའི་སྐལ་ཆེག

གོབ་ཙོག། (རྟེན) ཟུག་བཅོས། 敷衍，虚应故事；བསྒྲུབ་ དྲུང་ གོབ་ ཙོག་ མ་ཉེད། 应做的事莫敷衍塞责！

གོམ་ཁ། གོམ་པ་སྐྱེ་བའི་རྣམ་པ། 步态，步法。行走的脚步姿势；གོམ་ཁ་ ཡང་པོ། 步履轻便。

གོམ་འཇྲོངས། གོམ་པ་ཅ་ ཙོར་ཐུང་བ། 跟跄。行不正貌；ཀྱ་གས་ན་ གོམ་འཇྲོངས། མི་ཚས་ན་རིག་ འཇྲོངས། 马老跟跄，人老糊涂。

གོམ་འཇྲོལ། རང་གང་ལ་ཕྱིན་ཏེ་ ཟིག་པ། 走到。步行而至。

གོམ་འཕྱོལ། རང་བའི་འཛོལ་ སྤྲངས། 步法，步态；ཆང་ཁྱེས་ར་བཞི་ སྐྱེ་ གོམ་ འཕྱོལ་ འཇྲོངས། 酒醉后步履不稳。ལུས་ སྐྱེ་བས་ ཆེ་ལ་ གོམ་ འཕྱོལ་ སྐྱུངས། 身躯高大，步履健快。

གོམ་ཐུབས། གོམ་པ་ སྐྱེ་ཚུལ། 步法，步态，步调；གོམ་ སྐྱབས་ གཅིག་ མཐུན། 步调一致。

གོམ་པ། རང་འགྲོས། 名词。步，脚步；གོམ་པ་ ཆེན་ པ། 大步，阔步。གོམ་ པ་ བཟོས་ པ། 学会举步。གོམ་པ་ཐུག་པ། 举步。གོམ་ཆེན་ བྱེ་ པ། 迈开大步。སྟེང་ ཐྱོག་ནས་ གོམ་པ་ འགོམ་ པ། 从上面跨过。གོམ་ པ་ འཇྲིང་ པ། 步态歪斜。དལ་ བའི་ དང་ནས་ གོམ་པ་ འདོང་ པ། 缓步徐行。མི་ཆུང་ན་ བསམ་ པ་ མི་ ཆུང་། རྟ་ཆུང་ན་ གོམ་པ་ མི་ ཆུང་། 人小志气大，马小步子阔。

གོམ་པ་སྐྱིར་ཕྱི་བ། (རྟེང) གོམ་ པ་ སྐྱེར་ འཐེན་ པ། 止步，回步。

གོམ་པ་བོར་བ། (རྟེང) གོམ་པ་ སྐྱེ་ པ། 举步，动步。

གོམ་ཚུལ། གོམ་པ་འདོང་བའི་རྣམ་པ། 步态。行步的姿势。

གོམ་ཞེང་། ལམ་དུ་འགྲོ་ སྐབས་ རྐང་ གཅིས་ ཀྱི་ བར་ ཚད། 步度。步行时两脚间的距离；གོམ་ ཞེང་ཆེན་ པོ། 大步。

གོམ་ཚོད་བས། གོམ་ཞེང་། 步度。

གོམ་ཕྱོགས། གོམ་ སྐྱབས། 步法。

གོམ་ཕྱོགས་ཅན། གོམ་ གེད་ཆེན་ པོ། 健步。脚步沉着有力。

གོམས་སྦྱོང་བས། གོམས་ བའི་ སྦྱོང་ ཏེ་ ཡུན་ རིང་ དུ་ འདྲིས་ནས་ ཐོབ་ བའི་ ཤུགས་ སམ་ ཟུས་ པ། 熟练工夫，习惯势力。佛书译为串习力。

གོམས་ འདྲིས། བྱང་ གོམས། 熟悉，习惯；གོམས་ འདྲིས་ ཡོད་ བའི་ ལས་ རྣམས་ དཀའ་ ངལ་ ཆུང་། 熟悉的事情费力小。ཡུན་ རིང་ བྱས་ ན་ གོམས་ འདྲིས་ འཐོན་ ཡོང་། 做久了就会熟练。ལས་ དང་ པོ་ བ་ ལ་ གོམས་ འདྲིས་ མེད། 初学者不会熟练。

གོམས་པ། ❶(ཐ་མི་ དད་པ) བྱང་ པ། 熟习，惯

于。佛书译为狃习、串习：ལག་ཤེས་གོམས་ནས་མཁས་པར་འགྱུར། 手艺熟习了就会成为能手。འཆོ་བ་སྐྱེལ་ལུགས་གསར་པར་གོམས་པ། 习惯于新的生活方式。❷བྱང་ཆུབ་པར་གྱུར་པའི་འདྲིས་ཚ། 名词。谙练，娴熟，调善：བཟང་གོམས། 好习惯。ངན་གོམས། 坏习惯。ལན་མང་དུ་སྦྱངས་ནས་གོམས་པ་ཞིག་བྱང་བ། 多次练习，成为习惯。

གོམས་པ་ཐྲོང་རྒྱུ། གོམས་པ་ དབང་ དུ་གྱུར་པ་སྟེ་གོམས་བྱང་ཆུབ་པ། 习惯成自然。

གོམས་པའི་བག་ཆགས། གོམས་ འདྲིས་ ཀྱི་ ས་བོན། 习惯势力。佛书译为串习习气、串习种子。

གོམས་བྱང་། གོམས་ པའི་བྱང་ འབྱས། 熟练，纯熟：ལག་རྩལ་ལ་གོམས་བྱང་མེད་པ། 技术不熟练。

གོམས་སྦྱང་། གོམས་པའི་བསྒྲུབ་ སྦྱང་། 熟练，纯熟。

གོམས་སྐྱོང་། གོམས་པའི་ཉམས་སྐྱོང་། 经验。长期经历所得体会。

གོམས་ཚན། ལས་ཀ་བྱང་ཆུབ་པ། 纯熟。工作熟练。

གོམས་གཤིས། གོམས་པའི་རྒྱུ་དག་གམ་ལུགས་ སྲིལ། 习惯，风气，脾气，风俗习惯：ཡུལ་དེའི་ གོམས་གཤིས་ལུགས་བཟང་པོ། 当地的良风美俗。

གོཌྜ་མ། (ལོགས་) གོ་མ་དང་འདྲ།

གོར། (1)གོར་ནད་དང་འདྲ། (2)གོ་རིའི་བསྡུས་མིང་།

གོར་གོར། སྐོར་སྐོར་མ་ རྒྱུག་པོ། 圆形，球形。

གོར་གོར་ཅི། (ཀྱེ།) མངལ་ ཀྱི་ ཁ་ནས་ སྐབས་ལྟའི་བཞི་པའམ། མི་ལུས་མངལ་དུ་ཅཁས་པའི་ བདུན་ཕྲག་བཞི་པ་སྟེ། ནང་ནང་པོ་ལས་ཀ་སྐྱེ་བར་ཀྱུར་པའི་ཐོག་མནན་པའོད་ཙམ་དུ་བྱང་བའི་ དུས་ཚོད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཁ་ཅི་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། 键南位，亦作健南位，坚肉位。胎藏五位之第四位或结胎第四七日。 血肉渐转坚实，凝厚成团，略耐触压。

གོར་གོར་བ། སྡུ་བའམ་མཉེག་ས་པ། 坚固，结实。

གོར་རྩེ། ཀྱམ་པའི་རྡེ། 小圆石，圆石头，鹅卵石。

གོར་ནད། (1)རོང་ཕྱུག་ལ་ཐོག་མར་ གོར་ནད་ཅིག་སྐབས་གནས་ གཅིག་དུ་ ལང་ཤ་ཏེ་ ཡུན་རིང་སྡོད་པ་དང་། སོ་འཆའ་བ། ནང་དུ་ཚ་བར་ དུ་ཆུས་ཏེ་ནང་ཤ་ཀུན་བཙོས་པ་ལྟར་དཀར་ཞིང་ གྱུར་ཏེ་ཤི་བའི་ཕྱུག་ཀྱི་འགོས་ནད་ཅེ་ཀས་ཤེག 牛瘟。牛初患此种恶性传染病时，直立一处不动，咬牙发声，体内发高热，致使脏腑转成白色，有如煮熟之状而死。(2)འབྲས་ཤིང་གི་མེ་དོག་ལ་ བྱང་ བའི་ འབྱུ་ སྐྲོན། 虫吃花。果树花中所生虫害：ཀམ་ སྡོང་གི་མེ་ དོག་ལ་ གོར་ བཟུབ་སོང་། 杏花遭虫害。

གོར་བ། སྡུ་བའམ་མཉེག་ས་པ། 形容词。坚硬，牢实：ཟས་གོར་པ་རྡེ་འདྲ་བ་སོས་མི་ཟེར། 食物硬得象石头一样咬不动。

གོར་བ། བག་ལེབ་ཀྱི་རིགས་ཤེག 名词。烧饼，饼子。

གོར་བྱི། (རྟེང་) (1)དཀྱིལ་ས་ཀྱུ་བཞི། 四方形。(2)གདན་སྐྲོར། 圆形坐垫，蒲团。

གོར་བོད། བལ་ པ་དང་བོད་ སྤྱིའམ། 尼泊尔和西藏。

གོར་མ། (རྟེང་) རྡོ། 石头，坚硬的石头：གོར་མ་རྡོ་ཤེས་མཁར་ཞིག་བརྩེགས། ཚར་ཟམ་རྨེམ་ བཅ་ན་དག་མེད་ཤེན། 砌得石成寨，不怕毛毛雨。

གོར་མ་ བཀྲམ་ ཐ། (རྟེང་) ཐེ་ ཚོམ་ མེད་ པ། 无疑，确实。

གོར་མ་ཚག་པ། ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་དང་། ངེས་པ། 无疑，肯定，确实，确定。

གོར་སོ། (རྟེང་) སྡུང་བའི་སེམས། 忿恨，瞋心。

ཚོར་རྩི་རྩི། འཁོར་རྩི་རྩི་སྐྱེ་འཕྲིལ་འཕྲིལ་དུ་འཁོར་ཚུལ། 滴溜圆，圆滚滚的。回旋转动状：ཆུ་འཁོར་ཚོར་རྩི་རྩི་འཁོར་བ། 水磨滴溜溜地旋转。ཆུ་ཚོད་འཁོར་ཚའི་ཁབ་འགྲོས་གོར་རྩི་རྩི་འཁོར་བ། 钟表指针回旋转动。ཆུང་འཕྱུག་ཚོར་རྩི་རྩི་ལྡང་། 暴风旋转而起。མཆི་མ་ཚོར་རྩི་རྩི་བྱས། 眼泪直滚。

ཚོར་ལེབ། བཀ་ལེབ་ཀྱི་རིགས་ཤེག 饼子，烧饼。

ཚོར་ཁ། བལ་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་ཤེག 廓尔喀。尼泊尔一民族名。

ཚོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རོང་བའམ་འཕྲལ་བ། 错误，迷乱：འགྲོ་ས་ཚའི་ལམ་ཚོལ། 错路。ཚོལ་བའི་བསམ་པ། 荒谬的思想。ལོག་པའི་ལམ་དུ་ཚོལ་རྟེན་ཆེ། 有误人歧途的危险。

ཚོལ་མ། (རྫིང) ཟན་རྩོན། 面食，粥。

ཚོལ་ས། (1)རོང་སའམ་ལམ་ལོག་པ། 错处，歧途。错误的根源：གཞུང་ལམ་ཅོང་ནས་ཚོལ་སར་འཕྱན་པ། 迷失正路，徘徊歧途。(2)གཡང་ས། 险地。

ཚོས། 名词。(1)གོན་པའམ་ལུས་ཀྱི་བཚོ་བྱ། 衣服，蔽体之物：སྟོད་ཚོས། 上衣。སྨད་ཚོས། 下衣。ཀུན་ཚོས། 便服。ཁཅའ་ཚོས། 礼服。ཚོས་ཏྲུལ་པོ། 破衣。ཚོས་ལྷག་ངན་རྩོན། 残破恶衣。ཕོ་ཚོས། 男衣。མོ་ཚོས། 女服。སྐྱེ་སྲིད་ཚོས་གཡོགས། 供给衣食。ཚོས་འབྱད་པ། 脱衣。ཚོས་བཀྲ་བ། 剥掉衣服。ཚོས་གཟར་བ། 衣搭肩上。འཁོར་ཤས་ཚོས་འཆམ་པ། 用机器缝衣服。མིང་གི་རྟགས་གངས་ལ་འཕྲད་བྱ་དང་། ཚོན་པ། ཚོན་བྱ། དཀའ་བྱ། བཚོ་བ། བཚོ་བྱ། གཅིར་སྐྱོབ། གཅིར་སྲིབ། རྟ་བཟའ། གཡོགས་མ། ལུས་སྐྱོབ་བཅས་སོ། (2)ཀུ་ལུ་ཆས་ཀྱི་རྩང་ཚོས་རྟགས་པོ་སྡུལ་ཅན། 连裙衣。藏剧王子装的内衣，色黑有褶子。

ཚོས་ཀྱི་གཞི། འཚོ་མཁོ་ལྷག་པའི་ཡོ་བྱད་བཅས་འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་དང་འབྲེལ་བ་ཚོས་ཏེ་ཐན་ཚོས་ཀྱི་གཞི་སྟེ། བདེར་གནས་ཀྱི་གཞི་ལྟ་ལས་ཚོས་ཀྱི་གཞི་གཟུམ་གྱི་ཐེ་བཀའ་ཅི། 衣事。毗奈耶乐住缘五事中三种衣本事之一。此属于活命资具，必需资具与盈长资具等三种资具中之活命资具。

ཚོས་ཀྱི་གཞི་གཟུམ། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། བདེར་གནས་ཀྱི་གཞི་ལྟའི་ནང་ཚོས་གསུམ། ཚོས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་སྐོར་ནས་བདེ་བར་གནས་པ་ཚོས་ཀྱི་གཞི་ལ་གསུམ་སྟེ། ཐུ་བཀྲང་གི་གཞི་དང་། ཚོས་ཀྱི་གཞི། ཀོ་ཐག་ཀྱི་གཞིའོ། 三种衣本事。毗奈耶十七事所说乐住五事中，不失之于两种极端，安居乐住之三种衣本事：羯耻那衣本事、衣本事及皮革本事。

ཚོས་ཀྱི་ཁམ། ཇས་ཀྱི་ཤན་ཀྱི་རྩང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། ཉིན་ཀྱིས་མ་བཟློས་པའི་ཚོས་ཀྱིས་ཉིན་ཀྱིས་མ་བཟློས་པའི་ཚོས་ཕྱི་མ་ལ་ཤན་བརྡེགས་པ་སྟེ། ཞག་བཅུ་འདུས་པ་དང་། ཞག་སུམ་ཅུ་འདུས་པའི་རྗེས་སུ་ལྷུང་བ་སྐྱེད་པའོ། 衣杂染。物杂染之一。由未加持之衣，杂染新得未加持之衣，逾十昼夜或逾三十昼夜后即成堕罪。

ཚོས་དཀར་ཅན། (1)ཚོན་པ་སྐུ་ཅོ་གོན་མཁན་སྐྱེ། 着白衣者。(2)ཁྱིམ་པ་སྔགས་པ་ཚོས་དཀར་ཅན། 在家白衣咒师。

ཚོས་དཀར་ལྷང་ཁོ་ཅན། སྔར་ཅང་དུ་ཁྱིམ་ལ་གནས་ནས་གོན་པ་དཀར་ཅོ་ཅོ་གོན་ཞིང་མཚོ་སྐྱེ་རིང་ཅོང་བཞག་ནས་མི་བཞད་བའི་སྔགས་པའི་གས་སོ། 蓄发咒师。旧时居住自己俗家、穿着白衣、头留长发的一类宗教职业者。

ཚོས་ཆུང་། ཚོས་ཆེན་ཁྱིམ་བཟས་པའི་ཆུང་ཚད། 缎褥子。铺在坐垫面上的缎质薄褥。

གོས་སྐུ། གོས་ཆེན་གྱིས་བཟོས་པའི་སྐུ་བརྙན། 缎制佛像。剪贴缎子镶制的佛像。

གོས་སྐྱེད། གོས་ཆེན་དང་ཆུ་ མཚངས་ པའི་ སྐུད་ པའམ་མི་ཤན། 丝线。

གོས་ཁ། (ཁྱམ) གོས་ཆེན་གྱི་ཁ་གདན་གྱུ་བཞི། 正方缎褥。

གོས་ཁ་མ་བཙུད་ཅ་གྲོན་པའི་ལྷང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གིས། དུང་པའི་ཚོན་གསུམ་གྱིས་ཁ་ མ་བསྲུང་ པའི་བྱ་ གང་ ཟོང་ བའི་ གོས་ དག་ བོང་ གཞན་ གྱིས་ གཡོགས་མེད་པར་ཟོན་པ། 受用未染色衣堕罪。九十单堕之一。比丘服用未染三种合宜染料、长及一肘、外无掩盖之白衣者。

གོས་ཁང་། (མངོན) གུར། 缎室。帐幕的异名。

གོས་ཁྲབ། གོས་ཀྱི་ཁྲུད་ལྷིབ། 衣兜。

གོས་ཁྲིམ། (མངོན) གོས་ཁང་དང་དོན་གཅིག

གོས་གྱར། གོས་ཆེན་གྱིས་བཟོས་པའི་གུར། 缎帐，绸缎帐幕。绸缎缝成的帐幕。

གོས་གོང་། གོས་ཀྱི་གོང་བ། 衣领。

གོས་བཙོ་བའི་ཚུལ་བཅུ། རྟེན་བཟས་ཀྱི་རྣ་ཚན་དང་པོ། གོས་བཙོ་བའི་རྣ་ལ་ཤས་གཅས་ཀྱི་ཡ་མཐའ་དང་མ་མཐའ་མི་མཉམ་པས་རླུམ་པོ་མིན་པ་དང་། པུས་མོ་ཡན་ཆད་དུ་བརྒྱངས་པ་དང་། ཁོང་བུ་མན་ཆད་དུ་འཇོལ་བ་དང་། མས་རྒྱང་ཀྱི་གླང་པོ་ཆེའི་སྣ་ལྟར་འཕྱངས་པ་དང་། སྐ་རཁས་ཀྱི་ཚོང་ཏ་ལའི་ཤོ་མ་ལྟར་བཞེངས་པ་དང་། སྐ་རཁས་སྣེར་དུ་སྐྱལ་ཀྱི་གདེངས་ཀ་ལྟར་མཐོ་དམན་ཙན་བཅས་ཤས་ཐབས་ཀྱི་བདུན་དང་། ཆོས་ཚོས་རླུམ་པོ་མིན་པ་དང་། ཏ་ཅང་རིང་བ་དང་། ཏ་ཅང་ཐུང་བ་སྣེ་སྟོང་ཀྱི་ཚོས་ཀོན་ཚུལ་གཏུམ་བཅས་ཚོས་ཀོན་ཚུལ་ འདི་ རྣམས་ བྱས་ན། 十著衣聚。著衣恶作之第一类，由著裙所犯者七：裙上下边不齐不圆、裙太高过膝著、裙太下触髁骨、裙角太长如象鼻、脐上裙边翻下作多罗叶形、于腰绦中作豆团形、脐下伸出蛇头形。由著上衣所犯者三：上衣未圆整、太高著、过下著。此等著衣法皆犯恶作罪。

གོས་རྫ། གོས་བཟོ་བའི་ཆུ་ཚ། 衣料。

གོས་སྐབ། གོས་ཀྱི་ཁ་ཤམ་མཐའ། 长衣下摆，长衣下缘。

གོས་སྟོན་ཅན། (མངོན) (1)ནམ་མཁའ། 天空的异名。(2)ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 金刚手的异名。(3)ཁ་ཅའ་ཐྲེན་པ། 土曜的异名。(4)ཁྱབ་འཇུག་གི་ཁ་ཅེན་པོ་སྟོང་བས་བཟང་། 遍入天之兄的异名。

གོས་ཅམ། (མངོན) ཙན་དན། 具衣。檀香的异名。

གོས་ཆས། ཆོན་ཆས། 衣服。

གོས་ཆེན། སྲིན་ སྐུད་ ལས་ བཀྲག་ པའི་ བཟང་ གོས་སྲིའི་མིང་། 缎子。丝线织成质地较厚的织物：གོས་ཆེན་འབྲུག་རིས་མ། 龙纹缎。གོས་ཆེན་འབྲུག་རིས་གསུམ་ལྟེན། 三龙花缎。གོས་ཆེན་ཆས་ཀང་རེ་མོ་མི་ཤལ། དཔའ་བོ་ཤི་ཡང་སྙན་གྲགས་མི་ཉམས། 绸缎虽旧花纹在，英雄虽死名不朽。

གོས་ཆེན་ཟླ་མ། གཞི་གོས་ཆེན་སྟེང་ ཟླ་ མའི་རེ་ མོ་ཅན། 丝绒。

གོས་ཆེན་གསེར་མ། གཞི་གོས་ཆེན་སྟེང་གསེར་སྐྱེད་ཀྱི་རེ་མོ་ཤོད་པ། 金丝缎。

གོས་རྟྲས། གོས་ཆེན་ཚོན་ཁྲའི་རིགས་ཤེག 印金缎，彩缎。

གོས་འཛབ། (ཁྱམ) གོས་ཆེན་གྱི་ཁ་ གདན་རིང་ པོ། 长方缎褥子。铺在坐垫上面的长方形缎质垫褥。

གོས་སྟོད། སྐར་བོད་ས་གནས་སྲིད་ གཞུང་ གི་ རྩེ་

རྟ་ཆའི་ལས་གོས་ཤིག 缎褂。旧时西藏僧官所穿马褂。

གོས་ཆང་། གོས་ཆེན་གྱིས་བཟོས་པའི་ཐང་ཀ། 缎边卷轴画。四边用彩缎镶成的卷轴画。

གོས་རྒྱང་། (1)གུ་དྲུང་། 裤，下装。(2)གོན་པ་ཐུང་དྲུ། 短衣。

གོས་མཐའི། གོས་ཀྱི་མཐའ་ཚག 衣边，衣缘。衣服绲边：གོས་མཐའ་སྐྱམ་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱན་བཏྲང་བ། 衣服边镶猫皮为饰。

གོས་གདངས་། གོས་འཁེལ་ས་ནི་གདངས་། 衣架。挂衣服的架子。

གོས་འདངས་། གོས་ཉེར་དང་འཚ།

གོས་ལྕེ་། གོན་པ་གཅིག་གི་རྒྱུ་ལོང་ཚད། 件料。够一件衣服的材料。

གོས་སྣེ། (1)གོན་པའི་སྣེ་མཐའ་རྣམས། 衣边，衣角。(2)གོས་ཀྱི་རིགས་ཁྱབ། 衣服种类，各种衣服。

གོས་པ། འགོ་བའི་འདུས་པ།

གོས་པང་། གོས་ཆེན་ལས་བཟོས་པའི་པང་གདན། 缎质围裙。藏族妇女所着缎子围裙。

གོས་ཐུལ་མ། ཐུལ་ཙའི་པའི་རས་སོགས། 绒料，丝绒。一面有绒的丝棉织物。

གོས་ཐུལ་རིས་མ། ཐུལ་རིས་ཙའི་པའི་རས་སོགས། 花绒料。有花色的绒布。

གོས་ཐྲིན་རིས་མ། ཐྲིན་པའི་རི་མོ་ཅན་ཀྱི་གོས་ཆེན། 云彩缎。

གོས་འཕགས། གོས་ཆེན་ལས་བཟོས་པའི་ཀ་འཕན། 缎幡。装饰殿堂柱面的缎质长幡。

གོས་ཀྱིལ་པའི་ལྟང་ཁྲིད། ལྟང་ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་པའུའི་ནང་གསེས། ཉི་ཤུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སློང་མར་ཆོས་གོས་བྱིན་པའོ། 与衣堕罪。九十单堕之一。与非亲比丘尼法衣所犯堕罪。

གོས་ཁྱིལ་པའི་ལྟང་ཁྲིད། ལྟང་ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་པའུའི་ནང་གསེས། ཉི་ཤུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སློང་མའི་གོས་དེས་བྱིན་གོས་འཆོལ་བ་ཞིག་པའོ། 作衣堕罪。九十单堕之一。比丘与非亲比丘尼制作衣服所犯堕罪。

གོས་ཀླལ། (1)གཅེར་བུའམ་དམར་ཅིང་། 裸体。未着衣服者。(2)མངས་ཀྱས་ཤེག་གི་མཚན། 无染。一佛名。

གོས་འབོག (1)གོས་ཆེན་ཀྱི་འབོག 绸缎包袱皮。(2)ཐོག་ལ་འཇོ་སྐབས་མཁོ་བའི་མལ་ཆས་དང་གོན་ཆས་འཇུག་སྡེ་དྲ། 衣被袋。旅行时盛衣服被褥的长方形套子。

གོས་འབོལ། གོས་ཆེན་ཀྱི་འབོལ་གདན། 缎质软垫。表面用彩缎缝成的坐垫或卧垫。

གོས་འཆྱང་སྒྲུབ་ལ། དཔག་བསམ་ཀྱི་ཤིང་ཕུ་བ། 衣树。传说中的如意树，能随意生长衣服供人享用。

གོས་ཆེད་བའི་ལྷང་བྱེད། རབ་བྱུང་ཉེ་ལྡེ་བ་གང་རུང་གི་གོན་པ་ཤུ་སེམས་མེད་པར་ཐྲེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷུང་བྱེད། 匿衣堕罪。佛教戒律所说五种出家大众，不怀盗心，隐匿僧服，另行乞讨构成的堕罪。

གོས་དམར་ཉེ། ཤིང་ཐུལ་ཉེ་བདུན་ཀྱི་ཁ་ཏགལ་ཞིག 赤牒部，红衣部。根本说一切有部七派之一。

གོལ་ཚགས། ཆས་གོས་གོན་སྤྱངས། 穿戴，装束：ཕྲུ་གུ་རྣམས་ཀྱི་གོས་ཚགས་ལེགས་པ་བཅོས་ནས་སྐྱེད་ཚལ་དུ་གཏོང་བ། 让孩子们穿戴整齐到公园里去。

གོལ་ཚོས་མ། ཚོས་མདོག་གང་དུང་བཏུབ་པའི་གོས། 有色衣服，彩衣。染有任何颜色的衣服。

གོས་འཇངས། (1)གོན་པ་དང་གོས་ཆེན་ཀྱི་སྡེ་འཇངས། 衣服的飘带。(2)གོས་ལྟུག་སྡེ་འཇངས་པ། 衣长曳下垂。

གོས་རེག་ས་ཅི། གོས་རྙིང་ཏུལ། 破烂衣服，旧衣服。

གོས་གཅིག། གོས་ཆེན་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཚ་མའི་

གཟན། 缎子肩帔。藏族男女披于肩头或背上的缎质装饰品。

ཚལས་ཡིག་རིས་མ། ཡི་གེའི་རི་མོ་ཡོད་པའི་ཚོས་ཆེན། 字缎。织有文字的缎子。

ཚལས་ཡུག ཚོས་ཆེན་བྱའམ་ཚང་། 整匹缎子；ཚོས་ཡུག་གཅིག 一匹缎子。

ཚལས་ལེན་པའི་ཐང་པ། རྒང་ལྟང་སྐམ་རྩའི་ནང་གསེས། རང་ལ་ཆོས་ཚོས་རྣམ་གསུམ་ཡོད་ཐཉིན་འཁོར་གསུམ་ཁེའས་པའི་ཚད་ དུ་ཚོངས་'' པའི་ཚོས་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སློང་མ་ལས་ བླངས་པའོ། 取衣舍堕。三十舍堕之一。比丘自己已有三种法衣，又从非近亲比丘尼处，受取衣料，量满可掩两膝至脐之三轮者。

ཚལས་གཤམས། ཚོས་ཀྱི་ཐུལ། 长衣下摆。

ཚལས་སྲུལ། ཚོས་ཀྱི་གཉེར་མའམ་སྡེར་ཁ། 摆褶子。束紧腰带时长衣下摆皱起的褶纹。

ཚལས་སྒོག (1)ཕྱུ་པ་དང་པགས་ཚར། 长衣和皮袍。(2)གོན་པ་སྒེའི་མིང་། 衣服。

ཚལས་གལང་བཀྲལས་མ། ཚོས་ཆེན་དབེ་གསར། 新样花缎。

ཚལས་གསྲམ་བཟེ་བ། ཐ་རྒྱད་ཀྱི་སྒོད་པ་སྟེ། ཕྱིའི་ཚོས་གསར་པ་གོན་པ། རང་གི་ཚོས་སྟོམ་པ་སྲུང་བ། གསང་བའི་ཚོས་ལྟ་སྐོམ་པའོ། 更易三衣。密乘事部所行：外著新衣、内护律仪、密修本尊。

ཚལས་གསེར་སྐྱེད་མ། གསེར་སྐྱེ་ཡོད་པའི་ཚོས་ཆེན་གྱི་རིགས། 金丝缎。

ཚལས་གསོར་མ། བཟེ་རིས་ཐ་རྒྱའི་ཚོས། 换洗的衣服。

ཚལས་བགྱམ། (རྟེང) ཚོས་ གཡོགས། 穿衣，披衣。

ཚལས་ཀུ། ཚོས་ སྐད་ ཁ་ཐལ་ བའམ་ ཚོས་ ཀྱི་ རྒན་དཔལ། 衣服衩子。衣服旁边开口的地方。

ཚལས་ལྷག་འཆང་བའི་ཐང་པ། རྒང་ལྟང་སྐམ་རྩའི་ནང་གསེས། ཆོས་ཚོས་ཀྱི་རྒྱུར་མ་བཙལ་བ་ཁྱབ་ཆད་དུ་ ལོངས་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ ཚོས་ ལྷག་ བའང་ རང་ལ་ དབང་བ་ ཉིན་ཀྱིས་མ་ བཏུབས་ པར་ ཞག་ བཅུ་མ་རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ་ འཛོག་པའོ། 持余衣舍堕。三十舍堕之一。自己占有余衣，长及一肘以上，先未存念用作法衣，又不加持，存放未满十日者。

ཚོགམ། (ཤེག་ས) ཚ་ཀ་རམ་ཨམ། ཚ་ཀ་མ་ཨམ། ཨཚ་ཀ་ཀ་མ་ཡང་རེད། (1)ཟླ་མའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱང་ཏུ་ཁར་ཀྱི་ཟངས་ཏུས་ཤུག་ཐུབ་ པའི་རིགས་ རུས་ ཀྱི་ མིང་། 乔答摩，瞿昙氏。意为最胜。古印度一氏族名。释迦牟尼即出于此族，故佛书有时称释迦牟尼俗名为乔答摩。(2)རྒར་ཏུ་ཁར་ཀྱི་དྲང་སྲོང་ཞིག་གི་མིང་། 瞿昙仙。古印度传说中一仙人名。

ཚྭ། ཁནས་ཕྱུགས་ དང་རྟ་ སོགས་ཀྱི་དཀྱལ་ བ་ནས་སྐ་རྩེའི་བར་དཀར་བོ། 名词。白额牲畜。牛马等自额至于鼻端毛色皆白者。

ཚྭ་ཚྭ། (ཐ) རྒྱ་ཚལ་ཀྱི་རིགས་ཤིག 瓜瓜，瓜类。胡芦科菜蔬总名。

ཚྭ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོང་ཆེན་རྫོང་གི་ རྒྱབ་རྩྭ་རྒྱུད་དུ་ཚུད་དེ། 嘎曲。河名。在西藏自治区丁青县西部。

ཚྭ་ཙོར། ཤ་བའི་ཁག་དེ། 鹿茸，鹿嫩角。可入药。

ཚྭ་པ། རྟ་དེལ་དང་འབྲི་ གཡག་ སོགས་ ཁྱོད་ཀྱི་ དཀྱིལ་གཞུང་དཀར་བོ་ཅན། 名词。白额牲畜。骡马及牛等额及鼻梁毛色白者：རྟ་ནག་ཁྱ་པ། 白鼻黑马。བོང་ཐ་ རྭ་ པ། 白面毛驴。ཕྱག་ནག་ཁྱ་པ། 白面黑绵羊。

ཚྭ་ཞྭར། རྟ་དེལ་སྐོ་ཕྱུགས་ སོགས་ ཀྱི་ ཁྱོད་ པའི་ གཞུང་ མཆུ་ རྩེ་ བར་ སྤུ་ མདོག་ཐུག་ རྩེ་ བ་ཚོད་ པ། 牲畜花鼻梁。骡马等家畜头面至嘴唇间毛色灰白与别处不同者。

ཚྭ་ཁྱ། ཁྱ་ཞྭར་དང་འདྲ།

ག། ཁངས་བཅུད་ཐ་གྱ་གཅིག་དས་བཅུད་ཐ་གྱ་''དཀྱའི་བར་དུ་སྦྱོར་ཆུའི་ཚིག་གྲོགས་ཤིག 连词。从八十一至八十九，十位数和个位数间的连接成份：བཅུད་ཐ་གྱ་ལྔ། 八十五。གྱ་བདུན། 八十七。

ག་སྐྱ། (1)གཡོ་སྒྱའམ་གཡོན་ཅན། 虚伪，诡诈，狡猾：སྐྱ་བའི་གྱ་སྐྱ། 欺诈。མི་གྱ་སྐྱ་ཅན་གྱི་མགད་ཚ་དྲང་པོ་བཤད་མི་ཡང་། 狡猾人不会说老实话。ལས་དོན་གྱ་སྐྱ་བྱས་ན་དམ་ཞིག་རྒྱ་ལ་འཕྱང་ཡང་། 行事狡诈，终必出丑。(2)དྲང་པོ་མིན་པའམ་ཀུག་ཀུག 弯曲，曲里拐弯：ལམ་ཕྱན་ག་སྐྱ། 羊肠小道。ཆུ་ཀླང་ག་སྐྱང་འབབ། 流水蜿蜒。ཤིང་ག་སྐྱ་ཅན་མདའ་མ་མི་ཉན། ཐོན་ག་སྐྱ་ཅན་གྲོགས་པ་མི་ཉན། 木弯曲不可作箭，心弯曲不可为友。

ག་སྐྱ་འགྲོས། (1)ཁྲང་ཁྲོང་གི་འགྲོ་སྟངས། 蜿蜒而行。(2)(མཛད་) 1.དུ་བ། 烟的异名。2.འབབ་ཆུ། 河流、流水的异名。3.སྦྲུལ། 蛇的异名。

ག་སྐྱ་བ། (1)གཡོ་སྐྱ་ཅན། 欺诈者，狡猾人。(2)བརྟན་པོ་མེད་པ། 动摇，不稳。

ག་སྐྱ་ལ་ཁ། སི་ཁོན་ཕྱིང་ཆེན་ཁོངས་ཇ་བ་ཅོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་བཙན་ལྟ་རྫོང་ཀ་ལ་ཕྱིག 夹金山口。四川省阿坝藏族自治州小金县一山口名。

ག་སྐྱའི་ཧི་མོ། (1)རི་མོ་གུག་གུག 曲线，螺旋线。(2)(མཛད་) སྨིག་རྒྱའི་མིང་། 曲线图画。阳焰的异名。

ག་སྐྱང་འགྲོ། གྱ་ཐུ་འགྲོས་དང་འདྲ།

ག་ཅེས། (རྫོང་) ཐམས་ཅེས་དང་རྩོལ་ཅེས། 失策，计谋错误。

ག་ཆོ། (རྫོང་) ནོ་རྒྱན། 耳饰，耳环。

ག་ཏོ། (རྫོང་) ནོ་རྒྱན། 耳饰，耳环。

ག་རོམ་སྣང་བ། (1)ལེགས་པ། 善，美，好。(2)བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་དྲུག་པ་སྟེ། གནས་འདིར་རྒྱས་པའི་ལྷ་དེ་ལུས་སེམས་ཅིར་ཞིའི་བདེ་བ་ཚོས་ཀྱི་མཆོག་སྣང་བས་ག་རོམ་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ་གཙང་མའི་གནས་ལྷའི་ནང་གསེས་ཤིག 善现天。四禅天之第六层，五净居天之一。生于此中诸天，身心妙乐，能现善法，故名善现。(3)(རྫོང་) ཡོད་པ། 有。

ག་རོམ་པ། (1)ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 圆满，完美，富足，齐全：ཀུ་ནོར་ག་རོམ་པ། 财物富足。ཞབས་པ་ག་རོམ་པ། 贡物丰厚。 བཟའ་བཏུང་ག་རོམ་པ། 丰美的饮食。ལེགས་སྐྱེས་ག་རོམ་པ། 厚礼。(2)རྟེན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བས་གཙང་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བས་བདེ་བའི་ དངོས་ པོ་ ཡིན་ པའི་ མཚན་ ཉིད་ ཅན་ ཏེ། བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 妙。四谛十六行相之一。离烦恼故净，离诸苦故乐，事物本性净乐，无烦无苦，故名为妙。

ག་བ། (རྫོང་) ཉམས་པ། 衰微，没落，破落：བར་དུ་ག་བ་སོར་ཆུད། 中兴，衰微者重振。འཇིག་པ་ག་ཞིང་མཚོན་མེད་པ། 生灵颠沛无所依。

ག་མ་སྐྱ། གུག་པོ་དང་འཁྱག་པོ། 弯弯曲曲：ཆུ་ཀླ་ག་མ་སྐྱང་འབབ། 河水蜿蜒流行。སེམས་ཀྱ་མ་སྐྱ། 心不正直。

ག་ཙོམ། ཀྱ་ཚོམ་དང་འདྲ།

ག་ཚོམ། མ་བརྟགས་པ། 草率，率尔。随随便便，不加考虑：ཀ་དས་གང་བྱང་མང་བྱང་ཅིས་ཀྱ་ཚོམ་དུ་སྨྲ་བ། 不加考虑，信口胡说。བཤེས་གཉེན་ཀྱ་ཚོམ་དུ་བསྟེན་ན་འདུན་མ་ཐེག 率尔从师，损及心愿。ཀྱ་ཚོམ་དུ་ཁ་ཚོད་མ་གཅོད། ཀྱ་ཚོམ་དུ་ཆུ་ཀྱལ་མ་ཀྱག 随便莫下断语，草率莫作泅渡。

ཀྱག་ཅ། (རྟེང) བཅོག་པ། 遗失，破坏，破碎。

ཀྱང་། (ཀ) ས་ཤེང་རྩྭས་ནང་དུ་བརྩངས་པའི་རྡིག་པ། 墙，土墙：ཀྱང་དྲུང་བ། 打墙。ཀྱང་ཏྲལ། 颓垣，败壁。ཀྱང་ཚོག 残壁。ཀྱང་འཕྱེལ་བ་ཙམ་ཤེང་གིས་མི་བཏེག 墙塌了，拨火棍撑不起。

ཀྱང་ཐུག། ཀྱང་ཞེའས་ཐུ་བྱིས་པའི་སྐུ་བཀྲེག། 壁像。画在墙壁上的影像。

ཀྱང་སྐོར། ཁང་པ་དང་ཚྭང་པ་སོགས་ཀྱི་མཐའ་བསྐོར་བའི་ཀྱང་གི་ར་བ། 围墙。环绕住宅、村落等外围的土墙。

ཀྱང་ཀྱིང་། (1)ཀྱང་ཏེ་ཁྱེང་རིའི་བསྡུས་ཚིག (2) (རྟེང)ཁེངས་རྒྱགས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 傲慢的姿态。

ཀྱང་ཀྱིང་། ཀྱང་རེ་ཁྱེང་རིའི་བསྡུས་ཚིག

ཀྱང་རྩྭག ཀྱང་ས་དྲུང་བྱེད་ཀྱག་པ། 墙杵。打墙用的工具。

ཀྱང་སྒྲོམ། ཀྱང་དྲུང་སྡུད་ཤེང་སྒྲོམ། 墙版，筑版。筑墙所用夹板。

ཀྱང་རྡི་ཀྱིང་རྡི་། ཁེངས་རྒྱགས་ཀྱི་རྣམ་པ། 骄傲自满、妄自尊大的神情：ཀྱང་རྡི་ཁྱེང་རིའི་མི་ལུ་ཚང་མས་དགའ་བ་མི་བྱེད། 大家都不喜欢骄傲自满的人。

ཀྱང་རྡེ་ཀྱིང་རྡེ་། མ་ཐུལ་བའི་ཁྱོང་ཚུལ། 别别扭扭，硬邦邦。生硬倔强状：ས་ཀྱང་རེ་ཁྱོང་རེ་ཚུ་ཐུད་ཀྱིས་འདྲུལ་དགོས། 硬邦邦的土地，要用水肥整治。མི་ཀྱང་རེ་ཁྱོང་རེ་དེད་སྐད་ཅ་ཤོད་ཁག་ཐོ་འདྲུག 对别别扭扭的人难于进言。

ཀྱང་ཟོ། ཕྱ་རི་ཀྱང་ཐོའི་བསྡུས་ཚིག

ཀྱང་མཐུད། རྡིག་པའི་ཀྱང་གཉིས་པར་ཀྱི་མཐུད་མཚམས། 墙缝。两版土墙接口处。

ཀྱང་ལྷེབས། ཀྱང་རྡིག་གི་ལྷེབས་ངོས། 墙面，壁面。

ཀྱང་རྣག་ཁ་སྐྱོར། ཁྱགས་གཉིས་ཐག་ཚུད་དབྱེ་ཐུག་ཏུ་ཕྱོགས་དཀྱག་ཤེང་གིས་ཆུབ་འགལ་དུ་གཏོང་བའི་དབྱེ། 移壁撞墙。意谓两面挑拨，使相冲突。

ཀྱང་ཐྲེང་། ཀྱང་གི་དབང་ས་རི། 土墙高度版数：ལྷག་ས་རིའི་དབང་ལ་ཀྱང་ཐྲེང་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག 围墙高达三十六版。

ཀྱང་རྩྭག (1)ཀྱང་དང་རྡིག་པའི་བསྡུས་ཚིག 墙壁。土墙和石壁。(2)ས་ལས་བཟོས་པའི་རྡིག་པའམ་སྐྱ། 泥墙。泥土做成的室内隔墙。

ཀྱང་མཚམས། (1)ཀྱང་གཉིས་མཐུད་མཚམས་ས་ཤ་ཀྱང་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས། 墙缝。两墙接口处。(2)ཀྱང་གི་འཁྲིས་ས་ཤ་རྟེ་འཁྱམ། 墙根，墙壁附近。

ཀྱང་རྩ། ཀྱང་རྡིག་གི་ར་བ། 围墙，土围墙。

ཀྱང་རིས། ཀྱང་ཞེའས་ཀྱི་རི་མོ། 壁画：གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྡིག་བར་ཀྱང་རིས་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་ཡོད། 寺庙墙上，遍绘壁画。

ཀྱང་ཤོག་ས། ཀྱང་རྡིག་གི་ཞེའས་ངོས། 墙面。

ཀྱང་ཤིང་། ཀྱང་རྡིག་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཤེང་སྒྲོམ། 筑版。筑墙所用木板。

ཀྱད། 名词。(1)རྩལ་སྟོབས་དང་ལུས་ཤུགས། 气力，体力。(2)ངག་རྒྱུན་དུ་གཏམ་བའི་མིའུ་གྲང་ཤེད་ཆ་བ་ཞིག 矮力士。传说中的矮子壮士。

ཀྱད་ཆེན། སྟོབས་རྩལ་ཅན། 大力士。

ཀྱད་སྟོབས། ཀྱད་མིའི་སྟོབས་ཤུགས། 气力，臂力：དགའ་སྟོན་འཆོལ་ཤས་ཀྱང་སྟོབས་སྡུད་བ། 举行盛会，比赛臂力。

ཀྱད་འཁྱབ། ལུས་ཤུགས་འགྲན་སྡུར་བྱེད་པ། 角力，摔跤。比赛气力。

ཀྱད་རྡོ། ཤུགས་རྩལ་སྒྲུང་བྱེད་ཡར་འཞོག་ཐུབ་རྡོ། 练力巨石。举重所用石墩。

ཀྱད་རྟད་ཚོན་པ། ཀྱད་མིའི་ལུས་རྩལ་ཚོང་པ། 角力及格。

གྲུབ་མིའི། ལུས་ཤུགས་ཆེས་ཆེ་བའི་མི། 力士，大力士，角力者。

གྲུབ་རྩལ། (1)ལུས་ཤུགས་ཆེ་རྒྱང་འགྲན་སྤྲུང་ཐེབ་པའམ། 角力术。摔跤的技能。(2)ལུས་ཤུགས་ཀྱི་རྩལ། 力气，气力。人畜的体力。

གྲུབ་བརླངས། ལུས་རྩལ་ཤུགས་ཆེ་འགྲན་སྤྲུང་ཐེབ་པ། 角力，摔跤。

གྲུབས། ཀུ་རེ། 名词。嬉戏，玩笑；གསུང་ཆེ་ལ་དྲང་བ་གྲུབས་ཀྱིས་མི་མཛད་པ། 郑重直言，不开玩笑。

གྲུབས། བྲག་རིའི་གཡབ་བས། བྲག་ཕུག་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཀ་ཏིང་སྒྲུག་ཐུང་བ་ཞིག 名词。岩棚，岩窟。进深不远、可以栖息容身的岩洞；བྲག་གྲུབས། 石岩窟穴。གདོ་གྲུབས། 土岩窟穴。

གྲུབས་བ། (རྟེང) རྩ་ཆེན་གྱི་བས་ཀྱལ། 河床，河槽。

གྲུབས་ཐུ། བྲག་ཕུག་ཆུང་བ། 小石窟，小岩洞。

གྲུབ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)འགྱུར་བ། 转成，变成，陷于；ཅི་ཐུབ་མེད་བའི་གནས་སུ་གྲུབ་བ། 陷于不知所措。འཁྲུག་ཐེང་གི་གནས་སུ་གྲུབ་བ། 陷于战乱。གྲོགས་མེད་ཁིར་ཆུང་གི་གནས་སུ་གྲུབ་བ། 陷于孤立。(2)འཕྱམ་བ། 流浪，漂泊；གཞན་ཡུལ་དུ་གྲུབ་བ། 漂泊他乡。ཡུལ་གྲུབ་སྐིད་གཞུང་། 流亡政府。(3)ཁ་འཐོར་བ་འབས་བ་ཟློག་བ། 散失，遗失；ཁ་གྲུབ་བ། 散失。ཡུ་གྲུབ་བ། 脱节，脱臼。དཔེ་ཅིའི་ཤོག་ཁྲེ་གཅིག་གྲུབ་འདུག 书中缺少了一张。

གྲུབ་མ་གྲིབ་ཁྲག སྐད་གདངས་ཀྱི་ འགྱུར་ཁྲག་འདེགས་འཇོག་གི་རྣམ་པ་ཞིག 婉转。音调曲折抑扬。

གྱི། ❶མིང་མཐའ་ན་མ་ར་ལ་ བཅས་ཀྱི་ རྗེས་ སུ་སྦྱར་བའི་འབྲེལ་སྒྲའི་རྒྱུན་ཞིག 助词。的，之。字尾为ན་མ་ར་ལ་字后面所用领属虚字；འཇུག་སྒྲུབ་ཀྱི་ བྱ་ གཞག 建设的事业。ལམ་ཀྱི་རྒྱང། 路旁。གསོལ་མར་གྱི་ལྷགས་ཚོང་། 酥油的价格。ཆེ་དབང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཞྭ་མོ། 策旺囊杰的帽子。❷(རྟེང) གྱི། 刀。

གྱི་ཁབ་། ཪོང་ཁ་ཞེས་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་དུས་ལྟ་མཚོ་རྩྭེན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་མཚོ་ རྩྭེན་བའི་ཤར་ཐྱགས་ཀྱི་ཚ་རྒྱུད་རྒྱུན་སྐྱིད་མིང་། 吉塘。宗喀古名。地当今青海省内青海湖以东，黄河流域一带。

གྱི་རྣ་བ། ངའམ་བདག་ཁོངས་ སྐྱང་ ཟེར་ བའི་ཚིག 代词。鄙人，在下。自称我字的谦词。

གྱི་རྙོག་བ། (1)རང་གཤམ་ཐ་མལ། 普通，寻常，平庸；འགྲོ་བ་ཀྱི་ནང་འཁྱམས་པ་མ་ལུས་པ་བདེ་ལ་འཁོད་པ། 使诸平凡众生皆得安乐。(2)དམན་པ། 简陋，低劣；ཁྱི་ནས་ འཚོ་ བ། 衣食菲薄度日。ཟོ་ཁྱི་ན་བ་དང་ཚོས་ལྟགས་སྐྱ་བ་ཪམ་ཁྱིམ་ཚོག་ཤེས་པ། 仅有下劣的食品和蔽风的衣着就已满足。(3)ལེ་ལོ་ཅན། 懒人，懒惰者。

གྱི་ཤིང་། རྟ་མཆོག་གམ་ལྷལ་དུ་བྱུང་བའི་རྟ། 良马，骏马，骐骥；རྟ་མཆོག་གྱི་ལེང་བཞོན་ཏེ་མཁྱགས་པོར་འགྲོ། 乘良马疾走。རྟ་ཁྱི་ལེང་མཁོ་འཕང་ཤེན་དུ་མཐོ། ལག་མཆོན་ཆའི་རྩེ་དབལ་རབ་དུ་ཚེ། 骏马昂高头，宝剑显利锋。

གྱིང་། གཡང་དང་འདྲ།

གྱིང་ཁོང་། (རྟེང) ཞེ་བ། 温和，和平。

གྱིང་ཁམ་ཀོང་ཚུ། གྱེས་ཤེང་ཀོང་ཇོ་དང་འདྲ།

གྱིན། ན་མ་ར་ལའི་མཐར་སྤྲུང་ ཀྱུ་བཞིན་ ཞེས་པ་ དང་ གཅིག་པའི་ ད་ལྟ་ བའི་ ལས་ སྟེན་ བྱེད་ ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་ཞེས་ཚིག 助词。一个用于ན་མ་ར་ལ་字尾后面，同 བཞིན་ 字一样表明现在式动作的规则虚字；འཁོར་ལོ་འཁོར་གྱིན་འདུག 车轮在旋转着。

གྱིན་ཁ། (རྟོང་) རྒྱུ་གྱེན་མེད་པ། 无因。

གྱིན་འདབ་བ། (རྟོང་) (1)ཐ་མལ་པ་དང་། དམན་པ། 庸人，低能者。(2)རང་ཀ་བ་དང་རང་བཞིན་པ། 平平常常，庸庸碌碌。(3)དོན་དག་མེད་པ་དང་། ལེ་ལོ་ཅན། 无意义，无目的，懒散。

གྱིམ་ཅི། (རྟོང་) མི་དམག 哨兵，侦察兵。

གྱིམ་ཁང་ཀོང་ཇུ། གྱིམ་ཤེང་ཀོང་ཇུ་དང་འདྲ།

གྱིམ་ཤིང་། (རྟོང་) རངལ་མོ། 音乐。

གྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇུ། ཀུ་བཟའ་རྩེས་མ་སྟེ། ཀུའི་དེབ་ཐེར་ལས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་ཀྲ་དན་གྱིས་བྱ་མོ་སྐྱོང་དབང་གི་བུ་མོ་ཀེམས་ཤེང་ཀོང་ཇོ་ཁྱིན། ཀེང་ལྷང་གི་ལོ་བཞི་པ་ལྷགས་ཁྱི་སྟེ་སྟྲི་ལོ་༧༠ ཨོར་ བོད་ཀྱི་ ཞང་ བཙན་ ཁྲི་ རེ་ ལྷས་ ཁྱིན་ གྱིས་བསུས། ཀུང་ཙུང་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་མཁར་ཆེན་པོ་ཞེང་ཆེང་ཁེན་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱེལ་ཐུང་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ། མཁར་དེའི་རྩེས་པ་ཅན་རྣམས་ཐར་དུ་བཏུག དམངས་ལ་ཁྲལ་ ཞུལ་ ཟོ་ གཅིག་ མི་ དགོས་ པར་ བྱས། མཁར་དེའི་མིང་ཡང་བརྗེས་ཏེ་ཀོང་ཇོའི་ མིང་གྱིས་ཤེང་ཞེས་བཏགས། གཞན་ཡང་བསྟན་བཅོས་དང་། གོས་དར་ཁྲི་ཚོ་དུ་མ། བཟོ་རིད་དང་སྐྱ་རྟལ་སྐྱ་ཚོགས་པ། རངལ་མོ་ཁྱད་པར་བ་ཆ་ཚང་ལ་སོགས་པ་རྗེངས་སུལ་ཀྱ་རོམ་པ་བསྟལ། ཕྱིས་སུ་སྐར་ཡང་ཆ་ཚུ་ནུབ་ རྒྱུད་ ཁྲག་ དཀྱ་ཞེས་ པ་སྟེ། མི་ཐག་གི་ཡུལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀོང་ཇོ་ལ་བྱིན། ཞེས་དེབ་དམར་དུ་ཞེབ་པར་དྲངས་པ་ལྟར་རེ། ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་བྱོན་ནས་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན་དང་འདྲས་ པ་ལ་ སྲས་ ཁྲི་ སྲོང་ལྡེ་ བཙན་བྱང་བས་བོད་ཀྱ་གཅིས་དབོན་ཞང་དུ་གྱུར། 金城公主(? —739)。藏籍《红史》引《新唐书·吐蕃传》："赞普祖母可敦请昏，中宗以所养雍王女妻之。景龙四年庚戌(公元710)，吐蕃尚赞咄名悉腊迎公主，帝送至始平县，赦县中罪死，免民徭赋一年，改县名金城，赐《毛诗》、《文选》等经籍、缯帛数万、百工技艺及优美龟兹乐等，旋又以河西九曲之地为公主汤沐邑。"公主至藏，与赤德祖丹成婚。生赤松德赞，汉蕃成为甥舅。

གྱིམ་ཀྱང་། (ཀ) བཀྱ་ཤིས་པ་དང་བཀྱ་ མི་ཤིས་ བའམ། བཟང་ངན་རྣམ་ཞི་ཚུབ་པོ། 吉凶，好坏，休咎或幸与不幸。

གྱིམ་ཀྱང་རིན་ཆེན་སྒྲངས་པ། ཤག་ཅིས་སྐོར་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ཤུལ་འགྱུར་རྟྲིང་པ་ཞིག་ཡེན་ཞིང་འདི་དའི་ རྒྱུན་བར་སྐབས་ཐོན་ནས་མི་ སྣང་བར་ ཐུལ། 《吉凶宝集》。古代汉族一占卜书名，后译为藏文，今佚。

གྱིས། ❶བཀྱིད་པའི་སྐལ་ཆ། ❷འབྲེལ་སྦྱོར་ཞེས་ པའི་ སྐྱེ་ སྟྲོང་ ཚུལ་ དང་ མཐུན་པའི་ ཅིད་སྐྱེའི་རྐྱེན་ཞེག 介词。以，用以，以故。施事词之一，用法和ཀྱི་字相同：སྤྲིན་གྱིས་ཉི་མའི་ དཀྱིལ་འཁོར་ བཀག། 浮云掩日轮。རྨུག་ ཀཀམ་ གྱིས་ ཁྲངས་ སྐྱེལ་ མི་ ཐུབ་ པ། 依靠假话，不能证实。ཀཡང་ དཀར་ གྱིས་ འབའ་སྐྱ་ སྐྱོག་པ། 绵羊咩咩叫。ཚུར་ཆོལ་ཐོལ་གྱིས་བྱུང་བ། 遭遇突然袭击。

གྱ་ནམ། ཀཡོ་སྐྱུ་ཅན་གྱི་མི། 欺骗者，狡诈者。

གྱུ་བ། (རྟོང་) (1)གོང་ དུ་ བཀུར་ པ། 恭敬。(2)ཟས་པ། 食毕，饭后。(3)བཀྱ་བ། 洗涤。(4)ང་རྒྱལ་ཅན། 骄傲者。

གྱུ་རུ་ཁྱགས། (རྟོང་) རྒྱུན་ཆགས་པ། 连绵，继续，一连串。

གྱུ་རུ་ཁྱགས་ཀྱ་ཀོད་པ། (རྟོང་) དང་ཐོར་སྐྱ་བ། 说直话，直言。

གྱུར་ཅིག སྨོན་ ཆོག་ རེག 当使，但愿，惟愿。一种发愿的语气，སྐུ་ཆེ་རིང་ཞིང་ནད་མེད་པར་

གྱུར་ཅིག་ 祝您健康长寿！འཇིག་རྟེན་ཐོངས་ཀྱི་ཞལ་ སྤྲུལ་མེ་ དམངས་ ཚང་མ་ བཅིངས་ བཀྲོལ་ འགྲོ་བར་གྱུར་ཅིག་ 但愿全世界劳动人民都得到解放！

སྨོན་ཅིག་ཀྱི། ཐོང་ བར་ གོག་ ཅས་ཐེབ་ ཤེན་དུ་ བསྒྲུབ་པས་ ཅི་མ་ཟད་ སྐྱབ་ དུ་ རློན་ པའི་ ཚིག་ 只愿，但愿，巴不得如愿以偿。表示心情十分迫切盼望的一个语气。

སྐྱབ་དུག་ གྱུར་པའི་དུག་སྟེ། ཁ་ཟས་སོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ སྟེག་མ་ནས་དུག་མ་ཡིན་ཡང་དུས་དང་ཆུན་ཀྱི་དཔང་ཤེས་རང་བཞིན་འགྱུར་ནས་དུག་དུ་གྱུར་པའི་དོན། 转化毒。变化所成毒。食物等本性原非有毒，但因时间及外部条件变化而成之毒性。

སྐྱབ་པ། འགྱུར་པའི་འདུས་པ།

སྐྱབ་ཆིང་། སོ་མ་བཆུབ་པར་རྣིལ་བྱང་མེད་པ། 并吞，囫囵。不加细嚼，囫囵吞下：གཞན་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ས་ཆ་གྱུར་ མེད་ གཏོང་ པ། 并吞别人领土。ཟོ་ ཆས་ སོས་ མ་ ཐུད་ པར་ གྱུར་ མེད་ བྱས་ན་འཇུ་དགའ། 食物不嚼，径直吞下，就不易消化。

སྐྱབ་འཇོག་ ཀྱང་པའི་ནད་རྣམས་ཤིག 尿道炎合并膀胱炎。泌尿系统病名。

ཀྱོག། ཐེག་ གྲུང་ཀྱི་ ཐེག་ ནས་ དགག། 名词。上坡路，坡坎，向上斜，逆向：ཐེག་ལམ། 上坡路。ཐེག་གཟངས་པོ། 陡峭。ལག་མཐིལ་ཐེག་དུ་ བཀག་ པ། 手心向上。མིག་ཐེག་དུ་ལྟ་ པ། 眼向上看。དབུ་སྐྲ་ ཐེག་དུ་ གཟངས་ པ། 头发上竖。ཉི་མ་ནུབ་ནས་འཆར་བ་དང་ཆུ་བོ་ཐེག་དུ་འགྲོ་བ་མེད། 太阳不能西升，河水不能倒流。

ཀྱོག་འཕྱོང་། ཐེག་དུ་ལང་ པ། 竖起，上竖。

ཀྱོག་སྐྱ། (ཨངན) མེ། 上燃。火的异名。

ཀྱོག་སྐྱེ་ཆུང་། ལུས་ ཀྱི་རྩ་ བའི་ ཆུང་ ཕྱེ་ཐ་ གུལ་ཞེག་སྟེ། ཐེད་ལས་ཆོག་འཇིག་པ་དང་། དབུགས་ཐེག་དུ་ཆུ་བ་སོགས་ཐེད་ བའི་ཆུང་། 上行风。人体五种根本风之一，功能为发出语言，引气上行等。

ཀྱོག་ཁྱད། ཡར་ འཇེག་ མར་ འབབ་ ཀྱི་ ས། 坡度，斜坡。上坡路和下坡路：རི་ ལམ་ ཀྱི་ ཐེག་ གྱང་གཟངས་པོ་འདུག 山路陡峻。

ཀྱོག་ འདེགས། ཡར་ འཇོག་ པ། 上举，提高，举起。

ཀྱོག་འདྲེད། (1)ཡར་འཕེན་ པ། 提升，提拔，拉上去。(2)ཡར་སྐྱེལ་ པ། 向上运，运往上方。

ཀྱོག་འདྲེད་སྨན། ལུས་ ཀྱི་ སྐྲད་ ནད་ མེལ་ ཞེང་ ཐེག་ དུ་ སྐྱུགས་ པར་ བྱེད་ པ་མེ་ ཆུང་ གི་ ཚོན་ དུན་ དང་ ལྡན་པའི་ སྨན། དབེར་ན། རི་ ཀོ་ དང་ སྐྱང་ ཆེར་ ལྷ་ བྱ་ ལའོ། 吐药。具有风火特殊性能，催使呕吐以治疗上体疾病的药物，如卵叶蓁吾及大苏等。

ཀྱོག་ལྡོག (1)རྩ་ ཟོག 反抗，造反。(2)བཀའ་ ཁྲིམས་དུ་ གསོད་ པ། 抗命，不听指示。对上级顶撞。(3)ཡར་ ཟོག་ པ། 逆行。向上倒转：ཆུང་ ཐེག་ ལྡོག 逆风。གྲུ་གཟིངས་ཐེག་ལྡོག་དུ་ གཏོང་ པ། 逆水行舟。རི་གཟར་ ཆབ་རྩེ་ཐེག་ ལྡོག་དགའ། 悬岩礓石，难向上滚。喻势之所至，不可扭转。

ཀྱོག་བསྐྱེལ། ཡར་འཕྱུར། 上涌，上溢。

ཀྱོག་རྩ་ཅན། (ཨངན) བྱ་ཉག་ པ། 竖耳者。猫头鹰的异名。

ཀྱོག་ འཕྱུར། (1)ཡར་ ལྷད་ པ། 上涌，涌溢。向上冒起：ཆ་ ཆབས་ ཐེག་ འཕྱུར། 波涛汹涌。ཆུ་མིག་ གི་ ཆུ་ ཐེག་ དུ་ འཕྱུར་ པ། 泉水上涌。(2)(ཨངན) རི། 突起。山的异名。

ཀྱོག་འཕྱོང་། དབུགས་འཚང་བའི་ནད་ཀྱི་ རིགས་ གཅིག 气涌病。藏医所说呼吸道疾病之一种，症见呼气易而吸气难。

གྱེན་མ་གསེག ཀྱེན་གཟངས་པོ་མ་ཡིན་པ། 缓坡。坡度小，慢坡。

གྱེན་མིག་ཅན། (མངོན) ཀ་ར་ཀྲ་སྟེ། 仰眼者。八脚狮子的异名

གྱེན་བརྩེགས། (མངོན) རི། 垒坡。山的异名。

གྱེན་རྒྱག ངོ་ཤེས 抗拒，反抗，反叛；བཙན་དབང་གི་གཟའ་གནོན་འཕྲལ་མི་ཐུབ་པས་ཀྱེན་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་པ། 不能忍受暴力压迫，起而反抗。

གྱེན་ཤོག (1)ངོ་ཤེས 反抗，反叛；འབངས་ཀྱེན་ཤོག་གི་ཤེ་ཆུས། 奴隶反抗的史实。(2)གནོ་ཏུ་བྱེག་པ། 翻筋斗。

གྱེན་སྐྱོང་། ཡར་སྐྱོང་པ། 竖起，立起，高高举起；དར་ཆ་ཀྱེན་སྐྱོང་། 竖起旗帜。

གྱེན་གསེག གསེགས་ལམ། 斜坡路，陡坡。

གྱེར་སྐོམ་ཚལ་ཁྲམས་ཤིང་གི། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཤེའུ་ཤེར་ཡར་བྱུངས་ཐུ་ཁ་འབྱག་པའི་རྗེ་ཚུལ་དུ་འཁྱངས། ཐག་གུ་རྡོ་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིའི་སྐྱབ་མ་ཡིན། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ལྷགས་བྱང་ཤེར་སྟེ་ཕུར་ཀུག་གཤེའ་དགོན་པ་བཀའ་བསྒྲུག་གསེའ་བཀའ་བཏུད་ཅས་པ་བྱུང་། དེ་ནས་རིམ་པར་བཙུད་པ་དག་གིས་ཞི་བྱེད་པའི་རྗེ་ས་སྐྱ་འབྱངས་པས་དེའ་སྐྱོན་དུ་འདི་ཉིད་ཞི་བྱེད་པར་་་འཛོག ཤེའ་ཤེ་ཤེ་ལ་འདུས། 杰贡·楚臣僧格。译言戒狮子(1144—1204)。南宋西藏佛学家，帕竹·多吉杰波弟子，为雅隆地方贵族昌珠后裔。1181年于尼木地方倡建休色寺。从此传出的教派，名为休色噶居。其后辈着重修学希杰派法，故有视之为希杰派者。

གྱེར་སྐོམ་བཞི། བོན་ལུགས་ཁྱེན་ལས་སྐོར་གྱི་གཞུང་ཞིག 《四吟修》。苯教经典中，一种叙述有关身、语、意、业的著作。

གྱེར་བ། (ཐ་དད་པ) གཏངས་འཇེག་པ། 吟诵，吟咏。引吭长吟：སྒྲོག་ཆོག་དབྱངས་ཀྱ་མཐོན་པོར་གྱེར་པ། 高声吟诗。ཀུ་དབྱངས་གྱེར་པ། 唱歌。

གྱེར་དབྱངས། གདངས་རིང་འཇེག་པའི་ཀུ་དབྱངས། 朗吟声，举腔长吟声。

གྱེལ་པ། འགྱེས་པའི་འདུས་པ།

གྱེལ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ངམ་རིང་རྩྭང་གི་ཤྱོ་ནུབ་ངོས་སུ་ཡོད། 切拉。山口名。在西藏自治区昂仁县西南部。

གྱེལ་སོ། ལམ་གཏངས་ཤེང་གི་ཡལ་ག་སོགས་ཀྱེས་མཚམས་སམ་ཁ་དྲྭག 岔路口，树丫杈。

གྱོ་དྲམ། སོ་བཏང་བའི་ས་ཐག་ཆག་དྲམ། 瓦砾，瓦块。破碎瓦片。

གྱོ་མོ། 名词。(1)སོ་བཏང་བའི་ས་ཐག 砖，瓦。烧过的土坯。(2)རྡ་ལས་བཟོས་པའི་སྣོད་སྐྱུད། 陶器。(3)ས་ཐག་གམ་རྡ་སྣོད་ཆག་པའི་དྲམ་ཕྱེ། 瓦砾，陶器碎片。

གྱོ་ཤྱེ། རྡའི་ཤྱེ། 釉子。

གྱོང་། ཐམ་ཁད་ཀྱེ། 名词。亏负，亏损；ཉོང་རགས་པ། 吃亏。སྐྱ་རེས་རྡོ་ལ་གཞུས་ན་སྐྱ་ཉོང་ལྷགས་ལ་ཐོག་ཡོང་། 斧劈石头，铁受损失。

གྱོང་ཁ། སྲོལ་ བཏྲག་ཐབས་མ་ བྱུང་བའི་ཆ་ཤས། 名词。损失，亏损。丧失应得之一部或全部。

གྱོང་ཁེལ། ཉོང་ཆགས་ཐབས་སྲོལ་ཀྱི་འབོར་ཚད་ཆག་པ། 吃亏。遭受亏损。

གྱོང་ཀྱེ། ཁེའི་ཚོག་ཁྱོགས་ཉོང་ངམ་ཀྱེ། 亏负，亏蚀，损失；ཉོང་ཀྱེ་གཏོང་པ། 使受损失。རེ་ཞིག་ཉོང་ཀྱེ་རུགས་པ་དེ། དཀྱེ་བའི་ཚོགས་སུ་འགྱུར་ཡང་སྲིད། 眼前吃了亏，也许将受益。喻坏事可能变成好事。

གྱོང་བྱགས། (རྟིང) (1)བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་སྐབས་

ཨི་རྣམས་ཀྱི་ཟས་སུ་རུང་བའི་ས་ཞུན། 地肥，地饼。佛书所说，劫初时期，人类的一种天然食物。(2)ས་ཉི་ཚོ་ཞུན། 潮湿。土中滋润气。

བྱོང་མཉམ་ཐུག་པ། གཉིས་ཀ་བཙན་པོའམ། ངར་བ། མཐུགས་པ་འདྲ་འདྲ། 僵持，相持不下。ཨི་བྱོང་མཉམ་ཐུག་ད་བར་འདུམ་ཐེབ་དཀའ། 两人互相僵持，不易调解。

བྱོང་མཉམ་གཙོང་གཏུགས། ཨི་ངར་པོ་དང་ངར་པོ་དཔོན་སུ་འཐབ་པ། 对峙，相持。

བྱོང་ཚེ། མཐུགས་པོ། 形容词。生硬，粗犷。粗鲁而不柔和：ཁ་བྱོང་ཚེ། 口粗鲁，牲畜口硬不易驾驭。སེམས་བྱོང་ཚེ། 心硬。ཚིག་བྱོང་ཚེ། 恶言，强硬语，出言不逊。དགྲ་ཚེ་བྱོང་ཚེ། 顽强的敌人。ཨི་བྱོང་ཚེ། 倔强者，顽固分子。གཤེགས་ཐུབ་བྱོང་ཚེ། 性情粗暴。ཨི་བསྟན་དགེན་ཚང་གི་ཀུང་བྱོང་། 粗鲁的人住在寺庙也粗鲁。

བྱོང་བ། བྱོང་ཚེ་དང་འདྲ།

བྱོང་རུ་བ། (1)ཐུབ་ བྱོང་ ཚེ་ ཅན། 粗悍者，性情倔强者。(2)ཁན་ཨེད་སྐམ་བྱོང་སོང་པ། 干硬。

བྱོང་རྩྭ། (རྫིང) (1)ས་ ཞག་ རྡེ་ བསྐལ་ པ་ ས་ ཐོག་སྐབས་ས་རྡེང་དུས་རང་བཞིན་ཀྱིས་ ཐོན་པའི་ ཞག་ཀྱི་ཨིའི་ཟས་སུ་རུང་པ། 地肥，地饼，地皮饼。佛书所说，劫初时期，地面自然生成可以养人的一种代食品。(2)ས་རྩྭ་སོགས་རྡེང་ཆུའི་ཁར་ཆགས་དུས་བྱུང་བའི་སྲིས་མ་ལྟ་བུ་ཞིག 水膜。灰尘污垢等结积静水表面所成浮膜。

བྱོང་ཤིལ་ལིལ། བྱོང་ ཤས་ ཆེ་ཅམ་ ཀྱི་ ཆུལ། 硬棒，硬邦邦，很硬朗。形容坚实，ཨི་དེའི་ ལུས་ པོ་ བྱོང་ ཤིལ་ཤིལ་ ཞིག་ རེད། 那个人身体很硬朗。

བྱོང་ཏྲག་ཏྲག བྱོང་ ཤས་ ཆེ་བའི་ ཆུལ། 硬撅撅的，很硬：སྐད་ ཅ་ བྱོང་ ཏྲག་ ཏྲག་ ཅིག་ བཤད་ ཡོང་། 可能说些硬撅撅的话。གོན་པ་གྱོང་ཏྲག་ཏྲག་ཅིག་གྱོན་པ། 穿起一件硬撅撅的衣服。

བྱོད་ཁ། རྩོད་པ། 名词。争吵，口角，诉讼：ཕན་ཚུན་རང་གྲས་བྱས་ཀྱང་མ་འགྱེལ་བར་གྱོད་ཁ་གཏུགས་པ། 私下谈判未妥，因而起诉。ང་བྱོད་ཀ་རྩོད་ཀྱི་ཤུལ་བྱོད་ཁ་ཤར་སོང་པ། 你我彼此，发生口角。ཤུལ་རྩོལ་མང་པའི་གྱོད་ཁ་རྩོད་པ། 烦言絮叨，互相争吵。

བྱོད་ཁོངས། གྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་དེགས་སམ། གྱོད་ཀྱི་རང་དུ་ཆུད་མཁོན། 涉讼者。与诉讼有牵连的人。

བྱོད་འཁྲུག གྱོད་ ཐག 纠葛，纠纷：ལོ་མང་པོ་སོང་ཡང་། དུའང་གྱོད་འཁྲུག་ཆོད་མ་སོང་། 过了许多年，纠葛仍未解决。

བྱོད་ཚགས། གྱོད་དང་བྱུང་ཚགས། 口角是非，灾殃，祸事，不幸。

བྱོད་ཐག་གྱོད་བཅེགས། (1)ཁ་ མཆུ་ ཀཅིག་ ཐག་ཉིས་བཅེགས་བྱུང་པ། 诉讼连接，众案齐发。(2)ནག་ ཉིས་ ཐག་ ལ་ནག་ཉིས་ བཅེགས་པ། 罪上加罪。

བྱོད་བསལ་བྱས། ཁག་འཕང་ཀི་བསྟོད་བཏུགས་ བའམ་ ཁ་ ལ་ དཀྱིས་ པ། 委罪，怪罪。推卸罪责于人。

བྱོད་བཙོལ། རྩོད་ཆེང་ཆེད་དུ་འཚོལ་བ། 寻衅，惹是生非：ཉང་འཁོན་ཞེ་ ལ་ བཞག་ ནས་ཆེད་ དུ་ གྱོད་ འཚོལ་ བྱས་ པ། 心衔旧仇，故意寻衅。

བྱོད་ཕྱེ་ལས་ཁང་། ཉང་བོད་ས་གནས་ཀྱིད་ གཞུང་ཤུལས་ཆེར་ཆོས་སོགས་ཆ་ཁག་བར་ཀྱི་ཁ་ མཆུ་ ཐག་གཅོད་ཀྱད་ བའི་ ལས་ཁུངས་ཤེག 觉希勒空，审判衙门。原西藏地方政府调查和判决世家、寺庙等上层人物诉讼的司法机关。

བྱོད་གཞི། ཁྱིམས་གཏུག་ཀྱས་བའི་ཆུ་ཀྱིན་ནས་ཁ་ མཆུའི་རྩ་བ། 争吵的根源，讼事，讼诉案件：

ཀུང་གཞི་སྡེ་ཚན།　打官司。

ཀྱོད་ཁ།　ཁེམས་གཏུག་ཐུབ་མཁན་ཕྱོགས་གཅིག　诉讼一方，原告或被告。诉讼双方的任何一方。

ཀྱོད་ལོག་ཁྲ་ལོག　ཁ་མཆུ་མ་འདྲུམས་ཤེང་། དཔྱད་ཁྲ་ཁེམས་སར་ཐྱེར་ལོག་པ།　翻案。推翻定案，不服裁判。

ཀྱོན་གོས།　ཀོན་ཐུའི་གོས།　衣服，服装。

ཀྱོན་ཆས།　གོས་སྐྱེའི་མིང་། 衣服，服装：ཀོན་ཆས་སྒྲུང་པ། 化装。ཕོ་མོའི་ཀོན་ཆས་ཁྲག་ཁྲག་སོ་སོ་རེད། 男女服装各异。

ཀྱོན་འདང་།　ཀོན་ལྷེང་དང་འདྲ།

ཀྱོན་ལྕང་།　ཀོན་ལྷེང་དང་འདྲ།

ཀྱོན་ལྷེང་།　ཀོན་པ་ཀཊིག་གི་ཚུལ་ལོང་ཚད། 件料。够制一件衣服的材料。

ཀྱོན་པ།　❶(ཐ་དད་པ) བྱེད་པ། 穿着，穿戴；གོས་ཀོན་པ། 穿衣。ཞོང་བྱས་ཀཱཝིག་ཕྱགས་ཀོན་པ། 驴蒙虎皮。喻同"狐假虎威"。❷ཚོས། 名词。衣服：ཀོན་པའི་ཁུས་ངད། 新衣服特有的气味。

ཀྱོན་ཟུ།　(རྩིང) རུལ་འགྲན་པ། 较量，比武。

ཀྱོན་ཕྱིང་།　ཀོན་ཆུའི་ཕྱིང་པ། 毛毡衣料。做衣服的毛毡。

ཀྱོལ་ཟུ།　ཀང་པ་འཕེང་ཟུ། 形容词。瘸的，蹩脚，跛的：རྟ་ཀྱོལ་པོ། 跛马。འགྲོས་སྐབས་ཀྱོལ་པོ། 步法偏跛。

ཀྱོས་སྐྱག　ཀྱོས་པོ་དང་སྐྱག་མོ་སྐྱེ་ངང་གི་བཟའ་ཐའི་ཕ་མ། 翁姑，公婆；岳父母：ཆུང་མའི་ཕ་མ་ཀྱེ་ཀྱོས་སྐྱག་རེད། ཀྱེ་ཀའི་ཕ་མའང་ཆུང་མར་དེ་དང་མཚུངས། 妻之父母为岳父母，夫之父母为翁姑。

ཀྱོས་ཟུ།　ཀྱེ་ཀ་དང་ཆུང་མའི་ཕ། 名词。翁姑的"翁"，夫之父；岳父，妻之父。

ཀྱོས་ཚོ།　ཀྱེ་ཀ་དང་ཆུང་མའི་མ། 名词。翁姑的"姑"。夫之母；岳母，妻之母。

ཀྱོ་ཁྲོང་རེའུ་མིག　ཆུ་ཏག་རྟེས་ཀྱི་ཆུ་སྐར་ཤར་ཐེར་བཅུད་དང་། གཟའ་བདུན་ཀྱི་འགྲེལ་སྐྱོང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་མིང་། 角亢表。占星算中二十八宿同七曜遇合位数表。

ཀྱི།　名词。(1)དུང་འགྱེའི་རིགས་ཀྱི་སྐྲའི་རྩེ་མོ། 毫端，毛梢。兽毛的细尖部分：སྐྲའི་ཀྱི། 毫末。ཀྱི་འཇམ། 毫毛闪光。(2)སྤྲིག་ཆགས་ཀྱི་ཁཀས་པའི་སྐྲ་ལ་ཀྱི་དང་ཁྲལ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཀྱི་སྐྲ་སྐྲ་ཐྲིངས་ལས་རྩུབ་ཅིང་རིང་བ་ཞེག 粗毛，箭毛。兽皮上较酥毛粗而长的毛：ཞྭ་ཐག་ཀྱི་ཁྲལ་གཉིས་འཛོམས། 狐皮粗毛酥毛都很厚实。ཞྭ་ཤི་ཡང་སྐྲ་ཀྱི་ཉམས་དོགས་མེད། 狐狸虽死毛梢不败退。དགུན་དུས་ནོར་ཁྱུགས་ཀྱི་ སྐྲ་ཀྱི་ཆད་ནས་སྐྲ་མདོག་ཉམས་ཡོང་། 冬季牲畜粗毛折落，皮色退败。 རྟ་རྡེལ་ཀྱི་ཀ་ཤེད་ཉམས་ནས་ཀྱི་ཡང་ཆག་འདུག 骡马退膘，粗毛也断了，(3)ཆ་ཤས་སམ་ཡན་ལག་གམ་དུམ་ཀྱ། 部分，片段，支节；རྡེ་ཀྱི། 优等，特别好的。ཚིག་ཀྱི་མ་ཉམས་པ། 原话一字不减。གནའ་དུས་ཀྱི་ཅ་ལག་ཀྱི་མ་ཆག་པ། 没有缺损的古物。(4)སྲང་བོད་ཀྱལ་ཀྱི་རིགས་དུས་དུག་གི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 札氏。神话中自猿猴传下的西藏古代六大氏族之一。

ཀྱ་ཁེངས།　རྟ་རྡེལ་ཀྱི་སྐལ་བར་གཡོག་ཐྲེད། 护毛鞯。盖罩在骡马背上保护皮毛者。

ཀྱ་འཕྲིག　འཐུས་སྐོ་ཚང་པ། 齐备，妥当，顺遂，就绪：སྒྲིན་འགྲོ་ཀྱ་འཕྲིག་པ་དང་དཔོན་གཞི་འཛུགས་ཐུབ་པ། 预备就绪，可以正式开始。ལས་དོན་ཚང་མ་ཀྱ་འཕྲིག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐུང་ཤོང་། 一切事情，顺利圆满。བསམ་ཚོས་མཐུན་པོ་ཐུང་ན་ལས་ཀ་ཀྱ་འཕྲིག་ པོ་ཤོང་། 思想取得一致，工作就会顺利。མཐུན་ཀྱེན་འཛོམས་

མེད་པའི་ལས་ཀ་ག་མ་འགྲིག་ཆ་བ་ལ། 条件未具备的工作多么不顺遂啊！

ག་འགྲིག་འགྲུབ་ཚང་། ལས་དོན་བགེགས་མེད་གནད་དུ་སོང་བ། 完备，顺利。妥善顺遂，诸事顺利。

ག་རྒྱས་པ། སྤྱོད་འབྱོར་དང་ཚེ་བ། 富足，丰满，兴盛；ཁྱིམ་ ཚང་ ག་ རྒྱས་ པ། 家庭富足。རྒྱལ་ཁབ་ག་རྒྱས་པ། 国家兴盛。

ག་ རྒྱས་ ཕྱུག་ ཤུམ་ ཚོགས་ པ། འདྲ་ ཡོད་ཡོངས་སུ་ཚང་བ། 繁荣，美满，圆满具备；ག་ རྒྱས་ཕྱུག་ ཤུམ་ཚོགས་པའི་ རྒྱུ་ཚོགས་རིང་ཐུགས་ སུ་ འགྲོ་བའི་ གཞུང་ལས་བཅང་པོ། 通往幸福繁荣的社会主义大道。

ག་སྒྲིག སྔོན་འགྲོའི་བྱ་བ་སྟེ། སྒྲ་གོན། 安排，准备，筹备，预备；ལས་འགོ་དངོས་སུ་འཛུགས་ རྒྱའི་ག་ སྒྲིག་ཟིད་པ། 预备正式开工。ག་ སྒྲིག་ བྱས་ན་བྱ་བ་འགྲུབ། ག་ སྒྲིག་མེད་ན་འགྲུབ་མི་ ཐུབ། 预则立，不预则废。

ག་བརྒྱབ་པ། གཞན་པའི་ག་མ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲེ་བོག་ དུ་ རྒྱག་ནས་ཤ་བཟོས་པ། 麦芒刺伤。特指饲料谷物芒刺戳伤牲畜舌下所起伤痕。

ག་ཆག་བྱུ་ཉམས། དངོས་པོར་སྐྱོན་གོང་བ། 残缺不全，缺损，残破；གཡར་ཁུལ་དངོས་པོ་ ཚང་ མ་ ག་ ཆག་ ཐུ་ཉམས་ མེད་པར་ ཁྱེས་ འབྱལ་ ཁུལ་ ཟོད། 借的东西，都完整无缺地交还了。

ག་ཚ། (ཐལ) རྩུ་གཤེས་རྩུབ་པའི་ག། 粗尖毛。末梢粗硬的羊毛。

ག་དག (ཐལ) གཙང་སྦྲ། 清洁。

ག་སྡེབ། (1)པགས་པའི་ རྩུ་ག་ སྐྱེས་ སྦྲིག 拼配皮毛，使之整齐。(2)ཚོགས་པ་གཅིག་ དུ་བསྡེབས་ པའམ་ངན་འགྲེལ། 聚众，勾结；མི་ངན་ག་ སྡེབ་ ཅས་ ནས་ ཡུལ་ ལུང་ དབྱུགས། 歹徒聚众，扰乱地方。

ག་རྩང་། རྩང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྒྲིངས་ཀྱི་ སྤྱི་ཚུད་དང་ཡར་ལྡངས་གཅོང་བའི་ སྐེད་ཆུད་ན་ ཡོད། རྩང་མི་དམངས་སྐེད་གཞུང་དེ་ག་ ཐང་དུ་ ཡོད། 扎囊。县名。在西藏自治区南部、雅鲁藏布江中游，县人民政府驻扎唐。

ག་ཕྱེབ། འབྲུའི་ སྐྱེ་མའི་ག་མ་དང་ ཕྱུབ་ མའི་ བསྡུས་ མིང་། 芒壳。麦芒和糠皮。

ག་ཕྱེབ། རོལ་ཆ་སྐད་བཟང་བའི་ བྱ་ བྱག་ ཅིག 札钹。一种声音极好的钹。

ག་མ། 名词。(1)སྤུ་དང་། འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ སྤྱི་ མའི་ག་ མ། 兽类箭毛；麦芒，谷芒，谷物粒端细毛；མིག་ནང་ག་ ག་ མ། ཤྱིང་ནང་ག་ ཆེང་ མ། 眼中芒，肉中刺。(2)བོད་ ནས་ ཐོན་ བའི་ ཆུ་ ཏིག 西藏苦参。(3)(ཤིང) ཆེང་ མ་ ཅན་ ཀྱི་ ཤིང་རིགས། 有刺的树木。

ག་མ་ཅན། (1)ག་མ་ཡོད་བའི་རིགས། 有芒刺者；འབྲུ་ག་མ་ཅན་ཀྱིས་རྩུམ་བ་འཐག་མི་ཉན། 有芒的青稞不可磨糌巴。 གོ་ཁེབ་ག་ མ་ཅན། 杂有麦芒的面粉。(2)མཚན་མའི་ནང་དུ་ག་ མས་ ཤེངས་ཤུམ་བའི་ན་ རྒྱག་ལྡང་བའི་ ཚོ་ མཚན་ཀྱི་ནད་ ཅིག 芒刺症。男生殖器刺痛如充满麦芒的感觉。

ག་རྩུབ། (ཐལ) བལ་ ཀྱི་ ག་ རྩུབ་ པོ། 硬尖毛。末梢粗硬的羊毛。

ག་བཅིའ་ལས་ཁྲངས། རྒྱར་ བོད་ས་ གནས་ སྤྱིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཤེག་ སྟེ། ལས་འགན་ནི་ དངུལ་དང་ སྦངས་ ཤོག་བཅས་ལ་དངུལ་བར་ བཅུབ་ནས་འགྲེམས་ རྒྱུ་དང་། དངུལ་གསར་ སྐྱེང་བཟེ་ རྒྱུ། བྱ་ལོན་ གཏོང་ རྒྱུ་ སོགས་ཡིན། 札细勒空，造币局。原西藏地方政府设在札细寺的一机构名。负责印铸、发行银币、铜币和纸币，兑换新旧币及放债等。

ཀྲ་བཞྲིར། གླུ་ཀྲ་མེ་ལ་བསྲེགས་པ། 燎去毛梢：སྣམ་བྱའི་གླུ་ཀྲ་མེ་ལ་བཞྲིར་པ། 燎去毯褐的浮毛。

ཀྲ་རྩྭ་ པ། ཀྲང་ངར་ཆེ་ སྐབས་ དྲའི་ གླུ་ རྩེ་ འབྲུམས་པ། 耸毛。严寒时马身毛梢枯萎杂乱。

ཀྲ་རྩེ། ཚོར་པ་སོགས་དཀྱུག་ཅྱད་ཀྱི་ འཁོར་ ཁའི་ གཡས་ གཡོན་ ཀྱི་ ཏེ་ ཤིང་། 木碗车制器两旁的轴架。

ཀྲ་ཚོ་རྒྱས་ཆོ། དར་ཆུས་ཆེན་པ། 发达，丰满，富足。

ཀྲག ཞེ་ཀྲག་རེར་ གསུམ་ཀྱི་ ཀྲག་ རྟེ་ཞེ་ འདོད་པ་ དང་། མ་རངས་པའི་ཚེག་ཀྱགས་སྟོན་ པའི་ ཕྲད་ ཅིག 据说，所谓，云云。表示不承认和不赞同的一种语气，多用于句末：ཐམ་པ་བདེན་ཀྲག་ དུ་ ཀྲག 据说瓶是实有。མཐུན་ རྐྱེན་ ཚོད་ མེད་ ལ་ རག་ལས་པར་ཀྲག 所谓要看有没有条件。

ཀྲག་སྟོང་། རྣ་ཤེས་ཀྱི་ གཟུང་ཡུལ་ བདེན་ གཉིས། 闻空，身可闻而自性空。耳识所闻声之二谛：ཉེད་ཀྱིས་ ཀྲག་ སྟོང་ བཤད་པ་ ཡིས། རྣ་ བའི་ ཐྲ་ ཚོས་ རྟགས་ པར་ བྱས། 汝说闻空法，开我智慧窍。

ཀྲག་སྟོང་ ཀཉིས་ མེད། རྣ་ བའི་ ཡུལ་ དུ་ ཀྲག་ པའི་ སྒྲ་ རྣམས་ སྟོང་ ཉིད་ དང་ དཉེར་ མ་ མཉམ་པ། 闻空无别。耳所闻声及声的自性空二者，无二无别。

ཀྲག་པ། (ཐ་མི་དང་པ) (1)སྒྲ་ སྐད་ ཐོན་ པ། 出声，开腔。发出声响：གློག་ འཕྲུགས་ པ་ དང་ ཆབས་ ཅིག་ འབྱུག་ སྒྲ་ ཀྲག་པ། 电一闪，雷就鸣。ཁོས་ ང་ལ་ ཀྲ་ ཀྲག་ མ་ བྱུང་། 他不理我。(2)ཐོས་ པ་ དང་ ཤེས་ པ། 闻到，听见，ང་ལ་ སྐད་ ཆ་ ཀྲད་ མཚར་ པོ་ ཞིག་ ཀྲག་ བྱུང་། 我听到一句稀奇话。དེ་ རིང་ གསར་ འཕྲུང་ འདི་ ལྟ་ བུ་ ཞིག་ ཀྲག་པ། 今天听见了这样的消息。

ཀྲག་སྐོམ། སྟོང་ པོ་ མེད་ པའི་ སྟོན་ ཀྲག། 空名。不符合实际的声名。

ཀྲག་ཅན། སྐད་ ཀྲག་ ཅན། 有名，知名。

ཀྲག་ཆེན། (1)སྐད་ ཀྲག་ ཆེ་ པ། 名望大，名声大，著名。(2)བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ། 菩萨。

ཀྲག་རྒྱས་ དཀར་པ། མིང་ སྟོན་ ཀྲག་ པ་ཟང་ པོ། 美名，令名：བྱས་ རྫོགས་ པ་ཟང་ པའི་ ཀྲག་ སྟོན་ དཀར་ པོས་ ཕྱོགས་ ཀུན་ ཁྱབ་ འདུག 丰功令名，遍于四方。

ཀྲག་འདོད། སྟོན་ ཀྲག་ འདོད་ པ། 好名，图名，贪求名誉。

ཀྲག་པ། ❶(ཐ་མི་དང་པ) ཁྱབ་ པ། 遍布，公认。普遍流传。旧译极成、共许：འཇིག་ རྟེན་ ཐོང་ས་ གྱ་ ཀྲག་ པ། 全世界公认。རྣ་ ལས་ དུ་ ཀྲག་ པར་ མི་ འགྱུར་ པ། 耳不能闻。❷མིང་ ཀྲག། 名词。声名，名望，称号：ཀྲག་ པ་ ཕུལ་ བྱུང་། 最高的声誉。ཀྲག་ པ་ དན་ པ། 臭名。མཁས་ པའི་ ཀྲག་ པ་ ཆུ་ ཆེར་ གྲོལ་ པ། 贤声远播。གཞི་ བཇིད་ ཀྱི་ ཀྲག་ པ་ མི་ ཉམས་ པར་ སྐྱང་ པ། 保持光荣称号。

ཀྲག་པ་ ཆུལ་ མཚན། ས་ ཆེན་ ཀུན་ དགའ་ སྙིང་ པོའི་ སྐས་ ས་ སྐྱ་ ཁོང་ མ་ ཀཱུམ་ པ། རབ་ བྱུང་ ཀཱུམ་ པའི་ མི་ ཚེ་ ཟེས་ ལ་ འཕྲུང་ས། དཀྱུ་ ཁོ་ ཉིད་ དུ་ ཀ་ ལ་ ཀདེན་ སར་ བཞུགས། དཀྱུ་ ཁོ་ བདུན་ ཏུ་ པ་ ལ་ མི་ ཐོ་ བྱི་ བ་ ལ་ ཀཀེགས། 札巴坚赞，译言称幢(1147—1216)。宋代藏传佛教萨迦派高僧，萨钦袞噶凝波之第三子，年二十六继承萨迦法位，为萨迦五祖之第三祖。

ཀྲག་པ་ ཅོམ་ པའི་ རྒྱ་ དུག ཆུན་ འགྱེད་ པ། དབུས་ པ་ ལ་ བཞུ་ པ། ལེ་ ལོ། ཚང་ འགྲུང་ པ། སྨིག་ ཐོག་ པ་ ཟ་ ཐུང་ ཚེ་ མཚན་ མོ་ ཀྱོང་ དུ་ འཁྱོ་ བ་ བཅས་ དུ་ ཀྲ་ ཀོ། 坏名六法。损坏名誉的六种行为：赌博、看会、懒情、饮酒、依附恶友和夜入村落。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། ཨཱཙཱརྱ་ཤཱནྟི་དེ་ཝ་ནཱ་གརྦྷ། 札巴绛曲。译言称菩提。帕竹第司第三代。执政七年(1374—1381)。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚུལ་དཔག རྗེས་དཔག་གཞུམ་གྱི་རང་གཞིས། 极成比量。三比量之一。凭借极成正因，了知唯由名言、承许假立对境之无谬智。如借思维对境中现有之因，可以推论怀兔是月。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྟགས། རྟགས་ཡང་དག་གཞུམ་གྱི་རང་གཞིས། 极成因。三种真因之一。即以世间共同承许之理由，作为此宗依即是所立法之能立因。如云："怀兔可以说名为月，以于思维境中承许有彼之故。"此除是名言、思维所立，世间共许之外，别无其他理由。

བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོ། (ཤངས་) བཀྲ་ཤིས། 普辑。帝释的异名。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆན་མ། གྲགས་ པ་ དོན་ མཐུན་ཡིན་པ་མི་ཚང་མས་ ཁས་ ལེན་ དགོས་ པའི་ རྟགས་ སམ་མཚན་མ། 众所周知。大家熟习和承认的事物。佛书译为共所成相，或极成相。

བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཆེན་ བཞི། མ་ ཨམ་ ཀཡུ་ མཆོ། བྱང་ཀཏམ་མཆོ་ཡུག་མོ། ཨང་འབྲིག་ཀཡུ་མཆོ། མཆོ་རྟེན་ བོ་ཁྲི་ གོར་ཆུལ་མོ་ བཅཤ་ སོ། 四大名湖：马法木错、纳木错、羊卓雍错和青海湖。

བྱང་ཆས་ བསལ་བ། བསལ་ བ་ བཞིའི་ རང་ གཞིས། 极成相违。四相违之一。与自宗或世间共许相违者。如欲证成天灵盖骨洁净及呼瓶为月。

བྱང་། (རྟེང་) དེ་ བཤམ་ ཐེ་ ཚོམ་ སྟོན་ པའི་ ཚིག་ རྒྱགས་ ཀེཀ 吗，呼。表反问或疑问的助词：ཐ་ བ་དེ་ ལྟར་ བྱས་ན་ རོང་ འཕྲལ་ དུ་ མི་ འཐུར་ བྱང་''' སྟམ། 事情这样作，不会产生错误吗？

བྱང་སྐྱེབ། དྲི་ འཚམས་ ཀྱི་ ཚོས་ རིགས། 御寒衣物。

བྱང་ཁྲག བྱང་ བའི་ ནད་ དང་ ཁྲག་ ནད་ འབྲེས་ བའི་ རྟེད། 寒热夹杂的病症。

བྱང་མཁྲིས། མཁྲིས་ པ་ འཇུ་ ཅིང་ ཀྱི་ ཅིང་ ལས་ ཉམས་ བའི་ གྲང་ བ་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ མཁྲིས་ ནད་ ཅིག་ སྟེ། ནད་ རྟགས་ སུ་ མིག་ སྨིན་ དང་ ཤ་ མདོག་ སེར་ བོང་ འགྱུར་ བ་ དང་། ཟས་ མི་ འཇུ་ བ། བཤང་ བ་ དཀར་ བོང་ འགྱུར་ བ་ སོགས་ སོ། 寒胆。消化胆功能衰退、寒邪偏重的胆病。症见眼及皮肤变黄、食物不化、大便色白等象。

བྱང་འབྱམས། ལུས་ གྲང་ ནས་ འཁྱམས་ པ། 冷箍。冷得蜷成一团。

བྱང་བཏུ། བད་ ཀན་ གྲང་ བ་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ ཕྱུ་ བ་ ཆ་ སྐབས་ ཅན་ འཐུ་ བ་ ཞེག 寒泻。人体涎液部分寒邪过盛引起下痢泡沫脓涎之症。

བྱང་ཀས། གྲང་ཆེ་བས་ཀས་པ། 冻裂。冷极皴裂。

བྱང་ཐྲམ། གྲང་ བ་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ ཐྲམ་ བྱེད་ ནད་ དེ་

ཀཞན་ དུ་རེམ་ དཀར་ ཞེས་ ཀང་ ཟེར། 慢性关节炎。寒邪偏重的关节痛风，别名寒痛风。

ཀྱང་ཚྭང་། མ་ ཞུ་ བའི་ ནུ་ བྱས་ བའི་ ཀང་ བའི་ ཀྱང་འཐབ་ཅིག 寒绞痛。食物不化引起的寒性肠胃绞痛。

ཀྱང་ངད། (1)ཀང་བའི་ངར་ ཤུགས། 寒气，寒力，冷冻之气。ཕྱང་པ་ཀྱང་ངད་ཆེ་སར་ འགྲོ། 往严寒地带去。རྩྭ་མེད་ཀྱང་ངད་ཤི་ བྱེ་བ། 不能耐寒的草木。(2)ཆུང་ཀྱང་མོ། 寒风，冷风。

ཀྱང་ངར། ཀང་བའི་ངར་ ཤུགས། 寒气，寒力，冷冻之气；ཀང་ངར་ཆེན་ པོ། 寒气劲猛。ཀང་ངར་ཤི་ བཟོད་ པ། 不耐寒。དཀྱིལ་ཆོ་དང་ པོར་ ཀང་ངར་ཤྲིབས་པ། 初冬十月已现寒气。དཔྱིད་ཆོ་དང་ པོར་ཀང་ངར་ཁྱེ་རྒྱུ་ སོན་ པ། 初春正月冷到极点。གངས་རི་ མཐོ་ བ་དང་། ཀང་ངར་ཆེན་ པོར་ཤི་ འཇེམ་ པ། 不怕雪山高阻和天气严寒。

ཀྱང་ངར་ཆུང་། ཆོ་ བ་བཅུ་ གཉིས་ བའི་ དབྱགས་ ལ་ཀང་ངར་ཆུང་ ཞེས་ བའི་ དུས་ ཆིགས་ རེར། 小寒。藏历十二月交节。

ཀྱང་ངར་ཆེ། ཆོ་ བ་བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ཟླ་ལ་ ཀང་ངར་ཆེ་ བའི་ དུས་ ཆིགས་ རེར། 大寒。藏历十二月中气。

ཀྱང་ ཅང་ ཅང་། འཁྱགས་ ཆུལ་ ལས་ འཁྱགས་ པྱངས་ ཤེག 冷飕飕的。风冷的样子，ལྷགས་ བཞིལ་ཕྱས་ ལ་ ཐོག་ བས་ ཀྱང་ ཅང་ ཅང་ བྱས་ བྱུང་། 凉风拂体冷飕飕。

ཀྱང་ཆུ། (1)ཀང་ནད་ ཅན་ ཀྱི་ ཁ་ཅིན་ པ། 寒病者小便。患寒病者提供医生检验的小便。(2)ནད་ ཅིག 由肾性、心性或营养不良性所引起的水肿病。

ཀྱང་ཐྲག། དཔྱད་ ཀྱི་ ལས་ ཆ་ ཤེར་ མ་ བཟོ་གས་ བར་ ཐུག་ རྟེའི་ སྟེང་ དུ་ དབྱག་ བར་ བྱ་ བའི་ བྱར་ མ་ སྐྱེའོ། 冷刺针。不须加热，直接针刺疼痛部位的医疗针具总名。

ཀྱང་དུག ཆ་ཀང་ འཐབ་ ནས་ ཀྱང་ ཐབས་ སུ་ བྱུང་ བའི་ རྟ་ ནད་ ཅིག 寒毒。马因受寒热交攻引起的胸腹绞痛之症。

ཀྱང་དུས། (མངོན་) དགུན་ ཀྱི་ དུས། 寒时。冬季的异名。

ཀྱང་དྲི། (1)ཚ་ཀང་། 温度，冷暖。(2)ཀང་ མ་དང་ དྲི་ བའི་ བསྟུས་ མིང་། 寒暖，寒暑。

ཀྱང་འདད། ཕྱས་ཀང་ བ་དང་ འདད་ བའི་ ཆུང་ གི་ ནད་ རྐུགས་ ཤིག 寒战。身寒战栗的风病。

ཀྱང་ཆག ནད་ ཅིག 热淋病，重淋病。

ཀྱང་ཆད། འཁྱགས་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ནད་ རིགས་ ཤིག 寒病。寒邪所致病。

ཀྱང་གཅས། གནམ་ གཤེས་ ཀང་ བའི་ ས་ གནས། 寒地。气候寒冷之地。

ཀྱང་བ། 名词。(1)ཚ་ བའི་ ཧོག་ བྱུགས། 寒冷，寒冻：དགུན་ དུས་ གོས་ ལྗམ་ མ་ སྐྱེན་ བས་ ཀྱང་ བས་ མནད་ པ། 冬季没有穿衣服和鞋子，所以受冻。ཚར་ ཆུང་ འཐབ་ བའི་ ཀང་ བས་ མཁོ་ ཕྱས་ གཟིར་ བ། 风雨交加的寒气侵袭全身。འཁྱགས་ རས་ཀྱི་ ནང་ དུ་ ཕྱིན་ ནས་ ཀང་ བས་ མི་ ཚུགས། 进到冰窟里受不住寒冷。མིང་ གི་ རྣམ་ ཀང་ ལ་ འཁྱགས་ པ་དང་། ཀང་ངད། ཀང་ རེག་ བཞིན་ བ། ལྷགས་ ངར་ བཅས་ སོ། (2)བད་ ཀན་ སོགས་ འཁྱགས་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ནད་ རིགས་ ཤིག 寒病。寒邪伤及人体涎分引起的疾病。(3)ཟློན་ ཀྱི་ ཞུ་ ཇེས་ སམ་ ཙོན་ དུ། 凉性，寒性。药物性能之一。

ཀྱང་བ་ཀྱིང་བ། ནད་ ཀང་ བ་ བཅོས་ བའི་ དུས་ ལས་ འདས་ ཏེ་ ཕྱས་ ཟུངས་ ཙོང་ སུ་ ཞུན་ པར་ ཀུར་ ནས་ སྐྱེན་ བའི་ དབྱགས་ ཀྱི་ ནང་ གི་ ཚུ་ བ་

གཉེག་ལ་འཕངས་རྩ་ལས་ གཉིས་ སམ་ གཉེག་ ལས་ འཕངས་མི་རྟག་པ་གསོ་དཀའ་བ་ཟློག་གཅོད་ནད་''' དཀྲིས་ཡ་གྱལ་ཞེག་ 寒邪内格。九种绝症之一。寒病治疗过晚，元气衰败，医生一呼吸间，病人脉搏仅一、二至的不治之症。

གྲང་བ་ཕྱིང་ཆད། བད་ཀཀ་སྨུག་པོ་དུས་ གསུམ་ གྱི་ནང་ཆེན་ ཆ་བའི་ ཐོགས་དང་ ཟུལ་ ཏེ་ གྲང་བ་ གཉེག་པུར་ གྱུར་པའི་ངོན། 寒绝。涎分杂病肠胃溃疡三期之中，阳气隔绝但存阴寒之症。

གྲང་བའི་འབྲུ་བ། གྲང་འབྲུ་དང་དོན་ གཉེག

གྲང་བའི་ཆུ། ལུས་ཀྱི་ས་ ཆུའི་ ཁམས་ འཚེལ་ བ་ལས་བྱུང་བའི་གྲང་བའི་ནད་ཀྱི་ཐེན་པའི་རྟགས་'' སྟ་ངེ་ཆུ་ཁ་དོག་དཀར་རངམ་ རྩོལ་ལ་ཟླ་བ། ཆུངས་ པ་དང་ངེ་མ་ཆུང་བ། ཁུ་བ་ཆེ་བར་འབྱུང་བ་ཞེག 寒症小便象。人体内部土水两盛，小便呈现色白或青而淡、水汽少、气味酸、泡沫大等现象。

གྲང་བའི་སྡུག་བསྔལ། འཁྲུག་པའི་སྡུག་བསྔལ། 寒苦，冷冻苦。

གྲང་བའི་ནད། ལུས་ཀྱི་ས་ཆུའི་ཁམས་འཚེལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སྐུ་ཁ་ཟས་མི་འཇུ་བ་དང་། དཔྱི་ཤེད་ནི་བ། ལུས་ཀྱི་ རྩེད་ཉམས་པ། ངེ་ཆུ་སྐེད་ཀ་བ། ལུས་ཀྱི་ རྩེད་ཉམས་པ། དེ་ཆུ་སྐེའམ་སྐྱེ་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 寒病。人体内部水土两盛所生疾病，症见食物不化、腰胯疼痛、身阳衰败、小便癃闭等。

གྲང་བའི་དམྱལ་བ། འཇམ་གྲིང་འདིའི་ས་འོག་ནས་དབང་ ཚད་ལྡ་ བཅུ་སོང་ མཚམས་སུ་ འཕྲིད་ཉལ་དུ་གནས་ པའི་ སེམས་ ཅན་དམྱལ་ བ། 寒地狱，寒冻地狱。佛书说，此赡部洲地下五百踰缮那处依次横列的寒地狱。

གྲང་བའི་རྐྱ། ལུས་ ཀྱི་ས་ ཆུའི་ ཁམས་ འཚེལ་ བ་ལས་བྱུང་བའི་གྲང་བའི་ནད་ཀྱི་ཐེན་པའི་རྟགས་'' སྟ་འཕངས་རྩ་ཞེན་པ་དང་། ཁྱིང་བ། ཆུད་པ། ཐུལ་བ། ཚྭོད་པ། རློང་པ་བཅས་འཕངས་ཆུལ་ བྱུག་མཆེས་སོ། 寒症脉象。人体内部土水两盛，引生寒症，脉象现为微、沉、弱、缓、散、虚等六种。

གྲང་བའི་ཤེམས་ཅན་དམྱལ་བ། གྲང་ བའི་ དམྱལ་བ་དང་དོན་གཅིག

གྲང་བའི་ཤེམས་ཅན་དམྱལ་བ་བཅུད། གྲང་ དམྱལ་བཅུད་དང་དོན་གཅིག

གྲང་ཚེ། བཤེལ་ཆེ་བའམ། ཚ་བ་ལས་ཁྱོག་པ། 形容词。冷，寒，冻冷，凉爽；གནམ་གྲང་ཚེ། 天气寒冷。ཆུ་ ཁོལ་ གྲང་ ཚེ། 冷开水。ཁྱོ་ ཆས་ གྲང་ཚེ། 冷食。བཏུང་བ་གྲང་ཚེ། 冷饮料。

གྲང་དམྱལ། གྲང་བའི་དམྱལ་བའི་བསྡུས་ཚིང་།

གྲང་དམྱལ་བཅུད། ཆུ་བྱང་ཅན་དང་། ཆུ་ བྱང་རྡོལ། སོ་གཞམ་ཁམས་པ། ཀྱི་ཏྲུད་ཟེར། ཙ་ ཆུ་ཟེར། ཙཏྟལ་ལྡང་གས་པ། བད་མ་ལྡང་གས་ པ། བད་མ་ཆེན་པོ་ལྡང་གས་པ་ སྐྱེ་བཅུད། 八寒地狱：皰、皰裂、颊哳吒、臛臛婆、虎虎婆、裂如青莲、裂如红莲和裂如大红莲。

གྲང་ཚ། དངོས་ཆས་ཚེར་མ་བསྒྲགས་པང་ ཚ་ལ་'' གཏོང་ བའི་ ཐབས། 冷焊。不对焊件加热的焊接法。

གྲང་ཚལ། རྩ་སྒྲག་སོགས་མ་བྱས་པའི་བཟའ་བྱའི་ ཚལ་གང་ མེ། 凉菜。未经煎炒而吃的冷菜。

གྲང་འཇགས། ཕྲང་བའི་ནད་ཅིག 膀胱炎。

གྲང་གཞའི། ཚ་ཁ་གཞའ་བ་རིགས་ཀེག་སྐྱེ། ཚ་ཁ་དོད་དང་བྱལ་ཞིང་རྡ་ཚོར་བ་མེད་ པ'' ཞེག 寒邪内陷。疮口内陷之一。症见疮口不温、麻木不仁。

གྲང་གཤི། གྲང་བའི་ནད་གཤི། 寒病，淋病。

གྲང་རྨེལ། (1)གྲང་ངད་དམ་གྲང་ངད། 寒气，冷气。(2)རྨེལ་པ་གྲང་མེ། 寒露。寒冷的露珠。

གྲང་ཤུག བཤེལ་བའི་རྩུབ་ཤུགས། 寒气，冷冻；ས་

ཆ་དེ་གྲུང་རྒྱག་ཆེན་པོ་འདུག 那个地方冷冻大。

གྲང་ཚོར། ཁ་ཟས་མ་ཞུ་བ་དང་སྣོག་འདེས་པ། དུང་མའི་ལམ་དུ་ཐོར་བ་དེས་ཁྱག་ངན་ཆུས་ཏེ་ཤ་ཐུགས་ལ་ཉེར་བས་ཆུ་སེར་འཛེལ་བ་དང་། ཆུ་སེར་དེ་ཉིད་གྱང་དུ་ལྷུང་ཞིང་ལུགས་གཅིག་བཙུ་བ་ལ་བོར་ཞེས་རེས་བས་འདིར་བད་ཆུང་གང་བ་དང་བསྟོང་བའི་ཁེ་ལས་ཆུ་ཚོར་དེ་ཉིད་གྱང་དུ་ལྷུང་ཞིང་ལུགས་གཅིག་ཡིན་པས་ཆུ་ཚོར་ཞེས་བྱའོ། 寒肿。食物不化，清浊混流人于精华之道，致使恶血溃溢，症见肉附于皮，黄水增多，向下流注，身体战摇，成为涎风合寒所起水肿。

གྲང་རེག གྲང་བའི་རེག་བྱ། 冷触。寒冷的感觉。

གྲང་རེག་ཅམ། (མངོན) དཀུན་ཁྱེ། 觉寒者。冬天的异名。

གྲང་ཆུང་། (1)གྲང་དང་ཆེ་བའི་ཆུང་། 冷风，寒风：སྟོན་དུས་གྲང་ཆུང་ལྡང་། 秋季寒风起。(2)པོ་བའི་མེ་རྩད་ཉམས་བའི་གྲང་བ་དང་ཆུང་གཉིས་འདོམས་ཏེ་ཟས་མི་འཇུ་ཞིང་ལྟོ་བ་སྐྱས་པ་དང་། དཔྱི་ཁྲོལ་སོགས་ནི་བའི་ནད་ཀྱི་མིང་། 寒风病。症见胃阳衰败、寒风交病，食物不化，腹胀腰痛等。

གྲང་ཚད། གྲང་དང་ཀྱི་ཚ། 寒气，冷度。

གྲང་ཤུམ། ཁྱེ་རལ་ཁྱི་བཞིན་བྱའི་ཆུང་ཤེས་ཤུས་པ་སོགས་མ་ཡིན་པར་དོན་མེད་དུ་ལུས་གྲང་ཤུམ་ཟེར་བའི་ཆུང་ཀྱི་ནད་རྣམས་ཤེག 形寒，恶寒。不由外部风吹，身体内部自觉寒冷的风病：ཚམ་བའི་འཕྱལ་ཁྱིས་ལུས་ལ་གྲང་ཤུམ་ཆུག་པ། 身受感冒，形冷发寒。གཅུགས་པོར་གྲང་ཤུམ་ཆུག་གི་མེ་འདུག་གམ། 身体打寒战不？

གྲང་བཙངས། གྲང་མོ་བཟོ་བ། 使冷，冷却。

གྲང་ལི་ཧི་ཧི། ཆུང་བཤེལ་བྱ་ལྡང་ཙུལ། 凉风习习：ལ་ཁར་སྒེབས་དུས་ལྷགས་པ་གྲང་ཧི་ཧི་ཆུག་པ། 到了山口，凉风习习。

གྲང་ལི་ལེ་ཅ། བཤེལ་བའི་ཚོར་བ། 冷飕飕的，凉丝丝的：ཚ་བ་ཆེ་སྐབས་ཤིང་སྟོང་གི་འོག་ཏུ་བསྡད་ན་གྲང་ཞི་ལེ་བ་ཞིག་ཡོང་གིན་འདུག 天热时，坐在树荫下面，就会感到凉丝丝的。

གྲང་གསུམ་དྲོ་གསུམ། བའི་སྡུག་ལ་ངེས་པ་མེད་བའི་དམེ། 三寒三暑。喻同三贫三富，苦乐无常：དཔྱིད་ཀྱི་ཉིན་བོ་ལ་གྲང་གསུམ་དྲོ་གསུམ། མི་ཚེ་ངིང་བོ་ལ་སྐྱིད་གསུམ་སྡུག་གསུམ། 春日长三寒三暑，人寿长三乐三苦。

གྲང་གསེར། ཕྱེ་མར་བཏུལ་བའི་གསེར་འབྱུག་དུས་མི་ལ་བཏེག་མི་དགོས་པ་ཞིག 冷金粉，佛金。经过冶炼后研成粉末，涂时不需加热的黄金粉末：ལྷ་སྐུར་གྲང་གསེར་བྱུགས་པ། 神像涂金。

གྲང་ལྷགས། ཆུང་གྲང་མོ། 寒风：ལས་བར་དུ་གྲང་ལྷགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུག་པ། 途中遭到一股猛厉的寒风。

གྲང་ལྷང་ལྷང་། འཁྱག་ལྷང་ལྷང་། 冷飕飕，冷的发噤：ལྷགས་བའི་དཀྱིལ་དུ་ཕྱིན་ན་གྲང་ལྷང་ལྷང་བྱས་ཡོང་། 走进有风的地方，就会感到冷飕飕的。

གྲངས་ཀ། བཅུ་བྱའི་གྲངས། 数目；ལན་གྲངས། 次数。ཐེངས་གྲངས། 回数。འབོར་གྲངས། 数量。མཐུབ་མོ་ལྟ་ལ་གྲངས་ཀ་མི་ཐེབས་པ་མེད། 五指没有数不清的。喻了如指掌。མཁོ་རིས་ཀྱི་དངོས་པོའི་གྲངས་ཀ་མ་ཚང་བ། 必需品的数目不全。ནོར་ལྷུགས་ཀང་ཡོད་ཀྱི་ཁ་གྲངས་ཞིབ་དུ་བཟུངས་པ། 详细清点所有牲畜数目。སྡེ་གལ་དུ་འགྲོ་མི་གྲངས་བཟོས་པ། 编排加入行列人员的次序。སྡེ་ཚན་སོ་སོའི་མི་འབོར་གྲངས་བཅད་པ། 划定各组人员数目。ཚང་འགྲོ་ཚུང་ཡོངས་ཀྱི་འབྲུ་དང་ལ་ཚང་མའི་སྐོས་གྲངས་འདེན་པ། 计算一切钱粮收支数目。ས་རྡུལ་མ་གཏོགས་

དེ་བྱིངས་རྩིས་གངས་སུ་ཐུར་ནུས་པ། 除开微尘以外，其余都可以计算。

གྲངས་ཀ་མིང་རྒྱང་མ། འཇལ་བྱེད་ཚད་གཞིའི་མིང་གཅིག་ལས་མེད་པའི་གྲངས་ཀ། དབེར་ན། ཁལ་གཅིག་གམ་ཀུ་མ་གསུམ་ལྟ་བུ། 单名数。数学中只有一个单位名称的数字。如一克、三斤。

གྲངས་ཀ་མིང་ཅན། འཇལ་བྱེད་ཚད་གཞིའི་མིང་ཡོད་པའི་གྲངས་ཀ། དབེར་ན། ལེ་དཔང་གསུམ་མམ། སྐྱ་ལྟ་བུ། 名数。数学中有单位名称的数字，如三里、五米。

གྲངས་ཀ་མིང་སྣ་ཚགས་མ། འཇལ་བྱེད་ཚད་གཞིའི་མིང་གཅིག་སམ། མང་པོ་ཡོད་པའི་གྲངས་ཀ། དབེར་ན། སྐང་གསུམ་ཞོ་དོ་སྣར་ལྟ་དང་། ཁལ་བདུན་བཅུ་ལྟ་ བྱུང་ལྔ་ཐུ་ བ། 复名数。数学中有两个以上单位名称的数字。如三两二钱五厘，七克五升二合等。

གྲངས་ཀ་མིང་མེད་མ། འཇལ་བྱེད་ཚད་གཞིའི་མིང་མེད་པའི་གྲངས་ཀ། དབེར་ན། གཅིག་གཉིས་གསུམ་ལྟ་བུ། 无名数。数学中未附有单位名称的数字，如一、二、三等。

གྲངས་ཅན་པ། ཐུར་ཐུ་གང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཞིག་ལིན་པ་འདིའི་སྟོན་པ་ནི་ སེར་ སྐྱའམ་ དཔང་ ཕྱུག་ནག་པོ་ཞེར་ཞིང་། དེ་རྟེད་རྟེར་ལྷའི་གྲངས་ཀྱི་མཚན་ རྟེད་ ཅིས་ པ་ ལས་ ཁྱོལ་ བང་ འདོད་ པས་ གྲངས་ཅན་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ ཅིས་ ཐུ་ རྟེར་ ཐུའི་ རྣམ་བཞག་བཤད་པར་ཐུ་སྟེ། གཙོ་བོ་དང་། ཆེན་པོ་དང་། ང་ཐུལ་དང་། གཟུགས་སྐྱ་ཏི་རྩ་རེག་ཐུ་ རྟེ་དེ་ཙམ་ཐུ་དང་། ས་ ཆུ་མེ་ རླུང་ ནམ་ མཁའ་ སྟེ་འབྱུང་བ་ཐུ་དང་། ངཀ ལག་པ། ཀང་པ། ཀུཀ། འདོམས་ཀྱི་དཔང་པོ་ སྟེ་ལས་ཀྱི་དཔང་པོ་ཐུ་དང་། མིག རྣ་བ། སྣ། ཕྱེ། བཀས་བའམ་ལྟས་ཀྱི་དཔང་པོ་ སྟེ་ རྟེའི་དཔང་པོ་ཐུ་དང་། གཟིས་ཀའི་བདག་ རྟེད་ ཅན་ཡིད་ ཀྱི་དཔང་ པོ་ སྟེ་ དཔང་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་། བདག་ཉིས་རིག་ཀྱི་ཤེས་ཐུ་ སྟེ་ལྟ་ཐུ་ ཀུ་ ཐུ་ ཐུ་ ཐ

ཅའི་གངས་གནས་དགུ་དང་། (༡༠)ཐེར་འབྱམ། (༡༢)ཁྲག་ཁྲིག (༡༤)རབ་བཀྲམས། (༡༦) གཏུམས། (༡༨)དཀྲིགས། (༢༠)མི་འཁྲུགས། (༢༢)ཁྲིད་འཕེན། (༢༤)ཐུང་རྟེན། (༢༦)དེད་འདྲེན། (༢༨)མཐའ་སྡུང་། (༣༠)རྒྱུ་རིག (༣༢) དོད་མཛེས། (༣༤)དཔང་པོ། (༣༦)ལེགས་འཕེན། (༣༨)རྟོགས་འཕྲོ། (༤༠)འཕྲིང་དུལ། (༤༢)ཆུ་རྟོགས། (༤༤)སྟོབས་འཆོང། (༤༦) བརྡ་ཤེས། (༤༨)རྣམ་བྱང་། (༥༠)སྟོབས་མེག (༥༢)བྱམས་པ། (༥༤)སྐྱེང་རྡེ། (༥༦)དགའ་བ། (༥༨)ཆར་སྐུམས་ཏེ་ཐེར་ཕྱ་བཏུ་བཅོ་ཐེབ་ཅིང་བཅས་གཉིས་རེ་བཅིས་པས་ཕྱ་བཏུ་དང་དེའི་སྟེང་དུ། (༦༠)གངས་མེད་ཐ་མ་སྟེ་གཅིག་བསྟན་པས་དྲུག་ཅུའོ། 六十数位。古印度流行的六十数目名：（1）个位、（2）十位、（3）百位、（4）千位、（5）万位、（6）亿(十万)位、（7）兆(百万)位、（8）京位或俱胝(千万)位、（9）梯(万万)位，以上九位为单数名。以下有二十五个叠数名：(10) 阿庾多、(12)那由陀、(14) 钵罗庾多、(16) 矜羯罗、(18) 频婆罗、(20) 阿阇婆、(22) 毗婆诃、(24) 嗢蹬伽、(26) 婆喝那、(28) 地致婆、(30)醯都、(32) 羯腊婆、(34) 印达罗、(36) 三摩钵耽、(38) 揭底、(40) 拈筏罗阇、(42) 姥达罗、(44) 跋兰、(46) 珊若、(48) 毗步多、(50) 跋罗搀、(52) 慈、(54) 悲、(56) 喜、(58) 舍。每一叠数之后，加一"大"字，为其十倍，故得五十位，连前共得五十九位，最后第六十位，名曰"无量数"。

གྲངས་འབོར། གངས་ཀྱི་ཚད་དམ་ཁྲོན། 数量，数额：སློབ་གྲྭ་འདི་གངས་འབོར་ལེན་པ། 学生名额已满。

གྲངས་འཁྱམས། (སངས) གངས་གནས་ཀེག 僧祇，僧伽摩。一大数名。

གྲངས་མེད་ཀ་མ། གངས་གནས་དྲུག་ཅུ་ཚ་པ་ཅའི་གངས་གནས་ཀྱི་ཚད་ཡིན་ཏེ་ཐུབ་པའི་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ཡང་ཐེངས་གཅིག་ཏུ་ཡིན་ལ། གངས་མེད་ཀ་མ་སྟེ་རང་གི་ཁོང་ན་དྲུག་ཅུ་ཚ་པ་ཅའི་གངས་གནས་ཀྱི་ཚད་ཡིན་ནོ། 无量数。数目的第六十位，即最后一位之名称，并非其上再无更大的数目。

གྲངས་མེད་པ། (མཚམས) (1)ཀཱལ་མངོན་པ་སོ་ལས་བྱང་བའི་གངས་གནས་ཆེ་བ་ཞེག 无数，无央数，阿僧祇，阿僧企耶。《对法藏》等佛经所说一大数目名，བསྐལ་པ་གངས་མེད་པ་གསུམ། 三大阿僧祇劫。(2)གངས་འབོར་བཀྲང་དུ་མེད་པ། 不可胜数，无数，无量。

གྲངས་ཚང་གཅང་འབྱལ། ཚད་ལྡས་མེད་པ་གཅང་དག་འབྱལ་བ། 如数上缴，扫数还清。

གྲངས་ཚད། གངས་ཀ་མང་ཉུང་། 数量多少。

གྲངས་ཚན། གངས་ཀའི་སྡེ་ཚན། 数类，数目类别。

གྲངས་བཞིན་ཕྱི་རྒྱུན། སྔོན་ངག་དོན་ཀུན་ནང་གི་རིམ་པ་ཅན་ཕྱི་ཀུན། 依次修饰法。即次第修饰法。

གྲངས་རིམ་པ་ཅན་ཕྱི་རྒྱུན། སྔོན་ངག་དོན་ཀུན་ནང་གི་རིམ་པ་ཅན་ཕྱི་ཀུན། 序数修饰法。即次第修饰法。

གྲངས་ཡས་འདས་པ། གངས་ཚད་འཛོག་མེ་གྱུར་པ། 无数，无量，极多。

གྲངས་རྩེས། (མངོན) རྩིས་པ། 知数。会计人员的异名。

གྲངས་བཀེར། གངས་ཀ་ཞེབ་རྩིས་ཐེངས། 审核数目，校对数字；གངས་བཀེར་ཕྱིས་ རྩིས་ཟློག། 点交。

གྲུབ་གཤེར་ཚ་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་ཟླངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྣོང་གི་ཐུང་ཀུ་ཤོད། 扎木耶茶卡，

扎木耶盐湖。在西藏自治区仲巴县北部。

བྱབས། ❶རྟེ་བའི་དོན། 副词。近，将近，临近：འགྲོ་བྱབས་ཡོད། 快要走了。གོང་བྱབས། 将脱落。འཆི་བྱབས་ཡོད་པ། 濒于死亡。❷སྔོན་འགྲོའི་དོན། 名词。预备，准备：གསོལ་ཆོགས་བཤམ་ཆུའི་བྱབས་སྒྲིག་པ། 准备摆饭。ཞིང་པ་ཚོས་སོ་ནམ་ཀྱི་བྱབས་བྱེད་པ། 农民都作了农事的准备。

བྱབས་ཆུགས། ལམ་བར་དུ་བཟའ་ཆུང་བསྡོགས་པའི་ཟས་རིགས། 储备路费，为旅途准备的食物。

བྱབས་འབྲུ། མུ་གེ་ནེལ་ཆེད་དུ་བསགས་པའི་ཟ་འབྲུ། 储备粮，备荒粮。

བྱབས་འཚམ། ཆུབ་གཙོན་དང་རོགས་ཐེད་ཀྱི་དཔུང་སྡེ། 后备兵，后续部队。

བྱབས་ཀྱལ། སྔ་ནོན་ནས་ཀྱི་སྒྲིག 准备，预备。

བྱབས་གཏོམ། ཀྱི་སྒྲིག་གམ་སྟོན་འགྲོ། 准备，后备，预先安排：འཀྲལ་པ་ཚང་མས་ཐོག་གས་འགྲོའི་བྱབས་གཏོམ་ཐེད་ཀྱིན་འདུག 旅客都在作出发的准备。ཁོག་གཡོ་ངན་ཐུས་ཀྱི་བྱབས་གཏོམ་ཐེད་པ། 策划阴谋诡计。

བྱམ་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་པ། ཡུལ་མིང་ལས་བཏགས་པའི་ཐུ་དུས་ཅོད་ཀྱི་ལྷ་མོའི་ཚོགས་པ་ཞིག ཡུལ་དེ་གཙང་རྟམ་སྒིང་ཐོང་ད་ཡོད། 章扎西孜剧团。旧时西藏民间一剧团名，最初成立于后藏南木林县境内，系以地名作剧团名。

བྱམ་ཁ། ཆུའི་བྱམ་པའི་ཁ། 鹅卵石滩：ཆུའི་བྱམ་ཁར་གོས་ཉེ་མང་བསྒམས་པ། 在鹅卵石滩上晒衣服。

བྱམ་སྐྱོང་། རྡོ་ཏུག་གིས་ཁེངས་པའི་ཐང་། 鹅卵石滩。布满鹅卵石子的空地。

བྱམ་ཕང་། རྡོ་བྱམ་པ་ཡོད་སའི་ཐང་། 鹅卵石滩。

བྱམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཁྱབ་བའམ་འགྲོང་བ། 散布，分离：གཏག་ཕྱུགས་ཚང་མ་རི་ལ་བྱམ་འདུག 牛都散在山坡上。ནད་གཞི་པགས་པར་བྱམ་པ། 疾病散布在皮肤上。❷名词。(1)ཆུ་ནང་གི་རྡོ་ཏུག་གོར་མ། 圆石，鹅卵石：ཆུ་འབྱམ་ཀྱི་བྱམ་པ། 水边的鹅卵石。(2)ཆུ་ཚེན་པབ་པའི་ཤུལ། 河床，河槽。大河两岸中间容纳流水的部位：ཆུ་ཕྱིན་ཀྱང་བྱམ་པ་སྟོད་དགོས། 水去河谷在。喻同汉谚"官走衙门在"。

བྱམ་གསེག ཆུ་སོང་ཤུལ་ཀྱི་རྡོ་ཏུག 砂砾。河床中沉积的小圆石。

བྱམ་ཕྱུག རྡོ་གོར་མ་ཆུང་ཆུང་། 小鹅卵石，河床圆石。

བྱམ། སྟོད་རམ་སྒྲིང་། 名词。行列，列次：བྱམ་འགོ། 排头，座首。བྱམ་སྐེད། 行列，中段。བྱམ་མཇུག 排尾，末座。བཞུགས་བྱམ། 座位的行列。གཡས་བྱམ། 右班，右列。གཡོན་བྱམ། 左班，左列。མི་བྱམ། 人的行列。བྱམ་འཕྲིག་པོ། 队列整齐。སྟོད་བྱམ་བསྒྲིགས་ཏེ་སྟོད་པ། 排队站着。བྱམ་འགོ་ནས་གཏམ་བཤད་ན་བྱམ་མཇུག་ཏུ་ཐན་མཁན་ཡོད་དགོས། 座首发表议论，座末要有人听。

བྱམ་པ། བྱམ་དུ་སྟོད་མཁན། 名词。在座的人。

བྱམ་མ། དམ་མ་དང་འདྲ།

བྱམ་ཚང་། བྱམ་དུ་ཚུད་པ། 列席。

བྱམ་ཚེས། ཚེས་བྱང་ས། 日期。

བྱམ་མཚུངས། རིགས་མཚུངས་ས་མ་ཀླ་ཆོ་འདྲ་བ། 同等，同类。

བྱམ་མཆེས། སྟོད་སའི་བྱམ་གནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ། 邻座，相连的座次。

བྱམ་མཆེས་པ། བྱམ་རིགས། 邻座者，座位相连者，同座者。

བྱམ་འཆོས་པ། (ཉིང) བབ་ལ་གཞིགས་པའམ

ལྟ་བ། 考虑环境，斟酌情况：གཏམ་བཤད་ནས་གལ་འཚམས། 说话要考虑环境。

གྲལ་འཇོག། སྟོང་ས་འཇོག་པ། 占位置，预先占座。

གྲལ་རིམ། (1)སྐུར་གཅིག་གི་སྟུ་ཕྱིའི་ཚེ་རིམ། 座次，座位的先后：ཚེན་གཞོན་གྲལ་རིམ་བཞིན་དུ་བཙུགས་པ། 次第排列长幼座位。 གྲལ་རིམ་མ་འཁྲུགས་པ། 座次未乱。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱགས་ཆགས་སུ་བཀོད་པ་དང་། ཐལ་སྐུར། གྲལ་དུ་ཟླག་པ། གྲལ་དུ་བསྐུར་བ། ཟུར་བཀོད་པ། ཟུར་བ། ཚར་དུ་དངར། ཚར་བ། ལུ་གུ་ཆུང་བཅས་སོ། (2)སྡེ་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཀྲུད་རིམ་རིས་ཅན་ཅན་ཞེག་གི་ནང་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་གནས་བབ་མི་འདྲ་བ་རེ་འཇིན་ཏྱི་ཡོད་པ་དང་། ཐོན་སྐྱེད་ཀུ་ཚས་སྐོར་གྱི་འབྲེལ་བ་མི་འདྲ་བ་རེ་འཇིན་ཏྱི་ཡོད་པ་ལས་ཟུ་བའི་ཚོགས་ཁག་ལ་ཟེར། གྲལ་རིམ་དེ་ཐོན་སྐྱེད་ཀུ་ཚས་སྐེར་ལ་དབང་བའི་ལས་ཤུགས་ནས་བྱུང་བ་ཞེག་ཡིན། བྱན་གཡོག་སྡེ་ཚོགས་ནང་གི་བྱན་བདག་དང་བྱན་གཡོག་ཐྱོགས་གཉིས་དང་། བཀས་བཀོད་ཀུན་འཇེན་སྡེ་ཚོགས་ནང་གི་ཞིང་བདག་དང་ཕྱོགས་ཐྱོགས་ཀྱི་ཨ་ཚུ་རེ་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཚོགས་ཤ་ཐུང་ཆུང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ཁོ་ཚོ་ཨ་ཚུ་རེ་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཚོགས་ལ་བཤུ་གཞོག་གྲལ་རིམ་དེ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་། ལང་ཚོ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། གྲལ་རིམ་ཞེས་པ་ནི་ཚོགས་ནང་གི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་ཁྱད་པར་ལས་བྱུང་བའི་ཚོགས་སྡེ་ཁག་གི་ནང་ན་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཁྱད་པར་ཅན་ག

ཐུགས་ཀྱིར་ཤི་བ། 饿死。

ཀྱི་གྲུང་། མཆོད་རྟས་ཤིག་སྟེ་མི་འགྲམ་ཀྱིར་ཤི་བའི་གྲུང་བ། 刀下脑髓。刀下丧命者的脑髓。作祭品用。

ཀྱི་ཁ་ལྕགས་ཟམ། ཡུན་ཏན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་འབའ་ཕུང་རྩྭ་ཀྲུ་ཀུའི་ཐོག་ལ་བརྒྱས་པའི་ལྕགས་ཟམ་ཞིག 直卡铁索桥。云南省维西县境内澜沧江上的一座铁索桥。

ཀྱི་ཁྲག མཆོད་རྟས་ཤིག་སྟེ། མཆོད་པོག་དུ་ཤི་བའི་མིའི་ཁྲག 刀下血。刀下丧命的人血。作祭品用。

ཀྱི་ཀྱ། (1)ཀྱི་ཀྲུང་དུ། 小刀。(2)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྨད་རྫོང་རྒ་མིང་སྟེང་ཡིན། 哲古。地名。西藏自治区措美县之旧名。

ཀྱི་ཀྱ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ མཚོ་སྨད་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 哲古错。湖名。在西藏自治区措美县境。

ཀྱི་ཀྱག (1)ཀྱི་ཀུག་པོ་ཞིག 弯刀。(2)སྔར་ཀྱི་མཆོད་ཆ་ཞིག 钺刀。古代一种兵器。

ཀྱི་ཀྱམ་བཅོད་པོ། ཟིབ་ཁྲི་བཅོད་པའི་སྐས་རྒྱང་བོད་ཀྲལ་སྟོད་ཀྱི་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཐུས་ཤེག་ཡིན་པ་འདི་ལ་སྐས་ཤ་ཁྲི་དང་། ཐ་ཁྲི། ཕྱ་ཁྲི་དང་སྐས་མེ་གཉིག་བཅས་ཡོད་ཅིང་། ཕྱིས་ཆོན་པོ་ཚང་མ་དཀྱུས་བཀོད་ཟིན་ཏེ་ཀུན་ཡང་ཏེ་ཀ་ཏུ་སྐྱབས་པའི་སྐྱལ་ཀྱི་འཁོ་ཚུགས། ཀྲལ་པོ་དེའི་རིང་ལ་ཀུ་ནག་ཁི་ཤོ་ཁྲབ་སྐད་ཁམས་བཏུད་ཅིང་ལ་ཀྱི་ཡིན། 志共赞普。义译刀下死者。思赤赞普之子，继其父为吐蕃王朝第八王，为早期二上之一。此王生三子，即夏赤、恰赤、涅赤，并有一女。后被大臣罗昂达孜所杀。吐蕃自此始有墓葬之俗，汉族地区所制铠甲亦于此时初从马尔康输入西藏。

ཀྱི་མཚོན། ཀྱིའི་ཡུ་བ། 刀把，刀柄；སྟྲོང་སྐད་ལག་ལ་སྐུ་རིང་དང་། མཚོན་གནང་ཀྱི་མཚོན་ཀྱི་རིང་ཐེ་ཚོམ་བྱེད། 攀时莫凭谁手长，砍时莫凭谁刀长。喻事物要各有分际。

ཀྱི་འགག་ཀོལོང་། (ཨམ) སྐེད་ཀྱི་ཐུང་བ། 短腰刀。

ཀྱི་དངོ་། ཀྱི་ཁའམ་ཀྱི་སོ། 刀口，刀刃。

ཀྱི་ཕྱག ཀྱིའི་ལེབ་བཀ་ཕྱག 刀背，གསད་ཐུའི་མེམས་ཅན་ཀྱི་ཕྱག་གིས་བརྡུངས་པ། 用刀背捶打准备屠宰的牲畜。

ཀྱི་ཆད། སྐར་མེ་བསད་པའི་ཀྱི་ལ་འཕྲི་བའི་རྟེས་ཆད། 凶器罚款。旧时就杀人兵器所处罚款。

ཀྱི་ཕྱོག ཀྱིའི་ཕྱོག་པ། 刀背。

ཀྱི་འཕྲག ཀྱི་སོ་གཉིས་ཀྱིས་ཤ་འདྲ་གཏུབ་ཐེབ་པའི་མིང་། 双刀反拖剥肉法：ཀྱི་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱི་འཐག་ཐུས་དེས་ཤ་བཙའ་བས་པ། 双刀反拖将肉剥细。

ཀྱི་འཕྲལ། (1)བཏ་ཚུན་ཀྱི་ཁ་བཀྱེ་བའི་ཀྱི་ཐྲེང་དེས་ཐ་ཚིག་བྱེད་པ། 拼刀子，白刃战，དཔའ་རྩལ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱི་འཐབ་ཅ་ཡུན་ཙམ་བྱས། 英雄们白刃撕杀了约摸一顿茶的功夫。(2)(ཨམ) རེམ་རྩེ། 剪刀。

ཀྱི་མདུང་། ཀྱི་རྩེའི་ཁ་ཤས་ཁ། 斜头刀尖。

ཀྱི་དཔའ་དམ། སྐོད་ཀྱི་རིང་བོ། 长刀，长腰刀。

ཀྱི་མཆོག མཆོན་ཆ་ཀྱི། 战刀。当作武器的刀。

ཀྱི་འཛིང་། ཀྱི་ཐྲེང་ཤས་འཐབ་པ། 白刃战。

ཀྱི་རྩྭ། མི་མང་བོས་མི་ཁ་ཤས་ལ་ཀྱི་རྩིབ་ཁ་ཡུག་ཁམ་རྩིབ་འདྲ་ཁས་བཏུད་ཅིང་ལ། 众刀齐砍。

ཀྱི་རུས། མཆོད་རྟས་ཤིག་སྟེ། མི་ཀྱི་ཁར་ཤི་བའི་རུས་པ། 刀下骨。被刀杀死的人体骨头。作祭品用。

ཀྱི་ལ་ཁ་ཚུར་རྒྱག་པ། ཉེན་ཁ་ཙམ་གར་འཇིམ་

མི་ཤེས་བའི་དབེ། 以拳击刀。喻同"以卵击石"。

ཕྱི་ཀ། མི་དང་ཙ་ནད་མེད་ཚོ་བཅད་དུ་ཕྱིང་ཤེ་བའི་ཀ་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་གཉེན་ནད་དང་། སྲོག་ཟློང་། ཆུལ་གདོན་བཅས་ལ་ཕན། 刀下肉。无病少年、横死刀下尸体之肉。味甘，性温，功能治瘟疫、轻型精神病及所谓鬼病等。

ཕྱི་རྒྱུད། ཕྱིས་བཏོགས་བའི་རི་མོ་ཤུད་ཅན། 刀痕。刀砍的痕迹。

ཕྱི་སོ། ཕྱིའི་ཁ། 刀口，剑刃。

ཕྱིབ། 名词。(1)དམེ་བཅོག་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་ནད་ཅིག 中风，脑溢血病：རྩ་ལམ་རྩེངས་ནས་ཕྱིབ་པོག་པ། 血管硬化中风。(2)མི་གཙང་བའི་དམེ་བཅོག 邪气，晦气，阴气，凶煞。一种迷信说法：ཟས་ཕྱིབ། 食物不洁的秽气。ཀོས་ཕྱིབ། 污衣的秽气。བག་ཕྱིབ། 新娘的煞气。ཡུགས་ཕྱིབ། 寡妇的晦气。དམ་ཕྱིབ། 不贞的阴气。ནལ་ཕྱིབ། 乱伦阴气。མནའ་ཕྱིབ། 诅咒煞气。དམར་ཕྱིབ། 红光煞。འཁོན་ཕྱིབ། 仇恨煞。རོ་ཕྱིབ། 尸煞。(3)ཕྱིབ། 山阴。山的背面。

ཕྱིབ་སྐམས། ཆུན་ཅན་ཕྱིབ་ནག་ཏུ་སྐམ་བཅུག་པ། 风干，阴干。在不见阳光的阴处晾干。

ཕྱིབ་སྐྱོན། གཟའ་བདུད་རྩི་ལ་ཡི་ཕྱིབ་མ་ཚོག་བར་གཤགས་བའི་ཀློད་བའི་སྟེང་དུ་ཁྲག་ཅ་རྩེལ་་་ནས་ཆོ་ཐང་དུ་བཀྱལ་བའི་ནད་ཅིག 脑充血，脑溢血。脑血管破裂突然昏迷不省之中风病，旧说为罗睺凶曜阴影笼罩人体所引发。

ཕྱིབ་ཁྲོང་། རྒྱ་མ་མི་འཚང་ས། 阴暗处。不见阳光之地。

ཕྱིབ་སྤྱས། ཕྱིབ་ནད་ཟེལ་ཐབས་ཐབ་སྤྱས་ཀྱི་མིང་། 除秽。清除晦气。

ཕྱིབ་བཅུད། ཕྱིབ་མའམ་ཕྱིབ་ནག་གི་གཤགས་བཏུག། 影子，阴影。

ཕྱིབ་མཆོད། ཕྱིབ་ནད་ཟེལ་ཐབས་ཀྱི་མཆོད་ཡས།除晦供施架。宗教仪式中驱除晦气的供施代替品。

ཕྱིབ་ཁུག ངོད་ཟེར་མི་ཐག་བའི་ས། 暗处，阴影，荫蔽处。

ཕྱིབ་ནག་འཇིར་མཐོང་། དོགས་པ་སྐྱེ་མེད་སངས་དོགས་པ་སྐྱེས་པ། 见影成鬼。怀疑不需怀疑的地方，相当于"杯弓蛇影"。

ཕྱིབ་ནད། གཟའ་ཐག་བའི་ནད། 中风病。

ཕྱིབ་གཅོན། ལག་པ་སྟེང་གང་བཞག་སྟེ་གཉིད་ཀྱག་ན་འཇིགས་སྐྱེ་སྐྱེ་བའི་འཕྲལ་སྡང་གི་མི་ལམ། 梦魇。睡眠时，胸部被手等重物压抑引起的幻觉。

ཕྱིབ་གཅོན་ཕྱི་གདོན། ལག་པ་སྟེང་གང་བཞག་སྟེ་གཉིད་ཀྱག་ན་ལུས་སེམས་མནན་ནས་བྱུང་བའི་འཕྲལ་སྡང་སྟེ་སྟོང་ཕྱི་བཤད་སྐྱལ་ལྟར་གནོད་པ་སྐྱེལ་བའི་གདོན་རིགས་ཤེ་གཤིས་ཕྱག་པ་རེད་ཅེས་ཟེར། 恶梦鬼，梦魇鬼。两手放置胸部入睡，身心被压抑时所生幻觉，迷信说为由于害人魔鬼所致。

ཕྱིབ་སྐྱོགས། རིའི་བྱང་རོས་ཀྱི་ངོད་ཐག་དཀའ་བའི་ས་ཆ། 山阴，山的北面。谓山的背日一面。

ཕྱིབ་མ། ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུད་ཀྱི་ཁག་ནང་གི་གཤགས་མཐོང་བ་ལ་མི་སྣང་བའི་ཁ་དོག་ནག་པོ། གཤགས་ཀྱི་ཕྱིབ་མ་ཤུ་བྱ་ནང་ན་ཡོད་བའི་གཤགས་མིག་ལ་སྣང་གྱབ་བའོ། 名词。影，荫，阴影，影子。八支显色之一。对观见其笼罩中之形体不作障蔽的黑色。如阴影中所有物体，目仍能见：ཤིང་གི་ཕྱིབ་མ། 树荫。ཉི་མ་ནུབ་མཚམས་རི་རྩེའི་ཕྱིབ་མ་སྟེབས་པ། 红日西沉，山影下地。ལ་འགོ་ལི་ཉི་མ། ལ་རྩེ་གི་ཕྱིབ་མ། 山头的太阳，山脚的阴影。ལུས་དང་ཕྱིབ་

མ་བཞིན་དུ་འགྲོགས་པ། 如影随形。 གྲོགས་པ་ངན་པ་གྲིབ་མ་བཞིན་དུ་འགྲོགས་པར་འགྱུར་བ། 臭名随身，如影伴形。

གྲིབ་མ་སྐྱམ་པོ། གྲིབ་མ་བཞིལ་ཞིང་ཤིན་དུ་བག་ཡེབས་པའི་ དོན། 凉荫，浓荫。凉爽舒适的树影：ལྗོན་ཤིང་བཟང་པའི་གྲིབ་མ་སྐྱམ་པོར་ངལ་གསོ་བ། 在树木葱茏的凉荫下面休息。

གྲིབ་བཙོག བཅོག་པའི་ཁད། 垢晦，晦气。污晦所致病。

གྲིབ་ཚད། (1)ཉི་གྲིབ་ལས་དུས་ཚོད་ལྟ་ཐྲེད། 日圭，圭影。日影计时器。(2)གྲིབ་ གཟུགས་ཀྱི་རིང་གྲུང་ཚད། 影量。日圭测得的影长。

གྲིབ་གཟུགས། ཐུང་གྲིབ་ཀྱི་ཉི་མའི་གྲིབ་མ། 圭表影长：ཉི་ལྷོག་ཏེ་གྲིབ་གཟུགས་འགྱུར་བ། 太阳回归时影长的突然变化。

གྲིབ་ལམ། (1)གནམ་གྱི་དཀྱུ་ཆགས། 银河，天汉。(2)རིའི་གྲིབ་ཀྱི་འགྲོ་ལམ། 阴山路，山阴道。

གྲིབ་ཤིང་། གྲིབ་ ལས་བྱུང་བའི་མིག་ཀེ་ཤིང་རྩ 中风并发的眼翳。

གྲིབ་ལྗང་། གྲིབ་ཀྱི་ལྗང་པ། 背阳地，山阴之地。

གྲིབ་ཤོང་། གྲིབ་རླུན་ཀྱས་མིག་འགྲིབ་པའི་ཤོང་ རྒྱུ། 中风瞎眼。脑溢血引起的失明。

གྲིབ་ཁོངས། གཙང་མར་བཅོག་ གྲིབ་ཀྱི་ རླུན་ སོར་བ། 中邪。旧谓遭逢晦气。

གྲིབ་སེལ། གྲིབ་རྩད་སེལ་ཐབས། 除晦气，医治中风病。

གྲིབ་ཤེ། གྲིབ་མ། 荫影，影子：ཉི་མ་ཐར་ཐར་ འགྲོ་དུས་གྲིབ་ས་རྩུང་རྩུང་ལྷིབས་བྱུང་། 冉冉日西去，款款影东来。ཁང་པ་ བཟིགས་ ཐོག་ རྩང་ཡང་། གྲིབ་ས་ས་ལ་འཐབ་དགོས། 楼房虽高，阴影终须下地。རི་བོ་ཆེན་ཐའི་གྲིབ་ས་ དང་། རྒྱལ་གོག་ཆེན་ཐའི་ཞིབས་ར། 影是高山影，底是巨囊底。喻所依赖的人物有力。

གྲིབ་བསངས། གྲིབ་བཅོག་སེལ་ཐབས་བྱས་པ། 清除污秽，驱除晦气。

གྲིབ་བསིལ། གྲིབ་རྒྱ་བསིལ་པོ། 荫凉。

གྲིམ་ཅག བག་ཟེན། 注意，留心，提防。

གྲིམ་པ། (ཐ་ཤི་དད་པ) དམ་ ཐར་ འགྱུར་བའི་ དོན། 紧缩，收紧：ཐག་པ་ བརྒྱལ་ རས་ གྲིམ་ པར་ འགྱུར། 搓紧绳索。རྡོང་ སྐུད་ གྲིམ་ དཀའ་བ། 牛毛线不易捻紧。བལ་སྐུད་གྲིམ་སྟ་བ། 羊毛线容易搓紧。

གྲིམ་ཚོ། 形容词。(1)ཐང་ཚོ་དང་། གསལ་ ཐའམ་སྣང་ཚོ། 坚实，聪明，谨严：སྐུ་གྲིམ་ཚོ། 身体健康结实。རིག་པ་གྲིམ་ཚོ། 神志清明。ལག་པ་གྲིམ་ཚོ། 手紧，吝啬。(2)སྡོད་ཚའི་ སྡོག་ ཐྲག་གས་ སམ་ སྡོག་ཆ། 紧张。松的反面：ཐག་པ་གྲིམ་ཚོ། 搓紧的绳子。 ལག་ རྩ་ འཕང་ སྡུངས་གྲིམ་ཚོ། 紧脉。热病脉象之一。

གྲིམ་སྡོད། དམ་སྡུག 弛张，松紧。松懈或紧张的程度：རིག་པ་གྲིམ་ སྡོད་འཚམ་ཚོ། 精神松紧适度。

གྲིལ། ཐི་ཚང་ངོ། 名词。小刀。

གྲིལ་ཁ། བཀྲོལ་ནས་རིལ་ཚོང་གྱུར་པའི་དབྱིབས། 名词。卷儿。卷成一卷的东西：ཤོག་གྲིལ། 纸卷。རས་གྲིལ། 布卷。གོན་ པ་ རྣམས་ གྲིལ་ ཁ་ ཅུག་པ། 包卷衣服。

གྲུ། 名词。(1)རྩ་ལས་སྒྲིལ་ཁྱེད་ཀཱཌེས། 舟，船。水上交通运输工具之一：ཤིང་གྲུ། 木船。གོ་གྲུ། 牛皮船。གྲུ་ཟི། 船资。གྲུ་ཐག 缆绳。གྲུ་ཐོགས་པ། 船搁浅。གྲུ་ཐོག་རིམ་ཅན། 楼船。སྒུ་བ་བརྩུབ་སྟེ་གྲུ་སྐུལ་བ། 推桨划船。དངོས་ཆས་མང་ཚོས་གྲུ་བརྩེགས་པ། 很多货物

塞满船内。སྒྲ་བས་གྲུ་འཕྱལ་ཀྱང་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ། 用桨划船，仍然不能前进。གཙང་རྒྱུན་གཞུང་དུ་གྲུ་བཏང་། 放船行中流。རྒྱུན་འབབ་རྩུབ་དལ་སར་ཐག་བས་གྲུ་རྐྱོད་པ། 在水流缓慢的地方系缆停泊。དབྱར་རྒྱ་ཆུས་ནས་གྲུ་རྒྱུགས་པ། 夏季水涨，开始行船。(2)རྩེར། 曲折处，角隅；ཁང་བའི་གྲུ། 屋角。སྡེག་ཅ་གྲུ་བཞི་མ། 四方桌。

གྲུ་སྐལ། ཁང་བའི་རྩེར་དུ་འཕྲུགས་རྒྱུའི་སྐས། 角梯。屋角的楼梯。

གྲུ་ཐྲུ། གྲུ་སྐྱོད་བྱེད་སྐུ་བ་སྟེ་ཤིང་ལེབ་ཡུ་བ་ཅན་ཞེག 橹，桨。推动船只的工具。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་བ་དང་། སྐྱོད་བྱེད། གྲུ་སྐྱལ། གྲུ་ཡི་གཡོག་པ། གྲུའི་ཡན་ལག ཁ་ཤོམ་བྱེད་པ་ཅན་ས།

གྲུ་ཁ། གྲུ་གཟིངས་འབབ་སའི་ཆུ་ཁ། 渡口，码头，要津。

གྲུ་ཁྲུག (1)ལག་པ་བསྐུམས་པའི་གྲུ་མའི་ཁྲུག 肘弯。手肘曲折处。(2)རྩེར་ཁྲུག 隅，角落。

གྲུ་ཁྲོམ། གྲུའི་སྐུ་བ། 桨。

གྲུ་མཁན། གྲུ་གཡོང་མཁན། 舟子，船夫。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་བ་འཛིན་དང་། མཉན་པ། གདོས་པ། རྣ་བ་འཛིན་པ་ཅན་ས།

གྲུ་གྱ། (1)སྐུད་པའི་ཚོང་ཐུ། 线团，圆球。(2)སྐར་བོད་བྱང་ཆུང་དང་། ཤེན་ཅང་། མཚོ་སྟོན་པ་ཅན་ཀྱི་ས་འབྲེལ་ཁུལ་དུ་ཆགས་པའི་རྒྱལ་སྲིད་ཞེག 吐谷浑。古代西藏北方和今新疆、青海毗连地区的一个小王国名。

གྲུ་མཚོན། (1)ལག་པའི་གྲུ་མའི་མཚོན་མ་སྟེ། 肘尖。臂中部弯曲处。(2)གྲུའི་མཚོན། 船头。

གྲུ་ཚགས་མའི་ལྟག་ས། འཕྲུགས་པར་འདོད་པའི་ལྟགས་ནང་གསེས་སྦྱིང་བཞི་དུས་བཞི་འཁོར་བར་འདོད་པའི་ ལྟགས་ དེ་ལར་ མཁའ་ལ་ རྒྱམ་དང་སར་དུས་བཞི་གཉིས་ཀ་གཡོན་སྐོར་དུ་འདོད་པ་ཅན་གསུམ་ཡོད། 船说。宇宙交错说中的一派说法，认为四大部洲和四季轮流转变交错。其中又有三种不同的说法：1、天空的宫宿和地上的四季都向左旋；2、宫宿右旋，而四季左旋；3、两者都向右旋。

གྲུ་ཆར། ཆར་འཇམ་པོ། 细雨，小雨：ཡལ་གྲུ་ཀུན་ལ་གྲུ་ཆར་བབ། 遍地下小雨。

གྲུ་ཆོད། སྡེ་ཚན་སྡེ་ཚན་དུ་བཅད་པའི་རེའུ་མིག 格子，表格。

གྲུ་གདུབ། གྲུ་མའི་ཀུན་ཆ། 臂环，臂圈。戴在肘上的装饰品。

གྲུ་ཅང་སེམས་གཅིག མི་ཚང་མ་བསམ་རྩྭ་གཅིག་པ། 同舟共济，同船一心。意谓患难与共，安危相济。

གྲུ་རུབ། གྲུ་བཞི་ནར་མོ། 长方形。

གྲུ་པ། གྲུ་ཤན་གཏོང་མཁན། 名词。船夫，舟子，水手。

གྲུ་དཀྱུང་། ཀོ་གྲུ་ཆོང་ཐེབ་ཀྱི་ཤིང་། 船架。从内部撑张皮船，状如肋骨的木架。

གྲུ་བ་ཆུ་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་སྡོང་ཤིས་ཀྱི་ སྐར་ཁམས་རྫོང་ཁོངས་འབྲི་ཆུའི་གྲུ་ཁ་ཞེག་ཡིན། 竹哇曲卡，竹巴龙渡口。西藏自治区芒康县境金沙江上的一个渡口。

གྲུ་ཐུ། སྐུད་པའི་ཚོང་ཐུ། 名词。线团，圆球。

གྲུ་བོ་ཆེ། གྲུ་གཟིངས། 大船。

གྲུ་མོར། ལག་ངར་དང་དཀྱུང་ པའི་ བར་ ཁྲ་ ཆ་གས་འབྱུང། 名词。肘，手肘。臂中弯曲处：གྲུ་མོའི་ཀུ་བ། 臂肘韧带。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟེ་བའི་དཀྱུང་བའོ།

གྲུ་མོ་གཏུ་མཆོག་རྩལ་འབྱུང། ཕུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 肘弱穴。相当于中医的"海山"穴。

ཀུ་འཚས། ཀུ་ཁྲི། 船资，船费。

ཀུ་འཚས་པ། མཁན་དཔོན། 舟主，船长。

ཀུ་ཚིགས། ཀུ་མདའ་དུས་བའི་ལྕུ་མཚམས། 肘关节。

ཀུ་རྫགས། ཀུའི་རྩེགས་ས། 渡口，码头。

ཀུ་ཚགས་ས། (1)ཀུ་པ་སྡོད་ས། 船夫住处。(2)ཀོ་ཀུ་གཏོང་ས། 渡口，码头。

ཀུ་འཇིག། 〈ཨ་ཏལ་ཀ〉 སྤུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གནས་མཚོག་ཅིག 普陀，普陀洛伽。观世音菩萨圣地之一。

ཀུ་འཇིག་གཉིས་པ། ལྷ་ས་པོ་ཏྲ་ལ། 第二普陀。拉萨布达拉宫的异名。

ཀུ་འཇིག་བདག་པོ། (ཨངོན) སྤུན་རས་གཟིའ། 普陀主。观世音菩萨的异名。

ཀུ་ཆེངས། ཀུ་ཆེ་པ། 大船。

ཀུ་ཇོང་། ཀུའི་ནང་དུ་འཇུག་རྒྱའི་དངོས་པོ། 船儀。船上运载的货物。

ཀུ་ཁབས། ཀུའི་མཐིལ་ལས། ཀུའི་འོག 船底。

ཀུ་བཞི། (1)རོས་བཞི་ཆ་རྒྱང་སྙོམ་པའི་དངོས་པོ། 正方形。四方长短相等者。(2)རྡོ་སྐྱེ་ཤིའམ་ཤེག་སྟེ། རོ་བསྐ། ཁུ་རྡེས་དྲྭད། ནུས་བས་ཕྱད་སྐྱོན་གསོ། རྒྱ་སེར་སྐོམ། 然铜，自然铜。药用矿石名。味涩，性温，功能治脑疾、收敛黄水。

ཀུ་བཞི་ཁ་གང་མ། མཐའ་བཞིའི་རིང་ཐུང་ཆ་སྙོམས་པའི་བཟོ་དབྱིབས་ཤེག 正方形。四边相等的四边形。

ཀུ་བཞི་སྒོ་བཞི། ཁང་པ་ཀུ་བཞི་སྒོ་བཞི་མ། 四方四门的房间。

ཀུ་བཞི་ནད་མོ། རྒྱང་བཞི་ཙེད་པའི་དབྱིབས་ནད་མོ། 矩形，长方形。邻边不等、四角均为直角的四边形。

ཀུ་བཞི་ལམ་འཕྱེད། བཀའ་གདམས་པའི་བཤད་རྒྱལ་ཞེག་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཆ་ཚང་བར་གདམས་ངག་དུ་ཚོ་བ་ལེན་པ། 道括四方。概括全部佛语为修道诀窍。噶当派经籍中常用语。

ཀུ་བཞི་ལྷམ་པ། མཐོ་དམའ་ཞིང་དགུས་ཚང་མ་གཅིག་ཡ་ཡིན་པ་ཙོ་ལྷ་བྱའི་དབྱིབས། 立方体。长宽高相等、形如骰子的物体。

ཀུ་ཟམ། (1)ཀུ་དང་རྟམ་པའི་བསྟུས་མིང་། 舟桥。船和桥。(2)ཀུ་མང་པོ་གཅིག་སྦྲེག་ཏིས་ཁབ་བཟས་པའི་རྟམ་པ། 浮桥。连结许多船只搭成的渡桥。(3)ཀུ་དང་སྐམ་སའི་བར་བཏུགས་པའི་རྐང་རྟམ། 跳板。上船和上岸时踏脚的木板。

ཀུ་གཅིངས། མཚོ་ཀུ་ཆེ་པ། 船，大船，远洋船。

ཀུ་ལམ། ཆུ་ཐོག་གི་ལམ། 航线。水上航道。

ཀུ་ཤིང་། ཆུ་བོ་ལས་སྒུལ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་གི་ཀུ། 船，木舟。作为水上交通工具的木船。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྒུལ་བྱེད། ཆུ་ཤི་ཤིང་རྟེ། རྟ་མཁོ་ཅན། རྟ་གཤོ་མ། ཤ་མཐར་སྒུལ། གཅིངས། སེང་གེ་ཅན་བཅས་སོ།

ཀུ་ཤོག་ཁ། ཀུ་ཤན་གཏོང་སའི་ཆུ་ཁའམ་ཆུ་འགྲམ། 渡口，码头。

ཀུ་ཤོད་པ། ཀུ་ཤན་གཏོང་མཁན། 驾船者，船夫。

ཀུ་ཤིང་། ཀུ་ས་ལ་འབྱང་སྣབས་འཐུལ་ཆུག་གཏོང་ཐེབ་ཀྱི་ཆུག་པ་རིང་པོ། 篙杆，船篙。船靠岸时需用的长杆。

ཀུ་ས། ཀུ་ཁའམ་ཤན་ཁ། 码头。

ཀུ་གསུམ། རྒྱ་གསུམ། 三角，三角形。

ཀུག་མདོག། རྟ་བོང་མོགས་ཀྱི་འཚོང་མཚོ། 臀沟。骡马等臀部的股沟：རྟ་ལ་ཀུག་ཤུད་ཐོན་པ། 马臀圆肥，股沟露出。

ཀུག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཀུགས་པ། ཀུག་པ།། (1)ཆག་ཀྱམ་དུ་འགྱུར་པ། 破碎，残缺：དཀར་ཕེའ་ཀྱི་ཁ་ཀུགས་སོང་། 碗口缺了。རྡོ་ཀུག་

ཚང་། 石块要破裂。འབྲས་གྲྭགས་པ། 米粒破碎。འབྲུ་གྲྭགས་པ། 粮食碎成细粒。(2)ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་ཞགས་ལ་གང་ངད་ཚོག་ནས་རྩུབ་ཚར་འགྱུར་པ། 皲裂，冻破。身体皮肤因冷冻而致破裂：ལག་པ་གྲྭག་པ། 两手坼裂。ཀདོང་ཅ་གྲྭག་པ། 脸皮冻破。

ཐྲག་ཏྲེ། ཆག་ཚར་གྱུར་པའི་སྟོང་སྐྱོ། 名词。残品，破器。残缺破碎的器物。

ཐྲགས་པ། གྲྭ་པའི་འདུག་པ།

ཐྲང་ ཚོ། 形容词。(1)སྐྱང་ ཚོ། 伶俐，敏捷，聪慧：མི་དེ་སྐྱང་གྲང་གཏྲེས་འཛོམས་ཤེག་འདུག 他是个聪明伶俐的人。གྲང་ཐོན་གཏྲེས་ལྡན། 机警。ཁྱོ་སྡུག་ཆུང་མ་གྲང་། པལ་འཇམ་སྐྲམ་བྱ་ལེགས། 夫富妻聪明，毛细缯穗好。(2)རྩལ་པ་དང་ལྡན་པ། 活力强，生长力旺盛：ས་ཅོན་གྲང་ཚོ། 生长力旺盛的种子。མེ་གྲང་ཚོ། 旺盛的火。

ཐྲང་བ། གྲང་ཚོ་དང་འདྲ།

ཐྲང་ཤ་ཏོད་ཚོ། རྟོག་ཚོ་མིན་པ། 振作，有精神。

ཐྲབ་ཆེན། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ ཐོབ་པའི་ རྣལ་འབྱོར་པ། 大圣，得道者，证果者。修学佛道证得殊胜成就的人。

ཐྲབ་ཆེན་ཡུ་རྒྱན་པ། མཚན་ དངོས་ རིན་ ཆེན་ དཔལ་ཞེས་གྲགས། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ལུགས་སྣ་ཚོ་ལ་འཁྲུངས་ཤིང་རབ་བྱུང་ལྟ་པའི་ས་ཕྱི་ཚོ་ཀཱམ་པ་ཁམས་པ་རང་ བྱུང་ རྡོ་རྗེ་ ཀཱམ་ པ་ བཀྲིའི་སྐྱེ་ཞིད་དུ་ངོས་ འཛིན་ པ་ ཚོ་ ཡིན། 邬坚巴。本名邬坚巴·仁钦贝，生于公元1230年。他于公元1288年认定噶玛噶居第三祖噶玛·让穹多吉为噶玛·拔希的转世。

ཐྲབ་མཆོག གྲྭ་ ཐོབ་ ཀྱི་ མཆོག་ སྟེ་ མཆོག་ ཁི་ དངོས་གྲུབ་ ཐོབ་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་ཚོ། 大圣，得道者，证果者。证得显密佛教中优异成就的人。

ཐྲབ་མཆོག་མ། གྲྭ་པ་ ཐོབ་པའི་ རྣལ་འབྱོར་མ། 女圣，女得道者。修学佛道证得殊胜成就的女人。

ཐྲབ་བརྟེན། གྲྭ་པ་ ཐོབ་པ་ སྟེ་ སྒྲུབས་ལུགས་ཀྱི་ གྲྭ་པའི་དངོས་གྲུབ་བརྒྱད་ཁང་དུང་ ཤེགས་ ཐོབ་ པའི་ རྣལ་འབྱོར་པ། 得成就，修道有所得。证得佛教密宗八大成就之一的瑜伽师。

ཐྲབ་ཁྲོགས། གྲྭ་པ་ ཐོབ་པའི་ རྟགས་ མཚན། 道貌，证果迹象。修学佛道成正果者的外表行迹。

ཐྲབ་ཐོབ། ལམ་ རྟོགས་ ཐྲད་པར་ ཅན་ མངོན་ དུ་ བརྟེས་ ཏེ་ མཆོག་དང་ གྲུབ་ མོང་ གི་ དངོས་གྲུབ་ ཐོབ་ པའི་ གང་ཟག 成道者，证果者。修学佛道有特殊证悟，获得殊胜成就或共通成就的人。

ཐྲབ་ཐོབ་ཐྲྀང་ཚོ་ རྣལ་འབྱོར། མཁས་ གྲུབ་ ཐྲྀང་ཚོ་ སྟེ་ ཤངས་པ་ བཀའ་བརྒྱུད་ ཀྱི་ སྒྲིལ་ འབྱེད་ པ་ཚོ། 琼波瑜伽师。香巴噶居派创始人克珠琼波的别号。

ཐྲབ་མཐའ། (སེམ་སྟྲུ་) ཀྱི་ནང་གི་ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་ལྟ་བ་འཛིན་ཚུལ་ཏེ་རང་ གི་ ྱོང་གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་གསུམ་སོགས་གཞུང་དང་། རིགས་པས་བརྒྱས་ནས་གྲུབ་པར་གཏན་ཚིགས་བཅད་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལམ། གཞུང་ལུགས། 学派，教派。旧译宗轮、宗印、宗趋、印、道，梵音译为悉擅多，佛教内外各派各自心目中依教、依理树立对于基、道、果位的一定见解或理论。

ཐྲབ་མཐའ་གོང་མ། དབུ་མ་པ་དང་སེམས་ཙམ་པ་གཉིས་སོ། 上部宗轮。佛教的中观派和唯识派。

ཐྲབ་ མཐའ་ ཆེན་ ཨོ། གྲྭ་ མཁའི་ རྣམ་ བཤད་ དང་གཞན་གྲྭ་མཁའ་ཀུན་དང་ཟབ་ དོན་ མཆོག་ དུ་ གསལ་བ་ཀུན་བཟང་ཞེང་གི་ རྒྱ་ མ་ལུང་ རིགས་ ཀྱ་ མཆོ་ སྐྱེ་དགའི་རེ་བ་ཀུན་ སྐོང་ཞེས་ བྱ་བ་ དུས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ པར་ ཀུན་ མཁྱེན་ འཇམ་དབྱངས་

བཞད་བའི་རྣ་རྒྱས་མཛད་བའོ། 《教派广论》。全名《宗轮详论·最极详明论述自他诸宗甚深妙义普贤刹日教理大海能满众愿》。十七世纪时，嘉木漾·协巴多吉著。

གྲུབ་མཐའ་སྐྱོན་བ་བོ། ཤུ་བའི་ འདོད་ རྟོལ་ འཆད་པ་བོ། 宗论师，教派创始人。

གྲུབ་མཐའ་སྒྲུབ། རང་ གི་ ཐུབ་ ངར་ ལུང་ དང་ རིགས་པས་དོན་གྱི་གནས་རྟོལ་ཡང་དག་ པར་གྱུབ་པའི་རྟོལ་དེ་རིགས་པའི་ ལམ་ ནས་ སྒྲུ་ བ་ ལས་ གཞན་ དུ་འདོད་པར་མི་བྱེད་པ། 宗轮师，论说宗趋。各自心中依教依理确立事物真实规律而复依据正理加以宣说，而不信从其他教派者。

གྲུབ་མཐའ་སྒྲུབ་བ་གཉིས། སངས་རྒྱས་པའི་གྱུབ་མཐའ་སྒྲུ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་པའི་ གྱུབ་མཐའ་སྒྲུ་བ་གཉིས་ སོ། 两教，两种教派：教内和教外。佛教徒和非佛教徒。

གྲུབ་མཐའ་སྒྲུ་བ་བཞི། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གྱུབ་མཐའ་སྒྲུ་བ་ཞི་ སྡེ་ ཉེ་ བ་ དག་ སྒྲུ་བ། མདོ་ སྡེ་ པ། སེམས་ཙམ་པ། དབུ་མ་པ་བཅས་ སོ། 四宗，四部宗轮。大小乘佛教四宗派：有部、经部、唯识宗和中观宗。

གྲུབ་མཐའ་མཉམ་དུ། ཐྲོང་ ཆེན་ མཉོད་ པའུ་ ཀྱི་ ཡ་ཀྱལ་ ཞེག་ སྡེ་ ཐོག་ མར་ སྡོད་ པ་ བྱོན་ ཏེལ་ རབས་ རིམ་ཀྱིས་ ཁོག་ དབྱབ། ཕྱི་ རོལ་ པའི་ གྱུབ་ མཐའ་ཁ་ཅིག་ ཀུན་ ཏུ་ ཀུན་ ཏུ་ ཞེན་ ཏེ་ ཐ་ དད་ པ་ ཉིད་ དུ་ སྨྲ་ ཞིང་ ཁས་ ལེན་ པ་ ཙམ་ ཞིག་ ལ་ ཡང་ ཐ་ དད་ པ་ ཉིད་ དུ་ ཞེན་ ཏེ་ རྩོད་ པ་ ཡིན་ ནོ། ཁྱོད་ ཀྱི་ ཐུབ་ མཐའ་ ཀུན་ ཏ

去时间的副词，ཞལ་ལག་མཆོད་གྱུར་ལ་ཡིན་ནམ། 用过饭了吗？

ཐུབ་བའི་སྒྲུབ་པ། རྒྱུད་ཀྱི་ལམ་ཕྱི་མངོན་རྟོགས་སྒྲུབ་པའི་སྐྱེ་བཞིའི་ནང་གཅིག་ཏུ། ལྷ་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རིག་འཛིན་ནམ་ མཁའ་སྒྲུབ་ གྱུབ་་་ནས། དེའི་རྟེན་ལ་སྐུགས་ཀྱི་ཕྱིན་བྱུག་གི་སྒྲུབ་པ་སྒྲུབ་དེ་མཐར་ ཐུག་གི་ འཁྲབ་ ཐ་ ལྷའི་ སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་དང་མཉམ་པར་སྒྲུབ་པས་རིགས་གསུམ་རྡོ་རྗེ་འཛིན་པའི་ཚོ་འཕང་མངོན་དུ་ཕྱིད་པའོ། 成就行。修行密乘事部道现观四门之一。与本尊同类持明空行证成之后，依此身形修行密乘六度，和合究竟佛果于本尊身语意中，现证三姓金刚持位。

ཐུབ་བའི་དབང་ལྡན། མངོ་སྤྲུགས་གང་དུང་གི་རྟོགས་པ་མཆོག་བརྙེས་པའི་གང་ཟག 自在圣人，自在成就者。佛教所说证得显教或密教最上果位的人。

ཐུབ་བའི་ཡན་ལག་གཉིས། རྟེན་འབྲེལ་ ཡན་་ ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན། སྐྱེ་བའི་ཡན་ལག་དང་། ཀ་ཤེའི་ཡན་ལག་ནི་འགྲོ་བ་ཐ་དད་དང་བའི་སྐྱེ་བ་སོགས་མངོན་པར་གྲུབ་པས་གྲུབ་པའི་ཡན་་་ལག་གཉིས་སོ། 二所成支。十二因缘之一类。依于生支及老死支。众生各别成就生等诸支，故名二成就支。

ཐུབ་འབྲས། ལས་ཀ་ཅས་ནས་ བྱང་བའི་ འབྲས་བུ། 结果，收获，成就，成绩，功勋；དཀའ་ལས་ བཅུབ་ནས་ གྲུབ་ འབྲས་ ཐོབ་པ། 费了辛苦，获得成就。གྲུབ་འབྲས་འདི་སྐྱོང་འབར་བ་ཞིག་་་ ཐོབ་འདུག 获得了辉煌成绩。

ཐུབ་ཆུས། དུས་ འཁོར་ རྣ་ རྒྱུད་ ལས་ དངོས་ སུ་ བསྟན་པའི་ཤར་ཆུས་ལ་གྲུབ་མཐའི་ཆུས་ཞེས་བྱའོ། གྲུབ་ཆུས་འདི་ལ་ཡུགས་མང་སྐྱེ་ཕུག་ ཡུགས་དང་། མཚུར་ཕུ་ཡུགས། དཔའ་ལྟེ་ཆུས་གསར་སོགས་ཤེད། 体系派历算，理论派历算。依据《时轮根本经》所说的自宗理论系统的一派历算学。此派又分普巴派、粗尔派、噶丹新历等许多小派。

ཐུབ་གཟུགས། (1)མང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་གྲུབ་པའི་གཟུགས། 集合体，合成体。(2)བཅུས་ཚར་ནས་བཅ་བའི་གྲངས་ཀྱི་རྟེ་མོ། 得数。计算后所得结果数。

ཐུབ་བསལ། སྐོ་ངོར་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་པ་དང་། དོན་ལ་ ཚད་ མའི་ བསལ་ བ་ཞུགས་ བའོ། 已证已违。心境中已经正量证成，事境中已与正量相违。前者不需再证，后者不能强证。

ཐུམ་རྡུ། གྲུམ་བའི་ནད། 痛风，风湿性关节炎。

ཐུམ་པ། ❶(ཐ་ཤི་དང་བ) གྲུམས་པ། གྲུམ་པ།། (1)ཆག་པའམ། ཁེག་པ། 破碎，裂开，缺：ཇ་ཁྲོག་གྲུམས་ནས་ཆུ་འཛག་ནས། 瓦罐破了漏水。ཀང་ ཆག་ ལག་ གྲུམས། 断腿缺臂。(2)ཉམས་པའམ་ བརྡེད་ པ། 累坏，疲乏至极：ཁ་ འདི་ ཐག་རིང་དུ་བཏང་ནས་ཆད་དེ་གྲུམས་འདུག་ 这匹马驰骋长路，疲乏得垮架了。❷སྐོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག 名词。獾，穴熊，土猪子。

ཐུམ་པ་རྒྱང་ ཐུ་ཁང་། སྐོང་ བཅོན་ སྐམ་ ཐོའི་ སྐབས་བཏབ་པ་གཅོང་ཐུ་ རྩེལ་ དུ་ ཙོང་ བ་་་ མཐའ་འདུལ་ཀྱི་གནུག་ལག་ཁང་ བཞིའི་ ཁ་ གྲལ་ ཞིག 准巴江寺。七世纪初，吐蕃王松赞干布为镇压古堪舆家所说罗刹女左臀而倡建的寺庙名。地在今后藏拉孜县境。

ཐུམ་པ་གཙུ་རུ། འབབ་ཆུ་ཞིག ཆུ་འགོ་ཏེ་མ་ལ་ཡའི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱང་ངོས་ནས་བྱུང་། ཙང་་ངང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཁང་དམར་རྩྭང་གི་དབུས་ རྒྱུད་ནས་ བྱང་ངོས་ཆུལ་རྩེ་རྩྭང་དུ་འཕབ་ཅིང་། སྐང་ ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 冲巴涌曲。河名。源于喜马拉雅山北麓，从西藏自治区康马县中部向北流入江孜县，为年楚河之支流。

བྱམ་བའི་རྨ། བཏུང་བའམ་མཉམ་བཅོར་བའི་རྨ། 跌打损伤。身体受捶打挤压后的伤痕。

བྱམ་ཚི། གང་ཡ་འཕྲང་ཚི། 名词。跛子。不良于行者。

བྱམ་ཕྱགས། སྐྱག་ཆགས་བྱམ་བའི་པགས་པ། 土猪皮，獾皮。

བྱམ་བྱ། ཚན་ཅན་གྱི་ཁུལ་དུ་རླུང་རིང་རྩྭད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་བྱས་ནས་ཆོགས་མེག་གི་ཆུ་ཟེར་་་འཕེལ་ནས་བདུ་གན་ འབྱོར་ ཕྱིད་ གྱི་ཕྱིད་ ལས་་་ཐམས་བས་ཆོགས་ཀུན་ཆག་བྱམ་ཀོར་བ་ལྟང་ནི་པ་ལ་བྱམ་བྱ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ནང་གེས་སུ་དབྱེ་ན་ཀ་ཉིམ་དང་། རྨས་ཉིམ། ཐ་ཉིམ། ཆུ་ཉིམ། ཉིམ་དཀར། ཉིམ་ནག་བཅས་རིགས་དྲུག་མཆིས་སོ། 名词。痛风，风湿性关节炎。由于久居潮湿地方等外因，引起关节中黄水增多，粘合液的功能衰退，关节疼痛如将碎折之症。分肉、骨骼、经络、肌肉、良性、恶性等六种。

བྱམ་བྱ་དཀར་ཚི། བད་ཀན་རིགས་དྲུག་གི་ཁ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། ནད་རྒྱས་ཤོ་མཆིན་མེ་བདེ་ཞེང་། ཁ་ཟས་འཐུ་སྐྱུགས་ཉིད་པ། ཐ་ཚེ་མིག་དྲས་སོགས་ན་ནས་མཉུག་དུ་བྱམ་བྱར་འགྱུར་ བའི་ནད་ཅིག 良性痛风。六种涎液病之一。症见肝胃不和、吐泻食物、四脏肠肌及眉棱骨等处疼痛，最后转成痛风。

བྱམ་ཅེ། ཀདན་གྱི་ཐེ་བག་དྲཱུ་རྩིག 绪边褥子。周围有浮绪的栽绒垫子。

བྱམས་པ། བྱམ་པའི་འདམ་པ།

བྱའི་ཁྲག་ཐག བྱ་འཕེན་ཉིད་ཀྱི་ཐག་པ། 船缆。

བྱའི་དར་ཙིག བྱ་ཀཉིམས་ཐོག་དུ་འཛུགས་རྒྱའི་དར་ཙེག 船上小旗。船上作装饰的风旗。

བྱའི་དར་ཤིང་། (1)བྱའི་རྩེ་ གཡབ་ འཕེག་ སའི་ཤིང་། 樯，桅杆。船上挂风帆的高船杆。(2)བྱའི་དར་སྐྱག་བསྒོར་སའི་ཤིང་། 船上旗杆。船上作装饰的风旗杆。

བྱའི་ཡན་ལག (མངོན) བྱའི་སྐུ་པ། 船肢。桨、橹的异名。

བྱའི་རབ། (མངོན) བྱ་ཀཏོ། 船滩。船只的异名。

བྱའི་གཤོག་པ། (མངོན) བྱའི་སྐུ་པ། 船之翼，桨或橹的异名。

བྱང་འཇུག་བའི་ཕུང་བྱེད། ཕུང་ཉིད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། དེག་ སྐྱོང་མ་དང་ཕུན་ ཅིག་ ཐུག་བཅུའི་རྩེ་ཚུའི་ སྐྱེན་ ཐོག་ཐོག་གང་རུང་ལ་ཆུང་གྱས་ཀྱི་ཞར་ ཕྱིན་་་བའོ། 同船堕。九十单堕之一。与比丘尼同船顺流或逆流而行逾一俱卢舍者。

བྱལ་ཐུབ་པ། (རྟེད) ཐོ་འཕེལ་བའི་ ཐན་ སོགས་ བའམ་གཏིང་ཐུབ་པ། 有用，可靠，堪信赖。

བྱལ་བྱམ། (ཀུཌྜྷཱ:) གནོད་སྦྱིན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཞེ་ཆུ་མཆིའི་རྩང་དུ་གནས་བའི་གནོད་སྦྱིན་གཅུགས་ཤིའི་དབྱིབས་དང་འདྲ་ལ། མགོ་བོ་སྐྱག་ཆགས་སྤུ་ཆོགས་ཀྱི་མགོ་ཅན། ཤང་ལག་ཕྱི་བྱ་མོ་དང་རྣ་བའི་སྟེང་དུ་ཤའི་རལ་བ་ཙེད་པ་ཞིག 瓶腹，瓮形鬼。梵音译作鸠盘荼。佛书所说大海中的一种似人的夜叉鬼怪，头上生有各种动物的头，肘部、膝盖和耳轮都长有发状肉丝。

བྱལ་བྱམ་གངོན། བྱལ་བྱམ་ཞེས་བས་བཏང་བའི་གངོན་ཏེ། ནད་རྒྱས་སུ་ངོ་ནག་ལ་དལ་བར་འགྲོ་ཞིང་རྨིག་ལྟ་བ་སྐྱང་བ་ཞིག 瓶腹病。迷信说为瓶腹饿鬼所致恶疾，症见面容黧黑、步履迟钝、下阴膨胀肿大。

བྱལ་བྱམ་སྡེ་དབོན། གནོད་སྦྱིན་ཀྱི་བདག་པོ་ཞིག 鸠盘荼军主，瓶腹夜叉王。

བྱལ་བྱམ་དབང་ཙེ། གནོད་སྦྱིན་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞིག 鸠盘荼主，瓶腹鬼王。

བྱས། གནག་པྱགས་ཀྱི་ལོ་ན་ཚན་གཞོན་ཕུ་བའི་དུ་རྩེའི་རིས་འགྲོན། 名词。年环，牛角年龄节。

牛角每岁增长一节的环纹。

གྲུལ་མ། དྲུལ་མ་དང་འདྲ།

གྲི། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་གཡལ་ཞེས་ name词。张宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེས་པ་དང་། རྟ་ཆུང་། འཚོ་བ་བཅས་སོ།

གྲི་སྐྱེས། (མངོན) གཟའ་ཕུར་པུ། 张宿生。木星的异名。

གྲེ་འགྱངས། སྐད་དམ་ངག་གི་ཉམས། 嗓音，声调，ཡིད་�བོང་སྙན་པའི་གྲེ་འགྱངས་དེས། ཁྱི་ཐུག་སྐད་སྙན་རེལ་གྱིས་མནན། 嗓音婉转，胜似杜鹃。

གྲེ་ཚམ། གྲེ་བ་ཚ་ཞིང་སྐད་འཇེད་པ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 咽喉感冒。症见喉痒声嘶等上呼吸道诸感染病象。

གྲེ་བོགས། བད་ཀན་མིད་དགུས། 痰塞咽喉。

གྲེ་བ། ཚེལ་ཀྱང་དང་མིད་པའི་མཚོང་ཁན་པའི་སྐད་ཀྱི་ཁང་ངས་དང་། དབྱངས་ཀྱི་འགྱུར་ཁྲག་འབྱུང་བའི་རྟེན་ཅིད་པ་ཞེག 名词。喉。位于咽腔上，为发音器官：གྲེ་བ་བདེ་བོ། 歌喉婉转。གྲེ་བ་འཁགས་པ། 咽喉嘶哑。

གྲེ་བོན། ཚོ་གདོན་གྱི་ཕེ་བག་ཅིག 名词。凶死男鬼。

གྲེ་མོ། མོ་གདོན་གྱི་ཕེ་བག་ཅིག 名词。凶死女鬼。

གྲེ་སེར་འབྲོང་། རི་དྭགས་འབྲོང་། 野牛。

གྲེ་གསང་། སྐྱ་གསང་ཆུག་པ་སྟེ། མིད་པ་བདེ་བོ་བཅོ་བ། 净喉，清嗓子。

གྲེ་བསལ། གྲེ་གསང་དང་འདྲ།

གྲེགས། འགྲེགས་པའི་སྐྱལ་ཆོག་འབྲི་སྐྱལ་གཞན་ཞེག

གྲེགས་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་སྟེ་དགར་རྩེ་རྡོང་ཁོངས་ཡར་འབྲོག་གཡུ་མཚོའི་ནུབ་ངོས་སུ་ཡོད། 沉错。湖名。在西藏自治区浪卡子县境羊卓雍湖的西面。

གྲེཏུ། མོན་ཀྱི་ས་མའི་ཁྱེ་བག་ཅིག 名词。门隅地方的豆子。

གྲེས་མ། ལྷོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། ནང་གསེས་ས་རིགས་གསུམ་མཆིས། རང་ཚ། ནུས་པ་འབྲས་བྱས་སྐྱེན་གསོད། མི་དཀྲ་ཤིས་མིག་གསལ། ཀླང་གཅས་འཇོམས། 名词。乌兰。菊科药用草本植物名。分雌雄和中性三类，味辛，种子能杀虫，花能明目，均治肠胃绞痛。

གྲོ། འབྲུ་རིགས་ཤེག 名词。小麦；དགུན་གྲོ། 冬小麦。ཐོ་སྟེ། 麦穗。ཀོ་ཐག་ས། 麦麸。ཀོ་ཆུལ། 麦袋。盛小麦的口袋。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཡིད་བཟང་དང་ཡིད་ལེགས་སོ།

གྲོ་དཀར། རྟ་རྡིལ་གང་དུང་སྐུ་ མདོག་ སྟོ་ལ་དཀར་ཤས་ཆེ་ཙམ་ཙོད་པ། 浅灰色骡马。毛色灰中带白的骡马。

གྲོ་ཁྲ། ལམ་ཆུགས། 名词。路资。路上干粮和必需品：ཀོ་ཁའི་མཐུན་ཆུན་མ་འཛིམས་ན་ཐག་རིང་དུ་འཀོ་མི་ཐུབ། 路资不备，不能远行。

གྲོ་ཁྲང་། རྟ་རྡིལ་སོགས་ཀྱིས་ བསྐོར་ རྟ་ཀོ་ཞིབ་འགག་སའི་ཁང་པ། 磨房。用骡马等推挽磨子磨面的屋子。

གྲོ་ག། ཤིང་སྡོག་ཐའམ་ ཤིང་སྡོག་ བའི་ཤུན་པ། 名词。桦树，桦树皮。

གྲོ་ཁྲི། བལ་དཀར་ནག་འདྲེས་མའི་མིང་། 杂色毛。黑白夹杂的羊毛。

གྲོ་ཚོན། རྟ་དཀར་ཙི་སྟོ་ཤས་ཆེ་བ། 青灰色马。

གྲོ་ཞུག ཟུངས་པའི་ཀོ་སོག 麦垛，麦禾堆垛。

གྲོ་ཆག བརྡུངས་རྟེ་ལེབ་མོ་བཟོས་པའི་ཀོ། 麦片。小麦压扁后所成碎片。

གྲོ་ཆོག ཀོ་ཆག་ལས་བཟོས་པའི་ཐུག་པ། 麦片粥。

གྲོ་ཆས། ལམ་ཆུགས་སམ་ལམ་རས། 路粮，干粮。路上食粮。

གྲོ་ཇུ། (ཨལ) ཀོ་རིལ་གྱི་ཐུག་པ། 麦粥，小麦糊。

གྲོ་ཐེམ། (ཨལ) ཀོ་ བཏགས་ པའི་ ཐུ་ མའམ་ ཀོ་ཞིབ། 面粉，麦面。

བོག་རེས། ཕྱོགས་འགྲུལ་སྐབས་ལས་ཆུགས་ཀྱི་དམིགས་རྟེན་དངུལ་དང་དངོས་རྫས། 盘川，路费，盘费。作为旅途用费的财物。

བོག་ཤལ། ཤ་ཉག་གི་ནས་ཀྱི་སྡེ་མར་ཆགས་ནས་འབྱུང་རྒྱུ་ཐལ་བ་ནག་པོར་འགྱུར་བའི་ནད་ཕེག 黑穗病。小麦青稞等穗头上感染形成黑色粉末的植物病害。

བྱི་ཁེག ངར་ལ་ནག་ཐིག་ཆུང་ཆུང་མང་པོ་ཡོད་པ། 雀斑。脸皮上生长的细小黑点。

བྱི་ཏྲག ནོ་རིལ་ཀྱི་ཐུག་པ། 麦粥，麦片粥。

བྱི་འདེབས་པ། (1)ལམ་དུ་ཆ་ཚོགས་ཆུག་པ། 打尖。路上小憩进饮食。(2)ནོའི་ཞིང་ཁར་སོན་འདེབས་པ། 种麦。播种小麦。

བྱི་ཕྱགས། ནོ་ཞིབ་བཏགས་ནས་ཐོན་པའི་ཀུན་ཕྱགས། 麦麸。

བྱི་སྡེའུ། ཐུར་བོད་ས་གནས་ཁྲིད་གཞུང་སྐབས་ནོ་མའི་སྡེའུ་ཁྱབ། 原西藏地方政府亚东总管。

བྱི་ཕྱེབ། ནོའི་སྡེ་མའི་ཀུན་ཕྱགས་ཕྱེབ་མ། 小麦糠秕。

བྱི་ཕྱེ། ནོ་ཞིབ། 面粉。小麦磨成的粉。

བྱི་བ། ཤིང་སྡུག་པ། 名词。桦树。

བྱི་མོ། སྤུ་ཁ་དཀར་ནག་འདྲེས་པའི་རྟ། 名词。毛色黑白相杂的马。

བྱི་མོ་ཁྱུང་། ཐུལ་ཁག་ནོ་བོ་ཁྱུང་སྡེ། བོད་རང་སྐྱོང་ཐུལ་སྡུ་ཁག་རྫོང་རས་ཀྱི་ས་ཆ་མར་པ་ཞིག་ཏུ་འཕྲུངས་ཡུལ། 卓窝隆。西藏自治区洛扎县一地名，噶居开派祖师玛尔巴译师出生地。

བྱི་མ། རྩེ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་བཞེལ། ནུས་ཡས་ཆ་འཕྲུ་གཅོད། 名词。人参果。蔷薇科植物。地下茎入药。味甘，性凉，能止热泻。ནོ་མ་གཉིང་ལ་མེད་ན་ནོ་ཤོ་ཁ་ལ་མི་ཐོན། 地下如无人参果，地面不露人参叶。意谓事出有因。

བྱི་ཚར། ཕྱོགས་འགྲུལ་གྱི་ལམ་ཆུགས་བཟའ་མར། 路用酥油。备作旅途食用的酥油。

བྱི་རྨེ། རྩང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཆུང་ན་ཨོད། འདི་ཤར་རོས་འབྲུག་ཡུལ་དང་ནུབ་རོས་འབྲས་ལྷོངས་དང་ས་འཛིལ་ཡིན། རྩང་མེ་དམངས་སྒེད་གཞུང་དེ་ཤར་གཤེང་མར་ཡོད། 亚东，卓木。唐代译作卓摩。县名。在西藏自治区南部，该县东面是不丹，西面与锡金为邻。县人民政府驻下司马。

བྱི་དམར། རྟ་རྡིལ་སྐུ་མདོག་སྤྲེན་པ་དམར་ཤས་ཕྱན་ཆ་ཡོད་པ། 略呈红色的青灰色骒马。

བྱི་ཆུམ། (1)ནོ་བརོས་ཏེ་བཏགས་པའི་རྟམ་པ། 小麦糌粑。(2)(ཡུལ) ཕྱོགས་འགྲུལ་གྱི་ལམ་ཆུད་རྟམ་པ། 旅途糌粑。路途中食用的糌粑。

བྱི་ཚང་དགོན་པ། མཆོ་སྤྲེན་ཞིང་ཆེན་ལུའོ་ཏུའུ་རྩོང་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་དུས་རབས་བཅུ··· ལྔ་པའི་དུས་འགོ་ལ་དྲུ་མིང་གོང་མས་ བཏབ་པ··· ཞིག 疆昌寺。在青海省乐都县境内。十五世纪初明朝皇帝敕建。

བྱི་ཞིམ། ནོ་བཞིན་དང་འདྲ།

བྱི་ཞིབ། ནོ་ཞིབ་ཞིབ་བཏགས་པའི་ཐེ་མ། 麦粉，面粉；ནོ་ཞིབ་ བསྲལ་ནས་ཆིལ་ མན་ མོག་ མོག་ བཟོ་པ། 发面作馒头。

བྱི་ཟུམ། ནོ་བཞིན་དང་འདྲ།

བྱི་བཞིམ། ཀུ་སྐར་ཉི་ཀུ་ཙ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 牛宿。二十八宿之一，མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཐུག་ཅེད་དང་བཅས་པའོ།

བྱི་བཞིམ་ཟླ་བ། (མངོན) ནོ་བཞིན་ཟླ་བ། 藏历七月。

བྱི་བཞིམ་སྒྲུ་བ། (1)ཉར་ཟླ་བདུན་པ། 藏历七月。(2)འདུལ་བ་ལས་ཉར་ཟླ་བ་བདུན་པའི་བཅུ་བདུན་པ་ནས་བདུན་པའི་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་ནོ་བཞིན་ཟླ་བ་

ཟླ། 牛宿月。《毗奈耶经》说，藏历六月十六至七月十五日之间，望在牛宿，名牛宿月。

ཐུག་རྫམ། (1)ཐུག་ཞིབ་བཙོས་མ་དང་། མར། ཕྱུར་བ། བྱ་རམ་སོགས་མཉམ་དུ་བཇེས་བའི་བཟའ་བྱ། 甜炒面。熟面粉和酥油、奶渣、红糖制成的一种食品。(2)ཐུག་ཞིབ་བཇེས་ཏེ་བཟོས་བའི་ཟས། 面食。

ཐུག་སྐམས། (1)ཐུག་ཁའམ་ལམ་རྟགས། 路上干粮。(2)ཐུག་རིགས་ཀྱི་ཟས། 面食。

ཐུག་ཚོས། ཐུག་བཇེས་བའི་ཚོས། 炒麦。炒熟的小麦。

ཐུག་རིལ། འཐག་ལས་མ་བྱས་བའི་ཐུ། 麦粒。未曾磨碎的小麦。

ཐུག་ལམ། ཚ་ཐོག་ཀྱི་ལམ་ཚད། 一尖之路。晨间出发至打尖时为止所行路程。

ཐུ་ཡུང་བ། མཚན་དངོས་ཐུ་ཐོས་འབྱུང་གནས། གཞོན་རྒྱའི་དུས་ རྩ་བོ་ རྩེ་དང་ འབྲོམ་ སྟོན་ལས་ བཀའ་གདམས་ཀྱི་ཚོས་གསན། རྩོག་ལའི་ཐུབ་མའི་ཁུས་ལས་ གསུང་རབ་ ཀུན་ལ་ མཁས་ བར་་་ ཁྱབས། རྩ་བའི་གཞུང་ཆུང་རྣམས་གཅོ་བོར་ཁྱུར་བའི་ ཚོས་ ཆུང་ བཀུ་རྩ་ལ་ དོན་ ཁོག་ འཆིང་ བའི་ དཔེ་ དང་། བསྟན་ རིམ་ ཆེ་ ཆུང་ གཉིས་ མཇུག་ བསྟན་རིམ་ཆེན་མོ་ཞེ་ལམ་ སྒྲོན་ཀྱི་དཀོངས་འཕེལ་ཆུ་མེད་ཡིན་པས་རྩེ་ཙོང་ཁ་བའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ཡང་ཕལ་ཆེར་འདི་དང་མཐུན་པར་མཇུག། 卓隆巴。本名洛追穷乃。幼年亲从阿底峡和种敦巴听受噶当诸法。在鄂译师弟子中以精通一切经教著称。著有《阿底峡小简百法要义总纲疏》和《教次广略二论》，尤以《教次广论》注解《道炬论》精义，无与伦比。宗喀巴之《菩提道次第广论》即大抵依此而作。

ཐུ་ཤ། ཐུ་མའི་ཤ་མ། 人参果叶子。

ཐུ་ཤོ་ལ་འཇེག། རྩ་ཞིག 人参果。土名鸡爪参。蔷薇科植物名。

ཐུ་པ། ཐུག་ལའྱལ་གྱི་ལམ་ཆུགས་ཤ། 路菜，路用食肉。备作途中食用的肉。

ཐུ་སོ་བྱེ་མར། བོད་ དུ་ ས་ གསང་ སོགས་ དེའ་ འབྲེལ་གྱི་ཐེབ་ སྐྱའི་ སྐབས་ སུ་ ཐྲིག་ གོམ་ བྱེད་ བའི་ ཐུ་ ཙམ་དང་ ཐེ་ མར་ འབི་ ནང་ དུ་ ཐུག་ནས་ དེའི་ ཐོག་ ཏུ་ ཐུ་ སྟེ་ དང་ མེ་ རྩ་ སོགས་ བཏུགས་ ཏེང་། མཐོན་ པོ་ ཕེབས་ དུས་ དེ་ ཕུལ་ནས་ དགའ་ བསུ་ སྟེ་ ལེན་ ཞུ། 麦穗酥糕。藏俗每逢新年或喜事，用酥油拌合糌粑，连同炒麦花装满升形木器，上插麦穗和花枝等。客人新到，即捧献以表欢迎接待之意。

ཐུ་སོག འབྲུ་རིགས་ཐུའི་ སོག་མ། 麦秸。

ཐུག 名词。(1)གད་རིའམ། 深沟，高坎，涧沟；ངམ་ཐུག 深谷。ཆུ་ཐུག 河道，干河沟。(2)ཐུ་བཟང་དུ་བྱུང་བའི་བཟའ་བཏུང་ ངམ་ཟངས་ སྐྱེད། 口福，横财。突然得到的食物或意外之财；ཁ་ཐུག 口福。ཐུག་ བྱུང་ བ། 得财。ཐུག་ ཆེ་ཐག་ཆོད་བྱུང་། 得到很大的意外之财。

ཐུག་སྐད། ཟས་ནོར་ སོགས་ ཡོང་ བའི་ ལྟས་ སུ་ ཤོ་ རོག་དང་ བྱ་ ཁྲའི་ སྐད། 喜噪。鸦噪、鹊噪声。藏俗谓获得食物、财物的喜兆。

ཐུག་སྐེད། (1)ཐུག་ ཆགས་ ཐུག་ མའི་ སྐེད་བ། 蚁腰。(2)ངམ་ཐུག་ཁི་ སྐེད་བ། 悬崖半腰。

ཐུག་མཁར། (1)འབྲ་ཐུག་མའི་ཆང་། 蚁穴，蚂蚁窝。(2)ཐུག་མའི་བྱེན། 蚂蚁屎。

ཐུག་མཁར་བ། ཐུར་ ཏུ་ གར་ ཁྱི་དང་ ཐུང་ ཐེག་ ཐུག་མའི་ མཁར་དུ་དགའ་ ཐྲབ་ གྲུབ་བས་ མིང་དེ་ བཏགས། 蚁穴师。古印度一仙人，因在蚁洞中修苦行，故名。

ཐུག་ཆུ། ཐུག་ མའི་ ནང་ ནས་འབབ་ བའི་ ཆུ། 溪水，涧水。山谷中流出的水。

ཐུག་ཆེ། སྟེས་དབང་གིས་ ཐོབ་བའི་ རྡོར་ཐུས་ཆེ་བ། 好财喜。意外获得的大宗财物。

ཁྱིག་ཅི། ཁྱིག་མེ་དང་འདྲ།

ཁྱིག་ལྟ། རླུང་བྱའི་འཕང་རྩ་ལ་བརྟགས་ནས་རྟེད་པ་དང་། རོང་འཇོལ་གྱི་ལག་འགྲོ་ཚོད་མེད་བརྟག་ཐབས་ཤེག་ 财运卦。切诊主人脉搏，以推断其寻财求利有无运气的占卜术。

ཁྱིག་ཟླུར། འབྲ་སྐེན་གྱི་རིགས། 蝼蚁。

ཁྱིག་ལྷིལ། ཁྱིག་མཁར་ཚེད་སར་རྩམ་པ་དང་མར་མཉམ་དུ་བཟེས་བའི་ཟུ་མར་ཁྱིག་མར་སྦྱིན་བའི་ཆོག་ལྟ། 蚁施。在蚁穴处施放糌粑、酥油合成的油粉，对蚂蚁举行布施，以求禳灾的旧俗。

ཁྱིག་སྦྲང་། ཁྱིག་མ་དང་སྦྲང་བྱའི་བསྡུས་མིང་། 蚂蚁和蜜蜂。

ཁྱིག་མ། འབྲ་སྐེན་གྱི་རིགས་ཤེག 名词。蚂蚁。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུ་ཐུ་ང་དང་། གཤེག་རྗེའི་བྱ། སྐེན་ཕྲ་མ་བཅས་སོ།

ཁྱིག་མ་དཀར་ཅི། ཤིང་རིགས་ཟ་མཁན་གྱི་ཁྱིག་མ་གནོད་ཅན་ཞེས། 白蚁。咬啮木材的害虫。

ཁྱིག་ཚོ། ཆུས་བཤལ་བའི་གཡང་རོང་ངམ། རི་སྐུལ། 名词。深谷，岩谷，深沟，高坎；ཁྱིག་མ་སྐམ་ཅིང་ཉ་ཆུ་བཏུགས། 干沟里下鱼网。喻"缘木求鱼"。

ཁྱིག་ཚང་། འབྲ་ཁྱིག་མའི་ཚང་། 蚁穴。蚂蚁窝：ལྟད་མོ་བ་ཁྱིག་ཚང་རྩེལ་བ་ལྟར་འདུས། 观众聚集如群蚁出穴。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱིག་མཁར་དང་། ཁྱིག་མའི་སྦྱིམ། བཅུ་བྱིན་སྦྱིན། རོང་ལྷན་བཅིགས་བཅས་སོ།

ཁྱིག་གཟངས། ཁྱིག་རོང་གཡང་ས་གཟངས་ཅི། 深谷，陡坎。

ཁྱིག་གཡངཿ། ས་ཆ་ཁྱིག་རོང་གཡང་གཟངས་ཅན། 深谷，峡谷。

ཁྱིག་རོངཿ། ཆུས་ བཤལ་ བའི་ གཡང་ རོང་། 深谷，狭谷。被水冲刷成的深沟。

ཁྱིག་ཤིངཿ། མཚོད་རྟེན་དང་། གྲང་རྐྱང་སོགས་ཀྱི་ལྷའམ་ཆུ་ཚང་པ་ཅོག་ནས་སྐྱང་གི་རྣམ་པ་ལྟར་གྱུར་པ་དེ་ལ་རེའུ་ཀཿ། དེས་དཀྱུགས་བྱས་ན་ཆ་རྐྱེངས་པ་དང་། ཆོགས་སྐྱེང་སྐྱངས་པ། ཆུ་སེར་ཀྱི་ཟ་འཕྱུག་ ལང་ པ་ སོགས་ ལ་བན། 爬岩芽。生于古塔、颓垣等墙面上， 雨后即如绿茵的一种苔藓植物。入药熏烟，可治颅疼、关节肿胀及黄水疮发痒等病。

ཁྱིག་ཀྲུངཿ། ཆུ་ཁོག་གིས་ས་གནོང་རོང་ཤར་ཤུར་དུ་བཟས་བའི་མིང་། 岩沟。洪水冲刷成的深谷和沟道。

ཁྱིགས། ཀ་མདའམ་རོགས་རམ། 名词。帮助，援助；གདོང་ཁྱིགས། 直接的帮助。ནད་པ་སྐྱོང་ཁྱིགས་བྱེད་པ། 疾病相扶持。ཡི་གེ་འབྲི་ཁྱིགས་ཤུ། 请帮助写字。ཁྱིགས་སུ་སྐྱོན་པ། 求助，乞援。ཁེངས་སྐྱང་ཞེས་ པ་ཡང་ ཆུས་ཀྱི་ ཁྱིགས་ སུ་ འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིན། 谦虚是进步之助。བསམ་པ་བཟང་ཟེས་ཁྱིགས་བྱེད་པ། 怀着好心去帮助。

ཁྱིགས་ཀྱི་རྒྱུ། ལྟོས་ཚིག་འབྲེལ་བའི་རྒྱུད། 助伴因，俱有因。

ཁྱིགས་ཀྱིལ་འཁོག་པ། འཁོག་པའི་རྒྱུ་ཁྱི་རྣང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔག་བྱ་མི་འདོད་པའི་ཐ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག འཁོག་བྱེད་རོགས་རམ་ཀྱི་ཚིག་ཅིག་བརྗོད་པའི་ཐབས་ཤེས་ཞིག་ཡིན། རེས་འགའ་ཁོ་ནས་ཁས་ལེན་བྱས་ཏེ་ཕྱིས་ཀྱི་ཁས་ལེན་ཐེག་ཆོད་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། 否定修饰法之一。

ཁྱིགས་སྐལ། བཅའ་ཆ་གཏན་ ཁྱིགས་ཀྱི་ སྐལ་བ། 姻缘。指夫妻结合的缘分。

ཁྱིགས་མཆེད། སྐྱེས་ལྡན་ བཅྱེ་བའི་ ཁྱིགས་པོ། 亲友，亲朋。亲密友朋。

ཁྱིགས་དོན། རོགས་ རམ། 帮助，扶助；ལས་དོན་ཁྱད་སྐབས་ཐན་ཚུན་ཁྱིགས་དུན་ཁྱད་དགོས།

工作要互相帮助。

ཁྱོགས་འདེད། འབྱུང་ཁམས་ནང་དགྲ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྱོགས་ཆ་བ། 求友。五行算中，计算相克相生时，从怨敌相克关系推算助伴相生关系的计算法：ཤིང་ཁྱོགས་ས། 木原克土，而土反养木。ས་ཁྱོགས་ཆུ། 土原克水，而水反养土。ཆུ་མྱོང་མེ། 水原克火，而火反养水。མེ་ཁྱོགས་ལྕགས། 火原克金，而金反养火。ལྕགས་ཁྱོགས་ཤིང་། 金原克木，而木反养金。

ཁྱོགས་ཅི། ཡིད་མཐུན་བའམ་མཛའ་བའི་མི། 名词。朋友，侣伴，助手；ཁྱོགས་པོ་རྙིང་པ། 旧友，故交。ཁྱོགས་པོ་ཐོ་གྲངས། 知交。ཁྱོགས་པོ་མཛའ་བ། 挚友。ཁྱོགས་གསར། 新交。སྤྲོངས་ཁྱོགས། 益友。སྡོངས་ཁྱོགས། 旅伴，同路人。ཁྱོགས་སུ་འགྲམས་པ། 结成朋友。

ཁྱོགས་པོ་ཁྱོགས་མཆེད། སྤུན་ལྡན་མཛའ་བའི་མི། 亲友：ཁོ་ཚོ་དང་ང་ཅག་ཁྱོགས་པོ་ཁྱོགས་མཆེད་ཡིན། 他们和我们是亲戚朋友。

ཁྱོགས་སྤུན། ཁྱོགས་པོ་དང་སྤུན་མཆེད། 朋友和兄弟。

ཁྱོགས་སྡུ། ཁྱོགས་རྟ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱོགས་མེད་ཁེར་རྒྱང་། རོགས་མེད་གཅིག་པོ། 单独，孤单，无亲无友。

ཁྱོགས་མེད་གཅིག་ཏུ། རོགས་མེད་བའི་ཁེར་རྒྱང་། 孤独，无伴，单独：མ་རབས་སྡུག་བསྔལ་ཁོ་ན་བྱས་ཏེ་ཁྱོགས་མེད་གཅིག་ཏུ་ལུང་ལྷས་པ། 一味作坏事，陷于孤立。

ཁྱོགས་མེད་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་དྲུག་གི་ནང་གཞས་ཤིག 无友伴苦。六苦之一。

ཁྱོགས་མོ། ཁྱོགས་པོ་བྱད་མེད། 名词。女友。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་སྤྱོད་མཚུངས་དང་། ནས་མཉམ་མ། ཚོ་ཉོ་མོ། བྱོ་དཀར་མ། ཆུ་མ་བཅས་སོ།

ཁྱོགས་དམག དམག་ཁྱུག་སྐབས་ཕན་ཚུན་རོགས་རམ་བྱེད་བའི་དམག 友军。

ཁྱོགས་རྒྱུ། མ་བྱ་དག་ཁྱོགས་འབྱུང་བ་བརྒྱས་ནས་རྣ་བའི་རྩའི་རྩིས་ཁྱོགས་ཆད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་ནད་འབྱུང་བ་དེ་ལ་ཁྱོགས་རྒྱ་ཞེས་ཟེར། 助化脉。依五行生克制化之说，切诊脉象，以推断病势顺逆者。如木逢土旺，即得生化之机，名助化脉。

ཁྱོགས་བཤེས། བྱོ་བཀའ་ཆོག་བའི་ཁྱོགས་བོ། 至交。可靠的朋友。

ཁྱིམ་། 名词。(1)གེས་དུད་དམ་མི་ཚང་། 人户，人家。(2)མི་ཚང་གང་འཚམས་ཤིག་མཉམ་དུ་ཆགས་བའི་ཞེ། 村庄，村落，聚落。有相当人家共同聚居之地：བཀུ་ཁྱིམ་། 百家村。སྟོང་ཁྱིམ་། 千户邑。ཁྱིམ་ཁང་། 城市住宅。ཁྱིམ་སྟོད། 上村。ཁྱིམ་སྨད། 下村。ཁྱིམ་དཀྱིལ། 市中心。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱིམ་ཞེ་དང་། རྒྱལ་ལམ། ཞེ་ཚོ། ཡུལ་ཞེ་བཅས་སོ།

ཁྱིམ་སྐད། ཡུལ་སྐད། 土话，村语。当地语言。

ཁྱིམ་ཁང་། ཁྱིམ་ཁྲིར་ནང་ཡོད་བའི་སྟོད་གནས་ཁང་བ། 城市住宅。城市范围内的住宅。

ཁྱིམ་ཁྲལ། ཁྱིམ་ཁྲིར་ནང་། 市区。城市范围内。

ཁྱིམ་ཁྱིམ། ཁྱིམ་ཁྲིར་ནང་གི་ཁྱིམ་ཚང་། 城市人户，市内人家。

ཁྱིམ་ཁྲིམ། ལས་རིགས་མང་བ་འཛོམས་བའི་ཞེ་སྟེ་ཞེས་ཀྱི་བཀའ་སྩལ་དུ་ལྷག་བའོ་སོགས་བའོ་བའི་རིགས་བཅོ་ཐབ་བཅུད་ཚང་བའི་ཡུལ། 城市，城邑，官城。古代认为要具备铁匠等十八种工艺作坊的地方；ཁྱིམ་ཁྲིར་བ། 市民。ཁྱིམ་ཁྲིར་ཀྱི་རྟེ་འདབས། 郊区。ཁྱིམ་ཁྲིར་ཆེ་ཆུང་། 大小城镇。ཁྱིམ་ཁྲིར་ཞེ་བ། 首府。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྤྱོད་ཅིང་དང་། འཛིགས་མེད་གནས།

ཚ་བྱང་འཁོར། མི་བསྡུད་གནས། མི་གྲོང་། སྡུང་ཐིད་བཅས་སོ།

གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་སྐབ་མོ། (རྟོག) (1)སྐད་འཆོང་མ། 妓女。(2)གསང་གཏུ་འཐེན་མཁན། 撮合不正当男女关系的妇女。

གྲོང་ཁྱེར་རྩེ་བོ། རྒྱལ་ཕྱག་ནས་ཡུལ་ཀྱི་བདག་པོ། 邑主。地方长官。

གྲོང་ཁྱེར་ཉེ་ཀོར། གྲོང་ ཁྱེར་ ཀྱི་ རྟེ་འདབས། 城郊，郊区，附城地带。

གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་རུལ་སྐྱག རེ་ རབ་ ཀྱི་ རྟེ་ མོ་ དེའི་ དབུས་ན་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་ན་སྐྱག་རེས་བྱ་བ་ངོས་རེ་ རེ་ལ་དཔག་ཚད་ རྟེས་ སྐོང་ ལྟ་ བཅུ་ ལྟ་ བཅུ་ པ་ མཐའ་ སྐོར་ ན་ དཔག་ ཚད་ ཁྲིས་ འཁོར་ བ་ ཙོང་ རྟིང་། དེའི་འཕང་དུ་དཔག་ཚད་ཀྱིད་དང་གཉིས་ཀྱན་དུ་འཕགས་པ་གསེར་ཀྱི་རང་བཞིན་དཀྱིལ་ལེགས་ཤིང་ལྟ་ན་སྐྱག་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཀ་བ་དྲུག་ཁྲ་ཙོང་པ། རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་བཞིའི་ཟམ་པ་བཏུད་མ་བཞི་དང་། ནང་གི་ས་གཞི་ཚོན་སྐྱ་བཏུ་ཅ་ཁཉིག་གིས་བཀྲ་བར་བྱས་ པ་མནན་ན་རེས་ཞིང་བཏེགས་ན་ཟེམ་ཞིང་། ཤིང་རྟ་ཀ་ཤ་ཡིན་ཏེ་ཡན་ལག་ལྔ་ཡོད་ཅིང་། ཤིང་རྟ་ཀ་ཤ་ཡིན་ཏེ་ཡན་ལག་ལྔ་ཡོད་ཅིང་། 善见城。见者称善，名善见城，别译喜见。须弥山顶帝释所都。每方二千五百由旬，周万由旬。宫阙高耸一由旬半，黄金其质，伏丽其形，宝柱六万。金垣周匝，高二由旬有半。四宝之桥引接四方。城中地基，百彩斑斓，随足起伏，曼陀罗花覆地没膝。

གྲོང་ཁྱེར་སྤྱོད། (མངོན) ཉ་ཤ་རྣག 享用城邑。乌鸦的异名。

གྲོང་ཁྱི་ཀཅོག་གཙུག (མངོན) ཁྱི། 市中兽。狗的异名。

གྲོང་ཁྱི་སྤྲེའུ། (མངོན) ཁྱི་ལ། 家中猴。猫的异名。

གྲོང་ཁྱིམ་མེ། དུད་ཚང་གཅིག་ལས་མེད་པའི་ཁྱིམ། 单家独户。

གྲོང་ཆོག ཁྱིམ་ པའི་ ནང་ ལ་ ཚུགས་ པའི་ ཞྭཔས་ བརྟེན་ཆོ་ག། 俗家经忏。不在寺庙，而在俗人家中举行讽诵经忏的宗教仪式。

གྲོང་ཆོག་པ། ཆོས་བརྟེན་པའི་ཚེན་ལ་བརྟེན་ནས་ ཉམ་ པ་ སྤྲུལ་ མཁན། 经忏僧，经忏师。为人讽诵佛教经卷收受财物的僧侣。

གྲོང་ཆོས། འཕྲིག་སྦྱོར། 房事，性交；ཐ་མི་ གྲོང་ པའི་ ཆོས་ ཀྱིས་ མ་ གོས་ པ། 处女。

གྲོང་བརྒྱག ཕུང་ པའི་ གྲོང་ ལ་ རྟོག་ གེས་ འཇུག་པ། 夺舍。迷信说使灵魂进入别人尸体的一种法术，རྒྱལ་བུའི་ གཉུང་ ལ་ གྲོང་ འཇུག་ བྱས་ནས་ བང་ གི་ ཕུང་ པོ་ ཆུ་ ཥོང་ བསྐྱལ་བ། 使自己的灵魂进入太子的遗体，而把自己的尸体抛进河里。

གྲོང་བཙུམ་མས། (མངོན) (1)ཁྱབ་ འཇུག 遍入天的异名。(2)བཅུ་ ཐྱེན། 帝释天的异名。(3)ངང་ པ་སྤྱི། 雁、野鸭的异名。

གྲོང་གཉིས་ཁ། ལ་ཞེག ཥོད་ངང་ སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ཆ་ མདའ་ རྩྭང་ གི་ ཁྲུ་ རྒྱུད་དུ་ ཚོད། མཐོ་ཚད་ ཀུ་ མཆིའི་ ཀངས་ནས་སྤྱི་ ཡོད། 仲尼拉。山口名。在西藏自治区札达县南部，海拔5611米。

གྲོང་བསྡེན། གྲོང་ ཁྱིམ་ དུ་ མཚམས་ བཅད་ དེ་ བསྡེན་ སྒྲུབ་ ཐེད་ པ། 居家静修。佛教徒在俗家闭门静修的宗教活动。

གྲོང་གཏམ། ཁལ་གཏམ། 村话，口语。

གྲོང་སྟོང་། མི་རྣམ་མེད་པའི་གྲོང་ཁང་སྟོང་པ། 空宅，空村庄。

གྲོང་ཐག་ཉེ་བ། གྲོང་ ཐག་ རྟེ་ བའི་ དགོན་པ། 近村寺庙。去村落不远的寺庙。

གྲོང་དུ་རྒྱ་བའི་ཁྱུང་ཐྲེད། ཁྱུང་ ཐེད་ འབའ་ཞིག་པ་དཀྱ་བའུའི་ནང་གསེས། རང་གྲོང་གཞན་དུ་རྒྱུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། དགེ་འདུན་སྐྱིའི་གདུགས་

ཚོད་ལས་འོལ་བའོ། 云游聚落罪。九十单堕之一。比丘自往云游其他村落，已过僧众受食之时者。

གྲོང་དུ་འཇུག་པའི་ལྟང་བྱེད། ཕྱུང་ཐེབ་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། ཉི་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་དུ་གུང་ཨོལ་ནས་སང་གི་སྐུ་རེངས་མ་ཤར་གྱི་བར་དུ་གནས་པའོ། 非时入聚落罪，九十单堕之一。往住非亲俗人家中自午后乃至次日黎明者。

གྲོང་དུ་འདྲེན། (མངོན) བོང་བྱ། 引入村落。驴的异名。

གྲོང་དྲག་དམག་སྐར། བོད་ས་གནས་སྡིང་གཞུང་སྐབས་སྐར་ནས་འཁྲི་སྡིལ་ཚོད་ཟིད་ལ་མ་ཤོས་པར་ཁྱིམ་ཚང་དྲག་རིགས་ཚང་མར་དམིགས་བསལ་འཐང་མའི་དམག་མི་སྣང་འདེམས་ཐུས་བའི་དམག་སྐར་ཞེས། 仲札马噜，义译富家兵营。原西藏地方政府对乡村殷实人户不问有无兵差义务，一律额外加派兵员组成的军营。

གྲོང་བདག གྲོང་བའི་ནང་ཁའོ་བྱེད། 村长，村庄头人。

གྲོང་འདབས། གྲོང་གི་ཉེ་འདབས། 村庄附近。

གྲོང་རྡལ། རྒྱལ་གྱི་བཀའ་སྡིལ་ལྟར་ན་གྲོང་ཆུང་ཆུང་མིན་པ་གྲོང་ཁྱེར་ལས་ཆུང་བ། བོད་ཚོང་མང་ཪོམ་འཛོམས་ཡོད་བའི་གྲོང་རྡལ། 市镇，旧译都邑。说为大于村落，小于城市，具备一些工商业的地方。

གྲོང་ལྗོངས། མི་ཚང་མང་ཞིང་ཡོད་བའི་གྲོང་། 村落，乡村。

གྲོང་ལྟེ། གྲོང་གི་འགོའམ། མཐའ། 村头，村边。

གྲོང་པ། 名词。(1)ཐད་ཀྱན་འདབས་འབྲེལ་དུ་ཚགས་བའི་མི་ཚང་། 村庄，村落，居民点。乡间人家聚居处。གྲོང་པ་རྨྱངས་པ། 村落遗址。(2)ཁྱིམ་མཚེས། 邻家，邻居，邻人。གྲོང་པ་ཁྱིམ་མཚེས། 邻舍。ཐག་རིང་གི་གཉེན་ལས་གྲོང་བའི་དགྲ་དགའ། 远亲不如近仇。喻同汉谚“远亲不如近邻”。(3)གྲོང་ལ་གཏན་དུ་སྡོད་བའི་མི། 乡民，乡里人。定居在乡间的人。

གྲོང་དཔོན། གྲོང་སྡེའི་འགོ་ཁྲིད། 村长，村庄头人。

གྲོང་སྡེ། གྲོང་ཁྱིམ་ཀྱི་མི། 国人，村人，市民。城乡居民。

གྲོང་ཚིག (1)ཨལ་སྐད། 村语。鄙俚的言词。(2)བཙོག་བའི་ཚིག 猥亵语，淫词。淫秽的语言。

གྲོང་ཚོ། གྲོང་ཁྱིམ་ཁག་ཁག་སྡེ་ཚན། 村庄，聚落，乡镇。

གྲོང་མཚེས། ཁྱིམ་མཚེས། 邻居，隔壁邻居。

གྲོང་མཚེས་པ། གྲོང་པ་ཁྱིམ་མཚེས་པ། 邻居，邻人。隔壁居住的人。

གྲོང་གཞིས། གྲོང་གསེབ་ནང་དུ་ཚགས་བའི་ཁྱིམ་ཚང་། 村落人户，乡里人家。

གྲོང་བཙོ། ཐུར་དུས་དུག་དུ་གཞུང་ལས་ལ་འགྲོ་མི་དགོས་བའི་ཚེམ་བུ་བའི་ཚོགས་པ། 城市缝纫工会。旧时不需经常给政府支应差徭的自由缝纫工人行会。

གྲོང་ཕྱལ། ཁྱིམ་བའི་གནས། 村落，乡村地方，俗人聚居处。

གྲོང་རྩིགས། ཁྱིམ་མཚེས། 邻居，邻舍。

གྲོང་ གསུམ་མཐར་ཐྱེད། (མངོན) ཕྱུ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 毁三城。大自在天的异名。

གྲོང་གསེབ། གྲོང་ཁྱེད་ནས་ལམ་ཐག་རིང་ཙམ་ཙམ་ཞིང་ལས་ས་ཁྲལ་གྱི་གྲོང་ཚོ། 农村，乡村，乡间。离城市稍远的农业村庄。

གྲོང་གསེབ་པ། གྲོང་གསེབ་ལ་གཏན་སྡོད་ཐུང་ཟག་ཁྱོན། 乡里人，农村居民。长期居住乡村的人。

གྲོངས་པ། འགྲོངས་བའི་འདུས་པ།

ཁྲོད་ཁོག ཁྲོ་བའམ། གསུས་པ། 腹，肚子：ཁྲོད་ཁོག་ཆེ་བ། 肚子大；食量大。ཁྲོད་ཁོག་ཆུང་བ། 肚子小；食量小。ཁྲོད་ཁོག་སྟོག་པ། 饥饿。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀྱུ། དགང་བྱ། ཁྲོ་བ། ཚོ་བ། ཟང་ཟེལ། གསུས་པ་བཅས་སོ།

ཁྲོད་ཁོག་སྐྱག་གོ་བ། ཁྲོད་པ་ཕྱག་བའམ་འཕྱང་བ། 大腹便便；བ་ལང་ཁྲོད་ཁོག་ལྷུག་ཀེ་བ། 黄牛腹部，便便下垂。

ཁྲོད་ཀྲོང་ཅན། ཕུས་ཀྱི་ཤ་ཆུགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཁྲོ་བ་ལྷུག་ལྷུག་དུ་འཕྱང་བ། 大腹便便。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཅིང་ཟླམ་དང་། ཁྲོ་ཉིར། ཁྲོ་འཕྱང་བ། གསུས་པོ་ཆེ། གསུས་རྩིང་ཅན་བཅས་སོ།

ཁྲོད་པ། ལྟང་ཆུག་མཁའ་གདུག་ཕྱུགས་ སོགས་ཀྱི་ནང་ ཁྲལ་ ཞེག 名词。反刍动物的蜂窝胃：ཐོན་ཕྱི་གཏད། ཁྲོད་པ་ནང་གཏད། 心向外，腹朝内。义指投敌奸细。

ཁྲོད་པ་ཅན། ཟས་ཁྲོན་ཆེ་བའི་གྲས། 能吃的，食量大的。

ཁྲོད་ཉམ། ནོར་ ཕྱུགས་ ཀྱི་ ཁྲོད་ བའི་ ནང་ དུ་ བཏུམས་པའི་མར་ཉམ་སོགས། 圆肚酥油团。用反刍兽蜂窝胃包装酥油等所成的圆团。

ཁྲོད་ཅན། (1)འཕྲོ་ཁྲོན་ཆེ་བ། 开支大，耗费多。(2)(རྡོང་) དོན་མེད། 无意义。

ཁྲོད་ཆུང་། འཕྲོ་ སོང་ ཆུང་ བ། 节省，节约：ཁྲོན་ ཆུང་ ཀྲུ་ སྡུད། 精简节约。ཁྲོན་ ཆུང་ ལས་ བཏོན། 勤俭。

ཁྲོད་ཆེ། འཕྲོ་ སོང་ ཆེ་ བ། 消耗大，浪费大。

ཁྲོད་པ། 名词。(1)ཟད་པའམ་ཆུད་ཟོས། 消费，开支：འཕྲོ་ཁྲོན། 用费。(2)དོན་ མེད་ཀྱི་ འཕྲོ་ སྐྱེ། 虚糜，耗损，浪费：རེ་ཁྲོན། 徒托空想，空怀指望。ཟས་ཁྲོན། 食物的消耗。

ཁྲོད་པ་ཅན། (རྡོ་) གནོད་པ་ཅན། 有害者。

ཁྲོན་ཀས། འཕྲོ་སོང་གི་ཚ། 开支，支出部分。

ཁྲོའི་གཡུང་ཟྭང་། རྟེན་ འབྲེལ་ ཟེའུ་ སྐབས་ བཞུགས་ཁྲི་དང་གདན་གྱི་ཐོག་ལ་ ཁྲིའི་འཐུ་རྣམས་སྐར་དུ་འཛེག་པའི་གཡུང་ཟྭང་གི་རི་མོ། 小麦卐字。藏俗庆祝大喜事时，在宝座面上，或坐位、卧榻的褥子下面，用小麦撒成卐字花纹以表吉祥。

ཁྲོལ་ཉིམ། ལས་གྲུ་ཁྲོལ་བའམ། 散工的日期，散会日期。

ཁྲོལ་ཆྱེམ། ལས་དོན་གང་རུང་ གྲུབ་ མཚམས་ ཀྱི་ དགའ་སྟོན། 散工宴，酬劳酒。工程结束时的酬谢宴会。

ཁྲོལ་མདུད། མདུད་པ་ཁྲོལ་ཆོག་ཆོག 活结。随时可以散开的绳结。

ཁྲོལ་བ། ❶(ཐ་ཤི་དད་པ) (1)ཞེག་པ། 散开，松开，分散：སྦྲུལ་མདུད་རང་ཁྲོལ། 蛇结蛇自解。ཚོགས་འདུ་ཁྲོལ་བ། 会议散场。ལས་གྲུ་ཁྲོལ་བ། 散工。ལས་ཁུངས་ ཁྲོལ་བ། 机关下班。སློབ་གྲྭ་ ཁྲོལ་བ། 放学。གཅིག་ཤེས་ཀུན་ ཁྲོལ། 一通百通。(2)ཐར་ བ། 脱离，离开，脱免。佛书译为解脱：ནད་གཞི་ལས་ ཁྲོལ་བ། 脱离疾病，免疫。སྡུག་བསྔལ་ལས་ ཁྲོལ་བ། 苦难得到解除。སྲོག་ཀྱི་ རྟེན་ ཁ་ལས་ ཁྲོལ་ བ། 脱离生命危险。འཁོར་བ་ལས་རྣམ་པར་ ཁྲོལ་བ། 得从轮回解脱。❷名词。(1)ཚོགས་བཅད་རྫོགས་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། ཤེ་ཚ་ཀ་གཅིག་གིས་བརྗོད་བྱའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ རྣམས་ པར་ སྟོན་ནས་ པ། 全解。修辞法构成偈颂的格式之一。一颂即能完全叙明其所含义意者。(2)འདུས་མཐའ་ཐར་པ། 涅槃，解脱：ཁྲོལ་བ་ཐོབ་པ། 证得解脱。

ཁྲོལ་བ་ཅན། (ཨངཀ) (1)རྒྱལ་ན་ལེ་ཀས། 白胡椒的异名。(2)ཙུ་ཏྲི་ཀ 珍珠的异名。

ཐྲོག་བ་ཅན་སྐྱེད་བྱེད། (ཨངོན) པ་སྐྱག་མ། 产珠者。蚌的异名。

ཐྲོལ་བ་ཤིན་ལྷུ་ཇོགས་པ། སྒྲིག་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་ཐྲོལ་བ་སྟེ་ཉོན་མོངས་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཀཉིས་ཀྱི་ཆ་ལས་ལེགས་པར་གྲོལ་བ། 圆满解脱。永远解脱烦恼及所知二障。

ཐྲོལ་བྱེད་འཇིམས། (ཨངོན) བཅུ་བྱེད། 坏能解。帝释的异名。

ཐྲོལ་མ། འབྱ་དམར་དང་འདྲ་བ་རྒྱུ་མའི་ཞེང་སྐྱེས་འབྱ་ཞིག 名词。蛔虫。

ཐྲོལ་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞི། ཀ་དག་ཁྲིགས་ཆོད་ཀྱི་ཁ་དོག་པ་རྣམས་ལ་ཇི་པ་ཙམ་སྐྱེར་ གྲོལ་བའི་ ཚུལ་ཅེན་པོ་བཞི་སྟེ། ཡེ་གྲོལ། རང་གྲོལ། ཁ་ཅིང་གྲོལ། མཐའ་གྲོལ་ རྣམས་ཤེས། 四大解脱法。旧密大圆满本净观修教导法之一。解脱本智成为法身的四种方式：本来解脱、自我解脱、裸露解脱和边际解脱。

ཐྲོས། ཚན་ཚུན་བསམ་འཆར་བསྡུར་ བའི་གཏམ། 名词。言论，议论：གོང་སྐྱེད་ ཅིང་ རྒྱུའི་ གྲོས་ཐུབ་པ། 商谈生产事宜。ཚང་རིགས་ཁྱོན་འབོར་ཆེ་ཅམ་སྐྱབ་ཀྱའི་གྲོས་གཅོམ་པ། 商量采购较多的商品。ཚན་ ཚུན་ རོགས་ རམ་ ཅིང་ རྒྱུའི་ གྲོས་ འཆམས་ པ། 协议决定互相帮助。 གྲོས་ ཐག་ བཅད་པ། 议定，议决。ཡུལ་ལུགས་ཚ་སྟོན་ཀྱི་ གྲོས་ འདེབས་ པ། 提示介绍地方情况。 གང་ དཔའ་ ཅི་ ལེགས་ཀྱི་ གྲོས་འདེ་བ། 向人请教怎样办才好。

ཐྲོས་ཀྱི་སྙིང་། (ཨངོན) ཆོན་ པོ། 智囊。臣、宰辅的异名。

ཐྲོས་ཐྲོགས། གྲོས་སྡུར་ཅིང་ སའི་ཡུལ། 共谋者，同商量者。

ཐྲོས་འགོ། གྲོས་སྡུར་ཐ་རྒྱའི་དོན་རུའི་གཞི་མ། 议题，提案：གྲོས་འགོ་རྩོམ། 提出建议。

ཐྲོས་མཉན། གཅིག་གྱུར་བྱུང་ བའི་ གྲོས་ དོན། 协议。一致的论点。

ཐྲོས་དནོ། གྲོས་ ཀྱ་ མཐུན་ པ། 议定，协定：གྲོས་དན་ཆོད་ཡིག 协定，议定书。

ཐྲོས་དོན། ཐུན་ མོང་ནས་ གྲོས་སྡུར་ ཐ་རྒྱའི་ ནང་ དོན། 议事项目。需要互相商议的事件：གྲོས་ དོན་ གོ་ རིམ། 议程。

ཐྲོས་སྡུར། ལས་དོན་ཀྱི་ཤེད་ཆ་ གོ་སྡུར། 讨论，商议：ལས་དོན་ཅིང་ སྡུངས་སྐོར་ལ་ བན་ རྩོལ་ གྲོས་ སྡུར་ཅིང་པ། 互相商议工作办法。

ཐྲོས་བསྡུར། གྲོས་སྡུར་དང་འདྲ།

ཐྲོས་པ། 名词。(1)སྐུ་འཛིན་ གའི་མི། 备咨询者，顾问。(2)(ཨངོན) སྐོན་ པོ། 臣、宰辅的异名。

ཐྲོས་མེད་བསམ་མཉམ། གྲོས་ མ་ བྱས་ ནའང་ བསམ་པ་ གཅིག་ཏུ་ མཐུན་ པ། 不约而同。

ཐྲོས་མོལ། གྲོས་ སྡུར། 磋商，商谈。

ཐྲོས་ ཚོགས། གྲོས་ སྡུར་ ཅིང་ རྒྱུའི་ ཚོགས་ འདུ། 会议，讨论会。

ཐྲོས་ཡ། གྲོས་ སྡུར་ ཅིང་ གའི་ རོགས་ པ། 同商量者，同谋者。

ཐྲོས་རིམ། གྲོས་ཅིང་པའི་ གོ་རིམ། 议程。

ཐྲོ། 名词。(1)བྱ་ པ་ གང་ ཡང་ རུང་ པ་ ཞིག་ ཅིང་ གའི་ གནས་ སམ་ རྒྱ་ ཚན། 部门，区域，场所。进行某种活动的地方：སློབ་ ཐྲོ། 学校。འཛིན་ ཐྲོ། 班级。ཆོས་ ཐྲོ། 寺院。རྩོད་ ཐྲོ། 辩论场。ལས་ ཐྲོ། 施工场地。བཟོ་ ཐྲོ། 工厂。སྨན་ ཐྲོ། 医药部。རྩིས་ ཐྲོ། 历数部。ཀློག་ ཐྲོ། 读书班。འདོན་ ཐྲོ། 念诵班。སྒོམ་ ཐྲོ། 修道院。སྔགས་ ཐྲོ། 密宗院。འདུལ་ ཐྲོ། 律学院。(2)ཀྲུང་ 角，隅，边缘。ཁང་བའི་ ཐྲོ། 屋角。གོས་ཀྱི་ ཐྲོ། 衣服边缘。

གྲྭ་ཁྲལ། གྲྭ་པའི་འཁྱེད་སྐལ། 衬钱。僧徒所得布施份子。

གྲྭ་སྐོར་བ། རྩོད་གྲྭ་ཁག་ཏུ་བསྐྱོད་ནས་དོགས་གཅོད་བགྱི་བའོ་ཞེང་ཅིད་ཟེར། 游学辩经者。

གྲྭ་ཁང་། གྲྭ་པ་སྡོད་ཁང་། 僧寮，僧房。僧人住宅。

གྲྭ་ཁྲལ། ཐང་གྲྭ་ཁོངས་སུ་འཇུག་པའི་བཙུན་ཁྲལ། 僧差。旧时使人出家为僧的徭役。

གྲྭ་ཀྲངས། དགེ་འདུན་པའི་ཞལ་གྲངས། 僧数，僧众数目。

གྲྭ་རྒན། (1)གྲྭ་པ་རང་ལོ་རྒན་པ། 老僧。年老的僧人。(2)སྒྲིག་ཁྲིམས་སྦྱ་བ། 戒兄，戒腊长老。先出家或受戒较早的僧侣。

གྲྭ་རྒྱུན། གྲྭ་བཙུན་ཚོང་ལའི་རྒྱུན། 僧源。各寺庙僧侣的固定来源。

གྲྭ་ལྷུ། གཟུངས་ཆེན་གྲྭ་ལྷའི་བསྒྲུབ་མིང་།

གྲྭ་ཚས། གྲྭ་པའི་རྣོན་ཚས། 僧装。僧侣的服装。

གྲྭ་ཇ། གྲྭ་ཚང་དགེ་གཉེར་བའི་ཇ། 斋僧茶。在寺庙札仓的大殿上给僧众定时布施的茶水。

གྲྭ་ཏོགས། སྐུ་གཟུང་ཀྱི་གྲྭ་རྟགས་ཏེ་དུང་དང་། བཙན། ཤིང་ཚ། རོང་བུ་ཚོགས། 衣角花。比丘所着僧伽梨衣肩后领上作为装饰的绣花，如螺、莲、树叶或珍珠等形式。

གྲྭ་ཚོག གྲྭ་པའི་མི་རབས་ཀན་གཅོན། 僧辈。僧侣的前后辈分。

གྲྭ་ཚེའུ། དཔུང་སྡུམས་སྒྲིག་པ། 纠合群众，联合队伍。

གྲྭ་ཏང་བྱམས་ཀྲིང་། རབ་བྱང་བཀྲ་ཤིའི་ཆུ་འབྱག་ཚོ་ལ་ཐུ་མེ་ལྷུན་གྱབ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་བཏབ་ཅིའི་དགོན་པ་སྐྱོ་ཁའི་ཡར་ཀླངས་གཅང་ཙའི་སྐྱའི་རྡེ་ཁྲིབས་ས་ཡོད་པ། ཞེས། 札囊·弥勒寺。藏历第八丁卯，公元1472年，土弥·伦珠札西在西藏山南札囊县境雅鲁藏布江南岸山上倡建的一座寺庙名。

གྲྭ་པ། དགེ་འདུན་པ་སྒྲིའི་མིང་། 名词。僧人。僧徒的总称。

གྲྭ་པ་བཀའ་ཚོགས་པ། སྐུ་སངས་བཅོམ་ཡ་སྐྱེ་རབ་བྱང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟུངས་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པའི་ཐུབ་པའི་ཤ་སྟག་ཅན་ལྟ་བུའི་ཕྱི་ཁ་ཙམ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་ནས་ཀྱང

ཐང་ཀི་ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་ཐུགས་བཏབ། གསུང་རྩོམ་དུ་ཐུབ་ཀྱི་བསྟན་དོན་སོགས་བསྡུན་བཅོས་སྣ་ཚོད་བརྩམས། དཀྱང་ལོ་བདུན་ཐུ་རྩ་དཀྱིལ་ཐོག་དགོངས་པ་ཁེལ་ཁས། 札巴·恩协坚。别名协绕杰瓦，本名旺丘跋。公元1012年生于前藏夭如地方，自幼入桑耶寺，依鲁墨弟子阳结·杰瓦畏出家，法名旺丘跋。从叔父顷跋学习显密佛经及医学，从帕·当巴桑杰，学希杰法门，从迦湿弥罗·班钦·达瓦衮波学"六加行"等。生于札，故号札巴；博通对法"恩巴"之学，故号恩协。公元1038年秋七月十五日，从桑耶寺正殿宝瓶柱下发现《医学四续》原本，抄写后仍置于原处。秘藏抄本一年，始付之于雅隆格西·达玛札巴。倡建札塘寺于札囊。著有《四论摄义》等书，卒年七十九岁。

གྲྭ་པ་རྣབ་ཏེ་རྩོལ་བ། (1)གྲྭ་པ་ལོ་ཚོད་ཆེ་མིན་ཏུང་མིན། 中年僧人。(2)དཔེ་ཚ་མི་ལྟ་བའི་ཡང་ཡེང་ཅན། 不学经论而游手好闲的僧人。

གྲྭ་པ་དབེ་ཚ་བ། གྲྭ་པ་མཚན་ཉིད་སློབ་གཉེར་པ། 学经的僧人。

གྲྭ་ཐོར། གྲྭ་ཁག་སོ་སོར་ཐ་འགྱང་བའི་ཤིང་ཐོར། 僧碗，僧人茶碗。僧徒不得携入大殿会堂使用的一种有盖木质茶碗。

གྲྭ་ཕྲུག གྲྭ་པ་ཆུང་ཆུང་ངམ། བཏུན་ཆུང་། 小沙弥。

གྲྭ་འཕྱགས། རབ་ཏུ་བྱུང་དན་བའི་མི་ཚང་མ་གྲྭ་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་བའི་ཁལ། 全面僧差。旧时强迫适龄者全部出家的差徭。

གྲྭ་བྱ་སློབ། གྲྭ་པ་སློབ་མ། 僧众弟子，僧徒。

གྲྭ་མང་། གྲྭ་པ་མང་ཚོགས། 普通僧众。

གྲྭ་དམག ཞེར་དམག་རྡེ་དམག་འཕྲོ་མཐོ་མཚོན་ཆ་འཕྲེང་བའི་གྲྭ་པ། 僧兵，僧军。僧侣组成的军队。

གྲྭ་དམངས། གྲྭ་མང་ཉིད། 普通僧人。

གྲྭ་ཚང་། དགེ་འདུན་རྡེ་ཚོགས་ཀྱི་ཚན་ཁག་རྩང་ཟངས་ཆེ་བ། 札仓，僧院。同一寺庙中依成立时期地域和学行内容划分的僧团：མཚན་ཉིད་གྲྭ་ཚང་། 法相僧院。སྔགས་པ་གྲྭ་ཚང་། 密乘僧院。དུས་འཁོར་ གྲྭ་ཚང་། 时轮僧院。ཀོང་རྡེ་ གྲྭ་ཚང་། 东山僧院。བྱང་རྡེ་ གྲྭ་ཚང་། 北山僧院。ཞེར་ཀྱོག་ གྲྭ་ཚང་། 色拉寺行者僧院。

གྲྭ་ཚང་ཚོས་མཐུན། གྲྭ་ཚང་ལ་གཏོང་སྐྱོབ་བཏང་ནས་དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་བྱངས་བའི་ གྲྭ་པ། 札仓顷则。经过发放布施、捐献基金等手续取得札仓一级上层地位的僧人。

གྲྭ་ཚབ། གྲྭ་པའི་ཚབ། 替身僧侣。替人出家的人。

གྲྭ་ཚོགས། (1)གྲྭ་ པ་ འདུས་ བའི་ ཚོགས་ པ། 僧会。僧众的集会。(2)གྲྭ་པ་མང་ཉུང་གི་ཚད། 僧徒人口密度：དེའི་སྐབས་སུ་གྲྭ་ཚང་ནང་ལ་གྲྭ་ཚོགས་ཆུས་པོ་འདུག 当时札仓里僧徒众多。

གྲྭ་གཞོན། ལོ་ན་གཞོན་བའི་གྲྭ་བའམ། སྨྲིགས་ཁྲག་ཉི་བ། 幼僧，戒腊幼者。幼年僧徒或出家较晚的僧徒。

གྲྭ་བཞི་སྡེལ་བཤེར། ཅོར་ ཐུ་ དང་ བའི་ ཆོས་ཉིད་གཟུམ་ཉིན། སྨོན་ལམ་གཅོད་ཆུབ་རྟ་དམག་ལྟ་བཏུ་དང་། ཁེན་མས་པ་ ཞེགས་ ཚང་མིན་ གང་བའི་བཅིང་གཅོད་བའི་བཅི་གཞག་གི་བྱེད་སྐོ་ ཞེག 札希点兵，札希孜协。旧时参加传大召送鬼仪式的蒙古古装骑士，在藏历正月二十三日，于拉萨北郊札希附近广场上接受事前检阅的活动。

གྲྭ་རྒྱངས། རྒྱང་སྟེའམ་གྱི། 角，隅。

གྲྭ་གཟུགས། གྲྭ་བའི་གཟུགས་བརྟེན་ནས་ཆ་ཐུབ་ 僧装，出家相。穿起出家服装的人。

གྲྭ་གཟུགས་དབོན་པོ། གྲྭ་ཆས་གྱོན་བའི་སྐུ་པོ། 僧服在家人。身着僧衣又和自己室家同居的僧徒。

གྲྭ་གཡོག གྲྭ་བའི་གཡོག་པ། 僧奴。出家人的仆役。

ཀུ་རིགས། ཀུ་བའི་ཀུས། 僧人，出家人。

ཀུ་ཏེ། ཇོར་དགོན་པ་ཁག་གི་ཀུ་ཚང་ངམ། ཀུ་བའི་ཏེ་བ། 寺领游牧部落。寺庙领有的游牧部落。

ཀུ་ཙམ། བན་ཞིག་ཁམ་ཆུ་བཅས་བའི་ཀུ་བ། 还俗僧人。

ཀུ་ཁག ཀུ་པ་རྩྭད་ཁང་། 僧舍。寺庙中僧徒住宅。

ཀུ་ཁངས། ཀུ་པ་ན་གཞོན། 青年僧徒。

ཀུ་ལས། བྱུགས་མང་ནས་དགེ་འདུན་པ་འདུས་ཏེ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་དང་རིག་གནས་སོགས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་རྩོམ་གསུམ་བྱེད་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པ། 大寺院。各方僧众汇集进行讲习、辩论、写作的场所。

ཀུག ལས་ཀ་བྱས་པར་རྒྱུད་ཀྱིས་ཐོབ་རྒལ། 名词。工资，工钱。付给劳动者的报酬：འཚོས་ཀུ། 缝纫工资。ལས་ཀུ་ཁྱེར་བ། 领取工资。

ཀུ་སྐྱེལ། ཀུ་ཆ་དང་། གཟིགས་བཟོས། 工资和奖金。正薪和奖励的小费。

ཀུ་ཁྱལ། ཀུ་པ་དང་གཡོག་པོ། 雇工和仆人。

ཀུ་གག ཁྱ་ཚེ་བ་ཀྱང་གང་། 狗头雕，食骨鸟。

ཀུ་རྩེག། ཀུ་ཕུགས་མཉེས་ཤའི་རྒྱུན་ཐུ། 獐皮弦。獐子皮割成的皮线。

ཀུ་ཤོང་། རྩེ་རྐན་ཀྱི་རིགས་ཅིག་རྟེ། རོ་བཤལ་ལ་མངར། ཁུ་རྡེས་བཟིལ། རུས་པས་སྐད་འཁྱགས་པ་དང་། ཀུ་བའི་ཚད་བ། རྒྱུ་ཚད་སོགས་ལ་ཐབ། 香附子。莎草科植物。入药味涩而甘，性凉，功能治声音嘶哑、清肺热及小肠热邪。

ཀུ་རྒྱལ་ཁྱོ་རྒྱལ། ལས་ཀ་བྱས་པའི་ཀུ་དང་ཁྱོ་གཉིས་དངུལ་སོགས་ལ་རྒྱལ་བ། 包工，包干。工钱食费，揽总计算。

ཀུ་རོན། ལས་ཀའི་ཀུ་དང་རན་པ། 工资奖金。工资和赏钱。

ཀུ་ཚ། ལས་ཀ་བྱས་པའི་ཀུ་ཐོབ། 工资，薪金。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀྱང་ཀུ་དང་། ཀྱང་རན། ཀྱང་བའི་རིན། ཀུ་ཙམ། དཀོ་རྒྱུ་ཀུ། རན་པ། རྐྱེད་པ། བྱ་དཀའ། མཚང་དཀའ། གཟེངས་བཏྲུད། ཙམ། རིན། ལས་ཀུ་བཅས་སོ།

ཀུ་ཆུ། མདོ་རྒྱད་ཆབ་མདོ་བཏུད་ནས་འཐབ་བའི་ཆ་ཏོ་ཙ་ཆུའི་མིང་གི་རྒྱང་ཅག 澜沧江，拉楚。昌都以南地区方言有读 ཙ་如 ཀ་者，故呼澜沧江为拉楚。

ཀུ་ཟོ། ཀུ་ཆས་དང་ཟོ་ཆས། 工食费用，工资和食物：ཀུ་ཟོའི་མཐུན་ཁྱེན། 工食条件，工资食物的情况。ཀུ་ཟོ་ཚོག་པ་གཅན་རྒྱལ་ཐྱེས་རྒྱང་པ། 包干算给工资食费。

ཀུ་ཚད། ལས་ཀུའི་ཚད་དམ་ཐང་གཞི། 工资标准。

ཀུ་ཚོབ། ལས་ཀ་བྱས་པའི་ཀུའི་ཐོབ་ཆ། 工资。做工者应得的工钱。

ཀུ་བདག ཀུ་པ་ཀུ་མཁན། 雇主。雇用雇工者。

ཀུ་པ། ཀུ་པ་ཁྱེད་མཁན་ཏེ་རང་གི་ལུས་སྟོབས་བཙོངས་ནས་འཚོ་བ་རྒྱལ་མཁན། 名词。雇工，佣人。出卖自己体力劳动为生者。

ཀུ་པོ། ཀུ་པ་ཁྱེད་མཁན། 雇工，佣人。

ཀུ་ཚོགས། ལས་ཀུ་དངུལ་དང་བཟའ་ཏེན་འབྱོ་སོགས། 工资，工薪。

ཀུ་ཚོང་། ཤིང་ཀུ་བའི་ཚོང་པ། 醋栗木碗。使用一种有刺灌木车制的碗。

ཀུ་ཐུག རི་དཀས་ཀུ་བའི་ཐུ་ཀུ། 幼獐，小麝香鹿。

ཀུ་བ། ●(ཞ་དད་པ) ཀུས་པ། ཀུ་བ། ཀུས།། དངུལ་སོགས་ཐུན་ནས་ཤིད་ཐུན་ཆོག་བའི་དབང་ཆ་ཏོ་བ། 雇用，租用。付给财物取得使用之权：རྟ་རྩིལ་ཀུ་བ། 租用骡马。རྩྭད་ཁང་ཀུ་བ། 租用住宅。●名词。(1)དྲི་ཞིམ་ཐུ་ཙུན་གྱི་རི་དཀས་ཤིག 麝，香獐，麝香鹿：ཀུ་ཕྱིས། 麝皮。ཀུ་མཆི། 麝的犬齿。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་

ཀུ་རྩེ་ཅན་དང་། དྲི་བཟང་དབང་པོ། ཀུན་བཟེག་ས། ས་ལྗགས་བཅས་སོ། (2)ཤིང་ཞེག་醋栗。一种有刺灌木。

ཀུ་བ་ཀུ་རྩི་ཅན། ཀུ་བ་པོ། 香獐，雄獐。

ཀུ་བ་མཆེ་བ་ཅན། ཀུ་བ་པོ། 雄獐，牡獐，麝。

ཀུ་བ་ཤིང་དཀར་པོ། ཤིང་ཞེག 醋柳。胡颓子科木本植物名。

ཀུ་བའི་རོང་བྱ། (མངོན) ཀུ་རྩི། 麝宝。麝香的异名。

ཀུ་བྱ། ཀུ་པ་དང་འདྲ།

ཀུ་བོ། (སྐད་) ཀྲིང་ཚི། 论，话，语言；ཀུ་བོ་དྲིན་དུ་གཅགས་པ་རྒྱུ། 记住，把所说的一切都记在心头。

ཀུ་བཙོལ། ཀུ་ རྒྱུའི་ནང་ ཚངས་ ཅན་ ཀྱི་ འབོལ་གདན། 獐毛厚垫。絮有獐毛的垫子。

ཀུ་ཚི། ཀུ་པ་ ཉེད་ ས།ཁན། ཀུ་ཚི་ བྱིང་པ། 雇工，临时工。

ཀུ་མོ། དེ་དུགས་ཀུ་པ་ཚི། 名词。牝獐，雌獐。

ཀུ་བཙས། (སྐད་) ཀུ་དང་བཅས་གཉིས་ཀུ་ཚའི་དོན་གཅིག 船资，过河钱；ཀུ་བཙས་ཀྱིས་འགྲུལ་པ་གཅེར་པ། 勒索行旅过河船资。

ཀུ་རྩི། རྩི་རླན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཅིམ། ནུས་པས་དུག་ནད་དང་། མཆེད་ནད། མཁལ་མའི་གཉན་ཚད། སྲིན་ནད། གཉན་རིམས་བཅས་ལ་ཐབ། 麝香。味苦，性凉，功能除毒，治肝病、肾炎、虫疾、疫疠等。མིང་ གི་ རྣམ་གངས་ལ་ལྟེ་བའི་དྲི་དང་། དྲི་ཆེན་ལྟེ་བ། དྲིའི་རྩེ། དྲི་ཤེ་གོས་ཅན། དྲི་ཤེ་ རོང་། འདོམས་ཀྱི་ངང་རྩི། སྐུལ་ཀྱི་ཁྱིད། སྐུལ་དུག ཚུས་པའི་ མཚན་མ། རི་དྭགས་འཚང་། རི་དྭགས་ལྟེ་བ། རི་དྭགས་རྩེ་བ་ཅན་སོ།

ཀུ་རྩེ་ཁ། མེ་ཁྲག་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་རྩ་བ་བོད་རིའི་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ གྱི་ཐྲང་ ཆུ་རྩྭང་ གི་ ལ་ ཞེག 腊子口。四川省阿坝藏族自治州松潘县一山口。

ཀུ་ཆུ་ཤ། ཤིང་ཞེག 醋柳，醋栗树。一种有刺的树。

ཀུ་ཐེག (1)ལས་ཀའི་ཀུ་ཐ་མཁན། 靠工资生活者，雇佣工人。(2)ཀུ་མེའི་ཐས། 雇工食物，佣人的饮食。

ཀུ་རིན། ཀུ་དང་རིན་བའི་བསྟུས་མིང་། 工价。工资和价值。

ཀུག མཆུ་དང་རྒྱར་མོ་ལྟགས་ཀྱུ་ལྟར་གྱག་ཅིང་རྩོ་ལ་སྟུ་ མདོག་ དྲང་ ཁ་ཅན་ གྱི་ཕྱ་ ཞེག 名词。岩雕。爪、喙弯曲锐利如铁钩，羽色黑褐的一种鹫鸟，能攫走羊羔：ལུ་ཀུ་ཕྱ་ཀུག་གིས་ཁྱེར་ན་སྐད་ཀྱག་ས་ནམ་མཁའི་ མཐོང་ལས་ མེད། 羊羔被雕攫走，只有朝天呼吁。谓弱小受欺，无处可告。

ཀུག་ཁ་ཙི། ཕྱ་ཀུག་ཙི། 花斑雌岩雕。

ཀུག་བ། (སྐྱེད) ལྟག་པ། 后面，背面。

ཀུག་ཙོག ཕྱ་ཀུག་ནག་པོ། 黑色岩雕。

ཀུག་ལྟ། 名词。(1)དུས་ཚོད་དང་སྐབས་མཚམས། 时机，机会：ཁོམ་ ཀུག་ལ་ མེད་ པ། 无暇。ཕྱི་ ཀུག་ལ་མེད་པ། 来不及看。ཁྱིམ་དུ་སྡོད་ཀུག་ལ་ མེད་པ། 没在家的机会。ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་ གཅིག་ལ་ཀུག་ལ་རྐྱེད་དགའ་བར་གྱུར། 彼此无机可乘。(2)ཐབས། 计策，办法：སྡུག་ བསྔལ་ བཟོད་ཀུག་ ལ་ མེད་པ། 痛苦无法忍受。ཞེ་འཁོན་ བཟོད་ཀུག་ ལ་ མེད་པ། 怨气难抑。

ཀུག་ལ་སྐབས་འཚལ་བ། (1)ཐ་རོལ་བོ་ཉམས་རྩེས་ཐུབ་ པའི་ དུས་ སྐབས་ འཚལ་ བ། 寻隙，挑衅，惹起事端。(2)ཁག་ འདོག་ལ་ ཞའི་ གནད་ འཚལ་བ། 挑眼，找错，钻空子，吹毛求疵。

ཀུག་ལ་ཁེལ་ བ། (1)འགྲན་ ཀྱི་ ཕྱིད་ ཐུབ་ པ།

能抵挡。(2)ཁ་རལ་ཁས་ཁང་བྱས་པ། 打败了对方。

སྒོག་ལེན་པ། (1)གོ་སྐབས་བྱང་བ། 得遇，有了机会。(2)འགག་ཐུབ་བྱེད་གྱུབ་པ། 挡住，顶得住。

སྒོག་ལྟ་བ། (1)ཚོད་ལྟ་བ། 试探，试图，设法。(2)སྐྱེན་འཚལ་བ། 寻隙，伺机，伺求。

སྒོག་འཚོལ། སྐབས་འཚལ་བ། 想方寻隙，找机会，寻因由。

གླང་། 名词。(1)བ་ལང་ཐོ། 黄牯，公黄牛。黄牯和黄牸纯交所产雄黄牛。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱུ་མཆོག་དང་། འགྲོ་བྱེད། སྟོབས་ལྡན་བཟང་ཐོ། འཇེན་བྱེད། བཟང་ཐོ་བཅས་སོ། (2)ཁ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་གྲལ་ཞེས། 丑。十二生肖或十二地支之一：ཆུ་གླང་། 癸丑年，水牛年。

གླང་ཀོ། གླང་གོག་གི་ཀོ་བ། 黄牛皮。

གླང་གཅད། ཁྲུས་རྫས་ཏེ། ཆུ་སྐད་དུ་ཨཱ་ཎི། 肥皂，胰脂。

གླང་ཁྲིར་བེལ་བཏབ་གས། ཆེ་ཆུང་བས། བཟང་ངན་མཉམ་སྦྲེལ་གྱི་དཔེ། 牛项带犊。喻强弱、优劣、肥瘦等互相配搭：མི་ཚངས་ལུས་ སྟོབས་ བཟང་ངན་གླང་ཁྲིར་བེལ་བཏབ་བཞིན་མཉམ་སྦྲེལ་སྡེར་འཇུག་བྱས་པ། 把体力强弱不同的人们，互相配搭组织起来。

གླང་ཁྲིམས། ཁྲིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གཉིས་པ། ཁྲིམ་ཞག་ཉི་བར་སྡིན་དུག་སྟེང་དུ་ཟླ་བས་ནས་ ཆུ་ཚོད་ཕྱེ་འདུས་ནས་གླང་ཁྲིམ་ལ་ཟླ་བས། 金牛宫。十二宫的第二宫，按宫日计算的太阳平行度在昂宿的15度入金牛宫。

གླང་ཁྲུ་མཆོག (མངོན) གླང་བོའམ་གླང་ཆེན། 象、大象的异名。

གླང་གོག བ་ལང་ཐོ། 黄牛。

གླང་ཆོད། གླང་ཆེན་མ་ཕུལ་བའམ། དུལ་མ་མིན་པ། 野象。未被调驯的象。

གླང་རྒྱབ། (1)གླང་གོག་གི་རྒལ་པ། 牛背。(2)གླང་གིས་ཁྲིར་བའི་དོ་ཏྭ། 牛驮子。牛力运输的驮子。(3)དཀྱིལ་འཁོར་རྩ་བའམས་ཀྱི་བང་རིམ་ཞེས་ཞེག 象背。宫殿门外牌坊上部结构之一层。

གླང་སྐྱེད། མཆེན་ནད་ཅིག 一种肝病。全身发肿，唇舌发白，发眉发痒，鼻内生疮。

གླང་ཆེན། སྐལ་སངས་ གཤགས་ བའི་ སེམས་ ཅན་ཆེ་ གོས་རྣ་བ་ཆེ་ལ་སོ་ཅ་ ཅང་རིང་བ་ཞེག 象，大象。一种耳大鼻长的陆栖的最大动物：གླང་ཆེན་གྱིས་མ་ཁེག་བའི་ཁྲུང་དེ་བོང་བུས་ག་ནས་འཁྲུང་བྱ། 大象载不起，小驴怎能驮？谓无法胜任。གླང་ཆེན་ལ་ཆོང་མ་རུག་པ་ལྟར་གྱུར། 大象着小刺，完全不在乎。

གླང་ཆེན་ཁ་འབབ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོའམ་ མངའ་རིས་ས་ཁུལ་ཁོངས་རྩ་མདའ་ རྫོང་ གི་ ཆུ་ཞེག་ཁྲི་ཆུ་གང་ཆུ་བོ་གང་གྲ་ཁྲེས་བའི་ཆུ་འགོ། 朗钦喀巴，象泉河。西藏自治区阿里地区扎达县水名。是恒河水源之一。

གླང་ཆེན་གྱི་ཕྱེ། གླང་པོ་ཆེ་ལས་བྱུང་བའི་གི་ཕྱེ་སྟེ། གི་ཕྱེ་རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ནུས་པ་ མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞེག 象黄。大象胆结石，为一切入药胆结石中最上品。

གླང་ཆེན་འཇིབ་རྩི། ས་ ཁོག་ ཞིང་ ཆེན་ ཙོ་ ས་རྫོང་གི་ཤྲོ་ནུབ་ནས་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ ཁ་ ཡོད་ཅིང་། གྲུ་མཚའི་ངོས་ནས་ ཁ་ཡོད་ཅིང་། མཐོ་ཚད་ཤེས་ཡས་མཐོ་ཚད་སྟེ་ ༣༠༩༩ ཡོད་པ་དང་། གླང་ཆེའི་ ནང་ བའི་ཆོས་ ལུགས་ཀྱི་ གནས་ མཆོག་ ཅིག 峨眉山。在四川省峨眉县西南，海拔3099米，为中国佛教圣地之一。

གླང་ཆེན་འཇིགས། (མངོན) བྱད་མེད་ མཆོག 象步女。美妇的异名。

གླང་ཆེན་ཆིག་བྱེད། རྩི་ སྐྱེན་ དབའ་ བོ་ ཆེན་བའི་ མིང་ གི་རྣམ་ གྱངས་ ཅིག 草药“见肿消”

的异名。

གླང་ཆེན་མཆེ་བ། ཁ་སོ། 象牙。

གླང་ཆེན་དྲུག་དཀར། གླང་ ཆེན་ མཆོག་ མཆེ་ བ་དྲུག་ལྡན། 六牙白象。

གླང་ཆེན་སྨྱོན་བ། (1)གླང་པོ་ཆེ་སྨྱོན་པ། 疯象，狂象。(2)དུག་ཀས་ཆེ་བའི་རྩྭ་རིགས་ཤིག --种毒菜。有巨烈的麻醉作用。

གླང་ཆེན་ཁྲི། གླང་ཆེན་གི་ཁང་། 象黄。大象的结石。

གླང་ཆེན་ལས་སྒྲུབ། ཡུ་ ཡུལ་ གྱི་ གླང་ ཆེན་ ལུས་ དཀར་ལ་ ཡན་ལག་ བདུན་ ལེགས་ བར་ གནས་ པ་ མཚོ་དམར་བ་ མཆེ་ བ་དྲུག་ལྡན་ དང་ བ་ ཤིག་ དང་ ཆོ་ དང་ རྣམས་ཀྱི་ བཞོན་པར་ གྱུར་ པ་ ཞིག 护地神象。帝释及六欲天等所乘巨象。身躯白色，七肢优美，赤头六牙，具大神力。

གླང་དཀྱུག་པ། རྩྭ་ ཞིག 夏枯草。唇形科草本植物名。

གླང་ཁང་། ས་མིང་ ཞིག དེང་སྐབས་ བོད་ རང་སྐྱོང་ལྷུང་ས་ཀྱི་ལྷུན་གྲུབ་རྫོང་ནས་ཤར། 朗塘。地名。在今西藏自治区林周县境内。

གླང་ཁང་དགོན། རབ་བྱུང་ གཉིས་ པའི་ ཆུ་ བྱ་ ལོ་ ལ་དགེ་ བའེས་ གླང་ རྡེ་ ཁང་ བས་ བཏབ་ པའི་ དགོན་ པ་ལྷ་ སའི་ བྱང་ ཤར་ ཐོག་ས་ལྷུན་ གྲུབ་ རྫོང་ ནས་ཤར། 朗塘寺。公元1093年，朗塘格西在拉萨东北林周县境倡建的--寺庙名。

གླང་ཁབས། གླང་ འཐབ་ དང་ འདྲ།

གླང་འཁྲབ། ཚ་ གྲང་ འཐབ་ པ་ དང་། ཚ་ ཤང་ ཆུ་ མའི་ སྐེན་ བྱ་ འཁྲུགས་ པ་ སོགས་ ཀྱིས་ ནད་ རྟགས་ གླང་ བྱའི་ དུས་ བསྡུད་ པ་ ལྟར་ ཀྱི་ ཟླག་ རྩ་ བ་ ཁ་ ཤ་ ཤ་ ཁ་ ཡང་ ཡང་ འཐལ་ འཐལ་ དུ་ འབྱང་ བ་ ཞིག 肠胃绞痛。由于寒热交攻，胃及大小肠中寄生虫动乱妄行，突发剧痛，如牛角尖压刺胸腹。

གླང་དར་མ། རྩར་ བོད་ ཆུལ་ ཁྲི་ དང་ མ་ ཙུ་ དུམ་ བཅན་ གྱི་ མིང་ འདོགས་ས། 朗达玛。吐蕃王赤达玛乌冬赞的绰号。

གླང་རྩྭ། རྩར་ ཆུ་ ཁར་ གྱི་ རྩེས་ གཞིའི་ གནས་ ཤེག་ རྟེ། ལུག་གི་རྩྭ་བདུན་བཟློལ་བའོ། 牛毛尘。羊毛尘的七倍。古印度长度单位名。

གླང་ ཟོ། གླང་ ཆེན། 名词。象。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་འཁོར་ ལོའི་ ཚུལ་ཅན། མཆེ་ བ་སྟོང་ཐས་ ལྡན། གཉིས་ འཐུང་། སྟོབས་ ལྡན། ཐེག་ ལེ་ ཅན། ནགས་ཚལ་དགའ། སྣ་ ཞགས་ ཅན། དབྱུག་ པའི་ རྣ་ ཅན། མང་ པོ་ འགྲུང་། རྒྱས་ དྲུལ་ ཅན། རྒྱས་ བྱམ་ ཅན། ལག་ ལྡན། ས་ ལྷུང་ཉལ། སོ་ ཅན། སོ་ གཉིས་ པ། སོ་ ལྡན་ བཅས་ སོ།

གླང་ཚོ་ཆེ། ཞེས་ ཅན་ ཆེན་ པོ་ གླང་ ཆེན་ གྱི་ མིང་ གཞན། 象，希奇 巴'哲' 聚集 群 象 中 最 大 的 领 头 象 行 走 时 的 样 子。象仪缓步。缓迈大步，状如象行。

གླང་ཚོ་ཆེ་ཁྲོ་བོ། གླང་ཆེན་ གཏུམ་ པོ། 恶象，暴乱猛象。

གླང་ཚོ་ཆེ་ཅང་ཤེས། ལེགས་ ཉེས་ གྱི་ ལྟས་ སོང་ ཤེས་ པའི་ གླང་ ཆེན། 良象，纯象。

གླང་ཚོ་ཆེ་ དངྒ་ཆོད། གཞན་ ལ་ གནོད་ ཅན་ ཐེབ་ པའི་ གླང་ ཆེན། 恶象。

གླང་ཚོ་ ཆེ་ས་ ལ་ རབ་ བསྒྲུབ། གླང་ ཆེན་ ས་ སྐྱང་ དང་ དོན་ གཉིག

གླང་ཚོ་ ཆེའི་ སྐབས་ ལྟ་ གཤེགས་ བའི་ དབེ་ བྱེད། སངས་ རྒྱས་ གྱི་ དབེ་ ཐུབ་ བཅང་ ཚ་ བརྒྱད་ ཅུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ལུ་ ཐེལ་ གྱིས་ གནོན་ པ་ ལ་ མཁས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ གླང་ ཚོ་ ཆེའི་ སྐྱབས་ སུ་ གཤེགས་ པ། 进止如象王。如来威光荫蔽龙族，感得回旋步武如同象王之好。佛身八十种随好之一。

གླང་ཚོ་མཆོག གླང་ཚོའི་ རྒྱལ་ པོ། 象王。མིང་

གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུག་ཅི་མགོན་ཏོ་དང་། ཐུག་ཅི་བདག་ མཆེ་བ་དྲུག་ལྡན། གཉིས་འགྲུང་དབང་བ། ཐལ་དཀར། རྒྱས་ཀྱི་གྲང་བཅས་སོ།

གྲང་ཏོ་འཇིམས། (མངོན) སེང་གེ། 摧象。狮子的异名。

གྲང་ཏོ་གཏུམ་ཏོ། (1)མ་བཏུལ་བའི་གྲང་ཏོ། 恶象，野象。(2)གྲང་ཆེན་སྨྱོན་པ། 疯象，狂象。

གྲང་ཏོ་དཀར་ཏོ་ཆེ། རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན་ཀྱི་གཅས་ཤིག 象宝，白象宝。七政宝之一。

གྲང་ཏོའི་ཁ་ཚོ་བ། གྲང་རྟེ། 御象者，牧象者。

གྲང་ཏོའི་ལྗང་མ། (མངོན) ཆུ་ཤིང་། 象枝。芭蕉的异名。

གྲང་ཏོའི་ཟས། (མངོན) བྱང་ཆུབ་སྤྲིན་ཤིང་། 象食。菩提树的异名。

གྲང་མ། ཤིང་ཕྲིག 名词。高山柳。杨柳科木本植物。

གྲང་མ་ཕྱི། རྟེ་མོ་གྲང་མ་རིའི་བསྡུས་ཚིག

གྲང་མོ། གྲང་ཏོ་ཆེ་མོ། 名词。母象。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉིས་འགྲུང་མ་དང་། ལས་ལྡན་མ། སོ་གཉིས་མ་བཅས་སོ།

གྲང་རྩིས། ལོ་ཐོའི་རྩིས་རྩི་སྤྱངས་ནང་གཞས་ཤིག 春牛算。阴历中的春牛算法，在藏历中用以占卜年岁收成好坏者。

གྲང་ཤེར། ཤིང་ཅི་ཐག་པ་ཞིག 山榆树。

གྲང་སྐྱེ། གྲང་ཆེན་སྐྱོང་བ་ཏོ། 养象者。

གྲང་ཟངས་ཏོ། གྲང་ཁོག་ཁ་ཁི། 豹花黄牛。

གྲང་ཟླ། ཏོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 牛月，丑月，藏历十二月。

གྲང་ཡི་ཁངང་པ། རབ་བྱང་དང་བའི་ཤིང་རྟ་ཚེར་འབྲིངས། མཚན་དོ་རྩེ་ཤེང་གེ། བ་ཏོ་བའི་དངོས་སྨྲེ། བཀའ་གདམས་སྐོང་སྨྲེ་གི་མན་ངག་དམིགས་བའི་ས་བཅད་བཅུད་དུ་མཛད་པ་ལ་སྐོ་

སྐྱོང་ཆིགས་བཅུད་མར་གྱིགས་པ་དེ་ཆོགས་ཆོས་ཀུ་མཛད། རབ་བྱང་གཉིས་བའི་ཚུ་བ་ཤེར་གྲང་གང་དགོན་པ་བཏབ། རབ་བྱང་གཉིས་བའི་ཚུ་ཚེས་ལ་འདུག། 朗日塘巴(1054—1123)。本名多吉僧格，博朵瓦弟子，将噶当派修心要诀依所缘境分为八科，著之文字，号为修心八颂，并广为宣讲。1093年建朗塘寺。

གྲང་རྩྭ། པ་ལང་གི་དུ་ཙེ། 黄牛角。

གྲང་ཙོག གྲང་ཁོག་སྐྱ་མདོག་ནག་པོ། 黑牛。

གྲང་རྩྭ། གྲང་ཁོག་གི་དུ་ཙེ། 牛角。

གྲང་ལོ། ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གྲས་ཤིག 丑年，属牛之年。

གྲང་ལོ་པ། སྐྱེས་པ་གྲང་ལོ་པ། 丑年生的男子，生肖属牛的男人；གྲང་ལོ་བའི་ཚ་ཀ་སྐོ་ཙམས་ལོ་བང་འཁྱེལ། 属牛的灾难落到属兔的头上。意谓嫁祸于人。

གྲང་ལོ་མ། བྱད་ཤེད་གྲང་ལོ་མ། 丑年出生的女子，生肖属牛的女人。

གྲང་ཤིང་། གྲང་མ་ཤིང་། 高山柳。

གྲང་ཤྲི། པཁས་ མདོག་ཁུ་ བོ་ འབྲུམ་ ཆུང་ཁུ་ གཤོབ་ཙོད་པ་ཐ་འཕྲུག་ཕྱང་བའི་པཁས་ནང་ཅིག་ཅང་། ཤ་རྣ་གྲང་གི་གཉའ་པ་ཕྱར་མཐུག་ཅིང་ཤེར་ཁ་འབྲུང་བའི་མཇེ་ནང་ནས་ གཅིག་དང་གཉིས་ལ་འཛུག 牛皮癣。麻风皮肤传染病之一。肤色灰白，有瘰疬，发痒，皮肉坼裂变厚，如牛颈硬皮状。

གྲང་ཧྲང་། (ཁྱལ) པ་གྲང་། 种牛。未阉的公牛。

གྲོག་གྲེག ཁྱང་པོ་མེན་པ། 痴呆，愚顽。

གྲོག་ཆྲག་པ། (1)ཕྱོད་གྲན་པ། 缝补，补缀。(2)ལན་འདེབས་པ། 答话，回答。

གྲོག་པ། གྲོན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

གྲོམ་ཀྱིལ་ཁྲེང་། (རྩེང) ཏམ་སྐྱ་ཆུག་པ། 生霉，长霉。器物受潮湿后生长白毛状霉菌。

གྱེམ་བ། (རྟིང) སྐམ་པ་མཐུག་པོ། 厚毯子。

གྱལ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཁ་གཡལ་བ། 打呵欠：ཐང་ཆད་ནས་གཉིད་བོ་བས་གྱལ་བ། 疲倦想睡，就打起呵欠来了。(2)རྒྱང་བའམ་རྒྱང་ཀད་ཀྱང་ཅང་ཤད་བྱེད་པ། 伸腰，伸懒腰：སེང་གེ་གྱལ་བ། 狮子奋迅，睡狮起立长伸懒腰。❷ཞལ་སྡུད་དང་རྒྱང་ཤད། 名词。欠伸：གྱལ་བ་རྒྱག་པ། 打呵欠，伸懒腰。གྱལ་བ་གཡལ་བ། 打呵欠，伸懒腰。གྱལ་བ་གཡལ་བ། 打呵欠，伸懒腰。

གྱས་འབྱངས། (མངོན) རྣས་སྒྲལ། 张口饮。龟的异名。

གྱས་པ། (1)གྲྭ་བའི་འདུས་པ། (2)(རྟིང) སྡོད་སར་སྐྱོས་པ། 迁徙，迁移。

གྱས་མི། གྲ་མི། 雇工。

གྱས་དམག གྲ་པ་བཟོག་ས་བའི་དམག་སྡེ། 雇佣军队。

གྱས་འཚོ་བ། ལས་ཀའི་གྲ་ཆར་བརྟེན་ནས་འཚོ་གཅས་བྱེད་པ། 靠工资生活。

གླིང་། 名词。(1)གཙང་ བོའམ་ རྒྱ་ མཚའི་ ཆུས་མཐའ་ནས་བསྐོར་བའི་སྐམ་ས་ཆ་ཆུང་། 洲渚，岛屿。河流、湖泊或海洋所包围的陆地：འཛམ་བུ་གླིང་། 赡部洲。མཚོ་དབུས་གླིང་། 湖心山。གསེར་གླིང་། 金渚。རིན་ཆེན་གླིང་། 宝岛。གླིང་ཆེན་ལྔ། 五大洲。(2)དུམ་བུ་དང་། ཆ་ཀས། 巨块，部分：ཐོག་ཀ་བཞི་ གླིང་གཅིག 一腿牛肉。一头全腔牛肉的四分之一。ལུག་ཀ་བཞི་ གླིང་གསུམ། 三腿羊肉。(3)དགོན་སྡེ་ཆེ་ཁག་ལ་བཏགས་ བའི་ མིང་། 加于大寺庙的一种名称，如汉语的丛林，禅院等：ཐེག་ཆེན་ གླིང་། 大乘寺。བྱམས་པ་ གླིང་། 弥勒寺。རིན་ཆེན་ སྤྱིའམ་ བའི་ གླིང་། 聚宝寺。(4)(མངོན) རི་རབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་དུ་ རྒྱ་བ་དང་། ལོད་དཀར། ཀུ་ཀ། མིའམ་ཅི། ཁྱིང་ཁྱིང་། དག་ཟའི་ གླིང་། འཛམ་ གླིང་ཆེན་ བོ་བཅས་ གླིང་ བདུན་ ཙམ་ བས་ གྲངས་ བདུན་ མཚོན། 须弥山周围有月洲、白光洲、吉祥洲、人非人洲、仙鹤洲、猛励洲、赡部洲等七大洲，故表数字7。

གླིང་ཁ། གླིང་གི་དང་འདྲ།

གླིང་གི། ལྷགས་རིའམ་ དུ་ བས་ བསྐོར་ བའི་ རྒྱང་ཚལ་ཁང་བ་དང་བཅས་པ། 林园，花园，林苑。四周有围墙环绕的苑囿：གཅན་གཟན་ གླིང་གི། 动物园。རོན་ཐ་ གླིང་གི། 珠苑。ཁམ་ཐ་ གླིང་གི། 杏园。མི་དམངས་ གླིང་གི། 人民公园。

གླིང་གེ་ལང། སྒྲུང་ནས་བྱང་བའི་དམག་གི་རྒྱལ་པོ། 岭·格萨。民间传说中一位百战百胜的英雄。

གླིང་ཆེན། རྒྱ་མཚོས་བསྐོར་བའི་སྐམ་ས་ཆེན་པོ། 洲，大洲。

གླིང་ཆེན་འཇིག་རྟེན་ཤིང་ རྟ་ མ། (མངོན) འཕགས་ཆུ། 大洲世界车。流水的异名。

གླིང་དྲུག གླིང་དྲུག་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ དང་ དེན་གཅིག

གླིང་དྲུག་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁམ། བཅིལ་ རིའི་ནང་ གི་ རི་མཚོ་ གླིང་གསུམ་ལ་ ཉི་ ཟླའི་ཤོད་ ཟེར་ མི་ འཚག་ཀྱང་། མི་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་འཚོ་བ་སོགས་ལྟ་དང་ལོངས་སྤྱོད་མཉམ་པས་ན། གླིང་དྲུག་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཞེས་ བ་དང་། ཤོད་ དག་ ཀུ་ཀ། མིའམ་ཅི། ཁྱིང་ཁྱིང་། དག་ཟའི་ གླིང་བཅས་ས། 福地六洲。佛书所说清凉山以内之山、海、平地，均为日光所不照临，人依其自身之光而生存，所享之福齐天，故名福地六洲，即月洲、白光洲、吉祥洲、人非人洲、仙鹤洲和猛励洲。

གླིང་བཏང་། དུས་འཁོར་ནས་བཤད་བའི་རི་རབ་

ཀུ་ཁོར་ཡུག་ཏུ་འཁོད་པའི་གླིང་བདུན་ཏེ། ཟླ་བ་དང་། བེད་དཀར། ཀུ་ཤ། མིའམ་ཅི། ཕྱིང་ཕྱུང་། དྲག་ཏུའི་གླིང་། འཇམ་གླིང་ཆེན་བོ་བཅས་སོ། 七洲。《时轮经》中所说环绕须弥山周围的七大洲：月洲、白光洲、吉祥洲、人非人洲、仙鹤洲、猛励洲和瞻部洲。

གླིང་མདུན། དགོན་པའམ་གླིང་གའི་གཤམ། 寺下，园林下。

གླིང་ཕྲན། ཆུ་མཚོ་ཆེན་བོའི་དཀྱིལ་དུ་ཆགས་པའི་སྐམ་ས། 岛，岛屿，中洲，小洲。

གླིང་ཕྲན་བརྒྱད། ཉི་རབ་ཀྱི་མཚམས་བཞིར་ཆུ་བའི་ལྷས་དང་ལྷས་འཕགས། རྩ་ཡབ་དང་ཏྲ་ཡབ་གཞན། གཙོ་ལྡན་དང་ལས་མཆོག་འགྲོ། སྒྲ་མི་སྙན་དང་སྒྲ་མི་སྙན་ཀྱི་ཨཱ་སྒེ་བརྒྱད། 八中洲。佛书所说须弥山四隅的八中洲：提诃洲、毗提诃洲、遮末罗洲、筏罗遮末罗洲、舍摄洲、瞿怛罗漫怛里拿洲、矩拉婆洲和憍拉婆洲。

གླིང་ཕྲེང་། བསྟར་གྱེང་དུ་ཆགས་པའི་གླིང་ཚམ། 列岛。排成一列的群岛。

གླིང་བྱ། སྒྲའམ་མ་ཅན་ཀྱི་རོལ་ཆ་སྒྲིག། 名词。管乐总名；འཕྲེད་གླིང་། 笛。ཀྱ་གླིང་། 唢呐。ཀང་གླིང་། 胫骨箫，人腿骨所制喇叭。དུང་ཀྱ་གླིང་འབྱད་པ། 吹奏喇叭唢呐。

གླིང་བྱ་རིང་། (མངོན) རྒྱ་ག། 笛管。竹子的异名。

གླིང་མ། ཆུ་དཀྱིལ་ཀྱི་སྐམ་ས། 名词。洲，渚。江湖中四面环水的陆地。

གླིང་མེ། འདས་མཆོད་སྐབས་མཚན་མོར་ཐོག་ཁར་གླར་བའི་མཆོད་མེ། 晚间祭灯。藏俗忌辰晚间在屋顶上燃的供灯。

གླིང་ཚོམ། ཆུ་མཚའི་ནང་ལ་ཨས་ཆུན་གག་ཏེ་བའང་གནས་པའི་གླིང་ཕྲན་ཁག་གཅིག 群岛。海洋中互相接近的一群岛屿。

གླིང་འཛིན། (མངོན) ས་གཞི། 持洲。大地的异名。

གླིང་བཞི། ཉི་རབ་ཀྱི་ཤྲུག་བཞི་ཀུ་མཚོར་ཆུ་བའི་གླིང་ཆེན་བཞི་སྟེ། ཤར་ལྷས་འཕགས་པོ་དང་། ཨོ་རྒྱན་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་ཡུལ་ཅེས་ཀྱང་། ལྷོ་འཇམ་བུ་གླིང་། ནུབ་བ་ཚང་རྨུག་ཅེས་ཀྱང་། བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་ཞེས་བཤད་པ་བཞི། 四洲，四大洲，四大部洲。佛书所说位于须弥山四方大海中的大陆：东胜身洲、南赡部洲、西牛货洲和北俱卢洲。

གླིང་གཅིག གླིང་ལགས་དང་དོན་གཅིག

གླིང་རས་བསྒྲུབ་རྗེ། རབ་བྱང་གཉིས་བའི་ས་ཤོ་སྒྲལ་གྱི་ཤེར་གཙང་སྐང་སྟོད་དུ་འཁྲིབས། རང་ཤེ་ས་བཅུད་བར་ཁག་ཤེ་གྱུབ་བའི་སྨྱུ་ཐང་། རབ་བྱང་གསུམ་བའི་ས་སྒྲལ་ཤེ་སྟུ་ཕུ་དགོན་བར་གཤེགས། དེའི་བཅུད་འཛིན་གྱི་གཙོ་བོ་གཙང་པ་ཆུ་རས་ཀྱིས་སྒྲིབ་སྐད་གནས་ཀྱི་ཕུར་འབྱག་དགོན་པ་ བཏུབ་པས་ཁ་ཅིག་ཀྱིས་ཀྱང་གཙང་པ་ བཀའ་་་ བཅུད་ཅེས་བའི་གྲུབ་ཐཁའི་མིང་ཆགས། 岭热·白玛多吉。译言莲金刚(1128—1188)。宋代藏传佛教噶居派高僧，生于后藏年堆(今江孜)地区。三十八岁从帕摩竹巴学道。其弟子藏巴甲热，在拉萨河畔朗木地方建竹寺，形成竹巴噶居派。

གླིང་ཐག (1)གླིང་ཁའི་ལེ་ཐག་ཆང་ཏུ། 后园，别苑。大林园附近的小林园。(2)དགོན་བའི་འདུ་ཁང་གི་ཤྭ་འདབས་སུ་ཡོད་བའི་ཕྱ་ཁང་དང་། དགོན་པ་ཆེན་བོའི་ཤྭ་འདབས་སུ་ཡོད་ཅི་ཁྲོད་ཕུ་བ། 偏殿，脚庵。寺中大殿近侧的小殿，大寺附近的小寺。(3)རྒྱུག་ཆུ་ཁ་ཀྱམས་བའི་བར་ཀྱི་སྐམ་ས་དང་། གླིང་ཆེན་ཀྱི་ཤྭ་འཁྱམ་དུ་ཡོད་བའི་གླིང་ཆུང་། 河洲，沿海岛屿。河中沙洲或湖海中去大陆不远的陆地。

གླིང་ཁོག ནང་འཁྲུག 内讧，内乱。

གླིང་བཅུ། ཤོན་ཀས་ཕྱ་རེཀ་ཐོག་ཀི་དགོན་བར་གླིང་སྟོད་སྨད་གཉིས་བཅང་འཁྱབ་ཀྱི་ཆུལ་དུ་ཐན་

ཚུན་བཟེས་ནས་ཆོས་ཀྱི་རྩོད་པ་མཛད་པ་ལ་སྦྱིང་··· བའི་ཞེས་གྲགས་པ། ཕྱི་སྐད་འབྱས་སྦུངས་སོད་གྲ་སྟ་གཞན་དུའང་དེའི་སྐལ་དར། 岭赛。义译阖寺或混同全寺。旧时拉萨桑普寺上下两部分的僧众混合辩经，故名。后来在哲蚌等寺院中亦流行这一作法。

སྒྲིང་བཟེའི་དགེ་བཤེས། གདན་ས་འགའ་རེའི་ཚོགས་ཆེན་དུ་སྒྲིང་ཁངས་ཀྱི་དགེ་འདུན་བཟེས་ཏེ་བཟའ་བཏུང་གི་ཚོས་སྤྱི་བཟང་ཐོ་གསོམ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་དམ་བཅའ་འཇོག་པའི་དགེ་བཤེས། 岭赛格西，阖寺善知识。拉萨三大寺旧时在全寺大殿中，盛设饮食，会聚僧众，席前答辩考取的学位名。

སྒྲིངས་སྐྱེམ། (སྐད) ཕྱིང་བའི་གདན། 毡垫，毡毯。

སྒྲིངས་བ། (སྐད) ཕྱིང་བའི་སྤྱན། 毡垫。

སྒྲ། གང་ཟི་འཁྱབ་པའི་གཞས། 名词。清歌，山歌。唱而不舞的长歌：སྐྱོ་སྒྲ། 哀歌。རྟོང་སྒྲ། 蒙族长歌。རྒྱང་སྒྲ། 故事长歌。སྒྲ་ལེན་ཞིང་མཏུན་དུ་ཡར་ཡར་སྐྱོད། 高歌猛进。སྒྲ་ལེན་གང་འཁྱབ། 唱歌跳舞，载歌载舞。ཁོ་རེ་རེའི་ཁ··· ནས་གཏམ་རེ་བཡད། 那一个男子一席话，一个女子一支歌。

སྒྲ་གཅན། གཞས་དང་ཞབས་བྱེ། 歌舞：སྒྲ་གང་འབྱང་དགོཔ། 歌舞吹弹。ས་གཞི་སྒྲ་གང་རོལ་མའི་རྩེད་འཛོམ་བཞིན། 到处充满欢快歌舞的气氛。

སྒྲ་སྐད། སྒྲ་རྒྱངས་པའི་སྐྱ་སྐད། 歌声，唱歌声。

སྒྲ་སྟེ་བ། (མངོན) སྟོང་རོས། 雄黄的异名。

སྒྲ་རྩུང་། སྐད་གདངས་དམའ་བོས་གཏོང་བའི་སྒྲ་དབྱངས། 轻歌。低声唱的歌。

སྒྲ་པ། སྒྲ་དབྱངས་གཏོང་མཁན། 名词。歌者，歌手。

སྒྲ་དབྱངས། ཏ་དབྱངས་རིས་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་གཏོང་བའི་སྤྱན་ཆིག་རོལ་མོ་དང་བཅས་པ། 歌曲，歌音。按一定声调演唱的诗歌和音乐：སྒྲ་དབྱངས་སྤྱན་པ། 优美悦耳的歌曲。དགའ་བའི་མེས་ཆུལ་ལ་སྒྲ་དབྱངས་འབྱལ་བ། 歌唱亲爱的祖国。བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཀྱི་ སྒྲ་ དབྱངས་འབྱལ་བ། 歌唱吉祥如意。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁས་བརྗོད་དང་། 名词。表明事物名称的术语。

སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་རིས་པ། དབྱངས་ མཐོ་དམའ་སོགས་ཀྱི་རིམ་པ། 音品，音调，音色等级。

སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་རིས་པ་བདུན། སྤྱི་ཅལ་དྲག་ཏུ་རེ་བཞིའི་ནང་གསེས་རིགས་ཤེག་སྟེ། དྲག་སྒྲས་དང་། དང་སྲོང་། ས་འཇིན། བར་མ། ཕྱ་ཕྲད། ཆོ་གསལ། འཁོར་ཐུན་དང་བདུན། དྲག་སྒྲས་མ་བྱའི་སྐད་ཕྱར་སྐྱོ་བ། དང་སྲོང་། ས་འཇིན་སྒྲས་ནི་ར་ཡི་སྐད། བར་མ་ཁྲང་ཁྲང་སྐྱ་སྐྲག་བཞིན། ཕྱ་ཕྲད་མེ་ཏོག་ཕྲད་དུས་སུ། ཀྲ་བྱུག་སྐད་སྟན་སྐྲག་ཕྱ་བ། ཆོ་གསལ་རྟ་སྐད་རྒྱ་བྱར་འཆར། འཁོར་ཐུན་ཁྲང་བའི་སྐྱ་ཕྱ་བྱའོ། རྩེད་མོ་ཆོས་ཀྱི་ཡུལ་ཨ་ཡི་ཁྲ་ཡིན་པ་ཞེས་ཀྱང་། ས་འཇིན་སྒྲས་ནི་ཏ་ཡི་སྐད། བར་མ་དང་ནི་ཕྱ་ཕྲད་དབྱངས། དབའ་བོ་དྲག་པོ་རྣམས་སུ། དྲག་སྒྲས་དང་སྲོང་ངེ་བཞིན་ནོ། ས་འཇིན་པ་དང་འཁོར་ཐུན་དབྱངས། སྐྱིང་རྗེའི་རོལ་ཁྲང་བར་བྱ། འཕྲོ་མོ་ཁྲོས་པའི་སྐད་ཅེས་པ། 歌音七品。古印度流行的六十四技艺之一类。谓六合、仙曲、绕地、中令、五合、奋志和近闻等七品歌唱的声乐。六合声如孔雀，所以表惊奇；仙曲声如黄牛，所以表神异；绕地声如山羊，所以表慈爱；中令声如鸿雁，所以表豪强；五合声如杜鹃，所以表欢娱；奋志声如骏马，所以表战阵；近闻声如巨象，所以表亲和。

སྒྲ་དབྱངས་ལྔ་བྱའི་ལེའུ་བཞིད། ལེའུ་

བསྒྲེང་ཐེར་གཅིག་ཀྱི་ནང་གསེས། ས་བཅུ་པ་བའི་ཁྱད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྒྲེང་ཞི་གྱལ་བ་ཡིད་འབྱེན་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་སྟོན་པས་ནི་ཟབའི་རྒྱ་ཡིད་ཀྱང་ལྡུ་ཐག་ཅིག་ལ་བཏབ་ཅིང་། 歌声喻发心。二十二种发心之一。住第十地菩萨具足智波罗蜜之发心。宣说正法令所化机心生爱乐，如乾闼婆所唱歌音。

སྒ་དཀྱངས་ཟླ་བ། (མངོན) ཏོར་ཟླ་བཅུ་པ། 歌月。藏历十月的异名。

སྒ་མ། 名词。(1)སྒ་དཀྱངས་གཏོང་མཁན་ཕྱི་ཕྱད་མེད། 歌女，女歌手。(2)སྙན་ཞིང་འཇེབས་པའི་སྒ་དཀྱངས་ཀྱིས་ལྷ་ཚོགས་མཆོད་པའི་ལྷ་མའི་མིང་། 歌吟天女。以优美悦耳的歌音供养本尊会众的天女。

སྒ་མ་དཀྱངས། ཐམས་མཐུད་དམ་མཐུད་མ། 浅唱歌调。类似道情的一种低音歌曲：མིད་སྐྱོ་བའི་སྒ་མ་དཀྱངས་ཁྱངས། 唱起了悲哀的歌调。

སྒ་མིག སྒ་ལེན་པའི་ཚིག་སྡེ། དཀྱངས་སུ་ཁྱེར་ཚིག་པའི་ཚིག་སྡེར། 歌词。可以谱入曲调的词。

སྒ་གཞས། སྒ་དང་། གཞས། 歌：སྒ་གཞས་མཐུམ་གཏོང་། 合唱。

སྒ་གཞས་འཇྲོལ་འཇོན། ཐང་སྐོན་ལས་ཚུགས་དུས་ལྷ་སའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་སྒ་གཞས་བཏང་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འཇྲོལ་འཇོན། 唱歌证。旧时传召期间，拉萨居民为求准许在家中进行歌唱活动，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

སྒ་ལེན་བོ་འཁྱབ། སྒ་གང་མཐུམ་ཁྱེད། 载歌载舞：དགའ་སྐྱིད་ངང་ནས་སྒ་ལེན་བོ་འཁྱབ་ཁྱེད་པ། 欢天喜地，载歌载舞。

སྒ་ལེན་ཤིང་། (མངོན) ཤིང་སེང་ལྡེང་། 歌女树。檀木树的异名。

སྒ་ཤགས། དཀྱངས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཆོག་ཤགས་ཀྱག་རྩེས། 对歌。对唱歌词，以相戏谑：དགའ་སྐྱིད་འཚོགས་པའི་མི་སྣ་མས་སྒ་ཤགས་ཀྱག་རྩེས་ཁྱེད་པ། 欢聚的人们，轮流对唱。ཚན་ཚེན་གཏམ་ནད་ཙམ་ཐེག་པར་སྒ་ཤགས་ཀྱག་པ། 忍受不住恶言，因而对歌相讥。

སྒ་ཤས་ངར་མཐོན་ཅོ། སྐད་གསང་མཐོན་བོས་གཏོང་བའི་སྒ། 高歌。清扬高亢的歌调。

སྒྲ། ལུས་ཚབ། 名词。替身品，赎命物，赎身的当灵。宗教活动中用以仟罪替死的财物：གཅིགས་ཀྱི་སྒྲ། 替身。ཏ་སྒྲ། 替死的马，赎命的马。ཕྱུགས་སྒྲ། 替死的牛，赎命的牛。སྐྱེ་གི་སྒྲ། 赎命物。མི་སྒྲ། 作替身的人。འདི་ཤར་སྐོང་བཞག་ནས་ཐུབ་སྐོང་གཏོང་བ། 让东门留鬼，在西门送鬼。喻举措不中肯綮。ཐང་ལྷང་པ་དེར་ནད་པའི་དོན་དུ་འདི་ལ་སྒྲ་གཏོང་བའི་སྐོལ་འདུག 旧时，那地方有为病人送祟的风俗。

སྒྲ་འཁོང་། ལྷ་སའི་ཆོགས་མཆོད་གཏོར་ཐུག་སྐབས་རྩོང་བའི་སྒྲ་འཁོང་། 替死鬼。拉萨传小召抛朵马送鬼时，所扮替人受灾害的鬼物。

སྒྲ་ཚས། སྒྲ་གཏོང་སྐབས་སྐྱེ་བའི་རྩོང་ཚས་སྐལ་དངོས་ཚས། 替身物，赎命品。送给替死鬼作为赎命消灾的物品。

སྒྲ་གཏོར། ནད་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་འཇི་གདོན་ལ་གཏོང་བའི་གཏོར་མ། 替身朵马。送鬼时用作赎命替身的食子。

སྒྲ་རྫས། གཏོང་སྒྲ་དང་མཐུམ་དུ་གཏོང་བའི་རྩོས་སྐྱ་ཚོགས། 替身物品。送祟时一并施舍的财物。

སྒྲ་ཡས། སྒྲ་དང་རྩོང་ཚས་ཚས། 赎身物和送给替死鬼的财物。

སྒྲམ། ཚང་རྩི་བཅུབ་ནས་བསྐལ་བའི་འབྲུ་བཙོས་མ། 名词。醪糟。未去滓的酒醋，སྒྲམ་ལ་ཚ་

བཏབ་ནས་ཚང་གཞིང་བ། 在醪糟中加水滤酒。

གླིང། ཆུ་གཏིས་བར་ཐྱི་གྱམ་གང་། 名词。岛屿，小岛。

གླིང་གདམས་ཅ། གླིང་འདམས་པ་དང་འདྲ།

གླིང་འདམ་ཅན། གླིང་འདམ་ཅན་དང་འདྲ།

གླིང་བར། གླིང་ཕྲན། 名词。岛屿，小岛，小洲。

གླིག་ཅི། (རྟིང) མཐུག་པོ་དང་། མི་གསལ་བ། 厚，暗淡，不明。

གླེགས། ཤིང་ལེབ། 名词。板，片；སྒོ་གླེགས། 门板；刑枷。

གླེགས་ཆའ། ཆོས་ཐག་གི་སྡེ་མོང་སྦྱང་བའི་ཆ་ཅོའམ་ཆའ་མཚོ། 书扣。捆书带子的扣环。

གླེགས་ཐག ཐྲེགས་བམ་འཆིང་ཟེད་ཀྱི་ཐག་པ། 书带。捆书的带子。

གླེགས་བམ། གླེགས་ཤིང་གི་བར་དུ་བཅུག་པའི་དེབ་ཆ་ཙི་ཏེ། 经函，卷帙，书函。夹在书夹板中间的书籍。

གླེགས་ཏྲ། (1)ཆོས་གོས་ཀྱི་གྲིང་གུ་བཞིར་བཅད་པའི་གྲ། 法衣条幅。为缝制袈裟而剖裁色布所成长方形布片。(2)གླེགས་བམ་ སོགས་ ཀྱི་ མིང་དང་། ཚང་གྲངས་རྣམས་རྟགས་ ཙམ་བཀོད་ནས་ མཐོང་གསལ་སར་བཏགས་པའི་ཪཏ་ཏྲ། 名号牌，标签。标出经卷种类、名目、号数等简单项目系在易于查阅部位的签条。(3)ཡིག་ཆ། 文书，文件：བཀའ་གླེགས་ཏྲ། 证书，命令。

གླེགས་མ། ཟངས་ལྷགས་ཤིང་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ལེབ་མོ་བང་ལེབ་ལྟ་བུ། 名词。薄板，层板。铜、铁、木材等制成的薄板。

གླེགས་ཤིང་། དེབ་ཆ་འཛིག་གའི་ཤིང་ལེབ། 书夹板，经书夹板：ཅི་ཏེ་རེ་ལ་གླེགས་ཤིང་གཏིས་དགོས། 每一函书要两块夹板。

གླེང་བཤོད། (1)སྐྱ་བརྗོད། 谈说，议论。(2)གླེང་ག་དང་། ཁ་མཆུའམ། ཁ་སྐྱས་གླེང་རྩོད། 争论，异议，衅端，口舌是非：དོན་མེད་ གླེང་ བརྗོད་ འཆོལ་བ། 无事生非。

གླེང་ཅི། གཏམ་གོད་མཁན། 名词。说话者，议论者。

གླེང་བ། (ཟ་དད་པ) གླེངས་པ། གླེང་བ། གླེངས།། འཆད་པ། 说，议论，提说，诘问：གཏམ་ཐྱི་གཞེ་ནི་ཁོ་བོས་གླེངས་པ་ཡིན། 开场白是我说的。གཅིག་གླེང་གཏིས་གླེང་། 说来说去。展转传说。ཆོས་ཀྱི་ དོན་ གླེང་ བ། 讲经说法。གྲོས་གླེང་བ། 讨论，商议。

གླེང་འབྱུང། འདུལ་བའི་གླེང་གཞིའི་དབེ་ཚན། 《毗奈耶因缘经》。叙述释迦牟尼制订戒律的起因故事。

གླེང་མེད། གོད་ མ་ དགོས་ བཞག་ རྩོད་ གླེང་ མ་ དགོས་པ། 甭说，无可争议：དོན་གནད་འདིའི་སྐོར་གླེང་མེད་འཕྲལ་ཚང་ཐག་ཆོད་དགོས་ཀྱུ། 这件事要圆满解决，不留话柄。དེ་ དག་ ཚང་ མ་ རང་ཅུལ་ མངའ་ ཁོངས་ ས་ ཆ་ གླེང་ མེད་ རེད། 那些地方都是我国领土，无可争议。

གླེང་ཚིག། སྐད་ཆ། 名词。话，语言，ཁོ་ཚོས་སྒེར་ཀྱི་དོན་དུ་གླེང་མོ་བྱས་པ། 他们谈论了私事。

གླེང་ཚོལ། སྐད་ཆ་ཕངས་གོད་ཚུར་གོད། 议论，谈说：གཏམ་བཟང་ མང་ པོ་ གླེང་ མོལ་ བྱེད་ ཀྱིན་ འདུག 谈论着很多有益的话。

གླེང་རྩོད། ཁ་མཆུ། 争执，诉讼。

གླེང་གཞི། (1)གྲོས་མོལ་ཀྱི་དོན་གཙོ་བོའམ་སྐད་ཆའི་གཞི། 话题，题目。议论所以发生的根源。佛书译为缘起、因缘：སྒྲུང་གི་གླེང་གཞི། 故事的起因。ཚུལ་ཁྲིམས་བཅས་པའི་གླེང་གཞི། 制戒因缘。(2)རྩོད་གླེང་ཙོང་རྩེན། 口实，由头。争论的由来：ཁ་མཆུའི་གླེང་གཞི་དང་བ། 列举争论的由来。(3) བསྟན་ བཅོས་ ཀྱི་ དངོས་ གཞིའི་

སྔོན་དུ་བརྗོད་པའི་དོན་རྣམས། 前言，序。写在著作物正文之前的文章。(4)མ་ཏཏ་དང་། དཀར་ཆག 目录，科目，索引。

གྲེང་གཞིའི་ལྟེ། 〈佛〉གསུང་རབ་ལས་ལག་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་དྲུག་པ་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཆེད་དུ་གསུངས་པ། དཔེར་ན་ཇ་མགན་ཀྱི་བྲོ་ནོར་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་མ་ཉིན་ལེན་ཀྱི་བཅས་པ་མཛད་པའི་མདོ་ལྟ་བུ་འདུལ་བའི་ཤེ་སྡུད་དུ་གཏོགས་པ་ཞེག་གོ། 因缘。梵音译作尼陀那。释迦牟尼特为某人宣说之经，如因陶人子具财之故而制不予取戒等，属毗奈耶藏，是十二分部中第六部。

གྲེང་སེལ། རོད་གྲེང་སེལ་ཉིད་ཙམ། 轻微，微薄。少到仅非空白的程度：ཐེས་ཅད་ གྲེང་སེལ་ཙམ་ཞེག་གཏོང་བ། 略施惩处。གྲེང་སེལ་ཐེས་པ། 轻微责罚。སྐད་ཅ་གྲེང་སེལ་ཙམ་བཤད་པ། 稍提一下。ལག་རྟགས་གྲེང་སེལ་ཞེག་ཕུལ། 送点薄礼。

གྲེང་གྲོང་། གོས་བསྟུར་གྱི་གཏམ། 议论。讨论、商议的话：གྲེང་གྲོང་མང་ཙི་བྱས། 大发议论。འཚོ་བའི་སྐོར་གྱི་གྲེང་གྲོང་ཞེབ་ གཤམ་ཕྱི་ཐོན་པ། 发表有关生活方面的议论。

གྲེང་གྲོང་བ། གཏམ་གྱི་འགོ་གྲོང་བའམ་ སྐད་ཆའི་ཆུན་གྲོང་བ། 首先发言。

གྲེངས། གྲེང་བའི་སྐུལ་ཚིག

གྲེངས་པ། གྲེང་བའི་འདུས་པ།

གྲེན་ཕྱུགས། རྨི་རོམས་ པ་དང་ངག་ ཕྱུགས་པའི་བསྟུས་མིང་། 痴哑，愚蠢和哑吧。引申其义为笨拙、痴呆。

གྲེན་ཚོག རྨུན་བཟའ། གང་ཡང་མི་ཤེས་པ། 愚蠢：དུད་འགྲོ་ལས་ཀྱང་གྲེན་ཚོག་ཅེ། 蠢于畜牲，比畜牲更蠢。

གྲེན་ཁྲག་ལ། མི་ཤེས་པའི་རྟགས་མཚན། 蠢相，呆板相，傻气。愚蠢胡涂的样子，ཁོ་དཀའ་ ཅིང་གཏད་ཀྱིས་གྲེན་རྟགས་བསྟན་པ། 不知所措，现了傻相。

གྲེན་པ། ཤེས་ མེད་ས། 名词。愚夫，痴男子，བོང་བུ་ལྟ་བུའི་གྲེན་པ། 蠢如驴。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གྲེན་གྲེན་དང་། ལྟོ་འཚོངས། ཐ་ཤལ། རྨུན་པོ། མི་གསལ་བ། ལེ་ལོ་བ་བཅས་སོ།

གྲེན་པ་གཏི་ཐུག་ཅན། རྨུན་པོ། 愚蠢。

གྲེན་པ་ཡུ་རྒྱལས། གཞན་གྱིས་བཤད་ པ་ལ་མི་ཉན་པར་རང་འདོད་ཀྱི་སྐད་ཅ་དང་ལས་ཀ་མཐར་ཐུལ་ཏེད་ཙལ། 执迷不悟，冥顽不灵，顽固不化。

གྲེན་བོ། རྨུན་པོའམ་རྨོངས་པ། 形容词。愚蠢，མི་གྲེན་པོ། 蠢人。

གྲེན་མ། བྱད་མེད་རྨུན་མོ། 名词。愚妇，痴女人。

གྲེབ་པ། (ཐ་དད་པ) གྲེབས་པ། གྲེབ་པ། གྲེབས།། ལེབ་དུ་གཅོད་པ། 压扁，榨平，踏下，ཕྱེ་བ་ཤང་པས་གྲེབས་ཏེ་ལེབ་ མོ་བཟོས། 用脚把牛粪压平。འཇིམ་ པ་ གྲེབ་ པ། 压平湿泥。ས་གཞི་གྲེབས་ན་ནམ་ཐྱད་པ་དང་། བཏེག་ན་སྐྱང་ཐྱད་པ། 地面随足起伏。踏足则渐没，举足则弹起。

གྲེབས། གྲེབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

གྲེབས་པ། གྲེབ་པའི་འདུས་པ།

གྲེབས་རྡེལ། རྟའི་ཇ་རྩོག་སོགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་དཀྱར་ཁ་ཕྱི་བ་རློན་པ་ལེབ་མོ་བཟོ་ཐྱད། 擀粪杖。牧民夏天擀平湿牛粪所用绕有马尾毛等的木杖。

གྲེབུ། རི་དགས་ཀྱ་བའི་ཕྲུ་གུ། 名词。獐崽，小獐子。

གྲོག 名词。(1)ལུས་ཀྱི་གཙོགས། 胁。胸部两旁：

ཁང་བའི་རྒྱང་དུ་ཐོན་པའང་དག་ཐལ་བ། 侧卧屋角下。 ས་ལ་ཐོན་གཡས་པའ་སྡེ་ཐལ་བ། 俯右胁而卧。(2)ཕྱད་པ་ ཕུ་ བའི་ ཐོན། 咳嗽；ཐོན་ཕུ་བ། 咳嗽。ཚས་པ་ཨོག་ནས་ཐོན་ལང་པ། 感冒咳嗽。(3)དཀྲ་དང་ཕྱུགས་ཀྱི་ཐལ་ བཏྲད་ ཙོང་ གནས་ བའི་ སྟོམ་གཀ་ལེབ་ སོ། 肚带。围绕骡马腰腹捆紧鞍子的扁平带子；སྐ་ཐོན། 马鞍的肚带。(4)ཚེར་ དང་། ཐྱེ་འཁོར། 侧，附近；རྩིག་བའི་ཐོན་ནས་ཤོད་པ། 在墙的附近。 ཁང་བའི་ཐོན་གཉིས་སུ་ཤོན་ཤིང་མང་ཙམ་བཏུགས་པ། 在住宅两旁种了许多树。

ཐོན་དཀའང། རྩིག་ཁྲལས་གཡས་གཡོན་གྱི་ རྡེ་ཁུང་། 侧壁孔，侧面窗。房屋两端壁上所开窗孔。

ཐོན་དཀའང་ཅམ། གཞང་འབྱམ་གཅོད་ཟེད་ཀྱི་ཡོ་ཐྱད་ཁྲལས་སས་ཚོགས་སུ་བཏུག་པ་ཡིད་པ་ཞིག 壁孔管。割治痔疮时所用旁有小孔的管状器械。

ཐོན་དཀའང་ཅམ་ཚོ། ཚའི་ གཞང་ འབྱམ་ གང་ ན་ ཡིད་ཤེས་ ནས་ འབྱམ་ པ་ གཅོད་ ཟེད་ ཀྱི་ ཡོ་ཐྱད་ རྩིག 男用壁孔管。 藏医割治男子痔疮时所用器械。

ཐོན་དཀའང་ཅམ་ཚོ། མའི་ གཞང་ འབྱམ་ གང་ ན་ ཡིད་ཤེས་ནས་འབྱམ་པ་གཅོད་ཟེད་ཀྱི་ཡོ་ཐྱད་རྩིག 女用壁孔管。 藏医割治妇女痔疮时所用器械。

ཐོན་སྐད། ཐོན་དཀའ་དང་འབྲ།

ཐོན་ཁྱག གཞོགས་ལ་འདོགས་རྒྱའི་ཁྱག་མ། 胁袋。悬于胁间的小口袋。

ཐོན་ཀྱི། ཐོན་འདོགས་བའི་ཀྱི་ཆུང་ཤུབས་ཁྲད། 胁刀。悬于胁间的有销小刀。

ཐོན་ཁཆོག ཐོན་བཏུབ་སྡེ་ཕུད་པ་འཆོག་པ། 咳嗽利痰。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོགས་པ་དང་། ཐོན་ཏུག་པ། ཕུ་བ། ཕུད་འཚོད་པ་བཅས་སོ།

ཐོན་ཆོད། ཕུག་དང་བཟུ་སོགས་ཐོན་དག་ཏུ་ཕུ་བའི་ཐུག་ཁ། 咽喉。羊及牛犊等猛烈喷气呛咳之病。

ཐོན་ཏུག (1)ཐོན་ཕུ་བའམ་ལངས་པ། 咳嗽。(2)ཐོན་ དང་། 忽然，突然。

ཐོན་ཐུག། གཞོགས་ལ་འདོགས་ཐུའི་ཏུག་ཚ། 胁饰。系在胁下的装饰物。

ཐོན་ཏུས། ཐོན་ནད་བཏུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཏེ། ནད་རྟེ་ཕུ་སྐད་འཇེད་ཞིང་། སྡུད་ཆུང་བ། དབུགས་ཅམ་ཆོད་ཅིད་པ། ཕུད་པ་ཁག་འབྱུང་བ་ཞིག 急性大叶性肺炎。八种肺病之一。症现声嘶、胀懑、气喘、痰中带血。

ཐོན་ཐྲག། ཁང་བའི་ཤོགས་ཀྱང་དུ་ཤོད་བའི་ཐྲག། 侧门，耳门。

ཐོན་ཐྲུ། ཐོན་ཏུག་བའི་ཐྲུ། 咳嗽声。

ཐོན་གཆོང་། ཐོན་ནད་བཏུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཐོན་ཏུན་དུ་ ཕུ་བ་དང་། ཕུས་ཀྱི་ཀ་ཐྲིས་ལ་ཟེད་ཆུང་བ། མཁྲེན་པ་ནས་སོང་ཐུ་འབྱུང་བ། ཕུས་རྡུལ་ཞིང་ འབུལ་ཐྲུད་དཀའ་བའ་ཁྱུད་པ་བཅས་སོ། 肺痨。八种肺疾中，症见长期咳嗽、体瘦力弱、喉中有残喘声、盗汗、自汗、行动艰难等。

ཐོན་ཚམ། ཚམ་པ་ཐོན་བའ་བབ་པ་ཞིག་ཐྲེ། ནད་ དཀྲས་ཐུ་ཐོན་ཏུག་ཅིང་ ཕུད་པ་ མང་པོ་ འབྱུང་ བ་ དང་། དབྱུགས་ཅལ་བ། ཁང་དང་ཁྲིད་ཆུ་བ་ གཅེར་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ ཞིག 肺伤风，呼吸道伤风。症见咳嗽痰多、气喘、胸腔和上背强痛等象。

ཐོན་ཆུང་། ཁྱི་ཐོན་འམ་ཆུ་ཐོན། 后绊，小绊。马鞍上用以代替后鞦的皮带。

ཐོན་མཆིང་བཀོམས་ཚ། ཐོན་ བའི་ ཐུང་ ཅ་ དང་ མཆིན་ཅ་ དུ་ ཁྱང་གཉིས་འདོམས་ བའི་ མཁྲིག་མའི་ཆོགས་འབྱར་ཆུབ་རྩས་ཀྱི་གཏར་ཅ་ ཁྱེ། དེ་གཏར་ ན་མཆིན་ བ་ན་ བ་དང་། མིག་ཁྲིད་དམར་ཁེར་ཆགས་པ། ཐོན་ཕུ་བ་བཅས་ལ་ཕན། 肺肝脉道。

腕部突起桡骨外侧肺肝支脉会合处的剖刺脉道之一。剖此放血，治肝痛、白眼珠赤黄和咳嗽等。

ཚལ་སྙིང་། (1)དང་ཁྲལ་བྱེ་བ་དང་སྙིང་། 肺和心脏。五脏之二；དང་བས་ཚལ་ཀ་ཆུས་ནས་བྱེ་སྙིང་ཧེག་ཧེག་དུ་འགྱལ་བ། 恐怖得心脏和肺脏都突突地乱跳。(2)སེམས་ཤས་ཡིད། 心意，意思；བྱེ་སྙིང་གཏད་བ། 交心。

ཚལ་སྙིང་འཇོམས་རུ། བྱེ་བའི་ཚང་རུ་དང་སྙིང་རུ་སྡུད་ཀ་གཉིས་འཇོམས་བའི་མཐྲག་མའི་ཐང་ཁར་ཅུས་འབྱང་ནས་ཆུ་ཐུ་ཟུས་འབྱེད་གཞན་ཆུས་ཏུ་ཞོར་བཞི་གཞལ་བའི་མར་ཡིད་བའི་གཏུང་རུ་ཤེས། དེ་གཏུང་ནུ་བྱེ་སྙིང་ལ་ཆ་བ་ཁྲགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་གཅད་བ། ཁག་ངན་ཆུས་བ། བྱེ་ལང་ནས་ཁྲད་བ་འགོག་དགའ་བ་སོགས་ལ་བན། 肺心脉道。由腕部突起桡骨上侧向上行四指处为剖刺脉道之一。剖此放血，治热入肺心、胸背刺痛、恶血内壅及咳痰不利等。

ཚལ་སྙིང་ བྱང་ གཟུམ་ གཏོང་ བ། ཡིད་ གཉེས་ཤེད་བར་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ བྱེ་གཏད་འཆལ་བ། 委以心胸肺腑。喻同披肝沥胆、推心置腹。

ཚལ་ཁག སྐའི་ཐྲེ་ཁག་བ། 肚带。马鞍肚带。

ཚལ་ཁངས་གས། ཁྲལ་ཀྱི་ཐྲེ་གཡས་གཡོན་ལ་འདོགས་བའི་ཀྱི་དང་ཁབ་ཀྱབ་ཤིག་ཏུ་ཐྲེ་གཏོགས་པ། 胁间悬挂物。如刀和针筒等。

ཚལ་རེག ཐྲེ་བྱང། 忽然，突然；ཐྲེ་རེག་ དུ་ ཡི་མང་བོ་འཛོམས་བ། 忽然聚集了许多人。

ཚལ་ལྷོག་བ། སྙིང་འགྱལ་བ། 心跳，心脏摆动。

ཚལ་རུད། (1)ཡི་ཁྲུགས་ཀྱི་ ཐྲེ་ བར་ བྱང་ བའི་ རུད་ཉེག 肺病。人畜肺部发生的病变。 (2)རོང་ཁྲུགས་ལ་ཐྲེ་ རྟེག་ཟིག་མར་ བོག་ཁབས་ཐལ་ དུས་ཁྲལ་ཁྲུད་མཐོན་ བོར་ བྱས་ཀ་ཐལ་བ་དང་། རང་ དུ་ ཐྲེ་ བ་རྡག་གིས་བཅས་ ཏེ་འཆི་ བའི་ ཁྲུགས་ཀྱི་ཨཱ་ཁྱེ་ཁྱེ་ཁྱེ

ལ་ནང་དུ་རྟུབས་པ་སོགས་ཟུང་པ་ཡིན་ནོ། 肺。五脏之一。在人体胸腔上部。功能为气息所依之处，吐出身体内陈旧之气，纳入体外新鲜之气；ཀློ་བར་མི་ཕན་མཆེན་བའི་དུག 无益于肺，反而有害于肝。意谓不但于此无益，反而有害于彼。(2)སེམས་ནམ་ཡིད། 心意；དང་ཀུམ་གནས་ལུགས་ཚང་མ་ཀློ་བར་ཐུག་པ། 真情实话，都已了然于心。

ཚོ་བ་དཀའ་བ། སེམས་དཀའ་བ། 忠心，忠实。

ཚོ་བ་སྐྱ་ཆབ། ཀློ་ནད་བཏུད་ཀྱི་ནང་ཚན་སྐྱ་ཆབ་ཀློ་བ་ལ་བབས་པ་སྟེ། ནད་ཀུགས་སུ་ཀློ་ལུ་བ་དང་། གདོང་དང་མིག་སྟིབས་སྐང་བ། དབུགས་ཏལ་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག肺浮肿。五种浮肿中浮肿延及肺脏者。症见咳嗽吐痰、面目肿胀、气喘等象。

ཚོ་བ་དགའ། ཡིད་དགའ་བའམ་སེམས་དགའ། 欢喜，心爱，忠诚。

ཚོ་བ་ཆུ་ཤོར། ཀློ་ནད་རིགས་བཏུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ངན་ཆུ་ཀློ་ལ་གོང་བ་ཞེག་སྟེ། ནད་ཀུགས་སྟུད་བཏུང་བ་དང་། མགོ་ན་བ། མིག་སྤྲེན་སེར་བོང་འགྱུར་བ་ཞེག 肺溢水。坏液泛溢入肺，症见上体及头部疼痛，眼膜变黄。

ཚོ་བ་ཉེ་བ། སྙིང་ཐག་རྐེ་བ། 友好，亲近，亲密。

ཚོ་བ་ཏྲ་ལྷ། ཀློ་བའི་མདུན་རོས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ལྷ་སྟེ། མཛོ་སྟ་དང་། ཏྲ་སྐབ། ཐུགས་ཁབ། རྐེ་མིག དཀྱུ་ཞུ་བཅས་སོ། 五小叶肺。居于肺部前面的五叶小肺。

ཚོ་བ་ཏྲ་ལྷའི་གསང་། ཀུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆམས་ལྟ་བ་ཀློ་བ་ཏྲ་ལྷ་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་་་མིག་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཀློ་བར་ཆུང་དང་བདུད་ཀན་ཁུགས་པ་ལ་ཐན། 小叶肺穴。背后第五脊椎与五叶小肺相连的灸穴。灸此能治风涎犯肺诸病。

ཚོ་བ་བྱང་ཚང་། ཀློ་ནད་རིགས་བཏུད་ཀྱི་ནང་ཚན་བྱང་བས་ཚང་བསགས་པ་ལྟར་ཀློ་བའི་ཐ་་་སྐྱབས་ལ་རྣག་བསགས་པ་ཞེག 肺蜂窝穿孔。八种肺病之一。肺气管积脓，溃烂如蜂巢。

ཚོ་བ་མ་ལྷ། ཀློ་བའི་ཀུབ་རོས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ལྷ་སྟེ་་་སྟག་མགོ་དང་། སྐང་། རྟེའམ། གཤག་ཐག་སྐྱ་བཅས་སོ། 五大肺叶。居于肺部后面的五叶大肺。

ཚོ་བ་མ་ལྷའི་གསང་། ཀུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆམས་བཞི་བ་ཀློ་བ་མ་ལྷ་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་་་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཀློ་བར་ཆུང་དང་བདུད་ཀན་ཁུགས་པ་ལ་ཐན། 大叶肺穴。背后第四脊椎与五叶大肺相连的灸穴。灸此能治风涎犯肺诸病。

ཚོ་བ་ཧིང་བ། ཀུབ་གཏོད་བྱས་བའམ། སྙིང་ཐག་རིང་མེད། 背叛，离心。彼此不是一条心。

ཚོ་བའི་སྐང་ཁ། ཀུ་མིའི་ཕྱི་རྒྱང་ནས་མས་སུ་སོང་བཞི་གཞལ་མཚམས་ཀྱི་སྐང་རྒྱང་དུ་ཤོད་་་བའི་ཀློ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏུང་ཁ་སྟེ། དེ་གཏུང་ན་ཀློ་ཚད་དང་། སྐད་འགག་པ་སོགས་ལ་ཐན། 尺肌肺穴。自肘部外角起向下量至四指处，在尺侧肌正中位置与肺脏相连的针穴。刺此出血，治肺炎、声嘶哑等。

ཚོ་ཏྲ། ཀློ་བའི་མདུན་ཐུགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཆུང་བ། 名词。小叶肺。位于肺部前方的肺小叶片。

ཚོ་ཏྲག ཀློ་གཉིས་ལ་མ་ཁྱང་ཐོན་པ། 胁穿孔。腋下出现窟窿；དུ་ཁོན་ཆུབ་ཆད་ཀློ་ཏྲག 背断胁穿的老马。喻老病不可救药。

ཚོ་ཏྲན། 形容词。(1)མ་བསམས་མ་དྲན་པར་འཕྲལ་དུ་བྱུང་བ། 骤然，忽然，突然，意外。始料所不及，没有想到过的：ཀློ་བྱར་ཆགས་ཆུན། 意外事故。ཀློ་བྱར་ཁྱི་ནད། 急病。འགྲུལ་པ་ཀློ་བྱར་དུ་འབྱོར་བ། 旅客骤然到来。ཀློ་བྱར་དམ་དུ་ཁྲོས་པ། 勃然大怒。ཀློ་བྱར་སྐྱག་ཤིས་མི་ཚུགས།

猛虎难当意外事。 ནམ་མཁའ་ཐིག་ནག་ཆུན་ཆུང་འཕྲིག་པ། 乌云突然遮满天空。(2)གཉིག་མ་མིན་པའམ་སྐར་མེད་གསར་དུ་བྱུང་བ། 新添的，初起的。本无今有、临时出现的；དྲི་མ་ཆུ་བྱང་། 新染的污垢。佛书译为客尘。

ཆུ་ཁྱད་ཀེཀས་དབང་གདོན་ཚུད། ཆུ་ཁྱད་འདྲི་ཤེས་ཆུད་པ་གཉིས་ནི་ཤེས་བྱའི་ཀུན་ཏུ་བཙད་ཐུབ་བའི་དབྱེ་རྒྱུ་ཡིན། 突然鬼使神差。义谓突然发生意外事件。

ཆུ་ཁྱད་ཉོ་དྲི་མ། རྟེན་མངས་པ་དང་ཤེས་ཁྱེད་ཐུབ་པ་གཉིས་ནི་ཤེས་བྱའི་ཀུ་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་ཤིང་འབྱལ་རྩང་དུ་ཙམ་བས་ན་ཆུ་ཁྱད་ཉོ་མ་ཞེས་བྱའོ། 客尘。烦恼所知二障，非心本性，临时染污，终能远离，故名客尘。

ཆུ་ཁྱད་ཟིག་རླུང་ མ་བསམས་མ་དྲན་བའི་ངང་ལ་གསར་དུ་བྱུང་བའི་རིགས། 突然，出人意料；ཆུ་ཁྱད་ཟིག་རླུང་ལ་ལྟུགས་པ་ཆེན་པོ་བབས་པ། 骤然刮起了大风。

ཆུ་ཁྱད་ཟིག་བཅུ། ཆུ་ཁྱད་ཟིག་ རླུང་ དང་དོན་གཅིག

ཆུ་ཁྱད་དྲི་བྲལ་ཉོ་སྐྱང་འདུལ། ཆུ་ཁྱད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་ཀུ་རང་དྲི་མ་རྟེན་ཐུབ་མངས་པའི་ཁྱབ་བདག་ཉིད་ཟིག་ཅིང་འདུལ། 远离客尘清净涅槃。永断客尘烦恼障已，所证涅槃。

ཆུ་ཁྱད་རྣམ་དག ཆུ་ཁྱད་ཀྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བའི་འགོག་བདེན། 客尘清净，离垢清净。远离客尘永断二障所证灭谛。

ཆུ་ཁྱད་བ། ཐོག་ཏེས་བྱུང་ བའམ་ འབྱལ་ཏེ་བྱུང་བའི་ཁྱས། 新起的，初来的。突然、临时发生的；བསམ་ཆུ་ཁྱད་པ། 临时想起。 འགྲུལ་པ་ཆུ་ཁྱད་པ། 临时来的客人。

ཆུ་ཁྱད་ཆ། ཀྱེ་རོལ་ནས་མདའ་རྡེ་ཀྱི་མཚོན་སོར་ཐེག་པའི་ཤུན་ལས་བྱུང་བའི་ཆ། 新伤，创伤。矢、石、刀、剑等从外面造成的伤口，分剥伤和割伤等八类。

ཆུ་འབྱིའ་ཏད། ནོར་ཕྱག་གི་ཆུ་བའ་འབྱ་ཁྱག་བའི་ནད་ཅིག 肺虫。牛羊肺部被病虫侵入引起的疾病。

ཆུ་འཁྱར། རྩིག་པ་དང་གྱང་ནས་རྒྱར་བྱ་འཁྱར་བའི་ཁང་བའམ་རྩིག་ པ། 墙外房间。突出墙外的护墙或房间。

ཆུ་འཕྲས། མིད་པ་དང་ཚེལ་ཀྱོང་གི་ཨགོར་བཅས་པ་ཞེག་སྟེ། དད་རྟགས་མིད་པ་ནི་ཞེང་། སྐད་འགག་ཤ། ཆུ་ཕུ་ཞེང་ཟས་མིད་དགའ་བ་ཞེག 肺核。病人咽喉部位者。症见喉痛、声哑、咳嗽吐痰、食物难于下咽之象。

ཆུ་ཕྱབས། ཆུ་བའི་ཁོག་ཕྱབས། 肺管，气管。呼吸通道。

ཆུ་མ། ཆུ་བའི་ ཅུབ་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཆ་ ཤས་ ཆ་ བ། 名词。大叶肺。位于肺部后方的肺大叶片。

ཆུ་རྩ། (1)ཟེག་བའི་ཨེ་ཚང་བཏག་གི་སྟེན་ བྱ་ དང་ ཀུ་མིའི་ཟུང་ རྟ་ ཕྱ་ བྱ་ ཆུ་ ཁ་དང་འབྱལ་ བའི་ རྩ། 肺脉。肩胛骨下筋或肘下尺穷脉道等与肺脏连接的脉道。(2)སེམས་ ཤུགས་ དང་ བསམ་ ཚུལ། 心，意，情绪；དོན་མེད་གཏམ་འཆལ་ མང་ ཐོས་ སྐྱག་ བའི་ ཆུ་ རྩ་ དཀྲུགས། 无端乱谈，刺激朋友的心情。

ཆུ་ཚད། ཆུ་ དང་ རིགས་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཆུ་ ཁང་ཚ་བ་ཞུགས་ བའི་ དད་དེ། དད་རྟགས་ ཐུ་ ཤུགས་ རྩྭ་ མེད་ ཆུ་ ཁ་ ཐུག་ ཤ་ ཁྱེད་ ཆུ་ ཁ་ ཤ། ཆུ་ དམ་རྩུ་ ཤུ་ བ། ཤུད་ བའི་ དང་ ནས་ ཁྲག་ འབྱང་ བ་ ཞེག 肺炎。热邪入肺之病，症见胸背疼痛、咳嗽剧烈、痰中带血。

ཆུ་ ཆུང་། ཁམས་ ཐོག་ས་ ཀྱི་ ཚ་ ཨ་ གཉིས་ ཀས་ གཞོག་ས་ ལ་ འདོ་ས་ ཆུའི་ ཆུ་ ཞེག 腰盒。康区藏族男女腋下系作饰件的银盒。

ཚམ་ཕྱེ། བྱུང་བ་འཇིན་ཅིང་ཀྱི་ཁུ་བ་ལྟར་གྱུར་པ་དབྱག་ཆུ་བའི་ལམ་ཚིལ་གྱོང་གི་མིང་གཞན་ཞེག 气管，肺气管。在体内固定肺部、对呼吸气息起流通作用的气嗓。

ཚལ་ལེན། རྟ་སྐའི་བྱི་འཆིང་ཐག་པ། 马鞍肚带。

ཚལ་གོ་ཆོད། (སྟེང) རིག་པ་སྤྱང་པ། 聪明，智慧。

ཚལ་སེར། བྱི་ཁྱའི་ལམ་ནས་སོང་སོང་ཞེས་བའི་སྐྱ་འབྱང་བའི་ཚྭ་རད་ཅི་ཞེས་ཟེར་བའི་ནད། 哮吼。肺气管中发出残喘声的一种肺病。

ཚལ་གསང་། ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆམས་བཞི་པ་དང་ལྔ་པ་བྱེ་མ་དང་བྱེ་བ་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་བྱེ་བར་རྒྱང་དང་བད་ཀན་ཞུགས་པ་སོགས་ལ་ཐེན། 肺俞穴。在背后第四、五脊椎处与五大叶肺和五小叶肺连接的灸窍名。灸此可治风邪，涎邪犯肺之症。

ཚལ་གསང་བར་པ། ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 中肺窍。灸穴之一，在喉间凹陷处下方三寸半处。

ཚལ་གསང་འོག་མ། ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 下肺窍。灸穴之一，在喉间凹陷处下方四寸半处。

ཚལ་གཏུད། བྱི་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་རྒྱག་སྟངས་ཤིག 呛咳，连续咳嗽：ཕྲུ་གུ་ཚང་དེ་བྱི་གཏུད་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་རྒྱག་པ། 那个婴儿连续不断地呛咳。

ཚལ་ག རྣམ་གཤལ་ལམ་སྐད་ཅིག་འདྲ། 名词。电。闪电和电气：འཕྲུལ་འཁོར་ནས་བྱེད་གནོན་འདོན་པ། 机器发电。ཆུ་ཤུགས་ བྱེད་འདོན། 水力发电。མེ་ཤུགས་ བྱེད་ འདོན། 火力发电。རྟ་ མེ་ བང་རྩལ་བྱེད་འཕྲུག་པ་ལྟར་རྒྱུག་པ། 快马急驰如电掣。མཚམས་རེར་ཡོད་ཅིང་། མཚམས་རེར་མེད་པར་འཚོ་བ་དེ་དག་ནམ་མཁར་བྱེད་ འབྱུ་བ་ལྟར་ཐོག་ཙམ་འདུག 时有时无，转变迅速得象空中电闪一样。ཟུག་ནག་ཏུ་བྱེད་རྒྱུག་པ། 黑暗中闪电光。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐད་ཅིག་ཟེད་དང་། སྐད་ཅིག་གསལ་བ། སྐྱོད་ཅིད། ཚུ་ འཁྱེད། ཚུ་ལྷོས་ཅན། ཚུན་མཇོས་ཅན། འཇུག་པ་བཀྲ་བ། བའི་འཕྲང་། ཐྲེན་ཀྱི་ལྟུག་མ། གཞེ་སྟོན་ཐྲེས། ལུས་ཕྲ། རྣམ་གསལ་བཅས་སོ།

ཚལ་སྐས། བྱེད་ཀྱགས་ཅན་ཀྱི་སྐས་འཇོག 电梯，升降机。

ཚལ་སྐྱེད། བྱེད་ཆུ་སའི་ལྟུགས་རིགས་ཀྱི་སྐྱུད་པ། 电线。

ཚལ་ཁང་། བྱེད་འདོན་སའི་འཕྲལ་འཁོར་ཁང་། 电厂。

ཚལ་ལྡན། (མངོན) ཐྲེན་པ། 带电。云的异名。

ཚལ་པ། པགས་རྩྭ་ཅིག 名词。串皮病。

ཚལ་འཕྲིན། ཁ་བར་རམ་བྱེད་འཕྲིན་རམ། སྐུད་མེད་ བྱེད་འཕྲིན་ཀྱི་ ཐྲིག་ ཚས་ གང་ རུང་ ཞེག་ཀྱི་ ཐོག་རས་ སྐྱེལ་ བའི་ གཏམ་ མམ་ གསར་ འགྲུར། 电报，电讯。利用电话、电报或无线电设备传播的消息。

ཚལ་དམར། བྱེད་ཀྱི་ཁ་དོག 电光，红光闪电：འབྲུག་ ཐྲ་མ་ བཐྲགས་ ཚོང་ དུ་ བྱེད་ དམར་ འཁྲུག་ དང་ཐོག་ ཟེར་ ཞེས་ ཡོད། དཀའ་ ཚར་ འབབ་ བའི་ ·· རྟགས་སུ་ བྱེད་ དམར་ ཆེམ་ ཆེམ་ གཡོ། 赤电闪烁是暴雨之象。

ཚལ་ཞགས། བྱེད་ ཟེད་ ཞགས་ བའི་ གཟུགས་སུ་ བཀོད་པ། 电光链带。把闪电的形相比做链子：ཚར་ཐྲེན་ནང་དུ་ བྱེད་ཞགས་ ཡང་ ཡང་ འཁྲུག་ 带雨浓云中，电光链带不停地闪烁。

ཚལ་བཏུ། བྱེད་ གི་ ནུས་ བར་ བཏེན་ ནས་ ཟེད་ འབྱིན་ བའི་ ཐྲེན་ ཆེ། 电灯。利用电能发光的灯。

ཚལ་ཟེད། བྱེད་གི་ཟེད་ མདངས། 电光。

ཚལ་ཁང་ཐྲེལ་ མ་ ཐུ་ ཁང་། རྩིང་ བཙའ་ སྐམ་ ཚའི་ སྐའས་ བཏབ་ པ་ ཁམས་ འདན་ མ་ ས་ ཁྲལ་ དུ་ ཡོད་ པ་ དུ་ གནོན་ ཀྱི་ གཅུག་ ལས་ ཁང་ བཞེའི་ ཡ་

ག་ལ་ཞིག་ Lungmen Temple. 七世纪初，藏王松赞干布为镇压古堪舆家所说罗刹女右手掌倡建的寺庙名。地在今四川甘孜藏族自治州邓柯县境。

བླང་བཀྲོལ། བླང་བ། 释放：བཅིངས་པ་བླང་བཀྲོལ་བཏང་བ། 把犯人释放了。

བླང་བ། (ཐ་དད་པ) འཁྲོལ་བའམ་ཁྱོང་བ། 放松，释放，纵放：བཅིངས་པ་བླང་བ། 解缚。སེམས་བླང་བ། 放怀。ཁྱོང་བླང་བ། 哭丧着脸。མ་བརྩང་མ་བླང་བར་སྡོད་པ། 安然下坐，不张不弛。

བླང་ཤོར། བཏགས་པ་དང་བཅུག་པའི་རིགས་ བླང་བའམ། རང་བཞིན་ཉམས་ཤོར་བ། 或释或逃，释放或逃跑：བཅིངས་པ་རྣམས་བླང་ཤོར་མེད་པར་དོ་དམ་བྱེད་པ། 管住犯人不得或释或逃。

བླགས། བླན་པའི་སྐུལ་ཚིག

བླགས་པ། (ཐ་དད་པ) བླན་པ། བླད་པ། བླན། ! (1)ལྗན་པ་ཐུག་པ། 补级，缝补：གོས་ལ་ལྗན་པ་བླན་ཏེ་གྱོན་པ། 把衣服补好了再穿。(2)ལས་ཀྱང་དམ་ལན་ལྡོག་པ། 报答，报复，还手：བཟང་ལན་བླན་པ། 报德。ངན་ལན་བླན་པ། 报怨。དགྲ་ལ་འཁོན་ལན་བླན། 对敌报复。(3)(རྟོང) ཆགས་པ། 贪著。

བླགས་ཐེམ། སྨན་ཁྱེའི་ཐེམ། 膏药。

བླལ། བླ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བླལ་བ། (རྟོང) ཆོངས་པ། 胡涂，愚昧，笨拙。

ཕྲི་ཤཱ། ཀི་ཤཱ་དང་འདྲ།

ཕྲུང་ཁ། མོ་གཏུས་བཟོ་ཐྲེག། 阴螺丝刀。制母螺丝的刃具。克什米尔语。

དགག་བླ། དོན་གང་ཡང་རུང་བ་མེད་པ་འཐས། མ་ཡིན་པར་དགག་པའི་ཚིག་ཁྱད་མ་མི་མཐུན་ཏེད་བཞི། དེའི་སྐྱོན་ཚུལ་དེ་མ་མི་གཏིས་མེང་གི་སྟོན་དང་མེད་ མེད་གཏིས་ མཐའ་ལ་འཇུག 否定词，遮止词。否定某一事物的存在，或否定其是的一类助词，有莫、不、非、无四字。莫、不二字是前置否定词，非、无二字系后置否定词：མ་འགྲོ། 莫去。མི་ལྟ། 不看。ང་མིན། 非我。ནད་མེད། 无病。

དགག་སྒྲུབ་སྐྱེལ་ཚིག ལས་ཚིག་དེ་ལྟ་བའི་ཐོག་ མར་འཇུག་པའི་མ་ཡིན 制止词。用于现在时动词前面构成劝阻或禁止其进行某一动作的命令语气：བསམ་བྱོ་མ་གཏོང་། 休想！མིག་གིས་མ་ལྟ། 莫看！

དགག་སྒྲུབ། མིན་པ་དགག་ཉིང་ཁིན་པ་སྒྲུབ་པ། 破立，否定和肯定。破非立是。

དགག་སྒྲོ། སྐེ་ནས་འཇེན་ཐྲེད་ཀྱི་ཞགས་ སྒྲོ། 套马绳，套索。

དགག་བཀྲང་སྒོམ་སྒྲུང་། དགག་པ་བཏང་ནས་སྒྲུབ་བཟློད་པའམ་སྒྲུབ་བཏོན་པ། 驳倒。指出错误缺点加以否定。

དགག་རྒྱས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ ཡང་དག་ གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཁིན་ནི་ དགག་པ་ཁིན་པ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཤུ་བྱ། 所破因。某一能立因所立之事物，是应当破除者，此能立因，名所破因。如彼成立全无可得之因。

དགག་རྒྱས་ཀྱིས་ཁྱེ་ཤོག་པ། གཏན་ ཚིགས་ཤུང་སྐང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ གསལ་རྟེ། འགོག་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་གཉིས་ཆུབ་འགལ་དུ་གྱུར་པ། དཔེར་ན། མེ་སྤྱི་བས་ཚེན་པོས་ ཁྱབ་པའི་ གཞིང་ ཆོས་ཅན། གྲང་རིག་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱང་ བ་ཙམ་དེ། མེ་སྤྱི་བས་ཚེན་པོས་ ཁྱབ་པའི་ དངོས་པོ་ ཡིན་པའི་ ཁྱེད། ཞེས་པ་ལྟར་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་རྣམས་ ཁྱེན་ཏེ་ཤོག་དུ་བཀོད་པ། 倒所破因。似因中二种相违因之一。能破因与所破法二者相违。如云："大火蔓延之地有持续发生之寒触，以是

大火蔓延之处故。”颠倒列举不可得因。

དགག་རྟགས་ཡངས་དག་ དགག་བྱ་འཛོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་དེ་མ་དམིགས་པའི་···རྟགས་སོ། 正所破因。三性具备，能破除所破之不可得因。

དགག་བྱེད་རིགས་གཅིག་ཅ། ཕྱོགས་པ་ རིགས་གཅིག་པའི་ནང་གསེས། དགག་པར་གྱུར་པའི་ཕྱོགས་པ་རིགས་གཅིག་པ་ནི། དགག་བྱ་ཁགག་ཙམ་གྱི་ཚ་མེད་དགག་རིགས་གཅིག་པ་སྟེ། གང་ཟག་གི་བདག་ མེད་ དང་། ཆོས་ ཀྱི་ བདག་ མེད་ ལྟ་ བུ་ བྱ་བདག་དགག་པའི་ཕྱོགས་པ་རིགས་ མཚུངས་ པའོ། 所破反体同类。反体同类中，但就已破所破分上所得无遮同类，如人无我及法无我，为所破我之反体同类。

དགག་ཅ། ❶གཙོད་པ་དང་ཆོལ་བའི་དོན་ དུ་ གོ་བའི་འགོག་པའི་མ་ ཉེངས་པ། ❷རང་ དངོས་སུ་ རྟོགས་པའི་ཐོབ་མ་རང་ བཟློག་པའི་ སྒྲས་རང་གི་···དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཆོས། བདག་མེད་ལྟ་ བུ། རང་གི་དོན་ སྤྱི་འཛིན་ པ་རང་ གི་དགག་ ཐའི་དོན་ སྤྱི་འཛིན་ པ་ ལ་ལྟོས་ པའོ། 名词。遮遣，破除。须待直接了知自境之心或言说自境之声，实际否定自所破除以行了知者。如了知“无我”，将欲现起“无我”之概念，须有待于现起其应破分之概念： ཡང་དག་མེད་པའི་ཤེས་བཞིན་ལ་དགག་པ་གཉེན་པ། 驳斥邪说谬论。སྐྱོན་ བརྗོད་ཀྱི་དགག་པ་དང་འབྲེལ་ བའི་ ལུགས་ བཟང་ རྣམ་དག 无可非难的正确规章。རིགས་ལམ་ལ་ བརྟེན་ནས་དགག་ པ་ཐེབ་ཅུས་ པ། 可依正理破除。སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཐད་ནས་དགག་ པ་མེད། 在行为上是无可反驳之处。

དགག་པ་ཕྱིན་ཅི་ཤེས་ཅ། དགག་ པ་ རྟོང་ པ། 错误的指责，不正确的驳斥，似所破。

དགག་བང་། (ཁཱ) (1)ལུས་མགོའི་བར་གྱི་བང་ལེབ་ཀུ་བཞི། 隔尘板。铺在屋梁和椽间空隙以承接灰尘的方木块。(2)ལྷམ་མཐིལ་ འཆམ་ཐུང། 鞋底夹板。纳鞋靴底子时所用夹持工具。

དགག་བཞི་དབྱེ། དབེའི་ཚན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དགག་བྱ་དབེ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་ཀྱི་ཐུགས་དོན་ དུ་དབེ་ ཅན་ ལ་འགྲན་ པའི་ རྟགས་ པ་ཡིད་ པ་ སྟོན་ པའི་འགོག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ ཞེས་བྱ་བ། 否定喻。指出比方缺点，以否定其能与被比事物相比的修辞方法。譬喻修饰法之一。

དགག་བྱ། ཆོས་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ རྟོགས་པར་ བྱ་བའི་ཆོས། 所破，应破分。理智所分析排除的事物：དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་ པའི་དགག་བྱ་ རྣམས་འགོག་ཅིང་གི་རིགས་པ་ཚད་མས་ བཀག་པ། 对不符合实际应予批判的东西，用正当的道理去进行批判。

དགག་བྱ་གཉིས། (1)རིགས་པ་དང་། ལམ་གྱི་ དགག་ བྱ་ གཉིས། 二应破，二种所破：理所破和道所破。(2)མ་ཡིན་དགག་དང་། མེད་དགག་ གཉིས། 二种遮：非遮和无遮。

དགག་ བྱེད་ མཐའ་ བཞི། ཡོད་ པའི་ མཐའ་ དང་། མེད་པའི་མཐའ། གཉིས་ཀའི་མཐའ། གཉིས་ཀ་མ་ ཡིན་ པའི་ མཐའ། 应破四边，所破四边：有边、无边、亦有亦无边和非有非无边。

དགག་ བྱེད་ བདག ཆོས་ རྣམས་ ཀྱི་ ངོ་བོ་ ཡུལ་ཅན་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྟོག་པ་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པའི་རང་བཞིན་དེ··· ཉིད་དགག་བྱའི་བདག་ཅེས་བྱ་བའོ། 所破我。不依赖世俗分别心安立而存在的事物自性或本质。

དགག་བྱེད་ཚིག དགག་ཆོག་དང་དོན་གཅིག

དགག་དཀྱེ། འདུལ་ བ་ གཞི་བཅུ་ བདུན་ ལས་··· བཟློ་བ་ཡོངས་སུྱོང་གི་གཞི་གཟུམ་གྱི་ཐང་གསེས་ཏེ། ལྷུང་བ་བྱེད་དྲན་དང་། ཚད་ལས། རྟེན་ པ་ བཞི་བ། མཚམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མཚན་མོ་འདུག་

བ་སྡེ་དེ་དག་དབྱར་གནས་ཀྱི་ སྐབས་དགག་ཐ་ཕེན་ལ། སྐབས་འདིར་དབྱི་བར་ཟིད་ པས་དགག་དབྱེ་ཞེས་ཐ། དེ་ལ་རང་གསེས་སུ་དུས་ཀྱི་དགག་དབྱེ་དང་། དུས་མིན་ཀྱི་དགག་དབྱེ་དང་། ཚོར་ཀྱི་ དགག་ དབྱེ་ བཅས་ གསུམ་ཚོད་དོ། 解制，解夏，恣举，随意。此奈耶十七事中净戒三事之一。比丘在夏令安居时节， 应当制止白念堕犯、惩治、分财及界外过夜等事， 及至此日，即可解禁自恣，故名解制。 此分及时解制、非时解制和会众解制等三种。

དགག་དབྱེ་བཞག་པ། འདུལ་བའི་ ཐུག་ལེན་ཞེག་སྟེ། ལྟང་བ་བྱིང་སྐབས་མི་འབྱེད་པའི་གང་ཟག་ལ། དེ་འདུན་དང་ལྡན་ཅིག་བར་དགག་དབྱེ་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པའོ། 中止自恣。律经程式之一。盘诘其犯罪，若仍不理睬者， 便不许其与诸僧众共行自恣。

དགག་དབྱིའི་ཚ་ག། དབྱར་ ཁས་ བླངས་པའི་ དེ་ནི་འདུན་རྣམས་ ཀྱིས་སྤྱོད་ པ་ལ་རིང་ སྤྱོད་ ཞག་ བདུན་ལ་ སོགས་ པའི་ རྒྱ་རིལ་ ནས་ སྤྱོད་ ཀུལ་ ཀྱི་ ཚྭ་ངང་ལ་ཚོ་བར་བྱ་ཞེང་། གཙུག་ལག་ཁང་བཏགས། དེ་ཞེས་ བྱ་སྟེ་ ཉི་ཤུ་ འཇིག་ པ་ལ་ གསོལ་ བ་ བཏབ་ ནས་ཆེས་ བཅུ་བཞིའི་ མཚན་ ཐོག་ ཏུ་ཆོས་ བཤད་ ཐུན་ཀྱི་ཡར་འདབ་བར་བྱེད། ཉི་ཤུའོ་ལྟའི་ ཉིན་ ཁའི་ ཚུན་ བཅོམ་ ལྡན་འདས་ ཀྱིས་ མཐུ་ སོགས་ཀྱིས་ མཐར་ བསྡུན། དངོས་ གཞི་ རྣ་བ་ བཅུང་ ལ་ལྟང་ བའི་དགག་དབྱེ་དང་། རྗེས་ཀྱི་དགག་དབྱེ་བ། རྗེས་ཆེས་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཉིན་ གནས་ལ་ཞེན་ པ་ཟང་ ཐེར་ཧོང་ཁ་ ཐུག་ ཏུ་ ཕྱིན་ ཏེ་ ཚོགས་ ཀྱི་ ཐ་ན་ ཚིག་ ཙམ་ ཡང་ མི་ སྨྲ་ བ་ ཁོ་ ནས

འདྲེས་པ། 悲喜交集。欢喜和悲伤交织在一起。

དགའ་ཁྱལ། སེམས་མི་དགའ་ཡང་དགའ་བ་ལྟར་བྱེད་པ། 佯喜。假装欢喜的样子：སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་མི་དགའ་ཡང་འཕྲལ་སྣང་དགའ་ཁྲལ་བྱས་པ། 心里虽然不喜欢，表面上却装做高兴的样子。

དགའ་ཁུལ་ཁུལ། (ཐལ) དགའ་ནས་ཁ་འཕྱམ་བའི་བཟོ་ལྟ། 笑盈盈，笑眯眯的；ངོ་བསྟོད་ཀྱི་གཏམ་བཤད་དུས་དགའ་ཁྲས་ཁྲས་བྱེད། 口说奉承话，脸上笑吟吟。

དགའ་འཁྱིལ། རོང་བུ་དགའ་འཁྱིལ། 太极图，喜旋。

དགའ་གུས། ཡིད་ཀྱི་དགའ་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་གུས་འདྲུད། 敬爱，爱重。心情欢喜，表情恭敬。

དགའ་བྱོགས། མཛའ་གྲོགས། 爱人，情侣。

དགའ་གླུ། སྐྱེད་ཐམས་ཀྱི་གླུ། 欢歌。欢快的歌曲。

དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད། དགའ་སྤྲའི་སྣང་རྟགས། 高高兴兴，欢欢喜喜。

དགའ་དགའ་སྤྲོ་སྤྲོ། དགའ་བཞེན་སྤྲོ་བཞེན། 欢欢喜喜，兴高采烈：ཚང་མས་དགའ་དགའ་སྤྲོ་སྤྲའི་ངང་ནས་ལས་དོན་བྱེད་པ། 大家都兴高采烈地进行工作。

དགའ་མགུ། ཡིད་དགའ་ཞིང་ཚིམ་པ། 喜爱，欢娱，快乐，悦适。

དགའ་མགུ་ཡི་ངང། དགའ་ཞིང་མགུ་ནས་ཡིད་ཚིམ་པ། 悦服，喜悦，心悦诚服；དགའ་མགུ་ཡི་ངང་གིས་སྐུང་ཤེ་ཞུ་བ། 心悦诚服地拥护。

དགའ་མགོན་སྤྱོད་བ། (1)བདེ་སྐྱིད་ལ་རོལ་བ། 行乐，享受快乐。(2)འཁྲིག་པ་སྤྱོད་པ། 性交，交媾。

དགའ་ཆུ། དགའ་དྲགས་ཏེ་ཆུ་བའི་མིང་། 欢喜得流泪，喜极而哭：ཁྱོད་རིང་བཀའ་བའི་ གཏེན་བཅས་དེ་ལྟ་བུའི་ཚེ་ཡིན་ན་དགའ་ཆུ་ཡོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། 会到久别的亲友，欢喜得流泪了。

དགའ་མཆོངས། དགའ་ནས་འཕགས་ཚགས་རྒྱག་པ། 欢乐踊跃，欢喜得蹦蹦跳跳。

དགའ་ཚེ། དགའ་བའི་རྟེ་བཟིའི་བསྡུས་ཚིག

དགའ་ཏེ་བྲོ་དཀར། མཛའ་བཅེ་ལྡན་པའི་རྩེ་རྟེ། 至交，挚友。亲密真挚的朋友。

དགའ་སྟོན། ཡིད་དགའ་བའི་སྟོན་མོ། 喜筵，庆祝宴会；དགའ་སྟོན་རྩེད་འབྱེད། 庆祝，欢庆。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགྱེས་སྟོན་དང་། མཆོད་སྟོན། རྟེར་དགའ། ལྷ་གསོལ་བཅས་སོ།

དགའ་མཐུན་པ། ཐབ་ཚུན་དགའ་ཞིང་མཐུན་པའི་མི། 知交，密友，莫逆之交。

དགའ་དར། དགའ་སྟོན་ཀྱི་ཁ་བཏགས། 贺喜哈达。宴会时赠献的哈达。

དགའ་བདེ། (1)ལུས་སེམས་ཀྱི་ཚོར་སྣང་བདེ་བ། 喜悦，欢乐。(2)རྩོང་ཞིག མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་ལེག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྡལ་ཀྱི་དབུས་ཀུད་དང་མ་ཆུའི་བྱང་ཤར་སྐྱིད་ཀྱི་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་བཀ་ཆེན་དུ་ཡོད། 甘德。县名。位于青海省果洛藏族自治州的中部、黄河北岸。县人民政府驻吾勤。

དགའ་མཉེག་ཁར་མཉེག (ཐལ) ངོ་སྐྱང་རོལ་དགའ། 一团和气，表面亲善：རང་འཁལ་ཡོད་བཞིན་དུ་ཕྱིའི་རྣམ་པ་དགའ་མཉེག་ཁང་མཉེག་བྱས་ན་མཐུན་སྐྱེལ་ངོ་མ་མི་ཡོང་། 内部存在矛盾，外表一团和气，就不会有真团结。

དགའ་འདྲིས། དགའ་བའམ་འདྲིས་ཆེད་པོ། 亲密，熟识。

དགའ་ལྡན། (དཔྱིད།) འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག་གི་ནང་གསེས། འཛམ་མལས་ཁོངས་སྐྱོང་ཆེ་ཞིང་ཆེན་ཁམས་བའི་བའི་སྐྱང་དུ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་ཁོངས་

ཐུན་ཀྱི་དགའ་བ་དང་ལྡན་པས་དགའ་ལྡན་ཞེས་བྱ། 喜足天。梵音译作睹史多天，旧译兜率天。六欲天之一。妙欲资具胜于以下诸天，身心安适，且喜具足大乘法乐，故名喜足。

དགའ་ལྡན་བཀའ་བརྒྱུད། 噶丹口传。藏传佛教格鲁派亲口授受的特殊教法。

དགའ་ལྡན་ཕྱི་བ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ཚེས་ཀྱི་ཉིན་མཆི། 噶丹安曲，燃灯节。宗喀巴于藏历十月二十五日逝世，藏俗多于是夜燃灯供佛。

དགའ་ལྡན་བདག (ཞི་ཁྲོ) ཏུས་པ་ཐུགས་མགོན། 兜率主。弥勒菩萨的异名。

དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་ཐུབ་པའི་གླིང་། དགའ་ལྡན་དགོན་པ། 噶丹寺全名。

དགའ་ལྡན་པ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ འབྲིག་རི་བོ་དགའ་ལྡན་ནས་གཏུས་ཀྱིང་བཤད་ནས་སྐུ་ཚེའི་རྗེས་སུ་དེར་སྡུད་ཅཱས་པར་བཞུགས་པས་ཁང་ཆེ་རིང་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཞུགས་མཁན་ཚང་ མར་དགའ་ལྡན་པ་ཞེས་བའི་མིང་ གོ། 噶丹派。宗喀巴晚年倡建噶丹寺，居此讲经宏道。后人即以寺名作教派名，称噶丹派。

དགའ་ལྡན་ཕྱག་ཆོགས་གླིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གཞིས་ཀ་རུ་ཀྱོན་ཏུས་ཁོངས་ལྟ་རྩེ་ལྗོང་གི་དགོན་པ་དུ་ར་ན་གས་བཏབ་པ་ཞེས་ཀྱི། མིང་རྟེན་བར་དུཀ་བརྒྱད་ཕྱག་ཆེན་རྒྱ་ཚེས་ གླིང་ཞེས། དུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཤིང་ལ་བས་བསྒྲུབ་ཏེ་ མིང་ ཟེར། 噶丹彭错林。西藏自治区日喀则专区拉孜县属一寺名，明代藏族史学家兼梵语学家、藏传佛教觉囊派高僧多罗那他倡建，原名达丹彭错林。五世达赖改今名，为格鲁派寺庙。

དགའ་ལྡན་ཞོ་བྱང། རབ་ཏུ་བྱུང་དགུ་པའི་ སྐུ་ཤག་ལོང་ སྟེ་ གངོང་ མེ་ དབང་ བཀུ་ ཤེས་ ཀྱགས་ བས་འབྱམ་ སྐྱངས་ རྗེ་ཁང་ སྟོན་ ཚེ་དུ་ལའི་ ཐ་མ་ དག་འདུག་ཅུ་ མཚོར་ཞུལ་བའི་མིང་དགའ་ལྡན་ཆོ་

བྱང་ཀ་བསྒྲུངས་པ་ལས་བྱང་ཞིང་རབ་བྱང་བའི་གཅིག་པའི་ཚེ་རྟ་ལའི་ཐྲི་སུ་ཤེང་ཕུ་བས་ཀྱ་ཤི་ཅན་གྱི་ཆུབ་སྐྱོངས་དགེ་ཚོ་བྱང་དེའི་ནང་ཀ་དགའ་ལྡན་ཁ་ཚ་བྱང་ཞིས་བའི་ཐིད་དབང་བཙུགས་སྤྱན་ཕྱར་གྱི་ཚོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་ལ་མིང་དེ་བཏགས་པའོ། 噶丹颇章。义译兜率官。1518年，乃东大司徒札西札巴将哲蚌寺内的一座青石殿堂献给二世达赖根敦嘉措，改名为噶丹颇章。公元1642年，五世达赖在固始汗扶持之下，初在其中建立黄教政权，后世因以此名称呼原西藏地方政府。

དགའ་ལྡན་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་ཚོ། ཤེམས་ལ་དམིགས་ནས་ཞི་ལྷག་སྒོམ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་དགའ་ལྡན་ལུགས་ཀྱི་སྒོམ་ཐོག་ནས་ཕྱི་ཆད་ཉམས་པའི་མན་ངག་ཅེས། 噶丹大印。噶丹派所传缘心修止修观的三摩地，即在修定过程中观察、寻求空性正见的诀窍。

དགའ་ལྡན་བཞུགས། (མངོན) རྒྱལ་བ་ཐུབས་མཚོན། 居兜率。弥勒菩萨的异名。

དགའ་ལྡན་ཡིད་དགའ་ཚལ་འཇིམ། ཇེ་བཙུན་ཐུབས་པ་མཚོན་པའི་ཚལ་གཏུང་མའི་གནས། 兜率内院，睹史多天法悦苑。佛书所说弥勒菩萨在兜率天中常住讲经说法之处。

དགའ་ལྡན་ལྷ་བཅུ། (1)དགའ་ལྡན་ཐྲི་ལྷའི་མང་ཚོགས་ཅིག་ཅེས། 睹史天众。(2)རྗེ་རྩོང་ཁ་བར་བཀྲེན་པའི་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཞིག 兜率上师瑜伽。依宗喀巴为主尊的上师瑜伽。

དགའ་སྡང། ཡིད་སྡུག་པ་དང་ཁྲོ་བ། 爱憎：བཟང་ངན་གཉིས་ལ་དགའ་སྡང་དབྱེ་བ་གསལ་པའི་རྣམ་འགྱུར་འཇུག

དགའ་སྤྲོ། དགའ་བའི་སེམས་ཀྱི་ངོ་སྤྲོངས། 兴奋，喜悦，乐趣。

དགའ་བོ། མགུ་བོའམ་མོས་པོ། 形容词。喜好，爱好，嗜好，སེམས་དགའ་བོ་བྱེད་པ། 心里喜好。ངལ་རྩལ་ལ་དགའ་བོ་ཁོད། 爱好劳动。ཐ་མག་དང་ཆང་ལ་དགའ་བོ་རང་མེད། 对于烟酒不大嗜好。ཏ་ཅང་དགའ་བོ་འདུག 十分喜爱。

དགའ་བོ་ཉེ་བོ། མཛའ་བཤེས། 至亲好友，亲密的朋友：ངས་དེ་ཉིད་ནས་བཟུང་ང་གཉིས་དགའ་བོ་ཉེ་བོ་བྱས་པ་ཡིན། 从那以后，我们两个就成了亲密的朋友。

དགའ་སྤྲོད། དགའ་མགུར་སྤྲོད་བའི་བསྡུས་ཚིག

དགའ་སྤྲོ། ཡིད་དགའ་བའི་མིང་། 喜悦，高兴，兴奋，热烈，殷勤：ལོ་རྒྱུས་གཏམ་རྒྱུད་སྤྲོས་མང་པོ་བཤད་དེ་དགའ་སྤྲོ་སྐྱེལ་བ། 讲述各种动听的历史故事以鼓舞人心。

དགའ་སྤྲོ་འཁྲོལ་བ། སྤྲོ་སེམས་ཏ་ཅང་རྒྱས་ཏེལ། 欢欣鼓舞。

དགའ་སྤྲོ་དབག་མེད། དགའ་སྤྲོ་ཚད་མེད་དང་དོན་གཅིག

དགའ་སྤྲོ་ཚད་མེད། དགའ་སྤྲོ་གཞི་དུ་ཆེན་པོ། 无限兴奋，无限欢欣，兴高采烈，热烈：རྒྱལ་ཁ་ཤོང་སྟེ་ཐོབ་པས་དགའ་སྤྲོ་ཚད་མེད་སྐྱེས་བྱུང་། 大获全胜，所以觉得无限兴奋。

དགའ་བྱེད་པ། 亲友，朋党。自己所爱的一方。

དགའ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐུགས་དགྱེས་པའམ་ཡིད་མཐུ་བ། 喜好，喜爱，嗜好，愉快，高兴：ཞི་བདེར་དགའ་བ། 爱好和平。མེས་རྒྱལ་ལ་དགའ་བ། 爱祖国。སེམས་ཏ་ཅང་དགའ་ནས་གད་མོ་ཆེན་པོ་དགོད་པ། 心里十分高兴，从而大笑起来。དབོན་པོ་ཁལ་ཆེར་ཅ་བསྡོད་ལ་དགའ། བླ་མ་ཁལ་ཆེར་འབྱལ་བ་ལ་དགའ། ཕྱི་བ་ཁལ་ཆེར་རྡེད་མོ་ལ་དགའ། 官吏多喜奉承，喇嘛多

喜供养，孩子多喜玩耍。民间熟语。❷名词。(1)སེམས་དགའ་བའི་མིང་། 快乐，喜，欢喜；མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་ལ་དགའ་བ་སྐྱེར། 一见心喜。 སེམས་ལ་སྨྲ་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བ་ཁོ་བ་ཡིན། 心中有说不出的高兴。དགའ་བ་རྟེན་མངས་ཅན་ནི་ཞེན་པ་དང་། དགའ་བ་རྟེན་མངས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་དད་པ་ཡིན། 有烦恼之爱为执著，离烦恼之爱为信解。(2)(མཚན་) 1.ཏྲ་འཕྲག་ཟླ། 欣悦。壬辰年、水龙年的异名。2.ཡང་ཅིའི་དགའ་བ་དང་བོ་ཆོས་གཉིག གཉིས་པ་ཆོས་བྱག གསུམ་པ་ཆོས་བཅུ་གཉིག 其无量。四无量之一。缘无量众生为境，愿其永远不离无苦胜乐，为此心之行相。 མང་ཅིའི་དགའ་བ་དང་བོ་ཆོས་བཅུ་བྱག གཉིས་པ་ཆོས་ཉི་ཤུ་གཉིག གསུམ་པ་ཆོས་ཉི་ཤུ་བྱག 喜日。每月的初一，初六，十一，十六，廿一，廿六日。(3)(རྒྱང་) ཚོན། 工资，工钱。(4)ཚངས་པའི་གནས་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། བའི་བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་གང་དག་བའི་བ་དང་མི་འབྲལ་བར་གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་པ་སྟེ། སེམས་མི་དགའ་བའི་གཉེན་པོའོ། 喜梵住。四梵住之一。但愿诸已得安乐众生，永不脱离安乐。此喜心能正对治忧心。❸ལེགས་པ་དང་བཟང་བ། 形容词。好，妙，优良。ཐོས་པ་བཏུ་ལས་མཐོང་བ་གཅིག་དགའ། 百闻不如一见。དེ་ལས་འདི་དགའ་བ་འདུག 这个比那个好。རྡོར་མ་མཁོ་བཏགས་ཁྱས་ཏེ་གསོད་པ་ལས། དབའ་བོ་གཡུལ་དུ་ཕྱགས་ནས་ཤི་བ་དགའ། 与其作懦夫投降而生，不如作英雄参战而死。

དགའ་བ་འཁྱིལ་བ། (མཚན་) (1)རྒྱལ་བའི་ཚོགས་བྱང་། 欢乐汇聚。王宫的异名。(2)གཡུང་དྲུང་། 喜旋。卐字形的异名。

དགའ་བ་བརྒྱ་པ། (མཚན་) ཚངས་པ། 百喜。梵天的异名。

དགའ་བ་དང་བྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། རྟེང་ལ་སྡུག་བའམ། 别离愁。和心爱的人或物生死诀别的愁苦。佛书译为爱别离苦。

དགའ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། དགའ་བོས་མེད་པར་དགའ་བ། 喜乐颠倒，反常的爱好。

དགའ་བ་སྨིན་བྱེད། སྐུ་ངན་མེད་ཀྱི་ཤིང་། 施乐。无忧树的异名。

དགའ་བ་ཚད་མེད། ཚད་མེད་བཞིའི་ཁ་གཅིག། དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས། རྣམ་པ་སྡུག་བསྔལ་མེད་པའི་བདེ་བ་དམ་པ་དང་མི་འབྲལ་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་པའོ། 喜无量。四无量之一。缘无量众生为境，愿其永远不离无苦胜乐，为此心之行相。

དགའ་བ་བཞི། དགའ་བ་དང་། མཆོག་དགའ། ཁྱད་དགའ། ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དགའ་བ་སྟེ་བཞི། 四喜，喜、胜喜、殊喜和俱生喜。

དགའ་བ་ཁང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག བྱང་ཆུབ་ཁན་ལག་བདུན་ཞི་ནང་ཚན་ཁན་ཤེན་ཞི་ཁན་ལག་སྟེ། ས་དང་པོ་མཐོང་བའི་དགའ་བ་དེས་ལུས་དང་སེམས་ལ་ཁན་འདོགས་ཤིང་ཆམ་ཁང་ཐེད་པ། 喜觉支。一名利乐支。菩萨证见初地，心生欢喜，能令身心受益悦适。七菩提分法之一。

དགའ་བ་ལ། དགའ་བར་སྨོན་པ། 多么好啊！表示祝愿之词：དེ་དང་མཇལ་ན་དགའ་བ་ལ། 能和他会见该多么好啊！དེ་འདྲ་གཅིག་བྱང་ན་དགའ་བ་ལ། 若果得到那样一个，是多么好啊！

དགའ་བའི་རྒྱན། སྐུན་དག་གི་ཁྱད་འཕགས་ཀྱི་ཐུམས་ལྟེན་སྐོན་ནས་ཡིད་ནོར་གི་དགའ་བ་རྒྱུད་བར་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 欢喜修饰法。借优异姿态表达内心欢乐，以修饰其文词。

དགའ་བའི་རྒྱུད་ཀྱིས། དགའ་བའི་རྒྱུ་ཉིད་ཀུན་རྟོག་གིས་རྣམ་གྲངས་གཉིས་དེ། དངོས་པོའི་དགའ་བ་དང་། གཟུགས་བརྫུན་གྱི་དགའ་བའོ། 欢喜修饰法二：实体欢喜和假象欢喜。

དགའ་བའི་དབང་པོ། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 喜王。遍入天的异名。

དགའ་བའི་ཚལ། (1)སྐྱེད་གཤམ། རྒྱུད་མོས་ཚལ། 花园，乐园。行乐的林苑。(2)གོང་ཁྱེར་ཕུ་ན་སྡུག་བའི་ཐང་ཤོགས་སུ་རྩེད་བ་དང་མེད་སོགས་ཡིད་དགའ་བའི་ཚལ་དུ་ལྷའི་བུ་དང་བུ་མོ་དག་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་དགའ་ཞིང་རྩེ་རྩེ་བ། 喜林苑，欢喜园。帝释天所居善见城北有一林苑，池塘林木，赏心悦目，男女诸天尽情享受欲乐。

དགའ་བའི་བཞིན། རྣོ་ཞིང་ཞེ་བའི་གདོང་། 欢颜，和颜悦色：དགའ་བའི་བཞེད་ཀྱིས་ཐུགས་སེམས་སྤྲོན་པ། 满面春风，流露慈祥。

དགའ་བའི་ས་གཞི། (མངོན) བྱད་མེད། 欢乐地。妇女的异名。

དགའ་བལ་རྒྱུ། (མངོན) ཐ་རྔག 喜而游。乌鸦的异名。

དགའ་བོ། 〈ཟནྡ:〉 ཀུཏ་ཐུབ་བའི་ཉན་ཐོས་དྲུག་ཤེའི་ཚ་ཀྱལ་ཞེས 名词。忻乐，善欢喜。梵音译作难陀。释迦牟尼弟子中六群比丘之一。

དགའ་བྱེད། (མངོན) (1)ཆང་། 酒的异名。(2)ཁྱིམ་བྱ་དེ་ཪོ། 雄鸡的异名。(3)རྟ་མོང་། 骆驼的异名。(4)ཐེན་པོ། 罗刹的异名。

དགའ་བྱེད་དགྲ་བོ། (མངོན) ཐེན་པའི་རྒྱལ་པོ། 欢喜之敌。罗刹王的异名。

དགའ་བྱེད་མ། (མངོན) (1)བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美女的异名。(2)སྐྱེས་འཚོང་མ། 妓女的异名。

དགའ་བྲོད། དགའ་སྐྲག་ཁྱི་རྡེ་མངོན་པ། 喜形于色，高兴的表情外露：སེམས་རྒྱུད་པོ་བྱང་བས་དགའ་བྲོད་ཁྱི་སྐུ་གཞན་མང་པོ་བཏང་། 心里快乐，高兴地唱了很多歌。

དགའ་དཀྱེ་འཕྲོམ་འཕྲལ། ལན་ཚུན་དགའ་བཞེད་དུ་དཀྱེ། འཕྲོམ་བཞེད་དུ་འཕྲལ་བ། སྐར་སྐྱེན་ཆ་ཁྱིམ་ཚང་བགོ་བའི་སྐབས་ལ་བཤད་པ་ཞིག 甘愿分离，欢天喜地地散场。旧时弟兄分家时常用此语。

དགའ་བྱབས། སྐར་བོད་ཀྱི་རྩེ་དུང་ཆོས་དཀྱན་དུས་ཀྱི་མཚན་སྐྱོང་བའི་ཞ་མ་ཞིག 嘎布。原西藏地方政府僧官在冬季典礼时所戴礼帽。

དགའ་མ། 名词。(1)ཆུང་མ། 妻，爱人。(2)(མངོན) བྱད་མེད་མཆོག 美妇，美女。

དགའ་མའི་བདག་པོ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 美女主。欲天的异名。

དགའ་མིག་ཞེ་བཞག མི་དགའ་བ་ སེམས་ལ་བཟུང་ནས་འཁོན་འཛིན་དམ་པོ་བྱེད་པ། 怀恨在心，怀有宿怨。

དགའ་མོ། 形容词 (1)སེམས་ དགའ་ བོ། 喜爱的，可亲的。(2)(ཡུལ) ལེགས་པོ་ དང་ ཡག་པོ། 好，善，对，合适：ལས་ཀ་འདི་དགའ་མོ་བྱུང་སོང་། 这件事情办对了。

དགའ་ཚད་པ། དགའ་ བའི་ ཉམས་ ཙམ། 相当高兴，倒也高兴：ཁོ་ཐུག་པ་ དང་ སེམས་ དགའ་ཚད་པ་བྱས་བྱུང་། 会见了他，感到相当高兴。

དགའ་ཚལ། རྒྱུད་ཚལ། 乐园，花园，林苑。

དགའ་ཚོར། དགའ་བའི་ཉམས། 喜爱，喜悦：འཕྲིན་བཅང་ཐོས་འཕྲལ་དུ་མི་ཚང་ མས་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 听到好消息，大家都很高兴。གང་གསུངས་པ་མཐའ་དག་ཉིན་ལ་བབ་པས་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོས་ཐལ་མོ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བྱེད་པ། 所讲的都深合听众的心意，不断出现热烈的鼓掌。

དགའ་འཛོམས། དགའ་ཐེའུ་ཚང་ནས་འཛོམས་པ། 欢聚。欢欢喜喜地会面。

དགའ་ཞེན། དགའ་བས་ཀ་ཞེན་བྱེད་པ། 热爱，爱好，嗜好；མེས་རྒྱལ་ལ་ དགའ་ཞེན་ཚད་མེད་བྱེད་པ། 无限热爱祖国。ངལ་རྩོལ་ ལ་ དགའ་ཞེན་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 热爱劳动。

དགའ་བཞི་འཕྲུལ་ཀྱི་ལྷ་ཁང་། 梦。ས་སྐྱ་གདུང་ཟས་ཀྱང་ཁང་གི་ མིང་གི་ བྱ་ བློག་ ཅིག་ རྟེ། གདུང་ཟས་ཁང་ཐོག་མར་བཞེངས་སྐབས་ལྷ་དང་། སྲི། མི། གནོད་སྦྱིན་བཅས་དགའ་བས་མིང་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཞིག་པར་གྱུར་པ། 四喜奇幻寺。拉萨大昭寺的别名。传说大昭寺初建时天、龙、人和夜叉四者皆大欢喜，故名。

དགའ་བཞིན་སྐྱ་བཞིན། མེས་ དགའ་ སྐྱེའི་ངང་ངུ། 欢欢喜喜地，高高兴兴地。

དགའ་ངུར། དགའ་ནས་སྐྱས་ངུར་པ། 欢呼，欢腾；ཕང་ ཆེན་ ངུ་ ལྟད་ མོ་ བསྡུན་ མ་ གཏོ་ དུ་ མི་ཚང་མ་དགའ་ངུར་གྱིས་འདུག་སོང་། 广场上，节目演出刚一开始，人们就欢乐地聚拢了。

དགའ་ཙ་ཙེ། མེས་ སྐྱེ་བའི་ སྐྱེས། 喜滋滋的，笑逐颜开，喜跃状：བསྟན་ བྱ་ བཟང་ ཐོ་ བྱང་ནས་མེས་དགའ་ཙ་ཙེ་བར་གྱུར་སོང་། 受到好的教导，心中喜滋滋的。

དགའ་ཙམ་ཙམ། མེས་ཀྱི་ དགའ་བའི། 欢欢喜喜的，喜滋滋的：ཁོ་མ་ སྐྱེས་ སོས་ བས་ ཟེར་ མེས་དགའ་ཙམ་ཙམ་བྱས་བྱུང་། 听到好消息，心中喜滋滋的。

དགའ་རབ། (1)བཟང་ཐོའི་ཚུལ་གྱིས་བཞིས་ཙམ་ཙམ་ཙོག། 还好，还可以，对付对付，尽好：མི་འདི་ལ་ལག་རྩལ་དགའ་རབ་འདུག 这个人的手艺还可以。མི་དགའ་རབ་ སོས་པ། 伤口大部愈合。ཁྱོང་གི་རྩུབ་པ་ཙང་ དགའ་རབ་ ཤིན་ སྐྱས་ བཞིས་རང་ཉིད་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེར། 自己认为，修练气功威力不小。(2)མང་ཙམ་ཀྱི་བྱུག་སྟེ། 较多，比较多，还多；ཁང་ པ་ འདིའི་ནང་ དུ་ དངོས་ པོ་ དགའ་རབ་ཡོག་འདུག 这屋子里的东西还比较多。

དགའ་རབ་དབང་རྒྱལ། (ཚངས་) གཞན་ འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་བདག་པོ། 欢喜王。他化自在天王的异名。

དགའ་རྩེགས། (1)ཐུན་ རྟེའི་ ཐོག་ས། 意中人，至友。情投意合的朋友。(2)ཁྱོ་ཀྱོ། 夫妇，夫妻：དགའ་རྩེགས་ སྐྱེ་ག་པ། 谈恋爱。

དགའ་སེམས། དགའ་བའི་ཡིད། 热情。欢喜的心情：དུས་ ཆེན་ གྱི་ མཐོང་ སྐྱེའི་ ནང་ དུ་ དགའ་སེམས་འཕེལ་བའི་ངང་ནས་ཞུགས་པ། 以极其兴奋的心情，参加节日活动。

དགའ་བསུ། དགའ་ སྐྱེའི་ ངང་ ནས་ཕེབས་ བསུ་ཞུ་པ། 欢迎。高高兴兴地迎接。

དགང་བ། (ཟ་དད་པ) བཀང་བ། དགང་བ། ཁེར། ।(1)ལོག་ས་འཕྲིད་པ་དང་ཐུར་དུ་འཕྲིན་པ། 隔离，分开：འཚོ་ནད་ཅན་ གྱི་ནད་ བ་ཚོ་ སྐྱེ་ དགོ་ པ། 隔离有传染病的病人。འཚང་ལོང་ཆེ་བའི་ཕྲིས་པ་ལོག་ས་ བཀང་ནས་འོ་ཐག་ གཅོད་ པ། 对长大的孩子，进行分离断奶。(2)སྐྱ་དང་རས་ཀྱང་སོགས་ཀ་རའམ་དབྱག་པས་ ཁར་འཇོག་པ། 撑张，支持。用木杆架起帐篷：དགང་ ཐུའི་ ཀུང་ གཡར། 撑张的新帐篷。རས་ ཀུང་བཀང་། 撑起布帐篷。

དགང་བའི་སྐྱ། ནས་ དབྱི་ལྟ་ བའི་ ཐྱེ་ བྱེད་ ཅིག་ རྟེ། རྗེགས་དང་ཐུ་བ་ཚེན་ཏུ་ རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་ པར་ཐྱེ་ཚུལ་ཆོགས་ ཀྱི་ནང་ནས་ འབྱིན་པ་ ལྟ་ཐུང་ དགང་བ་ལ་ནས་ སྐྱ་དང་། དགང་གཞི་གཅིག་ གམ། གཉིས་ཙམ། མང་པའི་ནང་ནས་ཚོགས་

ཐུ་དགར་བ་ལ་ལས་ཟླ་འདེབ་གོ། 分离词。第五格之一种。按照事物种类、动作和性能的差别，从集体中挑取个别事物时用ནས་字；རིན་ཆེན་ཐྲི་ནང་ནས་ཀ་ལས་མཆོག 珍宝中以金刚石为最上。比较若干事物种类、动作或性能的优劣等情况时用ལས་字；ཟོ་ཆས་གཅིག་ ལས་གཅིག་ ཞིམ། 饮食一样比一样甘美。

དགལ་བ། འགེལ་བའི་མ་ནོངས་པ།

དགས་པ། ཐ་དད་པར་འདེབ་པའི་འགས་པའི་མ་ནོངས་པ།

དཀྱ། ❶མང་ པོ། 形容词。众，多，各样；སྐྱེ་དཀྱ། 众生。འདོད་ དཀྱ། 各种贪图。སྨད་ཆ་མི་བཤད་དཀྱ་བཤད། 乱说一气。ལས་ ཀ་ མི་··ཅིང་དཀྱ་ཅིད། 乱做一通。མི་ལས་ དཀྱ་ལས། 胡作非为。ཙོད་ དཀྱ་ཤལ་ སྒྲུབ 竭尽所能。ཟྭ་ནོར་ཙོད་དཀྱ། 一切财物。ངན་ དཀྱ་ཚང་བ། 万恶。བཟང་ དཀྱ། 众善。❷གྲངས་ ཀ་ དཀྱ། 数词。九：ཨ་ ཏུ་ ཀྲུ་ དཀྱ། 黄河九曲。མིང་ གི་རྟགས་གྲངས་ལ་གཉིར་དང་། བྱ་ཀ། རྟ། ཐིག་ ཙེ་བཅུ་ཚོ།

དཀྱ་རྒྱུད། ཚ་ཞེས་ནས་མི་རབས་མང་ པོ་བཞུད་པ། 世世代代，世代相传。

དཀྱ་བཅུ་འཐོ། མ་ རྩ་ འབྲུ་ ཁལ་ དཀྱ་ ལ་ ཚེ··གཅིག་ སོང་ མཚམས་ མ་རྒྱུད་ བསྡོམས་ ནས་འབྲུ་ ཁལ་ བཅུ་ ལེན་པའི་ འབྲུ་བྱེད་ གཅོང་ སྐྱབས་ཤེག 借九还十。旧时粮食高利贷利率之一，春借九克，秋还十克。

དཀྱ་རྩེ། མཚོ་ སྐྱེས་ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ མགོ་ ཚེག་ བོད་ རིགས་ངང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ཀྱི་ རྫ་ ཆེན་ རྩེང་ གི་ འབའ་ རྩེ་ ཞིག 格曲。青海省果洛藏族自治州玛沁县一河名。

དཀྱ་གཅོར། བོད་ རྫ་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ ཉིན་ དཀྱའི་ ཉིན་ འཛེས་ པའི་ གཅོར་ རྒྱག 廿九朵马。藏历十二月之二十九日或除夕前一日抛送的驱魔送 祟的食子。

དཀྱ་སྐྱེ། (ཉིང) ཕྱག་ སྐྱེ། 剩余，有余。

དཀྱ་ རྒྱག བོད་ རྫ་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ ཆས་ ཉིན་ དཀྱའི་དགོང་མོ་སྨལ་ཕྱུའི་ ཚ་མཉེག་རྩེན་ འབྲེལ་གྱི་ ཐུག་པ། 腊九粥。藏俗在藏历十二月二十九日夜准备除旧布新的稀粥。

དཀྱ་རྒྱབ། ཐང་ སྐྱན་ གྱི་རིགས་ ཤེག་ སྐྱེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། རུས་ པས་ ཀ་དྲུག་དང་། སྐྱང་ དྲུག་ སོགས་དྲུག་ནད་ འཇོམས། 南沙参。桔梗科药用植物名。味苦，性凉，功能解食肉中毒及合成药物中毒等。

དཀྱ་ཚོག བོག་བཀྲེགས་དཀྱ་ ཙོང་ བའི་ ཁང་པ། 九层楼房，九层楼的高度。

དཀྱ་མཐའ། བོད་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐྱང་ རྩོམ་ གྱི་ མན་ངག་ རིག 九九乘法表。

དཀྱ་མདའ། མདེལ་ གྲངས་ དཀྱ་ འཐོ་ བའི་ མེ·· མདའ། 九子枪，九子炮。

དཀྱ་འཇིག། དཀྱན་ ཉི་ ཙོག་ བའི་ རྩེས་ ཐུ་ ཉིན·· དཀྱ་དཀྱར་བཀྲེས་ནས་ གྲངས་ངད་ ཆེ་ བའི་ དུས་ ཆོད་ འཇིན་ བའི་ སྐྱལ། 数九。冬至以后，以九天为一组计算天气冷冻程度的方法：དཀྱ་ དང་ བོ·· འཇིན་པ། 数头“九”。 དཀྱ་ གཉིས་ པ་འཇིན་པ། 数第二“九”。

དཀྱ་ཆིང། འདས་ ཙོ་ གཐུམ་ བའི་ ཟལ་ མིང་། 大前年。前年的昨年。

དཀྱ་བ། གྲངས་ རིམ་ ཞེག 数词。第九：ཟླ་ བ་ དཀྱ་ པ། 九月。

དཀྱ་བའི་ ཚོགས་ ཁོང་། དཀྱ་ བའི་ ཐུ་ ཐོ་ བ་ཀུང་ ཟེར། རྒྱང་ བོད་ ས་ གནས་ སྐྱིད་ གཞུང་ གི་ འདོད་ དཔལ་ ལས་ ཁྲིམས་ ནས་ ཙོ་ སྐྱང་ ཟླ་ བ་ དཀྱ་ བའི་ ནང་

བཅོ་ལྔ་རྣམས་ལ་ཀུག་པའི་ཚེ་རིའི་ཐུ་ཚགས། 九月薪给。原西藏地方政府在藏历九月间，给予当差的手工业工人一次发放的全年工资。

དགུ་ཕྱག་ལས། དགུ་ཚན། 九者，九个一组；ཕྱག་འཚལ་དགུ་ཕྱག་ལས། 九叩首礼。ཆུང་དགུ་ཕྱག་སྟུ་བསལ་བ། 九节佛风净治身心。

དགུ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆུང་བའམ་ཕྱར་དུ་གུག་པ། 偃伏，伏俯，向下俯垂；ལུས་ མདུན་ དུ་ དགུ་ནས་ རྡོད་པ། 俯身坐下。མགོ་ དགུ་ བ། 低头，俯首。ཤིང་འབྲས་མང་བས་ཡལ་ག་དགུ་བ། 果实累累，树枝下垂。

དགུ་ཅིག དགུ་མདའ་དང་དོན་གཅིག

དགུ་ཚིག ཚིག་ཕྲེམ་དགུ་ཙམ་བའི་ཚིག་ཀོང་། 九言。规定九个字一句的诗偈。

དགུ་ཆུགས། གནམ་གྱི་རྒྱ་དགས། 天河，银河，银汉。ཨིང་གི་རྡེམ་གྲངས་ལ་ནམ་མཁའི་རྒྱ་རརྟ་དང་གཙོད་ཐུབ་ཁ་ཆད་མས།

དགུ་ཆུགས་རྒྱ་ཙམ། གནམ་གྱི་རྒྱ་དགས། 天河，银河。

དགུ་ཆུགས་ཚོག དགུ་ཆུགས་ཚོག་པ་རྡེ་ངན་ཉམས་ལ་ཟེར། 银汉倒流。一种所谓凶兆。

དགུ་ཐུལ། ཙོད་ རྡ་ བཏུ་ གཉིས་ བའི་ ཆས་ ཉིར་ དགུའི་དགོང་ མེ་རྒོལ་ བའི་ ཐུག་ བའི་ ཆུ་ཆ་སྟུ་ ཉརྡོམས། 腊九粥的原料。如青稞、奶渣、牛羊肉等。

དགུ་གཞུང། རྡིའ་ དཀར་ ནག་ དགུ་ རེ་ དགུ་ རེ་ བཞག་ནས་བཅུ་ཆུ་ཤིག 九子棋。用黑白石子各九粒进行比赛的一种游戏。

དགུ་རྩྭ། ཙོད་ རྩྭས་ གྱི་ རྒྱུང་ ཐབས་ མན་ ངག་ ཅིག 九九乘法表。

དགྱག་བ། འགྱགས་བའི་མ་ངོངས་ པ།

དགྱག་བྱང་། གངོན་འབྲེ་སོགས་དགྱག་བའི་ཤིང་ བྱང་། 召鬼牌。宗教活动中所用勾召鬼魔的木牌。

དགྱག་གཞུག ཤེ་ཤེས་ པ་ སྐུད་ དང་མས་ རྟེ་ དམ་ ཆོག་བར་བཞེས་པ། 迎人，召进。密乘修行中，迎来智慧尊，使人三昧耶尊的修习法。

དགྱང་། 名词。(1)དཀྱིལ། 正中，中央部分；རྟིན་དགྱང་། 中午。མཚན་དགྱང་། 午夜，半夜。ནམ་མཁའི་དགྱང་། 天顶，虚空正中。(2)གནམ། 天，天空，虚空；དགྱང་རྩེན་པོ། 苍穹。དགྱང་ དུ་གཤེགས། 逝世，升遐。གངས་རི་མཐོན་པོ་ དགྱང་ལ་རེག 雪山高耸入云霄。(3)དུས་དང་ ལའི་ ཞེ་ ས། 时间，年岁的敬语；དགྱང་ ཚེ། 贵庚。

དགྱང་ཀེག ལའི་བར་ཆད་ཀྱི་ཞེ་ས། 年灾的敬词。

དགྱང་དཀྱིལ། ནམ་མཁའི་དཀྱིལ། 天顶，天空中央。

དགྱང་བྱངས། ལོ་གྱངས་ཀྱི་ཞེ་ས། 年岁的敬词；དགྱང་གྱངས་བརྒྱད་རྒྱར་ཕེབས་པའི་ བཟུས་སོང་། 行年八十的老人。

དགྱང་སྟོན། གནམ་སྟོན་པོ། 青天；དགྱང་སྟོན་ གཡའ་དག 晴空万里。མཐོ་ ད་ དགྱང་ སྟོན་ རྟེ་ ཐ་ཀག་ ཆེ་ ཡང་། ལས་ ངན་ སྡུག་གཅན་ གནོད་ པས་འཚེ་བ་ ཡིན། 高远青天日月明，也有恶业罗睺灾。

དགྱང་ཆར། ཆར་པ། 雨。

དགྱང་སྐྱེང་། ལོ་རྟགས། 值年属相的敬词。

དགྱང་བྱས། རྟེན་ མཆན་ སོ་ སོང་ གྲུབ་ གཙུམ་ གཙུམ་ཕྲེ་བའི་ གྲུབ་བར་ མའམ་ གྲུབ་ གཉིས་ པ། 中座。佛教徒入座修行，将白昼和夜间各分为初、中、后三段时间，中间一段或第二段称为中座。

དགྱང་མཐོངས། ནམ་མཁའི་མཐོངས། 穹隆，天顶。

དགྲང་ཀ་ཀྲབ། དེ་དགོང་། 今夜，今晚。

དགྲང་གཏགས། ཉིན་གུང་གི་ཉི་མ་ཚ་བོ། 日中，中午之烈日。

དགྲང་བདུན། མཚན་མོ་བདུན། 七夜，一周。

དགྲང་དབྱིངས། ནམ་མཁའི་མཐའ་ཡངས། 太空，天空。

དགྲང་ཕྱོགས། གུང་ཆོགས་དང་འདྲ།

དགྲང་ཞག ཉིན་ཞག་ཕྱུགས་གཅིག 昼夜，一日夜。

དགྲང་ཞག་ཆེ་དགུ། མི་ཤི་ནས་ཞག་བོ་བཞི་བཅུ་ཆེ་དགུ་སོང་བའི་ཉིན་མོ། 七七日。旧俗人死后四十九日须作佛事。

དགྲང་ཟླ། (1)ནམ་མཁའི་ཟླ་བ། 月，月亮；དགུང་ཟླའི་འོད་དཀར་ཐོག་ཁམས་བཀྲུས། 月光普照各方。(2)སྐྱེས་ཚ་གཅིག་པའི་ཆེ་ས། 同庚，同岁。

དགྲང་རིམ། ན་ཚད་ཀ་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་ས། 年龄，贵庚，高寿；གཞོན་ཉམས་དོད་ གུང་ དགུང་ ཤ་མཐོན་བོ། 童颜而年高。བཀྲེས་ཚུལ་བཞེས་གུང་ དགུང་ཤ་ཕྱ་བ། 老成而年少。

དགྲང་སེང་བ། སྐུན་སྐྲོན་ནས་སྐུན་གསང་ཞུ་བ། 陈报，呈明，上呈聪听；རིམ་ པ་ གོང་ མར་ · · དགུང་སེང་བ་མ་གཏོགས་ཐག་གཅོད་མི་ཐུབ། 只有报请上级才能决定。

དགྲང་ཤ་སྔོན། ནམ་ མཁའ་ སྔོན་ པོ། 青天，蓝天。蔚蓝的天空。

དགྲན་ཐྲིད། སྡེ་རྩེ་སྒོ་བས་ཅད་ ཐ་ཚུ་གཅིག་པའི་ནང་དགུན་ཁའི་སྒྲིལ་སྐྲིད་གཉིས་པ་ལ་ · · རེད། 冬休。旧时设在布达拉宫的僧官学校每逢藏历十一月所放的冬季休假。

དགྲན་ཁ། ནམ་དུས་བཞིའི་དགུན་དུས། 名词。冬。四季里的冬季。 མེང་ཁི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ཁ་ བའི་དུས་དང་། གྲང་རིག་ཅན། བསིལ་ལྡན་མ་ བཅས་སོ།

དགྲན་ཁ་ལ། ལ་ཞིག ཆད་དང་སྐྱང་ལྷངས་ཀྱི་ རྡ་ཐོག་རྩེང་ཁི་ནུབ་ཐང་ངོས་ སུ་ཡོད། 空喀拉。山口名。在西藏自治区日土县西北部。

དགྲན་ཁའི་སྐྱེ་གཡའ་མའི་མེ་ཏོག དུས་ བཞི་མེ་ཏོག་ཁ་ཤས་ཞིག་ཡིན། 绿竹冬花。传统图案。四季花中代表冬季的花。

དགྲན་ཆོས། དགུན་ཆས་དང་དོན་གཅིག

དགྲན་ཏྲི། སྐྱེན་ཁང་འདེབས་ཤེང་། ཕྱི་ཟའི་ དབྱར་ཁང་བསྐྱ་བའི་ཏྲི་ལ་ཟེར། 冬小麦。指秋天播种第二年夏天收割的小麦。

དགྲན་ཆས། དགུན་ དུས་ ཀྱི་ གོན་ པ། 冬衣，寒衣。冬季穿的衣服。

དགྲན་ཆུང་མེ་ཏོག དགུན་དུས་ཆུ་འགམ་དུ་སྐྱེ་བའི་མེ་ཏོག་ཅིག 冬花。冬季水边所生长的花。

དགྲན་མཆོད། དགུན་དུས་ཀྱི་ མཆོད་ འབྱེལ། 冬祭。冬季供神。

དགྲན་ཉལ། དོམ་དང་། སྐྱལ་དང་། འཕྱི་བ་ སོགས་དགུན་དུས་ས་དོང་དང་། ས་འོག་ཏུ་ཉལ་ བ། 冬眠。黄熊、蛇和大眼鼠等动物，冬季在洞内的休眠状态。

དགྲན་ཏེ་སྨོན། ཏོར་ཟླ་བཅུ་ གཅིག་བའི་ སྐང་ལ་ ཚུ་བཅོད་ མཐར་ ཐུག་ཉི་མ་ ཚུ་ནས་ ཐང་ དུ་སྨོག་ དགུ་འདྲེག། 冬至。藏历十一月中气，太阳南行至极，开始回归北行的节气，随即开始数九。

དགྲན་སྐྱེད། དགུན་ཟླ་གཙུམ་ཀྱི་སྐྱེད་ཚ། 初冬。冬季前半期。

དགྲན་ཁའི་ཁྲང་ཚད། ཏོར་ ཟླ་ བཅུ་ གཅིག་ བའི་སྐང་ཟླ་བ་བའི་དུས་ཆོགས་ཤེག 藏历十二月中气，大寒节。

དགྲན་ཁའི་དཀྱགས་ཐོབ། ཏོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་ བའི་དཀྱགས་ ཐོབ་བའི་དུས་ཆོགས་ཤེག 藏历十二月的节气，小寒节。

དགྲན་ཚིག དགུན་ཀྱི་དུས་ཆོད། 冬季，冬令。

དགུན་དལ། དགུན་དུས་སོ་ནམ་པ་ལས་མེད་དལ་སྡོད། 冬闲。农民冬季闲暇的时期。

དགུན་དུང་། ཚད་གདུང་ཆུ་མེད་པའི་གྲྭག་པོ་དང་སྐྱ་ལས། 干壑，不毛之地。枯无水草的山谷或旷野。

དགུན་དུས། ནམ་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་གང་ཉད་ཆ་པའི་དུས། 冬季；ཨོན་ཏན་དགོས་ན་གཞོན་དུས་སློབ། ང་མ་དགོས་ན་དགུན་དུས་གསོ། 要本领趁年轻学习，想牛奶趁冬季养牛。ཆིག་གེས་ཚིལ་པ་ཐམ་སྐེ་དགུན་ དུས་ ཀྱི་ ཉབྱག་ དང་ ཟངཆུངས་པར་སྐྱ་བ་མེད་པར་བསྡད་ཉུག 辩驳失败，哑然呆坐，有如冬雷沉寂无声。

དགུན་གདུང་། དགུན་དུང་དང་ཉུ།

དགུན་ཟིལ། དགུན་ དུས་ ལས་ ཀ་ མང་ ཐོ་ ཨོད་པའི་མིང་། 冬忙。冬季工作繁忙的时期。

དགུན་སྐད། དགུན་ཟླ་གསུམ་གྱི་སྐད་ཅ། 冬末。冬季后半期。

དགུན་ཆིགས། དགུན་དུས། 冬季。

དགུན་ཚུགས། དགུན་རྩྭ་དང་དོན་གཅིག

དགུན་མཚེར། ཉབྱག་པའི་དགུན་ས། 冬牧地。牧民冬天居住放牧的地方。

དགུན་ཀྲ། དགུན་དུས་ཀྱི་ཁ་མོ། 冬帽。

དགུན་རྒྱ རྟག་བཅུ་པའི་ཉབྱགས་ལ་དགུན་ཟླ་གསུམ་གྱི་མཚོ་ཚུགས་པས་གང་ངར་ཆུས།
立冬。藏历十月交节，冬三月开始，寒渐盛。

དགུན་ཟླ། རྟག་ ཟླ་ བཅུ་ པ་བཅུ་ གཅིག་ པ་བཅུ་གཉིས་པའོ། 冬季月份。藏历十、十一和十二月。

དགུན་ཟླ་ཁ་ཚུང་། རྟག་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 季冬。藏历十二月。

དགུན་ཟླ་འཕྲིང་བོ། རྟག་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 仲冬。藏历十一月。

དགུན་ཟླ་དང་པ། རྟག་ཟླ་བཅུ་པ། 孟冬。藏历十月。

དགྲ་གསུམ། དགུག་ཟླ་དང་པ། ཉཕྱིང་། ཐ་ཚུང་སྐྱེ་གསུམ། རྟག་ཟླ་བཅུ་པ། བཅུ་གཅིག་པ་དང་། རྟག་ཟླ་བཅུག་པ། བཅུ་པ་ལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། 冬三月。孟冬、仲冬、季冬。与藏历对应的有十、十一、十二月，或八、九、十月两种说法。

དགུན་ལམ། དགུག་དུས་འགྲོ་ཚུགས་པའི་ལམ། 冬路。冬季可以通行的路。

དགུན་ས། ཉབྱག་པའི་དགུན་མཚེར། 冬牧地。牧民冬天结帐居住的地方。

དགུན་སྐམ། དགུག་ཁར་སྐྱེན་ཆུའི་ཐུམ། 冬靴，棉鞋。

དགུན་ཡ་ངང་སྐྲང་ངང་། དགུག་ ཁ་ ངང་ དུ་ ངང་དང་དོན་གཅིག

དགུན་ཡ་ངང་དུ་ངང་། དགུག་ དུས་ གང་ངང་ཆེ་སྐང་། 严冬，深冬。冬季极冷的时候。

དགྲམ་པ། འགྲམས་པའི་མ་ཧོངས་པ།

དགྲང་ཅོ། དགུང་པ་དང་འདྲ།

དགྲང་བ། སྐྲང་ཅོ། 形容词。弯曲，曲而不直，曲而不伸；མགོ་དགྲང་པ། 偏颈。སྐལ་ཆིགས་དགྲང་པ། 驼背。དབྱིབས་དགྲང་པ། 曲形，畸形。ལག་དགྲང་པ། 手偏废。ཐུས་དགྲང། 弯腰。

དགྲང་ཆོ། དགུང་པ་དང་འདྲ།

དགེ་སྐོས། ཆོས་ཁྲིམས་ པ་སྟེ་དགེ་འདུན་ གྱི་སྐྱེ་ཁྲིམས་གནོན་མཁན། 纠察僧，掌堂师。负责维持僧团清规戒律的寺庙执事。旧时大寺庙的纠察僧常随身携带铁杖到处巡视，故有呼之为铁棒喇嘛者。

དགེ་སྐྱེས། (ཨངོན) ལྷ། 善生。神的异名。

དགེ་སྐྱོན། (1)ཕན་པ་དང་གནོད་པ། 利弊，损益。利益和损害。(2)སྐྱོན་དང་ཚེན་དུན། 优缺点，善和不善。

དགེ་གོམས། བཟང་གོམས་ཀྱ། དགེ་བའི་ལས་

ལ་ཡང་ཡང་འདྲིས་ པར་བྱས་ ནས་ ཐོབ་པའི་ བག་ཆགས། 善习，善良习惯。反复熟习善良行为所成习气。

དགེ་དགེ། (ཐུལ) དཀྲོག་དབྱོག 夸口，妄自矜骄：རང་གིས་མི་ ཤེས་པར་ གཞན་ལ་དགེ་དགེ་མ་ཅིད། 自己不懂得，勿向人夸口！

དགེ་ཚན། སློབ་དཔོན། 师傅，老师，师长。

དགེ་ཚོགས་དམིགས་སུ། འཕྱང་འགྱུར་ དགེ་ཚན་ གསར་བསྒྲིའི་ངོས་བཟས་ཡོད་པའི་མི། 师资。将来可以为人师者。

དགེ་རྒྱས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་གནས་རིས་ཀྱི་ མོང་མ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷ་རྣམས་ནི་ འཇིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་ཀྱི་ བའི་བ་ མ་ལུས་་་ པར་རྫོགས་པའམ་ རྒྱས་པས་ དགེ་རྒྱས་ཞེས་བྱའོ། 遍净天。三禅天之上层。生于此中诸天，世间禅悦，最极净妙圆满，故名遍净。

དགེ་སྦྱོབ། (1)དཀར་ ཆིའི་ལས་ སྦྱོབ་ པར་ བརྩོན་པ། 行善，做好事。(2)ཆོས་བྱེད་པ། 修行佛法。

དགེ་སྦྱོབ་ཕྱིག་སྤོང་། དགེ་བའི་ བྱ་བ་སྦྱོབ་ཅིང་ མི་དགེ་བའི་ བྱ་བ་ སྤོང་བ། 从善去恶。奉行善事，断除恶行。

དགེ་བཅུ། ཡུལ་ ལུང་ གི་ དགེ་ མཚན་ ཕུན་ སུམ་ཚོགས་པ་བཅུ་སྟེ། གམ་འབྲོག་ཆུང་འབྲོག་རྣ་ཡི་ དགེ། ཁང་ས་ཞིང་ས་ས་ཡི་དགེ། འཐུང་རྒྱ་ཡུར་ རྒྱ་ཆུ་ ཡི་དགེ། ཁང་རྩེ་འཐག་རྩོ་རྩོ་ ཡི་དགེ། ཁང་ ཤིང་བྱད་ ཤིང་ ཤིང་ གི་ དགེ་ ཞེས་ བཅུའོ། 十美。富裕地方的十种优美条件：远、近牧草美，田、宅土质美，饮、灌水性美，础、磨石质美，屋、薪木材美，总称十美。

དགེ་ཚེས། ཤི་བའི་ མི་ལ་ དམིགས་ བའི་དགེ་རྒྱུའི་ ཚེ་ ཆས། 超度用品。为死者修建佛事所需财物。

དགེ་རྒྱང་། བསམ་གཏན་ གསུམ་ བའི་གནས་རིས་ཀྱི་ ངོ་གམ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷའི་ བསམ་གཏན་ཀྱི་ བའི་ཐ་ལ་དགེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། རང་ས་ཚོང་མ་གཏིས་ལས་ བའི་ བ་ རྒྱང་ བས་དགེ་རྒྱང་ཞེས་བྱའོ། 少净天。三禅天之下层。生于此中诸天，所有禅悦，堪称净妙；但小于自身以上二天处，故名少净。

དགེ་ཚོས། བསམ་སྦྱིང་བ་ཐང་པོའམ། རྣམ་པར་དཀར་བའི་ལས། 善事。慈惠的思想行为。佛书译为善法、善缘或善门。

དགེ་བསྙེན། (ཐུལ་སཀྱ:) སངས་རྒྱས་ རིས་བདུན་གྱི་ ནང་གསེས། བསྐལ་པ་གཞེ་ལྷ་བསྲུང་བར་ཁས་ལེན་པའི་ ཁྱིམ་ན་གནས་པའི་ སྐྱེས་བུ། 居士，近事男。梵音译作优婆塞或邬婆索迦。别解脱七众之一。承认守护五戒而居留俗家之男子。

དགེ་བསྙེན་ གྱི་ སྡོམ་པ། རང་ དགེ་ བསྙེན་ གྱི་ སྡོམ་པར་འགྱུར་ཅིང་གྱི་ཆུ་ ཕུན་ སུམ་ཚོགས་པ་ལ་་ བརྟེན་ནས་ ཐོབ་ཅིང་། དགེ་བསྙེན་ གྱི་ སྡོམ་པའི་ མི་མཐུན་ ཕྱོགས་ སུ་ གྱུར་ པའི་ སྐང་ ཁ་ ཇི་ སྲིད་་་ འཆི་བར་དུ་ སྤོང་ བར་ ཁས་ ལྡང་པའི་ ངེས་་་ འབྱུང་གི་ ཚུལ་ཁྲིམས། 居士戒，近事男律仪。本从圆备能生近事律仪之因而得，承认乃至命终永断近事律仪所断相违品之出离戒。

དགེ་བསྙེན་ གྱི་ བསྙབ་པ། དགེ་ བསྙེན་ གྱི་ སྡོམ་པ་དང་ དུ་ གཅིག

དགེ་བསྙེན་ དྲུག ས་ ཐོབ་ ལུགས་ གྱི་དགེ་ བསྙེན་ དྲུག་སྟེ། སྐྱབས་འགྲོའི་དགེ་བསྙེན། སྡོམ་གཅིག་ དགེ་བསྙེན། སྡོམ་འགའི་དགེ་བསྙེན། ཚལ་ཆེར་ དགེ་བསྙེན། ཚངས་སྤྱོད་དགེ་བསྙེན་ ཏེ་ དྲུག 六近事，六种居士。在家行持别解脱戒的六种佛教徒：归依居士、一戒居士、二戒居士、多戒居士、圆戒居士和梵行居士。

དགེ་བསྙེན་ མ། (ཐུལ་སྐྱིགཿ) དགེ་བསྙེན་ གྱི་ སྡོམ་

ཨ་ཀུང་ལྟན་གྱི་ཟབ་མེད། 女居士，近事女。梵音译作优婆夷或邬波斯迦。受持戒律居家修行的女佛教徒。

དགེ་རྟགས། བཟང་པའི་རྟགས་མཚན། 吉兆，好预兆，佳兆。

དགེ་སྐྱོང་། སངས་རྒྱས་ཐེག་ཆེ་དུ་མི་བསད་ན་གསོད་ མཁན་ དེས་འདས་ པའི་ཤུལ་ མིར་ མི་སྐྱེ་དང་དགེ་དོད་སྐྱེད་དགོས་དེར་ཟིར། 超度命价。古代法律规定，凶手向被杀者家属赔偿的命价和为死者诵经超度而交付的费用。

དགེ་སྐྱོང་སྡིག་སྐྱོང་། དགེ་སྡིག་གཉིས་ ཀའི་ངོ་བོ་དོན་དམ་དུ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་ པས་སྟོང་པའོ། 善恶性空。善恶二者自性，皆非实有。

དགེ་འདུན། 〈ས་སྒྲ:〉 ཉེན་ མོངས་པ་ སྤྲོང་ བ་ལ་ ཞུགས་ པའི་ སྐྱབ་ པ་ལས་ ཀྱི་ གང་ ཟག་ དགེ་སྐྱོང་ གསུམ་ མམ་ བཞི་ སྡེ་ ཚན། 众，和合，众和会。梵音译作僧伽，略作僧。趋向断除烦恼的有学道比丘三或四人以上的集体，亦指一比丘。

དགེ་འདུན་ཀུན་རྟ། དགེ་འདུན་ ཀྱི་ ཚས་ དུ་ དང་ཚོགས་ཁང་། 僧园。梵音译作僧伽兰。众僧集会辩经的场所。

དགེ་འདུན་དཀོན་ མཆོག 指་ པ་ གསུམ་ ཀྱི་ འཕགས་པའི་ གང་ ཟག་ རེ་ རེ་ བ་དང་། 佛、法、僧宝。佛教中三乘圣者 一人或具戒凡夫比丘四人上以的僧团。

དགེ་འདུན་ བཀོད་ ཤའི་ དབྱེད། དགེ་ འདུན་ ཚུན་ འབྱེད་ པར་ ཐུབ་ པའི་ མཚམས་ མེད་ ཀྱི་ ངོ་ བོར་ གྱུར་ པའི་ ཕྱ་ མ་ དང་ དབྱེ་ ཐུབ་ པ་ སྟེ། དུས་ ནི་ སྟོན་ པ་ ཞལ་ བཞུགས་ ཤིང་ བསྟན་ པ་ ལ་ སྐྲུན་ མ་ ཐུང་ བ་ དང་། མཆོག་ ཐུང་ གཅིག་ བསྐོས་ པའི་ དུས་ དང་ མཚམས་ གཅིག་ ཏུ་ ཐབས་ པའི་ ནང་ དུ། གང་ ཟག་ གྱུ་ མཐའ་ ཤེས་ པའི་ གང་ ཟག་ གི་ ཡུལ་ ས་ ས་ ཞིག་ བོའི་ དགེ་ འདུན་ རྣམས་ ལ། ཚུལ་ སྟོན་ པ་ སངས་རྒྱས་ ཐུབ་ ལས་ གཞན་ ལྟོས་ བྱེད་ ལྟ་ བུ་ ལ་ སྟོན་ པ་ དང་། བསྟན་ པ་ སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ གསུང་ པ་ ལས་ གཞན་ ལྟོས་ བྱེད་ ཀྱི་ བསྟན་ ཚིག་ ཐུ་ ཁས་ ལེན་ པའི་ ཚུལ་ གྱི་ དབྱེད་ ཅིང་ བའོ། 破僧和合，破法轮僧。分离僧伽、罪属五逆的挑拨离间之行。破僧之时，在释迦牟尼住世、佛教纯净无疵、二尊受命之时；破僧之地，僧众共处一界之内；能破之人，通晓异部宗轮；所破对境，是凡夫僧众；破僧方式，使众承许释迦牟尼以外如提婆达多者为师，承认佛说以外提婆达多所制五句为戒。

དགེ་འདུན་ གྱི་ སྡེ། བཞི་ སྡེ་ ཡན་ ཆད་ ཁྲིམས་ ལྡན་ བཅུན་ པའི་ ཚོགས་ པ། 僧众，僧团。具戒比丘四人以上的团体。

དགེ་འདུན་ གྱི་ ཁང་ ཁྲིམས། བཅུན་ པ་ ནང་ པའི་ ཚུན་ ཆྲོག་ ཐུ་ བཅས་ པའི་ བསྟབ་ ཁྲིམས། 僧制。僧团内部制定的清规戒律。

དགེ་ འདུན་ གྱི་ དབྱེད་ གསུམ། འཁོར་ ལའི་ དབྱེ་ དང་། ལས་ ཀྱི་ དབྱེ་། འཕྲུག་ ལོང་ ཁྱི་ དབྱེ་ བཅས་ གསུམ། 三破僧。三种破和合僧：破法轮僧，破羯磨僧，及于同一界中兴起斗诤。

དགེ་འདུན་ ཀུ་བ། རྡ་ བྱང་ བདུན་ པའི་ ཕུག་ ལུག་ ལོ་ ལ་ འཕྲུང་ ཤེང་། རྩོང་ ཁ་ པའི་ ཞུལ་ སློབ་ པ་ ཤེས་ ལྡན་ བའི་ དགོན་ པ་ ཕུག་ འདི་ ཡས་ སངས་ རྒྱ་ ལའི་ ཟླ་ ཤའི་ སྐུ་ ཕྲེང་ དང་ པོ། རྡ་ བྱང་ བཀྲ་ པའི་ ཤེང་ རྟ་ ལོ་ ལ་ འདས། 根敦珠。译言僧成（1391—1474）。宗喀巴弟子，明正统十二年丁卯(1447年)倡建札什伦布寺，后人追认为第一世达赖喇嘛。

དགེ་འདུན་ རྒན་ པ། སྡོམ་ པ་ ལེན་ དུས་ ཐུ་ བའི་ གུ་ པ། 老僧。戒腊高的僧人。

དགེ་འདུན་ རྒྱ་ མཚོ། རྡ་ བྱང་ བཀྲ་ བའི་ ཆེ་ ཞིལ་ ལོང་ ཁ་ ཙང་ རྟ་ རྣག་ སྟེ་ དེང་ སྐབས་ བཞད་

མཐོང་སྐྱེ་རྫོང་ཁྲིམས་སུ་སྐྱ་འཁྲུངས། ཤེང་སྐྱལ་ལོར་གདན་ས་ཅཀ་ཤིས་ལྷུན་པོར་ཕེབས། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ས་སྐྱལ་ལོར་དགས་ སྟོད་ཆུལ་ཕྱི་ལྟ་མིའི་ཐ་མཆིའི་ཉི་འཕྲམ་དུ་ཆོས་འཁོར་ཆུལ་ལེགས་བཤད་སྐྱག་པའི་དགའ་ཚལ་ཕྱི་དགོན་པ་ཁྱག་པའོ། ས་སྐྱ་ལོར་སྐྱེ་གངོང་མེ་དཔང་ཅཀ་ཤིས་གཀས་པས་འབྲས་སྐྱངས་ རྟོ་ཁང་སྟོན་མ་རྗེ་འདི་ལ་ཕྱལ་རྗེས་མིང་དགའ་ལྡན་ཞེ་བྱང་དུ་བསྐྱར། ཕྱི་ཆུ་ཤེལ་ཐལ་ཁ་ཤར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར། འཕགས་ སྐྱངས། མེ་ར་སོ་སེའི་མཁན་པོ་མཇད། ཕྱིས་ཀུ་ལའི་ཐ་མའི་སྐུ་ཕྲེང་གཉིས་པར་འདེན། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཚུ་སྐྱག་ལོར་འདས། 根敦嘉措。义译僧海(1476—1542)。生于后藏达纳(今谢通门县境内)。1485年，就学于札什伦布寺。1509年，倡建顿科杰寺（今加查县境内）。1518年，接受乃东札西札巴所献哲蚌寺内多康恩莫殿，更名噶丹颇章，义译喜足宫，后为格鲁派政权首建之地。历任札什伦布、哲蚌、色拉等寺堪布，后人追认为第二世达赖喇嘛。

དགེ་འདུན་མངོན་གྱུར། བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཐ་ཀྱལ། ཚོགས་སུ་ལངས་པ་སྟེ་ མཁན་པོ་མ་གཏོགས་པའི་ བཞི་ཚང་བ། ཁ་སྐོང་ཀྱི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཚང་བ། མི་མཐུན་པ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་སྟེ། མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པའོ། དེ་ལ་སྟོན་པ་མངོན་གྱུར་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། 僧现前。近圆十现前之一。除一亲教师外，尚须四尊证师，满足会众名额，满足十三增添法，远离二不顺法。具此三相，为僧现前，亦名大师现前。

དཔེ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པ། རྗེས་དྲན་དྲུག་གི་ནང་གསེས། དགེ་འདུན་དགོན་མཆོག་གི་ཧིག་པ་དང་གྲུལ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་རྗེས་སུ་དྲན་པའོ། 随念僧。六随念之一。随念僧室所有一切证知及解脱功德。

དགེ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཚན་ཉིས་བཅུ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་པའི་སྐྱོང་བ་གང་ཞེག ཧིག་གྲུལ་གཉིས་ལྡན་ཏེ་ཕྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཤིང་ཀུན་རྣམས་དོན་དམ་པར་མ་དམིགས་ཤིང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་དགེ་འདུན་དུ་ཤེས་པའོ། 随念僧次第加行。智度七十义之一。次第加行之于胜义中知、脱二德俱不可见，而于世俗中则对僧伽次第生起助伴想者。

དགེ་འདུན་ཉེ་ཀུ། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་མཆོད་ཅིང་དབེའི་དགེ་འདུན་ཏེ་ཀུ་སྟེ། རྒྱུན་ཞུགས་ལྟ་དང་། ཕྱིར་འོང་གསུམ། ཕྱིར་མི་འོང་བཅུ། དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ། བཤེས་དུ་ལྟ་བྱའི་ངང་སངས་རྒྱས་ བཅས་ཏེ་ཀུ་ སྡེ་ཁག་མའོ། 二十种僧伽。般若所说代表僧宝的二十种譬喻僧伽：五预流、三种一来、十不还、阿罗汉向和麟角喻独觉，总为二十。

དགེ་འདུན་ཁ་དད་པ། ལུ་སྤྱོད་ཆ་ལུགས་སོང་སྡེ་རིས་མི་མཐུན་པའི་དགེ་འདུན། 僧不同。见、行、服装等不同的僧团，是佛教与其他宗教不共五法之一。

དགེ་འདུན་མཉམ་པ། བཞི་ སྡེ་ ཡན་ ཆད་ ཀྱི་ བཅུན་པ་ལུ་ སྤྱོད་མཚུངས་པ། 僧和合。四人以上见、行相同的僧团。

དགེ་འདུན་ཐལ་ཆེར་བའི་སྡེ། ཐེག་ཆོས་ཀྱི་ཆ་བའི་སྡེ་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། ཐལ་ཆེན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཀུས་པའི་ཚེ་དགེ་འདུན་ཐལ་ ཆེ་བ་ཕྱོགས་ གཅིག་ཏུ་ གནས་པས་ དེ་ལྟར་གྲགས་ལ་ མདོ་འདོན་པའི་ཚེ་བྱ་ཀྱི་ཅའི་སྐད་དུ་འདོན། མཁན་པོ་བྱམ་རྩེའི་རིགས་བོད་སྤྱང་ལས་བཅུད། སྟོམ་སྤྱང་བའུན་ནས་ཐེར་གསུམ་མན་ཆད་ལ་རྟོགས་དཔལ་ བཟུ། དགེ་སློང་གི་མིང་ཡེ་ཤེས་དང་སྤྱས་པའི་མཐའ་ཅན། གྲུབ་མཐའ་བདག་ཕྱང་ཐ་དད་པ་

དང་། བདེན་པ་ཉིག་ཚར་མཐོང་བ་དང་། ཆོས་མཆོག་ལས་ཀྱང་ཉམས་ཤིད་པ་དང་། དཔང་བོས་ཡུལ་མི་འཇིན་པ་སོགས་འདོད་པའོ། 大众部。小乘根本四部之一。佛灭后小乘分裂成十八部时，有多数僧众共同合成一派，名大众部。此派以巴利语诵经；以婆罗门迦叶所传弟子为亲教师；所著祖衣七至二十三幅，绣有吉祥结；比丘之名，以“智”或“密”字结尾；主张我与蕴异、顿见圣谛、证世第一法仍可退失及诸根不取外境等。

དགེ་འདུན་དབུ་རྩེ་གཉིས། 两部僧伽。吐蕃王热巴坚分头发为左右两股，发端接连净绢，令出家僧团和居家白衣蓄发的僧团分坐其上，以示尊崇佛教。当时僧众遂得此名。

དགེ་འདུན་བཙུན་པ། 大德僧伽。对具戒比丘的敬称。

དགེ་འདུན་བཞི་རྩེ། 四众僧伽。已入道或于白四羯磨受近圆戒比丘四人集成的僧伽会众。

དགེ་འདུན་གཉིས། 二僧伽：异生僧伽、有学僧伽和无学僧伽。白四羯磨受近圆戒凡夫比丘四人以上为异生僧伽；预流向至阿罗汉向一人为有学僧伽；阿罗汉一人为无学僧伽。

དགེ་འདུན་ལྷག་མ། 〈梵〉 སངྒྷཨ་ཝ་ཤེ་ཥ། 众余，罪聚，僧残，僧初残。梵音译作僧伽婆尸沙。僧谓僧伽，婆谓初，尸沙谓残。别解脱戒五罪之一。比丘若犯僧残，须依赖僧伽始能长养还净，所受律仪仅余残分，故得此名。

དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ། 十三僧残。比丘所应断除之残余罪，分为：因贪欲有情者五、因贪欲资具者二、因损恼者二、因违诫者四，总为十三。

དགེ་ལྡན་བཀའ་བརྒྱུད། 妙善法统。噶丹派教法传承。

དགེ་ལྡན་པ། 噶丹派。格鲁派别名。

དགེ་ལྡན་རྩིས་གསར་མ་བྱ། 《噶丹新算母子篇》。历算书名，松巴堪布慧隆于公元1747年著。

དགེ་སྡིག 善恶。

དགེ་རྩལ། 比丘十三僧残戒之一。依赖僧伽始能长养还净，所受律仪仅余残分，故得此名。

འབྲུ་སྦྱིད་དགོས་པ་དེར་ཟེར། 超度粮食。旧时法律规定，杀人者向被杀家属交付为死者作佛事时所用青稞。

དགེ་སྤྱོད། དགེ་བའི་སྤྱོད་པ། 善行。

དགེ་ཆོགས། དཀར་པོ་དགེ་བའི་ཆོགས། 善品，善法。

དགེ་སྦྱོག སློབ་སྦྱོག 弟子，学生，学徒；དགེ་སྦྱོག་བསྟེན་པ། 带徒弟。

དགེ་བ། ❶名词。(1)སྡིག་པའི་ལྡོག་ཆོགས་ཤེར་སྦྱང་དམ། སྤྱོད་པ་བཟང་པོ་སྟེ། རང་འབྲས་ཡིད་ཥོང་འཕྲིན་ཏེད་ཡིན་བའི་ཚ་ནས་རྣམ་སྨིན་ཡང་དུ་བསྟན་པར་བཞག་པའི་ཆོས། 好事，善良的行为。佛书就其能招引可意后果一点上，说为有记异熟之事物，译为善、净善、妙净善：མི་ཆ་ཏིལ་བོར་དགེ་བ་སྤྱོད་པ། 一辈子做好事。སྡིག་འཚབ་དགེ་སྤྱོས། 隐恶扬善。སྡིག་པ་ཟངས་ཤེང་དགེ་བ་དང་དུ་ལེན་པ། 止恶行善。(2)སྤྱིར་བ་ཉིར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 善良。藏历廿七值日会合神之一。(3)ཀྱེད་ པ་ བཅུ་ གཅིག་ནང་གི་འཕོ་ཁྱེད་ཅིག 善。藏历十一作用神中，七轮流作用神之一。(4)(མངོན) དགེ་བ་བཅུ་ཡོད་པས་གྲངས་བཅུ་མཚོན། 善行有十种，故表数字10。❷ལེགས་པ་དང་བཀྲ་ཤིས་པ། 形容词。美好的，善良的，喜庆的；སྤྱོད་པ་མི་དགེ་བ། 不好的行为。

དགེ་བ་སྐྱེས་པ་སྐྱེལ་བ། རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ཟིན་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཚོང་ཁས་ཚོང་དུ་འཛེལ་བར་ཁྱེད་པ་སྟེ། ཡང་དག་སྤྲོང་བ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 防护断。已生善法令增长。四正断之一。

དགེ་བ་བཅུ། སྡིག་མི་ཀཽདྱ་པ། མ་ཁྱིན་པར་མི་ལེན་པ། ཤེག་ཀཽཤི་སྤྲོང་བ། བདེན་པར་སྨྲ་བ། ཕྱ་མ་མི་ཁྱེད་པ། ཆིག་འཐམ་པོར་སྨྲ་བ། ངག་མི་འཚལ་བ། གཞན་ཀྱི་ནོར་ལ་ཆགས་སྡང་མི་ཁྱེད་པ། གཞན་ལ་གནོད་སེམས་མི་སྐྱེད་པ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་སྟེ་བཅུ། 十善：不杀生、不偷盗、不邪淫、不妄语、不两舌、不恶口、不绮语、不贪、不嗔和不邪见。

དགེ་བ་བཅུ་གཅིག དགེ་བའི་སེམས་ཕྱུང་བཅུ་གཅིག་དང་དོན་གཅིག

དགེ་བ་ཆོས་ལྷུང་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། རང་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གནས་ཏེ་དམ་བའི་ཆོས་ཐན་ཞིང་ཐེམས་པ་དེས་བཟས་ཤ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ ཆོས་ རྣམས་ སྒྲུབ་ པ་ ལ་ ཅིང་ ཞིང་ ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 摄善法戒。自身受持守护律仪，奉行一切闻思正法及六度万行诸菩提分，总名摄善法戒。三戒之一。

དགེ་བ་མ་སྐྱེས་པ་བཟློད་པ། སྔར་ རང་ རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེས་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་བཟློད་པ་སྟེ། ཡང་དག་སྤྲོང་བ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 修断，未生善法令生。四正断之一。

དགེ་བའི་བཤལ་སྐྱེ། མི་དགེ་བ། 恶，不善。

དགེ་བའི་ཆོས། རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་ལྟ་བུའོ། 善法，妙法，白法。如十善。

དགེ་བའི་ཆོས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས། ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ཕྱི་དགེ་བའི་ཆོས། 觉品善法，顺解脱善法。

དགེ་བའི་སྤྱོད་ལམ། བཟང་པོའི་ཐ་སྤྱོད། 善行，好行为。

དགེ་བའི་ཕུང་པོ། དགེ་ ཆ་ མང་དུ་ བསགས་པ་བའམ། དགེ་བའི་དངོས་པོ་དུ་མ་འདུས་པ། 善蕴。集聚众多善根善法所成总体。

དགེ་བའི་དབང་པོ། (1)རྣམ་དཀར་ཀྱི་ བདག་ཉིད། 善根。(2)རྟོགས་པརྗེད་དཔག་བསམ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུ་ཆ་ཤས་ཀྱི་སྐུ་གང་ཀྱི་སྐབས་ཞིག 善自在，善者王。古印度一国王，也是诗人，著有《如意藤》，叙述释迦牟尼宿世传奇故事。

དགེ་བའི་འབྱུང་གནས། (མཛད་) སངས་རྒྱས། 善生处。佛的异名。

དགེ་བའི་ལས། རྣམ་པར་དག་པའི་ ལས་ སམ་རྣམ་ དག་ ཀྱི་བ་ བའི་མ་ ཆོས། 净业，善业，善法，善行，好事。

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན། དགེ་ བའི་ ལས་ སྦྱོན་ བའི་སློབ་དཔོན། 善知识，良师，善友，格西。对精通佛教经籍者的敬称。

དགེ་བའི་ལ་མངོ་། ས་མང་ལྷའི་ནང་ ཚན་ ཞེག་ སྡེ་རྟག་ཏུ་བྱང་རིས་ཀྱིས་དགེ་ སེམས་ ཐམས་ཅད་''' ཀྱི་འཁོར་ཁོ་ནར་འབྱུང་བ། 大善地法。五大地法之一。经常随逐一切善心相应生起的诸心所法。

དགེ་བའི་ལ་མངོ་བཅུ། དད་པ་དང་། བག་ ཡོད། ཤེན་སྦྱངས། བཏང་སྙོམས། ངོ་ཚ་ཤེས་ པ། ཁྲེལ་ཡོད་པ། འདོད་ཆགས་མེད་པ། ཞེ་ སྡང་མེད་པ། མི་འཚེ་བ། བརྩོན་འགྲུས་བཅས་ བའོ། 大善地法十：信、不放逸、轻安、舍、惭、愧、无贪、无嗔、不害和勤。

དགེ་བའི་སེམས་རྒྱུད་བཟང་ གཅིག དད་ པ''' དང་། བག་ཡོད། ཤེན་སྦྱངས། བཏང་སྙོམས། ངོ་ཚ་ཤེས། ཁྲེལ་ཡོད། མ་ཆགས་པ། ཞེ་སྡང་ མེད་པ། གཉི་ག་མི་རྨོངས་པ། རྣམ་པར་མི་འཚེ་ པ། བརྩོན་འགྲུས་རྣམས་ཏེ་བཅུ་གཅིག་གོ། 十一善心所。心所有法，善者有十一种：信、不放逸、轻安、舍、惭、愧、无贪、无嗔、无痴、不害和精进。

དགེ་བའི་བསམ་པ། རྣམ་དག་ཀྱི་ཀུན་སྤྱད། 善意，好心肠。纯正善良的念头。佛书译为善好意乐或善意乐。

དགེ་བར་སྐྱེ་། (མཛད་) དྲང་སྲོང་། 乞善。仙人的异名。

དགེ་ཟིན། ལེགས་ པ་ དང་ ཟེད་ སྐྱེད་ཀྱི་ བསྡུས་ མེད་། 利用，使用。用其所长：དཔལ་བོ་ཙེད་

ཀྱང་དགེ་བའི་སྐྱེད་མ་ཤེས་ན་ཡང་ ཐོག་མས་མེད། 有了东西，不善于利用，还是没有益处。

དགེ་བྱེད། (མཛད་) ཆུ་སྦྲུག་ལོ། 致善。壬寅年、水虎年的异名。

དགེ་སློང་། 〈ཐམཔ:〉 ཉེན་ མོངས་ བཅོམས་ པ་ དང་། ལྷག་བའི་ངལ་བ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་དགེ་ ཚུལ་ཁོ་ནས་ཀྱི་ སྡོམ་ ཁྱིམས་ ལྟུང་ལེན་ ཀྱིས་སྐྱོང་''' བར་བྱེད་མཁན་གཤེ་ ལྡོངས་པ་བྱུང་ དགེ་ཚུལ་''' སྐྱེ་ ཚ་ མོ་ སྐྱེའི་ མེད་། 修善。梵音译作室罗摩拏，略作沙门，或作桑门。一切勤苦修持破灭烦恼、止轮回苦所有善法即别解脱律仪的男女比丘、沙弥总名。旧译净志、息心，俗称贫道。

དགེ་སློང་ཀྱི་དངོས་ཁ། དགེ་སྐྱེ་དགེ་ཚུལ་ཀྱི་ སྡོམ་ཁྱིམས། 沙门性，沙门体。比丘、沙弥受持的戒律。

དགེ་སློང་གི་ཆོས་བཞི། ཁ་ཅེ་ཡང་སྐྱར་མི་ཁ་ཅེ་ བ་དང་། ཁྲོས་ཀྱང་སྐྱར་མི་ཁྲོ་བ། བཏེགས་ཀྱང་ སྐྱར་མི་རྟེག་པ། མཆོང་བྱས་ཀྱང་སྐྱར་མཆོང་མི་ འབྱ་བ་བཅས་བཞི། 四沙门法：他骂不还骂、他怒不还怒、他打不还打和寻过不还报。

དགེ་སློང་གི་འབྲས་བུ། དགེ་སྐྱེ་དགེ་ཚུལ་ཀྱི་ འཕུལ་ཕུགས་ཀྱི་ ཐད་བདེ། 沙门果。出家修善所得眼前和长远利乐。

དགེ་སློང་གི་འབྲས་བུ་བཞི། རྒྱུན་ དུ་ ཞུགས་ པའི་འབྲས་བུ་དང་། ཕྱིར་ལོང་བའི་འབྲས་བུ། ཕྱིར་མི་ལོང་བའི་འབྲས་བུ། དགྲ་བཅོམ་པའི་ འབྲས་བུ་སྟེ་བཞི། 四沙门果：预流果、一来果、不还果和阿罗汉果。

དགེ་སློང་གི་ཚུལ། དྲི་མེད་ལམ་སྟེ། ཐག་མེད་ ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་མོ། 沙门性。无垢道，即无漏无间道。

དགེ་སློང་མགོ་རེག རང་ཉུང་ནས་སྐུ་བཅད་ པ། 光头沙门。剃光头发的出家人。

དགེ་སྦྱོང་ཆེན་བོ། (མཚན) སངས་རྒྱས། 大沙门。佛的异名。梵音译作摩诃室罗摩拿。

དགེ་སྦྱོང་ལྟར་བཙོལ་བ། དགེ་ཚུལ་སྐྱང་མིན་ཡང་ཡིན་པ་ལྟར་བྱས་པ། 妄作沙门，假装修善者。本非沙弥。比丘而佯以为是者。

དགེ་སྦྱོང་དུ་ཁས་ལངས་པ། དགེ་སྐྱང་དགེ་ཚུལ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་ཡིན་པར་སྨྲ་བ། 自称沙门，妄称沙门。本非比丘、沙弥而向人自称为是者。

དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ། འདུས་བྱས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང་། འདུས་མ་བྱས་འགོག་བདེན་ནོ། 沙门性果。已证有为解脱道和无为灭谛。

དགེ་སྦྱོང་ལེ་བོ། མགོ་སྐྲ་དཀར་ཞིང་རྒྱ་ཤེལ་ཞིང་དམ། ཀ་མདོག་ཅན་གྱི་དགེ་སྐྱང་དགེ་ཚུལ། 白头沙门。头发苍白的出家人。

དགེ་སྦྱངས། དགེ་བའི་སྤྱད་ལམ། 善行，妙行，好事。

དགེ་མ། 名词。(1)བཙུན་མ། 尼，比丘尼，尼姑。(2)(མཚན) ཚན་མོ། 老妇的异名。(3)སྐྱེས་མའི་མཚན་ཞིག 度母名号。

དགེ་མར། འདུས་བྱེའི་དགེ་བ་སྐྱབ་ཅིང་མར། སྡུང་གི་ཁྲིམས་སྐྱེལ་དུ་མི་བསད་ཅེ་ཁ་སོད་མཁན་གྱི་དེས་འདུས་བྱེའི་ཀུལ་མིར་དགེ་དོད་མར་སྐྱེད་དགོས་པ་དེར་རེད། 超度酥油。旧时法律规定，杀人者向被杀家属交付为死者作佛事时所用酥油。

དགེ་རྩ། དགེ་བའི་རྩ་བ་སྟེ། རྣམ་པར་དཀར་བའི་ལས་སམ། བདེ་བ་འཕེན་པར་བྱེད་པའི་ཆུ་མཚོད་སྦྱིན་བསྟེན་པཀུར་སོགས། 善根。能引生一切利乐的善业，如上供、下施及承侍等。善即是根，故名善根。

དགེ་རྩུལ། (ཤཱཀྱར:) སོ་ཐར་རིས་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། བསྙབ་བའི་གཞི་བཅུ་དང་། ཆར་གཏོགས་རྒྱབས་འདས་སོ་གསུམ་བསྡུད་བར་ཁས་ལེན་བའི་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་སྐྱེས་བུ། 勤策男，劳策，求寂。梵音译作室罗摩尼罗，简称沙弥。别解脱七众之一。承认守护十所学处及其所属三十三种违犯之出家男子。

དགེ་ཚུལ་གྱི་སྐྱང་བ། དགེ་ཚུལ་གྱི་བཙའ་ཁྲིམས་དང་འགལ་བའི་རྩེ་བ། 勤策男犯，沙弥堕罪。

དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ། རང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་ཅིང་། དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིར་པའི་སྐྱང་བ་བཅུ་ རྩི་ཁྲིད་འཆིའི་བར་དུ་བཏང་སྙོམས་པའི་ཁྲིམས། 沙弥律仪。本从圆备能生沙弥律仪之因而得，承认乃至命终永断沙弥律仪所断十相违品之出离戒。

དགེ་ཚུལ་གྱི་སྐྱབ་དབོན། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་སྐྱབ་དབོན་ལྔའི་ནང་གཅིས། བསྙབ་བྱ་ལ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་འབོག་པར་ཁྲིད་པའི་དགེ་སློང་། 沙弥轨范师。《毗奈耶经》中所说五轨范师之一。谓传授沙弥戒之比丘。

དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་གཞི། དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱའི་རྩ་བ། 沙弥学处。

དགེ་ཚུལ་སྐྱབ་པའི་ཆོ་ག། སྐྱོང་བ་བར་མ་རབ་བྱང་སྐྱབ་པའི་ཆོ་ག་སྟོན་ནོ། སྐྱོང་བ་བར་མ་རབ་བྱང་སྐྱབ་པའི་ཆོ་ག་སྟོན་དུ་སོང་ནས། དངོས་གཞི་འཁྲབ་ཀྱི་བྱ་ཚུལ། མཐུན་ཀྱེན་ལྟ་དང་ལྡན་པའི་སྐྱོ་ནས། དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཡུལ་དུ་གསལ་ཞེས་པ་གཞན་བསྟོད་དེ་བསྟོད་པ་གསུམ་གྱི་མཐར་དུས་གོ་བསྟོད་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་བསྟོད་པ་སོགས་སྐྱོ་དངོས་རྣེས་གསུམ་གྱི་རིམ་

ཚ་རྣམས་སོ། 成办沙弥仪轨。授沙弥戒所作加行、正行、结行次第。加行必须先已如仪、中间出家、为近事男；正行必须离四违缘、具五顺缘、启白策励、皈依三宝；自白我名某甲成为沙弥，白他启请大德接引。三白之后，于结行时告知时刻，诵学处等。

དགེ་ཚུལ་བསྐྲལ་བ། ཇི་ལྟ་ཅན་གྱི་དགེ་ཚུལ་ལུང་བ་བློང་དྲན་བཞམས་བཟོ་སོགས་ཆོག་ཅིང་གཏེར་གྱིས་བཆག་ཀང་མཐའ་མི་གཏོང་བ་གནས་ནས་དབྱང་བའོ། 驱摈沙弥。对于心怀恶见沙弥，提醒警告，温言规诫，以谋阻止，仍不舍弃其恶见者，即驱摈之。

དགེ་ཚུལ་བསྐྲལ་བ་སྡུད་པའི་ལྷང་ཟིན། ཇི་ལྟ་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། ཇི་ལྟ་མི་གཏོང་བ་དགེ་འདུན་ གྱིས་བསྐྲལ་བ་སྟེ་གནས་ནས་ཐབ་པའི་དགེ་ཚུལ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ སྡུད་ལས་མཐུན་པའོ། 与被逐沙弥同宿。九十单堕之一，谓收留不舍恶见、已被驱摈沙弥，与之同室宿者，即犯此堕。

དགེ་ཚུལ་མ། 〈ཤཀྱཻདྷིཀཱ〉ས་ཐར་རིས་བདུན་གྱི་ཁ་ཏགལ། དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་ཏུད་ལྡན་གྱི་བྱང་མེད། 求寂女，勤策女，沙弥尼。别解脱七众之一。身心具足沙弥律仪之妇女。梵音译作室罗摩尼理迦。

དགེ་ཚུལ་མ་སྐྱབ་བའི་ཆོ་ག། དགེ་བསྙེན་མ་དང་དགེ་ཚུལ་མ་སྐྱབ་བའི་ཆོ་ག་སྤྱི་ བཏང་ཚ་ཆོག་བཞེན་ལས། ཡུལ་མཁན་མིའི་སྐྱ་ཞོན་དུ་གནས་བའི་དགེ་སློང་མ་དེས་དང་ བོར་དགེ་བསྙེན་མ་དང་ མ་རབ་ བྱང་དུ་ བསྐྱབས་ནས་སློབ་དཔོན་མ་དེས་དགེ་ཚུལ་མར་སྐྱབ་བར་ཟིན་བའོ། 度沙弥尼仪轨。授优婆夷及沙弥尼戒之仪轨。总与男子仪轨相同。受戒处为准备担任女阿阇梨之比丘尼，由彼先度为近事女，中间出家，而后授予沙弥尼戒。

དགེ་རྩོགས། དགེ་བའི་ཆོགས་ཏེ་ བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས། 善法聚，善资粮。福德资粮和智慧资粮。

དགེ་མཚན། (1)བཀྲ་ཤིས་པའི་ལྟས་དང་ལེགས་པའི་རྟགས་མཚན། 吉兆，瑞应。吉祥的预兆。(2)ཕན་ཡོན་དང་། ཕན་ཐོགས་པའི་འབྲས་བུ། 效益，利益，好处；སློབ་སྦྱོང་གི་དགེ་མཚན། 学习的效益。དགེ་མཚན་མེད་པ། 没有好处。མི་རེ་རེ་ལ་དགེ་མཚན་རེ་འདུག 每人各有所长。ཕ་ཡུལ་གྱི་ དགེ་ མཚན་ གྱིས་ གྲགས་ ཁྲགས་ པ། 醉心于家乡之美。

དགེ་གཞོན། དགེ་ བྱེད། 弟子，学生，学徒，学僧。

དགེ་རིས་སློབ་ཁྲ། འབྱུང་ འགྱུར་ དགེ་ ཚན་ གྱི་ དམིགས་ སྐོང་འགྲོ་ མཁན་རྣམས་ཀྱི་ སློབ་ སྦྱོང་ཁྲའི་ ཡུལ་ སློབ་ ཁྲ། 师范学校。培养将来作为师资的学校。

དགེ་གཤོག དགེ་སྐོས་ཀྱི་ གཤོག་པ། 铁棒喇嘛的助手。

དགེ་ལས། དཀར་བའི་ལས་ཏེ་ བའི་ རྒྱུ་ སྐྱབ་ པ། 善行，善事，善业。

དགེ་ལུགས་པ། རྗེ་ ཙོང་ཁ་ པ་ ཆེན་ བཅང་ ཀུ་གས་ པ་ཡབ་ སྲས་ཀྱི་ སྒོལ་བ་དཀོད་དང་ རྒྱས་ མཛད་ བའི་ མདོ་ སྔགས་ བཤད་ སྐྱབ་ ཐུང་ འབྲེལ་ཀྱི་ རིང་ ལུགས་ འཛིན་ མཁན་ རྗེས་ འབྲང་དང་ བཅས་ པ། དགེ་ ལུགས་ བའི་ གྲྭ་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཆོས་ གོས་ དང་ ཞྭ་ མོ་ ཚང་ མ་ ཞེར་ བོ་ ཡིན་ པས་ ཞྭ་ ཞེར་ བའང་ ཟེར། 格鲁派。宗喀巴·洛桑札巴师弟所创藏传佛教派系名。主张显乘、密宗讲修结合。此派所着袈裟和僧帽均尚黄色，故称之为黄帽派。

དགེ་ལེགས། ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པའམ་ བཀྲ་ ཤིས། 善，妙善，调善。圆满或吉祥。

དགེ་ལེགས་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ། བཀྲ་ ཤིས་ འདོད་ དགྲ་ འཇོམས་ པ། 吉祥圆满。

དགེ་བཤད་སྐྱེ་བཀྲོལ། ཀེ་ རྟེན་ གསལ་ བོར་ བཤད་དེ་ བསྟན་ཏ་ རྟེད་པ། 解释是非。说明利害，以进行劝导。

དགེ་བཤེས། ཐོང་དོར་ཀྱི་ གནས་ སྟོན་ བའི་དགེ་ བའི་བཤེས་གཉེན་ཏེ། ཡོན་ཚད་ཀྱི་ ཚོར་ཞིག་ ཡིན། ལྷ་ སའི་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་ལས་ ལུགས་ལ་ ཆ་བཞག་ན། ལྷ་ རབས་བའི་དགེ་བཤེས་དང་། ཚོགས་རབས་བའི་དགེ་བཤེས། རྗེ་ རབས་བའི་ དགེ་བཤེས། ཐིང་བཟུའི་དགེ་བཤེས་བཅས་རིམ་ པ་བཞི་ཡོད། 善知识，格西。指引取舍正道的师友。在僧众中辩论佛教经籍考取的学位名号。按拉萨三大寺制度，分拉让巴格西、 锡让巴格西、多让巴格西和岭赛格西四级。

དགེ་བཤེས་ སྟོན་པ། རྗེ་ བོ་ རྗེའི་ དངོས་ ཐུབ་ ཀའི་སྟོན་པ་ཆུལ་བའི་ཉཐུང་གནས་ཀྱི་མིང་། 格西敦巴。阿底峡的及门弟子、 宋代西藏佛学家种敦巴·杰瓦穷乃的称号。

དགེ་སེམས། ལེགས་ ལམ་ ལ་ མོས་བའི་ ཡིད། 善心。向往福业之心：དགེ་སེམས་ སྐྱེ་བ། 发善心。

དགེ་སློང་། 〈梵〉 སངྒྷཿ རབ་རིས་ བདུན་ ཀྱི་ནང་ གཅིག། འདུལ་ཁྲིམས་ རྟེན་བཅུ་ ལྟ་བཏུ་ རྩ་ གསུམ་ སྐུང་བར་ ཁས་ལེན་ རྟེ་དེ་ སྟོམ་པ་ ཆོ་ག་ བཞིན་ ལེན་ བའི་ གང་ཟག 净乞食，乞士。梵音旧译比丘，新译苾刍。别解脱七众之一。承认守护《毗奈耶经》所说二百五十三戒而如仪受持律仪之男子。མིང་ གི་རྣམ་ གངས་ལ་ ནག་ གནས་ དང་ཚངས་སྤྱོད་ དོ།

དགེ་སློང་ཀྱི་དགེ་འདུན། དགེ་ སློང་ བཞི་ རྟེ་ ཡང་ཚད་ཀྱི་ཆོག་པ། 比丘僧，苾刍僧伽。比丘四人以上者。

དགེ་སློང་ཀྱི་དངོས་པོ། བཅྱེད་ རྫོག་ ཀྱི་ སྟོམ་ པ། 苾刍体，苾刍分，近圆戒。

དགེ་སློང་ཀྱི་ཆོས་ལྔ། སྟོམ་པ་ གསོང་ ངང་ ཚུལ་ ཚད་ལྡན་པ་དང་། ལུས་ ཟུ་ མལ་པ། ཤེས་ པ་ ངང་བཞིན་ དུ་ གནས་པ། གནས་ནས་ མ་དབྱུང་ པ། དམན་པའི་ གང་ཟག་ མིན་ པ་བཅས་ལྟོ།

比丘五法：堪生长律仪、正常身、 正常心、未被摈除和非下劣人。

དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ། རྗེ་ ཐྲིད་ ལཚིའི་ བར་ དུ་ གཞན་ གནོད་ གཞི་ དང་ བཅས་ པ་ ཐམས་ ཅད་ སྤོང་བའི་ བར་ ཁས་ བླངས་ བའི་ སོ་ ཐར་ ཀྱི་ སྡོམ་ པ། 比丘戒，苾刍律仪。认可终身戒绝一切损他诸罪及罪因的别解脱戒。

དགེ་སློང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས། དགེ་ སློང་ གིས་ བསྲུང་ བར་ བྱ་ བའི་ ཁྲིམས་ སོ། 苾刍戒，苾刍尸罗。比丘所学戒律。

དགེ་སློང་ གི་ བསྡམ་ བྱ། དགེ་ སློང་ རྣམས་ ལ་ ཚུལ་ཁྲིམས་ སུ་ བཅས་ པར་ མཛད་ པའི་ ལྟུང་ བ་ རྣམས་ ལྔ། རྣང་ གསེས་ དབྱེ་ བ་ ཉིས་ བརྒྱ་ ལྔ་ བཅུ་ རྩ་ གསུམ་ མོ། 比丘学处。对诸比丘所制订之五篇堕罪，其中分为二百五十三条戒。

དགེ་སློང་ དགྲ་ བཅོམ་ པ། རྟེན་ མོངས་ སྤྲངས་ པའི་ དགེ་ སློང་། 阿罗汉僧，阿罗汉苾刍。永断烦恼、证得圣道的比丘。

དགེ་སློང་ སྐྱབ་ པའི་ ཆོ་ག། གསོལ་ བཞིའི་ ལས་ ཀྱི་ ཆོ་ ག་ ཚང་ ལ་ མ་ ནོར་ མ་ འགྲུགས་ པ་ དང་། ཅི་ ཅག་ སྐྱོར་ དོངས་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུ་ བ་ སྟེ། སྐྱོར་ བ་ མངོན་ གྱུར་ དང་ པོ་ དེས་ དགེ་ སློང་ ཁ་ ཅིག་ རྣམས་ སྐྱོན་ སོང་ ནས། དངོས་ གཞི་ ལས་ མངོན་ གྱུར་ ཀྱི་ ལས་ གསོལ་ བའི་ ལས་ ཅུས་ ཤེང་ ཚགས་ པའི་ སྐོ་ ནས་ དགེ་ འདུན་ ལས་ བསྟེན་ པར་ རྫོགས། རྗེས་ སུ་ སྟོམ་ པ་ ཐོབ་ མཚམས་ ཀྱི་ དུས་ ཀོ་ བརྗེད་ པ་ དང་ གདམས་ ངག་ བཏུ་ ཚེའི་ ཚིས་ བསྟབ་ པ་ བརྗེད་ པ་ བཅས་ ལྟབ་ བའོ། 成办比丘仪轨，授比丘戒仪则。总须白四羯磨仪轨圆满，无有错乱。细则分为加行、正行、结行三段进行。加行须以第

一乃至第九现前诸法为先；正行则依羯磨现前，完成启白，从僧伽众正授近圆；结行告知得戒时刻，依十一诫诵说学处，而后完成。

དགེ་སློང་བདེ་བྱེད། སྡང་ཆུ་གང་གི་ཤིན་ཏུ་ཐོས་སྟེ་བའི་དགེ་སློང་ཞེག་ཡིན་པ་དེས་རིག་བའི་ཚུན་ཞེས་བྱ་བའི་གཞུང་འབྱམ་ཕྱག་བཏུ་གཉིས་པ་ཞིག་བརྩམས་ཏེ་ཞེག་ཆེན་སུན་འབྱིན་བྱས་པ། 苾刍商羯罗。古印度小乘佛教苾刍名，曾著《明智庄严十二万颂》破斥大乘。

དགེ་སློང་རྣམ་པ་ལྔ། སློང་བའི་དགེ་སློང་དང་། མིང་གི་དགེ་སློང་། ཁས་འཆེས་པའི་དགེ་སློང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་། རྟེན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བའི་དགེ་སློང་བཅས་ལྔའོ། 五苾刍，五比丘：乞食比丘、名想比丘、自称比丘、近圆比丘和破惑比丘。

དགེ་སློང་རྣལ་འབྱོར་པ། སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ཉིད་མཐོང་གི་དགེ་སློང་། 观行苾刍，修观行苾刍。

དགེ་སློང་དབང་ལྡན། ཚུ་ཁང་ན་ལེឝྲང་ཀླུ་སྒྲུབ་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་ཐོབ་པའི་མཚན། 具德苾刍。龙树于那烂陀寺受具足戒时所得名。

དགེ་སློང་མ། 〈ཐིཀྑུ་ཎཱི།〉སོ་ཐར་རིས་བདུན་ཕྱི་ནང་གསེས། བསྙེན་རྫོགས་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་བསྲུང་བར་ཁས་ལྷངས་པའི་སྡོམ་ལྡན་ཕྱི་ཉིད་མེད། 女乞善，乞净食女，比丘尼。别解脱七众之一。具足受持三百六十四条戒律之女子。

དགེ་སློང་མ་སྐྱབ་པའི་ཚ་ཐ། རྟེན་དགེ་སློབ་མའི་སྡོམ་པ་ལྷངས་ནས་ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་གང་ཟག་སྟེ། ཁྱིམ་སེ་བཟང་ན་ལ་བཏུ་གཉིས། མ་བཟང་ན་ཉི་ཤུ་ལོན་པ་ལ། དགེ་སློང་མའི་དགེ་འདུན་བཏུ་གཉིས་སམ་བྱ་ཚོགས་ལས་མཁན་གསོ་ཚོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ཕྱི་སྐྱང་དུ་རྟུལ་གཟུང་དང་ཤིང་ང་དཔྱང་བཅད་གཉིས་བསྟན་པའི་ཚོས་གོས་ལྟ་དང་བཅས་པའི་རྟགས་སྦྱིན། 成办比丘尼仪轨，授比丘尼戒仪则。身为受正学女律仪已满二年，曾持家者须十二岁，未持家者须二十岁。在十二或六比丘尼僧伽会中，由女亲教师授三法衣加掩腋衣、护乳坎肩等五衣装束；问遮难已，再授梵行近住律仪；然后加入尊证僧伽以及二众，以白四羯磨仪轨，正授近圆。结行之中，说教诫时，尚需增减八他胜罪、八重法等。其在西藏，自始即无正学女及成办比丘尼仪轨先例。

དགེ་སློང་མ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ལས། བཅུན་མ་ལ་དགེ་སློང་མའི་སྡོམ་པ་འཆོགས་པའི་བྱ་བ། 苾刍尼近圆羯磨。为正学女授比丘尼戒的仪式。

དགེ་སློང་མ་ལ་ཚེས་སྐོར་བའི་ཕྱང་ཁྲིད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་སློང་མའི་སྡེ་ཚན་མ་བསྡོམས་ བཞིན་དུ་དགེ་སློང་མ་ལ་ཚེས་སྡེ་ཚན་བའོ། 教诫比丘尼。九十单堕之一。众不差遣，比丘自往教诫比丘尼者。

དགེ་སློང་མའི་བསྐྱབ་བྱ། ལམ་པ་བཅུད་དང་། ལྷག་མ་རྟེ་ཀླ། སྤང་ལྷུང་སོ་གསུམ། ལྷུང་བྱེད་དང་བཅུད་བྱ། སོར་བཤགས་བཏུ་གཅིག་ཏུས་བྱས་བཅུད་བྱ། ཚུལ་ཁྲིམས་བཏུ་གཉིས་བཅས་ སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞིའོ། 比丘尼学处。谓他胜罪八条、僧残罪二十条、舍堕罪三十三条、单堕罪一百八十条、别悔十一条、恶作罪一百一十二条，共三百六十四条。

དགེ་སློང་གསར་བྱ། བསྟེན་པར་རྫོགས་ནས་རྗེ་བོ་མ་ལོན་པ། 新学比丘，新苾刍。

དགེ་སློང་གསུམ། སྒས་བརྗོད་ཀྱི་དགེ་སློང་གསུམ་སྟེ། རྟགས་ཙམ་འཛིན་པའི་དགེ་སློང་། མིང་གི་དགེ་སློང་། ཡང་དག་པའི་དགེ་སློང་བཅས་སོ། 三比丘。言词称说的三种比丘：形象比丘、名想比丘和真实比丘。

དགེ་སློབ། དགེ་ཚུལ་དང་སློབ་མ། 师生，师弟，师徒。

དགེ་སློབ་མ། 〈শিক্ষমাণা〉 སོ་ཐར་རིས་བདུན་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞིག་སྟེ། དགེ་ཚུལ་མ་རྣམས་ཀྱིས་དགེ་སློང་མའི་སྡོམ་པ་མ་ཞུས་ཚོང་ཁ་གཉིས་སུ་རུ་བའི་ཚེས་དྲུག་དང་། རྗེས་མཐུན་གྱི་ཚེས་དྲུག་བཅས་བསྡུང་བའི་སྡོམ་པ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་བྱད་མེད། 正学女。梵音译作式义摩那。沙弥尼欲受具足戒者，须别学不犯淫、盗、杀、妄语、酒和非时食等根本六法及随顺六法，为期二年，验胎有无。在此期间，名正学女。

དགེ་སློབ་མ་སྐྱབ་བའི་ཆོ་ག། བསྟེན་པར་རྗེད་པ་ལ་ཁོ་གཉིས་སུ་མ་ཚང་བའི་དགེ་ཚུལ་མ་ལ་སྐྱེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཁྱིམ་སོ་མ་བཟུང་ན་སོ་བཅོ་བཅུད་དང་བཟུང་ན་སོ་བཅུ་ཟེན་པ་དེ་ཉིད། ཡུལ་དབུས་སུ་དགེ་སློང་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། མཐའ་འཁོབ་ཏུ་བྱ་ཚོགས་ཀྱིས་གསོལ་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་དགེ་སློབ་མའི་སྡོམ་པ་སྐྱེད། དེའི་རྗེས་སུ་རུ་བའི་ཚེས་དྲུག་དང་རྗེས་མཐུན་གྱི་ཚེས་དྲུག་གི་བསླབ་བྱ་བཅུད་བ་ནས་རྣམས་སོ། 成办正学女仪轨。对于尚待二年始得近圆之沙弥尼授予正学女律仪的仪则。受律仪者，若未持家，须满十八岁；若已持家，须满十岁。受戒处所，若系中土，须有十二名比丘尼；若在边地须有六名。经过白二羯磨，授予正学律仪。结行之中，说教诫时，宣说根本六法及随顺六法。

དགེ་སློབ་མའི་སྡོམ་པ། རང་དགེ་སློབ་མའི་སྡོམ་པ་འགྱུར་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་ཅིང་། རྒྱ་ཚེས་དྲུག་དང་། རྗེས་མཐུན་གྱི་ཚེས་དྲུག་གི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ལྡོག་པའི་རྣམ་རིག་ཀྱི་ཁྱད་པར། 正学女学处。得于沙弥尼律仪之上，加入守护根本六法及随顺六法。

དགེའོ་དགེའོ། ཤིས་བརྗོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་སྟེ་ཡག་གོ་ཡག་གོ་ཞེས་པའི་དོན། 善哉！善哉！一种加重语气的吉祥词：ལེགས་པའི་ཐ་བ་ཐབས་པ་ལ་དགེའོ་དགེའོ་ཞེས་བསྟོད་པར་བྱེད་དོ། 赞赏做了好事，口称善哉善哉。

དགེས་པ། དགྱེས་པ་དང་འདྲ།

དགེས་པ་རོ་རྗེ། དགྱེས་པ་རྡོ་རྗེ་དང་འདྲ།

དགོ་དགོ། ཕ་བ་དགོ་དགོ་སྟེ་ཤ་མིའི་རིགས་ཤིག 马勃。一菌类名。

དགོ་བ། རི་དྭགས་ཤིག 名词。高山羚羊，黄羊；རི་དྭགས་དགོ་བ་ལ་མཆོག་འཕངས་ཏེ་ཕལ་མ་ཆེ་ཞི་བྱེར་སོང་། 黄羊大部分被射跑了。

དགོ་རྩྭ། རི་དྭགས་དགོ་བའི་རྭ་ཙོ། 黄羊角，高山羚羊角。

དགོ་སྒོག རྡོ་བའི་པགས་པས་བཟོས་པའི་གོས། 黄羊裘。高山羚羊皮所制裘衣。

དགོག་ཏུ་ཕྱིན་པ། (རྟོང) (1)ཚོ་ནས་བར་ཐུང་བ། 年龄已老。(2)ཁྲོག་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཕུག་ཏུ་ཕྱིན་པ། 隐蔽，湮没不彰。

དགོག་པ། འདོན་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འགྲེལ་པའི་

མ་བོངས་པ།

དགོང་ཀ། ཉིན་མོར་ཆ་གསུམ་དུ་ ཐ་ བའི་ མཐའ་མ། 下午。分白昼为三分的最后一分。

དགོང་བཅད། ཉིན་ཀུང་ཡོལ་མཚམས་ ནས་ཟང་ཟིན་ཐ་ཤར་བར་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་བར་ཆད་བྱེད་པ། 过午不食。每日一过中午，直至明日，均不进食的一种戒规。

དགོང་ཚ། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ ནང་གནས་གཅིག་ལྟེ་བྱེལ་ཕྱི་དུས། 申时，猴时。日已偏西时。

དགོང་ཟས། (ཡུལ) ནུབ་མོ་དང་། ཐ་ན་རིའི་ཟ་ཚས། 晚饭。下午和夜间的饮食。

དགོང་ཇ། དགོང་མོ་དང་དགོང་རྗེར་འཐུང་བའི་ཇ། 晚茶。午后喝的茶。

དགོང་འཇམ། དགོང་མོའི་ཐུག་པ། 晚粥。夜间所吃稀粥。

དགོང་ཀྱག ཐ་རྗེར་རི་དགས་གསོད་དུ་འགྲོ་བའི་མིང་། 下午打猎。

དགོང་ཐྲུན། ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་རྗེའི་ཐུན། 晡坐。佛教徒日间三坐瑜伽的最后一分。

དགོང་དུས། ཉི་མ་ཐ་རྗེའི་དུས། 日后分，午后。

དགོང་རྗེ། ཉི་མ་ཐ་རྗེའི་དུས། 午后，下午。

དགོང་འདེབས། ཞག་ས་ཅིང་པ། 投宿。找到地方住宿过夜：དོ་ནུབ་ལྷ་ སར་དགོང་འདེབས་པ། 今晚投宿在拉萨。རྩྭ་ཁ་བཟང་སར་དགོང་བཏབ། 夜宿在水草丰美的地方。

དགོང་བ། (རྟིང) ཟློད་པ། 轻蔑，诃斥。

དགོང་མལ། ཞག་བོང་སྡོད་ས། 夜间住处，ཉི་མ་ནུབ་ཀོང་ནས་དགོང་མལ་ཞེས། 未晚先投宿。

དགོང་ཚིག ཉིན་མོར་ཆ་གསུམ་དུ་ཐ་བའི་ མཐའ་མའམ་ཐ་རྟེལ་བའི་དུས། 名词。傍晚。分白昼为三分的最后一分，鸟眠时。མིང་གི་ རྣམ་གཅིག་ཉིན་མོའི་མཐའ་དང་། ཐུན་མཚམས། ཞ་ཀྱེས།

ཐོད་པའམ་སོ།

དགོང་ཞག དགོང་མོའི་ཞག་མ། 夜晚。

དགོང་ཞོགས། དགོང་དྲུ་དང་ཞོགས་པ། 早晚，晨昏。上午和下午。

དགོང་ཟན། ཐ་རྗེའམ་དགོང་མོའི་ཟས། 晚饭。下午的饮食。

དགོང་ཟས། ཐ་རྗེའམ་དགོང་མོར་བཟའ་ཐུའི་ཟས། 晚饭。下午的饮食。

དགོངས་ཞུས། ཐ་ཅིད་གང་ཅིད་དགོས་བཀའ་ འདྲི་གྲོས་སྐྱོང་ཞུ་པ། 请示。向上级请问有关工作的指示。

དགོངས་འགལ། སེམས་འཁྲུགས་བའམ་ ཆོག་པ་ཟ་པ། 见罪，发怒，生气：དཔེར་བཀའ་བཞིན་ དུ་སྒྲུབ་ མ་ གྱུབ་ པར་དགོངས་ འགལ་ མ་ བཞེས་རོགས་གནང་། 此次未能如命完成，请勿见怪。

དགོངས་འགྲེལ། རྩོམ་པ་པའི་དགོངས་དོན་ལ་ འགྲེལ་པ་གྱུར་བའི་ མིང་། 注释，疏，解。对原作者用意所加解释。

དགོངས་མངའ་པ། ཁྱེད་ཀྱིས་མཁྱེན་གསལ་དེ། 您心中熟悉的人。此在十分亲密的人信函末尾署名时用，相当于旧时汉文书牍所用的“知名不具”。

དགོངས་བཅད། མེམས་ཀྱིས་གཏན་གཅད་པ། 定夺，决断，裁夺。

དགོངས་མཆོད། དགོངས་རྗེགས་ཀྱི་མཆོད་པ་སྟེ། སྐུ་གཤེགས་པའི་དུས་ཆོགས་ ཀྱི་ མཆོད་ པ། 忌辰祭。人死后，每逢忌辰举行的佛事。

དགོངས་འཆད། བསམ་འཆར། 意见，主张。

དགོངས་གཏེར། དགོངས་པར་རང་ཤར་དུ་བྱུང་བའི་ གཏེར་ ཆོས། 心间伏藏。宁玛派所说修行者心里自然悟到和说出的佛教经文。

དགོངས་མཐུན། བསམ་པ་མཐུན་པ། 同意。

དགོངས་དག དགོངས་འགལ་མེད་ བསམ་བའི་

ཡ། 对不起，对不住。对人有愧悔的谦词：རང་གི་རྟེས་པར་འཚུད་སེམས་ཀྱིས་དགོངས་དག་ཞུ། 我心愧悔，请您愿谅！

དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན། ཁྱད་ བདེན་དགོངས་འཁལ་མེད་པ་ཞུ། 告饶，告罪，认错。自认输理，请求原谅：ལས་རྟེས་འདི་དག་ང་རང་ཤིས་ལན་འདུག་པས་དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན། 这些错误都怪我自己，请您原谅！

དགོངས་དོན་སྙིང་ཁ། བསམ་དོན་གཙོ་བོ། 主要精神，宗旨。

དགོངས་ངྲངས། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཞེ་ས། 谅解，原谅。怒气消释，心情平静。

དགོངས་པ། ❶(ཕ་ དད་ པ) བསམ་ བློ་ གཏོང་། བའམ་སེམས་པའི་ཞེ་ས། 思维、考虑、想、欲等意义的敬语：ཐུགས་ ལ་ དེ་ ལྟར་ དགོངས་ ཏེ་། གསུངས་པ་རེད། 心里那样想了才说的。ཁྱོད་ཀྱིས་ འདི་དག་ཐུགས་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ་པ། 请把要求的这些事情记在心里。འདི་ སྐབ་ བྱ་དགོངས་ པ། 如是想。❷名词。(1)སེམས་ཀྱི་ཞེ་ས། 心的敬语，心思，智力：དགོངས་ པ་ ཆེན་ པོ། 有涵养，度量大。དགོངས་ པ་ དཀྲུགས་ པ། 得罪。གནས་ལུགས་ རྟོགས་ པའི་དགོངས་པ་ཟབ་པོ། 心意深远，通达事理。རྒྱ་དུ་ མི་དམངས་ཀྱི་ ཁེ་ ཕན་ལ་ དགོངས་ པ་བཞེས་པ། 经常关怀人民利益。གང་འདྲ་ རྒྱེད་དགོས་ཁྱད་ཀྱིས་དགོངས་པ་ཟབ་པ་ཞེས་ ཀྱིས་བརྟག་དཔྱད་གནང་རོགས། 应该怎么办，请您郑重考虑。(2)བསམ་ དོན་ སྙིང་ཁོ། 企图，主张，宗旨，意义。佛书译为密意、深密、意趣等，རྟོགས་ དཀའ་ བའི་ གཞུང་ དོན་ ཀྱི་ དགོངས་ པ་ འཁྲིལ་པ། 解释书中难懂的意义。(3)གནང་བ། 允许，准假：ནད་ དགོངས་ ཞུ་ པ། 请病假。དགོངས་པ་ཐོབ་པ། 获准。དགོངས་པ་རྫོགས་། 请长假。དགོངས་ པ་ རང་ ཞུ། 自行辞职。དེ་ རིང་ལས་ཁུངས་སུ་ཚང་ མི་ དགོས་ པའི་ དགོངས་ པ་ཞུ་བ། 今天请假不上班。

དགོངས་པ་ཆེལ་བ། (1)ཡིད་ཟོག་པ། 厌烦，憎恶，反感。(2)རྨོག་པ་ཅ་བ། 发怒，生气。

དགོངས་པ་ཅན་ཀྱི་རྒྱན། དོན་ རྒྱུ་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ། རྣོད་ཅིང་ཀྱི་ཆོག་ཐུ་ཁྱི་ འབྲེལ་ཆགས་པ་དང་། དོན་ལྡན་ཁོ་ན་ཡིན་པ། བསྟོད་ སྨད་ སོགས་ཀྱི་ སྐབས་སུ་བཅའ་པ། བརྗོད་བྱ་ རྣམས་ གསལ་བར་སྟོན་ ཐུབ་པ་སྟེ་ ཁྱད་ཆོས་བཞི··· ལྡན་ཀྱི་ སྟོང་བ་ གང་ཞེག་དགོངས་པ་ཅན་ ཀྱི་རྒྱན་ ཞེས་བྱའོ། 有意义修饰法。出言成章，语无废辞，毁誉得体，文能明义。凡欲修饰辞章，必须具此四者，始有意义。意义修饰法之一。

དགོངས་པ་ཅན་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དགོངས་པ་གཞན་ལ་དམིགས་ནས་ཆོས་གསུང་ཆུལ་བཞེ··· སྟེ་ མཉམ་ཉིད་ལ་དགོངས་པ་དང་། དུས་གཞན་ ལ་དགོངས་པ། དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ། གང་ཟག་ཀྱི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ་བཅས་བཞིའོ། 四意趣，四密意。佛说法时，常依四种别有用意之一而说：平等意趣、别时意趣、别义意趣、补特伽罗意乐意趣。

དགོངས་ པ་ བཅའ་ཁྲི་ གསྲུང་། གསུང་ ལྟའི་ ཐུགས་ཞེག རྒྱུད་བརྙན་འཁོར་ཀྱི་ ཆུ་ ལ་ དོན་ འཇལ་བར་ སྟོན་པ་ནི་ ལོང་ས་ དགོངས་པ་བརྡའ་ སྟོན་ ཞེས་ ཐུགས་ རྟེན་ཤེས་ བའི་ཞེན་དོའོ། 密意记号语。旧派密乘所说五种佛语之一。佛以其身体姿势指示观察徒众心意，称为报身密意记号语。

དགོངས་པ་ཇི་འཕྲོད་བའི་གཟེར། ཐོག་ སྟོམ་ གཟེར་བཞིའི་ཐ་ཚུལ། ཆོས་ཉིད་དག་ཐུགས་ སྟོང་ པ་ཆེན་ པོ་ རྟོགས་པའི་ལྟ་ པ་སྟེ། དེས་ཤར་འཁོར་ བའི་ དུས་ སུ་ སེམས་ཀྱི་ བག་ཆགས་དག་པར་ ཉིད།

ཡང་སངས་ཀྱས་ཀྱི་ཚེ་ གྲུགས་རྣམ་པ་གསས་ཅད་ཀྱི་ མཐུན་པའི་ གསང་ བ་ བསམ་གྱིས་ མི་ ཁྱབ་ པའི་ འཕྲས་བུ་གཞི་ལ་རྟོགས། བར་ལམ་དུས་སུ་བདེ་གསལ་མི་ རྟག་པའི་ རྟོགས་ རིམ་ གྱི་ སྐྱེན་ ཟུང་དུ་ འཇུག་པའོ། 意不变异钉。闭气四钉之一。通达法性清净、平等、大空之见。此见下在轮回位中，能清净心识习气；上在佛位之中，能于因位圆满佛意一切种智秘密不可思议之果；中在道位，能成熟明乐无分别圆满次第。

དགོངས་པ་འཆོམས་པ། ཁོང་ ཁྲོ་ ཤ་ བ། 发怒，生气：དུས་ ཐོག་ཏུ་ བཅར་ མ་གྱབ་ བས་ དགོངས་པ་ མ་ འཆོམས། 未能及时到达，请勿生气！

དགོངས་ པ་ ཟབ་ མོ་ རིས་ བར་ འགྲེལ་ བའི་ མདོ་ཀུ་ཆེར་འགྲེལ་པ། མདོ་འགྲེལ་ཞེག་ གྲུབ་ཀྱལ་རབས་ སྐབས་ ཙོན་ ཆེས་ བརྩམས་ ཏེང་། འགོས་ ཆོས་འབྱབ་ ཀྱི་ བོད་ ཡིག་ ཏུ་ བསྒྱུར། བར་ སྐབས་ ཀྱ་ ཡིག་ ཆ་ ལག་ མི་ ཚང་ བར་ ཀྱང་ ཀྱང་། བོད་ ཡིག་ པོ་ ཏེ་ ཆ་ ཚང་ ཙོད་ བར་ བཏེན་ ཏེ་ ཆར་ ཀྱ་ ས་ ཟླ་ བ་ ཐྱམས་ ཅ་ ཀུན་ མཐུན་ ཐྱིས་ མ་ ཚང་ བ་ རྣམས་ བོད་ ཡིག་ ནས་ ཀྱ་ ཡིག་ ཏུ་ བསྒྱུར། 《解深密经疏》。唐代圆测撰，由郭法成译为藏文；后汉文本卷帙有阙，但藏译本尚皆完整，近已由汉族译师观空将所阙部分由藏文补译成全帙。

དགོངས་པའི་ཨྱིང་། ཨི་ ཀྱ་ཉམ་ བསམ་ ཨྱིའི་ ནང་། 心胸境界，智力。

དགོངས་ རྫོགས། དགོངས་ པ་ རྫོགས་ པ་ སྐྱེ་ ཤི་ བའི་ ཞེ་ ས། 逝世。死的敬语。

དགོངས་རྫོགས་ རྫེས་ དྲན། གཤེགས་ པའི་ དྲས་ ཀྱི་ གསོ་ ཞུ་ བ། 追悼。

དགོངས་ རྫོགས་ དྲས་ མཆོད། གཤེགས་ པའི་ དྲས་ ཆོགས་ ཀྱི་ མཆོད་ པ། 逝世祭。

དགོངས་ཀྱ། དགོངས་ པ་ ཞུ་ བ་ སྐྱེ་ གནང་ བ་ ཞུ་ བའི་ ཨིང་། 请假，告辞，辞职。

དགོངས་ གཞི། བསམ་ བློ་ གཏེར་ གའི་ གཞི་ཀ་ བསམ་དོན། 用意，主张，精神，着眼点。

དགོངས་ པཞེད། དགོངས་ པའི་ བཞེད་ པ་ སྐྱེ་ བློའི་ ཀ་དོད་ པ། 愿望，希望，欲望。

དགོངས་ པཞེས། དགོངས་ པ་ བཞེས་ པ་ སྐྱེ་ བསམ་ བློ་ གཏེར་ པ། 考虑，思考，心想。

དགོངས་ ཟབ། དགོངས་ པ་ གཏེར་ ཟབ་ པ། 深意，微妙的用意，甚深意趣。

དགོངས་ ཙངས། བསམ་ བློ་ ཀུ་ ཆེ་ པ། 宽宥，饶恕，赦免：ཉེས་ ཅན་ རྣམས་ ལ་ དགོངས་ ཙངས་ གནང་ བ། 赦免罪犯。

དགོངས་ གསལ། དགོངས་ སུ་ གསོལ་ བཀའ་ གསན་ རོགས་ གནང་། 请记忆，请留心：བསམ་ འཆར་ ཞུ་ ཀྱི་ སྔོན་ དུ་ ལྟེན་ ཀུས་ ལ་ དགོངས་ གསོལ་ ཞུ་ བ། 发表意见以前，先请大家留心。

དགོད། དགོད་ པའི་ སྐུལ་ ཚིག

དགོད་ གཏམ། ཁེལ་ གད་ དགོད་ པའི་ ཡུལ། 笑柄。可以讥笑之处。

དགོད་ པ། (ཐ་དད་ པ) (1)བགད་ པ། བགད་ པ། དགོད། ། གད་ མ་ འཆར་ བ། 发笑；དགའ་ ན་ གད་ མ་ དགོད་ པ། 欢喜得发笑。(2)འགོད་ པའི་ མ་ ཟོང་ པ།

དགོད་ པ་ བཞི། ཐེག་ པ་ ལ་ དགོད་ པ་ དང་། བདེ་ བ་ ལ་ དགོད་ པ། རིགས་ པ་ ལ་ དགོད་ པ། ཆོས་ ལ་ དགོད་ པ། 四种安立：乘安立、乐安立、姓安立和法安立。

དགོད་ བཀ དགོད་ པའི་ རྣམ་ འགྱུར། 笑容。带笑的面容。

དགོད་ རྩི། གད་ མ་ བགད་ འདོད་ པ། 可笑，想笑。

དགོད་ གཞི། འཕྲ་ གད་ དགོད་ པའི་ གཞི། 笑柄。应当讥笑之事。

དགོན་ཆེན་ངན་དགའ་བ། དགའ་ལྡན་དགོན་པའི་མིང་གཞན་ཞིག 极喜寺。噶丹寺的别称。

དགོན་དུང་། དགུན་དུང་དང་འདྲ།

དགོན་སྡེ། དགོན་པ། 寺院。

དགོན་གནས། (1)དགེ་འདུན་མང་པོའི་འདུ་གནས། 寺庙。僧众聚居处。(2)གོང་ལས་ཆུང་གཀས་གཅིག་གིས་ཚོང་པའི་དབེན་གནས། 阿练若处。离村落一俱卢舍即约二市里的荒野地方。

དགོན་པ། 〈མཁྱེན〉 གོང་ལས་ཆུང་གཀས་གཅིག་གིས་ཚོང་པའི་དབེན་གནས་ཞམ། དགེ་འདུན་གནས་སོ། 名词。寺庙，空闲处，闲寂处。梵音译作阿兰若、阿练若。离村庄二市里以上，平时只有僧团定居的地方。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱེད་གཤའི་གནས་དང་། མཁས་གནས། ཚོས་ཀྱི་ཞོང་དུལ། ཚོས་ཀྱི་འདུན་ས། བདུད་རྩིའི་ཁང་། དབེན་པའི་གནས། ཞི་བའི་ཞོང་། བསམ་གཏན་ཁང་བཅས་སོ།

དགོན་པ་བ། (1)དབེན་ས་རྩོད་མཁན། 住阿练若者，住寂静处者。(2)བཀའ་གདམས་ཀྱི་ཐི་མ་ཞིག 袞巴瓦。十一世纪时，藏传佛教噶当派一格西名。

དགོན་པའི་འཕྲལ་གྱང་། ཐང་ལྟང་ སུམ་ཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་སློང་དགོན་པ་བས་ཚོས་ཁོས་དང་བྱལ་ནས་ཞག་བདུན་ཐས་ཆད་འདས་པའོ། 出寺离衣。三十舍堕之一。住寺比丘出寺离开法衣七日以上。

དགོན་པའི་རི་དྭགས། དབེན་ས་གནས་པའི་རི་དྭགས། 野兽，林间野鹿。

དགོན་ཁྱེ། དགོན་ཆུང་། 小寺院。

དགོན་གཞི། (1)དབེན་པའི་གནས། 寺庙，寂静处。(2)དགོན་པའི་ཐྲ་ཁང་དང་ནོར་ཡས། 庙产。寺庙的财产房屋。

དགོན་ལག དགོན་པ་ཆེ་བའི་ཁོངས་གཏོགས་དགོན་ཆུང་རིགས། 分寺，脚庵。大寺庙下所属的小庙。

དགོན་ལྗང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀུའུ་ཀུའུ་ཉོར་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་ལུང་དུ་རབ་གྲུབ་བསྟན་པའི་ཤེར་འབྱུག་ཚེར་ཆུལ་སྐས་དོན་ཚོས་ཀྱི་ཆུ་མཆོས་བཏབ་པ་དང་། ཕྱིས་གྲུའུ་བཀྲན་ཉོ་ཐོག་གྲུའི་བསྟེ་གནས་དགོན་པ་ཞིག 佑宁寺。在青海省互助土族自治县境内，公元1604年，为顿月却吉嘉措所倡建，后为土官呼图克图住持之地。

དགོན་ཀྱལ། དགོན་པ་སྟོངས་པའི་ས་ཆ། 庙宇废墟，寺庙遗址。

དགོས་མཁོ། གང་དགོས་པ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའམ་ཐན་པ། 需要，需求，补益。

དགོས་གལ། དོན་སྙིང་། 意义，要旨；དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཐན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་དགོས་གལ་ཆེན་པོ་ཡོད། 因为直接关系大众的利益，所以意义重大。ཀ་སྐྱིག་ལེགས་པར་བྱས་ན་དགོས་གལ་ནམ་བྱུང་དེ་འཕྲལ་དུ་བཏང་ཆོག་་་ཆོག་ཡོང་། 只要准备妥当，一有需要，立即可以使用。

དགོས་རིས། དགོས་པ་ཡོད་ཐག་ཆོད། 必需，必要；འགྲོ་དགོས་རིས་བྱུང་ན་ང་འཕྲལ་འཕྲལ་ཕྱིན་ཆོག 若有必要，我可以立刻去。

དགོས་དངུལ། འགྲོ་སོང་གཏོང་ཐྲེད་ཀྱི་དངུལ། 费用，款项。所需经费；རྒྱལ་ཁབ་ནས་དགོས་་་དངུལ་བཏོན་ཏེ་སྨན་ཁང་གསར་རྒྱག་ཐྲེད་པ། 由国家拨款新建医院。

དགོས་ཆ། དགོས་པའི་ཆ་རྐྱེན། 需要的条件。

དགོས་ཆས། དགོས་པའི་ཚ་ཆས། 必需品，需要的物件。

དགོས་ཆེད། ཐན་གནོད་གང་རུང་དུ་འགྱུར་བའི་

དོན། 目的，需要，因为，原故。

དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྒྲ། དགོས་པ་དང་། ཐ་པ་གཉིས་སོ་སོར་འཇུག་ཚིང་། ཐ་པ་དེས་ཐ་ཡུལ་ཉིད་དམ། ཐ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གང་གི་ཆེད་དུ་ཡན་གཅོད་ཟེད་པ་ཉི་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་དོན་རྣམ་བདུན་ཡིན་པ་འདི་ལ་རྣམ་དབྱེ་བཞི་བའང་ཅིར། དབེར་ན། ཨན་ཏེ་དུ་སྨན་གཉིར་ཟེད། གཙོད་ཟེད་འཐུ་སྐིན་གསོད་པར་དུག་སྨན་སྟེར། མ་ལ་སྨན་ཐུགས། ཞིང་ལ་ཆུ་གཏོང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 故为词。分开所欲达到的目的和动作，指明何处是动作施加损益的宾位本身或宾位作用的一类判位词。七个后置词均可用作故为判位词。例如：为了本领进行学习，为欲杀灭害虫配制毒药，为疮敷药，为地放水。藏语语法中，别称之为第四格、为格或第四转声。

དགོས་ཀྱང་ཞོག་མང་། ཐོག་འབོར་ཆེ་དགོས་ནས་བྱིན་མི་ཐུབ་པ། 供过于求。

དགོས་དོན། དམིགས་ཡུལ་ལས། བསམ་པའི་དོན། 目的，需要。要求的事情：འདི་ཏུ་ཡོང་བའི་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནས། 来这里的目的是什么？

དགོས་འདོད། རེ་བའམ། འདོད་དོན། 心愿，欲望。希求的事。

དགོས་འཚོད་ཀུན་འགྲུབ། (1)བསམ་པ་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པ། 诸事如意。(2)རོན་ཏ་མཆོག་གྲུབ་ཞེས་གི་མིང་། 如意珠。(3)རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ནང་ཐང་པ་ལྷུན་སྒྲིབས་བདུད་རྩི་འགྲུབ་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བྱང་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཞེད་གཏམ་ཅིར་སྟོན་པའི་མན་ངག་ཏྲུད་ཀྱི་ལྟུན་གཅས་ཆུལ་དུ་བཀོད་པའི་སྨན་གྱི་ལག་ལེན་ཀྱི་སྐོར་ཞེག 《医学如意珠》。十七世纪中，绛巴伦顶·堆孜局麦所著，以阐述绛巴师徒见解为主、补述《医学诀窍续》实践方法的一部医学论著名。

དགོས་པ། ❶(ཐ་སྙད་དང་པ) མཁོ་བ། 需，欲求，需要：ནད་གཞི་བཅོས་པར་སྨན་དགོས། 治病要药物。ང་ལ་དཔེ་ཅ་གཅིག་དགོས། 我需要一本书。མང་ཙི་མི་དགོས། 不要很多。མི་ལ་དགོས་པའི་རིན་ཆེན་ཤེས་དཀའ་རེད། 人需要的宝贝是学识。❷ངོ་སྤྲོད་རྣམ་དཔྱོད་ཡུལ། 名词。需要，意义，目的，དཔྱོད་པས་ལྟས་ཀྱི་དགོས་པ་ཅི་ཞེག་ཤོད། 有什么特别需要？བརྩམ་པར་བྱ་བའི་དགོས་པ་བསྟན་པ། 说明著书的主旨。དགོས་སར་ཆད། མི་དགོས་སར་ལྷག 需用之处短缺，无需之处剩余。སྨྲ་ཙི་མེད་པའི་གཏམ་འཆལ་བཤད་ན་དགོས་པ་ཆུང་། 说些无意义的话，没有什么必要。རིང་ནས་འབད་རྩོལ་བྱས་ཏེ་དགོས་པ་ཤོང་སུ་གྱུར། 经过长期努力，目的得以完成。❸ལས་ཚིག་གི་ མཐར་ སྐྱེ་ནས་ སྐུལ་ མ་ གཏོང་བའི་ཚིག་ཁྱོགས་ཤེག 副词。用于动词后面表示应该、需要等义：སྐྱོ་བའི་ ཏུ་ནོར་ལ་ གཅེས་ སྐྱས་ཟེད་དགོས། 要爱护公共财物。ལྷད་མོ་ལྷ་བར་ འགྲོ་དགོས། 应该去看节目。ཞིང་ལ་ཆུ་གཏོང་དགོས། 地里该浇水。ལག་པ་བཀྲུ་དགོས། 应该洗手。ས་ཅ་དེར་ཉིན་ ཞག་ གཉིས་ གསུམ་ ཙམ་ འགོར་དགོས། 在彼处要耽搁两三天。

དགོས་པ་ཚང་ལས་ སྒྲུབ་པ་ཉ། ཁྱབ་བའི་དམིགས་པ་བཞིའི་ཀུན་འབྱས་བྱའི་སྐོ་ནས་བཞག་པ་སྟེ། ཞི་ལྷག་གིས་དམིགས་པ་ཡིད་ལ་ཟུངས་པ་དེ་ཀུན་ཏུ་བསྟེན། གོམས་པར་བྱས། ལན་མང་དུ་བྱས་བའི་མཐུས་རང་རང་གི་གནས་ངན་ལེན་དང་བྲལ་ནས་གནས་འགྱུར་བའོ། 所作成就。修止的四种遍满所缘之一。此就果位立名。谓修止观时，于所缘境作意依附、反复串修，因而远离粗重，引发转依之果。因果相依，名为成就所作。

དགོས་དབང་། རྒྱུ་མཚན་དམིགས་བསལ་ཅན། 特殊理由，别有所为。由于某种特殊需要。

དགོས་དབང་བརླས་བཙོས། རང་འདོད་ཁག་བཏུག་ཕིས་གཞན་ལ་དོན་མེད་ཁྱད་གསོད་བྱེད་བའམ་མཐོང་ཚུང་བྱེད་པ། 故意欺侮。为了自己需要，无端轻蔑别人。

དགོས་དབང་སྐག་འདེབས། རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་བསམས་ནས་གནད་འགག་རྒྱར་ཚམ་ལས་གསལ་པོ་རང་མེ་སྟོན་པ། 存心隐讳，故意含蓄不露。为了某种目的，有意不明白表露问题者。

དགོས་འབྲེལ། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་འགོར་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་བ་སྟེ། དེའང་སྒབས་བབ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བརྗོད་བྱ་དང་། དེ་ཉིད་འཇོན་ཐིང་བྱང་ཆུབ་ནས་གཏུག་ལག་གི་དགོངས་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་འགྲུབ་པ་ནི་དགོས་པ་དང་། དེ་ལྟར་སྟོན་བས་འཇུག་ཐེབ་མཐར་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མངོན་དུ་བྱེད་ཐུབ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཉིད་དགོས་དགོས་པར་འབྲེལ། དགོས་པ་བརྗོད་བྱར་འབྲེལ་ཞིང་། བརྗོད་བྱར་འབྲེལ་བ་ནི་ཉིད་དགོས་པའི་ཐང་དགོས་པ་དང་། ཉིད་དགོས་དགོས་པར་འབྲེལ། དགོས་པ་བརྗོད་བྱར་འབྲེལ་ཞིང་། བརྗོད་བྱ་འབྲེལ་བ་ནི་ཉིད་དགོས་པའི་ཐང་དགོས་པ་དང་། ཉིད་དགོས་དགོས་པར་འབྲེལ། དགོས་པ་བརྗོད་བྱར་འབྲེལ་ཞིང་། བརྗོད་བྱ་འབྲེལ་བ་ནི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཉིད་དགོས་དགོས་པར་འབྲེལ། དགོས་པ་བརྗོད་བྱར་འབྲེལ་ཞིང་། བརྗོད་བྱ་འབྲེལ་བ་ནི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། 需要关联。著作物开头叙述的著书需要和联系。书中所论述之义理为内容；理解内容成为实践经义之大道，是为需要；尽力实践逐步获得全知，是为需要之需要。如此，需要之需要联系于需要，需要联系于内容，内容义理前前联系于后后，斯为关联。

དགོས་མང་ཅོན་ཀུང་། སྦྱིན་འབེབ་ཀྱིས་དགོས་མཁོ་མི་ལྡང་བ། 供不应求。

དགོས་མེད་ མཛེས་མཚོན། དགོས་དོན་མེད་བའི་འབྲི་ཚགས་ཀྱི་མཛེས་ཚོས། 献殷勤，无端献媚。不必要的讨好。

དགོས་མེད་ལྷག་འཕྲེལ། ཡན་ཐོགས་མེད་བའི་དངོས་ལྷག 过剩。多余的储存。

དགོས་ཡིང་ཆུ། མཆོ་སྦྱོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་ཁག་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ལྷལ་ཀྱི་ཆ་ཆེན་རྫོང་གི་འཁྲབ་ཆུ་ཞིག 给让曲。青海省果洛藏族自治州玛沁县一河流名。

དགྱེ་དག། འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཐ་མས་འགྱུར། 俯仰，动摇。身躯摇摆活动状：མི་དེར་ཁ་ཅི་ཟེར་ཡང་ཁོ་ཤིན་དགྱེ་དག་མེ་བྱེད་པ། 不管讲说多少利害关系，他都无动于中。

དགྱེ་དགྱི། ཁྱེན་རས་ཆུབ་ཏུ་དགྱེ་ཚུལ། 挺挺的。身体后仰状：སྐྱང་ཕྱག་ཐང་ཀུལ་ཁྲིམས་ནས་སྐྱེ་དགྱེ་དགྱི། 褡裢包皮满，乞儿便鼓腹。喻少欲知足。མགོ་དགྱེ་དགྱེ་བྱས་ནས་རྣམ་མཁར་ལྟ། 翘首望天。

དགྱེ་ཚོ། གཟུགས་ པོ་ ཆུབ་ ཐྱོགས་ སུ་ གཟིངས་ བསྟོད་པའི་རྣམ་པ། 形容词。昂首挺身状，挺胸后仰状：གཡུལ་སར་དགྱེ་བོང་ལངས། 昂首挺立在阵地上。

དགྱེ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ལུས་ཁྱེན་དུ་གཡོ་བའམ་ཆུབ་ དུ་ ཐྱོགས་ པ། 挺起，仰望。欠身昂首：གཟུགས་ པོ་ཆུབ་ ཐྱོགས་ སུ་ དགྱེ་ བའི་ ཚུལ་ ཁྱེས་སྟོང་པ། 挺起身子坐着。

དགྱེ་ཚོ། ❶སྟོང་ཆུང་ཅན་ཁྱེ་མི། 名词。鸡胸者。胸骨突起的病者。❷དགྱེ་པོ་དང་འདྲ།

དགྱེད་དགྱར། ཆུབ་ཐྱོགས་སུ་དགྱེད་པ་དང་། མདུན་ཐྱོགས་སུ་དགུར་བ། 前俯后仰。

དགྱེད་དགྱེད། ཆུབ་ཏུ་དགྱེ་ཚུལ། 笔直，直挺挺的。

དགྱེད་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆུབ་ཐྱོགས་སུ་འཚངས་པ། 向后仰，往上挺起：ལུས་ཆུབ་ཏུ་དགྱེད་ནས་གད་མོ་དགོད། 仰天大笑。

དགྱེབ། (རྡིང) (1)ཐོག་མེད་པའི་ཁང་པ། 平房。无楼的一层房屋。(2)ཁྱང་སྐེད། 围墙。

དགྱེས་ཚྭམས། (རྟིང) དགའ་སྟོན་གྱི་ཚང་། 宴会酒，席间酒。筵宴中所饮酒。

དགྱེས་དགྱེས། དགའ་དགའ། 欢欢喜喜的：ལས་འགན་གྲུབ་ནས་ཚང་མ་དགྱེས་དགྱེས་གནང་་་ཞེང་། 任务完成了，大家都欢欢喜喜的。

དགྱེས་རྒངས་སྐྱོད་པ། གང་དགར་སྐྱེད་པའམ་དགའ་བའི་ཡོད་དོ་རྣག་ཚངས་སུ་སྐྱེད་པ། 尽情欢乐。

དགྱེས་སྟོན། ཕིད་དགའ་བའི་སྟོན་མཛེ་ཞེ་ས། 喜宴，欢宴：ཉིན་མཚན་གྱུད་དུ་དགྱེས་སྟོན་སྐྱེད་པ། 昼夜欢宴。ཉིན་ཞག་འགའ་ཞིག་གི་བར་དགྱེས་སྟོན་གྱིས་དུས་འདའ་བར་བྱས། 一连数日，举行喜宴。

དགྱེས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) དགའ་བའི་ཞེ་ས། 欢喜、爱好的敬语：ཐུགས་དགྱེས་པ། 心喜。

དགྱེས་པ་རྡོ་རྗེ། ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་སྟེ་ཕྱི་མེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞིག 喜金刚。无上密乘一本尊名。

དགྱེས་ཚོར། དགའ་ཚོར། 高兴，欢喜。

དགྱེས་འཇམ། དགའ་འཇམ། 含笑，面带喜色。

དགྱེས་ཞལ། དགའ་བའི་ངོ་གདོང་། 笑颜，笑面，喜容：སྐུང་བར་དགྱེས་ཞལ་དངོས་མཇལ་ཞུས་ཆོག་པ། 愿得不久，亲谒笑颜。

དགྲ་ཁང་། (1)མོ་པ་སྟོད་ཁང་། 哨楼，碉楼。(2)དགྲ་བའི་ཁང་པ། 敌营，敌人巢穴。

དགྲ་གྲོགས། (1)དགྲ་བོ་དང་མཐུན་གྲོགས། 敌友，敌人和朋友。(2)འཕྲུང་རྟེན་ལས་འཕྲུང་བའི་ཁམས་མཐུན་མེན་རྟེ་ཚུལ་ཞིག 生克，相生相克。五行算中所说五行的反正关系。

དགྲ་དགའ་གཉེན་སྡུག དགྲ་བོ་སྤྲོ་ཞེང་བ་་་ཐུགས་སྐྱོ་བ། 亲痛仇快。

དགྲ་བཟློག་ས། གནོད་འཚེ་གཏེང་མཁན། 怨敌，魔障。作损害的邪魔怨敌。

དགྲ་ཤས། དགྲ་བོ་གཙོ་ཆེ་བའམ་དགྲ་བའི་མགོ་གཙོ། 主敌，敌酋，དགྲ་མགོ་གྲལ་བ། 攻克主敌。

དགྲ་རྒྱག་པ། (1)དམག་རྒྱག་པ། 攻打，打仗：ཨ་རྟལ་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཚད་མ་ཟིན་བར་དགྲ་་་རྒྱག་པ། 对敌人实力不摸底就进攻。(2)འཕྲོག་བཙོམ་བྱེད་པ། 劫掠，打劫：གྲོང་ཁྱེར་ལ་དགྲ་རྒྱག་པ། 打家劫舍。

དགྲ་ངན། དགྲ་བོ་ངན་པ། 暴敌，劲敌。凶恶的敌人。

དགྲ་བཅོམ་བདུན། ཐུར་ཀུ་ཁར་དུ་བྱང་བའི་མངོན་པ་ཐེ་བདུན་སྤུད་མཁན་སློབ་དབོན་མི་བདུན་ཏེ། ཀཏྱའི་བུ་དང་། བྷཱ་རི་ཌ་བུ། མོཌྒ་ལ་ཡཱ་ན་པུ། ཤཱ་རི་པུ་ཏྲ། མཱཏྲ་ཀཱ་ཡ་ཀཱི་བུ། ཀཱཏྱ་པ་ཙཱ། ཀང་པ་བཅས་བདུན་ནོ། 七大罗汉。古印度著《对法七论》的七位佛学论师名：迦多衍尼子、世友、天寂、舍利子、目犍连、拘瑟耻罗和满慈子。

དགྲ་བཅོམ་པ། (ཨརྷན) བདུད་བཞིའི་དགྲ་་་ཐམས་ཅད་བཏུལ་བའམ། ཐུལ་བར་བྱས་པའོ། 应供，杀贼。梵音译作阿罗汉，略作罗汉。完全制伏四魔怨敌。

དགྲ་བཅོམ་པ་ཉི་མ་ཀྱང་པ། དགྲ་བཅོམ་པ་་་ཞེག་གི་མཚན། 日中阿罗汉。古印度一罗汉名。

དགྲ་བཅོམ་པ་གཉིས། (1)རྒྱང་བྱ་ རྒྱབས་པའི་རྣོ་ནས་དབྱེ་ན། ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། གཉིས་ཀའི་ཚ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་སྟེ་གཉིས། 二种阿罗汉。依断所断分为二种：智慧解脱阿罗汉和俱分解脱阿罗汉。(2)རྟེན་ ཕྱི་་་རྣོ་ནས་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་དང་། རང་རྒྱལ་དགྲ་བཅོམ་སྟེ་གཉིས་སོ། 两种罗汉。依所依身，分为二种：声闻罗汉和独觉罗汉。

དགྲ་བཅོམ་པ་ཏྲག ཨོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཚོས་་་

ཅན་དང་། འཆི་བར་སེམས་པའི་ཚེས་ཅན། རྣེས་སུ་སྐྱང་བའི་ཚེས་ཅན། གནས་པ་ལ་མི་བསྐྱོད་པའི་ཚེས་ཅན། རྟོགས་པའི་ངེས་སུ་ཕྱིར་བའི་ཚེས་ཅན། མི་འཕྲུགས་པའི་ཚེས་ཅན་བཅས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་རིགས་དྲུག six kinds of Arhat, six Arhats. Six kinds of Arhat of Hinayana: Parihanadharma Arhat, Cetanadharma Arhat, Rakshadharma Arhat, Sthitakalpa Arhat, Prativedhadharma Arhat and Akopya Arhat.

དགྲ་བཅོམ་པ་གསུམ། ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་དང་། རང་རྒྱལ་དགྲ་བཅོམ། སངས་རྒྱས་དགྲ་བཅོམ་རྣམས་སོ། three Arhats: Shravaka Arhat, Pratyekabuddha Arhat and Samyaksambuddha Arhat.

དགྲ་བཅོམ་པའི་ལྷག་པ་མཐའ་མ། རང་རྒྱུད་པ་མཐར་ཐུག་ཉལ་བ་བཅས་སྐྱང་འདུས་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྷ་བུང་འདྲེད་དོ། Arhat's last remains. The remains of those who have entered Nirvana with residue in the Svatantrika-Madhyamaka and the lower schools.

དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བྱ། དགེ་སློང་ཞི་འཐས་བྱ་བཞིའི་ནང་གསེས། ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒོམ་སྤང་ཐམས་ཅད་སྤངས་ཤིང་བདུད་བཞི་དགྲ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བཅོམ་པའོ། Arhat fruit. Four Shramanera fruits, the cessation of all the afflictions to be abandoned by meditation in the three realms, and the destruction of all the four demons and enemies.

དགྲ་བཅོམ་པའི་སེམས། ཉོན་སྒྲིབ་ལས་གྲོལ་བའི་སེམས། Arhat mind. Mind liberated from the obscuration of afflictions.

དགྲ་བཅོམ་འབྲས་གནས། ཐུགས་གནས་བརྒྱད་པ་ཉམས་རྗེས་གྲུ་པ་ཚེས་ཀྱི་ནང་གསེས། གང་སྲིད་རྩེའི་ཉོན་སྒྲིབ་དགུ་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་ཐེག་དམན་པའོ། Arhat fruit position. Among the eight Anantaryas, the Hinayana person who has abandoned all the nine afflictions of the peak.

དགྲ་བཅོམ་མ། ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་བཙུན་མ། Arhat nun. Nun who has abandoned the obscuration of afflictions.

དགྲ་བཅོམ་གཙུག་ལྟོར་ཅན། བོད་ཆུལ་སྐང་དང་མའི་སྐབས་བསྟན་པ་ཉམས་རྗེས་གྲུ་པ་ཚེས་ཀྱི་ནང་གསེས། ཁོ་ནས་དཔལ་ལྡན་ཤཱཀྱའི་ཆོས་གོས་ཀྱི་ཁ་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐུ་དུགས་ཀྱི་ཟིང་། Arhat with a topknot. Tibetan monk who wears the Buddhist robe in the style of Shakya Pandita and Phagpa during the period of the decline of Buddhism after the Tubo Dynasty. Only wearing the Buddhist robe in the style of Shakya Pandita and Phagpa, and keeping his hair in a topknot.

དགྲ་བཅོམ་ཕོ། ཕོ་ཆའི་མཚོན་ཆ། Arhat. Weapon.

དགྲ་ཆས། དགྲ་འཐབ་ཏེའི་ཀྱི་ཡི་ཆས་སམ་མཚོན་ཆ་སོགས། Armament. Weapon.

དགྲ་ཆོག། དགྲ་བོ་མནན་གཏད་ཏེའི་ཚིག་ཁ། Curse. Curse and evil spell to suppress the enemy.

དགྲ་གཉེན། དགྲ་ཕྱོགས་དང་། རང་ཕྱོགས། Enemy, friend. Enemy and friend, friend and enemy; དགྲ་གཉེན་གོ་ཙོག Enemy and friend are confused. དགྲ་གཉེན་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད་གསལ་བོར་འབྱེད་པ། Distinguish between friend and enemy.

དགྲ་སྐྱིང་ནག། དགྲ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྡང་བའི་དགྲ་བོ། Enemy. Hated enemy.

དགྲ་ལྕེ། སྤུ་རེ་འདྲ་བའི་མཚོན་ཆ། Knife, knife axe, board axe, battle axe.

དགྲ་ལྕེ་དཀའ་བྱ། (མཛད་) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། Axe Deva. Great Self-Existing God.

དགྲ་ཚལས། དགྲ་ལ་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་ལུགས། Military science. Method of dealing with enemies.

དགྲ་གདོན། དངོས་སུ་གནོད་བའི་དགྲ་དང་། མི་མངོན་བའི་གདོན་འདྲེ། 邪魔怨敌。可见的敌人和不可见的邪魔。

དགྲ་འདུལ་གཉེར་སྐྱོང་། (1)དགྲ་བོ་འདུལ་བ་དང་། གཉེན་ཉེ་སྐྱོང་བ། 扶亲灭敌。制伏敌方，扶助亲党。(2)ཕྱོགས་ལྷུང་། 灭人兴己。喻偏袒不公。

དགྲ་འདུལ་དཔུང་འཇུག དགྲ་འདུལ་བའི་ཆེད་དུ་དམག་དཔུང་འབྲེལ་བ། 征伐，出兵制敌。调兵遣将，以攻克敌人。

དགྲ་འདེད། (1)དགྲ་བོ་མཐར་སྐྱོང་བ། 驱逐敌人。(2)འབྱུང་རྟེས་རང་གྱོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་རྩི་བ། 算敌。五行算中计算相生相克时，从相生关系推算相克关系的计算法，ཤིང་དགྲ་ལྕགས། 木克金。ལྕགས་དགྲ་མེ། 金克火。མེ་དགྲ་ཆུ། 火克水。ཆུ་དགྲ་ས། 水克土。ས་དགྲ་ཤིང་། 土克木。

དགྲ་རྣག དགྲ་བའི་དུབ་མཐའ་དག་གཙོ་བོ། 死敌，凶敌，劲敌。最凶恶的敌人。

དགྲ་རྣག་གཤིན་རྗེ་གཤེད། ཐ་མེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཨ་དམ་དམར་ནག་འཇིགས་གསུམ་གྱི་ནང་གི་ གཤིན་རྗེ་གཤེད་དག་ནག་ཅམ་བྱ་བ། 大黑阎摩敌，黑敌阎曼德迦。无上密乘本尊中，赤、黑、作怖等三阎摩敌之一。

དགྲ་ཐྱོགས། དག་བའི་ཐྱོགས་ཀྱི། 敌方，对方：དམག་མ་བཏུབ་གོང་ནས་རང་ཐྱོགས་ཀྱི་ གནས་ཚུལ་གསལ་བར་ཤེས་དགོས་པར་མ་ཟད། དག་ཐྱོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་གསལ་བར་ཤེས་དགོས། 作战之前，不但要知己，而且要知彼。

དགྲ་ལྟ། དམག་དབའ་ཤི་ལག་རྩར་བཏེག་ནས་ཁར་དང་དམག་སར་ཕྱིན་ན་ཆུལ་ཐམ་རྩེ་ཙམ་ཐོག་ བཏུག་དཔྱད་ཅིང་བའི་མི་ལྟུ་ཞིག་སྟེ། 忽敌占。根据统帅脉搏状况，以占卜作战胜败的说法。为占卜术中七奇脉之一。

དགྲ་བོ། གནོད་བྱེད་དམ་ཐས་ཆོལ། 名词。敌，仇人，怨家。害我或来犯者：ཤུ་དགྲ། 旧仇。དུས་དགྲ། 眼前敌人。ཕྱི་དགྲ། 将来的敌人，外敌。ནང་དགྲ། 内敌。སྡང་དགྲ། 怨敌。འཆི་དགྲ། 死敌。དགྲ་འདུལ་བ། 制伏敌人。དགྲ་ཉམས་པ། 敌焰已衰。དགྲ་བོ་སྟོབས་ལྡན། 劲敌，强敌。དོན་མེད་ཟློག་ཅཆོལ་ཀྱི་སྡང་དགྲ་འཇོམས་པ། 消灭无端挑衅的敌人。དམག་རྩལ་ལེགས་པས་ཐ་རུལ་ཀྱི་དགྲ་ལས་རྒྱལ་བ། 战术正确，克敌制胜。ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱངས་ན་དགྲ་ཡང་··· གཉེན་ དུ་འགྱུར། 治理得法仇变亲。རྟེས་རྐྱེག་དགྲ་རྩ་བཟློང་ན། ཁང་སྟོང་ཀུན་ཡོང་འཆོང་ཚང་། 疑心生怨敌，空宅也失盗。

དགྲ་ཅིའི་དྲངས་མ། དགྲའི་གཙོ་བོ། 主敌，重要敌人。

དགྲ་མི་ཤ་བོ། ཤེག་ཏུ་སྡང་བའི་དབེ་ལ་སྐྱོང་བའི་དགྲ་ཤ་ཆགས་བའི་མི། 宿敌，死敌，仇敌；དགྲ་མི་ཤ་བོ་ཐེན་པ། 俘获死敌。

དགྲ་དམག དགྲ་ཐྱོགས་ཀྱི་དམག 敌兵，敌军。

དགྲ་རྩུ། མ་བྱ་དགྲ་ཆོགས་འབྱུང་བ་བཅོས་ནས་ རུ་བཀྲག་སྐབས་མེ་དགྲ་ཆུ་ལྟ་བུ་དགྲ་དང་འཐུབ་པ་དེ་ལ་ དགྲ་ རུ་ ཞེས་ ཟེར། 克制脉。依五行生克制化之说，切诊脉象，以推断病势顺逆者。如火与水遇，即成克制之机，名克制脉。

དགྲ་ཕྱེ། (རྡོང) ཆོག 胄，盔。

དགྲ་བྱེད། དགྲ་དང་གཉེན། 敌友，亲仇。

དགྲ་བོན། དགྲ་ཚང་བའི་དོགས་ཅན། 防敌，警惕敌人。

དགྲ་ཟླ། (1)དགྲ་ཡབས་ཁ་གདེད། 对手，敌手，敌人，仇敌。(2)མཆོང་ལ་ཀུན་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་

ཞེག་སྡེ་འདྲ་བ། 匹敌，相同，相似。

དགྲ་ཅ། དགྲ་མི། 对手，敌手，仇敌，敌人：དགྲ་ཡ་ལ་དགྲ་ལན་སྦྱད་པ། 向敌人报仇。ངན་སྤྱོད་དགྲ་ཡ་ཉུང་ན་དགའ། དཀར་སྤྱོད་གཉེན་གཉིས་ཉི་མང་ན་དགའ། 凶恶的敌人以少为好，善良的亲友以多为好。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགྲ་བོ་དང་། འགལ་རྐྱེན། འགལ་མཐུ། རྒོལ་བ། རྒོལ་རྐྱེན། མངོན་གཞོན། མངོན་པར་འཆེ་བ། སྡང་དགྲ། སྡང་རྐྱེན། གཞོད་རྐྱེན། ཚ་རོལ་བོ། ཚས་རྒོལ། ཕྱིར་རྒོལ། འཕེན་རྐྱེན། མི་དགའ་བ། མི་མཐུན་སྤྱོགས། མི་ཚན་པ། མི་མཇའ་བ། ཞེ་འགྱས་བཅས་སོ།

དགྲ་ལོན། རྩུད་རྒོལ་གྱི་འཐབ་ལན། 报仇，雪恨，用各种方法报仇。དམག་དཔུང་བཀུམས་ནས་དགྲ་ལན་སྦྱད་པ། 兴师报仇。དགྲ་ཤུགས་ཆེན་བོས་ དགྲ་ ལན་ སྦྱག་ པ། 以强大的武装力量进行反击。

དགྲ་ཁ། ཕན་ཚུན་བསད་རྩས་ཀྱི་འཁོན་ལན། 血仇，命债：ཕ་ཡི་དགྲ་ཁ་ལེན་པ། 报父仇。

དགྲ་ཁ་བ། ཕ་བསད་ཀྱི་དགྲ་བོ་ཕྱོ་བྱ། 世仇，杀父之仇。

དགྲ་ཁ་བོ། དགྲ་གཙོ་བོ། 主敌。重要的敌人。

དགྲ་གཤེད། དགྲ་ཁ་གཏད། 怨敌，敌对。

དགྲ་སེམས། དགྲ་རྩ་འཛིན་བའི་སེམས། 敌意，仇恨之心。

དགྲ་སྲིན། ཐར་དགྲ་བྱང་བའི་ཤ་ཟའི་དུས་མཚམས་སུ་སྐར་ཡང་དགྲ་འབྱང་བ་དེར་དགྲ་སྲིན་རེར། 怨敌鬼。到时即又重新挑起旧仇的魔鬼。

དགྲ་ལྷ། དགྲ་འཐབ་ཀྱི་ལྷ། 战神。

དགྲངས་པ། (རྟིང) བཀྲངས་པ། 展开，伸出，张开。

དགྲམས་པ། འགྲེམས་པའི་མ་ངོམས་པ།

དགྲའི་དྲངས་མ། དགྲ་བོའི་དྲང་མ་དང་དོན་གཅིག

དགྲོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བཀྲོངས་པ། དགྲོང་བ། དགྲོངས།། གསོད་པའི་ཞེ་ས། 弑。下杀上的敬语：རྒྱལ་པོ་དྲག་གིས་བཀྲོངས་པ། 毒杀国王。

དགྲོངས། དགྲོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

དགྲོལ་བ། འགྲེལ་བ་དང་འགྲེལ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བགག་པ། (ཐ་དད་པ) བཀག་གས་པ། བཀག་པ། བཅོག་གས།། འགོར་རྒྱེན་བཟོ་བ། 阻滞，留难：འགྲུལ་པའི་ལམ་བཀག་གས་པ། 旅客被阻。

བགག་ལས་པ། བཀག་པའི་འདུས་པ།

བགད་པ། དགོད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བགམ་པ། (ཐ་དད་པ) བཀམ་པ། བཀམ་པ། བཅོམ།། ཐམས་སད་བའམ་ཚོད་ལྟ་བ། 试探，测验，མི་དེ་གང་འདྲ་ཞེག་འདུག་ཚོད་བཀམ་དགོས། 他为人如何，需要试一试。

བགེགས། གཙོད་ཟིད་འདྲེ་གདོན་ཀྱི་རིགས། 名词。魔鬼，邪魔，厉鬼。

བགེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། གཙོད་ཟིད་གདོན་འདྲེའི་གཙོ་བོ། 魔王。害人魔鬼之王。

བགེགས་རྒྱེན། མི་མིན་གདོན་འདྲེ་ལས་བྱུང་བའི་བར་ཆད། 魔障，邪魔厉鬼所作障碍。

བགེགས་སྐྱེས། གདོན་འདྲེའི་གཙོད་པ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེས་ཆ། 鬼祸。邪魔厉鬼所兴灾难。

བགེགས་ བསྐྲད། དཀྱིལ་ འཁོར་ སྐྱབ་ ཡ་ དང་ དབང་ སྐུར་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ ཐོག་ མར་ ལྷའི་ ང་ རྒྱལ་ ཀྱིས་ བོའི་ ཆོགས་རྣམས་སྐྱེས་ཏེ་ གསང་སྔགས་'' ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ སྐྱབ་ ཡ་ ལ་ བར་ དུ་ གཙོད་ པའི་ བགེགས་རྣམས་ལ་གཏོར་མ་ བྱིན་ ནས་ ཕྱིར་ བསྐྲད་''

བདོ། 驱魔。密乘修坛、灌顶之初，行者自起佛慢，放出愤怒明王会众，对诸障碍修习密宗道场的一切邪魔，施放食子，驱往远方。

བགེགས་གཏོར། འདྲེ་གདོན་ལ་སྦྱིན་བའི་གཏོར་མ། 厉鬼朵马。施给鬼魔，以禳解灾难的食子。

བགེགས་མཐར་བྱེད། ལྷ་ཁྲོ་བོ་ཞེག 金刚除障明王。佛教一护法神名。

བགེགས་དབང་བར་ཆད། འདྲེ་གདོན་ཀྱི་ཀུན་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་བྱར་ཀྱི་རྟེན་འཚེའམ། 魔障，灾难。

བགེགས་འཚུབ། གདོན་འདྲེའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་བར་ཆད་ཀྱི་འཚུབ་ཆ། 魔障。厉鬼所兴灾难。

བགེགས་ལིང་། དཔྱ་བགེགས་གཟུགས་ཀྱི་ལིང་གི། 魔阴。象征魔鬼阴茎的摹拟物。**བགེགས་ལིང་སྲེག་བའི་མངོན་སྤྲོད།** 烧阴伏魔术。

བགོ་སྐལ། ཐོབ་སྐལ་ལམ་ཐོབ་ཆ། 份子。应得之份。ལས་ཀྱི་བགོ་སྐལ། 命运，宿命。གཞན་ཀྱི་བགོ་སྐལ་རང་ལ་མེ་ཐོབ། 他人的份子，自己得不到。

བགོ་འབྱེམས། གཞི་གཅིག་ལས་དུམ་བུ་དུམ་བུའམ། ཚན་པ་ཚན་པར་ཕུལ་ཏེ་ཁ་ངོ་སོ་སོར་སྤྲོད་པ། 分配，分发。按一定分量发给各个部门。**དལ་སྟོལ་ནུས་ཤུགས་བགོ་འབྱེམས་བྱེད་པ།** 分配劳动力。**བགོ་འབྱེམས་བྱ་རྒྱུ་མེ་འདུག་པ།** 不敷分配。

བགོ་ཉེས། བགོ་བཞིའ་རྒྱག་སྟངས་ནོར་བ། 分配失当。**དངོས་པོ་བགོ་རྟེན་མ་ཤོར་བ།** 财物分配得当。

བགོ་རྟགས། བགོ་རྟེས་ཀྱི་རྟགས། 除号“÷”。数学中表示除法运算的符号。

བགོ་ཐབས། (1)རྒྱུ་དངོས་སོགས་བགོ་བཞིའ་རྒྱག་སྟངས། 分配的方式。(2)རྟེས་རྒྱག་སྟངས་ཤེས། 除法。数学中四则之一。

བགོ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བགོས་པ། བགོ་བ། བགོས།། (1)གྱོན་པ། 穿戴，披着：ལུས་ལ་གོ་བགོས། རྟ་ལ་རྒྱ་བསྟྱད། 身披甲，马配鞍。གོས་བགོས། 穿衣。(2)བཤད་པ། 瓜分，划分，除法的除：ཐོབ་སྐལ་བགོ་བ། 分摊份子。དུམ་བུར་བགོ་བ། 分割成块。 གསུམ་ཀྱིས་དགུ་བགོས་ན་གསུམ། 九除以三得商为三。ཇི་ཙམ་མས་བརྨོལ་ན་ཡང་བཀྲེས་མེད། 有的妈妈熬茶不品评好坏，对爸爸分肉不议论多少。(3)བགོད་པའི་མངོན་པ། ❷གོས་དང་གྱོན་ཆས། 名词。衣服，穿戴物：བགོ་བ་ངན་པ། 粗恶衣着。བཟའ་བཏུང་དང་བགོ་བ་འཛོམས་པ། 丰衣足食。

བགོ་རྩིས། བགོ་བཞིའ་རྒྱག་པའི་བརྒྱ་རྩྭངས། 除法。数学四则之一。

བགོ་གཞི། (1)བགོ་བཞིའ་བྱ་རྒྱུའི་དངོས་པོ། 分配物品。用来分割的事物。(2)རྩིས་ཐབས་ཀྱི་བགོ་བྱའི་གངས་འབོར། 被除数。数学中被另一数所除的数。

བགོ་གཞི་ཅགས་པ། གྲུང་ཀྱིའ་སྐབས་སུ་ཁྱིམ་སོ་སོའི་བགོ་གཞི་ཅགས་པ་དེ་གྲུང་མའི་ངང་ཀྱིའ་བདུན་པོ་དང་བཏུགས་པའི་ཁྱིའ་མ་བརྩམས་པས་བགོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཅོ་ཐོག་ཀི་དུས་ཚོད་བརྟག་པ། 概略被除数。圭表测影术语。每宫各有一被除数，以圭表影长，加表长之和数，用除数除之，可推算出当时的时刻。

བགོ་རི། (རྩིང) ཁང་པ་གྱུ་བཞི། 四角楼，房顶方亭。

བགོ་བཤད། ཁག་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་མིང་། 分配，分割，剖开：ངལ་སྟོལ་བྱས་པའི་གྱབ་འབྲས་

བགོ་བཤའ་རྒྱག་པ། 分配劳动果实。 ལས་འགན་བགོ་བཤའ་བྱས་ནས་སྒྲུབ་དགོས། 应该分工办理。

བགོགས། བཀག་བའི་སྒྲུབ་ཆིག

བགོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བགོས་པ། བགོ་བ། བགོས།། བགོ་བཤའ་བྱེད་པ། 划分，分摊，分割：སྒོར་ཉི་ཤུ་མི་བཞིར་བགོས་ན་མི་རེར་སྒོར་ལྔ་རེ་ཐོབ། 把二十元分给四个人，每人各得五元。❷(སྡུད་) ཟད་པ། 完，尽。

བགོམ། བཀམ་བའི་སྒྲུབ་ཆིག

བགོམ་པ། འགོམ་པའི་མ་ངེས་པ།

བགོམས། འགོམ་བའི་སྒྲུབ་ཆིག

བགོམས་པ། འགོམ་བའི་འདུག་པ།

བགོར་བ། (ཐ་དད་པ) དུས་སྐོར་རེས་ཅན་ཞིག་ལས་འདུའ་བྱ་འཇུག་བའམ་འགོར་དུ་འཇུག་པ། 阻滞，耽搁。稽留时日，使之耽延。ལས་བགག་ནས་མི་ཀ་ཏོང་བར་བགོར་བ། 拦截道路不放，使之耽搁。ཞིང་ལ་སོན་འདེབས་ཀྱི་དུས་ཚོད་བགོར་ན་མི་འཕྱིས 不可耽延播种时期。

བགོས། བགོ་བ་དང་བགོད་བའི་སྒྲུབ་ཆིག

བགོས་འཐེམས། བགོ་འཐེམས་དང་དོན་གཅིག

བགོས་པ། བགོ་བ་དང་བགོད་བའི་འདུས་པ།

བགོས་འཐབ། བགོས་ བའི་ ཐོབ་ འབོར། 配给量。分配所得的分量。

བགྱང་བ། (ཐ་དད་པ) བགྱངས་པ། བགྱང་བ། བགྱོངས།། དུས་ཚོད་ཐྱིར་སྐྱར་ཐྱེད་པ། 推迟，放缓，拖延：དུས་ཡུན་རིང་ཚར་བགྱང་མི་ཉན། 不可拖延时间。

བགྱངས་པ། བགྱང་བའི་འདུས་པ།

བགྱི་བ། ❶བགྱིད་པའི་མ་ངེས་པ། ❷ལས་སམ་ཐུ་བ། 名词。事业，所作：བགྱི་ བ་ཆེན་པོ། 大事。❸(སྡུད་) ཟེར་ བ། 叫做，称作：བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། 我的名字叫某甲。

བགྱིད་པ། (ཐ་དད་པ) བགྱིས་པ། བགྱི་བ། གྱིས།། ཐུབ་པ། 作，做，ཅ་དྲང་བའི་ལས་བགྱིས་ན་མི་འདོད་པའི་རྣམ་སྨིན་རང་ལ་འཚོར། 做了不公正的事，会自食其恶果。 ལས་ཀ་མ་རྙེད་བ་གྱིས་ཤིག 不要把事情弄错了！ལས་དོན་དེ་དེ་ལྟར་དུ་བགྱི་བར་རིགས་སམ་མི་རིགས། 这事如此处理，是否合适？དགེ་བའི་ལས་རང་གིས་བགྱིད་པའམ། གཞན་ལ་བགྱིད་དུ་འཇུག་པ། 或自作，或教他作善业。

བགྱིས་པ། བགྱིད་པའི་འདས་པ།

བགྲོངས། བགྱང་བའི་སྒྲུབ་ཚིག

བགྲངས་དུ་མེད་པ། 〈ཨསཾཁྱེ〉 གྲངས་མང་བས་བགྲང་མི་ནུས་པ། 无数，不可胜数，不可计数。梵音译作阿僧祇耶、阿僧祇。

བགྲང་ཕྲེང་། གྲངས་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲེང་བ། 数珠，念珠。

བགྲང་ཕྲེང་འཛིན། (མངོན) མེ་ལྷ། 持数珠。火神的异名。

བགྲང་འཕྲེང་། བགྲང་ཕྲེང་དང་འདྲ།

བགྲང་བ། (ཐ་དད་པ) བགྲངས་པ། བགྲང་བ། བགྲོངས།། རྩིས་ཆུག་པ། 计算，计数：ཁྲངས་ལུང་ མང་ པོ་ བགྲང་ བ། 旁征博引。ཆུ་ མཚན་ བགྲང་བ། 申诉理由。བགྲང་གིས་མི་ལངས་པ། 难以数记。གཅིག་ ནས་ བརྒྱའི་ བར་ གྲངས་ སུ་ བགྲང་བ། 从一数到一百。དཀའ་ཆེགས་བགྲང་བ་ ལས་འདས་པ་ ཞིག་ ཐོག་བའི་ མཐར་ ཆུལ་ཁྲིམ་ ཐོབ་པ། 经过数不清的困难，最后得到胜利。

བགྲང་ཐུ། (མངོན) (1)དུས། 时间的异名。(2)ལོ། 年的异名。

བགྲང་གཞི། (མངོན) ལོ། 所计算者。年的异名。

བག་ཡས་པ། གྲངས་ཀ་ཅུག་ཙམ་མེད་པ། 无数。数不清，不可胜数。

བག་ལ་བ། (ཟ་དད་པ) བག་ལ་བ། བག་ལ་བ། བག་ལ།། (1)བར་ཐག་རེ་ཆེར་བཏང་སྟེ་གདང་བ། 张开，分张，叉开：འདོམས་བག་ལ་དེ་མ་སྟོང། 坐勿张胯；མིག་བག་ལ་ནས་ལྟ་བ། 睁目而视。ཁ་བག་ལ་བ། 张开口。(2)རྒྱངས་པ། 伸出，伸开：གཅན་གཟན་ཀྱིས་ཐྲུང་མོ་བག་ལ་བ། 野兽伸出爪来。

བག་ལྷ་བ། (ཟ་དད་པ) འཕྱལ་དུ་འཇག་པ། 抛下，投下：རྡོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐྱང་དུ་བཀྱལ་བ། 抛下一块大石头。གཡང་ལ་བཀྱལ་བ། 推下悬崖。

བག་བ། (ཟ་དད་པ) བགྱས་པ། བགྱ་བ། བགྱས།། འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ཕགས་པ་བཤུ་བ། 搓，碾。揉脱谷类杭壳：འབྲས་མ་བགྱས་ན་གཙང་མ་མི་ཡོང་། 米不碾不净。ནས་བགྱས་ཏེ་རྩམ་པ་བཏགས། 揉净青稞磨糌粑。

བག་ང་བ། (ཟ་དད་པ) བགྱངས་པ། བགྱང་བ། བགྱངས།། ཆུ་དྭངས་པར་ཕྱིད་པ། 澄清：ཆུ་རྩྭ་བགྱངས་ཏེ་དྭངས་པར་གྱུར། 澄清浊水。

བག་ངས། བགྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

བག་ངས་པ། བགྱང་བའི་འདས་པ།

བག་སྱ། བགྱ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བག་སྱལ་རྒྱག་པ། འབྲུ་བརྩེས་པའི་ཡོས་རྣམས་སྟོང་དུ་ཐྲག་ཏེ་རྡོག་པས་བརྡེས་ནས་བཤུ་བ། 踩脱糠皮。揉脱炒熟青稞的粗皮。

བག་ལ་བ། བགྱ་བའི་འདས་པ།

བག་ལ་མ། འབྲས་དང་། ཞྭ། ཡོས་སོགས་པའི་བཤུ་བ་ཕྱས་མིན་པ། 名词。精米，净麦。碾净的米麦。对糙米粗麦而言。

བག་བ། (ཐིང) འཕྱ་ལོག་ཕྱིད་པ། 打滚，滚转。

བག་ལ་བ། ❶(ཟ་མི་དད་པ) ནུ་རྩོད་ཆེར་སོན་ནས་ཏ་བའི་ཞེ་ས། 老、萎、枯等词义的敬语：དགུང་ལོ་བག་ལ་སོང་། 年事已高。❷གྲུ་པ་ལས་ཚན་འགྲུབ་བའི་ཐུར་བཞུགས། 名词。卸任僧众执事。❸形容词。(1)ལོ་ཆེ་བ། 老的，年长的：དགུང་ལོ་བག་ལ་བའི་ཡབ་ཡུམ། 老父老母。སྲས་མོ་བག་ལ་བ། 大姐。(2)གཙོ་ཆེ་བ། 主要的，正的：ཟློན་པོ་བག་ལ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་གཉིས། 正副两位大臣。ཕྱག་མཛོད་སྐུ་བག་ལ་བ། 正管家。

བག་ལ་པོ། ❶ཁུན་པོ། 名词。老翁，叟。❷ཁས་བཟང། ལོ་ཆེ་བ། 形容词。老的：ཞིང་པ་བག་ལ་པོ། 老农。སྐུ་ན་བག་ལ་པའི་མི་ལ་ཐུ་མཐོང་ཉེད་པ། 尊重老年人。

བག་ལ་མོ། ཁུན་མོ། 名词。老妇人，媪。

བག་ལ་སོང་། ཁས་འཁོག་ས། 年迈，衰老。

བག་ལ་སོན། ན་ཆོད་མཐོན་པར་སོན་པ། 年迈，衰老。

བག་ལྷ་ཆང་། ཤེས་བྱའི་སྐོར་ཀྱི་ཁ་ཏོམ་བྱེད་། 谈论，研讨，辩论：མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་ས་བག་ལྷ་ཆང་ཉེད་པ། 会聚一堂，进行讨论。སྲིད་ཀྱི་བག་ལྷ་ཆང་། 谈论政治。ཆོས་ཀྱི་བག་ལྷ་ཆང་ཉེད་པ། 讲论佛法。

བག་འདེབས་པ། སྐོས་ཉེད་པ། 商量，商议：ལས་དོན་ཁ་འབྲ་ཉེད་དགོས་བག་འདེབས་པ། 就如何工作进行讨论。

བག་པ། ❶(ཟ་མི་དད་པ) བག་ས་པ། བག་པ། བག་ས།། ཁོ་བསྡུར་ཉེད་པའམ་དོན་ལྷང་པ། 讨论，商议：བཀའ་བག་ས་ཀྱི་ཐག་བཅད་པ། 商议决定。❷བག་ས་ས། སྐད་ཆའམ་ཁ་ཏོམ། 名词。言谈，讨论，议论。

བག་ངས། བགྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

བག་དང་། བགྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

བགྲོད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)འགྲོ་བ། 走，行：ཉི་མ་ལྷོ་བགྲོད། 日往南行。夏至以后，太阳轨道开始向南偏行。ཉི་མ་བྱང་བགྲོད། 日往北行。冬至以后，太阳轨道开始向北偏行。ལམ་བགྲོད་དཀའ་བ་རིམ་ཅིས་བགྲོད། 依次走过难走的路。(2)འདོད་པ་སྦྱོང་པ། 交媾，性交。❷名词。(1)ལམ། 道路，路途。(2)འགྲོ་བའི་ཚད། 途程，路程。经行道路的远近：རྟ་མཆོག་ཁི་བགྲོད་པ། 马程。良马的行程。བྱ་ཕྲུང་ཁི་བགྲོད་པ། 鹏程。鹏鸟飞行所及路程。རླུང་ཁི་བགྲོད་པ། 风力所及远近。བགྲོད་ཆེན་རྟ་བའི་འགྲམ་དེ། སྐྱག་ཆགས་བྲག་མས་བཀག་མི་ཐུབ། 骏马奔驰的大道，蝼蚁无力阻挡。喻同"螳臂挡车"。(3)(མངོན)ཚེ་གཅིག་ལ་ཉི་མ་ལྷོ་བགྲོད་དང་། ཐུང་བགྲོད་གཉིས་ཡོད་པས་གྲངས་གཉིས་མཚོན། 运行。每年太阳经行道路分南北二行，故表数字2。

བགྲོད་པ་གཅིག་པ། (1)འགྲོ་སའི་ལམ་གཅིག་པ། 同路，一条路。(2)འགྲོ་བའི་ཀང་སྟངས་རྒྱ་སྟངས་འདྲ་བ། 步法一致。

བགྲོད་ཐུ། (མངོན)(1)བུད་མེད། 妇女的异名。(2)ལམ་ཀ། 道路的异名。

བགྲོད་ཕྱེད། (མངོན) རྐྱེལ་པ། 行者。男子的异名。

བགྲོད་ལམ། (1)འགྲོ་སའི་ལམ། 道路。(2)(མངོན) མི་མཚན། 所行道。阴道的异名。

བགྲོལ། བགྲོ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

བགྲོལ་ངམ། ཁོག་གཡོ་བ་རྟེལ། 阴谋。

བགྲོལ་བ། བགྲོ་བའི་འདུལ་བ།

མགར། ཐུར་བོད་ཀྱི་རིགས་དྲུས་ཤེག་ཐུ་མགར་སྟོང་བཅུན་ཀྱི་དྲུས་མིང་ཡིན། དེ་ཐུར་ཐིང་པོ་རྗེའི་རྒྱན་པོ་ཡིན་ཡང་རྗེས་ཐུ་རྒྱུ་ཆུལ་བཅུན་པའི་ཐུགས་ལ་འཁོར་ཏེ་མི་རབས་དྲུ་མའི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ནང་མངོན་བར་མཐོ་བར་ཕྱིན། མང་སྲོང་མང་བཅུན་ལོ་བཅུ་གསུམ་ བའི་ ཐོག་'' ཆུལ་སར་བདོན། རྒྱན་པོ་མཁར་ཀྱི་ཐོག་ཏུག་ཏེ་ཆུལ་སྲིད་ལོ་བཅོ་ལྔ་བསྐྱངས། འདྲས་སྲོང་མང་པོ་རྗེ་གཞོན་དྲས་ཕྱི་ནང་གི་ཐུ་བ་ཐམས་ཅད་མཁར་ཀྱི་ཐུ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུས། ས་ཁྱི་ལོར་བཅུན་ཁབ། དེའི་ནུ་པོ་བཅོན་བྱེད་ཐང་གི་ཆུལ་པོ་ལ་ མགོ་བཏགས་ཏེ་ཆུལ་ པོས་ སྐྱའི་ དེ་དབང་ཞེས་བའི་མིང་བྱིན་ནས་བློན་པོར་བསྐོས། 噶尔。《旧唐书》译作蔼。古代西藏一氏族名。禄东赞即出生于该族，先世原为苏毗旧臣，后归顺悉补野，祖孙数代助理国政甚久，拥立年甫十三岁之芒松芒赞为赞普，杜松芒波杰幼时，内外事务均由蔼氏处理。公元698年被赞普诛灭，蔼氏后裔赞婆利率部投唐，唐封归德王。

མཁར་སྐྱག སོལ་མལ་ལམ་སོལ་རྡོག 烧结炭灰。熔铁炉中残余成块的炭灰或炭渣。

མཁར་ཁང་། མཁར་བ་སྟོད་ཁང་། 铁匠铺子。金属匠人的工作房和售货店。

མཁར་ཆས། མཁར་བའི་ལག་ཆ། 铁匠工具。

མཁར་ཐབ། མཁར་བས་ཤུགས་སྐྱག་ སའི་ མེ་ཐབ། 冶炼炉。土法熔炼金属的炉灶。

མཁར་འདུག བཟུ་ བསྟོལ་ ལམ་ མཁར་ བའི་'' འདུག་སྟངས་ཤིག 铁匠坐式。二郎腿。一条腿搁在另一条腿上的坐姿。

མཁར་རྒྱ དམ་ཅན་སྐྱེས་བུ་ཆེན་ པོ་རྟ་ཞེ་ལེའུ་བ། 玄冶护法。别号玄冶将军。佛教一护法神名。

མཁར་སྒྲུག། མཁར་བའི་ལག་ཆ། 铁匠工具。

མཁར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) མཁར་བ། མཁར་བ། མཁོར།། ཤུགས་རིགས་ཀྱི་ཚོ་ཆས་ བཟོ་བ། 打造。

制造铁器和其他金属器具：ལྕགས་ཀྱིས་ཀྱི་མཁར་བ། 用铁打刀。ལྕགས་མཁར་གནང་ལྕགས་མཁར། ཟངས་མཁར་གནང་ཟངས་མཁར། 打铁的地方打铁，打铜的地方打铜。❷ལྕགས་རིགས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་བཟོ་མཁན། 名词，铁匠。金属手工业工人，མཁར་བ་རང་གི་རལ་གྲིས་བསད། 铁匠的宝剑杀铁匠。意谓作法自毙。མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་'' ལྕགས་མཁར་དང་། ལྕགས་བཟོ་བ། རེག་ཚ་མཁན། མཆོད་ཚ་མཁན་བཅས་སོ།

མཁར་བ་སིལ་རྫོག སོལ་མལ། 烧结炭灰。铁炉中成块的炭灰。

མཁར་ཆུང ལྕགས་ཀོང་། 坩埚，熔炉。

མཁར་ཐྲོག་སྟོང་བཙན་ཁུལ་སྐྱང་། ཐུར་བོད་ཆུལ་སྐྱང་བཙན་སྐམ་བཞི་སྐབས་ཀྱི་ཐོན་ཚེན་ཞེག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་བོད་ཆུལ་ཀྱི་ཁཀཽ་འབྲེལ་ཁྱོང་ཁྲེན་ཁང་ལས་དུ་ཕྱིན་ནས་ཐང་ཆུལ་རབས་'' ཀྱི་ ཁོང་ མ་ ཐབེ་ རྒྱང་ གི་ སྐས་ མོ་ མནའ་ མར་ བསྐངས་ནས་བོད་དུ་གདན་དྲངས། ཆུལ་བོ་ལ་རྔགས་རབ་ཅུས་ནས་ཁྲིམས་བཅོ་བ་དང་། སྟོང་ཐེ། ཅ་བཞི། ཆོད་གཡུང་གི་ཐེ་དཀྱེ་བ་འཁྱེད་བ། ཁྲལ་སྤྱད་བ་མོགས་ཀྱི་ལས་ཀྱས། ཐོན་བོ་འདི་ན་ཆོད་ཀས་དུས་རྒྱ་བར་གྱུ་གུ་དང་། ཐོ་ཆོད་ཀྱི་ས་ཁྲལ་ལ་སྡེད་ཀྱི་ལས་ཀ་ཁྱེད་དུ་ཕྱིན། སྡེ་བོ་ཅཅཤ་ཤོར་རིས་བྱ་ལ་འདུས། 禁·禄东赞宇松(? —667)。松赞干布时西藏一大臣名。世出蔡氏，曾奉命为赞普赴长安向唐太宗请尚公主，并迎护文成公主入藏。此外还帮助藏王制定法律、划分千户和四翼，以及区分奴隶为生、熟两类等等。晚年多活动于吐谷浑和吐火罗地区，公元667年卒于日布。

མཁར་མེ། མཁར་བ། 铁匠，金属匠人，冶工。

མཁར་རྩྭ། ཆུ་བྱམ་མཆུ་རིང་ལྟང་ཙོད་ཅིག 水壶。一种长嘴有柄的提水壶。

མཁལ། 名词。(1)འགྲམ་བ། 颊，颞，颊酺；ཞོ་མཁལ། 上颊。མ་ མཁལ། 下颊，颐。(2)མཇོ་མ་དང་བྲང་གོག་གཉིས་ཀྱི་སྤུ་ཀུ། 母犏牛与黄牛生的小牛。

མཁལ་མཆུ། མཁལ་དུམ་དང་དོན་གཅིག

མཁལ་དུམ། མེས་ཟྱིད་ཆོག་ཟྱིད་མ་ཆོག་པའི་ཤིང་དུམ། 柴烬。未烧完的木柴余烬。

མཁལ་བ། 名词。(1)ཤིང་མེས་ཟྱིད་ཆོག་ཟྱིད་མ་ཆོག་པའི་དུམ་བྱ། 树枝余烬。未烧完的木柴残片。(2)ཤིང་གི་ཡལ་ག། 小树枝。

མཁལ་མེ། ཤིང་དུམ་ཟྱིད་ཆོག་ཟྱིད་མ་ཆོག་པའི་'' སྐུ་མེའི་མེ། 烬火，余烬。木柴或线香等一端燃着的火光。

མཁལ་མེའི་འཁོར་ལོ། ཤིང་དུམ་མེར་བཟུགས་པའི་མེ་བསྐོར་ནས་སྐྱང་བའི་འཁོར་ལོའི་དབྱིབས། 旋火轮。迅速转动线香或柴头余烬形成的环形火光。

མཁྱ་ལྡན། འབྲལ་བའི་བརྡ་ཚད་ཅིག་སྐྱེ། ལྷག་ལྷང་བྱང་བའི་གང་ཟག་ཁིམས་ཚད་ལས་སྐྱོ་བ་དང་'' མཁྱ་བ་སྐྱད་ཐེན་ཞེང་། རང་བཞིན་ཀྱི་གནས་སྟངས་དབྱེང་མ་ཐེན་པ་ལ་མཁྱ་ལྡན་ཞེས་བྱའོ། 愉悦成就。律经术语。犯僧残堕罪者，应受迁悦之罚皆已行履，尚未放归原位者。

མཁྱ་སྐྱེ། སེམས་མཁྱ་ཞེང་སྐྱེ་བ། 高兴，喜悦。

མཁྱ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་ ཆོམས་ བཞམ་ལེ'' རང་བ། 满意，喜悦，高兴，སེམས་ཏ་ཅང་དགའ་ཞིང་མཁྱ་བའི་ངང་ནས་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་པ། 高兴而满意地会见。

མཁྱ་བ་གསུམ། སྤྱི་བ་ མཐོལ་ བཤགས་ ཀྱི་ ཕྱིར་ བཅོས་བྱེད་ཆུལ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། སྤྱིད་པ་གཞན་ན་གནས་པ་མཁྱ་བ་སྤྱིད་པ་ལ། ལྷག་ལྷང་གི་དངོས་གཞི་འདག་པའི་ཕྱིར་དུ། དེ་སྤྱིང་

གིས་ཞུ་བྱ་དང་། དེ་ནི་སྐྱོང་མས་རྣམ་པྱིད་ཀྱི་བར་དུ་དེ་སྐྱོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་ཀྱང་ངེས་པའི་ཚད་ལས་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་སྤྱིན་པར་བྱིད་པ་མཁྱུ་བ་དང་། མགུ་བ་སྐྱོད་བཞིན་པར་རིགས་འདྲའི་ལྷག་ལྷང་གཉིས་པ་བྱང་ན་ཐར་ཀྱི་དེ་དོན་མེད་པས་མགུ་བ་སྐྱོད་པ་གཉིས་པ་སྤྱིན་པར་བྱིད་པ་གཞི་ནས་མགུ་བ་དང་། གསུམ་པ་བྱང་ན་མགུ་བ་སྐྱོད་པ་གསུམ་སྤྱིན་པར་བྱིད་པ་སྟེ་དགེ་སྐྱོང་ཁིས་ཞུ་བཅོ་བཅུད་དང་། དེ་སྐྱོང་མས་ཞུ་བཞི་བཅུ་རྩ་ལྔ་སྐྱོད་དགོས་པ་ལྟར་ཡང་གཞི་ནས་མགུ་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三愉悦，三悦意。《毗奈耶经》所说自愿发露、忏悔之犯戒比丘还净三法中，行履别住愉悦之法。为求净治僧残堕罪，依白四羯磨，罚令犯戒比丘六日、比丘尼半月，为比丘大众专服劳役，此为愉悦。行履愉悦期中，再犯同类残堕者，前劳无益，应令二次行履愉悦，此为重新愉悦。若犯三次，应令第三次行履愉悦，比丘十八日，比丘尼四十五日，此为再重新愉悦。

མཁྱ་ལེམས། འདོད་པ་གང་བའམ་མོས་པའི་རྟེན། 欢乐的心，悦适舒畅的心情。

མཁྱར། དབྱངས་སུ་ཁྱེར་ཚིག་པའི་ཚས་སྡོགས་ཀྱི་སྐྱ་ཚིག་ཅི་བྱག་པ་ཞིག 名词。道情。含劝诫意义可以讽咏的宗教歌词；**མགུར་དུ་དབངས་པ།** 用道情的方式唱出来。**གསུང་མགུར།** 道情。**ཆོས་མགུར།** 宗教道情。**མགུར་གསུངས་པ།** 唱道情。

མཁྱར་སྐྱ། ཆོས་སྡོགས་ཀྱི་སྐྱ། 道情歌词。

མཁྱར་ཆུ། མཆོད་རྟེན་ཀྱི་བྱམ་གདན། 佛塔瓶座。佛塔组成部分宝瓶的下部座基。

མཁྱར་ན་རྒྱ། (མངོན) མགུལ་རྒྱན། 项饰。项链的异名。

མཁྱར་པ། མཁྱེན་པའི་ཞེ་སྡ། 名词。喉、颈项的敬语。

མཁྱར་དབྱངས། མགུར་ལེན་པའི་གདངས། 道情歌调。

མཁྱར་འབྱམ། རྩོགས་པའི་སྐྱ་མང་པོ་བསྡོགས་པའི་ཡི་གེ། 道情歌集，宗教短歌集；མི་ལའི་མགུར་འབྱམ། 《米拉道情歌集》。

མཁྱར་མ། མགུར་སྐྱ། 名词。道情，宗教短歌。

མཁྱར་མོ། སྐར་སྲིལ་བོད་ཀྱམ་བརྒྱད་རེར་ མགུར་མོ་རེ་རྩེ་པ། 名词。古尔莫。旧时西藏纸币八个章嘎称为一个古尔莫，合藏币一两二钱。

མཁྱར་ཁོ། གསེར་སོགས་སྐར་མ་བདུན་ལྡན་ཙམ་ཀྱི་འདེགས་ཚད་ཅིག 古尔肖。衡量金属的重量单位名，约重市制七分强。

མཁྱལ། ❶མགུལ་བའི་བསྡམ་མིང་། ❷མིང་འགའ་ཞས་ཀྱི་རྩོད་དུ་སྐྱར་རས་ཁེ་མིང་དུ་འགྱུར་བའི་ཚིག་ཐོག་ས་ཅིག 加在某些名词前面造成敬语的一个前缀；**མགུལ་སྐྱ།** 歌。**མགུལ་ཐོ།** 咳嗽。**མགུལ་ཚམ།** 伤风感冒。

མཁྱལ་འགག་གས། (1)སྐད་འཛེར་བ། 声嘶，声音嘶哑，失声。(2)བད་ཀན་ཀྱི་ནད་ཀྱི་བྱག་ལ་ཁྱེའ། 喉头阻塞症。一种涎液病。

མཁྱལ་རྒྱན། སྐེ་ལ་གདགས་རྒྱུའི་རྒྱན་ཚ། 颈饰。项间装饰品。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐེ་ཡི་རྒྱན་དང་། མགུལ་ན་ཐྱ་བ། མཐིན་པའི་རྒྱན་པཊམ་མོ།

མཁྱལ་ཆོངས། སྐེ་དཀྱིས། 围巾，项巾。

མཁྱལ་དར། སྐེ་ལ་གཡོག་རྒྱུའི་ཁ་བཏགས། 挂在颈项上的哈达。

མཁྱལ་གྱོབ། སྐེ་རྒྱན་གྱོ་ཐུ། 项链，项圈。颈部装饰品。

མཁྱལ་ནག (མངོན) ཕྱ་དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 黑颈。大自在天的异名。

མཁྱལ་ནད། མིད་པའི་ནད། 喉症。食管和气管所患疾病。

མགྲལ་བ། སྐེའམ་མཐིན་བའི་ཚེ་སོ། 名词。喉、颈的敬语：མགྲལ་གཅོད། 杀头。ཁ་བཏགས་མགྲལ་དུ་དགྱེ་བ། 颈上挂哈达。

མགྲལ་འཕྲེང་། སྐེར་གྱོན་རྒྱའི་ཕྲེང་བ། 项鬘，项链。

མགྲལ་འཕྲེང་རྡོ་ཤལ། སྐེ་ནས་སྡོམ་བའི་བར་དུ་འཕྱང་བའི་འཕྲེང་བ། 珍珠项鬘，项间珠鬘。

མགྲལ་བསལ། ཐྲོ་བསང་བ། 净喉，清嗓子。

མགོ། 名词。(1)མགོ་བོའི་བསྡུས་མིང་། (2)རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཅ་བཅུད་ཀྱི་ཐུས་ཤེག 觜宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མགོ་སྒྲིས་དང་། སྤལ་བོ། ཐུ་སྒྲིས། རི་དྭགས་མགོ་བཅས་སོ།

མགོ་ཐུང་། (1)མགོ་བོའི་ཐུང་བ། 脑。(2)མགོ་བོའི་སྟེང་། 头上。

མགོ་དཀྱིལ། སྤྱི་གཙུག 脑门，囟门，顶门，头部中央。

མགོ་བཀད། (སྐྱེང) སྐྲ། 发，头发。

མགོ་བཀྲལ་མཛེང་དག དང་འགན་དང་ཤེས་ཀྱངས་སྒྲིལ་ཅིང་བའི་དབེ། 洗头使顶净。喻各自尽责：ལས་དོན་གང་ཙམ་ལས་འགན་འཁྲི···ཀྱངས་སོ་སོས་མགོ་བཀྲལ་མཛེང་དག་ཁུ་དགོས། 一切工作，负责者各尽其责。

མགོ་བཀྲལ་གདོང་དག མགོ་ བཀྲལ་ མཛེང་དག་དང་དོན་གཅིག

མགོ་སྐོར། རངས་བཟོ་བའི་ལག་ཆ་ལྟག་ཅིང་ལ་བསྐོན་ནས་བཟེ་ལེན་ཐུབ་བའི་ ཏོག་རྩེ་ བཟོ··· དཀྱིབས་སྡུ་ཚོགས་ཅན་ཞེག 套头。铜工等所用临时可以更换的活动砧具，下半是方筒形，可以套在工作架的铁棍上；上半略向上翘，尖端制成各式小砧，配合造件的具体形状进行掉换者。

མགོ་སྐོར། གཡེ་ཁམ། 欺骗，圈套，诡计。ཁ་ཡག་མགོ་སྐོར། 巧言欺骗。མགོ་སྐོར་སྒྲུ་ཅིའི། 欺骗引诱。སྐྱེག་རྩུབ་བཤད་དེ་གཞན་ལ་ མགོ་སྐོར་བཏང་བ། 说谎骗人。

མགོ་སྐྱ། (1)སྐྲ་དཀར་བོ། 白头，白发，皓首：མགོ་སྐྱ་ཕྱེད་རྩ་ཕྱེད། 头发斑白。(2)(ཁྱད) མགོ་ཆེན་ཏེ། སྐྱང་གྱང་རྩི་གསང་གང་ཙང་མི་ཤེས་བའི་མི། 白痴。呆头呆脑的人。

མགོ་སྐྲོས། (མངོག) (1)སྐྲ། 发的异名。(2)དུ་ཪ། 角的异名。

མགོ་སྐྱོང་བ། (1)མགོ་འབྲེན་ཕྱེད་བ་ཙི། 监护人，带头者，首领。(2)མགོ་ཁྲིད་ཕྱེད་བ། 带头，率领。

མགོ་སྐྱོབ། (མངོག) མོག 护头。盔的异名。

མགོ་སྐྲ། མགོ་བོའི་སྐྲ། 头发；ཡུན་རིང་ན་ནས་མགོ་སྐྲ་ཁྱི་སྡེ་སྐྱི་ཕེད་དུ་ཕྱུང་བ། 久病头发脱落成秃头。

མགོ་སྐྲ་བཟློས་མ། སྐྲའི་ལན་བྱ་བསྐྱས་བའི་ལྷས་མ། 发辫。

མགོ་ཁེབས། (1)མགོ་བོར་འཁེབ་ཕྱེད་རས་སོད། 头巾，头纱。盖头巾帧。(2)མོག 盔。护头的武器。

མགོ་ཁ། (1)ཁྲན་ཁྱུག་སོགས་སོགས་མགོ་ཁ་ཁ་ཅན། 花额。牲畜头部毛色斑驳。(2)མིའི་མགོ་ཁྱུག་སམ་སྐྲ་ལ་སྐྱོན་ཙོད་བའི་མིང་ངན། 花脑袋。嘲笑人头皮或头发有缺点时所取绰号。

མགོ་ཁྲག (ཁྱལ) ཕྱེད་ཁྱད་ཆེ་བའི་ལས་ཤིག 麻烦。难办的事：འཕེར་ཤ་བྱས་ནས་ལས་དོན་ལ་མགོ་ཁྲག་བཟོས་པ། 假充精明。

མགོ་མཁྲིགས་ཙི། དང་ཤེད་ཁྱུ་ཚུགས་ཆེན་ཙི། 顽固，倔强，执拗。

མགོ་འཁོར། ཁྱུགས་ཀྱི་མགོ་རུས་ཀྱི་ནང་དུ་འབྱུས་ཏེ་རྟག་བར་ སྐྲོས་བ་ ཆུགཁ་ནས་ འཆི་ བའི་ ཁྱུགས་ནད་ཅིག 头旋症。牛初患此症，经常低头旋转不停，最后死亡。据说系由头内生有虫

癥所起。

མགོ་འཁོར་བ། (1)རིག་པ་འཕེམ་པ། 上当，受骗，晕头转向：དགྲ་བོའི་གཡེ་གཏབས་ལ་མགོ་འཁོར་བ། 受了敌人欺骗。ས་ཆ་རྒྱས་མེད་དུ་སྐྱེས་དུས་མགོ་འཁོར་ཚོང་། 到了生疏地方，可能迷失方向。(2)སེམས་གཡེང་བ། 入迷，迷恋，沉迷：ཕྱུང་དུའི་བློག་པར་མགོ་འཁོར་བ། 看小说入迷。རྩེད་མོའི་ནང་དུ་མགོ་འཁོར་བ། 沉迷于嬉戏之中。ལྷག་རྡེ་ཁ་ཆང་གཉེས་ལ་མགོ་འཁོར་ན། ལུ་ཀུ་སྦུང་ཀིས་འཕྲེར་བ་དངོས་མཐོང་རེད། 牧人沉湎茶和酒，狼叼羊羔理当然。

མགོ་འཁྲུལ། རྩེར་བ། 迷乱，失误。

མགོ་གང་བཙུན་ཀྱབ་གང་གཏད། ཁྲིམས་ལྷང་རྒྱུད་གསལ་བ་བྱང་ཚད་བཤེ་དུའི། 首尾何所在。喻同来龙去脉，前后线索：ཉེས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མགོ་གང་བསྡུན་ཀྱབ་གང་གཏད་གཏན་ཚུལ་ཆང་མ་གསལ་བོར་ར་འཐྲད་བྱང་། 弄清楚了罪犯的一切来龙去脉的情况。

མགོ་ཀྱག་ཀྱག མགོ་བོ་དུད་པ། 点头。向前向下微动头部：ཁོ་བཏུ་བཏང་བ་དང་མགོ་ཀྱག་ཀྱག་བྱས་བྱང་། 刚一示意，便见点头。

མགོ་ཀྱག་པ། (1)མགོ་བོ་དུད་པ། 低头，俯首，头向下屈：ངོ་ཚ་ནས་མགོ་ཐུར་དུ་ཀྱག་པ། 羞得低下了头。(2)རྩེ་མོ་ལྟག་ཀྱུ་ལྟར་ཀྱག་པ། 尖端若钩曲。

མགོ་ཀྱང་བོ། སྐུང་བོ། 聪明，脑筋灵活。

མགོ་དཀྱུ་མཇུག་དཀྱུ། (ཐུལ) མགོ་སྐུར་ཏེ་བོག་དུ་ཚད་ཀྱིས་ཁྱུག་པ། 缩头缩尾，头尾蜷曲状：དགྲ་བོ་གཡུལ་ལས་སྟེ་མགོ་དཀྱུ་མཇུག་དཀྱུ་བྱས་པ། 敌人战败，缩头缩尾。

མགོ་དཀྱུ་བ། (1)རྩེ་མོ་ཀྱག་པ་དང་མགོ་དཀྱུ་དཀྱུ་རྒྱུད་པ། 尖端弯曲，头向下垂。(2)མགོ་བཏུག་ཁྱུ་བ། 投降，俯首。

མགོ་ཀོན། (ཐུལ) དངུལ་ཀྱི་ཁྲོ་བཅུན་སྐྲོང་མོ། 袁头银元。

མགོ་རྒྱན། མགོ་བའི་རྒྱན་ཚ། 首饰。头上的饰品。

མགོ་རྒྱག མགོ་ལ་གཞུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱག་པ། 当头棒。

མགོ་རྒྱག་གཞུ་བ། (1)མགོ་ལ་རྒྱག་པ་གཞུ་བ། 棒打头部。(2)རྩོང་པས་ཏོང་གིས་བའི་དབའི། 敲竹槓。喻商人高价勒索。

མགོ་སྐང་། ཉོར་ཚུ་གཉེས་པ་དང་། བཅུད་བའི་དབྱགས་ཐོབ་ཐྲིན་འགྱལ་དང་བད་དགར་ནས་སྨ་ཙ་གཉེས་པ་ནས་བྱང་ཆ་དཀྱིད་དང་སྟོན་ཀྱི་མགོ་སྐང་ཞེས་པ་སྟེ་ལོ་འདི་འཕེ་ཚེར་ཐྲིན་རྒྱའི་ཚོ་སྨན་གསལ་འདི་བས་རྟེན། 头气日。每年二月惊蛰和八月白露节气后的第二戊日，分别为春季头气日和秋季头气日，宜于开始播春麦或冬麦。

མགོ་སྐྱང་བ། (1)མགོ་བོ་དུད་པ། 俯首，低着头。(2)མགོ་བཏུག་ཁྱུ་བ། 屈服，投降。

མགོ་ཐྲིམ་བོ། སྐུང་བོ། 头脑灵敏，思路清醒。

མགོ་ཐྲོམ། དབེ་ཆའི་འགོ་བརྗོད། 提纲，书籍的前言。

མགོ་བཐུལ། རིགས་མཚུངས་སྐུར་བའམ་རིགས་མཚུངས་པར་བྱས་པ། 同理，类推，类及。

མགོ་ལྷས། མགོ་འཇོག་གའི་ལྷས། 枕头。

མགོ་ལྷས་ཐྲེལ་བ། འབྲལ་བ་མེད་པའི་དབའི། 共枕，连枕。喻不分离。

མགོ་ལྷོ་ཚོབ་ཙམ། མགོ་སྐྱ་དཀར་བོར་འཁྱུར་ལ་རྟེ་བ། 发近斑白。

མགོ་ཅན་ཡི་ཀེ། ར་ལ་མའི་མགོ་ཙོད་བའི་ཐིང་གཞི། 有头字，上加字。语基上加有ར་ལ་或ས་字头者，如ཀོ་ཁེ་ཤེ་等。

མགོ་བཙོལ། སྐྱབས་སུ་བཐྲེན་བ། 投奔，投靠。

前往依靠别人。དབོན་སྐྱེས་ཤེག་གི་མི་ མེར་ཆོས་དབོན་སྐྱེས་གཞན་ཞིག་ལ་མགོ་བཏོལ་ཞུ་བ། 某一个领主的奴隶去依附另一个领主。

མགོ་ལྷུག ལག་མཐིལ་མགོ་ལ་གཞུ་བའི་མེང་། 当头巴掌。打在头上的巴掌。

མགོ་སྐྱོན མགོ་སྐྱག་དང་འདྲ།

མགོ་སྐྱག་སྐྱག མཀུ་ཞིང་ཁས་ལེན་བའི་བདུ་སྐྱེན་གྱི་མགོ་གཡོ་སྐྱངས། 点头。应允的表示。

མགོ་སྐྱོགས། ཚ་རྩི་དང་མེ་རྩི་ སོགས་ཀྱི་ མགོ་ཐུས་བའི་རྟོག་མ། 花穗，禾穗：སྐྱེན་དུས་ཚ་ རྩི་ཀྱི་མགོ་སྐྱོགས་ཞེམ་ཞེམ་བྱེད་བ། 秋季禾苗穗头颤巍巍。

མགོ་ཆེན། (ཕུལ) བྱ་བའི་ཐོག་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་མི་ ཤེས་པའི་མི། 大头。呆头呆脑，不能分析事理的人。

མགོ་འཛིངཿ། འགོ་ཁྲིད་པའམ་ལས་ཀའི་ བཀོད་འདོམས་པ། 领导者，负责人。总揽全局的指挥者。

མགོ་མཇུག (1)མགོ་དང་ལུས་སྐད། 首尾。首部和尾部。(2)ལྟག་ཏོག་ཁམ་ཚོང་ངོག 上下，前后：མགོ་མཇུག་ལོག་པ། 上下颠倒。 མགོ་མཇུག་བར་གཅིག 始终，从头到尾。

མགོ་མཇུག་ཚོ་སྐྱོག ཚོ་རིམ་ཕྱིན་ཅི་ཚོག་པ། 本末倒置，首尾颠倒。

མགོ་མཇུག་མེད་པ། (1)སྐྲག་ལམ་མེད་པ། 乱七八糟，无秩序。(2)ཐོག་མཐའ་དེས་མ་ཚང་པ། 有头无尾，不全。

མགོ་ཉལ། (མངོན) སྐྲ། 头上卧。发的异名。

མགོ་ཅུག་ཅུག མགོ་འབྱང་འབྱང། 探头探脑，露头：དགྲ་ཕྱོགས་ཀྱི་མགོ་རྒྱག་རྒྱག་བྱང་བ་དང་ མེ་མདའ་ཆུག 敌人刚一露头即便开枪。

མགོ་ཅུག་ཙམ། མགོ་འབྱང་ཙམ། 刚刚出现，略露头：སྒེའུ་ཁུང་དེས་མགོ་རྒྱག་ཙམ་བྱེད་བ། 从窗口稍露出头来。

མགོ་ཅོག ནོར་གཞིའམ་འཁྲལ་གཞི། 错误，烦难，混乱，糟糕：མགོ་རྩོག་ལྷང་པ་གང་། 一团糟。བདེན་རྫུན་དབྱེ་འབྱེད་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་ན་མགོ་རྩོག་བཟོས་ཡོང་། 不小心分辨是非就会弄糟。

མགོ་གཉིས་མ། ཕྱི་མ་ནང་གི་ མགོ་བདེ་ཁྱེད་མཁན། 两面派，内奸。里应外合者。

མགོ་མཉམ། (1)རིགས་མཚུངས། 同理，同类，一模一样。(2)མཐོ་དམའ་འདྲ་བ། 平等，齐头，相称。

མགོ་རྩོག་ཙི། དྲ་དཀའ་བའི་ ལས་ མང་འདྲེས་འཛིངས། 繁难，混乱麻烦： ཐ་ཚད་མེ་ ཐིང་བའི་ལས་ཀ་འདི་ཅ་ཅང་མགོ་རྩོག་ཙི་ཞིག་རེད། 这件事很繁难，不知道该怎样办。

མགོ་རྩོམས་པ། (1)མཐོ་ དམའམ་ རིང་ ཐུང་ སྙོམས་པ། 平齐，均衡，对称：ལྕགས་རྒམ་སྐྱེ་ གཉིས་ཀྱི་ས་བཅ་མགོ་རྩོམས་པ། 铁桥两端，地势平齐。(2)རིགས་འགྲི་ སྤྱོད་པ། 类推，推比：རང་གིས་ སྡུང་ ཚུལ་ གཞན་ལ་སྤྱད་ ན་ བདེ་ སྡུག་ མགོ་ སྐྱམས་ པ་ ཤེས་ ཡོང་། 就自己的感受来比拟，可以推知别人的甘苦。

མགོ་བཟོང (1)མགོ་ བའི་ གཟུགས་ བཅུད་ ནམ་ ཪ་འབག 头像，面具。(2)ལྷ་ ཁང་ ནང་ དུ་ བཤམས་བའི་སྤྱན་གཟིགས་མི་དང་གཅན་གཟན་ སོགས་ཀྱི་མགོ་བའི་གཟུགས་བཅུད། 头形。神殿中陈列作供品用的人或猛兽的头形。

མགོ་གཏད་པ། (1)གཞན་ ལ་ སྤྱབས་ བཅོལ་ བ་ དང་། མགོ་ བཏགས་པ། 投靠，归顺，降服：ཁ་ཤེ་གཅིས་མེད་ མགོ་གཏད་པ། 一心投靠。 མགོ་གཏད་ནའི་ སྐལ་ཕྱོགས་མ་ལོག་པ། 靠头选

好荐枕处。(2)རྩེ་མོ་བསྟེན་པ། 指向，朝着，对着：རྡེ་ཤིང་ཐམས་ཅད་ཀྱེན་དུ་མགོ་གཏད་པ། 草木的头梢都向上。རྒྱབ་དུ་མགོ་གཏད་དེ་བྲོས་པ། 掉头向后逃走。

མགོ་གཏུག (1)རྩིས་གྲངས་ཐོད་གཏུག་པ། 抵销，相抵。(2)མཇའ་བརྡེའི་སྐྱོ་ནས་དབྱལ་བ་གཏུག་པ། 碰头礼。互相轻触额颅以表亲热的礼节。

མགོ་བཏགས། གཞན་ལ་སྡུཔས་འཚར་བའམ་སྡུཔས་བཙོལ་བའི་མིང་། 投降，屈服，归顺：གུས་གུས་ཞུམ་ཞུམ་གྱིས་མགོ་བཏགས་ཞུ་བ། 规规矩矩地请求投降。བློ་སྟིང་གཏོད་པའི་དགྲ་ཡིའི་མགོ་བཏགས་ལེན་པ། 接受输诚的敌方投降。

མགོ་བཏགས་ཞུ་རྟེན། མགོ་འདོན་གཤང་རྫི་ཞུ་བའི་འབྱལ་རྟེན། 请降贡物。要求投降时所送礼品。

མགོ་བཏགས་ལྷས་གཏད། མགོ་འབྱལ་ལྷས་འབྱལ་དང་རྗེན་གཅིག

མགོ་རྩིང་། སྟེང་དོག་གམ། མཐོ་དམའམ། མཆོག་དམན། 上下，本末，高低，尊卑：ལུས་ཀྱི་མགོ་རྩིང་ཚང་མ། 全身上下。གནམ་ས་མགོ་རྩིང་སྐྱོག་པ། 天翻地覆。ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ལམ་ལུགས་རྩིང་པ་མགོ་རྩིང་མ་བསྐྱོགས་པར་ལུགས་མཐུན་ཀྱི་སྒྲིགས་ཁྲིམས་གསར་པ་འཛུགས་མི་ཐུབ། 不推翻不合理的旧制度，就不能建立起合理的新秩序。

མགོ་ལྟག མགོའི་རྒྱབ། 脑后。

མགོ་སྟེགས། (མངོན) སྐེ། 头之台。颈项的异名。

མགོ་སྟོང་པ། བསམ་རྟོག མེད་པའམ་འཐོམ་ཀྱལ། 傻瓜。没有思考能力者。

མགོ་ཐང་དབྱང་འཇུད། ཚོད་མི་འཛིན་པའམ། ཚོག་མི་ཤེས་པའི་དབྱེ། 钻过头来还想插身。喻得寸进尺，贪得无厌：མགོ་ཕར་དཔྱང་འཇུད་ཀྱིས་བཙན་འཇུལ་བྱེད་པ། 钻过头来还想插身，以行侵略。

མགོ་ཆྱག་པ། (1)ར་འཕྲེད་པ། 符合，吻合。证明确实无误：ཐུང་སོང་མགོ་ཆྱག་པ། 收支平衡。(2)མགོ་བོས་མགོ་བོར་ཆྱག་པ། 碰头，会面。

མགོ་ཐོ། ཐོ་བ་ལྟར་སྡུན་བྱེད་ཀྱི་མགོ། 脑蜇。以头作锤撞击：ལུག་གཉིས་ཕན་ཚུན་མགོ་ཐོ་ཆུག་རེས་བྱས་ནས་ཆས་འདུག 两羊互相斗角撞伤了。མཚན་མོ་སྐུན་ཁྲང་ནང་དུ་ཁང་པའི་ཀ་པ་ཞ་མགོ་ཐོ་ཐེབས་པ། 夜间，在黑暗的房子里头撞到柱子上了。མི་གཉིས་ཕར་ཚུར་མགོ་ཐོ་ཆུག་རེས་ཐེབ་ཀྱིན་འདུག 二人互打脑蜇。

མགོ་ཐོག་གཡམ་ལེའུ། རང་འགན་རང་སྐྱབ་བམ་རང་ཁྲབས་རང་སྐྱེལ། 各理头上盖着石。喻各自负责：ཕན་ཚུན་རྩོད་བྱེད་ཙོང་ཀུན་མགོ་ཐོག་གཡམ་ཟེལ་ཀྱིས་འཕྲིག་ཐབས་གཅོ་འདོན་ཅིང་དགོས། 双方争执，主要要靠自己负责了息。

མགོ་ཐོག་ལག་བཞག དངོས་པོ་གང་ཡང་མ་བྱེད་པར་ལག་སྟོང་དུ་འཛོ་བོང་བྱས་པའི་དབྱེ། 双手放头上。喻赤手空拳或两手空空：ང་རང་གིས་ཁོ་ཚའི་བྱན་གཡོག་ལ་མང་བརྒྱགས་ཀྱང་བྱོ་ལམ་རྒྱགས་སོགས་གང་ཡང་མ་བསྐྱང་བར་མགོ་ཐོག་ལག་བཞག་བྱས་ནས་བཏང་བྱོང་། 为他充当了多年奴隶，不给我任何工资、口粮，就把我两手空空地赶了出来！སློབ་གྲྭ་པ་སློབ་གྲངས་ཙོང་སྐབས་སྦྱོབ་དེབ་སོགས་ཡིག་ཆས་གང་ཡང་མ་བྱེད་པར་མགོ་ཐོག་ལག་བཞག་གིས་ཙོང་ནས་མི་འཕྲིག 学生不可以不拿课本、文具，空着手来到学校！

མགོ་ཐོད། (1)མགོ་ཐིལ་ཀ་ལི། 头盖骨，天灵盖。(2)མགོ་ཐིལ་གྱེན་སྟེང་། 头上，顶上。(3)མགོ་ཀྱོག་ནས་ཐུག་པའི། 顶髻。束发所成头髻。

མགོ་ཐོག། (1)བར་ཆད་མེད་པའམ་སྐྱོན་ཆ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་འགྲུབ་པ། 无障碍，平安，顺利：དཔེར་ཅི་ལས་ཀ་ འདི་ ངས་ མགོ་ ཐོག་ པ་ འདྲུག 这次的工作，我可能顺利完成。(2)རང་ཀུ་གྱབ་པ། 成活，能自立，长成人，出头：ཕྲུ་ཀུ་འདི་མགོ་ཐོག་ཅམ་ཙམ་པ་འདྲུག 这个孩子能养活成人。མི་འདི་རང་ མགོ་ ཐོག་ པ་ ཞིག་རེད། 这个人能自立。 གཞན་དོན་བཞག་ནས་རང་མགོ་གང་ཐོག་མ་ཟིན། 不可只求自己出头，不顾别人！

མགོ་མཐོ་བོ། མགོ་འཕང་མཐོག་པོ། 势力强大，势焰高。

མགོ་འཛུགས། དཔང་པོ། 证人。

མགོ་དམ་མཇུག་ལྷོད། ལས་ མཇུག་ མཐའ་མི་ འཁོལ་བ། 前紧后松。义同有始无终，不能坚持到底。

མགོ་དམའ་བོ། གཞན་གྱིས་སྒྲུ་ཟིད་ཟིད་དགའ་བ། 有主见，不易受人欺骗。

མགོ་དོ་ཤེར་ཅན། ཐོད་རྩི་ཙན་ནས་སྐྲ་གྱེན་དུ་བཅིངས་པ། 头有髻者，头发挽在头顶者。

མགོ་ བདེ་ དྲན་ འཕྲལ། གཤོ་ ཐབས་ མཁས་ པའམ། དོན་ཆུ་ ཆོད་པོ། 机伶狡猾，诡计多端，鬼主意多：རང་འདོད་ཕྱག་འཚང་ཤེས་མགོ་བདེ་དྲན་འཕྲལ་ཟིད་པ། 存心自利，诡计多端。

མགོ་ བདེ་ བོ། (1)གྲང་ པོའམ་ སྐབས་ འཚལ་ མཁས་པ། 机灵，伶俐。善于寻找机会。(2)གཤོ་ཐབས་ མཁས་ པོ། 狡猾，圆滑，滑头滑脑：མགོ་བདེ་པོས་ཏམ་ཚང་ཆུག་པ། 投机倒把。

མགོ་འདོན། རང་ཀུ་ཐུབ་པར་ཟིད་པ། 抚养，照拂，提拔：ཨ་མས་ཕྲུ་ གུའི་མགོ་ འདོན་ འཚོ་སྐྱོང་ཟིད་པ། 父母抚养孩子。སྐབས་ བཞི་ ཀྱི་ མགོ་འདོན་རོགས་རམ་ཟིད་པ། 随时予以照拂。དམིགས་ བསལ་ གྱིས་ མགོ་ འདོན་ཟིད་པ། 破格提拔。

མགོ་འདྲེན། རྩགས་ཐད་དང་མགོན་སྐྱབས། 靠山，奥援。托庇之处：མགོ་འདྲེན་ཁོ་ནར་བརྟེན་པ། 一味凭借奥援。ཐོག་སྡུང་གིས་མགོ་འདྲེན་གཏོང་པ། 偏袒包庇。

མགོ་ རྐང་། ཐམ་ གྱོང་། 亏负，敲诈。欺骗人使之吃亏：ཐད་ཚུན་ མགོ་རྡུང་ བཏང་པ། 互相敲诈。

མགོ་ཁྲོག་ཁྲོག (1)མགོ་ཐུག་ཐུག 探头探脑。(2)མགོ་ཟླུམ་དྭངས། 圆形头。

མགོ་ཁྲོག་ ཙམ། མགོ་ ཐུག་ ཙམ། 探头。头部稍向外露：བྲག་ཕུག་ ནང་ ནས་ མགོ་ རྡོག་ ཙམ་ བྱས་ནས་ལྟ་པ། 从岩洞中探头观看。

མགོ་ཁྱེར་ཅན། (ཤིང་) ལྟེད་ཤིང་། 晃头者。树的异名。

མགོ་ལྟོག་པ། (1)མགོ་ མཐུག་ ཤོག་པ། 首尾颠倒。(2)ཕྱིད་ཅི་ ཤོག་པ། 错乱，颠倒，不正。

མགོ་བསྡུར། ཅ་ལག་ ཤོགས་བཟང་ ངན་ ཐན་ཚུན་ བསྡུར་པ། 比较，较量，对证：དངོས་ པོ་ བཟང་ ངན་ མགོ་ བསྡུར་ བྱས་ན་ ཤེས་ཤོང་། 货色好坏，一经比较就知道。 ཐེ་ ཕྱིའི་ བཤད་ ལུགས་ མགོ་ བསྡུར་ བྱས་ འཕྲལ་ དུ་ མི་ མཐུན་ པ་ བྱུང་ འདུག 一经对证就发现前后说法措词不一致。

མགོ་ རུ་ བོ། (1)མགོ་ ན་ པ། 头痛：དེ་ རིང་ ང་ མགོ་ ན་ པོ་ ཞིག་ འདུག 今天我头痛。(2)རྩུབ་ འཛིངས་ ཆེ་ པ། 麻烦，事情难办：ལས་ ཀ་ འདི་

མགོ་ན་བོ་འདུག་པ་ལས། ཅིད་ཚུ་བ་ཞིག་མ་རེད། 这件事很麻烦，并不容易办。

མགོ་ཏ་བ། (1)ཐུ་དཀའ་ཅིད་གཏད་ཀྱི་གནས་སུ་ཀྱང་བའི་དབེ། 伤脑筋，事情棘手难办。(2)མགོ་ལ་ན་ཚ་བྱུང་བ། 头痛。

མགོ་ཏག (1)མི་སྡིའི་མིང་། 人，黔首，黎民。(2)(ཕུལ) ཆོ་གཡོག 终身奴隶。

མགོ་ཏག་མི། མི་སྡིའི་མིང་། 黔首，黎民。

མགོ་ཏད། མགོ་བའི་ནད། 头痛病。

མགོ་གཅོན། མགོ་བའི་སྡེང་ནས་གནོན་པ། 压制，折伏：དབང་ཤུགས་ཅན་ལ་མགོ་གནོན་བྱེད་པ། 抑制强徒。ཁེངས་ཅྲག་ཀྱིས་ཆུགས་པར་མགོ་གནོན་གཟའ་གཅོག་བྱེད་དགོས། 对骄傲满假的人，需要加以折伏。

མགོ་སྐྲ། མགོའི་སྐྲ། 头发，མགོ་སྐྲ་མེད་ལ་རལ་བའི་ཁལ། 秃头支应长发差。喻无事受累。

མགོ་སྐྲ་ཁག་འཇིངས། མགོའི་ སྐྲ་ ནས་ འཇུ་རེས་ཀྱི་འཇིངས་པ། 扭发殴打，揪发打架，相互肉搏。

མགོ་ཕིབས། ཉི་ཚར་སེཁས་སྐྱོབ་གྱབ་ཙམ་གྱི་གུར་ཆུང་། 顶幕。仅能蔽日晒雨淋的伞状小飞幕。

མགོ་ཕིབས་ཟབ་ཐབ་རས། འབྲག་ པ་ རྣམས་ ལ་ དཀོས་བའི་གུར་དང་། བྱ་ཁཡབ། ཐབ་ཚས། 顶幕锅灶。指牧人或旅途所需住宿用具和炊事用具。

མགོ་འཕང་། དབང་དང་གཅེ་བཇེད་ཀྱི་དབང་ས། 势头，气概，威风，མགོ་འཕང་མཐོ་བ། 势头很高。སྐྱིད་དུས་མགོ་འཕང་དམའ་དགོས། ཐུག་དུས་མགོ་འཕང་ མཐོ་ དགོས། 得意时要沉住势头，失意时要发扬气概。

མགོ་འཕྱར། ལག་ བས་ མགོ་ བོ་ འཕྱར་ བའམ་ མགོ་བའི་ཁ་ཕྱག་ལེལ་ ཐབས། 搔头。以指甲搔头上痒处。

མགོ་འཐུམ། མགོ་དང་ཞྭ་རྐྱག་གི་བསྡུས་མིང་། 头部和顶盔，མགོ་འཕྱེ་དང་བཅས་ཏེ་ཟབས་པ། 连同头盔取来敌人首级。

མགོ་བོ། ཡན་ལག་མཆོག 名词。动物头部，首，脑袋：རང་རྟོངས་ངོས་ལེན་ ཐྱེས་ མགོ་ བོ་ སྐྱར་ སྐྱར་བྱས་ པ། 低头认罪。 མགོ་ བོ་ དུད་ ནས་ གཉིད་ཁྱག་པ། 垂头睡着。ཆང་གིས་བཅི་འཐོམ་ལང་བས་མགོ་དགྱག་པ། 酒醉头昏。གཡང་སར་ཟྲིབས་པ་དང་མགོ་འཁྱོགས་པ། 走到悬岩，头脑晕眩。དགྲ་བོས་མགོ་བཏུགས་པ། 敌人已经投降。ལྕགས་ཀྱི་ཆོག་མགོ་བོར་བཀྱོན། 头戴钢盔帽。བཏུག་ དཔྱད་ གཟབ་ གཟབ་ བྱས་ན་ མ་གཏུགས་མགོ་ འཐོམས་ ཡོང་། 不注意分析，就会困惑不解。དཔུང་ཤེའི་མགོ་དྲངས་པ། 带领部队。 ཀ་བ་ལ་མགོ་བརྡབས་སོང་། 脑袋碰在柱头上。ཐྲོའི་ནང་ནས་མགོ་འབྱུང་བ། 头从门里伸出来。 མགོ་གཟུང་ཪམ་བྱས་པ། 头部稍稍让开一点。མི་མགོ་ལ་ཁྱི་ལག་མ་ཏྲག 狗爪莫抓人头。不得欺人的贬斥语。 མགོ་ མི་ན་ བད་ ཁྱེ་ གུས་བཤུམས། 头本不痛用绳缠。喻自寻苦恼。 མགོ་ བོ་ཆོག་གིས་དྲང་། ལྷ་དགོན་གཉེར་ཉིས་དྲང་། 头服钢盔压，神听庙祝欺。མིང་ཀྱི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེ་བོ་དང་། དབྱ། མིག་འཇོན། ཡན་ལག་མཆོག་བཅས་སོ།

མགོ་བོ་སྐྱེ་རྡེང་བ། མགོ་དམར་རའམ། མགོ་ཐང་ས་ཀྲག 秃头，头顶无发。

མགོ་བོ་སྐྱང་སྐྱང་། མགོ་བོ་ཙོག་ཙོག 头形长圆。

མགོ་བོ་ཞོ་འདབ། ཞོ་དང་། འདག་པ་ལྟར་མགོ་ བོ་ ཉེས་ དྲང་ གཉོང་ ཐལ་ཆེ་བའི་དབེ། 咂烂头部如酪如泥。义同脑浆迸裂或头破血流。喻严重打击。

མགོ་བའི་ཀོས། (མངོན) ཞྭ་མོ། 头衣。帽子的异名。

མགོ་བའི་རྒྱང་ཚབས། མགོ་ལྟ་འཁོར་ལ་ལེང་ཐོག་མང་ཞིང་རྣ་བ་བོན་པ་སོགས་འབྱུང་བའི་མོ་ནད་རྒྱང་ཚབས་རིགས་དྲུག་གི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག 眩晕，头风眩晕。症见头昏、眼花、耳聋等现象的妇科病。六种风病之一。

མགོ་ཕྱི་བོ། སྐྲ་མེད་པའི་མགོ། 秃头。

མགོ་འབབ་འབྱངས། མགོ་བོང་འབྱང་ཀོང་སྟེ་ཚོགས་ཙམ་པ། 头皮肥厚臃肿，脑袋凸凹不平。

མགོ་འབྱལ་ལྷས་འབྱལ། ཁ་ཞེ་མེད་པར་མགོ་བཏགས་པ། 献首献身。意谓无条件投降。དཀྲ་བོས་མགོ་ འབྱལ་ ལྷས་ འབྱལ་བྱུང་ བའི་ རྒྱལ་ ཁ་ཐོབ། 获得了使敌人无条件投降的胜利。

མགོ་སྐྱེས། (1)མགོ་འཐོམས་པ། 迷惑不解，困惑。(2)མགོ་བོ་སྐྲང་སྐྱེས་ཞེབས་པ། 头脑胀痛。

མགོ་སྐྱེས་མིག་འཁྲུལ། མགོ་ལྟ་འཁོར་ཞིང་། མིག་འཁྲུལ་བ་སྟེ་ཅ་ཅང་རིག་པ་ འཐོམས་ བའི་ཡོད། 头昏眼花。喻神志极端昏迷。

མགོ་སྒྲིལ། རྒྱང་སྐྱེལ་དང་། སྟེ་མོ་མཐུད་པ། 并头，联合，接续：མི་མཐུན་རྟ་གཅིག་ མགོ་སྐྱེལ་ མི་ཡོང་། 牛马异类难并头。

མགོ་མི། ལས་ཀའི་སྟེ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན། 首领，领班。带头的人：ལས་ འཁན་ ཆེས་ མང་ པ་ ཞེག་ མགོ་ མི་ ལ་ འཁྲིས་ ཡོང་། 绝大部分责任要由带头的人担负。

མགོ་མེད་མཇུག་མེད། (1)གོ་རིམ་མེད་ པའམ་ སྐྱེགས་ཁྲིམས་མེད་པ། 没上没下。不顾纪律秩序。(2)ཡི་ཀི་དང་ལས་ཀ་ སོགས་ཆ་ ཚང་ པ་ མེད་པ། 没头没尾。文字或事物首尾不全。

མགོ་མེད་འབྱང་རོང་། མགོ་ མཇུག་ མེད་ པའམ་ སྐྱེགས་ཁྲིམས་ མེད་ པའི་དབེ། 无首肩突出。喻无秩序、无纪律。

མགོ་སྐྱེལ། རིག་ པ་ ཆོངས་ པ། 昏愦，迷惑，胡涂。

མགོ་དམར་བོ། སྐྲ་བྱད་པའི་མགོ། 秃头，顶发脱光者。

མགོ་རྡ། ལུས་ཀྱི་མགོ་བོའི་གནས་སུ་ མཚོན་ སོད་ ཚེག་ པ་ལས་ བྱུང་ བའི་ རྡ། 脑外伤。头部被金石等造成的伤口。

མགོ་ཚོངས་པ། རིག་ པ་ འཐོམས་ པ། 昏愦，胡涂，心迷乱：རྗེན་ཚེ་ཤེས་ པར་ མགོ་ཆོངས་ པ། 迷乱昏愦，不明事理。

མགོ་སྐྱེད། མགོ་ མར་ གུག་ པ། 低头，头埋着：ངོ་ཚ་ནས་ མགོ་ གྱང་ དུ་ སྐྱེད་ པ། 羞得低下了头。མགོ་ སྐྱེད་ནས་ བཞུད་ འདུག 垂头坐着。

མགོ་ཚོམ་མཁན། ལས་ འགོ་ ཐོག་ མར་ འཛུགས་ མི། 发起人，创始者。

མགོ་ཚང་དམ་ཀོ། ཞྭ་ མེའི་ ནང་ གི་ འཁོར་ རྒྱ་ རྒྱང་ ཙམ་ ཡིན་ པ། 帽子稍紧。

མགོ་མཚུངས་པ། རྒ་ བའི་ རིགས་ མཚུངས་ པ། 同类。基本相同，彼此一致。

མགོ་འཆོས། ཤེས་ པ་དང་། རྟོགས་ པ། 了解，领会，通达：མགོ་ འཆོས་ ལ་ མ་ འཆོས། 似懂非懂。ང་གསར་དུ་ ཡོང་ མཁན་ ཡིན་ གཤེས། ཁྱེད་ རྣམ་ པས་ གང་ གསུངས་ པ་ དེ་ དག་ མགོ་ འཆོས་ པ་ ཞེག་ མ་ བྱུང་། 我是新来的人，对诸位说的什么，摸不着头脑。

མགོ་འཛིན། (1)འགོ་ འཛིན་ དང་ དོན་ གཅིག (2)(མངོན) མཕྱིན་ པ། 持首。颈的异名。

མགོ་ཁགས་ཁགས། (ཐུལ) མགོ་ གས་ གས། 头破血流，焦头烂额：དེ་ རིང་ ང་ ཚོས་ རྩོད་ པ་ མགོ་ ཁགས་ ཁགས་ བཏུབ་ པ་ ཡིན། 今天我们争论得焦头烂额。

མགོ་གཞུག གོང་ འོག་ དང་ རྗེ་ ཕྱི། 首尾，前后，本末，上下：མགོ་ གཞུག་ གཅོང་ འབྲེལ། 首尾紧连。

མཆོད་རྟེན་མགོ་གཞུག་ལོག་ཀྱང་། བང་རིམ་སྐེད་བར་གནས་སོང་། 佛塔上下颠倒，层级总在腰间。喻处境无可改变，反正一样。

མགོ་རྨུ་བ། (1)དོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 觜宿月。藏历十一月。(2)འབྲུལ་བ་ལུང་ལས་དོར་ཟླ་བཅུ་པའི་བཅུ་དྲུག་ནས་བཅུ་གཅིག་པའི་བཅོ་ལྔའི་བར་མགོ་རྨུ་བ་ཟེར།《毗奈耶经》说，藏历十月十六至十一月十五，望在觜宿，故名觜宿月。

མགོ་རྒྱམ། ཀ་གཤེབ་དུ་མདེའུ་ལུས་པ་གང་ན་ཙམ་མེད་བརྒྱ་ཕྲུག་ཏུ་ཡོ་བྱད་ཅིག 圆头扦子。藏医探查箭镞弹片等没入体内情况时所用器械。

མགོ་གཟེར། མགོའི་ནད་རྐྱེག 头痛，头部刺痛；ཚ་བས་ན་ནས་མགོ་གཟེར་རྐྱག་པ། 中暑头痛。

མགོ་ཁོག་མཇིང་ཚུད། མགོ་ངོག་ལུས་ཆུག་དང་དོན་གཅིག

མགོ་ཁོག་ལྷུས་ཆུག མེ་མཛེ་ཁྲོངས་གང་ཡིན་མེ་མཛེ་སྐྱིགས་ཁྱམས་ཀྱིས་འཆུན་པ། 身居头脑下。喻上下有序，自成章法。

མགོ་ཡང་། (1)གཞན་ཀྱིས་སྐྱུང་བའི་མི། 轻浮人，轻信的人，不持重者。(2)བྱོ་ག་མང་པོ་འཆོལ་བའི་བྱད་མེད། 荡妇；མགོ་ཡང་འཁྱམས་མ། 浪荡女人。

མགོ་ཡན། གཞན་ལ་བརྫི་མེད་ཀུ་ཡངས་ཅན། 浮夸轻狂，狂妄疏略，མགོ་ཡན་ང་རྒྱལ་ཀྱི་སྐྱོད་པ། 轻狂自大的行径。

མགོ་ཡུ་འཁོར། ཕྱི་རོལ་ཀྱི་ཡུལ་སྣང་ཀུན་ཡོ་འཁྱམས་ཟིན་པ་ལྟར་དང་། མགོ་བོ་འཕང་ཤོ་འཁོར་བ་ལྟར་ཀྱི་སྣང་བ་འཆར་བའི་ རླུང་སོགས་ཀྱི་ནད་ཀྱམས་ཤེག 掉眩，头昏。感觉外境天旋地转及头部振摇如轮旋转之症。风等症状之一。

མགོ་ཡེགས། (སྐྱེ་) མགོའི་སྐྲ་ འཇིངས་པ། 蓬首。头发蓬松。

མགོ་ཡོད་མཇུག་ཡོད། གོང་མཁན་ཐོན་ མཁན་གོ་བཅ་ཀྱི་བརྡེ་འཁྲུང་ཡོད་པ། 有头有尾。言者闻者，互相尊重，有条不紊。

མགོ་ཡོམ་ཡོམ། མགོ་བོ་འཁྱོམ་པ། 头颤动，天旋地转；མིག་ལམ་ དུ་དམར་ འཕྲོམ་ ལང་ཚས་ཁས་མགོ་ཡོམ་ཡོམ་བྱེད་ཀྱི་འདུག 眼中火星迸裂，头部天旋地转。ལྷག་བསིལ་ཤིག་པས་ཐྲེན་ཤིང་ཀི་མགོ་ཡོམ་ཡོམ་གཡོ། 风摇树梢颤巍巍。

མགོ་གཡུག་གཡུག མགོ་བོ་གཡུགས་ཏེ་ཁས་མི་ལེན་པའི་བརྡ་གཏོང་སྟངས་ཤེག 摆头，摇头。否认的表示；ཁེངས་མང་བོ་བཤད་པ་ཡིན་ཀང་ མགོ་གཡུག་གཡུག་བྱེད་ཀྱི་འདུག 虽然说了多次，他总是摇头否认。

མགོ་གཡོགས། (1)མགོ་བོ་བཏུམས་པ། 盖头，掩盖头部。(2)མགོ་སྐོང། 欺骗，捉弄，愚弄。

མགོ་ངལ། མི་ཤུལ་ཡོད་པའི་མགོ། 有伤疤的头。

མགོ་ཅིལ། (1)མགོ་དབྱིབས་སྐོང་སྐོང། 圆头，头部圆形。(2)སྐྱ་མེད་པའི་ མགོ་བོ། 光头，秃头；སྐྱ་བོ་མགོ་རིལ་ རིག་ འཁངས་ པར་ བཀྲེན་ནས་ ཆུར་ཡོང་པ་མཐོང་བ། 见一光头老叟扶杖而来。

མགོ་ཅིལ་མགོ་ཁོག རངས་ བཟོ་བའི་ ལག་ཆ་ཞིག 圆头套头。铜工用具之一。

མགོ་རྨུལ། མགོ་བོང་ མས་ སྐྱོན་ བྱུང་ ནས་ རྨུལ་སྐྲངས་ཐུ་ཀུར་པ། 脑部糜烂。头部发生疮伤，溃疡腐烂；གོ་ཤེས་དགོས་དོན་མི་ཤེས་པར། མགོ་རྨུལ་སྐྱ་ཡིས་མི་ཚོར་འདུ། 当察失察，犹如脑烂鼻不觉。

མགོ་རྩེག (1)སྐྱ་བྱེགས་པའི་མགོ་ཅིལ། 光头。发已剃尽的头；དགེ་སྦྱོང་མགོ་རྩེག 光头沙门。(2)(མཛད་) ཞྭ་མོ། 触头。帽子的异名。

མགོ་རྩ་དམ། སྐོ་ཕུགས་ཤེམས་ཅན་ཀྱི་ རྩ་ ཙོར་

བཏུབ་པའི་རྟགས་གཞན་ཅི་ལའཆར་བ་དང་། སྐར་བོད་ཡུལ་དུ་ཕྱུགས་རིགས་ཤི་ཚོད་བྱུང་ན་མགོ་དང་འབྲེལ་མ་དེ་དག་ཕྱུགས་བདག་ལ་སྐྱེས་སྨྲད་དགོས་སྲིལ་ཡོད་པ། 头角印。烙在牲畜角上的图记。旧时，每逢牲畜死亡，有向牧主呈验死畜头角图记之俗。

མགོ་ལ་རྣ་འབྲེར། མཉམ་དུ་སྡེལ་བའི་དབེ། 两耳连同头颅。喻通通、一并、完整无缺：ཁ་གཞིས་མ་ལག་ཚང་མ་མགོ་ལ་རྣ་འབྲེར་གྱིས་སྐྱེས་སྨྲད། 庄园本身及其附属部分，两耳连头颅，一并交出。ཀེ་ཧོང་གང་ཡིན་མགོ་ལ་རྣ་འབྲེར་དུ་སྐྱེས་བྱེད། 所有盈亏赔赚，两耳连头颅，一并接收。

མགོ་ལ་སྐྲ་ཤྭལ། ཁོ་མི་ཤེན་གཞོན་ལ་མ་ཁ་ལྡོག་བའི་མི་ཚོད་ཙམ། 头生毛发。意指不分性别的人众。

མགོ་ལ་མེ་ཤོར། དོ་གལ་ཆེན་པོ་དང་། ཧ་དོག་གམ་བྱེལ་འཚབ་ཆེན་པའི་དབེ། 头上失火。谓重要、忙迫、紧急。喻同燃眉之急：དེ་རིས་ཀྱི་ལས་དོན་འདི་མགོ་ལ་མེ་ཤོར་ལྟ་བུའི་ཧ་ཆེན་པོ་ལ་ཐུག་པས་འཕྲལ་དུ་ལེགས་སྒྲུབ་ཅིང་དགོས། 这次的工作，紧急得象头上失火，必须立刻完成。དེང་སྐབས་དུས་སྐོ་མགྱོགས་པོ་གཙང་འགྲོ་བ་ཡིན་པས་བྱེལ་འཚབ་ཆེ་དགས་ནས་མགོ་ལ་མེ་ཤོར་ཀུང་མོལ་ཤོར་མི་འདུག 近来期限快要满了，忙得头上失火都来不及扑灭。

མགོ་ལག མགོ་དང་། ལག་པ། 人的头和手；牲畜的头和腿脚；གཞན་ཀྱིས་བསད་པའི་དགྲའི་མགོ་ལག་ལེན་པ། 他人杀敌，自盗首级。喻冒占别人功绩。འབྲིའི་མགོ་ལག་བཀྲུག་ནས་ཁྱུ་པ་གཏོང་བ། 捆住母牛头和脚，以让牯牛交配。

མགོ་ལས་སྐྱེས། (མངོན) རྟོན་ཟླ་བཅུ་པ། 戴宿生。藏历十月的异名。

མགོ་ལས་དཀྱུང་མཐོ། ཚོ་རིམ་མི་བཟུང་བའི་དབེ་ནུ་ཏུམ་པ་ཆེན་པོ། 肩比头高，肩高过头。喻不依上下次序，傲慢、狂妄。

མགོ་ལས་རྒྱ་ཆེ་བ། དོན་ཀྱི་རྩ་བ་ལས་ལས་ཀ་ཆེ་བ། 疮比头还大。喻小事酿成大风波：ཚོང་དོན་ཆུང་ངུ་ཞིག་ལ་རྩོད་ཁྱབ་མང་པོ་མགོ་ལས་རྒྱ་ཆེ་བ་ལང་པ་རེད། 一点小争执，惹出许多麻烦，弄得疮比头还大。

མགོ་ཁིང་། (མངོན) ལག་ཀ། 头之片段。枝杈、枝桠的异名。

མགོ་ལྷས་མཐུངས་པ། ཆ་ཚད་སྙོམས་པ། 匀称，平衡。配置相当。

མགོ་ལེན་བསྡེབ་བསྡུལ། མི་ཀཞན་མགོ་བཏུད་ཐབས་ནས་བསྡེབ་ཅིང་བཅིར། 纳降窝聚。招降纳叛，包庇窝藏。

མགོ་ལེན་པ། (1)ཀཞན་གྱིས་སྐུབས་བཙལ་བ་ལྟང་ཁས་ལེན་པ། 受降；དམག་བཏུབ་སྡེ་ཚན་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་ལེན་པ། 接受战败者的投降。(2)དགྲ་ལ་བསད་པའི་མགོ་བོ་ཆུལ་རྟགས་སུ་ལེན་པ། 割取首级。杀敌之后，割取首级报功。

མགོ་ཚོག (ཨམ) (1)རྩོད་འཛིང་། 乱子，麻烦；དོན་མེད་ཅུ་ཀཞག་མང་ན་མགོ་ཚོག་བཙལ་ཐོང་། 无端多事，会招致麻烦。(2)མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲབས་མགོ་ཚོག་བོད་རིགས་འདུས་སྔོན་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག 果洛。青海省藏族聚居区一地名。

མགོ་ཚོག་བོད་རིགས་ཁང་སྒྲིང་ཁུལ། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲབས་ཀྱི་ཤར་སྔོ་ཆུང་ངུ་ཐོག ᠭᠣᠣᠯᠤ ᠬᠣᠨ᠎ᠤ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠂ ᠭᠣᠣᠯᠤ ᠬᠣᠨ᠎ᠤ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠂ ᠳᠡᠭᠡᠳ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠃ ᠬᠠ᠂ ᠬᠣᠲᠠ᠂ ᠬᠠ᠂ ᠴᠡᠭᠡᠨ᠂ ᠳᠣᠣᠱ᠎ᠠ᠂ ᠪᠠᠳᠠᠨ᠂ ᠳᠣᠣᠱ᠎ᠠ᠂ ᠨᠤᠭᠤᠳ᠂ ᠬᠣᠲᠠ᠎ᠶᠢᠨ᠂ ᠨᠤᠭᠤᠳ᠂ ᠬᠣᠲᠠ᠎ᠶᠢᠨ᠂ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠃ ᠬᠣᠲᠠ᠎ᠶᠢᠨ᠂ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠃ ᠬᠣᠲᠠ᠎ᠶᠢᠨ᠂ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠃ ᠬᠣᠲᠠ᠎ᠶᠢᠨ᠂ ᠬᠣᠰᠢᠭᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠬᠡᠪ᠃

རྫོང་དུ་ཨོད། 果洛藏族自治州。地在青海省东南部。1954年建立自治区，1955年改称自治州。辖久治、玛多、玛沁、甘德、班玛、达日等六县。自治州人民政府驻玛沁县。

མགོ་ཀྲ། མགོ་ལ་སྐྱེས་པའི་མེ་ཀྲ། 头部黄水疮。

མགོ་ཀྲབས། རྩེ་བོ་དང་། ཀོང་ཡུལ་ཕྱི་གོས་ཚས་ཤིག 圆统长坎肩。工布和波密服装之一，穿时头部由领口钻上。

མགོ་ཤོག (1)དཔེ་ཚའི་གོག་ཕྱེབ་དང་བོ། 头页。书籍封面页。(2)ཡི་གེའི་ཐོད་དུ་བཞག་པའི་གོག་སྟོང་། 书眉。书卷文书等顶上空白。

མགོ་བྱག མགོ་བོས་ནུ་མར་གྱག་ཅམ་གྱག་ཅམ་ཅེད་པ། 顶撞。以头撞奶：བཅུས་མ་ལ་མགོ་སྐྱག་ཆུག་ཤིན་འོ་མ་འགྲང་བཞིན་འདུག 小犊头撞母腹吃着奶。

མགོ་ལེ། མགོ་སྐྲ་དཀར་ནག་འདྲེས་པའི་མིང་། 头发黑白相间。

མགོ་མེད་བོ། གཞན་ཤེས་སྐུ་བྱིད་ཅེད་མི་བ། 无主见。头脑简单，易受欺骗。

མགོན་སྐྱབས། སྐྱབས་གནས། 估恃处，凭依的处所。皈依处，救星：མགོན་ སྐྱབས་ དཔུང་གཉེན། 靠山，后盾。

མགོན་ཁང་། ཆོས་སྐྱོང་ཁང་། 护法神殿。

མགོན་བོ། 名词。(1)མགོ་འདྲེན་པ་བོའི་བསྲུང་ཤིག་སྟེ་ འཇིགས་པ་ ཀུན་ ལས་ ཙོངས་ ཤུ་ སྐྱབ་ཅིང་གཉེན། 保佑者，护持者。旧译估主、依估尊：སྐྱབས་མགོན། 依估尊者。འགྲོ་མགོན། 众生估主。མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས། 估主观世音。བྱམས་པ་མགོན་པོ། 慈尊，弥勒菩萨。འཇམ་ མགོན་ ཐ་ མ། 文殊化身估主上师。(2)ཆོས་ སྐྱོང་ གི་ རྣམས་ ཀྱིག 勇保护法。一类护法神：མགོན་པོ་བཅང་ཆེན། 持挺护法。མགོན་པོ་ཞལ་བཞི་པ། 四面护法。མགོན་པོ་དཀར་པོ། 大白护法。 མགོན་པོ་གུར། 宝帐护法。 མགོན་པོ་ནག་པོ། 大黑护法。 མགོན་པོ་ཕྱི་གུག་དབང་ཕྱུག 独雄持钺护法。

མགོན་པོ་རྡོ་རྗེ་ཅན། (མཚན) བཅུ་ཕྲུག། 金刚护法。帝释的异名。

མགོན་པོ་ལྷག་དྲུག་པ། ཆོས་ སྐྱོང་ ཞིག 六臂护法。

མགོན་ པོ་ལྷག་ བཞི་ པ། ཆོས་ སྐྱོང་ ཞིག 四臂护法。

མགོན་པོ་བ། བསྐང་ གནས་ བ་སྟེ་ ཆོས་ སྐྱོང་ སྐུང་ མར་ གསོལ་ མཆོད་ཕྲིད་ མཁན། 护法殿香灯师。在护法殿中念经和负看守之责者。

མགོན་པོ་ཧོག་ལྔ། སྐུའི་ མགོན་ པོ་ དང་། གསུང་གི་ མགོན་ པོ། ཐུགས་ཀྱི་ མགོན་ པོ། ཡོན་ཏན་ཕྱི་ མགོན་ པོ། ཕྲིན་ལས་ཀྱི་ མགོན་ པོ་ སྟེ་ལྔ། 五姓估主。佛教密宗五护法神：身估主、语估主、意估主、德估主和业估主。

མགོན་ཐྲ། ཆོས་སྐྱོང་ཁང་གི་ གསོལ་ མཆོད་ ཕྲིད་ པ་ པོ། 护法殿香灯师。在护法殿中管理香火的僧徒。

མགོན་ མེད། མགོ་ འདྲེན་ རས་ སྐུང་ སྐྱབ་ ཕྲིད་ གསུན་མེད་པ། 无依，无亲。困穷无助，无处可以诉苦求援者。旧译孤独：སྐྱབས་མེད་མགོན་ མེད་ཀྱི་ཉམ་ཐག་ལ་འཚོ་སྐྱོང་ཕྲིད་པ། 救济无依无靠者。

མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན། སྔར་ཏུ་ གང་ མཉན་ ཙོད་ ཀྱི་ ཚོང་ཁྲིར་ ཏུལ་བ་ ཏུལ་ཕྲིད་ ཀྱི་ ཚལ་ དུ་ ཀུན་ དཀའ་ ར་ པ་ འཕྲུག་ མཁན་ མགོན་ མེད་ ཟས་ སྦྱིན་ ཞེས་ པའི་ སྦྱིན་ བདག་ གི་ མིང་། 给孤独。释迦牟尼时，中印度舍卫城内一大商人名，曾为释迦牟尼购舍卫国祇多太子园林，建祇园精舍。

མགོན་མེད་ཁས་སྦྱིན་ཀྱི་ཀུན་དགའ་རབ་བ།

སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱུ་གྲུབ་པའི་བཞུགས་གནས་ཤིག 给孤独园。释迦牟尼曾经居住过的圣地之一。

མགོར། མཁར་བའི་སྐྱེལ་ཆིག

མཆོག་འབྲོ། (མངོན) (1)རྟ། 马的异名。(2)རླུང་། 风的异名。

མཆོག་འབྲོལ། མྱུར་བའི་ཚོམ་སྦྱངས། 快步。疾行步法。

མཆོག་ཅ། ❶名词。(1)ལག་རྩའི་འཐབ་གྲངས་སྨད་པ། 数脉。热病脉象。藏医从中医译来之术语。(2)རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་འབྱུང་བ་ལྟན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 势速。因果迅速出生。大乘佛教所说二十四种心不相应行之一。❷མྱུར་བ། 形容词。快，迅速，敏捷：ང་གཉིས་སུ་མཆོག་བལྟ་དགོས། 看我俩谁快。རྟ་མཆོག་རླུང་ལྟར་མཆོག 良马快如风。མཆོག་མཆོག་བྱས་ན་འགོར་འགོར། 欲速则不达。

མཆོག་ཅི། སྐྱེ་བའི་དོན་དུ་ཏོ་བའི་ མཆོག་བ་དང་དོན་གཅིག

མཆོག་བྱིས། སྐྱེ་སྦྱངས་སུ་བྱིས་ པའི་ ཡི་ ཀེ་དང་རི་མོ། 速记，速写。快速书写或绘画。

མཆོག་སྐྱེད། མྱུར་བ་མྱུར་བ། 快，迅速，གནས་ཚུལ་མཆོག་མྱུར་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པ། 情况在迅速的变化。འཕྲོག་སྐྱེན་མཆོག་མྱུར་དུ་ཁྱེད་པ། 从速建设。རི་བོང་མི་ལ་སྐྱག་ནས་མཆོག་མྱུར་གྱིས་བྲོས་པ། 山兔惧人，迅速逃走。

མཆོག་ཚ། ལྷག་རིགས་ ལ་ གྲོང་ བའི་ གང་ཚ། 冷焊。不用火烧的快速焊接法。

མཆོག་ཚད། མྱུར་མི་ མྱུར་ གྱི་ ཚད། 速度：མདུན་དུ་སྐྱོད་པའི་མཆོག་ཚད་རྣེ་ཆེར་གྲོང་··· པ། 逐步加快前进速度。དཔུང་འཛུག་གི་མཆོག་ཚད་ཆུང་དུ་བཀང་པ། 减缓了行军速度。

མཆོག་ཡིག (1)མྱུར་དུ་སྐྱེལ་དགོས་ པའི་ ཡིག་འཕྲིན། 急信，快信。需要紧急送到的信函。(2)མྱུར་བོར་བྲིས་པའི་འབྲུག་ཡིག 草字，草书。

མཆོག་ཧ། བོད་ཀྱི་མེ་ མདངས་ མཆོག་ གཟབས་སུ་རྡུས་མདའ་ཐུག་ཨིད། 快速装药角。猎人骤遇鸟兽需连续发射时， 为鸟枪快速装填火药的角质器具。

མཆོག་ལམ། འགྲོ་ཡུལ་ནམ་བར་ཐག་གྲུང་བའི་ ལམ། 捷径，近路。能快速到达的道路。

མཇིན་སྐྱེད་ཅན། (མངོན) ཁམ་རེ། 颈线者。婆罗门的异名。

མཇིན་སྐྱེས། (མངོན) སྐུ་དབྱངས། 喉生。歌声的异名。

མཇིན་ཀྱ། (མངོན) ཇ་མོང་། 屈颈。骆驼的异名。

མཇིན་གྲྭ། སྐུ་དབྱངས། 歌音，歌声。

མཇིན་རྒྱན། སྐེའི་རྒྱན་ཚ། 项饰。颈上装饰品。

མཇིན་ལྷོག། (མངོན) (1)དབང་ཕྱུག 自在天的异名。(2)མོ་ཉ། 孔雀的异名。

མཇིན་ ལྷོག་ རྩོམ་ བའི་ ཆོགས་ བཤད། དྲས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་ པའི་འགོར་ རྗེ་སྐུག་ ཕུ་པ་ ཆོས་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ བཅུས་ བའི་ཐུ་ རབས་རྒྱལ་པོ་ ལྟ་སྡང་ སྟོབས་ ལྟེན་ གྱི་སྐས་ཆོས་ ཀྱི་དགའ་ བ་ཁྲ་ བྱུག་ མཇིན་ ལྷོན་ རྩོ་ བབ་ ཐའི་ཁས་ བྱས་ ཏྱ་ དང་རི་དགས་ མང་པོར་ བཏ་ ཐོགས་ བྱས་ བའི་ སྐྱང་ཞིག

《阵恩达瓦传奇》。十八世纪初， 藏族文学家达普巴·洛桑嘉措据佛经故事编写， 叙述古代某国王太子法喜，游戏离魂，被人夺舍，不得已化为青颈牡鹘，与禽兽为伍，利济群生的故事。

མཇིན་གཅིག སྐད་ཅ་གཅིག་པ། 一致，齐声，同声：མཇིན་ གཅིག་ དུ་ བཤགས་ པ། 交口称誉。མཇིན་ གཅིག་ དུ་ དགའ་ འབོད་ སྐྱག་པ། 齐声欢呼。

མཇིན་གཅིག་དབྱངས་ གཅིག ཚང་ མས་ ཁ་

གཅིག་ཏུ་ཁ། 同气同声，异口同声，全体一致。

མཁྲིན་བཟུང་བ། (མངོན) སྐྱེན་བཟའ་ཟླ་བ། 十颈者。罗刹王的异名。

མཁྲིན་ནག (མངོན) ཉ་རྩ་ཆེན་པོ། 黑颈。大乌鸦的异名。

མཁྲིན་པ། 名词。(1)སྐེ་དང་ཁྲི་བ། 喉，咽喉，食道；ཟོས་ཆས་ཐ་ཏེས་ཀྱིས་མཁྲིན་པ་འཁག་པ། 误吃食物，阻塞咽喉。ཟླ་དབྱངས་མཐོན་པོ་ཁྱེར་ཏེ་བཏང་ཡང་མཁྲིན་པ་མེ་འཇེད་བ། 长时高歌，亦不声嘶。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཚོག་མ་དང་། སྐེ། མཁུར། མཁལ་པ། མཚོ་རྟེན། མཚོ་འཇེན། ཚོག་མ་བཅས་སོ། (2)སྐད་ཆ། 嗓音，声调：མཁྲིན་གཅིག་གིས་མོང་བཀུར་ཞུ། 同声拥护。

མཁྲིན་པ་ཁྱབ་བྱེད། (མངོན) དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 花颈。大自在天的异名。

མཁྲིན་པ་སྐྱེ། (མངོན) (1)དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 自在天的异名。(2)མ་ཀྱ། 孔雀的异名。

མཁྲིན་པ་ བཀེག་ པ། (1)སྐད་ གཟེངས་ བསྐྱེད་ པ། 高声大叫。(2)སྐེ་བཀག་པ། 延颈，伸长颈脖。

མཁྲིན་པ་ཁྱི་བའི་སྒྲོལ་བ། ཡི་གེ་ཀློག་འདོན་ཁྲད་སྐབས་མཁྲིན་པ་གདངས་ ནས་ བརྗེད་ བའི་ རྣོལ་ བ། 开喉发音动作。念诵字母时，张开喉部的动作。

མཁྲིན་པ་བཐུམས་བའི་སྒྲོལ་བ། ཡི་གེ་ ཀློག་ འདོན་ཁྲད་སྐབས་མཁྲིན་པ་བཐུམས་ནས་བརྗེད་ བའི་ རྣོལ་བ། 闭喉发音动作。念诵字母时，闭拢喉部的动作。

མཁྲིན་པ་རབ་རིང་། (མངོན) ཁྲུང་ཁྲུང་། 颈长。鹤的异名。

མཁྲིན་པ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ འཁོར་ ལོ། མཁྲིན་ བའི་ ཐད་ཀྱི་རྟ་དབྱ་མ་ལས་གྲུས་བའི་ རྟ་འདབ་ བཅུ་དྲུག་གདུགས་ཀྱི་ རྩིབས་མ་ ལྟང་ཁ་ཡར་ཐྱོད་ ནས་ཡོད་པ། 喉间受用轮。密宗所说喉间中脉分出十六脉瓣构成的倒伞形脉轮。

མཁྲིན་དབྱངས། སྐད་གདངས། 声调，声音，语调。

མཁྲིན་དབྱངས་གཅིག་ སྒྲ། མཁྲིན་ དབྱངས་ གཅིག་ བའདང་ ཅར། སྐད་ ཆ་ གཅིག་ མཐུན། 异口同声，意见一致。ཚོགས་ འདུ་ ཞེས་ མཁན་ ཚང་ མས་ མཁྲིན་ དབྱངས་ གཅིག་ཀྱང་ ཁྱེས་མོས་ མཐུན་པས་པ། 到会的人一致同意。

མཁྲིན་ དམར་ ཅན། (མངོན) སྐྱེན་ བོ། 赤颈者。罗刹的异名。

མཁྲིན་ཚབ་པ། ཁ་ལན་སྨྲེལ་མཁན། 代言人，发言人。

མཁྲིན་བཟང་། (1)སྐད་བཟང་། 歌声优美，嗓子好。(2)(མངོན) བོང་ཀྱ། 佳喉。驴的异名。

མཁྲིན་ཁིང་། (མངོན) (1)ཁྲུང་ཁྲུང་། 鹤的异名。(2)འདབ་ཆགས་བཞིན། 天鹅的异名。(3)འདབ་ ཆགས་ཤིང་རྟ་མ། 啄木鸟的异名。

མཁྲིན་ཁང་། སྡེ་ལེན་ཁང་། 宾馆，招待所。接待宾客食宿之处。

མཁྲིན་ཁང་མཆོད་ཁག སྐོང་མིང་ཡིག་གམ། ཁང་གངས་སྐྱེན་བའི་འཁྲལ་པ་གལ་ཆེ་ རྩོད་སའི་ ཁང་མིག 预定房间。旅舍中为某人预定暂住的房间。

མཁྲིན་གཏེར། ཕྱི་རོང་གི་ལས་ཀའི་ སྡེ་ལེན་ ཁྲིད་ མཁན། 知客，知宾，旧译卓尼。内外接待宾客的人。

མཁྲིན་གཏེར་ཆེན་མོ། རྩ་དྲུས་ཀྱ་ ལའི་ ཀུ་ མ་ དང་། བཏ་ཆེན་ཞེར་ཏེ་རྣེའི་མཐའ་ཁ་གཏོང་ ཆོད་དང་། བགོད་པ་རྟིལ་བསྒྲགས་ཁྲིད་མཁན་

འགོ་གཙོ། 大卓尼。旧时为达赖、班禅接待宾客、传达命令的官员。

མཁྱོན་ཐབས། སྐུ་མཁྱོན་གྱི་གྲས་སམ་ཚུལ་ལུང་། 客位。宾客的身分：གྲོགས་པའི་ཁེས་རུས་ མཁྱོན་ཐབས་སུ་སྤྱན་དངས་པ། 迎请亲友来作客。

མཁྱོན་ཞོ། མཁྱོན་འབོད་ཀྱི་མིང་ཐོ། 客单。

མཁྱོན་བདག མཁྱོན་པོ་འབོད་མཁན་གྱི་ བདག་པོ། 主人，东道主。

མཁྱོན་བཏང། མཁྱོན་དུ་འབོད་པའི་འཕྲིན་ལན། 请柬，请帖，客单。请客的通知。

མཁྱོན་ པོ། གདན་ ཁྲལ་ ལྟང་ གསང་ དུ་ ཟེའབས་ མཁན་རྣམ་གྱི་རོལ་རས་ཡོང་ བའི་ མི། 名词。宾客，客人；སྐུ་མཁྱོན། 贵宾。ཅིས་མཁྱོན། 他乡来客。གཞིས་མཁྱོན། 故乡来客。ཇ་མཁྱོན། 茶会客人。ཆང་མཁྱོན། 酒会客人。 མཁྱོན་དུ་ འབོད་ པ། 请客。མི་ སྡུད་ མཁྱོན་ པོ་ སོང་ ན་ དགའ། མི་སེམས་ནད་པ་ཤི་ན་དགའ། 要去的客人走了好，不治的病人死了好。 ཁྱི་བདག་ཟོས་ བཀག་ ཆུ་ མཁྱོན་ ཟོས་ བཀག ཁཏམ་ ཁ་ཐས་ གཉོང་ཆུ་ཁ་མས་བཏང་། 客人拦了主人该拦的狗， 母亲说了父亲该说的话。义指内外、主从位置颠倒，喻同“喧宾夺主”。

མཁྱོན་སྡུ། ངོ་མཚར་རྩ་བའུད་ ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ ཞིག་ སྡེ། མཁྱོན་ཁྱོགས་ཀྱི་གཞིས་སྡུད་མིའི་འཐད་རྩ་ལ་བརྟགས་ནས་མཁྱོན་ ཟའི་ དོན་ གཉིད་ འགྱབ་་་ མིན་ སོགས་ བརྟག་ གཅས་ ཤེག 行人占。七种奇脉之一，根据留住家中成员脉搏，以占卜外出行人筹划经营成败利钝的诊脉术。

མཁྱོན་ཁྱ། མཆོ་ལས་སྐྱེས་བའི་ སྡོག་ ཆགས་ ཤེག 海巴儿，海贝。一种有介壳的海生软体动物名。

མཁྱོན་ མང་ ཀྱོག་ སོགས་སྡེ་ཚན། ཁྱང་ ཅིད་ འབའ་ཞིག་ པ་དག་ བརྟའི་ནང་གསེས། བརྟ་ ཚན་ བཅུད་ པ་ལ། ཀུན་ པོ་དང་ལྡན་ ཅིག་ དུ་ འཁྱོ་བའི་ ཁྱང་ཅིད་དང་། ཉི་ཀུ་ མ་ལོན་ བར་ བསྟེན་ བར་ རྩོགས་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། ས་ཚོ་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། རིང་དུ་ འདུག་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། བསྟབ་ པ་ སྐྱང་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། ཉན་ རྣ་ ཅིད་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། མི་ སྐྱ་ བར་ འཁྱོ་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། མ་ ཀུས་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། ཆང་ འཐུང་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་དང་། ཕྱི་ དྲྭ་ ཚོང་ དུ་ འཇུག་ བའི་ ཁྱང་ ཅིད་ དེ་ བརྟའོ། 与众贼同行类。九十单堕中第八类十条：与贼同行、 未满二十岁受近圆、掘地、离众远居、舍弃所学、窃听、不告而去、不恭敬、饮酒和日暮入聚落。

མཁྱོན་ཁ། མཁྱོན་ པོ་ སྡོད་ གནས། 公寓，客舍，宾客住所。

མཁྱོན་ རོལ། མཁྱོན་ ཐལ་ པ་ སྡེ། མཁྱོན་ གཅོ་ ཅིའི་ ཞོལ་ལ་ སྐྱད་ བཏང་ བའི་ མཁྱོན་ པོ། 陪客。邀来陪伴主客的客。

མཁྱོན་ ཚོལ། སྐུ་ མཁྱོན་ གདན་ ཁྲའི་ བང་ ཐོ་ ཚོལ་ ཡེ། 请帖，请柬。请客通知单。

མཁྱོན་ བསྡུ་ བ། (1)བོས་ བའི་ མཁྱོན་ པོ་ བསྡུ་ མཁན། 招待员。接待宾客的人。(2)ལས་འཁྲལ་ ལ་ བསྡུ་ བ་ ཅིད་ པ། 迎接旅客。

འཁག ཁའོ། 名词。要隘，གནད་འཁག 重要。ཟམ་ བའི་ འཁག 桥头。རི་ འཁག 山关。 སྒང་ འཁག 关津。སྒོ་ འཁག 门外过道。ཁྱིམས་ ཀྱང་ ཚི་ འཁག 内寝过道间。

འཁག་ཐེག (1)ས་ མཚམས་ ཀྱི་ ཚོང་ ཁལ་ བསྡུ་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ འཁག་ཐེག (2)རྩ་ བ་ ལ་ ཐུག་ བའི་ དོན་ གནད། 关卡，关口，海关。关键，关头。扼要处。

འཁག་ ཀྱང་། ཀྲ་ བའི་ སྡོད་ འཁག 短坎肩。僧人穿的背心。

འཁག་ རོག་ ཚི། འཐུང་ ཁམ། 狭路，隘口，

ཐང་བའི་ཚ་བྱང་ན་བྱ་ཚ་ལེ་ལ་མོ། འགག་དོག་ཚ་བྱང་ན་བྱ་ཚ་ཚེ་ཐུབ་པ།། 遇坦途，高唱舒心调；逢狭路，忙念莲花生。喻同汉谚"平时不烧香，临时抱佛脚"。

འགག་མདོ། (1)གནད་ཀའམ་སྣེ་ཚ་འདུ་མ། 关键，要点。(2)རིའམ་ལུང་པའི་འདུམ་མདོ། 隘口，要隘。

འགག་ནད། ཕྱུགས་ལ་ཐོག་མར་འགག་ནད་ཚོག་མཁའ་ཁ་སྣ་ནས་ཆུ་ཐོན་པ་དང་། དེ་རྗེས་སྐྱེ་སྐྱངས་ནས་དཕྱགས་འགགས་ཏེ་ཉིན་གཅིག་ཅམ་་་ནས་འཆི་བའི་ཕྱུགས་ཀྱི་འཚོས་ནད་ཆེ་ ཀླས་ཤེག 闭气瘟。牛初患此种恶性传染病时，口鼻流水，喉部喘气肿胀，呼吸滞塞，经一昼夜而死。

འགག་གནས། གནད་འགག་ཆ་བའི་ས། 关键，紧要关头。

འགག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འགགས་པ། འགག་པ།། ཐང་མེ་ཕྱུབ་པར་འགྱངས་པ། 阻滞，不通，停顿：འགྲོ་ལམ་དེ་འགགས་ཚར་འདུག 道路不通了。ཚིག་འགགས། 语塞，无言对答。 གཅིན་འགག 小便不通。ལེ་ག་འགག་པ། 食欲不振。ས་དོག་ཆུ་འགྲོ་འགགས་པ་རྣམས་བཤད་པ། 疏通不通的地下流水道。❷སྒོ་སྲུང་། 名词。门卫、守门的人。

འགག་བཅོམ། མི་བཙོང་ནས་བསད་པ། 扼杀。

འགག་རྩ། དོན་ཀྱི་ཉིང་པོ། 要点，关键。

འགག་རིང་། བྱ་ཚས་སྐྲད་འགག་རིང་བ་སྟེ། སྐུམ་བྱ་སོགས་ཀྱིས་བཅས་པའི་ཕྱུ་དང་མེད་པའི་་་ཆོས་རིང་བ་ཞེག 无袖长衣，长坎肩。僧人穿着的用碎穗缝成长而无袖的衣服。

འགག་ལམ། འགག་དོག་སའི་ལམ། 要冲，要道。

འགག་ལས་པ། འགག་པའི་འདས་པ།

འགང་། འགངས་དང་འདྲ།

འགངས། གནད་དམ་གལ། 名词。关头，关键：གལ་འགངས། 要紧处。རྩ་འགངས། 紧要关头。ལས་དོན་ཚང་མ་རྩ་འགངས་ཆེ་ ཆུང་ལ་མ་་ཐུན་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་ཐག་ཆོད་ཅིད་དགོས་དོགས་ཤེད། 何须事无巨细，皆必躬亲。

འགངས་ཆུང་། གལ་ཆུང་བ། 次要，不重要。

འགངས་ཆེན། གནད་ཆེ། 重要，重大。

འགད་པ། (ཐ་དད་ཁ) བཀད་པ། དཀད་པ། ཁོད།། འགད་གཉིར་ཅིད་པ། 坼裂，使裂开：འབར་རྡུས་ཀྱིས་རྡོ་ཁ་བཅང་བཀད་པ། 用炸药炸开大石头。གང་ངར་ཆེ་བས་ས་འགད་རྡོ་འགད། 天气严寒，坼土裂石。

འགན། ལས་དོན་ཀྱི་ཁྱད། 名词。责任，职责：ལས་དོན་ མང་ བའི་ འགན་ ཁྱད་ བ། 担负很多责任。ཁོ་རང་མི་གཅིག་ལ་ལས་འགན་དེ་བསྒྲུངས་པ། 把那个责任，交给他一个人。མི་ཞིག་ལ་མི་གཞན་ ཞིག་ གི་ལས་ འགན་ དགྱེ་བ། 把一个人的责任，交给另一个人。རང་མོས་དང་ལེན་ཀྱིས་སྤྱི་ཐུན་ལས་དོན་བསྒྲུབ་རྒྱུའི་འགན་ལེན་པ། 自愿担负公益事业的责任。འགན་མི་ཐེག་པ། 负不起责任。སྐབས་བཅའ་ཀྱི་ལས་གཤི་འགན་འཁྲིས་པ། 负有相当的责任。

འགན་ཁྲག (1)ཀེ་ཉིན་ཀྱི་ལས་ཁྱད། 咎戾，罪责。错误的责任。(2)ཁྲག་ཐེག 保证，负责担保。

འགན་ཁྲམ། ལས་གཤི་ཁྱད་བོ། 责任，任务，མི་ཞིག་ལ་ཡིག་རྒྱལ་ཀྱི་འགན་ཁྱད་གནང་བ། 把送信的任务交给一个人。ལས་ དོན་ འདི་ སྐོང་བསྒྲུབ་རྒྱུང་ ཆུ་བཀལ་ཆོག་པའི་མི་ཞིག་ལ་འགན་་་ཁྱད་དགྱེ་བ། 责成一个可靠的人，去办这件事。

འགན་ཁྲམ་གཙོ་སྐྱོང་། འགན་ཁྱད་བ་གཙོ་བོ། 主持，主办。负主要责任。

འགན་འཁྲམ་བ། (1)ལས་འགན་ཁས་ལེན་ཐུབ་

ངེ། 负责，担负任务。(2)འགན་ལེན་པ་པོ། 负责人。

འགན་འཁོངས། འགན་ལེན་ལས་དུས་རེ་མོས་སུ་འཁོངས་པ། 轮值，轮班。轮流值班负责。

འགོག་འཛིངས། 〈གཏིང〉 མཛོད་ལྷན་ཏེ། ཁང་བཟང་གི་ཐོག་སྟེང་མཛེས་རྒྱན་གསེར་ཟངས་ལས་བཅས་པ་ཞིག 聚宝瓶。梵音译作更吉罗。装于宫殿屋脊上的一种饰件，下铃上瓶，红铜镀金造成。

འགོག་ལྗང་པོ། (1)ངུར་ཆེན་པོ། 责任重大。(2)རྟེན་ཁ་ཆེན་པོ། 严重：ཁོས་དོན་མེད་འགན་ལྷེང་པོ་གོང་གིན་འདུག 他无原无故地说得很严重。

འགོག་ཆག (ཨམ) ཞི་དམར་ཐྲེག་དེ། 麦类黑穗病。

འགོག་དབང་། ལས་འགན་དང་དབང་ཆ། 职权，འགན་དབང་ཚབ་འཛིན། 代行职权。གཞན་གྱི་འགན་དབང་ལ་ཐེ་གོངས་བྱེད་པ། 干涉别人职权。

འགོག་ལྷུང (1)མོག་ཆས་ཀྱི་སྐྱེད་གོས་ཕུ་མེད་ཅིག 坎肩，背心。蒙族服装的无袖上衣。(2)ཐོ་སྒྲིལ་གྱི་གཟབ་སྒྲིས་ནང་ཟབའ་ཞིག 肩帔。喇嘛活佛盛装时绕身的一种长方形肩帔。

འགོག་འཛིངས། འགན་འཛེར་དང་འབྲེ།

འགོག་ འཛིགས། ངུར་ ལེན་ པ། 负责，任职；འགན་འཛིན་ཡུན་ཚད། 任期。

འགོག་འཛིལ། འགན་ངུར་ཏེ་བཞིན་མ་བྱང་བའི་སྐྱོན་གོང 失职。没有尽到职责而发生事故。

འགོག་གཟུགས། འགན་སྐྱང་དང་དོན་གཅིག

འགོག་ཚེགས། ངུར་ལེན་པ། 保证，保障，负责；འགན་ལེན་དངུལ་གཏེ། 保证金。འགན་ལེན་གན་ཡིག 保证书，担保契约。

འགོག་སྐྱང་། འགན་ལེན་དང་དོན་གཅིག

འགྲམ། 名词。(1)སྐྱང་ཆའམ་གཤམ། 下边，下部。下部边缘：གོས་ཀྱི་འགྲམ་གཤམ། 衣服下边。ལུས་འགྲམ། 下体。མཐོན་པོ་གཟའ་ནས་མནན། དམའ་བོ་འགྲམ་ནས་སྐྱོང། 抑强扶弱。(2)གོན་པའི་མར་སྟེགས། 长衣的下摆：འགྲམ་པཎྜེས་ཅེ་ཆུ་བཏགས་པ། 撩衣涉水。(3)ཉེ་ངྲིག 腘，膝弯。膝后曲节处。

འགྲམ་ཁྲང་། སྐྱིད་ངུང་། 腘，膝弯。膝后曲节处。

འགྲམ་ཀྱང་། གོས་ཀྱི་འགྲམ་གཤམ་ཐུང་ཐུང་། 短襟，底襟。

འགྲམ་མཐའ། གོས་མཐའ། 衣边，衣缘。长袍下摆边缘。

འགྲམ་མཐུན། ཕོ་ མོའི་ ལུས་ འབྲེལ། 私通。男女苟合。

འགྲམ་འདྲེ། མི་རྟེད་རྫེས་འཇུངས་ཀྱི་འདྲེ། 随财鬼。迷信所谓紧紧跟随人畜财物的一种鬼。

འགྲམ་བ། འཚམ་ ཐོའམ་ དོས་ བ། 形容词。适宜，妥当，合理，ལས་དོན་ དེ་རྫི་ འདྲ་ ཐ་སྙད་ ན་ འགྲམ་བ་འདུག་གམ། 那件事情怎样作才合适呢？ དོས་འགྲམ་ཡོད་མེད། 有无合理处。ལས་དོན་འདི་འདྲ་བཅུམས་ན་ འགྲམ་ མི་ འགྲམ་ མི་··· དམངས་དང་གོ་སྐྱུན་བྱེད་དགོས། 这件事做了适不适宜，得和人民商量。འཆི་སྐྲད་གང་འགྲམ་ལས་གསལ་ཡོད་པ་ཞུ། 如何妥善行止，请予明示。

འགྲམ་མ། དོག་མའམ། གཤམ་མ། 名词。下部，下方。

འགྲམ་མིན། འགྲམ་དང་མི་འགྲམ་སྟེ་འཆག་དང་མི་འཆག 当否，妥否。是否恰当。

འགྲམ་ཏིང་བ། གོས་མཐའ་རིང་བ། 长襟，长衣面襟。

འགྲམ་གཤམ། གོས་ཀྱི་མ་མཐའ། 长衣下摆。

འགམ་ཁོམ། ཟ་ཅམ་ཆེན་པོ། 饕餮，贪婪。嘴馋贪食。

འགམ་པ། (ཐ་དད་པ) འགམས་པ། འགམ་པ། འགོམས།། རྩམ་པ་སོགས་ཟ་ཕྱི་སྐམ་པོ་ཁའི་ནང་དུ་བླུགས་ཏེ་མིད་པ། 干吞。口中含食糌粑等干炒面粉：རྩམ་པ་འགམ་རྒྱུ་དང་། སྒྲིང་གུ་གཏོང་རྒྱུ་གཉིས་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་ཚང་། 口含糌粑，不能同时又吹箫。喻二者不可得兼。

འགམ་ཕྱེ། འགམ་རྒྱའི་ཕྱི་མཉམ་རྩམ་པ། 干食粉末。不加饮料含在口中干吞的糌粑或豆麦等炒面。

འགམས་པ། འགམ་པའི་འདུས་པ།

འགའ། ❶རས་མཐུག་པོ་ཞེག་སྟེ། འཐུམ་ཅིང་དང་། ཀུར། རས་པའང་། ཀུ་གཡོར་སོགས་བཙོ་ཅིང་རས་ཆ། 名词。粗布，厚布。帆布及劣质咔叽等粗厚布类，常用作包袱、帐幕、口袋、船帆者。❷ཁ་ཤས་དང་། ཁ་ཅིག 数词。一些，某些，少数：མི་འགའ། 有些人。རེ་འགའ། 偶尔。སྐབས་འགར་ མཐོང་རྒྱུ་གཏན་ནས་ མི་འདུག 有些时候完全见不到。

འགའ་ཅམ། འགའ་རེའམ་ཁ་ཤས་ཙམ། 有些，一些，任一。

འགའ་ཞིག ལ་ལའམ་ཁ་ཅིག 有些，一些，少分，随一：ཡུལ་ལུང་ འགའ་ཞིག་ལ་ ཐོན་ ཁྱངས་ཏ་ ཅང་ ཡག་ པོ་ ཡོད། 有些地方的出产很好。གནས་ཚུལ་ འགའ་ཞིག་ ཁྱེད་ དང་ མིས་ མཁྱེན་ ‥ མངོག་ཁ་ པོ་ ཡོད། 有些情况您大概是知道的。

འགའ་ཡང་། འགའ་ཞིག་གམ་ཁ་ཤས་ཀྱང་། 任何，无论什么，无论谁：རང་ དབང་ ལ་ མི་ དགའ་ མཁན་ མི་ འགའ་ ཡང་ ཡོད་ པ་ མ་ ཡིན། 没有任何不爱好自由的人。ཀ་ཚའི་ བཤད་ པ་ བཅུ་ པ་ དེ་ ལ་ གནོད་ སྐྱེན་ འགའ་ ཡང་ མེད། 忠告之言，绝无害处。

འགའ་རེ། ལ་ལའམ་ཁ་ཅིག 有些，一些，间或，མི་ འགའ་ རེ། 有些人。ཅ་ ལག་ འགའ་ རེ། 一些用具。དགྲ་ བོ་ འགའ་ རེ་ ཤ་ མ་ བཞིན་ དུ་ བྲོས། 有些敌人象狐狸般逃了。

འགའ་ཤས། ལ་ལའམ་ ཁ་ ཅིག 有些，一些；གྲོང་ ཁྱེར་ དེར་ ལོ་ འགའ་ ཤས་ ཤེག་ བཏང་ ཡ། 在那个城市里住了几年。ལག་ རྩལ་ ཆ་ ཚང་ འགའ་ ཤས་ ཤེག་ བོ་ ཐས་ ཡ། 学会了几套手艺。

འགག་བོ། (རྟེང) མི་ང་ རྒྱལ་ ཅན། 骄傲者。

འགལ་རྐྱེན། རྐྱེན་ ངན་ པའམ་ མི་ མཐུན་ པའི་ རྐྱེན་ དེ། གེགས་ བྱེད་ པའི་ བར་ ཆད། 违缘，逆缘，逆境，不利条件。事前出现的障碍：ནས་ སྐྱག་ སྐྱེ་ བའི་ འགལ་ རྐྱེན་ སད་ ཞིན་ ཐན་ པ་ དང་། སྲོག་ འཚོ་ བའི་ འགལ་ རྐྱེན་ ནད་ དང་ སྐྱ་ གེ། 青稞发芽的违缘是冰霜、干旱，生命存活的违缘是疾病、饥馑。

འགལ་ཁྱབ་རྩལ་མ། རྟགས་ གསལ་ ཁྱབ་ པ་ སྐོ་ བཀྲིད་ ལས་ རྣལ་ མ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས། རྟགས་ དེ་ ཡིན་ ན་ གསལ་ བ་ དེ་ མ་ ཡིན་ པས་ ཁྱབ་ པ། དབེར་ ན། བྱས་ པ་ ཡིན་ ན་ རྟག་ པ་ མ་ ཡིན་ པས་ ཁྱབ་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 违正周遍。因法八周遍中四正周遍之一。因若是彼，则法遍非彼。如云："若是所作性，则遍是非常。"

འགལ་ཁྱབ་སྐྱེན་ཕྱིར་མཚན། རྟགས་ གསལ་ ཁྱབ་ པ་ སྐོ་ བཀྲིད་ ལས་ ཁྱབ་ པ་ སྐྱེན་ ཕྱིར་ ཐ་ མཚན་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས། རྟགས་ དེ་ ཡིན་ ན་ གསལ་ བ་ དེ་ མ་ ཡིན་ པ་ མ་ ཡིན་ པས་ ཁྱབ་ པ། དབེར་ ན། བྱས་ པ་ ཡིན་ ན་ མི་ རྟག་ པ་ མ་ ཡིན་ པ་ མ་ ཡིན་ པས་ ཁྱབ་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 违倒周遍。因法八周遍中四倒周遍之一。因若是彼，则法遍非非彼。如云："若是所作性，则遍是非非无常。"

འགལ་ཚ། འགལ་ བའི་ ཚ་ ཤས་ སམ་ མི་ མཐུན་ པའི་

ཆ། 对立点，抵触部分。不符合或不相容者。

འགལ་རྐྱེན། འགལ་བའི་གཉེན་ཚོགས། 相违因。

འགལ་ངོན་གྱི་གསལ་བྱེད། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་གསལ་བྱའི་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག གསལ་ བྱེད་ གཅིག་ གིས་ ཐ་ བ་མི་ མཐུན་པའི་ཟློ་ནས་གསལ་བར་བྱེད་རྒྱུན་ཞིག 矛盾点睛。一个句主同时从正反两面进行动作的修辞方法。点睛修饰法之一。

འགལ་འདུ། འགལ་བ། 矛盾。

འགལ་འདུ་ལྡག་བྱེད། མི་མཐུན་ པ་ དང་ རྒྱབ་ འགལ། 违背，抵触。不符合。

འགལ་འདུའི་རྟགས་ཅན། (མངོན) སྐེན་ཐུ། 违妄者。鸱鸮的异名。

འགལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མི་མཐུན་པ། 相违，相悖；ཁྲིམས་དང་འགལ་བ། 违法。ཚིག་ལྡུ་ཐུ་ འགལ་བ། 言语前后抵触。བྱ་ སྤྱོད་ ཐད་ ཚུན་ འགལ་བ། 行为互相矛盾。❷名词。(1)ཐ་དད་ ཡིང་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ལྟེ། ཀ་བྱམ་གཉིས་ དང་། རྟག་དངོས་གཉིས་དང་། མེ་ཆུ་གཉིས་ལྟ་ བུ་ཐད་ཚུན་ མོ་ མོང་ གནས་ ཤིང་ གཅིག་ ཏུ་ མི་ མཐུན་པའོ། 违反，抵触，矛盾：异体而不能同位者，如柱与瓶，常法与实有法，水与火等，彼此各别存在，不能同处。ཐད་ ཚུན་ བར་ གྱི་ འགལ་བ་རྣམས་ སེལ། 消除相互间的冲突。ཀ་ བཤད་ལས་ལེན་འགལ་བ་མེད་པ། 言行如一。གཞན་ གྱི་ཚིག་ལ་འགལ་བ་བརྗོད་པ། 对别人言论，提出异议。(2)(མངོན) ས་གླང་ཟླ། 违越。己丑年、土牛年的异名。

འགལ་ བ་ ཅན་ གྱི་ ངོན་ གཞན་ བཀོད་ པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་ཚུན་གྱི་ནང་གསེས་ཏེ། ངོ་ བོ་དང་ཅིང་ལས་མི་མཐུན་པའི་ དངོས་ བོ་ ཞིག་ བསྟན་ཏུ་བཀོད་ནས། དེ་དང་འདྲ་བའི་འགལ་བ་ཅན་གྱི་དོན་གཞན་ཞིག་སྟེ་ བཏུས་ཏེ་ བཀོད་ པ་ཡིན། 叙矛盾因。先就一本质与功效互相矛盾的事态下一断语，随后叙出也具有同样矛盾的另一事态作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

འགལ་བ་ཅན་གྱི་ཐུང་བ། སྐྱར་ བའི་ རྒྱུན་ གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། སྐྱར་གཞི་དབེ་ཅན་གྱི་དངོས་ བོ་ གཅིག་ལ་ སྐྱར་གཞི་དབེའི་ དངོས་ བོ་ ཐ་དད་ པ་ མང་ བོ་ བཀོད་ བའི་ སྐྱར་ ཆོས་ སྐྱ་ སྐྱར་རྣམས་ སྐྱར་ གཞི་དབེ་ ཅན་ལ་ ཡོད་ ཅིང་ མི་འགལ་ བ་དང་། སྐྱར་གཞི་དབེ་ལ་ མེད་ ཅིང་འགལ་ བར་ སྟོན་ བའི་ རྒྱུན་ཞིག 属性有违双关。若干不同主体词，双关一个被比事物和几个比方事物；叙述主体词性态的词义，与被比事物无违，与比方事物有违的修辞方法。双关修饰法之一。

འགལ་བ་གཉིས། (1)འགལ་ བ་ ལ་ སྟོག་ བའི་ སྐྱ་ རས་དབྱེ་ན། ཐད་ཚུན་ སྐབས་འགལ་དང་། ལྷན་ ཅིག་ མི་ གནས་འགལ་ གཉིས། 依反体分成的两种相违：互绝相违和不并存相违。(2)འགལ་ བའི་ ཚུལ་ གྱིས་དབྱེ་ན། དངོས་འགལ་དང་། བརྒྱུད་འགལ་གཉིས། 依方式分成的两种相违：直接相违和间接相违。

འགལ་བ་ལྡག་ སྐྱར། འགལ་འདུ་ལྡག་ སྐྱར་དང་ དོན་ གཅིག

འགལ་བ་དང་འགལ་བ། དངོས་ བོ་ རང་ དང་ མི་འགལ་བའི་ དོན། དབེར་ན། ཐུམ་ པ་དང་ འགལ་བ་དང་འགལ་བ་ དེ་ ཐུམ་ པ་དང་ མི་འགལ་ བ་ ཡིན་ པ་ལྟ་ བུའོ། 与违相违，与矛盾相矛盾。与事物本身不相违者，如与违于瓶相违，即是与瓶不相违者。

འགལ་བ་དང་མི་འགལ་བ། དངོས་ བོ་ རང་ དང་འགལ་བར། འགལ་བའི་དངོས་ བོ་ དེ་ ཉིད་ ཡིན་ ཏེ། དབེར་ན། ཐུམ་ པ་དང་འགལ་བ་དང་

མི་འགལ་བ་ ནི་བྱམ་པ་ དང་འགལ་ བ་ཡིན་ པ་ལྟ་ བུའོ། 不违相违，不与矛盾相矛盾。与事物本身相违或相违事物的本身，如不与违于瓶相违，即是与瓶相违者。

འགལ་བ་སྤོང་བ། མི་མཐུན་ པ་ སེལ་ བར་ བྱེད་ པ། 排除矛盾，消除分歧。

འགལ་བ་གསུམ། མི་མཐུན་པར་གནས་པ་གསུམ་སྟེ། ལྟན་ཚིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཐག་རྒྱུན་རྫོགས་འགལ། ཚད་མའི་གནོད་འགལ་དང་གསུམ། 三相违，三种矛盾。处于不能同一的三种相违：不并存矛盾、互绝矛盾和违正量矛盾。

འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི། ལྟན་ཚིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་སྐྱོང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གསུམ། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་དང་། འབྲས་བྱ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་དང་། ཁྱབ་ བྱེད་ དང་ འགལ་ བའི་ ཁྱབ་ བྱ་ དམིགས་ པ་སྟེ་ བཞིའོ། 四种相违所遍可得。十二种不并存相违论式中，自性相违所遍可得、因相违所遍可得、果相违所遍可得及能遍相违所遍可得等四种。

འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར། རང་ རིགས་ འཛིན་ པའི་ གལ་ འགྱུར་ བཞིའི་ ནང་གཅིས། ཐག་རྒྱུན་སྐྱོབ་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་ ཚད་མའི་གནོད་འགལ་ཅན་གྱི་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་རྫོགས་སུ་བཀོད་ནས་གལ་བ་འཕངས་པ་གང་ ཞེག་ བཟློག་ ནས་ འགལ་ ཁྱབ་ དམིགས་ པའི་ རང་ རྒྱུད་ འཛིན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བྱམ་པ་ཚོས་ཅན། འཇིག་ཅིས་མ་ཡིན་པར་གལ། རང་གི་འཇིག་པ་ རང་རྒྱུ་ལས་ སྐྱེ་ འབྱུང་བའི་ འཇིག་ རྒྱུ་ གཞན་ ལ་་་ སྐྱོས་པའི་ སྐྱེར། ཞེས་པའི་གལ་འགྱུར་གྱིས། དེ་ ཚོས་ ཅན། རང་ གི་ འཇིག་ པ་ རང་ རྒྱུ་ ལས་ སྐྱེ་ འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་སྐྱོས་པ་མིན་ཏེ། འཇིག་ཅིས་ཡིན་པའི་ སྐྱེར། ཞེས་བཟློག་པ་རང་ གི་རིགས་གཅིག་པའི་རང་རྒྱུད་འཛིན་ པའོ། 相违所遍可得应成。四种招引自类应成中，将互绝相违中与量抵触之相违所遍，立为正因，所引过失，一经倒转，即引出违遍可得自续者。如云："瓶，应非必定坏灭，以其坏灭非由自因而须待外部其他坏灭因故。"此一应成，倒转之后，即引出自类相同自续："瓶，自身坏灭不须观待自因以外之其他外部坏灭因，以必定坏灭故。"

འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ། ལྟན་ ཚིག་ མི་ གནས་ འགལ་ གྱི་ ཐལ་འགྱུར་དགུའི་གྲངས། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ཁྱབ་ བྱེད་ དང་འགལ་ བའི་ འབྲས་ བྱ་ དམིགས་ པའི་ ཐལ་འགྱུར་དང་། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种相违所遍可得应成。九种不并存相违应成中所有能遍相违自性可得应成、能遍相违果位可得应成和能遍相违因位可得应成等三种。

འགལ་བའི་རྒྱུན། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་ དངོས་ བའི་ ཁྱད་པར་དང་། རྗེས། ཐ་ཚིག་འགལ་འགལ་ཚོས་རྣམས་ཐད་ རྟོག་མི་མཐུན་པ་བསྒྲུབ་པའི་ ཚེད་དུ་་་ ལྟན་ཚིག་འགྲིགས་པར་སྐྱོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 矛盾修饰法，并列事物修饰法。并列事物互相抵触的特点、支属、动作等等，显示其不合，以修饰其文词。

འགལ་བའི་རྒྱུད་ཅིག འགལ་བའི་རྟགས་ ཀྱི་ རང་ གིས་རྣམ་གྲངས་དུག་ནི། གཞི་ཐ་དད་པའི་ཐ་ བ་འགལ་བ། གཞི་གཅིག་གི་ཚོན་ཁན་འགལ་བ། གཞི་གཅིག་གི་རྫས་ཚོས་དུ་མ་འགལ་བ། གཞི་ གཅིག་གི་རྫས་དང་ལས་འགལ་བ། གཞི་གཅིག་ གི་ལས་འགལ་བ། སྐབས་བའི་འགལ་བ་བཅས་སོ།

矛盾修饰法六：异体行为、同体功能、同体支属、同体属品和作用、同体行为和双关矛盾。

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་སྟོང་གི་ནང་གཅིས། རྟགས་ཐོག་ལ་གྲུབ་ཅིང་བསྒྲུབ་བྱ་དང་འགལ་བ་སྟེ་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟེན་པ། དེའང་ན། ཐུས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། 相违因。似因之一。因之存在于前陈有法之上，而与所立之宗相违，即其周遍关系颠倒者。如以所作性为因，证成声是常。

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། (1)འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་དབྱེ་ན། དགག་རྟགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། སྒྲུབ་རྟགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་སྟེ་གཉིས། 二违因。依所立法，分相违因为二类：逆所破因和逆能立因。(2)ཐོག་མཚམས་གཏན་ཚིགས་དགུའི་ཐུས་ཀྱི་འགལ་རྟགས་···གཉིས་ཏེ། མཐུན་ཐོག་ལ་གཏན་མེད་མི་མཐུན་ཐོག་ལ་ཁྱབ་ཅིང་དུ་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་ཐོག་ལ་གཏན་མེད་དང་མི་མཐུན་ཐོག་ལ་རྟག་···གཉིས་འཇུག་པའི་རྟགས་བཅས་སོ། 二种相违因。九句因中之二种相违因：同品定无异品遍有因和同品定无异品有非有因。

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་བཞི། བརྗོད་འདོད་ཀྱིས་དབྱེ་ན་བཞི་སྟེ། འགལ་བ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ། དཔེར་ན། མི་རྟག་པའི་སྒྲ་ཚོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ཐུས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། འགལ་བ་ཤུགས་ཀྱིས་བརྗོད་པ། དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་ཚོས་ཅན། ཅིའང་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཚོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་སྐོར་ནས་འགལ་བ་བརྗོད་པ། དཔེར་ན། མིག་ལ་སོགས་པ་ཚོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བས་ཤིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཚོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་སྐོར་ནས་འགལ་བ་བརྗོད་པ། དཔེར་ན། གཞན་ཐུ་དང་བྱེད་པའི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཚོས་ཅན། ཅིའང་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་སྟེ་བཞི་ཡོད། 四种相违因。依所欲说者分相违因为四种。一、明说相违因。如云："无常之声是常，所作性故。" 二、暗说相违因。如云："虚空是造物主，无功用故。" 三、说法相违因。如云："眼等能作他利，以是集聚体故。" 四、有法说相违因。如云："能作他利之眼等，是存在，以是集聚体故。"

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ། དངོས་པོའི་སྐོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་བཞིན་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། འབྲས་བུ་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། མ་དམིགས་པའི་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种相违因。依事物分为三种：自性相违因、果相违因和不可得相违因。

འགལ་བའི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེགས་སྟེ། དེ་ལ་དང་། དོན་གཉིས་ཐན་ཆུན་མཚུངས་ཚོས་འདྲ་བ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། གནས་སའི་ཉེན་སོགས་ཀྱི་ ཁྱད་ པར་ མི་ འདྲ་ བའི་ སྐོ་ ནས་ འགལ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 矛盾喻。比方和被比事虽有相同之点，但其本体各异。以此异同矛盾，明其相似的修辞方法。譬喻修饰法之一。

འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི། ལྡན་ཚིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་སྣང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཀྱས། རང་ཐཞིན་དང་ འགལ་ བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་པ་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་དང་། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་སྟེ་བཞིའོ། 四种相违果可得。十二种不并存相违论式中，自性相违果可得、因相违果可得、果相违果可得及能遍相违果可得等四种。

འགལ་ བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་ བའི་ ཚུལ་འགྲུངས་གསུམ། ལྡན་ཚིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་

ཐལ་འགྱུར་དགྲའི་གྲས། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་ བའི་ ཐལ་ འགྱུར་ ཏེ་གསུམ་མོ། 三种相违果位可得应成。九种不并存相违应成中，所有因相违所遍可得应成、因相违因位可得应成和因相违自性可得应成等三种。

འགལ་བའི་ གཟུགས་ ཅན། གཟུགས་ ཅན་ གྱི་ རྒྱུན་ཀྱི་ཤེས་ཤིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་ཀྱི་ དངོས་པོ་གང་རུང་ཞེས། དཔེའི་དངོས་པོ་ལོས་ བའི་ཁྱབ་བ་མི་བྱེད་ཅིང་། ལོས་མིན་ཀྱི་ཁྱབ་ འགལ་བ་བྱེད་མཁན་ ཀྱི་ གཟུགས་ ཅན་ དུ་ བཀོད་ བའི་ རྒྱུན་ཞེག 相违形象化。事物以比方作形象化后，不作比方所应作事，反作比方所不应作事的修辞方法。形象化修饰法之一。

འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི། ལྟོས་ཅིག་མི་ གཤེས་ འགལ་ ཀྱི་ རྟགས་ སྐྱེ་ བ་ཐུ་ གཏིས་ཀྱི་གྲས། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ རང་བཞིན་དམིགས་པ་དང་། འབྲས་ཁྱད་དང་ འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་དང་། ཁྱབ་ བྱེད་དང་འགལ་བའི་ རང་ བཞིན་ དམིགས་ པ་ སྟེ་ བཞི་ཞེ། 四种相违自性可得。十二种不并存相违论式中，自性相违自性可得、因相违自性可得、果相违自性可得和能遍相违自性可得，共四种。

འགལ་བའི་ རང་ བཞིན་ དམིགས་ བའི་ ཚུལ་ འཆད་གཞུང། ལྟོས་ཅིག་མི་གཤེས་འགལ་གྱི་ ཐལ་འགྱུར་དགྲའི་གྲས། རང་བཞིན་དང་འགལ་ བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རང་ བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་ བྱ་ དམིགས་ བའི་་་ ཐལ་འགྱུར་དང་། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ རྒྱུ་དམིགས་བའི་ ཐལ་ འགྱུར་ ཏེ་གསུམ་ མོ། 三种相违自性可得应成。九种不并存相违应成中，自性相违所遍可得应成、自性相违果可得应成和自性相违因可得应成等三种。

འགལ་བའི་ཚས་ཅན་ གྱི་ སྒྲུབ་ བ། སྒྲུབ་ བའི་ རྟགས་ ཀྱི་ ནང་ གཞལ་ མེད་ ཅིང་། སྒྲུབ་ གཞི་ དངོས་ པོ་ གཏིས་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ ཚས་ བྱ་ བ་ ཐན་ ཆུན་ མི་ མཐུན་ པ་་་ འགལ་ བ་ ཅན་ དུ་ སྟོན་ བའི་ རྟགས་ ཞེག 行为有违双关。表明所论两种事物间的行为互有违背的修辞方法。双关修饰法之一。

འགལ་བའི་ལྷག་ལྡན། ལྷག་ལྡན་ ཀྱི་ མ་ངེས་ བའི་ རྟགས་ གང་ ཞེག གང་ལ་རྟགས་ སུ་ སོང་ བའི་ རྟོག་ མ་ མཐོང་ ཡང་ མེད་ བར་ མ་ ངེས་ པ། དཔེར་ན། སྐྱེས་ བུ་ འདི་ ཚས་ ཅན། ཀུན་ མཁྱེན་ ཡིན་ ཏེ། ངག་ སྨྲ་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ལྟ་ བུ་ འགལ་ བའི་ ལྷག་ མ་ དང་ ལྡན་ བའི་ རྟགས་ སོ། 相违有余。有余不定因之于敌论者一方。在异品中见其为有，于同品中，虽未见其为无，但未确定其为无者，如云："此人是全知，以其能发言故。"是相违有余因。

འགལ་བྱིད། (ས་རྡོད) ལྷག་ཐག་ཟེའུ། 致违。辛亥年、铁猪年的异名。

འགལ་ འབྲས་ དམིགས་ བའི་ རྟགས། སྟང་ ངང་ཀྱི་འགལ་ ཐ་ དམིགས་ བའི་ རྟགས་ཀྱི་ ནང་་་ གསེས། བསྒྲུབ་ཚས་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ནས། དགག་བྱ་འགོག་པའམ་ མེད་ ངེས་ སུ་ སྒྲུབ་ པ་ སྟེ། དཔེར་ན། དུ་ བ་ དྲག་ དུ་ འཕྱང་ བས་ ཁྱབ་ པར་ རོན་ བའི་ གཞིར་ ཚས་ ཅན། ཁུང་ རེག་ རྒྱུན་ ཆགས་ སུ་ གནས་ པ་ མེད་ དེ། དུ་ བ་ དྲག་ དུ་ འཕྱང་ བས་ ཁྱབ་ པར་ རོན་ བའི་ དངོས་ པོ་་་ ཡིན་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ལྟ་ བུ་ སྒྲུབ་ བྱེད་ མེ་ འབྲས་ དུ་ བ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ ནས་ དགག་ ཚས་ ཅང་ རྒྱུ་ མེ་

དང་འགལ་བའི་གང་རེག་འགོག་པའམ་མེད་ངེས་སུ་སྐྱེ་བའོ། 对立果可得因。可现对立可得因之一。以与所立法相违之果为因，破除所破或证成其定无者。如云："浓烟喷起四处弥漫之地，无持续存在之寒觉，以其是浓烟喷起四处弥漫之地故。"以能立火之果即浓烟为因，破除所破即与自因相违之寒觉或证成其定无。

འགལ་འབྲེལ། མི་མཐུན་པའི་འབྲེལ་བ་ཆུ་དང་མེ་ལྟ་བུ། 违逆，相反的关系。如水和火。

འགལ་མིན་གྱི་སྒྲུབ་བ། སྐུང་བའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐུང་གཞི་དབེ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་སྐུང་གཞི་དབེའི་དངོས་པོ་ཐ་དད་པ་མང་པོ་བཀོད་པའི་སྐུང་ཚེས་སྐུ་སྐུང་ཐམས་ཅད་སྐུང་གཞི་དབེ་དོན་གཅིག་ཀ་ལ་ཡོད་ཅིང་། མི་འགལ་བར་སྟོན་པའི་ཆིག་ཞེག 属性无违双关。若干不同主体词，双关一个被比事物和几个不同的比方事物；叙述主体词性态的词义，与比方和被比事物双方皆可会通的修辞方法。双关修饰法之一。

འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས། འགལ་རྫ་དམིགས་པའི་རྟགས། 相违可得因。对立可得因。

འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དྲུག ཐུང་ངུང་གི་འགལ་རྫ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལས་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དང་། འགལ་འབྲས་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དང་། རྒྱུ་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དང་། རྐྱེ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། འབྲས་བུ་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་དྲུག 六种对立可得因。真正可现对立可得因中之不并存相违因，可分为：自性对立可得因、对立果可得因、能遍对立可得因、原由对立可得因、原由对立果可得因和果对立可得因等六种。

འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་སྒྲུབ། ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་སྒྲུབ། 相违可得因论式。不并存相违论式。

འགལ་ཚབས། འགལ་ཚབས་འགལ་བའི་ཚད། 违犯，违越，罪过：འགལ་ཚབས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིར་ནས་རྩེས་ཅིས་ཚད་གཏོང་བ། 斟酌罪过大小治罪。

འགལ་འཛོལ། ཁྲིམས་འགལ་དང་རྣོན་འགྲུལ་ལེན། 违犯和差错。违背规章和犯错误。

འགལ་རྐྱེ། (1)མི་མཐུན་པའི་ཡན་ཁ་གཏད། 对手，敌对者：འགལ་རྐྱེ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྐད་སྨྲ་བའི་དོན་ལ་ཞིག་པར་བརྟགས་ཤེང་དགྱངས་པ། 认真分析对手在讲些什么。(2)འགལ་བ། 抵触，对立，矛盾，不相容：འགལ་རྐྱེ་གཅིག་སྒྲུབ། 矛盾统一。

འགལ་རྐྱེ་དམིགས་བའི་རྟགས། སྐང་ངུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ནང་གསེས། རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་ཅེས་སྨྲ་སྐྱབ་ཀྱས་བའི་སྐྱབ་པ་རྟགས་སུ་སྨྲོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་སྤྱིབས་ཆེན་བོས་ཁྱབ་པར་རོན་བའི་ཤར་གཞིང་ཆོས་ཅན། གང་རེག་ཏུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་དེ་མེ་སྤྱིབས་ཆེན་བོས་ཁྱབ་པར་རོན་བའི་དངོས་པོ་ཤེན་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ལ་དགག་སྒྲ་གང་ཡང་སྐྱར་མེད་ཚུལ་གྱིས་དགག་བྱ་བ་བཀག་པའོ། 对立可得因。可现可得因之一。引用能证成所诤事上定无所破事物之能立，以为因者。如云："大火铺天盖地之东方，不存在持续的寒觉，以是大火蔓延之事物故。"能立因中，不用任何否定语词以破除所破者。

འགལ་ཁ་ཤགས། མི་མཐུན་པའི་ཁ་ཤགས། 反驳，争辩。对抗的辩驳：ཕན་ཚུན་རོལ་གྲོང་གི་འགལ་ཁ་ཤགས་མང་པོ་ཆུག་རེས་བྱེད་པ། 彼此反复对抗争辩。

འགས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཀས་པ། དགས་པ། ཆོས།། གཞོག་པ། 劈开，打碎；རྡོ་བཀས་པ། 劈开石头。ཤིང་ཉམ་བཟང་བཀས་པ། 劈柴成小块。ཤིང་ལེབ་བཀས་བཞག 劈开了木板。ཤིང་བཟོ་བས་ཤིང་འགས་པ་དང་། རྡོ་བཟོ་བས་རྡོ་འགས། 木匠劈木，石匠碎石。❷(ཐ་མི་དད་པ) གས་པ། འགས་པ། །རང་བཞིན་དུ་འགས་པ། 裂开，破裂；ཐྲོང་ལ་སེར་ཁ་གས་འདུག 墙上裂开了拆口。རི་ཟོག་པ་ཐག་བས་མི་འདུས། ཐང་གས་བར་ལྷགས་ཤན་ཀྱིས་མི་ཐན། 山拐了绳子合不拢，地裂了铁箍绾不住。

འགོ། (ཁམ) འདུག 有；ཡར་ལྟོས་དང་ལྟད་མོ་འདི་འདྲ་འགྱི། 向上看吧，有这等玩艺儿！

འགོ་ལྷང་། གོ་ཁང་དང་འདྲ།

འགོ་ཆང་། གོ་ཁང་དང་འདྲ།

འགོའུ་ལྷང་། གོ་ཁང་དང་འདྲ།

འགྱགས་རྒྱག་པ། ཚོས་མདངས་འདོན་པ། 增添光泽。洗染织物后，加工使之恢复新色；སྒམ་བྱང་སྒང་འགྱགས་རྒྱག་པ། 给毯子晾光。新毯子洗染后，铺在草地上面晒干，使之呈现光泽。ཐེར་མར་འདམ་འགྱགས་རྒྱག་པ། 给毛哔叽涂泥添光。在泥沼中浸透毛哔叽后，再用日晒，使之呈现光泽。

འགྱགས་སྔགས། དག་ལས་ཀྱི་སྤ་བས་དགྱ་བགེའ་འགྱགས་ཅེད་ཀྱི་སྔགས། 勾召咒。修诛法时，勾召邪魔鬼物来受惩治的真言。

འགྱགས་སྡུད། རང་སྡུགས་སུ་སྒོང་འགྱགས། 招募，召集。

འགྱགས་བརྡ། འདིར་སོག་ཅིག་ཅེར་བའི་བརྡ་ལན། 召集通知；ལག་བས་འགྱགས་བརྡ་གཏོང་བ། 招手使来。

འགྱགས་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྱག་པ། དགྱག་པ། དྲག། (1)མྱང་བའམ་གྱག་ཏུ་འཇྱག་པ། 扳，挽，扭；མཇུབ་མོ་བཀྱག་ནས་གྲངས་ཀ་བརྩིས། 屈指计算。ཤིང་གི་ལལ་ག་བཀྱག་སྟེ་བཅད་པ། 扳折树枝。བཏང་ན་མདའ་དང་བཀྱག་ན་གཞུ། 放之如矢，挽之如弓。喻能屈能伸。(2)རྒྱང་འདྲེན་པ། 勾召，召引，调集；དམག་མི་འགྱགས་པ། 调兵。མཁོན་འགྱགས་པ། 延宾。ད་ལྟ་ཉིད་དུ་དྲག་ཅིག 马上召来！བུ་ཟྭག་རྣམས་རང་གི་མདུན་དུ་བཀྱག་པ། 把孩子们叫到自己面前。

འགྱགས་འབོད། རང་གནས་སུ་སྐད་གཏོང་བའམ་རྒྱང་སྒོང་པ། 叫回，召唤。召回原处。

འགྱགས་ཚྭ། ཚོས་རྒྱ་དུས་དགོས་པའི་ཚ་རིགས་གོག 盐类媒染剂。染色时所用盐类。

འགྱམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) གྱམ་པ། འགྱམ་པ།། འཆི་བ། 死亡；དད་པ་འགྱམ་པ་ལས་སོས་པ། 病人从死亡中得救。

འགྱམ་མི་བཙོ་བ། (རྟེད) ཤེ་མི་རུང་བ་དང་ཤེ་མི་འོས་པ། 不当死，不可死。

འགྱམས་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྱམས་པ། དགྱམ་པ། ཁྲམས།། གཅད་པ། 杀死，屠杀，杀人；དགྲ་བོ་འགྱམས་པ། 杀敌。

འགྱར་ཞོ། མགྱར་ཞོ་དང་འདྲ།

འགྱལ་སྐྱེད། གཡོ་བ། 运动，动摇，摇摆；སྨན་ཁབ་རྒྱག་དུས་འགྱལ་སྐྱེད་མ་ཤེད། 注射针药时，身子不要动！

འགྱལ་ཁྲུག་ཁྲུག འགྱལ་སྡང་གྱི་རྣམ་པ་ཞིག 摇晃动荡，颤巍巍的；ཉ་ཆུང་མང་པོ་ཆུ་ནང་དུ་འགྱལ་ཁྲུག་ཁྲུག་ཤེད། 许多小鱼在水中悠游浮动。

འགྱལ་འགྱལ། འགྱལ་སྐྱེད། 颤动，摇摇摆摆，一动一动的；ཐུ་དེ་དང་ཕྱ་ཤེ་མི་འདུག་འགྱལ་

འགུལ་ཅིང་ཤིན་འདུག 那只鸟未曾死，还在一动一动的。

འགྱལ་ལྡེག འགུལ་བ་དང་འཕར་བ། 跳动，抖动。振动物体。

འགྱལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) གཡོ་བ། 动，摇摆；ལུས་འགུལ། 身体摇摆。སེམས་འགུལ། 心动。ས་འགུལ། 地动。འཕྲུ་བ་འགུལ་བ། 动手。མ་བསྒུལ་ངང་འགུལ། 不摇自动。མེ་སྒྲིགས་ཆེན་པོ་ཆུག་དུས་ཁང་པའང་འགུལ་ཙམ་བྱས་སོང་། 大炮一发射，房屋也震动了。རི་རབ་ འགུལ་བའི་སྐུལ་ཤིང་། ཆུ་མཚོ་དཀྱུག་པའི་ཐུར་མ། 撼动须弥的撬杠，搅翻大海的棍棒。

འགྱལ་མེད་མེད། འགུལ་སྙངས་ཤིག 震颤，抖动；浮动，荡漾：ས་ཨོམ་ བཅུག་ པས་ ཁང་ པ་ ཐམས་ཅད་འགུལ་མེད་མེད་བྱེད། 地震使房屋都在颤动。

འགྱལ་རྩ། འཕར་རྩ། 动脉。人体内跳动的脉管。

འགྱལ་ཤིག་ཤིག འགུལ་སྙངས་ཀྱི་ རྣམ་ པ། 蠕动，转动，动荡：འབུ་སྤིན་མང་པོ་འགུལ་ཤིག་ཤིག་བྱེད། 许多小虫蠕动着。

འགྱལ་ཤུགས། འགུལ་སྐྱེད་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས། 动力。

འགེགས་པ། འཚོག་ པའི་ དུ་ ཕྱ་ བ་ འབྲི་ ཚུལ་ གཞན་ཞིག

འགེངས་པ། (ཐ་དད་པ) བཀང་བ། དཀང་བ། ཁེང་།། (1)སྐོང་བའམ་ གང་ བར་ བྱེད་ པ། 填满，装满：བང་མཛོད་འབྲུས་བཀང་བ། 粮食装满仓。ཆུམ་པ་ཆུས་བཀང་བ། 水充满了瓶子。ས་གཞི་ཆུས་འགེངས་པ། 水漫大地。(2)གཞུའི་ རྩུད་འཕེན་པ། 挽弓，控弦。拉开弓的弦：གཞུ་ བཀང་ནས་མདའ་འཕེན་པ། 引弓放箭。

འགེབས་པ། (ཐ་དད་པ) བཀབ་པ། དཀབ་པ། ཁེབ།། ཐིད་སྐུང་བྱེད་པའམ་གཡོགས་ནས་སྐྱེབ་ པ། 掩饰，覆盖，遮蔽，隐藏：ཁང་པའི་ཐོག་ བཀབ་པ། 盖屋顶。ཁེབས་དང་གོས་ཀྱིས་དགག་ དགོས། 需用苫布及衣服遮蔽。སྐྱོན་འགེབས་པ། 掩饰过失。རྡེ་བཀབ་རྡེ་གསལ། 欲盖弥彰。ཡས་བསུ་མས་འགེབས། 折衷。ཞ་དེའི་ལྟམ་ལ་མ་འགེབས། ངར་མགོ་ལྟག་ལ་མ་སྐྱོང་། 鞋子莫照帽子样，绵羊莫挂山羊头。喻不可生搬硬套，脱离实际。

འགེབས་བྱེད། (1)གཡོག་ཐྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ། 盖子，掩蔽物，遮盖物。(2)(མངོན) འདག་ཆགས་ སྐྱེའི་གཙོ་སྐྱེ། 能遮。鸟翅、羽翼的异名。

འགེབ་མེ། (ཁྱལ) ཁ་ཁ་མ་ཁ་རིང་ ཐུང་ ཆས་མེ་ སྟོམས་པ་སྟེ། ཡས་འགེབ་དང་། མས་འགེབ་ སྐྱེའི་མིང་། 包嘴。上下牙床内外伸缩不齐者。

འགེབས་པ། (ཐ་དད་པ) འཇོམས་པ། 摧毁，击碎，抓破：སེང་གེས་གླང་ཆེན་ཀྱི་མགོ་འགེབས་ ཏེ་བསད་པ། 狮子劈头抓死大象。

འགེལ་རྒྱུ། ཁལ་འགེལ་སའི་དཔྱ། 驮骡。驮运货物的骡子。

འགེལ་གདངས། ཐུར་གདང་ངམ་ཐག་གདང་། 衣帽架，晾衣绳。有撅的衣帽架或晾搭衣服的长绳。

འགེལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀལ་བ། དཀལ་བ། ཁེལ།། (1)སྐུལ་བ། 驱使，役使，征派：ཉེས་ ཆད་འགེལ་བ། 惩办。དཉལ་ཁྲལ་འགེལ་བ། 派款。ནག་མེད་ཉེས་བཀལ། 无辜受罚。ཐེར་ ཀྱི་ཁྲལ་ཞལ་འགེལ་ལུགས་རུ་མེད་བཙས་པ། 废除旧时征派乌拉差役的制度。(2)རྟ་དཉལ་སོགས་ ཀྱི་ཆུ་བ་རྟ་ཁྲིད་སྐྱེ་བ། 上驮子。把货物驮子捆在骡马背上：རྟ་ དཉལ་ ལས་ གཅིག་ ལ་ ཚང་ ཐོག་ འགེལ་བ། 商品驮在十匹一组的骡马上。དོ་ཚ་ མ་བཀལ་ཚོང་དུ་ ཐྲོ་ ཐག་དམ་ཚོང་ སྟོམས་ཤིག 未

上驮子以前，就束紧肚带！(3)བསྒྲིགས་ནས་འཇོག་པ། 悬挂：ཤིང་གི་ཡལ་གར་གོས་བཀལ་བ། 把衣服挂在树枝上。(4)རེ་བ་ཅིང་བའམ་འཚལ་བ། 指望，信托：བློ་བཀལ་ནས་བཞག་པ། 放心留下，གྲོགས་ལ་ཡིད་འཕེལ་བ། 相信朋友。

འཕེལ་གཡག ཁལ་འཕེལ་སའི་གཡག 驮牛。运输货物的牦牛。

འཕེལ་རིས། གྱང་རས་སུ་གཟར་བའི་རི་མོ། 挂图。悬挂在壁上的图画。

འཕེལ་ལུག ཁལ་འཕེལ་སའི་ལུག 驮羊。驮运货物的绵羊。

འགོ། ཐོག་མ་དང་རྩ་བ། 名词。起初，前头，根源，起首，顶端：གལ་འགོ། 上席，首座。ལས་འགོ། 事情的起点。ཚོགས་འདུ་ཆེན་མའི་འགོ་ཚུགས་པ། 大会开始。ལས་དོན་ཚང་མའི་འགོ་ནས་མཇུག་བར་འཐུས་མོར་མེད་པ་བྱུང་། 工作自始至终都没有失误。སྐད་ཅའི་འགོ་རྟོས་པས་ཤ་ཟོ་བ། 话刚一提头就知道了。ཆོས་འགོ་སངས་ཀྱས་ལ་ཐུག་པ་དང་། རྒྱ་འགོ་གངས་རི་ལ་ཐུག་པ། 追根佛法至如来，穷溯河源到雪山。喻追根究底。

འགོ་ཁྲིད། (1)སྐྱ་འདྲེན། 率领，引导。(2)འགོ་ཁྲིད་ཀྱི་འཁག་འཁྲུང་མཁན། 领导者。担任领导的人。

འགོ་མཆན། སྐུད་ཞུའི་འགོར་ཚང་རིམ་ནས་གནང་བའི་བཀའ་ལན། 顶批。呈文头上批示：ཞུ་ཐོ་འགོ་མཆན། 呈文顶批。在下行上的公文头上所作批复。

འགོ་མཇུག རྩེ་མོ་དང་རྩ་བའམ་ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ། 本末，始终，首尾；གྲུག་པའི་འགོ་མཇུག 棍子的上下两头。ལས་དོན་གལ་འགངས་ཆེ་ཆུང་སྟེ་ཕྱི་འགོ་མཇུག་མ་རོང་བ་བྱེད་དགོས། 事情的轻重缓急，不可本末倒置。ཤིང་གི་འགོ་མཇུག་གཉིས་ལ་ཐ་སྙམ་ཕྱི་ཁྱད་པར་ཡོད། 树根树梢，粗细有别。སྐད་ཆ་འགོ་མཇུག་བསྒྱུགས་ནས་བཤད་ན་ག་ཚད་ཟི་མི་ཤོང་། 把话颠倒过来说，就不容易懂。

འགོ་འཛུགས། (1)ལས་དོན་ཕྱི་འགོ་འཛུགས་པ། 开始，起头。(2)ལས་དོན་ཕྱི་འགོ་འཛིན་པ། 提头，主持：ཚོགས་འདུའི་འགོ་འཛུ་མཁན་སུ་རེད། 主持会议的人是谁？

འགོ་བཙུགས། (1)རྩོམ་པའི་ཚེ་ ཐོག་མའི་ཤེས་བཟོད་དམ་ཆོག་རྟེན། 绪论，序言，前言，标题。(2)གཏམ་ཕྱི་བྱེང་གཞི། 开场白，话头。开端的议论：ཁོས་བསྡུར་ཕྱི་དང་པའི་འགོ་བཙུགས་ བྱེང་ལ་ གཞིགས་ ན་རྩོག་ ཐ་ ཆེ་ ཅམ་ ཙམ་ བཟོ་འདུག 就会谈开场白的语气来看，可能相当麻烦。

འགོ་བཙུགས་བྱེང་གཞི། དབེ་དོབ་རྩོམ་སྒྲིག་ཟེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གནས་ལུགས་བཀོད་པ། 序言。著作物的缘起。

འགོ་བཀོག བལ་ཕྱི་རྩེ་མོ་ཕྱིང་པ་ཕྱ་ བྱང་ ཐུང་ བའི་བལ་རིལ། 羊毛疙瘩。羊毛末梢胶结成团者。

འགོ་ཐུག ངེས་འཛིན་པ། 证实，符合，平衡，收支相抵：གཏོང་ཚང་འགོ་ཐུག་པ། 收支平衡。སྐད་ཆ་འགོ་ཐུག་པ། 语言相符合。

འགོ་འདོམས། འགོ་ཟེད། 首脑。

འགོ་འདྲེན། (1)རྒྱབ་རོགས་ཟེད་མཁན། 援助者，扶持者。(2)(མངོན) ཤིང་རྟའི་ཁ་ལོ་པ། 引头。御车者的异名。

འགོ་ནད། འགོ་ རྒྱུ་ ཚད་ བའི་ ནད། 传染病，瘟疫。

འགོ་ནས། (རྟེང) ཐོག་མ། 开始，起头，最初。

འགོ་ལྟམ། བལ་ཕྱིས་བཏགས་བའི་ སྐམ་ བྱའི་རིའུ་

ཀེག་ 毛呢，藏片。羊毛织成的呢子。

འཁོ་བ། ལས་ཀའི་འགོ་ཁྲིད་མཁན། 名词。工头，头人，头目。某一工作的带头负责人；ཚོ་བའི་འགོ་པ། 村长。ལས་རིགས་ཀྱི་འགོ་པ། 行业头人。

འཁོ་དབོན། འགོ་ཁྲིད་དབོན་པོ། 官吏，首领，头子。

འཁོ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཚོས་པ། འགོ་པ།། ཡིན་ཞུགས་པ་དང་། སྐྱགས་བའམ་འབྱང་བ། 沾染，传染，习染，感染：འགོ་བའི་ན་ཚ་འཁོས་པ། 染上传染病。སྐྱོན་འཁོས་པ། 沾染恶习。ཚོས་བའི་ཉེས་པ། 染污过。沾染的过失。

འཁོ་བའི་རིམས། གཞན་ལ་འགོ་བའི་རིམས་ནད་དེ་ནང་ཁོས་སུ་དབྱེ་ན་བལ་ནད་དང་། འབྲུམ་པ། རྒྱ་གཅེར། ཁག་པ། སྐྲག་པ། ཚམ་རིམས་བཅས་དྲུག་མཚིམས། 传染病。逐步传染他人的恶性疾病，分天行疫疠、天花、霍乱、白喉、恶疗及流行性感冒六种。

འཁོ་བའི་ལྷ། མི་སེ་སོར་ལུས་དང་ཕྱི་མ་ལྷང་འཁོཁས་ནས་སྐྱོབ་བའི་ལྷའམ་མི་མིན་ཁྱས། 守舍神。经常守护人体及各部器官与寿命共存亡的一类鬼神。

འཁོ་བའི་ལྷ་ལྔ། ཡུལ་ལྷ། ཕ་ལྷ། མ་ལྷ། དཔུ་ལྷ། སྲོག་ལྷ་བཅས་ལྔའོ། 五守舍神：乡土神、父族神、母族神、战神和生命神。

འཁོ་བྱེད་པ། (1)སྔོ་ཁྲིད་བྱེད་པ། 领导，带头。(2)སྔོ་འཁྲིད་བྱེད་མཁན། 领导者，首脑人物。

འཁོ་བྱེད་ཆེ། འགོ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན། 领导者，首领，首脑人物。

འཁོ་མ། ཐོག་མ། 名词。开头，起始，最初，第一。

འཁོ་མི། ལས་དོན་གང་རུང་གི་འགོ་འཁྲིད་པ་ཆེ། 领导人，首领。

འཁོ་རྩོམ། ཐུ་བ་ཐོག་མར་འགོ་ཚུགས་པ། 开始，起始，开动：འཁོ་རྩོམ་སྐུལ་ཡིག 发起书。ཐེན་སྐྱིད་གོང་འཕེལ་གཏོང་ཆུའི་ཐབས་རྩལ་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་འགོ་རྩོམ་པ། 开始实施发展生产的方案。སྤྱལ་འགོ་རྩོམ་པ། 首创制度。

འཁོ་འཛིན། (1)འགོ་འཁྲིད་མཁན། 领导人，领导者，首领。(2)བདག་ གཉེར། 管辖，管理，掌握，主持。

འཁོ་འཛུགས། ཐུ་བ་ཐོག་མར་བྱེད་པ། 开始，起始，འགོ་འཛུགས་ལེའུ། 序幕，开宗明义章。ལས་ཀ་གསར་བའི་འགོ་འཛུགས་པ། 开始新的工程。

འཁོ་རྒྱུན་པ། (1)ཐོག་མ་ཚུགས་པ། 开始，起头，发端。(2)སྔོ་ རྒྱན་ པ། 衔接，连续：ལས་ཀ་སྔ་ཕྱིའི་འགོ་རྒྱན་པ་བྱེད་པ། 使工程前后衔接起来。

འཁོ་རིམས། འགོས་ནད་ ཅིག 传染病，时疫，疫疠。

འཁོ་རིལ། (1)ནས་ཀྱི་བྱི་བྱག་ཅིག 和尚麦。一种无芒青稞。(2)བྱིང་མ་སྦུ་དུག་གི་བོག་མའི་སྐྱམ་པ། 下等糌粑。

འཁོ་ཡིང་རྒྱས། ལྟོད་ཤེང་གི་རྩེ་མོའི་ཡལ་འདབ་རྒྱས་པ། 树梢枝叶茂盛。

འཁོག་སྐྱོམས། འགོག་པའི་སྐྱོམས་འཇུག་གི་བསྟན་བཅོས

འཁོག་སྐྱོམས་ཞུགས་ལོམས། ཚོར་འདུ་རྣམས་པ་འགོག་པར་བྱེད་པའི་སྐྱོམ་འཇུག་གི་ཤེམས་སོ། 入灭定心。已经息灭粗分受、想的定心。

འཁོག་བདེན། འགོག་པའི་བདེན་པའི་བསྟན་བཅོས

འཁོག་བདེན་གྱི་རྣམ་པ་བཞི། འགོག་ པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

འཁོག་བདེན་གྱི་ཐང་བྱ་བའོག། འདོད་པའི་ཁམས་འདིར་འགོག་བདེན་མཐོང་བས་སྤང་བར་

བྱ་བ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། གཏི་མུག། ཐེ་ཚོམ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་བཅས་བདུན། 灭谛七所断。欲界由见灭谛，所断无明、贪、嗔、慢、疑、邪见、见取，共有七种。

འཇིག་བདེན་གཉིས། བརྡའི་འཇིག་བདེན་དང་། དོན་དམ་བའི་འཇིག་བདེན་གཉིས་ཏེ་འཕྲིག་རྟེན་བའི་ལམ་གྱིས་ས་བོན་ཉམས་སྐྱང་བས་འཇིག་པ་གང་ཡིན་པའོ། འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ས་བོན་ཀུན་ཏུ་བཅོམ་པས་འཇིག་པ་གང་ཡིན་ལས་མེད། 二灭谛。名言灭谛和胜义灭谛。依世间法损毁因由种子，为名言灭谛；圣者智慧永灭种子为胜义灭谛。凡夫虽亦有永断灭，但未究竟灭种子故，惟有名言假立灭谛。

འཇོག་ཅ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡.བཀག་པ། དགག་པ། ཁོག། (1)རྒྱུན་གཅོད་པ། 制止，阻拦，遮断：དགྲ་འཇོག་པ། 抗敌。འགོ་ནད་རྩྭོན་འཇོག 防疫。ཁ་བཀག་པ། 塞口，不让人说话。རྒྱུག་ཆུ་དེ་བཀག་ཐེན་པ་ཡིན། 截断流水。ལམ་འཇོག་པ། 拦路。(2)རྒོལ་བ། 反驳，破斥，否定：ཁས་རྒོལ་བཀག་པ། 反驳对方。༢.བཀོག་པ། དགོག་པ། ཁོག། (1)འདོན་པ། 拔出，拔掉：རྩྭ་ངན་འཇོག་པ། 拔除杂草。སོ་བཀོག་པ། 拔牙。རྩ་བ་བཀོག་པ། 拔根。(2)སྐྲང་སན་ཤང་ལེན་པ། 撕下，剥下：ལྗོངས་རིས་འཇོག་པ། 撕下壁上图画。ཤིང་ཤུན་གྱི་པགས་པ་འཇོག་པར་བྱེད། 剥下树皮。❷བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐྱེ་བརྒྱལ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། སྐྱེ་གཙོ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་ཐོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཐོགས་པ་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་ཐོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་སྐྱེ་བ

འགོག་པ་རྣམས་ཤེས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྐད་ཅིག་བཏུ་དྲུག་གི་ཡ་ཙལ་ཞེས་སྦྱི། འགོག་པ་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་མཐུག་ཐོག་ཏུ་ཁམས་གོང་མ་ལ་དམིགས་པའི་སྐང་བྱ་སྐངས་པའི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས། 灭类智。小乘见道十六心或十六刹那智之一。在灭类智忍之后，永断缘上界应断诸惑之见道解脱道智。

འགོག་པ་གཉིས། སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ། 二寂灭，二灭；择灭和非择灭。

འགོག་པ་རི། གདན་ས་དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་རི། སྒོག་རྩེ་རྩང་ན་ཡོད། 廓巴日，廓巴山。拉萨三大寺的噶丹寺所在山名。在达孜县境。

འགོག་པ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་གྲས་ཤེག་སྟེ་ཁམས་གོང་ངོག་ཏུ་འགོག་བའེན་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་པ། 灭智。十智之一。证上下界灭谛之智。

འགོག་པའི་རྒྱུན། བསྒྲུབ་བྱའི་ཡུལ་གང་ཡང་དུང་བ་ཞིག་དགག་བྱར་བྱས་ནས་དེ་སྒྲུབ་དུ་མི་འཇུག་པར་འགོག་ཐབས་བརྩོད་པའི་རྒྱུན་ཞིག 否定修饰法。以所立为所破，加以破除不使成立，即是否定所欲进行之事以修饰其文词。

འགོག་པའི་རྒྱུན་ཉེར་གསུམ། འགོག་པའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་རྣེར་གསུམ་དེ། བྱང་བ་འགོག་པ། མངོན་གྱུར་འགོག་པ། འབྱང་འགྱུར་འགོག་པ། ཆོས་འགོག་པ། ཆོས་ཅན་འགོག་པ། རྒྱུ་འགོག་པ། འབྲས་བུ་འགོག་པ། རྗེས་གནང་གིས་འགོག་པ། དབང་གིས་འགོག་པ། མ་གྲུབ་པས་འགོག་པ། ཤེས་བརྗོད་ཀྱིས་འགོག་པ། རྩུབ་ཚོས་འགོག་པ། གྲོགས་ཀྱིས་འགོག་པ། འབད་པས་འགོག་པ། གནད་དབང་གིས་འགོག་པ། ཐབས་ཀྱིས་འགོག་པ། ཁོ་བས་འགོག་པ། མུ་ངན་གཅོད་ཀྱིས་འགོག་པ། འཁྲུལ་པས་འགོག་པ། རྟེན་འབྲེལ་གྱིས་འགོག་པ། བྱེ་ཚོམ་ཀྱིས་འགོག་པ། སྐྱར་པས་འགོག་པ། དོན་གཞན་འགོག་པ། རྒྱུ་ཡིས་འགོག་པ་བཅས་སོ། 否定修饰二十三：否定前事、现事、未来事、属性、本体、前因和后果七种，以及伴许、强权、不逊、祝贺、粗鲁、伴助、徒劳、推诿、难题、发怒、惋惜、追悔、疑虑、关联、别事和原因否定十六种。

འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག སྟོང་པ་དང་འདུ་ཤེས་རྣམས་པ་འགོག་པར་བྱེད་པའི་སྙོམས་འཇུག་ཅིང་མེད་པའི་ཐུབ་ཙམ་གྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྔོན་པའི་རྣེ་མོ་ལས་ཀྱེན་དུ་བསྒྲུབ་པ་ཞེས་བགེགས་པའི་འདུ་ཤེས་སྤྲོན་དུ་བཏང་བའི་ཕིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་དང་། བརྟན་པ་རྣམས་ལས་ཀུང་ཁ་ཅིག་འགོག་པ་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་བདུན་འགོག་པ། སྙོམས་འཇུག་དགུའི་མཐར་གནས་སྤྱི་དྲིང་དེ་འཇིན་ནོ། 灭定，灭尽定。息灭粗分受想之定。已离无所有处贪者，心从有顶再求上进，欲暂住想作意为先，诸心心所之非恒法及恒法一分，寂灭不转。七识俱灭(阿赖耶识除外)，是九次第定的最后定。

འགོག་པའི་བདེན་པ། བདེན་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། རང་རྒྱུ་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐང་བྱ་ཀུན་འབྱུང་ལས་སྐྱེན་གཏན་དུ་མི་སྐྱེ་བར་བྱས་ཏེ་ཟད་ཅིང་འགོག་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅིང་ཐོག་མེད་ནས་ཡོད་པ་ཡང་ཐ་མ་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐོག་མེད་ནས་ཡོད་པ་ཡང་ཐ་མ་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་པ་འཕགས་པའི་གཟིགས་རྟོག་ཏུ་ཟད་པའི་འགོག་པ་དེ་ཐོབ་པས་ན་ཚེ་འདིར་ཡང་ཞི་བ་ཐོབ་པ་ཡིན་པ་འཕགས་པའི་བདེན་པའོ། 灭谛。四谛之一。依于自因之道，永断所断之集，业及烦恼，究竟不生，轮回因果相续断灭，是如证得无病之乐。此于圣者始得如实现见，名灭圣谛。

འགོག་པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི། བདེན་

བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་སྡིག་པའི་ལས་རྣམས་བྱང་སར་ཏེ་མི་··· འབྱུང་བས་འགོག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཅི་ཡང་མི་འབྱུང་བས་ཞི་བ་དང་། ཕྱིས་ཀྱང་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་སྣོང་བར་མི་འགྱུར་··· བས་ཀུ་རྡོམ་པ། འཁོར་བ་ལས་ཐར་ཏེ་མྱང་འདས་ཀྱི་གནས་ བདེ་བར་ཕྱིན་བས་ངེས་འབྱུང་··· བཅས་བཞིའོ། 灭谛四行相。四谛十六行相之一类。烦恼罪业永断不生，是为灭相；任何痛苦俱不生起，是为净相；从此不再受生三界，领受众苦，是为妙相；解脱轮回，安趋涅槃，是为离相。

འགོག་བའི་སྟོན་བྱེད། སྔོག་པ་ཅན་གྱི་ཆུན་གྱི་ནང་གཞས་ཤེག་སྟེ། དབེ་དང་དོན་གཉིས་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག་གིས་མཚུངས་ཀང་། དབེ་སྐྱོན་གཅིག་གིས་དབེ་ ཅན་དང་ མཚུངས་ ལས་འགོག··· བའི་ཚུལ་གྱིས་སོ་སོར་འབྱེད་བའི་ཆུན་ཞིག 否定翻案。前文以若干共通性状态，说明比方和被比事物两者相同，然后贬抑比方以否定其相同的修辞方法。翻案修饰法之一。

འགོག་བའི་རྣམ་ཐར། རྣམ་གང་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཞས། ཤེས་ཤེས་བྱང་ཉེ་བར་ཞི་བར་གདས་ བའི་ལས་ཀྱི་ངང་བཞིན་ལ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་··· དགས་པ་འགོག་བའི་རྣམ་གངས་རོ། 灭尽解脱。能令心心所法寂静安住，粗分受想灭尽不生之道。八解脱之一。

འགོག་བའི་རྩ། ལུས་རྩ་ཞེག་ཀི་མིང་། 遮脉。谓离魔脉，人体中与中脉同住之脉名。

འགོག་བའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ ཅན་ ཀྱི་ ཆུན་ཀྱི་ནང་གཞས་ཤེག་སྟེ། དགག་བྱ་དབེའི་ གཟུགས་སུ་བཀོད་བའི་དབེ་ཅན་དེས། འགོག་ བྱེད་རང་གི་བྱ་བ་མི་མཐུན་པ་བྱེད་བས་གཟུགས་··· སུ་བྱས་བའི་ཆོས་དེ་དངོས་གདས་མིན་བར་སྟོན་ བའི་ཆུན་ཞིག 否定形象化。说明经过形象化的被比事物所起作用，与比方所起作用相反，因而否定此一形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

འགོག་རགས། ཆུ་འགོག་བའི་རགས། 水堤，拦河坝。

འགོག་སྲུང་། དགྲ་བོ་འགོག་པ་དང་རང་ཐོག་ས་སྲུང་བ། 防御，防护。抗敌保己。

འགོག་སྲུང་ཤིང་རགས། ཉི་མ་དང་རླུང་འཕྲུག་ སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་འགོག་ཆེད་དུ་བཙུགས་ བའི་··· ཤིང་ཏགས། 防护林。为阻挡风沙等特意培植的森林。

འགོང་ཁོ། གདོན་རིགས་ཤེག 名词。厉鬼，邪魔。

འགོང་བ། (རྟོང) (1)ཁུམ་པ་དང་། ཞེད་པ། སྐྲག་པ། རེལ་གྱིས་རོན་པ། 畏惧，恐怕，畏葸，威慑；སེམས་མི་འགོང་བ། 心不畏惧。ཚ་རེར་ གྱི་རྩུས་བར་མི་འགོང་བ། 不畏光热。(2)འགལ་ བ། 违背，冒犯；བཙན་བའི་ཁྲིམས་ལས་འགོང་ བར་སུ་ཡིས་རྩུས། 谁敢违犯严法？(3)འགྲན་ པ། 匹敌，比拟；ཉི་ཟླའི་ནོད་དང་འགོང་བར་ རྩུས་པ། 与日月争光。(4)སྨད་པ། 责骂，呵斥。(5)འདོར་བའམ་ཁལ་ཆེ་བ། 越出，超过。超出分际和范围：གྲངས་ཚད་ལས་འགོང་བ། 超过数量。(6)ཐར་པ། 脱离，解脱；ཏུ་རྩི་ལས་ འགོང་བ། 漏网。

འགོད་ཟིན། འགོད་སའི་ཐོ་ཡིག 记录簿，登记本。

འགོད་པ། (ཐ་དད་པ) བཀོད་པ། དགོད་ པ། ཁོད།། (1)འཇོག་པ། 安置，安排，纳入，升入；འཁོ་སའི་གཞུང་ལམ་དུ་བཀོད་པ། 纳入正轨。ཁེན་ཆེན་རྣམས་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ས་འགོད་པ། 安置老者于幸福之地。རྩིག་ པའི་ ཁྲེབས་ ལ··· འབྲུག་སྐོང་ཆུན་ དུ་བཀོད་པ། 在壁上布置团龙

以为装饰。བཀོད་འགྲེལ། 管教。(2)འཇྲི་བ། 签置，记录，刊登：ཆིངས་ཡིག་ལ་མིང་རྟགས་འཇོད་པ། 在条约上签名。དོན་གནད་ཚང་མ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་པ། 重要事项都写成文字。ཡར་ཐུས་གཏོང་བའི་འཆར་གཞི་འཇོད་པ། 制订发展计划。གསར་འགྱུར་རྣམས་ཚགས་བར་ཕྱིན་ད་ང་བཀོད་ཡོད་པ། 消息刊登在报纸上。

འཇོད་པ་བཞི། ཐེག་པ་ལ་འཇོད་པ་དང་། བདེ་བ་ལ་འཇོད་པ་དང་། རིག་པ་ལ་འཇོད་པ་དང་། ཆོས་ལ་འཇོད་པ་ཅི་ཞེའོ། 四种安立：乘安立、乐安立、明安立和法安立。

འཇོམ་པ། (ཐ་དད་པ) བཅོམས་པ། བཅོམ་པ། བཅོམས།། སྐེང་ནས་ཞོམ་པ་བཅུག་སྟེ་ཐལ་བའམ་འགྲོ་བ། 跨越，迈步过去。迈开一只脚跨过去；ཀུབ་བཀག་གི་སྐེང་ནས་བཅོམས་ཏེ་ཕྱིན་པ། 跨过椅子走去。ཡིག་རིགས་བཀག་སར་བང་འཇོམ་ཚུར་འཇོམ་མ་ཕྱིད། 莫在陈列文件的地方跨过去跨过来！

འཇོམ་རྩི། སྐེང་ནས་འཇོམ་ཞིང་བཏུ་ཏུ་གཅོད་པ། 践踏，蹂躏：ཞིང་ཁའི་ནང་གི་ལྗང་པ་རྣམས་འཇོམ་རྩི་བཏང་ནས་མ་འགྲོ། 莫践踏着田禾走过去！

འཇོམ་ཤུགས བར་འཇོམ་ ཚུར་ འཇོམ་ ཀྱི་ ཀང་འགྲོས། 骑跨。迈过的步子，ལམ་ཁར་ཡོད་པའི་རྡོ་ལ་བོང་ལ་འཇོམ་ཤུགས་བཏང་སྟེ་ཕྱིན་པ། 从路上的大石头上跨过去走了。གཞན་ཀྱི་མགོ་ལུས་སྐེང་དུ་འཇོམ་ཤུགས་མ་གཏོང་། 莫从别人头部或身上跨越！

འཇོམས། འགམ་པའི་སྐལ་ཚེག

འཇོའུ་ཀ་མ། གོཏམ་དང་འདྲ།

འཇོར་སྐྱོན། འགྱངས་དྲགས་ནས་བྱུང་བའི་འཐུས་སོར། 耽误。拖延误事。

འཇོར་འགྱངས། དུས་ཚོད་དང་ལས་ཀ་སོགས་ཕྱི་ འགྱངས། 推迟，拖延，延宕。向后拖延时间和工作。

འཇོར་རྩེགས། འགོར་བ། 迟缓，停滞：ལམ་གྱུག་སྐོར་སྐོར་མང་ན་མདུན་དུ་བསྒྲུང་རྒྱུར་འཇོར་ཐེགས་ཡོང་། 绕的弯路太多，前进就会迟滞。

འཇོར་བ། (ཐ་ཚིག་དད་པ) ཡུན་རིང་ཐེགས་པ། 耽延，迟滞：ཁོ་ སངང་ མངགས་ པའི་ མི་ དེ་ ཡུན་རིང་འཇོར་སོང་། 前几天派的那个人，耽搁了很久。ལམ་དུ་འཇོར་ནས་དུས་ཐོག་ཏུ་ སྐྱེབས་མ་གྱུབ་པ། 途中耽延，未能及时到达。

འཇོར་གཞི། འགོར་བའི་རྒྱུན་ རྩ། 耽搁的缘由：ལམ་གཡ་ཉི་ ཐོ་ ཞིག་ལ་དེ་ ཙམ་འཇོར་གཞི་ག་རེ་ཡིན་ངམ། 短短的一段路，为何耽延那样久？

འཇོལ་གནས། དབེན་པའི་གནམ་དལ་བའི་ས། 幽静处所，寂静处。

འཇོལ་བོ། དལ་བོ། 形容词。悠闲，闲暇，བྱེལ་ཆིང་ཆེད་པའི་དུས་འཇོལ་བོ་ཞིག་ལ་ སྐད་ཅ་ སྟོད་ སྟོད་ཅིག། 闲时畅谈。

འཇོལ་བ། 名词。(1)དབེན་པ། 幽静处，清静地方：ས་ཅ་འདི་ལས་འཇོལ་བ་ཞིག་འདུག 有一个比这里幽静的地方。འཇོལ་བར་ སྐྱ་བ། 躲在背地里。(2)སྟོད་པའམ་ཁམ་པ། 空闲，闲暇：ང་རྩེན་ནས་ཁྱེད་རང་ གི་གམ་དུ་ བཅར་ འདོད་ཀྱང་ ཡོད་ ཀྱང་ འཇོལ་ བ་ ཞིག་ མ་ ཐུང་ བས་ ད་ བར་ འགྱངས་སོང་། 我早就想拜访您，但是一直没有空，拖延到现在。

འཇོལ་ས། དབེན་སའམ་དབེན་གནས། 幽静处所，僻静地方。

འཇོལ་གལ་ཆེ། དལ་ བོའམ་ སྟོད་ པའི་ བར་ ཚེའམས། 闲时，空暇时间：འཇོལ་གལ་ཆེ་འདི་

འདིའི་སྐབས་སུ་འབད་བརྩོན་བྱེད། 趁此暇时当努力!

འཇོག་སུ། སྟོང་ཁ་ས་ཁྲལ་ཁྲོངས་འཕྲོངས་རྒྱས་རྩོང་ཁ་ཤེལ་ལྟེང་ང་ཟེར་བར་བྱང་བའི་སྐྱེ་བོ་ཀུ་རེགས་རུས་ཤིག 旦(人名)·却朱。义译法成。吐蕃王热巴坚时西藏一著名译师名。此师曾将汉文《大宝积经被甲庄严会》、《楞伽阿跋多罗宝经》、《贤愚经》等多部佛经译为藏文，将藏文多部佛经译为汉文，并亲至当时甘州、沙州等地讲经说法，从事著述二十余年。

འཇོག་ཤུ་རྒྱ་གཞོན་རྒྱ་དབའ། རབ་བྱང་བའི་ཆུ་ཐྲེལ་ཤེ་ལ་འཁྲངས་པའི་བཀའ་བཀྲུད་པའི་ཤོ་རྟ་བ་གཀས་ཅན་ཞེས་ཀ། རབ་བྱང་བའི་མེ་ཐྲེལ་ཤེ་ལ་དེབ་ཐེར་རྩོད་པོ།།། རབ་བྱང་བ།། 延迟，推迟，过期，耽搁：ཁུ་ཚོད་གཅིག་ལས་མི་འགྱང་བར་འགྱུབ་པའི་ལས་དེ་ཉིན་གཅིག་གི།།། བར་དུ་འགྱངས་སོང་། 只需要一小时做的工作，却耽搁了一天。དུས་ལྷུན་རིང་ཙམ་མི་འགྱང་བར་ལེགས་པར་ཐྲྭབ་ཐུབ་ཨོང་། 不须耽搁多久就会完成。

འགྱངས་ཆད། ཁྲལ་བཏུན་དུས་ཚོད་ལས་ འགྱངས་པའི་ཉེས་ཆད། 旧时对过期未能缴纳差税、偿还负债者所课罚款，通常依日累增。

འགྱངས་པ། འགྱང་བའི་འདུས་པ།

འགྲམ། (ལྟེ) འགྲམ། 边：བག་འགྲམ། 崖边。གད་འགྲམ། 峭壁边。ཐང་འགྲམ། 大石包边。ཐ་ཚང་འགྲམ། 大石包边。རིའི་འགྲམ། 山边。ཆུའི་འགྲམ། 水边。

འགྱངས་འཕྱངས། བརྟན་པོ་མེད་པའི་རྣམ་པ། 不稳定，不踏实，轻浮，动荡不定；སེམས་བརྟན་འགྱངས་མེད་པ། 坚定不移。

འཇིག་ 名词。橡胶。从橡胶树、橡胶草等植物中生出的胶质；འཇིག་ལྷམ། 胶鞋。འཇིག་མདོང་། 胶皮管。 འཇིག་འཁོར། 轮胎，胶轮。

འཇིག་ཁྱི་རིལ། མངར་ཆར་འཇིག་རྒྱ་བཟེས་པའི་ཁྱི་རིལ། 口香糖。

འཇིང་འཁྲིལ། ཐམས་ཆད་པའི་ཚོམ་པ་ཐོབ་སྟངས། 骄步。昂首伸腰的傲慢步态。

འཇིང་འཆམ། ཀར་འཆམ་གྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 骄傲舞。一种舞姿。

འཇིང་ཀྱམས། (1)མཛེས་པ་དང་། དཔའ་བའི་རྣམ་ འགྱུར། 风流相，勇敢相。(2)ཐམས་ཆད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 骄相，傲慢的态度；སྨིང་ཏག་ལྟར་འཇིང་ཐམས་ཆ་ལ་ཁྱི་བ་ལྟར་ཐོག་ཙུང་བ། 气傲如牛，胆小如鼠。

འཇིང་ཀྱམས་བསྒྱུར་བ། (1)ལུས་ཀྱས་འཇིང་བ་སྤྱབས་ ཅེད་པ། 弄姿，卖俏。(2)སེམས་ཀྱས་ཁྲིམས་ཐམས་བསྟེན་པ། 摆架子，装腔作势，显露傲慢相。

འཇིང་སྐྱབས། (1)སྐྱེ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 风流姿态，俊俏相。(2)ཆེ་ཐམས། 骄姿，傲慢相。

འཇིང་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཇིངས་པ། འཇིང་པ། འཇིངས།། ཆེ་ཐམས་ཅད་པ། 倨傲，轻慢，自大；འཇིང་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ། 傲慢地走着。སྤྲུ་མོ་རགས་རས་འཇིང་། ཁྱི་མོ་ཚང་རས་འཇིང་། 老虎傲岸于林中，母狗自大于窝下。གཞན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་དང་བ་མི་སྟོན་པར་ ཆེས་ཆེར་འཇིངས་ནི་རྗེས་ལུས་ཐེབས་རྒྱུར་ཐག་ཆོད། 不喜欢别人的长处，妄自尊大，就必然落后。གང་ཞིག་མཐོན་པའི་སྟེང་དུ་བསྡད་ནས་འཇིངས་ན་མང་ཚོགས་དང་འབྲེལ་ལས་ཆད་ཡོང་། 若果高高在上，就会脱离群众。❷སྐྱེ་ཐམས། 形容词。优美，绰约，ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་འཇིང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཇོས་གང་འཁྱབ་པ། 身姿绰约，既歌且舞。སེང་གེ་རྣམ་པར་འཇིངས་པ། 狮子奋迅。

འཇིང་བག (1)ལུས་ཀྱི་ཆེ་ཐམས། 骄气。傲慢自矜的神气。(2)སྐྱེ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 媚气。娇媚的态度。

འཇིང་ཚུལ། (1)ཆེ་ཐམས། 傲慢相。矜骄的样子。(2)སྐྱེ་ཐམས། 媚态。

འཇིངས། འཇིང་བའི་སྐུལ་ཚིག

འཇིངས་པ། འཇིང་བའི་འདུས་པ།

འཇུ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྲུས་པ། འགྱུ་བ།། འཕྲོ་བའམ་གཞན་དུ་གཡོ་བ། 放射，奔放，转移，རྒོད་པ་དོག་འགྱུ། 放逸之心。དྲན་པ་བརྟན་པོ་མེད་པས་རྣམ་རྟོག་འགྲུས་པ། 念力不强，心思外驰。ནམ་མཁའི་སྤྲིན་ནག་ནང་ནས་གློག་འགྱུ་བ། 空中黑云里电光闪烁。

འཇུང་སྐོད། སྐད་ཀྱི་འགྱུར་ཁྱུག 音调转折。歌声的婉转变化。

འཇུང་ཁྱུག སྐད་ཀྱི་སྐྱོན་འགྱུར། 宛转，曲折，音调变化；ཐུ་དབྱངས་ཀྱི་འགྱུར་ཁྱུག་བའི་ཐིའི་སྐད་སྐྱོན་ཞིག་ཏུང་ རིང་ནས་ ཐོས་ བྱུང་། 远远听到一种宛转悦耳的歌声。

འཇུང་བཙོས། ཡིག་རིགས་ཤིག་ཡིག་རིགས་གཞན་ལ་བསྒྱུར་ཐེན་པ་ལ་སྐབས་བཐོ་བཅོས་བྱེད་པ། 译校。一种文字译成另一种文字后，再进行修改、订正。

འཇུང་ཀ་རེ། འགྱུར་བའང་རིས། 当然，势所必至。 ཁུང་བཙོན་མ་བྱས་ན་ལས་དོན་ཐམས་པར་

འགྱུར་ཏ་རེ། 若不努力，当然工作会有损失。ལས་དོན་ངན་པ་བྱས་ན་འབྲས་བུ་ མི་འདོད་པ་་་ འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏ་རེ། 做了坏事，当然要招致不良的后果。

འགྱུར་རྟེན། (ཁྱམ) ཚོང་གཏ་ཚད་དེ་ རིན་ མ་བྱུང་བར་དུ་ གཞན་ལ་ མི་འཚོང་བའི་ ཁ་ཆད་དུ་ བཞག་པའི་དངོས་པོ། 信金，定钱。交易落盘尚未付价，约定再不另卖时留下的财物。རྒྱ་ རིན་ གྱངས་ ཚང་ སྐྱེད་ ལེན་བྱས་ མཚམས་ ཐུར་ བཞག་འགྱུར་རྟེན་ དངུལ་འབོར་ དེ་དག་ རིན་འབབ་ཐོག་ནས་ གཙོག་དགོས། 付清货款时应扣除原交定金。

འགྱུར་ལྡོག འཕེ་འགྱུར། 变化，变动，不稳定：དབྱར་དུས་ཀྱི་ གནམ་གཤིས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་ འདུག 夏季天气变化很大。ལོ་ གཅིག་ནང་ཁི་ གནས་ཚུལ་ལའང་འགྱུར་ལྡོག་མང་པོ་ ཡོང། 一年里的情况，也有很多变动。བརྟན་ བརྟན་ཏེག་ཏེག་བྱས་ན་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ཡང་ རྩེད་མེ་ཡོང། 稳重踏实，就是发生变化也不会失误。ལས་ ཀ་ཚང་མ་འགྱུར་ལྡོག་གནས་ལུགས་ རིས་ཅན་ ཞིག་་་ ཡོད་པ་ཤ་ སྟག་ཡིན། 事情都有一定的变化规律。

འགྱུར་ལྡོག བཀའ་དང་བསྟན་ བཅོས་ཀྱི་ གཞུང་ པོད་ དུ་བསྒྱུར་ བའི་ཚེ་ ཐོག་ མར་ ཚུ་ བ་ རང་ ཉིད་གུས་པའི་ ལུ་ལ་ཐུག་ ཐུས་པའོ། 初译顶敬。着手翻译佛教经论为藏文之初，译者对自所崇奉的上师、佛及菩萨所致敬礼。

འགྱུར་ཐྲོག་ལས། འགྱུར་སྣང་ས་མ་འགྱུར་ཚུལ། 趋势。变动的态势。

འགྱུར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ,, སྐྱ་རྒྱུན་མི་གནས་པར་ གསར་ པ་ ཞིག་ དུ་འཆི་འགྱོ་བ། 更动，变易。原有的发生变动：ང་ པོ་ འགྱུར་ བ། 本性变异。ཆ་རྐྱེན་འགྱུར་སོང། 条件变了。གོ་ས་ འགྱུར་གྱང་དུང་མ་འགྱུར་གྱང་དུང་། 地位变了也好，不变也好。རྟག་ བརྟན་ མི་ འགྱུར། 永恒不变。ནད་ཀྱི་གཞི་བཅ་འགྱུར་བ། 病情有变化。གཙང་ཆུའི་འགྲོ་ལམ་འགྱུར་ཡོང། 河流会要改道。২.གྱུར་བ། འགྱུར་བ།། སྐར་དང་མི་འདྲ་ བར་འབྱུང་བའམ་འགྱུབ་པ། 变作，化为。转成另一种：ཐྲོང་མོ་ སྐྱལ་བར་གྱུར་ སོང། 蝌蚪变成了蛙。ཤིང་གི་ ཤེར་ ཐོར་འགྱུར་ཡོང། 树叶会变黄。ཆུབས་པ་གཅིག་ཁེན་ཡང་ དམའ་ ས་ སྐྱག་པ་དང། 同是水蒸汽，低处成雾，高处成云。སྐུ་ཁམས་ བདེ་བར་གྱུར་ཅིག 愿贵体安康！དགེ་ལེགས་ གྱུར་ཅིག 愿得吉祥！❷名词。(1)གསར་ རྙིང་ དང་། དར་ཆུད་ སོགས་འབྱུང་བའི་ཐ་དོམ། 变化，迁流。新旧、盛衰等变异过程：དུས་བཞིའི་ འགྱུར་བ། 四时流谢。བསམ་ བློའི་འགྱུར་བ། 思想变化。གནས་ཚུལ་ལ་འགྱུར་བ་ མེད་པ། 情况无变化。(2)སྐད་ཡིག་རིགས་ མི་ འདྲ་བ་ གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་བའི་གཞུང་རྣམས། 译文，译本。从不同文本翻译而成的著作：བཀའ་ འགྱུར། 佛说经典译文。བསྟན་འགྱུར། 佛经注疏译文。སྔ་འགྱུར། 早期译本。ཕྱི་འགྱུར། 后期译本。རྙིང་འགྱུར། 旧译。གསར་འགྱུར། 新译；新闻。❸ཨ་ངོངས་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ གྲོ་ཤིག 表未来时间的一个后缀：ཆུ་ རྒྱུན་ འབབ་བར་འགྱུར། 水要断流。ཤིང་གཅོད་པར་ འགྱུར། 将要砍树。འབྱུང་འགྱུར། 将来。

འགྱུར་བ་མ་ རིག་ པའི་ ས། སྐབས་ རྣིང་ མའི་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་དང་ ཐབས་ཤེས་ སུ་ ཐོབ་ པའི་ས་དང་ པོ་ སྟེ། ཆོས་ལྷ་དུ་ ཟུང་ཐུག་ ཏུ་ཁྱོད་ ཀྱི་ གཉིས་ཀ་ ཡོད་ པས་ འགྱུར་བ་ མ་ རིག་ པའི་ ས་ཞེས་ བྱའོ། 变异不定地。旧派密乘所说第一瑜伽位

中所证初地。资粮道中有漏有退，故名变异不定地。

འགྱུར་བ་མིན་སྐྱེ། (1)མི་ཚེ་མོ་གང་དུང་ཞེག་གི་མཚན་ཉ་བརྒྱད་ཀར་མི་གནས་པར་ཟླ་སྔོན་ཟླ་ཕྱེད་ལ་ཕྱེས་ནས་ཚེ་ཡིན་ན་མོ་དང་། མོ་ཡིན་ན་ཚེ་རང་བཞིན་ཅིས་འགྱུར་འཇོ་མཁན། 变异黄门。同一人而具两性的畸态发展，半月为男，半月为女者。(2)རྣེས་འཇུག་གི་མ་ནིང་ཡི་གེ་ན་ལ་ གསུམ་ མིང་ གཞི་ ཚ་ ཡིག་ གི་ མཐར་ ཡང་ འཇུག་ཡོད་མེད་གང་དུང་སྟེ། བསྡུད་པ། བསྐོར་བ། བཙལ་བ་ཞེས་སོགས་ལྟ་བུ་དག་པར་ འགྱུར་བ་དང་། མིང་གཞི་མ་ཡིག་གི་རྣེས་སུ་ ཡང་འཇུག་མེད་པ་སྟེ། འགྲན་པ། འགོར་བ། འགྱལ་བ་ཞེས་ སོགས་ལྟ་བུ་ཞེན་པར་འགྱུར་བ་ནམས། 变异中势。后加字母ན་ར་ལ三者若在强势语基之后，不问有无 ད་དྲག，皆使语基音势变得更强。如བསྡུད་པ་、བསྐོར་བ་、བཙལ་བ，若在弱势语基之后，又无 ད་དྲག ，则使语基音势变得更弱。如འགྲན་པ་、འགོར་བ་、འགྱལ་བ，此等随语基强弱而变异其音势的后加字，称为变异中势后加字。

འགྱུར་བག འགྱུར་བའི་རྣམ་པའམ་ཚ། 转折，宛转，曲折。

འགྱུར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། གཉེན་དུ་ མི་ གནས་ བའི་ གནད་འགག 变异因缘。

འགྱུར་བའི་ཆོས། བརྟན་པོ་མེད་པའི་དོགས། 变化的事物，不稳定的事物。佛书译为坏法、变坏法。

འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ། ཐག་བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་ བའི་ བ་སྟེ་འདི་ ནི་ རྣམ་ཞེག་ན་ ཡང་ སྡུག་བསྔལ་ བསྟེན་པར་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་དང་ མཚུངས་ལྡན་ ཀྱི་ སེམས་ སེམས་ བྱུང་ གཞན་ རྣམས་དང་གང་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ་བའི་ ཡུལ་ ཐག་ བཅས་རྣམས་ ཀུང་ འགྱུང་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ ལོ། སྡུག་བསྔལ་གསུམ་གྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞེག 坏苦。有漏乐受。此种乐受一经变迁，即生苦故，名为坏苦。其余相应心、心所法，及生乐受诸有漏境，皆是坏苦。三苦之一。

འགྱུར་བའི་མི་རྟག་པ། སྐད་ ཅིག་ རེ་ རེ་ནས་ གཞན་དུ་འགྱུར་ཞིང་མེད་རྟག་པ། 变异无常。一一刹那变迁流谢无常之相。

འགྱུར་བྱང་། ལོ་རྩྭའི་མཇུག་བྱང་། 译跋。译者在所译书后附加的跋文。

འགྱུར་ ཟྭེད། (1)ཟུར་ འཆལ། 无聊，不中用。(2)(ཨངཀ) ལན་ཚྭ། 变者。盐或碱的异名。

འགྱུར་ཟྭེད་ཀྱི་ཆུ། ཚྭ་ཆུ་དང་བྱལ་ཆུ། 灰水，盐水；碱水。

འགྱུར་མིང་། སྔར་གྱི་མིང་མེན་པའི་མིང་གཞན། 化名。原名以外新起的别名。

འགྱུར་མེད། བརྟན་པའི་མིང་། 不变，稳固：ཅི་བ་བརྟན་པོར་ ཚུགས་ ན་ འགྱུར་ མེད་ སྟ་ ཐང་ ཡོང་། 根基打得稳固，就会牢实不变。

འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ། ཚེ་ཕུ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་བུ་གཉེས་པ་འདིས་ཡའི་ ཁོ་ས་ཀུལ་ འཇིན་ ཐུས་ ནས་བོད་ས་ གནས་ཀྱི་ སྲིད་ དཔང་ བཟུང་། རྩེན་གར་དང་ཁྲོག་གཡོ་ངན་འཕྲལ་བྱས་ནས་ཁོས་ ཤིན་ཏུ་ མི་བདེས་པའི་ བྱ་ བ་ངན་ པ་ ཅི་ རིགས་བྱས་ཏེན་བོད་བཀྲས་ཙམ་བན་གྱིས་ཁོ་ བ་བསད། 珠尔墨特那木札勒(？—1750)。颇罗鼐次子。1747年袭父郡王爵，管理西藏政务，阴谋勾结准噶尔蒙古，多行不义。1750年为驻藏大臣傅清及拉布敦所杀。

འགྱུར་མེད་འཚོ་རྩེན། འཕོ་ འགྱུར་ མེད་ བའི་ འཚོ་བའི་རྟེན་ས་ཁང་པ་སོགས། 不动产。如田地房屋等。

འགྱུར་མེད་ཚོང་ཀྱབ། ཚོང་ གྱབ་ ཀྱི་ ནང་

གནས། འཕྲལ་གཞི་གཞན་དབང་དང་འཕྲལ་བ་ཀུན་བཏགས་གཉིས་གས་སྟོང་པའི་མེད་དགག་དེ་བཞིན་ཉིད་འདུས་མ་བྱས་པ་སྟེ་བདག་མེད་དང་སྟོང་ཉིད་དོ། 无变异圆成实性。圆成实之一种。虚妄事依他起性，虚妄执遍计所执二者皆空，所得无遮之无为、真如，即无我、空性。

འགྱུར་ཚིག 梵文，译词。翻译的语句。

འགྱུལ་འགྲོ། (མཇོན) ཆུ། 曲行。水的异名。

འགྱུལ་བ། འགུ་བའི་འདུས་པ།

འགྲེད། དགེ་འདུན་སོགས་ཚོགས་པ་ལ་འབྱལ་རྒྱུའི་དངོས་དང་རྒྱུ་དོར་གང་རུང། 名词。斋，布施。斋僧饮食或供施物。供施僧众的财物；རིས་མེད་ཀུན་འགྲེད། 无遮大斋。སྐུ་འགྲེད་བཏང་བ། 散发布施。

འགྲེད་ཆེན་བཞི། གཙོད་ལྷགས་ལས་བཤད་པའི་དཀར་འགྲེད་དང་། དམར་འགྲེད། ཁ་འགྲེད། ནག་འགྲེད་བཅས་བཞི། 四大斋，四大布施：素、荤、杂、黑。

འགྲེད་གཏོང་བ། (1)དགེ་འདུན་པ་སོགས་ལ་དངོས་འབྱལ་བ། 放布施。向僧众散发财物布施。(2)འགྲེད་གཏོང་སྤྱིན་བདག་གིས་བོས་པའི་མཁོན་པོའམ། འགྲེད་གཏོང་རོགས་ཉིད་མཁན། 布施品散发人。帮助和代表施主亲手发放布施品财物的人。

འགྲེད་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྲེས་པ། བཀྲེ་བ། ཉེས།། (1)གཏོང་བ། 派出，派遣；བང་ཆེན་འགྲེད་པ། 派遣使者。(2)སྤྲོ་བ། 发出，发射；འོད་ཟེར་བཀྲེས་པ། 放出光芒。(3)སྤྲུལ་བ། 显现；སྤྲུལ་པ་བཀྲེ་བ། 显现变化身。(4)རྩོད་པ། 争执，斗争；གཡུལ་འགྲེད་པ། 打仗。ཁ་མཆུ་འགྲེད་པ། 兴讼。(5)གཏོང་བ་དང་སྤྱིན་པ། 散发，发放，གསོལ་སྟོན་འགྲེད་པ། 设宴。མི་རེར་སྐལ་བ་རེ་འགྲེད་པ། 每人分发一份。

འགྲེད་ཕོགས། གྲྭ་པ་སོགས་ལ་འགྲེམས་སྤྲེད་ཐྲེད་པའི་ཏུ་ཚས། 衬钱。布施给僧众的财物份子。

འགྲེད་བ། (རྟེད) སྤྲོང་བ། 抛弃，舍弃，断除。

འགྲེལ་ཞོག་རྩོག་བརྟེས། རྒྱུ་ཐོག་ལ་བརྟུས་བཅོས་ཐྲེད་པ། 倒后再加踏脚。喻同“落井下石”。

འགྲེལ་བ། (ཐ་ཅི་དད་པ) མར་རྡེལ་བ། 跌倒，倒下；མི་ཤི་རྟ་འགྲེལ། 人死马翻。ཤིང་སྟོང་བཅད་ནས་ས་ལ་འགྲེལ་འདུག 树被砍倒在地上。རྐང་པ་རྡེ་ལ་ཐོགས་ཏེ་འགྲེལ་བ། 脚绊在石头上跌倒了。འགྲེལ་བའི་སྟེང་ལ་རྩོག་བརྟེས། རྒྱ་གེའི་སྟེང་ལ་ཟླ་ལྷག 跌倒再被脚踏，荒年又遇闰月。喻同“屋漏又遭连夜雨”。

འགྲེལ་ཚོག (1)རྟ་ཕྱུགས་ས་ལ་ཐལ་ནས་འགྲེ་ཚོག་ཏུག་བའི་མིང་། 翻滚，滚地。牛马等在地上打滚；རྟ་དེལ་ས་ལ་ཐལ་ནས་ཚར་ཚུར་འགྲེལ་ཚོག་ཏུག་པ། 骒马卧倒地上，反复打滚。(2)ཁང་བའི་རྩིག་པ་ཐོགས་ཐྲེལ་བ། 垮，倾圮，倒塌；ཁང་རྩིང་ཚོག་ཐོའི་ཀྱང་རྩིག་འགྲེལ་ཚོག་ཚོང་བ། 破旧屋墙已经圮毁。

འགྲེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཀྲོལ་བ། འགྲོལ་བ།། འབྱལ་བ། 分离，离开；བཅའ་ཚོང་ཐ་དད་དུ་ཀྲོལ་བ། 离婚。ཞལ་འགྲོལ་བ། 分手，别离。རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འགྲོལ་བ། 分为两种。གྲོགས་པོ་ཕན་ཚུན་སོ་སོར་ཀྲོལ་བ། 朋友彼此分散。

འགྲོག འགོགས་དང་འདྲ།

འགྲོག་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྲགས་བ། བཀྲག་བ། ཁྲོག། འདེགས་བ། 举起，抬起，撑起；རྡེ་དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁར་འགྲོག་ཐུབ་བམ། 您能够举起那一块石头吗？ གནམ་ཁར་ལ་འགྲོག་པར་ཤེད་

དགོས། ས་མར་ལ་གནོན་པར་ལྷད་དགོས། 举到天上要力气，压到地下要重量。

འཇོག་ལས། 名词。(1)དངོས་ པོ་ ལྷུ་ བའི་ རིགས་ ཡར་འདེགས་པའི་ གཅས་ཤེས་ ཤིག 撑柱，杠杆：ཀ་བ་འདི་ལ་འཇོག་ཤིག་ཤེས་བཅུག་ལྷུ་ གསར་པ་'' འཇུག་དགོས། 这根柱头须要支一个杠杆，换根新的。(2)འདེགས་ཆུའམ་ཆུ་ མ། 秤。测物轻重的器具：ཆུ་འཇོག་ལས། 秤。 (3)བྱམས་སམ་ ཁྱིག་ས། 轿，肩舆，ཐེབས་འཇོག་ཆེན་ པོ། 大轿。

འཇོག་ལས་རྒྱག་པ། ཁང་པའི་ ཀ་བ་ གང་ པོ་ མེད་ རིགས་ལ་ འདེགས་རོགས་ ཀྱི་ཀ་བ་ འཇུག་པ། 立撑柱，加支杆。加固屋用。

འཇོག་ལས་ ཐུས། འཇོག་ལས་ ཆུག་ སྐབས་ འཇོག་ལས་ མདའི་ འོག་ཏུ་ འཇུག་ཆུའི་ རྩེ་ ཤེང་ སོག་ས། 支点，杠杆的支点。使用杠杆时起支撑作用的固定点。

འཇོག་ལས་ ཐག 'འཇོག་ལས་ ཆུག་ སྐབས་ འཇོག་ལས་'' ཀཱནོ་ སར་ བཏགས་ནས་ མར་འཕེན་ཆུའི་ གྲྭ་པ། 杠杆绳。系在杠杆的力点上向下拉曳的绳子。

འཇོག་ལས་ཀུང་། འཇོག་ལས་ མདའ་དང་དོན་ ཀཅིག

འཇོག་ལས་ མདའ། འཇོག་ ཆུག་ སྐབས་ ཡར་'' བཀོན་ཅིད་ཀྱི་ མདའ་ ཤེང་། 杠杆。围绕固定点转动撬起的杆。

འཇོག་ལས་ ཀོག། འཇོག་ལས་ མདའ་ ཀཱནོ་ ཅིད་ ལྷུང་ཆིའི་ དངོས་ རིགས་ སོག་ས། 力点。杠杆上受力的一点。

འཇོག་ལས་འཕྱང་། འཇོག་ལས་ བྱམས་ དང་ དོན་ ཀཅིག

འཇོག་ལས་བྱམས། འདོ་ ལིའམ་ཐེབས་ བྱམས། 肩舆，轿子，担架。

འཇོག་ལས་ཅིད། (མངོན) བཞོན་པ་ ལྷུ། 可乘者。马等坐骑的异名。

འཇོག་ལས་ཚུག་ལས། ཀ་བ་ཀས་ རྩིང་བཟོ་ སྐབས་'' རྩིང་པའི་ ཀུལས་ཀཱནོ་ དུ་བཙུག་ས་པའི་ ཀ་ཚབ། 临时支柱。改换房屋柱头时，在旧柱两旁临时加入、至新柱装妥再行取去的木柱。

འཇོག་ཅོག་ས། འཇོག་པ་ ཆུས་ ཀ་ ཀཱནོ་ ནས་ དོན་ རྟོག་པ། 悔悟。认识错误，悔而醒悟。

འཇོག་གངང་། འཇོག་ པ་ ཆུས་ ཀ་ སེམས་ སྡུག་ བྱང་བ། 追悔，愧悔。心生悔恨，感觉悲伤。

འཇོག་པ། ❶(ཐ་ ཤ་ དད་ པ) ལས་ ཀ་ ཉེས་ ནས་ སེམས་ ཁལ་འབྱང་བ། 失悔，悔恨。为犯错误心生忧愧：སྔར་འཇོག་ ཕྱིས་ རྗེས། 悔前悉后。 ཁྱ་ ཞོ་ ཀཱནོ་ སུ་ མ་ཀཱནོ་ བྱེས་ སུ་འཇོག། 在家不喂马，出行方后悔。 སྔར་བྱས་ རོང་ འཁྲུལ་ ཤིན་ པར་ ཤེས་ ཏེ་ ཀཱནོ་ ནས་ འཇོག། 认识从前做错了，才心生后悔。 དང་འཀན་ལེགས་པར་ སྒྲུབ་ གྱུབ་ན་ ཤེའང་ མི་ འཇོག། 能够完成任务，虽死不悔。 མིང་ ཀི་ རྣམ་ ཁྱངས་ལ་ རྗེས་ སུ་ འཇོག་པ་ དང་། རྗེས་ སུ་ བཅཁས་པ། རྗེས་ གཏུང་བ། རྣམ་ པར་ སྐྱེལ་ བ་ བཅས་ སོ། ❷名词。(1)སྔར་ བྱས་ རོང་ པར་ ཤིན་ མི་ དགའ་ བའི་ སེམས། 后悔，懊悔：དཔྱད་པ་ སྔོན་ལ་ བཏང་ན་ མཁས་པ་ ཡིན། འཇོག་པ་ མཐུག་ལ་ སྐྱེས་ན་ ཐུབ་ པོ་ ཡིན། 事前考虑是智者，事后悔恨乃愚人。(2)ཀཞན་ འགྱུར་ བཞིའི་ ནང་ གཅིག 。 སྔར་ བྱས་ ལ་ ཡིད་ མི་ དགའ་ བའི་ ཤེས་ པ་ སེམས་ ཀན་ས་ བའི་ བར་ དུ་ གཅོད་ བའི་ བྱེད་ ལས་ ཅན་ ནོ། 恶作。佛书所说四异转之一。心所之不喜过去所作、而能障住心者。

འཇོག་ པ་ སྐྱེད་ བའི་ ལྷུང་ བྱེད། ལྷུང་ བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ པ་དག་ བཅུའི་ ནང་ གཅིག 。 བསྙེན་ རྫོགས་ ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ ལ་ སྨོད་ པའམ་ ཁྲོད་ ལ་ སྡོམ་ པ་'' མ་ སྐྱེས་ ཞེས་ སོགས་ ཀྱི་ སྨོ་ ནས་ དག་ སྨོང་ གཞན་ ཡིད་ མི་ བདེ་ བར་ འཇུག་ པའི། 故恼，九十单堕之一。谓讥毁近圆功德或言汝未得戒等故意使其他比丘恼怒。

འཇོག་པས་འཚོག་པ། འཚོག་པའི་ ཐུན་ ཀྱི་ ནང་

གཤེས་ཤེག་སྟེ། དཀག་ཅ་བསྒྲུབ་ངོས་ཀྱི་ཅ་བ་གང་རུང་ཞིག འགོག་བྱེད་རྣམ་གཞིང་གི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་ནས་དེ་དག་སྒྲུབ་མ་གྲུབ་པར་དོན་མེད་དུ་དུས་ཚོལ་བས་འགྱོད་གདུང་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ཚུན་ཞིག 追悔否定。对于蹉跎岁月，未能及时完成必需完成的事，深表悔恨的修辞方法。否定修辞法之一。

འཆོད་ཚངས། སྡང་བྱས་ཀྱི་རྟེས་པར་གནོད་ཞིང་། བཤགས་པས་སེམས་ཚུད་དག་གཅང་དུ་གྱུར་པ། 悔罪自新。忏悔前罪心情纯净。

འཆོད་བཤགས། སྡང་བྱས་རྟེས་པར་འགྱོད་སེམས་ཀྱིས་བཤགས་པ་རྒྱད་པ། 忏悔。心中悔恨旧时罪过。

འཆོད་སེམས། སྡང་བྱས་རྟེས་པར་གྲུབ་སྟང་ཆྱིས་པའི་སེམས། 悔心。后来追悔之心。

འཕྱང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཕྱངས་པ། འཕྱང་བ།། ཟས་ཀྱིས་ཚིམ་པ། 饱，厌足。ཟས་ཀྱིས་གྲང་པ་འཕྱངས་དྲག་ནས་ན་སོང་། 食物过饱以致腹痛。གླང་ཀི་རྟ་ཐོས་ལྷག་རོས་མ་འཕྱངས། 死羊难饱吃乌狼。喻欲壑难填。ཀུང་ཆོགས་ཞེས་བོ་གྲང་ཁོག་འཕྱངས་པར་ཐོས་པ། 一顿好午餐吃饱了肚子。❷གྲོད་པ་ཚུགས་པའི་མིང་། 名词。饱足，果腹。འཕྱངས་པ་གཉིད་ཁྱག་ཀྱང་། སྐྱེ་བ་གཉིད་མི་ཁྱག 饱汉睡得香，饿汉难入眠。意谓得利者心安，未得者心焦。

འཕྱངས་སྐྱོགས། གྲོད་པ་ཚུགས་སྐྱོགས། 饱和饿，饥饱。

འཕྱངས་པ། འཕྱང་བའི་འདས་པ།

འཕྱངས་ཕྱེད་སྐྱོགས་ཕྱེད། གྲོད་པ་ འཕྱངས་ལ་མ་འཕྱངས། 半饥半饱。

འཕྱག་ཀྱི་དོ་མེད། འགྲན་བའི་དོན་ཟད་མེད་པ། 无敌，无比，无匹，无对手。

འཕྱག་ཀྱི་རོ་རྩེ། འགྲན་སྡུར་ཀྱི་ཁ་གཏད། 对手，匹敌。

འཕྱག་ཀྱི་རྩེ་མེད། འགྲན་བའི་དོན་ཟད་མེད་པ། 无敌，无比，无匹，无对手。

འཕྱག་རྩོལ། ཁ་གཏད་དུ་ལངས་ནས་རྩོལ་བ། 对抗。

འཕྱག་རོ། ཁ་གཏད། 匹敌，竞赛者。

འཕྱག་རྩེད། གཞིམས་ཏེ་སྡུ་བཟང་ལྟ་བ། 比赛，竞赛，竞争；འཕྱག་སྡུར་སྐུལ་ཡིག 挑战书。

འཕྱག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྡུར་བ། 比赛，竞争，较量；རིག་པ་འཕྱག་པ། 斗智。ངས་ཁོང་དང་སྟོབས་ཤུགས་འཕྱག་པར་བྱ་དགོས། ཁྱེད་ཀྱིས་གང་འཕྱག་ཅི 我要同他角力，你也来比赛一下！ཆེད་སེམས་ཆེ་བའི་མི་དེས་གཞན་ཀྱི་མིང་ཐག་ཤས་དང་ཚོ་གནས་ཁོ་ནར་འཕྱག་འདོད་བྱེད་པ། 私心重的人只想同别人比名誉地位。རྐེང་རྩེང་ལ་ཡར་འཛེག་བའི་ཤུས་རྟུལ་དེ་སྤྲ་དང་རྩེའུ་ལ་ཤ་ཕྱག་ཐུབ་པ། 爬杆技艺，能比上猿猴。ལས་དོན་ རུར་ བཙོན་ བྱེད་ མཁན་ ལ་ མིག་ཚྲོས་ ཡར་འཕྱག་བྱེད་དགོས། 应该向努力工作的人看齐。སྐེག་བ་མེ་ཁྱེར་ཀྱིས་ཉི་མ་ལ་འཕྱག་པ། 萤火比太阳。喻愚妄不自量。❷མཚུངས་པ་དང་མཉམ་པ། 形容词。相同、相等。彼此一样；དེ་ མཐོག་ས་ པ་ཀྱིང་བཞིར་རྒྱུག་ཀྱང་། 快马同疾风。

འཕྱག་རྩེ། ཁ་གཏད། 敌手，匹敌；རྣམ་དགྱེད་ འཕྱག་རྡོ་དང་བཅས་པ། 智慧无比。མི་མང་བའི་ནང་ནས་དཔའ་ངར་འཕྱག་ རྡོ་ བྱས་ པ་ ཁོ་ རང་ཨིན། 众人中要数他英勇无敌。ལས་ཀ་ལ་ཁྱད་ཅེས་འཕྱག་རྡོ་མེད་པ། 对工作最负责。

འཕྱག་ཡ། ཁ་གཏད། 匹敌，对手；དཔའ་བོ་ འཕྱག་ཅ་མེད་པ། 无敌英雄。

འགྲན་ལན་སྨྲོད་པ། ཚུར་འགྲན་པར་ཕར་ལན་འཐལ་བ། 应战。响应对方的挑战。

འགྲན་ལེམས། འགྲན་རྩ་རྒྱད་པའི་བསམ་རྟོག། 竞争心，争胜的心；夸张地形容对争胜负的心理。 རྩལ་ཐབས་ཀྱི་འགྲན་ལེམས་ཤིན་པ། 产生较量胜负之心。

འགྲམ། 名词。(1)འཁྲིས་ སམ་ གམ། 近处，边沿；རྡོག་པའི་འགྲམ། 墙边。ཆུ་འགྲམ། 水岸。སྒོ་འགྲམ། 柣。门框左右两侧立木。གྲོང་པའི་རྟེ་འགྲམ། 村旁。ལམ་ཀྱི་འགྲམ། 路旁。(2)རྡོག་རྩིང་། 墙基；འགྲམ་འདེད་པ། 打墙基，奠基。(3)ས་མིང་ཞིག ཅོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་གཉའ་ཤད་རྩིང་གི་ཁྱོ་ཐུང་དུ་ཡོད་པའི་ཐལ་ཅོད་པར་ཀྱི་འཁགས་སྒོ་ཞིག 樟。地名。在西藏自治区聂拉木县南部离尼泊尔边境较近的一个关口。

འགྲམ་དཀྱུས། འགྲམ་པ་གཡས་གཡོན་ཀྱི་དཀྱུས། 颊，面颊。

འགྲམ་རྐྱང་། (ཞང་) དྲས་ རྒྱལ། 伸颊。龟的异名。

འགྲམ་སྐྱོང་། (1)འགྲམ་ནས་སྐྱོང་ཟིང་དམ་སྐྱང་ཟིང་ཀྱི་དུ་བ། 圈子，护墙。(2)འགྲམ་ པ་ ལག་པས་སྐྱོང་བ། 手托腮。

འགྲམ་ཁྲག འགྲམ་པའི་ནང་། 腮内。

འགྲམ་འབྱལ། ཁའི་འགྲམ་པ་འཁྱལ་སྐྱོད། 动腮进食。吃，嚼。

འགྲམ་རོགས། ཆུ་ཅའི་འགྲམ་རོགས། 水边，河岸。

འགྲམ་ལྷག 妒་པ་ལ་གཞུ་ཟིང་ཀྱི་ལག་ལྷག 嘴巴子，耳光，耳刮子；འགྲམ་ལྷག་གཞུ་བ། 打耳光。

འགྲམ་ཚང་། ཁ་ཆུ། 口水，唾液。

འགྲམ་ཚུ། ཁའི་འགྲམ་པའི་ནང་དུ་འཁོར་བའི་ཆུ། 唾涎，口水。口中所生津液；གེང་དོག་སྐྱུར་མ་འདོད་ཀྱིས་ རང་ དབང་ མེད་ པར་ འགྲམ་ ཆུ་ 馋涎欲滴。想食酸味水果，不禁垂涎。

འགྲམ་ཆུ་ཁོལ་བ། (1)ཟ་འདོད་ལངས་པ། 口生馋涎，流口水。口中贪食，流垂津液。(2)དྭ་ལས་ དེ་ མིད་ སྐོན་ སྐྱི་ བ། 惊羡，惊奇羡慕；དེ་ ལ་འགྲམ་ ཆུ་ ལྷང་ མེ་ དགོས། 不必羡慕此事。གཞན་ཀྱི་ཏུ་ནོར་ལ་འགྲམ་ཆུ་ཁོལ་མེ་དགོས། 不须羡慕别人财富。

འགྲམ་ཐྲེགས། ཐེ་འགྲམ་ཀྱི་ཐྲེགས་པ། 侧面台阶。门左右两侧石阶。

འགྲམ་སྐྲོང་། འགྲམ་པ་ཀོང་ཀོང་ངམ། འགྲམ་ཀྲོང་། 面颊下陷，腮下陷；སྤྱི་བོ་འགྲམ་སྐྲོང་། 老爷爷两颊下陷。

འགྲམ་བ། ཐྲག་ཀྱི་ལྷན་པ། 名词。面颊，腮；ཡས་ཀྱི་འགྲམ་པ། 上颊。མས་ཀྱི་འགྲམ་པ། 下颊。འགྲམ་པ་ལག་པ་ལ་གཏད་པ། 手托腮颊。འགྲམ་པ་སྐྱལ་ཅིག 发动你的口腮；意谓快吃。

འགྲམ་པ་ཅམས་པ། ཆུང་ ནད་ རིགས་ ཤིག་ སྡེ་འགྲམ་པ་ཡས་མས་ལས་ཐྲེད་ཀྱི་ཙ་ཐམས་ནས་མི་ འགྲམས་ཤིང་། ཁ་འཐྲེད་འཇུམ་ཐྲེད་དཀའ་བ་ཞིག 颊痹，面神经麻痹症。风病之一。左右面颊不能活动、牙关咬紧、口齿难于启闭的风症。

འགྲམ་པ་ས་ལབ། སྐྱེམས་ཆུང་ལྷག་ས་གཞུན་ཀྱི་ སྐྱོད་པ། 俯首至地。小心谨慎，老老实实，诚诚恳恳；འགྲམ་པ་ས་ལྷབ་ཀྱི་ཀུས་འདུད་སྐྱོ་ནས་ གནས་ ལྷག་ས་ དང་ བོད་ གསལ། 谦恭诚恳，陈述情况。

འགྲམ་ པ་ལེང་ཀེ་འབྲུ་བའི་མཚན་བཟང་། ས་ངས་ ཆུས་ ཀྱི་ མཆན་ བཟང་ ཚོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤིག་ཅིག་ སྡེ། ཆོག་ཀུལ་པ་ སྐྱངས་པས་ འགྲམ་པ་ སེང་གེའི་ འགྲམ་པ་ འབྲུ་བ། 辅狮子相。如来永断杂秽语故，感得两颊丰满之相。三十二大丈夫相之一。

འགྲམ་ལྷག ཁའི་འགྲམ་པའི་ལྷག 面颊里面，后牙腮。

འགྲམ་འཛུང་། (ཨངོན་) ནོ་རྒྱན། 垂颊。耳饰，耳环的异名。

འགྲམ་སྐྱོར། ཐོང་གཤོལ་ཕྱས་གྱག་གི་འགྲམ་ཕ་གཡས་གཡོན་གྱི་འགྲམ་ལྟུད་ཤིང་གཏིས། 镶边木。镶补在犁头刃部两边的木片。

འགྲམ་གཞི། མིང་གཞི། 根基，基础；དན་གསོ་ཁང་གི་འགྲམ་གཞི་འདྲིང་བ། 为纪念馆奠基。

འགྲམ་རུས། འགྲམ་པའི་རུས་པ། 牙腮骨。

འགྲམ་ཟོགས། འཁྲིས་སམ་ཉེ་འདབས། 旁，侧。

འགྲམ་ཤ། གདོང་གི་འགྲམ་པའི་ཤ། 面颊肉。

འགྲམ་ཀོགཏ། གཡས་གཡོན་གྱི་རྒྱང་གདོང་། 侧面，两侧，左右两翼：ཆའི་འགྲམ་གཅོག 鞍的左右两翼。རྩིག་པའི་འགྲམ་གཅོག 墙的侧面。སྣའི་འགྲམ་གཅོག 鼻翅。

འགྲམ་སོ། ཁའི་ནང་གི་འགྲམ་པའི་སོ། 臼齿，大牙。

འགྲམས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁྱབ་ པའམ་ མཆེད་པ། 蔓延；ནད་ རིམས་ འགྲམས་ པ། 传染病在蔓延。མིས་འགྲམས་པ། 疮蔓延宽了。

འགྲམས་ཚད། རྐས་བརྡབ་པ་དང་གཡང་དུ་ལྷུང་བ་སོགས་ལུས་འགྲམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་པ་་་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་ཕྱི་ཡི་ཡུལ་གཞི་འགྲམས་པ་དང་། ནང་གི་དོན་སྟོད་འགྲམས་པ་གཉིས་མཆིས་སོ། 发炎。由跌打等损伤引起的炎症。分体外各部和体内脏腑发炎两类。

འགྲས་འབྲུལ། (རྟིང) ཀུ་ཀུ་ཅན་ནམ་གཡོན་ཅན། 狡猾之徒。

འགྲས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཞེ་སྡུག་པའམ་མི་དགའ་བར་གྱུར་པ། 仇恨，怨恨，不喜爱：ཞེ་འགྲས་ཁོན་འགྲས། 仇恨。སྐྱོད་ངན་མཐོང་ནས་ཞེ་འགྲས་པ། 疾恶如仇。ཁ་འགྲས་ལས་འགྲས། 吵嘴打架。

འཇིག་མཉན། འཇིག་ པ་ མཐུན་ པ། 融洽，协和。彼此协调一致。

འཇིག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇིགས་པ། འཇིག་པ།། (1)དེས་ཤེང་འཆམས་པ། 合适，吻合：མ་བཙྱིགས་ངང་འཇིག 天然吻合。གཟུགས་ཚིའི་ཚེ་ཆུང་ལ་ དྲབགས་ པའི་ གྱོན་ ཆས་ ཆ་ འཇབས་ འཇིག་པ། 就身材高低看来，衣服的长短正合适。ཤིང་གི་འབྲང་ཁ་འཇིག་པ། 木板恰恰合缝。(2)མཐུན་པ། 调和，合理：རྩོད་བཅོང་འཇིགས་ད་ བཅང་། 纠纷调和了才好。འཇིག་པའི་ཚ་ལ་མ་གཏོགས། མི་འཇིག་པའི་དཀྱག་ཤིང་མ་བྱེད། 要作和解的焊剂，莫当龃龉的搅棍。དེ་རིང་ཁྱོ་བྱོ་དེ་ཙམ་གྱིས་ འཇིག་པ། 今天说到这里就可以了。གཏེན་རས་མི་འཇིག་པ། 大谬不然。

འཇིག་ཅི། རུན་ ཅི་ དང་། མཐུན་ ཅི་ དང་། འཆམས་ཅི། 形容词。适当，符合，适宜，融洽：རས་ཁྱེན་ཁོ་གཉིས་འཇིག་ཅི་ཡོད། 平素他们二人很和好。དེ་རེས་གྱི་ལས་ཀ་ཀུ་འཇིག་ཅི་བྱུང་ཟོང་། 这回的事情已经妥当。

འཇིག་པས་པ། འཇིག་པའི་འདུས་པ།

འཇིག་པས་ མིན། (1)མ་ འཇིག་པས་ པ། 不适当。(2)འཇིག་ དང་ མི་ འཇིག 适当与否，可否：རྩོམ་ཡིག་འཇིག་མིན་སྤྱིབ་སྟོན་གནང་འཚལ། 论文是否有当，请予指正。

འཇིབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)མདུད་པའམ་ཐུང་དུ་ཕྱིན་པ། 减少，退失，下降：གཅང་ ཞིའི་ རྩ་རྒྱུན་འཕེལ་འཇིབ་སྟུ་ཆོགས་ཡོང་། 河水时有涨落。མཆོ་རྩ་མི་འཇིབ་མི་ལྡུད་པ། 湖水不涨不落。མར་ཅིའི་དུས་སུ་ཟླ་བའི་ཚ་ཏིམ་གྱིས་མར་འཇིབ་པ། 下弦时月逐渐亏减。(2)བཀལ་པ། 蔽，隐没：ཉི་མ་འཇིབ་སོང་། 太阳隐没。

འཇིབས་པ། མིག་ནད་ཅིག 名词。目翳障，失明。

འགྲིམ་འགྲུལ། སྡོགས་ཐན་ཚུན་དུ་འགྲོ་བ། 交通，来往：འགྲིམ་འགྲུལ་མཁོ་ཆས། 交通工具。འགྲིམ་འགྲུལ་སྐྱེལ་འདྲེན། 交通运输。འགྲིམ་འགྲུལ་བདེ་བོ། 交通方便。ས་ཆུ་གནམ་གསུམ་གྱི་འགྲིམ་འགྲུལ་ལས་དོན་ཡངས་ཆུས་བཏང་བ། 发展了陆地、水上和空中的交通事业。

འགྲིམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྲིམས་པ། འགྲིམ་པ། འགྲིམས།། སྐུལ་བ་དང་འགྲོ་བ། 漫游，走动，出行，转徙：ཕྱོགས་སུ་འགྲིམ་པ། 走向远方。ལ་ལུང་འགྲིམ་པ། 跋山涉水。ཆོས་ར་འགྲིམ་པ། 游学佛教经院。ཡུལ་ལུང་སོ་སོར་འགྲིམས་ནས་ཕྱིན་པ། 漫游各地。ཡིག་ཉིག་ལག་འགྲིམ་བྱས་ནས་ཕྱེ་བ། 传阅文件。ས་ཐག་རྣམས་ལག་འགྲིམ་གྱིས་ཁང་བའི་ཐོག་ཁར་ཁ་སྐྱོང་བ། 转手传砖，递上屋顶。སློབ་གྲྭ་ཉིམ་གྱིས་འགྲིམས་ནས་ཤེས་ཡོན་སྒྲུབ་པ། 依次升学，学习知识。

འགྲིམས། འགྲིམ་པའི་སྐུལ་ཆོག

འགྲིམས་པ། འགྲིམ་པའི་འདམས་པ།

འགྲིལ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)འདུ་བ། 合一，团拢，卷拢：ནང་དོན་རྟོག་འགྲིལ་བ། 归纳内容。སོག་ཤིལ་བཤིག་ནས་བཀྲངས་པ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཤིལ་ཐོང་འགྲིལ་སོང་། 展开纸卷又自行卷成圆筒。ཐམས་ཅྱོ་མཐུན་པོ་བྱུང་ན་སྡོམས་ཤུར་གཅིག་ཏུ་འགྲིལ་ཆུས་ཐག་ཆོད། 同心就必定合力。རྒྱུ་ཆུ་ཁག་མང་དམའ་ས་གཅིག་ཏུ་འགྲིལ་བ། 许多溪流，汇集洼地之中。(2)འཁོར་བཞིན་བའི་ངང་ནས་ལྷུང་བ། 滚下。从高处辗转下堕：ཁ་བ་རི་ཕེའས་ནས་ཉིལ་དུས་གོང་བུ་ཇེ་ཆེར་འགྲིལ་བ། 雪从山腰滚下，雪团越滚越大。རྡོ་དེ་ཁྱེན་གཟར་པོ་ཞིག་ནས་ཡར་འདེན་མ་ཐུབ་པས་ཕྱིར་དུ་འགྲིལ་འདུག 那块石头没能从陡坡上拉曳上去，滚了下来。❷ནད་བའི་ལག་རྩ་འཐར་སྐྱངས་ཤེག 名词。弦脉。热病脉象。

འགྲིས། (སྐྱང) གོས་ལ་ཆོས་རྒྱག་དུས་བྱུང་བའི་ཁ་ཐེག 绸缎染色不佳所现斑痕。

འགྲུབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) གྲུབ་པ། འགྲུབ་པ། (1)ལེགས་པར་ཚང་བ་དང་། ཚགས་པ། 完成，成功，成就：ཡུན་རིང་བར་དུ་དཀའ་ལས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་གཞི་ནས་རེ་འདོད་ཕྱར་འགྲུབ་ཐུབ་པ། 经过长期辛劳，才能如愿以偿。ལས་དོན་འགྲུབ་དགོས་ན་འབད་བརྩོན་བྱེད་དགོས། 要想成功就得努力。སྐུད་པ་གཅིག་གིས་རས་མི་འགྲུབ། སྤྲེང་པོ་གཅིག་གིས་ནགས་མི་འགྲུབ། 单丝不成布，独木难成林。སྤྲེང་པོ་མང་ན་རླུང་འགོག་མི་མགོ་མང་ན་ལས་འགྲུབ། 树多能挡风，人多能成事。(2)ཡོད་པ་དང་། གནས་ཚུལ་འབྱུང་བ། 有，存在，成立：རྒྱུ་མཚན་མ་གྲུབ། 理由不成立。གཞི་མ་གྲུབ་པ། 根本不存在。རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ། 自性实有。

འགྲུབ་པའི་ཁམས་ལག་གསུམ། རྟེན་འབྲེལ་ལས་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན། སྲིད་པའི་ལས་ལག་དང་། ལེན་པའི་ལས་ལག་དང་། སྐྱེ་བའི་ལས་ལག་བཅས་ནི་སྐྱེ་བ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཚེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་ཐོགས་ཏེ་ཕྱི་མའི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཚེ་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་ཐོགས་ཏེ་ཕྱི་མའི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཚེ་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚུལ་གསུམ་མོ། 三能成支。十二因缘之一类。爱支、取支，以及有支，现前成就生支之故，名三能成支。

འགྲུབ་སྐྱེན། གཟའ་སྐར་བཟང་ཐའི་འཕྲད་སྐྱེན་ཏེ་རེས་གཟའ་བདུན་ལ་འགྲུབ་སྐྱེན་བདུན་ཚོད་དེ། ཉི་མ་མེ་བཞིའི་འགྲུབ་སྐྱེན་དང་། ཟླ་བ་གྲོ་བཞིའི་འགྲུབ་སྐྱེན། མིག་དམར་དབྱུ་གུའི་འགྲུབ་སྐྱེན། ཕུག་པ་ཕུ་མཚམས་འགྲུབ་སྐྱེན། རྒྱལ་

ཐུན་འགྲུབ་སྦྱོར། ལ་སངས་རྟག་གྱའི་འགྲུབ་སྦྱོར། རྒྱེན་པ་སྟོང་མའི་འགྲུབ་སྦྱོར་ཏེ་བདུན་ནོ། 遇合，成合。七曜有七个成合：太阳会轸宿、月亮会牛宿、火星会娄宿、水星会房宿、木星会鬼宿、金星会奎宿、土星会毕宿。占星者说为大吉。

འགྲུལ་སྐྱེལ། འགྲུལ་པ་སྐྱེལ་འདེན། 客运。运送旅客。

འགྲུལ་སྐྱོད། སྐྱེས་ཚན་ཏུན་ལ་འགྲོ་བ། 旅行。

འགྲུལ་ཁ། འགྲུལ་པ་གསང་བ་སྐྱེས་པའི་གནོད་པ། 客冲，客人冲犯。迷信认为旅客突入人家给主人带来的凶煞。

འགྲུལ་ཁང་། སྐྱེས་འགྲོའི་འགྲུལ་པ་རྟེན་ཞིག་གནས་ཚང་། 旅馆。供外出旅客住宿的地方。

འགྲུལ་སྒར། འགྲུལ་པ་མང་པོ་གྱང་ཕྱུག་སྟེ་མཉམ་དུ་སྡོད་པའི་གནས། 旅客宿营地。同路旅客联合结帐住宿的地方。

འགྲུལ་ཆས། སྐྱེས་ཚ་སྐྱོ་སྤྱིས་འཁྱེར་བའི་མཁོ་ཆས། 行装，行李。外出时携带的必需器物。

འགྲུལ་སྐྱ། (1)འགྲུལ་པའི་སྟེ་འཁྲིད། 引路者，向导。(2)(ཕུལ) འགྲུལ་ཁ་དང་འདྲ།

འགྲུལ་པ། སྐྱེས་ལ་འགྲོ་མཁན། 名词。行人，旅客，དེ་རིང་ང་ཚོའི་ཁྱིམ་མཆེས་པའི་ནང་ལ་འགྲུལ་པ་འཇོར་འདུག 今天我们邻居家中有旅客到来。

འགྲུལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ལས་ དུ་ སྐྱོད་ པའམ་འགྲོ་བ། 行走，走动，来去：ཀྱི་ལས་དུ་འགྲུལ་པ་འགྲུལ་པ། 行人走向大道。ཁེམ་སྐང་ཡངས་པོར་ རྒྱངས་ འཁོར་ འགྲུལ་ པ། 汽车通过宽阔街道。ནགས་གཤེབ་དུ་གཅན་གཟན་འགྲུལ་པ། 猛兽去来森林间。

འགྲུལ་ཚ་བོ། འགྲུལ་ལ་མགྱོགས་པ་ཕྱིན་པའི་དོན། 兼程前进，急行：ལས་པར་འགྱང་འཚོར་ཆུང་ཆེད་ཀྱིན་མཚན་སྐྱེས་མེད་འགྲུལ་ཚ་བོ་བཏུབ་པ། 为要路上耽搁不大，所以昼夜兼程前进。གཡུལ་སའི་མདུན་ཕྱོགས་སུ་དམག་འཁྲུག་དང་པོ་ཕེབ་པའི་ཚེ་ཁོང་ཚོ་ཚ་བོ་བཏུབ་ཀ་ཡིན་ལས་ 前方战事猛烈，需要紧急行军。

འགྲུལ་བཅུད། ཕར་ཚུར་འགྲོ་བའི་དོན། 往来，来去，通行：འགྲུལ་བཅུད་བའི་ཡ་འདུག 往来畅通。འགྲུལ་བཅུད་བཅད་པ། 停止交通。

འགྲུལ་རོགས། ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་རོགས་ས་ལས་ རོགས། 旅伴。外出时同行的伴侣。

འགྲུལ་ལམ། ལམ་ཁ། 路途，交通线，旅途：འགྲུལ་ལམ་བཅད་པ། 封锁道路。

འགྲུལ་སྐྱོང་། བརྩོན་འགྲུས། 勤奋，黾勉。

འགྲུལ་འགོག (རྟིང) བརྩོན་འགྲུས། 精进，勤勉，努力。

འགྲུལ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩོན་པའམ་འབད་པ། 努力，勤奋：འགྲུས་ནི་མི་འགྲུབ་གང་ཡང་མེད། 努力则无事不成。❷འབད་པའི་མིང་། 名词。努力，勤奋，ལས་ དོན་ གང་ ལ་ ཡང་ འགྲུས་ པ་ གལ་ཆེ། 作什么事都要勤奋。

འགྲེ་གློག ཀཀྲགས་ པོ་ཁར་ སྐྱག་ ཚུར་ སྐྱག་ ཐེབ་ པའི་མིང་། 打滚，翻滚：རྟ་དྲེལ་བོང་བྱ་རྣམས་ཐེ་ཐང་འཇམ་པོ་ལ་ཉལ་ནས་འགྲེ་གློག་ཆུག་པ། 骡马和驴子等在松软的沙地上打滚。

འགྲེ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྲེས་པ། འགྲེ་པ།། (1)རིགས་མཚུངས་སུ་འཕྲུང་བའམ་འཚོ་བ། 类推，比度，移易：རྣ་ཕྱི་ཚང་ མ་ རིགས་ འགྲེས་ སོང་། 前后都推比完了。དེ་ཕྱིར་ཚང་མ་འདིའི་རིགས་འགྲེ་བཅུང་ཆོག 其余均可依次类推。རིགས་པ་འགྲེས་ནས་ཤེས་པ། 推知。(2)འཁྱིལ་ཞིག་ཐེབ་པ། 打滚，滚转：ས་ལ་ཁར་འགྲེ་ཚུར་འགྲེ་ཐེབ་པ། 在地上滚来滚去。(3)(རྟིང)ཁྱོ་

ཁ། 动摇。

འཕྱེ་ཤོག འཕྱེ་སྟོག 打滚，翻滚：ནད་ཟུག་སྐྱེས་ནས་ཨང་ཚུར་འཕྱེ་ཤོག་ཏུག་ཁ། 痛得打滚。

འཕྱེང་ཐོ། འཕྱེང་བུ་དང་འདྲ།

འཕྱེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྱངས་པ། འཕྱེང་ཁ། འཕྱངས།། ལང་ཁ། 立起，站起：དམའ་ས་ནས་ཡར་འཕྱེང་ཁ། 从低处立起来。ཏོག་ཏུང་འཕྱེང་ཁ། 忽地站起来。དམག་མི་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་འཕྱངས་ནས་བསྡད་འདུག 士兵列队站着。

འཕྱེང་བའི་ཚུང་ཟིད། ལྷུང་ཟིད་འབའ་ཞིག་ཡ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དབེན་པར་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་བྱད་མེད་དང་ལྷན་ཅིག་འཕྱེང་བའི་སྐྱོན་ལས་གཏན་པའོ། 并立。九十单堕之一。比丘于僻静处与非亲戚女人相伴并立者。

འཕྱེང་བྱ། ཅད་ཡིག་གི་དབྱངས་གསུམ་པ་མཚོན་ཐེག 藏文第三元音符号“ ﹀ ”的名称。

འཕྱེངས། འཕྱེང་བའི་སྐལ་ཆ་

འཕྱེངས་པ། འཕྱེང་བའི་འདུས་པ།

འཕྱེད་བདངས། གོམ་ཆུགས་མ་བརྟན་པར་ཤང་པ་གོར་སྐྱངས། 滑溜，滑走：འཇིག་རྟེན་ལ་འཕྱེད་བདང་གོར་ནས་ལྷུང་ཁ། 脚踩滑了从楼梯上滚下来。འཁྱགས་སྐྱེང་དུ་ཤང་པ་འཕྱེད་བདང་གོར་ནས་འཕྱལ་བ། 在冰上失足滑倒。

འཕྱེད་བརླབ། ཤང་འཕྱེད་ལྷས་བཏུབ། 跌倒，失足滑倒：ཁྱེན་ཐུང་གཟངས་པོ་ལ་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་ན་འཕྱེད་ཐབས་གོར་ནས་ཤང་ཆག་ལས་བསྡད་ཙམ་ཞེན་ཙམ། 在陡坡上不小心，有失足滑倒跌断手足的危险。ཤས་འཁོགས་ཐུང་ལས་ལ་གོམ་པ་འཁྱོར་ནས་འཕྱེད་བཏུབ་གོར་སོང་། 老人下坡，失足滑倒了。

འཕྱེད་པ། འཇིད་བའི་འཐི་ཚུལ་གཞན། འཕྱེད་འཐྱེད། ཤང་ལ་འཕྱེད་བདངས་གོར་བ། 脚滑，溜滑失足：རྡོ་སྐས་ལ་ཤང་ལ་འཕྱེད་ཀྱིས་ཐབ་རིལ་ཐེབས་སོང་། 从石梯上失足翻滚下来。

འཕྱེམས་འཇོག བཀྲམ་སྟེ་འཇོག་པ། 铺陈，布置，摆开，分列安排。

འཕྱེམས་སྟོན། དཀྲམ་ཐུ་ཁ་བཀྲམ་ནས་མིག་ལམ་དུ་སྟོན་པ། 展出，展览。འཕྱེམས་སྟོན་ཁང་། 展览馆。

འཕྱེམས་པ། (ཐ་དད་པ) བཀྲམ་པ། དཀྲམ་པ། ཇེམས།། ཁོང་སྟོམས་ཐོང་འདིང་བ། 陈列，铺开，散布，平摊：ཀྱེ་མ་དཀྲམ་པ། 铺平沙子。ཚོང་ཇག་རྣམས་ཕྱི་རལ་ཏུ་བཀྲམ་པ། 把商品摆出来。ལུག་ཕྲུ་རི་ལ་འཕྱེམས། 羊群散布在山上。ཚོང་ཇག་བཀྲམ་ནས་མང་ཚོགས་ལ་སྐྱབས་བའི་ཐུང་བ། 摊售商品，方便群众。

འཕྱེམས་སྒེལ། ཁ་བཀྲམ་ནས་ཁྱབ་ཐབས་ཀྱིད་པ། 发行，散发流行。

འཕྱེལ་ཆེན། རྟ་དོན་ཞིབ་ཚགས་སུ་བཀྲལ་བའི་རྣམ་བཤད། 详解，广注。详细注释本文含义。

འཕྱེལ་ཆེན་ཏི་ཀེད་ཅོད། ཟེམས་འཕྱེལ་སྐོང་གསུམ་ནང་ཚན། དུས་འཁོར་རྒྱུད་ཀྱི་འཕྱེལ་བཤད། རིགས་ལྡན་བད་དཀར་ཀྱིས་བརྩམས། 《无垢光广释》。白莲法王所著《时轮经》的注释。

འཕྱེལ་མཆན། ཚིག་དོན་གསལ་བར་ཀྱིད་བའི་འཕྱེལ་བ་མཆན་བྱར་བཀྲགས་པ། 旁注，批注。

འཕྱེལ་བ། རྟ་དོན་ཞོ་སྦྱ་བའམ་གསལ་དུ་གཏོང་བའི་ཚིག 名词。注释，注解，注脚。

འཕྱེལ་བ་འབྲམ་ཙང་གསལ་སྐྱོན། དུས་རབས་བརྒྱད་བའི་ནང་སྲུས་སྟོན་ཞེ་ཟེམས་གཟུངས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་བཤད་ཀྱུད་ཀྱི་དགོངས་དོན་

རྣམས་ གསལ་བར་ འགྲེལ་ བའི་ སྒྲོན་ མེ་ བསྟན་ བཅོས་ ཞེས་ 《医学注释·十万言小册明灯》。八世纪时，松敦·也协宋所著解释《医学释续》本义的一部医书名。

འགྲེལ་པ་བཞི་སྦྱགས། འགྲེལ་མཆན་བཞི་བཀོད་ པའི་འགྲེལ་པ། 四家合注。

འགྲེལ་པ་རྒྱ་ཆེར། ཀ་ཅེ་པཊ་ཅེན་ཆུ་བ་མངོན་ པ་དགའ་བས་ མཛད་པའི་སྒྲིབ་དབྱེན་ དཔའ་བའི་ ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་འགྲེལ་པ་ཤིན་ཏུ་ ཅེན་པོ་ཞེས 《医学注释·皎月光辉》。迦湿弥罗班钦·达瓦恩嘻所著《马鸣医学八支论》的详注。

འགྲེལ་བའི་འགྲེལ་པ། འགྲེལ་པ་ཐུང་ངུའི་དོན་ རྒྱས་པར་འགྲེལ་བའི་གཞུང་། 疏。注释的注释。

འགྲེལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀག་པ། དགྲོལ་བ། ཁྲིལ།། ཐ་དོན་གོ་ཆ་བའམ་གསལ་བར་ཕྱེད་པ། 解释，注释。使本义明确易懂：དཀའ་འགྲེལ། 释难。དོན་འགྲེལ། 释义。ཚིག་འགྲེལ། 释词。ཚོ་དཀའ་བའི་ཚིག་མདུད་ཟེ་ཟངས་འགྲེལ་པ། 分别注释难解词义。

འགྲེལ་བ་ཀྱེརྟ་པུ་ཡི་ཀ། སྒྲིབ་དབྱེན་ སངས་རྒྱས་ བཀྲྭངས་ ཀྱིས་ མཛད་ པའི་ དབུ་ མའི་ བསྟན་ བཅོས་ཤིག 《佛护注》。佛护论师所著中论注释。

འགྲེལ་བཤད། དོན་ཞིབ་ཏུ་ བཀྲལ་ བའི་ བཤད་པ། 注解，解释，说明。

འགྲེལ་ བཤད་ འབྲུ་ སྒྲིགས། ཚིག་ དོན་ འགྲེལ་ བཤད་ཀྱི་ ཡིག་འབྲུ་ ཁ་ སྒྲིགས། 衬注。就原文加添词句以使意义显明的一种注释。

འགྲེལ་ཀངས། ཚིགས་བཅད་དུམ་བུ་རེའི་ མཚམས་ སུ་ གཟུད་ཀྱུའི་རིགས་འགྲེལ་ གཏོང་རུང་ བའི་ ཚིག་ ཀང་། 通用词，例行词组。可以移入某一偈句中代替其一部分的通用语，有如用以填空白的语词。

འགྲེལ་ཀངས་བདུན། ཕུང་པོ་དང་། སྐྱེ་མཆེད། ཁམས། རྟེན་འབྲེལ། ཟས། བདེན་པ། ཐུང་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་དྲུ་བདུན། 七类通用词组：蕴、处、界、缘起、食、谛实和菩提分法。

འགྲེལ་པ། འགྲེལ་བའི་འདོམ་པ།

འགྲོ། ཙམ་ལས་ཆེའམ་ཡིན་ལས་ཆེ། 副词。似乎，多半会，总会要，差不多：སྨད་ཆ་ གོད་ མཁན་ ཁ་རང་ཡིན་འགྲོ། 说话的人可能是他。ཁྱེད་རང་ལའང་འགན་འཁྲིས་ ཙམ་འགྲོ། 你大概也有责任。ཉལ་སའི་འཁྲིས་ སུ་ སྒྲན་ཞོག་དང་། ཁོས་ འཐུང་འགྲོ། 把药放在床边去！他总会要喝的。ཆེད་དུ་ སྐད་གཏུང་དགོས་མི་འདུག ཁ་རང་ཚང་ མི་ཙམ་འགྲོ། 不须特别召唤，他自己多半会来的。

འགྲོ་ཁ། འགྲོ་ལ་ཉེ་བའི་དུས། 临行时，将走的时候：འགྲོ་ཁར་མ་དང་ མ་འགྲས། 临别莫同母亲吵。སང་ཉིན་འགྲོ་ཁ་ལ་ཨང་ང་ སྐད་གཏུང་ རོགས། 明天动身之前，请给我打个招呼。

འགྲོ་ཁྲངས། (1)མགོ་འདྲེན་ནས་ ཞུ་བཏུད། 门路，门径，路子。(2)ཚོང་ཟོག་ཁྱིན་ཁུལ། 销路，销场，市场。(3)དངོས་པོ་བེད་སྤྱོད་འགྲོ་ ཁུལ། 用途。

འགྲོ་ཁྲིམས། ཞུ་ རོད་ཟད་ སྐྲོན། 用费，开支，经费；འགྲོ་ གྲོན་ མཁས་ གཏོང་། 节约开支。

འགྲོ་མགོན། སངས་རྒྱས། 众生怙主，佛。

འགྲོ་མཐོག་ཁ། (ཞོལ) ཤུག་ ཐུབ་ བའི་ ཉན་ ཐོས་ དྲུག་ སྡེའི་ནང་ཚན་ ཞིག 马师。梵音译作阿说迦。释迦牟尼弟子中六群比丘之一。

འགྲོ་འཁོག (ཨངོན) ལྗོངས་ཤིང་། 碍行。树的异名。

འགྲོ་འགྲོ་བ། རྒྱ་དུ་འགྲོ་ བའམ་ཡང་ཡང་འགྲོ་ མུས་ སུ་ ཡོད་ པ། 老是走着，总是行行走走，反复徘徊：ཐོག་ནས་ཐོག་ས་ རྒྱ་ བར་འགྲོ་འགྲོ་ བ། 经常从一处向另一处走走。

འགྲོ་རྒྱུ་མཁོད་པོ། (ཕུལ) ཀ་ས་ཀ་ལ་འགྲོ་མཁན། 喜欢走动的人，到处乱跑者。

འགྲོ་སྐོན། རོང་ཚུས་ཟད་སྐོན། 开支，用费，支出。

འགྲོ་དངུལ། ཕེད་གཅོད་བཞིན་པའི་དངུལ། 货币，钱，通货。

འགྲོ་ལྟ་བ། སྔོན་དུ་ཐོག་པའི་མེ་ཏུག་གས། 最先出发者：དངོས་པོ་རྣམས་དེ་ནས་འདི་གར་འགྲོ་ལྟ་བ་ཐུ་ཤེད་གིས་དོན་དམ་དོན་ཆུང་རྣམས་གཏད། 请把所有的东西交由最先出发的人带到此间。

འགྲོ་ཆས། སྤྱགས་འགྲེའི་ལམ་རྒྱགས་དང་། ཁོ་ཐུའ། 行李。旅行所带食品衣物：སྤྱགས་ཐོག་ནས་ཕྱིད་ལ་འགྲོ་ཆས་ གང་དགོས་ རྫོན་ ཚུད་ ནས་ ཀྱ་སྐྱག་ ཕྱིད་ དགོས། 每次出门，都得要事前准备行李。

འགྲོ་ཆེ་བ། (1)ཕྱིན་རྒྱག་ཆེ་བ། 销路广，易销；ཚོང་རྫོང་འགྲོ་ཆེ་བ། 商品易销售。(2)འགྲོ་སྐོ་ཆེ་བ། 耗费大，很费，用的多：ཟས་རོང་འགྲོ་ཆེ་བ། 粮食财物耗费很大。(3)ལས་དུ་སྒྲོང་ཆེ་བ། 顺遂，顺利：ཁ་བ་ལས་དུ་འགྲོ་ཆེ་བ། 工作很顺遂。

འགྲོ་ཉིན་ཆེ། ཚལ་ཆེར་འགྲོ་ ལ་རྟེ་ བའམ་ ཚལ་ཆེར་འགྲོ་རྒྱུ་རིས་པ། 大概要走，多半免不了要去。

འགྲོ་སྒྲུབས། (1)གོམ་པས་བགྲོད་སྒྲུབས། 步法，行走姿态。(2)སྒྲིའི་ ལམ་ སྲོལ་ ལམ་ ཕྱིད་ ལུགས་ ཕྱིད་ སྒྲུབས། 常例，规矩，法则，办法。(3)འཚོ་ཐབས་སྒྲིལ་སྒྲུབས། 出路，生路。谋生之道。

འགྲོ་ཐྲུབས་འདུག་ ལྷུབས། འགྲོ་ སྒྲུབས་ སྡོད་ སྒྲུབས་དང་དོན་གཅིག

འགྲོ་སྒྲུབས་སྡོད་ལྷུབས། (1)ཁ་བ་ཕྱིད་ལུགས། 常例，办法，规矩：འགྲོ་ སྒྲུབས་ སྡོད་ སྒྲུབས་མེ་ཏོག་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ། 陷于不知所措的境地。(2)འགྲོ་སྒྲུབས་དང་སྡོད་སྒྲུབས་ཀྱི་རྣམ་པ། 起居，举止，姿态。

འགྲོ་སྒྲུབས་བཟོ་བ། (1)ཞེ་ཞོང་དུལ་བའི་འགྲོ་ཚུལ། 沉着稳健的步度：ཁྱས་བས་ ཕྱིའ་ འཇིན་ པ་ལྟང་ རྡོག་ སྐུ་ མེད་ བའི་ འགྲོ་ སྒྲུབས་ བཟོ་ བ་ཞེག་དགོས། 举步沉着，不出声息，如猫捕雀。(2)བཟའ་ཚང་ངམ་འཚོ་ཐབས་སྐྲིག་པ། 缔结婚姻，安排生计：སྔར་ བྱ་ དང་ བྱ་ མོ་ ལ་ ཚ་ མས་ ཁྱགས་ཀྱི་འགྲོ་ སྒྲུབས་བཟོ་ སྲོལ་ཡོད། 旧时有由父母安排子女婚事的惯例。

འགྲོ་དོན། (1)སེམས་ཅན་ནམ་གཞན་ཕྱི་ཁེ་ཐན། 利他的事。佛书译为众生义利或利生事业。(2)འགྲོ་དགོས་ བའི་དོན། 需要走的原因。

འགྲོ་འདུག འགྲོ་བ་དང་སྡོད་པ། 行住，行坐，去留。

འགྲོ་འདུག་ཀུན་སྤྱོད། ཕྱིར་འགྲོ་ནང་ སྡོད་ སོད་ ཀྱི་ ཐ་ བ་ ཕྱིད་ སྒྲུབས། 行止，举止作风：དུས་ དང་ནས་ ལ་ ཀུན་ དུ་ འགྲོ་ འདུག་ ཀུན་ སྤྱོད་ ཚུལ་ དང་མཐུན་པ་ཕྱིད་དགོས། 举止作风随时随地都要合于规矩。

འགྲོ་འདྲེན། འགྲོ་བ་རྣམས་ངན་སོང་ ལས་འདྲེན་ པ་ པོ། 众生导师，佛。引导众生离恶趣者。

འགྲོ་ལྕགས། (ཁངས) (1)འཇིག་རྟེན་ཁམས། 世界的异名。(2)ཉ། 鱼的异名。

འགྲོ་སྟོག་ཀཉིས་དཀའ། སྤྱང་ ལེན་ ཀཱཉ་ ཀ་ ཕྱིད་མེ་བའི་པ། 进退两难。前进后退都有困难。

འགྲོ་སྟོད་ཕྱིད་ཀཉོད། འགྲོ་སྡོད་ ཐ་དོག་པ། 行坐不安，进退维谷。

འགྲོག་སྣང་། (ཁངས) ཉིད། 行明。光线的异名。

འགྲོག་པོ། 形容词。(1)ཕྱིན་ཆེ་བ། 畅销的，ཚོང་ རྫོག་འདི་འགྲོག་པོ་འདུག 此等货物易销。(2)ཐག་

རྟང་བགྲོད་ཐུབ་པོ། 善走的：རྟ་འདི་ཀ་ཅང་འགྲོ་བ་འདུག 此马善于行走。(3)ངག་ཐོག་ཏུ་རྒྱུན་ཐུབ་པོ། 背诵流利：དབྱི་ཆ་ངག་ཐོག་ཏུ་འགྲོ་བ་འདུག 口头背诵流利。

འགྲོ་ཕན། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེ་ལས། 利济生灵。佛书译为饶益有情、利济众生。

འགྲོ་ཕྱི་བ། རྗེས་སུ་ཐོན་བདེ་མི་ཐུག་ས། 最后出发的，动身最迟者。

འགྲོ་ཕྱོགས། (1)འགྲོ་སའི་ཁ་ཐུག་ས་མ་ལས་ཐུག་ས། 方向，走向。(2)མགོ་འདྲེན། 靠山，奥援：འགྲོ་ཐུག་ཟབ་པོ། 强大的靠山。རིས་པར་དུ་འགྲོ་ཐུག་འཚོལ་དགོས། 必须寻找出路。

འགྲོ་བ། ❶(ཕ་མི་དང་ལ) ཕྱིན་པ། འགྲོ་བ་སོང་།། (1)མཆི་པ། 行走，往来，去来：ཐོན་ཆས་བསྡིགས་ཏེ་ཐུགས་ལ་འགྲོ་ཚོག་ཚོག་བྱས། 收拾行李，做到随时可以动身。ཕར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ། 往返行走。ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ། 上下行走。ཕན་ཚུན་དུ་འགྲོ་བ། 彼此来往。ཐེབས་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ་ཞིག 一个不能行走的孩子。རྗེས་སུ་འགྲོ་བ། 跟着走，随行。ཡུལ་བྱོལ་དུ་འགྲོ་བ། 流亡他乡。རྟག་པར་འགྲོ་དགོས། 经常要去。གཞན་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་སོང་། 往别处去了。ཕར་སོང་། 滚蛋。叱人走开所用语。(2)འཐབ་པ་དང་ལྡང་བ། 合拍，中意，人，受，堪：ཏོ་བར་འགྲོ་བའི་སྐད་ཅ། 受听的话。མིག་ལ་མི་འགྲོ་བ། 不中看。ལས་དུ་མི་འགྲོ་བ། 不走运。བློ་ལ་མི་འགྲོ་བ། 不合意。མགོ་བོའི་རྩེ་ལ་ཐོག་ན་ས། སྣའི་གཞུང་ལ་འགྲོ་བ། 打中头顶，痛彻鼻梁。喻公正不偏私。(3)གོང་བ། 容纳，盛受：སྣོད་ཅས་འདིར་འབྲུ་ཁལ་བཅུད་རྩ་འགྲོ་བ། 这件容器能容纳八十克粮食。སོན་ཁལ་ལྟ་འགྲོ་བའི་ཞིང་ཁ། 能播五克种子的土地。(4)འགྱུར་བ། 成为，变成：ནུས་སྟོབས་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ། 力量转强。སྡུག་བསྔལ་དུ་འགྲོ་བ། 变成痛苦。དུག་ཏུ་འགྲོ་བ། 成毒。(5)འཇུག་པ། 用为，流行：སྨན་དུ་འགྲོ་བ། 用作药物。འགྲོ་རྒྱུན། 流通。གོག་དངུལ་དེ་བཞིན་གང་ས་གང་དུ་འགྲོ་བ། 这种纸币到处流通。❷名词。(1)སེམས་ཅན། 众生，情世间，佛书译作趣，意指动物界：ངན་འགྲོ། 恶趣。བདེ་འགྲོ། 善趣。བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག 情世间六道众生。(2)(ཨངཀ) འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་ཨང་ཡས་གྲངས་དྲུག་མཆོག། 众生有六道，故表数字6。

འགྲོ་བ་སྣང་ལྔ། དམྱལ་བ་མི་དགས་དུད་འགྲོ་རྟེ་ངན་འགྲོ་གསུམ་དང་། མི་དང་ལྷ་རྟེ་བདེ་འགྲོ་གཉིས་བཅས་ལྔའོ། 五趣类：地狱、饿鬼、旁生为三恶趣，人、天为二善趣，共五趣类。

འགྲོ་བ་སྐྱོལ་བའི་དགོས། ཐུགས་ལྔའི་ཨ་ཏུལ་ཞེག ཐུ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་སྐྱེལ་སྐུ་འགྲོ་བ་སྐྱོལ་བའི་ཐུགས་ཞེས་རྟོང་གཞུང་དུ་གསལ། 救度众生意。旧派密乘所说五意之一。成所作智，名为化身救度众生意。

འགྲོ་བ་ངན་པ། དུད་འགྲོ་དང་། ཡི་དྭགས། དམྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ངན་འགྲོ་གསུམ་ཀྱི་རྒྱི་མིང་། 恶趣，极下趣。佛家所说旁生、饿鬼和地狱等三途众生总名。

འགྲོ་བ་ལྔ། ལྷ་མ་ཡིན་ལྷའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་དང་ཀླུའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་གཉིས་ཡོད་པས་སོ་སོའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་བཤུས་པས། ལྷ་མ་ཡིན་མ་གཏོད་པའི་ལྷ་མི་དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་དུད་འགྲོ་རྣམ་ལྔའོ། 五趣。阿修罗有属天趣，有属龙趣，即旁生趣，分别归属之后，即成天、人、地狱、饿鬼、旁生五趣。

འགྲོ་བ་གཉིས། ངན་འགྲོ་དང་བདེ་འགྲོ་གཉིས། 二趣，恶趣和善趣。

འགྲོ་བ་མི། མི། 人，人类。

འཇིག་པ་ཞིག (མངོན) འཇིག་པའི་བསལ་བ། 众生灭。末劫或坏劫的异名。

འགྲོ་བ་བཞི། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་ པའི་ གསང་སྔགས་ ཐབས་ཀྱི་ དབང་ཐོབ་ཅིང་ དམ་ཚིག་ཉམས་ཆག་ ཅང་ཆུད་ཟད་ པར་ཉེས་པ་བཞི་ དང་ ཕྲད་ཅིང་ ཐབས་ཤེས་ ཡུམ་ཆེན་མོ་ ལ་སོགས་ ཀྱི་ ཞལ་ནས་ ཐུགས་རྗེ་ ཆེན་པོ་ དང་ ལྡན་ཞིང་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་པོ་ ཡི་ ངང་ ལས

འགྲོ་བའི་སྐྱེལ་ཏེ་ཀྱུ། རྟེས་བྱས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་སྟོང་ཡལ་དུ་འགྲོ་བའི་སྡེ་ཚན་ལ། ལུས་ངག་མ་བསྡམས་པ་དང་། གོས་ཚགས་ལེབ་པར་མ་བཀོ་བ་དང་། ཅ་ཙོ་དང་བཅས་པ་དང་། མིག་གཡས་གཡོན་དུ་ལྟ་བ་དང་། གཟའ་ཤིང་གང་ལས་རིང་དུ་ལྟ་བ་དང་། མགོ་གོས་ཀྱིས་བཏུམ་པ་དང་། ཤམ་གཅས་འདོམས་སྟང་བར་བཟེ་བ་དང་། ཐོས་ཐྲག་པ་གཉིས་ཀར་གཟར་བ་དང་། ལག་པ་གཉིས་མདུན་ནས་གཟའ་བར་བསྟལ་བ་དང་། རྒྱབ་ནས་ལྟག་པར་བསྟལ་བ་དང་། མཆོང་བ་དང་། གོམ་ཆེན་སྤོས་པ་དང་། རྟིང་པ་བཤུགས་ཏེ་ཅོག་ཐུར་འགྲོ་བ་དང་། ཐྲི་ཀྱུ་བཅས་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཙོར་བསྐྱེར་བ་དང་། ལག་པ་གཡོན་པ་དང་། མགོ་བོ་གཅིག་ཏིང་བསྐྱེར་བ་དང་། གཞན་དང་ཐྲག་པ་སྤྱད་པ་དང་། གཞན་དང་ལག་པ་སྤྱལ་བ་བཅས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ནི་རྟེས་བྱས་སུ་འཇུར་བ་སྟེ་ཉུང་།

二十行走聚。恶作罪之第二类有二十条。谓未防护身语、未整齐著衣、喧哗、眼高视、太远视过一轭木、以衣缠头、撩裙露形、抄衣至双肩、两手拊肩行、两手抱项后行、跳行、提步行、蹲行、举踵以趾行、两手叉腰行、摇身行、掉臂行、摇头行、比肩行和携手行。

འགྲོ་བའི་ཤིང་རྟ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 众生车。欲天的异名。

འགྲོ་བའི་སྲོག (མངོན) རླུང་སྲོག། 众生命。风的异名。

འགྲོ་བྱམས། འགྲོགས་བྱམས། 轿，肩舆，担架。

འགྲོ་སྟེད། (མངོན) རྐང་པ། 能走。脚的异名。

འགྲོ་ཤིང་། (མངོན) (1)ལྗོན་ཤིང་སྲིན་ཤིང་། 树的异名。(2)རི། 山的异名。

འགྲོ་ཚོད། འགྲོ་བའི་སྐབས་མཚམས། 机会，可乘之隙：གཞན་ཤི་ཁེ་དབང་འཕྲོག་འདོད་ཤི་བསམ་པས་འགྲོ་ཚོད་ལྟ་བ། 存心掠夺他人权利，伺机乘隙。

འགྲོ་མཚམས། འགྲོ་བའི་སྐབས་མཚམས། 机会，可乘之隙，可趁之便：གཙོད་འཚེའི་བསམ་པས་གཞན་ལ་འགྲོ་མཚམས་ལྟ་བ། 存心害人，等待机会。

འགྲོ་མཆོང། གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ལ་མཆོང་སྟང་། 不便去，行动不便，不好意思去：ཀང་ པ་ མི་བའི་བའི་སྐབས་ བར་ ཚུར་ འགྲོ་ མཆོང་ ཡོང་གི་འདུག 足部有毛病，来去都觉不便。

འགྲོ་རྫོངས། ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་ མཁན་ལ་ རྒྱང་རྒྱའི་ལག་རྟགས། 饯赠，程仪。赠送远行者的财物。

འགྲོ་བཟོ་སྡོད་མཁས། ཁེམས་མཐུན་ བྱེད་བའི་ ཚུལ་ལུགས། 循规蹈矩，小心翼翼。

འགྲོ་འོང་། (1)བར་འགྲོ་ཚུར་འོང་། 去来，来往：གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་ནང་དུ་ མི་མང་པོ་རྒྱུན་དུ་ འགྲོ་འོང་བྱེད་པ། 城市中经常有很多人来来往往。(2)(མངོན) ལོ། 复来。年的异名。

འགྲོ་རེས། འགྲོ་ བའི་ རེས་ མ། 该去的轮次：དེ་རིང་ང་ངང་འགྲོ་ རེས་ཡིན། 今天该轮到我去。

འགྲོ་ལ་ཕན་ཐྲེབ། (ཆོས) ཀྲིར་སེམས་མེད་བའི་ ལས་ཀ་ ཐབས་ ཆག 为利众生。意为敷衍应付。

འགྲོ་ལམ། (1)འགྲུལ་ བཞུད་ བྱེད་ སའི་ ལམ། 道路，经行路线：འགྲོ་ལམ་སྒྱུར་བ། 改道。ཟིངས་ འཁོར་ཁྱི་འགྲོ་ ལམ་བའི་ པོ། 良好的汽车路。ཕན་ ཚུན་ འགྲོ་ ལམ་ བཏུང་ བ། 互相让路。ཁྱི་ ནང་ཁི་འགྲོ་ལམ་ བསྡམས་པ། 封闭出入道路。ཆུ་ ཚོག་ཆུག་ཚས་ བས་ ཁྱེན་ ཁྱུང་ཁྱི་ འགྲོ་ ལམ་ ཞིག་པ། 洪水横流，坡路被冲坏了。(2)ལུགས་ སྲོལ་དང་ བྱེད་ པཁས། 习俗，出路，途径，办法：ཐུ་དུས་

ཀྱི་འགྲོ་ལམ་བཟང་བོ་མ་ཉམས་པ་བྱེད། 使原有的好习惯保持不衰。 འཚོ་བའི་འགྲོ་ལམ་བཟང་པོ་ཞིག་ཐུབ་ཙམ་ད། 生活上得到了一条好出路。

འགྲོ་ལམ་ཀ་ཤུལ། ལམ་ཕྱོགས། 路面.

འགྲོ་ལས་ཆེ། འགྲོ་གས་ཆེའམ་འགྲོ་རྒེད་ཆེ། 大概容得下，多半会要去，大有可能，ཐད་གོག་དེའི་ནང་ལ་འབྲུ་ཁམ་བཅུ་ཙམ་འགྲོ་ལས་ཆེ། 那只口袋里，大概装得下十克粮食。 དེ་ལྟར་བྱས་ན་འཚོ་བ་ཁར་ཆུས་ཤུ་འགྲོ་ལས་ཆེ། 照着那样办，生活大有可能向上。

འགྲོ་ལྱགས། (1)གོམ་འགྲོས་ཆུག་སྟངས། 步法，走的步态。(2)ལུགས་སྲིལ། 风俗，习惯，手续。

འགྲོ་གས་ཆེ། ཕལ་ཆེར་འགྲོ། 多半会要去，大有可能：ཁོ་རང་འགྲོ་གས་ཆེ། 他多半会要去的。དམག་གི་གདོང་ལེན་དུ་འགྲོ་གས་ཆེ། 多半会去打先锋。

འགྲོ་ཕྱིལ། (1)ལམ། 道路，路径。(2)གཞན་དུ་ཕྱིན་པའི་ཁར་གསེང་། 走了以后，不在的时间，ཁོ་འགྲོ་ཕྱིལ་དུ་འཚོལ་མཁན་མི་གཅིག་སྐྱེས་ཐུང་། 他走后，有一个人来找。

འགྲོ་རྒྱམ། འགྲོ་བའི་གྲབས། 准备走，作走的准备：ཁྱེད་མ་འདུག་ལ་མི་འགྲོ་གོམ་ཤིག 你不要呆在这里，快点准备走！

འགྲོ་ས། (1)ལམ་ཁ། 道路。(2)འགྲོ་ས་གའི་གནས་ཡུལ། 去处，ཁོ་ཆུང་མིག་ལ་རྡུལ་དང་། དམ་བའི་ཚོས་ལ་རྫུན་འགྲོ་ས་མེད། 雕眼不容纤尘，真法不容伪道。 ནགས་མཐུག་ཏོ་ཆེན་ཏིའི་གསེབ་ཏུ་མགོ་འཐོམས་ནས་འགྲོ་ས་མ་རྙེད་པ། 在密林深处迷了路，找不到去向。

འགྲོ་སྐོང་། འགྲོ་སྐོ། 开支，支出项，费用；འགྲོ་སྐོང་རྩ་ཁྲིག 杂支，零星开支。འགྲོ་སྐོང་སྟོས་ཐུ། 报销。འགྲོ་སྐོང་གཏུང་དེབ། 开支簿。དགོས་མེད་གཟན་ཆུག་ཆེ་བའི་འགྲོ་སྐོང་སྟུང་དུ་གཏུང་པ། 减少不必要的浪费开支。གང་བྱུང་གིས་ཉོ་ཅ་བཆུབ་ན་འགྲོ་སྐོང་ཆེ་བ་ཙམ་ད། 随便乱买东西，开支就会很大。

འགྲོག་བདེ་གཡེབ་བདེ། བགས་སྐྱོད་མཐུན་པ། 平易近人。

འགྲོག་གས་པ། (ཐ་དད་པ) སྡེབ་པ། 交结，亲近，结合：ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན་དུ་འགྲོག་ས་པ། 如影随形。 གྲོག་ས་དང་འགྲོག་ས་གཞན་གཞན་དུ་ཕྱིན། 联合朋友去他方。 ཐན་ཚུན་འབྲལ་མེད་རྟག་ཏུ་འགྲོག་ས་པ། 经常亲近，互不分离。ཁྱོ་ཤུག་གཉིས་འགྲོག་ས་ནས་སྡོད་པ། 夫妻同居。གཤེས་ཀ་ངན་པའི་མི་དང་ མཉམ་དུ་ འགྲོག་ས་ དཀའ་ཞིང་། བས་པ་ཆང་ཚོ་ཤེས་ཅན་དང་ལྡན་ཚིག་འགྲོག་ས་ བདེ་ པ། 和脾气坏的人难得接近，同善良开朗的人容易相处。

འགྲོག་གས་བཤེས། འགྲོག་ས་པའི་མཛའ་བཤེས། 亲朋，好友，至交。

འགྲོག་ས་ལེགས། དགའ་བའི་སེམས་ས་མ་ཐུན་པའི་སེམས། 好情意，友情，友谊。

འགྲོང་། (སྐྱེ) ཁ་མའི་མཚན་མའམ་འདོམས། 生殖器，男女生殖器官，འགྲོང་ གིས་ འགྲོང་ལ་སྐྱང་པ། 鸡奸。

འགྲོངས་ཀ། འཆི་ཀ། 名词。死时，死的时刻。

འགྲོངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) གྲོངས་པ། འགྲོངས་པ།། འཆི་པ། 死，亡，ན་ཚ་ཡུན་རིང་ན་ནས་གྲོངས་ སོང་། 久病身故。 གྲོངས་ ནས་ ཉི་ མ་གསུམ་སོང་། 已死去三天了。

འགྲོན་ཁང་། མཁྱེན་ཁང་དང་འདྲ།

འགྲོན་ཆུལ། འགྲོན་ཐུ་བཟོགས་པའི་ཐལ་བ་སྟེ། རང་ཚ་ལ་ཁ། ཁུ་རྗེས་དྲིན། ནུས་པས་སྐྱེན་བཤེས་

ཁམ་གཅོད། རྡོག་དང་ཚུ་མེད་སྐེམ། 煅牡蛎。海贝壳煅成灰。味辛而苦，性温，功能消症结、止血、收敛脓及黄水。

འགྲོན་ཏེ། མགྲོན་པོ་དང་འདྲ།

འགྲོན་བྱ། མགྲོན་བྱ་དང་འདྲ།

འགྲོན་ལམ། འགྲོ་སའི་ལམ་གཡོ། 道路，旅途。

འགྲོན་ལམ་པ། (1)འཕྲལ་པ། 旅客，行人。(2)(མཛོན) ཚོང་པ། 商旅。商人的异名。

འགྲོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྲོལ་བ། དགྲོལ་བ། ཁྲོལ།། (1)བཅིག་ཁའམ་གཏོང་བ། 放松，解开，释放；མདུད་པ་འགྲོལ་བ། 解结。སྒྲིག་ཀྱི་བཀྲོལ་བ། 解开钮扣。བཅིངས་པ་དགྲོལ་བ། 解缚，解绑。བཙོན་པ་འགྲོལ་བ། 释放囚犯。(2)འཆོལ་བ་རྒྱག་པ། 解释，分析；དཀོངས་པ་འགྲོལ་བ། 分析原意。

འགྲོལ། 名词。(1)འགྲོ་སྟངས། 步法；ཆང་ཁྲིས་བཅུ་དྲག་བས་ལམ་ བདེ་བོང་ ཡང་ཁོམ་ འགྲོས་འཆོལ་བ། 饮酒过量，走平路也是步履蹒跚。རུས་འཁྲིགས་འཁངས་པ་ འཇུགས་ བཞིན་དུ་འགྲོ··· ཡང་ཁོམ་ འགྲོས་ འཁྲིར་ བ། 老人扶杖而行，步履仍觉踉跄。ལུང་པ་ཐུ་ཐག་རིང་ཐུང་དེ། ཁཅང་ཆབ་སྲོན་མིའི་ འགྲོས་ལ་སྟོས། 要知山沟长或短，须看清溪怎样流。(2)རྟ་ཁི་ཁོམ་ སྟབས་ ཉེ་ཐག་ཅིག 疾行，快步，大走。马行步法之一；ཆིབས་པ་འདིའི་ཁོམ་འགྲོས་སྟོམས་ལ་ཐུང་བ་ཡིན་པས་ རྟ་པ་རྣམ་ སྐུ་ཁཐུགས་ དཀྱུག་མེ་ཙམ་། 这匹坐骑步法平稳快速，身体根本不会受到颠簸。ལུང་པ་དེར་སྐྱེས་པའི་ཐུ་ཁུ་ཚེ་དྲུག་བདུན་ཙམ་ གྱི་ཕྲུ་གུ་ཡིན་ཡང་ རྟ་འགྲོས་ཁུང་རྟ་འཕུར་ཐུབ་པ། 当地六七岁的小孩也能跑马。(3)སྐྱེ་ཁུས་ དེ་མ་འབྱི་སྟངས་དང་ཐུབ་ དཔྱངས་ཀྱི་ལེན་ཚུལ། དཔེ་ཆའི་རྣམ་སྟངས་སོགས་ལའང་འཇུག 风格，格调，文风；དེ་མཚའི་འགྲོས། 绘画风格。དབྱངས་ འགྲོས། 音乐格调。རྣམ་འགྲོས། 文风。

འགྲོལ་ཆེན། ཁོམ་ཆེན། 大步疾驰，大跑；འགྲོལ་ཆེན་རྟ་ཁི། 奔驰的骏马。

འགྲོལ་མཉམ། འགྲོས་འཕེལ་འགྱེད་མེད་པ། 等速运动；ཟླ་ཁ་ཟན་དང་ དུས་མེ་ ཁཀྵེས་རྟག་ཏུ་ འགྲོལ་ཚཕས་ཁ་ཡས་སྐོར་ཐུག། 罗睺和计都永远以等速右旋运行。

འགྲོལ་དལ། ཁ་ལེར་འགྲོ་ བའམ་ དལ་འགྲོས། 小跑，缓缓地跑步。

འགྲོལ་བྱལ། འགྲོ་ སྟངས་འགོངས་ཁི། 小跑，缓缓地跑。

འགྲོལ་མ། རྟ་ཁོམ་འགྲོས་ བཟང་ཁི་ ཁིད་པ། 名词。走马，步法好的马。

འགྲོལ་བཞི། ཀང་ཤོངས་དབང་ཁིས་ཁཕར་རྣམས་ལ་ཐུང་འགྲོས་དང་། དལ་འགྲོས། འཁྲིག་ འགྲོས། འཐུང་འགྲོས་བཅས་འགྲོས་བཞི་ཁིད། 四种行。由于步数快慢引起诸曜位置的变化，形成的快行、慢行、绕行、顺行等行星视运动的四个阶段。

འགྲོལ་བཟང་། ཁོམ་འགྲོས་ བཟང་པ། 步法好。

རྒ་བ། (ཐ་ཨི་དད་པ) ཆས་པ། ཀ་པ།། ཤོ་ན་ སོན་པ་དང་ན་ཚོད་ཤེལ་བ་སྟེ། ཤེང་ཏོག་ སྨིན་ནས་རྩིང་པ་དང་འདྲ་བ་ལུས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཕྲ་ཤི··· དེ་དག་ཏུན་ གཞན་དང་ གཞན་དུ་ འགྱུར་ ནས་ཐ་མ་སྐུ་དཀར་དང་གཉིར་ མ་ཚན་ ལ་ སོགས་ བཤེ··· བར་དུ་འགྱུར་བའོ། 老，衰老，枯槁，憔悴。有如树果成熟变旧，体内五蕴，辗转变异，最后转成发白肤皱等诸异相，名为老化；ལུས་ ཆས་པ། 身体衰老。ཤེ་ཆས་ཀྱང་སྙིང་སྟོབས་ཆེ། 人老心雄。ཡུན་རིང་ན་ནས་གདོང་རིས་ཏ་ ཅང་ཆས་འདུག 长期患病，面容憔悴。ཁྲི་ཆས་

རྨོའི་བཞིན་ཞེ་སྡང་ཆེ། 狗越老越恶。 གོས་ཆེན་ནས་ཀྱང་རྙི་མིའི་གཞུང་། 锦缎虽旧仍著花。喻人老经验多。

རྒ་བའི་སྡུག་བསྔལ། 衰老的痛苦。形色、韶华完全衰败，无复有力随意受用妙欲之苦。佛书所说八苦之一。

རྒྱ་དྲེ། (ཐལ) ཨ་གླང་དང་མའི་བྱི་ལས་རྒྱས་པའི་བེའུ་ཚ་མོ། 黄犏。黄牯和牝牦交配所生子。

རྒ་ཤི། (1)ནད་པ་དང་ཤི་བ། 衰老和死亡。(2)རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 老死。十二缘起中之第十二支。

རྒ་ཤི་ཟླ་བ། ཉི་མས་གཞུ་ཁྱིམ་སྐྱེད་པའི་ཟླ་བའམ་ཅོང་ཁ་བཅུ་གཅིག་པ། 老死月。太阳在人马宫之月或藏历十一月。

རྒ་ཤིའི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། སྐྱེ་བ་དེ་ལས་ལྷུང་ཏུན་འགྱུར་བའི་ནམ་བ་དང་། ཏུན་འཐགས་པའི་ཤེ་བ་སྟེ། ན་ཚོད་དང་སྐྱ་འགྱུར་བར་བྱེད་པའོ། 老死支。十二因缘之一支。生后诸蕴相续变异，名之为老；相续谢灭，名之为死；年龄寿命起变异故，名老死支。

རྒངས། སྐྱ་ཆགས་གཟུགས་མོ། 名词。刺猬。

རྒད་ཁོ། ཁ་ན་ཆེ་བའི་མི། 名词。老翁，年老者，老人：གཞོན་པའི་ཤེད་ལས་རྒད་ཁའི་ཧུས་པཟང་། 老人计谋，胜过青年血气。མི་ཚས་ རྒད་ ཁོ་ སྐྱེང་ཞིང་ཟླ་ཀུ་ཁྲིད་དེ་ཕྱིན་པ། 人们扶老携幼而行。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཁོགས་པ་དང་། རྒན་ཁོ། རྒས་པ། ན་ཚོད་སོང་བ། གནས་བརྟན། སྐྱིན་བ བཞི་པའི་གནས་སྐབས། ལང་ཚོ་ཡོལ། ཁ་མང་ཐུང་ལྡན། ཁའི་ཐེག་པ་བཅས་སོ།

རྒད་ཙི། ཁ་ན་མཐོ་བའི་ཐད་ཀར། 名词。老媪，老妇人。

རྒན་བཀུར། མི་རྒན་ཆོན་ལ་བཀུར་སྟི་ཁྱད་པ། 敬老。

རྒན་འཁོགས། ན་ཚོད་མཐོ་ བའི་ རྒད་ ཁོ་ དང་ རྒད་མོ། 老年人，年迈者。རྒན་འཁོགས་རྣམས་ལ་གཟིགས་སྐྱོང་ཁྱད་པ། 照顾老年人。

རྒན་གོག ཁ་ན་མཐོ་ཞིང་ལུས་སྟོབས་ཉམས་བའི་མི། 老年人，年迈者，老朽；རྒན་གོག་ལ་བརྡེས་བཅོས་དང་མཐོང་ཆུང་མ་ཁྱེད། 不可欺侮老年人。

རྒན་གྲས། (1)ལས་ལམ་ དུ་ ཞུགས་ ཐུ་ བའི་ མི་རྣམས། 长辈，前辈。老资格的人。 (2)ཁ་ན་རྒན་གས། 长者，老年人。

རྒན་འགོ། (1)རྒན་ཁའམ་འགོ་ཁྱད། 年长者；领头人。(2)ཕུ་གྲའི་དགྱིལ་ནས་རྒན་གོས། 长子。最大的孩子。

རྒན་རྨོད། རྒན་ཁ་རྒན་མོའི་བཐུས་མིང་། 老年男女。

རྒན་ཆག སྡུང་གཅོ་རྒན་ཁྱད་བའི་ཁྲལ་ཆག 头人减免。旧时，因充当差头而对本人负担的差税所行减免。

རྒན་ཚས་ཁྱིད་བ། ན་ཚོད་རྒས་ ནས་ ཚས་ སྐོང་ ཞུགས་ཏེ་ཁ་འདོན་དགེ་སྦྱོང་ཁྱད་པ། 半路出家。年老后才出家修行佛法。

རྒན་འཆལ། རྒན་ཁའི་བྱོ་ཁྱེས་པ་ལྟང་འཆལ་བ། 老还小。老人变成孩子气：རྒས་ འཁོགས་ རྒན་ འཆལ་ལང་ནས་ཤུ་གུའི་སྐྱོང་པ་ཁྱད། 老年老还小，动作带些孩子气。

རྒན་ཁམས། ན་ཚོད་སོང་བའི་རྒས་ཚུགས། 老气，老态，年老之态；ཁ་ཙང་རྒན་ཉམས་ཅན། 少年出老气，小老头。

རྒན་བདག ཐུང་སྐྱ་ཤུགས་ཀྱི་ཁྱས་ནས་ མི་ཁྱིག་ བཟོས་ཏེ་འཇིན་གྱི་དེའི་འཁོན་འཛིན་ མཁན། 小

先生。旧时，西藏学校里，从学生中指定的一个负全班责任的人。

རིམ་ལྷིང་། མི་སེར་གྱི་ཚན་པའི་དང་། དམག་མིའི་ཁྲིང་དཔོན་གྱི་བསྡུས་མིང་ཡིན་ཞིང་། ས་གནས་ཀ་ཤས་ལ་ཚན་ པའི་ ལས་ འགན་ འབྲིང་ལྷིང་དཔོན་ཟེར། 更定。地方更波即头人和军队定本（每二十五人为一定）的合称。有些地方“更波”，亦称“定本”。

རིན་པ། 形容词。(1)སྐྱེས་དྲུག་ལྷུས་པ། 年长，年老，先出生的：ཇེ་ལཀས་ཚན་པ། 老兄，老大哥。ཨ་ཚག། 老父。མ་ཚག། 老母。དཔུ་ཚན་པ། 长子。བུ་མོ་ཚན་པ། 大女儿。མི་ཚན་པ། 成年人。对孩子而言的大人。སྡོང་ཚག། 老树。རྡོ་ཚག། 大石。(2)ལས་ལས་དུ་འཇུལ་ཐུ་བ། 久于其事，资格老，工龄长：གྲྭ་ཁྲི་ཚན་པ། 正主席。དགེ་ཚན་ཚན་པ། 大老师。གཉེར་པ་ཚན་པ། 正管家，老管事的人。སློབ་གྲྭ་ཚན་པ། 老学生。འཛིན་གྲྭ་ཚན་པ། 老班，高年级班次。ལྷུས་པའི་ཚེ་གང་ས་ཚན་ཚན་ཐུ་མེད། རྣམ་རིག་ཤེས་པ་ཚན་ཚན་པ་ཡིན། 年老不为辈分长，学高才是老资格。

རིན་ཆེ། 名词。(1)ཚེ་ན་སྐྲིན་པ། 老人，老年人。ཚན་པ་སྐྲ་དཀར། 白发老人。ཚན་ པའི་ཤ་ དཀར་ གཉིང་ ནས་ ཐོན། ཚེམ་ ལྷུས་ གནག་པ་དཀར་པོར་ཀྱང་། 老汉白牙连根掉，乌黑头发早变白。(2)ཁྲལ་ འཚེ་ འཆོ་ མཁན། སྐར་ཁྲལ་ ཞུ་ལ་ཀྱི་ བང་ གཉེར་ མཁན་ ནས་ ཐད་ ཀར་ ཆ་གསེད་ཅིང་ མཁན་ཡིན་ཞིང་། འགན་དེ་མི་ཏུང་ཀྱི་འཇིན་ མཁན་ ཡོད་ ལ་རེས་ མས་ ཅིང་ མཁན་ ཡང་ ཡོད། 更波，差头。旧时传达差役通知或直接分派乌拉差役的头人。此类职务，有世袭，也有轮任：ཚན་པའི་ ལས་ ཐོག 在职更波，现任差头。

རིན་པའི་ཐིག (མཐོན་) འཇའ་དཀར་ཡང་པོ། 老人线。虹的异名。

རིན་ཆུང་། ཚད་པོ་དང་ཕྲུ་གུའི་མིང་། 老幼，老人和孩子。

རིན་མོ། ཚེ་ན་མཐོ་བའི་བྱད་མེད། 名词。老妇人：ཀུ་འཕྲོག་ཁི་ཉེན་ ཀ་ མེད་ བས་ ཚན་ མོས་ ཁེམས་ཀྱང་ལས་པའི་དུས་ཀྱི་དུས་བཟང་ཤད། 无匪无盗，出现老妇携金可上路的太平盛世。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ལྷུ་དཀར་མ་དང་། མགོ་ལྷུ་མ། ཚན་འཁོག་མ། ན་ཚ་མ་བཅས་སོ།

རིན་དམངས། ཚན་པོ་དང་མི་ སེར་ དམངས་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 头人和百姓，差头与百姓。

རིན་ཁྱག། ཚེ་ན་ཚུལ་དུས་ཆོས་ལ་ཁྱག་པ། 老年出家，半路出家。

རིན་གཅིན། (1)ལས་ལས་དུ་ འཇུལ་དུས་ རྒྱ་ཁྱི། 前辈和晚辈。(2)ཚེ་ན་ཆེ་ ཆུང་། 老幼，老少。

རིན་བཟོ་རྙེད་ཚེ། ཚེ་ གཞོན་ ཤེན་ ཀྱང་ ཚན་ འཁོག་ཀྱི་བཟོ་ཁྱེད་ རྙེད་ཚེ་ཡོང་པ། 出老气，现老相。相貌显得比实际年龄更老。

རིན་རབས། མི་རབས་ཚན་པ། 长辈，前辈，老前辈，耆宿：ཨ་མ་ཚན་རབས་ལ་གུས་པ། 尊敬父母和长辈。

རིན་རིགས། ཚེ་ཚན་ པའི་རིགས། 老辈，长辈，老前辈：བཀུར་བཁྱེ་བའི་ཐུགས་ཚན་ཚན་རིགས། 值得恭敬的长辈。

རིན་ལས་ཉན། (མཐོན་) བཀུ་བྱེད། 听从长者。帝释的异名。

རིལ་ཀྱི། ཆུ་ལས་ཚུལ་བྱེད། 渡船。

རིལ་པ། (ཐ་དད་པ) བཆུལ་པ། བཆུལ་པ། རྐོལ། ཐྲུལ་པ་དང་ འདའ་པ། 渡过，翻越，超过：ལ་མཐོན་པོ་བཆུལ་ཏེ་ཀློང་ལ་བབས། ‘翻越高山到河谷。ཆུ་ ཆེན་ པོ་ བཆུལ་ ཏེ་ ཚ་ རོལ་

ཕྱིན། 渡过大河到彼岸。 ཚད་ལས་ཀལ་བ། 超额，过度。 བཞོན་པ་རྟ་བཅང་པོ་ཆེག་སྟོང་དྲུག་བཅུ་བཀལ་བ། 好马超过一千六百匹。 ཀང་ལག་ཙམ་དང་སྙིང་རུལ་མེད་ན་ལ་ལུང་དང་རྒྱ་ཆེན་ཀལ་དཀའ་བ། 虽有手足无壮志，山川海洋难渡越。

ཀཡ་རབས། རྒྱ་པོ་ཆེན་པོ་བཀལ་ས། 渡口，མཆུའི་བཀལ་རབས། 黄河渡口。

ཀལ་ཀ། ཀལ་ཁ། 名词。老时，老的时候。ལང་ཚོ་མ་ཡོལ་ཚོང་ནས་རྩུལ་བརྩོན་བྱས་ན་ཀས་ཀ་ལ་སྐྱེས་དྲས་འགྱོད་པ་མེད། 少壮勤努力，老来不伤悲。སྐྱོ་བ་ཟེས་སོ། སེམས་ཀྱི་ཡངས་ན་ཀས་ཀ་ཐུབ་པ་ཡོང་། 心情乐观开朗，就经得住衰老。

ཀལ་འཁོགས། ལོ་ན་ཤེན་དུ་མཐོ་ལ་ལུས་སྟོབས་ཐམས་ཅེང་ཚོག་པ། 年迈，苍老。衰惫、龙钟之状：མི་དེ་སྔར་གང་བཟོ་དོད་ཅིང་། བདེ་ཅག་འབྲུག་ཀྱང་དེ་ཀས་འཁོགས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་འདུག 他过去健壮活泼，现在苍老成那种光景了。

ཀལ་འཇོལ་མས། ཀས་ཏེ་རིག་པ་མི་གསལ་བ། 老悖，年老胡涂。

ཀལ་འཚོལ། ཀས་འཁོགས་ཆགས་ནས་སོ་གསུམ་མི་བཏུན་པར་འཚོལ་བའི་དོན། 老态龙钟，老得身心恍惚。

ཀལ་ཉམས། ཀས་པའི་བཟོ་ལུ། 老相，衰老的相貌，苍老之态：ལོ་བདུན་ཅུ་དོན་གང་ཀྱི་ཀས་ཐམས་དོད་པ་དང་མི་འདུག 看不出年龄是七十多岁的老相。གཟུགས་པོ་བདེ་པོ་མེད་པས་ངང་ལོ་ཆུང་ཡང་ཀས་ཐམས་གསལ་པོ་ཐོན་འདུག 身体不健康，年少也现苍老相。

ཀལ་པ། ❶ཀ་བའི་འདབས་པ། ❷རྐུད་པའམ་རྨིང་པ། 形容词。衰老的，没落的：ཉ་ཚོད་ཀས་པ། 年老，老年。ཉི་མ་ཀས་པ། 落日，将没落的太阳。མི་ཀས་པ་དང་འབྲས་ཏྲ་སྨིན་པ་འདྲ། 人老如同果成熟。ཉ་ཚོད་གཞོན་ཉུས་ནས་ཀས་ཀས་སུ་མ་སྐྱེས་པར་སློབ་སྟྲོང་ཅིའི་དགོས། 从年轻一直到老都该学习。

ཀལ་པ་ཐུ་བ། ལང་ཚོ་ཐམས་དཀའ་བ། 经老，不出老相：ལུས་ཉུད་སེམས་ཀཅོང་མེད་པའི་མི་རྣམས་ཀས་པ་ཐུ་བ་ཡོང་། 身心无病的人们，经得住衰老。

ཀལ་པའི་དུས། དུས་བཀྲད་ཀྱི་ཉིང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ལོ་ཕྱ་བཅུ་ནས་བདུན་བཅུ་ཐུ་མན་ཆད། 老年。人生八期之一，自五十岁至七十岁之间。

ཀལ་ཙི། ལུས་སྟོབས་ཀྱང་པའམ། ཐམས་པའི་མི་ཕྱུག་ས། 名词。容颜苍老者。形容憔悴的人或退了膘的牲畜：ཀས་ཙི་མགོ་བོ་དུང་ལྟར་དཀར་བ། 老人头发白如海螺。

ཀལ་མེད། (མཚན་) ཕྱི། 不老。天的异名。

ཀལ་བབ་ཆག་ཆེན། ཉོ་ཚོས་དང་ལྡན་པའི་ཀས་འཁོགས། 老专家。经验丰富的老人：ཀས་རབ་ཆག་ཆེན་ཕྱི་མི་ལ་ཉོ་འཇེ་བ། 请教有经验的老人。

ཀྱེ། མང་པའི་དོན་ཏེ་དཀྱའང་སྣང་། 形容词。多数，众多：མི་ཐེང་ཀུ་ཐེབ། 任意乱做，胡作非为。ཡོད་ཀུ་ཆལ་སྐྱེག 尽其所有，竭尽全部。

ཀྱ་དྲལ། སྡེ་སྐན་ཕྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཚ་ལ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཤིལ། ནུས་པས་ཆ་འདྲབ། རྩུ་ཁམས་ཆད་འཇོམས། 苦尾菜。土名黄秦艽。草本药用植物名。味辛而苦，性凉，功能愈合疮口、续筋络断折、止肠痛、清瘟疫。

ཀྱད་སྐྱོབ། དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་དཀའ་སྡུག་ཞེལ་བར་

མཛད་པ། 救济，救灾。周贫济困。

རྒྱུད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྒྱས་ཀྱཀས་ སོཀས་ ཆཀ་ ཁཐམ་ཐམས་པ། 衰败，破落，衰损；དང་རྒྱད། 盛衰，兴衰。སྲིད་དཔང་རྒྱད་པ། 政权衰替。སྡུག་ བསྔལ་གྱིས་ལུས་ སེམས་རྒྱད་པ། 遭受苦难，身心衰弱。སྐྱེས་ཐབ་ཉུང་རྒྱད་པ། 财力破败。

རྒྱད་ཁོ། ཀུད་ཚ་དང་འདྲ།

རྒྱད་སྐྱེན། ཐམས་ཁཐམ་རྒྱད་པ་ཐྱེན་པའི་ཀཐྱཀས་སུ་བཀོད་པ། 衰败，衰微暗淡。将衰落形象比为黑暗的修辞方法。

རྒྱན་སྐྱེམས། རྒྱན་འབྱུམ་ལས་བཟོས་པའི་ཆང་། 葡萄酒。葡萄酿造的酒。

རྒྱན་ཁྲོག (རྟིང) ཀད་པ་དང་ས་ནི་ཁྲོག་ཕུག 悬崖绝壁，深沟。

རྒྱན་ཆང་། རྒྱན་འབྱུམ་ལས་བཟོས་པའི་ཆང་། 葡萄酒。

རྒྱན་ཆུ། རྒྱན་འབྱུམ་གྱི་ཁུ་བ། 葡萄汁，葡萄果汁。

རྒྱན་འབྲུ། རྒྱན་འབྱུམ་གྱི་འབྲས་བྱུ། 葡萄。葡萄果实。

རྒྱན་འབྱུམ། ཤིང་རྐོ་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་དང་ ཤིང་སྐྱེ་ཁྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་ ཁཐེལ། སྐྲ་ཀཅོང་དང་སྐྲ་ཆད་ཞེལ། དབྱིགས་ མེ་ཁའི་པ་དང་། སྐད་འཁྱག་པ། ཁྱེས་ཁའི་སྐྲ་ འབྲུན་ སོགས་ ལ་ ཁཐ། 葡萄。葡萄树果实。可酿酒。入药味甘，性凉，功能治肺痨、肺炎、气喘、失音、儿童肺喘等。སྨིན་གྱི་རྩེགས་ ཁྱབས་ ལ་ ཁ་ཚེ་ཅུ་མ་དང་། སྐྱང་གྱི་རོ། རོ་ཁྲན། རོ་ཁྱེམ་བཅཅས་ཤེ།

རྒྱན་འབྱུམ་མཁྱིག ཆོས་གཞི་ཆུ་སྐྱག་ཅིག 葡萄色，紫色。

རྒྱན་འབྱུམ་ཚ་ཅག རྒྱན་འབྱུམ་ ཁསྐལ་བ་ལས་ ཁཐས་པའི་ཚ་རག 葡萄酒。用经过发酵的葡萄制成的酒。

རྒྱན་ཚང་། ས་སྨིང་ཞིག ཐོད་རང་སྐྱང་ཁྱོངས་ཀྱི་རྫིང་ཁྲི་རྩྭང་གི་ཅུ་ཐག་རྒྱུད་དུ་ཡོད། 更张。地名。在西藏自治区林芝县西部。

རྒྱས་བྱེ། བྱས་ཟ་ བའི་ དངོས་ ཁྱེས་ སམ་པྱ་ གས་ ཅིད་ཀྱི་ཟན་ ཆས། 颗粒饲料。饲养家禽的细粒食物；རྒྱས་བྱ་འཐུ་བའི་ཤགུ་རིང་ས། 啄食细粒的长喙鸟。

རྒྱས་འབྲུ། ས་སྟེང་གི་འབྱ་ཐུ་སོ། 小虫。地上生息的小虫。

རྐེཀྱ། རི་དྭགས་རྐོ་བའི་ཐུ་ཀྱ། 名词。黄羊崽，སྐང་ཁྱངས་ཡངས་པོང་ཆེའུ་རྟེ་ཁེང་འགྱོ། 广阔的草原上，黄羊崽子蹦蹦跳跳。

རྐོ་ཁྱགས། རི་དྭགས་རྐོ་བའི་པགས་པ། 黄羊皮。

རྐོ་བ། དཀོ་བ་དང་འདྲ།

རྐོ་བ་རུ་ཙ། (ཁྱབ) དཀོ་བའི་ཐུ་དང་ འདྲ་ བའི་ བཁ། 浅毛。纤维短硬、有如黄羊毛的劣等羊毛。

རྐོ་ཐྲག རི་དྭགས་རྐོ་བའི་པགས་ཀོས། 黄羊裘，高山羚羊裘。

རྐོང་མོ། (རྟིང) དཀོང་མོ། 夜。

རྐོད། 名词。(1)ཐ་རྐོད། 雕，鹫，食尸鸟。一种鹫鸟。(2)བོད་ཁན་གཙོག་ཐུ་ཆོགས་ཀྱི་ཐོག་མར་འཁང་ལ་ཆོད་གཡུང་གཉིས་ཐུ་ཁྱེ་ཞེང་། རྐོད་ཅེས་པ་ འབངས་རངས་ཀྱི་ རྩེ་ ཚད་ ཡིན་ པས་ དམག་ལས་ཀྱི་ཐས་ཐུ་བཞག 奴奴。西藏奴隶社会开始形成时，分奴隶为豪奴和驯奴两级，豪奴地位较高，可以充兵丁。

རྐོད་ཀྱི་ཁྱོང་རྩེ། སྲིང་ བཙན་ ཐུམ་ བའི་ སྐབས་ བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་ སོང་ བཐུགས་ པའི་དམག་རྩེ། དེ་ལ་དབྱས་གཙང་ཏུ་ བཞི་ རེ་རེར་ སྟོང་ རྩེ་ བཏུ་ བཏུ། བོགས་ སུ་ ཞང་ཞུང་དུ་ སྟོང་ རྩེ་ བཏུ། ཐུམ་ བར་ བཏུ་ གཅིག་ བཅས་ ཁྱོན་ བཐུམས་ རྐོད་ཀྱི་ སྟོང་ རྩེ་ དྲུག་ཏུ་ རེ་ གཅིག་ ཐྱང་ ཡོད། 豪奴千户。松赞干布时在卫藏四翼、祥雄一翼各设置十个豪奴

千户，在松巴设置十一个寨奴千户，共为六十一个。

རོད་ཀྱི་ཙི་བ། སྐྱ་ཆགས་ཀྱི་ཟླན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་རྒྱ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་དྲིད། ཟུས་བས་ཟས་འཇུ། ཙི་བའི་དྲིད་ཀྱིད་བར་ཁྱིད། 雕胃。鹭科动物之胃，入药味甘，性温，功能消化食物、补益胃阳。

རོད་ཀྱི་ཁ་མིག ཁ་རོད་ཀྱི་བྱང་ཁྲག་ཁམས་ཁཚོན་ཀྱི་ཐུ་མེད་བར་ཐུར་བའི་དམར་ཐིག་གཉིས། 雕目，鹭鸟肉眼。吃尸鹭鸟胸部左右侧的秃毛红疤。

རོད་དཀར་ལ། རོད་བཀག་ལ་ཡང་ཟེར་ཞིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་སྐྱ་རྩེ་ཇོང་གི་བའི་ཆེན་དང་ཀུ་ནང་རྩོང་གི་བསམ་ཡས་བར་དུ་ཡོད། 郭喀拉。山口名。在西藏自治区达孜县德庆和扎囊县桑耶之间。

རོད་སྐམ་མ། རྟེཁ་མ་འཁོར་བའི་རྟ་རོད་མ། 空怀马。没有怀孕的牝马。

རོད་གཏམ། བཞད་གད་རྣམ་གཡེང་གི་གཏམ། 笑话。笑谈。

རོད་ཟང་ཐྲག སྐྱ་ཆགས་ཀྱི་རོ་ཟན་བྱ་རོད། 食尸鸟，鹫；རོད་ཐང་ཐྲག་ གི་ ཐྲྀ་ ཀུར་ ཕྱབ་པ་འདུ། 如同褐鹫展翅飞。

རོད་ཁལ། ཁ་རོད་ཀྱི་བྱེ། 鹫鸟类。

རོད་མཁོག་མཁོག རོད་པ་ཀུང་པ་ཙོད་ཀྲལ། 貌似精灵，假充的精灵样；ངང་ཚ་ཁྲལ་མེད་ཀྱི་མི་མང་གི་ཁྲོད་ དུ་ ཉེན་ ཀཏམ་ བཀའ་ རས་ རོད་མདོག་མདོག་ཅེད་པ། 不顾羞耻，在人众中夸口显能，假充精灵。

རོད་ལྷེམ། རོད་ཀྱི་ལྷེམ་འཕྱུ་ཐྲི། ཞུ་མ་སོགས་ཀྱི་རྩེ་དུ་འཇུག་ རྒྱུད་ ཁ་རོད་ ཀྱི་ཐྲི། 雕翎。雕尾所造、饰于帽顶或马首的翎子。

རོད་པ། ❶དཀོད་བའི་དཀྱུ་བའི་འབྲི་ཟླ་ཀཞན་ཁྱེད། ❷ཐྲི་རྩེན་ཐྲི་ཤུའི་རང་ཁོས་ཆགས་ཐྲུང་གི་ཡུལ་ལ་ འབྲོད་ཁྱོང་ སེམས་ རང་ དུ་ ཁོན་ བར་ མི་བྱེད་བའི་ཤེས་པ་ཁྱེད། 名词。放逸之心。想念贪瞋对象，不能宁静安住之心。佛书译为掉举，简作掉，二十随烦恼之一，སེམས་རོད་པར་དོགས་ནས་རིག་པ་རང་དུ་བཟུམས་པ། 为恐心思外驰，聚精会神。ཉིང་རོད་ཀྱི་ཟློག་དང་བྱལ་བ། 远离沉掉。❸མཚུངས་པ་ཁོས་ལ་རྩེན་ཀྱི་ཟླ་ཁྱེད། 形容词。相同，相似。

རོད་ཙི། 形容词。(1)བློ་ཐུ་ཆོགས་ དྲན་ ཟུས་ བའཛམ་ཐུང་ ཙི་ དང་ ཟློན་ ཙི། 心思敏捷灵活；དྲན་ཏྲུ་རོད་ ཙི། 计谋多、心眼多。(2)མ་ཐུལ་བ། 野生的，顽梗不化的，未驯化的；ཚལ་རོད་ ཙི། 野菜。མི་རོད། 野人。 རྟ་རོད་ ཙི་ཁྱེད་ན་མཐུར་མདའ་ཐུང་དཁོས། ཤིང་ཐྲོང་ཁན་ཁཅད་ན་སྐྱར་ཡུ་རིང་དཁོས། 牵烈马缰绳要短，砍老树斧柄要长。(3)ཏུར་ ཙི་ དང་ འབེར་ ཙི། 能干、干练；མི་རོད་ རྟ་རོད། 人强马壮。 མི་དེ་ལས་ཀ་རོད་ ཙི་ ཁྱེད་འདུག 那是个做事能干的人。 མི་དེ་ཁར་བཏང་ཁོ་ ཆོད་རོད་ ཙི་ ཁྱེད་རིད། 此人干练，事事胜任。

རོད་ཙི་འབྲུང་ཟློག འབའ་ བ་ ཐུགས་ཟློག 集聚英豪；རོད་ ཙི་ འབྲུང་ཟློག་བྱས་ རྟེ་ཁཡལ་བྱ་ཆས། 会集英豪赴战场。

རོད་འབྱི། རོད་ཀྱི་ལྷེམ་འབྱི། 雕翎。雕尾所造翎子。

རོད་བག (1)ཡོན་ཏན་མེད་ཅིང་ སེམས་ དབང་ས་ ཟོག་ཙི། 妄自尊大。(2)སེམས་རྣམ་བར་མ་ཁྱེ་ཙི། 心思散乱，思想不调柔。

རོད་ཁྱེད་མདའ། མདའ་ཐྲི་ཁྱས་ཀྱི་རྒྱས་ ཁྱེད་ མདའི་མིང་གཞན་ཁྱེད། 掉举箭。瘦箭别名。五箭之一。

ཆོད་ཟན། སྐྱ་ཚགས་ཀྱི་ སྐན་ ཁྱི་ ནང་ ཚན་ ཐུ་ཆོད་ཀྱི་བྱན་ཏེ། ནུས་ཅས་ཐོ་བའི་ཤེ་དྲེད་སྐྱེད་པ་དང་། སྐྱན་ནད་བཤེག་པར་བྱེད། 雕粪。鹫鸟屎。入药能温胃、消症瘕。

ཆོད་མ། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་རྟ་ལས་སྐྱེས་པའི་མེ། 名词。骒马，牝马，雌马；རྟ་གསེབ་ ཚགས་ པ་ལངས་ནས་ཆོད་མ་འདེད་པ། 牡马发情，追逐牝马。རྟ་ཆོད་མ་དེ་ལ་རྡེའུ་གཅིག་སྐྱེས། 那匹牝马下了一个马驹。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཅང་ཤེས་མ་དང་། རབ་སྐྱེད་མའོ།

ཆོད་མ་སྐྱེས། (མཛོན) (1)རྟ་གདོང་གི་མེ། 马面火的异名。 (2)བྷ་ཝ། 婆罗门的异名。 (3)ལྷའི་སྐན་པ། 天界医生的异名。

ཆོད་མ་ཀྲ། མཐའི་རུ་ མཚའི་ཚུལ་ བྱུགས་ ཀྱི་ རྟ་གདོང་རི། 马面山。佛书所说须弥山南方海外一山名。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རུ་མཚའ་འཐུང་དང་། ཆུ་མཁིས། ཉལ་ལྷན་མེ་རི། རྟ་གདོང་མེ། བྱང་སྐྱེས། བཟུ་སྐྱེས་བཅས་སོ།

ཆོད་མ་ཀྲའི་མེ། ཚུལ་ བྱུགས་ རྟ་ གདོང་ རིའི་ མེ། 马面火。佛书所说马面山上的烈火。

ཆོད་མ་ཅན་ཀྱི་ཟླ་བ། (མཛོན) ཐ་ སྐར་ ཀྱི་ ཟླ་བའམ་རྟོང་ཟླ་དགུ་པ། 牝马月。藏历九月的异名。

ཆོད་ཚང་། ཐ་ཆོད་ཀྱི་ཚང་། 鹫巢。

ཆོད་ཡས། གངས་གནས་ཤེག 者么罗。一大数名。

ཆོད་གཏུང་། (1)ཁྱོང་པོ་དང་དུལ་པོ། 性情粗野和驯善。(2)སྐན་ཀྱི་རྣུས་པ་དྲག་ཞན། 药性猛厉和和缓。

ཆོད་ལེམས། རྣམ་པར་མ་ཞི་བའི་ ལེམས། 掉举心。不能宁静安住的心情。

ཆོད་ཟན། གད་ མི་མི་ འཚོང་ བའི་ སྐྲག་ རུས། 忍笑，含笑，忍俊。勉强忍耐， 不轻易笑出：དུར་ཆེན་ ཀྱིས་ དུར་ གཏམ་ བཤད་ པས་ མི་ཐམས་ཅད་ཆོད་ཟན་ མེ་ ཚུགས་པར་ཤོར་སོང་། 浮夸者口出大言，谨严者皆为之忍俊不禁。 གད་ ཁྱེད་ལང་ནས་ཆོད་ ཟན་ བྱས་ གྱང་ མི་ ཚུགས་པ། 狂喜之下忍不住笑。

ཆོལ། ཆལ་བ་དང་ཆོལ་བའི་སྐལ་ཆེག

ཆོལ་གཏམ། རྩོད་པའམ། འགྲབ་ པའི་ གཏམ། 反驳语，争辩语，抗议。

ཆོལ་ཁྱེར་ཆོལ། རྩོད་པ་པོ་དང་ལན་འདེབས་པོ། 立者和敌者，兴诤者和答辩者。

ཆོལ་བ། ❶(ཐ་དད་ཐ) བཆལ་བ། བཆལ་བ། ཆོལ།། རྩོད་ པའམ་ འགྲབ་ པ། 辩驳，攻击；ཆེག་ གིས་ ཆོལ་ བ། 口头争辩，兴论。དཔུང་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོལ་བ། 诉诸武力。ཐར་ཆོལ་བ། 进攻。ཁྱོད་ ཆོལ་ བ། 被攻击。དགྲ་ བོས་ ཆོལ་ བར་ རྩེ་མ་ བྱེག་པར་ བྱེས། 敌人进犯，不支而退。❷རྩོད་པའི་མིང་། 名词。辩难，抗拒，斗争，敌对：ཐེ་ཆོལ། 立者，立论者，兴论者，原告。ཕྱི་ཆོལ། 敌者，答辩者，被告。ཆོལ་བ་བདག་ཉིད་ལ་མ་གྲུབ་པ། 立论者不成。

ཆོལ་བར་ཚོལ་ཏེ་མ་གྲུབ་པ། མ་གྲུབ་ པའི་ གཏན་ཚིགས་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིག། རྟགས་སུ་ བཀོད་ ཀྱང་ ཐུ་ ཆོལ་ ལས་ ཕྱི་ ཆོལ་ གང་ རུང་ལ་ མཐུན་སྣང་དུ་མ་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། གངས་ཅན་པའི་ངོ་བོ་ཤེས་ཤེད་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ བཀོད་པ་ལྟ་བུ། 观待论者不成。三种不成因之一。 虽已立之为因，但此因未得立者或敌者同许， 故尔不成。如对于数论师， 立量云：“意及安乐， 皆是无心，以有生灭故。”

ཆོལ་བར་ཚོལ་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་གསུམ། ཐུ་ཆོལ་ ལ་ཚོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཕྱི་ཆོལ་ལ་ཚོས་ཏེ་མ་ གྲུབ་པ་དང་། ཐུ་ཆོལ་ཕྱི་ཆོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ཚོས་

ཏེ་མ་གྲུབ་པ་སྟེ་གསུམ། 三种观待论者不成：观待立论者不成、观待敌论者不成和观待立敌二者俱不成。

རྒོལ་སྤོག འཐབ་བའམ་རྩོད་པའི་ཚིག 反驳词，争辩词，违论。

རྒོལ་ལན། (1)རྩོད་པའི་ལན། 反击，反驳，答辩。(2)དམག་ལན། 反击，抵抗。

རྒོལ་ལན་སྐྱེད་པ། (1)རྩོད་ལན་འདེབས་པ། 答复辩难，反驳。(2)དམག་ལན་ཀྱག་པ། 抵抗，反击。

རྒོལ་ལན་སྐྱོག་པ། རྒོལ་ལན་སྐྱེད་པ་དང་དེན་གཅིག

རྒྱ། 名词。(1)ཐེབ་ཚེ་དང་རྟགས། 印，章，标记，符号；དམ་རྒྱ་འདེབས་པ། 盖章。གསང་རྒྱ། 保密关防。དངོས་པོ་རྒྱ་ཅན་རྟི་རྒས། 盖有印鉴的物品。ཐག་རིང་དུ་གཏོང་རྒྱའི་ཡིག་ཆ་རྒྱ་བཏབ་པ། 在寄往远方的信函上盖印。(2)རི་དྭགས་སོགས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་རྟེན། 网罟。捕捉鱼鸟野兽等的工具；ཕྱ་རྒྱ། 鸟罗。ཉ་རྒྱ། 鱼网。རི་རྒྱ་བྱང་རྒྱ་རྩོམ་པ། 封山，禁止渔猎。ལྷད་མེ་གྲོལ་མཚམས་ཐག་རྒྱ་བྱད་པ། 戏剧散场时，解开拦路绳。རྟེས་པའི་རྒྱར་ཚུད་པ། 落入法网。ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱར་ཚུད་པ། 堕入疑网。རྒྱ་བཅད་ནས་རི་དྭགས་བྱིན་པ། 开网放野兽。ཉ་རི་དགས་འཛིན་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་བཏུགས་པ། 为捕鱼而设网。རྩོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་དྭགས་རྒྱས་གཞོན་པ། 猎人设网，捕杀野兽。རི་ དྭགས་ རྒྱང་ ཥ་འཁའ་ཞིག་རྩོན་པའི་ རྒྱ་ལས་ འཆར་པ། 有些机灵的野兽，逃出猎人的网罟。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ངན་པའི་འཕྲལ་འཁོར་དང་། འཕིང་རྒྱུད། དྲ་བ་ཅན། རི་དྭགས་རྒྱ། རི་དྭགས་དྲ་བ། རི་དྭགས་འཛིན་བཅས་སོ། (3)ཁྱོན། 范围；ཤེས་རྒྱ་ཆེན་པོ། 知识丰富。ས་ཞིང་ རྒྱ་ཆེན་པོ། 土地广大。འཁོར་རྒྱ་ཆེན་པོ། 范围宽广。ལས་ཁྲངས་རྣམས་ རྒྱ་རྒྱ་ བསྐུམས་ པ། 缩小了机关部门。(4)འགྲམ་པའི་རྒྱུ། 络腮胡，串脸胡；མི་ རྒྱ་པོ། 面有络腮胡子的人。(5)ཡུལ་རྒྱ་མིང་ཞིག 地方；རྒྱ་ནག 汉地。རྒྱ་གར། 印度。རྒྱ་སེང། 俄国。(6)ཤིང་རིགས་ཤིག་གི་མིང། 松杉科或松科乔木总名。(7)རི་དྭགས་ཤིག་གི་མིང། 羚羊。(8)ཕྱི་ཐུམ་ མམ་ སྐོགས། 封，包皮。包裹用的纸袋；ཡིག་རྒྱ། 信封。གསང་རྒྱ། 保密封套。

རྒྱ་དཀར། (1)དཀར་རྒྱས་ལི་ཁྲི་རྒྱིར་ཁ་སྐྱག་ཚ་ བཅས་བཅོས་པའི་མདོག 乳白色。白粉、黄丹、黄柏调和墨汁合成的颜色。(2)རྒྱ་གར་ཀྱི་བརྡ་རྙིང་ཚིག 天竺一语的别体。

རྒྱ་དཀར་རྒན། རྒྱ་གར་དང་རྒྱ་ནག 天竺和中国。

རྒྱ་སྐད། རྒྱ་རྒྱགས་ཀྱི་རྒྱང་ཚིག

རྒྱ་སྐད། (1)རྒྱ་ནག་གི་སྐད། 汉语。(2)རྒྱ་གར་ཀྱི་སྐད། 印度语。

རྒྱ་སྐང། རྒྱ་མཐོང་ས་མཚམས་ཁྱང་ཕུ་བྱ་ལུས་ཀྱི་དོན་སྟོང་གང་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྟོང་པའི་གསང་ཞིག་སྟེ། ལུས་སྟོང་ཀྱི་ཕྱག་རྟེན་གསང་ ཕུ་བྱད། 窍孔，穴窍。体内犹如楼房的天窗、壁孔一样，不与脏腑连接的空窍，如人体上部的鸽窍等。

རྒྱ་སྐས། འཛེགས་སྐས། 楼梯。有扶手的宽大楼梯。

རྒྱ་སྐོགས། ཡི་གེ་བྱུག་སའི་སྐོགས། 信封。

རྒྱ་རྒྱག་སྐས། ཤིང་ཐུན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བློ་ཚད་དང་། མཁལ་ཚད། འཁྱམས་ཚད་བཅས་ལ་ཐན། ཤིང་འདིང་བརྟེན་པའི་ འབྲ་ སྲིན་རིགས་ ཤིག་ དག་ བྱང་ བའི་ ཆུའི་དྲངས་མས་ཚོས་དམར་དང་སྟེགས་མས་ལ་ཆ་ཅིང། རྒྱ་སྐྱེ་ཤིང། 紫梗，紫矿。木本药用植物名。味苦，性平，功能治肺、肾热邪及肿胀发炎。寄生此

树上形同蚁虱的小虫分泌脂液，汁作虫红，渣作火漆。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཟིལ་ལྡན་དང་། ཁྲབ་མཐུག་རིལ་མ། ཆུ་སྐམ་སེ། ཚ་ཚོས། ཚོས། སྲིན་ཙའི་ཁྲག ལྟ་ཙའི་རྣ་མཚན་བཅས་སོ།

ཆུ་ཟིལ་གས་ཚིགས་མ། ལ་ཆ་བཙོ་བྱེད། 火漆，封蜡。熬炼紫矿汁的渣滓。

ཆུ་ཟིལ་གས་ཚོས། ཆུ་ཟིལ་གས་ཤིང་ལས་བྱང་བའི་ཚོས་དམར། 胭脂红，虫红。紫矿汁所制红色颜料，旧以其原产国外，故俗称洋红。

ཆུ་ཟིལ་གས་ཤིང་། ཆུ་ཚོས་ལས་ཆུ་ཟིལ་གས་ཚོས་གསོག་མཁན་འབྱུ་སྲིན་ཞིག་གི་རྟེན་ལ་ཤིང་ཞིག 紫矿树，紫梗树。一种分泌紫矿的蚁虱所寄生的树。

ཆུ་ཟྲིད། ཆུ་ཆེ་རུ་གཏོང་བ། 扩大，扩张，增广：ངང་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཆུ་ཟྲིད་གཏོང་ཐབས་ཁོ་ནོ་བྱེད་པ། 一意扩张自己的势力。མཐོན་ཁང་གི་ཆུ་རིམ་ཟྲིད་པ། 逐渐扩大旅舍的规模。

ཆུ་ཁ་ཆེ། མེས་ཆུལ་དང་ཁྲལ་ནས་ཡོང་བའི་ལྷ་སྡོད་ཁ་ཆེ། 汉回。从内地移居西藏的回族。

ཆུ་ཁབ། ཁབ་ཐུ་མོ། 细针，绣花针。

ཆུ་ཁྲག སེའུ་བང་འདོགས་ཆུའི་ཁྲག་མ་ཆུང་ཉུ་ཞིག 荷包，小腰包。

ཆུ་ཁྲུང། སྐྱ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞྭ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་ཐོ་བའི་ཚད་པ་དང་། བད་ཀན་སྐྲག་པོ། ཆུ་བྱང་དུག་གཅས་ཀྱི་ཚ་ཁྲང་འགྲོ་བ། ཚད་པ་རྩིང་པ་བཅས་ལ་ཐན། 蒲公英。菊科药用植物名。味苦，性凉，功能清胃中热邪、治肠胃溃疡、病毒骤中引起寒热往来以及伏热等。

ཆུ་ཁོག རྐུ་ཁོག་ཅའམ་རྡུ་གཅི། 火锅，火锅子。

ཆུ་ཁྲབ། ཡུལ་གྱུ་སྤྱིའམ་ཙོང་ས་རྣོག་ས། 各方，遍地，每个地方：སྐྱེན་ཁྲག་ཁྲེར་ནས་ཆུ་ཁྲབ་ཁྲོང་གསེབ་ཁོག་ལ་ སྤྱིད་པ། 背起药囊，走遍乡村。

ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིད་ རྩལ་ཆུ་ཁྲབ་ མི་དམངས་ རྣམས་ལ་ རྒྱལ་བསྟན་བྱེད་ པ། 向广大人民宣传政府的政策。ཉམས་སྤྱོང་བཟང་ཙོ་རྣམས་ཆུ་ཁྲབ་ཀུན་ རུ་སྤེལ་པ། 推广良好经验。འབྲུ་རིགས་ཀྱི་སོན་ བཟང་ཡུལ་གྱུ་ཆུ་ཁྲབ་རུ་སྤེལ་པ། 推广谷物良种。

ཆུ་ཁྱི། གཟུགས་ཆུང་། རྨུ་རིང་། ཀང་ལག་ཐུང་བའི་ ཁྱི་རིགས་ཤིག 哈巴狗。毛长、腿短，供赏玩。

ཆུ་ཁྲོན། ཞ་ཁྱབ་ཆུ་ ཚད། 面积，容积，范围，方圆：བཟོ་གྲྭ་ཁང་གི་ཆུ་ཁྲོན། 工厂面积。མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཆུ་ཁྲོན། 领土范围。ཡུལ་གྱུ་ཆུ་ཁྲོན་ཆེ་ལ་མི་གངས་མང་པ། 地广人众。

ཆུ་ཁྲག སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རྨན་ཁྱི་རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རྩ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཆུ་མཚན་ ཞགས་ལ་ཐན། ཁྱབ་ཀུན་ཁྲག་ཁྲལ་པ། བྱ་དང་ཤ་མ་ སོད་པ། ཆུ་ཁྲུག་གཅོད་པ་སོགས་ ལ་ཐན། 羚羊血。一种动物药。味甘，性平，功能治经闭、宫内血症、难产、胞衣不下，且能绝育。

ཆུ་མདོག། (མངོན་) འབྲུ་སྲོལ། 网者。蜘蛛的异名。

ཆུ་ཁད། ཚིག་རྩུབ་བམ་ཁ་ཤེ་ཚིག 批评，指责。骂人的粗恶语。

ཆུ་ཁར། རྒྱ་དུ། 天竺，古印度。མེང་ གི་རྣམ་ གངས་ལ་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཁནས་དང་། དཔྱས་ འགྱུར་འཆང་། ས་ཡི་སྐྱེང་བོ་བཅས་སོ།

ཆུ་ཁར་ཡུལ་ཁྲོང་ཁྲེར་ཆེན་བོ་དྲུག སྲོན་རབས་ སུ་མཉན་ཡོད། ཁནས་བཅས། ཙམ་པ་ཁ། ཤེ་ རུ་ཏྲ་སི། ཡངས་པ་ཅན། ཆུལ་ཙའི་ཁྲབ་བཅས་ སོ། 古印度六大城市：舍卫城、娑积多、瞻波呷、贝拿勒斯城、耽舍离城和摩揭陀的王舍城。

ཆུ་ཁར་ཡུལ་ཆུ་ཆེན་བཞི། ཁབ་སྐྱ། སིནྡྷུ། སི་དྷ། བཀྲ་བཅས་ སོ། 印度四大河流：恒河、信度河、悉多河和缚刍河。

ཇོ་གར་རྫབ་ཡིག། ཇོ་ག་ཏུ་ གར་ནུབ་ ཐུགས་ ནས་ ལུགས་བརྒྱབ་ པའི་ སྐུ་འདྲ། 西印铜像。古代西印度所铸响铜佛像。

ཇོ་གར་ཤར་ཡིག། ཇོ་ག་ཏུ་ གར་ ཤར་ ཐུགས་ ནས་ ལུགས་བརྒྱབ་པའི་སྐུ་འདྲ། 东印铜像。古代东印度所铸响铜佛像。

ཇོ་ཀའམ། རྡོ་རྗེ་ མིགས་ བསྡུལ་ ཤའི་ མིང་ ངམ། རྟགས་ཀྱ་ དྲ་ཁ། 十字架，十字形。如交叉金刚杵等，ཀྲ་ཁམས་དམར་པོ། 红十字。

ཇོ་ཕྱི། ཀྲ་ནག་ནས་ ཐོན་ པའི་ཕྱི། 汉刀。内地打造的短刀。

ཇོ་ཕྱི་ཚོད་ཀྱབས། ཇོ་ བོད་ ཀྱི་ སྐུ་ དྲག་ ཚའི་ ཤེད་ཆུབ་ དུ་འདོགས་ཆུའི་ ཆ་ཕྱི་དང་། ཁལ་ཅ། ཆ་ཁྱག ཚོང་ཀྲབས་བཅས་ཀྱི་ རྒྱུ་ མིང་། 汉刀碗套。旧时西藏贵族佩带腰间的汉刀、筷子、荷包、碗套等的总名。

ཇོ་ཀྱ་ཀྱ། རྡེ་ཟླ་གི་རིགས་ཤིག 野葱。百合科植物名。

ཇོ་ཀྲོ། ཀྲ་མ་མེད་པའི་ཀྲོ་དཀར་མདངས་ཅན་ཞིག 汉小麦。无芒白小麦。

ཇོ་ཀྲོ་མ། དབྱས་ཁྱལ་དུ་ཞོག་ཁོག་ཟེར། 马铃薯，土豆，洋芋。

ཇོ་ཀྲོལ་བ། (1)ཁ་ ཕྱེ་ བ། 开放，མེ་ ཏོག་ ཀྱ་ ཀྲོལ་བ། 花开。(2)བཅིངས་པ་སྡུད་པ། 解开，松结，སྐྱད་པ་ཀྱ་ ཀྲོལ་བ། 绳结松开。

ཇོ་ཀྲིང་། ཀྲིང་ ཁྱའི་ རིགས་ ཤིག 唢呐。一种管乐器。

ཇོ་ཀྲིང་ཁ། སྡུད་ ཀྱི་ཁ་ དབྱིབས་ ཐེར་ ཐེར་ རམ་ གཡེལ་གཡེལ། 喇叭口。口部扩大者。

ཇོ་ཀྲིང་མཁན། མཐེབ་ཀྱག་ གི་ཁྱག་ མིག་འཁོད་ སའི་གཡུང་ངམ་ཀྱང་། 唢呐客。

ཇོ་ཀྲིང་པ། ཀྱ་ཀྲིང་གཏོང་མཁན། 吹唢呐的人。

ཇོ་འཁྲིལ། ཀྱ་ གཡུང་ གི་ རྩ་བ་ ཁག་ལ་ ཀྱ་ གར་ བའི་ མཁས་པ་ཆོས་ བརྒྱས་པའི་ འགྲེལ་ བཤད། 印度注释。印度学者对印度典籍所作的注释。

ཇོ་འཁྲོལ་བ། (1)ཐེལ་ཆ་འགོག་པའམ་བཤིག་པ། 启封，拆封。撕去封条。(2)གསང་ ཀྱ་ འཁྲོལ་བ། 公布秘密，解除保密。

ཇོ་རྒྱག ཐེལ་ ཆ་ཀྱག་ པ། 盖印。加盖印鉴。

ཇོ་སྐ། ཀྱ་ དག་ནས་ ཐོན་ པའི་ རྟ་ སྐ། 内地所制马鞍。

ཇོ་སྒོ། གཞུང་ སྒོ་ ཆེ་ གོས། 大门，城门。最大的正门。

ཇོ་སྒོག ཀྱ་ དག་ནས་ ཐོན་ པའི་ སྒོག་པ། 大蒜。内地所产蒜。

ཇོ་འངུལ། ཀྱ་ དག་ནས་ ཐོན་ པའི་ དངུལ་ རྟ་ ཆིག་མ་ ཁུ་ བྱའོ། 汉银。内地的银子。如元宝等。

ཇོ་ཅང་། (རྩིང) ཀྲག་མའི་ ཚོ་ ཆོད་ པའི་ སྐ་ རགས་ སྐྱབས་ སྡུང་ ཞིག་ གི་ མིང་། 空心带。可作口袋用的一种针织空心腰带。

ཇོ་བཅད་ཀྱག་པ། (1)མཆལ་ དང་། ལེ་ ཁྲ་ ཞེར་ པོ། ལེ་ ཀྱུ། རྟ་ རོས་དམར་ ཀྱུ་ སོགས་ལ་ ཀྱ་ ཆོས་ ཀྱི་ བཅད་ ཀྱག་ པ། 赭色勾勒。在红黄等色画面上，用洋红线条勾画轮廓。(2)གཏེར་ ཞིག་ སྐོགས་ ནང་ དུ་ བཏུག་ སྟེ་ ཐེལ་ ཆ་ ཀྱག་པ། 密封。在文件外套上面加印封口。

ཇོ་ཁྱག་ས། ཀྱ་ དག་ ཁྱགས་ རྡེའི་ རྡ་ མའི་ བསྡུས་ མིང་། 垛口纹。纹如城墙垛口，上下凸凹。绒毯图案。

ཇོ་ཁྱང་། (1)སྡུར་ ཀྱི་ བཤད་ ཐྱལ་ དུ་ ཀྱ་ ཟ་ ཀོང་ རྡོ་ བོད་ དུ་ ཆེའས་ ཤུབས་ ཤེང་ སོན་ བསྡུས་ པ་… བཏུགས་ཐྱས་ ཀྱི་ ཤེང་ ཞིག 柳，汉柳。相传此种树苗最初是文成公主入藏时移植西藏者。(2) ཡལ་ག་ ཐུང་ དུ་ དུད་ བའི་ ཁྱང་ མའི་ རིགས་ ཤིག 垂柳。枝叶下垂的一种柳树。

ཇོ་ཁྱོག ཅོག་ ཅ་ ཁྱ་ བཞེ་ མ། 矮方桌。汉式矮桌。

ཇོ་ཆང་། ཀྱ་ ཅང་དང་ ཨདུ།

རྒྱ་ཆད། ཆ་མ་སྙོམས་ ཁའམ་བྱེད་པ་ ལྡུང་ཚན། 偏私，不平均。

རྒྱ་ཆས། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཆས་སྐོས། 汉装。汉族服装式样。

རྒྱ་ཆུང་བ། (1)ཀུ་དོག་པ་དང་། ཚད་གཞལ་མི་བ། 窄，狭窄，褊狭。(2)ཁྱབ་ཆུང་བ་དང་། ཀུངས་ཉའོང་ཆུང་བ། 局部，不普遍，少数。

རྒྱ་ཆེ་བ། (1)ཐ་ག་ ཡངས་པ་ དང་། ཚད་ གཞི་ གཞལ་ དཀའ་བ། 广阔，广大，广袤无垠；ཀྱི་ཆེ་ མཐ་ མེད། 广大无边。 མེས་ རྒྱལ་ ཀྱི་ མངའ་ཤོང་ས་ཆའི་ཁོར་ཡུག་ རྒྱ་ཆེ་བ། 祖国领土，范围宽广。ས་དང་གནམ་ ཡངས་ཤིང་ཤེས་ ཏུ་ རྒྱ་ཆེ་བ། 地阔天空。(2)ཁྱབ་ ཆེ་ བ་ དང་། འབའ་ ཀུངས་ མང་ བ། 广大，众多，广泛，普遍；ངལ་རྩོལ་མི་དམངས་ རྒྱ་ཆེ་བ། 广大劳动人民。སྒྲིད་ཇུས་གསར་པ་ རྒྱ་ཆེར་ སྒེལ་བ། 广泛推行新政策。(3)རྒྱས་པ་དང་ ཞིབ་གསལ། 详细，详明，备悉无遗；གསུང་རབ་ལ་ མཁས་པར་ སྐྱངས་ཏེ་ དགོངས་དོན་ རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། 精研经典，详加注释。དཔེ་ཆའི་ནང་གི་ དོན་ སྒྲིང་ རྒྱ་ཆེར་འཆད་པ། 详细解说书中含义。

རྒྱ་ཆེ་བའི་རྒྱན། གཞན་ ཀྱི་ ཟོལ་ ཡུལ་ དུ་མི་ གོང་བའི་ བསམ་ བློ་ རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ ཕུན་ཚོགས་ རྒྱ་ཆེ་ བ་ སྟོན་ བའི་ རྒྱུན་ ཞིག 宏壮修饰法。说明意气雄壮，财货富饶，超乎寻常，以修饰其文词。

རྒྱ་ཆེ་བའི་རྒྱན་གཉིས། རྒྱ་ཆེ་བའི་ རྒྱུན་ ཀྱི་ ནང་ གཞལ་ རྣམ་གྲངས་གཉིས་ སྡེ། བསམ་པ་ རྒྱ་ཆེ་ བ་ དང་། འབྱོར་ པ་ རྒྱ་ཆེ་ བའོ། 宏壮修饰法二：志气恢宏和财力宏厚。

རྒྱ་ཆེ་གཟིབ་རྒྱས། ཁྱོན་འབའ་ཆེ་ལ་ རྣམ་གྲངས་ མང་བ། 隆重，盛大，ཚོགས་ འདུ་ རྒྱ་ཆེ་ གཟིབ་ རྒྱས་ འཆོགས་ ཏེ་ བཀྲ་ ཤིས་ བའི་ ལེགས་ ཤུ་ བ། 举行盛大集会庆贺。

རྒྱ་ཆེན་ངོ། ཚད་ མཐའ་ ཡངས་པ། 广大，宽阔；ས་ ཆ་ རྒྱ་ ཆེན་ ངོ། 地方宽广，大地方。སེམས་ རྒྱ་ ཆེན་ ངོ། 心胸开阔。

རྒྱ་ཆེན་དབང་ཕྱུག་མཐོ། (1)གཞི་ ཁྱོན་ ཆེ་ ལ་ མཐོ་ བའི་ ཁང་ ཆེན། 高层大厦。(2)ཁྱོན་ ཆེ་ ཞིང་་་ འབའ་ མང་ བ། 盛大，隆重。规模大，数量多，གསོལ་སྤྲེན་ རྒྱ་ ཆེན་ དཔའ་ མཐོ་ ཞིག་ བཀྲམས་ ཏེ་ གལ་ ཆེའི་ སྐུ་ མཚོན་ རྣམས་ ལ་ སྟེ་ ལེན་ གཅིག་ རྒྱས་་་ ཞུ། 摆设盛大筵席，款待显要贵宾。

རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱད། རྗེ་ བཙུན་ ཐམས་ ཅ་ རས་ ཐོག་ས་ མེད་ སྐུ་ མཆེད་ སོགས་ བཅུད་ རས་ བྱང་ བའི་ ལམ་ རིམ་ ཀྱི་ བཅུད་ བའོ། 广行派。据说系由弥勒口授，经无著、世亲等人传出的大乘佛教修道次第。

རྒྱ་ཆེན་མ། (མངོན) ས་ གཞི། 宽广者。大地的异名。

རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། རྟ་ བ་ ཤུལ་ དང་ འབྲེལ་ བ་ ཡན་ལག་ དང་ བཅས་ པ་ རྣམས་ ཚ་ཚང་ བ་ རྒྱས་ པར་ བཀྲལ་ བའི་ གཞུང་། 注疏，广释，详解。详细注解本文和释文的著作。

རྒྱ་ཆེར་རོལ་ བའི་མདོ། འཕགས་ པ་ རྒྱ་ ཆེར་ རོལ་པ་ཆས་ པོ་ བཅུ་ བཅུད་ དང་ ལེའུ་ ཉིར་ བདུན་ བ། རྒྱ་ གར་ཀྱི་ མཁན་ པོ་ ཇི་ ནས་ མི་ ཤེས་ དང་། ལོ་ཙྪ་ བ་ བནྡེ་ ཡེ་ ཤེས་ སྡེ་ བ་ སྒྱུར་ ཅིང་ གཏན་ ཚིག་ བཅོས་ ཤིང་ ངེས་ དོན་ གྱི་ རྒྱ་ མཛོད་ ལས་ ཐུ་ བའི་ མདོ་ དཀོན་ བཅུ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ ཁོ་ བའོ། 《方广大庄严经》，别名《大游戏经》。共十八卷二十七章。由印度堪布姿纳迷札等人和译师智军译为藏文，后又根据改革后的文字加以修订，载在如来三转法轮时所讲《宝积经》第二函。唐代地婆诃罗由梵译汉。

རྒྱ་རྫ། རྒྱ་ནག་ནས་ བོད་ བའི་ རྫ། 内地茶。汉族

地区所产茶。

རྒྱ་སྡེབ། ཐུ་དང་རི་དྭགས་སོགས་འཛིན་ཐེབ་ཀྱི་ལག་ཆ། 网罟。捕捉鸟兽等所用工具。

རྒྱ་སྡོང་། རྒྱ་ཚོས་སྡོང་པ། 胭脂。深红色染料。

རྒྱ་ཏྲི་ག (1)རྒྱ་གར་ནས་བྱུང་བའི་ཏྲི་ཀ་དྲའི་རི་གས་ཤིག (2)ས་མིང་ཞིག ས་ཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་དྲཱ་ཀྱཱ་ དོན་རྟོག་བཅད་རྒྱང་རྩོང་ཀྱི་རྒྱ་ཏྲི་བོད་རིགས་བང་རྒྱང་ཁྲིམ་གྱི་ཀུ་ཏྲི་ག་ཏོད་ རིགས་བང་རྒྱང་ཁྲིམ་གྱི་གནས་ལུགས། (1)天竺蒂丁。印度所产蒂丁草。(2)藏名。青海省互助土族自治县藏族自治乡所在地名。

རྒྱ་ཏྲུག་ཐལ། (1)ཡིག་སྐོག་གི་ཁར་འབྲི་བའི་ཐེག་ཆའི་ཀྱི་ཡི་གེ། 花押印，押名。在信函封口处代替印鉴或钤记的签字。(2)གྲངས་ གནས་ ཤེག ཏ་ཏ་ལ། 姹达罗。一大数名。

རྒྱ་ཏྲུག་ཐལ་ཆེན་བོ། གྲངས་གནས་ཤེག 大姹达罗。一大数名。

རྒྱ་ཐུག་ངར་ཚེ་ཆེ། ང་ཚོ་ ཆེའི་ གཏུག་ ལག་ ཁང་ ཐོག་ ཚང་ འདིའམ་ དུས་ཐུ་ ཁང་ གི་ རྒྱ་ ཐུབ་ སྐྱ་ཐུང་བག་ བས་ མིང་ དེ་ཐུང་ བཏུགས་པ། 小昭寺。此寺初建屋顶斑斓如虎纹，故名。

རྒྱ་ཐེག སྐྱ་བྱ་ ཐེག་ ས་སྐེ། སྐྱ་བྱ་ གང་ དུ་ གི་ ཐེག་ ཆོས་ གཞི་ གཞན་ ཞེག་ གི་ ཐེག་ དེ་ས་ ཙམ་པ། 花毯毯。在单色毯毯上染有其它颜色花纹的毯毯。

རྒྱ་ཐུག ཐོ་ ཞེབ་ ཀྱི་ ཟད་ འཛམ་ དྲིལ་ ནས་ བཅས་ བའི་ ཐུག་ པ་ཐུ་ ལ་ དེ་ བ་ ཞེག 面条，长面，挂面。

རྒྱ་ཐྲུང་ གཞེར་ དཏུལ་ སོགས་ ཡང་ ཐྲི་ འདེགས་ ཅིད་ ཀྱི་ ཐུང་། 戥子。

རྒྱ་ཐེར་ ཀྱ་ གར་ དམ་ རྒྱ་ ནས་ ཐོན་ བའི་ ཐེར་ མ། 毛哔叽。

རྒྱ་ཐེལ། རྟགས་ ཐེལ་ ལས་ ཐེལ་ ཆོ། 印，章。

རྒྱ་ཐོར་ ཀུ་ བའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ཤེག 黄水疮。

རྒྱ་ མཐོངས། (1)ཁང་ བའི་ དཏུལ་ ཀྱི་ གཞེང་། (2)ཁང་ བ་ རྩེག་ ཐོག་ ཅན་ གཉིས་ པ་ གཉིས་ པ་ ཡན་ ཀྱི་ བ་ ཁྲམས། 楼上走廊。楼房二楼以上的过道。

རྒྱ་དཀར། ཀྱ་ནག་ནས་ ཐོན་ བའི་ དང་ གོས། 内地哈达或绫罗。

རྒྱ་ རྐང་ (ཐུགས) རྒྱ་ ཆས་ ཀྱི་ དོ་ ས། 汉装裤。

རྒྱ་མདའ་བ། རྒྱ་ནག་ནས་ ཐོན་ བའི་ རྩིང་ ཁུག་ས་ མེ་ མདའ། 汉造鸟枪。内地所造旧式土枪土炮。

རྒྱ་མདའ་བ་རྒྱད་བཞི་ བོད་ མདའ་ ཀྱི་ ཐུག་ པ་ ཞེག་ གི་ མིང་། 汉式八面鸟枪。内地所造鸟枪，枪筒作八面。

རྒྱ་མེདཔ་ མདུད་ པ་ ལྷས་ མ་ ཅན་ ཞེག 空心结，花纹丝。用粗线编作装饰品的大花结子。

རྒྱ་འཁོག་ ཆིང་ རྒྱལ་ རབས་ སྐབས་ སུ་ གསར་ དུ་ རྒྱལ་ དམག་ འཕྲིའི་ ས་ རྟེན། 汉式兵差地。清代西藏地方人汉式兵营当兵差者所领的份地。

རྒྱ་འདྲ། ཚོས་ རྒྱ་ གསེར་ གྱི་ འདྲ། 充金丝缎。

རྒྱ་འདྲེ། འཕྲུག་ རྩོད། 打架，斗殴。ཡིན་ མིན་ བའི་ རྟེན་ ཀྱི་ དབྱེ་ བ་ འབྱེད་ རྒྱུ་ སུ་ འདྲེ་ བཏུབ་ ན་ མེ་ ཐབ། 为了分清是非，斗殴是无用的。ཁ་ ཐོག་ སྐྱ་ ཐོག་ གི་ ཆོག་ རྟུབ་ ཚོ་ འཕྲལ་ དུ་ ཀྱ་ འདྲེ་ རྒྱག་ རྩིང་ བྱ་ པ། 听到伤面子的恶言，就想打架。མེ་ ལ་ མེ་ དགོས་ ཀྱ་ འདྲེ་ དང་། ཤིང་ ལ་ མེ་ དགོས་ འཇར་ པ། 人不要的是斗殴，树不要的是疣疖。

རྒྱ་ཇོ། (1)རྩེ་ དཀྱུག་ས་ ཟུང་ ཅན་ རིང་ པ། 条石。砌石梯用的长方石条。(2)འཇལ་ ཐེབ་ ཀྱ་ མའི་ རྩེ། 秤锤，秤砣。平衡秤杆的金属锤。

རྒྱ་ནག ལྷལ་ གྱུ་ ཀྱ་ ཆེ་ ཞིང་ ཆས་ ཚོས་ ནག་ ཏོ་ ཁ་ ཅོ་ ཐེབ་ པ་ སྐྱ། ང་ རེའི་ ཀྱལ་ ཁབ་ ནང་ ཁ་ ཅོ་ ཆེ་ ཀྱ་ རྒྱས་ ས་ དེ་ ཀྱི་ ས་ ཁུལ་ རྣམས་ ལ་ ཟེར། 汉地，内地。主要指我国内地汉族聚居的地方。字面意谓幅员辽阔，衣着以深色为主者。

མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོང་ཁྲན་དང་། མ་ཏ་ཏི་དཏེ།

རྒྱ་ཚག་ཁྲག་སྐྱེག ཀྱ་དག་ནས་དང་བའི་ཚེ་རྒྱ་ཞག་དུས་ཀྱི་སྐབ་ངན་བར་ཆད་ཐུར་སྤེལ་གི་ཆོ་ག་ཞིག 汉式禳灾法。原来盛行于内地，后始传入西藏的一种禳解年灾、月难、时辰不祥的宗教活动。

རྒྱ་རྒན་གོང་མ། སྲང་གྱི་གྱང་གོའི་གོང་མ་རིམ་བྱང་། 汉皇。中国历代皇帝。

རྒྱ་རྒན་རྒྱལ་ཁོ། (1)རྒྱ་དག་གོང་མ། 中国皇帝。(2)ཐ་སྐྱེག་སྐེ་སྒྲངས་ སོགས་ གཅན་ དང་ལ་ ཁན་པའི་ རྨེན་སྦྱོང་ཞིག 汉皇丸。能治脏肠肌疔、咽喉肿胀等传染性疫疠的一种药丸名。

རྒྱ་རྒན་ཐུག་རས་རི། (1)ཤར་ཏན་ཏའི་ཀོན་འཕགཀ་ རྨོ་ནས་ རྒྱ་ ཅ་ཁྱས་ ཀོན་ འཕགས་ རྨའི་ བར་རིང་ ཚད་སྦྱི་ལེ་ དྲྭ་སྟོང་ བཅུན་ བརྒྱ་ཚམ་ ཡོད་ པའི་ ཐུགས་རི་རིང་ཁོ། 万里长城。东起山海关，西至嘉峪关，全长约六千七百公里。(2)དཀར་ ཡེལ་དང་ཀོས་ཆེན་ སོགས་ལ་ ཐུགས་ རི་རིང་ཁའི་ རི་མོ་ཡོད་པ་ཞིག 长城图案。碗碟、绸缎上的城墙箭垛式图案花纹。

རྒྱ་རྒན་སྟོང་ཁྲན། ཀྱ་དག་ དོང་ཀུན་ དང་ དོན་ གཅིག

རྒྱ་རྒན་ཀོང་ཀུན། (1)སྒྲ་བཤད་ མི་ འདྲ་བ་ཁ་ཤས་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་ནི་ཀྱ་ནག་གི་སྐད་ཀྱང་ཀུལ་ཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཀྱང་ནི་ཤར་དང་ཀུས་ནི་རྒྱལ་བྱེད་སོགས་ལ་ཞེ་སའི་ཆ་འབོད་ ཡིན་པས། དོན་ལ་ཀྱ་དག་ཤར་ཕྱོགས་ རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་ ཡིན། 汉地东君。中国东方君王。(2) ཀྱ་ དག་ ཤར་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁམས། 东郡。中国东方地域。

རྒྱ་རྐད། (1)རྒྱ་གར་ནག་ དུ་འབྱང་ བའི་ ཚ་ནད། 地方热病。汉地及印度等处多发的热病。(2)རྨ་དུག་གམ་བའི་མིག 梅毒，花柳病。(3)རྒྱ་ནད་ མིག་སེར་ཞེས་བའི་ གཟན་ནད། 黄眼病，赤眼病。

རྒྱ་རུ་བྱ། (རྩིང་) འཁྲིག་བྱེད། 性交，交媾。

རྒྱ་སྨག ཀྱ་དག་ནས་བྱང་བའི་སྨག་ཚ། 汉墨。内地所造香墨。

རྒྱ་སྐྱེབ། སྐྱ་ཞེག་གི་མིང་། 汉地野苋菜。

རྒྱ་བ། 名词。(1)(ཁྱམ) མི་ཁམ་པ། 骗子，拐子。(2)(རྩིང་) ཚང་པ། 商人。

རྒྱ་དཔང་། བར་དཔང་ངམ་བར་མི། 证人，中人。

རྒྱ་དཔངས། ཞེང་དང་སྲིད། 宽高。宽度和高度。

ཀྱ་དཔངས་ཀྱ་བཞི་མ། 立方体。

རྒྱ་དའི། ཀྱ་ཀར་ཀྱ་ཡི་ཀེ་དའི་ཚ། 梵文书籍。

རྒྱ་སྤོས། (1)ཀྱ་དག་ནས་བྱང་བའི་སྤོས། 汉香。内地制造的线香。(2)སྐྱོ་སྐྲན་ཀྱ་ རིགས་ རིགས་ཀྱི་ རྩི་ཤིང་ ཡུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་པས་ཚད་པ་སྟོང་པ་ཞིལ། ཚ་གཟོ། རྣག་ཤེས། 草木犀。豆科药用植物名，味苦，性凉。功能解除久热毒、疔疮痈、敛脓。

རྒྱ་སྤྲེལ། སྤྲེའུ་ཆུང་ཆུང་། 汉地猕猴，小猴子。

རྒྱ་ཤིབས། གཤེར་ཟངས་ སོགས་ ལས་ བཟོས་པའི་ ཁང་པའི་ ཐོག་ཁྱབས། 汉式屋顶，宫殿式屋顶。由薄板红铜镀金等瓦片镶盖而成。

རྒྱ་ཤིབས་གནས་འཆའ། (ཞང་དཀ) ཕྱག་ རྟེན། 栖檐下。鸽的异名。

རྒྱ་ཕྱབས། ཀྱ་ཤིབས་དང་ འདྲ།

རྒྱ་ཕྲུག ཀྱ་རིགས་ཀྱི་ཕྲུ་གུ། 汉族儿童。

རྒྱ་ཕྲུག་གར་མཁན། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ རྗེ་ཁྱི་མའི་ སྐས་ ཁྲི་སྲོང་ ལྷ་ཞུ་ བཙན་ ཀྱི་ རྩེད་ཀྲ་ དྲ་ཀྱ་ རྩེས་བཅད་བའི་ཀྱ་ རིགས་ཀྱི་ཕྲུ་གུ་ཞིག་ ཁྱེད་ཅག་ ཀྱི་ སྐད་ཡིག་ལ་མཁས་པར་ཀྱང་ ཀྱི་ རྒན་གཞོང་ སོ་ མ་ར་ཙ་ རྒྱ་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་ དུ་བསྒྱུར། 汉族戏童。金城公主生子赤松德赞后，由唐玄宗派往西藏为王子嬉戏伴侣的一汉族儿童。后此人

通晓藏语文，传世医书《索玛惹扎》即由他从汉文译成。

རྒྱ་བྱག་ཚའོ་མོ། (1)རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བུ་གུ་ཚ་མོ། 汉族男女儿童。(2)མི་ཆེ་རིང་འཕྲལ་དུས་གཡས་གཡོན་དུ་འཁྲིད་པའི་བུ་གུ་ཚ་མོ་གཉིས། 童男童女。藏剧演唱“人长寿”时，剧中寿星老人左右胁下的两个儿童。

རྒྱ་བ། ❶(ཟ་མི་དད་པ)རྒྱས་པ། རྒྱ་བ།། མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་། རེ་ཆེད་དུ་བ། 增长，发展。兴旺发达：ཆུ་ཚོ་རྒྱས་པ། 河水上涨。ཡར་རྒྱས། 向上发展。ཡོན་ཏན་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ། 本领增长圆满。འཕྲུམ་མདངས་རྒྱས་པ། 开颜。གཟི་མདངས་རྒྱས་པ། 容光焕发。འཚང་རྒྱ་བ། 证觉，成佛。འཕྲིན་ལས་རྒྱས་པ། 功业昌隆。❷སྐོག་པ་ཅི་བག་པ་ཞིག 名词。一种蒜名。

རྒྱ་བོ། 名词。(1)འགྲམ་པའི་མཐའ་ཐུ་རྒྱས་པའི་མི། 络腮胡子。生有连鬓胡子的人。(2) གཞི་ཐུ་མདོག་ནག་ཚར་ཐུ་ སེར་ཀྱི་བཅད་ཙམ་པའི་མདོག 黑色黄斑，深褐色；ཁྱི་རྒྱ་བོ། 黑黄色狗。དོལ་རྒྱ་ཚོ། 黑黄色牝骡。

རྒྱ་བོད། (1)རྒྱ་ནག་དང་བོད་ཀྱི་བཐུས་མིང་། 汉藏。汉地和西藏。(2)རྒྱ་གར་དང་བོད་ཀྱི་བཐུས་མིང་། 印藏。印度和西藏。

རྒྱ་ཐེ། མངར་ཤས་ཅན་གྱི་འབྲུ་རིགས་བཟའ། 甜荞。含有甜味的荞麦。

རྒྱ་འབྲུམས། ཁྱ་ས་འདུས་ཚའམ་རྒྱ་ཞབས་མི་འདུས་པ། 散漫，松散。四面分散，无法收拾。

རྒྱ་འབྲས། རྒྱ་ནག་དང་ཏེན་དུ་ནས་སོན་པའི་འབྲས། 内地稻米，印度稻米。

རྒྱ་ཐུག རྒྱ་ནག་ནས་སོན་པའི་ཐུག་ཆལ། 汉钹。内地制造的一种钹。

རྒྱ་སྦྱོང་དམག་སྒར། ཐུར་མན་རྡུ་གོང་མའི་སྐབས་ཚད་ཀྱི་ཞམ་བཅས་ཚད་ཡུལ་ས་ཅན་ཐུ་ཚན་ཚུགས་པའི་རྒྱ་མིས་སྤྱིར་བཏང་བྱས་པའི་ཚད་ཀྱི་དམག་སྒར་ཞིག དེ་དང་འདྲ་བའི་དམག་སྒར་རྒྱལ་ རྩེ་དང་། རིང་རེ་རྩོང་། རྩེ་དཔུང་ཁག་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོད། 汉式营，汉式练兵营。清代驻藏钦差衙门，在拉萨北郊所设由汉族担任教练操练藏军的兵营。此外在江孜、定日、泽当等地，亦有设置。

རྒྱ་མ། 名词。(1)འཛལ་ཁྱད་ སྣང་དང་འདེགས་ཀྱི། 秤，斤；ཀྱ་མར་བཀྱག་པ། 过秤，用秤量。(2)མི་གཤེའི་རྒྱ་མ། 密封信件。严密封就的文件；ཞུ་ཡིག་ རྒྱ་མ། 密呈。封好的呈文。བཀའ་ཡིག་ རྒྱ་ མ། 密令。封好的指令。བཀའ་ རྒྱ་ མ། 秘典，秘籍。

རྒྱ་མ་ཅ། རྩེ་དང་ཁྲི་ སྐོར་ བཅུ་ གཅུམ་ ཀྱི་ ཡ་ཀྱལ་ཞིག དེང་ སྐབས་ མལ་ ཐོ་ཀྱང་ དཀར་ རྩོང་ ཁོངས་ཀྱི་རྒྱ་ མ་ ཁྲི་ཁང་ དུ་ཡོད། 嘉麻瓦。十三世纪，八思巴奉命在西藏地区建立的十三万户之一，元置加麻瓦万户，明代因之。地在今墨竹工卡县境，嘉麻赤康为万户府遗址。

རྒྱ་མ་ཟོད། རྒྱ་ རིགས་ དང་ བོད་ རིགས་ འདྲེས་པའི་རིགས་ཀྱུད། 藏汉混血儿。

རྒྱ་མའི་འཁྲལ་འཇོག ཐུར་ལྷ་ཕུར་ ཐྲོག་ ལས་ཆུགས་ དུས་ མི་ དམངས་ ཀྱི་ ནང་ ལ་ རྒྱ་ མ་ ཡོད་ རིགས་ ནས་ འདེགས་ འགྱོགས་ བེད་ གཅོད་ བྱས་ ཆོག་པ་ཞེས་ཆོགས་ཆེན་ ཞལ་ ཀོར་ དོགོས་པ་ཞུས་ པའི་ འཁོལ་ འཇོག། 秤证。旧时传召期间，拉萨居民为求家中原有戳秤可以照常使用，须一年一度向铁匠喇嘛购买此证。

རྒྱ་མི། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་པའི་མི། 汉人，汉族人。

རྒྱ་མིག འཇལ་ཁྱད་ སྐང་དང་རྒྱ་ མའི་ སྐྱེང་ གི་ སྐྲོར་ མིག 秤星。镶在秤杆上用以计量的小圆星点。

རྒྱ་མེད། སྡེ་ སྐན་ ཀྱི་རིགས་ ཤེག་ སྐྱེ། རོ་ ཁ། ཁྱ་ རྩེས་ བཅས། ནུས་ པས་ ཁྱག་ ཚད་ དང་། འཁྲུགས་

ཚང་ཀྱས་ལུས་ སྟོང་ གཅེར་བ་ སོགས་ལ་ ཡན། 墨菜。罂粟科药用植物名。味苦，性凉，功能清血热、治热邪妄动所致上体烦痛等症。

རྒྱ་མོ། 名词。(1)རྒྱ་རིགས་བྱད་མེད། 汉族妇女。(2)སྤྱ་མདོག་ནག་ལ་ཁ་མིག་གི་མཐའ་དཀར་བའི་རྟལ་ མོ། 花眼母骡。毛色青黑、嘴和眼睛周围毛为白色的母骡。

རྒྱ་མོ་མཆུ་རྒྱག རྒྱ་ནག་ནས་དང་ བའི་ རྒྱན་ངན་ སྤྱིར་བཟློག་གི་ ཆོ་ག་ཞེག 汉式解咒法。原来盛行于内地，后始传入西藏的一种所谓防止怨敌诅咒的禳解法术。

རྒྱ་མོ་བཟའ། (1)རྒྱ་རིགས་ བྱད་ མེད། 汉妻，汉妇。(2)སྐོང་ བཅའ་ཀྱི་ བཏུན་ མོ་དང་། མེས་ ཁག་ཆོམ་གྱི་བཏུན་ མོ་རྒྱ་བཟའ། 汉公主，汉妃。藏史中多用以指文成公主或金城公主。

རྒྱ་མོ་ཁོང་རྫེ། སྐོང་བཅའ་ སྤྲུལ་ ཐའི་ བཏུན་ མོ་ རྒྱ་བཟའ་ཀོང་རྫེའི་མཚན། 汉公主。指文成公主。

རྒྱ་དམར། ཆོས་གཞི་ རྒྱ་སྐྱ་ དམར་ ཤས་ ཆེ་བ། 紫红色。

རྒྱ་སྐྱ། མདོག་དམར་ནག 紫色，红黑色，棕红色。

རྒྱ་བཙན། རྒྱ་ནག་ཀི་ཀུ་པ། 汉和尚，汉僧。

རྒྱ་རྩ། འཕར་ཏུ་ཆེ་བ་རྣམས། 大动脉。输送血液的主要脉管。

རྒྱ་ཇི། རྒྱ་ནག་ནས་ཐོན་བའི་ཤིང་ལ་གཏོང་རྒྱའི་ཇི། 汉地漆，内地所产漆。

རྒྱ་ཇི་དྨག་ཚེ། ཐང་སྐྱན་གྱི་རིགས་ ཤིག་སྟེ། རང་ ཀ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཤུ་བ་དང་རྩ་ འཇོམས། འབྱས་སྐྱན་འདུལ། དྨག་ཤས་ཤིན་དུ་ ཆེ། 升麻。虎耳科药用植物名。味苦，性凉，有剧毒，功能破脓疖、灭癣、化疮核症瘕。

རྒྱ་ཇིས། རྒྱ་ནག་ཡུལ་ནས་བོད་ དུ་དང་ བའི་ སྐར་ རྩིས་དང་འབྱུང་རྩིས། 汉历。从汉地传来的天文历法和五行占算等。

རྒྱ་བཙོན་འབྲུལ་ ཤེང་ཀྱི། དུས་ རབས་ བཅུ་ གཅིག་བའི་ ཐོག་མར་ རྩ་བོ་ རྩེ་དབལ་ ལྷན་ཞ་ཏི་ ཤ་བོད་ དུ་གདན་ འཇིག་ ཤོ་ཐུ་བ་ ཞིག 精进狮子。十一世纪初，被派往印度迎请阿底峡的一藏族译师名。

རྒྱ་ཚ། (1)རྒྱ་རིགས་ དང་ བོད་ རིགས་ འཇོས་བའི་ ཟླ་ ཀ། 汉藏混血儿。(2)རྩོང་ཞིག བོད་རང་ སྐྱོང་ སྤྱངས་ཀྱི་ ཤར་ ཚུའི་ ལྷལ་ཡར་ ཟླངས་ གཅང་ བའི་ ཆུ་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད། རྩོང་མེ་དམངས་ སྐྱིད་གཞུང་ དེ་ ཁྱམ་བར་ ཡོད། 加查。县名。在西藏自治区东南部雅鲁藏布江沿岸，县人民政府驻仲坝。

རྒྱ་ཚད། (1)རྒྱ་ ཁྱོན། 大小，面积，幅员。(2)རྒྱ་ གར་ནག་ སོགས་ ཡུལ་ དྲོད་ ཆེ་ ས་ འབྱུང་ བའི་ ཚ་བའི་ནད། 地方性热病。多发于汉地、印度等地方的热病。

རྒྱ་ཆིགས། བོལ་ གོང་ ཆིགས་ ཀྱི་ མིང་ གཞན་ ཞིག 大骨节。跖关节异名。

རྒྱ་ཆུགས། རྩར་ མན་ རྩ་ ཚོང་ མའི་ སྒམ་ས་ བཏུ་གས་ བའི་ རྟིན་ གཅིག་ ལ་ སྐྱབས་ བའི་ ལམ་ ཀྱི་ བ་'' ཆུགས། 驿站。清代开始在西藏设立的一日马程所走的途站。

རྒྱ་ཆེམ། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ ཆེམ་ བཟོ་ བྱེད་ སྟངས་ཤིག 汉式缝纫法。

རྒྱ་ཆོས། (1)རྒྱ་ སྐྱགས་ཆོས་ཀྱི་ བསྟན་ མིང་། (2)སྤྱ་ ཟླག་ རྒྱ་ ཆོས། 深红色的锻缎。

རྒྱ་ཇུ། ལན་ ཚའི་རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རོ་ ལན་ ཚ་ ལ་ ཆ་ བ། ཞུ་ རྩེས་ དྲོད། ནུས་ པས་ ཁོ་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ སྐྱེན་ དང་ དང་། ཟླ་ མཚན་ འཁྱགས་ པ། བྱ་ དང་ ཤ་ མ་ ཐོན་ པ། དྲི་ ཆ་ འཁྱགས་ པ། ཁྲོང་ ཐྲེན་ བྱང་ ཐབས་ ཀྱི་ ནད། རྩའི་ ནད། ཁྱག་ པ། མིག་ ལ་ ཤ་ མངོར་ ཆུས་ པ། ཤེང་ ཐོག་ སོགས་ ལ་ ཡན། 硇砂，白硇。药用盐类。味咸，性温，功能化肠胃等处症瘕，治经闭、难产、胞衣不下、小便不通、虫

病绞痛、活经络、除喉蛾、消眼中胬肉及翳障等。

རྒྱ་ཚོ་ཁྲེ་འབྱིག་ རྒྱ་ཚའི་མིང་གཞན། 硒砂的异名。

རྒྱ་མཚལ། ངོ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤེག་རྡེ། 朱砂的异名。

རྒྱ་མཚལ་སྨུག་ལ། རྒྱ་མཚལ་གྱི་མིང་གཞན་ཞིག 辰砂的异名。

རྒྱ་མཚོ། (1)རྒྱ་གཏེར། 海。大海；རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ། 大洋。 རྒྱ་མཚོ་འཁྱམ་ལ་བཞག་ཀོ་རྨམ་མཚིལ་མས་བླང་། 搁置大海在一旁，却用口水泡干革。喻舍近求远。 རྒྱ་མཚོ་རྨམ་དུས་ན་ཐྲལ་བ་ཤེ་དུས། 大海舍得枯，鲨鱼就不惜死。意谓你能作到的，我也能作到。 མིང་ཤེ་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་གླ་འཇིན་དང་། བཐུལ་དཀའ་བ། རྒྱ་བདག རྒྱ་རྒྱལ། རྒྱ་རྒྱས་ཀྱིས་ཁྱེར། རྒྱ་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་ཅན། རྒྱ་རྒྱས་འབྱུང་གནས། རྒྱའི་ཕྱང་པོ། ཐུལ་འགྲོའི་གཏེར། དལ་འབབ་མཛོད། དུག་ཅན་གནས། ཁ་རོལ་མེ་མཆོག རྒྱ་བའི་མ་མ། རྒྱ་བས་འཛེལ། རྡོ་མེ་ཐོད་ཅན། རྡོ་ཆེན་འབྱུང་གནས། རྣ་ལྟུན་མ། ས་མཚོད་མ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་ཀ་དོག་ཤིས་ཐུ་ན་དཀར་རྩྭ་དམར་ས་ལ་བཞི་ཡོད་པས་གྲངས་བཞི་མཚོ། 海。佛书说须弥山光照耀大海，分别呈青、白、黄、赤四色，故表数字4。

རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ། (མངོན) (1)བཀྲ་ཤིས་ཐུབ་ཀྱི་ཁབ་ཏུ། 帝释坐骑的异名。 (2)ཟླ་བ། 月亮的异名。 (3)ལྗོ་ཤིང་། 天树的异名。

རྒྱ་མཚོ་ཀྲམ་སྣལ་ཅན། (མངོན) རྒྱ་ཤིན་ཆེན་པོ། 噬海者。鲸鱼的异名。

རྒྱ་མཚོ་དགའད། (མངོན) ཟླ་བ། 喜海。月亮的异名。

རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། ས་གསུམ་པ་བའི་ཐུབ་ཀྱི་བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། མི་མཚོན་ལ་སོགས་པའི་མི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཐོག་ཏུ་བབ་པས་མིད་མི་འགྱུག་པས་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུའོ། 大海喻发心。二十二种发心之一。住第三地菩萨具足忍波罗蜜之发心。面临一切烈火、刀兵等不乐意事，终不动心，有如大海。

རྒྱ་མཚོ་འཐུང་། (མངོན) ཆུ་མ་ཁའི་མེ། 饮海。骡马火的异名。

རྒྱ་མཚོ་ཇོ་བ། ངོ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ལྟེ། མཚོ་རྡེའུ་ཁ་དོག་མ་འདས་པ་དབྱིབས་རྫས་པོ་དང་། འབྱ་འདྲ་བ་སོགས་འབྱུང་། རྩྭ་བས་ཆ་བའི་ཐིག་ལ་བཏ། 海石。一类矿物药名。色泽不定，形圆，或如虫形。功能治郁热所生诸虫病。

རྒྱ་མཚོའི་གོས་ཅན། (མངོན) ས་གཞི། 衣海衣者。大地的异名。

རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་བོ། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ། 大海，洋。

རྒྱ་མཚོའི་མཉམ་ང། རྒྱ་ མཚོའི་ འཇིང་ ངམ་ རྒྱ་ མཚོའི་ བྱིང་། 海中，海心。大海中央。

རྒྱ་མཚོའི་མཚའ་ཅན། (མངོན) (1)གཟེ་ མ་ར་ མགོ། 蒺藜的异名。(2)རས་ བལ་ ཤིང་། 木棉树的异名。

རྒྱ་མཚོའི་ཀུ་མོ། (མངོན) ལྷ་མོ་དཔྱངས་ཅན་མ། 海洋少女。妙音佛母的异名。

རྒྱ་མཚོའི་ཕྱི་མ། དྲྭ་ལའི་ཐུ་མ། 海上师，嘉措喇嘛。有时用以指达赖喇嘛。

རྒྱ་མཚོའི་ཡུ་བ། མཐའི་རྒྱ་ མཚོའི་ རྩའམ་ ཀྱི་ ལྷུ་རྡོག་ཐག་ལ་ཆ་ཤས་ལ་ ཐུབ་ལེབ་ དཀར་ བོ་ ཐ་ཁྱིས་ ཀྱི་རྒྱ་ འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ། རང་ཁ་ལ་བཤད། ཀུ་རྡེས་ སྟོམས། རྒྱས་ བས་ མཁལ་ ཚད་དང་། ཁྱད་ པའི་

ནད་ལ་ཐན། 海浮石。别名水泡石。海浪卷跳浮垢结积岩石所成。松脆灰白，有管状体如蚌肠。入药味苦涩，性平，清肾热，治脑疾。

རྒྱ་མཚོའི་མངར་གསང། (མཛོད) ཟླ་བ། 海之鲜酥。月亮的异名。

རྒྱ་མཚོའི་ལྷ་མོ། (མཛོད) ལྷ་མོ་དཔྱངས་ཅན་མ། 大海天女。妙音佛母的异名。

རྒྱ་མཚང་རྩེ་དཀྲུག ལན་དང་འབྲས་ཀྱ་གང་ཡང་མེད་པའི་དབྱེ། 石沉大海。喻无回响、无结果：ཀ་པ་བགྱིབས་པ་དེས་རྒྱ་མཚང་རྩེ་དཀྲུག་ཤུར་ཐན་གཅིད་གང་ཡང་མ་བྱུང་། 办了的事情象石沉大海，没有得到任何反响。

རྒྱ་ཟས། ཚལ་སྣ་བཞིགས་པའི་ཟས། 汉餐。食品种类繁多的筵席。

རྒྱ་ཇག (1)རྒྱ་ནག་ནས་བོད་པའི་ཚོང་ཟོག 汉地商品，内地货。(2)རྒྱ་གར་ནས་ བོད་པའི་ ཚོང་ཟོག 印度货，印度商品。

རྒྱ་ཇང་། རྒྱ་ཇོག་དང་འདྲ།

རྒྱ་ཁམའ། རྒྱ་མི་བཟའི་བསྲུལ་ཚོག

རྒྱ་བཙའ་ཀོང་ཇོ། ཐང་བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ བཙུན་ མོར་ ཆེབས་པ་ ཐང་གྱི་ རྒྱང་གི་སྲས་མོ་ཁུན་ཤིང་ཀོང་ཇོའམ། ཁྱི་ཇེ་ གཏུག་བརྟན་ ཀྱི་བཙུན་ མོར་ ཆེབས་ པ་ ཐང་ཀྱང་ རྒྱང་གི་སྲས་ མོ་ རྒྱལ་ཤེས་ ཀོང་ ཇོ། 汉公主，汉妃。藏史多以指唐太宗时嫁给松赞干布的文成公主和唐中宗时嫁给赤德祖丹的金城公主。

རྒྱ་བཙའ་བལ་བཟའ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་རྒྱ་བལ་བཙུན་མོ་གཉིས། 文成公主和尼泊尔公主。

རྒྱ་ཆབས་མི་འདུས་པ། ལས་ཀའི་ གཞི་ ཁྲོན་ཆེ་ དགས་ནས་ལག་ལེན་ དུ་ མི་འཁྱོལ་བ། 不可收拾，不能收尾；ལས་ཀ་རྒྱ་ ཆབས་ འདུས་ མི་ རྒྱབ་པ། 工作不能收尾。ཁྱོ་བོང་གི་ ལས་དོན་ མང་ པོ་མི་ གཅིག་ལས་ གཅིག་གིས་རྒྱ་ཆབས་མ་འདུས་པ་རེད། 内外的事务太多，单人单手不能应付。

རྒྱ་ཚན། སྙོད་ཚེར། 疏忽，放任，忽略，不经心，恍惚不觉：དགས་ཐོན་ཁྱེད་དགོས་ས་སྐང་བ་རྒྱ་ཚན་དུ་ གཏོང་མི་རིགས། 该小心的地方，不可疏忽。རང་སེམས་ རྣམ་ གཡེང་རྒྱ་ཚན་ དུ་ གཏོང་བ། 任随心思放逸。

རྒྱ་ཡིག རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡི་ གེ། 汉文。

རྒྱ་ཡིས་འཚོ་བ། (མཛོད) བཤད་པའམ། རྩོད་པ། 以网罟为生者。屠夫、猎人的异名。

རྒྱ་ཡུལ། (1)རྒྱ་ནག་ཡུལ། 汉地，内地。(2)རྒྱ་གར་ཡུང་བ། 古印度。

རྒྱ་རུ། (1)རི་དྭགས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 野山羊。一种草食野兽。(2)རྒྱ་གར་ནག་གང་རྒྱང་ གི་རུ། 汉族地方或印度饲养的山羊。

རྒྱ་རྒན། (1)རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་གར་ནས་ སྒོན་པའི་ཚ་རྒན 汉地烧酒；印度烧酒。(2)རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་གར་ནས་ སྒོན་པའི་ལྷག་ཤེགས་རྒན 汉地黄铜；印度黄铜。

རྒྱ་རིགས། རང་རྒྱལ་ནང་མི་འབའ་མང་ཤོས་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་ཡོངས་གང་ས་གང་དུ་གནས་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག 汉族。我国人数最多、分布全国各地的一个民族。

རྒྱ་རིམ་པ་བདུན། རིག་པའི་ གནས་ གང་ ཡང་དུང་ བའི་ གཞུང་ གི་དོན་ མི་འཐུག་ པའི་ ཚེ་དུ་ གདབ་པའི་རྒྱ་བདུན་ཏེ། དོན་མི་འཐུག་པ་ཚིག་ གི་རྒྱ་དང་། ཚིག་ཤད་མི་འཐུག་ པ་ཤད་ཀྱི་རྒྱ། ཚིག་དོན་མི་འཐུག་པ་ལེའུའི་རྒྱ། ཤོ་ལེ་ཀ་མི་འཐུག་པ་བམ་ པའི་རྒྱ། བམ་ པོ་མི་འཐུག་པ་བམ་ པའི་ཀུངས་ཀྱི་རྒྱ། མཐའ་མི་འཚམས་པ་སྡེ་ ཐིག་གི་རྒྱ། སྡེ་གས་བམ་མི་འཐུག་པ་ གདོང་ ཡིག་གམ་ སྐུན་ཁྲིར་ཀྱི་རྒྱ་བཅས་སོ། 七重标号。书面上使用的符号：字间标号，使拼写免于混淆；句读标号，使词句免于淆乱；章节标号，使文义免于淆

乱；分卷标号，使颂偈免于淆乱；卷目标号，使书册免于淆乱；框线标号，使页面周边免于淆乱；名签标号或函头标号，使函卷免于淆乱。

རྩ་དྲུ། རི་དྭགས་ཀྱི་དུ་རུ། 羚羊角。动物药名。

རྩ་དྲྭ། ཀྲུ་ནག་ནས་བོན་པའི་དྲྭ། 京绒垫子。汉地所造绒垫。

རྩལ་ལ། (1)དེས་ཕྱིས་གསུམ། ལན་འགའ། 一时，某时，有时候：ཀྱོ་ལ་ བརྗེད་ངས་ པས་ ལས་ ཀ་འཐུས་ཤོར་དུ་ གཏོང་བ། 一时忘却，就会影响工作。(2)གལ་ཏེའམ། གལ་སྲིད་དམ་བརྟག་པ་ མཐའ་ བརྒྱང་ ཀི་དོན། 要是，如果，万一：ཀྱོ་ལ་དེ་ཕྱིར་ཡིན་ནའང་། 纵然如是。

རྩལ་བ། ཀྱོ་ལ་ཕུག 汉萝卜。内地出产的萝卜。

རྩལ་མ། མང་པོ་འགྲོ་སའི་ ལམ་ཆེན། 大路，公路，汽车路：ཁོང་ཚོ་ཀྱ་ ལམ་ དུ་ཞལ་ འཛོམས་པ། 他们在途中会见了。རི་བྲག་བཅད་ནས་ཀྱ་ ལམ་གསར་དུ་ བཟོས་པ། 翻山涉水修起了公路。ཁལ་བོང་ཐུས་འདྲུང་བར་ཀྱ་ ལམ་ སྐེད་པ་ནི་དོན་ མེད། 驮子自有驴驮，大路何须叫腰痛。

རྩལ་པ། རྒྱལ་པོའི་སྲས། 王子，太子。

རྩལ་ཆས། སྐར་བོད་ ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་ གི་ མངའ་སྡེའི་སྐབས་དྲུང་འཁོར་ཆོས་ གྲྭ་ཚྭའི་ཆས་ ཡིག་སྒྲེ། དེར་ཀྱལ་སྤྱིད་སྐྱ་བདུན་ ཚང་ལྷག་ས་ དེ། གཟན་ཀྱིས་ཟྲང་ཆེན། ཀོང་རྟས་འཁོར་ ཁོ། བན་ ཏོག་ཁིས་བཅུན་ མོ། སྐེད་ཀྱིས་དམག་དཔོན། ཁྲག་ཁྲ་ ཐེག་ཤུབས་ཀྱིས་རྟ་ མཆོག མར་ཀོང་ཁིས་ བྱེན་ པོ། རིན་ཆེན་སྤྱིས་ རྟོར་ཐུ་རིན་ པོ་ཆེ་ བཅས་ མཆོག། འདྲིའི་ཐྲལ་གཏོང་ པ་ པོ་ནི་ དུས་ རབས་ བཅུ་བཞི་པར་ སྐྱིའུ་གདོང་མི་དབང་གྱལས་པ་ཀྱལ་ མཆོན་ ཡིན། 王子装。原西藏地方政府重要典礼中，俗官所着礼服之一种。全付装束具备佛家所说国政七宝：披单表白象宝、耳坠表金轮宝、耳轮表玉女宝、腰刀表将军宝、荷包表绀马宝、白裙帽表主藏臣宝、珍宝总体表神珠宝。倡导者为十四世纪时明封阐化王帕竹·札巴坚赞。

རྩ་ལྷ་ཆས་ཀྱི་གཡོན། ཀྱ་ལྷ་ ཆས་ རྒྱས་ སྐབས་ ཀྱོན་ཀྱིའི་གཅན་ཁྲ། 彩幅披单。王子装中搭在肩上的披单。

རྩ་ལྷ་བ། བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ གང་ ལྷ་ མེ་འབྲེ་ མཁན་ནང་གི་གཙོ་བོའི་ཚ་ལྷགས་ཅན་ཞེག 彩衣王子，彩衣太子。藏戏角色之一。

རྩ་ལྷགས། ཀྱ་རིགས་ཀྱི་ལྷགས་ སྲོལ། 汉族形式，汉族例规。

རྩ་ལྷའི་ཁྲི། ཀྱ་ལྷ་ཆས་ཀྱི་ སྐེད་ཁྲི། 腰刀。王子装所系腰刀。

རྩ་ལྷའི་ སྐྱོད་ གོས། རྩར་ བོད་ ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་གི་དྲུང་འཁོར་ སྐྱ་རིགས་དང་ལྷ་ མེ་འབྲེ་ མཁན་ཁ་ཅནས་ཀྱི་ཀྱ་ལྷའི་ སྐྱོད་ གོས། 藏剧装束和原西藏地方政府俗官的装束之一种。

རྩ་ལྷའི་ཚམ་ཁང་། བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ གང་ ཁ་ ལྷེ་ ལྷ་ མེ་འབྲེ་ མཁན་ ཞེག་གི་ ཐུ་ ལུངས། 王子腔。藏戏唱腔之一。

རྩ་ལྷས་ཅྱིན་འབེབས། བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ གང་ ལྷ་ མེ་ བའི་ གཙོ་ བོས་ འབྲེ་ ལྷགས་ ཀྱི་ས་ གཞི་ ཅྱིན་ ཀྱིས་ རྒྱབ་ བའི་ སྐྱངས་ ཀ་ ཅྱིད་ ཚུལ། 太子降福。藏戏开演时，有着太子装者登台，象征加被舞台、给观众带来福泽的一个序幕。

རྩི་ཤོ། མདོང་ མེའི་ སྐྱབ་ ཤིང་། 搅乳杖。搅乳取酥油的木棍。

རྩི་ཤིང་། ཤིང་ ཞེག 金钱松。松柏科植物名。

རྩི་ཤིང་ ཇོད་གསུམ། ཀྱ་ གསོས་དང་། ཤིང་ དངུལ། རྒྱན་ རྫོང་དེ་ སྐར་ བོད་ ས་ ཁྲལ་ཀྱི་ ཁྲལ་ ཆེན་ གསུམ། ཆོང་ཀྱལ་ རབས་ སྐབས་ སུ་ བོད་ ཞི་ དམངས་ ཀྱིས་ ཙམ་ བན་ དང་ བཅས་ བའི་ དུས་ རིགས་ རྩར་ ལ་ འབྱལ་ དགོས་ བའི་ འབྱ་ དངུལ་དང་། རྒྱན་ ལམ་ ཆོགས་ ཆེན་ ལ་ འབྱལ་ དགོས་ བའི་ འབྱ་ དངུལ་ ཤིང་ དང་ རྩམ་ པ་ བཅས་ སོ། 三薪俱。汉俱、传召桑

费和传召糌粑。清代西藏地方人民向当时驻藏钦差等官员缴纳的饷银，向拉萨大召法会缴纳的柴火和糌粑。

རྫ་ཤིག (1)ཤུག་པའི་ཅུ་བྱག་ཅེག 柏树。(2)ཨིང་འབྲས་ཆི་བི་ཁའི་རྩྭ་ཡོ། 枣树，ཅུ་ཤུག་ཆི་ཀུ། 枣核。

རྫ་ཤིག་འབྲས་བྱ། (1)ཆི་བི་ཁ། 西枣，大枣。(2)ཤུག་པ་ཁྲོ་ཞལ་ཅན་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྟེ། རང་མངར་ཁ་ཆ་ལ་བསླ་བ། ཞུ་རྩེས་སྟོབས། ནུས་པས་གཅིན་འཁྱགས་ཀྱི་ནད་དང་། བྱད་མེད་ཀྱི་ཆབས་ནད། དེག་ནད། ཐྲོ་ཆད། མཆིན་ཆད། སྟོད་མཁྲིས་ཀྱི་ཆ་བ་སོགས་ལ་པན། 柏子仁。侧柏树种子。味甘苦、辛而涩，性平，功能利小便、治妇科痛风及肝、胆、肺脏诸热。

རྫ་ཤྭགས། (ཨངོན) རས་པའ་ཤིང་། 套芙。木棉树的异名。

རྫ་ཤོ། གང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆ་གསོ། རུས་པའི་ཆ་བ་འཇོམས། 黄胆草。土名水菠菜。药用草本植物。味苦，性凉，功能治疮疡、清骨热。

རྫ་ཤོག ཅུ་ནག་གམ་ཅུ་གར་ནས་ཐོན་པའི་ཤོག་བུ། 汉地纸，印度纸。

རྫ་སེའི་མེ་ཏོག མེ་ཏོག་ཆེར་མ་ཅན་ཞེག 月季花，玫瑰花。一种有刺的观赏植物。

རྫ་སེར། (1)ཞུ་རུ་སུ། 俄罗斯。(2)ཅུ་བོ་དང་མེད་པོ་གཉིས་འདྲས་ཀྱི་མིང་། 紫黄色。

རྫ་སོག ཅུ་དང་སོག་པོ། 汉人和蒙人。

རྫ་ཐང་། (1)འདེགས་ཅུ། 秤。(2)ཅུ་མ་དང་ཉུ་ག། 斤和两。

རྫ་ཐུན་མ། ས་ན་ཆེན་པོ། 蚕豆。

རྫ་གསར། གསར་བུ་ཐོན་པའི་ཅུ་ཚོས་ཤེག 化学胭脂，新洋红。新近合成的一种红色染料。

རྫ་གསེར། གསེར་སྐུད་དང་། དངུལ་སྐུད་ཀྱིས་བཏགས་པའི་གོས་ཆེན། 妆花缎，俄罗斯金丝缎。

རྫ་གྱེས། ཐུར་མའ་ཏུ་ གོང་ མའི་ སྐབས་ བོད་ཐུད་ཙམ་ བན་ དབོན་ འཁོར་ ལ་ ཁོ་ ལྟར་ འབྱལ་དགོས་པའི་ཁྲལ་ཀྱི་ཀུས་ཤེག ཆེས་ སུ་ བོད་ ཀྱི་ བཀའ་བློན་ཆོས་ སྐུ་ མཁྱེན་ ལ་ གསོལ་ སྟོན་ གཤོས་ཅིང་ གྲོན་དངུལ་ ཡོང་ཀྲངས་ཤེག་ ཅུས་ས། 汉饷。清代西藏人民对当时驻藏钦差及其属员缴纳的饷银，后来改作西藏噶伦宴客费用的来源。

རྫ་ཡ་རུ་ང། ཙ་རུ་རའི་མིང་གཞན་ཞེག

རྫག་སྐོར། (1)སྐད་ཆ་བསྐོར་ནས་ཐུང་ཟ་བྱེད་པ། 讽刺，讥讽，隐嘲：ཐག་དོག་ གི་ སྐོ་ ནས་ ཅུག་སྐོར་ཀྱི་འདོད་གཏམ་མ་ཤོད། 不可存心忌妒，说话讽刺。(2)དོན་ གཅིག་ ཡང་ ཡང་ བསྐྱར་ ནས་ བཤད་པ། 说话重复：དོན་མེད་ ཀྱི་ སྐད་ ཆ་སྟེ་ གཅིག་ཡང་ ཡང་ཅུག་སྐོར་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱིན་འདུག — 再重复说着一句无意义的话。(3)ཆང་ཅུག་སྐོར་ ཅུག་པ། 反复冲酒：ཡང་ ཡང་ ཅུག་ སྐོར་ བྱས་ པའི་ཆང་རོ་བཟང་ཆེ། 经过冲扬的酒味道好。

རྫག་གཅིག་མཆོངས་གཅིག སྐོ་གཅིག་རྩེ་གཅིས་ མིན་པ། 步调协同，协调一致：ལས་ དོན་ འདི་ ལ་ང་གཅིས་ཅུག་ གཅིག་ མཆོངས་ གཅིག་ ཡིན། 对于这件事，我俩步调是一致的。

རྫག་ རུ། འདེབས་ རུ། 自用茶叶，零用茶叶。对当作商品出卖的茶叶而言。

རྫག་གཏམ། བསྐོར་ནས་བཤད་པའི་སྐད་ཆའམ་ རྒྱར་རྒྱའི་གཏམ། 挖苦话，讽刺话。转弯抹角的讥诮。

རྫག་ཐེབ། ཐེབ་ རྩ་ཆེ་བ། 大锛。削木横斧，木工用具。

རྫག་ཟོར། ཐུགས་དུང་ཐེབ་དང་གཏུབ་ ཐེབ་ ཀྱི་ ཐོ་བ། 铁锤。打铁和断铁两用工具。

རྫག་རྡུང་། རྡེག་ འཆོག་ གམ་ དུང་རྡེག 打击，

གཞན་ལ་དབང་ཤེད་ཀྱིས་རྒྱག་དྲུང་གཏོང་བ། 恃势打人。བཟང་པའི་ཚོང་ལ་ཇ་ཆང་། ངན་པའི་ཚོང་ལ་རྒྱག་དྲུང་། 跟着好人有茶有酒，追随坏人挨打挨揍。

རྒྱག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུབ་པ། བཏུག་པ། རྩོམ།། ཕྱིར་འཕེན་པ་དང་གཏོང་བ། ནང་དུ་འཇུག་པ་དང་འཇོག་པ། ཉེད་པ། བཟོ་བ། དྲང་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཅིག 抛射，发出；加上，放进；做作，制造；打击等：མེ་མདའ་རྒྱག་པ། 放枪。མཚོན་ཆ་རྒྱག་པ། 砍杀，抛掷兵器。ཆུ་རྒྱག་པ། 浇水。མེ་རྒྱག་པ། 放火。བཤད་རྒྱག་པ། 通知。ཀུ་རྒྱག་པ། 打呼哨。ནོ་རྒྱག་པ། 掷骰子。ས་ལྗང་རྒྱག་པ། 施肥。སེ་རྒྱག་པ། 齿间嘶噬。ཁ་སྣོན་རྒྱག་པ། 添加。སྒོ་རྒྱག་པ། 关门。སྒོ་ལྷགས་རྒྱག་པ། 上锁。བཅད་རྒྱག་པ། 在房中加上隔扇。ལྷགས་རྒྱག་པ། 上脚镣手铐。རྨག་པ་རྒྱག་པ། 补鞋底。བསྡུ་ཆ་རྒྱག་པ། 凑份子。ཀུ་རྒྱག་པ། 注气，打气。མར་རྒྱག་པ། 放酥油。ཚོས་རྒྱག་པ། 染色。ཚྭ་རྒྱག་པ། 放盐。ཕྱེ་པ་རྒྱག་པ། 打补丁。དཀྲག་རྒྱག་པ། 车制。སྐོར་བ་རྒྱག་པ། 打转转。ཁ་རྩེད་རྒྱག་པ། 打闹，吵嘴。ཁང་པ་རྩོམ་པ། 修造房屋。གད་རྒྱག་པ། 扫地。གུར་རྒྱག་པ། 撑帐篷。ཚོང་རྒྱག་པ། 喊价。གྲངས་ཀ་རྒྱག་པ། 清点数目。བགོ་བཤད་རྒྱག་པ། 分摊，分配。འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་པ། 讲解。དགྲ་རྒྱག་པ། 打仗，打冤家。ཆང་ས་རྒྱག་པ། 结婚。ཁྲག་པ་རྒྱག་པ། 打劫，打抢。རྟགས་རྒྱག་པ། 做记号。ལྷབ་རྩེག་རྒྱག་པ། 褶叠。ཐེག་རྒྱག་པ། 画线。པར་རྒྱག་པ། 印刷，拍摄。ཕྱིར་འཐེན་རྒྱག་པ། 撤退。འཕྲོད་རྒྱག་པ། 讥讽。དམག་འཁྲུག་རྒྱག་པ། 打仗。བཅས་མ་རྒྱག་པ། 收庄稼。རྩིས་རྒྱག་པ། 算帐。རྩོམ་རྒྱག་པ། 做诗文。ཚེམ་བུ་རྒྱག་པ། 缝纫。ཚོང་རྒྱག་པ། 做生意。འཚང་གཅོག་པ། 拥挤。ཡིག་སྐྱེགས་རྒྱག་པ། 封信。ཡྱང་མ་རྒྱག་པ། 薅草。ལས་བགོས་རྒྱག་པ། 分工。ཁབ་རྒྱག་པ། 打针。ཁྱེ་རྒྱག་པ། 打围，打猎。རྒྱ་འདེ་རྒྱག་པ། 打架。ཕྱང་པ་རྒྱག་པ། 打桩。མེ་མདའ་རྒྱག་པ། 放枪。ཞབས་བྱེ་རྒྱག་པ། 跳舞。གཟེར་རྒྱག 钉钉子；རྡེས་རྒྱག 石击，投石；ལ་རྒྱག་པ། 翻山。❷(ཐ་མི་དད་པ)བཏུབ་པ། རྒྱག་པ།། ལང་བ་དང་། འཆར་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་ཚིག 起，生，现出等：བྲང་ཕྱམ་རྒྱག་པ། 打冷颤。ཁོ་རྒྱག་པ། 咳嗽。སྐད་གྱང་རྒྱག་པ། 打嗝。ཚམ་པ་རྒྱག་པ། 伤风。ན་རྒྱག་རྒྱག་པ། 发痛。འོད་མདངས་རྒྱག་པ། 放光。ལྷགས་པ་རྒྱག་པ། 起风。

རྒྱག་དཀྲིག དབྱག་མགོའི་འཕྲལ་མིག་འཁོར་ཏེ་སྡེ་མ་དུང་ཅིད་ཚིག 连枷。旋转提端转轴，拍打谷穗的脱粒农具。

རྒྱག་མར། རང་གི་འགྱང་ཐང་རྒྱག་རྫུའི་མར། 自用酥油，零用酥油。对作为商品出卖的酥油而言。

རྒྱག་རྩམ། འཁྲག་རྩོད་དམ་དུང་རྩམ། 打架，吵嘴；རྒྱག་རྩམ་ཆོད་བའམ་རྒྱག་རྩམ་ཆ་བོ། 好斗，好打架的，好吵架的。

རྒྱགས། བཟའ་བཅའི་རིགས། 名词。口粮，饮食品，干粮：ལམ་རྒྱགས། 途中口粮，路上食品。ཕྱགས་རྒྱགས། 储备粮，常备仓粮。དབྱར་རྒྱུ། 备夏之粮。དགུན་རྒྱགས། 冬粮。འཚོ་བའི་རྒྱུ། 生活必需的食品。རྒྱགས་རང་འཁྲིད། 自带食品。རྡོག་ཐོན་ཚང་ནས་བཟའ་བཅའི་ཀ་སྐྱོག་

འགྲུལ་ཚང་ཞིག་ མ་བྱས་ན་ ལམ་ ཀུམས་ འཆད་ཨོང་། 动身之前，食品准备不齐，路上就会断粮。

ཀུམས་རྫས། ཁོ་རྒྱས་འགྲུལ་ལ་ འཇོལ་མི་ སོགས་ལ་སྦྱིན་ཏུའི་ལམ་ཀུམས་དང་བྱ་དགའི་རྫས་པ། 赆仪，馈劳物品。为行人准备的食物和慰劳品。

ཀུམས་རྫས་ཟླ་བསང་། འཇིག་རྟེན་ པའི་ལྷ་ལ་ བསྟོ་བའི་བསང་དུད་ སོགས་ཀྱི་མཆོད་པ། 送神香火。为酬谢世间鬼神而举行的燔柴烟祭。

ཀུམས་ཚས། རྒྱུན་མཁའི་བཅར་བཅའི་རིགས། 途中干粮，盘川，路费。

ཀུམས་ཟ། བཅར་བཏུང་། 饮食，饮食物品：ཀུམས་ཟ་རྣམས་རྫོགས་པ། 饮食已经罄尽。

ཀུམས་རྩེད། འཚོ་བའི་ མཐུན་ རྐྱེན། 食费，生活费。

ཀུམས་ སྐོམས། ཟོད་ ཁོག་ འགངས་པ་ དང་། སྐོམས་ པ། 饱和饥，饥饱：ཟོ་ ཆས་ མང་ རྒྱང་རབ་པོ་ རེས་ན་ཀུམས་ཟོམས་ གཉིས་ ཀའི་སྡུག་ཆ་ མི་ཟད། 多少吃得适中，可免过饥过饱之苦。

ཀུམས་ པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ༡.བཀུམས་ པ། བཅུག་པ།། རས་ཀྱིས་ རྩམས་པ། 饱足。吃足了量：ཟོད་ ཁོག་བཅུམས་ སོང་། 肚子饱了。 ཟོ་ ཆས་ ཆོད་ཤེད་ ཟས་ པས་ ཟོད་ ཁོག་ཀུམས་ ཆས་པ་རེད། 吃得过分多了，肚子发胀。 ཀུ་ མཆོ་ བཏུང་ས་ ཀུང་མི་ རོམ། རི་ བོ་ བཟས་ ཀུང་མི་ ཀུ་ཏེ། 喝干大海渴未解，吃掉大山不果腹。喻贪得无厌。❷、དང་ རྒྱུད་ མཐོ་ བར་ ཤེམས་པ་ སྟེ། བདག་གི་ ཀུམས་ དང་རིགས་ དུས་ ཀུན་ བཤེས་ ཤོང་ སྐྱོང་ སོགས་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ་ ལ་ རབ་ དུ་ དགའ་ ཞིང་ ཆགས་ པའི་ ཤེམས་ ཀྱིས་ རང་ མཁྱ་ བས་ འཕྲིང་ པ་ རྒྱུ་ རྒྱུ་ རྒྱ་ ཀུའི་ རྣ་ བཀོས་ ཀིག 自高自大，骄傲。二十随烦恼之一。佛书译作憍、贡高、我胜慢。恃我所有身貌、种族、亲友、货财等类，圆满具备，自得自满：ཤོན་ དུད་ སྐྱིས་ ཀུམས་ པ། 自恃本领。རྒྱས་ འབྱོར་ དབང་ ཐང་ གིས་ ཀུམས་ པ་ རྣམས། 富贵自满之徒。❸ ལུས་ ཀྱི་ ཀ་ རྒྱས་ འཕེལ་ བའམ་ ཚོན་ པོ། 形容词。胖，肥胖。脂肪多：ཀུམས་ རིལ་རིལ། 胖墩墩。སྐུ་ ཀ་ ཀུམས་ པ་བྱས་ ཤོང་། 您会胖起来。

ཀུམས་པ་བརྒྱད། རིགས་ བཅང་བས་ ཀུམས་ པ། གཟུགས་ཀྱིས་ ཀུམས་ པ། ལང་ ཚོས་ ཀུམས་ པ། ནད་ མེད་ པས་ ཀུམས་ པ། རྟེ་ ཀྱིས་ ཀུམས་ པ། དབང་ ཤོད་ པས་ ཀུམས་ པ། བཟོ་ རིག་ ཤེས་ པས་ ཀུམས་ པ། མང་དུ་ ཐོས་ པས་ ཀུམས་ པ་ བཅས་ བཀུད་ དོ། 八骄慢：种族骄、容貌骄、韶华骄、无病骄、货财骄、权势骄、技艺骄和博闻骄。

ཀུམས་སྒྲོད། སྤྱིད་ལང་ ཤོར་ བའི་ སྒྲུབ་ པ། 娇惯。习于安逸的生活。

ཀུམས་ཟྭ། ཀུམས་ འཁྲའི་ སྐས་ པས་ ཀྱི་ ཟས་ རིགས། 途中干粮，路上吃的糌粑。

ཀུམས་སྦྱངས། སྐོ་ ནང་ མར་ སྤེད་ པ། 供给干粮。供应饮食费用：ཚོས་ དུལ་ ཀུན། སྐོ་ ངན་ ཐོས་ ནས་ བྱའི་ ཀུམས་ སྦྱངས་ པ། 穿破衣，吃粗食，供给儿子饮食费用。

ཀུམས་ཚད། ཟོད་ པ་ འགངས་ པའི་ ཚད། 食量，饭量。吃饱的分量。

ཀུམས་ཐེང་། ཀུམས་ འཁྲའི་ སྐས་ ཀྱི་ ཟས་ རིར། 干粮。路途食物。

ཀུམས་པ། སྤྱིད་ལང་། 安逸，娇惯：ཀུམས་ ཀ་ ལངས་ ནས་ སྤྱིད་ པ་ གང་ བྱུང་ བྱས་ པ། 习于安逸，胡行乱为。

ཐུང་། 名词。(1) བར་ ཐག་ ཚེ་ ཚད། 距离。中间的间隔：མིག་ཐུང་ ཐུང་ པ། 眼光短浅。ཐུང་ དུ་ ཅང་རིང་ པོ་ མ་ ཡིན་ པ། 距离不很远。(2)ཐག་ རིང་ པ། 远距离，ལམ་ ཐག་ རིང་ པོ་ ཐུང་ གིས་

ཆོད་པ། 道路远隔。 རྒྱང་དུ་འཕེན་པ། 远射，抛向远处。 ཁྱིམ་པ་ཕན་ཚུན་ཀྱི་ བར་ ལ་ མདའ་རྒྱང་གང་ཙམ་རེ་ཡོད། 同邻居相隔一箭之地。 དངོས་པོ་ཉལ་རྒྱལ་རྣམས་རྒྱང་དུ་བསྐྱུང་པ། 把破旧的东西抛得远远的。 གནམ་གྱི་ འཕུར་ཐབས་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ཡང་ རྒྱང་ རིང་ མཐོང་ པ། 远远望见飞机飞来。 དཀྱིལ་འཁོར་ལ་མེ་སྐྱེགས་ཀྱི་མདའ་ཞིག་རྒྱབ་རིས་ཐོག་ཏུ་ཕོག་པ། 炮弹从远处击中敌堡。 ཕན་ཚུན་ མི་ མཐུན་པ་རྣམས་ ཁམ་ ཁམ་ སོ་སོར་ རྒྱང་ བསྡིངས་ རིས་ བསྡད་པ། 彼此不和的人，各自住得远远的。 རྒྱང་མེ་ཀཉེན་ལས་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེམ་མཆོས་དཀའ། 远亲不如近邻。

རྒྱང་བསྐྱེད་སྤྱལ་མེད། ལས་ཀར་དོ་ འཁྲིར་ མེ་ཉེད་པ། 弃置不顾，推诿不管。

རྒྱང་མཁར་ཚྭང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ ཁོངས་ མཆོ་སྦ་ རྩེང་ཁྲི་ས་ཆ་ཞིག་སྟེ། འགྲོ་བ་བཅང་ མིའི་ཀཏྟ་རྒྱུད་ལས་འབྱུང་ ཀ་ རྒྱལ་ བོ་ ཀུ་ ལ་་་ དབང་ བོའི་བཙུན་ མོ་ བདུད་ མོ་ཏ་ ཤང་ཁྲི་ སྐྱིད་ མོས་ཆལ་ཡོད་ས་ ཡིན་པར་སྣད། 江喀尔宗。西藏自治区错那县所属一地名。卓瓦桑姆故事中，魔妃哈香的花园，据说即在此地区云。

རྒྱང་ཐགས། (1)〈ཀྱི་ཁ〉རྒྱང་གུ་གང་ཀྱི་རིང་ཚད་ཅིག་སྟེ། ཆ་ལ་བརྒྱ་པའི་ཕིའི་གཞུ་འདོམ་ལྔ་བཅུ། 闻距。梵音译作俱卢舍、拘卢舍。古印度长度单位名。古印度以人寿百岁时代所用弓之长度为一弓，一俱卢舍约五百弓，相当于二百五十市尺。 (2)གྲགས་རིང་ཁྱི་སྐད་ ཐག་ས། 有名，大名。远扬的名声： དཔའ་བོ་རྒྱང་ཐགས་ཆེ། 出名英雄。 མི་མ་མཐོང་རྒྱང་ཐགས་གཡེར་ བོ་ཆེ། འགྲམ་བཅང་ན་ཞ་མོ་ཁྲང་འཇུལ་རེད། 未见人大名响亮，到眼前钻洞狐狸。 (3)རྒྱ་མཚན་ཀྱིས་རྒྱ་ཆས་འཇམ་ བོ་བཟོ་ཅིང་ ལག་ཆ་་་ ཞིག 刮磨匙子。陶工刮平陶坯用具。

རྒྱང་ཐག་ས་ཅན། ས་གཏ་རིང་ བོང་སྤུན་ ཐག་ས་ ཁྱབ་ཆའི་མི། 名人。知名人士。

རྒྱང་འཁོ། ལྕམ་ཁོག་རྒྱང་ཅིང་ཤེང་ལས་བཟོས་པ་ ཞིག 鞋楦头，靴子楦头。

རྒྱང་སྒྲོམ། ལྕ་འཁྲི་མཁན་ཀྱི་ཚེ་སྤུད་ཅིག 画架。绷伸画布的木框。绘画用具。

རྒྱང་རེ་། སྤྱན་ལ་རྒྱང་རིང་དུ་ གོན་ཏུལ་ཞིག 远远领先。前进中远远走在最前面： དེ་པ་ མང་ བོའི་ ནང་ནས་ཁོ་རྟེན་ལ་རྒྱང་རེར་ སོང་། 在很多骑士当中，他远远跑在前面去了。

རྒྱང་ཆེད། སྡེ་རྟིང་བར་ གཏ་ཆོད་ པ། 远隔，远离。

རྒྱང་མཆོངས། རྒྱང་རིང་ བོང་ མཆོངས་ པ། 跳远。尽力向前跃进。

རྒྱང་མཇལ། གཏ་རིང་ནས་མཇལ་ཁ་ཞུ་ བ། 望见，远谒。在远处以目迎送。

རྒྱང་ལྟ། རྒྱང་བལྟས་དང་དོན་གཅིག

རྒྱང་བལྟས། མིག་རྒྱང་རིང་ བོ་བལྟས་པ། 展望，远望，向远处看； མཇེས་རྒྱུན་རྣམས་རྒྱང་བལྟས་ལ་ངོད་བཀག་འཆར་ བོ་ འདུག 远远望见鲜艳灿烂的服饰。 ཀོ་བྱང་ཁྱོགས་མི་ཞུ་ ཡོང་ རྒྱང་ ནས་ རྒྱང་བལྟས་ཐེབ་པ། 从旁远望，看有谁新来。 མ་ངོངས་མདུན་ལས་ལ་རྒྱང་བལྟས་ཐེབ་དུས་སྣང་བ་ ཅ་ཅང་སྐྱིད་ བོ་འདུག 瞻望未来，异常兴奋。

རྒྱང་ཉེ་བ། གཏ་རྟེ་པ། 近，邻近，不远。

རྒྱང་མདའ། གཏ་རིང་དུ་འཕེན་པའི་མདའ། 远箭，远射程箭。

རྒྱང་ཟུགས། ཟུགས་རྒྱང་རིང་ བོ། 长远，深远； ཁོ་གསར་རྒྱང་ཟུགས་ཅན། 有远见的青年人。 རྨོན་ བོའི་ལས་ལ་རྒྱང་ཟུགས་མེད། 愚人行事无远谋。

རྒྱང་ཟུད། རྒྱང་འབྱད་དང་དོན་གཅིག

རྒྱང་འཕེན་པ། ཐུར་ཆུ་ཁར་ཀྱི་དྲང་སྲོང་འཇིག་རྟེན་མིག་གི་ཀུན་མཐའ་འཇོག་མཁན་ཅེ་འདི་ཨི་དང་ལས་འབྲས་མེད་པར་སྨྲ་བའི་ཚད་ལྡན་ པ། 顺世派。古印度佛教以外一宗教派系名，是主张没有来世、没有业果的断见派。

རྒྱང་ཁྱེ། མདོན་ཀྱི་ཆོགས་བཞིར་བརྩེགས་པའི་སྐྱེགས་དེ། 名词。护篱。送祟时所用灵器周围竖立的十字形竹签撑架。

རྒྱང་འབྱངས། གནས་ནས་རྒྱང་རིང་དུ་སྐྱོད་པ། 流放，发配，放逐。驱逐到边远地方去：ཐུ་དུས་ཐག་ཏུན་ཚབས་ཆེན་རྣམས་ས་ཐག་རིང་པོར་རྒྱང་འབྱངས་གཏོང་སྲིལ་ལོད། 古代有将巨盗惯贼流放远方之制。

རྒྱང་འཕེན། རྒྱང་རིང་དུ་བཏུགས་པའི་མདའ་རྡོ་འཕེན་ཐུལ། 远靶。远距离目标。

རྒྱང་འབོད། ཐག་རིང་ནས་སྐད་གཏོང་བ། 高呼。从远处唤人：ཕྱུ་གུས་ཨ་མ་ལ་རྒྱང་འབོད་ཅིད་པ། 孩子从远处呼唤父母。

རྒྱང་འབྲོག རོང་ས་དང་ཐག་རིང་པའི་ཐང་འབྲོག་ཁུལ། 远牧区。距农区较远的牧场。

རྒྱང་མ། 名词。(1)ཐག་རིང་བ། 远处，远距离：རྒྱང་མ་ནས་ལག་བརྡ་ཅིད་པ། 从远处打手势。(2)ཐག་རིང་དུ་འཕེན་རྒྱུའི་མདའ་ཕྱ་ཝི་ཞེག 远矢。能远射的细箭。

རྒྱང་མིག (1)རྒྱང་རིང་གསལ་བོང་མཐོང་བའི་མིག 远视眼，视力强。(2)རྗེས་ཡོང་རྟོགས་དེ་ཀྱི་བསམ་མནོ་གཏོང་ཤེས་པ། 目光远，有远见：རྒྱང་མིག་རིང་པོ། 远见，目光远大。རྒྱང་མིག་མི་མཐོང་མཁན། 近视者，目光短浅者。

རྒྱང་ཞག་ས་རྒྱུ་ཡི་གློད་མ། རིག་ཚའི་གདངས་ཀྱི་རོལ་ཀྱི་ལམ་ལ་མཐོང་བ་འཆར་བྱེད་ཀྱི་སྒོ། 远境水灯。本智内形现观外境之门。旧密大圆满修习法之一。

རྒྱང་གཞས། འཁྲབ་སྟངས་ཤིན་དུ་དལ་ལ་གཞས་ཀྱང་ཤིན་དུ་དལ་བའི་བྱེ་གར་ཀྱི་རིགས་ཤེག 缓歌。藏族歌舞的大歌前半段，舞蹈平缓、节奏自由的歌唱部分。

རྒྱང་གཡེར་ཆེ་བ། རྒྱང་ནས་མིང་གྲགས་ཆེ་བ། 四远驰名。远道声名大：མ་མཐོང་རྒྱང་གཡེར་ཆེ་བ། 眼未亲见，远道闻名。

རྒྱང་རིང་། ཐག་རིང་། 远处，长距离：རྡོ་བ་རྩྭེན་བོས་ཁེབས་པའི་ལྗང་སྐུང་རྒྱང་རིང་ནས་བལྟས་ན་ཆུ་བོར་འདྲལ། 远远望见青石覆盖的地方，误会成是一片绿水。

རྒྱང་རིང་ཆུ། (མངོན) སྨིག་ཆུ། 远水。阳焰的异名。

རྒྱང་ཤིང་། 名词。(1)རི་མོ་བྲི་སའི་རས་གཞི་རྒྱུང་བའི་ཤིང་། 绷架。绷伸画布的木架。(2)བཅོན་པའི་ལག་གཉིས་གཡས་གཡོན་དུ་རྒྱང་བའི་ཁྲམས་ཆས་ཤེག 一字刑架。张开罪犯左右两手成一字形的刑具。

རྒྱང་ཤེལ། ཐག་རིང་མཐོང་བའི་སྒྲུབས་ཤེལ། 望远镜。

རྒྱང་སོ། ཐག་རིང་ནས་སོ་ཕྱ་བའི་མིང་། 瞭望，远望，打量：རྒྱང་ཤེལ་བརྟུགས་ནས་དོགས་གནས་ཙོད་ས་རྒྱང་སོ་ཕྱ་བ། 从远处，用望远镜侦察可疑的地方。མངོན་མཚན་མེད་པར་དགྲ་ཕྱོགས་ལ་རྒྱང་སོ་བཏུགས་པ། 暗地里，在敌方设置下侦察。

རྒྱངས་ཀྱིལ། (རྟེང) ལེངས་ཀྱིལ། 全部，完全：རྒྱངས་ཀྱིལ་བསྐྱུང་བ། 完全抛弃。རྒྱངས་ཀྱིལ་འཕར་བ། 全部增涨。

རྒྱངས་ཀ། རྒུ་མའི་ནང་དུ་བརྒྱངས་པའི་ཀ། 香肠肉。制香肠时，在肠衣内充塞的肉末。

རྒྱངས་སེ། ལྷང་ངེ་བའམ་མངོན་གསལ་ཆེ་བ།

显著，昭然：དབང་པོ་ཆོགས་པའི་དཀྱིལ་ནས་ཏྲང་སེལ་ཐོན། 英雄在会众中崭然露头。

རྒྱན། ❶ཏྲན་པའི་སྐུལ་ཆོག ❷名词。(1)མཛེས་ཆས། 陈设品，装饰品。佛书译作庄严；མཛེས་ཤིང་ཀྱི་རྒྱན། 美化的饰品。རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན། 天然饰品，美丽的容貌。བཙོས་མའི་རྒྱན། 人为饰品，装饰品。རྟ་ནོར་ལུག་གསུམ་རི་བའི་རྒྱན་དུ་མཛེས། འབྲུ་སྦྱ་ལྷ་པོ་ཞིང་གི་རྒྱན་དུ་མཛེས། 牲畜装点山岭，五谷打扮田畴。ཁང་བཟང་གི་ནང་དུ་འཕན་གདུགས་ དང་ པ་ དུ་ ཕྱེད་ ལ་ སོགས་པའི་རྒྱན་སྦྱ་ཆོགས་བཀོད་པ། 室内张设幡盖、半满瓔珞等装饰品。འཕྲིན་ཡིག་ལ་ སྐྱེ་ངག་ གི་ཆོག་རྒྱན་བཀོད་པ། 信中使用美丽修辞。གཞོན་ནུ་ལང་ཚོ་ཅན་ལ་ཡོན་དན་གྱི་རྒྱན་རྒྱས་སྐྱེད་པ། 用德才饰青春。དཔའ་བོས་ མི་ རྗེས་ རྒྱན་ དུ་ འཛིན། 英雄以伤痕为光荣。མགོ་དང་སྐེ་ལ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་བའི་རྒྱན་འདོགས་པ། 顶上项下佩带花鬘为饰。གཡུ་ཐུང་རྩེལ་མའི་ཐུ་ཐུག་ གི་ རྒྱན་ སྐྲས་པ། 用琑玉、珊瑚织成珠冠打扮起来。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱན་ཆ་དང་། རྣམ་རྒྱན། མཛེས་ཅིད། ལེགས་ཅིད་བཅས་སོ། (2)རྒྱལ་དང་སྐྱེགས། 赌注。拈阄时所用纸团等；གོ་ཐག་བརྒྱབ་ནས་རྒྱན་ རྒྱལ་ པ། 打牌掷骰赢得了赌注。དངུལ་ཐང་ཅི་རིགས་ཀྱི་རྒྱན་འགྱེད་པ། 掷下银钱货物等各种赌注。ཤིང་ཁྱ་དང་། རྡེའུ་སོགས་བསྡུགས་ཏེ་རྒྱན་རྒྱག་པ། 用木片石子等拈阄。རྒྱལ་ཐམ་ཐོབ་ཀོར་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྒྱན་འཕེན་པ། 拈阄以决定胜负得失。རྩེད་མོ་ཐོབ་ཀོར་ཀྱི་ཆེད་དུ་དངུལ་འབོར་ཆེན་རྒྱན་ དུ་ བཏུགས་པ། 为了赌博，掷下大注银钱。(3)(མངོན) ལྷ་སྐྱབས་དང་། ཞབས་དེ་པ། ཐོགས་མེད། དཀྱིལ་ཀྱེན། ཤུགས་རྒྱང་། ཆོས་ཀྱགས་ཏེ་འཕོས་ཀྱིན་རྒྱན་ལ་དུག་ཡོད་པས་ཀྱང་བྱག་མཆོག

庄严。龙树、圣天、无著、世亲、陈那、法称等六大论师，为赡洲六庄严，故表数字6。

རྒྱན་བྱབས། རྒྱན་ཀྱིས་པཏྲན་པའས་སྐྱས་པ། 装饰，打扮：རྟ་མཆོག་ལ་སྐ་སྐྱབ་ཀྱི་རྒྱན་བྱབས་པ། དགེ་སློང་ལ་རྩུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱན་བྱབས་པ། 良马用鞍辔打扮，沙门用戒律打扮。

རྒྱན་སྐོང། སྐ་འབོལ་སྐྱག་བྱེད་གཞིར་དཀྲལ་ཤུར་སོགས་ཀྱིས་པཐོས་པའི་གཟེར་ཆེན་མཁོ་ལེབ་ཅིག 圆头钉。钉紧鞍上软垫，亦作饰品用的金质或银质圆头钉。

རྒྱན་ཁ། སྐྱགས། 名词。赌注：རྒྱན་ཁ་བཏུར་ནས་རྩེད་མོ་བྱེད། 下注赌钱。

རྒྱན་མཁན་པོ། སྒྲུན་ངག་མཁན་པོ། 诗家，诗人。擅长修辞作诗者。

རྒྱན་གོས། རྒྱན་ཆ་དང་གོན་པ། 服饰，装束：རྒྱན་གོས་གཟབ་མཆོར། 盛装。རྒྱན་གོས་འཇའ་ཚོན་སྣ་ཤུ་འདྲ། 服饰艳如五彩虹。

རྒྱན་ཀྱི་རྡོ་རྗེ། རྩེ་རྗེའི་དབྱིབས་ཅན་ཀྱི་རྩེ་མོ་ཐུབ་པ་ཅིག 装饰金刚杵。建筑物上作装饰用的三股等金刚杵。

རྒྱན་ཆ། མཛེས་པའི་རྒྱན། 饰件，装饰品。

རྒྱན་ཚས། རྒྱན་ཀྱི་ཁ་ཐུབ། 饰件，装饰品。

རྒྱན་སྡུག་བཅོ་བཀོད་པའི་མདོ། བམ་ པོ་ བཞི་ དང་ལེའུ་དགུ་གཤམ་མ་ཚང་བར་བཞེད་པ། རྩེ་ན་མི་ཏ་དང་། ཤྲི་ལེན་ཏྲ་ཏི་དང་། བརྟེ་ཁེ་ཤེས་རྒྱས་ བསྒྲུབ་ པའོ། 《大乘密严经》。共四卷九章，末尾不全。印度论师娑纳迷札、希兰陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏。唐代地婆诃罗由梵译汉。

རྒྱན་དོར་བ། (1)རྒྱལ་བཏུགས་པ། 下注，下赌注。(2)རྒྱན་ཆ་ སྤྱངས་པ། 卸装。戒除佩带装饰品。

རྒྱན་དྲུག འཇམ་དཔལ་མཛེས་བཅང་ཐེད་བའི་ རྒྱན་དྲུག་སྟེ། དབུ་མའི་རྒྱུད་སྒྲུབ་དང་འཕགས་པ་ལྷ། མངོན་བའི་རྒྱན་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན། ཚད་མའི་རྒྱུད་ཕྱོགས་གྲུབ་དང་ཆོས་གྲུར་བཅས་སྡང་རྒྱ་ཁོག་དེ་བའི་སྐྱབ་དབོན་ཆེན་པོ་དྲུག་ཏོ། 六庄严，六严。古印度六大佛学家，被称为装饰南赡部洲的六庄严；精通中观学的龙树和圣天；精通对法学的无著和世亲；精通因明学的陈那和法称。

རྒྱན་དྲུག་མཆོག་གཉིས། ཀུ་སྐྱབ་དང་། འཕགས་པ་ལྷ། ཐོགས་མེད། དབྱིག་གཉེན། ཕྱོགས་གྲུབ། ཆོས་གྲགས་བཅས་རྒྱན་དྲུག་དང་། བསྟན་བའི་རྩ་བ་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་འདུལ་བའི་ཟེ་སྐྱོང་ལ་ཤེན་དུ་མཁས་པའི་སྐྱབ་དབོན་གཉིག་དང་། ཡོན་ཏན་དོད་རྣམ་གཉིས་ཏི་མཆོག་གཉིས་སོ། 二胜六庄严，二胜六严。六严，谓龙树、圣天、无著、世亲、陈那和法称；二胜，谓精通佛教最胜根本即戒律学的两大论师释迦光和功德光。

རྒྱན་དྲུག་ཕྱག་མཆན། དུས་ བའི་ དབྱ་ རྒྱན། མགུལ་རྒྱན། སྐུན་རྒྱན། གདུ་བུ། ཟེ་རལ་ཁ། བོག་བག་སྟེ་དྲུག 六事庄严。修密宗者服用的骨冠、骨项链、骨耳坠、骨钏镯、骨胺络和骨腰带等六种服饰。

རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་སྒྲ། ཚིག་ཕྱི་མ་དང་མཐུན་པའམ། མི་ མཐུན་ པར་ སྦྱོར་ པ་ དང་། གཞིའམ་ དོན་ གཞན་ ཞེས་ ལ་ སྡུད་ ཅིང་ སྦྱོར་ བའི་ ཕྱད་ གཞན་ དཔང་ ཅན་ ཞེས་ སྟེ། 转合词。顺接、反接或归并前后两个词或词组的一类规则连词或副词有 ཀྱང་ ཡང་ འང་ 三字。མ་ཎྱེའི་ སྐུ་ མདོག་ མཛེས་ ཀྱང་ རྟ་ སྐུ་ ཚོགས་ ཀྱིས་ བརྒྱན་པ། 孔雀的羽毛美而艳。གདོང་ གི་ རྣམ་ འགྱུར་ གྱས་ ཀྱང་ ཁྲོ། 貌虽恭顺但有怒气。ནུབ་ དམར་ ཤར་ པར་ མ་ ཟད། ནག་ ཆར་ ཡང་ བཏང་ སོང་། 刮了大风，并且下了暴雨。

རྒྱན་གནས། (མངོན) དཔྱལ་བ། 装饰处。额的异名。

རྒྱན་པ། (ཐ་དད་པ) བརྒྱན་པ། བརྒྱན་པ། རྒྱན།། མཛེས་ཆས་ཀྱིས་སྐྲས་པ། 装饰，打扮。佛书译作严、严饰、庄严；རྒྱན་ ཆ་ སྣ་ ཚོགས་ ཀྱིས་ བརྒྱན་པ། 用许多装饰品装饰起来。རིན་ པོ་ཆེའི་ རྒྱན་ ཀྱིས་ བརྒྱན་ པ། 饰以珠宝。

རྒྱན་བོ། རྒྱན་ནས་སྐྱེས། 名词。赌注。用作赌博的财物。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ སྐྱེས་འཇོག་དང་། རྒྱན་འགྱེད། གོ་ཅན་ བཅས་ སོ།

རྒྱན་བོ་བ། གོ་རྩེ་ མཁས། 赌徒。

རྒྱན་འཕྲེང་། (1)རྒྱན་ཆ་དང་འཕྲེང་བ། 饰品和念珠。(2)རྒྱན་ཀྱི་འཕྲེང་བ། 作装饰的珠鬘。

རྒྱན་བཞི། (1)ཆུ་ཕྱག་ སྐྱེན་ པ་ འབྱུག་ བཅས་ རི་ མོ་ཁག་བཞི་ ཙོད་ པའི་ ཚོས་ཆེན་ ཞེག 四相缎。织有水纹、岩石、云彩、龙等四种图案的缎子。(2)ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱན་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་ རྒྱན། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱན། གཟུངས་ཀྱི་རྒྱན་ བཅས་ བཞིའོ། 四庄严：戒庄严、定庄严、慧庄严和陀罗尼庄严。

རྒྱན་བཟང་མ། ལུས་ལ་རྒྱན་ བཟང་ བཀྲག་ པའི་ བུད་མེད། 盛装女。佩戴起装饰品的妇女。

རྒྱན་གཡེར། རྒྱན་ཆ་ གཡེར་ཁ། 装饰铃。系在手足顶上作装饰品的小铃。

རྒྱན་ཐོར། རྒྱན་ བཞག་ནས་ པས་ བཤམ་ ཐོར་ བ། 赌输，拈阄拈输了；དེ་ ཉིང་ ཁྱིམ་ སྐྱང་ དུ་ སུ་ སྐྱོད་ རྒྱན་ ཐོར་ ཁྱོད་ རང་ ཡིན། 今天该谁看家，拈阄时你输了。རྒྱན་ ཐོར་ དུས་ བས་ མི་ དག 赌输了，哭是无济于事的。

རྒྱབ། 名词。(1)ལྟག་ བའི་ རྒྱབ་ མདུན་ གཉིས་ ཀྱི་

ནང་ན་ཐག། 背，背后，后面；རི་ཐག། 山后。ལུས་ཐག། 身体的背部。ཉ་ཐག། 鱼脊。ཡ་ཡུལ་ཐག་ཏུ་བསྐྱངས་པ། 离乡背井。 བཀའ་དོན་ཐག་ཏུ་བསྐྱངས་ན། ཚིག་མི་བྱེད་པ། 背弃旨意，不加尊重。སྔར་ཕྱི་ ཡུགས་ བན་ རྩིང་ པ་ མཐའ་དག་ལས་ཐག་ཏུ་ཕྱོགས་པ། 一反过去陈规陋习。ཐག་ཏུ་རི་འགུལ་བ་མི་ཤེས། 不知背后山摇，只见眼前毛动。喻见小不见大。(2)དངོས་རྟགས་དོ་པ་གཉིས། 驮子，ཐག་གཅིག—驮。ཁལ་ཐག། 牦牛驮子。一头牦牛所运的两只货物。 ཨང་ཐག། 驴驮子。一头驴所运的两包货物。 བལ་ཐག། 羊毛驮子。རྟལ་ཐག་གསུམ། 骡驮子三驮。(3)རྒྱབ་ས་དང་རྟེན་ས། 靠山，后援；ཉམ་ཆུང་གིས་རྟེན་སའི་ཐག་འཆའ་བ། 弱小者找靠山。བདེན་པའི་ཐག་དང་ཚོས་བྱེད་པ། 真实以公正为后援。

ཐག་ཀྱི་བསྡུད་འཇོམ། (ཨངོས) དྲག་ མདོའམ་ སྐལ་དུས་མཐའ་མ། 撑背。尾脊骨、脊椎末梢的异名。

ཐག་ཀྱི་ཆེག་པ། ཁེས་ཀྱི་ཁྲར། 包袱。

ཐག་དཀར། དུར་ཐ་ཁང་ཁའི་མིང་། 食尸鸟。

ཐག་རྒྱངས། (1)ཐག་གནོན་རོགས་རམ། 支援，支持，后援；ཁོང་ གིས་ ཟས་ གོས་ གནས་ མལ་ སོགས་ཁང་ས་ཅི་ཐད་ནས་ཐག་རྒྱངས་རོགས་ རམ་ གནང་བྱུང་། 他从衣、食、住宿等各方面都给予了支援。(2)ཐག་རྒྱ་སའམ། རྟེན་ས། 靠山，背后依靠处。

ཐག་ཁལ། ཕྱིད་ཚད་ཁོངས་རིས་ཀྱི་དོ་པ་ཆ། 驮子。重量足够一驮的两捆货物。

ཐག་འགལ། མི་མཐུན་པ། 违背，相反，对立，抵触；ཁན་ཚུན་ཐ་རྒྱུད་ཚང་ མ་ ཐག་ འགལ་ དུ་ ཐེབ་པ། 彼此行为都是背道而驰。

ཐག་འབྲོས། གྲས་ཞབས་ཀྱི་འབྲོ་སྐྱབས། 退行。面对主人向后移步以表示恭敬辞出者；དགོངས་པ་ཞུས་ཏེ་ཐུགས་ འབྱལ་ ཞུ་བཞིན་ཐག་ པ་ འབྲོས་ཀྱིས་ ཤོག་ཤང་། 长揖告辞，动步退走。གནང་བ་ཐོབ་ནས་ཐག་པ་འབྲོས་བྱེད་ཀྱིན་ཕྱིར་ ཤོག་ འབྲོ་ཀྱི་པ། 得到允许之后，移步退行走出。

ཐག་རྒྱངས་ཅན། སྐལ་པ་རྒྱང་རྒྱང་རམས་སྡོད་རྒྱང་པ། 弯背，驼背。

ཐག་ལྟེགས། ཐག་ཏུ་སྒྱེ་སའི་ཐྲེས། 靠背。坐时背后依靠的垫褥或枕头。

ཐག་ཆ། དཀལ་ཐའི་དོ་པ། 驮子。放在驮畜背上运输的货物捆子。

ཐག་ཆོས། ཤུང་པ་བཀྲ་ཤིས་བཀའ་ཁྱབ་པའི་ཆོས་ གང་ངོ་། 送葬经，善后法事。藏俗出殡之后在家中为生存者祈福所诵经忏。

ཐག་ཇ། གུ་སའི་ནང་ཏུ་རྟེན་གྱང་ ཐག་ ཀྱི་ ཇ་ལ་ཆེད། དགོང་ཇ་དང་དོན་གཅིག午后茶。僧人在午后饮用的茶。

ཐག་གཏེང། རྐང་ས་རམ། 支持，奥援。

ཐག་ གཏེང་ ཁབ་ ཁཀོད། རྟེས་ མེད་ ཀྱི་ཐག་ གཏེར་བྱས་ནས་རྟེས་ཅན་ལ་ཁཀོད་འདོམས་ བྱེད་ པ། 扶持抑制。扶持善良，抑制恶人。

ཐག་རྟེན། ཐག་ཏུ་སྒྱེ་སའི་སྡོས་འབོལ། 靠背。靠背的褥垫或枕头。

ཐག་ཏུ་ཁཆྭོལ་བ། (1)གཟུགས་ པོ་ ཐག་ སྐྱགས་ སུ་ཁེབ་པ། 背向后靠；གཉིད་ཀྱི་ནས་རྣ་སྡོད་ཐག་ ཏུ་ ཁཆྭོལ་ པ། 打瞌睡，上体向后靠。(2)སྐྱབས་ཁའོལ་བ། 投靠，依赖，རང་གི་མིས་ཐུལ་ ལ་ ཐག་ ཁཆྭོལ་ པ། 依靠自己的祖国。

ཐག་གཀྲོད། རང་ཤག 背叛，反叛；ཐག་གཀྲོད་ རང་ཆོལ། 违抗，叛离。

རྒྱབ་རྟེན། རྒྱབ་ནས་སྐྱོབ་པའི་རྟེན། 依靠处，靠山，后盾，支柱：རྒྱབ་ རྟེན་ འཚོལ་ བ། 找靠山。ཀ་ བ་ ལ་ རྒྱབ་ རྟེན་ ཅིད་ བ། 靠着柱子。གཞན་ ཕྱི་ རྒྱབ་ རྟེན་ ཅིད་ བ། 作他人的靠山。རྒྱབ་རྟེན་དཀྱང་གཉེན། 靠山撑腰。

རྒྱབ་ལྡོག། ཐུན་ ཞེས་ས་ ཡུ་ བོག་ས་ ཕྱིན་ ཅི་ ཟེག་ པའི་ མིང་། 反叛，背叛。

རྒྱབ་ལྷུན། སྐེལ་ བོ་ འཁྲིང་ སྐབས་ ཀྱི་ རྒྱབ་ གདན། 背垫。用筐、篓背东西时衬在背上的布、皮等。

རྒྱབ་སྐྱོར་བ། (1)ལུས་ རྒྱབ་ སྐྱོན་ བ། 背向，背对着。(2)མི་ མཐུན་ རྒྱབ་ འགལ་ ཅིང་ བ། 背弃，违拗：ཁ་ བཤུ་ ས་ ལ་ རྒྱབ་ སྐྱོན་ བ། 背弃应该向往的地方。

རྒྱབ་དར། རྩོན་ བ་ འཁྲབ་ དུས་ རྒྱབ་ ཏུ་ འདོགས་ རྒྱུའི་ ཀ་ འཕན་ ཤུ་ བྱའི་ ཚོས་ ཆེན་ འཛངས་ ཤྲན་ ཕྱི་ ''' མིང་། 背上飘带。藏戏猎人服饰之一。

རྒྱབ་དྲོས། (ལུས་) ཚོས་ འཇོམས་ པའི་ མིང་། 背部温暖。意指衣服丰足：དེང་ སང་ ང་ རྒྱབ་ དྲོས་ ཤིག་ ཡོད། 现在我衣服丰足。

རྒྱབ་མདུན། ལུས་ ཀྱི་ རྒྱབ་ དང་ མདུན། 前后：རྒྱབ་རི་ དང་། མདུན་ མཚོ། 前海后山。喻靠山强大有力。

རྒྱབ་འཇྱེ། རྒྱ་ འཇྱེ་ དང་ འཇྱེ།

རྒྱབ་རྩ། (ལུས་) ཀང་ པའི་ ཐ་ ཐད་ ཀྱི་ ལྟེམ་ ཡུ་ ཁ'' དབྱག་ གི་ མཐའ་ རྒྱན་ ཀོ་ བ། 后跟绲边。藏式靴筒后叉镶边。

རྒྱབ་གཤོག། རྩགས་ ཅིང་། 后盾，支援，靠山。

རྒྱབ་གཤོག་ཚམ་ཀ། རྒྱབ་ སྐྱོང་ ཅིང་ པའི་ བཀའ་ ཤོག་ ཐེབ་ འབྱངས་ མ། 复核印鉴。旧时，为重申原有封诰等官书继续有效而重新签字和加盖的官印。

རྒྱབ་སྐྱོན། རྒྱབ་ནས་ རྩགས་ མཁོན་ ཅིང་ བ། 增援。增加援助的力量。

རྒྱབ་དཀྱང་། རྒྱབ་ རྟེན་ དཀྱང་ ཐེ། 靠山，后备部队。

རྒྱབ་སྐྱོད། རྒྱབ་འགལ། 违背，相反，背道而驰：བསམ་སྐྱེ་ མི་ མཐུན་ པས་ རྒྱབ་ སྐྱོད་ དུ་ གྱུར། 思想行为相反，所以背道而驰。

རྒྱབ་ཕྱོགས། རྒྱབ་ཀྱི་ ཕྱོགས། 后方，后面，背后，མདུན་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ དགྲ་ མ་ མཐོང་ བར་ རྒྱབ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ དཔུང་ རྩལ་ མ་ ཐུབ། 未看清正面敌人，莫炫耀后方实力！

རྒྱབ་འབོལ། རྒྱབ་ སྐྱེས། 靠背，背垫。

རྒྱབ་སྐྱེད། གཤོལ་ ཀྱི་ ཐུས་ གྱས་ གི་ རྒྱབ་ དུ་ སྐྱེད་ ཐུའི་ ཤེང་། 镶背。加强步犁辕木弯曲部分的一片木块。

རྒྱབ་མ། (1)རྒྱབ་ དུ་ ཙམ་ བའམ་ རྗེས་ མ། 名词。后面，最后。(2)(སྡེར་) བརྒྱ་ ལས་ མས་ གལ་ དུ། 假使，万一。

རྒྱབ་དམག རྒྱབ་ སྐྱོགས་ སུ་ ཙམ་ བའི་ དམག 援兵，后续部队。

རྒྱབ་མེ། ལུས་ རྒྱབ་ ཀྱི་ མེ། 背搭，背疮。驮畜的鞍疮。

རྒྱབ་རྟེ། (1)རྒྱབ་ ལངས་ རྡོགས་ དམ། 撑腰，臭援。有力的支持：བདེན་ དོན་ ལ་ རྒྱབ་ རྟེ་ ཐུབ་ བ། 支持真理。ཕན་ ཚུན་ རྒྱབ་ རྟེ་ ཐུབ་ བ། 互相支持。(2)རྒྱབ་ ལ་ ཙམ་ བའི་ རྩ་ ལམ། 背上脉道。

རྒྱབ་རྩ་དྲུག་འདུས། མཉིག་ མའི་ ཆ་གས་ དས་ སྐེད་ ལག་ ངོས་ ཐུ་ སོང་ བཞེ་ གཞལ་ བའི་ གནས་ སུ་ ཙམ་ བའི་ གཏུ་ རྩ་ དྲུག་ རྩ། དེ་ གཏུ་ད་ དུ་ བྱུང་ མཆེད་ དང་ ཚེ་ ཙང་ གཉེན་ དུས་ སོགས་ ལ་ ཐན། 手背六合穴。从腕关节起向无名指量至四指宽度处所得穴位。从此刺血，能治肝、肺、胃及大肠等处热病。

རྒྱབ་འཇེན། (ཚངས་) དུ་ སྐྱེ་ ཞི་ མིང་། 持背。马

的异名。

རྒྱབ་སྐྱེ། ལས་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེའམ་དྲུང་པ། 监工，监视者。从旁监督的人。

རྒྱབ་ལྟུང་། སྐལ་ཀཱ་ཀྱང་། 背脊，脊椎。

རྒྱབ་ཤོལ། རྒྱབ་ཐྱག་གི་ཤལ་བ། 靠背。坐处背后衬垫。

རྒྱབ་རིང་། (མངོན) ཉ། 脊长者。鱼的异名。

རྒྱབ་རྩུས། སྐལ་རུས། 背脊骨。

རྒྱབ་རོལ། རྒྱབ་ཐྱག་ས། 背后，后面。

རྒྱབ་རོགས། ཤུགས་སྐྱེན་རྒྱབ་པའི་རམ་འདེགས། 奥援，后盾：རང་ལ་དཔའ་རྩལ་དང་སྤྱང་ཀྱང་མེད་ན་རྒྱབ་རོགས་མང་ཡང་མི་ཕན། 自己无勇无识，奥援再多也归无用。

རྒྱབ་ལངས། ཤུགས་སྐྱེན་རོགས་རམ། 援助，撑腰，祖护：གཞན་གནོན་བྱེད་ཀྱི་རྩྭེད་མཁན་ཅི་རྒྱབ་ལངས་བྱས་པ། 为遭受压迫的人撑腰。

རྒྱབ་ལྡོག སྤྱིན་ཅི་ལོག་པའམ་གཡྱི་གལ། 颠倒，反面：ཁ་ནས་ འདྲ་ རམས་ མཛེས་ མཛེས་ ལྟར་ བཤད་ཀྱང་སྤྱད་ པ་རྒྱབ་ ལོག་ ཅིད་ པ། 口头说得挺漂亮，行为却正相反。

རྒྱབ་ལོགས། རྒྱབ་ཐྱག་ས། 背后，后面，ཁང་པའི་རྒྱབ་ལོགས། 屋后。རིའི་རྒྱབ་ལོགས། 山后。

རྒྱབ་ཤ། དཔེ་དེབ་དང་གོས་ཀྱི་ཕྱི་ཤ། 书的壳面，衣服的面子：འཚོ་ གོག་ གི་ རྒྱབ་ ཤ། 封面。མཇུག་གོག་གི་ རྒྱབ་ ཤ། 封底。པགས་ རྩྭ་ གི་ རྒྱབ་ ཤ། 皮衣面子。

རྒྱབ་ཤོག དཔེ་དེབ་ཤོགས་ཀྱི་གོག་ལྟེའི་རྒྱབ་ངོས། 下页。一页书的后面或反面。

རྒྱབ་བརྩལ། སྐལ་ཀཱ་ཀྱང་། 背脊，脊椎。

རྒྱབ་སྐྱང་། (1)རྒྱབ་ནས་སྐྱང་སྐྱབ་ཅིང་པ། 掩护。从后面给予保护。(2)རྒྱབ་ ནས་ སྐྱང་ སྐྱབ་ ཅིང་ཁྲིད་ཁྲག། 断后的部队，掩护者。

རྒྱབ་ལྷགས། རྒྱབ་ཏུ་ཐག་ནས་བཏུབ་པའི་ལྷགས་ པའམ་རླུང་། 顺风。背后吹来的风。

རྒྱབ་ལྷས། ཞྭ་མོ་ལྷགས་མདའ་དང་། འབྲུ་ཁྲི་ གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ལྷས་མའི་མིང་། 帽后飘带。旧时西藏高级俗官所戴长、短红缨帽后下垂的飘带。

རྒྱམ་ཚྭ། ལན་ཚའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡ་ལན་ཚ། ཞུ་རྡེས་སྟོན་མས། རྟག་པས་ཁ་ཟས་མ་ཞུ་བ་འཇུ། བད་རླུང་གང་བ་སེལ། ཚ་བ་ཁྲག་མཁྲིས་ལ་མི་གནོད། 光明盐。药用矿物盐类。味咸，性平，功能消化食积，除风、涎、寒邪，服后对于胆血热邪患者无副作用。

རྒྱལ། ❶名词。(1)རྩེད་མའི་ཆད་དུ་འཇོག་རྒྱའི་སྐུགས། 赌注：རྩེད་མ་ ཐོབ་ གོང་ གི་ དོན་ དུ་ རྒྱུ་ རྣོ་ རྒྱལ་འཇོག་པ། 为了赌输赢，用财物下注。གཞེར་དངུལ་མང་པོ་སྐྱག་ ཆེན་ གྱི་ རྒྱལ་ ལ་ བཏུད་ པ། 把许多金银下做玩骨牌的赌注。(2)རྒྱུ་སྐར་ རྩེ་ཀུ་ ཅ་བཅུད་ཀྱི་ཁང་ཚན་ ཞེག 鬼宿。二十八宿之一。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ གྱུབ་ པ་ དང་། ཁྱི་ མའི་ ལྟ་ ལྟེན། སྤྱོང་ ལྟེན་ མ། ཆོས་ བྱེད་ བཅས་ སོ། ❷མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ ཞེག་ སྟེ་ འདྲ་བ། 形容词。相同，相似。

རྒྱལ་ཁ། བམ་པའི་ རྩོག་ རྡུ་ འབྱབ་ རྩོད་ བྱས་ ནས་ ཐོབ་ པའི་ འབྲས་ བུ། 胜利。经过竞争赢得的结果：རང་ སྡེ་གས་ ལ་ རྒྱལ་ཁ་ སོན་ པ། 我方取得胜利。རྒྱལ་ཁ་ ཐོབ་པ། 得胜。རྒྱལ་ཁ་ སྟེང་པ། 服输。

རྒྱལ་ཁང་། (1)རྒྱལ་ པའི་ ཁབ་ བྱང་། 王宫。皇帝的住所。(2)རྒྱལ་ པོ་ སྐུ་ ལྷ་ སོགས་ རྒྱལ་ པའི་ རིད་ ཀྱི་ སྐུང་ མའི་ ལྷ་ ཁང་། 天王堂，护法殿。佛教供奉护法五天王等的神殿。

རྒྱལ་ཁབ། (1)རྒྱལ་ པོ་ ཞེག་ གི་ མངའ་ བདག་ ཏུ་ འདུ་ བའི་ ས་ མི་ སྡེའི་ མིང་། 国，邦。一个国王或

首领统治下的土地和人民的总体；རྒྱལ་ཞིང་རྒྱལ་ཁབ། 王国。(2)ཡུལ་ཁམས་ཆེན་བོ། 大城市，大地方。(3)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྱིམ། 王宫，王舍。帝王住宅。(4)དབང་སྒྲུང་བྱེད་མཁན་གྱི་རྣམ་དཔྱོད་དབང་སྒྲུང་དུ་བཀོ་བྱེད་བའི་རྩ་འཛུགས་ཤེས་ཡེན་ཞིང་། དེ་ནི་དམག་དཔུང་དང་། ཉེན་རྩིག་པ། ཁྱིམས་ཁང་། བཅོན་ཁང་སོགས་ལས་གྲུབ་བའོ། 国家。统治阶级施行统治的强力组织，主要由军队、警察、法庭、监狱等组成。

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མ་རྩའི་ཅིང་ཟུགས། རྒྱལ་ཁབ་ལ་དབང་བའི་མ་རྩའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རིགས་ཤེས། 国家资本主义。由国家掌握的一种资本主义经济形态。

རྒྱལ་ཁབ་དབྱུ་བཙུགས། རྒྱལ་ཁབ་གསར་བའི་སྡིད་དབང་ཐོག་མར་ཚུགས་པ། 开国，建国。建立新的国家政权。

རྒྱལ་ཁམས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡུལ་ཁམས། 王土，国土，国家领域：རང་གནས་ས་མི་རྟོད་བར་རྒྱལ་ཁམས་ཐྲོགས་མེད་དུ་སྐྱལ་བ། 不居本土，漫游各地。

རྒྱལ་ཁམས་པ། རྒྱལ་ཁམས་ཀུན་དུ་འཚོ་བ་བོ། 周游者，游方者，流浪者：རྒྱལ་ཁམས་པའི་ཁ་ལ་རིས་གཏན་མེད། 游方者口中所说无凭。

རྒྱལ་ཁམས་དབེན་སྐྱབས་ཀྱི་ཁྱིམས། སྲོང་བཅན་སྒམ་བོས་བོད་དུ་ལག་བསྟངས་བྱས་བའི་རྩ་བའི་ཁྱིམས་ཡིག་གསུམ་པ་སྟེ་ཆོས་ཁྱིམས་ལྔར་བཏེན་ནས་བྱ་བར་བོས་དང་མི་བོས་དང་། མི་ཆོས་གཅང་མ་བཏུ་དྲུག་གཏན་ལ་ཕབ་བའི་ཁྱིམས། 伦常道德。松赞干布在西藏施行"六法"的第三条。内容是依佛教五戒制定的取舍规则和世俗十六条道德标准。

རྒྱལ་རིངས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྣོད་ཁྲིངས། 国籍。

རྒྱལ་ཁྲི། རྒྱལ་བོའི་བཞུགས་ཁྲི་སྟེ། རྒྱལ་བོའི་ཁོ་འཛའ་ང་། 王位，国王宝座；སྲས་གནོ་པ་དེ་ཁོ་ན་ཆུང་དུས་ནས་རྒྱལ་ཁྲིར་འཁྲིད་པ། 长子幼年登基。ཟུལ་ཀུ་བཅས་མ་མེད་ཅིག་རྒྱལ་ཁྲིར་བཟོས་པ། 立一无知小儿为王。

རྒྱལ་ཁྲིམས། མི་ཚངས་ཀྱི་ཁྲིམས། 国法，法律：རྒྱལ་བོ་བྱིས་པ་ཡིན་ཀྱང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་རྩེད་མོ་མིན། 君主年虽幼稚，国法非同儿戏。དང་ལྡན་ཚད་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲིམས་བཅའ་བ། 制定公平合理的国法。རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་མོར་སྒོངས། 公正执行国法；མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲིམས་དང་། ཁྲིམས་ལུགས། འཇིག་རྟེན་ཁྲིམས། ཡུལ་ཚོས། ལུགས་བཅས་སོ།

རྒྱལ་མཁར་ཆོས་རྫོང་བ། བོད་དམངས་ཁྲད་ཀྱི་རྩེས་གར་ལྟ་མོ་བའི་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ཐོག་མར་འཕྲུག་ཡུལ་གཞིས་ཀ་རྩེ་ས་ཁྲལ་ཁོངས་རིན་སྐྱངས་རྫོང་ཁག་གི་ཁྱེས་སུ་ཡོ་བའི་སྟོད་གཞིར་སྐྱེས་དགོན་ནས་ཡོང་མཁན་ལྟ་མོ་བ་''' ཚོས་གཙོ་ཆེར་ལྟ་མོ་འཁྲབ་ཅིང་། སྐད་གྲབ་བ་དགོན་ནས་ཡོང་མཁན་ཚོས་གཙོ་ཆེར་སྐྱང་དང་། ཐ་མ་ཁྱེའུ་ནོད་སྲིལ་འཇོད། 江嘎却宗剧团。西藏民间一剧团名。最初成立于日喀则地区仁布县内却宗寺。却宗寺分为上下两部，上寺名色金寺，以演唱藏戏为主；下寺名土巴寺，以说唱故事平话为主。寺中人均有家室。

རྒྱལ་མཁར་གཞུང་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཁ་སྐམ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 江嘎雄曲。河名，在西藏自治区白朗县境。

རྒྱལ་གྲྭ། (1)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་མཚན་བྱེད་ཀྱི་གྲྭ། 国歌。由国家正式规定的代表本国的歌曲。(2)རྒྱལ་ཀྲིའི་གྲྭ།

凯歌，凯旋歌声。

རྒྱལ་འཁོར། གདོན་འདྲེ་ཞེག 魔王。一种恶鬼。

རྒྱལ་འགྲན། (1)རྒྱལ་ཁ་སྐང་ནོབ་ཀྱི་འགྲན་བསྡུར། 比赛，较量，争胜。(2)རྒྱལ་བཏུགས་ཏེ་འགྲན་པ། 赌博。下注赌输赢。

རྒྱལ་རིགས། རྒྱལ་པའི་རིགས་རྒྱུད། 王室，王族。帝王后世子孙。

རྒྱལ་ཁྲི། ཆུ་སྐྱིའི་འབྲི་ཐོག་གཞན་ཞེག

རྒྱལ་བརྒྱུད། རྒྱལ་པའི་ཁྲི་ཐོག་གས། རབས། 帝王朝代。

རྒྱལ་རྩ། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་དུས་དྲུང་བའི་རྩ། 胜利鼓，得胜鼓。

རྒྱལ་གཅེས། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཤ་ཞེན། 爱国。

རྒྱལ་ཆས། རྒྱལ་པའི་ཆས། 帝王服，王者衣服。

རྒྱལ་ཆེན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། 天王，大皇帝。

རྒྱལ་ཆེན་སྡེ་བཞི། རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི་དང་དོན་གཅིག

རྒྱལ་ཆེན་བཞི། རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞིའི་བསྡུས་ཚིག

རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་རིས། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་དང་པོ་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་དང་དྲི་ཟ་སོགས་ཀྱི་གནས། 四大王众天，四大王天。六欲天之第一天。

རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི། འདོད་ལྷ་དང་བའི་རིའི་རྩྭ་གཏོགས་བའི་ལྷའམ་གནོད་སྦྱིན་ཏེ། རི་རབ་ཀྱི་ཆུ་ཤཆམས་རྩ་བ་ནས་ཡར་བཅིས་བའི་བང་རིམ་དང་པོར་གནོད་སྦྱིན་ལག་ན་གཞོང་ཐོགས། གཉིས་པར་ གནོད་སྦྱིན་ལག་ན་ཕྲེང་ཐོགས། གསུམ་པར་རྐུ་སྐྱོས། བཞི་པར་ཉེ་དབའི་ཆེན་པོའམ། རྒྱལ་ཆེན་གཙོ་བོ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱང་དང་། འཕགས་སྐྱེས་པོ། སྤྱན་མི་བཟང་། རྣམ་ཐོས་སྲས་བཅས་མི་སེར་གནས་སོ། 四王天，四天王天，四大王众天。六欲天之第一重天，或称药叉。居须弥山下海面上，自下而上，第一层为持盆药叉，第二层为持鬘药叉，第三层为常醉药叉，第四层为药叉大将，亦即持国天王、增长天王、广目天王和多闻天王等所谓四大天王。总名四王天。

རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི། རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི་དང་དོན་གཅིག

རྒྱལ་མཆོག སངས་རྒྱས། 佛。

རྒྱལ་མཆོག་རིན་ཆེན། རིལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཤྲཱི་ཥེས་སངས་རྒྱས། 宝生佛。瑜伽续部所说南方如来名。

རྒྱལ་གཉེར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མ་རུ་བཞག་ནས་བདག་གཉེར་བྱས་པ། 国营。国家投资经营。

རྒྱལ་རྟགས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་མི་རིའི་རྒྱལ་ཁབ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་མཚན། 国徽。由国家正式规定的代表本国的标志。

རྒྱལ་སྐོར། (1)རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་སྐྱེས་མོ། 庆功酒，胜利宴会。庆祝工作胜利的喜筵。(2)རྒྱལ་ཁབ་དབྱ་བཅུས་པའི་དུས་སྐྱེས། 国庆节。

རྒྱལ་བསྟན། རྒྱལ་པའི་ བསྟན་པའམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། 佛教。

རྒྱལ་ཐང་། རྩིང་ཞིག ཡུན་ནས་ཞིང་ཆེན་བའི་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུ་ཡོད། གཞང་དང་། སྐྱེ། ཏུབ་པཅས་ངོས་གསུམ་དུ་འབྲི་ཆུས་བསྐོར་ནས་ཡོད་ཅིང་། རྩིང་མི་དམངས་སྤྱི་ཚོགས་དེ་རྒྱལ་ཐང་སྐྱེང་དུ་ཡོད། 中甸。县名。在云南省迪庆藏族自治州。金沙江三面环绕，县人民政府驻中心镇。

རྒྱལ་ཐང་ཆོང་བཅོན་ཐིལ། ཡུན་ནས་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་ཐང་རྩིང་དུ་ཡོད་བའི་དགེ་ལུགས་བའི་དགོན་པ་ཞིག 结汤松赞林。汉名归化寺。云南省中甸县的一个黄教寺庙。

རྒྱལ་དམ། རྒྱལ་ཁང་དང་དོན་གཅིག

རྒྱལ་དར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་མཚོན་ཆེད་ཀྱི་དར་ཆ། 国旗。由国家正式规定的代表本国的旗帜。

རྒྱལ་མདོས། འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་བོར་བསྟོད་པའི་ཡས་མདོས། 送鬼花盘。献给世间天神以祈福禳灾，由彩线绕成的一种供施品。

རྒྱལ་སྡེ། རྒྱལ་པོའི་མངའ་འབངས། 臣民。国王的属民。

རྒྱལ་བཙུ། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་བདེ། 捷报，捷书。胜利的消息。

རྒྱལ་པོ། 名词。(1)ས་སྐྱོང་། 皇帝，国王，君主，土司，མིའི་རྒྱལ་པོ། 人王。མི་རྣོ་ཡག་རེཀས་ཡག་ཚད་རྒྱལ་པོས་བཀྲལས་པ། 最好的子女玉帛都被国王挑选了。ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་སྐྲག་སྟེ་ཞལ་དཀར་རིག་གི་སྐྱན་དམར་འཚུབ་འཚུབ་དུ་བཞུགས། 父王内心沮丧，面色阴沉，两眼直茫红潮地坐着。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་དང་། འཁོར་བསམ་སྐྱར་བ། འཇོ་བའི་དབང་པོ། འཇིགས་མེལ་བྱེད། གཏམ་བསྒོས། གཏམ་གྱི་རྒྱལ། རྣམ་པར་སྐྱེས། དབྱང་ལས་སྐྱེས། སྐྱེ་བོར་དབང་སྒྱུར། མི་རྗེ། མི་བདག མི་དབང་། མིའི་འཇིན་པ། མིའི་དབང་ཕྱུག མིའི་ལྷ། ལག་ལས་སྐྱེས། ས་སྐྱོང་། ས་བདག ས་དབང་། སའི་དབང་ཕྱུག ས་འཚོ། ས་གཞི་འཇིན། ས་གཞི་སྐྱང་བཅས་སོ། (2)(མངོན) ཇར་རྒྱ་གར་དུ་མ་ག་དྷ་སོགས་ཡུལ་ཆེན་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་དྲུག་ལ་རྒྱལ་པོ་རེ་ཚོད་པ་རྣམས་ཁྱོན་བསྡོམས་རྒྱལ་པོ་བཅུ་དྲུག་མཚོན། 国王。古印度有摩竭陀等十六国，各有国王，共十六王，故表数字16。(3)འཕྲུང་པོའི་ཉེ་འཁོག་ཅིག 鬼。一种非人。

རྒྱལ་པོ་འཁྱིལ་པ། (མངོན) དུང་དཀར་གཡས་འཁྱིལ། 王旋。右旋白螺的异名。

རྒྱལ་པོ་ཐྲི་ཁྲལ། ལྷར་ལ་གསར་ནས་ཤར་མི་དམངས་ཚོས་སྐྱིད་གཞུང་ལ་འཇལ་རྒྱུའི་ཐྲི་ཁྲལ་ཞིག 年节面粉税。旧时，人民在新年时向政府交纳的面粉税课。

རྒྱལ་པོ་རྒྱུན་འདེབས། རྒྱལ་པོ་གཅིག་གམ་གཉིས་དང་། དམག་མི་ཁ་གངས་མང་པོ་བྱས་ནས་རྡེལ་རྩེད་སྟེ་སྐྱངས་ཤེག 下王棋。藏族的一种棋艺。由一或二王统率众多士卒作战的一种游戏。

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། (1)མིའི་རྒྱལ་པོ་ཆེ་རིགས། 大王。(2)ལྷའམ་མི་མིན་འབྱུང་པོའི་བྱེ་བྲག 天王，鬼王，鬼。

རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། (1)སེམས་བསྐྱེད་ཉིར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། དག་པ་སྐུ་གསུམ་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་མཐུ་སྟོབས་པ་མེད་པས་གཞན་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ། 王者喻发心。二十二种发心之一。住三净地菩萨具足神通之发心。成办他利威力无碍，有如王者。(2)སེམས་བསྐྱེད་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། རང་ཐོག་མར་སངས་རྒྱས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཐར་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ད། 君王喻发心。三种发心之一。愿自己首先成佛，然后救度一切有情的发心。

རྒྱལ་པོ་ཙེ་ཏ། དོ་ཏ་གསུམ་ཀྱི་ཚ་ཐུལ་ཞིག 国王歌。三歌之一。

རྒྱལ་པོ་མདོ་ལྔ། བཅང་པོ་སྐྱོང་བའི་སྐྱེན་ལས་ཀྱི་མདོ་དང་། རྟེ་རྗེ་རྣམ་འཇོམས་ཁྲལ་ཀྱི་མདོ། ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་ལྟ་བའི་མདོ། འདུད་ཀ་ཡེ་ཤེས་སྐོམ་པའི་མདོ། བྱ་བ་ལྟུང་བ་ཤཀས་བ་ཤཀས་པའི་མདོ་བཅས་ལྷའོ། 五大王经：《普贤德行愿

王经》、《金刚灭净沐浴经》、《般若心要正见经》、《临终智慧修习经》和《发露罪行忏悔经》。

རྒྱལ་བ་མདོ་བཅུ། རྒྱལ་བ་མདོ་ལྔའི་ནྡོང་ དུ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཆ་རིང་མདོ་དང་། གོས་སྔོན་ཅན་ནི་གཟུངས་ཀྱི་མདོ། གཏུག་ཏོར་གདུགས་དཀར་བཟློག་པའི་མདོ། རོང་རྒྱུན་མ་ནི་རོར་ཀྱི་མདོ། ཚེ་ཀྱ་གཅིག་མ་སྡིང་པའི་མདོ་བཅས་བསྡུན་ པས་ བཅུའོ། 十大王经：在五大王经中加入《无量长寿经》、《蓝衣总持经》、《顶髻白伞盖反遮经》、《财续佛母资具经》和《一字心要经》，共成十大王经。

རྒྱལ་པོ་ལྷ་བརྒྱད། སྐར་བའི་རྒྱལ་བཏུ་དྲག་པ་ཟ་ནམ་རིན་ལྡེ་དང་། བཏུ་བདུན་པ་འཕྲལ་ནམ་གཞང་བཪོན་ལྡེ། བཅོ་བརྒྱད་པ་སེ་སྡེལ་གནམ་ལྡེ། བཏུ་དགུ་པ་སེ་སྡེལ་པོ་ལྡེ། ཉི་ཀུ་པ་ལྡེ་སྡེལ་ནམ། ཉིར་གཅིག་པ་ལྡེ་སྡེལ་པོ། ཉིར་གཉིས་པ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ། ཉིར་གསུམ་པ་ལྡེ་བྱིན་བཪོན་ཏེ་རྒྱལ་ངབས་བརྒྱད་པོ་བྱིའི་མིང་། 德字八王。吐蕃王朝第十六王洒囊森德、第十七王处囊雄赞德、第十八王色诺囊德、第十九王色诺波德、第二十王德诺囊、第二十一王德诺波、第二十二王德杰波和第二十三王德珍赞等八代名称均含ལྡེ་字，故称德字八王，约与三国、两晋同时。

རྒྱལ་པོ་དབུ་གཉིས་པ། སྤུན་ངས་གཟིགས་ཀྱི་ཏོན་འཕྲལ་བོད་རྗེ་སྲོང་བཪོན་ཟེམ་ཟལ་ཁྲི་ཁྲོ་ཁྲོ་ཁྲོ

经》。宋代施护由梵译汉。

རྒྱལ་བྱ་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྲིམས་ལུགས་སྒྲོང་བའི་གཞུང་ཞེས་སྡེ། འཇུ་མི་ཐམ་བས་བརྩམས་པའི་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་ བཅོས་ཀྱི་རྒྱུན་སྒྲོང་བའི་རྒྱུན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 《王行论》。一种叙述人世间伦常道德的格言书名。如近人局迷旁所著《王侯美德论》等。

རྒྱལ་བ་ཤིང་། སྟོན་ཤིང་གི་ཡི་ཐག་ཅིག 黑心木，泡木树。

རྒྱལ་བ་གསལ་རྒྱལ། ཐུང་ཀུ་ཤར་མཉན་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེག་ཡིན་པ་དེ་ ཤྲཱུ་ནུ་ནེ་འཕྲུངས་པའི་ལོ་དང་རྒྱ་ཆས་འདྲ་ཞིང་། ཁིར་ཝེའམ་རྗེས་རྟག་ཏུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཆོས་ཉན་པས། དེའི་ཚེན་པོས་རྒྱལ་པོ་གནས་དབྱུང་བཏང་ནས་ རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགྲ་དབྱང་རོགས་སུ་སྐྱེས་པར་བསྒྲུབ་པའི་ལས་བར་དུ་མི། 波斯匿王，胜光王，胜军王。古印度舍卫国王，与释迦牟尼同年同月同日生。即位后，常从佛听法，被其臣下摈逐，乃往求救于未生怨王，病死途中。

རྒྱལ་པོའི་དཀོར་མཛོད། རྒྱལ་པོའི་ཁང་མཛོད། 王库，王宫内库。

རྒྱལ་པོའི་སྐྱེད་ཚལ། རྒྱལ་པོའི་སྐྱིང་ག། 御花园，上苑，皇帝园圃。

རྒྱལ་པོའི་ཁབ། (1)རྒྱལ་པོའི་ཚ་བྱང་ངམ་ཁྱིམ། 王宫，王舍，帝王家。(2)སྐར་རྒྱ་གར་གྱི་ཚོང་ཁྲིར་ཆེན་པོ་དྲུག་གི་གྲས་ཤིག 王舍城。古印度六大城市之一。

རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 王之王。多闻子即毗沙门天的异名。

རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ཁབ། རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཙོ་པོ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ། 王国。以国王为国家元首的国家。

རྒྱལ་པོའི་གདུང་། རྒྱལ་པོའི་རིགས་རྒྱུད། 皇族，王室子孙。

རྒྱལ་པོའི་རྣམ་ཐར། (1)རྒྱལ་པོའི་ཚ་རྒྱུས། 国王的传记。(2)བོད་ཀྱི་ཟློས་གར་ཞི་ཅེ་ལྟ་སོའི་ནང་རྒྱལ་པོ་འཁྲབ་མཁན་གྱི་ཀླུ་དབྱངས། 国王腔。藏戏之一种唱腔。

རྒྱལ་པོའི་དགྲ། རྒྱལ་པོའི་ཁྲལ། 国课。国王征收的赋税。

རྒྱལ་པོའི་ཚོ་ཐང་། རྒྱལ་པོ་བཞུགས་སའི་ཁང་པ། 王宫。帝王所居宫室。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ནས་བཟང་དང་། རྒྱལ་ཁབ། རྒྱལ་པོའི་ཁབ། བ་གམ་ཅན། གཡུང་དྲུང་འཁྱིལ་བ། ས་བདག་ཁྱིམ། བསོད་ནམས་ཁང་པ་བཅས་སོ།

རྒྱལ་པོའི་ཚོ་ཐང་དུ་འདྲག་པའི་ཕྱུང་ཁྱེད། ཕྱུང་ཁྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་ཞེས་ཀོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་བཞིན། རྒྱལ་པོ་དང་བཙུན་མོ་རྣེ་བའི་ཚ་བྱང་གི་ནང་དུ་ མཚན་མེད་འདུག་པའི། 夜入王宫。九十堕单之一。比丘无故在国王及其妃嫔游乐宫室中度夜。

རྒྱལ་པོའི་བྱ། (མངོན) གཟའ་ལྷག་པ། 王子。水星的异名。

རྒྱལ་པོའི་སྡུ་ཀྱ། (མངོན) རྒྱལ་པོའི་རིགས་སྲས། 王之苗芽。王子、太子的异名。

རྒྱལ་པོའི་གཟའ། ཟླ་གཟའ་བརྒྱ་ཚུལ་ཞིག ཟླ་རེ་བཞིན་རེས་གཟའ་བདུན་པོ་ གང་རུང་ ཞིག་ཅ་ཅོར། 王曜，值年曜。七曜中每年有一值年之曜。

རྒྱལ་པོའི་ཟོལ་ཁྲལ། ཟོ་ལྷར་ རྒྱལ་ པོ་ ལ་ འཇལ་དགོས་པའི་ཁྲལ། 年贡。每年给国王所贡赋税。

རྒྱལ་དབང་པ། དབྱིད་པ་བའི་མིང་གཞན་ཞིག 伺察派的异名。古印度一哲学派系名。

རྒྱལ་སྲིའི་ཤིང་ལུགས། འབྲོར་ མེད་ ཁུལ་ རིམ་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ སྟངས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་ དོན་ ཐག་ གཅོད་ བྱེད་སྟངས་སོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། རྒྱལ་ཁབ་

ཁམ་གི་འབྱོར་མེད་གྱལ་རིམ་གྱི་གསར་བརྩེའི་ཁོ་ བན་རྣམས་བན་ཆུན་གཅིག་མཐུན་ཤིན་བས་ ངོས་འཛིན་དང་། ཐུན་མོང་གི་དགྱ་བོར་ངོ་ཚོལ་བྱེད་ཆེད་ཆུལ་ སྤྱིའི་འཐབ་ ཐོག་ནས་ གཅིག་ ཁྱུར་ ཞིག་ཁ་འཛུགས་དགོས་བར་བཞེད་པ། 国际主义。是无产阶级认识和处理国际关系和民族问题的观点，认为各国无产阶级的革命利益是一致的，主张组成国际统一战线以反对共同的敌人。

རྒྱལ་ཕམ། (1)རྒྱལ་བ་དང་ཕམ་པ། 胜败，胜负。(2)རྒྱལ་བའུགས་པ་ཀོར་བ། 赔输了，输了赌注。

རྒྱལ་ཁྱབ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཅིག་གི་མངའ་བོག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆུང་ཉུས་དབང་བསྡུར་བའི་ས་ཁུལ། 小国，小邦。一个帝王下属诸候之国。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། བྱོང་ཁྲིར་རྗེ། རྒྱལ་རིགས་ཆ་ཤས། ཁྲེ་དཔོན། ཁྱལ་འཁོར་དབང་། ཁྱལ་ཀྱི་བདག་པོ། ས་མི་ཐེག་ལེ་འཇིན། ས་སྐྱོང་པ་བཅས་སོ།

རྒྱལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ། 制胜，胜：གུ་རྒྱལ་གུ་ཕམ་གྱི་འཐབ་འཇོང་། 谁胜谁负的斗争。དགྲ་ལས་རྒྱལ་ཏེ་དགའ་སྟོན་བྱེད། 胜敌之后，陈设喜筵。རྩོད་པ་ལས་རྒྱལ་བ། 辩论获胜。❷名词。(1)སངས་ རྒྱས། 佛。(2)(མཚན) 1.ཤིང་རྟ་ལོ། 甲午年、木马年的异名。2.སངས་རྒྱས་ཉིར་བཞེ་ཚད་པས་གྲངས་ཉིར་བཞེ་མཆོག། 胜者。古有二十四佛，故表数字24。 3.ཡར་ངེའི་རྒྱལ་བ་དང་པོ་ཆེས་གསུམ། གཉིས་པ་ཆེས་བཅུད། གསུམ་པ་ཆེས་བཅུ་གསུམ། མར་ངེའི་རྒྱལ་བ་དང་པོ་ཆེས་བཅོ་བཅུད། གཉིས་པ་ཆེས་ཉིར་གསུམ། གསུམ་པ་ཆེས་ཉིར་བཅུད། 胜日。藏历每月初三日为第一胜日，从此每隔五日，次第名为第二乃至第六胜日。

རྒྱལ་བ་མཆོག་ངྒྲངས། ཐུར་ཆེས་ རྒྱལ་ ཁྲི་སྐྱོང་ཁྲིད་བཅོན་སྐབས་བོད་ཀྱི་སད་མི་མི་ བདུན་ཞིག་ཡིན་གྱལ་ཞིག 杰瓦却阳。赤松德赞时为接受观察能否出家持戒而参加预试的藏族七人之一。

རྒྱལ་བ་ཐུབ་བོ། (ཚངས) རྩངས་པ། 大胜。蜥蜴的异名。

རྒྱལ་བ་དགེ་བ། ཐུར་རྒྱ་ཀར་ཀྱི་གྱུབ་ མཐའ་ཐུབ་པ་བའི་སྟོན་པ། 胜固仙人。古印度离系派之祖师。

རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་། འོག་མིན་དུ་གསང་ཐུགས་ཀྱི་ ཆོས་ འཁོར་ སྐོང་ བའི་ སྐབས་ ཀྱི་ སྟོན་ པའི་ མཚན། 佛金刚持，金刚持佛。佛在色究竟天转密乘法轮时称号。

རྒྱལ་བ་ཡི། གཅིར་ཁྱ་བ་དང་དོན་གཅིག

རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔ། རྣམ་པར་སྣང་མཛད་དང་། མི་བསྐྱོད་པ། རིན་ཆེན་འབྱུང་ལྡན། སྣང་བ་ མཐའ་ཡས། དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་བཅས་ལྔའོ། 五佛，五种姓佛：大日如来、不动如来、宝生如来、无量光如来和不空成就如来。

རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔའི་གཙུག། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁྱི་རྒྱལ་ གང་ རྩོང་ཁོངས་ སུ་ཡོད་པའི་ གནས་ རི་ཞིག 大宝寺。云南省中甸县属一佛教寺庙名。

རྒྱལ་བ་རིགས་དྲུག རྣམ་སྣང་དང་། མི་བསྐྱོད་པ། རིན་འབྱུང་། འོད་དཔག་མེད། དོན་གྲུབ། རྩོ་རྗེ་འཆང་བཅས་དྲུག་གོ། 六佛，六种姓如来：大日如来、不动如来、宝生如来、无量光如来、不空成就如来和金刚持。

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ། དྲུ་ལའི་ ཐ་ མ་ སྐུ་ ཟུང་ སོ་སའི་ ཞེ་ ས། 大宝佛，佛宝。对历代达赖喇嘛的敬称。

རྒྱལ་བའི་བཀའ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ གསུང་། 佛经。佛说经教。

རྒྱལ་བའི་ཐུགས་སྲས། ཉང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 佛子，菩萨。

རྒྱལ་བའི་སྐུ་ཀུ། (ཚངས) ཉང་སེམས་སྐྱེ། 佛

苗。菩萨的异名。

རྒྱལ་བའི་མཛད་ཅན་བརྒྱད། སངས་པ་ཀླུ་ཀློང་གྲུབ་བའི་མཛད་ཅན་བརྒྱད་དེ། ལྷ་ལས་བབས་པ་དང་། ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པ། སྐུ་བལྟམས་པ། རབ་ཏུ་ཕྱུང་བ། སངས་རྒྱས་པ། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བ། ཚེ་འཕྱལ་བསྟན་པ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་བཅས་སོ། 佛陀八相成道：从天降、入胎、降生、出家、成道、转法轮、降魔和入涅槃。

རྒྱལ་བའི་ཏིང་བསྒྲེལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གདུང་ལས་མཆེད་བའི་རུས་པ་རིལ་པོ་ཤུང་དུ་ཞེག 佛骨，佛舍利。释迦示寂后遗体所出舍利。

རྒྱལ་བའི་གསུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་། 佛经，佛语。

རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཆོས་པོ་ཁྱེ། 佛经，佛说经典。

རྒྱལ་བྱེ། རྒྱལ་པའི་སྲས། 王子，太子。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱལ་པའི་གཉུང་། རྒྱལ་པའི་སྐུ་གུ། རྒྱལ་རིགས་ཐེག་ལེ། རྒྱལ་སྲས། རོང་འཇིན་བདག་པའི་སྲས། ཐེལ་གཅོད་བྱ། བསོད་ནམས་སྟོབས་བཅས་སོ།

རྒྱལ་བྱ་ཀོན་གྲབ། ཤས་གཙང་སྲས། 悉达太子。释迦牟尼未出家前的名字。

རྒྱལ་བྱ་ཀོན་གྲབ་ཀྱི་མདོ། མདོ་ཟེ་ཞེག་ བམ་པོ་གཅིག ལྷར་རྒྱ་གར་སྐད་ནས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར། དེ་ནས་རྒྱ་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར། བོད་ཡིག་སྒྱུར་མཁན་ལོ་ངྟ་བའི་མིང་མ་རྟེད་དོ། 《太子须大拏经》。西秦时代圣坚由梵译汉，后由汉文本译成藏文，藏族译师佚名。

རྒྱལ་བྱེད། (མངོན) རྟ་སྐྱེ། 能胜。水鸟的异名。

རྒྱལ་བྱེད་ཚལ་ན་གནས་བའི་ལྷེ། གང་གྲགས་སྐྱ་བདག་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཅུ་སོང་མཚམས་སུ་གནས་བརྟན་པ་ལས་ཀྱེས་པའི་གནས་བརྟན་ ལྷེ་པ་གཤམ་རྒྱ་ཡ་ཀུལ་ཞེག 祇陀林住部。佛灭后约一百年顷，从上座分出的三部之一。

རྒྱལ་བློན། རྒྱལ་པོ་དང་ཆོན་པོ། 君臣，国王和大臣。

རྒྱལ་བློན་རྒྱ་ཡོན་དྲུག་དྲུག ཚས་དང་། འཐབ་པ། བསྡུམས། དོར་གཏོང་བ། གནས། ཞེན་བརྟེན་བཅས་སོ། 君臣六功能：服饰、战斗、调解、施舍、住处和爱护。

རྒྱལ་དབང་། བདུད་བཞིའི་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཙོ་པོ་སྟེ། ཐུ་མ་ཆེ་ཁག་རེ་གཅིག་ཀྱི་མཚན་བསྟོད་ལའང་དེ་ཡང་བརྗོད་སྤྱལ་ཏེད། 胜者王，佛王。有时亦作对大活佛之敬称。

རྒྱལ་འབག་དམར་བོ། བོད་ཀྱི་ཇོས་གར་མ་ཅེ་ལྟ་མོ་འཁྲབ་དུས་རྒྱལ་པོས་ གྲུབ་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་དམར་པོ། 大红面具。藏剧中扮演国王时所戴红色面具。

རྒྱལ་འབྲས། (མངོན) སྐྱུ་རུ་རའི་ཤིང་། 胜果。余甘子、山楂树的异名。

རྒྱལ་མ། 名词。(1)སྒྲོལ་མ། 度母菩萨。(2)ལྷ་མོ་ཁྱུ་མ། 邬摩天女。

རྒྱལ་མའི་བྱ། (མངོན) གཅའ་སྐེད་པ། 度母子。土曜的异名。

རྒྱལ་ མོ། 名词。(1)བཙུན་མོ། 皇后，后妃。(2)མིག་འབྲས་ཀྱི་དབྱས། 瞳人，眼珠。

རྒྱལ་མོ་ག་ཚོར། ཐུང་མ་ཆེ་ལེགས་ཤིག 一类良种蔓菁。

རྒྱལ་མོ་རྒྱལ་རྩེ། (1)རང་ རྒྱལ་སྲོ་ནུབ་ས་ཀྲལ་ཀྱི་རྩ་བོ་ཆེན་པོ་ཞེག་ཡིན། སྲོད་རྒྱུད་ཀྱི་ནག་ཚུ་དང་། ཀག་ཚུ། སོག་ཚུ་བཅས་གདང་ལ་རིལ་ཀྱུད་ཀྱི་དུབ་རོས་ནས་བྱང་ཞེང་། བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་འཕྲི་ད་རྟོང་ཀྲལ་དུ་ནག་ཚུ་དང་ སོག་ཚུ་འཛོམས་རྟེས་རྒྱལ་མོ་རྩལ་ཚུ་ཞེས་འབོད། དེ་

ནས་སོག་དང་། དཔལ་འབར། སྡེང་ཆེན། སྐྱེ་རྩངས། དཔལ་གོད། མཛོ་སྒང་། ཚ་བ་རོང་། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ནུབ་ཐུང་བཅས་བཅུད་དེ་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་འབབ་དུས་མིང་ལ་ས་ས་ལྗོན་གཙང་པོ་ཞེར་ཞིང་། འབངས་མ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཉིན་དུ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོར་འབབ་པ་རེད། 怒江。我国西南地区大河之一。上游的那曲、下曲、索曲皆源于唐古拉山南麓，在西藏自治区比如县境内那曲和索曲汇流后称怒江，以后流经索县、边坝、丁青、洛隆、八宿、左贡、察哇绒和滇西地区后，出国称萨尔温江，在缅甸入印度洋。(2)རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་མོ་རྩེལ་རྩ་སྡེ་རྩ་མགོ་སྐར་ཁོག་དང་རྩ་སྐྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ནས་འབབ་ཅིང་། རོམ་གང་། ཁོ་སྐྱབས། རྩ་ཆེན། བཙན་ལྟ། རོང་བྱག་སོགས་རྒྱལ་མོ་རོང་བཅུད་དེ་ལྷའི་ཅན་བྱས་ཆེན་མདུན་ཆིན་ཅང་དང་འབྲེས་བའི་གཙང་པོ་ཞེས 大渡河。发源于今青海果洛班玛县境麻尔柯和夺堆地区，流经四川阿坝州壤塘、绰斯甲、大小金川、丹巴等甲绒地区，下游至乐山大佛前，汇入岷江。

རྒྱལ་མོ་ཚ་བ་རོང་། མེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཀྱི་བོད་ཡིག་རང་སྐྱོང་ཁྲལ་ མདོ་ སྐད་ ཀྱི་ རོང་ཆེན་གསུམ་མམ་བཞིར་བྱགས་པའི་ནང་ཚན་རྒྱལ་རོང་ཆུལ་ཁག་ བཅོ་ བཅུད་ དུ་ གྱགས་ པའི་ ས་ ཚ་སྐྱིའི་མིང་། 甲绒。甲摩擦瓦绒。脱思麻地区所有三大谷地中，旧时号称大小金川十八家土司所在地区的总名。今属四川省阿坝藏族自治州。

རྒྱལ་རྩེ་རོང་། རྒྱལ་མོ་ཚ་བ་རོང་གི་བསྡུས་མིང་།

རྒྱལ་རྩེ་སྦྲང་། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་ གཞིས་ག་རྩེ་ས་ཁྲལ་ཁྲོངས་སྐང་རྩ་སྟོད་རྒྱུད་ཀྱི་རྩེང་ཞིག་ཀྱི། ১৩০৩ལོར་ བོད་ མི་དམངས་ཀྱིས་དབྱིན་རྩིའི་བཙན་འཛུལ་འགྲིག་བའི་དམག་ འཐབ་ ཅིང་ ས་ རྩེང་རི་ཞིས་བ་འདིར་ཡོད། 江孜。西藏自治区日喀则地区辖县，在年楚河上游。公元1904年，西藏人民抗击英帝侵略军，有名的战场宗山，即在此处。

རྒྱལ་ཚབ། (1)རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་སྟེ། རྒྱལ་བའི་ཚབ་བྱས་ནས་སྡིད་དཔང་འཛིན་ མཁན། 摄政王，幼王。代替或将代替国王执行政事的人。(2)རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་སྟེ། འོག་བར་འགྱུར་བའི་སངས་རྒྱས་བྱམས་མགོན་ཕྱོ་བྱའོ། 绍圣，补处。未来佛，如弥勒菩萨。རྒྱལ་ ཚབ་ བྱམས་པ་མགོན་པོ། 补处慈尊弥勒。ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ། 法太子。རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཁོ་འཛང་། 法太子位。

རྒྱལ་ ཚབ་ རྩེ། རྒྱལ་ ཚབ་ དང་ མ་ རིན་ ཆེན་ ཀྱི་ བསྡུས་མིང་།

རྒྱལ་ཚབ་དམ་པ། (1)ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ། 法王继承人。(2)བྱམས་མགོན། 弥勒菩萨。

རྒྱལ་ཚབ་དང་མ་རིན་ཆེན། རྩེ་ཙོང་ཁ་བའི་ བྱགས་བྱས་གཙོ་བོ་གཉིས་ཀྱི་ཁག་ཚེས་པ་སྟེ། རབ་ བྱང་དྲུག་བའི་ཤིང་འབྱག་ལོར་འཁྱིངས། རབ་ བྱང་བདུན་བའི་ལྷག་ཚག་ལོ་འདས། རབ་ བྱང་བདུན་བའི་ས་ཚག་ལོ་ལ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་བའི་ གདན་ རབས་ དང་ བོར་ གྱུར། 杰擦·达麻仁钦(1364—1431)。宗喀巴二大弟子中之年长者。1419年，继宗喀巴主讲噶丹寺法座，为第一任噶丹赤巴。

རྒྱལ་མཚན། ཞོ་བྱང་དང་། ལྷ་ཁང་སོགས་ཀྱི་ རྒྱན་ནས་མཆོད་རྟེས་ཀྱི་ཅྱི་བྱག་ ཅིག 幢，宝幢，胜利幢。官殿屋脊上象征胜利的一种装饰品或供神物品。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁའ་ཡི་རྒྱ་མ་དང་། རོང་བྱའི་ཏོག་ལྡན། རྣམ་པར་ རྒྱལ་བྱེད་བཅས་སོ།

རྒྱལ་མཚན་བཀྲ་ཤིས་ཀུག་ རྒྱུག རྩོ་ སྐྱེན་ ཀྱི་ རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་། ཞུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་

ཁམས་མཁྲིའི་རྩམ་ཆག་གཙོ་བོ་དང་། ཆུ་སེར་ལ་ཁན། 螃蟹脚。药用草本植物名。味苦，性凉，疗头骨破碎，治黄水。

རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱ་མཛེས་དཀྱིལ་འཁོར། (1)གཟུངས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག ཐཱ་རྟ་ཏེ་ན་མེ་ཏྱ་དང་། དྲ་ན་ཀྲི་ལ། ལོ་ཙྪ་བ་ཁ་ཆེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་རྣམས་ཀྱིས་ཁ་སྐྱར་བ། 《佛说无能胜幡王如来庄严陀罗尼经》。印度论师娑纳迷札、达那希拉、西藏译师智军由梵译藏。宋代施护由梵译汉。(2)ལྷ་མོ་བྱི་བག་པ་ཞེག 幢顶臂严佛母。

རྒྱལ་མཚན་འཆང་། (མངོན) ཤྲ་དཔང་ཐུག་རྟེན་པོ། 持幢。大自在天的异名。

རྒྱལ་མཚན་ཀློག རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྩེ་མོར་ཁ་ཏུན་བའི་ནོར་བུ་སོགས་ཀྱི་ཀློག 幢顶。宝幢上端作装饰物的顶子，一般作圆球体。

རྒྱལ་མཚམས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་མཚམས། 国界，国境线。

རྒྱལ་ཁ་ཤུལ། རྒྱལ་གང་ལས་ཐོན་པའི་ཀོ་བ་དབེར་ཐྲངས་ནས་བོད་དུ་བཟོས་པའི་ཀོ་ བ་ནག་པོའི་ཤེས་གེག 充滇革。仿云南所产熟革在西藏鞣制的一种黑色皮革。

རྒྱལ་གཞིས། རྒྱལ་པོའི་ཞི་བྱང་མི་ཤེར་ས་ཞིང་དང་བཅས་པ། 皇庄。皇室、王家所有直属田庄，包括房屋、百姓、土地； རང་རེའི་ རྒྱལ་གཞིས་སྐར་ལས་དང་ཞིང་རྒྱས། 今我皇庄更加兴旺。

རྒྱལ་སྐྱི་བ། (1)ཀོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 鬼宿月。藏历十二月。(2)དགུན་ཟླ་འབྲིང་ཞི་སྟེ། ཀོར་ཟླ་བཅུ་གཉིག་ པའི་ཚེས་ བཅུ་ དྲུག་ ནས་ བཅུ་ ཀྱི་ གཉིས་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་རྒྱལ་ཟླ་བ་ཤིན། སྐར་བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ པའི་ ལས་ ལྷག་ས་ ཤུ་ དང་ ཤའི་ འཇིག་ལ་ ཤེ་ འགོ་ འཇིན་ཟླ་ཞག་ཅིའི་ཚེས་ པ་ གཉིག་ ལ་ ཤེ་ འགོ་ འཇིན་ཟླ་ཞག་ཅིའི་ཚེས་ བཅུ་ དགུ་ལ། 仲冬月。藏历十一月十六至十二月十五，望在鬼宿，名鬼宿月。按吐蕃王朝旧制，本月初一日，即是岁首。

རྒྱལ་ཡབ། (1)རྒྱལ་པོའི་ཡབ། 王父。国王的父亲。(2)ཐེ་སྐུལ་ཆེ་ཁག་གི་ཡབ། 大活佛的父亲。(3)རྒྱལ་བའི་ཡབ། 佛父。佛的父亲。

རྒྱལ་ཡུམ། (1)རྒྱལ་པོའི་ཨ་མ། 王母。国王的母亲。(2)ཐེ་སྐུལ་ཆེ་ཁག་གི་ཨ་མ། 大活佛的母亲。(3)ཤེར་ཕྱིན་ འབུམ། 《大般若经》。(4) (མངོན) སྐྱེལ་མ། 佛母。度母菩萨的异名。

རྒྱལ་རབས། རྒྱལ་པོའམ་རྒྱལ་ཐེབ་བྱང་རིམ། 王朝，王统； རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱང་། 历代王朝。

རྒྱལ་རབས་ཁུངས་ཆའི་མེ་ལོང་། རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱལ་ཁུངས་ལའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ། སྒྲིང་སྟོད་བཅུད་ཀྱི་ཚཁས་རྒྱལ་དང་། ཀྱ་ཁང་ཀྱི་ རྒྱལ་རབས། སྟོན་པ་བྱོན་རྒྱལ། བསྟན་པ་དང་ རྒྱལ་མདོ་ཙམ་སྐྱས་ནས། ཅི་བཁ་དུ་བོད་དུ་ རྒྱལ་རབས་རིམ་པར་བྱོན་རྒྱལ་དང་། བསྟན་པ་ དང་རྒྱལ་སྐོར་ནས་ཡར་ལྷང་རྩེ་བའི་ རྒྱལ་ བརྒྱུད་ བར་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ཞྭ་ཚེ་མར་བཀོད་ པ་ འདི་ ནི་ ས་སྐྱ་པ་སོད་ནས་ རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་རབ་བྱང་ བདུན་ བའི་ས་འབྲུག་ལོར་ བརྩམས་པའོ། 《王朝明鉴》。全名《王朝历史明鉴》。公元1488年萨迦·琐南坚赞著。书中首先概述情器世间形成、印度历代王朝、释迦牟尼出世、佛教兴起。然后详述西藏古代吐蕃历代王朝，佛教流传，直至亚隆地区王族世系等情况。

རྒྱལ་རིགས། (ཀྵཏྲིཡ) (1)རྩལ་རྒྱ་ གང་ ཀྱི་ མི་ཤེས་བཞིའི་ནང་ནས་གཅིག (2)རྒྱལ་པོའི་རིགས་དྲུས། 武士贵族。梵音译作刹帝利。(2)རྒྱལ་པོའི་རིགས་དྲུས། 王族，宗室，帝王家族。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱིས་ལ་ ཀྱོས་ བདག་དང་། འགོ་བའི་དབང་། རོང་ཀྱི་ཆོས།

རྣམ་པར་རྒྱལ། དཔུང་པ་སྟེགས། མི་རྣ། མི་བདག མིའི་མགོན་པོ། མིའི་དབང་ཕྱུག མི་མི་འདྲེན། མི་མི་དབང་པོ། དམའ་སྐྱོབ། འཇིག་མ་འཇིན། ས་སྐྱོང་། ས་བདག ས་དབང་། ས་འཆོ། ས་འཇིན། ས་གཞི་སྐྱོང་། ས་སྲུང་། མའི་དབང་ཕྱུག ས་ལ་སྐྱེད་བཅས་སོ།

རྒྱལ་རིགས་ཆུང་མ། (མངོན) བཏུན་མོ། 王者妻。王后的异名。

རྒྱལ་རིགས་མ། (མངོན) བཏུན་མོ། 王者母。王后的异名。

རྒྱལ་ཚོང་། རྒྱལ་མོ་ཚ་བོང་གི་བསྡུས་མིང་།

རྒྱལ་ཁམ། (མངོན) གོང་ཁྱེར་སྤྱི། 王者道。城市的异名。

རྒྱལ་ས། (1)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་ལས་ཁྲིམས་མཐོ་གོས་ཙམ་ས་ཐུབ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་… གནས། 国都，首都。国家最高政权机关所在地，是全国的政治中心。(2)རྒྱལ་པའི་གོ་འཕང་། 王位。(3)སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་། 佛果，佛的境界。

རྒྱལ་བུས། (1)རྒྱལ་བུ། 王子，太子。(2)(མངོན) བྱང་སེམས། 佛子。菩萨的异名。

རྒྱལ་བུས་ཟོག་ལས་མེད་བཙུང་ཚུལ། ས་སྐྱའི་ཐུ་མ་ཞེག་ཐུ་རབ་བྱང་ལྷ་བའི་ཤེང་ལྟག་ཚེར… འཁྲུངས། རབ་བྱང་དྲུག་བའི་ས་བྱ་ཚེར་འདུས། 无著贤(1295—1369)。萨迦派一喇嘛名。

རྒྱལ་བུས་མ། ཐོབ་དབོན་དཔེ་ཁྱིམ་གཉེན་ཀྱི་ཐོབ་མ་རྒྱལ་བའི་ཁམས་པའི་མངོན་པ་ཤེས་གཞན་ཐུབ་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད… དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་གཞན་ཞེག 《王子书》。古印度佛学家世亲的弟子、王子称友所著，为《阿毗达磨俱舍论·明义疏》一书的别名。

རྒྱལ་བུས་ལེགས་དབའ་ཚེམ་ཅི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ། 菩萨大勇识。梵音译作菩萨摩诃萨。

རྒྱལ་སྲིད། (1)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚབ་སྲིད། 国政，国务，江山：མི་དམངས་སྐྱིད་ལ་རྒྱལ་སྲིད་རྒྱས་པ། 人民安乐，国政兴盛。(2)(མངོན) མཐོ་རིས། 优胜有。天界的异名。

རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ། རོན་བུ་རིན་པོ་ཆེ། བཙུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ། ཁྱིམ་པོ་རིན་པོ་ཆེ། གླང་པོ་རིན་པོ་ཆེ། རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་བདུན། 七政宝，轮王七宝：金轮宝、神珠宝、玉女宝、主藏臣宝、白象宝、绀马宝和将军宝。

རྒྱལ་སྲིད་སྡེ་ཁྲབ་ཁང་། རང་རིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁྲིམས་མཐོ་གོས་དེ། ཀུང་དཔྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་། 国务院。我国最高国家行政机关，即中央人民政府。

རྒྱལ་སྲུང་། རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་ས་སའི་མངའ་ཁོངས་དང་བདག་དབང་སྐྱོབ་རྒྱལ་ཁྱད་པའི… བཀོད་སྒྲིག་གི་ཐ་བ་མཐའ་དག 国防。一个国家为了保卫自己的领土主权而布置的一切防务。

རྒྱལ་གསུང་། རྒྱལ་བའི་གསུང་གི་བསྡུས་ཚིག

རྒྱལ་གསུང་ཇོལས་འབྱིན། (མངོན) ཐ་ག་ལ་པིང… ཀ། 效佛语。迦陵频伽鸟的异名。

རྒྱལ་བསེད། གཏུག་འཇེ་ཟེ་མོ། 厉鬼。凶恶的男鬼和女鬼。

རྒྱལ་འཁྲུགས། ཚ་བ་ཁྲག་ལ་རྒྱལ་བའི་འཁྲུགས་ཚད་ཀྱི་མིང་སྟེ། རྩ་སྟོད་གཟིར་ཞེང་། ལྟད་པ་ཁྲག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཞེག 火盛热动。血分火盛，内热妄动之病。症见上体刺痛、痰中带血等象。

རྒྱལ་འཇེབས། (1)གཞུང་ཐས་ཟབ་པ། 盖印，盖章，盖印封口。(2)རིགས་འགྲེ་བཏང་བ། 类推，比附：ཚང་མར་རྒྱལ་འཇེབས་བྱས་ན་མི་

འཇུག་ 不能普遍类推。

རྒྱས་འགྲེལ་རྒྱུ་རིགས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་གང་ཞིག འདུས་བྱས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུར་འགྱུར་དུང་བ་སྟེ། ཐོས་བསམ་སྒོམ་པའི་རྟེན་གྱིས་གསོས་པའོ་ན་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་རིའུ་སོ། 随增性。佛性之依于造作可成佛身者。以闻、思、修习为缘，造作长养，从而增长广大之性。

རྒྱས་འགྲེལ། རྒྱས་པར་བཤད་པའི་འགྲེལ་པ། 广释。详细的注解。

རྒྱས་བཅད། གཏན་འབེབས་བྱས་ནས་ཐག་བཅད་པ། 决定，固定，法定。

རྒྱས་བཀབ་པ། (1)ཞེལ་ཅས་མནན་པ། 盖印，加封，加上标记。(2)(རྟོག) ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་པ། 融成一体，合为一位。

རྒྱས་བཀབ་ར་མོ་ཆེ། ར་མོ་ཆེའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཐོག་མར་རྒྱ་བཟའ་ཚོང་ཇའི་འཆར་བཀོད་ཡར་རྒྱ་རིགས་བཟོ་བས་བཏབ་པ་ཡིན་པས་མིའི་འདི་ཡར་ཐོ་བ། 小昭寺。此寺初依文成公主规划，汉族工匠建造，故名。

རྒྱས་པ། ❶ཆུ་བའི་འདུས་པ། ❷ཚ་ལག་ཚང་པ་དང་། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 形容词。完全，详尽，丰盛。圆满齐备，没有欠缺；འགྲེལ་བཤད་རྒྱས་པར་བཤད་པ། 详细解释。བསམ་འཆར་གང་དྲན་ཚང་མ་རྒྱས་ཤིང་རྒྱས་པའི་སྐོར་ནས་བཤད་ཟིན་པ། 想到的意见，都详细地说完了。གནས་ལུགས་རྒྱས་པ་སྐར་བསྡུད་པ་བཞིན། 详情广说如前。དཔའ་ལོ་ཤས་ནང་དུ་ལས་དོན་ཕྱག་ལུགས་རྒྱས་པར་བརྗོད་ལོང་མ་བྱུང་བ། 来不及把几年来的工作情况详细叙述。

རྒྱས་པ་བ། སྐར་རྒྱ་གར་དུ་བྱུང་བའི་དང་སྐྱང་རྒྱས་པ་བའི་རྗེས་སུ་འབྱང་མཁན་གྱུབ་མཐའ་སྐྱེ་ བ་གཅིར་བྱ་བའི་མིང་གཞན་ཞེག 广成派。古印度仙人广成子所开教派离系外道别名。

རྒྱས་བའི་རྒྱུ། སྤེལ་མཐུན་གྱི་རྒྱུ། 增长因。即同类因。

རྒྱས་བའི་སྲུང་སྐྱེག ཆོ་བསོད་དབལ་འབྱོར་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་རྒྱས་པའི་ཐབས་རྒྱུ་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་སྐྱེག་ཆོག 增长护摩。一种通过火祭以求增长福、寿、财富的宗教仪式。

རྒྱས་བའི་ལས། ཆོ་བསོད་དབལ་འབྱོར་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ལས། 增业。增益福寿财富之业。

རྒྱས་བོ། མང་ལ་ཞེག་ས་པ། 形容词。茂盛，丰盛；གསོལ་ཆོག་རྒྱས་བོ། 盛宴。

རྒྱས་དཀྱུད་བཟོ་བ། གཏན་འབེབས་བཟོ་བ། 冻结，固定。

རྒྱས་སྤྲོས། གཟའ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བའི་བཀོད་པ་བཟས་པ། 铺张，奢侈，张大其事；འགྲོ་སོང་གང་ཟུང་གཏོང་དུས་རྒྱས་སྤྲོས་ཀུ་དོག་གཅིག་སྤུ་སྐྱང་བ་ཞིག་ཅུ་ཡང་མི་ཕྱེད་ཅིང་དགོས། 任何开支，皆宜不奢不吝。སྐུ་ཕྱི་གོས་རྒྱས་སྤྲོས་སྤོང་གང་ཐུབ་ཅིང་བ། 个人衣食，力求俭朴。

རྒྱས་སྤྲོས་དངོས་པོགས། དང་དོད་དམ། མཆོང་ཆས་དངོས་ཆས། 奢侈品。

རྒྱས་སྤྲོས་འཕྱོ་བརྒྱག མཆོང་ཉམས་ཚུད་ཟོས། 铺张浪费。

རྒྱས་ཕྱོགས། (ཟླ་) ཚེ་བ། 增长品。上弦月的异名。

རྒྱས་ཅིད། (ཟླ་) ཉི་མ། 能增。太阳的异名。

རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསྲུམ། མང་པོ་དང་། འཆམ་པ། ཉུང་བ་སྟེ་གསྲུམ། 详中略。详细、适中和简略；གཞུང་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསྲུམ། 著作物的广本、中本和略本。འབྱམ་རྒྱས་པ་དང་། འབྱམ་འབྲིང་བ། འབྱམ་བསྡུས་པ། 大中小《般若经》。

ཆོས་ཚད། དོད་ཆུས་པ་ལས་བྱང་བའི་ཚད་ནད། 转化热病。从初期发展成后期的热病。

ཆོས་ཡས། གྲངས་གནས་ཤིག哈波兰。一大数名。

ཆོས་བཤད། འགྲེལ་བཤད་ཚ་ཚང་། 广注，详解。详尽的注释。

ཆོས་བཤད་འདྲེན་པ། དམ་བཅས་པའི་ཚིག་ལ་གོ་དོན་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འདྲེན་པའི་ལྡོག་བཅས་ཀྱི་སྒྲ་ཞེག 释义连引词。为前文含义引出解释的词：འཕྲིམ་འགྱལ་འགྱལ་ཚས་ཏེ། གནམ་གྱུ་མེ་འཁོར། ནང་ས་འཁོར་སོགས་སོ། 交通工具，如飞机、火车、汽车等。

ཆོས་བསེད། (ཐུག) འབྲུ་དང་ཕུབ་མ་བྱང་ལ་འབྱར་ཁྱད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 扬杈。分离粮食与禾秸糠秕的扬场用具。

ཆུ། ❶名词。(1)དངོས་པོ། 原料，材料，事物：ཚང་ཆུ། 酿酒原料。སྦྱམ་ཆུ། 油料。རས་ཆུ། 棉布原料。འཐུང་ཆུ། 饮料。བཟའ་ཆུ། 食物。བསམ་ཆུ། 心事。འགྲོ་ཆུ། 道路。འཕྲེང་ཆུ། 携带的东西。བཀའ་ཆུ། 话。མཐོང་ཆུ། 所见。ཉོན་ཆུ། 所闻。ཁ་མཚན་ཆུ་མེད། 没啥希奇。ཅ་ལས་ཆུ་ཅི། 有何足怪？གཞན་ལས་ལེགས་ཆུ་མེད། 并没有比别人好的东西。(2)དོན་ཇས། 财物，货财：ཁོག་ཏུ་ཆུ་སྐྱེད་པ། 私下给人货财。(3)སྒམ་བུ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ངམ་དཀྱུས་ཆུ་གཅོང་ཆུའི་སྐུད་པ། 经线。织物的纵线或长线。对纬线或横线而言。(4)འབྲས་བུའི་ངོ་བོ་སྐྱེད་ཅྱད་ཀྱི་ས་བོན་ནམ། རུ་པ། 内因，原由，基础。生长后果本性的种子或根本。佛书译为因：ཉེ་བའི་ཆུ། 近因。རིང་བའི་ཆུ། ●远因。ཆར་པ་བབས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆུ་མཚོ་འཛེལ་བའི་ཆུང་མེ་འགྱོ། 只凭天上下雨，不成大海涨水的原由。ཤེང་བཟོ་བ་དཀྱུས་མ་ལ་ཆེན་མོ་ཟེར་བ་ནི་ཁོ་ཆུ་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་བཏགས་པ་རེད། 称普通木匠为师傅，是因立果名。ཆུ་ཙོད་བཞིན་བར་ཁས་མི་ལེན་པ་དེ་ཆུ་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་རེད། 明明有因，加以否认，是为谤因。ཆུ་ལས་འབྲས་བུ་འཁྱུར་བ། 因果流转。意谓从因生果。(5)ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་གིས་ཤིད་པ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་འགྲུབ་པའི་བག་ཆགས་ས་བོན་འཛོག་པས་ཆུ་ཞེས་ཏེ། བདེན་བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་གཅིག 因。佛书所说四谛十六行相之一。业及烦恼能引来世后有，存留习气种子，故名为因。❷མ་ངོངས་སྐྱོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་ཤིག 一个表明未来动作的成份。སང་ཉིན་འགྲོ་ཆུ་ཡིན། 明天要去。སྨན་གཏོང་ཆུ་བསྡད་འདུག 要喝的药还存留着。意谓药没有喝。ལས་འགོ་འཛུགས་ཆུ་རེད། 尚待开工。ཁ་ལག་ཟ་ཆུ་ཡིན། 饭还没有吃过。

ཆུ་ཏཀར། (1)རང་ཁོལ་ཆུ་མ་དཀར་པོ། 大肠。(2)ཐགས་ཀྱི་ཆུ་སྐུད་དཀར་པོ། 白色经线。

ཆུ་དཀྱིལ། སྒམ་བུ་སོགས་ཀྱི་ཆུ་དཀྱི་སའི་ཤིང་། 经线卷轴。伸张经线的织具。

ཆུ་རྒྱུན། ངོ་བོ་སྐྱེད་ཅྱད་ཀྱི་ཆུ་དང་། ཕྱད་པར་སྐྱེད་ཅྱད་ཀྱི་རྐྱེན། 缘故，因缘。内因和外缘。事物发展过程中，生起本质者为因，生起特性者为缘；ཆུ་རྐྱེན་ཞུ་བ། 申诉原由。ཉེ་རིང་གི་ཆུ་རྐྱེན་འཚོགས་ནས་འབྲས་བུ་དེ་ཡུར་བྱུང་བ། 具备了内因外缘，才发生那样的结果。མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཆུ་རྐྱེན་མ་འཛོམས་པས་མ་སྐྱེས། 不可缺少的内因外缘未曾具备，故尔未生。ཆུ་རྐྱེན་མེད་པར་གཞན་ལ་ཁོང་ཁོ་ལངས་པ། 无缘无故，对人发怒。དེའི་ཆུ་རྐྱེན་ཤོད་རོགས་གནང་། 请说明原因。

ཆུ་རྒྱུན་མི་རྟག་པ། འབྲས་བུ་འབྱུང་བའི་ཚ་རྐྱེན་

འགྱུར་སྐྱ་བ། 条件易变。生起后果的情况容易变化。佛书译为无常因缘。

རླུང་ཁྲག་ངར། རླུང་གཅེར་གདུ་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། གདུ་རྐྱལ་སྲ་ཆུ་མ་གྱིས་གཏུབ་པ་ལྟ་བུའི་ནད་རྒྱུས་ཁྲག་ལྟོང་ཞིང་འཁྲུ་མི་གྱུབ་པ་ཞིག 肠呆滞，急性腹痛。肠炎之一种，症见小肠痛如刀绞，欲泻不能。

རྒྱུ་སྐར། གནམ་གྱི་སྐར་མ་སྤྱིའི་མིང་སྟེ་གཞན་རང་རང་གི་ཆུ་ལམ་དུ་སོ་སོའི་ཆུ་བ་གསལ་བའི་ཡི་གེ་རྟགས་འཇིན་བྱེད་སྐར་མ། 星宿，行星。指明星曜在各自轨道上运行所在位置的标志：ཉིན་ཡང་མཚན་བཞིན་ཆུ་སྐར་ཤར། 白昼如夜现星斗。ཆུ་སྐར་རྣི་ཙམ་གང་མིང་ཡང་། རང་ངོད་འཕྲིན་བའི་མཐུ་ཟུས་མེད། 星星再多自己也没有发光的能力。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འགྲོ་ཕྱིད་དང་། སྐྱལ་ཕྱེད། ངོད་ཅན་བཅས་སོ།

རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ཡུག། གཟའ་རྣམས་ཀྱིས་བགྲོད་པའི་ཚེ་གཞི་ལྟ་བུའི་གཞི། 行星周期。星曜经行各自轨道一周所需时间。

རྒྱུ་སྐར་གྱི་ཀོང་བ། འདིར་ཀང་པ་ནི་བཞི་ཚ་སྟེ། ཆུ་སྐར་གཅིག་ཚ་བཞིར་ཕྱེ་བའི་ཚ་རེ་ལ། ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཅོ་ལྔ་རེ་ཙམ་པ་དེ་ལ་ཆུ་སྐར་གྱི་ཀང་པ་ཟེར། དེ་ལྟར་ཀང་པ་དགུ་རེ་ལ་ཁྱབ་གཅིག་གི་ཚད་ཡིན། ཁྱབ་རེ་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཅུ་དང་ སོ་ལྔ་རེ་ཙམ། 宿步。每一宿弧长的四分之一。每宿分为60度，一步合15度。九宿步即135度，等于一宫的弧长。

རྒྱུ་སྐར་ངན་པ། སྐར་མ་ངན་པ། 凶星，妖星。

རྒྱུ་སྐར་ཆུ་ཚོད། ཆུ་སྐར་ཉེ་བའི་དུག་ཅུའི་ཚན་བྱས་པའི་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་མཁའ་མིག་ཆུལ་དུ་ ༡༦༢༠ལ་ཆུ་སྐར་ཆུ་ཚོད་རེར། 宿度。廿七宿各为60度(弧刻)，周天共1620度。

རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཟླ་ཁ་བཅུད། ཆུ་སྐར་ཉེ་བའི་ནང་གི་ཁོད་ཅན་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་མཐའ་ཅི་བཞིན་ཞེས་པ་སྐྱར་ནས་ཉེར་བཅུད་འབྱུང་། འོན་ཀང་ཁོ་བཞིན་དང་ཅི་བཞིན་ གཉིས་ཀ་ཡང་ཟླ་བ་ཞེས་ཁྱོད་ལ་ སྐར་ཁྱོན་གཅིག་ལས་མེད་པས་ཉེར་བདུན་ཉིད་དུ་བཤིག། 二十八宿。二十七宿中的牛宿之后加入女宿成二十八宿。但此二宿共只占一宿的弧长，故仍以二十七计算。

རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན། ཐ་སྐར་དང་། ཟླ་ཉེ། སྐྱིན་དྲུག སྤུར་མ། མགོ། ལག རྟབས་སོ། ཆུལ། སྐག མཆུ། ཁྲི། དབོ། མེ་བཞི། ནག་པ། ས་རི། ས་ག། ཕྱུ་མཚམས། སྨྲུག། སྨྲུབས། ཆུ་རྩེད། ཆུ་སྨད། ཁྲོ་བཞིན། མོན་ཁྲི། མོན་ཀུ། ཁྲུམས་སྟོད། ཁྲུམས་སྨད། ནམ་ཀུ་ཐཅས་རི་མོར་ཤིག་ཤར་ན་ཐ་སྐར། ག་ཅིག་ཤར་ན་ཉི་ཟླ། ཉེར་དྲུག་ཤར་ན་ནམ་ཀུའོ། 廿七宿：娄、胃、昴、毕、觜、参、井、鬼、柳、星、张、翼、轸、角、亢、氐、房、心、尾、箕、斗、牛、虚、危、室、壁、奎。在运算的数字中，零为娄，一为胃……廿六为奎。

རྒྱུ་སྐར་རྩེགས། (མངོན) སྐར་མ་བརྟན་པ། 星宿冠。北极星的异名。

རྒྱུ་སྐར་བདག་པོ། (མངོན) ཟླ་བ། 星宿主。月亮的异名。

རྒྱུ་སྐར་ཐུག་ཁྲེད། (མངོན) ཟླ་བ། 星宿边缘。月亮的异名。

རྒྱུ་སྐར་གཙོ། (མངོན) ཟླ་བ། 星宿主。月亮的异名。

རྒྱུ་སྐར་བཟང་པ། སྐར་མ་ཡག་པོ། 吉星，善宿。

རྒྱུ་སྐར་ཡམ། (མངོན) ནམ་མཁའ། 星宿路。天空的异名。

རྒྱུ་ཁྲེད་བར་སྐྱབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས། འབྲས་བུའི་རྟགས་ལྟའི་ནང་གསེས། རྒྱུན་གཞན་ལ་ཆོས་བའི་རྟགས་ཀྱིས་ངང་རྒྱུ་ཁྲེད་པར་པ་གཞན་ཡོད་...

ཡང་སྐྱབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དཔང་པའི་མངོན་སུམ་ཆོས་ཅན། དཔང་ཤིང་ལས་གཞན་པའི་རང་རྒྱུ་ཡོད་དེ། རང་གི་དམིགས་ཀྱེན་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དཔང་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་དཔང་ཤིང་དེ་མ་ཐག་ཀྱེན་ཡོད་ དགོས་ པར་ མ་ཟད། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བས་རྒྱུ་ཁྱད་པར་བའམ་ཉེ་བྱག་པ་དམིགས་ཀྱེན་ཡོད་པར་སྐྱབ་ཅེད་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡིན་ནོ། 别因证成果因。五种果因之一。以待他缘之因证成另有特殊自因者。如云："根识现量，别有根识以外之自因，以其若无自所缘缘则不生起故。"根识之生起，不但需要等无间缘第一刹那根识，而且若无外境亦不能生，故另有其特殊自因所缘缘。为能立之果因。

རྒྱུ་ཁྱད་པར་ཅན། རྒྱུ་ལེགས་པའམ་རྒྱུ་ཡག་པོ། 殊胜因缘，特别条件：དུས་ བཞིའི་ སོ་ ནམ་ ལ་ རྟུལ་བརྩོན་ཉེད་པ་ནི་ལེ་ཅོག་བཟང་ པོ་ འབྲུང་ བའི་རྒྱུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་ཡིན། 四时勤农作，是庄稼丰收的重要因缘。

རྒྱ་མཐའས། རྩི་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཉང་ཁ། ཁུ་རྩེས་སྐྱེས། དུས་བས་ཚ་བ་དང་དྲྭ་སེལ། 委陵菜。蔷薇科药用植物名。味甘微苦，性平，功能清热解毒。

རྒྱ་འཁོར། རྒྱུ་གཅེར་དང་ཀྱི་དང་ཚན་ཞིག་སྟེ། དང་རྟགས་སུ་ཐུངས་ཆེན་ འབྲུ་ ཞིང་ འབྲུ་ བའི་ སྐབས་སུ་ན་རྒྱུ་དྲྭ་བའི་ཐེས་སུ་ཉང་བའོ་བ་ཞིག 肠阵痛。肠炎之一种。症见大量泻泄，泻时剧痛，泻后稍得缓解，继复发作。

རྒྱ་འཕྱིལ། རྒྱུ་མའི་ནད་ཅིག རྒྱུ་མ་རྩུང་གིས་གཅུས་ནས་འོག་ཟུང་མི་ཐོན་པ་དང་། ལྟང་དྲྭ་ཐུས་ནས་གཅེར་བ་ཞིག 肠梗阻。小肠病之一。风邪扭结小肠，下气不通，痛症时缓时急。

རྒྱ་འཕྱིལ། རྒྱུ་མའི་ནད་ཅིག རྒྱུ་མར་རྩུང་ཞུགས་ནས་ཟླུག་ཟླུག་ཅེས་བའི་སྐྲ་དང་བཅས་ ཆུ་ ལྟང་ འབྲུ་ བ་ཞིག 洞泄。小肠病之一。风入小肠，鸣声辘辘，如水洞泻。

རྒྱ་འཇགས། རྒྱུ་མའི་ནད་ཅིག ཁྲག་དང་མཁྲིས་བས་རྒྱེན་ཐུས་ཏེ་རྒྱུ་མ་འཇགས་ནས་དྲི་ཆེན་ མི་ འབྱང་བ་ཞིག 肠阻闭。小肠病之一。由血分及胆分引发，小肠阻闭，大便燥结不通。

རྒྱ་འགལ་དམིགས་ཀྱི་ རྟགས། སྣང་ རུང་གི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ནང་གསེས། རང་རྒྱུ་ དང་ འགལ་ བའི་ དངོས་ པོ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ནས། དགག་ཆོས་རང་འབྲས་འབྱུང་བ་ འགོག་པའམ་མེད་ངེས་སུ་སྐྱབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་ ནོད་ པའི་ གཞིར་ ཆོས་ཅན། ཁྱོད་འབྲས་སྐྱ་ལོང་ཉིད་རྒྱུན་ཆགས་ སུ་གནས་པ་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་ནོད་པའི་དངོས་པོ་ཡེན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་ཁྱད་རང་འགལ་བའི་དངོས་པོ་མེ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། ཁྱད་འབྲས་བ་སྐྱ་ལྡང་བ་ འགོག་ པའོ། 原由相违可得因。可现相违可得因之一。以与自因或原由相违之事物为因，破除所破事物及自果之发生或证成其定无者。如云，"大火遍地蔓延之处，无寒冷后果汗毛持续直竖之象，以其为大火遍地蔓延之处故。"以与原由即寒觉相对立之事物为因，破除其后果汗毛直竖。

རྒྱ་འབོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀྱིས་སྟེ། དགག་བྱ་ཁྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་གང་ཡང་ཐུབ་པའི་འབྲས་བྱ་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཚལ་པ་དག འགོག་ཅེད་ནང་འབྲས་སྐྱེད་ཀྱེད་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་མེད་ལྟ་ཁྱབ་ཅན་ཞེས་ཁྱད་པས་ འགོག་ པའི་ རྒྱུ་ ཞིག 否定引因。以不存在引生后果的重要原因为理由，否定引生后果一般原因的修辞方法。否定修饰法

之一。

རླུ་འགྲིངས། རླུ་ མར་ གང་ བ་ ཞུགས་ ནས་ ཏེ་ སྐབས་ རྒྱས་ ཐབས་ དེ་ ཆེན་ དུས་ ཐོག་ ཏུ་ མི་ འབབ་ པ་ འགྲིངས་ པའི་ ནད་ ཅིག་ སྟེ། ནད་ དྲག་ རླུ་ མ་ ནུ་ ཞིང་ དེ་ ཆེན་ མི་ འཐབ་ པར་ འགག་ པ་ དང་། སྐབས་ སུ་ ཏེ་ སྐབས་ ཅན་ འཁྲུ་ བ་ ཞེག་ intestinal swelling. Cold enters the small intestine, mucus blocks it, and defecation is not timely. Symptoms include abdominal pain, constipation, and mucus in the stool.

རླུ་འགྲུལ། ཕྱོགས་ ལ་ འཇོ་ བའི་ འགྲུལ་ བ། travel. Coming and going: ཡུལ་ ལུང་ དེར་ བདེ་ ཤོག་ ཅེས་ མེད་ པས་ མཚན་ མོར་ རླུ་ འགྲུལ་ བཅད་ ནས་ ཟླ་ བ་ གཉིས་ ཙམ་ སོང་ འདུག Due to the unsafe situation in the area, travel at night has been suspended for about two months.

རླུ་འབྱོར་ རང་ གིས་ མས། འགྲོ་ ཚ་ རང་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཀྱང་ སྤྲེལ་ བྱེད་ པ། Self-provided expenses. Personal travel expenses: ལམ་ གྱས་ རླུ་ འགྲོ་ རང་ གཏོ་ མས་ ཀྱི་ སློབ་ ནས་ སློབ་ སྦྱོང་ དུ་ འགྲོ་ བ། Self-provided travel expenses for study abroad.

རླུ་འབྱིའི་ ཅྭ་ མ། ཁར་ ཆུང་ འགྲོ་ བའི་ ཅྭ་ མ། Quicksand.

རླུ་ཁུག། ཚ་ བ་ རླུ་ མར་ བཅས་ བཤམ་ མ་ ཞུ་ བ་ སོང་ ཀྱིས་ བསྒྲིལ་ བའི་ རླུ་ ནད་ རྐྱེང་ བ་ ཞིག་ སྟེ། རྩྭང་ རྒྱའི་ དབང་ གིས་ དབྱི་ བ་ བདུན་ མཆིས་ ས། Intestinal disease. Or hot in the small intestine, or food not digested causing chronic intestinal disease.

རླུ་རླུ་ བ། ཁར་ ཆུང་ རམ་ ཡར་ མར་ ཡང་ ཡང་ འགྲོ་ འགྲོ་ བ། Walking around casually, moving back and forth: དོན་ མེད་ དུ་ རླུ་ རླུ་ བ། Walking around aimlessly. དབུགས་ རླུ་ རླུ་ བ། Breathing in and out. ཕྱོགས་ ནས་ ཕྱོགས་ སུ་ རྟག་ པར་ རླུ་ རླུ་ བ། Frequently moving around.

རླུ་རླུ་ ར། (མདོག) འབྲ་ ཀྲོག་ མ། A kind of ant.

རླུ་དན་ སྐྱེན་ སྤྱུབ། ཁེགས་ ཀ་ དང་ སྡུད་ པ་ ཁྱེས་ ཀ་ ངན་ པའི་ དབེ། Bad character. Describes poor quality, bad thoughts and behavior.

རླུ་རྨས། རླུ་ ཆེན་ པོ་ ཡོད་ པའི་ ཐུབས་ སྟོན་ པ། Rich. Showing off one's wealth.

རླུ་དངོས། ལོངས་ སྤྱོད་ རོང་ ཁྱད། Property, goods, wealth: མི་ དང་། རླུ་ དངོས་ ཀྱི་ རྒྱས་ ཤུགས་ ཁྱེར་ མས་ པ། Human and material resources, both are available.

རླུ་དངོས་ སྐྱབ་ ཀྱི་ འབྲེལ་ ཁྱད། འབྲས་ བུའི་ རྒྱས་ ཕྱིའི་ ནང་ གསེས། འབྲས་ བུ་ རང་ ཉིད་ རྟེན་ བ་ ཞུ་ བཀོད་ ནས། དེས་ རང་ གི་ རླུ་ དངོས་ སུ་ དབོག་ པ། དཔེར་ ན། དུ་ ཚེན་ ཀྱི་ ལ་ ལས་ ཆོས་ ཅན། མེ་ ཙོང་ དེ། དུ་ བ་ ཙོང་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུ་ དུ་ བའི་ རླུ་ མེ་ དངོས་ སུ་ སྐྱབ་ བའི་ འབྲས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐྱོང་ བའོ། Direct cause and effect. One of the five types of causes and effects. That is, the cause that directly leads to the effect. For example: "Where there is smoke, there is fire."

རླུ་དངོས་ ཅི། རོང་ ཁྱད་ ཙོང་ སྤྱོད། Property, goods, wealth, riches.

རླུ་ཅན། རོང་ ཁྱད་ ཀྱི་ ཅན་ པ། Material reward; bribe: བཀའ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཞལ་ ལྟེ་ གཅོད་ དུས་ རླུ་ ཅན་ སྤྱད་ ལེན་ ཞི་ རྩེས་ འབྲེལ་ མེ་ ཆོག Do not accept bribes when handling legal cases. ཁོག་ ཏུ་ རླུ་ ཅན་ སྟེང་ སྤྱིན་ བཏུབ་ པ། Secretly offering bribes.

རླུ་ལྔ། འབྱུང་ བ་ ཆེན་ ཙི་ བཞིར་ བརྟེན་ ནས་ གཟུགས་ སུ་ འགྱུར་ བའི་ རླུ་ ལྔ་ སྟེ་ འབྱུང་ བའི་ རླུ། འདུག་ བའི་ རླུ། རྩེས་ སུ་ འགྱུར་ བའི་ རླུ། གནས་ པར་ བྱེད་ བའི་ རླུ། འཕེལ་ བར་ བྱེད་ བའི་ རླུ་ བཅས་ སོ། The five causes: the cause of birth, the cause of dependence, the cause of establishment, the cause of maintenance, and the cause of nourishment. Also known as the cause of arising, the cause of turning, the cause of following, the cause of abiding, and the cause of growth. Based on the four great elements, the five causes of the arising of form. The cause of birth refers to the ability to arise, the cause of dependence refers to the ability to rely on other places, the cause of establishment refers to the ability to change and transform, the cause of maintenance refers to the ability to continue without interruption, and the cause of nourishment refers to the ability to increase.

རླུ་སྡོད་ སོང་ སྐྱབ་ ཀྱི་ འབྲེལ་ ཁྱད། འབྲས་ བུའི་ རྒྱས་ ཕྱིའི་ ནང་ གསེས། སྐྱབ་ ཅེད་ འབྲས་ བུ་

མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱིས། བསྒྲུབ་ཆོས་ཀུན་སྟོན་དུ་སོང་བར་སྒྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། བར་སྣང་གི་དུ་བ་སྐྱོ་ཤེང་བོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་མེ་སྐྱེན་སོང་ཅན་ཡིན་ཏེ། དུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 先因证成果因。五种果因之一。以现前见果之因，证成所成立法已先有因者。如云："空中青烟滚滚，其先已有自由之火，以其是烟故。"

རྒྱ་ཅ་ལག ནོར་ཟངས་སྤྱོད། 财物，资财，货物。

རྒྱ་ཅན། (1)ཀུན་ནོར་དང་ལྡན་པའི་མི། 有钱人，富人。(2)ཀུན་ལྡུག་བོ་ཙོང་པ། 有钱，有财物。

རྒྱ་ཆ། བཟོ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ། 材料，原料：ཞེར་མའི་རྒྱ་ཆ་བབ་རེད། 毛哔叽的原料是羊毛。

རྒྱ་ཆད། ནོར་རྫས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཀང་བའི་རྩིས་ཆད། 罚钱，罚款，罚财物。以财物赎罪。

རྒྱ་ཆས། (1)ནོར་ཟངས་སྤྱོད། 财物，资料，财富，物质资具。(2)བཟོ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ། 材料，原料。

རྒྱ་ཆོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་རྐྱེན། འབྲས་བུ་རྟགས་ལྡེའི་ནང་གསེས། སྒྲུབ་བྱེད་རྩ་ཚོད་བའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཆོས་ཁ་རྒྱགས་ཚོད་བར་སྒྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། ཁ་ནང་གི་ཐུ་རམ་གོང་བུའི་སྐྱེད་ན་ཆོས་ཅན། བྱང་གྱགས་དུ་ལྟ་བ་ཚོད་དེ། བྱང་རྩ་དུ་ལྟ་བ་ཚོད་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 因法推知果因。五种果因之一。以能立有味之因，证成所成立法为有形色者。如云："口中糖丸之上，有现在糖之形色，以有现在糖味故。"

རྒྱ་གཉིས། ངང་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རྟེན་ལེན་གྱི་རྒྱུ་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིས་དང་གཉིས། རྒྱུ་ཕྲལ་གྱིས་དབྱེ་ན། དངོས་རྒྱུ་དང་། བཤུད་རྒྱུ་གཉིས་སོ། 二因。依本体分因为二种：近取因和俱有因。依生起方式分因为二种：亲因和疏因。

རྒྱ་སྐོང་། ནང་ཁོལ་ཀྱུ་མ་སྟོང་པ། 空肠，苦肠，枯肠。

རྒྱ་སྐྱོང་གསང་། ཤེ་བའི་འོག་ཏུ་ཆོན་གང་གཞལ་བའི་གནས་སུ་སྟུང་གི་ཚ་ཤས་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཀུ་མར་ཀྱང་ཆུང་ཞུགས་ནས་ལྷུ་བ་དང་བ་སྟབས་ཅན་འཕྲུ་བ་ལ་ཐན། 肠上窍。脐下一寸处与小肠上部连结处一灸穴名。灸此可治寒风入小肠下泻泡沫脓涎之症。

རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱ། འབྲས་བུ་ལྟའི་ནང་གསེས། རང་རྒྱུ་རང་དང་གཅིག་པ་དང་རྣམ་པ་མཐུན་བར་འབྱུང་བ་སྟེ། དཔེ་བ་ལས་དགེ་བ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་སྐལ་མཉམ་དང་ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུའོ། 等流果。五果之一。与自因之性相同、相相等，如由前善生起后善。是同类因及遍行因二者之果。

རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱ་གཉིས། ཅིད་པ་ཀུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱ་གཉིས་ཏེ། སྔོང་པ་ཀུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་དེ་ཚེ་སྡུ་མར་སྡིག་པ་བྱས་ན་ཚེ་འདིར་ཡང་སྡིག་པ་བྱེད་འདོད་པ་དང་། གཉིས་པ་དེ་ཚེ་འདིར་སྡིན་པ་བཏང་བས་ཚེ་ཕྱི་མར་ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་འབྲས་བུ་སྐྱོང་བར་འབྱུང་བ་ཡིན་པར་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ། 二种等流果：用等流果和受等流果。前者如往世作恶，今世亦好作恶；后者如今生好施，来生当感资财富有。

རྒྱ་མཐུན་པ། སྟེ་མ་དང་སྡོང་བུ་སོགས་འབྲས་བུ་དང་མཐུན་པའི་ཀུ། 同类因。种子、芽、茎、叶、花，乃至果实，前者顺次为后者之因，同属一类，故名同类因。佛书译为等流。

རྒྱ་མཐུན་པའི་དགེ་བ། རྟེན་ཞེ་ཙུ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པ་དེའི་དབང་གིས་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་མངོན་ཤེས་སོགས་ཚེན་

དེན་འགྲུབ་པ་དེའོ། 等流善。由于已证寂净涅槃，遂能成就世出世间诸神通等一切功德。

རྒྱུ་མཐུན་པའི་ལུང་མ་བསྟན། 等流无记，变化无记。以神通力造作种种变化时所生起之心无记。

རྒྱུ་དངོ (1)གཤེས་ཀ། 性情，品格，禀性：སྔར་འདྲིས་ཀྱི་མཛའ་གྲོགས་དེ་རྒྱུ་དགེ་བཟང་པོ་ཡིན། 那位早已相识的好朋友，性情善良。(2)རྒྱུས་ཀ། 质量，品质：ཚོང་ཟོག་དེ་ཚ་ཚོས་གཞི་ལེགས་ཀུང་རྒྱུ་དགེ་ཁྲིག་ཁྲིག་ཅིག་ལས་མི་འདུག 那一批商品颜色虽好，品质平常。རས་འདིའི་རྒྱུ་དགེ་ཅ་ཅང་ལེགས་པོ་འདུག 这种布的质量很好。

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། གཅོད་ཅིང་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་གཅོད་བྱའི་རྒྱུ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚན་དན་ཀྱི་མེས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་གཞིར་ཆོས་ཅན། གང་རྒྱུ་རུས་པ་ཐོགས་མེད་མེད་དེ། ཚན་དན་ཀྱི་མེས་ཁྱབ་པར་རོན་ པའི་ དངོས་ པོ་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་སྟེ་བྱ་ཙན་དན་ ཀྱི་ མེས་ གང་ རེག་ གི་ རྒྱུ་མེད་པར་སྐྱབ་པའོ། 因相违所遍可得。四种相违所遍可得之一。立能损之所遍为因，以破除所损之因者。如云："旃檀火蔓延之地，无有功能无阻之寒因，以是旃檀火蔓延之地故。"以旃檀之火，证成无有寒觉之因。

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཟལ་འགྱུར། ལྟེན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཀྱི་འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་དམིགས་པའི་གལ་འགྱུར་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་རྒྱུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གལ་འགྱུར་གང་ཞེག བཟློག་ནའབྲས་བྱ་དང་འགལ་བའི་ འབྲས་ བྱ་ དམིགས་ པའི་ རང་ རྒྱུད་་་ འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་་་ཅན། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ པ་ མ་ ཡིན་ པར་ གྱུར། གང་ རེག་ གི་ དངོས་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། ཀ་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་བརྟག་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ གྱུར་ རེ། 因位相违所遍可得应成。不并存相违之三种相违果位可得应成中，立相违所遍为正因之应成，一经倒转，即能招引能遍相违果位可得自续。如云："确定有浓烟喷起之东方，应非确定有浓烟喷起，以有雪花之寒觉故。"此一应成，倒转之后，即引他类自续："确定有浓烟喷起之东方，无有雪花之寒觉，以确定有浓烟喷起故。"

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཟལ་འགྱུར། ལྟེན་ཅིག་མེ་གནས་འགལ་ཀྱི་འགལ་བའི་འབྲས་བྱ་དམིགས་པའི་གལ་འགྱུར་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་རྒྱུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གལ་འགྱུར་གང་ཞེག བཟློག་ནའབྲས་བྱ་དང་འགལ་བའི་ འབྲས་ བྱ་ དམིགས་ པའི་ རང་ རྒྱུད་་་ འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་་་ཅན། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ པ་ མ་ ཡིན་ པར་ གྱུར། གང་ རེག་ གི་ དངོས་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་བརྟག་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ གྱུར་ རེ། 因位相违因位可得应成。不并存相违之三种相违果位可得应成中，立相违因为正因之应成，一经倒转即能招引果位可得自续。如云："确定有浓烟喷起之东方，应非确定有浓烟喷起，以有寒觉之亲因故。"此

一应成，倒转之后，即能招引他类自续："确定有浓烟喷起之东方，无有寒觉之亲因，以确定有浓烟喷起之故。"

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ།

འགལ་བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གཅིག། གཙོད་ཀྱིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། གཙོད་བྱའི་རྒྱུ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་ དྲག་ ཏུ་ འཕྱུར་ བས་ ཁྲབ་ པར་ རོན་ པའི་ གཞིར་ཆོས་ཅན། གང་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་ཤས་ཆེ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་ དྲག་ ཏུ་ འཕྱུར་ བས་ ཁྲབ་ པར་ རོན་ པའི་ དངོས་ པོ་ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ལྟ་ བུ་ མེ་ འབྲས་ ཀྱིས་ གང་ བའི་ རྒྱུ་ མེད་ པར་ རྣམ་ པའོ། 因相违果可得。四种相违果可得之一。立能损之果为因，以破除所损之因者。如云："浓烟喷起四处弥漫之地，无有功能无阻之寒因，以是浓烟喷起四处弥漫之处故。"以火之后果证成无有寒因。

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས། སྐང་ངུ་ཀི་འགལ་ཆ་དམིགས་ པའི་ རྟགས་ཀྱི་ནང་གཅིག། རང་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ འབྲས་ བུ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ ནས། དཔག་ བྱ་ འགོག་ པ་ སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་ དྲག་ ཏུ་ འཕྱུར་ བས་ ཁྲབ་ པར་ རོན་ པའི་ གཞིར་ཆོས་ཅན། གང་ འབྲས་ སྐྱེ་ བོང་ ཅིང་ ཆུན་ ཆགས་ སུ་ གནས་ པ་ མེད་ དེ། དུ་ བ་ དྲག་ ཏུ་ འཕྱུར་ བས་ ཁྲབ་ པར་ རོན་ པའི་ དངོས་ པོ་ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ལྟ་ བུ། མེ་ འབྲས་ རྟེན་ སུ་ བཀོད་ ནས་ གང་ འབྲས་ འགོག་ པའོ། 原由对立果可得因。可现对立可得因之一。以与自因或原由相对立之果为因，以破除所破者。如云："浓烟喷起遍地弥漫之处，无寒冷后果汗毛持续直竖之象，以其为浓烟喷起遍地弥漫之处故。"以火之后果为因，破除寒冷后果。

རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་ པའི་ ཚུལ་ འགྲུངས། རང་ རིགས་ འཕེན་ པའི་ གཙོ་ འགྱུར་བཞིའི་ནང་གཅིག། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ ནས་ གཙོ་ བྱའི་ རྒྱུ་ འགོག་ པ་ འཕངས་ པ་ ཚང་ ཞིག་ ཏུ་ ཐོན་ ཏེ། ཐོག་ མར་ ཐལ་ འགྱུར་ གྱི་ ཚེ། ཐལ་ འགྱུར་ གྱི་ ཚེ་ ཡང་ རྟེན་ ཅིང་ འབྲེལ་ བའི་ རྒྱུ་ ཞིག་ ཏུ་ ཐོན་ ཏ

འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་གཞལ་འགྱུར་གསུམ་གྱི་ནང་གནས། འགལ་བའི་རང་བཞིན་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གཞལ་འགྱུར་གང་ཞེག བརྟག་ན་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་གྲུབ་འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུར་བ་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུར་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཞལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། གང་རེགས་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུར་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྟག་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་གཞལ་འགྱུར་རོ། 因相违自性可得应成。不并存相违之三种相违果位可得应成中，立相违自性为因之应成，一经倒转，即能招引自性相违果位可得自续。如云："确定有浓烟喷起之东方，应非确定有浓烟喷起，以有寒觉故。"此一应成倒转之后，即能招引他类自续："确定有浓烟喷起之东方，无有寒觉，以确定有浓烟喷起故。"

རྒྱུ་དས། སྐུ་ཀ་མ་སྐྱེས་པའི་ས་བོན། 因位。如尚未发芽的种子。

རྒྱུ་དས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། དཀེ་བ་དང་མི་དཀེ་བའི་ལས་ཀསོག་དུས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ བསྡུ་ཡུལ་མིང་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། 因位识。累积善不善业时，业力习气所染污的意识。

རྒྱུ་དྲུག ཉེད་ཀྱུ་དང་། ལྡན་ཚོགས་པྱང་བའི་རྒྱུ། མཐུན་མཉམ་གྱི་རྒྱུ། མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ། ཀུན་འགྲེའི་རྒྱུ། རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་སྟེ་དྲུག 六种因相，六因：能作因、俱有因、同类因、相应因、遍行因和异熟因。

རྒྱུ་རོ་ཅེ་འཛིན་པ། ཤེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་ཡེ་ནས་གནས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་འགྱུར་བ་མེད་པ། སོ་སོ་རང་རིག་པ། མཆོག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་སྟེ་ཚོས་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་དང་ལྡན། 因位金刚持。众生自身原来本有具备无有变异、各别自证及无增大乐等三种特性的真如。

རྒྱུ་རྐྱ། ཆོ་ལུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མ་ནག་པོ། 黑肠。动物体内无脂小肠：རྒྱུ་ནག་བདུད་བདུད། 挤出牛羊等肠道里的粪便。

རྒྱུ་ནད། རྒྱུ་མའི་ནད། 肠病。肠道疾病：རྒྱུ་ནད་གྲང་བ། 急性肠炎。

རྒྱུ་ཅོམ། ནོར་ཟས། 物资，财富：ཟས་ཁོས་ལ་སོགས་པའི་མཐུན་ཀྱེན་རྒྱུ་ནོམ་ལྡན་སྣམ་ཆོགས། 饮食衣服所需物资富足。

རྒྱུ་ཅོང་། ནོར་ཟངས་སྤྱོད། 财物，财产，财富：རྒྱུ་ནོར་ཟངས་སྤྱོད། 物资货财。གཞན་གྱི་རྒྱུ་ནོར། 他人财物。རང་རང་གིས་འབད་རྩོལ་གྱིས་བསྒྲུབས་པའི་རྒྱུ་ནོར། 自己辛勤所积财物。ས་འོག་གཏེར་ཁ་དང་། ས་སྟེང་གི་ཤིང་རགས། གཅང་པོ། རྒྱ་མཚོ་སོགས་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུ་ནོར་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན། 地下矿藏、地面森林、河流和海洋等等，都是国家资源。

རྒྱུ་ནོར་སྐོག་བཅ། གཞན་ནམ་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱུ་དངོས་སྐོག་ཏུ་བདག་ཉར་ཞེར་ཅད་སྤྱད་པ། 私吞，中饱。暗中非法侵吞他人或公众所有财物。

རྒྱུ་སྒྲག སྐམ་བའི་དཀྱུས་དང་འཕྲེད་དུ་གཏོང་བའི་སྐུད་པ། 经纬。织物的经线和纬线。

རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས། འབྲས་བུ་རྟགས་ལྔའི་ནང་གསལ། སྒྲུབ་ཀྱེད་རེས་འགའ་བའི་རྟེད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཆོས་རང་ཉིད་རྒྱུ་དང་བཅས་ བའི་ཚེ་སྒྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཉེར་ལེན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 总因证成果因。五种果因之一。即

以时有时无之能立因，证成所立法是有因者。如云："取蕴，是有因者，以是时有时无之无常性故。"

རྒྱུ་འཕྲི་སྐ་བཅོས། རྒྱུ་ཆ་བསྒྱམས་ནས་ནོར་རྫས་སྐ་བཅོས་ཀྱིས་ཉེད་པ། 偷工减料。

རྒྱུ་བ། ❶རྒྱུད་པའི་དཔྱ་བའི་འཕྲོ་ཐུལ་གཞན་ཞེག ❷(ཐ་མི་དད་པ) འགྲོ་བ། 走，去，游行，流动；巡展游方。 དབུགས་ཕྱི་ཚང་དུ་རྒྱུ་བ། 气息出入。 ཤིན་དུ་ངལ་བས་ཕྱང་རྒྱུ་བ། 非常疲劳地走着。 ཡུལ་རྒྱགས་གང་ས་གང་དུ་རྒྱུ་ཞིང་འགྲོ་བ། 到处行行走走。❸བཏུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། 名词。情世间，动物界。

རྒྱུ་བ་གཅིག རྩེས་ཐུས་ཀྱི་རྩེ་ཚན་དགུ་པ་རྒྱུ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཐུ་གཅིག་སྟེ། སྡུག་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་མེད་པར་ཤེང་ལ་མི་གང་ཙམ་ལས་མཐོ་བར་འཇེག་པར་མི་བྱ་བའོ། 一攀登聚。恶作罪第九部分，共一条，谓除遇虎等灾难外，不许上树过一人高。

རྒྱུ་རྟེད། (མངོན) བཞོན་པ་སྟེ། 能行者。坐骑的异名。

རྒྱུ་འབྲས། སྐྱེད་ཐེབ་རྒྱུ་དང་བསྐྱེད་ཐུ་འབྲས་ཐུ་སྟེ། ས་བོན་དང་མྱུ་གུ་ལྟ་བུ། 因果。原因和结果。能发生的种子与所发生的苗芽。

རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཤེག་པ། རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། འབྲས་བུ་གསང་སྔགས་རྣ་རྡོའི་ཐེག་པ། 因乘果乘。佛教所说因乘即显宗法相乘，果乘即密宗金刚乘。

རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྱེལ་བ། རྒྱུ་འབྲས་ཚན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་སྟོས་པའི་རྟེན་འབྱུང་འབྱེལ་བ། 因果关系，因果相属。因果互相依存的缘起。

རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཅན་བདུན་ཏེ། མར་ཤེས་པ། རྗེན་དྲན་པ། རྗེན་གནོད་པ། ཨིད་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་བ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ། ལྷག་པའམ་རྣམ་དག སེམས་བསྐྱེད་བཅས་བདུན་ནོ། 因果七诀。大乘发菩提心七支要诀：知母、念恩、报恩、慈心、悲心、增上意乐和发菩提心。

རྒྱུ་འབྲས་ལྡན་ཅིག་བའི་རྒྱུ། རྒྱུའི་ཐུན་ཀྱི་ཚད་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྗ་ཐྱིའི་རིམ་པ་མེད་པར་ལྡུན་ཅིག་བའི་ཐུས། ལྡུན་ཅིག་བའི་འབྲས་བུ་བསྒྲིབ་པ་སྟོན་པའི་ཐུའོ་ཞེག 因果同位因。表明因果无有先后，同时存在的修辞方法。因由修饰法之一。

རྒྱུ་སྦྱིན་པ། ཡོན་ཀྱི་བདག་པོ་འམ་ཐུ་གཏོང་མཁན། 施主，施与者。供给费用资财的人。

རྒྱུ་མ། མི་ལུས་ཀྱི་ཁང་ཁྲག་སྐད་ཀྱི་ཚར་ཡར་སྟེ་པོ་དང་མར་སྟེ་ཟོང་གི་ཅུ་འབྲལ་བའི་སྟོད་ཐུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། དེའི་ཐྱིད་ལས་དེ་ཟས་སྐོམ་རྣམས་འཇུ་ཞིང་དྲངས་མ་རྣམས་ངང་ངང་གནས་སུ་འདྲེན་ཞིང་ཐུ་བར་ཐྱེད་པ་ཡིན་དེ། 名词。小肠。六腑之一。在人体胸腔之下。上口接胃，下口连接大肠。功能为消化饮食，并向相应各部输布其精华：རྒྱུ་མ་ཆད་ཀྱང་གསོད་རེ། 肠断仍想活。ཉིན་ཞག་པོ་ཏེ་རྩེག་རྩེག ལས་ཐྲལ་རྒྱུ་མ་རྒྱོང་རྒྱོང་། 日多如累帙叠卷，事忙如塞腹充肠。义指长期多事。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་བ་ཅན་དེ།

རྒྱུ་མ་ཀྱ་འདེད། རུད་མ་ཆོད་པའི་གནད་དོན་རྣམས་ལེ་འཁྲི་རིམ་བརྒྱུད་དུ་རུད་གཙོད་ཐེད་པ། 吹气充肠。喻彻底查办尚未调查清楚的问题。

རྒྱུ་མ་དཀྲིགས་པའི་རུགས། སྐང་དང་གི་འབྲལ་ཆ་མ་དཀྲིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཁ་ཅུལ། དེ་བྱང་གི་འབྲལ་བ་ལ་བཏེན་ནས་འགོག་ཐེད་རྒྱུ་མེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དགག་ཆོས་འབྲས་བུ་ཙོང་པ་

འགོག་པ། དབེར་ན། མཚན་དུས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚོར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 原由不得因。可现统一不得因之一。依于从彼所生相属关系，以无原由之能破因，破除有果之所破法者。如云："夜间大海中无烟，以无火故。"

རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། གཞན་རིང་འཐེན་པའི་གཞལ་འགྱུར་བཏུ་བཞིའི་ནང་གསེས། རྒྱུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གཞལ་འགྱུར་གང་ཞིག བརྗོག་ན་འབྲས་བུའི་གདོན་ཆོགས་འཐེན་པ་སྟེ། དབེར་ན། དུ་ལྟེན་ཀྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་པར་གཞལ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་གཞལ་འགྱུར་གྱིས་དེ་ཆོས་ཅན། མེ་ཙེད་དེ། དུ་བ་ཙེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོག་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའོ། 无因可得应成。十四种招引他类应成之一。立原由为因之应成，一经倒转，即能招引果之正因者。如云："有烟之山中，应成无烟，以无火故。"此一无因可得应成，倒转之后，即能招引他类："有烟之山中，应是有火，以有烟故。"

རྒྱུ་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་ཞི་རང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་འདོད་དངོས་པོ་གང་ཞིག་གི་རྒྱུད་ཅ་ལག་མ་ཚང་ཡང་། ཚང་བ་དང་མཉམ་པའི་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་སྟོན་པའི་རྒྱུ་ཞིག 因由不备特写。叙述某一事物的因由虽不完备，但其后果仍与完备者无别的修辞方法。特写修饰法之一。

རྒྱུ་མ་རྩིང་བོ། མི་རྟོག་རྒྱུ་རིང་བོའམ་གཤེས་རྒྱུད་དལ་བོ། 慢吞吞，慢性子。性情迟缓疲塌。

རྒྱུ་མ་ལྟགས་པ། རད་ཅིག 疝气。

རྒྱུ་མའི་སྐྱང་འཕངས། རད་ཅིག 霍乱，肠胃炎。

རྒྱུ་མའི་རྒྱང་ཚབས། མོ་རད་རྒྱང་ཚབས་རིགས་བྱ་གི་རང་ཚན་རྒྱུ་ཞབས་བསྡམས་ཤེང་རྒྱ་མཚན་བྱུས་མིན་དུ་འབབ་པ་ཞིག 肠风。妇科风邪六病之一。小肠末梢粘结、月经失调之症。

རྒྱུ་མའི་གལངང་། ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 小肠穴。灸穴之一，在第十七脊椎处。

རྒྱུ་མི་མཐུན་པ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་བར་མི་བྱེད་པའི་སྟོབས་པོ་བོའོ། 非其本因。不合生出某一后果的种子。佛书译为不平等因、因不同类。

རྒྱུ་མེད་རྐྱེན་མེད། དོན་དག་མེད་པ། 无因无缘，无缘无故，偶然，རྒྱུ་མེད་རྐྱེན་མེད་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྒྱུ་མི་ཙོང་། 不会有无因无缘之果。

རྒྱུ་མེད་པ། (1)ས་བོན་མེད་པ། 无因，无有因缘。(2)རྒྱུ་དངོས་མེད་པ། 无材料，无原料。

རྒྱུ་སྐྱང་གལངང་། ལྟེ་བའི་འོག་ཏུ་ཚོན་དོ་གཞལ་བའི་གནས་སུ་རྒྱུ་སྐྱང་ཀྱི་ཚ་ཤས་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་ཞིག་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་རྒྱུ་མར་ཐང་རྒྱང་ནུབ་ཞྭགས་ནས་ལྷུ་བ་དང་བེ་སྨྲའམ་ཅན་འབྲུ་བ་ལ་ཐན། 肠下俞。脐下二寸连接小肠下部的灸穴名。灸此可治寒风入小肠、下泻泡沫脓涎之症。

རྒྱུ་གཅང་ལྷུག་གཅང་། སྐོ་ཀུན་དས་སྐྱོན་མེད་བའམ་དངོས་བོར་ལྷུག་མེད་བའི་དབེ། 经优纬良。喻品格优良，质地纯正。

རྒྱུ་ཙི། ཀང་བའི་མཐིལ་ཁྲག་དུ་རྒྱུ་མ་ཁྲག་ཅེས་བས་དེར་ཙོད་བའི་སྙིང་དང་འབྲེལ་བའི་གཏང་ཐ་ཞིག་སྟེ། དེ་གཏང་ན་སྙིང་ནད་ལ་ཐན། 小肠脉穴。足掌心与心脏相连结的剖刺穴。剖此放血，可治心脏诸病。

རྒྱུ་ཚད། མི་འབྲེད་བའི་ཟས་སྐོམ་བསྟེན་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་མར་ཚ་བ་ཞུགས་བའི་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་རྒྱུ་མ་མི་བདེ་ཞིང་བེ་སྨྲབས་དང་ཁྲག་འབྱེས་པ་བཤལ་བ་ཞིག 肠热。饮食失宜，热入小肠，症见少腹不适、脓血混杂下泄之象。

རྒྱུ་རྩིལ། རྒྱུ་དཀར་གྱི་རྩིལ། 肠油。肥肠壁上脂肪。

རྒྱུ་མཚན། རྒྱུ་བྱེད་དམ་ཀ་ཅིའི། 原因，理由，道理，情形：ཁྱོད་བཙོན་ བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་འདུག 应该努力的理由十分明显。 དེ་ལྟར་ཡོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡོད། 有何道理会成那样？ དོན་དངོས་བསྟན་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པ། 摆事实，讲道理。

རྒྱུ་མཚན་འགལ་བའི་ཡིད་དཔྱོད། ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་ནང་གསེས། 因为相违伺察意。伺察意之一。凭依相违理由，而如实执著自境之计度心。如以"是所闻"为理由，执著"声是无常"，即以声为理由而观声是常，理由相违故。

རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བ། མདོ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བསྟན་བའི་ནང་ནས་མདོ་ཐ་རལ་ཏུ་ཕྱིན་བའི་ཐེག་པའོ། 因教，法相教。因果二乘或显密二乘中的显教，或波罗密多教。

རྒྱུ་མཚན་མ་ངེས་བའི་ཡིད་དཔྱོད། ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་ནང་གསེས། 因为不定伺察意。伺察意之一。凭依不定之理由，而如实执著自境之计度心。如以"存在"为理由，执著"声是无常"之伺察意，由于"是存在"，则不一定"皆是无常"，故其理由不能肯定。

རྒྱུ་མཚན་མེད་བའི་ཡིད་དཔྱོད། ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་ནང་གསེས། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་སྐོ་ནས་ཀྱང་མི་སེམས་པར་ རང་ཡུལ་དོན་མཐུན་དུ་འཛིན་བའི་རྟོག་པ། དཔེར་ན། རྒྱུ་མཚན་མ་ངེས་པར་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པ་ཙམ་དང་། 无理由伺察意。伺察意之一。不依任何理由进行思考而如实执著自境之计度心。如不知理由但觉声是无常之心识。

རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག གཏན་ཚིགས་སམ་སྒྲུབ་བྱེད་རྣམ་དག 正确理由，正因。

རྒྱུ་ཕྲས། རོང་ཁའི་སྐྱོང་དམ་དངོས་པོ་གང་ཞིག་བཅོ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཚ། 财物，资财，原材料。

རྒྱུ་ཞགས། ནང་ཁྲལ་རྒྱུ་མ་ཞགས་སྐོར་མོ། 盘肠。

རྒྱུ་གཟུགས། གཟུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེད་ཅེད་དམ་རྩེ་མཁན་གཞིར་གྱུར་པ། ས་ཆེགས་འབྱུང་བར་གྱུར་བའི་གཟུགས། 因色。成为能生能造一切色法之基础者，如生起地等大种之色法。

རྒྱུ་གཟུགས་བཞི། ས། ཆུ། མེ། རླུང་སྟེ་བཞི། 四种因色，地、水、火、风等四大种。

རྒྱུ་གཅང། གཉན་རིམས་རྒྱུ་མར་བའམ་ཏེ་རྒྱུ་མ་གཅང་ཞིང་ཁྲག་དྲུ་བའི་བཀྲལ་རིམས་ཤིག 肠痛。急性、慢性及阿米巴痢疾。瘟热中于小肠，症见小肠剧痛泻血的传染病。

རྒྱུ་བཙས་སྐྱོགས་ལྡང། གཞན་རྒྱུ་བཙས་དགས་ཏེ་སྐྱོགས་ལྡང་བྱེད་པ། 受贿徇私。接受他人贿赂而偏袒徇私情。

རྒྱུ་རིག གངས་གཉན་ཤིག 醯都。一大数名。

རྒྱུ་རིག་ཆེན་བོ། གངས་གཉན་ཤིག 大醯都。一大数名。

རྒྱུ་རྒྱགས། རྣད་ཅིག 疝气。

རྒྱུ་ལ། (1)མི་ཁྲོན་ཁྲིད་ཆེན་ཁོངས་དཀར་ མཇོས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དར་མདོ་རྫོང་ཁ་ཞིག 折多山。在四川省甘孜藏族自治州康定县

境内。(2)ལ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྡོ་ཐོག་རྫོང་གྲྭ་ཤོད། 巨拉。山口名。在西藏自治区日土县西部。

རྒྱུ་ལངས། རྣོན་པྱུག་གི་ཚོ་བར་རྒྱག་དུ་དགོ་ཚ་འབྱང་ཞིང་ཉལ་ལང་དུ་མ་བྱེད་དགོས་པའི་ནད་ཅིག 小肠翻腾。牛畜胃脘剧痛、卧立频繁不安之症。

རྒྱུ་ལམ་བཅོ་ལྔ། ཤུས་ཀྱི་ཁན་པ་ཁྲི་ནང་དུ་ཆུང་མཁྲིས་བདུད་ཀན་རྒྱུ་བར་བྱེད་པའི་ལམ་བཅོ་ལྔ་སྟེ། དུས་པ་དང་། རྣ་བ། རེག་བྱའི་སྐྱོ་བ་ཐུག སྙིང་དང་ཞེན་བྱང་སྲོག་རྩ་ཤང་ཁ་བཅས་ཆུང་ཤི་རྒྱུ་ལམ་ལྔ། ཁྲག་དང་། ཅུལ། མིག མཆེན་པ། སྐྲད་མཁྲིས་རྒྱུ་མ་བཅས་མཁྲིས་པའི་རྒྱུ་ལམ་ལྔ། དང་མ་ཁ་ཆིལ་ཁང་ཁུ་བ་དང་། ཁ་ཤད་ཁ་ཟན་ལྟེ་བ། རྩྭ་ཁ་མཆེར་པ་མཁལ་མ། ཚོ་བ་ཕྱང་པ་བདུ་ཁན་ཀྱི་རྒྱུ་ལམ་ལྔ་བཅས་བཅོ་ལྔའོ། 十五道。风胆涎流通人体表里的十五种道路，骨骼、耳、作为触觉门户的汗孔、心及作为命根的大肠，为风之五通道；血、汗、眼、肝、胆及小肠，为胆之五通道；肉脂髓精、大小便、鼻舌、肺脾肾、胃膀胱，为涎之五通道。

རྒྱུ་ཁ། རྣང་ཁྲལ་ཁ་ཏེ་མ། 盘肠。

རྒྱུ་ལམ། འགྲོ་སའི་ལམ་ཁ། 道路。

རྒྱུ་ཁྲངས། འགྲོ་ས་དོག་ཅའི་ཐྲང་ལམ། 巷道，弄巷。住宅中间的小道。

རྒྱུ་ཁྲིམ། རྒྱུ་མའི་རང་དུ་སྐྱེས་པའི་འབྱུ་ཁྲིན། 肠虫。肠内寄生虫。

རྒྱུ་ཁ་ལངང་། རྒྱུ་མའི་ཁ་ལང་སྟེ་རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ཆ་ཁ་བཅུ་བའི་དབུས་པ་རྒྱུ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁ་ལང་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་རྒྱུ་མའི་སྐྲན་དང་། གང་ལྟང་ཁོས་ཕྱུ་བ་ཅི་སྟབས་ཅན་འབྲུ་བ་ལ་ཐན། 小肠窍。连结第十七脊椎与小肠的灸窍。灸此窍穴，能治小肠痞块、寒气所致泻泄泡沫脓涎诸症。

རྒྱུ་གསུམ། (1)སྐྱེས་ཐོབ་ཤེས་རབ། མང་དུ་ཐོས་པ། བརྩོན་འགྲུས་ཚེན་པོ། 三因，三内因：天才、多闻和精进勤奋。(2)ནད་ཀྱི་རྒྱུ་མཁྲིས་བད་ཀན་འབྱུང་བའི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ལས་རླུང་ཁྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། ཞེ་སྡང་ལས་མཁྲིས་པའི་ནད། གཀྲི་སྐུག་ལས་བད་ཀན་ཁྱི་ནད་འབྱུང་བ་བཅས་སོ། 三因，疾病三因。生起风、胆、涎液三种疾病之因：贪为风病之因、嗔为胆病之因和痴为涎液病之因。

རྒྱུ་ལྷག རྒྱུ་མ་དང་ཟངང་ག་གཉིས་འབྱེལ་མཚམས་ནས་ཟོག་སྐུ་ནང་བའི་ཟས་སྐོམ་མི་རུང་བའི་རྒྱུ་མ་ཕྱ་ལ་ཐུང་ངུ་ཞེག 盲肠。从大小肠连结处分出旁支、饮食不入的短窄肠道。

རྒྱུག་ཁྱི། སྐྱེན་བདག་གི་རྩེས་སུ་མཉམ་མ་རྟིལ་རྟིལ་ཁྱེས་བརྒྱུག་ཅེ་འགྲོ་བའི་ཁྱི་སྡེ་སྐྱོང་བའི་'' དབྱི། 走狗。随定主人摇尾奔走的狗腿子。

རྒྱུག་ཁྲི། ཁང་བའི་རྩ་མཐོངས་སོགས་ཀྱི་མཐའ་སྐོར་སྐྱེས་སྐྱོར། 栏杆。屋顶天窗、平台周围扶栏。

རྒྱུག་ཀྱག ཀང་ཐང་ཐག་རིང་འགྲུལ་བའི་དོག་ཁྱེས་འཁྱེར་སྐྱེད་ཅིག་སྡེ་ཁྲིད་ཤིང་ཡང་རེད། 背架子。长途负重的一种工具。

རྒྱུག་འཕྲུར། གོམ་རྒྱུག་སྡུ་མཚོགས་འཕྲན་སྐྱེད། 赛跑。ས་བདེ་མོར་མི་རྟའི་ཁང་རྩལ་རྒྱུག་འཕྲུ་ལ། 在平坦的跑道上赛跑和赛马。

རྒྱུག་རྫ། འཕབ་འགྲོ་བའི་རྫ་རྒྱུན། 流水。溪道江河中的水流。

རྒྱུག་ཆེ་བ། (1)མཚོགས་དྲགས་པ། 跑很了。跑得太厉害。(2)ཚོང་ཁྱེན་བདེ་བ། 易销，畅销。商品容易销售。

རྒྱུག་མཆོང་། (1)རྒྱུག་པ་དང་མཆོང་བ། 蹿跳，跑跳。边跑边跳。(2)(ཞོང་) སྤྲེའུ། 跑跳者。猴的异名。

རྒྱག་རྟ། དཔྱག་འཕྲན་བསྡུར་ཟིད་པའི་རྟ། 赛跑马。比赛时骑用的马。

རྒྱག་ཁིག བྱ་བ་སོགས་རྒྱུན་དུ་འགྲོ་སའི་ལམ་ཆུང་ལ་ཟེར་ཞིང་། རྩེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལམ་ཐེག་དེར་བཏེབ་ནས་འཛིན་ཐབས་ཟིད། 惯路。獐、麝等野兽经常出入的蹊径小道，猎人即据此线索设阱捕捉。

རྒྱག་དུས། ཚོང་རྫས་སོགས་འགྲོ་རྒྱུ་ཆེ་བའི་དུས། 旺季。商品畅销季节。

རྒྱག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྒྱགས་པ། བསྒྱུག་པ། སྒྱགས།། འགྲོས་མགྱོགས་པོར་གཏོང་བ། 使疾走，驰驱，驱策，མི་འདི་ཏ་རྒྱུ་མཁས་པོ་འདུག 此人善驰马。 དཔའ་བསྒྱགས་ཏེ་མདའ་འཕངས་པ། 跑马射箭。❷(ཐ་མི་དད་པ) རྒྱགས་པ། རྒྱུག་པ། སྒྱགས།། (1)མགྱོགས་པར་འགྲོ་བ། 跑动，快走；ལུ་རྒྱུ་མདའ་རྒྱུག ㄱ撞直撞。ང་མགྱོགས་པར་རྒྱགས་ནས་རྗེས་ཐེབ་ཐུབ་ཙམ་བྱུང་། 我迅速跑去仅仅赶上。 ཁྱོད་ཚར་རྒྱགས་ཤིག 你滚开！ གུ་རྒྱུག་མགྱོགས་པ་འདུག་སྟོན་དང་། 看谁跑得快！(2)འཁབ་པ། 流走，流动；ཆུ་ཚ་ཚའི་ཆུ་མི་རྒྱུག་པ། 河水不流。(3)ཚོང་རྫས་བྱེད་པ་དང་། འགྲོ་བ། 行销，卖脱，དེང་སང་ཚོང་རྫས་རྒྱུག་དཀའ་བའི་སྨད་རེད། 现在商品正是淡季。❸དཔྱུག་པ། 名词。杖，棍，小支柱。

རྒྱག་པ་འབྲོག་ལངས། འཁྲུག་རྩྭ་བཙོ་བའི་དབྱ། 棍棒嗷嘈。谓长棍短棒顶撞发声。喻制造纷乱；བཞེ་ཆུན་མཐུན་བའི་བར་དུ་རྒྱུག་པ་འབྲོག་ལངས་མ་བྱེད། 不得在和睦之中制造纷争！

རྒྱག་པ་ཐེབ་འདྲུར། དམིགས་བསལ་གང་ཡང་མེད་བར་ཆ་སྙོམས་བྱེད་བའི་དབྱ། 用棒摊平。喻没有特殊，一律对待；དཔལ་ཕྱི་ཁྲལ་འཇིལ་གཞུང་རིགས་ཆོས་གཤམ་ཚང་མ་རྒྱུག་པ་ཐེབ་འདྲུར་དུ་བསྒྲལ་དགོས། 这次征发差徭，不论政府、贵族、寺庙一律没有例外。

རྒྱག་རྐྱེད། (ཨངོན) གང་པ། 能跑。脚的异名。

རྒྱག་ཡིག དཔྱ་མེད་འཁྱུག་ཡིག 草书，藏文草书。

རྒྱག་ལམ། (1)མི་ཕྱུགས་ཆུ་སོགས་འགྲོ་སའི་ལམ་ཀྱང་། 路径，河道。(2)བྱ་བ་སོགས་རི་དྭགས་འབའ་ཞིག་རྒྱུན་དུ་འགྲོ་འགྲོ་བས་ཏོལས་བྱང་གི་ལམ་ཞེག 惯路。獐、麝等野兽经常出入必经的蹊径小道。(3)བང་འགྲོས་གཏོང་སའི་ལམ། 跑道。

རྒྱག་གངས། སྒྲ་གདེ། 梳，发梳；སྒྲ་ལ་རྒྱུག་གདེ་བཏུབ་སྡེ་ལན་བྱང་བཟློས། 梳理头发，编成辫子。

རྒྱག་གར། ཞབས་འཕེན་ནས་བང་རྒྱུག 跑步，疾走；སློབ་ཕྱུག་མང་པོ་ལུས་རྩལ་ཐང་དུ་རྒྱུག་གར་བྱེད་དེ་འགྲོ་བ། 很多孩子在体育场上奔跑。

རྒྱག་ཀྱངས། བཏུགས་ཕྱུག་གི་ཕྱུག་སྐུད་གཏུབ་སའི་ཤིང་། 留绪杆。织具。织造栽绒时，卷绕纬线剪留浮绪的木杆。

རྒྱག་ཤེད། བང་རྩལ་འགྲོ་རྒྱུག་གི་ཤེད་ཀྱགས། 脚劲，跑力。急行时足部气力；དེ་ལ་ རྒྱུག་ཤེད་ཙམ་ན་ཐང་ཐང་སྟོང་པ་རེད། 只要马有脚劲，羌塘总是空原。喻只要有本领，不愁无用武之地。

རྒྱག་བྱག དབྱུག་པ་ཕྱག་ཕྱག་ཟེད་པའི་བརྡ། 用棍子推触和点拨；སྒོ་ལ་རྒྱུག་སྟག་གཏོང་བ། 用棍子推门。

རྒྱག་ཧྲིལ། དབྱུག་པ་ཧྲིལ་ཧྲིལ་ལས་གཏོང་ཐང་། 辫杖。辫面杖。

རྒྱུགས། ❶རྒྱུག་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)སྐལ་བ། 应得部分；ཇ་རྒྱུགས། 应得的一份茶。ཟྱག་རྒྱུགས། 应吃的一份粥。(2)ཚོམས་འཇིས་ཀྱི་ཚད་གཞི། 考试。 测验熟悉的程度；དཔེ་རྒྱུགས། 测验书本。ཡིག་རྒྱུགས། 笔试。 དཔེ་

ཆོག་ལྟ་འཇེན་གྱི་རྒྱགས་ཆད་པ། 把书中文句背诵不下去。 སྦྱབ་སྦྱང་གི་ཚོ་རྟོགས་ལྟ་རྒྱགས་འགྲན་པ། 测验评比学习成绩。

རྒྱགས་པ། ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་རྒྱུ་བའི་འདུས་པ།

རྒྱགས་སྐྱོད། དབེ་ཆ་ལྟ་རས་རྒྱགས་སྐྱོད་པའི་མིང་། 应考。参加考试。

རྒྱགས་འཕྲོད། དབེ་ཆ་སོགས་རྒྱགས་སྐྱད་རས་འཕྲོད་པ། 考试及格，考取。

རྒྱགས་ཤིག རྒྱགས་སྐྱོད་རྒྱའི་ཤེ་གེ། 考卷。

རྒྱགས་ཚེད། གོམས་འཇྲིས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ལྟ་བ། 考试，测验。

རྒྱགས་ཚེད་འདེམས་སྐྱ ལེགས་རྟེས་བལྟས་ཏེ་འདེམས་སྐྱ 考选。

རྒྱངས་པ། སྐལ་ཆོགས་ཀྱི་ སྐྱབས་སྐྱ་ གནས་ བའི་ སྐལ་བྱང་ཀྱང་ཟེར་བའི་ སྲིག་རྩ་དཀར་བའི་ མིང་གཞན་ཞིག 脊髓。脊椎管内部所有白色命脉之异名。

རྒྱུད། 名词。(1)ལུ་ཕྱི་བར་མི་འཆད་བའི་དཀྱུས་གཅིག་གམ་སྔར་གཅིག 传统，系统。旧译相续。前后不断一脉相承的系列：བའི་རྒྱུད་བྱས་འཇིན། 子承父业。སྐྱེ་རྒྱུད། 生生世世。ལུས་རྒྱུད། 身相续。新陈代谢的肉体。སེམས་རྒྱུད། 心相续。前后演变的心思。ཤེས་རྒྱུད། 心绪。ལུ་གུ་རྒྱུད། 一连串。 (2)སྐྱུད་པ། 弦，线，绳索：གཞུའི་རྒྱུད། 弓上的弦。རྒྱ་སྐྱན་རྒྱུད་གསུམ་པ། 三弦琴。ཕྲེང་རྒྱུད། 念珠线。(3)ཡུལ་ཐོག་སས་ས་ཁུལ། 地带，区域；ཆུ་རྒྱུད། 流域。རི་རྒྱུད། 山脉。ས་རྒྱུད། 地带。 གྲོང་ཁྱེར་གྱི་རྟེ་རྒྱུད། 城市附近。(4)རིགས་དུས། 族类，种属：དུས་རྒྱུད། 父族。ཨཁ་རྒྱུད། 母族。མིའི་རྒྱུད། 人种。རྟ་རྒྱུད། 马种。སོན་རྒྱུད་བཟང་པོ། 优良品种。 (5)(དཔྱ།)གསང་སྔགས་དང་དེའི་གཞུང་རྣམས། 密宗，佛教密乘。旧译为续、本续。梵音译为怛特罗。佛教密乘及有关密乘等经典书籍：མདོ་རྒྱུད། 显教和密宗，显密经典。ཨ་རྒྱུད། 父续。ཨ་རྒྱུད། 母续。སྨན་ཀྱི་རྒྱུད་བཞི། 《医学四续》。

རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྦྱ་འཕྲལ་དུ་བ། རྒྱུད་ གསང་བ་སྙིང་པོ། 《佛说瑜伽大教王经》。别名《续部·秘密藏》。宋代法贤由梵译汉。

རྒྱུད་ཀྱི་འཆད་ཐབས་བཞི། དོན་ཀྱི་ཁྲག་ཁྱུང་གིས་རྣམ་མཁའ་དབྱིངས་འཛལ་བ་ལྟར་ཕྱབ། དཀྱུས་ཀྱི་ས་ སྐྱ་ མོ་ རྣགས་ ལ་ མཆོང་ བ་ལྟར་··· བཅད། ཆོག་ཀྱི་དོན་རྩལ་སྐྱལ་དལ་ཀྱི་ལ་འགྲོ་བ་ལྟར་བཀད། མན་ངག་གི་དོན་སྐྱ་ཉི་ག་བསྡུར་ལ་བརྒྱལ་པ་བཞིན་བསྡུ་ བ་ སྐྱེ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ འཆད་··· ཐབས་བཞིའོ། 密乘经典四种宣讲法：安排经义如妙翅腾空；分科判目如猛虎归林；释词析理如灵龟缓步；归纳诀窍如珍珠在璧。

རྒྱུད་ཀྱི་སློབ་དཔོན། རྒྱུད་སྡེ་བཞི་གསུང་བ་པོ་རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་། 密教本师。开演四部密乘经教的金刚持佛。

རྒྱུད་རྒྱོང་བོ། ལས་སྐྱ་པོར་ འདུལ་ མི་ གྱབ་ བའི་ སེམས་མཁྲིགས་པོའམ་གཏུམ་པོ། 顽梗，粗暴，性情倔强。不听劝导的任性：བག་མེད་ཀྱི་ སྐྱོད་པ་ལ་གོམས་ཤུགས་ཆེ་བའི་རྒྱུད་ རྒྱང་པོ། 过分习染放荡之行，顽梗不化。

རྒྱུད་གྲྭ། གསང་ སྔགས་ འཆད་ ཐེག་ བྱེད་ སའི་ གྲྭ་ ཚང་། 密宗院。修学密乘的寺院。

རྒྱུད་གྲྭ་སྒོད་ལྡན། རང་བྱུང་བདུན་བའི་ ཚུ་ ཐང་ ཤེར་ རྡེ་ ཙོང་ཁ་བའི་ སྐྱབ་མ་ སྐྱད་ རྡེ་ བཐུན་ ཤེས་ རབ་ སེང་ གེས་ ལྟ་ སར་ ཕྱག་ བཏབ་ པ་ རྒྱུད་ སྐྱད་

དང་། དེའི་སྐྱབ་མ་གནས་རྣིང་པ་རྡེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རབ་བྱང་བཙུང་བའི་ཤེང་ཏུ་ཤར་ཐུག་བཏུབ་ པ་ ལ་ རྒྱུད་ སྡེའ་ ཟེར། 上下密院。宗喀巴弟子协绕僧格1433年在拉萨所创密宗院名为下密院，其弟子袞噶顿珠1474年所创密宗院为上密院。均为宏扬格鲁派密法之地。

རྒྱུད་སྡེ་འཕྲུལ་དྲྭ་བ། རྒྱུད་ གསང་ བ་ སྙིང་ པོ་ སྡེ། དཔལ་གསང་བའི་སྙིང་པོ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རིས་ པའི་རྒྱུད་ཅེས་བྱ་བ། རྣིང་རྒྱུད་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྡོ་རྗེ་ སེམས་དཔའ་སྐུ་འཕྲུལ་དྲྭ་བ་ལེའུ་ རུ་གཉིས་ཀྱི་··· རང་བཞིན་ཅན། ཨི་མ་ལ་དང་གཉགས་རྣ་ན་ཀུ་ སུ་རུ། ཆོས་རིན་ཆེན་མཆོག་གསུམ་གྱིས་བསྒྱུར་བ། 《续部·幻网经》。别名《续部·秘密藏》，全名《圣秘密藏真实性决定本续经》，即旧派密乘主要经典《金刚萨埵幻网经二十二品》。由印度译师无垢友、藏族译师涅·慧盖及马·仁钦却等三人由梵译藏。

རྒྱུད་ལྡེ། འགྲེལ་བ་རྒྱུད་ལྡེ་དང་དོན་གཅིག

རྒྱུད་གཅིག་བ། (1)པི་ཝང་རྒྱུད་སྐྱེ་གཅིག་པ། 一弦琵琶，一弦琴。(2)རིགས་རྒྱུད་གཅིག་པ། 同宗，因类。

རྒྱུད་ཆགས། ཕྱུག་མངལ་དུ་ཆགས་པ། 怀孕，怀胎。

རྒྱུད་གཉིས། བ་རྒྱུད་དང་མ་རྒྱུད་ གཉིས་སོ། 二续：父续与母续。

རྒྱུད་སྡེ་བཞི་ཚང་། ལྷ་ས་ཁྲལ་དུ་ ཙོང་ཁའི་དགེ་ལུགས་པའི་རྒྱུད་པ་གྲྭ་ཚང་སྡེ་བློན་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ བའི་རྒྱུད་སྡེ་བ་འདིས་བར་སྐབས་ རྒྱས་བཏབ་ནས་ཙོང་ཁ་ཀ་ཤོ་ཆོགས་ཁྲལ་དུ་བྱས། 上密院。格鲁派在拉萨地区的密宗学院分为上下两院的上密院。曾以拉萨小昭寺为僧众聚会之地。

རྒྱུད་བཅུག་གཉིས། ཀྱེ་ རྡོ་ རྗེའི་ རྒྱུད་ དེ་ ལེའུ་ གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ཚད་ཅན། 《喜金刚续》。全书共二章，故名《二品续》。

རྒྱུད་སྡེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་གསང་སྔགས་ རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་དབང་དང་། ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ སྒྲུབ་ཐབས། ལས་ཚོགས་སོགས་ཅི་རིགས་སྟོན་པའི་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་ཚན། 续部，怛特罗部。解说大乘教中金刚乘或密乘灌顶、道次建立、修法和法术等的佛说经典。

རྒྱུད་སྡེ་ཚོང་མ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་དང་། རྣལ་འབྱོར་ཟླ་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་གཉིས། 上部密乘。密乘四部中之瑜伽部和无上瑜伽部。

རྒྱུད་སྡེ་དྲུག ཕ་རྒྱུད། སྒྲོན་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་དེ་ཕྱི་རྒྱུད་སྡེ་གསུམ་དང་། མ་རྒྱུད། གཉིས་མེད་རྒྱུད་དེ་དང་རྒྱུད་སྡེ་གསུམ་སྟེ་ དྲུག 六续，六续部。密乘六部中事部、行部、瑜伽部为外续三部；父续、母续、无二续为内续三部，共为六部。

རྒྱུད་ སྡེ་ བདུན། རྡོ་ བོ་ རྗེའི་ ལམ་ སྒྲོན་ བང་ འཕེལ་ལས། ཐ་བའི་རྒྱུད་དང་། སྒྲོན་བའི་རྒྱུད། རྟོག་པའི་རྒྱུད། གཉིས་ཀའི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཕྱི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཆེན་བོའི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཟླ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ། 七部，七续部。阿底峡尊者在《道炬论》中所说密乘七部：事部、行部、思维部、两俱部、瑜伽部、大瑜伽部、无上瑜伽部，共为七部。

རྒྱུད་སྡེ་བཞི། ཐ་བའི་རྒྱུད་དང་། སྒྲོན་བའི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཕྱི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཟླ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་དེ་བཞི། 四部，四续部。佛教密宗的事部、行部、瑜伽部和无上瑜伽部。

རྒྱུད་སྡེ་འོག་མ། ཐ་རྒྱུད་དང་སྒྲོན་རྒྱུད་གཉིས། 下部密乘。密乘四部中之事部和行部。

རྒྱུད་རྩམས་འཇིག། (མངོན) ཙུ་ཤིང་། 持脉络。芭蕉的异名。

རྒྱུད་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུས་པ། བཏུ་བ། རྒྱུས།། ཤེ་ཁྲབ་ནང་དུ་སྐྱད་པ་སོགས་འཇུག་པ།

贯穿，穿过，联贯；བཟང་རྒྱུད་མཁན་ཀྱིས་གསེར་ཀྱི་སྐུད་པར་མུ་ཏིག་གི་ཁྲེང་རྒྱ་རྣམས་རྒྱུ་བཞིན་འདུག 穿念珠的人，正把珍珠粒穿在金线上。ཁམ་མིག་ལ་སྐུད་པ་རྒྱུས་ཤིག 穿线入针孔！❷名词。(1)རྒྱུད་གྲྭའི་སྤྱིགས་ལ་ཡོད་པའི་གྲྭ་པ། 密宗院僧。参加密宗学院修学密乘的人；ཐི་མ་རྒྱུད་པ། 密乘僧侣。(2)རིགས་རྟགས། 世系，种族，氏族；རྒྱལ་རྒྱུད། 王族。རྒྱའི་རྒྱུད་པ། 汉族血统。རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་པ། 种姓，种族。གདུང་རྒྱུད། 血统。རྒྱའི་རྒྱུད་པ། 世代。རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཆད་པ། 氏族绝种。རྟའི་རྒྱུད་པ། 马种。

རྒྱུད་བཅུ་མ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོའི་མདོའི་རྟེན་དང་འགྲེལ་པར་གྱི་ལུ་པས་སྦྱོན་པའི་གཞུང་། འཕགས་པ་བྱམས་པས་མཛད་པའི་བྱམས་ཆོས་ཐེ་ལུའི་ཡ་གུལ་ཞེག 《宝性论》。全名《究竟一乘宝性论》。慈氏五论之一，弥勒著，依据《如来藏经》阐述大乘见的一部论著。

རྒྱུད་མངར། པི་ཝང་ངམ་སྒྲ་སྙན། 琵琶，弦子，多弦琴。

རྒྱུད་མངལ། རྒྱུད་མང་དང་འདྲ།

རྒྱུད་སྡེ་གྲྭ་ཚང་། ལྷ་ས་ཀློལ་དུ་ཡོད་པའི་དགེ་ལུགས་པའི་རྒྱུད་པ་གྲྭ་ཚང་སྟོད་སྨད་གཉིས་ལུ་ཁྱེའི་རྒྱུད་སྡེ་པ། འདིས་བར་སྣབས་ཤིག་ལྷ་ས་ཨེ་དུ་དགོན་ཆོགས་ཀྱལ་དུ་བྱས། 下密院。格鲁派在拉萨地区的密宗学院分为上下两院的下密院，曾以拉萨木如寺为僧众聚会之地。

རྒྱུད་ཆེག་པ། སེམས་ཁྲོ་བའམ་མི་དགའ་བའི་རིགས་ཤིག 忿怒，生气。因不合心意而不愉快：རྒྱུད་ཆེག་པར་དེ་མི་བྱ་སྟེ། དེ་རྣམས་ཉེས་པས་ཆོང་ཁྱིར་རེ། 不须发脾气，错误因无知。

རྒྱུད་ཆོགས་ལུ་མ་ཚང་བ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ལྔའི་ནང་ནས་བསམ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ཞིག་སྟེ། བསྙེན་བྱ་ལ་དགེ་བསྙེན་བར་མ་རབ་བྱུང་དགེ་ཚུལ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་འཛིགས་པ་ལ། གསུམ་མན་ཆད་དུ་གནས་པ་དགོས་ཀྱི། དེ་ལས་ལྷག་པ་ལ་ལྷུན་ཅིག་དུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཀང་མི་རྒྱུ་བ། 相续尚未圆满。《毗奈耶经》中所说五种顺缘中意乐顺缘之一。为受戒者传授近事、中间出家、沙弥、近圆戒时，一次名额须为三人以下，若过此数，律仪不生。

རྒྱུད་འཛིན། (1)རིགས་རྒྱུད་འཛིན་པ། 继承，接续，接班。传宗接代。(2)རིགས་རྒྱུད་དམ་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན། 继承者，后起者，接班人。

རྒྱུད་གཞན་རྒྱབ་པ། རྒྱུད་གཞན་གྱུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་ཕྱེད་པ། ངག་ལས་གཞན་ཐོ་རྟོགས་པ་ཐ་སྙད་དུ་སེམས་ཙམ་ལའང་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ། ཐོབ་དབོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་མཛད་པའི་ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ལས་འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྔ་བྱའི་བསྟན་བཅོས་བཞིའི་ཀྱས་ཤིག 《他续成立论》。原名《他续成立品》。书中论述依口语了知他心，在名言中亦不与唯识宗相违之理。古印度佛学家法称所著量学七论中属于支分的四论之一。

རྒྱུད་བཞི། སྨན་ཀྱི་རྒྱུད་བཞིའི་བསྡུས་ཚིག

རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་འགྲེལ་རྒྱས་སེལ་སྒྲོན་མེ། རང་བྱུང་བདུན་པའི་ནང་བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་གིས་ མཛད་ པའི་ དབལ་ལྡན་ རྒྱུད་ བཞིའི་དཀའ་གནད་རྣམས་གསལ་བར་འགྲེལ་པ་ཞིག 《医学四续释难·除暗明灯》。十五世纪时，绛巴·囊杰札桑注释《医学四续》疑难问题的一部著作。

རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་མཆན་འདོད་ འཇུང་ རྣོང་བྱའི་མེ་ཏོང་། དུས་རབས་ བཅུ་ དགུ་ པའི་ནང་འཇུ་མི་ཕམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི་ དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་གནད་ རྣམས་གསལ་

བར་བཀོལ་བའི་མཚན་འགྲེལ་ཞེས། 《医学四续疑难旁注·如意宝鉴》。十九世纪时，局迷旁·囊杰嘉措所著解明《医学四续》奥义的一部著作。

རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་འཕྲང་སྐྱབ་བྱེད། རབ་བྱུང་བདུན་བའི་ནང་ཁང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྱཱས་བཅང་གིས་མཛད་པའི་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་གནད་རྣམས་གསལ་བར་འགྲེལ་བའི་སྒྲུབ་ཆོག 《医学四续·难关除暗》。十五世纪时，[illegible]绛巴·囊杰札桑明白注解《医学四续》一切疑难问题的一部著作名。

རྒྱུད་བཞིའི་བཤད་པ་གཞན་ལ་ཚན་པའི་གཏེར། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ནང་འབྱུག་པ་པདྨ་དཀར་པོས་མཛད་པའི་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་པ་ཞེས། 《医学四续讲话·济世仓原》。十六世纪时，不丹名医白玛噶波所著《医学四续》注释名。

རྒྱུད་ཐས། གྲངས་གནས་ཤེས། 毗盛陀，毗素陀。一大数名。

རྒྱུད་རབས། རིགས་དུས་ཀྱི་རྒྱུད་རིམ། 世系。家族世代。

རྒྱུད་ལས་སྐྱེས་པའི་དབྱངས། རྒྱ་སྐྱེ་སོགས་རྒྱུད་སྐུད་བཟུངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་དབྱངས། 弦音，弦乐音。由弦子、琵琶等弦的振动发出的乐音。

རྒྱུད་ལས་འཕངས། (མངོན) མདའ་འཕངས་པ། 离弦。射箭的异名。

རྒྱུད་ལས་ལྡ་རུང་བ། ལུས་སེམས་ལས་ལྡ་བཀོལ་རུང་བ། 力能任事。身心能力足以听从使用。佛书译为身心调柔、身心堪能、相续调柔。

རྒྱུད་གསང་བ་སྙིང་བོ། རྒྱུད་སྡུ་འཕྲལ་དྲྭ་བའི། 《密续秘密藏》。《续部幻网经》别名。

རྒྱུད་གྲངས། (1)རྒྱུན་ཆགས་གཏུམ་པ་དང་དོན་གཅིག (2)ས་སྐྱ་པའི་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ཐམས་ཅེན་དངོས་གཞི་གསང་སྔགས་རྣམས་རྫོ་རྗེ་ཐེག་པའི་གཞི་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ཐམས་ཅེན་དངོས་གཞི་གསང་སྔགས་རྣམས་བྱ་རྒྱུད་ལ་འཁོད་འདུས་དྲྭིར་མེད་ཀྱི་ལྟ་བ་སྐྱོང་བ། ལུས་ཐབས་རྒྱུད་ལ་དབང་བཞི་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་བསྒོམ་པ། མཐར་ཐུག་འབྲས་བུའི་རྒྱུད་ལ་སྐུ་ལྔ་ཡེ་ཤེས་ལྔའི་ཚེན་ཉིད་འཆར་བའོ། 三续。萨迦派正修道果时，总集密咒金刚乘中诸基、道、果成为三续而修习之：基位为因续，持生死涅槃无二无别之见；体位为方便续，修四灌顶相属之道；究竟位为果续，现五身五智之德。

རྒྱུན། 名词。(1)རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྐད་ཅིག་ལྟ་བུ་མ་ཚོད་པའི་དངོས་པོ། དཔེར་ན། ཟླ་དང་། ཉི་མ། ཚེ་དང་། དུས་ཚོད་རྣམས་སོ། 相续，流。自体前前后后众多刹那所成的事物。如年、月、日、时等。དུས་རྒྱུན། 常时。དུས་རྒྱུན། 随时。ལས་རྒྱུན་རིང་པོ་འགོར། 工作过程，耽搁得长。ཆུ་རྒྱུན་རྟག་ཏུ་འབབ། 水长流。རིག་རྒྱུན་བར་མ་ཆད་དུ་མཐུད། 心思相续不断。ཐོན་སྐྱེད་ལག་རྩལ་གྱི་རྒྱུན་འཇགས་པ། 生产技术传统保存下来。 སྨན་དཔྱད་ལག་ལེན་གྱི་རྒྱུན་བསྟར་བ། 授受医疗技术传统。 ཚོམས་སྤྱལ་བཟང་པའི་རྒྱུན་ཆགས་པ། 形成优良风气。ལས་ཀའི་འགོ་ནས་གཞུག་བར་དུ་ བརྩོན་རྒྱུན་འཁྱོངས་པ། 工作勤勉，贯彻始终。རྒྱུན་དུ་སློབ་བྱེད་བྱས་པ། 经常学习。སྐྱང་སྤྱལ་ངན་པའི་རྒྱུན་བཅད་པ། 断除陋规。 ཕྱག་ལས་དུ་ཆེ་འཁོར་རྒྱུན་མི་འཆད་བར་འགྲོ་འོང་བྱེད་པ། 铁路上火车不断去来。(2)རྗེས་འཇུང་གི་གྲངས་ནས། 尾数，རྒྱུན་བཅས་བོངས་སྤྱོད་དག་བརྟག་པ། 详细计算其准确尾数。

རྒྱུན་སྐྱོང་། སྡུ་ཤགས། 维持，保持，连续。

ལས་དོན་རྒྱུན་སྐྱོང་མཐར་ཕྱིན་བྱེད་པ། 把工作坚持到底。

རྒྱུན་ཁྱིམ་ལས། བར་མ་ཆད་པ་དང་དུས་རྟག་པ། 长久，经常，连续，不断：ཡུལ་ལུང་ཏུ་ ཁྱབ་ཅིང་མར་མེད་ནགས་མཐུག་ པོ་ རྒྱུན་ ཁྱིམས་ སུ་ཆགས་ཡོད་པ། 遍地都有连绵的密林。

རྒྱུན་མཁོ། རྟག་ཏུ་དགོས་པའམ་རྟག་པར་མེད་དུ་མི་རུང་བ། 常需，日用，经常必需：རྒྱུན་མཁའི་ཤེས་ཡོན། 常识。

རྒྱུན་གོས། དུས་རྒྱུན་དུ་གྱོན་རྒྱུའི་གོས། 便服，常服。经常穿的衣服，对盛装或礼服而言。

རྒྱུན་གྱི་སྐུ་ཀུ། (མངོན) ཆར་རྡེམ། 水流苗芽。雨点的异名。

རྒྱུན་གཅིག (1)རྒྱུད་གཅིག 单弦。 (2)དཀྱུས་གཅིག 一贯，一直。

རྒྱུན་ལྷག ཀོ་རྒྱུན་གྱིས་བཟོས་པའི་ལྷག་ཚན། 皮褡。皮条作的鞭子。

རྒྱུན་ཆགས། མཚམས་མེ་འཆད་ པའམ་ བར་མེ་འཆད་པ། 连续，固定，无间断。

རྒྱུན་ཆགས་གསུམ་པ། གསོ་སྦྱོང་གི་སྐྱེས་ ཚོགཔ་སྟེ། དང་པོར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་བདག་པོ་དང་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་མདོ་བསྐུལ་ ནས་ མདོ་ འདོན་པ་དང་། གཞི་བདག་སོགས་ལ་གཏོར་མ་བྱིན་ནས་དཀོན་མཆོག་ལ་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ རྒྱུན་བཞུགས་ བྱེད། དེ་ནས་ལྷ་མི་ལ་སོགས་པའི་ སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཆོས་ཉན་པ་ལ་བསྐུལ་བའི་དོན་དུ་ཆོས་བསྟན་ཀྱི་ མདོ་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ བཞེ་ བསྡུད་ ནས་ ཕྱག་ འཚལ་བའི་རྒྱུད། མདོ་འདོན་པའི་རྒྱུད། བསྟོ་བའི་རྒྱུད་དེ་ རྒྱུད་གསུམ་དང་ལྡན་ པའི་ སྐོ་ ནས་ རྒྱལ་ཁྱིམས་རྣམ་དག་གི་ མདོ་ལ་ སོགས་ པའི་ཆོས་ བཤད་ཅིང་ཉན་པར་ བྱེད་པའོ། 三常念。布萨仪轨之一。初为寺庙神主、神众举腔念经， 为地祇等施食，向三宝例行礼忏；次为使天、 人等众生听法， 故讽诵《宣法经》中经文四偈，依敬礼、讽经、回向等种念头，讲听《戒行清净经》。

རྒྱུན་མཆོད། དུས་ ནར་ མའམ་ རྣམ་ གྱེ་ འབྱལ་བའི་མཆོད་པ། 例供。经常供神的物品。

རྒྱུན་ཇ། (1)དུས་རྒྱུན་འགྱུང་ཇ། 平时茶。各人日常饮用的茶。 (2)དགོན་སྡེ་ཁག་གི་དུས་རྒྱུན་ འཆར་ཅན་ མང་ཇ། 例茶。寺庙中每日照常布施僧众之茶。

རྒྱུན་འཇགས། བྱ་བ་ བཟང་ ངན་ གང་ བཅུམས་པའི་ སྐལ་རྒྱུན་རིང་དུ་ཆགས་པ། 固定，长存。恒常保持。

རྒྱུན་གཏན། དུས་རྒྱུན། 永恒，日常，随时：རྒྱུན་གཏན་ལས་ལུགས། 常规。

རྒྱུན་གཙོར། རྒྱུན་དུ་ གཙོང་ བའམ་ འཇོག་ པའི་ གཏོར་མ། 常例朵马。佛教徒每日需要新造的供神食子。

རྒྱུན་ལྡན། (1)བར་མེ་འཆད་པའི་ རྒྱ་བཞིན། 连续不断，如流水一般：ཉིན་མཚན་ཚེ་ ཆས་ཀྱང་ བའི་ རྒྱུན་ ལྡན་ འཕེལ་བ། 日用品象流水一样地生产着。(2)སྔར་སྲོལ་རང་བཞིན། 照常，照旧：ལས་དོན་རྒྱུན་ལྡན་བྱེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ། 工作照常在进行。

རྒྱུན་མཐའ། ཇུས་རྒྱུན་མཐའ་མ་དང་། མེམས་རྒྱུན་མཐའ་མ་སྟེ། སྣད་ཅིག་གཉིས་པར་འཆང་ཀྱ་ཅེས་ཀྱི་རྒྱུན་མཚམས། 相续后际，最后有际。物质和心识蝉联演变的最后边际， 从此第二刹那必定证果成佛。

རྒྱུན་མཐུད། སྐྱ་མཐུད། 继续，接续，连续。

རྒྱུན་དུ་འཇོག་པ། མེམས་གནས་ དགུའི་ གཉིས་པ། དང་པོར་གཏད་པའི་ མེམས་དེ་ཉིད་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་དམིགས་པ་དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་འཇོག་ པའོ། 等住。九住心之第二住心。使最初所系

之心，继续安住，不令散乱。

རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ། 〈梵〉名词。佛教小乘四果中的第一果，预流果。梵音旧译为须陀洹，新译为窣路多阿半那。四沙门果中，已断见所断，未断修所断者。

རྒྱུན་སྡོད། ས་གནས་གཅིག་ཏུ་གཏན་སྡོད། 常住，常驻：སློབ་གྲྭའི་ནང་དུ་རྒྱུན་སྡོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་པ་ཅི་ཙམ་འདུག 学校里有多少住校学生？

རྒྱུན་རྩི། (ཐག) ཀོ་བའི་རྒྱུན་བྱ། 皮线，皮弦。皮弦制成的细绳。

རྒྱུན་པ། 名词。(1)རྟག་པ། 经常，恒常，继续。(2)མི་ཤེ་བའི་ཕྱང་པོ་ཁྱམ་ནང་དུ་རྟེན་ཅིང་ཙམ་བཞག་པ་དེའི་རིང་ཞལ་འདོན་གནང་མཁན་ཀྱི་ཟླ་གྲྭ། 诵守灵经者。在人死后至未出殡以前，坐守尸旁连续诵经的僧徒。

རྒྱུན་ཕྱོགས། རྒྱུག་སའི་གཞུང་ཕྱོགས། 顺流，流向，河水流去的方向：ཀླ་ངོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚེག་ཆེན་པོ་རྒྱུན་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པར་མོང་བ། 洪水泛滥。ཐོག་བརྩེགས་ཅན་ཀྱི་གྲུ་གཟིངས་ལ་འཕུལ་ནས་གཅང་རྒྱ་ཆེན་པའི་རྒྱུན་ཕྱོགས་སུ་ཞུགས་པ། 乘楼船顺流而下。གྲུ་གཟིངས་རྒྱ་གཞུང་གི་རྒྱུན་ཕྱོགས་ལས་བརྩམ་སྟེ་གཏོང་བ། 逆水行舟。རྡེ་མིང་མང་པོ་རྒྱ་བྱུང་གི་རྒྱུན་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིར་བ། 很多草木，顺流漂走。

རྒྱུན་ཁྲ། ཀོ་བའི་སྐྲུང་པ། 名词。皮带，皮条，皮线，皮弦：ཀོ་བ་གཅིག་ནས་དྲུག་པའི་རྒྱུན་ཁྲ། 一张皮上割下的皮条。喻同出一辙，皆出同类。

རྒྱུན་ཁྲ་ཀོ་འབྲིག རྒྱ་དངོས་གང་ཙམ་པའི་ཐོག་ནས་གང་དགོས་གཏོང་བ། 就皮割弦。喻同汉谚"羊毛出在羊身上"：གཤེན་པའི་འཇིན་ཆས་གང་ཙམ་ཀྱི་སྟེང་ནས་རྒྱུན་ཁྲ་ཀོ་འབྲིག་གིས་མཆོད་འབྱལ་བྱེད་པ། 就用死者所留财物，奉供神灵。

རྒྱུན་འབབ། (1)འབབ་ཆུ། 流水。(2)(མཛོད) དྲག་ཆར། 下降如注。暴雨的异名。

རྒྱུན་འཕྲིན། ཁྱབ་གདལ་དུ་ཕྱིན་པའམ་སྤྱི་མཐུད་ནས་ལུས་པ། 流传，流连，存在：རྒྱུན་རྩུབ་འབྱམས། 流弊。ཡི་གེ་འབྲི་སྟིལ་མ་དག་རྒྱུན་འཕྲིན་ཞུས་ཤུང་པ། 文字写法，以讹传讹。རྩེད་མོའི་ངང་དུ་དུས་ཚོད་རྒྱུན་འཕྲིན་པ། 玩时惯日，流连忘返。

རྒྱུན་བཙུགས། བར་མེ་འཚད་པའི་སྟོལ་བཀོད། 常设，常任：དཀར་མེ་རྒྱུན་བཏུགས། 佛前常明灯。རྒྱུ་ཚབ་རྒྱུན་བཏུགས་བསྐོས་པ། 委派常任代表。

རྒྱུན་རྩ། ནད་མེད་པའི་མིའི་རྩ་འཕར་སྦུངས་ཤིག་སྟེ། སྐན་པའི་དབྱུག་ཕྱིར་རྒྱུ་བའི་ཚེ་རྩ་ལས་གཉིས་དང་། དབྱུག་ནང་དུ་རྩུབས་པའི་ཚེ་ལས་གཉིས། བར་དུ་གཅིག་བཅས་ལྟ་འཕར་བ་ལ་ཟེར་རོ། 平脉。无病者脉搏象状。医生一呼气脉搏二次，一吸气脉搏二次，呼吸中间脉搏一次。一呼一吸脉行五至，为无病脉象即称平脉。

རྒྱུན་ཚུགས། རྟག་ཏུ་གནས་པའམ་བར་མ་ཆད་པར་ཡོད་པ། 经常，常住，常时存在：ལས་རྒྱུན་ཚུགས་ཕྱིད་པ། 经常施工。གསར་འགྱུར་ཁྱབ་ཐེལ་ཕྱིད་པའི་ལས་དོན་རྒྱུན་ཚུགས་སུ་ཡོད་པ། 新闻发布工作在经常进行。

རྒྱུན་ཞུགས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་ འབྲས་ཁྱེའུ་མཚན་མིང་།

རྒྱུན་ཞུགས་ལྔ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་ལས་རྒྱུན་ཞུར་ལྟ་སྟེ། རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ་གཉིས་དང་། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་གསུམ་བཅས་སོ། 五预流。二十僧伽中之五预流：两种预流向和三种预流果。

རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས། ཞུགས་གནས་བརྒྱད་

ཀྱི་ནང་གསེས། འདོད་པའི་སྐོམ་གསུང་དྲུག་པོ་མ་སྤངས་ཤིང་བཅུ་དྲུག་པའི་རྟོགས་པ་ལ་གནས་པའི་ཐེག་དམན་པའོ། 预流果。八向果中，未断欲界六修所断，住于第十六心之小乘人。

རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གོམས་ཁྱད་པར་ཅན། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་ འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་གང་འདོད་པའི་སྐོམ་གསུང་དང་པོ་ནས་དྲུག་པའི་བར་ གང་ཡང་རུང་བ་སྤོང་བའི་སྐྱེད་པ་ཙན་ཏོ། 预流胜果。住预流果，能断欲界第一乃至第六随一修断之加行位。

རྒྱུན་ ཞུགས་ འབྲས་ གནས་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ གཉིས། ལྷའི་རིགས་ནས་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་དང་། མིའི་རིགས་ནས་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་སྟེ་གཉིས་སོ། 二种预流胜果。天家家生和人家家生。

རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོ་བ། དགེ་འདུན་ཏི་ཤུའི་ནང་གསེས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག འདོད་པའི་སྐོམ་གསུང་གི་ཉོན་མོངས་པ་དུ་ལྔ་སྤོང་བའི་ སྤྱིར་བ་ལ་མི་ བཅོད་པའམ་ གཅིག་ནས་ ལྔའི་བར་ གང་ཡང་རུང་བ་སྤང་ཀུང་དུ་ལྔ་སྤོང་བའི་སྤྱིར་བ་ལ་མི་ བཅོད་པའོ། 预流初果。二十僧伽中，住预流果，或全未断欲界修断，而不勤行能断加行，或虽第一乃至第五随一已断而不勤行能断行者。

རྒྱུན་ ཞུགས་ འབྲས་ གནས་ གསུམ། རྒྱུན་ དུ་ ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་གསུམ་སྟེ། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཚམ་པོ་བ་དང་། རྒྱུན་ཞུད་ འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་བ་གཉིས་སོ། 三种预流果。住预流果分为三种：预流初果和二种预流胜果。

རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་བྱ། བཟོད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་བཅུ་དྲུག་གི་ མཐོང་བས་སྤང་བར་ བྱ་བའི་ ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞིའི་ བར་ཆད་ཀྱི་ཤེས་པ་བརྒྱད་སྤངས་པ། 预流果。永断忍及见道十六心所断八十八种烦恼、证见谛圣者。

རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ། ཞུགས་གནས་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ། གང་ངེས་པར་འཕྱིད་པའི་ ཚ་དང་ མཐུན་པ་ལ་གནས་ པ་དང་ མཐོང་ བའི་ལམ་གྱི་ སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ལ་ གནས་པའི་ གང་ ཟག་གོ། 预流向。八向果中之预流果向。补特伽罗之住于顺抉择分和见道心第十五刹那中者。

རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ་གཉིས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་ པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་དང་། དད་པའི་རྗེས་འབྲང་ངོ། 二种预流向。预流果向有二：随法行者和随信行者。

རྒྱུན་ཞུགས་རིགས་རིགས་སྐྱེ། རྒྱུན་ཞུད་ འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་ཀྱི་འཕགས་པ་ སྟེ། སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་འདོད་ཉོན་གསུམ་ ཐའམ་ བཞི་ པ་ སྤངས་ པ། དང་ པའི་ ཁྱད་པར་དེའི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ཀྱི་དཔང་ཐོབ་པ། སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་འདོད་པའི་ལྷའམ་མི་ཚེ་གཅིག་ གམ་གཉིས་སུ་ལུས་པ་ཐོབས་སོ། 家家，预流家家圣者。具三殊胜之补特伽罗；已断欲界三四品惑为断殊胜；证得能治彼之无漏根为根殊胜；但于天上，或于人中受一、二生为生殊胜。

རྒྱུན་ཞུགས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ། སྐོམ་སྤང་ཉོན་མོངས་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པའི་རྒྱུན་ ཞུགས་ འབྲས་གནས་ཡིན་ལ། རིས་མཐུན་ཀྱི་སྐྱེ་བ་བདུན་ རྒྱུན་ཆད་དུ་དཀྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ ཐོབ་རིས་ ཀྱི་འཕགས་པའོ། 极七返生，预流极七返有。一切修所断惑都未断除的预流圣者，于人、天中，最多往返受生七次，定得阿罗汉果。

རྒྱུན་གཅིག། རང་བྱུང་གི་རྒྱུན་དུ་དཀྱི་ཁྱའི་ཁབ་ཀ། 平时帔单。僧人平常服用的帔单。

རྒྱུན་བསྒང་། རྒྱུན་སྐལ་བཟང་བོ། 优良传统。

རྒྱུན་རིང་བ། ཡུན་རིང་བ། 长久，长远，长时；

ལས་རྒྱུན་རིང་བ། 长久工作。དུས་རྒྱུན་རིང་བ། 长期。གཙང་བའི་ཆུ་རྒྱུན་རིང་བ། 河水源远流长。

རྒྱུན་ལས། རྒྱུན་གྱི་ལས་ཀ། 常务，日常工作。

རྒྱུན་ལྡན་ལས། (1)རྒྱུན་ཆགས་པའི་ལྡན་ལས་སྤྱི། 惯习，常规：ཀུན་སྤྱོད་ངན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུན་ལྡན་བཅད་པ། 戒除一切不良习惯。(2)(རྟེང་) རྒྱུ་འགྲུལ། 行走，去来。

རྒྱུན་ཤིང་། དུས་རྒྱུན་དུ་བྱད་བྱའི་མེ་ཤིང་། 常用柴火。日常所需植物燃料。

རྒྱུན་ཤིང་ཤིང་གཉེར། སྔར་བོད་ཀྱི་གསོལ་ཐབ་ཁག་གི་རྒྱུན་ཤིང་དོ་དམ་ལས་ཚན་ཞིག 官柴管理员。西藏旧时管理达赖或上级政府厨房燃料的官员。

རྒྱུན་བཤགས་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་པ། སྡིག་པ་བཤགས་པ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ། དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ། སྨོན་སེམས་བསྐྱེད་པ། འཇུག་སེམས་བསྐྱེད་པ། བསྟོ་བ་རྣམས་སོ། 忏罪七支：忏罪、随喜、发胜义菩提心、皈依、发愿菩提心、发行菩提心和回向。

རྒྱུན་བློང་། རྒྱུན་མཐུད་པ། 持久，长期坚持。

རྒྱུན་གཟུམ་པ། (མངའ) ཆུ་བོ་གང་གྲྭ། 第三河流。印度恒河的异名。

རྒྱུན་བསྒྲིངས། རྒྱུན་སྒྲིང་དང་འདྲ།

རྒྱུའི་ཀུན་སྐྱེང་། དཀོ་ཚུལ་སྐྱེང་བསྙབ་པར་བྱ་བ་ལ། བསམ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་རྒྱུའི་ཀུན་སྐྱེང་ཐོབ་འདོད་དགོས་པ་སྟེ། སྐོམ་པ་ཆུ་འདོད་པྱང་ཞེ་ཐག་པ་ནས་རྟོག་པ་ལེན་འདོད་དགོས་ཀྱི། དབང་མེད་དང་། བཞད་གད་བསམ་པས་བྱངས་ཀུང་མི་ཚགས་པ། 因由等起。受沙弥、比丘戒者，思想准备方面，须有欲得戒律的动机，有坚决受持律仪如渴者思水的决心，若因出于不由自主或存心嘻笑，则虽受戒，戒亦不生。

རྒྱུའི་རྐྱེན། རྐྱེན་བཞིའི་ནང་གསེས། འབྱས་བུའི་ངང་བོ་རྐྱེན་ཉིད་ཅིག་དེ། ཅིའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པའི་གཞན་རྒྱུ་པོ་དེ་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ལ་རྐྱེན་ཡང་ཡིན་པས། རྒྱུའི་རྐྱེན་ཞེས་བྱའོ། 因缘。能作因以外之五因，是因，亦是缘，故名因缘。

རྒྱུའི་རྒྱུད། ཅིའི་བོ་གང་ཡང་དུང་བ་ཞིག་གིས་རྒྱུ་བྱས། འབྱས་བུ་དངོས་ཀྱུག་གང་དུང་ལས་གོ་ཞེང་ཤེས་པར་ཟིད་པའི་རྒྱུན་ཞིག 因由修饰法。根据事物的原因，直接或间接了解结果，以修饰其文词。

རྒྱུའི་རྒྱུན་བཅུ་དྲུག རྒྱུའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་བཅུ་དྲུག་ནི། སྐྱེད་ཟིད་ཀྱི་རྒྱུ། ཉམས་ཟིད་ཀྱི་རྒྱུ། རྣམ་འགྱུར་གྱི་རྒྱུ། འཕེལ་བྱའི་རྒྱུ། ཕྱི་ཤེས་ཟིད་ཀྱི་རྒྱུ། ནང་ཤེས་ཟིད་ཀྱི་རྒྱུ། ཐུ་ན་མེད་པའི་ཟིད་རྒྱུ། ཞིག་ནས་མེད་པའི་ཟིད་རྒྱུ། ཐག་རིང་པ་སྐྱེད་ཟིད་ཀྱི་རྒྱུ། རིང་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུ་འབྲས་ལྡན་ཚེག་པའི་རྒྱུ། འབྱས་བུ་སྔ་པའི་རྒྱུ། རིགས་མིན་གྱི་རྒྱུ། རིགས་པའི་རྒྱུ་བཅས་སོ། 因由修饰法十六：能生、坏失、变化、谋得、知外境、知内心、前无能作、坏无能作、互无能作、戒后成无能作、亏缺能生、远果、因果同位、果先因后、不应理和应理因。

རྒྱུའི་རྒྱུད། སེམས་ཅན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུས་ནམ་རྣམ་འཕྲུལ་བ་མེད་པར་གནས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ལ་མདོ་རྒྱ་རྣམས་སུ་ཁམས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་རང་བཞིན་གནས་རིགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། རྒྱུད་རྒྱ་ཙམ་གནས་སུ་བདག་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེས་པ་ཙམ་ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཐོབ་ཅིང་ཕྲིན་ལས་ཀྱང་ཐོགས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཁམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ནོ། 因缘。能作因以外之五因，是因，亦是缘，故名因缘。

རྒྱུད་རྣམ་འབྱེལ་དྲུག། 因位相续。自众生乃至佛位之间，心识本性，犹如虚空，安住不变。显教经中，名为自性种如来藏等；下三部密教经中，名为我所真实、菩提心、普贤心等；无上瑜伽部中，名为空乐双运。

རྒྱུད་རྣམ་འབྱེལ་དྲུག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུ་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་དྲྭ་བ། ས་དང་། ཆུ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། ནམ་མཁའ་དང་། དུས་ཏེ་དྲུག་གོ། 六种因位缘起。外缘起所属之因位缘起，分为地、水、火、风、空、时等六种。

རྒྱུད་ཐེག་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེ་བོ་ཁའི་རྒྱུ་ལས་དུ་ བྱེད་པས་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའམ་ཡ་རལ་དུ་ ཕྱིན་པའི་ཐེག་པ་ལ་རྒྱུའི་ཐེག་པ་ཞེས་བྱའོ། 因乘。以证得等觉之因三十七菩提分法等为道用，故称显乘即法相乘或波罗密多乘为因乘。

རྒྱུད་དབེ། དབེ་རྒྱན་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཅན་ཀྱི་སྟེང་གི་ཁྱད་ཆོས་མི་འདྲ་བ་དག་གི་རྒྱས་དབེ་ མི་འདྲ་བ་དག་དང་ མཚུངས་པར་ སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱའོ། 原因喻。三十二种譬喻修饰法之一。以所喻事物各种不同特性为因，说明其可具有各种不同譬喻的修辞法。

རྒྱུད་དབང་། སློབ་དཔོན་ཀྱིས་ སློབ་མ་ལ་སྐྱང་བར་བྱེད་པའི་སྨིན་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཁྱད་པར་རྣམས་ཏེ། མ་སྨིན་པ་སྨིན་པར་ བྱེད་པའི་རྒྱུའི་དབང་ངོ་། 因位灌顶。灌顶阿阇梨，授予弟子成熟身心之权。是于最初使未成熟者得以成熟之因位灌顶。

རྒྱུད་དབྱངས། ལེགས་ སྐྱར་ སྐད་ཀྱི་ དབྱངས་ཀྱི་ གཞན་ དག་ གི་ རྒྱུར་ གྱུར་ པའི་ཨ་ཨི་ཨུ་ ར་ལ་ བཅས། 基本元音。梵文ཨ་ཨི་ཨུ་ར་ལ་五个元音，是其他一切元音包括长元音和最长元音在内的基础，故名。

རྒྱུད་གཟུགས། འབྱུང་བར་གྱུར་པའི་ གཟུགས། དཔྱི། མེ། རླུང་བཞི་ཡོད་པ་དེ་ལ་ འབྱུང་བ་བཞི་ཟེར། 因色。即四大所成色，分为地、水、火、风四种，又名四大种。

རྒྱུད་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ ཅན་ཀྱི་ རྒྱུ་ཀྱི་ནང་ ཚན་ཞིག་སྟེ། དཔེ་ ཅན་ལ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་དང་དང་ ཆོས་ཀྱི་ མཚུངས་ པའི་དཔེ་རྣམས་ ཀྱི་གཟུགས་སུ་ བཀོད་ པའི་ རྒྱུན་ཞིག 原因形象化。说明被比事物具备某种特点，因而引用某某比方加以形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

རྒྱུད་ཡི་ག། སྐྱ་དོན་གང་དུང་མ་ཚང་བའི་ ཡི་ག། 因字。梵文中音义不两全之字。

རྒྱུས། ❶རྒྱུད་པའི་སྐྱལ་ཆོག ❷གོམས་འདྲིས། 名词。熟悉，惯熟，详知：འགྲོ་སའི་ལམ་ ཀྱི་རྒྱུས་སྟོན་པ། 指点路途。མཁས་པ་ཡིན་ན་རྒྱུས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཐག་ཆོད། 是行家必定很熟悉。ཕྱི་ཞེའ་ཀྱི་སྐོར་དུས་རྒྱས་བཤད་པ། 详细介绍所熟悉的情况。 མི་ རྒྱུས་ ཡོད་ཀྱིས་ གཅམ་ རྒྱུས་ མེད་ བཤད། 内行人说外行话。

རྒྱུས་སྐྱད། རྒྱུས་པ་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱད་པ། 筋弦，筋线。肌腱所制线。

རྒྱུས་འཛོག་པ། འགོག་ པའི་ རྒྱུ་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིག་སྟེ། དགག་བྱ་བསྟོད་པཐུགས་ངོས་པའི་དོན་ གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག འགོག་བྱེད་དངོས་ཀྱི་ རང་བཞིན་ཀྱི་གཤེས་ལུགས་སམ་རང་གི་ངང་ཚུལ་ ཡིན་པའི་ རྒྱུ་ མཚན་ཉིས་འགོག་པའི་ རྒྱུ་ཞིག 原因否定。以某一事物当然应该具备某某形状为理由，否定其值得赞美，反而成为高度赞美的修辞方法。否定修饰法之一。

རྒྱུས་མངའ། གོམས་འདྲིས། 熟悉，了解：ནང་དོན་གང་ཡིན་ རྒྱུས་མངའ་མེད་ན་དགའ།

工作方法生疏，就有困难。 ཡུལ་ལུང་གི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་མངའ་ཡོད་ན་མགོ་འགྲམ་མི་ཡོང་། 熟悉地方情形，就不会迷失方向。

རྩྭལ་གཅད། ལུས་ཀྱི་རྒྱས་བའི་ཤད་ནས་གཤད་ཆེ་བ་རྣམས་དེ། མཇུག་བའི་རྩ་ལེབ་སོགས་བཏུ་དྲུག་མཆིས་སོ། 主筋。体内主要诸筋络，有颈后平滑肌等十六处。

རྩྭལ་བ། ཤའི་ནང་གི་རྒྱུས་པ། 名词。筋，肌腱。高等动物体内筋络。

རྩྭལ་མེད། ཚོམས་འཇིས་མེད་པ། 不熟悉，陌生；སར་ཆ་ལུགས་མི་ལམ་ལུགས་སོགས་རྒྱུས་མེད་ཀྱི་མི་གསར། 不懂风俗、人地生疏的新来之人。

རྩྭལ་ཤེད། ཚོམས་འཇིས་ཤེད་པ། 熟悉，了解；གདོང་ངོ་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ལེགས་ལ་རྒྱུས་ཤེད་ཆ་ཤང་མེ་ཡོང་། 仅认识面孔，不大能够了解思想。

རྩྭི། འཁྲིག་པ། 名词。性交，交媾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁྲིག་པ་དང་། རྒྱང་བའི་ཆོས། དཀའ་མཁུར་སྤྱོད། མི་ཚངས་སྤྱོད། ལག་བསྟས། ཤེག་གཡེམ། ཤེ་སྤྱོད། གསང་སྤྱོད་བཅས་སོ།

རྩྭི་བ། (རྟེང) འཁྲིག་པ། 进行性交，行交媾。

རྩྭིང་སྐྱེད། རས་གཞི་རྩིང་ཐེད་ཀྱི་སྐྱེད་པ། 绷线。拉紧画布等边缘的细绳。

རྩྭིང་ཁང་། རས་གཞི་རྩིང་ཐེད་མཐའི་ཤིང་སྐྱེས། 绷子。撑紧画布的木架。

རྩྭིང་འཕོ། ལྕགས་ཀྱི་རྩ་རྟེང་རྩིང་ཐེད་ཀྱི་ཤིང་། 楦头。削木为足形以绷伸鞋、靴前尖后跟者。

རྩྭིང་སྐྱེས། རས་གཞི་རྩིང་ཐེད་མཐའི་ཤིང་སྐྱེས། 绷子。撑紧画布的木架。

རྩྭིང་བ། (ཐ་དད་པ) བཏྲངས་པ། བཏྲང་བ། རྩིངས། ། (1)འཐེན་པ། 展布，拉开，伸直，绷伸；ཐག་པ་འདི་རྩིངས་ཤིག 拉伸这条绳子！ རྩིང་ཤིང་གི་ཁར་བཏྲངས་པ། 绷上了绷架。 བྱང་སེམས་ཀྱི་གཤེག་པ་བཏྲངས། 展菩萨心肠之翼，缩瞋恨忿怒之爪。(2)ཁེངས་པར་བྱེད་པ། 填满，塞满，装满；ས་ཀོང་ཀོང་ཚང་མ་རྩིངས་ཤིག 填平所有的土坑！ རྩམ་ཁྲག་ནང་ལ་རྩམ་པ་བཏྲངས་པ། 糌粑袋里装满糌粑。ཀི་བ་འཇིན་རྒྱུ་མེད་པར། ལུང་ཆུང་ཁྱི་སྒྲས་བཏྲངས་སོང་། 野鹿捕未得，狗声震一方。 ཇ་དམ་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་ཁོལ་མས་བཏྲངས་པ། 用开水灌满保温瓶。

རྩྭིང་ཤིང་། ཐང་གཤི་རས་གཞི་སོགས་རྩིང་ཐེད་ཀྱི་མཐའི་ཤིང་། 画绷子。

རྩྭིང་གཏད། གོས་སོགས་འཆམ་སྐབས་ཁམ་ཁྲམ་བསང་ཐབས་ཐང་ཤ་གཅོད་ཐེད་ཀྱི་རྩིང་བྱས་པའི་ཐོག་བཏྲབ་པའི་གནོན་ཆམ་ཀྱི་ཁྱབ་གཏད། 绗缝。压平所缝衣物，再用长线预行联缀以免皱褶的缝纫法。

རྩྭིངས། རྩིང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

རྩྭིབ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་ཆུག་པའི་སྐྱལ་ཆོག

ཕྲ། (1)བཙོན་ཆས་ སྤའི་ འབྲི་ སྐྱལ་ གཞན་ ཞེག (2)རྩེད་སྐན་སྤ་རྩུ་ སོགས་ ཀྱི་ སྒྲི་ མིང་ སྤའི་ འབྲི་ སྐྱལ་གཞན་ཞེག (3)བོད་ཀྱི་རིགས་ཆུང་རྒྱུད་པ་ཞེག 噶族。西藏古代一氏族名。

ཕྲང་པ། མི་ལུས་ཀྱི་ཁྲང་ཁྱམ་སྐྲད་ཀྱི་ཆར་ཡར་སྟེ་ཆུ་ཐྱག་དང་ མར་ སྟེ་ ཆུ་ སོ་ དུ་འབྲེལ་བའི་ སྟོད་དྲུག་གི་ཡ་ཕྱལ་ཞེག་སྟེ། དེའི་ཁྲད་ལས་ནི་ལུས་ཀྱི་ཆུ་ཁམས་སྐྱིགས་ མ་ རྣམས་ ཕྱིར་ སྐྱལ་ བར་ ཁྲད་པ་ཡིན་ནོ། 名词。膀胱。六腑之一。在人体胸腔之下，上口接通往肾脏之尿道，下口接输尿管。功能为排泄人体水界糟粕。

ཕྲང་བའི་གསང་། ལུས་ཀྱི་ གསང་གནད་ ཅིག ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་བཅོ་ བཏུད་ པ་ ཕྱང་ པ་ དང་

ཉའུལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་སྒེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཕང་བར་རྟེའུ་སྐྱེན་ཆགས་པ་དང་། གཅིན་ཁ་སྟེ་བ། བྱས་མོར་དྲེད་མི་ཁྲག་པ་སོགས་ལ་ཐན། 膀胱穷。背脊第十八椎处与膀胱连接的灸穴。灸此可治膀胱结石、小便淋漓不畅、膝部逆冷和阳气不回等症。

ཕོང་ཤུག (1)གཅིན་སྐྱེད་ཕང་བ། 膀胱。(2)དམ་མཁར་གཏོང་ཆུའི་ནུང་གི་ཕང་སྤྲུག 气球。动物尿脬等中充满气体放入空中的球体。

ཕོང་བ། ཕང་པ་དང་འདྲ།

ཕོང་བྱ། ཕང་པ་དང་འདྲ།

ཕོང་ཤུག ཕང་ཤུག་དང་འདྲ།

ཕོང་བཞུ། སྐྱེན་མེ་འཇོག་ས་ཤེལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱེད་ཕང་པ་འདྲ་བ་ཞིག 圆灯笼。形如尿脬的灯笼。

ཕྱང་ཤི། (ཡུལ) ཕང་པ་དང་དོན་གཅིག

ཕྱོ་ཕྱོ། སྐེན་ཚ་བ་དགོ་དགོ། 马勃。药用菌类。

ཕྱ། 名词。(1)སྐེན་སྐ་སྐུ་དང་། སྐ་སྐྱག སྐ་ཞེར། 姜。药用植物名。(2)དུ་སོགས་ལ་བསྡད་ཆུའི་བཞོན་ཆས། 鞍。马等背上所驮桥形坐具，ཀ་ཕྱ། 皮鞍。དུའི་ཕྱ། 马鞍。ཁལ་ཕྱ། 驮鞍。载运货物的畜鞍。ཆིབས་ཕྱ། 马鞍敬语。དྲེལ་ཕྱ། 骡鞍。ཕྱའི་སྐྱ་ཏེ། 马鞍前桥。ཕྱའི་ཐྱི་ཏེ། 马鞍后桥。ཕྱའི་ཆེད། 后鞧。ཕྱའི་ཚམ་རྩི་ཁ 鞍翅皮带。དུ་དྲེལ་ཐྱི་ཕྱ་བཤུ་བ། 卸下骡马背上鞍子。དུ་ཁལ་ཐྱི་དཀར་ངམ་གོས་ལེན་ཅིང་དུས་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ཕྱ་ཐྱི་བ། 为使牛马轮番休息，互相掉换鞍鞯。དུ་ལ་ཕྱ་སྐྱོན་པ། 为坐骑备鞍。འགྲུལ་པ་འཐོ་ཁར་དུ་དྲེལ་ལ་ཕྱ་ཆུག་པ། 旅客动身时，在骡马背上备鞍。སྐྱོ་ཐག་ཐི་ཤདུད་པ་ཞིག་བས་ཕྱ་འགྱུར་པ། 肚带结子松了，马鞍不稳。དཔང་ཕྱ། 王鞍。十八世纪，藏王颇罗鼐所创大型木鞍。གསེར་ཕྱ། 金鞍。外包镀金饰件的雕鞍。དུ་གཅིག་ལ་ཕྱ་གཉིས། 一马双鞍。喻同叠床架屋。

ཕྱ་ཀྱི། (1)གང་ཕྱན་ཐྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཞུ་རྩེས་ཅུང་དྲིད། ཅུས་བས་ཁྲག་ཆུ་བ་དང་། བད་ཆུང་གི་ནད་སེལ། 干姜。姜科药用植物名。味辛，性微温，功能活血、除涎疾风疾。(2)ཕྱ་འབོལ་མེད་བའི་ཤིང་ཕྱ་ཅེང་པོ། 无垫木鞍。

ཕྱ་ཁེབས། དུ་ཕྱའི་སྟེང་དུ་གཡོག་ཁེབས། 鞍衣。马鞍上覆盖物。

ཕྱ་ཁོག དུ་ཕྱའི་ནང་ཆུ། 鞍腔。马鞍内面空洞。

ཕྱ་ཁྲལ། སྲང་ཕྱ་བཆུབ་བའི་ཞེས་ཚན་ཁྱོགས་འཚོའི་ཕྱབས་སུ་དཀྲལ་ལེན་བའི་ཁྲལ་ཞེག 鞍税。旧时，对适合备鞍远行牲畜征收的税。

ཕྱ་འཁོར་བཅས། དུ་ཕྱའི་ཡོ་བྱད་ཚ་ཚང་། 鞍具，全套鞍鞯：དུ་ཕྱ་འཁོར་བཅས། 全付马鞍。གཡོག་ཕྱ་འཁོར་བཅས། 全套驮牛鞍鞯。

ཕྱ་བྱི། དུ་ཕྱའི་བྱི་ཐག 马鞍的肚带。

ཕྱ་འཐྲིད་ཁྱེར་འཐྲིད། དུ་ཐོག་དུ་བསྡད་བའི་ཕྱ་སྐྱེན་ཚང་མ་འཐྲུགས་ཏེ། ཙོང་དོག་ཚང་མ་རྩ་བ་ནས་འཛོ་འགྱུར་བྱུང་བའི་དབེ། 马上装备完全改观。喻彻头彻尾发生变化。

ཕྱ་རྒྱག ཤ་གསུམ་ཟོན་བའི་དུ་དྲེལ། 试鞍骡马。生后三年的骡马。

ཕྱ་སྒྲོན། ཕྱའི་ཀ་ཐག 马鞍前后左右系物细皮绳。

ཕྱ་སྒྲོམ། ཕྱུ་ཀུ་དུ་ཐོག་སོགས་ལ་ཚུགས་ཆེད་ཕྱའི་རྩ་དྲུ་དང་ཐྲི་དྲུ་བཏུགས་བའི་ཤིང་ཀུ་དྲུ་ཁའི་སྒྲོམ། 鞍架。为便小孩乘坐，系在前后鞍桥上的木架。

ཕྱ་ཚས། ཕྱའི་ཙོ་ཚས། 鞍褥。

ཕྱ་ཚང་། ཐང་ཕྱན་ཐྱི་རིགས་ཕྱ་ཚང་གཅིར་ཙམོ་སྟེ་རྩ་ལ་ཅུང་ཟད་ཚམ་བཞུ་བ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ཅུས་བས་ཕྱར་དུག་དང་ཁྲད་བར་ཀ་དུག་ལ་ཐན། 小姜，别名黄头姜或臭脑。药用多年生草本植

物名。味苦，微涩，性平和。治合毒，治食物中毒尤效。

ཟོམ་ཁུག ཟོམ་ཐུ་རྡ་དང་། ཕྱི་རྡ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་གི་བར་སྟོང་། 鞍腰。鞍前桥后桥间空隙。

ཟོམ་ཀྱིག རྩ་ལྟན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཀུ་རྩེས་བསིལ་ལ་རྩུབ། ནུས་བས་དགུ་ཆུས་དྲི་ཆུ་འགག་པ་དང་ཆུ་སེར་ཁྱི་ནད་ཕྱིར་འདྲེན་པར་ཁྱད། 虎耳姜。报春花科多年生草本药用植物名。味苦，性凉而猛，功能治肾脏水肿引起的小便不利及黄水病。

ཟོམ་སྐོན། ཟོམ་དང་སྐོན། 鞍垫。马鞍和垫鞍的褥子。

ཟོམ་སྐོན་ཐྱབ་ཀློམ། རྟ་ཡི་ཟོམ་དང་། ཟོམ་ཏིག་གི་སྟེན། རྟ་ཐྱབ་བཅས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 鞍鞯辔头。坐骑的全副装备器具。

ཟོམ་སྟོང་། བཙོན་མཁན་སོགས་མེད་པའི་རྟ་སོགས་ཟོམ་འབྱར། 空骑。备有鞍具无人乘坐或未驮负货物的驮畜。

ཟོམ་རྒན། ཟོམ་གོང་ཐག་ཁྲོ་ཐག་སོགས། 鞍带，马鞍革带。包括鞍具的胸绊和肚带等。

ཟོམ་ཟངས་ཅོ། ཟོམ་ཐུ་རྡ་དང་ཕྱི་རྡ་སྐོང་མཉེ་དབྱིབས་ཅན། 圆桥马鞍。鞍子的前桥后桥均作半圆形者。

ཟོམ་མཐོངས། ཟོམ་ཐུ་རྡ་དང་། ཕྱི་རྡའི་ངོས། 鞍桥正面。

ཟོམ་ཁངས། ཟོམ་དང་ཟོམ་གདན། 鞍和垫。

ཟོམ་ལྷེབས། ཟོམ་ཐུ་རྡ་ཕྱི་རྡ་མཐྱད་ཕྱིད་ཁཡས་ཁཡོན་ཕྱི་ཤེང་ལེབ་སྟེ། ཟླ་ཁོག་ཁམ་ཡཁ་ཤེང་། 鞍翼。从马鞍左右两翼连接前桥后桥的木板。

ཟོམ་འབོངས། ཟོམ་འབོལ་སྐྲག་ཕྱིད་ཁས་དངུལ་སོར་ཀྱིས་བཟས་པའི་ཁཟེར་ཆེན་མགོ་ལེབ་ཅིག 鞍垫圆头钉。钉紧鞍上软垫，亦作装饰品用的金银圆头钉。

ཟོམ་འབོལ། རྟ་ཟོམ་སྟེང་ལ་སྐྱངས་པའི་སྟན་འབོལ། 鞍褥。钉在马鞍面上的厚垫。

ཟོམ་འབྱངས། ཟོམ་རང་འཕྱག་གི་སེམས་ཅན། 备有鞍辔的骒马。

ཟོམ་ཐྱག རྒྱང་ཆིབས་སྐྱེང་ཆེན་མོའི་ཆིབས་རབས་སུ་འཛོམ་མཁན་རྣམ་དུང་གིས་ཐོན་ཆུའི་ཞྭ་མོ་ཞིག 嘎布帽。旧时，西藏僧官参加达赖喇嘛出行马队时所戴帽。

ཟོམ་མ་རུ་སྐེ། བཙོན་ཟོམ་དང་ཁལ་ཟོམ་གཉིས་ཀའི་གོ་ཆོད་པའི་ཟོམ་ཞིག 乘骑、驮载两用的鞍。

ཟོམ་མིག ཟོམ་ཐུ་རྡ་དང་། ཕྱི་རྡའི་ངོས་ཀྱི་སྟོང་ཆའི་ཁྲང་། 鞍桥拱洞。

ཟོམ་དམར། ཟོམ་སྐྱག་གི་རི་ཁས་སུ་གཏོགས་པའི་མདོག་དམར་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པ་ཟོམ་སྐྱག་ལྟར་དང་མཆོག་ཏུ་དྲིད་སྐྱིད་ཚིང་། མི་གང་འཕྱིད། 高良姜。姜科药用植物名。外皮红棕色，功能似生姜，对于生阳、开胃尤佳。

ཟོམ་སྐྱག གང་ཟླན་ཀྱི་རི་ཁས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲིད། ནུས་པས་དྲིད་སྐྱིད། ཟས་འཇུ། བད་ཤུང་འཛོམས། སྟོད་ཀྱི་ཁང་བ་སེལ། 姜。姜科药用植物名。味辛，性温。功能益阳、化食、治涎邪风邪、除诸腑寒气。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཟོམ་དང་། ཟླ་སྐྱིའ། ཟླ་བོ་ཆེ། ཟླ་དམར། དྲིང་ཟླ། ལི་དྲིང་ཁུ་བཅས་སོ།

ཟོམ་ཚ། སྟེའ་ཚ་ཚེ་རུ་ཁྱི་ཁི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག 绢毛毛茛的异名。

ཟོམ་ཚ་བཏྱལ་རྒྱ་བ། རྡུལ་ནག་ཐོན་བཞིན་པར་ཟླ་བཀྱག་པ། 卸热鞍。རྟ་ཁལ་ངར་དུབ་ཀྱིས་རྡུལ་བའི་ཟླ་ཚ་བཀྱག་རུང་མེ་བྱང་། 牛马疲劳出汗，不可卸热鞍。

ཟོམ་ཚང་། ཟོམ་ཁོག་པ་ཁྱིས་བར་ཕྱི་སྟོང་ཚ། 鞍腔。马鞍内不触及牲畜背脊的空间部分。

ཟོམ་ཁག ཟོམ་ཐུ་རྡའི་མདུན་དང་། ཕྱི་རྡའི་རྒྱབ་ཤོད་ཐིག་པའི་ཟླ་ཁོག་ཁྱི་སྟེ་མོ། 鞍翼尖端。鞍翼前桥之前和后桥之后的突出部分。

ཨ་ཀྱ། (1)ཨ་ཤིའི་ཐུ་ཐྱིའི་མགོ། 鞍桥。鞍前后两端弧形拱木；(2)མཁར་བའི་ལག་ཆ་ཞིག 鞍桥形叉。铜匠工作架的木叉。腰穿方孔以贯铁棍构成三脚架。(3)(ཡང) ཨ་ཤིའི་ཐུ་རུ་ཁུ་བྱའི་རྒྱིན་པ། 勾头云。状如马鞍前桥的云。

ཨ་རྩོག ཨན་ཤིཉ་གཡེར། 鲜姜，生姜。

ཨ་ཚོག ཨ་འགྱང་པ། 鞍倾斜。鞍从骡马背上倾斜下来：རྟ་རྩོད་ཀྱིས་མཆོང་རྒྱག་བྱས་པས་ཨ་ཚོག་རྒྱག་པ། 烈马纵跳，鞍具倾斜。

ཨ་ཤག ཨའི་མཐའ་འཁོར་ལ་བརྒྱབ་པའི་གཞེར་དངུལ་མོགས་ཀྱི་ཤན་ཚ། 鞍面镶边。

ཨ་ཤིང་། ཨ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་གུག་གུག 鞍木。可造马鞍的弯木。

ཨ་ཀྱབས། ཨའི་ཐྱི་གྲྭས། 鞍套。盛鞍子的外套。

ཨ་གཡེར། ཨ་རྩོ། 鲜姜，生姜。

ཨ་གཤོག རྟ་དེལ་སོགས་ཀྱི་ཨའི་གཡས་གཡོན་གཅོག་པ་ཁུ་བྱའི་ཤེང་ལེབ་ལེབ་གཏྱེས། 鞍翅。鞍左右两翼。

ཨ་ལང་། ལམ་བར་རྟའི་ཨ་ཐྲོ་རྩྭ་དོད་ཙམ་ཀྱིས་ཨ་ཡང་བཀག་བཀག་ཅྱད་པ། 松鞍。长途乘马，在途中休息时，放松马鞍肚带，提起马鞍，使略通风：ལམ་བར་རྟ་ཁལ་ཀྱི་ཨ་སང་བཀྲབ་ན་ཨལ་བར་མི་གཙོད་པའི་ཕྱག་ཡིན། 路上松鞍，有利于马背免受伤害。

ཨ་ལེར། གང་ཨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་རྩེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་དུག་ཟེལ། མེ་ངན་དུལ་བ་གཅོད། གཟུན་ནད་འཇོམས། དར་བ་དང་སྐྱང་ནས་བཏུངས་ན་ཁོ་མིའི ཆགས་པ་འཇོམས། 姜黄。姜科药用植物名。味辛，性凉。功能除毒、治痈疽溃疡、清瘟疫，与酪浆同饮平性欲。

ཨ་ཥྚ། རྟ་མ་དང་རྟ་ཐབ་གཉིས། 鞍和辔。

ཨག་ཁྱད། ཟས་ཀྱིས་ཁྲོ་བ་ཆུགས་དྲགས་པ་ལས་ཐུང་བའི་རྒྱུགས་པ། 饱呃。饱时胃气上逆者。

ཨག་པ། (ཐ་དད་པ) བཟློགས་པ། བཟློག་པ། སྐྱགས། སྡོམ་པའམ། འཕྱིག་པ། 勒，绞紧；ཨེ་སྐག་ཅྱད་ཀྱི་ཐག་པ། 绞索。ཤི་བཟློགས་རྟ་བཀུམས་པ། 绞死。ལུག་གི་ཤི་ཐག་བས་བཟློད་རྟེ་བཀུམས་པ། 用绳子勒死绵羊。

ཨང་། 名词。(1)ས་ཆ་མཐོ་བའམ་འབྱང་པ། 小丘，山地，冈峦；རིའི་སྐང་། 山冈。(2)རྒྱ་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་དབར་ཀྱི་ས་རྒྱུད། 高地。两大河流中间形成的高原。(3)སྟེང་། 上面；ཅོག་ཅེའི་སྐང་ལ་དེའི་ཆ་བཞག 书放在桌子上。ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱིད་སྐང་འཐོན་པ། 突出农业生产。རྟ་རྩོད་རིའི་སྐང་ལ་གོང་པ། 烈马跑到了山上。(4)སྐབས། 时会；ད་ལྟ་ཟོ་ཐ་བའི་སྐང་རིད། 现在正吃饭。ལོ་ཀས་ང་སྐང་། 新年时节。(5)ཟླ་བ་སོ་བཞི་འཐོབ་རྒྱུའི་དབྱགས་ཐྲེས་ཁའི་སྐང་། 中气。分每年为二十四气，在每月中者为中气。

ཨང་རྒྱུད། རིའི་སྐང་རྒྱུད། 山冈，山梁。

ཨང་སྒྲོག (ཡང) ལས་དོན་གང་དུང་ཅུད་སྐང་ཀྱི་སྟོན་མོ། 工间犒劳。修建房屋等工程进行一半时犒赏工人的筵宴。

ཨང་ཁྱར། གཅུགས་མེའམ་གཟེ་མོ། 刺猬。

ཨང་རྒྱ སྐད་མཛོ་ཁམས་སྐང་དྲྭ་དང་དོན་གཅིག 六冈，六高地。下区青康六高地之略。

ཨང་མདུད། ཁ་བཏགས་ཆ་ཚང་བ་གཅིག་ལ་བཏུབ་པའི་སྐུང་མདུད། 完整护身符结。用整匹哈达挽成的护身符结子。

ཨང་རྟག ཆ་སྐང་ཅག་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཨང་པ། རི་སྐང་ལ་ཆགས་མཁན། 名词。高原人。住在高地的人。

ཨང་པ་བོད། བོད་ཡུལ། 西藏高原。སྐང་པ་

བོད་ལ་ ཆགས་པའི་ རྟེན་ ཐུན། 屹立在西藏高原的顶天柱。

ཐོག་ཏོ། (ཁྱམ) རིལ་ཏོ། 完全，整个，全体：མི་དམངས་ཐོག་ཏོར་བདེ་སྐྱིད་ཐོབ་པ། 全体人民，获得安乐。

ཐོག་བལ། ཆུབ་བལ། 优等羊毛。绵羊背上纤维细长的毛。

ཐོག་ཟླ་རྒྱུ་མེད། གནས་སྟོང་དག་ལ་ཐོག་གི་ཟླ་བ་ཞེས་ཀྱང་། ཆུ་བ་དེ་ རྟིང་བཅུག་པར་འདོད། ཐོག་ཟླ་ཆུ་བ་ལྟག་པར་འདོད། 闰月，无中气闰月。中气在晦日，则成两个月一个中气，叫做中气闰月。

ཐོག་ཁབ་ཁ། ཆ་ཚང་། 完整，成套。

ཐོག་རྩ། ཀུ་ཁྲག་ཀི་ཕྱི་རྒྱར་ནས་ཨས་སུ་ཐོག་ཁ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཀུ་ཨིའི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ རྩ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏར་རྩ་ཞེས་སྡོམ། དེ་ གཏར་ན་ཐོ་ཚད་དང་། ཤད་འགག་པ། སྐྱ་ ཁག་འཛག་པ་ཤོགས་ལ་ཐན། 肘面脉。自肘尖外侧下行四指处，称为肘面。有连接肺脏之剖刺脉，剖此放血，可治肺热、声音嘶哑及衄血。

ཐོག་ཚད། ཟླ་ཐའི་ནང་དུ་ཁྲ་བ་ཟེ་ཟེར་འཐོབ་ཀྱའི་དབྱགས་ཐོག་ གི་ ཐོག། 中气。太阴历每月月中的节气：དཀྱུ་ རའི་ ཐོག་ ཚད། 十月中气，小雪节。

ཐོག་ཞིང་། ས་བཅས་ཨ་ཐོ་ཤའི་ཞིང་ཁ། 高田。高山上的耕地。

ཐོག་གཅིག་ལ། གཅེར་ཚའམ་གཅུགས་ཚ། 刺猬。

ཐོག་ལམ། རིའི་ཐོག་ཀྱུད་ཀྱི་ལམ་གུ། 山冈路。高地上形成的道路。

ཐོག་གཤགས། གཏར་ཁ་རྡེག་ཐབས་ཤེག 顶剖。从脉管顶上剖刺放血。藏医治疗术之一。

ཐོག་གོང་། ཐོག་དང་གོང་ཁྱའི་བཐུས་མིང་། 陵谷。山冈和洼地：ཐོག་ གོང་ མི་སྙོམས། 坎坷不平。ཐོག་གོང་ས་ཀྱུད། 丘陵地带。

ཐོག་གཟུམ། མདོ་ཁམས་ཏེ་ཐོད་ཁམས་དང་། མདོ་ཐོད་དེ་གཡེར་མོ་ཐང་། ཙོང་ཁ་ཐུ་ཀྱི་ཐང་ བཅས་འབྲི་རྩ་དང་མ་རྩ་གཉིས་ཀྱི་ སྟོད་ཀྱུད་ཀྱལ་ལུང་ཐོའི་མིང་། 三高地，三冈。朵甘斯、夺思麻和宗喀三地区总名，包括青藏境内长江黄河上游全部地区。

ཐོག་གསེབ། (སྡེང) གཅེ་མོ་ཅེར་བའི་ཐུགཚ་ཆཏྲ། 刺猬。

ཐོག། འགག་དང་འཇུ།

ཐོག་པ། (ཐ་དད་ཐ) བཐོག་པ། བཐོག་པ། ཐོག། (1)འགེབས་པ། 掩蔽，遮护，藏匿：རྩིས་ཀྱི་ རོང་ཀྱིས་བཐོག་པ། 使用钱财掩护罪恶。如罚款、纳贿等。(2)སྐྱོང་བ། 保护，护卫：བཐོག་ ཁྱའི་གཉེན། 所袒护的亲眷。

ཐོག་མི། (སྡེང) ཁྱོང་ཁྱིར་ཀྱི་མི། 城里人，城市居民。

ཐོག་རྩ། ཐྱིད་ཀྱི་ཤས་ཀྱུར་དུ་ཟོར་བཞི་གཞུལ་ བའི་ཟས་ཡོད་པའི་གཏར་རྩ་ཞེས་སྡོམ། དེ་གཏར་ ན་མཆེར་པ་ཆེར་ཐུས་པ་དང་། དཔྱི་ཤེད་གཅེར་ བ། མངལ་ཁྲག་འབྱམས་པ་ཟོགས་ལ་ཐན། 腘脉道。自膝后腘窝下行四指宽处刺血穴位名。刺此，能治脾脏肿大、腰腰疼痛、子宫血崩等症。

ཐོག་མཚལ། ཁང་བའི་ནང་གི་ཞུལ་བའི་ཐིད་རིས་ རོག་གི་ཞུལ་བ་དམར་པོ། 墙腰红裙。藏式房屋内，墙腰所绘横纹彩带以下的红色壁墁。

ཐོག་རྨད། ལུས་ཀྱི་རོང་ཏེ་ཕྱིད་ཡང་གི་ཚད། 举止状况。身体的轻便灵活程度：ས་ ན་ མཐོ་ཞིང་། ན་ཚ་མང་བས་ཐོག་རོང་ ཏ་ཅང་ཕྱི་བ་ འདུག 年老多病，行动迟钝。ཕྱུ་ཀུ་ཐོག་རོང་ ཡང་བ་ཞེག་ཤེང་སྟོང་ལ་འཛེག་པ། 一个动作灵便的孩子爬上树去。

ཐོག། སྟོད་ཪིག 名词。箱：ཤིང་ཐོག། 木箱。

ལྕགས་སྒམ། 铁箱。ཀོ་སྒམ། 皮箱。རྡོ་སྒམ། 棺材。མིང་ཁྱེམ་ཀྱངས་ལ་སྒྲོམ་དང་། སྒྲོམ་པ། སྒྲོད། ལག་མཛོད་བཅས་སོ།

སྒམ་ཆུང་། སྒྲོམ་པ། 小箱，匣子；གུ་ཆི་སྒམ་ཆུང་གཅིག 一匣火柴。

སྒམ་པ། སྒམ་པོ་དང་འདྲ།

སྒམ་བོ། རྣམ་པཱན་ངམ་བློ་རྣམ་པ་ཐེ་གཞན་གྱིས་གཏིང་དཔོག་དཀའ་བ། 形容词。深沉。心思深远，不轻于外露；བློག་གིན་ཏུ་སྒམ་བོ་འདུག 智慧异常深远。

སྒམ་བོ་བ་བཙོད་རམས་ཅིན་ཆེན། དཔག་བོ་ཁྲ་རྡེ་བཙོད་རམས་ཅིན་ཆེན་གྱིས་དཔག་ཁྲ་སྒམ་བོར་དགོན་པ་བཏབ་ཁྲི་བ་མ་བསྒྲུབ་པས་ན་སྒམ་བོ་བར་ཡང་གྲགས། 干波瓦·琐南仁钦。本名塔波拉杰·琐南仁钦。因建塔拉干波寺，收徒传教，创建塔波噶居派，故亦称为干波瓦。

སྒམ་སྒྲོད། སྒམ་གྱི་བཟོ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྒྲོད་པ། 风箱，鼓风箱。木箱形的鼓风器具。

སྒམ་ཞྭ། སྒམ་ཅང་སྒང་རྒྱའི་ཞྭ་མར། 方灯，方形灯。点燃的方形灯笼。

སྒམ་ཤག 薄板木箱。

སྒམ་ཟིབས། སྒམ་གྱི་ཁྱི་གྲྭ། 箱套。

སྒར། 名词。(1)དཔུང་རྒྱའ། སྡེ་གས་འགྲེའི་ཚང་བའི་ཐྲེད་གནས་གྲང་ཚོགས། 宿营地，营盘。军队或商旅等架设帐幕聚居处，དམག་སྒར། 军营。ཆོས་སྒར། 室外法会。在旷野设帐讲佛经处。ཚོང་སྒར། 商场。འགྲུལ་སྒར། 商队宿营处。同路旅客，聚会结帐住宿的地方。ས་སྡུག་བཅད་ས་སྒར་བཏུབ་པ། 设营于险要之地。ཐྲུང་ཐང་ཡངས་པོའ་ཞིག་མལ་ཐྲེད་ནའི་སྒར་འདེབས་པ། 在广阔的草原上，设营过夜。(2)ཐྲོང་ཁྲོག ཏེ་མ་ལ་ཡའི་རྡོ་ཐུང་དང་གངས་ཏེ་ཤེའི་རྡོ་ཐུང་ཀྱི་དབར་སྒར་གཅོང་པའི་ཆུ་ཐུང་ཅ། ཐྲོང་མེ་དམངས་སྐིད་གཞུང་དེ་སྒར་དགུན་སར་ཡོད། 噶尔。县名。在喜马拉雅山脉和冈底斯山脉之间、噶尔河流域。县人民政府驻噶尔昆沙。

སྒར་བཀོད། སྒར་ཆུག་སྡུངས་ཀྱི་བཀོད་པ། 军营部署。

སྒར་སྐད། དམག་སྒར་ནང་གི་གསང་བའི་སྐད་བརྡ། 兵营口令。兵营中所用口头暗号。

སྒར་ཐྲུ། འབྲལ་སྦྱད་ལ་འགྲོ་བའི་གྲྭ་པ། 化缘僧侣。外出行缘的僧徒。

སྒར་དཔོན། (1)སྒར་བའི་འགོ་ཁྲིད། 营官，营寨头人。(2)ཚོང་འགྲུལ་ཚོགས་པའི་འགོ་ཁྲིད། 商队首领。商旅结队出行时推定的带队人。

སྒར་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒར་བ། བསྒར་བ། སྒོར། (1)བཞུས་ནས་རང་སུ་འཐུག་པ། 冻结，凝结。熔化以后，使之凝固；བྱ་རམ་བསྒོལ་ཏེ་རིལ་སོར་བསྒར། 熬化黄糖使凝成圆片。ཟར་ཁྲ་བཞུས་ནས་བཅོས་སྦྱོ་བསྒར། 熬化酥油炸油饼。(2)འཇུག་པའ་བའ་སྒྲུང་པ། 安装，镶嵌；ཟོ་ཚའ་བསྒར་པ། 镶牙。ཀྲི་ཁུ་བསྒར་པ། 装刀柄。

སྒར་མེ། དམག་སྒར་སོག་གི་མེ། 营火。夜间宿营地中所烧火堆。

སྒར་གཅང་ཆོ། བོད་རང་སྐྱང་སྡེང་ཚའ་ཀྱི་སྒར་སྡེང་དུ་ཨོད་བའི་ཆུ་ཆོ་ཞིག་ཡིན། ཆུ་འགོ་གངས་ཏེ་ཤེའི་ནུབ་ངོས་སུ་ཨོད་ཅིང་བཀྲ་ཤིས་སྐང་གི་ཡན་ཅམ་དུ་ཤེང་གེ་གཅང་ཁོའི་ནང་དུ་འབབ། 噶尔藏布。河名。在西藏自治区噶尔县境，源于冈底斯西麓，在扎西冈附近流入狮泉河。

སྒལ་ཁྱོག། རྒྱང་ས་པ། 脊髓。

སྒལ་ཁེབས། སྒལ་པའ་གཡོག་རྒྱའི་ཁེབས། 牛衣。

掩盖牲畜脊背的褥子。

ཟུར་བཅོས། རྟ་དེལ་སོགས་ཀྱི་ཟུར་ཆ་བཅོས་པ། 医治鞍疮。医治骡马等驮畜背上被鞍具擦破的疮伤。

ཟུར་རུག (ཨལ) རྒྱང་ས་པ། 脊髓，脊椎骨髓。

ཟུར་པ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ངོས། 背脊，脊梁。自颈椎至骶椎间的全部脊椎部分，ཁལ་མའི་ཟུར་པའི་སྐྲ་བྱད་པ། 驮牛背脊上的毛脱了。(2)རྟ་བོང་སོགས་བཀོལ་སྐྱོད་མང་དྲགས་ནས་ཟུར་བར་ཆ་ཚགས་པ། 鞍疮。驮畜因驱使过度，在背上造成的疮伤。

ཟུར་མ། (ཨལ) ཁལ་ཐུགས། 驮畜，驮牛。专供运输货物使用的牲畜。

ཟུར་མིག ཟུར་པ་ལ་ཆ་བཅས་པའི་ཆ་མིག་གམ་མཆིག། 鞍疮。牲畜背上的疮伤。

ཟུར་ཚ། ཟུར་པར་ཚགས་པའི་ཆ། 鞍疮。牲畜背上，被鞍具擦破的疮伤。

ཟུར་ཚགས། ཟུར་པའི་ཆ་ཤེད་གར་ཟླན་བཅོས་ཏེད་ཐབས། 背疮疗法。

ཟུར་ཆིགས། ཟུར་གཞུང་གི་དུས་ཆིགས། 脊梁骨，脊椎骨，脊吕。构成脊柱的小骨：ལུས་ཀྱི་རྩ་གནད་འདྲིང་ཐབས་ཟུར་ཆིགས་སྒྲིང་བ། 为使身体端正，挺伸脊梁。

ཟུར་ཆིགས་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད། ཟུར་གཞུང་གི་ཆིགས་ཚན་སྟོང་ཡན་ཟེར་ལ་ལྟ་དང་། མེ་བཙའི་གསང་ཉི་ཤུ། གཞུག་ཀུ་ཆུང་ཟན་ལ་གསུམ་བཅས་ཏེ་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་དོ། 二十八脊椎。脊柱第一胸椎以上为五颈椎，其下二十灸穴所在为背椎，再下为尾椎三骨，共二十八。

ཟུར་གཞུང་། ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་གཞུང་། 脊柱，脊梁。由脊椎骨连成的背脊。

ཟུར་རུལ། (ཨལ) དན་འཁྲིལ། 撒赖，耍无赖。逼刁要挟：རང་འཁྲིའི་ལས་འགན་ལེགས་ཟླུབ་མི་ཤེས་པའི་ཚེ་ལས་ཀྱིས་རྟོད་པར་ངན་ཤེད་ཟླལ་རལ་ཀྱིས་རྟོད་པ། 横蛮撒赖，不肯完成自己的任务。ཁྲག་ཀྱོག་གང་ཤིན་ལ་གབ་སྟེ་ཟླལ་རལ་འཚོང་བ། 躲在背静角落里耍无赖。

ཟླལ་རལ་ཅུག་རྒྱང་། (ཨལ) བདེན་མེད་ཙུ་ཚུགས་མཐའ་སྐྱེལ། 一味撒赖，存心耍无赖：བདེ་འདོད་རྩ་མ་བཏང་ཡང་ཚོ་མེད་ཟླལ་རལ་ཅུག་ཅུང་ཅིད་པ། 任怎样催促，都不理睬，存心撒赖。

ཟླལ་རིལ་རྒྱག་པ། རྟ་དེལ་སོགས་ས་ལ་ཅུལ་ནས་འཁྱི་ཤོག་ཅིད་པ། 打滚。骡马在地上打滚。

ཟླལ་རུས། ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱོགས་རུས་པ། 背脊骨，脊椎骨。

ཟླལ་ཤོར། ཟླལ་མ་བྱུང་བ། 生了鞍疮。

ཟླུ་ཁྲེགས། (1)སྐྲེགས་བུ། 小凳，矮凳。没有靠背的矮坐具。(2)སྐེག་ཆས། 媚态。(3)དཀྱུ་ཆིགས། 天河，银汉。

ཟླུ་རྩི། (1)ཕུར་རྡོ་འཕེན་བྱེད་ཐག་པ། 蜂蝗石子带。抛掷蜂蝗石子的皮绳。(2)ཆུ་སྐྱེད། 盛水器。(3)འབེན། 靶子，目的。

ཟླུ་ཚེ། ཕུར་རྡོ་སྐྱེ། ཐེ་གུའི་ཀྲུག་རྩེ་བཞག་ནས་འཕེན་བྱེད་ཙམ་ཐུང་ཅིག 蜂蝗石子。双折绳带套住弹丸，用力挥舞，乘势放松线绳一端抛出弹丸呜呜发声的带子。

ཟླུ་བ། ཟླུ་བོ་དང་འདྲ།

ཟླུ་ཝོ། ཟླུང་པོ། 形容词。弯曲，佝偻：མི་སྐྱེད་ཟླུ་བོ་ཞིག་འཁར་བ་འཇུག་ནས་བཞིན་འགྲོ་བ། 一个驼背的人，扶杖行走。

ཟླུ་རུ་མ། (1)ལུས་གུག་པའི་བྱད་མེད། 驼背女人。身体佝偻的妇女。(2)(ཨལ) ཟླུང་ཟླུང་། 身体弯曲者。

ཟླུ་རུ་རུ། ཟླུང་ཞིང་ཟླུང་ཞིང་འགྲོ་བའི་རྣམ་པ། 猫腰行走：ཁེད་པོ་ལ་ལ་འགྲོ་ན་ཟླུ་རུ་རུ། 老人

爬坡时，猫着身子。སྐྱ་དེ་དབང་ཐུག་ཕྱིན་པ། 身驱躲躲藏藏地跑了。

སྒུག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒུགས་པ། བསྒུག་པ། སྒུགས།། མ་ཚོང་བར་དུ་མི་འགྲོ་བར་སྡོད་པ། 等待，等候：直到所希望的事物出现以前才行动：ཡུན་རིང་བསྒུགས་ཀང་སྤྱིགས་མ་བྱུང་། 等了很久，仍未到来。ལམ་ལ་སྒུག་པ། 待于途中。ཞབས་ སྒུག་ ཞུ་ པ། 恭候。ལམ་ གྲོགས་ བྱང་ན་ སྡུམ་ཉིན་ཤས་ རིང་ སྒུག་ བཏང་ པ། 希望找到旅伴，等待了几天。

སྒུག་རྒྱད། (ཚངས) གཞུ་ཐུད། 能曲者。弓弦的异名。

སྒུགས། སྒུག་པའི་སྒུལ་ཚིག

སྒྲད་ཨོ། ཆུང་མའི་པ། 名词。岳父。妻的父亲。

སྒྲད་ཨེ། ཆུང་མའི་ཨ། 名词。岳母。妻的母亲。

སྒམ་འཕྱ་བ། ཉེཁ་ས་ལས་རྟ་འབྱ་སོགས་སྒུག་པ། 啄食。雀鸟就地上啄食物。

སྒམ་ མདའ། (ཚལ) རྡེའུ་ འཕེན་ རྒྱད་ ཅིག དབྱས་ཐྲོགས་སུ་འཕྱིག་མདའ་རེར། 弹弓。发射弹丸的弓。

སྒམ་ཙམ། (ཚལ) ཅམ་ཆུང་ངམ་འཁོས་མེད། 区区，微贱儿，小儿：ཇང་སྐེར་དབོན་སྒམ་ཙམ་ཞིག་ གིས་ ཀང་ དབང་ ཙེའ་ ཐུབ་ ཆོད་ དེ་ འདྲ་ བཏང་ ཆོག་པ་ འདུག 从前，一个区区家臣，却可以那样横暴欺人。

སྒང། སྒང་བའི་སྒུལ་ཚིག

སྒང་འཁྱོག སྒང་སྒང་ཀྱོག་པ། 弯曲。

སྒང་སྒང་བོ། དཀྱིལས་ཀཀྱགས་ཐུར་དུ་སྒང་སྒང་བོ། 俯伏状，埋头屈背状：དུད་འགྲོ་རྣམས་སྒང་སྒང་ བོང་ འགྲོ་ བ། 畜生俯身行走。མགོ་ བོ་ སྒང་སྒང་ཐྱེད་པ། 低头。

སྒང་ཙོ། ཨང་རྡོ་དང་མཚུངས། 蜂蝗石子带。

སྒང་བོ། ❶མི་སྟོད་སྒང་ཅན། 名词。驼背者。背脊佝偻的人。❷འདྲེད་པོ་མིན་པ། 形容词。俯垂，弯曲，不正直：སྟོད་སྒང། 驼背。

སྒང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྒང་བ། བསྒུང་བ། སྒུངས།། དུད་དུ་འཇུག་པའམ་ཐབ་པ། 扳弯，使俯曲：མགོ་བསྒང་ཏེ་ སྐད་ཆ་བཤད་པ། 俯首谈话。ཀུས་ ཤེས་ ཅས་ སྒང་ ཤེས་པ། 年老才懂背脊弯。喻凡事要亲身经历，才能体会。

སྒུལ། སྒུལ་བའི་སྒུལ་ཚིག

སྒུལ་སྐྱོད། སྒུལ་ཞིང་གཡོ་བའི་མིང་། 转动，移动，活动。

སྒུལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྒུལ་བ། བསྒུལ་བ། སྒུལ།། གཡོ་བ་འཇུག་པའམ་དགྱུག་པ། 摇撼，撼动：ལག་པས་ཤིང་སྟོང་བསྒུལ་ཏེ་ལོ་མ་ཐབ། 手撼树干，摇落树叶。ཆུང་ཆེན་རྡེ་ཕུར་གཡོ་ན་ཡང་། རི་བོ་ཆེན་པོ་སྒུལ་མི་ཐུབ། 风再大也摇不动大山。

སྒུལ་ཤུགས། སྒུལ་ བར་ ཅིད་ པའི་ ཤུགས་ ཏེ། འཕྲུལ་འཁོར་ འཁོར་བར་ ཅིད་ པའི་ རྟས་ ཤུགས་ དབེན་ན་ ཆུང་ ཤུགས་དང་། ཆུ་ ཤུགས། སྐྱེག་ ཤུགས། ཕྱུགས་ ཤུགས་ ཕུ་བ། 动力。使机械运转的各种作用力，如风力、水力、电力、畜力等。

སྒེ་ཁང་། སྒེའུ་ཁུང་དང་འདྲ།

སྒེ་ཁང་ཉིས་ཁྱལ། མ་ཚོང་གཉིས་ཙོད་པའི་ཐྲི་ཁུང་། 双扇窗。སྟོད་ཁང་ག་གཅིག་མ་སྐྱེ་ཁུང་ཉིས་ཙོད་པ། 有一间单柱双扇窗子的居室。

སྒེ་སྐྱ་ཅན། ཙོན་ཙའི་ཐུག་ཀུག 歪斜，不端正。

སྒེ་ཙེ། (ཚལ) སྐྱ་མའི་རྒྱང་ཆག 大口袋。

སྒེ་ཀཀེད། ས་སྐྱག་ཏོན་པའི་མིང་། 生姜。新鲜未干的姜。

སྒེག་འཕྲོས། འགྲོ་སྟངས་མཛེས་པ། 俏步。优美轻盈的步态。

སྒེག་ཚོས། མཛེས་པའི་ཉམས་འགྱུར། 媚气，嫩

态。娇好可爱的风姿。

ཚེག་འཆོས། མཛེས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་པ། 弄姿，卖俏。故意做作美好的姿态。ཁོང་ གི་ རྣམ་གྱངས་ལ་གཙོད་བྱེད་དང་། འཇོ་ཚེག ཉེར་ཐོབ་ཅན། རྣམ་ཁེངས། རྣམ་གཙོད། རྣམ་འགྱལ། རྣམ་འཕྲག ཅིད་འཇོ། ཡུད་ཙམ་རིལ་བ། རིལ་བ་བཅས་སོ།

ཚེག་ལྕོག། (མཇོན) ཚ་བྱ། 美丽者。孔雀的异名。

ཚེག་པ། མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བ། 形容词。优美，娇媚，逗人欢喜的。

ཚེག་པའི་ཀྱམས། (1)ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུན་ཀྱི་ཚང་གཞས་ཤེག་སྟེ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་དང་ཕྲད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚང་དུ་དགའ་བ་འཕེལ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཚེག་ཐམས་སྟོན་པའི་ཐུན་ཚེག 娇媚姿态。遇逢可爱事物，内心欢喜，现为娇姿媚气的修辞方法。姿态修饰法之一。 (2)གར་གྱི་ཐམས་དཀྱའི་ཚང་གཞས། མཛེས་པ་རྣམ་པའོ། 俏丽姿态。九种舞姿之一。卖弄美丽形态。

ཚེག་མ། ཚེག་ཆོས་ཅན་ཀྱི་བྱང་ཤེད། 名词。美女。姿态美好的妇女。

ཚེག་ཙོ། མཛེས་ མ། 名词。美女。仪态秀丽的妇女。

ཚེག་ཙོ་མ། མཆོད་པའི་ལྷ་ཚེའི་ཅྱ་བཀ་ཅིག 媚女。密宗供养天女之一。

ཚེག་རྫས། (1)གདོང་མཛེས་པའི་བྱུག་རྫས། 化妆品。脂粉等化妆物品。(2)མཆོང་ཚེག་གི་ལྷས་ཆས། 服饰。美化容貌的衣着穿戴。

ཚེཅུ། 名词。(1)སྒོ་ཁུང་། 小门。(2)(རྩིང) བཙོང་། 葱。

ཚེཅུ་ཁྱང་། ཁང་པའི་ཤེགས་ སུ་ བཙས་ པའི་ ཉི་ཤེད་དང་ཆུང་འཕྲོ་སའི་དཀང་ཁྱང་། 窗子。墙壁上透光通风的孔洞。

ཚེཅུ་ཁུང་། (1)སྒོ་ཁུང་དུ་། 小门。(2)(རྩིང)

1.ཚེག་ཏུ། 蒜。2.འགྲོ་བ། 走，行。

ཚེཅུ་གཅེར། ཕུ་སྐྱག་ཆོད་པ། 鲜姜。新鲜生姜。

ཚེད། སྤྱི་དང་ཐུན་མོང་གི་ཁྲིམ་རྫི་ཅི་བཀ་ཀས་ཚེས། 名词。私，私自；特殊： སྤྱི་ དོན་ ཚེད་ དགུང་ཐུར། 因公招怨。ཚེད་ཀྱི་ཀེ་ཕན། 个人利益，私利。ཚེད་ཀྱི་རང་དབང་། 个人自由。གཞུང་ཚེད་གཉིས་ཕན། 公私两利。

ཚེད་ཁག གཞུང་ཚེད་ཆོས་གསུམ་དང་གི་ཚེད་པ་ཀག 世族，世俗庄园主，私有庄园者。特指旧时西藏三大领主中的俗家贵族。

ཚེད་ གཙོད། དབང་ ཆ་ ཚད་ མེད་ བཟང་ དཀྱང་ དམ་གཅིག་ཟུས་ཐག་གཅོད་ཅིད་པ། 独裁。掌握无限权力，实行专制统治。

ཚེད་ཆོས་ རང་ དབོན། ཚེད་ ཀག་ དང་ དགོན་ཤྲའི་ལས་ཚྲའི་མིང་། 僧俗官员。世俗贵族和寺庙上层执事。

ཚེད་མཐལ། ཐུར་དུ་མཇལ་འཕྲད་ཐུས་པ། 私下遇见，单独晋谒。

ཚེད་ཀེང་ཚྲེང་ཆོང་། ཉི་ ཐུགས་ ལ་ དོས་ བོ་ ཚྲེན་པ་དང་ ཆོང་པ། 徇私售予。私自赠予和出售： གཞུང་གི་ཏུ་དོས་ཐོག་ནས་ཚེད་ཉིད་ཚྲེང་ཆོང་མི་ཆོག 公物不得私自售予。

ཚེད་གཉེན། ཚེད་ཀྱི་བདག་གཉེན་ཅིད་པ། 私营。私人经营管理。

ཚེད་ཀྱ། མ་མའི་ཏུ། 私马。私人所有的马，对官马而言。

ཚེད་ཀོན། དང་དོན། 私事。私人的事情；ཚེད་ དོན་ཡིད་ལ་བརྟག་པ། 利欲熏心。

ཚེད་བདག ཚེད་ལ་དབང་པ། 私有，私占；སྤྱི་ ཀོན་ཚེད་བདག་ཅིད་པ། 侵占公物。

ཚེད་པ། ས་ཞིང་ མི་ ཤེར་ དང་ བཅས་ པ་ཚེད་ལ་ དབང་མཁན་མི་ དྲག་ ཆ་ ཆུང་སྤྱི་ མིང་། 名词。世俗贵族。占有土地、百姓的世俗贵族。

ཁེའུ་དབོན་མ། སྡུར་ཁྱོང་བྱན་ཀྱི་བདག་པོ་སྡེ་དབོན་མི་དྲག་པ་ཡིན། 宗主，封建主。旧时，占有土地、农奴的第巴(诸侯)和上层贵族等农奴主。

ཁེའུ་དབང་། ཁེའུ་ལ་དབང་བའི་ཁེའུ་རྫོགས། 私有，独占。

ཁེའུ་བཙན་མ། (1)མི་ཁེའུ་ཀྱི་ས་དབང་དུ་སྡུད་པ། 割据、独霸：ས་གནས་ཁེའུ་བཙན། 地方割据。(2)སྡུར་བཀའ་གཏན་དམིགས་བསལ་ཅན་མང་པོ་ཙམ་བའི་ཁེའུ་པ། 封君。封建时代，享有种种封建特权的贵族。

ཁེའུ་རྩེ། རྫོང་ཁྲིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནུབ་བྱང་རངས་ཤུ་ཙམ་ཐིང་། བྱང་ཀྱུད་ཁྲིན་ཅང་ཡུ་གུར་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་འབྲེལ་ནས་ཙམ། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ལུ་མ་རིང་བོན་ཙམ། 改则。县名，在西藏自治区西北部，北部与新疆维吾尔自治区相邻，县人民政府驻鲁玛仁波。

ཁེའུ་ཚོང་། མི་ཁེའུ་ཀྱི་ཚོང་ལས། 私商。私人经营的商业。

ཁེའུ་གཞིས། སྡུར་དབོན་རིགས་སོ་སོའི་ཁེའུ་ཀྱི་ཞ་གཞིས་སམ་ཐབ་རྟེན་དུ་བྱང་བའི་གཞིས་ཀ། 私有庄园。旧时，贵族官员的世袭庄园和临时领有的薪俸庄园。

ཁེའུ་གཡོག ཁེའུ་ཀྱི་གཡོག་པོ། 家仆。贵族私家的奴仆。

ཁེའུ་དུ། སྡུར་དབོན་རིགས་སོ་སོ་ཁེའུ་ལ་དབང་བའི་གནག་ཕྱུགས་སེམས་ཅན་ཀྱི་དུ་བ། 私有牧群。旧时，贵族官吏，私人领有的牲畜牧群。

ཁེའུ་ཡངས། རྒྱལ་ཁབ་བམ་སྡིད་དབང་ཞེག་རྒྱལ་ཁབ་བམ་སྡིད་དབང་གཞན་ཞེག་གི་དབང་ཤུལ་བྱེད་དུ་མ་རྟུད་པར་རང་བཙན་དུ་གནས་པ། 独立。一个国家或一个政权，不受别的国家或别的政权的统治而自主地存在。

ཁེའུ་སེམས། རང་དོན་ཀྱི་བསམ་པ། 私心，自私心，མཛའ་བཤེས་ཐུགས་བོར་ཁེའུ་སེམས་མེད་བའི་རོགས་རམ་བྱེད་པ། 给亲爱的朋友以无私的援助。

ཁེའུ་གསོག རང་གི་ཁེའུ་དོན་དུ་རྒྱུ་དངོས་གསོག་པ། 私人积蓄。

ཁེའུ་ལྷ། རང་རང་ལ་འཚེ་བའི་ལྷ་སྲུང་། 三尸神，私神。所谓与人身同生同灭的守舍神。

སྒོ། 名词。(1)འཁྱོ་བོང་བྱེད་སའམ་ཁྲུང་བྱ། 门，出入口，孔穴，窍：ཆུ་སྒོ། 大门。ཕྱི་སྒོ། 外门。བར་སྒོ། 中层门。ནང་སྒོ། 内层门。གཞུང་སྒོ། 正门，中门。གནམ་སྒོ། 天门，天窗 འོག་སྒོ། 下门，肛门。འཇུག་སྒོ། 入门，进口。སྨ་བའི་སྒོ། 口。སྒོ་གཅད་པ། 掩门。ཅ་ལག་ནང་དུ་བཏུག་ནས་སྒོ་བརྒྱབ་པ། 把东西放进去再关上门。ནང་དུ་འཇུལ་མ་ཐག་དུ་སྒོ་འཕྱག་པ། 进屋后，房门就紧闭了。ལྡེ་མིག་ཁྱེར་ནས་སྡོད་ཁང་གི་སྒོ་ཕྱེ་བ། 拿钥匙打开住宅的门。འགྲུལ་པ་ཞིག་གིས་མཚན་མོ་གནས་ཚང་གི་སྒོ་རྡུང་བ། 行者夜敲旅店门。སྒོ་རེ་ཁྱེར་ནས་སྐོ་གཅེར་བ། 持斧破门。མིང་གི་རྟགས་གྲངས་ལ་སྒོ་མོ་དང་། སྒྲིག་ཕྱིད། ཚད་སྒོ་བཅས་སོ། (2)ཐབས་ཤེས། 办法，方式，འཇུག་སྒོ། 门径。ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་བའི་སྒོ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན། 学习本领的门路是勤奋。རིམ་པ་དང་ལྡན་བའི་སྒོ་ནས་ལས་འགན་སྒྲུབ་པ། 依次完成任务。རྣམ་གྲོལ་སྒོ་གསུམ། 三解脱门。སྐྱེ་ཀུན་ནས་འབད་བརྩོན་ཕྱིད་པ། 从各方面努力。(3)བཙོན་བའི་སྐེ་ལ་ གཡོག་ཤུབའི་ཁྱིམས་ཚས་ཤེག 枷。戴在犯人颈上的一种刑具。

སྒོ་ཀུན། ཐུགས་ཚང་མ། 全面，各方面。

སྒོ་ཀུན་འབྱོར། (ཆུའི་) ཁྲི། 遍行。水的异名。

སྒོ་ཁྱད། སྐའི་ཐོད་ཀྱི་འཕྲེད་ཤིང་། 门额，门楣。门上方横梁。

སྒོ་དཀྱིལ་མ། དབུས་མའི་སྒོ། 中门，正门。

སྒོ་བཀག ཁང་བའི་ནང་ལས་སངས་མི་ མཐོང་བའི་ཆེད་དུ་སྒོ་ནང་བཏགས་པའི་སྐྱས་ཀག 屏门，门屏。门内阻隔视线的屏风。

སྒོ་སྒེགས། (སྡེང) (1)ཞ་ཤིང་། 门闩。关门横木。(2)རྟ་བཅས། 牌坊。官宅外面下马处。

སྒོ་སྐྱོང་། སྒོ་སྲུང་། 司阍，看门人。

སྒོ་ཁ། སྒོ་འགམ། 门口，门前。

སྒོ་ཁང་། (1)སྒོ་སྲུང་སྡོད་ཁང་། 门房，传达室。(2)སྒོའི་གྲབ་ཀྱི་ཁང་བ། 门楼。门顶上的房间。

སྒོ་ཁང་གང་གཟུམ། ཐང་རྩེ་ཨོ་ཏ་ལའི་རྒྱལ་སྒོ་དང་ཕྱག་སྒོའི་རང་བ་དང་། ཁང་གཉིར། གདུ་བ་བཅས་ཀྱི་བསྟུས་མིང་། 门房清道。旧时，拉萨布达拉宫前后门的守门员、房管员和清洁员等三者合名。

སྒོ་ཁྲམས། སྒོའི་ཕྱི་ལ་ཨོད་བའི་ཁྲམས། 门廊。门外走廊。

སྒོ་ཁྱི། བདག་ཨོ་ཨོད་བའི་ཁྱི། 家犬，守门犬。有主的狗；སྒོ་ཁྱི་ཐག་འབྲངས། 带绳的狗。སྤྱང་ཕུག་གསོས་ཀྱང་སྒོ་ཁྱི་མི་ཉན། 狼养不成看门犬。喻本性难移。

སྒོ་ཁྱིམ། (1)ཞང་ཨིག་སོགས་ཀྱི་ཀུད་ དུ་ བྱིས་ ནས་ ཤོགས་སུ་དཀར་བཟང་ཀྱི་ཀུག་རྟགས། 顶括弧。用于数字等顶上，表示隔开，如同门楣形的一种括号“⌒”。(2)སྒོ་སྲུང་སྡོད་ཁང་། 门房。

སྒོ་ཁྱིམ་ཚན། རེཀ་མིག་དང་དུ་ སྒོ་ ཁྱིམ་ ཕྱ་ བྱ་ཤོགས་སུ་བཀར་བའི་རྟགས་ཨོད་བའི་རེ་མོ། 隔离数字。表格中，用曲折形括弧，将某一部分单另隔开的数字。

སྒོ་ཁྱེད། སྒོའི་ཕྱི་ལ་བཀྲབ་ བའི་ སྲུང་ འཚོག་ གི་ ཕྱགས་རི་སྒོ་ཅན། 月墙，月城，瓮城。环抱门外的围墙。

སྒོ་ཁྱེ། ཐེག་ཐོ་སྐྱེ། ཐེག་དུད་དང་དེའི་ས་ཁང་མི་ གཙུམ་ ཀྱི་ ཐོ། 户口簿，户籍册；སྒོ་ ཁྱེ་ ཐེག་ བཤེད། 清查户口。

སྒོ་ཁྱེལ། འགག་ སྒོའི་ ཁྱལ་ རིགས། 关税。出口税和进口税。

སྒོ་ཁྱེ། ནད་པ་སོགས་ཐད་ཚུར་སྐྱེལ་ བའི་འཁོགས་ ཁྱེ། 担架。抬伤病人员的软床。

སྒོ་འཁྱེལ། སྒོ་འཁམ། 门附近，门侧，门边。

སྒོ་འཁྱོལ། ཐུར་བཅོད་བའི་སྐེའི་སྒོ་འཁྱལ་སྐབས་ སྒོ་འཁྱལ་ཀྱ་ཕྱག་རེས་ཀྱ་ཕྱག་གཞུ་སྐྱལ་དེད་རེར། 开枷杖。旧时，开脱枷锁释放犯人时，惯例先行一次鞭打。

སྒོ་ཐེག་ས། སྒོའི་ཤེ་ཤང་། 门板，门扇，门扉。

སྒོ་འཕག་ (ཕུལ) སྒོ་འགམ། 门外过道。

སྒོ་འཕྱམ། (1)སྒོའི་རྟེ་འགམ། 门边。(2)ཐུག་ལག་ཁང་ངམ་ ཨ་བྱང་ ཕྱ་བྱའི་ སྒོ་མདུན་ ཐལས་ ཐལ་ཁྱི་ རྩིག་བ། 门墙。庙宇或官殿大门左右两侧横出排作八字形之墙。(3)སྒོའི་ འགམ་ བ་ སྐྱེ། སྒོའི་དུ་བཞི་དང་ཤི་ཐལས་ཐལ་ཁྱེས། 门枋。门框左右两侧的立木。

སྒོ་རྒྱ། སྒོ་ ལ་ བརྒྱབ་ བའི་ དམ་ རྒྱ། 门上封条。查封门户财物的封条；དག་ཅན་ཀྱི་ སྡེད་ཁང་ལ་ སྒོ་ རྒྱ་ ཐེབས་ ཐག་རྗེན་ བ། 盖印查封了犯罪者的住宅。

སྒོ་རྒྱན། སྒོའི་ རྒྱན་ ཆ། 门饰。门上的装饰品。

སྒོ་རྒྱབ། སྒོའི་ རྒྱབ་ཤོགས། 门后，门背后。

སྒོ་ང་། ཕྱ་འབྱས། 蛋，卵；དོ་སངས་ སྒོ་ང་བསྐྱལ་ བས་ སྒོ་ངའི་ སྤྱབས་ སུ་ ཕྱིའུ་ ཆགས་ བ། 在暖处孵蛋，小雏就在蛋内成形。དཔྱིད་ དུས་ ཕྱ་ མས་ སྒོ་ང་ཐོན་བའི་ འཚོ་ ཚུགས་ བ། 春季母鸡开始生蛋。མིང་ཁི་རྣམ་ གངས་ ལ་ སྒོང་། སྤྱབས། མཛོད། ཤུབས་ བཅས་ ཚ།

སྒོ་ངའི་ལེར་རིལ། སྒོ་ངའི་ནང་ཆུ་ཤེར་བོ། 蛋黄：ཚ་ཁོད་ནང་གི་དཀོན། སྒོ་ངའི་ནང་གི་ཤེར་རིལ། 能有中的现有，鸟卵中的蛋黄。喻十分珍贵，如同宝中之宝。

སྒོ་ངས་བྱག་རྩང་། མི་ཐུབ་དག་ལ་འགན་བའི་དཔེ། 以卵击石，鸡蛋碰石头。喻不自量力：སྟོབས་མེད་གཞན་ལ་འགན་འདོད་བ། སྒོ་ངས་བྱག་རྩང་ཁྱེད་དང་མཚུངས། 无力想与人较量，如同鸟卵撞岩石。

སྒོ་ལྔའི་ཤེས་བ། དབང་པོ་སྒོ་ལྔ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་བའི་ཤེས་པ་སྟེ། མིག་ན་སྣ་ལྕེ་ལུས་བཅས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་བའོ། 五门识。依于五种根门生起之识，即眼、耳、鼻、舌、身识。

སྒོ་ལྷགས། སྒོ་བཙན་པོར་གཅད་ཁྱེད་ཚ་ཐད་ཅིག 锁：རྒྱན་མ་ནང་ལ་བཞག་ནས། སྒོ་ལྷགས་ཁྱེ་ལ་རྒྱག་པ། 屋内留贼，门外上锁。喻措施失当。ཁྱེ་ལ་འགྲོ་དུས་བྱེལ་བ་བྱས་ནས་སྒོ་ལ་སྒོ་ལྷགས་བརྒྱབ་ཀང་མ་ཟིབས་པ། 仓忙外出，锁门未把锁按紧。

སྒོ་ཕྱིབས། སྒོའི་ཕྱིབས་ཕུར། 门轴，户枢：རྒྱུན་རྒྱུ་རྨུལ་མི་སྲིད། སྒོ་ཕྱིབས་འབྱས་མི་ཟ། 流水不腐，户枢不蠹。

སྒོ་མཆིར། གཙུག་ལག་ཁང་དང་། དཀྱི་འདུན་འདུ་ཁང་མཁས་ཀྱི་གཞུང་སྒོའི་མདུན་ཁྱམས་ཐོག་གཡབ་ཅན། 殿门抱厦。寺庙大殿或佛堂正门以外、门楼下面的厅庇：མི་འགའ་ཞིག་གིས་ སྒོ་མཆིར་འདུག་ཏུ་སྐུག་པ། 有些人在殿门抱厦里等候。

སྒོ་གཅེན། སྒོའི་འཕྱང་གཏན་ནས་འཁོར་གཏན། 门闩。关门横木：ཁང་བའི་ནང་དུ་འཇུལ་ཏེ་ སྒོ་གཅེན་རྒྱག་པ། 进屋就插上门闩。

སྒོ་རྟགས། སྒོའི་ཨང་གངས། 门牌号数。

སྒོ་ཐེམ། སྒོའི་ཐེམ་པ། 门限，门槛：སྒོ་ ཐེམ་རྒྱངས་པ། 足不出门槛。意谓与人无交往。

སྒོ་རྡེབ། སྒོ་ལ་བཀྱབ་བའི་ཐེལ་ཚེ། 门上封条。查封门户的封条：ཁྱེམ་ཏེ་སྒོ་ལ་སྒོ་ཐེལ་བཀྱབ་པ། 查封了宅门。

སྒོ་ཐེད། སྒོ་ཀྲད། 门楣。门上横木。

སྒོ་ཐེད་མཇེས་རྒྱུད། བོད་ལུགས་ཀྱི་ཪོ་བྱང་སོང་ཁང་བཅང་གི་སྒོ་ཐོད་ནས་རིམ་བཞིན་གཏུང་མ་ཟེར་ཅན། བཅ་ཁེབས། བཅ། ཁ་ཤིང་། ལྷམ་བཅས་མཇེས་རྒྱས་རྣམས། 雕楣。藏式宫殿大门横木部分，自上至下，依次为狮头梁、挑梁面板、挑梁、椽木面板和椽木等五层重叠而成的装饰部分。

སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་ཟླ་བ་བའི་མདོ། ཤེ་ཚ་ཀ་ཉིས་བཅུ་དང་བཅུ་པ་འགྲུལ་ བྱང་ཟེད་ པ། 《出生无边门陀罗尼经》。全书共二百一十颂。藏译者佚名。唐代不空由梵译汉。

སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་རྣམ་བང་ རྒྱོང་པ་བསྡུས་པའི་མཛོད། བམ་པོ་བཞི་པ། ཀུ་ཀར་ཀྱི་ མཁན་པོ་ཀུ་རེ་རྟ་བོ་དྲི་དང་། ཚེ་ཐུ་བ་རྡོ་རྗེ་དཔལ་བཟང་པ། 《大宝积经无边庄严会》。共四卷，印度论师苏任陀罗菩提、译师热奇达由梵译藏。唐代菩提流志由梵译汉。

སྒོ་དར། (1)ཁང་བའི་ སྒོང་ བཀའམ་ བའི་ ཁ་བཀའམ། 门上哈达。悬于门上表示吉祥的哈达。(2)སྒོ་སྟེང་གི་དར་ཆ། 门旗。竖立门上的旗帜。

སྒོ་དེབ། ཞེམ་ཐོ། 户口册，户籍。

སྒོ་དྲུག་བའི་གཟུངས། འཕགས་ཡུལ་མེད་པ། 《六门陀罗尼经》。藏译者佚名。唐代玄奘由梵译汉。

སྒོ་དྲུང་། སྒོ་འགྲམ་མམ་སྒོ་ཐ། 门首，门前，门跟前。

སྒོ་མདོག སྒོའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་འགག་ 门外过道。

སྒོ་ལྕང་། (ཁྲལ) སྒོའི་རྩ་བཞིའི་གཡས་གཡོན་དུ་བསྒོང་བའི་ཤིང་། 门枋。门框左右竖立的直木。

སྒོ་བསྟུབ། རྟག་བར་བཤད་པའི་ སྒོ་ བསྟུ་ བའི་ བསྟུས་ཚིག

སྒོ་རྙག མི་ཤི་ནས་ལོ་གཅིག་ མ་ ལོན་ རིང་ ཁྱི་ མི་ཚང་། 丧家。人死后未满一年的人户。

སྒོ་རྟོར། སྒོ་ཕྱུགས། 家畜。

སྒོ་པ། སྒོ་སྲུང་། 名词。司阍，守门者。

སྒོ་པང་། སྒོ་ཟྲིགས། 门板。

སྒོ་དབོན། སྒོ་འཕྱེད་སྡོམ་ཐྱེད་པ་ ལ་ དབང་ ཆ་ ལེན་ བའི་ དབོན། 门官。管理启闭城、郭、堡寨的大门者。

སྒོ་ཁྱེ། སྒོ་མཆོར་གྱི་ ཐོག་ ཁང་། 门楼。大门顶上的碉楼。

སྒོ་ཁིབས། སྒོ་ཕྱི་ནང་གི་ཐོད་དུ་ཕྱབ་པའི་ཐོག 门檐。围墙门上作屋顶状的覆盖部分。

སྒོ་ཕྱུགས། ཡུལ་བའི་སྒོ་རུར་ བསྐྱེད་ བའི་ ཕྱུགས་རིགས། 家畜。农业区居民家中所养牲畜。

སྒོ་ ཕྱུགས་ སྨན་ བཅོས་ ཁང་། ཁྱིམ་ དུ་ གསོ་ བའི་ ཕྱུགས་ རིགས་ སྨན་ ཁང་། 兽医院，家畜诊疗所。

སྒོ་འཕང་། སྒོ་ཟྲིགས་སམ་སྒྲའི་ཤི་ལོང་། 门板，门扇。

སྒོ་འཁྱོར། སྒོ་མཆོར་དང་འདྲ།

སྒོ་བ། ●(ཟ་དད་ལ) བསྒོས་པ། བསྒོ་བ། སྒོས།། (1)བཀའ་གནང་བ་དང་། བསྒོ་ཐུ་གཏོང་བ། 劝诫，教训，吩咐，命令；ཁོང་ཁྱོ་ལ་འདི་ སྐད་ཅེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་བསྒོས་སོང་། 已经吩咐大家，按照这样去做。(2)རྡེ་རྒན་སོགས་ འགོས་པར་ཅེད་པ། 沾染上，使习染，亵渎，污染；བག་ཆགས་བསྒོས་པ། 使染上习气。ན་ཚ་ བསྒོས་པ། 使染病。●སྒོ་སྲུང་། 名词。守门人。

སྒོ་ཁྱང་། (1)སྒོ་ ཐོད་ ཀྱི་ མིང་ ཁྱང་ ཤེ་ གི། 门牌。门上标明街名等名称的牌子。(2)སྒོ་ལ་ སྦྱངས་ བའི་ཡིག་གི། 贴在门上的字条。

སྒོ་འབེབས། སྒོའི་མེ་ལོང་གི་ ཁྲིམས་ ལ་ སྦྱངས་ བའི་ ཏྲེག་ཆ། 门环座。门扇上装置环扣的半球形座子，亦作装饰门面之用。

སྒོ་འབེབས་ཡ་ལོང་། སྒོ་ ཀྲིགས་ སྦྱང་ གི་ ཡ་ ལོང་ དང་། དེ་འཇུག་ས་ནའི་ འོག་གདན། 门环和环座。

སྒོ་མ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ རྩའི་ ཁྲི་ བྱག་ ཅིག 人体心间八脉分入两眼之脉名。(2) དཀྱིལ་འཁོར་ གྱི་ སྒོ་ སྲུང་ ཕྱ་ མ། 护门天母。守护密宗坛场门户的天母。

སྒོ་མ་བཞི། ཁམས་སྦྱས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ གྱི་ སྒོ་ བཞི་ སྲུང་བའི་ ཕྱ་ མ་ བཞི་ སྟེ། ལྕགས་ཀྱུ་ མ། ཞགས་པ་ མ། ལྕགས་ སྒྲོག་ མ། དྲིལ་བུ་ མ་ སྟེ་ བཞི། 护门四天母。守护密乘坛场四门的钩、羂、链、铃四天母。

སྒོ་མང་གྲྭ་ཚང་། འབྲས་ཐྲུབས་ མཚན་ ཉིད་ ཀྱ་ ཚང་ ཆེ་ ཁ་ ཅུལ་ ཞེས་ ཡིན་ པ་ འདི་ན། ཁ་ མདོ་ འཇམ་ དབྱངས་ བཞད་ བའི་ མཚན་ ཉིད་ ཡིག་ ཆ་ རྩལ་ འདོན་ ཐུབ་ ཅིང་། ཀྱ་ རྒྱུན་ ཡང་ གཅོ་ ཆེར་ ཁ་ མདོ་ དང་། སོག་ པོ་ སོགས་ ནས་ ཡོང་ བ་ ཡིན། 果芒札仓。拉萨哲蚌寺一僧院名。主要讲授安多嘉木漾所著法相学文献资料，僧人多来自安多、蒙古等地。

སྒོ་ཤོ། སྒོ། 名词。门。

སྒོ་ཤོ་ཆེ། སྒོ་ ཆེན་ པོ། 大门，高门。

སྒོ་རྩ། སྒོ་ འཕྲལ། 门前，门边。

སྒོ་ཚད། གཞུང་ སྒོ་ ཆེ་ ཆུང་ གི་ ཆ་ ཚད། 门宽。佛经中官室尺度，常以大门宽度四分之一为计算单位，大小高低，均有一定比例。

སྒོ་མཆམས། (1)སྒོ་ རྩ་ལ། སྒོ་ འཕྲལ། 门口，

门边，门跟前。(2)སྒོ་གསས་དང་མཚམས། 方隅。方面和角落。

སྒོ་ཐགམ། སྒྲིའི་རྩ་མེ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བཏང་བའི་ཐེའུ་ཀུག་སའི་སྐུད་སྒྲིག 门绊。长期封锁门户时，在门框和门扇间用绳带连结加盖印鉴的纽带：སྡོད་ཁང་ཆུ་དངོས་དང་བཅས་བར་སྒོ་ཐགམ་་་འཕེན་པ། 查封了房屋财产。གཉེར་ཚང་ལ་སྒོ་ཐགམ་འཕེན་ནས་འགྲོ་ས་མེ་འདུག 储藏室加了门绊，无法进去。

སྒོ་ཐེག སྒེར་ལ་དབང་བའི་ཕྱུགས་རིགས། 家畜。私有的牲畜。

སྒོ་བཟང་བཀའ་གཅིངས། འཕགས་པ་སྒོ་བཟང་བའི་གཅིངས་ཞེས་བྱ་བ་ཆུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཇི་་་ན་མི་ཏ་དང་། དཔྱ་ཀེ་ལ་དང་། ལོ་ཏྲ་བ་བཅུ་ཡེ་ཤེས་རྡེས་བསྒྱུར་བ། 《金刚秘密善门陀罗尼经》。印度论师姿纳迷札、达那希拉和西藏译师智军由梵译藏。汉文失译人姓名，附东晋录。

སྒོ་ཡིག (1)སྒོ་བང་ཁི་ཐོག་དུ་བྱང་ནས་བྱོག་མཚམས་ཁུ་རྒྱ་འཕྲིང་ཐུང་བའི་ཐ་ཚིག 榜文。贴于木牌四处移动的告示。(2)བཙོན་པ་ནག་ཅན་གྱི་རྒེ་ལ་གཡོགས་བའི་སྒོ་སྐྱོང་དུ་སྐྱར་བའི་ཉེས་་་བྱས་ཡི་གེ། 枷文。贴于犯人枷面的罪状。

སྒོ་ཁྱལ། (རྩིང) ཞུ་གཏུག 诉讼。

སྒོ་ཚལ། སྒོ་སྐྱེབ་ཐུང་གྱི་ཚལ་བ། 门帘。

སྒོ་ར། ར་སྐོར། 庭院围墙，院子。

སྒོ་ར་ཕྱི་མ། ར་སྐོར་ཕྱི་མ། 前院。

སྒོ་ར་བ། སྒོ་སྐུང་སྐྱབ་ཐེབ་སཀད། 司阍，守门者。

སྒོ་ར་ཕྱག་མ། ར་སྐོར་ནང་མ། 后院。

སྒོ་ཀྲ། སྒྲིའི་མེ་ཚིང་བཞར་ས་སྐྱེང་ངེག་གཡས་གཡོན་དུ་བཏང་བའི་སྒྲོམ་ཤིང་། 门框。装在墙壁上，安装门板的四方木框。

སྒོ་ཤོགས། སྒྲིའི་གཡས་གཡོན་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་

རྩིག་པ། 门壁。构成城门的左右两旁之墙。

སྒོ་བཀའ། བཞི་མ་གཏོང་མཁན་ཐོག་གས་ཀྱི་མི་ཞིག་གིས་གཏོང་ཡུལ་ཀྱི་སྒོ་ལ་བཤད་བའི་ཤེས་ཚིག 入门祝词。藏俗婚礼中，送亲者在娶方门首所致祝词。

སྒོ་སྐྱོང་། སྒོ་སྐུང་སྐྱབ་ཐེབ་སཀད། 门卫，守门人。མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་སྒོ་སྐྱོང་དང་། སྒོ་སྐྱོབ། སྒོ་གཅས། སྒོ་བ། སྒྲུབ་ཤེ་མེལ་ཆེ་མཁན། ཚབ་སྒོ་བ། སྒུབ་གཟེགས་པ་བཅས་སོ།

སྒོ་གསུམ། ལུས། ངག ཡིད་དེ་གསུམ། 三门。身、口、意。行动、言语和思想：སྒོ་གསུམ་གུས་པ་ཆེན་པོས་ཞུ་གསོལ། 敬启者，身、语、意虔诚请求。

སྒོ་གཤེང་། སྒྲིའི་བར་གཤེང་། 门缝，门隙：སྒོ་བང་དམ་བོར་འགྲིག་མེད་ སྤྱིས་ནང་གི་འཇིག་ཚས་རྣམས་སྒོ་གཤེང་ནས་གསལ་བོ་མཐོང་བྱུང་། 门没有关紧，从门缝里，清楚望见里面的家具。

སྒོ་ལྷ། སྒོ་ལ་གནས་བའི་ལྷ། 门神。

སྒོག་ཐུ། རྩ་སྐྲན་ཐུ་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲིད། ནུས་བས་རླུང་ཚད་ཟེལ། དུག་ནད་དང་མཇེ་ནད་ལ་ཐན། ཐིན་གསོད། 蒜头。蒜的鳞茎。入药味辛，性温，功能散风热、攻毒、治麻风、杀虫。

སྒོག་ཙོག རི་རྒྱས་སྒོག་བའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲིད། ནུས་བས་གཉིད་འཕེལ། ཟས་ཞུ། བད་ཀླང་ཟེལ། 青头蒜。一种野蒜，入药味辛，性温，功能安眠、消化食物、治涎病、风病。

སྒོག་ཚའུ། སྒོག་སྐུ་ཚོས་བར་བཙོས་ལ་བསྡུད་བའི་ཁུ་བ་འདྲིའི་ནུས་བས་ཀླང་དང་ཚད་པ་འཐབ་བ་་་ལ་ཐན། 蒜汁。煮熟蒜头磨成的汤液，治风热交燔。

སྒོག་ཉིང་། སྒོག་གཏུན་དང་འདྲ།

སྐོག་གཏུན། སྐོག་ཁ་སོགས་རྡུང་ཅིང་རྡེའི་ཐས་གཏུན་མས་གཏུན། 杵臼。捣碎蒜等成粉末用的石臼和石杵。

སྐོག་ཐལ། སྐོག་ཤུ་བཀམ་པ་ཕུ་བཏེའ་སྟོད་ནང་ཆུགས་ནས་ཁ་འདག་པས་བཀག་ལ་དུ་བ་མ་ཤོར་བ་ནུས་ཕུན་བཅིགས་བའི་ཐལ་བ་སྟེ། ནུས་པས་ལྷང་རིམས་ཀྱིས་འབོགས་པ་དང་། འཐིབ་པ་སོང་སེལ། 煨大蒜。纳大蒜入陶罐内，泥封其口，不令走烟，火煨存性。入药能治风瘟昏迷等症。

སྐོག་འཇོན། སྐོག་ཤུ་ཆོས་པར་བཙོས་ལ་བསྲུངཏེ་དེའི་སྟེང་མར་དང་། རུས་ཁུ། ཆུམ་ཆུའི་ཅི་བཅས་བཏབ་ཅ་བཙོས་ནས་ཟུང་ནད་ཁྲལ་ལ་གནས་པ་ཅིར་འདོན་པར་ཅིའི་འཐལ་ཅིང་། སྐོན་ཀྱི་རྟ་ཞོག 蒜糊祛风引子。煮熟大蒜捣碎，加入酥油、骨汤及光明盐粉再煮，是披除体内风邪的涂剂所需药引。

སྐོག་མྱོག སྐོག་པའི་རུ་པ་རིལ་རིལ། 蒜头。蒜的鳞形地下茎。

སྐོག་པ། ●(ཐ་དད་ཁ) བསྐགས་པ། བསྐག་པ། སྐགས།། མནའ་སྐྱེལ་འཇུག་པ། 发誓，赌咒：ཅི་ཐུག་ནས་མནའ་བསྐགས་ཀང་མི་ཕན། 没办法赌咒也无益。 ●གཅི་ཞེ་སྐོག་སྐྱ། 名词。蒜：སྐོག་པ་ཁོག་ཏུ་བཟས་ཀང་། སྐོག་དྲི་རངས་ལ་ཁ་བ། 背后吃蒜，人前有味。喻纸里包不住火。མིང་གི་རྣམ་ཐབས་ལ་ཀུན་དོང་དང་། ཐུ་ཚྭའི་ཐོས། སེཊ། རོ་ལྡན། ལྷ་མིན་ཁྲག་བཅས་སོ།

སྐོག་པ་ཆིག་ཆྱེས། སྐོག་པའི་རིགས་རུ་པ་ཁ་མ་ཅས་པ་ཁོང་ཐུ་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཐུང་བ་ཞིག 独蒜，独头蒜。地下茎只有一块，不分裂成瓣的蒜。

སྐོག་པ་རི་སྐོག རྩེ་ཚལ་གྱི་རིགས་ཤིག 野韭菜。百合科食用植物名。

སྐོག་པ་ཟིལ་བརྙངས། སྐུ་རེ་རེ་བཞིན་ཐག་གཅོད་ཅིང་བའམ་རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་ཚགས་ཅིང་བའི་དབྱེ་ཐབས། 分瓣捣蒜。意谓分别解决、逐一细致处理。

སྐོག་ཚིར། ཤིང་གི་ཁ་གཅོད་ཅན་གྱི་ཤིང་ཚིར། 有盖木碗。两半球合盖的木碗。

སྐོག་བཙོང་། སྐོག་པ་དང་བཙོང་། 葱蒜。葱和蒜。

སྐོག་བཟིལ། རྩྭ་ཞིག 山慈姑。植物名。

སྐོགས། སྐག་པ་དང་སྐོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྐོང་། སྐོ་ངའི་བསྡུས་ཡིག

སྐོང་སྐྱེས། (1)སྐྱེ་གནས་བཞིའི་ནང་གསེས། སྐོ་ང་ལས་སྐྱེས་པ་སྟེ། ཐ་དད་ཤ་དང་ཐལ་ཕྱོང་དང་རུང་བ་སོགས། 卵生。卵生动物，如鱼、鸟、蛙、壁虎等。(2)(མཛོད) 1.ཤ། 鱼的异名。2.ཐལ། 鸟的异名。

སྐོང་ཁྲལ། ཐལ་སྐོ་ང་བསྡུ་བའི་ཁྲལ། 鸡蛋税。旧时对鸡蛋的税收。

སྐོང་ཆུ། སྐོ་ངའི་ཞྭས། 蛋清，蛋白。禽蛋内透明如水的部分。

སྐོང་ཚོག་པ། རྩྭ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཤིལ། རྩུས་བས་རིམས་ཚད་དང་ཤ་དུག འཕྱིགས་ཚད། སྟོང་ཟུང་བཅས་ལ་ཐབ། 糖芥。草本药用植物名。味苦，性凉，功能治瘟疫、食肉中毒、劳损发热及心风癔病等。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འདི་དཔལ་ཁང་། འདི་མོ་ཡུངས་ཀར། ཐྲེལ་སྐན་སངས་ཆུས་སྐུས། བྱ་བ་ཤིང་། ཁ་བྱ་ཁང་ཤིང་བཅས་སོ།

སྐོང་རྩོག (1)སྐོ་ངའི་རྩོག་པ། 蛋的个体，སྐོང་རྩོག་བཅུ་ལྔ། 十五个蛋。སྐོང་རྩོག་ཆུང་བ། 蛋的个头小。(2)རྨིག་རིལ། 睾丸。

སྐོང་ཞྭས། སྐོ་ངའི་ནང་ཆུ་དཀར་པོ། 蛋清，蛋白。禽蛋内透明部分。

སྐོང་པ། (ཐ་དད་ཁ) བསྐོངས་པ། བསྐོང་བ།

སྒོང་མ།། (1)རིལ་མོར་བྱེད་པའམ་ཚོང་བུ་བཙོ་བ། 做成圆团，搓团：ཟན་པ་སྒོང་མ་ཏེ་ཉ་ལ་སྤྱེར་བ། 搓糌粑丸子喂鱼。(2)(ཐུགས) མེ་སྤྱིང་དུ་བྱད་ཤེང་སོགས་སྐྱང་བ། 增加，填补。在灶火等中添加柴火的动作：མེ་སྒོང་བཏུབ་པ། 加柴，添薪。མེ་ལ་སོལ་སྒོང་། 添炭。

སྒོང་འཇུས། མར་སྲུམ་ལ་བརྩེས་པའི་སྒོང་། 油煎蛋。动植物油煎炒的禽蛋。

སྒོང་ཀྲུག། (1)སྒོང་རི་སྤྱི་སྐོགས། 蛋壳。(2)སྒོང་རི་སྐོགས་ཀྱི་རྙིང་ཤུན། 蛋膜。卵壳内薄膜。

སྒོང་ཀྲུམ་མ། ཤིན་ཏུ་སྦག་པ། 如蛋壳者，极薄的物品：ཀ་ཅི་སྒོང་ཤུན་ལ། 薄布。དཀར་ཕེལ་སྒོང་ཤུན་ལ། 薄瓷器。

སྒོངས། སྒོང་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒོམ། སྒམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒོམ་ཁང་། སྒོམ་ཆུང་སའི་ཁང་པ། 禅堂，禅室。修行的房间。

སྒོམ་ཀྲ། སྒོམ་མཁན་ཚོགས་པའི་གནས། 禅院。修行的寺庙。

སྒོམ་ཆེན། (1)རྣལ་འབྱོར་པའི་མིང་། 禅师，修行者，瑜伽行者。(2)འཇིག་པའི་རིགས་ཤིག 土拨鼠，雪猪。长期蛰伏洞中，不喜外出，形同修禅定者。

སྒོམ་ཐག སྒོམ་ཆེན་གྱི་པུས་འཁྱུད། 禅带。参禅打坐时，套在双膝及颈上的带子。

སྒོམ་ཐབས། ཞི་གནས་སོགས་སྒོམ་པའི་ཐབས། 修行法。修止、修观等方法。

སྒོམ་ཐེ། སྒྲུབ་ཁྲ། 禅院。修行的寺庙。

སྒོམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྒོམས་པ། བསྒོམ་པ། སྒོམས།། བསམ་རྟེན་ཡང་ཡང་ཡིད་ལ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ། 修习，修行，参禅。反复练熟：ཉིང་དེ་འཛིན་སྒོམ་པ། 修定。བཟོད་པ་སྒོམ་པ། 忍让。❷ཡིད་ལ་འབྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས། 名词。修行，修习方法：གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་ལྟ་སྒྲུབ་སྒོམ་གསུམ། 各个教派的见、行、修。སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་ནས་སྒོམ་ཆུགས་པ། 专心修定。

སྒོམ་བའི་ལམ། སྒོམ་ལམ་དང་དོན་གཅིག

སྒོམ་བའི་ཤེས་རབ། བསམ་བྱུང་གི་དོན་པ་རྟེད་པའི་དོན་དེ་ལ་དཔྱད་འཛོག་ཅི་ཕེགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཡང་ཡང་འབྱེས་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། 修习慧。对经过思维获得定解之事物详观、略察及反复熟悉之慧。

སྒོམ་བྱང་། སྒོམ་ལམ་གྱི་ངོ་སྤལ་དུ་གྱུར་པའི་སྐུང་བ་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་བཅས་ཤེས་སྒྲིབ་ཐམ་ཏེ་སྤང་བ། 修断，修所断。修道位中，所有一切正分所断俱生烦恼或细分所知障。

སྒོམ་བྱང་སྐོར་དགུ། སྒོམ་སྐུང་ཆེན་བའི་ཆེན་པོ་དང་། ཆེན་པོའི་འབྲིང་པོ། ཆེན་པོའི་ཆུང་ངུ་ཆེ་ཆེན་པོའི་སྐོར་གསུམ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འབྲིང་པོའི་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་སྐོར་གསུམ་དང་། ཆུང་ངུའི་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་སྐོར་གསུམ་བཅས་དགུ། 九品修断。上品修断，分为上上、上中、上下三品。如是中品，分上、中、下，下品分上、中、下，共为九品。

སྒོམ་བྱང་བཅུ། འདོད་པའི་སྐོམ་སྐུང་བཞི་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་གསུམ་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་གསུམ་བཅས་ཁམས་གསུམ་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་ཐམས་ཅད་བསྡོམས་ནས་བཅུ་ཡོད་པར་མངོན་པ་མཛོད་ལས་གསུངས། 十种修断。《俱舍论》说，欲界修断四种，色界修断三种，无色界修断三种。三界修断，总为十种。

སྒོམ་བྱང་བཅུ་དྲུག འདོད་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་དྲུག་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་དེ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་སྐུང་དེ་བཅུ་དྲུག་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས། 十六种修断。《阿毗达摩集论》说，修断有十六种，欲界修断

六、色界修断五、无色界修断五，共十六种。

སྒོམ་བྱང་ཀྱི་མིངས་བཅུ། སྒོམ་སྤང་དང་དྲུན་གཅིག

སྒོམ་ཐང་བཞི་བརྒྱ་བཅུ་བཞི། འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་ལྔ་བཅུ་རྩ་བཞི་དང་། གཟུགས་ཀྱམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་རྩ། གཟུགས་མེད་ཀྱམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་རྩ་བཅས་ཀྱམས་གསུམ་ས་དགུའི་སྒོམ་སྤང་ཐམས་ཅད་བསྡོམས་པས་བཞི་བརྒྱ་རྩ་བཞི་བྱེའོ། 四百一十四种修断。欲界修断五十四，色界修断一百八十，无色界修断一百八十，三界九地一切修断共计四百一十四种。

སྒོམ་ཁྱེ། བཅོ་ཆེན་བྱོ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་སོགས་ཀྱིས་བཞེས་པའི་དབུ་ཞྭ། 修行帽。四世班禅洛桑却坚等所创帽式。

སྒོམ་བཟླས། ལྟ་སྒོམ་སྐྱགས་བཟླས། 修诵。修习和讽诵。

སྒོམ་རིམ། ཚོ་རིམ་བཞེན་དུ་སྒོམ་པའི་ཐབས་རྩལ། 修次，修道次第。

སྒོམ་ལམ། ལམ་ལྔའི་ཡ་ཐུལ། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་འཇུག་ངོགས་ཀང་ཞེས་ཀྱང་ཡིན། མཐོང་ལམ་གྱིས་རྟོགས་པའི་དེ་ཁྱིད་ཚོགས་ཤིང་དེ་དེ་ཉིད་ཟབ་མོས་ཤིང་ཉེར་བའོ། འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་བསྒོམས་པས་སྒོམ་སྤང་རྣམས་རྩད་ནས་ཟད་ཅིང་ཟག་པ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྲོང་ཞིང་། རབ་མེད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་འཕེལ་བར་ཉེར་བའི་ལམ་མོ། 修道。五道之一。往趋解脱之门径。于见道位所证之理反复串习，由修八圣道支，根本断除诸修所断，增长无漏殊胜功德之道。

སྒོམ་ལམ་གྱི་ཕྲིན་ལ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། སྒོམ་ལམ་གྱི་འབྲས་བྱང་གྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། 修道作用。智度七十义之一。修道所有果之利益。

སྒོམ་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ། སྒོམ་སྤང་སྤངས་ནས་ཉལ་བའི་ཐོབ་པ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་སྟེ། སྤྲེལ་བ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མངོན་དུ་བྱས་པའོ། 修道位解脱道。既断修断，领纳离系所得，现证解脱诸障之位。

སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ། སྒོམ་ ལམ་ གྱི་ངོ་སྤལ་དུ་གྱུར་ པའི་ སྤང་ བྱ་ ལྟོས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཚ་རྣམས་སྤོང་བའི་ དངོས་གཉེན་ དུ་ གྱུར་ པ་ མཐོང་ལམ་གྱི་ རྗེས་ ཐོག་ ཏུ་ གཞན་ ཀྱི་ ཆ་ ཤེས་ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ ཐོབ་ ཅིང་ ཡང་ མ་ བཅད་ པར་ སྤྲིན་པ་ སྤོང་བའོ། 修道位无间道。能正对治修道本分一切俱生应断之分，于后得中，直断诸障，不被他法间断之位。

སྒོམ་ལམ་རྩེ་སྨོད། གེང་ ཐྲིན་ དོན་ བདུན་ ཅུའི་ནང་གསེས། མཉེན་གཟུམ་བསྒྲུབས་སྒོམ་གྱི་རབ་ཏུ་གྱུར་པའི་གེས་རབ་ཀྱིས་སྒོམ་སྤང་སྤྲོང་བའི་གཉེན་པོ་ཉིད་བཟུང་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། 修道顶位加行。智度七十义之一。以略修三智妙慧对治修所断寻思的大乘后现观。

སྒོམ་ཤིང་། (1)མི་མདའི་མཐུག་ཤིང་། 枪托。步枪木托。(2)སྒོམ་ ཏུག་ སྐབས་ ཀྱི་ ཙེག་ མའི་ ཞོག་གས། 禅木。修定时顶住下颏不让头下垂的木柱。

སྒོམས། སྒོམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒོའི་འཕྱམ་ཁ། སྒོའི་ཏུ་ བཞེའི་ གང་ གི་ ཁེམས་ ཁེའི་ ཁྲེགས། 框。门框之两旁竖木。

སྒོའི་ཤེལ་ཤིང་། སྒོ་སྒེགས། 门板，门扇。

སྒོའི་མེལ་ཚེ་མཁན། སྒོ་སྲུང་པ། 司阁，守门者。

སྒོའི་དུ་ཤེ་ མཚོན་ཁྱི། སྒོའི་ ཏུ་ བཞེ་ མེ་ ཁང་ མཚོ་ སྡུ་དཀྱི་ ཕྱགས་ བཅས། 门框、门扇、门扣及门扣钉子。

སྒོར། སྐར་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒོར་འཁྱིལ་ལེ། སྒོར་སྒོར། 圆圆的，圆溜溜的；

ཉི་མ་ལ་ནོད་ཀྱང་སྐོར་འཁྱིལ་ལེར་བསྐོར་འདུག
太阳周围绕着圆圆的光环。

སྐོར་སྐོར། དབྱིབས་སྐོར་མོ། 圆圈，圆形：བཞུགས་ཐུལ་སྐོར་སྐོར་ལ་མཚོ་གཞུག་གི་ཁྱད་པར་མེད། 环形座次，没有首座末座之分。ཆོས་དྲང་དཀར་ཚའི་རི་མོ་སྐོར་སྐོར་འཁྱིལ་བ། 法螺壳纹旋绕。 ཉི་ཟླའི་མཐའ་སྐོར་དུ་འཇའ་ཀྱང་སྐོར་སྐོར་འཁྱིལ་བ། 日月外围，光环回旋。

སྐོར་ལྟེ། སྐོར་དབྱིབས་ཀྱི་ལྟེ་བ་སྟེ། སྐོར་མའི་དབུས། 圆心。圆的中心。

སྐོར་ཕྱོག (1)ཐེག་ལེ་སྐོར་སྐོར། 圆圈，圆周；སྐོར་ཐེག་ཕྱེད་ཀ། 半圆。(2)སྐོར་མའི་ཐེག་ཆ་ཕྱེད། 圆规。画圆和弧线的工具。

སྐོར་མཐའི། སྐོར་སྐོར་གྱི་ཉིའི་མཐའ། 圆周。圆形的周边。

སྐོར་ཚར། སྐོག་ཚོར་དང་འདྲ།

སྐོར་བ། (ཞལ) ཁན་ཕྱུག་ས་བར་བཅུག་ནས་སྟེན་ཐོག་ཏི་ཚང་མ་འཚག་ཏུ་འཇུག་པ། 驱策。驱使牲畜，在场内环绕奔驰；ཕྱུག་འཚག་ སྐོར་བ། 驱使牲畜打场。

སྐོར་བྲོ། བོད་ཁམས་ཀུན་ཏུ་དར་བའི་ཐྲ་ཤེག་སྟེ། མི་མང་བོས་ སྐོར་སྐོར་ཐག་ནས་ཁྱབ་ཁྱབ་དང་ཞབས་ཐོ་ཆུག་བའི་མིང་། 圆舞，跳锅庄。广泛流行于藏族地区、由多人围成圆圈队形进行的弦歌舞蹈。

སྐོར་མིག ཐ་ཁའི་དབྱིབས། 圆孔，圆眼。

སྐོར་མོ། ❶དངུལ་ཐེ་ཐག་ཅིག 名词。圆，块。作为币制单位的圆；ཕྱི་སྐོར། 外币一圆。བཅུ་སྐོར། 藏币十圆。དངུལ་སྐོར། 银圆。གསེར་ཕྱི་སྐོར་མོ། 金圆。❷རྒྱམ་པོ། 形容词。圆的，圆形的；དཀྱིལ་འཁོར་སྐོར་མོ། 圆轮，环形坛场。

སྐོར་གཞས། ཆུ་ཆེའི་ཁོང་ཡུལ་ཀུན་ལ་ དང་བའི་ལག་གདངས་སྐྱིལ་ནས་གཏོང་བའི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་ སྐོས་གར་ཐེ་རིགས་ཤིག 圆舞曲。流行于广大藏族地区，携手环行起舞的一种民间舞蹈歌曲。

སྐོས། ❶སྤྱི་བའི་སྤུལ་ཆིག ❷ཁེ་བག་དང་། དམིགས་བསལ། སྐེད། 名词。别，对总而言；特殊，对一般而言；私，对公而言；སྤྱི་སྐོས། 一般和特殊。དེ་སྐོས། 特别是现在。ཡང་སྐོས། 尤其特殊的。སྤྱིར་བཤད་ལས་དང་། སྐོས་ཀུ་ཐེ་ཆས་བཤད་ལས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བཏགས་པ། 总的是为了工业，特别是为了重工业设立的。 བྱས་རྗེས་ཁྱད་པར་ཅན་བཞག་པའི་བསྟོད་བསྒགས་སྐོས་ཀུ་ བཏོད་པ། 特别表扬了做出优异成绩的人。

སྐོས་ཀལ། སྐེད་ཀྱི་ ཐོབ་སྐལ། 个人所得，个人应得的份子。

སྐོས་བདག སྐེད་ལ་བདག་པའམ་དབང་བ། 私有。私人占有。

སྐོས་དབོན། སྐེད་དབོན་དང་དོན་གཅིག

སྐོས་མི། སྐེད་མི། 私有庄园的属民。

སྐོས་མིང་། སྐེད་ཀྱི་མིང་། 别名，个别名称。对总名而言。

སྐོས་ཙ། བུའི་བུ་མན་ཆད་ཀྱི་བུ་ཚ། 后孙。自孙辈以下各代孙的总名。

སྐོས་ཚེག གཟའ་ཕུ་སོ་སའི་གྲུབ་ མིང་ མིན་པའི་ཉིན་ཚེག་དག་པ་ལ་དང་དང་ཀྱི་སྐོས་ཚེག་ཅིད། གཟའ་ ཕུ་ལུག་ཁྱིམ་ སོག་ལས་འདས་ པའི་ཉིན་ཚེག་ཅི་གྱངས། 不共日，特殊日。五曜各自经行的不共日数，即五曜从白羊宫首算起，各自已过的日数。彼此各不相同，故亦名“特殊日”。

སྐོས་གཞིས། སྐེད་གཞིས་དང་དོན་གཅིག

སྐྱིངས་ཅན། (མངོན) བཀུ་ཅིན་ཀྱི་རྡོ་རྗེ། 直伸者。帝释天金刚杵的异名。

སྐྱིད་སྐྱངས། ལུས་ སེམས་ སྐྱེ་ ཞིང་ བྱ་ བའི་ འབྲི་ ལ་ འཇུག་སྐྱིང་མེ་འདོད་པ་ འབྱུང་ བའི་ བད་ ཀན་ གྱི་ རྣད་རྟགས་ཀྱི། 懒散。身心昏沉、行动散漫、做事有始无终的涎液病象。

སྐྱིད་ཁྲག ལུས་ཞིའི་ཆུབ་ཁྲག 腘，膝弯。膝后曲节处。

སྐྱིད་ཁྲང་། ལུས་ཞིའི་ཆུབ་ཁྲག 腘，膝弯。膝后曲节处。

སྐྱིད་ཁྲང་རྩ་བ། ཤང་བའི་སྐྱིད་ཁྲང་རྣད་ གྱི་ རྩ་རྒྱས། 腘筋，腘下筋络。膝窝韧带。

སྐྱིད་འཁྱམས་པ། (1)སྐྱིད་པའི་རྩ་འཁྱམས་པ། 膝弯筋脉蜷缩。(2)ཡིད་ཞུམ་པ། 畏葸，退缩。

སྐྱིད་འཁྱིལ་བ། (1)ཐུལ་བའི་སྐབ་ཀང་པར་འཁྱིལ་བ། 裹足。长衣下摆缠住腿。(2)སྐྱིད་པས་སྐྱིད་པར་འཁྱིལ་བ། 步行时两腿相碰撞。

སྐྱིད་འཁྱེས། ལུས་མེ་འབྱང་ནས་འགྲོ་བའམ་སྐྱིད་སྐྱེས་ཀྱིས་འགྲོ་བ། 两膝碰撞前进。膝盖互相磨擦着走路。

སྐྱིད་ངན། ལེ་ལོ། 懒惰，懈怠；སྐྱིད་ངན་ ལེ་ལའི་འདབས་དུ་ཕྱུང་པ། 懒散得象一团稀泥。

སྐྱིད་སྐོམ། ལེ་ལོ། 懈怠，懒惰。

སྐྱིད་སྐོམ་པ། སྐྱིད་ལུག་མཁན། 懒人，懈怠者。

སྐྱིད་པ། སྣབ། 名词。腘，膝弯。膝后曲节处；ཀ་འཛེད་འཛེད་སྐྱིད་ཞ་ཞ། 奴颜婢膝。

སྐྱིད་ཚ། དམ་ཚ་དང་སྐྱམ་ཚ། 形容词。紧张，奋勉；ལས་ཀ་མི་སྐྱིད་པ། 工作不起劲。མི་དེ་ལས་ཀ་སྐྱིད་ཚ་ཞེག་འདུག 那是一个勤勉的人。

སྐྱིད་དཀྱག ཤང་བའི་སྐྱིད་ པ་ གཡས་ གཡོན་ གྱི་ བར། 膝间，左右两膝间；ལ་ རྟེ་ ནས་ སྡུག་ བཀུག་པ་མ་བྱང་སྟེ། སྐྱིད་དཀྱག་ནས་ཁ་མི་ཟྱོད་པ་ཟེའོ། 虽未能山中伏虎，也不曾膝间纵狐。义谓虽非有功，但也无过。

སྐྱིད་འཕྲིག རྩ་ལུས་ཐོག་ཆད་གཅོད་ཀྱི་ ཁྲིམས་ དན་ཤིག 削膝，割断膝筋。旧时，残害人身的酷刑之一。

སྐྱིད་རྩ་གཅོད་པ། སྐྱིད་འཕྲིག་དང་དོན་གཅིག

སྐྱིད་ལ་ངན་པ། (ཕྱི) ལེ་ལོ་ཅན། 懒人，懈怠者。

སྐྱིད་ལ་ཉེས་པོ། སྐྱིད་ལ་ངན་པ་དང་དོན་ གཅིག

སྐྱིད་ལུག ལེ་ལོ། 懒散，怠惰；སྐྱིད་ལུག་སྐྱེས་པ། 懒散。 གཡུལ་གྱི་ལས་ལ་མི་རྩྭ་བས་སྐྱིད་ལུག་དུ་གྱུར། 因厌战而精神涣散。སྐྱེ་ བོ་ རྣམས་ ལུང་ རིང་པོར་དུབ་ཅིང་སྐྱིད་ལུག་པར་ གྱུར་ པ། 人们长期辛劳，疲惫懈怠。

སྐྱེ། གཅས་ཀྱས་དང་གི་ཚོན་ དུན་ སྐྱོག་ ཚུལ་དང་། ཚོན་ དུན་ མེད་ བཞིན་ དུ་ ཚོད་ ཀྲལ་ ཅིང་ བའི་ ཚུལ་ དེ་ ཐུ་ ཐོན་ ཐུ་ ཤུའི་ ནང་ གི་ས་ཀོག 名词。炫材，自夸，冒充，假充。实无本领假冒为有之状。佛书译为诳、诈幻、矫现有德。二十随烦恼之一；དང་ཞིང་སྐྱེ་མེད་པ། 公正无欺。 གཙོ་སྐྱེ་ མེད་པ། 无诡无诳。

སྐྱེ་ཁཅས། བསྐྱ་གཅས། 欺哄，骗术；སྐྱེ་གཅས་ ཀྱས་ཆུ་ རོད་ ཀུ་ བ། 诈骗财物。

སྐྱེ་འཕྲུལ། གཅིག་ དུ་ མ་ངེས་ པའི་འཕྲུལ་གཅས། 幻化。变化莫测、无而忽有者。

སྐྱེ་འཕྲུལ་ཆེན་ཟློའི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་མའི་ཆུད་ ཀྱི་རང་གསེས་ ཀྱི། ཆུད་ལེའུ་གསུམ་པ་ཆུ་གང་ ཀྱི་མཁན་པོ་ ཇི་ ན་པ་ང་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་འགོས་ ལུས་ བཅས་ ཀྱིས་ བསྒྱུར་ བ། 《大幻续》。瑜伽母续之一，全书三章。印度论师姿纳巴惹及西藏译师郭·拉则由梵译藏。

སྐྱེ་འཕྲུལ་དྲྭ་བ། (1)གསང་སྔགས་ཀྱི་ ཆུད་ ཆེན་ ཞེག 《幻网经》。密乘一经名。(2)སྤྱན་ རས་ གཟིགས་ཀྱི་སྐྱེལ་པ་ཞེག 幻网菩萨。观世音菩萨一化身。

སྒྱུ་འཕྲུལ་མ། ས་ངས་ཏུས་ཀྱི་ཕྱུག་གཟུབ་བའི་མ་ཡིན། 摩耶夫人。释迦牟尼佛生母。

སྒྱུ་འཕྲུལ་གསང་བ་སྙིང་པོ། རྒྱུད་ སྒྱུ་ འཕྲུལ་ དྲྭ་བ། 《幻化秘密藏经》。《续部·幻网经》别名。

སྒྱུ་བག སྒྱུ་འཕྲུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར། 矫伪，诳诈，诈幻。

སྒྱུ་མ། མིག་འཕྲུལ་ བའི་ རྩེད་ མོ་ ཞེག 名词。幻术，魔术，戏法；ངོ་མཚར་ལྟད་ མོའི་ གཟུགས་ སྣང་སྟ་ཚགས་ བའི་ སྒྱུ་ མ་ སྤྲུལ་བ། 变化出种种精采的戏法幻象。སྙིང་པོ་འདི་ཡིན་སྟོན་ཏུ་མེད་ བའི་ཐུ་བ་ཚང་མ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། 指不出来有什么意义的事，都是虚渺如幻。

སྒྱུ་མ་མཁན། (1)སྒྱུ་རྩིད་ཤེས་མཁན། 幻术师，魔术家。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྒྱུ་མ་བ་དང་། སྒྱུ་མའི་རིག་པ་མཁན། མིག་འཕྲུལ་པ་བཅས་སོ། (2)(ཚངས) གཡོ་སྒྱུ་ཅན། 幻术者。谄诞狡诈之徒的异名。

སྒྱུ་མ་མཁན་བཟང་པོ་ལུང་བསྟན་བའི་ལེའུ། བམ་པོ་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྀ་ན་མི་ 5་དང་། ཐྲག་ཁཚམ་དང་། ས་ངྷ་བ་བརྩེ་ཅེ་ཤེས་རྩེ་ལ་སོགས་བས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《大宝积经授幻师跋陀罗记会第二十一》。全书一卷。印度论师姿纳迷札、般若瓦尔马和西藏译师智军等由梵译藏并校订。唐代菩提流志由梵译汉。

སྒྱུ་མ་ངམ་གཟོ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ སྒྱུ་ མའི་ དབེ་ བཅུད་ཀྱིས་ སྟོན་ པས་ བདེན་ ཞེན་ ཀྱི་ འཛིང་ བ་ གཅོད་པར་ ཉིད་ བའི་ བསྟན་ བཅོས་ ལེའུ་ བཅུད་ ཙམ་བའི་རྟ་འགྲེལ་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་གཞུང་འདི་དེ། དུས་རབས་བཅུ་ བཞི་ པར་ རྫོང་ མའི་ སློབ་དཔོན་ ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས་ མཛད་ བའོ། 《如幻安息论》。十四世纪，宁玛派佛学家隆钦饶绛著。全书有本文和注释共八章，以八种如幻的譬喻解释一切事物，断除执实系缚。

སྒྱུ་མ་ཆེན་མོ། རྣལ་འབྱོར་མའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལས་ལེའུ་ གསུམ་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ རྀ་ན་ད་དང་། ས་རྟ་བ་འགོས་ལྷས་བཙས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ ཡང་ཀློག་སྒྲུ་ཤེས་རབ་བརྩེགས་ཀྱིས་ བསྒྱུར་ པ། 《瑜伽母续三章》。印度译师姿纳巴惹及西藏译师郭·拉则译，后又由珞迦·协绕孜重译。

སྒྱུ་མ་ཀུན་བཏུས་དེ་བཞིན་ གྱི་ མདོ། བམ་ པོ་ཉེ་དང་གཉིས་དང་ལེའུ་དགུ་པ། རྒྱ་གར་གྱི་ བཤེ་ཏ་ཙུ་པོ་ དྲི་དང་། ས་རྟ་བ་བརྩེ་ཤེས་ རྩེས་ སྒྱུར་བསྒྱུར་པ། 《观世音菩萨授记经》。全书一卷半，九章。印度佛学家苏任陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏。宋代昙无竭由梵译汉。

སྒྱུ་མ་བདུན། སྒྱུ་ལུས་བདུན་དང་ དོན་གཅིག

སྒྱུ་མ་པ། སྒྱུ་མ་མཁན། 幻术家，魔术家。

སྒྱུ་མའི་སྡེ། སྒྱུ་ལུས་དང་ དོན་གཅིག

སྒྱུ་མའི་ཁྱིམ་ཁྲིམ། སྒྱུ་རྫས་མཁན་བོས་སྤྲུལ་བའི་ ཁང་པ་སོགས། 幻化城，海市蜃楼。幻术师变现的楼台亭阁等。

སྒྱུ་མའི་ཆོར། ལོངས་ སྤྱོད་ སྒྱུ་ མའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་པ་སྟེ་ རྟག་བརྟན་ མེད་ བའི་ དོན། 财物如幻。将时有时无的货财，形象化为幻景以譬喻无常。

སྒྱུ་མའི་དཔེ། སྒྱུ་མ་མཁན་ཀྱིས་སྤྲུལ་བའི་རྟ་ བྱང་ སོགས་བདེན་ མེད་ ཀྱི་ དཔེ། 如幻喻。譬如幻术师所化牛马等全非实物之喻。

སྒྱུ་མའི་དཔེ་བཅུ་གཉིས། སྒྱུ་མ་དང་། ཆུ་ཟླ། མིག་ཡོར། ཟློག་ཐུ། མེ་ལམ། སྨྱ་བརྟན། དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར། མིག་འཕྲུལ། འཇའ་ཚོན། རྨི་གཏུ་བུར། མེ་ཁོང་ནང་གི་གཟུགས་བརྙན་ བཅས་ བཅུ་གཉིས་སོ། 十二如幻喻，如幻十二喻：幻景、水月、光影、阳焰、梦、谷响、寻香城、魔术、虹彩、电、水泡和影像。

སྒྱུ་མའི་ཚུལ། (1)སྒྱུ་མའི་ རྩེད་ མོ་ སྟོན་ བྱེད་ཀྱི་ ཚོ་

ཐོག། 魔术道具。表演魔术的器物。 (2)ཀཡཿ ཁའི་ཟིངས་སྒྲུབ། 幻财。虚幻的财物。

སྒྱུ་མའི་རྩལ་རྟེན། བའིན་མེད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་རྟེན་འཇོག། 幻术，戏法。

སྒྱུ་རྩལ། ལུས་ངག་ཀི་རྩལ། 技艺，武艺；སྒྱུ་རྩལ་གྱི་གནས་ལ་མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པ། 技艺纯熟。

སྒྱུ་རྩལ་ཅན། སྒྱུ་རྩལ་གེགས་མཁན་ནམ་སྟོན་མཁན། 技艺家，艺人。

སྒྱུ་རྩལ་སྟོན་ས། (1)སྒྱུ་རྩལ་སྟོན་ལྷག་གི་ས་ཆ། 演技场所。(2)(མངོན) ཆུལ་བའི་རྒྱུད་ཆལ། 演技处。国王林苑的异名。

སྒྱུ་རྩལ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི། (1)སྐར་ཚུ་གང་དུ་དང་བའི་བཅོ་ཉག་གི་སྒྱུ་རྩལ་སུམ་ཅུ་དང་། རོལ་མའི་སྒྱུ་རྩལ་བཅོ་བཏུད། ཐུ་དབྱངས་ཀྱི་ཉེས་པ་བདུན། ཁར་ཀྱི་ཆ་ཐུབ་དཀུ་བཅས་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་བཅའ། 六十四技艺。印度古代流行的有艺术性的技能，属于文化体育等技艺的三十种，属于演唱、器乐的十八种，属于声乐的七种，属于舞蹈的九种，共六十四种。(2)འཕྲུད་པ་སོད་ཀྱི་ཚངས་གཉིས་པའི་སྒྱུ་རྩལ་རེ་བཞི། 六十四种房中术。拥抱等属于男女风情的六十四种姿态。

སྒྱུ་སྣོག ཁམོ་ཞིང་མི་རྟག་པའི་ཆུ་རོང་ཁངས་སྒྲུབ། 幻财。迅速耗散、如幻无常的财物。

སྒྱུ་ལུས། རྣམ་པ་མེད་ཀྱང་སྐུ་ཆོགས་སྡང་བའམ། སྡང་ཡང་རང་བཞིན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་སྒྱུ་མའི་ལུས་ཞེས་བྱའོ། 幻身。无上密乘圆满次第所说虽无行相而有种种现分，虽有现分而无自性，故名幻身。

སྒྱུ་ལུས་བདུན། སྒྱུ་ལུས་ཀྱི་དཔེ་བ་བདུན་དེ། དབེན་སྒྱུ་མ། སྡང་བ་སྒྱུ་མ། ཆེ་ལམ་སྒྱུ་མ། བར་དོ་སྒྱུ་མ། ཏིང་ཁམས་ལྟ་སྒྱུ་མ། སྒྱུལ་པ་སྒྱུ་མ། ཤེ་ཤེས་སྒྱུ་མ་བཅས་སོ། 七幻化，七幻身。幻身分为七种：譬喻幻化、现分幻化、梦境幻化、中有幻化、光明幻化、变化幻化和智慧幻化。

སྒྱེ་ཀོམ། ཚེན་དུན་རོམས་པ། 夸耀，炫耀，矜夸，

སྒྱག་པོ། ཕྱིམ་བདག་པོ་མོ་གང་ཡིན་པ་དེའི་པ། 名词。公公，夫之生父；岳父，妻之生父。

སྒྱག་མོ། ཕྱིམ་བདག་པོ་མོ་གང་ཡིན་པ་དེའི་མ། 名词。婆婆，夫之生母；岳母，妻之生母。

སྒྱང། སྒྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྱང་རྟགས། སྒྱང་རྩིས་ཀྱག་དཀོས་བའི་རྟགས། 乘号。数学计算符号“×”。

སྒྱང་བའམ། སྒྱང་རྩིས་ཀྱག་བའི་ཐུལ་ལུགས། 乘法。数学计算法中基本四则之一。

སྒྱང་སྐྱོགས། གཏོང་འཛིན་བྱེད་སྦྱངས། 操纵法，驾驭术，控制法：རྟ་ཁ་སྐབ་ཀྱིས་སྒྱང་སྐྱོགས་དང་། ཆུལ་ཁ་ཟློག་པོས་སྒྱང་སྐྱོགས། 衔辔驭马首、宰相控王道。

སྒྱང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྒྱང་བ། བསྒྱང་བ། སྒྱང་།། (1)གཞི་གང་ཙོང་ཟྱོ་བ། 转移，变动，更改，交换：མདོག་སྒྱང་བ། 换色。མིང་སྒྱང་བ། 更名。ཆོས་ལུགས་བསྒྱང་བ། 改变宗教派别。ཡུལ་སྐྱོགས་སྒྱང་བ། 更改地方。བསམ་བློ་སྒྱང་བ། 转变思想。ཁ་ཤོ་སྒྱང་བ། 转动方向，驾驶。དབང་དུ་བསྒྱང་བ། 移归所属，统治。སྐམ་བུ་དཀར་པོའི་ཚོས་མདོག་གང་ལ་སྒྱང་སྒྱང་རེད། 一幅白毯毡，随意着颜色。(2)སྒྱད་རིང་ཞན་ཆུན་བརྗེ་བ། 翻译；སྒྱད་སྒྱང་བ། 口译。ཡི་གེ་སྒྱང་བ། 文字翻译。ཚིག་སྒྱང་བ། 逐句翻译。དོན་སྒྱང་། 意译。ཐད་སྒྱང་བ། 直译。སྐུ་སྒྱང་བ། 音译。(3)གངས་ཉོང་ཕྱེ་བ། ཀྱིས་རྒྱལ་བའམ་བསྒྱང་བ་དེ་སྒྱང་ཅིང་ཏེ་གངས་ཀྱི་རྒྱལ་བ། 倍增，加倍。乘法运算：གསུམ་སྒྱང་། 三倍。ལྔ་ལྷག་ཀྱིས་བསྒྱང་བ། 增加了五倍。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བསྒྱད་པ་དང་། བསྒྱས་པ།

ཐེལ་བ། གཞིལ་བ་བཅས་སོ།

ཐུང་ཁྱིད། (མངོན) (1)ས་ཁག་ཟོ། 己亥年、土猪年的异名。(2)ཟོལ་དྲུ་བ། 译者、翻译人员的异名。(3)སྐྱེ་འཕྲིད་མཁན། 带路人、引导者的异名。

ཐུང་རྩིས། ལྟ་མང་ཕོར་ཐེལ་བའི་རྩིས། 乘法。倍增计算法。

ཐུང་རྩིས་དགུ་མཐའ་རེའུ་མིག ཐུང་ རྩིས་ཀུག་སྐབས་མཁོ་བའི་མན་ངག་ཏིག 乘法九九表。

ཐུང་སྒྱུར། ཡི་གེ་ཐུང་བ་དང་། རྩོམ་པ། 译著。翻译和著作。

ཐུམ་ཐེའུ། ཐུ་སྐོད་ཆ་ཚང་། 大小口袋。大口袋和小口袋。

ཐུམ་སྐོད། ཁང་ཀོག་ཆེན་པོ། 大袋，囊。

ཐུམ་མོ། འབྲུ་རྩམ་སོགས་ཐུག་སྐོད་ཆེན་པོ་ཞིག 名词。大口袋：འབྲུ་འབྱས་ཐུམ་མོའི་ནང་དུ་བྱག 把谷物装进大口袋里。ཐུམ་སྐོང་རང་ཚོ་མི་ཐེན། 囊空难自立。喻无力自主。ཚོགས་ཐུམ་བཙུགས་པ། 设置固定储粮袋。ཐུམ་མོའི་ནང་ནས་ཐོན་ཏེ་ཁང་ཀོག་ནང་ལ་མི་འཇུལ། 不退出大袋进小袋。喻不舍优就劣。

ཐེག་ཕྱེ། 名词。(1)ཐབ་རྡོ། 灶石。支锅的石头。(2)རྐང་གསུམ་ཡོད་པའི་ཐབ་ཀ། 三脚炉。有脚支起的炉灶：ལྕགས་ཀྱི་ཐུང་ཕྱེ། 三脚铁火炉。

ཐེག་ཕྱ་གསུམ། ཐབ་རྡོ་སུམ་ཚམ། 三脚灶石。支锅的三个石头。

ཐེའུ། ཐུ་མོ་ཆུང་ཆུང་། 名词。小袋。

ཐེལ། ཐེལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཐེལ་བ། (ཨ་དད་ལ) བཐེལ་བ། བཐེལ་བ། ཐེལ།། དབྱིལ་བ། 推倒，推翻，颠覆：ཤིང་སྡོང་ཐང་དུ་བཐེལ། 把树推倒。ཁེ་གཅད་ནས་བཐེལ་སོང་། 角力被摔倒。ཁང་པ་ཆང་ནས་བཐེལ། 把房子连墙根推倒。རྡོག་ཐོ་བསྡུད་ནས་ས་ལ་ཐེལ། 踢翻在地。

ཐོག་ཐུ་ཐེའུ་གསུམ། ཐུ་སྐོད་ཆ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། 大中小袋。

ཐོག་པ། 名词。(1)ཐུ་མོ་ཆ་པ། 大口袋。(2)(རྟེང) སྐོག་པ། 皮挂包。

ཐོག་གས། གཡུལ་ལས་ལ་མཁོ་བའི་མཆོད་ཆ་ཆ་ཤས་ཤེག 名词。炮。一种重型武器：ཐོག་གས་ཆུང་། 小炮。མེ་ཐོག་གས། 大炮。

ཐོག་གས་སྟེགས། མེ་ཐོག་གས་འཇུག་ས་ནི་ཁྲིམས་རྟེན། 炮台，炮座。安放大炮的高台或架子。

ཐོག་གས་མདའ། མེ་ ཐོག་གས་ དང་ རྡོ་ ཐོག་གས་ ཀྱི་ མདའ། 炮弹，石弹。

ཐོག་གས་མདེལ། ཐོག་གས་མདའ་དང་དོན་གཅིག

ཐོག་གས་ཚོར། ཞུ་ རྡོ་ སོགས་ འཕྲལ་ འཁོར་ ཀྱིས་ འཕེན་པའི་རྡོ་དང་། ཐོག་གས་ཀྱི་རྡོ་མདེལ། 礮石，石弹。用机械力抛出的石头：བྱག་ རི་ གཅར་ བའི་ གོག་ནས་ཐོག་གས་རྡོ་འཕེན་པ། 从悬岩上放礮石。

ཐོང་བ། (རྟེང) རང་ གི་ ཉེས་ པ་ གཞན་ ཀྱིས་ མི་ མངོན་པར་ ཐེད་པ། 谄。掩饰己过，隐瞒过失。

ཐྱོ། 名词。(1)རྟེ་བའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཀུལ་་་ དྲ་ཐུང་པ་ཐ་མས་ཅད་ལ་ཐྱོ་ཞེར་ཞིང་། དབྱེ་ན་ ངག་ཆིག་སོགས་ཤུང་དུ་སྟོན་པའི་ཐྱོ་དང་། ཆུ་ ཐྱོ་ སོགས་ལུང་དུ་མི་སྟོན་པའི་ཐྱོ་གཉིས། 声音。耳朵听到的有意义和无意义的一切声响。分为言语等有记别声及水声等无记别声两类：ཀྱི་ཐྱོ། 呐喊声。མེ་ ཐྱོ། 燃烧声。ཆུ་ ཐྱོ། 流水声。ཐྱོ་དབྱངས་ཀྱི་ཐྱོ། 歌声。ཐྱོ་དག་པ། 发音正确。བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་དོན་གང་ཤེན་ཐྱོ་སོང་བཞག་བྱས་ ཏེ་ བཤད་ པ། 依据字音，讲解书中含义。མིང་ཆིག་སོ་སོའི་དེས་ཆིག་ཚིག་ཐྱོ་བཤད་

ཚིག། 解释各个名词定义。བཟང་ངན་གང་བཤད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚངས་པ། 懂得所说的话是好是坏。 ཚངས་སྤྲིན་ནང་ནས་འབྱུག་སྐྱེ་ཞིང་པ། 云中雷音震。 ཐག་རིང་ནས་སྣད་ཐུང་ཚིས་བཤེ་བའི་སྐྱེ་ཐོས་པ། 耳闻远处高呼声。མེ་སྐྱེགས་འཕངས་པའི་སྐྱེ་ཚེར་གག་པ། 炮声响亮。འབྱང་བ་འཁྲིགས་པའི་སྐྱ་དང་། མེ་མང་འཚེགས་པའི་སྣད་སྐྱ་འཐབ་པ། 天籁人籁，杂遝交织。 ཚོགས་ཁང་ནང་དུ་གྲུ་གཞས་དང་། རོལ་མོའི་སྐྱ་འཁོར་པ། 会场中歌声、乐声交响共鸣。ཞབས་ཀྱི་ཀི་བུ་གང་སྡིང་བལ་བཏུག་སྐྱེ་སྐྱ་བཀག་པ། 用棉花塞住耳朵，阻隔声音。རང་རང་གི་ཡུགས་སྲོལ་དང་མཐུན་པའི་སྐྱས་བརྗོད་པ། 使用各人习惯了的言语来说。བརྗོད་བྱའི་དོན་གང་ཤེན་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱས་ མངོན་བར་བྱེད་པ། 根据语音，能够了解说的是什么意义。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་སྐྱག་དང་། སྣད་སྐྱ། ཐགས་བྱེད། སྐྱ་སྣད། སྐྱ་བྱེད། སྐྱ་དབྱངས། སྐྱ་ཉར། སྐྱག་པ། རིས་ཀྱགས། རིས་སྐྱ། རིས་སྐྱག དབྱངས། རབ་སྐྱག ལྷང་གཏ་བཅས་སོ། (2)ཐ་སྙད་དང་ཡི་གེའི་མིང་། 词语，术语，文字，བདག་སྐྱ། 主语。དགག་སྐྱ། 遮止词。འབྲེལ་སྐྱ། 领属词。 (3)ཤཀྱའི་བང་སྐྱད་པའི་གཞུང་། 声明。梵文语法。

སྐྱ་ཀ་ཅན་དབྱངས་གསུམ། སྐྱ་གཞུང་ཀ་ལྟ་བ། ཙན་ད་པ། དབྱངས་ཅན་སྐྱ་ཚངས་ལྡེ་གཅིག། 梵文声明学三派：集分派、月八戒派和妙音派。

སྐྱ་སྐད། ངག་གསུ་འབྱང་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་སྐྱའམ་སྐད། 声响，语音。口中或自然界所发声音；སྐྱ་དབྱངས་དང་རོལ་མོའི་སྐྱ་སྐད་སྙན་པ། 悦耳的歌声和乐调。གནམ་གྱུ་མང་པོ་གནམ་ལ་འཕུར་བའི་སྐྱ་སྐད་ཆེན་པོ། 飞机成群飞过天空发出的巨响。དགས་ཚལ་སྐྱག་པོའི་ནང་ཏུ་གཅན་གཟན་གྱི་སྐྱ་སྐད་སྐྱག་པ། 猛兽啸声震密林。སྐྱེད་ཚལ་ནང་དུ་ཐ་དད་ཅིའི་སྐྱ་སྐད་གྲག་པ། 禽音鸟语出林苑。རིང་ནས་སྐྱ་ཆུང་འཐེན་པའི་ སྐྱ་སྐད་ལྟང་ངེར་གྲགས་པ། 远处发出朗朗的歌音。

སྐྱ་སྐྱང་བ། (1)སྐད་ཆུང་ཆུང་དུ་ཅིད་པ། 放低声音。(2)སྐད་ཚ་མི་གོད་པ། 禁言，不谈话。

སྐྱ་མཁན། (1)སྐྱ་རིག་གེས་མཁན། 声明学家。(2)(མངོན) ཕུར་བུའི་མིང་། 声明师。木星的异名。

སྐྱ་འཇུག་ངུ། (མངོན) གྲོག 放声。闪电的异名。

སྐྱ་ཆུན། སྐྱའི་ཆུན་ཁེས་བའི་བསྡུས་ཚིག

སྐྱ་སྒྱུར། (1)ལོ་ཙྪ་བ། 译师。སྐྱས་ མཆོག་ སྐྱ་སྒྱུར་ ཆེན་ པོ། 至圣大译师。 (2)སྐད་ རིགས་ གཅིག་གི་སྐྱ་སོར་བཞག་ གིས་ སྐད་ རིགས་ གཞན་ ཁེག་ལ་སྒྱུར་བ། 译音。用一种语言的语音，表示另一种语言的近似语音。

སྐྱ་སྒྲོག (མངོན) (1)ཀྲག་རྟ། 燕子的异名。(2)ཀྱེ་བྱ། 鸡的异名。(3)བརྒྱ་བྱིན། 帝释的异名。(4)ངང་པ། 雁、鹅的异名。(5)བཅུའི་མིང་། 数字十的异名。(6)ནམ་མཁའ། 天空的异名。(7)སྤྲིན། 云的异名。(8)ཐ་སྐྱེ། 鸟的异名。(9)ཐ་རྨ 乌鸦的异名。(10)འབྲུག 龙的异名。 (11)རི་དྭགས་རྟ་དྲུ། 麋鹿的异名。(12)སྐྱེན་པོ། 罗刹的异名。

སྐྱ་སྒྲོག་རྒྱལ་པོ། (མངོན) སྐྱེན་པོ། 发声王。罗刹王的异名。

སྐྱ་བརྒྱ་པ། (མངོན) འབྱུག་སྐྱ། 百声。雷的异名。

སྐྱ་ངན། (1)སྐྱ་མི་སྙན་པ། 噩耗。不祥的声音。(2)སྐྱེང་ཆེན་སྐྱ་མི་སྙན། 北俱卢洲一语别译。

སྐྱ་ངན་ཅན། སྐྱང་ཕུག་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཁམས་སྐྱང་ཕུག་སྐྱ་མི་སྙན་ཀྱི་རྒྱ། 僧拉婆洲。有胜边洲一语

别译。

ཟློག་ངན་ཐོངས། (ཁངས) ལྷའི་རྒྱལ་མཁན། 弃恶声。天界乐师的异名。

ཟློག་ངར་ངར་ཅོ། (1)འཇིགས་སྐད། 嘶音，声音嘶哑。(2)ངར་བའི་སྒྲ། 怒吼声。

ཟླ་གཅན། (རྩིས་)གཟའི་གཙོ་བོ་སྦྱོང་བའི་ལུས་ཅན་ཞེག་སྟེ། ཟླུས་ཁྱིམ་དག་པ། ཆེས་རྒྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཏིས་བཏུ་སུམ་ཅུ་ལ་རྒྱ་སྐར་འཁོར་ཤོ་ལན་གཅིག་འཁོར། དེའི་ཤོང་སྟོང་དེ། ཆེས་ཞག་གཅིག་ལ་ཉུ་སྦང་བཏུ་བཞི་དང་ཨ་མིག་ཀི་ཆ་བཏུ་གཉིས། ཏིན་ཞག་གཅིག་ལ་ཉུ་སྦང་བཏུ་བཞི་དང་དབྱག་གཅིག་ཨ་མིག་ཀི་ཆ་ཤས་བཏུ་དགུ་མདའ་འདོད་དྲག་ཀི་ཆ་ཤས་ཁྲི་གཅིག་དང་ཤོ་བཅུད། ཁྱམ་ཞག་གཅིག་ལ་ཉུ་སྦང་བཏུ་བཞི་དང་དབྱག་གསུམ་ཨ་མིག་ཆ་གཉིས་མདའ་རྩའི་ཆ་ང་གསུམ། ཆེས་རྒྱ་གཅིག་ལ་ཉུ་ཆོད་བདུན་དང་ཉུ་སྦང་གཉིས་དབྱག་གསུམ་ཨ་མིག་ཀི་ཆ་ཤས་བཅོ་ལྔ་ཕེན་བས་ཟློགས་ལོངས་ཉུ་ཆོད་གསུམ་ཉུ་སྦང་ཤོ་གཅིག་དབྱགས་གཅིག་ཨ་མིག་ཀི་ཆ་ཤས་བཏུ་དགུ་ཕེན། གཟའ་དུས་ཨ་སྒྲ་གཅན་དང་ཁ་གདོང་དུ་འཆར་བས་ དེའི་མཐུག་མའི་ཐ་སྙད་ཐོབ་ཀྱང་། ཟླ་གཅན་དངོས་མ་ཕེན་ནོ། རུ་གདོང་མཐུག་གསུམ་ཐད་ལའང་ཟློས།

罗睺。藏历九曜之一。有数无象（只能推算出其位置，但观测不到其形象），远地点在角宿，二百三十个朔望月巡天一周。一个太阴日行零度14分又23分之12息。一个太阳日行14分1息又23分之20弱。一个宫日行14分3又23分之3息弱。一个太阴月行7度2分3息又23分之15，半个太阴月的行度为3度31分1息又23分之19。劫火曜与罗睺处于相反的方位（黄白降交点与升交点相距180度），所以又称罗睺尾，但单称罗睺则专指罗睺头。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁམས་གསུམ་རྣམ་གྲལ་དང་། རྟེ་བའང་ཐར་འགྲོ། མཐོ་རིས་སྤྱང་རྒྱད། རྒྱུན་ལས་རྒྱལ། ལུགས་པ་ཅན། གཟའ་ཡི་རྟ་བ་འཇིག། རླུ་བ་འཇིམས། རླུ་བ་ཟ། དུ་ཏུ་ལ། ལས་ནག ཞིང་གེ་མིའི་བྱ། རྒྱད་གསུམ་རྣམ་གྲལ་བཅས་སོ།

ཟླ་གཅན་ཀྱི་མཇུག བཙོད་རྒྱལ་ཀྱི་དབང་གིས་དུས་མེ་ལ་རླུ་གཅན་ཀྱི་ མཇུག་ མ་ ཞེས་ ཐ་ སྙད་ བཏགས་པ་ཙམ་མོ། 罗睺尾。正名"劫火"。因其位置与罗睺头相反，故名，即黄白降交点。

ཟླ་གཅན་ཀྱི་ཐུལ་བའི་གཟའ་བཞི། ཀང་ན་ དུ་བ་མཇུག་རིང་དང་། ཨོ་དུ་སྤུག་མགོ་མེ་འབར་དང་། རྟ་བ་ན་གཡག་མགོ་རླུང་འཕྱུག་བྱང་ནོ་ཆུ་ཏིག་རྩོན་པོ། 罗睺四象。罗睺变化的四曜，东方长尾、南方虎头烈焰、西方牛头狂飙和北方碧蓝滴水。

ཟླ་གཅན་ཀྱི་ཚ། ལུགས་ རྩའི་ ཁྲི་ བྱག་ རྟེག 罗睺脉。人体内中脉别名。

ཟླ་གཅན་ཀྱི་རླུང་། མེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་སྟེ་ཤིན་རྩལ་དུ་སྐྱེ་གཅན་ཨུར་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་སྐྱ་ གཅན་ ཀྱི་རླུང་ཞེས་བྱའོ། 罗睺风息。智慧风别名。无上密乘所说在中脉之外流行如罗睺强而有力，故名。

ཟླ་གཅན་མཇུག་མ། སྐ་ གཅན་ ཀྱི་ མཇུག་ དང་ དོན་གཅིག

ཟླ་གཅན་ཤིབས་པ། གཟའ་རྟ་དུ་ལའི་གདོང་ མཇུག་གང་དུའི་གྲིབ་གཟེར་ཐོག་པ། 罗睺猝中。旧说人被罗睺星首尾阴影笼罩，即将中风猝死。按指脑溢血病。

ཟླ་གཅན་གདོང་། སྐ་གཅན་ཀྱི་གདོང་དང་ སྐ་ གཅན་རྟ་བ་གཅིག་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་ ཀྱང་ རྟེ་ རླ་ གཟའ་འཛིན་ཤེས་པའི་ཚེད་དུ་ གཟའ་ གཞན་ རྒྱུ་སྐར་ལ་སྐྱོད་ ཚུལ་ དང་ བསྟུན་ནས་ སྐ་ གཅན་ ཀྱི་ གདོང་ཞེས་རྟ་ བ་ ལས་ ཨོག་ཐ་ བཤད། 罗睺

头。罗睺头与罗睺本数，原是相同的概念，但罗睺与日、月运行方向相反，为了计算日、月食起见，按与日、月运行相同的方向计其位置，给所得的数值，另立了罗睺头这样一个名称，即黄白升交点。

སྒྲ་གཅན་རྩ་བ། སྒྲ་གཅན་རང་འགྲོས་གཡས་བསྐོར་ཡིན་པས་ནམ་གྱུ་ནས་གཡས་བསྐོར་དུ་ཐོས་པའི་སྐར་མ་རྩེས་འབྱང་དང་བཅས་པའི་སྒྲ་གཅན་གྱི་རེས་པ་ལ་སྒྲ་གཅན་རྩ་བ་ཞེས། རྩ་བའི་འགྲོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པས་སོ། 罗睺本数。罗睺在天体上是右旋运动的，它在廿七宿中的位置应从奎宿起右旋计数，这是罗睺运动本来应得的数值，所以叫做本数。

སྒྲ་གཅན་འཛིན། 〈梵gṛhṇ:〉 (1)རྒྱལ་རིགས་སྒྲ་གཅན་འཛིན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཉེན་ཐོས་ཏེ་འཁོར་བཅུའི་གསས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞེག་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་�གོང་ཀྱི་སྐལ་ཡིན། 罗估罗，罗睺罗尊者。释迦牟尼佛弟子中敬重戒腊第一，为释迦牟尼未出家前之子。 (2)གཏན་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལས་ཐྲི་ཡང་ཀྱའི་སྤྱིང་ན་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག 罗估罗。十六尊者之一。居青蓝苑。

སྒྲ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོ། སྔར་ཀུ་གང་ནུ་ལེབྦའི་མཁན་པོ་སྤྱི་བ་དབའ་ཀྱའི་བྱུ་སྐྱབ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མཁན་པོ། 罗睺罗贤。梵音译作罗睺罗跋陀罗。古印度龙树论师在那烂陀寺出家时之剃度师。

སྒྲ་གཅན་ཉིག་གཟུམ། སྒྲ་གཅན་ཞིག་གཟུམ་ལ་སྤྱིའམ་རྒྱལ། 罗睺三日。罗睺星在宫日、太阳日和太阴日中分别运转的情况。

སྒྲ་རྗེ་བཞིན་པ། བརྗོད་པ་དང་དོན་གཉིས་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པ། 文从义顺。文字和含义是一致的。

སྒྲ་རྗེ་བཞིན་མ་ཡིན་པ། བརྗོད་པ་དང་དོན་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པ། 文义悖谬。文字和含义不一致。

སྒྲ་འཇུག སྒྲ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས། སྒྲ་གནས་བརྟན་དུང་དང་། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་གཞུང་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པར་མ་སྐྱེ་བཟློད་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པའོ། 《入声明论》。十三世纪，萨迦班智达·衮噶坚赞所著有关声明八品、实词、语词和文章等论述。

སྒྲ་ཉམས་པ། (1)སྒྲ་སྐད་ཆུང་དུ་སོང་བའམ་ཆད་པ། 声音减弱。(2)སྐད་རྒྱུར་ཚགས་པ། 音变。文字的读音和拼写不全、不正等。

སྒྲ་སྒྲིན། པི་ཝང་བམ་ཀྱུད་མང། 琵琶，弦子。弦乐器总名。

སྒྲ་སྒྲིན་འབྲོལ་འཛིན། སྔར་སྐྱོན་ལམ་ཚུགས་དུས་ལྷ་སའི་མི་ཚངས་སྐྱེས་པ་ལང་སོགས་བཀྲ་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འབྲོལ་འཛིན། 六弦琴证。旧时传召期间，拉萨居民为求准许弹奏六弦琴，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

སྒྲ་སྒྲིན་རྒྱད་གསུམ་པ། རྒྱད་རྒྱད་གསུམ་ལྡན་ཀྱི་སྐྱེ་སྟེགས། 三弦琴。

སྒྲ་སྒྲིན་ལྟ་བྱའི་ཤེམས་བཟློད། ཤེམས་བཟློད་ཅེས་གཉིས་ཀྱི་ཞོན་གསོས། བྱང་ཤེམས་ས་བཅུ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་དང་ལྡན་པའི་ཤེམས་བཟློད་དེ། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་བཞིའི་སྐྱེ་དབྱངས་སྟོན་པར་མཁས་པའི་སྐྱེ་སྟོན་ལྟ་བུའོ། 琴瑟喻发心。二十二种发心之一。住第十地菩萨具足法筵之发心。为求解脱之所化机，以悦耳音说四法印，有如众所乐闻之琴瑟。

སྒྲ་སྒྲིན་པ། རྣ་བར་སྟོན་པའི་སྐད། 和音，乐音，妙音。

སྒྲ་བསྐྱེད། (1)བྱག་ཅ། 回音，回响。(2)སྐད་བར། 留声机。

སྒྲ་མཐའི་རྣམ་ཤེད། ཐ་ཚུད་བསམ་གཏན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྩགས་ཀྱི་སྒྲ་དེ་ལ་དཔྱད་ཞིང་གཞི་གས་ནས་ཐུན་ཙམ་རེ་ཕྱིར་སོང་ནས་མཐར་མེ་རྟོག་པའི་ངང་དུ་འཇོག་པ་ཐུབ་པའི་དེ་ཉིད་དེ་ལྟག་མཐོང་ཀི་ཡེ་ཤེས་ཆུད་ལ་འཆར་བའི་ཆུའོ། 声际真实。密乘事部静虑真实之一。思察分析咒音，任其逐渐微细，最后住于无分别中，名为声际真实，是心相续现起观慧之因。

སྒྲ་མཉམ་པ། བརྗོད་བདེ་འཇེན་པའི་ཚུལ་ཏེ་ངག་ཐོག་ནས་བརྗོད་བདེའི་མིང་གཞིའི་ཐུབ། 顺口后缀用法。语法学中，口头说来十分流畅的后缀组合法。

སྒྲ་དག་ཐྲོས་གཅང་། ཀློག་སྡུངས་གསལ་ཞིང་སྤུས་དག་པ། 语音清晰，发音正确。

སྒྲ་དོན། (1)རྗོད་ཚིག་གི་དོན། 字义，词义。语词含义。(2)སྒྲ་དང་དོན། 声义。语音和词义。

སྒྲ་དོན་གཉིས་ཀ་སྣང་བའི་རྟོག་པ། སྒྲ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་གཉིས་ཀ་སྣང་བའི་རྟོག་པ་སྟེ། བདག་ལ་ཐང་བའི་སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐུམ་འཇིན་རྟོག་པ་སྤྱ་བྱའོ། 声义俱现分别心。名言共相与实境共相同时并现的分别心。如谙习世事者见瓶之分别心。

སྒྲ་དྲག་པ། (1)ཚེ་ཡིག་གི་སྒྲ་གདངས། 强声。强势字母的音调。(2)སྐད་གདངས་ཆེ་བ། 大声，声音强大。

སྒྲ་གདངས། དབྱངས་ཀྱི་འགྱུར་ཁྱད། 声调，音调。

སྒྲ་མདོ་བཞི། ཀ་ལྟ་པ། ཪཏྣ་པ། དབྱངས་ཅན་པ། ཀ་ཏན་དང་ཀཱ་ཙྱ་པ་ཡི་སྒྲ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་བཞི། 声明学四大著述：《积分论》、《月八戒论》、《妙音论》和《巴尼巴》等古梵文四大家的声明学著述。

སྒྲ་ལྡན། (1)ཡི་གེ་རྣམས་རང་རང་གི་སྒྲ་གནས་ནས་བྱང་བའི་སྒྲ་ཕྱིར་ཐོན་པའི་རྩལ་བ་ཚེ་ཆུང་གི་དབང་གིས་དབྱེ་བའམ་ཡང་ན་ཀ་ཁ་ཤི་ཁྱེ་ཤེ་ཟེ་ཏེ་ཉ་ཏ་ད་ན་མ་རྣྲ་ཊ་ཏ་ཐ་ད་ན་མ་རྣྲ་ཊ་ཏ་ཐ་ད་ན་ཕ་བ་ཤ་ཥ་ས་ཧ་ལ་ཀྵ་ཨཱ་ཨི་ཨཱི་ཨུ་ཨཱུ་ཨཾ་ཨཿའོ། 浊音字。字母从各自发音部位发音时，根据发音动作的强弱而有所区别，强者为浊音字，如藏文的ཀ་等二十字母和梵文的ཀ་ཁ་字摄中的二十字母。(2)སྐྱག་ལྡན། 有元音字，元音字。含元音之辅音字。(3)(ཨངོན་) 1.སྤྲིན་པ། 云的异名。2.ཤིང་རྟ། 车、乘的异名。

སྒྲ་ལྡན་ཚན། (ཨངོན་) ཁྲིམས་ཁང་། 吆喝地。法院的异名。

སྒྲ་ལྡན་ལྷ། (ཨངོན་) དབྱངས་ཅན་ལྷ་མོ། 声音天。妙音佛母的异名。

སྒྲ་སྡེབ། ཡི་གེའི་བརྩི་སྡེབ། 字形结构，字音组合，དབྱངས་གསལ་འཛུལ་རྐེན་མགོ་འདོགས་སོགས་ཀྱི་སྤྱིར་བ་མ་ཐོང་བའི་སྒྲ་སྡེབ་གསལ་བ། 元音、辅音、前加、后加、上加、下加等字形结构，明确无误。

སྒྲ་པ། སྒྲ་རིག་ཤེས་མཁན། 名词。声明学家，声论师。

སྒྲ་སྤྱི། མིང་གི་ཚ་འདྲ་ཆོ་ལ་སྣང་བ་སྟེ། དབེན་ན། ཐུམ་འཇིན་རྟོག་པ་ལ་ཐུམ་བའི་མིང་གི་ཚ་འདྲ་ཆོ་ལ་སྣང་བ་དང་། འདུས་ཐུམ་མི་རྟག་པ་ཞེས་བའི་མིང་ཆོག་གི་ཚ་འདྲ་ཆོ་ལ་སྣང་བ་ཀྱ་བྱའོ། 名言共相。心中所现事物名号的影像。如见瓶之分别心中由瓶名所现之影像，及心中所现“有为法是无常”之名言影像。

སྒྲ་སྤྱི་རྟོག་པ། སྒྲ་སྤྱི་ཀུང་བ་སྣང་བའི་རྟོག་པ་སྟེ། བདེ་ལ་མ་ཐུང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐུམ་བའི་སྒྲ་སྤྱི་སྣང་བའི་ཆོ་ཕྱ་ཐུ། 名言共相分别。但随名言共相显现之分别心。如不谙世事者心中所现瓶名共相之心。

སྒྲ་ཆེ་ཆུང། སྐད་ཆེན་པོ། 声音大，高声，大声。

སྒྲ་རིག་པ། (1)སྒྲ་སྒྲོག་པ། 发声，发音。(2)སྒྲའི་གཞུང་རྩོམ་མཁན། 声明论著述者。

སྒྲ་རིག་ཐུ་མོ་ཡང་དག་རྒྱལ་བ་ཅན། 梵文音节学家，印度班智达娑纳迷札、达那希拉和西藏译师香·智军等对旧译典籍进行了修订并厘定卷帙，同时就显密乘典籍如何译法，以及使声明和藏语两者相符易懂，根据厘定文字的敕命而撰写的一部声明学著作。热巴坚时代

སྒྲ་དབྱངས། སྐད་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས། 声音，乐声，音韵，和声；རྣམ་མཁའ་ལ་འབྱུག་གི་སྒྲ་དབྱངས་ཟབ་མོ་སྒྲོག་པ། 空中响起沉重的雷声。

སྒྲ་དབྱངས་མ་མོ། མ་མོ་དབྱངས་ཅན་མ། 妙音天母，妙音佛母。

སྒྲ་བཅིན། (ཁངས) (1)བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཁ་བཞོན་པ་སྐང་པོ། 帝释坐象的异名。(2)ངང་པ། 雁或鹅的异名。(3)སྤྲིན། 云的异名。(4)འབྲུག龙的异名。

སྒྲ་སྦྱོར། (1)སྒྲ་རིག་པའི་གཞུང་། 声明著述。古印度语言学论著。(2)སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་འཁྱུར་ཡིག་རིང་ཐུང་འཐིན་སྟངས་སོགས་ལ་བསྟན་པའི་ཚིག་སྦྱོར། 配音。如为歌词作曲等。(3)ཕྱད་དང་རྟགས་དབྱེ་རྣམས་རྗེས་འཇུག་སོ་སོའི་མཐའ་སྟེང་སྦྱངས། 虚字使用法。连接词和判位词依后加字不同而变化的规律。

སྒྲ་སྦྱོར་རྣམ་པ། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པའོ། 言语分别。名言分别。

སྒྲ་སྦྱོར་བམ་གཉིས། མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཀྱི་སྐུ་དུས་སུ། བཀྲ་ཤིས་ལྡེ་སོགས་ལོ་ཙཱ་རྣམས་ཀྱིས་སྡེབ་ཀྱི་འགྱུར་རྣམས་དག་ བཅོས་དང་། གཞུང་ཚད་བམ་པོར་གྱངས་ངེས་པ་བྱས་པ་དང་འབྲེལ། མདོ་ཚུལ་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཇི་ལྟར་བསྒྱུར་དགོས་ པའི་ཚུལ་ བསྡུས་ཏེ་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཆར་མཐུན་ཞིང་། ཚོ་བའི་བའི་ཚེད་དུ་ཚུལ་བོའི་བཀས་ བཅད་དེ་གཏན་ ལ་ཕབ་ བའི་སྒྲ་རིག་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤེག 《声明要领二卷》。热巴坚时代，印度班智达娑纳迷札、达那希拉和西藏译师香·智军等对旧译典籍进行了修订并厘定卷帙，同时就显密乘典籍如何译法，以及使声明和藏语两者相符易懂，根据厘定文字的敕命而撰写的一部声明学著作。

སྒྲ་སྒྱུར་བམ་གཉིས་མ། དུས་རབས་བཅུད་པར་བོད་ཀྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་སྐབས་ཤེ་དྷ་པ་སྐ་ ངོག་ཁང་ གསུམ་ སོགས་ ཀྱིས་ བསྒྱིགས་ པའི་ སྒྲའི་ བསྟན་བཅོས་ཤིག 《声明要领二卷》。八世纪时，西藏译师噶、焦、祥氏三师所著有关古印度语言学的一部论著。

སྒྲ་མི་སྐྱེད། (1)〈ཀུ་རུ:〉བྲིང་བཞིའི་གླས་རི་རབ་ཀྱང་ངོས་ཀྱ་ཤེད་པའི་ཤྲིང་ཆེན། 胜处。梵音译作俱卢洲、拘卢州。四大部洲之一，在妙高山北方海中。(2)〈ཀཱརཱ:〉ཤྲིང་ལྷན་བཀྲད་ཀྱི་གླས་ཀྱང་ཤྲིང་གི་ཤྲིང་ལྷན་ཤར་མ། 恶音洲。梵音译作矩拉婆洲，八中洲之一，在北俱卢洲之东边海中。

སྒྲ་མི་སྐྱེད་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུ། 〈ཁོར་འཁོར:〉ཀྱང་སྒྲ་མི་སྐྱེད་ཅེད་པའི་ཤྲིང་ཆེན་ཀྱི་རྒྱབ་ན་ཤོད་པའི་ཤྲིང་གཤོག་སྟེ་ཤྲིང་ལྷན་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 恶音对洲，亦作有胜边洲，梵音译作憍拉婆洲。北拘卢洲西方海岛名，八中洲之一。

སྒྲ་མེད། (1)ཤི་ཁ་རྣམས་ རང་རང་ གི་སྒྲ་གནས་ནས་བྱང་བའི་སྒྲ་ཕྱིར་ ཐོན་ པའི་ རྟོལ་ བ་ ཚེ་ ཆུང་ གི་དབང་གིས་དཀྱེ་བས་ཅད་ཤེག་གི་ཀ་ཁ་ཅ་ཆ་ཏ་ཐ་ད་ན་པ་ཙ་ཚ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་ཀྵ་ཏྲ་ཛྙ་ཤྲཱ་ཀྲ་ཀྱི་ཁ་ས་བཅུ་བཞི་དང་། ཤེག་ས་སྒྲ་དགའ་ཀྱི་ཁ་ས་བཅུ་ཨའམ། ཁ་ཚ་ཆ་

ཐ་ཧ་ཅ་ར་ཀ་ཁ་ཤ་ཆ་ས་སྟེ་བཅུ་གཉིས་བཅས་ལ་སྒྲ་མེད་ཅེད། 清音字。字母从各自发音部位发音时，根据发音动作的强弱而有所区别，弱者为清音字。如藏文的"ཀ"等十四字母和梵文的ཀ་ས་字摄中的十三字母。(2)རྡོག་མེད། 纯辅音字。梵文离去元音之辅音字，梵文之字下有"ˎ"符者。

སྒྲ་ཅམ་ཕྱི་རྒྱུན། བསྒྲས་བཟློད་ཀྱི་རྒྱུན། 唯声修饰法。即影射修饰法。

སྒྲ་རྟགས། སྒྲ་དང་ཚད་མ། 声明与因明。

སྒྲ་རྩལ། སྒྲ་རིག་པའི་གནས་རྩལ། 声明作法。声明学中的定律。

སྒྲ་མཐུངས་ལ། ངག་ཐོག་ནས་བརྗོད་བདེའི་མིང་གཞིའི་སྒྲ་བརྗོད་བདེ་བ། 顺口后缀用法。

སྒྲ་འཛིན། (མངོན) རྣ་བ། 持声。耳的异名。

སྒྲ་འཛིན་ཀབང་མངོན། སྒྲ་འཛིན་པའི་དབང་པའི་མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཉིད་ནི་བའི་དབང་པོ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་གཞན་རིག་ཏུ་བྱལ་མ་འཁྲུལ་བ། 听觉根现识。自己增上缘耳根直接所生离分别、不错乱的悟他识。

སྒྲ་འཛིན་ཡིད་མངོན། སྒྲ་འཛིན་པའི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པའི་མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཉིད་སྒྲ་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་གཞན་རིག་ཏུ་བྱལ་མ་འཁྲུལ་བ། སྒྲ་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ལྟ་བུ། རང་གི་གཉེར་དུན་གྱིས་སུ་ཙམ་པའི་དབང་མངོན་གཅིག་གིས་དེ་མ་ཐག་ཉིད་བྱས་པ་ལས་བྱང་བའི་གཞན་རིག་ཏུ་བྱལ་མ་འཁྲུལ་བའོ། 听觉意识现识。自己增上缘听觉意根直接所生离分别、不错乱的悟他识，即以伴有自所觉境之根现识为等无间缘所生离分别、不错乱之悟他识，如听觉根现识之后一刹那。

སྒྲ་ཞི་བ། སྒྲ་སྐད་ཆུང་ལ་འཇམ་པ། 语气温和。

སྒྲ་གཞུང་། སྒྲའི་བསྟན་བཅོས། 声明论著，语言学论著。

སྒྲ་ཡི་གནས། (མངོན) རྣ་བ། 声处。耳的异名。

སྒྲ་རིག་པ། རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟའི་ཡ་གྱལ། ཆོག་གི་འབྲིལ་བ་ཚར་གཅོད་པའམ་མེལ་བར་བྱེད་པ་བང་སྤྲོད་པའི་རིག་པ། སྔགས་སྐད་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། ཀུན་དང་། རྣམ་འགྱུར་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རིག་པའོ། བོད་ཡིག་གི་ཕྱད་རྣམ་དབྱེ་དང་། ཐ་ཚིག་བཅས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་སྟོན་པའི་སྒམ་རྒྱུགས་སོགས་བརྗོད་པའི་རིག་པའོ། 语言学。旧译声明，为五大明处之一。纠正或扫除语言中所犯毛病以使语言规范化的科学。如阐述梵文本质、结构、组合变化规律及藏文虚词、动词等语法规律的学科。

སྒྲ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས། སྒྲའི་གཞུང་། 声明论著，语言学论著。

སྒྲ་ལ་གཟོལ་བ། གཟོལ་བ་གསུམ་གྱི་བཟླས་པའི་ཡ་གྱལ་ཏེ། རྣ་དཀྱིལ་གྱི་རྡེང་དུ་སྐྱགས་ཟེང་རང་སྒྲ་སྐྱོག་པར་གསལ་གདབ་པའོ། 声专注。密乘行部三种专注念诵之一。明想月轮上面所列咒鬘自然发声的咒文。

སྒྲ་ལ་གཟོལ་བའི་ཡན་ལག སྐྱོང་ཚུལ་ཀྱི་བཟླས་པ་ཡན་ལག་བཞིའི་ནང་གསེས་ཏེ། རྣ་དཀྱིལ་རྡེང་བཟླ་བྱའི་སྐྱགས་རང་སྒྲ་དང་བཅས་པ་བསྐོམ་པའོ། 专注声支。密乘行部念诵四支之一。专注观修月轮上面自然发音的咒文。

སྒྲ་ལྡོག བྱག་ཅ། 回声。岩谷等处反射的声响。

སྒྲ་བཤད། རིས་ཆོག་སྟེ། ཐ་སྙད་ཀྱི་ཆོག་འཐུས་ཤར་ཕྱལ་ཏེ་དེའི་དོན་བཤད་པའི་འཁྲིལ་བཤད་ཀྱི་ཚུལ། 释词，解字。从语词的各个字面上分析，解释词义的注释方式：སྒྲ་བཤད་ཚིག་ཀྱས་དོན་ཡང་དག་པ་ཤེས་མི་གྱུབ། 单从字

面上讲，不能正确理解含义。 སྒེལ་བ་ལ་ཆུ་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་། ཆུ་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲ་མེ་འཇུག 青蛙虽可以释为"水生"，实际上不说青蛙是"水生"。

སྒྲ་སིང་ངེ་བ། སྒྲ་ཆུང་ཞིང་གསལ་བང་ཐོན་ཚུལ། 声响悠扬，声细而明：ཉིན་ཤཱསྟས་ཀྱི་སྒྲ་སིང་ངེ་བ་ཞིག་ཐོས། 听到悠扬的碰铃声音。

སྒྲ་སིལ་སིལ། རྡིལ་བུ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་འཕྲུང་ཚུལ། 铿锵，丁当。串铃等响声。

སྒྲ་གསང་། སྐད་སྒྲ། 声音；སྒྲ་གསང་མཐོ་བ། 高声，大声。

སྒྲ་སྐྱོད་བ། སྐད་སྒོམ་པའམ་གདངས་དལ་བ། 粗声缓调。沉重迟缓的声音。

སྒྲབ་སྒྲོབ། སྒྲབ་བ་སྒྲབ་བའི་བརྡུས་ཚིག

སྒྲབ་ཅེ་སྒྲོབ་ཅེ། (1)དངོས་རིགས་སྡུ་ཚགས་འཕྲུང་ཚུལ། 满满当当，殷实貌：འཇིན་ཚས་སྒྲབ་ཅེ་སྒྲོབ་ཅེ་མང་པོ་ཞིག་བསགས་པ། 满当当地堆积了很多什物。(2)སྒེམ་རྩུ་ཐྲེབ་ཚུལ། 大模大样，傲慢相：མི་དེས་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་སྒྲབ་ཅེ་སྒྲོབ་ཅེའི་རོམ་འཕྱིང་ཁོ་ན་ཐྲེབ་ཀྱི་འདུག 他没有任何本领，却一味装得大模大样的。

སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད། ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ནང་གསེས། རྣ་ཤེས་ཀྱིས་མཉན་བྱ་སྟེ། ཐིན་བའི་འཕྲུང་བ་ལས་གྱུར་བ་དང་། མ་ཐིན་བའི་འཕྲུང་བ་ལས་གྱུར་བའི་སྒྲ་རྣམས་སོ། 声处。外六处之一，耳识所闻者。分有执受大种所成声及无执受大种所成声两种。

སྒྲའི་སྐྱེ་གནས། མི་གཞི་སྒྲའི་སྐྱེ་གནས་མཐྱིན་བ་སོགས། 发音部位。

སྒྲའི་རྒྱུད། སྡེར་ངག་གི་ཅ་བའི་གཞུང་མེ་ཚང་མའི་ལེའུ་དང་པོ་སྒྲའི་ཡི་གེ་སྡེ་ལྔ་སོགས་པ་སྟེའ་སྒྲོན་ལས་འཕྲུང་བ་བཞིན་དུ་སྒྲུར་ཏེ་ཆུ་གར་སྤྲོ་གར་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོ་སོའི་རང་ལུགས་བཞིན་སྤྲོད་བའི་ཆུན་ཡིན། ལེའུ་གསུམ་པ་ཡིག་གཟུགས་འདྲ་བ་ཚིག་ཀང་གི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་སྒྲུར་བ་སོགས་རྒྱང་ཐུན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སྡུ་ཚགས་སོགས་དང་། ཀུན་ཏུ་འཁོར་བ་དང་། ཕྱིར་འཁོར། དབྱངས་དང་གསལ་ཐེབ་གཅིག་ཏུ་ཇེས་པ་སོགས་བྱ་དགའ་བའི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་སྡེ་སྒྲའི་སྒྲོན་བ་གཅོ་བོར་སྤྲོད་བའི་ཆུན་ཡིན། 字音修饰法。修辞学本论《诗镜》第一章所述，字音轻重结合规律，第三章所述难作体，如各句首中末尾使用叠字，以及回文、半回文、同韵句等等，以字音变化为主的修辞方法。

སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ། སྡེད་རྗེས་མིང་གསུམ་ཚིག་ཕྱད་རྣམ་དཀྱེ་དང་བཅས་པ་གང་གིས་གང་ལ་རྗེ་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། 用字法。前加、后加、语基，以及连接词和判位词等在何种字的前后如何使用的规律。

སྒྲའི་སྡེབ་སྒྲོར། ཡི་གེའི་སྡེད་རྗེས་མཚོ་འདོགས་སོགས་སྡེབ་སྒྲོར་ཐེད་སྤྱངས། 拼写法。前、后加字等的拼合方法和规律。

སྒྲའི་གནས་བརྒྱད། བོད་སྒྲོད་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྒྲའི་འཇུག་ཡུལ་མེ་འབྱ་བ་བཀྱད་དེ་ཐེད་པ་དང་། བསྒྱུ་བ། བསྒྲུར་བ། དྲང་བ། འཇུག་པ། རྣམ་པར་དབྱེ་བ། ཐོག་ས། དངོས་པོ་བཅས་ཀྱི་གནས་བཀྱད། 《声明八品》。古印度语言学有关语音、语义的八种变化：造作品、复合品、转变品、指引品、运用品、类别品、方面品和事物品。

སྒྲའི་གནས་བརྒྱད་རྒྱ་འགྲེལ། བོད་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་སྐབས་ཞུ་ཁྱི་འཕྲུག་གིས་བརྩམས་པའི་སྒྲའི་གནས་བཀྱད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག 《声明八品本释》。吐蕃王赤松德赞时，杰奇珠所著古印度语言学《声明八品》的注释。

སྒྲའི་བྱིད་ཅན་ཁྱབ བྱིད་པ་པོ། ལས། བྱིད་

ཡ། དགོས་ཚེད། འབྱང་ཁུངས། གཞི་བཅས། 语法六格：作者、受事、动作、原因、从由和方位。

སྒྲའི་ཡན་ལག་ཀྲན་མོང་བ་གསུམ། རྟོག་ལ་མཁོ་བའི་སྒྲའི་ཡན་ལག་ཐུན་ མོང་ བ་ གསུམ་ སྟེ་ གཞི་ཡི་ཅི་དང་། རང་བཞིན་བརྗོད་པ་མིང་དང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ཚིག་བཅས་སོ། 语文共通三支。写作所需三种共同要素：作为基础的文字、作为本体的实词、说明特点的词句。

སྒྲའི་ཡན་ལག་ཀྲན་མོང་མིན་པ་གསུམ། རྟོག་ལ་ མཁོ་ བའི་ སྒྲའི་ ཡན་ ལག་ ཐུན་ མོང་ མིན་ པ་ གསུམ་ སྟེ། རང་བཞིན། རྒྱུན། རྣམ་འགྱུར། 语文不共三支。写作所需三种特殊要素：文体性质、结构和文风。

སྒྲའི་ཚུ། ཆོ་དཀྱིལ་གྱི་རོལ་ཚུ་ བཅུ་ ཐུའི་ སྔགས་ གཟུངས་རང་ སྒྲ་དང་བཅས་པའི་ཏོད་ཟེར་ སྐྱོ་བསྟུ་ བསྒོམ་པ་སྟེ། ཐ་རྒྱུད་ལུ་དྲུག་གི་རྣང་གསེས་ཤེག་ 声音尊，声音本尊。密乘事部六本尊之一。修习心间月轮上所列诵咒文，发出声音，收散光明之瑜伽。

སྒྲུབ་གནས་ཀྱི་དེ་ཉིད། སྒྲ་གནས་ཀྱི་དེ་ ཉིད་ ཅེས་ཐ་བ། ཐ་རྒྱུད་བསམ་གཏན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ ཉིད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རང་གི་ཐུགས་ཀའི་ ཟླ་བ་སྐྱགས་ཁྱེར་དང་བཅས་པ་ལས་སྐྱགས་ ཀྱི་ཡི་ གེ་རྣམས་རང་ སྒྲ་དྲིལ་བའི་ སྒྲ་ ལྟ་ ཐུར་ སྒྲིག་ པར་ བསམ་པ། སྒྲ་གནས་ཏེ་ཞི་གནས་བསྒྲུབ་པའི་ གཞིའོ། 住声真实。密乘事部静虑真实之一。观想从自心间月轮咒鬘所有咒文，自发声响如同振铃。此声长住即为成止之因。

སྒྲིག་ཆས། འཕྲལ་འཁོར་དང་ ཁང་པ་ སོགས་ཀྱི་ ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་པའི་དངོས་ཆས། 设备，部件。

སྒྲིག་ལྟར་སྣ། སྒྲིག་ཁྲག་ 排列方式，结构形式。

སྒྲིག་པ། (ཕ་དད་པ) བསྒྲིགས་པ། བསྒྲིག་པ།

སྒྲིགས།། (1)གོམ་པ། 排列，编排；མི་མང་པ་སྟང་བསྒྲིགས་ཏེ་སྡེབ་པ། 很多人列队出发。དམག་དཔུང་གི་བཀོད་པ་གསར་དུ་བསྒྲིགས་པ། 重新布阵。(2)སྡེབ་པ། 综合，接连，集合：སྐྱེན་ ཚིག་ཁ་ འགོང་ བ་ རྣམས་ ཐུགས་ གཅིག་ ཏུ་ བསྒྲིགས་པ། 编集零星诗词。ཤིང་ཁ་བསྒྲིགས་པ། 拼合木板。

སྒྲིག་སྒྲོམ། གསར་འགྱུར་སོགས་ཐུགས་བསྡུས་ཀྱིས་ སྒྲོམ་པ། 编写，编辑；སྒྲིག་སྒྲོམ་པར་སྐྱེན། 编印。

སྒྲིག་འཛུགས། སྒྲིགས་ལས་དང་ལྡན་པའི་ མཉམ་ སྡེབ་ཚོགས་པ། 组织。有秩序的共同体。

སྒྲིག་འཛུགས་མེད་པ། (1)ཚོགས་པའི་ སྡེ་ སྒྲིགས་ བཅོ་ ཁྲིར་ མི་ ཞུ་ བ། 无组织，不遵守集体制度。(2)ཚོགས་པའི་ནང་དུ་མ་ཞུགས་པ། 未加入团体。

སྒྲིགས། ❶སྒྲིག་པའི་ སྐུལ་ཚིག ❷ཚུལ་ མཐུན་ ལམ་ ལུགས། 名词。制度，秩序，纪律；སྒྲིགས་ཡག་ པོ། 纪律好。སྒྲིགས་མེད། 无纪律。ཐ་སྙད་ ངན་པ་ལང་ ཀོར་ཀྱིས་ སྒྲིགས་ལད་པ། 恶习丑行，纪律败坏。ལུས་ངག་གི་ཐ་ སྙད་ རྩུལ་དང་ མཐུན་ པར་ སྒྲིགས་གཏན་པ། 约束言行，使之就范。མ་ རབས་ ཀྱི་ ཀུན་ སྤྱོད་ལ་ བརྟེན་ནས་ སྒྲིགས་ འཆལ་པ། 行为下流，纪律败坏。

སྒྲིགས་ཁྲིམས། སྒྲིགས་ལས་དང་ ཁྲིམས་ སྡོམ། 制度，法纪，纪纲，纪律：ཁག་ ཚོད་ རྩལ་ མཐུན་ ཀྱི་ སྐོ་ནས་ སྒྲིགས་ཁྲིམས་ བརྩི་ ཁྲང་ བྱས་པ། 谨慎有礼，遵守纪律。ངན་ སྤྱོད་ ངོ་ ཁྱེར་ ཀྱིས་ སྒྲིགས་ ཁྲིམས་ འདྲལ་བ། 以恶行为光荣，毁弃法纪。སྒྲིགས་ཁྲིམས་དཀྲུགས་པ། 败坏法纪。

སྒྲིགས་དབྱུང་། སྒྲིགས་ཁོངས་ནས་ཕྱིར་ ཕྱུང་པ། 开除。从组织中清除出去。

སྒྲིགས་ ཚོགས། ཐ་ སྤྱོད་ མཐུན་ པའི་ ཁུལ་ དུ་ འཛུལ་པ། 加入组织。参加同一行业的会社。

སྒྲིག་ཞུགས་ཚད་གཞི། (1)སྒྲིག་འཛུགས་ཐུ་འཛུལ་དུས་ཐ་ཤྱི། 资格。加入组织时间的早晚或先后。 (2)དགེ་འདུན་ཁྱི་ནང་དུ་འཛུལ་དུས་ཐ་ཤྱི། 戒腊长幼。出家年月早晚。

སྒྲིག་ཡིག ཡིག་ཐོག་ཏུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སམ་ལས་དོན་སྐྱབ་སྡུངས། 章程。书面写定的组织规程或办事条例。

སྒྲིག་ལམ། ལུགས་མཐུན་ལམ་སྲོལ། 纪律，秩序，规则，规矩准则。 སྒྲིག་ལམ་དམ་པོ། 纪律严明。ཆོག་དང་མི་ཆོག་གི་སྒྲིག་ལམ་བཏུང་པ། 订立许不许可的规矩准绳。སྔར་ཁྱི་དང་པོ་མིན་པའི་སྒྲིག་ལམ་ཚང་མ་ཞིག་པ། 旧时的陋规，都已解体。རྣོང་སྐྱོད་མཁན་ཁྱིས་སྒྲིག་ལམ་དཀྲུགས་པ། 暴徒扰乱秩序。

སྒྲིབ། སྒྲིབ་པའི་སྒོལ་ཆིག

སྒྲིབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྒྲིབ་པ། བསྒྲིབ་པ། སྒྲིབ།། སྙུང་པ། 比较，较量：སྒྲས་ཚད་ལེགས་ཉེས་ཐེབ་ཙམ་བསྒྲིབ་པ། 比较质量好坏。ཐ་རྡོལ་པོ་དང་སྡེ་བས་ཤུགས་སྒྲིབ་པ། 和对方较量实力。❷མཁས་པ། 名词。能人，能手。

སྒྲིབ་ཅོ། སྙུང་ཚིམ་གྱང་ཅོ། 形容词。精通，熟练，聪明伶俐：ལག་རྩལ་མཁས་ཤིང་སྒྲིབ་ཅོ། 手艺精巧熟练。རྟ་ཚེ་སྐྱེས་པས་ཀོ་ད་སྒྲིབ་ཅོ་རེད། 稍一提示即能了解，叫做聪明伶俐。

སྒྲིབ་གཉིས། ཉོན་སོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་གཉིས། 二障：烦恼障和所知障。

སྒྲིབ་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྒྲིབས་པ། བསྒྲིབ་པ། སྒྲིབས།། གཙོག་ཚིམ་ཚིམ་བཀབས་པ་དང་། མི་མཐོང་བར་ཉིད་པ། 遮蔽，掩覆。遮掩实际情况：ཉི་མ་སྒྲིན་པས་བསྒྲིབས་པ། 乌云遮蔽太阳。སྙིང་རྗེ་སྒྲིབ་པ། 蒙蔽心窍。སྐུག་པ་ཉིད་བས་རྣམ་མིག་ལམ་སྒྲིབ་པ། 雾气遮视野。❷ཁེབས་དང་གཙོགས། 名词。云翳等覆蔽物，如纸张、皮革等包装材料。佛书译为盖、障、障碍：མིག་ནང་དཀར་སྒྲིབ། 白内障。སྡིག་སྒྲིབ། 罪障。རང་སྐྱོན་ཁྱི་སྒྲིབ་པས་བསྒྲིབས་པ། 为各自的缺点所掩蔽。ཁའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལུས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་མི་འདག 但凭口头如来，难净身上孽障。喻徒托空言，不能改过。མར་ཁྱི་ཀོ་སྒྲིབ། 酥油的包皮。ཟྭ་རིལ་ཁྱི་ཤོག་སྒྲིབ། 水果糖纸皮。

སྒྲིབ་པ་ལྔ། ཆོད་འཁྱོད་དང་། ཁཏོད་ཟེམས། རྒྱགས་གཉིད། འདོད་ལ་འདུན་པ། ཞེ་ཚོམ་བཅས་ལྟའོ། ཡང་གྲངས་འདྲིན་ལུགས་ཤེག་ལ་འདོད་ཆགས་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། འཁྱོད་པ་དང་། གཡེང་བ་དང་། ཞེ་ཚོམ་བཅས་ལྟའོ། 五盖：掉悔盖、瞋恚盖、昏睡盖、贪欲盖和疑法盖。一说为：贪欲盖、昏沉盖、睡眠盖、掉悔盖和疑法盖。

སྒྲིབ་པ་རྣམ་སེལ། ཐུང་སེམས་ཅན་ཐ་ཤས་བཀྲིད་ཀྱི་གཅིག 除盖障菩萨。八大菩萨之一。

སྒྲིབ་པ་ཐ་ཤད་པའི་སེམས་བསྐྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཡི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། 永断诸障发心。如来地发心。

སྒྲིབ་པ་ཐ་ཤད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས། སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་གཅིག་ལས་སྒྲིབ་པ་ཐ་ཤད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་གཅིག་ཏུ། ཆུ་རྒྱུན་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། སྤྲིན་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། 二种断障发心。二十二发心中两种永断诸障发心，谓河流喻发心和云喻发心二者。

སྒྲིབ་པ་མི་མངའ་བའི་མཁྱེན་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། 无障碍智，佛智。

སྒྲིབ་པ་བཞི། འདི་ལ་འདྲིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཞན་གསལ་ལྟར། 四障。佛书对此有种种说

法：(1)ཐེག་ཆེ་དཀར་བྱ་སྒྲིབ་པ་བཞི་སྟེ། འདོད་ཆེན་ཆེ་སྒྲིབ་པ་དང་། ཕྱི་སྟེགས་བའི་སྒྲིབ་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དམན་སྒྲིབ། རང་རྒྱལ་ཀྱི་དམན་སྒྲིབ། 障蔽大乘正道四种应破：上品贪欲障、外道障、小乘声闻障和小乘独觉障。(2)ཉོན་སྒྲིབ་དང་། ཤེས་སྒྲིབ། ཆགས་སྒྲིབ། ཐོགས་སྒྲིབ། 烦恼障、所知障、贪著障和碍对障。(3)ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ། ཉོན་མོངས་བའི་སྒྲིབ་པ། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ། སྟོབས་འཇུག་གི་སྒྲིབ་པ། 业障、烦恼障、所知障和定障。

སྒྲིབ་པ་གསུམ། ཆགས་བའི་ སྒྲིབ་ པ་ དང་། ཐོགས་བའི་སྒྲིབ་པ། དམན་བའི་སྒྲིབ་པ་བཅས་གསུམ་མམ། ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ། ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 三障。佛书对此有不同说法：贪障、碍障、下劣障。亦作烦恼障、所知障、业障。

སྒྲིབ་བའི་ཟློགས་པ། མིག་ལ་སོགས་བའི་གཟུགས་བཅུ་ པའུ་པོ་དེ་ སྒྲིབ་པ་ལ་ ཐོགས་ པ་ སྟེ་ རང་ གི་ཡུལ་དུ་གཞན་སྐྱེ་བའི་གེགས་ཉིད་བའོ། 障碍有对。眼等五根五境十种色法互相障碍，能阻余法生于各自处境之中。

སྒྲིབ་བྱེད། (མཛོད) ཟླ་བ། 能蔽。月亮的异名。

སྒྲིབ་ཡུན། སྐྱ་གཅན་རྣམ་གཅས་ཀྱི་ཟླ་ འཇིན་ཡུན། 食久，食延。日月食经过的时间。

སྒྲིབ་གཡོགས། སྒྲིབ་བྱེད། 覆盖物，掩蔽物，覆障，མངོན་ སུམ་ མཐོང་ གསལ་ སྒྲིབ་ གཡོགས་མེད་པ། 亲眼现见，无覆无蔽。

སྒྲིབ་ཤིང་། ཏ་ཀ་དེ་ཚང་ཤིང་ལ་ཐུགས་བའོ་སྟེ་ལུས་ལ་བཅངས་ན་ཚང་ཤིང་འཇིན་མཁན་རང་ཉིད་གཞན་ཀྱིས་མི་མཐོང་བར་སྒྲིབ་ཏུབ་ཅེས་བའི་ བཤད་སྲོལ་ཡོད། 隐身木。迷信说对曾作鸦巢的树枝施行法术，持此树枝即能隐身。

སྒྲིབས། སྒྲིབ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྲིམ་ཚ། སྟོད་སྟོད་མིན་པ། 紧张，注意：རྒྱ་ པ་སྒྲིམ་ཚ་ཙམ་པ་ཞེག་བྱེད་པ། 集中注意力。

སྒྲིམ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲིམས་པ། བསྒྲིམ་པ། སྒྲིམས། (1)རྩེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བ། 注意，策励，集中精力：ཁོ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིམས་ཏེ་ཉོན་ཏོ། 专心致志地听着！རྒྱ་པ་དམ་ཚིར་སྒྲིམ་པ། 严密注意。ལག་རྩལ་ཏ་ཅང་མཁས་པས་ལས་ཀ་བྱད་དུས་ ཁོ་སེམས་ རྩེ་བསྒྲིམས་ཆེར་ བསྒྲིམ་མི་དགོས་ པ། 由于手艺熟练，工作起来，不须十分费神。(2)འཁལ་བ། 捻紧，搓紧：སྐྱེད་པ་བསྒྲིམས་པ། 搓线。བལ་གྱི་ཨ་ཀ་མ་ཕྱ་ཡང་། བསྒྲིམས་ནས་སེང་ཀ་འཕྱིག་གྱབ། 羊毛虽细，搓成绳子能缚狮。

སྒྲིམ་ཙི། 形容词。(1)མཁས་ཙི་དང་གྱང་ཙི། 练达，纯熟；机警，精明；མཚོ་ཐོན་སྒྲིམ་ཙི། 机灵。(2)སྟོད་ཙི་ མིན་ བཞམ་ དམ་ ཙི། 紧，密合，不松：དར་སྐུད་སྟེ་ནས་བརྒྱང་ སྟེ་ སྒྲིམ་ཆུག་པ། 牵住丝线一端捻紧。ཆུས་ཙོད་ལམ་ལ་འཚོ་དུས་ སེམས་ སྒྲིམ་ ཙིར་ ཕྱིད་ མི་ དགོས། 走熟路，不须聚精会神。

སྒྲིམ་སྒྲོད། སྒྲིམ་པ་དང་སྟོད་པ། 松紧，张弛。紧张与松懈；ཐག་པ་སྒྲིམ་སྟོད་འཚམ་ཙི། 绳子松紧适度。

སྒྲིམས། སྒྲིམ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྲིལ། སྒྲིལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྲིལ་ཁ། དྲིལ་བའི་ སྒྲིལ་ སྒྲིལ། 卷子，卷儿。卷拢的物件：རས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཁ། 布包裹。ཤོག་ཁྱེ་ སྒྲིལ་ཁ། 纸卷。

སྒྲིལ་སྒྲིལ། ཐུམ་ཀྱིས་བཏུམས་བའི་རིལ་རིལ། 包裹，卷卷儿。卷拢的物件。

སྒྲིལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲིལ་བ། བསྒྲིལ་བ། སྒྲིལ། (1)སྡེམ་པ། 连结，纠集，绞合：ཐག་ པ་རྩེ་ སྒྲིལ་དང་ སུམ་ སྒྲིལ་བྱས་པ། 绞成两股和

三股绳。 (2)སྡེ་བའམ་སྡུད་པ། 汇合，聚集：སྟོབས་ཀུན་མཐའ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡེལ། 汇合所有力量在一起。(3)བཏུམ་པ། 包，裹，席卷：འབོག་གི་ནང་དུ་ཅི་ཤིད་སྡེལ་བ། 什物卷在包袱内面。 (4)རྩིས་རྒྱག་སྐབས་རང་འཁོར་མེ་ཅོག་ནས་གནས་གོང་མར་བཏུག་པ། 进位。满基数时，向前一位数进一：དཔྱིད་ལ་བསྡེལ། 向刻位进一。 བཅུ་ལོན་ན་བཅུ་གནས་སུ་བསྡེལ། 满十进一。满十就向十位数进一。 མགའ་རྩེ་གྱབ་བས་བསྡེལ་བའི་ལྷག 用六十和七进位后的余数。

སྡེལ་གཟེངས། གཟེང་གི་ཁྱེ་བག་ནས་ཟངས་སོགས་ཀྱི་འབྱར་སྡེལ་བའི་ཁྱེད་ཅིག 搓压凿刀。金银工匠所用凿具之一。凿口作铣刀形，一槽双刃，搓压金属丝，即可切磨成贯珠状造件。

སྡེལ་ཤིང་། (1)གང་ཀའི་སྐད་ཤིང་། 卷心棍。连于卷轴画下部或一端，收卷时作轴心的木棍。(2)ཆུ་གྱག་སྡེལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཤིང་ཀན་ཁང་། 擀面杖。

སྡེལ་ཤོག ཀྱི་སྡེལ་ཆུག་ཁྱེད་ཀྱི་ཤོག་ཐུ། 包装纸。

སྡུག་མདངས། རྡེ་མོ་འབྲི་སྐབས་ནས་མཁའ་དང་ས་གཞི་ལ་ཕྱོ་སྡུག་གི་མདངས་རིས་ཆུག་པ། 烘色托影法。在绘制画中天地部分时，使用各种浓淡的点画投影，以烘托远近者。

སྡུག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡུགས་པ། བསྡུག་པ། སྡུགས། ཁར་ལེན་ པ། 采集，拾起，捡起：ལམ་དུ་མེ་ཤིང་བསྡུགས་ཏེ་ནང་དུ་ལོག 从路上捡柴回家。མིས་བཤད་ཚད་བདེན་པ་མིན། ཐུན་བསྡུགས་ཚད་འབྲི་མིན། 别人说的不一定都是真话，鸟雀啄的不一定都是小虫。喻不可一概而论。

སྡུགས། སྡུག་པའི་སྐལ་ཆ།

སྡེང་། སྔར་བྱང་རབ་བཏུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། 名词。寓言，神话故事。浪漫的传说；ནས་ རྡེང་སྐོས་མེ་འཁྱོལ། 夜长神话不够讲。 ཁོས་བཤད་པའི་སྐད་ཅ་དེ་སྡེང་སྡེང་ཀུང་རེད། 他所说的完全是神话。སྡེང་མཁན་མཁས་པས་ཀེ་ས་ཀྱི་སྡེང་འཆད། 善说书者说唱格萨故事。

སྡེང་མཁན། ལོ་རྒྱུས་ གོད་ མཁན་ དས་ ལོ་རྒྱུས་ སྡེང་ལེན་ མཁན། 讲寓言者，说唱故事者。

སྡེང་སྒྲ། སྡེང་གཏམ་ཀྱི་རྒྱ་དབྱངས། 神话故事长歌。

སྡེང་སྒྲོད། སྡེང་གཏམ་བྱང་ལུགས་ཀྱི་ངག་རྒྱུན། 故事传说。口头流传的神话故事。

སྡེང་གཏམ། སྔར་བྱང་གཏམ་རྒྱུན། 传说故事，神话。

སྡེང་པ། སྡེང་ གོད་ མཁན། 名词。说唱神话故事者。

སྡེང་དཔེ། སྡེང་གཏམ་འཁྲིད་པའི་དཔེ་ཅ། 寓言，故事，传记，小说书籍。

སྡེང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྡུངས་པ། བསྡུང་བ། སྡུངས། ཆུ་ སོགས་ ཀྱི་ ནང་ དུ་སྡུངས་ནས་འཇུ་བར་ ཁྱེད་ པ། 溶解。泡在液体内使之溶化：སྐག་ཚ་སྡུང་གིས་འདྲུག 溶化墨汁。ནོ་མའི་ནང་ལ་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་བསྡུངས་པ། 把藏成药珍宝丸，溶化在牛乳里。

སྡེང་བབ་པ། རབ་ བཏགས་ ཀྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཆོས་ ལ་ ཀད་ པ། 降神说书。迷信谓说书者被鬼神附体之后，即能说唱种种神话故事。

སྡེང་ཚིག སྡེང་གཏམ་འཁྲིད་པའི་དཔེ་ཅ། 寓言，故事，传记，小说书籍。

སྡེང་ཤོད་པ། (1)སྡེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ གོད་པ། 讲故事。(2)རྫུན་ གོད་ པ། 说神话。意谓说谎：དེ་རིང་ཁིན་ན་ཁོས་སྡེང་གོད་ཀྱི་ཨ་དྲུག 今天么，他可是在说谎。

སྡེངས། སྡེང་བའི་སྐལ་ཆ།

སྡེག། སྡུག་པའི་སྐལ་ཆ།

སྒྲུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲུན་པ། བསྒྲུབ་པ། སྒྲུན།། འགྲན་ཟླ་ཉིད་པ་དང་སྙུང་བ། 竞争，比赛，较量：ངར་གན་ཀྱིས་གསེར་ལ་བསྒྲུན་པར་མི་བཟོད། 铜不能比金。མི་སྙན་མས་དཔའ་བོ་ལ་བསྒྲུབ་པོད་དམ་མི་པོད། 懦夫能不能和勇士较量？

སྒྲུབ་རྩེ། བསྒྲུབ་རྩ་དང་འདྲ།

སྒྲུབ་ཁང་། ལྷ་སོགས་སྒྲུབ་སའི་ཁང་པ། 禅堂，修行静室。

སྒྲུབ་མཁན། (1)ལས་འགན་སྒྲུབ་པ་པོ། 办事人。(2)ཆོས་སྒྲུབ་པ་པོ། 行者。修行的宗教徒。

སྒྲུབ་གྲྭ། ཆོས་སྒྲུབ་པའི་འདུས་གྲྭ། 禅院。修行的僧团或寺庙。

སྒྲུབ་ཟྭ་ལས། ཆོས་ཉིད་པའི་སགས་ཀྱི་ བཟའ་བཏུང་། 修行口粮。修行时需用的饮食物品。

སྒྲུབ་བརྒྱུད། སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ཀྱི་བཀའ་བ། 道统。师徒授受修行诀窍的传承系统。

སྒྲུབ་ངག སྒྲུབ་ཉིད་དམ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ སྒྲུབ་བ་འགོད་པའི་ངག 论式，论轨。列举能立或理由以成立命题的语言方式。

སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་། སྒྲུབ་ངག་གང་ཞེག་ཆོའམ་དོན་ཟམ་སྒྲ་གང་ཉང་སྒྲུབ་དང་ལྡན་བ། དབེར་ན་སྒྲ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར་ ཞེས་བ་ ལྟ་ བུའོ། 似论式，似论轨。错误的思路、义理或语言方式。如云："由于声是眼识之所感受者故。"

སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གསུམ། རྟགས་ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་བ་ཐམོད་པ་དོན་སྒྲུབ་ཅན་།། རྟགས་ཚུལ་ གསུམ་ ཚང་ ཡང་ ཕྱི་ ཆོལ་ ཀྱིས་ ངེས་ རྟང་ མེད་པ་ཐམོད་པ་ཟླ་སྒྲུབ་ཅན་། ཚུལ་གསུམ་ངེས་པར་ ཉིད་ ཀྱང་ བརྗོད་ ཚུལ་མི་ ཐཟང་ བ་ སྒྲ་ སྒྲུབ་ཅན་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种似论式。三种有过的论式：立因三性不全，义理有过；论敌无可定解，思路有过；三性虽定，立论用词不善，语言有过。

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག སྒྲུབ་ངག་འགོད་མཁན་ཏེ་ཆོལ་བ་རང་དང་ཕྱི་ཆོལ་གཉིས་ཀར་མཐུན་ སྣང་ ཀྱབ་ངེས་ ཀྱི་ ཚུལ་ གསུམ་ ཚང་ ཡང་ འགོད་ བའི་ སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ གཉིས་ ལྡན་ ནོ། 真论式，正论轨。列举立论者与敌论者双方共同观点的三性完全的两支论轨。

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས། ཚུལ་གསུམ་ཚང་ བའི་ སྒྲུབ་ཅྱད་ སྟོན་ པའི་ སྒྲུར་བ་ འགོད་ ཚུལ་ ཀྱི་ ཡན་ལག་གཉིས་ཏེ། ཆོས་མཐུན་སྒྲུར་ཀྱི་ངག་ དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྒྲུར་ཀྱི་ངག་གོ། 两支论轨。 列举三性完全能立因之论式中所有两支：同法支和异法支。

སྒྲུབ་ཆག་འཇགས་གསུམ། ཁལ་ཉལ་ སྒྲུབ་པ་ དང་། ཆག་ཡང་གཅོད་པ། རང་འཛགས་ འཇོག་པ་ བཅས་ལ་ ཟེར། 支应、减轻和照旧。对于乌拉差徭的支应、减轻或维持原状等三种处理情况。

སྒྲུབ་ མཆོད། ཡི་ དམ་ སྒྲུབ་ ཅིང་ མཆོད་ བསྟོད་ སོགས་ཉིད་ཅིའི་ཆོ་ག། 修供，修供仪轨。密乘为本尊而进行修习、供奉、颂赞的仪式。

སྒྲུབ་འཛུག ཡུལ་ཅན་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཀྱི་ ཁྱད་པར་ཞེག་སྟེ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་ སུ་མི་ ཕྱེ་ བར་ དང་ ཡུལ་ དུ་ བསྒྲུབས་ནས་འཇུག་པ། དབེར་ན་ཐུམ་འཇིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཐུམ་པ་བཟུང་བ་ན་ཐུམ་པའི་ སྟེང་གི་ཐུས་ མི་ རྟོག་ལ་སོགས་པའི་ ཁྱད་པར་ རམ་ ཆ་ ཤས་ གཅིག་ཀྱང་ཡང་མ་བསལ་བར་ཐུམས་ཅད་ཚོགས་པའམ་ འཇིས་པའི་ སྟོང་ནས་ཚུར་རང་གི་ཡུལ་དུ་ཐུས་ནས་ འཇུག་པ་ ཡིན་ཏེ། 缘体，直缘自体。内心照了外境的方式之一。无有分别，不作寻思之心，不区别其外境的各个部分，一体照了作为自己对境者。例如觉瓶之眼识，照了瓶时，对于瓶

上所有无常等属性或各个部分，全不分别遮遣，笼统合并作为自己对境。

སྒྲུབ་འཛིན་གྱི་བློ། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་མ་ཕྱེ་བར་འཛིན་པའི་རིག་པ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པའོ། 缘体心。心识对于自境属性成分，不加分辨而一体照了者。如无分别心。

སྒྲུབ་འཛིན་གྱི་བློ་དོན་མཐུན། མངོན་སུམ་ཀྱི་ཤེས་པའོ། 如实缘体心。现量识。

སྒྲུབ་འཛིན་གྱི་བློ་དོན་མི་མཐུན། རྟོག་མེད་ཙམ་ཤེས་སོ། 不如实缘体心。无分别颠倒识。

སྒྲུབ་གཏོར། སྒྲུབ་ཐག་བདུན་མོགས་བྱས་ནས་ལྟར་བཟློད་ཟས་ཀྱང་ཆུའི་གཏོར་མ། 成修朵马。念经修法，经过七昼夜等然后观想成为本尊的食子。

སྒྲུབ་ཅཀས་ཕྱིན་ཅི་ཟློག་ལ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་ཡིག་ལུལ། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གཉིས་ཚུབ་འགལ་དུ་ཕྱར་པ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོ་དང་བཞིན་ཀྱི་རྟགས་དང་འབྲས་བྱའི་རྟགས་རྣམས་ཕྱིན་ཅི་ཟློག་ཏུ་བཀོད་པའོ། 逆能立因。似因中二种相违因之一。能立因与所立法互相违越。如云："声是常，所作性故。"颠倒列举自性因及果因。

སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་དེ། འབྲས་བྱའི་རྟགས་དང་། རང་བཞིན་ཀྱི་རྟགས་རྣམས་སོ། 真能立因。具备三相，能证成自所立宗之因，即果因及自性因。

སྒྲུབ་ཐབས། (1)ལས་དོན་བྱེད་ཚུལ། 办法，工作方法。(2)ལྷ་སྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག། 修法，成就法。密乘修习本尊的仪轨。

སྒྲུབ་འདོམ། ཁྲལ་མི་ང་སྒྲུབ་ལག་འདོན་ཀྱི་ས་རྟེན། 差徭地，税课地。旧时，领主交由差民耕种征收实物和力役的份地。

སྒྲུབ་ལྷག་རིགས་གཅིག་ལ། སྒོམ་པ་རིགས་གཅིག་པའི་བྱ་བྱག་ཅིག་སྟེ། སྒྲུབ་པར་ཁྱད་པའི་ལྷག་པ་རིགས་གཅིག་པ་ཞེས་པ་བདུ་ལ་བྱང་མ་བྱང་གི་གང་ཟག་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་ཚོམ་སྟེ་ཐུན་འདི་དང་འདི་འདྲའོ་སྙམ་པའི་སྐྱོན་ངང་གིས་སྐྱེད་ཀྱུས་པའི་དངོས་པོ། དེལ་བྱའི་སྐྱ་དང་སྐྱིང་བྱའི་སྐྱ་ཕྱ་བྱ་བཅས་པའི་ཆ་དང་། རྩྭ་འཇོན་མིག་ཤེས་དང་ཁངས་འཇོན་མིག་ཤེས་ཕྱ་བྱ་ཤེས་པའི་ཆ་དང་། བྱམ་པའི་མི་རྟག་པ་དང་ཀ་བའི་མི་རྟག་པ་ཕྱ་བྱ་ཕྱོན་མིན་འདྲ་བྱེད་ཀྱི་ཆ་ ཐཅས་ངང་ཡིན་ཀྱི་ཁྱོག་པ་རིགས་མཚུངས་པ་རྣམས་སོ། 能立反体同类。反体同类之一。事物能令随一谙不谙练名物大人，一见即能油然生起"此乃此也"之想者，为能立反体同类。铃声笛声属物质分，辨认青色眼识或杂色眼识属心识分，瓶之无常与柱之无常属不相应行分等，俱同属自是反体即能立反体。

སྒྲུབ་གནས། སྒྲུབ་པ་བྱེད་སའི་གནས། 修行处。宗教徒修行的地方。

སྒྲུབ་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྒྲུབས་པ། བསྒྲུབ་པ། སྒྲུབས།། (1)ཕྱེད་པ། 办理，完成：དོན་ཆེན་ཞིགས་པར་ བསྒྲུབས་པ། 圆满完成大事。དཀའ་ངལ་ལ་མ་འཇེམས་པར་ལས་དོན་མང་པོ་སྒྲུབ་ཟད་པ། 敢于不顾艰苦，办理很多事务。རང་འཕྲིན་ལས་འགན་སྒྲུབ་པ་ཕྱུང་ཞེན་པ། 努力完成自身任务。ཆ་ཀུན་ཚང་ན་ལས་དོན་གང་ཡང་སྒྲུབ་སྐྱ་བ་ཡོང་། 条件具备了，事情都容易办理。སྟོང་ཏུས་མེད་ན་ལས་ཀ་འགངས་ཆེན་སྒྲུབ་དཀའ། 没有毅力，难成大事。(2)ཉོ་བ། 采购，置办：མཁོ་ཆས་སྒྲུབ་པ། 采购必需品。ཏུགས་ཀྱི་ སྒྲུབ་པ། 备办路上粮食。ཐུལ་ དོད་བསྒྲུབ་ པ། 搏积财物。(3)བཟོ་ བ། 制造：

གསེར་ལས་སྒྲུབ་པ། 用黄金制造。 ངང་ལྷགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་པའི་འཕྲུལ་འཁོར། 钢铁造成的机器。 (4)རང་དོན་ས་སྡུ་རྣོགས་པའི་སྒོམ་རང་བཙོད་པའི་ སྒས་ རང་ ཤེ་དཀག་ ཅ་ དོར་ ས་ བཅད་ནས་རྣོགས་པར་ཅ་བ་མ་ཕེན་པའི་ཚེས། ཅམ་པ་དང་། ཀ་བ་ལྷ་ཅ་རང་རང་ཤེ་དོན་སྒྲིས་འཆར་བ་རང་རང་ཤེ་དཀག་ཅའི་ དོན་ སྒྲི་ འཆར་བ་ལ་ མི་ ལྷོས་ པའོ། 能立，证成。直接认识自境之心或言说自境之声， 不由直接否认自境之应破分而后进行认识者。如现起瓶、柱之概念，不待现起瓶、柱之应 破概 念； སྒྲུབ་ པར་ ཅིད་ པའི་རྒྱུ་མཚན། 能够成立的理由。 སྒྲུབ་དང་ སྟུན་འཇིག། 立和破。 རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་ཅ་ སྒྲུབ་པ། 以正因证成所立。 རང་ ཤེ་ ཀྱད་ མཐའ་ སྒྲུབ་ པ་ དང་། གཞན་ ཤི་ ཀྱད་ མཐའ་སྟུན་འཇིག་པ། 成立自宗，破除他宗。 རིགས་པས་ སྒྲུབ་པ། 用道理证明。 (5)བརྟག་ པའམ་ བཏོ་བ། 推求，推算；གཅིག་ལས་གཅིག་ སྒྲུབ། 由一个已知数，求另一个未知数。 ཉིན་ ཞག་ ཤེ་ དུས་ ལོངས་ནས་ ཚེས་ ཞག་ ཤེ་ དུས་ ལོངས་ བསྒྲུབ་པ། 从太阳日的时间长度，推算太阴日的时间长度。(6)ཚེས་ ཐམས་ སུ་ ལེན་ པ། 修行，修习佛法：ལྷག་ པའི་ ལྷ་ སྒྲུབ་པ། 修习本尊。 སངས་ རྒྱས་ པའི་ ཚེས་ སྒྲུབ་ པ། 修行佛法。❷བདེན་ བཞི་ མི་ རྟག་ སོགས་ བཅུ་ དྲུག་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ་ ལེགས་ཐེབ་ ཅི་ ཤོག་ སྐང་ ཀྱ་ ཐེབ་ ཅི་ མ་ ཤོག་ པར་ སྐྱོང་ པ། 名词。行，正行。四谛十六行相之一。灭颠倒心，兴无倒心，行向涅槃，故名为行。

སྒྲུབ་པ་བཀའ་བརྒྱད། རྩིང་མ་པའི་བསྒྲིད་རིམ་ གྱི་ གནོ་ བོ། འཇམ་དབལ་སྐུ། བདུད་ གསུང་། ཡང་དག་ཐུགས། བདུད་ རྩི་ ཨོན་ ཏེ། ཕུར་ པ་ ཐེབ་ ལས་ ཀྱ་ འཇིག་ རྟེན་ ལས་ འདས་ པའི་ ཐེ་ ལྷ་ ཀུན་ དང་། མ་མོ་ རྟེད་ གཏོང་། དམོད་པ་དྲག་ཐྲོག། འཇིག་རྟེན་ མཆོད་ བསྟེན་ དེ་ འཇིག་ རྟེན་ པའི་ ཐེ་ གསུམ་ མོ། 八大法行。宁玛派生次所修出世五法行和世间三法行。前五者为妙吉祥身、莲花语、真实意、甘露功德、撅事业；后三者为召遣非人、猛咒诅詈、供赞世神。

སྒྲུབ་པ་སྐོམ་ལམ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུའི་ ནང་གསེས། ཐེག་ཆེན་ ཐ་ མེད་ སྐོམ་ ལམ་ གང་ ཞེག་ རྟོགས་པ་ མཐར་ ཐུག་ ཀྱི་ རྒྱུ་ ལྟུང་ བའོ། 成就修道。智度七十义之一。成为究竟证悟因之大乘无漏修道。

སྒྲུབ་པ་ པོ། (1)དོན་ སྒྲུབ་ མཁན། 办理者，办事人。(2)ཚེས་ སྒྲུབ་ མཁན། 修行士，行者，正行者。

སྒྲུབ་པའི་ཆེད་ཅ་བ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུའི་ནང་གསེས། ཅང་ ཤེས་ གང་ གི་ ཆེད་ དུ་ སྒྲུབ་ པར་ འཇུག་ པའི་ འགྲེལ་ ཅ་ མཐར་ ཐུག་ པ་ སྟེ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཐུགས་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཤེས་ ཆེན་ པོ་ ཅང་ ཆུབ་ ཀྱི་ ཤེས་ དང་། སྐྱོང་ པ་ ཆེན་ པོ་ མི་ གནས་ པའི་ མྱང་ འདས། རྣོགས་ པ་ ཆེན་ པོ་ སྟོང་ ཉིད་ མངོན་ སུམ་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཁྱེན་ པ་ ལྔ་ ཅུ་ རྣམས་ ས། 行迹所有为。智度七十义之一。菩萨修行所求最后成果：殊胜发心即如来所有大菩提心、殊胜断德即无住涅槃、 殊胜证德即现证空性的一切种智。

སྒྲུབ་པའི་ཚུལ། ཕ་རོལ་ དུ་ ཕྱིན་ པ་ལ་ སོགས་ དེ་ ཅང་ ཆུབ་ ཀྱོགས་ ཀྱི་ ཚེས་ རྣམས། 正行法。如六度等诸菩提分法。

སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ། ཚེས་ སྒྲུབ་ པའམ། ཐམས་ སུ་ ལེན་ པའི་ དགེ་ ཚོགས་ རྣམས་ མཆོད་ ཡུལ་ དུ་ ཕུལ་ བའི་ མཆོད་ པ་ མཆོག 正行供养。修行佛法所招善报，完全献与应供养者， 是最为殊胜的供养。

སྒྲུབ་པའི་ཉེས། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུའི་ནང་གསེས། ཚེས་ ཀྱི་ དབྱིངས་ གང་ ཞེག་ སྒྲུབས་ ན་ ཐ་

མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུ་ གྱུར་པ་ ཐེག་པ་ ཆེན་པའི་ རིགས་སོ། 成就所依。法界一经修习即能成为无上菩提之因者。此即大乘种性。

སྒྲུབ་པའི་ཐབས་འཐུམ། སྒྲུབ་ཅིང་འཐེན་པའི་ཐབས་འགྱུར་ཏེ། ཐབས་འགྱུར་ཀྱི་ཚེས་གསུམ་དང་ལྡན་པ། བརྗོག་ ན་ དོན་ ཀྱི་ ཆུལ་ གསུམ་ ཚང་ བའི་ ཐབས་འགྱུར། 能立应成，引能立应成。具有应成三法，倒转之后，实际上三性完备的应成。

སྒྲུབ་པའི་སྡོད་པ། ཀ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ལམ་ ཀྱི་ མངོན་རྟོགས་སྡོད་པའི་སྐོ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྩ་ས་དང་། ལུས་དང་། ཟོང་སྡོད་རྣམས་འདོད་ལྟ་ རྣམས་ དང་ སྐལ་ མཉམ་ ཀྱི་ རིག་ འཛིན་ ནམ་ མཁའ་སྡོད་དུ་སྒྲུབ་པའོ། 修习行。悟入密乘事部道现观四门之一。凭依药物、身体、资具等进行修习，以引发等同欲界诸天之持明或空行。

སྒྲུབ་པའི་མཆྭལ། མཆོད་ སྟེགས་ སུ་ དཀོད་རྒྱུའི་ མཆོད་ཡུལ་ལྷའི་ མཆྭལ་ནི། གསེར་དངུལ་ལས་ སོ་ སོགས་ལས་བཟོས་ པའི་ མཆྭལ་ཐོག་ རིན་ བ་ རྣམས་ལྟ་བུའི་ ཚོམ་བུ་ ལྔ་ བཀོད་ནས་ དེ་ རྒྱལ་བ་ རིགས་ལྔ་ སོགས་ སུ་ གསལ་འདེབས་ པའི་ མཆྭལ། 修持曼遮。陈列供桌上面，作为供奉对象的本尊曼遮。即于金银青铜等贵重金属所造曼遮盘上，陈列五堆珍宝或五撮谷物，观想化成五种姓佛的曼遮。

སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟའི་ནང་གསེས། དམིགས་པ་གང་ཞེག་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའི་ ཤེས་ བྱར་ གྱུར་ པའོ། 成就所缘。智度七十义之一。所缘之成为菩萨之所知境者。

སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ། ཉེས་ བྱས་ ཀྱི་ ཉེ་ ཚན་ བཅུད་པ། གཙང་སྦྲ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྟེ། མི་ནད་འཕྲོངས་ཏེ་གཤང་གཅི་ འདོར་བར་མི་ བྱ་བ་དང་། ཆུའི་ནང་དུ་གཤང་གཅི་དང་མཆིལ་སྦུབས་སྒྲུགས་པ་སོགས་འདོར་བར་མི་བྱ་བ་དང་། རྩྭ་ཤིན་ པོ་ ཡོད་པའི་ཐྲུགས་སུ་ གཤང་ གཅི་ དང་ མཆིལ་སྦུབས་ སོགས་ འདོར་བར་ མི་ བྱ་བའོ་ཞེས་ གསུམ་སོ། 三奉行聚。恶作罪第八部分，谓奉行清洁三事：除病者外，不站立大小便；不弃大小便及涕唾于水中；不弃大小便及涕唾于青草上。

སྒྲུབ་པའི་ལེའུ་གསུམ། སྟོན་ པ་ སངྒ་ དན་ ལས་ འདས་ ནས་ བསྟན་ པའི་ གནས་ཚད་ ཟེ་ ལྔ་ བཅུ་ ཐུགས་བཅུའི་བཞི་པ་ནས་དྲུག་པའི་བར་ རིམ་བཞིན་ བསྒྲུབ་པ་གསུམ་གཅོ་ བོར་ སྒྲུབ་པ་ མང་དུ་ འཐད་ པས་ལྷག་མཐོང་གི་ལེའུ་དང་། རྟེན་ཅེ་ འཇིན་ཏི་ ལེའུ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་ཟེར། 三修持期。佛涅槃后，佛教住世共为十期，期五百年。修学三学就胜而言，四期修观，五期修止，六期持戒，三期总名为修持期。

སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཚེས། རྒྱུ་མཚན། 理由。因明译为能成立法。

སྒྲུབ་པར་བྱེད་ པའི་ ཚེས་མ་ གྲུབ་ པ། སྒྲུབ་ བྱེད་ཀྱི་ཚེས་མ་གྲུབ་པ་དང་དོན་གཅིག

སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཆོད་ཡིག དཔྱད་མཚམས་ཁ་མ་གཞིར་ བཟུང་ཐད་ ཚུན་ སྒྲུབ་ལེན་ བྱེད་རྒྱུའི་ ཆོད་ཡིག 履行议定书。双方表示履行裁决、互相交换的文书。

སྒྲུབ་ཕུག སྒྲུབ་པ་ གྲུབ་ སའི་ བྱག་ཕུག་གམ་ས་ ཕུག 修行岩洞。

སྒྲུབ་རྒྱུ་ལས། སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ མཚན། 理由。

སྒྲུབ་བྱེད། (1)རྟགས་ གསལ་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ པ་ འགོད་ སྨའམ། བརྗོད་བྱ་གང་ཞེག་སྒྲུབ་པར་ བྱེད་པའི་ རྒྱུ་ མཚན་ནས་ རྟགས་ གཏན་ ཚིགས། 能立。提出因法论式时，所举能证成所立宗之原因或理由。(2)(ཟངས་ རྩ་ ཟླ་ བཞི་ པ། 能成。藏历四月的异名。

སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚེས་མ་གྲུབ་པ། བརྗོད་ བྱ་ ཡང་དག་སྒྲུབ་མི་ རུས་པའི་ གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ རྟགས་ ལྟར་ སྣང་བ། 理由不成立。因明中译为能立法不成。

སྒྲུབ་བྱེད་མཐུན་པ། རྟ་ བའི་ མཐིལ་པ་ ལྟའི་ ཁ་

གྱལ་སྙིང་ལ་གནས་པ་ཞེག་སྟེ། ཅིད་ལས་ཡིད་གཞུང་བ་དང་། ང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ། འདོད་དོན་སྐྱབ་པ་སོགས་ཅིད་པ་ཞེག 造作胆。人体五根本胆分之一，居心脏之中。功用为振作情绪、发起骄慢、追求所欲事物等。

སྒྲུབ་བྱེད་ལྷུང་སྟངས་། རྟགས་ལམ་གྱུ་མཚན་སྐྱོན་ཅན། 似能立。有过之因或理由。

སྒྲུབ་བྱེད་ལྷོག་བ་མེད་པ། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་ལྟར་སྣང་ལྡིའི་ཚང་གེས། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐྱོན་ བ་ འགོད་ རྒྱུ་ ཆོས་ མི་མཐུན་པའི་དཔེ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོག་མེ་ནུས་ པས་ མ་ལྷོག་པའི་སྐྱོན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་སྟེ། བོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེར། ལས་མཁྱེན་ཞེས་བསྒྲུབ་ཀྱ་ལྷོག་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ མི་ལྷོག་པ་སྟེ། ཐ་རོལ་ཀྱིས་ལས་རྟགས་དེ་ བོགས་ པ་མེད་ལ་མི་རྟག་པར་ཟེར་རོ། 能立不遣。五种似异法喻之一。因明论式中之异法喻有过，不能遣除其能立者。如云："声是常，无质碍故，异喻如业。"此异喻但能遣其所立，不能遣其能立，以敌论者承许业无质碍及业是无常故。

སྒྲུབ་ བྱེད་ འཕེན་ པའི་ ཚལ་ འགྱུར། གལ་ཏེ་ འགྱུར་ ཡང་ དག་ གང་ ཞེག་ དངོས་ སུ་ གལ་ བ་ འཕངས་པ་བརྗོག་ན་རང་ཐུབ་འཕེན་པའོ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་གལ། རྟག་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བརྗོག་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཐྱག་པ་ཡིན་ཏེ་ ཞེས་ བ་ འཕངས་པ་བརྗོག་ན་རང་ཐུབ་འཕེན་པའོ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་གལ། རྟག་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བརྗོག་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཐྱག་པ་ཡིན་ཏེ་ ཞེས་ པ་ འཕངས་པ་བརྗོག་ན་རང་ཐུབ་འཕེན་པའོ། 招引能立应成。真应成中，倒转直接所引过失，即能招引自续者。如倒转"声是非所作性，以是常故"。即能招引自续"声是无常，所作性故"。似此经过倒因为应是，倒法为原故，或倒因为后陈，倒后陈为因，便可招引三性完全具备之因者。名招引能立应成。

སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཚལ་འགྱུར་བཅོ་བརྒྱད། དངོས་སུ་གལ་བ་འཕངས་པ་བརྗོག་ པ་ རང་ ཐུབ་ འཕེན་ པ་བཅོ་བརྒྱད་དེ། རང་རིགས་འཕེན་པ་བཞི་དང་། གཞན་རིགས་འཕེན་པ་བཅུ་བཞིའོ། 十八种招引能立应成。倒转直接所引过失招引自续，分四种招引自类和十四种招引他类，共十八种。

སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཚལ་འགྱུར། གལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་ཞེག དངོས་སུ་གལ་བ་འཕངས་པ་བརྗོག་ན་རང་ཐུབ་ཀྱང་མི་འཕེན་ པ་སྟེ། རྟག་ལྷོག་ལ་གལ་ཏེ། ཆོས་ལྷོག་ལ་ཐྱིར་ཞེས་སྒྲུབ་བ་ན་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ གཏན་ཚིགས་ མི་ འཕེན་པའོ། དཔེར་ན། རྟག་པ་རོལ་ཏུའི་ཁམས་བརྙེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། བྱམ་པ་ཡོད་པའི་ས་ཐོགས་སུ་ཆོས་ཅན། བྱམ་པ་མེད་པར་གལ། བྱམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། ཡང་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་གལ། བྱམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་བརྗོག་ན་ཚུལ་ གཟུམ་ མ་ ཚང་ པའོ། 不引能立应成。真应成中倒转直接所引应成过失，不能引出自续者，谓若倒转因为应是，倒转法为原故，换言之即倒转因为后陈，倒转后陈为因之后，不能引出三性全备之因者。今就对方已经承许之因而言，如云："有瓶之处，应是无瓶，正量中无瓶可得故。"又如云："声应是无常，所作性故。"倒转其义，则因之三性不全，名为不引能立应成。

སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཚལ་འགྱུར་གསུམ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་གལ་འགྱུར། དཔེར་ན། བྱམ་པ་ཡོད་པའི་ས་ཐོགས་སུ་ཆོས་ཅན། བྱམ་པ་མེད་པར་གལ། བྱམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། དཔེར་འབྱས་མ་དམིགས་པའི་གལ་འགྱུར། དཔེར་ན།

དུ་བ་ཡོད་པའི་ས་ཐོག་ས་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཁྱབ་ཅིང་མཚན་ཉིད་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། དཔེར་ན། རྟ་ཅན་འདི་ཆོས་ཅན། པ་ལང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རོག་སྐོག་ཤལ་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་པ་རེལ་པའི་ཁས་ཆང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། དེ་གསུམ་ཁྱོས་རྒྱུ་ཅིང་མི་འཐེན་ཏེ། བྱམ་སོགས་ཚད་མས་ གྲུབ་ན་ ཚད་ མས་ དམིགས་པར་གྱུབ་ཕྱིར་ཤེས་འདོད་མེད་ལ། མ་གྲུབ་ན་ དམ་ བཅའ་ ལ་ བསལ་ བ་ མེད་ བས་ རང་ རྒྱུད་ཀྱི་ཐུགས་ཆོས་མི་ འགྱུབ་ པའོ། three kinds not inferring establishment. 一、自性不可得应成。如云："有瓶之处，应是无瓶，于正量中无瓶可得故。" 二、果不可得应成。如云："有烟之处，应无烟之亲因，以无烟故。" 三、能遍性不可得应成。如云："此带角兽，应不是牛，项无厚皮、颈无垂胡故。" 其因皆是对方已经承许，故此三者不引能立。正量若已立瓶等为有，则应此量已有可得，不复欲知；若不能立为有，则已与所许不相违故，自续之中，宗法不显。

རྒྱབ་བྱེད་ཚང་དག་པ། ཁྱངས་བཅད་པའི་རྒྱུ་མཚན། 正确理由。因明中译为正能立。

རྒྱབ་གཙོག མཚམས་གཅོག་ སྡེ་ མཚམས་ བཅད་ཀྱི་བསྡེན་རྒྱབ་བྱེད་མཁན་ཀྱི་འཚོ་བ་གཅོས་སྐྱེར་ སོགས་ཀྱི་ཐུ་བ་བྱེད་མཁན། 修行侍者。佛教徒闭关修行时，为其照料起居生活者。

རྒྱབ་ཚོ། རྒྱབ་ཁྲལ། 佯言修法，假作修行状；གཞན་དོན་ཁ་ཁྱེར་གྱིས་ཆོས་རྒྱབ་ཙོ་བྱེད་པ། 借口利他，佯言修行。

རྒྱབ་གཤེར། (1)བོན་བའི་ཆོས། 苯教法。相当于佛教所谓正法。(2)བོན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག 修行派苯教。苯教一支系名。

རྒྱབས། རྒྱབ་པའི་རྣལ་ཆིག

རྒྱལ། (རྟེང་) གཅན་གཟན་གཅན་གྱེལ། 猞猁。

རྒྱལ་བ། (ཐ་དད་པ) བརླག་པ། བཤིག་པ། རྒྱས།། (1)གཅིག་མཚུངས་བྱེད་པ། 类推，比类：ཆོས་མཚུངས་པ་རྣམས་རིགས་བཤིག་པར་བྱའོ། 相同的事物，可以类推。 ཤེས་པའི་དོན་ལ་བརྒྱས་ནས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཤེས་ཐབས་ བྱེད་ པ། 从已知事物，推知未知事物。(2)བཟེས་པའམ་ཟྲག་ལ། 蘸，沾染；ཀ་དམར་ཚུ་བརླག་ནས་ཟ་བ། 生肉蘸盐吃。

རྒྱལ་བོ། རྗེན་པ། 形容词。显露，赤裸裸，全无掩蔽：རྩེ་མེད་པའི་ས་རྒྱེ་བོ། 赤地。不生草木之地。རྒྱ་མེད་པའི་མགོ་རྒྱེ་བོ། 秃头。

རྒྱལ་ཁྱི། མགོ་རྒྱ་རྒྱེ་ཤེར་རམ་མགོ་དམར། 秃顶，秃头。

རྒྱལ་ལ། (ཡུལ) བཅོས་ནས་མ་བསྲེལ་བའི་ཆང་རྒྱུ་་ འབྲུ་རིགས། 酿酒熟粮。已经煮熟未拌酒曲的酿酒谷物。

རྒྱལ་ཚོག ལུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁུལ་ཞིག 翻身，打滚：མལ་སྟེའི་ནང་དུ་རྒྱེ་ཚོག་གཅིག་བཏུབ་ནས་ཉལ་སོང་། 在床上翻了一下身子就睡着了。

རྒྱེགས་རྒྱུ། ཁས་གཡུང་བའི་ སྐད་ དམ་ རྒྱག་ ཐུང་ བཏུབ་པའི་སྐད་རྒྱུ། 嗳气声，打呃声。

རྒྱེགས་པ། ཁས་མ་ཞུ་བའི་ཆུན་གྱིས་ཁོང་བའི་ནང་གི་ཁས་དྲི་ངན་པ་རྒྱུ་དང་བཅས་ཁ་སྣར་ མནམ་པ་ཞེག 名词。呃逆，打嗝。食物不化，引起口鼻溢出胃中食物恶臭，ཁོག་པ་འཁྱགས་ནས་རྒྱགས་པ་འདུག་པ། 腹部受凉打嗝。སྐུག་ཤེར་ལང་ནས་རྒྱགས་པ་ཆུག་པ། 发呕打嗝。

རྒྱེང་བ། (ཐ་དད་པ) བརྒྱེངས་པ། བཀྱེང་བ། རྒྱེངས།། འཕྱར་བའམ་རྩིང་བ། 竖立，举起，升上；དང་ཆ་དམར་བོ་མཐོན་བོར་བརྒྱེངས། 高

举红旗。ཏྲལ་ཁའི་དར་ཆ་སྒྲིང་བ། 升起胜利的旗帜。རྡོ་བཏུབ་པས་མི་ཚེག་ལག་ངར་བསྒྲིངས། མིག་བལྟས་པས་མི་ཚེག་མིག་འཛག་བལྟས། 投下石头又振臂，看了不算还瞪眼。

སྒེངས། སྒྲིང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྒེན་མོ། གཅེར་བུ། 形容词。赤裸，精光，空落落。ལུས་ སྒེན་ མོ། 裸体。གོས་ མེད་ སྒེན་ མོར་ གྱུར་པ་ཅིས་ཟེས་དྲིས་པ། 问他何以弄得赤身裸体？ ཀུང་ནི་ཆུ་མེད་སྒེན་མོ་དང་། ཡུལ་འཁོར་མེ་ མེད་སྒེན་མོ་ཡིན། གལ་ཏེ་མིང་ཙོ་བཅུ་ཡོད་ ཀྱང་། ཁྱོ་མེད་བྱད་མེད་ སྒེན་མོའོ། 谷地无水名空谷，地方无人名旷野；女子虽有十弟兄，无夫仍是独身妇。

སྒེའུ། ཀོ་བའི་ སྒྲ་སྟོད་ཆུང་ངུ་། 名词。小皮囊。

སྒེའུ་ཆུང་། (1)ཀོ་བའི་ སྒྲ་སྟོད་ཆུང་ངུ་། 小皮囊。(2)(རྟེན་) འཛག་སྟོད་ཅེས་པ་ སྐེ་དགེ་ སྒྲིང་གི་མི་ལམ་དུ་ ཁྲ་བ་ འབབ་ པ་ འཇེད་ ས་ ཙི་ མཚན་ ལ་ ཏོན་ཏུ་ ཞིག 梦遗袋。比丘套在生殖器上，以免梦遗污衣的小皮袋。

སྒེས། སྒྲི་བའི་ སྐུལ་ཚིག

སྒོ། བྱའི་གཤོག་པ་དང་མཇུག་མར་ཡོད་པའི་ སྒུ་ཤུ་ཨ། 名词。翎。有茎鸟羽：གཤོག་ སྒོ། 鸟翼翎毛。མཇུག་ སྒོ། 鸟尾翎毛。ཁྱིམ་ཅ་རུལས་ ཀྱིས་ སྐབས་ སྐབས་ས་ལ་ཉལ་ལང་བྱས་ནས་ སྒོ་ སྒུག་པ། 家禽有时在地上一起一俯地抖擞羽毛。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འགེངས་ཀྱིད་དང་། འདབ་མ། ལུས་ སྒེས། གཤོག་པ་བཅས་ས།

སྒོ་དཀར། (1)སྒོ་པ་ཤིང་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་འཚར་བ་ཞིག 白花桦木。桦木科植物名。(2)ཅ་ སྒོ་དཀར་པོ། 白翎。白色翎毛。

སྒོ་ཀང་། ཅ་ སྒོའི་རྩ་བའི་ཀང་། 翎管，羽翮。鸟类翎毛茎本，没于皮内部分。

སྒོ་ཁྱུར། མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ སྒོ་འདོགས་པ་དང་ཡོད་པ་ལ་མེད་པར་སྐྱུར་བ་འདེབས་པ། 增损。诬蔑和歪曲，颠倒有无，如说无过为有过，有德为无德等。

སྒོ་ཀྱ། སྟོན་ཅིང་ཀྱི་ཁུང་ཐག 绊绳。连缀衣物开口部分的短带：ལག་ སྒོས་ཀྱི་ སྒོ་ཀུ་ སྒྲིང་པ། 栓上手提箱的绊绳。

སྒོ་ཅན། (མངོན) འདབ་མཐུས། 有翎。飞禽的异名。

སྒོ་ལྕང་། (མངོན) ནེ་ཙོ། 绿羽。鹦鹉的异名。

སྒོ་མིག ཤ་ཅ་སོགས་ཀྱི་ སྒོའི་ མིག 翎眼。孔雀等鸟翎上的环纹。

སྒོ་མདུང་། སྒོ་ སྒྲིང་བའི་འཕང་མདུང་། 翎毛枪。扎有翎毛的标枪。

སྒོ་མདོངས། སྒོ་ཐིག་དང་དོན་གཅིག

སྒོ་འདོགས། མེད་པར་ཡོད་འཇེན་ཀྱི་ཀུན་བཏགས། 捏造，虚构，诬蔑，以无为有。佛书译为增益：ཁྱད་གཞི་མེད་པར་ཁྱད་ཆོས་མང་ པའི་ སྒོ་ བཏགས་པ། 没有事实根据，捏造很多特征。གཅིགས་ མེད་ཁྱབ་བཟོ་ལྟ་བུའི་ སྐྱེན་ཀྱི་ སྒོ་འདོགས་པ། 虚构罪过，无形捉影。དེ་གཏུག་ནས་དཔྱད་ཅྱས་ཀྱང་ སོམ་རྟེའི་ སྒོ་འདོགས་མ་ཆོད་པ། 虽经切实查问，疑团终未能解。མཁས་པའི་མདུན་དུ་ཞི་ཆོམ་ཀྱི་ སྒོ་འདོགས་གཅོད་པ། 请教有学问的人，以解除疑团。ཚིག་དོན་ལ་ཆོངས་པའི་ སྒོ་འདོགས་ཆོད་པ། 词义不懂的疑团得以消失。

སྒོ་འདོགས་ཀྱི་མེད་མཐའ། དགག་བྱ་ཐགག་པའི་མེད་པ་ཡང་དགག་པར་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ། 增益空无边。对于所拘泥的事物被破除后所得空无，执为实有。

སྒོ་འདོགས་པའི་མཐའ། རྟག་ བརྟན་ ཤེར་ཟག་ དུ་ བྱུབ་པར་ཁས་ལེན་པའི་ལྟ་བའོ། 增益边。承认事物为常、固、永恒不变等不正确的观点。

སྒོ་ལྕོག (མངོན) (1)ཅ། 鸟的异名。(2)མདའ།

简的异名。

སྐྱིབ། ཉ་ཕྱིའི་སྐྱེ་དང་སྤུ། 翎毛。鸟类的翎和毛。

སྐྱེ་ཕུག་པ་གཙུག་ལོང་ཅེ། གསང་སྔགས་རྙིང་མའི་སློབ་དཔོན་རྒྱར་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་ཏུ་གྱུར་བའི་ཚ་གྱལ། རྒྱར་ཆུང་ཀུ་བོ་བའི་ཐུས་མིན་ལ། ཡབ་འདུས་བའི་ཤེ་དེ་ཉིད་རབ་བྱང་དང་བོའི་ཤེང་སྟག་ལ་འཁྲུངས། ཡབ་ཀྱི་དངོས་སློབ་ཀ་ཆེན་བཞི་ཉ་བ་བསྟེན་ནས་མདོ་སྡུད་ཤེས་གསུམ་ཀྱི་གདམས་པ་མཐར་ཕྱིན་བར་གྱངས། སྐྱེ་ཕུག་དགོན་པ་བཞེངས་ཏེ་སློབ་མ་སྟོང་ཉེ་བར་གྱུར། རང་ཉིང་གཏིས་བའི་ཤེང་སྟག་ལ་འདས་སོ། 卓普巴·释迦僧格（1074—1134）。宁玛派大师宿氏三代之一，系小宿氏嘉卧巴之子，父死之年始生。从其父之亲传弟子噶钦希，遍学《幻化》、《集经》、《心品》三部密法佛典，扩建卓普寺，弟子上千人。

སྐྱེ་ཚོད། (1)ཉ་སྐྱེའི་ཞུ་ཏོག 帽翎。帽上所插花翎。(2)ཉ་རིགས་ཀྱི་མགོང་སྐྲས་བའི་སྐྱེའི་གཏུག་ཕྱད། 毛冠。鸟类头上所生较长的毛簇。

སྐྱེ་འཕྱི། (1)ཉ་སྐྱེའི་ཞུ་ཏོག 帽翎。帽上所插花翎。(2)ཉ་རིགས་ཀྱི་མགོང་སྐྲས་བའི་སྐྱེའི་གཏུག་ཕྱད། 毛冠。鸟类头上所生较长的毛簇。

སྐྱེ་བ། 名词。(1)ཀོ་བ་ལས་བཟོས་བའི་སྐྱེ་སྟོད། 皮口袋，皮挂包；དཔྱ་སྐྱེ། 马褡裢。搭在乘骑上的皮口袋。(2)སྐྱེག་ཏིལ་ཀྱི་དབྱིབས་གབ་ཆིག 睾丸，肾囊。

སྐྱེ་བ་ཤིང་། ཤེང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དང་དམར་པོ་འཆར་བ་གཉིས་ཏེ། རྩ་ཁ་ལ་བསྐྲ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་བས་ཚད་བ་སྟེང་བ་འཇོམས། མི་ཚང་དང་རྣག་ཆུ་སེལ་བ་སོགས་ལ་ཐན། 桦树，白桦树。有赤花桦和白花桦两类。入药，味苦而涩，性凉。功能祛伏热、消痞炎、收敛脓水等。

སྐྱེ་བཅའམས་མ། ཀུ་བའི་ཞ་མོ་ཁིག 竖穗鸡冠帽。贵族僧侣所戴的一种僧帽，顶有鬣状浮穗，剪缝整齐，向上耸立。

སྐྱེ་རྩེ། ཉ་སྐྱེའི་རྩེ་མོ། 翎尖。

སྐྱེ་གཡབ། ཉ་སྐྱེ་ལས་བཟོས་བའི་རླུང་གཡབ། 羽扇。翎毛编列而成的扇子：སྐྱེ་གཡབ་དལ་གྱིས་གཡོ་བ་ཡ། 轻摇羽扇。

སྐྱེ་གཤོག (1)ཉའི་སྐྱེ་དང་གཤོག་པ། 羽翼，翎和翼。(2)(ཞལ) ཆུ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ཐའི་གཤོག་བའི་མིང་། 水磨卧轮。(3)(ཞལ) ཤོག་ཆུའི་ཐུག་པ་དཀྱུག་ཅིད་ཀྱི་ཤེང་འཁོར། 纸浆搅拌棍。手工造纸用具之一。

སྐྱེ་ཕུག་མ། ཀུ་བའི་ཞ་མོ་ཁིག 披穗鸡冠帽。普通僧侣所戴用的一种僧帽。帽顶鬣状浮穗，未加编缝，任其披散下垂。

སྐྱེག 名词。(1)འཆིང་ཐྲེད་ཐག་པ། 带子，链子；ཀ་སྐྱེག 皮带。ལྕགས་སྐྱེག 鞋带。ལྕགས་སྐྱེག 铁链。རྐང་སྐྱེག 脚镣。རྟ་དེལ་ཀྱི་རྐང་ལག་ལ་སྐྱེག་བཏུབ་འདུག 给骡马足部系上了绊脚绳。(2)རེ་དུག་འཇེན་ཐེད་ཀུ་རྡེ། 网罟。

སྐྱེག་བཀྲོལ་བ། (1)འཆིང་ཐག་བཀྲོལ་བ། 解开带子。(2)ཐེ་ཚོམ་བསལ་བ། 消除疑惑，解除顾虑。

སྐྱེག་ཀུ། སྐྱེ་ཀུ་དང་འདྲ།

སྐྱེག་འགྲིམ། (1)སྐྱེག་ཐག་བཅིངས་པའི་ འགྲིམ་སྟངས། 绞脚步法。两足套上绊绳时的步态。(2)རེ་ཚས་ཆུ་ཚགྲད་ཐས་ནས་འགྲི་སྟངས། 牌联，络绎，次第连续，བང་ཆེན་སྐྱེག་འགྲིམ་ཐུས་ནས་གཏོང་བ། 络绎不绝地派出使者。

སྐྱེག་སྐོད། ཆུ་ཤེར་ཚེན་གྱི། 虚宿。二十八宿中之虚宿。

སྐྱེག་ཁག འཆིང་ཐག 绳子，带子。

སྐྱེག་དྲང་། དྲང་དཀར་ལས་བཟོས་བའི་ཐུད་ཚེད་

ཀྱི་ལག་གདུབ། 海螺镯。妇女所戴用白海螺制成的手镯。

ཐྱོག་གདོན། ལུང་ཐག་སྦྱངས་སའི་གཞི་གདོན། 带子衬头。缝缀带子处的衬垫；བང་གདོན་ཀྱི་སྐྱོག་གདོན། 裙带角。围裙上角连缀腰带处。

ཐྱོག་པ། (ཐ་དད་པ) ༡.བསྒྲགས་པ། བསྒྲག་པ། སྒྲགས། ཁྱབ་པར་གོད་པ། 宣布，朗诵，发出高声；དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀུན་ལ་བསྒྲུབ་པ། 向大家宣布了重要问题。 ཐག་རིང་ནས་སྣད་ཆེན་ བསྒྲག་དགོས། 要从远处发出大声。 ཆོས་སྒྲག་པ། 朗诵佛经。 ༢.བསྒྲགས་པ། བསྒྲག་པ། སྒྲགས། (1)འཆམ་པ། 缝纫，ཆོས་བྱ་སྐྱོག་པ། 进行缝缀。(2)འདོགས་པ། 拴上，系上：རྟ་སྐའི་ཕྱི་ཀ་ལ་སྒོ་མ་བསྒྲགས་པ། 在马鞍后翘上系着小篓。

ཐྱོག་སྐད། རྒྱུ་སྐར་མིན་གྱུ། 危宿。二十八宿中之危宿。

ཐྱོག་ཅེ། (རྒྱ) (1)ཟས་སྟོན་སྒྲིག་སའི་སྟེགས་ཙོག 大桌子。摆筵席的桌子。(2)(ཁྲལ) རྒྱས་བཤམས་ཀྱི་ཟས་སྟོན་ཞེག 酒席，席桌，筵席。

ཐྱོག་རིལ། སྒྲ་གུ་རིལ་མོ། 圆纽子，纽结子。

ཐྱོག་རུས། ཕྱག་ཆིགས་ནས་མེ་སྟང་གི་ཐད་བར་སྒྲག་པ་ལྟར་འཛིན་པའི་རུས་པ་སྟེ། 锁骨。连结肩胛骨与胸椎骨上端的长骨。

ཐྱོག་རུས་གཤོངས། སྐྱག་རུས་ཁོད་སའི་ཀོང་ཀོང་། 锁骨窠。锁骨旁洼陷处。

ཐྱོག་ལྗང་། སྒྲ་གུ། 扣绊，纽襻。纽子的围套。

ཐྱོག་ལེབ། སྒྲ་གུ་ལེབ་མོ། 扁纽子，扁平纽扣。

ཐྱོག་སུམ་ལག རྟ་རྡེལ་ཕྱི་ལག་ པ་ གཉིས་ དང་ ཀང་པ་ཡ་གཅིག་སྐྱོག་ཐྱད་ཅིག 三岔带。絷系骡马前两足和左侧后足以免走失的一种皮带。

ཐྱོག་ལས། སྐྱག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐྱོག་ལས་སྒྲུབ། 宣读，传达：ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཡིག་རིགས་སྐྱོགས་སྒྲུབ་བྱེད་པ། 在会上宣读文件。

ཐྱོང་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲངས་པ། བསྒྲང་བ། སྒྲངས།། རྩི་བ། 计数，使数：ཚོགས་འདུ་འཚོག་ཤེ་རྩི་ཡོད་གང་སར་གྲངས་ཀ་སྒྲང་བ། 计算有多少人在开会。 གཞན་ལ་གྲངས་ཀ་བསྒྲང་དུ་འཇུག་པ། 使别人计算。 རི་ཙོང་ཡང་རི་དྭགས་ཀྱི་གྲངས་སུ་བསྒྲང་དགོས། 兔子也算兽类。

ཐྱོངས། སྒྲང་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཐྱོད། སྒྲད་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐྱོད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲད་པ། བསྒྲད་པ། སྒྲད།། བཙོད་པ་སྟེ་ཚགས་པ་སྨྲད་པ། 交媾，性交。特指奸淫：ཁིམས་འགལ་གྱིས་བྱད་མེད་ལ་ བསྒྲད་པ། 奸污妇女。

ཐྱོན། སྒྲན་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐྱོན་བཤེལ། སྒྲན་མེའི་བསྐལ་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱོན་དུས་ཀྱི་བསྐལ་པ། 光明劫。有佛出世的时代。

ཐྱོན་བརྙན། སྒྲང་གསལ་གང་དུང་གིས་སྟོན་པའི་བར་བརྙན། 幻灯，灯影。以灯光放映的图文形象。

ཐྱོན་ཚེགས། སྒྲན་མེ་འཇོག་སའི་སྟེགས་བུ། 灯台，灯座，灯塔。安放灯火的台架。

ཐྱོན་ཐལ། སྒྲན་ཤིང་གི་དུ་ཐལ་ཏེ། སྐག་ཚ་བཅོ་ཆུ་ཞེག 松烟。燃烧油松所得烟炱，可作制墨原料。

ཐྱོན་དར། གཙོག་བྱའི་ཁ་བཏགས། 哈达。奉献作为礼品的丝织物。

ཐྱོན་དྲེག (1)སྒྲན་མེ་ཤིང་གི་མེ་ལྕེའི་དུག་པ། 松烟，油松炱。(2)མར་མེའི་དུག་པ། 油灯烟。灯烟熏积的尘垢。

སྐྱོན་སྦྱ་ སྐྱོན་མེ་ཤིང་ཚ་དུ་གཞལ་ལས་བཟོས་པའི་སྦྱ་ཚ། 松烟墨。油松烟炭所制墨。

སྐྱོན་པ། (ཞ་དད་པ) བསྐྱོན་པ། བསྐྱོན་པ། སྐྱོན།། (1)འབྱལ་བའི་ཞེ་ས། 献、送上的敬语：སྐྱོན་དང་སྐྱོན་པ། 敬献哈达。ཁམས་ལ་ཇ་སྐྱོན་པ། 献茶。(2)བཀྲུན་པ་དང་ཁམ་གསོག་པའི་ཞེ་ས། 服用，穿戴。穿着衣帽服饰的敬语：ན་བཟའ་བསྐྱོན་པ། 穿衣。རྒྱན་ཆ་སྐྱོན་པ། 穿戴装饰品。(3)ཁྱེ་བའམ་བརྗོད་པའི་ཞེ་ས། 说的敬语：སྐྱོན་ཁྱེ་སྐྱོན་པའམ། སྐྱོན་སྐྱོན་ཁྱེ་པ། 做报告。(4)འདེབ་པའི་ཞེ་ས། 铺设的敬语：བཀྲུགས་གདན་སྐྱོན་པ། 铺设坐垫。(5)མེ་སྐང་པ། 燃烧，点火：དཀར་མེ་སྐྱོན་པར་ཅིའོ། 点灯。དབལ་འབར་སྐྱོན་ཅིག 点燃火炬！ཤིང་ལ་མེ་སྐྱོན། 燃起柴火。

སྐྱོན་མ། སྐྱོན་མེ་དང་འདྲ།

སྐྱོན་མ་བཞི། ཐོད་ཀལ་ཀྱི་དངོས་གཞི་སྣང་བ་ཡུལ་ཀྱི་གནད་དཀྱིངས་རིག་འདྲ་འཕལ་མེད་པའི་སྐུ་མངོན་སུམ་དུ་འཆར་བར་ཅིའི་ལས་སྟེ། ཁྱོད་ཞགས་ཆུ་ཤེལ་སྐྱོན་མ་དང་། རིག་པ་དཀྱིངས་ཀྱི་སྐྱོན་མ་དང་། ཅིག་ཤེ་སྣང་བའི་སྐྱོན་མ་དང་། ཤེས་རབ་རང་བྱུང་གི་ སྐྱོན་མ་བཅས་བཞིའོ། 四灯。旧密大圆满任运超越修习正行之对境要点，即明白现起不离不合法界本智之身所有四种修道方法：远境水灯、心法界灯、明点空灯和自然慧灯。

སྐྱོན་མེ། སྣང་གསལ་ལས་མར་མེ། 灯：ལག་ན་སྐྱོན་མེ་ཐོགས་ཡོད་ཀྱང་། ཤིང་བས་ལས་ནི་མཐོང་མི་ འགྱུར། 盲人掌明灯，终不见大道。ལྟགས་པ་ཆེན་པའི་ཁང་དུ་སྐྱོན་མེ་འབར་མི་གྱབ་ པར་ཡང་ཡང་ཤི་བ། 风里点灯，一再熄灭。མར་ཁྲ་ཟད་དེ་སྐྱོན་མེ་གཕྲམས་པ། 油尽灯灭。

མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱམ་ཀྱི་ རོང་བྱ་དང་། སྟོང་གསལ། སྐུམ་ཟ། སྐུམ་ལ་དགའ། འབར་བའི་རང་བཞིན། མར་མེ། མཚན་མིའི་སྐང་ཟིད་བཅས་སོ།

སྐྱོན་མེ་ཤིང་། སྐྱོན་ཤིང་དང་འདྲ།

སྐྱོན་ཤིང་། ཤིང་སྐྱོན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རུ་མངར། ཁུ་རྩེས་དྲི་ལ་སྐྱེས། ནུས་པས་བདུད་ཟུང་དང་། རླ་སེར། གང་བ། ངོར་ནད་བཅས་ལ་ཐན། ཤིང་དེས་གསལ་སྐྱོན་ཡང་ཟིད་རུང་། 油松。松科木本植物名。入药味甘，性温平，功能治痰、风、黄水、寒邪及水肿等。燃时火焰持久，可作灯光。

སྐྱོན་ཤིང་དཀར་བོ། ཕྱོན་ཤིང་ཁྱ་ཟག་ཅིག 华山松，土名白松。松科植物名。

སྐྱོན། འགྲིང་ཐུམས་དང་། རྗེགས་པའི་རྣམ་འགྱུར། 名词。[1]排场，架子。铺张的形式：མི་དེ་ཁོ་སྐྱོན་ཆེ་བས་རང་མཐུམ་ལུ་དང་ཡང་མཐུན་པོ་མི་འདུག 那个人高傲的架子十足，和同辈谁也搞不好关系。འདི་ཆགས་ཆགས་ཀྱི་སྐྱེས་པ་ལ་དགའ་བའི་སྐྱེས་ཆེན་བྱས་ནས་གཞུང་སྐེར་ཀྱི་ཏུ་དངོས་འཕྲོ་བཏུག་དུ་བཏང་བ། 喜欢外表排场好看，浪费了公私财物。

སྐྱོན་ཐུ་བ། ཐུམ་རྩེ་མཁན། 装腔作势者，大模大样的人。

སྐྱོམ། 名词。(1)ཁས་བ་བམ་ཁིག 架子，结构样式：མལ་སྐྱོམ། 床架。དུས་སྐྱོམ། 骨骼。བསྡུད་བཅོས་ཀྱི་མཚོ་སྐྱོམ། 论著的前言提要。ཁང་སྐྱོམ། 房屋的间架。(2)ཁང་པ་ཏུག་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཁྱི། 脚手架。建筑施工时所立工作架：སྐྱོམ་སྐྱང་བ། 搭起脚手架。(3)སྐྱོམ། 箱，柜：མཆོད་སྐྱོམ། 供品箱。ཐབ་སྐྱོམ། 厨柜。རིན་ཐང་ཆེའི་སྐྱོམ། 宝匣。སྐུག་སྐྱོམ། 竹篾。

ཐྲོག་ཐྲོན། རྩིག་ཞལ་སོགས་ཀྱི་ཟོན་ཐུབ་དུ་བཏུར་བའི་ཤིང་ཁ་དང་། ལྷགས་ཁའི་ཐྲོག། 撑架。支撑墙壁等免致倾倒的铁木架子。

ཐྲོག་ཆེན་པོ། གཞི་ཆུ་ཆེ་བ། 外表架子大，排场大：མི་ཚང་དེ་ཕྱི་ཐྲོག་ཆེན་པོ་བྱས་པ་མ་གཏོགས་དོན་ལ་ཁྲིག་ཁྲིག་ཅི་ཡིད། 那户人家只是排场大，实际上并不怎么样。

ཐྲོག་གཏེར། རྫས་གཏེར་ཀྱི་ཅི་བཏག་ཅི་ཞིག། 宝匿。用埋藏在地下的宝物如金银等制造的匿子。

ཐྲོག་ཀྱི། 名词。(1)གཏུའམ། ཐྲག་ཆུང་། 小箱，小匣。(2)ཐྲུན་བཏུག་ཞེས། ཁར་འཕེན་ཚུར་འཕེན་བྱེད་པའི་ཐགས་ཐྲུད། 梭子。牵引织物纬线或横线的织具。

ཐྲོལ། ཐྲོལ་བའི་སྒྲོལ་མ།

ཐྲོལ་དཀར། ཅི་ལྟ་ཞེག་ཞེས་ཐྲོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོ། 白度母。佛教密宗长寿本尊之一。

ཐྲོལ་ཆོག རྗེ་བཙུན་ཐྲོལ་མ་ལ་བརྟེན་པའི་མཆྲལ་བཞི་པའི་ཆོ་ག། 度母仪轨。依靠度母为本尊供四曼遮以求禳灾祈福的仪式。

ཐྲོལ་ལྗང་། སྐུ་མདོག་ལྗང་ཀུ་ཡིན་པའི་རྗེ་བཙུན་ཐྲོལ་མ། 绿度母。

ཐྲོལ་འཁྲིམ། ཀོ་བ་དང་གྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆུ་ལས་ཐྲོལ་ཞིང་འདོན་པ། 开船，摆渡。驾驶船只涉水渡河。

ཐྲོལ་བ། (ཧ་དད་ཨ) བཐྲལ་བ། བཐྲལ་བ། ཐྲོལ།། (1)གང་བའ་ཁྱད་པའམ་འདོན་པའ་ཁྱད་པ། 救度，拯救，释放，放脱：སྲོག་ཀི་འཇིཊ་པ་ལས་ཐྲོལ་བའ་ཁྱད། 从生命危险中拯救出来。བཙོན་ཁང་ལས་ ཐྲོལ་ བ། 从监狱中释放出去。ཆུ་བོ་ལས་བཐྲལ་ཏེ་འགྲམ་ངོས་སུ་བཏེག། 从水中救到岸上来。(2)གསོད་ཞིས་ གཅོད་པའམ་གསོད་ པ་ ཁྱད། 处决，消灭：གནོད་ ཁྱད་ཐམས་ཅད་ ཐྲོལ་ པ། 消灭一切为害者。(3)རིང་དུ་སྐྱོད་པའམ་འབྱད་པ་ཁྱད་པ། 驱逐，赶走：དགྲ་བོ་རྣམས་ཨ་རོལ་ཏུ་ཐྲོལ་བ། 把敌人赶到远方去。(4)(རྒྱང)1.སྐོལ་བ། 煮，烹、煎。2.ཞུ་བ། 融化。

ཐྲོལ་བའི་ཤིང་རྟ། (མངོན) གྲུའི་སྐུ་བ། 渡越之车。浆、檐的异名。

ཐྲོལ་ཁྱེད། (མངོན) ཉི་མ། 救度者。太阳的异名。

ཐྲོལ་མ། (ཀུན)འཇིགས་པ་བཅུད་ལས་ཐྲོལ་བའི་ཆ་ནས་བཀྲག་པའི་ཡི་དམ་ལྷ་མོའི་རིགས་ཀྱི་སྟེ། ནང་གི་ས་སྐྱ་མདོག་དང་ཕྱག་མཚན་མི་འདྲ་བར་བཞེད་ནས་དེཊ་པ་ཉིར་གཅིག་སོགས་ཡོ་ཚད། 度母，救度佛母。梵音译作多罗。佛教依救度八难而立的一类本尊佛母名。依身色、标帜、姿态不同，分为二十一度母。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་ཁུངས་དང་། ཆོས་ཀྱི་དབང་ལ། མཆོག་གི་མ། འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་སྐས་མོ། སྐུང་སྐྱོབ། ཚངས་སྐྱོབ། ཞི་མ། ལེགས་ཉེན་མ། ཚེ་མཛད་བཅས་སོ།

ཐྲོལ་མ་འཇིགས་པ་བཅུད་ སྐྱོབ། སེང་གེ་དང་། ཁང་ཆེན། མེ། སྐྱལ། ཀུན་བོ། ཕུང་སྐྲག ཆུ། ཀ་ཟ་བཅས་ཀྱི་འཇིགས་པ་བཅུད་ལས་སྐྱོབ་པའི་ཐྲོལ་མ། 救八难度母。能救狮、象、火、蛇、贼、镣铐、水、 非人等所致八种灾难的救度佛母。

ཐྲོལ་མ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག ཐུང་དཔའ་མ་དང་། ཁྲོ་བ་དཀར་མ། གསེར་མདོག་ཅན་མ། གཏུམ་རྣོ་རྒྱལ་མ། ཤྲཱི་སྐྲག་མ། འཇིག་རྟེན་གསུམ་རྒྱལ་མ། གཞན་འཇོམས་མ། བདུད་དགྲ་

ཉཿསས་མ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་མཆོད་མ། བདུད་དབང་སྤྲུལ་མ། ཚངས་པ་ཀུན་སེལ་མ། མེ་ལྷར་འབབ་མ། ཁྲ་གཉིར་ཅན་མ། བཀྲིས་འཕྲིན་མ། ཞི་བ་ཆེན་མོ། རིམས་ནད་ཀུན་སེལ་མ། དངོས་གྲུབ་ཀུན་སྟེལ་མ། དུག་སེལ་མ། སྡུག་བསྔལ་ཀུན་སེལ་མ། རིག་པ་ཆུ་སྐྱེལ་མ། ཉཿཁ་རྣེན་གསུམ་གཙོ་མ་བཅས་རྣམ་གཅིག་ཅོ། 二十一度母：奋迅度母、威猛白度母、金颜度母、顶髻尊胜度母、吽音叱咤度母、胜三界度母、破敌度母、摧破魔军度母、供奉三宝度母、伏魔度母、解厄度母、烈焰度母、颦眉度母、救饥度母、大寂静度母、消疫度母、赐成就度母、消毒度母、消苦度母、明心吽音度母和震撼三界度母。

སྒྲོལ་མ་གཡུལ་སྐྱོབ། རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་བར་ཆད་ཀྱི་གཡུལ་ངོ་སྐྱེབ་པའི་ཆོ་ག། 度母破阵法。依靠度母以求驱除灾殃的一种佛教仪轨。

སྒྲོལ་ཤེར། སྒྲོལ་ཆོག་དང་ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 《救度心经》。《救度佛母仪轨》和《波若心经》二者合称。

སྒྲོས། 名词。(1)བྱེད་མཛའ་བཤད་ཚུལ། 谈论，言论：གཏམ་སྒྲོས། 措词语调。བཤད་པའི་སྒྲོས། 讲解方式。འདི་འདྲའི་རེར་སྒྲོས་གཏན་ནས་མེད། 完全不兴这样说。སྐད་ཅ་བཤད་སྒྲོས་དེ་འདྲ་མེད་པ། 没有那种说法。ང་ཚོ་འཕྲད་སྐབས་ང་འགྲོ་དགོས་པའི་སྒྲོས་མེད། 我们会面时，没有讲我要去的话。(2)མི་ཀྲལ། 疮疤，伤痕。(3)མཆུ། 嘴唇；མཆུ་སྒྲོས། 口唇。

སྒྲོས་པ། སྒྲུས་ཀཉཿངོ་བོ། 名词。质量，本质。优劣的程度：སྐད་ཅ་སྒྲོས་པ་གཙང་མ་ཞིག་བཤད་བྱུང་། 说话谈吐清楚。ཁང་པ་བཙན་ལ་སྒྲོས་པ་གཙང་བ་ཞིག་རྙེད་འདུག 找到一所坚固、精致、洁净的房屋。ཅ་ལག་སྒྲོས་པ་གཙང་མ་ཀ་སྐྲ་བཟིགས་འདུག 陈列着式样都很精美的器物。

སྒྲོས་དམར། མཆུ་སྒྲོས་དམར་བོ། 红色口唇。

བརྒལ་དཀའ་བ། (མངོན) ཀུ་མཚོ། 难越。海的异名。

བརྒལ་བཟོ། གྲུབ་གཤིབས་ཀྱི་མིང་། 船，筏。

བརྒལ་བརྡུག ལུང་དང་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ཀྱི་ འདོད་པ་ རྣམ་པར་ བརྡུག་པས་བཀག་པའམ་སྤུན་འབྱིན་པའོ། 反驳，辩驳。依教依理以为正因，分析对方所承许者加以破斥：རིགས་པས་བཀལ་བརྡུག་ཐེབ་པ། 依理反驳。

བརྒལ་བ། ཆལ་པ་དང་ཆོལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་ཟིངས་པ།

བརྒལ་ལན། ཕ་རོལ་ཕོགས་དང་བཀག་པའམ་སྤུན་འབྱིན་པ་ལ་ཕར་ལན་བཏབ་པའོ། 答辩。答复敌论者对我提出的责难或驳斥：རྩོད་པའི་ བཀལ་ལན་བཏབ་པ། 对争论提出答辩。

བཀུ། ●数词。(1)གངས་ཀ་བཅུ་ཕྱག་བཅུ། 百。十个十或十的十倍：ཉིས་བཀུ། 二百。 བཀུ་ཕྱག་གསུམ། 三百。མི་གངས་བཀུ་རེ་ལས་འཐུས་མི་མི་གཅིག་འདམ་དགོས། 每百人选出一位代表。(2)མང་ཆེ་གཅིག་ཅིག 多数。较多的数量：ཡར་འགྲོ་བཀུ་དང་མར་འགྲོ་སྟོང་། 上行下走成百上千。བཀུ་བལྟས་ཀུན་གསལ། 观看百遍，全部了然。བཀུ་ཐམ་པའི་ཁ་ཁིབས་ཀྱང་། སྟོང་ཐམ་པའི་མིག་མི་ཁིབས། 能封百口，难遮千目。བཀུ་ཐམ་པའི་གལ་འགོངས་མ་རྒྱབས་ཀྱང་། སྟོང་ཐམ་པའི་གལ་གཞུག་ལ་མི་ལུས། 虽然不能居于百人之首，也不会落于千人之后。❷རྩེད་དམ། ཀུ་རིའི་རྒྱ་གཏམ། 名词。戏言。开玩笑的话。

བཀུ་སྐོང། བཀུ་ཐམ་པ་ཐིད་མ་ཐིད་ཙམ། 大约一

百，一百左右。

བརྒྱ་ཁ་གཅིག་གཅོད། མི་བརྒྱའི་སྐོས་ཐག་མི་གཅིག་གིས་བཅད་དབང་གིས་གཅོད་པ། 独断，独裁，专断；མི་མང་པོ་དང་འབྲེལ་གནད་ཡོད་པའི་ལས་དོན་རིགས་ལ་སྤུས་ཀང་བརྒྱ་ཁ་གཅིག་གཅོད་བྱས་མི་ཆོག 和众人有关的事，任何人都不得独断。

བརྒྱ་ཁ་གཅིག་ཆད། ལས་གཞུག་རྩང་ཐད་ཕུལ་བས་རྒྱང་བྱས་རྩྭ་རྡེའུ་ཀྱི་དབྱེ། 功亏一篑。由于差一点儿，致使前功尽弃。

བརྒྱ་ཁག བརྒྱ་ཐག 成百，上百；མི་བརྒྱ་རེ་ཡོད་པར་མི་བརྒྱ་ཁག་རེ་ཟེར། 每一百人，就叫做人数成百。བརྒྱ་ཁག་སྟོང་ཁག 成百上千。

བརྒྱ་ཚུ་གཅིག་ཆོད། བརྒྱ་ཐམ་པའི་ཚེ་གཅིག་གིས་ཆོད་པ། 以一当百。一个能抵一百个。

བརྒྱ་བརྒྱ་སྟོང་སྟོང་། ཤིན་དུ་མང་བའི་དབྱེ། 千千万万。极言其多；མི་བརྒྱ་བརྒྱ་སྟོང་སྟོང་འདུག 有千千万万的人。

བརྒྱ་ཆ། ཀྱངས་ཀ་ཁང་ཞིག་ཆ་བརྒྱ་ཐམ་བར་བཤིལ་བའི་ཆ་ཤས། 百分。分某一数为一百分的一分；བརྒྱ་ཆ་གཅིག 百分之一。བརྒྱ་ཆ་དགུ་བཅུ་ཚོ་དགུ། 百分之九十九。

བརྒྱ་མཆོད། མཆོད་པ་བརྒྱ་ཚར་གཅིག་སྟེ་སྐོས་དང་། མེ་ཏོག མཆོད་མེ། དྲི་ཆབ། ཞལ་ཟས་བཅས་སྤྱི་རེ་ནས་བརྒྱ་ཚར་ རེ་ མཆོད་པ་འབྱུལ་བར་ཟེར། 百供。在神像前罗列香、花、灯、水和神馔等五种供品各满一百者，称为百供。

བརྒྱ་དཔོན། (1)མི་བརྒྱའི་དཔོན་པོ། 百夫长，百户长。旧时管辖一百名人丁或一百户人家的首领。(2)ཕྲེང་བའི་མདུད་འཛིན་ནས། ཐོད་སྒྲིག 结头数珠。念珠满百粒处所穿三眼带头大数珠。

བརྒྱ་ཕྱག ཕྱག་བརྒྱ་ཐམ་པ་སྟེ་ཚད་པ་གཅོད་སྐྱབས་སམ་ཕྱག་འཚལ་སྐྱབས་ཤིག 百拜。叩头一百次。一种惩罚方式或礼拜动作。

བརྒྱ་ཕྲུག བརྒྱ་ཐམ་པ། 一百，成百；ཁ་པ་མི་འདྲ་བརྒྱ་ཕྲག་རྩོམ། མཐར་ཕྱིན་ཁ་པ་གཅིག་ཀང་མེད། 经手百般事，到头无一成。

བརྒྱ་འཕར་ཙམ། བརྒྱ་ལྷག་ཙམ། 百余。略多于一百或一百有余。

བརྒྱ་བམ། བརྒྱ་རེ་བསྡོམས་པའམ་བརྒྱ་ཚོ། 百数捆。以一百为一扎之物；གསེར་ནོག་བརྒྱ་བམ་གཅིག 一扎百张的金箔。

བརྒྱ་ཀྲིན། (ཁོཤེཀཿ) (ཚེན་ཏྲུ་ཏཿ) ལྷའི་དབང་པོ། 帝释天，三十三天。梵音译作憍尸迦、因陀罗。三十三天王。欲界第二重天界之主。སྐལ་བ་ཀུན་མཆོའི་གཏེར་ནས་ངུས་པ། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་ཀྲིན་གྱིས་མི་གསན། 海底鳌鱼哭诉，天上玉皇不闻。喻下情无从上达。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀཱའུ་ཤི་ཀ། སྐབས་གསུམ་དཔང་། གང་པོ་འབོད། ཀུན་བའི་སྐུ་ཁྲིད། ཚོང་འཇོམས། ཚོལ་ཅིད་འཇོམས། མཚོན་པོ་རྡོ་རྗེ་ཅན། ཁེན་ལས་ཉན། ཆར་འབེབས། མཆོད་སྤྲིན་བརྒྱ་པ། འཆི་མེད་ཀུལ་པོ། འཇིར་འཇིགས། སྟོབས་ལྡན་དཀྱ་བོ། མཐོ་རིས་ཀུལ། མཐོ་རིས་འདྲེན་པ། བདེ་སྐྱས་བདག གནས་ཀྱི་བདག་པོ། ཤུ་ལེ་མ་དཔྱ། སྤྲིན་ལ་ཞོན། མིག་སྟོང་ཅན། སྤྲིན་པ་གསོད། གཙང་ཅྱིད། ཆོག་མདའི་མཚོན་པོ། གཞན་བསྟེམས་བཅོད། བཙད་དཀའི་རིང་ས། ལེགས་སྨྲ་བ། ལེགས་བྱེས་གཅོ། ཤེས་བརྗོད་ཉན། ཅུ་རིའི་རྩ་ཅན། ལྷ་དབང་། ལྷའི་ཇ་ཅན། ལྷ་ཡི་ཀུལ་པོ། ལྷ་ཡི་བདག་བཅས་སོ།

བརྒྱ་ཀྲིན་ཀང་འབྲིང་། (མངོན) ཤུག་པ། 帝释足饮。柏树的异名。

བརྒྱ་ཀྲིན་སྐྱེས། (མངོན) ཀྭ་རྩོག 帝释生。乌鸦

的异名。

བརྒྱ་རྟེན་ཤིང་། (ཨངོན) ཨ་ཏུ་ར། 帝释香。诃子树的异名。

བརྒྱ་རྟེན་སྒྲོ་བོ། (ཨངོན) ཁྲིག་མཁར། 帝释顶。蚁垤。蚁封的异名。

བརྒྱ་རྟེན་གཞུ། (ཨངོན) འཇའ་ཚོན། 帝释弓。虹的异名。

བརྒྱ་རྟེན་བཤད། (ཨངོན) ཉག་པ། 说帝释。猫头鹰的异名。

བརྒྱ་ཙམ། བརྒྱ་ཚར་ཏེ་གངས་བརྒྱ་ཐུག 百个，百来个。

བརྒྱ་ཚོ་ཐོན་པོ། རྒྱང་ཁད་རྩིང་དབའི་ཤོག་ཉེན་འཁོན། 乡吏。旧时，西藏在宗本下属乡村地区工作的头人。

བརྒྱ་བཞི། མཆོད་མེ། ཞལ་ཟས། ཚ་ཚ། ངར་མིའམ་དྲྭ་གྲུད་དེ་བཞེ་པོ་སོ་སོ་ནས་བརྒྱ་ཙུ་རེ་ལ་བརྟེན་ནས་བར་ཆད་བྱེད་ཆ་ག་ཞེག 四百禳灾法。陈设神灯、神馔、四色小泥塔各一百，生面俑一至四个或呵气替身物一百，然后念经修法以禳灾送祟的一种宗教仪式。

བརྒྱ་ཁྲད། ཆ་ཤས་བརྒྱ་ཐམ་པར་བགེལ་བའི་ཆ། 百分。等分某数为一百分的一分。

བརྒྱ་ལ། ཀུ་ལའམ་བརྒྱ་ལམ་སྟེ་ཁལ་ཁྲིད། 一时，万一。

བརྒྱ་ལམ། (1)དམ་ཞིག་ཁམ་ལན་འགའ། 一时，某时，有时候。(2)ཁྲིད་མཐའ་ཅམ། 难能，万一，ཐམ་པ་བྱང་བ་བརྒྱ་ལམ་ཡིན། 很难失败。སངས་རྒྱས་བྱང་བ་བརྒྱ་ལམ་རྟེད་པར་འགྱུར། 难得佛出世。

བརྒྱ་ཟངས། སྒང་ཀྱི་ཅོད་དཀྲལ་སྒང་བརྒྱ་གཤམ་བའི་ཚོག་ཟངས། 百两钞。旧时，藏币币面注明藏银一百两的纸币。

བརྒྱ་མི་སྐྱོང་ལངས་། གཅིག་འགྲེལ་གཉིས་ལངས། 百人死去千人起。喻前仆后继，后多于前。

བརྒྱ་ཤོད། རྩིས་སྐྱེས་སྟེ། ཀུ་ཤད་ལ་ཐོན་ཐན་ཐེ་ཁྲིད། 算盘。计算器之一。

བརྒྱ་བཤིག་སྐྱོང་འབྱུག་ལ། ཆུང་ཆུང་ཐར་ཐུག་ནས་ཆེན་པོ་ཆུང་འབྱུག་པ། 百去千来。抛出者少，引来者多。

བརྒྱག་པ། (1)ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་ཆུག་པའི་མ་ངོངས་པ། (2)ཆུགས་པའི་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱགས། ཆུགས་དང་འདྲ།

བརྒྱགས་བཅས། ཆུགས་ཏན་དང་འདྲ།

བརྒྱགས་པ། ཆུགས་པའི་འདུས་པ།

བརྒྱགས་སྲེ། ཆུགས་ཐུ་དང་འདྲ།

བརྒྱང་བ། རྒྱང་བའི་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱང་ཤིང་། (1)ཁྲིམས་ཆས་ཀྱི་རིགས་ཤེག 十字架。张开人体的刑架。(2)འཁྲིམས་པ་འཛིན་ཐེད་ཀྱི་བརྒྱང་ཤིང་། 撑架。从内部张开器物的架子。

བརྒྱངས་སྐམས། བརྒྱངས་ཏེ་སྐམས་བཅུག་པ། 绷开使干。

བརྒྱངས་པ། རྒྱང་བའི་འདུས་པ།

བརྒྱངས་ཤིད། རྐང་ལག་ཤོགས་བསྡུད་བརྒྱངས་ཐེད་བའི་དོན། 欠伸，舒展肢体。

བརྒྱད། གངས་ཀ་བརྒྱད། 数词。八。数字八。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བྱུ་དང་། བཀྲ་ཤིས། ཐེ་སྐས། ཚེ་འགྲོ། གཏེའུ་ཚན། ནོར་ལྷ། སྐུལ་ལྷ་བཅས་སོ།

བརྒྱད་ བཀག གཏོང་དུ་ རོལ་ ཞིང་ ཆོག་ གིས་ བསྡེགས་པ་སྟེ། བཀའ་བཀོན། 面责，当面呵斥；ཕྱོགས་ གཉིས་ མི་ མཐུན་ པས་ ཚན་ ཆུད་ བརྒྱད་ བཀག་ཅིད་པ། 双方不和，彼此互相责骂。

བརྒྱད་བཀྲུག སྐུད་པ་བརྒྱད་སྦྱིལ། 八股线。八股线搓成的绳。

བརྒྱད་སྒྲིལ། བྱ་ཤོན་ཀྱི་སྒྲིལ་ཀྲིའི་གྱས་ཤེག་སྟེ། ངང་ ཅོ་ དངུལ་ སྐང་ ཕྱ་བཏུ་ རེ་ལ་ ཤོ་ རེར་ སྒྲིལ་

སྒང་བཅུད་རེ་སྦྱོད་སྐལ་ཞིག 八两利。旧时流行的现金利息之一，每借藏银五十两，经十二月，生息八两。即年利百分之十六。

བཅུད་དཀྱུ་འཚོ། བྱ་ལོན་གྱི་སྐྱེད་ཁའི་གལ་ཤེས་སྟེ། ངང་བོ་འབྲུ་ཁལ་བཅུད་རེ་ལ་སྐྱེད་འབྲུ་ཁལ་གཅིག་རེ་སྦྱོད་སྐལ་ཞེས 借八还九。旧时的粮食利率之一，春借八克，秋还九克。

བཅུད་གཅོར། ཉར་བོད་ ཟླ་ གསུམ་ པའི་ ཚེས་བཅུད་ཉིན་མཚོན་པོ་ཞལ་བཞེ་པའི་དུས་ཚེན་ཡིན་ཟེར་ཞེང་། དེའི་ཉིན་མཚོན་པོ་ཞལ་བཞེ་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་སྐུང་མ་རྣམས་ལ་ གཅོར་ མ་ འབྱལ་བའི་ཕྱལ་སྐལ། 八日朵马。旧说藏历三月初八日为四面估主节日，因于是日为以四面估主为首的护法神众，举行祭祀，供献食子，以禳灾祈福。

བཅུད་སྡོང་བོད་བསྒྲས། སྐྱབ་ དབོན་ ཚེན་ པོ་ བྱུགས་ཀྱི་སྒྲང་པོས་ཕྱམ་བསྒྲས་པའི་དོན་གཙོ་བོ་ས་གཉིས་སུ་བསྒྲས་ནས་མཇད་པའི་བསྟན་ བཅོས་ གིག 《八千颂摄义论》。古印度陈那论师概括《小波若经》三十二义所著佛书名。

བཅུད་སྡོང་བ། ཕྱམ་བསྒྲས་པ་བྱོ་ག་སྡོང་ བཅུད་ བ། བམ་པོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་དང་། ལེའུ་སུམ་རྒྱ་རྩ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཤཱཀྱ་ས་ན་དང་། རྒྱ་ན་ཝེརྟྲི་དང་། ཁོ་ཐོ་བ་ བརྩེ་བྱམས་དཔུ་ཡི་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་བ། 《八千颂》。略本般若经。全书二十四卷，三十二品，印度学者释迦赛纳、加纳悉地、西藏译师达磨达希拉等译。

བཅུད་སྡེའི་དམག ཉར་བོད་ས་གནས་སུ་ཁལ་ཞིང་འདོན་བཅུད་དམ་ཀང་བཏུ་བྱ་རེར་དམག་མི་གཅིག་རེ་འཁྲི་སྐལ་ཀྱི་དམག་ཁལ། 八分兵役。原西藏地方每八“顿”或十六“冈”差地出兵员一名的差役。

བཅུད་ པ་ ཚམས་ ཅད་ ཀྱི་ སྐྱིང་ པོ་ བསྒྲས་ པ་ ཡིད་བཞིན་ཇོར་ཅུ། རབ་ཏུ་ བཅུད་ པའི་ནོར་ཅང་ པ་རྣམ་ ཀུལ་ ཀུགས་ བཟང་ ཐེས་ མཇད་ བཅོས་ ལེའུ་ བཅུ་དང་ ཉི་ཤུ་ ཨོད་པ་ཞེས། 《八支要义总集·如意宝珠》。十五世纪中，绛巴·曩杰札桑所著一部医书名，全书一百二十品。

བཅུད་པའི་རྩ་སྐངས། བཅུད་པའི་དབྱགས་ཐོབ་ཉིན་དེ་རས་ཞག་བདུན་བར་སྐད་མ་ ཇི་ཀི་འཆར་ཞེང་ཆུ་ཀུན་བདུད་རྩིར་འགྱུར་བས། ཆུ་ཤུགས་ན་ནད་དང་སྡིག་སྦྱིབ་འདག་གྱུར་ཟེར། ཐྲིམ་ཞག་ཉི་བར་ཀྱི་ཚད་ ༡༠༣ ཏཱ་ ༣༠ ཡི། 水星节。太阳在第十宿43度半时，即八月交节（白露）后七日内，澄水星出现。旧说此时一切水皆成甘露，入水沐浴，能祛疾病及罪障。

བཅུད་པའི་ས། འབྱས་བྱ་དང་པའི་རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པའི་ལམ་མམ་མངོན་རྟོགས་ཏེ་མཐོང་ལམ་བཅད་པ་ བཅུད་ ཐོབ་ པའི་ ལམ་ཡིན་ པ་ འདི་ཉི་དམན་པའི་ས་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ས་གསུམ་པའོ། 八人地。初果预流向现观。已证见道八忍，是小乘八地之第三地。

བཅུད་བཞི་གལ་མ། རྩེ་བཅུད་ཙོའི་བའི་རྒྱུན་ཆའམ་སྐྱོད་སོགས། 八角体。八面形或八楞形的饰品或器皿。

བཅུད་ཟིལ། རྫོང་ཞིག མི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་དཀར་ མཇེས་ བོད་ རིགས་ ངང་ སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ ཐུབ་ རོས་སུ་ཙོའོ། རྫོང་མི་ དམངས་ ཞིད་ གཞུང་དེ་ དཀར་བར་ཙོའོ། 九龙。县名。在四川省甘孜藏族自治州南部。县人民政府驻呷尔坝。

བཅུད་བསྐལ། སྐུད་པ་ ཀང་ བཅུད་ ཀྱིས་ བསྐལ་ བའི་ཐག་པ། 八股带。用八股线编成的带子。

བཅུན་པ། རྒྱུན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

བཅུབ་གཅུས། (ཁལ) ཐུང་བའི་ཅེ་བག་ཅིག 干酪。拧成绺状的酪干。

བཅུབ་པ། རྒྱག་བའི་འདུས་པ།

བརྒྱད་ཀྱིས། (མངོན) ཀུ·བི·མི·དྷི། 百支。徙多河的异名。

བརླག་བ། (ཐ·མི·དད·ལ) དན·མེད·དུ·གྱུར·པ། 昏倒，闷绝。昏迷不省人事：དངངས་སྐྱག་ཆེན་བོས་དན་མེད་དུ་བརླག་པ། 受大惊恐，失心闷绝。བརླག་གཟེར་ བརླབ་ སྟེ་ བྱུང་ དན་ མེད་ དུ་ བརླག་པ། 突然中风昏倒，不省人事。ཆུ་བཞིས་བཏབ་སྟེ་བརླག་པ་ལས་སློང་པ། 喷洒凉水，使之从昏迷中苏醒。ཕྲུ་ གུས་ ལ་ དུག་ སྐྱུལ་ ཏེ་ ཁ་ཆངས་ཐོག་ ནས་ ཤིང་ སྟོང་ འཁྱལ་བ་ ལྟར་ བརླག་སོང་། 王子中了毒蛇嘴里喷出的毒气，象大树倾倒一样，昏倒在地。

བརླལ་བྱེད་མདའ། མདའ་ལྟེའི་ནང་གཞས་ཀྱི་ འཆི་བྱེད་མདའི་མིང་གཞན་ཞིག 昏迷箭。致死箭别名，五箭之一。

བརླལ་གཟེར། ཐུབ་པའི་ཁྲག་ རུང་ གནས་ པའི་ ཐིན་བུ་འཁྲུགས་པ་ལས་བྱུང་བར་གྱགས་པའི་ནད་ཅིག་སྟེ། 病名。由于血管中微生虫烦乱引起。症见头部疼痛、突然昏倒、牙关紧咬、口吐泡沫等。

བརླལ་སངས། དན་པ་སོར་ཆུད་པ། 苏醒。昏迷后恢复知觉：གཟུགས་བོར་ གྱག་ གྱག་ བཏང་ བས་ བརླལ་པ་ལས་ སངས་པ། 推触身体，使之复苏。ནད་པ་བརླལ་སངས་པ། 病人恢复了知觉。

བརླ་བ། ཆུད་པའི་མ་ཇེ་བས་པ།

བརླག་པ། ཐ·དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ཆུག་ པའི་མ་ཇེ་བས་པ།

བརླགས་པ། ཐ·དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ཆུག་ པའི་འདས་པ།

བརླངས་པ། (རྟོང) (1)ཡུན་རིང་ཐོར་ནད་ཀྱིས་སན་ནད། (2)རྐྱང་པ། 脊髓。(3)འཁྲུ་བའི་ནད། 泻痢，痢疾。

བརླབ་སྐུལ། བཀུད་ནས་སྐུལ་མ་བྱེད་པ། 转请，托人劝请。间接动员或鼓动：ཁོང་ཅོ་མ་མ་ཐྲད་ཀྱང་བཀུད་སྐུལ་བྱས་ཙེད། 虽然没有同他本人见面，但已托人劝请。

བརླབ་ཁུངས། ཆུན་བྱུང་གནེ་ཐུགས། 来源，本源。发源的处所。

བརླབ་ཁྲིད། གཅིག་ནས་གཅིག་བརྒྱུད་ནས་ཁྲིད་འདེབས་པ། 转授，辗转讲授。辗转传来教诲：བློ་དབོན་ཀྱི་མན་ངག་འཁོག་ བརྒྱུད་ ཁྲིད་ཐོབ་སྐྱོང། 曾获得一些师法转授。

བརླབ་འགལ། འགལ་བ་གང་ཞིག ཐན་ཚུན་ བརྒྱུད་པའི་སྐོན་ནས་མེ་མཐུན་པར་གནས་པ། 矛盾。互为条件者。ཐང་ཀ་དང་ཏཱ་ལ་ཅིག་དང་། གང་རེག་དང་དུ་བ་ཅིག་དུ་འཕྱར་བ་ལྟ་བུའོ། 间接相违。相违的某种事物，间接成为彼此矛盾者，如柱与瓶，寒冷感触与浓烟喷起等。

བརླབ་འགལ་གཉིས། བརྒྱུད་ འགལ་ ལ་བརྟེན་ པའི་སྐོན་ནས་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། འགལ་བ་ཐན་ཚུན་བཅད་ལྟོག་དུ་གནས་པ་མ་ཡིན་པ། དུག་དང་མཆེས་གཉིས་དང་། གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ལ་ཡང་ཐན་ཚུན་ཐུབ་འགལ་ཡིན་ཏེ། བཀུད་ནས་གཅོད་ཐ་དང་གཅོད་ཁྱད་དུ་གྱུར་པ། དུ་བ་དང་ཏཱ་ལ་ཐུབ་ པ་དང་གྲུ་ བའི་ཐུང་ རེག་ལྟ་ བུ་ཐ་དད་ ཀྱི་ ཐུབ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། འགལ་བ་ཐན་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། 二种间接相违。间接相违，依反体分为二种；相违者非互为反确定而存在，如常与实事，柱与瓶等，为互绝间接相违；间接互相抵触，如浓烟喷起与寒冷感觉等为不并存间接相违。

བརླང་རྒྱ། ཆྱིད་ཁྱད་ཀྱི་ཆུའི་ནང་གཞས། རང་འབྱས་བཀྱུད་ནས་སྐྱེད་ཁྱད་དེ། རང་ཁེ་བཀྱེད་

ཐུའི་འབྲས་བུ་དེ་སྐྱེ་བ་ལ་རང་གི་དངོས་གུ་མི་སྐྱེད་ པར་བར་དུ་ཆོས་གཞན་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་པ། མེའི་ཐུ་ཚགས་གུ་ཐུང་བའི་ཀུ་དེ་དུ་བའི་བརྒྱད་ཀུ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 疏因，间接因。间接生起自果，谓自己不能直接生起自果，中间须经过其他事物而后生者，如火以前之诸因为烟之疏因。

བརྒྱད་བཟློག། བཀུད་ནས་ཁྱབ་བརྒྱག་ཅིང་། 传达，转播：ཚོང་རིམ་གྱི་ བཀའ་ བརྒྱད་བརྒྱག་ཅིད་པ། 传达上级命令。

བརྒྱད་ཚི། ཆོས་ཀྱུན་ཐོབ་ཡིག 师承录。法统传承师名单。

བརྒྱད་འཇིན། གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་རིམ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཟོལ་ འཇིན་ ཅིད་ པ། 转运。把从一处运来的东西，又运到另一处去。

བརྒྱད་ཚལ་བརྗོད་བའི་རྒྱུན། རྣམ་གངས་བརྗོད་བའི་རྒྱུ། 转语修饰法。即托词修饰法。

བརྒྱད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བར་མ་ཆད་བར་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ཟོལ་པ། 通过，经由，传递，ཇི་ཅིན་ནས་ལྷ་ས་བརྒྱད་ནོ་མོང་ཐྱིན་པ། 从北京经由拉萨去到亚东。 ཡི་གེ་འདི་ཉི་མ་ཏོད་ཟེར་ བརྒྱད་ཐུམས་པ་མཁས་བཙུན་ལ་ཟོད་ཀྱི། 此信由尼玛兀色转交绛巴克尊。 ས་ཁག་རྡམས་རྩོ་ལས་ བརྒྱད་ཐུས་ནས་ཁང་ཐོག་ཏུ་བཟོལ་པ། 砖块经过手头传送到屋顶。 གསང་བའི་ཡིག་རིགས་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་དེ་བློག་པ། 传阅秘密文件。ལ་གྲང་མང་པོ་བརྒྱད་དེ་ཤུང་པ་འདིར་ཡོང་བ། 经过许多高山大川来到此地。 ཐུར་ཐྱི་ཟིལ་ཏུན་ བཟང་པོ་རིམ་པར་ བརྒྱད་ནས་ དར་ ཐུས་སུ་ འགྲོ་པ། 原有优良传统得以继承发扬。 ❷རྗེས་ཀྱལ་འཛིན་མཁན། 名词。继承人，承袭者。

བརྒྱད་པ་དྲུག ཐུ་འགྲུར་བཀའ་གཏེར་གྱི་བརྒྱད་ པ་དྲུག་སྟེ། ཐུལ་པ་དགོངས་པའི་བརྒྱད་པ་དང་། རིག་འཛིན་བརྟའི་བརྒྱད་པ་དང་། གང་ཟག་སྤྱན་ཁྲང་གི་བརྒྱད་ པ་ སྟེ་ བཀའ་ བཀའ་ཏེར་ ཐུན་ མོང་ གི་ བརྒྱད་པ་གསུམ་དང་ བཀའ་ བཤད་ ལུང་ བསྟན་ གྱི་ བརྒྱད་པ་དང་། སྨོན་ལམ་དབང་བསྐུར་གྱི་བརྒྱད་ པ་དང་། མཁའ་འགྲོ་གཏེར་ཆུའི་བརྒྱད་པ་སྟེ་ ལས་འབྲི་གཏེར་གྱི་སྐོས་བརྒྱད་གསུམ་བཅས་སོ། 六传。旧密伏藏六种传承：胜者意传、持明言传、数取趣耳传，是为伏藏共通三传承。 垂教授记传、宏愿灌顶传、空行授印传，是为有缘伏藏三别传。共为六传。

བརྒྱད་པ་རྣམ་ལྔ། ཐང་ཆ་གང་དུ་དང་བའི་ནང་ བསྟན་གྱི་བརྒྱད་པ་སྟེ། འདུལ་བའི་བརྒྱད་པ་ དང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་བརྒྱད་པ། ཆུ་ཆེན་ སྐྱེད་བརྒྱད། ཐབ་མོ་ལྷ་བརྒྱད། སྟིང་པོ་དོན་ བརྒྱད་ བཅས་ ལྔའོ། 五传承。古代流行于印度的佛教五系统：戒律传承、密乘传承、广行传承、深观传承和经义传承。

བརྒྱད་པ་གསུམ། (1)མདོ་ཐོག་ས་ཀྱི་ལམ་རིམ་ བརྒྱད་པ་གསུམ་སྟེ། ཐབ་མོ་ལྷ་བའི་ བརྒྱད་པ་ དང་། ཆུ་ཆེན་སྐྱེད་པའི་བརྒྱད་པ། ཐམས་ལེན་ཐྱིན་ཆ་ཐ་ཀྱི་བརྒྱད་པ། 三派。显教修道次第的三种系统：深观派、广行派、修行加被派。(2)གསང་སྔགས་རྙིང་མའི་བརྒྱད་པ་གསུམ་སྟེ། རིང་བརྒྱད་བཀའ་མ་དང་། ཐེ་བརྒྱད་གཉིས་མ། ཐབ་མོ་དག་སྣང་གི་བརྒྱད་པ། 宁玛密乘三种传法：佛语远传、伏藏近传、净相深传。

བརྒྱད་པའི་ཉེར་ཚེན། རང་གི་རྣལ་ཐུན་དུ་རྣལ་ ས་གཙོ་བོར་བརྒྱད་ནས་སྐྱེད་ཅིད་དེ། རང་ཀི་ཉེ་ བར་ལེན་ཅིད་འབྲས་བུ་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་མི་ སྐྱེད་ པར་བརྒྱད་པའི་ ཐོ་ ནས་ ཐུ་ གཞན་ གྱིས་ བར་ དུ་ བཅད་པ། དཔེར་ན། ཏུད་ཤིང་གི་ཤུད་ཅིག་ཐ་ མའི་ རྣ་ ཚོགས་ ས་ བྱང་བའི་ ཐུད་ཤིང་ངེ་ ཚལ་ བའི་ བརྒྱད་པའི་ ཉིར་ ལེན་ ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 疏近取因，

间接近取因。主要间接生起各自质流之实质者，即不直接生起自己所生之果，而别有他因从中间隔者。如在最后一刹那以前存在的木柴，是木炭的疏近取因。

བརྒྱུད་བཟུང་ཐུབ་མ། ཆོས་ཀྱུན་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་པའི་ཐུབ་མ། 传承师。辗转授受佛法的上师。

བརྒྱུད་སྐྱེད། གཞན་དག་བརྒྱུད་ནས་གཏོད་པ། 传递。经由其他的人们交付。

བརྒྱུད་ཐོང་། ཆོས་ཀྱུན་གསན་ཡིག 师承录，师传录。授受佛法历代师徒名号录。

བརྒྱུད་འབྲས། རྒྱུ་དེས་བརྒྱུད་པའི་སྐྱོན་ནས་བཀྱེད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ། དཔེར་ན། དངོས་པའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མ་དེ་སྐད་ཅིག་དང་ པའི་ བརྒྱུད་ འབྲས་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། རྒྱུ་དེ་དང་འབྲས་བུའི་བར་དུ་རྒྱུད་ཀྱུན་གཞན་གྱིས་བར་དུ་ཆད་པའི། 疏果，间接果。由因间接生起之果。如事物之最后刹那，是其第一刹那之疏果，因果之间，别有多因相间隔者。

བརྒྱུད་མ། བར་མ་ཆད། 名词。传统，系列。连续不断地流传，བྱས་ རྗེས་ བརྒྱུད་ མར་ བཞག་པ། 连续立功。

བརྒྱུད་འཛིན། སྔར་ཀྱུན་འཛིན་མཁན། 继承人。

བརྒྱུད་ཡས། ཀུངས་གནས་ཤིག 维娑丹，毗噜陀。一大数名。

བརྒྱུད་ཡིག ཆོས་ཀྱུན་གྱི་ཡིག 师承录，师传录。授受佛法历代师徒名号录。

བརྒྱུད་བཤད། གཞན་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བརྗོད་པ། 转达。经过别人转述。

བརྒྱས་པ། ཀྱུད་པའི་འདས་པ།

བརྒྱག་པ། སྐྱག་པ་དང་སྐྱག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱགས་པ། སྐྱག་པ་དང་སྐྱག་པའི་འདས་པ།

བརྒྱལ་བ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། 错误，不正确。

བརྒྱལ་བ། ཕྱུག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱག་པ། སྐྱག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱག་གས་པ། སྐྱག་པའི་འདས་པ།

བརྒྱང་བ། ཕྱར་བའི་འདས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱལ་བ། ཕྱལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བརྒྱལ་ཕྱིར་ཕྱི་ལྟག་མ་བཞི། དཀྱི་ འདུན་ ལྟག་མ་བཅུ་གཅུམ་ཕྱི་ནང་གསེས། དཅྱེན་ཅིང་པ་དང་། དེ་རྗེས་ ཐུགས་པ་དང་། ཀྱིམ་ཐུན་ འཅྱེན་པ་དང་། བཀའ་ བྱོ་མི་བའི་བ་བཞི་དེ། བསྒོ་བ་ལས་ གྱུར་ པའི་ ལྟག་ མའོ། 违谏四僧残。十三僧残之一类。谓破僧违谏、随顺破僧违谏、污家揆谤违谏和恶性拒谏。

བརྒྱ་བ། ❶སྒོ་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷བརྒྱབ་ཀྱ། 名词。教训，谏诫，命令；མི་ཚང་མས་རྗེ་ལྟར་ བརྒྱ་བ་བཞིན་ཉན་པ། 大家都听从教诲。ལས་ ཁེན་མ་བསྟར་བར་ བརྒྱ་བ་བཅག་པ། 违背教言，不予执行。སློབ་ལྟག་ངན་པས་དགེ་ཅན་གྱི་ བརྒྱ་ བ་རྣ་ལ་གཅེན་པ། 坏学生不听老师的教诲。

བརྒྱ་བ་བརྒྱས་པ། (1)བཀའ་ཀྱིས་སྐད་ཅ་བཀའ་བ། 吩咐，指示，ལས་ དོན་ཁྱིད་ སྒྲིས་ བརྒྱ་ བ་ བརྒྱས་པ། 指示工作办法。(2)བརྒྱབ་ཀྱ་ཀྱས་པ། 进行教训，教诲；ཕྱུ་གུར་ཁ་ཅུ་ བརྒྱབ་ཀྱིས་ བརྒྱ་ བ་བརྒྱས་པ། 教诲孩子。

བརྒྱ་བ་ཚུར་གཟིགས་པའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་ཁྱིད་ ཁབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་ འདུན་ཀྱིས་ཕྱིར་ བཅོས་ལ་དགོད་པའི་ ཆེད་དུ་ལྷུང་ བ་བྱེད་པ་ནི་ཚ་ ཐོས་པ་ལྷུང་ ལས་ གཞན་ཁ་ཅིག་ ཁས་ བླངས་ པའི་ ཚེ་ ཡང་ ཁས་ མི་ ལེན་ཅིང་ ཁ་ཅིག་ གིས་ བཟློག་ ཀྱིས་ བཟློང་ བའོ། 违恼言教。九十单堕之一。对于僧伽为使回改，论议所犯，佯作未闻，答非所问，多方支吾。

བརྒྱ་ཚིག བརྒྱབ་ཀྱི་ཚིག 教言，教诲，训词。

བརྒྱ་ཡས། ཀུངས་གནས་ ཤིག 微尔萨多，维噜多哑丹。一大数名。

བཟོ་ཡིག བཀའ་གཏོང་བའི་ཡི་གེ། 令文。文字或书面命令。

བསྒོང་བ། སྒོང་བའི་མ་ངོངས་པ།

བསྒོངས་པ། སྒོང་བའི་འདུས་པ།

བསྒོམ་པ། སྒོམ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བསྒོམ་ཕྱིའི་ལམ་བརྒྱ་གཅིག ཚངས་སྤྱོད་རྟོགས་པའི་ལམ་དང་། རྟོལ་བ་ལས་བྱང་བའི་ལམ། ཚངས་སུ་བྱང་བ་བྱས་པའི་ལམ། མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་སྦྱོང་བའི་ལམ། མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་མ་འདྲེས་པའི་ལམ། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ལམ། ངེས་འབྱེད་ཀྱི་གནས་ཀྱི་ལམ། དཔང་པོ་ཐ་དད་པའི་ལམ། བསྟན་གསུམ་ཚངས་སུ་སྦྱང་བའི་ལམ། ཚངས་སུ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་ལམ། ལམ་སྦྱངས་པའི་ལམ་བཅས་བཅུ་གཅིག་གོ། 十一修道。所修十一道：遍解道、勤勇所发道、纯净道、现观加行道、现观不共道、现观道、现前处道、根分别道、三学圆净道、圆满成办道和道总摄道，总名十一修道。

བསྒོམས་སྟོབས། བསྒོམས་པ་ལས་བྱང་བའི་ཚེན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན། 修生势力，修所成力。长期修道所得殊胜工夫和力量。

བསྒོམས་པ། སྒོམ་བའི་འདུས་པ།

བསྒོམས་སྒྲུབ་། བསྒོམས་བྱང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྒྲུས་ཚིག

བསྒོམས་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣོག་པ། བསམ་བྱང་གི་དོན་ལ་ཡང་ཡང་འདྲིས་པར་བྱས་པའི་ཁམས་ཀོང་མའི་སས་བསྒྲུས་ཀྱི་ཞེན་རིག དཔེར་ན། རང་ཡུལ་བདག་མེད་ལ་སོགས་པ་མངོན་དུ་མ་གྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་རྟོག་པ་ལྟ་བུའོ། 修所生分别心。上界地所摄反复串习思维境之耽著心识。如于自境无我等尚未现证时之分别心。

བསྒོམས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་རབ། བསམ་བྱང་གི་ངེས་པ་རྣམ་པའི་དོན་དེ་ཚངང་ཡང་ཚོམས་པར་བྱས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆོ་ག་ཅན་ཏེ། 修所生慧。对经过思维得有定解之事物，反复进行串习，成就殊胜轻安之有分别慧及无分别慧。

བསྒོམས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོག་པ། བསྒོམས་བྱང་གི་ཤེས་རབ་དང་དེང་ཏེ་འཇིན་ལྟ་བུའོ། 修所成善。如修习所生慧及定等。

བསྒོམས་སྒྲུབ་ཡེ་ཤེས། ཐོས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ཡང་ཡང་ཚོམས་པ་ལས་བྱང་བའི་མཐུན་པའམ་ལམ། 修所成智。反复串习所闻义理，从此所得上智或道，名为修所成慧。

བསྒོམས་སྒྲུབ་བསོད་ནམས། སྦྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ་ངེས་འཇིན་བསྒོམས་པ་ལས་བྱང་བའི་བསོད་ནམས་ཏེ་ལོངས་སྤྱོད། བདེ་བ། ཟེམས་ཤེན་སྒྲུབས་ཀྱི་བདེ་བ་བཅས་ལྟ་བུ། 修所生福，修所成福。如由修习布施、持戒、禅定所得资财圆满、乐及轻安等。

བསྒོལ་བ། སྒོ་བའི་འདས་པ།

བསྒྱིངས་པ། (ཐ་དད་པ) ངང་ཚམས་བྱེད་པ། 发威，奋迅。ལུས་ རྣམ་ པར་ བསྒྱིངས་ ཏེ་ ཚམས་དང་ལྡན་པར་གནས་པ། 挺身昂然而坐。

བསྒྱུར་བཅོད། ཐོལ་རྙིང་ པ་ བསྒྱུར་ནས་ དགོས་མཁོ་གསར་པ་དང་མཐུན་ཐབས་བྱེད་པ། 改造。改变旧事物，使适合新需要。

བསྒྱུར་བཅོས། རྙིང་ པ་ བསྒྱུར་ནས་ གནས་ ཚུལ་ གསར་པ་དང་མཐུན་པ་བྱེད་པ། 改革。改变旧事物，使适应新情况。

བསྒྱུར་དེབ། བསྒྱུར་ཐུའམ་བསྒྱུར་ཞིན་པའི་དེབ། 译本。待译或已译的文本。

བསྒྱུར་བ། སྒྱུར་བའི་འདས་པ།

བསྒྱུར་བ། སྒྱུར་བའི་མ་ངོངས་པ།

བསྒྱུར་བ་ སྒྲེམ་ དགོངས། ཀུན་ བའི་ ཡི་ གེ་ ངན་པ་མ་ ཀུན་ བའི་ དོན་ ཟབ་ མོ་ སྟོན་ བྱེད་ དུ་

བསྒྱུར་བ་སྟེ། སྟིང་པོ་ཤེད་ལ་སྟིང་པོར་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 转变秘密。如用流行芜杂之文，宣说不流行的深奥之义，于无意义之事，了知为有意义等转不善以为善之方式。如来四种秘密之一。

བསྒྱུར་བའི་གཏམ། སྒྲའི་གནས་བཏུད་ཀྱི་གསུམ་པ་སྟེ། སྐད་ཀྱི་ཡིངས་མ་བསྒྱུར་བ་ལ་བསྒྱུར་བས་ཞེ་ཚམ་མཐའ་དག་ཤེལ་བ་སྟེ། དབེར་ན། ཀ་ཞེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཞེ་ཚམ་དང་སྦྱོར་དོགས་མི་ཚང་ལ། བཀའ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྔོན་རྗེས་གྱིས་བསྒྱུར་བས། བཀའ་ལུང་ལ་ཚོ་བ་བཞིན་དེ་ལྟར་ཡི་ཀ་ཡིངས་ལ་སྒྱུ་སྒྱུབ་བྱས་པས་ཞེ་ཚམ་གཙས་ཅད་ཤེལ་བའོ། 变化品。声明八品中之第三品。转变未变的基本音素以排除其疑义。如但说出基本音素ཀ，则不知所云为何，若加入前后加字转变为བཀའ，则可以确定其为“命令”、“教言”等义，而排除疑义。

བསྒྱུར་ཅོག བོད་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཟྲིན་ལྷའི་བཅའ་ནས་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཡར་ལམ་ཁ་ཤས་གཅོད་ཅིང་། རྒྱལ་བའི་ཐུང་ཆུབ་ཁ་དོག་གཡུ་རུ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། 改易苯波。吐蕃王赤松德赞至朗达玛间，苯教徒蓝裙大师、胜者菩提和龙喜译师等篡改佛经为苯经。从此传出者名改易苯波，别名白水苯波或果位苯波。苯教之有经典自此始。

བསྒྱུར་བྱང་། བཀའ་བསྟན་མཇུག་གི་ཚ་ནས་སྦྱར་བསྒྱུར་རབས། 译跋。译者写在书后的短文。

བསྒྱུར་མིང་། (1)རང་མིང་དངོས་མ་ཡིན་པ། 化名。不真实的名字。(2)སྐད་རིགས་བཞི་ཚུན་ཚོ་བརྗེས་ཀྱི་མིང་། 译名。不同语言互相转变所成语词。

བསྒྱུར་ཡས། གྲངས་གནས་ཨེག 吠伽婆，维伽班。一大数名。

བསྒྱུར་ཡིག འཇུ་མིན་གྱི་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་མི་ཡིག། 译文。不同语言转译所成文字。

བསྒྲལ་བ། སྐྱེལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒྲག་ཤོ། ཀུན་ལ་བསྒྲག་པར་ཐུ་ཚུའི་ཡིག་ཆ། 传单。向公众进行宣传的文件。

བསྒྲག་པ། ཁྱབ་པར་གོང་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་སྐྱེ་བོའི་མངའ་འོག་ཏུ་བཀའ་སྩལ་པ། 宣告。国家、政党或团体对重大问题公开表示意见以进行宣传号召的文告。

བསྒྲག་ཡིག མི་ཚང་མར་བསྒྲག་པར་ཐུ་ཚུའི་ཡིག་རིགས། 公告。向大众发布的文告。

བསྒྲགས་གཏམ། རྒྱལ་ཁབ་དང་སྡེ་དཔོན་ཚོགས་པ་ཞིག་གིས་གནད་དོན་གལ་ཆེན་སྐོང་ཚེགས་ཀྱི་སྐུ་བསམས་འཆར་བཀོད་ནས་དྲིལ་བསྒྲགས་དང་འབྲེལ་བྱེད་བའི་བསྒྲགས་ཡིག 宣言。国家、政党或团体对重大问题公开表示意见以进行宣传号召的文告。

བསྒྲགས་པ། ཁྱབ་པར་གོང་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་སྐྱེ་བོའི་འདུས་པ།

བསྒྲངས་པ། སྒྲུང་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒྲངས་པ། སྒྲུང་བའི་འདུས་པ།

བསྒྲངས་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲངས་པ། བསྒྲང་བ། བསྒྲང་། (1)གདངས་པ། 张开，打开，睁开：ལྡང་མིག་བསྒྲངས་དེ་དགྲ་ལ་ལྟ་བ། 睁眼怒视敌人。ཁ་བསྒྲངས་དེ་མཆེ་བ་གཅེགས་པ། 张口露獠牙。(2)བཀྱངས་པ། 伸展，叉开：ཀང་པ་གཡས་གཡོན་དུ་བསྒྲངས་ནས་སྒྲི་གཏུག་པ། 左右叉腿，进行摔掼。

བསྒྲལ་བ། སྒྲོལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒྲལ་བའི་ཕྱིང་བཅུ། གཤད་པར་བཤད་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཉེས་སྤྱོད་བཅུ་སྤོང་བ། 应诛十恶，十大应诛。佛

教密乘所说应杀不赦的十大恶行。

བསྒྲུབ་ཁལ། གྲངས་གཉས་ཀིག 阿怛罗，阿达户。一大数名。

བསྒྲུབ་ལས། དགེ་བོ་མངོན་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་བོ་གསོད་པར་བྱེད་པའི་ཐ་བ། 诛业，诛灭法。佛教中依威猛法事咒死怨敌的仪轨。

བསྒྲིག་པ། སྒྲིག་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲིགས་པ། སྒྲིག་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲིད་པ། སྒྲིན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ།

བསྒྲིབ་པ། སྒྲིབ་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲིབས་པ། སྒྲིབ་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲིབས་ལྷང་མ་བསྒོམ། རྟོག་མངས་ཅན་ཀྱི་ལྷང་མ་བསྒོམ་ཏེ། གཅིག་ཁམས་ཁམས་དང་གཅིག་མེད་ཁམས་ཀྱི་རྟོག་མངས་ལས་ཀྱི་ཚེགས་སུ་ཐུང་བས་ཟག་མེད་ལ་བསྒྲིབས་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་འབྲས་བུ་མི་བསྒྲིད་པས་མི་དགེ་བ་མིན་པ། དབེར་ན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བདག་ལྟ་ལྟ་བུའོ། 有覆无记，染污无记。色、无色界一切烦恼能障圣道，覆蔽无漏，故为有覆。不感苦果，故非不善法，譬如俱生萨迦耶见。

བསྒྲིམ་པ། སྒྲིམ་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲུབ་ཆེ་འཇུག་པའི་ཡིད་བྱེད། ཡིད་བྱེད་བཞིའི་ནང་ཚན། སེམས་གནས་དགུའི་དང་པོ་འཇོག་པར་བྱེད་པ་དང་། གཉིས་པ་ཡང་དག་པར་འཇོག་པར་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་འབད་པས་བསྒྲིམ་དགོས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 励力运转作意。四作意之一。九住心中，第一内住，第二等住。于此等时，所修定心有待于发动励力始能安住。

བསྒྲིམས་པ། སྒྲིམ་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲིལ་ཕྱིང་འཁོད་པ། (རྟེང) བའི་བཞིན་གནས་པ། 安居，安适地生存。

བསྒྲིལ་བ། སྒྲིལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ།

བསྒྲག་པ། སྒྲག་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲགས་པ། སྒྲག་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲང་བ། སྒྲང་བའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲངས་པ། སྒྲང་བའི་འདུས་པ།

བསྒྲན་པ། སྒྲན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ།

བསྒྲེན་རྫས། འགྲན་རྫས། 对手，敌手，匹敌。

བསྒྲུབ་ཆོས། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

བསྒྲུབ་མཆོད། དཀྱིལ་འཁོར་བསྒྲུབ་ཅིང་མཆོད་པ་བྱ་བ་སྟེ། བདག་མདུན་བྱམ་གསུམ་བསྒྲུབ་བའོ། 观修供养。观修坛场，以兴供养。谓修自生、前生和瓶生三者，即是供养。

བསྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྒྲུབ་པའི་ཆོས། ལྷང་གི་ཆོས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཡོང་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅན་ཐུགས་ནས་ཆུད་ལ་ཐམས་རྟོགས་སྐྱེ་བའི་ཆོས། 所修法。依照佛说旨趣修行，以使心中生起的证悟。

བསྒྲུབ་བྱ། (1)ལས་དོན། 事，工作。(2)རྟོག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་ཆུའི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ཚོར་བ་སྟེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་དང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐོག་གོ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དམ་བཅའ་རྣམས་སོ། 所立，宗。法及有法聚。表达判断的命题。如云“声是无常”。同义词：法及有法聚合义、宗之品和宗之承许。

བསྒྲུབ་བྱ་སྐྱོན་མེད་པ། རྟོག་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་པར་ཟུས་པའི་དོན་ཞེག་སྟེ། དབེར་ན་ སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། 无过宗。因明中能以真能立因成立的命题。如云“声是无常”。

བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་ཀ་སྟོག་པ་མེད་པ། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དབེ་ཕྱར་སྐང་ཕྱིའི་ནང་ཁུལ་གྱི་ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དབེ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ཁུལ་གྱི་ཆོས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ

བསྒྲུབ་བྱ་ཀུན་ཀ་བཟློག་ མི་ རུས་ ཐས་ ཚོག་ པ་ མེད་ པའི་ སྐྱོན་ ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ནི་ བསྒྲུབ་བཅོས་ ཀྱིས་ ཡིད་ པའི་ བསྒྲུབ་བཅོས་ལ་ ཚོས་ ནས་ སྐྱ་ རྟག་ སྟེ། ཐོག་པ་ མེད་ པའི་ ཕྱིར། ཆོས་ མི་ མཐུན་ པའི་ དཔེར་ རམ་ མཁའ་ བཞིན་ ཞེས་ བརྗོད་ ན། རམ་ མཁའ་ ནི་ རྟག་ པ་ ཉིད་ ཡིན་ ཏེ། ཐོག་པ་ མེད་ པ་ ཉིད་ ཡིན་ པས་ བསྒྲུབ་ བྱ་ སྐྱ་ ཅིང་ གཉིས་ ཀ་ མི་ ཚོག་ པའོ། 能立所立两俱不遣。五种似异法喻之一。因明论式之异法喻有过，对其能立所立二者俱不能遣除者。如声论师对有论师立云："声是常，无质碍故，异喻如虚空。"此中异喻虚空，不能遣除所立之法"常"及能立之因"无质碍"，以虚空自己，即是"常"及"无质碍"故。

བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་། རྟགས་སྒྲུབ་ཆོས་ བསྒྲུབ་བྱ་ སྒྲུབ་ པར་ འདོད་ ཀྱང་ ཆོས་ དང་ ཆོས་ ཅན་ མི་ མཐུན་ པའམ་ མངོན་ སུམ་ ལ་ སོགས་ པ་ ཚད་ མས་ བསལ་ བའི་ ཕྱིར་ དེ་ སྒྲུབ་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ བྱ་ སྒྲུབ་ མི་ ནུས་ པའོ། 似所立。虽欲以因之论式证成所立，但以法及有法不同或与现量等相违之故，不能证成所立之宗。

བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཏན་ཚིགས། དཔེར་ བཞོད། སྒྲ་ ཆོས་ ཅན། མི་ རྟག་ སྟེ། བྱས་ པའི་ ཕྱིར། དཔེར་ ན་ བུམ་ པ་ བཞིན། ཞེས་ བརྗོད་ པའི་ ཚེ་ རིམ་ པ་ བཞིན་ སྒྲ་ མི་ རྟག་ པ་ བསྒྲུབ་ བྱ། བྱས་ པ་ གཏན་ ཚིགས། བུམ་ པ་ མཐུན་ དཔེར་ བརྗོད་ པ་ ཡིན་ ཏེ། 宗、因、喻。因明中所说命题、原因和譬喻。如云："声是无常，所作性故，譬如瓶。"此中声是无常是宗，所作性故是因，譬如瓶是喻。

བསྒྲུབ་བྱ་སྐྱོན་ པ་ མེད་ པ། ཆོས་ མི་ མཐུན་ པའི་ དཔེ་ ལྟར་ སྣང་ ལྡིའི་ ནང་ གཞས། གཏན་ ཚིགས་ རིགས་ པའི་ སྟོང་ ཐང་ ཙམ་ ལ་ ཆོས་ མི་ མཐུན་ པའི་ དཔེ་ བསྒྲུབ་ བྱ་ བརྗོག་ མ་ རུས་ པས་ མ་ སྐྱོ་ བའི་ སྐྱོན་ ཏེ། དཔེར་ ན། མི་ རྟག་ པ་ རྟེན་ མེད་ དེ། ཐོག་པ་ མེད་ པའི་ ཕྱིར། ཆོས་ མི་ མཐུན་ པའི་ དཔེ་ རམ་ མཁའ་ ལྟ་ བུ་ ཞེས་ བརྗོད་ ན། རམ་ མཁའ་ ནི་ རྟག་ པ་ ཉིད་ ཡིན་ ཏེ། ཐོག་པ་ མེད་ པ་ ཉིད་ ཡིན་ ཞེས་ བརྗོད་ ན། 所立不遣。五种似异法喻之一。因明论式中之异法喻有过，不能遣除其所立者。如云："无常诸法，见有质碍，如极微尘。"又云："声是有常，无质碍故，如虚空及极微尘。"诸声论师及分别师俱承许极微尘是常故，不能遣除所立法常。

བསྒྲུབ་བྱ་ཐང་དག ཚུལ་གསུམ་ཚང་ བའི་ རྟེན་ ཀྱིས་ བསྒྲུབ་ ནུས་ པའི་ ཆོས་ དང་ ཆོས་ ཅན་ ཆོས་ ཅན་ ཀྱི་ ཚོགས་ དོན། 真所立。法及有法聚合义之可以三性具备之因证成者。

བསྒྲུབ་བྱའི་སྐྱོན། གཏན་ ཚིགས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ གང་ ཞིག་ བསྒྲུབ་ པར་ བྱ་ རྒྱུའི་ དོན་ འགལ་ བ་ ཞེག་ སྟེ། དཔེར་ ན་ བྱས་ པའི་ རྟགས་ ཀྱིས་ རྟག་ པ་ སྒྲུབ་ པ་ ལྟ་ བུ། 宗过，所立法过。因明中依能立因所立之法违反实际。如依所作性成立有常。

བསྒྲུབ་བྱའི་ ཆོས། རྟགས་ ཆོས་ དོན་ གསུམ་ ཀྱི་ སྡུད་ པ་ འགོད་ སྐབས་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ པར་ བྱ་ རྒྱུའི་ དོན་ ནམ་ དངོས་ པོ་ སྟེ། དཔེར་ ན། བྱས་ རྟགས་ ཀྱིས་ སྒྲ་ མི་ རྟག་ པར་ བསྒྲུབ་ པ་ ན་ མི་ རྟག་ པ་ ལ་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 所立法。因法义三者合成论式时所立之义或事物属性。如以所作性为因证成声是无常，此时所有无常，为所立法，亦即宗之宾词。

བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ ཁྱད་ པར། སྒྲུབ་ བྱེད་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ སྒྲ་ མི་ རྟག་ པ་ སོགས་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ ལ་ དངོས་ དང་། ཤུགས་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ ཀྱི་ ཁྱད་ པར་ གཉིས་ ལས། དང་ པོ་ ནི་ མི་ རྟག་ པ་ དང་། གཉིས་ པ་ ནི་ མི་ རྟག་ པ་ མ་ ཡིན་ པ་ ལས་ ཟློག་ པ་ ལྟ་

ཏུ། 所立法差别。因明中依能立因所立之法有直接间接两种差别。如云："声是无常，是直接所立法；明其非是有常，则是间接所立法。"

བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱའི་གཞིའོ། 所立有法，宗之有法。宗依，前陈。

བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་རྒྱུའི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་གཞི་ལ་མེད་པ་ཞེག་སྟེ། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒོམས་ཀྱི་རི་བོང་གི་རྭ་ལྟ་བུ། 所别不极成。因明中所说判断的主项事物本身并不存在。如云："兔角是无常的兔角。"

བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ། སྒྲུབ་བྱད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དང་མི་མཐུན་པའི་དོན་ཞེག་སྟེ། དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒོམས་ཀྱི་ཀ་བ་རིང་བ་ལྟ་བུ། 能别不极成，宗法不极成。因明中所指与能立因不相属的事物。如为了成立声是无常，而说长柱。

བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་མེད་པ། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་རྒྱུའི་དོན་གཞི་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཞེག་སྟེ། དཔེར་ན་མ་གཤམ་གྱི་བུ་ལྟ་བུ། 所立无，无所立事。因明中依真能立所成立之宗实不存在。如云："石女之儿。"

བསྒྲུབ་བྱའི་གཞི། རྟགས་གསལ་གྱི་སྐྱོན་བ་འགོད་སྐབས། གང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་གཞིའམ་ཡུལ་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟོན་ཆོས་ཅན་ནོ། 宗依，所立事。提出因法论式时，成立即论证所立事物之处或对境。如云："有法之声，即所诤事有法。"

བསྒྲུབ་གཞི། བསྒྲུབ་བྱའི་གཞི་སྟེ་སྟོང་གཞིའམ་ཆོས་ཅན་ནོ། 宗依。所立宗上之有法或前陈。

བསྒྲུབས་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ།

བསྒེ་བ། སྒེ་བའི་མ་ངེས་པ།

བསྒེངས་པ། སྒེང་བའི་མ་ངེས་པ།

བསྒེངས་པ། སྒེང་བའི་འདུས་པ།

བསྒེལ་པ། ❶སྒེ་བའི་འདུས་པ། ❷སྒྲུང་རྩིས། 名词。乘法。

བསྒེལ་ཡས། གྲངས་གནས་ཤིག 一大数名。

བསྒོག་པ། འཆམ་པ་དང་འདོགས་པའི་དོན་དུ་ཏོ་བའི་སྒོག་པའི་མ་ངེས་པ།

བསྒོགས་པ། འཆམ་པ་དང་འདོགས་པའི་དོན་དུ་ཏོ་བའི་སྒོག་པའི་འདུས་པ།

བསྒོད། བསྒད་པའི་སྐུལ་ཆོག

བསྒོད་པ། སྒོད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ངེས་པ།

བསྒོན་པ། སྒོན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ངེས་པ།

ང་། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་བཞི་པ་འདིའི་ང་ རྣ་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་མཐིན་པ་ སྤྱ་དང་ བཅས་པ་དང་། ཁྱད་པ་མཐིན་པ། ནང་གི་རྩལ་བ་ མཐིན་པ་ནང་ཕྱད་དང་། རྒྱའི་རྩལ་བ་རྒྱ་ཚུད་ ཟླ་ལྡན། 藏文第四字母。此字母发音情形，传统说其静发音位为喉及鼻，动发音位为喉， 口内动态为喉间全阻， 口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌根鼻浊音。相当于汉语拼音字母ng，国际音标ŋ。低升调。 ❶(1)མིང་གཞིའི་ཡེན་ཏུ་མཚའི་ཡི་གེ་ཞིག 极弱音语基字母之一。(2)རྗེས་འཇུག་མོ་ཙམ་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག 弱音后加字母之一。 (3)ཀྱངས་འབོད་ ལྔ་ བཅུ་ དང་ དེའི་ གཅིག་ གནས་ རྣམས་ ཀྱི་ བར་ དུ་ འཇུག་རྒྱའི་ ཚིག་ ཕྱད་ཅིག 五十及其个位数间所用连接成分，ལྔ་བཅུ་ང་ལྔ། 五十五。ལྔ་བཅུ་ང་དགུ། 五十九。❷བདག 代词。我，མི་ཏག་ཨ་ང། 老汉我。ང་རྒྱལ་པོ་ སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ། 国王我松赞干布。སང་ཉིན་འགྲོ་མཁན་ང་ཁོ་ན་ལས་མེད། 明天去的人只有我一个。ངའི་རྒྱུས་ཁོ་ལ་ཡོད། ཁོའི་རྒྱུས་ང་ལ་ཡོད། 我熟悉他，他详知我。 ང་རྒྱུ་མེད་རུང་ཨ་མའི་གཅེས་ཕྱག་ཡིན། ང་ཆོས་མེད་རུང་ཨྱི་མའི་སྤུ་བཙང་ཡིན། 我虽没有财产，总算是父母的爱子，我虽不懂佛法， 也算是喇嘛的近侍。

ང་རྒྱལ། ཁྱོང་ཚ་དང་ཉེགས་པ་སྟེ། རང་ཉིད་ཁྱད་དུ་འཕགས་པར་སྣོན་ཞེང་། གཞན་ལ་མ་གྱས་པ་དང་ སྡུག་ བསྔལ་ འབྱུང་ བའི་ རྟེན་ ཅིང་ པ་ ཙ་རྟེན་དུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 傲慢，骄傲，自大。自视甚高，对人不敬。佛书译为贡高、我慢，说为六种根本烦恼之一， 是生起痛苦的根源。ང་རྒྱལ་ཁྱོང་ཉེགས། 骄傲自满。 ང་རྒྱལ་སྤྱོང་བ། 戒除骄傲。 ང་རྒྱལ་སྐྱང་ལ་ཡོན་དུན་ཆུ་མེ་ཚགས། 骄傲的高地，留不住学识的流水。

ང་རྒྱལ་གྱི་ཐང་ཀ་རྩི་གུ་བོ། ཁྱོང་ཉེགས་ཅན་ཆེ་མེ་སྐང་རྣག་བོའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 我慢黑牛。把骄傲形象化，喻为黑色牯牛。

ང་རྒྱལ་ཅན། ཁྱོང་ཉེགས་ཡོད་པའི་མི། 骄傲者，傲慢者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ཁྱོང་ ལྡན་དང་། ཁྱོང་པ། ཐུགས་པ། ང་ལྡན། སྙིགས་པ། ཉེགས་ལ་བཅས་སོ།

ང་རྒྱལ་བདུན། ང་རྒྱལ་དང་། ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ལས་ཁྱད་ང་རྒྱལ། ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། ཐུང་ཟད་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ། ཤོག་པའི་ང་རྒྱལ་བཅས་བདུན། 七慢：慢、过慢、慢过慢、我慢、增上慢、卑慢和邪慢。

ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་བདུན་གྱི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ་གཞན་ཁྱད་འཕགས་རྣམས་ལས་ཀྱང་བདག་ཁྱད་པར་འཕགས་སྐྱམ་དུ་ཁེངས་པ། 慢过慢。于他胜时谓己更胜，佛书所说七慢之一。

ང་རྒྱལ་གསལ་སྣང་། ཐ་མལ་གྱི་ཞེན་པའི་གཉེན་པོར་འབྱས་དུས་ཀྱི་ལྷ་དེ་དང་དེ་དངོས་ཡིན་སྐྱམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་གསལ་སྣང་གོམས་པར་བྱེད་པ། 慢明两分，傲慢与明分。密宗行者俨然以果位某某本尊自居，明白观想坛场能依、所依，以除治庸俗执著之念。

ང་ཆེ་ང་བཙན། ང་ལས་ཆེ་བ་མེད། ང་ལས་བཙན་པ་མེད་ཅེར། 唯我独尊，称王称霸。

ང་ཉིད། རང་ཉིད། 我自己，我本人；ཚོམ་ཡིག་འདི་ནི་ང་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། 这篇文章是我本人写的。

ང་བདེན་ང་ཡུལ། རང་ཉིད་ཡང་དག་པ་དང་ཐ་བ་མང་པོ་བསྟན་ཡོད་ཅེས་འཛིང་རྒྱད་པ། 骄功自是。自以为唯我有理，唯我有功；ཕན་ཚུན་ང་བདེན་ང་ཡུལ་ཁོ་ན་མ་ཐེབ། 彼此都不应骄功自是。

ང་པོད་རྩོ་རྗེ་རྒྱལ་ཚོ། ཀོང་ཡུལ་དུ་སྐྱེས། མན་རུ་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཁུན་གང་དུས་ཐིང་ཡིང་འཇུག་ཀྱོང་དུས་ཁོས་ཐུས་ཟེས་ བཞག་པའི་ཤེས་ཅེ་ཅེས་ཞེས་པའི་ཚེ་གནས་ཐོབ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ལུགས་སྒང་ལོང་ཚོང་མའི་བཀའ་ལྟར་བོད་ཀྱི་བཀའ་བློན་བྱས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤེ་ལུག་ལོང་ངན་པ་ཁ་མཐུན་གྱིས་དབྱ་བཞུགས་བཀའ་བློན་ཁང་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ་དམར་གསོད་བྱས་པས་མནར་རྩུ་ཚང་མས་སྐྱེ་ཐོག་ཐོག་ཏུ་ཁྲིམས་གཅོད་བཏང། 阿尔布巴·多吉杰波(？——1728)。生于工布。清朝平定准噶尔时，以功封贝子。1721年，任西藏地方噶伦。1727年，以同谋杀害首席噶伦康济鼐，被正法。

ང་མིན་ཁོ་ཡིན། རང་ཁག་གཞན་དག། 是他非我，推卸干系；རང་འཁྲིའི་ལས་འགན་བཞག་ནས་ང་མིན་ཁོ་ཡིན་ཏི་ཁག་འདོགས་ཀ་སྐྱ་བྱས་པ། 放弃职责，一味借口是他非我，推卸责任。

ང་མིན་བྱ་ཡིན། ཡང་དག་པ་དེ་ང་མ་གཏོགས་གཞན་ཏུ་ཡིན་སྐྱམ་པའི་རྒྱབ་ཡིན་པ། 舍我其谁。目中无人的自满之词；ང་མིན་སྟུ་ཡིན་སྐྱམ་པའི་རྒྱབ་པ་ཅིད་པ། 舍我其谁的傲慢情绪。

ང་མེད། བདག་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ། 无我。佛家所说无真实我。

ང་ཡི་བ། བདག་གིར་བཟུང་བའི་ཕྱི་རོལ་གི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད། 我的，我所有。佛书译为我所。我所领有的身内外一切事物。

ང་ཡིར་འཛིན་པ། དངོས་པོ་ལ་བདག་འཛིན་ཅིག་པ། 我所执。认为一切事物真有自性的执著心。

ང་ཡིར་འཛིན་པའི་འཛིག་རྟེན་སྒྲུབ་སྐྱེས། ང་མི་བ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པར་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ། 俱生我所执萨迦耶见。于我所有，见其自相为真实有。

ང་ཡིར་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་འཛིག་ཚོགས་ལ་རྟེན་པ། ང་ཡིར་འཛིན་པའི་འཛིག་རྟེ་སྐྱེས་དང་དོན་གཅིག

ང་རི། (གྲངས) གྲང་ངར། 寒气，冷气，ས་སྐང་ང་རི་ཆེ། 高原寒气大。དགུན་ཀྱི་ང་རི་བཟོད་པ་དཀའ། 冬季寒气难于忍耐。

ང་རང་། བདག་ཉིད་དམ། རིད་རང་། 我自己，我本身，我本人；དེ་ང་རང་གི་ཡིན། 那是我自己的。སང་གནངས་ང་རང་གཅིག་པུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། 明后天，我自己一个人单独去。

ང་རྩི། (1)སྐད་ཀྱི་གདངས་ཏེ་དཀྱངས་གསལ་ཀྱི་

ཡི་ཀེ་སོ་སའི་སྒྲ་གདངས། 字母发音的声调：ང་རོ་ཁྱས་པ་ཅི་ཀེ་ཀུང་པ་རྣམས་དང་རང་གི་སྐྱེ་གནས་དང་མཐུན་པ་དང་། དཉངས་ལྡན་རྣམས་ཀྱང་སོ་སའི་ང་རོ་བྱང་ཆུལ་བཅས་ཡི་ཀེ་རེ་རེ་ནས་བྱོག་པའི་སྒྲ་གདངས་ལ་སྦྱངས་བར་བྱའོ། 所谓声调，就是根据每个字母的发音部位以及元音的发音方法念出的字母音调。(2)ངར་སྒྲག། 叫声，吼声，啸声；སྟག་མོ་ཁྲོས་པའི་ང་རོས་ཕྱག་ཅ་སྐྱོག 猛虎怒吼，山谷回响。སེང་ཀེའི་ང་རོས་ཐེར་ཆགས་ཐིལ་གྱིས་གནོན། 狮子吼声，震慑百兽。ཅམ་ཐག་པའི་ང་རོ་འབྱིན་པ། 悲鸣，哀号。(3)ཚེག་སྐད་སྦྱངས་ཀྱི་ཀེ་དཉངས་གསལ་མེ་ཀེའི་སྟེང་དུ་ཐིག་པའི་ཚད་ཀོར། 随音点。梵文字母头上圆圈。用以代表后加字ང་或མ་等音者。

ང་རོ་བཀྲལ་མ། ཚད་ཀོར་རམ་རྡེག་སུ་ང་རོ་སྟེ། སྐྱེའི་ཡི་ཀེའི་སྟེང་དུ་ཐིག་ནས་སྐུ་ལྟེབ་མཆོག་ཏེད་ཀྱི་ཐེག་ཀོར། 普通随音点。写于梵文字顶以表鼻音韵随的符号“°”。

ང་རོ་ཅན། (མངའ་) སེང་གེ། 吼者。狮子的异名。

ང་ཡལ་ཁྱོད་ལམ། ཅིས་སྐྱོན་བྱང་བའི་ངན་ཁ་བལ་ཚུན་གཅིག་རེས་ཅིའོ། 怪张怪李。彼此互相埋怨之词；ལས་འགན་གང་ང་ལན་ཁྱོད་ལན་མ་ཡིན་པར་བྱང་བ་སྟེ་འདི་གས་ཅིང་། 对于工作任务，不是怪张怪李，而是互相配合。

ང་ལས་རྒྱ། འཁོར་ལས་སྒྱུར་ཆུལ་ཞེག 我乳，自乳轮王。佛书所说转轮王之一。

ངག ཟླས་བྱའི་ཕྱི་ཁན་མཚན་སོ་སོགས་ཀྱི་རྟོལ་བ་ལས་བྱང་བའི་རྫོང་ཅིང་ཀྱི་སྐྱ་གང་ཞེག རང་ཡུལ་ཁྱད་ཆོས་འཛུག་ཁོག་གི་གཞི་དང་སྦྱར་ནས་རྫོང་བར་ཅིང་། དབེར་ན་བཅས་པ་ཚང་ངས་ཚུ་སྐྱོར་ཅིག་ཅས་པའི་སྐྱ་ཕུ་བྱའོ། 名词。语，语言。话语。由人的口、腭、唇、齿等功用所发、能表达意义之声音，给合涉及各自对境特性而加以诠述者。如口头发出“以小瓶盛水”之声音：སྐུན་ངག 美言，诗。གདམས་ངག 教言。མན་ངག 口诀。ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ། 身口意三者。ངག་ལྕབ་ཕྱིབ། 谈吐不清。ངག་ཏུ་མི་སྐྱ་བ། 默然不语。འཇམ་པས་ཀྱི་ངག་ཐུན་པ། 听从痴词劝导。ངག་བྱེལ་གྱི་གཏམ། 说得快。ངག་འཇམ་པོ་བྱས་ན་དོན་ཤོ་ཆེ། 说话从容，易于了解。

ངག་ཀྱལ། དོན་སྙིང་མེད་པའི་སྨད་ཚ། 空话，废话。无意义的言谈。佛书译为绮语或杂秽语：དོན་ལྡན་གྱི་འབྲེལ་མེལ་བཞག་ནས་དོན་མེད་ཀྱི་ངག་ཀྱལ་ཁོ་ན་ཤོད་ཀྱིན་སྟོང་པ། 言不及义，只说空话。

ངག་བཀོད། སྐད་ཆའི་ཐོག་ནི་ཆོག་ཤེས་སྟོན། 当面指示，口头命令，面谕；ངག་བཀོད་དང་ལེན། 服从命令，接受教导。ལས་ཀ་བྱེད་ལུགས་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་ངག་བཀོད་བྱེད་པ། 当面指示工作的方式方法。

ངག་བཀྱལ། ངག་ཀྱལ་དང་འདྲ།

ངག་ཁྱགས་པ། གཏམ་སྐྱ་མི་ཤེས་པར་ཐུང་པ། 口哑，不会说话。

ངག་སྐད། སྐྱ་བརྗོད། 语言。

ངག་ཟྱོང དབེ་ཆའི་ཆོག་ངག་ཐོག་ནས་ཟྱོང་པ། 背诵，背书。口头复诵书中词句。

ངག་འཕྲལ། དོན་མེད་པའི་སྐད་ཆ་སྐྱེ་ངག་ཀྱལ་ཡང་ཞེད། 废话，无意义的话，旧译绮语：ཆོག་རྩུབ་ངག་འཕྲལ། 恶言废话。ངག་འཕྲལ་སྐྱས་པས་ཆོག་མི་བཙུན། 绮语不可信。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆ་མེད་གཏམ་དང་། འཆལ་ཆོག་བབ་ཅོལ། ཆུ་ཆོལ། སྐུ་རྩེ་བཅས་སོ།

ངག་འཕྲིལ་ལྷས་ཁྲག 〔ངག་བཀོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་

འཇིལ་ཞིང་། ལུས་བདེ་ཅག་ཏུག་པོ། 驯服敏捷。听从使令，动作敏捷。

ངག་གི་རྒྱལ་པོ། (མཚན) འཇམ་དཔྱངས། 语王。文殊菩萨的异名。

ངག་གི་སྒྲོན་མ། དཔལ་སྣང་ཆོས་མཛད་པོ་ཏོ་བས་རབ་བྱང་དགུ་བའི་ས་ཕྱི་ཁོར་བརྒྱས་བའི་ཙོང་ཀྱི་དཀའ་ཨིག་ཅིག 《语灯论》。1538年，拜岗译师所著藏文正字学。

ངག་གི་རིས་ཆིག ངག་གི་དོན་ནམ། སྐད་ཆའི་རྒྱུ་མཚན། 语义。言词的含义或定义。

ངག་གི་འདབ་མ། (མཚན) ལྕེ། 语叶。舌的异名。

ངག་གི་རྣམ་བཤད་ཐིག་ཕྲེད། སེམས་ཀྱི་དཔང་གིས་ངག་གི་རང་བཞིན་ཀྱི་སྒྲ་བྱང་བ། 语表。表达所欲言说事物的语音。

ངག་གི་སྒྲོད་ཁྱལ། ངག་ གིས་ བརྗོད་ ཐུབ་ བའི་ གནས། 言传境界。语言所能叙述表达的事物。佛书译为语言行境、言说境界。

ངག་གི་དབང་ཕྱུག (མཚན) འཇམ་བའི་དབྱངས། 语自在。文殊菩萨的异名。

ངག་ཀི་རྩལ་གསུམ། ཪོ་རྟལ་ སྤྲུ་དགུའི་ ནང་ གསེས། ཨོ་རྒྱས་ཀྱིས་དགེ་ཐོན་པ། གཏམ་ཀྱིས་བཞད་གད་ཐོན་པ། གཤགས་ཀྱིས་ཨ་རལ་གནོན་པ་བཅས་སོ། 口头三技。丈夫九种技能之一类：说史以劝善、谚语以逗笑和对辩以服人。

ངག་གི་མཆོག་ཚ། (མཚན) ཕུ། 口剑。天神的异名。

ངག་གི་ལས། ངག་གི་སྒོ་ནས་བསགས་པའི་ལས་ཏེ་རྣུན་སྨ་མོགས་ངག་གི་ལས་མི་དགེ་བ་དང་། རྣུན་སྨ་སྤང་བ་མོགས་ངག་གི་ལས་དགེ་བ་ཕུ་བྱ། 语业。口头语言活动，如妄语为不善语业，戒除妄语为善语业。

ངག་གི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྔོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། སྔར་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཀྱི་ དོན་དུ་གང་འགྱུར་བ་གཏན་ལ་ཕབ་ ནས་སེམས་ ཅན་ཀྱི་ བསམ་ པ་དང་ མཐུན་པར་ཡན་ལག་དུག་ཅུ་དང་ལྡན་པའི་གསུང་འབྱུང་བ་སྟེ། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་མ་ འདྲེས་ པའི་ཆོས་ བཅོ་བཀུད་ཀྱི་ཅང་གསེས་ཤེག 一切语业智为前导随智慧行。如来十八不共法之一。佛以智慧抉择如何利济众生，顺众生意，始出圣言，具足六十妙音。

ངག་གི་ལས་ལམ། ངག་གིས་བྱས་པའི་ལས་དང་ལས་ཀྱི་འཇུག་སྟོ། 语业道。语言及语言动作。

ངག་གིས་དབྱལ། (མཚན) ལྷག་པའམ་སྒྲ་མི་ཤེས་པ། 语拙。哑吧的异名。

ངག་གི་ཇོག་གེ། སྒྲ་མི་གསལ་བའི་ཚུལ། 言语含含胡胡，说话不明快；སྐད་ ཆ་ ངག་ གེ་ ཇོག་ གེས་ བརྗོད་ མི་ འཚོང་། 言语含含胡胡，不易了解。གཏམ་ངག་ཇོག་དོན་ ལ་ འབྲེལ་ ལེ་ མེད། 言词含混，意义不明。

ངག་ཀོ། (རྙིང) ཤེ་བ། 死。

ངག་འཁྲོས། སོད་སྐྱལ་ལས་སོད་སྐྱངས། 口气，口吻；རྒྱང་རའི་ངག་འཁྲོས། 讽刺的口气。

ངག་རྒྱུན། སྐད་ཆའི་ཐེམས་བཀྲུད། 言语风格。

ངག་རྩྭགས། ཁ་ གོག་ ནས་ རྩྭགས་ སྒྲུབ་ ལེན་ བྱེད་པ། 口试。以口头问答进行的考试。

ངག་རྒྱུན། བཤད་ སྐྱལ། 传说。口头辗转流传的说法：སྔ་རབས་ཀྱི་ངག་རྒྱུན། 前辈传说。ཡུལ་པ་ དེའི་ ངག་ རྒྱུན། 当地传说。གནའ་ སྔ་ མའི་ ངག་རྒྱུན་ལ་ དེ་ ལྟར་ཡོད་ ཀྱང་ བདེན་མི་ ཤེས། 远古传说虽然如此，但不知是真是假。

ངག་སྒོ། (མཚན) ཁ། 语门。嘴的异名。

ངག་ངོག ངག་གི་ངོག་གེའི་བསྡུས་ཚིག

ངག་ ཅལ་ ཅོལ། བབ་ ཅོལ་ ལམ། གང་ བྱང་ བཤད་བའི་གཏམ་ཇོག 语言杂乱，语无伦次；

ངག་ཅལ་རྩོལ་བཤད་ནས་མི་ཤེམས་དགྱེས། 语无伦次，搅乱人心。

ངག་བཅད་པ། (1)སྨྲ་བ་སྤོང་བ། 禁语，不说话；སྐྱང་གནས་ཡན་ལག་བཅུད་ཡིད་ཚྲལ་ཕྱུང་ཏེ་ངག་བཅད་པ། 受持守饥行八关斋戒，禁语不言。(2)(མངོན) དྲང་སྤོང་། 断语。仙人的异名。

ངག་འཆལ། སྐྱེང་པོ་མེད་པའི་སྐད་ཅ། 空话，绮语。无谓之谈；གང་བྱང་ངག་འཆལ་གྱི་སྐད་ཅར་ཅ་འཛོག་ཅིད་པ་སྐྱང་བ་འཁྲུལ། 听信无稽之谈，引起错觉。

ངག་སྒོག། (མངོན) ཁྱུ་བྱུག 鸣声悦耳。杜鹃的异名。

ངག་རྩ། སྐྱ་གཞས་ཀྱི་གདངས་སམ་དབྱངས། 曲调，歌调。唱歌、吟咏的调子。

ངག་ཏོག ཁ་ཐོག་གམ་སྐད་ཅའི་ཐོག 口头，口头上；རྩ་དོན་ངག་ཐོག་ནས་དངོས་རབ་སྟོན་པ། 口头指明要点。ལན་གསལ་ངག་ཐོག་ནས་འདེབས། 由口头明细答复。

ངག་དང་མི་ལྡན། (མངོན) ཕྱུགས་པ་སྨྲ་མི་ཤེས་པ། 无语。哑巴的异名。

ངག་ཚིག་གྱི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མཚན་བྱ་དབེ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་འགའ་ཞེག་སྟོན་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ་རིམ་བཞིན་དུ་རྗེས་སུ་བཀོད་པའི་མཚན་ཉིད་དབེའི་ནང་ནས་སྔོན་བསྟན་བྱ་དོན་གྱི་ཚེ་རིམ་མ་འཚལ་བར་ཉིད་རྒྱུན་གྱི་ཚིག་ཡིན། 语义次第喻。前文列举几许被比事物，后文依次列举如许比方，以显其相同的修辞方法。表示相同的如、似等字，有一个和几个的分别。譬喻修饰法之一。

ངག་གདངས། སྐད་གདངས། 语气，声调；གཞས་མས་ངག་གདངས་ཤེན་དུ་མཐོ་བའི་ངང་ནས་སྐྱུ་ལེན་པ། 女歌手用很高的声调唱歌。

ངག་གཏམས། (མངོན) དྲང་སྤོང་། 言教。仙人的异名。

ངག་འདོན། ཁ་ཏོན་ནས་ཁ་འདོན་ཏེ་བློ་ལ་ཟིན་ཚར་བ་རྣམས་ངག་ནས་སྐྱོང་བ། 念诵，口诵。口头复诵心里记住了的。

ངག་རྩགས་བ། སྐད་ཅ་བཤད་རྒྱ་རྩོགས་ནས་ཚད་པ། 语塞，词穷。无话可说；རྩོད་ལན་འདེབས་མ་ཐུབ་པར་ངག་རྩགས་པ། 语塞词穷，不能答辩。

ངག་ལྕབ་ལྕི་བ། ལྕེ་དང་མཁྲིན་པར་སྐྱོན་ཞུགས་ནས་སྐད་ཅ་གསལ་པོར་ཁྱོད་མི་ཐུབ་པའི་རྐྱེན་ཞེག 口吃，言语结巴。喉舌有缺陷，口齿不清。

ངག་སྡོམ་བ། (1)དོན་གནད་འགའ་ཞི་སྐྱེ་རྩོད་མི་རྩེ་བའི་ངག་ཁྲིམས་བཅོ་བ། 封锁言论。禁止谈论某些问题。(2)མི་སྨྲ་བའི་བརྟུལ་ཞུགས་ལེན་པ་ལྟེ་ངག་བཅད་པ། 绝口，持哑巴斋。佛教徒奉持斋戒，闭口不肯说话。

ངག་སྐྱེ་བཅོལ་བ། གཏམ་གང་བྱང་སྨྲ་བའི་ཏམ་ཚད་ཅན། 口出狂言者，乱说者。

ངག་འཕྲིན། ངག་ཐོག་དུ་བསྒྲུབ་བའི་གནས་ཚུལ། 口信，口头消息；ངག་འཕྲིན་བསྒྲུབ་པ། 带口信。

ངག་བྱེལ། སྐད་ཅ་ཤོད་ཚུལ་མཐུགས་པོ། 言词太快，说话急促不清；ངག་བྱེལ་གཏམ་གྱིས་དོན་མི་གསལ། 说话急促，意义不清。

ངག་དབང་། ངག་གི་དབང་ཕྱུག་གི་བསྟན་ཚིག

ངག་དབང་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་དཔྱངས་ཅན་ཞབས་ཚིག 语自在女，妙音佛母。

ངག་དབེན། (1)ངག་འཆལ་གཏམ་ཀུན་སྤངས་པ། 口无废词，口不胡说乱道。(2)རྩོགས་རིམ་གྱི་དབེན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། སྐུ་རྩེ་གསུམ་དུ་ཐིག་ལེ་གསུམ་གྱི་ཐོག་རྩོལ་བསྒོམས་ནས་ཟུང་

ཐིམ་པས་སྟོང་པ་བཞི་པགྲིད་པའོ། 语寂，语远离。圆满次第三寂之一。修三明点之心风于鼻、心及密处等三尖端，使风内渗以生起四空。

ངག་སྦྱོར། མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་རྣམས་ཕྲད་དང་རྣམ་དབྱེས་སྦྱོར་བ། 造句构词，缀合词句。

ངག་མ། ངག་ཐོག་ཏུ་བསྒྲུབ་བའི་གཏམ། 名词。口信。口头传递的话。

ངག་མི་འཆལ་བ། དོན་མེད་ཀྱི་སྐད་ཅ་མི་སོད་པ། 不说无意义的话。佛书译为不绮语，以为十善之一。

ངག་ཙམ། ཁ་ཙམ་དང་སྐད་ཅ་ཙམ། 徒有空言，只是空话；ལག་ཏུ་མི་ལེན་པར་ངག་ཙམ་གྱིས་ཅི་ཕན། 不肯实行，空谈何益。

ངག་བཅན། (1)ཚིག་ཀྱངས་བཅན་རྣམ། ཚིག་རྩེས་དོན་གཅིག 言语慎重，出言不苟，言出行随。(2)དབང་ཤེད་ཀྱི་བཅན་གཏམ། 强硬语，强横语。

ངག་རྒྱལ། ཁ་བདེ་ལ་སྐྱེ་བ། 口才；ངག་རྒྱལ་ཆེ་ལ་བས་ཆོས་འཁོར་སྐྱེན་པ། 口才既好，反应又快。

ངག་ཟབ། (1)འཕྲིན་ཡིག 书信。(2)ངག་ཐོག་ཏོ་ལན། 口信。

ངག་ཚིག ཚོད་ཟིན་ཀྱི་ཚིག 言词。

ངག་མཚུངས། བརྗོད་རྒྱལ་མཐུན་པ། 语言一致，说法相同。

ངག་འཇིམ། ངག་སྐྱེར་དང་དོན་གཅིག

ངག་བཟོ། ངག་གི་ཟིན་ལས་ལས་བྱང་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ངག་ལས་ཆོས་འཆད་པ་དང་། རྩོད་པ། གཏམ་སྒྲིང་བ། ཐུ་དབྱངས་ལེན་པ་སོགས་སྐབས་བཅ་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་ཇི་སྙེད་འབྱུང་བ་རྣམས་སོ། 语工巧，口头技巧。分工巧明为身、语、意三类之一，指讲经、辩论、谈吐、唱歌等，一切和语言有关的技能。

ངག་ལམ། ཁ་ཐོག་ནས་སྐྱེལ་བའི་ལན། 口信。口头答复，口头消息：ཚང་མར་ངག་ལན་སྨྲས་པ་ཡིན། 已经口头通知了全体。ཡིག་ལན་དང་ངག་ལན་གང་ཡང་མ་བྱུང་། 文字、口头都无消息。

ངག་ལས། ངག་གི་སྐོའམ་ངག་ཐོག 口头，口中；གནས་ཚུལ་ཞིབ་གསལ་ངག་ལམ་ནས་ཞུས་ཆོག 详细情况，容后口头面陈。དེ་རེས་ཡི་གེ་བསྒྲུབ་ཐུབ་མ་སོང་ཡང་། ངང་མི་འདི་བའི་ངག་ལས་དུ་གསལ་བ་ཤུར་ཡིན་ པས་ དེ་ དོན་ ལག་ ལེན་ བསྟུར་དགོས། 此次虽然来不及写信，但是可按照来人口头所述情形办理。ཁོང་གི་ངག་ལས་ནས་འཕྲིན་འབྱོར་བྱུང་། 从他口中听到了消息。

ངག་སྐོང་བ། (1)མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་བར་སྐད་ཅ་བཀྲོལ། 失口，失言。未加思索，脱口说出。(2)ངག་བཅད་ཁྲིམས་འཆལ་བ། 误言。佛教徒奉行禁语戒律时犯戒说话。

ངག་གསལ། གདོང་གཤག་གིས་ཁ་ནས་རོད་པ། 面详，当面说明：ཁྱེད་ཅ་ཁོ་ངང་ཅོ་བཅད་ཀྱིས་ངག་གསལ་ཞུས་ཆོག་པ། 详情由他亲自晋谒，当面说明。

ངང་། ❶名词。(1)རྒྱུད་དམ་གཤིས་ཀ། 心性，性格。心理特点：དོན་ཆེན་ བསྒྲུབ་ པ་ ལ་ ངང་རིང་དགོས། 完成大事要耐心。ངང་རྒྱུད་འཇམ་ན་ ཀུན་ ཀྱིས་ བརྩི། 心气和平，群众尊敬。(2)ངང་བཞིན་ནམ་ཚུལ། 自性，本性。原有状况或气氛：སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ངང་དུ་གནས། 存在于空性状况之中。དགའ་བའི་ངང་ནས་རྒྱ་ལེན། 欢乐地歌唱。(3)ངང་ཤུགས་ སམ་ འབད་ མེད་ ཕྱུན་ཚྭ། 顺势，自然。不由功用，任运自成：སྦྱང་བརྩོན་བྱས་ནས་ཤེས་ཡོན་འཕེལ། 努力锻炼，学识自然增长。❷ད་ ཕྱ་བ་ སྟོན་ བའི་

ནེ། 副词。正处在，正当。表示现在时间的一个副词：ཁོང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་བང་དུ་མཉམས། 我现正在学习。

ངང་དཀར། (1)ཀུ་བང་པ་དཀར་པོ། 白野鸭，白鹅。(2)དཀར་ཤས་ཆེ་བའི་ལེ་ཏང་མདོག 乳白色，淡黄色。

ངང་ཁྲ། དཀར་ཤས་ཆེ་བའི་ལེ་ཏང་མདོག 乳白色，淡黄色。

ངང་ཁྲ། ཀུ་བང་པའི་ཁྲུ་ཚོགས། 野鸭群，雁群，鹅群。

ངང་རྒྱད། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་གཤིས་ཀ། 性格，心性，天性，品质：བང་རྒྱད་འཇམ་པོ། 和气。བང་རྒྱད་ཐུང་ཐུང་། 暴躁，性急。བང་རྒྱད་རིང་པོ། 耐烦，性情宽和。

ངང་སྒོམས། བོན་ལུགས་ཀྱི་སྒོམ་སྤྱངས་ཤེག་རྒྱ། སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བསྒོམས་པས་སྣང་བས་ཤེག་ནས་སྟོང་པར་བང་གྲོལ་ཀྱི་ཉམས་འཆར། ཏིང་ངེ་འཛིན་འདུ་འབྱལ་མེད་པས་སྒོམ་མེད་དང་ཡེངས་མེད་དུ་གནས་པ་ཐུང་ན་བང་སྒོམ་ཚད་དུ་འཁྱལ་པ་ཞེན་རེར། 自然修。苯教修道方法之一。观心性时，一切境象自然泯灭，与三摩地不离不合，达到非修非散境地，名自然修。

ངང་ཅོར། བང་པ་དཀར་པོ་དང་། དུར་པ་རྒྱ། བང་དཀར་དང་ བང་ མེར། 白色和黄色野鸭；བང་དུར་ཀྱི་ཚོགས་རྣམས་ མཁའ་དབྱིངས་ མཐོན་པོར་ལྡིང་། 黄白野鸭群在空中飞翔。

ངང་ཆུ། ས་མིན་རྩྭ་དང་སྦྱིན་བསྲེས་པའི་སྐྱ་མ། 凸纹浆。用胶水和黄丹粉煮为稀糊，作塑绘凸纹之用。

ངང་ཐུང་། བང་རྒྱད་ཐུང་བ། 急躁，暴躁，脾气不好，无远图：ཁ་མཁ་ལྡིང་ བཀྲན་ དཀའ་ མེད་ པར་བང་ཐུང་ ཚབ་ ཚུབ་ ཀྱིས་ ལས་ དོན་ ཐུས་ ན་ འགྱས་ཤོར་ ཙིང་ ཐུ་ ཐག་ གིས་ ཆོད། 不加谨慎稳重，急躁从事，必定失败。

ངང་འཇེད། ཐར་འགྱངས། 推迟，延缓。往后推移：ཁ་སྦྱིག་ལེགས་པར་མ་བྱང་བས་ ལས་འགོ་ འཇུགས་ཐུ་བང་འཛིན་ཐུས་སོང་། 由于没有准备好，开工时间就延迟了。

ངང་པ། 名词。(1)ཙུ་ཐུའི་ཅྱ་ཐག་ཅིག 野鸭，雁，鹅：སྟོན་མཚམས་བང་པ་ཚྭོང་ཁྲི། 秋来雁南飞。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁའ་ལྡིང་དུགར་པོ་་ དང་། ཐྲོང་འཇོམས། མཆུ་ཀང་དྲམས་པ། དྲ་བའི་ཀང་ལྟེན། མ་རྟོག་གཏན། མཆོའི་ཐུ། ཁྲལ་འཁོར་འཇོན། ཁྲལ་དུགར་བཅས་སོ། (2)མདོག་ལེ་ཏང་། 橙黄色。黄丹或铅丹的颜色。

ངང་པ་ཅན། (ཟངས) ཀང་གྲྭ་པ། 有鹅。足钏的异名。

ངང་པ་ལེར་ལྟེན། ས་ལེར་སྐུ་འཇམ་པོ་ཞེག 鹅黄土。一种淡黄色细滑泥土：ཆོན་རྡིའི་གཞི་ལ་ས་བང་པ་ལེར་ལྟེན་བྱཀས་ན་ཆོན་རྡི་ལེན་བའི་པོ་ཙོང་། 用鹅黄土做油漆底子，容易上色。

ངང་པའི་ཀང་པ། (ཟངས) (1)དངུལ་ཆུ། 水银的异名。(2)ལ་ཕུག 萝卜的异名。

ངང་པའི་རྒྱལ་པོ། ཐུ་བང་པའི་གཙོ་བོའམ། མཆོག 鹅王。行头雁。雁群之首：བང་པའི་རྒྱལ་པོ་བང་མཆོར་འཇུག་པ་ཇི་བཞིན་སྐྱོ་བ་ རབ་ དུ་ བཏུས། 欢快之情，犹如鹅王入莲池。

ངང་པའི་ཕྱབས་ཤུ་གཤེགས་པའི་དབེ་ཐུབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་ཐུབ་པཆང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གཤེས་ཤེག་རྒྱ་ནམ་མཁའ་ལ་གཤེགས་པར་མཁས་པ་རྟེན་ཀྱིས་བང་པའི་སྟབས་ཤུ་གཤེགས་པ། 行步如鹅王。如来善于空行，感得步行相伏，犹如鹅王之好。佛身八十种随好之一。

ངང་པའི་ཤིང་རྟ། (ཟངས) ཚངས་པ། 鹅车。大梵天的异名。

ངང་རྩེ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཧོར་རྡེང་ཀ་ལྷོ་རྩྭད་ཀྱི་མཚོ། 昂孜错。湖名。在西藏自治区申扎县南部。

ངང་རྩལ། (1)རང་བཞིན་ནམ་ཁམས་ཀ། 性质，本性，禀性，天性：ཁེ་ཁེང་དུལ་བའི་ངང་རྩལ། 温良的禀性。ངང་རྩལ་རྩལ་མེད་པ། 天性淳朴。མི་སེའི་ངང་རྩལ་རྣམས་ལོན་པ། 熟悉每个人的性格。(2)མཚུངས་པ་ གསལ་ བྱེད་ ཀྱི་ རྣམ་ཁེག་ རྟེ་འདྲ་པ། 相同，相似。

ངང་རྩལ་འབོག་པ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་ཁེག་རྟེ་འདྲ་པ། 相同，相似。

ངང་ཏིང་། ངང་རྩུད་རིང་བཟང། ཁེ་ཁེང་དུལ་བའི་གཤེས་ཀ། 有耐性，脾气好，性情宽和：ཁོ་ལ་རོང་འབྲལ་བྱང་དུས་ངས་ངང་རིང་ཐོག་རོགས་རམ་བྱས་པ་ཡིན། 在他犯错误的时候，我曾经耐心帮助过。

ངང་ལ་ཏིང་མཚོ། མཚོ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཧོར་ རྡེང་ དང་ འབྲོང་ པ་ རྩེང་ གི་ མཚམས་སུ་ཡོད། 昂拉仁错，昂拉赛湖。湖名。在西藏自治区改则县和仲巴县交界处。

ངང་ཀྱང་གངས་རྩེ། བོད་རང་ སྐྱོང་ ལྗོངས་ ཀྱི་ དཀྱི་ཆུས་ རྩེང་ དང་ རྩ་ ཐོག་ རྩེང་ གི་ མཚམས་སུ་ཡོད། ཤར་ཐང་ཆུང་ཁུལ་ཁེ་ཁེང་། མཚོ་ཆད་ཆུ་མཚའི་རོས་ནས་སྐྱི་ ᠁᠐᠐᠐ ཡོད། 昂龙冈日。山名。在西藏自治区革吉县和日土县交界处，海拔6596米。

ངང་ཁེར། ཀྱ་དུང་པ། 黄野鸭。

ངང་བསྒྲིང་། ཆུད་ རིང་ དུ་ གཏོང་ བའམ་ བྱེལ་བཙའ་མི་ཉིད་པ། 持久，坚持，不急躁：འདི་ཁ་ཐག་མི་ཉེ་ཁ་བར་ངང་བསྒྲིང་ གི་ སྐོ་ ནས་ ལས་ དོན་ སྒྲུབ་དགོས། 工作宜持久，不可期其速成。

ངད། 名词。(1)ནུས་ པ། 能力，作用，藥ཐེ་ངད། 药力。ཏེ་ངད། 热力。གང་ངད། 寒气。གངས་ངད། 雪的寒气。རྡེད་ངད་ཡལ་བ། 热气散失。(2)དྲི་བསྒང་། 气味，香臭之气：ངད་བཟང་། 香气。ངད་ངན། 臭气。རྒྱས་ངད་ཀྱིས་མེ་རྩོག་ངང་ལྷུན་ཅིག་དུ་ སྒྲིས་པའི་དྲི་ངད་བསད་པ། 熏香的气味，压倒了天然的花香。དྲི་ངད་ཆེས་ཆེར་ལྡང་བ། 发出浓重的气味。

ངད་ཅན། དྲི་ཞིམ་པའི་ནུས་པ། 香气。

ངད་ལྡན། དྲི་ཞིམ་པའི་ནུས་པ། 香气。

ངན་སྐངས། རྒན་ཁལ་རྒྱག་ཐུབ་རྒྱུ་ལྟ་ཅི། མདོར་ན་སེའི་ཁེ་ཁེང་ཉུང་ལ་རེད། 贫困差徭户。旧时，不但无力支付差役，连生活也难以自给的贫困差徭户。

ངན་སྐྱུགས། སྐྱུགས་པ། 呕吐。

ངན་བསྐུལ་དགྲ་ཤིང་། བསམ་ བློ་ ངན་ པས་ གཞན་གྱི་ རྒྱུད་ བསྐུལ་ ནས་ མཐའ་ གཏུགས་ ཚན་ རྒྱན་དཀྱེན་སྐྱོན་གྱི་ཐུ་མ། 教唆挑拨。怂恿别人做坏事，从中挑拨。

ངན་ཁྱབ། (མཐོན) ལི་ དུགས། 遍恶。饿鬼的异名。

ངན་ཁེབ། ངེས་འཁྲུལ་སྐྱུར་འཇོག 狡赖。狡猾抵赖，推卸责任：ངན་ཁེབ་ བྱེད་ མཁས་ རྣམས་ དེ་ ལས་དུ་བཞག་ན་མི་འགྱུས། 不可让狡赖之徒，长此放任。

ངན་ཁེབ་རྒལ་རྩལ། ཁྱད་ངེས་པའི་ལས་ཀའམ་ རང་ལ་འཁྲིས་པའི་ལས་ ཀ་ དེ་ ཁག་ འདོགས་ སྡུ་ཚགས་ཀྱིས་ རྩ་བ་ནས་མི་ བྱེད་པ། 抵赖，耍赖。对份内的事，寻找种种借口，不去完成。

ངན་ཚོལས། སྐྱོང་ངན་ལང་ཚོར། 恶习，坏习气，ཡུན་རིང་རན་ཚོལས་ཚོར་པ། 长期染上恶习。

ངན་ཀ་ཐོག་བསྒྲིགས། ཀ་ངན་ ཁྱད་ ཆུའི་ སྡེན་ཀ་བསྒྲིགས་པ། 酝谋，预定恶计。

ངན་ཁྱོགས། ཆུལ་མིན་ཀྱི་ ཁྱོགས། 奸计，阴谋，坏主

意；རང་དོན་ཞེམས་ལ་ཐ་ཅངས་ནས་གཞན་གནོད་གནོད་སྐྱེལ་ འདོད་ ཀྱི་ངན་ སྐོམ་ བྱས་པ། 存心利己，阴谋害人。འདོད་ པས་ ངོ་ ཚ་ བསྐྱེས་ ནས་ ངན་སྐོམ་ཁོག་བཏུག་ཅིད་པ། 贪得无耻，内怀阴谋。

ངན་དགྲ། ངན་ཏུ་དང་དོན་གཅིག

ངན་འགྲོ། རྒྱ་མི་དགེ་བའི་ལས་ ཆེ་ བ་ མང་ དུ་ བསགས་ནས་འབྲས་ བུ་ སྡུག་ བསྔལ་ ཆེ་བ་ ཁོ་ ན་ སྐྱང་བར་འགྲོ་བའི་ངན་སོང་གསུམ་སྟེའི་མིང་། 恶趣，恶途，三途。佛书所说多行上品恶业为因，往趋忍受单纯上品痛苦为果的三类有情。

**ངན་ འགྲོ་ ཐམས་ ཅད་ ཡོངས་ སུ་ སྨིན་ པ་ གཙུག་ཏོར་རྣམ་པར་ རྒྱལ་མ། ཀཱཏྱཱ་ཡ་ནཱི་ བི་ཏྱ་ ཡཱ་ ཨི་ ཏྱ་ ཨོཾ་ ཏཱ་ རེ་ ཏཱུ་ རེ་ ཏུ་ རེ་ སྭཱ་ཧཱ་ ཞེས་ སྟེས་ བསྒྲུབ་ པའོ། 《最胜佛顶陀罗尼经》。印度亲教师姿纳迷札、苏仁陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏。宋代法天由梵译汉。

ངན་འགྲོ་ པ། ངན་ འགྲོ་ གསུམ་ དུ་ སྐྱེ་ བའི་ སེམས་ཅན། 恶趣者，恶趣众生。往生三途受苦的有情。

ངན་འགྲོ་གསུམ། དམྱལ་བ། ཡི་དྭགས། དུད་ འགྲོ་ སྟེ་ གསུམ། 三途，三恶趣：地狱、饿鬼和旁生。

ངན་འགྲོའི་མཐིལ། (མངོན) དམྱལ་བ། 恶趣底。地狱的异名。

ངན་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ། ངན་ སོང་ གསུམ་ གྱི་ སྡུག་བསྔལ་དེ། དམྱལ་བ་ལ་ ཚ་ གང་ གི་ སྡུག་ བསྔལ་དང་། ཡི་དྭགས་ལ་བཀྲེས་སྐོམ་གྱི་སྡུག་ བསྔལ། དུད་འགྲོ་ལ་བཀོལ་སྟྲོད་ཀྱི་ སྡུག་བསྔལ་ བཅས་སོ། 恶趣苦。三恶途中所受苦难：地狱受寒热苦，饿鬼受饥渴苦，旁生受役使苦。

ངན་འགྲོའི་ལམ། (མངོན) མི་ དགེ་ བ། 恶趣道。恶、不善的异名。

ངན་ཀྲུ། ངན་པའི་རིགས་སྡུ་ཚོགས་ཐམ། 众凶，万恶。一切灾害不祥：གཞི་གཅིག་ལ་བཀྲ་མི་ཤིས་པའི་མཚན་ཉམས་ངན་ཀྲུ་ཚང་བ། 具种种不祥征兆于一体。རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་ཚོར་སྐྱེ་སྐོ་གཅིག་ཀྱི་ཤ་ མི་ ཤིས་ མཚན་ ཉམས་ ངན་ ཀྲུ་ བྱེད་པ། 一喜胜百灾。

ངན་རྒྱབ། ངན་པའི་རྒྱབ་རོགས། 助恶。恶人的靠山；ངན་རྒྱབ་ ཅིང་ མི། 帮凶。ངན་ རྒྱབ་ངན་ སྐྱོར། 为恶人撑腰。ངན་རྒྱབ་ངན་ལངས། 朋比为奸。ངན་རྒྱབ་བསྟེན་བསྐྱེལ། 窝藏，包庇。

ངན་སྨོག་ཕྱ་མ། སྐོག་ཏུ་གཞན་གྱི་སྐྱོན་ཆ་བསྒྲུགས་ ནས་ དཔེན་ སྐྱེར་ ཅིང་ བ། 扬恶离间语。背地攻击他人缺点，进行挑拨。

ངན་ངོན། ངན་རྟེ་ངོན་རྟེའི་བསྡུས་ཚིག

ངན་སྔགས། གཞན་ལ་གནོད་ཅིང་གྱི་སྔགས། 恶咒，咒术。存心害人的咒语。

ངན་སྔགས་མཐུ་གཏད། ངན་སྔགས་ཀྱི་སྐྱོ་ནས་ མཐུ་གཏོང་བ་དང་ གཏད་ འཇུག་ པ། 诅咒，厌胜。念诵恶咒，以图制伏敌人的一种法术。

ངན་སྐྱིགས། (1)དྲི་ངན་ཀྱི་སྐྱིགས་མ། 渣滓，污秽，秽浊物。(2)ངན་པ་སྐྱ་ལྔ་བདུ་ བའི་ སྐྱིགས་ དུས། 浊世，五浊恶世。

ངན་གཏད། བསམ་སྐྱོང་ངན་པའི་ མཐུ་གཏད། 诅咒。以恶咒咒人。

ངན་ཁྲིགས། ངན་ལྷས་དང་དོན་གཅིག

ངན་ལྟས། བཀྲ་མི་ཤིས་པའི་རྟགས་ མཚན། 恶兆，凶兆。不祥的征候。

ངན་མཐུན། མི་ངན་ཀ་ མཐུན། 勾结，串通；ངན་ མཐུན་ ལག་ སྟེལ། 狼狈为奸。ངན་ མཐུན་ ཕྱུས་ ཚད། 里应外合，内外勾结。

ངན་རྒྱགས། ངན་པ་ཤེན་ལ་ ཁྲིངས་ དེགས་ ཀྱང་ ཚད་པ། 骄横，顽梗。恶狠而顽固；ངན་དེགས་

ཅན་རིངས་སུ་མི་འཇུག་པར་གཟའ་བ་ནས་མནན་པ། 抑制顽梗之徒，不任其骄横恣纵。

ངན་ལྡིས། ངན་གོམས། 恶习，坏习惯。

ངན་ཏེ་ངོར་ཏེ། ངན་པ་དང་ཉང་དུའི་ཚུལ། 简陋，菲薄，下劣：ཟས་གོས་གནས་མལ་ངན་ཏེ་ངོན་ཏེ་ཙམ་གྱིས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་པ། 衣食居处，简陋度日。འཚོ་བ་ངན་ངོན། 生活菲薄。ཁྱོ་གོས་ངན་ངོན། 衣食简陋。

ངན་ཏེ་བ། དམན་པ། 下劣，粗恶：གོས་ངན་ཏེ་བ་གོན་པ། 着粗恶衣。

ངན་པ། ❶མི་ངན། 名词。坏人，歹徒，恶棍：ངན་པ་གཟའ་རིངས། 顽固分子。ངན་པ་དཔུང་སྡེ་པ། 歹徒结伙，གང་དུན་ལག་བསྡུད་ཀྱང་མཁན་གྱི་མི་ངན་པ། 随意胡作妄为之徒。ངན་པ་ཚར་མ་བཅད་ན། བཟང་པོ་སྐྱེ་བ་མི་འཕེལ། 不打击坏人歪风，难伸张好人正气。ངན་པས་རང་བསྟོད། ཁ་དོག་སྐྱེ་བསྟོད། 坏人夸自己，乌鸦夸毛美。意谓自吹自擂。❷形容词。(1)དམན་པའམ་ཞན་པ། 低劣，不良：ཁྱོ་གོས་ངན་པ། 衣食粗劣。རེ་བཟང་འབྲས་ངན། 愿望善良后果坏。(2)གདུག་པ། 恶劣，恶毒，凶狠，ངན་རྟགས། 帮凶。ངན་སྐྱ། 恶骂。ངན་སྤྱོད། 恶行。ངན་ཚིག 恶言恶语。ངན་སེམས། 恶意。

ངན་པ་དཀྱུ་འཛིན་ས། ཉིར་ཆ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་དྲུག་བདུན་བར་ཉིན་མཚན་གཅིག་ཏུ་རིང་ལ་བདག་ངན་པ་ཉི་མ་ནག་ཆེན་དང་། དེ་མིན་པའི་ས་བདག་ངན་པ་གཞན་བཅུད་པོ་བཅས་མཉམ་དུ་འཁྲིལ་ཏུ་ཡིན་པའི་དུས་ཚོང་ངན་ཏོག་ཏོ། 凶神会，九煞毕集。藏历十一月初六、七日间，一昼夜是土地神大黑日曜与另外八个凶神共同值日。迷信说此日诸事不宜，只应闭门家居，以避凶神。

ངན་པ་རྒྱས་ཁོད། མི་ངན་གྱིས་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་གོད་པ། 泄露内情，充内线，作内应：མི་ངན་གྱིས་ནང་དོན་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ངན་པ་རྒྱས་ཁོད་ཕྱིད་པ། 坏分子充当内线，泄露一切内部情况。

ངན་པ་བྱས་རྒྱུག ངན་ཐག་ལང་དུ་གོང་པ། 惯行恶行，习于作恶：རང་སྡུང་གང་དུའི་ཁྱིས་ཁྱམས་མེད་ངན་པ་བྱས་རྒྱལ་དུ་སོང་པ། 目无法纪，一贯作恶。

ངན་པ་སྒྲག་མཐུན། མི་ངན་ཁ་མཐུན་ནས་ངན་པ་ཁ་མཐུན། 歹徒同谋，串通一气：འཁྲུག་སྐྱང་ཞེ་ལ་བཅངས་ཏེ་ངན་པ་སྒྲག་མཐུན་ཕྱི་དགུ་ནང་འཇུག་ཕྱིད་པ། 歹徒存心捣乱，暗中同谋，引敌入室。

ངན་པ་ལང་གོངས། མི་ངན་གྱི་སྐྱོང་ངན་གོམས་ཐལ། 恶习成性，养成恶习：སྐྱབ་གོས་མ་སྦྱོང་བས་ངན་པ་ལང་གོང་ལ་སོང་བ་རེད། 没有好好教育，致使养成恶习。

ངན་པའི་ཟས་ཅན། (མངོན) སྐྱལ། 恶食者。蛇的异名。

ངན་པའི་ཀྱབས་ལྡན། (མངོན) རུས་སྐྱལ། 有恶壳者。龟的异名。

ངན་ཏེ། བཟང་པོ་མ་ཡིན་པ། 形容词。坏，劣，不好：བྱས་གེས་དྲིན་གཟོ་མི་ཤེད་པའི་མི་ངན་པོ། 知恩不报的坏人，

ངན་སྐྱེང་སྐྱེས། (མངོན) ཌུ་དུར་བ། 弄恶生。节节草的异名。

ངན་སྐྱེང་ཀུ། (མངོན) གཟའ་པ་སངས། 弄恶子。金曜的异名。

ངན་སྐྱེང་འཛིན། (མངོན) གཟའ་པ་སངས། 弄恶持。金星的异名。

ངན་ཕྱིད། འཚོ་བ་ངན་པས་དུས་འདའ་བ། 贫

困度日，生活贫苦。

ངན་པ། བདག་གམ་ཕྱག། 名词。鄙人，小子，区区。自称谦词。

ངན་བྱས་ངོ་ཁྲིར། སྐྱེད་ངན་ རྩ་ སོང་ ཁྲིར་ བ། 恶行自诩，夸耀坏事。མིག་ སྐྲས་ ཀས་ ཆུན་ ཀྱི་ རྟེང་སྐྱེད་ལ་འཇེམ་ བཀ་ མེད་ བར་ ངན་ བྱས་ ངོ་ ཁྲིར་ཅིད་ བ། 不顾伤风败俗，反自夸耀恶行。

ངན་བྱས་ངོ་སོ། ངན་བྱས་ངོ་ཁྲིར་དང་དོན་གཅིག

ངན་དབང་ནང་བྱེལ། མི་ངན་ཀྱི་ཁ་དབང་ཁོག་ བྱེས། 阴谋，奸计，诡计。ཁོག་ གི་ ག་ སྐྱིག་ ཀི་ངན་དབང་ནང་ བྱེས། 暗中策划阴谋诡计。

ངན་འབྲེལ། བྱ་ལས་རྒྱུ་བཞིན་འབྲེལ་ལས། 恶缘。不好的关系：བསྒང་འབྲེལ་ཆེ་གཅིག་ སངས་ རྒྱས། ངན་འབྲེལ་འཁོར་བ་མཐའ་ཅན། 结善缘及身能成佛，种恶缘轮回也有尽。意谓正反两面，都能受益。

ངན་སྐྱེལ། མི་ངན་ལག་སྐྱེལ། 勾结。

ངན་ཞེན། ངན་པར་ཞེན་ཆགས་པ། 嗜恶。贪著恶行，不肯从善。

ངན་གཡེལ། གཞན་གནོད་ཀྱི་གཡེལ་ཟབས། 狡诈，矫乱。阴谋害人。

ངན་གཡེལ་དུན་འཐུལ། བསམ་ངན་གཡེལ་འཐུལ། 诡计多端。

ངན་གཡེལ་མ། (མངོན) ཞ། 狡黠者。狐狸的异名。

ངན་རྣངས། ཤེས་ངན་ཞིང་ རྒྱུད་ ཅོང་ བ། 顽固，顽梗。思想恶劣，性情倔强。

ངན་རོལ་མ། (མངོན) སྐྱེད་འཚོང་མ། 恶戏女。娼妓的异名。

ངན་ལང་། ངན་གོམས། 恶习，坏习气。ངན་ ལང་ གོར་ནས་ སྡུད་མི་ ཆུགས་པ། 养成恶习，不自安分守己。

ངན་ལན། ཚུར་ངན་པ་བྱས་པའི་ལན་ པོ། 报怨，还仇。反击报复。བསྒང་ ལན་ ངན་ གྱིས་ འཐུལ་ བ། 以怨报德。ངན་ལན་ངན་གྱིས་འཐུལ་བ། 以怨报怨。ཁྱེ་ཧྥལ་རྒྱག་ སྐྱོང་བཞིན་ དུ་དོན་མེད་ ཚུར་ གནོད་ཀྱི་ བྱས་པས། རྣག་ ཐོག་ གཅག་འཐུག་ བཞིན་དུ་ ལང་ ཡང་ངན་ལན་འཐུལ་བ། 惟其如棍挑卧犬无端犯我，所以象针刺脓头反击报复。

ངན་ལན་ངན་ལྡོན། ཚུར་ངན་པ་བྱས་པའི་ལན་ པོ་ངན་པས་འཐུལ་བ། 以怨报怨。以恶行回答对我之恶行。

ངན་ ལན་ བཟང་ འཐུལ། ཚུར་ ངན་ པ་ བྱས་ པའི་ལན་ པོ་བཟང་ པོས་འཐུལ་བ། 以德报怨。以善行回答对我之恶行。

ངན་ལམ། དམན་པའི་ལམ་མམ། ཐེན་ ཅི་ ཤིག་ པའི་ ལམ། 邪道，歧途：ངན་ལམ་དུ་ སོང་བ། 堕入歧途。

ངན་ལས་རྒྱལ། (མངོན) གཟའ་ པ་ སངས། 胜恶。金星的异名。

ངན་ཀ་གས། ཆིག་ངན་ཀྱི་ རྩོད་ཀ་གས། 互骂。恶语相讥，恶口互诤：ལན་ ཚུན་ ངན་ ཀ་གས་འགྱེད་ ནས་ཁྱོ་ པའི་ ཐུང་ མིག་ སྐྲོན། 双方互骂，怒目相向。

ངན་ཤི། ལུས་ སྟོབས་ ཐུམས་ ཏེ་ ཤི་ བ། 羸死。人畜体力衰败，羸弱而死。

ངན་ཤུགས། རྒྱུ་ངན་ གོམས་ སྟོབས། 恶习，恶势力。不好的习惯和势力：ཐེག་ ཁོག་ གང་ འགྲོ་ ཡུལ་ རིང་ པས་ ངན་ ཤུགས་ གོས་ པ་རེད། 同坏朋友处得久了，染上恶习。ཁེངས་ དེ་ གས་ ལང་ གོར་ ཀྱི་ མི་ དེ་ངན་ ཤུགས་ ཆེ། 骄傲成性的人，恶习甚重。

ངན་ཤུགས་ཅན་ཁྲིར། དབང་ ཤེད་ ཀྱི་ བཅུས་ འཐུག 掠夺。使用暴力，强取豪夺：ཁྱོང་ ལ་ དབང་ རྟེས་ མེད་ པར་ ཁོ་ པས་ངན་ ཤུགས་ ཅན་ ཁྲིར་ ཀྱི་ ཨེད་ རྒྱུད་ བཅུང་ སོང་། 他本无权过问，竟自强行占用。

ངན་ཤེད་སྐལ་བ་ཅན། སྐྱེད་ངན་ ལེ་ ཤ་ ཅན། 撒

赖，耍无赖：རང་བའི་ངེས་འཁྲུལ་ལ་ངན་ཤེད་སྐལ་ངལ་བྱས་ན་མི་འཕྱིག 对于自己应尽的义务，不可撒赖推诿。

ངོར་ཤེལ། (ཨངོན) (1)དྲང་པ། 黄鸭的异名。(2)ཆུ། 水的异名。(3)རྟ་ཀུ་ཀཱ། 古沙草的异名。

ངོར་སོང་། ངན་འགྲོ་དང་དུན་གཅིག

ངོར་སོང་ཀུན་འདྲེན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེག 普渡三途菩萨。

ངོར་སྐྱོང་། ངན་སྐྱོང་བའང་ཟེར། ཟས་ངན་ངོན་ཙམ་སྐྱོང་བའི་སྐྱོང་མོ་བ། 乞丐。但求菲薄食物度日者。ངན་སྐྱོང་ལ་སྦྱིན་པ་གཏོང་། 给乞丐发放布施。

ངོར་སྒོད། ངན་པའི་སྤྱོད་ཤུས་ཤྱད་པར་ཅིད་པའམ། འགོས་པར་ཅིད་པ། 染污。熏染恶习或使染恶习。ཁོ་གསར་གཞོན་ཏུ་རྣམས་ལ་བག་མེད་རྩིང་སྤྱད་ཀྱིས་ངན་སྐྱོད་མ་ཅིད། 勿以浪荡之行，诱使纯洁少年为恶！

ངོར་སྒོབ། བསམ་སྤྱད་ངན་པ་ཅིད་དུ་འཇུག་པ། 教唆，指使行恶：ཁེམས་འགལ་ཀྱི་ངན་སྐྱོབ་ཀྱག་པ། 教唆犯法。ངན་སྐྱོབ་རྩིས་ཅན་གཏེ་བོ། 主要教唆犯。

ངོར་གསོ། རྟེམས་ཀྱད་སྐྱང་གསོ། 养病，养复体力，长养膘力：སྐོ་ཕྱུགས་ཤེད་ཞན་རྣམས་ལ་ངན་གསོ་གང་གཟབ་ཅིད་པ། 注意养护瘦弱牲畜。

ངོར་ཕྱལ། དམན་པ་དང་རྩིང་ཆུལ། 下劣，褴褛，贫困：དྲད་ཚང་ངན་ཆུལ། 贫苦人家。གོན་པ་ངན་ཆུལ། 褴褛的衣服。

ངཁ། མིལ་ལམ་ནུས་པ། 名词。威力，能力，势力，མེ་ཆེན་ཀྱི་ངཁ་ལ་གཅང་དཀའ། ཞག་ཚོལ་ངཁ་ཀྱིས་ཞེན་པ་ལོག 火力强了难于接近，油脂多了使人生腻。ཆུ་ལས་རྒྱམས་དྲག་ཅིང་མེ་ལས་ངཁ་ཚ་བ། 比波涛之势凶猛，比烈火之势灼热。

ངམ། ❶མདོག་གམ། མདངས། 名词。面色，容颜：ངམ་དགའ་བོ། 笑颜。ངམ་གནག་པ། 怒容。❷མིང་མཐའ་ངའི་རྗེས་ལུ་སྐྱོང་བའི་འཇིད་སྡུད་ཀྱི་སྐྱའི་ཕྱད་ཅིག和，若，或。后加字母ང་后所用离合词，འཚོ་བའི་མཐུན་ཀྱེན་ལ་སྟོང་ཁང་ངམ། བཟའ་བཏུང་ངམ། གོན་གོས་སོགས་ཚང་མ་འཛོམ་དགོས། 生活条件要具备住宅、饮食和衣服等等。ས་ཞིང་ངམ། བཟོ་གྲ་ཁང་ངམ། སྐོ་ཕུག་སེམས་ཅན་སོགས་ནི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་སྐྱའི་ཕྱད་ཅིག 若土地，若工厂，若牲畜，皆是生产资料。❸མིང་མཐའ་ངའི་རྗེས་ཐུ་སྐྱོང་བའི་ཁེ་ཚམ་དང་དྲི་བ་སྟོན་ཅིད་ཀྱི་སྐྱའི་ཕྱད་ཅིག 助词。吗，呢，吧。用于后加字母ང་后表示疑问：ཁོ་ཚོ་སང་ཉིན་ལོག་ཨོང་ངམ། མི་ཨོང་། 他们明天回来不回来？གཞད་འགག་དེ་དག་ཁྱེད་རང་གིས་མཁྱེན་སོང་ངམ། 那些关键你都懂了吗？

ངམ་ཁ། (ཁྱལ) འོལ་འཐུམ་སྟེ་ཀ་ཆུ་འབབ་ས་ཞི་ཁེམ་པ། 水沟坡坎。水渠两岸的台阶状地势。

ངམ་ཁྲོག གཡང་སའམ། ཁྲོག་རྩེང་། 深渊，悬崖，深谷。

ངམ་ངམ་རྒྱུགས་རྒྱུགས། རང་བཞིན་ནམ། རང་རྒྱུགས། 任运，自然而然：ཕྱི་ནང་གི་མཐུན་ཀྱེན་ཚང་མ་ངམ་ངམ་རྒྱུགས་རྒྱུགས་ཀྱིས་འཛོམས་པ། 一切内外条件，已经自然具备。མི་བཟང་པོ་དང་འགྲོགས་ན་ངམ་ངམ་རྒྱུགས་རྒྱུགས་ཀྱིས་ཨོན་ཏན་འགོ་ཨོང་བ། 与好人相处，自然而然地会受到道德学问的熏陶。

ངམ་ནག་པ། ངམ་གནག་པ་དང་འདྲ།

ངམ་གནག་པ། རོ་གནག་པའམ་ཁྲོ་ཐོམས། 怒容。

ངམ་ཧིང་། རྩོང་ཞིག ཁོད་རང་སྐྱོང་སྐྱངས་ཀྱི་

ནུབ་ཀྱུད་དང་མདོག་གཞུང་གཅང་ བའི་ ཚ་ ཀྱུད་ དུ་ཡོད། ཡང་ཀླངས་གཅང་པོ་རྫོང་འདིའི་ནུབ་ཀྱུད་ནས་ཤར་དུ་འབབ། 昂仁。县名。在西藏自治区西部多雄藏布江流域，雅鲁藏布江在该县西南部横穿而过。

ངམ་རྩེ། གཉན་དད་རྐངས་ཤིག་སྟེ། ཁ་བའི་ནང་དང་མགལ་པར་འབབ་པའི་ནད་ཅིག 咽瘟。瘟热病之一，病中于咽喉及颈部。

ངམ་རོང་། ཐུག་གཉིས་གད་པ་ཡིན་པའི་གསོང་ས་དམའ། 沟坎，高岸陡坎。溪谷两岸高悬的崖面。

ངམ་ལ་རྒྱག་པ། (ཚིག) ཟས་ ལ་ དང་ ག་ མེད་ པའམ་ཞེན་པ་ལོག་པ། 食欲不振，反胃恶心。

ངམ་ཀྱག་ལས། ངམ་ངམ་ཤུགས་ཤུགས་ཀྱི་བསྟུས་ཚིག

ངའི་སྐམ་པ། གང་གས་གཞི་ཕྱང་ པོ་ ལ་ བཏུར་ པའི་ང་ཙམ་ལ་དམིགས་ནས་ང་ཡིན་ སེམས་ པའམ་ རྟོག་པ། 执我，我想，计以为我。于命名处五取蕴上，假设之我，执为真我。

ངའི་སྐམ་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་བདུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག ཉི་བར་ ཞེན་ པའི་ ཕྱང་ པོ་ ལ་ བཏགས་ ནང་ བདག་ གི་ བའི་ དངོས་ པོ་ མེད་ བཞིན་ བར་ བདག་དང་བདག་གིར་ གྱི་ དངོས་ པོ་ འཁྲུལ་ དོ་ སྐམ་ དུ་ རྟོམ་ཞིང་ ཁེངས་པ། 我慢。近取蕴上，本无真我及真我所，颠倒以为有我、我所，从而生起虚妄高举之心。佛书所说七慢之一。

ངང། 名词。(1)དྲྭ་བ། 力量，劲头；དབའ་ངང། 勇气。གྲང་ངང། 寒气。ཚ་ངང། 热力。ངང་ཤུགས། 干劲。ཕྱགས་སུ་འཁྱལ་བ་ཙམ་མེད་ཀྱང་འཕྱལ་སྐང་ལ་ངང་མདོག་ཐྲེད། 实际难于经久，暂时现似有力。ཀྲི་ཁར་ངང་བཏང་། 淬利刀口。(2)སྙིང་སྟོབས་ངང་སེམས་ཤུགས། 勇气，精神，情绪；ངང་ཉམས་ པ། 意气消沉。སྙིང་རུས་ཀྱི་ངང་འདོན་པ། 鼓起勇气。ཟོ་ཀྱིད་ཀྱི་ངང་ བཏབ་པ། 鼓舞情绪。

ངང་སྒོག། ང་རོ་དག་ཟའི་སྐྱོ་སྒོག། 叫声，呼啸声，怒吼声；ཁྱི་ལས་ངར་སྒོད་པ་ཐུབ་ཀྱང་། སྟག་ཚ་འཇིགས་སྐྱང་མི་སྐྱེ། 猫儿高声叫，老虎不会怕。

ངང་ཁྲེད་ཅན། (ཚངས) སྟག 螃吼者。虎的异名。

ངང་བསྐྱེད། དབའ་ངར་ ཁྱི་ སེམས་ སྟོབས་ ཚེར་ བསྐྱེད། 发奋，奋勇。鼓起勇气，振奋精神。

ངང་འཇྲོས། ཀྱགས་དག་གི་གོས་སྐྱབས། 猛步。勇健疾劲的步法；ངང་འཇོས་ཀྱིས་ཁྱེན་ནོང་། 疾驰而去。

ངང་སྐྱེ། ཀྱགས་དག་གིས་ཐུང་སྐྱབས་ཐུ་འཇོ་བ། 疾驰，劲步急走，རྟ་ཞོ་ངང་ཀྱག་གིས་འཇོ་བ། 骏马疾驰。

ངང་སྐྱེ། ངང་སྐད། 吼声。

ངང་ངང། དབའ་ངམ་ཁྱི་རྐད་རྐད། 大怒，盛气凌人；ངང་རྩོད་མ་ཁེན་ པས་ངང་ ངང་ ཁོ་ ན་ བྱས་པ། 不自克制，一味盛气凌人。

ངང་ངང་འབྱོག་སྐྱེ། དབྱགས་བཀྱགས་སྐྱངས་ཀྱི་སྐྱེ། 气急呻吟声，哮喘声。

ངང་ངང་རྐོད་རྐད། མེ་ངར་ མ་ ངང་ རྐད་ ཞ་ ཡིན་ཁྲལ་ཁྱི་ རྟེས་ འགྱངས། 气势汹汹；ངང་ངང་རྐད་ རྐད་ ཀྱི་ངང་ ནས་ ཆིག་ རྒྱབ་ ཀྱི་ རྟེ་ དབས་ འབས་བས་ཐ་རོལ་གཏོད་འདོད། 气势汹汹地想用粗言恶语压倒对方。

ངང་ངང་ཅོ། (1)གཤེས་ག་ཤེན་དུ་ངང་ ཞ། 凶猛，倔强，粗暴。(2)དབྱགས་ཆེས་ཆེང་བརྒྱུད་སྐྱངས། 哮喘。呼吸紧促呻吟状。

ངང་ངང་ཐང་ཐང། (ཚིག) ངང་ཆེན་ ཞ་ ལངས་ པའི་རྟེས་པ། 怒气冲冲，气势汹汹。

ངང་གཅོག་པ། (1)མཆོག་ ཁྱི་ རྟེ་ ཅུས་ ཁྱབ་ དུ་ གཏོང་པ། 退火弄钝，软化。(2)ཁྲིངས་དྲེགས་

འཇོམས་པ། 杀威。摧伏傲气威风：དགྲ་སྟོབས་ཀྱི་ངར་གཅོག་པ། 摧伏敌方气势。

ངར་ལྕགས། (1)བཙོ་སྦྱངས་བྱས་ པ་ ལས་ བྱུང་བའི་ལྕགས། 钢。(2)སྟུ་མཁྲེགས། 结实，坚牢：ངར་ལྕགས་ལྟར་སྟུ་མཁྲེགས་ཆེ་བ། 坚如钢铁。

ངར་ཚ། (1)མཚོན་ཀྱི་རྣོན་ཏུས་པ། 硬度，锐利程度。兵器等坚硬的程度。(2)སྙིན་ཁྲལ་ཚ། 锐气。心力锐敏的程度。

ངར་བཏབ་གས། འབྲུ་རིགས་མ་བཙོས་ པ་རྩེན་པར་ བཏབ་གས་པ། 磨生面。用未经炒熟的谷物磨粉。

ངར་ག཭ིང་། ལག་ཡུ་དང་ཤང་ཡུའི་རུས་པ་སྟེ་ ལག་ངར་དང་ཤང་ངར་ཟེར། 肘前骨，胫骨。

ངར་ལྷུད་ པ། (1)ལྕགས་ རིགས་ བསྲེགས་ཏེ་ ཆུ་དང་ཚ་སོགས་ཀྱི་ངར་བཏབ་ནས་སྟུ་མཁྲེགས་བཟོ་བ། 淬火。用盐和水等淬火，增强铁的坚韧性；ཀྲི་ལ་ངར་ལྷུད་པ་དེ་རྣོ་དབལ་སྟུ་བའི་ཚེད་ཡིན། 给刀淬火，是为了增强其锋利程度。(2)མི་ལ་ངར་སྤྲོང་བའམ་སྐུལ་ལྕགས་གཏོང་བ། 激励，鼓励，གང་ལྟར་ནའང་འདི་རྣམས་ཀྱི་ཟེར་ལྟགས་འདིས་ངར་ལ་ངར་ལྷུད་ བར་ འདུག 总之，这番话鼓励了我。

ངར་སྦུབས། སྣ་ལྷད་དམ། སྣབས། 鼻涕。

ངར་བོ། ཐུ་བོའམ་ཚོད་པོ། 形容词。倔强，强硬，凶猛，残暴：མི་ངར་བོ། 倔强的人。ཁྱི་ངར་བོ། 猛犬。ལྕགས་ངར་བོ། 硬铁。

ངར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སེམས་ཤུགས་འབར་བ། 感情冲动，激动，ཁོད་ངར་བའི་དོན་ཅི་ཡིན། 你为什么冲动？སྟག་མོ་ངར་བ། 老虎发威。དེ་ལྟ་ཁོ་ངར་བའི་སྐབས་ཡིན་སྟབས་སྐད་ཅ་ཇི་ལྟར་བཤད་ཀྱང་ཉན་ཀྱི་མི་འདུག 现在他很激动，无论说什么都不听从。རྒྱགས་པས་ངར། 骄傲。❷རྩི་ཤིང་གི་ལོ་འབྲས་ཀྱི་ཡུ་བ། 名词。叶柄，果实的柄部：ལོ་མ་ལྗང་ལ་ངར་བ་དམར། 绿叶红柄。ལོ་མའི་ངར་བ། 叶柄。

ངར་བྱེད་པ། བདག་ཏུ་བྱེད་བའམ་འཛིན་པ། 认为我或视作我。佛书译为我执。

ངར་རྒྱད་པ། ངར་ལྟད་པ་དང་དོན་གཅིག

ངར་མ། གྲ་བའམ། ཆོད་པ། 形容词。凶猛，粗野，暴戾：གཞོན་ནུ་ངར་མ། 粗野的小伙子。རྟ་ངར་མ། 烈马。མི་ངར་མ་ཞིག 一个凶猛的人。

ངར་མི། བྲུབ་དུ་རྩོང་ཆད་དུ་འབྲུ་ནས་རྩེན་བཏབ་ཀྱི་ཕྱི་ལས་བཅས་བའི་འཇུ་གཟུགས་ཤིག ངའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བྲུད་དེས་མི་ནད་པ་དེའི་ལུས་སྐྱག་གི་ཚབ་བྱས་ཏེ་འཆི་བ་ལས་ཐར་བའི་ཆེད་དུའོ། 生面偶。宗教活动中，用未经炒熟的青稞粉做成和病人相似的形象，以禳灾救死者。

ངར་འཛིན་ཐྲི་འཛིག་ལྟ་ལྟར་ སྐྱེས། ངའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བའི་གཞི་ང་ལ་ དམིགས་ ནས་ རྣམ་པ་ ངང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་བའང་འཛིན་པ། 俱生我执萨迦耶见。于生起我想之处，见其自相为真实有。

ངར་འཛིན་པ། ངང་རྒྱུད་ཀྱི་ང་ཚམ་ལ་དམིགས་ནས་ངའི་སྐྱབ་དུ་འཛིན་པའི་བདག་འཛིན། 我执，人我执。执著自身假有之我为真实我的执著心。

ངར་ཁ་སྐྱོང་བ། ངར་ སྐྱང་ པ་ དང་ དོན་ གཅིག

ངར་ཤུགས། དབང་ངར་ཀྱི་ཤུགས། 劲头，干劲：ངར་ཤུགས་ཆེ་རུ་སོང་བ། 干劲大增。

ངར་སྐྱོང་བ། སེམས་ཤུགས་སྐྱེ་བར་ བྱེད་ བའམ་ རྒྱལ་ སྐྱང་བ། 激励，激发，使奋起：གཅིག་ངར་གཅིག་སྐྱང་། 相互激励。

ངར་གསོད་བ། (1)མཚོན་ཀྱི་ རྣོ་ ངར་ མེད་ པ་ བཙོ་བ། 退火，磨钝。消磨利器锋芒。(2)དབང་ངར་ཞི་བར་བྱེད། 杀威，挫折凶焰。

ངལ་སྐྱེམ་བོ། ཐང་ཆད་ཟོ་བོ། 容易疲乏，不耐劳。

ངལ་དུབ། དཀའ་ལས། 疲乏，劳累；ངལ་དུབ་ཆེ་ཐག་ཆོད་པ། 劳累过度。ངལ་དུབ་ལ་མི་འཇེམས་པ། 不辞辛劳。

ངལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གང་ཆད་པ་དང་དུབ་པ། 疲倦，劳累，困乏；སེམས་ངལ་བ། 精神疲倦。ལུས་ངལ་བ། 身体劳累。ལ་ཏུ་འཕྱང་གཏུམ་འཕྱིམས་པའི་ལམ་དུ་ངལ་ཞིང་དུབ། 跋涉山川，逾越险阻，旅途劳顿。❷དཀའ་ལས། 名词。辛苦，疲劳，困顿；ངལ་བ་དང་ལེན། 任劳任累。ངལ་བ་ཐུབ་བསད། 不辞劳苦。ངལ་བ་སྐྱོང་ཟད། 枉费心机。ངལ་བ་སངས་པ། 疲劳已消。ལས་དོན་དེ་འདྲ་བུས་ན་ངལ་བ་ཙམ་ལས་འབྱས་བུ་གང་ཡང་གྲུབ་མི་ཡོང་། 照那样办事，只会徒劳而无任何结果。

ངལ་རྩོལ། དཀའ་བ་དང་འབད་བརྩོན། 劳动；ལུས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ། 体力劳动。 བསམ་བའི་ངལ་རྩོལ། 脑力劳动。

ངལ་རྩོལ་དམ་བཟང་། རྒྱུ་ཚོགས་ཅིང་ལུགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ནང་གི་ཇོད་གྲོང་མི་སྡེའི་མཚན་སྟེན་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག 劳动模范。对社会主义建设中的先进人物的一种崇高称号。

ངལ་གསོ། ལས་གཤམ་སྐབས་སྐྱང་མེད་གནས་སྐབས་མཚམས་འཇོག་པ། 休息。暂时停止学习或工作；ངལ་གསོ་རེ་མས། 轮休。ངལ་གསོའི་གྲང་སེང་། 休假。ངལ་གསོ་བཏུབ་ནས་སྐྱོད་པོར་སྐྱོད་པ། 悠闲自在地休息。

ངལ་གསོ་སྐོར་གསུམ། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པར་རྒྱུང་མའི་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་རྗེ་ཤཱཀྱ་དཔལ་ལྡན་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་གསུམ་སྟེ། 指《三安息》。十四世纪时，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著《心性安息论》、《如幻安息论》和《静虑安息论》三种论述总名。

ངལ་གསོའི་འདུན་ས། (མངོན) བཟའ་ཤིང་གི་ར་བ། 小憩处。果园的异名。

ངལ་གསོར་གནས་པ། ཞབས་སྐྱིལ་གྱང་དང་། ཐུག་གཉིས་རང་བཅས་སུ་བྱས་ཤིའི་ཐོག་ནས་སྐྱོད་ཚགས་པའི་འདུག་ཚུལ་ཞེག 休息坐姿。足结跏趺、两掌分别抚按两膝自然安坐的姿势。

ངལ་བསོ་བ། (1)ཚིག་གི་གཅོད་མཚམས། 句点，断句处。(2)ངལ་གསོ་རྒྱག་པ། 休息；ངལ་བསོ་བའི་བདེ་བ། 疲倦解除后的快乐。

ངལ་བསོས་ཀོ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 休息者。戴沙门的异名。

ངལ་བསོས་ཀྱི། ངལ་བསོས་པོ་དང་དོན་གཅིག

ངོ་ཁྲད། དྲ་བའི་སྐྱ་སྐད། 哭声，སེམས་སྡུག་མ་བཟོད་པར་དྲ་སྐད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ། 伤心痛苦，放声大哭。

ངོ་དགོད། གད་མོ་དང་བཅས་དྲ་གོར་བ། 连笑带哭，带笑的哭泣。

ངོ་སྐྱ། དྲ་བའི་སྐྱ་སྐད། 哭声。

ངོ་ངཱ དྲ་བཞེད་གོད་པའི་སྐད་ཚ། 哭诉，连哭带说：གདོང་མཆི་མས་གང་བའི་དྲ་ངཱ་གིས་ཀྱ་ཡི་ཅག་མ་སྐྱེད་ཀྱི་ལས་བསྐོས་ལ་སྐྱེས་རེར། 泪流满面地哭诉道："孩子！看我母女的命运啊！"ངས་ཁ་ཏུ་དང་ཁ་ནས་སྐྱག་པོ་བཏང་ནུལ་རྣམས་དྲ་ངཱ་གིས་ཐུས་པར་ཁྱས། 我连说带哭地把受伯父母折磨的详细过程说了一遍。

ངོ་ཀངཱས། དྲ་ངཱ་དང་འདྲ།

ངོ་ཙོ། དྲ་བའི་སྐད་རོད། 哭啼声；ཁྱིམ་ནང་དྲ་གོད་ཆགས་བྱུང་ནས་ནང་མི་ཚང་མས་དྲ་ཙོ་དིར་དིར་ཟིད་པ། 家中发生不幸，家人都哭哭啼啼。

ངོ་ཙོ་ཀེག་ཀེག དྲ་སྐད་ཀྱལ་ཀྱལ། 嘤嘤哭泣，轻声啜泣；རེས་འགའ་དྲ་སྐད་ཀེག་ཀེག རེས་

འགའ་ཞིག་གང་ཏེགཏེག 有的嘤嘤哭泣，有的嘿嘿发笑。

ངུ་ཙམ། ངུ་སད་ཆེན་པོ། 恸哭，放声大哭；ཡིད་གདུང་བས་གཟེར་ཏེ་ངུ་ཙམ་བྱེད་པ། 伤心恸哭。

ངུ་གདོང་། (1)ངུ་བའི་གདོང་། 泪容。(2)རྟག་ཏུ་ངུ་གཅས་བྱས་ནས་སྡུང་མཁན་གྱི་གདོང་། 哭相，愁眉苦脸。

ངུ་བ། (ཕ་མེ་དད་པ) ངས་པ། ངུ་བ། ངས།། 哭泣；ངུ་དགོད་གང་བྱེད་མི་ཤེས་པ། 啼笑皆非。སྡུག་ཙམ་གང་ཆད་ན་ངུ་རེ་མེད། 悲痛至极，欲哭无声。ངུ་བྱོ་ཡང་མཆི་མ་མི་ཐོན། 欲哭无泪。ཐག་རིང་ཀྱི་ མཛའ་བཤེས་གཉེན་ འདུན་ མ་ ཤེ་གསོན་ཕྱད་བྱུང་བས་དགའ་ངུ་ཤོར་བ། 生逢远方亲友，喜极而哭。ཁམ་ཉེས་བྱུང་ཚུལ་བསམས་ནས་ངུ་ཤོར་བ། 每念失败之情，遂自悲泣。

ངུ་བྱེད་མ། (མངོན) གཟེ་མ་ང་མགོ། 哭泣者。蒺藜的异名。

ངུ་འབོད། (1)ངུ་ངཁ་ཀྱི་ཀུ་རོ། 呼号，号叫。(2)ཚ་དམྱལ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། 叫地狱。八热地狱之一。身陷无门炽热铁屋之中，受熬煎苦，心念无时从此脱离，悲声呼号，名号叫地狱。

ངུ་འབོད་ཆེན་པོ། (1)ངུ་ངཁ་ཀྱི་འབོད་སྒྲ་དག་པ། 大声呼号。(2)ཚ་ དམྱལ་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། 大号叫地狱。八热地狱之一。身陷双重炽燃铁屋之中，受阎罗卒棰等捶击之苦，心念内外双门，皆是铁水浇铸，逃脱内门，外门难逃，悲声高呼，名大号叫地狱。

ངུ་མ་དགོད། ངུ་དགོད་འཇེས་མ། 连哭带笑，又哭又笑。

ངུ་མ་ཤགས། ངུ་བ་དང་སྨྲག་ནས་ཡུལ་ ཤགས་ རྐྱབ་པ། 哭诉，边哭边怨。

ངུ་རྒྱག 陽ངུ་བཞིན་རྒྱག་པའི་སྐད། 犬号叫声。

ངུ་ལབ། ངུ་བཞིན་ངུ་གཏམ་སྨྲ་བ། 哭诉，连哭带说；ངུ་ལབ་བགྱངས་ནས་བདེན་ཡུལ་བདང་བ། 哭诉冤屈。

ངད་སོ། སྨྲེ་སྒྲགས་སམས་ཆོ་ཉེ། 嚎啕，哭诉，嚎啕哭声；ངད་ སོ་ འདེབས་ པ། 哭叫。མི་ མང་ མཐུན་ པ་ བཟོས་ ནས་ སྨྲེ་ སྒྲགས་ ཀྱི་ ངད་ སོ་ འདེབས་པ། 很多人同声哭诉。ལུང་པ་དེར་ངད་ མེའི་སྐྱས་ཁེངས་པ། 嚎啕的哭声遍野。

ངར་སྐད། གཟུགས་ཕྱུགས་ངར་བའི་སྐྱེ། 牛鸣声。

ངར་ཁ། ཐ་ངར་བའི་ཁ་དོག 鹅黄色，赤黄色。

ངར་ཁ་མ། ངར་ཁ་དང་དོན་གཅིག

ངར་ཁམ། ངར་ཁ་དང་དོན་གཅིག

ངར་སྐྱ་ཅན། (མངོན) (1)ཨག་བའི་མིང་། 猪的异名。(2)གཟུགས་ཕྱུགས་ཀྱི་མིང་། 牛的异名。

ངར་པ། བྱ་ངང་ པ་ སེར་ པོ། 名词。黄野鸭。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ འཁོར་ ཚོ་ ཅན་ དང་། གཉིས་གཉིས་སྐྱོང། འདབ་ཆགས་གསེར་ལྡན། འདོད་པ་ལྡན། མཚན་མོ་འབྲལ། ཤིང་རྟའི་ལུས་ ཁ་ཅས་སོ།

ངར་པའི་ཤ། སྐྱག་ཆགས་ཀྱི་སྐྱན་ ཀྱི་རིགས་ཤིག་ སྟེ། རོ་མངར། ཁྲུ་རྩེས་བསིལ། རུས་པས་ཉ་ ཤུགས་དང་། གཉེན་དང་སོགས་ལ་ཐབ། 黄鸭肉。药用动物肉。味甘，性凉，功能治腓肠肌痉挛

及疫疠。

ཅོར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཕག་པ་དང་གནག་ཕྱུགས་ཀྱིས་སྐད་འདོན་པ། 猪哼，牛哼。猪牛哼叫；གཡག་དྲངས་པ། 牛叫。ཕག་པ་དྲངས་པ། 猪哼。

ཅོར་ཕྱིག (1)མདོག་དམར་སེར་ཏེ། 9'དྲངས་པའི་མདོག 褐黄色，赤黄色。如同野鸭羽毛的赤褐颜色。(2)(གཏམ་གྱི)དམར་ སེར་ མདོག་ ཅན་ཀྱི་ཆོས་གོས་ཏེ་ཆོས་སྐྱེགས་མས་བཙོས་ པའི་རས་ལས་བཟོས་པའི་ཆོས་གོས། 袈裟。比丘所着法衣，布由坏浊染料染成。梵音译作迦沙曳，义谓坏浊不鲜之色；དྲངས་ཕྱིག་ མདངས་ ལྡན་ ཆོས་གོས་སྐུ་ལ་གསོལ། 身披赤褐色法衣。

ཅོར་ཕྱིག་ཆོས། དམར་སེར་མདོག་ཅན་ཀྱི་ ཆོས་གོས། 赤黄色袈裟。

ཅོར་ཕྱིག་ཚུལ་མཚོད་འཚང་བའི་ ཞེ། རབ་བྱུང་གི་ཞེ། 僧团，僧伽。出家人的团体组织。

ཅོར་ཕྱིག་ འཛིན་ པ། (མངོན) གོས་ དྲངས་ ཕྱིག་ ཅན་ཁྱེ་བའི་ཁྱུ་པ། 着褐黄色者。僧人的异名。

ཅོལ། དྲ་བའི་སྐུལ་ཆིག

ཅོལ་པ། དྲ་བའི་འདུལ་པ།

ཅོལ་བའི་མཆི་མ། དོལ་ བའི་ མིག་ཆུ། 悲泪。哭泣之泪，与喜极流泪相对而言。

ཅོལ་ལས་སྐྱང་། (མངོན) མིག་ཆུ། 哭生。眼泪的异名。

ཅ་ཚོ། (རྟེང) དགོས་པ། 需要，必要。

ཅིག། རང་ངམ། བདག 代词。我。

ཅིག་ཅིང། ང་རང་དང་དོན་གཅིག

ཅིག་རང་། ང་རང་། 我本人。

ཅིར་ཁྱིད། ཁྱི་དང་གཅན་ གཟན་ ཀྱིས་ ཅིར་ ཅིར་ ཞེས་འདོན་པའི་སྐད། 猎猎。犬或猛兽吠鸣声。

ཅིར་བ། (ཐ་དད་པ) སྤུག་གཟིག་དང་ ཁྱི་ སེམས་ཀྱི་ངར་སྐད་འདོན་པ། 猎猎狂吠。猛兽吼叫；ཁྱི་ ཅིར་ བར་ ཉིས་ པ་སྐྱག 狗叫小儿怕。སྤྱི་གཟིག་གིས་ངར་སྐད་ཅིར་བ། 虎豹吼叫。

ཅེས་འཚོ། (མངོན) ཐར་ལམ། 定去。解脱道异名。

ཅེས་འཚོ་ཅན། (མངོན) ཚོང་པ། 必行者。商人的异名。

ཅེས་སྐྱེ་བ། (མངོན) ལྡང་བ། 确蔽。苗、芽的异名。

ཅེས་ཅེས་ཀེག་ཀེག ཅེས་གསལ་བཏབ་པ། 切实，确切，定准，明确：ཅེས་ཅེས་ ཀེག་ ཀེག་ གིས་ལག་ལེན་ བགྱང་ བ། 确切执行了。བཀའ་ལས་ཅེས་ཅེས་ ཀེག་ ཀེག་ གནང་ སྐྱོང་ ཤོད་པ་ཞུ། 敬请给予明确答复。

ཅེས་ཅེས་ཟོ། (1)ཡིད་ལ་བཏུན་ པོར་འཇགས་པ། 记住，牢记：སེམས་ལ་ཅེས་ཅེས་ པོ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཤོད། 牢记在心。(2)འགྱུར་མེད་བཏུན་ པོ། 确定，确定不变。

ཅེས་ཅན། གཏན་འཁེལ་ལས་ཐག་ཆོད། 一定，必定，肯定：རྒྱལ་ཁབ་འཐོབ་རྒྱུ་ཅེས་ཅན་ཡིན། 一定能获得胜利。

ཅེས་བརྗོད། (1)ཆོས་ སོ་སོའི་ མཚན་ ཉིད་ རྟོད་པའི་ཚིག 定义。阐释事物性质的语句。(2)ཉི་མའི་རྟ་བདུན་ཀྱི་ཀུས་ ཀེག 定诠。日神七马之一。

ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཏིག་ཟྭེད། (ཪཀཀཉདཿ) ཐུང་ཀུ་གང་བཀའ་རྟེའི་ཆོས་ཤུགས་ ཀྱི་ གཞུང་ བཤེའི་ ཐུགས་ཉེག་སྡེ་ མིང་ཆེག་ཅི་རིས་ པ་ སྐྱབ་ པའི་ སྐྱའི་ རྟག་ཟྭེད་ ཅིག 赞诵明论。梵音译作利俱吠陀。论述文字组合结构之学。古印度婆罗门教经典四吠陀之一。

ཅེས་ཀྱིག ཅེས་ཅེས་ཀྱི་ཀྱི་ཚི་བསྒྲུབས་ཆོག

ཅེས་བཅིན། ཅེས་ པ་ བཏུན་ པོ། 一定，确定，确实：ཁོང་ཀུ་ཅེས་བཏུན་ཡིན། 一定来。

ཅེས་བཟུང་ཀྱི་ཐུབ། དོན་ཀྱེན་ཀྱི་ནང་གསེས། འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་ཅེས་ པ་ སྤྱོན་ཟྭེད་ དབའི་

དཔེས་བཟོ་འཁའ་ཞིག་གིས་དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་བའི་ངེས་ པ་ བསྟན་ ཏ་ དེའི་ ཚེ་ ཉོན་ཡོ་འཁའ་ཞིག་ལ་ འབྱས་ བུ་ བཏོན་ གོ་ རྟོག་ ཅིང་ སྡེབ་བ་མཚོན་བར་ཟེད་བའི་ཚུལ་ ཞིག་ ཅེས་ བྱ་བའོ། 确定修饰法。引用通常事物作比方，断定同类的被比事物，必同比方一样，生起损益后果，以修饰其文词。意义修饰法之一。

ངེས་བསྟན་གྱི་རྒྱུན་གཉིས། ངེས་ པར་ བསྟན་ བའི་ཚུལ་གྱི་ནང་གསེས་རྣམ་ གཉིས་ ཏེ། མཚོག་གི་ངེས་བསྟན་དང་། མཚོག་མིན་ངེས་ བསྟན་ནོ། 确定修饰法二，有益确定和有损确定。

ངེས་དོན། གདུལ་བྱ་ཁྱད་པར་ ཅན་རྣམས་ཀྱི་ངོར། ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཟབ་འཁྲིད་ཟབ་སོགས་རྣམས་ པ་དང་ བྱལ་བའི་དོན་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། དངོས་ པོ་གཅིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ངང་ བཞིན་ཤིས་ བདེ་གསལ་ཞིང་ རྟག་ པ་ཐམས་ བརྗོད་ པ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དོན་སྟོན་པ་རྣམས་དང་། དེ་ སྟོན་ཅིང་གསུངས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱང་ བཅས་ པའོ། 了义。佛对殊胜化机，所说诸法法性远离生灭戏论之甚深空性，及实有事性自然光明，超出一切思议言说境界之究竟义等，均是了义。此等经典及其注解为了义经。

ངེས་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ། དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ། སྟོང་ཉིད་དངོས་བསྟན་བསྟན་ཅི་གཙོ་བོར་ ཅས་ ཐེག་ཆེན་ སྟོན་པའི་མདོ། ཡུམ་ཆེན་འབྱིང་བསྡུས་ གསུམ་སྟེ་བྱའོ། 了义经，了义契经。中观师说主要从正面讲说空性的经典。如大、中、小《般若经》等。

ངེས་དོན་གྱི་རྡོར་དྲིལ། བདེ་སྟོང་གཉིས་སུ། 了义铃杵。密乘中以了义铃杵表示空乐。

ངེས་དོན་གྱི་ཨ་ཁྱུང་། སྐྱེ་འཇིག་ཐུ་བ། 了义短音阿字。密乘中用以代表体内极细持命风。

ངེས་དོན་ལ་ཟོམ་པ། རྟེན་པ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། ཆོས་གང་ཞེག་རྟོག་གེ་བ་དང་ཐེན་ཐོས་ དང་ རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ སྤྱོད་ ཡུལ་ ལས་ ཤིན་ དུ་ འདས་ཤིང་། ཅི་ ཅིང་ཆུ་ཆེ་བའི་དོན་དཔང་པོ་ རབ་ཀྱི་ སྤྱོད་ཡུལ་ བསམ་ གྱིས་ མི་ ཁྱབ་ བའི་ གནས་ རྣམས་ནི་ངེས་ བའི་དོན་ དེ། ལ་ ཡིད་ རྟོན་ པར་ བྱ་ བའོ། 依了义。义理深广，不可思议，远非诸论议师、声闻、独觉之所行境，而是诸最上根之所行境，斯为了义。应当信从于此，名依了义。佛书所说四依之一。

ངེས་འབྱེད་པ། (1)ངེས་ཤེས་འབྱེད་པ་ སྟེ་ དོན་ ཁོང་དུ་ ཆུད་ པ། 领会，了解。确切理会和了解。(2)དོན་ དོན་ དུག་ དུག 妥实，确切：ཁ་ རྩོད་ བཀའ་ མངགས་ཞུས་ བའི་ དངོས་ པོ་ རྣམས་ འདི་ ངེས་འབྱེད་ མདུན་ སྐྱར་ རོགས་གནང་། 日前所嘱各物，请交妥人带来！

ངེས་གནས། (1)དངོས་ སུ་ ཡོད་ པ། 实有，真有，确实存在。(2)བྱང་སེམས་ཀྱི་ ཀུ་ བྱ་ གཉ་ ཅི་ 住定地菩萨。

ངེས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)གཏན་ཁེལ་བ་དང་། ཐག་ཆོད་པ། 确定，决定：མི་གངས་ངེས་པ། 确定名额。འབོར་ ཚད་ ངེས་ པ། 确定数量。འགྲོ་ རྒྱུ་ངེས་པ། 决定要去。བྱ་ རྒྱུ་ངེས་པ། 决定要做。རིགས་གཉིས་སུ་ངེས་པ། 定为两类。དགོས་ངེས་ཡིན་པ། 是所必要。(2)བྱོ་ལ་འཛིན་ པ། 记忆，记住。保留在心中：སེམས་ལ་གསལ་ བཏང་ངེས་པ། 铭记于心。བསྒོམ་ བྱ་ མ་ངེས་པ། 忘却了教训。❷名词。(1)གདེང་ ཚོད། 把握，定准，信念。可靠性：ལས་འགན་ ལེགས་ འགྲུབ་ ཀྱི་ངེས་པ་མེད། 没有完成任务的把握。ངེས་པ་ བརྟན་ པོ་ ཞེས་ རྟེན་ དུ་ ཐུབ་ པ། 有了一种坚定的信念。(2)སྐྱེས་བ་ཉིད་བདུན་ གྱི་ནང་ གསེས་ ཤིག 决定。藏历二十七会合神之一。❸形容词。(1)དུག་

ཏན་ནས་ཏན་ཏིག 固定，肯定，一定；དུས་ཚོད་ངེས་པ་ཅན། 定时。ས་གནས་ངེས་པ་ཅན 固定的地方。འབད་བརྩོན་ངེས་པ་ཤིད་དུ་ཅིད་པ། 一定要努力进取。(2)བདེན་པ་དང་། མི་བསྒྱུར་བའམ་རྫུན་མ་མ་ཡིན་པ། 真实，真正，确实不假；ངེས་པའི་དོན། 真实含义。ངེས་པའི་རྟོགས་པ། 真知灼见。

ངེས་པ་འགོག་པའི་སྒང་བ། སྐུར་བའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐུར་གཞི་དངོས་པོ་གང་ཟུང་ཞེག་གི་སྐུར་ཚེས་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་ཁ་ན་ལ་ཡོད་པའི་ངེས་པ་སྐུར་ཞེང་། ངོན་ཀུང་དེ་གཅིག་པུར་མ་ཟད་དེ་འདྲའི་རྣམ་པ་གཞན་ལའང་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞེག 反择定双关。先从一个字面的几个含义中选定一义，然后说明尚可选定其他含义以否定前一选择的修辞方法。双关修饰法之一。

ངེས་པ་ལྔ། ལོངས་སྤྱོད་ངེས་པ་ལྔ་སྟེ། གནས་ངེས་པ་ངོ་མིན་སྤྱག་པོ་ཅཀྵད་ཁ་དང་བཞུགས་པ། སྐུ་ངེས་པ་མཚན་དཔེ་ཡོངས་སུ་གསལ་རྫོགས་པ། འཁོར་ངེས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་འཐགས་པ་ཁ་སྤྱག་གིས་བསྐོར་བ། ཚེས་ངེས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚེས་འབའ་ཞིག་གསུང་བ། དུས་ངེས་པ་འཁོར་བ་རྟེ་ཐྲེད་བར་དུ་བཞུགས་པ་བཅས་ལྟོ། 五决定。报身所具五种特法：处决定，永住色究竟大密严刹土；身决定，相好庄严圆满报身；眷属决定，唯有圣者菩萨围绕；法决定，但说大乘教法；时决定，住世乃至轮回未空。

ངེས་པ་ལྷ་ལྡན། (1)ངེས་པ་ལྔ་དང་ངོ་གཅིག (2)(ཨངོན) རྡོ་རྗེ་འཆང་། 具五决定。金刚持的异名。

ངེས་པ་ལྷ་བྱིན། དཀྱི་ཆུལ་ལྗོང་སོགས་གཏན་ཕེབས་ཀྱི་སྟོན་པ་ལེན་པར་འགལ་ཆུན་ངེས་པ་ལྔ་བྱལ་དགེ་སྦྱོང་ལ་དངོས་དང་། དགེ་ཆུལ་ལ་ཆ་འདྲ་ཞིག་དགོས་པ་སྟེ། མཐུན་ཀྱེན་ཚང་བའི་ཡུལ་འདིར་བསྟང་གི་གཞན་དུ་བསྟང་མི་རུས་སྐབས་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་ངེས་པ། ཚོ་ཆུ་སོགས་འདི་ཙམ་དུ་བསྟང་གི་དེ་ཙན་བསྟང་མི་རུས་སྐབས་པ་ལྟ་བུ་དུས་ངེས་པ། འཕགས་རྒྱལ་སྐབས་མ་གཏོགས་པ་གཞན་དུ་བསྟང་སྐབས་པ་ལྟ་བུ་ཚེ་ངེས་པ། དགྲ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་ཀྱི་སྲོག་མི་གཅོད་སྐབས་པ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་ངེས་པ། བསྟབ་བྱ་རྣམས་པ་འགའ་ཞིག་ལས་ཕྱ་བ་རྣམས་བསྟང་མི་རུས་སྐབས་པ་ལྟ་བུ་ཁན་ལག་ངེས་པ་སྟེ་དེ་རྣམས་དང་བྲལ་ན་སོར་སྤྲོམ་ཐོབ་པའོ། 离五择定。诸比丘、沙弥受持终身戒时，必须远离逆缘，即五择定。此在比丘，必须正离，在诸沙弥，须近似离；若以为于具此顺缘之处，则当守护，若于余处，则不守护，为处择定；于某年月，则当守护，至余年月，则不能守，为时择定；除斗诤劫，余皆能守，为生世择定；除怨敌外，不害他命，为有情择定；除重戒外，余诸轻戒，则不能守，为支择定。离此五者，别解脱戒方得生起。

ངེས་པ་ཅན་གྱི་སྒང་བ། སྐུར་བའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐུར་གཞི་དངོས་པོ་གང་ཡང་ཟུང་པ་ཞེག་གི་སྐུར་ཚེས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སྐུར་གཞི་དང་མི་མཐུན་པའི་སྐྱེ་འཕྲུག་དོན་རྣམས་བཀག་སྟེ་དེ་དང་མཐུན་པའི་སྐུ་དོན་གཅིག་ཉིད་ཟུང་ངེས་པ་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞེག 择定双关。从涉及主体的事物字面所含多义中，舍弃与主体不合之含义，选定相合之含义的修辞方法。双关修饰法之一。

ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པར་འགྲོ་བའི་ཕྱག་ཆུ་ལ་འཕྲུག་པའི་མདོ། བམ་པོ་གཅིག་པ། ཀུ་གར་གྱི་མཁན་པོ། པྲཛྙཱ་ཝརྨ་དང་སུ་རྟུ་བྷ་དྲི་དང་ཞི་ཐུ་པ་བཏེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྱུར་བའོ། 《人定不定印经》。全书一卷。印度论师般若瓦尔马、苏兰陀菩提和西藏译师智军由梵译藏。唐代义净由梵译汉。

ངེས་པ་འབྱེད་པ། རང་ཡུལ་ལ་ཡོད་མེད་ཡིན་མིན་གྱི་སྐྱེ་འདོགས་བཅད་ནས་རྗེ་བཞིན་ལེགས་པར་ཤེས་པའོ། 确知，引生决定。排除对于自境所作有、无、是、非等增益性，如实生起正确了解。

ངེས་པ་ལྷལ་ཐུང་། ཕུལ་བྱུང་གི་རྒྱུ་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱགས་ཚོད་ལས་བཀལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངེས་པ་ལྷལ་བྱུང་སྟོན་པའི་རྒྱུ་ཞིག 确定夸饰。夸大所论事物的优越性态，再以理由确定其必然如是的修辞方法。夸饰修饰法之一。

ངེས་པ་མེད་པ། ངེས་བརྟན་མེད་པའམ་མ་ངེས་པ། 没准儿，不一定：ང་རང་གུ་དུས་ཙམ་མིན་ངེས་པ་མེད་པ། 我什么时候来，尚未确定。

ངེས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་དྲུག་གི་ཁ་ཅིག་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་དང་། གནས་དང་། ཚད་ལ་ངེས་པ་མེད་པ།

无定苦。佛书所说六苦之一。苦痛的大小、处所、程度等变化无定。

ངེས་པའི་དོན། ངེས་དོན་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པའི་དོན་ཀྱི་ཚིག་སྡེ། ངེས་དོན་ཀྱི་མདོ་སྡེ་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པའི་དབེ། དབེའི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཅན་དོན་ཀྱི་གནས་ལུགས་དང་ཚོས་མཚུངས་པའི་དབེ་གཅིག་ཁོ་ནར་ངེས་པ་རྟེད་པའི་ཆུན་ཞིག 唯一喻。肯定只此一种，别无其他事物可作比方的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ངེས་པའི་ཚིག རྗེས་གྲུབ་མིང་གི་ཚིག་འགྲེལ། 释名、释文，训释字义。阐明后起名词字面所含意义的语句。佛书译为词或言词：སྒྲ་དོན་ལེའུ་པར་ཤེས་པས་ངེས་པའི་ཚིག་ལ་མཁས་པ། 通晓声义，故曰言词善巧。

ངེས་པའི་ཚིག་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞིའི་གྲས་ཤེག་སྟེ། སེམས་ཅན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྐད་དང་བརྡ་དང་སྒྲ་ཤེས་ཤིང་ཚིག་གཅིག་གིས་ཀྱང་དོན་རྣམ་པ་དུ་མར་གོ་བ་དང་། ཚིག་འགྲུལ་བ་དང་། ཚབ་ཚུབ་དང་། རྒྱས་པ་མེད་པར། འཕགས་པས་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་སྒོ་བྱ་དཀའ་བར་འགྲུར་བའི་ཚིག 词无碍解。四无碍解之一。此种智慧，能通达种种语文方言；闻一言而解多义；语无谬误、急躁、重复之过；能令闻者心生喜乐。

ངེས་པའི་ས། ཉེག་པ་གསུམ་གྱི་ཐྱིར་མི་ལྡོག་པའི་སའམ། མཐོང་ལམ་འཕགས་པའི་ས། 定地，决定地。声闻、独觉、菩萨三乘见道圣者所证功德不复退失之位。

ངེས་པར་འགྲེལ་བ། ཚིག་དོན་ངེས་ཅན་དུ་འགྲེལ་བ། 善解，详注。旧译广释、广开。

ངེས་པར་འཆིན་པ། ངེས་འཛིན་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པར་འཛུང་བ། ངེས་འབྱུང་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པར་འཛུང་བའི་ཚམ་སྐོམ་པ་ལ་མི་འཇིགས་པ། མི་འཇིགས་པ་བཞིའི་གྲས་ཤེག ཐུབ་ཆུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཐོབ་ཅིང་གཞན་གྱིས་ནམ་ཡང་མ་ཡིན་པར་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་སྟོན་པ་ལ་སུས་ཀྱང་རྟོལ་བའི་གནས་མེད་པའོ། 说出离道无畏。唯有菩提分法能证解脱永非其他，现在照见，如实宣说，无能诤者。如来四无畏之一。

ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཚ། ངེས་འབྱེད་ཀྱི་ཚ་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པར་ལེགས་པ། ངེས་ལེགས་དང་དོན་གཅིག

ངེས་པར་བསྲེག (ཟླཌ་) སོས་དུས། 定灼热。春末夏初的异名。

ངེས་པས་སྟོས་པ་འགོག་པའི་རྟགས། ཐན་ཚོན་སྐྱངས་འགལ་ཀྱི་ནང་གསེས། ངེས་པ་རྟགས་

སྤྱ་བཀོད་ནས་དགག་ཚོས་སྟོས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པ་འགོག་པ་སྟེ། དབེར་ན། བྱམ་པ་ཚོས་ཅན། འཇིག་ཏུ་དོན་གཞན་ལ་སྟོས་པ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་སྟ་བྱའོ། 确定破观待因。互绝相违论式之一。列举确定为因，以破除所破法是有待于其他事物者。如云："瓶，非观待其他事物而后坏灭者，以其确定要坏灭之故。"

རེས་བོ། 形容词。(1)ཐོ་ལ་འཛིགས་པོ། 记住，牢记不忘：གནས་སྐལ་ཚང་མ་ཤེས་ལ་རེས་བོ་བྱུང་། 一切情形都记住了。(2)བརྟན་པོ། 确定：རྐེངས་དོན་མཐའ་དག་ཆོག་ཏོག་དོན་འཁེལ་ཀྱི་རེས་བོ་བྱང་བ། 条约都确定要按条文切实执行。

རེས་འབྱེད། རེས་པར་འབྱེད་པ་སྟེ་འཕོར་བའི་ཉེས་པ་དང་གཏན་བྱལ་ཞིང་ སྡུ་ངན་ལས་ འདས་ པའི་གནས་སུ་ཕྱིན་པར་བྱེད་པ། བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གཤེས་ཤེག 出离，永出。四谛十六行相之一。永远超出轮回过患，决定趋入涅槃境界，故名为出。

རེས་འཇུང་། ཁམས་གསུམ་བཙོན་ར་དང་ འདྲ་བ་ནས་ཐར་ཉིང་སྡུ་ངན་ ལས་ འདས་ པའི་ གནས་ བའི་ བར་ཕྱིན་པ་སྟེ། འཕོར་བའི་གནས་ མཐའ་དག་ལས་ཐར་བར་འདོད་པའི་ཤེས། བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གཤེས་ཤེག 离，出离，厌离。四谛十六行相之一。脱离如狱三界轮回，安然往趋涅槃乐处，故名为离。

རེས་འཇུང་སྒྲུབ་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་གཤེས། ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་ཤེས་བཞིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཟབ་མེད་ཐུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་ པའི་ཐུ་བ་གང་ཞེག་འཕྲོ་བ་མཐར་ཐུག་ཏུ་གདོན་མི་ཟ་བར་འཕྱིན་ཅིང་ས་བཅུ་པའི་ ཁྱད་ པར་ ལས་ ཀྱིས་ བསྒྲུབས་པའོ། 定离成就。智度七十义之一。为毕竟趋入大乘，而依大乘发心证成无上菩提以成就二利事业者。必定无疑究竟出离。摄于第十地胜道之中者。

རེས་འཛིང་བྱ་བྱེད། འཕྲལ་ འཕྲལ་ སྐྱེས་ པའི་ རེས་ འབྱུང་ མི་ བརྟན་ པ་ ཞེག་ སྟེ་ ཕྱ་ བཏང་ ན་ བས་བྱས་ཀྱང་འགྲོ་བའི་སྐྱ་ཕྱ་བྱ་ཞེག 短暂出离心。偶然生起轻如鸿毛、但一出息即可吹走的轻微厌世情绪。

རེས་འབྱེད། རེས་ པར་ འབྱེད་ པ་ སྟེ། མཐོང་ ལམ། 抉择。见道。

རེས་འབྱེད་ཀྱི་ཚ། མཐོང་ལམ་ཀྱི་ ཟག་ པ་ མེད་ པའི་ཤེ་ ཤེས་ འདི་ ཉིད་ ཟག་ མེད་ ཤེ་ ཤེས་ ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་གཅིག་ཙམ་ཡིན་པས་ན་ཚ་ ཟེར། 抉择分。佛书所说见道无漏智。以其仅为圆满无漏智之一分，故名。

རེས་འབྱེད་ཚ་མཐུན། སོ་ སོ་ སྐྱེ་ བོ་ ལས་ རེས་ པར་ འབྱེད་ པ་ འཕགས་ པའི་ ལམ་ ཀྱི་ ཚ་ མཐོང་ ལམ་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའོ། 顺分，顺抉择分。胜出异生，顺应于生起圣道一分、见道之智。

རེས་འབྱེད་ཚ་མཐུན་བཞི། སྒྲོང་ ལམ་ རྩོད་ དང་། རྩེ་མོ་དང་། བཟོད་པ་དང་། ཆོས་ མཆོག་སྟེ་བཞིའོ། 四种顺抉择分。加行道中所有暖位、顶位、忍位和世第一法。

རེས་འབྱེད་ཡན་ལག ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུ་ བའི་ནང་གཤེས། གདམས་པའི་དོན་ཉམས་སུ་ ལངས་པ་ལས། སྒྲོང་ལམ་ཐུབ་ལ་སྐྱེ་ བ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་ ཐར་ པ་ ཆ་ མཐུན་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ སྐྱེས་ པའི་ མངོན་རྟོགས་གང་ཞེག་མོས་སྒྲུབ་ཀྱི་ས་ས་ བསྡུས་ པའོ། 抉择分。智度七十义之一。修习教义，心中所生加行道，即随应大乘顺抉择分所生现观之为胜解行地所摄者。

རེས་མེད། རེས་པ་མེད་པ་དང་དོན་གཅིག

ངེས་མེད་ཀྱི་དབེ། དབེའི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཅན་དོན་ཀྱི་གནས་ལུགས་དང་ཚོས་མཚུངས་པའི་དབེ་གཅིག་ཁོ་ནར་མ་ངེས་པར་གཞན་ཡང་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞེག 不孤喻。说明不只一种，尚有其他事物可作比方的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ངེས་རྟོས། གཏན་ལ་ཕབ་ནེད་པའི་རྟོས། 决算。

ངེས་ཚིག ངེས་པའི་ཚིག་གི་བསྡུས་ཚིག

ངེས་ཚིག་འབྲེལ་བ། དམ་བཅས་པའི་ཚིག་གི་ཐུབ་དོན་འབྲེན་པའི་ལུགས་བཅས་ཀྱི་ཐུབ་ཞེག 释文连引词。为前文引出解释字面含义的连引词。

ངེས་འཛིན། (རྟེང) ཕྱ་བོ། 哥哥。

ངེས་གཅྱོད། (1)ཁུལ་གཅིག་ལ་དམིགས་སུ་བཀར་བ། 结论，定论。(2)ངེས་པ་བརྗེད་པོར་བཅྱོད་བ། 牢记，铭记。

ངེས་གཅྱོད་ཐུབ། ནི་ཐུའི་འཇུག་ཚུལ་ཞེག指定词：ཁོང་ནི་ཕུལ་དུ་ཕྱུར་བའོ། 他是最好的。句中ནི་字即指定词。

ངེས་བཅྱོད། ངེས་གཅྱོད་དང་འདྲ།

ངེས་ཤེགས། གཏན་དུ་བའི་བ་སྟེ། ཐར་པ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཚོ་འཕང་། 定胜，决定胜。永久安乐。指解脱位和一切智位。

ངེས་ཤེགས་ཀྱི་རྒྱུ། ཤེས་རབ་སྟེ་གཙོ་བོ་ བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ། 决定胜因，一切智因。通达无我的智慧。

ངེས་ཤེས། ཡིད་ཆེས་སམ་ངེས་པ། 信念，信心，相信：ལས་འགན་ལེགས་འགྲུབ་ཐུབ་ཆུ་ཡིན་པར་ངེས་ཤེས་སྐྱེས་བྱུང་། 相信能够完成任务。

ངེས་ཤེས་སྐྱེད་བ། (1)ཡིད་ཆེས་སྐྱེས་པ། 起信，发生信念，有信心。(2)དོན་གསལ་པོར་རྟོགས་པ། 通达意义，了解意义。

ངེས་ཟིག་གི་ཟླ་བ། (མདོན) ཏོར་ཚ་ལྟ་བའི་མིང་། 定灼月。藏历五月的异名。

ངེས་གསལ། ངོ་མའི་དོན་གསལ་བརྗོད། 明确，确切；ངེས་གསལ་བརྗོད་པོ། 明白确切。

ངེས་བསྐྱོང་། ངེས་པར་དུ་བསྐུར་བ།必定发送：གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་རྣམས་ངེས་བསྐྱོང་ཤོད་པ་ཞུ། 上述情况，务请发函相告。

ངོ་། ❶གདོང་། 名词。脸，面孔，容貌：ངོ་དཀར་ནག 喜怒之色。ངོ་འགྱུར་བ། 翻脸。ངོ་སྐྱག་པ། 叛离。ངོ་དམན་པ། 不光彩。ངོ་འཚལ་བ། 认清。བཟའ་བཏུང་སྤྱད་སྐྱེན་གྱི་ངོར་མི་ལྟ་བ། 不徇饮食贿赂之情。ར་ཤ་ཟ་དུས་ངོ་དཀར། ར་རིན་སྤྲད་དུས་ངོ་ནག 吃羊肉时现笑脸，收肉钱时现怒容。ཡར་བལྟས་ཁྱམ་བྱའི་ངོ། ཐུར་བལྟས་འཇག་པའི་ངོ། 左看是猫脸，右看是枭脸。❷ང་མཐར་འཇུག་པའི་ སྒྲ་ བསྡུའི་ ཚད་ཅིག 助词。ང་字后面所加语终词。

ངོ་དཀར་བ། (1)ངོ་འཇམ་པ། 笑颜，喜容。(2)དངོས་ཆས་ནང་ནས་ཅུང་དྲག་པ། 较好，质量较高：ངའི་ ཅ་ལག་ གི་ ནང་ དུ་ འདི་ལས་ ངོ་དཀར་བ་མེད། 我的物件当中，没有比这个再好的了。

ངོ་ཕྱོག མདུན་དང་ཕྱི་སྟེ། དངོས་དང་ཕྱོག 人前和人后，当面和背面；ངོ་ཕྱོག་གི་ ཐུ་བ། 两面派手法。ངོ་ཕྱོག་ཅན། 两面派。 གཏམ་ངོ་ཕྱོག་མེད་པ་བཤད་དགོས། 当面和背面说的话要一致。

ངོ་ཕྱོག་མཚུངས་པ། ཕྱི་མདུན་མཐུན་པ། 表里一致。当面和背面相同：ལས་ དོན་ ངོ་ ཕྱོག་ མཚུངས་པ་ཞིག་མ་ཐུས་ན་མཐར་རྫུན་ཏུ་ཕྱི་ཚུད་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་ངེས་ཅན་ཡིན། 做事若不表里一致，最后定会漏底。

ངོ་ཕྱོག་ཀཱ་ཤོ་ལྡེ། ཕྱི་ མདུན་ མེ་ མཚུངས་པ་

དང་གཡོ་སྒྲའི་བྱ་བ། 阳奉阴违，两面派手法。

ངོ་སྐལ། ངོ་མའི་སྐལ་བ། 正份，本份。各人应得的份子；ངོ་སྐལ་ཐོབ་ཐང་གང་ཙམ་དུས་ཐོག་ཏུ་སྤྲོད་པ། 及时交付每人应得的份额。

ངོ་སྐྱིངས། ངོ་ཚ། 害羞，羞惭；ངོ་སྐྱིངས་ནས་མགོ་བོ་སྐད། 羞得低下了头。

ངོ་སྐྱེད། ཐ་ལོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་སྐྱེད་ཀ། 本利，本息。本金和利息；ཐ་ལོན་སྤྲོད་དུས་ཀུ་སྐྱིབས་ནས་ངོ་སྐྱེད་ཚང་མ་སྤྲོད་པ། 债务到期，本息一齐付清。

ངོ་ཁབས། ཁཁས་མདོག་དཀྲུས་དང་མི་འདྲ་བ་སྐྱེ་ཐེར་སྣ་ཚོགས་ཤར་བའི་ཁཁས་ནད་རིགས་ཤིག 面斑，白斑。肤色呈现灰白、疤痕等种种异状的皮肤病。

ངོ་ཁེབས། གདོང་པ་འགེབས་ཐྲེད་གྱི་སང་རས་སོགས། 面纱。遮掩脸面的绢纱等。

ངོ་ཁེབས་ཚྭ་ཐིག ཀདོང་ཐུགས་ནག་ཁའི་ཐྲེང་དུ་སོན་བའི་ཐིག་ལེ་ཆུང་ངུ། 面斑，雀斑。面皮上生的各色斑点。

ངོ་ཁྲལ། (1)ཐོབ་སྐལ་དུ་འཇྲི་བའི་ཁལ། སྡང་བོད་ཀྱི་སྐོར་བའི་ཁྱིམ་དུ་ཞབས་སྟོད་ཞུ་མི་མེད་མཁན་ཀྱིས་སྐྱིད་གཞུང་ལ་འཛལ་དགོས་བའི་ཁལ་ཞེས། 缺员税。旧时，西藏贵族家中缺乏人员任公职时，向政府交纳的差税。(2)ངོ་གཙོ་མི་ཏུས་བར་ཕྱིད་དགོས་བའི་ལས། 情面差事。不便拒绝、勉强答应承做的事情。

ངོ་འཁོར། མི་ངོ་གཙོ་བོ་དང་དེའི་རྗེས་འབྲངས་པ། 主从，主仆。为主者及其一行。

ངོ་འཕྲིར། གཞན་ལ་ངོམ་འཕྱང་གྱི་ངོ་སོར་འཕྲིར་བ། 表功，矜功，卖弄；ངན་ཕྱས་ངོ་འཕྲིར། 作恶自诩。

ངོ་ག། (རྟེན) སྔོང་ངོས། 面前，当前。

ངོ་གྲངས། ངོའམ་རྟོག་བའི་གྲངས་ཀ། 个数，件数；དཔེ་དེབ་གྱི་ངོ་གྲངས། 书籍册数。ཁྱིམ་ནང་དུ་སྡོད་མི་ངོ་གྲངས། 家中人口数目。ལོ་རྒྱུད་ངོ་གྲངས། 岁月数目。བོ་ཏེའི་ངོ་གྲངས་བཅུ་དང་བཅུད་ཨོད། 有一百零八函书。

ངོ་དགའ། མདུན་གྱི་བསྟོད་བཟླགས། 面谀，巴结。当面奉承；ཚོང་ལ་ངོ་དགའ་དང་འོག་ལ་ཐུབ་ཆོད་མེ་ཅིད། 不谀上，不欺下。ངོ་དགའ་མེད་ཅིང་གསར་འཛུགས་མེད། 不阿谀，不喜新。

ངོ་དགའ་ཐོ་བསྟོད། ངོ་དགའ་དང་དོན་གཅིག

ངོ་དགའ་རྒྱལ་ཡང། ངོ་བསྟུངས་ནས་བསྟོད་བཟླགས་ཅིད། 面谀，拍马屁。谄媚恭维。

ངོ་དགའ་ཐུགས་རྗེས། ངོ་ལ་བལྟས་ནས་ཐུགས་རྗེས་ཅིད། 徇情，徇私，看情面。

ངོ་རྩོལ། མངོན་སུམ་འཇོམས་མེད་ཀྱི་འགྲབ་འཛིང་། 反对，反抗，抗拒。正面对立，相持不下；གཟུའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་ལ་ངོ་རྩོལ་ཅིད། 反对压迫剥削。

ངོ་སྐྱག ཐུང་ཁལ་བས་རྟ་ཁལ་མི་གསུམ་གྱི་ཁལ་ཏུག་སྐབས་ཚབ་དང་དོད་ས་ཡིན་བར་དངོས་གྲུ་ཏུག་དགོས་པ། 支现差。旧时差民，须按规定实际支应乘马、驮畜或人力差徭时，不得以别种形式代替者。

ངོ་ཅག ང་ཚོའམ། བདག་ཅག 我们，咱们。

ངོ་གཅོག གཞན་གྱི་རེ་འདོད་ཉེས་མེད་དུ་གཏོང་བ། 破脸，伤情面。当面拒绝别人的请求；གྲོགས་ཀྱིའི་ངོ་གཅོག་མ་ཐོད་པ། 不敢破除朋友的情面。

ངོ་ཚག ཐུང་ཁལ་བས་ཞབས་སྟོད་དངོས་གྲུ་ཞུས་རྗེས་ཆག་བའི་ཁལ་འབབ། 出勤减免。旧时，西藏贵族家中，一旦有人实际充任官吏时，即可免除的一分差税。

རང་ཆོག། འགོ་འདྲེན་ནམ། རོགས་རམ། 靠山，奥援，内援：སྐྱེད་ཚ་སུ་ལ་ང་ཆེན་ཟབ་པ་ཡོད་མེད་མི་ཕྱེ་བ། 不问诉讼双方有无强的奥援。རང་ལ་བདེན་པ་མེད་པས་གཞན་ང་ཆེན་འཚོལ་བ། 自己没理，才请托靠山。

རང་ཆོག་གཏོང་བ། (1)ངོ་ཆེན་ཞུ་མི་གཏོང་བ། 托人暗中说情，走关节。(2)ངོ་ལ་བསྟས་ཏེ་དོན་སྐིན་གཏོང་བ། 给面子，赏脸。

རང་ཆོག་ཞུ་བསྒྲུབ། མགོ་འདྲེན་ཞུ་བཏུབ། 托情，贪缘说情：ཁྲིམས་ལང་ངོ་ཆེན་ཞུ་བཏུབ་ཀྱིས་བཀའ་ཉེས་ཆག་ཡང་ཞུས་ཀྱང་མ་བཏང། 多方向法院贪缘说情，谋求减刑，也没有结果。

རང་རྟོག། ངོ་ཤེས་བའམ་ངོས་འཛིན་གྱུབ་པ། 认识，认定，熟习：ངས་ཁོའི་ངོ་ཆོད་གྱུབ། 我能认识他。ལ་ངོ་མི་རྟོག་པ། 不熟习的地方。མིག་ཚོད་ཀྱང་ཡག་ཉེས་ངོ་མི་རྟོག། 有眼不识好歹。

རང་ཉི། (རྟེང) (1)ངོ་མའམ། དངོས་གནས། 实际，真实。(2)ངོ་བོ། 本性，自性。

རང་གདུག འགྲོ་ཐུབ་ངོ་སྤྲུག་བྱས་པ། 见面，面对面。

རང་གཏོང་བསྐུ་ཚེན། གཉེན་སྐྱིག་སྐབས་རང་མི་ངོ་མ་ཕྱིན་ནས་མནའ་མ་བསུ་ལེན་བྱེད་པ། 亲迎。结婚时，男方亲自前往迎接新娘来家。

རང་ལྟ། (1)གཞན་ཕྱི་ངོ་སྐྱང་། 看面子，顾情面。(2)མེ་ལོང་། 镜子。

རང་སྐྱེས། ངོ་འཁར་ཉེ། གཙོ་བོ་དང་དེའི་འཁོར། 主仆。

རང་བཅུར་བོ། གངོང་བཏུན་པ། 稳重，坚定：མི་དེ་དགའ་སྤྲུག་ཀྱི་འཕྱང་བ་སྐྱེན་པོ་མེད་པས་ངོ་བཏུན་པོ་ཞིག་ཡོང་། 其人坚定稳重，不易为忧乐所转移。

རང་བསྒྲེད། ཁ་གསག་ཀྱི་ཆོག་གས། མདུན་དུ་ཆེ་བརྡེད་ཕྱིད་པ། 面谀。当面阿谀逢迎：རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བསྟོད་དགའ། དྲང་བའི་གཏམ་ལ་མཉན་པ་དཀོན། 国王多喜人奉承，听信直言者稀少。ངོ་བསྟོད་དང་། རྫས་ཆོག ནོར་ཀྱིས་བསྒུབ་བ་བཅས་ལ་དོགས་རྟེན་གཟབ། 对面谀、假言和贿赂，要注意戒备。

རང་བསྟོད་ཀྱི་དབེ། དབེའི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཅན་ལས་དབེ་ཙམ་ཁྲན་ལྷག་ཀྱང་། དབེ་ཅན་ལ་ངོ་སྐང་རྒྱལ་ལང་སྟོན་ཕྱིར་དབེ་ལ་གཟིངས་བསྟོད་ཤེད་པར་ཐན་ཚུན་འབྲ་མཉམ་མཚུངས་མཉམ་དུ་སྐྱོང་བའི་ཐུན་ཞིག 面谀喻。所比事物较之比方虽有逊色，但为奉承所比事物，故意说为彼此相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

རང་ཐང་། མཐོང་ཆ་ཚུང་ངམ། བརྩི་འཇུག་ཆ་ཚུང་། 看法，重视程度：ཀུན་ལ་ངོ་ཐང་ཆུང་། 大家都看不起。

རང་ཐུག་དྲི་ལན། ཐན་ཚུན་ངོ་ཕྲད་ཀྱིས་གཏམ་ཐར་དྲི་ཚུར་དྲི། 对质。当面互相质问。

རང་ཐུག་པ། གངོང་དང་གངོང་ཐུག་པ། དངོས་སུ་ཕྲད་པ། 会面，见面．会晤。

རང་ཐོག ངོ་མའམ་དངོས་གནས། 真实．实在：གཏམ་ངོ་ཐོག་བཤད་པ། 说实话。

རང་ཐོག་ཞག གང་བཅིའི་སྐབས་དེའི་ངོ་ཐོག་ཞག་འདས་པའི་ཁྲིམ་ཞག་སྟེང་གཟུགས་བསྣན་པས་བྱུང་བ། 当日。所求当天的日期，由已过日加一而得。

རང་ཐོན་པ། (1)སྐྱེན་གཏམ་བྱུང་བ་དང་། ཀོ་གནས་འཕེལ་བ། གཟངས་སུ་ཐོན་པ། 出名，升迁，突出，གྲུབ་འབྲས་ངོ་ཐོན་པ་ཞིག་ཐོབ་སོང་། 获得了显著成就。(2)མངོན་སུམ་དང་། གཞན་ཤེས་མཐོང་བཞིན་པ། 公然，当众，明

目张胆：རང་ཉིད་ངོ་ཐོན་ཀྱིས་རྒྱུད་ངན་ཅིད་པ། 竟自公然作恶。ངོ་ཐོན་ཀྱིས་མིའི་ཏྲུ་ནོར་འཕྲོག་པ། 明目张胆，夺人财物。(3)(ཉིང) ནན་ཀྱིས། 郑重。

ངོ་མཚོན་པ། (1)མང་པོའི་ནང་ནས་བཟང་བ། 较好的。在多数里面比较好的。(2)ངོ་སོ་ཆེ་བ། 很体面，有面子。

ངོ་ཚད། ཐོར་ཞུགས་རྟེན་པ་གཞིས་ཡོད་ཀྱང་། ཞུགས་སྡུད་དངོས་སུ་མ་ཕྱས་པའི་རིང་རྒྱུད་དགོས་པའི་དངུལ་ཁྲལ། 缺员税。旧时，贵族家中无人出任公职时，须缴纳的一份税款。

ངོ་གདོང་། (1)ལུས་ཀྱི་གདོང་པ། 脸。ངོ་གདོང་ནག་སོག་ཆེ་བ། 怒容满面。ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ཏེ་ངོ་གདོང་དམར་བོང་ཕྱིན། 气得脸变红了。(2)གང་ཀའམ་གདོང་ཐུག 直接，当面：སྐད་ཆ་ངོ་གདོང་དུ་གོད། 话要当面说！

ངོ་འདྲ། (1)ཡི་ཀ་སོགས་ངོ་མ་དང་འདྲ་བཀྱས། 原件和抄件。(2)གདོང་པ་དང་འདྲ་བ། 面庞相似。

ངོ་ཆོད་ཐག་བསྒྲངས། བཅང་ངན་བཟེ་འཕྲལ་དང་ཚོག་ཅིན། 偷换隐瞒：རྩིས་ འཁྲི་ དངོས་རྫིགས་རྣམས་ངོ་རོང་ཐག་བསྒྲངས་མེད་པར་ རྩིས་སྡུད་ཀྱ་དགོས། 登记在册的东西，不能偷换隐瞒，要交接清楚。

ངོ་གནག་པ། བཞིན་དས་ལ་ཁྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། 怒容。

ངོ་གཚོང་། ངོ་ཚའི་དོན། 羞愧，难为情：ཕར་བཏོགས་ན་མི་འཕྲིག་ཚུར་ཐབས་ན་ངོ་གཅོང་། 却之不恭，受之有愧。

ངོ་ཐུགས་འཕྲག་རྩི། ངོ་མི་ཚ་བ། 脸皮厚，不顾羞耻。

ངོ་སྐྱོད། བདེ་སྐྱིད་པའམ། ཕན་ཚུན་ངོ་ཤེས་པར་ཅིད། 解说，介绍。使人互相认识：བར་སྐབས་ཀྱི་ གནས་ ཚུལ་ བྱུང་ ལུགས་ ངོ་ སྐྱོད་ གསལ་ བོར་ བྱེད། 明白介绍近来发生的情况。གསར་དུ་ཡོང་མཁན་དེ་ གཉིས་ མི་ ཚོར་ ངོ་ སྐྱོད་ ཞུས། 把新来的两位，介绍给大家。

ངོ་ཚགས། མ་ རུ་ ལ་ ཕན་ པ་ སྟེ། བྱ་ ཤིན་ འཇའ་ མཁན་ཀྱིས་ བྱན་ བདག་ལ་ རྒྱིད་ ཀྱི་ སྐྱེད་ པའི་ ཕྱག་ མ་ངོ་ བོའམ་མ་རུ་ནས་ གཅོག་ཏུས་སྐྱེད་པ་དེར་ངོ་ བོ་ལ་ ཕན་ པ་ཟེར་ བའི་ ཚོག་སྡུད་ལ་ངོ་ ཕན་ ཟེར། 扣除本金。借债人还息时，将多交的利息作为还本的一部分。

ངོ་ཟེབས། ངོ་མ་ཟེབས་པ། 亲临，ཁོང་ ཚོགས་ འདུ་ འཆོག་ སར་ ངོ་ ཟེབས་ གནང་ བ། 他亲临会场。

ངོ་ཕྱད། ཕན་ཚུན་གདོང་ཐུག་པ། 直接会晤，亲自见面：མི་ རིང་ བར་ ངོ་ ཕྱད་ ཙམ་ བའི་ རྩིས་ འདུན་ ཀྱ། 希望不久就能当面会晤。

ངོ་འཕངས། ངོ་སའི་ དཔའ་བས། 光彩，面子，荣誉：བྱས་རྗེས་ཆུང་ཟད་ལས་མེད་ཀྱང་། གཟེབ་ བཅས་ཀྱི་ངོ་ འཕངས་ མཐོ་བ་ ཞིག་ བྱུང་ སོང་། 仅有微绩，竟邀褒奖之殊荣。བྱས་རྗེས་བཟང་ངན་ ཆུ་ངོ་ འཕངས་ མཐོ་ དམའི་ ཁྱད་ བར་ གནམ་ སའི་ བར་ ཐག་ ཕྱ་ བྱ་ ཙམ། 成绩好坏，荣誉大小，相去天渊。

ངོ་འཛིན། (1)གནས་ལུགས་ངོ་ རྩྭ་ ནས་ འགྲེད་ པ། 认明，识别。经过说明，识别清楚：ཡིན་ རིང་ཁ་ བྱལ་བའི་ རྒྱུན་ རྐྱ་ དང་ ཁམ་ ངོ་ འཛིན་ ནས་ དགའ་ རྩྭ་ ཆེན་ པོ་ བྱུང་། 久别的弟兄，现在认出来了，非常高兴。(2)བརྡ་མ་མ་ ཡིན་ བར་ ལག་ བར་ འབྱོར་ པ། 确切收到：ཕྱག་ཀྱིས་ ངོ་ འཛིན་ བྱུང་ བས་ འདི་ ཙམ་ རེ་ ཟེམས་ བདེ། 手书收到，内心甚慰。

ངོ་བོ། ངང་བཞིན་དང་གནས་ལུགས། 名词。本体，本质。佛书译为自性、真性、体相；དོན་གྱི་ངོ་བོ། 事情的本质。 ངང་གི་ངོ་བོ་མིན། 并非本质。 སྨན་ལ་ངོ་བོའི་སྐྱོན་ནས་བསེལ་དྲོད་གཉིས། 药物分凉热两性，疾病分寒热两类。

ངོ་བོ་ཀ་དག རིག་པའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་སྟོང་པའི་ཆ། 自性本净。心识本体之性空分。

ངོ་བོ་ཅན་གྱི་རྒྱུན། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུན། 实体化修饰法，即形象化修饰法。

ངོ་བོ་གཅིག་པ། ངང་བཞིན་ཐ་མི་དད་པ། དཔེར་ན་བུམ་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། 性同，性质相同，本质一样。体性或自性无异者，如瓶与无常。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངང་བཞིན་གཅིག་པ་དང་། བདག་ཉིད་གཅིག་པའོ། 体同面异。同一事物内在的相对各面，如瓶子和知识，无常和事物，人和人体等。

ངོ་བོ་ཉིད། (1)ངང་བཞིན་ཉིད་དམ། ངོ་བོ་རྡེ་ངང་། 本质，天然；སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད། 精神本质。དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད། 事物的本质。ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་འཕེལ་འགྲིབ་དུ་གྱུར་པ། 自然消长。ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ངང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེག་གོ། 虚空本来自然清净。མིའི་རྩལ་བས་བཟོས་པ་ཡིན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་མ་ཡིན། 是人工造的，不是天生的。(2)དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་། ངང་གཟུགས་སམ། མཚན་ཉིད། 实况，原形。佛书译作行相、性相、自体、自性；ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད། 诸法自性。

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ། དད་སོགས་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་བཅུ་གཅིག 自性善。佛书所说信等十一心所法。

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག ལུས་ཚོར་སེམས་ཚོས་བཞིའི་ངོ་བོ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྗེ་བྱེད་འབྱེད་པ་བཞིན་དུ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའོ། 自性念住。念念专注于以智慧抉择身、受、心、法四者自性之中。

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མི་དགེ་བ། རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་ཉམ་ཐག་ནས་སྐྱོང་བའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མི་དགེ་བའོ། 自性不善。一切根本烦恼及随烦恼，起诸恶行，故其自性即是不善。

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་གི་བུད་དུགས། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ཙམ་སྟོན་པའི་འདོད་རྒྱལ་གྱི་ཚིག 原始名称，本体语词。但表事物自身的原始名字。佛书译作自性增言。

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཕུང་མ་བཅུན། ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཕུང་དང་། དེ་དང་མཐུངས་ལྡན་གྱི་ཡིད་དང་། སྐྱ་གང་། རིས་མཐུན་པ་དང་། མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་རྣམས་སོ། 体性无记。八种有色之界、处，与之相应之意、命、同分，以及名句文身，皆是体性无记。

ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་གྱིས་ནང་གསེས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེའི་ཕྱེ་ཐག་དག་པ་གཅིག་ལྡན་གྱི་དབྱིངས་མཐར་ཐུག་པའི་སྐུ། 自性身。智度七十义之一。佛身之一。具足二种清净究竟法界之身。

ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་གཉིས། ངང་བཞིན་རྣམ་དག་གི་སྐུ་དང་། སྐྱོན་བྱང་རྣམ་དག་གི་ཚངས་གྱུར་བའི་སྐུ་གཅིག 二自性身：自性清净身和客尘清净身。

ངང་བཅོ་ལྔའི་མཚན་ཉིད་པ། འདུས་མ་བྱས་པ་དང་། དབྱེར་མེད་པ། མཐའ་གཉིས་སྤངས་པ། སྒྲིབ་པ་གསུམ་ལས་གྲོལ་བ། རང་བཞིན་གྱིས་ཟིང་གསལ་བ་བཅས་པ། 自性身五相：无为、无别、永断二边、解脱三障和自性光明。

ངང་བཅོ་ལྔའི་ཡོན་ཏན་པ། གཞལ་དུ་མེད་པ་དང་། གྲངས་མེད་པ། བསམ་དུ་མེད་པ། མཉམ་པ་མེད་པ། དྲི་མས་དག་པ་བཅས་པ། 自性身五功德：不可量、无数、不可思、无等和离垢。

ངང་བཅོ་ལྔའི་ཆོས་ཅན། གཟུགས་དང་ཚོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་ལ་དངོས་པོ་མེད་པ། 自性空。色声等法性，无实有法。

ངང་བཅོ་ལྔའི་མེད་པ་ཉིད། ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་མིང་སྟེ། བདག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པ། 无自性性。圆成实的别名，谓我无实性。

ངང་བཅོ་ལྔའི་མེད་པ་གསུམ། མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དང་། སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད། དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དེ་གསུམ། 三无性：相无自性性、生无自性性和胜义无自性性。

ངང་བཅོ་ལྔའི་མེད་པར་སྨྲ་བ། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་ཅུ་བཀོད་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པའི་དབུ་མ་པ་རྣམས་སོ། 说无自性师。承认一切事物谛实非有的佛教中观师。

ངང་བཅོ་ལྔའི་གསུམ། ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པའི་ངང་བཅོ་ལྔའི་དང་། གཞན་གྱི་དབང་གི་ངང་བཅོ་ལྔའི། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ངང་བཅོ་ལྔའི་དེ་གསུམ། 三自性：遍计所执自性、依他起自性和圆成实自性。

ངང་བཅོས་པའི་སྐྱེ། ཁྱད་གཞི་དོན་གྱི་ངང་བཅོ་ཙམ་སྐྱེན་ཞིང་། དེའི་ཁྱད་ཆོས་གང་ཡང་གསལ་བར་མི་ཕྱེད་པའི་མིང་ཀུང་ཡིན་པ་འདི་དག་ལ་རྣམ་དབྱེ་དང་བོ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཀྱང་། ཟླ་སྒེ་རྣམ་དབྱིའི་ཆུན་ཐུང་ཚུ་མེད་པ་དབེར་ན། ལྕགས། ཟ་པ། དམར་བོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 本体词。除事物本身而外，不表其他任何属性或关系的实词，如铁、吃、红的等。藏语语法学中别称之为第一格、体格或第一啭声。

ངང་བཏུ་དད་པ། ངང་བཅོ་སོ་སོ་བའམ་རང་བཞིན་ཐ་དད་པ། དབེར་ན། རྟག་དངོས་གཉིས་ལྟ་བུའོ། 性异。体性或自性各自有别者，如云，“常及实事。”

ངང་བཅད་གཏི་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ། (1)རྣམ་དབྱེ་བྱག་པའི་ཚང་གསེས། བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་ཏེད་ཀྱི་སྐྱེ། དབེར་ན་ལྕགས་ཀྱི་སྐྱེད་པ་དང་། རྩེའི་ཁང་པ་ཞེས་པའི་སྒབས་ཀྱི་སྐྱེད་པའི་བདག་ཉིད་དམ་ཆུ་ཆ་ལྟགས་དང་། ཁང་པའི་ བདག་ ཉིད་ དམ་ཆུ་ ཆ་ རྩེ་ ཡིན་ པས་ འབྲེལ་ སྐྱེ་ འདིས་ བདག་ གཅིག་ པ་ ཡིན་ པར་ ཤེས་ ཐུབ། (2)བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་དོན་གཅིག 同质领属词。第六啭声的一个分类。如云铁的线，石头的房子。此处线和铁、房子和石头二者是同质，均赖第六啭声“的”字联系表明。藏语语法称此“的”字为同质领属词。(2)བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་དོན་གཅིག

ངང་ཚོ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་ཉིད་ བཅུ་ བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཆང་གསེས་ཤེས་ཀྱི་ཟབ་ཅིང་ཟབ་ཅིང་ཐོབ་ཀྱང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཉིད། 无自性空。十六空之一。

ངང་ཅིའི་བསལ་ཅོན། ངང་བཅོ་ལྔ་པའི་དབང་གིས་མ་མཐོང་བའི་བསལ་དོན་དེ། རང་གི་མདུན་ལ་ཡོད་པའི་ས་དུལ་ཕྱ་རབ་ཙམ་ལྟ་བུའོ། 体性隐密事。由于体性微细不能亲见之隐密事，如自己面前存在之极微尘。

ངང་བྱའོ། (རྟེང) བསྟུན་དགོས་པ། 须顾及，应该照顾情面。

ངོ་མ། རྟེན་མ་མ་ཡིན་བའི་དོ་བདག་དངོས། 形容词。真正的，正式的：ཁོ་རང་དོ་བདག་ངོ་མ་དང་མངོན་སུམ་མཇལ་ཐུབ་བྱུང་། 亲自会到了真正的当事者他本人。སྐུ་ངོ་མ་རང་། 阁下本人自己。 འདི་གཟུགས་འདི་ནི་ཁོ་རང་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་སྐུ་ངོ་མ་ནང་བཞིན་འདྲུག 这尊造像，很象他在世时的真容。གསེར་ངོ་མ། 真金。གནས་ཚུལ་ངོ་མ། 实情。བདག་གིས་བཤད་བའི་གཏམ་རྣམས་དངོས་འབྲེལ་ངོ་མ་རང་ཡིན། 我说的话，的确是真实的。

ངོ་མ་ཆོག་པ། (ཁྱབ) གཞན་ངོ་བྱོག་མ་རུས་པ། 不便拒绝，情面难却：ངོ་མ་རྩོག་པར་ཁས་ལེན་ཏེད་དགོས་བྱུང་། 不便拒绝，只好承担。

ངོ་མ་ཚོད་པ། ངོས་འཛིན་མ་གྲུབ་པ། 不认识，认不定；དཔོན་དམག་སུ་ཡིན་ངོ་མ་ཚོད་པ། 认不清谁是军官，谁是士兵。

ངོ་མའི་རང་བཞིན། ངོ་གོག་ཀི་གནས་ལུགས། 实质，本质。

ངོ་མི་རྟག་པ། ངོ་སྟོན་སྐྱངས་དཀར་ནག་འགྱུར་ཚུལ་མང་པ། 喜怒无常。

ངོ་མི་འཚོ་བ། (1)ངོ་མི་ཤེས་པ། 不认识。(2)ངོ་སྐྱང་མི་ཟེད་པ། 不讲情面。

ངོ་མེད་ཁྲེག་མེད། ངོ་ཁྲེག་མཚང་པ། 表里一致，当面背面没有不同。

ངོ་མེད་རིན་མེད། ངོ་སོ་དང་དོན་གཉིས་ཀ་མེད་པ། 既无面子又无好处，里外不讨好；དཀའ་ལས་ཇི་ཙམ་བཏུབ་ཀང་ངོ་མེད་དོན་མེད་རེད། 费力虽大，却不讨好。

ངོ་ཚ། ངོ་ཚ་བའི་བསྡུས་མིང་།

ངོ་ཚ་ཁ་སྐྱིངས། ངོ་ཚ་བའི་སྡང་ཚུལ་ཞེག 惭愧，羞愧。心愧面惭：ངོ་ཚ་ཁ་སྐྱིངས་ཀྱིས་ཁོང་ཁྲོ་ལངས། 恼羞成怒。

ངོ་ཚ་ཁྲེལ་འདུལ། ངོ་ཚ་ཁྲེལ་མེད་ཀུང་རེད། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ། 寡廉鲜耻，无惭无愧，不顾羞耻。

ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད། རང་སྐྱེངས་པ་དང་གཞན་ཁྲེལ་དོགས་ལ་འཇེམ་པ། 惭愧，知羞耻。

ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ལེམས། རང་སྐྱེངས་གཞན་ཁྲེལ་གྱི་བསམ་པ། 羞怯，羞愧之心。

ངོ་ཚ་སྐྱབ་ཏིན། ཀུན་པོ་བཟུང་ནས་རང་ཡུལ་དུ་སྐྱེག་སྐབས་འཇིན་མཁན་གྱིས་ཀུན་པོར་སྐྱོད་ཐུབ་ལས་ཐུགས། 遮羞钱。西藏古代法律，远方流丐，行窃被擒，失主应酌给路费送出境外，以遮小偷之羞，故名。

ངོ་ཚ་བ། རང་ཉིད་ཀྱིས་ནོངས་པ་ངོས་ཟིན་པས་གདོང་ཚ་ཐུར་ཐུར་ཟེད་པ། 自惭，羞耻，难为情，脸上发烧；ངོ་ཚ་བའི་གནས། 可羞的事。ཉེས་སྐྱོད་ལ་ངོ་མི་ཚ་བ། 不惭恶行。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱིངས་པ་དང་། ཁྲེལ་ལྡན། ཁྲེལ་ཡོད། ངོ་དམན། ངོ་ཚ་ཤེས་པ། བག་ཡོད། བག་ལྡན། མིག་དམན། འཆར་བ། འཇེམ་མདོག ཞུམ་མེད་བཅས་སོ།

ངོ་ཚ་མེད་པ། བདག་ཏུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཇི་ལྟ་ལ་མི་འཇེམ་པ་དུག་གསུམ་གྱི་ཚང་གཏོགས་པ་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེས་ཤིག 无惭。自不知耻，行不善行，无所顾忌。佛书说为三毒所摄，二十随烦恼之一。

ངོ་ཚ་སྐྱིན་ཟོ། ངོ་ཚ་སྐྱ་བ། 面皮薄，容易害羞。

ངོ་ཚ་ཤེས་པ། དགེ་བའི་སེམས་བྱང་བཅུ་གཅིག་གི་ཁྱས་ཤིག་སྟེ་བདག་གམ་ཆོས་ཏུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཇེམ་པ་ཉེས་སྐྱོད་སྤྱད་པའི་རྟེན་ཅིང་བའི་ལས་ཅན་ཞེག 惭。于自我、于事物均属可羞，从而耻诸罪过、防护恶行之心。佛书说为十一善心所之一。

ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་རྣམ། འཕགས་ནོར་བདུན་ཀྱི་

ནང་གསེས། རང་ངོར་སྡོམ་བའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་འཇོམ་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྒྲུབས་སུ་སྐྱབས་ཏུ་མཆིག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་མཐུན་ལས། 惭财。七圣财之一。于己有惭戒诸罪业，隐于通达烦恼无我智慧库中，如同轮王之绀马宝。

རྨ་ཚན། ཐོ་སྟོབས་ལམ་ཅམ་ཐོབས། 胆量，豪气；ངོ་ཚན་ཆུང་བ། 谨小慎微。ངོ་ཚན་ཆེ་བ། 豪放不羁。

རྨ་ཚབ། ཚབ་ཏུད་མཁན། 代表，代理人，代替者。

རྨ་མཚང་འབྱེ་བ། སྐྱེན་འདོན་པ། 检举，揭发。

རྨ་མཚར། ཁྱད་མཚར་ངམ་ཡ་མཚན། 奇异，神怪，美丽。佛书译为希奇、稀有；སྤྱད་རྨ་མཚར་ཅན། 精采的节目。བྱས་རྗེས་ངོ་མཚར་ཅན། 奇迹；出色的成绩。ངོ་མཚར་གྱིས་ལྟ་བ། 愕然惊视。མངོད་པ་ངོ་མཚར་ཅན། 神奇的行为。ཡུལ་ལྗོངས་ཀྱི་སྣང་བ་ངོ་མཚར་ཆེ་ཞིང་མཇེས་སྤུག་བཟྱིད་ཆགས་དང་ལྡན་པ། 地方景物，奇丽壮观。

རྨ་མཚར་ལྷ་ལྷོད་འཇམ་གྲིང་གི་རོང་འཇིགས། འཇམ་བུ་གྲིང་འདིར་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་ཆེན་པོ་ལྔ་ཡོད་པ་ནི། དབུས་སུ་ཀྱ་ཏེ་གདན་ཀླུབ་བྱབ་པའི་ཞིང་། ཤར་དུ་རྒྱ་ནག་རི་བོ་རྩེ་ལངས་དབུས་སུ་ཞིང་། ལྷོ་ན་རི་བོ་པ་ད་ལ་སྒྲན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་། ནུབ་ན་ཨོ་ཏྲན་མཁའ་འགྲིལ་གྱི་གྲིང་བའི་ས་འབྱུང་གནས་ཀྱི་ཞིང་། བྱང་ན་ཤམ་བྷ་ལ་ཆོས་རྒྱལ་རིགས་ལྔའི་ཞིང་བཅས་ལྟ་ཡོད་ཟེར། 世界五胜地，赡洲五圣地，南赡部洲五大佛教圣地：中央印度金刚座为释迦牟尼胜地；东方中国五台山为文殊菩萨胜地；南方普陀洛伽山为观音菩萨胜地；西方巴基斯坦乌仗那空行洲为莲花生胜地；北方香拔拉为具种法王胜地。

རྨ་མཚར་བྱེ། (1)གངོ་མཇེས་པོ། 美貌，面容美丽。(2)ཡ་མཚན་ཆེན་པོ། 稀有，精采。

རྨ་མཚར་ཕུལ་ཕྱུང། ཕུལ་བྱུང་གི་རྒྱུན་གྱི་ཚིག་གིས་ཤེགས་ཤིག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་ཚོད་ལས་བཅལ་བའི་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་ཁྱད་ཚོས་ཕུལ་བྱུང་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 希奇夸饰。描绘所论事物的优越性态，出乎寻常，叹为稀有的修辞方法。夸饰修饰法之一。

རྨ་མཚར་བ། ཡ་མཚན་པ། 惊奇，奇异；ངོ་མཚར་བའི་ཕྱོགས། 奇异的征候。ངོ་མཚར་ཆེད་དུ་བྱུང་བ། 特别希奇，最胜稀有。

རྨ་མཚར་རྩ་བདུན། མི་ནད་མེད་ཀྱི་རྟའི་འཕངས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞོག་གླུར་ཀྱི་དོན་རྣམས་ གསལ་བར་ཕྱང་སྟོན་རྩལ་བའི་རྩ་བརྒྱབས་བདུན་ཏེ། ཁྱིམ་ཕྱོ་དང་། མགྲོན་ཕྱོ། དགྲ་ཕྱོ། གྲོགས་ཕྱོ། གདོན་ཕྱོ། མེ་ཆུ་ཀོང་ཁྱོག ཀུ་རྩ་བཅས་སོ། 七奇脉。根据切诊健康无病者寸口脉搏，以预言不可亲见及未来事物气运的占卜法。此分七类：家宅占、行人占、怨敌占、亲友占、邪魔占、水火颠倒占和子嗣占。

རྨ་འཚོ་བ། ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ། 讲情面，维持面子；རྩ་དོན་བཟློད་ནས་ངོ་མི་འཚོ་བ། 坚持原则，不讲情面。

རྨ་འཇེམ། གཞན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་ངམ། སེམས་སྤྲོད། 徇情，顾面子，照顾情面。

རྨ་འཇེམ་ཐེལ་འཚོག ཉེས་ཅན་ལ་ངོ་སྤྲོད་ཐེལ་ཡངས་སུ་འཇོག་པ། 姑息，徇情优容。

རྨ་འཇུམ། དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 喜容，笑容，ཁོང་དེ་རྒྱུན་དུ་ངོ་འཇུམ་སྟེ་བཞུགས་པ་ ལས་ཅང་མི་གསུང་། 他经常面带微笑，不说什么。

རྨ་འཇུམ་དཀར་ནག དགའ་སྡུག་གི་ངོ་གདོང་དགོངས་ཚུལ། 喜怒之色。内心高兴与否的面部表情。

ངོ་འཛུམ་གཀིང་གཅག ཁ་འཛུམ་ལེམས་གནག 伪善，笑面虎。口蜜腹剑，笑里藏刀。

ངོ་འཛོམས། གདོང་འཛོམས་སམ། ངོ་ཕྲད། 会面，见面。聚会在一起：མཐ་ཆུན་ངོ་འཛོམས་བྱུང་བ། 相互见面。

ངོ་རྫུན་བཟོ་བ། བདེན་པ་ཁྲངས་ཐུབ་རིགས་ལ་བཅོ་བཟོས་ཀྱིས་ལྷད་ འཛུག་ པའམ་ རྫུན་ མ་ དང་ བཤེ་ བོ་ཆུག་པ། 篡改，假造，偷换。改动真凭实据，弄虚造假。

ངོ་ཐུལ། ངའི་གཟི་མདངས། 容光，面部神色：མི་ངོ་ཐུལ་ཆེ་བའི་དཔའ་བོ། 容光焕发的英雄。

ངོ་ཐུམ་པ། གདོང་ནག་བོ་བསྡུད་པ། 皱眉，收敛笑颜：ཁ་ཐུས་ངོ་ཐུམ། 发怒皱眉。

ངོ་ཐྲོག ངོ་ཐྲག་པ་སྟེ་རེ་བ་ཐག་པ་ཁས་ མི་ ལེན་ པ། 冒渎，冒犯，违拗。不照顾对方情面：ཁས་ལེན་ཆུབ་བསྒྲུབ་ཀྱིས་ངོ་ཐྲོག་ཐྱེད། 翻悔前言，伤及情面。སྣང་བ་གདོང་འདེད་ཀྱིས་ངོ་ཐྲོག་ཐྱེད་པ། 单顾眼前，冒犯他人。ཡང་ ཡང་ ནན་སྣུལ་ཐུས་ བའི་ ངོ་ ཚོག་ དཀའ། 一再敦促，难以违拗。ངོ་མ་ཐྲོག 不可伤及情面。

ངོ་ཐྲོག་ཀྱི་ཚིག (1)གདོང་ གྲུག་ གིས་ ཆོལ་ བའི་ གཏམ། 当面的争论，抗颜之辩。佛书译为苦切语言。(2)རེ་བ་ཁས་མི་ལེན་བའི་ ཚིག 面折。当面拒绝的话。

ངོ་ཁ། ཁ་ ཁའམ་ ཁ་ གཏད། 对手，对头：ཁ་མཆུའི་ངོ་ཁ། 诉讼的对方。རྩོད་པའི་ངོ་ཁ། 辩论的对手。དཔའ་བོའི་ངོ་ཁ་ལེན་པར་དཀའ། 英雄的对手，不易充当。

ངོ་གཤོག སྐུ་ངོའམ་དཔོན་དང་འབྲོང་གཤོག 主仆。主人和仆从，དཔོན་ ངོ་ གཤོག་ ཚང་ མ་ སྡེབ་དུ་ཕེབས་པ། 主仆同往。

ངོ་རང་ཟོག་ཏུ་འཛོད་པ། ཀ་དག་ཁེགས་ཚོད་ཀྱི་སྐོམ་རིམ་ཤིམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། རིག་པའི་ངོ་བོ་ཀ་དག་གི་གནས་ལུགས་རྗེ་བ་དེ་དང་ཕྱོ་ངང་ཐོག་ཏུ་ངོ་ཤེས་པའོ། 本性自见。旧密大圆满本净观修的方式之一。本智体性，元始清净，如其所有，现在自知，故称本性自见。

ངོ་རྩེ་གཙོངས། ངོ་གཅོང་དང་དོན་གཅིག

ངོ་ཐབ་ཐག་ལྟབ། ངོ་སྐག་གི་གཏམ་དང་ རྒྱབ་ ཤོགས་ཀྱི་གཏམ། 当面说一套，背后说一套。

ངོ་ཚེག འགྲེལ་པ་སོགས་སྟོ་ལེན་ཁྱེད་པ། 招待，接待。

ངོ་ཚོག་པ། (1)བློ་ཤོག་རྒྱབ་གཏོང་ཁྱེད་པ། 背叛，叛变：ངོ་ཤོག་རྒྱབ་གཏོང། 叛逆。ངོ་ཤོག་ཐིང་འཁྲུག 叛乱。རྒྱལ་ཁབ་ལ་ངོ་ཤོག་པ། 叛国。(2)ངོ་ཤོག་ཁྱེད་པ་ པོ། 叛徒，叛乱分子。

ངོ་ཤིག གདོང་ལ་སྐེ་བ་ཕྱུ་བ་སྐབས་ཤོས་ཁྱབ་ བའི་ བཀས་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 面虱。面部出现浅薄斑痕如同肉痣的皮肤病。

ངོ་ཤེས་པ། (1)སྐུ་ལིན་དང་གང་ལིན་ཏ་ག་ཅི་བ། 认识，熟识：ངོ་ཤེས་འདྲིས་པ། 彼此熟识。ངོ་ཤེས་ཐོག་ཤོས་པོ། 相识好友。མི་ཚེ་རི་ལ་བསྡད། རི་ དྭགས་ ངོ་ མི་ ཤེས། 终生山中居，不识野兽面。(2)ངོ་ཤེས་པའི་མི། 相识的人，熟人。

ངོ་བཤུས། འདྲ་བཤུས་ཏེ་ མ་ དབིར་ བཏེག་ ནས་ བཤུས་པའི་ཡིག་ཆ་དང་རི་མོ་སོགས། 拓本，抄本，附本。按原本抄出的文件或临摹的画样：དབུ་ཚ་བར་མ་ལ་བཏེག་ནས་ངོ་བཤུས་བྱེད་པ། 照印本抄写。

ངོ་སོར། (1)ཕྱུག་སམ་བཙུན་མཐོང་། 面子，体面，光荣：གཞན་གྱི་ངོ་སོར་ཕྱུ་བ། 顾情面。སྡུག་བསྔལ་ངོ་སོར་ཁྱེར་བ། 把坏事当光荣。རའི་རིལ་མ་ལ་ལུག་གིས་ངོ་སོ་གཏོང་བ། 山羊拉的屎，绵羊卖情面。喻慷他人之慨。(2)བྱས་རྗེས།

成绩，效益：ངོ་མཚ་ངོམ་པ། 夸功。 སྨན་འདི་རྒྱ་ཆེན་མེད་ཡང་ནད་ཐོག་དུ་ཐུག་པར་བརྟེན་ངོ་མཚ་ཐོན་པ་བྱུང་མོང་། 此药虽不贵重，因为对了症，效果很好。

ངོ་མཚ་བསྟོད། (ཡིན) བསྔགས་བརྗོད་ཐེབ་པ། 赞扬，表彰：མི་དེ་འདྲ་ནི་ངོ་མཚ་བསྟོད་འཚམ་པ་ཞིག་རེད། 他是一个应该受到表扬的人。

ངོ་སྐྱང་། གཞན་ཀྱི་མེམས་སྐྱང་བ། 顾情面，看面子：རང་ཚད་མེ་འཛིན་པར་ངོ་སྐྱང་མེར་ལ་ཆ་འཇོག་ཐེབ་པ། 不自坚持，随顺情面。གཞན་ཀྱི་ངོ་སྐྱང་ཧལ་ཏྲག་པ། 过分照顾他人情面。སྒོག་ངན་སྐྱེར་སྐྱེན་ཐེབ་མཁན་ཀྱི་ངོ་སྐྱང་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ། 屈从行贿者的情面。

ངོག་ཀོ། (སྐྱང) ནོན་ནོ། 被压倒。

ངོག་རྟ། (སྐྱང) སོང་ན། 如果去，如果走。

ངོག་ལས། 名词。(1)འཐག་མ། 边缘，近处，侧：རྒྱའི་ངོག་ས། 水岸。ཀུ་མཚའི་ངོག་ལ་གནས་པ། 住在海滨。(2)གཞུང་། 正中，中央：འཇུག་ངོག་ས། 正路，大道。

ངོག་ལོ་ཁྲ། བྱང་གནས་ཤིག 底致罗。一大数名。

ངོམ་ཁྱེར། ངོམ་ཡུས་ཀྱི་ཁྱེར་སོ། 夸功，卖面子：བན་འདོགས་ཕྱན་བ་ལས་མེད་ཀྱང་ཁྱས་ཡུས་ཀྱི་ངོམ་ཁྱེར་ཆ་ཚ་ཁ། 好处只有一点，夸功却很厉害！

ངོམ་ངོམ། ཉིར་ངོམ་པའམ་གཞན་ལ་འཕྱང་འཕྱང་པ། 炫耀，自诩，卖弄：ཤི་གདུགས་ཀྱི་མ་འཁྲིམ་ལས་ན། འབྱ་མེ་ཁྱེར་རང་ནོད་ངོམ་ངོམ་ཟེར། 太阳轨道上，流萤炫光辉。喻同“班门弄斧”。

ངོམ་རྩེ། འབབ་རྩ་ཞེག རྩ་འཚོ་གདང་ལའི་རྡུད་ནས་བྱང་ཞེང་མཚོ་སྟོན་ཞེང་ཆེན་ཀྱི་ནང་ཆེན་རྩྭང་དང་བོད་རང་སྐྱང་ལྷངས་ཀྱི་རི་བོ་ཆ་རྩྭང་བཏུད་དེ་ཆབ་མདོང་ཟླ་རྩེའི་ནང་དུ་འབབ། 昂曲。河名。发源于唐古拉山，流经青海省的囊谦县和西藏自治区的类乌齐县，在昌都流入澜沧江。

ངོམ་པ། (ཐ་དད་པ) ངོམས་པ། ངོམ་པ། ངོམས།། གཞན་ལ་འཕྱང་འཕྱང་ཐེབ་པ། 卖弄，逞能，炫耀，夸耀：ཡོན་དན་ངོམ་པ། 卖弄才能。མཚོན་ངོམས་ མདའ་འཕྱན། 剑拔弩张。སྤྲེའུའི་ངོམ་ཏུ་ཀུ་བ། 猴子炫耀的只有屁股。

ངོམ་འཕྱང་། གཞན་ཀྱི་མདུན་དུ་ངོམ་སོ་འཕྱང་བ། 夸耀，矜夸，自诩。

ངོམ་མོ། ངོམ་པོའམ་ངོམ་འཕྱང། 夸耀，矜夸，自诩：གཞན་དག་ལ་ངོམ་སོ་ཐུག་པ། 向人夸耀。

ངོམས། ངོམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

ངོམས་པ། ❶ངོམ་པའི་འདོམ་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) ཚོམ་པ། 满意，饱足，餍，够：ཤུ་བས་མི་ངོམས། 看不餍足。 དྲམ་སེམས་ཆེ་བའི་མི་དེ་ངོམས་ མི་ཤེས། 贪心大的人，不知满足。❸ངོམས་པའི་མིང་། 名词。餍足，满意。

ངོམས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། འདོད་ཡོན་ཐོས་ ངོམས་ མི་ཤེས་ པའི་ སྡུག་ བསྔལ་ དེ་ སྡུག་བསྔལ་དྲུག་གི་ཁ་ཅུལ་ཞེག 无餍足苦。佛书所说六苦之一。

ངོར་སྐྱང་བཙམ་ཟིང་། སྡུག་རི་གཅིན་གཅིག་སྐབས་ཀྱི་རྒྱན་པ་ཞེག་སྡེ། ཁོང་གིས་བྱེ་ཕུལ་སྐྱང་ བཅོས་ནས་འབྱུ་ མར་ ཚད་ཀྱིས་ བཅའ། དགའ་ གཅིས་ ཆོང་ བྱས་ མཐུན་ གཅིས་ ལ་ ཕྱང་ བསྡེབས། དེ་གོང་བོད་ན་ཆོང་དང་བྱེ་སྐྱང་མེད། དེ་ཕྱིར་མཛངས་མི་བདུན་ཀྱི་ནང་གིས་སུ་ཡིག་ས། 鄂裹赞蒙。吐蕃王朝第三十一王达日年思时一大臣名。他首定秤斗，初兴商业，藏史称为七良臣之一。

ངོར་ཁྱོང་གཉེས། དབལ་ཕྱོན་ས་སྐུ་བའི་གསང་

སྔགས་ཀྱི་ཁས་ལེན་མཁན་དང་ཆོད་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་དང་། རྡོང་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གཉིས། 鄂宗二师。住持萨迦派密乘教法的两位大德：鄂钦·袞噶桑波和宗巴·袞噶囊杰。

ངོར་ལྷག་ལས། ས་སྐྱའི་གྲྭ་མཐའ་འཛིན་མཁན། ངོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ། ཞེམས་དཔའ་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། དཀོན་མཆོག་ལྷུན་གྲུབ་སོགས་ནས་བརྒྱུད་པའི་ལྷག་ལས། 鄂派。由鄂钦·袞噶桑波、僧巴·袞却坚赞、袞却伦珠等所传出的萨迦教派。

ངོས། ❶名词。(1)ཕྱོགས། 方向：ཤར་ངོས། 东方。(2)ཟེམས། 表面，རྩེ་ངོས། 山顶，山上。གྲུང་ངོས། 墙面。མེ་ཟུང་གི་ངོས། 镜面。ངོས་འཇམ་པོ། 表面平滑。ངོས་མཉམ་པ། 平坦。ངོས་སྙོམས་པ། 均匀，平坦。ངོས་གཅོང་པོ། 陡坡。ངོས་ཡངས་པ། 宽敞。(3)མདུན། 当前，当面：ངོས་ཟས་དང་ཁོག་ཟས། 当面吃和私下吃。གཏམ་ངོས་སུ་གོད། 有话当面说！❷བདག 代词。我：ངོས་ངང་ཁྱོ་ཐོས་དམན་པོ་ཡིན། 我的智能不高。

ངོས་ཆོད། ངོ་ཤེས་པ། 认明，识别，看清，辨明：རག་གསེར་གང་ཡིན་ངོས་ཆོད། 识别是铜是金。མཚན་མོར་མི་ཞིག་གྱུག་ཀྱང་ངོས་མི་ཆོད། 夜间碰到一人，但未看清。

ངོས་མཇལ། མི་ངོ་མ་དང་ངོ་མ་མཇལ་བའམ་ངོ་ཕྱད། 见面，面谒，亲自会见：ངོས་མཇལ་ཞུས་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་བ། 面谈。

ངོས་ཕྱོག གདོང་དང་གདོང་ཕྱད་པ། 面对面，晤面，遇逢，相见：ལན་འཕྲིན་གཏོང་རེས་ཅམ་མིན་པར་ཡན་ཆུན་ངོས་གྱུག་གི་ གོག་ནས་མོལ་ བསྡུར་ཏས་ པ། 不仅函商，而且面议。དོ་བདག་ཡན་ཆུན་ངོས་གྱུག་སར་ཆུ་དངོས་ཚང་ མ་ཞིབ་བཤེར་ཏས་པ། 物主双方，在会面场所点清一切物资。གོང་ས་ཡན་ཆུན་ངོས་གྱུག་གི་ གོག་ནས་བདེན་རྫུན་ཞིབ་བཤེར་ཏས་པ། 两造对质，辩明是非。

ངོས་སྐྱོད་པ། (1)སྐར་ངོ་མི་ཤེས་པ་ངོ་སྐྱོད་ཅིད་པ། 介绍，使认识，使会晤。(2)གནས་ལུགས་མི་ཤེས་པ་ངོ་སྐྱོད་པ། 说明情况。

ངོས་འཕྲད། ངོ་མའམ། དངོས་སུ་འཕྲད་པ། 直接会晤，亲自见面：ཕན་ཆུན་ངོས་འཕྲད་བྱུང་། 彼此直接会见了。

ངོས་སྐྱེར། ངོ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡི་ཀ་ཐམ་འབྱར། 证明信，正式介绍信。盖有印鉴的介绍信。

ངོས་འཛིན། ཡིན་མིན་ནམ་ཡག་ཉེས་ཏེ་ཁོ་བོར་ཅིད་པ། 辨别，认识，认定：ལེགས་ཉེས་མཉམ་བཟེས་ཀྱི་ནང་ནས་ངོས་འཛིན་མ་ནོར་བ་ཅིད་དགོས། 要从好坏混杂之中正确辨别。དགྲ་གཉེན་ངོས་འཛིན་ཅིད་པ། 辨认敌友。

ངོས་ཟིན། (1)ངོ་ཤེས་པ། 认识。(2)གནད་དོན་རྟོགས་པ། 了解，通达。

ངོས་བཟུང་། འདི་ཡིན་སྙམ་པར་ངེས་པ་བཟུང་བ། 辨认，认识，识别：དངོས་པོ་འདི་དང་འདིའ་ཞེས་ངོས་བཟུང་མེད་པ། 辨认不出这是什么物体。

ངོས་ཙམ། ངོས། 面，边：ཆུ་མཚའི་ངོས་རྙམ། 海面。གཙང་པའི་ངོས་རྙམ། 河面。རྩེའི་ངོས་རྙམ་དུ་ལུག་མང་པོ་འཚོ་བ། 山边上放牧着许多羊。

ངོས་ལམ། ངོས་སྐྱོང་དང་ ལམ་ ཡིག་ ཅེས་ བའི་ བསྡུས་ཟིས་དེ། སྐར་ཁལ་ཉུ་ལག་སྐུལ་ཟིད་ཀྱི་ ལག་ འཕྲིང་། 派差路条。旧时，在途中征派乌拉差徭的证明。

ངོས་ལེན། ཁས་ལེན་པ། 承认，允许，接受，ངང་ རྩོངས་ ངོས་ ལེན། 认错。承认自己罪行。

རང་སྐྱོན་རང་གིས་ངོས་ལེན་བྱེད་པ། 自己承认自己的缺点。

ངོས་བཀེད། གདོང་བཀེད། 对质。当面争辩和对答：ཁྲིམས་སར་ངོས་བཀེད་བཏུབ་ནས་ཐུལ་ཁ་ཐོབ་པ། 当庭对质，取得胜诉。

དངགས། དག 语言，辞令：སྐྱེན་དངགས། 美言，诗。

དངངས་སྐྲག ཉཻགས་སྐྲག 恐惧，怖畏，恐慌：དངངས་སྐྲག་སྐྱེས་པ། 心生恐惧。དངངས་སྐྲག་ཚབ་ཙོག 惊慌，惊惶惶惶。དངངས་སྐྲག་མ་སྐུལ། 不要吓唬人！

དངངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)དབུགས་རྩི་བྱང་ཏུ་འཆངས་པ། 突然窒息，呼吸阻塞：ཆུར་ཞིམ་ནས་དབུགས་དངངས་སོང་། 沉入水中，呼吸窒息。(2)སྐྲག་པ། 恐怖，畏惧：ས་གཡོ་ཆེན་བོ་ཐུག་དུས་ཡིད་དངངས་པ། 大地震时心生恐惧。

དངངས་པར་བྱེད་པའི་ཐྲང་བྱེད། ཐྲང་བྱེད་ཉཉཤ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་ཞེས། དགེ་སློང་ལ་ཐོ་འཚམ་པའི་བསམ་པས་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཉཻགས་པ་སྐྱ་ཚགས་སྐྱེན་པའོ། 使恐怖。九十单堕之一。对于比丘，以损恼心示现种种不可意乐吓唬之相。

དངམ་འཆོམ་པ། (རྟེང) གཡར་རོང་ཐྲེང་མི་སྤྲོད་པ། 赖债拖欠。借物推拖不还，久假不归。

དངན་པ། (རྟེང) (1)མཐུ། 恶咒力。(2)ངན་པ། 下劣，劣等。

དངངར་ཁ། གྲལ་སྐྱར། 排，行列：མདུན་ཐྲི་དངངར་ཁ། 前排。དངངར་ཁ་བྱས་པ། 排列次序，排班，陈设。

དངངར་པ། (ཐ་དད་པ) གྲལ་སྤྲིག་པ། 排列：ཚངར་དུ་དངངར་པ། 排列整齐，成行，成列。

དངངར་རྩི། མེ་རྐག་ནང་གི་སྤྲང་རྩེའི་ཐུགས་རོ་མངངར་མོ། 甜味。花蜜甜味：ཉིལ་དངངར། 甘露。ཐྲང་བས་ཉིལ་དངངར་ལེན། 蜂采甜汁。

དངངྲ་མོ། དངས་མོ་སྐྱེ་ཤུབ་བྱང་དུ་སྐད་སྤྲག་པ། 呜咽，哽咽。低声哭泣：སྐྱག་པསྐལ་ཐྲི་བཞས་པ་བཅོད་དུ་མེད་པར་དངངྲ་མའི་སྤྲུ་དང་བཅས་འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་སོ། 心中痛苦难忍，哽咽地诉说了以下的话。

དངལ། 名词。(1)རིན་ཆེན་གཉིས་པ། 银。贵金属之一；དངལ་མདོག 银色。དངལ་སྐེར། 银碟。མིང་གི་རྟགས་བྱང་ས་གཏུང་ཐྲེད་དང་། མདོག་དཀར། མདོག་ངན། རིན་ཆེན་གཉིས་པ་བཅས་སོ། (2)ཉོ་ཐྲེད་ཀྱི་ཇ་ས། 钱，货币。དངལ་ཁྱག 钱包。དངལ་ཟམ། 钱柜。འབྲུ་ཐྲེན་དངལ་ལ་ཁབ་པ། 把粮债折合成现钱。

དངལ་ཀོང་། དངལ་ལས་བཟོས་པའི་མཆོད་ཀོང་། 银灯，银制神灯。

དངལ་ཀྱང་། (1)སྤྲོད་ལེན་ཐ་ཚྲའི་དངོས་ཟོག་ཁ་ཤས་མིན་པའི་ལག་དངལ། 现金，现款。对实物而言。(2)ཀུ་ཆ་གཞན་བཟོས་མེད་པའི་དངལ་སྤྲས་གཙང་། 纯银，全银。未掺杂质的纯粹银质。

དངལ་ཀྱོག། ཆང་འཉེན་ཐྲེད་དངལ་ལས་བཟོས་པའི་ཀུག་འཐུ་ཆུ་ཐ་ཆག་རིས་ས། 广口银壶。斟酒所用錾花广口银器。

དངལ་སྐུ། དངལ་ལས་བཞེངས་པའི་སྐུ་འབྲ། 银像。银制人或佛、菩萨像。

དངལ་སྐྲེད། (1)དངལ་ཀྱིས་བཟོས་པའི་སྐྲུད་པ། 银丝，银线。用银制作的线。(2)ཤིན་ སྐྲན་ ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྐྲེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཅོལ། ཅུས་པས་ཀྱུ་མཆིན་ཀྱི་ཆད་པ་དང་། རྩ་ཆད་དུག་ཆད་སོགས་ལ་པན། 云雾草。药用草本植物名。味苦，性凉，功能治肺肝热病、清解经络热毒。

དངལ་སྐྲེད། དངལ་ཁྱབ་ཀྱི་སྐྲེད་ཁ། 钱利，银钱

利息：དངུལ་ཆུང་གངས་ཚང་འབྱལ་བ། 交付全部利息。

དངུལ་ཁ། (1)དངུལ་གྱི་གཉེར་ཁ།银矿。(2)དངུལ་གྱི་ཁ་ཤས། 银质镶边。器物口缘所镶银质装饰部分。

དངུལ་ཁ་མ། དངུལ་གྱི་ཁ་ཤས་བྱས་པའི་ཐོང་བ། 银边碗。口上镶有银边的木碗。

དངུལ་ཁང་། དངུལ་གསོག་པ་དང་། བྱ་སོན་གཉེར་བ། དངུལ་བརྩེས་གཉེར་ལེན་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་གཅིན་མཁན་ཞལ་ཁྲངས་ཤེག 银行。办理存款、放款、汇兑、储蓄等业务的金融机构。

དངུལ་ཁྲིངས་ཁ་ སྒྱུར། དངུལ་ ཚང་ སྤྲོད་ ཚུར་ལེན་ཀྱི་བདག་ཁྲངས་སྒྱུར་བ། 转帐。变换银钱收支帐户。

དངུལ་ཁྲུད། དངུལ་ཀྱི་ཚོ་སྒང་བཟང་ཁྲད་རྩི་ཚུལ་ཞིག 钱币换算法。旧时藏币复名数互相变换的分数算法：ཚོ་བཅུད་སྐར་མ་ཕྱེད་བཅུད་བྱང་བ་ན། སྒང་ཀྱི་བཅུད་ཚ་བདུན་དྲུ་འགྱོ་བ་ཡིན། 8钱+7.5分=$\frac{7}{8}$两。ཚོ་ དྲུག་ སྐར་ མ་ ཕྱེད་ བདུན་དྲུག་ཚ་གཅིག་བྱང་ན། སྒང་ཀྱི་གཞུས་ཚ་གཅིག་སྒུ་འགྱོ། 6钱+6.5分+$\frac{1}{6}$分=$\frac{2}{3}$两。

དངུལ་འཁྱོལ། དངུལ་ལྷག་འཁོལ། 游资，闲钱，余款。

དངུལ་ འབྱིད། དངུལ་ ཀྱི་ སྐུ་ འབྱིད། 布施钱。现金布施：དགེ་འདུན་པ་ཚོར་སྒང་གཞུས་གཞུས་བྱས་ནས་དངུལ་འཕྱེད་གཅིག་བ། 向僧众每人发放三两藏银的布施钱。

དངུལ་སྐོར། དངུལ་ཀྱིས་བཟོས་པའི་སྐར་མ། 银元。

དངུལ་ངན་ཅི། ལྷད་འདྲེས་པའི་དངུལ་སྐྱས་ཁེན་ཅི། 成色差的银子，掺了假的银子。

དངུལ་ཚད། དངུལ་ཀྱི་རྩིས་ཆད། 罚金，罚款，罚钱。

དངུལ་ཆུ། (1)རིན་ཅི་ཆིའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་ཤེགས་པས། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་བཏུད་ལེན། གཉེན་དང་འཇོམས། རྣག་དང་ཆུ་སེར་སྐེམ། གངོན་ ནད་ སེལ། 水银，汞。一种珍贵金属药物。味涩，性凉，功能用作避谷术药物，清瘟疫，敛脓及黄水，治鬼病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁམས་ཆེན་ཅི་དང་། ཁུ་བའི་དབང་ཅི། དངུལ་ཟེད། ཆུ་སྐྱེས་རལ་གྱི་རིགས་གཅོད། ཆུའི་སྐྱེས་པ་དགར་ཅི། ཐིག་ལེ་དང་ཡ་ཀན། དག་བའི་ཁམས། བདུད་རྩི་བཏུད་ཀྱལ། འདིད་ཟེད། གནས་ཀྱི་ཁ་ཁྱུང་དགར་ཅི། འཐུག་ཟེད། དབང་ཐུག་ཐིག་ལེ། འབིགས་ཟེད་ཆུལ་ཅི། མེས་ འཆིང་། མཆལ་རྒྱེས། མཆལ་ཀྱི་ཁྱ། མཆལ་ཆུ། རྡས་ཀྱི་རྡོ་རྡེ་ཁ་ལས། ཁྱ་བའི་གཟུགས་ བཅས་སོ། (2)གངས་རི་དགུང་ཅིའི་ཆུའང་ཟེར། ཆུ་འགོ་གངས་ རི་ དགུང་ ཅི་ ནས་ ཁྱུང་ ཞིང་། བོད་རང་རྒྱུང་ལྷོངས་ཀྱི་རྡ་ཡུལ་ཁུལ་དུ་ རྒྱབས་ དུས་ ཆུ་ ལ་ བཅ། 额曲。河名。发源于贡日嘎布，故又称贡日嘎布曲。在西藏自治区察隅县境，流入察隅河。

དངུལ་ཆུ་ཀྱང་འདུལ། དངུལ་ཆུ་དང་། གཡའ་དགུར། ཞ་ཐེ། མར་ནག མར་ཀུ་རྣམས་ལྷན་དུ་ལྷགས་ སྡོད་ ནང་ བཀྲོལ་ ནས་ ཁྲལ་ བའི་ ཆ་ རྡོ་གཞོང་ཀྱང་མོའི་ སྡེང་ དུ་ བསྲུང་ ཞིང་ བ་ ཆུའམ་སྡུང་ཁྱའི་ཆུས་ལན་གཞུས་བཀྱས་པ་ལ་ཅེར་ཏེ། ནུས་བས་སྒྲུང་དུག་དང་། མཆིན་ནད། བང་ཀན་སྐྱག་བོ་སོགས་ལ་ཨན། 冷炼水银。在大铁釜内放入水银、锡、铅、菜油和酥油等，熔化煮沸，倾入冷石盆中研磨后，用牛尿或胡颓子溶液清洗三次，称为冷炼水银。入药治合成毒、肝病及胃溃疡等涎液合病等。

དངུལ་ཆུ་ཚོད་ཅི། དངུལ་ཆུ་ལ་དུག་འདོན་དང་།

ལས་སྦྱོན་སོགས་མ་བྱས་པ་ དང་ བཞེད་ ཀྱང་བའི་མིང་། 生水银。未曾加工去毒的天然水银。

དངུལ་ཆུ་བཏུལ་མ། དངུལ་ཆུ་ཚ་འབྱལ་དང་། ཀང་འབྱལ་ལྟ་བུ་དུག་འདོན་དང་ལས་སྦྱོན་ ཚར་་ བའི་མིང་། 熟水银，制水银。经过冷热处理加工去毒的水银。

དངུལ་ཆུ་ཚ་འབྱལ། མུ་ཐེ་ཤེར་བོ་ ལྷགས་སྦྱོང་ དུ་བཀྲས་བའི་ སྐྱེང་ དངུལ་ ཆུ་ ཟླགས་ རས་ ལྷགས་ ཐུན་ དུགྱགས་ ཤིང་ ཚྭོན་ བོར་ སོང་བའི་ ཆ་ རྡོ་་ གཞོང་ ཚན་ མོར་ བསྡུར་ རས་ དཀྱེར་ མེད་ དུ་ འཇེས་ བའི་ ཁྱེ་ མ་ རྡོ་ རྒྱ་ ལ་ ཟེར་ ཏེ། ནུས་ བས་ ཀག་ ཕྱོག་ དང་། གཉན་ ཀེར། འབྲས་ རྒྱ་ མཇོ་ འབྲས་ སོགས་ ལ་ ཐབ། 熟炼水银。在铁釜中熔化硫磺后，加入水银，用铁棍搅至呈蓝色时，倾入热石盆中研匀所得黑色粉末称为熟炼水银。入药功能治喉蛾疔毒、发炎疼痛、痘疮、麻风及肿核等。

དངུལ་ཚོས། མཐིང་ ཀོག་ གི་ ངོས་ སུ་ དངུལ་ བཏུལ་ མས་ བྲིས་ བའི་ ཚོས། དངུལ་ བྲིས་ ཀྱང་ ཟེར། 银字经，银写佛经。在蓝黑色厚纸上用银粉所写佛经。

དངུལ་བརྗེས། (ཐུམ) སས་ གནས་ ཤེག་ གིས་ དངུལ་ ཁང་ངམ་ སྡུགས་ ཁང་ དུ་ དངུལ་ སྡུད་ ནས་ སས་ གནས་ གཞན་ ཞིག་ གི་ དངུལ་ ཁང་ ནས་ ཚུར་ ལེན་ ཏུ། 汇兑。通过一地的银行或邮局，将款项寄往另一地的银行或邮局，交指定的收款人收取；དངུལ་ བརྗེས་ གཉོང་ ཐེ། 汇费。 དངུལ་ བརྗེས་ འགྲུབ་ ཐུང་། 汇款收到。

དངུལ་ གཉེར། དངུལ་ བདག་ བཟུང་ གཉོང་ ལེན་ བྱེད་ མཁན། 管银钱者，现金出纳员。

དངུལ་ཉིག ཉིག་ཏུ་ རིགས་ བཏུད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཝ་ ཏོག་ དཀར་ ཐོ་ འཆར་ བ་ ཞིག་ སྟེ། རོ་ ཁ། ཞུ་ རྗེས་ བསིལ། ནུས་ བས་ མཁྲིས་ ཆད་ དང་ སྐན་ ནད་ སེལ། 白花地丁。土名水车前。虎耳科药用草本植物名。味苦，性凉，清胆热，解药物中毒。

དངུལ་ཉིང་། དངུལ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ ཕེན་ ཆབ་ འབྱལ་ སྡུད་ ཉིང་ ཐོང། 银杯，银供杯。银质所造盛供神水的杯、碗。

དངུལ་ཉིབ། (ཐུམ) དངུལ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ རྡ་ ཆང་ གི་ སྡུད། 银盏。银制茶盏、酒盏。

དངུལ་ཉེལ། དངུལ་ལས་ བཅོས་ བའི་ ནད་ དམིགས་ སེག་ ཁྱེད་ ཀྱི་ ཉེལ་ བ་ སྟེ། ནུས་ བས་ འབྱས་ ནད་ དང་། རྡ་ དམིགས་ སོགས་ ཀྱི་ ནད་ ལ་ ཐན། 银烙头。银质所造、烧热后熨治患处的烙头。可作疗治肿核及神经系统疾病。

དངུལ་ཏམ། དངུལ་ སྐོང་ མའི་ ཁྱེ་ བྱག་ ཅིག 银章喀。一种银质藏币。

དངུལ་གཉེར། དངུལ་ ཀྱི་ གཉེར་ ཁ། 银矿。

དངུལ་ཁ་ ཟིག་མ། རྟའི་ ཟིག་ པ་ འདྲ་ བའི་ དངུལ་ ལྷགས་ མ། 马蹄银锭。

དངུལ་ཕྱིར། དངུལ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ ཁ་ གཏུ་ ཕྱིར། 银壶。

དངུལ་ཐག དངུལ་ ཀྱི་ བཟོས་ བའི་ ལྷང་ ཐག 银链。

དངུལ་ ཐལ། དངུལ་ སྐྱང་ གསོག་ ཕྱང་ བཀྲུངས་ ནས་ བཟིགས་ བའི་ ཐལ་ བ་ ལ་ ཟེར། རོ་ བསྐམ། ཞུ་ རྗེས་ བསིལ། ནུས་ བས་ ཤ་ རོ་ དང་། ཟིན་ ཐུ། འབྱས་ ནད་ རྣམས་ འཇོམས། དམུ་ ཆུ་ ཟིམ། དངུལ་ ཆུ་ དེ་ ནུས་ བ་ སྟུང་། 银箔灰。捶银薄如蜂翅，锻后所得灰。入药味涩，性凉，功能治肉瘤、痣及肿核，敛内脏水肿，维持水银药力功能。

དངུལ་ཐུམ། རྟེན་ འབྲེལ་ དང་ དགའ་ སྟོན་ ཀྱི་ སྐྱེས་ ཐུ་ སྐྱེད་ བའི་ དངུལ་ རས་ དཀར་ སོགས་ ཀྱིས་ ་་ གཏུམས་ བའི་ ཐུམ་ ཐུ། 钱封。用白布等封裹金银铜钱为包以作礼品者。

དངུལ་ཐྲུར། (1)དངུལ་ ཀྱི་ ཐུར་ མ། 银棍。银制的

小棍。(2)དངུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་ཕྲེམ་བུ། 银杓。

དངུལ་དམ། (1)དངུལ་གྱི་དམ་བཅ། 银瓶。(2)དངུལ་ལས་བཟོས་པའི་དམ་ཁ། 银印，银质关防。

དངུལ་དྲང་། དངུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་དྲང་ཆེན། 银号筒。银制管乐器喇叭。

དངུལ་དྭངས། དངུལ་བཞུས་པའམ། བཙུངས་པའི་སྦུངས་མ། 熟银。提炼过的净银。

དངུལ་ཁྱང་། དངུལ་གྱིས་ཁྲུམས་པའི་ཁྱང་རྟེན། 银墓，银塔。内部保存尸体、外用银皮包裹装饰的灵塔。

དངུལ་མཉང་། སྨིན་དབྱག་གི་དཀྱིལ་ནས་གཡོན་རས་སུ་ཚོན་གང་རེ་ཁཞལ་བ་དང་། དེ་ནས་གྲྭན་དུ་ཚོན་དོ་ཁཞལ་བའི་སྟེ་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་ཁྲག་ཏ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཁྱད་ནས་མིག་ནད་དང་། མིག་གི་རྩེ་མ་ཀྱི་བ་སོགས་ལ་ཚན། 银枪脉。自眉间中央向左量一寸，又从此向上量二寸至发际所现血管。刺此放血，可治眼疾及睫毛脱落等病。

དངུལ་མདོང་། དངུལ་ཤན་བཙུབ་པའི་སྐོང་སྒྲུབ་མདོང་མོ། 镶银酥油茶筒。腰箍和口边均用银皮装饰的酥油茶筒。

དངུལ་རྩི། རྡོ་སྐེག་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡ་བསྐ། ཁུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་ཉུས་ཚ་ཁ་སོ། ཆུ་སེར་སྐེམ། 银石，银矿石。入药味涩，性凉，功能续骨折、敛黄水。

དངུལ་རྡོ་ཚད། བོད་དངུལ་སྣང་ལྟ་བཅུ། 平。藏银五十两为一平。

དངུལ་སྒྲུད། དངུལ་གྱི་ཨ་ཐུད། 银质用具，银器。

དངུལ་ཐག དངུལ་ཕུག་མ་ས་བཏ་གི་དབྱིབས་ཅན། 银砖。铸成砖形的白银。

དངུལ་ཚོག་ཁ། (1)དངུལ་གྱི་ཐོག་ནས་སྒྲུད་པའི་ཚོག་ཁ། 薪金，货币工资。(2)ཐར་དགོན་ཞེ་ནས་ནམས་ནས་དངུལ་བྱན་བཏང་བའི་སྐྱེད་ཐོག་ནས་གྲྭ་པ་རྣམས་ལ་སྦྲུད་པའི་དངུལ་ཚོག་ཁ། 钱利布施。旧时寺庙中，从放债的利息项下拨出发给僧众的布施。

དངུལ་ཚོར། (1)དངུལ་ལས་བཟོས་པའི་འཐུང་སྟོད་ཚག་རིས་མ། 錾花银碗，银爵。(2)དངུལ་ཤན་བཏུབ་པའི་ཤིང་ཚར། 镶银木碗。

དངུལ་བྱིན། དངུལ་གཡར་བའི་བྱ་ལོན། 钱债，贷款。借贷现金的债项。

དངུལ་བོགས། དངུལ་ཀུང་འཇལ་སྦྲུད་ཁྱད་པའི་ཚོགས་མ། 租金。租用土地牲畜等所付现金。

དངུལ་ཁྱིད། (ཨངོན) དངུལ་ཆུ། 银者。水银的异名。

དངུལ་ཁྲམ། དངུལ་བའི་སྒྲུད་མི་ནུས་པར་ལག་བས་དམ་བོར་འཇེན་པའམ། སྐུང་བ་ལྟ་བུའི་བྱན་གཡོག་སྟེ། ཤེར་སྐ་ཅན་ལ་སྦྲུད་པའི་ཆོག 守财虏，守财奴。讥讽吝啬者之称。

དངུལ་ཡིག དངུལ་བཏུལ་མས་བྱིས་པའི་ཆོས་དབེ། དངུལ་ཆོས་ཀུང་ཟེར། 银字经，银写佛经。用银粉写成的佛经；དབེ་ཚ་དངུལ་ཡིས་མ། 银写经本。

དངུལ་འབབ། ཀོང་ཡོང་གི་དངུལ་འབོར། 款数，金额。银钱收支数量。

དངུལ་འབྱམ། (1)དངུལ་ལས་བཟོས་པའི་མཆོད་རྟེན། 银墓，银塔。(2)དངུལ་ཕྱེ་ལས་བྱིས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་འབྱམ། 银写大般若经。

དངུལ་འབོར། དངུལ་བསྡོམས་འབོར་གྱི་གྲངས་ཀ། 金额。银钱总数。

དངུལ་སྦྱངས་མ། ལྕགས་སྐྱེན་མེད་པའི་དངུལ་ཀུང་ངམ་བཙོ་སྦྱངས་བྱས་པའི་དངུལ། 熟银，纯银。未搀杂质、经过冶炼的净银。

དངུལ་སྣར་ཀུང་། དངུལ་ཀུང་པ། 现款。全部现金。

དངུལ་རྩི། དངུལ་གྱི་མ་རྩ། 基金，本钱。

དངུལ་ཚགས། དངུལ་ཆས་ཀྱི་ཚགས་རིས། 镀银器花纹。镀银或银质器物上面镂刻的花纹。

དངུལ་མཛོད། དངུལ་འཛོག་གནི་མཛོད་ཁང་། 银库。存放银钱的库房。

དངུལ་འཇའ། དངུལ་གང་གི་བར་ཁྱད། 货币贴水。货币的差价。

དངུལ་འཛིམ། དངུལ་འཛོག་ལེན་ཀྱི་འཛིན་ཡིག 银钱票据，支票，存折。

དངུལ་ཆུ་མ། དངུལ་བཞུས་ནས་བྱུང་བའི་ཁྲ་བ། 银水。熔化的银液。

དངུལ་ཟིལ། རྡོ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བཞིན་ཨུ་རྡེས་བཞིན། ཆུ་ལན་བས་དུས་པ་གས་ཆག་ཤོར་བ་དང་། རྡོ་དྲག་སོགས་ལ་ཐན། 玄精石。矿物药名。味涩，性凉，功能治骨折、解矿物中毒。

དངུལ་བཟོ་བ། དངུལ་སྐུད་དྲང་མཁན། 银工。制造银器的手工业工人。

དངུལ་ཁེ་ཁ་མ། དངུལ་མདོག་གི་ཅུ་བག་ཅིག 乳白色银，净银的本色。

དངུལ་ལྷགས་མ། ལྷགས་བཏུབ་པའི་དངུལ། 银锭。

དངུལ་ཚར། དངུལ་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་སྤྲོད་ལེན་ཅུད་པའི་ཤོག་དངུལ། 钞票。作为银钱支付手段的纸币。

དངུལ་ཁམ་མ། ནང་ཆུ་ཁ་ཞབས་བཅས་ལ་དངུལ་ཤན་གཡོགས་པའི་ཚང་པ། 银镶木碗。碗的内部、口边和基底都包有银皮者。

དངུལ་ཤོག ཤོག་བུ་བཞེན་དུ་བཟས་པའི་དངུལ། 银叶，银箔。薄如纸张的银片。

དངུལ་སིལ་མ། དངུལ་ཆག་རྟིག 零钱，辅币。

དངུལ་སྒང་། དངུལ་འདོགས་ཚད་དམ། གང་ས་ཚད་འཛལ་བྱེད། 银两。银钱计算单位。

དངུལ་རྩོལ་སྤྱི་བ། ཞིབ་ཞིབ་དང་ཙི་བྱད་བཟས་ཚར་བའི་དངུལ། 碎银。碎块银子。

དངུལ་སྤུད་ཅན། ཕུད་འདེས་པའི་དངུལ། 假银。掺假的银子。

དངོ་། 名词。(1)རྩིགས་སའམ་འགྲམ། 边缘；ཆུའི་དངོ་། 水岸。(2)གྲིའི་ཁ། 刃，刀口；གྲི་དངོ་རྩེན་པ། 利刃。(3)རྟ་ལྷག་གི་འབྲིང་ཐག 马鞭上皮绳；རྟ་ལྷག་གི་དངོ་། 马鞭上策马的皮绳。

དངོས་ཆེན་ཆེ་བ། རྩ་ཆེན་ཏེས། རིན་ཐང་ཆེན་པོ། 重要，价值大，贵重。

དངོས། 名词。(1)སྣོག་གྱུར་མིན་པའི་མངོན་སུམ། 明显，公开，当众；དངོས་ འཐབ་ འཛབས་འཇིངས་བྱེད། 明争暗斗。 དངོས་ནས་མདུང་ འཕེན་པ་དང་སྐྲག་ནས་མདའ་འཕེན་པ། 施明枪，放暗箭。 རྣམ་འགྱུར་དངོས་སུ་སྟོན་པ། 明白表示态度。 མང་ཚོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་དངོས་སུ་ཁས་ལྡངས་པ། 当众承认。 (2)བཅུད་པ་མིན་པའི་ཐད་ཀར་དང་རང་ ཉིད། 直接，亲自，当面；དངོས་བཅུད་གང་གཟབ་ཀྱིས་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ། 直接间接，尽力争取。 ནོ་བས་དངོས་ཐོས་དང་། མིག་གིས་དངོས་མཐོང་། 亲耳所闻，亲眼所见。 ཞལ་རས་དངོས་སུ་མཇལ། 亲自会见。(3)སྤྱི་མཐུག་གཅིས་མིན་ཀྱི་དངོས་གཞིའམ་གཞུང་། 正式，主体，主要部分；ཚོགས་ འདུ་ དངོས་ སུ་ འཆོགས་པ། 正式开会。 ལས་ཀྱངས་གཤིས་པ་ དངོས་སུ་བཙུགས་པ། 正式建立新机构。 གཞུང་དོན་དངོས། 书中主要部分。 དངོས་ཀྱི་དོན། 主要内容。 (4)བཅོས་མའམ་སྒྲུབ་མ་ཡིན་པའི་བདེན་པ་དང་ངོ་མ། 真正，实际；དངོས་ དང་ སྒྱུ་མ་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པ། 不知是真是幻。 དངོས་སྒྲུབ་དབྱི་བ་འབྱེད་དཀའ་བ། 真假难分。 ཐ་སྤྱིད་ དངོས་ལ་བལྟ། 要看实际行动。

དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན། རང་གི་ཤས་ཆུན་དུ་ཤས་སུ་གཅོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དེ། རང་གིས་ཅི་བར་ལེན་བྱའི་འབྲས་བུ་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ། དཔེར་ན། ཐུང་ཤིང་གི་སྐད་ཅིག་ཐ་མ་སོལ་བའི་ དངོས་ ཀྱི་ཉར་ ལེན་ ཡིན་ པ་ ལྟ་བུའོ། 亲近取因，直接近取因。主要直接生起各自质流之实质者，即直接生起自己所生之果。如最后刹那间之木柴，是木炭的亲近取因。

དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་བའི་ རྟགས། ཐུན་ མོང་ གི་ མ་ངེས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྣལ་ བས་ རྟགས་མཐུན་ ཐུགས་ དང་ མི་མཐུན་ཐུགས་ཀྱི་ཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་ཅིང་ཡོད་པ་ལྟར་ སྣང་ ཀུང་ མཐོང་བའོ། 正不定因。共不定因之能使敌论者察见其并存于同品及异品之中者。

དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་བའི་རྟགས་བཞི། ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལས་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཞི་སྟེ། མཐུན་ཐུགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་མི་མཐུན་ཐུགས་ལ་རྣམ་ཀཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་། མི་མཐུན་ཐུགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་མཐུན་ཐུགས་ལ་རྣམ་ཀཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་མི་མཐུན་ཐུགས་ཀ་ལ་རྣམ་པ་ཀཉིས་ཀཉིས་སུ་འཇུག་པ་བཞི་སོ། 四种正不定因。共不定因之四种正不定因：同品遍异品遍不遍、异品遍同品遍不遍、同品异品俱遍和同品异品俱遍不遍。

དངོས་སྐྱེལ། དངོས་རིགས་ཀྱི་འབྱལ་བའམ། ལག་རྟགས། 实物礼品，赠品。

དངོས་བྱུང། (1)སྐྱོང་བ་ཉིན་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་རིགས། 藏历二十七值日会合神之一。(2)〈མཉྫུ་〉མན་ངག་བསྒྲུབས་ནས་གྲུབ་པའི་དགོས་འདོད་ཀྱི་ལེགས་འབྲས། 成就。梵音译作悉地。宗教徒所说修习诀窍所得的如意妙果。

དངོས་བྱུབ་བཅུད། རལ་གྲི་དང་། རིལ་བུ། མིག་སྨན། ཀུང་མཆོག་གསུམ། བཅུད་ལེན། མཁའ་སྐྱེད། མི་སྣང་བ། ས་འོག་བཅས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་སྟེ་གྲུབ་མཆོག་ 八种共通悉地，八种共通成就：宝剑、丸药、眼药、神行、金丹、飞游、隐身和土行。

དངོས་བྱུབ་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ཁེ་བཀའ་ཡིག 成就塔，悉地塔。修行者为祈求成道证果而修造的佛塔。

དངོས་བྱུབ་གཉིས། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་གཉིས། 二种成就：殊胜成就和共通成就。

དངོས་ འཁྲུལ། འགལ་ བ་ གང་ ཞིག་ ཐན་ ཆུན་ དངོས་སུ་མི་མཐུན་པར་གནས་པ། རྟག་མི་རྟག་དང་། སྣང་བ་དང་སྐུན་པ་ལྟ་བུའོ། 直接相违。事物之彼此直接互相违反者，如常与无常，光明与黑暗等。

དངོས་འཁྲུལ་གཉིས། དངོས་འགལ་ལ་སྟོག་པའི་སྐོ་ནས་དབྱེ་ན། ཐན་ཆུན་རྣམ་པཅད་དང་ཁོངས་གཅོད་ཀྱི་སྐོ་ནས་ མི་ མཐུན་ པར་ གནས་ པ་ ཁོད་དང་མེད། ཡིན་དང་མིན་ལྟ་བུ་ཐན་ཆུན་སྐངས་འགལ་ཀྱི་དངོས་འགལ་དང་། དངོས་སུ་གཙོད་ཐ་གཙོད་ཐེད་དུ་ཐུར་པ་སྣང་སྐུན་དང་། ཚ་གང་ལྟ་བུ་ལྟ་ཉིད་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཀྱི་ དངོས་ འགལ་ རྟེ་ གཉིས་སོ། 二种直接相违。直接相违，依反体分为二种：以互相肯定及否定的方式，使不能并存者，如有与无，是与非等，名为对立直接相违；正面互为抵触者，如光明与黑暗，热与寒等，名为不并存直接相违。

དངོས་རྫི། སྐྱེད་ཐེད་ཀྱི་རྒྱུའི་ནང་གསེས། རང་འབྲས་དངོས་སུ་སྐྱེད་པར་ཐེད་པ་སྟེ། རང་གི་བསྐྱེད་ཐའི་འབྲས་བུ་དེ་དང་བར་ དུ་ ཆོས་ གཞན་ བརྒྱུད་མི་དགོས་པ། དུ་བའི་རྒྱུ་མེ་ཡིན་པ་ལྟ་

བྱེད། 亲因，直接因。能生因之一。直接生起自果，谓与自己所生后果之间，无需经过其他事物者，如烟之亲因为火。

དངོས་ངན་ཚོ། (1)མདོག་དབྱིབས་མི་སྡུག་པ། 形色丑陋。(2)ཀ་རིང་པའམ་སྐམ་པ། 瘦，消瘦。形体憔悴。

དངོས་དངོས་ཤེར་ཕྱིན། གསལ་གསལ་བདེན་བདེན། 明明白白，显然：གནས་ལུགས་ཡོང་ཆུན་ཚང་མ་དངོས་དངོས་རྣེ་རྣེ་བཤད་ནས་གནད་དེན་གསལ་པོར་རྟོགས་པ། 明明白白说出情况和因由，问题就清楚了。

དངོས་ཆས། དངོས་པའི་ཚ་བྱད། 物品，器物，财物：དངོས་ཆས་བཟང་ལྡན། རྫོང་ བོང་ གཙུམ་ མིད་ བར་བསྡད་འདུག 物品完整无缺。

དངོས་རྣེད། དངོས་གནས་སྒྲིབ་མེད། 明显，真实：ངང་བདེན་ཀྱི་གནས་ལུགས་དངོས་རྣེན་ལ་འཕྲོ་སྐྱེད་བྱེད་དེན་མེད། 对真实的情况，何得毁骂。

དངོས་ཀྱམས་ རྨི་ ཡམ། མཐོང་ ཐོས་ དངོས། ཚོར་བའི་ཉམས་སྐང་། གཉིད་ཀྱི་རྨི་ལམ། 实际、感觉和梦境三者。

དངོས་བཏགས། ངོ་མ་དང་རྫུན་མ། 真假，真伪。真实的和假设的：དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་། 真名与假名。

དངོས་ རྟོགས། (1)དངོས་ རྟགས་ རྟག་ རྟགས་ གཉིས་ཀྱི་ ཁྱས་ཆེ་བའི་དངོས་པོར་རྟགས་པའི་ཚད་མ་སྟེ། འདུས་བྱས་དང་མཚན་པ་རྣམས་དངོས་པོ་ལ་དངོས་པོར་ངེས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། 实事智。知实有法及知常法二者中之前者，即知其为实事之正量。了知一切有为法自相之实事为实事之正智。(2)དངོས་རྟགས་ཀུན་གཏན་རྟེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱས་ཆེ་བའི་ དངོས་སུ་ རྟོགས་ པ་ སྟེ། ཡུལ་དང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཐོག་ནས་རྟོགས་པ། དབེར་ན། བུམ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་དང་མཚན་པའམ་དོན་སྐྱིལ་ རྣམ་ པ་ ཐུབ་ ལ་ ཤར་ ནས་ རྟོགས་ པའོ། 明知。直接领悟和间接领悟二者中之前者。心中直接映现对境之自相或概念，从而领悟者。如见瓶之根现识感知有瓶，知声无常之比量推知声是无常，皆是使对境之自相或共相现于心中而后领悟了达者。

དངོས་ལྟར་སྣང་བ། དངོས་གནས་མིན་པ་ཞིག་ དངོས་གནས་ལྟར་དུ་མཐོང་བ། 假相。本非实有而现似真实者。

དངོས་ སྨྲོབས་ ཀྱི་ རྟགས། དངོས་ པོ་ སྟོབས་ ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་བསྟུས་མིང་།

དངོས་སྨྲོབས་ཀྱིས་བསལ་བ། བསལ་བ་བཞིའི་ནང་གཅིས། དམ་བཅའ་དང་དངོས་པའི་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་དང་འགལ་བ། དབེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་དངོས་སྟོབས་རྣེས་དཔག་གིས་གཙོད་པའོ། 事理相违，事势相违。四相违之一。与自宗或事物自然规律之因相违者。如说声是常，则与事理比量正相抵触。

དངོས་ སྨྲོབས་ རྣེས་ དཔག་ རྣེ་ རྟགས་ གཉིས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་གཅིས། རང་གི་རྟེན་དངོས་པའི་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞལ་བྱ་ཐུབ་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིང་རྟའི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་ཟིམ་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། 事势比量。三比量之一。凭借事势正因，推知比较隐蔽所量对境之无谬智，即能由未见自果之因以从新理解其所量者。

དངོས་བཤད། ངག་ལས་མས། ཡིག་ལས་གང་ཟུང་གིས་དངོས་སུ་གསལ་པོར་ཟིན་པའི་ཚིག་དོན། 明说，直叙，明文记载。由语言文字明白表达的词义。

དངོས་ཟོ། ཅ་ལག་ཇི་ཙམ་ཀྱི་ཐོ། 家具清册，物品登记单。

དངོས་ཐོབ་ཀྱི་དགའ་བ། དགའ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། གཟུགས་བརྙན་ཙམ་མིན་ཡང་དགའ་བ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཁྱད་འཕགས་ཀྱི་གཟུགས་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ལས་འབྱས་བུ་དགའ་བ་ཐོབ་ཡང་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 实体欢喜。表明不仅假象而且亲见真实物体从而生起欢喜的修辞方法。欢喜修饰法之一。

དངོས་མཐོང་། དངོས་གནས་གསལ་མཐོང་། 亲见；མ་ཤེ་དངོས་མཐོང་། 生而得亲见。

དངོས་མཐོང་བདེན་རྟོགས། མངོན་སུམ་མཐོང་ནས་བདེན་པར་ཤེས་པ། 亲见实知。亲眼看见，真实了知；གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ དངོས་ མཐོང་བདེན་རྟོགས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པ་ཐོབ་བྱུང་། 由于亲见实知一切情况，从而有了坚定的信念。

དངོས་མཐོང་གཟུགས་བྱམ། མིག་གིས་མངོན་སུམ་མཐོང་ཞིང་། བལྟ་བྱའི་གཟུགས་ཅན་བྱུང་བ། 亲眼所见，目击，目睹；དེའི་ལེའུ་རྣམས་ རྣམ་པའི་ ཁྱད་པར་ དངོས་ མཐོང་ གཟུགས་ བྱམ་ཡིན། 亲眼看到了它的优劣区别。

དངོས་དྲྭ ཐོག་མ་ནས་དངོས་པོ་ངང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དུག་ཡིན་པ་བཅོམ་དྲྭ་དང་། ཤང་ཐྲམ་ལྟ་བུའོ། 真毒。物质本性是毒品，如乌毒、莨菪等。

དངོས་དོན། དེན་གནད་ངོ་མ། 真情，实情，实义，真实事物；དངོས་དོན་ངོ་མ། 事实，实事，真事。

དངོས་བདག དངོས་པའི་བདག་པོ། 物主，当事人。

དངོས་བདེན། དངོས་གནས་དྲང་བདེན། 真实；དོན་དེ་ནི་དངོས་བདེན་ཞིག་ལས་ བཅོས་ མ་ ཞིག་ མིན། 此乃真情，并非虚假。

དངོས་སྒྲིག （རྟེང） རང་གིས་བྱས་པའི་སྒྲིག་པ། 自作孽。自己造的孽。

དངོས་གནས། དེན་ དངོས་ ཡིན་པ། 真正，真实，实际；སྐད་ཅ་དངོས་གནས། 实话，真话，实在话。དངོས་གནས་ཁྲིས་དག 真实可信。

དངོས་ གནས་ དྲང་ གནས། བདེན་ པ་ བདེན་ ཏུང་། 实实在在，诚实，确实；བསམ་ འཆར་ གང་ཡོད་དངོས་གནས་དྲང་གནས་བཤད་དགོས། 有什么意见，该实实在在地说。ལས་དོན་ གང་ཅི་ གཡོ་ རྫལ་མེད་པ་དངོས་གནས་དྲང་གནས་བྱས་ན་ ཀུན་འབྱས་བཟང་པོ་ ཐོབ་ཡོང་། 不杂虚伪，实实在在地工作，就会得出好效果。

དངོས་ལྷ། ཅ་ལག་ལྷ་ཁག 各种财物。

དངོས་ པོ། ❶名词。(1)རོང་ རྩ་ དང་། ཅ་ལག་གམ། ཡོ་བྱད། 物质，物资，货财，器物用具；ཞེས་དང་དངོས་པོ་ཁག་ཁག་ཟེ་ཟོ་མིན། 物质精神，非不相涉。ཟིང་ཀྱི་དངོས་པོ། 私人货财。ཡིད་དུ་འོང་བའི་དངོས་པོ། 可爱的器物。དྲང་བའི་དངོས་པོ། 正当财物。佛书译为净财。དྲང་ཁང་ དངོས་ པོ། 僧团厨具。 ཉིན་ མཁའི་ དངོས་པོ་ཙཀ་ཙིཀ 零星日用品。འཚོ་བའི་དངོས་པོ། 生活物资。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ དཀྲིག་ དང་། ཐང་ཁྲིང་། དཀོར་བཅས་ཟོ། (2)ལས་ དོན་དང་བྱ་བ། 事物。所作所为；གསར་ བྱུང་ དངོས་པོ། 新生事物。 གཟུང་བྱའི་དངོས་པོ། 客观事物。འཛིན་ཆྱད་ཀྱི་དངོས་པོ། 主观事物。(3)དོན་ཆེད་རྩལ་པ་སྟེ། རང་འཛིན་ཤེས་པ་ དང་། རང་གི་རྒྱུན་ལྡི་མ་ལ་ཟོགས་པའི་རང་འབྲས་རྒྱུད་པའི་དོན་ཆེད་ རྩལ་ པའི་ གཟུགས་ ཤེས་ ལྡན་མིན་འདུ་ཆེད་རྣམས་ཟོ། 事，性，实有法。具有功用，能生起各自取识和各自后续自果之一切色法、心法及不相应行法；དངོས་པོ་ཙམ་

ལ། 有性。དངོས་པོ་མེད་ལ། 无性。(4)(མངོན་གྱིང་ཁྱི་ལོ། 实有。甲戌年、木狗年的异名。❸ངོ་མ་དང་རང་ཉིད། 形容词。真实，本身，亲自；མི་དངོས་པོ་ཕྱད་པ། 会见本人。

དངོས་པོ་ཀེ་བཅུ་དགོད་ལ། (1)དངོས་པོའི་རང་བཞིན་བཤད་པ། 叙事，直叙事物。(2)ཅ་ལག་ཉེ་སར་འཇོག་པ། 就近摆设物品。

དངོས་པོ་གཉིས། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས། 二事。因和果。

དངོས་པོ་སྟོང་ལ་ཉིད། དངོས་པོ་ནི་ཕུང་པོ་ལྔའི་ནུས་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 有空。五蕴等一切事物法性，非谛实有。

དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་རྟགས། རྟགས་དེ་ཡོད་ན་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཡོད་པར་དང་། རྟགས་དེ་མེད་ན་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་མེན་དགོས་པ་མིང་གིས་བཞག་པ་ཙམ་མེད་པར་རྟགས་དང་ བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོ་ངང་ཚོས་ཉིད་དང་ གཅིས་ལ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་ སྟོང་ བའོ། 事势道理。此有则彼有之理，有此因即有此宗，是此因则须是此宗，不但名言中可以成立，即于宗因二者所有事物情理之中亦皆存在者。

དངོས་ཀྱི་བདག རྟགས་འཇུག་སྒབས་ བདག་གཞན་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་བདག་སྟེ། ལས་གང་ཟུང་གི་ཁྱད་པ་ཞིའི་གང་ཟག་དང་། ཁྱད་པའི་ཚོགས་དང་། ཁྱད་པའི་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་ལ་ཟེར། དཔེར་ན། ཁས་ལྟ་ཞེས་ཤིང་གཅད་པར་ཐུ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཚེ། ཤིང་ནི་ཕྱེ་བའི་ལས་ཀྱི། དེ་གཉིས་དངོས་པོ་གཞན་ཡིན། 所事，所表，受事。藏语音势论分一事为能作所作两部分，以直接宾语和未来时间动作为所作部分，称为所事。如云："我要用斧劈柴"一语中，"柴"是直接宾语，"要劈"是未来时间动作，均是所事。

དངོས་པོ་ཀུན་ཏུ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཏུ་ཡོད། 你家

ཡང་དངོས་པོ་གཞན་དུ་འགྱུར་བར་ཁས་ལེན་པ་
དང་། གསེར་སྣོད་བཅོམ་ནས་ཐུབ་བྱས་ཚེ་ཁ་
དོག་མི་འགྱུར་ཡང་དབྱིབས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་
དང་། ཏེ་མ་ཞོར་གྱུར་ཚེ་རོ་ནུས་འགྱུར་ཡང་ཁ་
དོག་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་དོ། 实事变异师。承认事物现象变异的宗教学派。如苗芽三时，现象变异本质不变；金质容器改作饰物，形状变异光泽不变；乳成酸酪，味力变异白色不变等。

དངོས་པོ་རང་སྟོག དངོས་པོ་རང་ཡིན་པའི་ཚ། དབེར་ན། བུམ་པ་རང་ཡིན་གྱི་ཚ་བུམ་པའི་རང་སྟོག་ཡིན་པ་ཉ་བུ་སྟེ། དངོས་པོའི་སྟོག་པ་དང་། དངོས་པོ་དང་གཅིག་བཅས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། 实事自反。实有事自己本体。如瓶自己，即是瓶之自反。与实事反体、同实有事等，但是异名，含义相同。

དངོས་པོའི་སྐྱབས་མ། ནོར་རྫས་ཀྱི་ཕྱིས། 财礼，物质礼品。

དངོས་པོའི་བསྐལ་རྟོག རང་བཞིན་གྱི་བསྐལ་དོན་ནོ། 实性远离事，实性隐蔽事。即自性远离事。

དངོས་པོའི་སྒྲིང་ཚ། བྱ་དགའ་སོགས་ལ་སྟེང་བའི་རྫས། 赏赐品，赠品。

དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱུས་ཀྱི་རྟགས། རྟགས་ཡང་དག་གསུམ་ཤི་ནང་གསེས། ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་དང་། མེ་ལས་དུ་བ་འབྱུང་བ་ནི་དངོས་པོ་རང་གི་རང་བཞིན་རྣམ་ཆོས་ཉིད་ལེན་པ་དང་། བྱས་པ་ལེན་ན་མི་རྟག་པ་ལེན་པའང་དངོས་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་སུ་ཤུགས་པའི་རྟགས་སོ། 事势因。三种真因之一。种子出芽，火出烟，乃事物之本性，法尔而然。是所作性，即是无常，亦是事物本性，势所必然，名事势因。

དངོས་པོའི་མཐའ་ལ་དམིགས་ཚ། བྱབ་པའི་དམིགས་པ་བཞིའི་གྲས་ཤེས་སྟེ་འདི་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི་འདི་ལས་གཞན་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དངོས་པོའི་མཐའ་དང་། འདི་ཁོ་ན་ལྟར་གཞན་གྱི་གཞན་དུ་མི་གནས་སོ་ཞེས་པའི་ཐ་ལྟ་བའི་དངོས་པོའི་མཐའ་གཅིག་སོ། དབེར་ན་བདེན་བཞིར་ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཀྱི། དེ་བཞིན་ཆད་དུ་གཞན་མེད་པའོ་ཞེས་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ངང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའོ་དེ་མེན་ཆོ་གཞན་མིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 事边际所缘。修止对境四种遍满所缘之一。如云："仅此而已，别无其他。"名为尽所有事边际所缘，乃以四谛总括一切所知界事物，过此边际，别无所有。如云："如此而已，别非其他。"名为如所有事边际所缘，乃以诸法皆是性空，除此边际，别非其他。

དངོས་པོའི་སྟོག་པ། དངོས་པོ་དང་ཐ་དད་ལས་ཤོག་པའི་ཆོས། དབེར་ན། བུམ་པའི་སྟོག་པ་ཉ་བུ་སྟེ། 实事反体。实有事物相异之反面，如瓶之反体。

དངོས་པོའི་གཏམས། སྒྲའི་གནས་བརྒྱད་ཀྱི་བརྒྱད་པ་དོན་ཀྱི་དངོས་གཞི་རྟགས་པར་བཅད་པ་སྟེ། དབེར་ན་བརྗོད་བྱའི་གཞང་སྐམ་ཏུ་པ་ཉ་བུ། 事物品。声明八品中之第八品。从此领悟事物本体。如云："语言学·三十颂。"

དངོས་པོའི་དབེ། དབེའི་རྒྱུ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་དང་དོན་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་འདྲ་བ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་ཞིང་། དེའི་ང་བོ་འདྲ་བ་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་མཚུངས་གསལ་ཀྱི་སྒྲ་ཚིག་ཀི་མཐའ་མར་འཇུག་པའི་རྒྱུན་ཞེག 同质喻。字词中同、似、如等词用在最后一句的末尾。不说比方和被比事物状态相同，但说二者本质相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

དངོས་པོའི་ཤོང་སྟོད། ནོར་རྫས་ཀྱི་ཤངས་

ནོར། 资财，物质财富。

དངོས་ལྷད། དངོས་ཀྱིའི་ཚོ་ག་དང། 物资，物品，器物。

དངོས་ཆས། ལག་ཏོག་དུ་ཁན་པའམ་ཀོ་ཆོད་པོ། 实用。

དངོས་ཕེབས། རང་ཕེབས། 亲临。

དངོས་འབྲས། རྒྱུ་དེས་ དངོས་ སུ་ བསྐྱེད་ པའི་ འབྲས་བུ་སྟེ། རྒྱུ་དེས་རང་དང་རང་གི་འབྲས་བུའི་བར་ དུ་རྒྱུའི་ རྒྱུན་ གཞན་གྱིས་ བར་ མ་ ཆོད་ པར་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བའི་ཆོས། དཔེར་ན་དངོས་པོ་ སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ་ སྐད་ ཅིག་ དང་ པའི་དངོས་འབྲས་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 亲果，直接果。由因直接生起之果。此因与其自果之间，别无他因间隔而直接生起之果法，如事物之第二刹那，是其第一刹那之亲果。

དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས། སྣང་སྲུང་གི་འབྲེལ་རྒྱ་མ་དམིགས་ པའི་ རྟགས་ ཀྱི་ ནང་གཞས། དེ་བྱང་གི་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྣུབ་ཅིང་དངོས་འབྲས་མེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས། གཞི་དེར་དངོས་རྒྱུ་ཙམ་པ་བཀག་པ། དཔེར་ན། དུ་བས་དབེན་པའི་ཁྱིམ་སྐོང་ན་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་ དངོས་རྒྱུ་མེད་དེ། དངོས་འབྲས་དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 亲果不可得因。可现统一不可得因之一。依于彼生相属关系，以无亲果之能立，破除其有亲因者。如云："无烟之院落中，无有烟之亲因，以其无有亲果烟故。"

དངོས་འབྲེལ། དངོས་གནས། 实在，确实，认真，真正：ཁྱིམས་མཐུན་དངོས་འབྲེལ་ཡིན། 是真正符合法纪的。ཁ་ ནས་ མི་ འགྲོ་ ཟེར་ ཡང་ དངོས་འབྲེལ་བྱས་ན་སེམས་ལ་འགྲོ་འདུག་ཆེན་པོ་ འདུག 口头说是不去，实际上心里很想去。

དངོས་འབྲེལ་དང་འབྲེལ། དངོས་གནས་ དང་ གནས། 实实在在，确实：སྐད་ཅ་དངོས་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བ་ཤད་ན་ཁྱིའི་ཁྱུར་འདེགས་ཡོང། 说话实在，就能同大家打成一片。

དངོས་སྦྱོང། དངོས་སུ་ལག་བསྟར་གྱིས་སྦྱོང་བ། 实习，དངོས་སྦྱོང་ཁྱིད་ས། 实习园地。

དངོས་མིང། མིང་འདོགས་ཚུལ་གྱི་ཁྱེ་བྱག་ ཅིག་སྟེ། འབྲེལ་བ་ཁྱིས་བཏང་ནུང་གི་རྒྱུ་མཚན་ལ་མ་བརྟེན་པར་འདོད་ཆུལ་ གྱིས་ ཐོག་ མར་ བདེ་ སྐྱེས་ པའི་མིང་གང་ཞིག དོན་དེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་ གོ་བར་ཁྱེད་རུས་པ། རོག་དང་ཁྲག་ཤལ་ཅན་ལ་བ་ལང་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། 实名，实有名。命名方式之一种。不待任何相似、相关之理由，最初但是随意给与名称，使能了别其为某一事物者。如于颈有垂胡、项有厚皮者，名之为牛。

དངོས་མེད། དོན་ཁྱད་རུས་སྟོང་སྟེ་དོན་ཁྱད་མི་ རུས་པ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་འདུས་མ་བྱས་པའི་ཆོས་སོ། 无实有。无有功能，即不能发生作用者，如虚空等一切无为法。

དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་ ཤེས་པའི་ མཐར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་གཞས། ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ མེད་ པར་ རྟོགས་ ནས་ རིམ་ གྱིས་ སྒོམ་ པའོ། 无性自性知次第加行。通达诸法无自性性，从而次第修习之加行。智度七十义之一。

དངོས་སྨྱོང། དངོས་སུ་ཐོབ་པའི་ཉམས་སྨྱོང། 真实感受，直接经验。

དངོས་གཙང། སྐྱས་དག་གམ་རྣམ་པར་དག་པ། 纯粹，纯净。清净无杂：བསམ་པ་དངོས་གཙང། 纯洁高尚的思想。ཁ་བཀྲག་དངོས་གཙང། 洁白纯净的哈达。རྒྱན་གོས་དངོས་གཙང། 清洁的服装。གཞན་ཕན་གྱི་ལས་དོན་དངོས་གཙང། 纯粹利他之事。

དངོས་འཛིན། (1)མ་རིག་པ། 无明。(2)དངོས་པོ་མཚན་མར་འཛིན་པའམ་བདེན་པར་འཛིན་པ།

执实。执著事物表象以为真实。

དངོས་རྫས། དངོས་རྫག་ནོར་ཟས། 货财，物资，实物。

དངོས་གཞི། ལས་དོན་ངོ་མ། 主体，本身，正式。佛书译作正行、根本位：ཚོགས་འདུ་དངོས་གཞི། 正式会议。མཛད་སྒོ་དངོས་གཞི། 正式典礼。གཞུང་གི་ དངོས་ གཞི། 书的主体章节。བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི། 根本静虑。 རྟོང་ཉ་འཇིན་གྱི་དངོས་གཞིར་སྟོམས་པར་ཞུགས་པ། 证入根本定。

དངོས་ གཞིའི་ གནས་ སྐབས། སྐྱོར་ དངོས་ མཇུག་གསུམ་གྱི་ཁ་ཏགལ་ཞིག 根本位，正式阶段，正期：ག་སྒྲིག་འགྱུས་ཚང་བྱས་ནས་དངོས་གཞིའི་ གནས་སྐབས་སུ་སྐྱེས་པ། 准备齐全，进入正式阶段。

དངོས་རྫོག ཅ་ལག 货物，物资：དངོས་རྫག་སྐྱེལ་འདྲེན། 货运。དངོས་རྫག་མངགས་གཏམ། 订货。དངོས་རྫག་འཇུག་འདོན། 装卸货物。 དངོས་རྫག་དོམ་ལེན། 赊购。

དངོས་སྣང། སྐྱོ་ལ་དངོས་སུ་སྣང་ནས་རིག་ པར་ བྱ་བ། དབེར་ན། བུམ་འཛིན་མངོན་གྱུར་དང་། བུམ་ འཛིན་ རྟོག་ པའི་དངོས་ཡུལ་བུམ་པ་ཡིན་ པ་ ཕྱི་བྱའོ། 实境。能真实现于心中而可以了知者。如瓶，为觉瓶之现量与觉瓶之分别心所有实境。

དངོས་ཞེན། མངོན་སུམ་དུ་ཡོད་པ། 现实，实际：དངོས་ ཡོད་ གནས་ ཚུལ། 现实情况。 ཁ་ བཤད་ ཅམ་ མ་ཡིན་པར་ ལག་ཐོག་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ སྟེང་ནས་བགོ་འཕྲིས་བྱས་པ། 不但口说分配，已经实际兑现。

དངོས་ རྟགས་ལ་ འབྱེད། མངོན་སུམ་ར་འགྲེད། 证实，证明，གདོང་ བཤེར་ བྱས་ ནས་ དངོས་ར་ གསལ་འཕྲོད་བྱེད་པ། 经过当面对质，得到证实。

དངོས་ རྟགས། ཅ་ལག་གི་རིགས། 物品，东西。

དངོས་ལམ། གཞུང་ལམ། 正路，正道。

དངོས་ བྱེད་ཀྱི་ ཐབས། ངོ་སྤྲོ་ གཅིག་ ཅིག་ དང་ ཞེས་ 直接和间接，正式和附带：དངོས་ ཀྱི་ ཐབས་ ནས་ བསྟན་ བྱ་ བྱས་ པ། 直接间接进行教育。

དངོས་ བྱེད་ཀྱི་ བསྒྲུབ་ གསུམ། ཐད་ ཀ་ དང་། ཞེན་ བྱེད། གཞན་ དག་ བཀྱེད་ པ་ བཅས་ གསུམ། 直接、趁便和间接，དེ་ ལ་ དངོས་ ཀྱི་ ཐབས་ བཀྱེད་ གསུམ་ གྱི་ ཐོག་ ནས་ ཞབས་ འདེགས་ ཞུས་ པ། 直接、顺便和间接地为之服务。

དངོས་ སློབ། སློབ་ བྱ་ ང་ མཉམ། ཐད་ ཀའི་ སློབ་ བྱ། 及门弟子，亲炙弟子，亲弟子。

དངོས་ གསལ། སྐྱེ་ མེད་ མངོན་ སུམ་ དུ་ གྱུར་ པ། 显著，清晰，彰明较著：བྱས་ རྗེས་ དངོས་ གསལ། 显著的成绩。གནས་ ཚུལ་ དངོས་ གསལ། 明白清晰的情况。མིག་ ལམ་ ལ་ དངོས་ གསལ་ དོད་ པོ་ བྱུང་ འདུག 彰明较著地显现在眼前。ཐ་ བ་ དངོས་ གསལ་ བསྒྲུབས་ འདུག 事情明明白白地完成了。

མངགས་ཆ། བཅོལ་ གྱུས། 所托，嘱咐的事：རྟེན་ མཁོ་ འགལ་ ཞིག་ བསྒྲུབ་ རྒྱུའི་ མངགས་ ཆ་ བྱས་ པ། 嘱托采购几种必需品。

མངགས་ གྱུས། ལས་ དོན་ བཅོལ་ བའི་ གྱུས། 嘱托，委托，ཁོང་ ལ་ ཁྱད་ སྣོ་ མང་ པོ་ མངགས་ གྱུས་ ཞུས་ པ་ ཡིན། 向他嘱托了很多事情。

མངགས་ གཏོང་། ཆེད་ མངགས་ གཏོང་ བ། 派遣：བང་ ཆེན་ སྤྲོ་ འཕེལ་ བ་ ཞིག་ མངགས་ གཏོང་ ཁྱེད་ པ། 派遣一个可靠的信使。

མངགས་ པ། (ཐ་དད་པ) མངགས་ པ། མངགས་ པ། མངོགས། (1)འཆོལ་ བའམ་ སྐྱོ་ བ། 委托，嘱

咐，交付；བྱ་དེས་ཚང་མ་ཁོ་ལ་མངགས་པ། 要做的事，都委托给他。སྐད་ཅ་ཞིབ་གསལ་མངའ་བ། 详明嘱咐。ཁྲབ་འཚེམ་ མངགས་དང་། སྐྱེད་པ་དབྱགས་མངགས། 缝衣委托缝针，鼓风委托风箱。意谓各有职司。(2)གཉེར་བ། 派遣，打发；ཚུར་ལན་སྐྱེལ་མཁན་མི་གཅིག་མངགས་པ། 派来一个送信的人。སྐུ་ཚབ་མངགས་པ། 派出代表。

མངག་སྐྱོང་། ལན་འཕྲིན་དང་ཟོ་ཐ་གཉེར་བ། 差遣，派遣，打发。

མངག་གཞུག བང་ཆེན་ནམ་བྱན་གཡོག 使者，仆人。

མངགས་འགན། གོང་ནས་བཀས་མངགས་བའི་ལས་འགན། 使命。上级交付的任务。

མངགས་བཅོལ། ལས་དོན་སྐྱབ་ཏུ་མངགས་པ། 嘱托，委托；དངོས་རྫས་ རྒྱང་ཐུང་ཞིག་གིས་ཁ་འཛིགས་ཙོགས་པོ་ལ་མངགས་བཅོལ་ དོ་ནས་ བྱས་པ། 把贵重财物，郑重寄托给朋友。

མངགས་ཉོ། མངག་གཏམ་བྱས་ནས་ ཉོ་ བ། 订购；མཁོ་ཆས་མངགས་ཉོ། 订购必需品。དབེ་དེབ་དང་གསར་འགྱུར་མངགས་ ཉོ། 预订书刊。

མངགས་པ། མངག་པའི་འདུག་པ།

མངགས་ཁཚོང་། གཞན་ལ་ འཚོང་ རོགས་ བྱ་ སྐྱུར་མངགས་པ། 订销，委托代售。

མངན། (ཉིང) སྐྱོན། 罪过，过失。

མངན་ཁག་བ། (ཉིང) སྐྱོན་ རེ་ རེ་ བཞིན་ བརྗོད་པ། 数过，责数罪过，揭发过失。

མངན་པ། དངན་པ་དང་འདྲ།

མངའ། དབང་ཆ། 名词。权，权力，权势；རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚབ་ཐིད་བྱ་བ་མཐའ་དག་ལ་མངའ་སྐྱོང་ བ། 管理国家一切政务。རྒྱ་ཆེའི་ ས་ མི་ གཞས་ཅད་ལ་མངའ་མཛད་པ། 管辖广土众民。

མངའ་བཅུས་པ། དབང་ཐོབ་པའམ། བྱང་ཆུབ་པ། 得心应手，掌握，熟练，精通；འཕྲུལ་ལས་ལ་མངའ་བཅུས་པ། 娴习机械技术。ཐོག་དུ་ མེད་པའི་མངའ་བཅུས་པ། 得心应手，无所不通。

མངའ་ཐང་། (1)དབང་ཐང་། 权势，威力；མངའ་ཐང་ལྡུན་སྐུ་གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པ། 权势显赫雄厚。མངའ་ ཐང་ ཤིང་ སྐྱེད་ དཔྱད་ཀྱི་ དབལ་ལ་འགྲན། 富贵赛春光。(2)དགེ་ཚོགས་ བསོད་ ནམས། 福泽，福禄；སྐུ་ བསོད་ མངའ་ཐང་ཡར་ངེའི་ཟླ་ གསར་ བཞིན་ དུ་ འཕེལ། 福禄日增，有如上弦新生月。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྣ་ལ་ལྡན་དང་། བག་ཆ་ལ། སྟོན་ཀྱི་ལས། སྟོན་ བྱས། སྟོན་ བསགས། གནམ་ བསྐོས། ལས་ བསྐོས། བསགས་ཆུབ། ལྷས་ བསྐོས། ལྷས་ བསྡུན་ལ་ བཅས་སོ།

མངའ་ དྭགས་ ཆུལ་ གཞུས། བོད་ རང་ སྐྱོང་ སྟོང་ས་ཡུལ་ཀ་ས་ཁྲལ་མངའ་ རིས་ གྲུ་ ཚང་། དཀའ་ བ་ གྲུ་ ཚང་། ཆོས་འཁོར་ཆུལ་གྲུ་ ཚང་ རྩེ་ གཞུས། 阿塔杰三寺。西藏自治区加查县的阿里寺和塔波寺，桑日县的顷科杰寺三处总名。

མངའ་བདག (1)དབང་ པོ་ རྩེ། དབང་ སྐྱོང་ མཁན། 权力主宰，权威人物。(2)གཙོ་ བོའམ། ཆུལ་ པོ་ རྩེ། ས་ དང་ མི་ རྟེ་ སོགས་ ལ་ བདག་ དབང་ བྱེད་ མཁན། 君主，国王。占有土地、属民、财富的领主。

མངའ་བདག་ཁྲི་ཏལ་ལ་ཅན། ཁྲི་ རལ་ པ་ ཅན་ རེ། 君王赤热巴坚。赤热巴坚的别名。

མངའ་བདག་ཀྱང་། (1)རྩེ་ཆུལ་རྟེའི་ ས་ཁྲལ་ ལ་ ཙོང་ བའི་ མངའ་ བདག་ རེག་ གི་ མིང་། 年楚王。古代江孜地区一领主名。(2)མངའ་བདག་ ཁྲི་ སྐྱོང་ཁེ་ བཅན་ ཀྱི་ སྐྱལ་ བ་ ཉང་ གི་ རུས་ ལས་

འཕྲུངས་པའི་གཏེར་ཆེན་བཀའ་བཀྲད་བདུད་གཡེར་འདུས་པའི་བཀའ་བཞི་རྒྱ་མ་འོད་ཟེར་རོ། 年氏王者。旧密伏藏《八语善逝胜会》受持师、年·尼玛兀色之敬称。以系吐蕃王赤松德赞化身，故名王者；生于年氏，故名年氏王者。

མངའ་བ། ཡོད་པ་དང་ཕྱེན་བའམ། གསལ་བ་དང་དབང་བའི་ཞེ་སྡ། 有、存在、领有的敬语：ཐུགས་ལ་མངའ་གསལ་ཕྱིར། 如您所知者。སྲས་གསུམ་ མངའ་བ། 有三个儿子。སྐུ་ ལ་ བསྡུང་གཞི་མི་མངའ་འམ། 贵体无恙否？དགོངས་པའི་དབྱས་སུ་མངའ་བ་ཞུ། 请记心中。

མངའ་དབང་། དབང་ཆ། 权力，权势：འདེམས་སྐྱུག་བྱས་ནས་མངའ་དབང་བསྐུར་བ། 经过选举，授予权力。

མངའ་འབངས། མི་སེར་རམ་ཆབ་འབངས། 百姓，所属臣民。

མངའ་ཚབ། བཀས་བཞོད་རྒྱུད་འཛིན་བདག་པའི་ཚབ་ཅིད་མི། 代理人。封建领主代理人。

མངའ་ཞབས། མི་སེར། 属民，百姓，臣民；ཡུལ་བྱལ་དུ་ཡོང་མཁན་ ཆོ་སྟྲད་ ས་ དེའི་ མངའ་ ཞབས་སུ་འཇུལ་བ། 逃亡之人，来归治下为民。

མངའ་གཞིས། མངའ་ཁོངས་ཀྱི་གཞིས་ཀ། 领地，采邑。

མངའ་འོག དབང་ཆས་ཁྱབ་ཁོངས། 治下，属下。在其管辖统治之下，མངའ་འོག་མི་སེར། 属民。མངའ་འོག་ལས་ཁུངས། 下属单位。རང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་འཇུག 纳于自己统治之下。ཐུགས་བཞི་ མཚམས་ བཅུད་ ཀྱི་ ས་ ཡུལ་ རྣམས་ མངའ་འོག་ཏུ་སྡུད། 囊括四海。

མངའ་རིས། (1)ཆབ་འབངས་ས་མ། མི་སེར། 属民，百姓。(2)མངའ་ཁོངས་ ཡུལ་ ཀྱ་སྡི། 属地，领土。(3)ས་ཁུལ་ཞེག བོད་དང་སྐྱོང་ལྡངས་ཀྱི་ནུབ་ཕྱུད་ནས་ལྷོ། ལྷལ་དེ་ཉི་མ་ལ་ཡ་རི་བོ་དང་ཁྱུ་རྡི་བཞི་དབར་དུ་ཆགས་ཡིང་། དེའི་ཁོངས་སུ་ཟིན་དང་། དུ་ཐོག རྩ་མདའ། ཐུ་ཅིང་། དཀོ་ཏུས། ཟིང་རྩེ། མཚོ་ཆེན་བཅས་རྩང་ཁག་བདུན་ཡོད། 阿里。地区名。在西藏自治区西部，地处喜马拉雅山和昆仑山之间，包括噶尔、日土、札达、普兰、革吉、改则、措勤等七个县。

མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ། སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་སྟེ་བོད་ཡུལ་སྟོད་ ཟླད་ བར་ གསུམ་ དུ་ཕྱེ་བའི་སྟོད་ཐུགས་ཀྱི་ཐུབ་ཅིང་དང་། མང་ཡུལ། ཟངས་དཀར་གསུམ་སྐོར་གཅིག ཞང་ཞུང་དང་། ཁྲི་ཀེ་སྟོད་ཟླད་གསུམ་སྐོར་གཅིག འཆིམ་མམ་ཤིང་དང་། བྱ་ཀ། ཐུལ་ཀྱི་གསུམ་སྐོར་གཅིག་སྟེ་སྐོར་གསུམ། 阿里三部。古代藏文典籍中分康青藏地方为上中下三区。上区阿里，中区前后藏，下区青康。阿里一带，自南至北，分为三部。南部阿里，在今普兰县至昂仁县一带；中部阿里，在今札达县一带；北部阿里，在今新藏交界西端与克什米尔接壤一带。元置纳里速古鲁孙元帅，直隶乌思藏纳里速古鲁孙等三路宣慰使司都元帅府。明置俄力思军民元帅府。

མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ། གངས་གཡའ་མཆོ་གསུམ་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་ཡུལ་ལུང་ཁག་གསུམ་སྟེ། ཆོས་ཆུལ་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ ཅི་ མ་མཁོན་ མངའ་ རིས་ སུ་བྱོན་ཏེ་ ཆབ་ ཐིད་ བཟུང་ ཞིང་། སྲས་ གསུམ་ བྱུང་བའི་ཚེ་ བ་ དབལ་ ཁྲེ་ རིག་ ཀ་ མཁོན་ ཀྱིས་ བཟུང་ བའི་ མངའ་ རིས་ མང་ ཡུལ་ དེ། ཟངས་དཀར་མཚོ་ཡིས་བསྐོར་བ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ཁྲེ་ མཁོན་ཀྱིས་བཟུང་བའི་མངའ་རིས་སྤྱན་མི་ སྟེ། སྲས་ཅིང་གངས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། ཁྲེ་གཏུག་མཁོན་ཀྱིས་བཟུང་བའི་མངའ་རིས་ཞང་ཞུང་སྟེ། གུ་གེ་གཡའ་ཡིས་བསྐོར་བ་བཅས་གསུམ། 领地三环。吐蕃王朝后代尼玛衮，于公元十世纪出走阿里，

分建的三个小邦。即长子拜德日巴衮，领地芒隅，今普兰县境，是湖泊环绕之地；次子札西德衮，领地达莫，今普兰县境，是雪山环绕之地；第三子德祖衮，领地谷格，今札达县，是岩石环绕之地。

མངའ་རིས་པཎ་ཆེན། མཚན་དངོས་བད་མ་དཔང་རྒྱལ། རབ་བྱང་བཀྲད་པའི་མེ་ལྗགས་ལ་འབྲིངས། རབ་བྱང་དཀྱ་བའི་ཆུ་ཤས་ལ་འདུས། འདི་ནི་སྤྲུལ་གཤེགས་རྣམ་ངེས་རྩོལ་བ་ཅི་ཤེན། 阿里班禅(1487—1543)。本名白玛旺杰，是《三律仪抉择论》一书作者。

མངའ་གསོལ་བ། གྲུས་པའི་སྐོ་ནས་ཤོ་ཤང་བསྐོས་པ། 授位，授权：རྒྱལ་པོར་མངའ་གསོལ་བ། 授权为国王。བཙུན་མོར་མངའ་གསོལ་བ། 封为皇后。བློན་པོར་མངའ་གསོལ་བ། 晋封为大臣。

མངར་ཆ། རོ་མངར་བའི་བཟའ་བཅའ། 糖果，甜食。

མངར་ལྕོག (མཚན) བྲུང་ཁྲི། 具甜味蜂蜜的异名。

མངར་ཞུང་། ཕུལ་བ་རོ་མངར་མོ་ཁེག 甜味干酪，煮乳所得干酪。

མངར་མོ། བྱ་རམ་ཕྱུ་བྱའི་རྟེ། 形容词。甜，甘：རོ་མངར། 甜味。ཇ་མངར་མོ། 甜茶。ཆང་མངར་མོ། 甜酒。

མངར་གསུམ། ཤེལ་ཀ་ར། བྱ་རམ། བྲུང་ཁྲི་ཁྲེ་གསུམ། 三甜：冰糖、红糖和蜂蜜。

མངལ། བྱ་སྙིད། 名词。胎脏，子宫，胎儿发育处：མངལ་འཇོད་པ། 怀胎。མངལ་དུ་ཕྱུ་ཀྱ་ཆགས། 怀孕。ཟླ་ཀྱངས་ཚང་ནས་མངལ་ཐྲོལ་བ། 满月分娩。ཞ་མའི་མངལ་དུ་ཞུགས་ནས་ཟླ་ཀྱངས་ཚང་། 人胎已满月。

མངལ་སྐྱེས། མའི་མངལ་ནས་སྐྱེས་པ། 胎生。

མངལ་སྐྱེས་ཁམས་དྲུག འཇམ་བྱ་སྨིང་བའི་མི་མངལ་སྐྱེས་རྣམས་མའི་མངལ་དུ་ ཚང་བར་ལྡན་བའི་ཁམས་དྲུག་ཁྲེ་ཤ་ལས་ཐོབ་བའི་རུས་པ་དང་། ཀང་། ལུ་པ་བཅས་གསུམ་དང་། མ་ལས་ཐོབ་བའི་ཤ་དང་། བག་ཆ་བ། 胎生六体。佛书说南赡部洲胎生人类，从父体得骨、髓、精液；从母体得肉、皮、血液。

མངལ་སྐྱོན། བྱ་སྟོད་སྐྱེན་དུ་གྱུར་བའི་ནད་དེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་རླུང་དང་མཁྲིས་པ་བད་གཉན་ཁུག་འདུས་པ་བཅས་ཤུ་མཉམ་སོ། 子宫缺陷病，子宫病。发生于子宫的病症，有因风、胆、痰、血及其综合病等五种。

མངལ་སྐྲན། བྱད་མེད་ཀྱི་ཟླ་མཚན་དང་ཆུ་མེར་གཉིས་ཟླུང་ཁོས་བསྡིལ་ནས་སྐྲན་དུ་གྱུར་པ། 子宫症瘕。妇女月经及黄水因风邪在子宫郁结而成的痞块。

མངལ་ཁྲག བྱ་སྟོད་ཀྱི་ཁྲག 胎血。

མངལ་གྱི་གནས་སྐབས། ཕུ་ཀུ་མའི་མངལ་དུ་ཙོད་པའི་སྐབས། 住胎位。

མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལྔ། མངལ་དུ་མི་ལུས་ཆགས་པའི་གནས་སྐབས་ལྔ་པོ་འདི་བོད་འཕྲུང་ལྔ་ཕྱི་མི་འདྲ་བ་ཙོད་པའི་ནང་ནས། གཅོད་སྦྱིན་ཀྱི་དབང་པོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལྟར་ན། ནུར་ནུར་པོ་དང་། མེར་མེར་པོ། ནར་ནར་པོ། འཕྱང་ཐུར། ཀང་ལག་འཐུས་པ་བཅས་ལྔ་དང་། ཡང་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ་ལྟར་ན། ནུར་ནུར་པོ་དང་། མེར་མེར་པོ། ནར་ནར་པོ། ཚོར་ཚོར་པོ། ཀང་ལག་འཐུས་པ་བཅས་ལྔའོ། 胎藏五位，胎内五位。人身在母胎内发育过程五阶段。关于五位名称，梵文《药叉王请问经》和《人胎经》等藏译各不相同，梵音依次译为羯罗蓝、遏部昙、闭尸、键南和钵罗奢佉；汉义依次译为凝酪、膜疱、血肉、坚肉、支节等五位。

མངལ་ཀྱི་བ། མངལ་ཀྱི་བཙོག་ཀྱི་བ་སྟེ། མངལ་དུ་ཙོད་པའི་བཙོག་ངད། 胎藏晦气。胎儿在母体中所受不洁。

མངལ་བྱིལ། ཞེ་མའི་ཁུགས་པོང་ཆགས་པའི་ཕུ་ཁྲག་ཐག་ཆོང་ཚང་ནས་སྐྱེས་པ། 解怀，生子，生育孩子。

མངལ་སྒོ། མོ་མཚན། 子宫口，产门。

མངལ་ཚགས། ཞེ་མའི་ཁུགས་པོང་ཕུ་ཁྲ་ཆད་པ། 怀胎，怀孕。

མངལ་ཚགས་མ། སྐྱེས་མའམ་ཕུ་ཁྲ་སྐྱེ་རྒྱུ་ཙམ་པའི་བུད་མེད། 孕妇。

མངལ་འཇུག (1)རྣམ་ཤེས་མངལ་དུ་འཇུག་པ། 入胎。灵魂投胎。(2)དཀའ་བ་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ། 《阿难入胎经》。佛说一经典名。

མངལ་གཏོར། མངལ་དུ་ཚགས་ཟིན་པའི་ཕུ་ཁྲ་མེད་པ་བཟོ་བ། 坠胎，打胎。对母体胎儿进行人工流产。

མངལ་ཐྲུར། བུ་རྩ་འདོན་ཅིད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཅིག 子宫刀。取出死胎的医疗器械。

མངལ་དྲག བཙས་མ་ཐག་པའི་ཕུ་ཁྲང་ཐོན་པའི་ཀུ་ཐོང་ལ་ཟེར་ཞིང་། གཞན་དུ་བཙའ་ཐོར་ཙང་ཟེར། 胎毒。初生婴儿所患痘疹。别名产疹。

མངལ་ལྡན་མ། སྐྱེས་མའམ་ཕུ་ཁྲ་སྐྱེ་རྒྱུ་ཙམ་པའི་བུད་མེད། 孕妇。怀孕的妇女。

མངལ་ཆ་གནས་བཞི་དྲུག དུས་བཅུད་ཀྱི་ཁང་གཞས་ཤིག་སྟེ། ནུར་ནུར་པོ་དང་། མེར་མེར་པོ་དང་། ནར་ནར་པོ་དང་། འཕྱང་འཕྱུར་དང་། ཤང་ལག་འཕྱས་པ་བཅས་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལྔ་ལ་ཟེར། 住胎期。人生八期之一，指住胎时期的凝膜、皮包、血肉、肉团和支节等五位。

མངལ་ནད། བྱང་མེད་ཀྱི་ཐ་སྐྱེད་ཀྱི་ནད་དེ། ཚ་བའི་མངལ་ནད་ལྔ་དང་། གཞན་ཚ་ནད་སོགས་རིགས་སུམ་ཅུ་ཚ་ལྔ་འདྲེན་པའང་མཆིས། 子宫病。分子宫五本病及其他经血等病三十五种。

མངལ་ཧད་ལྡུ། ཐལ་བོ་མང་དུ་སྐྱེད་པ་དང་། བྱ་ཐབ་ཐུང་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ལས་ཐུང་བའི་ཐ་སྐྱེད་ཀྱི་དུས་ལྡན་པ། 蹼趾，脚趾间有皮膜相连。

མངལ་ཧོར། ཕྱུག་ཧོར་ཡུལ་ཞིག 蒙古。

མངལ་ཨཱཏྲེར། མངལ་ཆུག་དང་དོན་གཅིག

མངལ་ཐྲུབས། བྱ་སྐྱེད་ཀྱི་ནང་། 胎腔，盆腔。子宫内部。

མངལ་སྐྱེས་པ། མངལ་ཚགས་པའམ་ཕུ་ཁྲ་འཁོར་བ། 怀孕，怀胎。

མངལ་བཙས། མའི་མངལ་ནས་བྱ་ཕུག་སྐྱེས་པ། 分娩，生产。

མངལ་འཇིམ། བྱང་མེད་ལ་ཕུ་ཁྲ་འཁོར་བ། 怀孕，怀胎。

མངལ་གཡོལ། མངལ་དུ་ཕུ་ཁྲ་ཚགས་མི་གྱབ་པ་བཟོ་བའི་ཐབས་ཤེས། 避孕。

མངལ་རྒྱག ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕུ་ཁྲ་ཤོར་དུ་འཇུག་པ། 堕胎，人工流产。

མངལ་ཆོར། ཕུ་ཁྲ་དུས་མ་ཚང་བར་སྐྱེ་ཤོར་ཐེབས་པ། 小产，流产。怀孕尚未满期而胎儿产出。

མངལ་བཞོལ། མངལ་དུ་ཟླ་ཞག་འགའ་མ་བཟུང་བ། 过期不产。怀胎已足月数仍不分娩。

མངལ་སྐྲིན། བྱང་མེད་ཀྱི་མངལ་ནང་གི་སྐྲིན་བུ་མ་ར་ག་དང་། ཞེ་ས་ཀ་ཞེས་བྱའི་བདེ་ནད་དེ། ནད་རྐྱེན་གྱི་མཚན་མ་ཁ་ཞེང་ནུ་མ་ཆུས་ལ་ལེགས་འགྱོ་བ་དང་སྐྱེས་པ་དང་འགྲང་འདོད་པ་སོགས་འབྱུང་བའི་མོ་ནད་ཅིག 宫虫，阴道炎。寄生于阴道、由名为玛热迦及阿枝迦等病菌引起的病，症见阴痒、乳部膨大、心悸动，思合丈

夫的一类妇科病。

མངོན་གསལ། མངོན་པའི་སྐྱལ་ཚིག

མངོན། ❶གསལ་ཆའམ་མཚོན་པ། 形容词。清楚，明白，显露，显现，ཕྱི་ལ་མངོན་ཤུང་བ། 对外不张扬。རྒྱུད་པ་མངོན་ཆེ་བ། 彰明较著的行为。གཅིག་པུ་མངོན་ཤུང་བྱས་ནས་ཕྱིན་པ། 独自悄然离去。མངོན་ཆེན་བོའི་ཚོ་ནས་དེལ་བཀྲགས་ཏེད་པ། 公开宣传。མངོན་འཇིང་ཁྲོག་འགྱེད། 明争暗斗。❷མདུན་ནམ་གྱང་ཀ། 名词。直接，正式，正面：དཀའ་ཆེགས་ལ་མངོན་དུ་སོྒགས་པ། 面向困难。འཆི་བར་མངོན་དུ་སོྒགས་པ། 临近死亡。གཞན་ལ་ཚིག་རྩུབ་ཀྱིས་མངོན་དུ་གཤེ་པ། 口出恶言，当面骂人。

མངོན་སྐོག མངོན་གྱས་དང་སྐོག་གྱང་རམ། རང་སྐོག 表里，明里暗里，公开或隐蔽，当面或背地：གང་བྱས་མངོན་སྐོག་མི་མཐུན་པ་མེད་པ། 行为表里，无不一致。མངོན་སྐོག་གི་སྐད་ཆ་གོད་སྟངས་མི་འདྲ་པ། 当面背地，说法不一。

མངོན་མཁྱེན། མངོན་གྱས་དུ་མཁྱེན་པའམ་མངོན་པར་ཤེས་པ། 神通，通慧。全知全能的神通智慧。

མངོན་སུམ། (1)མངོན་གྱས་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། དངོས་སུ་བྱང་བ་དང་། མཐོང་ཚོས་གྱ་གྱུར་པ། 实现，显露，现出来。(2)མངོན་ པར་ གྱུར་ པའམ། མངོན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། རང་དབང་ཐོབ་པ་དང་། ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 通达，了解，掌握。佛书译为现前、现证、证得、得自在。(3)གཞལ་བྱའི་གནས་གཏམ་ཀྱི་དང་གསེས། མངོན་གྱས་ཚད་མའི་གཞལ་བྱའམ་སྣང་སྲིད་ཀྱིས་རྟོགས་ཏུས་པ། གཏན་གསུམ་སྐུ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་སྟེ་བྱའོ། 现前分。三所量分之一。现量所能了知或领纳力之所能理解者，如色、声、香、味、触等。

མངོན་སུམ་འཇོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུ་ཤེས་ཤེག་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་བཞིན་ཤེས་མའི་ལས་ཀྱི་དགག་བྱ་དེ། འགོག་བྱེད་པའོ་ཚོས་མའི་ལས་ཀྱི་དགག་བྱ་དེ་ཉིད་ཚུན་ཆོད་ཞེག 否定现事。举出真正优异事物，以否定现有事物优异的修辞方法。否定修饰法之一。

མངོན་སུམ་བཟུང་ བསྟེན་རྫོགས་སྐྱབ་པར་མངོན་གྱང་བཅུ་ཚང་དགོས་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་མངོན་གྱང། ཆོས་མངོན་གྱང། དགེ་འདུན་མངོན་གྱང། མཁན་པོ་མངོན་གྱང། སློབ་དཔོན་མངོན་གྱང། བསྟེན་པར་རྫོགས་འདོད་མངོན་གྱང། ཚེ་བྱང་མངོན་གྱང། ཡང་དག་མངོན་གྱང། གསོལ་བ་མངོན་གྱང། ལས་མངོན་གྱང་བཅས་བཅུའོ། 十现前。受近圆须具十现前：谓佛出世、法现前、僧现前、亲教师现前、轨范师现前、欲近圆现前、资具现前、真正现前、启白现前和业现前。

མངོན་དགའ། (1)ཡིད་ཀྱི་དགའ་སྐྱོ་ཆེན་པོ། 欢喜，喜悦。(2)ཤར་ཕྱོགས་ཚུས་མི་འཕྱོགས་པའི་ཞིང་ཁམས། 妙喜世界。东方不动佛刹土。

མངོན་ཚུར། ཡོངས་གྲགས་མིན་པའམ་གཞན་ཕྱི་མིག་སྐར་གསལ་པོར་མི་མངོན་པ། 悄悄，隐蔽，不事张扬：སྒོའི་ཤེར་སྐྱབས་ནས་མངོན་ཚུར་གསེས་གཟིགས་པ། 从门缝里悄悄地看。

མངོན་བརྗོད། རིག་གནས་ཚུང་པ་ལྟའི་ཡ་གྱལ་ཏེ། མིང་དུ་འདོགས་ཚུལ་དང་། འཇུག་ཚུལ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རིག་པའོ། 词藻学。小五明处之一。明白论证事物名字之命名、运用、同义异名等等道理的学科。

མངོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས། སྟོན་འཇིན་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པ་རང་འཇིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྣང་བ་ལ་དབང་

བར་ཅིང་བའི་བག་ཆགས་ལྟ་བུ། 意言习气。四种习气之一。见青色之眼识中，对青色分别心之耽著境，能显现为自相实有之习气。

མངོན་རྟགས། མངོན་སུམ་དུ་ཤར་བའི་རྟགས་མཚན། 征象，征候，具体表现。

མངོན་ཤེས། (1)མཐྱེན་པ་དང་ཞེ་ཤེས་ཏེ། མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ། 智慧。详明印证、体验、辨析之力。佛书译为现观、现证。(2)གསང་སྔགས་ཀྱི་བསྒོམ་རིམ་སྐྱེ་ཐབས་ཤེས། 现观，修证。密乘生起次第修习法。

མངོན་ཏོག་རྒྱས་རྒྱན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུད་ཞེས་བྱ་བ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། རྣམ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྟོགས་པ། རྟེ་མིའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། མཐར་ཐུག་མངོན་པར་རྟོགས་པ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་པའི་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ། ཆོས་སྐུ་སྟེ་ཤེར་ཕྱིན་དངོས་པོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན། རྒྱལ་བ་བྱམས་པ་མཚོན་པོས་མངོད་པའི་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྟའི་ཚིག 《现观庄严论》。全名《般若波罗蜜多教言·现观庄严论》。弥勒所著五论之一。全书分一切种智、道智、一切智、一切正等现观、顶现观、次第现观、刹那正等现观和法身等八品。

མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ། སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་ བརྒྱས་ པ་ ཞེས་ཀྱི་གཅར་གྱིས་མཁན་པོ་ཏཱ་ར་ཡ་ཎ་དང་། ཀུ་ཆེན་ གྱི་ ལོ་ ཙཱ་ བ་ བརྩེ་ དཔལ་ བརྩེགས་ ཀྱིས་ བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ། 《现观庄严论明义释》。古印度佛教论师狮子贤著。九世纪初，印度佛学家比耶迦里巴婆同藏族译师拜则译为藏文，后又曾由印度佛学家阁弥阿弥陀同藏族译师洛丹协绕等重新校勘。

མངོན་བསྟོད། མངོན་པར་བསྟོད་པ་སྟེ། ཡིད་དགའ་ནས་མངོན་སུམ་དུ་བསྔགས་པའི་ཚེ་བརྗོད། 称赞，颂扬。当面正式赞扬。

མངོན་མཐོ། (1)མངོན་པར་མཐོ་བ་སྟེ། གནས་དུ་མཐོ་བ། 极高，高大。(2)ལྷ་དང་མཉམ་པའི་བདེ་འགྲོའི་ཕུན་ཚོགས་དགེ་ལེགས། 增上生，现高，胜生。佛书所说人天善趣的圆满福报。

མངོན་མཐའི་ཐེག་པ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཐེག་པ་སྟེ། ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ལས་འཕུལ་དུ་གཅོད་པ་ལྟ་མིའི་བདེ་བ་རྣམ་སྨིན་ཏུ་མཐུན་ཕྱིས་བསྟན། བའི། དེ་ལ་ནང་གསེས་སུ་ལྟ་མིའི་ཐེག་པ་དང་། ཚངས་པའི་ཐེག་པ་གཉིས་ཡོད་དོ། 增上乘，世间乘。暂时解脱恶趣痛苦，属于人天等流乐果一类。此分人天乘及梵净乘两种。

མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ས། ས་དྲུག་ པ་ ལ་ གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔས་ རྟེན་ འབྲེལ་ ལུགས་ འབྱུང་ དུ་ བསྒོམས་ པས་ འཁོར་བ་ ལས་ ལྡོག་ པ་ མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་ལྡོག་ཏུ་བསྒོམས་པས་མྱང་འདས་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་སྟེ་མངོན་དུ་གྱུར་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ། 现前地。菩萨住第六地，顺次修习缘起，现前阻断生死流转；逆次修习缘起，现前趋向证大涅槃，故名现前。

མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ས། མངོན་དུ་གྱུར་ པའི་ས་དང་དོན་གཅིག

མངོན་དུ་བྱེད་པ། ལག་ལེན་བསྟར་པ་དང་། ས་ལས་ཐོབ་པ། 实行，实现。佛书译为现起、现在前、证得。

མངོན་དོད། མངོན་མཚན་ནམ། གཞིང་ཐོན་ཐོན་ཀྱི་གསལ་ཆ། 鲜明，明亮，彰明较著，བྱས་རྗེས་

མངོན་དོད་ཆ་བ་ཞིག་བཞག་པ། 做出了显著的成绩。གོན་པའི་ཚོས་གཞི་མངོན་དོད་ཆུང་བ། 衣服色彩暗淡。

མངོན་འདོད། (1)རེ་འདུན་ཆེན་པོ། 强烈希望，迫切希求。(2)(མངོན) 1.འདོད་ཆགས། 贪、贪恋的异名。2.ཨ་གྲའི་ཤིང་། 芒果的异名。

མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ། དད་པ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དད་ཡུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་དེ་ཉིད་ངང་རྒྱུད་ལ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ། 现求信，希求信。希求自己亦能具有所敬信者殊胜功德的愿望。三信之一。

མངོན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གསལ་བ་ དང་། མཐོང་བའམ་རིག་པ། 显现，出现，露出，看到；སྐུ་མཐའ་མི་མངོན་པ། 浩瀚无垠。ངང་རྣམས་དམར་རྩེན་དུ་མངོན་པ། 原形毕露。གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ ཞིག་ མངོན་ པ། 显得似明非明。གང་ཅིའི་ཐོག་ནས་མི་མངོན་པའི་ནུས་ཤུགས་འདོན་ཐབས་བྱེད། 从各方面挖掘潜力。❷(ཆོས) ཐུ་ཚན་ལས་འདས་པ་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བདེན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཆོས་རེ་རེ་ལའང་གཟུགས་ཅན་མིན་ སོགས་ ཞིབ་མོར་ ཕྱེ་ནས་ཡང་ཡང་སྟོན་པ་དང་། ཐས་ཆོལ་ཕྱལ་གྱིས་གནོད་པ་དང་། འདིས་མདོ་ཕྱིའི་དོན་རྣམས་པར་འགྱུར་བ་བཅས་ཐུབ་མཆན་བཞིས་ མངོན་པ་ ཞེས་བྱ། 名词。论。梵音译作阿毗，义译对观。对向涅槃诸谛实义；详明辨析、反复演说每一一法是有色否；克敌制胜；依此能通一切经义。以此四因，说名为对。佛说论藏，或对法藏，以此得名。❸མངོན་པ་ལ་ངེ་ཤེས་སྐྱེད་ནས་རང་ དུའམ་ མཆོག་ དུ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། མངོན་པ་后面加ངེ字，意为最、极、高度、特别；མངོན་པར་དགའ་ བ། 兴高采烈。མངོན་པར་རྟོགས་པ། 明白理会。མངོན་པར་ཞེན་པ། 十分喜爱。བྱས་ རྫེས་ མངོན་ པར་ འཐོབས་ པ། 成绩优异。མངོན་ པར་ སྐྱོ་ བ། 特别高兴。མངོན་ པར་ བསྡུས་ པ། 紧密聚集。མངོན་པར་ མཁྱེན་པ། 全知。མངོན་ པར་ འདུད་ པ། 十分恭敬。མངོན་ པར་ བསྒྲུབས་ པ། 圆满完成。མངོན་པར་གསལ་བ། 清楚明白。མངོན་ པར་ ཉེ་ བ། 很重，极重。རྒྱལ་ ཁབ་ ཀྱི་ ཞབས་ འདེགས་ལ་ མངོན་ པར་ བརྩོན་ པ། 为国勤劳。

མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཆོས་ མངོན་ པ་ ཀུན་ ལས་ བཏུས་ པའི་ བསྡུས་ ཆོག

མངོན་པ་ཚོགས། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སོ། 上分对法。指《阿毗达磨集论》。

མངོན་པ་ཚོང་ཟེའུ མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་། མངོན་པ་མཛོད། 上下对法。《阿毗达磨集论》和《阿毗达磨俱舍论》。

མངོན་པ་ཆོས་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། བསྟན་བཅོས་ཤེག རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྐྱས་གྱིས་མཛད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་གྲུབ་བོ་ཌི་ན་ཨི་ཏ་དང་། ཞི་ཏུ་པ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྱུར་པ། 《大乘阿毗达磨杂集论》。印度轨范师杰瓦色著。印度亲教师姿纳迷札和西藏译师智军由梵译藏。唐代玄奘由梵译汉。

མངོན་པ་སྡེ་བདུན། ཐམས་ ཅད་ ཡོད་པར་ སྨྲ་ བའི་ བསྟན་ བཅོས་ གཅོ་ བོ་ བདུན་ ཏེ། ཡེ་ ཤེས་ ལ་ འཇུག་ པ་ དང་། རབ་ ཏུ་ ཕྱེ་ བ། རྣམ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཚོགས། ཚོས་ ཀྱི་ ཕུང་ པོ། གང་གས་ བའི་ བསྟན་ བཅོས། འཁོར་ བའི་ རྣམ་ གྲངས། ཁམས་ ཀྱི་ ཚོགས་ བཅས་ དེ། བཅུ་ བའི་ རྟེན་ འབྲེལ་ སྙིང་ རྗེ། ཤུ་ རིའི་ ཐ། མཐའ་ འགལ་ ཞི་ བ། གསུམ་ པོ་ ཆེ། གང་ པོ་ བཅས་ འདི་ བདུན་ ལ་ དག་ བཅོམ་ བདུན་ ཡིག་ 对法七论，发智论与六足论。说一切

有部的七种根本论著。以迦多衍尼子著《发智论》为总为身；以世友著《品类论》、天寂著《识身论》、舍利子著《法蕴论》、目犍连子著《施设论》、拘瑟耻罗著《集异门论》、满慈子著《界身论》等六论为支为足。故后六论亦分别名为《品类足论》乃至《界身足论》。七论著者，称为七阿罗汉。

མངོན་པ་པ། ཆོས་མངོན་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་ཅིང་མཁའ་ནས་མངོན་པའི་ལུགས་འཛིན་མཁའ། 对法论者，阿毗达磨师。

མངོན་པ་མཛོད། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ། ཁམས་དང་། དབང་པོ་དང་། འཇིག་རྟེན་དང་། ལས་དང་། ཕྲ་རྒྱས་དང་། ལས་དང་གང་ཟག་དང་། ཤེས་རིག་དང་། སྐྱེས་འདུག་སྟེ་གནས་བཀྲད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཏེ་ཐམས་ཅད་ངས་རབས་ཕྱེ་བར་ཀུ་གར་ཏི་ལྟ་བུའོ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་ཞེག 《俱舍论》。全名《阿毗达磨俱舍论》。第五世纪中，印度佛学家世亲所著。全书分为分别界品、分别根品、分别世间品、分别业品、分别随眠品、分别道及补特伽罗品、分别智品和分别定品，共八卷。

མངོན་པ་ཅིག་མ། མངོན་པ་མཛོད་དོ། 下分对法。《俱舍论》别名。

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་བདུན་གྱི་གྲངས་ཀིག་སྟེ། མ་ཐོབ་པར་ཐོབ་བོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པ། 增上慢，虚骄。无而为有虚张声势的傲慢自得之心。佛书说为七慢之一。

མངོན་པའི་མཆོད་པ། མཆོད་པ་ཆེན་པོ་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞེག 论藏供养。四大供养之一。

མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད། ལུགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྟན་པ་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སྡེ་དེ་དག་མངོན་པར་བསྟན་པའོ། 论藏，对法藏，阿毗达磨藏。主要宣说增上慧学。十二分教中之论议分，即属论藏。

མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པའི་གཟུགས། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པའི་གཟུགས་ཀྱི་གསས། གཞན་ལ་ཐོགས་པར་བྱེད་པའི་རིགས་ཏ་ དང་ བྱལ་ བ་ བར་སྣང་སྲུ་སེང་ པ་ལྟ་བུ་དང་གཟུགས་བརྙན་ལ་སོགས་པའོ། 极迥色。五种法处所摄色之一。如透明虚空及影像等远离触对者。

མངོན་པར་གྲུབ་པ། (1)ལེགས་པར་ཚར་བ། 完成，办好。(2)མངོན་སུམ་དུ་ཡོད་པ། 实有，现有。佛书译为感得、招引、成就、生起。

མངོན་པར་གྲུབ་པའི་ཡན་ལག གྲུབ་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་དང་དོན་གཅིག

མངོན་པར་དགའ་བའི་ཞིང་ཁམས། ཀང་གྱོགས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་མི་འཁྲུགས་པའི་ཞིང་ཁམས། 妙喜世界。东方不动佛的刹土。

མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག འགྲུབ་པའི་ཡན་ལག་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

མངོན་པར་རྟོགས་ པའི་ རྒྱན། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་དོན་གཅིག

མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ། ཐ་ བ་ ཐེད་ པ། 用功夫，用力，行动，造作。佛书译为行、加行。

མངོན་པར་འདུ་མ་བྱས་པ། ཐ་བ་མ་ཐུས་པ། 未行动。佛书译为无为、不作行、无功用。

མངོན་པར་འདུས་བྱས་པ། ཐ་བ་ ཐུས་ པ། 已作，已行动。佛书译为有为、造作、所作。

མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་ པ། མངོན་ པར་ རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་དང་དོན་གཅིག

མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་ དུས་ ཆེན། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དུས་ཆེན་པའིའི་ནང་གསེས། རྟོར་ཆ་བཞི་པ་ས་ག་ཆ་བའི་ཡར་ཆས་བཅོ་ལྔའི་ཉིན། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་གཅིག་ ཀུ་ གར་ རྡོ་ རྗེ་གདན་བྱང་ཆུབ་ཤིང་དུང་ཟད་མི་རྒྱུའི་ཚེ་ཤེས་མངོན་དུ་གྱུར་ཏེ་ མངོན་ པར་ རྫོགས་པར་ པར་ སངས་

ཆུས་བའི་ཉམ་ཆེན། 现证菩提节。佛教四大节日之一。藏历四月十五日，为释迦牟尼在古印度金刚座菩提树前，现证尽无生智，成等正觉之节日。

མངོན་བར་སྐྱང་བ། ཕྱིམ་ནས་ཕྱིམ་ མེད་ བར་ དབ་ཏུ་ཕྱུང་བ། 出家，出离，已离。由家趋于非家。

མངོན་བར་རྫོགས་པ། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ། 完满成就，究竟圆满。

མངོན་བར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ། མངོན་ པར་ རྫོགས་ པར་ སངས་ཀྱས་ པ་དང་ དོན་ གཅིག

མངོན་བར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ། ཤེས་ བྱའི་ གནས་ཀུན་ མངོན་ སུམ་ དུ་ རྫོགས་ པར་ མཁྱེན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ བརྙེས་པ། 现觉，现等觉，现证菩提，成等正觉。佛书所说现前证得全知一切所知界处之智，即所谓成佛。

མངོན་བར་ཤེས་པ། མངོན་ཤེས་དང་ དོན་ གཅིག

མངོན་སྤྱོད། དགེ་བའི་ལས་ ཏེ་ སྡུག་ སངྒས་ དག་ པ་ དང་ གདོན་ བཀེགས་ རྟམས་ བསྒྲལ་ བའི་ ལས། 诛法，威猛法。祈祷鬼神加祸于敌人的诅咒仪式。

མངོན་སྤྱོད་ཀྱི་སྦྱིན་སྲེག 威猛护摩。祈祷鬼神诛灭怨敌的一种火供仪式。

མངོན་བྱང་། (1)སྣང་ཀྲུང་ཀྱི་ལུ་ དམ་ སྡུང་ མངོན་ བྱང་། 毗卢遮那现证佛。密宗四部中的行部一本尊名。(2)མངོན་ པར་ བྱང་ ཆུབ་ པའི་ བསྡུས་ མིང་།

མངོན་བྱང་ཀྱི་སྐུ། སྐུ་ལྟའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག སྐུ་ བཞི་ རིག་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ལ་ ལྷུན་ གྱིས་ རྫོགས་ པས་ ཚོས་ སྐུ་ལས་ མ་ གཡོས་ བཞིན་ དུ་ གདུལ་ བྱའི་ལས་ དང་ མཐུན་ པར་ སྣ་ ཚོགས་ སུ་ སྣང་ བ་ སྟེ། རྫོགས་ སྐྱེང་ མཁའ་ བཞིན་ པའོ། 现觉身，现前证觉身。旧派密乘所说五身之一。自然明了智中，任运圆满四身，法身寂然不动，而能随顺所化众生业力，显现种种形象，名现证菩提身。

མངོན་བྱང་གི་ཁྲལས། ཐུགས་ལྟའི་ནང་གཟེས་ ཤེས་ མེ་ལོང་ལྟ་ བུའི་ ཡེ་ ཤེས་ དེ་ མངོན་ བྱང་ གི་ གསུང་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ། 现觉意，现前证觉意。旧派密乘所说五意之一。大圆镜智，以现证菩提之故，能明显了知任何一切之意。

མངོན་བྱང་གི་གསུང་། གསུང་ ལྟའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེས་ སྐུ་ ཐམས་ཅད་ དང་ རིག་ པའི་ ངང་ དུ་ ལྷུན་ གྱིས་ གྲུབ་ པས་ ཉོན་ ཡོང་ མེ་ འགག་ པ་ རིག་ པ་ བྱེད་ ཅེས་ བྱ་ གསུང་ ངོ་ མངོན་ བྱང་ གི་ གསུང་ ཞེས་ སྐྱགས་ སྐྱེ་ མའི་ བཞེད་ པའོ། 现觉语，现前证觉语。旧派密乘所说五语之一。一切声音皆于自证之中任运天成，全无没灭。加被心意之故，名现觉语。

མངོན་བྱང་ལྔ། བསྐྱེད་ རིམ་ གྱི་ ལྷ་ སྐུའི་ སྐོམ་ ཚུལ་ ཞེག་ སྟེ། ཟླ་ བ་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ཉི་ མ་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ས་ བོན་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ཕྱག་ མཚན་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། སྐུ་ རྫོགས་ པ་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ སྟེ་ ལྔ། 五现证。佛教密乘生起次第修证本尊五法，月轮现证、日轮现证、种子现证、手帜现证和全身现证。

མངོན་བྱང་ལྔ་བསྡེབ། ལྷ་ བསྐྱེད་ པའི་ ཚུལ་ ཞེག་ སྟེ། བདག་ ལ་ སོགས་ པའི་ གདན་ གྱི་ ཉིང་ དུ་ ཟླ་ ལྟ་ ལས་ ཟླ་ བ་ དང་ ཀླ་ ལི་ ལས་ ཉི་ མའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ གྱི་ ཐང་ དུ་ ལྷའི་ བག་ མཚན་ ས་ བོན་ གྱིས་ མཚན་ པར་ བསྒོམ། དེ་ ལས་ ངོ་ ཤེར་ འཕྲོ་ འདུ་ ཙམ་ ས་ ལྷའི་ སྐུ་ རྫོགས་ པར་ ལྷའི་ སྐུ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ དེ་ མངོན་ བྱང་ ལྷ་ བསྐྱེད་ ཅེས་ བྱ་ སྟེ། ཟླ་ བ་ མེ་ ཙོག་ ལྟ་ བུ་ ཡེ་ ཤེས་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ཉི་ མ་ མཉམ་ ཉིད་ ལྟ་ བུ་ ཡེ་ ཤེས་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ས་ བོན་ དང་ ཐུགས་ མཚན་ སོར་ རྟོག་ ལྟ་ བུ་ ཡེ་ ཤེས་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། ཐམས་ ཅད་ འདུས་ པ་ ཐ་ ག་ ལྟ་ བུ་ ཡེ་ ཤེས་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ དང་། སྐུ་ རྫོགས་ པ་ ཚོས་ དབྱིངས་ ལྟ་ བུ་ ཡེ་ ཤེས་ ལས་ བྱང་ ཆུབ་ པའོ། 五现觉生次。密乘本尊

生起次第之一。观想莲座上端，从韵母生起月轮，声母生起日轮，就中生起本尊手帜，标以种子，从此放敛光明融合圆满，而后生起本尊全貌。如是名为五种现觉生次。月轮表从大圆镜智现觉；日轮表从平等性智现觉；种子手帜表从妙观察智现觉；圆满融合表从成所作智现觉；本尊全貌表从法界体性智现觉。

མངོན་བྲོ་འཕྱང་བ། ཞལ་འདྲེན་ཐུབ་པ། 丢底，失面子。

མངོན་ཚན། (རྩིས) (1)ཕྱིན་སྐྱེད། 利息。(2)རིན་བ་ཆེ་སྤྱིའི་མིང་། 珍宝总名。(3)རི་མོ་ཅན་བའི་དངུལ་ཟོ། 有花纹的钱币。

མངོན་མཚན། མངོན་གསལ། 清楚，明显，亮度：མངོན་མཚན་ཅན། 明显的，彰明较著的。

མངོན་མཚམས་ཅན་ཐོབ་ཕྱིང་བ། ཐུབ་ཡུང་གྱུས་ཅུའི་ནང་གསེས། ཆགས་སེམས་ཀྱིས་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་པ་ལ་གསེར་དངུལ་ལ་སོགས་པ་ཕྱིན་སྐྱེད་དམ་པོ་ཐོབ་ཅུག་པ། 纳质。三十舍堕之一。以贪财心，对非亲属俗人贷以金银等物，使之牟利。

མངོན་ཞེན། འདོད་ཆགས། 贪。

མངོན་རྒྱམ་པ། (1)ང་རྒྱལ་བྱེད་པ། 虚骄，浮夸，骄傲自满；(2)ང་རྒྱལ་བྱེད་མཁན། 浮夸者，傲慢者：མི་ཤེས་ཤེས་མདོག་བྱེད་པའི་མངོན་རྟོག་པ། 不懂装懂的浮夸者。

མངོན་ཤེས། མངོན་པར་ཤེས་པ་སྟེ། མངོན་གྱུར་དང་། ཡུལ་དུས་ཐག་རིང་བོ་ན་གནས་པའི་ཤེས་གྱུར་དང་། ཤིན་ཏུ་སྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཐུབ་པའི་ཤེས་པ། 通，通慧，神通，前知。佛书所说明白现见一切远时、远地、现前、不现前、极不现前各种情况的一种神秘智力。

མངོན་ཤེས་ལྔ། རྩ་འཕྲལ་གྱི་མངོན་ཤེས་དང་། ལྟའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས། ལྟའི་རྟ་བའི་མངོན་ཤེས། རྩོད་གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་མངོན་ཤེས། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་བཅས་ལྔ། 五通，五种神通：神境通、天眼通、天耳通、宿命通和他心通。

མངོན་ཤེས་དྲུག མངོན་ཤེས་ལྔའི་སྟེང་དུ། ཟག་བདེན་མཐོང་བའི་མངོན་ཤེས་བསྣན་པས་དྲུག་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་མཆའ་བའི་མངོན་པར་ཤེས་པའོ། 六通。在五通上，加上漏尽通为六通。唯佛果位始有此通。

མངོན་ཤེས་དྲུག་ལྡན། (1)(མངོན) སངས་རྒྱས། 具六通，佛的名号。(2)མངོན་ཤེས་དྲུག་དང་ལྡན་པ། 具六神通。

མཇོན་ལྱུམ། (1)འཕྲལ་བ་མིན་པའི་དངོས་གནས། 真正，现实，真实，无误；རིགས་ལམ་མངོན་སུམ་ཀྱིས་བསལ་བ། 与真正道理相违背。བྱས་རྫོགས་མངོན་སུམ་དུ་བཞག་པ། 真正做出了成绩。ལྷང་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་མངོན་སུམ་མཚོན་པ། 真实反映了过去的事迹。(2)ཞལ་གྱུང་མིན་པའི་ཐད་ཀ། 当面，直接。没有间隔距离：མིག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ། 亲眼所见。ཚིག་རྩུབ་མངོན་སུམ་དུ་བརྗོད་པ། 当面口出恶言。མངོན་སུམ་དུ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་པ། 直接批评。(3)(ཐ་དཀྲུག) ཐོ་རིས་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། རྟོག་བཅས་མ་འཕྲལ་བའི་ཤེས་པ། དབེར་ན། བུམ་འཛིན་དབང་མངོན་དང་། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་དང་། འཕགས་པའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 现前识。七种心识之一。离分别、不错乱之心识。如见瓶根现识、他心通及圣者根本智等。

མངོན་ལྱུམ་ཀྱི་བཅད་ཤེས། བཅད་ཤེས་ཀྱི་ནང་གསེས། བང་འདྲེན་བྱེད་མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྟོགས་ཟིན་པ་དེ་ཐུབ་ཙང་རྟོགས་པ་སྟེ། དབང་

མངོན་ལྡའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་དབང་མངོན་གྱི་བཅད་ཤེས་དང་། བྱམ་འཇིན་མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱི་ སྐད་ཅིག་ གཉིས་ པ་ཐམས་ སུ་ཆུང་བའི་རང་རིག་ལྟ་བུ་རང་མངོན་ སུམ་གྱི་བཅད་ཤེས་དང་། མཐོང་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་སྐད་ཅིག་ གཉིས་ པ་ལྟ་ བུ་ རྣལ་ འབྱོར་ མངོན་སུམ་གྱི་བཅད་ཤེས་རྣམས་སོ། 现前再决识。再决识之一。再度了知已由引生自己现量之所了知者。例如五根现识之第二刹那，为根现前再决识；他心通之第二刹那，为意现前再决识；领悟见瓶现识及分别心二者之第二刹那自证分，是自证现前再决识；见道圣者所有现证四谛十六行相之智第二刹那，是瑜伽现前再决识。

མངོན་སུམ་གྱི་གཏེན་ཚིགས། མངོན་ སུམ་ གྱི་ བསལ་བའོ། 现量抵触。即现量相违。

མངོན་སུམ་གྱི་ཤེས་པ། རྟོག་བཅས་ཀྱི་ཤེས་པ། 现前智。感性认识，离开或不用推理的认识。

མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ། བསལ་བ་ བཞིའི་ གྲས། དམ་བཅའ་དང་མངོན་སུམ་གྱི་ཐུབ་པ་དང་འགལ་བ། དཔེར་ན། ཐུ་མཉན་བྱ་མིན་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུའོ། 现量相违。四相违之一。与自宗或现前感觉相违者。如说"声非所闻"。

མངོན་སུམ་འཇིགས་གསུམ། མངོན་སུམ་གྱི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་གསུམ་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུགས་བཟུང་བ་ན་ ཐོག་མར་ དབང་ མངོན་ སྐད་ ཅིག་ ཅི་ གཅིག་ཏུ། དེ་ནས་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་བདག་རྐྱེན་བྱས་ནས་དབང་མངོན་སྐད་གཅིག་པ་དང་ཕྱི་མངོན་ སྐད་ ཅིག་ དང་ པོ་ གཉིས་ ཀ་ ལ་ དམིགས་ནས་ ཡིད་ཤེས་ སྐད་ ཅིག་ གསུམ་པ་སྐྱེ། མངོན་སུམ་དེ་གཅིག་ཀྱི་སྐྱེ་དུ་ རང་རིག་ མངོན་ སུམ་ ཡོད་ པ་ བཅས་ མངོན་ སུམ་ འགྲོས་གསུམ་མོ། 现识三步。现识发生的三步骤：以眼识见色为例，首先生起根现识一刹那顷；然后以第一刹那根现识为增上缘，同时生起第二刹那根现识及第一刹那意现识，最后此二现识之上，存在有自证分现识，是为三步。

མངོན་སུམ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཞི་བ། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་པའི་ རྩོད་ པ་ ཞི་ བྱེད་ ཚོས་ བདུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཏེ། དེ་ལའང་ལྷང་རིགས་ཀྱི་བྱེད་པ་ལ་ བརྟེན་ནས་ ཟླ་ རྩེ་ གཅིག་ ཏུ་ མཐུན་པར་ གྱུར་པ་ལྟ་ བུ་ བྱ་ བ་ ཚོལ་ ཞིར་ ཚོལ་ཀྱི་ མངོན་སུམ་དང་། དེ་ ཉིད་ རྩོད་པས་ ཀྱིས་ མ་ ཞི་ ན་ དཔང་ པོས་ བླུབ་ བྱེད་ བཀོད་ ནས་ ཞི་ པ་ ལྟ་ བུ་ གཟུ་ བོའི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་མ་ཞི་ན་རྩོད་པ་ཆུས་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་པ་ལྟ་ བུ་དགེ་ འདུན་ གྱི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་མ་ཞི་ན་ ལྷང་རིགས་ལ་ མཁས་ པའི་ དགེ་ བླང་ བཞི་ ཙམ་ གསོལ་གཉིས་ལས་ ཀྱིས་ བསྒྲུབ་ ཅེས་ བཀའ་ སྩལ་ ཏེ་ ཞི་ བ་ ཉིད་ ཀྱི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་ཀང་མ་ཞི་ན་ གནས་ བརྟན་ དང་ བཅས་ པའི་ དགེ་ འདུན་ ལ་ སྟོང་ པ་ ཕུལ་ ཏེ། དེ་ དག་ གིས་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ་ གནས་ བརྟན་ དང་ བཅས་ པའི་ དགེ་ འདུན་ གྱི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་ཀང་མ་ཞི་ན་ ཀུན་ དགའ་ བོ་ སྟོང་ འཇིན་ པ་ ལ་ ཕུལ་ ཏེ་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ་ སྟེ་ སྟོང་ འཇིན་ པའི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་ཀང་མ་ཞི་ན་ ཀུན་ དགའ་ བོ་ ཡང་ མ་ ཡིན་ ཏེ་ ཁྱོད་ ཀྱིས་ ཚད་ མའི་ ལུགས་ ཀྱི་ ཐ་ སྙད་ འཇིག་ རྟེན་ པ་ ལ་ ཕུལ་ ཏེ་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ་ སྟེ་ སྟོང་ འཇིན་ པའི་ མངོན་ སུམ་ དང་། དེས་ཀང་མ་ཞི་ན་ སུས་ ཀང་ ཐག་ འདའ་ བར་ མི་ ནུས་ པའི་ གནས་ བརྟན་ མཐུ་ ལ་ ཕུལ་ ཏེ་ ཁོང་ གིས་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ་ གནས་ བརྟན་ མཐུ་ མངོན་ སུམ་ གྱི་ མངོན་ སུམ་ སྟེ་ བཅུད་ དོ། 八现灭诤，现前毗尼。《毗奈耶经》所说比丘间灭诤七法所有八种现前灭诤：依教依理，使意志协调一致，为立敌现前灭诤，依此自力，诤若

不灭，则由中证列举理由使趋息灭，为直道现前灭诤；此仍不灭，则由熟悉争端僧伽使趋息灭，为僧伽现前灭诤；此仍不灭，则由明达教理比丘四人以上，依于白二羯磨使趋息灭，为明白现前灭诤；此仍不灭，则由是诸比丘，再依白二羯磨，另嘱贤者使之息灭，为明明现前灭诤；此仍不灭，则将争端告诉僧伽有上座者使之息灭，为有上座僧伽现前灭诤；此仍不灭，则以告于正量三藏法师使之息灭，为三藏法师现前灭诤；此仍不灭，则以告于无敢违命有威上座使之息灭，为威力上座现前灭诤。

མངོན་སུམ་དངོས་ཀྱི། མཐོང་ཚོས་སམ། དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱུ་ཙམ་དུ། 现实事物，实际境界。佛书译为现见事。

མངོན་སུམ་རྗེན་གཅེར། སྒྲིབ་མེད་གསལ་རྗེན། 明显，裸露，བདེ་སྡུག་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་མངོན་སུམ་རྗེན་གཅེར་དུ་མཐོང་བ། 一切苦乐情况，明察无隐。

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་སྟེ། རང་སྣང་བའི་ཤེས་པ་འཛུལ་ཞིང་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསྐྱེད་པའི་དབང་གིས་རང་ཡུལ་ལོག་པར་སྣང་བ། དབེར་ན། ཟུང་གཅིག་ཟུང་གཉིས་སུ་སྣང་བ་ལྟ་བུ་གང་ས་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། དེང་སེང་སྣང་ལྟ་བུ་ཁ་དོག་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། རྡོ་ཐྲོན་འཁོར་བས་སྣང་བ་ལྟ་བུ་དབྱིབས་ལ་འཁྲུལ་བ་བཅས་ཏེ། དང་པོ་གཉིས་ནི་མིག་རྨ་རིབ་དང་མཁྲིས་ནད་སོགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་གྲུང་ཨུགས་པ་དང་། མགལ་མེ་སྐྱར་དུ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཕྱིའི་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རིག་སོ། 似现量。无分别错乱识。现见自境之识，暂受惑乱，因而颠倒现见自己境相者。如见一月为二月者，是数错乱；见海螺为黄色者，是色错乱；见山木行驰者，为事错乱；见旋火不断成轮，是形错乱。此中前二是由眩翳、胆病等内惑乱因，所生颠倒识；后二是由乘船与急旋火炬等外惑乱因，所生颠倒识。

མངོན་སུམ་པ། གྲུབ་མིན་དངོས་མཐོང་གི་ཡུལ། 现实，现量。眼前实有者。

མངོན་སུམ་སྤྱོད་ཡུལ། དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡུལ་ལས། དངོས་སུ་ཡོད་པ་རྣམས། 现量所行境，现实境界。实际存在可以感受的事物。

མངོན་སུམ་ཚད་འབྲས། སྐྱེ་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཡུལ་རྗེ་བཞིན་རྟོགས་པ་སྟེ། དབེར་ན། སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་མཚོན་ན། སྔོན་པོ་ཞེ་གཞལ་བྱ་དང་། སྔོན་པའི་རྣམ་པར་ཤར་ནས་སྔོན་པོ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱེ་བའི་ཤེས་པ་ནི་ཚད་མ། སྔོན་པོ་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ནི་མངོན་སུམ་འབྲས་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 现量果。凭依感觉如实了知自境者。如以见青色之根现识为例：青色为所量自境；映现青色相状而对青色新生之真实心识为能量；直接了知青色者为现量果。

མངོན་སུམ་ཚད་མ། ཚད་མའི་རང་གསེས། རྟོག་བཅས་མ་འཁྲུལ་ཞིང་གསར་དུ་མི་བསྐྱེ་བའི་ཤེས་པ། དབེར་ན། ཐུབ་འཇིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་། མངོན་ཤེས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་། རྣམ་མཁྱེན་དང་འཕགས་པའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལྟ་བུ། རྣ་བ་ཀུན་ལས། དྲུས་དུ་ལྟ་བ། འཇིག་རྟེན་སྣང་ལ་མ་འདྲིས་པར་འཇིན་པའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་སོ། 现量。量之一种。无分别、不错乱、新生之真实心识。如第一刹那见瓶根现识、第一刹那神通及第一刹那一切种智与圣者根本智等。其体性是无分别，对境是自相，时分是现在，感受是明照不杂。

མངོན་ཡུལ་འཇེམས་མེད། མངོན་གསལ་འཇེམས་མེད་ཀྱང་ཟེར། གཞན་ལ་འཇེམས་བཀྱ་

མི་ཟེད་པ། 公然，悍然，肆无忌惮；གཞན་ཀྱིས་མཐོང་བཞིན་དུ་སྡུག་ངན་ མང་ པོ་ མངོན་ སུམ་ འཇོམས་མེད་ཀྱིས་བྱས་པ། 当着别人眼前，公然干了不少坏事。

མངོན་ སུམ་ བཞི། དབང་ མངོན་ དང་། ཡིད་ མངོན། རང་ རིག་ མངོན་ སུམ། རྣལ་ འབྱོར་ མངོན་སུམ། 四现识：根现识、意现识、自证现识和瑜伽现识。

མངོན་སུམ་ཚད་དག ཡུལ་ཀྱི་རྣམ་པ་འཁྲུལ་པ་མེད་པའི་རྟོག་རྣམ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་སོགས་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པ་རྣམ་པར་ དག་ པའི་ ཚད་མ། དབེར་ན། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། 真现量。明照境相、无有迷乱、远离分别之真净识量，如见色之眼识。

མངོན་སུམ་གསལ་རྫོགས། རྒྱུ་མེད་གསལ་རྟེན་ནས། ཉ་ཅང་གསལ་པོ། 了了，明明白白，生动：མ་ འོངས་ པའི་ སྐབས་ སུ་ ཕན་ གནོད་ རྟེ་ ཙམ་ དུ་ ལྟ་ མངོན་ སུམ་ གསལ་ རྟེན་ དུ་ མཐོང་ བ་ ལྟར་ རེད། 将来有益有害，今已了然在目。

མངོན་ སུམ་ གསལ་ ཟོན། རྒྱུ་ གཙོགས་ མེད་ པར་ གསལ་ ཐོན་ནས། ཉ་ཅང་ གསལ་ པོར་ ཤར་ བ། 彰明较著，极其明显：བྱས་རྟེས་ གང་ བཞག་ མངོན་ སུམ་ གསལ་ ཐོན་ བྱུང་ ཚེད། 所立功勋，彰明较著。

མངོན་ སུམ་ གྲུབ། མངོན་ སུམ་ ལ་ རིས་ པ་ འདིན་ རྟོལ་ ཀྱིས་ དབྱེ་ ན་ གསུམ་ སྟེ། ཁྱབ་བྱ་ རྫི་ མིན་ ཤེས་ པའི་ གང་ ཟག་ གི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཁྱབ་བྱ་ འཇིན་ པའི་ དབང་ མངོན་ སུམ་ ཡུ་ བ། མངོན་ སུམ་ ལས་ དང་ པོ་ བ་ དང་། ཡིད་ སྐྱེ་ ལ་ ཚགས་ དུས་ ཀྱི་ གཟུགས་ འཛིན་ དབང་ མངོན་ སུམ་ ཡུ་ བ། མངོན་ སུམ་ ཡིད་ མ་ གཏད་ པ་ དང་། རྒྱང་ རིང་ པའི་ མེའི་ ཁ་ དོག་ མཐོང་ བའི་ དབང་ མངོན་ སུམ་ ཡུ་ བ། མངོན་ སུམ་ འཁྲུལ་ རྒྱུ་ ཅན་ རྣམས་ སོ།

三种现识。现识依引生决定之方式，分为三种：不识青莲者所有见知青莲之根现识，是初业现识；心迷恋于声时之视色根现识，是不属意现识；见远火颜色之根现识，是惑乱因现识。

མངོན་གསལ། དངོས་ མཐོང་ གཟུགས་ གྱུ་ ལྟར་ རྣེན་ པར་ སྣང་ བ། 鲜明，突出，明白显露：གཙོ་ དོན་ མངོན་ གསལ་ དོད་ པོར་ བཤད་ དེ། 突出说明主要意义。དམིགས་ ཡུལ་ གང་ ཡིན་ མངོན་ གསལ་ དུ་ བསྟན་ པ། 明白指出目的何在。གྲུབ་ འབྲས་ མངོན་ གསལ་ དུ་ ཐོབ་ པ། 明显地取得了成绩。

ཏཻ། རྩལ་ཆའི་ རྡང་ གསེས་ ཤིག 名词。鼓：ཏཻ་ དང་། 腰鼓。ལག་ ཏཻ། 手鼓。ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཏཻ་ ཆེ། 升堂鼓。ཏཻ་ བརྡུངས། 擂鼓。ཏཻ་ ལ་ དབང་ གས་ བའི་ འཆམ། 踏着鼓点跳舞。意谓办事合拍。ཏཻ་ གོག་ བརྡུངས་ ན་ གཟེར་ གོག་ ལང་ས། 敲了破鼓残钉落。意谓小的不当会导致大的麻烦。ཏཻ་ ལ་ དབྱུ་ ཀུས་ མ་ བསྟུན་ ན། དེ་ རྒྱུ་ གཞན་ དང་ ཁྱད་ ཅི་ ཡོད། 响鼓不用槌敲响，直与他物有何别？

ཏཻ་ཁང་། ཏཻ་ འཛོག་ སའི་ ཁང་ པ། 钟鼓房，鼓楼。

ཏཻ་ཁོག མི་ ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཏ་ པ་ ས་ ཁྲལ། 阿科。四川省阿坝地区。

ཏཻ་ཁྲི། ཏཻ་ འཛོག་ སྟེགས། 鼓架。

ཏཻ་སྒྲ། (1)ཏཻའི་ སྒྲ། 鼓声。(2)སངས་ རྒྱས་ ཤེག་ ཀྱི་ མཆན། 鼓音如来。

ཏཻ་རྩེག ཀ་ དེལ་ བོང་ བུ་ སོགས་ ཀྱི་ ཏཻ་ མ་ དང་། རྩེག་ མ། 尾和鬃。马、骡、驴等的尾毛和鬃毛。

ཏཻ་ལྕགས ཏཻ་ དྲུང་ ཅུད་ ཏེ་ གཡོག 鼓槌。击鼓短棍。

ཏཻ་ཚད་རྩེག་རྒྱམ། ཏཻ་ མ་ དང་ རྩེག་ མ་ མི་ ཚང་ བ་ སྟེ། ཆ་ མ་ ཚང་ བའི་ དབྱེ། 缺鬃少尾。意谓缺头缺尾，残缺不全。

ཏཻ་ཧིང་ས། སྐབས་ ཆོག་ སྐབས་ ཏཻ་ དྲུང་ ཆེགས་ ཀྱི་ འགྲོ་ སྡུང་ས། 鼓谱。击鼓轻重缓急的调子。

ཏང་ཆེན། (1)ཏང་བོ་ཆེ། 大鼓。(2)(མཚན) རྒྱ་ཁྱི་སྐ། 壬戌年、水狗年的异名。

ཏང་འཆམས། ཏང་ཁྱེར་ཏེ་དུང་བཞིན་ཐའི་ངང་ནས་རྒྱུག་པའི་འཆམ། 鼓舞。负鼓跳神。

ཏང་མཇུག་ལྷ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོར་དཔའ་སོང་རྫོང་ཁྲིམས་ཀྱི་ལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་ངས་ནས་རྩྭ་༤༤༦༨མི། 安久拉。山口名。在西藏自治区八宿县境，海拔4468米。

ཏང་དྲུང་བདར་བཟུང། (1)ཏང་དྲུང་བ་དང་དར་ཆ་འཕྱང་བ། 摇旗擂鼓。(2)ཚང་མས་མཐོང་ཐོས་གྱུར་པའི་མངོན་གསལ་ཆེན་པའི་དབྱི། 大张旗鼓。喻大张声势。

ཏང་བརྡ། (1)ཏ་བཀྲངས་ནས་གཏོང་བའི་བརྡ། 鼓音为号。(2)ལྷ་མོ་འཁྲབ་རན་ཀྱབས་ཡིད་དུས་ཀྱི་ཏ་རོལ་ཀྱི་བརྡ་གཏོང་། 开场锣鼓，闹台鼓。藏戏开幕前擂起的鼓声。

ཏང་བརྡར། ཀླ་བ་ཐོས་མཇུག་མ་བརྡར་བ། ཀླ་བ་འདོད་ཆགས་ལང་ས་དུས་རྟག་པར་ས་ཆ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཅ་མ་ རྡ་ཡི་ཡོད་ སྤྱབས་ རྩོ་ བ་རྣམས་ཀྱིས་བརྡར་ཤུལ་དེར་བཏེག་ནས་རྐྱེ་བཏུག་ས་ཀེ་འཕེན་གཞབས་བྱེད་བ་རེད། 雄麝擦臀。雄麝发情时，常在一固定地方，摩擦尾臀，猎人即据此线索设置机括陷阱以行捕捉。

ཏང་པ། 名词。(1)ཏ་དྲུང་མཁན། 鼓手。(2)ཞི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་བོད་རིགས་ས་ཁྲལ་ཏ་ཁོག་དང་། དེར་སྐྱོད་མི། 四川藏区阿坝地方及其地居民。

ཏང་ཕྱག་ལས། ཏ་ལ་གཡོགས་བའི་བཁས་པ། 鼓皮。蒙鼓的皮子。

ཏང་ཕྱུག་ལས། ཏ་མས་བཅས་བའི་ཕྱུག་མ། 牛尾帚，尾毛拂尘。

ཏང་ཕྱུག ཏ་མོང་ཁི་ཕྱུ་ཀུ། 小骆驼，骆驼崽。

ཏང་བ། ●(ཐ་དད་པ) བཅས་པ། བཅ་བ། རྩེས།། ཐེབ་བས་གཅོད་པ། 刈割，收获。以镰刀刈取；收获了庄稼就打场。❷ས་མིང་ཞིག་སྟེ་ཏ་བ་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ལ་གསལ།

ཏང་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ། མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་རྒྱབ་ཐུབ་དུ་ཡོད། ༡ཿ།ཿ།ཿ།

ཌོ་ཕྲེན། (1)མཚོ་དང་མཚོ་མའི་སྦྱི་མིང་། 公母犏牛，雌雄犏牛。(2)(རྡོང་) པ་ལང་ཁ་ཆུང་། 黄牛犊。

ཌོ་ཏཱཕྱག 8་དུང་ཁྲ་ཀྱི་དབྱུ་ཀུ། 鼓槌。击鼓的短棍。

ཌོ་སྒྲག བདུང་བྱའི་ངང་ཐུམ་སྒྲག་ཆལ། 鼓与铙钹。

ཌོ་མ། དུད་འགྲོའི་རྐང་ཀྱི་མཇུག་མ། 名词。尾巴。牲畜的尾部。

ཌོ་མོ། 名词。(1)ཌོ་མོང་དང་འདྲ། (2)(རྡོང་) ནོ་མ། 乳。

ཌོ་མོང་། (1)ཁུག་རྟ་ཁྲག་རྒོ་རིང་བོ་ཞིག 骆驼。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ཚའི་མཐིལ་བ་དང་། དཀའ་ཁྲིད། མཆུ་འཕྱང་། མང་པོ་སྒྲིལ། ཆུང་གཉིས་འགྱང་། ཆུང་ལ་དཀའ་བ། ལུས་ཅན་བཅས་སོ། (2)རི་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དཔལ་མགོན་རྫོང་རྫུལ་རྩ་སྐུ་གཙང་བའི་ཐུང་རིས་སུ་ཚད། འདིའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་རིས་ནས་སྦྱི་ ৬৯৫০ཚད། 昂吾。山名。在西藏自治区班戈县境扎加藏布的北岸。海拔5194米。

ཌོ་དམར། ཚོས་བཅུབ་བའི་ཌ་མ་དམར་པོ། 红缨。用作装饰的、染红了的大牲畜尾毛。

ཌོ་སྐྲ་དྲ། ཕྱུགས་ཀྱི་མཇུག་མའི་སྦུ་རྩུབ་པོ། 牲畜粗毛，牛马尾毛；དབྱར་དུས་འབྲོག་རྒྱའི་ཕྱུགས་རྣམས་ལ་ཌ་སྐྲའི་ཞོལ་ཞོལ་ཆགས་ཚོང་། 夏季牧区，牲畜尾毛长垂。

ཌོ་ཡབ། (1)ཌ་མ་ལས་བཟོས་པའི་རྩུང་ཁ་ལྤགས། 拂子，拂尘。畜尾所造用以掸去灰尘的掸子。(2)(ནུབ་ཕྱོགས་) སྐྱོ་འཇམ་བྱའི་རྒྱང་ཀྱི་ཤ་ལ་ཚོད་པའི་རྒྱང་གཡོག་སྟེ་རྒྱང་ཕྱོགས་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཕྱལ་ཞེས་ཀྱ 猫牛洲，亦作拂洲。梵音译作遮末罗洲。佛书所说南赡部洲西方海岛名。八中洲之一。(3)རྟ་ཕྱོགས་ཚོ་ཁྱད་ཀྱི་ཡུལ། 邬仗那。佛家理想中的一个西方刹土名。一说在今巴基斯坦境内。

ཌོ་ཡབ་ཀྱིང་། སྐྱེས་པོ་གཙས་པའི་ཡུལ། 拂尘洲，罗刹国。为罗刹鬼生聚之地。

ཌོ་ཡབ་ཅན། (ཤིང་) རེག་ཚོངས་འདྲུ་ས་བཏོལ། 拂者。如意树的异名。

ཌོ་ཡབ་མཇུག་མ་ཅན། (ཤིང་) རྟ། 有拂尘。马的异名。

ཌོ་ཡབ་གཞོན། 〈བར་ཐུམ་〉 སྐྱོ་འཇམ་བྱའི་རྒྱང་ཀྱི་ཤ་ནར་ན་ཚོད་པའི་རྒྱང་གཡོག་སྟེ། རྒྱང་ཕྱོགས་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཕྱལ་ཞེས་ཀྱ 胜猫牛洲，亦作别拂洲。梵音译作筏罗遮末罗洲。佛书所说南赡部洲东方海岛名，八中洲之一。

ཌོ་ཡུག ལག་ཅའི་ཁུ་བ། 鼓柄。有柄鼓的把子。

ཌོ་གཡབ། ཌ་མ་ལས་བཟོས་པ་འབྱུ་སྐྲ་ཅུད་ཀྱི་གཡབ། 尾毛拂尘。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱང་བ་སྐྲ་དང་། གཡོ་ཅུད། ཆུང་གཡབ། བཞིལ་བ་སྟུབ། བཞིལ་ཅུད། བཞིལ་ཡབ་བཅས་སོ།

ཌོ་གཡོག (1)ཌ་དུང་ཁྲ་ཀྱི་དབྱུ་ཀུ། 鼓槌。(2)ཌ་གཡོག་ཅུད་ཀྱི་པགས་པ། 鼓皮。蒙鼓的皮子。

ཌོ་རིལ་འཁྲིལ་འཇིན། སྔར་གདན་ས་ཆེ་ཁག་ཀྱི་རྒྱང་ནང་དུ་ཌ་དུང་སྒྲག་དགྱིལ་ཆོག་པ་དང་། སྐབས་ལམ་ཚུགས་དུས་ཀུ་ཆོས་ཀྱ་སའི་མི་དམངས་ཀྱི་རིམ་གྱོ་སྐྱབ་སོགས་རིལ་ཆ་འབྱང་དགྱིལ་བྱས་འཐུས་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ཌོང་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འཁྲིལ་འཛིན། 鼓铙证。旧时，凡僧众在寺中敲锣打鼓，以及传召期间为拉萨市民念经敲锣打鼓，均须向铁棒喇嘛请得允许，购买此证。

ཌོ་རྩེད། ཌ་ཁྲང་ནས་བདུངས་ཏེ་འཁྲབ་ཆུའི་གར། 鼓行舞。舞者负鼓自击，舞蹈前进。

ཌོ་གཤང། ཌ་ནི་བདུང་བྱའི་ཌ་དང་། གཤང་ནི་རྡིལ་བྱའི་དབྱིབས་དང་རྩང་ཐང་ཐད་འདྲ་བ་ཁ་ཡངས་ཤིང་ཐེང་ཐེང་དུ་ཙམ་བའི་ཅན་བྱའི་རོལ་མོ་ཞིག 手鼓敲铃。苯教徒常用的一组乐器。手鼓

指有柄小鼓；敞铃指口部宽敞如一面单铰之铃。

རྡ་གལང་། རྡའི་ཐུར་ཆེན་པོ། 响亮鼓声，重击大鼓声，急播簸鼓声：ཁ་རལ་གནོན་པར་བྱེད་ཀྱི་དགྲ་གསང་ཤུགས་ཆེར་སྒྲོག་པ། 威摄敌方的鼓声大振。

རྡ་གལེབ། ཀ་མེང་ཆྭག་རིལ་དང་ལྡན་པ། 公骆驼。未去睾丸的种骆驼。

རྡང་མོ། (རྟེང) དམོད་མོ། 恶咒，诅文。

རྡན་བསྒྲང་བ། མངན་བཀང་བ་དང་དྲན་གཅིག

རྡན་ཙམ། རྡན་ཚད་དང་འདྲ།

རྡན་ཚམ། (རྟེང) བརྡུས་ཐབས། 欺侮，蔑视，轻凌。

རྡན་ཆེམ། བརྡུས་བཙོས་ སས་ མཐོང་ ཆུང་། 欺侮，轻凌，藐视。

རྡན་འཛེམ། (རྟེང) (1)གཞན་ཀྱི་ནོར་ གཡར་བ་ཐྱེར་མི་སྨྲེད་པ། 久假不归，借债不还。(2)ལེ་ལོ། 懒惰，懈怠。

རྡན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྡེན་པ། བརྡེན་པ། རྡེན། བསྟུ་བའི་ཆེད་དུ་ཐུ་དངོས་སྨྲེད་པ། 行贿，贿赂；ཐུ་ནོར་གྱིས་བརྡེན་པ། 用财物行贿。❷བྱ་དཀའ་ཐོས་ཀ། 名词。奖品，赏赐品：ཁྱོད་ཅིག་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངེན་པ་ཁ། འདི་ཙམ་ཡོད་ཚང་ཁོ་ཚོས་སྨྲེད་གང་དགོས་ཞེར། 任何财物，都可作为赏赐品，送给尔等众大臣。ཕྱུ་ཀུ་ལ་ཞེ་ སས་ངེན་པ་སྨྲིན་པ། 母亲给孩子零食。❸(རྟེང) 1.མཆོད་པ། 供品。2.ཟླ། 工资，薪水。

རྡན་འབྱང་བ། (རྟེང) སྨྲད་པའམ། ཐུན་འཐིན་པ། 欺负，凌辱，侮辱；驳斥。

རྡབ་རླུབ། (1)དབྱགས་འཐེན་པ། 吸气。(2)ཇ་སོགས་རྣུབ་ཐུག་པ། 喝。一口一口地吞咽饮料。

རྡབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བརྡབས་པ། བརྡབ་པ།། (1)ལྟོགས་པ། 饥饿；ཁོང་པ་ངབ་པ། 腹中饥饿。(2) ཆགས་པ། 贪婪，不知足；ཟས་ལ་རྡབ་པ། 贪食。ཆང་ལ་རྡབ་པ། 贪杯。

རྡབས་རྩེ། ཐྲིང་དམར་པོ་འོག་ཅན་གྱི་དུ་གཡས་པ་ལ་འཆོས་པའི་དབང་ཐང་ཤེར་ཕྱོ་དང་། ཁ་སོར་གསུམ་ཅན་ཁག་རྣག་ཆུ་སེར་འཇའ་བར་བྱེད་དམྱད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 角吸管。吸出脓血黄水的医疗器具。由枣红色黄牛右角制成，长约五指，口径约三指。

རྡམ། 名词。(1)ཟིལ་ལས་གཟི་བརྗིད། 威势，威风。可敬畏的神情；རྡམ་ཆེ་བ། 有威可畏。(2)འདོད་ཞེན་ཆེན་པོ། 贪恋之心。十分留恋贪著。

རྡམ་རྡམ། འཇིགས་སུ་རུང་བའི་ཁྲོ་ཐོས། 气冲冲。凶强忿怒貌：གཞན་ སྡེ་ གཞོས་ ཁྱེར་ ལུས་ངག་གི་རྣམ་འགྱུར་རྡམ་རྡམ་གྱི་སྟུལ་དུ་སྟོན་པ། 言语行动示现凶猛之相，以慑伏对方。

རྡམ་རྡམ་ཕྱི་གུ་ཕྱི་གུ། འཇིགས་ཐོས་དང་ཆེ་ཐོས། 气势汹汹。

རྡམ་འཇིགས། ཁྲོ་ཐོས། 忿怒，赫然震怒：དགྲ་ལ་འཛིངཏུས་རྡམ་འཇིགས་ཆེན་པོ་ཤོད། 对敌争斗，赫然震怒。

རྡམ་བཙིད། འཇིགས་སུ་རུང་བའི་ཐོས། 威武，威严：ཁོ་མཆོད་ཐོགས་ ཏེ་བུ་སྟང་ བསྒྲིགས་ ནས་ འགྲོ་དུས་རྡམ་བཙིད་ཆེན་པོ་འདུག 拿起武器，列队前进，十分雄壮威武。

རྡམ་སྒྲབས། དྲག་པའི་རྣམ་འགྱུར། 威风，锐气。勇猛的姿态：ཁ་རོལ་གྱི་ ཆོལ་ ངན་ཆང་ མ་རྡམ་སྟབས་ཆེན་ པོས་ གཏོར་ ཁམ་ གཏོང་བ། 凭借锐气，打败敌方的猛烈进攻。ཁ་ རོལ་ ཐེལ་ གྱིས་ གནོན་པའི་རྡམ་སྟབས་སྟོན་པ། 显示威风，慑服对方。

རྡམ་སྐྱོད། འཇིགས་རྡམ་རྡམ་སྟོན། 示威；རྡམ་སྟོན་ཁྱམ་སྐོར། 示威游行。

རྨོངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁངས་མས་པ། ཁངས་པ།། (1)ཆགས་པའམ། ཉམ་པ། 贪图，贪婪。急于想得到：ཀུན་དངོས་ལ་ཁངས་པ། 贪图货财。ཟས་ནོར་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལ་རྨོངས་པ། 贪图所爱饮食财物。ཚ་གང་བལ་དུབ་ཀྱིས་གདུངས་ནས་སྐོམ་ཞིང་རྨོངས་པ། 苦于寒暑劳顿，既渴且饥。ཕྱད་མོ་ལྟ་འདོད་ཀྱིས་འཚའ་ཅིང་རྨོངས་པ། 忙于想看节目。(2)སྡང་བ་དང་། ཁྲོ་བ། 恼怒，忿恨：དགྲ་ལ་རྨོངས་པ། 痛恨敌人。རྨོངས་པའི་ངར་སྒྲགས་པ། 发出怒吼声。རྨོངས་པའི་ཞལ། 忿怒的面容。

རྨོངས་པའི་ཆ་བྱད། འཇིགས་སུ་བྱེད་པའི་ཚས་ཏེ་ཟློས་གར་འཁྲབ་པ་དང་འཆམ་ཐུག་པའི་སྐབས་སུ་འཁྲབ་བྱའི་མི་སྣའི་ འཇིགས་ སུ་ བྱེད་ པའི་ ཆ་ལུགས། 威猛服装。演剧、跳神时装扮可怖人物的服装道具。

རྨོངས་ཁོ་ཆེ། འཇིགས་རྟགས་ཆེན་པོ། 雄劲，雄健，有威力：ཕ་རོལ་ཀྱི་ཅོལ་བ་མིལ་ཀྱིས་ནོན་པའི་དམག་གི་དབུང་ཆོགས་རྨོངས་པོ་ཆེ་བཤམས་འདུག 陈雄劲之师威慑外敌。

རྨོངས་ལེམས། ཉམ་ལེམས། 贪心，霸道：གཞན་ཀྱི་རྫུ་ནོར་འཕྲོག་འདོད་ཀྱི་རྨོངས་ལེམས་ཐྲེད་པ། 贪婪谋夺他人财物。

རྨོངས། 名词。(1)མཐུག་ཚད་དང་མཐོ་ཚད། 厚度，高度：མཐུག་རྨོངས། 厚度。ཁོ་བྱང་ཁང་བཏེབ་པཱོད་པ་ཁྱད་པར་འཕགས་ཤིང་རྨོངས་མཐོ་བ། 宫楼结构，宏伟高大。(2)རྨོངས་ཀྱི་འབྲི་སྐལ་གཞན།

རྨོངས་བཤིག། རྨོངས་པཱེད་དང་འདྲ།

རྨུ་མ། མིག་སྐྱེའམ་མིག་ཁྱེག 名词。眼眵，眼屎：སྐྱེན་ཀྱི་རྨུ་མ་ལེགས་བཀྱགས་ཏེ། རྩ་འཇུལ་ཡོངས་ལ་གཟིགས་ན་མཉེན། 揩尽你的眼屎，遍读本文和注释，就会懂得。

རྨུག་གཅོང་། དབུགས་གཅོང་རྨུག 呼吸，呼气吸气：དབུགས་ནང་དུ་རྨུག་པ་དང་ཕྱིར་གཅོང་བ་གཅིག་ཀ་རྒྱུན་ལྡན་ཞིག་ཅིག 不断地呼吸空气。

རྨུག་པ། (ཐ་དད་པ) བརྨུགས་པ། བརྨུ་བ། རྨུགས།། འཇེབ་པ་སྟེ་ཏུབ་ཀྱིས་འཕྱང་བ་དང་། དབུགས་ནང་དུ་འཕེན་པ། 吸入，吸气，喝进，དབུགས་ཕེངས་གཅིག་རྨུ་བ། 吸一口气。རྨ་ཏུབ་གང་བརྨུགས། 饮了一口茶。ཆང་ཏུབ་གང་རྨུ་བ། 喝一口酒。

རྨུག་ངར། བརྨུགས་འགྱམས་རིགས་དང་། ཆུ་སེར་འདྲེན་འཕེན་བྱེད་པའི་ཚ་བྱད་ཅིག 吮咂器。吮咂跌损部位及关节积水所用医疗器械。

རྨུགས། རྨུ་པའི་སྐལ་ཆིག

རྨུར། (རྩིང) གཉིད་ཚོག་སྐེ་སྐུར་སྐུ་འདོན་པ། 打鼾。

རྨུལ། ལུས་ཀྱི་པ་སྤུའི་ཁུང་ནས་ཐོན་པའི་ཆུ་རྨི་མཚན། 名词。汗，汗水。身体表面汗孔中排出的有气味的液体：ཤོས་ཚང་མ་རྨུལ་གྱིས་ བསངས་ཤིང་། 汗水浸透了衣服。རྨུལ་ཁམ་མེ་བ། 汗流浃背。རྨ་ཚ་ནས་གདོང་རྨུལ་ཁམ་ མེ་ བ་ཞིག་ཆགས་ཤིང་། 羞得满脸汗津津。ཤལ་ཆས་ལ་ཆད་དེ་རྨུལ་འབྱམས་པ། 被褥全被汗水浸湿。གདོང་ནས་ རྨུལ་ ཐོན་ པ། 汗流满面。རྩོད་སྨན་བཏང་ནས་ལུས་ཀྱི་རྨུལ་འདོན་པ། 服热药发汗。

རྨུལ་ཁྲག རྨུལ་ནག་དང་ཁྲག 血汗。汗水和血滴。

རྨུལ་ཆུ། ལུས་ཀྱི་རྨུལ་ཆུ། 汗，汗水。གཞུགས་པོ་རྨུལ་ཆུས་སྦྱངས་འདུག 汗湿全身。བང་རྩལ་རྒྱུག་ཐག་རིང་བས་ རྨུལ་ ཆུ་ ཐོན་ པ། 跑长途出了汗水。ཁྲལ་པོ་ཏ་ཅང་ཕྱི་བས་རྨུལ་ཆུའི་ཐིགས་པ་རྒྱག་ གི་ འདུག 负担太重，汗滴不止。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཆད་སྦྱོས་དང་། ལུས་རྨུལ། ལུས་ཆུ། ལུས་འབའ་བཅས་སོ།

རྨུལ་རྨི། རྨུལ་ནག་ གི་ རྨི་ མ། 汗臭，汗味儿：

ལུས་དྲུལ་དྲིས་གང་སོང་། 满身汗臭。

རྒྱལ་ཆུ། ལུས་ཀྱི་དྲུལ་ཆུ། 汗，汗水：དཀྱིར་དུས་ཏེ་མ་ཚ་དྲགས་པས་ལུས་པོ་ནས་དྲུལ་ནག་སོང་བ། 夏日太热，浑身出汗。

རྒྱལ་བ། (ཕ་མི་དངོ་པ) ངལ་དུབ་ཀྱིས་ལུས་གཡེངས་པ། 出汗：ངལ་དུབ་ཀྱིས་ལུས་དྲུལ་བ། 劳累得出了一身汗。

རྒྱལ་ངན་སྒྲུང་། ལུས་ལ་གོས་དྲོ་བས་ཉིམས་ཏེ་དྲོད་ཁམས་ཀྱི་སྟེགས་མ་རྒྱལ་ནག་པ་སྐྱའི་བྱ་ཀ་ནས་ཕྱིར་འདོན་ཐེབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེག 发汗。用温暖衣被，覆盖身体，使成为火气糟粕的汗液，从毛孔排出体外的疗法。

རྒྱལ་ཞམ་མེ་བ། ལུས་ཐུང་ཟད་དྲུལ་བའི་རྣམ་པ། 汗津津，微微出汗。

རྒྱལ་ཁབས་། འཚོ་བའི་ཚེ་ཁྱད་བཏུ་ཁགས་ཀྱི་རྣང་གསེས། ལུས་ཀྱི་དྲུལ་ཆུ་ལེན་ཐེབ་ཀྱི་སྟོད་གོས། ཚད་ཟླ་གོས་དང་འདྲ་ལ། ཉེན་མོང་ཟླ་གོས་ཀྱི་རྣང་དུ་གྱེན་བའི་གོས་ཤེག 掩腋衣。十三资具之一。出家人白天着于上衣里面，用以吸收体表汗水的上体内衫，尺度与上衣同。

རྒྱལ་ཁབས་གྲིབ་ཁབས་། འཚོ་བའི་ཚེ་ཁྱད་བཏུ་ཁགས་ཀྱི་རྣང་གསེས། ཚད་ཟླ་གོས་དང་འདྲ། མཚན་མོ་ཟླ་གོས་ཀྱི་རྣང་དུ་གྱེན་བའི་སྟོད་གོས་ཤེག 副掩腋衣。十三资具之一。出家人夜间着于上衣里面的上体内衫，尺度与上衣同。

རྒྱལ་ལེགས། ལུས་ཀྱི་དྲུལ་ཆུ་ལེན་བའི་རྣང་གོས། 衬衣，汗衫。贴身里衣。

རྒྱེ་ཅན། (སྡོང) བཅམ་ཚགས་ཅན། 贪婪者。

རྒྱེ་ཆེན། (སྡོང) རྒྱེ་ཅན་དང་འདྲ།

རྒྱགས། དུས་ཕྱུད་ཀྱི་མིང་ངམ་ས་ཆའི་མིང་ཞིག 额氏。西藏古代一氏族或一部落名。

རྒྱང་སྨོ། (སྡོང) དམོད་མོ། 诅咒。

རྒྱགས་ཅན། (སྡོང) འདོད་ཚགས་ཅན། 贪婪者。

རྒྱབ། 名词。(1)རྡ་ཆུང་། 小鼓。(2)རྡ་མོང་གི་ཕྲུ་ཀུ། 骆驼崽，幼小骆驼。

རྒྱབ་ཆུང་། རྡ་ཆུང་ངྷ། 小鼓。

རྒྱུ། ཁ་ཕྱག་ལངས་ཤིང་ཟླུ་ཤི་ནས་ཚར་འགྱུར་བའི་རྟ་རོར་མོགས་ཀྱི་ཁགས་པའི་འཚོས་ནད་ཅིག 名词。癞，癞痢。人畜等皮肤发痒、毛发脱落成疙的一种皮肤传染病：ལུག་ལ་རྒྱ་བཀྲ་འདུག 羊生癞疙。

རྒྱུ་རྒྱུ་སྐྱག་སྐྱག ཟླ་བའི་ནང་དུ་ཚལ་སོགས་རྒྱ་རྒྱང་། ཁག་ལེབ་སོགས་སྐྱག་སྐྱག་ཤྱིང་པ། 煎炒，油炒干炕：རྒྱ་རྒྱ་སྐྱག་སྐྱག་ཀྱི་ཁ་ལག 煎炒的食物。

རྒྱ་རྒྱགས་པ། (1)ཕན་ཐོགས་པ། 有益，有效：ཁང་བཤེད་ཚང་མ་ལེགས་སྐྱབ་རྒྱ་ཐོགས་ལགས། 所吩咐的都能办好。(2)ནུས་པའམ་ཕན་པ། 有能耐，能胜任：ཁོས་ཁཏམ་བྱ་བའང་རྒྱ་ཐོགས་པར་ཐག་ཆོག་དུ་གྱུར། 他无力说话，言词含混不清。

རྒྱ་ནད། ཐ་ལྷག་ལངས་ཏེ་ཟླ་བྱད་ནས་ཁགས་བའང་ཕན་ཐོགས་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུད་ཀྱི་ཤ་ནད། 畜癞病，牲畜癞疙。初起发痒，继即全身脱毛，皮革亦变坏。

རྒྱ་ཁག (སྡོང) འདོད་ཚགས། 贪婪，贪欲。

རྒྱ་པ། (ཕ་དངོ་ཕ) བཇོས་པ། བཇོ་བ། རྒྱས།། ཐས་སོགས་ཟླ་ངར་བཞག་ནས་དོད་ཚད་རྒྱ་མཐོང་ཐུབ་ཆོས་པར་ཕྱིན་པ། 煎，炒：ཚལ་རྒྱ་བ། 炒菜。ཤ་རྒྱ་བ། 煎肉。

རྒྱ་མི་རྒྱགས་པ། (1)ཕན་མེད་ཐོགས་པ། 无益。没有益处。(2)མི་ནུས་པ། 不敢，不能：ཁེད་ལ་མི་བདེའི་རྒྱུ་དུས་ཐེབ་གྱུར་ནས། དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་བགྱི་བའི་རྒྱ་མེ་ཐོགས། 内心痛苦不安，未能就此承认。ཤེད་དུ་ཐག་ཆོང་རྣམས་ཀྱིས་མི་

ཐད་ལ་ཞུ་བར་རྩི་མི་ཐུབས་པ་མང་། 许多十分困苦的人们，不敢向国王陈诉。

རྩི་བཟོ། ཀོ་ཞུགས་ལཆམ་བཟོ། 皮业，制革业；རྩི་པཎ་པ། 制革工人。རྩི་པཎ་པའི་སྒྲིང་སྡུག 制革业行会。

རྩེ་ཁས། གྲངས་གནས་ཀེག 一大数名。

རྩེ་ཀྱི། རྩེ་ནད་ཟ་ཤུག་ཅན། 痢痢疮。

རྩོག ཐང་པོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤེག་ཞེ་ལོ་ཏྲ་བ་ཆེན་པོ་རྩོག་ཆོས་ཀྱི་ཞལ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། 鄂氏。西藏古代一氏族名。著名大译师鄂·洛丹协绕和鄂·勒巴协绕均出于该族。

རྩོག་དཀར། དཀྱིལ་ཀྱི་རྩོག་མ་དཀར་པོ། 银鬃；རྟ་རྣག་རྩོག་དཀར་ཅན་ཀྱི་རྟ། 黑尾银鬃马。

རྩོག་ཆོས་སྐྱེ་རྩོ་ཕྱེ། མར་པའི་ཆོས་མ་ཀ་ཆེན་བཞིའི་ནང་གཞན། གཞུང་བཤད་ཆུ་བོའི་རྒྱུན་སྐྱབས་པའི་བཀའ་བབ་ཡིན། ཁོང་རབ་བྱུང་དང་བོའི་མེ་ཏོག་ལས་འཐྲུངས། རབ་བྱུང་གཅིག་པའི་ཆུ་སྐྱག་ལོར་འདུངས། 鄂·曲古多吉(1036—1102)。宋代西藏佛学家，噶居派玛尔巴四大弟子中，解经传承住持者之一。

རྩོག་ཐྲུམ། གདན་གྱི་རེ། 穗边毯子。边上有毛穗如骡马鬃毛的藏毯。

རྩོག་ཐྲུམ་བྱམ་རྩེ། གདན་ཀྱི་ཉེ་བཀོད་ཅིག 穗边毯子。

རྩོག་ཐྲུམ་བྱམ་ཆེ། རྩོག་སྡེན་གྱམ་རྩེ་དང་ལདེ།

རྩོག་བྱི་ལྕགས་ཤེལ་རབ། རྩོག་ལོ་ཡབ་སྲས་ལ་ཞུས།

རྩོག་ཚ། རེ་བ། 名词。鬃，鬣。兽颈上毛；རྟའི་རྩོག་མ། 马鬃。དཀྱིལ་ཀྱི་རྩོག་མ་ནག་པོ། 黑色的骡鬃。

རྩོག་མ་ཅན། (ཁངས) རྟ། 具鬃。马的异名。

རྩོག་ཤེགས་བའི་ཤེལ་རབ། རྩོག་ལོ་ཡབ་སྲས་ལ་ཞུས།

རྩོག་ལོ་ཡབ་སྲས། རྩོག་ལོ་ཏྲ་བ་ཤེགས་བའི་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀུ་དབོན་གཉིས་ཏེ། ཀུ་བོ་ཤེགས་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ཁ་ཆེ་བོད་དུ་ གདན་ཐོག་ཆོས་ཏྲ་བ་དང་ལྡན་ དུ་རྩོ་བོ་རྩེ་བོད་དུ་ གདན་ཐོག་ཆོས་ཏྲ་བ་ཆེན་པོ་ཞུས་ཤིང་། དབུ་མ་སྤྱིང་བའི་དེ་ཀ་སོགས་ བསྟན་ བཅོས་ དུ་ མ་བསྒྱུར། རབ་བྱུང་དང་བོའི་ཆུ་ བྲང་ ཤར་ གསང་ ཕུ་ ནེའུ་ ཐོག་དགོན་པ་བཅུ། དེའི་སྐབས་མ་དང་དབོན་ གཅིག་ཀ་ཡིན་པ་ཐུབ་ལྡན་ཤེས་ རབ་ ནི་ རབ་བྱུང་ དང་བོའི་ས་ཕག་ཤར་འབྱུངས། རྩོ་བོའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་བོ་ལས་གསན་པར་མ་ཟད། ཀ་ཆེར་ཤོག་བྱང་བ་ཆུ་ བའུན་རིང་ལ་ ཤོ་ བཅུ་ དུ་ མ་བསྒྲིགས་ ཚད་ མ་ ཐུབ་ སོགས་ བསྟན་ བཅོས་ མང་ དུ་ བསྒྱུར་ཅིང་། འགྲུར་སྐྱིང་མང་པོར་ཞུས་དག་མཛད། འཕར་ དུ་ ཐུབ་ མ་ སྐྱེས་ཁྱུག་ ཙམ་ འདུས། རབ་བྱུང་གཅིག་པའི་ས་ཐུབ་ཤོར་འདས། རྩོག་ ཤོ་ ཡབ་ སྲས་ ཀྱིས་ ཚད་ མ་ རྣམ་རིས་ དང་ བྱམས་ཆོས་གཞིར་བཞག་གིས་གསང་ཐུར་ རིགས་ལམ་ནས་དྲངས་པའི་ བཤད་ ཐེག་ དུ་ བྱང་ བ་ བྱུང་། 鄂译师师徒。鄂·勒巴协绕与鄂·洛丹协绕叔侄两位译师的合称。叔父勒巴协绕先从色尊学经，后与纳措译师同往迎阿底峡大师，师事之。曾译《中观心论注》等。1073年建奈托寺，即后来著名的桑普寺。其侄洛丹协绕(1059—1109)幼从勒巴协绕听受阿底峡尊者诸法，先后在克什米尔学经十七年。译出《量庄严论》等书，并校订旧译甚多。聚集徒众两万余人。鄂氏叔侄以讲授《量决定论》和《慈氏五论》为主，尤侧重于讲授因明，故桑普寺在长时期内为研习因明学中心。

རྩོག་གོང། རྟ་དཀྱིལ་ཀྱི་རེ་རྩོག་ལ་འཕྱང་གོང་ཀྱག་

ལ། 爬梳鬃毛。 དཀྱིལ་གཉིས་ཚན་ཚུན་མཉེང་ལ་བསྡེལ་ཏེ་སོས་རྩག་ཤད་ཀྱིས་ཀྱི་རྟ་ཞུ། 二马交颈，用牙齿爬梳鬃毛。ལྕགས་ཤད་ཁྱེར་ཏེ་རྟ་དཀྱིལ་ལ་རྩག་ཤད་ཀྱིས་ཀྱི་རྟ་ཞུ།用铁梳爬梳骡马鬃毛。

རྩད། འཕྲད་བའམ་སྐྱུ་བའི་དོན་དུ་ གོ་བའི་རྩད་བའི་སྐྱལ་ཆ།

རྩད་ཁྲེགས། ཚས་རྩད་སའི་ཁྲེགས་ཐུ། 炒青稞用的台架等。

རྩད་འཐག ནས་སྐྱ་བའི་ནང་དུ་རྩད་པ་དང་། ཚས་ཆུ་འཁོར་དུ་ འཐག་པ། 炒磨粮食。

རྩད་འཐག་ཁྲ་ལག སྔར་ཞིང་པ་བྱེད་གཙོག་གིས་མངའ་བདག་ནམས་ལ་འབྲུ་རིགས་རྩད་འཐག་ཁྲ་དགོས་པའི་ཁྲལ་ཞུ་ལག་ཞེས། 炒磨差。旧时，农奴为领主炒磨青稞等粮食的乌拉差役。

རྩད་པ། (ཐ་དད་པ) ༡.བརྩས་པ། བརྩད་པ། རྩས།། སྐྱ་བ་སོགས་སུ་རྩེ་བ། 煎，炒；ནས་བརྩས་ཏེ་རྩམ་ པ་འཐག 炒了青稞磨糌粑。 ༢.བརྩད་པ། བརྩད་པ། རྩད།། འཕྲད་བའམ། སྐྱུ་བ། 欺诳，引诱；ཐབས་མཁས་ཀྱིས་དགྲ་བོ་བརྩད། 巧计诱敌。

རྩད་རྩེ། ཚས་དང་ཟས་རྩད་སའི་རྩ་སྟོད། 浅沙锅。煎炒食物的陶器。

རྩད་ཐྲུང་། ཚས་དང་ཟས་རྩད་སའི་ སྐྱ་ང་། 炒锅，浅锅。炒青稞及食物等所用浅铁锅。

རྩོད། ❶རྩེད་པའི་སྐྱལ་ཆ། ❷རི་དགས་ཀྱག་པའི་མིང་། 名词。狩猎，畋猎；ཀྱ་རྟེ་ བཏུགས་ཏེ་རྩོད་ ཀྱག་ པ། 张网罟而猎兽。མེ་ མདའ་ ཁྱིར་ ཅང་ཀ་ཁྱི་ ཁྱིད་ ནས་ རྩོད་ ཀྱག་ པར་ ཕྱིན་ པ། 荷枪牵犬出猎。ལོ་ན་ མཐོ་ ཞིང་ རྩོད་ ལ་ སྐྱིན་ པ། 年老而善猎。

རྩོད་ཁོང རྩེད་པ་འཁྲབ་དུས་ཀྱོན་ཀྱུའི་དོང་མ། 猎人裤。裤脚宽大的一种藏戏服饰的下装。

རྩོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩེད་པ། བརྩེད་པ། རྩེད།། རི་དགས་གཙོད་པ། 猎兽；རི་ལ་རི་དགས་རྩོད་པ་དང་། ཆུ་ལ་ཉ་མོ་འཛིན་པ། 上山猎兽，下水捕鱼。❷名词。(1)རི་དགས་གཙོད་པ་པོ། 猎人；ཁྱོད་ཀྱ་བ་དང་ དུ་ ཅན་ ལ་ འགྲོ་ལྷགས་བཅོ་བཆུད་ཙོད་ན། ང་རྩོད་པ་དྲག་མདའ་ཅན་ལ་སྐྱག་ལྷགས་ཉི་ཀྱ་ཙོད། 白角鹿儿你有十八般走避术， 毒箭猎人我有二十种 守 候 法。(2)བོད་ཀྱི་ ཟློས་ གར་ འཁྲབ་ བའི་ རྩོན་ དུ་ ཙོང་མཁན་ཞེག 开场猎人。藏戏中着猎人装束最先登台的脚色。

རྩོད་པའི་རྣམ་ཁངས། བོད་ཀྱི་ལུ་ ཚེའི་ ཟློས་གར་ འཁྲབ་པའི་ དབྱངས་རྩོད་པའི་གཏོང་བའི་སྐུ་ དབྱངས། 猎人腔。藏戏一唱腔。

རྩོད་པའི་བྱ་འཆྲོས། བོད་ཀྱི་ལུ་ ཚེའི་ ཟློས་གར་ འཁྲབ་པའི་ ཐོག་ མར་ རྩོད་ པས་ འཕྱིང་ སྟབས་ སུ་ རྩེ་བའི་བྱ་འགྲོས། 猎人舞。藏戏中猎人的一种舞步。

རྩོད་པའི་འབག ལུ་ མོ་ འཁྲབ་ དུས་ ཀྱོན་ ཀྱུའི་ འབག་ཅིག 猎人面具。藏戏道具之一种。

རྩོད་པའི་ས་འདྲུལ། བོད་ཀྱི་ལུ་ ཚེའི་ ཟློས་གར་ འཁྲབ་པའི་ སྒྲོན་ འཆྲོད་ རྩོད་ པས་ འཁྲབ་ ཡུལ་ ཀྱི་ རྟེས་ སྐྱོན་ སེལ་བའི་ས་ འདྲུལ། 猎人净地。藏戏序幕之一。开演前， 作猎人装束者最先出场作扫地舞。

རྩོད་པས་འདོད་ ཀྱག་ པ། ལུ་ མོ་ འཁྲབ་ དུས་ ཐོག་མར་ རྩོད་ པས་ མདའ་ དར་ དང་ བཅས་ ཏེ་ ལུས་ སྡུབས་ འཕྱིང་ རྟེས་ སྐྱག་ པ། 猎人歌。藏戏序幕之一。开演前， 作猎人装束者手执彩箭出场高歌祝福。

རྩོམ་བརྩེད། རྩམ་ བརྩེད། 威武，威严。

རྩོམ་པ། རྩམ་བའི་ད་ལུ་ བའི་ འབྲི་ ཚུལ་ གཞན་ ཞེག

རྩོམ་བག (1)འཇིགས་ དུང་ གི་ རྟེས། 威严，尊

严。(2)(ཉོན་) འདོད་ཆགས། 贪欲，贪婪。

རྩེལ། (1)རྩ་བ་དང་རྩེ་བའི་སྐྱལ་མོག (2)ཟླ་ང་སོགས་སུ་རྩེ་བའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་རྩེད་བའི་ སྐྱལ་མོག

རྩེལ་ཁྲིད། (ཉོན་) (1)ངན་ཤུགས་ཅམ་ཁྲིད། 强取，豪夺。(2)ཅེ་སྤྱང་། 夜狐，胡狐，野干。

ལྔ། གྲངས་ཀྱི་ཁྱེ་བཀག 数词。五。数字五。མིང་ཚེ་རྟམ་གྲངས་ལ་ཉིར་སྤྱོད་དང་། མདའ། འདོད་ཡོན། ཕྱང་པོ། དབང་པོ། འཕྱང་པོ་བཅས་སོ།

ལྔ་སྐྱེད། དངུལ་སྐྱེད་ཅི་སྟངས་ཤེག་སྟེ། སྔར་བོད་དུ་བྱ་ཟན་དངུལ་ང་བོ་སྡང་ལྔ་བཏུ་ཐམ་བར་ཟེ་རངས་སྐྱེད་སྡང་ལྔ་རེ་སྤྱད་ སྤྱལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེད་རེར། 五两利。年利率为十分之一者。旧时每借出藏币五十两，每年收利五两者。

ལྔ་སྐྱེས། (མངོན) སྐྱེས་པ། 五生。男子的异名。

ལྔ་བཏུ་ཟངས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་གནས་བའི་ཐལ་ཆད་ལྔ་བཏུ་ལྷག་བཅུའི་ཐ་མ། རྟེར་ཅམ་འཇིག་བའི་ལྔ་བཏུ་ལྷག་གཅིག་སྟེ། བསྟན་པ་མར་འཕྲིན་གནས་ཕྱིའི་རྣམ་པ་ཅམ་དུ་ ཟད་པའི་དུས། 最后五百年。佛法住世十期，最后一期五百年，即唯相期。此期佛教衰微，仅余外表形相。

ལྔ་བཏུ་ལྷག་བཅུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཇིག་རྟེན་དུ་ལོ་ལྔ་སྟོང་བར་དུ་གནས་པའི་ལྔ་བཏུ་ལྷག་དང་བོར་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་། གཉིས་པར་ཕྱིར་མི་ལོང་བ། གསུམ་པར་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ ཐོབ་པ་སྟེ་ ཚེ་ཤེས་ཁོང་དུ་ ཆུད་པའི་ལེའུ་གསུམ་དང་། བཞི་པར་ལྷག་མཐོང་དང་། ལྔ་པར་རྟོང་ངེ་འཛིན། དྲུག་པར་ཆུལ་ཁྲིམས་ཏེ་སྟུབ་པའི་ལེའུ་གསུམ། བདུན་པར་མངོན་པ། བརྒྱད་པར་མདོ་སྡེ། དགུ་པར་འདུལ་བ་སྟེ་ལྷུང་གི་ལེའུ་གསུམ། ལྔ་བཅུ་ལྷག་པ་མར་ལྷ་སྐྱོང་རྣལ་མ་མེད་པར་བབ་བྱང་གི་ དུགས་ཚམ་འཇིག་པའི་ལེའུ་བཅས་བཏུད། 五百年十期。佛教流传世间，共五千年，分为十期，期五百年。初证阿罗汉果，次证不还果，三证预流果，是为证果三期；四修胜观，五修寂止，六持净戒，是为修行三期；七学对法藏，八学经藏，九学律藏，是为教法三期；末五百年，见行失常，唯具出家外表形相，是为唯相一期。

ལྔ་ཆ། ལྔར་བགོས་པའི་ཆ་ཤས། 五分，五部分。

ལྔ་མཆོད། དུར་ཁྲ་བཏུ་པའི་ཆས་ཐེར་ལྔ་ཐེག་རྡེ་ཙོང་ཁ་པ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་དུས་མཆོད་ཡིན་པ་དེར་རེར། དེའི་ནུབ་མོར་མཆོད་མེ་འབྱུལ་སྐྱལ་ཙེད། 五供节，燃灯节。音译安厥。藏历十月二十五日，是格鲁派祖师宗喀巴忌辰，藏俗多于是夜燃灯供佛。

ལྔ་དྲུག་འཚོ། ཁལ་ལྔ་ཁལ་དྲུག་ལ་འཚོ་བ་སྟེ་ཅི་འབྱུ་ཁལ་ལྔ་ལ་སྐྱེད་ཁལ་དེ་སྐྱེད་སྐྱལ་དེ་རེད། 借五还六。旧时的高利率之一，春季借粮五克，秋还六克。

ལྔ་བཀའི་དུས། སྡིག་མ་ལྔ་བའི་དུས་ཏེ། དུས་དང་། མེམས་ཅན། ཉོ། ཉོན་མོངས་པ། ལྟ་བ་རྣམས་ཐམས་བའི་སྡིག་མ་ལྔ་དང་བའི་དུས། 五浊恶世，五浊泛滥时期。劫、有情、寿、烦恼及见等五者，日趋鄙恶，浊秽泛滥之时。

ལྔ་ལྡན། (1)ཁ་ལྔ་གཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ། 五位一体。(2)ཀླུ་དབྱངས་ངེས་པ་བདུན་གྱི་ཚ་གྱལ་ཞེག 五合。歌音七品中的第五声，即五合声。(3)སྒོམ་པ་ལྔ་ལྡན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒོམ་པ། རང་ལུས་ལྷར་སྒོམ་པ། ཟླ་མ་ལྷར་སྒོམ་པ། མི་རྟག་བའི་ལྷ་བ་སྒོམ་པ། བསྔོ་སྨོན་གྱིས་ཆུས་འདེབས་པ་སྟེ་ལྔའོ། 修行五分，修菩提心、修自身为本尊、修上师为本尊、修无分别观和发愿迴向。

ལྔ་བསྡུས། གཟའ་ཚེས་སྐར་སྨོད་ཟེད་པ་ལྔ། དེ་

ལས་གཟའ་ནི་གཟའ་དག་ཨིན། ཚེས་ནི་སྐབས་དེའི་ཚེས་གྲངས་དང་། དཀའ་བཅང་ཆུལ་སྟོང་རྩོགས་ལྡན་བཞིན། སྐར་མ་རེས་འགྲིགས་ཆ་སྐར་དང་། སྤྱིང་བ་ཉི་ཟླ་ལས་བྱུང་བ། ཉིད་ཚད་ཕྱིའི་ཉིད་ཡིན་བཅུང་། ཞེས་པ་ལྔ་རེ། དེ་དག་སེ་སའི་ཐད་ལ་གསལ། 五要素。历算中五项重要的数值：曜、日序、宿、会合和作用。在这里"曜"指"定曜"；"日"指日期和"喜"、"善"、"胜"、"空"、"满"五个名称的轮流配合；"宿"指"轮伴月宿"；"会合"指"定日"与"轮伴月宿"相加而得的廿七个会合；"作用"指把一个月分成前后两半而求得的十一"作用"。

ལྷ་བ། 名词。(1)འཆི་བ། 死。人生之第五期：ལྷ་བའི་དུས། 死期。ལྷ་བའི་ལས། 死时。(2)(རྡོང) མཐང་གོས། 五衣。僧服之一种。

ལྷ་བའི་བདག་པོ། (མངོན) གཤིན་རྗེ། 五期主。阎王的异名。

ལྷ་བའི་དབྱངས། (མངོན) ཀུ་སྐུག་གི་སྐད། 五品歌音。杜鹃的异名。

ལྷ་བར་སྐྱེས་པ། (མངོན) ཤི་བ། 到五期。死亡的异名。

ལྷ་ལྷང་། ཕྱང་པོ་ལྷ་དང་དོན་གཅིག

ལྷ་ཟླགས། ལྷ་ཚན་གཅིག་སྟེ། ཡན་ལག་ལྷ་རེ་ཡོད་པ་ལ་ལྷ་ཟླགས་རེ་རེར། 五者，五数。每五个组合成一个单位者。

ལྷ་རིག རིག་གནས་ལྷ། 五明，五明处。

ལྷ་རིག་པ། རིག་པའི་གནས་ལྷ་ཤེས་པའམ། ཤེས་མཁན། 精通五明者。

ལྷ་ལམ། འཆི་བའི་སྐབས། 死亡期；ནད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་མནར་ཏེ་ལྷ་ལས་དུ་གྱུར་པ། 长期患病，故而死亡。

ལྷ་ཞོར། ལྷར་སྨད་ལྷའི་ཚད་འཁོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཀོག་དངུལ། 五两钞。旧时藏币币面注明藏银五两的纸币。

ལྷས་རྒྱུན། (1)བྱང་ཤོག་ལྷང་ལོ་ཅན་ཀྱི་ཞིང་ཁམས། 五乐佛土。北方金刚手菩萨刹土名。(2)ཁོར་སྡིག་ཀྱི་ཅེ་ཡི་ཁ་ཟས། 五娱。药叉之一。

ལྷ་ཀང་། འགྲོས་པཞིའི་ནང་གསེས་ལྷུང་འགྲོས་དང་། འཕྲོགས་འགྲོས་གཉིས་སོ། 前步，前段，前进步。诸曜运动速度变化步度四行中的快行和曲行。

ལྷ་ཀང་ཕྱི་ཀང་། གཟའ་རྣམས་ཀྱི་ཀང་ལོངས་འགྱུར་ཚད་འཛིལ་འཕྱི་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཆ་ལྷ་ཕྱི་གཉིས་སུ་ཁེ་སྟེ། ལྷུང་འགྲོས་དང་འཕྲོགས་འགྲོས་གཉིས་ལྷ་ཀང་ངོ། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཁྱོན་ཆུང་ཆེ་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཁེ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། འགྲོས་པཞིའི་ཐད་ལའང་ཆུང་ཆེ་ཁྱོན་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཕྱི་ནང་ཡིན། 前步、后步。或译前段、后段，前进步、后退步。诸曜运动速度变化的步度都可分为由小变大和由大变小的前后两个段落，快行和曲行都是前步，慢行和跃行都是后步。

ལྷ་ཐུག་ལྷི་ཐུག ཐུ་བ་རྩེ་མས་སྐབས་ཐུ་ཕྱི་གང་སར་ཐུག་སྟོང་ཅིའང་། 畏首畏尾，顾前顾后。前也怕后也怕。

ལྷ་མཁོན། ཐུ་མ། 往昔，旧时，古昔。

ལྷ་ཀུང་། ཐུ་དྲོ་དང་ཉིན་ཀུང་། 晨午，早上和中午。

ལྷ་ཚོང་། (1)རྒྱུན་དུས། 以前，从前，往昔；ལྷ་ཚོང་གི་ལོ་རྒྱུས། 古代历史。(2)རྒྱུན་ཁྲིད། 事先，预先：ལས་ཀ་གང་ཡིན་དྲང་ལྷ་ཚོང་ནས་གྲུབ་ཅིང་དགོས། 不论什么事情，都要事先准备。

ལྷ་ཟུར། རྟ་སྐའི་ཐུ་ལེན་དེ། རྟ་དྲིལ་གྱི་ཕྱང་ངོ་ཀ་དཀྲིང་གྱུ་དེའོ། 前绊。围于骡马胸前，以维系马鞍免致后移者。

ལྷ་དགོང་། ཐུ་དྲོ་དང་དགོང་མོ། 早晚，朝夕。

ལྷ་འཁྲོད་ཕྱི་ཟླམ། རྒྱན་ཉེས་ལ་འགྲོད་སེམས་དང་། ཕྱིན་ཆད་ཟློང་སེམས། 悔前戒后。追悔前愆，戒慎再犯，དན་སྡུད་ལང་ཤོར་མི་ཤོང་བའ་

ཐུར་འགྱོད་ཕྱི་སྡོམ་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེ། 为免习恶成性，必须悔前戒后。བག་མེད་རིགས་ལ་ཐུར་འགྱོད་ཕྱི་སྡོམ་ཀྱི་སྐོན་ཆང་དོར་འཛིལ་ མེད་ཅིང་དགོས། 对于放荡行为，应该悔前戒后，端正去取。

ཐུ་འབྲལ་ཕྱི་འཁོན། འཁོན་འགྲས་གསར་རྙིང་། 前嫌后隙，新仇旧怨。

ཐུ་རོལ། ཚུགས་ཐུ་འཇོག་ནུས་པའམ་སྒྲུབ་ཅིང་བཟློད་ པར་ཁས་ལེན་པའི་དམ་ བཅའ་ འཇོག་མཁན་ཀྱི་གང་ཟག 立者，立论者。原立者或首先举出能立之因以立宗者。ཕྱི་རོལ་ཀྱིས་ཐུ་རོལ་ལ་རོལ་ལན་བཏབ་པ། 敌者反驳立者。

ཐུ་རོལ་ཕྱི་རོལ་གཉིས་ལ་སྒྲུབ་ཀེ་མ་གྲུབ་པ། རོལ་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ མ་གྲུབ་ པ་གསུམ་ཀྱི་ ཁ་ གྲུལ་ ཞེག་ཅིག། ཐུ་རོལ་སྒྲ་བྱས་མ་བྱས་གང་དུའང་མ་ངེས་པའི་ གང་ཟག་ཁྱོས་ ཕྱི་ རོལ་ སྒྲ་ བྱས་ མ་ བྱས་ གང་དུང་དུ་མ་ངེས་པའི་གང་ཟག་ལ། སྒྲ་རྟག་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 观待立敌俱不成。三种观待论者不成因之一。如有未能确定声是所作性或非所作性之立论者，对于未能确定声是所作性或非所作性之敌论者立量云："声是无常，所作性故。"此因对于立敌双方皆不成立。

ཐུ་རོལ་ཚར་གཅད་པའི་གནས། ཚར་གཅད་ པའི་གནས་ཀྱི་ཡ་གྱལ། ཐུ་རོལ་ལ་བྱང་བའི་སྐྱོན་ རྣམས་ཏེ། རྗེས་པའི་ལན་མི་བརྗོད་པ་དང་། མ་དྲིས་པ་བརྗོད་པ། སྐྱོན་ཅན་བརྗོད་པ། སྐྱོན་ སྤོང་བའི་ཚེ་སྐྱོན་མི་ སྤོང་བ་དང་། ལན་ལྟར་ སྣང་བརྗོད་པ། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་ལན་བརྗོད་ པ་བཅས་ལ་དཔང་ཐོས་ཚར་གཅད་པར་བྱ་བའོ། 立论者负处。两种负处之一。立论者一方所犯过误：问而不答、不问而答、出言有误、止过不及时、所答近相似、时未至而答等，证者应当判令堕于负处。

ཐུ་ཆོལ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ། ཆོལ་བར་ ལྟོས་ ཏེ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ ཞེག་སྟེ། དབེར་ན། ཐུ་ ཆོལ་ གང་ཟ་ ཙན་ པ་ ལ་ ཕྱི་ ཆོལ་ སར་སང་ཐུས་པས། བྲོ་བའི་ཆོས་ཅན། སེམས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་ པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུ། གྲུབ་ཅན་པས་དེ་མངོན་པར་གསལ་བ་དང་། རྟེ་བར་ཞི་བར་འདོད་ཀྱི། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དུ་མི་འདོད་པའོ། 观待立者不成。三种观待论者不成因之一。如佛教徒对数论师立量云："意及安乐皆是无心，以是有生、灭性故。"但对于数论师来说，只承认其是显了，是寂静，而不承认其为有生灭。故此因不能成立。

ཐུ་ཚ། (1)ཐུ་དྲེའི་ཚ། 午前，上午。(2)ཐུ་ཕྱི་ གཉིས་སུ་ཕྱི་ བའི་ཐུ་ མ། 前者，前一阶段。

ཐུ་ཚས། ཐུ་མིའི་ཙོ་བྱད་དམ་ཐུ་མིའི་གོན་ཚས། 古物，古装。

ཐུ་རྗེས། ཐུ་ཕྱིའམ་ཐོག་མཐའ། 先后，始终，前前后后：འགྲུལ་པ་ཐུ་རྗེས་ ཚང་མ་ འགྲོ་ས་རྒྱ་ལམ་ གཅིག་ ལས་མེད། 行旅前前后后，大路只有一条。

ཐུ་ཉིན། རྗེས་མ་རྣམས་ལ་ལྟོས་པའི་ཐུ་མའི་ཉིན། 前夕，前一日，ཚོགས་འདུ་འཚོག་རྒྱའི་ ཐུ་ ཉིན་ དུ་འབྱོར་ ཐོ་འགོད་པ། 开会前一日报到。

ཐུ་ཕྱིར། ཐོན་རྗེས། 先后，前后，始终；ཐུ་ ཕྱིར་ཤོག་པ། 颠倒次序。དམག་མིའི་དཔུང་སྡེ་ མང་པོ་ཐུ་ རྗེར་ ཅར་ ཅར་ དུ་ ཕྱིན་ སོང་། 大批援军，先后出发。བྱས་ རྗེས་ ཐུ་ རྗེར་ ཐེངས་ མང་ བཞག་པ། 前后多次立功。

ཐུ་ལྟས། ཐོན་དུ་ དོང་བའི་རྟགས་ མཚན། 预兆，征候，先声；བཀྲ་ཤིས་ཐུ་ ལྟས། 吉兆，祥瑞兆头；ཚར་ བའི་ ཐུ་ ལྟས་ ལྟགས་ པ། 风是雨兆。འབྲས་བྱའི་ཐུ་ ལྟས་ བརྩོན་འགྲུས། 勤勉是成果的

先声。 ཐིན་བྱས་ཅུག་ཅུག་ཟེར་བ་དེ། 枭鸟鸣鸣叫，预兆不吉祥。 དམ་མཁའ་འཇའ་ཡིས་གང་བ་དེ། 彩虹满天空，预兆大吉祥。

སྔ་བཟུས་ཕྱི་བཟུས། སྔ་ཕྱིའམ་ཏུབ་མའུ་གཉིས་ཀ་མཐོང་བ། 照前顾后，前后照顾；བྱ་ངང་པ་མཆོ་ལ་ཆུལ་ན་རྟེང་བཟུས་དང་ངོ་བཟུས། ཀྱ་མོ་ཆེན་ལྷང་ལ་འགྲོ་ན་སྔ་བཟུས་དང་ཕྱི་བཟུས། 野鸭泅水看上看下，牡鹿上岗顾前顾后。

སྔ་ནག་ཕྱི་ཁག་ཐུག་པ། མི་སོགས་ཐག་པས་བཟློས་ནས་ཐག་སྟེ་མི་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱིས་འཇུས་ཏེ་འཁིད་འགྲོ་བ། 前牵后引。用绳索捆绑人畜等，前后由人拉着绳端牵走。

སྔ་ཐུན། ཉིན་མོ་གྲུབ་བཞེང་ཕྱི་བའི་གྲུབ་དང་བོ། 早座。佛教徒修行时，分白昼为四座时间中之第一座。

སྔ་ཆོག སྔ་དྲོ་སྟེ་ཉིན་གུང་ཚུན་ཆད། 上午，早上；སྔ་ཐོག་ཟློབ་སྟོང་བྱས་ན་རྩིག་པ་གསལ། 早上学习，头脑清醒。

སྔ་དངར། བསྟན་པ་སྔ་དང་ཕྱི་བསྟས་ཚོག

སྔ་དུས། སྔོན་ཕྱི་དུས། 昔时，往昔。

སྔ་ཕྱི། ཉིན་མོ་ཆ་གསུམ་དུ་བཏང་བའི་ཆ་དང་པོ་དང་། ཉི་ཤར་བའི་དུས་སམ་ཉིན་ཞྭད་ཙོང་། 上午，午前，早上。一般分白昼为三分的第一分。

སྔ་འདོན། ཉིད་ མཁྱེའི་དངུལ་དངོས་ ཐ་རིགས་དུས་སོ་སྔ་སྐྱེན་ཕྱིས་འདོན་གཏོང་ཞིད་པ། 预支，垫付，先期支付；སྐོན་དངུལ་གང་དགོས་གནས་སྐབས་རིང་སྔ་འདོན་ཞིད་པ། 所需费用，暂行预支。འབྲུ་དངུལ་སྔ་འདོན། 预支钱粮。 སྔ་འདོན་དུ་སྒྲུབ་པ། 预先支付。

སྔ་ན་མེད་བའི་ཁྱེད་རྒྱུ། རྒྱུའི་ཐུན་ཕྱི་ནང་གཞས་ཤེག་སྟེ། བའི་བ་འགྲོབ་བའི་རྒྱུ་སྔར་བྱས་བ་མེད་པ་དེ་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱག་བསྡུལ་བཟློད་པ་སྟེན་བའི་རྒྱུའི་ཐུན་ཞེག 前无能作因。说明过去未曾创造良好条件，因而招致不良后果的修辞方法。因由修饰法之一。

སྔ་རྩྭ། ཉིན་སྔ་མའི་རྩྭ་མོ། 昨夜，前夕；སྔ་རྩྭ་མཚན་མོ། 昨夜。

སྔ་སྐྱེད། རྗེས་མའི་བྱ་བ་སྔོན་ལ་ཚུར་འཕེན་པ། 提前；དུས་བཀག་བྱ་ལོན་ཚང་མ་སྔ་སྐྱར་ཕྱིས་སྐྱེད་པ། 定期债款，都提前交付。ལས་ཀྱ་ སྔ་སྐྱར་ཕྱིས་བསྒྲུབས་ པ། 工程提前完成。ཚོགས་འདུ་འཆོག་ཐུའི་ཚེས་གངས་སྔ་སྐྱར་ བྱས་སོང་། 开会日期，已经提前。

སྔ་ཙི། དུས་སྔ་མོའམ་སྔ་བའི་ཚ། 形容词。早；སང་ཉིན་སྔ་ཙི་ཕེབས་ནོག 明天早些来！

སྔ་ཙི་ཐུ་ཙི། ཏ་ཅང་སྔ་བ། 绝早，打早，一早；བདེ་ལན་སྔ་ཙི་སྔ་ཙི་ནས་བཏང་བ། 老早就打了招呼。ཁོག་ས་ བ་ སྔ་ ཙི་ སྔ་ ཙི་ ལངས་ ནས་ལུས་ རྩལ་སྦྱངས། 早晨很早起床，锻炼身体。

སྔ་ཕྱི། སྟོན་མ་དང་རྗེས་མ། 前后，先后，早迟，始终；སྐད་ཆ་སྔ་ཕྱི་འགལ་འཛོལ་མེད་པ། 前言后语，不相矛盾。དུས་ཚོད་སྔ་ཕྱི་རན་ཙི། 时间迟早，恰恰合适。ཡིད་ཆེས་བཏན་ཙི་སྔ་ཕྱི་མི་འགྱུར་བ། 信念坚定，始终不变。 བར་མི་འཆད་པར་ སྔ་ཕྱི་རྒྱུན་ཆགས་པ། 不间断地前后衔接起来。

སྔ་ཕྱི་བར་གསུམ། སྟོན་ རྗེས་ བར་ གསུམ་ མམ་ བོག་མཐའ་བར་གསུམ། 初、中、后三。一贯，一直，始终，从头到尾；ཐུག་ རྒྱུང་ སྔ་ ཕྱི་ བར་ གསུམ་དུ་ཕྱིད་ པ། 一贯支持。ལག་ ལེན་ སྔ་ཕྱི་ བར་གསུམ་དུ་བསྟར་པ། 始终执行。 སྔ་ཕྱི་བར་ གསུམ་དུ་ མིག་གིས་ དངོས་ སུ་ མཐོང་བ། 从头到尾，亲眼看见。

སྔ་ཕྱི་གསུམ་མཐོང་། ཆོས་ཆད་ལྷག་ བཅོ་བའི་

སྐབས་སུ་ཉིན་ཞག་གཅིག་གིས་ཆོས་ཞག་རིལ་བ་གཅིག་དང་དེའི་སྔ་ཕྱི་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡང་ལྡན་ཚེགས་ཏུ་ མཐོང་བ་ སྟེ་ འགྲོགས་ ན་ཆོས་ ཞག་གཅིག་པོ་དེ་ཚད་ཅོས་ཟིར་ཞིང་། དེ་ལས་ལྷག་སྟེ་ཆོས་ཞག་གཅིག་གིས་ཉིན་ཞག་གསུམ་མཐོང་ན་ དེ་ལས་རིལ་པོ་ དང་ འགྲོགས་ བའི་ ཆོས་དེ་ ལྷག་པར་བཏགས། ཆོས་ཚད་ལྷག་གི་གདང་ལ་ལྟོས། 三日同现。藏历推算重日、缺日时专用术语。如果一个整太阳日的长度，相当某一个较短的整太阴日及其前后两日的各一部分，共三个日头，则将此一整太阴日的日头作为缺日。后之，如果太阴日较长，与它相应的太阳日有一个整日及其前后两日的各一部分时，则将此一整太阳日的日头作为重日。

སྔ་ཕྱིའི་སྐོལ་བ། རྩོད་པའི་སྔ་ཚིལ་དང་ཕྱི་ཚིལ། 立者，敌者。辩论中之立破两方。

སྔ་འཛིན། སྔ་མའི་མཇུག་དང་། ལྷག་མ། 先前剩下的，残留，遗留；ལས་དོན་སྔ་འཕྱི་བསྡད་པ་རྣམས་སྒེར་ཡང་འགོ་ཚུགས་སོང་། 停下来的工作，又开始做了。

སྔ་འཛོམས། རེ་ཞིག་གམ་གནས་སྐབས། 先且，暂且；ཁོ་ན་སྔ་འཕྱི་ཁྱིད་རང་མ་ཕེབས་ན་མཉེས། 那末，你暂且不去的好！ སྔ་འཕྱི་ལས་ ཀ་ཤུན་གཏན་ཁག་ན་འགྲིག 工作暂可照常执行。

སྔ་བ། དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅེ་ཕྱི་བའི་ཚྭག་ཐུག་གས། 形容词。早；སྔ་ས་ནས། གང་སྔ་སྟེ། 趁早。དེ་རིང་ཁོང་བའི་དུས་ཆད་ཀ་སང་ལས་སྔ་བ་ཡོད། 今天来的时候，比昨天早些。

སྔ་བར་ཐྲོག (མངོན) ཁྱམ་ཁྱ། 报晨报午。鸡的异名。

སྔ་བར་ཕྱི་གསུམ། སྔ་ཕྱི་ བར་ གསུམ་ དང་ དོན་ གཅིག

སྔ་འབྱོར་ཕྱི་ཟློག གཏན་ཁེལ་ཕྱི་དུས་ཕྱི་ སྟོན་ལ་ འཕྱོར་ཞིང་ཕྱི་ཕྱམ་དུ་ཟལ་བ། 早到迟退。

སྔ་མ། ❶དུས་སྟོན་མ། 名词。往昔，古时，过去；སྔ་མ་ནས་དུ་ལྟའི་བར། 从古到今。 སྔ་མ་ནས་མ་གྲགས་པ། 昔所未闻。 སྔ་མ་ཕྱུང་མ་སྐྱོང་། 空前未有。❷སྟོན་རྩེས་བར་གསུམ་གྱི་སྟོན་མ། 形容词。早先，先前，前面。 མི་རབས་ སྔ་མ། 前代。 ཟླ་བ་སྔ་མ། 前月，上月。 བསམ་པ་སྔ་མ་ནང་ལྟར། 原来的思想。 ཚིག་སྔ་མ་བཞིན་དུ་སྐྱོང་བ། 如前说，按照上文类推。

སྔ་མ་སྔ་མ། (1)རྩེས་མ་ལ་སྟོས་བའི་སྟོན་མ་ སྟོན་མ། 前前，再前。同后后相对的前前。(2)དུས་ཤིན་དུ་ སྔ་བ། 很早，最先。

སྔ་མའི་སྔ་མ། དུས་ཤིན་དུ་ སྔ་བའམ། སྔ་ཤོས། 很早，最先。

སྔ་མའི་ རྗེས་ ལུ་ དབག་ཅ། སྔ་མ་ལ་ དབེར་ ཉིད་པའམ། རིགས་འགྲེ་སྐྱོང་བ། 类前，照前，类推。比照前者或同类事物进行推断；ཀ་བ་སྔ་མའི་ རྗེས་ སུ་དབགས་ ཏེ་ཕྱི་མའི་ ལས་ དོན་ སྐྱབ་ཀྱང་ རིགས་ བཟོའོ། 比照从前事例，类推往后将做之事。

སྔ་མའི་ལས། སྔོན་བསགས་པའི་ལས། 宿命，宿业，先际业。

སྔ་མོ། སྔ་མ་དང་འདྲ།

སྔ་ཚར། (1)ཁྱི་ཁ་སྔ་མའམ་སྐྱེ་དམན་ སྔ་མའི་ཧྲ་ཐུག 前夫或前妻之子女；རང་གི་ཧ་ཅོག་དང་སྔ་ཚར། 亲生子女和前夫前妻所生子女。(2)སྔོན་མར་ཕྱུང་བའི་སློབ་མ། 早期弟子。最初收纳的弟子。

སྔ་ཚིག་ཕྱི་འགལ། ཁ་ཏམ་སྔ་མ་དང་རྗེས་མ་མི་མཐུན་པ། 言语前后矛盾，出尔反尔，ཁ་ཁ་ཏམ་ཚང་མ་སྔ་ཚིག་ཕྱི་འགལ་ཁ་སྟག་ཅེན། 所谈皆前言不符后语。 སྔ་ཚིག་ ཕྱི་འགལ་དུ་མི་ འགྲོ་བའི་

ཐུབ་མཚན་ དང་མས་ པ། 引述了前后不相矛盾的理由。

ཐོ་ཆོག་མ། ཐོ་གས་པ་ཐུ་བོ། 清晨，早晨。

ཐུ་ཐ། (སྟོང་) ཐུ་སའམ། དུས་ཐུ་བོ། 早先，先前。

ཐུ་རབས། ཐུན་གྱི་བྱང་རིམ། 古代，前代。

ཐུ་རབས་ཕྱི་འགྱངས། ཐུན་ཚད་དང་རྗེས་མ། 前朝后代，往昔和未来。

ཐུ་ཀྲུ། རྟ་རྒྱལ་ སོགས་ ཀྱི་ ཐུའི་ མདུན་ ཆ། 前鞍桥。马鞍前端拱桥。

ཐུ་རིམ། ཐུན་ནམ་གོང་། 先，前，ཐུ་ རིམ་ ཀྱི་ དུས། 前时，先时。ཐུ་རིམ་དུ་ བྲྀང་ས་ཟིན་ པ། 早已戒绝。ཐུ་རིམ་ ནས་ ཁིད་ དགའ་ པ། 早已心喜。

ཐུ་ལངས་ཕྱི་ཉལ། ཐོ་གས་པ་ཐུ་ བོང་ ལངས་ ཤིང་ དགོང་ མོ་ཕྱི་ བོང་ ཐུལ་ པ། 早起晚睡，披星戴月。

ཐུ་ལམ། ཐུ་མའི་ ལུགས་ སྲོལ། 陈规，旧例。

ཐུ་ཟོ། ཟ་ ཐུན་ མ། 去年。

ཐུ་ཟོགས། ཐུང་ དུས། 前，先：ཐུ་ ཟོགས་ ཀྱི་ ཉམས་ སྐྱོང་། 先前的经验。

ཐུ་ཤ། ཐུའི་ ཐུ་ རྟ། 马鞍前桥。

ཐུ་ས། ཐུ་ མོ། 早先，先前：ཁོང་ ཁྲེ་ དེ་ ཐུ་ ས་ ནས་ ཚགས་ པ་ ཞིག་ རེད། 那个村庄是早先就形成的。

ཐུ་ས་དང་གཅས། ཐུང་ གང་ ཡིན་ པ་ དེ་ ལྟར་ དུ་ གནས་ པ། 原状现存，维持原状。

ཐུ་སོ། (1)མདུན། 面前，前方。(2)ཐུན་ དུས། 往昔，前代，原先。

ཐུ་སོང་། (1)ཐུན་ དུ་ དང་། ཐུ་ མར། 在昔，在先，以前：ཐུ་ སོང་ ཀ་ ཐྲིག་ འགྱས་ ཚང་ ཐུད་ པ། 事前作好准备。(2)ཐུ་ མ་ ནང་ བཞིན། 照旧，如前：བཐུང་ བཀོད་ ཡིད་ པར་ ཐུ་ སོང་ བཞག 照旧不变。

ཐུ་སྲོལ། ཐུ་ མའི་ ལུགས་ སྲོལ་ དང་ འཐུ་ ལུགས། 先例，旧例，成规：ཐུ་ སྲོལ་ ལ་ ཆ་ འཛོག་ ཅུད་ མི་ དགོས། 不需按照旧例。

ཐུ་གས་ག་ས་ག་ས། ཐུ་ བོ་ ཐུ་ བོའམ་ ཅུ་ ཅང་ ཐུ་ བོ། 绝早，打早，一早：དེ་ རིང་ ཁོ་ ཐུ་ གས་ ག་ས་ ག་ས་ ནས་ ཕྱིན་ སོང་། 今天，他一早就走了。

ཐུ་གས། (ས་ན་ངི:) རྟ་ ཚེ་ ཞེག་ བའི་ སྒྲུབ་ ཐབས་ ནང་ སྒྲུབ་ པ་ ཐོ་ ངང་ གི་ ཡིད་ ཀྱི་ སྟོང་ བ་ ཐའམ་ བ་ ཐས་ སྒྲུབ་ པར་ བྱེད་ པ་ དང་། ཡི་ དམ་ ལྷ་ རྟང་ བཅས་ རྣམས་ སྐུལ་ བར་ བྱེད་ བའི་ ཡི་ གེའི་ གཟུངས། 咒语，真言。梵音译作漫但罗。佛教密乘修习法中，用以守护行者心意远离庸俗境界、策励本尊及其眷众的一种有严密结构的若干字音：གསང་ སྔགས། 密咒。རིག་ སྔགས། 明咒。དཀྲ་ སྔགས། 威猛咒。ངན་ སྔགས། 恶咒。གྲུབ་ གསོས་ སྔགས་ བཟླབ་ ས། 升座念咒。སྔགས་ ཀྱས་ པ། 诵咒吹气。

ཐུ་གས་ ཀྱི་ ཐེག་ པ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སངས་ བསྐྱེད་ བྱེད་ ཐྱུང་ གོས་ ཏེ། དཔང་ པོ་ རྟེན་ པོ་ རྒྱུ་ འབྱས་ ལྡན་ གྱུ་ ལ་ མོས་ པ་ རྣམས་ ལ་ འབྱས་ བྱ་ ལས་ དུ་ བྱེད་ པ་ ས། 咒乘，密乘。最快的成佛道路。利根行者信解因果任运之理，从而就果修道、以果证因的教法。

ཐུ་གས་ ཀྱི་ གནས་ སྐབས་ བཞི། གཉིད་ སད་ པའི་ གནས་ སྐབས་ དང་། རྨི་ ལམ་ ཀྱི་ གནས་ སྐབས་ དང་། གཉིད་ འཐུག་ གི་ གནས་ སྐབས་ དང་། བཞི་ པའི་ གནས་ སྐབས་ བཅས་ བཞི། 密咒四位：醒位、梦位、睡眠位和第四位。

ཐུ་གས་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ། ཐུ་གས་ ཀྱི་ རྣལ་ འ་ བོ་གས་ འདོན་ བྱེད་ ཀྱི་ སྤྱོས་ བཅས་ སྤྱོས་ མེད་ ཅེན་ དུ་ སྤྱོས་ མེད་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ་ གསུམ། 咒行，密咒三行。为使密乘证悟获得效益而修习的戏论行、无戏论行和极无戏论行。

ཐུ་གས་ ཀྱི་ གཟུངས། གཟུངས་ ཀྱི་ སྐོ་ བཞི་ པའི་ ཐ་ ཅུལ་ ཞེག་ ཏུ། བདེན་ ཚིག་ བཟོད་ ན་ དེ་ བཞིན་ དུ་

འགྲུབ་ཅིང་། རིག་སྔགས་གསང་དུ་བྱེད་ནུས་པ། 咒语，咒总持，咒陀罗尼。口中念念真言即能如愿以偿及能作明咒的词句。四陀罗尼门之一。

སྔགས་སྐད། སྔགས་འདོན་པའི་སྒྲ་སྐད། 咒文，咒语。

སྔགས་སྐྱེས། བསྒོད་རིམ་ལ་གནས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མ། 咒生空行母。安住生起次第的女瑜伽行者。

སྔགས་ཀྲྭ། (1)སྔགས་པའི་གྲྭ་ཚང་། 密宗院。修习密乘的寺院。(2)སྔགས་པའི་གྲྭ་པ། 密乘僧。修密乘的僧徒。

སྔགས་རྟུ། སྔོགས་དང་ཕྱག་རྒྱའི་བསྡུས་ཚིག 咒印。密乘的真言和手印。

སྔགས་རྒྱུད། (1)སྔགས་པའི་རིགས་རྒྱུད། 密宗传承师。(2)(ཏནྟྲ) གསང་སྔགས་སྐོང་ཤི་གསུང་རབ། 密宗本续。梵音译作怛特罗。佛说的密乘经典。

སྔགས་ཆུ། སྔགས་བཟླས་ཏེ་ཕུ་བཏབ་པའི་ཆུ། 真言水，咒水。经过书符诵咒的神水。

སྔགས་འཆང་། གསང་སྔགས་ཐམས་སུ་ལེན་མཁན། 咒师。诵持秘密咒者，སྔགས་འཆང་ནུས་ལྡན་ཞིག་བོས་ཏེ་སྐྱབས་འཚལ་བ། 召来咒师作庇护。

སྔགས་སྐྱོང་མ། གསང་སྔགས་སྐྱོང་མ་དང་དེན་གཅིག

སྔགས་ཏེ་བསྟུ་བ། (རྟོང) ཚེད་དུ་བཤོ་བ། 特为回向。

སྔགས་བདུ་ཚོ་གཏ། ཤེ་དམ་ཀྱི་རྩ་སྔགས་སོགས་ཀྱི་སྔགས་བསྡུབས་ཏེ་རྗེས་གནང་ཁྱེད་པའི་ཐབས། 集咒仪轨。选集本尊根本咒语，并加以传授、念诵的方式。

སྔགས་སྡེ་གསུམ། གསང་སྔགས་དང་། རིག་སྔགས། གཟུངས་སྔགས་ཏེ་གསུམ། 三咒。密咒、明咒和总持咒。

སྔགས་སྡོམ། གསང་བ་སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་པའམ་དམ་ཚིག་སྟེ། བསྔམ་བྱ་གཟུང་འཛིན་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་འཁོ་བའི་ཐག་ཆགས་དང་བཅས་པ། སྡོམ་ཁྱེད་བདེ་བ་ཆེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་འཛིན་པར་དམ་བཅས་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡབ་ཡུམ་ལྷག་པར་དགའ་བའི་ཚུལ་ལས་མངོན་དུ་གྱུར་པའོ། 密乘律仪，密乘三昧耶。密乘行者所持防过、止非之戒。心境分别寻思、迁流习气为所防护，誓守大乐智慧，殊胜方便所摄心及种子为能防护，别别灌顶、现前生起为其自因。

སྔགས་པ། སྔགས་ཀྱི་གཟུངས་འཛིན་མཁན་ནམ་གསང་སྔགས་ཐེམས་སུ་ལེན་མཁན། 咒师，持咒者。以念诵咒语为人禳灾祈福的宗教职业者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྔགས་ཆེན་དང་། སྔགས་འཆང་། འཛོམས་ཁྱེད། བསྟན་བདག མཐུ་བོ་ཆེ། རྗེ་རྗེ་འཛིན། ནུས་པ་ཅན། བསྲུང་འཁོར་བ་བཅས་སོ།

སྔགས་པ་གྲྭ་ཚང་། སྔགས་ཀྱི་ལག་ལེན་ཙོད་པའི་དགེ་འདུན་འདུས་སྡེ་ཆུང་བའི་གྲྭ་ཚང་། 密乘僧院。大寺庙中以修学密乘为主的学院。

སྔགས་ཕྱོགས། གསང་སྔགས་ཀྱི་སྐོར། 密乘，佛教密宗。

སྔགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་པ། ཕྱག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག་དང་། མཆོད་པ་འབྱུལ་བའི་ཡན་ལག བཤགས་པའི་ཡན་ལག རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་ཡན་ལག སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག བསྔོ་བའི་ཡན་ལག་སྟེ་བདུན། 密乘七支：礼拜、供养、忏悔、随喜、皈依、发菩提心和回向。

སྔགས་བོན་པ། (རྟོང) སྔགས་བཟླ་བ། 诵咒，念咒。

སྔགས་མར། སྔགས་ བཟླས་ནས་ཕུ་ བཏབ་ པའི་ མར། 真言酥油。诵咒后随即向之吹气的酥油。

སྔགས་ཟིར། སྔགས་ བཏབ་ པའི་ ཁྱོར་ མ་ རྩྭ་

གསུམ་མ། 密咒朵马。经过念经诵咒用以驱魔的三角锥食子。

སྔགས་ཡིག ལེགས་སྦྱར་གྱི་བཏུ་སྦྱར་བའི་ཡི་གེ། 咒文。标写梵文咒语的文字：དཔྱངས་ གསལ་གྱི་ཡི་གེའི་ནང་ནས་ཡི་དམ་གྱི་ ལྷ་གང་ ཡིན་གྱི་སྔགས་ཡིག་བསྡུགས་པ། 从梵文元音和辅音字母中，选编所修本尊咒文。

སྔགས་རིམས་པ། སྔགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ བཞག་པའི་ རབ་ འབྱམས་ པའམ་ དེག་ བཤེས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག 密乘学者。曾就密乘经义立宗辩论取得学位称为格西者。

སྔགས་རིགས། སྔགས་པའི་རིགས་རྒྱས། 咒师传统。世代以诵咒为职业的族姓。

སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ། རྒྱལ་བ་ཁྱབ་ བདག་ རྡོ་ རྗེ་ འཛིན་ཆེན་ པོའི་ ལམ་ གྱི་ རིམ་ པ་ གསང་ བ་ གྱུན་ གྱི་ གནད་ རྣམ་ པར་ དབྱེ་ བ་ ཞེས་ བྱ་ བ། གསང་ སྔགས་ རྒྱུད་ སྡེ་ བཞིའི་ ལམ་ གྱི་ རིམ་ པ་ མཐའ་ དག་ ལེགས་ པར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་། དུས་ རབས་ བཅུ་ བཞི་ པར་ རྗེ་ བཙོང་ ཁ་ པས་ མཛད་ པ་ དང་། ཉི་ ཚར་ རྒྱ་ སེ་ རྟ་ བ་ ཆོས་ འཕགས་ ཀྱིས་ རྒྱ་ ཡིག་ ཏུ་ བསྒྱུར། 《密宗道次第广论》。全名《胜遍主大金刚持道次第开显一切密要论》。十四世纪中，宗喀巴·洛桑札巴著，详明叙述密乘四部一切修道次第。近人法尊法师(1902—1980)由藏译汉。

སྔགས་ལམ། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ལམ། 咒道，密宗道。修学密乘之路。

སྔགས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལྔ། ངག་དབེན་དང་། སེམས་དབེན། རླུང་ལུས། འོད་གསལ། ཟུང་ འཇུག་ཐབས་ལྔ། 咒道五次第。佛教密宗五种修习次第：语远离、心远离、幻身、光明和双运。

སྔགས་ལུགས། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཚུལ། 密宗佛教，密乘传统。

སྔགས་གསར་མ། གསང་ སྔགས་ གསར་ མ་ དང་ དོན་ གཅིག

སྔགས་བཀྲམ། ཡིད་ མཚན་ རྟོག་ ལས་ སྐྱོ་ བའི་ སྐྱགས་ རྟེ། དབྱེ་ན། ཐབས་ ཀྱི་ ངོ་ བོ་ རིག་ སྔགས་ དང་། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ངོ་ བོ་ གཟུངས་ སྔགས་ དང་། གཉིས་ མེད་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ངོ་ བོ་ གསང་ སྔགས་ རྣམ་ གསུམ། 三咒。守护行者心意，使之远离实相寻思的咒语，分为三种：以方便为体性的明咒、以智慧为体性的总持咒和以无二智为体性的密咒。

སྣང་སྲིད། (1)འཇིགས་ སྐྲག 恐惧，怖畏。(2)བྱིལ་ འཚབ། 慌张，急促。

སྣང་བ། དངངས་པ་དང་འདྲ།

སྣབས་བ། (རྟེང) ཁྲོས་པ། 发怒，忿怒。

སྔར། རྗེན་ཤེས་ རྒྱ་དུས། 先前，往昔，过去时间：སྔར་ཤེས་འདྲིས་པའི་ གྲོགས་པོ། 先前结识的朋友。ཆུལ་ཁྲ་ སྔར་ བས་ ཀྱང་ ཆེ་ བ། 大于以往的胜利。སྔར་ གྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ རྟོས་ ཐར། 过去的历史传记。གནས་ ཚུལ་ སྔར་ དང་ མི་ འདྲ་ བ། 情况和过去不同。མཐུན་ སྒྲིལ་ དུས་ ཅན་ སྔར་ ལས་ ལྷག་ པ་ ཞིག་ ཏུ་ བ། 更紧密地团结起来。 སྔར་ བྱས་ ཆུ་ བསྐྱུར། 洗手不干。 སྔར་ བྱས་ ལ་ ཅུང་ གཅོད་ མི་ ཏུ། 既往不究。 སྔར་ ཡོད་ ཚང་ གཞི་ ཐོག 在原有的基础上。 སྔར་ བྱུང་ མ་ སྐྱོང་ བ། 前所未有。 སྔར་ བཤད་ པ་ ལྟར། 如上所述。

སྔར་ སྐྱེས། (མངོན) རྗེ་ རྗེ་ འཚམ། གཅེན་ པོ། 先前生。哥哥、兄长的异名。

སྔར་ འཁོན་ ཞེ་ བཞག 双方心怀旧恨，互相诋毁。

སྔར་ འཁྲུངས། (རྟེང) (1)སྔ་ མའི་ སྲོལ། 前例，陈规。(2)གོང་ སྔ་ མ། 前次。

སྔར་སྒྲིག། སྔར་གྱི་སྲོལ་ཐྲུག། 前规，旧例，传统：གཏོང་ཚོང་ཚང་མ་སྔར་ཐྲུག་གཞིར་བཞག་ལས། སྟོན་ཟིན་སྤེར་གཅོག་མེ་བྱེད། 收支均按照旧例，不予增减损益。 གཏོར་སྐྱོན་བྱུང་བ་རྣམས་སྔར་ཐྲུག་སོང་ཚུད་ཀྱི་ཚོ་སྣེའབས་ཐོབ་པ། 遭到破坏的，都得到机会恢复原状。 ཕན་ཚུན་འགྲབ་རྩོད་འཐེན་འཕྲིར་བྱས་ནས་སྔར་ཐྲུག་གཞི་འཇགས་མ་སྐྱབ་པ། 互相争执，未能维持旧有状况。

སྔར་ལ་མོ། གཞའ་རབས་ལྟ་དུས། 远古，古来：མི་ཚོ་སྔར་ལྟ་མོ་ནས་ལུང་པ་དེར་གཞིས་ཆགས་པ། 人们从古以来，就定居在那个地方。

སྔར་རྗེས་བཅད་པ། འདས་པའི་དོན་ལ་བརྟག་པ། 追溯往事。

སྔར་ཉེས། སྔ་མའི་སྡིག། 旧罪，前罪。从前的罪过。

སྔར་ལྟར། སྔ་མ་ནང་བཞིན། 照旧，如昔：ཐིབ་སྐོ་ཚང་མ་ སྔར་ལྟར་ བྱས་ ཆོག 一切措施，均可照旧。

སྔར་བཞགས་པ། (རྟེང) སྔར་དུས་བཏབ་པའམ། སྔར་བཏང་བྱས་པ། 预先定期，事前通知。

སྔར་གནས་སོང་བཞག ཞོ་གནས་ཁགས་སྔར་ཡོད་རང་སོར་བཞག་པ། 原封不动，保持原状。

སྔར་ལམ། སྔ་མ་སོང་ཟིན་ནས། དུས་ལྷག་ཙུང་ཟད་སོང་ཟིན་ཡོད་ཆད། 以前，过去：སྔར་ཕན་ཀྱི་བའི་སྡུག་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ཐོ་མངའ་ཤེས་གསལ་རེད། 过去的苦乐，皆历历明现在心。

སྔར་ལམ་ཆད། སྔར་ཕན་དང་དོན་གཅིག

སྔར་སྐྱང་། སྟོན་དུ་བྱུང་ཟིན་པ། 从前发生的，早期的，先前的：སྔར་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ། 先前发生的情况。 བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ སྔར་བྱུང་མ་ཐོང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། 得到了空前的幸福安乐。 སྔར་བྱུང་ལོ་རྒྱུས། 先前的历史。

སྔར་སྐྱང་ཤུ་ལྡོག། སྟོན་དུ་བྱུང་ཟིན་པ་རྣམས་ལ་བསྒང་དུ་བསམ་ནོན་གཏོང་བ། 回顾，回溯往事。对过去发生的一切，重新进行思索。

སྔར་སྒྲུས། སྟོན་ཀྱི་རྒྱུན་དམ་སྲུ། 照样，继续，连续：འབད་བརྩོན་སྔར་ཐུས་གྱི་ཡིད། 照样继续努力。ཞོ་གནས་སྔར་སྲུས་འཛིན་པ། 依旧任职。

སྔར་མེད་གསར་སྐྲུས། སྟོན་མེད་པ་ཞིག་ གསར་དུ་བཟོས་པ། 开例，创新，新增。从前没有，现在新创：ལས་ སྲོལ་ ངན་ པ་ སྔར་ མེད་ གསར་སྐྲུས་མ་ཡིན། 莫开恶例：སྐྱེག་ཁྲིམས་ སྔར་མེད་ གསར་སྐྲུས། 新立制度。 ཁྲལ་འབབ་ སྔར་མེད་ གསར་སྐྲུས་ཡིན་པ། 新加税额。

སྔར་བཞིན། སྔར་ལྟར་རམ་ སྔ་མ་ནང་བཞིན། 如前，照旧，仍然：ཕན་ཚུན་དཔང་དུ་ མཐུན་སྐྱེལ་ དམ་ཅཱ་ སྔར་ བཞིན་ ཡིན་ པ། 彼此亲密团结如故。གནས་ སྐབས་ སྔར་ བཞིན་ རང་ འཇགས་ ཐུ་ འཛིན་པ། 暂时维持原状。

སྔར་ལམ། སྔ་དུས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ། 先例，陈规：དུས་ཆེན་ ཟླ་ སེའི་ ཡིན་ སྐྱེ་ སྔར་ ལས་ ནང་ བཞིན་ རེད། 各种节日活动，一如旧例。

སྔར་ལས་སྐྱ་བ། སྔ་མ་ལས་ཡག་པ། 更加，更甚。

སྔར་ལུགས་སྐྱ་འཇོག། སྔར་ཀྱི་བྱས་ཉེས་ཐུ་ མཐུད་དེ་ཡིན་པ། 因袭，拘于旧例。继续过去的错误办法：སྔར་ ལུགས་ སྐྱ་ འཇེན་ཀྱི་ རིགས་ ཐུས་ཀྱང་བྱས་མི་ཆོག 谁也不准因袭过去的陈规陋习。

སྔར་ས་ངར་འཛིགས། སྔར་ནས་གང་ ཡོད་རྣམས་ ད་ལྟའང་ངང་གནས་ཐུ་འཛིགས་པ། 仍旧，保存原状：སྲིལ་ཀྱུན་བཅང་བ་རྣམས་སྔར་ས་དེ་འཛུད་

ཐུལ་བ། 保存原有优良传统。

ཐུར་སེང་དུ་འཁྱོལ། ཐུར་འགྱུལ་པ་ཕྱར་དུ་ལྷའང་ཙམ་སྐམ་པ། 已作正作，一贯地作：ཁོད་ཀྱིས་ཐུར་སོང་དུ་འགྲིའི་བྱ་སྤྱོད་དེ་ངས་འཇུར་མི་ཐུབ། 对你那行为，我不能负责。

ཐུར་སྲོལ། ཐུ་མིའི་ལུགས་སྲོལ། 先例，传统：ཤ་དུས་ཀྱི་དེན་འབྱེལ་དགའ་སྟོན་ཐུར་སྲོལ་ཕུར་བྱེད། 照例举行岁时庆祝盛会。ཡུལ་ གྱི་ སྲོལ་བཟང་ཐུར་སྲོལ་ཕུར་འཛིག 良好风俗，照旧保持。

ཐུར་སྲོལ་ལང་ཀྱེན། ཐུར་སྲོལ་ཉམས་ཀྱེན། 损害先例，有伤前例：སྤྱོད་ངན་མང་བས་ཐུར་སྲོལ་ལང་ཀྱེན་དུ་འགྱོ་ཉེན་ཙམ། 多行恶行，有害传统。

ཐུལ། མགོ་ཐུལ་དེ། ཉལ་དུས་མགོ་འཛེག་གཤི་ཆས། 名词。枕，枕头：ཐུལ་ འབབ། 软枕。ཐུལ་རིལ། 圆枕。ཐུལ་ལེབ། 扁平枕头。ཐུལ་ཀྱབས། 枕套。

ཐུལ་མོག། ཉལ་སྐབས་མགོ་འཛེག་གཤི་ཐུགས། 安枕处。睡觉时，安放枕头的地方。

ཐུལ་ལྷུན། ཐུལ་དང་མལ་སྟེན། 枕席。枕头和褥子。

ཐུལ་མལ། ཐུལ་འབབ་དང་ཉལ་ཆས། 枕衾。枕头和被盖。

ཐུན། (རྡོང) མདུན། 前方，前面：ཐུན་དུ་བཏང་། 先遣。མི་ཐུན་མ། 前人。

ཐུན་མ། (རྡོང) ཐུ་མ། 前，先，昔。

ཐུན་བཀྲོ། མདུན་ཀྱི་སྟེ་འདེན། 迎接，前导，ཐུལ་སྟེལ་ཐུན་བསུ། 手捧燃香，在前面引路。

ཐུར་ཐུན། གཉིད་ངུག་ཤུབས་དབྱངས་འདོན་པའི་ཐུན། 呼鼾，鼾声；人睡时的粗重呼吸声：ཐུར་ཐུན་འབྱག་ཕྱར་ཐུག་ 鼾声如雷。

ཐུར་བ། གཉིད་ལོག་ཤུབས་ཚེལ་པའི་ནང་ནས་ཐོན་པའི་ཅར་ཐུན། 名词。鼾声。人睡后打呼噜的声音。

ཐེབ་ཀུ། མོན་ཐུན་ཐེའུ་ཁེས་པའི་འབྲུ་རིགས་ཤིག 名词。门隅豆。门隅地区所产的一种小豆名。

ཐོ། ❶名词。(1)སྐུ་ཀུ། 幼苗。嫩绿的新芽：ལོ་འདབ་གསར་ པའི་ཐོ་ འབྲས་ བ། 树叶吐新芽。(2)ཟས་ཀྱི་ཚོང་ ས། 蔬菜。食用草本植物：ཐོ་རིགས་མང་པོ་ཟས་སུ་ཟ། 把各种蔬菜当饭吃。(3)རྩྭ་རིགས་ཐྲི། 草，青草：ཐོན་ཐུག་རྣས་ལ་ ཐོ་ རྩྭ་ སྐེད་ བ། 给牲畜喂青草。❷形容词。(1)ཐོན་ པོ། 青蓝，蔚蓝：དུད་ པ་ ཐོ་ འཐུང་འཐུང་དུ་འཐུལ། 冒出青烟。མེ་ དོག་ དམར་ ཁེང་ ཤ་འདབ་ཐོ། 花红叶绿。རེའུ་ གསེང་ཐོ་ཁེང་མེ་དོག་ཏུས། 草地碧绿，鲜花盛开。(2)(རྡོང)ཐུན་མེད། 完好的，无缺的。

ཐོ་དཀར། ཁ་ དོག་ ཐོ་ སྐུ། 灰蓝色，浅蓝色。

ཐོ་སྐུ། མཐིང་དང་དཀར་རྣ་བའི་མཐུན་པའི་ མདོག་ སྐུ་ཐོན་ པོ་དཀར་ཤས་ཆེན་ པོ་ ཁྱེག 蓝灰色，浅蓝色。

ཐོ་ཁ། ཐུར་ཁུ་སྐུ་དར་ཁ་བསྐོལ་ཏེ་ཐུར་བ་ བཏོན་ པའི་ཁུ་བ། 青浆。煮沸乳浆，取出酪渣后所留青色淡水。

ཐོ་ཁྲ། གཞིའི་ མདོག་ ཐོན་ པོ་ རེ་མོ་ སྐུ་ཚོགས་ ཙམ་བ། 蓝底彩色花纹。

ཐོ་ཁྲག་ཁྲག ཐོ་བཏེ་བཏེ་དང་ཐོག་ཚགས་འདྲ་བ། 绿油油的，碧绿成片状：ཐུང་རས་ བཐུས་པས་ཆུ་ཐོ་ཁྲག་ཁྲག་ཅིག་མཐོང་བྱུང་། 远处望见一条碧绿色的河流。ལུང་ པའི་ གཡས་ གཡོན་ ཚང་ མ་ ཏེ་ བཏེ་ཐོ་ཁྲག་ཁྲག་ཅིག་གིས་ཁང་འདྲག 满山满谷，浓雾弥漫。

ཐོ་ཁྲོ། (1)ཐང་ཐེའུ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཅོལ། ནུས་པས་མཐེས་ཚད་དང་མཚོ་ནད་ཟེལ། དུགས་བཅུག་ ཏེ་གཅེར་ རིགས་ ཐེས་ཤ་

ཅད་ལ་ཐག། 异叶青兰。唇形科药用草本植物名。味苦，性寒，治胆热头痛，熏烟可治诸痛。(2)སྐྱེ་གཤུ། 生姜。

ཚོང་སྐོག སྐོག་པའི་ལྟང་པ་ཚོན་པོ། 蒜苗。

ཚོང་དང་། ཚོ་ཆལ་ཀྱི་དྲི་མའམ་ནུས་པ། 菜蔬的气味，菜蔬的功效。

ཚོང་རྩྭ། (1)(སྟོང) ཚོ་ངད་དང་འཇྲ། (2)ཚོད་མའི་རིགས། 菜蔬。

ཚོང་རྩེ་རྩེ། མེག་ཀྱི་དབང་པོ་ཤོར་ཏེ་ལུག་འཆི་ཁའི་མེག་བཀྲད་སྣང་ཚུལ། 瞠目直视状。如绵羊临死，视觉颓丧，张目定睛之状。

ཚོང་བཅད། རི་མོ་ལྟང་ཀུ་དང་། ཚོན་པོ། དཀར་པོ་རྣམས་ལ་རམ་ཀྱིས་བཅད་ནས་ཁ་ཐུག་པའི་དོན། 蓝线勾勒。在绿色、青色和白色画面上，用蓝线画出轮廓。

ཚོང་ལྕུ་བ། ཚོ་ཞིག 水芹。一种草本植物名。

ཚོང་ལྕགས་ཀྱོག ཚོ་རྩྭ་ཆག་ཀྱི་ཆིག་ཀྱི། 疏落的青草。

ཚོང་ལྕགས་ཀྱུ། ཚོ་རྒྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཁ། ཀུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་པས་གཉན་ནད་འདུལ། དུག་ཚད་གཙོ། 铁钩菜。入药味苦，性凉，功能解瘟疫、清热解毒。

ཚོང་ཆུ་གཏོང་བ། ཚོན་ཆ་གཏོང་བའང་ཟེར། འབྲུའི་ལྟང་པ་ས་ཞས་ཚུན་གསུམ་བཞི་ཙམ་སྐྱེ་དུས་ཆུ་དང་པོ་གཏོང་བ། 浇青水。禾苗长出三、四寸时，给地里初次放水浇灌。

ཚོང་ཆུ་ཟོམ། ཆ་སྐྱུང་ཀྱི་རྩྭ། ཚོ་རྒྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་སྐྱུང་ལ་ཞིམ་པ། སྟོང་པོ་རྩེ་ཐང་ཐ་དུང་བ། ལོ་མ་ཐ་མག་གི་ཚའ་དུ་གཏོང་ཐུལ་ཡོད། 亚大黄。一种草本植物名。味酸而香，茎可生食，叶可作烟料。

ཚོང་ཆུ་ཁྱིམ་རྩེད་ཟོམ། ཚོ་རྒྱན་ཀྱི་རིགས། ཆུ་ཆུལ་དཀྱར་ཁ་འདབ་མ་བཀྲད་ནས་ཆུ་ཞིང་དགུན་ཁ་སྐྲང་མེ་བསྐམས་པ་ལྟར་འཁྲམ་པ་ཞིག་སྟེ། རང་ཁ། རྩྭ་ཐམ་ཏུ་ཁུ་ཐག་ཐུག་ཅིང་ནས་ཁ་ཐོག་ཏུ་ཡོད། 卷柏，还魂草。卷柏科药用植物名。生态夏季叶面伸展，入冬蜷曲如拳。味苦，功能疏凿小便癃闭之症。

ཚོང་ཚོས། མཐིང་ཤོག་ལ་ཁ་ཤས་དངུལ་བཏུལ་མས་བྱིས་པའི་ཚོས་དཔེ། 金字经，银字经，金银写本。用金银粉末书写成的佛经。

ཚོང་ལྕང་། ཚོ་ལྕང་ལྕང་ཡང་ཟེར། ཚོན་པོ་དང་ལྕང་ཁྲ་འདྲེས་པའི་མདོག 青绿，浅蓝。ཚོ་ལྕང་ལ་འདབ་ཆུས་པའི་ནགས་ཚལ། 青葱茂密的森林。ཐང་ཐང་ཁྱི་དཀྱིལ་དུ་མཚོ་ཆུང་ཚོ་ལྕང་ལྕང་ཞིག་ཡོད། 草原上，有一个水色碧绿的小湖。

ཚོང་ཏྲག་ཏུ་ཙི། ཚོ་རྒྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་བསིལ། ཁུ་རྡེས་སྐྱོམས། ནུས་པས་དབང་པོ་མི་ཤེས་ལྔ་པས་ཉམས་ཆག་ལ་ཐག། འདུ་བ་སྐྱོམས་པར་བྱེད། 茅膏菜。药用草本植物名。味甘而涩，性平。功能调和四大、治感官不明利及体力衰退之症。

ཚོང་ཁྱིང་རིང་། ཚོན་པའི་མདོག་ཁས་ལ་ཆུལ། 苍苍，蔚蓝，青油油的：སྨིན་བྱལ་ནམ་མཁའི་རང་མདོག་ཚོ་ཁྱིང་རིང་ཁས་ལ་བ། 晴空无云，本色苍苍。ཆུ་ཐང་རྣམས་སུ་ནེའུ་ཁས་ཚོ་ཁྱིང་རིང་ཁྱབ་པ། 原野铺满了绿油油的浅草。

ཚོང་ཐོག ལ་ཏོག་ཚོན་པའི་སྐང་། 青苗。未熟作物，尚未成熟的庄稼。

ཚོང་ཐོག་ཆུལ་ཚོད། ཞིང་བདག་གིས་ཐོག་མར་མ་ཆད་པ་མོག་ལ་ཁ་ཁ་ཤས་ནས་མི་སེར་ཀྱི་ས་ཞིང་ལ་ཏོག་དང་ཆབས་ཅིག་བཙན་འཐུག་བྱེད་པའི་སྤྱོད། 逼收青苗。地主借口欠租，强力夺取农民所种庄稼青苗及其土地的行为。

ཚོང་འཐོག་སྒྲག་པ། (1)ཞིང་ལ་རྩྭ་ངན་འཐོག་པ། 中耕除草。(2)ལོ་ཏོག་བསྡུ་མ་རུན་གོང་ནས་འཐོག་པ་སྟེ། ཐ་འབྲུ་ཆད་སྐབས་ཀྱིན་ཙམ་ཙིད་

ལ་རྟམས་བསྡུག་ན་འགོག་ལ། 挑青选黄。庄稼尚未完全成熟前，即选收其成熟部分以度荒月。

སྡེ་དེ་བ། རྩ་འདྲབས་གཡའ་རྒང་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤ་མ་སྟོན་པོ་ཐུག་ག་ཅན་མེ་དོག་སྟོན་པོ་སྟོང་བྱ་སེར་བ་སྲབ་ཙམ། རོ་ཁ་ཞིང་། རིམས་ཚད་ཟེལ། 黄秦艽。龙胆科药用植物名。生于山麓及草原，叶成锯齿状，开蓝色花，高三指，味苦，治瘟疫。

སྡེ་མདངས། ཆོས་གཞི་སྟོན་པའི་མདངས། 蓝色光泽。

སྡེ་རོག ཡངས་ཤུ་རང་མ་སྨིན་པའི་ཤིང་དོག 未熟水果。没有熟透的水果。

སྡེ་ལྟམ། རྩ་སྟོ་ལྟམ་བྱའི་རིགས། 草本植物。

སྡེ་ལྟམ་ལྟམ་བ། སྟོའི་བྱེ་བྱག་ཅིག 野冬苋菜。

སྡེ་ཚག སའིང་དང་སྐྱག་ཚ་མཐམ་བཟེས་ཀྱི་མདོག 黝黑色，青色，深蓝色。石青调和墨汁所成颜色。

སྡེ་ཆེ། ལུགས་བཅུབ་པའི་ཤེལ་རིལ་ཁ་དོག་སྐ་ཚོགས་ཅན། 瓷珠，玻璃珠。

སྡེ་སྟོ། རྩ་སྟོའི་རིགས་ཚང་མ། 草本植物。包括可食的菜及不可吃的草。

སྡེ་སྟོ་བཅུར། སྟོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེལ་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བསྐ། ཞུ་རྩེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་དགུ་ཆུ་དང་། བོར་སོགས་ཆུ་འཁོག་འབེབས། 毛燕尾。别名全福花，一名将军草。药用草本植物名。味苦涩，性平，功能治肾型及心型水肿。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟོ་སྟེབས་ཤེང་དང་། ལྟམ་སྟོན། བེ་ཞུབ་མདོག་ཅན། དགུ་ཆུའི་ཁམས་ལྟམ་བཅས་སོ།

སྡེ་སྨིག། རི་མོར་རམས་ཀྱེས་མདངས་བཏོན་པའི་སྨིན་རིས། 乌云。画中用蓝靛起色的云彩。

སྡེ་སྨིག་དམར་བ། སྟོ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤེལ་སྟེ། ནུས་པས་ཟླ་མཚན་སྐྱེམས་པ་དང་། ཁག་ཆུ་བ། ན་ཟུག་གཅོག་པར་བྱེད། 川芎。草本药用植物名。有调经、活血、止痛等作用。

སྡེ་སྐུར། དང་བ་ལན་གཅིག་བསྐོལ་ཏེ་ བཏོན་པའི་ཐུར་བ་རྣ་ཆགས་བྱེད་ལེགས་པ། 青酪渣。煮乳浆至初沸时所制酪渣，味甘美。

སྡེ་སྐྱུར་སྐྱུར། དུ་བ་འཐུལ་ཏུལ། 青烟直冒状；གཅ་ནས་དུད་པ་སྟོ་ཐུམ་ཐུམ་འཕྱོ་བ། 灶里突突冒出青烟。

སྡེ་སྐྱུར་རེ། དུ་བ་འཐུམ་སྤྲངས་ཤིག 青烟直冒状，གྲོང་པ་ཡོད་ས་ནས་གཅ་དུད་སྟོ་ཐུར་རེ་ཀ་དོང་བ། 有人家的地方，不断冒出青色炊烟。

སྡེ་ཕྱིག་ཕྱིག ཐོ་ཁོང་འདར། 绿油油的，碧绿成片状；རྟའི་སྐུ་ཀུ་ཀ་ས་པ་ སྟོ་ཕྱིག་ཕྱིག་ཁོན་འདུག 草已生出绿油油的嫩芽。ཀུང་ནས་བལྟས་པས་ཆུ་སྟོ་ཕྱིག་ཕྱིག་ཅིག་མཐོང་། 远处望见一条碧绿色河流。

སྡེ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྟོས་པ། བསྟོ་བ། སྟོས།། (1)ཡིད་ཀྱིས་བཤང་བ་ཤེར་ཉིད་པ། 内省，反省。内心进行检点和考虑：སྐྱོན་ཚན་བསྟོ་བ། 内省功过。ཟབ་དོར་སྟོ་བ། 检点行止。ཁེ་ཚོང་པས་ཀན་ནོད་ཐེ་ཚང་ བསྟོས་ པ། 考虑了利害得失。(2)དམིགས་པ་དང་ཕྱེལ་ཏེ་ཁ་སྐྱོང་བ། 为向，指归。为了某一目的。佛书译为回向：གཞན་ དོན་ དུ་བསྟོ་བ། 为向利他。དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཐུབ་ཆུབ་ཐྱིར་དུ་བསྟོ། 一切善行，回向菩提。❷(ཐ་མི་དད་པ) བསྟོས་པ། བསྟོ་བ།། མདོག་སྟོན་པོའམ། ནག་པོར་འགྱུར་བ། 变青。转成黑色：རོ་རྣམ་པར་བསྟོས་པ། 尸体发黑。རྣམ་པར་སྟོ་བའི་འདུ་ཤེས། 青瘀想。❸མདོག་སྟོན་པོ། 青蓝色，天蓝色：ཐིག་པ་མཚལ་ལྟར་དམར་ཞིང་། ཛ་ཁམས་ གཡུ་ལྟར་སྟོ་བའི་ཁང་པ། 红墙碧瓦的宫室。

སྡེ་དྲུག་རེ། སྟོ་ཕུར་རིའམ་སྟོ་ཁོང་ངེ། 青烟直冒状，གོག་ཁའི་ལྷག་ས་མདོང་ནས་དུ་བ་སྟོ་ བྱན་ནེ་ གོན་པ། 屋顶铁烟囱里直冒青烟。

སྡེ་སྨྲོར། ཀྱི་བྱར་གྱི་ནད་ཟེལ་བའི་ནུས་ པའམ་ཐྱེད་

ལས་རྟོ་བའི་སྡུ་ལེ་སྨན་ཀྱི་སྒྲུབ་ཐབས་རྣམ་ཚན་ཀྱི་མིང་། 草药合剂，主要用草药配成，对于暴感新病疗效迅速的药剂。

སྡེ་སྒྲིབ་བདུད་རྩིའི་ཆིག་པ། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་ནང་འཇུ་མེ་ཐམ་རྣམ་ཀུལ་ཀུ་ མཆོས་མཛད་པའི་སྡུ་སྨན་ཀྱི་སྒྲུབ་རྣམ་ཤེས་ཁྱེབ་སྨན་ཀྱི་ཁ་ཚར་ཐུན་ཙམ་ བཏབ་ན་ཚེ་ཐ་ཧོག 草药甘露法。十九世纪中，局迷旁·曩杰嘉措首创在草药方剂中加入适量金石药物以增强药效的简便易行之法。

སྡེ་མ། (རྫིང) རྩྭ་ཐང་། 青草地，绿色草原。

སྡེ་སྐམ། དཀྱུན་དུས་རྩ་བ་མ་ཁུགས་སམས་ནས་མི་སྡུད་པ་རྩ་བ་ཕྱེ་བའི་རྣའི་རིགས་ཅོང་ལེན་དང་བཅང་ང་དཀར་བོ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་ཏེ། དེ་ལའང་བཏུ་བའི་ཚེ་རྩ་བ་དང་ས་ མེ་ཅོག་འཐས་ཐུ་བཞི་བོ་སོ་སོར་དགོས་རིགས་དང་། རྩ་ས་མེ་འཐས་བཞི་ཀ་དགོས་བའི་རིགས། ས་སྡོང་མེ་འཐས་བཞིའམ་ སྡོང་བོ་དོར་བའི་གསུམ་ བཏུ་དགོས་བའི་རིགས་སོ། 草药。地下茎纤细的药用草本植物。如藏黄连及船形乌头等。采集方法：有分别使用根、叶、花、果者；有合用根、叶、花、果者；有用叶、茎、花果者；有舍去茎部但用叶及花果者。

སྡེ་རྩྭ། རྩྭ་སྡོན་པོ། 青草。

སྡེ་ཚལ། བཟའ་བའམ་བའི་སྡེ་རིགས། 青菜，蔬菜。

སྡེ་ཆེར། ནས་ཀྱི་ཁྲི་བཀོ་ཆིག 黑青稞。

སྡེ་ཚོད། ཐུག་པའི་ནང་དུ་བླུག་ཏུའི་སྡེ་ཚལ། 青菜。加入粥中的蔬菜。

སྡེ་ཚོས། དམ་ཀྱི་མིང་། 靛。青色染料。

སྡེ་འཇོམ། རི་སྐོག་ཀྱི་ཁྲི་བཀོ་ཆིག 野韭菜。

སྡེ་རྡི་ལྕགས་ཐམ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་འཇོལ་རྫོང་ཁྲོད་ཀྱི་ཆུའི་སྐོག་ལ་ཡོད་པའི་ལྕགས་ ཐམ་ཞེས་ 俄日铁索桥。云南省德钦县境澜沧江上一铁索桥名。

སྡེ་རྡིབ། མིག་ནད་བར་འཕྲིབ་ཀྱི་ཁྲི་ཐག་ཆིག 青盲，青光眼，眼青障。

སྡེ་རྡེངས། སྐུ་རིངས་ཀྱི་སྡེན་ནས་ནས་ མཁའ་སྡེ་ སྐུང་གུར་བའི་དུས། 黎明。破晓前青色曙光。

སྡེ་ལ། རི་བོ་ཞེག མཆོ་སྡེན་ཞིང་ཆེན་མཆོ་ནུབ་ སོག་པོ། བོད། ཉ་སག་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུའུ་ལན་རྫོང་དུ་ ཡོད་ དེང་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆོའི་རོས་ལས་ཐྲི་ལྡ་སྡོང་ལྷག་ཚས་ ཡོད། 鄂拉山。在青海省海西蒙、藏、哈萨克族自治州都兰县境内，海拔5000余米。

སྡེ་ཡུད། (1)སྡེ་རིགས་ལས་བཟོས་བའི་ཡུད། 绿肥。青草等所造肥料。(2)ཞིང་ ཁར་ཐུ་ཀུ་ རྒྱས་རྩེས་ཀྱག་བའི་ ཡུད། 青苗出土后追施的肥料。

སྡེ་ཚོ། (1)རྩྭ་སྡེའི་ཚ་ས། 绿色草叶。(2)ཞབས་འབྲིན་ནས། རྒྱབ་དུ་ཐུར་བའི་དབྱི། 丢底，失面子。སྐྱེད་ཅན་ཐུས་ནས་ཞབས་འབྲིན་ཐུས་ སོང་། སྡེ་ཚ་ཐུར་སོང་། 做了坏事失了面子，丢了底。

སྡེ་ཚོང་རྡེ། ཆུ་འཕྲལ་སྤྱངས་ རེག 清汪汪的。积水深广貌：དུ་བའི་ནང་དུ་ ཆུ་ སྡེ་ ཚོང་ རིང་འཕྲལ་འདུག 清汪汪地积了满院子水。

སྡེ་ས་རྒྱ་ས། དབྱར་ས་དཀྱུན་ས། 冬夏牧场。夏季牧场和冬季牧场。

སྡེ་སངས། (1)མདོག་སྡེ་ཆུང་། 蓝色。(2)(ཁངྷ) 1.ཐུང་བ། 芽、苗的异名。 2.ཙན་དབན་ སྐྱལ་སྤྱིང་། 蛇心檀香的异名。

སྡེ་སངས་ཡུལ། (ཁངྷ) ཁམའ་ ལྷག་ པ། 碧绿身。水珊的异名。

སྡེ་ཤེལ་ལེ་བ། སྡེན་པའི་མདོག་ཁམས་སྤྲངས་ རེག 青光闪闪貌：ཀྱི་ཤུབས་ནང་ནས་ཀྱི་ སྡེ་ཤེ་ ལེ་བ་ བཏོན་པ། 拔刀出鞘，青光闪闪。

སྡེ་ཤིང་རེ། (1)རྩྭ་དང་སྡེ་ཕུམ་གསང་བའི་ཐུ་ཀུ་ ཐོན་ ཙལ། 萌动状，草木发芽貌：དབྱིན་དུས་

དྲྭ་གཤེར་ཆུས་དུས་ཐྲུང་ཐྲོངས་རྣམས་ཐུ་ཚི་ཐོག་གསར་བའི་ཐུ་གུ་ཐྲོ་སིར་རེ་ཐོན་ཨོང་། 春暖地面回润时，原野草木嫩芽即将萌动。(2)དུ་བ་ཕྱོ་མོ་འགྱལ་སྣང་ས། 青烟缕缕，青烟袅袅：མེ་ཁ་གསས་འཕྱལ་ཐོག་མར་དུ་བ་ཐྲོ་སིར་རེ་འགྱལ་བ། 刚一开始点火，就冒出青烟缕缕。

ཐྲོ་སིང་། ཐྲོ་ཐུ་ལས་ཆུང་ཟད་དཀར་ཆ་ཆུང་བའི་མདོག 浅蓝色。比淡蓝略深的颜色。

ཐྲོ་བསངས་ས། (1)ཐྲོན་པོ། 蔚蓝，深青，苍苍之色：ཞོས་ཆེན་ཐྲོ་བསངས། 蓝缎。ནམ་མཁའི་རང་མདོག་ཐྲོ་བསངས། 天空的蔚蓝本色。(2)(སྡིང) 1、ནག་པོ། 黑色。2、མཚན་མོ། 夜。

ཐྲོ་བསངས་མ། (མཛོན) (1)ནམ་མཁའ། 天空的异名。(2)བྱད་མེད། 妇女的异名。(3)མཚན་མོ། 夜的异名。

ཐྲོ་ཁམ་མེ། (1)ཁ་དོག་ཐྲོ་བ། 青色。(2)མདངས་ཞན་པོ། 菜色。营养不良的颜色：ངོ་མདོག་ཐྲོ་ཁམ་མེད་ཕྱིན་འདུག 面有菜色。

ཐྲོག་འདོན། ཕྱིར་འདོན་པ། 挖掘，开采，开发：གཉེར་ཁ་ཐྲོག་འདོན། 开采矿山。ཏུས་ཤུགས་ཐྲོག་འདོན་ཕྱིན་པ། 挖掘力量。

ཐྲོག་འཏུ། ཅ་ལག་ཐྲོག་བཤེར་རས། ཐྲོག་འཚལ། 搜查，搜检，翻箱倒柜：དངོས་ཆས་ཐྲོག་འཏུ་ཆུག་པ། 搜查东西。

ཐྲོག་པ། (ཟ་དད་པ) བཐྲོགས་པ། བཐྲོག་པ། ཐྲོགས།། འདོན་བའམ་འཏུ་བ། 揭露，搜查，搜寻，挖掘；ཁམ་ཕྱག་ཐྲོག་པ། 搜身，搜腰包。ཉེས་སྐྱོན་བཐྲོགས་ནས་གསལ་ཐེབ་དུ་བཏོད། 揭发过失，明白指出。སྣམ་ནང་ནས་ཅ་ལག་ཐྲོག་པ། 从箱子里找东西。

ཐྲོག་ཐྲུས། ཐྲོག་པ་དང་ཐྲུས་པ། 采掘，挖掘。

ཐྲོག་བཤེར། འཚལ་ཞིབ་དང་ཐྲངས་བཤེར་བ། 搜查，查抄。搜索检查：འགྲོ་ཆས་ཐྲོག་བཤེར། 检查行李。ཐྲོད་ཁང་ཐྲོག་བཤེར། 搜查住宅。

ཐྲོག་ལས། ཐྲོག་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཐྲོན་སྐྱེས། (མཛོན) (1)ཤེ་ཆ། 芥菜的异名。(2)ཁ་ཅིག་པོ། 兄长、哥哥的异名。(3)བྱམ་རེ། 婆罗门的异名。(4)ཚངས་པ། 梵天的异名。

ཐྲོན་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྔ། རྒྱ་གར་ཀྱི་ཐོག་མའི་རྒྱལ་པོ་མང་བཀུར་དང་། འོད་མཐས། དཀའ་བ། དཀའ་མཆོག གསོ་སྦྱོང་འཕགས་ཏེ་ལྔ། 五王。印度最初五国王，即众敬王、光严王、善王、善胜王、长净王。

ཐྲོན་ཀྱི་རྒྱལ་བ། (1)འདུལ་བའི་ཐབས་རྒྱས། 过去佛。(2)འཇམ་དཔྱངས་ཀྱི་མཚན། 文殊菩萨。

ཐྲོན་ཀྱི་མཐའ། སྟོང་བཅུད་འཇིག་རྟེན་སོགས་ཐོག་མར་འབྱུང་དུས་ཀྱི་ཡ་མཐའ། 元始，太初。世间万物最初生成的时际。佛书译为前际、前极。

ཐྲོན་ཀྱི་གནས་ངོག་པ། ཐྲོན་དུས་ངང་ངམ་གཞན་གང་ལ་རྒྱས་པའི་གནས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ། ཉི་ཚ་གསུམ་ཀྱི་ཁྱབ་ཤེག 宿命明，宿住智证明。明白证知自他宿世生死经历的智慧。三明之一。

ཐྲོན་ཀྱི་གོངས་སྒྲིགས། (མཛོན) ངན་སྐྱེ་ལ། 昔时夜叉。财神嚏巴拉的异名。

ཐྲོན་ཀྱི་སྨོན་ལམ། ཆོ་ངའམ་ཐྲོན་མའི་སྨོན་ལམ། 宿愿，本愿。

ཐྲོན་ཀྱི་ལས། ཆོ་ངའམ་ཐུ་མང་བཐགས་པའི་ལས། 宿业，前生业，宿命。前生所造业及注定的命运。

ཐྲོན་ཀྱི་ཤིད་པ། ཐིད་པ་བཞིའི་ཁས་ཀེག་སྟེ། ཕྱི་མའི་ཉིང་མཚམས་སྐྱེ་བའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་ལུས་རྟེན་དེ་མ་ཅིར་བའ་ཕྱི་རྒྱུད་པ། 本有。从结胎第二刹那起，至未舍身命以前的一段时

间的身心。

སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན། སྔར་ བྱང་ བའི་ མཁས་པའམ་སློབ་པ། 古师。古代有学问的人。

སྔོན་གྱི་ལྷ། (མངོན) ལྷ་མིན། 昔日神。非天的异名。

སྔོན་འགོག སྔོན་ཚུད་ནས་མི་ཙམ་པ་བྱེད་གཅས། 预防，防止；སྔོན་འགོག་བྱང་འཆོས། 防治。མ་བྱོངས་སྔོན་འགོག་ཐེབ་གྱུར་ན། སྐྱོན་ཆ་ནས་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར། 如能防未然，过错永不生。

སྔོན་འགྲོ། དངོས་གཞིའི་སྔོན་དུ་བྱེད་དགོས་པའི་ཐ་པ། 预备阶段，预备工作。佛书译为加行、先行、前行。

སྔོན་འགྲོ་པ། སྔོན་སྐྱོད་པ་སྟེ། སྔ་མར་ འགྲོ་མཁན། 先行者。最先出发的人。

སྔོན་འགྲོའི་ཁྲིད་ ཡིག་ ཀུན་ བཟང་ ཐུ་ མའི་ཞལ་ཀྱང་། རྗེགས་ཆེན་ དཔལ་དགེ་སློབ་ལས་སུ་ འཇིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་ པོས་མཛད་པའི་ཏོང་ཆེན་ཁྱིང་པོག་ཀི་སྔོན་འགྲོའི་ཁྲིད་ཡིག་སྟེ། ཐུབ་ཚང་ཁྱིའི་སྔོན་འགྲོ། ཐུབ་མིན་ནང་ཀི་སྔོན་འགྲོ། ཉམས་ལེན་དངོས་ཀཞིའི་རིམ་པ། ཉེ་ལམ་འཕྲོ་བའི་ཆ་ལག་དང་བཅས་པའི་དྲིལ་ས་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་དུ་བཤད་པའི་ཀཞུང་། 《加行指导·普贤上师言教集》。竹庆寺巴格活佛·吉美却旺所著《法界精义》的加行指导。书中依据自己的修行体验，叙述包括共通外加行、不共内加行、修行根本次第、捷径往生支分等在内的各种所缘次第。

སྔོན་ཆགས། (མངོན) འཁོར་བ། 前世成。轮回的异名。

སྔོན་ཆད། དུས་ལས་ཆད། 从前，昔日。现在之前；སྔོན་ཆད་བྱས་པའི་བྱ་བར་དུས་ཐུ་བཤུས་ཐེབ་པ། 回顾过去所作的事情。

སྔོན་ཆོག བསྟེན་པར་རྗེགས་པ་ལ་ཆོགས་ཚུང་དུས་རྗེགས་ པ་ སྔོན་ གྱི་ ཆོ་ ག་ ཞེས་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱས་ ཞལ་བཞུགས་དུས་མཁན་པོ་འཕགས་པ་ཡིན་པ་དང་། གདུལ་བྱ་བྱོ་དག་པ་ནས་ལས་སྐོན་རྣམ་སྨིན་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཤས་ཆུང་ཞིང་། ཤེས་རབ་དང་། ཐུན་དང་། དབང་པོ་གསུམ་སྨིན་པའི་གང་ཟག་ཁོ་ན་ལ་སྔོན་ པ་འབྱུག་པའི་ཆོ་ག་ཞེག 旧仪轨。释迦牟尼在世时授近圆戒的仪轨。若得亲教师是圣者，受戒人是心意清净，即业及烦恼异熟障皆极微薄，智慧、相续及诸器官皆已成熟者，便可传授比丘律仪之简易仪轨。

སྔོན་ཆོག་བཅུ། སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་མ་འདས་གོང་གི་བསྟེན་བར་རྗེགས་པའི་སྔོན་གྱི་ཆོ་ག་བཅུ་སྟེ། རྗེགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་རང་སངས་རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་མི་སྐྱེ་ཤེས་ནས་ བྱང་ ཆུབ་ བསྟེན་པའི་རང་བྱུང་གིས་བསྟེན་པར་རྗེགས་པ་གཉིས་དང་། ལྷ་རྫི་བཅང་བོ་མཐོང་ལམ་སྐྱེས་ཆེ་ཤེས་ཁོང་ཆུད་ཀྱིས་དང་། ཀུ་རིའི་བྱ་སོགས་ཆུར་ཤོག་གིས་དང་། བོད་སྐད་ཆེན་པོ་སྟོན་པར་ཁས་ཟླངས་པས་དང་། བཅང་རྫེ་ཆོགས་དྲུག་ཅུས་སྐྱབས་གཤུམ་ཁས་ཟླངས་པས་དང་། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མེ་སོགས་ཕྱི་ཆོས་བཀྲད་བཟློ་ བར་ ཁས་ ཟླངས་པས་དང་། ལེགས་བྱེད་རྫོས་པའི་ལན་ལ་དགྱེས་པས་དང་། མཆོད་སྦྱིན་མ་ཐག་མའི་དབང་དུ་སོང་བ་ལ་དགེ་སློང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉུང་ཞིང་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་ཐོན་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་དང་། སཐའ་འཁོབ་ཏུ་ལྷ་ཆོགས་སོ་སོས་ གསོལ་ བའི་ལས་ཀྱིས་དབྱིངས་སུ་བཏུ་ཆོགས་དང་། སཐའ་འཁོབ་ཀྱི་གངས་ཡུལ་དབྱས་སུ་བཏུ་ཆོགས་དང་། ཐེག་ཆེན་དྲྭ་ཚོགས་སོ་སོས་ གསོལ་ བའི་ལས་ཀྱིས་དབྱིངས་སུ་བསྟེན་པར་རྗེགས་པ་ཨིག་ཆར་དུ་ཐེབ་ཅིང་ཁ་ལོ་དགེ་འདུན་གྱི་གངས་ཡུལ་དབྱས་སུ་བཏུ་ཆོགས་དང་། ཐེག་ཆེན་དྲྭ་ཚོགས་སོ་སོས་ གསོལ་ བའི་ལས་ཀྱིས་དབྱིངས་སུ་བསྟེན་པར་རྗེགས་པ་ཨིག་ཆར་དུ་ཐེབ་ཅིང་ཁ་ལོ་ 十旧仪轨。释迦牟尼未涅槃时十种近圆戒仪轨：佛与独觉由证尽智及无生智，证大菩提，从而有二种获得近圆；五贤比丘生起见道，由内证智而得近圆；舍利子等由善前来而得近圆；大迦叶等由承认导师而得近圆；六十善群

比丘由许三归而得近圆；帝王后妃由许修学八难断法而得近圆；善调由于答问心喜而得近圆；供施女因未获父母之命，由佛遣使比丘尼邬巴往告音讯，依僧传言而得近圆；僧伽会众，中土十人，边地五人，具行白四羯磨而得近圆。

སྔོན་འདྲུག ངང་ངང་འཇུག་ཅང་དུ་ཕྱར་བའི་མིང་གཞིའི་སྔོན་དུ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ། 前加字。按一定规律加于各个语基前面的字母。

སྔོན་འདྲུག་ལྔ། མིང་གཞིའི་སྔོན་དུ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ཏུ་མ་འོངས་ཤེས་ལྡོག་པོ་འདིའི་རྣམས་ལ་བཞི་དང་། གཅིག་མིན་། འ་མོ། མ་ཤེན་དུ་མོ་བཅས་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་བཞིར་ཕྱེ་ཡོད་པ། 五前加字母。གཅིག་པ་མ་འ་ 五个加于语基前面的字母，音势论分ག字为强势，གཅིག་ 为中势，འ་为弱势，མ་为极弱势四类。

སྔོན་རྗེས། (1)སྔོན་མ་དང་རྗེས་མ། 前后，先后，今昔。(2)སྔོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག 藏文前后加字。

སྔོན་རྗེས་མིང་གསྲེམ། སྔོན་འཇུག་དང་། རྗེས་འཇུག མིང་གཞི་གསུམ། 藏文前加后加和语基。

སྔོན་ཐོན། ཡར་ཆུས་མགོགས་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། ཆུ་ཚད་མཐོ་ཙམ་ཡོད་པས་མིག་དབེར་ངེས་པའི་རིགས། 先进。进步较快，水平较高，可以作为效法对象的：སྔོན་ཐོན་པ། 先进分子。སྔོན་ཐོན་ཉམས་མྱོང་། 先进经验。

སྔོན་མཐའ། འཁོར་བར་སྐྱེས་པའི་ཐོག་མའི་མཐའ། 前际。在轮回中受生的最初时分：སྔོན་ མཐའ་མི་མངོན་པ། 前际叵知。སྔོན་མཐའ་སྟོང་པ་ཉིད། 前际空。སྔོན་མཐའ་མེད་པ། 无始。

སྔོན་མཐའ་ལ་བཟོད་པའི་ལྟ་བ་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལན་གསུང་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་ལྟ་ངོག་གི་དྲི་བ་རྣམས་ཤེ་ཚན་བཞིར་དབྱེ་བའི་ནང་གསེས། བདག་དང་འཇིག་རྟེན་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཡིན་གཉིས་མིན་དུ་ཕྱེ་བ། 前际四见。佛不置答的十四种邪见问难，分为四组之一：我及世界为有常耶、为无常耶、亦有常亦无常耶、非有常非无常耶。

སྔོན་དུ་འགྲོ་བ། (1)སྔོན་ལ་བྱེད་དགོས་པའི་གཏན་སྐྲིག 事前准备。(2)མདུན་དུ་ཆུག་འགྲོ་བ། 前导，走在前面。

སྔོན་དུས། ཐུ་མའི་དུས་ཚོད། 昔时，从前。

སྔོན་དུས་ཀྱི་ཤེད་བ། སྔོན་ཀྱི་སྡིད་པ་དང་དོན་གཅིག

སྔོན་དྲན། རྗེས་སུ་ཤེང་ཆུའི་གནས་ཚུལ་སྔོན་ཚུད་ནས་དྲན་པ། 预见，预想，事前想到：ཕན་གནོད་རྗེ་ཤེང་སྔོན་དྲན་ཀྱི་སློབ་ནས་ཆང་དོར་འཛིལ་མེད་བྱེད་པ། 预见利害，端正行止。

སྔོན་བརྡ། སྔོན་ཚུད་ནས་གཏོང་བའི་འཕྲིན་ནམ་གཏམ། 预报，预告。事前发出的消息：ཁྲིམས་མས་མཛད་སྔོན་བརྡ་གཏོང་བ། 向有关各方面发出通知。སང་ཞོགས་ཆར་པ་འབབ་པའི་སྔོན་བརྡ་ཁས་གཞེས་ཉིན་ནས་བཅང་བ། 大前天就发出了明晨要下雨的预报。

སྔོན་གནས་རྗེས་དྲན་མངོན་པའི་ཤེས་བྱབས། སྐྱོབས་བཅུའི་ནང་གསེས། འདས་པའི་དུས་སུ་བདག་དང་གཞན་མེས་ཅན་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་དང་། ཆུ་དང་རྣམ་པ་བཅས་པ་དྲན་པའི་ཡུལ་ དེ་ རྣམས་ ལ་ ཆགས་ ཐོགས་ མེད་ པར་འཇུག་པའི་མངོན་པ། 知宿住随念智力。随念过去世间所有一切自他众生生处、因、相，洞悉无碍的智力。

སྔོན་གནས་རྗེས་དྲན་ཀྱི་མངོན་ཤེས། མངོན་ཤེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག་སྟེ། སྔོན་དང་དང་གཞན་ཀྱི་སྐྱེ་ཡུལ་དང་། མིང་། ཁ་མ། ལས། ཚེ། ཟོང་སྤྱད་སོགས་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་རྗེས་རྗེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ། 宿住通，宿命通，宿住随念

智证通。如实能知自他前生生地、姓名、父母、业、命、资财如彼如彼等诸实况的智慧。

སྔོན་པོ། རྣམ་མཁའི་མདོག 形容词。天蓝色，蔚蓝色，青蓝色；རྩྭ་སྔོན་པོ། 青草。རས་སྔོན་པོ། 蓝布。

སྔོན་འགྲོགས། སྔ་མའི་མཇུག་དང་། 续前，未完者，续前；གཞུང་དོན་སྔོན་འགྲོགས་བཤད་པ། 讲解前文。ལས་གྲུ་སྔོན་འགྲོགས་གཅོང་ མར་ མཇུག་བསྡུས་པ། 结束未完工程。

སྔོན་དྲི། གང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། 白芷。药用植物名。味甘而辛，性温， 功能净治一切黄水疾病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀྱི་ཤིང་དང་། སྡེ་ཚ་ངར། པི་ཀ་ལ། ཤོག་ཤིང་པ་བཅས་སོ།

སྔོན་བྱས། སྔར་བྱས་པའི་ལས་དོན། 往事，从前所作，先所造作；སྔོན་ བྱས་ ལ་ རྩད་ གཅོད་ མི་ བྱེད། 既往不究。 སྔོན་བྱས་ཀྱི་ལས་ཀར་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་པ། 检查过去的工作。

སྔོན་རྒྱང་། སྔར་བྱང་རིག་པའི་རྣམ་གཤད་ ལོ་རྒྱུས་སོགས། 历史，往事。旧时发生的事迹；མཁས་པ་མང་ པོས་ བཀྲིགས་ པའི་ སྔོན་ བྱུང་ ཚི་ལོ་ རྒྱུས་རྣམ་གཤད། 由很多学者编纂的往代历史传记。

སྔོན་བྱོན། དཔྱའི་སྔོན་རབས་ཀྱི་མི་མས་པ། 先贤，古人，先民。前代出生的人士；སྔོན་ བྱོན་ མཁས་ པཉ་ང་། 先哲，先贤。རྒྱས་བྱ་སྔོན་བྱོན། 古人。སྔོན་བྱོན་རྒྱལ་པོ། 前王。

སྔོན་སྒྲུབས། (1)དངོས་ སུ་ མ་ བྱས་ གོང་ དུ་ཉེད་སྦྱངས་སྒྲུབས་པ། 预习，排演。事前训练；ཚ་ཁ་སྔོན་སྒྲུབས། 射击演习。ཕྱད་མེ་སྔོན་ སྒྲུབས། 排演节目。(2)སྔ་མ་རབས་ བྱང་ གོམས་ བོན་ པའི་ ཤེས་ཉེན། 故技，宿慧。早先熟悉的技能或知识。佛书译为宿习，རྒྱས་བྱ་དམ་པའི་སྔོན་སྒྲུབས་ཀྱི་ཤེས་ཉེན། 真善丈夫之宿习知识。

སྔོན་མ། ●སྔ་མའི་དུས། 名词。往昔，古代，前面；དཔུང་གི་ སྔོན་ མ་ རྣམས་ དམག་ གི་ གདོང་ ལེན་ དཔའ་བོ་ཀ་ སྡུག་རེད། 队伍前面的，都是先锋勇士。ཉི་ཟླའི་ཤོད་ ཟེར་ སྔོན་ མ་ནང་ བཞིན་ གསལ་བ། 日月光辉，照旧鲜明。དེང་སང་རང་རེའི་ཞེས་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་སྔོན་ཀྱི་དུས་ལས་ལྷག་པའི་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན་ཡར་བྱུང་། 目前，我们祖国，出现了胜过往昔的好时代。སྔོན་ མར་ བཤད་ པ་དེ་ ཚོ་ཞེས་ལ་བཅང་དགོས། 先前所说的，要记在心上。དེ་ལྟ་ལས་སྟབས་ བོས་ ཤེས་ པ་ ཚང་ མ་ སྔོན་ མར་ གོས་ པ་ཡ་སྡུག་རེད། 现在容易懂的，都是过去曾经学过的。●སྔོན་ཆེས་ཀྱི་ སྔ་མ། 形容词。在前，在先；དུས་རབས་ སྔོན་ མ། 前代，古代。 མི་རབས་ སྔོན་ མ། 前代人。

སྔོན་མེད་བསྟུས་བཅོད། བསྟུས་བཅོས་ ཀྱི་ རྒྱན་ ཀྱི་ཁང་ གཞས་ ཤེས་ སྟེ། སྤུད་ཅིང་དམེ་ ལ་ སྔོན་ མེད་ བའི་ ཁྱད་ ཆོས་ དང་ ལྡན་ བའི་ ཁྱད་ གཞི་ བཀོད་ པ་དེས། དེ་དང་ ཆོས་ མཐུན་ བའི་ བསྟུ་ བྱ་ དམེ་ ཅན་ སྔོན་ མེད་ ཅིག་ བསྟུས་ ཏེ་ བཅོད་ བའི་ རྒྱན་ ཞེག 空前影射。举出一个暗示愿意的、性态空前的事物，以隐约指点不欲明言之空前事物的修辞方法。影射修饰法之一。

སྔོན་ མོ། སྔོན་ རྣམ་ མཁའི་ མདོག་ སྔོན་ པོ་ དང་ མཐུན་ གོང་ བྱ་ བྱག་ མོ་ རིགས་ ལ་ སྤྱིར་ བའི་ ཁ་དོག་ གི་ ཁྱད་ ཞེག 形容词。天蓝色，蔚蓝色，青蓝色。亦专用以形容雌性动物毛色；གནམ་ སྔོན་ མོ། 蔚蓝天。ཆུ་ སྔོན་ མོ། 绿水。ས་ སྔོན་ མོ། 青草地。རྟ་ རྔོན་ མ་ སྔོན་ མོ། 青色骒马。མ་ དྲི་ སྔོན་ མོ། 青色牝骡。

སྔོན་མོ་ཆབ་འདྲེན། སྔ་རྒྱུ་བཞུང་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་མིག་ 毛燕尾异名。

སྔོན་མོ་ཚོག་ཐོག། སྔ་སྨན་ཀྱི་རིགས་མིག་ ནུས་པས་ཚོག་པ་ལ་བན། 一治疗毒疔的植物药。

སྔོན་རྩིས། སྔོན་ཙུད་དས་བཀྲབ་པའི་གདེང་ཚོད་དམ། བཏིང་བའི་རྩིས་གཞི། 预算，预计。先期打定的主意或计划的收支数额。

སྔོན་ཚུད། དུས་ཚོད་ཀྱི་མ་དཀས་པའམ་སྔོན་ཅས། 预先，事前，打早；བསམ་བློའི་ཀ་ སྒྲིག་ སྔོན་ཙུད་དས་བྱས་པ། 预先作了思想准备。དགོས་ངེས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་སྔོན་ཙུད་དུ་བསྒྲུབ་པ། 事前创造必要条件。

སྔོན་ཆེ། སྔར་གྱི་དུས། 从前，昔时。

སྔོན་ཚོད། མ་བྱུང་གོང་དས་དཔག་པའི་ཚོད། 预料。事前的推测或估计。

སྔོན་བཞིན། སྔ་མ་དང་ཕྱར། 如前，照旧；ཀུལ་ཁང་སྔོན་བཞིན་དུ་གནས་པ། 市价照旧。འགྲོ་ལུགས་སྔོན་བཞིན། 手续如前。

སྔོན་ཡོད། སྔར་དས་ལོད་པ། 原有，早有，སྒྲིག་ལམ་སྔོན་ལོད་རང་འཛགས་བཞག་པ། 原有规章，照旧不变。

སྔོན་རབས། སྔར་གྱི་བྱུང་རབས། 前代，古代。

སྔོན་རོལ། སྔ་རོལ་ལས་སྔོན་དུ། 以前，先前，从前；སྔོན་རོལ་དས་ཀྱབས་ཀོག་ཉེས་བྱེད་པ། 先作准备。

སྔོན་ལས། ཆེ་རབས་སྔོན་མར་བས་ཀས་པའི་ལས། 宿业。前生所积之业；སྔོན་ ལས་ ཀྱིས་ འཕངས་པ། 前世注定。

སྔོན་ཡོགས། སྔ་རོལ། 原先，本来，过去；འཐབ་འཛིང་ཐུ་རྒྱའི་ སྔོན་ ལོགས་ དས་ དམག་ ས་ བཙན་པོ་འཚོལ་པ། 未战之前，先择要塞。

སྔོན་ཤེས། རེས་སུ་ལོང་རྒྱའི་གནས་ཚུལ་ སྔོན་དས་ཤེས་པ། 预知，前知，未来先知；ཀེ་གོང་གང་ལོང་ སྔོན་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེ་དས་ཆོང་ཁྱེད་ སྤྱད་ན་ཆོང་ཁ་ཚང་མ་ཕྱུག་པོ་ཆགས་ལོང་། 早知生意赔或赚，商人都成富家翁。

སྔོན་གཤེགས་དཔའ་བོ། དང་བའི་ཀྱི་དོན་དུ་ཤི་བའི་དཔའ་ བོ་ གྲགས་ ཅན། 烈士。为正义事业而死的英雄人物。

སྔོན་བསགས། སྔར་དས་བསྒྲུབས་པ་དང་ སྤྱངས་པ། 长期积蓄，先前造作。佛书译为宿业。

སྔོན་བསྐུ། (1)དངོས་གཞིར་མ་སྒྲུབས་གོང་དས་ ཁྱེད་ བའི་ གྲ་ སྒྲིག 预迎，事前准备。(2)སྐྱེ་འཇུག། 领先，前导。

སྔོའི་ཀུ་མོ་སྤྱན་བདུན། གཡའ་ཀྱི་མ། སྟོང་ཐིལ། གཏུམ་ཆུང་། ཏོང་ལེན། རྟེག་ཏེ། བོང་དཀར། སྤང་རྩི་དོ་བཅས་བདུན། 翠绿七姊妹：猫眼草、紫堇、乌双龙胆草、藏黄连、紫花带丁草、船形乌头草和翼首草。

སྔོལ། ཕིང་ཀྱི་བཀང་བ་ཤེར་ཁྱེད་ བའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ སྟུ་ བའི་ སྐུལ་ཆོག

བཇ་བ། ཇ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཇ་ཁལ། གྲངས་གནས་མིག 一大数名。

བཇངས་པ། (རྟེང) བཙལ་བ། 寻找，求。

བཇན་པ། རིན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

བཇབ་པ། རྡབ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཇབས་པ། རྡབ་བའི་འདུས་པ།

བཇམ་པ། རྡམ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཇམས་པ། རྡམ་བའི་འདུས་པ།

བཇས་པ། རྗ་བའི་འདུས་པ།

བཇུད་པ། རྗུབ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཇུབས་པ། རྗུབ་བའི་འདུས་པ།

བཇོ་བ། རྗོ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཇོད་པ། (1)སྤྱ་ང་སོགས་ཐུ་རྩེ་བའི་དོན་དུ་ཁོ་

བའི་རྗེད་བའི་མ་བོངས་པ། (2)འཇིད་པའམ་སྐུ་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་རྗེད་ བའི་འདས་ པ་དང་ མ་བོངས་པ།

བརྗོན་པ། རྗེན་བའི་འདས་པ་དང་མ་བོངས་པ།

བརྗེས་པ། རྗེ་བ་དང་རྗེད་བའི་འདས་པ།

བསྔགས་བརྗོད། བསྟོད་ར་ཆེ་བརྗོད། 颂词，赞扬，歌颂，嘉许。

བསྔགས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྟོད་ པའམ་ ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ། 歌颂，推崇，颂扬，赞美：སྤྱི་ཚོར་རིང་ལུགས་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ལ་ བསྔགས་པ། 歌颂社会主义祖国。ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་བྱས་རྗེས་ལ་ བསྔོར་པ། 称赞优良的成绩。❷བསྟོད་ར། 名词。赞许，奖饰，称誉：ལས་དོན་བཅང་བོ་ལ་ བསྔགས་པ་ བརྗོད་པ། 表扬好事。མེས་བོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་མཚར་ཆབས་ཅན་གྱི་ལྟོས་བའི་ སྤྱི་ ནས་ བསྔགས་ པ་ རྗོད་ པར་ བྱེད། 从叙述祖国的伟大这方面来进行歌颂。

བསྔགས་པའི་དཔེ། དབེའི་ རྒྱན་ གྱི་ནང་གེས་ཤེས་ སྟེ། དཔེ་ ཅན་ དོན་ གྱི་ གནས་ ལུགས་ ཁྱད་ འཕགས་ སྟོན་ཐྱེར། མཚོན་བྱེད་དབེ་ལ་བསྟོད་ར་ བཏང་བའི་ སྤྱི་ནས་དབེ་ དོན་ ཕན་ ཚུན་ མཚུངས་ པར་ སྤྱོར་བའི་ རྒྱན་ ཞེས། 推辱喻。为求表扬被比事物，故意推崇比方以相烘托的修辞方法。譬喻修饰法之一。

བསྔགས་སྐོར་རྒྱལ་བྱི། རྒྱ་སྐད་ལ་ཇ་ཆིན་ཞེས་ པ་དོན་འགྱུར་བྱས་ན་བསྔགས་སྐོན་ཏེ། ཆིང་རྒྱལ་ རབས་ཀྱི་གོང་མ་འདི་རབ་ བྱུང་བཅུ་ གསུམ་བའི་ ཞེ་འབྱུག་ལོ་ནས་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞེ་བའི་ལྷུགས་ འབྱུག་ལོ་བར་ཁྲིར་བཞུགས། 嘉庆帝。清仁宗颙琰的藏文译名。盖取"嘉许"与"庆祝"之义而译，1796—1820年在位。

བསྔགས་བཟོས་སྐྱེ་བཟོས། བསྟོད་ར་དང་སྐྱོ་ གདུང་ སེམས་ ཁུལ་ བྱ་ ཡུལ། 可歌可泣，དམག་འཁྲུག་ ཆ་བོ་བསྔགས་བོས་སྐྱེ་བོས་ཤེག་བཅུབ་སོང་། 打了一次可歌可泣的激烈战斗。

བསྡོམ་ བཀྲངས། ངོ་ གྲངས་ ཆང་ མ་ ཆང་ གྲངས་ བཤེར་བའི་ཚུལ། 清点，清算，核算：མི་གྲངས་ བསྡོམ་བཀྲངས་ཐེངས། 清点人数。ར་ལུགས་ངོ་ གྲངས་ གང་ཡོད་ ཉིན་ཕུར་ བསྡོམ་ བཀྲངས་ཐུག། 每天清点所有羊只头数。

བསྡོད་རྟེན། (1)གཤེགས་ བའི་ ཆེད་ དུ་ བསྡོ་ སྐོན་ ཕུ་ ཚུའི་ འབྱལ་རྟེན། 回向礼。请求为死者诵经回向发愿时致送的财物。(2)ཐུར་ཁྱེར་ བྱས་ ཀྱི་ ཁྱིམ་ དུ་ མི་ ཤི་ ཆེ་ གཤེགས་ བའི་ རྟེ་ ཚུན་ ནས། དེའི་ ཚབ་ དོད་ གང་ རུང་ མངའ་ བདག་ ལ་ སྐྱོད་ དགོས་ པའི་ ཁྲལ་ ཞེག 出殡税。旧时，农奴死后，其家属必须取下死者耳坠或准备代金，报送农奴主，请准出殡。

བསྡོ་བ། ❶སྡོ་ བའི་ མ་ བོངས་པ། ❷ཡོངས་སུ་ བསྒྲུབ་ བའམ། ཡོངས་སུ་ སྒྲིལ་བ་ ལ་ འཇུག་པ་ སྟེ། འཁོར་ བའི་ ཆུང་ ཀུང་ བའི་ དགེ་ རྩ་ རྣམས་ བྱང་ ཆུབ་ ཆེན་ གྱི་ ཆུང་ བསྒྲུབ་ བའམ། འཇིག་ བྱེད་ འཇུག་ བའི་ དགེ་ རྩ་ རྣམས་ མི་ ཟད་ པར་ སྒྲིལ་ བའི་ དོན་ ཡིན་ ལ། རང་གཞན་ ཀྱི་ ཆུང་ ཀྱི་ དུས་ ཀུན་ ཏུ་ བསམ་ པའི་ ཐབ་ བཅས་ ཐབ་ ཚེད་ ཀྱི་ དགེ་ ཚོགས་ མཐའ་ དག་ ཏུ་ ན་ ཚེད་ བའི་ བྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་ ཆུང་ བསྒྲུབ་ ཐྲེལ་ བྱེད་ བའི་ འདུན་ པ་ མཆུངས་ ལྡན་ དང་ བཅས་ པའོ། 名词。回向。转变、增长，是回向义。转变轮回因力之诸善根成为大菩提因，增长有尽之诸善根成为无尽。亦即欲求转变、增长自他三世所积一切有漏无漏福泽皆为无上菩提之因，名为回向。

བསྡོ་བ་སྐོམ་ལམ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟེའི་ ནང་ གཤེས། ཐག་ བཅས་ སྐོམ་ ལས་ ཀང་ ཞེག་ གཞན་ དོན་ དུ་ དགེ་ བ་ བྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་ ཤོག་ ལག་ ཏུ་ བྱེད་ བའོ།

回向修道。智度七十义之一。以利他善业为菩提分之有漏修道。

བསྔོ་སྨོན། བསྔོ་བ་དང་སྨོན་ལམ་གྱི་བསྟན་མིང་། 发愿回向。

བསྔོག་ཆ། སྔོག་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྔོགས་པ། སྔོག་པའི་འདུས་པ།

བསྔོགས་བཤེར་རྩད་གཅོད། དངོས་གཞ་བསྔོ་བའི་ཞིབ་བཤེར། 搜索，搜查。

བསྔོལ་བ། སྔོ་བའི་འདུས་པ།

བསྔོལ་ལ་གཞན་དུ་བསྒྱར་བའི་ཐང་བ།

ཟིང་ལྷུང་སུམ་ཅུའི་ནང་གསེས། ཁྱིམ་པས་དགེ་འདུན་ཚམ་དགེ་བློང་གཞན་ལ་བསྔོས་པའི་ཚེ་ཐུབ་རང་ཉིད་ལ་བསྒྱུར་བ་སྟེ་བདག་ཏུ་བཟུང་བའོ། 回向转余。三十舍堕之一。转变在家人众回向僧伽或其他比丘之资财器物据为己有。

བསྔོལ་ཤ། མི་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་བསད་པའི་ནོར་ལུག་སོགས་ཀྱི་ཤ། 回向肉，归向肉。专为某人宰杀的牛羊等肉。

ཅ། བོད་ཨེཀ་གསལ་ཁྱད་ཕྱ་པ་འདིའི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཤེན་དང་། ཁྱད་པ་ཕྱེ་དཀྱས། ་ནང་གི་རྩོལ་བ་ཤན་ཕྱིར་ཕྱད་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩོལ་བ་ཐོག་ཏུང་སྐྱེ་མེད། 藏文第五字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为舌腭全阻，口外动态为不送气清音。今前藏读作舌面前不送气清塞擦音，相当于汉语拼音字母j，国际音标tɕ。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字的读音相当于汉拼的ja。(1)མིང་གཞིའི་ཚེ་ཨེཀ་ཅིག 强音语基字母之一。(2)མིང་མཐའ་ལ་འཇུག་ཚེ་སྣ་ཐང་འགར་ གསལ་ཁྱད་ཆ་དང་འདྲ་བ། 用作若干名词后缀时，与ཆ་相同：ཐག་ཅ། 山谷回响。ལག་ཅ། 工具。མཆོད་ཅ། 兵器。རྒྱན་ཅ། 装饰品。

ཅ་གཅ། (ཕུལ) བདག་སྤྱོད་དམ་གཅེས་སྐྱས། 爱护，爱惜，珍重，保管，保藏：གཟུགས་པོ་ལ་ ཅ་གཅ་བྱེད་པ། 爱护身体。ཉེ་མིག་ལ་ཅ་གཅ་ཁྱེད། 保管钥匙。དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་པོར་ཅ་གཅ་ཁྱེད། 保藏珍贵物品。སྐུ་གཟུགས་ལ་ཐུགས་ཅག་གནང་རོགས། 请保重身体！

ཅ་གཅ་དག་ཅོ། (ཕུལ) གཅེས་ སྐྱས་ ཆེན་ ཟབ་མ་གཅེས་ སྐྱས་ གཟབ་ ཅོ། 十分顾惜，很爱护，谨慎而又爱惜：ཁོ་བྱད་ལ་ཅ་གཅ་དག་ཅོ་མ་ བྱས་ན་ འཕྲོ་བཅག་ཐུན་ཡོང་། 若不小心顾惜器物，就会浪费。

ཅ་ཀེ། ཅག་གེ་དང་ཉུང་།

ཅ་ཀུག། བཅུ་ཆ་དགུའམ་བཅུ་ཆ་དགུ་བཅུ། 十分之九，百分之九十：དེ་རིང་ཁོང་དགོས་མཁན་ གྲས་ནས་མི་གངས་ཅ་དགུ་ཐྱེས་འདུག 今天该来的人百分之九十都到了。

ཅ་ཅོ། (1)ཅ་ལེ་ཅ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག (2)མི་མང་ཚོགས་པའི་ཉུར་སྐྱ། 喧哗，嘈杂，聚众哗噪声：འདི་གར་ཅ་ཅོ་ཉུང་། 此地喧嚣少。ངན་ཁ་གས་ཁ་རྩོད་རྒྱག་པའི་ཅ་ཅོ་ཆེ་བ། 恶言对辩，大声嘶嚷。ཉེ་སྐོར་ཞིག་ནས་ཐོག་ཉུང་ དུ་མི་ མང་ གི་ཅ་ཅོ་སྐྱེས་པ། 忽然从附近发出人众哗噪之声。(3)བཞད་གད་ཉིང་ཆོས་ ཀྱི་ ཅ་ ཅོ། 得意的欢笑声：ཡིད་ལ་ངོ་མཚར་རྒྱ་ཆེར་ དུ་ཞེས་ ལ་ ཞེས་ཅ་ཅོ་དང་། གད་མེའི་སྐྱ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ། 心中觉得奇怪，便啊呀呀地大喊大笑。

ཅ་ཅོ་སྐྱག (1)སྐད་ཆའི་སྐྱ་གསལ་ པོ་ མིན་ པར་ སྐྱག་པ། 叽里咕噜，说话嘈杂不清。(2)(མདོག) ཕྱག་རོན། 咕咕叫。鸽的异名。

ཅ་ཅོ་ཁྱིད། (མདོག) ཆང་། 引嘈杂。酒的异名。

ཅ་ཆོ་རྒྱུད་པ། (1)ཀུ་རོའི་སྒྲ་སྐྱེག་མཁན། 发嘈杂声者，引起嘈杂者。(2)(མངོན) ཆང་། 制造喧哗者。酒的异名。

ཅ་ཆོས་ཀྱི་མངའ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བཀྲུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་བའི་ཆོས་རྣམས་གཏུགས་ཤིང་ཐོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་རེས་པ་རྣོད་ཐུབ་པ། 口无失，无卒暴音。如来十八不共法之一。佛所说法，能令众生随机得证。

ཅ་ཆོ་ལབ་ཚོང་། ཚང་ཚུང་སྐད་ཅ་མང་བོས་རྣོད་པ། 议论纷纷，众说纷纭：མི་མང་བོ་འཚོགས་ནས་ཅ་ཅོ་ལབ་ཚོང་བྱེད་པ། 众人聚集，议论纷纷。ཅ་ཅོ་ལབ་ཚོང་མང་སྐབས་ཁསམ་འཚར་གཅིག་མཐུན་ཐུབ་མ་སོང་། 众说纷纭，莫衷一是。

ཅ་ཇེ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཇེ་པ་གཉིས་པ་སྟེ་ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། 藏文第二组字母ཅ་ཆ་ཇ་ཉ།

ཅ་ཉེ། ཅན་ནེ་དང་འདྲ།

ཅ་ཉོར། ནོར་ཇས། 东西，财物。

ཅ་པ། ཀ་ཁའི་རིམ་པ་ལྔང་བཟྱིགས་པའི་ལྔ་པ་མཚོན་ཏེད། 第五。按藏文字母次序排列表示第五：པ་ཏི་ཅ་པ། 第五函。

ཅ་འཕྲི། ཅ་འབྲིང་དང་འདྲ།

ཅ་ཟོ། ནོར་ཇས་ཟོངས་སྤྱོད། 东西，财物。

ཅ་འབྲིད། (རྟེང) གཅིག་ལ་སྟེས་ནས་ཅིག་ཤོས་རྒྱང་བའམ་འདོར་པ། 排他，互不相容，立此遮彼：མདོ་སྔགས་ཐབ་ཚུན་ཅ་འཕྲིད་མིན། 显密两乘，非不相容。

ཅ་མ་ཐེབ། (ཐུལ) མགོ་རྨོག་སྟེ། ཡིད་གཞན་པ། 讨嫌，讨厌。使人反感和厌恶：དོན་མེད་རྣ་ཐུག་ཤུན་ཟི་ཡང་ཡང་ཏེད་པ་འདི་འདྲ་ཅ་མ་ཐེབ། 喋喋不休，无端聒耳，实在讨厌！

ཅ་ཉབ་ཟི། (ཐུལ) མགོ་རྨོག་ཟི། 恼人，伤脑筋，麻烦，费事：ཅ་ཉེབ་དཀྱུ་ཉེབ། 复杂，麻烦。ཁ་དཀའ་ཏེད་གཏད་ཆེ་བའི་ལས་ཀ་འདི་ཅ་ཉེབ་ཟི་ཞེག་འདུག 这件难办的事，真恼人。

ཅ་རུ་ཁྱིང། དཔྱང་འཇོམ་གཡས་ནས་གཡོན་བར་ཐིག་གིས་ལྷུལ་བའི་དཀྱིལ་དུ་ཀོང་གཤོང་ཞེག་འབྱུང་བ་དེའོ། 后颈窝。连接两肩窝一线中点下陷处。

ཅ་རར། ལྷའི་ཏེ་བྱག་པ་ཞེག 唧唧喳喳。一种杂碎的声音：ལྷ་ཀའི་སྐད་ཅ་རར་ཐག 喜鹊聒噪。

ཅ་ལྗོལ། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་འཁར་ཅ་དང་ཇ་གཉིས་ཀྱི་ལྷུ་གདངས་གཅིག་དུ་འབོད་པས་ཁྱད་པར་འཕྱེད་ཏེད་ཀྱི་ཆོག ‘ཅ’字母。康、青若干地方‘ཅ’‘ཇ’两字音调不分，为求辨别方便，故说‘ཅ’为闭腹‘ཅ’字母，‘ཇ’为开腹‘ཇ’字母。

ཅ་ཤེ། (1)དུས་རྒྱུན་དུའམ་ཤང་མ། 常常，经常，དུས་རེ་འཁའ་ཙམ་མིན་པར་རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཅ་རེར་འབད་དགོས། 不只一时，而应该经常努力。པསམ་འཚར་ཅ་རེར་གོང་རེས་ཏེད་པ། 经常交换意见。དོགས་ཐོན་ཅ་རེར་ཏེད་པ། 随时需傍。(2)ཁ་ལས་མེར་ཤར་པ། 豁然开朗：རྟོགས་པའི་འཚར་ཆོ་ཅ་རེར་ཤེར། 了然证悟，明白领会。

ཅ་རེ་ཀ་རེ། ཆུང་ཙམ་མམ་ཐ་རེ་ཐོ་རེ། 少许，稀少，一点儿：ནོར་འཁྲུལ་ཅ་རེ་ཆ་རེ་ཟོག་པ། 犯了一点儿错误。

ཅ་ལག ནོར་ཇས། 东西，财物：ཅ་ལག་ཀ་འཕྲིག་པོ། 器物整齐。

ཅ་ལེ་ཙོ་ལེ། འབྲེལ་མེད་གང་བྱང་གི་གཏམ་སྨོ་ཆོག་སྨོ་ཐུལ། 瞎聊，瞎拉瞎扯。随口乱说状：སྐད་ཅ་ཅ་ལེ་ཅོ་ལེས་ཉི་མ་འཁྱལ། 闲聊送日。

ཅ་ལེ་བ། དོན་མེད་གང་བྱང་བཤད་ཙུལ། 胡言，

胡说。不顾事实，随口乱说。སྨྲང་བ་མེད་པའི་གཏམ་ཅ་ལ་བ་མང་པོ་ཞིག་སོད་ཀྱིན་འདུག 胡说许多无意义的话。ཚང་གིས་བཟི་ནས་གཏམ་ཅ་ལ་བ་སོད་པ། 醉后胡言。

ཅག (1)ཚོ་དང་རྣམས་ཀྱི་དོན། 们。表人称代词的复数：བདག་ཅག 我们。ང་བ་ཅག 我们。ཁོ་ཅག 他们。ཁྱེད་ཅག 你们。(2)(ཞལ) ཅ་གའི་བསྡུས་ཚིག

ཅག་གེ། (ཞལ) ཀུན་ནས་ཐམས་ཅད། 统统，都，完全。ཞིང་གི་ཚང་མ་ལ་འབྲས་ཀྱིས་ཅག་གེ་ཤེངས་འདུག 地里长满了庄稼。ཚང་ཐོག་རྣམས་ཅག་གེ་ཚང་པ། 各货齐全。

ཅག་ཅག ཟླའི་ཁྱད་པར་ཞེག 咂咂。嚼硬物声，咀嚼声：ཟས་ཟ་དུས་ཁ་ནས་ཅག་ཅག་གི་ཟླ་ཟློག་པ། 进食时发出咂咂声。

ཅག་ཅག་ཆོ། ངེས་ངེས་པའམ་བརྟན་བརྟན་པོ། 确切，可靠，坚定：དད་པ་ཅག་ཅག་པོ། 信仰坚定。 བསམ་པ་ཅག་ཅག་པོ། 坚定的思想。འགྱུར་ལྡོག་མེད་པའི་སེམས་ཤུགས་ཅག་ཅག་པོ། 坚定不移的毅力。ལས་ཀ་གང་བཅོས་འགྱུར་ལྡོག་མེད་པ་ཅག་ཅག་པོ་ཞེག་དགོས། 做任何工作，都应该坚定不移。

ཅག་ཆོར། གཅེས་ཟླས་ཐོན་པོ། 加意保存，保护周到：ཕྱི་ནང་གི་དངོས་རིགས་ བོར་ སྐྱོང་ མེད་པའི་ཅག་ཐོན་ཅིང་པ། 加意保护内外物品，勿使散失。

ཅག་ཆོར། གཅེས་ཟླས་བག་ཐོན། 注意防范，留心照顾：མེ་རྒྱུན་སོགས་ཀྱི་ གཅོད་ སྐྱོན་ མེ་ ཙོང་ བའི་ཅག་ཆོད་ཅིང་པ། 注意防火防盗，免遭损失。

ཅང་། ❶ཅོན་ཙའི་རིལ་ཆ་གཤང་། 名词。单钹，单钹铃，钵状铃。苯波教徒习用的一种乐器，形如一只铜钹，中央系一金属舌，摇撞发声。❷ཅིའང་ གི་ བསྡུས་ ཆོག 什么都，任何：སྐྱག་བསྡལ་ཅང་མེད་པ། 没有任何痛苦。ཟླ་སྐད་ཅང་མི་ཐག་པ། 全无声响。ཚུལ་སྲིལ་ལས་ལྷུར་ཀྱི་ཆ་རྟུས་ཅང་མེད། 风俗习惯什么都不熟悉。ཡང་ཡང་དྲིས་ཀྱང་ཅང་མི་ སྨྲ་ བར་ ཁ་ རངས་སྡོད་པ། 一再询问，仍然默坐不语。 ཁ་ནས་ཅང་མི་སྨྲ་ཡང་། དོན་དུ་དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཀྱིན་འདུག 口虽不言，却露出喜欢的表情。

ཅང་ངམ་གཅང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡངས་ཀྱི་ཤར་ཆ་རྫོང་གི་དབུས་ནུབ་དུ་ཡོད། དེའི་ཆུ་འགོ་རྫོང་འདྲིའི་ཤར་ཐུང་ནས་ཡོད་ ཨིང་ནུབ་ངོས་སུ་བཏུགས་ཏེ་གཡི་སྐུག་ཚུ་ཁའི་ནང་དུ་ འབབ། 江爱藏布。河名。在西藏自治区申扎县中部， 发源于该县东部，向西流入依布茶卡（盐湖）。

ཅང་རེ་སོག་གེ། (རྟོང) ཐུང་ཐག་རིང་ཙམ་བྱས་ནས་སྡོད་པ། 独处。离群索居。

ཅང་ཅང་། (ཞལ) བྲ་བ་མེད་པ་དང་། འཇིག་པོ་མེད་པ། 索然寡味，冷冷清清：ཟོ་ཆས་ཅང་ཅང་ཞིག་ལས་མེ་འདུག 食物都淡而无味。གྲོང་པོ་རྣམས་ཕྱིན་ནས་ང་ཚོ་ ཅང་ ཅང་ ཞིག་ དུ་ སྐྱང་ཞོང་། 朋辈离散，我们觉得冷冷清清的。

ཅང་ཅང་ཁྲག་ཁྲག བཅང་ བཅང་ ཁྲག་ ཁྲག་ དང་འདྲ།

ཅང་ཆུང་། རོལ་མོའི་ཅྱ་ བྱག་གཤང་དང་ དྲིལ་བུ་ ཆེན་པོ་གཉིས། 铃钟。单钹铃和大钟。

ཅང་ཅེའུ། ལྟའི་ཐུག་མཚན་ཇ་མ་རྟའི་ཅྱ་ བྱག་དཔངས་མཐོ་ལ་ རོས་ གཉིས་ཀྱི་ ཁ་གསུང་བའི་ བར་ སྐྱད་བས་ཚན་ཚོན་སྐྲལ་བ་ཞེག 长腰鼗鼓。宗教乐器之一。两面鼓皮之间，有绳互相连缀，可松紧以调节音调，腰部较长。

ཅང་ཅེས། (1)ཅིའང་ཟེས་ བའི་ བསྡུས་ ཆོག་ སྟེ་

གང་ཡང་རིགས་པ། 伶俐，良好，聪慧。什么都知道：རྟ་ཅང་རིགས། 良马。ཅང་རིགས་རྟ་ཞེ། 骏马。སྐྱེས་བུ་ཅང་རིགས། 聪明人。旧译贤敏丈夫。(2)མངོན་རིགས། 神通。

ཅང་སྲིད། (1)ཐམས་ཅང་སྲིད། 一切都有可能。(2)ཅི་སྲིད། 可能吗。表疑似的询问：ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་དགྲ་འཛིན་པ་ཅང་སྲིད་དམ། 可能以旧友为敌吗？

ཅངམས་ཀྱིས་འཛུས་པ། (རྟེང) དམ་པོར་འཛུས་པ། 握紧。紧紧地握住：དཔྱང་ཐག་ལ་ཅངམས་ཀྱིས་འཛུས་པས་བདེ་བར་ཐད་བྱུང་། 握紧吊绳，安全通过。

ཅམ། ❶བྱང་དང་འཕྲིས་དང་ཐོག་གི། 名词。近处，身旁，面前：ཁོའི་ཅན་དུ་འགྲོ་བ། 去到他身边。ང་ཅན་དུ་མ་ཨོང་། 勿来我处。ཕྱིད་ཅན། 尊前。❷གང་ལ་ཡོད་པའི་གཞི་སྟོན་ཐུབ་དང་། བདག་སྒྲ་གསལ་བྱེད་ཅམ་ཀྱི་ཆོག་ཕྱད་ཅིག 者，具有者。一个具名词性质的词缀：མིག་ཅན། 有眼者。ཀུན་ཅན། 富者，有钱人。སེམས་ཅན། 动物。旧译有情、含识。ཤེས་དྲན་ཅན། 知识分子。རྒྱུ་གྲིས་ཅན། 智者，聪明人。དེང་རབས་ཅན། 现代化。

ཅན་ཅེ། (རྟེང) ཤིང་པ། 木碗。盛饮食的木质器皿。

ཅན་ནེ། ཤིང་ལས་བཟོས་པའི་ཤིང་པ་སྟེ་བཏུང་སྟོད་དམ། བཟའ་སྟོད། 木碗。木质茶碗等饮器或食具：ལག་ན་ཅན་ནེ་ཐང་མ་ཞིག་ཐོགས་འདུག 手捧着一只完好的木碗。

ཅབ་ཅབ། (1)ཟས་བཟའ་བའི་སྒྲ། 唼唼，咂咂。嚼食物声：རོ་བཏུད་ཅབ་ཅབ་ཐུང་བ། 咂嘴尝味。(2)ལག་པ་བརྡབས་པའི་སྒྲ། 劈啪。击掌声：ལག་པས་ཅབ་ཅབ་ཀྱི་སྒྲ་བསྒྲགས་ཏེ་ཚོ་བདེ་སྒྲོད་པ། 劈劈啪啪地拍手为号。

ཅབ་ཙོག། ཅབ་ཅབ་དང་འདྲ།

ཅམ། ❶དལ་བུ་དང་སྟོད་པོ། 副词。缓慢，渐渐，徐徐：ཚབ་ཚུབ་མེད་པར་བྱ་བ་ཅམ་གྱིས་བྱེད། 不慌不忙，慢慢工作。ལས་མཇུག་བསྡུ་ཆུ་ཚང་ཨོད་ཅམ་གྱིས་ཟིན་པ། 所有收尾工作，都逐渐完了。ཤར་འགྲོ་ཚུར་འགྲིའི་ཁ་ཡེང་བ་སྐྱངས་ནས་གནས་གཅིག་ཏུ་ཅམ་སྟོད་བྱེད་པ། 打消东走西走的念头，安坐在一个地方。❷(ཚུལ) ཅད་དེའམ་རུ་བ་ནས། 完全，根本上：སྔར་གྱི་ལུགས་སྲོལ་ངན་ཚ་རྣམས་ཅམ་ཆད་ཀ་བྱེད་པ། 陈规陋习，彻底废止。ལས་ཀ་འདི་ཅམ་གྱིས་འཇོག་དགོས། 这项工作，应该完全停止！

ཅམ་ཅམ། འཆམ་འཆམ། 散步。随意行走：ཤར་ཚུར་ཅམ་ཅམ་དུ་ཕྱིན་ན་ གཟུགས་ཨོང་། 往来散步，对身体有好处。

ཅམ་ཅི། ཅམ་དང་རྟོན་གཅིག

ཅམ་མེ་བ། (1)དལ་ཞིམ་བྱེལ་བ་མེད་པ། 缓缓，慢慢：མགོ་རྩོག་གི་ལས་ཀ་ཚང་མ་ཅམ་མེ་བ་ལ་བསྒྲུབས་ཟིན་པ་ཡིན། 烦难的事情，都慢慢地完成了。(2)ཤིང་སྟེའམ་ཆད་དེ། 完全，彻底：ཨོང་ འབབ་ གང་ཨོད་ ཅི་ ཨོད་ ཅམ་ མེ་ བར་ བསྡུས་ཟིན། 所有一切收入，都已完全收齐。རང་ས་རང་གནས་ཤུ་ཅམ་མེ་བར་ཚོག 完全留置原处。

ཅམ་ཅོ། ཆམ་ཆ་དང་འདྲ།

ཅར་རྒྱབ་ཅར་རྒྱབ གཅིག་རྗེས་གཅིས་མཐུད། 一个接一个，连续不断：ཉེས་ པ་ ཅང་ རྒྱབ་ཅར་ཐུབ་བྱུང་། 接连犯错误。

ཅར་མར། རྒྱུན་མཐུད་པའམ་མཐུད་ པ། 继续，连续：གཏམ་ཅར་མར་བཤད། 连续说话。

ཅར་རེ། རྦོན་པའི་རྣམ་འགྱུར། 湿淋淋的。水滴

不断貌：དུག་པར་རྟོག་ཅར་རེ་འདྲུག经常是湿淋淋的。

ཅལ། ཤིང་སོགས་ཆུར་ལྷུང་བའི་ རླུའི་ ཁྱད་ པར་ཞིག 咕咚，扑通。树木等重物落水时所发声。

ཅལ་ཟླེ། ཆུར་ཤིང་སོགས་ལྷུང་ན་ཅལ་ཟེར་བའི་ཟླེ། 扑通声，咕咚声。树木等重物落水时所发声。

ཅལ་ཚྭག ཅལ་ཟེར་བའི་ རླུ་ རླུག་པ་སྟེ། གཏམ་ ཁྱངས་མེད་གཞན་ལ་བཤད་དེ་དགྲོག་པ། 辗转传播无稽之谈。

ཅལ་ཙོལ། ཅལ་ལེ་ཙོལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

ཅལ་གཏམ། ཁྱངས་མེད་བའི་གཏམ། 无稽之谈，杂言乱语。

ཅལ་འཁྲུགས། ཤིང་ སོགས་ ཆུར་ ལྷུང་ བའི་ཅལ་ ཟླ་ལ་འཁྲུགས་རས་བྱས་པ། 惊传扑通声。喻无端自相惊扰。རི་ བོང་ ཅལ་ འཁྲུགས། 山兔惊传扑通声。

ཅལ་ལེ་ཙོལ་ལེ། བཅ་ཙོལ་ལས། མི་བརྟུན་ བའམ། གཏམ་ཉོག་གམ། འབྱེལ་མེད་དོན་ མེད་ ཀྱི་སྐད་ཅ་ གོད་ཆུལ། 瞎拉瞎扯。胡说乱道状：གཏམ་ཅལ་ལེ་ཙོལ་ལེ་མང་པོ་བཤད་པ། 胡说了许多话。སྨྱོན་བའི་སྐད་ཅ་ནམས་དོན་མེད་ཅལ་ཙོལ་ དུ་ཁྱུར་པ་ལས་མེད། 疯子的话，都是胡说乱道。

ཅས་རྒྱས། འཁྱོག་པོའམ་ཀུག་ཀུག 歪，不正，弯曲，歪扭：སེམ་ཅས་རྟུས་ཀྱེད་པ། 存心偏袒，居心不正。སྨྲུག་མ་ཅས་ རྟུས་ཀྱིས་ མདའ་ མི་ ཚོང་། 弯竹不能作箭。

ཅི། 代词。(1)དྲི་ཆིག་འདྲི་བ་དང་། རྩོད་པ་ འཇུག་ས་པ་ལ་འཇུག་བའི་ རྒྱུ་ ཞེས 何，哪。表示什么、怎样、为啥等义的疑问和反问的代词：དེ་ཅི་ཞེན། 那是什么？ ཁྱོ་ཅི་ སྨོས། 何须说？ སྨོས་ཅི་དགོས། 那还用说？ ཁྱེད་ཀྱིས་ ཚོན་ཏེ་ ཁང་དང་ཅི་ ཤེས། 你会哪些本领？ ཅི་བཤད་ལ་ མ་ཐོན། ཅི་ལས་ལ་བརྟག་དགོས། 莫听说的是什么，要看作的是什么。ཀ་ཚ་སྐྱིང་ གཏམ་ བཤད་ ཅང་ཀ་ ཚང་ ཁེ་གཏམ་ སྨྲ་བ་ ཅི་ཟེར། 对忠告反而口出怒言，叫啥话？ ལས་ཀ་ཏ་རི་ཏུ་ རི་ ཁྱས་ ན་ ཅི་ ཚང་། 马马虎虎地搞得出什么名堂来？ སྐད་ཆ་རྨེ་ཁ་རྨེ་ཁ་བཤད་ པ་ཅི་ མཚར། 口出大言，有啥稀奇？ འགྲོ་བ་མི་ སྐྱབ་ན་ སྐྱིང་ རྗེ་ བསྒོམས་ ཀྱང་ ཅི་ ལ་ ཐན། 不度众生，修习慈心有何益？(2)ཚང་མ་ ཐུ་ཁྱབ་བའི་ རྣམ་ ཞེས་ 诸凡，一切，任何。表概括全体的指示代词：དབང་ཆ་ཅི་ མཆོས་པ། 一切权力。ཅི་ཚང་ དོ་ འཆལ། 所有一切。སེམས་ ལ་ ཅི་ སྐྱེས། 心中所想的一切。གཏམ་ཅི་ རྣམས་པ། 所说的一切话。དཀའ་ལས་ ཅི་ཡང་མེ་ རུང་བ། 任何困难，在所不计。ལས་ དོན་ ཅི་ བདེ་ བའང་ བྱ་བ། 一切便宜行事。 སྒྲུབ་ འབྱས་ ཅི་འདོད་པ་བཞེན་ དུ་ ཐོབ་པ། 所望结果，如意得到。རང་འདོད་ ཅི་དགར་ བྱས་ མི་ཆོག 不可肆意胡为。(3)བརྟག་ ཅི་ དཔྱད་ བའི་ བྱེ་ བྲག་ ལ་འཇུག་བའི་ རྣམ་ ཞེས་ 多么，那么些。表程度、数量等状态的指示代词：གང་ ཐུབ་ ཅི་ ཐུབ་ ཀྱིས་ རོགས་རམ་ བྱེད་པ། 尽量帮助。ཅི་ ཐུབ་ ཐུབ་ ཀྱིས། 尽力而为：མགྱོགས་ ཐབས་ ཅི་ རུས་ ཀྱིས་ ལས་ཀ་ བྱས་པ། 尽快地做工作。 མི་ དམངས་ ཀྱི་ ཕྱག་ དོན་ ལ་ ཐག་ ཐོགས་ ཅི་ འགྲོ་ བྱེད་ པ། 尽力做到对人民的长远利益有好处。

ཅི་ཀ། (རྟོང་) ཅི་ག་དང་འདྲ།

ཅི་ཁྲག་ངེན་འཚལ། གང་ཁྲག་ གི་ རིན་ འབབ་ སྐྱེད་འཇལ། 照价付款：སྐས་ རྒྱས་ཀྱི་དངོས་ པོར་ ཡུལ་ གང་ ཅི་ ཁྲག་རིན་ འཇལ་ དང་འབྲེལ་ བྱས་པ། 购买东西，按照市价，公平付款。

ཅི་ཀ། (རྟོང་) དེ་སྐད། 如是云云，那种话：ཅི་ ཀ་ ཅི་ ཞེན་ རས། 是何言欤？那是什么话？

ཇི་ཀར། (རྟོང) རྗེ་ལྟར་རམ་གང་ལྟར། 如何。

ཇི་ཀོ། གང་འདྲའམ་ཅི་འདྲ། 何以故，怎样的，如何，为何；དགོས་དུས་ཤེད་ལེ་ཅི་ཀོ་རེད། 为什么在需要的时候却没有了？

ཇི་དགའ། གང་མོས། 随意。凭自己的意愿。

ཇི་དག། གང་ཙོད་དམ་ཐམས་ཅད། 一切，所有：དངོས་པོ་ཅི་དག་ཚང་མ། 全部东西。རྩལ་གྱུར་ཅི་དག། 一切力量。ཐ་སྤྱད་ཅི་དག། 一切行为。ཐ་འོས་ཅི་དག། 凡是应该做的。

ཇི་བཞིན་བཀའ་ཁྲིམས། ཁ་ལས་ཐུན་པ། 听从吩咐，听指挥：བཏང་འཁྱོ་བཞག་སྟོང་ཅི་བཞིན་ བཀའ་ཐུབ་པ། 或遣或留，听从吩咐。

ཇི་བཞིན་པ། (རྟོང) ཐབ་གཡོག 仆役。

ཇི་སྐད། རྒྱ་ལ་ཁྲབ་བའི་ཚིག་ཐུབ་ཅི་ནི། 译音字之前，表示诸凡、如果、何故等义的一个代词：ཅི་ཞིག 诸凡。ཅི་སྟེ། 若果。ཅི་སྟབས། 何故？ ཅི་འདྲ། 如何？ ཅི་ཕྱིར། 何故？

ཇི་ཙམ། ཚང་མ། 全部，一切，所有：དངོས་པོ་ཅི་ཙམ 所有之物。

ཇི་ཚ། ཚ་མི་འཚལ་ཏེ་ངེས་པ་དཔྱད་མེད་པ། 哪有定准，没有一定：སྨྱོན་བའི་ཁ་ལ་ཅི་ཚ་ཡོད། 疯人的话哪有定准？རེ་འབྱས་འགྲུབ་མེད་ཅི་ཚ། 希望能否实现，没有一定。ཡོང་དང་མི་ཡོང་ཅི་ཚ། 来或不来，没有一定。

ཇི་ཙམ། (རྟོང) མཐར་ཕྱིན་པ། 彻底，究竟。

ཇི་ཆོག། (རྟོང) ཅི་ཚམ་དང་འདྲ།

ཇི་ཆོག ཀང་འདུ་ཆོག 怎样可以，不可以：ཐ་བ་ཅི་ཆོག་དང་མི་ཆོག་གསལ་བོ་ཤེས་དགོས། 应该明白什么事可作，什么事不可作。

ཇི་མཆིས་པ། ཐམས་ཅད་དམ་གང་ཡོད་པ། 一切，所有。

ཇི་སྙམ། (1)གང་བསམས་པ། 一切所想的：དེ་ལྟ་ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ལ་ཅི་སྙམ་ངས་རྒྱང་ཙམ་ཤེས། 现在你心里所想的，我约略知道一点。(2)གང་ཡིན་རྟམ་སྙམ་པ། 考虑那是什么原因：རྒྱུ་མཚན་མེད་པར་འཚགས་པ་ཟ་བ་ཅི་སྙམ། 考虑无故动怒是什么原因。

ཇི་ལྟ་བ་བཞིན། རྗེ་འདྲ་བ་དེ་བཞིན་རྟམ། དེ་ཁང་བཞིན། 如，如实：ཅི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྐྱེན་མེང་ཞུ་བ། 如实汇报。

ཇི་ལྟ་བུ། རྗེ་ལྟ་བུའམ་འདྲ་བ། 如何，象什么，怎么样；གནས་ཚུལ་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག 情况如何？

ཇི་ལྟེ། (1)གལ་ཏེ་རམ་གལ་སྲིད། 如若，假使，即使：ཅི་ལྟེ་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཡང་ཅུང་བརྩོན་ཉིད་དགོས། 即使十分辛苦，也须努力。 ཅི་ལྟེ་བློབ་སྦྱོང་མ་བྱས་ན་རྗེས་ལུས་ཐེབས་ཡོང་། 如不学习，便会落后。(2)ཅིའི་ཕྱིར། 何故，何以：བཀུར་བར་བྱ་བ་དེ་ཁ་ས་ཡིན་གྱི། བྱ་ཅི་ལྟེ་ཡིན། 受尊敬的应是父母，怎能是儿子。

ཇི་བཅོལ། (1)ངོ་ཚ་ཁེལ་མེད། 无耻。(2)ཁམ་པ་ཆ་ཚོ། 狂妄。(3)རྨོངས་རྨངས་ཚོད་ཚད། 冒失。

ཇི་ཙོད་ཙོད། གང་བྱུང་བྱུང་། 随便，任意：གཏམ་ཅི་ཙོད་ཙོད་དུ་བཤད་ན་མི་མཛེས། 话随便说了就不恰当。

ཇི་དྲག (1)གང་དྲག་གམ་གང་བཟང་། 怎么办才好，怎样好，怎么得了：དེ་ལྟའི་གང་ངང་ཆེ་བས་ཅི་དྲག 那样严寒，怎么得了！དབུགས་འཚང་ལ་ཁད་དུ་ཐུང་འདུག་པས་ཅི་དྲག 快断气了，怎么办呢？(2)ཡག་ཤོས་སམ་བཟང་ཤོས། 最好，尽量好：འབད་བརྩོན་གང་དྲག་ཅི་དྲག་བྱས་པ། 尽量努力。

ཅི་གདའ། གང་འདུག་གམ་ག་རེ་ཡོད། 有什么。

ཅི་འདོད་གང་འདོད། གང་འདོད་འདོད། 随意，任便。随心所欲：རྒྱུད་ཚལ་ནང་ངེ་དགའ་དགའ་སྤྲོ་སྤྲོ་ཅི་འདོད་གང་འདོད་བྱེད་པ། 在林园里，高高兴兴地尽情欢乐。

ཅི་འདོད་འདོད། འདོད་པར་གང་ཡོད། 随心所欲。要如何便如何。

ཅི་འདྲ། གང་དང་མཚུངས་པའམ། གང་ཞེག་དང་འདྲ་བ། 象什么，怎样，如何：ཐུན་འདི་ཅི་འདྲ་བྱས་ཏེ་འཐུང་དགོས། 这药要怎样喝？དོན་ཅི་འདྲ། 什么意思？གཏམ་ཅི་འདྲ། 什么话？ཐབས་ཅི་འདྲ་ཞེག་རེད། 是怎样一种办法？ལས་ཅི་འདྲ་བྱས་པ་ལ་འབྲས་བུ་དེ་འདྲ་བ་འཐོབ་པ། 做了什么样的事，就得什么样的果。

ཅི་ནས། (རྟེང) ཅི་ས་ཀང་ངམ་རིས་པར་ཏེ། 一定，务必，无论如何。

ཅི་ནས་ཀྱང་། རེས་པར་རམ་གང་ནས་ཀང་། 无论如何，不管怎样，务必，一定：ཁོད་ཅི་ནས་ཀང་ཡོང་དགོས། 你务必要来。སང་ཉིན་ཅི་ནས་ཀང་ལེགས་སྒྲུབ་བྱ་ཐབས་ཅིད་དགོས། 明天一定要争取完成！

ཅི་ཚད། ཅི་ལ་རུས། 怎能，怎么样。

ཅི་ཤིར། ཅིའི་ཕྱིར་དང་དོན་གཅིག

ཅི་འཕྲོས་མེལ་འཕྲོས། (ཚིག) གང་ངན་ཤོད་རེས་ཅིད་ཅིད་པ། 随便闲谈，东拉西扯：མཆེད་གྲོགས་མཇལ་ནས་ཁན་ཚུན་ཅི་འཕྲོས་མེལ་འཕྲོས་ཤོད་པ། 朋辈相见，随便谈谈。

ཅི་བྱ་གཅོལ་བྱེད། ཅི་བྱ་གཅོལ་མེད་དང་དོན་གཅིག

ཅི་བྱ་གཅོལ་མེད། བྱ་ཐབས་བྱེལ་པ། 束手无策，不知所措，手足无措：ལས་བྱེལ་སྡེ་འདོམས་ཀྱིས་ཅི་བྱ་གཅོལ་མེད་ལ་ཐུག་པ། 百忙交集，不知所措。ཞེ་ཆོམ་ཀྱི་ངང་ཚུད་དེ་ཅི་བྱ་གཅོལ་མེད་དུ་བསྡད་ཡོད། 陷入疑网之中，不知如何是好。བྱ་དཀའ་ཐེབ་གཅད་ཆེ་བས་ཅི་བྱ་གཅོལ་བྱེལ་དུ་གྱུར་པ། 事情棘手难办，不知所措。

ཅི་མ་ཡིན། (1)རང་གར། 任意、随便：དུ་ཅི་མ་ཡིན་ལ་སྤྲོད་དགོས་མེད། 再不要放任随便！(2)(ཚིག) སྡུ་ཆོགས་སམ་གང་འདོད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད། 随意行动，满不在乎：ཆོང་ཅི་མ་ཡིན་ཞེག་མ་ཏུག 做生意，不要随随便便！ལས་དོན་དེ་ཅི་མ་ཡིན་དུ་མ་འཇོག 对这件事，不要满不在乎！

ཅི་མ་རུང་། དེ་འདྲ་བྱང་ན་དགའ་བ་ལ་སྐྱམ་པའི་སྐྱོན་ཆོག 有何不可，为什么不可以呢。含有巴不得、恨不得、岂不是好、该是多好等意义：མི་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞེག་བྱང་ན་ཅི་མ་རུང་། 一切人都幸福，该有多好！རེ་བ་མཐའ་དག་ལག་ལེན་དུ་འགྲུབ་ན་ཅི་མ་རུང་། 希望若能全都实现，有什么不好呢？བདག་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ན་ཅི་མ་རུང་། 我若得证菩提，该有多么好呀！

ཅི་མི་ཚོག དེ་འདྲ་བྱང་ན་ཆོག་ཙང་སྐྱམ་པའི་སྐྱོན་ཆོག 多么希望，巴不得，何幸如之，愿得如此：གནས་ལ་བྱང་བས་ཆར་པ་ཆེན་པོ་ཞེག་བབས་ན་ཅི་མི་ཚོག 遭受旱灾，巴不得下一场大雨。

ཅི་མི་སྐུམ། ཅི་ཡང་མི་བསམ་པ། 满不在乎，什么也不想：དབུལ་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཅི་མི་སྐུམ་བ་ཞེག་པར་བསལ་བར་བྱ། 对于贫穷的困苦，不应置之度外，而应加以克服。

ཅི་མི་འདྲ། ཅི་ཞེག་མི་འདྲམ་འདྲ་བའི་དོན། 有何不同，没有什么不同，ཁོང་རྒྱལ་པོ་འཕྲུང་དང་ཅི་མི་འདྲ། 他与国王在世时有何差异？

ཅི་མི་ཆེགས། དེ་ལས་ལེགས་པ་གང་མེད། 有何

不好，如何不好，多么好：གཙྪའ་གནོད་ངེག་དུ་སྲོད་མཁན་མེ་དམངས་ཚང་མ་བཅིངས་བཀྲལ་ཐོབ་ན་ཅི་མི་ལེགས། 被压迫的人民都得解放，又有什么不好？

ཅི་མེད་ཅང་མེད། ཅི་ཡང་མེད་བའམ་གང་ཡང་མེད་པ། 什么也没有，全无：དོན་དག་ཅི་མེད་ཅང་མེད་ཀྱི་སྐད་ཅ་ཟོད་མི་དུགས། 真说废话！

ཅི་ཙམ། གཅོད་དམ་རྗེ་ཙམ། 若干，多少，几许：འདི་ནས་ལམ་གཏ་ཅི་ཙམ་སོང་ན་རུ་མཚའི་འགྲམ་དུ་སྐྱེལས་ཡོང་། 此去海边有多少途程？ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཙམ་ཟ་གྱུབ་པ་དེ་ཙམ་དུ་བཟས་ན་འཕྲིག 你能吃多少，就吃多少。

ཅི་རྒྱག ཅི་འདྲའམ་གང་འདྲ། 怎样，如何：བདག་ཅག་རྣམས་ཅི་རྒྱ་བྱེད། 我们怎么办？

ཅི་ཚུག ཅི་རྒྱ་དང་འདྲ།

ཅི་ཆེ། (ཀྱ) འབྲུའི་བྱེ་བག་ཅི་ཅེར་བ། 稷子。一种谷物名。

ཅི་ཞིག གང་ཞིག་དང་། གང་འདྲ་ཞིག 何，什么：མི་ཅི་ཞིག何人？རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞིག何以故？དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། 有何需要？དོན་སྙིང་ཅི་ཞིག་ཡིན། 是什么意义？ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་བྱ། 做什么工作？

ཅི་ཞིག་ལྟར། (1)རེ་ལྟར་རམ་གང་ལྟར། 如何，怎样。(2)(རྨོང) བསྐལ་དཀའ་བ་འབད་རྩོལ་མེད་བར་འགྲུབ་པ། 何幸而成。何幸竟得不劳而成？

ཅི་འོས། ཅི་རིགས་སམ་ཅི་དང་། 相当，适宜。随其所宜，与之相应：མི་བསྒུན་བྱུན་ལ་ཅི་འོས་བྱེད། 对冥顽不灵之徒，采取相应措施。

ཅི་ཡང་། གང་ཡང་། 什么都，任何也：ཀོ་ཅི་ཡང་མི་ཆོད་པ། 全不中用。བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཀྱང་ཉེས་སྐྱོན་ཅི་ཡང་མེད་པ། 虽经调查，仍无任何过错。ཐམས་ཅད་ཤེས་མཁན་ཞེ་མི་མེད་ལ། ཅི་ཡང་མི་ཤེས་མཁན་ཞེ་མི་འདང་མེད། 没有什么都知道的人，也没有什么都不知道的人。

ཅི་ཡང་མེད་པ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ཐཟབ་ཁས་པ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད། 无所有，空之异名。一切事物，空无所有，如同无边虚空：ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས། 无所有想。

ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད། གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་གུ་བཞིའི་ནང་གསེས། ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་དེ་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་མཐའ་ཁས་ན། དེར་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་གཞན་ཅི་ཡང་ཅེས་གཏན་ལ་ཕབ་པས་ན་ཅི་ཡང་ཡོད་པར་མ་མཐོང་ནས་ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པའི་སྐད། 无所有处。四无色处之一。思惟一切法及缘彼之识，若皆无有，则除此而外，尚有何法？观察之后，全不见有，从而住于全无所有者。

ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར། གཟུགས་མེད་རྣམ་གཉིས་པར་བྱ་བའི་གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཆོས་ཐུང་ཟད་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པར་མ་མཐོང་ནས་ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པ་སྟེ། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྣོགས་པར་བྱས་ཏེ་གནས་པའོ། 无所有处解脱。四无色解脱之一。心识而外，全不见有少分其他所缘有色无色之法，念此全无所有，从而安住无所有处之定。

ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག གཟུགས་མེད་སྟོམས་འཇུག་བཞིའི་ཁ་ཐུལ། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་དམིགས་པ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 无所有处定。四无色定之一。以无所有处为所缘，一心专注之定。

ཅི་བང་བྱག གང་བྱ་ཅེས་ཚིག་ཚིག་ཐུག་པའི་ཆོག 怎样办呢，为之奈何，如何是好：མི་དེས་སྨྲས་

ངན་འདི་འདྲ་བྱས་འདུག་པ་ཅི་དང་དྲག 那人犯下如此恶行，将如之何？ ཀུན་ངན་བྱང་བ་ཅི་དང་དྲག 遭逢不幸，为之奈何？

ཅི་རིགས་པ། (1)རྣ་ཚགས། 种种，各种，各色各样：ཤེས་ཡོན་ཅི་རིགས་པ། 各种知识。དྲག་ཆས་ཅི་རིགས་པ། 种种武器。སྐད་ཆ་སྙན་པོ་ཅི་རིགས་པར་བཤད་པ། 好话说尽。(2)གང་ཡང་རུང་བ། 适宜，随便。依其所宜。旧译如应：ཆེ་ཆུང་ཅི་རིགས་པ། 斟酌大小。ཚ་གང་ཅི་རིགས་པ། 或冷或热，依其所宜。གོང་བཞིན་ཅི་རིགས་པར་སྦྱོར་བ། 按照上文，相应配合。གོང་འོག་གི་ཚིག་ཀུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་རིགས་པར་རིག་པ། 前后语气，如应当知。

ཅི་ཕྱིར། (རྟོང) རྒྱུ་མཚན་ནམ་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར། 何故，为何，为什么。

ཅི་རྙེད། ཅིའི་ཐུབ་དང་རོན་གཅིག

ཅི་གསུང་བཀའ་ཐུབ། རྗེ་ཕྱར་གསུངས་པ་དེ་ཕྱར་ཐུབ་པ། 照办，遵命照办。怎么说，就怎么做：རིམ་པ་གོང་མའི་ཅི་གསུང་བཀའ་ཐུབ་ཀྱི། 遵照上级的命令办事。

ཅི་གསུང་ཉན་པ། བཀའ་གནང་ཚད་རྒྱལ་བཞིན་ཐེབ་པ། 听从，听话：ཐུབ་པྱག་ཆས་དགེ་ཏན་ཁྱིས་ཅི་གསུང་ཐེབ་པ། 学生们听从老师的话。

ཅི་གསུང་དང་ལེན། བཀའ་གང་གནང་བ་རྣམས་ཡི་རང་གིས་ཁས་ལེན་བྱེད་པ། 听话，服从命令：དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ལས་ བཀོད་ཅི་ གསུང་དང་ལེན་བྱེད་པ། 服从领导指示。བཀྲེས་བོས་ཅི་གསུང་དང་དུ་ལེན། 接受长者吩咐。

ཅིག ❶རྗེས་འཇུག་གི་དབང་། དུས་གི་མཐའ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་རིས་ཤེས་ཀྱི་དངོས་པོ་རེ་རེ་བ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གི་ཁུངས་གཞན་དབང་ཅན་ཞེས། 助词。用于后加字གི་དུ་བ་及重后加强音字དུ་之后。某一。泛指某一人或事物：དགེ་སློག་ཅིག 一位学徒。རྒྱལ་ཁབ་ཅིག 某一国。ཙུང་ཟད་ཅིག 一点儿。❷སྐུལ་ཚིག་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོགས་ཤིག 语气词。表命令语气：ལག་ཏུ་ཞོག་ཅིག 捆在手中！ མར་སྡོད་ཅིག 坐下！ མེ་མདའ་རྒྱབ་ ཅིག 开枪！ ཨོ་བྱད་སྐྱེད་ཅིག 制造器具吧！ ལག་འཁོར་སྐོར་ཅིག 转动手轮吧！ ཇ་སྐོལ་ཅིག 煮茶吧！

ཅིག་ཀ། (རྟོང) ཅིག་ཤས་ཞིག 某个，一个。

ཅིག་ཅར། ལྷན་ཅིག་ཤས་དུས་མཉམ། 一起，同时，顿时，俱：ཉི་མ་ཤར་བ་དང་ ཅིག་ཅར་དུ་སྐུན་པ་ཐལ་བ། 太阳升起，黑暗顿时消逝。དོན་ཀུལ་ནང་ལ་སྣང་གི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཅིག་ཅར་དུ་དོན་པ། 过去的许多情况，顿时出现于记忆之中。སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཅིག་ཅར་ཚགས་ལ་ ཅིག་ཅར་འཇིག་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན། 情器世间，顿成顿坏，是缘起的自然法则。དུས་མཉམ་དུ་བཏབ་པའི་ ས་ཏོག་རྣམས་ཅིག་ཅར་ཐུབ་པ་རེད། 同时种的庄稼，同时生起。

ཅིག་ཤོས། གཅིག་པོའམ་ཐུགས་གཉིས་སུ་བཟུང་བའི་ལ་གཅིག 另一方面，另外一个，反面：མཁས་པའི་ཅིག་ཤོས་ནི་ཐུན་པོའོ། 智者的反面是愚人。

ཅིང་། གང་བ་དང་དུག་བཅས་ཀྱི་མཐར་སྦྱར་ཏུའི་མཚམས་སྦྱོར་ཚིག་ཐག་གཞན་དབང་ཅན་ཞེག 连词。而。用于གི་དུ་བ་和དུ་དུག་字尾的后面，连接前后相承的语意：དུད་ཅང་འགྲོ་བ། 俯首而行。སྐད་ཆ་བཤད་ཅིང་ལག་བརྡ་གཏོང་བ། 口说而手示意。ཤིང་ཁར་འཇིག་ ཅིང་མེ་ཏོག་འབྱག་པ། 上树而摘花。

ཅིང་ཅི་ཤེ། (ཐ) མེ་ཏོག་ཅིག 金丝莲，银菊。

ཅིའང་། གང་ཡང་།任何，什么都：ཅིའང་བསྒྲུབས་པས་ཅིའང་ཤེས། 什么都学，什么都懂。

ཅིའི་ཕྱིར། གང་གི་ཆེད་དམ་གང་གི་དོན་དུ། 何故，为什么：ཅིའི་ཕྱིར་བསྟན། ཅིའི་ཕྱིར་མ་བསྟན། 何故说，何故不说？ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། 何故如此，所以若何，若问那是为什么。 ཀྱོ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཁོང་ཁྲོ་བྱེད། 何故动怒？ང་ཅིའི་ཕྱིར་ཡོང་མི་ཆོག 我为什么不可以来？

ཅིའི་སྟེད། ཅིའི་ཕྱིར་རམ་གང་གི་ཆེད། 为什么，何故：ཁྱོད་ཅིའི་སྟེད་དུ་འདིར་བ་ཡིན། 你为什么来了？

ཅིར་འགྱུར་གཅིལ་མེད། གང་འདྲ་ཞིག་དུ་འགྱུར་མི་ཤེས་པ། 变化莫测。

ཅིར་ཅིར། འབྲ་སོགས་སྐྱག་ཆགས་ཆུང་དུས་སྐྱག་པའི་སྒྲའི་ཁྱད་པར་ཞིག 唧唧。小虫叫声；སྐྱེས་དུས་འབྲ་ཤིན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིར་ཅིར་ཞེས་སྒྲོག་པ། 秋天，昆虫唧唧地叫。

ཅིལ། (ཤེལ་ཤ) ནེ་ཙོ། 鹦鹉。

ཅིལ་ཅིལ། ཅིལ་ལི་ཅིལ་ལིའི་བསྒྲས་ཚིག

ཅིལ་ཚི་ཅིལ་ཚི། ཁང་བྱིའུ་དང་། ཙ་གའི་སྐད་འབྱིན་སྒྲངས། 叽叽喳喳，啁啾。麻雀、百灵鸟等的叫声；ཅིལ་ཅིལ་སྒྲ་ཚེས་རྣ་བའི་ཚོར་མ་བྱེད། 叽叽喳喳，聒噪刺耳。 ཅིལ་ལི་ཅིལ་ལིའི་ སྒྲ་མཚམས་མི་འཆད་པར་བྱག་པ་ཅི་ཞེག་ཡིན། 何事叽叽喳喳闹个不休？

ཅིས་ཀྱང་། (1)ཅི་ནས་ཀྱང་ངམ་ངེས་པར་དུ། 无论如何，不管怎样，ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཅིས་ཀྱང་འཛིག་དགོས། 你一定要记在心里！ (2)ཅི་ཚེས་ཀྱང་ངམ་གང་ཚེས་ཀྱང་། 任何都……，无论什么也……；ཐབས་ཤེས་ཅིས་ཀྱང་ཚོ་མི་ཆད་པ། 任何办法都不中用。

ཅིས་མི་འདྲ། ཅི་ཚེས་མི་འདྲ་ཞེས་ཐུབ་མཚན་དེ་བའི་ཚིག 何故相异，何以不同：གཏམ་ལྷག་ཐོག་དང་ཅིས་མི་འདྲ། 雷与霹雳为何不同？

རྒྱ། རྗེས་འཇུག་ཡོད་པའི་གྲངས་ཀའི་མིང་མཐའ་བཏུ་ཞེས་པའི་ཚན་ཏུ་འདོན་པ། 十。 བཏུ་的缩写。在有后加字的数字后面，代替བཏུ： སུམ་རྒྱ། 三十。དྲུག་རྒྱ། 六十。བདུན་རྒྱ། 七十。བརྒྱད་རྒྱ། 八十。

རྒྱ་གང་། (ཐ) སྐྱེ་བཏུད་དེ་ཐུ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག ངོ་མངར་ལ་བསྐ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ་ལ་སྐྱེམས། ནུས་པས་ཏྲོ་ཚད་དང་། མ་ཚད། ཚད་པ་དུས་ལ་ཞེན་པ། རིམས་ནད་ཆོང་བྱ་བཅས་ལ་བཏ། 竹黄。淡竹茎中黄色分泌物。味甘涩，性凉而平，功能清肺热、消疮口发炎、治热毒附骨及天行疫病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱིག་མ་དང་། ཐུ་འཇམ། ཁ་ཀ་ངོ་ཙ་ན་བཅས་སོ།

རྒྱ་ཀྱི། ཤིང་རྐ་ཅིག་ཁི་མིང་སྟེ། དེའི་སྟོང་པོར་མེ་རྐ་དྲི་ཞིམ་དང་ཁ་དོག་དཀར་པོའམ་དམར་སྐྱ་སོགས་ཡོད། ཤིང་རྐ་ར་སྐྱར་བ་ཞིག་ཡིན། ཡུལ་སྐད་ལ་ལར་ཙོ་ལེ་དང་། རྒྱ་སྐད་དུ་མེ་ཏོ་ཆེར། 梅子。一种水果。花有香气，花色有白、淡红等，果实味酸。

རྒྱང་། ཆུང་དུའམ། ཉུང་དུ། 副词。小，少。加于动词和形容词前面，以表少、小、轻微等义：དེ་འདྲ་བྱས་ན་རྒྱང་མི་འཐུག 那样做稍有不宜。ལས་སྟངས་ལ་བརྟག་དཔྱད་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་པས་རྒྱང་འཁྲལ་བ་བྱུང་འདུག 没有仔细考虑工作方法，稍有错失。ཉར་རྩེ་ཐོག་པའི་ཐྲུའི་སྐྱིང་གི་དུད་ཀྱང་འདུག་ཀྱི་ཨ་འདུག 被蜂蝗石子击中的小鸟，心脏还在轻微跳动。 སངས་ཉིན་ཞོགས་པ་དེ་རིང་ལས་རྒྱང་སྐྱ་ཐེབས་དགོས།

明天早上，要比今天早一点儿来。 དེ་རིང་ཐག་རིང་ནས་བཙུགས་ཏེ་ ཨོང་ བ་ ཡིན་ བས་ ཀང་ བ་ ཅུང་ འཕེང་ ཅམ་ ཕྱིད་ ཀྱིན་ འདུག 今天从远处跑来，腿有点瘸了。 རྒྱག་པ་འདི་ཅུང་སྦོམ་དྲགས་ བས་འཁར་བ་ བཟོ་ཐུན་ བ་མི་འདུག 这根棍子稍粗了一点，不宜作手杖。 རྩ་ བ་ མ་ རྩུགས་ བའི་ ཤིང་དེ་ཅུང་ཀྱོག་ཀྱོག་བྱས་འདུག 生根不稳的那棵树，歪斜了一点。 དད་མདའ་ཐོག་ནས་ཅུང་ མ་ག་ཏོགས་ ཤེ་ བ་ལ་ ཐུག་ བྱུང་། 病箭中身，差点死了。

ཆུང་ཁེང་། ཆང་བྱ། 饭团，饭丸子。

ཆུང་ཁྱོག ཐུན་ བྱ་ ཁྱོག་ གས་ ཐུང་ ཤས་ ཤོག 一些，些许，稍许，轻微，少量，短暂：དེ་རིང་ བྱེལ་ བ་ཅུང་ ཁྱོག་འདུག今天有点忙。ཁེ་ ཐན་ ཅུང་ ཁྱོག 一丁点儿利益。ནོར་འཁྲུལ་ཅུང་ ཁྱོག་ ཨོད། 稍微有点错误。འཚོ་ ཆས་ངན་ངོན་ཅུང་ ཁྱོག 些许简陋的生活物资。དུས་ ཡུན་ཅུང་ ཁྱོག་རིང་ དུགས་ པ། 时间稍微久了一点。

ཆུང་ཟད། ཚད་ཆུང་ཆུང་ངམ། ཏུག་ཙམ། ཐུན་ བྱ། 少量，微量，短暂：ཅུང་ ཟད་ ཞུགས་ དང་ ས་ཐུམ་ དུ་འགྲོ། 请稍等片刻一起去。དགའ་ ནས་ཅུང་ ཟད་དོགས་ པ། 心喜而微笑。སེམས་ཆའི་ ཚོག་ནད་ ས་ ཐེག་ བར་ཅུང་ ཟད་ ཁྲོ་ བ། 经受不起讽刺，略生怒意。དེ་རིང་ ཐུག་ ཁྱད་དུ་ཅུང་ ཟད་ མི་ བདེ་ བ་ ཁྱོག་ བྱུང་། 今天突感轻微不适。མི་ འདྲ་ བ་ཅུང་ ཟད་ ཨོད་ པ། 稍有不同。སེམས་ཅུང་ ཟད་ གཏད་ པ་ ཅམ། 稍一留心。སྤྱི་ དོན་ རྫས་ཅུང་ ཟད་ ཀྱང་ ཆུད་ ཟོས་ གྱ་ མ་ གཏོང་། 一点儿公共财物也不要浪费！

ཆུང་ཟད་ལྷམ་བའི་ང་རྒྱལ། རང་ལས་ མཆོག་ དུ་ གྱུར་ པ་ལ་ དམིགས་ནས། འདི་ ལས་ བདག་ཅུང་ ཟད་ དམན་ ཅམ་ མོ་ སྟེ་ དུ་ ཁེངས་ བའོ། 卑慢，我劣慢。于他多分胜中而谓己少分劣的傲慢心。

ཆུང་ཟད་ཕྱད་བའི་སྒོམ་བ། ཡི་ གེའི་ སྒྲ་ གདངས་ སྐྱེས་ ཐུག་ ཕྱད་ ཚོང་ ཐེག་ ནས་ སྐྱེ་ འདོད་ བའི་ རྩལ་ བ། 轻触发音动作。字母发音部位，轻微接触即便发音的动作。

ཆུང་ཟད་ཙམ། ཐུང་ ཤས་ ཙམ་ མམ་ ཕྱན་ བྱ་ ཙམ། 些须，少许，ཀྱེན་ ཅུང་ ཟད་ ཙམ་ གྱིས་ འགྱུར་ ཚོག་ འབྱུང་ བ། 稍遇外因，即生变化。

ཆུང་ཧེ་བོ་ཆེ། ཐུར་ བོད་ ཀྱི་ ལྷ་ མོ་ བའི་ ཚོགས་ པ་ ཐོག་ མར་ དང་ ས་ ངམ་ རིང་ རྩོང་ དུ་ ཨོད། 窘日沃齐。旧时西藏一民间剧团名，最初成立于日喀则地区昂仁县。

ཆུང་ཟེང་། ཅུང་ བེང་ དང་ འདྲ།

ཆུར་ཇིས། 〈ཐུང་ཚྲི〉 སྨན་ ཁྱེ་ མའི་ མིང་ ཐེག 散剂，药末。

ཆུས་ཅེ། (ཀ) ཙོག་ སྒྲིལ་ ཐ་ མག་ འཐེན་ ཁྱེད་ དང་། གང་ ཟག་ འཐེན་ ཁྱེད་ འཇིམ་ ཁ། 嘴子，烟嘴。

ཅེ་ན། ཅིར་ ནའམ་ བཤད་ ན་ སྟེ་ ག་ དང་ བ་ དང་ དུ་ བྱ་ བ་ཅས་ ཀྱི་ མཐར་ སྐྱར་ ནས་ ཆུ་ ཀྱེན་ སྟོན་ ཁྱེད་ དམ་ ཏེ་ བས་ མཚམས་ སྐྱོར་ ཁྱེད་ ཀྱི་ ཁྱད་ གཞན་ དབང་ ཅན་ ཞེས་ ཐེག 若谓，如云，若果说，要是说。用于ག་ དང་ བ་和ད་ དུ་ 字尾后面，表示停顿的虚拟、设问语气：ཨོང་ མཁན་ འདུག་ གམ་ མི་ འདུག་ ཅེ་ ན། 若问有没有人来。དུ་ དུང་ ཨོད་ དམ་ མེད་ ཅེ་ ན། 若问有或没有。

ཅེ་སྐྱང་། ཁྱི་ སྐྱང་། 狐，夜狐，胡狐，野干。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ ངན་ གཡོ་ མ་ དང་། བ་ ལང་ འཚེ། མཚན་ མཉེ་ རི་ དུགས། ལུ་ སྐྱེས། རི་ དུགས་ ཁྲམ་ བ། ས་ སྐྱོས། སྐུ་ ཁྱེད་ བཅས་ སོ།

ཅེ་སྐྱང་མགོ། རྒྱང་ ཁག་ ཕྱས་ ཚར་ བཅས་ པའི་ ནད་ དེ། ནད་ རྟགས་ སུ་ ངར་ གདོང་ ནས་ གཉན་ ཚོང་ སྐྱ་ ནས་ གི་ བར་ ཅེ་ ཁྲོ་ ཐུང་ གི་ མགོ་ བོ་ ཁྲང་ སྐྱངས་

ལ་ཁྲིག 狼头风，髌膝风。气血凝于膝头之病，症见胫骨与股骨中间关节胀如狼头之象。

ཅོ་སྦྱང་རྩ། ཀུ་གང་དུ་ཅེ་སྦྱང་ཁེས་བའི་གཅན་གཟན་ཁྲིག་ཙམ་བ་དེ་ཅེ་སྦྱང་རྣས་ཅེ་སྦྱང་གཞན་ཞིག་བར་མ་ཆོད་བའི་སྐྱེ་བ་ལྔ་བ་ནི་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྩ་ཡིན་བར་བཤད། རྒྱ་བས་རོང་ཕྱུགས་ཀྱི་རྩ་དེ་རྣམས་སྦྱང་། 狐角。古印度传说，野狐死后，五世连续投生为野狐者，头即生角，是无价宝，能防治牛瘟。

ཅོ་རེ། མིག་གྲངས་ཏེ་མི་གཙོ་བར་ལྟ་བའི་ཁྱད་བར་ཁྲིག 凝视貌，注视貌：མིག་ཐད་ཀར་ཅེ་རེ་ལྟ་བ། 凝目直视。ཁལ་འཕྲམ་བ་དང་བཅས་བའི་ངང་ནས་རྒྱང་ཁྲིག་བདག་ལ་སྦྱན་ཅེ་རེ་གཟིགས་ཀྱིན་འདུག 面带微笑，对我凝视片刻。

ཅོ་རེ་ཚོང་བ། ལྟ་བ་ལྟང་སྣང་ཡང་མི་མཐོང་བ་སྟེ་ཏ་རེ་ཚང་བ། 睁眼瞎，视而不见。

ཅོ་ཆེ་བ། ཐར་ཐོར། 分散，散开。

ཅོའོ། རེར་རོའམ། བཤད་དོ་སྟེ། ཀ་དེ་བ་དང་། དེ་དག་བཅས་ཀྱི་ མཐར་ སྐྱར་ ནས་ ཆིག་ མཚམས་སྟོན་ཏེད་ཀྱི་ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་ཁྲིག 云，云云，如是云云。用于ཀ་དེ་བ་和དེ་དག་字尾后面，表示引用他人原有词句者：ཆུ་སྐྱེ་ཐམས་ རོ་ རྒྱ་ ཀོ་ གངས་ རི་ ཐུག་ ཅེའོ། 百川源头，皆在雪山云云。

ཅོར་ལྟ། འབྱང་ཆུགས་སུ་ལྟ་བ། 瞠目而视，瞪眼直视，凝视：ཨ་མས་གཅེས་ཐུག་གི་གདོང་ལ་མིག་ཅེར་ལྟ་བ། 慈母凝视着爱子的面庞。

ཅོར་རེ། ཅེ་རེ་དང་འདྲ།

ཅོས་བ། ཀ་དེ་བ་དང་། དེ་དག་བཅས་ཀྱི་མཐར་ སྐྱར་ནས་ཆིག་ གཞན་ འདེན་ ཅེས་ ཀྱི་ ཕྱད་ གཞན་དབང་ཅན་ཁྲིག 云，云云，所谓，称为。用于ཀ་དེ་བ་和དེ་དག་之后，表示引用他人原有词句者：དེང་སང་ གི་ སྐད་ ཚ་ སྙན་ པོ་ འདུག་ ཅེས་ བརྗོད་པ་གོ་བྱང་། 听说最近有好消息云。གོས་རབ་ཅེས་པ་དེ་གང་ནས་འོང་བ་ཡིན་ནམ། 叫做协绕的那个人，从那里来的？ ལོ་ རྩོག་ གམ་ ལོ་ ཐོག་ཅེས་གྱང་ཕྱ། ལོ་ རྩོག 又叫 ལོ་ ཐོག

ཅེས་བྱ་བ། ཅེས་ཟེར་བ། 名为，所谓：མདོ་ཕྲེ་ཐ་མ་ རྩོག་ ཅེས་ ཕྱ་ བ། 名为《宝篋经》。བོད་ཅེས་ཕྱ་བ་གངས་རི་ས་བཟོར་བའི་ཕྱོངས། 所谓西藏，就是雪山环绕的地区。

ཅོག (རྫོང) མགོ། 头。

ཅོ་ཀ། ཐྱིཀྱ་རོ་གཉང་རེར་ཁྲིང་། སྐུ་མདོག་སྐུ་ཁྲིང་སྲེ་བོ། ཐྱིཀྱ་མཆིལ་པ་ལས་རྒྱང་རེད་ཆེ་ཁྲིང་སྐད་སྙན་སྙན་ཆོགས་འཐྱིན་པ། གནམ་ལ་ཐང་ཀར་འཕུར་ནས་ས་ལ་ཐང་ཀར་འབབ་བའི་ཐྱིཀྱ་ཁྲིག 阿兰，云雀，百灵鸟。一种小鸣禽，羽毛茶褐色，比麻雀稍大，能发出多种叫声，飞时能直升直降。

ཅོ་ཀ། རོ་ཀ་དང་འདྲ།

ཅོ་ཀ་ཀཀ་སྐོན། རྩེ་སྐན་ཀྱི་རིགས་འབྲུ་སུ་ཅང་སྟེ། རོ་ཀ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་བས་ཆ་འདྲབ། སྐྱོ་ཆད་སེལ། 苜蓿花。豆科药用草本植物名。味苦，性凉，敛疮口，清肺热。

ཅོ་ཅོ། གཅེན་པོའམ་རྩེ་རོ། 哥哥，兄。

ཅོ་ཀྱོ། (རྫོང) མིའི་མགོ་སྐྲའམ་སྐྲ། 头发，རོ་ཀྱོ་ འབབ་ཁྲིང་ཆོ་རེ་འདོན། 抓发号哭。

ཅོ་ཟུར། རོ་ཀྱོ་དང་འདྲ།

ཅོ་རྡར། ཀུ་རོའི་སྐྱ་དེད་བའམ་ཁུར་དེད་རེ་བ། 嘈杂，喧嚣。

ཅོ་རྩེ། (རྫོང) རོ་མའམ་སྐྲ། 尖端，头发。

ཅོ་འབྲི་བ། (1)རག་ལས་ ཀྱི་ ཐྱིད་ བའམ་ མཐོ་འཚམས་པ། 竞赛，较量。(2)དམའ་འབེབས་ བའམ་གནོད་པ་སྐྱེལ་བ། 轻侮，侵犯，损害。

(3)ཉམས་སུ་བ། 试验。(4)མཚུངས་གསལ་གྱི་སྐྱ་ཞེག་སྟེ་འདྲ་བ། 相同，相似。

རྩ་རྩེ། རྫོང་ཞིག ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཀན་སྔོན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དབུས་དང་ཀུ་ཆུའི་སྟོད་ཏུད་ཅུ་ཡོད། 卓尼。县名，在甘肃省甘南藏族自治州中部，洮河上游。

རྩ་རྩེ་དགོན་ཆེན། འཕྲོ་མགོན་ཆོས་ཀྱལ་འཕྲང་བའི་བཀའ་ལྟར་ས་སྐྱ་བའི་ཐུ་མ་ཞེས་པའི་ཀུན་དགའ་ལེགས་རབ་བྱང་ཆུབ་ཕྱི་ལོ་ཉེར་དྲུག་བཅུ་བཞི་ལ་ཞུས་ཏེ་ཞིང་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོ་ག་ཇི་ལྟར་བཀའ་སྩལ་དགོན་ཆེན་ཞེག་སྟེ། རབ་བྱུང་བཅུ་བའི་ས་ཡོས་ལོར་ཆོས་རྗེ་རིན་ཆེན་ལྷུན་པོས་དགེ་ལུང་བའི་དགོན་པར་བསྐྲུན། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་རྟ་ལོར་རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁོར་ལོ་ཐོག་མར་བསྐོར་ཏེ་ཐེག་པ་ཧེ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐེག་པ་རིམ་པ་གསུམ་ཁྱབ་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་ཁོར་ལོ་བསྐོར་ཞིང་། ས་བྱ་ལོར་ཆུང་ཁུ་བཅུགས། བར་སྐབས་ཤིག་ལ་བཀའ་བསྩལ་འགྱུར་ཀྱི་དཔར་ཤིང་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད། 卓尼寺。在甘南藏族自治州卓尼县内。1295年，有萨迦派喇嘛奉大宝法王八思巴之命建立的萨迦派一寺庙。1459年，法主仁钦伦波改为格鲁派寺庙。1714年，卓尼·札巴协珠在寺中首创显乘院辩论佛经。1729年又创密乘院修学密教，漫成大寺。寺中旧时有佛说部和注疏部藏经木刻板，印刷流行颇广。

རྩ་རྩེའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའི་དགོངས་འགྲེལ་བསྟན་བཅོས་འཕྲུང་རོ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཆུ་སྨྱལ་ལོར་ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་མཛད་པའོ། 卓尼版论疏部佛书总目录。原目录全名《翻译善逝教义论疏部全集目录·如意珠鬘》。公元1773年，藏族佛学家袞钦·吉美旺波著。

རྩ་ལ། (ཁྱལ) ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་རྟའུ། 驹，两岁马。

རྩ་ཕྱིགས། རྟ་དང་ང་མ་བྱིགས་མ་ཐག་པའི་ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་རྟའུ། 马驹。初剪鬃毛和尾毛的二岁马驹。

རྩ་རེ། (1)འཐུང་བའམ་རྨྱ་བའམ་བྱག་པའི་སྒྲ། 吸饮声，吃喝声，注水声。(2)ཚང་སྐྱུར་མ། 酸酒。(3)རོ་སྐྱུར་མ། 酸味。

རྩ་ལེ་བ། (1)ཐོ་རེ་བའམ་ལྷ་མོ། 零碎，少许，轻微，细小；རྡེས་པ་རྩོ་ལེ་བ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་མ་གོས་པ། 不为微恶所污，不染微恶。(2)རྩུ་ལེ་དང་འདྲ། 黄梅，梅子。

རྩོག རྗེགས་ཆོག་ཀྱི་མཐའ་སྐྱེན་ནས་ཚང་མ་དང་མཐའ་དག་གི་དོན་སྟོན་པའི་ཆོག་ཚིག་གིས་ཤེས། 用于རྗེགས་ཆོག后，表示一切、全部等总的意义：ཡིན་ནོ་རྩོག 凡是。སྐྱེས་སོ་རྩོག 全部已经出生的。ཀུན་ནོར་ཡོད་ནོ་རྩོག 全部财物。ཀུ་དབྱི་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏོ་རྩོག 一切译成藏文的汉文书籍。

རྩོག་ཁེབས། རྩོག་རྩིའི་ཁ་བས། 桌布，台布。

རྩོག་ཀྱང་། མི་གཅིག་སྡོད་སའི་ཀུར་ཚུང་ངུ། 单人帐篷。仅容一人居住的帐篷。

རྩོག་ཅེ། རྩོག་རྩོག 直端端的，直挺挺的。端正耸立貌：རྡེ་བོང་རྩོག་ཅེར་བསྡད་འདུག 兔子直端端地蹲着。

རྩོག་ཆོག རྩོག་རྩོག 端端的。直立高耸状：ཁང་པ་རྩོག་རྩོག་སྟེང་ངུ་དང་ཆེན་ཞེག་བཏགས། 直立高耸的房顶上，插起一面大旗。

རྩོག་ཆོག་པ། ལོ་ཏོག་ལ་གཙོད་པའི་སྐིན་འབུ་ཞེག ཤུལ་ལྗང་ལ་མགོ་སྨུག་པོ། སྐུ་རྣ་གྲུང་གྲུང་ཅན་འབྲས་ཀྱི་ལོ་མ་རྣ་ཞེང་གཞི་རིང་ལ་འཕྱང་མི་གྲུབ་པ་ཞེག་ཡིན། 食叶虫。身绿，头紫，毛角很

短，食果实叶，不能远飞。

ཆོག་ཁ། ཆོག་གུར་དུ་སྡོད་མཁན། 名词。居于单人小帐篷中者。

ཆོག་ཕྱུ། ❶མི་གཅིག་སྡོད་སའི་དར་གུར་ཆུང་ཆུང་། 名词。单人帐篷。仅容一人居住的小帐篷；དར་དཀར་གྱི་ཆོག་ཕྱུ། 单人白布帐篷。❷ཆོག་པོ་དང་འདྲ།

ཆོག་ཕྱུ་པ། (1)གུར་ཆུང་དུའི་ནང་དུ་སྡོད་མཁན། 在单人小帐篷中居住的人。(2)གཞན་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཆོག་པོར་སྡོད་པ་པོ། 端坐的人，危坐的人。

ཆོག་བྱི། ཆོག་པོའམ་ཆོག་ཕྱུ། 形容词。端端的，峭立，耸起；བྱག་ཆོག་པོ་ཞིག 峭立的岩石。རི་བོང་བཞིན་དུ་ཆོག་པོར་སྡོད། 端坐如兔蹲。གཅིག་ཕྱུ་ཆོག་པོར་སྡོད་པ། 独自端坐。

ཆོག་ཕྱི། ཆོག་ཕུ་དང་འདྲ།

ཆོག་ཆེ། (ཐ) ཐོར་ཁ་སོགས་འཛོག་སྟེགས་རིང་པོའམ་གྱུ་བཞི། 长桌，方桌；ཐུ་ཆོག 矮方桌。

ཆོག་རུ། དུས་རྒྱུད་ཅིག་ཀི་མིང་། 古氏族名。《新唐书》译作属庐氏。

ཆོག་རུ་ཀློའི་རྒྱལ་མཚན། དུས་རབས་བཅུད་བར་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་རྣ་ཆོག་ཞང་གསུམ་གྱི་ཁ་ཏུལ་ཤོ་ཏྲ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། ཁོང་གིས་དགོངས་པ་རིས་འགྲེལ་གྱི་རྒྱ་ཆེན་འགྲེལ་བ་བམ་པོ་བཞེ་བཏུ་དང་། རིས་པའི་དོན་དཀྲིས། ཤེར་ཕྱིན་མདོར་བསྡུས། ཆོས་གཏན་ལ་དབབ་པའི་གལ་སྡུགས་བསྒྲུབ། 焦若·鲁坚赞。八世纪中，藏王赤松德赞时青年三译师之一。译有《解深密经大疏》四十卷、《了义中观》、《般若要义》和《抉择诸法关枢》等经籍。

ཆོག་ལ། ཆོག་ལ་མའི་བསྡུས་ཆིག

ཆོག་ལ་ཁོར། རྒར་བོད་དུ་དང་བའི་ཚོན་གྱི་གྲྭ་

མཐའ་ཞིག 焦拉苯。古代盛行于西藏的苯教之一派。

ཆོག་ལ་མ། མཆལ་རིགས་ཤེག་སྟེ། ཧ་དཀར་གྱི་ནད་དང་། དུས་པ་ཆག་པ། རེག་དུག་བས་མེག་དུག་ནད་བཅས་ལ་ཐན། 银朱。朱砂中之上品，功能治神经系统诸疾、骨折、梅毒及其他中毒。

ཆོང་། (ཐ) དིལ་གྱ་ཆེན་པོ་ཞིག 钟，乐器名；ཆོང་ཆེ་ཆུང་། 大钟小钟。ཆོང་གི་སྒྲ་དཀྱངས་ལྷང་རེར་སྒྲོག་པ། 钟声琅琅。

ཆོང་ཁུ། རྡོ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར། ཞུ་རྗེས་བཏུད་ལ་རྟོ། དུས་ཆག་ཀས། མཁལ་ནད་དང་སྐྱངས་པ་སེལ། རོ་ཙ། ཤ་མདངས་ཐུས། བད་ཀན་སྐྲག་པོ་འཇམས། 寒水石。包括石膏、方解石、霞石等的药用矿物。味甘，性温而滋润，续骨折，壮阳荣肌，疗涎液杂症。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀཅོང་ནད་ཀཅིག་ཐུབ་དང་། རྡོ་བཏུད། རྡེའི་དུ་ཁྱིད། རྡེའི་དྭངས་མ། རྡེའི་ཆིལ་བྱ། ཆིལ་བྱ་དང་ཁ་ཀན། མཚན་མེའི་ཧད་ཅན། ཆུ་བའི་བྱ། དུས་བའི་ཀསས། ཁྱིད་བའི་ཁམས། ཁྱིད་བའི་ཐང་སེམས། ལྟ་བྱའི་ཁམས་བཅས་སོ།

ཆོང་ཁུ་འབྱལ་ཐལ། ཆོང་ཁུ་སྐན་མ་ཅམ་བའོས་ནས་མེ་ཐུབ་ཀྱི་རྩ་མའི་འཐུལ་ཀོང་ནང་ཆུགས་ཤེང་དུ་བ་མ་ཀོར་བར་ཁ་བཀག་བའི་དུས་བཟོད་ཐལ་ལ་ཟེར་ཏེ། ནུས་པས་བད་ཀན་སྐྲ་སྐྲག་དང་། སྐྲན་སོགས་འཇམས། 寒水石煅灰。捣碎寒水石如豆大，闭置坩埚中不令走气，煅存性。功能治涎液杂症、消症瘕。

ཆོང་ཁུ་རིགས་ལྔ། ཕོ་ཆོང་དང་། མ་ཆོང་། ཁྱ་ཆོང་། བྱ་མ་ཆོང་། མ་ནིང་ཆོང་ཁུ་བཅས་ལྔ། 五种寒水石：阳、阴、子、女和中性等五类寒水石。

རྒྱང་ཁྲི་བསིལ་སྦྱོང། གཡུ་ཐོག་ཨོན་ཏན་མཚོན་བཟས་མཇང་བའི་ཕྱི་མ་འཕྲིན་ལས་ཀྱང་ནང་འཁོད་བའི་རྒྱང་ཁྲི་གཙོ་བོར་བཀས་བའི་སྐབས་སྦྱོང་ཞིག་སྟེ། རྒྱས་བསུ་དྲག་ནད་དང་། བད་ཀན་སྐྱག་པོ། གཅབ་ཚད། ཚད་པ་རྩི་བ་སོགས་ལ་བཏུ། 寒水石凉剂。宇妥·云丹贡波所著《后续》一书所载以寒水石为君的处方名。功能解毒、治溢液杂症、清伏热及久热等病。

རྒྱང་ཁྲ། (རྩིང་) རྒྱང་ཁྲིའི་མིང་། 君实，寒水石。

རྒྱང་གཁངས། བོག་ཏུ་གཙང་རོང་རྨབ་མ་ཙོང་བའི་གཡངས་ས། 深谷，深渊。

རྒྱད་བཙན། (1)དཀྱུ་ཏྲ། 礼冠，宝冠：རྒྱལ་བའི་རྒྱད་བཙན། 王冠。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དཔྱང་ཏྲུད་དང་། དཀྱུ་ཏྲ། རྩེ་ཕྱེས། རྩེ་གསུམ་ཙམ་ཙན། 扇面三折成的宝冠。(2)རྣ་བའི་ཚོང་ཏྲུ། 冕旒。悬垂宝冠两侧的飘带或玉串。(3)བོངས་སྤྱོད་རྫོགས་བའི་སྐུའི་རིགས་ལྔ་བྱིག་ཏྲ། 五佛冠。报身佛像额间代表五部佛的五瓣头饰：དབང་རྫས་རྒྱད་བཙན། 灌顶五佛冠。

རྒྱད་བཙན་མཁྱིན་བཟང་མ། ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་ཙམ་ཆེད་ལྷའི་ཡ་ཀུལ་ཞིག 冠咏仙女。神话中珠穆朗玛五仙女之一。

རྒྱད་བཙན་དར་དབྱངས། རྣ་བ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཚོང་ཏྲུན་ཚོས་ཆེན་གྱིས་བཟོས་བའི་དར་འཕངས། 冕旒飘带。从左右耳侧下垂的宝冠飘带。

རྒྱབ་རྒྱང་བ། (རྩིང་) སྐྱ་སྐད་ཆུང་བ། 小声。

རྒྱལ། དཔངས་དམའ་ཞིང་སྐུད་རྒྱས་བའི་དབྱིབས། 形容词。矮胖，矮墩墩的。形矮而下部粗厚肥大：སྣོད་ཞབས་རྒྱལ། 器底粗大。མི་གསུས་རྒྱལ། 矮胖子。腰腹肥大的人。

རྒྱལ་རྒྱང་། ཐབ་ཆུང་ངམ་ཟུད་ཆུང་དང་། རྒྱ་ཆུང་། 无主见，头脑简单，心胸褊狭：མི་རྒྱལ་ཆུང་གི་གཏམ་ལ་རིས་པ་མེད། 无主见的人，话无定准。

རྒྱལ་གཏམ། སྐྱིང་དོན་མེད་བའམ་ཆ་མེད་བའི་གཏམ། 废话，无聊语。没有意义的话。

རྒྱལ་ཁྱོ། ❶ཟུད་ཆུང་དང་། ཐབ་མེད་བའི་མི། 名词。无主见的人，无聊的人：རྒྱལ་ཁྱེའི་གཏམ་དོན་སྐྱིང་ཁོ་མི་ཐོག། 无聊人的话，没有要义。❷ཆོ་མེད་པ། 形容词。无聊：སྐད་ཆ་རྒྱལ་ཁོ་ཐུས་དོན་སྐྱིད་མ་འགྱལ། 闲聊度日。

རྒྱལ་ཚེ། སིང་རེ་དང་སྐིང་རེ། 矗立，直立：ཐང་གསོངས་འདི་ན་ཐག་རི་དོག་ཁོ་མང་ཁོ་རྒྱལ་ལ་འདུག 这片草地上，黝黑的山石林立。

རྒྱལ་ཚོ། སྐྱད་བཙོ་བའི་གཏམ། 嘲弄，攻讦：ཕི་མ་གཞན་གྱིས་དྲག་འདུལ་ཐུས་བས་གདོད་རིས་ཆུང་རྒྱལ་ཚོ་དང་བཞད་གད་སྐུན་འཕྱིན་ཐུས་དོན་ཙམ་ཡིན། 别的喇嘛前去制伏，反被魔鬼嘲弄，没起作用。

གཅག་ཁ། གཅོག་པ་དང་འཆག་བའི་མ་རིངས་པ།

གཅང་རེ་གཅོང་རེ། ལུས་རེས་བདེ་རེས་མི་བདེ་བའི་སྐད་ཅོལ། 萎靡，病恹恹的。身体时好时坏状：ངའི་གཟུགས་ཁོ་བདེ་ཐང་མེད་བའི་གཅང་རེ་གཅོང་རེ་ཁོ་ན་ད་རེད། 我的身体不健康，总是病恹恹的。

གཅང་གཅོང་། གཅང་རེ་གཅོང་རེའི་བསྡུས་ཚིག

གཅང་ཚོ། ངག་སྐོན་ཡངས་བའམ། ཁ་འཇམ་སྐྱེ་མཁས། 语气婉转，辞色和蔼：མཁྱེན་ཁོ་གནས་བདག་གཅང་ཁོ་འཇམས་ནས་སྐྱོ་བག་མེད་བའི་ཁོང་། 宾主相聚，辞色温和，心情就会舒畅。

གཅད་ཁ། གཅོད་བའི་མ་རིངས་པ།

གཅད་ཐྲ། (མཛོད) སེན་མོ། 所剪。指甲的异名。

གཅན། 名词。(1)ལས་སྐྱང་བའི་འགག་སྐོ། 关

口，要隘：གཅན་རིམ་པ་ལྔ། 五道关口。(2)གོ་ཁྲལ། 税：ལ་གཅན། 过山税。

གཅན་ཁྱེའུ། (རྡོ་) ཐུང་འཚང་མའི་ཁྱིམ། 妓院。

གཅན་པ། སོ་པ། 名词。把关人，哨兵；ལ་གཅན་པ། 收过山税者，山头哨，了望哨兵。

གཅན་འཕྱང་། འགག་ལས་མས་ལས་ཀྱ་དོག་ཅ། 关隘，险道，狭路。

གཅན་ཚ། རྩང་ཞིག ཨཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་རྫ་སྟོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་བྱང་ཤུད་དང་། རྫ་ཆུའི་ཞོ་འགྱམ་དུ་ཡོད། རྩང་མི་དམངས་ཐྲིད་གཞུང་དེ་ས་ཀི་ཐང་དུ་ཡོད། 尖扎。县名，在青海省黄南藏族自治州北部，黄河南岸。县人民政府驻马克唐。

གཅན་གཟན། ཨཆེ་སྐེར་ཙོང་ཅིང་ཤ་ཟ་བའི་རིགས། 猛兽。有利爪獠牙的肉食野兽，ཅིགས་ཆལ་སྟག་ཡིའི་ཁྲོད་དུ་ཤུ་བའི་གཅན་གཟན་གཏུས་པ་སྟག་ཡིན། 驰逐密林中的猛兽是老虎。གཅན་གཟན་ཀྱིས་རང་ཤུད་མི་ཟ། 猛兽不吃自己的崽子。

གཅན་གཟན་ཁ་བོ། (མངོན) སྟག 斑斓猛兽。虎的异名。

གཅམ་བསྟོད། བཅོས་མའི་ངོ་བསྟོད། 面谀，谄媚，奉承；གཅམ་བསྟོད་སྐྱས་པ། 甘言谄谀。གཅམ་བསྟོད་ཆོག་པ། 曲意奉承。

གཅམ་བྱ། ❶གཏམ་བཅོས་མའམ་བཅོས་མའི་ངོ་བསྟོད། 名词。假话，谀词。阿谀逢迎的话：ཁྱེད་ལ་གཅམ་བྱའི་ངོ་བསྟོད་ཞུས་པ་མིན། 不是假话奉承您。❷བཅོས་མའམ་ཐལ་སྐྱེར་རམ་རྫུན་མ། 形容词。虚伪的，撒谎的：གཏམ་གཅམ་བྱ། 谎言。ཆོག་གཅམ་བྱ་བཤད་དེ་གཞན་ལ་མཚོ་སྐེར་གཏོང་མཁན་ཆོ་ནམ་ཞིག་ལ་རྫུན་ཀུབ་བརྟལ་ཡོང། 说谎行骗的人，总有一天要漏底。

གཅམ་བྱ་བ། དང་པོ་མི་ཁྱེད་མཁན་ནམ་ཐལ་སྐྱེར་རམ་རྫུན་མཁན། 骗子，虚伪者，不正直的人，当面逢迎人者。

གཅམ་གསག རྫུན་ཆོག་བཅོས་མའི་ཀ་གསག 谄佞，阿谀。

གཅར་ཅ། གཅོང་བའི་མ་ཉོངས་པ།

གཅལ་མ། ❶ས་ངོས་ཐུ་རྡོ་ཤིང་སོགས་སྟེམས་བོང་བསྒྲིགས་པའི་གཞི། 名词。地面。室内外用木石等铺平的地面：རྡོ་གཅལ། 石板地面。བང་གཅལ། 地板，楼板。ཆབ་གཅལ། 水泥地面。❷ཁོད་སྟེམས་དང་ཚལ་མ། 形容词。平均，匀称：མེ་ཏོག་གཅལ་དུ་བཀྲམ་པ། 匀称地撒布花朵。

གཅི་བ། ❶(ཐ་དད་པ) གཅིས་པ། གཅི་བ། གཅིས། གཅིན་པ་གཅོང་བ། 解小便，溲溺；གཅིན་པ་གང་བྱང་ས་གཅི། 不准随地小便！❷གཅིན་པ། 名词。溺，尿。བཤང་གཅི་འགྲུ་བ། 大小便不通。

གཅིག ❶ཡོངས་རྫོགས་དང་རིལ་བོ། 形容词。全部，完整：མི་ཆ་གཅིག 整个一生。ཉིད་ཅིད་གཅིག 做就一股劲地做。རྒྱག་ན་རྒྱག་གཅིག 打就一个劲地打。སྙིང་གཅིག་ཤེམས་གཅིག 全心全意。མཐའ་གཅིག་དུ་ལེགས་པ། 尽善尽美。གཅིག་དུ་ཆ་མི་མཐུན་པ། 全然不同。❷བྱ་ཚིག་གི་སྟོན་དུ་སྤྱད་ནས་དེའི་ལན་གཅིག་གམ་ཐེངས་གཅིག་གི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་ཐྱད་ཚིག 代词。某一，一下，一次。用于动词前面，指示一次的代词：ཁྱོད་ཀྱིས་གཅིག་གོང་དང་། 你来说一下！ང་ལ་གཅིག་སྟོན་དང་། 让我看一下！ཁོ་ལ་གཅིག་བལྟས་ནས་ཕྱིན་སོང་། 看了他一下就走了。རྒྱག་པས་གཅིག་པ་རྒྱབ་ནས་བསད་པ། 用棍子一下打死。གཅིག་འཕྱོ་རྩིས་ཤོད། 打算去一下。❸གངས་ཀྱི་གཅིག་སྟེ། གངས་ཀ་རིལ་བོའི་

ཐུང་མཐའ། 数词。一，一个。最小的整数：དད་བཅུ་སྨན་གཅིག 百病一方。ཚིག་བཅུ་དོན་གཅིག 百句一义。གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན། 互相依赖。མང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་བ་དང་། གཅུར། འོད་དཀར་ཅན། རི་བོང་ཅན། བས་རྒྱ་བཅས་སོ།

གཅིག་ཀ། གཅིག་དེ། 一者，其一，之一：མང་ཚོགས་གྱས་ཀྱི་མི་གཅིག་ཀ། 群众中的一分子。

གཅིག་རྐྱང་། གཅིག་པུ་རྐྱང་རྐྱང་ངམ་ཐུ་མེད་ཚིག་རྐྱང་། 单独，无双，唯独；མི་ཚང་གཅིག་རྐྱང་། 单家独户。ཞིང་ལས་གཅིག་རྐྱང་། 单一农业。རང་ཉིད་ཁོ་ན་བདེ་འདོད་ཀྱི་བསམ་བློ་གཅིག་རྐྱང་གོངས་པ། 只考虑个人的安乐。

གཅིག་རྟེན་གཅིག་བྱེད། གཅིག་ལ་གཅིག་གིས་ཐན་གདོད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ། 相互为缘，互为条件，互相影响。

གཅིག་སྒྲིས་དབང་ལག ཚིག་སྒྲིས་དཔང་ལག་དང་འདྲ།

གཅིག་གི་སྟོག་ལ་ཅན། སྟོག་པ་ཅན་ཀྱི་རྟུན་ཀྱི་རྣང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དབེ་དོན་གཉིས་ཀ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་རྒྱང་ཀྱི་ཚེན་དུ་རྟོག་ཅིང་། ཁྱད་ཚོས་གཅིག་གིས་འདྲ་བ་ལས་སྟོག་སྟེ་མི་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་རྟུན་ཞིག 单面翻案。前文以若干共同形态，说明比方和被比事物二者相同，随又举出一个特殊状况以说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

གཅིག་གོ་བཅུ་ཚོང། གཅིག་གིས་བཅུའི་ཚོ་ཚོང་པ། 以一当十，以一抵十。

གཅིག་ཀོ་གཉིས་ཚོང། གཅིག་གིས་གཉིས་ཀྱི་ཚོ་ཚོང་པ། 一举两得，一搭两用。

གཅིག་སྡུད། ཁག་ཁག་མ་ལིན་པར་གྱུར་པ། 统一，合一，合而为一：ཚོང་བྱ་གཅིག་གྱུར། 合为一体。ཟུང་རྩེ་གཅིག་གྱུར། 齐心。རིས་འཇོད་གཅིག་གྱུར། 认识一致。

གཅིག་བྱོགས་གཅིག་རྒྱབ། གཅིག་ལ་གཅིག་གིས་ཕན་པ། 互助。互相援助。

གཅིག་སྡུལ། (1)ཐོག་གས་གཅིག་ཏུ་སྡུལ་བ། 统一，集中，རྩོག་རུ་གཅིག་སྡུལ། 团结一致。སྟོབས་ཤུགས་མཐའ་དག་གཅིག་སྡུལ་བྱེད་པ། 集中一切力量。(2)རྩོང་ཞིག མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་ཤག་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ཞར་ཐོའི་ངོས་སུ་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་བྱག་ཆེན་ཤུམ་མདོང་ཡོད། 久治。县名。在青海省果洛藏族自治州东南部。县人民政府驻智清松多。

གཅིག་ངང་གཅིག་སྐྱོང། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ངང་སྐྱོང་པ། 互相鼓励，互相促进：ཐན་ཚུན་གཅིག་ངང་གཅིག་སྐྱོང་བྱས་པས་ལས་ཚོད་ཆེན་པོ་བྱུང་སོང། 互相鼓励，工作效率提高了。

གཅིག་ཏོག གཅིག་པུ་ཞིག 单一，孤独，单独：ནགས་ཚལ་སྐུག་ཝའི་ཁྲོད་དུ་མི་ གཅིག་ ཏོག་ འོག་པ། 单人通过密林。

གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས། ཐུང་ཐུང་དང་། ལྔག་ཆད་ནོར་གསུམ་མེད་པ་གསལ་བོར་སྟོན་པ། 一一，一五一十，如数：གཞུང་ཁྲ་ནང་གསལ་ཚང་མ་གཅིག་ གཅིག་ གཉིས་ གཉིས་ སུ་ རྩིས་ སྐྱབ་ཡོད། 按照清册，如数点交。དེང་སང་གི་གཏམ་གསར་གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་སུ་ཞུ་པ། 最近新闻，一一叙述。

གཅིག་སྡོམ་གས། ལས་ཀ་འགའ་ཞིག་མི་གཅིག་གིས་ཆབས་ ཅིག་ དུ་ འགན་འཁྱེར་པ། 兼任；གཅིག་སྡོགས་ དགེ་ ཚན། 兼职教师。 དོ་དམ་གཅིག་སྡོགས། 兼管。ལས་འགན་གཅིག་སྡོགས། 兼任。

གཅིག་ཚོག སྟེ་གཅིག་གིས་གོ་མང་པོ་ཚོད་པ། 兼

具，兼备。一物有多种效用：ཆོན་གོས་གཅིག་ཚོག་ཆོག 服饰兼备。ཆོན་པ་འདི་ ཉིད་ དྲྭ་དང་ མཛེས་ པ་ གཅིག་ཚོག་རེད། 这件衣服，温暖华丽，两者兼备。

གཅིག་འཛུགས་གཅིག་ཟངས། ས་གནས་གཅིག་ལ་ཞོད་འཇགས་དང་ས་གནས་གཞན་ཞིག་ལ་ རྒྱང་ཆ་ལངས་པ། 此伏彼起，一治一乱。

གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད། བར་མེ་འཚད་པར་ མཐུད་ སྟངས། 纷纷，连续不断，接二连三：ཐུབ་འབྲས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་ ཐོབ་པ། 接连获得成果。ཆུལ་ཁྲིམ་གཅིག་རྗེས་ གཉིས་ མཐུད་ ཀྱིས་ བྱངས་པ། 连续取胜。ཚམ་ རྒྱས་ གཅིག་ རྗེས་ གཉིས་ མཐུད་ དུ་ ཐྱང་། 接连失败。

གཅིག་ཉིད། གཅིག་ཁུའམ་དེ་ཁོ་ན་རང་། 单独，唯一。

གཅིག་གཉིས། ཁ་ཤས་སམ་འགའ་ཞིག —二，少数，个别：མི་གཅིག་གཉིས། 个别人。

གཅིག་སྙིང་གཅིག་གཏད། ཚན་ཚུན་ཡིད་ཆེས་ ཅའམ་ བློ་གདད་པ། 相信，相互信任。

གཅིག་ཏུ་མཛེས་པ། (1)རྒྱུན་མེད་མཛེས་པ་ཤ་སྟག 十全十美。(2)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞིག་ གི་མཚན། 独妙菩萨。

གཅིག་ ཐོག་ གཉིས་ བརྩེགས། རྣམ་ པ་ རིམ་ བཏེགས། 重叠，重重，层层，屡屡，ལས་ ཁྲིངས་ མང་པོ་གཅིག་ ཐོག་གཉིས་བརྩེགས་སུ་བཏུགས་པ། 重叠建立众多机构。གནས་ཚུལ་ བཟང་པོ་གཅིག་ ཐོག་ གཉིས་ བརྩེགས་ བྱུང་། 喜事重重，大好局面层出不穷。

གཅིག་མཐུན། རིགས་གཅིག་ཏུ་ གཞི་ མཐུན་པ། 一致，共和，相同：བསམ་པ་དང་ བློས་ མོལ་གཅིག་ མཐུན་དུ་ གྱུར་པ། 同心协议。

གཅིག་དང་ཐ་དད་བྱལ་བའི་མཚན་ཉིད། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏེ། སྤྲོས་བའི་མཐའ་ བཅུད་དང་བྱལ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ ནང་གསེས་ རིགས། 离一异性。空性本质之一，远离八种戏论的真实义。

གཅིག་དུ། གཅིག་དང་དུ་མ་སྟེ། རང་ཉིད་གཅིག་ དང་མང་པོ། 一异，一多。一体和异体：གཅིག་ དུ་གཉིས་སུ་མེད་པ། 非一非异。

གཅིག་དུ་བྱལ། གཅིག་དང་དུ་མ་ གང་ རུང་ དུ་ མེད་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་གཏན་ལ་ འབེབས་ ཐུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ཞིག 离一异，非一非异。抉择诸法实性，随于一异皆不存在之理。

གཅིག་དུ་བྱལ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ ཚིག་ ཆེན་པོ་ལྔའི་ནང་གེའོ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ རང་བཞིན་ དུ་ དབྱེ་བ། གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བྱལ་བ་རྣམ་ པར་ གནང་བའི་ ཚུལ་ སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ རྟོག་ པའི་ གཏན་ ཚིག་ ཆེ་ ཏེ། ལུ་གུ་ལྟ་ བུའི་ ཆོས་ ཀུན་ ཆོས་ ཅན་ བདེན་ པར་ མེད་ དེ་ བདེན་ པའི་ གཅིག་ དང་ དུ་ མ་ གང་ རུང་ དུ་ མེད་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ ཁྱབ་ བྱེད་ མ་ དམིགས་ པའི་ གཏན་ ཚིགས་ སོ། 离一异因。五大因之一。能观察一切事物本性、远离是一是异，宣说空解脱门之能遍不可得因。如云："芽等一切诸法，谛实无有，随与谛实是一是异之中皆无有故。"

གཅིག་དུ་བྱལ་ཀྱི་ བཏང་ བ། སྟོང་ ཉིད་ ཟབ་ བྱེད་ ཀྱི་རིགས་པ་ཞིག 离一离异观察。证明性空的一种道理。

གཅིག་ཏུ་བ། ཁ་ཐོད་རྣམས་ཀྱོགས་གཅིག་ཏུ་ ཚུད་ སྡུད་པ། 集中。集合于一处：དུས་ ཤུགས་གཅིག་ སྡུད། 集中力量。

གཅིག་ཚོམ། ཁྱོན་ གཅིག་ ཏུ་ སྡེལ་ བ། 总合，总结。统一合计。

གཅིག་ གནས། བརྟུ་ ཟངས་ ཚོང་ དུ་ སྡེལ་ བའི་

རྩེས་ལྷག་གི་གྲངས་གནས་དང་པོ། 个位。满十进位计算法的第一个数位。

གཅིག་པུ། ❶མཐུན་པ་དང་། ཐན་ཚུན་མཚུངས་པའམ་ཁྱད་མེད་པ། 形容词。相同，等同，没有差别，རིན་གོང་ཆེ་ཆུང་གཅིག་པ། 价格相同。གནམ་གཤིས་ཚ་གྲང་གཅིག་ཏུ། 气候寒暑相同。བསམ་བློ་གཅིག་པ། 思想一致。རོ་གཅིག་པ། 一味。味道相同，志气相合。ཁ་གཅིག་ཏུང་ཁོག་པ་མེ་གཅིག ངག་གཅིག་ཏུང་རྨི་ལམ་མེ་གཅིག 口同心不同，枕同梦不同。དགེ་ཚེན་གཅིག་གི་དགེ་སློག ཐ་མ་གཅིག་གི་བུ་སློག 同一师傅的徒弟，同一爹妈的孩子。❷མིང་མོ་བ་མ་མེན་བའི་ཆོས་ཏེ། རྟོག་བའི་སྣང་ངོར་ཐ་དད་དུ་མི་འཆད་པ་ཁ་པ་ལྟ་བུ། 名词。一，同一。非各别的事物，在思维中不现为异体者，如柱。

གཅིག་ པ་ ཅཀཀ་ བའི་ ཐ་ རྙེད། ཇི་ ཀྱེན་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་དུས་ལ་ལྟོས་པས་འདུས་མ་བྱེངས་ཐ་དད་པས་གཅིག་ཡིན་ན་ཅིག་གོས་ཡིན་པ་འགལ་བ། དཔེར་ན། བུམ་པ་གཅིག་གི་སྐད་ཅིག་སྔ་ཕྱི་ཐ་དད་ལྟ་བུའོ། 遮同一异。虽属同一质流，观待时间过去未来而生差异，若是其一，即与另一互相矛盾，如同一瓶，前后刹那瓶自不同。

གཅིག་པ་གཅིག་ཏུང་། དབྱེར་མེད་པ། 完全一样，十分相同，一模一样，མཆེ་མ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་རིས་གཅིག་པ་གཅིག་ཏུང་རེད། 一对李生子，相貌全相同。

གཅིག་པ་བཞི། གཅིག་པ་ལ་ལ་དབྱེ་ན། རང་ལྡོག་གཅིག་པ་དང་། ངོ་བོ་གཅིག་པ། རིགས་གཅིག་པ། རྟེན་གཅིག་པ་སྟེ་བཞིའོ། 四同一，四同。四种一致或相同：自反同、性同、类同和质同。

གཅིག་པུ། ཁེར་ཆུང་ངམ། ཁོ་ནའམ། ཀ་སྟག 唯一，单独，只有，རང་གཅིག་པུ། 只有自己。ཁོ་གཅིག་པུས་དབེ་ཚ་བློ་གཏིན་འདུག 只有他在读书。ང་ གཅིག་ པུང་ ལུས་ པ། 剩下我一人。གཅིག་པུང་གནས་ཤིང་གཅིག་ པུང་ཚུལ་པ། 独居独行。གཞན་ལ་མི་བརྟེན་པར་ གཅིག་པུང་ཚུལ་གསུམ་གྲུབ་པ། 不依靠别人，孑然自立。གཅིག་པུ་དབེན་པ་ནས་འདུག 独居僻静之地。གྲོགས་མེད་ གཅིག་པུ། 孤独无友。 གཅིག་པུས་རྩམ་འཛིན་བྱེད་པ། 独自把持。 གཅིག་པུས་བཙན་གཅོད་ བྱེད་ པ། 独自决断，个别裁决。ཅ་ཅོ་ ཅ་ཅོའི་ནང་ནས་ཐུང་ཐུང་ཡིན། ཐུང་ཐུང་ནང་ནས་གཅིག་ པུ་ཡིན། 多数中的少数，少数中的唯一。

གཅིག་པུ་མ། ཁེར་ཆུང་གི་མི་རིགས། 单身妇女。

གཅིག་པུང་གནས། (མཛེན) རི་དྭགས་བཟེ་རྟག། 独居。犀牛、麟的异名。

གཅིག་པོ། 形容词。(1)ཁེར་ཆུང་། 单独，唯一：ཁོ་རང་གཅིག་པོར་ཡོང་བ་རེད། 他一人来的。(2)གཞན་བཟམ་ཅིག་གོས། 另外一个。མི་ གཅིག་པོ་དེ་ཡོང་མི་འདུག 另外一个人没有来。དོན་གཅིག་པོ་དེ་བསྒྲུབ་དགོས། 另一件事要办。

གཅིག་ཕན་གཅིག་ཚྲོགས། གཅིག་གིས་ གཅིག་ལ་ཕན་རོགས་བྱེད་པ། 相辅相成，互利互助：ཚྲོང་པ་ཁྱིམ་མཆེས་ཆགས་སྡང་མེད་པར་ གཅིག་ཕན་གཅིག་ཚྲོགས་བྱེད་པ། 街坊邻居不分亲疏，互利互助。

གཅིག་འཕངས་གཅིག་ཆགས། གཅིག་ ཡར་ འཕངས་ཞིང་གཅིག་མར་ཆག་པ། 此起彼落，一涨一跌：ཁྲལ་གང་གཅིག་འཕངས་གཅིག་ཆག་ཅི་རིགས་ཡོང་། 市场物价，各有涨落。

གཅིག་འབྲེལ་གཅིག་མཐུད། རྒྱུན་པར་མ་ཆད་ དུ་མགྱད་པ། 连锁。一个接着一个地，连续不断：ལས་རྒྱུན་གཅིག་འབྲེལ་གཅིག་ མགྱད་བྱེད་པ། 工作过程，一环接一环。

གཅིག་བྱས་གཉིས་བྱུབ། ལས་ཀ་གཅིག་བྱས་ནས་དོན་དག་གཉིས་འགྲུབ་པ། —箭双雕，一举两得；ཐབས་རྩལ་མཁས་པས་ལས་དོན་གཅིག་བྱས་གཉིས་གྱུབ་བྱེད་པ་རེད། 办法巧妙，所以工作能够一举两得。

གཅིག་བྱས་ན། མ་རིས་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་ཅིག 也许。表或然之词：གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་སང་ཉིན་ཨང་ཤི་ཨད་འོང། 也许他明天要来。ཁྱོད་རང་གིས་ཚོད་ཅིག་ཟློས་དང་། གཅིག་བྱས་ན་འཕྲིང་བྱུབ་མདོག་ཁ་པོ་རེད། 也许能够拿动，你试一试看！

གཅིག་མིན་གཉིས་མིན། ཡང་ཡང་། 屡屡，反复，一再，ཚཁས་ཟོ་གཅིག་མིན་གཉིས་མིན་བྱུང་སོང་། —再发生事故。

གཅིག་ཚིག བོད་ཨིག་ལྟར་ན་རྣམ་དཀྱེ་དང་པོ་དེ་ག་རང་གཅིག་ཚིག་ཡིན། 单数词。藏语第一格名词即是单数词。

གཅིག་མཚུངས། གཅིག་པ་ནང་བཞིན། 相同，一致；དམིགས་ཡུལ་གཅིག་མཚུངས། 目的相同。གོམ་སྟབས་གཅིག་མཚུངས། 步调一致。

གཅིག་སྒྲུམ། ཨ་ལྷིལ་ཏེ་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་འདྲིལ་བ། 一并，合并，合为一体，结成一团。

གཅིག་ཡིད་གཅིག་ཆོས། པས་ཚུན་ཚོ་འཁེལ་བ། 互相信任，ཡུན་རིང་སོང་མཚམས་སུ་པས་ཚུན་གཅིག་ཡིད་གཅིག་ཆོས་བྱུང་སོང་། 时间长了，就会相互信任。

གཅིག་རེ་གཉིས་རེ། རེ་གཉིས་ཏེ་ཉུང་ངའི་དོན། 一二，个别，少数一两个；མི་ངན་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ། 个别坏人。འགྲོ་ཐེངས་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་ལས་མེད། 只去过一二次。

གཅིག་ལ་གཅིག་སྟོས་ཀྱི་རབ་ཞེལ། རབ་ཞེལ་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱི་དང་གསེས་ཤེག བཟོད་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོའི་སྣང་ཚུལ་ནས་བཤད་ནས་ཅིས་ཀྱང་ཤེས་དགོས། ཞེས་བྱ་ཞེས་བྱེད་དམ། ཞེས་བྱ་ཞེས་བྱེད་གཅིག་ལ་གཅིག་ཟློས་ཀྱི་རྒྱུན་ཞིག 观待间杂。一首诗歌中，杂用几种不同的修辞方式，形成互相观待关系的修辞方法。

གཅིག་ལམ་གཉིས་འདེབས། གཅིག་བཤད་གཅིག་གིས་མ་ཐུན་པར་ལན་འདེབས་པ། 顶嘴，顶碰，顶撞。

གཅིག་ལམ་གཉིས་ལམ། ཚིག་རེ་ལ་ཚིག་རེས་ལན་བྱེག་པ། 还口，回嘴，加倍反驳；མེས་བཟང་ཀིས་བཤད་པའི་བསྟན་བྱང་མི་ཐུན་པར་གཅིག་ལན་གཉིས་ལན་བསྐྱེགས་པ། 不听善良的教导，反而一再顶回。

གཅིག་ཤེས་ཀུན་ཁྱོལ། ཚིག་དོན་གཅིག་ཤེས་པས་གཞན་ཀུན་ཤུགས་ཀྱིས་ཚོ་བ། —懂全懂，一通百通，举一反三。

གཅིན་འཁྱགས། ཁང་པ་དང་། རྒྱུ་ཁྱོག་གི་གནས་སུ་རྡེའུ་འཛེལ་བ་སོགས་ཀྱི་རྐྱེན་བྱས་ནས་གཅིན་པ་འབབ་མི་ཐུབ་པ་འགྱགས་པར་ཁྱུང་པའི་དོན། 癃闭。膀胱尿道中，因结石等引起小便阻闭不通之症。

གཅིན་སྐྱེ། ཆུན་ཅན་ཡུལ་དུ་རྒྱུན་རིང་སྟོད་པ་དང་བད་ཚོལ་འཛེལ་བ་སོགས་ཀྱིས་རྐྱེན་ཐྱིས་རྒྱུན་ལྡན་མ་ཡིན་པ་གཅིན་པ་ཁྱུང་ས་ཡིན་དོན། 尿频。久居卑湿之地，痰湿过盛，引起小便次数繁多或失禁之症。

གཅིན་སྐྱག དྲི་ཆུ་དང་དྲི་ཆེན། 粪便，屎尿。小便和大便。

གཅིན་དྲིག དྲི་ཆུའི་དྲིག་པ། སྐྱེན་པས་དེ་གཞིར་བཅུང་ནས་ནད་གཞི་བཏུག་དཔྱད་ཐེབ་ས་ཞིག 小便沉淀物。藏医据以诊断病源者。

གཅིན་པ། དྲི་ཆུ། 名词。尿，小便，溺。佛书译为前溲、二指；གཅིན་པ་བྱེ་བ། 想解小便。

གཅིན་དྲི་ཀ་བ། 有尿臊气。གཅིན་པ་གཏོང་དུས་གསང་སྐྱོད་དྲན། 撒尿时想起厕所。喻同临渴掘井。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱུན་འཐབ་དང་། དྲི་ཆུ། མེ་བསྐྱོད་པ། རབ་འཇུག་བཅས་སོ།

གཅིན་ཕྱི་ལས། གཅིན་པ་དང་སྐྱག་པ། 便秽，大小便。

གཅིན་བཟེད། ཆབ་ཏོག་གམ་གཅིན་སྣོད། 溺器，便壶。

གཅིན་ལམ། གཅིན་པ་འཐབ་ལམ། 尿道，输尿管。

གཅིན་ཁ། ཁ་མིའི་རིགས་ཤེག 马勃。俗称马尿菌。

གཅིན་ཤོར། གཅིན་པ་དབང་མེད་དུ་འཆོར་བ། 遗尿。

གཅིན་སྐྲི། དྲི་ཆུ་རྒྱུན་ལྡན་གཏོང་མི་སྲུབ་པ་འཚག་དཀའ་བར་གྱུར་པ། 淋漓症。小便失常、淋漓难禁之病。

གཅིའུ། གཅེའུ་དང་འདྲ།

གཅིའུ་ཆ་བཀྲ། བཤང་ལམ་ནང་ཆ་ཚོད་པ་འབྲིད་ཅིའི་ཆེ་ཐུང་ཆ་མདའ། 洗痔器。洗涤直肠及痔疮的器具。

གཅིར་བ། (ཐ་དད་པ) འཛིར་བ། 捏，拧，夹，挟，རྡོ་གཉིས་བར་དུ་ལག་པ་གཅིར། 手被夹在两块石头中间。རས་རྨྱུག་པའི་ཆུ་ལག་པས་གཅིར་བར་བྱ། 用手拧去湿布的水。

གཅིལ། གཅི་བའི་སྐྱལ་ཚིག

གཅིལ་བ། གཅི་བའི་འདུལ་བ།

གཅུག་གལ། དོ་གལ་ལམ་ཁག་འགག། 关系，紧要，要点。

གཅུག་ཅོ། ཀུག་ཀུག་གམ་འཁྱོག་པོ། 形容词。弯曲，迂曲。ཤིང་གཅུ་ཅོ། 曲木。ལམ་གཅུ་ཅོ། 弯路。

གཅུ་བ། (ཐ་དད་པ) གཅུས་པ། གཅུ་བ།

གཅུས། སྒྲིམ་པ། 拧，绞，扭紧，གཅུས་གཅེར་གཅུ་བ། 拧紧螺丝钉。ལུས་ཀ་གཅུས་པ། 揪扯肌肉。གོན་པ་ཆུར་བཀྱུས་ཏེ་གཅུས་པ། 衣服洗后拧干。

གཅུ་ཚེམ། འཚེམ་ཅོ་ཀུག་སྦྱངས་ཤེག 织补。依照织纹，纵横补缀。

གཅུ་འཇེར། གཅུས་ཏེ་སྐྱེས་བའི་ཤིང་གི་འཇེར་པ། 木疖，树疖。树干上扭曲生长的瘿疣状物。

གཅུ་རུ་ཚ་ཅོ། གོང་ཅོའམ་རང་ཤེད་ཚ་ཅོ། 顽固，倔强，执拗。固执己见：གཅུ་རུ་ཚ་ཅོའི་མི། 执拗的人。

གཅུགས་མཚམས། (མངོན) གཅོ་ཅན། 和好者。狡诈者的异名。

གཅུགས་ལྡན། མཉེའ་མཐུན་ཅན། 亲近，和睦，和好。

གཅུགས་པ། མཐུན་པའམ་མཉེའ་བ། 形容词。和好，亲近，亲密。ཕིད་གཅུགས་པ། 投契，同心，亲近。གཅུགས་མེད་བྱས་པ། 使不和好。挑拨离间。ཚན་ཆུན་གཉིས་རས་མཐུན་ཞིང་ཕིད་གཅུགས་པའི་ཐྲོགས་པོ། 莫逆之交。

གཅུགས་པ་སྒྲུ་བ། ཕིད་མཐུན་གྱི་གཏམ་སོད་པ། 说和，修好。佛书译为说信顺语、说爱语。

གཅུང་། ཨ་མ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་སྲུན་གཞོན་པ། 名词。同胞弟妹。同父母所生之年幼者：བྱ་དང་བུ་མོ་གཅེན་གཅུང་རྣམས། 兄弟姊妹。

གཅུང་དཀའ་ཅོ། སྟོན་པ་ཁངས་ཀྱས་ཀྱི་གཅུང་པོ་དཀོན་སྐྱབ་ཅིག 从弟阿难。释迦牟尼从弟，为其及门弟子之一。

གཅུང་ཙོན་ཚོད་ཚོན་ཀྱབ། སྐར་ཆུལ་ཀོ་ཞིག་ཆེན་མ་འདས་ཅིག་ཏུ་སྐས་དོན་གྱུབ་ཟེར་བ་ལུས་པ་དེ་དང་། ཆུན་མའི་སྐས་དོན་ཚོད་ཟེར་བ་གཉིས་མཚའ་མཐུན་ཆེན་ཀོ་ཚོད་ཀྱང་། ཆུན་མས་དོན་ཚོད་ལ་ཆུལ་ཀོའི་ཚོ་འཕངས་འཐོབ་ཐབས་

ཉིད་ཆེད་དོན་གྱབ་ཆུང་འབྲད་གཏོང་དུས་གཅེན་གཏུང་གཉིས་འཐལ་མ་ཐོད་པར་མཉམ་དུ་བྱས་ཕྱིན་པའི་ལམ་བར་དཀའ་ཚགས་སྣ་ཚགས་བྱུང་ནས་ཐན་ཚུན་ཁ་འཛོར། ཕྱིས་དོན་གྱབ་ཆུལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་གི་ཆུལ་ཐིའི་མཁར་པར་ཕྱིན་ནས་ཆུལ་པོ་བྱས་པ་དང་། རང་གིས་གཏུང་ཐོ་དོན་ཡོད་བཅལ་ཏེ་རྟེད་ནས་ཐ་མེས་ཀྱི་ཆུལ་ཁབ་ལ་བསྒྲལ་པས་ཐབ་ཆུལ་ཤེན་རྒྱ་ཡི་ཆུལ་པོ་དེ་ཉང་དོན་ཡོད་ཀྱང་རང་ཆུལ་ཀྱི་ཆུལ་པོར་དཔང་བསྒྲུབ་པ་ཞེས་རྣ་སྒྲུང་ལས་བྱང་བའི་ཚུལ་འདི་དག་པཉ་ཆེན་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་སོགས་མཁས་པ་རྣམས་བྱོན་དང་། ཨི་དམངས་ཚོས་རྣམ་ཐར་དང་། ལྷ་མིའི་འཁྲབ་གཞུང་དུ་བསྟོགས་ཡོད། 顿月顿珠弟兄。神话故事两人物。某国王前妻遗子顿珠，后妻生子顿月，兄弟十分友爱。后妻欲为顿月谋得王位，设计放逐顿珠，二人乃双双逃走，途中经历种种艰苦，遂致失散。后来顿珠，于邻国娶公主为妻，得以为王，寻得顿月送还故国，使得承袭父亲王位。故事原出《炼尸记》，后经班禅洛桑也协及民间艺人等分别编成说唱本和剧本。

གཏུང་ཅི། ཕ་མ་གཅིག་པའི་བུ་སྲིན་ཆུང་བ། 名词。胞弟，弟，弟弟。

གཏུང་མོ། ཕ་མ་གཅིག་པའི་བུ་མོ་སྲིན་ཆུང་བ། 名词。胞妹，妹，妹妹。

གཏུད་ཅོར། (རྟིང) (1)དོ་གལ་ཆེན་ཐིའི་གནད་ལ་ཅཀར་ནས་ལས་འགན་སྐྱབ་ཏུ་ བཏུག་པའམ་དེའི་སྐོ་ནས་བཏུལ་བ། 监督完成，强迫就范。(2)གཏན་ལ་ཕབ་པ། 择定，选择决定。(3)བདག་གཉེན་མི་ཉིད་པ། 不照管。

གཏུན་པ། འཇུག་པའི་དུ་ཕུ་བའི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག་དང་མ་འདྲབས་པ།

གཏུབ་བ། (མ་དད་པ)བཏུར་བ། བཏུར་བ། ཆུར།། (1)བར་དུ་འཆོར་བ། 挤进，压入，夹紧：མི་མང་ཐིའི་ཁོད་དུ་པཏུར་བ། 挤在人丛中。གཟེར་བུ་གཏུར་གྱིས་འབྱིན་པ། 夹住钉子，将其拔出。(2)ཅི་ཐུ་གཏོལ་མེད་དུ་གཏོང་བ། 迫使，逼进。强力压迫：ཕྱི་མ་མཆེས་ཆུ་ཚོག་གཏུར་སར་ཕྱིད་པ། 以邻为壑。དཀའ་བའི་གནས་ལ་ གཏུར། 遇处困境。དགྲ་དམག་འཕྲང་ལ་བཏུར་ནས་ཐང་ཐབས་མེད་པར་བྱས། 迫使敌军陷入狭路，无法逃脱。(3)འཇུར་བའི་མ་ངོངས་པ།

གཏུས། གཏུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

གཏུས་ཐིག པད་མའི་འདབ་མའི་སུ་ཁྲུད་ཕུ་བྱའི་ཐིག 弧线，曲折如荷叶边沿之线条。

གཏུས་དྲང་། གཏུས་གཟེར་གྱི་གཟེར་གདན། 螺丝钉垫圈。

གཏུས་གདན། མོ་གཏུས་ཀྱི་མིང་། 螺丝帽。

གཏུས་པ། གཏུ་བའི་འདུས་པ།

གཏུས་ཕྱེར། གཏུས་རིས་ཅན་གྱི་ཕུར་ པའམ་ཚོ་གཏུས་ཀྱི་མིང་། 螺丝钉，公螺丝。

གཏུས་བྱ། གཏུས་རིས་ཅན་གྱི་གཟེར། 名词。螺丝钉；ཚོ་གཏུས། 公螺丝。མོ་གཏུས། 螺丝帽。

གཏུས་གཟེར། དང་རིས་ལྡན་པའི་གཟེར་ཏེ་ཚོ་ གཏུས་དང་མོ་གཏུས་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། 螺丝钉、螺丝帽的总称。

གཏུས་ཐེམ། (1)གཏུས་གཟེར་ལྟར་ཁྱེར་ཀྱི་རི་མོ། 螺形纹。(2)ཀྱིམ་ཆུག་པའི་མིང་། 扭住，拧住；ལག་པ་གཏུས་རིས་བསྐོར་པ། 扭转手臂。

གཏེ། ཐུར་བོད་ཀྱི་རུས་ཆེན་ཞིག 名词。杰氏。古代西藏一大氏族名。

གཏེན། ཕ་མ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་སྲིན་ཐན་པ། 名词。胞兄，胞姊。同父母所生之年长者。

གཏེན་ཀྱིས་ཟོག་ པ། (རྟིང) ཪ་ པ་ནས་ཆུབ་འགལ་དུ་སོང་བ། 根本违背，完全违背。

གཅེན་གཉིས། སྐུན་མཆེད་ཅན་གྱེས། 同胞。同父母所生的兄弟姊妹之总称。

གཅེན་ཚོང་། ཁའི་ནང་འབྱམ་ཐོང་མང་དུ་སྐྱེས་ནས་རྒྱག་རྩུ་འབྱུང་བའི་ཁ་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 口疮。口腔内生起很多溃烂丘疹，甚为疼痛的病。

གཅེན་ཤོ། ཕ་མ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་བུ་སྐུན་གྱིད་པ། 名词。胞兄，兄，哥哥。

གཅེན་ཨ་མ། ཕ་མ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་བུ་མོ་སྐུན་ཅན་པ། 名词。胞姊，姊，姐姐。

གཅེམ་ཙི། (ཡུལ) སྐབ་པོའམ་ཕྱ་ཙི། 形容词。单薄，薄弱：ཕྱུ་པ་ཅུ་ཅང་གཅེམ་པོ་ཞིག་གོན་འདུག 穿着一件很单薄的衣服。ཁང་པ་འདིའི་ཤིང་ཆ་ཚང་མ་ཤིན་ཏུ་གཅེམ་པོ་ཞིག་འདུག་པས་ཕྱག་འཚེར་ཡོང་བ་མི་འདུག 这座房子的木材很不结实，不能经久。

གཅེའུ། 名词。(1)དུ་བ་རྡུབ་ཅིད་སྐུ་གུ་རིང་པོ་ཞིག 烟袋，长管烟袋。(2)ལྟག་ཁངས་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་སྐུ་གུས་སྐྲན་བཤང་ལས་ནས་ནང་དུ་འཕུལ་བར་ཅིད་པའི་ཚེ་བྱད་ཀ་ཡངས་ཤིང་རྩེ་མོ་དོག་པའི་སྐྱབས་ཅན་ཞིག 灌肠管。用铜铁等制成，从肛门灌入药水的漏斗管。

གཅེར་སྒོལ། (མངོན) གོན་པའམ་གོས། 护裸体。衣服的异名。

གཅེར་ཐྲོལ། ཐོལ་ལུགས་ཅིན་ཚོ་བཞིའི་ནང་གཅིས། རང་བྱུང་ཀི་རིག་པ་ལ་ཚོགས་བཏུད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀུང་ཁུལ་ཁུལ་ཅན་ གཉིས་ སུ་མེད་པ་སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་ཐོག་ཁམ་ཅན་ཅང་བཞིན་ཐྲོས་ཐོལ་བས་གཅེར་ཐྲོལ་ཞེས་བྱའོ། 裸露解脱。旧密大圆满四种大解脱法之一。本智中一切八种识身，心境无二无别，一刹那顷，顿得自然解脱，故称裸露解脱。

གཅེར་སྒྲིབ། (མངོན) གོན་པའམ་གོས། 覆蔽裸体。衣服的异名。

གཅེར་བུ། སྒྲིབ་གཡོགས་མེད་པའམ་དམར་རྩེན། 形容词。裸露，赤裸。全无掩蔽，裸露无遗：ལུས་གཅེར་བུ། 裸体。རང་གཟུགས་གཅེར་བུར་མངོན་པ། 原形毕露。མི་ངན་ཏེ་རྩེས་སྐྱེད་གཅེར་བུར་བཏང་པོཏ་པ། 歹徒罪行，揭露无遗。

གཅེར་བུ་གཉེར་ཀྱི་བཟུ། རྒྱར་ཀུ་གར་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བ་རྒྱལ་བ་པའི་སློབ་པ་ཞེག 尼犍陀若提子。古印度耆那派或离系派祖师名。离系派又译作耆那派。

གཅེར་བུ་པ། རྒྱར་ཀུ་གར་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཞིག་གཅེར་བུ་ལ་ངོ་ཚར་མི་འཇེད་པས་འཇེམ་མེད་པ་དང་ཐལ་བ། བྱ་གས་སུ་ལྷོམ་བྱ་ཞིང་ཤས་ཀྱེ་རྒྱུ་ཞེས་གྲགས་ས། འདི་ས་འདོད་པའི་ཚིག་དོན་དཀྲུ་ནི། ཐོག ཟག་པ། སྡོམ་པ། ཅེས་པར་ཚུ་བ། འཆིང་བ། ལས། སྡེག་པ། བསོད་ནམས། གནང་བ་རྣམས་ས། ཡང་དག་འཁོར་ལས། ཐྲག་ལྡན་དང་། ཐྲག་ལྡན་མ་ཡིན་པ། ཟག་པ། སྡོམ་པ། ཐྲང་པ། བཅིངས་པ། འཕངས་པ། འགྲོ་བ། བོང་པ་སྐྱེ་དགུར་འདོད་པར་བཤད་དོ། 离系子，裸形派。古印度一教派名。创始人离系子不惭裸体，因名无惭派；以灰涂身，因名涂灰派；流浪远方，因名周游派。此派所承许之九句义为命、漏、律仪、老、缚、业、罪、福和解脱。时轮中所说九句义为有命、非有命、漏、律仪、所断、缚、跳跃、去和来。

གཅེར་བུ་པ་ལ་ཟས་སྦྱིན་པའི་སྡུང་ཉིད། ལྷུང་ཉིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་ པར་ ཕྱི་ རོལ་ པ་ ལ་ གཏོགས་པའི་ཚ་མོ་ལ་ཟས་སྦྱིན་པ། 授食裸体者。九十单堕之一。谓若无特殊因缘用自手授食给外道男女。

གཅེར་བུ་བ། (1)གོས་མེད་དམར་ཉེང་གི་མིང་། 赤身露体者，裸体者。(2)གོན་པ་མ་གོན་པའི་

བྱ་མོ། 裸体妇女。

གཅེར་བུའི་བཀྲལ་ཁྲག། རྡང་ཆུ་གང་ཆུ་གྱབ་མཐའ་སྣུ་བ་ཞིག་གི་དཀའ་ཐུབ་སྤྱད་ལུགས་ཤིག 裸形戒。离系派奉持的赤身裸体之戒。

གཅེར་མོ། བྱད་མེད་གཅེར་བུ། 名词。裸体妇女。

གཅེར་འཛིན། མངོན་སུམ་དུ་འཛིན་པ་དང་། དམར་ཛེན་དུ་རྟེ་བ། 当真，信以为真，认为真实：གཡོ་སྒྱུའི་གཏམ་དང་གཏམ་དུ་གཅེར་འཛིན་མ་ཁྱེད། 勿以诡词为真话；གང་བཤད་གཅེར་འཛིན་ཁྱེད་པ། 所说一切，信以为真。

གཅེས་སྐྱོང་། བྱམས་ཤེམས་ཀྱིས་སྐྱོང་བ། 养护，爱护，珍摄；གཅེས་སྐྱོང་གང་ལེགས། 爱护备至。

གཅེས་བཏུས། མཁོ་ཆེ་བའམ་ལེགས་ཤོས་སྡིང་ཚོ་རྣམས་བསྡུགས་པ། 精选，选集：དེའི་ཚེ་འདི་གཞུང་མང་པོ་ནས་གཅེས་བཏུས་བྱས་པ་ཡིན། 这本书，是从许多书中精选出来的。

གཅེས་བསྡུས། གཅེས་པའམ་སྡིང་པོ་རྣམས་ཐོབ་གཅིག་ཏུ་བསྡིལ་བ་སྟེ་ཆུས་པ་ཐུང་བསྡུས་པ། 集要；ཤེགས་བཤད་གཅེས་བསྡུས། 嘉言集要，格言选集。

གཅེས་རིན། སྡིང་རྡོར། 珍宝，珍爱之物，贵重财物；གཅེས་རྡོར་བདག་ཉར་ཐེབ་པ། 保存珍宝。

གཅེས་པ། (ཐ་དད་པ) བརྩེ་མཐོང་ངམ་གཅིག་ཆེན་པོ་ཐེབ་པ། 珍爱，爱惜，珍重：མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་མི་དམངས་རང་གིས་གཅེས་པ། 人民自己爱人民的国家。སྤྱི་རྫས་ལ་གཅེས་པ། 珍惜公物。གཟུགས་པོའི་བདེ་གཞང་ལ་གཅེས་པ། 爱护身体健康。

གཅེས་པོ། གལ་ཆེ་བའམ་གཅིགས་ཆེན་པོ། 形容词。爱惜，重视，珍贵：སྤྱི་རྫས་ལ་གཅེས་པོ་ཐེབ་པ། 爱护公物。

གཅེས་ཐྲས། མཐོང་ཆེན་རྣམ་ཅ་ག་དག་པོ། 珍视，爱惜，爱护；སྤྱི་རྫས་ལ་གཅེས་སྐྱོང་། 爱护公物。མཛའ་བཤེས་ལ་གཅེས་སྐྱོང་ཐེབ་པ། 珍惜友谊。རོང་ཁྱི་སྡིང་པོར་བསྒྲུབ་ནས་གཅེས་སྐྱོང་ཐེབ་པ། 当做宝中宝加以爱护。

གཅེས་བྱུག རྩ་བ་ཆེན་པོ་ཐེབ་པའི་ཕྱུ་ཀུ། 宠儿，娇儿，爱子。

གཅེས་བྱུག་མ། ཕ་མས་གཅེས་སྐྱོང་ཚང་མེད་ཐེབ་པའི་བུ་མོ། 爱女，娇女。受父母爱护备至的女儿。

གཅེས་མིང་། བརྩེ་དུང་གིས་འབོད་མིང་ཟླ་དྲུག 爱称。亲昵的称呼。

གཅེས་འཛིན། རྩ་བ་ཆེན་པོར་སྡིང་པོ་བའམ་གཙོ་ཆེན་པོ་ཐེབ་པ། 重视，爱重；རང་ཤེད་གཅེས་འཛིན་ཐེབ་པ། 自以为了不起。མཁས་པས་མཁས་པ་གཅེས་པར་འཛིན། དཔའ་བོས་དཔའ་བོའི་ལར་ཆུ་ཤེས། 人才重人才，英雄识英雄。

གཅེས་ཡངས། གཅེས་དགས་ནས་ཆགས་པའི་ངན་ཚོས། 愤纵，娇惯；ཁ་ཅང་ཐུམས་དུགས་པས་གཅེས་ལང་ལ་ཤོར་པ། 过分溺爱，娇惯成性。ཕྱུ་ཀུ་གཅེས་ལང་ལ་བཏང་པ། 愤纵了孩子。

གཅེས་སྐྱང་། གཅེས་སྐྱས་ཐུས་ནས་སྐྱང་བ། 爱护。

གཅོ་བོ། (རྟིང) ཀུག་པོ་དང་འབྲིག་པོ། 弯曲，歪斜。

གཅོག་ཚ། འབོར་ཐོག་ནས་འཕྲོ་ཚ། 减轻部分，减免率。

གཅོག་པ། (ཐ་དད་པ) བཅག་པ། གཅག་པ། ཆོག (1)གཞིལ་བ། 打破，砸碎；དུམ་ཐུང་བཅག་པ། 捣成了碎块。རྡོ་གཅོག་པ། 打碎石头。(2)མགོ་གཉེན་པ། 祛除，止住；སྨན་ཚུ་བཏུབས་འཕྲལ་ན་ཚ་གཅོག服药后疼痛立即止住。(3)ཆུང་དུ་གཏོང་བ། 降低，减去，扣除；ཚོང་ཐག་གི་རིན་ཚོང་གཅོག་པ། 降低商品价格。སོ་

ཕྱུགས་ལ་རྡུ་བཅག་ཆུ་བཅག་བྱེད་མི་དུང་། 对于家畜，不可减料减水。ཉིན་མ�ེད་ཟས་བཅག མཚན་མེད་གཉིད་བཅག 昼减餐，夜减寝。བླ་ཐོག་ཐོག་ནས་ཟས་རིན་བཅག 从工资里扣除伙食费。(4)འགལ་བ་བྱེད་པ། 违背，不履行：ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་བཅག་པ། 背信毁约。ཁས་བླངས་ཐེབས་གཅོག་བྱེད་པ། 不履行诺言。

གཅག་རྩིས། (1)འབྲི་ཐེས། 减法。算术中的减法。(2)རིག་གོང་མར་གཅོག་པའི་རྩིས། 折扣计算法。

གཅིང་། ❶名词。(1)བཅོས་དཀའ་བའི་ནད། 沉疴，痼疾，痨病，难治之症：གཟུགས་པོར་ནད་གཅིང་ཐག་པ། 身患痼疾。ནང་གཅིང་ཁོག་གཅིང་། 内脏病。(2)བྱག་གས་གད་པའི་གཡང་ས། 悬岩，峭岩，险恶之地：གཅིང་རིང་། 深谷。གཅིང་གཡང་། 险峻。❷གོག་ཏུལ། 形容词。破烂，破旧：གོག་གཅིང་། 破烂。གཅིང་ཐེམ། 破旧。

གཅིང་སྐད། ལུས་ཟས་ཟེམས་མི་བདེ་བའི་ཏེ་དོད་དམ་རྨུག་བཐུལ་གྱི་སྐད། 悲鸣，哀呼。呻吟声：སྟོན་དུས་ཕྱ་མར་ངང་བས་གཅིང་སྐད་འབྱིན། 季秋雁悲鸣。རེ་བ་ཆད་པས་གཅིང་སྐད་ཤོར་བ། 绝望哀呼。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆ་འི་མོ་དང་། འཇིགས་སྐྲག། སྨུག་སྐད། སྡུ་དན་སྐད། སྐྲི་སྐྲག་བཅས་སོ།

གཅིང་ཆེན། ནད་རྨིང་ཆེན་པོ། 营养不良性贫血。

གཅིང་ཆེན་ཤེ་དྲུག མ་ཞུ་བའི་ནད་དང་། སྐྲན། སྐྱ་བབ། འོར་ནད། དམུ་ཚུ། གཅིང་ཆེན་ཟད་བྱེད། 六痨。六种痼疾：消化不良、症瘕、浮肿、胀蛊、肾型水肿和消瘦痨。

གཅིང་ཆེན་ཅོག (1)ལུས་ཟེམས་ཀྱི་ནད་ཚབས་ཆེན་པོ། 痨病。难治的痼疾。(2)གོག་ཏུལ་ཆེ་བ། 很破旧，十分破烂：ཁང་པ་གོག་གཅིང་ཆེན་པོ། 十分破旧的房屋。

གཅིང་ཆེན་ཟད་བྱེད། གཅིང་ཆེན་རྩེ་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཏེ་ཅི་བའི་ཚེ་དྲུག་ཚས་ནས་ཁ་ཟས་ཀྱི་དྲངས་མ་གནས་སུ་མ་རྨིན་པ་དྲི་མར་ཐུར་ནས་ལུས་རྒྱངས་ཟད་པར་བྱེད་བའི་ནད་ཅིག 消瘦痨，消耗性痼疾，营养不良性贫血。六种痼疾之一。胃阳衰败、食物不能营体、精华下为粪秽、体力慢性消耗之病。

གཅིང་རྩེ་བཞི་འི་ངོས་འཛིན་བཀྲལ་ཚེད་ལྡན་ཀྱི་འབྲི་ཤིང་། རབ་བྱང་བདུན་བའི་ནང་རྒྱང་མཁར་མཉམ་ཉིད་རྩོ་རྩེས་མཛད་བའི་མ་ཞུ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱང་བའི་གཅིང་རྩེ་བཞི་ཡི་ངོས་འཛིན་དང་། བཅོས་ཐབས་གསལ་བར་སྟོན་བའི་སྐྱེས་ཀྱི་དཔེ་ཚན་ཞེག 《四痨辨证·真传藤萝》。十五世纪时，宿喀·娘尼多吉所著一部医书名。书中详述由于食物不化引起的四种痨病辨证论治之法。

གཅིང་རྐང་། ནད་ཚ་རྨིང་བ། 沉疴，痼疾，痨病。

གཅིང་ཙི། ལུས་རྒྱངས་ཉམས་པ། 形容词。羸瘦的，虚弱的，ཡུན་རིང་ཙི་ཐས་འཇུ་དགའ་བ་བྱང་བས་གཟུགས་གཞི་གཅིང་ཙི་འདུག 长期消化不良，以致身体羸瘦。

གཅིང་ཟིམ། ཁང་པ་སོགས་གོག་ཏུལ། 陈旧，破旧：ལྷ་ཁང་གཅིང་ཟིམ། 破旧庙堂。

གཅིང་གཡང་། བཙན་ཙིའམ་གཡང་གཟར། 险峻：རི་ཙི་གཅིང་གཡང་། 山势险峻。བྱག་རིང་གཅིང་གཡང་ཅན། 危岩，悬崖。

གཅིང་རོང་། གཡང་སའམ་གྲོག་རོང་། 深谷，狭谷，断涧：གཅིང་རིང་དུ་ཕྱུང་བ། 堕入深谷。

གཅིད་ཀྱི་གདམས་བ། མ་ཅིག་ལབ་སྐྱེན་ནས་བཏུད་བའི་ཐུང་ཙི་གཟར་བསྐུལ་ཀྱི་གདམས་བ། 断

行教诫。由麻吉拉准传出的舍身、施食的教诫。

གཅོད་ཁྱིམ། ཁྱིམ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཏུ་གཅོད་གཏོང་སྐབས་སྟོད་སྐ། 单人幕。佛教徒一人修断行时所住小帐幕。

གཅོད་རྒྱ། (1)ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་ཅིའི་དཔྱད་མཚམས་མི་གཅ། 判决书，裁定书。(2)རྒྱུ་རྟོང་ལ་རིན་ཐང་བཙི་སྐྱངས་ཤིག 折价，抵债，实物科罚：རྟེས་ཅན་ཁྱི་ཁྱིམས་ཆད་ལ་དངོས་པོ་འཇལ་བར་གཅོད་ཀུ་བྱེད་པ། 依法没收罪犯赃物。འབྲུ་དངུལ་བཏན་ཆད་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་རྒྱུ་རྟོང་ལ་རིན་ཐང་བཙིས་ཏེ་སྤྲོད་ལེན་ཁྱི་གཅོད་ཀུ་བྱེད་པ། 以财产折价，抵偿所欠钱粮债务。(3)བཅད་ཀུ་དང་འདྲ།

གཅོད་གཏུབ། ཐད་ཀར་གཅོད་ཅིང་དུམ་བྱར་འབྱིག་པ། 切割，切断：འཕྲུལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ནས་ངར་ལྷགས་རྒྱུ་ཆས་གཅོད་གཏུབ་བྱེད་པ། 使用机器，切割钢材。

གཅོད་རྩོགས། གྲངས་གནས་ཤིག 古鼻，古卢鼻。一大数名。

གཅོད་ཚབས། (1)ཤིང་སོགས་གཅོད་པའི་ཐབས། 砍法。切断的方法。(2)ལས་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས། 办法。解决问题的方法。

གཅོད་འཐོག ཤིང་སོགས་གཅོད་པ་དང་འབྲས་བུ་འཐོག་པ། 采割，拔除，攀摘：ཤིང་དང་འབྲས་བུ་གང་བྱང་དུ་གཅོད་འཐོག་མ་བྱེད། 不要随便攀折树枝，摘取果实。

གཅོད་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཅད་པ། གཅད་པ། ཆོད།། (1)གཏུབ་པ་དང་། འབྱིག་པ། 砍伐，切割：ཤིང་གཅོད་པ། 砍树。བྱ་གཅོད་པ། 阉割。(2)གསོད་པ། 杀戮：སྐེ་གཅོད་པ། 杀头。སྲོག་གཅོད་པ། 杀生。(3)བར་མཚམས་འཇོག་པ། 中止，间断，隔开：བར་དུ་གཅོད་པ། 中断。དུས་མཚམས་གཅོད་པ། 截止。འབྲུ་བ་གཅོད་པ། 止泻。(4)སྡོང་བཞམ་མེད་པ་བཟོ་པ། 戒除，断绝，消灭：ཐ་མག་གཅོད་པ། 戒烟。འབྲེལ་བ་གཅོད་པ། 断绝关系。དགྲ་བོ་ཚར་གཅོད་པ། 消灭敌军。(5)འགོག་པའམ་རྩོང་པ། 阻住，堵塞：ཆུ་རྒྱུན་གཅོད་པ། 断流，阻住流水。སྒོ་བཅད་པ། 关门。བྱག་ཕུག་ལ་རྡོ་ཐ་བོང་ཆེན་ཙ་ཞིག་གིས་བཅད་ནས་འཕྲག 用一块磐石堵塞岩洞口。(6)གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། གཏན་ཁ་འཕེལ་པ། 确定，决断：བློ་ཐག་གཅོད་པ། 决心。ཚིག་ཐག་གཅོད་པ། 断言。བཀུ་ཁ་གཅིག་གིས་གཅོད་མི་རྟེན། 群言不宜独断。(7)ལག་ལེན་བྱེད་པ། 办理，处置：དོན་གཅོད་པ། 办事。རྟེས་ཆད་གཅོད་པ། 治罪。ཁྱིམས་གཅད་པ། 法办。(8)འཚོལ་བ་དང་། སྐྱེག་པ། 寻找，追赶：རྩད་གཅོད་པ། 寻找根由。རྗེས་གཅོད་པ། 追踪。(9)དབྱེ་འབྱེད་དང་། བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཚ། 分析，研究：ཐ་བྱག་ཏུ་གཅོད་པ། 各别分析。ཐ་བྱག་ཏུ་མི་ གཅོད་ པ། 不加分别。དོན་དམ་བདེན་ བའི་ མཐའ་ བཅད་ པ། 研究胜义谛理。(10)འཕྱོ་སྐྱོད་ཐུམ་ནས་ཟིམ་པ། 跨越，飞渡：ཐུང་ལམ་རྟས་གཅོད་པ། 路遥马行至。རི་ཀླང་གཅོད་པ། 跋山涉水。ཐ་ཁྱུང་གཡོག་རྡེབ་ཅིང་བཞིན་ནམ་འཕང་གཅོད་ པ། 大鹏展翅冲天。●གྱུབ་མཐའ་རིས་ཤེད་ ལ་དང་ བའི་མ་ ཅིག་ལབ་སྐྲོན་ཏེ་ཆོས་ལུགས་སྐྱོང་མཁན། 名词。决巴。麻吉拉准传出，为藏传佛教各派共同奉行的断我执的行者。

གཅོད་ཀྱིར། (ཅ) རི་མིར་བཅད་ཐུག་ཅིང་ཀྱི་ཡིར་ཐུ་མོ་ཞིག 勾笔。绘画时用以勾勒线条的细笔。

གཅོད་ཅིང་། (ཨངཀ) (1)ཅུ་མཆུ། 鸟嘴的异名。(2)ལག་པ། 手的异名。(3)སོ། 牙齿的异名。

གཅོད་འབྱེག དྲྭ་བྱར་གཅོད་ཅིང་འབྱེག་པ། 砍伐，切断。

གཅོད་འབྱེག་གི་ཁྲིམས། རྣས་ཅན་ཀྱི་ཀང་ལག་དང་དཔང་པོ་གཅོད་འབྱེག་ཟེད་པའི་ཁྲིམས། 肉刑。切割罪犯肢体、器官的刑罚。

གཅོད་མཚམས། བཅད་མཚམས་དང་འདྲ།

གཅོད་གཙང་། ལྕགས་གྱང་མོ་གཏུབ་ཟེད་ཀྱི་གཙང་། 斩刀。切断冷铁的斩刀。

གཅོད་ཐྲག་གས། (1)ཤིང་སོགས་གཅོད་སྟངས། 砍伐方式，截断方式。(2)ཀྱ་ མཐུ་ སོགས་ ཐག་གཅོད་ ཚུལ། 解决办法。(3)མ་ ཅིག་ ལབ་ སྒྲུན་ཀྱི་ཚོས་ ཐུལ། 决鲁派。由麻吉拉准传出的藏传佛教派系名。译言能断派。

གཅོམ། (རྟོང) (1)ཁྱངས་དྲེགས། 傲慢，骄傲；ང་ རྒྱལ་ གཅོམ་ བསྐྱངས། 戒除骄傲。(2)ལུས་ སྟོབས། 体力；ལུས་གཅོམ་གསོ་བ། 培养体力。

གཅོམ་བསྒྲངས། (1)སྐད་ཆུང་དུ་སྒྲ་བ། 低声谈话。(2)ཁྱངས་ དྲེགས་ སྐངས་ པ། 谦抑，戒除傲气。

གཅོམ་བ། (ཐ་དད་ལ) བཅམས་པ། བཅམ་པ། གཅོམས།། ཀ་ཆད་བཟོ་བའམ་ཟེད་པ། 议定，商定；ཀ་དན་གཅོམ་པ། 确定条件。ཆོག་དན་ བཅམས་པ། 商定条件。རྗེས་ སུ་ གང་ ཟེད་ ཀྱི་ ཐོས་གཅོམ་པ། 议定今后该做些什么。

གཅོར་བ། (ཐ་དད་ལ) བཅར་བ། གཅར་བ། གཅོར།། (1)འགྲམ་དུ་གཏུག་པའམ་འཁིས་ལ་ འཞོ་བ། 进见，晋谒。前去拜见；དེ་རིང་ཁོང་ གི་སྐུ་དྲུང་དུ་མི་རྣམས་གཅོར་ཞིན་འདུག ང་ཡང་ མཉམ་དུ་ བཅར་བ་ཡིན། 今天人们正在谒见他，我也谒见过了。(2) འཚིར་ བ་ དང་ བརྡུངས་ ཏེ་ འཇོམས་པ། 压榨，捏挤，捶打；སྐོ་ང་བཅར་ཏེ་ བཅག་པ། 鸡 i被压破了。རྐུ་ བཅར་ ཏེ་ བཏོན་ པ། 将脓挤出。

གཅོལ་བ། (ཐ་དད་པ) གཏོར་ བའམ་ འཚོལ་དུ་ འཇུག་པ། 抛出，扩散。向外发散；ཀ་ རྩོལ་ཆུང་ དུས་མི་གཅོལ་བར། ཆུ་ མཚོ་ བཞིན་དུ་ བཏིང་ བར་ཐུ། 应当深沉如大海，不要无聊闲磕牙！

བཅག་བཅག ཀང་ལག་གིས་ མནན་མནན། 拍拍打打，践履。手拍脚踩；ཀང་བས་ ཞིང་ས་བཅག་ བཅག་ཟེད། 踩碎土块。རྟ་མ་བཞོན་ གོང་ནས་ སྐ་ ལ་བཅག་བཅག་གནང་དང་། 骑马之前拍拍鞍！

བཅག་བ། གཅོག་པའི་འདས་པ།

བཅག་མ། འགྲུལ་པ་ལམ་བར་དུ་ རྟེན་ཤས་ངལ་ གསོར་ སྟོད་པའི་ཞག་ལྔག 旅途歇程。途中短住的日子；ལམ་དུ་ རྟེན་གསུམ་བཅག་མར་ བསྡད་པ། 途中休息三天。

བཅག་མལ། བཅག་མར་ སྡོད་ས། 旅途歇宿处，途中住宿处。

བཅག་ཞག ཞག་ འཐར་ ཏེ་ ཕྱོགས་ འགྲུལ་ སྐབས་ ལམ་དུ་ངལ་གསོ་བྱས་ནས་བསྡད་པའི་ཞག 旅途歇程。旅行途中休息的日子。

བཅག་བཞུགས། ལམ་དུ་ངལ་གསོ་བྱས་ ཏེ་ཞག་ འཐར་ བསྡད་པ། 旅途歇程，途中短住。

བཅག་ལྷམ། ལྷམ་གྱི་མིང་། 靴，厚底鞋。

བཅགས་པ། འཚག་པའི་འདས་པ།

བཅང་བཅང་ཁྱག་ཁྱག ལག་པ་ནས་འཛུ་སྦྱངས་ ཤེག 执手欢跃。彼此握手言欢状；ཕྱག་ ནས་ བཟུང་སྟེ་ བཅང་ བཅང་ ཁྱག་ ཁྱག་ མཛད། 握手言欢。

བཅང་བ། འཚང་བའི་མ་དོངས་པ།

བཅངས་པ། འཚང་བའི་འདས་པ།

བཅད་ཀྱི། (མངོན) སེན་མོ། 剪生。指甲的异名。

བཅད་ཁ། བཅད་མཚམས། 断面，剪口。切断处；བཅད་ཁ་མེད་བའི་རས་ཀྱག་ཆ་ཚང་། 没有

剪口的整匹布。

བཅད་ཁ། ཁྲིམས་ཀྱིས་བཅད་པའི་ཡི་གེ། 判决书，裁判书：ཁྲིམས་ཁང་གིས་བཅད་ཁ་བྱས་པ་སྐྱེས་བྱས་སོང་། 法院已经宣判了。

བཅད་རྒྱ། མཚམས་ནང་སྐྱོ་བཅད་ཀྱིས་བསྡད་པ། 闭关。佛教徒闭户修行。

བཅད་རྒྱག་པ། (1)རི་མོས་བཅད་རྒྱག་པ། 勾勒。作画时用线条画出轮廓。(2)ཁང་པའི་ནང་བཅད་རྒྱག་པ། 隔断房间。隔开一间房屋成为几间。

བཅད་བཅད་ཁྲིག་ཁྲིག བརྟན་པའམ་རིས་པ་ཙམ། 确定，可靠，切实：འགན་དབང་ཚང་མ་བཅད་བཅད་ཁྲིག་ཁྲིག་བཟོས་ཚར། 切实规定一切职权。སོ་སོའི་ལས་འགན་བཅད་བཅད་ཁྲིག་ཁྲིག་གྲུབ་ཐེབ། 各自的任务，已切实完成。འཆར་གཞི་བཅད་བཅད་ཁྲིག་ཁྲིག་བཟོས་པ། 切切实实制订计划。

བཅད་དྲམ། བཅད་གཏུབས་བྱས་པའི་དྲམ་བྱ། 碎片，零块，片断。

བཅད་གདོང་། ཁྱིམ་པའི་རྩང་གདོང་། 墙拐，墙角。围墙或墙壁转折处形成的拐角。

བཅད་ལྷམ། ཚོས་ཆེན་གྱི་རིགས་ཤེག 妆缎。一种提花缎子：བཅད་ལྷན་མེ་བཏུ་མ། 百花妆缎。བཅད་ལྷན་མེ་ཆེ་མ། 大花妆缎。

བཅད་ལྷོག ཆོས་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་སྟེ། ཆོས་གཏིས་པོ་ཨན་ཚུན་གཅིག་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་པས་ཅིག་ཤོས་ཡིན་པར་ངེས་ཤིང་། ཆོས་གཅིག་གིས་ཀ་བ་ལྟ་བུ་དེ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྱུར་ན་རྟག་པ་ཡིན་པ་རྣམ་བཅད་ལ་ཁེགས། རྟག་པ་ཡིན་པ་རྣམ་བཅད་ལ་ཁེགས་ན་མི་རྟག་ཡིན་པ་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུའོ། 反确定。认识活动方式之一。相对两种事物，一经否定其为此一，即可确定其为彼一，如肯定柱是无常，即已否定其是常，若已否定其是常，即便肯定其是无常。

བཅད་བཤིག གཏུབས་ནས་ཞིབ་དུ་བཏུག་པ། 切磨。切碎和磨细：སྨན་རིགས་བཅད་བཤིག་བྱས་ནས་སྨན་ཐུ་བཟེས། 药物切碎、磨细后制成了散剂。

བཅད་པ། ❶གཙོད་པའི་འདུས་པ། ❷བགོད་རྟེས། 名词。除法。

བཅད་ཕིར། གཙོད་པིར་དང་འདྲ།

བཅད་འཕྲོ། བཅད་པའི་ལྟག་མ། 片断，残块，零头，རས་ཆ་བཅད་འཕྲོ། 零节布。ཤིང་སྡོང་བཅད་འཕྲོ། 锯剩的木材。

བཅད་ཚོར། གྲངས་ཀྱིས་ བཅད་ པའི་ ཚོན་ཚོར་ འབོར། 定额。规定的数量。

བཅད་ཟམ། མཚོན་ཀྱིས་བཅད་པའི་ ཟམ། 刀伤。割裂的伤口。

བཅད་མཚམས། ཕན་ཚུན་དབྱེ་བ་བཅད་ པའི་ ཁར་ མཚམས། 界限，分际：ཁྲིམས་ཀྱི་ བཅད་ མཚམས། 判决，法律判决。ཤིང་གི་བཅད་ མཚམས། 木材断面。ས་ཆའི་བཅད་ མཚམས། 边界，境界线。

བཅད་ཀྱལ་སྐྱེས་པ། (མཛད) སྐྲ་ དང་ སེན་ མོ་ སོགས། 剪后复生。头发、指甲等的异名。

བཅད་རྟེས། རྗེ་རིག་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། རྟོག་ཞིབ་རྟོགས་པའི་རིག་པ་སྟེ། ངང་འབྱེན་ཐེབ་ཀྱི་ཚད་མས་རྟོགས་ཞིན་ཀྱི་དོན་སྐུར་ ཡང་ རྟོགས་ པ། དཔེར་ན་བྱམ་འཇིན་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཡ་དང་། སྐྲ་མི་རྟག་རྟོག་པའི་རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་གཅིག་པ་ལྟ་བུ། ཚད་མའི་རྟེས་པས་སྐྲ་འདོག་གས་བཅད་ཞིན་པ་དེ་སྐར་ཡང་རྟེས་པའོ། 再决识。七种心识之一。再了知已知者，即对于自所生量已经了知之事物，重行了知之心识。如

见瓶根现识之第二刹那，与推知"声是无常"之比量之第二刹那，皆是再知量识已决之增益者。

བཅད་ལྷག འཕྲིག་གཅོད་བྱས་བའི་ལྷག་ལྷུ། 剪截和咬食所余的一部分：གོས་ཆེན་བཅད་ལྷག 剪剩的缎子。ཤིང་ཏོག་བཅད་ལྷག 吃残的水果。

བཅད་ལྷག ཚིགས་བཅད་དང་ཚིག་ལྷུག འདི་ལས་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཉུང་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཡི་གེ་ཉུང་ཤས་ལ་འདོམས་རྒྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐད་ཚན་ཞི་སྐྱ་ཟེན་པའི་མིང་། 生姜。作食品佐料的姜科植物地下鲜茎。

བཅད་སྒྲིག རྩོད་དུ་གཏམས་གཤོམ་ཉིད་པ། 准备。事前规划。

བཅད་བཅུ། བཅུ་གྱངས་སམས་བཅུ་སྐོར་ཞིག་མིང་། 成十，十来个，约略有十个：དེ་རིང་མི་བཅད་བཅུ་སྐོར་ཞིག་སྐྱེས་ལྷག་འདུག 今天到了十来个人。

བཅད་སྡོད། གཏན་དུ་སྡོད་པ། 长驻，常驻。长期驻守：བཅད་སྡོད་དམག་དཔུང་། 驻军。

བཅད་བཙུང་། འཕྲང་ལས་དོག་པོ། 狭路，险道。

བཅད་བ། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆད་པའི་མ་ངོངས་པ། ❷ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆད་པའི་མ་ངོངས་པ། ❸འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཁ་ཟས། 名词。副食品。佛书律经译为嚼食、啖食。梵音译为珂但尼食。

བཅད་བ་ལྔ། འདུལ་བ་ལས་གསུངས་པའི་དུས་དུང་ཁྱོད་ཀྱི་སྐབས་ཅིག་ཆར་གཏོགས་ཤེག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཁ་ཟས་སུ་ཀུགས་པའི་རྩ་བ་དང་། སྡོང་བུ་དང་། མེ་ཏོག་དང་། འབྲས་བུ་དང་། ཤ་མ་བཅས་ཡི། 五嚼食。毗奈耶中称为时药，世俗人作为菜蔬的根、茎、花、果、叶等五种。

བཅད་བ་བཅོའི་ཁྲིམས། ཐུང་བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྐམ་བོས་བཅས་པའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ། བསད་པ་ལ་སྐྱང་འདེད་པ། བཀུས་པ་ལ་བཏུང་འཇལ་ཅ་དག་འདེད་པ། འདོད་ཆགས་སྤྱད་པ་ལ་ཕྱི་རིན་འདེད་པ། རྫུན་སྨས་པ་ལ་མནའ་སྐོག་པ་སྟེ་བཞི། 古律四条。吐蕃王松赞干布所制四条法律：一、杀人命价追偿千倍；二、盗窃连赃追偿九倍；三、犯奸淫者追偿淫费；四、虚言妄语责令发誓。

བཅད་ཀ། ཚ་བྱད། 器物，资具，རབ་གནས་ཆོས་བའི་བཅའ་ཀ་སྟེ་ཚོན་བཟང་ཕྱིས། 备齐开光所需资具。

བཅད་དཀྱུ། ཅ་དཀུ་དང་འདྲ།

བཅད་ཁྲིམས། ཆོག་དང་མི་ཆོག་གི་བྱ་རིམ་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་ཁྲིམས། 规章，法律，禁约。记载允不允许某种行为的法规：བཅའ་ཁྲིམས་ལྟར་ཁྲིམས་གཅོད་བྱེད་པ། 依法判决。

བཅད་འཁྱིག ཚ་ཚང་། 全套，整套：དཔལ་འཁོར་བཅས་ བཅའ་ འཁྱིག་ ཅིག 全套鞍辔。གོ་ལག་བཅའ་འཁྱིག 全副武装。

བཅའ་སྐ། བཟའ་དང་བཅའ་ཞེས་པ་ཐམས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པས། འདི་པ་ཐམས་ལ་འདི་བས་རྒྱུའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཤིང་ཚན་སྐ་སྐྱེས་བའི་མིང་། 生姜。作食品佐料的姜科植物地下鲜茎。

བཅའ་སྒྲིག རྩོད་དུ་གཏམས་གཤོམ་ཉིད་པ། 准备。事前规划。

བཅའ་བཅུ། བཅུ་གྱངས་སམས་བཅུ་སྐོར་ཞིག་མིང་། དེ་རིང་མི་བཅའ་བཅུ་སྐོར་ཞིག་སྐྱེས་ལྷག་འདུག 今天到了十来个人。

བཅའ་སྡོད། གཏན་དུ་སྡོད་པ། 长驻，常驻。长期驻守：བཅའ་སྡོད་དམག་དཔུང་། 驻军。

བཅའ་བཙུང་། འཕྲང་ལས་དོག་པོ། 狭路，险道。

བཅའ་བ། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆའ་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆའ་བའི་མ་ ངོངས་ པ། ❸འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཁ་ཟས། 名词。副食品。佛书律经译为嚼食、啖食。梵音译为珂但尼食。

བཅའ་བ་ལྔ། འདུལ་ བ་ ལས་ གསུངས་པའི་དུས་ཅུང་ཟད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤེག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཁ་ཟས་སུ་ཀུགས་པའི་རྩ་བ་དང་། སྡོང་བུ་ དང་། མེ་ཏོག་དང་། འབྲས་བུ་དང་། ཤ་མ་ བཅས་ ཡི། 五嚼食。毗奈耶中称为时药，世俗人作为菜蔬的根、茎、花、果、叶等五种。

བཅའ་ བ་ བཅོའི་ ཁྲིམས། ཐུང་ བོད་ རྗེ་ སྲོང་ བཙན་ སྐམ་ བོས་ བཅས་ བའི་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ སྟེ། བསད་ པ་ ལ་ སྐྱང་ འདེད་ པ། བཀུས་ པ་ ལ་ བཏུང་ འཇལ་ ཅ་ དག་ འདེད་ པ། འདོད་ ཆགས་ སྤྱད་ པ་ ལ་ ཕྱི་ རིན་ འདེད་ པ། རྫུན་ སྨས་ པ་ ལ་ མནའ་ སྐོག་ པ་ སྟེ་ བཞི། 古律四条。吐蕃王松赞干布所制四条法律：一、杀人命价追偿千倍；二、盗窃连赃追偿九倍；三、犯奸淫者追偿淫费；四、虚言妄语责令发誓。

བཅའ་ཐེམ། འཕྱང་ལམ་ཁོད་ནས་བརྩུགས་པའི་རྒྱང་རམ། 栈道。悬岩上所架设的一种木桥和通路。

བཅའ་ཞེང་། ཞེང་དུ་བཏང་བ། 减轻，从宽；ཁྲལ་རིགས་བཅའ་ཞེང་། 减轻差税。ལས་ཀྱིང་བཅའ་ཞེང་། 减轻任务。རྩིས་པ་བཅའ་ཞེང་། 减罪，减刑。

བཅའ་ཁིམ་ ཁྲིམས་བཟོས་པའི་ཡི་གེ། 规章，条例；དགོན་པའི་བཅའ་ཁིམ་ 寺庙规章，寺庙清规。

བཅའ་ཚོས། བཅའ་བྱའི་སྐོ་ནས་སྐམས་ཀྱི་ཨོས། 炒麦。炒熟的青稞和小麦。

བཅའ་ཡག་ ཅ་ལག་དང་འདྲ།

བཅའ་སྲུང་། རྒྱུན་རྩྭད་ཀྱི་སྐོན་ནས་སྲུང་བ། 驻防。长期驻扎防守。

བཅར་བཅར་ཙོ། ལེབ་ཙོ། 扁平状，平板状；ཐང་སྐུ་བཅར་བཅར་ཙོ། 扁平的卷轴画像。ཕྱང་སྐུ་བཅར་བཅར་ཙོ། 扁平的壁画像。

བཅར་ཚོག (རྩིང) ཐད་ཀར་ངོ་སྤྲོད་པ། 直传。直截了当地传授；གདམས་ངག་བཅར་ཚོག་གནང་བ། 直传教诫。

བཅར་བ། གཅོད་པའི་འདུས་པ།

བཅར་མིག ཞེན་པའི་མིག་གམ་མིག་སྐྱོན་ཅན། 瞎眼。残废了的眼睛。

བཅར་ལེབ། ལེབ་ལེབ། 扁平状，平板状；ཐལ་མོ་བཅར་ལེབ་དུ་སྐྱོང་བ། 两掌平合。ལྕགས་ཟངས་བཅར་ལེབ་དུ་དྲུང་བ། 捶打铜铁成平板。

བཅལ་ བ། ●འཇལ་ བའི་ འདུས་ པ། ❷(རྩིང) (1)འབྱལ་བ། 供养，呈献。(2)ཚད་གཞལ་བ། 量，度量。

བཅས་ཁྲིམས། སྡོམ་ལྡན་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱའི་འདུལ་ཁྲིམས་ཏེ་ སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ རྩིས་ སྐྱེད་ རྣམས་ སྡོམ་པའི་ ཚེད་དུ་ བཅས་ པའི་ ཁྲིམས། 制戒，遮戒。佛为制止某种罪行特别制定的教规。

བཅས་ བཅོས། བསྒྱུར་བཅོས། 改变，变更，修改；སྔོན་བྱས་པའི་ནང་མ་འགྲིག་པ་མང་པོ་ཡོད་སྟབས་བཅས་བཅོས་བྱེད་དགོས་བྱུང་འདུག 以前做的有很多不对头，所以需要修改；སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་ གང་ཡོད་ བཅས་བཅོས་ མེད་ པར་ རང་སོར་བཞག་པ། 保存优良传统，不加改变。

བཅས་པ། ❶(1)གཅིག་དང་པར་འཇུག་ པའི་ འཆའ་ བའི་འདུས་པ། (2)གཅིག་མེད་དང་པར་འཇུག་པའི་ འཆའ་བའི་འདུས་པ། ❷ཡོད་པའམ་ལྡན་པ། 有，含有，带有，具备。常与དང་字连用；ལྷག་མ་དང་བཅས་པ། 也可以略作 ལྷག་བཅས། 有余。ཚད་དང་བཅས་པ། 有限。འཁྲུལ་པ་དང་བཅས་པ། 有错。འཇམ་དམྱལ་དང་བཅས་པ། 含笑，带笑。❸(1)རིགས་མཐུན་རྣམས་ ཚ་ ཚང་ བཀོད་ཅིང་མཚམས་སུ་ རྒྱབ་པའམ་སྨོས་པའི་ ཕྱད་ ཅིག 等。煞尾语。同类事物，列举完毕时用之。相当于汉文中的内等，མི་དང་དངོས་ཚས་བཅས་ཚང་མ་འབྱོར་བྱུང་། 人和行李等都到了。དུས་བཅས། མ་འོངས་པ། འདས་པ་བཅས་དུས་གསུམ། 现在、未来和过去等三时。ཀུན་ སྒོ་ རྒྱ་ བྱང་ བཅས་ ཕྱོགས་ བཞི། 东、南、西、北等四方。(2)ཚབས་ཅིག་གམ་རྒྱུན་ཅིག 连同，附带；ཨ་མ་བྱ་ བཅས། 连同母子一起。གཅིག་ དང་ བཅས་ པའི་ ཕྱ་ བཅུ། 五十一。མེ་མདའ་མདེའུ་དང་བཅས་པ། 连枪枝带子弹。ཁྱིམ་བདག་སྟོས་པར་ བཅས་ པ་ཐེབས་རྟོག་ ཐོན་ སོང་། 家长连同家属通通起程了。

བཅས་པའི་ཁ་ཆ་མ་ཚོ་བ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱིས་ བཅས་པར་ མཐོང་བའི་དབང་གིས་རབ་བྱང་རྣམས་ ཀྱིས་ སྤྱད་མེ་ དུང་ཞིང་། ཁྱིམ་པ་རྣམས་ལ་ཇི་ག་པ་

མེད་པར་གྱུགས་པ་ཕྱི་རྨི་ཁ་ཟས་ལྟ་བུ། 遮罪。依佛遮制，出家人不可行，而于在家人无罪者，如过午进食是。

བཅས་བའི་ཁྲིམས། བཅས་ཁྲིམས་དང་འདྲ།

བཅས་བའི་བསྙབ་གཞི། སྟོན་པས་བཅས་པར་མཛད་པའི་དབྱར་དགག་གསུམ་ལྟ་བུ་བསྙབ་པར་བྱ་བའི་གཞི་རྣམས་སོ། 遮戒学处。如释迦牟尼所制安居、解制、长净等三种仪式中应当受持的戒律。

བཅས་རང་གི་ཉེས་པ། བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྟེ་དང་པོ་ནི་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱིས་ འདུལ་ བའི་ ཚེ་ ཆིད་དུ་བརྗོད་ནས་ཁྲིམས་སུ་བཅས་པའི་ཉེས་པ་དབྱིར་ན་ཕྱི་ཟླའི་ཁ་ཟས་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་རང་གིས་ མ་བཅས་ ཀྱང་ གང་དང་ འགལ་བ་ཉིད་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཉེས་པར་གྱུར་པ་དབྱིར་ན་སྲོག་གཅོད་དང་། མ་བྱིན་ལེན། ཁྱད་གྱེལ། རྫུན་སྨྲ་བཅས་ལྟ་བུ། 遮罪性罪。佛在律经中特意制定的罪过，如过午进食为遮罪；佛虽未说，一经违犯自然成为罪过，如杀、盗、淫、妄为性罪。

བཅིང་བ། འཆིང་བའི་མ་ངོངས་པ།

བཅིངས་བཀྱིགས། ཐག་པ་སོགས་ཀྱིས་ བསྡམས་ པ། 束缚，捆绑。用绳索等缠紧打结。

བཅིངས་འཕྲོལ། བསྡམས་ པ་ ལས་ ཀྱོལ་ ཞིང་། རང་དབང་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཤོང་བ་སྟེ། དམིགས་བཀར་དུ་བསྟན་ཏ་ནི་ཤིག་སྐྱོད་དབང་སྐྱར་མཚོ་ཇིང་ རྒྱག་ པར་ ཞེར། 解放。解除束缚，得到自由和发展，特指推翻反动统治，བསམ་ བློ་ བཅིངས་འཕྲོལ་གཉིང་། 解放思想。

བཅིངས་ འཕྲོལ་ དམག མི་ དམངས་ བཅིངས་ འཕྲོལ་ གཉིང་ བའི་ ཚེད་དུ་ རྩ་ འཇུག་ ཏྲན་ བའི་ དམག་དཔུང་ལ་ཞེར། 解放军。为解放人民而组织起来的军队，ཀྲུང་ གོའི་ མི་ དམངས་ བཅིངས་ འཕྲོལ་དམག 中国人民解放军。

བཅིངས་པ། འཆིང་བའི་འདུས་པ།

བཅིངས་པ་བཀྲོལ་བ། མདུད་པ་དང་སྐྲག་ཐག་ སྡུག་བསྔལ་ སོགས་ལས་ བཀྲོལ་བ། 打开缚结，开脱锁链，解除痛苦。

བཅིངས་བཅོར། སྐར་མིའི་ཁག་སོར་ཐུག་དུམ་ གྱི་ བར་ དུ་ བསྡམས་ བཅིང་ བྱས་ ནས་ཞུ་ བ་ལེན་ ཐབས་ཀྱི་ ཁྲིམས་ཁང་ཅོང་དུག་པོ་ཞིག 拇指。用拇子夹手指逼取口供。旧时酷刑之一。

བཅིངས་ཁྱམས། ནད་ གང་ ཞེལ་ བར་ བྱེད་པའི་ ཐེས་ཀྱི་ སྐྱོང་བ་ནན་ཆུང་ཐུབས་ཏེ་ ནས་ རས་ ཐུམ་ བྱས་ ནས་ བཅིངས་པའི་ ཁྱམས་ སྦྱ་ བྱ་ ལ་ ཟེར་ ཏེ། དེ་ལ་ ཡང་ ཆ་ ཞེལ་གྱི་ བཅིངས་ཁྱམས་བཏུང་ དང་། ཐང་ ཞེལ་གྱི་ བཅིངས་ ཁྱམས་ བཏུ་ གཉིས་ བཅས་ ཏེ་ ཤུ་ མཆིས། 敷扎法。用水调和对症药剂，用布包好，捆敷患处的治疗方法，分八种消炎敷扎法和十二种散寒敷扎法。

བཅིབ་པ། ❶འཆིབ་པའི་མ་ངོངས་པ། ❷ཆིབས་ པ་དང་འདྲ།

བཅིབ་རྟེས། ཆིབས་རྟེས་དང་འདྲ།

བཅིབས་པ། ❶འཆིབ་པའི་འདུས་པ། ❷ཆིབས་ པ་དང་འདྲ།

བཅིར་བ། འཆིར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བཅིལ་བ། འཇིལ་བའི་འདུས་པ།

བཅུ། གྲངས་ ཀྱི་ བཏུ། 数词。十，སོར་མོ་བཅུ། 十指。གོག་ཕྱེ་བཅུ། 十页。ལོ་ བཅུ། 十年。དཏུལ་སྐོར་མོ་བཅུ་ཐམ་པ། 整整十元。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲོ་བོ་དང་། དཀོ་བ། འཇུག་པ། སྟོབས། ཐུགས། འབྱོར་པ། སོར་མོ་བཅས་སོ།

བཅུ་ཙམ། (1)གྲངས་བཅུ་ལོངས་མ་ལོངས་ཙམ། 大约十个。(2)གཉིག་ལས་བཅུ་འཕེལ་བ། 十倍。

一变成十：སྟོན་པོག་བཏུ་སྐོང་གོན་པ། 庄稼收成，十倍于种子。

བཅུ་ཐྲིད། རྒྱང་བོད་དཀུལ་ སྐང་ ཕྱ་ བཏུ་ ལ་ཟེ་ གཅིག་རིང་ ལ་ཐྲིད་ སྐང་ བཏུ་ འཁྲི་པ། 十两利。旧时利率之一。每借藏银五十两，经十二个月，生息十两。相当于年利率十分之二。

བཅུ་པ། བཏུ་ཚང་པ། 上十个，成十。数以十计；ལས་མི་བཏུ་པ་ཚང་བ་ཞིག 数以十计的工作者。

བཅུ་ཕྲེན། ཀུ་རུ་ཁཤམ་ཁྲེན་ཁ། 斜叉符号“×”。

བཅུ་ཕྲེལ། རྒྱང་འབྲོག་ཁྲལ་དུ་ ནོར་ ཕྱུག་ བཏུ་རེ་ནས་གཅིག་རེ་ཁྲལ་དུ་བསྡུ་བའི་ཐྲལ་ཞིག 什一税。旧时，牧区牲畜，每十头征收一头作为赋税者。

བཅུ་འགྱུར། གྲངས་ གཅིག་ བཏུ་ དུ་འགྱུར་ བའི་ རྟེན། 十倍，乘以十。

བཅུ་སྐོར། བོད་དཀུལ་ སྐང་བཏུ་ བཅུ་ བའི་ སྐོར་ མོ་ཞིག 十两银元。旧时，一种面额为藏银十两的硬币。

བཅུ་གཅིག གྲངས་ག་བཏུ་དང་གཅིག 十一。数字十一。མིང་གི་རྟེན་གྲངས་ལ་དྲག་ པོ་དང་། བདེ་ཅིད། བདེ་འབྱུང་། འཕྲག་ཅིད། ཅིད་པ། དབང་ཕྱུག་བཅས་སོ།

བཅུ་གཅིག་ཞལ། ཞལ་བཏུ་གཅིག་ཙེད་བའི་སྐུན་ རས་གཟིགས། 十一面观音。有十一面的大悲观世音菩萨像。

བཅུ་ཆ། བཅུའི་རྒྱར་ཆ་ གཅིག 什一，十等分。分一为十等分中之一分；ཞར་ལས་བཏུ་ཆ་གསུམ་ ཙམ་གྱབ་ཅིན། 工程已完成十分之三。

བཅུ་ཆའི་སྐྱིབ་སྐེག རྒྱས་ཀྱི་བསྟེན་བའི་ བཟླས་ གྲངས་ཀ་སྐོང་བཏུ་ཤར་སྐྱིབ་སྐེག 什一护摩。佛教仪式中，所烧护摩之数，为所诵咒语遍数十分之一。

བཅུ་གཅིག གྲངས་ག་བཏུ་དང་གཅིག 十二。数字十二。མིང་གི་རྟེན་གྲངས་ལ་སྐྱེ་ མཆེད་དང་། ཁྱིམ། ཉི་མ། རྟེན་འབྲེལ་བཅས་སོ།

བཅུ་གཅིག་དྲུག་ཁྲ། རྒྱང་ཁྲལ་ཀང་བཏུ་གཅིག་ རེའམ་འདོན་དྲུག་རེའི་ས་ནས་གཞུང་ལ་དམག་མི་ རེ་གཅོང་དགོས་པ། 冈顿征兵制。旧时，根据差地面积征兵的制度，即每十二冈或六顿（每二冈为一顿）差地征兵一名。

བཅུ་གཉིས་བདག་པོ། (མངོན) ཉི་མ། 十二主。太阳的异名。

བཅུ་གཉིས་ མ། (མངོན) བྱད་ མེད། 十二者。妇女的异名。

བཅུ་གཉིས་མིག་ལྡན། (མངོན) གཞོན་ནུ་གངོང་དྲུག 具十二目。六面童子的异名。

བཅུ་གཉིས་འོད། (མངོན) གཟའ་ཕུར་བྱ། 十二光。木曜的异名。

བཅུ་གཉིས་འོད་འབྱོ། (མངོན) གཟའ་ཕུར་བྱ། 放十二光。木曜的异名。

བཅུ་ཕྲེང། (ཐལ) དངུལ་སྐང་བཏུ་ཡི་བའི་ ཚང་་ རྒྱུ་ལའི་སྟོང་ཁོག་ཕྲེང། 十两罐。旧时，能盛价值藏币十两的藏酒陶罐。

བཅུ་དྲུག གྲངས་ག་བཏུ་དང་དྲུག 十六。数字十六。མིང་གི་རྟེན་གྲངས་ལ་ཆུལ་ པོ་དང་། ཆ་ཤས། མི་བདག་བཅས་སོ།

བཅུ་དྲུག་ཚ། (1)ཟླ་བའི་འཕེལ་ཚ་བཅོ་ལྔ་རྫོད་ བའི་ཚ་གཅིག་ཁྲེ་བཏུ་དྲུག་ 月亮十六分。月亮上弦的十五个增长分和一个圆满分，共为十六分。(2)དུས་ཀྱ་བཏུ་དྲུག་ཏུ་བཏང་ བའི་དུས་ཀྱ་གཅིག་ 十六等分。分一为十六等分的一分。(3)(མངོན) ཟླ་བ། 十六分。月亮的异名。

བཅུ་དྲུག་བོད་ལྡན། (མངོན) གཟའ་པ་སངས། 具十六光。金曜的异名。

བཅུ་རིང་། དཀའ་ཤོ་དང་ བོང་ བཟུག་རས་ ཙོང་ དུ་ཁྱིས་བའི་འདས་ཤོ་གཉིས་པ་ནས་རིང་། གསུམ་

ཡ་ཀཽས་ནིང་། བཞི་ཡ་དཀྱ་ནིང་། ཕྱ་ཡ་བཅུ་ནིང་ཡིན། 上上前年，大大前年，前年的前年。从今年算起的过去第五年。以今年为第一年，过去第二年为昨年，第三年为前年，第四年为上前年或大前年，第五年为上上前年或大大前年。

བཅུ་པ། གྲངས་རིམ་ཚང་བཅུ་པ། 数词。序数第十；ཟླ་བ་བཅུ་པ། 十月。ཐེངས་བཅུ་པ། 第十次。ལེའུ་བཅུ་པ། 第十章。

བཅུ་པོ། བཅུ་ཚད་བའི་གྲངས་འབོར་ཆ་ཚང་། 数词。十者，整体十个；དོན་ཚན་བཅུ་པོ་ཚང་མ་ལག་ལེན་བསྟར་དགོས། 十条要完全付诸实施。

བཅུ་དཔོན། དམག་མི་བཅུའི་འགོ་ཁྲིད། 什长，什夫长。十名列兵的领导者。

བཅུ་ཚེགས། ཞག་བཅུ་རེའི་ཚེགས། 旬薪。十日所得工薪，按旬发给的工薪。

བཅུ་ཕྱག གྲངས་ཀ་བཅུ་ལེན་པ་ཞིག 整十，成十，满十的数量：ལོ་བཅུ་ཕྱག་འགའ་ཤས་སོང་བའི་རྗེས། 过了几十年以后。

བཅུ་བ། འཚུ་བའི་མ་དོངས་པ།

བཅུ་ཐུང་། ཀ་གྲངས་བཅུ་ཁ་བཀལ་བའི་རྟ་དེལ་ལོ་ཚན། 过十骒马。年龄已满十岁的老骒老马。

བཅུ་འཛོ། ཁེ་བཅུས་གང་བའི་འབྲུ་འཇལ་ཁྱེད་ཀྱི་འབོ། 十升斗。一般藏斗为二十藏升，别有十藏升的小斗，称为十升斗。

བཅུ་ཕྱེ། འབྲུ་ཁེ་བཅུ་འཛོག་བའི་སྣོད་རྫ་མ། 十升缸。可盛十藏升粮食的瓦器。

བཅུ་བཞི། གྲངས་ཀ་བཅུ་དང་བཞི། 十四。数字十四。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མ་ནུ་དང་། ཨིད། ཤེད་བྱ། སྐྱིད་པ་བཅས་སོ།

བཅུ་ཆུང། གྲངས་ཀ་བཅུ་ཐམ་བའི་རྒྱུ་གཅིག་གམ་ཆ་གཅིག 十等分，十分之一；ཀྱུ་མ་གང་གི་བཅུ་རྒྱུ་གཅིག་ལ་སྒང་གང་ཨིན། 一斤的十分之一为一两。

བཅུ་ཏོག (མངོན) ས་འོག 十方之下。地下的异名。

བཅུ་ཤིང་། གྲངས་ཀ་རྩི་རྒྱད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་དེ་ཐུག་པ་ཐུ་མོ་གཅིག་ལ་གྲངས་བཅུ་བཅཱི། 当十筹，十位数筹。计算数目时，用小木棍作成，代表十位数的筹码。

བཅུ་ཤོག ཐུར་ བོད་ དམག་ གི་ ཐྲིག་ ཁུགས་ ཏེ་ དམག་མི་བཅུ་རེའི་ཚོ་ཁྲོང་། 什。十名列兵为一什。旧时，藏兵编制的最小单位。

བཅུ་གོད། རྩིས་རྒྱལ་ལམ་སོན་ཐབ། 算盘。

བཅུ་གསུམ། གྲངས་ཀ་བཅུ་དང་གསུམ། 十三。数字十三。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉུགས་རིམ་དང་། འདོད་པ། སྡུ་ཚགས། ཐུས་བྱེད། ཁུས་མེད་བཅས་སོ།

བཅུག (རྟེང) བཀོད་པའི་དོན་ལ་ཚོ། 安置，任命。

བཅུག་པ། ཐ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འཇུག་ པའི་ འདམ་པ།

བཅུད། 名词。(1)རྩིང་བོ་དང་ཐན་ཐུས། 精华，效力；རྫས་བཅུད། 物质精华。རྩིགས་མ་བཅུད་བཏལ། 糟粕。ས་བོའི་བཅུད། 地力。སྨན་བཅུད། 药效。ཁུད་བཅུད་ཟོར་བ། 失去肥效。(2)རྟིང་ཁྱིའི་རྩི་དང་རོ། 养分，滋味；ཤིང་ཏོག་ བཅུད་ ཅན། 有养分的水果。ཟས་ཚས་ཀྱི་བཅུད། 食品滋味。(3)དཀར་ ཨལ་ ལ་ བརྟེན་ པའི་ ཐ་ ཚང་དང་། ས་གཞིའི་འཇིག་རྟེན་ལ་བརྟེན་པའི་སེམས་ཅན་སོགས་ལ་ཟོ་ བའི་ བརྟེན་པ། 依附者，所盛之物。佛书译作情世间。依存于世界上的动物和盛放在容器里的东西；སྣོད་ བཅུད། 情器世间。依附处和依附者。

བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། སྣོད་ ཀྱི་ འཇིག་ རྟེན་ ལ་ བརྟེན་པའི་སེམས་ཅན་ཨང་ངོ་རྩོམ 情世间，有情世间。指整个生物世界。

བཅུད་ཀྱི་མ། (མངོན) ཁྲི། 味之母。舌的异名。

བཙན་འབྱུག་མས། (རྟིང་) མར་མེ། 灯。

བཙན་རྒྱལ། དངུལ་ཆུའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཅིག 精华之王。水银的异名。

བཙན་ལྔ་པ། (ཤིང་) སྐྱུ་ཏ་རའི་ཤིང་། 第五味。余甘子树、山楂树、山果子树的异名。

བཙན་བཀྲལ་ཚུགས། (ཤིང་) སྤྲང་མ། 守精华。蜜蜂的异名。

བཙན་ལྡན། (1)ཟས་རོ་ཏྲས་དང་ལྡན་པ། 有营养，有滋味。(2)(ཤིང་) ས་གཞི། 载生灵者，载情世间者。大地的异名。

བཙན་གནས། (ཤིང་) སྐྱུ་ཏ་ར། 味所在。山楂的异名。

བཙན་ཟལ་བ། (1)བཙུད་ཏྲས་མེད་པ། 没有味道，无精华。(2)ཡིགས་སྒྲའི་ཀྱི་གསལ་ཟེད་ཡི་ག་ཟིག་མེད་པ། 纯辅音字。梵文不含元音的辅音字母。

བཙན་སྦྱིན། (ཤིང་) སྤྲང་མ། 施精华。蜜蜂的异名。

བཙན་མི་ལྡན། (ཤིང་) ལྷ་མིན། 无精华。非天的异名。

བཙན་སྨིན་པ། (1)འབྲས་བུ་སྨིན་པ། 果实成熟。(2)རོ་བཙུད་བསྒང་བོར་གྱུར་པ། 味道变好。

བཙན་ཚོར། ཟས་ཀྱི་བཙུད་གེས་པ། 知味，觉得有味；ཇི་ཙམ་གང་ཟས་ཀྱི་བཙུད་ཚོར་བ། 吃任何食物，都觉得有味。

བཙན་འཇིམ། (ཤིང་) (1)བྱང་ཤིང་། 甘蔗的异名。(2)གང་ཤིང་། 松树的异名。(3)བྱང་པ། 蜜蜂的异名。

བཙན་འཇིམ་མ། (ཤིང་) འབབ་ཆུ། 持精华者。河流、河水的异名。

བཙན་བཞི། ཞལ་ཟྲངས་ཀྱི་བཙུད་ཀ་དང་། རྩིའི་བཙུད་མར། ཤིང་གི་བཙུད་བུ་རམ། འབྲུའི་བཙུད་ཚང་བཅས་བཞི། 四精，四种精华：体气之精为肉，花草之精为酥，树木之精为糖，百谷之精为酒。

བཙན་རིང་། (ཤིང་) ལྷའི་ཆུ་བོ། 精华长流。天河的异名。

བཙན་ལེན། (1)མེ་ཏོག་སོགས་ཤ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་སྲིང་ལྟས་ཁྱབ་སྐྱེད་རྒྱས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཡིན་ཏེ། ཟས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅིག་ཡིན། (2)ཞ་ཏྲ་རའི་ཤིང་། 诃子树，诃黎勒树。

བཙན་ལེན་ཆུལ་བཤད་ཟློག་མེད་བདེ་སྐྱེད། དྲུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་རིའུ་དམར་དཀོ་བཀེས་བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བཙུད་ལེན་ཀྱི་སྐོར་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ལེ་ཚན་ཞིག 《避谷详论·无漏乐源》。十七世纪时，杜玛格西·丹增彭措所著，详明阐述有关避谷术方法之书。

བཙན་ལེན་དངོས་གྲུབ། གྲུབ་མངའ་ཞི་དངོས་གྲུབ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། མེ་ཏོག་ཞི་བཙུད་ལ་སོགས་པའི་ཟས་དང་ཐུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་བསྲིང་བ་དང་། ཕུགས་ཀྱམས་གསེར་དུ་སྒྱུར་བ་སྟེ་ཚེ་དང་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་བཙུད་ལེན་འགྲུབ་པའོ། 避谷成就。佛书所说八种共通成就之一。采用花中精华和明咒等补益寿元、肉身及资生具，以求延年益寿、留住童颜、点铁成金的成就。

བཙན་ལེན་བདེ་བའི་དཀའ་བཤམ། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ནང་རྒྱར་མཁར་མཐའམ་རྩིད་རྡེས་མཛད་པའི་ཚུལ་བཤད། ལུས་རྒྱངས་ཐུམས་པ་སོགས་གསོ་བའི་ཐབས་སྟོན་པའི་བཙུད་ལེན་སྐོར་ཀྱི་དཔེ་ཚན་ཞིག 《采补术·平安如意》。十五世纪时，宿喀·娘尼多吉所著，叙述避谷采补、医治衰老的一部医书名。

བཙན་པ། འཇན་པའི་འདམས་པ།

བཙམ་པ། འཇམ་པའི་འདམས་པ།

བཅུམས་བཅུམས། ཚུད་དུ་བཏང་བའི་བརྟན་ཆ་收缩，聚拢：མཐའ་སྐོར་ནས་ཚུད་བཅུམས་བཅུམས་བྱས་པ། 由周围向内收缩。འཁོར་དུས་ཐག་ཚོ་བཅུམས་བཅུམས་རེད། 岩雕行时，颈部抽缩。

བཅུར་བ། (1)གཅུར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ། (2)འཇུར་བའི་འདུས་པ།

བཅུས་པ། ❶འཆུ་བའི་འདུས་པ། ❷(རྟེང) ཆུ་བཏང་ནས་བཅའ་བང་ཟིད་པ། 灌溉。放水浸湿：ཞོ་ཏོག་ལ་ཆུ་བཅུས་པ། 灌溉庄稼。ལྗོན་ཤིང་ལ་ཆུ་བཅུས་པ། 灌溉树木。

བཅེམ་པ། (ཐ་དད་པ) བཅེམས་པ། བཅེམ་པ། བཅེམས།། སོས་ཟིད་ཟའམ་ལྡང་པ། 嚼，咀吮，咀嚼：ཤེང་ཐོག་སོས་བཅེམ་པ། 齿嚼水果。ཐྲུང་སྐམ་བཅེམ་པ། 咀嚼干酪。

བཅེམས། བཅེམ་པའི་སྐུལ་ཆ།

བཅེམས་པ། བཅེམ་པའི་འདུས་པ།

བཅེར་བ། (ཐ་དད་པ) སྒྲངས་པ། 塞满，堆积：ཐབ་ཀྱི་ནང་དུ་ཤི་ཤེང་བཅེར་བ། 灶里塞满了柴薪。བཟའ་འབྲུ་མང་བོ་རི་ལྟར་བཅེར་བ། 粮食堆积如山。

བཅོ། ❶རྟ་བོང་གི་ཐུ་ཀུ་ཚ་ཁྱིས་པའི་ཅེ་ཁ་གཞུག་སྐལ་ཁ་ཞུང་སོགས་ཀྱི་ སྐུ་བཟོག་སྐལ་ཙམ་ པ་དེའི་མིང་། 名词。剪鬣。为隔岁的马骡驴等小驹修剪颈、脊、尾毛使成一定式样：དགྱིད་དུས་བཅོ་པ་རྣམས་ལ་བཅོ་ཆུག་པ། 春季为驹修整毛型。❷བཅོ་ལྔ་དང་བཅོ་བཀྲད་ཁྱིས་ལ་འཇུག་པའི་བཏུ་མིང་། 数词。在十五和十八两个数中代替བཏུ་的十：ཚེ་བཅོ་བཀྲད། 十八岁。ཚེ་དཔང་བཅོ་ལྔ། 十五里。

བཅོ་བརྒྱད། གྲངས་ཀ་བཏུ་དང་བཀྲད། 十八。数字十八。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྤྱོད་དང་། ཁྱམས། ཉེས་པ་བཅས་སོ།

བཅོ་བརྒྱད་ཐོག་མདའ། རྒྱང་རྡུང་བའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཉེན་རྩེ་ཐུབ་ཀྱི་ མདའ་ཐོག་ཁྱི་ལོ་ཟླ་ཚེས་ བཅོ་ལྔ་ལ་ བོད་ཀྱི་ ཐོག་མའི་ མདའ་རྩེ་ལ་འཕྲོག་པའི་རྩེད་སྐྱེ་ཞེས་ 十八式箭。汉音译作焦杰统达。藏历正月十八日，在布达拉山后集会，进行角力比射的节日活动。

བཅོ་བརྒྱད་ཐུག་རྫི། སྐར་བོད་དུ་སྐྱེས་པ་རང་ཚོ་བཅོ་བརྒྱད་ཙམ་ནས་དྲུག་ཅུ་ མན་ལ་འཁྲི་ བའི་དམག་ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཚོ་ ཚང་ འཇོན་ཞུགས། 十八六十兵役差。旧时，藏区男子，自十八岁起至六十岁止，均须随时应征入伍的兵役制度。

བཅོ་ལྔ། གྲངས་ཀ་བཏུ་དང་ལྔ། 十五。数字十五。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཉིན་ཞག་དང་། ཆོས་སོ།

བཅོ་ལྔ་མཆོད་པ། བོད་ཀྱི་ནང་བའི་ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ཚེ་འཕྲལ་དུས་ཆེན་ཏེ། རྗེ་བོང་ཁ་བས་ཐུགས་སྐལ་བཟོད་པའི་མཛད་ཆེན་བཞེའི་ཐུས་ཀོག 元宵供。公元1409明成祖永乐七年，格鲁派祖师宗喀巴在拉萨创办大召法会，于藏历正月十五日夜，陈列酥油花灯供品以纪念释迦牟尼示现神变降伏邪魔，后形成为藏俗的一宗教节日。

བཅོ་པ། སྐྱེས་ནས་ལོ་གཉིས་བར་ སྐྱབས་ པའི་ རྟ་བོང་། 名词。隔年驹。生后已满两岁的小马、小驴。

བཅོམ། གཅོམ་དང་འདྲ།

བཅོམ་ཕྱངས་པ། (རྟེང) འཇིགས་ནས་སྐྱ་ཆུང་་ བར་སྨྲ་པ། 悄悄说话。因惧怕而小声说话。

བཅོམ་ཆུང་། (རྟེང) སྐྱ་སྐད་ཆུང་བ། 声音微细。

བཅོམ་ལྡན། བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་། ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དྲུག་དང་ལྡན་པ་སྟེ་ སངས་རྒྱས། 有坏。意指有六功德，坏灭四魔。佛的别号。

བཅོམ་ལྡན་འདས། 〈སྒྲགས་སྤྲོས〉 བདུད་ བཞི་ བཅོམ་ཞིང་། ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དྲུག་དང་ལྡན་པ། སྟེང་ཞི་ གཉིས་ཀྱི་ མཐའ་ འས་ འདས་ པ་ སྟེ་

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆོག། 出有坏，世尊。佛的别号。梵音译作薄伽梵。"出"谓超出生死涅槃二边，"有"谓有六功德，"坏"谓坏灭四魔。

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཉན་ཐོས། 世尊弟子。亲闻如来说法的声闻大众。

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ། 薄伽梵母。如度母等。

བཅོམ་པ། 依怨敌而得名。

བཅོམ་བཏུག 〈梵文〉 ཀུ་ཀར་ཀྱི་ཁོང་ཁྲུར་ཞེག 磨吐罗。古印度一城市名。

བཅོལ་ བཀྱམས། དོན་ གཞན་ མངགས་ པ་ དང་ བཅོལ་ པ། 委托，托付，嘱托。འབྲལ་ དུ་ ཐག་ གཅོད་ ཐུ་ རྒྱུར་ བཅོལ་ བཀྱམས་ བྱས་ པ། 已嘱及时处理。ཅིའི་ རྣོ་ ཚང་ མ་ མཆེད་ གྲོགས་ ལ་ བཅོལ་ བཀྱམས་ བྱས། 已把应办各事，都托付给亲友了。

བཅོལ་ གདམས། བཅོལ་ བཀྱམས་ དང་ དོན་ གཅིག

བཅོལ་ ཚོར། བཅོལ་ བའི་ ནོར་ ལུག 寄养的牛羊；བཅོལ་ ནོར་ ཉར་ བར་ རྒྱ་ རིན་ ལེན་ པ། 收取牛羊饲养费。

བཅོལ་ བ། འཆོལ་ བའི་ འདས་ པ་ དང་ མ་ ནོངས་ པ།

བཅོལ་ མ། གཞན་ གྱིས་ བཅོལ་ བའི་ རྒྱུ་ ནོར་ དངོས་ པོ། 名词。托办的事，代人寄存的东西；འདིར་ ཚེད་ འཇིག་ ཚས་ དངོས་ ནོར་ རྣམས་ བཅོལ་ མ་ ཡིན་ ཐུག་ ཏེ། 这里的家具财物，都是别人寄存的。

བཅོས་ ཀ། (1)བཟོ་ གཏས་ སམ་ བྱ་ གཏས། 造作，改正。(2)སྨན་ དང་ ཅི་ བཅའ་ རིམ་ གྱི་ སྐྱབ་ པ་ སོགས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ ནད་ གཞི་ སེལ་ གཏས་ བྱེད་ པ། 方术。用药物、针灸等手术治病或依靠念经修法等宗教仪式希求治病的方法；ནད་ འདི་ ལ་ བཅོས་ ཀ་ ཅི་ ཚེད། 有什么方术医治这种病？

བཅོས་ སྐྱོགས རྒྱང་ པ་ བཅོས་ ནས་ གསར་ པ་ ཞེག་ དུ་ སྐྱོགས་ པ། 改编，修配。

བཅོས་ བསྒྱུར། རྒྱང་ པའི་ ལུགས་ མཐུན་ མིན་ པ་ རྣམས་ བཅོས་ ནས་ གསར་ པའི་ ལུགས་ མཐུན་ ཞེག་ དུ་ བསྒྱུར་ པ། 改革，变革。将旧的或不合理的改为新的或合理的。

བཅོས་ ཐབས། (1)གསར་ དུ་ བཟོ་ ཐབས། 改造法。(2)ནད་ སོ་ སོ་ ཞེས་ བར་ ཟུང་ བའི་ ཐས་ སྐྱོང་ སྐྱེ་ དཔུང་ བསྡེན་ ཚུལ་ ཏེ། ཕུང་ ནད་ ལ་ དོང་ དང་། ཚ་ ནད་ ལ་ བསིལ་ གཉོང་ དགོས་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཞེག 医疗法。依靠饮食起居医疗等以除治各种疾病之法。如以热药治寒病和以凉药治热病等；ནད་ གཞི་ ཅུ་ ཙང་ ངན་ པས་ བཅོས་ ཐབས་ མེད་ པ། 病势太重，无法救治。

བཅོས་ པ། འཆོས་ པའི་ འདས་ པ་ དང་ མ་ ནོངས་ པ།

བཅོས་ པ་ ཡས་ སྐྱང་། (ཤངས་) ཚོན་ སྐྱང་ མ། 制成者。绿色、绿色颜料的异名。

བཅོས་ བའི་ ཚང་། ཟན་ ཚང་ སྐམ་ པོ་ སྐྱང་ བའི་ རྩི་ པ། 酒粉。梵音译作迷隶耶。一种浸入水中即可当酒饮用的细粉末。

བཅོས་ བའི་ ཆུ། (1)ཕྱུར་ བའི་ ཆུ། 沟渠水。(2)རྡོང་ གི་ ཆུ། 池水。池塘中的积水。

བཅོས་ བའི་ ཆོས། ཆོས་ རྫུས་ མ། 伪法，非正法。

བཅོས་ བའི་ ཙོག་ཤས། (ཤངས་) སྐྱང་ གཤམ། སྐྱེད་ མོས་ ཚལ། 人造园林。花园的异名。

བཅོས་ བའི་ མ་ ཉིང་། ཚོ་ རྟག་ ཀྱི་ འབྱས་ ཀྱ་ ཕྱུང་ སྐྱེ་ སྐྱེ་ འཛིན་ ཀྱི་ རྒྱ་ པ་ བཅད་ ནས་ བསྒྲུངས་ བའི་ ཆུ་ ཏྲ་ བ། 阉人，去势者，形残黄门。生殖能力被断绝者。

བཅོས་ བའི་ ཚུ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ བའི་ བཅས་ ལྡན་ དག་ སྐྱང་ གིས་ བཏུང་ དུ་ རུང་ བའི་ རྒྱུན་ ཚང་ སོགས་ ཀྱི་ མིང་ ཡིན། 制味，酿造粉汁。毗奈耶所说听许比丘饮用的葡萄酒尾子等。

བཙོལ་བྱ། དངོས་གནས་མ་ཡིན་པ། 形容词。虚假，不真实；བཙོལ་བྱའི་གཏམ། 假话。བཙོལ་བྱའི་རས། 人造棉布。

བཙོལ་མ། དངོས་གནས་མིན་པ། 形容词。虚假，伪造，装假。不真实；བཙོལ་མའི་གཏམ་ལ་སུ་ཡིད་ཆེས། 谁相信假话？ དངོས་ཚད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བཙོལ་མ་ཡིན་པ། 情况真实不虚。རང་གི་བསམ་ཚུལ་བཙོལ་མ་མིན་པར་བརྗོད་པ། 不矫饰地谈出自己的想法。

བཙོལ་མིན། (1)བདེན་པའམ་དངོས་གནས། 真实，不虚假。(2)དོན་དམ་སྟོང་ཉིད། 胜义，空性。佛书所说真理。

ལྕི་ཚོད། རི་སྐྱེས་ཀྱི་ལྟུ་བའི་རིགས་ཤིག 野胡罗卜。一种生于山间的伞形科药用和食用植物名。

ལྕུ་བ། གང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་རྟེ། རར་ཁྲ་ཞིང་ཚ་ལ་མངར་བ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཆེ་ཕྱིང་བ་དང་། ཁམས་དཀའ། ལུས་སྟོབས་འཕེལ། བད་ཀན་དང་མཁལ་མའི་གང་བ་སེལ། ཆུ་སེར་སྐེམ། 名词。当归。伞形科药用植物名。味苦辛而甘，性平，功能延年、驻颜、益体、治涎液及肾寒、敛黄水。

ལྕུ་གཡུང་། ཀླུང་སྐྱེས་ཀྱི་ལྟུ་བའི་རིགས་ཤིག 烧独活。生于河谷的一种伞形科药用植物名。

ལྕགས དུང་ཅིའི་དམ་གཞུ་ཅིའ། 名词。鞭，棍，杖；རྟ་ལྕགས 马鞭。སྐ་ལྕགས 藤鞭。ལྕགས་ཡུ། 鞭柄。འཁྲམ་ལྕགས 耳光。གཡས་ལྕགས་གཞུས་པ། 打耳光。རྟ་མཐུགས་པའི་ཐོག་ལ་ལྕགས 快马加鞭。སྐུལ་ལྕགས་ཅིའ་པ། 鼓励。རྟ་བོ་ལྕགས་ཀིས་བསྐུལ་ནས་འཕྱང་བ་ལྟར་རྒྱུག་པ། 鞭策骏马，奔驰如飞。

ལྕགས་ཀི་སྐྱེག་ཀི། ཐ་རེ་ཐོ་རེ། 疏落的，星散的。花花搭搭，一堆一堆的；ན་ཁ་ལྕགས་ཀི་སྐྱེག་ཀི། 疏落的草地。ཆུ་ལྕགས་ཀི་སྐྱེག་ཀི། 星散的沼泽。

ལྕགས་སྐྱེག (1)ལྕགས་ཀི་སྐྱེག་ཀིའི་བརྡུས་ཚིག (2)ལྕགས་ཕྱེན། 泥淖，低湿处，沮洳之地；འདམ་དང་ལྕགས་སྐྱེག་ཁོད་ན་བད་མ་རྣམ་བར་འཕེལ། 污泥塘中，莲花繁茂。

ལྕགས་ཁབས། (ཁངོན) འབྲོག་པ། 鞭子和织物。牧人的异名。

ལྕགས་བརྡ། གཡས་མི་བརྡབས་ཏེ་གཉིང་བའི་བརྡ། 击掌声。拍手发出的信号；ལྕགས་བརྡ་གཉིང་པ། 击掌示意。

ལྕགས་བོ། མགྱོགས་པའམ་སྒྲུང་བོ། 副词。快，迅速；ཁྱོད་རང་དུ་ལྕགས་པོ་ཅང་རེགས། 请你现在快些来！ འགྲོ་སྐྱོད་ལྕགས་པོ་ཅིད་པ། 行动敏捷。ལྕགས་པོ་ཤོག་ཅང་། 很快就回来。ལྕགས་པོ་རྒྱགས་ཤིག 快跑！

ལྕགས་ཏཱག བ་ལང་སོགས་འདེད་ཅིང་ཤིང་ཤིའ་ཁལ་གཤེ་ལྕགས་ཕྱེ། 叱牛棍，赶牛小棍。驱赶牛羊时用的小树枝。

ལྕགས་འཁྱིར། ལྕགས་ཚན་ཀྱི་འཁྱིར་ཐག་གས་དང་། 鞭绳。马鞭的皮带部分。

ལྕགས་ཚུལ། ཏ་ལྕགས 马鞭；བཞོན་ཏ་ལ་ལྕགས་ཚན་གཞུ་པ། 鞭策坐骑。ལྕགས་ཚན་ཟུང་རས་ཏ་རྒྱུག་ཐོད་པ། 扬鞭纵马。

ལྕགས་ཐུ། ཏ་བོང་སོགས་འདེད་ཅིང་ལྕགས་ཚན་ཀྱི་ཁུ་པ། 鞭柄。马鞭的把子。

ལྕགས་ཁད། ལྕགས་ཚན་དང་འདེ།

ལྕགས། 名词。(1)རྡོའི་སྐྱིང་པོ། 铁。金属元素之一，旧以其从石中炼出，说为石之精华；ཁ་ལྕགས། 铸铁。ལྕགས་བཏུལ་མ། 熟铁。ལྕགས་བཟོས་མ། 合金。ངང་ལྕགས། 钢铁。ལྕགས་རྡོ། 铁矿石。ལྕགས་ཁྲོ། 熔铁。ལྕགས་ཞུན། 铁水。ལྕགས་རིགས། 金属。མེ་ལྕགས། 火镰。ལྕགས་རིགས་བཞུ་འདུལ། 冶金。མིང་གི་རྣམ་

ཀྱངས་ལ་གནང་བྱ་དང་། ཚོང་བྱ། ལྕགས་ནག་སྐྱེབས་པོ་ཆེ། སྐྱེབས་མང་པོ། རྡོ་སྐྱིང་། རྡོ་ཅྭད། རྡོད་པོ། མཆོད་ཆ་ཅྭད་པ། མཆོད་ཅྭད། རི་ཤི་སྐྱིང་པོ། གཞན་གྱི་དགུ་བཅས་སོ། (2)སྒོ་དང་སྒམ་སོགས་སྡོམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་རིགས། 锁。扇闭门、箱、柜等的铁质器具；སྒོ་ལྕགས། 门锁。ལྕགས་སྐེད། 门环。དཀྱུ་ལྕགས། 门扣。སྒོ་ལྕགས་ཐུག་པ། 上锁。 (3)ཁྲིམས་ཆས་ཤིག 镣铐。一种刑具；ཞབ་ལྕགས། 脚镣。ལག་ལྕགས། 手铐。ལྕགས་སྐྲིག 锁链。(4)འབྱུང་བ་ལྔའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 金。五行之一；ལོ་ཁམས་ལྕགས། 太岁属金。十天干中之庚和辛。ལྕི་དགྲ་མེ། 火克金。ཆུ་མ་ལྕགས། 金生水。(5)རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཏེ། རང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་རིགས་དྲུག་མཆིས། རོ་སྐྱེད། ཁུ་རྡེས་བསིལ། རྣམ་པས་མཆིན་ནད་དང་། མིག་ནད། དྲག་ཚད། ཐུ་ཚབ་སོགས་ལ་ཐབ། 铁。分六类。入药味酸，性凉，功能治肝病、目疾、清热解毒、消胀蛊。

ལྕགས་ཀྱི་མེ་མདག མེར་བཟུགས་པའི་ལྕགས་དམར་པོ། 赤热铁，灼热的赤铁。佛书译作铁炭。

ལྕགས་ཀྱི་ཀཱ་ལ་མ་ལིའི་ཌི། དགྱལ་བའི་ཁྱེ་བཀའི་སྡེ། རི་རྩར་ལྕགས་ཀྱི་རྩེར་པོ་མཆོད་ཀྱི་ཤ་མས་གང་བ་དང་། རི་མགོར་བྱ་རྐེད་དང་ལུ་སོགས་ཀྱིས་འདྲད་པའི་རི་ཞིག 铁刺林地狱。佛书所说小地狱之一。山下遍生利刃为叶之铁树，山头鹫鸟、野狐撕食死尸之地狱名。

ལྕགས་ཀྱི་ཁྱོག་མ། ལྕགས་ལས་བཅོས་པའི་གོང་བུ་ཆུང་ངུ་རིལ་མོ། 钢珠。轴承的滚珠。

ལྕགས་ཀྱུ། ལྕགས་ཀྱུ་རྟེ་རྨེད་པོ་ཞིག 铁钩，挂钩，鱼钩；སངས་རྒྱས་ལ་འདྲིན་པའི་ལྕགས་ཀྱུ་ཙམ་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ལ་འཁོན་པའི་ཞ་ལོང་མེད། 佛有接引钩，众生无挂碍。

ལྕགས་ཀྱུ་མ། སྐོ་མ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 金刚钩母。密乘坛场中四守门天女之一。

ལྕགས་ཀྱུས་གདུལ་དཀའ་བ། (མངོན) འདོད་པས་རྗེས་པའི་གླང་པོ། 铁钩难驯。狂象的异名。

ལྕགས་ཀྱི། (རྟོང) ལྕགས་ཀྱུ། 铁钩。

ལྕགས་ཀྱིན། ཀ་སོགས་བཟའ་བཅའ་བཏུམ་སྐྱོད་ལྕགས་སོགས་ལས་བཟོས་པ་ཞིག 罐头。铁等所制密封食品的容器。ཀྱིན་字系英语借词。

ལྕགས་དཀར། ལྕགས་དཀར་པོའམ་གཤད་དཀར། 锡。一种金属。

ལྕགས་དཀྱིལ། ཚག་བཏུབ་པའི་ལྕགས་ཀྱི་ཡོ་བྱད། 錾花铁器。刻有花纹的金属器物。

ལྕགས་ཁམ། ལྕགས་ཀྱི་ཁམ་པ། 铁钳。

ལྕགས་ཁྱེད། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་སྐུད་པ། 铁丝。

ལྕགས་ཁྱད་ཕྱིམ་པ། (1)ལྕགས་སྐུད་ཕྲ་བ་མང་པོ་རྩེ་བ་གཅིག་ཏུ་ཕྱིམ་པ། 绞合铁丝。把若干铁丝绞成一股。 (2)རོང་ཁུས་ལོངས་སྤྱོད་གསོག་སྐྱང་ལ་རེམ་པའམ་ཞེང་སྤྱི་བྱེད་དེའི། 悭吝，吝啬。喻过分看重个人财物，当用不用。

ལྕགས་ཁྲོད། སྐྱེའི་དཀྱི་ལྕགས། 铁门扣。

ལྕགས་ཁྱོགས། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱོགས། 铁瓢，铁勺。

ལྕགས་ཀྲ། 名词。(1)ལྕགས་བཅད་ཀྱལ། 铁块断口处。(2)ལྕགས་བཅད་ཀྱལ་གྱི་ཀྲ་དོག 铁灰色。(3)ལྕགས་ཟམ་གྱི་ཀྲ། 铁索桥口。

ལྕགས་ཀཱ་ལ་ལེན། ཀཱ་སོགས་ལེན་པའི་ལྕགས་རྡོ་ཞིག 磁铁。

ལྕགས་ཀམས། འབྱུང་ཉིས་ནང་གསེས་ལྕགས་ཀྱི་རང་བཞིན། 金。五行算中所说五行之一。

ལྕགས་ཁ། (1)ལྕགས་ཀྱི་ཁུ་བ། 铁水，铁熔液。

(2)ཞི་རྡ་རའི་ཁུ་བའི་ནང་ལྕགས་ཐུངས་ནས་ཞག་ཕྲག་གསུམ་བཞག་པའི་ཁུ་བ་སྐྱ་ནག་སྡེ། རྐྱེ་བས་མཆིན་ཚད་དང་། མིག་ནད། ཀྱ་བ་བཅས་ལ་ཕན། 铁汁。用诃子汁浸渍生铁，经三昼夜所得的深黑色溶液，功能治肝热、目疾和脓疳。

ལྕགས་ཁོག འབྲུ་བཅོ་སྟོང། 铁罐，铁锅。煮粮食用具。

ལྕགས་ཆྭམ། (1)ལྕགས་ཀྱི་ཆྭམ་བྱའམ། ཐུར་མ། 铁勺，铁匙。(2)ལྕགས་ཀྱི་འཇར་མ། 铁铲。

ལྕགས་ཁྲ། ལྕགས་ཀྱི་ཁྲ་མ། 细铁丝网。

ལྕགས་ཁྲབ། ལྕགས་ལས་བཅས་པའི་ཁྲབ་སྟེ་གོ་ཆ་ཞེས་པ། 铁铠，铁甲。古代的战衣。

ལྕགས་ཁྲི། ལྕགས་ གཙོ་ བོར་ བྱས་ པའི་ ལྕགས་རིགས་འདྲེས་མ་ཞེས། 铁合金。铁占主要成分的合金。

ལྕགས་ཁྲོལ། ལྕགས་ཀྱི་ཁྲལ་མའམ་ལྕགས་ཚགས། 铁筛。

ལྕགས་མཁར། (1)ལྕགས་ལས་གྲུབ་པའི་ཁང་པ། 铁堡。钢铁铸成的房屋或堡垒。 (2)དྲག་པོ་མངོན་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་སྐབས་གཤེན་རྗེའི་ ལྕགས་མཁར་ཀྱི་རྣམ་པའི་གདོང་ཐོར་བཞིངས་བཀོད་ཀྱི་ དབྱིབས་ དེ་ རྒྱང་དགུ་ པ་དང་། བཏུ་ དྲག་ པ་ གཉིས་ཙམ། 伏魔铁堡。佛教修诵威猛法事时，所造形如阎罗铁堡的九或十六角锥形朵马。

ལྕགས་ཀོང་། ལྕགས་རྡོག་རྡོག 铁球，铁丸；གཞོམ་བཤིག་དཀའ་བ་ལྕགས་ཀོང་ལྟ་བུ། 牢不可破，有如铁球。

ལྕགས་ཀོས། (མངོན) ལུས་སྒྲིབ་ཀྱི་ཁྲབ། 铁衣。铠甲的异名。

ལྕགས་བྱིགས་ཤིང་། འབྱུང་རྒྱས་ཀྱི་དག་ཅིགས་རྟེ་ཚུལ་ཞེག木养金。五行算中所说生克次第之一。

ལྕགས་སྒེགས། ལྕགས་གོག 铁板，铁箔。

ལྕགས་དཀྱུ་མེ། འབྱུང་རྒྱས་ཀྱི་དག་ ཅིགས་རྟེ་ ཚུལ་ཞེག 火克金。五行算中所说生克次第之一。

ལྕགས་མཁན། ལྕགས་བཟོ་མཁན། 铁匠，铁工。

ལྕགས་འཁྱུ། (ཁྱོག) ལྕགས་སྟེང་ཀོང་མོ། 有耳圆底浅锅。

ལྕགས་རྒྱག ལྕགས་ཀྱི་རྒྱག་བའམ། དབྱག་པ། 铁棍。

ལྕགས་སྒམ། ལྕགས་ཀྱི་སྒམ། 铁箱。

ལྕགས་སྒམ་ཆུང་ཀྱ། ལྕགས་སྒམ་ཆུང་ངུ། 铁匣，小铁盒。

ལྕགས་སྒོ། ལྕགས་ལས་བཅོས་པའི་སྒོ། 铁门。

ལྕགས་སྐོར། ལྕགས་རྒྱམ་ཐའམ་སྐོར་མོ། 铁饼，铁圆盘。

ལྕགས་སྒྲེད། (1)ལྕགས་ཀྱི་གཅ་རྩེ་སུམ་ཚོམ་ལྡུག། 铁三脚架。(2)རྐང་པ་གསུམ་ཐོད་པའི་ལྕགས་གཅ། 三脚铁灶。

ལྕགས་སྒྲོག (1)རྩེམ་ཅིང་ལྕགས་ཀྱི་སྒྲོག 铁链，锁链，桎梏。(2)(ཁྱོག) ལྷམ་ཀྱི་རྡེང་པའི་འཇའ་གསུམ་པའི་ཐང་ཁྱེག། 鞋跟花。藏鞋后跟上的三角绣花。

ལྕགས་སྒྲོག་མ། སྐོ་མ་བཞིའི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 持链母。密宗坛场护门四天母之一。

ལྕགས་སྒྲོག་མའི་ལྟགས། འཕྱགས་པར་འདོད་པའི་ལྟགས་ནང་གཞས་གྲིང་གཉིས་དབྱར་དུ་གཅིག་གཞན་ གཉིས་ དགུན་ དུ་ གཅིག་ པར་ འདོད་ པའི་ ལྟགས། 连环说。交互派的说法中认为四洲中有两个洲同时为夏至，其他两洲同时为冬至的一派说法。

ལྕགས་སྒྲོམ། ལྕགས་ཀྱི་སྟེང་སྒྲོམ། 铁架，钢骨架。

ལྕགས་ཅན་རྒྱུད། གཞེར་དང་། དངུལ། ཟངས། ལྕགས། གཤའ་དགར། རང་གཞི། འཕར་བ། ཁ་ཤིན་དགར་ནག་ གཉིས་ གཅིག་ དུ་ འདྲེས་ པ་ བཅས་ བཅུད་དོ། 八金。八种金属：金、银、铜、铁、锡、黄铜、红铜和黑白铅。

ལྕགས་ངར། རྨངས་མཁར་གྱི་ལག་ཆ་མཚོ་སྐོན་" གཡོག་མཁའ་ལྕགས་ཉིང་མཚོ་ཀུག་ཅན། 铁臂。穿入鞍形木座构成铜匠工作架，上端可以换戴套头的一种曲头铁棍。

ལྕགས་མཆོག (མངོན་) གསེར་རྡོ། 最优铁。金的异名。

ལྕགས་སྐྱེགས། ལྕགས་བཤུས་ཚང་བའི་སྐྱེགས་མ། 铁渣。

ལྕགས་དེག ཐང་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་མཁྲེས་ཚད་དང་། མཆིན་ཚད། ཁོ་ཚད། རིམས་ཚད་སོགས་ལ་ཐན། 一枝箭。龙胆科药用植物名。味苦，性凉，功能治肝、胆、胃热及流行性热病。

ལྕགས་དེག་དཀར་ཅོ། དེག་ཏ་རིགས་བདུན་གྱི་ཁ་གྱལ་ཞིག་སྡེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་མཆིན་ཚད་དང་། མཁྲེས་ཚད། ཁྲག་ཚད་བཅས་ལ་ཐན། 十指乌兰。七种地丁草之一。味苦，性凉，功能清肝、胆和血分热病。

ལྕགས་རྐེལ། ལྕགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ནད་དམིག་" སྲེག་བྱེད་ཀྱི་དེལ་ཁ་སྡེ། དེ་ནད་དམིག་སྟེང་བརྡེགས་ནས་འབྱས་ནད་དང་། ལྷེན་སྐྱེས་སོགས་ལ་ཐན། 铁烙头。烧热后烙熨患处的医疗用具，可治肿核、瘕块等。

ལྕགས་ཀཏྟ། ལྕགས་ཀྱི་ཀཏྟ་བྱ། 铁臼。

ལྕགས་བཏུལ་མ། བདུངས་ཏེ་ཕྱད་བཏོན་པའི་ལྕགས། 纯铁，熟铁。经过冶炼，除净杂质的铁。

ལྕགས་སྟག མོ་ཁིན་དྲུག་རྟའི་ནང་ཁམས་ཤིག 庚寅年，铁虎年。

ལྕགས་སྐྱེགས། རྩ་འཁོར་གྱི་སྐོག་ཤིང་། 磨心轴。磨子转轴。

ལྕགས་ཐག ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཐག་པ། 铁索，铁链。

ལྕགས་ཐབ ལྕགས་ཀྱི་མེ་ཐབ། 铁灶，铁炉。

ལྕགས་ཐལ། (1)ལྕགས་ཀྱི་འཕྱལ་མེར་ བསྲེགས་པའི་ཐལ་བ་སྡེ། ནུས་པས་དངུལ་རྩ་བཙོ་བཅུ་རྩེན་མའི་ནུས་པ་བསྐྱེད། མཆིན་དུག་སེལ། དམྱ་རྩིང་སྐེམ། 铁灰。高热锻铁所得灰，功能辅助炼丹，治胆中毒，收敛水肿。(2)ལྕགས་བདུད་པའི་ཀྱི་ཞིབ་མོ། 铁粉末。用钢锉磨出的细铁末。

ལྕགས་ཐྲུང (1)ལྕགས་ཏིལ་ཐུ་ལ་རིང་བ། 铁筷子，火箸。 (2)ལྕགས་ཀྱི་ཀེམ་བྱའམ་ཐྲུང་མ། 铁匙，铁勺。

ལྕགས་ཐོ། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་རྡུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐོ་བ། 铁锤。

ལྕགས་དྲ་ (ཞལ་)བས་ཅོ་སྡེ་དྲང་འགྲིའི་རོ་དང་གཅིན་སྐྱག་སོགས་ཟ་མཁན་འབྱ་ནག་ཅིག ཞལ་སྣང་འགར་འབྱ་བས་ལེ་སྐྱར་ཚོག་ཀྱང་ཟེར། 蜣螂，屎壳螂。吃动物尸体和粪尿的一种黑色虫。

ལྕགས་དྲམ། ངར་ལྕགས་བཟང་པའི་དྲམ་བྱ། 铁块，钢锭。

ལྕགས་རྡོག (1)ལྕགས་མེར་བསྲེགས་ནས་བརྡུངས་པའི་ཆ་ཚོག་པའི་རྡེག་པ་སྡེ། ནུས་པས་མིག་ནད་ཞེ་ཞིང་། མཁྲེས་པ་ཀ་སེར་དང་། མིག་སེར་འཇོས། 铁落。锻红生铁捶落的铁屑。功能治目疾及胆病所致肤黄、目黄之病。(2)བད་ཀན་རིགས་དྲག་ཤི་ནང་ཚན་ཁོ་བར་བ་སྐྱབས་འཕེལ་" ནས་མེ་རྩོད་ཉམས་པ་ཞེག་སྡེ། ནད་རྟགས་སྐུ་ཟས་མི་འཇུ་ཞིང་སྐྲག་པ་དང་ལུས་ཀྱི་ཀ་སྐམ་ཞིང་སེད་ཆུང་དུ་འགྱུར་བ་ཞེག 铁增生。六种涎液病中痰涎增多、胃阳衰败之病，症见吐食不化、肌肉枯瘦、体力虚弱等象。

ལྕགས་ཀདངས། ལྕགས་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཁང་པའི་ཀདུང་མ། 铁梁，钢梁。

ལྕགས་མདའ། (1)སྐར་བོད་ཡུལ་ཀྱི་སྐུ་དཀྲ་སྐྱ་" བ་ཚོ་ས་མཐོ་རིགས་ཀྱི་དབྱར་ཞེ། 铁环帽。帽

沿贯有铁丝，上缀红缨，为原西藏地方高级官员所戴夏帽。(2)འཁོར་ལོའི་རྩྭབས་མ་ལྕགས་སྐྱེད། 铁辐。车轮的钢丝辐条。(3)ཆུ་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་བཀག་ནང་འཐབ་པའི་ཙེས་ཚད་སྟོགས་ཤིང་གི་ལྕགས་མདའ་སྐྱབས་ཅན། 调节钎。水磨顶上调节粮食流入磨眼中速度的铁钎。(4)ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་མདའ། 铁杆，钢钎，铁箭。(5)སྐྱེན་དཀའ་ཞིང་སྟོང་ཚོས་སོགས་ལྟ་ཅིའི་ལྕགས་མདའ། 钢针。编织毛衣用者。

ལྕགས་མདོང་། ལྕགས་སྐྱབས་སྟོང་། 铁管，钢管。

ལྕགས་ཆར་མཉམ་བྱེད། ལན་ཚུན་གཉིས་ཀ་གྱང་པའམ་ཐ་ཞེན་པར་གྱུར་པའི་དབེ། 刀砺两损。意谓两败俱伤。

ལྕགས་རྡུལ། དུལ་ཐུན་བདུན་གྱི་ཚད། 金尘。佛书所说一种长度单位名，相当于七微尘的长度。

ལྕགས་རྩེ། ལྕགས་འབྱུང་བའི་རྡོ། 铁矿石。

ལྕགས་རྣམ་ཁངས་གསུམ། གཅིག་གཅིག་ནས་ནས་གྱི་དོན། 郑重，周到，细致；དོན་གནད་གལ་ཆེན་ལ་ལྕགས་ནས་ཐང་གསུམ་གྱིས་བོས་རྩྭར་ཅིང་དགོས། 重大的问题，必须郑重讨论。

ལྕགས་བང་། ལྕགས་ལེབ་གྱུ་བཞི་མཐུག་པོ། 钢板。

ལྕགས་བར། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཨིག་འབྲུའི་འཕྲུལ་བར། 铅印字钉。

ལྕགས་བོ་དཔེ། བོད་ཀྱི་རི་ཆེན་བཞིའི་ཤ་ཀྱལ། ལྷ་ས་རྩེ་ཤར་བྱང་ཤེལ་འཁྲིས་སྟོད་རྩྭ་ དུ་ཡོད་པའི་རི་ཆུང་ཞིག 药王山。拉萨布达拉宫西南一小山名。西藏四大名山之一。

ལྕགས་བོད། ལྕགས་ཚད་དང་འདྲ།

ལྕགས་བོའ། འབྱུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེར་པོ་མོ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་པོ་ཁ། 庚，阳金。五行各分阴阳以代天干之一。

ལྕགས་བོད། (1)སྐུ་ཐག་སོགས་ལྟས་ཤ་ཀྱ་བཞིའི་སྐ་རགས། 四楞腰带。用藤子或绳子编成的四楞厚带。(2)ཚབ་ཅ་བསྒར་བའི་སྐེད་རྡོག། 扣带。装有扣子的腰带。(3)ཀུན་སྤྱོད་ཅན་ཀྱི་སྐེད་ཆིངས། 穗子腰带。两端有浮绪等作装饰的带子。

ལྕགས་བོད། ལྕགས་ཀྱི་ཁོང་པ། 铁锅。

ལྕགས་རྡེ། (1)ལྕགས་ཀྱི་ཁེ་ཤ། 铁末，铁粉。(2)ལྕགས་ སྐ་བཏུང་ རོས་ བཏུང་ ཏེ་ སྨན་ གྱིས་ དུག་བཏོན་པ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པས་མིག་ནད་དང་། དུག་ནད། བད་ ཀན་སྨུག་ པོ་ བཅས་ ལ་ཐན། 铁末，铁粉。锉铁成末，加药物消毒后，能治目疾，解毒，疗涎液杂症。

ལྕགས་བོད། ལྕགས་ཀྱི་ཆུ་བན། 铁坛。腹大口小的铁质背水用具。

ལྕགས་དཀྱི། དཀྱི་མིང་ནག་པོ། 青葛。葛麻之一种。

ལྕགས་འབྱེད། (མཛོད) སྐྱེ་ལྕགས་ཀྱི་ལྡེ་མིག 开锁者。钥匙的异名。

ལྕགས་ཐང། ལྕགས་ ལས་ བཟོས་ པའི་ རྩྭ་ སོགས་ རྩྭད་ཅིང་སྐད་མིའི་དཀྱིབས་ཅན་ཞིག 铁耙子。有铁齿可聚拢柴草等物的耙子。

ལྕགས་ཐུག ལྕགས་ཀྱི་སྐུ་ཀུ། 铁管，铁筒。

ལྕགས་ཐུལ། (1)སྐྱེག་ཆགས་སྐྱན་ཀྱི་རྡོགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་མིག་གསལ་ བར་ ཅིང། 铁蛇。动物药名，味甘，性平，功能明目。(2)ལོ་ཁམས་ཀྱི་ཅུ་བཀོ་ཅིག 辛巳年，铁蛇年。

ལྕགས་མིག ཀོ་བང་མིག་ཁྲིང་འབིགས་ཅིང་ཀྱི་གཅིང། 锥子。皮革穿孔用具。

ལྕགས་ཚོ། འབྱུང་ཁམས་ལྔ་ པོ་ རེ་ རེར་ པོ་ མོ་ གཉིས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་མོ་ཁ། 辛，阴金。五行各分阴阳以代天干之一。

ལྕགས་དམར། (1)ལྕགས་བཟིགས་དམར་པོ། 赤热铁，灼热的铁。(2)(མཛོད) སྨངས། 赤色金

属。红铜的异名。

ལྕགས་དམར་སྐམ་གཙོད། བཟློག་ཐུ་བུས་ཏེ་སྐྱེགས་ལས་དུ་འཇུག་པའི་དབེ། 钳夹烧红铁。喻严格管教，严加约束：དང་སྣང་གང་དུན་ཀྱི་སྐྱོན་སྤྱོད་ངན་བྱེད་མཁན་ལ་ལྕགས་དམར་སྐམ་གཙུན་ཀྱིས་ཆོད་གསོ་ནན་ཏན་གཏོང་དགོས། 对任意胡行的人，要象钳夹烧红铁，严格管教。

ལྕགས་ཆོག ལྕགས་ཀྱི་ཆོག 铁盔，钢盔。

ལྕགས་ཐུན། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཐུན་གུ། 铁笔，钢笔。

ལྕགས་བཙའ། ལྕགས་ལ་རླན་གཤེར་གོས་ཏེ་ཆཏ་པའི་དྲི་བ་ལ་དམར་བོ། 铁锈。铁器受潮表面结成的赤褐色物质。

ལྕགས་སྲི། ལྕགས་རིགས་ལ་འབྲུ་རྒྱུའི་སྲི། 金属油漆。涂在金属表面上的油漆，ཀོང་འཁོར་སྐྱེང་པ་ལ་ལྕགས་སྲི་བྱུགས་པ། 旧自行车已上了漆。

ལྕགས་ཚ་བོག་རྩང་བ། གནད་དོན་གསར་ཐོག་ལ་ཐག་གཅོད་ཅིང་པའི་དབེ། 趁热打铁。喻及时解决问题。

ལྕགས་ཚགས། ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཚགས་གྲུ་མིག་མང་བོ་ཅན། 铁筛。有细孔的薄铁板筛子。

ལྕགས་ཞིབ། (1)ལྕགས་ཐུ། 铁末，铁粉。(2)ལྕགས་སྐུག་བོར་བོད་ལ་མི་གྲངས་དང་། ས་ཞིང་། ཁྲལ་འབབ་ཚང་ཞིབ་ཏུ་བཀོད་བྱས་པའི་གཞུང་མིག 庚寅清册。清乾隆三十五年，在西藏地方清查人口、圈定土地和徭役租税的清册之一。

ལྕགས་ཞུ། (1)ལྕགས་ཀྱི་ཞུ་མའི་ཆོག 铁盔。(2)ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཞུན་མར་གྱི་སྣོད། 铁灯盏。铁制油灯。

ལྕགས་ཟླ། ལྕགས་ཀྱི་ཞུ་མའི་ཆོག 铁盔，钢盔。

ལྕགས་གཁོང་། (1)ལྕགས་ཀྱི་གཁོང་བ། 铁盆，铁盘。(2)ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ལྕགས་བར། 铁铸模。

ལྕགས་རྩངས། (1)ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་ཆུ་སྣོད་སོགས། 铁锅，铁铸大水缸。(2)ལྕགས་དང་རྩངས། 铁和红铜。

ལྕགས་རྩམ། ལྕགས་ཐག་གིས་བཟོས་པའི་རྩམ་པ། 铁桥，铁索桥。

ལྕགས་རྩམ་ཁ། (1)གཙང་པའི་སྐྱང་དུ་ལྕགས་རྩམ་བཏུགས་ཡོད་པའི་ཆུ་འགྲམ་གྱི་ས་ཆའི་མིང་། 铁桥口。河上建有铁桥地方的通称。(2)རྫོང་ཞིག ས་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་ཧ་གལ་རྫོང་གྲྭལ་གྱི་ཤར་ངོས་དང་རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་མའི་ཀྲལ་ཆུའི་ཤར་འགྲམ་དུ་ཡོད། 泸定。县名。在四川省甘孜藏族自治州东部，大渡河东岸。

ལྕགས་སྒམ། ལྕགས་ཀྱི་རྣམ་སྟོད། 铁桶。

ལྕགས་གཟངས། ལྕགས་ཀྱི་གཟངས་ཐུ། 铁匙，铁勺。

ལྕགས་གཟེངས། ལྕགས་ཀྱི་གཟེངས་སྐུད། 铁钉：ལྕམ་མཐིལ་ལ་ལྕགས་གཟེངས་ཁག་བོ་ཐེབས་སོང་། 铁钉钉牢了靴底。

ལྕགས་གཟོང་། དང་ལྕགས་ལས་བཟོས་པའི་གཟོང་། 铁凿。

ལྕགས་བཟོ་བ། མཁར་བ། 铁工。制造铁器的手工业工人。མིང་གི་རྟགས་གྱངས་ལ་མཁར་བ་དང་། ལྕགས་མཁར། ལྕགས་བཟོ་བ་བོ། ལྕགས་ལས་པ་བཅས་སོ།

ལྕགས་གཡའ། ལྕགས་ལས་སྐྱེས་པའི་གཡའ་དྲེག 铁垢。铁器上所积油腻污垢。此与铁锈有别。

ལྕགས་རྩི། མཐའ་སྐོར་གྱི་ང་བ། 城墙，围墙，ལྕགས་རིས་བསྐོར་བ། 围墙环绕。མིང་གི་རྟགས་གྱངས་ལ་འཛིགས་རྟེན་སྐྱང་བ་དང་། རྩ་རྩའི་རི། སྐྱི་མེ་ཁོང་ཁྱག ཆུ་ཁྲུད། རྩེ་གསུམ་པ། ར་བ། ད་གསུམ་པ་བཅས་སོ།

ལྕགས་རི་རྩ་བ། ཆུ་མཚེའི་ཟིའི་ལྕགས་རི། 铁围山，铁轮围山。佛家宇宙学说，此为围绕盐水碱海之铁山。

ལྕགས་རིགས། ལྕགས་སྟ་ཚོགས། 金属。属于铁一类的各种物质：ལྕགས་རིགས་བཟེས་མ། 合金。

ལྕགས་རིགས་ཟུང་བྲག་བཅུད། འཁར་བ་དང་། དངུལ། ལྕགས། ཁ་རྡེ། རངས། ར་གན། གཤའ་ཚེ། གཞེར། 八种金属：响铜、银、铁、铅、红铜、黄铜、锡和金。

ལྕགས་ཐལམ། མེ་འཁོར་འགྲོ་ལམ། 铁道，铁路。火车轨道。

ལྕགས་ལྟང་། ལྕགས་ཀྱི་འཇུ་ལྟང་། 铁器耳柄，铁质手把。

ལྕགས་ཚིང་། ལྕགས་ཀྱི་ཙ་ཚིང་། 铁环，铁提手环。

ལྕགས་ཤད། ལྕགས་ཀྱི་ཟུག་ཤད། 铁梳。铁质梳毛用具。

ལྕགས་ཤན། ལྕགས་ཀྱི་འཚིང་ཟེད་ཤན། 铁籁。

ལྕགས་ཤོག ལྕགས་ཚས་བཐོ་ཟེད་ཀྱི་ཆུ་ཚ་ལྟ་ལེབ་སྦྲབ་པོ་ཞིག 铁皮，薄铁板，薄铁片。制铁器用的材料。

ལྕགས་སྐག ལྕགས་དང་ཤིང་སོགས་འཇམ་པོ་བཐོ་ཟེད་ཀྱི་ཙོ་ཐུང་ཅིག 锉刀。能锉平铁木等物体的工具。

ལྕགས་སྐང་། ལྕགས་སྐྱེད་ཕྲ་མོ་ཐགས་སུ་བཏུར་བའི་དྲ་བ་སྦྲབ་མོ། 铁纱，细铁丝网。

ལྕགས་སེཀ ལྕགས་སཀ་དང་འདྲ།

ལྕགས་སོ། འབྲས་སྟེ་མགོ་གཅོད་ཟེད་ལྕགས་ཀྱི་ཙོ་མ་ང་། 铁齿耙。梳断谷物穗头以便脱粒的一种铁梳。

ལྕགས་སོལ། ལྕགས་མཁར་བའི་ཐབ་ཀྱི་ངོས་ སུ་ཚགས་བའི་ཞུན་ཏེ། ནུས་བས་མཁྲིས་ནད་མིག་སེར་དང་ཚད་རྐྱེང་རྒས་པར་ཞེན་པ་ལ་ཕན། 铁沥。熔铁炉壁面所结铁垢。功能消胆疾所致目黄，治宿热附骨。

ལྕགས་སྐང་། ལྕགས་ཀྱི་སྐ་ང་། 浅铁锅，铁鏊锅。

ལྕགས་གཟེར། འབིགས་ཟེད་ལྕགས་ཀྱི་གཟེར། 铁钻。穿孔用具。

ལྕགས་ཏུང་། ལྕགས་ཀྱི་ཏུག་པ་ཅང་ཅང་། 铁棍，钢钎，钢筋。

ལྕགས་ཐུག དངས་གཏུབས་ཀྱི་ལྕགས་དུམ། 铁屑。切削金属时所出细屑。

ལྕང་དཀར། ཤིང་ལྕང་མ་དཀར་པོ། 白杨。白皮杨树。

ལྕང་སྐྱ། (1)ཁ་མདོའི་ཡུལ་ཞིག 章嘉。青海省所属地名。(2)ཤིང་ལྕང་མའི་ཟེ་ཐག་ཅིག 白杨树，银白杨。

ལྕང་སྐྱ་ཀོ་ཆོག་ཐུབ། ལྕང་སྐྱ་སྐུ་ཕྲེང་གཉིས་པ་སྐྱེ་གཤེགས་པ་འོད་གསལ་གྱི་སྐུལ་སྐུ་ཆོ་བཟང་ཆོས་ལྡན་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུ་རྟ་ཤར་འཕྲུངས། དཔལ་ས་ཕེའས་ནས་ཀྱེ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་ལྟ་པར་བསྟེན། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ལྕགས་སྐུལ་ཤོར་ཏེ་ཅིན་དུ་གདན་དྲངས། ཤིང་བྱ་ཤོར་རྟ་ཐོག་ཐུ་ཞེས་པའི་འཛའ་ས་ཐོབ་ནས་ནང་ཤོག་གི་བསྟན་བདག་མཛད། སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་ལྕང་སྐུ་རོལ་པའི་རྟེ་རྗེ་རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་བྱ་ཤོར་འཕྲུངས། དཀྱང་ཤོ་བཅུད་པར་ཚོང་མ་གཡུང་ཀྲིད་གཤེས་གདན་དྲངས། ཤིང་ཨོས་ཤོར་རྒྱལ་ བ་བསྐལ་བཟང་ཆུ་ མཆོ་དབྱས་ས་ གཙོད་ཟས་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སོགས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། ཐུབ་ཀྱི་བསྟན་པ་ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྟེ་རྗེ་རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་བྱ་ཤོར་འཕྲུངས། དཔྱོད་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུ་ཀླུང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་རྒྱས་པར་ཞུགས་ཏེ། ཐུབ་པའི་རྣམ་བཞག་ཐུབ་པ་སྐུ་ཚེ་དང་ཡོན་ཏན་ཡོངས་རྫོགས་པ་ཉིད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གྱུར་ཏོ། དཀའ་ཐེག་མཁས་པའི་འཕྲུང་གནས། ཆུལ་པ་བསྐལ་བཟང་ཆུ་མཚོའི་རྣམ་གར་སོགས་ བསྟན་ བཅོས་ མང་དུ་ བཏུམས། ཆོན་ལུང་ལྷས་སྒྲོང་ཆུལ་ཁོས་གོང་མའི་དབང་ཞུ་ཡུལ་གྱི་དུ་ གོ་ སྒྲི་ ཞེས་ གོང་ མའི་དབུ་ཆད་མངའ་གསོལ། དེ་རྗེས་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་

ཞེ་ཤེས་བསྟན་པའི་ཐུལ་ མཆོད་ སོགས་ ཆིང་ ཐུལ་ དབས་ཀྱི་ མཇུག་ཀྱི་བར་ ཁྲོན་ སྐུ་ ཕྲེང་དྲུག་བྱུང་།

章嘉呼图克图。章嘉二世阿旺洛桑却丹系第一世札巴悦色的转世，生于1642年（明崇祯十五年），入藏依五世达赖为师，1701年应召入京。1705年受康熙帝封为"呼图克图"，总领内蒙地区佛教。章嘉三世若白多吉生于1717年，八岁时由雍正帝迎至北京。1735年护送七世达赖格桑嘉措回藏。著有《教派建立·能仁圣教妙高庄严》、《正字学·智者生处》、《达赖喇嘛格桑嘉措传》等书多种。乾隆时封为"灌顶普善广慈大国师"。此后还有章嘉四世也协丹白坚赞等。至清末共传六世。

ལྕང་སྐྱིད་ཀྱབ་མཚན། ལྕང་ སྐུ་ རོལ་ བའི་ རྗེ་ རྗེས་ མཛད་ པའི་ ཀུབ་ མཐའི་ རྣམ་ གཞུག་ ཐུབ་ བསྟན་ལྡན་ཞེའི་ མཛེས་ཏྲན། 《章嘉教派论》。章嘉若白多吉所著，为《教派建立·能仁圣教妙高庄严》一书略名。

ལྕང་ལྕུག ལྕང་ཤའི་ལྟུག་ཤའམ་ཡལ་ག། 柳枝，杨枝。

ལྕང་ལྕོང་། སྐང་ཉག་གས་སྐང་གཅོང་ཤང་བ། 隆洼，高低不平；ས་ཆ་ལྕང་ལྕོང་ཅན་དུ་ འགྲོ་ མི་ བདེ། 高低不平之地，行走不便。

ལྕང་ཏག ཤེང་ལྕང་ས་ཤདོག་རྩང་རག་པ་ཞེག 青柳。青皮柳树。

ལྕང་བལ། ལྕང་ཤའི་འབྲས་ ཁྱའི་ ཐོག་ རས་ སྐྱེས་ བའི་རས་བལ་ལྟ་ བུ་ ཞེག 柳絮。柳树种子上的白色绒毛。

ལྕང་ཤ། 名词。(1)ཤེང་རིགས་ཤིག 柳，杨柳，绢柳；ཀྲི་ལྕང་། 汉柳。ལྕང་ཤ་ལྕེན་བའི་ཟམ་པ། གུ་རེ་གྱུར་རེ་ཙོང་པ། 湿柳作桥，歪歪扭扭。(2)ཤེང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ་ལ་བསྐམ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་དྲག་ནད་དང་། དམུ་ཏེ། ཧ་སྐྱངས་སོགས་ལ་ ཨན། 柳枝。木本药用植物名。味苦涩，性平，功能治中毒、水肿及经络肿胀等病。

ལྕང་ཤེ་ཅོག ཤེ་ཅོག་འཚང་བའི་ མཛེས་ཏྲན་ ཤེང་རིགས་དྲུག་ཅན་ ཞེག 夹竹桃。有毒植物，供观赏用。

ལྕང་ཏ། (1)ལྕང་མའི་ད་པ། 柳垣，柳条边。种植柳树围成的篱笆。(2)ལྕང་མ་ཚོང་བའི་སྒྲིང་ག། 柳林，柳园。有柳树的林苑。

ལྕང་ཚོ། 名词。(1)ཤེང་ལྕང་མའི་ཚོ་མ། 柳叶；ལྕང་ཚོ་སེར་བོ་ཆགས་ཏེ་ས་ལ་ལྷུང་འདུག 柳叶黄落。(2)སྐྲའི་ལན་པ། 发辫，长辫。

ལྕང་ཚོ་ཅན། གསང་ བདག་ དང་ རྣམ་ ཐས་ ཀྱི་ གནས། 杨柳宫。金刚手菩萨和多闻天子所居宫殿。

ལྕང་ཤིང་། ཤེང་ལྕང་མ་སྤྱིའི་མིང་། 柳树，杨柳树。

ལྕང་སོག ལྕང་གསར་འཇུགས་ཏྲའི་ སོན་ཏེ་ལྕང་མ་ལས་ཡལ་ག་བཅད་བའམ། ལྕང་གསར་ཏ་ བཀོག་ བཏང་ ནས་ འཇུགས་ ཏྲའི་ སོན། 柳树苗。种植柳树时所用柳枝或幼苗。

ལྕང་སོལ། ལྕང་མའི་ སོལ་བ་སྤྱེ། རྩར་ དུས་ མེ་ མདའི་ རྡས་བཟོ་བའི་ བར་ མཁོ་བ་ཞེག 柳木炭。旧时，制造火药所用的一种木炭。

ལྕང་གསར། ལྕང་མ་གསར་པ་ཙོང་དུ། 小杨柳，杨柳树苗。

ལྕང་གསེབ། ལྕང་མའི་ ཁོད་ དང་ གསེབ། 柳林下，柳林中。

ལྕམ། 名词。(1)ཁང་ཐོག་གི་ལྕམ་ ཤིང་། 椭子，橡木。(2)སྐུ་ དག་ གི་ ཙུང་མའི་ ཆེ་ མིང་། 夫人，太太。对贵族妇人的敬称。

ལྕམ་སྐུ་ཁབས། རྩར་ཀྱི་ མི་ དག་ རིམ་པ་བཞི་བ་ ཡན་ཆད་ཀྱི་བཅའ་ ཚང་ འབོད་བའི་ ཞེ་ ཆོག 夫人，太太。旧时，对贵族官员四品以上的妻室的称呼；ལྕམ་སྐུ་ཁབས་ཀྱི་འགྲོ་ སྟངས་མ་ ཤེས་བའང་ བྱ་ མེ་ངང་ཀྱི་འགྲོ་ སྟངས་ ཤེར་བ། 未学会夫人步态，却忘了闺女走法。

ཐུམ་ཁེབས། ཁང་བའི་ཐུམ་གེང་རྒྱབ་ཀྱིད་གནས་བང་། 望板，顶棚，天花板。

ཐུམ་ཆུང་། སྡུར་བོད་ཀྱི་སྐུ་དག་འབྲིང་རིམ་ཀྱིད་མེད་གཞོན་ནུ་མའི་ཞེས། 少奶奶。旧时，藏区对中层贵族少妇的敬称。

ཐུམ་དྲལ། (1)ཐུམ་དང་དལ་མ། 椽木和铺在上面的细枝或木片。(2)མིང་སྲིང་། 姊妹，兄妹，兄弟姊妹。

ཐུམ་སྡེ། ཁང་བའི་ཐུམ་གེང་གི་རྩེ་མོ། 椽头，椽木外端。

ཐུམ་པ། ཐུམ་བྱའི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་གེགས་སྡེ། རང་མངར་ལ་བསྐྱ། ཁུ་རྩེས་དྲོད། རྩས་བས་མཁལ་ནད་དང་། ཆུ་འཁག་སེལ། འབྲུ་བ་གཅོད། དགུ་ཆུ་སྐྱོང་། ཁ་སྐོམ་པ་ལ་བན། 名词。锦葵，冬葵，天葵。棋盘花等植物总名。味甘涩，性温，功能治肾病、利小便、止泻、净治水肿、解渴。

ཐུམ་པ་ཀུ་ཚི། ཐང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ་རོ་མངར་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྐྱོམས། མེ་དོག་གིས་གང་བས་ཆུ་ལམ་ཆ་བ་དང་། ཁམས་འཇག་པ་ལ་བན། ཐ་བས་ཡི་ག་འཆུས་པར་འཕྲེད། 冬葵。土名冬苋菜。味甘而辛，性平。花治淋浊刺痛、遗精，根治食欲不振。

ཐུམ་ཙོ། ཁེངས་དྲིགས་དང་ཆེ་ཐམས་ཅད་པ། 形容词。谦恭，简朴，稳重；གོན་གོས་ཐུམ་ཙོ། 服饰简朴。སྐུ་ཐུམ་ཙོར་ཕེབས་པ། 步履安详。

ཐུམ་ཙོ། སྲིང་མོ་དང་ཆུང་མའི་ཞེས། 名词。姊妹或妻妾的敬称。

ཐུམ་ལ་རྒན། ལ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་སྒོག་རྩེང་གི་ཐུལ་ཆུད་ནས་ཙམ། དེའི་མཐོ་ཚད་ཐུ་མཆིའི་ངོས་ནས་སྐྱི་ ५२०७ ཙམ། 江拉更拉。山口名。在西藏自治区索县的南部，拔海5204米。

ཐུམ་ཤིང་། ཁང་བའི་ཐོག་གི་ཆུའི་ཤིང་ཚ། 屋顶椽木。

ཐུམ་སྲིང་། (1)སྲིང་མའི་ཞེས། 姊妹的敬称。(2)ཤི་དམ་རྟ་མགྲིན་ཀྱི་འཁོར་ལས་མཁན་སྲོག་བདག་དམར་བོ། 姊妹护法，大红司命主。密乘本尊马头明王眷属中之红面狱主。

ཐུལ་ཁྲལ། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་གཡུ་རྡོ་གཏོང་དུས་བསྡུ་བའི་ཐུལ་ཁྲལ། 牛粪差。原西藏地方政府烧制陶器时征调的燃料。

ཐུལ་འཁྲིང་། འབྲག་པ་ཐེབས་པའི་ཐུལ་བ། 冰冻的牛粪。

ཐུལ་རྒྱབ། ཐུལ་བ་རྒྱབ་རྡོ་དོ་བ་གཉིས། 牛粪驮子。

ཐུལ་སྐམས། དགུན་དུས་ཐུལ་ཟན་གྱ་བཞེ་ས་ཐག་ལྟ་བུ་བཅས་ཏེ་སྐམ་བཤུག་ནས་དབྱར་དུས་མེད་འབྱད་ཀྱི། 牛粪砖。冬天把湿牛粪做成方块，干后作夏季燃料。

ཐུལ་ཚལ་བརྒྱད། སྡོན་ཆོག་བཅུའི་ནང་གསེས། ཆུ་དགྱའི་བདག་མོ་སོགས་ཀྱིས་ཐུལ་ཚལ་བརྒྱད་བཟུང་བཟུང་ཁས་ཚུངས་པས་བསྟེན་པར་རྫོགས་པ་སྟེ། ཐུལ་ཚལ་བརྒྱད་དེ། ཨའི་དགེ་འདུན་ལས་བསྟེན་པར་རྫོགས་པ་དང་། ཟླ་བ་ཕྱེད་ཕྱེད་ལས་དགེ་ཆོང་ལས་གདམས་པ་རྣོད་པ་དང་། ཨའི་དགེ་ཆོང་ཙོང་སར་དབྱར་ཁས་ལེན་པ་དང་། གཉིས་ཀའི་ཆོགས་ལས་དགག་དབྱེ་བྱ་བ་དང་། ཐུལ་བའི་ཆོགས་ལས་འདུས་ནས་ཆོགས་གཉིས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ལ་མཁྱབ་བྱད་པ་དང་། དགེ་ཆོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་མེ་བརྗོད་པ་དང་། དགེ་ཆོང་ལ་ཅོ་འདྲི་བ་སོགས་མེ་བྱེད་པ་དང་། དགེ་ཆོང་གསར་བྱ་ལའང་ཕྱག་འཚལ་བ་སོགས་གུས་པ་བྱ་བ་རྣམས། 八难断法。十旧仪轨之一。帝王后妃由自认可永断八难断法而得近圆。八难断法为：亲从比丘受近圆戒；半月半月从比丘听受教言；于比丘处认可夏住；从僧尼二众解制；若犯难断即于二众履行迁悦；不言比丘犯戒，不轻侮比丘；顶礼肃敬新进比丘。

ཐུལ་རྩིང་། (ཐུལ) བ་ལང་གི་ཐུལ་བ། 稀牛粪。

ཧོར་ཁང་། ཧོར་བ་འཛོག་སའི་གནས། 牛粪场。堆牛粪之处。

ཧོར་ཐལ། ཧོར་བའི་ཐལ་བ། 牛粪灰。

ཧོར་ཧིབས་ཧིབས། ཧོར་ཙམ་ཙམ་རམ་ལྡང་ཙམ་ཙམ། 昏沉沉的，沉甸甸的：རྨོག་ཞུ་གྱོན་ནས་མགོ་ལ་ཧོར་ཧིབས་ཧིབས་བྱས་བྱུང་། 头戴钢盔，觉得沉甸甸的。རྨ་བ་བོག་ནུ་གཅུགས་པ་ཧོར་ཧིབས་ཧིབས་ཤེག་ཙང་། 患了感冒，身体会感到昏沉沉的。

ཧོར་འཁྲིབས་ཆ། ལུས་ སེམས་ མི་ བདེ་ བའམ་ ཁམས་ཉོག་པ། 疲劳昏沉，精神昏愦：ལུས་ སེམས་ཧོར་འཁྲིབས་པ། 身心疲劳。རིག་པ་ཧོར་འཁྲིབས་པ། 神志昏沉。

ཧོར་འདག ཧོར་བ་བརྡེས་པའི་འདག་པ། 牛粪泥。封盖房顶所用，混有牛粪和粘土的湿泥。

ཧོར་བོ། ཕྲེང་ཚད་ཆེན་པོའམ་འབྲོག་ཁམ་པོ། 形容词。重，沉重，重量大：རྟོག་ཁེས་ཧོར་པོ། 重担子。མཚོན་ཆ་ཧོར་པོ། 重武器。གཅུགས་པོ་ཧོར་འཚིམས་ཆུང་ པ། 身体被压得打颤。ངར་ པོས་འཇར་ཀྱིས་མནན་ པས་སྐྱང་ ཀྱབ་ཧོས་ ཐྲེང་པ། 担子压得肩背发麻。

ཧོར་ཕག ཧོར་སྐམ་དང་དོན་གཅིག

ཧོར་བ། ❶名词。(1)མཇོ་འབྲི་སོགས་ཀྱི་ཧོར་བ། 牛粪：ཧོར་བ་མེ་ཤིང་དུ་འཁྱེར་པ། 用牛粪当燃料。(2)ཆོག་དྲག་ཅན་དང་ ཁྱད་ ཀོང་ཅན་ རིང་པོ་ནི་ཧོར་བ་ཡིན་ལ་ཡི་གེ་གང་གི་ཝ་རིལ་ཏུ་ ཅི་ཞིས་ཡི་གེ་རྟེས་ བརྒྱགས་ དཀྱངས་ ཙོད་པ་དེའང་ཧོར་ བར་ འགྱུར། 重音字。梵文诗律中，字分轻重二种，有涅槃点和有随音点之长音字为重音字；轻音后面紧接含有元音的重累字，亦变为重音字。❷ཕྲེང་ཚད་ཆེ་བ། 形容词。重量大，沉重；བྱས་རྟེས་ཧོར་ བ། 重罪。ཕྲེང་ཚད་ཧོར་ བ། 重量大。སྨན་ཏུས་ཧོར་ བ། 药性重滞。སྨན་ཀྱི་ཙོག་ཏན་ཧོར་ བ། 药功重滞。ངར་ པོ་ ཅ་ཅང་ཧོར་ བ། 负担很重。

ཧོར་རོ། ཕྲེང་ཚད་ཆེ་བ། 形容词。重，沉重，重量大：རྟོག་ཁེས་ཧོར་ མེ་ངར་དན་ཙམ་ཙོག་ པོ་ 负重速行。

ཧོར་ཁང་། ཕྲེ་བ་དང་ཡང་བའི་བསྟུས་ཚོག 轻重：ཧོར་ཡང་མེ་མཉམ་བ། 轻重不匀。

ཧོར་ཚེ་རྟེ། ཕྲེང་ཙོག་ཙོག། 沉重，沉甸甸的：འབྲོང་བའི་རྟོག་ཁེས་དེ་ཧོར་ ཚེ་བ་ཞེག་བྱུང་། 背的包袱沉甸甸的。

ཧོར་རུ། ཧོར་བས་བཅས་པའི་ར་བའམ་ཧོར་ བ་འཛོག་ སའི་གནས། 牛粪圈子。作燃料的牛粪砌成的围墙或堆积牛粪的场所。

ཧོར་ལེབ། ལེབ་ཙོ་བཅས་ཏེ་བསྐམས་པའི་ཧོར་ བ། 牛粪饼。饼状干牛粪。

ཧོག་ ཧོག བར་ མཚམས་ མེད་ བར་ ཁྱབ་ བའམ་ ཀུཙོག་པ། 密集，麇集状：འཁྱ་སྒྲོང་ མང་པོ་ ཧོག་ཧོག་དུ་ བབ་འདུག 虫蝇麇集。

ཧོག་ས་ བ། (ཐ་ཚི་ངན་པ) རྟོག་ས་ བ། 了解，通达：ཀུན་དོན་ཧོག་ས་ བ། 了解书中意义。སྙིང་ ཧོག་ས་ བ། 心中明白。

ཧོད་བ། ❶ཧོར་ཡང་ཚི་ཚད། 名词。重量。轻重的分量：ངར་པའི་ཧོད་ཀྱིས་ནོན་ བ། 负担重压。❷ཧོར་ ཙི། 形容词。重，沉重：རྟོག་ཁེས་ཧོད་ བ། 背包沉重。

ཧོད་ཐབ་བ། ཕྲེང་ཅི་ཙོད་སྐོང་དེ་ཐབ་ བ། 释重负，解除负担。

ཧོབ་ཐག་ཚི་ཟ། ཞེམ་ཞེམ་ངུ་ཟ་ བ། 吃得香，味甘。

ཧོབ་ཐས། ཚ་ངང་ སོགས་ སྐྱབ་ ཅེད། 名词。衬垫物，掩护体，隔离物：ཧོབ་ཐས་ རས། 衬垫布。ལག་ཧོབ་ཐས། 手套。ཚ་ཧོབ་ཐས། 隔热物。护手使不被烫伤的布片等。སཞེབ་ ཧོབ་ཐས། 指套。

缝纫用的皮顶针。 མིག་སྡོམས། 眼睑。

སྒྲིམས་ཕྱང། སྐྲའི་སྡོམས་ཕྱང། 门轴，户枢。

སྒྲིམས་ཙི། མཐེབ་སྡོམས། 名词。顶针。缝纫所用的护指套。

སྒྲུག་ཀྱ། སྐེད་རགས་ཕྱ་མ། 名词。细腰带。

སྒྲེག་སྒྲེག འདུད་བའམ། ཁྲེམ་ཁྲེམ་བྱེད་རྒྱུ། 颤巍巍，颤动貌：ཤིང་གི་ཡལ་ག་རླུང་གིས་བསྒྲེད་ནས་ཁྲེམ་ཁྲུག་ཁྲུག་བྱེད་པ། 风动树枝，颤颤巍巍。

སྒྲེག་ཁྲུན་མ། (མངོན) སྐྲད་འཚང་མའི་ཁ་ཙེ་མ། 细柔女。花魁、名妓的异名。

སྒྲེག་པ། ཕྱ་བོ། 形容词。纤细。不粗壮：ཡང་མའི་ཡལ་ག་མཉེན་ཞིང་ཁྲུག་པ། 柳枝细柔。

སྒྲེག་ཕྱེད། ཤིང་གི་ཡལ་ག་ཕྱ་མ། 细枝。细小的树枝。

སྒྲེག་མ། 名词。(1)འཁྲི་ཤིང་སོགས་ཀྱི་ཡལ་ག་ཕྱ་མ། 柔条，细枝。攀缘植物的细藤：སྒྲོག་མ་དང་རྩེལ་བོ་སོགས་ཤིང་གི་ཁྲུག་མས་བཟས་པ་མང་པོ་ཡོང་། 篓、筐等多用柳条编成。(2)དབྱིབས་ནང་མ། 长方块状：ཀ་ཁྲུག་མ། 肉条。ལུགས་ཁྲུག 长方铁块。

སྒྲེག་མ་བཙན་བོ། (མངོན) སོ་མ་རྡེ་རྟྭ། 好枝。麻的异名。

སྒྲེག་མ་ལྷུས་མ། ཤིང་གི་ཡལ་ག་ཕྱ་མོ་བཟས་བའི་རིགས། 条编器物。细树枝编成的盛物器具。

སྒྲེགས། (རྟེང) ཐྲིའི་རྩེ་དབའ། 刀锋，刃：ཐྲིའི་ཁྲུགས། 刀口。

སྒྲོང་ཀ། སྐྲོང་ག་དང་འདྲ།

སྒྲོམ་ཁྲོང་། ཁྲུམ་ཀྱི་རྩྭང་ཙི་རྒྱ། ཤིང་གཤོང་འཚང་དྲུ་སྐྱེ་ཞིང་བཟའ་དུང་བ་ཞིག 大黄秆。植物大黄之茎。中空，每隔年始生出一次，可生食。

སྒྲོམ་ཁྱ། རྡེ་ཚི་ཏྱེ་ཐག་ཅིག 名词。短荻草。

སྒྲོམ་རྩ། ཐང་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་རྒྱ། རང་སྐྲུབ་ཀྱི་ཤིང་ཤིག་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན། ཚོ་བ་རྩེས་ལ་ལ་ཡོད། 水大黄。低温地带生长的蓼科药用植物名。味酸，性平，功能治食物不化，消饱胀。

སྒྲོམ་ཤིག (ཨམ) རྩ་ཁྲུམ་དང་དུག་ཁྲུམ་གྱི་ལོ་མ། 大黄的叶子。

སྒྲོལ། 名词。(1)རོ་འཇིན་ནམ་ངག་གི་འདབ་མ། 舌，ལྕེ་དྲིལ་བ། 卷舌。སྐྱ་ལྕེ་ཁྲིབ་པ། 说话结巴。ཁའི་ལྕེ་མི་བདེ་བ། 舌头不灵活。རོ་བཅུད་ལྡོག་འཇིབ་པ། 吮滋味。ཞོ་ལྡེས་ཁྲག་པ། 舔食乳酪。ཤོད་ཐུབ་ཁ་ཡིས་བཤད་ཀྱང་། འདོམ་ཐུ་ལྕེ་ཡིས་བདམས་ཡོང་། 说话虽是用口，选话却得用舌。ཁ་ནང་ལྕེ་ཐུལ། 口内情况舌熟悉。ཁ་ཁའི་ལྕེ་ཁའི་རས། 一嘴两舌。喻挑拨是非，言而无信。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ངག་གི་འདབ་མ་དང་། བཅུད་ཀྱི་མ། བདུད་རྩི་འཕག སྐྲ་བའི་འབབ་རྟེགས། རོ་སྐྱང་བ། རོ་འཇིན། རོ་ཤེས་བཅས་སོ། (2)དབྱིབས་ལྟེ་དང་འདྲ་བའི་དངོས་པོ། 舌状物：མེ་ལྕེ། 火焰。རྡིལ་བྱའི་ལྕེ། 铃舌。铃中小锤。དར་ལྕེ། 旗帜上三角形花边。(3)(རྟིང) ཁཏས་ལྕགས། 天铁，陨铁。

ལྕེ་སྐྱང་། ཁཱཏ་ཏད་ལྕེར་བབ་བའི་ཁམ་བ་སྐྱ་ བྱ་ལྕེ་སྐྱངས་བའི་ནད། 舌肿胀。瘟疫炎症，犯舌所致喉痛舌肿之症。

ལྕེ་ཁམས་ཤ། རོ་འཇིན་པར་བྱེད་བའི་རྒྱབས་རིགས་ཏེ་ལྟའི་དབང་པོ། 舌界。能尝味者。意指味觉器官。

ལྕེ་བརྒྱ་བ། (མངོན) ཆུ་ལྷ། 百舌者。水神的异名。

ལྕེ་གཅོད། སྐྱ་དུས་རྟག་ཅན་ལྟེ་ཁོངས་ཀྱི་ཁྲིམས། 断舌，割舌。旧时酷刑之一。

ལྕེ་རྩྭང་། ཁོད་ཕྱག་ལྟེ་རྒྱང་རུ་བའི་ལྟེ་རྩྭང་། 小舌，咽舌，悬雍垂。

ཁྲེ་ཆུང་བབ་ཅ། ཁཁ་པ་དང་གཉན་ཐོང་སོགས་ཀྱིས་ཁྲེ་ཆུང་སྐྱངས་ནས་ཐུང་ངུ་བ་ཁྲེ་གི་བ་དང་། མིད་པ་འཁཁས་ནས་ཟས་སྐོམ་འགོ་དཀའ་ཞིང་སྐད་འཁཁས་པ་སོགས་འབྱུང་བའི་ནད་ཅིག 悬雍垂脓肿。一名小舌肿。喉痈、热疖影响小舌发炎，病邪下注，有咽喉阻闭、饮食难下、声音嘶哑等症。

ཁྲེ་གཉིས་པ། (1)གཏམ་ངོ་ཁོག་ཅན། 两舌，两面话。指诳话和离间语：ཁྲེ་གཉིས་པའི་གཏམ་ལ་ཚ་འཇིག་མི་ཐུབ། 挑拨之言，不能置信。(2)(ཨངོན) 1.ནེ་ཙོ། 鹦鹉的异名。2.སྦྲུལ། 蛇的异名。3.གཡོ་ཁྱམ་ཅན། 欺诈者、诡辩者的异名。

ཁྲེ་སྙིང་མེད། (ཨངོན) ཐོག 无心舌。霹雳的异名。

ཁྲེ་རྟེན། (སྟོང) སྐད་འདོགས་ཁར་སྐུ་ཐབས་ཀྱིས་བརྒྱས་པ། 诳骗，借故寻隙，狡诈欺骗。

ཁྲེ་ཟའུ། ཐུ་གུ་བཅས་རྡེས་ཡིག་རིས་ཀྱོང་བཀོས་ནང་གུར་ཀུས་ཀྱི་ཁྲེ་མ་བཏབ་སྟེ་ཁྲེ་ལ་བར་ཆུག་ཅིང་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 舌面印。藏俗，婴儿初生时，常以藏红花末充填一种刻有阴文的图章上，加盖于婴儿舌面。

ཁྲེ་དཀ། སྐྲ་ཁྲེ་མི་བདེ་བ། 结巴，口吃。说话不清楚。

ཁྲེ་དྲི། ཁྲེ་ཡི་དྲི་མ་སྟེ་ཁྲེའི་ངོག་པ། 舌垢，舌苔。

ཁྲེ་དྲིག ཁྲེའི་ཐོག་ལ་ཆགས་པའི་དྲི་མ། 舌苔。舌上所积垢。

ཁྲེ་བདེ། སྐྲ་ཁྲེ་སྐྱ་གསལ་ལ་ཐུང་བ། 口齿伶俐。

ཁྲེ་བདེ་ཆོལ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཀྱི་ཚོང་དཀར་རྫོང་ཁངས་སུ་ཡོད། 杰德秀。地名。在西藏自治区贡嘎县境。

ཁྲེ་བསྒྲངས། ཐུར་ཚོ་གནས་དམའ་བས་མཐོ་བར་གུས་ཞབས་ཀྱི་ཆུལ་དུ་ཁྲེ་བསྣུར་ཀྱི་ཡོད། 伸舌。旧时，地位卑下者，晋谒地位高贵者，须张口吐舌以示敬畏。

ཁྲེ་ཐུང་། ཅེ་སྐུང་དང་འདྲ།

ཁྲེ་ཐུང་ཁྲེ་ཅན་མི་ཚ། དགེ་སློང་གི་སྡོམ་ཁྲིམས་ནང་གི་རྩིས་བྱས་བཀུ་དང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 食勿出舌。比丘戒一百一十二恶作之一。

ཁྲེ་ཐུག ཚེན་མཚམས་ཀྱི་ཁྲེ་ཆུང་། 小舌，悬雍垂。

ཁྲེ་དབང་། ཁྲེའི་དབང་ཐིའི་བསྡུས་ཚིག

ཁྲེ་འབབ། (ཨངོན) ཐོག་ཀི་མེང་། 火焰流。霹雳的异名。

ཁྲེ་འབམ། གཉན་ནད་ཁྲེ་ལ་བབ་པའི་ནད་རིགས་སྡུད། 青舌，舌部象皮病。热邪流注舌间诸病的总名。

ཁྲེ་འབིག་ས། (ཨངོན) ཚ། 刺舌。盐、食盐的异名。

ཁྲེ་སྦྱང་། ཁྲེ་སྐྱ་དག་ལ་བ། 锻炼舌音。训练舌部，使之发音灵活：ཐབས་ཤེས་སུ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྲེ་སྦྱང་བྱེད་པ། 使用种种方法，锻炼舌部发音。

ཁྲེ་མེད། (ཨངོན) སྦྲལ་བ། 无舌。蛙的异名。

ཁྲེ་རྒྱང་ཚ། (1)ལན་ཚྭའི་རིགས་ཤེག་ཁྲེ་རོ་ལན་ཚ་ལ་མངར། ཞུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཐབས་འཇུ། མིག་འཕྱེད། རོ་ཙ། མིག་གསལ་བར་ཕྱེད། 黑盐。一种盐类。味咸而甘，性平，功能助消化、壮阳、明目。(2)ཤིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཁྲེ། རོ་ཚ། ཞུ་རྡེས་རྩེད། ནུས་པས་བད་ཀྲོང་གང་བ་འཇོམས། མ་ཞུ་འཇུ། མིག་གསལ་བར་ཕྱེད། 肉桂。药用木本植物名。味辛，性温。功能散风寒、助消化、明目。

ཁྲེ་རྩ། (1)ཁྲེའི་རྩ་བ། 舌根部，舌的后部。(2)ཁྲེ་འོག་གི་གཏུང་རྩ་གཡས་པ་ར་རྩ་དང་གཡོན་པ་ལུག་རྩ་རེར་བ་གཉིས། 舌根脉。舌部下面有两条可以针刺的脉管，右名山羊脉，左名绵羊脉。

ཁྲེ་རྩེ། ཁྲེའི་རྩེ་མ། 舌尖。

སྤྱི་ཚ། སྤྱི་སྐན་ཁྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་ཚ། ཁྱ་རྣེས་རྔྲད། རུས་བས་མེ་རྔྲད་སྐྱེད། ཆུ་སེར་སྐོམ། གག་པ་གཅོད། མ་ངན་རྒལ་བ་ལ་ཐན། 绢毛毛茛。毛茛科药用植物名。味辛，性温，功能益阳、敛黄水，治喉蛾，疗痈疽溃疡。

སྤྱི་གཏུང་། ཁྲིད་དཀྱིལ། 舌中，舌面。舌的上面。

སྤྱི་བཟེད། ར་གན་དང་། ཟངས་དང་། ལྕགས་དང་། འཁར་བ་སོགས་ལས་བྱས་བའི་ཁྲིད་ཏྲ་མ་བཟང་ཅིག 舌刮，刮舌片。用黄铜、红铜、铁、响铜制成，用以刮去舌面苔垢的用具。

སྤྱི་ཚོ། (ཐུལ) ཁྱོ་བའེ་བོ་མེད་བའམ་ཁ་དཀ་བ། 舌不灵便，结舌。

སྤྱི་ཤེས། ཁྲིའི་རྣམ་བར་ཤེས་པ་སྟེ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཅྱུན་ཁྱོ་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ རང་ ཐུལ་ དུ་ གྱུར་ བའི་ རྣམ་ཤཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་རིག་པ། དཔེར་ན། ལན་ཚྲའི་རོ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། 舌识。依各自不共增上缘舌根而生、自力能了别自境味处体性之识，如领纳咸味之舌识。

སྤྱི་འབྱེ་མ། (ཐུལ) ཀྱི་མ་ལེབ། 蝴蝶，飞蛾。

སྤྱི་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲབས་པ། སྤྱི་བ། ཁྱེའབས།། རང་སྲོག་འདོར་བའི་ཆེད་དུ་ཆུ་སོགས་ལ་མཆོང་བ། 自尽，自杀。为舍弃自己生命而投水等。ཆུ་ལ་ཁྱེའབས་པ། 跳水自杀。 སྤྲེང་མ་མེར་ཁྱེའབས་པ། 飞蛾扑火自焚。གཡང་ཆེན་བོ་ལ་ཁྱེའབས་ནས་ཤི་བ། 跳下悬崖，自杀身死。

སྤྱི་འབས། སྤྱི་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྤྱི་འབས་པ། སྤྱི་བའི་འདས་པ།

སྤྱིའི་སྐྱེ་མཆེད། ཁྲིའི་རྣམ་བར་ ཤེས་ པ་ སྐྱེ་ ཁྱིང་ མཆེད་པའི་དབང་པོ། 舌处，舌入。生长舌识的味觉器官。

སྤྱིའི་རྣམ་ཤེས། ཁྱོ་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

སྤྱིའི་བད་ཀན། (མངོན) ཁྲིའི་རྡི་མ། 舌涎。舌垢或舌苔的异名。

སྤྱིའི་དབང་མངོན། དབང་ མངོན་ ཤེའི་ ནང་ གསེས། རང་གི་བདག་ཅྱུན་ཁྲིའི་དབང་པོ་ལས་བྱུང་ ཁྱིང་ རྟོག་ བྱལ་ མ་ འཁྲུལ་ བའི་ གཞན་ རིག་དབེན་ན། ལན་ཚྲའི་རོ་སྐྱོང་བའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། 舌根现识。五种根现识之一。从自己增上缘舌根所生、离分别心、无有错乱之他证分，如领略感受咸味之识。

སྤྱིའི་དབང་པོ། དབང་པོ་ཁྲིའི་ནང་གསེས། རང་འབྱས་ཁྱོ་ཤེས་ ཀྱི་ ཐུན་ མོང་ མིན་ བའི་ རྟེན་ ནས་བདག་ཅྱུན་དུ་གྱུར་བའི་རིགས་སུ་གནས་བའི་ ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དུ་རབ་མ། དཔྱིབས་ཟླ་བ་བཀུས་པ་ལྟ་བུའོ། 舌根。味觉器官，五根之一。属于成为能生自果舌识不共所依或增上缘之净色，形如月轮截口之状。

སྤྱིའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན། ནང་ དོན་ བིམ་ པོ་ གང་ ཞིག་ ཁྱིའི་ དབང་ ཤེས་ཀྱི་ བདག་ ཅྱུན་ དུ་ རུང་བ། ཁྱོས་ཀྱལ་ལ་འཇུག་དུས་ཀྱི་ཁྱོ་དབང་ཤུ་ བ་ རྟེན་ བཅས་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ གཟུགས་ ཅན་ དང་། ཁྱོས་ཀྱལ་ལ་མི་འཇུག་དུས་ཀྱི་ཁྱོ་དབང་ཤུ་ བ་དེ་ མཚུངས་ཀྱི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལེན་རོ། 舌根净色。体内物质之堆为舌根识之增上缘者。如舌缘境时之舌根，为有依舌根净色；舌不缘境时之舌根，为相应根净色。

སྤྱིའུ་ཆུང་། ཁན་ཐུག་ཁྱོ་ཁྱིང་ཅ་བའི་ཁྱོ་ཆུང་། 小舌，咽舌，悬雍垂。

སྤྱུ་མོ་ཚ་ཁ། བོད་རང་སྐྱིང་ལྷོངས་ཀྱི་ཁན་ཅ་རྩོང་ཁོངས་ཐུ་ཚེད། 角木茶卡。盐湖名。在西藏自治区申扎县境。

སྤྱུག འབྱར་ཐོན་ཀྱི་དཔྱིབས་ཅན། 名词。堆，垛子，突起物。向上叠起的东西或突出部分，ཁང་

ཐོག་ཁྱི་རྒྱང་སྒྲིག 角楼，望楼。ཀུ་སྐེའི་སྒྲིག 门楼。

སྒྲིག་ཁང་། ཁང་ཐོག་ སོགས་ སུ་ཡིད་ བའི་ ཁང་ རྩེང་། 小亭，角楼，小阁。

སྒྲིག་ཁེབས། ཅོག་ཁེབས་དང་འདྲ།

སྒྲིག་རྒྱག་པ། བཅས་མ་བཅས་ཏེ་ སྡོན་ ཐོག་ཞིང་ ཁི་རྡོང་དུ་ ཁང་ བྱའི་ དཔྱིབས་ བཞིན་ དུ་རྩི་ བའི་ མིང་། 堆禾。庄稼刈割尚未运往打禾场前，暂在地中累成高堆：བཅས་མ་ བརྒྱབ་ རྩེས་ ཚར་མ་ སྒྲིག་རྒྱག་པ། 收了庄稼堆成垛。

སྒྲིག་སྒྲིག (1)དཔྱིབས་ ཅོག་ བྱའི་ རྣམ་པ། 矗立，直立高耸状：རི་ སྐྱ་ སྒྲིག་ སྒྲིག 山头峥嵘。རྩེ་ མཁར་ དམར་ པོ་ སྒྲིག་ སྒྲིག 高耸的红石堡。(2)མགོ་ བོའི་ གཡོ་ སྐྱང་ ཤེག་ རྩེ་ ཁས་ ལེན་ བའི་ རྣམ་པ་ སྡོན་ པ། 颔首，首肯。头部微动，表示允诺之意：མགོ་ སྒྲིག་ སྒྲིག་ བྱེད། 点点头。

སྒྲིག་སྒྲིག་བྱེ། འབྱང་འབྱང་རམ་ ཅོག་ཅོག 屹立状，突起状，ཚོང་ཁྲོམ་ གྱི་ ཐྲི་ འདབས་ སུ་ ཁང་པ་ སྒྲིག་ སྒྲིག་བྱ་ ཞིག་ འདུག 市郊有一所屹立的房屋。

སྒྲིག་ཆུང་། མཁར་ཆུང་ངུ། 小堡垒，小山寨。

སྒྲིག་བྱེ། ཅོག་བྱའམ། ཅོག་བྱེ། 屹立，兀立，矗立状：རི་ རྩེ་ སྒྲིག་བྱེ། 山峰峙立。

སྒྲིག་རྩེ། ཅོག་ཅེ་ དང་འདྲ།

སྒྲིག་རྩེ། ཅོག་ཅེ་ དང་འདྲ།

སྒྲིག་རྩེ། ལྷ་ སའི་ རྩེ་ རྩྭ་ བྱོག་ གི་ ལྷག་ པོ་ རི་ མིང་གཞན། 拉萨药王山的别名。

སྒྲིག་རྩིང་། སྒྲིག་ཅེ་ དཀྱུས་ རྩིང་བ། 条桌，长桌。

སྒྲིག་ལ་བ། (ཐ་མི་ དད་པ) (1)ཁོམ་བ། 空闲，闲暇：གནས་ སྐབས་ སྒྲིག་ མི་ ཐོང་། 暂时不会空闲。ཁང་ རྟིན་ སྒྲིག་ མི་ སྒྲིག་ མི་ ཤེས། 不知明天空不空。(2)ཉེད་ རྩལ་ ཡ་ དང་། ཐུབ་པ། 能够，达到，能及：བློ་ རྩལ་ ཀྱིས་ མ་ སྒྲིག 智力不够。གང་ སྒྲིག་ ཚེ་ སྒྲིག 尽量，尽其力之所及。

སྒྲིང་ཆེ། སྐལ་ བའི་ ཕྱུ་ ཀུ་ རྩ་ མ་ ཅན། 名词。蝌蚪。蛙的幼体。སྐལ་ སྒྲིང་། 蛙类蝌蚪。

སྒྲིང་ཏོག་ ཚེན་ བོ། ཙུའུལ་ རིག་ རྩོམ་ དཀར་ དམར་ སྐྱ་ ཝེར་ བཞིའི་ རྩང་ ཚན་ ཝེར་ བོ་ སྡེ། རོ་ ཁ། ཞུ་ རྩེས་ བཤེལ། རྩལ་ བས་ བྱོ་ མཆེན་ གྱི་ ཚད་ པ་ དང་། བང་ ཀན་ སྐྱག་ པོ་ ཝེལ། མཁྲིས་ རྩད་ སོགས་ ཀྱེན་ དང་ འདྲེན་ ཞིང་ སྐྱག་ བར་ ཅིའང་། 跳坛花，黄睡莲。睡莲科药用植物名。睡莲分白、赤、蓝、黄四类。跳坛花色黄，入药味苦，清肺热肝热，治食道溃疡，引吐以治疗胆疾。

ཚ། བོད་ཨེག་གསལ་ཅིང་དྲག་པ་འདིའི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཀཀ་དང་། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚིག་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ཁ་ནས་ཕྱིའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཡི་གེ་ཚ་ཞེས་པ་འདི་ཡང་ཁ་ནས་ཕྱིའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས་སོ། ཚ་ཡི་སྐད་ཅ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཁ་ནས་ཕྱིའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཁ་ནས་ཕྱིའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ

སྣོལ། 吊边。长衣下摆折转缝成的镶边：ཆོས་རྒྱོང་ཡ་ལ་སྣོལ་རས་གསར་བའི་ཚ་གཡ་གཏོང་བ། 在旧长衣的下摆上，镶缝新吊边。(2)(ཐུལ) མིག་མཐའི་དཀྲི་གཡི། 双眼皮。有褶纹的眼睑：མིག་ཚ་གཡ་ན། 具有双眼皮者。ཉེས་ཡ་འདིའི་ མིག་ལ་ཚ་གཡ་ཡོད། 这个小孩是双眼皮。

ཚ་གུ་ཁ། རོར་སྐྱ་དང་བཅས་རྩང་ཟད་ལྷུར་ཞིང་མཆངས་འགྲས་བྱེད་བའི་འབྱུ་ཞིག 蝗虫，蚱蜢。

ཚ་གུ་མ། ཚ་གུ་ཡོད་བའི་ཆོས། 镶有吊边的衣服。

ཚ་གྲངས། (1)རྩིས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེས། 小数，分数。(2)ཟུང་ངམ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་གནས། 偶数，双数。

ཚ་བགོས། སོ་སོར་ཚ་གཞས་བཏང་བ། 分配；མི་ཤུགས་དང་། རྒྱ་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་ཚ་བགོས་གཏོང་བ། 人力物力，集中分配。

ཚ་རྒྱས། ཐམས་ཅྱོང་ངམ་རྒྱས་མངའ། 熟悉，了解：གནས་རྟུལ་ལ་ཚ་རྒྱས་ཡོད་པ། 熟悉情况。ཚ་ཡོད་རྒྱས་ཡོད། 认识，熟悉。ཚ་རྒྱས་ མེད་པ། 不熟悉。

ཚ་སྒམ། (ཐུལ) དངོས་ཆས་འཇུག་སྡོད་ལའྱུད་དྲྭ་འབྱེད་རྒྱ་ཡོད་བའི་ཤིང་ཆས་ཤིག 橱柜，立柜。

ཚ་སྒམ་མཆོད་གཏོམ། ལོག་ཏུ་ཅ་ལག་འཇུག་སྡོད་ཚ་སྒམ་དང་། ཤྱེད་དུ་མཆོད་པ་ཐ་ཤམ་ས་ཡོད་བའི་སྒམ་སྟེགས་ཤིག 佛龛立柜。下层盛物，上层安置供品、佛像的藏式立柜。

ཚ་ངག ངག་འཕྲིན། 口信。口头捎带的消息。

ཚ་ཙན། ཚ་ཤས་ཅན་ཏེ་ཡན་ལག་འཛོམས་ བའི་གཞི། 全部，整体。由各个部分集合而成的总体。旧译有分：དཔང་ པོ་ དང་ཡན་ ལག་ ཚ་དང་། ལུས་པོ་ཚ་ཅན། 器官和肢节是部分，身是总体。འཁོར་ལོ་དང་སྟེ་ཁས་སོགས་ཚ་དང་། ཤིང་རྟ་ཚ་ཅན། 车轮、辐条等是分，车是有分。

ཚ་ཚ། རྒྱང་རྒྱང་། 对对，双双：ཅ་ལག་རྣམས་ཚ་ཚ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཞོག 物件配对放置；བྱ་ངང་ཡ་རྣམས་ཚ་ཚ་བྱས་ཏེ་འཕུར་བ། 野鸭双双飞翔。མི་དེ་ཚོ་ཚ་ཚ་རྩ་བསྒྲིགས་ནས་ཡོང་། 这些人双双排队而来。

ཚ་ཚ་རུས། (རྟེང) ཁྱོན་ཡོངས་ནས། 全面地。

ཚ་ཚའུ། (རྟེང) དཀའ་ཚེགས་ཆེ། 极艰苦，很困难。

ཚ་ཚོ། ཡེ་བ་དང་ཐུག་པོ། 曲，不直。

ཚ་བརྟེག རྟེས་འཇུག་ཡ་དང་ཡིད་ཆྱེན་པ། 信任，信赖，相信：འགྲུས་མི་ཚོ་ཚོད་ཚ་འཇུག་འཕེར་བ་ཞེག་འདེམས་བསྐོ་ཅྱེད་པ། 选派一个胜任、可信的代表。ཚ་འཇུག་ ཡིད་ཆེས། 凭信。ཚ་འཇུག་བྱོ་གྲངས། 信得过。

ཚ་ཉམས་པ། (མངོན) ཚེས་ བའི་ ཚ་ འཕྱི་བ་ བའི་ ཉ་སྐ། 退分。下弦月的异名。

ཚ་གཉིས་ཅུས། ཉིན་ཞག་གཅིག 一昼夜。

ཚ་གཉིས་ལྷག་བའི་ཅུས། མཚན་ཐུང་ཀྱི་ཅུས། 半夜。佛书译作二分时。

ཚ་གཉིས་བསྒྲེས་བའི་ཐྲེང་བ། ཐུང་ལྟུང་སྐུས་རྒྱུའི་ནང་གཅེས། སྐྱེན་ལ་ཚ་བཞིང་བཙོས་བའི་ཚ་གཉིས་ལས་ལྷག་པ་བཞི་རྣག་གིས་བྱས་བའོ། 作混合敷具，三十舍堕之一。比丘缝制敷具时，所用黑色羊毛料超过敷具用料一半者，即犯此戒。

ཚ་མཉམ། (མངོན) ཚེས་བ་ཉ་གང་བ། 等分。圆月的异名。

ཚ་མཉམ་བའི་ཞེ་ཚོམ། ཞེ་ཚོམ་གྱི་ནང་གཅེས། འདི་ཡིན་འདི་མིན་གྱི་ཚ་ལ་ཤས་ཆེ་ཆུང་མེད་བའང་ མཉམ་ བར་ འཇུག་ ཉིད་ དོན་ མཐུན་ དང་ དོན་ མི་ མཐུན་དུ་འཇིན་ བའི་ ཐྲེ་ ཚོམ། དཔེར་ན་ཐུབ་ཀུག་གམ་མི་ཀུག་ཅི་འདྲ་ཞེག་ཡིན་ སྐྱབ་ པ་ལྟ་བྱ་ ཐུབ། ཐུབ་ཀུག་འཇིན་དང་

མི་རྟག་པར་རྟོག་པའི་ བློ་ གང་ ཡང་ མི་ བསྒྲིད་ པའོ། 等分犹豫。犹豫之一。犹豫之是此非此的倾向，平等无异，全不引生符不符合实际之心识者。如思念声常、无常，果何如耶？从此全不引生执著声是常及了知声是无常的任何心识。

ཆ་མཉམ་པོ། གཉིས་ཀ་འདྲ་བ། 二者相同，平衡，对称：རིང་གྲུང་མཐོ་དམའ་མ་ཏོང་ བར་ཆ་མཉམ་པོ་ བྱུང་འདུག 高低长短，恰好对称。 གཏོང་ཚོང་ཆ་མཉམ་པོར་གནས་པ། 平衡收支。

ཆ་སྙོམས། (1)ཆ་མཚུངས་པ། 相符，符合，吻合。(2)མང་ཆུང་མམ་མཐོ་དམའ་ཆ་སྙོམས་ བྱུང་། 平衡，平均，使一致，等齐：བགོ་བཤའ་ཆ་སྙོམས་སུ་ གྱིག་པ། 平均分配。

ཆ་གཉེར། (མཁའ་) ཟླ་བ། 部分藏。月亮的异名。

ཆ་རྟོགས། རྩད་ཕྱིག 揣测，猜透：མི་སོ་སོའི་ སེམས་ལ་བསམ་འཆར་ཇི་ ཙམ་ཆ་ རྟོགས་དཀའ་ བ། 各人心中的想法，难以猜透。

ཆ་ལྷ། ཅོང་མའམ་ཀུ་ཐུ་འགོག་ཅྭད་ཀྱི་འཇུ་བ་ཅེ། 镊子，夹子。拔毛或拔刺的器具。

ཆ་སྟོན། ཆ་རྒྱས་གོད་པ། 指明，说出。讲明内情。

ཆ་མཐུན་པ། ཆ་འཕྲིག་པའམ་ཆ་མཚུངས་པ། 相同，一致。佛书译作同分：ཡོངས་སུ་ཆ་མཐུན་ པ། 完全相同。

ཆ་འདྲ་བ། བཟོ་འདྲ་བའམ་ཐུགས་མཐུན་པ། 近似，相同：ཀོན་ཆས་ཆ་འདྲ་བ་ཀོན་པ། 穿着相同的服装。སྤུན་མོ་གཉིས་རྣམ་པ་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ འདུག 弟兄俩相貌相似。ཆ་འདྲ་བ་ཙམ། 近似，约略相同，有些相象。

ཆ་བསྡུ་ཁ་བསྡུ། ལག་ཏུ་གང་ བྱུང་ གང་ ཐེབས། 凑集，东拼西凑，七拼八凑。

ཆ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ལེའུ་ཞེ། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ས་ ཡོས་ལ་འཁྱངས། གཙང་རིའུ་ ཐོག་གི་གདན་ས་ ཆོ་མང་ཐིའི་བར་དུ་བསྒྲུབས། སྤྱན་གྱགས་ཤེན་ དུ་ཆེ་ཞིང་ བྱ་བློ་ཀྱས་ཅད་ཤེས་གང་བ་ བྱུང་། བསྒྲུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་ གྱི་ སྐོལ་ བཏོད་ ཁ་ སོགས་ ཕྱག་རྗེས་ ཏུ་ཅང་ཆེ། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་ སྐྱ་ལ་འདུག་ས། 恰巴·却吉僧格(1099—1169)。一藏族佛学家名。长期住持后藏乃托寺，声望颇高，弟子遍于全藏。首创集类学等理论，于发展西藏因明颇有功绩。

ཆ་དཔང་། ཚན་ རྩོད་ རྟོད་ པའི་ བར་ གྱི་ བདེན་ དཔང་། 证人，中证人。调解纠纷的见证人。

ཆ་དཀྱུད། སྐྱེན་ པས་ གཏད་ གཤག་ སོགས་ ཅུད་ པའི་ ཚེ་ བྱ་ཁྱད་ཀྱི་ མིང་ རྒྱུ་ གཏན་ བྱ་ བ། 医疗器械。刀、针、扦子等进行针刺解剖等手术的工具。

ཆ་སྒྲིག། (1)ཚོ་ བྱད་ དུ་མ་ སགོ་ སྒྲིག། 工具，用具。(2)ཆ་དཀྱུད་ དང་ཉུང་།

ཆ་ཕྲ་བ། ཆ་ཤས་ཆུང་ དྲའམ་ཞིབ་ མོ། 少，微：细，细微部分，ཆ་ཕྲ་ བའི་ ཚང་ ཆ་ཕྲ་ བ། 细而又细，极细微。

ཆ་ཕྲ་མོ། ཆ་ཕྲ་བ་ དང་ཉུང་།

ཆ་ཕྲན། (1)ཆུང་ཤས། 少分，微分。(2)དཀྱིལ་ འཁོར་ གྱི་ ཞིག་ཚད་ ཅུ་ཅི། 度，小分。绘画或建筑时用以计算长度的单位名。

ཆ་འཕྲིན། ངག་ལས། 音讯，口信，书信：ཁོང་ བོར་ ཆ་འཕྲིན་ བསྐུངས་ པ་ ཡིན། 给朋友送了信。

ཆ་བ། ཆས་ བའི་ དུ་ ཕུ་ བ་ དང་ མ་ དོངས་ བའི་ འབྲི་ ལྷ་ གཞན།

ཆ་ཚེ་ཆུ་ཚེ། ཆབ་ ཅི་ ཆོབ་ ཅི་ དང་ཉུང་།

ཆ་བྱད། ཆ་ ཕྱགས། 服饰，装束：དམག་ མིའི་ ཆ་ བྱད། 军装。ཕྱད་ མེད་ ཀྱི་ ཆ་ བྱད། 女式装束。མི་ རིགས་ སོ་ སོའི་ ཆ་ བྱད་ མི་ འདྲ། 各民族的服饰不同。

ཆ་འབྲེལ། སྒང་འབྲེལ་ལས་མཉམ་གཤིབས། 二者相连，成双；**ཆ་སྣམ་ཆ་འབྲེལ།** 双柜。 དངོས་རྣག་ཆ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་བཙོངས་པ། 把物品配成一双一双地出售。

ཆ་སྦྲེལ། རྒང་སྦྲེལ་ལས་གཉིས་གཉིས་མཐུད་པ། 并联，双连；ཨོད་ཐུགས་ཤེད་བཅང་ཆ་སྦྲེལ་གྱིས་ཞོན་པ་ཐུག་པ། 把两头肥壮的耕牛并联起来耕地。

ཆ་མ་ཚོ། གང་བྱང་མང་བྱང་། 随便，任意；ཁྱེད་ཀྱི་གཏམ་དེ་ཆ་མ་ཚོ་ཞེག་རེད། 你的那句话，是随便说的。

ཆ་མ་མཉིས། (1)རེས་པ་མེད་པ། 不一定，不可靠。(2)ཟློ་ཐེལ། 无比，无双。

ཆ་མ་ཡིན། (རྟེང་) དེས་མ་ཡིན་ནམ་གནས་མ་ཡིན། 不应该，不适合，不在理；ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་འདྲ་གསུང་བའི་ཆ་མ་ཡིན། 你不应该那样说。

ཆ་མིན་ཚོ་ཚོག ཆ་མིན་ཆ་ཚོག་དང་དེན་གཅིག

ཆ་མིན་ཆ་ཚོག ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ། 不伦不类，不协调，越轨，反常；སྐྱོད་པ་ཆ་མིན་ཆ་ཚོག 不协调的动作。ཆ་ལུགས་ཆ་མིན་ཆ་ཚོག 奇装异服。སྨད་ཆ་ཆ་མིན་ཆ་ཚོག 不伦不类的话。

ཆ་མེད། (1)རྒྱས་མེད། 不熟悉；མི་ཆ་མེད་རྒྱས་མེད་ལ་ཐོ་མ་བཙོལ། 别托付不熟悉的人。(2)རེས་པ་མེད། 不定，没有一定；ཁོང་ཁ་ཤང་ཆ་མེད་རེད། 不知他到哪儿去了。

ཆ་མེད་ཕྱི་རྡུལ། ཅུ་བཀག་སྐྱ་བས་ངང་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་ཕྱུར་བའི་ཐུགས་ཆ་མེད་ཀྱི་དུལ་ཏེ་ལྷ་ངན་ཀྱི་དུལ། 无方分微尘，极微尘。有部师谓构成自体之无方分微尘。古印度一种长度单位名。

ཆ་ཙམ། ཆ་ཤས་ཙམ་མམ་རྐང་ཙམ། 只有一部分，只有一点儿，片面；སེང་གེའི་རྒྱལ་པོ་རི་བོང་གིས་ཆ་ཙམ་འགྲན་བར་མི་བཟོད་དོ། 兔子是一点儿也比不上狮子的。

ཆ་ཚང་བ། ཁ་ཚང་བའམ་འཛོམས་པ། 齐全，完全，全副，全套；ཆ་ལག་ཆ་ཚང་བ། 各部齐全。འཕྲལ་འཁོར་གྱི་ཙི་ཡོ་བྱང་ཆ་ཚང་བ་འདུག་ལ་སྐྱོན་ཡང་ཤོར་མེ་འདུག 机器部件，完整无缺。དྲག་ཆས་ཆ་ཚང་སྒྲས་པ། 全副武装。

ཆ་ཚོག་ལས། ཀྱངས་གཏས་ཤིག 揭罗波，迦涩嚩。一大数名。

ཆ་འཛབ་བས། ཆོན་པའི་ཞེང་དང་དཀྱུས། 衣服尺度。衣服宽度和长度。

ཆ་འཛིན། (1)ཉི་ཟླའི་ཆ་ཤས་གཅས་འཛིན་ཟློ་ལས་ལམ་སྐྱེ་བ་ཟློ། 偏食。日偏食或月偏食。(2)(མངོན་) དབང་པོ། 持平。证人的异名。

ཆ་ཚུགས། ཡོངས་སུ་ཚང་བ། 圆满，完全；བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བ་ཆ་ཚུགས་པ། 阴历十五日夜的圆月。

ཆ་བཞག་པ། (1)ཡིད་ཆེས་པ་དང་། བློས་བཀལ་བ། 信任，凭信，依靠；གྲོགས་པོ་ལ་ཆ་བཞག་པ། 信任朋友。རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་ལ་ཆ་བཞག་པ། 相信那些原因。ཡི་གེ་ཁོ་ནར་ཆ་བཞག་པ། 仅以文字为凭。(2)གཞིར་བརྟེན་པ། 按照，根据；དབེ་གསར་ཡང་གསར་ལ་ཆ་བཞག་པ། 按照最新类型。མི་འབོར་མང་ཉུང་དེ་གཅིག་ལ་ཆ་བཞག་པ། 人数多少，以此为准。(3)རྟོག་བརྟེན་པ། 认为，当作，算是；རོང་འཕྲལ་མེད་པ་ལ་ཆ་བཞག་པ། 认为是没有错误的。དངོས་གནས་ཡིན་པར་ཆ་བཞག་པ། 当做是真的。

ཆ་ཙམ། (1)ཆ་གཅིག་གི་ཙམ། 只。成对的一只。(2)འདྲ་གཉིས་ཀྱི་ཆ་དང་། ཆ་བྱལ་ཀྱི་ཙམ། 一双和一只。成双的一对和不成双的一只。

ཆ་ཚོད་རྒྱལ་ཚོད། རྒྱུས་མངའ་ཞིབ་པོ་ཚོད་པ། 熟悉，极熟悉；ང་གཉིས་ཨན་ཐུན་ཆ་ཚོད་རྒྱུས་ཚོད་ཡིན། 我俩彼此是很熟悉的。

ཆ་རུ། ཤིང་ཕྲེག་ 橡栗树，栎树，柞树。

ཆ་རུ་ཐྲག། ཤིང་ཆ་རའི་ནང་གཞས་ཤིག་ 灌木橡栗树，板栗树。

ཆ་རྒྱུ། ཤིང་བུ་ཐུང་དུ་ཀེད་ཐག་ཅན། 细腰撅子。系在绳端以便拉曳的短撅。གླང་ཐུགས་ འདོགས་ཀི་ཐྲེ་ཟེའང་བཏགས་པའི་ཆ་རྒྱ། 牛索撅。拴在牛马绊绳一端的短撅。ཐྲེ་ གུར་ ཆོན་ ཐག་ གི་ ཐག་ཐྲེའི་ཆ་རྒྱ། 帐篷撅。撑张牛毛帐篷的粗绳终端所系短撅。

ཆ་རྒྱ་ཆབ་ཐྲོད། (ཕུག) ཐུར་བོད་ས་གནས་ཐྲིད་གཞུང་སྐབས་རྩེ་དྲུང་གི་གཟའ་དང་ཐྲོད་ གོས། 披单短褂。旧时，西藏地方政府僧官穿着的披单和上衣。

ཆ་རེ། (1)ལ་ལའམ་ཀ་ཤས། ཀ་ཅིག 有些，几个，一二。དབེ་ ཆ་ ཆ་རེ་ང་ལའང་ཡོད། 有些书我也有。(2)རྒྱང་རེ། 成双，成对；ཕྱམ་ཆ་རེ་ཆ་རེ་བྱས་ནས་བཞག་པ། 摆着成双成对的靴子。

ཆ་ཚན། ཆ་ཤས་ཅན་དང་ཡན་ལག 部分，零件。旧译支分；ཁང་བའི་ནང་དུ་འཇིག་ཆས་ ཆ་ ལག་ ཆ་ཚང་ཡོད། 室内家具，各部齐全。འཕྲལ་འཁོར་ ཆ་ལག་ཆ་ཚང་ཡོད། 有全套机器。

ཆ་ཡང་། རྡོལ་མོའམ་སྒྲག་ཆལ། 钹。乐器名；གནམ་ས་ཆ་ལང་རྡེབ་པ་ཕུ་བྱའི་ཁུ་སྐྱ་སྐྱག་པ། 天地冲撞如击钹，发出巨响。

ཆ་ཚམ། ཏ་ལག 大约，概略，差不多；ལས་ དོན་ འདི་ལ་ད་དུང་ ཆ་ ལས་ ཚོ་ གཅིག་ ལྷག་ ཙམ་ ཞིག་འགོར་ཀི་རེད། 这件工作，大约还要耽搁一年多。མི་གངས་ཆ་ལས་བཏུ་ ཐུག་ ཀ་ གས་ ཤིག་ དགོས། 人数差不多要几十个。

ཆ་ཐུག་ས། ཐུས་ བོང་ ཆས་ གོས་ ཀྱོན་ སྤྱངས། 装束。打扮的式样；རྒྱའི་ཆ་ཐུག་ས། 汉装。བོད་ཀྱི་ཆ་ཐུག་ས། 藏装。རྒྱང་ ཀྱི་ ཆ་ ཐུག་ས། 蒙古装。དམག་མིའི་ཆ་ཐུག་ས། 军装。མི་ཀ་ གས་ཀྱིས་ཆ་ཐུག་ས་ཁ་ཅིག་ སྤྱས་འདུག 有些人着奇装异服。

ཆ་རྣམས། (1)ཡན་ལག 支分，部分。组成总体的各个成分：ཐུས་ཀྱི་ཆ་ གས་ཡན་ལག་ ཕྱེ། 身体的五支(四肢及头部)。(2)ཅུང་ཟད་དམ། ཙམ་ གས་ ཤ་ཙམ། 微量，些许，少许，局部；ནང་ དོན་ ཆ་ གས་ཅམ་རྟོགས་པ། 只懂了一部分内容。ཁོང་ གི་ ཙམ་དེ་ དཔུ་ཀྱི་ཆ་ གས་ཅམ་ཡང་བདག་ལ་མེད། 就连他那样些许本领，我也没有。(3)དབྱགས་ གཅིག་ རེ་ མཁའ་རིའི་ ཆར་ ཆུ་ བའི་ཆ་ ལ་ ཆ་ གས་བྱས་པ་ སོགས་ཆ་ གས་ ལ་ མང་ ཆུང་ དང་ གནས་ ལ་རིས་པ་ མེད་ བས་སྐབས་ དང་ བསྟུན་ ཏེ། ２０２３ ４２ ２１ སོགས་ མང་ ངེ། 分数位。日历计时单位有日、刻、分、息等。息以下的单位， 不另立名称，就以小于息的分数来表示。 其分母（进位率）不固定， 视需要而选取， 常用的分母有707、67、13等。(4)ཟླ་ བ་ ལ་ ཆ་ གས་ བཅུ་ དྲུག་ ཚེད་ བས་ གང་ བས་བཅུ་ དྲུག་ མཆོན། 分。月亮由晦至望有十六分，故表数字16。

ཆ་ གས་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ ཅེས་ བྱ་ བའི་ རབ་ ཏུ་ བྱེད་པ། བསྟན་ བཅོས་ ཤིག 《解卷论》。陈真谛由梵译汉。

ཆ་ གས་ ལྡེ་པ། གནས་ གཟའ་ སྐར་ དང་། ཆུ་ ཚོད། ཆུ་ ཐུང་། དཔྱགས་ བཅས་ བཞིའི་ མན་ ཆད་ ལ་ དཔྱགས་ གཅིག་ ཆ་ དྲུ་ མར་ ཕྱེ་ བའི་ ཆ་ གས་ ཐ་ སྙད་ སོགས་ སུ་ མེད་ པས་ ཆ་ གས་ ལྡེ་ པ་ ཞེས་ ཀྱི་ གས། དེའི་ ཆ་ གས་ ལ་ ཆ་ གས་ དྲུ་ བ་ ཞེས་ རེར། 第五分数位。日历记录时间的复名数时， 第一位记曜次或宿次，第二位记刻，第三位记分， 第四位记息。息以下第五位没有另外的单位名称， 用分数记录，通称“第五分数位”。第五分数位的下一个分数，称为第六分数位。

ཆ་ གས་ ཅན། ཚོགས་ པའམ་ རིལ་ བོ། 总体，全体；

ལུས་ཆ་ཤས་ཚན། 全部躯体。འཕྲུལ་འཁོར་ཆ་ཤས་ཚན། 全套机器。

ཆ་ཤས་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཚན་གྱི་རྒྱུན་གྱི་དང་གཞན་ཤེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་ཚན་དོན་གྱི་ཆ་ཤས་ཚན་དབེའི་ཆ་ ཤས་ཚན་གྱི་ གཟུགས་ སུ་བཀོད་ཅིང་། ཆ་ཤས་རྣམས་གཟུགས་སུ་མ་བཀོད་བའི་རྒྱུན་ཞེག 总体形象化。只对被比事物总体加以形象化，对其支分则不作任何形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

ཆ་ཤས་འཇིགས། (ཤངས) སེང་གེ། 形态可怖、狮子的异名。

ཆ་ཤས་སྡེ། (ཤངས)ཚོ་བ། 支分集成。月亮的异名。

ཆ་ཤས་སྦྱངས། (ཤངས) གསེར་སྦྱི། 纯净分。黄金的异名。

ཆ་ཤས་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཚན་གྱི་རྒྱུན་གྱི་དང་གཞན་ཤེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་ཚན་དོན་གྱི་ཆ་ཤས་གང་ཡིན་དབེའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཅིང་། ཆ་ཤས་ཚན་གཟུགས་སུ་མ་བཀོད་བའི་རྒྱུན་ཞེག 支分形象化。只对被比事物各个支分加以形象化，对其总体不作任何形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

ཆ་ཤས་རིམ་འཇད། (ཤངས) ཟླ་བའི་མར་ངོ་། 支分渐尽。下弦月的异名。

ཆ་ཤས་རིམ་རྫོགས། (ཤངས) ཟླ་བའི་ཡར་ངོ་། 支分渐满。上弦月的异名。

ཆ་གཤེར་རྩ་ཞིག་ཅན། བོན་གྱི་ཅང་གཤེས་ཤེག 求签苯教。西藏原始宗教苯教之一派，以讲善恶说神怪为主。

ཆ་སྲོལ། ལས་སྲོལ་ལམ་ལུགས་སྲོལ། 风俗，习惯，规矩，制度。

ཆ་གསུམ། (1)དུམ་བུ་གསུམ་མམ་ཆ་ཤས་ གསུམ། 三部分。(2)སྒང་དུ་གྱུར་བའི་ཆ་གསུམ། 三双，三对。(3)མཆོད་ཡུལ་གོང་མ་སྤྱིར་གཏོར་མ་ཆ་གཅིག ཐུགས་སྐྱོང་བཅུར་གཏོར་མ་ཆ་གཅིག རྟེན་དང་བྲེལ་བར་གཏོད་བའི་ཆ་གསུམ། 三分食子。宗教活动中分供施用的食子为三分：一分上供诸佛菩萨，一分中献十方护法，一分下施六道众生和邪魔厉鬼的三类朵马。

ཆ་གསེལ། བགོ་བ་ཤེར་ཆ་སྙོམས་དེ་བགོ་བ། 分摊，分配，平分；ལས་འགན་ཆ་གསེལ་ཐུག་པ། 分配任务。བཟའ་འབྲུ་ཆ་གསེལ་གཏོང་བ། 分配粮食。

ཆ་བསགས་པ། བྱང་ཤཱན་ལའི་ཚོ་བྱང་། 积分宫。佛教理想国香拔拉一宫殿名。

ཆག 名词。(1)ནས་སྐན་ཏལ་བཏགས་ཀྱི་ཆག 马料。作骡马饲料用的破碎豆麦；དེ་དེལ་ རྣམས་ལ་གཟན་ཆག་སྤྱིར། 给骡马喂草喂料。(2)ལུས་ཚད་འཛལ་བྱེད་སོར་མོ་བཞིའི་ ཞེང་ ཚད། 四指宽。藏医测量人体部位的长度单位名。(3)(ཀ)ཙ་བཤུ་སྐབས་སྐན་བའི་ལག་བའི་སྒེན་ལག་གམ་བཤུ་གནས་ཀྱི་བར། 尺。切诊脉搏时，医生的无名指下即病人桡动脉下方部位名。

ཆག་བཀྱམས། དངོས་སྤུད་གས་ཆག་དུ་བཏང་བ། 打碎，打破，ལག་བས་ཤོར་ནས་སྟོང་སྤུད་ཀྱི་ཁ་ཞབས་ཤུ་གཤམ་ ཆག་ དཀྱམས་ བྱུང་ བ། 因为失手，器皿的口、底、腹全部被打碎了。

ཆག་ཁྱེ དུ་དེལ་ལ་ཆག་སྤྱིར་བའི་སྟོད། 饲料袋。套在骡马嘴上以喂饲料的小袋。

ཆག་གང་། མཐེ་བོང་ཐར་ཕྱད་བའི་ལག་བའི་སོར་མོ་བཞི་བཅུགས་མར་བྱས་བའི་གང་ལ་ཟེར་ཏེ་དེ་དང་སོར་བཞི་གཞལ་བ་གཅིས་དོན་ གཅིག 四指宽。长度单位名。除拇指外，并排平列四指的宽度。

ཆག་གི་ཆིག་གི། བཟང་ངན་འདྲེས་མའི་ཚུལ། 混杂，优劣夹杂状；དངོས་པོ་ཆག་གི་ཆིག་གི་རྣམས་མཉམ་དུ་བཞག་ཡོད། 杂七杂八的东西放在一起。ཅ་ལག་དེ་ཚོ་ཆག་གི་ཆིག་གི་ཀ་སྟག་རེད། 那些都

是杂七杂八的东西。

ཆག་ཐྲག་སྐ། ཆག་པ་དང་། སིལ་བྱང་ཞིག་པའི་དུམ་བུ། 碎块，碎片：ཇ་གཡམ་ཆག་ཐྲག་སྐ། 瓦块。དཀར་ཨིལ་ཆག་ཐྲག་སྐ། 瓷碗破片。ཤེལ་སྒྲོ་ཆག་ཐྲག་སྐ། 破碎玻璃。，

ཆག་ཐྲམ། དུམ་བུ་དུམ་བྱང་ཆག་པ་དང་། རྩང་རད་ཐྲམ་པ་གཏིས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 破裂。破烂和缺裂：ཁོག་ཁྱིང་ཆག་ཐྲམ་མེད་པ། 沙罐完整无缺。

ཆག་རྒྱག་པ། (ཐུལ) ངལ་ལས་བྱས་པས་ལུས་བོ་ལ་ནད་གཅོག་གཅོང་པ། 疲累酸痛。肌肉过度劳累引起的疼痛。རྟ་བཞོན་ཏེ་ཐག་རིང་དུ་ཕྱིན་པས་ཆག་བཏུབ་པ། 由于长途骑马，身体酸痛。

ཆག་སྐོ། ཆགས་སྐོ་དང་འདྲ།

ཆག་ཆག ཐལ་རྡུལ་གནོན་ཐུང་ཀྱི་གདུ་རྩ། 扫地前洒的压尘水：ཐོ་རངས་ནས་ལངས་ཏེ་ཁང་བའི་ཕྱི་ནང་དུ་ཆག་ཆག་དང་གདུ་བདར་ཐུབ་པ། 黎明即起，洒扫庭院。

ཆག་ཆད། རང་བཞིན་གྱིས་ཐྲམ་པ་དང་། མ་ཚང་བར་ཐྲུང་པ། 残缺，支离破碎。

ཆག་ཆིག ཆག་གི་ཆིག་གིའི་བསྡུས་ཚིག

ཆག་ཆིངས། ཡན་ལག་གྱམ་པ་བཅོས་ཐབས་ཤིག 包扎带。绷带等包扎伤处之物：ཀང་ལག་ཆག་པར་ཆག་ཆིངས་ཐུབ་པ། 包扎断折了的手足。

ཆག་ཆེན་བཞི། ཐུར་བོད་ས་གནས་ཁིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་ཆག་ཆེན་བོ་བཞི་ཐུ། 藏区西部地方政府准予减轻差徭的四条规定。即：破落发誓减，差户破落，陈年旧债，发誓明心无力支应者，可以减轻；汉营人武减，在第二汉式兵营中有一人当兵者可以减轻；僧官任职减，僧官之在地方政府中实际供职者，可以减轻；达赖批准减，十三世达赖辛卯(1891)丈量土地时获得批准者，可以减轻。

ཆག་ཆུབ། ཆག་ཆག་པའུ་པ་སྟེ། དགོན་པ་སོགས་ཀྱི་ས་ཆ་བཀྲག་ནས་ས་འདུལ་སོགས་མཛད་པ། 净地，洒压尘水。修建寺庙等建筑物，经测地后，洒水压尘，净治地基。

ཆག་དུམ། ཆག་པའི་དུམ་བུ། 碎片，碎块，破片。

ཆག་པ། ●(ཐ་ཨི་དད་པ) (1)དུམ་བྱང་ཞིག་པ་དང་། སིལ་བྱང་ཐྲུང་པ། 破裂，破碎。折裂成片成段，དཀར་ཨིལ་ཆག་པ། 碗破了。ཀྲུང་མ་ཆག་སོང་། 梁木断折。(2)རྒྱུན་འཆད་པ། 断绝，间断：སློབ་སྦྱོང་མི་ཆག་པ། 不断学习。རྩ་ཆག 彻底断除，免除。●གྲངས་བོའམ་ཚན་པ། 名词。一束，一把：མེ་ཏོག་སོས་པ་ཆག་པ་གཅིག 一束鲜花。སྐུད་པ་ཆག་པ་གཅིས། 两绺线。སྤོས་ཆག་པ་གསུམ། 三把香。

ཆག་ཟོ། དངོས་ཏིག་ཆག་ནས་བྱང་བའི་དུམ་བུ། 名词。破碎之物。器物的破片碎块。

ཆག་ཚད། རྟ་རྩིལ་ལ་ཆག་སྡེར་སྐྱོད། 饲料袋，马料口袋。套挂在骡马嘴上喂给饲料的小袋。

ཆག་མེད་འབད་སྒྲུབ། གྲུབ་མེ་འཆད་པར་འབད་བརྩོན་ཆེན་བོས་སྒྲུབ་པ། 努力不懈，不断努力。

ཆག་ཅེ། ཆག་ཅ་དང་འདྲ།

ཆག་ཆང་ཀུ་བ། ཀ་བེད་ཐོ་རིགས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེས། 雄葫芦的别名。

ཆག་ཆད། རིང་གྲང་གི་ཆ་ཆད་དམ་ཕྱག་ཆད། 尺度，分度，单位度量。

ཆག་ཆེ། (རྫིང) ཆུ་དང་སྦྱར་མེད་བའི་ཐུག་པ་སྲབ་པ། 淡粥。未加油盐肉骨的薄粥。

ཆག་ཁཚོང་། རྟ་ལ་ཆག་སྐྱེར་གའི་ཁྱོང་པ། 马槽。盛牛马饲料的木盆或木槽。

ཆག་བཞག (1)རིགས་པ་ཅན། 作为定准。(2)དཔེར་མཆོད་པ། 以此为例。

ཆག་ཐང་། འཕྲི་ཆའི་གྲངས་འབོར་ཐུང་ངུ་གཏོང་བའི་མིང་། 减轻，减量；སྐྱེད་ཁ་ཆག་ཐང་གཏོང་པ། 减息。ཁྲལ་འབབ་ཆག་ཐང་གཏོང་པ། 减税。རྟེས་ཆད་ཆག་ཐང་གཏོང་པ། 减刑。

ཆག་རོ། སྐྱོན་སོགས་ཆག་དུམ། 残骸，残缺之物。残毁、破败物的杂片；ཤིང་སྒམ་ཆག་རོ། 破木箱。གནམ་གྱུ་ཆག་རོ། 飞机残骸。དཀར་ཡོལ་ཆག་རོ། 破瓷片。

ཆག་ཤིང་། མི་སོགས་ཀྱི་ཀང་ལག་ཆག་བའི་ཚེ་འབྱངས་ཆིངས་ཆུག་པ་ལ་དགོས་པའི་ཤིང་བྱང་ལེབ་སོ། 夹板。治疗手足骨折时所需夹持定位的器具。

ཆགས་ཀྱེད། (མངོན) ཟླ་བ། 增欲。月亮的异名。

ཆགས་འཁྲི། ཆགས་ཞེན། 爱恋，贪恋；ཡིད་དུ་འོང་བའི་དངོས་པོ་ལ་ཆགས་འཁྲི་སྐྱེས་པ། 贪恋可爱之物。

ཆགས་ཆུ། (རྫིང) བྱ་ལོན་བདག་འབའི་དབང་ཆུ། 债券，借约，借债约据。

ཆགས་ཆུག་པ། (1)སྐྱམ་བུ་ཆུ་ཆགས་ཐྲོད་པ། 向毬子喷水。(2)ལྷེབ་ཆིགས་ཆུག་པ། 摺叠。

ཆགས་ཉེས། ཆུན་ངན་རྣམ་སྨུག་བསྡུལ་འབྱུང་གཞི། 祸胎，灾殃，意外危险，不幸事故；གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་པས་ཆགས་ཉེས་བསྐྱེད་པ། 不小心发生事故。ཆུབ་རྣམ་ཆགས་ཉེས་དེད་པ། 祸害紧接于后。ཆགས་ཉེས་བྱུང་སྟེ་རྟ་ཕེས་གཡུགས། གཡུར་སྣ་ཡག་པོ་བྱེ་མའི་ནང་། 不幸马摔堕，有幸沙中落。意谓不幸中之幸。རྟེས་པ་ཅན་ལ་ཆགས་ཉེས་དང་། ཐུག་པ་ཅན་ལ་ལྷན་པ། 有罪该倒霉，有洞须补巴。ཆུབ་ཆགས་ཉེས་དེད་པ་མི་ཤེས་པར། མདུན་ཁྲོ་ཤེད་ཆེ་མདོག་ཁ་པོ། 冒充胆大在前，不知祸殃随后。喻作事不顾后果。

ཆགས་ཆེན་མ། འདོད་ཆགས་ཤུགས་ཆེ་བའི་བྱད་མེད། 荡妇，淫妇。

ཆགས་འཆག་པ། སྐམ་ཐུ་ལ་སྐྱངས་ནས་རེས་རེས་ཀྱིས་འཆག་པ། 揉，踩，践踏。水浸毯子等织品，反复按压或踩踏的动作。

ཆགས་འཇོམས། (མངོན) སངས་རྒྱས་སྐྱེ། 破贪。佛的异名。

ཆགས་ཀྱམས། (1)འཕྲིག་འདོད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 淫秽相，淫欲姿态。(2)འཐོབ་ འདོད་ ཀྱི་ རྣམ་འགྱུར། 贪得相，贪得无餍之相。

ཆགས་གཏམ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཏམ། 秽言，淫秽语。

ཆགས་རྟེན། ཆགས་པའི་རྟེན་གནས། 立足点，依存处；ཆགས་རྟེན་མེད་པའི་མི་ཉང་། 无处立足的孤独者。

ཆགས་ཟོག་ཟས། ཟོག་གཡུག 牵扯，挂碍，不利落；ལམ་བར་དུ་ཆགས་ཟོག་ཟས་ཤང་བ། 途中牵扯甚多。ཁ་ནས་ཆགས་ཟོག་ཟས་མེད་བར་སྨྲ་བ། 口上滔滔不绝。གནས་ལུགས་ཆང་མ་ཆགས་ཟོག་ཟས་མེད་བར་རྟོགས་པ། 一切情况，洞达无遗。

ཆགས་དུས། (མངོན) མཚན་མོ། 贪爱时。夜的异名。

ཆགས་སྤྱད་མ། འདོད་ཆགས་ཅན་བའི་བྱད་མེད། 荡妇，淫妇。

ཆགས་སྡང་། འདོད་ ཆགས་ དང་ ཞེ་ སྡང་ ངམ་དག་བ་དང་ཁོ་བ། 贪瞋，爱憎，好恶；ས་མས་ལ་ཆགས་སྡང་སྐྱེས་པ། 心生爱憎。དག་གཉེན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ནས་ཆགས་སྡང་མ་ནོར་བ་ཅིད་པ། 认清敌我，爱憎分明。 ཆགས་སྡང་ཀི་རྟགས་ཐོན་པ། 爱憎分明者。

ཆགས་སྡང་རྨོངས་གཏུམ། གཉེན་ལ་ཞེན་ཆེ་དང་། དག་ལ་སྡང་བ། ཐུང་དོར་ཀྱི་གནས་ལ་རྨོངས་པ། 贪瞋痴。于亲友偏爱、于怨敌瞋恨、于取舍愚昧无知。

ཆགས་གནས་འཇིག་སྟོངས། སྟིང་པ་དང་པོར་ཆགས། བར་དུ་གནས། མཐའ་མར་འཇིག ཡང་མཐར་སྟོང་པར་འགྱུར་བ་བཅས་བསྐལ་ པ་ གཉིག་གི་གནས་སྐབས་བཞིའོ། 成住坏空。世界首先形成，继续存住，最后坏灭，然后空无所有， 是为一劫的四个阶段。

ཆགས་པ། ❶(གཤ་ཨ་དད་པ) (1)འདོད་པ། 贪恋，爱慕。旧译耽著；ཏུ་རོན་ལ་ཆགས་པ། 爱财。འདོད་ ཡོན་ ལ་ ཆགས་ པ། 贪图享受。རི་བོང་ ཚང་ལ་ཆགས་པ། 山兔恋窝。(2)གནས་པའམ་འཇགས་པ། 居住，附着；གཞིས་ཆགས་པ། 定居。སྡིང་ཆགས་པ། 安定。ས་བཞིན་དུ་ཆགས་ པ་དང་། རྡོ་བཞིན་དུ་གནས་ པ། 安如大地，固若磐石。(3)བྱུང་བ་དང་། གྲུབ་པ། 发生，形成，结成；འབྲེལ་བ་ཆགས་པ། 发生关系。 མངལ་ཆགས་ པ། 怀孕。 བཙའ་ ཆགས་ པ། 生锈。འབྲས་བུ་ཆགས་པ། 结了果实。མ་ལག་ཆ་ ཚང་ཞེག་ཆགས་པ། 形成一套完整的体系。❷འདོད་ པ། 名词。情欲，欲念。佛书译为贪、染污；ཆགས་པ་མེད་པ། 无贪。ཆགས་པའི་ཆོག 情话。

ཆགས་པའི་བསྐལ་པ། བསྐལ་པ་བཞིའི་ཐོག་མ་འཇིག་རྟེན་སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་རྫོགས་ པ་ནས་ གནས་པའི་བསྐལ་ པ་ ལ་ ཐུག་ པའི་ བར་ གྱི་ ཡུན་ཚད་དེ། ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འོག་གཞིའི་རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆགས་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ། ནང་བཅུད་ ཀྱི་ འཇིག་ རྟེན་ དམྱལ་ བ་ མནར་ མེད་ དུ་ སེམས་ཅན་གཅིག་སྐྱེས་པའི་བར་གྱི་བར་ བསྐལ་ཏེ་ཀུའི་ཡུན་ལ་ཆགས་པའི་བསྐལ་ པ་ ཞེས་ བྱའོ། 成劫。四劫中之最初位。世界已经空无之末，乃至住劫未至之前所有一段时间。 自外器世间最下风轮形成之时起， 直至内情世间阿鼻地狱生起第一有情为止，中间所有二十中劫，名为成劫。

ཆགས་པའི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) ཕོ་མཚན། 欲幢。男生殖器的异名。

ཆགས་པའི་དྲྭ། བསྐལ་པ་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ དྲྭ། 劫初成，成劫。

ཆགས་པའི་ཀོང་ཅ་ཅམ། (མངོན) ཆགས་ སྤྱོས་ སམ་ཆགས་ལྡན། 贪色鬼。荡妇的异名。

ཆགས་པའི་རྩ། མི་ལུས་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་རྩ། 成胎脉。藏医说人体结胎最初形成分别流行血、气、水分三者的左、中、右脉。

ཆགས་སྦྱོར། ཆགས་པ་སྦྱོར་པ་སྟེ་འཕྲིག་པ་སྦྱོར་ པ། 性交，交媾。

ཆགས་ལ་བ། (རྟོང) ཞེའམ་པའམ་འབྱོར་བ། 去至，来到。到达某处。

ཆགས་ཟིད་མ། (མངོན) ཆགས་ལྡན་མའམ་འདོད་ལྡན་ལ་མ། 动欲女。荡妇的异名。

ཆགས་བྲལ། (1)འདོད་པའི་ཆགས་ པ་དང་ བྲལ་ བ། 离贪。离去贪欲。(2)སངས་རྒྱས་སྐྱེ། 佛。

ཆགས་བྲལ་ལྡན། ཏིན་ཚངས་སྤྱོད་ལ་ཆགས་བྲལ་ལྡན་སྟེ། སྤྱོད་གཅིག་ལ་ཆགས་བྲལ་བ་དང་། མཐའ་དག་ལ་ཆགས་བྲལ་བ། རྟོགས་པའི་ཆགས་བྲལ་བ། གཏོན་པའི་ཆགས་བྲལ་བ། ཞེགས་པར་

སྤྲོད་པའི་ཆགས་བྱལ་བ་བཅས་ལྔ། 五离贪，五种离烦恼贪：一分离贪、俱分离贪、证悟离贪、映蔽离贪和善示离贪。

ཆགས་དབྱིབས། ཐོག་མ་ནས་བྱུང་བའི་བཅས་སམ་བཟོ་ལྟ། 形势。最初构成的状态：ལུང་པ་འདི་ཆགས་དབྱིབས་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པོ་འདུག 此地地势幽美。

ཆགས་སྦྱོར། འཕྲིག་པ་སྦྱོར་བ། 性交，交媾。

ཆགས་རྒྱལ། བྱུང་རིམ་གྱི་གནས་ལུགས། 发展状况，形成经过：འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆགས་རྒྱལ། 宇宙的形成。གྲོང་རྡལ་གྱི་ཐོག་མའི་ཆགས་རྒྱལ། 城镇最初形成的经过。རི་བྲག་གི་ཆགས་རྒྱལ། 山川状态。གཟུགས་དབྱིབས་ཆགས་རྒྱལ། 形态结构。སྡོད་ཁང་ཆགས་རྒྱལ། 住宅的构造。

ཆགས་འཚོ། ཆགས་གནས་འཚོ་རྟེན། 固定生计。定居一处赖以谋生的资产：ས་ནམ་བའི་ཆགས་འཚོ་ས་ཞིང་ལ་བརྟེན་པ། 农民以土地为其谋生的资产。

ཆགས་ཞེན། འཕྲི་བའམ་ཞེན་པ། 贪著，爱恋。

ཆགས་ཡུལ། (1)སྡོད་སའམ་གནས་ས། 位置，所在地。(2)ཞེན་ཆགས་སྐྱེ་སའི་ཡུལ། 所好者。贪恋的对象。

ཆགས་རབས། ཐུར་གྱི་བྱུང་སྲུང་ལོ་རྒྱུས། 形成的经过，形成史。

ཆགས་ལུགས་ཆགས་སྟངས། བྱུང་ཞིང་གནས་བའི་རྒྱལ་ལུགས། 形成的情形。

ཆགས་ལེམས། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཟོན། 贪心。

ཆགས་སྤྲིད། འདོད་ཞེན། 贪爱，宠爱。过度爱好，执著难舍：ཆགས་སྤྲིད་ཅན། 贪色者，好色之徒。

ཆང་། སྐོམ་ཟེད་ཀྱི་བཏུང་བ་སྤྱིའི་མིང་། 名词。酒。一种饮料：འབྲས་ཆང་། 米酒。ཏས་ཆང་། 青稞酒。ཏྲག་ཆང་། 葡萄酒。སྨན་ཆང་། 药酒。ཆང་གི་ཉིང་ཁུ། 酒精。ཆང་གི་སྦྱང་མ། 酒糟。ཆང་སྐྱུར་མོ། 酸酒。ཆང་ཀར་མོ། 烈酒。ཆང་ཟླ་བོ། 薄酒。ཆང་འཇེག་པ། 斟酒。ཆང་ལངས་པ། 酒已酿成。ཆང་རྙིང་། 陈酒。ཆང་རིན། 酒价，酒钱。ཆང་གིས་བཟི་བ། 酒醉。མི་ལ་ནས་མེད་པར་འཇེ་ལ་ ཆང་ མི་ཟོང་། 人无青稞鬼无酒。སྐྱེ་ཞེམས་ངོ་མར་ཆང་གིས་མི་ཐུབ། 好酒不解真愁。ཆང་རང་གིས་བཏུང་ན་མགོ་ན། ཆང་མིས་ བཏུང་ན་ སྙིང་ན། 酒自己喝了头疼，别人喝了心疼。意谓嫉妒心重。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་འཁྲུལ་ཅིང་དང་། དཀའ་ཅིང། དཀའ་མ། ཅ་ཅོ་ཅིང། ཆུ་བདག་གཉིས། ཆུ་མ། མཆོག་ལྡན་མ། སྟོབས་བཟང་། དྲི་མཆོག དྲི་ངན། འདོད་ཅིང། གནོད་སྦྱིན་ཆང་། དབའ་མོ། སྐྱས་ངད་ལྡན། སྐྱས་འགྱུར། སྐྱས་ཅིང། ཡོངས་འཛིན། ཡོངས་འཛག ཡོངས་སུ་ཐོས། རབ་དྲངས། བགོལ་ལྡན་མཉེས། བགོལ་མ། ལྷ་མིན་ཉིང་ཁུ། དྲྭ་ལུ་བཅས་སོ།

ཆང་ཁྱུང་། ཆང་རྒྱག་ཅིང་དམ་འཇིན་ཅིང་ཀྱི་སྟོང་ཀུན་པ། 大酒壶。斟酒的广口壶。

ཆང་ཁྱིམས། བཏུང་བྱའི་ཆང་། 酒，酒类饮料。

ཆང་སྐྱོགས། ཆང་འཆུ་ཅིང་ཀྱི་སྐྱོགས་སྦྱི། 酒瓢，酒勺。

ཆང་བསྐོལ། བསྐོལ་ལྡན་ཏེ་ཆང་དང་། སྡེ་ཕུར། རྩམ་པ། བྱ་དམ་བཅས་མཉམ་དུ་བཟོས་ནས་བསྐོལ་བའི་ཐུག་པ་ཞེག 酒糟，酒粥。搀和藏酒、奶渣、红糖、糌粑等所煮成的薄粥。

ཆང་ཁང་། (1)ཆང་འཚོང་ས། 酒店，酒馆，卖酒处。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆང་འཚོང་ཁྱིམ་དང་། ཆང་འཚོང་ཁང་། སྐོམ་ཟེད་ཁང་བཅས་སོ། (2)ཆང་

འཇོག་སའི་ཁང་པ། 酒库。存放酒的房屋。

ཚང་ཚུ། (རྟེང་) ཚོགས་པའམ་ཚོགས། 会，群，团体。

ཚང་གི་ཐུང་མའི་ལྷམས། 指：མ་སྐམས་པོ་ཞིབ་མོར་བྱས་ནས་ཆ་ཁར་བཀབ་སྟེ་ཚའི་ཁུག་ངན་དང་ཆུ་མེར་ཐྱིར་འདེན་ཞིང་མ་ཚོད་འདུལ་བའི་བཅོས་ཐབས་ཤིག 酒糟敷法。研细干透酒糟，撒布疮口，以拔除恶血、黄水，消散疮疡的疗法。

ཚང་འཁག 酒糟。造酒后剩余的谷物渣滓。

ཚང་ཆོག 1.ཡུན་རིང་སོང་བའི་ཚང་སྐྱེང་། 陈酒，陈年老酒。2.ཚང་ལ་དུ་ཅང་བཀམས་བའི་མི། 酒徒，酒棍。嗜酒如命的人。

ཚང་ཆོད། ཚང་འཚག་ཐེངས་དང་པོ། 醇酒，烈酒。第一道藏酒。

ཚང་རྫས། ཚང་གི་རྫས་ཅ་འབྱུང་རིགས། 酒料。酿酒的原料。

ཚང་རི་ཆུང་རི། དངོས་པོ་དང་དོན་དག་ཆུང་ཆུང་རིགས། 琐琐碎碎，无关紧要，དངོས་སྐྱེད་ཚང་རི་ཆུང་རི། 琐琐碎碎的东西。 དོན་དག་ཚང་རི་ཆུང་རི། 无关紧要的事。 ཐུ་སྐྱེད་ཚང་ཆུང། 无足轻重的细小行为。

ཚང་ཆུང། ཚང་རི་ཆུང་རིའི་བསྡུས་ཚིག

ཚང་ཆེམས། (རྟེང་) ཚང་ཁང་། 酒店。

ཚང་མཆོད། 1.ཚང་ཐུབ་འགོང་པ། 酒酒，奠酒。饮酒前，以指蘸酒弹洒敬神。2.ཚང་ གི་ མཆོད་པ། 敬神的酒。 3.(ཕྱག) ཚང་འཐུང་བའི་ཞེས། 请酒。喝酒的敬称。

ཚང་གཉིས་པ། ཆུ་གཉིས་པ་བཏུབ་པའི་ཚང་། 二道藏酒。第二次掺水滤出的藏酒。

ཚང་སྐྱིབས། ཚང་དྲངས་སྐྱེས་ཐུ་བའི་སྐྱེས་མ། 浊醪。浑浊的酒。

ཚང་སྐྱོལ། འབྲུ་བཅོས་པར་ཚང་སྐྱེ་བཏུབ་ སྐྱེ་དྲི་སོགས་སྐྱོལ་པ། 造酒，酿酒。使酒发酵：ཐྲི་ཏས་འབྲས་ཤེམས་བཅོས་ནས་ཚང་སྐྱོལ་བར་བྱེད། 煮熟小麦、青稞、稻米等酿酒。

ཚང་ཕྱེར། ཚང་བླུག་སྐྱོད་ཀྱི་ཕྱེར། 酒罐。盛酒的瓦器。

ཚང་ཕྱབ། (རྟེང་) གང་ཟག 动物。佛书译作补特伽罗。

ཚང་འཕྲུང་བའི་སྡུང་བྱེད། ཕྱུང་བྱེད་ འབར་ཞེག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། ཚོས་འགྱུར་ཀྱི་རིགས་འཐུང་བ་སྟེ་ཚོས་འགྱུར་ལ་བརྟེན་པའི་བག་མེད་པས་གཞན་ས་དང་པར་བྱེད་པའོ། 饮酒。九十单堕之一。饮用醉人饮料，醉后失仪，使人对己失去敬信者。

ཚང་དང་བོ། ཆུ་དང་པོ་བཏུབ་སྟེ་བཅུགས་པའི་ཚང་། 头道藏酒。初次掺水滤出的藏酒。

ཚང་དད་ཅན། ཚང་ལ་དགའ་མཁན། 酒徒。嗜酒者。

ཚང་ཙོ་ཤག ཙོ་བཅུད་ལྡབ་ ཤག་ ཁད་ པའི་ཚང་དང་པོ། 双料头道酒，最好的藏酒。

ཚང་ཏོད། ཚང་གི་ཚབ་དངུལ། 酒资，酒钱。献给别人的礼酒代金。

ཚང་དྲིག་ས། ཚང་གིས་ཐོས་པ། 酒狂，酒醉发疯，གླང་ཆེན་ཚང་དྲིགས་ཅན། 醉象，带醉大象。

ཚང་ཐང་རྩི། (ཕྱི) བཀོལ་ཕྱེན། 酒糊糨。酒糟和糌粑合煮成的稀粥。

ཚང་རྟད། ཚང་བཏུང་དྲགས་པའི་ནད། 酒病。饮酒过多引起的疾病。ཚང་རྟད་ཚང་གིས་གསོ། 酒病用酒医。喻同“蛇结蛇自解”，或“解铃还是系铃人”。

ཚང་སྣོད། ཚང་བླུག་སྣོད། 酒罐，酒器。

ཚང་པ། ཚང་ལ་དགའ་མཁན། 名词。酒徒，嗜酒者。

ཆང་ཐྱག་ལས། (1)ཆང་གིས་བརླེས་པའི་རན། 用藏酒揉和的糌粑。(2)ཆང་དང་ཐྱག་ན་ཟ་བའི་ཁ་ཟས་ཀ་ཆལ་མོག་ལ། 下酒菜。同酒一起吃的肉类蔬菜等食品。

ཆང་ཕབས། ཆང་ཁྱེ། 酒曲。

ཆང་ཕྱེད། ཆང་གི་དང་བའམ་སོག་ མང་བཅད་པའི་ཕྱེད། 酒新。先斟第一杯用来敬神的酒。

ཆང་བྱམ། ཆང་སྣོད། 酒瓶，酒壶。

ཆང་ཟེམ། ཆང་ཐུག་སྣོད་ཅིག 酒坛。

ཆང་བོག་ལས། ཆང་མས་ གཞུང་ ལ་ འབྱལ་ དགོས་པའི་ཁྲལ། 酒税。卖酒者应纳的税金。

ཆང་མ། ཆང་འཚོང་མཁན་དང་། ཆང་གི་ལས་ག་ཅིད་མཁན། 名词。卖酒者。包括从事造酒的男子和妇女。

ཆང་མའི་འཁྲིལ་འཇོག། རྒང་ལྟ་སར་སྐོན་ལས་ཚུགས་དུས་ལྟ་སའི་ཆང་དང་ཞ་ར་འཚོང་མཁན་རྣམས་ ཀྱིས་ ཚོགས་ ཆེན་ ཞུལ་ རིང་ ཆང་ རག་་་་ བཅོངས་ ཆོག་པའི་ དགོངས་པ་ ཞུས་ པའི་ འཁྲིལ་་ འཇོག། 售酒证。旧时，传召期间，拉萨酒店为求准许卖酒， 须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཆང་མལ། ཆང་ཁང་། 酒店。

ཆང་ཁྱེ། ཆང་ཐབས། 酒曲。

ཆང་ཁེམ་རྙིང་ཐྱིད་པ། ལོ་མང་ཐྱེད་ པའི་ཆང་གང་མ། 陈年酿酒。

ཆང་གཞས། བོད་ཁམས་ཀུན་ དུ་དང་ བའི་ སྐྱོད་ཐྱེད་ དང་ གསོལ་སྐྲུན་ཐྱེད་པ་དང་ སྐྱིད་ གས་ སྐྱ་ གས་ཅིང་ གཏོང་སྤྱན་ཆང་ བཀྲ་གཞས་ བཀྲ་ ཤེས་ བའི་ ལེའུ་ ཞུ་ བའི་ སྐྱའི་ མིང་། 酒歌，祝酒歌。一种在欢聚、宴会以及郊游饮酒时演唱的歌，在藏区颇流行。

ཆང་ཟས། ཆང་དང་ མཉམ་ དུ་ ཟ་ བའི་ ཀ་ ཆལ་ མོག་ས། 下酒菜。

ཆང་ཙ། ཆང་ཁང་ངམ་ཆང་འགྲུང་ས་ཞི་ གནས། 酒店，饮酒处。

ཆང་ཙག ཆང་དང་ཁ་ཙག 藏酒和烧酒。

ཆང་ལན་ཆུ་འཇལ། བཅང་ལན་ དན་ འཇལ་ཀྱི་ དུའི། 借酒还水。喻同“借米还糠”；ཆང་ལན་ཆུ་འཇལ་བྱེད་པ་ནི་ མི་ གཤེས་ དན་ པའི་ ངང་ རྟེན་ རེད། 以怨报德，是品质恶劣的表现。

ཆང་ལས། ཁོ་ མོ་ གཉེན་ སྐྱེ་ གི་ དགའ་ སྟོན། 婚礼，婚筵。结婚喜筵：མནའ་ མ་ བསུ་ ལེན་ ཀྱིས་ ཆང་ ས་ ཏུ་ ག་ པ། 迎娶新娘，举行婚礼。

ཆང་སིང་། རྩ་ བ་ཅུང་ གཅོ་ ཙ་ བ་ དོ་ དན་ པའི་ ཆང་ ཐུ་ མའ་ མ་ སིང་ དུ་ ས། 尾子酒，薄酒，淡酒。

ཆང་སྲིངས། ཆང་སིང་ དང་ འབྲ།

ཆངས་པ། 名词。(1)ཐྱེ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ རྡོ་ ག་ པོ། 粉团。粉末捏成的圆坨：ཐྱེ་ མས་ ཆངས་ པ་ མི་ ཙང་། 散沙不成团。ཐྱེ་ མའི་ ཆངས་ པ་ བ་ ཀེ་ ག་ པ་ ལ། ཐྱེ་ དང་ པོ་ ག་ ཞན་ ལྷོས་ མི་ དགོས། 沙丸终自散，不待别人击。意谓本质虚弱，不击自溃。(2)སྐྱང་ མ། 一握，一把：རྒྱ་ པ་ ཆངས་ པ་ གང་། 一把糌粑。ལག་ སྟོང་ ཆངས་ སྟོང་། 赤手空拳。ཆངས་ པ་ སྟོང་ པ། 空手。

ཆངས་ཀྱ། ཆངས་ པ་ དང་ འབྲ།

ཆད། ཁ་ དན་ དང་ ཁས་ ཐྱངས་ པའི་ ཐ་ ཆ་ 名词。协议，盟约：ཁ་ ཆད། 口头约定。རྟེན་ ཆད། 约定的日期。སྐྱེར་ ཆད། 许诺。ཆད་ ཚིག 约言。འགྲོ་ ཆད་ ཐྱས་ པ། 约定前往。

ཆད་ཀ། ཆད་ དང་ དོན་ གཅིག

ཆད་ཁྱངས། ས་ ལྷངས་ པའི་ ས་ ཆད་ པའི་ ཀྱས། 不足者，短缺类。属于不够的或缺少的项目：ཐོབ་ རྒལ་ ཆད་ ཁྱངས་ ལ་ སུ་ སུ་ ཡོད། 应得份缺了的有哪些人？ རྒྱ་ ཁྲལ་ ཆད་ ཁྱངས་ ཀྱི་ ཚང་ ཐུག 未完税的商品。ཐོབ་ རྒལ་ ས་ ལྷངས་ པ་ རྣམས་ ཆད་

ཁོངས་སུ་ཐོ་བཀོད་པ། 把应得份不足的，登记在短缺类中。

ཆད་འཚེལ། ཉེས་པ་འཚེལ་བའམ་ཉེས་ཆད་གཏོང་བ། 处罚，惩治；ཉེས་ཅན་ལ་ཆད་འཚེལ་ཐེད་པ། 惩治罪犯。 སྐབས་འཕྲལ་ཆད་འཚེལ་བྱས་པ་ཙམ། 仅是临时性惩办。

ཆད་འགྱངས་ལེ་འཁོན། ཆད་ལུས་ཐང་འགྱངས་ཀྱི་འཁོན་ཐོགས་སམ་ཀ་ཀོང་། 欠缺拖延，牵扯罣误。

ཆད་ཅིང་འཇུག་པའི་ཡིད་ཆེད། སེམས་ཀན་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་ཆེད་ བཞིའི་ནང་ གསེས་ ཤེག་ རྟེ། སེམས་ ཀན་ ཀསུམ་ པ་ ནས་ བདུན་ པའི་ བར་ འཇུག་པའི་ཡིད་ཆེད་སེམས་ ཡིངས་ པ་ རླུང་ ཡང་ དམིགས་པ་དེ་ ཉིད་ལ་ འཛོག་པའི་སྐབས་ སུ་ ཆད་ ཅིང་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་ཆེད་ བའོ། 有间缺运转作意。九住心的四作意之一。在修止的第三至第七住心过程中，心力时有外散，须收回重新住于所缘境上的断续作意。

ཆད་ཀྱམས། (1)ཟད་པ་དང་ཉམས་ཀྱད། 衰退，败落。(2)(ཁྱིམ) ཀན་ལྷགས་ ཐོག 廒房，窖。

ཆད་ཀེ། ཆད་རན་ བའམ་ཆད་ཆོག་ཆོག 将断，容易折断。随时可以断折； ཐུབ་ས་ནས་རྟེལ་ཆོག་དང་། ཕྲ་ས་ནས་ཆད་ཉེ། 薄处容易穿，细处容易断。

ཆད་ལྟ། ལས་འབྲས་དང་། ཚེ་པ་ཐ་ཕྱི་ སོགས་ མེད་པར་ སྨྲ་བའི་ལྟ་བ། 断见。否定因果、前生、后世等说法的见解。

ཆད་ཐོ། མ་ཚང་བའམ་ ཆད་ པའི་ གྲངས་ འབོར་ འགོད་ ཐོ། 短缺登记单。

ཆད་མཐའ། ཐམས་ཅད་ མེད་ པར་ སྨྲ་ བའི་ མཐའ། 断边。否定一切或说一切皆是虚无的偏见极端。

ཆད་མཐུད། (1)བར་ཆད་པ་ སྤྱད་ པའི་ བྱ་བ། 接续。(2)གསབ་ ཆ། 补足部分，添补部分。

ཆད་ཁྲིམས། ཁ་ཆད། 条件，要求。约定事项；ཐོང་ བཞག་ཆད་དོན་ ལྟར་ བྱེད་ པ། 按照原定条件办理。དོ་བདག་ཐན་ཚུན་གཉིས་ཀས་ཆད་དོན་ ལག་ ལེན་ བྱེད་དགོས། 双方当事人，都要履行约定条件。

ཆད་མཚོ། ཁ་ཆད་དམ་ཁས་ བླངས་པའི་ ཐ་ ཚིག 条约，诺言。同意遵守的条件；ཐོང་ཀྱི་ ཆད་ མེད་དང་མི་འགལ་བ། 不违前约。

ཆད་པ། ❶ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་ འཆད་པའི་ འདས་པ། ❷ཁྱིམས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་ ཆད། 名词。处罚，惩治；རྐུ་ཀུན་ཆད་ པས་ཆོར་བཅད་ པ། 惩治盗匪。 ཁྲལ་གཡོལ་བར་ཆད་ པ་གཅོད་ པ། 处罚漏税者。རང་ གི་ ཐུས་ ཉེས་ ལེན་ ཐུས་པས་ཆད་ པ་ཐག་ལ་ པ། 承认自己过错，因得免受处罚。ཆད་པ་དྲག་གོང་ཁྱད་ པ། 严厉制裁。ཆད་པ་ཐབ་ པ། 定罪。ཁྱད་ འཛོལ་ ཆེ་ ཆུང་ ལ་བཅས་ བཤུས་ ཏེ་ ཆད་ པ་གོང་ པ། 斟酌过失轻重治罪。

ཆད་པ་ཆད་ལན། ཁྲལ་དང་ཐུ་ ལེན་ སོགས་ཞ་ ཆག་ཐུང་ བའི་ ཆད་ ལས་ སྐྱབ་ འཛལ། 补偿。补足短少，交纳欠缺，如补税、偿债等。

ཆད་པ་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཡིད་ཁྱེད། སེམས་ ཀན་ སྐབས་ ཀྱི་ ཡིད་ ཁྱེད་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ རྟེ། སེམས་ཀན་ བཅུད་ པའི་ སྐབས་ སུ་ ཆད་ པ་མེད་ པར་ འཇུག་པའི་ཡིད་ ལ་ཁྱེད་ པའོ། 无间缺运转作意。九住心的四作意之一。在修止的第八住心过程中，心力连续专注全无间断的作意。

ཆད་པའི་ཁྲིམས། ནག་ཅན་ ལ་ཉེས་ འགལ་ ཀྱི་ ཟློལ་ ཐུག་ས། 惩治条例，治罪法。

ཆད་པའི་ཀང་ས། (1)ཁྱིམས་ས། 法庭。(2)ཉེས་ ཅན། 罪犯。

ཆད་པའི་རྒྱང་འདེགས། འཁོར་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་

མེད་ཙམ་ལས་གཞན་དོན་ ཕུན་ ཚོགས་ མི་ འགྲུབ་ པའི་ ཐུང་འདུས། 小涅槃，一分涅槃。仅能离轮回苦，不能圆满利他事业的小乘涅槃。

ཆད་པའི་ཤིང་། (མངོན) ཤིང་སྐྱ་བ། 断折树。桦树的异名。

ཆད་པར་སྐྱེ་བ། སྡུང་ཐུ་གར་དུ་ དང་ པའི་ ལུ་ སྟེགས་ཆུང་འཕེན་པ་སྟེ་ ཅི་ འདི་ ལ་ ལེགས་ ཙམ་ ཕྱིས་ ཆོག་ པར་ སྐྱ་ ཞིང་ སྐྱེ་ བ་ སྡུ་ ཕྱི་ ཡོད་ པར་ འདོད་ཀྱང་ ལས་ འབྲས་ ཡོད་ པར་ མི་ འདོད་ པ་ དང་། སྐྱེ་བ་སྡུ་ ཕྱི་ དང་ལས་འབྲས་ གཉིས་ རྣམ་མི་ འདོད་ པ་ཅན་ གཉིས་ཡོད། 说断见者，断见论，顺世派。古印度一教派名。但得今生美好即已满足者。此分但承认今生后世，不承认因果和今生后世与因果均不承认的两派。

ཆད་ཟོ། དྲལ་ནས་དུམ་བུར་ སོང་བ། 形容词。朽败，破旧，坏损；སྐེད་རགས་ ཆད་ ཟོ་ ཆད་ ནས་ 破损不堪的腰带。ཐག་པ་ཆད་ ཟོ། 朽索。

ཆད་འབྱེལ། (1)རྩོལ་ཆད་འཇལ་བ། 交纳罚款。(2)སྨྲད་ཐུར་བསྡད་པའི་འབྲུ་ དངུལ་ སོགས་ སྨྲད་ པ། 补缴。事后交纳欠缺的钱粮等。

ཆད་ཐོལ་ཡི་ཀེ། ཁ་ཆད་བྱས་པའི་ཡི་ཀེ། 契约，议定书；ཀོས་མོལ་བྱས་ནས་ཆད་མོལ་གྱི་ཡི་ཀེ་ འཛོག་པ། 经过协商订立议定书。

ཆད་སྨྲ། ཆད་པར་སྐྱ་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཆད་འཇོག། བྱ་ལོན་ སོགས་ཀྱི་ ཁྱབས་ འབོར་མ་ ཆོང་བར་ ཆད་པའི་ འཇོན། 欠条。借债没有还清的字据。

ཆད་ཡིག ཁ་ཆད་བྱས་པའི་ཡི་ཀེ། 契约，议定书。

ཆད་ལས། ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་དེ། ཉེས་ ཅན་ལ་ ཆད་འཚལ་ཀྱི་ བྱ་བ། 制裁，刑罚。惩治的措施：ཁྲིམས་དང་འགལ་བས་ཆད་ལས་ཐོག་པ། 因犯法而被制裁。

ཆད་ལས་ཀྱི་བསྟན་བྱ། ཕྱུང་བ་ཉིད་ བཙས་ཀྱི་ ཐག་ཆོད། 已经惩治的犯罪还净之一。

ཆད་ལས་ཁུངས། ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་བྱ། ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཚིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡིག ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ གཞི། 惩治的根据。

**ཆད་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚིག་ཡ

མཚོངས་ན་ཁཟའ་བོ་གི་ཆུ་ཚོད་ གང་ ཐུང་ བའི་ ཚེས་གྲངས་དེ་ལྟ་ལ་ཡིན་པར་འཛོག་ཐུབ། 缺日和重日。藏历计算七曜值日之法。某曜当值的期间若跨及前后两天，则略去其当值较久一天的日数，名为初几日缺。前后两天的值日曜若不相连续，如今天由日曜当值，明天不由月曜而由火曜当值，则重复日曜或火曜二者中当值较短的一天的日数作为月曜当值的日数，名为初几日重。

ཚོག། བཙོས་པའི་བཟའ་འབྲུ་ཁུ་བ་དང་བཅས་པ། 名词。粥，稀饭。粮食煮成带汤汁的半流质食物：འབྲས་ཚོག། 大米稀饭。སྐར་ཚོག། 豆粥。ནས་ཚོག། 青稞粥。རྩྭ་ཚོག། 麦片粥。

ཚོག་ཐྲི། (1)ཐྲི་གུག 钺刀。(2)རྩྭ་བཟོ་བའི་ཤོ་ཐྲི་ཁྱེ་བོ། 弯皮刀。割皮革及裁纸所用的弯刀。

ཚོག་ཁྲག ཁྲ་ནས་ འབྲས་ སོགས་ རིལ་ མོ་ བཙོས་པའི་ཁྲག་པ། 稀饭，粥。米麦等煮成的带汤汁的食物。

ཚོག་པ། 名词。(1)མིའི་རྩ་ཀྲུས་གཅོད་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཐག་ཅོད་ཀྱི་མཁེ་ 剪刀片。割去疮口脓根的器械。(2)(རྩིང་) ཁྱེ་བོའམ་ཐྲི་གུག 弯刀，钺刀，半圆形刀。

ཚོག་ཁྲལ་། (ཐ) མན་རྒྱའི་རྒྱལ་རབས་ཁངས་ བཞི་ པའི་ཁྲི་ཚའི་མིང་སྟེ། ཁོང་ མ་ འདིས་ རབ་ བྱང་ བཅུ་ གསུམ་ པའི་ ལྷག་ཤ་ རྩ་ ལོར་ བོད་ ལ་ བཀའ་ ཤག་ལས་ ཁྲལ་གསར་འཛུགས་ཀྱས་ བོད་ བཞུར་ ཡམ་བན་དང་། དུས་ལའི་ ཆ་མ་ལྷན་ སྐྱེལ་ ཀྱི་ ཞལ་ བཀོད་ལྷང་ བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ བྱེད་ཆུ་དང་། ཆུ་ ཐུང་ཚེར་ ཐྱིན་ ཆད་དུ་ ལའི་ ཆ་ མ་དང་། བཏ་ ཆེན་ ཞེར་ རྟེ་ རིམ་ བྱོན་ཀྱི་ ཡང་ སྐྱིད་ ངོས་ འཛིན་ སྐོར་ ཁོང་ ནས་ གནང་ བའི་ གསེར་ བྱམ་ དཀྱུག་ འདོན་ ཀྱིས་ ཐག་གཅོད་ བྱ་ཆུ་ སོགས་ འཕྲལ་ ཕྱགས་ གལ་ གནད་ ཅན་ གྱི་ བྱ་ གཞག་ཁག་མང་ གཏན་ འབེབས་ བྱས་ ཡོད་པ། 乾隆。清朝第四代皇帝年号名。乾隆十五年庚午(1750年)，敕命在西藏设立噶厦(原西藏地方政府)，使禀承驻藏大臣和达赖喇嘛的指示办理西藏事务。乾隆五十八年癸丑(1793年)，制定由金瓶抽签确认往后历代达赖、班禅转世制度等，对西藏的政治和宗教，做了不少的必要工作。

ཚོད། ●名词。(1)ཆུའི་ཞེ་སྡ། 水的敬语：སྤྱན་ཚོད། 眼泪。ཁལ་ཚོད། 口水。ཚད་ཚན། 温泉。ཚོད་བྱན་པ། 洒水。(2)གཅིན་པའི་ཞེ་སྡ། 尿的敬语。དྲི་ཚོད། 小便。ཚོད་གདན། 尿垫子。ཚོད་གསིལ་པ། 解小便。●མིང་འགའི་སྔོན་ལ་སྤྱད་ནས་ཞེ་ཚོག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚོག་གོགས་ཤིག 构成敬语的一个前缀：ཚོད་སྲིད། 政治。ཚོད་འཁོ 所属。ཚོད་ འབངས། 臣民。ཚོད་ ཞོ། 牛奶。

ཚོད་ཀུག། ཆུ་སྐྱོད། 广口水壶。

ཚོད་ཁང་། (1)ཆུ་སྐོལ་སའི་ཁང་པ། 开水房。(2)ཁྲུས་ཁང་། 浴室。(3)(ཕལ) གསང་གཅོད། 厕所。

ཚོད་ཁྲོད་། (1)ཆུ་ལམ། 尿道。(2)ཆུ་འཛོག་སའི་ཁྲོད་བྱ། 排水孔。

ཚོད་འཛོམ། སྐེ་རགས་ལེབ་མོ་སོགས་ ཀྱི་སྐྱེ་འཇོག། 腰带扣环，宝带扣环。

ཚོད་སྒོ། (1)ཁང་པའི་སྒོ། 门，房门：ཉིན་མཚན་མེད་ བར་ཚོད་སྒོ་སྟོམ་ཐུལ་ག་ལ་ཡོད། 哪有昼夜都关门的规矩？(2)ཁྲིམས་ སྒོ། 公门，官衙。

ཚོད་སྒོ་བ། སྒོ་སྲུང་མཁན། 司阍。守门的人。

ཚོད་ཐྲེ། ཐག་པའི་འཛུགས་ལེན་ཀྱི་ཚད་ཅེ། 腰带扣针，宝带钩针。

ཚོད་ཚ། ས་ཆ་ཞེག་སྟེ། མཚོ་ སྟོན་ཞིང་ཚན་ཀྱི་ཤར་ཐོག་ཁྱེར་ཤོག་དང་མེ་ལེང་གོང་ཁྱེར་ཀྱི་ ནུབ་ ཐྱོག་ན་ཡོད། ང་ཕྱ་མཚོ་ སྟོན་ཞིང་ཚན་ཁོངས་མཚོ་སྟོ་ བོད་རིགས་ངང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ དང་ ཀུང་ ཏོ་ རྩོང་ མེ་ དམངས་སྤྱི་ཀུང་གནས་ཁུལ་ཡིན། 恰卜恰。位

于青海省东部、西宁市西部的一城镇名。现为青海省海南藏族自治州和共和县人民政府驻地。

ཆབ་ཆེན། སྐྱ་པ། 大便。

ཆབ་ཆོའུ། ཆབ་ཀེ་ཆོའུ་ཁའི་བསྡུས་ཚིག

ཆབ་ཅོག གཏིན་སྣོད། 便壶，溺器。

ཆབ་གཅོར། ཆུ་སྐྱེན་གཅོར་མ། 水食子。连水施放的朵马。

ཆབ་རྐྱལ། དད་བརྐྱ་དཔྱད་ཅིང་ སྐབས་ སློན་བར་སྐྱེན་ཀྱིའི་གཏིན་པ། 病人的尿，诊病用的尿。

ཆབ་ལྷམ། ཕྲུ་གུའི་གཏིན་གདན། 小儿尿布，尿垫子。

ཆབ་སྐོང། ཐུར་ཐོད་ཀྱི་ཅེ་དྲང་གི་སྟོད་ཀོས་ཤིག 恰卜堆。旧时僧官所着上衣。

ཆབ་ཏྲིལ། ཐུར་དུ་ལའི་ཐྲ་མའི་གསོལ་ཁབ་ཀྱི་ཆུ་ལེན་ཁྱད་དེཞ། 运水骡。旧时，为达赖喇嘛膳房运水的驮骡。

ཆབ་གདོན། ཆབ་སྟེན་དང་དོན་གཏིག

ཆབ་མདོ། (1)ས་ཁུལ་ཞིག ཐད་ངང་སྒོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཤར་ རྒྱུད་ན་ཙང་ བའི་ས་ཁུལ་ དེ་དང་ཤེ་ ཁྲིན་ཞིང་ཆེན། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་བཅས་འབྲེལ་ནས་ཙོང་། ཁུལ་འདིར་འབྲི་ཆུ་དང་། ཁུ་ཆུ། ཆུལ་མོ་རྡུལ་ཆུ་བཅས་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་གསུམ་བྱང་ནས་སྟོང་འཕབ་ཅིང་། ས་ཁུལ་དེའི་ཁྲངས་སུ་ཆབ་མེད་དང་། ཚོ་འཇོ། སྐྱིང་ཆེན། མཛོ་སྐང་། དཔལ་འབར། བྱག་ཁཡབ། འཇོ་མདའ། དཔལ་གོད། རྫ་ཡུལ། སྐྱ་མེས། སྟོ་རོང་། རི་བོ་ཆེ། སྐད་ཁམས་བཅས་རྫོང་ཁག་བཅུ་ཙམ་ཡོད། ས་ཁུལ་ཀྱི་སྐྱེ་ཁྱུབ་ལས་ཁུངས་དེ་ཆབ་མདོ་ཡོད། 昌都。地区名。在西藏自治区东部，与四川省、云南省、青海省为邻，金沙江、澜沧江、怒江等三条大江，由北向南流经其境。辖昌都、贡觉、丁青、左贡、边坝、察雅、江达、八宿、察隅、波密、洛隆、类乌齐、芒康等十三个县，地区领导机关驻昌都。(2)རྫོང་ཁྲིག ཐད་རང་ སྒོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ཤར་ རྒྱུད་དེ་ཡོད་ཅིང་། ཁུ་ཆུ་དང་ངོམ་ཆུ་འཛོམ་སར་ཆགས་ཡོད། 昌都。旧译察木多。县名。在西藏自治区东部，澜沧江和昂曲河在此处汇合。

ཆབ་མདོ་བྱམས་པ་ཕྱིང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ སྤྱི་པ་ སྐབས་བྱང་ཤེས་རབ་ཀུན་བཟང་པོས་རང་བྱུང་བདུན་པའི་ མེ་སྦྲུལ་ ལོར་བཀའ་ སྩལ་འཕགས་ པ་ལྟ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་པས་ སྐྱོང་བའི་དགོན་པ་ ཞིག 昌都绛巴林寺。公元 1437 明英宗正统二年，宗喀巴弟子协饶桑波所创建。后来成为历代帕巴拉转世驻锡之处。

ཆབ་འདྲེན་གཞོན་ཏུ། སྟོ་སྐན་ཐག་མའི་རིགས་ དེ། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། དེའི་མེ་ ཏོག་གསར་དུ་བཞད་མ་ཐག་པས་དམུ་ཆུ་ལ་ཐན། ཆུ་འཁྲིག་འབྲིན། 季茶针。豆科药用植物名。味甘苦，性平。其鲜花能治肾型水肿，通利小便。

ཆབ་བྱམ་རིལ་བ། 〈ཀཱམཎྜལུ〉 ཆུ་བྱམ་གྱི་བྱེ་བྲག་སྐྱོ་སྐྱེགས། 净瓶，净水小瓶。梵音译作军持、军荼利。比丘十八种用具之一。

ཆབ་ཅི་ཚོང་ཅི། རགས་ཞིབ་དང་བཟང་ངན་མ་ཕྱེ་བར་རིགས་མི་ མཐུན་ པ་ སྣ་ ཚོགས་ མཉམ་ དུ་འདྲེས་པའམ་བཤིས་པའི་ཚུལ། 精粗夹杂，好坏混合，品类混淆不清状：ཅ་ ལག་ བཟང་ ངན་ ཆབ་ཅི་ཚོང་ཅི་འདྲེས་པ་རྣམས་ལ་དབྱེ་འཇྱེད་ཅེད་པ། 把好坏混杂在一起的东西分开。གཡག་ སྟིད་དང་ ཁུ་ལུ་ མང་ པོ་ ཆབ་ ཅི་ ཚོང་ ཅི་ བྱས་ནས་ གྲོགས་གཅིག་ དུ་ སྒྲུངས་པ། 很多粗细牛毛，搀杂堆在一起。ཚུ་ ཚ་ བཟང་ངན་ སྣ་ ཚོགས་ ཆབ་ ཅི་ ཚོང་ ཅི་ བྱས་ནས་ བཀྱང་པ། 各种优劣材料，混杂使用。ཇ་ ཆང་ ཞེ་ དག་ ཆབ་ ཅི་ ཚོང་ ཅི་ མང་ པོ་ བཏུངས་ པས་ན་ བྱུང་། 混杂地喝了很多青稞酒、烧酒和茶水饮料，所以病了。སོག་ བྱགས་ དེ་ ཅན་ དེ་ ཟེད་

ཆའ་བི་ཆོའ་བི་བྱས་ནས་མཉམ་དུ་བཏགས་པ། 把有角无角牲畜，混杂地拴在一起。

ཆབ་ཐུག དཀྱི་ལྡང་གི་ཁ་བཤལ་ཆུ་སྣོད་རིལ་བ་ཆུང་ངུ་ཞིག 漱罐。比丘盛漱口水的小瓶。

ཆའ་འབངས། རྒྱལ་བྱེད་མངའ་བཞག་གི་ཐེ་ཚོ་འབངས་མི་སེར། 庶民，百姓，国王治下臣民。

ཆའ་མ། ཁམས་མི་དང་ཏོད་མཛེ་ཚེད་ཅཀས་དངུལ་ལམ་དུང་ཚག་དཀྱིལ་མ་དང་འཇོན་བྱེད་རྒྱུན་ཅན་ཁབ་ཤྭབས་སོགས་ཀྱི་ཚོ་འདོགས་ཡོད་པ་ཞིག 名词。雕花带。康区妇女和藏北妇女所佩银、铜刻花或贝饰的腰带，其上系有针筒等物者。

ཆའ་ཆུ། ཀོ་ཐག་གམ་ཚེས་ཅགས་ལེབ་མ་སོགས་ཀྱི་ཆའ་ལྷེ། 雕花带钩，腰带钩针。

ཆའ་སྐྱལ། (རྟེང) གནོད་པ་བསྐྱལ་བ། 侵害。

ཆའ་འཚལ་བ། (རྟེང) ཆུང་ཟེས་སྐུ་སོང་བའམ། བཏགས་པ། 浪费，消耗。ཆའ་མེ་འཚལ་བ།未浪费。

ཆའ་ཁབས། ཞབས་ཕྱིའམ། མི་སེར། 臣下，臣仆，臣民。

ཆའ་ཞུགས། དགོན་ལྷ་ཁག་གི་དབྱར་གནས་གྲོལ་རྗེས་ཀྱི་དགའ་སྟོན། 夏坐休沐期。佛教徒在进行夏令安居的长期宗教活动之后安排的休假宴会。

ཆའ་བཞེས་པ། (1)ཆུ་བཏུང་པ། 喝水。(2)ཆུ་ལྡང་པ། 取水。(3)ཆུང་ཞུགས་པ། 洗澡。

ཆའ་གཟུར། ཐུར་བོད་ཀྱི་རྩེ་དྲུང་གི་ གཟན་ གོས་ཆེན་ཀྱི་མཐའ་ལྟུགས་ཅན་ཞིག 礼服披单。原西藏地方政府僧官，参加典礼时所着缎边披单。

ཆའ་ཁོག མངའ་ཁོངས། 治下，管辖之下，所属，ཆའ་ཁོག་གི་རྒྱལ་ཕྱན། 诸侯，藩王。རང་གི་ཆའ་ཁོག་ཏུ་སྡུད་ པ། 纳入自己管辖之下。ཆའ་ཁོག་ཏུ་གཏོགས་པ། 下属。

ཆའ་ཁོག་པ། མངའ་ཁོག་ཏུ་སྡོད་པ་ཡི། 治下臣民，属民。

ཆའ་ཡིག སྐྱེང་ཡིག་གམ། རིམ་པ་གོང་མས་གཞན་བའི་ཡི་གེ། 书信，公函。上级下达的文件，ཆའ་ཡིག་བཀླགས་ཤེང་དོན་རྣམས་ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 文件已经阅悉。

ཆའ་རིལ། ཆུ་བུམ་རིལ་མོ། 净瓶，触瓶。圆形小水瓶。

ཆའ་རིལ་བ། ཆོགས་སུ་བྱམ་ པ་ ཁྱེར་ནས་ དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་རྒྱང་ཆུ་འགྲེམས་མཁན། 漱水僧。佛教戒律所说， 饭后捧瓶为僧众斟漱口水者。

ཆའ་རོམ། དར་རམ་འཁྱག་པ། 冰，冰块： ཆུ་བོ་ཆབ་རོམ་གྱིས་བསྡམས་པ། 河水封冻。

ཆའ་ཟོང་། ཆབ་རྟེའི་ཁ་ཟོང་། 带扣。腰带的扣环，སེར་ཏྭན་དངུལ་གྱི་ཆའ་ཟོང་། 腰带银质扣环。

ཆའ་ཤྭབས། ཆའ་བྱམ་ཆུག་གཞི་སྟོད། 净瓶外套。

ཆའ་ཤོག (1)བཀའ་ཤོག་གམ། སྐྱེང་ཡིག 公文，书信。(2)ཤོག་ཐི། 纸。

ཆའ་སྒྲིག (1)ཆབ་ འབངས་ ཏེ་ མངའ་ འབངས་ སྐྱོང་བར་ ཅེད་བའི་ འཇིག་རྟེན་ སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐ་ གཞུག 王政，国政。人世间保护下属臣民的法律措施。今译政治。(2)ཀུལ་རིམ་དང་། སྤྱིད་ཉང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་པ། མི་སྣང་བཅས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ ནང་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ འབྲེལ་བའི་ གང་ལ་ཅེད་པའི་ཐ་སྙད་རྣམས་ལ་རེར། 政治。阶级、政党、社会团体和个人在国内及国际关系方面的活动。

ཆའ་ཚས་ང་། རྡི་ཆེན་དང་གཅིན་པ། 大小便。

ཆའས་ཅིག དུས་ལྡན་ཅིག་གམ་དུས་མཉམ། 一起，同时，共同，俱，གྲོག་ འབྲུགས་ པ་ དང་ ཆའས་ཅིག་ཏུ་ དོད་འཆར་བ། 放电同时发光。 འབད་བརྩོན་ཆའས་ཅིག་ཏུ་ བྱས་པ། 共同努力。 དེ་མཆོག་སྐྱོད་པའི་ ཤུགས་དང་ཆའས་ཅིག་ཏུ་མཆོན་ འཐབས་པ། 驰马疾行，趁势投掷武器。 མཐྱོན་

བའི་གླུ་དང་ཆབས་ཅིག་ཐུན་མང་བཏང་བ། 且唱且弹。手挥五弦，引吭高歌。

ཆམ། ཅམ་དང་མཚུངས་པ་སྟེ། དལ་བུ་དང་། གཏན་གྱི་དོན། 副词。缓缓，究竟，彻底；གཞན་གྱིས་མི་མངོན་པར་ཆམ་གྱིས་སོང་བ། 悄然而去。ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆམ་དུ་མི་སྐྱེ་བ། 诸法毕竟不生。

ཆམ་འཕྱམས། ཀ་ཆང་དང་ཉེན་གཉིད་ཟལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཆམ་བའི་ནད་གཞི་འཕྲུགས་པར་གྱུར་བའི་དོན། 发展性感冒。由于饮酒、食肉和白昼人睡引起加剧发展的感冒。

ཆམ་རྙོག། ཟས་སྐྱོད་མི་མཐུན་པར་བསྡེན་པ་སོགས་ཀྱིས་ཆམ་བའི་ནད་གཞི་འཕྲུགས་ཏེ་ནད་གཞུག་མི་ཆོད་ཅས་རྒྱུན་རིང་དུ་ལུས་ལ་ཞེན་བའི་ཆམ་བའི་ནད་རྙིང་པ་ཞེས། 旧感冒。由于饮食起居失调，长期流连，未能最后全愈的感冒旧病。

ཆམ་ཆད། (རྟིང) མཉམ་ཉིད། 平等性，空性。

ཆམ་པ། ལུས་ངོ་གང་མ་སྟོམས་པ་དང་། མི་གཙང་བའི་དུལ་སྦ་སྐོར་གོང་བ། 身体寒暖失调，秽尘入鼻，嗅吸恶臭等外因损伤鼻内左右脉道，使之丧失功能，逐渐病及全身之症状；གྲི་ཆམ། 伤风喉痛。བྱོ་ཆམ། 伤风咳嗽。སྣ་ཆམ། 伤风鼻塞。དུག་ལོག་སྐབ་དྲག་བས་ཆམ་པ་ཐོག་འདུག 衣服太薄，所以伤风了。ཐོ་བུང་དུ་ཆམ་པ་ན་བས་ཐོ་ཀྱག་པ། 突患感冒，因而咳嗽。

ཆམ་ཕབ། ཆམ་ལ་ཕབ་པ་སྟེ། གཡུང་ལ་ཕབ་པའམ་གཏན་དུ་ཕམ་པར་བཏང་བ། 击败，彻底打败；དགྲ་བོ་ཆམ་ལ་ཕབ་པ། 战胜敌人。

ཆམ་མེ་བ། (1)ཅི་ཡང་མེ་དམིགས་པའི་སྟོང་ས་ས་ཤང་ཤང་གི་སྣང་བ་འཆར་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཚིག་ཅིག 空落落的，空空洞洞。表示空旷虚幻、一无所有状；སྟོང་མཁན་མེད་པས་ཁང་པ་ཆམ་མེ་བར་ལུས་པ། 无人居住，房屋显得空落落的。རེ་དོན་ཅི་ཡང་མ་འགྲུབ་པས་བསམ་ཚུལ་ཆམ་མེ་བར་གྱུར་པ། 所欲不遂，心里觉得空空洞洞。(2)ལྷམ་མེ་བ་སྟེ་ངོ་འཕྲོ་བའི་རྣམ་པ། 灿烂，光明耀目状；ཉི་ངོང་ཆམ་མེར་ཤར་བ། 阳光耀眼明。

ཆམ་ཚེ། ཞ་གྲལ་ལས་ཟླ་གམ་སྟེ་མེར་མ་བྱིར་བསྐྱོད་དང་ནང་སྟོང་གཉིས་ཀའི་གོན་ཆས་དང་སྐྱ་བོ་ནང་སྟོང་སྐབས་ཀྱི་གོན་ཆས་ཤིག 大氅外套。一种僧服，俗家人居家亦用之。

ཆམ་བཞག ཅམ་བཞག་སྟེ་ཟད་དེ་བཞག་པ། 完全放下，彻底停止；བད་ཐོག་མེད་བའི་ལས་ཀ་ཆམ་བཞག་ཐུས་པ། 干脆停止无益的工作。

ཆམ་ཁམས། ཁ་ཆང་སོགས་བཐུང་དེ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་འགོ་བའི་ཆམ་པའི་རིགས་ཤིག 流行性感冒。由空气辗转传染的伤风感冒。

ཆའི་རྒྱུར། དོན་ཏུ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཔོས་བོའི་རང་བཞིན་མི་ འདས་ བའི་ རྣམ་ པ་ རིས་ བར་གསལ་བ་དེ། གཡོ་ཐེལ་ཀྱིས་སྐྱེབ་ཅིང་མི་མངོན་བར་བྱེད་པའི་ཀུན་ཞེག་སྟེ། ཤེས་བའི་ཆ། མི་འདོ་བའི་ཆ་ལས་བསྟོད་པ། བསྟོད་པའི་ཆ་ལས་སྐྱེད་པ་རྣམས་སོ། 片面修饰法。托设片面之词，掩蔽真象，以修饰其文词。分为四类：合理片面、不合理片面、寓贬于褒和寓褒于贬。意义修饰法之一。

ཆར་སྐྱེབས། ཆར་པ་ལས་གཡོལ་སའི་གནས། 避雨处。可避风雨的岩穴、亭、阁等。

ཆར་སྐྱེས། (མངོན) སྐུལ་པ། 雨生。蛙的异名。

ཆར་སྒྲིབ། གདུགས་སམ་ཁང་བའི་ཐོག 伞，屋顶。

ཆར་ཆའམས། ཆར་ པ་ འགོག་ ཅིང་ གི་ གདུགས་སོགས། 雨具。伞及雨衣等遮雨的工具。

ཆར་གོས། ཆར་ཁེབས་ཤིག 雨衣。

ཆར་གྱི་རྡེགས་མ། ཆར་ཐིམ། 细雨滴，小雨点。

ཆར་དགའབ། (མཛོན) ཁྱུག་རྟ། 喜雨。燕子的异名。

ཆར་རླུང་། ཆེ་ཆུང་བར་ མ་ ཅི་ རིགས་ སུ་ འབབ་ བའི་ཆར་གྱི་ཆུའོ། 雨，雨水，དཔྱིད་དུས་ཆར་ཆུའོ་ དུས་སུ་ བབ་པ། 已到夏日雨季。

ཆར་སྒོང་ཐིམ་དྲྭ། འཇམ་ ཆར། 小雨。连绵细雨：འབྲག་སྒྲ་དལ་གྱིས་ སྒྲག་པ་ དང་ བཅས་ ཆར་ཆུའོ་ཐིམ་ཐུར་ བབ་ སོང་། 雷声隐约，细雨连绵。

ཆར་ཅན། (མཛོན) དཔྱིད་ཀྱི་ དུས། 具雨。夏季的异名。

ཆར་ཆུ། (1)ཆར་ པ་ དང་ ཆུ། 雨和水。(2)ཆར་ པ། 雨，雨水：ཆར་ཆུ་ སྙོམ་ པོ། 雨水调匀。ཆར་ཆུ་ དཀོན་ པོ། 缺少雨水。ཆར་ཆུ་ དུས་ བབ། 及时下雨。(3)ཆར་ བའི་ ཆུ། 无根水。雨点积成的水。

ཆར་ཚྭོབས། ཆར་པ་ཆེ་ཆུང་ གི་ ཚད། 雨势。雨的大小程度。

ཆར་ཐིགས། ཆར་བའི་ ཐིགས་ པ། 雨点。

ཆར་དུ་བསྒྱུར་བ། ཆར་ལྟར་ དུ་ བབ་ པ། 降为雨，化作雨：དགོས་འདོད་ ཆར་ དུ་ བསྒྱུར་ བ། 所愿皆成滂沱雨。

ཆར་དུས། དཔྱིད་ དུས། 雨季，夏季。

ཆར་དྲག ཆུང་དང་ བསྡེབས་ ནས་ འབབ་ བའི་ དྲག་ ཆར། 猛雨，暴雨。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཆུན་ འབབ་ དང་། ཙམ་ ཆར་ ལྟུང་། དྲག་ ཆར་ བཅས་ སོ།

ཆར་གདུགས། ཆར་ པ་ འགོག་ ཅིང་ གི་ གདུགས། 雨伞。

ཆར་རྒྱང་། ལུས་ ལ་ ཆར་ པ་ ཐོག་ པ། 遭受雨淋，挨雨。途中遇雨：དེ་རིང་ ལམ་ བར་ ལ་ ཆར་ རྒྱང་ འབྱེལ་ བྱུང་། 今天途中淋了雨。

ཆར་རྩི། ཆར་ཐིམ། 雨点，细雨。

ཆར་རྩེ། བོན་ གྱི་ ལུགས་ སྐུལ་ ཆར་ འབེབས་ ལ་ དགོས་ པའི་ རྡོ་ དང་ འགྲོ་ བས་ རྡེག 祈雨石。苯波教徒祈雨时所用的砸死过牲畜的石头。

ཆར་ལྕོག (མཛོན) (1)སྤྲིན། 云的异名。(2)དཔྱིད་ དུས། 夏季的异名。

ཆར་ལྡང་ཁྱིའུ། ཁྱུག་རྟའམ་ འདུག་ ཁྱིའུ། 燕子：ཆར་ལྡང་ ཁྱིའུ་ སྐོམ་ ན་ ཡང་། ས་ལ་ འབབ་ པའི་ ཆུ་ མི་ འཐུང་། 燕子虽口渴，不喝落地水。

ཆར་ལྷེ་རླུང་ཁྱེར། ཐ་སྙད་ དན་ པའམ་ རྒྱུན་ དང་ གྱི་ རྟེ་ འཕྲད་ ཅིང་ བའི་ དུས། 雨随风来，风引雨来。喻坏人引来坏事。

ཆར་པ། ཆུ་ ཆུང་ གང་ མོ་ ཆགས་ ཤིང་ ཐལ་ བྱང་ གྱུར་ ཏེ་ གནམ་ རྣམ་ མར་ འབབ་ པའི་ ཐིག་ པ། 名词。雨。水蒸气遇冷凝结自空中下降的水滴：ཞོད་ ཆར། 雨水。བྲང་ ཆར། 甘霖。དྲག་ ཆར། 暴雨。ཐིམ་ ཆར། 细雨。 ཆར་ པ་ བབ་ ཚད། 雨量。ཆར་ པས་ གོས་ བང་ པ། 雨水淋湿了衣服。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཁའ་ ལས་ བབ་ དང་། ཀུ་ ཆར། དཀྱང་ ཆར། ཆུན་ བབ། ཆུའི་ ས་ ཅན། སྤྲིན་ ཀྱི་ མེ་ ཏོག སྤྲིན་ བཏུད། སྒང་ ཆར། ཆུང་ གི་ འབྱས་ བྱ། ས་ ཏོག་ གཉིན་ བཅས་ སོ།

ཆར་པ་ཆུ་བྱོག་ལས། ཆར་ པ་ ཆུའི་ ཚོགས་ པོ་ ལས། ཆུ་ ཡར་ འཕེལ་ བའི་ མཐུན་ ཀྱེན་ དུ་ འགྱུར་ བ་ སྟེ་ གཅིག་ ཏོག་ གཅིག་ ཐན་ གྱི་ དབྱེ། 水乘雨势，雨助水涨。喻互为助益，相辅相成：ཁེར་ འབྲོག་ ཐན་ ཆུན་ བརྩེ་ ཆོང་ བྱ་ ན་ ཆར་ པ་ ཆུ་ ཚོགས་ བཞིན་ དུ་ ཐན་ ཐོགས་ ཡོང་། 农牧产品交换互市，有如雨助水涨，彼此都有好处。

ཆར་ཐྲིམ། ཆར་ པ་ འབབ་ ཆུ་ ཙམ་ བའི་ ཐྲེན། 雨

层云。浓密的降水云层：ཆར་སྤྲིན་ནག་པོ་འཁྲིགས་པ། 乌云密布。

ཆར་གོབས། ཆར་སྒོག་ཀྱི་གོས། 雨衣。

ཆར་ཕྲན། ཆར་ཆུང་ངའམ་ཉུང་ཉུང་། 小雨，微雨。

ཆར་བབབ་དུས། (མཛོན) དབྱར། 下雨时。夏季的异名。

ཆར་བཅོབས། (1)ཆར་པ་འབབ་པར་ཐུབ་པ། 行雨，祈雨。靠天求神降雨。(2)(མཛོན) བཅུ་ཐྲིན། 降雨者。帝释天的异名。

ཆར་ཐུག། ཆར་ཆུང་འདྲེས་པ། 风雨，风雨交加。

ཆར་ཚྭན། མཚན་མོ་ཆར་སྤྲིན་འཐིབས་པའི་ཐུན་པ་ནག་པོ། 阴云黑夜。雨层云弥漫的黑夜。

ཆར་མེད། ཐེ་བ། 无雨，天旱。

ཆར་ཚོད། ཆར་ཆུ། 雨，雨水，雨量：ཆར་ཚོད་ཆེན་པོ། 雨量充足。ཆར་ཚོད་དཀོན་པོ། 雨水缺少。ཆར་ཚོད་སྙོམས་པོ། 雨水调匀。

ཆར་ཉམ་ཅོ། ཆར་ཐིམ་བྱ་དང་འདྲ།

ཆར་ཐིམ་བྱ། འཇམ་ཆར་ཐིམ་ཚིའམ་ཆར་ཐིམ་ཙམ་རེར། 细雨，微雨：ཆར་ཐིམ་བྱ་ཞི་ལི་ཞིར་བབ་ནས་ཆོན་ཀོས་བངས་པ། 蒙蒙细雨，淋湿了衣服。ཆར་ཐིམ་ཀློང་འཇམ། 和风细雨。

ཆར་ཉམ་ཉམ། ཐིམ་ཆར་རམ་འཇམ་ཆར། 细雨，微雨，毛毛雨：ཆར་ཐིམ་ཐིམ་ཞིག་བབ་ནས་ཤོ་ཏོག་ཚང་མ་སྔམ་ཐིང་ཐིང་བྱས་འདུག 下了一场细雨，庄稼都变得绿油油的。

ཆར་ཉུལ། ཆར་བབ་པའི་ཐིལ་པ། 雨点。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྒྱུན་ཀྱི་སྐུ་ཀུ་དང་། ཆར་ཀྱི་ཐིགས་མ། ཆར་དུལ། ཆུ་དུལ། ཆུ་ཡི་ཐིགས་མ། ཆུ་ཡི་ཐིར་བཅས་སོ།

ཆར་ཡིབ། ཆར་པས་མི་འབབ་པ་བྱས་ནས་གཡོལ་པ། 避雨。躲避雨水，不让淋湿：ཁོད་མོ་ཞེག་ཀྱིམ་དུ་གནས་ཚང་གཡར་ཏེ་ཆར་ཡིབ་བྱས། 在一个老妇家里，借宿避雨。

ཆར་གཡེང་། (རྟོག) འདོད་ལ་ཅཀམས་པའམ་ཆགས་པ། 贪恋，贪著。

ཆར་གཡོགས། ཆར་པ་འགོག་ཐེབ་ཀྱི་ཁེབས། 雨具，雨布，雨衣，雨篷。

ཆར་ཆུང་། ཆར་པ་དང་ལྷགས་ཆུང་། 风雨，风和雨：ཆར་ཆུང་དྲག་འཆུབ། 狂风暴雨。

ཆར་ཞིམ་བྱ། ཆར་ཐིམ་བྱ་དང་འདྲ།

ཆར་ཟིག། ཆར་སྒོག་ཟིག་འཕུར་ལྡམ་པ། 防雨毡衣，毛织雨布。

ཆར་གས་པ། (རྟོག) ཆ་ཤས་སམ་དུམ་བྱང་གཡོར་པ། 细分。剖成若干分。

ཆར་ལྷགས། ཆར་པ་དང་ལྷགས་པ། 风雨，风和雨：མདང་དགོང་ཆར་ལྷགས་ཀྱི་འུར་སྐྱ་ཆེ་བས་གཉིད་ཁྱག་མ་བྱུང་། 昨夜风雨声很大，未曾入睡。ཆར་ལྷགས་བཀག་པ། 挡住风雨。

ཆལ། འདག་ཆལ་ལས་ཁྱེས་རྫས། 名词。肥皂，胰子。洗涤剂。

ཆལ་སྐྱ། ཆུ་ཆུབས་འཕྱང་སྐད་ལྟ་བུ་སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞེག 砰磅。急流冲击声，波涛汹涌声：ཆུ་བག་འགྲན་ས་ན་ཆུབས་ཀྱི་ཆལ་སྐྱ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྐྱག་པ། 水拍岩石，不断发出砰磅之声。

ཆལ་ཆལ། (1)སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞེག 小雨淅沥声，轻摇铙钹声：མདང་དགོང་མཚན་ལ་ཆར་པ་ཆལ་ཆལ་ཞིག་སྐྱ་དང་བཅས་ཏེ་བབས་པ། 昨夜淅沥地下了雨。(2)ཆ་ཆུབས་སམ། ཆུ་ཁོལ་ཐུན་འགྲུར་ཀྱི་སྐྱ། 水浪汹涌声，水沸腾声。

ཆལ་ཆིལ། ཆལ་ལེ་ཆིལ་ལེའི་བསྡུས་ཆེ།

ཆལ་ཇོལ། ཆལ་ལེ་ཇོལ་ལེའི་བསྡུས་ཆེ།

ཆལ་བཏུབ། ཆུའི་ཆ་ཆུབས་ཆལ་ཆིལ་བདུབ་པ། 波涛激荡，澎湃发声：ཆུ་ཆུང་འགྲན་པས་ཆ་

རླབས་ཆལ་བཏུབ་བྱེད་པ། 水风相激，波涛澎湃。

ཆལ་མ། སྟེམས་བོ་དང་། ཐང་མ། 形容词。平匀，均匀，匀称：ཐང་ཆེན་སྟེང་དུ་ཁ་བ་ཆལ་མར་ཁྲབ་འདུག 广场上，平匀地积起了一层雪。ས་ལྗང་ཆལ་མར་ཐུག་པ། 均匀施肥。མེ་དོག་ཆལ་མར་བཀྲམ་པ། 撒布花朵。

ཆལ་ལི་ཆལ་ལི། (1)རྒྱུད་ཀ་རླབས་ཆེར་གཡོ་སྐྱེས། 汹涌，波涛起伏状：རྒྱ་མཚའི་རླབས་ཁྱོང་ཆལ་ལི་ཆལ་ལི་རལངས་པ། 海中波涛汹涌。ཀ་རླབས་ཆལ་ལི་ཆལ་ལི་འཕྱུང་པ། 波浪起伏。(2)ཁོད་ཆར་ཆེན་པོ་བབ་ཀྱལ། 大雨滂沱状：ཆར་པ་ཆལ་ལི་ཆལ་ལི་བབ་པ། 大雨滂沱下降。(3)ཆར་པ་འབབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞེག 淅沥。雨点下降声或树叶飘落声：ཆར་པ་ཆལ་ཆལ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབབ། 雨水淅沥，下个不停。

ཆལ་ལེ་ཆོལ་ལེ། (1)ཡང་དག་མེད་པའི་རྣམ་པ། 浮泛，不切实际：གཏམ་ཆལ་ལེ་ཆོལ་ལེ་ལས་སྟིང་ཙམ་མེད། 泛泛之谈，没有意义。ལས་དོན་ཆལ་ཆོལ་མེད་པར་དངོས་གཙང་བྱེད་པ། 工作做得切实妥善。(2)བཅུང་བདུན་སྐྱ་ཆོགས་འདྲེས་པའི་རྣམ་པ། 夹七夹八，混杂不纯状：བསམ་རྒྱལ་ཆལ་ལེ་ཆོལ་ལེ་སྐྱ་སྐྱ་གཏོང་པ། 怀着不纯的种种想法。(3)རྨོག་རེས་མི་བཟུང་པ། 恍恍惚惚。神志迷离不清状：ཁོ་ནི་སྨྲེན་པ་བཞིན་དུ་ཨ་དྷ་དབྱི་དབྱིན་མེད་པའི་མེམས་ཆལ་ལེ་ཆོལ་ལེ་ཞེད་རེད། 他象个疯人一样，神志无主，恍恍惚惚。

ཆས་ཀ། 名词。(1)གོས་རྒྱན་ཆ་ལུགས། 服装，装束，服式：ཕོ་ཆས། 男装。བུ་མོའི་ཆས་སྟུ་ཞུགས་པ། 着女子装束。བོད་ཆས། 藏装。མོ་ཆས། 女装。དམག་ཆས། 军装。ཀྲ་ཆས། 僧装。མི་རིགས་སོ་སོའི་ཆས་ཀ་མི་འདྲ། 各民族的服装不同。བྱད་མེད་སྐྱེས་པའི་ཆས་སུ་འཇུག་པ། 女扮男装。(2)རྫུས་ཆ་དང་ཤོ་བྱད། 材料，器物：ཟོ་ཆས། 食物。འཚོ་ཆས། 生活资料。མཁོ་ཆས། 必需品。བག་མར་རྗེང་ཆས། 嫁妆。མཁར་ཆས། 铁工用具。ཞིང་ཆས། 农具。(3)ཕྱུགས་རྨ་ཁ་གོས་ཀྱི་འབྲུ་རིགས་སོགས། 饲料。饲养牛羊家畜的粮食等：ཕག་ཆས། 猪饲料。འདྲོ་ཕྱུག་ཏུ་ཤོ་ཆས་ཀྱིས་གོས། 骏马需用料饲养。

ཆས་ཁྲོག (ཁྲལ) པ་ཕྱུགས་ སོགས་ ཟོ་ སྟེང་ སྐྱོལ། 槽，槽子。盛牲口饲料的器具。

ཆས་གྲྭངས། ཞབས་བྱོ་སོགས་འཁྲབ་དུས་ཆས་ཀྱོན་སའི་གྲུང། 化装帐幕。演员化装用的帐幕。

ཆས་ཚོལ། ཆ་ལུགས་ཀྱི་ཚོས། 服装，衣服。

ཆས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྲོ་བ། 走，去，往：ཡུལ་གཞན་དུ་ཆས་པ། 前往别处。ད་དུས་འཆི་ཁར་ཆས། 病至垂危之际。ཚོང་ལས་ཆས། 出门经商。

ཆས་ཐྲག་ལས། ཆ་ལུགས་བྱས་པ། 化装，装扮，扮演：རྩེད་གར་ཀྱི་ཆས་ཐྲག་པ་རྣམས་སྟེང་ཆའི་སྟེང་དུ་ཡོང་བ། 化装演员，都登上舞台。

ཆས་གཙོག་མཁན། གཞན་ལ་གཟུབ་མཚོང་བྱས་རྒྱས་ཁྱད་མཁན་དང་རྣམ། མཚོས་ཚོས་ཁྱད་རྒྱས་ཀྱི་མི། 化装者。帮助别人装饰打扮者。

ཆས་བྱ་ཐྲག་ཆ། ཐྱི་འཇུག་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། རྒྱབ་མ་ལ་ཁྱེན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པའི་གོས་དམར་ཞོ་སོགས་སྐྲད་གཙོགས་གསོལ། སྐྱོད་གཙོགས་དགེ། གཏུག་ཏོར་བརྐྱེན་པའོ། 上装。密乘灌顶入内坛场仪轨之一。受灌顶诸弟子众，穿着有加持力的红衣红裙，戴发髻等。

ཆི་ཀྱ། (རྟེད) གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་ནམ། 是怎样的，如何。

ཨ་ཀེ། (སོག) དཀར་མའི་འདི་མ། 马奶。

ཨ་ཅི་ཁ། (1)ཤིང་འབྲས་ཤིག 西枣，大枣。(2)མ་ནུ་དཀ་སྣམ་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་སྡུམས། ནུས་པས་བདུད་ཀན་སྐྱག་ཤེར་དང་། རེག་དྲག་སོགས་ལ་ཐན། 羊奶子。胡颓子科药用植物名。土名马现。味甘，性平，治肠胃溃疡及梅毒等。

ཨ་ཁི་ཁི། ཆར་ཆེན་འབབ་ཚུལ་དང་དྲི་མ་འཚུབ་ཚུལ། 大雨滂沱状，香气馥郁状：ཆར་པ་ཨ་ཁི་ཁི་འབབ་པ། 大雨滂沱下降。མེ་དོག་གི་དྲི་མ་ཨ་ཁི་ཁི་བྱོ་བ། 花香馥郁。

ཆིག 数词。(1)གྱང་པ། 单一，独自：བཅུ་ཀ་ཆིག་ཆེད། 一能当百。(2)གཅིག་དང་མཚུངས། 用在数字百、千、万等前，与 གཅིག་ 同义：ཆིག་བཅུ། 一百。ཆིག་སྟོང་། 一千。ཆིག་ཁྲི། 一万。

ཆིག་ཆུ་བ། གཅིག་པུའི་དང་ཚུགས། 单独，独立：ལས་འགན་ཆིག་ཆུ་བར་སྒྲུབ་པ། 单独完成任务。འཚོ་བ་ཆིག་ཆུ་བར་སྐྱེལ་ཐུབ་པ། 能够独立生活。

ཆིག་ཆུང་། གཅིག་པུའམ་གཅིག་ཆུང་། 单独，独个：རང་ཉིད་ཆིག་ཆུང་འགྲོ་བ། 单独前去。ལས་རིགས་ཆིག་ཆུང་། 单一行业。ཁྱིམ་ཚང་ནང་ལ་ཆིག་ཆུང་དུ་སྡོད་པ། 独居家中。

ཆིག་ཆུ་བ། ཆིག་ཆུ་བ་དང་འདྲ།

ཆིག་ཏྲེལ། གཅིག་པུར་སྐྱེས་པའི་རྩྭ་ཤིང་། 单独生长的草木。

ཆིག་ཏྲེལ་དབང་ཚན 蕳心草。兰科植物名。

ཆིག་རྒྱ་ཉིས་ཐྲུན། ཐག་གཅིག་ཀྱི་ནུ་གཅིག་ལ་ཐྲུན་གཉིས་རེ་ཙམ་པ། 单经双纬。经线是单根、纬线是双根的织物。

ཆིག་སྐྱིལ། (1)གོག་བྱ་སོགས་ཁེར་ཀྱང་རེ་ཅིག་ཙམ་སྐྱིལ་བ། 单卷。单独裹成一个卷儿。(2)ཁག་མང་བྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པ། 集中，合一，统一：སྟོབས་ཤུགས་ཆིག་སྐྱིལ། 集中力量。བསམ་འཆར་ཆིག་སྐྱིལ། 统一意见。

ཆིག་བརྒྱུད། མི་རེ་ཁོ་ནར་རིམ་བཏུད། 单传。世代仅传一人者：གདམས་ངག་ཆིག་བཏུད། 独传秘诀。

ཆིག་ཆོད། གཅད་བྱ་མང་བ་ གཅོད་ བྱེད་ གཅིག་གིས་ཆོད་པ། 独当，独断：བཅུ་ཚོ་ཆིག་ཆོད། 以一当十。བསམ་ ཚུལ་ མང་ བས་ བཅུ་ཁ་ཆིག་ཆོད་མི་ གྱུབ་པ། 意见纷纭，不能一言断百说。ཁོ་ཏོག་ལྷང་པ་གང་ལ་ཟན་པ་གཅིག་གིས་ ཆིག་་་ཆོད་བྱེད་ གྱུབ་བས། 一把镰刀，能割尽漫山遍野的庄稼吗？

ཆིག་རྒྱབ། གཅིག་ཏུས་ཐན་གོགས་པ་དང་། རང་རུ་འཕེར་པ། 万应，万能，全能，独立胜任：ཐིག་དཀར་པོ་ཆིག་གྱུ། 万应丹。སྐྱེ་ཤིང་ཆིག་གྱུ། 独木中心柱。ཁེར་རྒྱང་གིས་ཆིག་གྱུ་མི་ཕོང་། 单独不能胜任。

ཆིག་འདྲིལ། གཅིག་ཏུ་སྡུམ་པ། 集中，合流，一统：བསམ་ཚུལ་ཆིག་འདྲིལ། 意志集中。ཆུ་རྒྱུན་མང་པོ་རྒྱ་མཚོར་ཆིག་འདྲིལ། 百川合流入大海。མི་རྣམས་བསམ་པ་ཆིག་ འདྲིལ་ ཕོང་ བའི་ གཏམ་གལ་ཆེ། 重要的是要统一大家的思想。

ཆིག་ཙམ་ལས། རང་ཚུགས་འཛིན་གྱུབ་པ། 独当一面，独立，自立：ཆིག་ ཚུགས་ གྱུ་ བའི་ སྙིང་སྟོབས་ཡོད། 有自立的精神。

ཆིག་ཚིག 哲果 ཅོག་ རོགས་ གཞན་ ཞེད་ བར་ རང་གཅིག་གྱང་གཏམ་སྨྲ་བ། 自言自语：རང་ལ་རང་གིས་སྨྲལ་ཤུལ་གཏོང་བའི་ཆིག་ལབ་ཅེད། 自言自语地鞭策自己。སྨྱོན་བའི་ཆིག་ལབ། 狂人自语。

ཆིག་ཤད། ཞེ་གེའི་ཤད་"།"འདི་ཤུ་ཐུའི་མིང་སྟེ། ཆིག་ཤུ་གི་མིང་མཚམས་དང་། ཆིག་མཚམས།

ཚིགས་བཅད་ཀྱི་ཀང་མཐའ་རྗེས་འཇུག་གི་ཤིག་ཨེད་ཡང་འཕྲི་རྒྱུད་ཚིག་གོ། 单垂符“།”。藏文句读符号之一。用以作散文中名词和句子的句读符号，并代替句末后加字为“ག”的诗句后面的双垂符。散文词末尾后加字为“ག”者，此符皆可省去。

ཆིང་ཟང་། ཐྲིང་ཟང་དང་འདྲ།

ཆིངས། ❶འཆིང་བའི་རྒྱལ་ཚིག ❷名词。(1)ཁ་དན་ཀྱི་ཡི་གེ། 条约：ཞི་ཆིངས། 和平条约。ཚོང་ཆིངས། 商约。ཆིངས་བཞག་རྒྱལ་ཁབ། 缔约国。ཆིངས་འཇྲིག་པ། 条约达成协议。(2)ས་བཅད་དམ་དོན་ཀྱི་འགག་མདོ་དྲིལ་བའི་སྡེམ་ཚིག 条目，总纲，提纲：སྡེ་ཆིངས། 总纲。དམག་དོན་ཀྱི་ཆིངས། 军事条目。

ཆིངས་ལྡེ། གཞུང་ཆེན་བྱོག་སོགས་ཀྱི་ཆིངས་ལྡེ་སྡེ། ཁོག་དབུབ་སྡོང་ཐུན་ཀྱི་ཆིངས་དང་། ས་བཅད་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཆིངས། འཕྲིལ་པ་འབྲུ་འགྲེལ་ཀྱི་ཆིངས། བསྡུས་དོན་ཀྱི་ཆིངས། ལག་ལེན་མན་ངག་གི་ཆིངས། 五纲。读书札记五纲要：谋篇布局、划分章节、贯通词义、归纳主旨和实践要义。

ཆིངས་མ། མདོང་མ་སོགས་ཀྱི་ཐྲི་རོལ་ཀྱི་སྐེད་པ་དང་མཚོ་མཇུག་ནས་དམ་བོང་སྡེམ་ཅིང་སྐྱེས་ཤིག་ས། 名词。箍。从外面把东西箍住的铁环：ཐོམ་ཆིངས། 桶箍。སྐུག་ཆིངས། 篾箍。མདོང་མའི་སྐད་ཆིངས། 搅茶桶箍。ས་ཤ་དཔེ་སྐད་ཆིངས། 木简的腰箍带。དུང་ཀུ་ཐྲིང་གི་སྐད་ཆིངས། 喇叭和锁呐的箍环。

ཆིངས་ཡིག ཕན་ཚུན་ཁ་དན་བཞག་བའི་ཡི་གེ། 条约，协议，契约：རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་ཆིངས་ཡིག་ལ་མིང་རྟགས་འཚོད་པ། 国家之间签订条约。

ཆིན་ལྕང་། (ཀ) ཚོ་མིང་ཞིག 亲王。

ཆིབ་ཆིབ། དཀར་བའི་རྣམ་པ་མཆོག་ཙམ་ཞིག་ཏུ། 白花花，白茫茫，白晃晃：མེ་རྟག་དཀར་བོས་གྲུ་ཆིབ་ཆིབ་དུ་གང་འདུག 白花繁密，一片茫茫。

ཆིབ་པ། (རྟེངས) ཁྱབ་པ། 满，充满，扩散。

ཆིབས། འཆིབ་བའི་རྒྱལ་ཚིག

ཆིབས་བཀག (ཁྲལ) རྟ་ཞོན་སོ་དང་ འབབ་སའི་སྟེགས་བུ། 骑马磴。上下马时垫脚的台阶。

ཆིབས་སྐྱེལ། རྟ་བཞོན་ཀྱི་སྐྱེལ་མ། 乘马送行。

ཆིབས་བསྐྱོད། འཇོ་བོང་ཅིད་ཀྱི་ཞེས། 驾临，命驾。来去行走的敬语：གཟིགས་སྐོང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་གནང་བ། 驾临参观。

ཆིབས་ཁ། རྟ་ཁ། 马首。马等坐骑口部的方向：མེ་བཙས་སོང་གི་ཆིབས་ཁ་ཕྱིད་པ། 牵着老人所乘坐骑的缰绳。

ཆིབས་ཁ་ཐྲུབ་པ། ཁྱིའུ་རྟ་ཁ་ལེགས་ཐུབ་ཆོད་དུ་སྐིབས་པ། 幼童初能骑马者。

ཆིབས་ཁྲ། རྟ་སྐའམ་བཞོན་ཁྲ། 马鞍。坐骑所配鞍辔：ཁེབས་རྩོག་མ་ གོན་ གོང་ ནས་ ཆིབས་སྐྲ་སྐྲོན་པ། 未曾动驾先备鞍。

ཆིབས་བསྐྱོད། ཤར་གང་ངམ་རྟ་ གོག་ ནས་ འཇོ་བའི་ཞེ་ཆིག 命驾，动驾。起程、动身的敬语：དེ་ནངས་ནས་ཆིབས་བསྐྱོད་གནང་སོང་། 今早已起身去了。དེ་ཆིབས་བསྐྱོད་གནང་རོགས། 现在请动驾。

ཆིབས་ལྷག རྟ་ལྷག་གི་ཞེ་ས། 马鞭的敬称。

ཆིབས་ཚག་ཅུ་ལག ཐྲེང་བུ་ལའི་ཐུ་མའི་རྟ་དེལ་སོགས་ལ་སྐྱེལ་ཐུའི་ཐུག་ཚག་སྐྱེལ་འདེན་ཅིད་ཅུ་ལག་ཅིག 马料乌拉。旧时，每年为达赖喇嘛的骡马运输马料的力役。

ཆིབས་ཚས། སྐ་དང་ཐུབ་ཆེད་སོགས་རྟ་ཚས།

马具。马的鞍鞯等装备。

ཆིབས་ཆེན། མི་ཆེན་གྱི་བཞོན་དཔེ་ཞེ་སྡ། 宝骑。尊贵人物乘骑的马。

ཆིབས་ཀྱོག ཐྲ་མའི་དཀའ་མགོང་ཏུག་ཏུའི་དཀྱོག 马顶珠。装饰在马头上的顶子。

ཆིབས་ཁྲ། བཞོན་དཔེ། 坐骑。乘骑的马。

ཆིབས་ཁྲེགས། དཀའ་ཐོན་ སའི་ སྟེགས་ བུ། 马镫。上马的垫脚台阶。

ཆིབས་དར་བ། རྒྱང་དཀྲུ་ལའི་ཐྲ་མ་ཆིབས་བསྐྱོང་སྐབས་ དཀའ་ དཀྲུ་དང་ ཆ་འཁྲུང་ སགོན། 扬幡骑士，骑马擎旗者。旧时，达赖喇嘛出行时，仪仗队中骑马擎旗的人。

ཆིབས་འདྲེ། (ཁལ) ཆིབས་ཁས་ངོ། 备用马。鞴好鞍鞯以便轮换的空马。

ཆིབས་ཚ། བཞོན་ བའི་ ཞེ་ སྡ། 名词。乘骑、坐骑的敬语，ཆིབས་ཚ་བཅིབས་ཚ། 上马。ཆིབས་ བའི་ ཐོག་ནས་ བགོལ་བ། 下马。ཆིབས་ཚ་འཆག་ ས། 跑马场。

ཆིབས་ཁྲིམ། ཁྲ་དེལ་ཀྱི་ ལས་ ཀ་ ཅིད་ སགོན་ གཙོ་བོ། 厩吏。管驿马的头目。

ཆིབས་བྱམས། ཕེབས་བྱམས། 轿子。

ཆིབས་སྦྱངས་ཚ། (1)ཁྲ་ཞོན་སྦྱངས་སྐྱངས་ ཚ། 学骑。练习骑马。(2)ཁྲ་ལ་འགྲོས་བྱེད་ཚ། 调教坐骑。训练马的步法。

ཆིབས་སྐྱོང་། རྒྱང་དཀྲུ་ལའི་ཐྲ་ མའི་ཆིབས་ བསྐྱོང་དངོས་གཞིའི་སྔ་ ཉིན་ཆོད་ལྟ་ ཀྱ་ སྐྱེག་ ཀི་ ཆིབས་··· སྐྱོང་ཅིད་ཚ། 试马，试轿。旧时，达赖喇嘛正式出行前一日， 使坐骑或车轿等在将要经行的道路上试走一遍，以求安全顺利。

ཆིབས་ཞབས། ཆིབས་ བསྐྱོང་སྐབས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི། 骑马的随从，ཆིབས་ བསྐྱོང་སྐབས་ཆིབས་ཞབས་ སྡ་ བཅང་བ་ ཡིན། 出行时，充当了骑马的随从。

ཆིབས་རྡ། ཁྲ་རའི་ཞེ་ སྡ། 马圈、马厩的敬语。

ཆིབས་རྣམས། ཁྲ་ བཞོན་ཀྱི་ སྒྲིང་ སྐྱར། 马队。乘马的仪仗行列。

ཆིབས་རེས། སྐར་དཀའ་ ལྷོན་ དགོན་ བའི་ མགོ་རྣམ་སྐྱ་དག་རྣམས་ལ་མི་ ཞེར་ཀྱིས་ཁྲ་ ཁྲལ་རེ་ མོས་ཀྱིས་ གཏོང་བ། 坐骑当值差。旧时，噶丹寺农奴，轮流为该寺贵族支应的坐骑徭役。

ཆིབས་རྟིལ། བཞོན་བའི་ རྟེ་འཁྲམ། 坐骑身旁，坐骑的附近。

ཆིབས་བབྱུ། (1)བཞོན་ པ་ བཏང་ནས་ བསུ་བ། 遣骑迎客。派去坐骑迎请宾客。(2)ཁྲ་ བཞོན་ནས་ བསུ་ བར་ འགྲོ་བ། 乘马相迎。骑马前去迎请宾客。

ཆིར། འཆིར་ བའི་ སྐྱལ་ ཆིག

ཆིར་ཀྱིལ་བཅིར། (རྟེར) (1)བར་ དུ་ མནན་ ཏེ་ བཅིར་བ། 挤压。(2)གཏུམ་རྩི་ བསྐྱོར་ ཏེ་ བཅིར་ བ། 拧扭。如衣物洗净后拧水等。

ཆིར་ཀྱིལ་ཆིར། ཆིར་ཀྱིས་ བཅིར་དང་ འདུ།

ཆིར་ཆིར། མདོག་དང་རྩི་མོ་ ཁྲ་ ཤེག་ཤེག 斑驳，陆离。光色绚烂状。

ཆིལ། འཇིལ་ བའི་ སྐྱལ་ ཆིག

ཆིལ་ཆིལ། (1)ཆུ་ འཁོལ་ སྒང་ས། 汩汩。沸水翻腾貌。(2)ཆུའི་ ཟ་ ཆུ་ བས་ གཡོ་ བའི་ སྒྲ། 澎湃。波涛汹涌声；བ་ ཆུ་ བས་ ཆིལ་ཆིལ་ གཡོ་ བ། 波涛澎湃。(3)ཆར་ ཆེན་ འབབ་ བའི་ སྒྲ། 大雨滂沱声。

ཆིལ་མོག (ཟ) བསྐྱལ་ནས་ལངས་ བའི་ ཐྱེ་ ཟན། 起面。经过发酵的面。

ཆིལ་མོག་ཨོག་ཅོག (ཟ) ཐྱེ་ ཟས་ ཆུང་ས་ བཅོས་ ཀྱི་ མོག་ མོག་ སོ་ སོ། 起面馍馍，馒头。

ཆུ། 名词。(1)ཆུ་ ཞིང་ གེར་ བ། 水。润湿为性者；ཁོར་ ཆུ། 井水。ཆུ་ག་ ཆུ། 流水。དུལ་ ཆུ། 汗水。སྣ་ ཆུ། 清鼻涕。ཆུ་ གཏོར་ བ། 洒水。ཆུ་ ལེན་ བ། 汲水。ཆུ་ བཤང་ བ། 排水。ཆུ་

བགོས་པ། 波水。ཆུའི་གཟེགས་མ། 微细水粒。ཆུའི་ཟེར། 水点。(2)གཙང་བོ། 江河，江流：སྐྱིད་ཆུ། 拉萨河。འཇི་ཆུ། 金沙江。མ་ཆུ། 黄河。ཆུ་མེ་ཆུས་ཤོབས་མེད་ཆར་གྱིས་དེད། 雨催河水，势在必涨。ཆུ་ཕ་རི་ཆུར་རི། 江河两岸。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་ཀན་འགྱོ་དང་། ངན་སེལ། ཉལ་འགྱོ། བཏུང་བྱ། ཐུར་འགྱོ། དག་ཅིད། འབྲུ་ཚན་བཅས་སོ། (3)གཅིན་པ། 小便：རྡི་ཆུ། 尿。ཆུ་རྐྱལ། 小便病态。(4)དཀྱུས་སམ་སྐྱེད། 纵长，竖长，长度；ཆུ་ཞེང་། 横竖。

ཆུ་གྲུང་། འབབ་ཆུའམ། ཆུ་རྒྱུན། 江，河，流水。佛书译作瀑流：ཆུ་གྲུང་ཆུང་ཆུང་། 小河，溪流。ཆུ་གྲུང་ཆེན་པོ། 大河，大江。ཆུ་གྲུང་དྲག་པོ་ཐུར་དུ་འབབ་པ་ཡི་ཉེན་དུ་ཕྱོག་བའི་མཐུ་མེད་པ། 奔流的河水，绝无倒流之势。

ཆུ་གྲུང་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟའི་རྒྱུན། འདི་ཆུ་བོ་གངྒཱ་ཡི་རྒྱུན་ཡིན་ཞེང་ཤེ་རྒྱས་ལ་རྒྱལ་བོ་སྐལ་ལྡན་ཤེང་རྟས་ཀྱིས་འཛག་ལ་མཆོད་པ་འབྱལ་བའི་ཆེད་དུ་རལ་བའི་ཁང་ཁས་ཆུ་བོ་གངྒཱ་ཡབ་པ་ཡིན་ཟེར་བའི་ཤོད་སྐལ་ལྡན་མིང་བཏགས་པ། 娑耆罗陀河。汉译众会王河，印度恒河别名。相传娑耆罗陀王为供养遍入天而从发辫中流出者。

ཆུ་གྲུང་འབྲེམ་རྒྱུད། ཆུ་ཆེན་གྱི་མཐའ་འགྲམ། 大水边，江河沿岸。

ཆུ་གྲུང་མཆོག (མཛད) མཐོ་རིས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། 江河汇成之海。天界大海的异名。

ཆུ་གྲུང་བོད་ཀྱི་བྱང་ས། 〈བུདྡྷཀཱཡཿ〉 གཤུ་ཐུབ་པའི་ཉེ་འཁོར་གཅིག་བརྒྱ་དོད་ཐུང་ཆ་ཆུང་གསུམ་ནང་གི་འཕྲིང་བ། དེ་ཐུང་ཆུ་བོ་ཀ་ཤི་ཡི་ཀླུང་མཐའ་ནས་ཕྱི་ལ་ཤིང་ཐུས་གྲུབ་པའི་ཞལ་ལ་གཏུགས་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཐུབ་པ་ཞེས་པའི་མཚན། 那提迦叶。释迦牟尼弟子中三迦叶之第二。原崇奉外道，后皈依释迦牟尼。

ཆུ་གྲུང་རབ་མེད། (1)རབ་ཏུ་གཏུག་མི་ཐུབ་པའི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ། 大水。不可徒涉的江河。(2)ཐལ་ཚན་གྱི་ཆུ་བོ་རབ་མེད་དེ། ཉེ་འཁོར་བའི་དགྲལ་གནས་ཧོཀ 咸河地狱。近边地狱之一。

ཆུ་གྲུང་། ཆུའི་ནང་ངམ་ཆུའི་དགྲལ། 水中，水中央。江河中流。

ཆུ་ཀཱ། ཆུ་འགྱོ་སའི་ཡུངས་པ། 水沟，水渠：ཞིང་གའི་བར་མཚམས་སུ་ཆུ་ཀ་བཟས་པ། 在耕地间开沟。རེ་ལ་ཆུ་ཀ་གཏོད་པ། 把水渠修上山。

ཆུ་ཀེད། ཆུ་རྒྱུད་སྨད་ལྷད་གཉིས་ཀྱི་ཤེད་པ། 中游。河流中部地区。

ཆུ་ཀྲུང་། རྡ་མའི་ནང་གི་ཚང་བཅུད་བསིངས་ཟིན་པའི་གཤལ་ཁྲ་ཆུ་ཀྲུང་། 清水酒。酿藏酒时，三道酒出完以后，重又加入酒糟坛内的清水，略有酒味，故名。

ཆུ་རྒྱལ། (1)ཆུའི་ནང་དུ་ཀང་ལག་གཡབ་པ་སོགས་ཀྱིས་འགྲོ་བ། 游水。在水中游泳。ཆུ་རྒྱལ་བརྒྱབ་ནས་ཆུའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན། 游水到了河对岸。(2)ཆུ་ཐུག་སྐྱོད་ཀྱལ་པ། 水袋，水囊。盛水的口袋。(3)ཆུ་རྒྱལ་མཁན་གྱི་མཁོ་སྐྱོད་རྒྱལ་པ། 救生圈。游泳者所需救生器物。

ཆུ་ཀཱད་བདུན། མོན་གྱི་དང་། ཁྲུམས་སྐད། རྣམ་གྲངས། སྐྱེབས། ཆུ་སྐྱེད། ལག རྐཱ་རྟམས་སོ། 水七宿。历算学所说属于水者七星宿：虚、室、奎、尾、箕、参、柳。

ཆུ་ཀོང་། ཆུས་རྐོང་བའི་ངང་འཐག 水磨。

ཆུ་ཁྱིའུ། ཉ་ཟ་མཁན་ཆུ་བྱའི་རིགས་ཀེག —类捕鱼水鸟，如鸬、鱼鹞、水鸥等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་གཅིག་པ་དང་། ཆུ་ཙཱ། ཉ་འབིགས་ཁྱིའུ། མཛའ་མོ་བཅས་སོ།

ཆུ་ཁྱོང་། (1)ཁོ་བའི་ནང་གི་ཆུ་སྐྱུང་མོ། 胃酸；

ཆུ་སྐྱུར་སྐྱུག་པ། 吐出胃中酸水。(2)སྐྱུར་ མིའི་ རྣ་ལྡན་པའི་ཆུ། 酸水。具有酸味的水。

ཆུ་སྐྱེགས། ཁ་ནས་ཆུ་སྐྱུར་ མི་ སྐྱུགས་ པ་ བཅས་ པོན་པ། 呃逆翻酸。打呃同时溢出酸水。

ཆུ་སྐྱེས། (མངོན་) (1)མེ་ཏོག་པདྨ། 莲花的异名。(2)གཟའ་ལ་ བང་ས། 金曜的异名。(3)གཟའ་ ལྷག་པ། 水曜的异名。(4)ལྷ་ མེ་ དང་ཟོང་། 仙人的异名。(5)མོན་ལྡག་ཀྱི་ སྐང་། 香附子的异名。(6)ཟླ་བ། 月亮的异名。

ཆུ་སྐྱེས་མདངས། (མངོན་) ཚངས་པ། 莲胎。梵天的异名。

ཆུ་སྐྱེས་སྔོན་ཙི། (མངོན་) མེ་ཏོག་ཐུམྦ་ལ་མཐོང་གི། 青色水生。青莲花即优钵罗花的异名。

ཆུ་སྐྱེས་ཅན། (མངོན་) ཟིག 水生者。电的异名。

ཆུ་སྐྱེས་ཅུ་སྐེག་ རྩི་སྨན་ཞིག་ ཆ་པ་ཕྱི་ ཞིང་ཁ་ཆ་བ། མགོ་དང་མེ་ན་པ་མཁས་ལ་ཐབ། 细辛。马兜铃科药用植物名。根很细，有辣味，对头痛、牙痛等有疗效。

ཆུ་སྐྱེས་དབང་ཙི། (མངོན་) (1)པདྨའི་བདག་པོ། 莲花之王的异名。(2)ཆུ་ ལྷ། 水神的异名。

ཆུ་སྐྱེས་དབང་ལག་ རྩྭ་ཞོག 鹿药。土名山八角。百合科药用植物名，亦可食用。

ཆུ་སྐྱེས་ཁྱིམ་ཚང་ལས། ཆུ་ལ་གནས་པའི་སྐྱེ་ཆ་ཚང་། 水族，水栖动物。

ཆུ་སྐྱོན། ཆུའི་གནོད་པ། 水灾，洪水。ཆུ་སྐྱོན་ ཁྱབ་ཡུལ། 水灾地区。ཆུ་སྐྱོན་ འགོག་ པའི་ ཆུ་ རངས་དང་། སྐྱང་ཀི་འགོག་པའི་ཐུག་ཚང་། 堤坝防水灾，羊圈防豺狼。

ཆུ་སྐྱོབ། (མངོན་) (1)ཞྭ་མོ། 帽的异名。(2)ས་ གཞི། 大地的异名。(3)རི། 山的异名。

ཆུ་སྐྱོང། ཁང་རྩིག་གི་ཐུ་ ཁྱབ། 女墙，垛堞。屋顶短墙。

ཆུ་ཁམས། ཁ་རས་ཀྱི་དྲང་ས་ས་ཞུ་བ་ ཆུ་མིག་དུ་ ཅུར་དུ་དོན་སྡུད་ཀྱི་ཚོགས་སུ་ཆུ་ ནས་ཀྱི་ ཐུམ་བ་ ཚཁས་ནས་ མཐའ་ རྟག་ སྐྱེན་ དང་ རྟག་ ཐུམ་ དུ་ འགྱུར་བ་ཞེག 水症瘟。食物精华，不荣于身，散入脉窍，在脏腑结成黄水痞块，最后变为脓症脓瘟。

ཆུ་ཁ། 名词。(1)གཙང་ ཐའི་ འགྲམ། ས་ ཆུ་ འབྲེལ་མཚམས། 岸。水陆连接的边际；ཆུ་ཁའི་ གྲམ་ཐང་། 滩头。(2)ཆུའི་ སྟེང་། 水面，江湖面上；གཙང་ཐའི་ཆུ་ཁ། 河面。མཆུ་ཤེ་ཆུ་ ཁ་ནས་གྱུ་ ཤན་གཅོང་བ། 在湖上划船。(3)ཆུའི་ ཨ་རལ་དུ་ འགྲོ་ ས་ཐའི་ འབབ་ཆུགས། 渡口，码头，ཆུ་ མཚའི་ཆུ་ཁ། 海港。གཙང་ཐའི་ཆུ་ཁ། 大河渡口。(4)གཅི་ ལས་ ཀྱི་ཁ། 尿道口，输尿管口，ཆུ་ཁ་ ཚ་བ། 尿道口热痛。

ཆུ་ཁ་སྐྱེ་བ། མཁལ་མ་དང་ཕྲང་བའི་ རྩིལ་ ཐུམས་ ཚ་ལས་ བྱུང་བའི་ གཅིན་ཚ་ ཡང་ ཡང་ འཇུག་ བའི་ གཅིན་ སྐྱེའི་ནད། 小便淋漓。肾及膀胱阳气衰败引起的小便频繁淋漓之病。

ཆུ་ཁ་ཤེབ། (ལྷས་) ཤ་ སྐྲོད་ ལ་ འཇམ་ ཀ་ འདོན་ ཅིང་ཀ་བའི་ ཀོ་ བ་དུམ་བུའི་ མིང་། 鹿皮擦子。擦光陶坯用具。

ཆུ་ཁམས། འབྱུང་ སྟོས་ནང་ གི་ས་ ཆུ་ མེ་ ཤིང་ ལྔ་ ཁམས་ ཕྱི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག 水。五行算中金、木、水、火、土等五行之一。

ཆུ་ཁྱག་ ཆུག་ཆུའི་ རྒྱང་ ཀྲིག 河套，河曲，河湾；དུ་ ཆོད་ཆུ་ ཀྲིག་ དུ་ བཏུད་དེ་ བཟུང་བ། 把烈马赶到河湾里捉住。

ཆུ་ཁྱངས། ཆུ་ འཁོར་ ས་ཡི་ ཁྲངས་ བྱ། 水洞，排水孔。

ཆུ་ཁྱར། (མངོན་) སྤྲིན་ པ། 负水。云的异名。

ཆུ་ཁེབས། སྐེ་ ཀྲང་ གི་ སྐྱེང་ རན་ བཅད་ བའི་ ཚར་ ཁེབས། 雨帘，防雨窗帘。窗子上面的防雨布。

ཆུ་ཁོལ། བཀོལ་ ཅིན་ བའི་ ཆུ་ ཁོལ་ ས། 沸水，开水。

ཆུ་མཐིལ། (མངོན) ཚོད་མ་ཁའམ་རྟ་གདོང་གི་མེ། 劫火。马面火、骡马火的异名。

ཆུ་མཐེགས། (མངོན) ལེད་པ། 硬水。氪的异名。

ཆུ་འཁོར། (1)ཆུས་སྐོར་བའི་རང་འགག 水磨。用水力转动的磨子。(2)ཆུས་སྐོར་བའི་མ་རྟེའི་འཁོར་ལོ། 水转嘛呢轮。用水力旋转的经筒。(3)ཆུ་བའི་གློང་འཁོར། 水旋，河中漩涡。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ཆུ་དང་། འཕྲིལ་པ། ཆུའི་འཁོར་ལོ། ཟེགས་མའི་རྩེ་བཅས་སོ།

ཆུ་འཕྱག (མངོན) ཆུའི་ཅ་ཆབས། 水涌涌。波浪的异名。

ཆུ་ཀང་། (རྟེང) (1)སྙིང་སྟོབས། 心力，胆量，精神，勇气。(2)ལེགས་པ། 善，美，好。

ཆུ་ཀར། ས་མིང་ཞིག ཞི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཇ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཁོངས་བཅན་ལྷ་རྩེང་གི་བྱང་ཆུད་ཅན། ৭৩২৬ མའི་རྒྱ་བ་དྲུག་པར་ཀུང་ཚའི་བཅོ་ཞིང་དམར་དམག་ཏུང་སྐྱོད་ཐིད་སྐབས་ཀྱི་ལས་བའང་ས་ཆ་འདིར་ཀུང་ཀུང་ཀུང་དབྱང་གིས་ཆབ་ སྙིད་ རྩལ་ ཀྱི་ གྲོས་ ཆོགས་ ཤེག་འཆོགས་ནས་ཀང་ཚོ་ཞའི་ཤེ་བྲས་བྱེལ་རིང་ ལྷུར་དང་ཐྲིར་ ཤེག་ ལས་ ཐུགས་ ལ་ དགག་ ཐ་ བཏུབ་རྩིང་། དམར་དམག་གྲུ་མཐུད་ནས་ཐྲང་ཁྲིགས་ཀུ་བའི་ཁྲོན་ཁྲོ་ཞིང་ཁྲོ་ཞིང་ཁྲོ་ཞིང

ཆུ་མགོ་གྱེན་ལ་ཚུགས་པ། ཡོང་མི་སྲིད་པའི་དབེ། 河水倒流。喻绝对不可能的事。

ཆུ་འགག་གས་པ། (1)ཆུ་འགྲོ་ཐུལ་ལ་ཐོགས་པ། 水流不通，水道阻塞。(2)གཅིན་འགག་གས་པ། 尿闭，小便不通。

ཆུ་འགོ། (1)ཆུ་འབྱུང་སའི་མགོ་འམ། ཐོག་མ། 水源：ཆུ་འགོ་རྩོག་ན་ཆུ་གཞུག་རྩོག 上游若浑，下游必浊。(2)ཆུ་མིག 泉。

ཆུ་འགོ་གངས་ཀྱི། རྩ་བ་ཐུག་ས་ཆེ་རོས་སམ་མཐོ་རོས་ཀྱི་དབེ། 河源在雪山。义谓寻根到底：ཐུ་ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ཆུ་འགོ་གངས་ཐུག་ཀི་ཀུ་ཆུན་ཞུས་པ། 前后一切情况，都已经寻根到底地说了。ཆུ་འགོ་གངས་ཐུག ཆོས་འགོ་སངས་ཀྱས། 河源在雪山，法源溯佛陀。

ཆུ་འཐམ། ཆུའི་གཞོགས་སམ་ཏེ་འཐམ། 河岸，河边，水边。

ཆུ་འཕྲོ། ཆུ་འབབ་སའི་ཀཱའམ་ཁུང་བྱ། 水沟，渠道，涵洞。

ཆུ་ཆུན་འབྲུམ། འབྲས་བྱའི་ནང་ནས་ཆུ་མང་འབྱུང་བའི་ཤིང་རྐྱ་ཆུན་འབྲུམ། 水葡萄。一种水分极多的葡萄。

ཆུ་ཆོད། འཕྲུགས་པའི་ཆུའམ་ཆུ་ཅ་ཆབས་ཅན། 洪流，汹涌的水。

ཆུ་ཆུང། མེ་རྐྱ་བད་མ། 莲花。

ཆུ་ཆུབ་པ། སྐང་ཞིང་ཆུ་འདེན་སྐབས་ཆུ་བཀོ་འགྲེས་བྱེད་མཁན་ཁྱེའུ། 灌溉督察。旧时，管理向农田放水的官员。

ཆུ་རྒྱུད། ཆུ་འགྲམ་མམ་ཆུ་ཐུན་འབབ་སའི་ཁུང་ཆུད། 流域：འཇི་ཆུའི་ཆུ་ཐུད། 长江流域。

ཆུ་རྒྱུན། ཐུན་མི་འཆད་པར་འབབ་པའི་ཆུ། 水流。连续不断的流水。

ཆུ་རྒྱུན་ལྟ་བུའི་ལེགས་བསྒྲིགས། ལེགས་བསྒྲིགས་ཤིན་གཅིས་ཀྱི་ནང་གནས། ཁོང་ས་སྐྱའི་ཐུབ་ཀྱི་བསྟོན་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་བཞིན་དེ་ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་མཐའ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པས་སྙིང་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངང་ནས་ཤེས་འཇུག་ཚིང་ཐུན་མི་འཆད་པར་གཞན་ཀྱི་དོན་ཀྱི་བྱ་བ་ཐ་མི་དད་པ་རེས་སུ་མ་ཆད་པར་འཇུག་པས་ཆུ་བོའི་ཐུན་ལྟ་བུའོ། 河流喻发心。二十二种发心之一。报身所具一向道发心。由于平等证悟能知所知，故趁智悲自然之力，行利他事，一视同仁，连续不断，如江河水。

ཆུ་རྒྱས། མི་ལུགས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཁོད་པའི་རྩ། 筋。动物体内筋络。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐུས་པ་དང་། ཆུ་བ། པཱས་པའི་ག་བ། དུས་པའི་གཅེབ། ཀ་ཁྲག་ཕྱེ་བ། ཀ་ཁྲག་འཇེན་བཅས་སོ།

ཆུ་ཕྱང་། ཀ་ཕྲག་པར་དུ་བྱུང་བའི་ཆུ་བྱར། 疱。皮肤上所起水疱：ཆུ་ཁོལ་མས་ལག་པ་ཆོག་སྟེ་ཆུ་ཕྱང་བྱུང་བ། 沸水烫手起了疱。

ཆུ་སྒོ། (1)གཅིན་པ་གཏོང་སའི་བྱ་གཅ། 尿道口，输尿管口。(2)ཆུ་ཐུན་གཏོང་གཅོད་བྱེད་སའི་སྒོ། 水闸。启闭水流的门。

ཆུ་སྒྲོག་ལས། (མངོན) དམ་མཁའ། 水鸣。虚空的异名。

ཆུ་བརལ་བ། (1)ཆུ་ལ་འབོག་ཏེ་སོང་བ། 渡水，过了河。(2)ཆུར་ཁྲག་ཏེ་ཐུལ་བཀྲས་པ། 洗澡。

ཆུ་བཀྲ་ཐམ་འདུས། ཁ་ཁ་མང་ཡང་ཐུད་ཀུལ་གཅིག་ཁིན་པའི་དབེ། 百川汇挢下。意谓异源合流，分散者归于集中。

ཆུ་ངན། (1)ཐུལ་ལ་གནོད་པའི་ཆུ། 劣质水。不可饮用的水。(2)ཆུ་ཁེག 洪水。(3)ཁོ་མོ་འཕྲིག་པ་སྐྱོད་སྐབས་མཚན་མའི་ཁར་ནས་འཇིག་པའི་འབྱར་ཆེ་ཅན་ཀྱི་ཆུ་སྟེ། དུས་པས་མེ་དཔལ་དང་། མེས་ཆིག་པའི་ཚ་ལ་བྱག་ན་ཟུག་ཏུ་

འཇོག་སས། 遮液。一种阴道分秘物。敷烧伤部位可止痛。

ཆུ་ངན་ལམ་ཕྱག་བས། རླུང་སྐྱེལ་བ་བའི་རྣམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡང་བའི་དབེ། 洪水夺路。意谓邪气流播，相沿成习：ལས་ཕྱག་བ་རྣམས་ཆུ་ངན་ལས་ཕྱག་བྱས་ཀྱི་འཇོག་མི་བྱང་། 不能听任陋规象洪水夺路一样流布。

ཆུ་ངན་ལམ་གོང་། ཆུ་ངན་ལས་ཕྱག་བས་དང་དོན་གཅིག

ཆུ་ངོག་སས། ཆུ་འཐམ་སས་ཆུ་ཁ། 河岸，渡口，码头。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆུ་ཁ་དང་། ཆུ་འཐམ། འཇུག་ངོག་སས། ཐ་རྡལ་ཆུ་རྡལ་ངོག་བཅས་སོ།

ཆུ་མེས། (1)ཆུའི་སྙེ་བམ་ཁ། 水面，水平面：ཆུ་ངས་གནས་ཚད་མཐོ་ར་ཕྱིན་འདུག 水位已升高。(2)ཆུའི་ཕྱོགས། 靠河一面，近水一边。

ཆུ་དཀྱི་། (རྩིས) ཆུ་ངོག་ སས་ ཆུ་ འཐམ། 河岸，渡口，码头。

ཆུ་ཐམས། ཆུའི་དབངས་སས་གཏིང་ཚད། 水位。水的高度和深度。

ཆུ་ཐམས་བ། (ཨངོན) ཆུའི་བ་ཏུབས། 水威。波浪的异名。

ཆུ་ཚྭོད། (1)མཆོ་སྟན་ཞིང་ ཆེན་ མགོ་ བོག་ བོད་ རིགས་ དང་ སྐྱོང་ ཀྲལ་ ཀྲངས་ མ་ སྐྱེད་ རྩིང་ གི་ རོང་ཞིག 清水。即花石峡。在青海省果洛藏族自治州玛多县境内。(2)མ་ཆུའི་ ཁན་ ལག་ ཅིག་ ཡིན། མཆོ་སྟན་ཞིང་ ཆེན་ ཀྲངས་ མཆོ་ སྐྱ་ བོད་ རིབ་ དང་ སྐྱོང་ ཀྲལ་ གི་ ཞིང་ ཅའི་ རྩིང་ དུ་ ཡོད། 曲什安河。黄河上游一支流，在青海省海南藏族自治州兴海县境内。

ཆུ་ཅན། (ཨངོན) ཆུ་ སྐྱེ་ 水者。捕鱼水鸟的异名。

ཆུ་རུ་གང་། རྡོ་དང་ཆུ་ལས་བྱུང་བའི་སྐན་ཞིག 石中黄。一种黄石浊水液，多在巨石中心，如生蛋黄，可入药。

ཆུ་གཅོད་བ། (1)ཆུ་ཐུན་འགོག་བ། 拦河，断流，切断流水。(2)ཆུ་འཐུང་དུ་མི་འཇུག་བ། 禁水，忌水。不让饮水：ཕྱུག་ ལ་ དཀར་ ཐི་ གཉོང་དུས་ཐེབ་ཀས་ཉེས་ཆུ་ གཅོད་དགོས། 给家畜兔化抗毒食物后数日，应不让其饮水。

ཆུ་བཅུད། ལན་ཚ། 食盐，盐。

ཆུ་ཕྱག རྩྭ་ཞེག 玉蕊。植物名。

ཆུ་ཆས། (1)དུ་རྡལ་ལ་སྙེད་ཐུབ་ཆུ་ཕྱང་དང་སྐན་ཆག་ སོགས། 水饲料。喂骡马的面糊或加水饲料：དུ་ལ་ཆུ་ཆག་བྱེད་དས་ཤེད་སྐྱེད་ཐས་རྒྱལ་བ། 给马喂加水饲料，以增膘强体。(2)ཆུ་གང་སའི་ དང་དུ་ཨར་བསྐྱང་ རྩེ་ བྱེད་བ། 挤水。在冷水中搓揉酥油挤去杂质：ཨར་ཆུ་ཆག་བྱེད་བ། 在冷水中搓揉酥油挤水。

ཆུ་ཆུ། འབྱག་བའི་ སྐད་ འདོན་ སྐྱེད་ས། 嘘寒声，呼冷声，天冷号寒声：དེ་རིང་གང་ངར་ཆེ་བས་མི་ཚང་ཨས་ཁ་ཆུ་ཆུ་ཞེས་ སྐད་ གོར་ སོང་། 今天天气严寒，大家都在喊冷。

ཆུ་ཆུང་། (རྩིས) ཆུ་ཁེན་བའི་ བྱེད། 取水仆人。

ཆུ་ཆེན། (1)ཆུ་ཆེན་བོ། 大水。(2)ཆུ་ཀླུང་ངམ་ གཙང་བོ། 江海，江河。(3)ཆུ་བོ་ཞེག་སྐྱེ། ཆུལ་རོང་ཆུལ་མོ་དྲུལ་ཆུའི་ཆུ་ སྐེད་ལ་ཆུ་ ཆེན་ཆུ་ཞེང། 大金川。河流名，四川阿坝州大渡河中游部分，称大金川。(4)རྩྭ་ཞེག ཞི་ ཁྲིན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁྲངས་ རྩ་ བ་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཀྲལ་ ཁྱི་ སྐྱ་ ནུ་ བ་ ཁྱག་ས་ དང་ ཆུ་ ཆེན་ ཆུའི་ ནུ་ ཨཁྱག་ན་ ཡོད། རྩྭ་ཞེག་ཞི་ དཔངས་ སྐྱེད་ གཞུང་ དེ་ དབར་ དབང་ དུ་ ཡོད། 金川。县名。在四川省阿坝藏族自治州西南部，大金川西岸，县人民政府驻大巴旺。

ཆུ་ཆོད་བ། (1)ཆུ་འབབ་མཆམས་ཆོད་བ། 断流，水干涸。(2)ཆུ་ཆེན་བཞག་ ཏེ་ ཁ་ རོལ་ ཏུ་

བགྲོད་པ། 过河，渡水。

ཆུ་འཛིངས། (སྡེར་) ཐོག་མིའམ་སྣམ་ཐུག 房顶，屋顶。

ཆུ་ཅལ། (ཨངར་) ཁྲེན་པ། 水眠。井的异名。

ཆུ་དེན་ཕྱོགས། ཆུ་གཞུང་ཨར་ཆུར་ཉི་ཟེ་ལྡེའམ། 岸坡。沿河两岸向阳、背阳的山坡。

ཆུ་ཉུང་། (ཨངར་) ཀྲག་རྟེ། 水少。燕子的异名。

ཆུ་གཉིས་བར། ཆུ་གཉིས་ཀྱི་ བར་ སྡུང་། 双河坝。两水之间的三角洲。

ཆུ་གཉེར། (1)ཆུ་རིས་སམ་ཆུའི་གཉེར་མ། 水的波纹。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱིམ་གཉེར་དང་། ཆིལ་རྨུག ཨཆར་གཡོ། ཆུབས་ཀྱི་རི་མོ་བཅས་སོ། (2)ཆུའི་དོ་དམ་པ། 管水人。

ཆུ་རྩོག ཆུ་དྲངས་གསལ་མེན་པ། 浊水，浑水。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇིམ་པ་དང་། རྩོག་པ་ཅན། འདམ་ཁུ། འདམ་རྫ་པ། འཁྲིང་ཁྲད། མི་དྲངས་པཅས་སོ།

ཆུ་སྐྱོགས། བེད་སྤྱད་བྱས་ཚར་བའི་ཆུ་རྩོག 废水，污水。已经用过的水：ཆུ་ སྐྱོགས་ རྫ་ དོང་ ངུ་ བཞོས། 将废水倒进污水坑里。

ཆུ་ཁྱིང་། ཆུའི་ཁྱིང་པོ་ལན་ཚ། 盐。

ཆུ་བསྲེལ། (ཁལ) ཆུ་འཁོར་ཀྱི་འོག་གདན་གཏུང་མ། 磨脚石。水磨转轴底石座。

ཆུ་ཏིག་སྡོང་བོ། རེས་ འགའ་ ཐང་ སྐྱེགས་ ནས་ འཆར་བའི་གཟའ་ཞེག སྐུ་གཅན་ཀྱི་སྐུལ་བར་གྱུར། 碧滴星。星辰名。偶或见于北方天空，据说为罗睺星化身。

ཆུ་རྩེམ། རྐང་ལག་ གི་ཆུ་ རྒྱས་ རྣམས་ ཐྲོང་ བར་ གྱུར་ཏེ། ལུས་འདུར་ཞིང་རིངས་འཁྱམས་ཐུ་ འགྱུར་བའི་གྲུམ་བའི་ནད་རིགས་ཤིག 筋络痛风。手脚筋络僵硬，全身发生震颤、僵直、收缩、枯瘦等症状的一种关节炎。

ཆུ་གཏིག་པ། སྐེགས་པ་འབབ་ཏུ་འཐུག་པ། 点水，使水点滴出。使附着容器内部的水，点滴流出：སྣོད་སྐྱུད་བཀྲམ་ནས་ཆུ་གཏིག་པ། 洗了容器，使水点滴出。

ཆུ་གཏེར། (ཨངར་) ཆུ་མཚོ་ཆེན་ པོ། 水仓。海的异名。

ཆུ་གཏེར་ཤེལ་རབས་ཅན། (ཨངར་) ས་གཞི། 以海为带者。大地的异名。

ཆུ་གཏེར་སྐུ་ཕྲེང། སྐྱེའི་ལྟགས་རི། 海之边沿。佛家宇宙学说中的海外铁围山。

ཆུ་གཏེར་བཞི། རི་རབ་ཀྱི་བྱོགས་བཞིའི་ཆུ་མཚོ་བཞིའོ། 四大海，四水藏。须弥山周围四方大海。

ཆུ་གཏེར་ཟུར། མཚོའི་ཁྲོག 海湾。

ཆུ་གཏེར་ལམ། (ཨངར་) གྲུ་གཞིངས། 水藏路。船的异名。

ཆུ་གཙོར། ཆུ་སྐྱེན་གཙོར་མ་སྐྱེ་མངས་ སོགས་ ཀྱི་སྐྱེད་དུ་འོ་ཆུ་དང་ཐན་རིལ་ལམ་ནས་ ཙོས་ སོགས་ བྱགས་ནས་མཚོད་པ་དང་བཙོ་བ་ཅི་འདྲ་བའི་ཆོ་ག་ཞེག 水食子。在铜盘等中，连水乳等一同施放的供神食子。

ཆུ་ཁྲག་ལས། ནད་པའི་དུ་ཆུའི་མདོག་དང་། ཕུ་བ། སྐྱེས་མ། ཀུ་ཚ། ཆང་བ། དུ་མ། བྱ་བ་ སོགས་ཀྱི་རྟགས་ལ་ བརྟགས་ ནས་ ནད་ གང་ ཡིན་ངེས་འཛིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཤེག 尿象。小便形态。藏医根据病人小便的颜色、泡沫、凝皮、浮游物、热汽、臭气、味道等诊断病症之法。

ཆུ་ཁྱག ལོ་ཐུན་དྲུག་ཅུའི་ནང་ཚན་ཞེག 水虎年，壬寅年。

ཆུ་སྐྱོད། ཀུ་སྐར་རྟེ་ཤུ་ཏ་བཅུད་ཀྱི་ ཚ་ཀྱལ་ ཞེག 箕宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱེ་ནང་ཆ་ལྟ་ལྟོས་ནོ།

ཆུ་སྐྱོད་གཟིགས། གཟའ་ཁག་ ཤེས་ དེ་ རེས་ གཟའ་མིག་དམར། 箕宿生。指火曜，即星期二。

ཆུ་སྒོད་ཀ་བ། ཅོར་ཟླ་བྱག་པའི་ཚེས་བཅུ་ལྔ་ལ་སྐར་མ་ཆུ་སྒོད་འཁོལ་བ། 箕宿所满。藏历六月十五。

ཆུ་སྒོད་ཟླ་བ། (1)ཅོར་ཟླ་ལྔ་པའི་བཅུ་དྲུག་ནས་དྲུག་པའི་བཅོ་ལྔའི་བར་ཆུ་སྒོད་ཅན་ལ་རེ་བའི་ཟླ་བ། 箕宿月。藏历五月十六至六月十五，望在箕宿。(2)(མངོན) ཅོར་ཟླ་དྲུག་པ། 箕宿月。藏历六月的异名。

ཆུ་ཐག (1)(ཐུལ) ཤིང་རྟའི་ཁ་ཉའ་སྦྲེལ་ཅིང་ཐག་པ། 套绳。系车轭之绳索。(2)ཐོང་པ་དང་གཉའ་ཤིང་སྦྲེལ་ཅིང་ཐག་པ། 犁索。藏式犁头与牛轭之间互相连系的皮绳。

ཆུ་ཐག་བཅད་པ། (ཐུལ) (1)ཆུའི་ཤུན་སྐམ་དུ་བཏུག་པ། 断水，烧干水汽。如焖饭须烧干多余水分。(2)ཆུའི་འབབ་རྒྱུན་བཀག་པ། 断流，截断水流。

ཆུ་ཐིག་ལས། ཆུའི་དུལ་ལས་ཐིག་པ། 水点，水滴：ཆུ་ཐིག་བསགས་ནས་ཆུ་མཚོ་ཆགས་པ། 集涓滴而成大海。སྨན་ཆུ་ཐིག་འགའ་ཞིག་ཕྱལ་དུ་གསོལ་བ། 往嘴里滴进几滴药水。

ཆུ་ཐོན་ཐམས་པ། ཐུས་རྗེས་དྲིན་གཟོ་མི་བྱེད་པའི་དབྱེ། 过河忘桥。义同得鱼忘筌，不念前功，བཀའ་དྲིན་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ལས་ཆུ་ཐོན་ཐམ་པ་བྱས་པ་མིན། 追念旧日恩情，未曾过河忘桥。

ཆུ་ཐོན་ཐམ་ཐོང། ཆུ་ཐོན་ཐམ་པ་དང་དོན་གཅིག

ཆུ་ཐོང། ཆུ་ཁོང་ངམ་ཆུ་ཤེར་ཀྱི་ཐོང་པ། 水痘，水泡。

ཆུ་མཐའ་ངམ། (མངོན) ནམ་མཁའ། 水界。虚空、天空的异名。

ཆུ་འཁྲག ཆུ་འཁོར་རམ་ཆུ་སྐོང། 水磨。

ཆུ་འཐུང་ཟེད། (མངོན) ཉི་ཧོད། 能饮。日光的异名。

ཆུ་འཐེམ། (མངོན) ཆུའི་རེགས་ས། 洒水。水点的异名。

ཆུ་དང་ཙོད་བན་ཀྱི་ཏབང་། ཐུ་རྒྱུད་ཀྱི་འཇུག་སྐོ་སྟེ། ཚོས་ཀྱའི་ནུས་པ་རྒྱུད་ལ་འཇོག་རྒྱུ་ཀྱི་བྱམ་པ་ལྟའི་དབང་དང་། གཏུགས་ཀྱའི་ནུས་པ་འཇོག་རྒྱུ་རིགས་གང་ཡིན་ཀྱི་དམ་ཚིག་ཐུག་ཆུའི་ཙོད་བན་ཀྱི་དབང་ངོ་། 水及冠冕灌顶。事部密乘入门，即于身心中留植法身功能之五瓶灌顶，及留植色身功能之相应种姓诸三昧耶手印冠冕灌顶。

ཆུ་དང་མེ་ཕྲད། མཐུན་གཅིག་མེད་པའི་དབེ། 水火相遇。意谓互不相容。

ཆུ་དར། (1)ཆུ་འཐུམ་དུ་བཏུག་པའི་དར་སྡོག 水旗。藏俗插在河边的祭神小幡。(2)ཆུ་པའ་ཡུན་རིང་འཇིངས་ནས་མཐིག་ཐོང་ཐུང་པའི་དང་ཕྲུ་བ། 水绢。水中苔藓植物结成的长带形物。(3)ཆུ་པའ་ལས་པ་ཟེས་པའི་དར། 水绸。神话传说用水中苔藓可以纺织成布，入水不湿。

ཆུ་རོང་། ཆུ་ཁེད་པའི་ས་དོང་། 水坑，水洞。

ཆུ་དྭངས། རོང་ཐ་ཀེ་ཏ་ཀ། 澄水珠，澄水石。传说中一种能使浊水澄清的宝石。

ཆུ་དྭངས་མ། འདམ་རྩྭ་མེད་པའི་ཆུ། 清水，ཆུ་དྭངས་མའི་ནང་ན་ཁྱམ་པ་ཁུལ། 水清石自现。

ཆུ་དྲི་ཞིམ། ལུས་སོགས་ལ་བྱག་ཆུའི་ཆུ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཞིག 香水。涂洒在身体衣物等上面的香料溶液。

ཆུ་དྲེག ཆུ་ནང་གི་རྡོ་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་དྲེག་པ་འཇམ་པོ། 水垢。附着在水中泥石等上面的沉淀积垢。

ཆུ་གདོན། ཉིས་པ་ཆུང་ངུའི་དྲི་ཆུའི་གདོན། 小儿尿布。

ཆུ་བདག (མངོན) (1)ཆུ་མཚོ། 海的异名。(2)ནུབ་ཕྱོགས། 西方的异名。

ཆུ་བདག་སྐྱེས། (མཚན) ཆང་། 水主生。酒的异名。

ཆུ་བདེ་ཀ་སྐྱིད། གཏམ་ཡུལ་བདེ་ན་དེར་ གཏམ་མཁན་ཡང་སྐྱིད་བའི་དབེ། 水静鱼安。意谓地方太平，居民安乐。

ཆུ་མདའ། (1)ཆུ་འདུས་བའི་ མདོ། 水汇合处。(2)ཆུ་གཏོར་ཉེད་ཐུབ་ཀྱི། 水枪。喷射液体的管子。

ཆུ་མདོ། (1)ཆུ་རྣམས་འདུ་གའི་ལུང་བའི་མདོ། 河口，江口，溪口。众流汇集一处之地。(2)དབལ་ཕུན་གསོ་བ་རིག་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་ ཡ་ ཀྱལ་ སྤྱི་ མ་འཕྲིན་ལས་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་གཉིས་པ་ནང་བའི་ དྲི་ཆུའི་ རྣམ་གས་ནང་བརྟག་པཁམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཤེས་སྐྱེ། ནང་གཟེས་སུ་ དཀྱི་ ན་ རྩོན་ འགྲོ་ གས་ གདོན་ ཆུ་བརྟག་བའི་བར་ས་ བཅད་ བརྒྱད་ མཚན། 《小便经》。藏医《医学四续》的外续第二章，叙述有关查验小便以诊断疾病的理论，内分预备工作乃至查验中魔小便等八类。(3)ས་མིང་ཞེག་ རྒྱ་བོ་ཆུ་མདོའབངས་ཅེར། བོད་རངས་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་སྐྱེ་མེས་རྩྭང་ཁྲབ་ སྐྱེ་ རྩོད་ གཅོད་ བོའི་ འབྲས་ དུ་ ཡོད། 倾多。又名波倾多。西藏自治区波密县波堆藏布河畔一地名。

ཆུ་མདོ་ལ། བོད་རངས་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་ ཤུ་རྩོང་དང་ སྐྱེ་མེས་ཆུ་མདོའི་བངས་དུ་ ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ མཆོའི་ངས་ནས་སྐྱེ་ ༦༠㐅༦ ཡོད། 倾多拉。山名。在西藏自治区洛隆县和波密县的倾多之间，海拔6056米。

ཆུ་འདལ་བ། (1)ཆུ་མཆེད་བའམ་ཁ་ཐམ་བ། 漫润，水散流。(2)(རྟིང) ཆུ་དལ་བོའམ་ཤུད་ཀ། 缓慢的流水。

ཆུ་འདྲུར། དུད་འགྲོ་ཡི་འབྲུང་ཆུ་ལ་ བཏབ་ ནས་ སྐྱེ་རྒྱུའི་རྩེན་ཐབ། 饲料糊。把未曾炒焙的豆麦等饲料粉末洒入水中，用以饲养牲畜者。

ཆུ་འཁྱུར་ ཐུ་ཀྱ། ཆུ་ འཁྲིད་ སྐྱུད་ ཡུགས་ སྐྱུག་ སོགས། 引水管，汲筒。

ཆུ་རྡུལ། (1)ཡུགས་དུལ་བདུན་ཀྱི་ཚད། 水尘，水末，七金尘量。佛经中所说古印度最小的长度单位之一。(2)(མཚན) ཆར་ སྐེལ། 水尘。雨点的异名。

ཆུ་རྩེཏྟ། ཆུའི་ནང་གི་རྡོ་ཆུང་ཆུང་། 水底小石。

ཆུ་རྡོ། ཀྱས་རྡོ། 水中的圆石、卵石。

ཆུ་རྡོ་ལྕང་ལུགས་ཅམ། ཡུན་ནས་ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་ འཇའ་ རྡོང་ ཁོངས་ རྒྱ་ ཆུའི་ ལྷག་ ལ་ བཏུགས་ བའི་ ཡུགས་ཅམ་ཞེག 取都龙铁索桥。云南省德钦县境澜沧江上一铁索桥名。

ཆུ་ལྡན། (མཚན) ཟུབ་ཀྱི་རི། 具水。西山的异名。

ཆུ་ལྷམ་ཨོག་དཀར། སྟོང་རི་ཞིལ་བ་ སྟེ། རོ་ཀ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་བས་རིམས་ཆད་དང་། དུག་ཆད། མཁྲིས་ཆད་བཅས་ སེལ། 水通草。紫堇科药用植物名。味苦，性凉，清热解毒，清胆热。

ཆུ་ལྷུང། ཆུ་འདུ་དང་དང་འདུ།

ཆུ་ལྷོད། ཐུག་པ་ལ་འདེབས་ རྩ་ཤ་ ཨང་ ཁུར་བ་ སོགས། 搀和料。加入汤面或粥中的肉、油、酪等物。

ཆུ་རུད། (1)ཆུ་གཨོག་བའི་ནད། 水肿病，积水病。(2)ལུས་ཀྱི་དྲི་ཆུ་འགག་བའི་ནད། 癃闭。小便不出之病。

ཆུ་རྨག ཆུ་ སེར་ དང་ རྨོག 黄水和脓。

ཆུ་ལྷ་གང་ཁྲིད། རང་ཆུགས་མི་ གྱབ་ བའམ། ཀ་ སྐྱགས་ རྒྱུས་ ཆད་ བའི་ དུའེ། 随高就低。喻自无定见，轻信别人。

ཆུ་ལྷེ། ཆུ་འབབ་བའི་ ཁྲེ་ སོ། 水头。流水之先头。

ཆུ་ལྷོད། ཆུ་ རྒྱག་ སའི་ སྟོང་ ཐུང་། 盛水器。水壶等。

ཆུ་ལང། ཆུའི་ སྒེན་ ཏུ་ བང་ བ། 水蛭，蚂蟥。

ཆུ་ལག་ཐུག (1)ནད་བའི་ཆུ་ ལ་ བརྟག་ དཔྱད་ ཐག་ནས་ དོས་ འཇོན་ བ། 查小便。检查病人小便。

(2)ཆུ་འགག་རྩེའུའི་ནད་ཕྱིར་འབྱེད་པའམ་ཀྱི་དཔྱད། 癃闭手术。切割排除尿道结石的手术。

ཆུ་དཔྱད་རྒྱུ་བའི་ཤེས་བཟང་། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ནང་རྒྱས་མཁར་མཐུམ་རྟེན་རྩེ་རྡོ་མཐིང་པའི་ཐུ་ཆུ་བརྟག་པའམ་ཀྱི་སྐོར་བཤད་པའི་རྒྱུན་ཀྱི་བསྡུས་བཅོས་ཤིག《小便法则·皎月宝镜》。十七世纪中，宿喀·娘尼多吉所著有关检验小便法则的一部医书名。

ཆུ་རྒྱལ། (མིང་) ཀུ་མཆོ། 增水。海的异名。

ཆུ་རྒྱན། སྤྲིན་པ་རྣམ་པོ། 乌云。

ཆུ་ཕྱག་མས། ཆུའི་འབྱུང་ཁུངས་སམ་ཐོག་མ་ཙམ་སའི་ཁྱུངས། 水源。江河发源处。

ཆུ་ཕྱེད། (1)ཆུའི་ཕྱེད། 水新，头杯水。从饮水中最先取出少许以供神者。(2)(ཁྱུལ) ལོ་གསར་ཆེས་གཙིག་གི་ཐོ་རེངས་སྐབས་ཆུ་ཟིམ་དང་ཆུ་ཕྱེད་འཇོག་སྟེལ། 新年水新。藏俗，正月初一早晨，当房宿出现时，第一次从汲回的井水桶中取出用以供神之水。

ཆུ་ཚོ། འབྱུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེང་ཚོ་ཚོ་གཉིས་གྱ་ཆེའི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 壬，阳水。五行各分阴阳以代天干之一。

ཆུ་ཕྱུགས། ཚོས་ཚོགས་ལ་ཆུ་སིབ་སིབ་ཙིག་གཅིར་ནས་གཙང་བདེར་ཁྱེད་པ། 喷刷。喷水刷整衣物；ཆུ་ཕྱུགས་ཆུག་པ། 喷刷衣服。

ཆུ་ཕྱར། (རྟེན) ཁ་ཁའི་ཆུ། 滴水。水槽中的水。

ཆུ་ཕྱོར། ཆུ་ཆུང་ངུ། 小河，小溪流，支流；ཆུ་ཕྱོར་རྐྱ་ཀུ་ཀུ་ཙེ། ཆུ་ཚོ་ཅ་ཅོ་ག་ལ་སྐྱེག 小溪哗哗直响，大海何尝喧嚣？

ཆུ་འཕྱོ། (1)ཆུ་ཆུས་བའི་ཁྱེད་པ། 水涨，水泛滥。(2)ཆུའི་ཏ་ཐབས་འཕྱུངས་པ། 波涛涌起。

ཆུ་བ། 名词。(1)ཁྱས་ཀྱི་ལྟུ་ཆེགས་ཐབས་ཅད་ཀྱི་ཆུབ་ན་གནས་ཤིང་ཆེགས་ཁན་ཆུན་འཛིན་པའ་ཆུ་ཁྱེད་ཆུལ་བའི་རྒྱལ་བའི་རིགས་ལེབ་ཚ་ཐུ་བ་ཞེག་སྟེ། དེ་དཀྱུ་རྒས་བའི་དབང་དུ་དཀྱི་ན་གཙོ་ཆེ་བ་བཅུ་དྲུག་ཚཆིས་ཚོ། 韧带。在一切关节侧面起互相连接作用的一类扁平坚实的肌肉，人体韧带概略有十六处。(2)ཚལ་གའི་རྩ་བ། 柄，茎；མེ་རྩྭ་ཀྱི་ཆུ་བ། 花柄。རྩྭའི་ཆུ་བ། 草茎。

ཆུ་བ་བཅུ་དྲུག སྐྱིད་ཆུ་གཉིས་དང་། རྟེང་ཆུ་གཉིས། ཀུ་ཚིའི་ཆུ་བ་གཉིས། ཚིག་ཆུ་གཉིས། རྐེད་ཆུལ་ཆོགས་པན་ཆུན་ཆུ་བ་གཉིས། རྐལ་པའི་ནང་ཁོགས་ཆུ་བ་གཉིས། མཇིང་ཆུ་གཉིས། ནང་ཁོང་ཐད་ཀྱི་ཆུ་བ་སྐལ་མགོ་གཉིས་བཅས་ཚོ། 十六肌肉。十六种韧带：腿肌二、踝肌二、肘肌二、腕肌二、脊椎韧带二、脊里肌二、颈肌二和内踝蛙头肌二，共为十六。

ཆུ་བཚུ། ཆུ་འཁྱུང་སྣོད། 背水坛。背水用的陶器。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆུ་སྣོད་དང་། ཆུ་ཐུམ། ཆུ་རྡེ། ཆུ་ཐིམ། རོང་ཐུ་ཅན། སྣོད་པོ་ཆེ་བཅས་ཚོ།

ཆུ་བལ། ཆུ་ནང་དུ་ཚགས་པའི་རྩྭ་ཐལ་འདྲ་བ་ལྟང་ཀུ། 水苔。水中生的青苔类苔藓植物。

ཆུ་ཐུ་ཤིང་། འབྱུང་ཚྭ་ལས་བྱུང་བའི་ཨ་ཐུ་དཀྱུ་ཚོགས་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 水生木。五行家说水所生之子为木。

ཆུ་ཐྲག ཆུ་འཁྱོ་སའི་ཚེ་ཁྲང་། 排水孔，水眼。

ཆུ་ཐུམ། ཆུ་སྣོད་ཐུམ་པ། 水瓶，水坛。盛水的陶器。

ཆུ་ཐྲུམ། (1)ཆུའི་ཕུལ་པ། 水沫。水中汽泡；ཁྱས་རི་ཆུ་ཚེ་ཆུ་ཐུང་ཕུ་ཐུ། 此身似水泡。(2)ཁྱས་ལ་ཐོན་བའི་ཆུ་ཚོང་ངམ་ཆུ་ཁང་། 疱，疮疱，瘪肉。身上的水泡。

ཆུ་ཐྲུང་ཅན། (ཞཏུང་) ཁྱང་དགྱལ་བཀྲུང་ཀྱི་དང་བོ། 泡地狱。梵音译作疱那落伽、颊部陀。八寒地狱之第一地狱。

ཆུ་བྱང་སྨོལ། 〈ཞིང་སྒྲུབ།〉 གང་དགྲལ་བཏབ་ཀྱི་གཉིས་པ། 疱裂地狱。梵音译作疱裂那落伽、尼剌部陀。八寒地狱之第二地狱。

ཆུ་བྱང་མིག མིག་ཆུ་བྱང་གི་གཟུགས་ སུ་ བཀོད་པ། 眼球，眼珠。以水泡比眼珠。喻其形圆而透明。

ཆུ་བེད། ཆུའི་རྒྱས་པ་བེད་སྤྲོད་པ། 水利；为旱地兴修水利。

ཆུ་བོག། ཆུ་བཏ་དང་འདྲ།

ཆུ་བོ། 名词。(1)ཆུ་ཆེན་པོ། 河流，江河，大水。阳译瀑流：ཆུ་བོ་ཆེན་པོ། 大江大河。ཆུ་ཕྲན་འདུས་རས་ཆུ་བོ་ཆགས། 细流汇集成河海。ཆུ་བོའི་སྟོད་ཀྱུད། 上游。ཆུའི་བར་ཀྱུད། 中游。མཐོན་པོའི་ཚེ་རྩ་ཆུ་བོ་མི་ཆགས་པས། དམའ་ས་བཟུང་སྟེ་ཀུས་པའི་ བཏུལ་ ཞུགས་ རྒྱང་། 高峰不留江河，故应谦逊有礼。(2)(མངོན་) ཀུ་གང་ དུ། གཏུ་དང་། བཀུ། མི་དུ། མིཏྟ་སྟེ་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡོད་པས་གྲངས་བཞི་མཚོན། 大河。印度有恒河、缚刍河、徙多河和信度河等四大河流，故大河一词，表数字4。

ཆུ་བོ་བ། (ཕུལ) ཆུ་ཟག་ བབས་ ལྷུང་ བ། 水洒落，水落下。

ཆུ་བོ་བཞི། (1)རྒྱང་ཀུ་གངས་ཀྱི་ཆུ་བོ་གཏུ་དང་། བཀུ། མི་དུ། མིཏྟ་སྟེ་བཞི། 四大河。古印度境内四大河：恒河、缚刍河、徙多河和信度河。(2)མ་རིག་བའི་ཆུ་བོ་དང་། ལྟ་བའི་ཆུ་བོ། སྲིད་བའི་ཆུ་བོ། སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོ་སྟེ་བཞིའོ། 四瀑流：无明瀑流、见瀑流、有瀑流和欲瀑流。(3)སྐྱེ་བ་དང་། རྒ་བ། ན་བ། འཆི་བ་སྟེ་བཞི། 四大瀑流：生、老、病、死。

ཆུ་བོ་རབ་མེད། (1)རྒང་བས་ བརྒལ་ མི་ ཐུབ་ པའི་ཆུ་བོ། 无滩河。不可徒涉的河流。(2)(མངོན་) 1.ཡི་ དྭགས། 饿鬼的异名。 2.ཚ་ དགྱལ་ གྱི་ འཁོར་ཞིག 游增热地狱异名。

ཆུ་བོར་ཏེ། བོད་ཀྱི་རི་ཆེན་བཞིའི་ཤ་གྱལ། གོང་ དཀར་ རྡོང་ཁོངས་སུ་ ཡོད་ པའི་ གནས་ རི་ གྱགས་ ཅན་ཞིག་ སྟེ། རི་ ལྷའམ་ གྱི་ ཆུ་ བཏུད་ སོགས་ ཁྱད་ ཆོས་ ཤང་ བོ་ ཡོད་ པར་ གྱགས་ ཤིང་། རྒྱལ་ གྱལ་ ཆེན་ ཐང་ སྟོང་ ཀྱལ་ བོས་ རི་ གཤམ་གྱི་ གཅོང་ ཆུར་ ལྷགས་ ཀྱི་ ཐམ་ པ་ བཏུགས་ པས་ ལྷགས་ ཐམ་ ཆུ་ བོ་ རི་ར་ མིང་ ཆགས། དགོན་ པ་ བཏབ་ པ་ ལ་ ལྷགས་ ཐམ་ དགོན་ པ་ ཞེས་ གྱགས་ སོ། 曲沃日。 西藏自治区贡嘎县境内一山名。相传因山上有泉一百八处得名。唐东杰波在此山下雅鲁藏布江上造铁桥后，山名改称贡桑曲沃日。南岸有寺，名贡桑衮巴。

ཆུ་བོའི་གྲུང་། ཆུ་འབབ་སའི་གཞུང་། 河心。江河的中流或主流部分。

ཆུ་བོའི་གཞུང་རྒྱས། (མངོན་) དབྱར་ཀ། 中流上涨。夏季的异名。

ཆུ་ཁྱི། (1)ཆུ་ཡོད་སར་གནས་པའི་ཁྱི། 水鸟，水禽。生息水中的鸟类。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཆུང་སྐུག་དང་། ཆུའི་འདབ་ཆགས། ཆུང་འཇུག་ བཅས་ སོ། (2)ལོ་ ཆོན་ དྲུག་ཏུའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞིག 癸酉年，水鸡年。

ཆུ་ཁྱ་མཐིང་རྔལ། ཆུ་ཁྱའི་ ཁྱ་ བག་ ཅིག 鸥，邈昙波鸟。

ཆུ་ཇྱི། ལོ་ ཆོན་ དྲུག་ཏུའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞིག 壬子年，水鼠年。

ཆུ་ཇྱིག། ཆུ་ལ་ འཁོར་ བའི་ ཁྱིག། 水鸟。栖息水中的鸟类。

ཆུ་ཇོག གཅིན་ དང་ བཤང་ བ། 大小便，屎尿。

ཆུ་ཇོབ་པ། (རྟེང) (1)ཆུ་ རང་ བཞིན་ དུ་ ཆུས་ པ། 水暴涨，山洪暴发。(2)ཆུ་ ཁོལ་ བ། 水沸，水开了。

ཆུ་ཟྲབས་བ། ཆུ་ཟླ་བ་དང་འདྲ།

ཆུ་ཟོག ཆུ་ཁང་མེ་ལ་ཐུ་བཏབ་བའི་སྐྱུ་མ། 饲料糊。洒入饲料粉末以饮牲畜的水。

ཆུ་དབང་ལྔ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ ཕྱིའི་འཇུག་ སྒྲའི་ བྱམ་བ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་གཉིས་བར་ལྟ་ གསས་ཅད་ཀྱི་བྱམ་བ་དང་། གསུམ་བར་ཐུན་ངང་གི་ བྱམ་བ་དང་། བཞི་བར་བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱམ་བ་ དང་། ལྔ་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱམ་བ་རྣམ་རྒྱལ་ རྟེ་ཆུ་དབང་ལྔའོ། 五瓶灌顶，五种瓶水灌顶：第一坛场外门宝瓶、第二坛场诸天宝瓶、第三坛场声圆宝瓶、第四坛场菩萨宝瓶和第五坛场如来尊胜宝瓶。

ཆུ་དབང་སྐལ་བཟང་ཚོ་བྱང་། རྟོད་ཐུགས་ཏིན་ཞེས་བའི་ས་ཁྲལ་ཀྱི་གནས་ཆེན་ཞེས་ རྟེ་མི་ལ་རས་བའི་སྐྱབ་གནས་ཡིན། 曲瓦化身官殿。阿里镇日地方一佛教圣地名。宋代藏族高僧米拉热巴曾在此处修静。

ཆུ་དཀྱིལ་བ། དཀྱ་བཅོམ་ལྡན་འ་མ་ཀྱང་བ། 日中阿罗汉。

ཆུ་འབྱིར་འབྱིར། ཆུ་ལོང་ཚང་དུ་འཕྱུར་ཚུལ། 腾涌。开水沸腾状，泉水向上冒起状；ཆུ་མིག་ནས་ཆུ་འབྱིར་འབྱིར་དུ་རྫོལ་བ། 泉水喷涌。

ཆུ་འཛིབས། (1)སྤྲིན་ བ། 云。(2)ཆུ་ འབབ་ བར་ཕྱིད་བ། 降水，使水下降。

ཆུ་འཚིག (རྟིང) ཆུ་བཚལ་བ། 涉水，渡河。

ཆུ་འཕྲང་། གྲངས་གནས་ཤིག 一大数名。

ཆུ་འབྲུག ལོ་ཀན་དྲུག་ཆུའི་གྲས་ཤིག 壬辰年，水龙年。

ཆུ་ཐྲབས། ཆུ་འགྲོ་ས་ཕྱི་སྐྱབས། 水管，下水道。

ཆུ་ཐྲུང་། སྐག་ཆགས་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རང་མངར་ཤ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་རླུའི་ནད་རིགས་ དང་། དྲི་ཆུ་འགགས་པ་སོགས་ལ་ཐན། 水甲虫。水栖甲虫，可入药。味甘辛，性温，功能治经络诸病、利小便等。

ཆུ་སྐྱེས། (1)ཆུ་སྐྱེར་བཀའ་སྩལ་བ། 给水。(2)ཆུ་ གཏོར་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 水施。连同食子供施净水的一种宗教仪式。

ཆུ་སྐྱེས་མ། (མངོན) ཆུ་བོ་གངྒཱ། 施水女。恒河的异名。

ཆུ་སྐྱེལ། (1)ལོ་ཀན་དྲུག་རྒྱའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 癸巳年，水蛇年。(2)ཆུའི་ ནང་ དུ་ གནས་ སྐྱབ་ བའི་ སྐྱེལ་རིགས་ཤིག 水蛇。一种水栖的蛇类。

ཆུ་མ། 名词。(1)ཆུ་འདྲེན་ས་ཡོད་བའི་ཞིང་གི། 水浇地。可引水灌溉的庄稼地，གསོང་གསུམ་ཆུ་མ་ཞིང་གི་ས། ཞིང་ལ་འབྲས་དྲུག་སྐྱིན་བའི་ས། 三洼水浇地，可熟各种粮。(2)ཆུ་ ལེན་མཁན། 汲水者。(3)(མངོན) 1. མ་མཆོག། 女阴的异名。2. ཆང་། 酒类的异名。

ཆུ་མ་ལྕགས། རྩེས་ཀྱི་མ་ བྱ་ དཀྱ་ ཐོགས་ ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞིག 水本金。五行家说水之母为金。

ཆུ་མ་རྟེ། ཆུ་ཆུག་རྒྱག་དང་། མ་རྟེ་འདྲེན་འདྲེན་ཏེ་སྐད་ཅ་ཐག་ཐོག་ཐོག་ཅེད་བར་ཤོད་ཆུལ། 口若悬河。意谓说话滔滔不绝。

ཆུ་མ་སྟེ། ཐང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རང་སྐྱང་ལ་བསྐ་བ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་ཁ་ཤལ་ཀྱི་སྐྱ་འདྲེན་ཞིང་སྐྱག་པ་སྐྱང་བ་དང་། དམུ་ཆུའི་ནད་སྐྱིན་བར་ཐུབ། 次大黄，西伯利亚蓼。蓼科药用植物名。味酸涩，性温，功能导泻、止吐、消水肿。

ཆུ་མང་ལྡོག་བ། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 具多量水。大海的异名。

ཆུ་མིག (1)ས་ནས་རྫོལ་བའི་ཆུ་འགོ། 泉水。出水源头；ཆུ་མིག་རང་སྐྱེད་མ་སྐམས་ན། ས་ཤེས་ མནན་པས་ག་ལ་ཐུབ། 泉源不自涸，黄土岂能塞？(2)བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་རྣམ་སྐྱིང་རྫོང་གི་ས་ཆ་ཐུར་བོད་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཁུལ་ཞིག

曲米。西藏自治区南木林县地名。为十三世纪八思巴所建立的十三万户之一，元代置出密万户，明代因之。

ཆུ་མིག་ཁུག་ལ། གཏམ་མི་མཐོང་བའི་ཆུ་མིག 阴泉。不见天日的泉水。

ཆུ་མེད་སྐྱེལ། (མངོན) གཅེ་མ་ད་མགོ། 无水生。蒺藜的异名。

ཆུ་མོ། འབྱུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེད་ཅི་མ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཁ་གྲལ་ཞེག 名词。癸，阴水。五行各分阴阳以代天干之一。

ཆུ་དམར། འཇི་ཆུའི་ཆུ་འགོ་བྱང་མ་སྟེ། མཆོ་སྦྱོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ནུབ་ཀྱུང་དུ་ཡོད། 楚玛尔河。一称曲麻莱河，在青海省西部，是金沙江北源。

ཆུ་དམར་ཁེའུ། རྫོང་ཞིག མཆོ་སྦྱོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཡུལ་རྫུའུ་བོད་རིགས་དང་སྤྱི་ལུགས་གྱི་བྱང་ཆུང་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྒེད་གཞུང་ནི་ཁེའུ་བོ་ལུང་བཙན་ཞིང་ཡོད། 曲玛莱。县名。在青海省玉树藏族自治州北部。县人民政府驻色吾沟。

ཆུ་སྐར། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཀྱད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 斗宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྤྱི་མཚམས་ལྟ་ལྡན་དང་། ཁུལ། ཀུརྟ་ང་ཁ་དྲྭ་བཅས་སོ།

ཆུ་སྐམ། འབྱུང་བ་ཆུའི་རང་བཞིན་ཤས་ཆེ་བའི་སྨན་ཏེ། ཨོན་ཏན་དེ་ཟླ་བ་དང་། བསིལ་བ། སྦྱི་བ། སྣུམ་བ། འཇམ་བ། མཉེན་པ་བཅས་དང་ལྡན་ཞིང་རིའི་ལས་ཤས་ཆེར་བྱེད་པ། ཁུས་བས་ཁོག་པ་སོགས་བཟན་ཞིང་ཁེངས་པ་དང་། ལུས་འཇམ་པ། ཐྱོགས་གཉིག་ཏུ་བསྡུ་བ་སོགས་བྱེད་ཅིང་། གཙོ་བོ་མཁྲིས་པའི་ནད་ཟེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། 水药。以水性溶液为主体的药物，有淡、凉、重、润、滑、柔等属性，有生起味觉的作用，有润泽脏腑、柔和身体、和合积聚等功能，主治胆分诸病。

ཆུ་སྐྱོན། སྐང་དང་ས་ཕྱག་སོགས་ནས་ཆུ་བྱང་དུ་བརྒལ་ཏེ་ངོ་བའི་ཆུ་ཆེན། 洪水。突然暴发的水灾：ཆུ་སྐྱོན་གང་ས་ཁྱབ་པ། 洪水泛滥。

ཆུ་ཆུ། (1)གང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རྔ་ཁ་ལ་བསྐྱ། ཕྱུ་རྡེས་བསིལ། ཁུས་བས་ཆ་འབྱུབ་པ་དང་། གཉན་ནད་ཐུར་དུ་སྐྱོང་བར་ཤེད། 大黄。蓼科药用植物名。味苦而涩，性寒，功能愈合疮口、泻疫病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་བོ་བཅར་ཞེར་ཅན་དང་། ཆུ་ཆུང་བ། དབལ་ཆེན་པ། ཐུ་སྐག་ཅན། ལ་ཆོད། ལ་ཆུ། གསེར་སྟོང་བཅས་སོ། (2)ཆུའི་རྩ་བའམ། ཉེ་འགྲམ། 水的附近。(3)ལུས་ཀྱི་རྩ་དགར་རམ་དབང་རྩའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱིག 水脉，神经纤维。

ཆུ་ཆོམ། འབྲུ་ཆུར་བཀྱག་ཏེ་བཏུགས་པའི་རྩམ་པ། 水淘楷耙。粮食经过淘洗干净然后磨细的楷耙。

ཆུ་ཆུལ། ཆུ་ལ་རྩལ་རྩུག་པའི་ལུས་རྩལ། 游泳技术，水性；ཆུ་རྩལ་འགྲན་པ། 泅水比赛。

ཆུ་ཇི་དཀར་ཐོ། རྩྭ་ཞིག 白牛膝。蓼科植物名。

ཆུ་ཇི་དམར་ཐོ། རྩྭ་ཞིག 牛膝。蓼科植物名。

ཆུ་རྩེད། ཆུ་ནང་གི་རྩེད་མོ། 玩水，戏水，水中游戏。

ཆུ་རྩྭ། ཆུ་ནང་དུ་སྐྱེས་པའི་རྩྭ་རིགས། 池草，塘草。水中生的草。

ཆུ་ཚགས། ཆུ་ནང་གི་འབྲུ་སྐྱེན་སོགས་འདོན་ཅིང་ཀྱི་རས་ཆའི་ཚགས་མ། དགེ་སྦྱོང་གི་ཡོ་བྱད་ཅིག 滤水袋，滤水器。滤去水中昆虫所用布袋。律经所说比丘用器之一。

ཆུ་ཚགས་ཀྱ་གཟུམ། འདུལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཆུ་ཚགས་དཀྱིལ་རྒྱར་གཞུམ་ཞེག 三角滤水袋。律经所说比丘用器之一。

ཆུ་ཚན། (1)རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་ཆ་ཆུ། 温泉，汤泉。(2)ཆུ་ངོན་མོ། 热水。

ཆུ་ཚན་ཁ། རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་ཆུ་ཆ་བོ་

ཁོད་པའི་ཞང་པ། 温泉池。有温泉的地方。

ཆུ་ཚན་རིགས་ལྔ། རྡོ་སེལ་དང་ཙོང་ཞི་འདྲེས་ཆུ་དང་། རྡོ་སེལ་དང་ཁུ་མི་འདྲེས་ཆུ། རྡོ་སེལ་དང་བྱག་ཞུན་འདྲེས་ཆུ། རྡོ་སེལ་དང་ཙོང་ཞི་ཁུ་མི་བྱག་ཞུན་གསུམ་འདྲེས་ཆུ། རྡོ་སེལ་དང་ཙོང་ཞི་ཁུ་མི་བྱག་ཞུན་ཁྲོང་རས་པའི་འདྲེས་ཆུ་པ་ཅས་ལྔའོ། 五种温泉：石炭寒水石泉、石炭硫磺泉、石炭岩精泉、石炭三合泉（寒水石、硫磺、岩精）和石炭四合泉（寒水石、硫磺、岩精、雄磺）。

ཆུ་ཚན་རིང་བཟེའུ། ཆུ་ཚན་སོག་ཀྱི་དང་ཆུ་ལས་བྱུང་བའི་དབང་རིལ་ནོད་ཅར་འབྲོ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་གདོན་ནད་ཐམས་ཅད་ཞི་ལའོ། 温泉舍利。在温泉喷口处常见的栗粒状发光晶体，据说能治一切鬼病。

ཆུ་ཚན་ཁྲུས་ལས། རང་བྱུང་ཆུ་ཚན་དང་ཁ་ཤས་དེའི་ཐིགས་ཁུ་ལ་སོགས་ཁན་ལག་ཞ་འཕྱམ་རྣམས་འདུལ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས། 温泉浴疗法。在天然温泉中，沐浴蒸浸，治疗关节痛风等手足偏废畸形之法。

ཆུ་ཚེ་རིང་། ཚེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཁ་ཅིག་ཞེས། 水长寿。六种长寿之一。

ཆུ་ཚོད། (1)དེང་སང་ཉམས་ཚོད་འཛལ་ཐེད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཞེག་རྡོ་རྟེན་མཚན་གཅིག་གི་ཉམས་ཚོད་ཆ་རྟེ་ཤུ་ཆ་བཞིར་བགོས་པའི་ཆ་རིའི་མིང་། 一小时，一点钟。现代分一昼夜为二十四等分之一，名一小时。(2)དེང་སང་ཉམས་ཚོད་བཏུག་ཐེད་འཛལ་བཟོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 时钟，钟表；ཆུ་ཚོད་སྒྲིག་པ། 对表。(3)སྐར་ཀྱ་གང་ཉ་ཉམས་ཚོད་འཛལ་ཐེད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཞེག་རྡོ་རྟེན་མཚན་གཅིག་གི་ཉམས་ཚོད་ཤུ་ཆ་བཞིར་མིང་མིན་པ་དེའི་ཡུན་ཚད་དེང་སང་ཆ་རིའི་ཆུ་ཚོད་སྐར་མ་རྟེ་ཤུ་ཆ་བཞི་དང་མཚུངས། 时辰。古印度分一昼夜为六十等分之一，名一个时辰，相当于现代的 24 分钟。

ཆུ་ཚོད་ཟྲམ་པ། སྐར་ཉམ་ཚོད་འཇིན་ཐེད་ཀྱི་ཁྲ་གཅིག་ཆུ་སྐྱོད་ཅིག 滴漏铜壶。古代漏刻计时的器具。

ཆུ་མཆེ། རྡོ་ཞེག 水麻黄。药用植物名。麻黄之一种。

ཆུ་མཚོད། (1)རྒྱ་མི་ཆུ་མཚོ་ཆེན་པོ། 外海，大洋。(2)མིས་བཟོས་ཆུ་རྫིང་ཆེན་པོ། 水库，蓄水库。

ཆུ་འཇིན། (མངོན) (1)སྤྲིན། 云的异名。(2)ཐུ་མ་རྟེ་མོ་མཚན། 女阴的异名。

ཆུ་འཇིན་སྐྱེས། (མངོན) ཐོག་གམ་གནམ་ལྟགས། 云中生。霹雳的异名。

ཆུ་ཇ། རྫིའི་ཆུ་སྐྱོད། 水缸，水罐。盛水陶器。

ཆུ་ཞིང་། ཆུན་དུ་ཆུ་བསྐྱལ་བའི་འབྲས་ཞིང་། 水田，稻田。常年蓄水的稻田。

ཆུ་ཞེང་། ཆུ་རི་དབང་ས་དང་། ཞེང་རི་ཁ་ཞེང་ངམ་ཁ་ཏི། 横竖，长宽，长度与宽度；ཆུ་ཞེང་སྙོམས་པ། 长宽相等。

ཆུ་ཞེང་གཅད་པ། འཕྲད་གཞུང་མཉམས་པ། 六合停匀，六合平整，六合整齐。长宽比例适得其当；黄金分割，比例调和；སྐུ་གཟུགས་ཆུ་ཞེང་གཅད་པ། 身体停匀，六合整齐。གོན་གོས་ཆུ་ཞེང་གཅད་པ། 衣服合体。འཇིག་ཚས་བཟོ་དབྱིབས་ཆུ་ཞེང་གཅད་པ། 家具造型，比例调和。

ཆུ་གཞུང་། འབབ་ཆུའི་གཞུང་། 中流，水中央，河心。

ཆུ་བའི་སྐོང་ཉག འཁྲི་ཆུ། རྨ་ཆུ། ཆུལ་མོ་རྡུལ་ཆུ། རྨ་ཆུ་རྡོ་ཆུ་བའི་དང་། ཟབ་མོ་སྐང་། ཚ་བ་སྐང་། སྐུང་ཁམས་སྐང་། སྐྱོ་འབོར་སྐང་། དམར་ཛེ་སྐང་། མེ་ཉག་རབ་སྐང་རྡོ་སྐང་ཉག四水六冈。古代藏文典籍中对青康地区的总称。

包括金沙江、黄河、怒江、澜沧江等四大河流上游和色莫冈、擦瓦冈、玛康冈、绷波冈、马杂冈、木雅热冈等六大高地。

ཆུ་ཁངས། ཆུ་ཟླུག་སྣོད་ཐང་ཆེན། 赤铜瓮。红铜大水缸。

ཆུ་ཐིགས། ཆུའི་ཐིལ་པའམ་གཞིགས་པ། 水点，露滴，露珠：ཏྲི་རྩེར་ཆུ་ཐིལ་ཆགས་པ། 露珠结草梢。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་ཐིགས་དང་། ཆུ་འགྲེར། ཉར་མ། དཔའ་ཆེབས་རྒྱས་པའམས་སོ།

ཆུ་རྒྱར། ཆུའི་མཐའ་འཁྱམ། 河畔，水边。水的周围边缘。对水的中央而言。

ཆུ་ཐོབ། ཆུ་ཟླུག་སྣོད་ཀྱི་ཐོབ་པ། 水桶。

ཆུ་ཟླ། (1)ཆུ་ནང་གི་ཟླ་གཟུགས། 水底月，水中月影。(2)སྣང་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་དབྱེ། 水月。佛家用以譬喻一切事物都无实性，后以之泛指一切虚幻景象。

ཆུ་གཅན། གིང་ལས་བཅས་པའི་ཆུ་འཕྲུ་ཅུད་ཀྱི་སྐྱེགས། 水瓢，木水瓢。

ཆུ་བཅང་དགོན་པ། (1)མཆོ་སྦྱིན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་རྟེའུ་ཀྱུའུ་རོང་རིགས་རང་སྐྱོང་སྡེང་གི་དགོན་པ་ཞིག 却藏寺。在青海省互助土族自治县境内。(2)ཛུ་ལའི་ཉེ་འཁྱམ་སྟོད་ཤང་བའི་ཆེན་སྡེང་ཁངས་ཀྱི་ བཅང་དགོན་ པ། 曲桑衮巴，曲桑寺。在西藏拉萨市附近堆龙德庆县境内。

ཆུ་བཅང་ཚེ། མིའི་ལུས་ཀོང་འཐུད་པའི་ཆུ། 甘泉。适合于饮用的水：ཀུ་སྐུག་གིས་སྐད་སྐྱག་མཆམས་ནས་ཆུ་བཅང་དུ་འགྱོ། 杜鹃鸣时，泉水转佳。谓春暖解冻后，地下水逐渐适于饮用。

ཆུ་བའི་གཅིག་འདྲེས། ཆུ་དང་ནོ་མ་རྩ་གཅིག་དུ་ཕྱུང་པ་སྟེ། 乳水交融。喻关系融洽，结合紧密。

ཆུ་བོའབས། ཆུས་གང་བའི་ས་ཀློང། 水坑：མཁར་སྐྱང་ཆུ་བོའབས། 城壕，护城河。

ཆུ་ཡན་ལག་བཀྲེད་ལྔན། བཞིལ་བ་དང་། ཁྲེས་པ། ཡང་པ། འཇམ་པ། དྲང་པ། དྲི་མ་མེད་པ། ཆུ་ལ་མི་གནོད་པ། མཐྱེན་པ་ལ་མི་གནོད་པ་བཅས་ཚོན་དུས་སུ་བཀྲེད་དང་ལྡན་པའི་ཆུ་བཟང་། 八德甘泉。具备凉、香、轻、柔、清、净、饮之不损腹和饮之不伤喉等八种特性的水。佛书译为八功德水。

ཆུ་ཁི་ཀ་བ། (མངོན) ཁྲེན་པ། 水柱。井的异名。

ཆུ་ཁི་ཁྱེ་གནས། (མངོན) མེ། 水生处。火的异名。

ཆུ་ཁི་རྒྱན། (མངོན) མེ་ཏོག་བད་མ། 水饰。莲花的异名。

ཆུ་ཁི་རླུང་ཁོག (མངོན) ཆུའི་བ་ཆུབས། 水翻滚。波浪的异名。

ཆུ་ཁི་ཆོམ་རྐུན། (མངོན) ཉི་མ། 水盗。太阳的异名。

ཆུ་ཁི་ཞིང་ཁྲ། (མངོན) (1)ཏོ། 盆的异名。(2)པདྨ་ཅན་གྱི་ཆུལ། 莲湖、藕塘、荷池的异名。

ཆུ་ཁི་ཟྭབ་པ། (མངོན) ནོར་ལྷ་ཚེམ་ལ། 水仙。瞻巴拉财神的异名。

ཆུ་ཁི་སྣང་བ། (མངོན) སྐེན་བུ་བད་པ། 水中明。蚂蟥的异名。

ཆུ་ཁི་སྤྲེའུ། (མངོན) སྤྲེ། 水猴。猢的异名。

ཆུ་ཁི་འཕྲལ་འཁོར། ཆུ་ཁི་ཁ་ནོག་དུ་ལུས་བཅེད་པའམ་ཆུ་བཞིལ་སྟོད་དུ་ཐུག་ཏེ་དུག་ཆུ་ཁ་སོགས་ཀྱི་ཉང་ཚན་ཞིག 水疗法。用冷水淋浴或浸浴以治疗胆病之法。

ཆུ་ཁི་དབང་ཕྱུ། (མངོན) ངཀྲ་ལ། 水之主。财神的异名。

ཆུ་ཁི་ཆ་ཤ་མ། (མངོན) བད་མའི་ཙ་བ། 水刺。藕的异名。

ཆུ་ཁི་འཇིམ་དཀར། (མངོན) ཆུའི་ཕུ་བ། 水笑颜。水中泡沫的异名。

ཆུ་ཤིང་བཟོས་པ། (མངོན) སྒེག། 水之坐骑。云的异名。

ཆུ་ཤིང་གོང་ཁེ། (མངོན) གྲུ། 水之车。船的异名。

ཆུ་ཁྲུངས། ཆུ་འགྲོ་སའི་ཡུངས་པ། 水渠，渠道。

ཆུ་རྩ། (1)ཆུ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་རྩ་བ། 水堤。池沼周围或江河两岸拦水堤岸。(2)ཆུ་རྩ་ཚ་དང་དོན་གཅིག

ཆུ་རྣ་ཚ། ལྷགས་ཐང་ཕྱུ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཆུ་གསོག་སྣོད། 水瓮，水缸。金属或陶器制成的盛水大缸，一般有盖。

ཆུ་རྟགས། ཆུ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་སམ་རྩི་བ། 河堤，水坝。拦河堤坝。

ཆུ་རྟགས་འུ་ལག ཐེར་ཆུ་རྟགས་རྒྱག་མཁན་ཀྱི་འུལ་མི་གཏོང་དགོས་པའི་ཁྲལ་ཞེས 河堤乌拉。旧时，为领主修筑河堤的力役。

ཆུ་རང་འཁྲུལ། མ་བསྒུལ་དང་ལེན་ཀྱི་དབེ། 冷水自沸。意谓自愿、主动：ཆུ་རང་འཁྲུལ་ཕྱང་རང་འགུལ་ཀྱིས་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་བ། 象冷水自沸一样，主动服务。

ཆུ་རབ། གཙང་ཐི་འཕྲེད་ལ་བཏུལ་ནས་འགྲོ་སའི་རབ་ལས། 浅滩。可徒涉渡过的河滩。

ཆུ་རས། ཆུ་ལ་ཞུགས་སྐབས་གྲོན་ཆུའི་སྐྱེད་གཡོགས། 游泳裙裤。泅水时所着短裙。

ཆུ་རིགས་བདུན། བདུང་བའི་ཆུ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་བདུན་ཏེ། ཆར་ཆུ་དང་། གངས་ཆུ། ཆུ་ཀླུང་གི་ཆུ། ཆུ་མིག་གི་ཆུ། ཁྲོན་པའི་ཆུ། བ་ན་ཅན་གྱི་ཆུ། ཤིང་གི་རྩ་བ་ལས་འབབ་པའི་ཆུ་བཅས་སོ། 七种水。七种饮用水：雨水、雪水、河水、泉水、井水、咸水、树根水。

ཆུ་རིས། ཆུའི་གཉེར་མ། 水纹，水面皱纹。

ཆུ་རིས་མ། (1)གོས་ཆེན་ཆུ་རིས་ཅན། 水纹缎。(2)ཁ་བཏགས་རྒྱབ་ཏེ་ཆུ་རིས་མ། 水纹素喜哈达。未上浆粉的丝质小哈达。

ཆུ་ཀུག་ཐུལ་ལག ཇི་སྲིད་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར། ཀུ་རྡེས་སྟོམས། རྩ་བ་ཚས་འབབ་ཀྱི་ཅད་ཆུ་རྐྱས་ལ་ཞུགས་པ་དང་། དེ་ཆུ་འགོགས་པ་ལ་ཚན། 水葫芦，鱼蛋草。毛茛科药用草本植物名。味甘，性平，治家皮病入侵筋络及小便癃闭。

ཆུ་རྙོག། ཀུ་བོད་དམ་ཆུ་ཚོག 山洪。

ཆུ་རྨངས། ཆུ་རྩེས་བའི་རྨངས་པ། 水蒸气。

ཆུ་རླབས། ཆུའི་ཅ་རླབས། 水波，波浪。མིང་གི་རྗེས་གྱངས་ལ་ཆུའི་ཅ་རླབས་དང་། གཉེར་མ། སཚང་གཙོ། རླབས་བཅས་སོ།

ཆུ་ལ་གར་སྐེག། (མངོན) ཐུ་ངན་ཤེད་ཀྱི་ཤིང་། 水中戏。无忧树的异名。

ཆུ་ལ་གནས། (མངོན) རོང་ལྷ་ཇམ་ལ། 水中居。瞻巴拉财神的异名。

ཆུ་ལག ཆུ་བོ་ནས་ཀ་ཀྱས་བའི་ཆུ་ཕྲན། 支流，小溪。

ཆུ་ལམ། (1)གཅིན་ལས། 尿道。(2)ཆུ་འཕྲེའི་ལས། 河道，下水道：གོང་ཁྱེར་ནང་ཆི་ས་ཅོག་ཆུ་ལས་བཤང་ཞིན་པ། 已经疏通了市区下水道。

ཆུ་ལས་སྐྱེས། (མངོན) ཟླ་བ། 水生。月亮的异名。

ཆུ་ལས་འབར། (མངོན) ནམ་མཁའི་ཐོག་གསར་གནམ་ལྷགས། 从水中燃烧。譬喻的异名。

ཆུ་ལྷད། ཆུ་དང་ལྷད། 水和肥料。

ཆུ་ལྷམས། དང་བྱང་གི་ཆུ་ཚན་ནམ་བདུད་རྩི་ལྷའི་སྐུན་གྱི་ལུགས་ལྟ་བུའི་ནང་ཁྲུགས་ནས། ཡན་ལག་ཁ་རིམས་སོགས་ལ་ཚན་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེག 蒸浴法。在天然温泉或五种甘露汤药中熏蒸浸浴以治手足残废僵直之法。

ཆུ་ཤོ། (1)ཆུ་རྩའི་ཤ་མ། ཐ་མག་གི་ཚབ་ཏུ་གཏོང་ཐུབ་ཡོད། 亚大黄叶。可作烟草代替品。

(2)ཆུ་རྩའི་ཤ་མ་སྟེ། རོ་སྐྱུར། ནུས་པས་ཆུ་གསོ་བ་དང་། ཚངས་མས་བད་ཀན་སེལ་ཞིང་དང་གཉིད་པར་ཟེད། 大黄叶子。蓼科亚大黄的叶。味酸，疗伤口，作菜食能治痰分病、开胃口。

ཆུ་ཤོག ཀ་ཅད་དམ་ཐྱོ་བྱང་དུ་ཆུས་ བའི་ཆུ་ཆེན་པོ། 洪水，ཆུ་ཤོག་གང་སར་ཁྱུག་པ། 洪水泛滥。

ཆུ་ཤིན། (1)ཆུ་རྟགས། 水堤。(2)རམ་པ། 桥，桥梁。

ཆུ་ཤའི་ཧོགས། སྟོ་ཞིག 薯蓣。一种食用植物，可入药。

ཆུ་ཤིང་། འབྲས་བུ་ཐེངས་གཅིག་ཟོས་ རྗེས་སམས་བའི་ཤིང་ཞིག 巴蕉。结一次果后即会枯萎的一种植物。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀྱང་བའི་ལྟུག་མ་དང་། ཁྱུང་རྣམས་འཛིན། འཆི་འབྲས་ཅན། ནད་ཀྱི་འབྲས་ཅན། མཛོད་ལྟས། ཤིང་འཛིན་བཅས་སོ།

ཆུ་ཤིང་ཤོམ་བྱ། ཤིང་རིགས་ཤིག 柽柳。土名西河柳。柽柳科植物名。

ཆུ་ཀྱི། (ཁམ) ལུས་ལ་ ཐོན་བའི་ཆུ་གང་ངམ་ཆུ་བྱར། 疱。身上水疱。

ཆུ་ཀྱུགས། ཆུ་ཁྱུན་འབབ་བའི་ཤུགས། 水力，水势；ཆུ་ཤུགས་ཀྱི་འདོན། 水力发电。ཆུ་ཤུགས་ཐོན་ཁུངས། 水力资源。

ཆུ་ཀྱོར། རྩོང་ཞིག ཅད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་ལྷ་ས་ཙོང་ཁྲེར་ཀྱི་ལྷོ་ནུབ་ངོས་སྐྱིད་ཆུ་དང་ ཨར་བྱངས་གཅོང་པོ་གཉིས་འཛོམས་ས་དེར་ཚོད་ཅིང་། རྩོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཞོལ་ཀྲོང་དུ་ཚོད། 曲水。旧名卓可嘎子。县名。在西藏自治区拉萨市西南，拉萨河和雅鲁藏布江在境内汇合。县人民政府驻雪村。

ཆུ་ཀྱལ། ཆུ་བབ་བའི་ཤུལ། 枯水沟。水流过的干涸河道。

ཆུ་ཀེལ། རྡོ་ལས་བྱང་བའི་དྭངས་ཀེལ། 水晶。一种透明的矿石。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྣོན་བྱ་དགར་བོ་དང་། འབྱས་ནས་འཛག ཚན་ཉིག། མིག་ལ་ཕན། ཐུ་བའི་རོན་བྱ། བསིལ་བའི་ཚངས་ལྡན་བཅས་སོ།

ཆུ་ཀེལ་དཀར་བོ་བོ། (མངོན) ཟླ་བ། 水晶王。月亮的异名。

ཆུ་ཀོ། སྟོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རོ་སྐྱུར། ཁུ་རྗེས་བསིལ། ནུས་པས་ཆུ་ཚད་དང་། ཞེས་ཆིག་བའི་ཆའི་ཚ་དབལ་སོགས་འཇོམས། 鹿衔草。蓼科药用植物名。味酸，性凉，功能治疮疡热毒及汤火烧伤等。

ཆུ་ཀྱ། ཀ་ཅད་དེ་ཁྱོ་བྱང་རྟོལ་བའི་ཆུ་དྭག་པོ། 洪水。暴涨的大水。

ཆུ་གཅིས། ཆུ་འདབས་སས་ཆུ་མཇུག 下游。

ཆུ་གཅོང་། ཆུ་ཚལ་བའི་ས་གཏོང་བྱ། 池沼，水坑。有积水的洼地。

ཆུ་བཀལ། ཆུས་དྲི་མ་བཀྲུས་པ། 涮，漱，荡洗，洗涤。用水洗涮或洗漱。ཤེལ་དམ་ཆུ་བཀལ་བཏང་བ། 洗涤玻璃瓶。དཀར་ཚལ་ཆུ་བཀལ་གཏོང་བ།洗碗。ཁ་ཅོར་ཆུ་བཀལ་ཟེད་པ། 洗涤手巾。

ཆུ་སིང་། ཆུ་ཐུགས་ནས་འཚག་པ། 淘滤，漫洗；འབྲས་ཆུ་སིང་གྲུག་པ། 淘米。ཟེ་མ་ཆུ་སིང་གྲུག་པ། 淘沙。ཆུ་སིང་བྱས་ནས་ལྟད་འདོན་པ། 漫洗以去杂质。

ཆུ་ཀྲུབ་གཏོང་བ། (ཁམ) མི་ སོགས་ ཆུའི་ ནང་དབྱགས་སྐྲུ་གཏོང་བ། 溺水。将头部按压在水中。

ཆུ་ཀེར། ཆོགས་མིག་དང་ཀ་བཀས་བར་སོགས་སུ་གནས་བའི་ཁྲག་གི་སྐྱིགས་མ་དང་། མཁྲིས་བའི་དྲངས་མ་ལས་བྱུང་བའི་མདོག་དམར་ཞེར་ཆུ་ལྟར་ཐ་ལ་འབྱར་བ་གི་ རྟེ་ དང་ ལྟོ་བ་དེ་ལ་ཟེར་ཏེ། དེ་འཕེལ་ཟད་དུ་ཕྱིར་ན་ཆུ་ཞེར་ཀྱི་ནད་

ད་འགྱུར་བ་ཡིན། 黄水。存留于关节、眼部及皮肉间之血液沉淀与胆汁精华所生赤黄色稀薄粘液。此量过多过少均转成黄水病。

ཆུ་སེར་དཀར་ཅོ། བད་ཀྲུང་གང་བ་ཤས་ཆེ་བའི་ཆུ་སེར་གྱི་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སྐུ་ལྟས་ཁེལ་ཟབ་ཁམས་མཚམས་བྱེ་བ་དང་། བཤས་བའི་སྐྱེ་ཐུ་སོར་ལྟ་བུ་ལ་འབྱུང་བ་ཞིག 良性黄水。痰、风、寒邪偏重的黄水病。症见遍身发痒、关节弛散、皮肤多生疮疖水疱之象。

ཆུ་སེར་སྐྱ་ཚབ། སྐུ་ཤའ་རིགས་ལྟའི་ནང་ཚན་ཆུ་སེར་ཤས་ཆེ་བའི་སྐུ་ཚབ་སྟེ། ནད་རྟགས་སྐུ་ལྟས་གསོལ་ཁེང་པཱས་ཐ་སྐྱག་ལང་བ་ཞིག 黄水肿。五类肿病中黄水偏重之病。症见身体震颤、皮肤发痒。

ཆུ་སེར་གཙིང་རྩ། ཤང་ཚིགས་ནས་ངར་གདོང་རོས་སུ་ཚུན་དོ་གཞལ་བའི་སར་ཡོད་བའི་གཅིར་ཆུ་ཁྲིག་སྟེ། དེ་གཅིར་ན་ཆུ་སེར་ཤྲི་ནད་དང་། བཤས་ནད་ཐ་སྐྱག ཆ་ཁྲན་སོགས་ལ་ཐན། 黄水脉。自踝关节沿胫骨上行二寸处所得剖刺脉。剖此放血，可治黄水病、发痒、顽疮等皮肤病症。

ཆུ་སེར་ཚག་ཅོ། ཆུ་ སེར་དཀར་ནག་ཤྲི་ནད་གཉིས་ལས་ཁྲག་མཁྲིས་ཤས་ཆེ་བའི་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སྐུ་བཤས་མདོག་ནག་ལ་ཐ་སྐྱག་ལང་བ་དང་། སྐུ་དང་སྐར་ཁྲིན་ཅི་བ། ཚབས་ཆེ་བ་མཇེ་ནད་དུ་འགྱུར་བའང་གསུངས། 恶性黄水。良性和恶性黄水病二者中，胆及血分偏重之病。症见肤色发黑、身痒、发和须眉脱落，严重者亦可转成麻风。

ཆུ་སེར་གཡབ་ཁྲང་། ལག་ངར་རྒྱབ་སྐྱེས་ནས་རྒྱང་དུ་ཕྱེས་ བའི་ཡལ་ གཡ་ གཉིས་ བའི་ གཅིར་ ཆུ་ཁྲིག་སྟེ། དེ་གཅིར་ན་ཆུ་སེར་ཤྲི་ནད་དང་། བཤད་ནད་ཐ་སྐྱག་ཀྱི་རིགས། 从手臂外侧向旁面分出的第二分支灸脉。灸此可治黄水、皮肤发痒和口唇病等。

ཆུ་སྣོ། (1)མཁ་མཇའི་གཅིན་ལས་ཀྱི་ཆུ་ མེ། 尿道。男女输尿管下口。(2)ལྟེ་བའི་འོག་ཚམ་ཀྱི་ཉེ་འཁོར། 丹田。脐下不远处。

ཆུ་མོགས་ཀྱི་ཉེ་ཚན་བཅུ། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དཀྱུ་བཅུའི་ནང་གསེས། བཅུ་ཚན་ལྷ་པ་ཆུ་དང་སོགས་ཀྱི་ཉེ་ཚན་ལ། སྐྱ་ཆགས་ལྷག་པའི་ཆུ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕུང་བྱེད་དང་། ཉལ་བ་ བྱེད་པའི་ ཁྱིམ་དུ་ གནས་པའི་ལྷུང་ བྱེད་དང་། ཉལ་བ་ བྱེད་པའི་ ཁྱིམ་དུ་ འགྲེང་ བའི་ ལྷུང་ བྱེད་དང་། གཅེར་བུ་པ་ལ་ཟས་སྦྱིན་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། དམག་ལ་ལྟ་བའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། དམག་གི་ནང་དུ་གནས་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། དམག་གི་རྩ་བཀོད་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། བདེག་པའི་ ལྷུང་བྱེད་དང་། བདེག་པར་གཟས་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་། གནས་ངན་ལེན་འཆབ་པའི་ལྷུང་བྱེད་དེ་བཅུའོ། 水等十堕。九十单堕中之第五组，有关饮水及其他共十戒：饮用有虫水、强坐食家、强立食家、授食裸体者、往观军、军中过宿、整军、打比丘、拟打和覆藏粗重罪。

ཆུ་ཐུང་། ཆུ་ཚོད་ཅ་དྲག་རྩེར་ཕྱི་བའི་ཚ་རེ་ལ་ཆུ་ཐུང་། ཆུ་ཐུང་ རེར་ དཀྱུ་གསུམ་ དྲུག 漏分。简称分。一漏刻或一弧刻都等于六十漏分，一漏分等于六息。

ཆུ་ཕྱེམ། སྐྱ་ཚགས་ཐུམ་གྱི་ཆེ་བཀུ་ཅིག 水獭。

ཆུ་ཕྱི། གཅིན་པ་ཐུང་དུ་ཙམ་ལས་ མི་ འབབ་ བར་ གྱུར་བའི་དོན། 小便不利。小便量减少。

ཆུ་ཕྱིམ། 〈མཁོར〉 ཆུ་མཚོ་ཆེན་བའི་ཆུ་ཕྱིན། 鲸鱼，巨鳌。传说中海里的大鳌鱼。梵音译作摩羯。摩羯，亦作摩伽罗。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་འཇོམས་དང་། ཆུ་མཚོའི་ཁམ་ཁས་ཅན། རྐུའི་ཕྱིན་པ། ཐ་ཀྲ། འཇིན་ཁྲི། རམ་ཕྱིའི་མེ་ཅན་བཅམ་སྐེ།

ཆུ་སྐིན་ཁྲིམས། ཁྲིམ་བཅུ་པ། ཁྲིམ་ཞག་ཉི་བདར་སྣང་གནས་ཉི་ཤུ་དང་ཆུ་ཚོད་བཅོ་ལྔ་ཤར་སྐབས་ཉི་མ་ཆུ་སྐིན་ཁྲིམ་ལ་གནས། མིང་དོན་ཁྲིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ན་གསལ། 水兽宫，摩羯宫。十二宫的第十宫。按宫日计算的太阳平行度从第二十宿的15度起入摩羯宫。

ཆུ་སྐིན་ཁྲིམ་ཅན། ཉི་མ་ཆུ་སྐིན་ཁྲིམ་དུ་རྒྱབས་དུས་ཏེ་ཅོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 太阳入至摩羯宫之月，藏历十二月。

ཆུ་སྐིན་ཀྱི་སྐྱེ་བ། སྐྱོན་ཟླ་བ་ལ་རྡོ་རྗེ་མགའ་འགྲིལ་རྒྱུད་སོགས་ལས་ཆུ་སྐིན་ཀྱི་ཟླ་བ་ཞེད། 摩羯月，心宿月。《金刚空行诅特罗》中，称心宿月为摩羯月。

ཆུ་སྐིན་མགོ། གཏུག་ལག་ཁང་གི་ཆུ་ཤིབས་རྒྱང་ཀྱེ། 鳌头。宫殿和寺庙等建筑的歇山式金瓦殿屋顶四角上所嵌装饰品。

ཆུ་སྐིན་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) (1)ཆུ་གཏེར་ཏེ་ཆུ་མཚོ། 海的异名。(2)འདོད་བའི་ལྷ། 欲天、欲界天的异名。

ཆུ་སྐིན་རྒྱལ་མཚན་ཅན། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 海的异名。(2)བདུད་དཔའ་རབ་དབང་ཕྱག་གི་མིང་། 他化自在天子魔异名。

ཆུ་སྐིན་བདག (མངོན) ཆུ་མཚོ། 鲸鱼主。海的异名。

ཆུ་སྐིན་ཁྲངས་ཨོ། སྐོག་ཅགས་སྐྱེན་ཀྱི་དང་ཚན་དག་ཁང་ཟེར་བའི་ཉ་ཁྲབ་ཅན་ཀྱི་ཕྱི་སྐོགས་ཤེན་ཨ་ལུ་བྱ་དཔེ་མིང་སྟེ། དུས་བས་དུས་པ་ལ་ཞུགས་བའི་ཚ་བ་ཞེལ། 鲛鲤爪。穿山甲别名。鲛鲤外皮如指甲状的鳞片，人药能治热毒入骨。

ཆུ་སྐིན་བཟློང་གནས། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 鲸生处。海的异名。

ཆུ་སྐིན་གཤེད། (མངོན) དྲང་སྟེ། 鲸鱼敌。海螺的异名。

ཆུ་སྐྱེབ། ཉི་མ་མི་ཐག་བའི་སྐྱེ་ཕ་དེའི་ཐུག་གས། 河阴，山阴。河流的南岸和山岭的北面。

ཆུ་སྐྱེལ། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 积水。海的异名。

ཆུ་སྐྱེལ། ཆུ་འཕྱམ། 岸边，河畔；དེའི་ནུབ་མོ་ཆུ་སྐྱེལ་ཞིག་ཏུ་གང་བྱང་བཏབ་བཏབ་ནས་བཞུགས། 是夜，宿营于河岸。

ཆུ་སྐྱང་། ཆུ་ཆྱག་སྟོན། 盛水浅锅。高边承水盘。

ཆུ་སྐྱེ། ཆུ་སྐྱིང་། 小岛。

ཆུ་སྐྱེབ། ཆུ་ཐུབ་བའི་ཐུང་བ། 雨蓬，防水毡衣。

ཆུ་གཤུམ། རྩང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཞུ་ཆུང་དང་ཡར་ལྷུང་སྐབས་གཅང་བའི་ཟོམ་ རྩང་མེ་དམངས་སྐྱིད་གཞུང་དེ་ཞེ་ལྷ་རྩི་རྫ་ཡོད། 曲松。县名。原名拉加里，在西藏自治区南部雅鲁藏布江南岸，县人民政府驻拉加里。

ཆུ་བསྣག་ཁ། (1)རྩིང་སོག་ས་ཆུ་བཀྱི་ལ་བ། 积水。储水池塘中。(2)ཁོག་ཆུ་བསྣག་བའི་ནད། 腹水。体内积水所致疾病。

ཆུ་བསངས། ཆུ་བོའི་ཁར་གཏོང་བའི་བསངས། 水香。在河边燃起的祭神柴烟。

ཆུ་བཞིང་། ཆུ་སིང་དང་འདྲ།

ཆུ་ཟླ། (1)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 水天佛，和楼那佛。(2)རྒྱབ་ཀྱི་ཐྲོག་སྐྱོང་། 水神。西方护方神。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཆོག་སྟྲིན་དང་། ཉེ་བཅུ་པ། ཆུ་སྐྱེས་དབང་པོ། ཆུ་བདག མཆོག་ཟེམས། ཐགས་པ་ཅན། རྒྱབ་ཀྱི་ཐྲོག་སྐྱོང་། ཉ་མིན་ཉ་བཅས་སོ།

ཆུ་ཟླ་མོ། སྐང་མ་མོན་ཀུ། 宴宿。

ཆུ་ཟླམ། ཆུས་མི་ཁོད་བའི་ཉམ། 雨鞋。不浸水的鞋靴。

ཆུ་ཟླའི་ཐྲོག་གས། རྒྱབ་ཐྲོག་གས། 西方，西面。

ཆུ་ཟླའི་བྱ། (མངོན) སྐར་མ་རི་ཉི། 水神之子。太白金星的异名。

ཆུ་ཟླག འབྲུང་བཞིའི་ནོ་ནས་ཐྲོག་རིགས་ལ་བཞིར་

དཀྲི་བའི་ནང་ཚན་མེས་ཆིག་པ་ཕྱང་ཁྱི་ཐོར་པ་དེ་མ་འབྱུང་བ་ཞེག་ 水疗。疔疮依四大种分为四类中之水疗，丘疹之状如烧伤的水疱者。

ཆུག་ ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཇུག་པའི་སྐལ་ཆིག

ཆུང་ཀུས། ཆེ་བ་མིན་པ་ཆུང་ཆུང་གི་རིགས་སམ་ཀུས། 小者，不高不大一类：མི་སྐྱ་ཆུང་ཀུས། 小人物。ཕྲུ་གུ་ཆུང་ཀུས། 幼小儿童。ཐེགས་ཐོབ་ཆུང་ཀུས། 低薪层。

ཆུང་ཁྱོགས། ཆུང་དུས་ནས་འཁྱོགས་པའི་ཁྱོགས་པ། 儿时朋友，总角之交。幼时结交的朋友。

ཆུང་ཁྱོགས་མ། གཞོན་ནུའི་རྩེ་ཁྱོགས་ཐུབ་མེད། 儿时女友。幼时一同游玩的女朋友。

ཆུང་ངུ། ཤེན་དུ་ཆུང་ཆུང་། 最小，极少，劣：སྐད་ཆུང་ངུ། 小声。སྐྱོན་ཆ་ཆུང་ངུ། 小缺点。སྙིང་སྟོབས་ཆུང་ངུ། 胆小。ཁོ་དང་ང་ཆུང་ངུ་ནས་མཛའ་བ། 我和他从小时就要好。

ཆུང་རེ། ཆུང་དུའི་ཐུགས། 微小，渺小，轻微：དཀའ་ངལ་ཆུང་རེའི་ངང་ནས་ལས་ཀ་མང་པོ་ཚར་བ། 不费气力地完成了很多工作。

ཆུང་ཆུང་། ཤེན་དུ་ཆུང་བ། 小小，轻微：ཕྲུ་ཕྲུག་ཆུང་ཆུང་། 小孩子。ལས་དོན་ཆུང་ཆུང་། 小事。

ཆུང་ཆེས་པ། ཀ་ཅང་ཆུང་དྲགས་པ། 太小，过分小了：ཁང་པ་ཀ་ཅང་ཆུང་ཆེས་པ། 房屋太小。ན་ཚོད་ཆུང་ཆེས་པ། 年龄太小。སྟོབས་ཤུགས་ཆུང་ཆེས་པ། 力量太弱。

ཆུང་ཐུམ། ཕྲུ་དང་ཕྲུ་མེད་ཤོ་ན་ཆུང་དུས་ནས་པ་མས་བསྒྲིགས་པའི་ཐོག་དེག། 童婚，童年婚约。父母为幼童包办的婚约：ཕྲུ་ཕྲུག་ཏོ་མོ་ཆུང་ཐོག་སྒྲིག་པ། 给童年子女缔结婚约。

ཆུང་ཐུ། ཆུང་ཤོས་དང་། ཐ་མའམ་རྗེས་མ། 最小，极小，最末：ཕྲུ་གུ་ཆུང་ཐ་ཅི་མཚོ་འདོན་ཕྱིད་པ། 抚育少子成长。སྒེག་ཆུང་ཐུ། 最小的弟弟。

ཆུང་ཉུག (རྟེང་) ཆུང་བའམ་ཆུང་ཤོས། 小，最小。

ཆུང་འཕྲུས། ཤོ་ན་ཆུང་དུས་ནས་ཐབ་ཚུན་འཕྲུས་ཏེ་བཟོས་པའི་བཅའ་ཚང་། 结发夫妻。幼年熟识而联姻者。

ཆུང་བ། 形容词。(1)ཆེ་བའི་ཚོད་གཞལ་ཏེ་རིས་ཅན་ཕྱི་ཚད་མ་ཤོས་ཅ་མེ། 小。大之反。不及一般的标准者：སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ། 小学。ཤོ་ན་ཆུང་བ། 年少。ཁྱེའུ་ཆུ་ཆུང་བ། 规模小。(2)རྒྱང་བ་རྒྱུ་རིས་ཅན་ཕྱི་འབོར་ཚད་མ་ཤོས་ཅ་མེ། 少。多之反。不及一般的数量者：འབོར་གངས་ཆུང་བ། 少量。(3)ཞན་པ། 微弱。强之反：འཕོས་བཞག་ཆུང་བ། 才能薄弱。ཚར་བ་ཆུང་བ། 微雨。(4)དམན་པ། 下劣。优越之反：སྐྱེས་བུ་ཆུང་བ། 下等士夫。གོ་གནས་ཆུང་བ། 地位低下。

ཆུང་མ། 名词。(1)ཁྱོ་ག་ཡོད་པའི་བུད་མེད། 妻。有夫之妇。(2)ཁྱིམ་འཛིན་མཁན། 主妇，女当家人：ཆུང་མ་མ་བཟུངས་པ། 妻不贞良。ཆུང་མའི་སྤུན། 妻之弟兄姐妹。(3)ཁྱོ་ག་གཅིག་ལ་སྐྱེ་དམན་ཏན་གཞོན་གཅིག་གཉིས་ཡོད་པའི་གཞོན་པ། 妾。小老婆。

ཆུང་འཛིམ། ཉི་ཟླའི་ཚ་ཆུང་ངུ་ཞེག་སྐྱ་གཅན་ཤྲིས་འཛིན་ཆུས། 微食。小部分日月食。

ཆུང་ཞེལ། (རྟེང་) དམན་པའམ་ཚ་རབས། 小贱，下流。

ཆུང་ཤ། རུ་ལུག་སོགས་ཕྱུགས་རིགས་ཆུང་གྱི་ཤ། 小牲畜肉。绵羊、山羊等小牲畜肉。

ཆུང་ས་བ། ཆུང་ཅམ། 相当小，够小，གཞོན་ཀུ་གཟུགས་བོང་ཆུང་ས་བ་ཞེག 一个小个子年轻人。

ཆང་གྲི། ཕྱིས་པ་ཆང་དུ་ནས་འཆི་བར་བྱེད་པའི་གདོན་ནམ་གྲི། 夭折鬼。使小儿夭折的厉鬼。

ཆད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཆུད་པ། 没入，陷入，进入；གཉའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་གི་འོག་ཏུ་ཆུད་པ། 遭受压迫剥削。དམག་གྲས་སུ་ཆུད་པ། 参军。གླ་ལ་དུ་ཆུད་པ། 入流。(2)རྟོགས་པའམ་ཤེས་པ། 明白，了解，理会：གནད་དོན་ཚང་མ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 一切问题，全部了然。དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་དཀའ་བ། 实际情况，难于理会。(3)སོང་པ། 容纳，盛受，装放：ཤོག་སྐམ་འདིའི་ནང་དུ་ཚང་མ་ཆུད་པ། 这个纸箱里都可以盛下。གྲུ་གཟིངས་ནང་དུ་མ་ཆུད་པ། 船里容纳不了。❷(སྡེ་ཚན) ཞིང་པ། 农民，庄稼人。

ཆད་འཇའ་བ། ཆད་གཅོད་པ་དང་དོན་གཅིག

ཆད་འཇའ་བའི་མཚན་མ། འཆི་ལྟས། 死兆。

ཆད་ཟ་བ། དོན་མེད་འགྲོ་བཞུགས་ཏུ་འགྱུར་བ། 浪费，虚耗，空耗。旧译失坏：དངོས་པོ་ཆུད་ཟ་བ། 浪费物资。རེ་བ་ཆུད་ཟ་བ། 辜负希望。ཁང་བར་ཁུ་མར་སྐད་བ་དེ། ཁུ་སྐམ་ཆད་དུ་ཟ་བ་ཡིན། 给瞎子点灯白费油。

ཆད་གཅོད་པ། འགྲོ་བཞུགས། 浪费，虚耗，空耗：དུས་ཚོད་ཆད་གཅོད་པ་མི་ལེགས། 不该浪费时光。གཞུང་གི་ཏུ་དངོས་རྫས་ཆད་མི་གཅོད་པ་བྱེད་དགོས། 要求不浪费国家的财物。

ཆད་གཙོན་པ། འགྲོ་བཞུགས་དུ་སོང་བ། 糟蹋，消耗，耗损：བཞའ་ཚན་ཚིག་བས་དངོས་རིགས་ཆད་གཙོན་གསོན་པ། 由于受潮，物资被糟蹋了。སད་ཞེར་བཙའ་ཐབ་བཅས་བྱུང་ནས་ཤེ་རྐ་ཆད་གསོན་པ། 出现霜冻、冰雹、禾锈病和旱灾，致使庄稼遭受损失。

ཆན། འཇུག་པའི་སྒྲུལ་ཚིག

ཆན་ཐག ཆག་ལག་དང་འབྲ།

ཆན་ཐག་ཏོག་ཆ། (ཕལ) བཙས་མ་བཅས་ཏེ་ཚང་མས་ཀུན་ཁྱབ་ཆེ་བ་ཆགས་ཚུལ། 捆把。刈割庄稼，捆扎成把子。

ཆན་པ། འཆུན་པའི་འདུས་པ།

ཆན་པོ། ཚག་པའམ་བམ་པོ། 名词。捆，把，束：ཨ་རྐ་གི་ཆུན་པོ། 花束。རྩྭའི་ཆུན་པོ། 草捆。ས་རྐ་གི་ཆུན་པོ། 禾束。ཨ་ཤིང་གི་ཆུན་པོ། 柴捆。བཙོང་གི་ཆུན་པོ། 成把的葱。

ཆན་ཟིག ཆུན་པོ་དང་འབྲ།

ཆན་མ། བཟའ་རྒྱ་བྱད་ཤེད་གཤོག་ཙོད་པའི་ནང་ནས་གཙོན་པ། 名词。妾，小老婆。

ཆན་མཛེས་ཅན། (ཚངས) ཐུགས་གི་ཤིང་། 美束者。闪电的异名。

ཆན་ལག གཤེར་ཀྱི་གཙུག་ལྟུང་ཅེས་པའི་ཐ་ཤྲིག 金冠鸟，金顶鸟，鸊鹈，鸬鹚。

ཆབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) མཐའ་ཕྱིན་པར་རྟོགས་པའམ་ཤེས་པ། 精通，通达，彻底了解；ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 通晓。བྱང་ཆུབ་པ། 熟练。གཏིང་ཟབ་དུ་ཆུད་པ། 深刻了解。དམག་རྩལ་ཁོག་དུ་ཆུད་པ། 深通战略。

ཆབས། འཇུམ་པའི་སྒྲུལ་ཚིག

ཆབས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁག་འཕྱམས་པ། 慑服，畏葸，退缩：འཇིགས་ཆབས། 恐怖。འདབ་ཆབས་པ། 战栗。

ཆབས་ལས་པ། (སྡེ་ཚན) (1)འདོད་པ་དང་། ཆགས་པ། 贪爱，贪恋。(2)བསྡུས་པ། 收拢，聚集。

ཆའི་དཀྱིལ་འཁོར། མངོན་པ་མཛོད་ལས་བཤད་པ་ལྟར་ཆུ་ཚོ་ཀུན་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྟེང་དུ་ནམ་མཁའ་ལ་སྤྲིན་གཞེར་གྱི་སྟེང་པོ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་

འཁྲིགས་པ་ལས་ཆད་ཀྱི་རླུང་ཚོ་མང་པོར་བཅས་པ་ལས་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆགས་ཏེ་ཇམས་སུ་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ཚོད་པའོ། 水轮。《俱舍论》说此世界底层风轮之上，空中弥漫金精云，降雨多年，积成水轮，深达一百一十二万由旬。

ཆུའི་འཕྲེ་ཤིང་། (ཨངོན) ཆུའི་ཅ་ཆས་པ། 水之藤。波浪的异名。

ཆུའི་གད་ཚོ། (ཨངོན) ཆུའི་ཕུ་བ། 水笑。水泡的异名。

ཆུའི་ཐྲེལ་མ། ནད་པའི་དྲི་ཆུར་བཏགས་སྐབས་གཅིན་པའི་ཁར་ཆགས་པའི་འོ་མའི་ཀ་ཐྲེལ་དང་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་ཞེག་སྟེ། ཀ་དོག་དང་། སྦག་མཐུག་སྡུ་ཚགས་འབྱུང་བ་ཞེག 尿膜，尿上凝皮。检查病人小便时，浮于小便表面、状如乳汁凝皮的薄膜，依其种种不同的颜色和厚薄以诊断病症。

ཆུའི་ཕྱང་བོ། (ཨངོན) ཆུ་མཚོ། 水蕴。海的异名。

ཆུའི་དུད་ཤིང་ཅན། (ཨངོན) ཚོད་མ་ཁའི་མེ། 水之薪。马面火的异名。

ཆུའི་ཇི་བ། (ཨངོན) སྤགས། 水鼠。獭的异名。

ཆུའི་ཞལ་ཀུ། (ཨངོན) ཆུའི་དོ་དམ་པ། 水之侍者。管水者的异名。

ཆུའི་ཐལ་གས་མ། (ཨངོན) ཆར་ཐིལ། 水尘。雨点的异名。

ཆུའི་རོ། (ཨངོན) ཚྭ། 水之味。盐的异名。

ཆུའི་ཡང་ཙྪེ། (ཨངོན) མེ་ཏོག་བདུད་མ། 水之韶华。莲花的异名。

ཆུའི་ལ་བོན། (ཨངོན) ཆར་པ། 水之种子。雨的异名。

ཆུའི་ཐྲི་ཤ་བའི་ཏོང་ཁྲལ། (ཨངོན) ཆུ་མཚོ། 鲸鱼城。海的异名。

ཆུའི་ཚྭ་ཙོ། (ཨངོན) སྤགས། 水瞰。獭的异名。

ཆུང། གཅུང་པ་དང་འདྲུ་བའི་སྐལ་ཆེག

ཆུང་སྐྱེགས། (ཨངོན) (1)ཆུ་བྱི། 水鸟的异名。(2)ཨུཏྤལ་དཀར་པོ། 白莲的异名。

ཆུང་ཆུང། (ཨུལ) རི་འབག་རྒྱུ་བའི་སྐྱུང་ཟས་སྔོང་ཆུང་ཞེག 鲜头黄根。一种野生的具酸味的植物茎，可食。

ཆུང་འཇུག (ཨངོན) ཆུ་བྱི། 入水。水鸟的异名。

ཆུང་ཀུན། (ཨངོན) ཉི། 水中卧。鱼的异名。

ཆུང་འདྲེས། (ཨངོན) ཨ་རྭ། 惯于水。水牛的异名。

ཆུང་སྐྱིངས། (རྒྱང) ཆུང་ཐུབ་པའམ། བྱིངས་པ། 沉没，沉水。

ཆུང་བ། (ཨུལ) གོང་བ། 容纳，盛放；སྐམ་ཁུག་པ་ཆེ་བས་ཅ་ལག་ཐམས་ཅད་ཆུང་བ། 箱子容量很大，一切东西都盛放得下。

ཆུང་མི་ལྡུང་། (ཨངོན) ལྷོད་ཤིང་། 不沉水。树的异名。

ཆུང་རྒྱ་བའི་ལྷང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་བ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གཅིས། རྩོད་བག་གི་བསམ་པས་ལུས་ཐུན་རྒྱ་བའི་ཆུ་ལ་རྩེ་བའོ། 戏水。九十单堕之一。律经中说比丘以嬉笑心在深没半身之水中嬉戏，即犯堕罪。

ཆུང་འཇུལ། (ཨངོན) སྤགས། 潜水者。水獭的异名。

ཆུང་ཇིང་བ། དགུས་ཐུ་རིང་བ། 长度不短。

ཆུལ། ❶འཆུ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)ཐབས་ཆུལ་ཏེ་རྩལ་དང་དོན་གཅིག 办法，谋略，计策。与རྩལ་字同义；དམག་ཆུལ། 战略。ཚོང་ཆུལ། 生意经。འཚོ་ཆུལ། 生路，生活出路。རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་ཆུལ། 自利利人之道。(2)(ཐུ) དབྱི་མཚམས་རེས་ཅན་ཞེག་གི་ནང་ དུ་ ཡོད་ པའི་ས་ཁྱལ། 区。一定界限内的地域。

ཆུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་སྟེམས། རང་ཉིད་ ཡོངས་ སུ་ བསམ་ཡང་མ་བསམ་སྐྱམ་པའི་དབེ། 水淹犹夸游泳能。喻失败不认输。

ཆུལ་འཇིག་པའི་རྟེ་ཚོ། འཇིག་པཀྱལ་གྱི་སྐབས་

སྤུ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ཡན་ལ་ཆུ་འཇིག་མི་འབྱུང་བས་ཆུ་མེ་ཟེར། 水灾顶，第三静虑。坏劫时，第三静虑以上，不再受水灾毁灭，故名为顶。

ཆུས་མི་ཉམས། (མངོན) ནམ་མཁའི་ཐོག 水不能毁。虚空的异名。

ཆུས་མི་འཚུབ། (མངོན) ཉ། 水不能窒息。鱼的异名。

ཆེ་བཀོལ། བར་ཤིང་ཤོ་སྒབས་མི་གཤེ་བར་ཐྲི་ས་སྐྱོང་ཆེ་བ་ཤོ་བྱེད། 铲刀。刻图书木板时，铲去字里行间较大空隙所用雕刀。

ཆེ་ཁ། ཆེ་ཁག་དང་འདྲ།

ཆེ་ཁག ཆེ་གས། 大的，主要的：གོང་ཁྲེང་ཆེ་ཁག 大的城市。ལས་དོན་ཆེ་ཁག 主要的工作。

ཆེ་ཁོག འབྲི་གཡག་མཛོ་བྱང་སོགས་ཕྱུགས་རིའ་ཆེ་གས་ཀྱི་ཤ་ཁོག 大牲畜肉腔。牦牛等的肉腔。

ཆེ་ཀེ་བ། ཆེ་ཀེ་མོ་དང་འདྲ།

ཆེ་ཀེ་རེས། མིའི་མིང་ཀེ་ཚབ། 某人，某某：ཡུལ་ཀ་ཀེ་མོ་ཞེག་ན་གང་ཟག་ཆེ་ཀེ་མོ་ཞེག་གིས་སྒྲུང་བཤད་པ། 某地某人讲故事。

ཆེ་གས། ཆེ་བའི་རིགས། 高尚的，主要的，大的：ཙོན་ཁུག་ཆེ་གས། 本领高强的。ལས་དོན་ཆེ་གས། 重大的事件。གནད་འགག་ཆེ་གས། 紧要关头。

ཆེ་དཀྱུ། ཆེ་གས་ཙོད་ཆད་དང་། མཐོ་བ་ཙོད་ཆད། 全部重要的，一切大的，所有高等的：མི་ཆེ་དཀྱུ། 所有上流人。ལྷ་ཆེ་དཀྱུ། 所有至高天神。དབའ་རིགས་ཆེ་དཀྱུ། 全体高级官吏。སྐྱེ་བོ་ཆེ་དཀྱུ། 所有上层人物。

ཆེ་འཕྱིང་། ཁངས་ཏེགས་ཆེ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 骄傲相，臭架子。大模大样的态度：ཆེ་འཕྱིང་གི་སྟངས་སྐྱོན་པ། 摆架子。

ཆེ་འཕྱོ་ཆུང་འཕྱོ། (1)གང་གྱབ་ཏི་ཙམ། 尽量，尽可能。达到最大限度：ཅ་ལག་རྣམས་སྒམ་ནང་ཆེ་འགྱོ་ཆུང་འགྱོ་བསྡུ་གསོག་ཅིད་པ། 把东西尽量收到箱子里。དེའི་ཆ་ཚོད་གཅིག་པོ་དེ་རིང་སྐོག་གྱབ་མེད་ས་རིས་ཀྱང་ཆེ་འགྱོ་ཆུང་འགྱོ་བྱས་ནས་འདུག་ཚོང་། 这卷书，今天能不能读完虽不一定，但要尽可能多念。(2)གྱབ་ཆོད་ཀྱིས་དབང་ཚད་བྱེད་པ། 尽情欺负：མི་འདི་ཉམ་ཆུང་བའི་གོག་ལ་ཆེ་འགྱོ་ཆུང་ འགྱོ་བྱེད་མཁན་ཞེག་རེད། 这个人对弱者，是要尽情欺负的。

ཆེ་རྒྱུད། རྒྱལ་རིགས་སོགས་ལས་ཆད་པའི་མི་རྒྱུད། 贵胄。王侯等贵族后裔。

ཆེ་ཆུང་། ཆེ་བ་དང་ཆུང་བའི་བསྟུས་ཚོག 高低，大小，轻重：གོ་གནས་ཆེ་ཆུང་། 职位高低。དབང་ཆ་ཆེ་ཆུང་། 权力大小：ཁང་པ་ཆེ་ཆུང་། 房屋宽窄。གྱུར་ཚད་ཆེ་ཆུང་། 速度快慢。བྱས་ཉེས་ཆེ་ཆུང་། 罪恶轻重。དགོན་པ་སྡོག་མེད་ཀྱི་དུང་དེ་ཐུ་ཀུགས་ཆེ་ཆུང་དང་། ཀྲིམ་ཚང་སྡོག་མེད་ཀྱི་འཁྱག་པ་དེ་ཁ་རུལ་ཆེ་ཆུང་། 寺无清规，吹螺一任气大小；家无良范，争吵但凭谁会说。

ཆེ་ཆེ། ཆེ་རིགས་ཟབ་ཆེ་གས། 很大，重大，沉重，严重：དཀའ་ཚགས་ཆེ་ཆེ་འདུ་ཡང་སེལ་གྱབ། 困难似乎很大，但能克服。ལས་འགན་ཆེ་ཆེ་ཆུང་ཆུང་གང་ཡང་འཁྱེར་དགོས། 大大小小的担子，都要担负起来。

ཆེ་ཆེས་པ། ཆེ་དགས་པ། 太过，过分：བསྟོད་ར་གཏོང་ཀུགས་ཆེ་ཆེས་པ། 过奖。ཁད་ཀོ་ཆེ་ཆེས་པ། 过分夸大。

ཆེ་མཆོག ཆེ་བའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། 最胜，殊胜。

ཆེ་བརྗོད། ཆེ་བ་བརྗོད་པའམ། བསྔགས་བརྗོད། 颂扬，赞颂，赞美：ཁོང་གི་ཙོན་ཏན་ལ་ཆེ་བརྗོད་བྱེད་པ། 赞颂他的学问。བྱས་རྗེས་མེད་མཁྱུ་ལ་ཆེ་བརྗོད་མི་བྱེད། 不为无贡献的人唱赞歌。

ཆེ་ཀྱམས། འཕྲོད་ཐམས་ཅེ་ང་ཁུལ་ཕྱི་སྐྱངས་ཀ། 傲气，傲慢，高傲，大模大样，骄傲之相：ཡང་ཁུལ་ཚོང་ཕྱིར་ཆེ་ཐམས་ བྱངས་པ། 为了进步，戒除骄傲。

ཆེ་བསྙེད། ཆེ་བརྗོད་དམ་བསྔགས་བརྗོད། 颂扬，赞颂，赞扬。

ཆེ་ཤག ཆེ་བའམ་ཆེ་ཤོས། 最大，大的：ཁོང་ཕྱི་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་ཐག་དེ་ཨིན། 他是兄弟行中年龄最大的。

ཆེ་ཐབས། ང་ཁུལ་ལས་ཆེ་ཐམས། 骄傲劲儿，傲慢相。

ཆེ་འདོད། (1)ཚོ་གནས་ཆེ་འདོད་བྱེད་པ། 贪图地位，谋求高位。(2)ཆེ་ཐམས་བྱེད་འདོད་པ། 妄自骄傲，自视甚高：ཀུན་དང་མི་མཐུན་པའི་རང་མཐོང་ཆེ་འདོད་བྱེད་པ། 目空一切，妄自尊大。

ཆེ་འཛིན། (1)ཆེ་འདོན་བསྔགས་བརྗོད། 赞颂功德。(2)ཁྲི་འདོན། 就职，上任，登位；ཁྲི་ཁའི་ཆེ་འདོན། 国王登基。

ཆེ་ཕྲ། ཆེ་བ་དང་ཆུང་བའི་བསྡུས་ཚོག 大小，巨细，ལས་དོན་ཆེ་ཕྲ་ཚང་མ་ཐག་གཅོད་དགོས། 事无巨细，皆须断定。

ཆེ་བ། 形容词。(1)ཆུང་བའི་ཚོག་ གྲུགས་ དང་ འཆར་ཅན་ཕྱི་ཚད་ལས་འདས་པ། 大。超过一般的：ཀུས་ཆེ་བ། 大部分。ཨ་ཁྲག་ཆེ་བ། 大胆。དོན་གནད་གལ་ ཆེ་ བ། 重要问题。ས་ ཆ་ ཁྱོན་ཆེ་བ། 地域广大。ངལ་རྩལ་ཕྱི་ ཤེས་ཡྱུང་ ཆེ་བ། 劳动劲头大。ལོ་རེ་ནས་ལོ་རེ་ གོན་སྐྱེད་ འཕར་ཆེ་བ། 连年增产。དཔྱ་བའི་ སྐྱང་ བ་ སྲ་ ལས་ཆེ་བ་འདུག 病人浮肿，更甚于前。ཚོ་ས་ཆེ་བ། 地位高。ཤེས་རབ་ཆེ་བ། 智力强。མཐོང་ཁྱོ་ཆེ་བ། 眼界宽广。(2)ཚེགས་པ། 老，年长：རྗེ་རྗེ་ཆེ་བ། 长兄。ཁྱོ་ཆེ་བ། 长子。

ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ། བདག་ནི་ཁ་རོལ་པོ་དང་ཀྱན་ནས་མཚུངས་ཤིང་འདུ་ནའང་སྤྱ་འཁའ་ཞིག་ཤིས་ བདག་ཆེའོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ། 过慢。自心以为我虽与彼相同，但有些方面我胜过彼，名为过慢。

ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་བདུན། རིགས་ བཟང་ བ་ དང་། གཟུགས་བཟང་བ། གཉེན་འཁོར་གཡོག་འཛིམས་པ། འབྱོར་པ་ཆེ་བ། དཔང་ཐང་ཆེ་བ། ཤེས་རབ་ཆེ་བ། ལུས་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་བཅས་བདུན་ནོ། 七种优越：种姓高尚、容貌俊秀、眷从齐全、财产富足、权势显赫、知识渊博和体力充沛。

ཆེ་མ་ཆུང་། ཆེ་ཚད་ཆུང་ཚད་གཉིས་ཀ་དང་མེད་ མཐུན་པ། 不大不小。

ཆེ་མཁན་པ། (གྲྭ) ཤེང་བཟོ་པ་དང་རྩ་བཟོ་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀའི་སློབ་དཔོན་རང་དགེ་ཚན། 大师傅。木、石工中的技术指导者：ཤིང་བཟོ་ཆེ་མཁ་པ། 木工师傅。

ཆེ་བཙན། མི་ཚེན་དབང་བཙན། 威严，位高权重，有权势，ཆེ་བཙན་ཕྱག་ཁྲིར་ཀྱིས་ཁ་ཐེན་ལ་ བརྡུས་བཙོས་བྱེད་པ། 仗势欺人。ཆེ་བཙན་ཕྱག་ཁྲིར། 依仗权势。

ཆེ་ཚུགས། ཆེ་ཐམས། 骄慢相，架子大：ཡོན་ཏན་སློབ་ པར་ ཆེ་ ཚུགས་ སྤངས་ ཏེ་ སློབ་ དཔོན་ བསྟེན། 学习本领，要放下架子，亲敬师长。

ཆེ་འཕྲོད། རང་ཆེན་པོར་འཛིན་པ། 自高自大。

ཆེ་ཞེ། (སྐྱེ) བཟའ་ཚའི་མིང་། 夫妇。

ཆེ་ཞེ། སྤྱིང་མོ་ཚན་པའམ་གཅེན་མོ། 长姊，大姐姐。

ཆེ་གཤེ། ཆེ་བཤེ་དང་འདྲ།

ཆེ་བཞག་ཆུང་བསྐྱངས། ཆེ་བཞག་ཆུང་ བགོལ་ དང་དོན་གཅིག

ཆེ་བཞག་ཆུང་བཀོལ། འཆར་ཅན་ཕྱི་ལས་དོན་

ཚང་མ་བཞག་ནས་ལས་དོན་འཕར་ མ་ཞེག་ གལ་ཆེར་འཇོག་པ། ཆེ་བཞག་ ཆུང་བསྡུར་ ཡང་ཟེར། 轻大停小。放下日常工作，着手紧急事务；དམིགས་བསལ་ གྱི་ཐུ་བ་འདི་ ཐོག་བས་ ལས་དོན་ གཞན་ རྣམས་ ཆེ་ བཞག་ ཆུང་ བགོལ་ གྱིས་ མཐའ་ གཅིག་ དུ་ སྒྲུབ་ དགོས། 出了这项特殊事件，因此须放下其他大小工作， 集中精力去完成。ནང་ ཉིན་ ལས་ དོན་ ཆེ་ བཞག་ ཆུང་ བསྡུར་ གྱིས་ ཚོགས་ འདུར་ བསྡུད་ དགོས། 明天须停下大小工作，出席会议。

ཆེ་བའི། བདེན་རྫུན་འཇྱེད་པའི་དཔང་ པའི་མིང་། 中证，见证人，证人。证明是非、真假的人；ཆེ་བཞེ་མེད་ནའང་ བདེན་རྫུན་ དག་ར་གག་གི་ ཐག་ཆོད་གྱུབ་པ། 没有证人，也可以判断是非曲直。

ཆེ་ཏིམ། རགས་པའམ་ གཙོ་ཆེ་བ། 大端，大处；ཉེས་སྐྱོན་ཆེ་ཏིམ་ནས་བཀག་ནས་འགོག་ཐུ། ཙོན་ དུན་ཆུང་ཏིམ་ནས་བསྒམས་ནས་ལོབས་སྐྱེན། 过失从大处防止，容易收效；本领从小处学起，容易见功。

ཆེ་ཙོང་། རགས་པ། 粗略，大略。旧译作粗品；གོ་བ་ཆེ་ཙོང་ཙམ་ལས་ལེན་མི་ གྱུབ་པ། 只能大略了解。གསུང་རྩོམ་ནང་ནས་ཆེ་ཙོང་ ཙམ་བསྡུས་པ། 从著作内容中，略举大端。

ཆེ་ཤ། ཕྱུགས་རིགས་ཆེ་བའི་ཤ། 大肉，大牲畜肉。

ཆེ་ཤུལ་ཆུང་ཁྱེད། ཆེ་བའི་ཞོར་ལ་ཆུང་ བ་ཁྱེད་པ། 以大带小，大的配搭小的；ཆེ་ཤུལ་ཆུང་ ཁྱེད་ཀྱིས་བགོ་བཤའ་ཐུག་དགོས། 要大小搭配起来进行分配。

ཆེ་ཤེལ། དངོས་ རིགས་ ཀྱི་ སྣང་ གཟུགས་ ཆེ་ རུ་ གཏོང་ཐུབ་པའི་ཤེལ། 显微镜，放大镜。

ཆེ་སྟེ། (1)མཐོ་བའི་ ཐྲུགས་ སམ་ གོ་ས་ མཐོ་བ། 高位，位置高。(2)ཆེ་བའི་ ཁྱས། 大的一类。

ཆེ་ལེ་བ། ཆེ་ཙམ། 相当大，够大；ཤེས་ བྱ་ཆེ་ ས་ཁ། 知识相当丰富。

ཆེད། ❶དགོས་པའི་ཕྱིར་ རམ་ཟབ། 名词。因为，原由；ཅིའི་ ཆེད། 何故？དེའི་ཆེད། 是故。མི་དམངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ ཞབས་འདེགས་ཞུ། 为人民服务。ཐམས་ཅད་ མེས་ རྒྱལ་ སྤྱང་པའི་ཆེད་དུ་ ཡིན། 一切为了保卫祖国。❷དམིགས་པཀར་དང་། ཏང་ བརྟགས། 形容词。特地，专为；ཆེད་ཐན་ སྨན་ རིགས། 特效药。ཆེད་གཉེར། 专营。ཆེད་སྤྲོད་ གནམ་གྲུ། 专用飞机。འདི་གར་ཆེད་དུ་ ཡོང་པ། 特意来此。རྩོལ་གྲ་ཆེད་ བར། 有意制造麻烦。

ཆེད་ཀ། (རྟེང་)དགོས་པའམ་ དོ་གལ། 需要，紧要。

ཆེད་ཀྱི་རིགས། (1)ཆེད་མངགས་ཀྱི་ལས་ དོན། 特别事情。(2)རྣམ་དབྱེ་ བཞི་པ། 为格，第四啥声。

ཆེད་ཁ་གའ། རེས་འགའ། 有些，有时。

ཆེད་མངགས། (1)ཆེད་དུ་ གཏོང་བ། 特派，专门差遣；ལས་ ཀ་འདིའི་ སྐོར་ལ་ ཆེད་ མངགས་ཀྱི་ མི་ཡོད། 这件事派有专人负责。(2)དམིགས་སུ་ བཀར་བ། 特约，专门嘱托；ཆེད་ མངགས་ གདན་ཞུས་ སྐུ་ ཚབ། 特邀代表。

ཆེད་ཅི་ཆེ། (རྟེང་) དགོས་པ་ ཅི་ ཡོད། 有何用。

ཆེད་བརྗོད། ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་ བཤད་ བའམ་ དམིགས་སུ་ བཀར་ནས་ བཤད་པ། 专论。

ཆེད་གཏད། དམིགས་ བཀར། 专为，特地，专门；ཆེད་ གཏད་ དུ་ ཁ་ ལན་ གཏོང་ བ། 专门带给口信。ཆེད་གཏད་ཀྱིས་འཕྲལ་དུ་ ཐག་གཅོད་ཐུས་པ། 特地从速处理。ཆེད་གཏད་ལས་འགན་གཅིག་ནས་ ཀྱིས་ཁེད་དགོས། 对特殊任务，要严肃对待。

ཆེད་གཏོང་། དམིགས་བཀར་ཀྱིས་ གཏོང་བ། 特派，专派，特遣。

ཆེད་དུ་བརྗོད་བའི་རྟེན། (ཞུན་ཏོན) གསུང་ རབ་ ཤན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། གང་ཟག་

འཁོར་ཞིག་གི་ཕྱིར་གསུང་བ་མིན་པར། ས་ངམ་རྒྱས་ཀྱི་ བསྟན་པ་ ཡུན་ རིང་ དུ་ཞུགས་ པའི་ ཕྱིར་ གཞན་ཀྱི་ ཚ་ཚུལ་ བཅས་ དགོས་དགྱེས་ པའི་ རྣལ་ཕྱིས་ཅེར་དུ་གསུངས་པའོ། 自说，不问自说经。十二分教之一。梵音译作邬陀南。如来不为某一补特伽罗，而为佛法长住之故，不待他人请问，自愿乐说之教。

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་མཛོད་ལས། སངས་ རྒྱས་ ཀྱིས་ ཐོན་ ཏེ་ གསུངས་པ་ རྣམས་དཀྱ་ བཅོམ་ པ་ ཆོས་ སྡེབ་ཀྱིས་ བྱོགས་ གཅིག་ ཏུ་ བསྡུས་ པ་ལ་ བམ་པོ་ བཞི་དང་ ཨི་རྟག་པའི་ཚིགས་ རྣས་ བྱམ་ཅེའི་ ཚིགས་ ཀྱི་བར་དུ་ལེའུ་ སུམ་ཅུ་ རྩ་ གསུམ་ཡོད་པ་ཞེས་ 《因缘品》。别名《法集要颂经》。阿罗汉法护所集零星佛语。全书四卷，自无常品至波罗门品，共三十二品。

ཆེད་དུ་བྱ་བ། (1)གྲུབ་ མོང་མ་ ཡིན་པའི་དམིར་ ཡུལ་ ཅན་ཞི་ བསྒྲུབ་ བྱ། 专为，有所为：དུས་ གཅིག་ལ་ ལས་ ཆེད་དུ་ བྱ་ བ་ མང་ པོ་ བྱེད་ མི་ རུང་། 同时不可专办很多事情。(2)རྣམ་དབྱེ་ བཞི་པ་ དགོས་ཆེད། 为格，第四啥声。

ཆེད་རིམ། ཀུང་ བཙུགས་ནས་ བརྩོད་ པའི་ དོན་ཉེ། ཐུར་ གཞུང་ ཡིག་ ཚོང་ ནས་ ཧོག་ ལ་ བཅང་ པའི་ བཀའ་ རོག་ སོགས་ཀྱི་ འགོད་ འགྲེལ་ པའི་ ཚིགས་ ཅིག་ 为知照事。特别通知应该遵照奉行的事情。旧时下行公文开首的常用语：ས་གནས་ ལས་ ཁྱེད་ ཐུན་ མོང་ལ། ཆེད་ དོན། 各地办事人员：为知照事。

ཆེད་བཏུལ། ཆེད་དུ་ འབྱལ་བ་ སྐྱེ་ གཉིང་ ཡིག་ཚི་ འགོད་ འགྲེལ་ པའི་ ཚིགས་ ཅིག་ 敬启者，敬陈者。书信开头用语：འཕྲལ་ མེ་ ལྟུན་ འཇོམས་ ཀྱི་ དྲྭ་ ཐུང་། ཆེད་ འབྱལ། 各位代表：敬启者。

ཆེད་དམིགས། ཆེད་ མངགས་ དམིགས་ ཐུ་ བཀར་ བ། 针对，着眼。

ཆེད་བཙུགས། དམིགས་ བཀར་ ཁྱིས་ གསར་ འཛུགས་ བྱས་ པ། 特设，专设：སོ་ པ་ ཆེད་ བཙུགས། 专设监视人员。ཆེད་ བཙུགས་ ལས་ ཁུངས། 特设机构。

ཆེད་ཞིབ་ མཛད་ གསལ། ཆེད་ གཏེར་ ཁྱིས་ ཞིབ་ དབྱིད་ མཐའ་ གསལ། 专案查清。旧时公文用语。

ཆེད་ཕྱ། ཆེད་དུ་ ཟླེ་ བ། 敬启者，谨陈者。信函或便条开头语：ཚོགས་ འདུ་ ལྡན་ ཐུས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ ལས་ དུ། ཆེད་ ཕྱ། 与会各位：敬启者。

ཆེད་བཟོས། ཆེད་ མངགས་ གསར་ སྐྱེ་ བྱས་ པ། 特制。特地制造。

ཆེད་ལས། ཆེད་ གཏུད་ དམ་ ཆེད་ དུ། 特为，为此目的：གང་ མཁའི་ ཚ་ བྱད་ ཆེད་ སོང་ བ་ ཐོས་ པ། 专为满足需要而制造的器物。

ཆེན་ ཆུང་། ཕྱི་ བདག་ ཆེན་ མ་ དང་ ཆུང་ མ། 妻妾。

ཆེན་ ཆུང་། མཐའ་ མ་ ཐུ་ མ་ དང་ ཕྱི་ མ། 前妻和后妻。

ཆེན་ བཀས། (ཉེ་) ཕྱུགས་ ནད། 牲畜病。

ཆེན་ པོ། ཆུང་ ངའི་ ཚོགས་ ཐུགས་ སྐྱེ་ བཏང་ ངམ་ འཆར་ ཅན་ ཀྱི་ ཚད་ ལས་ འདས་ པ། 形容词。大的，多的，广大的，主要的，好的：སངའ་ ཐང་ ཆེན་ པོ། 权力大。ཡོན་ ཏན་ ཆེན་ པོ། 学问好。ཡུལ་ ཀུ་ རུ་ ཆེན་ པོ། 幅员广大。གལ་ ཆེན་ པོ། 重要。ཆེ་ ཞེས་ ཆེན་ པོ། 上上。上等中的上等。ཆེན་ པོའི་ འབྲིང་། 上中。上等中的中等。ཆེ་ ཞེས་ ཡང་ ཆེན་ པོ། 最上等。

ཆེན་ པོ་ ལྔ། ནམ་ མཁའི་ ཁྱད་ ཆོས་ ལྔ་ སྟེ་ གཟུགས་ མེད་ དང་། གཞག་ པ་ མེད་ པ། རྟག་ པ། མི་ འགྱུར་ བ། མི་ འཕོ་ བ་ བཅས་ ལྔའོ། 五大，虚空五特性：无形、无碍、永恒、不变和不移。

ཆེན་ པོ་ སྐྱོང་ བ་ ཉིད། སྐྱོང་ ཤིང་ བཏུ་ དགུ་ གི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ སྟེ་ ཐོག་ ཁ་ བཏབ་ ཤིང་ རྟེན་ གཟུམ་ དང་ བཅུད་ ཀྱི་ འཇིག་ རྟེན་ ཐུབ་ ཡང་ སྐྱེས་ པ་

མང་ཞིང་ཀུ་ཆེ་བ་དེ་དག་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་དོ། 大十方三界、五趣众生，无数无量广大情器世间皆空。十六空之一。

ཆེན་པོ་བདུན། དམིགས་པ་ཆེན་པོ་དང་། སྒྲུབ་པ་ཆེན་པོ། ཤེ་རིས་ཆེན་པོ། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ཆེན་པོ། ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཆེན་པོ། ཡང་དག་སྒྲུབ་པ་ཆེན་པོ། སྨོན་ལས་ཆེན་པོ་སྟེ་འདི་རྣམས་དང་ལྡན་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའོ། 七大：所缘大、修习大、智慧大、精进大、方便善巧大、正性修习大和功业大。具此七大，即是大乘。

ཆེན་པོ་རྒོད། སོག་ཡུལ་གྱི་སྒྲིལ་མིང་། 大蒙古。蒙古族所在地的泛称。

ཆེན་མ། ཁྱོ་ག་གཅིག་ལ་སྐྱེ་དམན་གཉིས་ཡོད་པའི་རྩེན་མ། 名词。正妻。妻妾的妻。

ཆེམ་ཆུ། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཀངས་མའོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཆུ་ཆེན་རྩྭང་གི་འཐབ་ཆུ་ཞེག 切木曲。青海省果洛藏族自治州玛沁县一河流名。

ཆེམ་ཆེམ། (1)དོད་འཆར་ཚུལ། 灿烂。闪灼放光状：སྐར་མའི་ དོད་ ཆེམ་ ཆེམ། 星光灿烂。(2)གཡོ་འགྱུལ་བྱེད་སྟངས། 颤动状：ས་ཆེམ་ཆེམ་དུ་གཡོ་བ། 大地颤动。(3)སྒྲ་གྲག་སྟངས། 铿锵。乐器发声状：རོལ་མའི་ སྒྲ་ ཆེམ་ ཆེམ་ དུ་དཀྲོལ་བ། 击钹发铿锵声。

ཆེམ་ཞེ་བ། དོད་དང་སྒྲ་འབྱེད་ཚུལ། 放光状，发声状：སྒྲ་ ཅང་ ཆེམ་ ཞེ་ བ། 隆隆发声。དོད་ དམར་ཆེམ་ཞེ་བ། 红光灿烂。

ཆེམས། ཤི་ཤང་ཁ་གྲེས་སྐབས་སུ་མངགས་བཅོལ་བྱས་བའི་གཏམ་མམ་ལན། 名词。临别嘱咐。分离时委托的言词或信息：ཆེམས་བཞག་པ། 留言。ཁ་ཆེམས། 遗嘱。

ཆེམས་ཆེམས། ཆེམ་ཆེམ་དང་འདྲ།

ཆེམས་ལེ་ཆེམ། སྒྲ་ཆེམ་ཞེར་སྒྲག་ཅམས་ཀྱི་རྗེད་ཚུལ། 铿锵。状声词：རོལ་མོ་མང་བའི་སྒྲ་སྐད་ ཆེམས་ཞེ་ཆེམ། 众乐交响，发声铿锵。

ཆེར་འཇིག (མདོ་) འཇིག་བའི་བསྐལ་པ། 大劫。末世劫的异名。

ཆེས། ཏ་ཅང་ངམ་ཤིན་དུ། 副词。最，极，很，更：ཆེས་ མཐོ། 最高。ཆེས་ མང་ པ། 最多。སྟོབས་ ཤུགས་ ཆེས་ ཆེ་ པ། 最强。ཆེས་ སྟོབས་ ཆུང་པ། 最弱。ཆེས་མཆོག་དུ་ གྱུར་པ། 最极上等。ཆེས་སྐྱེ་བ། 最快。ཆེས་གསང་པ། 极密。ཆེས་ ཁྱད་ པར་ དུ་ འཕགས་ པ། 最优越。ཆེས་ ཡིད་དུ་ཅོང་པ། 极中意。སྟོན་མོ་ཆེས་ཀུ་ རོགས་ པ་ ཞེག་ བཀྲམས་པ། 设置极为丰富的筵席。སྒྲོག་ ཞུའི་ དོད་ ཆེས་ གསལ་ པ། 电灯光很亮。བསྐྱབ་པ་ཆེས་ཆེར་ཐག་པ། 戒腊最长。ནད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་མནར་བའི་མི་ཁྲའི་གདོང་ གི་ ཁ་ སྟབས་ རྒར་ལས་ཆེས་ཐུས་པར་ གྱུར་འདུག 他那长期受疾病折磨的面容，变得极度苍老。

ཆེས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྟོན་འགྲིལ་བ། 相信，信任：མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་པ། 群众信任。

ཆོ། (ཁྱད) སྐྱིད་པོའམ་འབྲས་བུ། 名词。益处，意义，效果，兴味，聊赖：ལས་ ཀ་ དེར་ ཆོ་ མི་ འདུག 那件事没有意义。གཏམ་ ཆོ་ ཙམ་ པ་ ལ་ རྟེན་ ཆོ་ཉེད་པའི་བྱ་བ་མ་ཐེབ། 听有意义的话，莫做无聊赖的事：ཁོ་ཚའི་བཅོ་ཆོ་ཁང་ལ་བརྟུང་ཀང་ཐ་ཆད་ངན་སྐྱུག་ཁོ་ན་འདུག 从任何方面去观察，他们的情况都很不妙。

ཆོ་ག། ལས་དོན་སྒྲུབ་ཐབས་དང་། བྱ་བ་ཐེབ་སྟངས་སམ། ཚོ་རིམ། 名词。作法，规程。一切办法和动作的程序和规则。佛书译为仪轨、法事，略译作轨：སྨན་བཅོས་ཀྱི་ཆོ་ག། 医疗方法。མཆོད་ པའི་ ཆོ་ ག། 祭祀程序。དཀྱིལ་ འཁོར་ གྱི་

ཆོ་ག།坛场仪轨。ཆོ་ག་ཉམས་པ། 仪式不合格。ཇེ་ལྟར་ཆོ་ག་ལྟར་བྱེད་པ། 办理如仪。ཆོ་གའི་རྒྱུ་ཆེངས།总规程。དགའ་སྟོན་གྱི་ཆོ་ག 庆祝仪式。བགོད་པའི་དོན་དེ་བགོད་བྱེད་ཀྱི། གང་ས་སྡུད་པའི་ཆོ་ག་ཡིན། 除法是把被除数集聚成若干个除数的方法。ཆོ་ག་འདི་ཡིས་འཕྲལ་མེད་ཤེས། 用此公式，能推知无误。

ཆོ་ག་གསུམ་བསྐྱེད། ལུ་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་ཞེག་རྣམ། བདུ་རྩི་ལ་སོགས་པའི་གདན་གྱི་སྟེང་དུ་ལྷའི་ས་བོན་ལས་བྱང་བའི་ཕྱག་མཚན་ས་བོན་གྱིས་མཚན་པ་ཡིངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་ལྷའི་སྐུ་རྣམས་བར་བསྐྱེད་པ། 三轨生次。密乘本尊生起次第之一。在莲花日轮等宝座上端，从本尊种子，生起标有种子之本尊手帜，圆满融化而后生起本尊全貌。

ཆོངཿ། སྒྲ་སྒྲགས་ཏེ་སྡུག་སྐད་དང་ངེ་དོད་འབོད་བཞིན་དུ་བ། 号啕，哀号，悲哭；གུ་ངན་མ་བཟོད་པར་ཆེ་ཤ་འབོད་པ། 不胜悲痛，号啕痛哭。སེམས་སྡུག་ཆེན་པོས་ཆེ་ཤ་འདེབས་པ། 伤心痛哭。ཆེ་ཤ་བཏེགས་ནས་སྐད་འགགས་པ། 痛哭失声。རྒྱ་དུས་སྐབས་ལམ་ཞིག་ན་དུ་ཕྱག་མང་པོས་ཆེ་ཤ་འདོན་བཞིན་དུ་ཐུགས་མཚམས་ཀུན་ཏུ་ཆུ་བ། 旧时，许多孤儿哭哭啼啼地流落街头。

ཆོངཿཤེ་རོད། དུ་བའམ་ཆུ་ངན་གྱི་འབོད་སྐད། 号啕，哀泣，放声痛哭；སེམས་སྡུག་ཡི་ཐུག་གིས་ཆེ་ཤ་ཤེ་དོད་འབོད་པ། 灰心失望，号啕痛哭。

ཆོ་ཆད། (རྟིང) མ་འཕྲིག་པ། 不合适。

ཆོ་བལྟས། (ཕྱལ) བཅ་ལ་བལྟས་པ། 斟酌，酌情，看看情况，གནས་ཚུལ་ལ་ཆོ་བལྟས་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས། 酌情办事。

ཆོ་འཕྲུལ། རྟུ་འཕྲུལ་ཏེ་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཤེས་བྱའ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་བའི་སྟུལ་བའི་རྩལ་ཤུགས། 神通变化，神变。佛书所说身心经过修炼后引生的一种神妙莫测的变化能力：གྲྭལ་བའི་ཆོ་འཕྲུལ། 如来神变。ལྷ་འདྲེའི་ཆོ་འཕྲུལ། 鬼神灾异。ཆོ་འཕྲུལ་མེད་ནམ་དངོས་མེད་སྙམ། 付度是幻觉或是真实。

ཆོ་འཕྲུལ་གྱི་བཅུ་ལྔ། རྒྱང་ཟླ་དང་པའི་ཚེས་བཅུ་ལྔ། 神变十五。藏历一月十五日。

ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པ། མདོ་སྡེ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པའི་ཐེག་པ་ཆ་པའི་ནང་ཚན་ཁོད་པའི་འཕགས་པ་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པའི་ལེའུ་བམ་པོ་གསུམ་པ། ཐོ་ཀ་དཀྱུ་བཅུ་པ། རྒྱ་དེབ་ཀྱི་མཁའ་པོ་ཤེ་ན་ཨ་ད་ཀ་ཝ། ལོ་ཙྪ་བ་བཇེ་ཁེ་ཤེས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《大宝积经大神变会第二十二》。大宝积经德格板第五函中大神变会品，全书三卷共九百颂。印度亲教师姿纳迷札和藏族译师智军由梵译藏并加校订。唐菩提流志由梵译汉。

ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་ཆེན། ཀྱེད་པར་ཅན་གྱི་དུས་ཆེན་བཞིའི་ནང་གསེས། རྒྱང་ཟླ་དང་པོ། མཆུ་རྨའམ་རྟ་རྨའི་ཙར་ཆས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་ནི། བདུད་དང་ཁུ་སྟེགས་ཅན་ལ་སོགས་པ་ཆོ་འཕྲུལ་སྟ་ཚགས་ཀྱི་སྐྲོ་ནས་ཚར་བཅད་པས་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་ཞེས་བྱའོ། 大神变节。释迦牟尼在世时，一次藏历正月（别名星宿月或马月）初一至十五日半月期间，示现种种神通变化，以制伏众多邪魔外道，因名为神变节。

ཆོ་འཕྲུལ་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་བཀྲད་ཀྱི་ཁ་ཏགས་ཞེག་སྟེ། རྟོན་པ་རྒྱབ་པའི་དབང་པོ་མཐུན་ཚོད་ཇེ་དྲགས་ཚལ་དུ་ཆོ་འཕྲུལ་བསྟན་པའི་ཆེ་བཞེངས་པའི་མཆོད་རྟེན་གྱི་བཞེ་བང་རིམ་བཞེ་པ་བྱོགས་རེར་བྱའ་དབུང་དང་བཅས་པའམ་རྒྱས་པ་བང་རིམ་བཞེ་པ་བད་འདབ་ཅན། 神变塔。八

大宝塔之一。在释迦牟尼于舍卫国祇陀园中显示神通变化处所建佛塔。塔身四级四方，每方各有佛龛，或作圆形四级，莲瓣为饰。

ཆོ་འཕྲུལ་མཆོད་པ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་རང་བྱུང་བདུན་བའི་ས་གྲང་ཤའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཁྲི་བ་སྟེ་ཁྲི་བ་དང་པོར་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཙུགས་པའི་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོའི་མཆོད་པ། 神变供养。藏历第七丁卯的己丑年(1409)正月，宗喀巴在拉萨大昭寺首创的大愿法会别名。

ཆོ་འཕྲུལ་བཞི། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོམ་པ་བཞི་སྟེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་ཆོ་འཕྲུལ་དང་། ཕྱིན་ཀྱིས་བརླབས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ། དབང་བསྐུར་བའི་ཆོ་འཕྲུལ། མཆོད་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཏེ་བཞིའོ། 四神变。密乘瑜伽部四修习：等持神变、加被神变、灌顶神变和供养神变。

ཆོ་འཕྲུལ་ཟླ་བ། བདུད་ཀྱས་ཀྱི་ཟླ་བ་དང་པོ་སྟེ་སྒྲེ་ཤེའི་སྟོན་ཀྱི་ཚེ་ཁྱབ་ལྡན་ཆུ་ཐེག་ཚེར་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པས་ཆོ་འཕྲུལ་སྟོ་ཆོགས་བསྟན་ནས་སྐྱེ་གཤེགས་པ་རྣམས་བདུལ་བའི་ཟླ་བའོ། 神变月。藏历正月。相传为释迦牟尼于公元前511年示现神通变化降伏外道之月。

ཆོ་འཕྲུལ་གསུམ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་འཕྲིན་ལས་ཨང་ངོ་བསྟན་པའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཆོ་འཕྲུལ་དེ་སྐུ་རྫུ་འཕྲུལ་ཀྱི་ཆོ་འཕྲུལ་དང་། གསུང་ཀུན་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོ་འཕྲུལ། ཐུགས་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་དེ་གསུམ། 三神变，三种神变教授。佛依身语意业利济众生所现三种神通变化：神境神变、记说神变和教诫神变。

ཆོ་འཕྲུལ་གསུམ་ལྡན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 具三神变者。佛的名号。

ཆོ་བབ། (ཡུལ) བཟོ་ལྟའམ་གནས་རྟུལ། 形势，状况，情况：སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་གི་ཆོ་བབ། 强弱的形势。ཤེས་ཙོན་ཀྱི་ཆོ་བབ་ལ་བསྟུས་ཏེ་ལས་འཁན་དཀྱི་ལུགས་བྱེད་དགོས། 量才使用。

ཆོ་འཕྲང་། མའི་རིགས། 母系血统。

ཆོ་རིགས། ཕ་མའི་དུས་ནམ་རིགས། 门阀，门第。父母的家世血统：ཆོ་རིགས་བཟང་པོ། 门阀高贵。ཆོ་རིགས་དམའ་བ། 门阀卑贱。

ཆོ་ཤས། ཤོ་ངོས་ཀྱི་རི་མོ་ཐེག་ལེ། 骰面点子。赌具骰子上刻绘的圆点。

ཆོ་རྩལ། (རྟིང) ངེས་མེད་དམ་ཅོ་ཙྪོག 不定，颠倒。

ཆོ་ལེ་བ། མངོན་རྟོལ་ཞིག 显示，显现出：རི་མགོ་ཚང་མར་ཁ་བས་ཆུ་ཆོ་ལེ་བ་ཞིག་བབ་འདུག 山头上都积了皑皑白雪。མི་དེའི་སྐུ་ལོ་སྐུ་ཆོ་ལེ་བ་ཞིག་འདུག 那个人的发辫呈现灰白。

ཆོ་ཤོ། (1)ཤོ་སྟེ། རྒྱུན་བཞག་ནས་རྒྱལ་བསྟེ་རྩེ་བའི་རྩེད་མོ་ཞིག 骰，骰子。正立方形赌具：མི་མང་པོ་འདུས་ནས་ཆོ་ལོ་འགྱེད་པ། 聚众掷骰赌博。ཐོབ་ཀོར་འབྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཆོ་ལོ་འགྱེད་པ། 拈阄。掷骰子以定得失。ཆོ་ལོས་རྩེ་བ། 掷骰为戏。(2)སྡུད་ཚོང་མས་སྦྱད་པའི་ཚོ་ཐོབ་ཅིག 爵位，官阶，官秩品级。旧时皇帝敕封的官爵：ཆོ་ལོ་འཐའ་ས། 封诰。(3)སྡོ་ཆོ་ལོ་མ། ཕ་མག་ཚི་ཚའ་ཏུ་ཀུངོང་རྒྱུ་དང་ཆོས་ཀཱཁེ་ཅེར་ཅོ་ཅྱད་རྒྱུ་ཁེག 亚大黄叶。常以作草烟代用品和黄色染料的亚大黄叶子。

ཆོ་ལོ་བ། ཤོ་རྩེད་མཁན། 掷骰子者，赌徒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱུན་པོ་མཁན་དང་། རྒྱུན་པོ་བ། ཆོ་ལོ་མཁན། ཆོ་ལོ་རྩེ་མཁན། ཤོ་འབྱེད་པ། ཤོ་རྩེད་པ་བཅས་སོ།

ཆོ་ཤའི་ས་བོན། (སངས) འཁོན་བྱ། 贝，贝壳。

ཆོག ❶གནང་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷ཆོ་གའི་བསྡུས་མིང་།

ཆོག་ཆོག དུང་དུང་ངམ་འགྱེག་འགྱེག 随时可以，马上可以。用在任何一个现在式动词后面，表示已经就绪之意：ཁ་སྐྱེག་ཚང་ནས་འཁྱོ་ཆོག་ཆོག་ཅིན། 已经准备好了，随时可以走。ཁ་ལག་

ཟ་ཆོག་ཆོག་ཡོད། 饭准备好了，随时可以吃。

ཆོག་མཆན། བྱེད་ཆོག་པའི་བཀའ་མཆན། 允准的批文，认可的文字批示：ཕྱིན་ཆོག་པའི་ཆོག་མཆན་བཀོད་པ། 批准前往。རིམ་པ་གོང་མ་ནས་ཆོག་མཆན་ཞུ་བ། 报请上级批准。དཔྱད་ཆོག་མཆན་གནང་མ་བྱུང་། 尚未得到书面批准。

ཆོག་འབྱེལ། བྱ་དྲང་ངམ་བྱས་འགྱུས། 批准，认可，允准：ཆོག་འགྱུས་དགོངས་འཁྲིལ་བྱུང་། 已获批准。

ཆོག་ཅ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཚང་བ་དང་། ལྡང་བ། 足，够，满足；དེ་རེས་ལས་གྲུར་བསྡོངས་པའི་མི་གྲངས་མང་རྒྱང་དེ་ཙམ་ཕྱིས་ཆོག་པ་འདུག 这次召集到工地来的人数，有那样多就行了。གོང་གསལ་དེ་དག་གིས་ཆོག上面说的那些就满够了。❷ཆོམ་པའི་མིང་། 名词。满足；དཔེད་བྱུབ་འབྲས་འདི་ཙམ་ཞིག་གིས་ཆོག་བར་མི་འཛིན་པ། 不满足于现有一点成绩。❸བྱང་པ་དང་། འཕྲིག་པ། 副词。可以，行了；ཁྱེད་ཀྱི་འཕྲིན་བསྐུར་རྒྱའི་གྲྭ་ངས་མི་གཅིག་བཏང་ཆོག་པ་ཞུ། 我可以派一个人去送你的那封信。རྡེ་ལྟར་བྱས་ཆོག་དང་མི་ཆོག་པའི་དགོངས་སྐུང་ཞུ་བ། 请示何行何止。བསམ་འཆར་བཤད་ཆོག 可以发表意见。སྐད་ཅོག་བརྒྱབ་མི་ཆོག 不容许吵闹。ཁྱེད་ལ་ལས་རོགས་ངས་ཞུས་ཆོག 我可以给您当助手。ཆུ་འདི་འགྱང་ཆོག་དང་མི་ཆོག་སུས་ཤེས། 这样的水，谁知道能不能饮用。འདི་ཁར་གང་སྙིགས་བཏོན་མི་ཆོག 不准在此倒垃圾。

ཆོག་རོགས། ཆོ་ག་བྱེད་པའི་རོགས་པའམ་གྲོགས། 仪轨的助手。举行宗教仪式时帮忙的人。

ཆོག་ཤེས། འདོད་པ་ཆུང་བའམ་འདོད་པ་གང་ཟག་པ། 寡欲，知足，འདོད་པ་ཆུང་ལ་ཆོག་ཤེས་པ། 少欲知足。ཆོག་ཤེས་མེད་པ། 不知足。ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བརྩོན་འགྲུས། 勤奋无厌。

ཆོག་ལ། འཆག་པའི་སྐྱལ་ཆོག

ཆོངས། འཆང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

ཆོད། ❶གཅོད་པའི་སྐྱལ་ཆོག ❷名词。(1)བར་གྱི་གྲུ་ཆད་བཅད། 隔离屏障。起阻隔作用的隔板、隔墙、隔帷等：ཤིང་ཆོད་ཏེ་མིག་ཅན། 孔格木隔扇。མེ་ཐག་གི་ཆོད། 火砖隔墙。བང་ལེབ་གྱིས་ཆོད་ཐུག་པ། 用木板隔开。(2)ལྷོད་དམ་ཆབས། 进度，跨度，幅度：ས་ཆོད་ཆེ་བ། 进度大。ལས་ཆོད་ཆུང་བ། 工效小。

ཆོད་ཁ། ཁ་མཆུ་འདུམས་ཡིག 判决书，调解书。

ཆོད་གནོན། ཆོད་ཡིག་གནོན། 议定书。

ཆོད་དོན། ཁ་མཆུ་འཕྲིག་པའི་ཁ་ཆད་ཡིག་ཆ། 议定书，调解书。

ཆོད་རྟོག། རྩོད་གཞི་འདུམ་འཕྲིག་གི་དོན་གནད། 决议。和解纠纷的议定事项。

ཆོད་འཇོམས། ཐག་ཆོད་པའི་མཇུག་འདོམས། 调停，调解文书。

ཆོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བར་མཚམས་ཆོད་པ། 隔开，断绝，阻断：ལུང་པ་ཐན་ཆུན་དེ་གྱང་གིས་བར་དུ་ཆོད་པ། 山川阻隔。ལེ་དབང་ཁྱེ་ཐུག་གིས་ཆོད་པ། 远隔万里。ཁ་བས་འགྲོ་ལམ་ཆོད་པ། 雪阻道路。འབྲེལ་ཐག་ཆད་དེ་ཆོད་པ། 彻底断绝关系。

ཆོད་མ། (ཁུལ) ཞིང་ལ་ཆུ་གཏོང་ཆེད་ཁག་ཆུང་དུ་བྱས་པའི་ཁག་རེའི་མིང་། 畦，一厢。为便于灌溉而开出的小块田地。

ཆོད་ཡིག རྩོད་གཞི་འདུམ་འཕྲིག་བྱུང་བའི་ཡི་གེ། 议定书，调解书；དམག་མཚམས་འཇོག་རྒྱུའི་ཆོད་ཡིག 停战协定。

ཆོད་ཡིག་འབབའ་ཚན། ཁ་དན་གྱི་གནད་རྒྱ་འབའ་

ཅན་ནས། འབའ་བཞག་པའི་ཚོད་ལྟིག 保证书。保证履行条款的字据。

ཆོག། 名词。(1)གོས་ཀྱི་མཐའ་གཤམ་མམ་མཐའ། 衣服的吊边；ཕྱི་ཆོག། 表面的吊边。ནང་ཆོག། 里面的吊边。(2)གུར་ཀྱི་རྒྱངས་མ་མཐའ། 帐幕的边缘。

ཆོག་ཁྲུང་། (ཡུལ) སྤྲ་འབྲུམས་ཅིད་ཆོད་ཐག་གྱང་པ། 三排绳。架设牛毛帐篷的短绳。

ཆོག་ཆོག། (ཡུལ) སྤྲ་འབྲུམས་ཅིད་ཀྱི་ཆོད་ཐག་རིང་བ། 头排绳。架设牛毛帐篷时，离帐篷最远的一排绳。

ཆོག་རྒྱ སྤྲ་གུང་འབྲུམས་ཅིད་ཀྱི་ཕྱེ་ལེ་ཐག་པ། 帐篷绳子。架设牛毛帐篷的绳子。

ཆོག་ཐྲུང་། (ཡུལ) ཆོད་ཐག་གི་ལྷའི་ཐུང་བ། 帐篷橛。钉住帐篷绳子的木桩或铁桩。

ཆོག་འབྲིང་། (ཡུལ) སྤྲ་ འབྲུམས་ ཅིད་ ཀྱི་ ཆོད་ཐག་རིང་ཚད་བར་མ། 二排绳。架设牛毛帐篷的中等长度牛毛绳。

ཆོབ་ཆོབ། ཟས་ཅ་བ་དང་སྣོད་དུ་ཆུ་ སོགས་ཐྲུག་པའི་ སྒྲ་ ཡུ་ བྱ། 溅溅。咀嚼声，注水入器声；ཤིང་ འབྲས་ བཏོགས་ ནས་ ཆོབ་ ཆོབ་ ཅེས་ ཞིམ་མདོག་ཁ་བཟང་ ཅ་བ། 摘下果子，吃得很香甜似的溅溅发声。

ཆོམ། ●འཇོམས་པའི་སྒྲ་ཆེན ●ཉང་སྒྲའི་ཁྱད་པར་ཞིག 名词。嘈杂，巨响；གཡུལ་ས་ནས་མེ་སྐྱོགས་ཀྱི་སྣད་ཆེན་ཉང་ཆོམ་སྐྱོག་པ། 从战地发出震天价响的大炮声。

ཆོམ་རྐྱག། རྨག་པ་དང་རྐུན་མ། 盗贼，盗匪，强盗和小偷；ཆོམ་རྐུན་གྱི་ཉེན་དོགས། 匪患，盗匪的威胁。

ཆོམ་སྐྱོ། ཉང་སྒྲ། 嘈杂声，巨响声。

ཆོམ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) གྲུལ་ བ། 柔顺，服帖，屈服；དགྲ་བཅོམ་ནས་ཆོམ་པ། 击破敌人，使之服帖。ཐོ་བ་ཆུང་དུམ་ དང་ ལྷགས་ ཆེན་ པོ་ ཆོམ་ པར་ མི་ རུས་པ། 小锤不能煅造大型钢材。

ཆོམ་པོ། རྨག་པ་དང་རྐུན་མ། 名词。盗贼，盗匪。劫掠和偷窃者。

ཆོམ་པོ་བ། རྨག་པ། 匪徒，强盗。

ཆོལ། ❶འཆོལ་བའི་སྐྱལ་ཆེག ❷ཆོ་ལའི་བསྡུས་མིང་། 骰子一词的省写；དུས་ཆོལ། 骨质骰子。དུང་ཆོལ། 贝壳所造骰子。ཤིང་ཆོལ། 木骰子。

ཆོལ་ཁ། (1)འབྲུང་ ཁྲིམས་ སམ་དང་སའི་ གནས། 发祥地，流行区；རྟའི་ཆོལ་ཁ། 产马区。(2)ཆོ་ཁག་གམ་ཤེ་ཁག 区，部，群，单位。

ཆོལ་ཁ་གསུམ། དབུས་ གཙང་ ཆོས་ ཀྱི་ ཆོལ་ཁ། མདོ་སྨད་ཆེའི་ཆོལ་ཁ། མདོ་སྨད་རྟའི་ཆོལ་ཁ་སྤྱི་གསུམ། 三区。古代藏文典籍中，划分青康藏地区时，说卫藏为教区，多堆为人区，多麦为马区。

ཆོལ་བ། ཕུ་ཁྲ་བོ་སྐྱེ་བཅོམས། 名词。能毁金刚。事部本尊秽积明王的别名。

ཆོལ་ ཁབས། (སྐོང) (1)མཆིལ་ སྣོད། 痰盂。(2)གཅིན་སྣོད། 澜器。(3)ཀང་ཁག་འཁྲུ་སྣོད། 脸盆，脚盆。

ཆོལ་ལེ་བ། ཐོ་རེ་བ། 疏落，零落，稀稀拉拉；ཤིང་རགས་ཆོལ་ལེ་བ་ཞིག་འདུག 有一个疏落的树林。ཁ་སྐྲ་ཆོལ་ལེ་བ། 稀疏的胡须。

ཆོས། ❶འཆོས་པའི་སྐྱལ་ཆེག ❷名词。(1)ཤེས་བྱའམ་དངོས་པོ། 事物。(2)ལུགས་སྲོལ། 风俗，习惯；ཡུལ་ ཆོས་ བཅང་ ཚོ་རྣམས་ སྐད་ཚུལ་དང་ སོང་འཇུག་པ། 仍旧保持地方原有的良好风俗。(3)〈དྲྭ〉 བང་ གི་ ངོ་ བོ་ འཛིན་ པའི་ དོན་ དོ། དྲྭ་ཞིས་དོན་བཏུ་ལ་འཇུག་སྟེ། འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་ བྱས་ཀྱི་ ཆོས་ཞིས་ པ་ལྟ་ བུ་ ཤེས་ བྱ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ལམ་བའི་ཀྱི་ཆོས་ཞིས་པ་ལྟ་བུ་ལམ་དང་། འགོག་བའི་ཀྱི་ཆོས་ཞིས་པ་ལྟ་

བྱ་ཙྪང་འདུས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་པ་ལྔ་བྱ་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་དང་། བཅུན་མོའི་འཁོར་དང་གཞོན་ནུ་ནམས་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་ཆོས་ སྐྱེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བསོད་ནམས་དང་། ཅི་ལ་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་གཅེས་པར་འཛིན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཆེ་དང་། ཆོས་འདུལ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གསུང་རབ་དང་། ལུས་འདི་ཏ་བའི་ཆོས་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འགྱུར་དང་། དགེ་སྦྱོང་གི་ཆོས་བཞི་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ངེས་པ་དང་། ལྟ་ཆོས་དང་མི་ཆོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལུགས་ལ་འཇུག་པ་བཅས་བཅུ་ཡོད་པར་རྣམ་བཤད་རིག་པ་ལས་གསུངས་ཤིང་། དལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་ལུགས་དང་གསུང་རབ་དང་། ཤེས་བྱ་བཅས་གསུམ་ལ་ འཇུག་པ་ གཅོ་ཅེ་ བའོ། 法。 梵音译作达磨。 义谓“能维持其自体者”。古印度佛学家世亲所著《注疏明论》中 说 达 磨一词， 有十种含义。如云：“有为法及无为法”，法指知识；“道谛之法”， 法指道路； “灭谛之法”， 法指涅槃； “法处之法”， 指意根所对之外境；“与诸妃眷少年共同享法”， 法指福泽；“凡夫贪爱现法”， 法指寿命；“毗奈耶法”，法指佛经；“身乃老法”，法指未来；“四沙门法”，法指确定；“世出世法”， 法指规范。今此十义，通约为三，一指规范、 二指佛经、三指知识。

ཆོས་ཀྱི་ཀང་པ་བཞི། བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། རྫོགས་ལྡན་དང་། གསུམ་ལྡན། གཉིས་ལྡན་དང་། གཏམ་རྩོད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་ཀང་པ་བཞི་ཞེས་གྲགས། 四法足：圆满时、三分时、二分时和斗诤时。

ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ནང་གཞན་ཤེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སོ། 法处。外六处之一，即法界。

ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས། ཡིད་ཀྱི་ སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས། དྲལ་ཕྱ་རབ་དང་ཆེ་ལས་ཀྱི་གཟུགས་ཕྱ་བྱའོ། 法处所摄色。成为意处对境之色，如极微尘及梦中所见色。

ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་ལྔ། བསྡུས་པ་ལས་གྱུར་པའི་གཟུགས་དང་། མངོན་པར་སྐབས་ཙམ་པའི་གཟུགས་དང་། ཡང་དག་པར་ཆྱངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཟུགས་དང་། ཀུན་བཏགས་པའི་གཟུགས་དང་། དབང་འབྱོར་པའི་གཟུགས་ཏེ་ལྔའོ། 五种法处所摄色：极略色、极迥色、受所引色、遍计所起色和定所生自在色。

ཆོས་ཀྱི་ཁམས། ཁམས་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ གསུམ། ཆོང་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གསུམ་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་དང་། འདུས་མ་བྱས་ཐམས་ཅད་དོ། 法界。十八界之一。受、想、行三蕴，无表色及一切无为法。

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། ཆོས་འཁོར་ དང་དོན་ གཉིག

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་གསུངས་པ། 转法论，转正法论。释迦牟尼讲经说法。

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ ལོ་ གསུམ་ བསྐོར་ བའི་ བཀའ་ དང་ པོ་ བའིའི་ ཆོས་ འཁོར་ དང་། བཀའ་བར་པ་མཚན་ཉིད་ མེད་པའི་ ཆོས་ འཁོར། བཀའ་ ཐ་ མ་ ལེགས་ པ་ རྣམ་ པར་ ཕྱེ་ བའི་ ཆོས་ འཁོར་བཅས་སོ། 三转法轮，世尊三转法轮：初转四谛法轮、 中转无相法轮和三转分别法轮。

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་མདོ། འགྱུར་བྱང་མེད་པ། མདོ་སྡེ་བྱིག་བམ་ས་པའི་ནང་བཞུགས། 《杂阿含经第三百七十九经》。在德格《甘珠尔》第二十八函中，藏文无译跋。 刘宋时代求那跋陀罗由梵译汉。

ཆོས་ཀྱི་གྲོང་རྡལ། (ཁང་) དགོན་པ། 法村。寺院的异名。

ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་ཚེ། འཕགས་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་བམ་པོ་གཉིས་ཀྱི་བདག་ ཉིད་ ཅན་ སངས་ རྒྱས་ རྣམ་ པར་

སྡོང་མཇད་ཀྱི་ཐུང་ཚུལ་སེམས་དཔའི་སེམས་ཀྱི་གནས་བཀའ་པ་ལེའུ་བཅུ་པ་ནི་ཚུ་ཕེག་ནས་བསྒྱུར་ཏེ། མདོ་སྡེ་བཟོགས་བམ་ཅ་བའི་ནང་ངུ་ཚད། 《梵网经》。全名《毗卢舍那佛说菩萨心地戒品第十卷下》。姚秦时代鸠摩罗什由梵译汉，僧肇作序。后由汉译藏，在《大藏经》第二十二函中，藏译者佚名。

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཚབ་བྱས་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐོར་མཁན། 法太子，补处。绍继如来讲演佛法者。

ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ཁྲི་བརྒྱད་ཕྲུ་བཞི་སྟོང་། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཆོས་ཡོད་དོ་ཙཱ་སྡེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བཀྲག་ཕྲི་བཞི་སྟོང་འདུལ་བའི་གཉེན་པོར་གསུངས་པ། བཀའ་སྡེ་སྟོང་གསུམ་རེ་རེ་ནས་ཏི་ཕྲི་ཆིག་སྟོང་རེ་དང་སྡེ་སྟོང་བཞི་པ་ཏི་ཕྲི་ཆིག་སྟོང་བཅས་བཅུས་པས་བསྡོམས་ན་བཀྲད་ཕྲི་བཞི་སྟོང་ངོ་། 八万四千法门，八万四千法蕴。释迦牟尼所说根治八万四千烦恼的全部经教。佛说三藏及第四藏各有法蕴二万一千，总共成为八万四千。

ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ། ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན། 法自相，法自性，法自体。

ཆོས་ཀྱི་མངའ་བདག ཆོས་ལ་མངའ་བཅེས་པའི་གང་ཟག 法主。佛通达诸法，为说法之主，故名法主。

ཆོས་ཀྱི་ཅོད་པན། དཔྱ་ཞུན་རིགས་ལྡེ། 法冠，五佛冠。报身如来头上的装饰。

ཆོས་ཀྱི་ཆོལ་ཁ། མངའ་རིས་གུང་གང་ནས་སོག་ལ་སྐྱ་བོ་ཡན་ཆད་ནི་དཔྱས་གཅོད་ཆོས་ཀྱི་ཆོལ་ཁ། 教区。古代藏文典籍中说，自阿里共塘至索拉加沃以西，为卫藏教区。

ཆོས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། 真如，法性，诸法自性。

ཆོས་ཀྱི་མཆོག འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་སྟེ། སྐྱེ་ལམ་ཀྱི་ཐ་མའམ་མཐོང་ལམ་ཐོབ་ལ་ཉེ་བའི་ལམ་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཤེས། 世第一。世间第一法。加行道最后或将证见道的道现观。

ཆོས་ཀྱི་ཇོའོ་འཁྲངས། དཀོ་འདུན་ཉི་ཤུའི་རང་གཞེས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་གང་ཞེག དབང་པོ་རྣོན་པོ་གཞན་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱིས་བདེན་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། 随法行。二十僧伽之一。预流向利根补特伽罗，不待他教，能自以观察慧，随谛实法现观谛实者。

ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། པཾ་ཅེན་ཕེར་ཉེ་མཁྱེན་དགུ་པ་འདི་རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཚུ་ལུགས་ཤར་དཔེ་ཙུ་སྐུ་བཞུགས། ས་ཀྱི་ཤར་ཁོང་མ་ཀུང་ཞུས་ཁཀའ་ཐའ་ནས་བྱས་ཏེ་ཀུན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཁྲིས་བཏབ་ཅིང་ཞིང་ཁྲིས་བཀའ་ཤོག་དུ་བྱོན། མེ་རྟ་ཤོར་གཅོང་དུ་འཁོར། ཚུ་ཐག་ཤོར་བྱང་ཐང་བཙུད་པ་ཅིན་དང་། དེ་ནས་བྱང་ཤར་དང་། ནང་སོག ནན་ཅིན། ཏང་ཀུའུ། མཆོ་ལྡན་སོགས་མེས་ཆུལ་ནང་ཁུལ་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་མང་དུ་ཞེབས་ཏེ་ཐག་ཆོས་གནང་། རབ་བྱང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་ཀླང་ཤར་མཆོ་ལྡན་ཞིང་ཁྲིས་ཆོན་ཀྱི་ཆུ་དཀྱུ་མདོ་ལྟ་སྟེ། 却吉尼玛(1883—1937)。译言法日。第九世班禅额尔德尼。生于塔波。清光绪十四年戊子(1888年)，奉命以金瓶抽签决定为第八世班禅转化灵童。光绪十八年壬辰(1892年)，被迎至札什伦布寺坐床。英侵略军入侵拉萨之次年，即光绪三十一年乙巳(1905年)赴印度，又次年还抵后藏。1923年，由藏北草原出走，1925年行抵北京，后又遍游东北、内蒙、南京、杭州、青海等地。1937

年圆寂于青海玉树。

ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོ། (1)གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་གནད་སྙིང་པོ། 教中要义，教法精义。(2)སྟོང་ཉིད་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས། 空性和菩提心。

ཆོས་ཀྱི་གཏན་ཁྲིམས་ལྔ། རྣ་སྐྱེད་འཆིའི་བར་དུ་བྱང་དུ་སྤངས་དགོས་པའི་ཆོས་ཀྱི་བསྒྲགས་ཁྲིམས་ལྔ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་པ། ཚེ་འཕྲོག་པ། རྫུན་སྨྲ་བ། ཆང་འཐུང་བ་སྟེ་རྟེན་སྤྱོད་ལྡང་བའི་ཆུལ་ཁྲིམས་ལྔ། 五常戒。终生永远奉持的五种根本戒，谓戒绝杀、盗、淫、妄、酒等五不善业的戒律。

ཆོས་ཀྱི་སྟོབས། (1)ཆོས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས། 法力。(2)སངས་རྒྱས་མིག་གི་མཚན། 无碍见佛。

ཆོས་ཀྱི་བདག ཆོས་བདེན་པར་གྱུར་པ། 法我。事物的实有性。

ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད། བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ། གཟུང་འཛིན་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའོ། 法无我。二无我之一。所取外境能取内心所摄一切事物自性非有。

ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན། བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཚོམས་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་སྣང་བའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ རང་ རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བདེན་པར་ཞེན་པའོ། 法我执。二种我执之一。无始以来反复串习俱生无明，故于一切现分色等内外诸法执为自相实有。

ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཕྲ་མོ། ཕུང་པོ་སོགས་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ལྷན་སྐྱེས་སེམས། 细分法我执。执蕴等为实有的俱生心识。

ཆོས་ཀྱི་འདུན་ས། (མངོན) དགོན་པ། 法之会集处。寺院的异名。

ཆོས་ཀྱི་ཚེ། རྟེ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག (མངོན་མཐོ་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས། 妙法分。获得一切人天善趣上种与定胜之因。四部之一。

ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། ཕྱི་བ་བཀའ་བཀུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་བཞེད་སྟེ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ཞི་བ་ལས་འདས་པ་ཞེ་བ་སྟེ་བཞིའོ། 四法印。以正见印证佛法的四句话：诸行无常、有漏皆苦、诸法无我和涅槃寂静。

ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ཆོས་ཀྱི་གྲངས་འདྲེན་པ། འཕྲོས་ཀང་བཅུ་རྩ་བཅུད་ཕྱུ་བ། 法数，法门，法异门。成组成套的佛学词汇。如《百法明门》。

ཆོས་ཀྱི་སྣོད། གང་མས་ངག་སྟོན་པར་བོས་པའི་སློབ་མ། 法器。门弟子中可以传授、继承如来教法的人选。

ཆོས་ཀྱི་ཏཱ་ལ་མོ། (མངོན) སྒྲོལ་མ། 法之天女。度母的异名。

ཆོས་ཀྱི་སྤྱན། སྤྱན་ལྟའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། 法眼，正法眼。通达缘起的智慧。

ཆོས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུའི་ཐ་མ། ས་འདིར་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་ཕྱེ་ལྟ་བཅས་ཆུས་ རྣམས་ལས་ཐོབ་པའི་ཆོས་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ཚད་མེད་པ་ལ་ཁྱབ་པས་ན་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཞེས་བྱའོ། 法云地。菩萨十地之最后一地。住此地上一切菩萨所证三摩地和陀罗尼门，遍满一切从佛所得无量法门，犹如密云遍满虚空，名法云地。

ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ། རྟེན་མེད་འདུལ་ཟིད་ཀྱི་གཉེན་པོར་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ ཕུང་ པོ་བཅུད་ ཁྲི་ བཞེ་སྟོང་ ཕྱ་བྱའོ། 法蕴。佛为调伏对治一切烦恼所说众多法门。如云八万四千法蕴。

ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། གསུང་ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར་རོ། 语法印瑜伽。

ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག (མཚན) སངས་རྒྱས་སྤྱི། 法自在。佛的名号。

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས། ཡེ་ཤེས་ཕྱིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཕུང་པོ་ཕྱིའི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་པའོ། 法界体性智。五智之一。能见色等五蕴自性皆空之法界清净智。

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དབྱེར་མེད་པ་བསྟན་པའི་ལེའུ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པའི་མདོའི་སྡེའི་རྒྱས་པ་ཁ་བའི་ནང་བཞུགས་པའི་བམ་པོ་གཉིས་པ་ཅན། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་སོགས་ཞུས་ཏེ་ཞུས་པ་ལྟར། 《大宝积经法界体性无分别会第八》。在大宝积经第二函中，共二卷。印度亲教师姿纳迷札和藏族译师僧智军由梵译藏。

ཆོས་ཀྱི་འཕེལ་གཏམ། ཆོས་ཀྱི་བསྟོན་རྩིང་། 法语，佛法漫谈。有关如来教法的论议。

ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ། དམ་པའི་ཆོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐྱེ་དགུ་དང་བཅས་དང་མཐུ་རྟུལ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་སྟེ། སྦྱིན་པ་བཞིའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཕུལ་ཞིག 法施。谓以佛法及诸世间知识如诗歌、工巧、技能等利益他人之事。四施之一。

ཆོས་ཀྱི་རྩ་འཁོར། (མཚན) སྙིང་། 法之脉轮。心的异名。

ཆོས་ཀྱི་རྩེང་རབ་ལུ། (མཚན) ཆོས་ གྲྭ་ཚ་དགོན་པ། 法之集镇。讲经场、寺院的异名。

ཆོས་ཀྱི་གཟུངས། གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་བཞིའི་ཁ་ཕྱལ་ཞིག་སྟེ། མཁན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་སོགས་པ་ལས་དམ་པའི་ཆོས་མཉན་ནས། རྗེ་སྣང་བཞད་ཅིང་ཡིད་ཆེ་གཞུང་གི་ནང་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཚིག་གཞན་ཡང་ཐོས་ཤིང་ཉམས་སུ་ལེན་ཅིང་། ཐོས་པ་ཡང་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པ། 法陀罗尼，法总持。从亲教师、轨范师等听闻正法，能于所闻一切名句言词永记不忘。四陀罗尼门之一。

ཆོས་ཀྱི་བཟོད་པ། ཆོས་ལ་རིས་སུ་མཐོང་ཀྱི་བཟོད་པ། 法忍。忍许信解诸法确切义理之心。

ཆོས་ཀྱི་ཅོད་རྩེར། རབ་བྱུང་ལྔ་པ་ཅོར་རྒྱལ་པོ་ཚེལ་རྗེའི་དུས་སུ་སྐང་སར་བཀུ་ཁྲི་དབོན་གྱིས་བཟོས་པའི་སོག་ཡིག་ལ་ཡི་ཀེ་མཇུག་མ་ཅན་མ་ཡིན་པ་བསྟན་ནས་ཆོས་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་མཛད། མཁན་སོ་སྐྱའི་ཕྱི་མ་ཞིག 却吉兀色。译言法光。元史译作曲吉斡儿。十四世纪初，元武宗海山时，采用增加字尾办法，改进萨班叔侄所造蒙古字的西藏萨迦派一喇嘛名。用此种经过改革的新蒙古字翻译佛经，即从此人始。

ཆོས་ཀྱི་ཞིན་ཏུན། (1)འགྲོ་ལམ་གྱི་ཐན་ཡོན་ནོན་ནས། ཁྱད་ཆོས། 法功德，灭谛功德。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་ཀྱི་མཚན། 法德佛。

ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན། ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས། 法性。一切事物的真实本性。

ཆོས་སྐྱོང་རྣག་འཁལ། དགོངས་འགལ་ལམ་ཆོག་པ་ཐ་པ། 生气，发怒，责怪。

ཆོས་དཀར་བོ། དགེ་བའི་བྱ་བ། 好事，善行。旧译白法、善法。

ཆོས་དཀོན་ཙོག ཆོས་དཀོན་མཆོག་དང་འདྲ།

ཆོས་དཀོན་མཆོག ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཏེ། བཤད་པའི་ཆོས་དང་། སྒྲུབ་པའི་ཆོས་དང་། འབྲས་བུའི་ཆོས་པའོངས་སོ། 法宝。教证为性，包括所讲、能修及所证果。

ཆོས་སྐད། ཐལ་སྐད་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་བོད་ནང་གི་ཐ་སྙད་རྣམས། 佛典语言。佛经中不同于普通口语的文言文。

ཆོས་སྐྱ། (1)ཤེར་ཕྱིན་དངོས་བོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་

གཞས། སྒྲུབ་པ་བརྒྱམས་པའི་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་སྟེ། ཐམ་མེད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པ་སྐུ་བཞིའི་དབྱེ་གཞིར་གྱུར་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུའོ། 法身。智度八事之一。修行所成之究竟果位法身，即具备诸多无漏功德，可以从此分出四身之佛身。(2)སྐུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ། དང་དོན་དུ་གྲུབ་རྟོགས་མཐའ་ཕྱིན་པའི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱས་པའོ། 法身。佛二身之一。断证功德已达究竟的果位身。

ཆོས་སྐུའི་ཚུལ་བཞི། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་ཚན། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་བཞི་སྟེ། ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐུ། སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དང་། རྣལ་འབྱོར་ཆོས་སྐུ་བཅས་བཞིའོ། 法身四法。智度七十义中，标志法身的四法：自性身、智慧身、报身和化身。

ཆོས་སྐོར། ཆུན་ངན་སེལ་ཆེད་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཪི་ཏྲིར་ནས་དགོན་མཐའ་དང་ཞིང་མཐའ་ལ་སྐོར་བ་ཉིད་བ། 转经。为求消灾，背负经函，环绕寺庙或村落外围巡行的宗教活动。

ཆོས་སྐྱོང་། བསྟན་པའི་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་སྐྱོང་བར་མཛད་པའི་དམ་ཚིག་ལ་གནས་པའི་སྐྱང་མ། 护法神。艰行誓词，如法保卫佛教的天神。

ཆོས་སྐྱོང་ཁང་། སྐྱང་མའི་མགོན་ཁང་། 护法神殿。

ཆོས་སྐྱོང་ཆགས་ཙེན། བོད་ཀྱི་ཀེ་རྡ་བ་གཀས་ཅན་ཞེས་སྡེ། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ཤིང་ཡི་ལ་འཁྲུངས། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཤིང་ཕྱི་ལ་དག་མེག་ཟ་མ་ཏོག་ཞེངས་དང་བོ་བཅུའམ། རབ་བྱུང་དེའི་མེ་ཕྱི་ལ་དག་མེག་ཟ་མ་ཏོག་ཁྱས་དག་མངའ་དེ། རབ་བྱུང་དེའི་མེ་ཁག་ལ་གཤེགས། 却喜桑波（1444—1527）。藏族著名译师。《正字宝匮》之编著者，1514年完成初稿，1526年定稿，次年卒。

ཆོས་སྐྱོབ། 〈དྲྭ་བའུ〉 ཐུར་ཁ་གར་ཡི་ཟེ་ཐག་སྐྱ་བའི་སྐྱོབ་དེ་དོན། 法救。梵音译作达摩多罗。古印度佛教毗婆娑部一阿阇梨名。

ཆོས་ཁང་། ཆོས་བོད་འཛོག་སའི་ཁང་པ། 藏经室。庋藏佛经的房间或楼房。

ཆོས་ཁམས། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

ཆོས་ཁམས་བཅུ་དྲུག ཨངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ལུགས་སུ། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ལ་དབྱེ་ན་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་བའི་གཟུགས་ལྟ་དང་། ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གསུམ་དང་། འདུས་མ་བྱས་པ་དགུ་བཅས་བའོ། 十六法界。《集论》云，法界分为五种法处所摄色，受、想、行三蕴，八种无为，总为十六。

ཆོས་ཁམས་བདུན། མངོན་པ་མཛོད་ལྟར་ན། ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གསུམ་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་དང་། འདུས་མ་བྱས་གསུམ་བཅས་བདུན་ནོ། 七法界。《俱舍论》谓受蕴、想蕴、行蕴、无表色及三种无为法，共为七种。

ཆོས་ཁྲི། (1)བྱིག་ཆམ་འབྲི་གུ་སའི་ཁྲི། 经书架。放置佛书的架子或台座。(2)ཆོས་འཆད་སའི་ཁྲི། 法座。说法者所坐宝座。

ཆོས་ཁྲིམས། སོ་ཐར་ཐུགས་གསུམ་ཀྱི་བཟླབ་ཁྲིམས་དང་དགོན་པའི་ཚན་ཁྲིམས། 戒规，教规。佛教别解脱戒、菩萨戒和密乘戒，以及各佛教寺庙的清规戒律。

ཆོས་ཁྲིམས་ཅ། དཀོ་བཟློས་ཀེ། གུ་ཅ་ཆོགས་འཆོག་སྡུཔས་སྐྱེ་གུ་ཁྲིམས་གནོན་མཁན། 掌堂师。旧译维那。维持僧侣集会的秩序者。

ཆོས་ཅཁོར། (1)ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྟེ། སྙིང་གའི་རྩ་འཁོར། 心间脉轮。人体心间的轮状脉结。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཆོས་གང་ཞེག་ཐུབ་ངན་ལས་འདས་པའི་རྗེས་ཀུ་འབྱས་ཅི་ཙི་གསུམ་གང་དུང་བསྡོད་བྱའི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་

ངག་གི་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་རྣམ་རིག་སྟེ། དེ་ནི་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་མེ་མཐུན་ཕྱོགས་འཇོམས་ནུས་པ་དང་། ལམ་རྣམས་སུ་འདོངས་ཞིང་འཇུག་པ་དང་། མྱུར་དུ་འགྲོ་བ་དང་། འཕགས་ལམ་ཡན་ཡོན་གྱི་ཁྱིམས་ཀྱི་ ཡན་ལག་བཅུད་དང་ལྡན་ པ་ སོགས་ ཀྱི་ ཆོས་ མཚུངས་ པས་ ཆོས་ ཀྱི་ འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱའོ། 法轮，妙法轮。佛所说法。佛以涅槃因、果及其体性，三者随一为所论主旨之语言。此如轮宝，能摧异类，于诸道法，能舍能入，迅速运转，八圣道支以为八辐。具此同法，故名为轮：ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བ། 转法轮，讲经说法。

ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བའི་དུས་ཆེན། ཀྲིད་པར་ཙན་ཀྱི་དུས་ཆེན་བཞིའི་ནང་གསེས། ཏོར་ཟླ་དྲུག་པ། ཆུ་སྟོད་ཟླ་བའི་ཡར་ངེའི་ཆོས་བཞིའི་ཉིན་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་ཡུལ་ལྷ་རྫ་ཤིན། འཁོར་ལྡེ་ སྐྱེ་བཅང་ པོར་ ཆོས་ བདེན་བཞིའི་ ཆོས་ འཁོར་ ཐེག་མར་བསྐོར་བའི་དུས་སོ། 转法轮节。有关释迦牟尼四种盛大节日之一。藏历六月或箕宿月之初四日，释迦牟尼在中印度波罗奈斯城，初为五比丘转四谛法轮的节日。

ཆོས་འཁོར་ཆུལ་དགོན་པ། དྲུ་ལའི་ཐ་མ་དག་འདུན་ཏུ་མཆོས་རབ་བྱུང་དཀྱུ་བའི་ས་སྐྱལ་ལོར་ བཏབ་པའི་དགོན་ཆུང་ཞིག་ གནས་འདིར་མཆོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དབལ་ལྡན་ལྷ་མོའི་ཐ་མཆོར་ཀུར་ཤིང་ཚང་མས་ལྷས་བཏུག་སྲིལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། 顷科杰寺。山南地区桑日县所属寺庙名。第二代达赖根敦嘉措于1509明正德四年倡建，寺下有湖，名拉姆喇错，为藏俗观湖景以占卜吉凶之处。

ཆོས་འཁོར་མཆོད་ཁེབས། མཆོད་རྟེན་ཆ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག་སྟེ། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་ཡུལ་རྫ་ཤིང་ཆོས་ འཁོར་ བསྐོར་ བའི་ ཚེ་ གནས་དེར་ བཞེངས་ པའི་ ཀུ་ བཞེ་ བའོ་ དེས་ བཞེ་ ཀྱི་ འཁོར་ལོ་ ཁ་ཤས་ ཡོད་ ཀྱང་ ཆོས་ ཀྱི་ འཁོར་ལོ་ ཙམ་ ཡང་ མེད་ ཅིང་ ཆོས་ ཀྱི་ ཁོར་ཡུག

བྱ་ཚོན། མཐའ་ཚོན་བཅས་ཀུན་གསུམ། 三法衣。梵音译作支伐罗。即祖衣、七衣和五衣。

ཆོས་ཚོལ་ཐིབ་ཆབས། བསྟེན་བར་རྫོགས་པས་ཆོས་ཚོལ་ལ་འཆང་བའི་ཕྱིར་ བ་མི་འཐུང་བའི་ཐེར་ཐིན་གྱིས་བརླབ་པར་བྱ་བ་སྟེ། ཐིན་བརླབ་བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་ ཅིད་ བསྟབ་ པ་ ཙམ་ན་ ཕུག་ ཡིག་ བྱ། མིན་ན་གཉིས་ཀ་ འདྲེད་ པ་ དང་ བཅས་ པས་ སྟམ་སྦུར་ སོགས་ཐྱི་ནང་མ་ལོག་པར་བཞི་ བཤུབ་ བྱས་ པའི་ སྟེ་ མོ་ གཅིག་ ཡུལ་ ཏུ་ ཕྱག་ པ་ གཡོན་ པར་ བཀལ། སྟེ་མོ་གཅིག་གཉིས་ཀའི་ལག་པ་གཡོན་ པའི་སྟེང་དུ་ བཞག་པ་ གཡས་ པས་ མནན་ ཏེ་ ཐིན་ བརླབས་ཀྱི་སྔགས་ཚིག་ལན་གསུམ་བརྗོད་ཅིང་། ཐབས་ལེགས་བྱ་ བའོ། 法衣加持。受近圆戒后为求免犯持衣堕罪所作加持。向加持师戒腊高者顶礼，否则互相致敬，正面折祖衣等为四叠，一端置于受加持者左肩，一端置于二人左手，并以二人右手压之，诵毕加持咒文，答言方便善哉，仪式即成。

ཆོས་གོས་ཚད་ལས་སྐྱབ་པའི་ཡྱང་ཐྱེད། ཕྱང་ཐེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། སྟོན་པའི་ཆོས་གོས་ཀྱི་ཚད་དེ། སྟོན་པ་རང་གི་ཁྲུ་ལྔ་ཞེས་མི་ཐལ་བའི་ཁྲུ་བཅོ་ལྔ་དང་། ཞེང་ དུ་སྟོན་པའི་ཁྲུ་གསུམ་ཐལ་བའི་ཁྲུ་དག་ལས་ལྔག་པ་འཆང་བའོ། 作法衣。九十单堕之一。世尊法衣之量，长为佛之五肘，或常人之十五肘，宽为佛之三肘，即常人之九肘。过此度量所成堕罪。

ཆོས་གོས་གསུམ་པ། གོས་མང་པོ་ལ་ཆགས་པའི་ གཉེན་པོར་སྟམ་སྦུར་དང་། ཆ་གོས། མཐང་ གོས་གསུམ་ཀྱི་ཚད་ བཅུ་ཐིང་ཏེ་ལས་ལྔག་ པའི་ གོས་མི་འཆང་བ་དམ་བཅས་པའི་གང་ཟག

三衣比丘。为除治贪求多衣之心，立誓仅仅服用“支伐罗”、“祖衣”和“七或五衣”等三种，不营制更多衣服度日者。

ཆོས་ཀྱལ། འཇམ་ཤིང་མཛེས་པའི་ཀུན་དྒུག་གི་ ཡ་ཀུལ། ཚད་མ་རིགས་པའི་ཀུན་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན་ དབལ་ཆོས་ཀྱི་ཀཱཏི་པ་ནི། དུས་རབས་དྲུག་པར་ ཀུ་གར་ཀྱི་ཤུ་ཐྱགས་ཡུལ་ཀླུ་ཆེན་གཞི་ཞེས་པའི་ ཐྱགས་སུ་བྱམ་རྟེའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་འཕྲུངས། སྐོབ་ དཔོན་ཐྱགས་ཀྱང་ཀྱི་སྐོབ་ མ་དབང་ ཕྱུག་ རྡེ་ ལས་ ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ཚར་གསུམ་གསན་ཏེ། ཚད་ མའི་དགོངས་པ་འཁྲིལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་ རྣམ་འགྲེལ་དང་། རྣམ་ངེས། རིགས་ཐེགས་སོར་ ཚད་མ་རྟེ་བདུན་བརྩམས་ནས་སྐོབ་དཔོན་ཐྱགས་ སྐྱང་གི་དགོངས་ པ་རྟེ་ ཕྱ་ བར་ བཀྲལ་ བས་ ཚད་ མའི་གཞུང་འགྲེལ་བའི་སྐོབ་དཔོན་དུ་གྱུར་བའོ། 法称。瞻洲六严之一。六世纪时生于南印度一婆罗门族家中，长从陈那弟子自在军学《集量论》三次，著解释量学本旨之《释量论》等七论，如实阐述陈那之学，成为著名因明论师。

ཆོས་གྲོགས། ཆོས་མཐུན་དུ་ཞུ་རིགས། 法友，道友。佛教徒的师兄弟。

ཆོས་གྲྭ། (1)ཆོས་འཆད་ཐུན་ཐྱེད་ སྡེ་ ར་བའམ་ རྟེ། 经院。讲学佛经的场院。(2)དགོན་རྟེ། 寺院。

ཆོས་མཚོ་ཚོན་པ། (1)ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་མཐར་ཐྱིན་ པ། 法事圆满。(2)མི་ཆེ་གཅིག་རིང་རབ་བྱང་ གི་སྟོམ་པ་མ་ཀོར་བ། 戒行究竟。一生戒行无失。

ཆོས་འཆོག་པ། འགོག་པའི་ཀུན་ཀྱི་ནང་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྟེ། དགག་བྱ་དངོས་པའི་ཁྱད་ཆོས་གང་ཟང་ཞིག འགོག་བྱེད་དེ་དང་འགལ་བའི་སྐྱོན་བརྗོད་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་བཀོད་དེ་འགོག་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་ཞིག 否定属性。以某一事物的特殊性与实际情况相反为理由，否定其真实性的修辞方法。否定修饰法之一。

ཆོས་རྒྱལ། (1)གངས་ཀུས་ཀྱི་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་ པའི་ཀུལ་པོ་རྣམས། 法王。对崇信佛教的国王、大臣的敬称。(2)ལས་ ཀྱི་ གཤིན་ རྗེ། 阎罗王。

(3)སངས་རྒྱས་སྐྱེ། 佛。

ཆོས་རྒྱལ་ཙེར་བཟང་། མདོ་ཁྲི་དང་ཏུ་ གར་གྱི་བསྟན་བཅོས་དཔག་བསམ་འཁྲི་ཤིང་། ཅོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སྒྲིས་རབས་བཏུ་པ་སོགས་ཀྱི་ནང་གསལ་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱུ་ཐུབ་པའི་འཕྲུངས་རབས་རྣམ་གང་ཁོད་བཞུགས་ཚུལ་ཡིན་ཅིང་དབང་འདུས་ཀྱིས་ཐུགས་སྒྲིག་གིས་རྒྱས་བཏབ་པ་དེང་སང་བོད་ཀྱི་སྐོམ་གར་ལུ་མི་ བའི་འཁྲབ་གཞུང་ཞིག 法王诺桑。神话故事人物。近代人丁钦·策仁旺堆根据藏译佛经、 藏译《如意藤萝传》和藏著《释迦百世本生传》等中所述释迦牟尼前生行状整编而成的一部藏剧剧本。

ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་ལ། འགྲོ་མགོན་ཆོས་ རྒྱལ་འཕགས་པ་ཟླ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་ཀྱི་བསྟན་མིང་། 法王八思巴略名。

ཆོས་ རྒྱལ་ མེས་ དབོན་ རྩམ་ གསུམ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན། མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་གསུམ། 祖孙三法王。西藏史家称松赞干布、赤松德赞和热巴坚三位藏王的总名。

ཆོས་རྒྱལ་རྒྱ་ངན་མེད། སྒྲི་ ཁའི་ སྡུན་ ཀྱི་ དུས་རབས་གསུམ་པ་ཅམ་ལ་ཁྲིར་བཞུགས་གདང་ནས་གཡུལ་འཁྱེད་ཆུ་ཆེར་བཏང་ སྟེ་ ཆུ་གར་ཀྱི་ས་ཆ་ཐམས་ཅེ་བ་ཞིག་ལ་ དབང་ སྒྲུབ་ བྱས་ མཐར་ དམག་འཐབ་ ལ་ ཡིད་ སྐྱོ་ བས་ སངས་ རྒྱས་ ཆུས་ སྒྲུབས་ ཤུ་ བསྟེན་ནས་ ཡུལ་གྱུ་ ཁག་ ལ་ སྟོན་ པའི་ བསྟན་ པ་ དང་ ཐེལ་ མཛད་ དོ། 无忧王。亦译阿育王、阿输迦王。约于公元前三世纪时在位， 广行征伐，统治了印度大部地区，后厌战，皈依佛法，到处宏扬佛教。

ཆོས་རྒྱལ་ཟླ་བ་བཟང་ཟངས། དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁུངས་པ་ཟིན། 月贤法王。请佛说《时轮经》者。

ཆོས་ཐུགས། དབེ་ཚན་ཆོག་རྣམས་ངག་ཐོག་ ནས་ བསྒྲུང་ དེ་ རྒྱུགས་ཐུབ་པ། 佛经背诵课。接受口头背诵佛经词句的考试。

ཆོས་བྱིན་བརླབས། ཆོས་ ཀྱི་ བརྒྱུད་ པ་ གཅིག་ པའི་ ཐུ་མ་རིམ་བྱོན་ནས་ རིམ་ བྱུང་། 历代祖师。佛法世代传承的上师。

ཆོས་སྒོ། ཆོས་ ལ་ འཇུག་ པའི་ ལམ། 法门。进入佛教之门。

ཆོས་ཚུལ། ཆོས་འཆད་རྩོད་དམ་ བྱེད་པའི་ སྐུ། 诵经声，讲说或辩论佛典声。

ཆོས་བཅུད། འཇིག་རྟེན་ཆོས་བཅུད་ཀྱི་བསྟན་ཆོག

ཆོས་བཅུད་ རྩ་ སྐོམས། འདོད་ དང་ མི་ འདོད་ བཞི་ཚན་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ མཉམ་ སྟེམས་པ་ སྟེ། རྟེད་ དང་ མི་ རྟེད་དང་། བདེ་དང་མི་བདེ། སྐྱེན་དང་ མི་ སྐྱེན། བསྟོད་ དང་ སྨད་ རྣམས་ ཐུད་ པར་ མི་ འཇེན་པ། 八风不动，八法一味。对利、衰、毁、誉、称、讥、苦、乐等世间八风同等看待，无有差别。

ཆོས་བརྒྱུད། དཔང་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་ཀྱི་ བཀའ་དང་པ། 佛法传承。有关佛教灌顶、经义、 窍诀指导等方面的传统。

ཆོས་བསྒྱུར་བ། (1)ཆོས་རྣམས་སྐད་ཡིག་མི་འདྲ་བ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ བསྒྱུར་བ། 译经。翻译宗教经典。(2)ཆོས་ལུགས་གཅིག་བཞག་ནས་གཞན་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་འཇུག་པ། 改教。改信别的宗教。

ཆོས་མངོན་སུམ། བསྟེན་བར་ རྩོགས་པའི་ མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། ལས་ཅིང་ པ་ བོ་ རྣམས་ཀྱིས་ བསྒྲུབ་ པ་ ལ་ བརྩོན་ པ་ རྟོགས་ པའི་ ཆོས་ དང་། ལས་ཀྱི་ ཆོ་ག་དངོས་ སུ་ ཚེད་ བས་ ལུང་ ཀྱི་ ཆོས་ ཀྱི་ རྟེན་ ཚང་ བའོ། 法现前。近圆十现前之一。授戒诸师，精勤持戒为具证德， 谙习羯磨为具教德。教证具足名法现前。

ཆོས་མངོན་ ཤེས། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་ གཉིས་ ལ་ དམིགས་ནས་ རྒྱུ་ སྤྱིའི་ ཧྲས་ སུ་ འབྱངས་ ཏེ་ ཐོས་ ཀྱི་ དོན་ མངོན་ རྟོགས་ ཐོས་ བསམ་ གྱིས་

གཅོ་བོར་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པའོ། 法现观。从他听闻十二分教声音，于义现观，闻思抉择，得清净胜解。

ཆོས་མངོན་པ། 〈ཨཱརྱ〉 རྨ་ཡ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་རྣམ་འགྲེལ་དང་བཅས་པ། 阿毗达磨。一切净慧及其随行，并诸证此之闻思慧，论此之诸典籍，及以阐述增上慧学为主之诸经疏，总名对法。对向诸法，议论抉择故。

ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། འཕགས་པ་ཐེག་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཟེག་པ་ བྱུན་མོང་སྡུམ་བམ་པོ་ལྔ་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་དྷི་པཾ་ཀ་ར་ཤྲཱི་ཛྙཱ་ན་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་རྒྱལ་ཁམས་རྒྱལ་ བས་ བསྒྱུར་ ཏེང་ ཞུས་པའོ། 《大乘阿毗达磨集论》。印度无著论师所著有关共乘摄颂，五卷。印度佛学家燃灯智与西藏译师戒胜共同由梵译藏，并加校订。唐代玄奘由梵译汉。

ཆོས་མངོན་པ་པ། ཆོས་མངོན་པ་ཉམས་སུ་ལེན་མཁན། 对法师，阿毗达磨师。行持对法经论的法师。

ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་ཟེག་དམན་གྱི་མངོན་པའི་གཞུང་ཚིག་རྩ་བ་གནས་བཅུད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན། 《俱舍论》。全名《阿毗达磨俱舍论本颂》。印度论师世亲所著小乘一论典，正文为偈颂体，分八卷。唐代玄奘由梵译汉。

ཆོས་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྟན་པ་གཅོ་བོར་སྡུད་པའི་ཆོས། སྡེ་སྣོད་གསུམ་གྱི་ཁ་ཏགལ་ཞིག 对法藏，阿毗达磨藏。以阐述增上慧学为主的佛经。三藏之一。

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་རང་འགྲེལ། ཀུ་ཤ་ཀྱི་མཁན་པོ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་བརྟེགས་རིན་ཆེན་སྡེ་ཞུས། 《阿毗达磨俱舍论》。印度论师世亲所著《俱舍论本颂》自注，印度佛学家姿纳迷札和西藏译师拜则惹给达共同由梵译藏并加校订。唐代玄奘由梵译汉。

ཆོས་མངོན་པའང་རྟོགས་པ། ཚོགས་ལམ་གྱི་མིང་། 现观法。资粮道异名。

ཆོས་ལྔ། མིང་དང་། མཚན་མ་དང་། རྣམ་རྟོག་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཏེ། 五法：名、相、分别、真如和无分别慧。

ཆོས་ཅན། (1)རྟགས་ཆོས་ གཉིས་ དང་ ལྡན་ པའི་ གཞི་ སྟེ། དམིགས་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ན། སྒྲ་དེ་ཆོས་ཅན་ཡིན་ཞིང་། སྒྲ་ལ་རྟགས་བྱས་པ་དང་ཆོས་ མི་ རྟག་ པ་ གཉིས་ དང་ ལྡན་ པ་ ལྟ་ བྱའོ། 有法。别名前陈、前句、所别、自性等。因及法二者所依存之处。如在以所作性为因，证成声是无常之论式中，声上具有所作性之因及无常之法二者，故声是有法，亦即宗之主词。(2)ལུགས་སྲོལ་ ཅན། 有旧规，有先例。(3)དངོས་པོ་ཐམས་ཅད། 一切事物。

ཆོས་ཅན་གྲུབ་ཅིང་མ་གྲུབ་པ། དེན་ལ་ མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་དྲུག་གི་ནང་གཅིག། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མི་སྲིད་ན་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། དོན་དམ་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་ སྟེ། མ་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བསྒྲུབ་གཞི་ཅེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པ་སྟེ་གཞི་མ་གྲུབ་པའོ། 有法体性不成。六种事境不成因之一。宗之前陈体性不可能有，从而因不能成立者。如云："胜义声是常，以非所作性故。"此中所举宗之前陈有法，不可能存在于知识范围之内，故因之本身不能成立。

ཆོས་ཅན་གྱི་ཐུགས་ཀའི་རྟགས་ལ་མ་གྲུབ་

ཡ། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་དྲུག་གི་ནང་གཅིག། ཆོས་ཅན་གྱི་ཐུགས་གཅིག་རྟགས་ལ་མི་སྲིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྩོལ་བྱང་སྒྲའི་ཐུགས་གཅིག་ཆུ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པའོ། 有法一分因不成。六种事境不成因之一。

宗之前陈有法一分，于因中不可能有，从而因不能成立者。如云："声是无常，以是勤奋所发故。"勤奋所发，在声之一分如水声等中为不成立。

ཆོས་ཅན་འགོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུ་ཀྱི་ནང་གཅིག་ཤེག་སྟེ། དཀག་བྱ་དངོས་པོ་གང་ཡང་བའི་ཁྱད་གཞི་ཆོས་ཅན་དེ། འགོག་ཅིང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པ་རྣང་ཙམ་ཞེག་ལས་གཞན་མ་མཐོང་བའི་ཚུལ་བརྗོད་བའི་སྒོ་ནས་འགོག་པའི་རྒྱུ་ཞེག

否定本体。根据某一事物的片面性，武断其本体实际不存在的修辞方法。否定修饰法之一。

ཆོས་ཅན་བརྗོད་བའི་སྒྲ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གང་ཞེག སྒྲ་པ་པོ་དང་ཉན་པ་པའི་འདོད་པས་དམིགས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ཁྱད་གཞིར་སྟོན་པའི་སྒྲ། དབེར་ན། སྒྲ་དངོས་པོ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྒྲ་དེ་དངོས་པོའི་ཁྱད་གཞིར་སྟོན་པ་དང་། ཤེས་བྱ་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་ཁྱད་པར་གཞན་མི་སྟོང་བའོ། 诠体声，诠有法声。说明言者、听者心中所指之事物为其属性所依本体之语言。如云"声是实有法"，说明声是实有法之本体，而不排除其他属性如"所知"、"无常"等。

ཆོས་ཅན་དུ་མ་བསྡོམས་པའི་ཚལ་འགྱུར། རྟོག་གཞིའམ་ཆོས་ཅན་དུ་མ་བརྟགས་ཤིང་། གསལ་བ་དང་རྟགས་རེ་རེ་ལས་མེད་པ། དབེར་ན། རྟག་མཐྱེག་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། འདུས་བྱས་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་ཉིད་ཀྱས་པ་ཡིན་པའི་ཁྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 复合有法应成。积集众多有法或诤论所依，但举一法及一因者。如云："有法一切种智，有法声，有法有为，应是实有法，有功能故。"

ཆོས་ཅན་རིང་། (མངོན) བོང་བྱ། 长法。驴的异名。

ཆོས་ཅན་ལ་བེ་ཆོམ་ཐ་རུལ་མ་གྲུབ་པ། བློ་ངོར་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གསུམ་ཁྱི་ཡ་གྲུབ། ཆོས་ཅན་དེ་ཤོད་མེད་མ་ངེས་པའི་ཀུན་ཏོག་མ་གྲུབ་པ། དབེར་ན། ཤ་ཟ་བཟླ་དོན་དུ་སོང་བའི་ངོར། མདུན་ཏུ་ཤ་ཟའི་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། མེ་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཁྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 有法犹豫不成。三种心境不成因之一。宗之有法是有是无不定，故尔不成。如对于不能亲见鬼者立量云："此处之鬼所有之瓶是无常，所作性故。"

ཆོས་གཅོད། (མངོན) རིགས་དམན་པ། 断法。下劣种族的异名。

ཆོས་བཅས་མ། (མངོན) བག་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 有法女。新娘、主妇的异名。

ཆོས་བརྒྱ་པའི་མདོ། འཕགས་པ་ཆོས་བརྒྱ་པའི་ལེའུ་བམ་པོ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་ལྟ་བུ་ཀ་ཛི་མཱ་ལ་ཀ་ཀཱི་ཏི་ཡིས་ཀང་། ཤེ་རབ་བཟང་པོ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《大宝积经大乘十法会第九》。二卷五十一颂。印度佛学家婆纳迷札及西藏译师慧智军等由梵译藏并加校订。元魏时代佛陀扇多由梵译汉。

ཆོས་ཆས། (1)ཆོས་ཀྱི་ཆ་ལུགས། 宗教服饰。(2)ཆོས་ཀྱི་ཤོ་དྲྭ། 法器。宗教活动所需器物。

ཆོས་མཆོག སྐྱོང་བས་ངེས་འབྱེད་ཆ་བཞིའི་ནང་གསེས། སོ་སོ་རང་རིག་པའི་ཤེས་ཀྱིས་བདེན་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་ཏེ་སྐོམ་པ་ནི་དེ་མ་སྤངས་ཞེས་ཐུ་ཚོགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཐེག་པ་ཆུང་ངུ་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཅན་ཐོབ་པའི་ཚེ་ཉོན་འཇིག་ཤེས་རབ་མཆུངས་སྤྲུལ་

ཁ་ཅན་པ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྩང་རས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའོ། 世第一法。加行道四抉择分之一。内自证智，以诸谛为所缘而修，无间生起见道，现证内能取心识无有自性，所得中品光明智慧相应之三摩地。此是世间最胜之法，称为世第一法。

ཆོས་མཆོག་གི་རྟེ་སྒོམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟོགས་པའི་རྩང་གསེས། མཐོང་ལམ་སྒྲུབ་པའི་ཏིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་མཐའ་ཡས་པས་ཤེས་ཀྱི་དུ་གནས་པ་ཐོབ་པའི་རྟེ་མོ་གང་ཞེག་སྒོམ་ལམ་ཆོས་མཆོག་གིས་བཏུས་པའོ། 世第一法顶加行。智度七十义之一。引发见道之无边坚固三摩地，所证住心顶位之属于加行道世第一法者。

ཆོས་མཆོག་པ། ཐེག་ཆེན་ཤོས་དམར་བའི་ཤེ་བའི་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི། 法上部。从小乘十八部中犊子部别立之一派系。

ཆོས་འཆད་པ། (1)ཆོས་ཤེད་པ། 说法，宣讲佛法。(2)ཆོས་ཀྱི་རྟོག་དེན་ཤོད་མཁན། 说法者。宣扬佛教教义的人。

ཆོས་རྗེ། (1)ཆོས་ཀྱི་རྗེ་བོ། 法主，宗教首领。(2)སྐུ་རྟེན་བའམ་ལྷའི་ཁྲིགས་རྟེན། 巫觋，降神师，祝神人。

ཆོས་རྗེས་སུ་དྲན་པ། རྗེས་སུ་དྲན་པ་དྲུག་གི་རྣང་གསེས། 随念。六随念之一。随念教证所摄正法功德。

ཆོས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་ཕྱིས་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟོགས་གསེས། 法随念次第。智度七十义之一。教证功德，在胜义中不可得，在世俗中次第随念以法为道想之次第加行。

ཆོས་བསྡུད་ཀྱི་སྒྲ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གང་ཞེག སྒྲ་བ་ཡི་དང་ཐུན་པ་ཡིའི་འདོད་པས་དམིགས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ཁྱད་ཆོས་སུ་སྟོན་པའི་སྒྲ། དབེར་ན། སྐྱེའི་མེ་རྟག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཀ་བྱམ་སོགས་ཀྱི་མེ་རྟག་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འབྱེད་པས། ཁྱད་པར་གཞན་སྒྲོང་གི་སྒྲའོ། 诠能别声，诠法声。说明言者听者心中所得义理即是属性之语言。如云“声是无常”，即可以有别于柱、瓶等之无常，排除其他属性。

ཆོས་ཉན་པ། (1)ཆོས་གཏམ་རྣ་བར་ཐོན་པ། 听法，闻法。(2)ཆོས་ཐོན་མཁན། 听法者，听经的群众。

ཆོས་ཉིད། (1)རང་གཤེགས་སམ་རང་བཞིན། 法尔，自然，本性；ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 历史法则。འབད་རྩོལ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་འདོད་འབྱས་བུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་འཐོབ་མེ་ཚོང་། 不靠勤奋，企求的结果，是不会自然得到的。(2)རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད། 法性，自性空。

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ། རིགས་པ་བཞིའི་ཚུལ་ཞེས་སྡེ་ཚན་དྲུ་འབའ་ཞིག་སྟེ་ཆུ་གྲང་དུ་འབབ་པ་དང་མེ་ཕྱོགས་དུ་འབར་བ་ལྟ་བུ་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་ཆོས་ཉིད་དོ། 法尔道理。如水流隰，如火向上，世间共知的自然法则。四种道理之一。

ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་བ། སྐང་བ་བཞིའི་ནང་གསེས། ཆོས་ཉིད་ཀ་དག་གི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་ཡིད་དབྱིངས་རྒྱས་བཏབ་ཀྱང་། མཐའ་ལས་འདས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་སྒོ་ཕྱེ་བའོ། 法性现前相。旧密大圆满所说四相之一。现见法性本来清净之理，超出伺察假立边际，开启如来秘密不可思议刹土之门。

ཆོས་ཉིད་ཐད་པའི་སྣང་བ། ཆོས་ཐད་ཀྱི་

འདས་ཀྱི་སྡང་བ་དང་དེན་གཅིག

ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད། འཁོར་འདས་རྣ་མཉམ།

法平等性。生死涅槃，一味平等。

ཆོས་གཏིང་བ། ཆོས་ལྟོས་གཏིང་བའམ། ཐྲོང་བ། 背弃佛教，离经叛道。

ཆོས་ཁྲིགས། བྱིགས་བམ་འཇོག་ས་ནི་ཁྲི་སྟེགས། 经架，佛经架子。放置经书的架子或台座。

ཆོས་སྒོན། (1)ཆོས་ཀྱི་དུས་སྟོན་ཏམ། དགའ་སྟོན། 法筵，宗教法会，宗教典礼。(2)བསོད་སྟོམས། 次第乞食或化缘。

ཆོས་སྒོན་སོགས་ཀྱི་ཚེ་ཚན། ལྷུང་ཟྭད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ཏེ་ཙམ་ལ། གྲོང་དུ་རྒྱུ་བའི་ལྷུང་ཟྭད་ཡོད་དེ། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་འདུག་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། ཁྲིམ་ཀལ་ཟྭད་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། ཤིང་བལ་བཀོས་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། གདིང་བ་ཚད་ལྡག་ཟྭད་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། གཡན་དགའ་ཚད་ལས་ལྡག་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། རས་ཆེན་ཚད་ལས་ལྡག་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དང་། ཆོས་ཀོས་ཚད་ལས་ལྡག་པའི་ལྷུང་ཟྭད་དེ་བཅུའོ། 说法篇。九十单堕中之第九篇，共十条：比丘游聚落、居住王宫、轻毁学处、制作针筒、改作床高过量、使沾染棉花、制作敷具过量、覆疮衣过量、雨衣过量和法衣过量。

ཆོས་སྒོན་པ། (1)ཆོས་ཀྱི་ལས་སྟོན་མཁན། 讲经者。(2)ཆོས་འཆད་པ། 讲经说法。

ཆོས་སྒོན་ཐུབ་ཏེར་རྒྱ། རྟེན་བྱས་ཀྱི་ཤེ་ཚན་བདུན་པ་ཆོས་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་ཤེ་ལ། ཉན་ཐོ་མི་ནབཞིན་དུ་འདུག་པ་ལ་ངང་རྟེད་འཕྲིན་ཏེ་ཆོས་འཆད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉལ་བ་དང་། ཁྲི་སྟན་ཆེ་མཐོར་འདུག་པ་དང་། མདུན་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ཡང་ཁྲི་སྟན་ཆེ་མཐོར་འདུག་པ་དང་། ཁྲི་སྟན་ཆེ་མཐོར

རྣམ་པར་སྒྲལ་བ་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་བའི་མདོ། ནདེ་ཁམ་ཀོ་ཁཅོ་ལྔ་དང་ལེའུ་ཟེ་དགུ་བ། བཀྲི་ཀ་ཀྲི་ལེན་ཏེ་རྟི་དང་། ཚེ་རྩ་བ་བརྟེ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེས་ཐབས་ཅིང་ཞུས་པ། 《月灯三昧经》。全书十五卷三十五品。印度佛学家希兰陀罗菩提及西藏译师僧智军译校。高齐时代那连提黎耶舍由梵译汉。

ཆོས་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ལ་མི་འཇིགས་པ། རྟོགས་པ་ཐུབ་ཆོགས་ལ་མི་འཇིགས་པ་དང་ཏིན་ཀཅིག

ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད། ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན་མཚན་ཉིད་མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ། སྟོང་པ། བདག་མེད་པ་ཞེས་པ་དེ་ལ་དོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སྟེ་ཆེད་པ་སྟེ་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ཁ་གཅལ་ཞེས། 一切法空。内外一切诸法共相谓无常、苦、空、无我，于胜义中皆非实有，无有自性。是十六空之一。

ཆོས་ཐམས་ཅད་འཕྲོང་བ་མེད་པར་བཞུགས་པའི་མདོ། མདོ་ཁམ་ཀོ་གསུམ་པ། ཚེ་རྩ་བ་བརྟེ་རིན་ཆེན་འཆོས་བསྒྲུབ། 《佛说诸法本无经》。全书三卷。西藏译师僧宝命由梵译藏。隋代阇那崛多由梵译汉。

ཆོས་ཐྲོན། ཆོས་ཉན་བཤད་ཟིགས་ཟིང་བའི་ཡུན་ཙད། 一座法。佛教徒进行一段讲经或修法的时间。

ཆོས་ཞིབས། སྦྱིན་བདག་གིས་ཆོས་ཀྱི་དོན་དུ་བཞག་པའི་མ་དཏུལ་ལས་དངོས་པོ། 布施基金。施主捐献给寺庙作为本金的财物；ཆོས་ཞིབས་སྤྱོང་བ། 募化布施基金。

ཆོས་ཞིབས་སྤྱོང་ཡིག སྦྱིན་བདག་ཁག་གི་ས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཞིབས་ཐ་སྤྱོང་མོ་ཞུ་བའི་ཡི་གེ། 募化文。向施主募化布施基金的启请文。

ཆོས་ཚིག (1)ཆོས་གྲྭ་འཆོག་དུས། 辩经时期。佛教徒在辩论场中，辩论学习佛教经典的时期。(2)ཏུང་ཀྱི་འཚང་ཐེག་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཐོག་ཙམ་ནས་ཏུན་ཀྱི་ཆོས་གྲངས་འདེགས་པའི་དུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞེས། 定期法会。佛教徒定期聚集在各地寺庙经院中，讲解学习密乘经典的法会。

ཆོས་མཉམ་པ། (1)ཁྱད་ཆོས་འདྲ་བ། 相同，相似，特点相同。(2)གྲུབ་མཐའ་མཐུན་པ། 同教。宗派相同，教派一致。(3)ཆོས་ཚུལ་བཞིན་སྒྲུབ་པའི་གང་ཟག 如理修行者，虔诚的宗教徒。

ཆོས་མཉམ་པའི་དཔེ། (1)དཔེ་དོན་གཅིག་ཀ་ལ་ཡོད་པའི་ཁ་དོག་དང་། དབྱིབས་སོགས་ཐུན་ཚེན་ཆོས་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་དཔེ། 同法喻。表示比方和被比事物特点相同的譬喻。(2)མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་དང་དོན་གཅིག

ཆོས་མཉམ་པའི་དཔེ་ལྟར་སྣང་། རྟོགས་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ནི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་མཐུན་དཔེ་དེ་གཅིག་དང་མི་ལྡན་པ། 似同法喻。因是能立，所立宗是有法。同法喻之不具备宗因二者，即为似同法喻。

ཆོས་མཉམ་དཔེ་ལྟར་སྣང་ལྔ། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་གཅིག་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། དཔེ་མ་སྒྲུབ་བ་དང་། དཔེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་སྟེ་ཚུལ་ལྟར་སྣང་ལྔ་ཞེས། 五种似同法喻：能立法不成、所立法不成、能所立俱不成、喻不合、喻倒合。

ཆོས་མཉམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ངག སྒྲུབ་ཅག ཁན་ལག་གཅིག་ལྡན་ཀྱི་ཁ་ཅིག། རྗེས་ཁྱབ་དང་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ་ མཐུན་ པ་ ཅན་ ཀྱི་ ངག་ རྣམ། གང་ཅུག་ཤེས་ཀྱི་རྟགས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཅུག་པ་བཞིན་ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 同法论式。论轨两支之一。

同品遍与宗法所诠相同之语。如云："凡是所作性皆是无常，如瓶。"

ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ལ་དབབ་པ། ཀྱ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་རྟེ་དུ་རིས་བརྒྱས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《抉择法与有法论》。印度则达日论师所作因明注释之一。

ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད། སེམས་ཙམ་པའི་ལྟ་བ་དང་ཚུལ་མཐུན་པའི་གཞུང་འཕགས་པ་ཐུགས་པས་གསུངས་པ། ཐུགས་ཆོས་སྡེ་ལྔའི་ཡ་ཁུལ་ཞིག 《辩法法性论》。慈氏五论之一。弥勒菩萨阐述唯识见的一部佛学论著。

ཆོས་དད། ཆོས་ལ་དཀའ་བ། 宗教信仰，ཆོས་དད་རང་མོས། 信教自由。

ཆོས་དུང་། ཆོས་ཀྱི་དུང་ སྟེ་ རྡས་ ཀྱི་ དུང་ དང་། ཆོས་སྨྲའི་ དུང་ གཉིས་ ཚད། 法螺。讲法或作佛事时所吹海螺。

ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ། དྲན་པ་རྟེན་བཞག་ཅཞི་ ཡ་ ཁུལ་ ཞིག་ སྟེ། གྲུབ་ནས་ རྟོག་མོངས་པ་དང་ རྣམ་ པར་ གྲང་ བའི་ ཆོས་ དག་ ལ་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་ པར་ རྟོགས་ ཤེང་ བསྒོམ་པ། 法念住。四念住之一。通达一切染净诸法为空、为无我，一心安住，长时修习。

ཆོས་དྲིན། ཆོས་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན། 法恩，传授佛法的恩德。

ཆོས་དྲེད། ཆོས་ ཤེས་ ཀུང་ རྟམས་ ལེན་ མེད་ པར་ མེམས་ གྲོང་ དུ་ སོང་ བ་ སྟེ་ ཆོས་ ཀྱི་ རྒྱུད་ ཙ་ ཐུལ་ བ། 宗教油子，奸诈的宗教徒。满口宗教道德，全不实行的人。

ཆོས་བདག (1)ཆོས་འཛིན་ སྐྱེལ་ ཅིད་ མཁན། 法主。奉持和传播佛教者。(2)ཆོས་ སྐུང་ བ་ པོ། 护法。保护宗教者。

ཆོས་བདག་མེད་པ། བདག་མེད་ གཉིས་ ཀྱི་ ཡ་ཁུལ། ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ བདེན་ པར་ མ་ གྲུབ་ པ། 法无我。二种无我之一。一切诸法，谛实不成。

ཆོས་འདུལ་བ། ལུགས་ པ་ རྒྱལ་ ཁྱིམས་ ཀྱི་ བསྟན་ པ་ གཙོ་ བོར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ སྡེ་ འདུལ་ བ་ ལུང་ སྡེ་ བཞི་ ལྡུ་ ཁྲིད། 律经，法毗奈耶。以叙述增上戒学为主的佛经。

ཆོས་འདོན་བཏུལ་འཛིན། ཐུར་ སྐོན་ ལས་ རྒྱུར་ དུས་ ཐྲིད་ ཞབས་ བཅུན་ དུ་ འགྲོ་ མཁན་ གྱི་ བ་ རྣམས་ ཀྱིས་ ལྷ་ སའི་ མི་ དམངས་ ཀྱི་ ཁྱིམ་ དུ་ ཆོས་ འདོན་ རིམ་ གྱི་ སྐྱབས་ པར་ འགྲོ་ སྐྱེད་ ཆོག་ འགྱུས་ ཆོགས་ ཆེན་ ཞུལ་ ཇོར་ དགོངས་ ཞུས་ འཁུལ་ འཛིན། 经忏证。旧时传召期间，外出诵经的游方僧人，为求准许给拉萨市民念经谋生，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཆོས་ལྡན། ཆོས་སྐྱལ་ ཚད་ པ། 佛教流行，有佛法；ཆོས་ལྡན་ ཞིང་ ཁམས། 佛教流行地区。

ཆོས་ལྡན་རྒྱ་སེ། བོད་རིགས་རི་མོ་ པ་ཆོས་ ལྡན་ རེར་ མཁན་ གྱིས་ རི་ མོ་ བྲིས་ ཤིང་། རྒྱ་ནག་ ལྷུལ་ ནས་ བཏུགས་ པའི་ ཚོས་ ཆེན་ གྱི་ བྱེ་ བྲག་ ཅིག 却丹金丝缎。图案初由藏族却丹设计，在汉地织造的一种金丝缎。

ཆོས་ཐྲི། དགོན་ རྡེ། 寺庙，ཆོས་ སྡེ་ གསུམ། 三大寺。

ཆོས་ཏ་མཁ། (རྟེང) (1)ཆོས་དབེའི་ནང་ན། 经书里。(2)ཆོས་ རྒྱུན་ དུ་ བྱེད་ པ། 经常修法。

ཆོས་ནག་ཅི། སྡིག་ པའམ་ མི་ དགེ་ བའི་ བྱ་ བ། 黑法，不善法。造作罪恶的行为。

ཆོས་ཟོར། (1)ཆོས་ དང་ ཐྲི་ ནོར། 法财，教法和财物。(2)འཕགས་ པའི་ ནོར། 圣财。

ཆོས་རྣམ་འབྱེད་ཡང་ དག་ བྱང་ རྫབ་ ཀྱི་ ཡན་ ལག བྱང་ རྩུབ་ ཡན་ ལག་ བདུན་ ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞིག་ སྟེ། ཆོས་ རྣམས་ ཀྱི་ མཚན་ ཉིད་ རྟོགས་ པར་ བྱེད་ པ་ རང་ བཞིན་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ སྟེ་ བདེན་ དོན་ མཐོང་ བའི་ ཤེས་ ཤེས་ ཀྱི་ རང་ བཞིན་ ནོ། 择法觉支。拣择通达诸法性相之觉支，以见谛之智慧为其自性。

七菩提分法之一。

ཆོས་པ། ཆོས་ཉིད་མཁས་ལེར་སྐྱེ་བོ་མོ། 名词。佛教徒。在家或出家的男女佛教徒。ཆོས་པའི་གཟུགས་བརྙན། 道貌，佛教徒的形象。

ཆོས་དཔེ། དབེའི་ཐུན་གྱི་ཁང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་དང་དོན་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་འདྲ་བ་ཤུགས་བསྟན་ཏམ་མིན་པར་ མཚུངས་ གསལ་ གྱི་ སྐབས་ རྟེས་ ལ་དངོས་སུ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ཐུན་ཞེག 同状喻。在同、似、如等明文之后，不由暗示，明白指出比方和被比事物共同点的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཆོས་གྲྭ། ཆོས་བཤྲུད་གཅིག་པའི་གྲོགས། 同门，同师弟兄。同师学法的教友。

ཆོས་སྤྱོད། (1)ཆོས་ཀྱི་ཐ་སྙད། 法行，宗教活动。(2)བསྟོད་ཆགས་སོགས་ཆོས་ཀྱི་འདོན་ཆ། 法事。念经供佛的事。

ཆོས་སྤྱོད་བཅུ། གསུང་རབ་ཀྱི་ཡི་གེ་འཛི་བ་དང་། མཆོད་པ་འབུལ་བ། སྦྱིན་པ་གཉོང་བ། ཆོས་ཉན་པ། འཆི་བ། བློག་པ། འཆད་པ། ཁ་ཏོན་དུ་བྱ་བ། ཆོས་ཀྱི་དོན་སེམས་པ། ཆོས་ཀྱི་དོན་ སྒོམ་ པ་ བཅས་བཏུའོ། 十法行。谓于佛经缮写、供养、施赠、听闻、受持、披读、开演、讽诵、思维和修习。

ཆོས་སྤྱོད་པ། (1)ཆོས་ཉིད་པ། 奉行佛教。(2)ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་ཉིད་མཁན། 修法者，教徒。

ཆོས་ཕྱང་། ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྡེ་ཚགས་སོགས་ཐུན་མོངས་པ་བཅུད་ཁྲིད་བཞེ་སྡུད་ རེ་ རེའི་ ཁྱེན་ པོ་ ཤངས་ཏུས་ཀླག་ གྲྭ་བཞི་པས་གསུངས་པ་རྣམས་ ལྟེ་ཟིག་ཏུ་ སྡུངས་པའི་ ཕུང་ པོ་ སྡེ། མངོན་པ་ཚོང་མ་ལྔར་ ཆོག་ ལེའུར་ བྱས་ པ་ སྡུད་ ཕྱག་ རེར་ ཆོས་ཕུང་རེ་བཏེ་བ་དང་། མངོན་པ་བོག་མ་ལྔར་ དབང་པོའི་ ཀློང་ པོ་ ཆེ་རབ་ བརྟན་ གྱིས་ ཐེག་ཅན་ གྱི་ སྡེ་ཚན་ཆོས་ཀྱི་ ཕུང་ པོ་ གཅིག་ འབྱི་ བར་ ཏུས་

 པའི་ ཚད་ ཀྱི་ ཆོས་ དེ་ ཕུང་ པོ་ རེར་ བཏེས་ པའོ། 法蕴。释迦牟尼所说对治贪等八万四千烦恼的教法汇集成的巨编。《阿毗达磨集论》说每一千卷称为一法蕴；《阿毗达磨俱舍论》说帝释天所乘巨象所能运载的一驮墨写成的经典，称为一法蕴。

ཆོས་ཕྱོགས་ སྒྲུབ་ ཆོགས་ པ། ཕུན་ ཆོགས་ ཕྱེའི་ ཐང་གེས། 为调治八万四千烦恼而说之八万四千法门。五圆满之一。

ཆོས་བྱེ་གས། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རོས་ལས་རྣོན། 宗教方面。

ཆོས་རྒྱན། ཆོས་དང་ཉིད་ མཁན་ བློན་ པོ། 崇法宰辅。信仰佛教的大臣。

ཆོས་དབྱིངས། (1)སྟོང་པ་ཉིད། 空性。(2)གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་ པོ་ལ་ སོགས་ པ་ ཕུང་ པོ་ ལྔའི་ རང་ བཞིན་ སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ། 法界。自性空之色等五蕴。

ཆོས་དབྱིངས་ཀྱི་ ཡེ་ ཤེས། ཡེ་ ཤེས་ ལྔའི་ ཚ་ ཐུལ་ ཞེག་ སྟེ། སྟོང་ ཉིད་ རྟོགས་པའི་ ཡེ་ ཤེས། 法界性智，法界体性智。通达空性的智慧。五智之一。

ཆོས་དབྱིངས་ མཛོད། ཐུང་ ཆེན་ མཛོད་ བདུན་ ཀྱི་ ཚ་ ཐུལ་ ཞེག་ སྟེ། ཐུང་ སྟེའི་ དགོངས་ པ་ རྟུལ་ དུ་ བཀོན་ ནས་ རྫོགས་ ཆེན་ གཞི་ ལས་ འབྱས་ གསུམ་ གྱི་ རྣམ་ གཞག་ སྟོན་ པ་ རྩ་ འགྲེལ་ གཉིས་ ལྟེ་ གཞུང་ ལེའུ་ བཅུ་ གསུམ་ གྱི་ བདག་ ཉིད་ འཇུ་ དེས་ བཅས་ པའོ། ཤར་ ཡུལ་ ཀློང་ ཆེན་ རབ་ འབྱམས་ ཀྱིས་ མཛད་པ། 《法界藏》。隆钦七藏之一。十四纪中，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著，全书本文及释文共十三章，以空界部要旨为主，论述旧派密乘大圆满之基位、道位及果位。

ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ ཤེས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་

ཤེས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས།

ཆོས་དཔྱིངས་སུ་བསྐལ་བ། གཟུགས་སྐུ་ཆོས་དཔྱིངས་ཀུ་ཐིམ་པའམ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟེ་ཤི་བ། 坐化，涅槃。佛家说色身肉体最后隐入法界，化为空无，义指死亡。

ཆོས་འབངས། (1)ཆོས་དང་ཡིད་པའི་མི་ཞེང། 信教的臣民。(2)དགོན་སྡེ་ཁག་གི་མི་ཞེང། 寺庙所属百姓。(3)བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྡན་གྱི་ཐུ་མའི་སློབ་མ། 三恩弟子。佛教徒对自己三恩上师的自称。

ཆོས་འཁྱུང་། (1)ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་བ་བརྗེད་པའི་བསྟན་བཅོས་སམ་དེབ་ཐེར། 宗教源流，宗教史。(2)དབྱིབས་ཀྱི་གསུམ། 法基，三角形物体。(3)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྱི་མཆོད། 法积佛。(4)(མཛོད) མ་མཆོག། 法源。女阴的异名。

ཆོས་འཁྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཤེང་ཐུ་ཚེན། དབའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྱེང་བས་བརྩམས་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ཞེག 《智者喜筵》。巴宫·祖拉成瓦于公元 1564 年所著的一部西藏佛教史。

ཆོས་འཁྱུང་རོ་མཚར་རྒྱ་མཚོ། སྤྱག་ལྔང་བཀའ་བཅུད་པའི་ཚེ་རྒྱས་རྒྱས་པ་འདི་རབ་བྱུང་བཅུ་བཅུ་གཅིག་པའི་ས་ཐུ་ཚེང་བརྩམས་ཤིང། ཁ་སྐོང་དང་བཅས་ཁྱེན་བསྟོམས་ཕྲེང་ཡ་བཅུ་ཅན་གྱི་ཡང་ཤེང་སྤྱག་ལྔང་དགོན་དུ་ཡོད། དེ་རྩོམ་པ་པོ་སྤྱག་ལྔང་པ་ངག་དབང་དམ་ཆོས་བཟང་པོ་ཞེས་བྱང་ཡང་ཐུབ་ཀུན་ཆོས་འབྱུང་དུ་ཞབས་དྲང་རྒྱལ་ཁྲིས་འདུག་པས་དབྱད་པར་འཚལ། 《宗教史·奇异大海》。达隆巴·阿旺当却桑波著。亦有人认为是达隆巴·阿旺赛杰著。成书于 1648 年(戊子)。木刻本 447 页，另有增补篇 53 页，全书共 500 页，集中叙述了达隆噶居派的历史，藏板于达隆寺。

ཆོས་འཁྱུང་པདྨ། (1)མ་མཚན། 女性生殖器。(2)ཆོས་འབྱུང་ནང་གི་པད་གདན། 法基莲座。

ཆོས་འཆོང། (1)ཆོས་དང་འབྱོར་པའི་བསྟོམ་ཆོག 法财。佛法和资财。(2)ཆོས་ཀྱི་ཐུག་པ། 博通佛法。

ཆོས་འབྲེལ། ཆོས་འཚད་ཉན་གྱི་འབྲེལ་བ། 法缘。授受佛法的师徒关系：ཆོས་འབྲེལ་ཐོབ་པའི་ཐུ་མ། 结过法缘的师长。

ཆོས་གསལ་བ། (1)ཆོས་ཀྱི་ནང་དོན་གསང་ནས་མ་བསྟན་པ། 匿法。隐藏法要，不以示人。(2)ཐེག་དམན་གྱི་ནང་གསེས་ཀྱི། 法藏部。佛教小乘十八部之一。

ཆོས་གྲྭབས། (མཛོད) དམངས་རྣམས། 法空。百姓的异名。

ཆོས་སྒྲིགས། ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་པའམ་ཆོས་སྟོང་བ། 说法，讲授佛法。佛书译为法施。

ཆོས་སྒྲིགས་ཚང་འཛོམས། དཀྱི་འཕྲུལ་དང་སྒྲིན་བདག་མཉམ་དུ་འཛོམས་པ། 僧伽施主，圆满聚会。

ཆོས་མ། 名词。(1)ཆོས་ཉིད་མཁས་བྱང་མེད། 女佛教徒。信仰佛教的女人。(2)བཙུན་མ། 尼。

ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་ཉུང་སྣང་། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་ཚུགས་པ་མེད་པས་ལྡོང་སྣང་ཞེས་བྱའོ། 似异喻法。异法喻之因及所立俱不遣者。

ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་ཚུར་སྣང་ལྔ། བསྒྲུབ་བྱ་ཚུགས་པ་མེད་པ་དང་། སྒྲུབ་ཉིད་ཚུགས་པ་མེད་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ཉིད་གཉིས་ཀ་ཚུགས་པ་མེད་པ་དང་། ཚུགས་པ་མ་བསྟན་པ་དང་། ཚུགས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་སྟེ་ལྔའོ། 五种似异法喻：所立无反体、能立无反体、能所立俱无反体、反体不合和反体倒合。

ཆོས་མི་མཐུན་པའི་སྐྱོང་བ། སྒྲུབ་བྱ་ལས་

ལས་གཉིས་ཀྱི་རྣང་གསེས། ཚུལ་ཁྲིམ་དང་ཐོག་མར་ཆོས་བརྗོད་པ་མི་མཐུན་པ་ཅན་གྱི་ངག ཁ་རྒྱན་ནས་བཀག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 异法论式。论轨两支之一。异品遍与宗法所诠不同之语。如云："凡是常皆非所作性，喻如虚空，声是所作性。"

ཆོས་སྨན། རྡོང་ཤའི་སྨན་བསྒྲུབས་ནས། བདུད་རྩི་ལྟ་བུ། 灵丹，咒药。宁玛派喇嘛经过念经、诵咒处理认为有神效的药物，亦名为甘露丸。

ཆོས་སྨྱོ་ཞེབས་པ། ཆོས་ཀྱི་ཁོ་དོན་འཁྲིགས་ཏེ་སྨྱོ་བ། 宗教疯狂。修法不善，致成疯狂。

ཆོས་རྩ། ཆོས་གཞིས་མི་རྟ་ཞེས་བའི་བརྡུས་མིང་།

ཆོས་རྩོད། རང་གཞན་ཀྱི་རྨོངས་པ་སེལ་ཞིང་། སྨོན་ཚིགས་ཀྱི་ནུ་འཕངས་པ་དང་། རང་རང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་གསང་རྣམས་དཔྱིས་ཐིག་པར་རྟོག་ཤེང་། སྨོ་སྣང་གི་སྐྱོན་མེ་འཇུག་པ་དང་། བསྟན་པ་འཛེལ་བའི་ཆེད་དུ་བཏལ་བཏུག་རྩོང་གསུམ་བྱེད་པ། 宗教辩论。为求扫除自他无知，成长智慧、彻底解悟自宗见行要旨，不犯增益减损之过，发扬圣教而据理观察，进行破、立、止过之辩论。

ཆོས་ཚན། ཆོས་ཀྱི་དཔེ་ཅ་ཚན་བའམ། རྣ་ཚན། 佛经章节，佛经的片段。

ཆོས་ཆོགས། ཆོས་དང་སའི་ཁུལ་ཀྱི་ལྟེ་བ། 教都。宗教流行区的中心。

ཆོས་མཆམས། ཆོས་རའམ། ཆོས་ཐོག་རྩ་ཐྱིའི་བར། 法会假期。辩经法会期中的短暂休假期间。

ཆོས་འཚོང་བ། རྟེན་བཀུར་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཆོས་འཆད་པ། 卖教，出售佛法。为求得利养恭敬而讲授佛法。

ཆོས་མཐོང་། (1)ཆོས་བྱེད་པ། 修习佛法。(2)གྲྭ་པས་ཆོགས་ཁངས་ལ་གཏོང་རྒྱ་བཏང་ནས་ལེན་པའི་མིང་ཞིག 顷则。僧人在寺庙中通过捐献财物而获得的上层地位；དབུན་ཆོས་མཐོང། 温顷则。全寺一级的顷则。གྲྭ་ཚང་ཆོས་མཐོང། 札仓顷则。札仓一级的顷则。 ཁང་ཚན་ཆོས་མཐོང། 康村顷则。康村一级的顷则。

ཆོས་རྫོང་། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྫུ་མེས་རྫོང་ཁངས་ཀྱི་ཤར་ཞིག 曲宗。地名。在西藏自治区波密县境。

ཆོས་གཞིས། སྔར་དགོན་པ་གྲྭ་ཚང་ཁག་གི་ས་བདག་ཏུ་འཇིན་པའི་གཞིས་ཀ། 寺庙庄园。旧时，寺庙所占有的庄园。

ཆོས་གཞིས་མི་རྣམ། སྔར་དགོན་པ་ཁག་གི་གཞིས་ཀས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་མི་སེར། 教民。旧时，寺庙庄园的居民。

ཆོས་བཞི་པའི་མདོ། འཕགས་པ་ཆོས་བཞི་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་སྤེལ་བསྟན་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་པ་ཞེས་བྱ་བ། 《大乘四法经》。十三颂。印度佛学家苏任陀罗菩提与西藏译师僧智军共同由梵译藏并加校订。唐代地婆诃罗由梵译汉。

ཆོས་བཞིན། ཆོས་དང་མཐུན་པ། 如法。合乎宗教法规：སྡིག་ལྟུང་ཐམས་ཅད་ཆོས་བཞིན་དུ་ཐྱིར་བཅོས་པ། 如法悔除一切罪过。ཆོས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། 不如法，不合乎宗教法规。

ཆོས་ཉིད་ཟློ་འདུལ་ཀྱི་སྣང་བ། སྣང་བ་ཐམས་ཅད་ཐིག་ལེ་ཆེན་པོ་གཅིག་ཏུ་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དག་ནས་ཟློས་བཏགས་པའི་ཆོས་སོ་སོ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཀློང་དུ་ཟད་ཅིང་ཆོས་ཉིད་དུ་འཇིན་པ་ཙམ་ཡང་མེད་པས་ན་བདེ་མཐར་ཐྱིན་པ་ཆོས་སྐུའི་སྣང་བ་མཉམ་པའོ། 法性遍尽相。旧密大圆满所说四相之一。一切现分化为大光明点，心识假立诸法，遍尽于法性境界之中，即此法性，亦皆趋于无

可感受，遍尽至极，现见法身。

ཆོས་ཚོང་ རྣེད་བཀུར་ཐུ་དོན་དུ་འཆོང་བའི་ཆོས། 法货，商品佛法。佛教徒为求利养恭敬而大肆宣讲的佛法，有如出售的商品。

ཆོས་བཟང་ལྷའི་འདུན་ས། བཀུ་ཟིན་ཐུ་གནས་གྲྭ། 善法堂。帝释住处。

ཆོས་བཟོད། ཆོས་ལ་རྟོགས་བའི་བཟོད་པ་སྟེ། ཆོས་མཆོག་གི་མཐུག་ཏུ་འདོད་བའི་ཁམས་ཀྱི་བསྲས་བའི་ཆོས་ལ་བདེན་བཞི་ཐ་དད་མཐོང་བས་མཐོང་སྤང་ཁེ་གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལས་མ། 法忍。于法证悟之忍。世第一法之末，缘欲界所摄诸法，如实现见四谛，以治见所断惑之无间道。

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་བའི་མདོ། འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་བམ་པོ་བདུན་དང་ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་མཉྫུ་ཤྲཱི་གཙུག་དང་། ཤོ་ཙོ་བ་བཟེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྱུར་ཅིང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པའོ། 《佛说法集经》。七卷十二品。印度亲教师曼殊室利迦婆和西藏译师僧智军合译并依新例校订。元魏时代菩提流支由梵译汉。

ཆོས་གཡང་། དམ་བའི་ཆོས་ཀྱི་ལྷུ་གཡང་། 法运。宗教的吉祥幸运。

ཆོས་ཏ། ཆོས་འཆད་ཉན་བྱེད་སའི་གནས་ཏེ་ཆོས་གྲྭའང་ཟེར། 辩经处，佛经辩论场。

ཆོས་ཏ་འཇྱིམ་པ། ཆོས་ཀྱི་ཏ་བའི་ནང་དུ་འགྲོ་བ། 进辩论场。专在辩论场中行走学习佛经。

ཆོས་ཏབ་རྟག་འབྱེད་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག ཆོས་རྣམ་འབྱེད་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་དོན་གཅིག

ཆོས་ལ་རེས་ཤེས་ཀྱི་བཟོད་པ། སྟོང་པ་ཉིད་དང་། བདག་མེད་པའམ། རྒྱུ་བ་དང་འགག་པ་མེད་པའི་དོན་ཐབ་མོ་དག་བསྟན་ཏེ་ཤེས་མོ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཤིང་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པའོ། 法智忍，谛察法忍。宣说性空、无我、无生、无灭诸甚深义，心无怖畏，心生净信，心生欢喜，名为法智忍。

ཆོས་ལ་བསྐྱེན་པ། བསྟོན་དོང་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱི་གནས་ཤེས་སྟེ། དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་གི་ཁྱད་ཆོས་དངོས་ལ་བསྟོན་ནས་དེ་མེན་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་གཞན་ཞེས་སྟོན་པའི་རྒྱུན། 歪曲表相。歪曲事物的本来形态，说其为另一形态的修辞方法。歪曲修饰法之一。

ཆོས་ལ་རྟོགས་པའི་བཟོད་པ། ཆོས་བཟོད་དང་དོན་གཅིག

ཆོས་ལ་རྟོན་པ། རྟོན་པ་བཞིའི་ཡ་ཀུལ་ཞེས་སྟེ། ཀུན་ནས་སྐྱོན་མོངས་པའི་ཆོས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ཚུལ་སྟོན་ཅི་ཡ་ཁེག་ཅིང་མ་འདྲེས་པའང་བསྟན་པ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་ནས་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་སྟེད་ཡང་དག་པར་བསྟན་པའི་ཆོས་ལ་ཡིད་རྟོན་པའོ། 依法。应当信从无倒、无杂论述烦恼因果道理，正确宣讲事物真实本性之法。四依之一。

ཆོས་ལ་དབང་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་བཅུའི་ནང་ཚན་ཞེས་སྟེ། མཐའ་དག་བྱས་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་སྣང་བ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པའོ། 法自在。广泛演说无中无边一切法门自在。菩萨十自在之一。

ཆོས་ལ་ཀ་བབ་ཅ། རབ་བྱུང་མིན་པས་འདུལ་བ་བློག་པ་སོགས་ཆོས་མ་ཡིན་པར་བཤད་པ། 非分讲法。如非出家人而妄自讲授律经等。

ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ། མི་རྟག་པ་རྟེ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཐེག་པའི་སྙིང་རྗེ། 法缘悲。具有通达无常慧之悲心。

ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ། མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཐེག་པའི་བྱམས་པ། 法缘慈。具有通达无常慧之慈心。

ཆོས་ལགས། (ཞུས) བསྟོན་མའི་ཞེས། 对尼姑的

敬称。

ཆོས་ལས་སྐྱེས་པ། ཐུབ་ཆེན་སེམས་དཔའ། 法所生，菩萨。

ཆོས་ལུགས། (1)ཆོས་ཀྱི་གཏན་མཛད་འམ། ལུང་སྟོན། 宗教，教派：ཆོས་ ལུགས་ ཉིད་ སོ། 宗教活动。དང་བའི་ཆོས་ལུགས། 佛教。ཆོས་ལུགས་སྒྲིག་ལམ། 教规。ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ། 教派。(2)ཡུལ་ ཆོས་ དང་ རིགས་ ཆོས་ སོགས་ ཀྱི་ ཆོས་ལུགས། 风俗，习俗。地方的风习。

ཆོས་ལུགས་ཚོགས་པ། ཆོས་ཉིད་ མཁྱེན་ མཐུས་ བསྟན་ཀྱི་འདུས་ཚོགས། 宗教团体。

ཆོས་ཅོག་པ། ཡང་མེ་དག་བའི་ལྟ་བ་འཛིན་མཁན། 异教徒。信奉邪门外道者。

ཆོས་ཤེས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ བསྡུས་ བའི་ ཆོས་ལ་ བདེན་བཞི་ རྗེ་ལྟ་ མཐོང་ བས་ མཐོང་ སྤང་ སྤྲང་ས་ ཏེ་ བྱལ་འཕགས་ ཐམས་སུ་ ཚུད་ བ་ རྣམ་ གྲོལ་ལམ་མོ། 法智。缘欲界所摄诸法，如实现见四谛，永断见所断惑，领纳离系果之解脱道。

ཆོས་སེམས། ཆོས་ ཐུགས་ལ་ འདྲུན་ བའི་ སེམས། 法心，道心。崇信佛法之心。

ཆོས་སོ་ཙམ། ཆོས་ཡིད་ ཚད། 一切法：ཆོས་ སོ་ ཙམ་ གི་ ངོ་ བོ་ ནི་ སྟོང་ པ་ ཉིད་ ཡིན་ ནོ། 一切法本质性空。

ཆོས་སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ། ཆོས་ རྣམས་ རང་ རང་ སོ་ སོའི་ མཚན་ ཉིད་ ར་ བ་ དུ་ ཤེས་ པ་ སྟེ་ བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ་ བཞིའི་ ཚ་ ཀྱལ་ ཞེས། 法无碍解。能通达一切法各各性相的智慧。菩萨四无碍解之一。

ཆོས་སོ་ སོ་ རང་ གི་ སྣང་ བ། ཆོས་ སོ་ སོའི་ ཆོས་ ཉིད་ མ་ འདྲེས་ པར་ གཟེགས་ པ། 内证法，内自证法。分别照见诸法法性不相混杂。

ཆོས་སྲིད། ཆོས་ དང་ སྲིད། 政教，宗教与政治。

ཆོས་སྐྱོང་། བསྟན་ སྐྱོང་། 护法，护法神。

ཆོས་སྐྱོང་བའི་སྡེ། གཞི་ ཐམས་ ཅད་ ཙམ་ པར་ སྐྱབ་ བ་ བདུན་ ཀྱི་ ཚ་ གྲལ་ ཞེག 护法部。古印度佛教派系说一切有部之一。

མཆད་ཀ། མཆད་ པ་ དང་ འདྲ།

མཆད་ཀ་པ། བཀའ་ གདམས་ པའི་ དགེ་ བཤེས་ ཤེག་ ཀི་ མིང་ སྟེ། ཁོང་ མི་ རྟག་ པ་ དྲན་ པའི་ ཚེད་ དུ་ དུར་ སང་ ཐེབས་ ནས་ རྒྱུན་ དུ་ བཞུགས་ པས་ ན་ མིང་ དེ་ ལྟར་ ཐོགས་ པའོ། 且迦巴。义译墓居人。噶当派一格西名。渠为随念死无常故，常居尸林墓地之中，因尔得名。

མཆད་ཁམས། རྡོ་ སྐམ། 棺材。

མཆད་གནས། དུར་ ཁྱི་ གནས། 葬地，坟地。旧译尸林。

མཆད་པ། དུར་ ཁྲོད། 名词。尸林。抛弃死尸的地方。

མཆན། 名词。(1)དབེ་ ཚིའི་ གཞུང་ གི་ ཡིག་ འབྲུ་ སོ་ སོར་ བཤད་ པའི་ ཚིག་ འགྲེལ་ ཟུང་ དུ། 注文，解字。解释正文各个词义的旁注和夹注：འབྲུ་ མཆན། 字旁注释。མཆན་ བཀོད་ དེ་ དོགས་ གནད་ སེལ་ བ། 加注以释疑。(2)རིམ་ པ་ ཚོང་ མས་ ཕབ་ པའི་ ཆོག་ མཆན། 批示，批答：བཀའ་ མཆན། 批文。འོག་ མཆན། 呈文顶批。ཆོག་ མཆན་ ཞུ་ བ། 请求批准，报请批准。(3)མཆན་ ཁྲང་ གི་ བསྡུས་ མིང་། 腋，胳肢窝。为མཆན་ ཁྲང་之略：དབྱུག་ པ་ མཆན་ དུ་ འཛིག 棍子夹持在胳肢窝。

མཆན་ཁྱབ　མཆན་ ཁྲང་ དང་ འདྲ།

མཆན་ཁྲང་། ལག་ པའི་ མཆན་ འོག་ གི་ ཚོང་ ཚོང་། 胳肢窝，腋。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཆན་ འོག་ དང་། མཆན་ ཁྲབས་ སོ།

མཆན་ཁེབ་པ། དཔུང་ རྟགས། 辅弼。从左右辅助的人：མཆན་ ཁེབ་ དང་ པའི་ མི་ གཉིས། 左右辅助的两名勇士。

མཆོག་གི་མཆིས་ཁང་། རང་ཡིད་དགའ་བའི་ཚང་མ། 爱妻。心爱的妻室。

མཆོག་གི་བུ་སྲིག གཅེས་སྲིག 爱子。心爱的孩子。

མཆོད་འགོད་བཀའ་ལས། ཡི་གེར་མཆོད་ཞུས་པའི་ལན། 批复。

མཆོད་འགྲེལ། རྩ་བ་མཆོད་ཀྱིས་འགྲེལ་བ། 注释：མཆོད་འགྲེལ་ཅན་ཀྱི་དཔེ་ཆ། 有注释的书。

མཆོད་རྟགས་པ། (1)ཡི་གེ་སོགས་ལ་འགྲེལ་ཚང་ངམ་འགྲེལ་བསྡུས་རྟགས་པ། 批注。对书的正文作简要注释。(2)སྐྱོན་ལ་མཐུ་མོ་འཇུགས་པ། 责备，指责：གཅིར་གདམ་བྱེད་ཀྱིས་མཆོད་རྟགས་པ། 为正直的人所指责。སྐྱོན་མེད་སྐྱོན་འཚོལ་ཀྱིས་མཆོད་མ་རྟགས། 勿吹毛求疵！

མཆོད་རྟེན། མཆོད་འགྲེལ་དང་དོན་གཅིག

མཆོད་ཕྱག མཆོད་རོག་གམ་མཆོད་སྤྱིག 腋，胳肢窝。

མཆོད་ཡིག 名词。(1)གཞུང་དོན་ཀྱི་ཆོག་འགྲེལ་གྱང་ངོ་། 夹注，旁注。字体小于正文的释文：རྩ་བའི་འབྲི་དོན་ལ་མཆོད་བྱ་བཏབ་པ། 在正文的字旁加上小注。ཚོ་དཀའི་གཞུང་དོན་ལ་མཆོད་བྱ་བཏབ་པ། 为深奥的文义作注。རིམ་པ་ཚོང་མས་སྐབ་གོག་ལ་ མཆོད་ བྱ་ བཏབ་ སྟེ་ གཤམ་ ལ་ བསྟལ། 上级对报告批示后下达。(2)སློབ་མ། 徒弟，学徒，弟子。(3)ཐུག་སྒྲིལ་དང་ལས་རོའ། 助手，伙伴：སྐྲ་མ་ མཁན་ཀྱི་ མཆོད་ཐྱ། 魔术师的助手。

མཆོད་སྤྱག ལག་རོག་གི་མཆོད་ཁྲག་ གམ་ མཆོད་ཁྲང་། 腋，胳肢窝。

མཆོད་འཁབས། མཆོད་ཁྲང་རོག 腋下，胳肢窝下。

མཆོད་ཚིག མཆོད་བཏུབ་པའི་ཡི་གེ། 注语。注释的文字。

མཆོ་ག། རང་འགྲུག་གི་ཡས་རྒྱ། 名词。磨子上扇，上磨石。

མཆོ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མཆིས་པ། མཆོ་བ།། འགྲོ་བ། 走，去，前往：གྲོང་གཞིའ་ལ་མཆོ་བ། 下乡。སྐྱབས་སུ་མཆོ་བ། 往依，投靠。佛书译为皈依或归趋。སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། 皈依佛。མཆོ་འཆལ་ལས་མི་འཆལ། 走或不走。

མཆོ་མ། མིག་ཆུ། 名词。眼泪，དགའ་དྲགས་ནས་ མཆོ་ མ་ གོང་ བ། 喜极流泪。དགའ་སྐྲིད་ མཆོ་མ་འཁོང་བ། 热泪盈眶。སྡུག་ཀྱང་མཆོ་མ་ མི་ གཅོང་། 悲伤也不流泪。མིང་གི་རྣམ་ཀྱངས་ལ་དྲས་སྐུལ་དང་། དྲས་བྱུང་། མཆོ་ཐེགས། མིག་ཆུ་བཅས་སོ།

མཆོ་མ་འཁྲིག་བ། མིག་ཆུ་ལོང་ལོང་དུ་ འཁོར་ བ། 含泪。眼泪盈眶。

མཆོ་མ་རྩིལ་རྩིལ། མིག་ཆུའི་གོང་བྱ། 泪盈盈，眼泪汪汪的：མིག་གཉིས་རྣས་ མཆོ་ མ་ རྩིལ་ རྩིལ་ དུ་འབབ་པ། 两眼泪汪汪。

མཆོ་མ་སྐྱག་སྐྱག མིག་ཆུ་ ཐེགས་ ཐེགས་ ཐགས་ པའི་རྣམ་པ། 泪直流，泪清清不止貌：རང་དབང་མེད་པར་མཆོ་མ་སྐྱག་སྐྱག་འབབ་པ། 潸然泪下。

མཆོག 名词。(1)(ཁྱལ) ཆུ་འཁོར་དང་། རང་འགྲུག 水磨，磨子；མཆོག་ སྐོར་ བ། 推磨。(2)མཆོག་དང་དཀྱིབས་འདྲ་ བའི་ ཆུར་ སྐྱེས་ ཐོག་ ཆགས་མཆོག 蛏，甲鱼，团鱼。形如磨子的一类水栖爬虫。

མཆོག་ཀྱ། (ཁྱལ) (1)སྐོག་གཏུན་གྱི་ཡས་རྩེའམ་ ཡས་ཀྱག 舂杵。舂粮食的工具。(2)རང་འགྲུག 磨子。(3)རང་འགྲུག་ གི་ཡས་རྒྱ། 磨子上扇。

མཆོག་བ། (རྩེང) སྐྱེས་བའི་འབྱས་བྱ། 睾丸。

མཆོག་མ། རང་ འགྲུག་ གི་ ཡས་ རྒྱ། 名词。磨子

上扇。

མཚོང་། དབྱས་སམ། དཀྱིལ། 名词。中部，中央：ཀུ་མཚོའི་མཚོང་། 海中央。

མཆིང་ཀྱ། མདོག་སྔོ་ཚོགས་ལྡན་ཞིང་། ཕྱེད་མེད་བའི་རྡོར་བུ་ཡིན་པ། 名词。赋铁。一种斑驳体轻的普通宝石。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྡོར་བུ་དཀྱུས་མ་དང་། རོང་བུ་མཇེས་བཟང་། རིན་ཆེན་འགྱུར་མེད་བཅས་སོ།

མཆིད། 名词。(1)འཕྲོས་མོལ། 话，言语，谐谕：འབེལ་མཆིད། 言论。གྲོས་མཆིད། 议论。ཞལ་ལུང་། 面谕。མཆིད་ཀྱིས་བཅད། 令断。མཆིད་འཛོ་བ། 谈话。(2)འཕྲིན་ཡིག 信函，书牍：གསུང་མཆིད། 惠书。བཀའ་མཆིད། 华翰。ཞྭ་མཆིད་འབྱལ་བ། 上书。མཆིད་སྐྱལ། 赐函。

མཆིད་འཚོ་བ། (རྟོང) གཏམ་ འཛོ་ བ། 从容畅叙。

མཆིད་ཀཁས། གདོང་དང་གདོང་ གཏུགས་ ནས་རྩོད་བྱེད་ བའམ་ རྩོད་ བ། 辩论，争辩：མཆིད་ཤགས་འབྱལ། 答辩。བཙན་ཐའི་ཞལ་ནས། འཁོར་ ཀུན་ ཀྱིས་ ཀྱང་ མཆིད་ ཤགས་ ཐོབ་ ཅིག་ གསུངས། 赞普说："所有随从也可参加争辩。"

མཆིད་ཀ། མཆིན་ཁ་དང་འདྲ།

མཆིན་ཁོན། མཆིན་བའི་གནས་སུ་སྐྲན་རྩེག་ཐོང་ཆགས་པ་ཞེག 肝癌，肝脏症瘕。

མཆིན་ཁྱོན་རྒྱས་ཆུ། མཆིན་སྐྲན་ལས་བྱུང་བའི་ཆུ་བསགས་པའི་ནད། 肝症积水。肝脏症瘕日久引生的积水。

མཆིན་ཁྲ། མཆིན་བའི་ཁ་དོག་གམ། དམར་སྔོ 名词。肝脏颜色，紫色。

མཆིན་ ཀྱམ་ རྣག་ ཐུ། མཆིན་ནད་ རིགས་ བཅོ་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ནས་ལྷས་ཀུན་བདུད་བར་སྐྱབ་ཅིང་། ཁ་བཤལ་ལ་འགྱལ་བསྡུད་བྱས་ཆེ་ན་བ་དང་། ལྷས་སྐྲན་ཐོར་འབྱོ་བ་ཞིག 恶性肝痛风。十八种肝病之一。症现周身疼痛如被捶打，足部动辄剧痛，身躯日渐佝偻之状。

མཆིན་ཀྱོད། མཆིན་ནད་ རིགས་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ནང་ནས་ ཟས་ ཟོས་ རྩེ་ ཙ་ རྔུན་ སྐྱག་ ལ་ ལྷས་སྟོབས་ཉམས་ཆུང་བར་འགྱུར་བའི་མཆིན་ནད་ཅིག 肝虚。十八种肝病之一。饭后呕吐湿涎，体力衰弱枯瘦。

མཆིན་ཏྲི། (1)མཆིན་པའི་དྲི་མ། 动物肝脏膜味。(2)ཁང་ཁོག་སྡེད་ སྐྱད་ བར་ ཀྱི་ མཚམས་ གཅོད་ ཅེད་ཀྱི་ཀ་ཤོལ་བ་བཀྲམ་པ་ལྟ་བུ་དེའི་མིང་སྟེ། ནང་གཞས་ཐུ་དཀྱི་ན་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ་མཆིས་སོ། 膈膜。隔离胸腔上中下部的薄膜。有黑、白及彩色膜三种。

མཆིན་ཏྲིའི་གསང་། རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ ཆགས་བརྒྱད་པ་མཆིན་དྲི་དང་འབྲེལ་བའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་ བཅའ་བཞག་ན་མཆིན་དྲི་དང་ལྷས་སྟོད་ན་ བ་ལ་ཐན། 胸膈膜穿。在脊椎第八节与胸膈膜连接处，灸此能治胸膈膜及上身疼痛。

མཆིན་མདོག མཆིན་བའི་མདོག་སྟེ་དམར་སྔོ 肝脏色。紫色或赤黑色。

མཆིན་རུད། ཚ་སྐྲང་ཐས་དང་དྲག་ ཤུལ་ སོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བའི་མཆིན་ནད་ལེ་བཅན་དང་། ཕྱེམ་ བྱ། དུག་ཐབས། ཆུ་ཀོར། ཀུན་བྱ། ངོར་ ཕྱུངས། ཁ་ལྡེད། གཞུང་རིངས། མཆིན་གྱམ་ནག་པོ། མཆིན་ནད་ཅན་ཟས་ཟ། མཆིན་ཏྲི་ཀར་བ་དང་ནག་པོ། གནད་མཆིན་རྩ་ཁྱེར། མཆིན་རྩུང་། མཆིན་ཆུད། མཆིན་ནད་ཆན་གུང་། ཐང་དཀྱར། ཁྱང་སྐྲས་ཏེ་བཅོ་བཅུད་དོ། 肝病。藏医说肝病可分肝脏肿大、慢性肝病、肝脏败坏症等十八种：肝区肿大、肝眩晕、肝脏败坏、肝失水、肝阳虚耗、肝水肿、肝咳，身躯僵化、恶性肝痛风、肝病喘渴、膈膜发白、膈膜变黑、肝脉散失、肝痛风、肝虚，肝湿寒重、浮肿、

肝寒肿。

མཆིན་ནད་ཀྱིམ་བྱ། མཆིན་ནད་རིགས་བཅོ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཤང་པ་གང་ཞིང་རྡོ་སྟྲོད་ཀྱི་ནད་ཅིག་ཡིན། ཁ་ལྟོག་ཟུག་རྩུ་དང་ཏོག་ཏེ་སོགས་ཀྱི་རྟགས་ཤེས་ཐུབ་པའི་ནད་ཅིག་ཡིན། མཆིན་ནད་ཀྱིམ་བྱ་ནི་ཁ་ལྟོག་ཟུག་རྩུ་དང་ཏོག་ཏེ་སོགས་ཀྱི་རྟགས་ཤེས་ཐུབ་པའི་ནད་ཅིག་ཡིན། ཁ་ལྟོག་ཟུག་རྩུ་ནི་ཁ་ལྟོག་ཟུག་རྩུ་ཞེས་པ་ཡིན། ཏོག་ཏེ་ནི་ཏོག་ཏེ་ཞེས་པ་ཡིན། མཆིན་ནད་ཀྱིམ་བྱ་ནི་ཁ་ལྟོག་ཟུག་རྩུ་དང་ཏོག་ཏེ་སོགས་ཀྱི་རྟགས་ཤེས་ཐུབ་པའི་ནད་ཅིག

མཆིན་འཕྱས། འབྱས་ནད་མཆིན་པར་བཅས་པའི་ནད་དེ་ནད་རྐྱགས་སུ་དབྱགས་འགག་ཅིང་། མཆིན་སྟེང་གཟེར་ལ་སྐོམ་དད་ཆ་བ་སོགས་འབྱང་བ་ཞེག 肝症。肝生痞块，症见呼吸阻塞、肝区刺痛、饮不解渴等。

མཆིན་རྩ་ཚད་ཆགས། མཆིན་པ་དང་ མིག་འབྲིལ་བས་ནང་གི་མཆིན་རྩ་ཚད་པའི་ཕྱི་རྐྱགས་སུ་མིག་ཅྱེན་དུ་ལྟོག་ལ་སྐྱེན་མ་ཚོམ་བྱང་འཕྱིལ་བར་འབྱང་བའི་འཆི་རྐྱགས་ཤིག 肝脉绝症。肝脏开窍于目，肝脉若绝，则见眼向上翻、眉毛挤聚成团的死症。

མཆིན་གསང་། ཁུབ་ཀྱི་ཐྱལ་ཆིགས་དགུ་པ་མཆིན་པ་དང་ འབྲིལ་ བའི་ མེ་ བཙའི་ གསང་ ཞེག་ སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ མཆིན་ སྐྱེ་ དང་ མཆིན་པར་བད་ཆྱང་ཞུགས་ པ་ལ་ ཐན། 肝穷。连结第九脊椎与肝脏的灸穷。灸此能治肝症及涎风入肝之病。

མཆིམས། སྡར་བོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤིག དེའི་གནས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཉེ་དེང་སྐབས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱ་ནང་རྩོང་ཁོངས་མཆིམས་ཞེས་ བའི་ཡུང་ བའོ། 钦氏。旧译琛氏或綝氏。古代西藏一氏族名，其地在今西藏自治区扎囊县厘钦沟。

མཆིམས་ཕུ། ས་ཆ་ཞིག དེང་སྐབས་སྒོ་ཁའི་ཀྱ་ནང་རྩོང་ཁེ་བསམ་ཡས་ཁོངས་སུ་ཡོད། སྐ་བཞིད་ དང་། བསམ་ཡས་གདན་རབས། དབུས་གཙང་གནས་ཤིག་སོགས་ལ་གསལ། 钦普，綝普。古地名，在今扎囊县桑耶区。见《拔协》、《桑耶寺志》、《卫藏圣迹志》等古籍中。

མཆིལ་བ། 名词。(1)ཁང་ཅྱེའུ། 麻雀。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱིམ་དུ་ཐལ་དང་། ཁྱུ་མཆོག་ བཙོད་པ། མཁྱེན་རྩོན། ཆུབ་བཀྲ་བཅས་སོ། (2)(རྟེང) ལྕགས་ཀྱུ། 钩，铁钩；ཐ་མཆིལ། 鱼钩。མཆིལ་པ་ཡུ་བ་ཅན། 有柄铁钩。གླང་ཆེན་ལུས་སྟོབས་ཆེ་ནའང་། མཆིལ་པས་བཀུབ་ཆེ་བྱས་ཐེབ་ཅྱེད། 大象体大力虽强，上了铁钩听使唤。

མཆིལ་བའི་ཀ། སྤྱི་ཚགས་སྐྱན་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། ནང་གཞས་སུ་དབྱེ་ན་ཀུ་མཆིལ་མཁོ་དམར་དང་། བོད་མཆིལ་ནས་ཟན་གཉིས་མཆིས། རྣ་ཅུང་མང་། ཁུ་རྡེས་དྲོད། ནུས་པས་ཁྱ་བ་ འཕེལ། རྣ་ཙ་བར་ཅྱེད། 麻雀肉。有红头汉雀及食麦藏雀之分。入药，味微甘，性温，功能益精壮阳。

མཆིལ་མ། ཁ་ཅུ། 名词。口水，唾涎，唾液；མིད་པ་མཆིལ་མས་འགགས་པ། 唾液呛喉。ངོ་ཤེད་ འདོན་བཞིན་དུ་མཆིལ་མས་བརྡངས་པ། 哽咽。མཆིལ་མ་ཕྱར་འདོན་པ། 唾弄。མཆིལ་མའི་སྟོད། 痰盂。

མཆིལ་མའམ། (རྟེང) འདུག་སའམ་ཐལ་ས། 住处，卧床。

མཆིལ་ཕྱད། མཆིལ་མ་དང་ཕུད་པ། 口痰，唾沫，གང་སར་མཆིལ་ཕུད་མ་གཏུག 勿随地吐痰！

མཆིལ་ཐུམ། (1)ཐུམ་སྐྱི། 鞋，靴。(2) སྐྱལ་ཀྱི་ཁ་ཅུའི་དུག་སྐྱང་ཅྱེད་ བའང་ བྱང་ གི་ ཐུམ། 护毒鞋。能保护足部免受毒蛇口液毒害的一种僧靴。

མཆིས་ཆུམ། (རྟེང) ང་རོ་བ། 酒醉。

མཆིས་པ། (1)མཆི་བའི་འདུས་པ། (2)ཡོད་པ་ དང་འདུག་པ། 有，存在；མི་རིགས་མང་ཙོ་ མཆིས་ པ། 有许多民族。ཡུལ་ཁམས་དེར་ཆུ་ ཅོ་ ཆེན་ ཙོ་ ཞེག་མཆིས་པ། 当地有一条大河。འགྲོ་ཀྱུའི་ གོ་སྐབས་མཆིས་པ། 有去的机会。དོན་མ་མཆིས་ པའི་གཏམ་མང་དུ་བྱེད་པ། 讲了很多废话。

མཆིས་ཁྱབ། (1)ཆུང་མ། 妻；ཕ་མ་མཆིས་ཁྱབ་ བྱ་ཕུག་རྣམས། 父母妻儿们。(2)སྡོད་ཁང་། 住宅，居处。

མཆིས་ཁྱབ་མ། ཁྱིམ་བདག་མོའམ་ཆུང་མ། 主

妇，妻。

མཆིམས་འབྲེང་། མཆིམས་བྱང་དང་འདྲ།

མཆིམས་མལ། (1)སྡོད་ས་གནས་གནས། 住地。(2)མལ་ས། 床，睡处。

མཆུ། 名词。(1)ཁའི་སྐྲོམ་ས་མ་སོའི་སྐྱེ་བས། 唇，喙：ཡས་མཆུ། 上唇。མས་མཆུ། 下唇。བྱ་མཆུ། 鸟喙。མཆུ་རལ་བ། 豁唇。མཆུ་རྒྱས་པ། 闭口。མཆུ་སོ་བསྡེན་རེས། 唇齿相依。མཆུ་འཇུམ་པ། 微笑。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྲོམ་དང་། སྐྲོམ་དམར། སོ་སྐྱུབ། སོ་ཚོས། སོ་སྐྱེབ། སོ་ཡི་གཡོགས་བཅས་སོ། (2)རྒྱུ་སྐར་ཞེག་གི་མིང་། 星宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཏུ་དྲུག་ཏོད་ལྟེ་དང་། སྟེན་ངག་མཁན། རྟ་ཆེན། ཚ་མེས་ལྷ་སྐྱེས། མཁྲ། ཆིགས་བཅུའི་དབང་པོ་བཅས་སོ།

མཆུ་ཀོང་དམར། (མངོན) ངང་བའི་ཁུལ་པོ། 赤喙红爪。雁王、鹅王的异名。

མཆུ་སྐྱེས། (མངོན) ཚ་སངས་མིང་། 星宿生。金星的异名。

མཆུ་སྐྲོམ། ཁའི་མཆུ་རྟོ། 唇，嘴唇。

མཆུ་ཅན། (1)མཆུ་དང་ལྡན་བའི་སྣོད་སྐུད་སྐྱི་མིང་། 有嘴器物的通称。如瓶等。(2)ཁའི་མཆུ་རྩེ་སྐྱུང་སྐྱུང་ཡོད་མཁའ། 有喙者。如鸟类。(3)(མངོན) རས་བལ་ཤིང་། 有唇。木棉树的异名。

མཆུ་ཐུང་། (མངོན) ཚང་སྡོད་ཕྱིཀ། 锥嘴。燕子、雨雀的异名。

མཆུ་རྟོ། (1)ཁའི་ཡས་ མཆུ་ མས་ མཆུ། 嘴唇，喙。(2)(ཕྱལ) སྣོད་སྐུད་ཀྱི་མཆུ། 器嘴。如茶壶的嘴部。

མཆུ་ཟོ། མཆུ་རྟོ་དང་འདྲ།

མཆུ་བཁུ། མཆུ་རྟོ་འགལ་བསྐྱོད་ཀྱིས་ཁོང་བའི་བྱེད། 撅唇示意。向人努嘴示意状。

མཆུ་བཙད་བ། དོན་ མེད་ཀྱི་ཁ་ བརྡུང་ བ། 搬弄嘴皮子，空谈，闲聊，吹牛：དོན་ མེད་ མཆུ་བརྡུང་ཏེ་སྐད་ཅ་མ་ཟོད། 莫要无聊空吹牛！

མཆུ་རྩེག། ཀ་མཆུ་རྟོ་རྩེག་པོ། 口齿尖利。尖喙，喙锋利。

མཆུ་འཕྱང་། (1)མས་མཆུ་གྱང་དུ་འཕྱང་བ། 唇下垂。(2)སྣོད་སྐྱུད་ཀྱི་ཁ་ཕྱིར་འཕྱང་བ། 器口下卷，瓶嘴向下翻。(3)(མངོན) ཇ་མོང་། 垂唇。骆驼的异名。

མཆུ་ཁིམ་པ་ ལྕང་ དམར་ བའི་ དབེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་ཀྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ ཅུའི་རང་གཞིས་ ཤེག་ སྟེ་ འཇིག་ རྟེན་ ཐམས་ ཅད་ གཟིགས་ བརྟུན་དང་འདྲ་བར་རྟོགས་པ་རྟོག་ཀྱས་མཆུ་ཁིམ་པ་ལྕང་དམར་བ། 唇如频婆果色。如来通达一切世间犹如影像，感得唇丹如苹果色之好。佛身八十种随好之一。

མཆུ་བླང་། (རྟིང) ཁྲིང་ཀ། 笛，箫。

མཆུ་དམར། (1)མཆུ་རྟོ་དམར་པོ། 红唇，赤喙。(2)(མངོན) གཤིན་རྗེ། 朱唇。阎罗王的异名。

མཆུ་ཟླ། རྟོ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་བཅུ་ དྲུག་ ནས་ ཟླ་བ་དང་པོའི་བཅོ་ལྔའི་བར་ལ་མཆུ་ཟླ་ཞེས། དེའི་དོན་ནི་ཟླ་བ་ཉ་ཏྲས་དུས་སུ་མཆུ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཐལ་ཆེར་འགྲིགས་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད། 星宿月。藏历十二月十六日至正月十五日，望在星宿，故名星宿月。

མཆུ་ཏོག མཆུའི་ཏོག་གི་གསང་། 下唇穴。下唇正中之穴。

མཆུ་རལ། མཆུ་རོ་དང་དོན་གཅིག

མཆུ་རྒྱང་། (མངོན) (1)བྱ་སྤུ་ཀྱད། 戴胜。有肉冠的一种长嘴鸟。(2)ཕག་ ཆོད། 野猪的异名。(3)དུག་སྐྱང་མཆུ་རིང་། 长嘴蚊的异名。

མཆུ་ཡས་སྐྲོམ། (མངོན) གཟའ་པ་སངས། 唇所生。金曜的异名。

མཆུ་ཀྲབས། ཁ་རའམ་ཁ་ཏ་སྡེ། དབྱར་དུས་ཏེ་ལ་མཁས་ཀྱི་ཁ་གཡོག་ཅིང་ཅི་ཀ 嘴笼。笼罩牲畜口部、不让进食的笼罩。

མཆུ་རོ། ཁའི་མཆུ་རལ་བའམ་ཁ་རོ། 兔唇，豁嘴，豁口。

མཆུ་ཀྱ། མཆུ་རོའི་འཁྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

མཆུ་སོང་སྨོམ་བ། ཀ་ཅམས་ཏུང་ཟད་སྐབ་མར་རྒྱག་པའི་དུས་པ་ཚལ་བ་འདོན་ ཅིང་ ཀྱི་ སྐམ་ པ་ཞིག 镊子。从浅层肌肉拔出骨片等所用医疗器械。

མཆུའི་གཤོང་། ཁ་མཆུའི་དཀྱིལ་ཀྱི་ཀོང་ཀོང་། 口角穴。相当于中医"地仓"穴。

མཆེ་ཀྱག མཆེ་བ་ཏུང་ཟད་གུག་པའི་རྣམ་པ། 弯獠牙。略弯而露出口外的长牙。

མཆེ་རྩེར། མཆེ་བ་དང་རྩེར་མོ། 爪和牙：མཆེ་རྩེར་ཅན་ལ་གཅན་གཟན་ཟེར། 有爪和牙的称为食肉猛兽。

མཆེ་བ། འགྲམ་པའི་མདུན་རྒྱར་ གཡས་ གཡོན་ཀྱི་ སོ་རིང་པོ། 名词。犬齿，獠牙，虎牙。颊间长牙：མཆེ་གཅིག་རྩེར་བགྱད། 张牙舞爪。འདོར་ཁྱིས་ཁ་གདངས་མཆེ་བ་གཅིག་པ། 守门犬张口露獠牙。མཆེ་ཅན་སྤྱང་ཀིར་སྐྱིང་རྩེ་དེ། ཞེ་བའི་ལུག་ལ་གདུག་ཅན་ཤིན། 伶愍獠牙豺狼，温顺羊子遭殃。

མཆེ་བ་དཀར་བའི་དབེ་ཐྲེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐྲེད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་ཐང་གཞས་ཤེག་སྐྱེ་ཆོས་འདུལ་བ་ཤེན་དུ་དཀར་བ་སྐྱེ་ཀྱས་མཆེ་བ་ དཀར་བ། 牙白。如来容态和悦，感得臼齿纯白之好。佛身八十种随好之一。

མཆེ་བ་ཅན། (མངོན) (1)གླང་ཆེན། 象的异名。(2)ཕག་ ཁའམ་ ཁག་ ཆོད། 猪、野猪的异名。(3)སེང་གེ། 狮的异名。

མཆེ་བ་གཅིག་པ། (མངོན) ཆོགས་བདག 独牙。象鼻天的异名。

མཆེ་བ་མཉམ་པའི་དབེ་ཐྲེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐྲེད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་ཐང་གཞས་ཤེག་སྐྱེ་མཉམ་པའི་ས་ལ་གནས་པ་སྟེད་ཀྱིས་མཆེ་བ་མཉམ་པ། 牙平正。如来安住平等地中，感得臼齿平齐方正之好。佛身八十种随好之一。

མཆེ་བ་གཉོང་བ། (ཐུབ) ས་རྩྭ་བཏབ་པའི་ས་བོན་ནས་སྐྱ་ཀུ་ཐོན་པ། 发芽。庄稼长出幼芽。

མཆེ་བ་སྟོབས་ལྡན། (མངོན) གླང་པོ་སྟེ། 牙有力。象的异名。

མཆེ་བ་དྲག་ཅན། (མངོན) དྲག་སྐྱལ། 毒牙者。毒蛇的异名。

མཆེ་བ་དྲུག་ལྡན། (མངོན) གླང་པོ་ཆེ། 具六牙。象的异名。

མཆེ་བ་རྩོ་བའི་དབེ་ཐྲེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐྲེད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་ཐང་གཞས་ཤེག་སྐྱེ་སྐྱེ་ བོ་གདུལ་དཀའ་བ་འདུལ་བར་མཛད་པ་ སྐྱེ་ཀྱིས་མཆེ་བ་ རྣོ་ བ། 牙利。如来能化难于教化之众生，感得臼齿坚利之好。佛身八十种随好之一。

མཆེ་བ་ཐྲིན་གྱིས་ཕྱུ་བའི་དབེ་ཐྲེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐྲེད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་ ཐང་གཞས་ཤེག་སྐྱེ། སྐབ་ཀྱིས་སངས་ཀྱས་པ་ཡང་དག་པར་ རབ་ཏུ་ སྐྱོན་ པར་ མཛད་ པ་ སྐྱེ་ཀྱིས་མཆེ་བ་ཐྲིན་གྱིས་ཕྱུ་བ། 牙渐细。如来次第真实宣说一切现观，感得臼齿逐渐变细之好。佛身八十种随好之一。

མཆེ་བ་ཕྱམ་བའི་དབེ་ ཐྲེད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ཐྲེད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་ཐང་གཞས་ཤེག་སྐྱེ། སྐྱེད་པར་ ཀུན་ ཏུ་ སྐྱོད་ པར་ མཛད་ པ་ སྐྱེ་ཀྱིས་མཆེ་བ་ཕྱམ་པ། 牙圆。如来永断结缚生死轮回，感得臼齿圆整之好。佛身八十种随好之一。

མཆེད། 名词。(1)ཕ་མ་གཅིག་པའི་སྤུན་ཟླ། 同

胞。同父母的兄弟姊妹：སྤུན་མཆེད། 亲兄弟，亲姊妹。སྐུ་མཆེད། 贤昆玉，令昆季。མཆེད་ཟུང་། 兄弟俩，姊妹俩。(2)སློབ་ གྲྭ་གཅིག་བའམ། དགེ་ཚུལ་གཅིག་པའི་སློབ་ཕྲུག 同辈亲友，同学，师兄弟；གྲོགས་མཆེད། 朋辈。

མཆེད་གྲོགས། (1)ཐུ་མའམ་དགེ་ཚུལ་གཅིག་པའི་དགེ་ཕྲུག 同师弟子，同门。(2)སྤུན་དང་མཛའ་གྲོགས། 弟兄和朋友，朋辈。

མཆེད་ལྷམ། སྤུན་དང་སྲིང་མོ། 弟兄和姐妹。

མཆེད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རྒྱ་ཆེར་ཁྱབ་པ་ དང་རྒྱས་པར་འཕེལ་བའམ། མང་དུ་འགྲོ་བ། 流布，蔓延，发展，增多；དགྲོག་གཏམ་ཕྱིར་མཆེད་པ། 流言外传。རིམས་ཚད་མཆེད་པ། 瘟疫流行。མེ་ལྟོ་མཆེད་པ། 火势蔓延。❷ཐེག་རིམ་འཆད་སྐབས་སུ་ནམ་མཁར་ཉི་བོད་ཐག་ཕ་ཚུ་བྱང་སང་དམར་ལམ་བའི་སྣང་བ་ལས་གཞན་མི་འཆར་བའི་ཡིད་ཤེས། 名词。增相。密乘修习隐没次第中，唯见天空日光映射，一片空明红霞，别无所有的微细意识景象。

མཆེད་ཟླ། སྤུན་ཟླ་ཟླ། 名词。弟兄；ཉི་བའི་མཆེད་ཟླ་གཉིས། 亲密的哥儿俩。མཆེད་ཟླ་ནས་གཞོན་ཚོ། 弟兄们。

མཆེད་མོ། སྤུན་མོ། 名词。姊妹，姐妹。

མཆེད་ཟླ། (1)སྤུན་ཟླ། 兄弟姊妹，同胞。(2)གྲོགས་མཆེད་དམ་སྙིང་ཉེ་འདྲིས་ཆེའི་མི། 至亲好友，亲友。

མཆེད་ཡ། སྤུན་ཟླའམ་སྤུན་ཡ། 昆季，兄弟。

མཆེད་ཀྱིས་ཆུ། མཆེད་ པའི་ སྤུན་ ནད་ལས་བྱུང་ བའི་ཆུ་ བསགས་ པའི་ནད་ ཅིག 脾症积水。脾脏症瘕日久引生的积水。

མཆེད་ཀད། ནད་རྐགས་རྩིབ་ཐུང་གཡོན་ ངོས་ན་ བ་དང་། ལྟེ་ཁ་བོར་འགྱུར་བ། མ་མཆུ་འགྱུང་ཞིང་གདོང་ལ་ངོ་ཤིག་འཐུང་བ། ཁོང་པ་སྐྱ་བ་སོགས་ཅིད། ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་མཆེར་ཚད་དང་། ཁམ་སྐྱས། མཆེར་བའི་བད་ཀན། མཆེར་ཆུང་། མཆེར་རྒྱགས་བཅས་ལྟ་མཆེས་སོ། 脾病。症见左浮肋痛、舌面斑驳、下唇长垂、面现雀斑、腹内肿胀等状。病分脾火、血肿、脾痰、脾风和脾下垂等五种。

མཆེར་བ། མི་ལུས་ཀྱི་ཐུང་ ཁོག་ སྟེང་ ཀྱི་ གཡོན་ ངོས་སུ་གནས་ཤིང་དོན་ལྟའི་ཚ་ཀྱལ་ཞིག་སྟེ། དེའི་ཐུང་ ལས་ ནི་ ཁྲག་ ལ་ སོགས་ བའི་ དྲངས་ ཏ་ རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ཐྲེད་ ཅིང་ ཟས་འཇུ་བ་སོགས་ཐྲེད་པ་ ཡིན་ནོ། 名词。脾。五脏之一，在人体胸腔左侧。功能作为血等精华依存之处及消化食物等。

མཆེར་བ་སྐྱ་རིབ། སྐྱ་བ་རིགས་ལྟའི་ནང་ཚན་ མཆེར་བར་བཅས་ཤིང་བདག་ལྟེན་ བའི་སྐྱ་བ་ སྟེ། ནད་རྐགས་སུ་ལུས་སྐྱངས་ཤིང་ཁ་ཟས་མི་ འཇུ་བ་སྤྲོས་པ་དང་། མཆེར་སྟེང་ན་བ་ཞིག 脾肿。五类肿病之一。肿胀延及脾脏兼涎分病者，症见身肿、食物不化、闷胀脾痛等。

མཆེར་འབྲས། འབྲས་ནད་མཆེར་བར་བཅས་བའི་ ནད་དེ། ནད་རྐགས་སུ་མཆེར་སྟེང་ན་ཞིང་སྤྲོས་ འཁོག་ཐྲེད་པ་དང་། དབུགས་མི་བདེ་བ་སོགས་ འབྱུང་བ་ ཞིག 脾症。痞块延入脾脏，症见脾脏疼痛、闷胀腹鸣、呼吸不畅等。

མཆེར་རྩ། ཀང་བའི་ངར་གདོང་གི་རྟ་ མཐྱར་ ལྟ་བུ་ མཆེར་པ་དང་འབྲེལ་བའི་རྩ། 脾脉。小腿胫骨前方，形如马笼头的脉道，与脾脏相连。

མཆེར་རྩ་ཆད་རྐྱགས། མཆེར་ པ་ དང་ མཐུ་ འབྲེལ་བས་ནང་གི་མཆེར་ རྩ་ ཆད་བའི་ ཕྱི་ རྐྱགས་ སུ་མ་མཐུ་ གྱང་དུ་འཕྱང་ལ་ ལྷེན་ སྟ་ནང་ དུ་ རྡེབ་ བར་འགྱུར་བའི་འཆི་རྐྱགས་ཀྱི་ 脾脉绝症。脾脏开窍于唇，脾脉若绝，则见下唇下垂、鸡尾骨稍下陷的死症。

མཆེར་གསང་། རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་བཏུ་གཅིག་པ་མཆེར་པ་དང་འབྲེལ་བའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཚོ་བ་སོན་པ་དང་། མཆེར་སྟེང་གཅེར་བ་སོགས་མཆེར་གང་གི་ནད་ལ་ཐན། 脾穷。第十一脊椎连结脾脏的穴位。灸此，可治胸胃胀懑、脾上疼痛等脾胃虚寒之症。

མཆོག ❶རབ་བམ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ། 形容词。妙，极优，殊胜，最上，至尊；མཆོག་དམན། 尊卑，优劣。ཚོགས་ཀྱི་མཆོག 群之冠，最胜会众。མཐས་བའི་མཆོག 权威。མི་རྣམས་ཀྱི་མཆོག 人中之杰。དཀོ་ཏན་མཆོག 师尊，至尊之师。ལྷ་རྡེ་མཆོག 名医，医师尊前。རོ་མཆོག 美味。གྲོགས་མཆོག 胜友。དཀོན་མཆོག 稀世之宝。གནས་མཆོག 圣地。རྟ་མཆོག 骏马。སྨན་མཆོག 灵丹圣药。མཆོག་དམན་བར་གསུམ། 上中下三等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེས་བྱ་དང་། ཁྱུ་མཆོག ཁོང་མ། ཁོང་མའི་ཁོང་མ། ཀུ་རོམ་པ། ཀྱང་པོ། ཅང་ཤེས་པ། ཆེ་ཤོས། ཆེན་པོ། ཆེས་ཆེ་བ། མཆོག་གི་མཆོག སྐུག་དང་སེང་གེ། དང་པོ། བད་མ་དཀར། དབའ་བོ། དཔོན། ཕྱད་ཏུ་བཀྲང་། ཕྱལ་བྱང་། ཐ་ན་མེད་པ། ཐ་མའི་ཐ། ཐེ་ཚོམ། རྡེ་མོ། རྡེ་མོར་འགྲོ། ཡ་རབས། རབ། ལེགས་གནས། ལེགས་པ། ཤིན་ཏུ་མཆོག་བཅས་སོ། ❷ཡི་གེ་འདི་ཤུགས་ཏུ་ཞེས་སྒྲུབ་ཅེས་གི་ཐུན་དུ་འགྲོ་བའི་རབ་ཏུ་ཤིན་ཏུ་སོགས་ཀྱི་དོན་མཆོད་པར་ཟིན། 此字后面加 ཏུ་字，意为最、极、特别，མཆོག་ཏུ་མི་གཙང་བ། 极不干净。མཆོག་ཏུ་ཕྱུར་བ། 最优。མཆོག་ཏུ་ཕྲ་བ། 极细。མཆོག་ཏུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 最圆满。མཆོག་ཏུ་མཛེས་པ། 十分艳丽。མཆོག་ཏུ་མིད་གཏུགས་པ། 性极相投。མཆོག་ ཏུ་ མིད་ བཏུན་པར་གྱུར་པའི་གྲོགས་པོ། 亲密朋友。རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་ཁྲི་གཡུ་བྱང་སྐུ་ རྟིག་ སོགས་ཀྱིས་ མཆོག་ ཏུ་བརྒྱན་པ། 用松石、珊瑚、珍珠等着意装饰起来的宝座。

མཆོག་དཀར། གཞུའི་མིང་། 弓，弹弓，མཆོག་དཀར་གཞུ་མོ་བཀྱག་ནས་མདའ་འཕེན་པ། 引弓射箭。

མཆོག་གི་རྒྱལ་མཚན། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་ བརྒྱད་ ཀྱི་ཐག་ཤིག 宝幢。八吉祥物之一。

མཆོག་གི་ངེས་བསྒྲུབ། ངེས་ བསྟན་ ཀྱི་ རྒྱུ་ ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ངེས་པ་སྟོན་ཐེབ་དབེའི་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་གིས། ངེས་པ་བསྟན་བྱ་དབེ་ཅན་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་འབྱས་ བུ་ ཐན་འདོགས་ཐེང་བ་མཚན་པར་ཁྱད་པའི་རྒྱུ་ཞིག 有益确定。引用常例，断定某一事物必然发生有益后果的修辞方法。确定修饰法之一。

མཆོག་གི་འདོམས་བྱེད། ཐུ་ན་མེད་ པའི་ དངོས་ གྲུབ་ འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དངོས་གྲུབ། 不共成就，殊胜悉地。至高无上的成就，即佛位或佛果。

མཆོག་གི་ལྗགས་མ། (མངོན) བྱད་མེད་མཆོག 胜柳枝。美妇的异名。

མཆོག་གི་མཆོག རབ་ཀྱི་ཁང་ཁས་རབ། 上上，最上。

མཆོག་གི་མཐའ་བྱེད་པ། མཆོག་ རབ་ འཁྲུག་ མེད་པ། 至极，最究竟，最后边际。

མཆོག་གི་སྐྱེལ་སྐུ། གདུལ་བྱ་ ཐུན་ མོང་ བའི་ སྣང་ངོར་མཐོང་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ རྟུལ་བསྟན་ཏེ་ འདུལ་བ་འདུལ་བའི་སྐུའི་རྣམ་པར་སྐྱེལ་བའོ། 胜应身，殊胜化身。佛在所教化的一般众生心目之中，示现十二种形状以施行教化的变化身。

མཆོག་གི་ཚལ། (མངོན) བཟའ་གོང་གི་ངོ་བོ། 最胜林园。果园的异名。

མཆོག་གི་བསམ་ཡ། བསམ་པ་ཤིན་ དུ་ བཟང་པ། 最上意乐，高尚意识。

མཆོག་ཐྱད། མཆོག་དུ་ཐྱད་པ་སྟེ་ཤིན་དུ་ལེགས་པ། 优秀，高尚；ཡོན་དུན་མཆོག་ཐྱད། 殊胜功德。མཆོག་ཐྱད་དགེ་འདུན། 高僧。

མཆོག་དགའ། དགའ་བ་ཚད་མེད། 无上欢喜，极大欢喜。旧译妙喜、极喜。

མཆོག་ཁྱེ། ཁྱད་གནས་ཤིག 一大数名。

མཆོག་ཉིད། ཕྱིད་རང་། 阁下，足下。

མཆོག་གཉིས། (1)རྒྱ་གྲུ་གར་ གྱི་ ས་ཁ་ དབུས་ འཛམ་བུའི་ཤིང་མཐེས་པར་ཅིད་ཚུན་དུག་མཆོག་ གཉིས་ཐག་ཡས་ཀྱི་མཆོག་གཉིས་ཏེ་ ཡོན་དུན་ དེད་དང་ ཤཱཀྱ་ཐོད་གཉིས། 二胜。古印度谓南赡部洲有称为二胜六庄严之八大佛学家。其中以功德光和释迦光为二胜。(2)ཐབ་མོ་ལྷ་བའི་ སྐལ་འབྱེད་ ཟླ་ སྐྱབ་དང་། ཏུ་ ཆེན་ སྐྱེད་པའི་ སྐལ་འབྱེད་ ཐོགས་མེད་གཉིས་ནི་འཛམ་བུའི་མཐེས་པར་ཅིད་ ཅིད་ཚུན་ དུག་ གི་ ནང་ ནས་མཆོག་ དུ་ ཐྱད་ པའི་ སྐྱབ་ དབོན་ ཤེར་ དུ་ ཆེན་ པོ་ གཉིས་ ཡིན་ ཞེས་ གསུངས། 最胜二师。大乘深观开派祖师龙树和广行开派祖师无著，在印度被称为赡洲六严中开创车辙之最胜二大师。

མཆོག་ཏུ་ཐྱད་པ། མཆོག་ཐྱད་དང་དོན་གཅིག

མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལྟ་བ། རང་ལྟ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ བརྟུལ་ ཞུགས་ མཆོག་ འཛིན། 取见。固执己见和自己奉行的戒禁以为最胜。

མཆོག་ཐུན་དངོས་གྲུབ། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བོ། 共和不共成就，共不共悉地。共通成就和不共成就。

མཆོག་ཐོབ། (མངོན) ཙམ་ པ་ ཀ། 得殊胜。瞻波迦花的异名。

མཆོག་དམ་པ། ཁྱད་དུ་འཕགས་ པའམ་རབ་ ཀྱི་ རབ་ཏུ། 特别优异，至高无上。

མཆོག་བདེ། (མངོན) རི་དྭགས། 上乐。野兽的异名。

མཆོག་ལྡན། (1)གྲངས་གནས་ཤིག 婆婆罗。一大数名。(2)(མངོན) གྲུ་གཟུམ། 具美。藏红花的异名。

མཆོག་ལྡན་མ། (མངོན) (1)བྱད་མེད་མཆོག 美妇的异名。(2)ཆང་། 酒的异名。

མཆོག་གནས། ཕུ་ཚངས་པ། 大梵天。

མཆོག་སྤྲུལ། མཆོག་གི་སྤྲུལ་ སྐུའོ། 殊胜化身，胜应身。

མཆོག་དབང་ཚོང་མ་གསུམ། རྒྱས་ཆ་མེད་ ཀྱི་ཆུང་ཟེའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་ ཅིང་ སྐྱེན་པའི་དབང་གསུམ་སྟེ། གསང་བའི་དབང་ དང་། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་དང་། ཆིག་ དབང་ བཅས་ སོ། 最上毕竟三灌顶。进入无上密乘坛场，成熟身心相续之三种灌顶，秘密灌顶、智慧灌顶和语句灌顶。

མཆོག་སྦྱིན། (1)དངོས་གྲུབ་ སྟེར་ ཚུལ་ སྟོན་ པའི་ ལྟའི་ཐུགས་ཀྱི་ཅི་ ཐག་ ཅིག 施愿印，胜施妙印。本尊恩赐悉地的一种手印。(2)(མངོན) བྱང་བ། 殊胜布施。蜂、蝇、蚊等的异名。

མཆོག་སྦྱིན་གྱི་ཕྱག་རྒྱ། ཕྱག་ གཡས་ བྱས་ མེའི་ རྟེང་ཁྱེ་ དུ་ བཀག་ པ། 施胜印。右手掌仰置膝上的手印。

མཆོག་མ། 名词。(1)རྩེ་མོ། 尖端，顶点。(2)གཞུའི་ སྟེ་ མོ། 弓弭。弓的两端。

མཆོག་མིན་ངེས་བཅུན། ངེས་བསྟན་ཀྱི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གཞས་ ཤིག་སྟེ། ངེས་པ་ སྟོན་ཅིང་དེའི་ དངོས་ པོ་འགའ་ཞིག་ཀྱི་ངེས་ པ་ བསྟན་ བྱ་དེའི་ ཚན་ཀྱི་དངོས་ པོ་ལ་གནོད་འབྱས་ སྟེར་ པ་ མཆོན་ པར་ཅིང་བའི་ཆུན་ ཞིག 有损确定。引用常例，

断定某一事物必然发生有害后果的修辞方法。确定修饰法之一。

མཆོག་མཛེས། མཆོག་ཏུ་མཛེས་པ་སྟེ་མཛེས་ཤིང་ལེགས་པ། 极美，美妙。

མཆོག་འཛིན། མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་སྟེ་གཞན་ལས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པར་སེམས་པར་རང་གི་ལུ་པ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ། 坚持，固执。执为最优异。佛书译为执、执取。

མཆོག་བཞི། རྒྱན་གྱི་མཆོག་ནི་ཐོས་པ་དང་། བའི་བའི་མཆོག་ནི་ཟེམས་སུ་ལྡན་པ། རྣར་གྱི་མཆོག་ནི་སྐྱིན་པ་བཏང་བ། ཕྱོགས་ཀྱི་མཆོག་ནི་མི་བསྒྱ་བ་བཅས་བཞིའོ། 四胜，四第一：多闻，庄严第一；欢心，安乐第一；施舍，聚财第一；不欺，伴侣第一。

མཆོག་ཉིང་། ཤཀྱ་ཐུབ་པའི་སློབ་མའི་ཐས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཆོག་ཤྱེའི་བྱ་དང་། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མཆོག་མོའུ་འཁལ་ཀྱི་བྱ་སྟེ་གཉིས། 二胜，两第一：释迦牟尼弟子中舍利子智慧第一，目犍连子神通第一。

མཆོག་ཁས། གངས་གནས་ཤིག波陀摩。一大数名。

མཆོག་རབ། ལེགས་ཤོས། 殊胜，卓越，最上。

མཆོག་ཤེས། ཤེས་རབ། 胜慧。最上的智慧。

མཆོག་སེམས། (མངོན) བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 最胜心。菩萨的异名。

མཆོག་སྲིད། ཟུར་ཏུ་གང་གྱི་ བྱམ་ ཟ་ མཁས་པ་ཞིག 婆罗流支。古印度一著名佛学家名。

མཆོག་གསུམ། སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས། དགེ་འདུན་གསུམ། 三宝：佛、法、僧。

མཆོག་གསུམ་དབང་འཛིར། དཀོན་ མཆོག་གསུམ་མནའ་དབང་ལ་ འཇུག་ འབེད་ པ། 三宝为证。指三宝以作盟证。旧俗发誓惯用的口头语：ལས་དོན་དྲང་འབྱེལ་བྱས་ངེས་མཆོག་གསུམ་དབང་འཛིར་ཡིན། 事情做得公正，可指三宝作证。

མཆོང་། རྡེན་ཞོ་ཆའི་རིགས་དཀར་ལ་སྔོ་མདངས་ཅགས་པ་ཕྱི་ནང་མེ་སྐྱིབ་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱས་པས་གཟའ་གདུ་དང་། གདོན་གཟེར་སོགས་ལ་ཐན། 名词。青白玛瑙。颜色白中带蓝，内外透明。入药能治中风及鬼病。

མཆོང་རྒྱག ས་སྐྱོང་ནས་འཕར་པ། 跳跃。

མཆོང་སྐྱག འཕར་བཞིན་བང་རྒལ་བྱིད་བའི་འཕྲོ་སྐྱངས། 连跑带跳。

མཆོང་སྟེགས། མཆོང་རྒྱག་སྐབས་ཀང་པ་འཕྲུང་ནའི་སྟེགས་བུ། 跳板，跳台。

མཆོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མཆོངས་པ། མཆོང་བ། མཆོངས།། འཕར་བཞིན་འཕྲོ་བ་དང་། འཕར་ནས་བརྒལ་བ། 跳，跃，窜跳；ལ་རིལ་ཏུ་ མཆོངས་ པ། 跳过去。མིག་ ལྡན་ ཁྱམང་ དུ་ མཆོང་བ། 睁眼跳岩。སྟོང་ལ་སྡུག་མོ་མཆོངས་པའི་རྗེས་ཡོད། སྟེང་ནས་ཤིང་རྟ་དྲྭ་བའི་ཤུལ་ཡོད། 上有虎踪，下有车辙。意谓有凭有据。

མཆོང་འབྱེ། འབུ་ཚ་ཁ་བ། 跳虫。如蚱蜢等。

མཆོངས། མཆོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

མཆོངས་འཚོལ། མཆོང་ཕྱོང་ཁི་འཕྲོ་སྤྱངས། 跳着走，雀跃行走。

མཆོངས་པ། མཆོང་བའི་འདུས་པ།

མཆོད་ཀོང་། མར་མེ་འབྱུལ་ ཅིད་ ཀྱི་ སྟོད། 神灯。供神灯盏。

མཆོད་ཁང་། མཆོད་ཡུལ་ སྐུ་ གཤུང་ ཐུགས་ རྟེན་ བཞུགས་ བའི་ ལྷ་ ཁང་། 佛殿，庙堂，经堂。陈列佛像、经卷、灵塔的堂殿。

མཆོད་ཁྲི། མཆོད་པ་འབྱུལ་ནའི་ཁྲིའམ་སྟེགས། 供台，供案，供架。陈列供神物品的台架。

མཆོད་རྡེ། མཆོད་ རྟས་ ཀྱི་ རྡེ། 神鼓。宗教乐器之一。

མཆོད་ལྗགས། མཆོད་འབྱུལ་སྐབས་ཀྱི་ གཟུངས་ སྔགས། 供咒。奉献供品时所诵咒语。

མཆོད་ཅན། ཞོར་པ། 茶碗。

མཆོད་སྟེགས མཆོད་ པ་ ཁ་གོམ་ གའི་ སྟེགས་ སམ་ སྟོག་ཅི། 供桌。陈列祭神供品的桌案。

མཆོད་ཚང་། ཚང་ཁི་ཞེ་ས། 酒的敬语。

མཆོད་ཆས། མཆོད་པའི་ཡོ་བྱད། 祭器，供器。祭祀所用器具。

མཆོད་མཇལ། རྟེན་ གསུམ་ལ་ བྱ་ག་ མཆོད་ བྱས་ ནས་ བྱིན་ཆབས་ཞུ་བ། 朝佛。谒拜佛像、佛经及佛塔，并行供祀。

མཆོད་བརྗོད། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་ ཐོག་མར་ སངས་རྒྱས་སོགས་ དང་ འཕྲོད་ པའི་ ལྷ་ ལ་ གུས་ བསྟོད་ ཅིང་ བ། 书首礼赞。著作物正文前对佛陀、菩萨和世间天神所作礼拜赞美之词。

མཆོད་ཁྲུང་། ཡོན་ ཆབ་ འབུལ་ གའི་ སྣོད། 供水杯。盛水供神的铜杯。

མཆོད་གཏོར། མཆོད་པའི་གཏོར་མ། 供品施食。

མཆོད་རྟེན། 〈སྤྱི〉〈ཅ་ཏུ〉 (1)མཆོད་པའི་ཞིང་ ངམ་རྟེན་ཏེ་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ གྲྭགས་ཀྱི་རྟེན། 佛塔，灵庙。梵音译作率堵波、制多；ཅིང་བཟིལ་ མཆོད་རྟེན། 舍利塔。སྐུ་གདུང་མཆོད་རྟེན། 肉身塔，灵塔。(2)(ཨངོན) མཆོད་རྟེན་ལ་གདུར་ རྩེམ་ པ་བཅུ་གསུམ་ ཡོད་ པས་ གྲངས་བཅུ་ གསུམ་ མཆོད། 佛塔有十三层，故表数字13。

མཆོད་རྟེན་ཀྱི་འཁོར་ལམ། མཆོད་ རྟེན་ ཀྱི་ ཐྲི་ ཁྱམས་ སམ་ ཉེ་ སྐོར། 佛塔环路，塔周巡礼通道。

མཆོད་རྟེན་ཆ་བརྒྱད། ཀུལ་པའི་མཆོད་རྟེན་ཆ་ བརྒྱད་ ཅས་ གྲགས་པ་ སྟེ། སྟོན་པའི་མཛད་པ་ཁྱད་ པར་ ཅན་ གཅོ་བོར་ གྱུར་ པ་ དག་ བསྟན་ པའི་ ཚེ་ ཡུལ་ སྤྱོངས་ སེ་ སོའི་ རྒྱལ་ བོ་ རྣམས་ ཀྱིས་ མཆོད་རྟེན་ བཅོགས་ཏེ་ དུས་ སྟོན་ ཐུ་ ཐྲལ་ ཞུགས་ པ་ ལས། མཆོད་རྟེན་བཅུད་དུ་ ཡོངས་ སུ་ གྲགས་ པ་ སྟེ། བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་དང་། ཐུང་ཆུབ་མཆོད་ རྟེན་དང་། ཆོས་འཁོར་མཆོད་རྟེན་དང་། ཆོ་ འཕྲུལ་མཆོད་རྟེན་དང་། ལྷ་བབ་མཆོད་རྟེན་ དང་། དབྱེན་རྒྱས་མཆོད་རྟེན་དང་། རྣམ་ཐྲལ་ མཆོད་རྟེན་དང་། མྱང་འདས་མཆོད་རྟེན་བཅས་ བཅུད་དོ། 八大佛塔，八大宝塔。通称八行佛塔。释迦牟尼示现种种主要行状，各地徒众为此分别兴建佛舍利塔，例行供祀。其著名者有八：善逝塔、菩提塔、法轮塔、神变塔、天降塔、和好塔、尊胜塔和涅槃塔。

མཆོད་རྟེན་ཀུ་མ་ཏཱ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་ གམ་པ་རྫོང་གི་ཤྲྀ་ཏུང་ན་ཡོད། 曲典尼马拉。楚尔天尼马山口。在西藏自治区冈巴县南部。

མཆོད་རྟེན་རྣམ་དག སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དབལ་ རང་བྱུང་ གིས་ བསྟེན་པར་ རྫོགས་ པའི་ མཛད་པ་ བཞེས་ ནས་ གནས་ ཏུ་ གང་ ཞི་ ཆུ་ བོ་ ནེར་ཉཛནའི་ འབྲམ་དུ་ ཡོད་པའི་མཆོད་རྟེན་ཞེག 清净塔。释迦牟尼独自出家削发为僧受近圆戒处。地在印度尼连禅河畔。

མཆོད་རྟེན་པ། ཐུར་ཏུ་ གང་ ཀྱི་ ཐེག་དམན་ པའི་ ཀུབ་ མཐའ་ སྐྱ་ བ་ཞེག 制多耶部。古代印度佛教小乘一派系名。

མཆོད་རྟེན་ཐྲི་ བོ། རྩེ་ མེའམ་ ཅོག་ མེད་ པའི་ མཆོད་རྟེན། 秃塔，无顶塔。

མཆོད་རྟེན་ཤིང་། (ཨངོན) བྱང་ ཆུབ་ ཤིང་། 塔树。菩提树的异名。

མཆོད་སྟེགས། མཆོད་ པ་ འཇོག་ སའམ་ འབྱལ་ གའི་ སྟེགས། 供桌，供台，供架。

མཆོད་སྟོན། མཆོད་པའི་དགའ་སྟོན། 供施法会。祭祀的法会。

མཆོད་བསྟོད། ལུས་ཀྱིས་ མཆོད་པ་དང་ངག་གིས་ བསྟོད་པའི། 供赞。供奉、敬礼和歌颂。

མཆོད་ཐབས། ཀུས་པ་ དང་ མཆོད་ བསྟོད་ ཅིང་ ཆུལ། 祭祀法，供奉法。举行祭祀的仪式。

མཆོད་ཉིཀསལ། གཞན་གྱིས་ཕུལ་བའི་མཆོད་ མེའི་ཀ་ལ་འབུལ་བའི་མར་ཁྲའི་ཐིགས་པ། 神灯点滴。在别人供奉的神灯里添上自己准备的几滴灯油：ལྷ་ཁང་དུ་སོང་ནས་མཆོད་ཐིགས་ཀྱག་པ། 去佛堂给神灯里加几滴灯油。

མཆོད་ཟེངས། མཆོད་རྟེན་གྱི་དམིགས་ཐེབས་ཏེ་དུས་མཆོད་ལྟ་བྱའི་ཆེད་དུ་བཞག་པའི་མ་དངུལ་དང་དངོས་ཇས་གང་རུང། 供佛基金。为定期供佛用费设立的财物基金，མཆོད་ཐེབས་ས་ཞིང་། 供佛的田产。

མཆོད་ཚོད། མཆོད་པ་འབུལ་བར་དགོས་པའི་ཇ་མར་སོགས་ཀྱི་ གྲངས་ཆའམ་ཚད་གཞི། 供份。祭祀所用茶和酥油等物的数量。

མཆོད་ཛོང་། (1)སྐུ་གདུང་཰ོད་པའི་མཆོད་རྟེན། 灵塔，灵骨塔。(2)མཆོད་མེའི་སྲོང་བྱ། 灯心。

མཆོད་ཛོང་ཅན། (མངོན) ཆུའི་ཕྱ་གག 有供柱。鸭的异名。

མཆོད་ཛོང་ བད་ སྒྲངས་ ལྷགས་ རྩེ་ ཅན། བཀའ་གདམས་མཆོད་རྟེན་ ལྷགས་ རྩེ་ མ་ རེད། འདིའི་རྩེ་མོ་ནས་རྩ་བའི་བར་དུ་ལྷགས་ཁབ་཰ོད་ བའི་ཚ་ནས་མིང་དེ་ལྟར་བཏགས་ཤིང་ཆེ་ཆུང་དེ་ སྙེ་ཚགས་཰ོད། 铁心莲塔，铁柱嘱当塔。塔型大小不等，自塔顶至塔座有一铁柱贯通，四周以莲瓣为饰，故名。

མཆོད་ཅས། ལྷ་ལ་མཆོད་གཏོར་ བྱ་ཆུའི་ མཆོད་ འབྱོར་མ་འཐོར་ནས། 供神青稞。供献神前或向空抛洒供神的稞麦。

མཆོད་གནས། མཆོད་པ་འབུལ་ཁུལ་གྱི་ཞིང་ངམ་ མཆོད་བྱ། 应供处，供施处。举行布施、供奉、祭祀等活动的对象如僧众、 佛寺、 佛像等：མཆོད་གནས་ དགེ་ འདུན་ བཅས་ པ་ གཙུག་ གི་ས་ ཁྲིད། 顶敬僧伽应供处。

མཆོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)མཆོད་ཇས་ཕུལ་ཏེ་ མཉེས་ཐབས་བྱེད་པ། 祭祀，供奉。敬献供品以求欢心：ལྷ་ མཆོད་པ། 祭神，供天。ཟླ་མ་ མཆོད་ པ། 供师，供奉上师。(2)བཟེས་པ། 吃喝、穿戴、服用的敬语：ཞལ་ལག་ མཆོད་པ། 吃饭。ཅོ་ བཟའ་ མཆོད་ པ། 穿衣服。དབུ་ ཞྭ་ མཆོད་ མེ་ འདུག 没戴帽子。❷བསྟེན་ བཀུར་ གྱིས་ མཉེས་ པར་ བྱེད་པའི་དངོས་ཇས། 名词。供物，祭品。为求得欢心而供奉的物品：བརྒྱ་ མཆོད། 百供，成百的供品。སྟོང་ མཆོད། 千供，成千的供物。ཇ་ ཆང་ ཀྱ་ མཆོད་ པ། 茶酒供物。ཕྱི་ ཅང་ ཀྱ་ མཆོད་པ། 内外供品，身内身外之物所作祭品。མཆོད་པ་ཟུ་ མེད། 无上供奉。བཅོ་ལྔ་ མཆོད་པ། 元宵供。藏历正月十五日会供。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱང་ལ་ཤུས་ ཅྱད་དང་། མཆོད་ ཅྱད། བསྟེན་ བཀུར། རྟགས་ཅྱད། ལེགས་ཅྱད་ བཅས་ས།

མཆོད་པ་ཁང་། མཆོད་པའི་ཚ་ བྱད་ཀཙོག་ མའི་ ཁང་པ། 供品室。

མཆོད་པ་བརྒྱད། མཆོད་ཚན་དང་། ཞབས་ བསིལ། མེ་ ཏོག བདུག་རྫས། མར་མེ། དྲི་ ཆབ། ཞལ་ཟས། རོལ་མོ་ རྟེགས་ས། 八供：饮料、沐浴水、花、熏香、灯、涂香、食物、音乐等八种供养物品。

མཆོད་པ་གཉིས། དཀོན་ མཆོག་ མཆོད་ པ་ ལ་ གཉིས་ཏེ། ཅང་ཟིང་གི་མཆོད་པ་དང་སྒྲུབ་པའི་ མཆོད་པ་ཀ། དངོས་ཀཙོད་དང་ཡིད་ སྒྲུལ་གྱི་ མཆོད་པ་གཉིས་ས། 两种供养。对三宝陈献的财物供养和修行供养二者，或实物供养和观想供养二者。

མཆོད་ པ་ བཞི། (1)ཕྱི་ དང་། ནང་ དང་། གསང་བ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཆོད་པ་ སྟེ་ བཞི། 四供：外供、内供、秘供和真实供。(2)ཟུ་ ནེ་བཅོན་པའི་སྐབས་ལྟ་ ས་ཀཙལ་བའི་མཆོད་པ་

དང་། ཁ་འབྲུག་ལ་ མངོན་པའི་ མཆོད་ པ། བསམ་ཡས་ལ་མདོ་ཁྲི་དང་ཐང་ཆུབ་ཀྱི་ མཆོད་པ་ བཅས་ཀྱི་སྐལ་བཟུགས་པ་དེ་དག་ལ་མཆོད་པ་ཆེན་པོ་བཞི་ཟེར་ཞིང་། དེང་སྣབས་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་ བོད་ཕྱི་ཕུ་བའི་ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་འཛམ་ སྒྲིང་སྒྲི་ བསང་ཞེས་པའི་དུས་ཆེན་ གཉིང་ བའི་ ཡུལ་ སྐལ་འདི་ཡང་ དེ་ ནས་དང་ བའོ། 四祭，四大供养。吐蕃王朝的木奈赞普时， 首创每年定期在拉萨大昭寺供养律藏，在昌珠寺供养论藏， 在桑耶寺供养经藏和大菩提等四种宗教活动， 称为四大供养。 今藏俗藏历五月十五日在拉萨举行的林卡节即本源于此。

མཆོད་བའི་ཚོ་འཕྲུལ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོམ་པ་ཆེ་འཕྲུལ་བཞིའི་ཡ་ཀལ་ཞེག་སྟེ། ལྷ་རྣམས་ལ་ཕྱག་དང་ མཆོད་ བསྟོད་ ཐ་ བའོ། 供养神变。密乘瑜伽部修习中四神变之一。于诸本尊敬礼兴供。

མཆོད་བའི་ཚོ་ཐབ། མཆོག་གསུམ་ ལ་ འབྱུལ་རྒྱུའི་མཆོད་ཡོན་དང་། མཆོད་པ་འབྱུལ་སྟོང་། 供物，供具。献给神佛的供品和盛放供品的器具。

མཆོད་བའི་ལྷ་མོ། ལྷ་ལ་མཆོད་པ་འབྱུལ་མཁན་ཞེག་མོ་ལ་ སོགས་ པ་ བཀྲ་ ཤིད། 供养天女。向神佛奉献供品的八美女。

མཆོད་དཔོན། དཀྱིལ་འཁོར་བསྟུབ་པ་དང་མཆོད་འབྱུལ་གྱི་ལས་གཟིར་མཁན། 却本。主管陈设坛场和祭品的僧人。

མཆོད་དཔོན་མཁན་བོ། དྷ་ལའི་ཐ་མའི་མཆོད་ དཔོན། 供祀官，却本堪布。掌理达赖喇嘛祭祀供品事务者。

མཆོད་ཕྱེད། ཚོང་བའི་ཞེ་ས་སྟེ་ བཞེས་ཕྱེད་ཀྱང་ ཟེར། 茶碗。

མཆོད་ཕྱིན། མཆོད་པ་མང་པོ་ ཕྱིན་ ཏྱི་ ཁཟཁས་ ཐུ་བཀོད་ པ། 供云，供养云。供品众多如云。

མཆོད་ཕྱིར་ཟོགས། ཕྱག་པ་ནས་མཆན་ཀྲང་བར་ སྐྱེད་པ་ཏུ་ གྱས་ འཆིང་ བའི་ ཚངས་ སྐྱེད། 络腋，梵线。修行者交叉系于两肩和腋下的细绳。

མཆོད་འབྱུལ། རྣམ་དཀར་མཆོད་ ཕྱིན། 供施。布施僧众，礼佛供神。

མཆོད་ཕྱིན། (1)ཡར་དཀོན་མཆོག་ལ་ མཆོད་པ་ འབྱུལ་བ་དང་། མར་ངན་སྦྱོང་ལ་ཕྱིན་པ་གཏོང་ བ། 供施。上供三宝，下施乞丐；(2)བྱམ་ཟའི་རིག་བྱེད་བཞིའི་ཡ་ཀལ་ཞེག 祠祀。婆罗门四明论之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ རྒྱུད་ བདུན་ པ་དང་། མཐོ་རིས་དོན། ཕྱིན་གྱིག་བཅས་ས། 供施生。火神的异名。

མཆོད་ཕྱིན་སྐྱེས། (མངོན) མེ་ ལྷ། 供施敌。非天的异名。

མཆོད་ཕྱིན་དཔུ་བོ། (མངོན) ཀུ་མེག། 供施饰。吉祥草的异名。

མཆོད་ཕྱིན་བརྒྱ་པ། ལྷ་ བཅུ་ དྲིན་ གྱིས་ མཆོད་ ཕྱིན་བཅུ་ གཉ་པ་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བས་མིར་ དེ་ཉར་བཏགས། 百度供施。帝释天异名。传说帝释曾作过百次供施，故得此名。

མཆོད་ཕྱིན་ཅན། ལྷའི་ དབང་ པོ་ བཅུ་ དྲིན། 帝释天。

མཆོད་ཕྱིན་དྲི་བ། བྱམ་ཟེས་ལྷ་མཆོད་སྐབས་ རྟའི་ཤ་བཙས་བཟེགས་པའི་དྲི་བ། 祠祀火烟。古印度婆罗门祭神时，焚烧马皮马肉所得的火烟。

མཆོད་སྦྱིན་བདག་པོ། (མངོན) ཟླ་བ། 供施主。月亮的异名。

མཆོད་སྦྱིན་གནས། (1)མཆོད་པ་འབུལ་ཡུལ་དང་སྦྱིན་པ་གཉིས་ཡིན། 供施对象。(2)(མངོན) བཀུ་ཟིན་ཀྱི་ལྷ་གནས། 供施地。帝释天界的异名。

མཆོད་སྦྱིན་ཕྱུགས། (མངོན) རྟ་སྤྱི། 供施畜。马的异名。

མཆོད་སྦྱིན་ཡན་ཁག (མངོན) ཤིང་དུམ་བྷ་ར། 供施支分。优昙钵罗树的异名。通称昙花。

མཆོད་སྦྱིན་ཐག་དྲྭ། ཚངས་སྤྱད་དེ་ཕྱག་མཆན་བར་འཆིང་ཟེར་སྐུད་པ་ཞིག 净线，祠祭线。修行者交叉系于两肩和腋下的细绳。

མཆོད་མེ། མར་མེའམ་སྨྱོན་མེ། 神灯。供神的灯火。

མཆོད་འཇིན་པ། (མངོན) བཀུ་ཟིན། 持供者。帝释的异名。

མཆོད་རྫས། མཆོད་པའི་རྫས་སྣ་ཚོགས། 供物，祭品。包括旗幡等神前陈设的物品：མེ་ཏོག་མཆོད་རྫས། 花供。

མཆོད་རྫས་བཅུ། ལྷ་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་མཆོད་པ་སྣ་བཅུ་སྟེ་མེ་ཏོག་དང་། འཁྲིང་པ། སྤྲིས། ཕྱུག་པ། ཞེ་མ། ན་བཟའ། ཆུན། གདུགས། ཆུལ་མཚན། པ་དན་བཅས་བཅུའོ། 十供。奉献给神佛的十种供物：花、璧、熏香、涂香、扑香、衣、饰、伞盖、幢和幡。

མཆོད་ཁལ། ཐོང་པ། 碗。

མཆོད་གཞིས། རྒྱང་དགོན་པ་དང་ཐུ་བང་ཁག་གི་གཞིས་ཀ། 寺庙庄园。旧时寺庙占有的庄园，包括土地和农奴。

མཆོད་བཞེངས་པ། མཆོད་གཏོང་བཟོ་མཁན། 造供师。制造供神祭品的僧徒。

མཆོད་བྷེས། (མངོན) ཉི་མ། 应供。太阳的异名。

མཆོད་ཁོལ་གཏོལ། (མངོན) གཏུག་ལག་ཁང་། 宜供处。经堂、庙宇的异名。

མཆོད་ཡོན། (1)མཆོད་གནས་དང་ཡོན་བདག 福田和施主，受施者和施主。(2) མཆོད་པ་དང་ཡོན་ཆབ། 供物和功德水。(3)སྐུ་ཡོན། 衬钱。对讽诵经忏的僧众所给报酬。

མཆོད་ཡོན་དམ་གཙང་། མཆོད་གནས་ལམ་ཐུབ་མ་དང་ཡོན་བདག་བའ་དམ་ཚིག་གཙང་བ། 福田施主，盟誓清净。

མཆོད་གཡོག ཚ་གཀྱང་མཁན་གྱི་གྲྭ་བའི་ཇ་ཕྱེ་གཀྱང་སེགས་ཀྱི་ལས་ གཡོག་ ཅིང་ མཁན། 行茶僧。为诵经喇嘛行茶供饭的僧徒。

མཆོད་རྟེ། ལྷ་ལ་ཕུལ་ཟིན་ནས་བསྲུས་པའི་ལྷག་རྟེ། 祭余品。献过神的祭品。

མཆོད་གཤོག སྐུ་འདྲ་འཛོག་སའི་ གཻང་ སྟྲོས། 佛龛。安放神像的台座。

མཆོད་བཤམས། མཆོད་གཤོམ་དང་འདྲ།

མཆོར་སྐེག མཛེས་ གཻང་ སྐེག་ པའི་ ཐམས། 风姿绰约，体态娇柔。

མཆོར་སྐེག་ཅན། ཆུན་གོས་ཀྱས་བཟློས་ཤིང་། སྐེག་ པའི་ ཐམས་ འགྲུར་ ཅན། 丽人，艳装佳丽者。一般指服饰华丽、仪态绰约的女人。

མཆོར་ཆས། གཟབ་སྟྲོས་ཀྱི་ཆུན་གོས། 盛装，华服。

མཆོར་ཁམས། མཛེས་པའི་ཁེངས་ངེགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 盛颜，华贵仪态。美丽自负的气概。

མཆོར་བོ། ཆུན་གོས་གཟབ་བའམ་ཆུས་བོ། 形容词。华丽，铺张堂皇：ཁོ་མཆོར་བོའི་ལུགས་ལ་ལྟ་ཐུབ་ཤེད། ལ་ཁྱེས་གཡག་དེ་གོག་བོ་འདུ། 莫看盛装遍周身，老家褊窄如牛角。

མཆོར་མོ། གཟབ་མཆོར་ཅན་ཀྱི་བྱད་ཤེད། 名词。华丽女人，盛装的妇女。

མཆོར་ཙ་ཀ། ཙ་ཀ་ཛིག ཅད་དང་སྟྲོང་ཚྭངས་ཀྱི་དབལ་མགོན་རྩང་ཁངས་ཐུ་ཡོད། 雀尔茶卡。盐

湖名。在西藏自治区班戈县境内。

མཆོར་མཛེས། ཀུན་ཀྱིས་མཆོར་ཞིང་ཀངྑོང་མཛེས་པ། 华丽，俊俏。衣着华丽，模样俊秀。

མཆོར་སོ། མདུན་སོ་ཡས་མས། 上下门牙。

འཆག་འཕྲོང་འདུག་ཅལ། ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་འཆམ་འཆམ་དང་། ཀྱེན་དུ་ལང་པ། སྡོད་པ། ཉལ་པ་བཅས། 行住坐卧。行走、站立、坐着和卧下等四种日常活动。

འཆག་པ། (ཐ་དད་པ) བཅགས་པ། གཅག་པ། ཆོགས།། (1)འཇོལ་བའམ་ཚོམ་པས་གནོན་པ། 踩，踏，践履；ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་པའི་གནས། 曾经莅临过的地方。ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་ས་ཆའི་སྟེང་དུ་འཆག་པ། 踏上外国的土地。ལས་ཐག་རིང་པོར་གཅག་པ། 将要踏上遥远的征途。རི་རྫོང་བྱང་འཆག 跋山涉水，游山玩水。(2)དལ་བྱར་འདུལ་བ་དང་སྤྱོང་པ། 缓缓调练，慢慢遛达；རྟ་འཁོལ་བཅགས་པ། 遛马。གཅུགས་པོ་འཆག་པ། 遛达健身。(3)ཤུགས་ཆུང་ཞེས་དྲུང་པ། 轻拍，缓捶，轻敲缓击；སྐམ་བྱ་ཆགས་འཆག་པ། 打毡子。趁水分未干轻轻捶伸毡子。

འཆག་ས། བག་ཡངས་སུ་ཁང་ཚུང་འཁོར་ས། 经行处。安闲散步的地方；ངལ་གསོ་དང་ཆབས་ཅིག་འཆག་སར་འཆག་པ། 休息散步于闲散之地。

འཆགས་པ། (ཐ་དད་པ) བཤགས་པ། བཤག་པ། བཤོགས།། རང་སྐྱོན་མི་གསང་བར་གོད་པའམ་རྣོད་པ། 发露己过，坦白自讼。向人公开自己罪过以求宽恕。佛书译为忏悔；རང་སྐྱོན་འཆད་པ། 自陈过失。རྡིག་པ་བཤགས་པ། 忏悔罪恶。ལྟུང་བ་བཤགས་པ། 忏罪，忏悔犯戒。

འཆང་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅངས་པ། བཅང་བ། ཆོངས།། (1)འཛིན་པ། 掌握，执持，守持；དབང་ཆ་ལེགས་པར་འཆང་བ། 掌好权。མེ་མདའ་མ་བཅངས་པ། 没有拿起枪杆子。ལག་པ་ནས་འཆང་བ། 握手。སྡོམ་པ་འཆང་བ། 持律，守持戒律。(2)སེམས་ལ་འཛིན་པ་དང་ངེས་པ། 记忆，想念。记存于心中；མན་ངག་རྣམས་ཡིད་དུ་བཅངས། 记住窍门。མི་དམངས་ཚང་མ་སེམས་ལ་བཅང་བ། 心里想着全体人民。བཀའ་དྲིན་སྙིང་འཆང་། 怀念厚恩。❷ཡུལ་པ། 名词。柄，把子；ཕྱག་མཚན་ཀྱིས་རལ་གྲི་འཆང་བ་ནས་བཟུང་། གཡོན་ཀྱིས་སྙིང་ཁའི་གཏི་འཆང་བ། 右手捉住剑柄，左手抓住胸前的衣服。

འཆང་གཟུང་། ལག་པ་འཇུ་སའི་ཡུ་བ་དང་། ལྷང་། 柄，把子。器具上便于执持处。

འཆང་བཟུང་། འཆང་གཟུང་དང་འབྲེལ།

འཆང་བཟུང་ཀ་སྐོད། མཐེབ་མཛུབ་བར་ཀྱི་ཤ། 虎口肉。拇指和食指间的肌肉。

འཆད་ཉན། སྦྱབ་དབོན་ཀྱིས་ཆོས་འཆད་པ་དང་། སྦྱབ་མས་དེ་དོན་ཉན་པ་གཏིས། 教诲与听闻。师徒授受。

འཆད་ཉན་སྒོམ་སྤྱད། ཆོས་འཆད་པ་དང་ཆོས་ཉན་པ། སྒོམ་པ། སྤྱད་པ་བཅས་སོ། 讲听修行。讲演、听受、修习和行持佛法。

འཆད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཤད་པ། བཤད་པ། གོད།། གཏམ་སྨྲ་བ། 讲，谈，解说：ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབེལ་གཏམ་ཏུས་པར་འཆད་པ། 详细讲解历史故事。སེམས་ཅ་དང་པོ་བཤད་པ། 说老实话。སྙིང་གཏམ་བཤད་པ། 谈心。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཆད་པ། འཆད་པ།། (1)རྒྱུན་འཆད་པའམ་པར་འཆད་པ། 断，绝；ཐང་འཆད་པ། 疲乏。དབུགས་འཆད་པ། 断气。ཐག་པ་ཆད་པ། 绳子断了。

(2)མ་ཚང་བ། 短少，不全：མི་ གྲངས་ གཅིག་ ཆད་ཁོང་། 少了一个人。

འཆད་ཚོད་ རྩོམ་ གསུམ། 讲辩著作。佛学家应当做的三件事：讲说法旨、辩论经义和擅长世出世间两类著述。

འཆབ་ཅ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅབས་པ། བཅབ་པ། འཆོལ།། མི་མངོན་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐྱེད་པ། 隐瞒，遮掩，隐讳不露：སྐྱོན་ཆ་འཆབ་པ། 隐瞒缺点。ནོར་འཁྲུལ་ མ་ བཅབས་ པ། 未曾掩饰错误。ཐད་གཞི་འཆབ་པ། 讳疾。འཆབ་པའི་ གནས། 隐瞒的事。འཆབ་པའི་སྐྱོན། 隐匿的罪过。❷བྱ་ བར་ མི་ བདེས་ པའི་ ལས་ བྱས་པ་རྣམས་ གཞན་ལ་གསང་བ་སྟེ་སྐྱོན་ཐུབ་ པའི་ རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ སེམས་ཀྱང་ཉེ་ ཉོན་ཏེ་ ཤུའི་ནང་གི་སེམས་ཤིག 名词。覆。隐藏己所作恶，不令人知。隐恶为相之心所。二十随烦恼之一。

འཆབ་པའི་ཐུང་བ། 覆藏罪。存心隐藏罪过，造作种种有表色及无表色身语之业。

འཆབ་སེམས། 覆藏心。已犯堕罪仍图掩饰隐讳之心。

འཆམ། རོལ་གྱི་ཤར་རིགས་ཤིག 名词。跳神。宗教舞蹈：འབག་ཆས་ ཏོན་ནས་འཆམ་ཐུག་ པ། 戴起面具跳神。

འཆམ་ཚོས། འཆམ་ཆས་དང་དོན་གཅིག

འཆམ་ཆས། འཆམ་ཐུག་ཤེས་པའི་ ཀྱི་ ཆས་ ཚོས། 跳神服装。

འཆམ་འཆམ། སྐྱིད་སྐྱིད་ཀྱིས་ཞར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ། 慢走，散步：ས་ཁད་ཡངས་ས་ར་འཆམ་འཆམ་དུ་ འགྲོ་བ། 在开阔的地方散步。

འཆམ་ཚོ། མཐུན་པ། 形容词。融洽，和睦：ཁ་འཆམ་ཚོ། 齐心，语调一致。ཁྱིམ་ཚང་འཆམ་ཚོར་གནས་པ། 家庭和睦。སྔར་བཞིན་འཆམ་ཚོ་ བྱུང་བ། 和好如昔。ཁོ་གཉིས་ཀ་ ཅང་འཆམ་ཚོ་ འདུག 他俩很和睦。

འཆམ་དཔོན། རོལ་ལུགས་ཀྱི་འཆམ་ཐུག་མཁན་གྱི་ བོའམ་བོའམ་འཆམ་སྟེ་འཁྲིད་མཁན། 跳神指挥。领头跳神者或具体负责跳神的人。

འཆམ་འབག འཆམ་ཐུག་སྐབས་ཀྱི་ གདོང་འབག 跳神面具。

འཆམ་ཡིག འཆམ་ཐུག་སྤྱངས་ཀྱི་ ཡིག་ཆ། 跳神谱。记载有关跳神内容的书籍。

འཆམ་ར། འཆམ་ཐུག་སའི་ དོ་ར། 跳神广场。

འཆམས་ཅ། ❶(ཐ་དད་པ) འཆམས་པ། འཆམས་ པ། འཆོམས།། 跳舞，舞蹈：བྱོ་འཆམས་པ། 跳圆舞。གཞས་ འཆམས་ པ། 跳弦子舞。❷(ཐ་མི་དད་པ) མཐུན་ པ། 同意，齐心：ཁོང་ གཉིས་ཀས་ ཚུན་མ་འཆམས་པ། 他俩不和。ཕན་ ཚུན་ཐོས་འཆམས་པ། 相互取得一致意见。བཞད་ ཚང་མི་འཆམས་པ། 夫妻不和睦。

འཆའ། ཤེ་བྱང་ སོགས་ འཇོག་ སའི་ གང་ ངམ་ དོང་། 名词。架子。放置器物的横木：སྣོམ་ འཆའ། 箱架。གདོང་འཆའ། 框架。

འཆའ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) ཅ་ཁ་བཏས་པ། བཅའ་ བ། འཆོས།། (1)གསར་དུ་ བཟོ་བ་དང་། གཏན་ ལ་ འབེབས་ པ། 创立，制定：ཡིག་ཐོག་

ཇཆཇ་པ། 创制文字。སྒྲིག་ལམ་བཅཇ་པ། 建立制度。ཚུལ་ཁྲིམས་ བཅས་ པ། 制订清规戒律。(2)ཁས་ལེན་པ། 承认，许诺：དམ་བཅས་ པ། 允诺。ཁས་ལེན་དམ་བཅཇ་པ། 立下誓约。

ཇཆཇ་པ། ཇཆཇ་པ། ཇཆཇ།། 咬吃，咀嚼：ཀ་ཇཆཇ་པ། 嚼肉。ཁྱིས་ཇཆཇ་པ། 被狗咬啮。ཕན་ཚེགས་ཕན་ཚེགས་ཇཆཇ་པ། 互相咬噬。ཇཆཇ་ རྨོས་པ། 贪食。❷(ཐ་མི་དད་པ) བཅས་པ། བཅཇ་པ།། གཏན་ དུ་ སྡོད་ པཇམ་ ཚགས་ པ། 居住，停留，依附：གནས་ཇཆཇ་པ། 定居。མལ་ཇཆཇ་པ། 留宿。དམག་སྡེ་བཅས་པ། 扎营。སྐྱེལ་ཀྱང་ཇཆཇ་པ། 结跏趺坐。རྩེད་ཚང་བྱག་ལ་བཅས་པ། 鹭巢筑于山岩。

ཇཆཇ་རྨོས་ཐ་རྨོས། ཅ་ཟུལ་ལ་རྩམ་པ། 婪餮，贪食，贪财。

ཇཆང་ཀ། 名词。(1)ཇཆང་ངན་པའི་མཚམས། 初现时，将现之际：ཉི་མ་ཇཆང་ཀ། 太阳刚出来的时候。ཟླ་དཀར་ཇཆང་ཀ། 月光初升。འོད་ཟེར་ཇཆང་ཀའི་སྔོན་ལ། 光明到来之前。(2)〈ཡུལ་དུམྦཱི།〉 སྔོན་པའི་ཇཁོར་དྲུག་སྡེའི་ཕལ་ཆེན། 邬陀夷。释迦牟尼时印度六群比丘之一。

ཇཆང་བཀོད། ཇཆང་གཞི་སྒྲིག་བཀོད། 规划，部署，设计。

ཇཆང་སྐྱེན་པོ། ཤེས་རབ་སྐྱེ་བཞམ་ སེམས་ ལ་ ཇཆང་ཐུ་ པ། 心思敏捷，领会快。心里反映迅速：ཚིག་དོན་ཐོ་ལ་ཇཆང་སྐྱེན་པོ། 词义立即领会于心。ཀོ་བ་ཇཆང་སྐྱེན་པོ། 理解迅速。

ཇཆང་ཇཀོད། ཇཆང་གཞི་ཇཀོད་པ་སྐྱེ་ལས་དོན་ གྱི་ཇཆང་གཞི་ཇདིང་པ། 订计划，写计划：ལས་དོན་ཀུ་ཆེན་པའི་ཇཆང་ཇཀོད་བྱེད་བཞིན་པ། 正在制订宏大的工作计划。

ཇཆང་སྐོ། སེམས་ ཀྱི་ དོན་ རྟོག་ གཉམ་ སེམས་ ལ་ ཇཆང་ཚུལ། 心绪，意见，想法。心中的感觉；སེམས་ཀྱི་ཇཆང་སྐོ་ཇཐུང་ ལ་ མཐའ་ མེད། 思绪绵绵不尽。

ཇཆང་ཆམ། ཀུན་སྤྱལ། 一般成规，定例，例行，通常，正常：ཇཆང་ངན་གྱང་ གསེང་། 例假。ཇཆང་ངན་ཀུན་ཆས། 便服。ཇཆང་ ངན་ གནས་ཚུལ། 常情。ཇཆང་ ངན་ ཇཐྲལ་ ལས། 一般关系，正常关系。དེང་སང་ཇཆང་ངན་ཀྱི་ལས་ཀ་ས་གཏོགས་ཇཐད་ མ་མེད། 现在没有额外事务，只有例行工作。ཇཆང་ངན་ ཡིན་དབང་ གསེ་སྣང་ ཚང་ སྟོང་ གཡེང་ བྱས་ པ། 以为是通常的事而等闲视之。ཇཆང་ ངན་ མཚང་ མེད། 平淡无奇。ཇཆང་ངན་ཆུལ་ཐོ་ ལོ་ གསར་ལ། དཔེ་གས་ བསལ་ བང་ ཐོ་ གཏོང་ཡི་ དགོས། 新年依例年年过，回回通知无必要。意谓事属一般，勿需特殊处理。

ཇཆང་ཇཐག། ཇཆང་ངན་དང་ཇཐག་ས། 常规和额外，经常性的和临时性的：ཡོང་སྐྱེ་ ཇཆང་ཇཐག། 经常性收入和临时性收入。ཚོགས་ཇདུ་ ཇཆང་ཇཐག། 常会和临时会议。ཇཆང་ཇཐག་ གྱི་ལས་ ཇགན། 本分职责和额外任务。

ཇཆང་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཤར་པ། ཇཆང་པ།། (1)ཇཐྲལ་པ། 出现，发生，升起：ཉི་མ་ཤར་ པ། 太阳升起来了。མེ་ཏོག་ཇཆང་པ། 花开。དུས་ རབས་ གསར་ པ་ ཇཆང་ པ། 开始新纪元。གོ་ སྐབས་ རེས་ ཤར། 一有机会。(2)ཇགྱུར་པ། 变化，成为：ཀུན་ངན་ གྱེགས་ སུ་ ཤར་ པ། 不利因素化为有利因素。(3)དྲན་ པ། 记忆，想起，觉得：སྔར་བྱས་ཡིད་ལ་གསལ་ལེར་ཇཆང། 往事历历在心。སྙང་ བར་ གང་ ཤར། 随心所欲。གནས་སྐབས་ སྐྱེ་ཤེས་དུ་མ་ཤར་པ། 一时没有想

起来。(4)གྲངས་འབོར་བསྡོམས་པའི་རྟེ་མོ་སོགས་མངོན་པའམ་གྱུར་པ། 得到(某数)：ལྷག་མེད་རྣམ་དག་རྟེ་མོ་འཆར། 除尽无余数。ཨདའ་རྟེའི་ལྷག་མར་གཅིགས་ཤད་ན། 用65除之，如果余一。རྣེས་མ་རྣེས་མའི་ཟླ་དག་ཆགས་མེད་འཆར། 不难得到下一个积月的数值。

འཆར་གཞི། འགྲུབ་འགྱུར་ལས་ཀའི་གླ་རྒྱག་གམ་ཐ་རིམ་ཀྱི་རྣམ་གཞག 计划，方案：བསྟན་རྩིས་འཆར་གཞི། 教学计划。དམག་འགྲན་འཆར་གཞི། 作战方案。འཆར་གཞིར་འཁོད་པ། 纳入计划。ལས་དོན་གང་ཅིང་ཀང་འཆར་གཞི་མེད་ན་འགྲུས་ཚང་མི་ཙམ་། 做任何事情，不订出计划，都不会顺利。

འཆར་ཐིག འཆར་གཞིའི་རེན་ཅིས། 草案，འཆར་རིན་བཀོད་ནས་གོས་བསྡུར་བྱེད་པ། 先拟出草案，然后再进行讨论。

འཆར་ཟླ། ཟླ་བ་ཕྱི་མ། 下月，来月：འཆར་ཟླའི་ཚེས་བཅུ་ལ་འགྲུབ་པ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། 打算下月初十日完成。

འཆར་ཟོར། ཟོ་ཕྱི་མ། 明年，来年：འཆར་ཟོའི་དོན་ལས་འགན་གསར་པ་མང་པོ་འདུག་ཆོས། 准备明年提出很多新的任务。

འཆལ་ཀླུ། (ཐུལ) ཡིད་འཆལ་བའི་ཀླུ། 黄色歌曲。

འཆལ་ཀོག་མ། (1)ཁྲངས་མེད་ཀྱི་གཏམ། 妄谈，谬论，无稽之谈：ཤེས་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པར་འཆལ་གཏམ་བཤད་པ། 精神失常，信口乱说。(2)མི་སེམས་འཕྲུག་པར་བྱེད་པའི་དགྱེས་གཏམ། 谣言。搅乱人心的虚构之词：རང་འདོད་དགོས་དབང་གིས་འཆལ་གཏམ་བཟོ་བ། 别有用心制造谣言。

འཆལ་ཚ། གཏད་སོ་མེད་པའམ། དོན་མེད་དམ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ངག 名词。空话，不相干的话，非礼之言，杂秽语。

འཆལ་པའི་ཤེས་རབ། ཚུལ་མིན་ཀྱི་ཆོས་ཀྱས། 邪慧，黠慧。佛书译为恶慧或乱智。

འཆལ་ཚོ། ལོག་གཡེམ་སྤྱོད་པའི་སྐྱེས་པ། 名词。烟花浪子。一贯乱搞男女关系的浪荡子。

འཆལ་སྤྱོད། ལྷག་པར་དང་མི་མཐུན་པའི་ཚུལ་མིན་འཕྲལ་བ་ཅིའོ། 淫乱行为。不正当的男女关系。

འཆལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)ཚུལ་ བཞིན་ དུ་ མ་གནས་པ། 违犯，败坏：ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ། 违犯戒律，破戒。ལུས་འཆལ་བ། 行为犯戒。ངག་ འཆལ་ བ། 语言犯戒。སྤྱོད་ ལམ་ འཆལ་བ། 道德败坏。(2)(ཁྱིམ)ཨོ་བ། 倾斜：ཁང་པ་འཆལ་བ། 房屋倾斜。རྡོག་པ་འཆལ་བ། 墙壁歪斜。(3)ལོག་ པར་ གཡེམ་ པ། 淫荡，好色，贪淫。

འཆལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། རྡོམ་པ་ཉམས་པའམ། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་མི་དག་པ། 恶戒，恶尸罗。奉行不善戒规、禁忌的恶律仪。

འཆལ་མོ། རྩྭད་འཚང་མ། 名词。娼妓。

འཆལ་ཚིག ཁྲངས་མེད་ཀྱི་གཏམ། 妄谈，无稽之谈。

འཆི་ཀ། འཆི་ཁ་དང་འདྲ།

འཆི་ཀའི་སེམས་ཤུགས། འཆི་དུས་དགྱགས་ཀྱི་ཀུ་བ་ཐ་མའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ། 临命终心。临死时的心念。

འཆི་རྒྱུན། འཆི་བའི་ཉེས་རྒྱུན། 死亡，死亡所招损失。

འཆི་ཁ། འཆི་རན་ཁའམ། འཆིང་ཉེ་བ། 濒死，临终：ནད་པ་འཆི་ཁར་ཁ་ཅེའམས་ བཞག་ པ། 病人临终留下遗言。འཆི་ཁར་འགྱོད་ཤེའམས་མི་སྐྱེ། 临死不悔。འཆི་ཁར་ཐུག་པ། 垂死。

འཆི་ཁ་མ། (1)འཆི་ རན་ པ་ ལ་ ཐུག་ པ། 临死时。(2)འཆི་བར་ཉེ་བའི་ཤེའམས་ཅན། 濒死者，垂死的众生。

འཆི་གྲུ། རྡེའུ་སོགས་འཕེན་ཐུབ་ཀྱི་གཞུ་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ཚིག name of a noun. 弹弓。弹射发出石子等所用弓形器械。

འཆི་ཁེན། སྲོག་ལ་འཇའ་བའི་ཉེན་ཁ། 生命危险；喻人险境，出了生命危险。

འཆི་མཉམ་གཤོན་མཉམ། འཆི་ན་མཉམ་འཆི་བ། 生死与共，同生同死。喻同甘共苦。

འཆི་རྟགས། འཆི་བ་ཤོང་བའི་རྒྱ་ལྟས། 死兆。将死的预兆。

འཆི་ལྟས། འཆི་བའི་རྒྱ་ལྟས། 死兆。

འཆི་འཐབ། སྲོག་དང་བསྟེན་ནས་འགྲན་འཛིང་། ཐེབ་པ། 死斗，殊死斗争，拼死斗争；ལུས་སྲོག་ཆོས་བཏང་ནས་དགྲ་དང་འཆི་འགྲན་དུག་པོ་ཐེབ་པ། 奋不顾身，与敌人作殊死斗争。

འཆི་དུས། ཚེ་འཕོ་བའི་སྐབས། 死时，临命终时。

འཆི་དུས་ཀྱི་འོད་གསལ། འཆི་བའི་གནས་སྐབས་སུ་འཆར་བའི་གཞིའི་ངོད་གསལ། 死时光明。临命终时意境中所现基位光明。

འཆི་བདག་གི་བྱད། འཆི་བདག་དང་དོན་གཅིག

འཆི་བདག་གཤིན་རྗེ། གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ། 阎王，死主，司命主。

འཆི་བདུད། འཆི་བདག་གི་བདུད་དེ་ཚེའི་འདུ་ཤེས་ཐུན་གཅོད་བའི་བདུད་དེ་ བདུད་ བཞིའི་ ཡ་ གྱལ་ཞིག 死魔。毁弃寿想，抛离命根，中断善业的魔障。四魔之一。

འཆི་ནད། འཆི་བར་འགྱུར་བའི་ནད། 致死之病。

འཆི་འཕོ་བ། དཔང་པོ་ལྟེའི་རྒྱུ་བ་བསྡུས་ཤིང་རྒྱུན་ཆད་པ། 殁，死，命终。五根活动收敛，识流断绝。

འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་མཉམ་བའི་སྒོམས། སེམས་ ཅན་ འདི་ དག་ འདི་ ནས་ ཤི་ འཕོས་ ནས་ འདིར་སྐྱེས་ཏེ། དེ་ནས་ཀྱང་ཤི་འཕོས་ནས་འདིར་སྐྱེ། དེ་ནས་ཀྱང་འདིར་སྐྱེའོ་ཞེས་བ་བའི་དུས་ལ་མཁས་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོབས་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 知死生智力。善能了知有情从如此如此处殁，从如彼如彼处生及其时分。如来十力之一。

འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཇིག་པ། མིག་མའི་མཐའ་རིག་པའི་མིང་། 天眼明，死生智证明。后际明之异名。

འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ། ཡུལ་དུས་ཀྱང་དང་གང་དུ་འཆི་བ་དང་། སྐྱེ་བ་ཤེས་པའོ། 死生通。了知何时何地死和生。

འཆི་འཕོ་བའི་སྡུག་ལྟས་ལྔ། ལྷ་རྣམས་འཆི་རང་ཀར་ངོད་བཀག་ཟློམས་པ་དང་། སྐུ་ལ་སྡོད་མི་འདོད་པ། མེ་ཏོག་གི་ཁྲེང་བ་རྙིང་པ་ཆགས་པ། གོས་རྙིང་ཞེང་དྲི་མ་ཆགས་པ། ལུས་ཁམས་རྩལ་ཆུ་འཐུང་པ་བཅས་ལྔའོ། 五衰，五衰相，命终五预兆。诸天将死时，预先出现的五种衰相：身失威光、不乐本座、花鬘枯萎、衣裳污败和身出汗垢。

འཆི་འཕོ་བའི་ཤེས་རྟོག། འཆི་ལ་ཁད་པའི་ རྟོ། 死时心，殁心或命终心。

འཆི་འཕྲལ་རྒྱག་པ། འཆི་ཁར་ན་ཚ་མ་བཟོད་པར་ཤིང་ལག་འཐབ་པ་བཤམ་འཕག་ཆོག་རྒྱག་པ། 垂死挣扎。死时痛苦难忍，手脚抽搐。

འཆི་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཤི་བ། འཆི་བ།། (1)ཚེ་འཕོ་ བའམ་ ལུས་ འཇིག་ པ། 死，亡故，命终。身命坏灭，རང་ཞི་བས་ནས་ཤི་བ། 自尽。འཆི་བ་མེ་རུ་ནས་མཁའི་རྩེག་དང་འདྲ། 死殁无

常似空中闪电。འཇིག་པ་མེད་པར་འཆི་བ། 死而无悔。 (2)ཞེག་པ། 熄灭，败坏；མེ་ཤི་བ། 火熄了。དོ་མ་ཤི་བ། 乳酸了。སྒྲོམ་ཟད་མར་མེ་འཆི་བར་ངེས། 油尽灯必熄。❶ཚེ་འདུལ་བའི་མིང་། 名词。死，亡故；སྐྱེ་ཀ་ན་འཆི། 生老病死。འཆི་བ་རི་བོང་ཚང་ཁོག་ལྟར། 死如山兔还窝。喻视死如归。འཆི་སྐྱོབ་ཟས་སྐྱོང་། 救死扶伤。སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་འཆི་བ་ཡོད། 有生即有死。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐལ་འཇིག་དང་། ལྷ་བ། ལྷ་བར་སྤྱིན་པ། འཇིག་པ། བཙུ་བའི་མཐའ། མཐར་སོན་པ། དུས་ཀྱི་ཆོས། དུས་ཀྱི་མཐའ། དུས་ཆོས་ལྷ་བ། དུས་ལས་འདས་པ། ཚ་རོལ་འདས་པ། ཚ་རོལ་སོང་བ། ཆེ་འགྲོ། ཆེ་ཉམས་པ། ཆེ་འདུའ། ཆེ་འཕོ། སྐྱག་འགྲོ་བ། སྐྱག་འདོད་པ། སྐྱག་སོང་བ་བཅས་སོ།

འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ། འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྣོམ་པ་སྟེ་དྲན་པ་བཅུའི་ནང་གཅིག་ཅིག 死念。修学忆念死无常想。十随念之一。

འཆི་བ་མི་རུག་པ། འཆོ་ཀྱེན་ཐུང་ཞིང་འཆི་ཀྱེན་མང་བ། ནམ་འཆི་ཚ་མེད་དང་འཆི་ཀྱེན་ཅིས་མེད་ཡིན་པས་ཐུང་དུ་འཇིག་པའི་ཚེས་ཅན། 死无常，死殁无常。存活缘少，死亡缘多，死期不定，死缘无定，故死乃倏尔而来者。

འཆི་བ་མེད་པའི་དབྱིངས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་འཕང་མིང་། 不死界。佛位的异名。

འཆི་བ་ཟིད་གསལ། འཆི་དུས་ཀྱི་ངེད་གསལ་ཟེ། 死时光明。

འཆི་བ་བཟློ། (ཨངོན) བྱ་རོག་ཆེན་པོ། 诱死。大乌鸦的异名。

འཆི་བའི་རྟེན། ཕྱང་པོ། 死所依，蕴。

འཆི་བའི་འདུ་ཤེས། འཆི་བའི་བསམ་བློ། 死想，命终心。

འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་བཅུད་ཀྱི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ་འཆི་བའི་ཚེ་ལུས་ཟངས་སྐྱོད་གཅིག་ཨཙཱ་བཤེས་བཅས་སྐྱོད་ཐུབ་ཀྱང་དབང་ཉམས་ཤུགས་དང་འབྲལ་བར་མཐོང་ནས་སྡུག་བསྔལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དྲག་པོ། ཉམས་སུ་མྱོང་བའོ། 死苦。临命终时，眼见自身将与货财、亲友永相别离，心觉惨烈悲伤之苦。八苦之一。

འཆི་བར་ལེམས་བའི་ཚོས་ཅན། དཀྲ་བཅོམ་པ་དྲུག་ཁི་ནང་གཞལ། གང་དཔང་པོ་རྟུལ་པོ་འདོད་ཡོན་ཀྱིས་རྒྱས་ཀྱང་རུང་མ་རྒྱས་ཀྱང་རུང་བདག་མེ་གསོད་ན་མཐོང་བའི་ཚེས་ཤ་བདེ་བར་གནས་པ་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་བའི་སྐལ་བ་ཅན་ཡིན་ལ་གསོད་ན་སྐལ་བ་ཅན་མ་ཡིན་པའོ། 思法罗汉。六种罗汉之一。钝根罗汉，不问受或不受妙欲迷醉，常思我不自害，有可能退失现法乐住；若自杀害，则无此可能者。

འཆི་ཟྭིད་མདའ། མདའ་ལྔའམ་འདོད་པའི་མདའ་ལྔའི་ཤ་ཀྱལ་ཞེག 死箭。欲天五箭之一。

འཆི་རྒྱ། འཆི་བ་རྒྱག་པར་ཟྭིད་པའི་ཐབས་ཤེག 赎死，赎命。禳解死亡的法术。

འཆི་ཁྲབ་ཀས་བཟོས་ཅམ། གནས་སྐབས་སྐྱེ་ཁྲབ་མ་ཚད་ཅམ་ཟེད་པ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་ཚེ་ཁྲབ་ཀྱི་ཚད་ཙམ་ཟེད་པ། 苟延残喘；苟延病人衰弱之气息。

འཆི་འབྲས་ཅན། (ཨངོན) ཀུ་ཤིང་། 结果而死者。芭蕉的异名。

འཆི་མེད། (ཨཕྱིཀ) (1)ཚེ་ལ་མངའ་བཞེས་པ། 无死。梵音作阿弥陀。于寿命获得自由，长生不死。 (2)(ཨངོན) 1.གྲངས་པ། 解脱的异名。2.ལྷ། 天神的异名。

འཆི་མེད་རྒྱབ་བའི་གནས། (ཨངོན) ལྷ་གནས། 不死域。天界的异名。

འཆི་མེད་རྒྱལ་པོ། (ཨངོན) བཀུ་ཟེག 长寿王。

帝释的异名。

འཆི་མེད་སྒྲ་སྒྲོག། (ཨངོན) ཀུ་རཀ་ 鸣不死。乌鸦的异名。

འཆི་མེད་ཆབ། (ཨངོན) (1)ཞྭའི་བདུད་རྩི། 甘露的异名。(2)ཀུ་བེ་གངྒཱ། 恒河的异名。

འཆི་མེད་ཤིང་ཚེ་དང་། (1)ཤིང་ཆེ་རིང་ལྡེ་ཆེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞིག 不死树。六长寿之一的树长寿。(2)ལྷའི་ལྗོན་ཤིང་། 天界树。

འཆི་མེད་ཁ་དོད་ཟ། (ཨངོན) ཀུ་རཀ་ 长生吃施食。乌鸦的异名。

འཆི་མེད་བདུད་རྩི། (ཨངོན) གང་གྲྭ། 不死甘露。印度恒河的异名。

འཆི་མེད་ལྷིང་ཁང་། (1)ལྷའི་ཁང་བཟང་ངམ་ལྷའི་གོང་ཁྱེར། 天界，天神世界。(2)དག་པའི་ཞིང་ཁམས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས། 净土，佛国。

འཆི་མེད་ཚོར་བྱེད་མ་དྲི། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་དཔལ་སྐྱངས་དབོན་ཀཱཝ་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་རབ་ཏུས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྐུན་བསྡུས་སྙིང་མོགས་ཀྱི་མན་ངག་ལས་ལེན་གཅེས་པར་བསྡུས་པ་འཆི་མེད་ཚེ་སྙིང་དང་། དེའི་ཟབ་གནད་རྣམས་གྱད་དུ་བསུས་པ་ཐུ་ཡིག་མན་ངག་སྙིང་གི་ཚོན་ཐུ་གཉིས་སོ། 《长寿珠鬘·母子合璧》。十八世纪时，八邦侄辈噶玛·丹增成烈饶杰所著医书母卷《实用配方要诀·长寿珠鬘》及别录其奥义所成子卷《诀窍心宝》两书合名。

འཆི་མེད་མཛོད། དོན་གཅིག་ལ་མིང་དུ་མ་འདུག་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བརྗོད་པ་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་བཏུས་འཆི་མེད་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཛད་པའོ། 《甘露藏》。印度学者齐麦僧格著，一部一义多名的同义字典。

འཆི་མེད་རི། (1)བྱག་ཆེ་རིང་ལྡེ་ཆེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞིག 不死山。六长寿之一的岩长寿。(2)(ཨངོན) རི་རབ། 不死山。须弥山的异名。

འཆི་མེད་རིལ་བྱ། ཆེ་རྒས་བཅུད་ལེན་ཀྱི་རིལ་བྱ། 长生丸，甘露丸。佛教摄生术中食用的药物。

འཆི་རྟེ། རྩད་པ་འཆི་ བའི་རྟགས་སུ་ འཕངས་ རྟའི་རྒྱུད་འགྱུར་བ་དང་། དོན་སྣོད་ཀྱི་རྟ་མ་ཚང་བར་གྱུར་པ། རྟ་འཕངས་འབྲོ་བཅད་ནས་རྩེད་པ་ཉུང་ངོ་། 死脉。病人脉搏异常，五脏六腑之脉象不全，以及结、代脉等，均属死象。

འཆི་ཚད་པ། འཆི་ལ་ཁྲིད། 濒死，接近死亡：ཀང་པ་རྡོ་ལ་སྐོཊས་ནས་ཀོ་ཆུ་ ཞེག་ གི་ནང་ དུ་ འཆུལ་ནས་འཆི་ཚད་པ་ཞེག་བྱུང་། 脚被石头绊了一交，跌进积水坑里，几乎死掉。

འཆི་ལས་རྒྱལ། (ཨངོན) ཤུ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 战胜死亡。大自在天的异名。

འཆི་ལེམས། འཆི་བ་སེམས་ལ་དྲན་པ། 死念。念死之心。

འཆི་ལྡན། ཕྱིར་པ་ཞེའི་གྲས་ནེག་སྟེ། ཆེ་འདིའི་ལུས་རྟེན་བོང་མ་ཐག་པ་འཆམ་འཆི་ཁ་མའོ། 死有。刚舍今生身命或临命终时的身心。四有之一。

འཆིང་ཁྱིམ། (ཨངོན) ཁྲིམས་ད། 羁押室。监狱的异名。

འཆིང་རྒྱ། (1)དམ་ཆ་འམ་ཚད་འཇོག 誓约，规定条件。(2)རྒྱ་སྐྱེ། 网罟，套绳。རི་དྭགས་ འཆིང་ ཐུ་ ལས་ ཐར་པ། 野兽脱网。

འཆིང་སྐྱེག རྡེམ་ཏྲད་ཀྱི་ཐག་སྐྱེག 绳索。

འཆིང་ཐག འཆིང་ཏྲད་ཀྱི་ཐག་པ། 绳索。འཆིང་ཐག་གིས་བཅིངས་པ། 以绳索捆缚。

འཆིང་ཐོར། (རྩེང) རྡོ་འམ་ རྡེ་རིགས་ལས་ ཐུས་ པའི་ཐོར་པ། 陶碗，石碗。陶土或石头制成的碗。

འཆིང་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅིངས་པ། བཅིང་བ། ཆིངས། རྡེམ་པ། 束缚，捆住，拴系，缠绕：ཀང་ལག་འཆིང་བ། 束缚手足。མཚོ་སྐྱ་ཀྱན་དུ་

བཅིངས་པ། 束发上冲。ལས་ལྷག་ངན་ བསྡམ་བཅིངས་ནས་མ་གྲོལ་བ། 被陋规束缚未能解放。ལྕགས་སྐྲུད་ཀྱིས་འཆིང་བ། 用铁丝捆住。❷འཆིང་ཉེད་ ཐག་ པ་ སོགས། 名词。箍、带、绳等能缚之物：འཆིང་ བ་ རྣམ་པར་ གྲོལ་བ། 解缚，脱离系缚。བསམ་བློའི་འཆིང་བ། 精神上的束缚。

འཆིང་བྱེད་ལྔགས་བརྒྱད། དངུལ་ ཁྲའི་ དུག་ འཆིང་བ་ལྟར་གནས་དེང་ཞེ་བར་བྱེད་བའི་ལྔགས་ བརྒྱད་དེ་གཞེར་དང་། དངུལ། ཟངས། ལྔགས། འཕར་བ། ར་གན། ཁ་ཉེ། གཤད་ དཀར་བཅས་སོ། 闭毒八金属。能封闭水银毒性，以就地消毒的八种金属：金、银、铜、铁、响铜、黄铜、铅和锡。

འཆིང་བྱེད་ཕྱག་རྒྱ། དག་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཞགས་ བས་འཆིང་བར་བྱེད་པ་མཆོག་བྱེད་ཕྱག་ གཉིས་ཀྱི་ སྡིགས་མཐེབ་ཀྱི་རྩ་རྩྭ་དྲུ་བསྟོལ་ བ། 拘束印。表示以清净智慧羂索进行束缚之意，由双手交背结成的期克印。

འཆིང་བྱེད་མ། (ཞར་) བྱད་མེད། 牵累女。妇女的异名。

འཆིང་ཞགས། འཕྲིག་ བྱེད་ཀྱི་ ཞགས་ ཐག 羂索。末端有活套的绳索。

འཆིབ་པ། (ཐ་དད་པ) བཞིགས་པ། བཞིབ་པ། ཆིབས། །ཞོན་པའི་ཞེ་ས། 骑、乘、骑坐的敬语：ཆིབས་རྟ་བཞིབས་ཏེ་ ཕྱོགས་སུ་ཕྱིན། 乘马外出。

འཆིང་འཇུག་པ། (ཞར་) སྨིག་ རྒྱུ། 渴死。阳焰的异名。

འཆིད་པ། (ཐ་དད་པ) བཞིར་པ། བཞིར་པ། ཆིར། །འཆིར་པ། 压榨，挤：གོན་ཆས་བཀྲུས་ནས་ ཆུ་འཆིར་པ། 洗了衣服再挤水。ཁ་ཟན་ བཞིར་ པ། 挤牙膏。

འཆུ་པ། (ཐ་དད་པ) བཅུས་པ། བཅུ་པ། ཆུས། །(1)སྣོད་ སྤྱད་ ཀྱིས་ ལེན་ པ། 舀。以勺取水等液体：ཟངས་ སྐྱོགས་ ཀྱིས་ ཆུ་ བཅུས་ པ། 用铜瓢舀水。(2)ཟོས་ཅ་འདོད་ཀྱི་འདྲུད་པ་ཉམས་པ། 食欲衰败，胃口减弱：ཁེ་ ག་ འཆུ་ པ། 食欲败坏。(3)(སྐྱེ་ འཕྲོག་ པ། 劫掠，夺去：དབང་ གིས་ འཆུ་པ། 强取豪夺。

འཆུག་པ། ❶འཕྲུག་ པའི་ འཁྲི་ སྐྱལ་ གཞན་ ཞེག ❷རྣོན་འཕྲལ། 名词。错误，过失。

འཆུགས་པ། (སྐྱེ་) (1)ཁ་ མཆུ་ སྐྱབ་ པར་ ཅྱེད་ པ། 调停，调解。(2)སྐྱེན་ སྐྱོན། 报告，呈报。

འཆུན་འདོམས། སྐྱེག་ཁྲིམས་འཆུན་ཞེང་བཀོད་ པས་འདོམས་པ། 管教，约束：སྐྱེ་ཆོགས་ཀྱི་ སྐྱེག་ ལས་འཆུན་འདོམས་ཅྱེད་དགོས། 绳以社会纪律。

འཆུན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆུན་པ། འཆུན་པ། །བཏུལ་ནས་འགྱུལ་བ། 驯服，顺从人意：རྟ་ཆོད་ པ་བཅུན་ནས་འཆུན་པ། 驯服烈马。མི་ངན་རང་ བཞེན་ཀྱིས་འཆུན་མི་ཤོང་། 坏人不会自动驯服。

འཆུམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཆུམས་པ། འཆུམ་པ། །(1)ཞེན་པའམ་ ཆགས་ པ། 嗜好，喜爱，贪恋：ཆང་རྒྱ་ ལ་ འཆུམ་ པ། 嗜酒。འཆི་པ་ སྐྱིད་ པོར་ འཆུམས་ པ། 贪恋安逸生活。ཚོ་ ཚོས་ གཏམ་ གསུམ་ཁོ་ནར་འཆུམ་པ། 一味贪爱美好衣食名誉。(2)འཁྲིམས་ པ། 收敛，萎缩，畏怯，慑服：མེ་ཏོག་འདབ་བཅུ་འཆུམས་ཤིང་ རྒྱས། 花朵萎缩。སྙིང་ཁ་ནང་དུ་འཆུམས་ པ། 心生畏怯。

འཆུམས་པ། ❶འཆུམ་པའི་འདྲས་པ། ❷(ཞར་) སེར་ སྦྱ། 收缩。惬吝的异名。

འཆུར་བ། (1)བཅུར་བའི་ དུ་ ཕྱ་ བའི་ འཁྲི་ཚུལ་ གཞན་ཞེག (2)(སྐྱེ་) སྒྲིབས་པ། 到达。

འཆུལ། (སྐྱེ་) ཚེ་པ། 歪斜，弯曲。

འཆུལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཕྱིམས་བའི་འཁྱོག་པ། 闪，挫，扭：སྐེད་པ་འཆུལ་འདུག 闪了腰。ལག་པ་འཆུལ་ཐོང་། 将会闪着手。མིག་འཆུལ་བ། 眉眼无神。སྐེ་ འཆུལ་ བ། 失枕，扭了脖子。དུས་ཆོགས་འཆུལ་བ། 脱臼。

འཆུལ་ཅོ། གཏུལ་ བའི་ འཁྱོག་ ཅོ། 形容词。纠结状，互相缠着的：ཤིང་ འཆུལ་ ཅོ། 椤木。扭曲纠结生长的树。

འཆེ་ བ། (ཐ་དད་པ) འཆེས་པ། འཆེ་བ། འཆེས།། ཁས་ལེན་ པ། 承认，应允，许诺：མི་འདོད་ བཞིན་ དུ་ ཁས་ འཆེས་པ། 勉强承认。དང་བ་སྐྱེས་ནས་ཁས་འཆེས་པ། 乐于主动承认。རང་ ཉིད་ སྨན་ པར་ ཁས་ འཆེ་བ། 自认是医生。

འཆེག་པ། (རྟེང) ཤིང་སོགས་གཤག་བའམ་ འདྲལ་ བ། 劈，剖开，裁切：སོག་ལེས་ཤིང་ འཆེག་པ། 用锯子锯树。

འཆེལ་བ། (རྟེང) (1)བསྟེན་ པ། 依靠，亲近。(2)དགའ་བ་དང་ཞེན་ཆགས་ པ། 贪恋，耽着，爱好：ནོར་ ལ་ ཅི་ ཙམ་ འཆེལ་ བ་ དེ་ ཙམ་ སྡིག་ ཟེམས་ཁུལ་ཆེ། 越是贪财，心中的负担就越重。

འཆེས། འཆེ་བའི་སྐྱལ་ཆོག

འཆེས་པ། འཆེ་བའི་འདྲས་པ།

འཆོ་བ། (རྟེང) (1)འཕྱམས་ པ། 广泛流布，遍传。(2)བཟོ་ བ། 塑造，变更，制作：བཟོ་ཕྱོ་འཆོ་ བ། 改变形状。

འཆོག་ལས། འཆག་པའི་སྐྱལ་ཆོག

འཆོམས། འཆམས་པའི་སྐྱལ་ཆོག

འཆོར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཤོར་བ། འཆོར་བ།། 失，失落，逸走：ཀུན་ མར་ འཆོར་ བ། 失盗。ཁ་ ནས་ ཆོག་ འཆོར་ བ། 失言。སྡོམ་ པ་ ཤོར། 失戒，犯戒。གཡང་འཆོར་བ། 财喜败坏。ཁ་ནས་ ཆོག་ ཐལ་ གང་ མེད་ ཤོར། 失言甚重。ཆུ་ ཤོར་བ། 洪水泛滥。ཆུ་ལ་ཤོར་བ། 落水。

འཆོལ་འཆོལ། འཁྲུལ་བའམ་ འཇོལ་བ། 错乱，散乱，模糊不清：ཞང་ གྲངས་ བསྡིགས་ ཀྱང་ རྫུ་ཐྱི་ འཆོལ་འཆོལ་དུ་ གྱུར་ནས་ ཤོ་རིམ་མ་ འཕྱིགས་པ། 虽然编了号，却仍然前后错乱没有次序。 ཚད་ བས་ཟུམ་ནས་རིག་པ་ འཆོལ་འཆོལ་ དུ་ཉིན་ འདུག 中热昏迷，神志不清。

འཆོལ་གཏམ། རིག་པ་མི་ གསལ་བར་ བཤད་ བའི་ གཏམ། 胡话。神志不清的胡言乱语：ཁོང་ སྐྱེད་ གཞི་ དང་ བོས་ ཐིད་ ནས་ འཆོལ་ གཏམ་ མང་ པོ་ གསུང་ ཤིག་ འདུག 他因病重，正在不断地说胡话。

འཆོལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅོལ་བ། བཅོལ་བ། ཆོལ།། གཏམ་བའམ་གཉེར་དུ་ གཏད་པ། 嘱咐，委托：ནད་ ཀྱིས་ བཅོལ་ བ། 郑重嘱咐。འཕྲིན་ ལས་བཅོལ་བ། 委托办事。ཉོ་ཚོང་བཅོལ་བ། 委托购销。རེ་འདུན་བཅོལ་བ། 寄托希望 ཅ་ ལག་ བཅོལ་ བ། 寄放东西。❷(ཐ་ མི་ དད་ པ) (1)འཁྲུགས་པ་དང་། ནོར་བ། 错乱，颠倒，གོ་རིམ་མ་འཆོལ་བ། 次序不乱。རིག་པ་འཆོལ་བ། 神经错乱。བདེན་ རྫུན་ འཆོལ་ བ། 真假不分。འཆོལ་ལབ། 昏聩乱说。(2)བརྡུན་ པོ་ ཤེད་ པར་ གཡོ་བ། 摇晃，动荡。

འཆོལ། གསར་དུ་བཟོ་བ་དང་ སྒུར་ སྒྱུར་ བྱེད་ པའི་ དོན་དུ་ གོ་བའི་ འཆའ་ བའི་ སྐྱལ་ཆོག

འཆོལ་ཞུབ། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ ཚིན་ཁན་ གཉིས་ཀྱི་ རྒྱུ་ ཉིན་ མོང་ དུག་ གསུམ་ ལས་ བཟློ་ ཐ་ གསུམ་ ལྡན་ དུ་ འཆོལ་བ་དང་། འབྲས་བུ་ ངན་ འགྲོ་ དང་ སྡིང་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ ལས་ སྒྲོལ་ བའི། 改救，改造和拯救。佛书论典所具双重功德：改造因位烦恼之三毒使成三学，拯救果位恶趣及生死轮回之苦。

འཆོས་ཐབས། ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཐབས། 改正法，修治法。治理的方法。

འཆོས་པ། ❶(ཟ་དད་པ) (1)བཅོས་པ། བཅོས་པ། ཆོས།། བཟོ་པ། 修改，改造，做作：རྟ་རྔེལ་མ་ཐག་པར་འཆོས་པ། 搓马兰草为绳子。རྙིང་པ་གསར་དུ་འཆོས་པ། 改旧换新。ཕྱིར་འཆོས་པ། 改正，补过。རྫུས་འཆོས་ཀྱིད་པ། 伪装，假作正经。(2)གྲུང་གྲང་ཀྱིད་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཆའ་བའི་འདོད་པ། ❷(རྒྱུད) ཟན་པ། 啖，吃，啃：ཁྱི་འཆོས་པ། 狗啃。

ཇ། ཨོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཁྱད་པར་ལ་འདྲིའི་ང་རོ་འདོན་རྩལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཀན་དང་། ཐྱད་པ་ཕྲེ་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་བ་ཀན་ཕྱི་གཏིས་ཕྱད་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྤྱི་ཚུང་སྐུ་ལྟེན། 藏文第七字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为舌腭全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌面前送气(或不送气)清塞擦音。相当于汉语拼音字母q（或j），国际音标tɕ'（或tɕ）。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的qa(或ja)。❶མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。❷འགྲུལ་རྒྱུར་བྱེད་ཤེང་ཁ་ཞིག་དང་། དེ་ཉིད་ཚོས་སྐྱངས་པའི་ཆུ་ལ་བསྐོལ་ནས་བྱུང་བའི་ཁྲུ་བ། 名词。茶。作饮料的茶叶和经过水泡、水熬的茶汁；རྒྱ་ཇ། 汉地茶。མར་ཇ། 酥油茶。འཐུང་ཇ། 饮用茶。རྒྱུན་ཇ། 例茶，常用茶。ཇ་གངས་ཚོ། 酽茶，浓茶。ཇ་དཀྱག་པ། 打酥油茶。ཇ་འཐོག་པ། 采茶。ཇ་ཁྱག་པ། 揉茶。

ཇ་ཀོ། ཇ་གདུམ་ཐྱད་ཀྱི་ཀོ་བ། 包茶牛皮，包装茶叶的生革。

ཇ་དཀར། ཇ་འཐུང་སྣོད་ཀྱི་དཀར་ཚེན། 茶碗，茶杯。

ཇ་དཀྱལ་ཚེ། དཀྱལ་ཐའམ་ཇ་ཞན་པ། 普通茶。品质较劣的茶叶。

ཇ་དཀྱག (1)ཁོག་ཕྱིར་ཀྱི་རྩང་དུ་ཇ་སྐྱབ་ཐྱད་ཀྱི་ཤིང་ཐུང་འདབ་མ་ཅན། 搅茶棍。在茶罐里搅茶的木棍，上附薄片，以助搅匀茶及酥油。(2)མདོང་མིའི་རྩང་དུ་ཇ་མང་ཚ་གསྐམ་སྐྱགས་ནས་བསྐྱབ་པ། 打酥油茶。在茶桶里反复搅匀茶汁、酥油和盐。

ཇ་དཀྱག་མ། ཇ་བསྐྱབས་མ། 酥油茶。

ཇ་དཀྲོག་མ། ཇ་བསྐྱབས་མ། 酥油茶。

ཇ་ཆུ་མ། ཇའི་བདུད་བ། 茶，茶水。茶叶做成的饮料。

ཇང་ཁ། 名词。(1)ཁ་དོག་དམར་སྐྱག 暗红色，茶褐色。(2)ཇའི་ཁ་དོག 茶的颜色。

ཇང་ཁ་ཙམ། (ཚིག) བག་ཚུང་བཆུད་དམ་བག་ཆེན་གཏིས་ཏེ། ཇ་འཁོར་དྲུག་གི་ཕྱེད་ཀ། 半包茶，半条茶。长条茶包的一半，有八小砖，合成两截。

ཇང་ཁང་། (1)ཇའི་མཛོད་ཁང་། 茶栈。放茶的库房。(2)ཇ་འཚོང་ཁང་། 茶店，茶馆。(3)ཇ་སྐོལ་མའི་ཕྱབ་ཚང་། 烹茶房，茶水房。

ཇ་ཁབ། ཇ་ཀོ་བའི་ནང་དུ་གདུམ་དམ་འཆམ་ཐྱད་ཀྱི་ཁ་བ། 缝茶针。包装茶叶时缝牛皮的粗针。

ཇ་ཁྱ། ཇ་གདུམ་བའི་ཁྲུ་བ། 茶汁。用少量水熬茶叶所得浓汁，饮时再加水冲淡者；ཇ་ཁྲུ་གདུ་

བ། 熬茶。

ཇ་ཁ་མདོག དམར་པོ་སྐྱག་ཤས་ཕྱན་ཏ་ཙམ་པ་ཞིག 茶色，咖啡色。

ཇ་ཁ་དམར། ཀུ་མདོག་དམར་ལ་རོ་བཅུད་ཞན་པའི་དཀྱུས་ཇ་ཐུག་པ་མང་བ་ཞིག 棒子茶。夹有茶树细枝的劣质茶叶，色红而味薄。

ཇ་ཁྱག ཇ་ཐུག་སྣོད། 茶叶袋。装茶叶的小口袋。

ཇ་ཁུ། ཇ་འདྲེན་ཁྲིད་ཀྱི་སྣོད་ཅིག 斟茶的木桶。

ཇ་འཁོར་རྒྱག ཐག་ཆུང་བཏུ་དྲུག་གམ་བག་ཆེན་བཞི་ཙམ་པའི་སྐྱག་མའི་ནང་ཀི་ཇ་རིང་། 茶条。用篾条编成袋状长条，内盛茶叶四甎，即十六小砖的长条茶包；ཇ་འཁོར་དྲུག་དྲུག 六包茶。

ཇ་ཆོད། (1)བྱལ་ཏོག་མ་བཏབ་པར་བསྲོལ་བའི་ཇ་གངས་པོ། 烈性茶。熬茶时未放碱的浓茶。(2)ཇ་ཐང་སྐྱེ། མ་བསྲུབས་པའི་ཇ། 清茶。未放酥油的清茶。

ཇ་རྒྱབ། དོ་པའི་སྟེང་ཚད་ཟོངས་པའི་ཇ་སྣམ་གཅིག 茶驮子，一驮茶。一头驮畜力能驮运的两箱茶叶。

ཇ་སྐྱགས། བཏུང་བ་ཇའི་སྣལ་བ། 茶份儿。各人应摊得的一份饮料茶；ཆོགས་ལ་དོས་གྲུ་ཙམ་མི་ཐུབ་མཁན་རྣམས་ལ་ཇ་ཐུགས་སྐྱེལ་བ། 给未能出席集会的人送去茶份子。

ཇ་སྣམ། ཀོ་བས་བཏུམས་པའི་ཇ་དོ་གྱུ་བཞི། 茶箱，茶包。牛皮裹成的箱形茶包；ཇ་སྣམ་དྲུག 六箱茶。

ཇ་མངར་ཆོས། ཇ་མ་དང་ཀ་ར་བཏབ་པའི་འཐུང་ཇ། 甜茶。红茶和牛奶加糖合成的饮料。

ཇ་བཇོས། ཡུན་རིང་གདུས་ནས་ཀུ་བ་ངང་མིམ་དུ་ཐུར་པའི་ཇ་སྣམ་པོ། 茶叶干。久煮茶叶，使茶汁全部被茶叶吸收后所得干茶，下次重新加水无需久熬，即出茶汁。旅途上多用之。

ཇ་ཆང་མཆར་གྱི། ཇ་འདྲེན་ཆང་འདྲེན་ཁྲིད་སྐབས་ཀྱི་སྐྱེད་གླུ། 茶酒歌。敬酒献茶时唱的歌；སྐྱེད་ན་ཇ་ཆང་མཆར་གླུ་ལེན། 快乐时高唱茶酒歌。

ཇ་མཆོད། ཇའི་ཕྱད་འགོང་བའམ་མཆོད་པ། 献茶新，奠茶。饮茶之先，向神供茶。

ཇ་སྐྱེགས། ཇ་ཀུ་བཏུད་པའི་སྐྱེགས་མ། 茶叶渣滓。熬出茶汁后所余残渣。

ཇ་ཏོང། (རྩིང་) རས་གུར། 布帐篷。

ཇ་ཕྱིར། ཇ་ཐུག་སྣོད། 茶罐。

ཇ་ཕང་། ཇ་དྲངས་དང་དོན་གཅིག

ཇ་ཕང་མདོག ཇ་ཀུ་ཕྱའི་ཀ་དོག 茶色，茶褐色，咖啡色。

ཇ་ཕང་བག་ལས་ཅོག་ཙེ་ཐའི་ཞུ་མོ་ཞིག 茶色卷皮帽。前藏地区男子所戴的一种皮帽。

ཇ་ཐུག ཇ་དང་ཐུག་པའི་བསྲུས་ཆོག 茶饭。饮料茶和粥。

ཇ་ཐྲེད་མར་གསུམ། འཐུང་ཇ། ཐུར་ཐྲེད། རྩི་མར་གསུམ། 茶叶、酪糕和酥油。

ཇ་ཐྲེད་གཅིག ཇ་སྐོལ་ཐེངས་གཅིག་གི་དུས་ཚོད། 一茶之久。熬一次茶的时间。

ཇ་ཐེབས། དགོན་པ་ཀུན་གི་དགེ་འདུན་པས་ཐུལ་བའི་མངའ་ཐང་ཐེའི་ཐེབས་རྩའམ་མ་རུ། 茶基金。为布施给寺院僧众的酥油茶所设置的基金。

ཇ་དམ། ཇ་སྐྱོད་ཤེལ་དམ། 茶瓶，热水瓶。

ཇ་བོ། ཀཤ་མར་འགེལ་རྒྱའི་ཇ་སྣམ། 茶包。牛皮裹成便于驮运的箱形茶包。

ཇ་ཚོས། ཁྲལ་འཞལ་བསྒྲལ་ནས་སྐྱེལ་རྒྱའི་ཇ་དོ་ཐོ། 官家茶驮。旧时，由支差运输的公家茶叶驮子。

ཇ་དྭངས། མར་དང་ཏོ་མ་སོགས་མེད་པའི་ཇ་དྭངས། 清茶。未加酥油或牛奶的茶。

ཇ་བདག ཇ་བཅོ་ཚོང་སྒེར་བདག་ཉིད་མཁན། 茶业主。制造、经销茶叶的私家商人。

ཇ་མདོག ཇའི་ཁ་དོག 茶色，茶褐色。

ཇ་མདོང་། ཇ་སྐྱ་སྣོད་ཀྱི་མདོང་མོ། 茶桶。打酥油茶的木桶。

ཇ་འདབས། སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་མར་བཞུས་པའི་ཁར་རྩམ་པ་དང་། ཚ་རྩང་ཟད་པཉྩ་ལ། དེ་སྟེང་ཇ་བྱགས་ཏེ་ཡུད་ཙམ་འཁོལ་བ་རྟག་པའི་ཁྱད་ཆ་ཞིག 油茶羹。熔化酥油，再加糌粑、盐及茶汁煮成的一种糊状饮料。

ཇ་འདྲེན། ཚོགས་པ་ལྟ་བྱང་ཇ་གཏོང་བའམ་བྱག་པ། 行茶、斟茶。ཇ་འདྲེན་ཚང་འདྲེན། 斟茶斟酒。གསོལ་ཇ་འདྲེན་པ། 行茶。

ཇ་ཐུར། རྩམ་པའི་ཐོག་ཇ་བྱག་པའི་སྐུ་མ། 糌粑汤。糌粑上面倒茶连吃带喝的糊羹。

ཇ་ཐྲོད། ཇ་ལ་གདབ་བྱའི་མར། 茶配料。茶中的搀和物，此指酥油。

ཇ་ནག (1)མ་བསྲུབས་པའི་ཇ་དྲངས། 黑茶。未搅和酥油的清茶。(2)ཇའི་རིགས་གོག 茯茶。茶叶之一种。

ཇ་ནད། ཇ་བཏུངས་ནས་བྱུང་བའི་ནད། 茶中毒。饮茶过量所致病。

ཇ་པ་དྲི། ཇ་མངར་མོ་བཟོ་ཐྲེད་ཀྱི་ཇ་རིགས་ཤིག་སྟེ། པ་དྲི་དེ་ཏུ་གར་ཀྱི་སྐད་ཡིན། 红茶。调制甜茶所用茶叶。

ཇ་དབོན། དགེ་འདུན་ལ་ཇ་འབྲེན་སྐབས་ལག་བའི་བ་རྣམས་ལ་ཕྱུ་རྩོག་བྱེད་མཁན། 行茶官。寺庙中监督行茶僧徒斟茶的执事。

ཇ་ཕྱུར་ཤེལ། (ཞོ) ཇ་འབྲུ་དང་པའི་འོག་མ། 金尖茶。第二次采叶所制成，品类仅次于砖茶。

ཇ་ཕྱེད། བཏུང་ཇ་བཟས་པའི་ཕྱེད། 茶新，头杯茶。从茶水中先取一份以供神者。

ཇ་ཚོགས། ཇ་དངུལ་སྐྱེད་པའི་ཚོགས། 薪水茶。以实物茶叶为工资。

ཇ་བག ཇ་འདབ་རྩེན་པ་ཀུ་བཞིར་བཅོས་པའི་རྡོག་པ། 茶砖，茶块。

ཇ་བག་རྩྭང། ཇ་བག་ཆེན་གཅིག་གི་བཞི་རྒྱ། 一砖茶。一甎茶的四分之一。

ཇ་བག་ཆེན། (1)ཇ་བག་ཁག་ཆེ་བ། 一甎茶。四小块合成的大块砖茶。(2)ཇ་འབྲུ་གཉིས། 金玉茶。品类次于金尖的茶。

ཇ་འབྲུ། ཇ་ཤིང་གི་འབྲས་བྱ། 茶子。茶树的种子。

ཇ་འབྲུ་གཉིས། ཇ་ལོ་གཉིས་པ་མན་ལས་བཏོས་པའི་ཇ། 金玉茶。第二次采叶以后所制成的茶。

ཇ་འབྲུ་དང་། ཇ་ལོ་དང་པོ་ལས་བཏོས་པའི་ཇ། 砖茶。第一次采叶所制茶。

ཇ་ཐུག ཇ་བག་དང་འདྲ།

ཇ་ཐུང་བ། རྩུ་འཁོལ་ནང་ཇ་སྐྱང་བ། 泡茶，冲茶，沏茶。

ཇ་ཐུམ་གཅིག ཇ་ཐེངས་གཅིག་བསྐོལ་ཏེ་འཐུང་བའི་ཚུན། 一茶顷，一顿茶的时间。从熬茶到喝完为止的一段时间。

ཇ་མ། འཐུང་ཇ་བཟོ་མཁན། 名词。煮茶者，炊事员：མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐབ་ཀ་བ་དང་། ཕྱག་ཚང་། མ་བྱན། རས་ཁྲེད་བ། རས་སྐྱོང་། རས་མ། ཀུམོས་མཁན། ལག་བདེ་བ་བཅས་སོ།

ཇ་མེན། (ཡུལ) ཞོ་བྱག་སོགས་ནས་ཐོན་བའི་ཇ་སྐྱས་ཞན་ཞིག ཐོ་ཇ། 土茶。产于洛扎等地的一种劣质茶。

ཇ་མཛེ་ཚན། (ཞོ) ཇ་ཤིང་གི་ལོ་མའི་མཆེ་བ་བཀོག་ནས་བཏོས་པའི་ཇ་སྐྱས་ཤེལ་ཁག 毛尖茶。采集茶树枝尖新芽所制茶。

ཇ་མར། ཇ་དང་མར། 茶叶和酥油。

ཇ་ཚགས། ཇ་ཁུ་ཚགས་བྱེད་ཀྱི་ཁ་བྱད་ཟིག 茶滤子。滤去茶叶渣滓的器具。

ཇ་ཚུ་ལས་ཁྲབས། སྡེར་ཇ་དང་། ཀུ། ཁག་ས་ཐོག་ཇ་ཤིང་ཤོག་ཁྱེར་བ་ཐོག་ཏུ་ཕྱག་བཞེས་ཏེ་ཇ་ལོ་ཐོག་ལ་ཕྱག་ཐེབས་ཤིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཇ་ཚུ་ལས་ཁྲབས་ཞེས་བྱའོ། 茶税。原西藏地方政府对茶叶征收的税种。

ཇ་ཁྱེར། ཇ་ཤིང་བཏེབ་པའི་ཁྱེར། 茶园。种植茶树的园地。

ཇ་བཞི་ཕྱིག ཇ་བཞི་ཐིག་དང་དོན་གཅིག

ཇ་བཞི་ཐིག ཇ་འབྲུ་དང་བཀ་གཅིག་ལ་བཀ་ཆུང་བཞི་ཡོད་པས་བཀ་ཆུང་གཅིག་ལ་བཞི་ཐིག་གཅིག་རེད། 一块砖茶。一甎砖茶有四小块，故一块砖茶是一甎砖茶的四分之一。

ཇ་ཁྲུན་ཙམ། རལས་བཅའ་བཏུང་ཐེངས་གཅིག་སྐྱེད་བའི་ཁྲུན་ཚད། 一茶顷，一顿茶时。用一次茶或一顿饭的时间：ཇ་ཁྲུན་ཙམ་དུ་གྲོང་མོལ་བྱས། 商谈约一茶顷的时间。

ཇ་རུ། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་འགར་ཅ་དང་ཇ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱ་གདངས་གཅིག་ཏུ་འབོད་པས་ཁྱད་བར་འཕྲད་ཀྱི་བཏུ། 开腹 ཇ་字母。青康地区若干地方，ཅ་ཇ་两字音调不分，为求辨别方便，故说ཇ་为开腹ཇ་字母，ཅ་为闭腹ཅ་字母。

ཇ་ཏིལ། (1)གོད་པ། 头盖骨，天灵盖骨。(2)ཇ་རྡོག་རིལ་མོ། 圆茶，沱茶。窝窝茶。

ཇ་ཚུ། ཁུ་བ་བཏོན་ཟིན་པའི་ཇ་ཚོ། 茶叶渣滓。熬后滤过的废茶叶。

ཇ་ཐབ་གཏེལས། ཇ་མ་དང་ཇ་འདྲེན་མཁན་གྱི་བསྡུས་མིང་། 烹茶和斟茶的人的略名。

ཇ་ལོན་ཆུ་འཇལ། བཅང་བྱས་ངན་ལན་འཇལ་བའི་དབེ། 借酒还水，以水报酒。喻以薄情报厚恩。

ཇ་ལྗང་། (1)ཇ་སྐམ་འགེལ་ཐྲེད་ཀྱི་འབྲེང་གཞག 茶皮带。在驮畜背上套住茶箱的皮带。(2)ཇ་སྐམ་གྱི་སྐྲའི་བྱག་ལྗང་། 皮环，扣子。茶包两侧穿皮绳的扣眼。

ཇ་ཤིང་། ཇ་འབྲུང་སའི་ཤིང་སྡེ། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཁུ་རྡེས་བསིལ། རྩུབ་བས་བཙེ་ཚེག་དང་། ཚ་བ་སོགས་ལ་ཐད། 茶树。生长茶叶之树。入药味甘而苦，性凉，功能治梅毒、清热。

ཇ་ལིག (རྡོང) ཇ་སྐྱག 茶砖。

ཇ་ལིལ་མ། ཇ་ཤེལ་བྱའམ་ཁྲིལ་མོ། 碎茶，茶末。不成砖块状的零星、细碎的茶叶。

ཇ་ཟུན་རྩེ། ཇ་ཁོང་གང་ཙམ་རེའམ་ཐུང་ཐད་རེ། 一碗茶，少许茶。一点点茶。

ཇ་ཚོད། ཁྱོ་མོན་སོགས་ནས་ཐོན་པའི་ཇ་སོབ་སོབ་སྐྱས་ཁེན་ཁྲིག 劣质茶。西藏门隅等地所产的一种品质较劣的茶叶。

ཇ་གཟུར། ཇ་མེ་ལ་བཟེགས་པའི་གསུང་དུག། 茗烟。祭祀时所烧茶末的烟雾。

ཇ་བཟའ་བཙན་མ། བོད་ཇ་ཡང་རེད། ཇ་ཏུ་དང་ཚ་མར་སོགས་མཉམ་དུ་དཀྱོགས་པའི་འཐུང་ཇ་ཁྲིག 酥油茶，藏茶。用茶汁、食盐、酥油等混同搅和而成的一种饮料。

ཇ་སྐོང་། (ཐ) བཅོད་མདོག་གམ་དམར་སེར། 茶红色，黄红色，姜黄色。

ཇ་སྒྲིལ། ཇ་རྡོག་རྡོག་གམ་ཇ་གོང་བུ། 圆茶，沱茶。

ཇག་ཀུམ། ཆུ་ནོར་འཕྲོག་མཁན་གྱི་ཇག་པ་དང་ཀུ་མཁན་གྱི་ཀུན་པོ། 盗匪。窃贼和强盗。

ཇག་རྒྱག་པ། ཆུ་ནོར་འཕྲོག་བཅོམ་ཟིན་པ། 打劫，掠夺。

ཇག་པ། ཆུ་ནོར་འཕྲོག་བཅོམ་ཟིན་མཁན། 名词。强盗，盗匪。劫掠财物者：ཇག་པས་ཤུ་ཁྱི་བཅད་ནས་དེད་འདྲག 强盗把马成群地赶走了。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆོམ་པོ་དང་ཐང་བའོ།

ཇག་དཔོན། ཇག་པའི་འགོ་པ། 匪首。强盗头子。

ཇག་ཁོལ། ཇག་པའི་རྫེ་ཁོལ 盗匪部落，匪帮。

ཇང་ཁུས། (ཐ) ཅས་ཀྱི་བྱོ་བ་འདོན་ཟིན་ཁྱེ་བ་ཁྲིག 酱油。

ཇབ་ཇེབ། ཇབ་ཅེ་རེབ་ཅེའི་བསྡུས་ཚིག

ཇབ་ཅེ་ཇེབ་ཅེ། འབྲུ་རུམ་སོགས་ངན་ལྡོང་འདྲེས་པའི་སྐྱས་ཁྲིག ཁྱོན་པོ་ཇབ་ཅེ་ཅེ་རེ་གང་ཆུང། 质地不纯，优劣夹杂：

不纯的东西不值钱。

ཇི། སྡེད་སྒེད་ཕྱང་བཞིན་སྣང་རྣམས་ཀྱི་ ཐོག་མར་ འཇུག་པའི་ སྒྲ་ ཚིག 代词。如何，什么，几多。常用于སྡེད་、སྒེད་、ཕྱང་、བཞིན་、སྣང་ 等字之前：ཇི་ སྡེད། 如其所有。ཇི་ སྒེད། 乃至。 ཇི་ ཕྱང་ 如何。ཇི་བཞིན། 如同。ཇི་སྐད། 如云。

ཇི་སྐད། (1) ཇི་ཕྱང་སྨྲས་པའི་ངག་དང་གང་ཟིས་ པའི་ ཡི་ གེ། 所云，所谓。口中所说，书中所载：འགོ་ཁྲིད་པས་ཇི་སྐད་བཙུགས་པའི་ཆ་བཞིན་ བྱེད་པ། 照着领导所指示的去做。དཔྱ་སྐབས་ ཁཁས་ཀྱི་ཆོག་དོན་རྣམས་ལེའུ་ ཐུ་མ་ནས་ཇི་ སྐད་ བསྟན་པ་ ལྟར་ ཚོ་པ་ ལེན་དགོས། 这里的意义，要照着前一章书中所说的去理解。ཐང་ ཀྱི་ ཤེ་ རྒྱས་ཐེ་སྐད་ཐོས་ པ་ཐུར་ ཡི་གེར་ འབྲི་པ། 往昔故事，如其所闻，笔之于书。(2)ལྟང་ ཁྲིམས་ཇེ་ འདྲ་ཞེག་ནས་དྲངས་ པའི་ཆོག་དོན་ གཤམ་གསལ་ ཐུར། 如云，如谓。表示下文是引用旁人或其他书中原语者：བོད་ ཀྱི་ ཁད་ ཟླྭ་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་སུམ་ རྒྱ་ ལས་ཇི་ སྐད་དུ། ཨི་ གི་ ཡུ་ ཨི་ ཀྱ་ ཤི་ གཉིས། ཡུ་ ཨི་ གསལ་ ཅིང་ ཨི་ ཟེགས་ བཞི། ཀྱ་ ལི་ སུམ་ རྩ་ ཐམ་ བའོ། ཞེས་གསུངས་ སོ་ ཐུ། 如藏语语法《三十颂》云，字分元辅音，元音ཨི་等四，辅音共三十。

ཇི་ག། (1)ག་འདྲ། 如何，怎样，何等：ཐབས་ ཇི་ག་ཅིའི། 怎么办？འབོར་གྲངས་ཇི་ག་ ཡིན། 数量几许？(2)ནམ་ཡང་ངམ་དུས་ གཏན་དུ། 任何时候，永远：བཀའ་དྲིན་ཇི་ གང་ཡི་ བརྗེད་ པ། 永远不会忘记厚恩。སྡུག་ ངན་ ཇི་ ག་ ཅིའི་ ཉང་། 任何时候都不可以做坏事。

ཇི་དག། ཚད་ཚན་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་ ཚད། 全部，所有一切：དཀའ་ཆོག་ཇི་དག། 一切困难。དཀས་གནས་ཇི་དག། 所有的疑问。རྒྱུ་ནོར་ ཇི་དག། 全部财产。

ཇི་འདྲ། གང་དགའམ་གང་ལེགས། 如何才好，怎样好，怎么办：ཅིའི་ སྐྱངས་ ཇི་ འགྲུབ་ ཀྱ་ དགོས། 要考虑如何办才好。སྐད་ཆ་ ཤོད་ ཚུལ་ ཇི་ འགྲུབ་ བཟས་ བྱོ་ ཐོང། 该考虑话要怎样说才好！གང་ འགྲུབ་ཇི་ འགྲུབ་ བཀྱས་ན་ ཤེས། 怎样办才好，看了才知道。ལས་ དོན་ ཅིའི་ སྐྱངས་ ཇི་ འགྲུབ་ ཚོས་ བསྟུན་ བྱས། 商议工作方式怎样才适当。

ཇི་ཐུ། ཇི་དང་ དོན་ གཅིག

ཇི་སྙམ་པ། གང་སེམས་ བའམ་ གང་ དུན་ པ། 如何想，凡所想：རང་ གིས་ ཇི་ སྙམ་ བའི་ དོན་ གྲུབ་ པ། 自己所想的事情完成了。

ཇི་ཙམ་དུ། གང་ཙའི་ དམ་ ཐམས་ ཅད། 一切，所有，尽其所有。佛书译为尽所有：ཏུས་ ཀྱུགས་ ཇི་ སྙེད་ པ། 一切力量。ཚོ་ སྐབས་ ཇི་ སྙེད་ པ། 所有的机会。

ཇི་ཙམ་དེ་ཙམ་དུ། གྲངས་ མང་ ཆུང་ ཇི་ ཙམ་ ཙའི་ བའི་ འབབ་དེ་ ཙམ། 有多少就是多少，多到那么多，随应多少，乃至如是，齐彼：ཏུས་ ཀྱུགས་ ཇི་ སྙེད་ ཙའི་ པ་དེ་ སྙེད་ འདོན་ པ། 力量有多少就贡献多少。རང་ གིས་ ཇི་ སྙེད་ འཐོན་ པ་དེ་ སྙེད་ ཀྱི་ ལས་ འགན་ ལེན་ པ། 自己有多大能力就负起多大责任。དཀའ་ ལས་ ཇི་ སྙེད་ བཏུབ་ པ་དེ་ སྙེད་ ཀྱི་ གྲུབ་ འབྲས་ འབྱུང་ པ། 一分辛苦，一分成绩。ཨི་ གྲངས་ ཇི་ སྙེད་ པ་དེ་ སྙེད་ ཀྱི་ སྐལ་ པ་ བགོས་ པ། 有多少人就把东西分成多少份。

ཇི་ཙམ་ཙའི་ཙང་པ། གྲངས་ མང་ ཆུང་ ཇི་ ཙམ་ ཙའི་ པ། 尽所有，尽其所有：ཚོ་ སྐབས་ ཇི་ སྙེད་ ཙའི་ པ། 所有一切机会。བསམ་ ཚུལ་ ཇི་ སྙེད་ ཙའི་ པ། 所有一切想法。ཨི་ གྲངས་ ཇི་ སྙེད་ ཙའི་ པ་

རྣམས་ལ་དཀྲི་འཕྲིད་བསྡོམས་རྩིས་ཤེག་ཅུག་པ། 统计所有的人数。

ཐམ་སྐྱེད་ཚོང་ལས་ཉིད། ཀུན་རྫོབ་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད། 尽所有性。世俗世间所包括的一切事物。

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟ་བ། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་དང་འདྲ།

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར། ཇི་འདྲ་ཇི་འདྲའམ་གང་འདྲ་གང་འདྲ། 随彼彼，照那样，如此如此：ཚོགས་འདྲིའ་ཞང་ཁྱིས་སྐྱང་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་བྱས་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ལས་ལེན་བསྡུར་དགོས། 会议上如此如此商量，就要如是如是执行。

ཇི་ལྟ་བ། (1)ཆོས་ཉིད་དམ་གནས་ལུགས་བཅོས་མ་མིན་པ། 真实规律，真理。佛书译为如所有、法性：ཆོས་ཇི་ ལྟ་ བ། 如所有法，事物本性。(2)ཇི་འདྲ་བའམ་གང་འདྲ་བ། 如是，如同，怎样，譬如：ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཁོ་བོས་བསྒྲུབས་ཟིན། 我已如同你所吩咐的那样办了。 ཚོར་དུ་བཤད་པ་ཇི་ ལྟ་ བ་ དེ་ ལྟ་ ཡང་ བཟློད་པས་ཆོག་ ལ་ཅས་དགོས། 同上面所说的一样，现在又说了，要记在心里。

ཇི་ལྟ་བ་བཞིན། ཚུལ་བཞིན་རྣམ་གང་ཡིན་པ་དེ་བཞིན། 如实，照实，从实：དོན་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ། 如实了解事情的实际情况。དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ཡིན་པ། 与事实不符合。

ཇི་ལྟ་བྱ། གང་འདྲ་བ། 任何，怎样，什么样：དཀའ་ངལ་ཇི་ ལྟ་ བྱ་ ཞེག་ བྱུང་ཡང་ འཇིགས་མི་དགོས། 无论发生什么困难也不要怕。གནས་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བྱ་ཞེག་ འབྱུང་ མི་ ཤེས། 还不知道会出现什么情况。

ཇི་ལྟར། (1)གང་འདྲ། 如何，怎样，何故，为什么：ཇི་ལྟར་བཟློས་ཀྱང་རྣོ་གཞོན་པ། 不管说什么都听不进去。ཤོ་ལྟེན་ཇི་ལྟར་སྡོགས་ཀྱང་ངས་ཁྱེད་རང་ ཅེའམ་ སྐྱག་ ཞུ་ ཀྱང་ཡིན། 不管耽搁多少年，我都一心等待你。 ལས་ སྡུངས་ ཇི་ལྟར་དགའ་བ་དེ་ལྟར་ བྱེད་ དུ་ ཆུག་ ཅིག 工作方法，怎样好就怎样做。མི་སེར་སོའི་འཇོག་ཐུབ་ལ་གཞིགས་པའི་ལས་འགན་ཇི་ལྟར་ བཏང་ བ་ དེ་ སྐྱེད་ དགོས། 根据各人能力如何，交给任务。(2)དང་པཞིན། 犹如，如象，ཟླ་ མཁའ་ མཛེས་ པ་ ཇི་ ལྟར་ ཟེ་ བ་ བཞིན་ མཛེས། 月亮也象莲花一样美丽。གནས་ལུགས་ཡོང་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ སོང་ དུ་ བཤད་ པ་ དེ་ ཁོ་ ཡིན། 情况原由就如前面所说一样。དཀོན་ཆོག་ཀྱིས་ཇི་ ལྟར་ བཟླ་ བའི་ མན་ ངག་ བཞིན་ དུ་ སློབ་ མས་ དེ་ ལྟར་ བྱེད་ དགོས། 徒弟要照师傅教的窍门去作。

ཇི་ལྟར་བརྩེག (1)ཁ་འདོན་བྱས་ནས་བྱེད། 怎样行动，如何使用：ལས་ལེན་ལ་ཇི་ ལྟར་ བརྩེག 如何实施？ ལས་ ལ་ ཇི་ ལྟར་ བརྩེག 怎样启程？(2)བོད་ཀྱི་བརྡ་སྦྱོང་བསྟན་ བཅོས་ རྣམས་ བརྩེག་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ བཞིན་ ཤེས་ ཤིའི་ བརྩེག་ཡུལ་ ཨིང་ གཞིའི་ ཚིག་ རྣམས་ ལ་ རྩེལ་ ཡི་ ཐྱའི་ སྐོ་ནས་ བརྩེག་པ། 如何使用法。藏语语法《音势论》中，叙述前后加字母用在语基前后时，语基音势发生何种变化的一节。

ཇི་ལྟར་བྱང་། ཅི་བ་ཀ་བྱ་ བྱས་ནས་ལེན་དགོས། 如何理解，应该怎样理会。佛书译为应如何通、如何行、如何办：ཚིག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དག་ཇི་ལྟར་ བྱང་དང་། 根据词语如何去理解意义？ མདོའི་ དང་དོན་ཀྱི་དགོངས་པ་ཇི་ ལྟར་ དང་། 经中诸不了义应如何通？

ཇི་ལྟར་ཡང་། གང་ལྟར་ཡང་ངམ་ཇི་ བྱ་ ཡིན་ཡང་། 不管怎样，无论如何：ལྷོ་ ཆས་ཞིམ་དང་ མི་ ཞིམ་ཇི་ ལྟར་ ཡང་ བྱིན་པ་དེ་ ཟ་ དགོས། 不管

食物味道好不好，总要相宜的才吃。

རྒྱུ་སྐྱེ། གལ་ཏེད་དམ་གལ་ཏེ། 假设，倘若，即使，纵令：ཁྱོད་རང་ངས་མ་འདི་གར་རྒྱུ་ཡོང་མ་ཐུབ་ཅེ་ཚབ་གོ་རིམ་ཞིག་འཕུལ་དུ་གཏོང་དགོས། 即使你本人不能亲自来，也要立即派一个中用的代表来。 སྒྲ་རྒྱུ་མ་ལོངས་ཀྱང་སྐད་ཡིག་ཤེས་དགོས། 即使不会声明，也应当懂修辞学和语法。

རྒྱ་འདྲ་བ། གང་འདྲ་བའམ་ཅི་འདྲ་བ། 何如，什么样的：མི་རྒྱ་བ། 何如人？ ཤིན་རྒྱས་རྒྱ་འདྲ་བ། 什么样的政策？ རྒྱ་འདྲ་བ་མི་སོན་བཏབ་པ། དེ་འདྲ་བ་མི་འབྲས་བུ་ཐྱུང་། 种什么种子，结什么果。

རྒྱ་ཏུས། ཅི་ཏུས་སམ་གང་ཏུས། 尽量，竭尽全力：བརྩོན་འགྲུས་རྒྱ་ཏུས་བརྩམས་ནས་ལས་འགན་བསྒྲུབ། 尽量努力完成任务。དེ་གསོ་རྒྱ་ཏུས་གཏོང་བ། 竭力回忆。

རྒྱ་མ་རྒྱ་བཞིན། ཅི་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དམ་རྒྱ་མ་པ་བཞིན། 按照，如实，照实，一模一样：དཔེ་ཚན་དེན་རྒྱ་མ་རྒྱ་བཞིན་གོད་པ། 照着书上的意义如实讲说。

རྒྱ་ཤི་སྐུམ་པ། གང་ཡང་མི་སེམས་པ། 全不考虑，什么都不想，堪能忍受，安受：དོན་ཆེ་ཆུང་གང་ཡིན་ཡང་རྒྱ་མི་སྐུམ་པར་འཇོག་མི་རིགས། 无论事情大小，不可放下不管。སྤྱི་དོན་དུ་རང་ལ་ཁྱོད་གང་འདྲ་ཡོང་མིན་རྒྱ་མི་སྐུམ་པ། 为了大家的事，全然不顾个人的利害。

རྒྱ་ཙམ། ག་ཚོད་དམ། ཚད་གང་ཙམ། 若干，多少，几何，几多：དུས་ཁྲན་རྒྱ་ནུབ་སྦྱོང་བྱས་པ་ཡིན། 学习了多长时间？ གནས་ལུགས་རྒྱ་ཙམ་ཁོང་དུ་ཆུད་ན་དེ་ཙམ་དུ་ཡིད་ཆེས་ཆེ་བ་ཡོང་། 越是了解真理，就越会相信真理。

ལས་ཀ་རྒྱ་རྒྱ་ཙམ་བྱང་ཡང་མ་ཕྱིན་ན་འབྱོར་མི་ཐེབ། 不管路程多近，不走就不会到达。སྤྱི་དག་གཞིར་བཞག་ཐོག་ལས་གཞི་སྒྲུབ་ཚད་རྒྱ་ཙམ་མགྱོགས་པ་དེ་ཙམ་དུ་ལེགས། 在优质的前提下，工作速度越快越好。 རྒྱ་ཙམ་རྒྱ་ཙམ་དུ་ཡུལ་རྣམས་ཆེས་ཤས་ཆེ་བ་དེ་ཙམ་དེ་ཙམ་དུ་འདོད་ཆགས་ཀྱང་ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་འགྱུར། 景物愈优美，贪恋愈强烈。

རྒྱ་རྒྱག རྒྱལ་རབས་གང་འདྲ། 怎样，如何：རྒྱ་རྒྱག་བྱས་ན་ཀུན་ལ་ཕན་པ་འདུག་སྟམ་པ། 心想怎样做才会对大家有益处？

རྒྱ་ཆིག ཅི་འདྲ་ཞེས་གསལ་རྒྱ་བྱ་ཞེས་ཀ 怎样的，何故：ཀུང་བརྩོན་མེད་པར་རང་དགར་སྟོད་པ་རྒྱ་ཞེས་ཤིན། 何故闲坐不用功？ འབྲས་བུ་མེད་པའི་ངལ་བས་རྒྱ་ཞེས་བྱ། 何必徒劳无结果？

རྒྱ་བཞིན། རྒྱ་མ་བཞེད། 依照，照样，按照，如象：བསམ་དོན་རྒྱ་བཞིན་གྱུར་པ། 如愿以偿。གནས་ལུགས་རྒྱ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ། 如实见到情况。གང་བཤད་རྒྱ་བཞིན་མ་ཡིན་པ། 所言非实。དགེ་ཚན་ཀྱིས་གསུངས་པ་རྒྱ་བཞིན་ཤེས་སོང་། 象老师所说的那样理解了。

རྒྱ་བོལ། གང་དང་མཐུན་པའམ་གང་འཚམས་པ། 相当，合宜，适宜：ཐ་གཞག་རྒྱ་བོལ་ལག་བསྟར་ཐུབ་པ། 采取相当的措施。 བཀའ་སློབ་རྒྱ་བོལ་གནང་བ། 给予合宜的指教。 ལྷང་དོན་རྒྱ་བོལ་བསམ་གཞིག་ཐུབ་པ། 考虑适当取舍。

རྒྱ་ཡང་རུང་། གང་ཡང་འགྱིག་པ། 随便都可以，任何也恰当：ལས་རིགས་རྒྱ་ཡང་རུང་། 随便那个行业都可以。རྒྱ་ཕྱི་རྒྱ་ཡང་རུང་། 早迟都可以。ངག་ལན་དང་ཡིག་ལན་རྒྱ་ཡང་རུང་། 口信、书信都恰当。ང་རང་འཐོ་དགོས་པའི་ཐ་ཡུལ་རྒྱ་

ཡང་ངང་། 需要我去工作的地方，随便哪里都可以。

རྣམ་ཀུན། གང་ཡོད་དམ་ཡོད་ཚད། 一切，所有，尽其所有；དབང་ཆ་རྣམ་ཀུན། 一切权力。ཐུམ་དངོས་རྣམ་ཡོད། 所有的物资。མ་རྩ་རྣམ་ཡོད། 所有的资本。སློབ་སྦྱོང་ཁེད་དུས་ནས་ཀྱགས་རྣམ་ཡོད་བཏེག་ནས་སློབ་སྦྱོང་དགོས། 学习的时候，就要竭尽全力学习。

རྣམ་དཀགས་ཅ། ཅི་རིགས་པ་དང་འདྲ།

རྣམ་རྟོག (རྟེང་) ཅི་ཕྱིར། 如何，何故。

རྣམ་གྲངས། དུས་རིང་ཚམ་བར་ཐུ་ཚད། 乃至，直至；རིང་གྲངས་བསྒལ་བ་མ་སྟོངས་བར། 永远。ཐུས་རྣམ་རིང་གྲངས་བར་དུ་གནས། 功勋永世长存。རིང་དམིགས་ལྷལ་མ་གྱུབ་བར་དུ་བར་མཚམས་གཏན་ནས་མི་འཇོག 不达目的，决不中止。རིང་འཚོ་བའི་བར་དུ་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཤུ། 毕生为人民服务。ཐུས་རྣམ་རིང་གྲངས་གནས། 业绩永世长存。

རྣམ་གྲངས་དེ་གྲངས། གང་ནས་དེ་བར་ངམ་གང་དང་གང་གི་བར། 乃至，直至，齐彼；རིང་གནད་མ་དྲག་བར་དེ་གྲངས་སྨན་བཅོས་བྱེད་དགོས། 就医服药直到病愈。ས་ཆ་འདིར་རིང་གནས་འདོད་ཚད་ལ་དེ་གྲངས་ཁོ་བའི་རིང་དུ་ བསྡད་ཆོག 在这里想住多久就住多久。

རྣམ་གྲངས་འཚོ་བའི་བར། སྐྱེས་ནས་མ་ཤི་བའི་བར་གྱི་དུས་སྐབས། 终生，至死，尽寿；རིང་འཚོ་བའི་བར་དུ་མི་བརྗེད་པ། 至死不忘。

རྣང་གི་རྒྱལ་བོ། (སོག) ཀོར་གྱི་རྒྱལ་བོ་ཆེན་བོ་འདི་རབ་བྱང་གཞན་བའི་ཆུ་རྟ་ཁོར་འཕྲུངས། མཚན་ལ་ཐེམ་ཅིང་ཞེས་བཀོག། མི་སྤྱག་ཁོར་མོང་ཚོལ་ཏན་ཆེན་གྱི་ཁྲིར་བྱོན་ཏེ་ སོག་སྐད་དུ་རྣང་ཞེས་པ་ཡོན་ཏན་དང་། གཙང་ཞེས་པ་མང་བོ། ཀོར་ཞེས་པ་མང་བོ། ཀོན་ཞེས་པ་ཁྱུ་ཡུག་ཡིན་པས་མཚན་དུ་ རིང་རྒྱལ་བོ་ཞེས་གསོལ། མོང་གོལ་གྱི་དམག་དང་། ཚབ་སྒིད། ཁྱབ་ལ་སོགས་པའི་ཁྲིམས་བཅས། སོག་བོའི་ཡི་གེ་ཡང་དེ་སྐབས་གསར་དུ་བཀོད། སོག་བོའི་ནང་ཁུལ་གཅིག་ཐུང་བྱང་རྩེས་རབ་བྱང་ཇི་བཞིན་པའི་མེ་ཡཁ་ཁོར་སྐུ་མེ་ཉག་མི་ཁ་རྒྱལ་བོའི་མངའ་ཁོངས་ནི་ཤར་ གྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཆེན་པོ་ གཅིག་ཐུང་ ཡོང་བའི་ཆང་གཞི་ཚུགས་གྱབ་ པ་ བྱང་། ས་དེར་འདུས། 成吉思汗（1162—1227）。即元太祖，名铁木真，公元1206年被推举为蒙古大汗，称成吉思汗。蒙语“成”为“才能”，“吉思”为“众多”，“汗”为“帝王”。自此以后，统一蒙古诸部，制定军事、政治、法律等制度，并开始使用文字，公元1227年灭西夏，为后来忽必烈（世祖）统一中国奠定了基础。

རྣམ་རྟོག (རྟེང་) ཅིས་ན། 因何，何故，为什么。

རྣ་ཀེག རྩ་ཐིག་དང་འདྲ།

རྣ་ཕྱིག བོན་བའི་མོ་སྐུད་དང་མོ་ཡིག 卜线，卦书。苯教徒占卜时抽签用的彩色线和预言吉凶的卦词。

རྣ་བོ། 名词。(1)རྡོ་ལས་བཟོས་པའི་གཏུན་ཐུ། 石杵。(2)རྡོ། 石，卵石。

རྣོག་གང། (སོག) སོག་བོ་ཙོ་རོད་ཀྱི་རྩེ་ཙོ་བཞིའི་ཡ་ཀལ་ཞིག 准噶尔。厄鲁特蒙古四部之一。

རྣོན་གང་དུས་ཐྲིང་། རབ་བྱང་བཏུ་གཉིས་པའི་མེ་ཀ་ལོར་རྩེན་གང་ཚེ་ དབང་ རབ་ བཀྲན་ ཀྱིས་རང་རྩལ་དམག་དཔུང་ཁྲིད་དེ་ཤུ་སར་ཀུ་ཐྲི་བསྡུན་འཇོན་ཚོས་རྒྱལ་ཀྱི་ ཡང་ ཚ་ལྷ་ བཅང་ ཅོག་ བས་ བྱང་ པ་དང་། དབུ་ལའི་ཐྲ་མ་དུག་པ་རྩེས་མ་ངག་དཔོང་ཞེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་གཞས་དབྱུང་ བཀང་ བ་དེ་

ལ་བོད་ཀྱི་ཚེ་རྒྱས་དང་རྡུས་ཐིང་ཟེར། 准噶尔事件。公元1717年，准噶尔部酋长策妄阿喇布坦，由新疆率兵入拉萨，攻杀厄鲁特和硕特部固始汗曾孙拉藏汗，废假立的六世达赖也协嘉措，藏史称为准噶尔事件。

རྒྱལ་ཕྱང་། (ཐ) རྒྱལ་ཀྱི་གོ་ས་ཞིག་གི་མིང་། 郡王。古代一爵位名。

རྩལ། 名词。(1)གཅས་ཀེས་སམ་ཐབས་ལམ། 策略，方略，计划：མིད་རྩལ། 政策。འགྲོ་རྩལ། 出走的打算。ཤི་རྩལ། 死后的安排。དགྲའི་རྩལ་ལ་ཚུད་པ། 正中敌计。ཐབས་རྩལ་མཁས་པ། 妙计。ལས་དོན་གང་ཕྱིད་ཀྱང་རྩལ་ལེགས་པ་ཞིག་གདིང་དགོས། 做任何事情都要定个正确的策略。ངེད་རྒྱལ་ཁབ་རྩལ་ལ་མ་ཚན་ན། སྐད་འབྱག་ལྟར་གཡེང་ཀྱང་སྟོང་སྐྱ་ཡིན། 我于国策若无补，声如雷震亦空名。(2)གཞེར་ སྐུད་ ལེབ་སྐུར་ཀྱི་རྡེ་མོ་སྟུ་ཚོགས་ཡོད་པའི་གོས་ཆེན་ཞིག 金丝缎。一种织有扁平金线花纹的缎子。

རྩལ་བསྒྲལ་བ། ཐབས་རྩལ་བཏང་བ། 出谋划策。

རྩལ་འཁྲི། ཞེ་གཏོགས། 干预，干涉，སྒེ་དོན་ཚང་མང་རྩལ་འཁྲི་བྱེད་པ། 大伙儿的事都要干与。

རྩལ་འཐོབ། ཐབས་ལམ་དུ་འགྲོ་བ། 得志，得逞：སྒོག་གཡོ་ངན་རྩལ་ལ་རྩལ་འགྲོ་གུ་ལ་ཡོང་། 阴谋诡计，怎能得逞。

རྩལ་ངན་ལམ་སྟྲོངས། གཡོ་ ཐབས་ བསམ་ པ་ཕྱར་གྱབ་པ། 奸计得售，得逞：དམངས་ཀྱི་ཚབ་སྒེར་གོ་རྟོགས་ཆུ་ཚད་མཐོ་རུ་ ཕྱིན་ པས་ མི་ངན་ པའི་རྩལ་ངན་ལམ་སྟྲོངས་ཀྱི་གོ་སྐབས་མ་རྙེད་པ། 因为群众的政治觉悟高了，坏人的奸计未能得逞。

རྩལ་ལྷེས། (1)ཐབས་ཤེས་ཉེས་པ། 失策，措施失当：བརྟག་དཔྱད་ལེགས་པར་མ་བྱས་པས་རྩལ་ཉེས་བྱུང་། 没有好好调查，致使措施失宜。(2)རྐྱེན་ཆགས་བྱུང་བ། 意外，遭不幸，遇祸。

རྩལ་གཏོགས། བཀག་འགོག་བྱེད་ པས་ བསམ་ འཆར་འདེན་པ། 干涉，干预，过问，ཁྱོང་ཁྱོང་བྱང་དུ་འཕྱར་བ་ལ། 大雁往北飞，无须猪干涉。喻不得妄加干预。

རྩལ་གཏོང་བ། ཐབས་གཏོང་བ། 出主意，谋划，策划：གནས་ལུགས་རྟེ་བཞིན་མ་རྟོགས་པར་གང་བྱང་ གིས་ རྩལ་ གཏོང་ བ། 没有如实了解情况就乱出主意。ལས་གྲུ་གསར་འཕྲུགས་ཀྱི་རྩལ་གཏོང་བ། 计划开工。མང་ཚོགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་མང་ཚོགས་ ཀྱིས་ རྩལ་ གཏོང་ བ། 群众的事，由群众出主意。

རྩལ་བཏེང་བ། ཐབས་རྩལ་ཀྱི་གཞི་བཏེང་བ། 定计，布置方案：རྒྱལ་དམངས་དཔལ་འབྱོར་འཕྲུགས་སྒྲུབ་ཀྱི་བའི་རྩལ་བཏེང་བ། 制定了国民经济建设方案。

རྩལ་བདེ། གྲུབ་སམ་ཀྱེ་སྤྱངས་འདུམ་བདེ་བ། 简单，方便。简易的方法。

རྩལ་དབོན། ཐབས་ཀྱི་གྲྭས་འགོ་འདོན་མཁན། 献计者，参谋。

རྩལ་མེད་རྩལ་གཏོགས། ལས་དོན་ཅམ། གྲྭས་ཁོངས་སུ་ཤེ་ དཔང་ མེད་ བར་ རང་ མཚམས་ ཀྱི་ གཏོགས་ ཀྱིད་ པ། 妄加干涉，无端干预，强横过问：རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཀྱི་ནང་ སྤྱི་ ལ་ རྩལ་ མེད་ རྩལ་གཏོགས་བྱས་པ། 无端干涉别国内政。

རྩལ་ཚོད། རྩལ་ཀྱི་ཚོད་འཇོན། 度德量力，掌握分寸：ཚེ་ ཆོད་ ཙི་ས་ རྩལ་ ཚོད་མ་ སྤྱི་ན། ལུས་འདོམ་གང་དག་ལ་རྒྱལ་ཅིས་ཡིན། 汉子不自量力，身躯定陷敌掌。

རྩལ་འཚོལ་བ། ཐབས་ཤེས་དོན་དུ་གཏུང་བ། 求计，想主意：མང་ཚོགས་ཀྱི་ས་ ནས་རྩལ་འཚོལ་

བ། 向群众求计。

རྩོལ་གཞི། ཐབས་རྩལ་ཀྱི་གཞི་འཛུགས་རུ་བ། 规划，方案：ལས་འགོ་མ་བཏུགས་སོང་དུས་རྩལ་གཞི་འདྲིང་བ། 开工之前，先订规划。

རྩལ་ལེགས། ཐབས་ཤེས་མཁས་ཤིང་བཟང་བ། 良谋，善策，好办法：རྩལ་ལེགས་བོ་ཨོད་ནོ་གྱུབ་འབྲས་ལེགས་བོ་འགྲེན་རྒྱུ་ཨོད། 有了好办法，才会产生好结果。

རྩལ་བསྒྲབས་བ། ཐབས་རྩལ་ཀྱི་རིག་པ་བསྒྲབས་བ། 出主意，献计。

རྗེ། ❶ཚོ་རིམ་ བཞིན་ ནམ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ འགྲིབ་ཏུ་འགྱུར་བའི་དོན་སྟོན་ཅིང་ཀྱི་ཚིག 副词。逐渐，愈益：རྗེ་མང་དུ་འཕེལ་བ། 渐渐增多。རྗེ་ཉུང་དུ་འགྲིབ་བ། 渐渐减少。རྗེ་ཆེ་རྗེ་ཆེར་འགྱོ་བ། 越来越大。རྗེ་ཆུང་རྗེ་ཆུང་དུ་འགྱུར་བ། 越变越小。ཞིང་ལས་ལོ་ལྟར་རྗེ་རྒྱས་སུ་ཨོང་བ། 农业逐年发展。❷(སྐྱེ་) དང་པོའམ་ཐོག་མ། 第一，开始，起初。

རྗེ་བཀབ་རྗེ་གསལ། རྗེ་ཅམ་བསྒྲིབས་ཀྱང་མི་འགྲིབ་པར་དུ་དུང་དེ་ཅམ་གྱིས་གསལ་དུ་འགྱོ་བ། 欲盖弥彰。越是进行掩蔽，越是显露出来。

རྗེ་ཞིག རེ་ཞིག་གམ་གནས་སྐབས་ཏེ་ཙམ་རིམ་སྟོན་པའི་སྒྲ། 暂时，逐渐，暂且，姑且：རྗེ་ཞིག་མནོ་བསམ་བཏང་རྩལ་སྐད་ཅ་ཟོད། 暂时想一下再说。དེ་རིང་རྗེ་ཞིག་འདི་ཅམ་ཞུས། 今天暂且只谈这一点。དོན་གཞན་དག་རྗེ་ཞིག་བཞག 别的事姑且搁一下。

རྗེང་། (སྐྱེ་) དབྱངས། 声调，声音：པི་ཝང་གི་རྗེང་། 琵琶声。

རྗེམ་ཅེ། (ཀྱི) རས་སྐམས་འབྲ་བཟེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 剪子，剪刀。

རྗོ་བོང་། རྗེ་བོ་ཤཱཀྱ་སྟུ་ནེའི་སྐུ་ བཅུན་ བཞུགས་པའི་ལྷ་ཁང་། 释尊殿。供奉释迦牟尼身像的佛殿或佛寺。

རྗོ་རྗེག་འབྲོམ་གསུམ། རྗེ་བོ་རྗེ་དང་། རྗོག་ལེགས་པའི་ཞེས་རབ། འབྲོམ་རྟུལ་པའི་འཇུང་གནས་ཏེ་གསུམ། 觉鄂种氏三师弟。宋代藏传佛教噶当派三祖师阿底峡、鄂·勒巴协饶和种·杰瓦穷乃三师弟总名。

རྗོ་རྗེ། 名词。(1)གཅེན་པོ། 哥哥，长兄：རང་བྱས་རང་གིས་དཔོས་སུ་ སྐྱོང་ བ་ལས། རྗེ་རྗེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིན་ཡང་ཐབ་མེ་ཐོགས། 自作只有自己受，哥哥是佛也无助。མིང་གི་རྟེན་གྱངས་ལ་ཉིས་འཇིན་དང་། སྤྲིན་སྐྱེས། གཅེན་པོ། ཐུ་བོ། ཐོག་མ་སྐྱེས། ཐུ་བོ་བཅས་སོ། (2)སྐྱེས་པ་སྐྱེ་ལ་འབོད་པའི་གུས་མིང་། 老哥，老兄。对男子的敬称。

རྗོ་ཙང་ཏགོན། རྗེ་ནང་པའི་དགོན་པ་ཞིག གཞིས་ཀ་རྩེའི་རྩབ་ཐོགས་ཐུན་ཆོགས་སྐྱིང་གི་ཐུང་ཨོང་། 觉囊寺。藏传佛教觉囊派主寺。初建于宋代。在日喀则西彭措林山沟尽头处。

རྗོ་རྗེ་བ། དུས་དབས་བཅུ་གཅིག་པར་ཡུ་མོ་མི་བསྐྱེད་རྗེ་རྗེས་གཞན་སྟོང་གི་ཐུལ་བཏོད། ཀུན་སྐྱབས་ཐུགས་རྗེ་བརྩེ་འབྲལ་ཀྱིས་རྗེ་མོ་ནང་དུ་ དགོན་པ་བཏབ། ཕྱིས་དོལ་པོ་པ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་དང་། དུ་རུ་ན་ཐ་སོགས་ལས་བསྒྲུབ་པའི་ཆོས་ལུགས་ལ་རྗེ་ནང་པ་ཞེས་ གྱགས། 觉囊派。十一世纪中，优摩·弥觉多吉，创他空见。其后土杰尊珠建觉囊寺。又其后堆波瓦·喜绕坚赞及多罗那他等相继住持、流传，称觉囊派。

རྗོ་བོ། 名词。(1)གཅེན་པོའམ་ཐུ་བོ། 哥哥，大哥，长兄。(2)མི་དང་ལྷའི་གཙོ་བོ། 至尊。人中主人或神中主神。(3)དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པ་ ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ རྫོང་ རྗོགས་ པའི་ སྐུའི་ ཚས་ བླས་ པའི་ གཟུགས་ བརྙན། 尊者。身着报身服饰的如来佛像。

རྩ་བོ་མཆེད་གཉིས། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་དང་རས་ཆེའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྩ་བོ་ཤྱུག་སྐུ་རྡེ་དང་། རྩ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྗེ་རེན་གཉིས། 释迦双尊。指拉萨大昭寺和小昭寺内的两尊大小释迦牟尼像。

རྒྱ་བོ་རྗེ། ཨ་ཏི་ཤའི་ཞེ་མིང་། 觉沃杰。阿底峡的敬称。

རྩ་བོ་ཤེ་བསྐྱེད་རྩ་རྗེ། སངས་རྒྱས་ཤྱུག་ཐུབ་པ་དགུང་ལོ་བཅུད་ཟིན་པས་ཀྱི་སྐུ་ཚད་དང་མཐུན་པའི་ལྷ་སྐུ་ཞེག་སྟེ། རོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་དུས་བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་ཀྱི་རྟེན་སྐལ་ལ་བོད་དུ་གདན་དྲངས་པའི་སྐུ་རྩ་མཚར་ཅན་ཞེག 释迦佛不动金刚像。像高相当于释迦牟尼八岁时的身量，是松赞干布时尼泊尔公主带来西藏者。

རྩ་བོ་ཉན་བོ། མཁའ་སྐྱེལ་བའི་ཆོག་ཏེག་སྟེ་རྩ་བོ་རིན་ཆེའི་རྒྱང་ཆགས་པ། 释迦尊者作证。前藏地方流行的一种发誓的口头语，是释迦尊者一语音变。

རྩ་བོ་ཉན་བོ་ཆེ། གྲུབ་དབང་ཤེངས་སྐྱའི་ཆ་ཐུབ་ཅན་ཀྱི་སྐུ། 释尊，释迦尊者。释迦牟尼报身像名。

རྩ་བོ་ཤྱུག་ཐུ་རེ། སངས་རྒྱས་ཤྱུག་ཐུབ་པ་དགུང་གཉིས་བཅུ་གཅིག་ལ་ཟེའམས་པའི་སྐུ་ཚད་དང་མཐུན་པའི་ལྷ་སྐུ་ཞེག་སྟེ། རོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་དུས་རྒྱ་ཙམ་བཅའ་ཁོང་ རྩེའི་ རྟེན་སྐལ་ལ་བོད་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་ད་ལྟ་ལྷ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་སྐུ་ངོ་མཚར་ཅན་ཞེག 释迦尊者释迦牟尼像。像高相当于释迦牟尼十二岁时身量，是松赞干布时文成公主带至西藏者，今在拉萨大昭寺中。

རྩ་བའི་དཀྱུ་སྐྱ། ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཁྱམས་རྩའི་སྒོ་འཕྱང་མདུན་དུ་ ཡོད་ པའི་ ལྗོན་ ཤིང་ ཀུ་ཡུང་གི་སྟོང་པོ་ཆེན་པོ། བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་ཀུ་བཟའ་ཀོང་ རྩེར་ དྲན་ གསོ་ ཟིད་ ཆེད་ ཀོང་ རྩེས་དངོས་སུ་བཙུགས་པ་རེད་ཟེར་བའི་ཀུ་ལུང་འདིའ་ གཅེས་སྐྱོང་ ཤ་ ཅང་ ཆེན་ པོ་ བྱིད་ པར་ མ་ ཟད་ ཀུ་ལུང་འདི་ཉིད་ཀོང་རྩེས་བོད་དུ་གདན་དྲངས་པའི་ཤྱུག་སྐུ་རྡེའི་དབུ་སྐྲ་སར་ལྷུང་ནས་ སྐྱེས་ པ་ རེད་ ཅེས་ ཟེར་ བ་ཡིན། 释迦发，公主柳。拉萨大昭寺前唐柳。西藏人民怀念文成公主，对于相传为其手植的汉柳，不但爱护备至，而且加以神化，谓此树乃公主携藏之释迦佛像头发落地所生，故有此名。

རྩ་མོ། 名词。(1)བཙུན་མ། 二僧，尼姑。(2)བཙུན་མོ། 王后，妃。(3)གསང་ཡུམ། 明妃，活佛之妻。(4)རྗེ་རིགས་མ། 主妇，贵妇。(5)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཀྱི་ཉིང་ཁྲི་རྫོང་ཁངས་ཐང་རྟེའི་ཤྲུ་འཁྱམ་དུ་ཡོད། 觉木。地名。在西藏自治区林芝县境尼洋河南岸。

རྩ་ཚེ་གངས་དཀར། རྩ་མོ་ཆེ་རིང་མའི་གནས་རེ་ནུ་རྩ་མོ་བྱང་མའི་མིང་གཞན། 珠穆冈噶峰。珠穆朗玛峰别名。

རྩ་ཚེ་གངས་ཅན་རྩེ། རྩ་མོ་ཆེ་རིང་མའི་གནས་གངས་རྒྱལ་མོ་མཐོན་མཐིང་ནུ་རྩ་མོ་བྱང་མའི་མིང་གཞན། 珠穆冈金峰。珠穆朗玛峰别名。

རྩ་ཚེ་སྒང་མ་རྩ། ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་རི་རྩེ་གཅོ་བོ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། རང་རྒྱལ་ཁྱི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་དང་བལ་བོ་གཉིས་ ཀྱི་ས་ མཚམས་ སྐྱོ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཚེའི་རིས་ལས་སྐྱི་ ༨༨༤༨.༩༣ ཡོད་པས་འཛམ་གླིང་ཐོག་ཀི་རི་མཐོ་ཤོས་དེ་རེད། གངས་མཐོན་མཐིང་རྒྱལ་མོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་བ་ཚོ་རིང་མཚེད་ཕྱའི་གནས་རིར་ཀྱང་ ༡ཁ་ཅ་ཤོའི་ཐྱ་ ཤ་ཆེས་ ༢ཤ་ཉི་ཞེད་དང་ ༡ཁ་ཅ་ཤོའི་ཐྱ་ ཤ་ཆེས་ ༢ཅ་ ཉི་ཞེད་རང་རྒྱལ་ཁྱི་རི་འཛེགས་ རུ་ ཁག་གིས་རི་དེའི་ཐྱང་ ངོས་ ནས་ རྒྱང་ ཐྱེད་ ཐེངས་གི་རྒྱས་འཛེགས་པ་རེད། 珠穆朗玛。喜马拉雅山

主峰，在我国西藏自治区和尼泊尔交界处。清代《皇舆全览图》作朱母朗乌阿林。别号翠妃雪峰。神话说是长寿五天女所居宫室。拔海8848.13米，为世界第一高峰。1960年5月25日和1975年5月27日中国登山队曾两次从北坡登上顶峰。

རྡོ་མོ་སྐྱེ་བྱེམ། རྡོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ལོ་མ་རྣ་མངར། འབྲས་བུ་རྣ་ཚ། ཞུ་རྡེས་སྨྲུམས། སྐྱེ་གདུ་དང་དྲྭ་ཚད་ཟེལ། 肺心草。草本药用植物名，叶味甘，果实味辛，性平，治肺病，清骨热。

རྡོ་ཚོ་ནང་། རྡོ་གང་བའི་གདུན་ས་ཙོང་བའི་ལུང་བའི་མིང་། གཞིས་རྒྱའི་ཁུལ་ཀྱི་ལྷ་རྩེ་རྡོང་ཁངས་ཀྱ་ཙོང་། 觉摩寨。藏传佛教觉囊派主寺所在地名。在日喀则地区拉孜县境。

རྡོ་ཚོ་ལྷ་རྡི། རྡོ་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུ་མོ་རྡོང་ཁངས་ཁམ་རྡི་ཤར་ཐུང་དུ་ཙོད། 绰莫拉日，绰莫拉利山。山名。在西藏自治区亚东县东部。

རྡོ་ཧྲི། ཤིང་རྡེ། 漆。

རྡོ་ཧྲི་གསེར་ཏོག རྡེ་དང་གསེར་སོག 漆和金箔。

རྗེ་ཐགས། (1)ཕྱི་བོའམ། ཁ་རྗེ་ཐགས། 哥哥，兄长。(2)རྒྱང་བོད་ས་གནས་སྒེད་གཞུང་སྐབས་རྩེ་ཕྱག་དང་ཨ་ཕྱག་ཀྱི་ནང་རེད། 觉拉。原西藏地方政府机关孜恰和拉恰所属朗生。(3)ཁྱིམ་པ་ཚེ་ལ་འབོད་བའི་གྱས་མིང་། 老哥。对在家男子之敬称：ཀ་ཁྱི་ཀང་ པ་ ཚ་རོགས་དང་། རྗེ་ཐགས་སྐྱ་ཐང་མཉེལ་རོགས་རེད། 狗腿枉自跑痛，老兄枉自疲劳。喻徒劳无功。

རྡོ་ཀྱག་རྣམ་གཉིས། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ཐག་ཤག་ཁང་དང་རྣ་མོ་ཆེའི་ནང་དུ་ཡོད་བའི་རྡོ་བོ་ཀྱག་སྐུ་རྟེ་དང་། རྡོ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ། 释迦两尊。大昭寺和小昭寺内的两尊释迦牟尼像。

རྡོ་ཀྱག་རྣམ་གསུམ། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ཐག་ཤག་ཁང་དང་རྣ་མོ་ཆེའི་ནང་དུ་བཞུགས་བའི་ རྡོ་ བོ་ ཀྱག་སྐུ་རྟེ་དང་། རྡོ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ། 释迦三尊。大昭寺内的释迦牟尼和大悲观音，小昭寺内的释迦佛不动金刚等三像。一说有以布达拉的观世音洛伽夏日代大悲观音者。

མཇལ་ཁ། མཇལ་འཕྲད། 名词。朝见，晋谒：མཇལ་ཁ་ཞུ་བ། 请求晋谒。མཇལ་ཁ་གཏོང་བ། 接见。

མཇལ་རྟེན། མཇལ་དུས་འབྱལ་རྒྱའི་དངོས་པོ། 贽见礼。谒见时所献礼物。

མཇལ་དར། མཇལ་དུས་འབྱལ་རྒྱའི་ཁ་བཏགས། 见面哈达。谒见时所献哈达。

མཇལ་དྲི་མ། བར་འདུམ། 会商。见面协商。

མཇལ་སྤྲུ། མཇལ་འཕྲད་ཀྱི་སྐུ་ཁྲིད་དམ་མཚམས་སྦྱོང་བྱེད་མཁན། 引见人，引导进谒者。

མཇལ་སྡུག་ཅི། བཟང་ལུལ་ཡིད་དུ་ འོང་ བའམ་ སྡུག་ལ་འབབ་པོ། 悦目，好看，可心，看了喜欢。

མཇལ་བྱག དངོས་འཕྲད་ཀྱི་ཕྱག་འཚལ། 朝拜，拜见。见面时所致敬礼。

མཇལ་འཕྲད། ཕན་ཚུན་ཕྱག་འཕྲད། 会见，会晤，晤面：མ་བྱ་ཡུན་རིང་ མཇལ་ འཕྲད་ མ་བྱུང་བས་ཕན་ཚུན་དྲན་པ། 母子久不见面，彼此惦念。དགའ་སྐྱིའི་ངང་ནས་མཇལ་འཕྲད་གནང་བ། 高兴地会见。

མཇལ་ འབྱད་ པ། མཇལ་ མཁན་ ནས་ འཕྲད་" མཁན། 谒见者，晋谒者。

མཇལ་བ། (ཐ་དད་པ) མཇལ་བ། མཇལ་བ། མཇོལ།། ཕྱག་འཕྲད་ཅིད་བའི་ཞེ་ས། 拜会，谒见，晋谒，瞻仰。会见和看望的敬语：ཞལ་རས་

མཇལ་ནས་དགའ་སྤྲོ་བྱུང་། 得见尊颜，便生欢愉。

མཇལ་འཚངས། མཇལ་ཁ་ཞུ་མཁན་མི་ཚལ་བ། 晋谒的群众。

མཇལ་ཞུ། (1)མཇལ་ཁ་ཞུ་བ། 求见，请求晋谒。(2)འཕྲལ་ཚན་དངོས་པོ། 贽见礼。谒见时所献礼物。

མཇལ་ཡིག་མཛོད་གསུམ། རྒྱང་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་དབོན་ཆེ་ཁག་གི་མཚོན་གཉེར་དང་། དྲང་ཡིག ཕྱག་མཛོད་དེ་གསུམ། 知客、司书和管家。原西藏地方政府高级僧俗官吏家中的三个重要执事人员。

མཇལ་ལན། རྟོང་ངོ་ཕྱད་ཀྱི་ལན་དུ་ཡང་སོང་སྟེ་འཕྱད་པ། 回拜，回访。对方来访后去回访。

མཇལ་སྐྱེག མཇལ་ཁ་ཞུ་སྐབས་ཕུལ་བའི་འཕྲལ་རྟེན་ཀྱི་སྐྱེག་ཆ། 贽见回礼。对于送礼物者所回敬的礼物。

མཇིང་། འཇིངས་དང་འདྲ།

མཇིང་ཀོང་། ལྟག་ཁྲང་གི་ཀོང་ཀོང་། 后颈窝。颈后凹陷处。

མཇིང་པ། སྐེ། 名词。脖颈，后颈：མཇིང་པ་རྒྱས་པོ། 脾气倔强。མཇིང་པ་བཟློང་པ། 挺起脖子。མཇིང་པ་མཁྲིང་པ། 性格倔强。མཇིང་པ་འཚུས་པ། 脖子扭了。ཟེང་གི་མཇིང་བསྟལ། 狮子交颈。ར་རྒྱའི་ཉར་རྡོ་ར་ཤི་མཇིང་པར་འཁོར། 羊毛绳抛石，还击羊脖颈。喻自食其果。རྨོན་མཛོ་གཉིས་ཀྱི་མཇིང་པ་སྦྱིལ་ནས་རྨོས་བཅུག་པ། 两牛并颈而耕。

མཇིང་བའི་ཆུ་ཤེབ། ལྟག་མཇིང་གི་ཤ་ཤེབ་ཙམ། 颈部扁平韧带。

མཇིང་སྦྱིལ། ལྟག་མཇིང་རྒྱང་སྦྱིལ། 连项，并颈：རྨོན་མཛོ་མཇིང་སྦྱིལ་བྱས་ནས་རྨོན་བཅུག་པ། 两牛并颈而耕。

མཇིང་ཤོན། སྐེ་ཀྱག་ཀྱག 歪脖，歪颈项。

མཇུག 名词。(1)རྗེས། 后面，将来：ལས་ཀྱིས་ཉེད་མཁན་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ཕྱིན་པ། 跟着向导后面走。ཕྱིད་ངང་ག་ལེ་བཞུགས། མཇུག་ཏུ་མཇལ་ཙང་། 您请坐，往后再见。(2)གཤམ་མམ་རྟེང་། 下面，末尾：མགོ་ནས་མཇུག་བར། 从头到尾。

མཇུག་བྲིལ་ཚོད་པ། ཐག་ཆོད་པ། 善后，煞尾，收拾整顿，最后解决：དམག་འཁྲུག་གི་ མཇུག་བྲིལ་ཐག་ཆོད་ཀྱིར་བརྩད་ཙང་། 战争有待于善后。ཀུངས་ལས་མཇུག་བྲིལ་གཅོར་ མར་ ཆོད་ རིལ་ པ། 收割打场完全结束。 ལས་ཀ་འདིའི་མཇུག་བྲིལ་ཆོད་ཐབས་བྱང་མ་སོང་། 这项工作无法煞尾。ཕན་ཚུན་ཀྱི་ཁ་མཆུའི་མཇུག་བྲིལ་ཆོད་པ། 相互之间的争讼，已经最后解决。

མཇུག་བརྟྭོངས། མཐར་འཁྱོལ་བའམ་མཐར་སོན་པ། 彻底，到头。持续到最后：ལས་དོན་མཇུག་འཁྱོངས་བྱས་པ། 把事情持续到底。ལས་འགན་མཇུག་འཁྱོངས་པ། 负责到底。ལས་གྲུ་བཏུགས་ནས་མཇུག་མ་འཁྱོངས་བར་འབད་དགོས། 工程要坚持到没有结尾以前。

མཇུག་སྡུམ། མཇུག་བསྡུ་བར་བྱེད་པ། 收尾，结束，完结：གཏམ་མཇུག་སྡུམ་མི་ཤེས་པ། 说话没个完。ལས་དོན་མཇུག་སྡུམ་རེས་རྟེན་ཙམ། 事务即将结束。

མཇུག་སྡེར། ཁྱའི་མཇུག་མའི་སྡེར། 尾翎。鸟尾上的硬羽毛。

མཇུག་སྡེར་ཅན། (མངོན) མ་ཡིན། 有尾翎。孔雀的异名。

མཇུག་བསྔོ། དགེ་རྩ་གང་ཞིག་བྱས་པའི་མཐར་དགེ་བ་གཞན་དོན་དུ་བསྔོ་བ། 回向。所行善业完成时，希望此善能成他利之心。

མཇུག་གཅོད། འགྲོ་གཅོད་བའམ་བར་མཚམས་འཇོག་པ། 中止，停顿，断绝：ཁྱ་གཞག་རྣོ་

འཕྲལ་ཅན་གྱི་མཇུག་གཅོད་པ། 中止错误的措施。ལས་ མཇུག་ གཅོད་ པ། 工作停顿。 ཚེང་ མཇུག་ གཅོད། 停止交易。 འགྲོ་ རྒྱུག་ མཇུག་ གཅོད། 停止通行。འབྲེལ་ ལམ་ མཇུག་ གཅོད། 断绝关系。

མཇུག་བསྐྱེགས། རྗེས་སུ་ བདས་ པ། 追赶，尾追：རྐུ་བའི་མཇུག་བསྐྱེགས་པ། 尾追流寇。 དྲག་ ཆས་སྐུས་ནས་དགྲ་བོའི་མཇུག་བསྐྱེགས་པ། 武装起来追赶敌人。

མཇུག་ཀྱི། མཇུག་མའམ་ང་མ། 尾巴：ཁྱིའི་མཇུག་ ཀྱི་བསྣར་ཏེ་རྒྱུག་པ། 狗拖着尾巴跑。

མཇུག་བཀྲལ། མཇུག་བསྡུས་པ། 收场，收尾，结束，断绝：ཐ་བ་ངན་པའི་མཇུག་བཏུལ་ཏེ་ཐ་བ་བཟང་པོ་ལ་འཇུག་པ། 结束坏事做好事。

མཇུག་ཟོག་ལས། དེ་མ་ཐག་ཁམ་དེ་འཕྲལ། 无间，立即，紧接：འཆར་གཞི་བཀོད་པའི་མཇུག་ ཐོད་ སུ་ལས་ཀྱ་ བཏུགས། 计划订好，立即开工。བྱིག་ ངད་མཐོང་བའི་མཇུག་ ཐོགས་སུ་འབྱུག་སྐྱ་ ཐོས། 见到闪电，随即听到雷声。

མཇུག་ཟོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ། སྐད་ ཅིག་དང་ པོ་འདུས་མ་ཐག་པའི་སྐད་ ཅིག་གཉིས་པ། 次刹那。下一刹那。紧接着的第二个瞬间。

མཇུག་ཟིན། མཐར་ ཐོན་ པའམ་མཐར་ ཕྱིན་པ། 到底，到头，达到最后：ཤེས་ རིག་ སློབ་སྦྱོང་གི་ མཇུག་ ཐོན་པ་ཅིར་དགོས། 学知识要学到底。

མཇུག་མཐུད། ཐུ་འབྱུང་ པའམ་འཛོམ་མཐུང་པ། 蝉联，连续，衔接：སྔ་མཇུག་ཕྱི་མཐུད། 前后衔接。ལས་ དོན་ སྔ་མའི་མཇུག་མཐུད་ནས་ལས་ དོན་ རྗེས་མའི་འགོ་བཏུགས་པ། 后一工作的开端，接着前一工作的末尾。

མཇུག་རྟུམ། (1)ཚེ་གསར་ ཆ་བོའི་དབེ། 后悄不久。喻不能经久，喜新厌旧。(2)གཞུག་ཀུ་ཐུང་ངུའམ་ང་མ་དུམ་པ། 秃尾，短尾：རྟ་རྡེལ་མཇུག་ དུམ། 秃尾骒马。

མཇུག་སྡུད། (1)ལས་མཇུག་སྡིལ་ཐབས་བྱེད་པ། 收场，收尾。 (2)རྩོམ་པ་གཤད་ཀྱི་མཐར་ སྡིང་བོ་ བསྡུ་པ། 作结论。详解以后再加总结。

མཇུག་སྡོམ། མཐའ་མའི་དོན་བསྡུ། 结尾。最后的总结：མཇུག་བསྡོམས་སྡིང་དོན། 结论。

མཇུག་བརྟགས། (ཡུལ) ཀླ་པ་ཁོའི་མཇུག་མ་བརྡུངས། ཀླ་པ་ཁོ་ཡིས་ས་ཆ་གཏན་འཁེལ་ཞིག་ལ་ རྒྱུན་དུ་མཇུག་མ་བརྡུངས་ཞིང་། རྩོན་པས་དེར་རྟེ་ བཏུགས་ཏེ་འཇིན་ཐབས་བྱེད་པ། 擦臀处。雄麝发情时，常在一固定地方摩擦尾臀，猎人即据此线索，设置机括陷阱，进行猎捕。

མཇུག་བསྡོམས། མཇུག་བསྡུས་པ། 结尾，总结，收拾。

མཇུག་ནག (1)མཇུག་ མ་ནག་ པོ། 黑尾巴。(2)(མཚན) ཐ་ཁྱུང་ཁྱུང་། 黑尾。鹤的异名。

མཇུག་ཀོར། མཇུག་མཐུད་པའམ་མཐུད་པ། 持续，接应，增援：ཐ་བའི་འཆོ་བརྒམས་རྩེས་ མཐར་ མཇུག་ གཏོད་ མ་བྱས་ན་འབྱུག་མཆོ་ སྐྱལ་ མཇུག་ ཏུ་ འགྱུར་རེ། 事情开始后，如不持续下去，就会成为虎头蛇尾。

མཇུག་ཀོར་ རྒྱབ་ གཉེར། རྩེས་ གནོན་ རྒྱབ་རོགས་ ཏེ་ སྐྱེས་ ཤུགས་ ཁ་སྐྱེན་ ཕྱིས་ རྒྱབ་ སྐྱོང་རོགས་རམ་བྱེད་པ། 后援，后盾。增添力量进行支援：མཇུག་གནོན་རྒྱབ་གཉེར་ནུས་ལྡན། 强大有力的后盾。དཔུང་དམག་ སྡོད་ སོང་རྣམས་ཀྱི་མཇུག་ གནོན་རྒྱབ་གཉེར་བཏང་བ། 派出支援先行军的后续部队。 མཇུག་གནོན་རྒྱབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་ དམངས་སྡེ་དམངས་ཡིན། 有劳动人民为后盾。

མཇུག་སྡེ། མཇུག་ མའི་ སྡེ། 终点，尾端：གག་ བའི་མཇུག་སྡེ། 绳索尾端。ལས་ཀའི་མཇུག་སྡེ།

事情末尾。

མཇུག་སྡོམ། མཇུག་གཅོད་དང་འདྲ།

མཇུག་བསྡུད། (1)མཇུག་མཉམ་ངམ་ཐག་བཅོས་པ། 拖着尾巴：ཁྱིའི་མཇུག་མ་བསྡུད་པ། 狗拖着尾巴。(2)ལས་ཀའི་མཇུག་མཉམ་འགྲོ་མ་ཐུབ་རིང་བསྡད་པ། 延宕。拖延工作，不予结束。

མཇུག་ཤོད། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་ངང་རྩིད། 尾毛。牲畜尾部的粗长毛。

མཇུག་ཤོད་ཅན། (མངོན) དུ་བ་མཇུག་རིང་། 尾缀。彗星或计都星的异名。

མཇུག་འགྲོ། ལྷག་མ། 残余，剩余：ལས་ཀའི་མཇུག་འགྲོ་ལུས་པ། 剩下些未完的工作。

མཇུག་བྱང་། ཡི་གེའི་མཇུག་རྟུད་ཀྱི་ཀཏྟཱ། 跋，后跋。写在著作后面的短文。

མཇུག་མ། 名词。(1)རེས་མ། 后者，下次：གཟའ་འཁོར་མཇུག་མ། 下星期。ལོ་མཇུག་མ། 下一年。ཕྱོགས་མཇུག་མ། 后面的一次。སྐད་ཆ་རྒྱ་མ་དང་མཇུག་མ་ཐུབ་འགལ་དུ་སོང་བ། 前言不符后语。ལས་ཀའི་མཇུག་མ། 工作的末尾。དུས་སྐབས་ཀྱི་མཇུག་མ། 晚期。(2)སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་ངོ་མ། 尾，尾巴：གཡག་མཇུག་མ་རིང་བོ། 长尾牦牛。མཇུག་མ་གཡུག་གཡུག 摇尾，摆动尾巴。མཇུག་མ་སྐྱིལ་བ། 卷着尾巴。

མཇུག་རྩིས། གཞུག་མའི་རྩིས། 决算，结算。最后的核算。

མཇུག་རྩེ། སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་མཇུག་མའི་རྩེ་མོ། 尾尖。动物尾巴末梢：ཁྲང་ཁྲང་དགར་ལ་མཇུག་རྩེ་ནག 天鹅虽白尾尖黑。喻白玉微瑕。

མཇུག་འཛིན། དུས་མེའམ་སྐུ་གཅན་གྱི་མཇུག་དང་། རྒྱ་ཟླ་ཁྲད་དེ་སྐྱེ་བའི་མིང་། 尾食。藏历说罗睺星尾部遮蔽日月的食状。

མཇུག་གཏུང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཇུག་གི་ཐྱ་བ། 后言。著述的结尾部分。

མཇུག་གཐེང་། ང་མ་རིང་རིང་དུ་སྐོང་བ། 翘尾巴。尾部向上仰：འབྲི་གཡག་ཁྲོས་ནས་མཇུག་གཐེང་བ། 牦牛发怒，翘起尾巴。

མཇུག་ཏིང་། (1)(གཏུ) སྐར་མ་དུ་བ་མཇུག་རིང་སྟེ། གཟའ་དཀྱའི་མཐའ་མ། 彗星。九曜之一。梵音作计都、旗都。(2)ངོ་མ་རིང་བོ། 长尾巴。

མཇུག་རུས། སྐེལ་ཆགས་ཀྱི་མར་སྟེ་མའོ་མོ་རུས་མན་ཀྱི་རུས་བའི་མིང་། 尾骨。脊椎骨末梢骶骨以下的骨骼。

མཇུག་ལྟག (1)གོས་ཀྱི་སྐབ་མཇུག 长衣的摆，衣服的边缘。(2)ཆ་ལུགས། 服饰，装束。

མཇེ། ཚ་མཚན་དམ། ཚ་རྟགས། 名词。阴茎，雄性生殖器。

མཇེ་རྫིགས ཚ་དབང་དང་། དེའི་འབྱས་བུ་ཤུབས་ཕྲེན། 阳物，阳具。阴茎肾囊和睾丸的总名。

མཇེད་ཅ། (རྟོང) ཞེད་པ། 怖畏，恐惧；难忍，难受：མི་མཇེད་ཞིང་གི་དབལ་གྱུར་ཤྲཱུའི་རྟོག 娑婆祥瑞释迦顶。སྨན་ཁ་ལ་ཁ་མཇེད། ཐོན་ངན་པ་ལ་ཞེ་མཇེད། 药苦口难受，恶友心生惧。

མཇོལ། མཇལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

འཇགས་སྐྱེ། རྩྭ་འཇག་མ་དཀར་བོ་སྟེ། རྩྭ་ངན་མདོག་སྐྱ་བོ་ཞེག 白茅，灰白色茅草：ཞིང་ཁར་སོ་ནམ་ཉིད་མཁན་མེད་ན་འཇགས་སྐྱེ་འཕྱུར། 田地无人管理，就会野草丛生。

འཇགས་ཁང་། རྩྭའི་སྐྱིལ་བོ། 茅庵，茅屋，草舍。

འཇགས་ཚི་འཇེག་ཚི། བཟའ་བཏུང་སོགས་ཁམས་རྩེག་བའི་རྣམ་པ། 浑浑浊浊，混浊黏糊。饮食等黏糊混浊状：ཁྱོ་ཆས་འཇག་འཇགས 食品黏糊糊的。འཐུང་ཇ་འཇགས་ཚི་འཇེག་ཚི། 黏糊糊的茶汤。

འཇགས་ཐོད། རྩྭ་འཇག་མ་མཁྲེགས་བོ་ཞེག 坚茅。一种坚硬的茅草。

འཇགས་འཇེག འཇག་ཚི་འཇེག་ཚིའི་བསྡུས་ཚིག

འཇག་གདན། རྩྭ་འཇག་མ་ལས་བཟོས་པའི་གདན། 茅草垫子。茅草编织的褥垫。

འཇག་ཁྱིམ། རྩྭ་འཇག་མའི་ཁང་པ་ཆུང་ངུ། 茅庵，草舍。茅草盖成的小屋。

འཇག་མ། རྩྭ་རིགས་གཅིག 名词。茅草；ཕྱག་ཕྱག་གི་མདོར་འཇག་མའི་ཁྱིམ་ཐུ་ཞིག་འདུག 岩洞口有一间茅草房。

འཇག་ཞྭ་ཉི་ཤེལས། རྩྭ་འཇག་མས་བསྒྲས་པའི་ཞྭ་མོ་ཆེན་པོ་ཞིག 遮阳草帽。一种茅草编制的帽子。

འཇགས་ཤལ། ཕྱིང་འཇགས་སུ་འགྱུར་བ། 安静，安定：ཚང་མ་འཇགས་ཤལ་གྱིས་སོང་བ། 大家安静下来了。

འཇགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)བྱོན་རིས་པ། 记住，铭记，放在心上：ངས་བཤད་པ་དེ་ཡིད་ལ་འཇགས་སོང་ངམ། 我说的记在心中了吗？(2)སྡོད་པའམ་གནས་པའི་ཞེས། 居住、坐定的敬词：བཞུགས་གདན་འཇགས། 请坐。(3)གཏན་ཚགས་པའམ་འཛི་འགྱུར་མེད་པ། 保住，稳定，不变：རང་འཇགས། 保持原状。བདེ་འཇགས། 安定。རང་སོར་འཇགས་པ། 原封未动。དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས། 时局平静。སྐྱོད་འཇགས། 缓和。སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་འཇགས་པ། 保持优良传统。

འཇང་། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ས་སྐྱ་ལ་ཡོད་པའི་ཡུལ་ཞིག 绛。今云南丽江一带地区古名，是明代沐英封地。

འཇང་དགྱན་ཆོས། ཕུ་གའི་ཁྲོ་བུབ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱིད་སྡུད་ལྡང་ཕྱུག་དགོན་བར་ དཀྱུ་དུས་ཚུགས་ པའི་ཆོས་ར། 绛普寺冬季法会。格鲁派僧徒，每年冬季集于绛普寺内，辩论因明的一种宗教活动。

འཇང་འཇོང་། དཀྱིལས་ནང་ནས། 连绵，还延，狭长状：རི་འཇང་འཇོང་འབས་ འབྲུང་ མང་ པོ་ འདུག 群山绵延起伏。

འཇང་པ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ ཡུལ་ འཇང་ དུ་ ཡོད་ པའི་ ཀུངས་ཀྱང་ མི་རིགས་ཀྱི་ 纳西族。我国少数民族之一，主要分布在云南丽江一带。

འཇང་ཕུ་དགོན་པ། སྐྱིད་སྡུད་ འཇང་ གི་ ཕུ་ ལ་ ཡོད་ དགོན་པ། 绛普寺。去拉萨西南九十里许一寺名。

འཇང་པ། ❶འཇོང་པའི་མ་དོངས་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) འཁྲུ་པ། 泻利：མཁྲིས་ནད་ཀྱིས་གྲོད་པ་ འཇང་པ། 胆病致腹泻。❸名词。(1)གཙོ་ཆེ་ བཙུགས་རིགས་ལ་འབྱུང་བའི་ཚེ་བ་འཁྲུ་ནད་ཅིག 一种腹泻病。多见于牲畜，常引起大量死亡。(2)(རྟེན) ཟ་བའམ་འཐུང་བ། 饮食。饮料或食物。

འཇང་ཡུལ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ ཀྱི་ས་ ཁོངས་ས་ དམ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་འཇང་རིགས་ཆགས་ སྡུད་ ཡུལ། 绛域。云南省丽江一带纳西族聚居地区。

འཇང་ལ་དམ། འཇང་ཡུལ་དི་ད་ལྟ་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་རྒྱབ་རྒྱུད་ཀྱི་རྟ་ལི་དང་ལི་ཆང་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་གྱི་སྐྱིད་དང་། ས་དམ་དེ་དེའི་ཐུ་བྱག་ལི་ཆང་ཁ་ནའི་མིང་ཡིན། བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཅོན་སྤྱན་པའི་དུས་ ཅམ་ ལ་ ཁྱབས་ ཀྱིས་ འཇང་ རིགས་ མཐུམ་འབྲེལ་གྱིས་ས་ཡོགས་དེ་དཔང་དུ་བསྐྱེད། སྐྱིད་ལོ་ ༧༩༥ནས་ ༨༠༢ བར་ལོ་ཁྱབས་ཀྱི་ཆུང་ངུ་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལ་ཁ་ལ་ཀཀ་དང་། ཀཀ་ཚོ་བོང་ཚོགས་རྒྱལ་པོ་བཅུ་ གསུམ་ རིམ་ བར་ བྱུང་ བ་དེ་ དག་ལ་བོད་བཅོན་པོ་དག་གིས་བཅོན་པའི་ གཏུང་ཞེས་རིང་ཞེང་། གང་གི་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་ལྷང་གི་འཇའ་ས་ལན་དུ་མ་བསྐལ། དུས་མིང་རྒྱལ་ རབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡུལ་རྗེ་དེ་ལ་འཇང་ས་དམ་ རྒྱལ་ པོ་ཞེས་པའི་ཚོ་གནས་གནང་། 南诏国。藏音译作

绛三睒。指唐代云南白族、纳西族、卫族和傈僳族建立的地方联合政权。历世传蛮罗阁、阁罗风等十三王，历 253 年（649—902）。其王室曾受唐封南诏国王。一度与吐蕃结盟，称“赞普钟”。义谓御弟或王弟；明代以后称沐天王。“绛”泛指云南丽江、大理一带。“三睒”指旧丽江府地。

འཇངས་པ། འཇོང་བའི་འདུས་པ།

འཇའ་ཚོ། (རྟོང) ཁྱེ་བོ། 丈夫，家长。

འཇའ་མོ། (རྟོང) ཆུང་མ། 妻，妾。

འཇབ་རྐྱེད། རྐྱེད་པོ། 窃贼，小偷。

འཇབ་ཁྱི་རྒྱག་པ། ཁྱིས་སྐད་མི་ཤུག་པར་བྱོ་བྱང་དུ་མིའི་ཐུབ་ཐོག་ནས་ཀང་པ་སོགས་ལ་སོ་ཤུག་པ། 狗偷袭。狗出人不意地悄然从背后咬人。

འཇབ་རྐོལ། ཚག་ནས་ཆོལ་པ། 偷袭，伏击，狙击；འཇབ་ཆོལ་དམག་འཐབ། 伏击战。དགྲ་སྟོབས་ལྡན་དང་བྱོ་བྱང་ཐུག་ནས་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་འཇབ་ཆོལ་བྱེད་པ། 骤遇强敌，巧行狙击。

འཇབ་ལྟ། ཤོག་ཏུ་གཅིག་ནས་ལྟ་བ། 窥视，偷看。

འཇབ་པ། (ཐ་དད་ཚ) འཇབས་པ། འཇབ་པ། འཇོབས།། མ་ཚོར་བར་བྱེད་པ། 潜伏，隐匿，隐蔽；འཇབས་ནས་རྐྱ། 暗地偷窃。ཁྱི་ལས་རྟག་ཏུ་འཇབས་ནས་ཁྱི་བ་གསོད། 猫常潜伏杀鼠。སྐྱ་མེད་འཇབ་ཅིང་འགྲོ། 悄声潜行。འཇབས་ནས་བཀག་པ། 暗中试探。

འཇབ་བྱ། ❶རྐྱེད་མ། 名词。小偷，窃贼，鼠窃。❷མངོན་ཆུང་དང་། མངོན་མཚན་མེད་པ། 形容词。隐约，暧昧，阴暗不明；འཇབ་བྱས་མདའ་འཕེན། 暗放冷箭。འཇབ་བྱས་སྐྱོན་འཚོལ། 暗中找错。མངོན་སུམ་དུ་འབྲོག་བཙོམ་དང་འཇབ་བྱས་རྐྱ། 明抢暗窃。

འཇབ་བྱ་བ། རྐྱེད་མ། 窃贼，小偷。

འཇབ་སྐྱལ་བ། (1)མངོན་ཆུང་གིས་མ་ཕྱུ་ཐེབ་པ། 暗中侦察。(2)འཇབ་ཅིང་སྐྱལ་བ་པོ། 侦察者，密探。

འཇབ་དམག འཇབས་ནས་དམག་རྒྱག་མཁན། 狙击队，伏兵，奇兵；དགྲ་བོས་མ་ཚོར་བར་འཇབ་དམག་རྒྱག་པ། 乘敌不备，进行伏击。

འཇབ་ཅེ། (ཐ) ཁ་སྒྲུ་འགོག་ཐེབ་དང་ཆར་མ་འདོན་པའི་ཡ་ཐུང་ཅིག 夹子，镊子。夹取毛发、芒刺等的器具。

འཇབ་རྩེ། འཇབ་ཅོ་དང་འདྲ།

འཇབ་རྩེ་བ། (ཡུལ) ཁའི་མཆུ་སྐྲ་མ་ལེབ་ལེབ་ཅན་ཁྱིའང་ལྕེ་རྩེ་ཉིང་མེད། 刻薄嘴，尖嘴利舌。

འཇབ་ཆེ། འཇབ་ཅོ་དང་འདྲ།

འཇབ་ལེན། འཇབས་ནས་ལེན་པའམ། རྐྱ་བ། 窃取，偷窃。暗中盗窃。

འཇབ་བས་པ། འཇབ་པའི་འདུས་པ།

འཇམ། ཐུག་པ། 粥，འོ་མའི་ འཇམ། 乳糜。

འཇམ་སྨན་ས། སྨན་སྣན་ཀྱི་སྐྱེང་རྩེ་གང་བསྐོལ་ནས་ཏུ་བ་བཏང་རྩེ་འཇམ་པའི་སྐོ་ནས་ནད་ཀྱེན་དུ་སྐྱུག་པར་ཉེན་པའི་གཏམ་ཤིག 缓吐。用催吐剂药物熬汤，服后使疾病缓慢由上吐出之法。

འཇམ་ཁྲིད། འཇམ་པའི་སྐོ་ནས་བཟང་ལམ་དུ་ཁྲིད་པ། 温言教诲，婉词劝导。

འཇམ་མཁས་བསྒྲ་འདྲིད། ཚེ་བའི་གཏམ་ངན་གྱིས་མགོ་སྐོང་གཏོང་བ། 甘言诱惑。用温和的手段进行欺骗。

འཇམ་ཚོས། རི་མོ་མེད་པའི་ཚོས་ཆེན། 素缎；འཇམ་ཚོས་ནག་པོ། 青素缎。

འཇམ་མགོན། བསྟོད་ཡུལ་ འཇམ་ དཔྱངས་ ཐུ་མོས་པའི་ཆེ་བརྗོད། 文殊估主。佛教徒称赞所崇拜的对象是文殊菩萨时所用敬称。

འཇམ་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། བསྟོད་ཡུལ་

འཇམ་དཔྱངས་སྐུ་མཆོག་བའི་ཆེ་བཟློད། 文殊法主法王。佛教徒称赞所崇拜的对象是文殊菩萨时所用敬称。

འཇམ་མགོན་རྒྱ་མཚ། བསྟོད་ཡུལ་འཇམ་དཔྱངས་སྐུ་མཆོག་བའི་ཆེ་བཟློད། 文殊法主上师。佛教徒称赞所崇拜的对象是文殊菩萨时所用敬称。

འཇམ་ཅག་ཏེ་བ། འཇམ་ཅག་ཏེ་བ་དང་འདྲ།

འཇམ་ཆག་ཏེ་བ། འཇམ་ཐིང་ངེ། 宁静，安静；སྐྱེད་ཚིང་འཇམ་ཆག་ཏེ་ངང་གནས། 生活闲适而宁静。

འཇམ་ཆར། ཆར་བ་སིལ་སིལ། 细雨，小雨。

འཇམ་འཆགས། སྐྱིད་འཇགས། 安定，太平。安静稳定：ཞིལ་ཁམས་འཇམ་འཆགས་སུ་འཇུག་པ། 安定国土。

འཇམ་ལྕང་། (ཝཻཏ) ནེ་ཙོ། 翠绿。鹦鹉的异名。

འཇམ་ལྕང་འདུབ་ལྡན། (ཝཻཏ) ནེ་ཙོ། 绿翼者。鹦鹉的异名。

འཇམ་ཤེམས། (1)ཞེ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 温和的姿态，善良的态度。(2)བཟང་ཚོ་ཡིན་ཀྱལ་ལས་བཟང་ཚུལ། 矫饰温和，诈现善良：ཆེད་དུ་འཇམ་ཤེམས་སྟོན་པ། 故意表示和善的姿态。

འཇམ་མཉེན། རེག་བྱ་འཇམ་ཞིང་མཉེན་པ། 柔软，滑腻：ལུས་འཇམ་མཉེན་ལྡན་པ། 身体柔和。

འཇམ་བཀྲམས། འཇམ་དང་དང་རྟེན་གཅིག

འཇམ་བཞག། བྱེད་ཐབས་འཇམ་ཚོ། 温和办法。

འཇམ་ཐིང་ངེ་བ། ཟངང་ཐིང་མེད་པ། 宁静，清静：ཅ་རྩེའི་སྐྱེ་སྐད་མེད་པའི་དབེན་གནས་འཇམ་ཐིང་ངེ་བ། 不嘈杂的清静地方。

འཇམ་ཐིང་ཐིང་། ཟངང་ཐིང་མེད་པའི་ཁ་ཁྱེམས་སིམ། 沉寂，幽静，静悄悄的：མཚན་མོ་འཇམ་ཐིང་ཐིང་། 深夜静悄悄。བྱེལ་ཐིང་མེད་པར་འཇམ་ཐིང་ཐིང་དུ་གནས་པ། 静悄悄地安然居住。

འཇམ་ཐུག ཇམ་ཐུ་བཏབ་པའི་ཐུག་པ། 糌粑糊糊。糌粑或麦片煮成的糊羹。

འཇམ་དར། སྐྱེན་སྐྱེད་སོགས་ལས་ བཏགས་ པའི་ཁ་དོད་རིགས་གོག 细软哈达。一种没有粉浆充填物的丝织哈达：འཇམ་བཏགས་ཆེ་སྐུལ་མཚན་པ་ཕུལ། 敬献织有无量寿佛像的丝织哈达。

འཇམ་དར་ཁྱག་ཅིག ཁཀའ་སྐྱིས་འཇམ་ཐོས་ཁྱེལ་ཁམས་ཚང་མ་ཁབ་པའི་དཔེ། 柔绢一片。喻仁政德泽，普被一方：ཁྱོ་ཆེའི་ཁྱེལ་ཁམས་ཚང་མ་འཇམ་དར་ཁྱག་ཅིག་ཏུ་བའི་བར་བཏུབ་པ། 仁政如同柔绢一片遍布全境。

འཇམ་གདན། འཇམ་ཞིང་འཐེལ་བའི་གདན། 软褥，絮垫。絮有软物的坐垫。

འཇམ་འདྲི། ཚིག་འཇམ་ཐོའི་སྐུ་ནས་གཏམ་འདྲི་བ། 委婉探询，和善地讯问：ཆོས་ལ་འབབ་པའི་ཚིག་སྐད་ཐོས་ འཇམ་ འདྲི་ ཟེར་བ། 使用中听的话，和善地讯问。

འཇམ་འཁྱོང་བབ་གསེལ། ཚིག་ འཇམ་ ཁྱི་སྐུ་ནས་གནས་ཚུལ་གསེལ་ འགྲོལ། 婉言解说：ཚོང་ཁ་ཐག་ཆོད་ཀྱི་བར་དུ་འཇམ་ འདྲོང་ བབ་ གསེལ་ཟེར་བ། 对诉讼双方，婉言解说。

འཇམ་རར། དོར་རྡོ་ འཇམ་ཐོ། 磨刀细石，细砺石。

འཇམ་ རྡོར། འཇམ་ དཔལ་ རྡོ་ རྗེའི་ མཚན་ ཁྱེ་བསྡུས་མིང་། 文殊金刚。

འཇམ་རྣད། ཁ་ཚ་ཟེར་བའི་ཕྱུགས་ཀྱི་ འགོ་ ནད་ རིགས 口蹄疫。一种恶性牛瘟。

འཇམ་པ། 形容词。(1)འཇམ་པོ་དང་འདྲ། (2)རྨུ་བ་ པ་ ལས་ ཁྲག་ པ། 滋润，不燥烈。药物功能之一。

འཇམ་པའི་རྡོ་རྗེ། འཇམ་པའི་དཔྱངས། 妙金刚。文殊菩萨。

འཇམ་དཔལ་དཀྱངས། (མཉྫུཥྞཱ) ངོ་བོ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་མཐུན་རབ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་རང་གཟུགས། རྣམ་པ་སངས་བཅུའི་ཐུང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་འཆང་བ། ངག་གི་ཉེས་པའི་རྩུབ་རེག་དང་བྲལ་ཞིང་། འཇམ་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་གསུང་དབྱངས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དོ། 妙音，文殊菩萨。梵音译作曼殊瞿沙。体相集诸佛智慧之色，表相现十地菩萨之形，言辞无粗恶之过，语音有美妙之德。具此自性，故称妙音。

འཇམ་པོ། 形容词。(1)རྩེད་རྩུབ་མེད་པའི་མཉེན་པོ་དང་འབོལ་བ། 细腻，光滑，柔软；རེག་བྱ་འཇམ་པོ། 细腻的触觉。ཕྱི་རོལ་འཇམ་པོ། 表面光滑。གོན་ཆས་འཇམ་པོ། 衣服柔软。གཞི་འཇམ་ལུ་གུའི་ཚ་དུ་ཡིན། ཡང་འཇམ་ལུ་ཚའི་བཀས་པ་ཡིན། 质地柔软的是羔羊皮，特别细腻的是牝鹿皮。(2)བཅོན་པོ་མེད་པ་དང་། དྲག་པོ་མེན་པའི་ཞེ་བ། 温雅，温和，和平；སྤྱོད་ལམ་འཇམ་པོ། 举止文雅。སྤྱོད་པ་འཇམ་པོ། 温和的行为。ཁེངས་པ་ཆུང་ཞིང་གཤེས་ཀ་འཇམ་པ། 谦和。འཇམ་པོ་ལུ་གུའི་ཚ་དུ་འདྲ། སྐུན་པོ་ཀུ་བྱག་ངག་དང་འདྲ། 柔如羔羊皮，雅似布谷声。ཚིག་འཇམ་པོ་ཅུ་ཕེ་དང་ལས་འཇམ། དོན་རྩུབ་པ་སྐྱེང་བའི་ཚེར་མ་འདྲ། 言辞柔于汉地绸，内容粗似黄檗刺。(3)དལ་བྱ་དང་། ཚོད་རན་པ། 缓慢，和缓，适中；ཆུ་རྒྱུན་འཇམ་པོ། 缓缓的流水。བཤལ་སྨན་འཇམ་པོ། 缓泻药。ཆུ་ཁོལ་རྩེད་འཇམ། 温开水。

འཇམ་པོར་སྨྲོང་བ། སྨན་བཅོས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས། 缓泻法。用缓和的泻剂治病之法。

འཇམ་དབལ། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་བསྟན་ཚིག

འཇམ་དཔལ་ཞྭ་བོ། རྗེ་རྗེ་འཇིགས་ཉེད་དང་། དཔྱ་རྒོད་བྱམ་གཤེད་དམར་སོགས་འཇམ་དབལ་དྲག་ཤུགས་ཅན། 忿怒文殊。大威德金刚、黑敌、六面、红阎摩敌等文殊所现威猛之像。

འཇམ་དབལ་ཀྱི་མཚན་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་པ། འཕགས་ཡུང་མེད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ། 《佛说文殊师利一百八名梵赞》。密乘经典名。藏文本无译后记。宋代法天由梵译汉。

འཇམ་དཔལ་ཀྱི་ལངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེང་གི་ཚོན་ཁང་ཁོད་བཀོད་པ། འཇམ་དཔལ་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཙོན་ཁང་ཁོད་བཀོད་པ་བསྟན་པའི་ལེའུ་བམ་པོ་བཞི་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཤཱནྟ་ལེ་རྟ་བ་དང་། སོ་སྟ་པ་བརྟེ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་སངས་བསྟུངས་ཅིང་ཞུས་ཏེ་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པ་ཞིག 《大宝积经文殊师利授记会第十五》。印度亲教师希兰陀罗菩提和西藏译师僧智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。唐代实义难陀由梵译汉。

འཇམ་དཔལ་ཐེག་པ་བཞི་བའི་མདོ། ཐོ་ག་ཕྱོད་དང་བཅོ་ལྔ་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཤུ་ར་ཏ་དང་། སོ་སྟ་པ་བརྟེ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་སངས་བསྟུངས་པ་ཞིག 《大乘四法经》。印度亲教师苏任陀罗菩提和西藏译师僧智军由梵译藏。唐代实义难陀由梵译汉。

འཇམ་དཔལ་ཐེག་དྲིས་བའི་མདོ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ཐེག་དྲིས་བའི་མདོ་ཐོ་ག་དགུ་བཅུ་བམ་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡས་པ་འགྱུར་བྱང་ཤེད་པ་ཞིག 《大乘百福相经》。颂偈九十合为一卷，藏文本无译后记。吴支谦由梵译汉。

འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། དྲུ་ལའི་ཐྲ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུད་པ་འདི་རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཤར་འཕྲུངས། ཤྭགས་ཀྲང་ཤེར་གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་ཁཀའ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཐྲིད་དང་ཆོས་ཐྲིད་བཞེས། རེང་ཀྱི་ཤེར་གཅེགས། 绛白嘉措，译言曼殊海（1758—1804）。第八世达赖喇嘛。1781年清乾隆四十六年辛丑奉命亲政。

འཇམ་དབྱངས་ཅག་གི་དབང་ཕྱུག་ལ་བྱ་མི་བརྒྱད་ཀྱིས་བསྟོད་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་ཀྱི་འཁོར་ལས་བསྡུར་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐུམས་ཤིག 密乘经典《如来种姓转轮本续》中之一部。藏文本无译后记。元代译师智慧由梵译汉。

འཇམ་དབྱངས་རྡོ་རྗེ། འཇམ་དབྱངས་དཊྚཱམས་ཀྱི་ཁྱེ་བཀག་ཅིག་སྟེ་གསང་འདུས་འཇམ་དབྱངས་རྡོ་རྗེ་ཞེས་བྱའོ། 妙金刚，文殊菩萨。

འཇམ་དབྱངས་ཀུན་བའི་མདོ། ཐོག་ཁ་བཏུ་བཞི་བཅུ་པ། ཀུ་གར་ཁྱི་མཁན་པོ་སུ་རེ་ཏ་དྷི་དང་། ལོ་ཏྲ་བ་བཙུན་ཤེས་རབ་སྡེས་བསྒྱུར་བ་ཞིག 《佛说文殊师利巡行经》。印度亲教师苏任陀罗菩提和西藏译师僧智军由梵译藏。元魏时代菩提流支由梵译汉。

འཇམ་དབྱངས་ཚམ་བུ་འཕྲལ་བའི་ལེའུ། བམ་པོ་གཅིག་དང་ཐོག་ཁ་ཚོ་བཞི་པ། ཀུ་གར་ཁྱི་མཁན་པོ་ཤྲཱི་ལེཏྟ་ཏ་དྷི་དང་། ལོ་ཏྲ་བ་བཙུན་ཤེས་རབ་སྡེས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་ཁམས་ཀྱི་ལོ་ཙྪཱ་བ་ཆོས་ཀྱི་བློས་བཅོས་པ་ཞིག 《佛说魔逆经》。印度亲教师希兰陀罗菩提和西藏译师僧智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。西晋时代竺法护由梵译汉。

འཇམ་དབྱངས་ཆོས་བཅུ་ཅིལ་བའི་མདོ། བམ་པོ་གཅིས་པ། ཀུ་གར་ཁྱི་མཁན་པོ་སུ་རེ་ཏ་དྷི་དང་། ལོ་ཏྲ་བ་བཙུན་ཤེས་རབ་སྡེས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ་ཞིག 《大庄严法门经》。印度亲教师苏任陀罗菩提和西藏译师僧智军由梵译藏并加校订。隋代那连提黎耶舍由梵译汉。

འཇམ་དབྱངས་དཔྱངས། (ཨཱརྱཱ་ཤྲཱི་ཀཱ་) རྗེ་བཙུན་འཇམ་བའི་དབྱངས། 妙吉祥，文殊菩萨。梵音译作曼殊室利瞿沙。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངག་གི་རྒྱལ་པོ་དང་། ངག་གི་དབང་ཕྱུག འཇམ་དབྱངས། བཀྲ་བའི་འཁོར་ལོ། རྗེ་རྗེ་རྟོན་པ། ཐུབ་ཅིང་རྒྱལ། ཐུབ་པའི་སེང་གེ། ཐུབ་པའི་ཕྱུ། རྒྱ་དཔེ་ལྟུ། ཤེས་རབ་སྐུ། ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ། སེང་གེ་རྩེན་པ་ཞེས་སོ།

འཇམ་དབྱངས་རྩ་རྒྱུད། ལེའུ་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག་ཅན། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་འཁོར་ལོ་ངུ་པ་ཤྲཱི་ཙན་ཀྲས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའོ། 《大方广菩萨藏文殊师利根本仪轨经》。密宗经籍。全书三十六章。十一世纪初，译师释迦洛追由梵译藏。宋代天息灾由梵译汉。

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ཀྱང་རྒྱུད་པ། ཐེག་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོངས་སུ་བྱང་ཤིང་འཇམ་པའི་ཡོན་ཏན་མཚོག་ཏུ་ལྡན་པས་ཐོབ་གསལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བཏུ་དགེ་གཞོན་ནུའི་ཤང་ཚའི་དབལ་འཇེན་པ་ཏོ་ནང་བཞུགས་པས་ན་གཞོན་ནུར་གྱུར་པའོ། འཇམ་དཔྱངས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེས། 童子文殊，妙吉祥童子，妙吉祥法王子。文殊菩萨称号。断尽一切粗恶过失，成就至上美妙功德，随于一切时地均能永葆十六岁青春之年华。

འཇམ་དཀྱེད། དུགས་དང་ལུགས་བྱག་པ་ལྟ་བུ་ལུགས་ཐྱི་ནས་དཔྱད་འཇམ་པོར་ཐུགས་པས་ནང་གི་ནད་ཞི་བར་འགྱུར་བའི་བཅོས་ཐབས་ཤེས། 柔和疗法。从病人身体表面使用熏熨、淹浸或涂敷等以使体内疾病缓解的治疗法。

འཇམ་ཐྱལ། འཇམ་ཞིང་ཇེས་མཉམ་པ། 光滑平坦。

འཇམ་དཀྱངས། འཇམ་བའི་དབྱངས་ཀྱི་བསྒྲགས་མིང་།

འཇམ་དཀྱངས་དཀར་བོ། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་སྐུ་མདོག་དཀར་བོ། 白文殊。白色身形的文殊菩萨像。

འཇམ་དཀྱངས་མཉེན་བཟེའི་དབང་བོ། ཡོངས་གྲགས་ལྷ་རྗེ་ཁུངས་མཉེན་བཟེའི་ཐུབ་དབང་། དེས་མགོ་མཉེན་བཟེ་བཅུ། མཚན་དངོས་པའང་བོད་ཁུངས་ཀྱི་ཐུབ་དབང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་

བའི་ལྷག་མ་འབྱུག་ལོར་ཁམས་ཐེ་དགེའི་ས་ཆར་སྐུ་འཁྲིངས། གསང་སྒགས་གསར་རྙིང་དང་། ས་གཏེར། ཡང་གཏེར། དགོངས་གཏེར། རྗེས་བྱེད། དག་སྣང་། སྤྱན་བཀྲུད་བཅས་བཀའ་བབ་བདུན་དང་ལྡན་ཞིང་། རྣིང་མ་དང་། བཀའ་གདམས། ལམ་འབྲས། མར་པ་བཀའ་བཀྱུད། ཤང་ཆོས། ཞི་གཅོད། རྫོགཔེའི་རྣལ་འབྱོར། བསྟེན་སྐྱབ་བཅས་སྐུབ་བཀྱུད་ཤིང་རྟ་བཀྱུད་ཀྱི་རིང་ལུགས་གསལ་བར་ མཛད་བའི་ དཔེ་གཞུང་དང་། སྐུ་སྤྱན་ངག་གསོ་རིག་སྐོར་སོགས་ཀྱི་གསུང་རྟོམ་མང་པོ་མཛད་ནས། རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་བའི་ ཚུ་ འབྱུག་ ལོར་ འདས། 绛阳钦则旺波(1820—1892)。本名白玛兀色多阿林巴，通称宗萨钦则或定阁钦则。藏族佛学家。生于四川德格县境。平生修学不断，所有新旧密乘、地伏藏、伏伏藏、意伏藏、随念、净相、耳传等七种应机，皆得具备；著有阐述宁玛、噶当、道果、玛巴噶居、香巴噶居、希杰决鲁、金刚瑜伽、近修等八派修道教理以及声明、诗韵、医方之书甚多。

འཇམ་དབྱངས་ཀུ་ཤི་ཀཱུ་ཤུལ་མཆོག། ཁག་ཀུ་རྡེ་སྲིད་ཁྲི་རབས་གཉིས་པ་འདི་རབ་བྱང་དྲུག་བའི་ལྷག་མ་འབྱུག་ལོ་ལ་འཁྲུངས། ཐུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལས་མདོ་སྒགས་ཀྱི་གདམས་པ་དུ་མ་མཛོས། རྩེ་གང་ཀི་ཆོགས་པ་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་བར་དུ་བསྒྲུབས། ཤེང་སྐུལ་ལོར་ཁོ་བྱང་སྟེའུ་གདོང་རྩེ་ཁྲིས་ཁྲོ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ ཁག་ཀུའི་ ཁྲི་ཐོག་ དུ་ ཕེབས་ཀྱི་ ཐུ་དབོན་མཛད། རྟོང་ཐོ་གན་ཐེ་སུར་ཆུལ་ཁོས་ཏའི་ཆེ་དུ་ཆང་ཀུའི་ཀུང་ཀ་དིན་ཀུ་ཀྱེའི་ཚོ་ས་དང་། བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ བཀྱུད་པ་དང་ བཅས་པ་ ཤེས་ཟུ་འཛུག་པའི་འཇའ་ས་གནང་ཐོག དེ་རྗེས་ཆུ་ཐྱི་ལོར་དུ་མིང་ཅུང་ཞུ་ཆུལ་ཁོས་ཀུང་ཀ་དིན་ཀུ་ཀྱེའི་ཚོ་ས་གནང་འདུག ཆུ་ཟྲང་ལོ་ལ་འདས། 章阳国师坚赞（1340—1373）。译言曼殊释迦幢，明史作章阳国师沙加监藏。帕竹第司第二代，是大司徒绛曲坚赞之侄。从布敦等诸大师听受显密经论，公元1352至1365年间住持泽当寺。曾受封灌顶国师，世称章阳（曼殊）国师，1365年至乃东就任帕竹万户长，元顺帝封授大司徒勤国公和西藏三部事务；1372年明太祖仍封之为灌顶国师。

འཇམ་དབྱངས་ཀུག་ཅུ། སྡེ་སྐན་ཀུག་ཅ་རིའ་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཚེ་ཀུག་སེར་པོ་འཆར་བ་ཞིག 地耳草。黄花茅膏菜。

འཇམ་དབྱངས་ནག་པོ། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་སྐུ་མདོག་ནག་པོ། 黑文殊。黑色身形的文殊菩萨像。

འཇམ་དབྱངས་རྩམ་གསུམ། བོད་ཀྱི་འཇམ་དབྱངས་རྣམ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ངག་དབང་བཟོད་འབྱུས། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ས་ཀྱི་ཤིར་གཅན་ཀྱི་ཞེ་ཅོངས་ཀྱི་ཁོ་ས་ཚར་འཁྲུངས། དཀྱང་ཤ་རྟེར་གཅིག་པར་དབྱས་སུ་ཕེབས། འབྱས་སྤྱངས་སྐོ་མང་མཁའ་ཤོར་བཞུགས། དཀྱང་ཤེ་ཇེ་གཅིས་པར་ཁྱིར་མདོ་སྐད་དུ་ཕེབས། ཐུ་བྱང་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིལ་དགོན་པ་བཀའ་ནས་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་ཀྱིས་སྐྱོང་། གསུང་རྟོམ་ཤོད་བཅོ་ལྔ་ཙམ་དཀོང་ཤེ་དོན་བཞི་ཤར་སྐུ་གཤེགས། 嘉木漾协巴·阿旺尊珠(1648—1721)。生于甘肃夏河，21岁赴藏，任哲蚌寺果芒僧院堪布。62岁回到甘、青一带，倡建拉卜楞寺，从此历代转世，住持不断。著有文集十五卷。

འཇམ་དབྱངས་ཡ་ར་བ་ཙ་ན། འཇམ་དབྱངས་དམར་སེར། 五字文殊。红黄身色的文殊菩萨。以啊、喏、吧、噻、呐五字为其心咒，故名。

འཇའ་འབྲས། ཤེང་སྐྱེ་ཀྱི་རིགས་ཤེས་རྒྱ། རྣ་ཆ་ལ་བསྐྱེད་ཁ་བ། ཞུ་རྗེས་རྔོད། ནུས་པས་མཁལ་མའི་གང་བ་སེལ། 大托叶云实。药用木

本植物名，味辛涩而苦，性温，功能治肾寒。

འཇམ་མོ། འཇམ་པོ་དང་འདྲ།

འཇམ་ཚྭ། (1)(ཁ) ཐོ་ཞིབ་སོགས་ཀྱི་སྐྱུ་མ་ཟིལ་མོ། 浆子。面粉等所制浆糊或糊羹。 (2)སྨྱོང་ཟྱད་ལས་ལྡའི་ཡ་ཐུལ། 灌肠剂。向下引导脐以下虫病等使之外出的五种泻剂之一。其法在酥油、肉汤、乳汁等中，加入对症药物，纳入肛门，使得缓泻。

འཇམ་རྩུབ་དཔྱད། འཇམ་པའི་དཔྱད་དུགས་ཤུམས་བྱུག་པ་གཉིས་དང་། 缓峻两法。熏烟、浸浴、涂敷等三种缓和治疗法和针刺、火灸等两种峻猛治疗法。

འཇམ་ཚག རི་མོ་མཛེད་ཅམ་ཀྱི་ཚག་རིས། 浅镂，浅雕。花纹仅仅隐约可见的雕刻法。

འཇམ་ཞལ། འཇིམ་པ་འཇམ་པའི་ཞལ་པ། 墙壁墁面：ཁང་པའི་རྩི་གཡེབས་ལ་འཇམ་ཞལ་གཏོང་པ། 粉刷墙壁。

འཇམ་ཤུམ་མེ། ཟང་ཟིང་མེད་པ་འཇམ་ཟིང་རེ། 安静，寂静，不嘈杂：འཇམ་ཤུམ་མེ་ཙམ་པའི་སྐབས། 宁静的时刻。རི་ཁང་མེ་སྐྱ་བར་གཅིག་ཀིས་གཅིག་ལ་བལྟ་ཞིང་འཇམ་ཤུམ་མེར་ཙམ་དེ། 默然无言，安静地面面相觑。

འཇམ་ཡས། གྲངས་གནས་ཤེག་གི་མིང་། 一大数名。

འཇམ་ཡུག (1)འཇམ་དང་ཡུག་ཅིག་གི་བསྡུས་ཚིག (2)རི་མོ་མེད་པའི་གོས་ཆེན། 素缎。未织花纹的缎子。

འཇམ་རྩལ། དལ་བོར་འཁྲིལ་བའི་རོལ་མོ། 悠扬的乐声。缓缓奏起的音乐。

འཇམ་རླུང་། ཤུགས་ཆུང་བའི་རླུང་འཇམ་པོ། 微风，和风。温和的风。

འཇམ་ཀ། འཇམ་པའི་བཟོ་དབྱིབས། 光滑，平滑。物体表面平滑：འཇམ་ཀ་དོད་པོ། 十分光滑。

འཇམ་ཤོག ངོས་རྩུབ་མེ་མེད་པའི་ཤོག་བུ། 细纸。表面光滑的纸。

འཇམ་བཤད་བློ་འགྲིགས། ཚིག་འཇམ་ཀྱི་སྐྱོ་ནས་བློ་ཁ་ཆུང་འགྲིགས་པ། 说服。婉言开导，使之心服。

འཇམ་བཤལ། བཤལ་སྨན་ཀྱི་སྐྱོང་རྣ་ཁྲུ་བྱས་ནས་བཏང་སྙེ་ཅུས་པ་འཇམ་པའི་སྐོ་ནས་ནད་གཟུར་བ་ཤལ་བར་ཟིད་པའི་གཅལ་ཤིག 缓泻。配制泻药，熬成膏剂，服后使病缓慢下泻之法。

འཇམ་ལང་། ཚག་བཀོས་དང་། ཆོན་ཁའི་རི་མོ་མེད་པ། 素色，本色。朴质无文，没有刻画。

འཇམ་ལེ་བ། འཇམ་ཤས་ཆེ་བ། 温和，柔软。སྨད་ཚ་འཇམ་ལེ་བ་བཤད་ཀང་ཅུས་པ་ཆེ། 言词虽温和，效力却不小。

འཇམ་བསྒྱལ། འཇམ་པའི་བསྒྱ་སྤྲིད། 巧言欺骗，诱骗。用甜言蜜语骗人：མི་ཁམ་པས་འཇམ་བསྒྱལ་ཀྱིས་མགོ་སྐོང་གཏོང་བ། 狡猾之徒，用甜言蜜语骗人。

འཇའ། 名词。(1)ཉི་ཟེད་ཆིབས་པ་དང་སྨིན་པར་ཆགས་ནས་ཤར་བའི་མདངས། 虹，彩虹。日光在水蒸气或云层中反射出现的彩色光影：ཚར་པ་ཆད་ནས་འཇའ་ཐུག 雨雾虹出。ཉི་མ་ནུབ་ནས་འཇའ་ཕལ། 日落虹隐。འཇའ་ཁ་དོག་མཚར་ཡང་སྣིང་པོ་མེད། 彩虹华而不实。དར་སྣུད་ཆོན་སྐྱའི་འཇའ་སྐྱ་སྐྱ་བཏོན་པ། 用各种丝绒织成彩虹花纹。ཁ་གཏམ་འབྱག་སྐད་ལྟར་ཆེ་ཡང་། 言谈声

大如雷，实践消散如虹。(2)ཀང་བའི་ཐོག་འདེགས་ཅིང་འཇོག་ས། 杠杆，千斤，顶重器，撑柱。主要指矫正梁柱偏歪时所用的杠杆，འཇའ་བཀྲབ་རས་ཀ་བ་སྐྱོང་། 支起杠杆，矫正柱子。གདུང་མ་ཁོས་པ་རྒམས་ལ་འཇའ་རྡེག་ཏུག་པ། 把有坍塌危险的屋梁用撑柱顶住。ཀང་སྐྱིང་གི་ཀ་བ་བཟེ་དུས་གདུང་མར་འཇའ་ཏུག་དགོས། 为旧屋换柱时，要在屋梁下加撑柱。(3)ལྟམ་ཀྱི་སྟ་རྐིང་ལ་བཏང་བའི་འཁོ་སྟམ་ཚས་སྟ་བསྒྲིགས་པ་དང་། 鞋前梁和后跟上所施彩色呢子或卷轴画周围所配彩缎镶边等装饰物；ལྟམ་ཀྱི་སུམ་འཇའ། 藏靴三线花边。གང་གི་སྐྱིང་བའི་ཁོང་གཤམ་ཀྱི་འཇའ་རོགས་མེ་འདུག 旧卷轴图画上下的虹彩镶边没有退色。(4)(སྐྱིང་)ཁེངས་པ་བསྐྱངས་པ་དང་ང་ཚུལ་མེ་ཅིད་པ། 谦让，不骄傲。

འཇའ་སྐེད། ཚུ་ལུ་ཆས་ཀྱི་སྐེད་རགས། 彩带。王子装束中的彩色腰带。

འཇའ་ཀྱངས། ཉི་ཟླའི་མཐའ་སྐོང་དུ་ཕྱག་བའི་འཇའ་ཁུར་དང་འཇའ་ གཞུ་དབྱིབས་ཅན། 彩虹幕。日月彩晕，弧形长虹；ལྷ་མོས་འཇའ་དང་བོད་ཀྱི་གུར་ཁང་ཕྱག། 仙女架设虹光幕。

འཇའ་ཆེན། སྐང་བོད་བའི་སྐུ་དག་དང་དྲྭ་ཐིག་ཁག་ཀྱི་ཕྱམ་འཇའ་བསྒྲིགས་ཤིག 彩靴。旧时，西藏贵族所着的一种花靴。

འཇའ་ཆེན་རྒྱ་སྐྱག ཐང་བོད་ས་གནས་ཐིང་གཞུང་གི་དྲྭ་སྐོར་ལས་ཚན་པ་མན་ཆད་ཀྱི་ གོན་ཁྱབ། 紫色彩靴。原西藏地方政府五品俗官所着的一种花靴。

འཇའ་ཆེན་སྨྲུག་བོ། ཚུ་ལུ་ཆས་སྐྲུས་སྐབས་ཀྱི་ འཇའ་ཕྱམ་སྨྲུག་བོ། 深蓝彩靴。王子装束中的靴子。

འཇའ་ཆེན་སྐྱ་ཀེང། བོད་ཀྱི་སྐུ་དྲག་ཤེར་ མའི་བའི་ཕྱམ་ཀྱི་ཅྱ་ཐག་ཅིག 翘尖彩靴。旧时，西藏贵族喇嘛所着的一种花靴。

འཇའ་འདེགས། འཇའ་རྡེག་དང་འདྲ།

འཇའ་རྟེག ཀང་བའི་ཐོག་ཀྱེན་དུ་ འདེགས་ཅིང་འཇོག 撑柱，支柱。支撑屋梁的顶柱。

འཇའ་སྐྲིན། འཇའ་བོད་དང་ལྡན་བའི་སྐྲིན། 彩云，彩霞。虹光灿烂的彩虹色云霞。

འཇའ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇས་པ། འཇའ་བ།། ཞུམ་པ་དང་། ཐམས་པ། ཞ་བ། 畏葸，败坏，残废。ཀང་ལག་འཇས་པ། 手足残废。

འཇའ་བོ། ཞ་བོ། 形容词。跛，残废。ཀང་ལག་འཇའ་བོ། 残废的手足。

འཇའ་མ། ཆོན་སྣུད་སྟ་ཆོགས་བཏང་བའི་ཞུ་མ་ དང་། ལྟམ། ཀོས། 名词。彩色衣服、鞋帽。

འཇའ་མ་ཡི། བལ་ཡུལ་ཀྱི་ལྷ་སྐུ་ཐག་ཅན་ཞེག 彩铜观音。尼泊尔一著名佛像名。

འཇའ་མོ། 名词。(1)གཞུང་གི་ཡིག་འབྲིན་སོགས་སྐྱེལ་ བའི་ ཀང་འགྲེའི་ཁལ། 传令者。递送政府公文信件的力役差徭。(2)(སྐྱིང་) སྐྱིད་པ། 舒适，快乐。

འཇའ་ཚོན། ཁ་དོག་མཆར་ བའི་འཇའ། 虹，彩虹；འཇའ་ཆོན་ཤར་བ། 出虹。འཇའ་ཆོན་ ཡལ་བ། 彩虹消散。མིང་གི་རྟེན་གྱངས་ལ་ཆུན་ བའི་ཐེག་དང་། བཀྲ་ཤིས་གཞུ། འཇའ་རིས། དྲང་འགྲོག དབང་བའི་མཆོན་ཆ། དབང་བའི་ ཤིང་བལ། དབང་གཞུ། གཞའ་ཆོན། ངོད་ལྡ་བ། ཆྱིང་གི་ཆུལ་མཆན། ཆྱིང་གི་བལ། ཆྱིང་གི་ འབྲས་བྱ། སོས་ཀ་བཞིད། ལྷ་ཆུལ་མཆོན་ཆ། ལྷ་ཡི་ཆོན་རིས་བཅས་སོ།

འཇའ་ཤེད། འཇའ་བཀྲ་མདངས། 虹光。虹的光彩。

འཇའ་ཤེད་ཀྱར་ཁང། འཇའ་ཤེད་འཁྲིགས་བའི་གུར་ཁྱིམ། 彩垦。虹彩光环。

འཇའ་ཤིག འཇའ་ས་དང་དོན་གཅིག

འཇའ་རིམས། འཇའ་ཚོན་ཐུ་རེ་མོ། 虹纹。虹彩的条纹。

འཇའ་ཤི། (རྡོང) འཇའ་རིམ། 虹纹。

འཇའ་ལུས། ཕྱང་པོ་ཤེད་སྐུང་ཐོལ་བ། 光身，虹身。密乘所证转五蕴成光明身像的果位。

འཇའ་ཤོག འཇའ་ས་དང་དོན་གཅིག

འཇའ་སྐ། (1)རྒྱལ་པོ་ལྟ་བྱའི་བཀའ་ཤོག་སྟེ། རྩོད་བཀའ་ཤོག་གི་མཚོངས་འཇའ་རིས་ཐུབ་དེ་ལྟ་བུ་ཙམ་དུ་ལྟར་བཏགས། 诏书，敕书，诰命。旧时诏书顶端，多有彩虹状标记，故名。(2)བཀའ་ཆམས་ཀ་ཁོལ་མ། 遗教，遗嘱。死者所留教言：ཀཱུག་སུ་ཤེའི་འཇའ་ས་ཁྱེད་ཀྱི་དྲིན། 释迦遗教赖汝恩。

འཇར་བཅོས། (རྡོང) ལྷན་པ་སྐན་པ་དང་ཁང་བར་བདག་པས་ཞལ་བ་ཁ་ཀྱོང་བ་སོགས། 维修，粉刷，培补。修整破旧的东西。

འཇར་འཇར། དགའ་དགའ་རྟེ་རྟེ། 亲近，靠拢，谄媚：རིམ་ཀྱིས་འཇར་འཇར་བྱེད་པ། 逐渐亲近。ངོ་སྐང་གི་ཆེད་དུ་འཇར་འཇར་བྱེད་མཁན། 逢迎谄媚者。

འཇར་ བ། (ཐ་ཤེ་དད་པ) (1)ཤིབ་ བའམ་ གཅ་ པ། 隐匿，埋伏，躲藏：ཁྱམ་བྱས་རྟེག་ཏུ་འཇར་ནས་རྟ་ཏོ་གསོད་པ། 猫伏墙角以捕鼠。(2)གཅོར་བའམ་རྟེ་བར་ཕྱེད་པ། 亲近，贴拢，靠近，接近：མི་དེ་ཁོང་གི་སར་ཡང་ཡང་འཇར་ཕྱི་འདུག 那个人常常到他身边来。

འཇལ་ཁ། གཞོང་ཁ། 量，计量，འབྲུ་རྣམས་འཇལ་ཁ་བྱེད་པ། 量粮食。

འཇལ་བཀྲང་། ཚད་འཇལ་ཏེ་གྲངས་བཀྲང་བ། 计量，衡量。

འཇལ་འཕྲོ། (མངོན) དོད། 量行。光亮、光线的异名。

འཇལ་ཚས། འཇལ་སྤྱད་དང་དོན་གཅིག

འཇལ་འཇོལ། འཇལ་ལེ་འཇོལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

འཇལ་ དྭངས། (རྡོང) མི་ མཐུན་ པ་ མཐུན་ པར་ འགྱུར་བར་བྱེད་པ། 调解。使双方和睦。

འཇལ་རྩྭས། འཇལ་དུམ་དང་འདྲ།

འཇལ་རྒྱས་འགྲུབ་ཚེན། བྱ་ ལོན་ ལེན་ མཁན་ དེས་འཇལ་མ་གྲུབ་ན་ངང་གིས་འཇལ་གྲུབ་ཅེས་ འགན་ལེན་བྱས་པར་ཟེར། 担保偿还。借债人若无力偿付债务时，由中人担保偿还。

འཇལ་སྒྲུད། ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚེ་བྱད། 量具。度量衡器具。

འཇལ་ཐྲེད། ཁྲལ་ཐུན་སོགས་སྐྱབ་ཐྲེད། 缴纳，交税，偿债：ཞིང་ཁྲལ་འཇལ་ཐྲེད། 缴纳地租。ཐུན་རྩིང་འཇལ་ཐྲེད། 偿还旧债。སྒོ་ཁྲལ་འཇལ་ཐྲེད། 交纳关税。

འཇལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཅའ་བ། གཞལ་བ། འཇོལ།། (1)ཚད་དཔོག་ པ། 计量，衡量，测定，数量：མང་ཆུང་འབྱེ་ལ་ འཇལ་བ། 多少用斗量。རིང་ཐུང་འདོམ་ལ་གཞལ། 长短用度量。ས་བཅབ་ ཀྱི་ ཚད་ འཇལ་ བ། 测量地势。ཐིག་ལས་ཆུ་མཚོ་འཇལ་བ་དཀའ། 海水难以点滴计。(2)དབྱད་པ་དང་རྟོག་པ། 评比，分析，观察，理解：ཚད་མའི་བློས་ཤེས་བྱ་འཇལ་བ། 以正确的内心观察外境。གཞུང་དོན་ བློས་ འཇལ། 明白书中含义。དངོས་སུ་གཞལ་ མི་ ཐུབ་ པ་ མེད། 没有不能理解的东西。(3)ལན་ སྐྱེག་པ། 偿付，酬还，报答：དངལ་བྱེ་གཅོང་ས་འཇལ། 还清

贷款。མ་རྒྱད་གཉིས་ཀ་མ་བཅལ་བ། 本息未还。བཟང་ལན་ངན་ལངས། 以怨报德。ཆང་ལན་ཆུ་ལངས། 借酒还水。ཁྲག་ཐུན་ཁྲག་གིས་ གཞལ་དགོས། 血债要用血来还。(4)རྒྱལ་བ་དང་སྦྱོང་བ། 支付，支应，缴纳：དཀྱ་ཁྲལ་གཞལ་བ། 纳税。

འཇིག་རྟེན། (1)ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་ལ་རྫོ་བ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ རྫོ་ བའི་ མིང་། 月份。以三十日构成的一个月。 (2)དུས་འཁོར་ལྷགས་ལ་ནང་གི་ ལངས་ རྟེད་ དཀྱགས་ ཚན་ ལ་ སོགས་ པ་ དུས་ ཀྱི་ ཚད། རྟེའི་གཅིགས་ཅན་ལངས་རྟེད་དེ། དུལ་ཕྱ་ རབ་ དང་། དུལ་ཕྱན། ཟླ་རྡེ། ཟེལ་ཆེ། ཤེལ་ གས། སོང་མོ། དེ་དག་གོང་ནས་གོང་དུ་བརྒྱད་འགྱུར་ ཡིན། སོང་མོ་ཉིང་བཞི་ལ་ཁྲ་གང་། དེ་བཞི་ལ་ གཞུ་འདོམ། གཞུ་འདོམ་ཉིས་སྟོང་ལ་རྒྱང་གས། དེ་བཞི་ལ་དབག་ཚད་བཅས་ཡིན། 计量单位。时轮派的体内计量单位为“息”等。 体外计量单位为：极微尘、微尘、发尖、芥子、虱虫、麦粒、指节。每一单位，后者都是其前者的八倍。 廿四指节为一肘，四肘为一弓， 两千弓为一俱卢舍， 四俱卢舍为一由旬。

འཇིག་རྟེན་གང་བ། (ཨདཱི) ཆས་བཅོ་ལྔའམ་ ཟླ་ བ་ ཉ་ གང་། 量满。月圆、十五日的异名。

འཇིག་ཚད། འབྲ་ ཐི་ ཉག་ སྐང་ སོགས་ གཤོང་ འདེགས་ ཀྱི་ ཚད་ གཞི། 单位，单位量。计算度量衡的单位。

འཇིག་ལེ་འཇིལ་ལེ། གོས་ཀྱོན་ སྐངས་ ཅག་ ཏེ་ ཨ་ཐུང་བར་ ཞོལ་ ཞོལ་ དུ་ ཐུངས་ པ། 拿拉下垂。衣裾拖垂下曳貌。གོས་འཇལ་ ལེ་འཇིལ་ལེ་ བྱས་ ཏེ་ གྱོན་འདུག 拿拉长垂地穿着衣服。

འཇིགས་པ། འཇཱ་བའི་འདུས་པ།

འཇིལ་པ། 名词。(1)འཇིམ་པའམ་འདུམ་བཀ 揉和了的湿泥，塑像用的湿泥土。(2)ཁྲི་ཤིག 屹孟，眺孟。(3)འདོད་ ཆགས། 欲念，贪心。

འཇིག་པའམ། འཇིག་པའི་བསམ་པའི་བསྟུས་ཚིག

འཇིག་རྟེན། (ཤཀྱ:) (1)སྟོང་འཇིག་པ་ལ་ བཅུད་ འཁྱལ་བ་བརྟེན་པས་འཇིག་རྟེན་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཕྱི་ སྟོང་ཉིང་བཞི་ཉིང་ཕྱན་ལྷུན་པོ་ རྣམ་དང་ བཅས་ པ་དང་། དེང་བཅུད་ཀྱས་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་བྱེད་ཤེས་ བཞིན་ རྟེན་ཅིང་ འབྲེལ་བར་ གནས་པའི་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ ཡིན། 世间。变坏之外器中，依存迷乱之有情，合名曰变坏有情。 外器指四大八小洲，以及须弥、日、月等，有情指三界一切众生。亦译世界，梵音译为路迦，义即宇宙。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་འགྱོ་དང་། འགྱོ་རྟེན། གནས་རྟེན། སྲིད་པ་བཅས་སོ། (2)འཇིག་རྟེན་ ལ་ས་འོག་དང་། ས་སྟེང་། ས་ཐྭ་སྟེ་གཤུམ་ ཡོད་པས་གྲངས་གཤུམ་མཚོན། 佛书分世间为地下、地面和地上三者，故表数字 8。

འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། (ཤཀྱཐུབ) སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་མཚན་བཅུའི་ཐ་སྙད་གིག 世间解。梵音译作路迦叠。佛的十名号之一。

འཇིག་རྟེན་ཁྱོན་ཀྱི་ཁམས། སྲིད་པའི་རི་རབ་ཉི་ཟླ་ དང་ བཅས་ པ། 刹土，世界，世间。佛家认为包括四大洲、须弥山和太阳、月亮。

འཇིག་རྟེན་ཁྱོན་ཀྱི་ཁྲིམས། ཆུལ་ཁྲིམ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུང་། 世间法，国法。

འཇིག་རྟེན་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ཚད་མ། སྐྱེ་ འགྲོ་ཀྱི་ཤཐོང་ ཐོས་སྐྱེས་གསུམ་ཀྱི་ངེས་ཤེས། 世间现量，世界现量。指人们对世界的感性认识。

འཇིག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཆོས། (1)འཇིག་ རྟེན་ པའི་ ཐ་སྙད། (2)འཕྲིག་སྦྱོང་ཀྱི་ ཆོས། 世道，世法，世间法。(2)འཕྲིག་སྦྱོང་ཀྱི་ ཆོས། 性行为。男女间的性生活。

འཇིག་རྟེན་ཁྱོན་ཀྱི་གཏམ། འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ངག་ཏུད་ ལ་ཤོད་པའི་གཏམ། 谚语，格言，古训。

འཇིག་རྟེན་ཁྱོན་ཀྱི་ གཏམ་སྒྲུབ། ཐུང་ ཀྱི་ མིའི་ ཐ་ སྙད་ངོ་མཚར་ཆེ་རེགས་ཀྱི་རབས་ བཟློད་པའི་ཚེ་

ཀུན། 世间传说，民间故事。世上流传的故事。

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚ་སྐད། བསྡུན་བཅོས་དང་། ངག་ཀུན་ལས་འབྱུང་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་མིང་བཏགས་ཚིག་ལས། 俗语，俗话。旧译世事差别、世想、世俗名言。书面或口语中出现的语词。

འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱུད་པ། ཀྱིམ་བའི་ཐ་གཞག 世事，世间俗事。人世间的一切活动。

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱིམ་པ། ཀྱིམ་བའི་ཐ་གཞག 世间事，俗家事。

འཇིག་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོ། ལྷ་དང་མིའི་འགྲོ་བ་གཉིས་ཀས། ཡང་ན་ལྷའི་གཙོ་བོ་ཚངས་པ་དང་། བཀུ་ཟིན། མིའི་གཙོ་བོ་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་། སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཟློའོ། 世尊，世间主宰。如天界主宰为梵天、帝释，人间主宰为金、银、铜、铁和大力等轮王。

འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱལ་ལུགས། ཀྱིམ་བའི་ཐ་སྙིད་དམ་ སྲོལ་ལུགས། 世俗风习。人世间崇尚的合理风俗习惯。佛书译为俗道、世间理、世仪轨。

འཇིག་རྟེན་གྱི་ལྷ། (1)འཇིག་རྟེན་ན་ལྷང་གང་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་ བཅན་ལ་ སོགས་པ་ མི་ མ་ ཡིན་ སྟོབས་ལྡན་རྣམས། 世间神。世俗中所谓神，包括一切鬼王、妖怪等大力非人。 (2)སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ བསྒྲུབ་བའི་ ཚངས་ པ་ དང་ དབང་ ཕྱུག་ སོགས་ ལྷ་མཚོག་ དམན་ གསས་ ཅད། 世间天神，异生天。如梵天、自在天等，对出世间天神而言。

འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་པ། གྲགས་བས་བསལ་བའོ། 世间抵触。即因明中所谓极成相违。

འཇིག་ རྟེན་ གྱིས་ ཁོངས་ སུ་ ཅིས་ བའི་ མཛོད། བམ་ པོ་བཞི་དང་ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ་འགྲུར་ཐང་ལེད་པ། མདོ་ སྡེ་ ཀྱིལས་ བམ་ མ་ པར་ བཞུགས་ པའོ། 《持世经》。四卷十二章，无译者缺，载经部第十六函。姚秦时代鸠摩罗什由梵译汉。

འཇིག་རྟེན་ཀུན་གསལ་བ། འཇིག་ རྟེན་ གྱི་ ཀ་ ནུན་ནས་འཇིག་རྟེན་ཐོངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་ པ། 世间流传，众所公认。旧译世间共许。

འཇིག་རྟེན་མགོན། (མངོན) སྤྱན་རས་གཟིགས། 世间救主。观世音的异名。

འཇིག་རྟེན་འཐོབ་ལུགས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ ལུགས་ སྲོལ། 世间常规：མནའ་ མ་ དང་ མག་ པ་ སྐེར་ ལེན་ བྱེད་ པ་དེ་ འཇིག་རྟེན་འཐོབ་ལུགས་རེད། 婚姻嫁娶乃世间常规。

འཇིག་རྟེན་རྒྱང་འཕེན་ པ། ཐུར་ ནུ་ ཁང་ གྱི་ ཀུཏ་ མཐའ་ སྤྱོད་ བའི་ ཐྱེ་ བྱེད་ ཅེག 顺世，顺世外道。古印度一教派名。

འཇིག་རྟེན་ཐུར་མ། ཆོས་ལུགས་ནས་བཤད་བའི་ སྐྱེ་བ་ སྔ་ མ། 前世，宿世，前生。宗教所说过去的生世。

འཇིག་རྟེན་ཆགས་རྒྱལ། ཀྱི་སྟོང་གྱི་འཇིག་རྟེན་ དང་། ནང་བཅུད་ཀྱི་ སེམས་ཅན་ ཐེ་ ལྷུང་ཆགས་ བའི་ རྒྱལ་ཏེ། ཀྱི་སྟོང་གྱི་འཇིག་རྟེན་ མས་ནས་ ཡང་ཆགས་ པས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ ཁམས་ སྟོང་ བའི་ ཤུལ། ཡིད་ མཁའ་ རྣམ་ པར་ དག་ པ་ལ་ བོག་ གཞི་ རྒྱང་ གི་ དཀྱིལ་འཁོར་ཆགས། དེའི་ སྟེང་ དུ་ སྟེན་ གསེར་ གྱི་ སྟེང་ པོ་ ཅན་ ལས་ ཆར་ ཆེན་ པོ་ བབ་ པས་ རྒྱུན་ དཀྱིལ་འཁོར་ཆགས། དེ་ རྒྱང་ གིས་ བསྐྱབས་ པས་ རྒྱུན་ སྟེང་ དུ་ གསེར་ གྱི་ ས་ གཞི་ ཆགས། དེའི་ དབུས་ སུ་ རི་ རབ་ དང་། མཐའ་ བཞིར་ དུ་ གསེར་ གྱི་ རི་ བདུན། རོལ་ བའི་ མཚོ་ བདུན་ གྱིང་ བཞི་ གྱིང་ ཕྲན་ བཅས་ ཆགས། རི་ རབ་ ཀྱི་ བང་ རིམ་ ལ་ ཆུལ་ ཆེན་ རིས་ བཞི། རྩ་ སོར་ སུམ་ ཅུ་ རྩ་ གསུམ་ བཅས་ ཆགས། རི་ རབ་ ཀྱི་ སྟེང་ གི་ ནམ་ མཁའ་ ནས་ ཀུན་ དུ་ འདོད་ ཡོན་ བཞི་ དང་། དེའི་ སྟེང་ དུ་ ཐས་ བཞི་ བཅས་ བཅུ་ གསུམ་ ཡོད་ པ་ སྟེ། ཐ་ མལ་ གྱི་ ནམ་ མཁའ་ ནས་ ཤར་

ཆགས་པ་སྟེ། སྤིད་རྩེ་ནས་མནར་མེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀོང་ནས་ནས་བོག་ཏུ་རིམ་པར་ཆགས་པའོ། 世间形成法。佛家关于所依外器世间，能依内情世间形成的说法。外器世间形成次第自下而上：清净虚无天空最下，初有风轮。其上有坚实金云，滂沱大雨，形成水轮。风撼水轮，形成金质地基。地基中央出须弥山，周围形成七重金山，七香水海，四大部洲及小洲等。须弥一层，有四大王众天；须弥之顶有三十三天；须弥上空，自下而上，为四欲天，其上为四禅天，层数共有百俱胝。内情世间自上而下：初自有顶，下至阿鼻地狱，依次形成。

འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད། ཚན་ཀོད་ཕྱག་ཆེ་ཅོ་ཅོ་གྱེལ་དགའ་བ་དང་མི་དགའ་བར་འགྱུར་བའི་ཆོས་བཞྱད་དེ། རྙེད་པ་དང་། མ་རྙེད་པ། སྙན་པ་དང་། མི་སྙན་པ། བསྟོད་པ་དང་། སྨད་པ། བདེ་བ་དང་། མི་བདེ་བ་བཅས་བཀྲད། 八风，八世风，世间八法。对自己稍有损益即生喜怒的世间八事：利、衰、誉、毁、称、讥、苦、乐。

འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ། མི་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ལ་འཇེན་པའི་ལྟ་ཚུལ། 世界观。人们对世界所持总的根本看法。

འཇིག་རྟེན་བདུན། འཕྲོ་བ་དྲུག་དང་བར་དུའི་འཇིག་རྟེན་ཏེ་བདུན་དང་། ཡང་ན་ངན་འགྲོ་གསུམ་དང་། འདོད་པའི་ལྷ་མི། ཀོང་མའི་ལྷ་གཟུགས་བཅས་ཏེ་འདོད་པའི་འཁོར་གསུམ་པ་རྣམས་ཏེ་ལྷ་ཁམས་གསུམ་སྟེ། 七世间：一说为六道及中有；一说为三恶趣、欲界天、欲界人、上界二天；即欲界五趣、色界天及无色界天，共为三界七世间。

འཇིག་རྟེན་འདས་པར་སྨྲ་བའི་སྡེ། 说出世部。古印度佛教大众部五部之一。

འཇིག་རྟེན་འདུལ། (མཚན) སངས་རྒྱས། 调御世间，佛的异名。

འཇིག་རྟེན་འདྲེས་པ། ལུ་སྟེགས་རྒྱལ་དབོག་པའི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མིང་། 总世间。古印度离系派宗教徒所说的刹土，谓为世间之最高处。

འཇིག་རྟེན་འདོད་མ། བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美女。

འཇིག་རྟེན་འདྲེན། (མཚན) སངས་རྒྱས། 世间导师。佛的异名。

འཇིག་རྟེན་རྣམ་གཉིས། (1)སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། བཏུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གཉིས། 二种世间：器世间和情世间。(2)ཚེ་འདི་དང་ཕྱི་ཐ་མའི་འཇིག་རྟེན་གཉིས། 两世。今生和来世：འདི་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་རྣམ་གཉིས་ཐུན། འཁོར་དང་བཅས་པ་བདེ་བ་ཐོབ། 今生和来世，得与眷同乐。

འཇིག་རྟེན་སྒྲོང་། (མཚན) ལྕགས་རི་ཁོར་ཡུག 世间明。铁围山的异名。

འཇིག་རྟེན་པ། ཁྱིམ་པ་བའི་མི། 世人，俗人，凡人。泛指一切在家男女。佛书作世间、世间道、世俗。

འཇིག་རྟེན་པའི་མཁའ་འགྲོ་མ། (1)རྫུ་འཕྲུལ་ཐོབ་པའི་མ་མོ་རྣམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མ། 世俗空行母。获得神通变化的凡人瑜伽母。(2)དག་པའི་ཞིང་དུ་བཞུགས་པ་མིན་པར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚུལ་བཟུང་བའི་མཁའ་འགྲོ་མ་འགྲོ་བ་བཟང་མོ་ཡུ་ཕྱི། 世间空行母。不住清净刹土，而出现在凡间人世的空行母，如卓瓦桑姆等是。

འཇིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ། མི་དགེ་བའི་ལུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས། 世间善。断除十种不善业的戒律。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཆོག སྒྲུབ་ལམ་ཀྱི་ཐ་མ། 世间最胜法，世第一，世第一法。加行道所证最后功德。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཁེར་བཟོས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཞིང་གནས། བཅམ་གཉན་ཀྱི་དངོས་གཞི་

མ་ཐོབ་ཅིང་རྟལ་གྱི་ཞི་གནས། 近分定摄世间者摩地。尚未证得根本静虑以前所修的止。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། སེ་གྲྭའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཞི་གནས། 世间三摩地，世间等持。凡夫所修的止。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཕར་ཕྱིན། འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མ་ཐེབ་པའི་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། 世间波罗蜜多。没有证得三轮性空的智慧时，所行布施等。

འཇིག་རྟེན་པའི་དབང་ཕྱུག་བརྒྱད། མཁའ་སྤྱོད་ཆེན་པའི་ཚེན་ཏེ་ཁྱབ་བརྒྱད་དང་མཚུངས་པ་སྟེ། གཟུགས་ཤིན་དུ་ཕྲ་བ་དང་། ཤང་བ་དང་། ཤིན་དུ་ཆེ་བ་དང་། གང་ཡང་ཕྱིན་པ་དང་། གསལ་བར་བོས་པ་དང་། དབང་པོ་ཉིད་དང་། དབང་བསྡུས་པ་ཉིད་དང་། གང་དུ་འདོད་པར་གནས་པ། 世间八自在，八大自在我。与上品空行相同的八功德：色极微、身轻举、极广大、遍及一切、现分明显、诸根互用、怀柔众生和随欲安住。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཟང་ཟིང་། ཉོ་བའི་ཚོང་དངོས་པོ། 世财，世间资财。

འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ། ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་ལྟ་བ། 世间正见。相信业果的见解。

འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ། མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་འགྲོ་བྱེད་ཀྱི་ལམ། 世间道，世间行，世俗道，有漏道。能获得上种人天善趣之道。

འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ། ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་རྣམས། 世间神。土地、当方神等。

འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ་མོ། འདོད་པའི་ལྷ་མོ་བཅུ་གསུམ་སོགས་འཇིག་རྟེན་ལྷ་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ལྷ་མོ་རྣམས། 天女，世间空行母。如居于天界之欲界十三天女等。

འཇིག་རྟེན་ལ་རྨོངས། ཆོས་ལུགས་ནས་བཀག་པའི་སྐྱེ་བ་གཞན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ། 隔世，另一生，另一世。佛教所说今生以外的后世。

佛书译为他世、彼世间、次一世间：འཁོར་བར་ཁས་མ་ལྡངས་པས་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཡོད་པར་མི་དད་ཅིང་ཕྱི་མི་ཆོས་པ། 不承认轮回，所以不信有他世。

འཇིག་རྟེན་ལ་རྟོལ་བྱེད་པ། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་སྒྲུབ་པའི་རིག་པ། རྒ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《成立彼世间》。即成立有来生后世的一种理论。古印度法胜论师所撰因明论著之一。

འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ། ཆོས་ལུགས་ནས་བཀག་པའི་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ། 后世，来世，来生。佛教所说现世以外的未来世。

འཇིག་རྟེན་བྱེད་པོ། (མངོན) ཚངས་པ། 创世主，宇宙创造者。梵天的异名。

འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག 〈ཟབ་གྲུབ〉 (1)ཡུ་སྒྲོན་རས་གཟིགས། 世自在，观自在，观音菩萨。梵音译作洛迦夏惹。(2)ཚངས་པ་དང་བརྒྱ་བྱིན་མོགས། 大梵、帝释等天。

འཇིག་རྟེན་མིག (1)སྒོད་ཡིག་སྒྲུབ་མཁན་ལོ་ཙྪ་བ། 译师，翻译家，世间眼。(2)(མངོན) ཉི་མ། 世目。太阳的异名。

འཇིག་རྟེན་མེས་ཅོ། (མངོན) ཚངས་པ་ཆེན་པོ། 世间祖先。大梵天的异名。

འཇིག་རྟེན་ཕ་ཞེན། ཆེ་ཕྱི་མ། 别世，前生，后世。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ། འཁོར་བའི་ནང་ནས་ཐོལ་བ། 出世，出世间。佛家所说超出生死轮回到达彼岸涅槃。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས། 出世法，出世圣法，菩提分法。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕར་ཕྱིན། འཕགས་གསུམ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཕྱིན་པ། 出世间波罗蜜多。已证三轮性空的智慧时所行布施等。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ། 出世正见，性空见。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ། ཐུབ་ཆུབ་ཀྱི་ལམ། 出世间道，出世道，出世圣道。往趋菩提之道。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཚན་དགུ། ལམ་བདེན་ཀྱི་ང་བོར་གྱུར་པའི་འཕགས་ཆུང་ཀྱི་བསམ་གཏན་ཀྱི་སྟོམས་འཇུག་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྟོམས་འཇུག་བཞི་དང་། འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་བཅས་དགུ། 出世九道。圣者所证道谛为体之四禅定、四无色定和灭尽定。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལྷ། སར་གཤེགས་ཐུབ་མེམས་ཀྱི་ རྒྱལ་བསྲུང་། 出世天神。登地菩萨所显现的天神之相。

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལྷ་མོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ། 出世佛母。出世空行母。

འཇིག་རྟེན་ཆིང་རྒྱ། (མངོན) འཁའ་རྒྱ། 世间车。河流的异名。

འཇིག་རྟེན་ས་གཞི། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྟེན། 世间大地。器世间之所依。

འཇིག་རྟེན་གསུམ། ས་སྟེ་ལྷའི་འཇིག་རྟེན། ས་སྙོང་མིའི་འཇིག་རྟེན། ས་འོག་གྲུའི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་གསུམ་མོ། 三域，三世间：地上天世间、地面人世间和地下龙世间；གྲགས་པ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་ན་ཁྱབ། 英名满三界。

འཇིག་རྟེན་གསུམ་མགོན། (མངོན) སྤྱན་རས་གཟིགས། 三界怙主。观世音的异名。

འཇིག་ལྟ། 〈སངས་ཀྱེ་དྲྭ་ཡ〉 འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་མཉད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་འཇིག་ཅིང་རྒས་མང་པོ་དུ་མ་བསགས་པའི་ཚོགས་ཤིན་ཏེ། བདག་དང་བདག་གི་བའི་དངོས་པོ་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་ཡིན་ནོ། 身见，坏聚见。梵音泽作萨迦耶见。五蕴原是刹那变坏，和合成聚，无有真实我及我所，反执为有的染污慧。

འཇིག་ལྟ་ཀུན་བཏགས། གྱུབ་མཐའ་སྡེ་བ་ཁོ་ནས་བདག་ཏུ་བཏགས་པ་སྟེ། རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་གམ། གང་ཟག་རང་ཀུ་གྲུབ་པའི་རྩ་ཡོད་དུ་འཛིན་པའི་ལྟ་བ་རྣམས་ སོ། 分别萨迦耶见。仅是宗派信徒假立之我，如执有常、一、自在之我和独立实有之补特伽罗等邪见。

འཇིག་ལྟ་ཉི་ཤུ། གཟུགས་བདག་ཏུ་ལྟ་བ། བདག་ལ་གཟུགས་རང་བཞིན་གྱིས་ལྡན་པར་ལྟ་བ། གཟུགས་ལ་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་ལྟ་བ། བདག་ལ་གཟུགས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་ལྟ་བ་དང་བཞི་སྟེ་ཚོར་བ་སོགས་ཕུང་པོ་གཞན་བཞི་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ལྟ་བ་བཞི་བཞི་སྟེ་ཉི་ཤུའོ། 二十句萨迦耶见。计色是我，我有诸色，我在色中，色在我中(色属于我)。如是受等余四，亦各四句，共二十句。

འཇིག་ལྟ་ལྷག་མེད། བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པའི་འཇིག་ལྟ་ལྷ་གཉིས། 二种萨迦耶见：我执萨迦耶见和我所执萨迦耶见。

འཇིག་ལྟ་ལྷན་སྐྱེས། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐོག་མ་ནས་ལྷན་ སྐྱེས་སུ་ཡོད་ང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་བདག་འཛིན་མ་རིག་པ། 俱生萨迦耶见。众生无始以来自然执著我及我所皆是实有的我执无明之心。

འཇིག་ལྷས། ཆོ་ལམ་དང་། རྣམ་འགྱུར་སོགས་ཀྱི་ཆོག་ནས་ལུགས་འཇིག་པའི་ལྷས་སམ་རྟགས་མཚན་

མཐོང་བ་ལྟ་བྱ། 死兆。死亡的预兆。由于梦幻和姿态等，预感到身体即将坏灭之相。

འཇིག་གནས། (མངོན) དུར་ཁྲོད། 坏灭处。坟墓的异名。

འཇིག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཤིག་པ། བཤིག་པ། ཤེག། འཇོམས་པ་དང་། མེད་པར་བཟོ་བ། 破坏，毁灭，拆除：མཁར་རྫོང་ནང་གི་མི་བཤིག་ན་ལས་ཆི། 堡垒容易从内部攻破。རང་ལུགས་རང་གིས་མ་བཤིག་ན་གཞན་ཕྱིས་འཇིག་མི་གྱུབ། 自己的主张自己不破坏，别人是破坏不了的。ཆུས་ཁང་པ་འཇིག་པ། 水冲毁房屋。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཞིག་པ། འཇིག་པ།། འཞིང་བ་དང་ཉམས་པ། 崩溃，破烂，塌垮，坏灭，谢灭；རྡོག་པ་ཞིག་པས་ཁང་པ་རྡེབ་སོང་། 墙倒屋塌。❸གནོད་སྐྱེན། 名词。灾，难，坏灭：མཚོན་ཆའི་འཇིག་པ། 刀兵灾。

འཇིག་པ་ཅན། (མངོན) འདུས་བྱས་ཀྱི་དོན་པ། 坏者。有为法的异名。

འཇིག་པ་རྣམ་གསུམ། འཇིག་པ་གསུམ་སྟེ། མཚོན་ཆའི་འཇིག་པ་དང་། ནད་རིམས་ཀྱི་འཇིག་པ། མུ་གེའི་འཇིག་པའམ། མི་དང་། ཆུ། རླུང་བཅས་གསུམ་ཀྱི་འཇིག་པ། 三灾：刀兵、疾疫、饥馑灾，或火、水、风灾。

འཇིག་ཚིའི་བསྐལ་པ། བསྐལ་པ་བཞིའི་གསུམ་པ། གནས་པའི་བསྐལ་པ་རྫོགས་ནས་མ་སྟོང་བར་ཕྱི་ཡུན་ཚད་དེ། ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལས་མནར་མེད་དུ་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བའི་འཕྲོ་རྒྱུད་ཆད་པ་ནས་འཁོ་ཚུགས་དེ། སྟོང་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་མེ་དང་ཆུ་དང་རླུང་གིས་འཇིག་པའི་བར་ཀྱི་བར་བསྐལ་ཏེ་ཤུའི་ཡུན་ལ་འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་ཞེས་བྱའོ། 坏劫。四劫中之第三位。住劫已尽乃至尚未虚无空旷之间，即自内情世间阿鼻地狱有情生育断绝时起，直至外器世间经由火、水、风三灾坏灭，中间所有二十中劫，名为坏劫。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བསྐལ་པའི་མཐའ་དང་། འགྲོ་བ་ཞིག ཆེར་འཇིག འཇིག་བསྐལ། དྲས་བསྐལ། དྲས་མཐའ། རྒྱུད་བཅས་ས།

འཇིག་པའི་ཆོས། མི་རྟག་པ་སྟེ་སྐྱེད་བཏུད་ཀྱི་འཁོར་བ་མཐའ་དག 生灭法，灭坏法，坏法。情器世间一切生死轮回无常的事物。

འཇིག་པའི་རྩེ་ཚེས་གསུམ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ། བཞི་པ་བཅས་ཏེ་བསྐལ་པའི་མེ་དང་། ཆུ་དང་། རླུང་གིས་འཇིག་མི་ཐུབ་པས་འཇིག་པའི་རྩེ་མོ་གསུམ་ཞེས་བྱ། 三灾顶。二禅、三禅与四禅，分别不受火劫、水劫、风劫损坏，称为超出三劫之顶。

འཇིག་ཁྲིད་རྒྱུན་གསུམ། སྐྱེད་འཇིག་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་སྟེ། མེ་བདུན། ཆུ་གཅིག དེ་ཕྱིར་བདུན་བདུན་འཇིག་རྗེས། མཐུག་ཏུ་ཆུང་གིས་འཇིག་པ་བཅས་ཀྱིས་སྐྱེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་འཇིག་པར་ཁྲིད་པ། 坏劫三缘。器世间完全毁灭的三种过程：七火、一水，反复七轮，最后一次风灾，共称三缘。七火谓从一日轮起，逐日增一，乃至七日并出，是为火灾。

འཇིག་མེད་བཅོམ་ལྡན། ཉམས་འཇིག་མི་གྱུབ་པའི་སྐ་མཁྱེན། 不灭，不散，牢不可破；མི་རིགས་ཚ་སའི་དབང་དུ་མགྱེད་སྐྱེལ་འཇིག་མེད་བཏུན་པོར་ཚུགས་པ། 各民族之间形成了牢不可破的团结。

འཇིག་རྟེན། 〈སངྐྲྀ〉 སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་ཅིང་དུ་མ་རོགས་པའི་སྐྱེས་བུའི་ཕུང་པོ། 坏聚，身。梵音译作萨迦耶。一刹那顷即行坏灭，本由多种聚积而成之人身。

འཇིག་རྟེན་ཐོགས་བྱ་ལ་ལྟོས་ཤིག་ཁྱེས་པ། འཇིག་ལྟ་ལྟོས་སྐྱེས། 俱生萨迦耶见。

འཇིགས་སྐྱོབ། མི་ཚུ་གཡང་ས་དགྲ་སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་ལས་སྐྱབ་པ། 救难，救苦，保无危难。拯救脱离水、火、危地、怨敌等侵害。འཇིགས་སྐྱོབ་ལས་རོགས། 护送者。

འཇིགས་སྐྲག 日ད་དངངས་སམ་ཞེད་པ། 恐惧，畏惧。

འཇིགས་སྐྱེག (མངོན) ཐུ་རོག 散布恐怖。乌鸦的异名。

འཇིགས་དངངས། དངངས་སྐྲག 恐怖，畏惧。

འཇིགས་ སྐངས། འཇིགས་ དངངས་ དང་ དོན་གཅིག

འཇིགས་ཅན། (མངོན) བྱད་ མེད་ མཆོག 畏惧者。美妇的异名。

འཇིགས་རུམ། འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་ཏེ་སེམས་ཁྲམ་པ། 恐怖，发慌，畏惧。ཐོ་བཏང་དུ་ས་གཡོས་ཏེ་འཇིགས་རུམ་པ་ཞེག་བྱུང་། 忽然地震，心生恐惧。

འཇིགས་པསྐེངས། ཞེད་པ། 恐怖，畏惧。

འཇིགས་སྐྱངས། (1)འཇིགས་ སྐྱལ་ ཟིད་ སྐྱངས། 威胁的方式。(2)སྐྲག་པའི་རྣམ་འགྱུར། 恐惧状，害怕的样子。

འཇིགས་སྐེད། འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེར་འཇུག་པ། 吓唬，威胁。迫使心生畏惧。བཙན་ གྲགས་ ཀྱིས་ གཞན་ལ་འཇིགས་སྐྱེར་བྱེད་བས་པ། 企图以暴力威胁别人。

འཇིགས་འཁོམས། སྐྲག་སྐྱེ་མགོ་ཆོངས་པ། 惊呆，吓昏。མི་ སྐྱགས་ འཕེན་ པའི་ ཁུར་ སྐྱ་ འབྱག་ སྐད་ལྷེར་པ་ལྟ་ བུའི་ནང་དུ་དག་ བོ་ རྣམས་ འཇིགས་ འཁོམས་ སུ་ གྱུར་ སོང་། 在雷鸣般的大炮声里，敌人吓昏了。

འཇིགས་ལྡེའི་མ། (མངོན) ཆུ་ བོ་ གང་གླ། 怖军母。恒河的异名。

འཇིགས་གཅོས། འཇིགས་ སྐྲག་ འབྱང་ བའི་ ས། 可怖之地，可怕的事。

འཇིགས་གཙོད། (མངོན) སེང་གེ། 抑制怖畏。狮子的异名。

འཇིགས་ སྐངས་། ཞེད་ སྐངས་། 恐怖，畏惧，འཆི་ དགོས་ བྱང་ཡང་ འཇིགས་ སྐངས་ མེད། 死都不怕。དག་ ཅིང་ འཇིགས་ སྐངས་ སྐྱེས་ ན་ མགོ་ བཏུགས་ ཀྱ་ ཙྪ་ལས་ མེད། 假若害怕敌人，就只有屈服投降。

འཇིགས་སྐངས་སྐྱལ་བ། ཞེད་ སྐངས་ སྐྱངས་ བ། 恐吓，威胁，吓唬。མེ་ མདའ་ ཁྱེར་ ནས་ འཇིགས་ སྐངས་སྐྱལ་བ། 持枪威胁。སྐད་ཆ་འགན་ ལྷོད་ པ་ བཤད་ནས་ འཇིགས་ སྐངས་སྐྱལ་བ། 危言恫吓。

འཇིགས་ པ། ❶(ཐ་ཚི་དད་པ) ཞེད་ བའམ་ སྐྲག་ པ། 害怕，畏惧，恐怖。མམ་ བང་མེ་ འཇིགས་ པ། 不怕失败。བཙན་དབང་ལ་མེ་འཇིགས་པ། 不畏强权。རེས་ དུ་ འཇིགས་ རེང་ སྐྲག་ པ། 异常恐怖。❷ཉེན་ཚབས་ ཆེ་ བའི་ གནོད་ འཆེ། 名词。灾难，严重的损害。ལུས་ སྐྱེས་ ལ་ གྱུག་ པའི་ འཇིན་ པ། 危及生命的灾难。འཇིགས་ པ་ ལས་ སྐྱབ་ པ། 救离苦难。ཁྲིམས་ ཀྱི་ འཇིགས་ པ་ ལ་ རྗེ་ མེ་ སྟབས་ པ། 对于法律的威胁，全无所谓。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐྱེ་ བྱང་དང་། སྐྱེ་ གཡའ་ པ། སྐྲག་ པ། བརྒྱལ་ སྐྱེས། དངངས་ པ། ཐུམ་ ང་ པ། བག་ ཚ་ པ། བག་ ཆོངས་ བཅས་ སོ།

འཇིགས་ པ་ བཅུད། མེང་ གེའི་ འཇིགས་ པ་ དང་། གླང་ ཆེན་ ཀྱི་ འཇིགས་ པ། མེའི་ འཇིགས་ པ། སྐྱལ་ ཀྱི་ འཇིགས་ པ། ཆུ་ བོའི་ འཇིགས་ པ། ཕྱག་ སྐྱེས་ ཀྱི་ འཇིགས་ པ། རྒྱུད་ བོའི་ འཇིགས་ པ། ཀ་ ཟའི་ འཇིགས་ པ་ སྟེ་ བཅུད། 八难，八种怖畏。谓狮难、象难、火难、蛇难、水难、牢狱难、贼难和非人难。འཇིགས་ པ་ བཅུད་ སྐྱབ། 救度八难。

འཇིགས་ པ་ ལྟ། ཆོག་ སྐྱེར་ ན་ གནས་ བའི་ ཐང་

ཚུལ་ཟེམས་དཔའ་ལ་ཡོད་པའི་འཇིགས་པ་སྟེ་འཚོ་བ་མེད་པའི་འཇིགས་པ་དང་། མི་བཟགས་པའི་འཇིགས་པ་དང་། འཁོར་གྱི་འཇིགས་པ་དང་། ཤི་ཁའི་འཇིགས་པ་དང་། དེ་འགྲོའི་འཇིགས་པ་ཅེས་ཟེར། 五畏，五怖畏。资粮、加行位中菩萨有五怖畏，不活畏、恶名畏、大众威德畏、死畏和恶道畏。

འཇིགས་པ་ཆུ་པ། (མངོན) མ་ཉེ། 十畏。水牛的异名。

འཇིགས་པ་བཞི། ན་བ་དང་། ཀུ་བ། འཆི་བ། རྒུད་པ་ཅེས་བཞི། 四种怖畏，病、老、死、衰。

འཇིགས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། འཇིགས་སྐྱེ་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། 怖畏戒。救离灾难的戒律。

འཇིགས་བྱེད། (1)(ཐེ་ཙོམ)གཏུམ་ཞིང་རྩམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱིས་གདོན་བཟེགས་ཐམས་ཅད་འཇོམ་པར་བྱེད་པ། 大威德，作怖。梵音译作威罗瓦。以凶暴威猛的姿态慑伏一切魔障。无上密乘一本尊名。(2)(མངོན) 1.གཤིན་རྗེ་གཤིན། 阎罗的异名。2.ཤིན་པོ། 罗刹的异名。3.ལྷ་ཆེན། 大天。梵天、帝释天的异名。

འཇིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་རྟ་ལོར་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྗེ་རྗེས་བརྩམས་པ་ཞེས་ཁྱབ་ཅིང་། གཞན་ཡང་ཙོ་ནང་ཀུ་ར་ན་གྲ་སོགས་ཀྱིས་བརྩམས་པ་ཡང་འགའ་རེ་ཡོད། 《作怖金刚源流》。有嘉木漾·协巴多吉，于藏历第十二丁卯的甲午，公元1714年所著及觉囊·多罗那他等所著多种。

འཇིགས་བྱེད་དབའ་བོ་གཅིག་པ། རྗེ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་རྒྱ་ཀྱུང་། 独雄大威德。单身大威德金刚。

འཇིགས་མེད། (1)ཞེད་སྣང་མེད་པ། 无畏，无怖；འཇིགས་མེད་ཀྱི་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ། 大无畏精神。(2)(མངོན) མ་དུ་རའི་ཤིང་། 无畏。诃子树的异名。

འཇིགས་མེད་ཀློང་པ། གསང་སྒགས་ཐ་འཁྱུད་སྙིང་ཐིག་ཚི་ཀློན་དབོན་འདི་ རྫིང་བའི་ས་བྱ་ ལོར་དཀའ་འདི་ ཉིད་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་བྱ་ ལོར་དཔྱས་ཀྱི་འཕྱོངས་ ཆུས་སུ་འཁྱངས། ཨོན་ཏེན་མཛོད་རུ་འཁྲིལ་དང་། རྒྱུད་ཚུལ་ཟབ་ཅིང་ཟབ་ཁྲོ་ཆོས་བཅས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ ངོ་ཚོས་ཀུན་ལས་བཏུས་ཏེ་ཞུས་པ་ཡིན། 吉美领巴(1729—1798)。旧派密乘心要派一大师名。生于前藏穷结地方，著有《功德藏本注》、《宁玛派续集释源》、《密意集注疏》、《法界心要伏藏》等，共约九函。

འཇིགས་མེད་གནས། (མངོན) ཚོང་ཁྲིར། 无畏处。城市的异名。

འཇིགས་མེད་རི་ལ་གནས་བའི་ལྷ། སྐང་ཀྱ་གང་དུ་ བྱུང་བའི་ ཤེག་ དམན་ཀྱི་ ནང་ཚན་གནས་བརྟན་པ་གསུམ་ཀྱི་ ཚ་ ཀུལ་ ཞེག 无畏山住部。古印度小乘三上座部之一。山在今斯里兰卡国境。

འཇིགས་མེད་གནེར་འཁོར། གཞན་ ཁྱེ་ ལ་ འཇིགས་པ་མེད་པའི་གནེར་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྟེ། ཆུལ་ཁྲིམས་ལ་ཀོ་དཀོས། 无畏金轮。对于异已暴力，无所畏惧，犹如金轮宝。义指王法。

འཇིགས་མཛད་རྡོ་རྗེ། རྗེ་ རྗེ་ འཇིགས་ བྱེད་ཀྱི་ མཚན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ཞེག 作怖金刚。大威德金刚的别称。

འཇིགས་ཤུམ་ཤུམ། ཞེད་སྣང་ཆུ་བའི་ཚུལ་ཞེག 战战兢兢，恐惧哆嗦。胆虚畏怯状。

འཇིགས་ཡེ་རེ། འཇིགས་ཡེ་རེ་དང་འདྲ།

འཇིགས་ཡོ་རེ། འཇིགས་ཉེན་ཆུས་ཐམས། 惶恐，惶惶。忧惧状。ཁོ་བོ་དུ་ ཞེ་ འཇིགས་ ཡེ་ རེ་ཐུར། 忽然惶惶，恐惧不安。

འཇིགས་རུང་། འཇིགས་ས་ དུང་བའི་ བསྟུས་ཚིག

འཇིགས་ཉང་གི་ཀུམས། ઉમસ་ཐུན་ཀྱི་ཀུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ནི་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་རྣམ་ཐེལ་ཅན་མཐོང་བའི་རྟེན་གྱིས་ལེམས་ནང་དུ་ཞེད་སྣང་སྐྱེས་པའི་རྣམ་འགྱུར་ འཇིགས་ དང་ གི་ઉમས་སྟོན་པའི་རྟུན་ཞེག 恐怖姿态。亲见可怕之事，内心惊惧，发为恐慌神情的修辞方法。姿态修饰法之一。

འཇིགས་ཉང་གནས། (མངོན) གཡུལ་ས། 可怖处。战场的异名。

འཇིགས་རིད་ཆུ། ལེམས་ལ་ འཇིགས་ སྐྲག་ བྱུང་བ་སོགས་ཀྱིས་ འགྲམས་ ནས་ སྐྱེས་ པའི་ ཆུ་ ཞེག 恐怖疮。由于心生惊恐而引起发肿的疮疖。

འཇིགས་ས། འཇིགས་སྐྲག་གི་ཉེན་ཁ་ཙམ་ས། 可怖之地，危险处；འཇིགས་ས་ནང་གྱང་བས་ གཏམ་ སོགས་གང་ཡང་འདོན་ གྱབ་མ་བྱུང་། 陷于危险的境地，无计可施。

འཇིགས་ཀྱ་ཉང་བ། ཞེད་སྐྱང་སྐྱེ་བོས་པ། 可怕，堪畏，值得怖畏。

འཇིགས་ལེལ་སྐྱེ་བོ། འཇིགས་པ་ལེལ་བའི་ཐོན་པོ། 保镖者。解除恐怖的伴侣。

འཇིང་། (1)འཇིངས་དང་འདྲ། (2)(ཉིང) གཉེན། 亲戚；ཅ་འཇིང་། 近亲。

འཇིངས། དཀྱིལ་དང་གཉིང་། 名词。正中，中央，底部；མཚོ་འཇིངས། 湖心。ཀོ་གྱུ་རྡོལ་ནས་ གཅང་བའི་འཇིངས་སུ་རྒྱབ། 皮船穿漏，沉入河底。

འཇིངས་ཆབ། གཉིང་ཆབ། 深，水深。

འཇིབ་ཚོང་། འཇེ་བའི་གོང་བྱའི་ བསྡུས་ ཨིང་སྐྱེ་ འཇིམ་བཞིམ་འདམ་བག་རིལ་རིལ། 泥团，泥丸；རྡོག་པ་ལ་བྱ་ག་ དོད་ ནེ་ འཇིབ་ གོང་ བཅུག་ ནས་ ཞེལ་ཞེལ་ཉིད་དགོས། 墙壁穿了孔，就要用泥团塞住抹平。

འཇིབ་ཚས། ཁས་འཇིབ་རྒྱུའི་ ཚོ་བྱད། 吸吮器。

འཇིབ་འབྱུང་། (1)ཁས་འཇིབས་ ཏེ་ འབྱུང་བ། 吸吮，吸饮。(2)(མངོན) སྐྱེས་མ་ ཐག་བའི་ བྱུ་ཀུ། 吮吸者。初生婴儿的异名。

འཇིབ་བ། (ཐ་དད་པ) གཞེབས་པ། གཞེབ་པ། འཇིབས། རྨུབ་འགྱང་ཉེད་པ། 吸吮，咂；བྱུ་ཀུས་ཀུ་ ཞོ་འཇིབ་པ། 孩子咂奶。དུག་སྨུང་གིས་ ཁྲག་འཇིབ་པ། 毒蚊吮血。

འཇིབ་བྱ། (ཚུལ) ཐྲོན་ཤིང་གི་ཤེ་རོག་ཁ་ མ་ བྱེ་ བའི་ གོང་ གི་ ཐེབྱ་ ཆུ། དེའི་ དོག་ ཚ་ རོ་ བཏུད་ མངར་ བ་ ཐྱིས་ པ་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཁང་ སྐྱབས་ ནས་ འཇིབ་པར་ཉེད་པས་འཇིབ་བྱ་ཞེས་ཅེར་རོ། 垂柳花穗。垂柳未开花前，花穗略含甜味，藏地儿童常采摘吮吸，故名。

འཇིབ་ཕྱུ། རྩ་ སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཆུ། རོ་ མངར་ ལ་ཏུང་ཁ། ཁུ་ རྡེས་ བཅིལ། ཏུས་ པས་ མཆིན་ ཚད་དང་། ཁ་ནད། སོའི་ ཚད་ པ་ ཐུས་ ལ་ པས། 鼠尾草。唇形科草本植物名。味甘微苦，性凉，功能清肝热、治口疮、消牙周炎。

འཇིབ་རུ། ཐྱིས་པ་ ཆུང་ངུའི་ ནོ་ མ་ འཇིབ་ སྐྱུད། 吸乳管。小儿饮乳奶瓶。

འཇིབ་ཅུ། རུ་དང་ཤེལ་ སོགས་ ལས་ བཅོས་ པའི་ འཇིབ་ སྐྱོད། 吸吮器，奶瓶嘴。

འཇིབས། འཇིབ་པའི་ སྐྱལ་ཚིག

འཇིམ་ཀོང་། རྡའི་ ཀོང་བུ། 泥灯碗。作灯盏的杯状陶器。

འཇིམ་ཀྱི། འཇིམ་པའི་ ལྷ་ སྐུ། 泥像，泥塑神像。

འཇིམ་གོང་། འདུག་པའི་ གོང་བུ། 泥团，土块；ཞེང་གི་ མཐའ་ ལ་ འཇིམ་ གོང་ བཅུག་ ནས་ སྐྱོང་ ཅུག་པ། 在田地周围，堆砌土块，做成围子。

འཇིམ་པ། འདུམ་ བག 名词。泥，湿土，湿泥；འཇིམ་པས་ བཟོས་ པའི་ སྐུ་ འབྲི། 泥塑神像。

འཇིམ་ཞལ། འཇིམ་ པའི་ ཞལ་ བ། 面泥，墁泥；ཀྱང་དང་ རྡེག་ པར་ འཇིམ་ ཞལ་ བཏུབ་ པ། 在墙壁

上涂了面泥。

འཇིམ་གཟུགས། འཇིམ་ པ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ གཟུགས་བརྙན། 泥塑像。

འཇིམ་བཟོ་བ། འཇིམ་བའི་ལྷ་བཟོ་མཁན། 塑匠。塑造泥像的匠人。

འཇིམ་ལས། འཇིམ་བའམ་འདམ་བག་ཀི་ལས་ཀ། 泥塑业，泥水活：ཁང་པ་ཆུག་དུས་འཇིམ་ ལས་ མེད་གཅས་མེད། 修造房屋，离不了泥水活儿。

འཇིམ་ལས་པ། འཇིམ་པ་དང་འཇིམ་ཁལ་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན། 泥塑匠，泥水工人。

འཇིལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅིལ་བ། གཞིལ་བ། ཆེལ།། སྐྱོང་བའམ་འདོན་པ། 摈除，排除，除去：ནད་ཀུན་འཇིལ་བ་ སྨན་ཀྱི་ མཆོག 能除百病是良药。སྤྱི་ཅན་སྐྱིར་བཅིལ། 排除臭气。ནད་བའི་རྩ་གནད་ལ་གཙག་བྱ་བཏུགས་ཏེ་ཁྲག་འཇིལ་བ། 针刺病人血管放血。སྐྱོན་འཇིལ་བ། 改过，改正缺点。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཚག་པ་དང་ཉམས་པ། 折损，衰败：ཆེང་མ་རྩེ་ཡང་བྱག་རི་ལ། བསྟན་ན་རྩེ་མོ་འཇིལ་བར་བྱེད། 棘刺纵然尖利，钻石也要断折。❸(རྟེང) ཟེ་བཚོང་། 怯，惧，畏葸。

འཇུ་ཤོམ། ལྕགས་སྐམས་འཛིན་ བྱེད་ ཀྱི་ སྣམ་ བ། 夹铁钳子。夹持熟铁所用工具。

འཇུ་ཤེམ། བད་ཀན་རིགས་དྲུག་གི་ནང་ ཚན་ ཞེག་ཅིག། ནད་རྐྱེགས་སུ་ཁ་ཟས་ཟོས་ ཀྱང་མི་འཕྱང་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཤ་སྐེམ་ལ་གསུམ་པ་ལྟིང་བ་ སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 消渴。六种涎病之一。症见多食亦不能饱，体瘦腹鼓等象。

འཇུ་སྟོབས། ཟས་སོགས་ཁུ་བའི་རྣམ་སྨིན་ཟས། 消化力：ཁོ་དོད་ཉམས་ པས་ཁ་ ཟས་ འཇུ་ སྟོབས་ཆུང་། 胃阳败了，因而消化力减弱。

འཇུ་བག ལག་པས་འཇུ་སའི་ཐག་པ། 吊绳。拉手的索子，འཇུ་ཐག་བཟུང་ནས་བྱག་རྡེ་ལ་འཛེག། 手拉吊绳，爬上悬崖。

འཇུ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) འཇུས་ པ། འཇུ་ བ། འཇུས།། འཛིན་པ། 摘，牵，拉，抓住：མ་ཀུ་ ཨན་ཆུན་ལས་ཀ་ནས་འཇུས་ཏེ་འབྱལ་ མེ་ ཐོད་ པ། 母子执手，不肯分别。རྟའི་ཁ་ནས་འཇུས་ཏེ་བཞོན་དུ་འཇུག་པ། 牵着马缰，让他骑上。གླང་ཀི་དཀྱལ་འཇུ་འདུ་དེ། ནེ་ཤེར་འབྲོང་ལ་འཁྱོ་ས་ མེད། 黄牛角随手挽，野牛角难于摘。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཞུ་བ། འཇུ་བ།། སྐྱོ་ཆས་རྡེ་བཅས་བཏུད་དུ་འགྱུར་བའི་ཀུ་རིམ། 消化：སྐྱོ་ཆས་རྡེན་པ་བཅས་ནས་འཇུ་དཀའ།吃生冷食物，就不易消化。ཁོ་རྩིད་ཆེ་དུས་སྐྱོ་ཆས་གང་བཅས་ཀྱང་འཇུ་ སྐྱ་བ་ཡོང་། 胃阳强健，吃任何食物都容易消化。ཟས་ བཅས་ནས་ཁོ་བས་འཇུ་བ་ཞེག ཀུན་བཤད་ནས་རྟོག་ཅིང་འབྱས་པ་ཞེག 吃了的食物，胃能消受；说出的话，能中肯綮。❸ཁྱི་ཤིག 名词。跳蚤。

འཇུ་བྱེད་མཁྲིས་པ། ལུས་ཀྱི་ཙ་ བའི་ མཁྲིས་ པ་རྣམས་ཕྱེ་ཞི་ཁ་ལུ་ མ་ ཞུའི་ མཚམས་ ཆུ་ མར་ གནས་པ་ཞེག་སྟེ། ཟེད་ལས་ཟས་འཇུ་བ་དང་། ཁ་ཟས་དང་སྙིགས་འཇེད་པ། ལུས་ཀྱི་རྩིད་ སྐྱེད་པར་ཟེད་པ། 消化胆。体内五种根本胆分之一。在将未消化之际，存在于小肠中，专司消化食物、分离食物精华糟粕、增益体温等。

འཇུ་བྱེད་ནད། མཁྲིས་པ་འཇུ་ཟེད་ ནད་ དུ་གྱུར་ པ་སྟེ། ནད་རིགས་སུ་མིག་དང་ཕྱེ་ སེར་ལ་སྐོམ་དད་ཆེ་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 消化胆病。消化胆发生的病变。症见目舌色黄、渴饮不解等象。

འཇུ་མི་ཤམ། རྟེང་མའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཞེག་སྟེ། མཚན་དངོས་མི་ཤམ་འཇམ་དབྱངས་རྣམ་ རྒྱལ་ རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་རང་འབྲུང་བཏུ་བཞི་ བའི་ མེ་ རྟ་ ཤེར་རྡེ་རྩ་ཁ་དང་འབྲེལ། སྐྱ་ཚད་སྐོར་རྩིས་སོགས་ གྲུབ་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་དང་། མདོ་ཀུང་ཀྱི་

གཞུང་འཁྲིལ་སོགས་ནང་དོན་རིག་པའི་སྒོར་དང་། བསྟོད་ཚིགས་དང་གཏམ་ཚིགས། འདོན་ཚིག་སྒོར་བཅས་བོད་ཀྱིས་སོ་གཉིས་ཡོད། དཀྱང་ལོ་དྲུག་ཐུ་རེ་བདུན་བར་བཞུགས་ནས་རང་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཚེ་ཕྱི་ལོར་འདས། 局迷旁(1846—1912)。宁玛派学者，本名迷旁·绛阳朗杰嘉措，生于四川石渠县境，著有关于声明、因明、医药、历算、显密佛教、诗歌、议论、课诵仪轨等著述三十二函。

འཇུ་རིས། མི་ཁན་ཚུན་འཇུས་ནས་རྩལ་འགྲན་པའི་རྩེད་མོ་ཞིག 角力，摔交。两人抱持，比赛巧力的体育运动项目。

འཇུག་ལྟང་། ལག་པ་འཆང་སའི་ལྟང་། 柄，把儿。用作手执之处。

འཇུག་ལྟང་འཆང་བཟུང་། (1)འཇུ་སའི་ལྟང་དང་། འཆང་སའི་ཡུ་བ། 柄，把子，执持处。(2)ཁུངས་དང་ལྟང་། 根源，根据，把柄。作为依据的凭证。

འཇུག་སྒོ། (1)འགྲོ་སའི་ལམ་ཀྱི་ཐོག་མ། 去处，道路，入门：འཇུག་སྒོ་མ་རྙེད་པ་བྱེད་དགོས། 不要走错道路。(2)ལས་ སམ་བྱ་བ་ གང་ ཡང་ རུང་བའི་འགོ། 门径，方法，窍门：ལས་ཀའི་འཇུག་སྒོ་གང་ཡིན་ངོ་ཤེས་དགོས། 要懂得工作方法。

འཇུག་སྒོ་ཆམ་བ་བྱེད། རྣད་ གང་ ཞིག་ ལུས་ ལ་རིམ་བཞིན་འཇུག་པའི་སྒོ་ མི་ འདྲ་ བ་ དུག་ སྟེ། བཀས་ལ་ཐུམ་པ། ཤ་ལ་ཆུས་པ། རུ་རུ་ཀྱུ་བ། དུས་ལ་ཞེན་པ། དོན་ལ་འབབ་པ། སྟོང་དུ་ལྷུང་བ་བཅས། 六种入门。疾病进入体内的六门：散于皮、长于肉、传于血、附于骨、入于脏、注于腑。

འཇུག་སྒོ་གསུམ། བསྟན་ པ་ ལ་ འཇུག་ པའི་ སྒོ་ ཆུབས་འགྲོ་དང་། གདུལ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་རིས་འབྱུང་། ཐེག་ ཆེན་ དུ་ འཇུག་ པའི་ སྒོ་ སེམས་ བསྐྱེད་པ་ཚད་ལེན། 入行三门：皈依为入圣教之门、出离心为人解脱之门、发菩提心为入大乘之门。

འཇུག་ཚུལ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྣམ་རིག་ཏུ་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པ་ འཇུག་པའི་ སྒྲུབ་པ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ མེད་ ཐུང་ ཆུང་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་པ་གང་ཞིག་ སྒོམ་ ཐུང་ གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ སྒོ་ ནས་ ཐེག་ ཆེན་ ལ་ འཇུག་ པའི་ཐུ་བའོ། 入修，入大乘修行。智度七十义之一。为求无上菩提而以大乘发心成办二利，主要由修所生慧进行趋入大乘之行者。

འཇུག་ངོགས། (1)འགྲོ་ལས་མམ་ཀུ་མཚོའི་འགྲམ་ངོགས། 路径，津梁，码头。(2)ཐ་བའི་འཇུག་སྒོ། 方法，窍门。

འཇུག་བདེ་བ། (1)སྐྱོད་ ཅང་ དུ་ དངོས་ རིགས་ སྐྱ་བདེ་བ། 容易装进。(2)ལག་ ལེན་ བསྒྲུབ་ བདེ་བ། 容易实施。

འཇུག་སྡོག (1)ཐང་འགྲོ་བ་དང་། ཚུར་ལོག་པ། 往返，进退：ལམ་ ཐག་ རིང་ ཐུང་ གང་ ལའང་ འཇུག་ཙོག་གི་ཐ་ཀུ་གཞན་གཅིག་ནས་ བྱེད་དགོས། 路途不问远近，往返都要小心。(2)ཐ་ སྤོང་ ཀྱི་ ཚང་དོར། 行止，取舍。应行应止：ཐ་བ་བཟང་ངན་ཀྱི་འཇུག་ཙོག་ལག་ལེན་མ་ནོར་བ་གལ་ཆེ། 对于好事坏事，要选择得当。

འཇུག་སྡིག་ཉི་ཤུང་བ་གཉིས། ཅ་ ཤུང་ དང་། ཉེས་ཐག་གཉིས་ཏེ་ རྩ་མ་ལ་བཅོ་ བཅུད་དང་ ཕྱི་མ་ལ་ཞེ་ ཤུ་ཚེད། 行戒二罪，行律仪二堕：根本罪和恶作。前者有十八，后者有四十五。

འཇུག་གཙས་ཕྱང་གསུམ། ཐ་རྒྱུད་མཚན་མེད་ རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་སྐོམ་པ་ཁྱད་པར་བ་ཞེག་སྟེ། ཕྱང་ སེགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པར་དཔྱད་དེ་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་འཇུག་པ་དང་། མི་རྟག་པའི་

ངང་བོ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་གནས་པ་དང་། དེ་ལས་མ་རྟོགས་པའི་འཁོར་བ་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བར་འཇུག་པར་འདུག་པ་ནི་ཕྱིར་བའོ། 入住起修。密乘事部无相瑜伽的三种殊胜修法：观察蕴等诸法，知皆无生为入修；现证无分别体性为住修；从此以大悲心化育未证无生诸有情类为起修。

འཇུག་སྟོངས། ཟས་གཏི་སྟོངས། 盛物器皿。

འཇུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུག་པ། གཞུག་པ། ཆུག། (1)སྟོངས་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇོག་པ་དང་ཟུག་པ། 放进，插进，装入：ཕྲུ་གུ་བྱ་བཅོལ་ཁང་ལ་བཏུག 把孩子放在托儿所。འཇིན་གྲྭ་དེའི་ནང་ལ་སློབ་ཕྲུག་གསར་པ་རེ་གཉིས་བཏུག 在那个班里，安插一两个新学生。ཉེས་ཅན་བཅོོན་རར་བཏུག 把罪犯投进监狱。ཚོང་ཐོག་རྣམས་ཆུངས་འཁོར་ནང་དུ་ཆུག་ཅིག 把商品装到汽车上去！(2)གྲལ་དུ་འཕྲིད་པ། 纳入：ཆོས་དང་མེད་པའི་མི་རྣམས་བཅོན་ཏེད་ཀྱིས་ཆོས་ལ་མི་འཇུག 不强迫不信教的人入教。ཡུལ་ཕྱར་བ་དག་རང་ཡུལ་དུ་ལོག་ཏུ་འཇུག་པ། 把流浪者引回自己的家乡。(3)བྱེད་པ་དང་། སྐྱེད་པ། 做，作，实行，采用：བཀོད་པ་ཞིབ་གསལ་མེད་ན་འཇུག་དཀའ། སྐད་ཅ་ཞིབ་གསལ་མེད་ན་ཚོ་དཀའ། 指示不详细，难于执行；言语不明确，不好理解。དངོས་སུ་ལག་བསྟར་འཇུག་པ། 实地去做。ལུས་སྲོག་སྐྱེས་བཏང་གིས་གཞན་སྐྱོབ་པར་འཇུག་པ། 舍身救人。འཕྲོ་ལུགས་ངན་པར་འཇུག་མི་བྱའོ། 不可遵循恶例。(4)བྱ་བ་གང་ཞིག་སྐུལ་བཤམ་ཁ་སྐྱོད་པ། 让，使，纵令，听任。使人进行或改变某种动作：ར་ལ་རྟ་ཅ་ཅོ་འཇུག 听任马吃草。ནད་པར་སྨན་འགྲུང་དུ་ཆུག 使病人喝药！གསང་ཐོག་འདིའི་རིགས་མི་གཞན་གྱི་ལའང་ཤེས་གྱུར་མ་འཇུག 这类密议，莫让任何人知道。མི་དམངས་རྣམས་སྐྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་བཟང་དུ་འཇུག་དགོས། 要使人民走上社会主义正道。ང་ཚོ་ཚང་མ་འཕྲོ་ལ། ཁོ་གཅིག་པུ་འདིར་སྡོད་དུ་ཆུག 我们都走，让他一个人留在这儿！སོ་སྐྱུགས་འཕེལ་དུ་འཇུག 让牲畜发展。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཞུགས་པ། འཇུག་པ། ཞུགས།། རྩེས་སུ་འབྱང་བ་དང་འཕྲོ་བ། 趋赴，参加，进入：འཕྲོ་ཆས་བསྡོགས་ཏེ་ལས་དུ་འཇུག 收拾行李上路。བཙོ་བའི་གྲས་སུ་ཞུགས་པ། 加入工人行列。ཡི་གེ་འདི་ནི་འཕྲོ་བའི་དོན་དུའང་འཇུག 此字亦当"行走"解。❸名词。(1)ཕྱོགས་སྐེད་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ཀུན་དང་འབྲས་བུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འཇུག་པ། 流转。因果前后不断流转。不相应行之一。(2)(མངོན) ཐ་དང་། རྒས་སྐལ། ལག་ཆོད། མི་ཡི་སྐང་གི། མིའུ་ཐུང་། མི་སྐྱག་པ། ནག་པོ། དགའ་ཐེབ་རང་མ་རྟ། ཆུས་པ་རང་རྟ། སངས་ཀྱས་ཀྱི་དྲྭ་ཅོ་སྟེ་བཅུ་འཇུག་ལ་འཇུག་པ་བཅུ་ཡོད་པས་གྲངས་བཅུ་མཆོག། 追入天有鱼、龟、野猪等十种变化，故表数字10。

འཇུག་པ་ཅན་བཏུ་པ། (མངོན) སྐོག 百人。电的异名。

འཇུག་པ་གཅིག་པ། ཐུགས་མཐུན་ནམ་ཐུགས་མཚུངས། 协调，一致，相同：ང་རོལ་དྲུང་སྐྱངས་ དང་ ཁར་ འཆམ་ འཁྲབ་ ཚུལ་ འཇུག་ པ་ གཅིག་པ། 鼓点和舞蹈动作，协调一致。ཐེག་ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ ཆགས་ ཅན་ ཕྱི་ལམ་དུ་འཇུག་པ་གཅིག་པ། 诸修咒道大乘之人，同行有欲之道。ཉན་ ཐོས་ དང་ རང་ རྒྱལ་ གཉིས་ཀྱི་ལམ་དུ་འཇུག་པ་གཅིག་པ། 声闻、独觉同行无欲之道。དུག་ དང་ སྐྱེད་ ངན་ ཕྱི་ལས་དང་གཞན་ཟུང་ཚུལ་འཇུག་པ་གཅིག་པ་ རེད།

毒药和恶行，都同样损人害己。དེས་ལས་ཀྱི་སྐྱ་གཉིས་འབྱུང་ཁྱངས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པ་གཅིག་པ། དེས་ལས་两字，同样当作出处词使用。

འཇུག་པ་བཅུ་པ། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 十行化身。遍入天的异名。

འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་རྣལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་ཆོད་པ་རྣམས་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེད་པ་ལ་དངོས་སུ་འཇུག་པའི་ཐུང་ཚུལ་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའོ། 行菩提心。为使众生成佛，自己身体力行六度万行的发心。

འཇུག་པའི་གནས། སྐྱའི་གཤས་བཅུད་ཀྱི་ཕྱ་པ་ཡི་གེ་འཇུག་པའི་གཤས་བཅད་དང་པ་སྟུད་སྡེ་པ་སྟེ། དབེར་ན། འདི་ནི་གཏུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་ཅིད་ཟུས་པའོ་ཞེས་བཅད་སྨྲས་པ་དང་། མིང་ལ་ཀ་པ་ཟེར་ཞེས་པ་སྟུད་སྨྲས་པ་ལྟ་བུ། 运用品。声明八品中之第五品。叙述文字的运用处，是用词和命名。如于"有功用能擎横梁者"命名为"柱"。

འཇུག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། ཡུལ་ལ་ འཇུག་པའི་ཤེས་པ་སྣོ་ཕྱེད་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། 转识。能察觉外境之五种根识。

འཇུག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག རྟེན་ མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་དྲུག་ལ་བརྟེན་ ཅིང་ དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་ དེ་དང་དེ་ཙམ་ཞེས་ཟུ་ཤེས་པར་ཅྱེད་པའི་ཤེས་རྟེ། མིག་ དང་། རྣ། སྣ། ཕྱེ། ལུས། ཡིད་བཅས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག 六转识。眼等六根、缘色等六境所起了别辨认种种行相之六种心，即眼识、耳识、鼻识、舌识、身识、意识。

འཇུག་པའི་སྐྱོད་པ། ཐ་སྙད་ཀྱི་ ལས་ ཀྱི་ མངོན་རྟོགས་སྐྱོད་པའི་སྐྱ་བཞིའི་ནང་ གཅིག་ སྟེ། དབང་རྟོད་ཅིང་ཤར་ཁེས་འདོད་པའི་ལྟ་ དང་དམ་ཆོག་གཉིང་པ་སོགས་དབང་གི་ སྟོད་ ཅང་ དུ་ ཅྱེད་པ། 入坛行。密乘事部现证四行之一。为令弟子成器堪受灌顶，而使之接受灌顶，奉持欲修之本尊及其誓言等法行。

འཇུག་པའི་ཟུང་ཚོ། ཟག་ པ་ཅས་ རྟེན་ ལེན་ ཀྱི་ ཟུང་ཚོ། 流转依。有漏近取蕴。

འཇུག་ཁྱིའི་གནས། (མངོན) ཁང་པ། 所入住处。房屋的异名。

འཇུག་ཁྱེད། (མངོན) (1)ཁྱིམ་ཀྱི་ སྒོ། 房门、屋门的异名。(2)ཚི་མཚན། 男性生殖器的异名。(3)ལག་པ། 手的异名。

འཇུག་མ། ལུས་ཀྱི་རྩ་ཡི་ཁྱེ་ཁྱག་ཅིག 名词。人体心间八脉分入两乳之脉名。

འཇུག་ཡུལ། (1)སྐྱེས་བུས་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ སེམས་ དཔའ་ ཁྱིད་ ཐུགས་པ་ནས་ མི་བསྐྱེ་བ། དབེར་ན། སོ་ནམ་ཁྱེད་ པའི་ སྐྱེས་བུ་ལ་ས་བོན་དང་། རྩ་ལུང་རྟོད་གཤེར་ འཛོམས་པའི་ཞེང་ཕྱ་ བྱའོ། 活动场所。人们进行取舍活动的正确境地。如农夫所有种子、水、肥、温度湿度具备之土地。(2)ཆོས་ དང་ དང་ཚིས་རིག་པའམ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ ཡུལ་ ཀྱི་ གཙོ་བོ་སྟེ། དབེར་ན་མིག་ཤེས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་གཟུགས་ མིན་པ་ཕྱ་ བྱའོ། 照了境。心识自己所了知之主要对境，如眼识照了之对境为色法。

འཇུག་ཤེས། རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་ གད་ ཀར་ ཁྱེར་ འཇུག་པ་ལས་ བྱོ་ཁ་ནང་དུ་མི་ ལྡོག་པའི་ ཤེས་པ་ མིག་ཤེས་ལ་སོགས་པའོ། 转识。直接向外照了各自对境而不反身向内之识，如眼识等。

འཇུངས་པ། (རྟོག) ཞེན་སྡུག 惬吝，贪著。

འཇུངས་པ་ཅན། ཞེན་སྡུག་ ཅན་ དུམ་ ཤེས་ ཆགས་ཅན། 惬吝者，贪著者。

འཇུད་མཁན་མ། (རྟོག) རྒྱུད་འཛིན་མ། 娼妓。

འཇུད་ པ། (རྟོག) ནང་དུ་འཇུག་པ། 引进，导

入，插入内部。

འཇུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུན་པ། གཏུན་པ། ཆུན།། འདུལ་བ། 挟制，管教，约束，教化：སྡིག་ལས་གྱིས་བཏུན་པ། 用规章来约束。 མི་ཚེད་སྐྱོང་བོ་ཐབས་ཀྱིས་འཇུན་པ། 设法调教桀骜不驯者。 ཁྱི་བདག་པོས་གཏུན། ལྕགས་དམར་སྣམ་པས་གཏུན། 狗受主人管，红铁钳子夹。 ལོ་ཆུ་བཅུད་ཅུར་སྐྱེས་ཀྱང་གཏུན་མཁན་དགོས། 活到八十岁，也须有人管。 ❷(རྟོག) ཡིད་ལ་གཅགས་པ། 记住，放在心上。

འཇུམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བཏུམ་པ། གཏུམ་པ། ཆུམ།། ཆུང་འཁྲམས་པའམ་ཇེ་ཆུང་དུ་འགྱུར་བ། 收敛，缩拢，拉紧：རྟེས་ཅན་ཀྱི་རྩྭ་ཀུབ་རྗེལ་བས་སྐྱེས་པ་བཏུམ་པ། 罪犯被揭露后，气焰就收敛了。 ཀོ་རྨུན་སྐམ་ནས་མཐའ་ནས་ཆུང་བཏུམ་པ། 湿牛皮干了，就收缩起来。 ❷(རྟོག) ཁེངས་པ་བཏང་བ། 谦逊。

འཇུམས་པ། འཇམ་པའི་དཔྱ་བའི་འཇི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཇུག་གེགས། (1)གཞན་ཀྱིས་སྦྱིན་པ་གཉེང་བ་ལ་གེགས་བྱེད་པ། 悭吝，吝啬。阻碍他人施舍之心。(2)མིད་པ་ཕྱ་བས་བཟའ་བཏུང་མིད་དཀའ་བའི་ལི་དྲགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག 细喉饿鬼。佛书所说喉细有结、饮食难入的一种饿鬼。

འཇུག་ཚགེགས། འཇུག་གེགས་དང་འདྲ།

འཇུག་སྒྲོག སྐྱས་འཇུག་རྣའི་སྒྲོག་ཀྱ། 鞋带。皮鞋、皮靴的带子。

འཇུག་ཁྲ། སྐྱས་འཇུག་རྟ་ཡུ་ཐུང་དང་འཇུག་རྟ་ཡུ་རིང་། 皮鞋，皮靴。

འཇུག་འབྲིག ཐགས་པ་ མོགས་ འཁྲམས་ པའི་གཉེང་ཁ། 皱纹。皮肤上起的皱纹。

འཇུག་མཉེད། སྒྲུད་པ་བསྒྲིམས་དྲགས་ནས་ བྱུང་ པའི་མཉེད་པ། 线纥绌。线搓得太紧了起的纥绌。

འཇུད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུད་པ། གཏུད་པ། ཆུད།། (1)དྲི་རྟད་བྱེད་པའམ་ འདུལ་ བ། 盘诘，追讯；惩治，制裁：ཁྲིམས་སར་རྟེས་ ཅན་འཇུད་ པ། 在法庭里审讯罪犯。 ཁྲིམས་ འགལ་ཐམས་ཅད་ཁྲིམས་ཀྱིས་ གཏུད། 用法律制裁一切违法者。(2)ཟོག་སུ་བཀུད་ པ། 纳入，使进入：ཀ་ཐག་འཇུད་མིག་ལ་ཆུད་ཅིག 把皮绳塞进拉丝孔里去！ ཚོ་ཕྱུག་རྣ་བའི་ཐུག་ཏུ་གཏུད། 把牲畜赶入圈栏内。❷(རྟོག) སྒྲིབས་ པ། 到达。❸འཇུད་མ་དང་འདྲ།

འཇུད་བྱ། འཇུད་མ་དང་དོན་གཅིག

འཇུད་མ། སྒྲུད་པ་བསྒྲིམས་དྲགས་ནས་ བྱུང་ བའི་ མཉེད་ པ། 名词。线纥绌。线搓得太紧所起的纥绌。

འཇུད་མིག (1)མཁད་ བས་ ཕྱུགས་ སྒྲུད་ སོགས་ བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 眼孔铜片，拉丝孔。拉制金属丝线所用工具。(2)ཁྲིམས་ཕུགས་ བཙོན་ བའི་དཔེ། 严法，规范。喻如拉丝孔的严峻法律：རྟེས་ཅན་ཆེབས་ཆེན་འཇུད་མིག་ལ་ དྲངས་ཏེ་ ཚར་གཅོད་པ། 严刑惩治重罪犯人。

འཇུད་ཐྲི། ཕྱས་འཇུད་རྟད་གཉེང་ཀྱི་ཐྲི། 鞋油，皮鞋油。涂在皮鞋表面的油质。

འཇུམ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཇུ་བའི་སྐལ་ཆེ་ བ

འཇུམ་པ། ཐ་ དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འཇུ་ བའི་ འདུམ་པ།

འཇེམ་པ། ❶ཡིད་ལ་འཐད་པའི་དངོས་ པོ་ དང་། རྣ་བར་འཐད་པའི་གཏམ། 名词。合意的事物，悦耳的言语。❷(རྟོག) (1)ལེན་པ། 取，受取。(2)ཡིད་ལ་གཅགས་པ་དང་འཆས་པར་སྤྱད་པ། 记

忆，铭记于心。

འཇེག་ཚེ། (རྟིང) བསྟོད་བྱད་ཀྱི་རྒྱས་པ། 男子。

འཇེག་མོ། (རྟིང) བསྟོད་བྱའི་བྱད་མེད། 妇女。

འཇེབས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་ དུ་ འོང་ བ། 合意，称心。心中满足，སེམས་ལ་ འཇེབས་ པ། 惬意。རྟ་དེ་མཐོང་ནས་ཡིད་ལ་འཇེབས་པ། 看中了那匹马。❷形容词。(1)སྙན་འཇམ་པོ་རྣ་བར་ འབབ་ པ། 悦耳，受听，中听： སྙན་ ཆ་ སྨྲས་ཤིང་འཇེབས་པ། 甜言蜜语。 ཀླུ་དབྱངས་སྨྲས་ཤིང་འཇེབས་པས་རྣ་དབང་འཕྲོག་ པ། 歌调婉转动听。(2)འཇམ་པོ། 柔滑，细腻，温和。

འཇེབས་པོ། སྙན་འཇམ་ པོ་རྣ་ བར་ འབབ་ པའི་ དོན་དུ་ ཚོ་ བའི་འཇེབས་པ་དང་དོན་ཁྱེད།

འཇེམ་པ། མཁས་པའམ་འཇོངས་ པ། 形容词。熟练，伶俐，能干： མི་ དེ་ ཅང་ རིག་ པ་ ཁས་ལ་ ལ་ འཇེམ་པ་ཞིག་རེད། 是一个聪明伶俐的人。ལག་རྩལ་འཇེམ་པ། 手艺熟练。

འཇེམ་པོ། འཇེམ་པ་དང་འདྲ།

འཇེར་འཇིགས། (ཟངས) བཙུ་ཐིག། 帝释。

འཇེལ་བ། (རྟིང) ཕྱེས་པ། 分开。

འཇོ་སྒེག མཇེས་ཐུབས་དེ། མི་རི་ཡི་དབྱིག་ཤིང་དགའ་བ་འཛེལ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 娇媚，艳丽。惹人喜爱的姿态。

འཇོ་སྒེག་ཁ་ཡེར་བག་ཅན། མཆོར་ སྒེག་ དང་ དཀྲིག་ཐུབས་ཅན། 媚丽，妩媚，妖艳。

འཇོ་རྩེགས། ཇོ་ཁ་བཞོ་སྐབས་ཀྱི་ཀུབ་ རྩེགས། 挤奶凳。挤牛奶时用的坐凳。

འཇོ་མདའ། རྩེ་ དཀྱི་ འཇོ་ མདའ་ རྩེ་ རྩོང་ ཞིག་ བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོར་ཡུལ་ཀྱི་ཐྲང་ ཀར་ རོས་ དང་ འབྲི་ཆུའི་རྒྱབ་འགྲམ་ལ་ཆགས་ཡོད། 江达。即德格江达。县名。在西藏自治区东北隅、金沙江西岸。

འཇོ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཞོས་པ། བཞོ་བ། འཇོས།། (1)ནང་ནས་ ཕྱིར་ འབྱིན་ བའམ་ འདོན་ པ། 挤出，压取，抽出： ཇོ་མ་འཇོ་བ། 挤奶。(2)འདོད་པ་རྫོང་བའམ་སྐོང་བ། 使满足。令人心满意足： དགོས་འདོད་ཚར་དུ་འཇོ་བ། 赐予所愿如降雨。རེ་འདོད་ཡིད་བཞིན་དུ་ འཇོ་བ། 如意满足愿望。(3) ཡིད་ འཕྲོག་ པ་ དང་ སེམས་ཀྱི་ཁོ་ བོ་ འདྲེན་འདུག་པ། 引动心情，勾引起情绪： ཡིད་འཇོ་བ། 动心。❷མཇེས་ཤིང་ ཡིད་དུ་འོང་ བ། 形容词。美丽，好看。令人满意的： རྣམ་ འགྱུར་འཇོ་ བཀོ་ཅན། 风姿美丽。

འཇོ་བ་མོ། ཇོ་ཁ་ འཇོ་ མཁན་ བྱད་ མེད། 挤奶女。挤牛奶的妇女。

འཇོ་བཀོ མཇེས་ཐུབས། 窈窕相，妖冶貌；བྱད་ མེད་ འཇོ་ བཀོ་ཅན། 风骚女人。འཇོ་ བཀོ་འཆོས་ པ། 故作妖艳之态。

འཇོ་མ། 名词。(1)ཇོ་ཁ་འཇོ་ མཁན་བྱད་མེད། 挤乳女。挤牛奶的妇女。(2)ཇོ་ཁ་འཇོ་ རྫུ་ཚོད་ བའི་ཚོ་ བྱུག་ཁ། 乳畜。

འཇོག་སྒོམ། དམིགས་ བའི་ ཐོག་ ཏུ་ སེམས་ ཁ་ གཡེང་བར་བཞག་ནས་ སྒོམ་པ། 修止，安住修，专注修。心不外散，刻意内向安住修习。

འཇོག་པ། (ཐ་དད་པ) ›.བཞག་པ། གཞག་པ། ཚོག། (1)གནས་ དང་ ཡིད་ སོགས་ སུ་ འཇོག་ བའམ་ སྒྲིག་ པ། 放置，放下，陈列： གནད་ འགག་ཆེ་ ས་ འཇོག་པ། 安置在重要地位上。ཁར་འདེགས་མར་ འཇོག་བྱེད་ བའི་ ཚོ་ མེད་ པ། 不便于提起和放下。ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་བར་ འཇོག་པ། 入定。གཅིག་བཤད་སེམས་ལ་ བཞག་ན། བརྒྱ་བཤད་མདུད་པ་འགྲོལ་ཐུབ། 说一遍若能记住，说百遍定能理解。སེམས་ རྩེ་གཅིག་ དུ་ གཞག་པ། 集中心思。སྒོག་ཅའི་སྐང་ལ་ཚོག 摆

在桌面上来；(2)འཇོག་པ། 树立，建立，订定；བྱས་རྗེས་འཇོག་པ། 树立功勋。སྒོལ་ཁྲིན་དུ་བཞག་པ། 立为定例。གནས་ཆུ་གཞག་པ། 订立契约。ཆིངས་ཡིག་ འཇོག་ པ། 订立条约。ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་བཞག་ པ། 立誓。(3)ལུས་པར་ཉིད་པའམ་ཡོད་པར་ཉིད་པ། 遗留，保存，积蓄；ཁ་ལན་བཞག་པ། 留下口信。དྲན་རྟེན་དུ་འཇོག་པ། 留作纪念品。སྐྱེ་བོགས་ བཞག་ པ། 留名，流芳。མིང་དན་བཞག་པ། 遗留骂名，遗臭。ནུས་སྟོབས་གསོག་འཇོག་བྱས་ པ། 积蓄力量。(4)རྒངས་དུ་ དབྱུག་ པ་དང་། 抛弃，丢开，隔离；རང་འགན་ལེགས་སུ་བཞག་པ། 放弃职责。སྐང་མེད་དུ་མ་འཇོག 不可漠然置之！ཚོང་ལས་ བཞག་ ནས་ཞིང་ལས་ལ་འཇུག་པ། 弃商务农。২､བཞོག་ས་ པ། གཞོག་པ། ཞོགས།། བཞུར་བ་དང་གཞེག་ པ། 剥，劈开，剖开；སྲེག་དུགས་བའི་ཤེ་ཤིང་ཁྱ་བར་འཇོག་པ། 劈开粗大的木柴。

འཇོག་རྟེན། 〈ཏཱ〉 ཀླུ་རྒྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་གསས་ ཤིག 名词。安止龙王。梵音译作德叉迦。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ གཙིངས་ ཀ་ བའུན་ པ་ དང་། གཙིངས་ཅན་བདག་པོ། གཙིངས་ཅན་འབྲིན་ པ། རྟེན་རྒྱས་པ། རྟེན་ལས་རྒྱལ། ཕུགས་བདག རླུང་ལ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ཁུལ་འཁོར་སྐྱོང་བཅས་སོ།

འཇོག་མཚམས། བར་མཚམས་འཇོག་ས། 暂停处。中止的地方。

འཇོག་ཤེས་བཟང་ལྡང་། ཚད་འཛིན་སྡའམ་ ཁྲངས་ལུང་ཡོད་ མེད་སྐྱིའི་དབེ། 凭信，根据。标准和依据；ལས་དོན་གང་བྱས་ཚང་མ་འཇོག་ཤེས་ འཚང་ལུང་ཡོད་པ་ཀ་སྟུག་རེད། 所作所为，都有凭有信。འཇོག་ཤེས་ འཚང་ ལུང་ ཡོད་ པའི་སྐད་ཅ་ཙོག་མི་ཡོང་། 讲不出有根有据的话来。

འཇོང་འཇོང་། དབྱིབས་ནས་མོ། 椭圆形，卵圆形；ལ་ལུག་པའ་ཚེར་དབྱིབས་འཇོང་འཇོང་རེད། 萝卜一般呈卵圆形。ཚོགས་ཁང་འཇོང་འཇོང་། 椭圆形会议厅。

འཇོང་ཁུམས་ཅན། ནང་ སྐྱབས་ ཀྱི་ དབྱིབས་ ཅན། 椭圆形。

འཇོང་ཅོ། འཇོང་མོ་དང་འདྲ།

འཇོང་པ། (ཐ་དད་པ) འཇངས་པ། འཇང་པ། འཇོངས།། འགྱང་ བའམ་ མེད་ པ། 咽，吞下，猛饮，作牛饮状；མི་དེ་ཇ་འཇོང་མཁན་ཞེག་རེད། 那个人很能喝茶。

འཇོང་ཙོ། ཐ་རྐོང་ཕྱ་བྱ་དབྱིབས་ རྒྱས་ ཞིང་ ཅན། 形容词。椭圆，卵圆形。形如禽蛋的长圆状；ཆ་འཕྲིན་འཁོར་ནང་དུ་ཆུ་དངོས་དེ་ཚས་འཇོང་མོ་ མང་ པོ་ ཞིག་ བཏུག་ འདུག 汽车里装着很多椭圆形包裹。རྡོ་འཇོང་མོ། 卵石。

འཇོངས། འཇོང་བའི་སྐྱལ་མོག

འཇོད་ཚེ། (ཐ) ཁྲིའམ་ཅོག་ཙེ། 架子，桌子。

འཇོན། འཇོན་དམར་དང་དོན་གཅིག

འཇོན་ཁང་། ཡོན་ཏན་ནམ་ལས་ཀའི་ནུས་ཤུགས། 本领，才能。工作能力；ཕྱ་བ་ མཐོ་ ལ་ འཇོན་ ཐང་ཆུང་བ། 眼高手低。

འཇོན་པོ། ལས་ཀ་འཐེབ་པོའམ་ ཚོ་ཆད་པོ། 形容词。能干，有能力，中用，ལས་ཀ་ཀང་འདྲ་ ཐམས་ཅད་འཇོན་པོ་ ཡོང་། 无论做什么事都显得干练中用。

འཇོན་དམར། ཐང་མ་དམར། 红铜。

འཇོན་བཙོ་ཆུང་པོ། ལས་ ཀ་ ནུས་ མདོག་ ཁ་ བའི་རྣམ་འགྱུར། 充行家，假精灵。

འཇོབ་མ། འཇའ་བའི་སྐྱལ་མོག

འཇོམས་པ། (ཐ་དད་པ) བཅོམ་པ། གཏོམ་པ། ཆོམ།། འགེམས་པའམ་འཇིག་པར་བྱེད་པ། 灭除，摧毁，抢劫：འགྲུལ་པ་ཇག་པས་བཅོམ་སོང་། 匪徒抢劫了行旅。ཚུར་ཆོལ་དགྲ་བོ་ གཏོམ་པར་བྱ། 应摧毁进犯的敌人。བློ་སྐུན་འཇོམས་པ། 启蒙，医治愚痴。ལུ་ཀུ་མ་ཁྱེར་ཚོང་ལ་སྐྱང་ཀི་ བཟུང་། ཡུལ་སྐེ་མ་བཅོམ་ཚོང་ལ་མི་ངན་བཟུང་། 羊儿未亡先擒狼，村庄未毁先锄奸。喻防患于未然。

འཇོམས་བྱེད། (ཁཇད) (1)སྔགས། 咒语的异名。(2)དབང་ཕྱུག་གི་འཁོར་ཞེས 大自在天眷属的异名。(3)བཙུ་བྱེད། 帝释的异名。(4)ཉི་མ། 太阳的异名。(5)དགྲ་འདུལ་བ་ བོ། 征服者的异名。

འཇོང་བྱ། མ་ཀོ་ བྱེད་ རྩྭ་ རེ། 名词。镢头，镐，鹰嘴锄，鹤嘴锄。掘土工具：འཇོང་ཡུ། 镐柄，十字镐把子。འཇོང་སོ། 鹤嘴锄尖。ཁ་ཐུ་ མ་འཇོང་ 十字镐。一端为斧口，一端为镢头的掘土工具。

འཇོལ། ❶འཇལ་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷ཡུན་རིང་ཞིང་ ཆེན་གྱི་བའི་ཆེན་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ ཁྲལ་ ཁོངས་ གྱི་རྫོང་ཞེས། ངང་སྐྱོང་ཁྲལ་འདི་ཐང་ཁུད་དུ་ ཙོང་། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཀའི་རྒྱོང་ ཀུང་ཅི་རུ་ཙོང་། 德钦。藏音译作居。云南省迪庆藏族自治州属县名，在该州北部。县人民政府驻高峰公社。

འཇོལ་འཇོལ། ཚོས་སོགས་རིང་ བོང་ འཕྱང་ སྐེ་ གོན་བའི་དབྱིབས། 拖，垂。衣长拖曳状，ཚོན་ པ་འཇོལ་འཇོལ་བྱས་དྲགས་ན་ཚོས་ མཐའ་ ས་ ལ་ ཐུག་ཙོང་། 衣服拖得太长，下摆会垂在地上。

འཇོལ་ཁྱག (1)ཇོམས་པ་མེད་ བའམ་ ཚམ་ ཆམ་ མེད་པ། 无餍，不知满足，毫不踌躇，悍然不顾。(2)རྒྱག་བོ། 紊乱，混浊。

འཇོལ་ཁབས། ཐུང་དུ་ འཕྱང་ བའམ་ ཕྱུག་ བའི་ ཚུལ། 拖曳状，下垂状，ཚོན་ཆས་འཇོལ་ཐབས་ མ་ཡིན་ བར་ བཅུངས་ཏེ་ཚོན་དགོས། 把衣服撩起来，不要长长地拖着。

འཇོལ་ཙི། ཚོས་ཚོན་ སྐྱངས་རིང་ ཙི། 形容词。衣长下垂状：ཕྱི་པ་ཚོན་དུས་འཇོལ་ བོ་ མིན་ པ་ཞེག་ དགོས། 穿长袍时，下摆不要拖得太低。

འཇོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རིང་ བོང་ ནུང་ བའམ་ འཕྱང་བ། 拖下，曳垂，伸长：སྐེ་ རགས་ དུས་ བོང་ མ་ བཅིངས་ ན་ ཚོན་ འདུབས་ ས་ ལ་ འཇོལ་ ཙོང་། 腰带不系紧，衣服会拖曳在地上。ཚོན་ པ་འཇོལ་བ་དེ་ ཡར་ རྒྱངས་ ཅམ་ཤིས། 把下垂的衣服往上提一下！

འཇོལ་ཅིར། (1)རླུང་ཁགས་རིང་ བོ་ ཞེག 长披风，大氅。(2) ཕྱ་ གྲང་ཚེད་ བའི་ ཚོན་ པ་ རིང་ བོ་ ཞེག 无袖长褂。没有衣袖的长衫。

འཇོལ་ཙེ། ཅུའུའི་ ཅུ་ བྱ་ ཅེག 名词。画眉鸟。མིང་ གི་ རྟགས་ གྲངས་ལ་ གྱི་ འགྲུར་ མཁན་དང་། ཕྱ་ བའི་ དབྱངས་ སྙན། དུས་ ཆོགས་ ཀུན་ འགྱེ་ བཅས་ སོ།

འཇོལ་ཚེ་བ། བཙོ་ དབྱིབས་ འཕྱང་ དེ་ བའི་ རྟགས་པ། 下垂状，ཐོད་ པ་ འཇོལ་ ཚེ་ བ། 大腹便便。

འཇོལ། འཇོ་ བའི་ སྐུལ་ ཆོག

ཇང་ཁྱི། འབྲུ་ འཇོག་ ས་ནི་ བང་བ། 名词。谷仓，粮食囤子：རྩྭ་ ཀྱི་ རྫོང་ཁྱི། 芝麻小仓房。

ཇེ། གྲངས་ གནས་ ཤེག 万载。一大数名。

ཇོད་ཀྱི། ཤེད་ སྐྱོབས་ ཞུན་ བའི་ ཤུས་ སྐེམ་ ཐོབས་ ཀ་ རིང་ ཐོ། 枯瘦。身体瘦削。

ཇོད་བ། ཀ་ རིད་ བའམ་ ཐྲག་ ཅིང་ སྐེམ་བ། 形容词。消瘦，枯瘦：རྟ་ དེའི་ ཀ་ ཤེད་ སོང་ ནས་ རྟ་ ཅང་ ཇོད་ འདུག 那匹马落了膘，瘦削得很。

ཇོ་ཁོལ། གཙོ་ བོ་ དང་ བྱེད་ ནས་ གཙོ་ འཁོར། 主仆，君民。主人和仆从。

རྗེ་གོང་མ། ཕྱོགས་འདུལ་ཞིང་ བའི་ ཐུབ་དབང་། 先师，先主。已经去世的师长或国君。

རྗེ་ངར། ཡན་ལག་གི་ དུས་ བའི་ ནང་ ནས་ རྗེ་ བོ་ ཕྱང་གཅུན་ཞིང་དབྱིབས་ རལ་ གྲིའི་ སོ་ ཕྱང་ ངར་ བའི་ དུས་ པ་སྟེ། ལག་བའི་མཐིལ་ཚིགས་ནས་གྲུ་ཚིགས་བར་དང་། ཀང་བའི་ཤིང་ཚིགས་ནས་ ཕྱུས་ཚིགས་བར་གྱི་ དུས་ཀང་ཆེ་ ཆུང་གཅིག་ གཅིག་ ཡིད་ པ་དེའོ། 手足长骨。此词藏语本义：在四肢骨骼之中，尊严如主人，锐利如剑锋，故可直译为“主锋”，包括两下臂的尺骨和桡骨，及两小腿的胫骨和腓骨。

རྗེ་བཙུན། (1)ཞབས་བྱང་། 尊前，足下。(2)སྐུ་ དབུ་ཆེ་ གྲས་ཀྱི་ ཕྱུ་ གུ་ སེར་མོ་ བ། 杰仲。旧译济咙。大贵族子弟出家后的尊称。

རྗེ་དབོན། གཙོ་ བོའམ་དབོན་ པོ། 人主，官长。

རྗེ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྗེས་པ། བརྗེ་བ། རྗེས། ཚན་ཚུན་ཟློད་ ཤེན་ ཀྱིས་ སྐྱེད་པ། 交换，互易，变革；གསར་རྙིང་རྗེ་བ། 新旧交换。ས་གནས་ བརྗེ་བ། 易地。བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེ། 自他相换，将心比心。སྲིད་ ཚིགས་ ལམ་ ལུགས་ རུ་ བ་ དེས་བརྗེས་པ། 根本改变了社会制度。

རྗེ་བོ། གཙོ་ བོའམ་མགོན་ པོ། 名词。尊者，君主，家主，宰官；མི་རྗེ། 人主。ཡུལ་རྗེ། 土官。རྗེ་དཔུ་འཕང་མཐོ་དུས་དལ་ན་དགའ། 官居高位贵从容。མིང་ གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁྱབ་ བདག་ དང་། མགོ་འདྲེན། མགོ་དབོན། བདག་པོ། འདྲེན་པ། དབོན་ པོ། དཔང་ཕྱུག དཔང་ཁྱེད་ བཅས་སོ།

རྗེ་བཅས། གཙོ་ བོ་དང་ བྱེན་ གྱོག 主仆。

རྗེ་བླ་མ། བླ་མ་ མཆོག་ གམ་ དམ་ པ། 上师，师尊。尊敬的喇嘛师傅。

རྗེ་མཆོད། ཀུལ་ པོ་དང་ བྱེན་ པོ། 君臣。国君和臣僚；རྗེ་ བྱེན་དེ་ གཉིས་ གཅིག་ གིས་ གཅིག་ གི་ བཞེད་ ལ་ མངོན་ བར་ བཤུས་ནས་ འབྲལ་ མི་ བཟོད་པ། 君臣二人，面面相觑，难分难舍。

རྗེ་བྱོན་འབངས་བཅས། ཀུལ་ པོ་ བྱེན་ པོ་ མི་ སེར་ དང་ བཅས་པ། 君臣庶民。国君、宰辅和百姓。

རྗེ་འབངས། གཙོ་ བོ་ དང་ མི་ སེར། 君民。人主和百姓。

རྗེ་འབངས་ཁྱོག་ལས་ལག་བྱེད། ཆོས་ ཀུལ་ ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེའུ་ བཅན་ གྱི་ དུས་ སྐྱོབ་དབོན་ གྱི་ ཆུས་ ཁྱོག་ ཡིན་ ཏེ། ཀུལ་ པོ་ དང་ གཞན་ འབངས་ མང་ པོར་ གསང་ སྒྲགས་ ཀྱི་ ཆོས་ གསུངས་ ཏེ་ གྱུབ་པ་ ཐོབ་ པའི་ རྗེ་ འབངས་ རྣེར་ ལྟ་ སྟེ། ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེའུ་ བཅན། ནམ་ མཁའི་ སྙིང་ པོ། ས་ཀང་ཆུས་ ཡེ་ ཤེས། ཀུལ་ པ་ མཆོག་ དབྱངས། མཁར་ ཆེན་ བཅའ། དཔལ་ གྱི་ ཡེ་ ཤེས། དཔལ་ གྱི་ སེང་ གེ། བེ་ རོ་ ཙ་ ན། གཉན་ སྡེ་ ཀུ་ མ་ར། གཡུ་ སྐྱེ་ སྙིང་ པོ། རྗེ་ རྗེ་ བཅུད་ འཛོམས། ཡེ་ ཤེས་ དབྱངས། སེག་ པོ་ ལྷ་ དཔལ། ཞང་ ཡེ་ ཤེས་ རྟེ། དཔལ་ གྱི་ དབང་ ཕྱུག ལྷན་ མ་ རྩེ་ མང་། སྐུ་ བ་ དཔལ་ བརྩེ་ གས། ཤུད་ བྱ་ དཔལ་ གྱི་ སེང་ གེ། ཀུལ་ བའི་ ཆོས། ཁྲི་ རྒྱུ་ ཚེ། ཛེ་ བྱན་ དཔལ་ གྱི་ དབང་ ཕྱུག རྣ་ རིན་ ཆེན་ མཆོག ལྷ་ ལུང་ དཔལ་ གྱི་ རྩེ་ རྗེ། ལང་ ཚོ་ དཀོན་ མཆོག་ འབྱུང་ ཁམས། ལ་ ཁ་ སྐྱམ་ ཀུལ་ བ་ བྱང་ ཆུབ་ བཅས། 君臣二十五人。吐蕃王赤松德赞时，莲花生应请入藏，为王及其臣僚讲授密法。从而得道证果的二十五人：赤松德赞、囊喀宁波、桑杰也协、杰瓦却阳、喀钦萨、拜吉也协、拜吉僧格、白若杂纳、涅·杂纳古麻惹、

宇札宁波、多吉堆均、也协阳、索波·拉拜、祥·也协德、拜吉旺丘、丹玛则芒、噶瓦拜则、休布·拜吉僧格、杰瓦洛追、且琼洛、卧真·拜吉旺丘、马·仁钦却、拉隆·拜吉多吉、朗卓·衮却穷乃和拉松·吉瓦绛曲。

རྗེ་མོ། གཙོ་མོའམ་བཙུན་མོ། 名词。夫人，太太。

རྗེ་བཙུན། (རྟེང་) རྗེ་བཙུན། 尊者，圣主。

རྗེ་བཙུན། གཙོ་བོའམ་མཆོག་སྟེ་གཞན་ གང་ལམ་དུ་འཕྲིད་མཁན་གྱི་དེད་དཔོན་ལྟ་བུ་ ཡིན་པས་ན་ རྗེ་དང་། སྐུ་གཟུགས་ཀྱི་མི་དགེ་བས་ གཏེན་ནས་མོས་པས་ན་བཙུན་པ་ཅིར། 尊者，至尊，圣主。为他人指引解脱之道如舵手者称རྗེ，身、口、意三门未染不善者称བཙུན། 对菩萨和出家人特加的敬称。

རྗེ་བཙུན་སྐུ་ཞབས། སྐུ་དྲག་རིགས་ཀྱི་བཙུན་མོ། 贵族尼姑。

རྗེ་བཙུན་བཀའ་བ་རྒྱལ་མཚན། 书名 བཀའ་ བ་ རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་ཞིང་། 杰尊·札巴坚赞。札巴坚赞之敬称。

རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ། སྒྲོལ་ མ་ དཀར་ ལྗང་ སོགས་འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་ལས་སྒྲོལ་བར་ མཛད་པའི་ ལྷ་མོ། 至尊救度母。救度众生脱离轮回灾难的白、绿等度母菩萨。

རྗེ་བཙུན་འཇམ་དབྱངས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལྷ་མཆོག་ འཕགས་པ་འཇམ་པའི་དབྱངས། 至尊文殊师利。智慧最胜的本尊文殊菩萨。

རྗེ་བཙུན་དམ་པ། (1)སྐྱབས་ཡུལ་ཀྱི་ཚེ་བ་བརྩེད་པའི་ཉེ་བྱག་ཅིག 至尊圣者。佛教徒对于佛、菩萨、本尊及各自上师等所用尊称。(2)སོག་པོ་ཁུལ་ཁའི་ཐུ་ཚེན་ཞིག རྗེ་ཙོང་པ་དྲུ་ར་ན་ཐའི་སྐྱེས་བྱེད་དུ་གསོལ། 哲布尊丹巴。清代蒙古库伦地方一大活佛名，相传其第一代为觉囊派大师多罗那他转世。

རྗེ་བཙུན་རོ་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་མ། མཁའ་སྤྱོད་མ། 至尊金刚瑜伽母。空行母。

རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ། མ་ཛེའམ་པའི་སངས་ རྒྱས་ནམ་འདྲེན་ལྟ་བུ་དང་། དུས་ཐུང་ཚུན་ཆད་ཟབ་ཁའི་ ཐུབ་པ་ཐེག་ཆེན་ སྐབས་ ཆེན་ བཙུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 至尊慈氏，弥勒菩萨。未来佛，现在近佛八大菩萨之一。

རྗེ་བཙུན་བླ་མ། རྗེ་བོར་ ཐུར་ ཤིང་ ཀུན་ སྤྱོད་བཙུན་པའི་ཐབ་ མ། 至尊上师。形象崇高、德行圣洁的上师。

རྗེ་བཙུན་མ། (1)གཙོ་མོའམ་བདག་མོ། 夫人，太太，主妇。(2)སྐུ་དྲག་རིགས་ཀྱི་ངང་ཐུབ་མ། 贵族尼姑。(3)ལྷ་མོ། 天母，佛母。

རྗེ་བཙུན་མ་འཕགས་མ་ སྒྲོལ་མའི་ མཚན་བརྒྱ་རྩ་འཕྲེལ་བའི་ཞེས་ བྱ་ བ། གདང་ ཁའི་ འགྱུར། རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཡིག་བམ་ཅོ་ཅང་བཞུགས། 《赞扬圣德多罗菩萨一百八名经》。西藏译师塔钦由梵译藏、宋代天息灾由梵译汉的一部密乘经典名。

རྗེ་ཞབས། ཇོ་གཡོག 主仆。主人和随从。

རྗེ་ཡབ་ཡུལ་གསུམ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་དང་མ་རྟོག་ཆེན། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་ དབལ་བཟང་སྟེ་གསུམ། 三师弟。宗喀巴及其二上首弟子杰擦·达麻仁钦和克珠·格勒白桑三人总名。

རྗེ་རིགས། དཔོན་རིགས་སམ་སྐུ་དྲག 官宦人家，贵族。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་དྲག་དང་། རྗེ་བོ། རྗེའུ་རིགས། མི་དྲག ཐན་སྐྱེས། ཐན་ཡུང་། ས་རིག་བཅས་སོ།

རྗེ་རིགས་མ། རྗེ་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་མེད། 贵妇。官宦人家妇女。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་ དགུ་མ་ དང་། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ། རྗེ་མོ། རྗེ་མོ་ བཅས་སོ།

རྗེ་རིན་པོ་ཆེ། གྲུབ་མཐའ་སོ་སོས་རང་རང་གི་ཐུ་མ་མཆོག་ཏིད་དང་ལྡན་པར་འཛིན་པའི་མཆོག། 崇高师宝，大宝师尊。佛教徒对各自教派中所尊崇的高僧的敬称。

རྗེ་ལ། ཞེ་ས། 恭敬，尊敬。

རྗེད། རྗེད་པའི་སྐལ་ཆ།

རྗེད་པ། (ཐ་དད་པ) བརྗེད་པ། བརྗེད་པ། རྗེད།། གུས་འདུད་དམ་བཀྱེ་བཀུར་ཞེད་པ། 恭敬，尊崇：ཁོང་གི་མཛད་སྤྱད་བཟང་པོ་ནི་བསྟོད་ ཅིང་ རྗེད་པར་འོས་པ་ཞིག་གོ།他的德行，值得赞扬和尊敬。

རྗེན་གཅིར། (1)མངོན་གསལ་ལམ་དངོས་དངོས་རྗེན་རྗེན། 明显，清楚：གནས་ཚུལ་ཚང་མ་རྗེན་གཅིར་དུ་མཐོང་བ། 清楚地见到了全部情况。འགྲེལ་བཤད་རྗེན་གཅིར་དུ་བཏུབ་པ། 进行了明白的解释。(2)གོས་མེད་གཅིར་བུ། 裸体，裸露。

རྗེན་ཆིར། གཅིར་བུ། 赤裸，裸露。

རྗེན་བཏབས། འབྲུ་རིགས་མ་བརྗེས་པར་བཏབས་པ། 生磨。粮食不炒熟即行磨粉：དུད་འགྲོར་རྗེན་བཏབས་སྐྱེར་ཏ་ཤ་ཟེད་ཕྱིབས། 给牲口喂生磨的粮食容易上膘。

རྗེན་རྡེ་བ། (1)གཅིར་བུ་ཉང་རེ་བ། 赤裸裸的：སྐྱབ་གཡོགས་མེད་པའི་རྗེན་རྡེ་བ། 无遮无盖赤裸裸的。(2)གསལ་ལེ་བ། 明显地，清晰地：དོན་ རྗེན་རྡེ་བར་ཐུབ་ལ་ཤར་ནི་བརྗེད་དགོད། 心中明确了的事，就不容易忘掉。

རྗེན་པ། 形容词。(1)ཁེབས་གཡོགས་མེད་པ། 裸露，赤裸，全无掩饰：རྐང་རྗེན་མ། 赤脚。སྐྲོད་ རྗེན་མ། 赤脾。ལུས་རྗེན་པར་འདོན་པ། 赤身裸体。ས་རྗེན་པ། 不毛之地。གནས་ལུགས་རྗེན་ པར་མཐོང་བ། 看清了情形。(2)མ་ཚོས་པ། 生的，未煮熟的：ཀ་རྗེན་པ། 生肉。འབྲུ་རྗེན་པ། 生粮食。འབྲས་རྗེན་པ། 生米。(3)ཚུ་སྐྱོང་མེད་ པའི་ཟས། 净饭。单纯而没有搀和其它的饮食。རྗེན་ཐུག 净粥。རྗེན་ཆུ། 净水。

རྗེན་ཕྱེ། རྗེན་པར་བཏུགས་པའི་ཕྱེ་མ། 生面粉。小麦、青稞等粮食未经炒熟的生磨面粉。

རྗེན་པཙོས། རྗེན་པ་དང་བཙོས་མ། 生熟。生的和熟的。

རྗེན་ཞོན། དཀ་སོགས་ཀྱི་ སྐལ་ པར་ སྐ་སྐྱེན་མེད་ པར་ཞོན་པ། 骑光背马，骑骡马。骑未鞴鞍鞯的光背马：ཁྱིས་ པ་ མང་ པོས་ དཀ་ རྗེན་ ཞོན་པ་ཐུབ་ ནས་བང་རུལ་ཆྱོད་པ། 许多儿童，骑着光背马赛跑。

རྗེན་ཟས། མ་བཙོས་མ་བསྲེགས་མ་ བརྗོས་ པའི་ ཟས་ཀུན། 生食品。未经煮、烤、炒熟的食物。

རྗེན་ཁྱིགས། མ་བཙོས་མ་བསྲེགས་མ་བརྗོས་པའི་ ཟས་ཀྱི་རིད། 生食物。未经煮、烤、炒熟的食物。

རྗེན་ཤོག བཟའ་ཆས་བཙོས་ནས་མ་ཚོས་པ། 夹生。食物没有完全煮熟。

རྗེའུ། དཔོན་ཆུང་། 名词。小官吏，低级官员。

རྗེའུ་ཁྱིགས། 〈ཤཱུ:〉 རྒྱང་ཆུ་གང་ཀྱི་ མི་ རིགས་ བཞིའི་ཁ་ཏགལ་ཞིག 商贾。印度古代四种姓之一。梵音译作吠舍。

རྗེས། ●རྗེ་པའི་རྒྱལ་ཚབ ❷ཤུལ། 名词。遗迹，故址，迹印，痕迹：ཀང་རྗེས། 足迹。མ་རྗེས། 伤痕。བྱས་རྗེས། 成绩。རྗེས་མེད་ཤུལ་མེད། 无痕无迹。

རྗེས་སྐྱེས། (ཁངས) (1)ཉུ་བོ། 弟弟的异名。(2)གཟའ་སྐྱེན་པ། 土曜、星期六的异名。

རྗེས་བྱེད། རྟགས་གསལ་ཀྱི་ སྐྱེང་ བ་ འགོད་ པའི་ཚུལ་གཉིས་པ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཐྱག་ཁོ་ན་ལ་ ཟེད་པ་ཉིད་ཏུ་ཆད་མས་རིས་པ་ཤེ། བྱས་པ་ཙམ་ན་མི་རྟག་པ་ཙམ་ལས་བྱེ་བ་དང་། དུ་བ་ཙོད་

ཐས་ཅི་ཡོད་པར་རིགས་པ་ཡིན་བ་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའམ་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བསྟབ་ བྱ་ འགྲོ་བའོ། 同品遍。因法立量中之第二支。惟在立量之同品中确定为有。如云："若是所作性，则遍是无常；以有烟故，知其有火。"皆存在于同品之中，或所立者与因从同。

རྗེས་ཁྱབ་རྣམ་མ། རྟགས་གསལ་ཁྱབ་ པ་ སྐོ་བཀྲུད་ལས་རྣལ་མ་བཞིའི་ནང་གིས། རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། དབེར་ན། བྱས་པ་ཡིན་ན་མི་ རྟག་ པ་ ཡིན་ པས་ ཁྱབ་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 正同品遍。因法八周遍中四正周遍之一。因若是彼，则法遍是彼。如云："若是所作性，则遍是无常。"

རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག རྟགས་གསལ་ཁྱབ་པ་སྐོ་བཀྲུད་ལས་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ ལོག་ པ་ བཞིའི་ ནང་གིས། རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། དབེར་ན། བྱས་པ་ཡིན་ན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུ་འགལ་ཁྱབ་རྣལ་མ་དང་མཚུངས་པའོ། 倒同品遍。因法八周遍中四倒周遍之一。因若是彼，则法遍非彼。如云："若是所作性，则遍是非常。"此与违正周遍相同。

རྗེས་ཁྱེད། སྐབས་དང་གས་ལེའུ་དང་པོ་ནས་ འབྱུང་བའི་རྗེས་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱན། 引类修辞法。修辞学中用同一字母作语基造成的诗句。

རྗེས་ཀྱབས། མ་བོངས་པའི་ཀུ་སིག 后备。为后来补充所作准备；རྗེས་ཀྱབས་དཔུང་རྡེ། 后备队。

རྗེས་རྒྱབ། མིང་ བཏུ་འདོགས་ ཚུལ་ ཁེག་ སྡེ། དངོས་པོ་ བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་འབྲ་ འཕེལ་ གང་ རུང་གི་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་ ནས་ བཏགས་ པའི་ མིང་། དབེར་ན། ཁྱི་ཀུ་ཁ་ཆེ་སྣ་ཉག་ལ་སོང་ཀེ་ཁྱེས་ བཏགས་པ་ལྟ་ བུ་ འབྲ་ བ་ རྒྱུ་མཚན་དུ་ བྱས་ ནས་ བཏགས་པ་དང་། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལ་ཉི་མ་ཁྱེས་ བཏགས་པ་ལྟ་ བུ་འཕེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་ བྱས་ནས་ བཏགས་པའོ། 后成。命名方式之一。事物已经存在之后，依据相似、相关之随一理由给予的名称。如对口大、鼻扁之小狗，命名为狮儿，是依据其相似而命名；称太阳光线为太阳，是依据其相关而命名。

རྗེས་བྱབ་ཀྱི་མིང་། དེས་ཆོག་གམ་རྒྱུ་མཚན་ ལ་ བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་མིང་། 后成词，合成词，派生词。依义依因选用基本词汇新构成的语词。

རྗེས་བྱབ་ཐུབ། རྗེས་གྱབ་ཀྱི་མིང་དང་དོན་གཅིག

རྗེས་འཇོག། (1)ཕྱིས་སམ་ཐུ་མའི་ རྒྱབ་ ནས་ འཇོག་ ཨ་ཁོག 追随者，附和者。跟在后面走的人。(2)འདྲ་བའམ་མཚུངས་པ། 照样，相似，相等。

རྗེས་འཇོག་གང་བ། (ཨངོན) ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ རྒྱ་བ། 逐步圆满。满月、望月的异名。

རྗེས་བཙོ། མཉམ་བཞུ་དང་དོན་གཅིག

རྗེས་བཙད་པ། (1)རྐང་རྗེས་རྩད་བཙད་པ། 寻迹，追踪：རྐུན་མ་དགོས་སུ་ཕྱིན་ ཀུང་ རྗེས་ ཐུང་ལ་ བཙད་ པ། 窃贼逃林间，追踪向草原。喻行动和目的相反。(2)ནད་ཚ་ རྩ་ བ་ ནས་ བཅད་ པ། 断根，根除。防止疾病复发。

རྗེས་ཆགས། (1)བརྩེ་བའམ་ སྙིང་རྗེ། 慈爱，悲悯。(2)འདོད་ཆགས། 贪欲，爱恋，嗜好。

རྗེས་ཆོག དཀྱིལ་འཁོར་ཀྱི་རྗེས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྟེ། ཆོ་ག་ལྟག་ཆད་ཀྱི་ཉེས་པ་ཞི་བ་དང་ལྡོ་ཆམ་བའི་ཕྱིར་ ཞི་ཐུས་ཀྱི་སྐྱེན་ཟིག་བྱ་བ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་མཆོད་བཤོད་དང་ཐོག་སྐྱོང་ལ་གཏོར་མ་དབུལ་བ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ཕྱག་བྱས་ཏེ་བཟོད་གསོལ་བྱ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་པ་གཤེགས་ནས་དམ་ཚིག་པ་རང་ལ་བསྐུལ་ཏེ་རྟུལ་ ཆོག་ ནང་ ལ་བསྐུལ་ བ། 后行仪轨。坛场后得位仪轨：为补救修行仪轨缺余过失及令本尊悦愉而行息、增护摩；为供赞坛场及护方诸神而献食子；顶敬

坛场而祈请宽恕；送往智尊、自摄智尊而洒粉人河；回向善行、歌咏吉祥以行结尾。

རྗེས་ཆོད། (1)རྟད་བཅད་ནས་རྙེད་པ། 寻着，找到。(2)རྗེས་ཐེག 赶上，追上；ཀང་གང་གིས་རྟ་བའི་རྗེས་མི་ཆོད། 步行赶不上骑马。

རྗེས་འཇུག (1)མིང་གཞིའི་རྗེས་ སུ་ འཇུག་ ཏུང་ བའི་གསལ་བྱེད་ག་སོགས་བཏུ། 后加字。即可以加在任何语基后面的ག་ང་ད་ན་བ་མ་འ་ར་ལ་ས་等十个字母。(2)རྗེས་འགྲོ། 随行者，追随者，后继者；མཁས་ དབང་ ཆེན་ པས་ རྗེས་ འཇུག་ གསར་པ་སློང་། 老一辈学者，培养后继新人。

རྗེས་འཇུག་ཚོ་ཁིག ག་ད་བ་ས་བཞི། 强势后加字，即ག་ད་བ་ས་四个字母。

རྗེས་འཇུག་བྱ་སློབ། རྗེས་འཇིན་པ་ བྱའམ་ སློབ་མ། 后生，后学。后起的继承者。

རྗེས་འཇུག་མ་ཀྲིང་། ད་ར་ལ་གསུམ། 中势后加字，即ད་ར་ལ་三个字母。

རྗེས་འཇུག་ཨོ་ཁིག ང་མ་འ་གསུམ། 弱势后加字，即ང་མ་འ་三个字母。

རྗེས་ཀྱལ་བ། (1)རྗེས་ཤུལ་བཅལ་བ། 寻踪，觅迹。(2)མདུན་བསྐྱོང་དཔུང་སྡེའི་རྒྱབ་ནས་དགྲ་ཉེན་ཡོང་མིན་གྱི་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་མཁན། 后哨。行军时，留在队伍后面监视敌情者。

རྗེས་བསྐྱེགས། རྗེས་སུ་བསྐྱེགས་པ་ སྟེ་ རྗེས་ ཐེག་ བར་ཕྱིད་པ། 追赶，尾追；ཕྱུ་ཀུས་ཁ་མའི་རྗེས་ བསྐྱེགས་ནས་ཕྱིན་པ། 孩子跟随父母去了。དགྲ་ བོ་ བྱོས་པའི་རྗེས་སུ་ བསྐྱེགས་པ། 尾追逃敌。

རྗེས་བཟོགས། མཇུག་དེ་མ་ཐག 刚完，赓即，紧接；ཞོགས་པ་ལངས་ པའི་ རྗེས་ ཐོགས་ སུ་ ལུས་ རྩལ་ སྐྱོང་བ། 清晨起身后接着即做体操。

རྗེས་ཟིན། མཉམ་བར་ བཞག་ པ་ ལས་ ཕྱང་ བའི་ རྗེས་བཟུང་། 后得，后得位。修行者出定以后的时间。

རྗེས་ཐོབ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་དུ། མཉམ་ བཞག་ ལས་ ཕྱང་ སྐབས་ དབང་ པོ་ ལྔའི་ ཡུལ་ དུ་ མཐོང་ཐོས་ཀང་བྱང་ཡང་སྐྱུ་ མའི་ ལྟར་ མོ་ བཞིན་ དུ་མཐོང་བ། 后得如幻。修行者出定之后，五根对于五境见闻觉之境象，如观幻术。

རྗེས་ཟིན་པ། རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་པ། 后得行者。出定以后的瑜伽行者。

རྗེས་ཟིན་ཡེ་ཤེས། མཉམ་གཞག་གི་ སྟོབས་ ཀྱིས་ ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཤེས་བྱ་ ཇི་ སྙེད་པ་ཐམས་ ཅད་ལ་ འཇུག་པ། 后得智。修定所证觉察一切客观外境事物的智慧。

རྗེས་མཐུན་ཀྱི་ཆོས་དྲུག དཀའ་སྤྱད་མའི་བསྡུང་བྱ་ སྟེ། གསེར་ལ་སོགས་པའི་རིན་པོ་ཆེ་བརྙང་བ་ དང་། འདོམས་ཀྱི་སྐུ་འབྲེག་པ་དང་། སྐ་རྩི་བ་ དང་། རྩྭ་ སྤྲོད་གཅོད་པ་དང་། ཉིན་ལེན་མ་བྱས་ པར་ཟ་བ་དང་། གསོག་འཛོག་བྱས་པ་ཟ་ བ་ སྤྱང་བ་སྟེ་དྲུག 随顺六法。正学女所应奉行的六条戒规：执取金等宝物、剃除阴毛、掘土、刈割青草、未受食而食、食蓄食。

རྗེས་མཐུན་པ། ཆ་འདྲ་བའམ་ཕྱོགས་མཐུན་པ། 近似，类似。佛书译作一分相同、随顺；ཁྱེད་ ཀྱིས་བྱས་པའི་ རྗེས་མཐུན་ཙམ་ ཡང་ ང་ བོས་ མི་ ཐུབ། 类似你的功劳，我一点也作不到。ཞི་ གནས་རྗེས་མཐུན་པ། 同分止。ལྷག་མཐོང་རྗེས་ མཐུན་པ། 同分观。

རྗེས་དྲན། ཕྱིས་སུ་མི་བརྗེད་པའི་ སེམས་པ། 怀念，缅怀，回忆，纪念。佛书译作念、随念；རྗེན་ གཅེགས་དབའ་ བོ་ རྣམས་ཀྱི་ཁྱས་ རྗེས་ རྗེས་ དྲན་ ཅིང་པ། 缅怀先烈们的功业。 རྗེས་དྲན་ཚོགས་ འདུ། 纪念会。

རྗེས་དྲུང་ལྟ། བཀའ་གདམས་པའི་ མན་ ངག་ ལྟ་

སྟེ། སྐྱབས་གནས་ཐ་མ་དྲན་པ་དང་། ལུས་ལྟའི་དང་བཞིན་དྲན་པ། ངག་བཟློག་བརྗོད་ཀྱི་དང་བཞིན་དྲན་པ། འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཚ་མར་ཤེས་པ། སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སྟོང་པར་ཤེས་པ། 五随念。噶当派修行五窍诀：念皈依境为上师、念此身为本尊、念语业为讽诵、知众生为父母、知心识为性空。

རྗེས་དྲན་དྲུག སངས་རྒྱས་པ་ཆོས་ རྟག་ དུ་ མི་བཟེད་པར་དྲན་བྱའི་ ཡུལ་ དྲུག་ སྟེ་ ཐ་མ་དང་། སངས་རྒྱས། ཆོས། དགེ་འདུན། ཚུལ་ཁྲིམས། གཏོང་བ་བཅས་སོ། 六随念，六念。佛教徒经常应该忆念的六种事物：师、佛、法、僧、持戒和施舍。

རྗེས་འདེད། རྗེས་རིན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། 尾追，追赶；རྗེས་འདེད་དམག 追兵。

རྗེས་གནང་། (1)བྱས་ཚེག་པའི་དགོངས་པ། 同意，允许，允诺。(2)ལྷའི་སྐོམ་བརྒྱས་དང་འཆད་ཉན་བྱེད་པར་དབང་བའི་ཁྱེན་རྗེས་གནང་བ། 给予加持。允许有修、诵、授、受某一本尊仪轨之权。

རྗེས་གནང་གིས་འགོག་ ཚ། འགོག་ པའི་ ཐུན་ཕྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་དགག་པ་ཡིད་ ལ་མི་འདོད་པའི་བྱ་བ་ཞིག འགོག་ཅེའི་ཐུན་ཞིག་ དེ་ ཚ་ཤེ་ ཚ་ཤེ་ཅི་ཡང་ ཡོད་ ཀྱི་ མི་ བྱེད་པ་ འཕྲལ་ ལ་ འབྱུང་ བ་ ཐུན་ ཁྱེས་ བསྟན་ ཏེ་ འགོག་པའི་ཐུན་ཞིག 伴许否定。故作准许之词，微露其恶果以阻止某一行为的修辞方法。『否定修饰法之一。

རྗེས་གཅོད་ མཐར་ ཕྱིན། གཅིག་ འགྲོ་ གཅིག་ མཐུད་ མཐའ་ འགྲུབ་ཅེས་ཅེད་ པ། 彻底执行，贯彻到底。བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ བརྡ་ འདིད་ རྗེས་ གཅོད་ མཐར་ཕྱིན་ཅེད་པ། 按照法律规定，彻底执行。ཐུར་བཏིང་ འཆར་གཞི་ཚོང་ མ་ བར་ ཁྱིང་ འགྲོ་ ཅན་ ལུགས་པར་རྗེས་གཅོད་ མཐར་ ཕྱིན་ བཏང་ ཁྱེ་ མཐུན་ འཚོང་རྒྱས་ཡོད་ ཅེ་ ཡིན། 原定计划不得中断落空，应该贯彻到底，全部完成。

རྗེས་གཅོད་ཚ་ཅན། འགལ་ འཛོལ་ ལ་ གཞིགས་ པའི་ རྩིས་ པ་ དག་ པོ་ གཏོང་ རྒྱུ། 严加惩治。

རྗེས་དཔག 〈ཙནྡྲགཏ〉 རྟགས་ མཐོང་ཞིང་ འབྲེལ་ བ་ རིས་ པའི་ རྗེས་ སུ་ བསྒྲུབ་ བྱ་ དོན་ གང་ ཡིན་ གཞན་ ཤེས་ པ་ ཉན་ ཡང་ ཐུ་ ཚོགས་ རྒྱུད་ འཇུག་ པ་ སྟེ། 比量。在明见因由、确立关联之后，推断所立之宗或了知隐蔽之事物者。如以烟及水鸥，为因由，比知有火有水。

རྗེས་དཔག་གི་བཅད་ཤེས། བཅད་ ཤེས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། རང་ འདྲེན་ བྱེད་ ཀྱི་ རྗེས་ དཔག་ ཚད་ མས་ རྟོགས་ ཟིན་ པ་ དེ་ བློ་ ཡང་ ཡང་ རྟོགས་ པའི་ ཤེས་ པ་ སྟེ། བློ་ མི་ རྟག་ རྟོགས་ པའི་ རྗེས་ དཔག་ སྐད་ ཅིག་ གཅིག་ པ་ ལ་ སོགས་ པ་ རྗེས་ དཔག་ སྐད་ ཅིག་ གཅིག་ པ་ ཐམས་ ཅད་ དོ། 比度再决识。再决识之一。再度了知已由自己比量所了知者。如了知声是无常之第二刹那比量等，一切第二刹那比度心，皆是比度再决识。

རྗེས་དཔག་གི་ཚད་འབྲས། རྟགས་ སྟོབས་ ཀྱིས་ རང་ ཡུལ་ རྗེ་ བཞིན་ རྟོགས་ པ་ སྟེ། དབེར་ ན། ཐུན་ མི་ རྟག་ རྟོགས་ ཀྱི་ རྗེས་ དཔག་ ལ་ མཚོན་ ན། ཐུན་ མི་ རྟག་ པ་ གཞལ་ བྱ། ཐུན་ མི་ རྟག་ པར་ སྒྲུབ་ པའི་ ཚུལ་ གསུམ་ ཚང་ བའི་ གཏན་ ཚིགས་ ལས་ ཐུན་ མི་ རྟག་ པའི་ རྣམ་ པར་ ཤར་ ནས་ ཐུན་ མི་ རྟག་ པ་ ལ་ གསར་ དུ་ མི་ བསྒྲུ་ བའི་ ཤེས་ པ་ ཚད་ མ། ཐུན་ མི་ རྟག་ པར་ དངོས་ སུ་ རྟོགས་ པ་ རྗེས་ དཔག་ གི་ ཚད་ འབྲས་ ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུ། 比量果。凭依理由如实了知自境者。如以了知声是无常之比量为例，声是无常，为所量；由证成声是无常三性全备之因，现起声是无常

之相，而于声是无常之中从新生起真实之心识，为能量；实际了知声是无常，为比量果。

རྗེས་དཔག་གི་རྟེས་འབྲེལ། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དང་དོན་གཅིག

རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་བསལ་བའོ། 比量相违。即事理相违。

རྗེས་དཔག་གཉིས། (1)སྒྲུབ་བརྗོད་ཀྱིས་དབྱེ་ན། རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་སྟེ་གཉིས། 二种比量。依言词分为自利比量和他利比量。(2)རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱིས་དབྱེ་ན། རྗེས་དཔག་ཡང་དག་དང་། རྗེས་དཔག་ལྟ་སྣང་སྟེ་གཉིས་སོ། 二种比量。依论式分为真比量和似比量。

རྗེས་དཔག་ལྟ་སྣང་། རང་ཉིད་ཀྱི་དམ་བཅའ་སྒྲུབ་པར་སྨྲོང་བ་སྐྱོན་ཅན་བཀོད་ནས་འགལ་བའི་རྗེས་ཀྱི་བློ་སྐྱེད་པ། 似比量。为证成自宗而列举之句义有过，从而生起违理之心识。

རྗེས་དཔག་ཚད་མ། ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། རང་གི་རྟེན་དུ་གས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཁོག་ཏུ་ལ་གསང་དུ་མི་བསྒུ་བའི་ཞེན་རྟོག དབེན་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། 比量。二量之一。依各自所依正因，对各自所量隐蔽事物从新生起的真实耽著识，如直接比量等。

རྗེས་དཔག་ཡང་དག རྒོལ་ཕྱོགས་གཉིས་གས་ཁས་ལེན་པའི་དོན་གཞིར་བརྟུང་། གཏན་ཚིགས་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟར་སྦྱར་བ་ན་ཚིག་ཏུ་ཟུར་ཕྱེ་བ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་རྒོལ་བ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་སྐྱེ་བའི་ཚད་མ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། རྒོལ་བ་ཁོ་ནའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཙམ་ལ་ཟད་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལྟར་ཡོད་པ་ཁོ་ནའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། རྟག

རྗེས་མའི་རྗེས་འཛིན་ཐོབ་པ་མས་བྱེད་པ། 下一代作上一代的接班人。

རྗེས་གཞིག བཟློད་རིམ་སྐོམ་སྐབས་ལྟའི་གཞལ་ཡས་ཁང་འོད་གསལ་དུ་བསྒོམ་པའི་ རྗེས་ སུ་ངང་ལུས་འོད་གསལ་དུ་བསྒོ་བའི་རིམ་པ། 随融，随灭。无上密乘生起次第修习时在本尊无量宫融成光明之后，自身亦随而融成光明的先后次第。

རྗེས་བཞིན ཐེ་བཞེག། 依随，跟从，按照；ལས་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་བཞིན་མ་འབྲངས་ན་འཁྲི་ལམ་ནོར་ཁོང་། 不跟随向导走，就会走错路。

རྗེས་ཐུན་པ། རྗེས་སུ་ཐོབས་པ། 跟得上，赶得上，追上；ད་ལྟ་ལམ་སང་ཐེབ་ན་ཁའི་ རྗེས་ ཐེན་ཏེ་རེད། 现在马上去，还能赶上他。རྟ་རྒྱུག་བྱས་ཀྱང་ཆངས་འཁོར་གྱི་རྗེས་མི་ཐེན། 马跑也跟不上汽车。

རྗེས་རྒྱས། ལད་བྱས། 附和，随声附和，照样念诵；གཞན་གྱི་རྗེས་རྒྱས་བྱས་ནས་ བསད་ན་ མི་ལེགས། 随声附和别人说的话不好。དགེ་རྒན་གྱི་གསུང་དབྱངས་རྗེ་བཞིན་རྗེས་རྒྱས་བྱེད་པ། 照老师的声调一样，跟着朗诵。

རྗེས་བཟུང་། ཐུགས་རྗེས་བསྒྲངས་པ། 接受，容留，收容，摄持；དགེ་རྒན་གྱིས་ སློབ་ ཕྱུག་ རྗེས་བཟུང་ཐོག་ཙམ་དུ་ནས་ཤཐང་ཕྱིན་བསྒྲགས་པ། 老师收留徒弟，传授本领。

རྗེས་བཟོད། རྗེས་ལ་རྟོགས་པའི་བཟོད་པ་སྟེ། ཁམས་གཉིས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཆོས་ལ་ བདེན་ བཞི་ རྗེ་ལྟར་མཐོང་བས་མཐོང་སྤང་དངོས་སུ་སྤང་བའི་གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་མོ། 类忍。随类证悟之忍。缘上二界所摄诸法，如见四谛，能断见所断惑之正对治，即无间道。

རྗེས་བཙོང་ཐོབ་ཏུ་རྟག ཕྱིས་སུ་ཙམ་ཏུ་ སྔོན་ ཚུད་ནས་དེན་ཐུབ་པས་བསམ་གཞིགས་ཐེད་པ། 提前筹划。

རྗེས་ཀྱི་བང་། རྗེས་སུ་ཡི་ངང་བའི་བསྒོས་ཚིག

རྗེས་ཡོང་ཐོབ་ཏུ་རྟག ཕྱིས་སུ་ཙམ་ཏུ་ སྔོན་ ཚུད་ནས་ཤེས་ཏུ་ཡོད། 先知，预见。预先知道未来会发生什么。

རྗེས་ལ་མཇོན་རྟོགས། སྐོམ་ལམ་སྟེ་མཐོང་ལམ་གྱི་རྗེས་ལ་བདེན་པ་ མངོན་ སུམ་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ ལམ། 后现观，随现观。五道中修道别名。见道位后，随复继续修习八支圣道，现观真谛。

རྗེས་ལྷུས། རྗེས་མ་རིན་པ། 落后，ཤེས་རིག་ཚོན་ དུ་ རྗེས་ལྷས་ཐེབས་པ། 文化知识落后。ལག་རྩལ་རྗེས་ལྷས་ཐེབས་དོགས་ཀྱིས་སྦྱང་བརྩོན་ དུ་ སྒྲུབ་ཅིང་པ། 怕技术落后，才勤奋练习。

རྗེས་རྒྱལ། རྒང་ཀྱི་བཤོ་དབྱིབས་སམ་ས་མལ། 痕迹，遗迹，古迹。

རྗེས་ཤེས། རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། ཁམས་ གོང་མ་གཉིས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཆོས་ ལ་བདེན་བཞི་ རྗེ་ལྟར་མཐོང་ བས་ མཐོང་ སྤང་ སྤངས་ ཏེ་ ཕྱལ་ ཉན་ཐོས་ཐུབས་སུ་ཆུད་པའི་རྣམ་གྲལ་ ལམ་མོ། 类智。类证悟之智。缘上二界所摄诸法，如见四谛，永断见所断惑，领纳离系果之解脱道。

རྗེས་སུ་ཀང་པ་འཇོག་པ། མཚུངས་ པ་ གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྐུ་ཞེགས་ སྟེ་ འདྲ་ བ། 相同，相似，ཁྱོད་ གདོང་བདད་མའི་རྗེས་སུ་ཀང་པ་ འཇོག 你的容貌象莲花。

རྗེས་སུ་འགྲོ་བ། (1)ཕྱི་ལ་བགྲོད་པ། 随行，随从，追随，跟着走，རྒྱུ་ ཐོག་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ འགྲོ་བ། 跟着先进分子走。(2)མཚུངས་གསལ་ཀྱི་སྐུ་ཞེགས་སྟེ་འདྲ་བ། 相同，相似。

རྗེས་སུ་ངར་རྩ། ཨི་ གའི་ སྟེང་ དུ་ འབྲི་ བའི་ ཐིག་ཀོར། 随音点，韵随鼻音符。写于梵文字顶以表鼻音的小圆圈。

རྗེས་སུ་གཅགས་པ། འགྲོད་པ་སྐྱེས་པ། 后悔，

追悔。

རྗེས་སུ་འཇོང་། མཚུངས་གསལ་གྱི་སྐྱ་ཞིག་སྟེ་འདྲ་བ། 相同，相似。

རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ། བདེན་བཞི་ལ་དམིགས་པའི་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཏུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 类智，总类智。缘四谛见道十六心之一。

རྗེས་སུ་སྟོན་པ། (1)བཤད་པ། 说，述。(2)མིག་སྟེན་བྱེད་པ་དང་བསྟབ་བྱ་བྱེད་པ། 示范，教导，教诫，训诲。

རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཚ་འཕྲུལ། སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་རྟེན་མོངས་པའི་ཤས་གང་ཆེ་བ་བརྟགས་ནས་གཉེན་པོ་དེ་དང་དེ་སྟོན་པ། 教诫神变。观察有情何种烦恼最盛，为说正法以行对治的神变。

རྗེས་སུ་མཐུན་པ། (1)ཡོངས་སུ་འགྲིགས་པའམ་འཚམས་པ། 完全合适，完全一致。(2)ཐུགས་འདྲ་བའམ་མཚུངས་པ། 部分，相同，随顺，相似。

རྗེས་སུ་དྲན་པ། ཐུ་མའི་གནས་ཚུལ་སེམས་ལ་ཡོངས་སུ་ཤར་བའམ་བསམས་པ། 追慕，回想，追忆。佛书译作念、随念：སྔོན་དུས་སུ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་ལུགས་རྗེས་སུ་དྲན་པ། 回忆从前受苦的情形。བཀའ་དྲིན་རྗེས་སུ་དྲན་པ། 感念恩德。

རྗེས་ སུ་ དྲན་ པའི་ མཚན་ ཉིས་ བཅུ་ པ་ དྲུག ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུ་ལས་མཐང་ཉིས་སྒྲུབ་པའི་ཚོས་བཅུ་གསུམ་ཡི་ནང་ཚན། སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་དང་། ཚོས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་དང་། དགེ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་དང་། གཏོང་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་དང་། ལྷ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐང་ཉིས་པ་སྟེ་དྲུག་གོ། 六种随念次第加行。智度七十义中十三种次第加行法之佛、法、僧、戒、施和天等六种随念次第。

རྗེས་སུ་གདུངས་པ། རྗེས་ སུ་ གཅགས་ པ་ སྟེ་ འགྱོད་པའི་དོན། 后悔，悔恨。

རྗེས་སུ་འདེད་པ། རྒྱུན་ལ་སོང་བ་དེའི་རྗེས་ཐེག་གཅས་ཤིང་པ། 尾追，追赶：རྒྱུན་དུ་འགྲོ་མཁན་གྱི་རྗེས་སུ་འདེད་པ། 追赶先走的人。

རྗེས་སུ་གནང་བ། བྱས་ཆོག་ པའི་ དགོངས་ པ་ འཁྲིལ་བ། 允许，开许，给予允准。

རྗེས་ སུ་ གནང་ བའི་ བཀའ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ བཀའ་གསུམ་གྱི་ཁ་ཅུལ་ཞིག་སྟེ། ཐྲིང་གཞི་དང་། མཚམས་སྦྱོར་དང་། མཐུན་འགྱུར་ཡི་རང་བཅས། 佛开许教，开许语，开许教。三种佛语之一。如《因缘经》、《和合经》、《随喜经》等。

རྗེས་སུ་དཔག་པ། རྗེས་དཔག་དང་དོན་གཅིག

རྗེས་སུ་དཔག་པས་གཙོད་པ། རྗེས་དཔག་གིས་ བསལ་བའི། 比量抵触。即比量相违。

རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ། ཚིག་ གཅིག་ ཤན་ གཉིས་ བརྗོད་པ་ཆོས་སྒྲུབ་དུ་མི་འགྱུར་བར་ དོ་ གལ་ཆྱིས་ བཏུབ་པའི་སྒྲ་སྟེ། ཀེ་མ་ཀེ་མ། དགེའོ་དགེའོ་ཞེས་པ་རྣམས་སོ། 加重语气之词。连续两次重说一个语词，可以加重语气而无重复语病者。如云：哀哉！哀哉！善哉！善哉！

རྗེས་སུ་འབྲང་བ། (1) ཕྱི་རྗེས་སུ་ འགྲོ་ པ། 随行，追随，随求：གཞན་ཆྱིས་བཤད་པའི་ཁ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། 跟着别人说。ཕ་ཐུགས་ཤ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། 儿子跟着父母后面走。(2)གྲངས་ཀྱི་རྒྱུན། 尾数，ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་བཅས། 刻数及其下所余分、秒等尾数。

རྗེས་སུ་འཇྱེལ་བ། ཕྱི་མ་ཐུ་མ་ལ་ བརྟེན་ བའམ་ རག་ལས་པ། 连续，相随。前后连接，互相依附：བཅའ་ལས་རྗེས་འབྲེལ། 饮食和工作互相关连。ད་ལྟའི་གནས་ལུགས་གང་ཅི་ཐུབ་ མའི་ ཚོར་ ཀྱི་

རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཞིག་རེད། 现有情况，都是和过去的历史相联系的。

རྗེས་སུ་སྐུ་ངན་བྱེད་པ། 伤旧，悼故。追念往昔，心中悲伤。

རྗེས་སུ་སྐྱོང་བ། 领受，体会。亲自直接感受。

རྗེས་སུ་བརྩེ་བ། (1)སྙིང་རྗེ་བྱེད་པ། 悲悯，爱怜。(2)གར་སྟངས་ཤེག 一种舞姿。

རྗེས་སུ་འཚོལ་བ། རིམ་གྱིས་འཚོལ་ཞུ་བྱེད་པ། 寻访，依次寻找。སྔ་ མའི་ ས་ རྒྱས་ ཀྱི་ཀུལ་རྟིང་རྗེས་སུ་འཚོལ་བ། 寻访从前的历史古迹。

རྗེས་སུ་འཛིན་པ། སྤྱགས་རྗེས་སྐྱོང་བ། 摄益，护持，接引。慈悲摄受，宽厚接纳。

རྗེས་སུ་ཡི་རང་སྒོམ་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྒྱའི་ནང་གསེས། ཐག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གང་ཞིག་ རང་གཞན་ཀྱི་དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའོ། 随喜修道。智度七十义之一。对于自他善行，生起怡悦之有漏修道。

རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ། ཡིད་ལ་བབ་པའམ་མོས་པ། 随意，赞赏。གཞན་ཀྱི་དགེ་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ། 随喜他人善行。ཁོས་དམངས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཤོད་པའི་ཐ་བྱེད་པར་ཚང་མས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱས། 大家都赞赏他为人民做了有益的事。

རྗེས་སུ་ཤེས་པ། (1)རྟོགས་པ། 了解，领会，通达。(2)ཤེས་པ་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 类智，种类智。十智之一。

རྗེས་སུ་བཤད་པ། (1)ཕྱིས་སུ་སྨོས་པ། 随后述说，在下文说。(2)མཇུག་ཏུ་བཤད་པ། 结尾语。著作的结尾部分。

རྗེས་སུ་སློབ་པ། (1)རྗེས་ འབྱང་ ངམ་ རྗེས་ སུ་ འཇུག་པ། 随学，随行，效法。(2)ཤེས་ཟབས་ བྱེད་པ། 学习，求知。

རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ཚོལ་ཅན། དཀྱུ་ བཅོམ་པ་ དྲྭ་ གི་ ནང་ གསེས། གང་དབང་པོ་ རྣུལ་པོ་ འདོད་ཆེན་ཕྱིས་སྐྱོས་ནས་མཐོང་བའི་ ཚེས་ ལ་ བདེ་བར་གནས་པ་ལས། ཉམས་པའི་སྐལ་པ་ཅན་ ཤིན་ལ་ མ་སྐྱོང་ན་མ་ཤིན་པའོ། 护法罗汉。六种罗汉之一。钝根罗汉，若受妙欲迷醉，则有可能退失现法乐住；若不迷醉，则不如此者。

རྗེས་ཐོང། རྗེས་མའམ་མཇུག 后面，以后，未来ཅ་ལ་ག་འདི་རྗེས་ ཐོང་མཁོ་ཆེ། 这件东西以后有用。

རྗེས་སློབ། སློབ་མ། 弟子，徒弟，门徒。

རྗེད། རྗེད་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྗོད་པ། (ཐ་དད་པ) བརྗོད་པ། བརྗོད་པ། རྗོད།། སྨྲ་བ། 说，讲，论，诠。སྐྱོན་ཅ་བརྗོད་པ། 批评。སྐད་ཅ་རྗོད་པ། 讲话。ལོ་ཏྭས་རྗོད་པ། 讲故事。བརྗོད་བྱའི་དོན་ དང་ རྗོད་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚིག 意义和言词。

རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ། བརྗའི་དབང་གིས་རང་ ཡུལ་གོ་ བྱེད་ཀྱི་ཤཱན་བྱའམ་སྨྲ། མིང་དང་ཚིག་ལྡ་བྱའོ། 能诠声，名言。以名号、语文论述对境事物时可以听闻之声。如一切实词及语句等。

རྗོད་ཚིག དོན་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག 文字，语言。能叙述事物的语词。

རྗོད་ཤུགས། གོད་སྐྱངས། 说法。措词或见解。

ཕྱག་རྒྱ། 名词。(1)སྐྱེའི་ཞེ་ས། 舌的敬语。(2)མིང་ཚིག་འགའ་ཞིག་གི་སྟོན་དུ་སྤྱིར་སྐྱའི་ཞེ་སའི་ཚིག 加于某些名词前面，造成敬语：ཕྱག་རྒྱ། 尊著，大作。对他人所撰文章的敬称。

ཕྱག་རྒྱ་དའི་བྱད་ གསུམ། དའི་ བྱད་ བཟང་ པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ཁྱས་ཤེག་སྟེ། ཕྱག་རྒྱ་མཉན་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་ཐུབ་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་དམར་བ། 舌随好三。如来八十随好之一类：舌美软、舌薄、舌色赤红。

ཕྱག་ བཀོད། བཀོད་ པ། 教导，指示，ལས་

ཀ་ཅིད་ལུགས་ཅིད་སྟངས་ཀྱི་ལྟགས་ བཀོད་ གནང་བ། 对工作的方式方法进行指导。

ལྟགས་ཁྲིད། དབེ་ཁྲིད་ཅིད་པ། 讲解，讲授。

ལྟགས་ཚྭིའི་ཇུ་ཡག རྒངས་ བོད་ ས་ གནས་ སྤིད་ གཞུང་སྐབས། ཨེ་ཝེར་ཆོས་ལོ་ལྟང་སྤིད་གཞུང་ལ་ཚྭ་རྒྱལ་འབྲེད་ཀྱི་ ཉལ་ ཨེ་ གཏོང་ དགོས་ བའི་ ཁལ་ཞིག 运麦乌拉。原西藏地方政府时代，人民每年给政府运送小麦的力役。

ལྟགས་ཀྲིང་། སྒུ་གུའི་ཐོག་ན་ཏུ་ ག་ བདུན་ ཙེད་ བའི་འབྱད་ཅ་རོལ་མ་ཞེག་གི་མིང་། 洞箫，七孔箫。管上有七孔的箫。

ལྟགས་བཙོ། ཟླ་མའི་ཞལ་ནས་གསུངས་པའི་བཙོ་སྐོན། 回向文。上师亲口所诵发愿回向之文。

ལྟགས་ཆབ། མཆིལ་མ། 唾液，口水。

ལྟགས་མཉེན་པའི་དབེ་ཅིད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཅིད་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ རྟའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཆོག་འཇམ་པོས་འདུལ་བ་ ཉིད་ཀྱིས་ ལྟགས་ མཉེན་ པ། 舌美软。如来以温言调教众生，即此感得舌面柔软之好。佛身八十种随好之一。

ལྟགས་བསྒེམ་པ། སྐོམ་ཆེན་ བའམ་ ལྟའི་ སྒྲུབ་ འབྱེད་ པ་ པོ། 闭关者。长期闭关念诵、修行者。

ལྟགས་ མདུད། རས་ དང་ ཆོན་ སྐུད་ སོགས་ ཀྱི་ དབུས་སུ་ རྡོ་རྗེའི་མདུད་པ་བྱས་ནས་ སྒྲུབ་ བཏབ་ པའི་ སྲུང་མདུད། 护身结子。宗教徒在丝线、丝带等中央挽金刚结，念咒加持给人作护身符者。

ལྟགས་འཇིལ་བ། ཁྱེ་རུ་ ཡར་ གྱག་ སྟེ་ དྲིལ་ བ་ ལྟར་ ཁྱད་པར་ སྟེ་ ཁྲོ་བའི་ཐོབ་ཤས། 卷舌。舌在口里向上卷翘，以表忿怒之相。

ལྟགས་ནར་ མཛད། ལྟགས་ ཆུང་ བར་ མཛད། 伸舌。表示敬畏的一种姿态。

ལྟགས་དབྱུགས། ཁའི་དབྱུགས་ སམ་ ཆུང་། 气息。呼吸时出入之息。

ལྟགས་མར། སྒྲགས་ བཏབ་ བའི་ མར། 真言酥油。宗教徒诵咒吹气后的酥油。

ལྟགས་དམར་བའི་དབེ་ཅིད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཅིད་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ རྟའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཆོས་འདུལ་བ་ ཉིས་ པའི་ རྒྱུ་ བོ་ ཆགས་ པ་ ཅན་ གྱིས་ གཏེར་དཔག་དགའ་བ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ལྟགས་ དམར་ པ། 舌鲜红。如来仪态温和，非诸贪心凡夫所能领会，感得舌色赤红之好。佛身八十种随好之一。

ལྟགས་ཟིན། ཟོ་ ཆས་ ཀྱི་ ཞེ་ ས། 食品、粮食的敬语。

ལྟགས་རིང་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ ས་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། འཇམ་ པོ་ ལ་ སོགས་ པ་ གསུང་ བས་ ལྟགས་ རིང་ པ། 广长舌相。如来出言温和，感得舌形广长，展则覆面、上至发际之相。三十二大丈夫相之一。

ལྟགས་ལན། ཟིན་ ལན། 回信，答复，དགེ་ རྒན་ གྱི་ ང་ ལ་ ལྟགས་ ལན་ གནང་ བ་ འབྱོང་ བྱུང་། 收到了老师给我的回信。

ལྟགས་ལྱང་། དབེ་ ཆའི་ ལྱང་། 经文传承；དབེ་ ཆ་ ཀོ་ མང་ པའི་ ལྟགས་ ལྱང་ གནང་ བ། 传授许多经文传承。

ལྟགས་བཤད། དབེ་ ཆའི་ ཁྲིད་ འཆད་ པ། 解说，讲说；རྒྱ་ གཞུང་ གི་ ཐོག་ མཐའ་ བར་ གསུམ་ དུས་ ལྟགས་ བཀོད་ གནང་ བ། 从头到尾讲解书中含义。

ལྟགས་སྐ་ བའི་ དབེ་ ཅིད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཅིད་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ རྟའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཡོན་ ཏན་ འཕྲད་ པ་ མང་ བ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ལྟགས་ སྐ་ བ། 舌薄。如来多有应理功德，感得舌体广薄之好。佛身八十种随好之一。

ལྟང་། འཇང་ དང་ འདྲ།

ལྟང་དཀར། མདོག་ ལྟང་ སྐྱ། 浅绿色，淡绿色。

ལྟང་སྐྱ། (1)ཁ་ དོག་ ལྟང་ དཀར། 浅绿色，淡绿色。(2)སྐྱང་ དང་ དཀར་ རྣ་ བ་ སྐེས་ བའི་ མདོག 淡绿颜料。铜绿调和白粉所成颜色。

ལྟང་ཁ། ལྟང་ ཀུ་ དང་ འདྲ།

ལྗང་ཁ། ཆོས་གཞི་ལྗང་གུ་ཤས་ཆ་བའི་ཁ་བྱ། 绿底花纹。绿底上的彩色花纹。

ལྗང་གུ། ཀ་དོག་གི་ཅ་ཏག་ཅིག 名词。绿色。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལོ་མ་ཀར་དང་། ལོ་མའི་མདོག་གོ།

ལྗང་དཀྱིལ་ཆོས། འཇང་དགུན་ཆོས་དང་འདྲ།

ལྗང་སྔོན། ལྗང་གུ་དང་སྔོན་བོ་འདྲེས་བའི་མདོག 绿蓝色。

ལྗང་ཇ། འཇང་ནས་ཐོན་བའི་རང་དགུས་མ་ཞིག 纳西茶。滇西出产的一种普通茶。

ལྗང་ཞིང་རེ་བ། ཀ་དོག་ལྗང་གྲའི་ མཆོན་ ཚུལ། 葱绿，翠绿，绿油油的；གང་རི་ལྗང་ཞིང་རེ་བ་ཞིག་འདུག 有一座翠绿的草山。

ལྗང་རྩང་། (ཨལ) ཀྱུ་བཟང་ལྷད་མེད། 纯净。成色十足，没有掺杂；དངུལ་ལྗང་རྩང་། 纯银。གསེར་ལྗང་རྩང་། 纯金。

ལྗང་སྡོང། ལོ་ཏོག་གི་ལྗང་བའི་སྡོང་ཐྱ། 禾秆。禾本科农作物的青 苗茎。

ལྗང་ཚག ལྗང་གུ་དང་ནག་བོ་འདྲེས་བའི་མདོག 黑绿色，油绿色，深绿色。

ལྗང་པ། ཚོ་ནས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀུ་རྩེན་པོ། 名词。禾苗。禾本科农作物的青苗：ལྗང་པ་ལག་པས་འཐེན་བས་རྒྱུ་རོགས་མེ་ཙམ། 揠苗不能助长。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངེས་ཚིག་དང་། རྩོ་སངས། མ་རྩིན་པ་བཅས་སོ།

ལྗང་ཐྲིན། ས་བོ་དང་ རམ་ ཁ་ཀྱེས་ཀྱི་ མདངས་ བཀོད་བའི་ཐྲིན་རིས། 绿云。画中用石黄、蓝靛调成颜料所绘云彩。

ལྗང་ཕྱད། ལོ་ཏོག་ གསར་ བའི་ རྒྱ་ གུ་ བཏོག་གས་ནས་ལམ་འགྲུལ་ལ་བྱེད་དེ་ དངུལ་ ཟོང་ ཆུག་ ཅིང་ ལྗང་བའི་ཆུན་པོ་ཆུང་ངོ་། 青苗献新。从田中摘来，献给途中旅客，以求赏钱的青苗束。

ལྗང་ཚིག ལྗང་བའི་ཆུན་པོ། 青草束，青苗束。

ལྗང་ཏྲ། ཚོ་ནས་ཀྱི་ རྒྱུ་ གུ་ རྩེན་ པོ། 禾苗。禾本科农作物的青苗。

ལྗང་སྐྱག ལོ་ཏོག་དང་། ཚལ་སོགས་གསང་སྐྱེས་ཀྱི་རྒྱུ་གུ། 禾苗，菜秧，青苗。

ལྗང་དམར ལྗང་གུ་ དང་ དམར་ པོ་ འདྲེས་ བའི་ མདོག 绿红色。

ལྗང་སྐྱ། ཀ་དོག་ལྗང་ནག 紫绿色。

ལྗང་ཚ་ལྷ་དབའ། ཁི་ཉེ་གཏུག་བརྟན་མེས་ཞག་ཚམ་ཀྱི་སྐས། གྲིམ་ཤེང་གོང་ཇོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཀྱུ་བྱས་ནའང་། གོང་ཇོ་བོད་དུ་མ་སྐྱེབས་བའི་ཚོང་ལ་ཆུལ་སྐས་འདི་རྟག་དུད་ནས་འདུས་སོ། ལྗང་ཞེས་པ་ལ་འཇང་ཞེས་བའང་སྣང་། 绛擦拉温。藏史所载系赤德祖丹子，原拟尚金城公主，后因骑马失控，公主未至藏而死。汉文史籍失载。

ལྗང་གཤད། (ཨལ) ལྷམ་ཀྱི་ཡུ་ བར་ བཏང་ བའི་ འཇའ་ལྗང་ཀྱི་མིང་། 绿边。藏靴后跟上的绿色花边。

ལྗང་སེར། ལྗང་གུ་ དང་ སེར་ བོ་ འདྲེས་ བའི་ ཀ་ དོག 黄绿色，草绿色。

ལྗང་སེར་ཅན། (ཟངས) ཏྲ་དུང་བ། 嫩绿者。节节草的异名。

ལྗགས་ཕྱེན། མི་གཙང་བ་ཉལ་ཏེལ། 污秽，肮脏，ས་ལྗན་ལྷེན། 污泥。ཆུ་ལྗན་ལྷེན། 浊水。འདམ་ཇ་ལྗན་ལྷེན་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་ནོར་བྱ་རྙེད་བ། 从污泥坑中找到宝贝。དཀའ་ཆར་བཏང་མཚམས་ལྗན་ལྷེན་ཀྱི་ཇ་རྐྱལ་ལངས་པ། 一下暴雨，就成了污泥坑。

ལྗབ་ལྗབ་ཅི། ཐལ་མོ་ཁོང་སྟོང་དུ་སྐྱེང་བའི་ཚུལ། 合掌中空状。

ལྗབ་ཕྱིབ། ཁངས་ཀན་ནས་ཤེག 哈婆兰。一大数名。

ལྗང་ཀྱིལ་མཁན། དཀའ་དུ་མཐན་བའམ་ ཆོང་ཀྱིས་

རྡེན་པོར་མནན་པ། 猛压，扼压，沉重地压下：ཤལ་བ་གཅིག་གིས་ཞིང་གའི་རོལ་ བཏུ་ ལྟོས་མནན་པ། 一耙压百行。喻纲举目张。ཀུད་སྟོབས་ལྡན་ གཅིག་ གིས་ སྟོབས་ མེད་ མང་ པོ་ ལྟོས་ མནན་པ། 一个强者压倒很多弱者。

ལྡང་གྱིས་ བསད། དམ་ པོར་ རྡེན་ ངེས་ ཐུས་ ཏེ་ བསད་པ། 压死，紧紧压死：བྱག་གི་ཁོག་དུ་རི་དྭགས་ལྡང་ཀྱིས་བསད་པ། 岩石之下压死了野兽。

ལྡང་མནན། ལྡང་ཀྱིས་མནན་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ལྡེ་བ། མི་ཕྱགས་ཀྱི་ལུས་ནས་ཁྲག་འཇིབ་བའི་ སྐྱེ་ཕྲ་ཞིག 名词。跳蚤。寄生人畜身上的吸血小虫。

ལྡིང་ཚས། ཚ་བྱད་ལྡིང་པོ། 重物。笨重的器物。

ལྡིང་མཉམ་པ། ཆུ་ཡང་གི་ཚད་འདྲ་བ། 等重，轻重相等：ལྕགས་སྐང་ གང་ དང་ བལ་སྐང་ གང་ ལྡིང་མཉམ་རེད། 一两铁和一两羊毛一样重。

ལྡིང་ཁྱག་གི་བ། ཆུ་ ཚོད་པའི་ རྣམ་པ། 沉重，沉甸甸的，སེམས་ལྡིང་ཁྱག་གི་བའི་ངང་ནས་ཕྱིན་སོང་། 心情沉重地走了。 ཁྲང་ པོ་ཁྲང་ ཀྱི་ ལྡིང་ཁྱག་གི་བར་འགྲོ་བཞིན་པ། 背起包袱，吃力地走着。

ལྡིང་ཆོག ཁྲ་ལྡིང་ཁྱག་པ། 载重，负重：ལྡིང་ཞིག་ཆངས་འཁོར། 载重汽车。

ལྡིང་གཙོན། ཆུ་ མོས་ གསམ་ ཤུགས་ཀྱིས་ གནོན་ པ། 重压，暴力压制，很重的压力：ཆོན་ མཛོད་ མཇེང་ བའི་ གཟའ་ ཤེང་ གི་ ལྡིང་ གནོན་ ཆེན་ པོ་ ཡོད། 耕牛颈上的肩轭，压力很重。

ལྡིང་པ། ཡང་བའི་ སྟོག་པ། 形容词。重的，不轻：འགན་ལྡིང་པ། 重任。ཁྲལ་ལྡིང་པ། 重税。རྒྱུད་ཁ་ལྡིང་པ། 高利。 རྡོ་ པོ་ལྡིང་པ་དེ་ གཡག་ལ་འཁེལ་རྒྱུ་ཡིན། 那付重驮子，是让牦牛驮的。

ལྡིང་ཚད། ཆུ་ཚ་ཆུ་ཆུ་ཡང་གི་ཚད་ཆེ་བ། 形容词。重，沉重，重量大：ཀ་ཅང་ལྡིང་པོ། 很重。ལྡིང་ཆེ་བ། 重的。ཁ་ལྡིང་པོ། 沉默寡言。ལྡིང་པོ་ རྒྱབ་ཀྱིས་མ་འདྲོང་བ་དང་། རལ་པོ་ལྷུན་པས་མ་ཁིབས་པ། 重得背不起，烂得补不成。

ལྡིང་ཚད། ལྡིང་ཡང་གི་ཚད། 重量，比重。

ལྡིང་རྩྭབ། ཁྲང་ཆེ་ལ་སྣ་ཚུགས་མང་བ། 繁重。又多又重：ལས་འགན་ལྡིང་རྩྭབ་ཆེ་བ་ཞིག་འཁྱེས་ཤོང་ བ། 担负着繁重的任务。 ཁྲལ་ ཚལ་ ལྡིང་རྩྭབ་ཆེ་བ། 差税繁重。

ལྡིང་ཤོར་ཤོར། ལྡིང་ཐིབས་ཐིབས་སམ་ལྡིང་ཐིབས་ས་བ། 沉重的，沉甸甸的：ཅ་ ལག་ ལྡིང་ ཤོར་ཤོར་བ་རྣམས་འཁྱེར་དུས་ཤུགས་སྐྱེད་དགོས། 拿沉重的东西要使出力气。 རྡོག་ཁྱེས་ལྡིང་ཤོར་རེ་བ་དེ་འཁྱེར་ཁག་པོ་ཤོད། 沉甸甸的包裹难于携带。

ལྡིང་ཤོར་རེ་བ། ལྡིང་ཤོར་ཤོར་དང་དེན་ གཅིག

ལྡིང་སོན། སྐོན་ཆེ་བཞག་འགོར་བའི་འབྲུ་སོན། 晚熟种子。成熟期较迟的谷物种子。

ལྡིབས། ལྡིབས་དང་འདྲ།

ལྡོངས། 名词。(1) ཡུལ་ཤེར་དང་ས་ཆ། 区域，地方：ཡུལ་ལྡོངས། 地域。སྨན་ལྡོངས། 产药区。ནགས་ལྡོངས། 森林区。གངས་ཅན་ལྡོངས། 雪乡。西藏别名。རང་སྐྱོང་ལྡོངས། 自治区。(2)ལྷར་ཆུ་གར་དུ་བྱམ་ཅེ་སོགས་ཤི་རིགས་བཞི་ཚང་བའི་ཡུལ་ལྷུགས་ལ་ཟེར། 方国，国土。古印度称婆罗门等四种姓人完全具备之地为方国，亦译村邑。

ལྡོངས་སྐྱེ། ལྡོངས་སུ་འགྲོ་བ་སྐྱེ། ཆུ་རོལ་དུ་ལས་ཐག་རིང་ཚད་ཀྱང་བྱགས་ཅས་ཀྱི་ས་ཚར་འགྲོ་བ། 出游，游方，周游各地。比丘外出，远达一闻距即五百弓以上者，即为游方：ཡུག་ རྩེས་ ར་ ཡུག་བདུས་ནས་ལྡོངས་ཀྱུ་བཞེད་འཚོ་བ། 牧童赶

着羊群到处牧放。 ཤིང་རྟྭ་བཞིན་པར་དབུས་ཡུལ་དུ་འབྱོར། 云游到卫地。

ཤིང་མཐོ། ས་ཡུལ་མཐོན་པོ། 高原，高地。地势高的地方。

ཤིང་ལས་སྐྱེ། ཡུལ་དེ་ངང་དུ་སྐྱེས་པའི་མི། 土著，本地人。当地出生的人。

ཤིང་གྲིབ། ཤིང་གི་ཡལ་གའི་གྲིབ་བསིལ། 树荫：ཤིང་གྲིབ་འགྲོ་ལམ། 林荫路。

ཤིང་པ། 名词。(1)སྐྱེ་ཤིང་ཆེ་ཕྲ་སྤྱི། 树。大小木本植物总名；ཡུང་ཤིང་། 柳树。ཤིང་ཐག། 滩木。ཤིང་པ་ཆེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡི། འཕྲི་ཤིང་རྩེ་མོ་དཀྱུང་ལ་བསྟེགས། ཆེང་མ་ཤིང་ལ་བརྟེན་ཏྲས་ན། གནད་དུ་རྭགས་པའི་སྤྲུལ་བསྲལ་སྐྱེ། 藤攀大树身，梢头可登天；倘若附荆棘，吃苦紧要关。(2)ཟངས་དམར། 红铜。(3)གངས་རྒྱས་ཤིག་གི་མཚན། 德树佛。(4)མིའམ་ཅིའི་ཡུལ། 人非人世界。

ཤིང་པ་སེར་བོ། (མངོན) གང་ཤིང་། 黄树。松树的异名。

ཤིང་པའི་དཀའ་ཐུབ། དདུལ་ཆུ་དབྱངས་ཅན་གྱིས་རྩོམ་རྗེས་གྱི་མཛད་པའི་སྒམ་ཏུ་པའི་སྡེབ་བོ། 《树王论》。恩久·阳金珠白多杰所著藏文文法根本颂。

ཤིང་པའི་ཡུལ། དྲི་ཟའི་ཡུལ་ཞིག 大林地。乾达婆居处之一。

ཤིང་དམར། (མངོན) ཟངས། 红树。红铜的异名。

ཤིང་ཤིང་། སྐྱེ་ཤིང་སྐྱེའི་མིང་། 树木。生长中的木本植物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་འགྱང་དང་། ཀང་བས་འགྱང་། མགོ་ཕྱིང་ཅན། འགོ་འཁོག འགྲོ་མེད། ཆུང་མི་ལྡུང་། སྡོན་པ། སྐྱེང་སྐྱེ་པ། འདབ་ལྡན། འདབ་མ་ཡངས་ལྡན། སྡུང་བོ། རྣམ་ཐུས། ལྡང་བོ་ཅན། རྩེ་མོ་ཅན། ཡལ་གཅིག ཡལ་གཉིས། ཡལ་གསུམ་འཛིན། ཡལ་འདྲིབ་ཅན། ཆུན་ལས་སྐྱེས། ལོ་མ་ཅན། ས་སྐྱེས་བཅས་སོ།

ཤིང་རྐྱེན་ལྷུམ་ངུ། སྐྱེ་ཤིང་སྡུ་ཚགས་ཀྱི་སྐྱེད་ཚལ་ལམ་སྤྱིང་གི། 林园，公园。

ཤྲེལ་བོ། མདོག་སྡུ་འདྲེས་ནས་མི་གསལ་བའི་རྣམ་པ། 形容词。驳杂。颜色夹杂，模糊不清：ཁ་དོག་ཤྲེལ་ཤྲེལ། 颜色模糊。ལྕང་པ་ཤྲེ་ཤྲེལ་དུ་ལུ་བ། 口痰颜色瘀暗。

བཤེད་ངམས། གཟི་བརྗིད་དང་འཇིགས་ངམས། 威武，威严可畏。

བཤེད་ཆགས་པ། རྟོག་པོའམ་བབ་ཆགས་པ། 魁梧，奇伟，雄壮，壮观；གཟུགས་པོ་བཤེད་ཆགས་པ། 身材魁梧。ཕོ་བྲང་བཤེད་ཆགས་པ། 宫殿宏伟。བཤེད་ཆགས་མཛེས་སྡུག་དང་ལྡན་པའི་ཚོགས་ཁང་ཆེན་པོ། 雄伟壮丽的大会堂。

བཤེད་ཀྱམས གཟི་བརྗིད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 雄姿，英姿；བཤེད་ཟླམས་དོད་པོ། 威武雄壮。བཙན་ཤེད་འཇིགས་སྐྱལ་ལ་ཞུམ་པ་མེད་པར་ བཤེད་ཟླམས་དང་ལྡན་པའི་ངང་རན་ཁས་ལངས་པ། 不屈服于暴力威胁，昂然挺立。

བཤེད་རྩོམ། གཟི་བརྗིད་ཀྱིས་ཁ་རོལ་པོ་ངང་ཤུགས་སུ་རོད་པ། 威逼，威慑，དཔུང་པོ་རྣམས་ངང་དམག་གི་ བཤེད་རོད་མ་བཟོད་པར་ བྱོས་སོང་། 受不了我军的威慑，敌人逃窜了。

བཤེད་པ། (ཐ་མི་དོད་པ) ངམ་པོའམ་མཛེས་པོང་གྲུང་པ། 扬厉，焕发，显赫：ཤེས་དོན་ཀྱིས་ བཤེད་པ། 才气焕发。མཚན་སྙན་ཀྱིས་བཤེད་པ། 名声显赫。རྣམ་འགྱུར་བཤེད་པ། 扬眉吐气。

བཤེད་ཅོ། གཟི་ངམ་ཆེན་པོ། 形容词。威严，严肃：གདོང་མདངས་བཤེད་པོ། 面容严肃。

བཟང་བ། མཐོང་འདོད་པ་དང་། ཡིད་དུ་ཁོང་བ། 美观，顺眼，好看，合意：མི་བཅས་བཟང་བ་གཅིག་ལྟར་བ། 人品好看。མི་དེ་ལུས་སྡུག་ཆ་ལ་བཞིན་མཛེས་ཤིང་བཟང་ བ། 那人身材魁梧，容貌端庄。

བཟེ་གཙང་། ཚོང་ཁང་། 交易处，商店。

བཟེ་ཐེ། གསར་རྙིང་སོགས་ ཚན་ རྩྭ་ བཟེ་ རྒྱུའི་མིང་། 名词。交易，掉换，互换；བཟེ་ཐེ་ སྤྱོག་བ། 掉换。

བཟེ་ཐེ་ཚག་སྐྱེད། བཟེ་ རྒྱུའི་ དངོས་ ཐོའི་ རིན་ཚབ་འཕྲལ་དུ་ སྐྱེད་བ། 现金交易。一手交款，一手交货。

བཟེ་སྐྱེད། ཚན་རྩྭ་བཟེ་བའི་ སྐྱེད་ལེན། 交换，接替。彼此互换：ཚོང་ཐོག་བཟེ་ སྐྱེད། 商品交换。རྨ་རྟ་བཟེ་སྐྱེད། 茶马互市。

བཟེ་བ། རྗེ་བའི་མ་དོངས་བ།

བཟེ་བ་རྣམ་པ་གསུམ། བར་མ་ རབ་ བྱང་ གིས་ ཆོས་འདི་བའི་ བསམ་ པ་ བསྒྲུབ་ པའི་ ཕྱིར་ དུ། བསམ་པ་དང་རྟགས་དང་། མིང་བཟེ་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། དེ་ལ་བསམ་པ་བཟེ་བ་ནི་ཆོ་འདི་འབའ་ཞིག་དོན་གཉེར་ཀྱི་བསམ་པ་ རྣར་ ནས་ དགེ་ སྤྱོང་ གི་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ བསམ་ པ་ ཕྱིན་ ཆགས་སྐྱེད་པ་དང་། རྟགས་བཟེ་བ་ནི་ལུས་ཀྱི་ ཁྱད་གསུ་ དང་ཁ་ སྤྱུ་ བྱེགས་ཤེར་ཁྲོས་ཁྱད་པ་དང་ ཚོས་ ཆོས་ མཐང་ཚོས་གཉིད་བ་སོགས་ཚད་དང་ ལྡན་པ། སྤྱོད་ལྱང་བཟེད་ཆུ་ ཚགས་ སོགས་ ཚད་ལྡན་ ཁོད་པ་ དང་། མིང་བཟེ་བ་ནི་ མཁན་པའི་ མཚན་ཀྱི་ མཐའ་ཅན་ནམ། དབལ་དང་། གྲགས་པ་དང་བཟང་པོ་ལ་ སོགས་བའི་ མཐའ་ཅན་ཀྱི་ མིང་འདོགས་པའོ། 三种更换。为令前行沙弥发心入道，使行意乐、服相、名字三种更换。意乐交换者，使其舍弃但求今生利益，希求成就四沙门性。服相更换者，使其洁身沐浴剃净须发，服用合量法衣及中宿衣，合量坐具、钵盂及水滤等。名字更换者，出家名末或附戒师名，或附吉祥、名称、贤善等字。

བཟེ་ཚོང་། བཟེ་པ་ཁྱག་རྒྱའི་ཚོང་། 贸易，交易，互市，买卖：འབྲུ་དང་མར་གཉིས་ཐད་ཁྱེན་བཟེ་ཚོང་བྱེད་པ། 粮食和酥油，互相交易。

བཟོད་རེས། བཟེ་བའི་རེས་མོས། 轮流，轮换。互相替换的班次：ཉིན་ རེར་ འགན་ ཁྲ་ བཟེ་ རེས་ཐེངས་གསུམ་བྱེད་པ། 每日轮流三班。སྟོན་དགུན་ མཚམས་སུ་ གྱོན་པ་བཟེ་རེས་བྱེད་དགོས། 秋冬之交，要更换服装。ལས་བྱེད་པ་གསར་རྙིང་བཟེ་རེས་བྱེད་པ། 新老干部，进行替换。

བཟོད་ལེན། ཐན་ཁྱེན་བཟེ་བ། 交换，更替，对调：སྐྱེ་བ་བཟེ་ལེན་མ་བྱས་ན། བར་དོ་ཅར་བ་གང་ནས་མཐོང་། 生世不更替，何处见中有。

བཟོད་ངས། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེས། དཀོ་བའི་དཀའ་གས་པ་མི་གསལ་བར་ བཟེད་པ་ དྲན་ པའི་ མི་མཐུན་ཐུགས་ཏེ་ དྲན་པ་འཆལ་བ་ སེམས་ གཡེང་ བའི་ རྟེན་ཅིང་བའོ། 遗忘，忘性。容易忘记的毛病。佛书译为失念。二十随烦恼之一。于善所缘不能明记，是正念之异品，为能障正念，使心散乱之本：ལོ་ན་ཇེ་ཆེར་སོང་ན་ བཟེད་ངས་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་ཐོང་། 年龄越大，忘性越大。

བཟོད་ངས་ཅན། དོན་གང་ཡང་ཐུར་ དུ་ བཟེད་ འགྲོ་བའི་ མི། 健忘者。容易忘事的人。

བཟོད་ངས་པ། བཟེད་ངས་ཅན་དང་དོན་གཅིག

བཟོད་ཐོར། བཟེད་ནས་བརྒྱལ་བའམ་བོར་བ། 忘失。因忘记而遗失。

བཟོད་ཟིན། མི་བཟེད་པའི་ ཕྱིར་ དུ་ བྱིས་པའི་ ཡིག། 备忘录，登记簿，笔记本：ཞིབ་གསལ་གྱིས་བཟེད་ ཐོར་བཀོད་པ། 详细地记在笔记本里。བཀའ་

ཟློ་རྟགས་བཞེད་ཐོར་ཕྱིས་ཤོད། 将指示内容，写在笔记本里。

བཞེད་པ། (ཁ་མི་དད་ བ) (1)བསྒྲུབ་ བའམ་ ཟོ་ཡུལ་ནས་ཡལ་བ། 忘记，忘去。心中遗忘不能记忆：ཁངས་བཤད་པ་དེ་བཞེད་ཚར་འདུག 前天讲的已经忘了。 དེ་དོན་ མ་ བཞེད་ ཡིད་ལ་རྙེད། 那件事记在心里莫忘了！ ན་ཚ་དྲག་ན་ ཤེས་རྣེ་བཞེད། ལ་མཁོར་བྱད་ན་རྟ་ཐོ་བཞེད། 病愈忘良医，过山忘骏马。喻同“得鱼忘筌”。(2)རྗེད་པའི་འདས་པ་དང་མ་རོངས་པ།

བཞེད་བྱང་། མི་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཕྱིས་པའི་ཐོ་ཡིག 记事牌，备忘录。

བཞེད་ཕྱིད། (1)བཞེད་ངས་ ཀྱིས་ རིག་ པ་འཁྲུལ་པའི་རྣད་རིགས་ཤིག 癔病。由忘念引起的神经错乱症。(2)དྲན་པ་གཉེར་ཅིད་ཀྱི་གདོན་ཞིག 忘念鬼。使人记忆力退失的鬼物。

བཞེད་གསོ། དྲན་གསོའམ་དྲན་སྐུལ། 回忆，记忆，提醒：གནངས་ཉིན་ཅིད་རྒྱུའི་ ལས་ ཀ་རྣམས་སངས་ཉིན་བཞེད་གསོ་ ཞིག་ཅིད་པ། 后天要做的事情，明天就提醒一下。 བཞེད་ དོགས་ ཙའི་ བའི་ རྒྱབ་ཀྱི་ཤེས་ཡང་ཡང་བཞེད་གསོ་བྱས། 因为怕忘却，就常常回想。

བཞེལ་པ། རྗེ་བའི་འདས་པ།

བཟོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། བཞེད་མི་ ལང་ བ་ དང་ དོན་གཅིག

བཟོད་ བཅས། འདུལ་ བའི་ བདུ་ ཚད་ ཅིག་ སྡེ། ལྷུང་བ་ཉིར་བཅོས་ཀྱི་ནང་གསེས། ལྷུང་བ་བླང་ཡང་སྐབས་མི་འཆྱིད་ན་ བཞེད་ པ་ དང་ བཅས་ པ་ ཅིད་དགོས་པ་སྡེ། དེ་ཇི་ལྷུར་ཞེ་ན། ཚ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ལ་ དགེ་ འདུན་ ཀྱིས་ བཞེད་ པ་ དང་ བཅས་པ་ཉིད་བྱས་པ་ཡིན་ཀྱི། དགེ་འདུན་ལ་མ་ཞུས་ཤིང་ཁྱོད་གནས་གཞན་དུ་ མ་འགྲོ་ ཞིག་བཞེད། དེས་ མ་ ཐུལ་ སྐབས་ མི་ འཆྱིད་ ན་ གངས་མས་ ངག་ བཞག་པ་དང་། གལ་སྟེ་དང་དགག་དཀྱེ་བཞག་པ་སོགས་ཀྱི་རྣན་དུང་བྱ་ལ། དེས་མ་ཐུལ་ན་གནས་དབྱང་ཐུ་བའོ། 评说。律经术语。比丘犯罪还净之一。已诘犯罪，仍置不理，当予评说。此当如何？当云：“长老，僧众对汝有所评说，今汝不告僧众，不得他去！”此若不服，置之不理，则当中止教诫，中止长净及自恣等，以行治罚，若仍不服，即行驱摈。

བཟོད་ཀྱམས། བཞེད་པའི་ཐམས་འགྱུར། 文风，文体。

བཟོད་གཏམ། བཤད་པའི་གཏམ་མམ་ གོད་ རྒྱའི་ སྐད་ཅ། 言论，言谈。

བཟོད་དུ་མེད་པ། (1)བཤད་རྒྱ་ མེད་ པ་ དང་། ལབ་མི་ཐུབ་ པ། 不可名状，不可言说。(2)བཞེད་ཐབའི་དོན་མེད་ པ། 离言，离名言，绝戏论。(3)གྲངས་གནས་ཤིག 不可说。一大数目名。

བཟོད་དུ་མེད་པ་ལས་ཀྱང་བཟོད་དུ་མེད་པ། གྲངས་གནས་ཤིག 不可说不可说。一大数目名。

བཟོད་ཅན། བཞེད་ཐབའི་དོན། 意义，词义，语义。语言文字的意义。

བཟོད་བའི་འཇུག་པ། མིང་གང་དུང་ཀྱི་ མཐའ་ ཐུབ་བའི་ རྗེས་འཇུག་དེས་ར་མིང་ཀྱི་ཚ་ ཤས་ ཐུ་ འབྲེན་རྒྱའི་ཡི་གེ་དེ། ར་ དང་ ཪ་ མ་ ཧིང་ སོགས་ཀྱི་རྟགས་མི་ མཚུངས་ ཀྱང་ ངག་ ཐོག་ རྣས་ བཞེད་བའིའི་དགོས་པ་གཙོ་ བོར་ཐུས་ རྣས་ སྐབས་ ཐུ་གང་བཅ་ཀྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ སྐྱ་ མཐུན་པ་ཞིག་ འབྲེན་ཚུལ་ཏེ། དཔེར་ན། ཐོག་ཀ། ཐམ་ཀ། འདའ་ཀ་ཕྱ་ཐུ། 顺口后缀用法。后缀语基音势，不求和前面词尾后加字的音势一致，但以说来顺口为主者。例如ཐོག་ཀ་的ག和ཀ，ཐམ་ཀ་的

མ'和ཀ, འདྲའ་ཁ'的འ'和ཁ'等音势皆不一致，但说来比较顺口，故亦能紧密结合成词。

བརྡུང་བདེ་བ། (1)ངག་ཐོག་གམ་ཁ་ནས་བཤད་བདེ་བ། 顺口。便于出口，容易发音。(2)བརྗོད་ཚིག་བདེ་བ། 意义通顺，言语前后不矛盾。

བརྡུང་བདོག་ཀྱི་དབེ། དབེའི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ། མཚོན་ཕྱེད་དབེ་ལ་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་ཕྱི་ཚ་གཉིས་གང་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དུ་མཚོན་བྱ་དབེ་ཅན་ཐན་ཏང་ཐེ་ཚུན་འདྲའོ་ཞེས་ནས་ཏན་ཀྱི་སྐྱེ་ནས་བརྗོད་འདོད་ཡོད་པ་སྟེན་པའི་ཐུན་ཞེག 欲言喻。不问比方是美是恶，用来相比当或不当，但我说其与被比事物相同之心，欲要不能一吐为快的修辞方法。譬喻修饰法之一。

བརྗོད་པ། ●རྗོད་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ●名词。(1)མིང་དང་། ཚིག བརྗོད་པ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་བརྗོད་པ་ནི་ཚིག་མང་པོ་སྒེལ་ནས་གྲུབ་པའི་དོན་ལྡན་ཀྱི་ངག་གི་ཕྲེང་བ། 词句，文章。结合几个语词以表达一件事物时组成的语言。如云：རྩེ་མོ་ཕྱོ་ཞིང་རྣོ་བར་དང་ལྡན་པའི་རལ་གྲི། 锋锐刃利的宝剑。是由若干语词组成的一个短语。(2)བརྗོད་བྱ། 所说，内容，意义。旧译所诠、所言。

བརྡུང་པ་མེད་པ། སྐད་ཅ་བཤད་ཐུབ་མེད་པའམ་སྨོས་བྱས། 无话可说。佛书译为无戏论。

བརྡུང་པ་ཚིག་གི་གསུང་། གསུང་ལྟའི་ཚ་གྱལ་ཞེག གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་སྐྱེ་སྐད་དང་མཐུན་པར་དུས་གཅིག་ཏུ་ཆོས་སྟོན་པ་དེ་སྐྱེ་སྐུ་ བརྗོད་པ་ཚིག་གི་གསུང་ཞེས་སྔགས་རྙིང་ མའི་ བརྗོད་ དོ། 言词语。旧派密乘所说佛于同一时间，随顺其所教化者之声音言语，宣说教法，称为化身言词语。

བརྡུང་པ་ཡོད་པ། སྐད་ཅ་བཤད་ཐུབ་ཡོད་པ། 有话可说，有争议。旧译为有诤讼。

བརྡུང་པའི་ཉེས་པ། སྨྲས་པའི་སྐྱོན། 言过。有语病，措辞失当。

བརྡུང་པའི་སྐྱེད་ཡུལ། བཤད་རྒྱུང་བའི་ གནས། 言说境界，所论事物。可以言语表诠的事物。

བརྡུང་པའི་ཚིག བཤད་པའི་གཏམ། 言论，言谈。

བརྗོད་བྱ། བརྗོད་ལས་གོ་བར་བྱ་བ་སྟེ། དབེའི་ ། ཀ་བ་དང་། བྱམ་པ་ཕྱོ་བྱ་རང་རང་གི་མིང་ བརྗོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་གོ་ བར་ བྱ་ བའི་ ཤེས་བྱའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་། 所诠。叙述的内容。从名言、符号所了知之含义。如说柱、瓶等各自名称所了解其所指对象之一切所知事物。

བརྡུང་བྱའི་སྐྱོགས། (མངོན) མོ་མཚན། 叙述处。女生殖器的异名。

བརྡུང་མི་ལང་བ། བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ་སྟེ། མང་དུགས་བས་རྗེ་ཅམ་བཤད་ཀྱང་རྗོགས་ཏུ་ མེད་ བ། 说不完，说不尽，数不清。旧译不可言说、远离戏论：རྒྱུ་མཚན་བརྗོད་མི་ལང་བ། 说不完的理由。བྱས་རྗེས་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། 夸不尽的功劳。ཚིག་གཉིག་དང་གཉིས་ནས་བརྗོད་མི་ལང་། 三言两语说不完。

བརྡུང་ཚུལ། སྐད་ཅ་ གོང་ སྦྱངས། 措辞，说法，论调：བརྗོད་ཚུལ་རྒྱུང་བྱུལ། 陈词滥调。ནང་གི་བརྗོད་ཚུལ། 内部论调。བརྗོད་ཚུལ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས། 各种论调。

བརྡུང་གཞི། བཤད་རྒྱུའི་ཅ་བའམ་བྱིང་གཞི། 题目。所论事物。

བརྡུང་ཡས། གྲངས་གནས་ཤིག 娑罗荼。一大数名。

ཉ། བོད་ཨི་ག་གསལ་བྱེད་བཅུད་ པ་ འདིའི་ ང་ རང་ འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་ གནས་ ཤད་ སྣ་ དང་ བཅས་ པ་ དང་། བྱེད་པ་ཁྱེ་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་པ་ ཤན་ཁྱེ་ གཉིས་ཕྱད་དང་། ཁྱིའི་རྩལ་པ་ཐྲིག་ཚང་ལྷུ་ ལྡན། 藏文第八字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭及鼻，动发音位为舌中，口内动态为腭舌全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌面鼻浊音。相当于汉语拼音字母ny所表示的音，国际音标ɲ。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的nya。 ❶མིང་གཞིའི་ ཤེན་རྟུ་མིའི་ཡི་ ཀེ་ ཁེག 极弱音语基字母之一。 ❷名词。(1)ཆུའི་ནང་ལ་གནས་ པའི་ ཐྲིག་ ཅགས་ ཤལ་ཆོགས་ཅན་ ཁེག 鱼。生活在水中的一种脊椎动物。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ འཇོལ་ ལྡན་ དང་། ཆུ་ཏིང་། ཐྲོང་ཐྲུས། ཆུང་ཉལ། ཆུས་མི་འཚུབ། རྣམ་འཕྲོ། སྣ་ཚོགས་ཆུ། མིག་མི་འཛུམ། གསེར་ མིག་ཅན་ བཅས་སོ། (2)ཉི་ཟླ་གཉིས་ཀ་གཉིའ་བྱ་ འཆར་བས་ ཟླ་ བ་འཛིལ་ཀ་ གང་བའི་དུས་ དེ་ ཚེས་ བཅོ་ལྔ། 望。太阳与月亮处于相对位置，月相圆满时间。时轮历定为每月的十五日，时宪历不固定。

ཅ་ཐྲུ། ཉ་འཛིན་བྱེད་ཡུགས་ཀྱུ། 钓鱼钩。

ཅ་ཤིང་བཙུ་གཉིས། ཤིང་ མ་མཚོ་དང་། ཆུལ། མཆུ། དབོ། ནག་པ། ས་གླ། སྐྱེན། ཆུ་སྐྱེད། ཆོ་བཞིན། ཁྱིམས་སྐྱེད། ཐ་ཤལ། སྐྱིན་དྲུག་ རྣམས། ཉ་ཤལ་ཁྱི་དབང་དུ་བྱས་ པའི་ཟླ་ བ་ བཅུ་ གཉིས་ པོ་ གཅོ་ བོང་ མར་ རྩ་ སྐྱེན་ འཛིན་ ཚན་ ཡིན། 十二望宿。望日所在的十二个宿：觜、鬼、星、翼、角、氐、心、箕、牛、室、娄和昴。以望所在之宿命名的十二个月，基本上是按下弦居前计算的。

ཅ་ཐྲུག་ཤལ། (1)ཁོག་ པའི་ནང་ དུ་ ཐུ་ ཏེག་ ཆགས་ ཐུབ་ པའི་ཆུ་ སྐྱེས་འབྱུ་རིགས་ ཤེག 蛤蜊，蚌。有的可产珍珠。(2)ཆུ་ བལ། 水棉。

ཅ་ཐྲུབ། ཐུ་ ཏེག་འབྱུང་གནས་ཉ་ ཐྲེབས། 蚌。

ཅ་ཁྱིམ། ཁྱིམ་ བཅུ་ གཉིས་ པ། ཁྱིམ་ཞག་ཉི་ བར་ སྐར་ཉིར་ བཞེ་དང་ཆུ་ ཚོད་ཞེ་ ཕུ་ ཤར་ཆེ་ ཉི་ མ་ཉ་ ཁྱིམ་ལ་ སྐྱེབས། 双鱼宫。十二宫的第十二宫，按宫日计算的太阳平行度从第廿四宿的45度起入双鱼宫。

ཅ་ཁྲུ། ཉ་ མང་ ཨ་ འདུས་ བའི་ ཁྲུ། 鱼群。聚合成群的鱼。

ཅ་ཁྲེ། ཆུ་ སྐྱུང་ ཞེག 鱼鹞。一种捕鱼类的水鸟。

ཅ་ཁྲབ། ཉའི་ ཐག་ བར་ ཁྲབ་ ཀྱི་ བྱང་ ཐུ་ ནང་ བཞིན་ ཙོད་ པ་ དེའི་ མིང་། 鱼鳞甲。鱼身表面如铠甲铁片状的鳞甲。

ཅ་ཁྲབ་ཅན། (ཁངས་) འདེགས་ བྱེད་ཉ་ ཀ། 具鳞。

秤的异名。

ཉ་ཁྲི། ཁྲི་གུམ་བཙན་བོའི་ཐུ་གསུམ་པའི་མིང་། 涅赤。吐蕃王志共赞普第三子。

ཉ་ཁྲིག་ཤིང་། བཟའ་ཚས་དང་སྨན་དུ་འགྱོ་བའི་ཤིང་། 冻樱桃。药用和食用植物名。

ཉ་མཁྲིས། སྐག་ཚགས་ཀྱི་སྨན་ཁྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་རྒྱས་བཞིན། ནུས་པས་མེག་འཇིག་སེལ། མེས་ཚེག་བའི་ཨ་གསོ། 鱼胆。鱼的苦胆。入药味苦，性凉，功能治目中翳障及烧伤。

ཉ་འཕྱོག ཆུ་ནང་དུ་ཉ་འཕྱུགས་ཏེ་འཕྱོ་བ། 鱼跃。鱼在水中翻斤斗。

ཉ་ག། (1)ཕྱིད་ཚད་འཇལ་བྱེད། 秤。衡量轻重的工具：ཉ་ག་མཐོ་དམན་མེད་པར་དང་ཐབ་འདྲེགས་པ། 秤杆平平地称得不低不昂。(2)ཉག་ཁང་ངམ་སྐང་ཁང་། 藏两。旧时藏制重量，一藏斤的二十分之一，约重十分之四斤。(3)རིའི་ཏང་ཉག་ཁ། 垭口，山口。两山间的凹陷部分。

ཉ་གང་། (1)ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ། 望。藏历月中十五。(2)ཚེས་པ་བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། 圆月。藏历月中十五夜间的月轮。

ཉ་གང་ཟླ་བ། ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བ། 圆月，满月。藏历十五日夜间团圆的月亮。

ཉ་མགོ་ཀུ་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐེ་གདོང་རྫོང་ཁའི་ཨར་ཀྱངས་གཙང་བོའི་ཐོག་ཏེ་ཀུ་ཁ་ཞེག 娘果竹卡。渡口名。在西藏自治区乃东县境雅鲁藏布江上。

ཉ་རྒྱ། ཉ་འཛིན་རྒྱད། 鱼网。མིང་གི་རྟགས་ཁྱད་ལ་དུ་བ་དང་། དཔེ། ཚོགས་ཀྱི་སྐད་བྱ་བཅས་སོ།

ཉ་རྒྱབ། ཁང་ཐོག་གི་པུ་ཀུ། 女墙。埠堄。屋顶矮围墙的墙脊。

ཉ་རྒྱས། ཟླ་བ་ཉ་གང་བའམ་ཟླ་བའི་ཚ་ཤས་རྫོད་པ། 圆月。藏历每月十五夜间团圆的月亮。

ཉ་སྒོང་། (1)ཉ་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ང་། 鱼卵。(2)ཉ་དང་སྒོ་ངའི་བསྡུས་མིང་། 鱼和蛋。鱼类和鸟卵。

ཉ་ཅག (རྟེ་) ཉེ་འདབས། 邻近，比邻。

ཉ་རྩ། (1)ཉའི་རྩ་མ། 鱼尾：ཉའི་རྩ་མ་ལྟར་འཇེན་དཀའ་བ། 滑如鱼尾难捉住。(2)(ཞུལ) མེ་མདའི་མཇུག་ཤིང་། 枪托。步枪的木柄尾部。

ཉ་ཤྭབས། (1)ཉ་ཤྭས། 蚌，蚌壳。མིང་གི་རྟགས་གང་ས་ཚོལ་བ་ཅན་སྐྱེད་བྱེད་དང་། ཉ་སྐྱོགས། སུ་ཏིག་སྐྱེ་གདས། སུ་ཏིག་འབྱུང་གདས། སུ་ཏིག་མ་བཅས་སོ། (2)ཆུ་ནང་གི་རྩྭ་རལ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟེ་ཆུ་བལ་ཡང་རེར། 水棉。水中成条状的青苔。

ཉ་མཆོག་ཁ། ཉ་འཇིན་བྱེད་ཀྱི་ལྕགས་ཀྱུ། 钓鱼钩。

ཉ་མཆོང་། ཆུའི་སྟེང་ནས་ཉ་ཀྱེན་དུ་འབབ་བའམ་མཆོང་བ། 鱼跃。鱼从水中跃起。

ཉ་འཆིང་། (མངོན) ཉ་བ། 执鱼。渔人、捕鱼者的异名。

ཉ་ཅུང་མཅམ་བཤི། བཟང་ངན་དབྱེ་འབྱེད་མེད་བཞིན་བའི་དབེ། 元根混鱼，鱼里杂蔓菁。义谓淆乱真假善恶，喻同“鱼目混珠”：བཟང་ངན་དབྱེ་ཞིབ་མ་ཐུག་པར་ཉ་ཅུང་མཅམ་བཤེ་བྱེད་མེ་ཅང་། 莫要不分好坏，听任鱼目混珠。

ཉ་རྒོལ་པ། (1)ཉ་འཛིན་སངས་ཁ། 渔人。以捕鱼为生者。(2)སྐྱང་ཏུ་གང་གི་གྲུབ་ཆེན་ལྷུ་ཞི་བ། 餐鱼行者。梵音译作鲁伊巴。古印度一著名佛教徒名，终生以鱼为食，故名。

ཉ་སྒོང་། ཉ་གང་ཚེས་བཅོ་ལྔ་དང་གནམ་སྟོང་ཚེས་སུམ་ཅུ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 望晦，望日和晦日。藏历每月十五日和三十日。

ཉ་སྒོང་བཀྲ་དགུམ། ཚེས་བཅོ་ལྔ་དང་། ཐུམ་ཅུ། བཀྲ་དེ་དུས་བཟང་གསུམ། 藏历每月的十五、三十和初八等三日，旧俗认为是吉祥日，宜祭祀。

ཉ་སྐྱེས། ཚེས་བཅོ་ལྔ་བཀའམས་པའི་སྐྱེས་མོ། 望日宴会。十五日举行的定期宴会。

ཉ་དུག་པ། སྲ་ཞིག 野豌豆。豆科植物名。

ཉ་དོལ། ཉ་འཛིན་རྒྱད་ཀྱི་ཏོ། 鱼网。

ཉ་དོལ་བ། ཉ་ཏོ་འགྲེམ་པ་པོ། 渔人。撒鱼网者。

ཉ་རྩི། ཉ་ཀའི་དྲི་མ། 鱼腥味。鱼类的膻腥气味。

ཉ་རྒྱ་འཛོམས། ཟླ་བ་༡་ གང་ བ་ དང་ སྐར་ མ་སྐྱེས་དྲུག་འཛོམ་པའི་དུས་ རེ་ ཉིར་ ཟླ་ བཅུ་ པའི་ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ། 昴宿值望。藏历十月十五遇昴宿值日。

ཉ་འཇིད་ཁ་ཟས། ཉ་མཆོ་སྐོར་ རྒྱད་ པའི་ ཟས་རིགས། 鱼饵。诱捕鱼类的食物。

ཉ་ལྡིང་། ཉ་ཆུར་འཕྱོ་བ། 鱼跃。鱼在水中跳跃。

ཉ་ཤད། ནོར་ཕྱུགས་ ལ་ ཐོག་ མར་ ཉ་ དང་ ཤིག་ སྐབས་འཁྲུན་སྐྱ་སྐྱག་པ་དང་། མཇུག་མ་འདུར་ པ། མིག་མི་ འཇམ་ པ། དང་ དུ་ ཆུ་ མ་ སྐམ་པ་ སོགས་ཀྱི་སྐྱ་ནས་འཆི་བའི་ཕྱུགས་ ཀྱི་ འགོས་ དང་ ཆེ་བ་ཤེག 一种牛瘟。牛初患此种恶性传染病时，时发呛咳，尾部颤抖，两目直视不眨，最后肠部萎枯而死。

ཉ་ནས་ཁད་འབ། (རྟེང) ཉམས་ཆུད་དུ་སོང་པ། 衰退，衰败。

ཉ་སྦལ་མ། ཆུ་བལ། 水棉。水中成条形绵状的苔藓植物。

ཉ་པ། ཉ་འཛིན་མཁན། 名词。渔人，渔民。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུལ་ཆེན་པ་དང་། ཆུང་ འཇུག ཉ་འཆིང་པ། ཉ་ཤས་འཆོ་བ། དོལ་ ཐོག་ས། དྲ་བ་འཛིན་བཅས་སོ།

ཉ་སྦུ་ཅན། མགོ་ཉ་དང་སོ་ སྐམ་ ཤིན་ པའི་ ཆུང་ གནས་སྐོག་ཆགས་ཐུ་ བྱག་པ་ཞིག 毛鱼。传说中鱼与獭合生，鱼头而具獭牙的一种水栖动物。

ཉ་ཐག་སྐྲོང་གསུམ། ཉ་ཀ་དང་། ཐག་ཀ། སོ་ དང་ཐས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 鱼肉、猪肉和蛋类三者总名。

ཉ་ཐིས། (1)རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེན་ཀྱི་ རིགས་ རེག་ རྡེ། རང་བཟང་། ཞུ་རྡེས་བཤེལ། ནུས་བས་བྱང་སྐྱོན་ གས། ཉ་དགར་ཀྱི་ནད་སེལ། དུག་ནད་འཇོམས། 牡蛎。珍贵药物之一。味涩，性凉，功能治脑疾、瘫痪及中毒。(2)ཁོག་བའི་ནང་དུ་ཤུ་ དིག་ ཆགས་ཐུབ་པའི་ཆུ་སྐྱེས་སྐྲོག་ཆགས་ཤེག 蚌壳，贝壳。有的腹中能生珍珠。

ཉ་ཐིས་དུང་། ཉ་ཐིས་དུང་གི་དབྱིབས་ཅན། 螺，螺形蚌。

ཉ་ཐིས་སྐྱོད་ཁེབས། ཉ་ ཐིས་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཁེབས་ སམ་གྱེས། 螺钿盖，鱼骨盖。器物盖子之嵌有贝壳为装饰物者。

ཉ་ཐིས་སིལ་མ། ཉ་ཐིས་ཀྱི་དུམ་བཏམ་ཁྱེ་མ། 牡蛎粉。

ཉ་ཐུག ཉའི་ཐུ་ཀུ། 鱼苗。

ཉ་འཐུག། ཆུའི་ནང་ནས་ ཉ་ ཀྱེན་ དུ་ འགྱོ་ བའམ་ མཆོང་པ། 鱼跃。鱼从水中跃起。

ཉ་པ། (ཟླ་མེ་དད་པ) གང་པ། 满，圆满：ཐ་སྐར་ཀྱིས་ཉ་ པ། 娄宿所满。藏历九月十五夜，娄宿和圆月同时出现，故有此名。སྐིན་ དྲུག་ གིས་ཉ་ པ། 昴宿所满。藏历十月十五日夜。

ཉ་འབིགས། (མཛོན) ཉ་འཛིན་རྒྱད་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱུ། 穿鱼。鱼钩的异名。

ཉ་འབིགས་རྒྱད། (མཛོན) ཆུ་སྐྱེར། 刺鱼者。鱼鹰的异名。

ཉ་མ། སློབ་མ་བྱད་མེད། 名词。女弟子，女徒弟：སྐལ་ལྡན་ཀྱི་ཉ་མ། 有缘分的女弟子。

ཉ་མིག ཁཟོང་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག 鱼眼凿刀。凿身作圆柱形，凿端有双重环纹者。

ཉ་མིག་མ། སྐྱེན་ཁེབས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རིག 鱼眼金丝缎。有金银丝织成鱼眼花纹的缎子。

ཉ་མིང་ཆེ། (མངོན) ཆུ་སྲིན་ཆེན་པོ། 吞鱼。大鲸鱼的异名。

ཉ་མོ། ཟ་སྤྱིའི་མིང་། 名词。鱼，鱼类；ཀུ་མཚོ་སྐམ་ནས་ཉ་མི་འཆི་མི་ནུས་པ་མེད། 大海舍得枯，游鱼有何舍不得死？意谓强者既然不怕吃亏，弱者又何所顾忌。 མཚོ་ཁྱིང་ཐག་རིང་ན་ཉ་མོ་མང་། 湖深鱼儿多。

ཉ་ཚང་། (1)ཟ་སྲིམས་འདྲ་བའི་ཆུ་རྩ་ཞེག 水棉。水中成条状的青苔。 (2)ཟ་མང་པོ་འདུ་བའི་གནས། 鱼窠。众鱼群聚处。

ཉ་ཆེན། ཆོས་བཅོ་ལྔ། 望日。十五日。

ཉ་འཛིན། (1)ཟ་འཛིན་པ། 渔人，捕鱼者。(2)ཟ་འཛིན་གྱི་རྒྱལམ་རྩི། 捕鱼工具，如网、钓钩等。(3)(མངོན) སྐམ། 捕鱼，祭鱼。獭的异名。

ཉ་འཛིན་ལྕགས་ཐྲུ། ཟ་འཛིན་ཨ་བྱད་ཅིག 鱼钩。一类捕鱼工具。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལྟོས་ཀྱང་། ཟ་འབིགས། ཟ་འཛིན་བཅས་སོ།

ཉ་གཤིབ་གཤིབ། ཟ་གལ་དུ་གཡེབས་པ་ལྟ་བུ། 鳞次栉比，紧密排列。སྐུབ་ཁང་དེད་དཔག་དུ་ཐོག་རིམ་གསུམ་དང་། སྟེང་དུ་ཐོག་རིམ་གཅིག་ཨེབ་པ་ལ་གདུང་བཟང་པོ་ཟ་གཤིབ་གཤིབ་དུ་བཏང་། 修行室下分三层，上有一层，美好梁木，鳞次栉比，紧密排列。

ཉ་རྨངས། (1)ཟ་པ། 渔人。(2)ཆུ་ཕྱི་ཟ་རནྡ། 鱼鹰。食鱼水鸟。

ཉ་གཟེབ། ཟ་སྐྱག་སྟོད་ཀྱི་གཟེབ་བུ། 鱼篮。盛鱼器具。

ཉ་ཤི་ཁོག (མངོན) འདོད་ལྷ། 鱼幢。欲天的异名。

ཉ་ཤིས་འཚོ་བ། (མངོན) ཟ་པ། 以鱼为生。渔夫的异名。

ཉ་བ། (1)བདག་གཉེར་དང་། ཟར་ཚགས། 保管，保存。经营管理；ས་ཞིང་ཟ་ར་བྱས། 经营田地。འདི་རྣམས་ཟ་ར་བྱིད་རོགས། 请保存下这些。(2)དག་གཙང་གི་མིང་། 清洁，洁净；ཁང་པ་ཟ་ར་བྱེད་པ། 清理房屋。(3)ཟ་གསོ་སའི་ཆུ་རྩེ་ང་། 鱼池。养鱼的池塘。 (4)(སྐྱེང) དཀའ་སྡུག། 警惕。

ཉ་རིང། ལྗོན་ཤིང་ཞིག 一种树名。

ཉ་རུས། (1)ཟའི་རུས་པ། 鱼刺，鱼骨。(2)(ཐུལ) ལྟམ་གྱི་རྐང་པའི་འཇའ་གཉིས་པའི་ཚར་ཕྱིན། 后跟花。藏靴后跟蓝色花边上的鱼骨纹绣花。

ཉ་རེ་ཀེ་རེ། (1)ཞག་ཞིག་གམ་དཀྱིལས་ཐོན་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག 松松垮垮，松散不紧貌；རྡོག་ལ་མེ་འདྲིལ་བའི་ཁྲུང་པོ་ཟ་རེ་རྩེ་རེ་དེ་འཐེང་མི་བདེ། 松松垮垮的包裹，不便携带。(2)རྒྱང་བཙོན་མེད་པའི་ལས་ཀ་ཁྱེད་སྤྱངས། 懒洋洋，稀松。不起劲状；ཚང་དུས་ མེད་ པའི་ལས་ཀ་ཟ་རེ་རྩེ་རེ་ཁྱེད་པ། 工作懒洋洋，没个了结的时候。

ཉ་ལས། ཟ་འཛིན་གྱི་ལས་ཀ། 渔业。捕捞鱼类的事。

ཉ་ཁ། སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་རིགས་ཤེས་སྡེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་དྲོད། ནུས་པས་ཚོ་བའི་དྲོད་ཟ་མས་པ་དང་། དང་ཁ་འཁྱགས་པ། མཁལ་མའི་ཁྱིང་བ། ཀུ་པ་ཟ་མས་པ་སོགས་ལ་ཕན། 鱼肉。鱼的肉。入药，味甘，性温，功能益胃阳、开胃口、治肾寒及精液枯竭等。

ཉ་ཤི། ཆོས་བཅོ་ལྔ་དང་། གནམ་གང་། 望晦，望日及晦日。藏历每月十五日和三十日。

ཉ་གཤོག་གཤོག ཟའི་གཤོག་པ། 鱼鳍，鱼翅。

ཉ་བཤང་རྩེ། འབབ་ཚུ་ཞིག ཅིད་རང་སྐྱང་སྐྱངས་ཀྱི་མཚོ་སྣ་རྩྭང་གི་ནུབ་ཕྱུད་ཀུ་ཙམ་ཞིག་ཚུ་འགོ་དམར་ཙཱ་ལ་ནས་བྱང་ཤེང་དེའི་སྟོད་ཕྱུད་ལ་མདོ་མཁར་གཞུང་ཚ་དང་། སྐད་ཕྱུད་ལ་ཟ་

བཀང་ཆུ་ཞེས་ཟེར། ཉ་དབང་ཆུ་དང་འབྲེས་རྩེས་ཀླུ་རྩོལ་འབྲུག་ཡུལ་དུ་ འབབ། 娘江曲。河名。在西藏自治区错那县西部，发源于马扎拉山，上游名为洞嘎雄曲，下游称为娘江曲。与达旺河汇合后向南流入不丹。

ཆུ་བཀོད། ཐ་འཛིན་པ་དང་། གསོད་པ། 打鱼，捕鱼。

ཆུ་སོག (1)ཐིའུ་སྐལ་ཆུབ་དུ་སྐྱེས་པའི་གཅོག་པ་ཡིན། 脊鳍，鱼脊鳍。(2)ཐ་ཕྱིས་ལས་བཟོས་པའི་བྱད་མེད་ཀྱི་ཆུན་ཅ་སྐོང་སྐོང་ཞིག 鱼骨钿，螺钿。妇女所佩用贝壳车制的圆形装饰物。(3)མཆོ་འཕྱམ་དང་ཅི་འདམ་དུ་གནས་པའི་ཟོག་ཅ་ལས་སྐྲག་ཤུན་ཅན་ཞིག 牡蛎，海蛎子。栖息于水滨沙滩的一类有贝壳的软体动物。

ཆུ་ཟན། ཐ་དང་ཟན། 鱼和糌。

ཆུ་བལང་ཁྱི་ལྷེར། གཅིག་བཅོམ་ནས་གཅིག་གསོ་བའི་ཐབས། བཟང་པོ་བཅོམ་ནས་ངན་པ་གསོ་བའི་དཔེ། 杀鱼喂狗。喻拆东墙补西墙。含贬义。

ཆུ་ལྷག ཚེས་བཅུ་ལྔ་ལྷག་པ། 藏历月中重复的十五日，一个月的第二个望日。

ཆུག 名词。(1)ཀོང་ཀོང་ངམ་གཅོང་ཅན། 低陷处；སྣུ་ཆུག 断鼻梁。ལྕ་ཆུག 山口，山垭。(2)མཐའ་གཅིག་དུ་འཛས་པའི་ཚིག 一定，单独。(3)ཐ་གཅི་བསྡུས་ཚིག 秤；ཁྱེ་ཙང་གང་ཙོང་ཐག་དུ་འབྲིན། བཟང་ངན་གང་ཙམ་འབྱས་བྱང་ཁྱོས། 轻重用秤定，好坏看效果。

ཆུག་ཏེད། ཐག་རོང་ཞུང་པའི་བར་ཆ། 中膳对。四川甘孜藏族自治州新龙县中部地区；ཐག་སྟོད་སྨད་ཏེད་གསུམ། 三膳。新龙县上中下区。

ཆུག་གྲུང་། ཁོ་ན། 单独，唯一。

ཆུག་ཁྲད། ཐ་ག་ཆེ་ཆུང་གི་བར་ཁྲད་ཅི་ཙམ། 重量复名数的分数算法，བཅུ་བདུན་གྲངས་དོ་ཁལ་གྱི་བཀྱད་ཅ་བདུན། 17藏两 + 2藏钱 = $\frac{7}{8}$藏斤。བཅུ་གསུམ་གྲངས་གང་གསུམ་ཅ་སྲུམ་ཅ་གཉིས། 13藏两 + $\frac{1}{8}$藏钱 = $\frac{2}{8}$藏斤。

ཆུག་ཁམས། ཐག་གཅམ་རྡི་མོ། 秤杆刻度。秤杆上所作刻线，用以代替秤杆星点者。

ཆུག་ཀ། ཐག་གཉམ་ཐག་ཐག 缺口，下陷处。

ཆུག་ཀེ་ཅོག་ཀེ། མི་གྲང་བ་དང་ཅོག་ཙའི་རྣམ་པ། 浑浊，杂乱。含糊不清：ཆུ་ཐག་ཀེ་ཅོག་ཀེ་དང་སྲུ་འཇུག་པ། 把浑水澄清。གཏམ་ཐག་ཀེ་ཅོག་ཀེ་རྣ་བ་ལ་གཟེག། 杂乱的言语刺耳。

ཆུག་གཅིག (1)རྐྱང་བའམ་ཁོ་ན། 单独，唯一，坚决。意谓刀口只砍在一个凹痕上。འཆི་རྐྱེ་ཐག་གཅིག་ལས་གཞན་མི་འདུག 只有一死，别无办法。རི་མཐོ་ཤོས་ཐག་གཅིག 唯一最高的山。(2)རྩང་གཅིག 一根。

ཆུག་རྒྱ། འབྲི་རྐྱེ་རྐྱ་ལག་ཅིག མེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་རྒྱབ་ཐྱོག་སུ་ཡོད། རྐྱ་འགོ་མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་བ་ཡན་ཏ་རི་ཙྭ་རྩེ་ཤས་བྱུང་ཐེ་ཤང་ཁྱེའི་ཁྲི་འདུ་དང་། ཤེར་ཀྱལ། དཀར་མཛེས། ཐག་རྐྱ་ཚུ་ཁ་སོག་པ་རྒྱུད་དེ་མཐར་འབྲི་ཆུ་འབབ། 雅砻江。在四川省西部，发源于青海巴颜喀拉山南麓，东南流经称多、石渠、甘孜、雅江等县，于渡口市附近入金沙江。

ཆུག་རྒྱ་ཁ། རྫོང་ཞིག མེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་ཅོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དབྱས་ཁུལ་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་སྐྱན་ཆ་ཚང་དུ་ཡོད། 雅江。县名，在四川省甘孜藏族自治州中部。县人民政府驻本达宗。

ཆུག་ཆག ཤེད་པ་གགོང་གཅོང་ངམ་ཀོང་ཀོང། 洼陷，低陷，中部陷下；ལྕ་ཐག་ཐག 山口。སྣུ་ཐག་ཐག 塌鼻梁。

ཀྱག་ཏིག གང་སྤྱིགས་ལྟ་བུ་མི་གཙང་བ་སྐྲ་ཚོད། 尘垢，垃圾；ཟུབ་མ་ཀྱག་ཏིག 糠秕垃圾。

ཀྱག་ཀྱག (1)ཀྱག་ གེ་ ཀྱག་ གེའི་ བསྡུས་ ཚིག (2)(ཡུལ)བྱིས་པ། 小儿，小孩。

ཀྱག་ཁག ཀ་གའི་ལྗང་ཐག 秤毫。秤上提绳。

ཀྱག་མཛིལ། ཀ་གའི་མཛིལ་ལམ་སྟང་མཛིལ། 秤盘，天平盘。

ཀྱག་མདའ། འདེགས་ཁྱད་ཀ་གའི་མདའ། 秤杆，天平臂。

ཀྱག་རྟོ། འདེགས་ཁྱད་ཀ་གའི་ཆུ་རྟེ། 秤砣，法码。

ཀྱག་ཚོན། (རྩིས) སོ་ལྟ་རྟལ་མི། 巡查者，侦查者。

ཀྱག་པ། ཀྱག་པོ་དང་འདྲ།

ཀྱག་ཟི། འཕྲེད་ཀྱི་ཀོང་མོའམ། ཤུར་ཤུར། 形容词。洼陷，凹陷，缺口：ཤེད་ པ་ ཀྱག་ ཟི། 细腰。སྣ་ཀྱག 塌鼻子。鼻部凹陷者。འཛོ་ལམ་ཀྱག་ཟི་གང་ཡིད་ལ་ས་སྣོན་བཏུབ་ནས་སྐང་གཤོང་ཆ་མཉམ་བཟོས་པ། 把路面所有洼陷，加土培修，整治平坦。

ཀྱག་ཐུ་ཁ་ཞེན། དབུལ་ཕོངས་མཐའ་ཐུག་གམ་ཀྱག་ཐག་པ། 极端贫困，很穷：ཁས་ མོས་ ཀྱིས་ དབུལ་ བའི་ ཀྱག་ ཐུ་ ཁ་ ཞེན་ ཀྱི་ མི་ ལ་ སྐྱབ་ གསོ་ གནང་པ། 对于衣食极端贫困的人，给予救济。

ཀྱལ་ཐུ་བ། (1)ཀོང་ཐུ་ཟི། 细，小。很细小薄弱：ཐག་པ་ཀྱག་ཐུ་པ། 细绳。ཤིང་ཀྱག་ཐུ་པ། 小树，小圆木。(2)ཞེན་ བའམ་ ཀྱག་ ཐག་ པ། 衰微，衰落。很微弱：མི་ ཚ་ ཀྱག་ ཐུ་ པ། 人力单薄。འཚོ་བ་ཀྱག་ཐུ་པ། 生活贫困。

ཀྱག་ཐུན། རྒྱག་ཐུན་ཡང་རེད། མདའ། 箭，矢：གཏམ་དང་ཀྱག་ཐུན་དྲང་ཏེ་དགའ། 说话和箭杆，都是直的好。 ཀྱག་ཐུན་འཕངས་པ་ལྟར་ བཏུགས་པ། 疾驰如箭离弦。

ཀྱག་མ། ཀོང་ངམ་ལྟུག 名词。一棵，一根：སྤུ་ཀྱག་ མ་གཅིག 一根毫毛。དུར་ཀྱག་མ་གསུམ། 三棵草。སྐུད་ཀྱག་ཁ་གས། 几根线。

ཀྱག་ཚེ། (རྩིང) (1)ཨ་ཕྱིའམ་པ་ མའི་ ཨ་ མ། 祖母。父母的母亲。(2)ནག་མོའམ་བྱད་མེད། 妇人。

ཀྱག་ཧྲ། ཁམས་ཀྱག་རྩིང་བའི་ཧྲ་མོ། 平顶帽。康区新龙地方流行的一种藏式平顶帽。

ཀྱག་རྩིང་། རྩིང་ཞིག མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཕྱི་ དབུས་ ཁུལ་དང་ཀྱག་ཆུའི་ཆུ་ཐུང་དུ་ཡོད། ། རྩིང་མེ་ དམངས་ཐིད་གཞུང་དེ་བར་ཤོག་ན་ ཡོད། 新龙。县名。在四川省甘孜藏族自治州中部，雅砻江流域西岸。县人民政府驻巴伙。

ཀྱག་ལ་བཀག་ཐ། གནད་ལ་བཀར་བ། 中肯，扼要，抓住要点：ཀེས་ཅན་རྩལས་ཁྲིམས་ཁང་དུ་ ཀྱག་ལ་བཀག་ནས་ཞུ་བ་ ལེན་པ། 法院扼要审讯罪犯。

ཀྱག་ཤིང་། ཀ་གའི་ཤིང་ངམ་མདའ། 秤杆，天平臂。

ཀྱག་ཐྲུང ཀྱག་ སའི་ ཤུར་ ཁ། 槽子，槽道：ཤིང་ ལ་ ཀྱག་ ཤུར་ ཅིག་ བཏོན་ པ། 在木头上挖一条槽子。རྩིག་པ་ལ་ཀྱག་ཤུར་བཟོས་པ། 在墙上挖一条槽道。

ཀྱག་ཐྲང་། ཁྱེ་ཡང་འདེགས་རྒྱུད་ཀ་གཤམ་སྟང་། 秤，戥子。

ཀྱང་། རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ ཁྱེ་ བྱག་ ཅིག 年氏，尼洋氏。古代西藏一氏族名。其在后藏年楚河流域者译为年氏，在塔波尼洋河流域者译为尼洋氏。

ཀྱང་ཁྲི། རྩིང་ཞིག ཀྱང་ཁྲིའང་ཟེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ ཞུ་ས་ ས྄ོང་ཁྲེར་ ཀྱི་ ཤར་ ངོས་ཀྱང་ ཆུའི་སྐད་ཆུད་ན་ཡོད། 林芝。旧译尼池。县名。在西藏自治区拉萨市东面尼洋河的下游一带。

ཉང་དགའ་རྩ། ཉང་ཆུ་དང་དོན་གཅིག

ཉང་ངེ་ཉུང་ངེ། ཆང་ངེ་ཆུང་ངེ་དང་མཐུངས་ཏེ་ཐུང་ཟད་ཙམ། 零零碎碎，零星琐碎。稀少状：རྡོ་ཉང་ངེ་ཉུང་ངེ་རྣ་ཏིལ་གྱིས་ཟ་རིན་མེད། 稀疏的几根草，不值得骡马一吃。

ཉང་རྩ། དབུས་ཀྱི་དགས་ཀོང་ས་ལྟལ་གྱི་ཆུ་ཪོ་ཞིག་སྟེ། 是西藏塔工地区一大河名。其流域为古代西藏尼洋氏部族聚居地，因而得名。

ཉང་ཀུང། ཉང་ངེ་ཉུང་ངེའི་བསྡུས་ཚིག

ཉང་གཅོད་རྟོག་ཞིབ། མངོན་ཆུང་ཟོས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད། 查明，侦视调查：དག་ཡྱོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཉང་གཅོད་རྟོག་ཞིབ་མཐར་ཕྱིན་བྱས་ནས་ཡར་ཚོལ་གྱི་འཆར་གཞི་བཀྲ་བ། 彻底查明敌人情况，制定了进攻计划。

ཉང་གཅོད་པ། སོ་བའམ་སྐུལ་མ་བྱེད་མཁན། 侦察者，望哨者。

ཉང་ཪོ། 名词。(1)ཡར་ལྷུངས་ཀྱི་ས་ཆ་ཞེས། 年波。山南雅隆地区一地名。(2)ཀོང་པོ་དང་ཟླ་ཁུལ་ས་འབྲེལ་ཀྱི་ཁུལ་སྡིའི་མིང་། 尼洋波。工布和波密连界地区尼洋河流域总名。

ཉང་ཞིབ། མངོན་ཆུང་བརྟག་ཞིབ། 侦察。暗中查看。

ཉང་རལ་པ་ཅན་ཏེ་མ་ཏོད་ཟེར། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཤིང་འབྲུག་ལ་འཁྲུངས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་སྨོན་བཙུ་རྩའི་ནང་དུ་གུ་རུ་ཆོས་དབང་དང་འདི་རྣམ་གཉིས་ལ་གཏེར་སྨོན་གོང་ངེས་གཉིས་ཞེས་གྲགས་སྐོན་ཤེན་དུ་ཆེ། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཆུ་ཁྱི་ལོར་འདུས། 年·热巴坚·尼玛兀色 (1124—1192)。宁玛派一伏藏师名。在宁玛派百名伏藏师中，他与谷如·却吉旺楚两人被尊为上下伏藏二师，颇负盛名。

ཉད་ཀྱོད། (1)བྱ་རྒྱང་། 欠伸。(2)ཕྱི་རྣས་བལྟ་ཚུལ། 探头探脑，躲着瞧：གཞན་གྱིས་མ་མཐོང་བར་ཉད་ཀྱོད་གྱི་རྩོལ་ནས་མ་ཐུབ་ཀྱི། 不让别人察觉，探头探脑地窥看。

ཉན་ཁ་ཡང་བ། མིས་གང་བཤད་ཀྱི་རྗེས་ཐུ་འཇུག་པ། 轻听，耳根软。

ཉན་འཛིན། གཏམ་རྒྱས་ཐས། དོན་སེམས་ལ་འཛིན་པ། 倾听，记取。听在耳里，记在心里。

ཉན་སྒྲིང་འདོད་ཚ། ཉན་སྒྲིང་བྱེད་པ། 想听，愿意听：དེ་རིང་ཀུ་སྐུ་ཉན་སྒྲིང་འདོད་ཚེའི་གཞས་བྱུང་། 今天听到了一支想听的歌曲。

ཉན་ཐོས། ཐེག་པ་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྩེ་སྟོད་རང་གིས་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་མི་ལེན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་སོགས་ལས་ཉན་ཞིང་ཐོས་པར་བྱེད་པས་ན་ཉན་ཐོས་དང་། ཐོས་ནས་གཞན་ལ་སྒྲགས་པར་ཡེ་ཤེས་སྒྲགས་ཀྱང་ཟེར། 声闻，弟子，佛弟子。三乘中的声闻乘人。对于大乘声教，自己虽不主要修习，但仍从佛等处所听闻，复以所闻大乘之法，向人宣说，故名声闻，亦名宣闻。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བརྟུལ་ཞུགས་དབང་པོ་དང་། ཐུབ་དབང་གསུང་སྐྱེས། ཐེག་ཆུང་སྐྱེས་བྱ། ཐོས་སྒྲགས་པ། སྐྱབས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་གནས་པ་བཅས་སོ།

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཟེག་པ། འཇུག་སྡོ་སོ་ཐར་རིགས་བདུན་གང་རུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྲུང་ནས་མ་ཉམས་པར་བསྒུང་ལ། ལྷ་བ་ཐུབ་ལྷས་བསྟན་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཚུལ་བཞིན་ཉན་ཅིང་ཟབ་མོའི་བདག་མེད་སྟོང་པར་ཤེས་ཀྱང་ཆོས་བདག་ཐུ་བ་ཆ་ཙམ་ལེད་གཅིག་པར་འདོད་ཅིང་། སྐྱབས་པ་ཞི་གནས་བཞག་ཐེག་ཆེན་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ

དྲུག་བསྒོམ་ཞིང་། སྐྱེད་པ་སྐྱང་ཐེག་བཏུ་གཉིས་སོགས་ལ་གནས། འབྲས་བུ་རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་ལོང་ཕྱིར་མི་ཟོང་དགྲ་བཅོམ་པ་སྟེ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་ཞུགས་གནས་གཉིས་རེ་བྱས་པས་བརྒྱད་ཐོབ་པར་འདོད་པ། 声闻乘。信受别解脱戒七中随一，护持不舍为门；虽达五蕴所摄诸法人无我性，但于二种无方分细微法我许是实有为见；九法修止，四谛十六行相修观为修；安住十二头陀功德为行；预流、一还、不还、罗汉四各分为向果二，所有八位为果。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད། ཐེག་དམན་གྱི་ས་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། 声闻藏。阐述小乘地道建立和取舍行止的佛经。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ། བདེན་བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་མངོན་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྤྲོས་གཉིས་ཀྱི་མཐམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་དང་དགྲ་བཅོམ་པའི་མཉེན་པ་རྣམས་སོ། 声闻瑜伽现前智。现证四谛十六行相之声闻见、修根本智及阿罗汉智。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ། ཉོན་སོས་དགྲ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་ལམ་གང་ངེད། 声闻菩提。声闻阿罗汉所证灭谛或所修道谛。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས། རིགས་གསུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། ཐེག་དམན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཆོས་ལ་མོས་པའི་གས། 声闻种性。显教三种性之一。信受小乘法要者。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན། རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་ནང་གཅེས། 声闻种姓人。具声闻种姓的补特伽罗。三种姓之一。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ། དཀྱི་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཅེ་བའི་ནང་ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆུང་ངུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཐོས་པས་ཤེས་བྱའི་བདེན་པ་བཞི་ལ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་ཤིང་ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ཉོན་སོས་ཀྱི་ཤིང་ཐམས་ཅད་ཟད་པ་ཐོབ་པའི་ཐེག་པ་ཆུང་ངུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ། 声闻道。依止善士，闻知四谛十六行相，证人无我，断烦恼障的正道。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་བའི་ལམ་ཤེས། དམིགས་པ་བདེན་བཞི་གང་ཟུང་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་པ་མི་རྟག་པ་སོགས་གང་ངེད་ཀྱང་ཆོས་བདག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་སོ། 声闻道道智。缘四谛任一为境，观无常等任一为相的大乘圣者现观。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས། དམན་པ་ས་བརྒྱད་ཀྱི་ཐ་མ། 声闻地。小乘八地中之最后一地。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སོ་ཐར། རང་ཉིད་ཞི་བ་དོན་དུ་གཅིག་བའི་ སྐྱེས་འཇིགས་སྐྱེ་བ་དང་ལེགས་སྐྱེས་ཚམ་མ་ཡིན་པར་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བསམ་པས་ཀུན་ནས་བསྒང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། 声闻别解脱戒。存一己求得寂静之心，不但为救苦得善，且亦为出离回轮而奉行之戒律。

ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ། ཉོན་མོངས་བའི་སྒྲིབ་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་པའོ། 声闻罗汉。永断一切烦恼障的阿罗汉。

ཉན་ཐོས་ཏེ་འཁོར་བཅུ། སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཉན་ཐོས་ཉེ་འཁོར་བཅུ་སྟེ། ཤཱ་རིའི་བུ་དང་། མོའུ་འགལ་ཀྱི་བུ་དང་། མོད་སྐྱང་ཆེན་པོ་དང་། ཀུན་དགའ་བོ་དང་། སྐུ་གཅན་འཇིན་དང་། ཀ་ཏྱའི་བུ་དང་། མ་འགག་པ་དང་། གང་པོ་དང་། རབ་འབྱོར་དང་། ཉི་མ་འཁོར་རྣམས་སོ། 十大声闻弟子：舍利子、目犍连、摩诃迦叶、阿难阿、罗估罗、迦旃延、阿那律、富楼那、须菩提和优婆离。

ཉན་ཐོས་ཚེག་པ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཉན་ཐོས་ཚེག་པའི་མཆོད་རྟེན། ཐེག་དམན་

ཕུགས་ཀྱི་ མཆོད་རྟེན་ འདིའི་ ཁར་ དབྱིབས་ སྟེགས་སྒང་ལྟེབ་ཆོགས་བཞི་བཏུབ་ཀྱི་ སྟེང་དུ་ལྟུང་བཟེད་ཀ་སྐུབས་ཏེ་ སྟེང་དུ་འཁར་གསེལ་བསྒངས་ ཁ་ལྟ་བུ་ཞིག་ ཡོད། 声闻乘塔。形如袈裟四褶，其上覆钵植杖。

ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད། ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་རྩ་བ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ སྡེ་པ་བཞི་ལས་ཀྱས་པ་ཡན་ལག་བཅོ་བརྒྱད་དེ། ཐེར་སྐྱེ་སྡེ་པ་བདུན་དང་། ཧཱ་ཅན་སྡེ་པ་ལྔ། གནས་བརྟན་སྡེ་པ་གསུམ། མང་པཱུར་སྡེ་པ་གསུམ་ བཅས་ བཅོ་བརྒྱད་དོ། 声闻十八部。从声闻根本四部分成的十八部。谓说一切有部分为七部，大众部分为五部，上座部分为三部，正量部分为三部。

ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་གཉིས། ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ ཐེག་པ་ འཇིན་ པའི་ སྡེ་པ་གཉིས་ ཏེ་ཅི་ བྱག་ སྐྱ་ པ་ དང་ མདོ་སྡེ་པ། 声闻部。有部和经部。

ཉན་ཐོས་སྡེ་བཞི། ཐེ་ཚོམ་རྩ་བའི་ སྡེ་ བཞི་ དང་དོན་གཅིག

ཉན་ཐོས་འཕགས་པ། ཐེ་ཚོམ་མཐོང་ལམ་པ་ དང་། སློབ་ལམ་པ། མི་སློབ་ལམ་པ་བཅས་ གསུམ། 声闻圣者。声闻乘人已证见道、修道、无学道者。

ཉན་ཐོས་མི་སློབ་པ། ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ཐུབས་རྗེགས་མཐར་ཕྱིན་ པའི་ དགྲ་ བཅོམ་པའོ། 无学声闻。声闻断证已达究竟的阿罗汉。

ཉན་ཐོས་རྩ་བའི་ སྡེ་བཞི། སངས་རྒྱས་ ཀང་ དུ་ བྱུང་བའི་ ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ རྩ་བའི་ སྡེ་པ་ བཞི་ སྟེ། གཞས་བཙུན་ཨོད་པར་ སྐྱ་བའི་ སྡེ་དང་། ཕལ་ཆེན་ པའི་ སྡེ། གནས་བརྟན་པའི་ སྡེ། མང་པོས་བཀུར་ བའི་ སྡེ་ རྣམས་ སོ། 声闻四根本部。释迦牟尼示寂后，印度小乘佛教先后分裂而成的四根本宗派或部执：说一切有部、大众部、上座部和正量部。

ཉན་ཐོས་སློབ་པ། ཐེ་ཚོམ་ཆོགས་སྒྲིང་མཐོང་ སྤོས་ལམ་པ། 有学声闻。已证小乘资粮、加行、见、修四道者。

ཉན་རུ། (1)ཁོག་ནས་ཐེ་ཚོམ་ ཕག་ནས་ཐེ་ བ། 窃听，偷听。(2)(མཛོད) བང་ཆེན། 耳闻。使者的异名。

ཉན་རུ་པ། ཕག་ཐེ་ནས་ཁོག་ཐེ་ཅིད་མཁན། 窃听者，暗中偷听者。

ཉན་རུ་བཅིད་པའི་ལྟུང་བྱེད། སྤྱང་ཅིད་འཐབ་ཞེག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། ཕན་ཚུན་མི་ མཐུན་པའི་བསམ་པས་གཞན་དག་གིས་ མི་ཅིད་པ་ལ་ཁོག་ཏུ་ཐེ་བ། 窃听堕。比丘九十单堕之一。由于彼此不睦，而窃听对方言谈者。

ཉན་རུ་ཞིབ་གསང། (ཐུལ) ཁོག་གཏམ་ལ་རྣང་ཐེ་ནང་། ཅ་ཟུང་ལ་སྐུང་གྱང་། 打听，注意探听；作事谨慎：ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་ཐེ་ན་ཞིབ་ གཅིད་པ། 留心打听外面的情况。

ཉན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) མཐེ་པ། མཐེ་པ། རྟེ། (1)ཐོས་པར་ཅིད་པའམ་ན་བས་ སྐུ་ལེན་ པ། 听，闻。以耳闻声，ཐོ་ལ་ མི་ འཐབ་ པའི་ སྐད་ཅ་ཐེ་འདོད་མེད། 不愿听不合心意的话。ཐོ་ཁ་མ་གཏད་པས་མཐེ་ཀུང་མ་ཐོས་པ། 心不在此，听而不闻。སྙིང་གཏམ་བཤད་པ་ཐེ་བར་ན་བ་ལེགས་པར་ཐུགས་པ། 倾耳听取衷心之言。(2)དང་དུ་ལེན་པ་དང་། ཁས་ལེན་པ། 听从，服从，接受，མི་ཐེ་པ་ ལ་ཁ་ དུ་མ་ ཅིད། 不必劝解不听话的人。❷བྱང་ བའམ་ འཚེག་ པ། 副词。适当，合宜：ཟ་ཐེ་ པ། 可以吃。འཐུང་ཐེ་པ། 可以饮。བཀུ་ཁ་གཅིག་གཅོད་ཅིང་མི་ ཐེ། 一口莫断百口事。

ཉན་པ་ཐུག་པ། (ཐུལ) ཁོག་ཐེ་ནས་ཕག་ཐེ་"

ཉིད་པ། 偷听，窃听：སྒོ་ཕྱི་ཁུ་གཅི་དེས་གཞན་གྱི་ཅི་ཡང་ཐོས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཤིག་ལ་ཉན་པ་ཕྱིག་གིན་འདུག 藏在门后，偷听他人谈话。

ཉན་ཐོས། གཏམ་ཉན་པ་པོ། 名词。听闻者，听话者。

ཉན་ཁྱིད་དབང་པོ། རྣ་བ། 耳根，听觉器官。

ཉན་ཡིག ཁ་མཆུའི་རིགས་ལ་བང་དུབང་གིས་འདུམ་འཕྲིག་མ་བྱས་གོང་དོ་བདག་གཉིས་ཐུགས་རྟས་བར་དུབང་གི་སར་བཞག་པའི་ཁས་ལེན་གནོ། 听候调解书约。在纠纷尚未进行调解以前，当事双方向调解人提出表明愿服从调解的书面承许状。

ཉན་རང། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་མིང། 声闻和独觉。

ཉན་རང་གང་ཟག་བརྒྱད་ཟིན། ཞེག་པ་ཆུང་དུའི་ལས་དུ་ཕྱུགས་རྟས་འབྲས་བུ་རིམ་གྱིས་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་བྱང་བཞི་ཡ་བཏུད་དེ། རྒྱུན་ཕྱུར་ཕྱུགས་འབྲས་གཉིས། ཕྱིར་འོང་ཕྱུགས་འབྲས་གཉིས། ཕྱིར་མི་འོང་ཕྱུགས་འབྲས་གཉིས། དགྲ་བཅོམ་ཕྱུགས་འབྲས་གཉིས་བཅས་ཟུང་བཞི། 小乘八人，小乘八补特伽罗。趣入小乘依次修道证得八种果位者：预流向、果二，一还向、果二，不还向、果二，阿罗汉向、果二。

ཉན་རང་གི་ཐེག་པ། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ། 小乘、声闻乘和独觉乘。

ཉན་ཤེས་མཁན། གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ཅན་ཏེ་ཆོག་དོན་ལེགས་པར་རྟོགས་ཐུབ་མཁན། 会听话的人。

ཉན་བཤད། འཚད་ཉན། 讲和听。

ཉབ་ཉབ། ཅ་ལག་ལེན་བར་ལག་པ་རྐྱང་རྒྱལ་ཞིག 探摸，扪摸，伸手扶持，伸手取物状：ལག་པ་ཉན་ཉབ་བྱས་ནས་བཟའ་བཏུང་ལེན། 伸手摸取饮食。

ཉབ་ཉོབ། ཉན་ཅེ་རྩོ་ཅིའི་བསྟུས་ཆིག

ཉབ་པ། (ཐུལ) (1)ལག་པ་བཀུངས་ནས་འཛིན་བའམ་ལེན་ཐབས་ཅིའི་ཡིན། 探摸，伸手触摸：ཁང་པ་སྐུན་ནག་གི་ནང་དུ་ཀ་བ་ཉན་པ་ལྟར། 如于暗室探摸柱子。ལག་པས་ཤིང་རྩྭ་ཙམ་དང་བསྟབས་ཀང་ཉན་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག 伸手探摘果实，但是摸不到。(2)བསྡུ་བའམ་རྩེ་བྱ་བཅས་པ། 收敛，团拢，收集聚拢：ས་ལ་འཕྲོ་ནས་ལག་པས་ཉན་པ། 洒落地上，用手聚拢。

ཉབ་ཅི་ཉོབ་ཅི། ཁམས་ཐུག་པའི་རྣམ་འགྱུར། 疲惫，闷倦，神志昏昧，昏昏沉沉：ལུས་སེམས་ཉན་ཅི་ཐུབ་ཅས་ལས་ཀང་ཤུགས་མེ་ཐོན། 身心疲惫，做事不起劲。

ཉམ། སྟོབས་དང་ནུས་ཤུགས། 名词。力量，气力，功能。

ཉམ་ང་བ། (1)གནས་ཚུལ་ཞན་པའམ་སྡུག་བསྔལ་བ། 微弱，凄凉，悲惨，忧苦，懊恼：འཚོ་བ་ཉམ་ངའི་གནས་སུ་གྱུར་པ། 生活陷于悲惨境地。(2)བག་ཚ་བའམ་འཇིགས་པ། 恐怖，畏惧：དགའ་ཅེགས་ཆེ་བ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐུག་ཀྱང་ཉམ་ངས་སུ་ཅམ་མེད། 对任何危难，都毫无畏怯。

ཉམ་ང་བ་རྒྱང་བ། ཁམས་སྐྱོམས་པའམ་གཟུགས་བོ་བདེ་ཐང། 少病少恼。身体健康，四大调适。

ཉམ་ང་བ་ཆུང་བ། ཉམ་ང་བ་ཆུང་བ་དང་དོན་གཅིག

ཉམ་ང་མེད་བ། འཇིགས་པ་མེད་པ། 无畏，勇敢。

ཉམ་ཆུང། འཁོས་དམན་པའམ་སྐྱེས་དམའ་བ། 微贱，弱小，下劣，衰弱。伶仃孤苦，无助无告，གསར་ཞིན་སྐྱེས་ཤུགས་ཉམ་ཆུང་ལྟ་བུང་མངོན་ཡང་ཐུབ་སྟུ་འགྲོ་བའི་རྒྱས་པ་ཆེ། 新兴力量貌似弱小而生机强大。ཕྱུ་གྲའི་ངུ་སར་མ་དང་། ཉམ་ཆུང་གི་ཞུ་ས་དབོན་པ་ཨེན། 孩子对父母哭泣，弱者向官员诉苦。

ཉམ་ཆུང་དབང་ཅི། (མངོན) སྐྱང་མ། 弱根。蜜蜂的异名。

ཉམ་ཉེས། (1)བྱེལ་ཐེག་སམ་ཚམ་གྱོང་། 祸害，损失：བཙན་འཛུལ་པར་མཐའ་ཐེག་ཡོང་ཆུ་ཐག་གཅིག་ཡིན། 侵略者最后只有遭受损失。གཞན་ལ་ཐམ་ཐེག་བཏང་སྟེ་རང་གི་ཁེ་ཐབ་སྐྱབ་པ། 损人利己，(2)སྐྱོབས་ཀྱིས་ཐམས་པ་དང་། ཚོང་ གྲུང་ བྱུང་ བ། 衰败，亏累，ཡུན་ རིང་ ནས་ལུས་ པར་ ཐམ་ ཐེག་ བྱུང་བ། 久病之后，体力衰弱。

ཉམ་ཐག་པ། སྐྱོབས་ ཆུང་བའམ་ འཁོས་ཞེན་ པ་ དང་ སྐྱོ་ བ། 弱小，贫困，处境困难，苦痛：ཐམ་ཐག་པའི་སྐད་ ཀྱིས་དུ་ བ། 哀号，嚎啕大哭。ཐམ་ཐག་པའི་ང་རོ་འབྱིན་པ། 号叫，呻吟。ཐམ་ཐག་ དབུལ་ཕོངས། 穷苦。ཐམ་ཐག་མི་འཁྲིད། 难民。ཐམ་ཐག་མཐའ་ལྡུང་། 极端困苦。

ཉམ་དམའ་པ། འཁོས་ཀ་ཞེན་པའམ་ཐམ་ཆུང་བ། 贫苦，羸弱，处境困难。

ཉམ་དམའ་བ། ཐམ་དམན་པ་དང་འདྲ།

ཉམ་དམས་པ། (1)སྐྱོབས་ཐམས་པ། 颓败，衰败：ཁང་པ་ཁྱེན་རིང་རྙིང་ནས་ཐམ་དམས་པ། 古屋年久颓败。(2)རྡེབས་པ་བཅག་པ་དང་བསྣད་པ། 打击，伤害：འགྲམ་ འཇིང་ དྲག་ ཤོ་ བྱས་ པའི་ མཐའ་དག་ ཏོ་ཐམ་དམས་སུ་བཏང་། 经过激烈战斗之后，打击了敌人。

ཉམ་ཚད། (རྟེང) ཡ་མཚན་ ཅི། 奇怪，稀奇。

ཉམས། 名词。(1)སྐྱོང་ཚ་དང་ཚངས་པ། 经验，体会，感受：སྔར་བྱུང་སྡུག་ཐམས། 从前痛苦的经验。 དེ་ལྟའི་བྱོ་ཐམས། 现在快乐的感受。འཁྲུག་ཐམས། 冷的感觉。(2)བྱོའི་ འགྱུར་ བ་ཕྱི་རོལ་དུ་མཚོན་པའི་ལུས་ངག་ གི་རྣམ་ འགྱུར་རམ། རྩལ་ཀ། 姿态，态度，气度，风格，神韵，精神面貌：མཛེས་ཐམས། 媚态。ཆེ་ཐམས། 傲气。དབོན་ཐམས། 官气。རྒས་ཐམས། 老气，衰老之态。གཞོན་ ཐམས་ དོད་ པ། 韶华焕然。ཆོག་ཏུན་ཀྱི་ཐམས་དང་ལྡན་པའི་ ཡུག་ཏིག། 有修辞意味的书信。 མན་ ངག་ གི་ ཐམས་ དང་ ལྡན་ པའི་ བཤད་ ཐྲ། 含有诀窍的教言。ཙོན་ དུན་ མེད་ བཞིན་དུ་ཙོད་ཐམས་བྱེད་པ་གཙོ་དང་། སྐྲོན་ཆ་ཙོད་ བཞིན་ དུ་ མེད་ ཐམས་ བྱེད་ པ་ སྟེ། 冒充有才之状为狡，假作无过之态为诈。(3)ཚ་ཀྱུས། 性质，内情，能力：ཁྱི་ ཐམས་ སྐྱང་ ཙམ་ ཙེག་ ནས་ཆུག་པ་སྐེད་གཅིར། ཚུ་ཐམས་མཐུན་པས་ཙེག་ནས་ཀོ་བ་འཕྱེད་གཅོད། 乞丐摸透狗性，拦腰放心别棍子；船夫熟悉水情，横江任意划皮船。བྱ་པ་ཐམས་ཀྱིས་མི་ སྒྲུབས་ན། གཞན་ གྱིས་ ཁད་ ཀྱང་ བྱར་ མི་ རུང། 作事能力若不济，旁人教作也莫作。(4)སེམས་ཁམ་ལེད། 心意，ཡུལ་ ལེད་ དུ་ དོང་ཞིང་ ཐམས་སུ་ དགའ་བ། 合意快乐的地方。

ཉམས་ཁྲིད། རང་གིས་ཐམས་ སུ་ སྐྱོང་ བ་ རྣམས་ གཞན་ལ་ཁྲིད་འདེབས་པ། 传授经验。讲解自己的领会：དགེ་ཚུལ་ གྱིས་ སྨྲ་བ་ཟུག་ལ་ ཤེས་ ཙོན་ གྱི་ ཐམས་ཁྲིད་ བྱེད། 师傅把知识经验传给学生。

ཉམས་ཀྱང། ཐམས་ཆུད་དང་འདྲ།

ཉམས་ཀོང་འཕེལ་གྱི་སྣང་བ། སྣང་བ་བཞིའི་ནང་གསེས། ལྷག་མཐོང་ཀི་རིག་པ་རྡོ་རྗེ་ལུ་ཀུ་ཆུད་ལ་བཞུས་པས་ འོད་ཀྱི་ ཐིག་ལེ་ རྒྱ་ དུ་ སྨིན་ དུ་ ཐེ་ བ་ཐམས་ སྣང་ ཚོང་ དུ་ འཕེལ་ བས་ འཁྲུལ་ བའི་ སྣང་བ་ནུབ་ ཅིང་ནས་ དོའི་ ཚེས་ མངོན་ དུ་ བྱེད་ པའོ། 证悟增长相。旧密大圆满所说的四相之一。由于目视胜观本智连环金刚，大光明点即

将化成身形，证境增长，幻境没灭，中阴之智现前生起。

ཉམས་ཉིབ། དམ་ཚིག་ཉམས་པའི་བཙོག་ཐེབ། 违誓招致的不祥。违犯誓言招致的不祥。

ཉམས་གླུ། མཁྱེན་བྱའམ་སེམས་ལ་འཆར་ཚུལ་གྱི་གླུ། 道情。宗教徒口唱的道情歌词。

ཉམས་དགའ་བ། སེམས་སྐྱིད་པའམ་ཡིད་ཕྲོ་བ། 欢愉，乐观，心情舒畅：ལས་ དོན་ ཚང་ མ་ ཐག་ འགྲུབ་ ཚང་ གྱབ་ ཡས་ ཕྱི་ སེམས་ ཉམས་ དགའ་བ་ཞིག་བྱུང་། 工作顺利完成，心情感到舒畅。ཉམས་མི་དགའ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་ལོག་པ། 扫兴而归。

ཉམས་མགུར། ཉམས་རྟོགས་ཅི་བྱང་བླ་དབྱངས་སུ་ལེན་པའི་ མགུར། 道情，修证歌。修道证悟的歌词。

ཉམས་འཕྲིང་། ཆ་ཉམས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 气派，派头，架子：ཉམས་འཕྲིང་བྱེད་པ་ དེ་ མིའི་ སྣང་ བར་འགོ་དཀའ། 那个摆架子的人，让别人看来不顺眼。

ཉམས་འཛུར། ཉམས་འགྱུར་གཉིས་ སུ་ ཕྱེ་ བའི་ ཆྱའི་འཆར་ཆོ་ལ་འགྱུར་བ་ཞེས་དང་། འགྱུར་བ་ དེ་ལུས་ངག་གི་ ཐོག་ནས་ཕྱིར་ མངོན་ པ་ལ་ ཉམས་ ཞེས་ཟེར། 姿态，架子，表现。འགྱུར་谓心理活动，ཉམས་则是心理活动表露于语言和动作者。

ཉམས་རྒུད། སྐྱབས་ཀྱས་དང་འཁོར་ཀ་ཉམས་ པའམ་ ཞན་དུ་ ཕྱིན་པ། 衰败，没落，不兴盛：རྒད་པོ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་ཉམས་རྒུད་ དུ་ འགྲོ་རྒྱུ་ཆོས་ཉིད་རེད། 老人体力衰弱，乃自然规律。དམག་འཁྲུག་དེ་བཙན་རྒྱལ་ཉམས་རྒུད་ དུ་ གཏོང་ བའི་ དམག་ འཁྲུག་ ཡིན། 那是削弱帝国主义的战争。

ཉམས་སྐྱེས། ཉམས་སྐྱོང་ངམ་ཆ་རྣམས། 经验，经历。

ཉམས་སྟོབ། སྐབས་བཟོའམ་རྩེག་ཉམས། 气派，架子。

ཉམས་བརྒྱད། གང་ཀྱི་ཉམས་ སམ་སྟེན་ ངག་ གི་ ཉམས་ཏེ། སྐེག་པ། དྲག་ཤུལ། དབའ་བ། སྙིང་རྗེ། མི་རྟག་པ། བཞད་གད། ཚད་བྱང་། འཇིགས་དང་བཅས་ཀྱི་ཉམས་ཏེ་བརྒྱད། ཉམས་ལྡན་ཀྱི་རྒྱན་ ལའང་ རྟོགས། 八态。戏剧舞蹈或诗文修辞的八种姿态或风格：妩媚、凶猛、豪迈、侧隐、可厌、可笑、奇异和恐怖。

ཉམས་བཙོས། རྩེག་མདོག་གི་ཉམས། 作态，弄姿，装腔作势，མི་ ཉམས་ བཙོས་ ཅན་ ལ་ ཞེད་ མཁན་བསམ་མེད་ཀྱི་ཁྱིམ་པ་ལས་ མེད། 无知小儿才害怕装腔作势的人。

ཉམས་ཆག རྒང་ཀྱི་རྒྱུན་ཉམས་པ། 衰退，颓败。

ཉམས་ཆེན་ཟོལ། སྐྱབ་ ཉམས་ ཆེན་ ཟོ། 傲慢，架子大。

ཉམས་ཆོད་ཟོལ། ལེགས་ཉེས་ཤེ་མཁས་པོ། 认明，辨别。善于辨别善恶、好坏：ཅ་ ལས་ བཟང་ ངན་ ཤེ་བར་ཉམས་ཆོད་པོ་ཞེག་ཁྱེད་པ། 辨别东西质量好坏。

ཉམས་ཉམས་ངན་སྐྱེད། སྐྱེགས་ ལས་ སོགས་ ཉམས་ཀེང་འཆལ་བའི་ངན་སྐྱོད། 卑鄙行径。败坏风纪的恶劣行为。

ཉམས་བརྡེད། གཟི་ཁྱེར། 威武，威光，雄姿。威武雄壮的姿态：དབའ་ངང་ཉམས་བརྡེད། 英武的姿态。

ཉམས་ལེན། ཉམ་ཉེས་དང་འཇུ།

ཉམས་ཤེས་གས། (1)དོན་ལ་ཚོམས་པའི་ཡོན་དེན། 领略，证悟。经过实践的亲知：ཐོས་ བསམ་ དང་ ལག་ལེན་ མ་ རོང་བ་ བྱས་ན་ཉམས་ རྟོགས་ ཀྱི་ གྲུབ་ འབྲས་ཚོང་འཕེལ་ཡོང་། 正确地进行学习、思考和实践，证悟境界就能提高。 (2)ཉམས་ལེན་

དང་རྟོགས་པའི་བསྒྲུབ་མེད་། 修证。修道和证悟。

ཀུན་ལྡང་བས། རྣམ་འགྱུར། 姿态，神气。

ཀུན་སྟོང་གསལ། རྣམ་པ་ སྟོང་ གསལ་ ལས་ ཤས་སྟོང་ སྟོང་ གསལ། 心境空明，证境空明。

ཀུན་ཚོགས་པས། (1)ལུས་ སྟོབས། 体力。(2)ཆེ་ ཤས་ཁེངས་སྟོབས། 气势，傲劲。

ཀུན་བཙས་ཆ། (1)ཤས་ སྟོབས་ རྒྱས་ཆ། 体力充沛，气势旺盛。(2)ཤེད་ མོ་ རྒྱས་ པ། 肥壮：དཔྱར་དུས་རྟ་རྡེལ་ཀྱི་ཀ་ཤས་བཙས་ཟོང་། 夏季马肥骡壮。

ཀུན་དང་བ། རྟོག་རིག་ གསལ་ བ། 神志清明，思路清醒：ཤས་དང་བའི་དུས་སུ་བསམ་བློ་ཞིག་བཏང་། 在神志清明的时候思索一下。

ཀུན་རྩོད་ཅི། བརྡེད་ཤས་ གསལ་ བའམ་ ཆེ་ འཕྲིང་གི་རྣམ་འགྱུར་ཚང་བ། 神气活现，派头十足：མི་འདིའི་གཟུགས་བྱད་ བག་ དོ་ བས་ ཤས་ དོད་ཀ་མཐོང་གི་འདུག 此人仪态显得落落大方。ཁོ་ལ་འཇོན་སྟངས་ཆེར་མེད་ཀྱང་ཤས་ དོད་ ཀ་ བྱེད་པ་ཅི་དགོད་ བྱེ། 他本来没什么了不起的能力，但是做得派头十足，实在可笑。

ཀུན་བྱེད། བློ་གདེང་ངམ་ཤས་ཀྱུས། 主意，把握：ལས་ཀ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཤས་ དོད་ཆེན་ཀ་ཞིག་ཡོད་དགོས། 工作起来心里要有主意。སེང་གེ་ ལ་ ཅི་ དུགས་ གཞན་ རྣམས་ གསོད་ པའི་ཤས་ དོད་ཆེན་ཀ་ཡོད། 狮子很有把握捕杀其它的野兽。

ཀུན་བྱེད་འཇོམ་པ། ཚོད་ལྟ་ བ། 试探，尝试：ཁོ་ལ་ཐུགས་ ཀྱི་ ཞེ་ འདོད་ ཅི་ འདུག་ ཤས་ དོད་ འཇོན་པ། 试探他的内心想的什么。

ཀུན་བདེ་བ། ཁམས་ས་མ་སེམས་བདེ་བ། 心情舒畅，身心安泰。

ཀུན་ལྡན། ཆེ་བའི་རྣམ་འགྱུར་དང་ལྡན་པ། 有架子，有气派，性行高傲，严峻。

ཀུན་ལྡན་ཀྱི་རྒྱུན། དོན་ རྒྱུ་ ཀྱི་ དང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། དང་བསམ་བའི་འགྱུར་བ་ལ་ བརྟེན་ནས་ ཐེ་རི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ལྷིག་པ་ལ་ སོགས་ བའི་ ཤས་དང་ལྡན་པ་ སྟོན་བའི་རྒྱུན་ཞིག་ཤེས། དང་ གསེས་རྣམ་ཀུངས་བཏུད་དེ། ལྷིག་བའི་ཤས། དྲག་ཤུལ་ཀྱི་ཤས། དཔའ་བའི་ཤས། སྙིང་རྗེའི་ཤས། མི་སྡུག་བའི་ཤས། བཞད་གད་ཀྱི་ཤས། ཚད་བྱང་གི་ཤས། འཇིགས་རུང་གི་ཤས་བཅས་སོ། 姿态修饰法。将内心活动显现为外表各种姿态，以修饰其文词。分为八类：妩媚、凶猛、豪迈、恻隐、可厌、可笑、奇异和恐怖姿态。意义修饰法之一。

ཀུན་སྣང་། སེམས་ནང་འཆར་ཚུལ། 印象，心境。内心的感受：རང་སེམས་འཕྲལ་ནས་ ཤས་སྟོང་བཟང་ངན་ཅི་ ཡང་འཆར་ཟོང་། 自心错乱，就会生起各种或好或坏的印象。

ཀུན་སྣང་བག་བྱེན། མཐོང་སྟོང་ཁ་རི་མི་རི། 印象模糊不清，依稀仿佛：མི་ལས་ དུ་ ཤས་ སྟོང་ བག་བྱེན་ཤང་བ། 依稀梦境。

ཀུན་ལ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཇིག་པ་དང་། ཉུང་ བ། 衰败，失误，减弱，损坏，违犯，退落：རྩལ་ སྟོབས་ ཤས་ བ། 力量减弱。 ཁོ་ བའི་ མེ་ རྩྭ་ཤས་བ། 胃中热力衰败。 ཐྲ་བ་ཤས་བ། 工作失误。 ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཤས་ བ། 戒规损坏。 ཚོས་ཆེན་ཁག་ཀྱང་རི་མོ་མི་ལས། དབའ་བོ་ ཤེ་ ཡང་ སྐྱེ་ བྱུག་ས་མི་ཤས། 绸缎虽旧花纹在，英雄虽死美名存。❷གས་ ཆ་ ཞིག་ རལ་ དུ་ཐུར་ བའི་ཆ་ ཀས། 名词。灭亡，衰落。已经破落、毁坏的部分：ཤས་པ་ སོང་ ཆུད་དང་། མི་ཤས་ ཚོང་ འཕེལ། 已衰者令恢复，未衰者令增长。ཤས་པ་ སོས་ བ། 复原，恢复。

ཉམས་ངན་གསུམ། དགེ་རྩལ་གྱི་བསྟན་པ་ལྷ་བཅས་འདུས་སོ་གསུམ་གྱི་ནང་གཞིས་ཀྱི། ཁྲིམ་བདེ་རྟགས་སྟོང་བ། རབ་ཏུང་གི་རྟགས་ལེན་པ། མཁན་ཨོང་གུས་བར་བྱ་བ་ཁས་ལྷང་པ་ཤེ་དེ་གསུམ་ལས་ཉམས་པ། 三违犯。沙弥学处三十三种违犯中，违犯舍俗人相、违犯取出家相和违犯敬阿阇梨。

ཉམས་བའི་མ་ཉིང། འབྲས་བུ་ཕྱུང་བའི་སྐྱོན་བྱས་པ། 损坏黄门，去根黄门，除去半择迦。男生殖器被阉割者。

ཉམས་དཔྱོད། ཚོད་ལྟ་ཞིབ་པ། 审查，考察，试探：ལས་དོན་ཞིབ་ལྟགས་ལ་ཉམས་དཔྱོད་ཞིབ་མོང་ཞིབ་པ། 详细地审查工作方式。

ཉམས་ཉེད་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུའི་རྒྱན་གྱི་ནང་གཞིས་ཤེས་སྟེ། འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སྐྱེ་བའི་ཉམས་ཞིང་གི་རྒྱུའི་ཞིང་ལས་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེས 坏失因。说明生起不可爱后果的原因所有功效的修辞方法。因由修饰法之一。

ཉམས་ཞིད་པ། ཆེ་འཕྲིང་ཞིད་པ། 装模做样，摆架子：གཞན་གྱིས་ཁྱེ་འཕྲུང་ཙོང་ཆེད་ཆེ་ཉམས་ཞིད་མི་རྩང་། 不可为了要别人尊重而摆架子。

ཉམས་བཟུང་པ། ཉམས་ཚོད་ལེན་པ། 试探，用言语摸底：རང་བཞིན་འབྲས་མལ་གྱི་ཁོར་ལ་གཞན་གྱི་བསམ་རྩལ་ཉམས་འབྱུ་བ། 随便从闲谈里试探别人的想法。

ཉམས་མེད་པ། (1)ཆེ་འཕྲིང་གི་སྐྱོ་བ་མེད་པ། 不骄傲，不自大。(2)སྐྱོན་མེད། 完整无损，未受损失。

ཉམས་སྐྱོང་། ཚོམས་བྱང་གི་རྒྱས་པས་ཤེས་རྟོག། 经验，体会。熟练的实际知识：ཉམས་སྐྱོང་སྡུག་བསྔལ་མེད། 总结经验。ལས་ཀ་ཡུན་རིང་ཙམ་རིང་བ་བྱས་པའི་ཙམ་དུ་ཉམས་སྐྱོང་ཆེ། 工作越久，经验越多。རང་ལ་ཉམས་སྐྱོང་ཕྱེན་ཙམ་ཞིག་ཅང་རྒྱལ་ཏེད་པ། 自己稍有经验就骄傲起来。

ཉམས་སྐྱོང་མངོན་སུམ། རྟོག་པས། མངོན་སུམ་སྐྱོང་བྱ་དུ་བྱང་བའི་ཤེས་ཚོད། 亲身体验：དེའི་ཁྱད་དུ་འཕགས་རྒྱལ་ཉམས་སྐྱོང་མངོན་སུམ་ལ་ཟབ་ཅིང་ཐུབ་ཨོད། 亲切体验到它的优越性。

ཉམས་སྐྲངས་པ། (1)ཉམས་སྐྲངས་ པ་ དང་ འདྲ། (2)ཉམས་ཀྱང་དུ་སོང་པ། 破旧，衰损，式微。已经破落。

ཉམས་སྐྲོངས་པ། ཆེ་བའི་རྣམ་འགྱུར་དམའ་བ་བཏང་བ། 压制，镇服，打垮威风：དག་ཚའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལ་བརྡེན་ནས་དགྲ་ཚའི་ཉམས་སྐྲངས་པ། 用暴力压制敌人的气焰。

ཉམས་ཆུལ། སྐྱོང་པ་ལས་བྱང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆུལ་ཤུགས། 技能，实际本事。经过实际锻炼而成的本领。

ཉམས་ཚོར། སྐབས་བཅས་གནས་རྒྱལ་ཁ་འདུག་གི་ཚོར། 情势，事态：མངོན་ཆུང་ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྐོར་ནས་གནས་རྒྱལ་གྱི་ཉམས་ཚོར་ལེན་པ། 暗中巧妙地刺探情况。གཞན་གྱི་ ཡོན་ ཏན་ ཆེ་ ཆུང་ཉམས་ཚོར་ལེན་པ། 试探别人本领。སོན་བཅང་བཏབ་སྟེ་སྐྱེ་མེན་གྱི་ཉམས་ཚོར་ལྟ་བ། 试播良种，看它是否生长。

ཉམས་མཚར་བ། ངོ་མཚར་བའམ་ཁྱད་ མཚར་ བ། 希奇，精彩，神妙：ཉམས་མཚར་བའི་ལྟད་མོ་རྣམས་ལ་བལྟས་པ། 看了精彩的表演。

ཉམས་ཤོག ཉམ་བས་དམན་པ། 力弱，疲弱，瞩劣：ཀ་ཉམས་ཤོག་པའི་རྟ་དེལ་ཐག་རིང་དུ་ འགྲོ་མི་ཐུབ། 瞩瘦骒马，不能远行。

ཉམས་ཞིབ། བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་ འཇུག 调查，侦察；检验，试验：ངོ་ བཟོས་ ཀྱིས་ ཉམས་ ཞིབ་ཀྱང་ བ། 亲往调查。ཉམས་ ཞིབ་ ཀས་ལ་ བོང་

ཉེད་པ། 详细侦察。རིམ་གྱིས་ཐམས་ཅོད་ཉེད། 逐一检验。

ཅམས་ཀཆེཀས། བརྟག་དཔྱད། 研究，考查，稽核。

ཅམས་འྲུར། གཞན་ཀྱིན་ལ་སྡུམ་རས་ཉིད་འདོད་བྱུང་བ། 同感，感染，共鸣。随别人引起的共同情绪：གཞན་གྱིས་གད་མོ་དགོད་པར་ མཐོང་དུས་རང་ཡང་ཐམས་འྲུར་རས་གད་མོ་དབང་མེད་དུ་གོར་བ། 看见别人笑，自己也有同感，不禁失笑。

ཅམས་ངོག་ཚུད་པ། ཁོང་དུ་ཆུད་པའམ་མེམས་ཀྱིས་རྟོགས་ པ། 了解，通达。心中了然明白：གསར་བྱུང་གནས་ ཚུལ་ མཐའ་དག་ ཐམས་ ངོག་ཆུད་པ། 了解新发生的一切情况。

ཅམས་ཡིག་བརྒྱ་རྩ། རབ་བྱུང་བཀྲ་ཤིས་ ནང་ཚོང་སྤྱན་དཀོན་རྩེག་ཕན་ དང་ གྱིས་ མཛད་ པའི་ མན་ངག་ཐམས་སྡོང་ ཀྱི་སྐོར་ རྣམས་ ཐུགས་ཀཅིག་ དུ་བཀོད་པའི་ སྤྱན་ཀྱི་བསྡུན་བཅོས་ཤེག 《验方百篇》。十六世纪时，上区名医衮却彭达所著汇集诀窍实践经验的一部医书名。

ཅམས་ཡོད་པ། ཆེ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཡོད་པ། 骄傲，自大，有架子。

ཅམས་ལེན། དངོས་སུ་ལག་བསྟར། 实践，实行，体验，修持：ཐམས་ལེན་ མཐར་ འཁྱོལ། 实践到底。ཁ་དོག་འདྲ་ཆགས་ཙོ་ཤེད་མཁས་ དེ་ དངོས་སུ་ཐམས་ལེན་བྱེད་མཁས་ཤིན་ཅའི་ངེས་པ་མེད། 口头说得漂亮的人，不一定是会实行的人。

ཅམས་ལེན་གྱི་འཁྲིལ། ལག་ལེན་ཐྱེད་ སྦྱངས་ཀྱི་ གནད་དམ་ཐབས་ཀྱི་གཙོ་ བོ། 实践诀窍，紧要的窍门。

ཅམས་ལེན་པ། དོན་ངང་ རྒྱུད་ ལ་ སྒྲུབ་ མཁན་ དོན། དངོས་སུ་ལག་ལེན་ བསྟར་ མཁན། 实行者，实践者，行者。修行的宗教徒。

ཅམས་ལེན་ཐྱེད་ཆབས་ཀྱི་ བརྒྱུད་པ། 印度寂天论师等传来之广行派。

ཅམས་ལེན་ཞུ་སྐོ། ལག་ལེན་ཐྱེད་སྐོ། 事务，工作，所做的事。

ཅམས་གང་པ། ངང་རྒྱུད་དུ་ གར་པ། 觉悟，觉得，ལུས་སེམས་ཤིན་ དུ་ བདེ་བའི་ ཐམས་ གར་ པ། 觉得身心都很舒适。

ཅམས་ལྟ། ཚོད་ཟླ། 试探，测验，考验，试验，揣摸，观察：ལས་ཀ་འགྱུབ་མི་འགྱུབ་ཐམས་ཅད་ཐྱེད་པ། 揣摩事情成不成功。མི་ཞིག་ལ་འཕྲལ་ཕུགས་བསམ་འཆར་གང་ ཡོད་ ཐམས་ ཅད་ཐུས་ན་ཞེ་ཕུགས་རྟོགས་ ཡོང་། 观察一个人长远和目前的一些想法，就可以知道他的内心。

ཅམས་སུ་འབབ་པ། སེམས་ལ་འཇོ་བའམ་ཡིད་ལ་འབབ་པ། 合意，称心如意：དགོས་དོན་རྟེད་ན་ཐམས་སུ་འབབ་པོ་ ཡོང་། 所求得遂，就会称心如意。

ཅམས་སུ་སྐྱོང་བ། རང་གིས་དངོས་སུ་ཚོང་པ། 亲身经历，感受，体验。佛书中作为领纳、领解、亲证和受用：རས་ ཀྱི་རོ་ ཞིམ་ པོ་ ཞུ་ ཡིས་ ཐམས་སུ་ཚོང་པ། 舌尝美味。

ཅམས་སུ་ལེན་པ། ལག་ལེན་ཐྱེད་པ། 实行，执行，实施，修习：ལས་དོན་ རང་ གིས་ ཐམས་སུ་ ཐོང་ས་ན་གཞན་ལ་རྒྱལ་ཕུག་ཐེབས་ ཡོང་། 事情由自己动手，别人将受到推动。

ཅམས་གསོ། ཐམས་པ་ཟོང་གསོ་ བ། 修补，培修，恢复。

ཅམས་གསོ་སྐྱོན་བསང་། ཐམས་པ་ གསོ་ ཞིང་

སྒྲུབ་སེལ་བ། 修理，修缮：སྔོད་ཁང་གཏམ་བ་ཚང་མར་ཉམས་གསོ་སྒྲུབ་བས་གོས་ཐུབ་ཟུགས་འཛིར་བཟོ་བ། 把破旧的住宅，都修缮得坚固牢实。

ཉམས་གསོ་ལྡུ་ཕྱིག 修配，装修：ཨ་བྱད་རྙིང་བ་སྒྲུབ་ཅན་རྣམས་ཉམས་གསོ་ལྡུ་ཕྱིག་བྱས་ཏེ་མཁོ་ཡོད་ཀྱི་དངོས་བོར་སྒྲུབ་བ། 好好地修配破旧器物，使之变为有用。

ཉའི་ཟེ་བ། 鱼类脊鳍。

ཉར་ཉེར། 诺卢。一大数名。

ཉར་ཉོར། ཉ་རེ་ཆུ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཉར་བ། (ཐ་དད་པ) ཉར་བ། ཉར་བ། ཉོར།། འཇོག་ བཞག་ གཉེར་ བ། 存放，留置，保存；སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་སེམས་ལ་ཤལ་ཆེར་ཉར་བ། 当时景况，历历在心。སྐོར་ཀྱི་དངོས་ཆས་ཚང་མ་ཁོང་གིས་ཉར་བ་རེད། 私人的东西，都由他保存。

ཉར་མ། (སྐད) ཆུ་དུལ་ལམ་ཐིགས་མ། 水尘，点滴。

ཉར་ཚགས། བདག་བཟང་ངམ་དོ་དམ། 保存，保管，收藏，བཅོལ་བཞག་པའི་ཅ་ལག་ཉར་ཚང་ཡག་པོ་བྱས་ཡོད། 寄放的物件，都保存得好好的。

ཉར་འཇོག 存折。记载寄存物品的清单。

ཉལ་ཁང་། ཉལ་སའི་ཁྱིམ 宿舍，居室。

ཉལ་ཐྲི། ཉལ་སའི་གདན་ཁྲི 床，卧榻。

ཉལ་གྲོག (1)ཉལ་སའི་རས་གྲོག 寝帐。睡眠处帐幕。(2)སྲིན་བུ་སོགས་སྲུང་བའི་གྲོག 蚊帐。

ཉལ་ཚོས། ཉལ་ཆས་མལ་གཅན་སོགས། 被褥，铺盖。

ཉལ་ཐྲོས་འཚྲོ། (སྐད) ཐལ་ནས་འཚྲོ། 消失，消逝。

ཉལ་འགྲོ། (མངོན) འབབ་ཆུ། 卧行。河流、流水的异名。

ཉལ་འགྲོའི་གཉེར། (མངོན) རྒྱ་མཚོ། 卧行藏。海的异名。

ཉལ་གཅིན་གཉོང་བ། (སྨད) གཉིད་ཁྲག་ནས་ཉལ་སར་གཅིན་པ་རོད་བ། 遗尿，尿床。睡眠中不自主的排尿。

ཉལ་ཚས། ཉལ་སྒབས་ཀྱི་ཐོན་ཆས། 卧具，铺盖。

ཉལ་ཉལ་ཤིག་ཤིག ཆུ་མའི་ཕུང་པོ་ཉལ་བ། 积沙崩溃流走状：ཆུ་མའི་ཕུང་པའི་སྟེང་དུ་འཛེག་ན་ཉལ་ཉལ་ཤིག་ཤིག་ཆུད་ཟོང་། 向沙堆上爬行，沙子会向下流。

ཉལ་ཉིལ། གད་སྙིགས། 尘垢，渣滓；ཁང་བའི་ནང་གི་ཉལ་ཉིལ་རྣམས་འཐུག་པ། 扫除室内尘垢。

ཉལ་ཐྲོན། ཉལ་སའི་གདན། 卧褥，床毯。

ཉལ་ཐ། ཉལ་ནས་འཕེན་ཐུའི་ཐ་མ་ནག་པོ། 鸦片。

ཉལ་དུད། ཉལ་ཐ་དང་དོན་གཅིག

ཉལ་ལྕགས་མེ་རྡེ། (སྐད) ཚོད་མ་ཁའི་མེ། 卧火山。喋马火的异名。

ཉལ་ཟོ། འཁྲིག་པ། 名词。性交，交媾，非梵行。

ཉལ་ཟོ་བྱེད་པའི་ཁྱིམ་དུ་འཛིང་བའི་ཐུང་བྱེད། ཕུང་ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བརྒྱའི་ནང་གཅིག ཁྱིམ་པ་ཉལ་ཟོ་བྱེད་པའི་ཁྱིམ་དུ་འཛིང་བའི་སྐྱོན་ལས་ཀྱིས་བསྡུད་པ། 强立食家。九十单堕之一。谓比丘强立男女交媾家。

ཉལ་ཟོ་བྱེད་པའི་ཁྱིམ་དུ་གོམས་པའི་ཐུང་བྱེད། ཕུང་ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བརྒྱའི་ནང་གཅིག ཁྱིམ་པ་ཟོ་མ་ཉལ་ཟོ་བྱེད་ལས་འདུག་ཅེ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པར་བྱེད་པ། 强坐食家。九十单堕之一。谓比丘强坐男女交媾家，使受阻碍。

ཉལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཉལ་བ། ཉལ་བ། ཉོལ།།

ཉལ་བ་མལ་ཐབ་ནས་ངལ་གསོ་བ། 睡，卧下。躺下休息：མལ་དུ་ཉལ་ནས་བསམ་བློ་བཏང་། 睡在床上构思。ཞི་ཆོད་ཉལ་བ། 表停了。ཁྱི་སྒོ་ཁར་ཉལ་འདུག 狗睡在门口。

ཉལ་བའི་བདེ་བ། 卧乐，睡乐。

ཉལ་བའི་རྣལ་འབྱོར། 睡眠瑜伽。分夜间为三分，前后两分不眠，中间一分作狮子卧姿入睡。若在密乘，则指在光明性空之中入睡。

ཉལ་བྱེད། (ཨངན) སྦྲུལ། 睡者。蛇的异名。

ཉལ་བྱེད་མ། (ཨངན) མཚན་མོ། 作眠女。夜间的异名。

ཉལ་མལ། ཉལ་སའི་མལ། 床铺。床和卧具；ཉལ་མལ་དུ་བདེ་བར་གཉིད་ཁྲག་པ། 在床铺上安适地入睡了。

ཉལ་གཏུག (ཡུལ) ཉལ་སྐབས་ཀང་པ་འཛོག་ཡུལ། 床尾。睡时放脚的地方。

ཉལ་གཅེན། ཉལ་ཆས་ཤིག 毛被絮。羊毛织成的被盖。

ཉལ་ལེ་ཉིལ་ལེ། གྲང་བོ་མེད་པའི་བཙོ་དཀྲིབས། 拖沓，疲惫，萎靡：ལོ་ཏོག་སེར་བས་བཙུངས་ནས་ཉལ་ལེ་ཉིལ་ལེ་ཆགས་པ། 庄稼被冰雹打蔫萎了。

ཉལ་སྡ། ཉལ་གནས་སམ་ཉལ་ཡུལ། 卧处，ཉལ་ས་བྱང་ན་རྐྱང་ས་དྲན། 得了睡处，还想伸脚处。意谓得寸进尺。

ཉི། གྲངས་ཀ་གཉིས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་འཇུག་པའི་དམིགས་བསལ་ཆོག་ཅིག 数词。复合数中数字གཉིས་的特殊用法：སྒྲིལ་མ་ཉི་ཀུ་རྩ་གཅིག 二十一度母。ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཉི་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་། 《般若二万五千颂》。

ཉི་ཀུང་རྫོ། ཆུ་ཤིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀློ་ཡུལ་ས་ཁུལ་གྱི་འབབ་ཆུ་ཤིག 宁贡曲。河名。在西藏自治区珞隅地区。

ཉི་དཀྱིལ། ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བསྡུས་ཚིག 日轮。

ཉི་ཀོང་། ཉི་མ་སྐར་མའི་གནས་སུ་འགྲོ་བའི་བགྲོད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་འཇོག་ལ། དེ་ཡང་ཀང་པ་དྲུག་ཁྱིམ་ཤེ་རེ་ལ་ལན་གཉིས་འགྲོ་བས་ཀང་པ་བཅུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ལ། སྐྱད་ཅིག་པ་དང་མ་སྐྱད་པའི་ཚད་དང་ཀང་སྟོམ་ཏེ་རེ་ཉུ་མིག་ལྟར་རོ། 日步，日躔步数。太阳在空间运行速度变化的数值。一个宫年做为十二步，日躔表上给出六步的损益率和盈缩积，另外的六步是与此相对称的，一步表示一宫。

ཉི་སྐར། ཚེས་ལ་འཚར་བའི་རྒྱུ་སྐར། 日交星。藏历计算太阳运转时，在轨道上交会的二十七星或二十八宿中之某一星，由于日距大地极远，故每六七日始转移一星。

ཉི་སྐྱེས། (ཨངན) གཟའ་སྐྱེན་པའི་མིང་། 日生。土星异名。

ཉི་ཁྱིམ། ཉི་མའི་རྒྱུ་ལམ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 太阳宫。太阳所经行的十二宫总名。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཉི་མའི་ཁྱིམ་དང་། ཉི་མའི་གྲང་ཁང་། ཉི་མའི་ཇིང་ཁང་། ཉི་མའི་རྣ་ཆ། ཉི་བའི་ཉི་མའི་ཁོར་ཡུག ངེད་ཕྱས་ཙིངས་སྐྱེངས་བཅས་སོ།

ཉི་ཁྲི། (1)གྲངས་ཀ་ཁྲི་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 二万。(2)ཆོས་ཀ་ཁྲི་གཉིས་ཙིངས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ཚིག་ཏུ་རྟེ། 《般若二万颂》。佛经名。

ཉི་ཁའོར། ཉེན་གཅིག་ལ་ཐར་ཚུངས་འཁོར་ཐབས་

ཟླ་བས་པ། 一天往返，一日来回。

ཉི་འཁྱིལས། ཉི་མའི་མཐའི་བོད་ཀོར། 日晕，风圈。日光通过云层，围绕太阳周围形成的环状光辉。

ཉི་ཀུར། ཉི་མའི་མཐའི་བོད་ཐོར། 日晕，天空现日晕。

ཉི་གྲིབ། (1)ཉི་མ་བཟློས་པའི་གྲིབ་ནག 日影。(2)ཉི་ཤར་གྲིབ་ནག阴阳面。向日面和背日面。

ཉི་གྲིབ་མཚམས་ཀྱི་མི། ལང་ས་ཐྲག་མེ་གསལ་བའི་མེ་མཁོ་བའོ་པོ། 骑墙派。立场不分明的两面讨好者。

ཉི་དགའ། (1)ཉི་མ་ལ་སེམས་དགའ་བ། 喜日，喜欢太阳。(2)སྲོ་སྐྲན་ལྷམ་བའི་མེ་རྩ་ལ་བཞེད་པ་ཞིག་དང་། ཤ་མ་ལ་བཞེད་པ་ཞིག་གཉིས་མཆོས། 野冬苋菜。锦葵科草本植物，花叶均可入药。

ཉི་ཆས། ཉི་མ་བཞུད་ཁའི་དུས། 傍晚。夕阳西下时。

ཉི་ཆས་ཐྲན་མཚམས། ཉི་མ་ནུབ་ཁའི་དུས་ཚོད། 傍晚，日落时。夕阳西下时。

ཉི་སྐྱེལ་ཅྭད། (མངོན) ཤིང་སྐྱེལ་ཟི། 救日者。甲申年、木猴年的异名。

ཉི་ཚ། ཉིན་མའི་ཚ་ཤས། 白昼，白天。

ཉི་ཚད། ཉིན་གངས་ཀྱི་ཁ་ཅད། 期限。约定的日期：ཉི་ཚད་བཞལ་བ། 逾期限。ཉི་ཚད་ཅྭད་པ། 限定日期。ཉི་ཚད་བསྒྱངས་པ། 延期，展延期限。

ཉི་འཚར། ཉི་མ་ཤར་རིའི་རྩེ་ནས་ཐོན་མཚམས། 清晨。旭日初升时。

ཉི་བརྒྱུད། ཆུ་ནང་དུ་འཚར་བའི་ཉི་མའི་གཟུགས་བརྙན། 日影。水中日影。

ཉི་སྐྱོད། (མངོན) ཐྲག་ས། 日向。方向的异名。

ཉི་དག ཉི་མ་སྐར་གནས་དེའི་སྐྱང་དུ་ ཟླ་བས་ པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཉིན་དེའི་ཚེས་ ཚིར་ས་ རྫོགས་པར་སྐྱོད་པའི་གྲངས་ཡིན། 定日。在所求日的太阴日结束时，太阳所在宿，和在该宿内已行过的弧度(太阳的真黄经)。

ཉི་དྲོད། ཉི་བོད་ཀྱི་དྲོད། 日光热度。

ཉི་དྲོས། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ་སྐྱལ་ཀྱི་དུས་ ཚོད། 巳时，日暖时。上午日光转热时。

ཉི་རྩུ། ཉི་མའི་རྩུ་བའི་བརྩལ་ཚིག

ཉི་གདན། ཉི་མ་གདན་ཀྱི་རྣམ་པར་བྱས་ པ། 日轮座。神像有以太阳为座者。

ཉི་གདུགས། ཉི་ཚད་སྐྱབ་ཅིང་ཀྱི་གདུགས། 阳伞。遮太阳光的伞：ཉི་གདུགས་ཀྱི་རྩེ་མོས་མ། 伞骨。

ཉི་མདངས། ཉི་བོད་ཀྱི་མདངས། 日光，日辉：ཟླ་གེ་བོད་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གསལ་པོ་འདྲག 电光象日光一样地明亮。

ཉི་འབེབ། (རྒྱང) ཉི་མ་ཞུ་བ་སྟེ། ཉི་མའི་ཚ་ཅེར་ལ་ལུས་ཐྲོ་བ། 晒太阳。

ཉི་རྩལ། ཉི་ཅར་ཀྱི་དྲལ་ཀྱི་བརྩལ་ཚིག

ཉི་ལྡོག དབྱར་དགུན་ཉི་མ་ཤྲིག་བའཾམ་ཚིག་ བ། 日至。太阳经过冬至点或夏至点的日子：དགུན་ཉི་ཤྲིག 冬至。དབྱར་ཉི་ཤྲིག 夏至。

ཉི་རྒྱབ། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ་ཐའི་དུས་ཚོད། 酉时，日落时，日没，日落。分一昼夜为十二个时辰之一。

ཉི་རྒྱབ་ལམ་ཟིད། ཉི་མའི་སྣང་བ་རྒྱབ་པ་ དང་འགྲོ་སའི་ལམ་འགགས་པ་སྟེ། སྐྱབས་བཅོལ་ཡུལ་མ་རྙེད་པའི་དོན། 日暮途穷。太阳已没落，去路已梗阻。喻没有归宿之处。

ཉི་ཟླ་དོ། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ་རྩེ་ཐའི་དུས་ཚོད། 巳中，午时，正午。分一昼夜为十二个时辰之一。

ཉི་བར། གང་བཅོ་བའི་ཚེས་ ཞག་ དེ་ རྫོགས་

མཚམས་སུ་ཉི་མ་ལྷག་ཐྲིམ་ལས་ ཚངས་ རྒྱུད་ ཅི་ཙམ་འདས་ཟིན་བའི་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་ རྗེས་ འབྱང་བཅས་གྱབ་ཀང་ཀང་ཚངས་སྐྱེན་འཕྲོ་མ་བྱས་བས་ ཉིན་ཞག་དེའི་ སྐར་ གཤས་ དངོས་ སུ་ འགྱུར་ མི་འགྱུར་ལ་ངེས་པ་མེད་ བས་ ན་ བར་ ཐ་ སྙི་ ཕྱང་གསུམ་པ་ཞེས་བའི་དོན། གཟའ་ལྔ་སྐབས་ཀྱི་ དྲག་ཀང་ཞེ་དལ་ལང་དེ་ཉིད་ཡིན། 中日。在所求日的太阴日结束时刻， 太阳距白羊宫首的弧长（即该时的太阳的平黄经），因尚未做日行快慢的修正，只是求“定日”的一个中间步骤，所以叫做“中日”。 在推算五曜时的“武步文迟”与它是同一概念。

ཉི་ཧྲལ། སྒྲ་གཅན་ཉི་འཛིན་ བརྡུག་ དཔྱད་ ཕྱིད་ སྐབས་ ཉི་ སྐར་ལ་ཕྱི་ བསྣན་ ཕྱིད་ ཚུལ། 日缓。罗睺周期长，故其异名为缓（ཧྲལ）。藏历推算日食时，在定日或值日星数上加减罗睺周期，名为日缓。

ཉི་ཧྲལ་བསྡེ། ཉི་དག་དང་ སྒྲ་གཅན་ཪ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཚངས་སྒྲུད་བསྡེ་ བ། 日缓之和。历算中计算日食时，“定日”加罗睺本数之和，名为日加缓所得之和。

ཉི་མ། 名词。(1)རྒྱལ་ མཁར་ འཚང་ བའི་ བརྟན་ སྐར་ ཉི་ མ། 日，太阳。恒星之一；ཀུན་ ཀྱི་ ཉི་ མ་དང་། ཀུན་ཀྱི་ ཆོ་ བ། 太阳属大家，月亮归众人。ཉི་མ་ལ་ལ་ཏུས་ སོང་། 日落西山。ཉི་མ་ཤར་ཐྱོག་རས་འཚང་བ་དང་། རྒྱབ་ཐྱོག་སུ་ རྒྱབ་པ་ཆོས་ཉིད་ཡིན། 日出于东而没于西，乃自然法则。མིང་གི་རྣམ་གངས་ ལ་ ཀུ་ སྒྲུད་ དཔྱ་ དང་། ཁྲབ་ཀྱེད། ཁྲི་ཅན། མཁའ་འགྲོ། མཁའ་རྣར། མཁའ་ལམ་པ། འགྲོ་བའི་ཐྲོན་མེ། ཆུས་ ཀྱེད། ཆུ་བའི་ཐརྒྱལ་ཁྱུགས། ཐྲུལ་ཀྱེད། རིས་ སྐྱེ་ཁ་ཅན། ཆུ་ ལི་ཆོས་ཀུན། མཆོག་འདོད། མཆོད་ལྡན།

མཆོད་རོས། འཇིག་རྟེན་དབང་པོ། འཇིག་རྟེན་མིག འཇོམས་ཀྱེད། ཉིན་ཀྱེད། ཉིན་མོའི་འཕེན་པ། ཉིན་མོའི་རོར། ཉིན་མོའི་དབང་ཕྱུག ཉིན་མོའི་དཀྱིག ཉིན་མོའི་འཁྱང་གཤས། ཉིན་མོར་ ཀྱེད། གཏུམ་པོའི་རོད། རྟ་ལྡང་ཅན། རྟ་བདུན་ དབང་པོ། རྟ་བདུན་པ། བསྐྱེན་ཐ། འཕྱང་ ཀྱེད། དུས་ཀྱི་འདག་པོ། དུས་ཀྱི་ཀྱེད་པ། དུས་ ཀྱེད། དུས་ལ་དགའ། གདུང་ཀྱེད། འདས་སྐྱེས་ མཆན། བདུད་ལས་ཆུལ། བདུན་ཀྱི་བདུན་པ། ནད་མེད། ནམ་མཁའི་རྟག ནམ་མཁའི་ཐེག་ལེ། ནམ་མཁའི་རོར་ཐ། ནམ་མཁའི་མིག རོར་ཀྱི་ མཛོད། རྣམ་ སྐྱང་འགྲོ་ ལུས། རྣམ་ བཅད། རྣམ་གནས། རྣམ་བར་སྐང་ཀྱེད། རྣམ་གསལ་ ཀྱེད། སྐུ་ཚོགས་ནོད། སྐུ་ཚོགས་ཤེང་རྟ། སྐང་ བའི་བདག་པོ། སྐང་བའི་སྐུ་ཁྲུད། སྐང་བའི་ མཛོད། སྐང་ཀྱེད། བཟློའི་ཚོགས། བང་མའི་ གཉེན། བཟློའི་རྟ་ལག བཟློའི་ལག ཐོག་གས་ཀྱི་ ཤུ་ཁྲུད། ཐོག་བདག ཐོག་སྐང་ཀྱེད། འཐོག་ ཀྱེད། ཆ་མེད་ནོད་འཁྱེན། དཀྱིག་གི་ཁྲ་བ། མི་ སྐྱེན་ཆྱེས་པ། མིག་གཟུགས། ཤུན་འཛོམས། ཤུན་ བའི་དཔྱ། ཤུན་ཞེལ། མེ་རླུང། ཚ་ལྡན། ཚ་ ཆེར་ཅན། ཚངས་པའི་རྟེ། འཛོན་ཀྱེད། གཟའི་ བདག་པོ། གཟའ་བགེས། ནོད་ཀྱི་ཐུན། ནོད་ ཀྱི་ཀླ་ཅན། ནོད་ཀྱི་ནོར་ཅན། ནོད་འཕྱེད། ནོད་འཕྱོ་ཁྱུས་པ། ནོད་འཕྱོ་ཁྱུས་ཀྱེད། ནོད་ལྡན། ནོད་སྐྱོང་ཅན། ནོད་སྐྱོང་འཕྲོ་བ། ནོད་བདག ནོད་ལྡན། ནོད་འཇིན། ནོད་ནོར་ཅན། ནོད་ ཕྱང་པོ། ནོད་ཆེང་ཅན། ནོད་ཀྱེད། ནོད་འཕྱེན། ནོད་གཙང་། ནོད་གཟུགས། རིག་ཀྱེད་འཕྱང་། ལས་སྐྱ་ཚོགས། ལྷས་ཐྲོན། ལོང་བའི་ཁ་ལོ་བ།

ཚའི་ཨིང་རྟ། ཨིང་རྟ་མཐོ། བཅེས་གཏེག ཐེད་བའི་སྐྱེས་མེ། ཐེད་བའི་མིག (2)ཉིན་ཞག་གཅིག 日子，天数：ཉི་མ་གསུམ། 三天。ཁོ་ཐུན་ནས་ཉི་མ་ཀ་ཤས་ཐུན་ཚོང་། 他走过几天了。(3)ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 日光。太阳的光辉：ཁང་བའི་ནང་ལ་ཉི་མ་ཤོང་བ། 阳光照到室内。(4)(མངོན) 1.ཆུ་ལུག་ལོ། 癸未年、水羊年的异名。2.ཉི་མ་ལ་ཐྱམ་ཀྱི་བདག་པོ་སྟེ། དབང་པོ་དང་། ཐྲེད་པོ། ལམ་བ། ཚར་འཛིབས། བསྟོད་ཐྲེད། སྟོན་མེན། སྟོན་འཕགས། མི་གཟུགས། ཁྱབ་འཇུག འོད་ཟན། ཆུ་བདག གཤེན་རྗེ་བཅས་བཅུ་གཉིས་ཚོད་ལས་བཅུ་གཉིས་མཚོན། 太阳宫中有帝释等十二天神，故表数字12。

ཉི་མ་སྐྱེལ་བ། ཉི་མ་འཕྱལ་གཏམ་ཐུང་བ། 过生活，度日，混日子：དོན་མེད་ཀྱི་སྐད་ཅ་ཤུགས་བཤད་ནས་ཉི་མ་སྐྱེལ་བ། 光说空话，虚度时日。

ཉི་མ་ཁ་ཚུ། དངས་གསལ་འོད་དུ་འཆར་བའི་རྡོ་རིགས་ཤིག 云母石。一种晶莹放光的矿石。

ཉི་མ་གང་འཁྱོལ། ཉི་མ་འཕྱལ་གཏམ་ཐུང་གང་ཐུབ། 磨洋工，混日子，消耗时间：ལས་རྩེས་འདི་ཡིན་སྟོན་ཚུ་མེད་པར་ཉི་མ་གང་འཁྱོལ་ཐུང་བ། 工作做不出成绩，只是混日子。

ཉི་མ་གང་ཤར། (1)གཟའ་ཚེས་རིས་པ་ཅན་ནམ་ཤར། 每逢月中某某日。(2)ཉི་འོད་གང་དུ་ཐོག་བའི་ས་ཐོག་ས། 日光所照处。太阳照射的地方。

ཉི་མ་ཀྱང་བ། ཀུན་དགའ་བོ་ལས་བསྟེན་པར་རྫུ་བའི་ཆུ་གང་ཀྱི་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ་སྟོན་བའི་གཏད་རབས་བདུན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 日中阿罗汉。印度声闻乘一阿罗汉名。曾从佛弟子阿难受近圆戒，为七代付法藏师之一。

ཉི་མ་དགེ་བ། གཟའ་སྐར་ལེགས་བའི་དུས་ཆེས། 吉日，良辰。吉利的日子，吉星当值的日子。

ཉི་མ་ཆས་པ། ཉི་མ་ནུབ་རིའི་ཆུབ་ཏུ་བཞུད་པ། 日暮，日偏西，日将没落。

ཉི་མ་ངན་པ། གཟའ་སྐར་མི་ལེགས་བའི་དུས་ཆེས། 凶日。不吉利的日子，凶星当值的日子。

ཉི་མ་ཐ་དྲོ། ཉིན་མའི་ཐ་དྲོའི་ཚ། 午前，上午。

ཉི་མ་ཚ་འཇིན། ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞིག་ཟླ་གེག་བསྒྲིབས་བའི་ཉི་འཇིན། 日偏食。日轮一部分被遮住的食象。

ཉི་མ་བཅུ་གཉིས། ལྷ་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་ནང་གིས་ཉི་མའི་ལྷ་བཅུ་གཉིས་དེ། དབང་པོ་དང་། ཐྲེད་པོ་དང་། ལམ་པ་དང་། ཚར་འཛིབས་དང་། བསྟོད་ཐྲེད་དང་། སྟོན་མེན་དང་། སྟོན་འཕགས་དང་། མི་གཟུགས་དང་། ཁྱབ་འཇུག་དང་། འོད་ཟན་དང་། ཆུ་བདག་དང་། གཤེན་རྗེ་བཅུ་གཉིས་སོ། 日神十二天。三十三天中之日神十二天：帝释、大梵、火天、大自在、日天、非青、青胜、毗沙门、遍入、罗刹、水天、焰摩。

ཉི་མ་རྗེས་མ། ཉིན་ཐྲེ་མ། 次日，翌日，明日。

ཉི་མ་རུག་པ་རེ་བཞིན། ཉི་མ་ནམ་ཤར་གྱི་དུས། 常常，日日，经常：ཉི་མ་རུག་པ་རེ་བཞིན་ཤར་ནས་ཤར། ཉི་མ་རུག་པ་རེ་བཞིན་ནུབ་ཏུ་ནུབ། མི་ཚེ་ཤི་བཅུ་ཡུད་ཙམ་རྫོགས་འགྲོ་བས། ཚང་མས་མི་ཚེ་འདི་ཉིད་གཅེས་སྲུངས་གྱིས། 朝朝日东升，暮暮日西沉；百年转眼过，慎勿虚此生！

ཉི་མ་ཐེང་མ། ཉིན་ཐྲེ་མ། 次日，翌日。

ཉི་མ་ལྟ་བྱའི་ལེམས་བསྟེད། ལེམས་བསྟེད་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གིས། ས་དགུ་བའི་ཐུང་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་ཚར་ཕྱིན་དང་ལྡན་བའི་ལེམས་བསྟེད་དེ། གདུལ་བྱའི་ཐུང་ཀྱི་དགེ་བའི་ཤོ་རྩ་ཚོང་ས་

སྒོན་པར་བྱེད་པས་ན་ཉི་མ་ལྟ་བུའོ། 日光喻发心。二十二种发心之一。九地菩萨所具力波罗蜜多发心。能令化机心间所有善业田禾，圆满成熟，如同日光。

ཉི་མ་ལྷེ། ཉི་མ་ལ་བསྟན་ནས་ལུས་བསྲོ་བ། 曝日，晒太阳。在太阳光中取暖。

ཉི་མ་ལྡོག་པ། ཉི་མ་རིང་པོ་གྱང་བ་དང་། གྱང་དུ་རིང་པོར་ཐར་ཚུན་ཟིག་པ། 日回。夏至白昼由最长转短、冬至白昼由最短转长的变迁。

ཉི་མ་རྒྱབ་ནས་ཆོས་སྟོན་བའི་ལྟུང་བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིས། དགེ་སློང་མའི་སྟོན་པ་ཡིན་ཡང་འཇིགས་ པ་ ཙམ་བའི་སར་ཉི་མ་རྒྱབ་ནས་ཆོས་སྟོན་པ། 教诫乃至日没时。九十单堕之一。比丘虽被众差遣往教比丘尼，乃至日没时而教诫者，即犯此堕罪。

ཉི་མ་བྱིག་ངལ། ཟེམས་ཀྱི་འགོན་འཇོན་ཞེ་བའི་དབེ། 日出云散。喻仇恨消失，宿怨平息；དེ་རེས་འདུམ་འགྱེལ་བྱས་པ་ ནས་ བཟུང་ ཐྱེས་ཚད་ཐ་ཤས་འགོན་མེད་ཉི་མ་ བྱིག་ བྱས་ཤཙ་དགོས། 经过这次调停以后，双方要胸无芥蒂，有如日离浮云。

ཉི་མ་ཕྱི་དྲོ། ཉིན་མའི་ཕྱི་ དྲོའི་ཚ། 午后，下午。

ཉི་མ་ཕྱེ། (སྐད་) ཉིན་ཀུང་། 日中，正午。

ཉི་མ་ཕྱེད། (1)ཉིན་ཀུང་། 日中，正午。(2)ཉི་ཤར་ནས་ཉིན་ཀུང་བར་དང་། ཉིན་ཀུང་ནས་ཉི་ནུབ་བར་ཀྱི་དུས་ ཙམ། 半天，半日。自日出至日中，自日中至日落的时间。

ཉི་མ་ཕྱེད་ཕེལ། ཉིན་ཀུང་འདས་པ། 过午，时过正午；ཉི་མ་ཕྱེད་ཕེལ་ཙམ་ཀྱི་དུས་ཆོད། 未初，刚过中午时。

ཉི་མ་འཕྱལ་བ། ལས་དོན་མེད་ བར་ཉི་མ་ཀུང་ འཕྱལ་ཕྱིད་པ། 悠忽度日，混日子；རྩེད་མོར་གཡེངས་ཏེ་ཉི་མ་འཕྱལ་བ་རེད། 悠悠忽忽，游戏度日。

ཉི་མ་བར་ བ། ཉི་མའི་རྒྱུ་ བ་ལ་ རྟག་ ཚོངས་ཕྱིན་ཕྱེད་པའི་ མིང་། 太阳中间清数。藏历计算中，在太阳常数里加入太阳定期数 ཉི་མའི་རྟག་ཚོངས་所得的和数。

ཉི་མ་བྱང་བཏོད། དབྱར་ཉི་ཚེགས་ནས་བཟུང་ཉི་མའི་རྒྱུག་ལམ་བྱང་ཐྱོགས་དང་རེ་ཉིར་འགྲོ་བ། 太阳北行，日北行。夏至以后日偏北行。

ཉི་མ་འབྱད་པ། ཉི་མ་རྒྱལ་བ། 度时，过日子；ལས་ཀ་མ་བྱས་ པར་ཉི་མ་ འབྱད་པ་ དེ་ཐངས་པ་ལ། 不做工作，度过时日，甚为可惜！

ཉི་མ་སྒྱངས་བའི་རྩྭ། (མངོན་) ཤེལ། 日炼石。玻璃的异名。

ཉི་མ་མ་ཕྱེད་བར། ཉི་མ་ཤར་ནས་ཉི་མ་ནུབ་ བའི་བར། 整日，全天。自日出乃至日未落时。

ཉི་མ་མེ་ཏོག་ལས། ཐན་བའི་མཐུན་འཕྲུང་དུ་འགྲོ་ བའི་དཔེ། 火光添日光。意同锦上添花。

ཉི་མ་མེ་ཏོག ཉི་ཐོག་སུ་ཁ་གཏད་ནས་ འཁོར་ བའི་མེ་ཏོག 向日葵，葵花，朝阳花。

ཉི་མ་དམར་ ཁག་ ཆོད་ པ། ཉི་ མ་ནུབ་ རིང་ བཕྱེད་ཆར་ བ། 夕阳断红。日落西山，红霞已散；ཉི་མ་མ་ནུབ་བར་ཁོག་ཅིག་ དུ་ དུ་ ཁྱེར་ བཏང་། ཉི་མ་དམར་ཐག་ཆོད་ པ་དང་ཡུལ་དུ་ ཕྱིན། 太阳未落之前，坐着暗自哭泣，直到夕阳断红，才回到原地。

ཉི་མ་བཕྱེད་པ། ཉི་མ་ཡོལ་བའམ། ནུབ་པ། 日没，日落；ཉི་མ་བཕྱེད་ལ་ཁོད། 日将西落。

ཉི་མ་རྫི་བ་ཙང་ དག་ འབྱོགས། ཚེས་གཉིས་ གང་། 晦。藏历每月末日。

ཉི་མ་བཟང་བོ། གཟའ་སྐར་ལེགས་པ། 吉日，良辰，好日子。吉星照耀的日子。

ཉི་མ་བཙོང་རྩེད། ཀུ་དུ་མཚན་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་གྱལ་

ཉི་མ། 日光。莲花生八种名号之一。

ཉི་མ་རིལ་འཁོར། ཉི་ཟླ་དཀྱིལ་འཁོར་ཆ་ཚང་བ་བསྒྲིབས་པའི་ཉི་འཁོར། 日全食。日轮全被遮蔽的食象。

ཉི་མ་ཞོག་པ། (1)ཉི་མ་ལྷོ་བཞོད་ནས་ཐུང་དུ་ཞོག་པ། 冬至点。太阳从南开始向北行。(2)ཉི་མ་ཐུང་བཞོད་ནས་ལྷོ་ཏུ་ཞོག་པ། 夏至点。太阳从北开始向南行。

ཉི་མ་བྱེ་བ། ཉི་རྟད་བསྟེན་པའམ་ཉི་མ་ཉེ་བ། 晒太阳。在日光下取暖。

ཉི་མ་རྫིལ་འཁོར། ཉི་མ་རིལ་འཁོར་དང་ འདྲ།

ཉི་མ་ལྷོ་བཞོད། དཀྱུན་ཉི་ལྟ་ནས་ བཟུང་ ཉི་མའི་རྒྱུན་ལས་ལྷོ་ཕྱོགས་དང་ཤར་ཉིན་འགྲོ་བ། 太阳南行，日南行。冬至以后日偏南行。

ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར། ཉི་མ། 日轮，日球，日曼荼罗。

ཉི་མའི་སྐྱེས་ཁྱིམ། ཀཀཏ། དབས་སྐའི་བཞི་ཆ་ཀན་ལས་ལས་ཆུ་ཚོད་ཞེ་ལྔའི་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་སྐྱེས་པས་ན་སྐྱེས་སྐད་ངམ་སྐྱེས་ཁྱིམ་ཟེར། 日生宫。太阳的诞生宫(即远地点)，在巨蟹宫，第六宿即井宿45度。

ཉི་མའི་ཁ་ཟས། (མངོན) ཉིན་རེངས། 日之御者。黎明的异名。

ཉི་མའི་ཁོར་ཡུག ཉི་མའི་ཉི་ འཁོར་ཞིང་། 太阳周围，太阳四周。

ཉི་མའི་ཀུང་། ཉིན་ཁྱེད། 中午。

ཉི་མའི་ཀུང་ཁྲབ། (1)ཉི་མའི་ཉི་ཞིང་ཁྱི་འཁྲབ་ཀུང། 日晕。太阳周围的彩色光环。(2)(མངོན) ཉི་ཁྱིམ། 太阳宫的异名。

ཉི་མའི་རྒྱུད། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་རྒྱས་ཤམ་ཤུ་རྒྱུད། 日种，太阳族。古印度释迦牟尼佛出生的氏族名。(2)(མངོན) ཤཀྱ་ཐུབ་པ། 释迦牟尼的异名。

ཉི་མའི་ཆ་ཚད། ཉི་མའི་ཀུ་ཁྱོན་ཁྱི་ཚད། 日轮面积。

ཉི་མའི་ཉིན་ཞག་དུག་ སངས་ཀས། མདའ་ཤཀའ་ཤའི་ཤོད་རི་ཤཚམས་ ཀྱི་ཉིན་ཞག་རིང་ལ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ལ་ཆིག་ བུ་ ཆེ་ རྒྱོན་ ཀཀཀཁཀའང་རེ། འཁོར་ཐེངས་རེ་ལ་ཁྱིམ་ཤོ་གཉིག་ ཅིས་ ཟེར། 太阳的太阳日周期。太阳在6,714,405个太阳日中，运行整18,382周，每一周为一宫年(即一恒星年为365.2706451太阳日)。

ཉི་མའི་གཅེན། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་རྒྱས་ཤམ་ རྒྱུད། 日亲。古印度释迦族别名。(2)(མངོན) ཤཀྱ་ཐུབ་པ། 日亲。释迦牟尼的异名。

ཉི་མའི་གཅེན་རྒྱས། (མངོན) ཤཀྱ་ཐུབ་པ། 日亲。释迦牟尼的异名。

ཉི་མའི་ཁྱ་བཏུན། རིས་བཅོད་དང་། ཐེག་ལེ་ཅན། མདོག་ལྡན། ཡིད་མགྱོགས། རི་བོ་འཇོམས། རླུང་། ཤེན་དུ་རྒྱལ་མཆན། 七马。日神有定诠、明点、五色、意速、摧山、风驰和善幢等七马。

ཉི་མའི་ཁྲག་ཁོངས། ཉི་མའི་ཡུལ་ ཤངས་ དང་ དོན་གཉིག

ཉི་མའི་རྟེན་བ། འདས་པའི་ཚེས་ཀྲ་རྩོགས་མཚམས་སུ་ཉི་མའི་ཀྲ་ཤངས་ཐོབ་གས་གཉིག་ཏུ་ བརྩམས་པ་ལ་ཉི་མའི་རིས་བཅམ་ཉི་མའི་རྩུ་ཚེ་ཟེར། 太阳基数。前一个月最后一个太阴日结束时太阳所在之宿，和太阳在该宿内已行的弧长（即距春分点的弧长，亦即该时太阳的平黄经）。

ཉི་མའི་མདའ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 日箭。欲天的异名。

ཉི་མའི་ཕྱིང་ཁང་། ཉི་ མའི་ལྷ་ ཁང་ སྐྱེ་ ལྷ་ཉི་ མའི་གནས་ཡུལ། 日神府，太阳宫。太阳神居住的神殿。

ཉི་མའི་བྱ། (མངོན) (1)གཟའ་ཐེག་པ། 土曜的

异名。(2)གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ། 阎王的异名。

ཉི་མའི་རྩ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཐུ་བཀའ་ཡིག 日脉，太阳脉。谓人体内右脉。

ཉི་མའི་ཞག་གིས་ལུས་དཀྱིལ་འཁོར། ཉི་མ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་བགྲོད་པའི་ ཁྱིམ་ ལོ་ གཅིག་ ལ་ ཁྱིམ་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། ཆོས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་དོན་གཅིག་དང་འདོད་ཆའི་གཅིག ཉི་མའི་ ཞག་ སུམ་ བརྒྱ་ དྲུག་ཅུ་ རེ་ལྔ་ དང་ ཆུ་ཚོད་ བཅུ་དྲུག་ཆུ་ སྐང་བཅུ་བཞི་དབྱགས་གཅིག་འདོད་ཆའི་བཅུ་གཉིས་རི་མཐའ་རིའི་ཆ་བཀྲ་དང་ ཉིན་ གཅིག ཟླུན་བཅོན་ལོ་འཁོའི་ཐང་ལའང་བྱེས། 太阳的平行时间(恒星年)。太阳行经十二宫为一宫年，其时间长度为360个宫日，371又1/13太阴日，365又4975/18383即365日16刻14分1息121/707，亦即365.270645太阳日。

ཉི་མའི་གཞལ་མེད་ཁང་། 日神殿，太阳神殿。

ཉི་མའི་འོད་ཀོར། ཉི་ མའི་ ཕྱི་ རོལ་ དུ་ འཆར་ བའི་ འཇའ་ སྐྲའོ། 日光环，日晕。围绕太阳外圈的圆形彩虹。

ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཕྱོགས་ཀྱི་ རྣམ 仰视时，向上看。

ཉི་མའི་ཤུལ་ཆོངས། ཁྱིམ་ཞག ཆུ་ཚོད་ ཆུ་ སྐང་ ། ཉིན་ཞག་ཆུ་ཚོད་ ཆུ་ སྐང་ ། དབྱགས་ ཚོགས་ཀྱི་ ཆུ་ཚོད་ ཆུ་ སྐང་ ། དབྱགས

迦。十八层地狱之一。随时使用狱门、火柱、洪炉、绳索等刑具的地狱。

ཉི་ཆའི་ལངངས་རྒྱས། (མཐོན) རང་སངས་རྒྱས། 孤独佛。缘觉、圆觉的异名。

ཉི་ཚད། ཐ་མའི་དུས་ཚད། 日规：རུ་ཚད་ཤེད་སྐབས་ཐ་ཚད་ལ་བལྟས་ན་དུས་ཚད་རྟ་ཕྱི་ཤེས་གྱུ། 没有钟表看日规，就能知道早迟。

ཉི་འཛིན། ཐ་ག་ཟས་འཛིན། 日食。

ཉི་གཤེན། ཞོགས་པའི་ཐ་མ། 朝日，旭日。早晨的太阳。

ཉི་གཤེན་མཚམས་ཐྲེན། རྡ་རྩ་ཐ་མ་གསང་འཚང་ཀྱི་མདངས་ཤོག་པའི་ཐྲེན་པ་དམར་སེར། 朝霞。清晨日光透过云层所现之红黄色光彩。

ཉི་རྨང། ཐ་མའི་འོད་རྨང། 日光。太阳光线。

ཉི་རྨང་ཕྱི་དུག ཐ་འོད་ཤག་རྒྱས་ནས་བྱང་བའི་དུག 日光毒。被太阳光过分照射引生的病毒。

ཉི་རྨང་ཕྱི་རྡུལ། ཐ་འོད་ལས་མཐོང་གྱུ་བའི་རྡུལ་ཕྲན་ཏེ་ཐུང་རྡུལ་བདུན་ཕྱི་ཚད། 日光尘，隙尘，游尘。仅能从墙缝透入暗室之日光中见到的微尘，其大小相当于七牛毛尘的长度。古代印度一种长度单位名。

ཉི་ཟླ། ཐ་མ་དང་ཟླ་བ། 日月。太阳和月亮。

ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ། ཐ་མ་དང་། ཟླ་བ། སྐར་མ་རྣམ་གསུམ། 三光：日、月、星辰。太阳、月亮和星星的合称。

ཉི་ཟླ་འཕྲིམས་པ། ཐ་ཟླ་འཇའ་ཀུར་ཕྱིས་བསྐོང་བ། 日月起拳。现起日拳和月拳。

ཉི་ཟླ་རྒྱང་འཕྲལ། མཐོན་པོ་གཉིས་མཉམ་སྦྱིལ་ཕྱི་དབེ། 日月交辉，日月双运。喻两个上层人物联合行动。ཨ་དབོན་ཐ་ཟླ་རྒྱང་འཕྲལ། 喇嘛和土官联合行动。

ཉི་གཟེངས། (རྡོང)ཐ་རྨང། 日光。

ཉི་བོག (1)ཐ་མས་ཁྱབ་པའི་ཅོག་རྣམ་སྣོང་ཀྱི་ཉི་འཇིག་རྟེན། 日下。日光所照之地，器世间。即世界。(2)(རྡོང) མཐའ་འཁོབ། 边远地方，荒僻地区。

ཉི་བོང། ཐ་མའི་འོད་ཟེར་མདངས། 日光，太阳光：ཐ་འོད་མོག་པོ། 日色暗淡。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་སྤྱང་འབབ་པ་དང་། ཆུ་འགྱང་ཐོད། གདུང་རྒྱུད། ནམ་མཁའ་འཇའ། སྤྱང་བ། ཚ་རེད། མཚན་མོ་འཇམས། འོད་ཀྱི་ཆར། འོད་ཆགས་པ་ཅས་སོ།

ཉི་ཤེལ། (1)ཐ་འོད་སྐྱབ་རྒྱད་ཀྱི་ཤེལ་བ། 避日帘。遮日光的帘子。(2)ཐ་གདུགས། 阳伞。

ཉི་རེད་ཆ། ཆ་ཁ་ཐ་མར་བསྲེགས་ནས་འགྲམས་པའི་ཆ་ཞེག 太阳疮。疮口被日光晒焦引起的病变。

ཉི་ཤོག དབྱར་དགུན་ཐ་མ་སྟོག་པ། 日回。夏至及冬至。

ཉི་ཤར། (1)ཐ་མ་ཤར་བ། 日出，太阳升；ཐ་ཤར་སྐུང་མེས་མི་ཁེབས། 手掌遮不住日出。(2)དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་ཀྱི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་ཟླ། འབྲག་གི་དུས་ཚོད། 辰时，日出辰时。一昼夜十二时辰之一。

ཉི་ཤྲ། ཐ་རི་གཉིས་ཀྱི་མིང་གཞི་དང་། ཀུ་རི་བཅུའི་སྐད་དོད་དཀའ་ལས་བྱུང་ཞིང་། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པར་ཚོ་བ་ངེན་ཆེན་བཟང་པོ་སོད་ཀྱིས་སྐད་གསར་བཅད་ གནང་ ཐ་ཀུ་ལ་གཉིས་བཅུ་དང་སུམ་རུ་ལ་གསུམ་བཅུ་སོགས་སོ་ སོར་གཏན་ལ་ ཕབ་ ཀྱང་ དེའི་ འབྲི་ རྒྱུན་ མ་དང་ བར་དོད་དུས་ཐ་ཀུ་འདི་ཁོ་ནའི་འབྲི་སྐོལ་ ཆགས་འདུག 二十。ཤ་是གཉིས་字语基，ཀུ་是从བཅུ་字梵语 དཀྱ 变成。十一世纪中，西藏译师仁钦桑波等第二次厘定藏文时，虽曾改订 二十为 གཉིས་ བཅུ་ 三十为 གསུམ་བཅུ་ 等，但以脱离

口头语言，终无人采用。

ཉི་ཀུ་བའི་འགྲེལ་བ། རབ་ཏུ་ཕྱེད་པ་ཉི་ཤུ་བའི་འགྲེལ་པ་སློབ་དཔོན་དཔྱིག་གཉེན་གྱིས་ མཛད་པ། ཆུ་གང་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏ་སོགས་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཞུས་ བྱས་ པ། 《唯识二十颂释》。唯识派一论著名。古印度论师世亲著，由印度亲教师姿纳迷札与西藏译师智军等译为藏文并校订。

ཉི་ཀུ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཕྱི་ རལ་ ཀྱི་དོན་འཁོག་པ་ཉི་ཤུ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་ པ་ སློབ་དཔོན་དཔྱིག་གཉེན་གྱིས་ མཛད་ པ། ཆུ་གང་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏ་སོགས་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་ས་བསྒྱུར་ པ། 《唯识二十颂》。破外境实有的唯识派一论著名。古印度论师世亲著，印度亲教师姿纳迷札与西藏译师智军译成藏文。

ཉི་ཀུ་མ་ཚོན་ བར་ བསྙེན་ བར་ ཇོག་ལ་ བའི་སྐྱང་ཅིད། ལྷང་ཕྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་ བཅུའི་ནང་གཅིས། བསྒྲུབ་བྱ་མངལ་བཙོལ་དང་བཅས་ པ་རྩིས་ཀྱང་ཚ་ཉི་ཤུ་མ་ཚོན་ བར་ ཤེས་ བཞིན་དུ་བསྙེན་ བར་ཇོག་པ། 为未满二十授近圆戒堕罪。九十单堕之一。比丘明知受戒者合计住胎及闰月数犹未满二十岁，而仍授予近圆戒，即犯此戒。

ཉི་ཚྭག ཉི་མ་ཟེར་དྲག་པས་ཚོག་པ། 晒焦。被太阳光照射过甚变成焦黄：ལུས་ཐག་ལ་ཉི་ ཚྭག་ཏེ་བས་པ། 皮肤被太阳晒焦了。

ཉི་གསར། ཚེས་པའི་ཉི་མ། 朝日，旭日。

ཉི་གསར་ཐུན་མཚམས། རྡོ་ རྗེ་ ཉི་ མ་ འཆར་སྐབས་ཀྱི་དུས་ཚོད། 日出时。

ཉི་བཤིག ཉི་མ་ཟེར་ བའམ་ཉི་ ངོད་ཀྱི་ ངོ་ཀུ་ བཞག་པ། 曝日光，晒太阳。

ཉིག་གཡ། 名词。(1)ཉིག་ས། 污垢，渣滓：སྣོད་ཀྱི་མཐིལ་དུ་ཉིག་ཆགས་པ། 器底积垢。ས་ངོག་ཆུ་འཁྱིའི་ནང་དུ་ ཉིག་འཕངས་ པ་རྣམས་ བསངས་ ཟིན། 下水道里淤塞的渣滓，都已疏通。(2)(སྐིང) གོས། 衣服。

ཉིང་། ❶རང་། 代词。自己，本身：ཉིང་ ཀ། 自身的肉。❷ལྷག་ པར་ རབ་ ཡང་ ཡང་ དགོས། 副词。重又，更加，再一次：དུ་ཆོད་པའི་ཉིང་ཆོད། 烈马中最烈之马。

ཉིང་ཁུ། ཁུ་བའི་ནང་གི་ཉིང་ཐོ་ ཡང་ཁུ། 精华，精粹：ཉིགས་མ་ཕྱུང་ནས་ ཉིང་ཁུ་ལེན་ པ། 剔除糟粕，吸取精华。ཟས་ཀྱི་ཉིང་ཁུ། 食物精华。ཆང་ངར་གི་ཉིང་ཁུ། 酒精。མར་ཀྱི་ཉིང་ཁུ། 醍醐。

ཉིང་ཁྱི། ཉང་ཁྲིའི་འཕྲུ་སྐལ་གཞན་ཞིག

ཉིང་འཁྲུལ། འཁྲུལ་བའི་ནང་གི་འཁྲུལ་པ། 错中错，ཉིང་འཁྲུལ་དོག་འགྱུའི་ཐ་ཤལ་གྱི་ ཚིག་ མེད་ན་དེ་དྲང་ཐྲིད་ཀྱིས་དགོངས་ དང་། 如果不是下意识的错中错话，就请您再考虑一下吧！

ཉིང་ཀྱལ། (སྐིང) རིགས་ངན། 贱种。下贱种姓。

ཉིང་དགོས། དགོས་པའི་ནང་གི་དགོས་ པ་ གཙོ་ཆེ་ བ། 极需，很需要。需要中的最需要者：སློབ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉིང་ཁུ་ཤིན་ཏུ་ དགོས། 学习中最大的需要。བསྟན་བཅོས་བརྩམས་པའི་ཉིང་དགོས། 需要著书的必要。

ཉིང་ཁོར། (སྐིང) རིས་པར་རམ་མཐའ་གཅིག 一定，确定。

ཉིང་སྐྱལ། སྐྱལ་པའི་ཡང་ སྐྱལ། 转世。化身之化身。

ཉིང་བཀྲ། གྲན་གཡོག་གི་བྱན་གཡོག་གམ། བྱན་ གཡོག་གི་ས། 皂隶。奴隶的奴隶。

ཉིང་ཚ། ཡང་ཚ་སྲེ། རང་གི་ཚ་བོ་ཚ་མིའི་ཕྱུ་ ཀུ། 重孙。孙之子。

ཉིང་མཚམས། འབྲེལ་བའི་མཚམས་ས་ ཆེགས། 关节。枝节互相结合处。

ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ། ཡང་ཡང་སྐྱེ་སྡིད་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་བ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་མངལ་དུ་འཇུག་པ། 入胎，结生，结生相续。

ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་རྣམ་བར་ཤེས་པ། མངལ་དུ་འཇུག་པའི་རྣམ་ཤེས། 相续生识，后事相续识。投胎的心识。

ཉིང་གཡོག གཡོག་ཏིའི་གཡོག་པོ། 奴隶的奴隶。

ཉིང་ལག ལག་ལག་གི་ལག་ལག 分支，小枝。分支的分支。

ཉིང་ལག་ལོར་མོ་ལྔ། མཐེ་བོང་དང་། མཛུབ་མོ། གུང་མོ། སྡིག་ལག མཐེབ་ཚུང་བཅས། 分支五指：拇指、食指、中指、无名指和小指。

ཉིང་ཁ། (1)རང་གི་ཁ། 自己的肉。(2)ཕྱི་དྲུའི་ཁ། 亲友的肉。(3)བསད་པའི་ཉིན་མོའི་ཁ། 当日鲜肉。当天屠宰的肉。

ཉིང་སྒྲུབ། སྒྲུབ་མའི་སྒྲུབ་མ། 徒孙。徒弟的徒弟。

ཉིད། ❶ཙམ་དང་ཁོ་ནའི་དོན་ཏེ་ངེས་གཟུང་གི་སྒྲའམ་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ། 仅此，只此。表明只此本身，否定其他附带成分的一个辅助成分：ཁྱོད་ཉིད། 你自己。ཁོ་ཉིད། 他本人。དེ་ཉིད། 即彼，非其他。ཆོས་ཉིད། 法性，法尔。སྟོང་ཉིད། 空性。རང་བཞིན་ཉིད། 本性。❷ཁྱོད་ཀྱི་ཞེས། 代词。您。你的敬语：ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་བདེན། 您说得对。

ཉིད་ཅག ཁྱེད་ཅག 你们：ཉིད་ཅག་བདེ་བར་ཡོད་པ་ཐོས་པས་ཕྱན་དགའ་བོ་བྱུང་། 听说你们平安，因此我心欢喜。

ཉིད་ཀང་། ཁྱེད་རང་། 您，你本人。

ཉིན། ཉིན་མོ་དང་འདྲ།

ཉིན་དཀར། ཉིན་མོ། 白昼，日间：ཉིན་དཀར་ཕྱ་དང་མཚན་མོ་འདྲ། 昼神夜鬼。喻同“当面是人，背后是鬼”。

ཉིན་ཀྲུན། ཉིན་པར་ཀུ་ཁྱེད་བའི་ཀུན་བོ། 昼间小偷，白日撞。白天撞入人家行窃者。

ཉིན་སྐར། (1)ཉིན་མོར་མཐོང་བའི་སྐར་མ། 昼星。白昼可见之星。(2)དཀོན་པའི་དབེ། 晨星。极言其少：སྐྱོན་ཀཏའ་ནས་མེད་པའི་མི་ནི་ཉིན་སྐར་ཕྱར་དཀོན། 全无缺点之人，寥若晨星。

ཉིན་ཁ་དཀར་ཟོར་དཀར། ཉིན་མོའི་དུས། 光天化日，白昼：མིག་ཀྱལས་ཞན་པས་ མཚན་ མོར་ཕྱ་ཅི། ཉིན་ཁ་དཀར་ཟོར་དཀར་ལའང་ཐག་ཟོ་མཐོང་ཚེ་མི་འདུག 由于视力不好，白昼都看不清楚，何况晚间。

ཉིན་མཁའི་ཚོ་བྱད། ཉིན་ཕྱར་དགོས་པའི་དངོས་ཆས། 日用品。日常需要的物品。

ཉིན་བཅས་ཉིན་ བཞག ཉིན་ རེ་ བཀལ་ བའི་སྐལ་མ་རྣམས་ཉིན་རེར་འཐག་པ་སྟེ། ཉིན་རེར་བརྩམས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ཉིན་རེར་ ཚར་ བ་ བྱེད་དགོས་པའི་དབེ། 当日纺当日织。喻当天的事要当天完成。

ཉིན་འཁོར། ཕྱ་དྲུ་ཐུགས་ གཞན་ ལ་ སྡིན་ ནས་ དགོང་དྲུ་རང་གནས་སུ་འཁོར་བ། 当日来回，一日往返：ས་ཐག་ ལེ་དབང་ ཕྱ་ བཅུའི་ བར་ ཀང་ཐང་གིས་ཉིན་འཁོར་གཏོང་སྲིད། 相距五十里，步行能当日往返。

ཉིན་འཛིན་ལས། ཉིན་ གང་ ཐུབ་པ། 支持一日，能持续整天：ལས་དེན་ཉིན་འཛིན་ལས་ཐུབ་པ། 持续了整天的工作。

ཉིན་གང་། ནམ་ལངས་ནས་ས་མ་རྒྱབ་བར། 整天：ཉིན་གང་འཕྲལས་ནས་འཚེ་བ། 整天游逛。

ཉིན་ཀྱང་། ཉིན་མེའི་དཀྱིལ་ ལས་ ཉིན་ ཀྱི་དུས། 正午，中午。

ཉིན་ཐུལ། ཉིན་གཅིག་ལས་ག་ཐུས་པའི་ཀུ། 日薪。一日的工资。

ཉིན་དཀྱང་། ཉིན་གང་དང་འདྲ།

ཉིན་འགྱངས་ཞག་འཕྱལ། 虚耗时光，空度岁月，混日子：གཞོན་ཏུ་ཤློབ་སྦྱོང་ལ་དོ་སྣང་མ་བྱས་པར་ ཉིན་འགྱངས་ཞག་འཕྱལ་ ཁོ་ནར་བཏང་ནས་ནས་འཆོད་ཀང་ཕན་མེ་ ཐེག། 少壮空过不力学，老来追悔也徒然。

ཉིན་གཅིག་ཅི་ཙམ་ཡ། ཉིན་ ཞག་ གཅིག་ ཅི་ཙམ་ཡ་དང་དོན་གཅིག

ཉིན་གཅིག་ཏོག་ཙམ། ནམ་ལངས་ནས་མ་རྟག་པར། 整天，镇日，成日。自朝至暮。

ཉིན་གཅིག་རྣང་བཞིན། ཉི་མ་གཅིག་ནང་ལྟར། 如一日：ཁོ་མང་རིང་དུ་ལས་ཀ་ཉིན་གཅིག་ ནང་བཞིན་ཏུ་བརྩོན་འྲིད་ཀྱི་ཡོད་པ། 努力工作，多年如一日。

ཉིན་གཅིག་བའི་རིམས། རིམས་ ཚད་ ཀ་ ལ་བཅས་པ་སྟེ། ནད་རྒྱས་སུ་རྩུལ་མང་ཞིང་། དྲོད་ཆ་བ། ལུས་སེམས་སྐྱོ་བ། ཚ་བའི་ནད་ཅིག་ཉིན་རེ་ལན་རེ་ལྡང་བ་ཞེག 一日瘟，一日疟。天行热邪中于肌肉，症见汗多、高热、身心昏昧沉重，发热疼痛，每日一次。

ཉིན་གཅིག་ལོ་བྱེལ་ཐྱི་སྙང་བ། ཉིན་གཅིག་ལ་ལོ་གཅིག་ཙམ་འཚེར་བའི་སྐད་བ་ཤར་བ། 度日如年。

ཉིན་ཚད། (1)ཉིན་གྲངས་མང་ཆུང་གི་ཁ་ཚད། 约定的期间，预定的日数。(2)ཉིན་རེའི་ཚད་འབབ། 逾限每日罚金。

ཉིན་ཚས། ཉིན་ལྟང་གི་དགོས་ཆས། 日常用品，日常必需品。

ཉིན་རྗེས་མ། ཉིན་ཕྱི་མ། 日后。

ཉིན་གཅིས་པ། (1)ཉིན་གཅིས་རེར་ཐེངས་རེ་ནས་བའི་འདར་ནད་ཀྱི་བག་པ་ཞེག 二日疟，间日疟。(2)ཉིན་གྲངས་བརྒྱ་བའི་གཅིས་པ། 第二日。

ཉིན་ལྟང། ཉི་མ་རེ་རེ་བཞིན། 每日，每天，日常：ཉིན་ལྟང་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། 每日都在工作。

ཉིན་བསྟུན། ཉིན་ནས་ཉིན་བསྟུན་པ་སྟེ། ཉི་མ་མང་ཙམ་བར་མེད་བྱེལ་བ། 连日，接连几天。

ཉིན་ཐུང་རྒྱབས། ཉི་མ་ཐུང་བའི་དུས་ཀྱི་དགུན་ཁ། 昼短之时，冬季。

ཉིན་ཐོ། ཉིན་རེ་བཞིན་ ལས་ཀ་འདི་ཅུས་ འཁོད་བའི་བརྩེད་ཐོ། 日记。记载每日工作情况的册子：འགྲོ་སྐང་གི་ཉིན་ཐོ། 日常开支流水帐。ཉིན་ཐོ་འགོད་དེབ། 日记本。

ཉིན་མཐར་ཟིད། (མངོན) སྐུན་པ། 昼尽。黑暗的异名。

ཉིན་དེ་ཉིན། ཉི་མ་དེ་རང་ངམ་དེའི་ ཉིན་ མོ། 即日，当日，当天。

ཉིན་པ། ཉིན་མོ་དང་འདྲ།

ཉིན་ཟྲི་མཚན་ཟྲུམ། མཚན་མོར་ ཁ་ཟུམ་ བའི་མེ་ཏོག་གི་རིགས། 昼开夜合。一夜合花名。

ཉིན་ཟྲིད། (1)ཉིན་གུང་། 正午，中午。(2)ཉི་མ་ཟྲིད་ཀ། 半日。

ཉིན་ཟྲིད་ཕྱེད། དུས་ཆོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞེག་སྟེ་ལུག་གི་དུས་ཆོད། 未时，半下午，日初偏西时。一昼夜十二个时辰之一。

ཉིན་ཤྲོག་ལས། ཉི་བོད་ཤས་ཆེར་ཐོག་བའི་ས་ཐྲོག། 山阳。山的向日面：ཉིན་ཤྲོག་རི་ཁྲོལས། 阳坡。

ཉིན་འཕྱལ། ཉི་མ་འཇིད་པའམ་མམ་སྐྱེལ་པའམ། 度日，虚度时光。

ཉིན་ཟྲིད། (མངོན) ཉི་མ། 作昼。太阳的异名。

ཉིན་ཟླ། ཉིན་མང་ཤོ་མཐུད་པ། 连日。

ཉིན་མི་གསལ། (མངོན) སྐྱེས་བུ་མེ་ཁྲིར། 昼不显。萤火虫的异名。

ཉིན་མེད་མཚན་མེད། ཉིན་མཚན་ཁྱོས་མེད།

不分昼夜，连日连夜。

ཉིན་མོ། རྣམ་ལང་ས་ལ་ལག་རིས་མངོན་པ་ནས་ཉི་ནུབ་ལག་རིས་མི་མངོན་བར་གྱུར་བའི་བར། 名词。白昼，日间。从晨间明辨掌纹时起，至日落不辨掌纹时止，称为白昼。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གཏུགས་དང་། བདུད་འཛིམས། མདངས་གསར། གནས་འཇིག སྣང་བ་ལྟེ། བླ་བཞད། ཐུན་བསལ། རྟེན་དུས། གསལ་སྣང་བཅས་སོ།

ཉིན་མོ་འཇིགས། (མངོན) ཉག་པ། 俱昼。猫头鹰的异名。

ཉིན་མོ་བདེ་ལེགས། ཀ་བཏགས་ནང་མཚོད་ཀྱི་ཉེ་བཀའ་ཅིག ཀ་བཏགས་ནང་མཚོད་ལས་རྟགས་བཅུད་མ། སྲིད་ཞི་བདེ་སྐྱིད། ཉེན་མོ་བདེ་ལེའུ། ཆེ་ལྷ་མ་བཅས་རིགས་མི་འབྲ་བ་བཞི་ཡོད་བའི་གསུམ་པར་ཆོགས་བཅད་ཤེ་ལེ་ཀ་བཀོད་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཉིན་མོ་བདེ་ལེགས་མཚན་བདེ་ལེགས། ཉི་མའི་གང་ཡང་བདེ་ལེགས་ཤིང་། ཉིན་མཚན་ཀུན་དུ་བདེ་ལེགས་པ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཀྱི་བདེ་ལེགས་ཤོག ཅེས་ གསལ་ ཡོད། 镇日吉祥。内库哈达之一种。内库哈达有吉祥八瑞、有寂安乐、镇日吉祥和长寿哈达等四种。第三种镇日吉祥哈达面上，织有如下偈句云："白昼吉祥夜吉祥，日照中天也吉祥，日日夜夜吉祥满，愿得三宝赐吉祥！"

ཉིན་མོ་ཁེབ། (མངོན) སྲིན་བྱ། 昼伏。鸱鸮、猫头鹰的异名。

ཉིན་མོའི་སྒོ། (མངོན) ཐོ་རངས། 昼门。黎明的异名。

ཉིན་མོའི་སྒོ་ང་། (མངོན) ཙུན་པ། 昼间卵。黑暗的异名。

ཉིན་མོའི་ཐོག་མ། (མངོན) ཐོ་རངས་དང་ནམ་ལངས། 昼初。黎明、天亮的异名。

ཉིན་མོའི་མཐའ། (མངོན) དགོང་མོ། 昼边。傍晚的异名。

ཉིན་མོའི་བདག་པོ། (མངོན) ཉི་མ། 昼主。太阳的异名。

ཉིན་མོའི་འཇུག་པ། (མངོན) ཉི་མ། 导昼。太阳的异名。

ཉིན་མོའི་འབའ་རྒྱག (མངོན) ཉི་མ། 昼间自在。太阳的异名。

ཉིན་མོའི་འཕྲང་གནས། (མངོན) ཉི་མ། 昼间出处。太阳的异名。

ཉིན་མོའི་རྩེ་མོ། (མངོན) གངས་ཀྱི་རི། 昼顶。东山的异名。

ཉིན་མོར་དགའ་བྱེད། (མངོན) སྲིན་བྱ། 昼间无乐。鸱鸮的异名。

ཉིན་མོར་བྱེད་པ། (མངོན) ཉི་མ། 作昼。日、太阳的异名。

ཉིན་ཚད། ཉིན་མོའི་ཡུན་ཚད། 昼长。白昼时间的长短。

ཉིན་རྫོགས། རྟ་བའི་ཉིན་ལམ་གཅིག་གི་བཀྲོགས། 一日驿站，一日马程宿地。

ཉིན་མཚན། ཉིན་མོ་དང་མཚན་མོའི་བསྡུས་མིང་། 昼夜，白天夜晚。ཉིན་མཚན་མེད་ བར་ བྱ་ བ་སྒྲུབ་པ། 日夜工作。འབངས་རྣམས་བདེ་སྐྱིད་དུ་རྣམ་དབྱེད་ཀྱིས་ཉིན་མཚན་འདའ་བར་བྱེད་དོ། 为民安乐，日夜操心。

ཉིན་མཚན་ཁོར་ཡུག ཉིན་མོ་དང་མཚན་མོའི་ཐུང་བར་མེད་པ། 不分昼夜。

ཉིན་མཚན་མཚོ་བྱེལ། ཉིན་མོ་དང་ མཚན་ མོ་ བྱེལ་མཐུད། 夜以继日，日夜不停。

ཉིན་མཚན་གཅིག ཉིན་ མོ་ དང་ མཚན་ མོ་ ཆ་ གཅིག་གམ། ཆུ་ཚོད་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི། 一昼夜。白天和夜晚，即二十四小时。

ཉིན་མཚན་མཉམ་པ། ཉིན་མཚན་ཀྱི་ཚད་རིང་གྲང་འདྲ་བ། 昼夜平分。日夜长短相等；དབྱིད་ཉིན་མཚན་མཉམ་པ། 春分。སྐྱོན་ ཉིན་ མཚན་

མཉམ་པ། 秋分。

ཉིན་མཚན་སྙོམ་མེད། ཉིན་མཚན་བར་མ་ཆད་པ། 不分昼夜，无昼无夜。

ཉིན་མཚན་ཐུན་དྲུག ཉིན་མཞི་ཐུན་གསུམ་དང་མཚན་མཞི་ཐུན་གསུམ་སྟེ་དྲུག དེ་ནི་རྩ་དྲུང་། ཉིན་གུང་། ཕྱི་དོ། སྲིད། ནམ་གུང་། ཐོ་རངས་བཅས་ཡིན། 昼夜六时。白昼黑夜各分三段共为六时。即日朝、日中、日没、初夜、中夜和后夜。

ཉིན་མཚན་དུས་དྲུག ཉིན་མཚན་ཐུན་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

ཉིན་མཚན་ཐྲུང་བ། ཉིན་མཚན་བར་མ་ཆད་པ། 昼夜不断。

ཉིན་མཚན་ལམ་དྲུག ཉིན་མཚན་ཐུན་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

ཉིན་ཞག (1)ཉི་མས་སའི་སྐྱོང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་གྱིས་འཇོག་པས་དེ་རིང་ནམ་ལངས་ཏེ་ལག་རིས་མཐོང་བ་ནས་སང་ཉིན་ནམ་ལངས་ཏེ་ལག་རིས་མཐོང་བ་དེའི་བར་དབྱགས་ཀྱག་པ་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བཅུ་སྟེ་ཚོད་དྲུག་ཏུ་ཐམ་པའམ་དེང་སྐབས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཉིར་བཞི་ཅོད། 太阳日。以日光对大地的作用而得名。从今晨能明辨掌纹时起，至明晨能明辨掌纹之间，称为一个完整的太阳日。一个太阳日等于21600息，即60漏刻，亦即现在钟表上的24小时。(2)ཟླ་བའི་སྒྲིགས་རེར་ཉིན་ཞག་བཅོ་ལྔ་རེ་ཙམ་པས་ཁྱབ་བཅོ་ལྔ་སྟེ། 太阳日。上半月和下半月各有十五个太阳日，故太阳日表数字15。

ཉིན་ཞག་ངཀྱིལ་འཁོར། ཁྱིམ་ཁ་གཅིག་གི་དུས་ཡུན་ཏེ། ཉིན་ཞག་སུམ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་རེ་ལྟ་དང་། ཆུ་ཚོད་བཅུ་དྲུག ཆུ་སྐང་བཅུ་བཞི་བཅས་ཙམ། 太阳日周期。藏历说，太阳经行十二宫一周，所需时期为三百六十五个太阳日又十六个时辰和十四个时刻。

ཉིན་ཞག་ཀཏིག་གི་ཚུལ་ཁྲིམས། (1)བསྟེན་གནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ། 一昼夜律仪。八关斋戒。(2)ཐེག་ཆེན་གསོ་སྦྱོང་། 大乘长净戒。

ཉིན་ཞག་རྐང་ཚོངས། ཉིན་ཞག་རེའི་ཡུན་ཚད་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཏུ། 太阳日长。藏历说，每一个太阳日长度，为六十时辰。

ཉིན་ཞག་དུས་གཉིས། ཉིན་ཕྱི་དུས་དང་མཚན་ཕྱི་དུས་གཉིས། 昼夜。白天和晚上。

ཉིན་ཞག་དུས་གསུམ། ཉིན་མཞི་དུས་གསུམ་དེ་ཐུ་དོ་དང་། ཉིན་གུང་། ཕྱི་དོ་བཅས། མཚན་མཞི་དུས་གསུམ་དེ་ནས་སྲིད། ནམ་གུང་། ནམ་སྐྱེ་བཅས། 昼夜三时。白昼三时为上午、中午、下午；夜间三时为初夜、午夜、下半夜。

ཉིན་ཞག་ཕྱག་གཅིག ཉིན་མཚན་ཆ་གཅིག 一昼夜，一昼一夜。

ཉིན་ཞག་ཚོགས་ཟླ། ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་ལ་རྫོ་བ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་རྫོ་བའི་མིང་། 月分。包括三十个太阳日的阴历一月。

ཉིན་ཞག་གཟའ་ལྔ་ལྡན། གཟའ་ཕུར་ཉི་ཞག་ལ་སྐྱེད་ཚུལ། 太阳日五曜。金木水火土五曜，在太阳日中经行情况。

ཉིན་བཞི་བའི་རིམས། རིམས་ཚད་དུས་པ་ལ་བཅས་པ་སྟེ། ནད་རྒྱས་སུ་ཤེད་པ་དང་། ཀང་དུས། རྩེགས་གཞི་རྣམས་ན་པ། ཐྲད་པར་བཅས་ན་ཁ་ཤི་ཞིང་མིག་ཐྲི་བ་ སོགས་ཞག་ གཉིས་བའི་ཞིང་ཞག་གཉིས་ན་རིས་ཅིད་པ་ཞིག 四日瘟。天行热邪中于骨骼，症见腰部和下肢骨骼、关节疼痛，中于脑则见口眼歪斜等象，每隔二日发病，二日平安。

ཉིན་བཞིན། ཉི་མ་རྟག་པ་རེ་བཞིན། 日常，逐日，天天。ནད་པའི་ན་ཚ་ཉིན་བཞིན་ཚབས་ཆེར་འགྱོ་པ། 病人的病势，日趋严重。

ཉིན་ཟླ། ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་གཙམ་བའི་དུས་ཡུན། 太阳月。整三十个太阳日。

ཉིན་ཤེལ། ཉིན་མཐེ་དུས་ཤེལ་བ། 昼尽。白天过了。

ཉིན་རང་ཚེ། ཉིན་གང་ཚེ་སྐྱེ་ཉིན་མཐེ་དུས་སྐང་ཚང་། 整天，全天。

ཉིན་རངས་བ། ཉི་མ་གང་ཚའམ་རེལ་ཚི། 整天，整日。一个白昼。

ཉིན་རི། ཉི་བོད་ཚག་གའི་རི་ཙུད། 阳山。向阳山面。

ཉིན་རིང་ཁམ་བས། ཉི་མ་རིང་བའི་དུས་ཀ་དཔར་ཁ། 昼长之时，夏季。

ཉིན་རེ་ཞག་རེ་ཙམ། ཉིན་ཞག་རེ་རེ་ཙམ་སྐྱེ། དུས་ཡུན་གྲུང་ཙམ། 一朝一夕，短时期。

ཉིན་ལམ། ཐག་རིང་གྲང་ཉིན་གཅིག་ལ་ཟླ་བས་ཚོད། 日程。一日的路程：རྐང་གང་གི་ཉིན་ལམ། 步行一日路程。ཆབས་འཁོར་གྱི་ཉིན་ལམ། 汽车一日路程。

ཉིན་ལས། (1)ཉིན་གང་གི་ལས་ཀ། 工日。全天的工作。(2)ཉིན་མཐེ་ལས་ཀ། 白天做的工作。

ཉིན་ལུང་། ཉིན་ཟླཀས་ཀྱི་ལུང་བ། 向阳山谷。大山南面的小山沟。

ཉིན་ཤོ། རང་གི་རྩིས་གཞིའི་ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་ལ་ཉིན་ཟླ། དེ་བཅུ་གཅིས་ལ་ཤོར་བྱས་བའི་ཉིན་ཤོ། 太阳年。三十个太阳日为一个太阳月，十二个太阳月为一个太阳年。

ཉིན་ཤ། ཟླཀ་ཆཀས་བསད་བའི་ཉིན་མོ་དེའི་ཤ། 新鲜肉。当日宰杀的鲜肉。

ཉིན་ཤང་མཚན་ཤད། ཉིན་ མཚན་ བར་ མེད་ དུ་འགྲོ་བ། 昼夜兼程。不分昼夜地前进：ཉིན་ཤང་མཚན་ཤང་དུ་སོང་ན་མཇུག་ཤོ་ཟིག། 昼夜兼程前进，很快就会到达。

ཉིན་སོ་བ། (1)ཉིན་ མ་ དཀྱ་སོགས་ ཙོང་ མི་ ཙོང་ སོ་ལྟ་ མཁོགས། 白昼岗哨，日间哨兵。白天站岗放哨的人。(2)(སངས་) རྒྱངས་པ། 防昼。蜥蜴异名。

ཉིན་ཟིལ། ཤད་ཀྱས་ཟིལ་བམ་ཉིན་རེ་དང་ཀྱིབ་རེ། 阳山和阴山，山南山北。山的向日面和背日面。

ཉིན་ཟིལས། ཉིན་ཟིབ་དང་འདྲ།

ཉིན་ཤེས་རྩི་འཕྲང། ཉིན་རེ་ཟླ་རེར་ ཤེས་ཚུལ་ ཤེས་ དུ་ འགྱུར་བ། 日新月异。འཇུག་སྤྱན་ཉིན་ཤེས་ཟླ་འགྱུར་འཕེལ་བཞིན་ཡོད། 建设日新月异。

ཉིན་ཤུམ་བའི་རིམས། རིམས་ ཚད་ ཆེལ་ ལ་ བཅས་པ་སྟེ། དད་རྐྱས་ཟུ་ཀིང་ཆེ་ལ་ལུས་ཀོ་སྡུ་བ་དང་། མཚོ། ཟླཀ་པ། ཤིད་པ་སོགས་མེ་བདེ་བ། ཉིན་རེ་ རྒྱང་བདེ་ལ་ཉིན་ཀཉིས་བསྡུད་ནས་ན་བ་ཞིག 三日瘟。天行热邪中于脂肪，症见身重欲睡，颈、肩及腰部不适，每一日稍觉轻松，二日连续疼痛，三日成一周期。

ཉིལ་ཉིལ། སིང་སིང་ ངམ་ ཟུལ་ཟུལ། 头发披散貌，泪水涔涔貌：ཟུལ་ཆོགས་ཉིལ་ཉིལ་དུ་ཐོད་འདུག 披散着浓密的头发。མིག་ཆུ་ཉིལ་ཉིལ་དུ་ཀྱོང་བ། 泪涔涔下。

ཉིལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཞིག་པ། 坍塌，崩垮，落下：ལྷགས་རི་ཉིལ་སོང་། 围墙倒坍。 བྱག་རི་ཉིལ་བ། 岩崩。མཆི་མ་ཉིལ་བ། 落泪。

ཉིལ་ཡི་ཡི། ཟུང་ལ་འཕྱི་ལ་བའམ་འཕྱང་བའི་ཚུལ། 崩溃流散状，倒塌四散状，下垂摇曳状，རི་ནས་ས་རྣ་མང་པོ་ཉིལ་ཡི་ཡིར་འཕྱི་ལ་བ། 很多土石，从山上滚塌下来。གྲྭན་ཆ་མང་པོ་ ཉིལ་ ཡི་ ཡིར་ བཏགས་པ། 穿戴众多饰品，下垂摇曳。

ཉིལ་ལེ་བ། སིལ་བུར་རྐྱས་ བའམ་ འཕྱང་ ཚུལ་ དང་། བཅས་ཚུལ། 散落状，溢流状，披离下垂状：ཀྱ་ཕྱང་ཉིལ་ལེ་བར་ཞིག་པ། 沙丘溃散。

སྐྲ་རྒྱལ་ལེ་བར་འཕྱང་བ། 头发披散下垂。མིག་ཆུ་གཟན་རྡོག་ཙམ་རྒྱལ་ལེ་བར་གཏོང་བ། 泪下如豆粒滚滚。

ཉིས། གྲངས་གཉིས་ཀྱི་ཚབ་དུ་འཇུག་པ་ཞེས་པ། 数词。用在复合数中的 གཉིས་, 均须省去前加字母 ག, 义仍为二：མི་གཉིས་ཁྲི་གཉིས་སྟོང་། 二万二千人。རིན་གཉིས་ཤོག་སྦྱིད་པ། 给了双倍价钱。

ཉིས་སྐལ། སྐལ་བ་གཉིས་བཅིགས། 双份，重份。两重份子。

ཉིས་སྐྱལ། ཁྲལ་གཅིག་ལས་རྒྱུག་མི་དགོས་པར་བཞིས་གཉིས་སྐྱལ་བ། 双重征收。加倍征调，差上加差。

ཉིས་ཐྲི། སྐྲ་ཕྱང་ཤོ་གཉིས་གཤེབས། 双辫子。并列的两条发辫。

ཉིས་འགྱུར། གཅིག་གཉིས་སུ་འཕར་བ། 二倍，双倍。一个变成两个。

ཉིས་རྒྱ་ཆིག་སྒྲིག། རྒྱུ་ལ་ཀང་གཉིས་དང་སྒྲུག་ལ་ཀང་གཅིག་ཙམ་བའི་སྣམ་རས། 双经单纬的织物。

ཉིས་སྒྲིམ། ཀང་གཉིས་བསྒྲིམས་པའི་སྐུད་པ། 双股线。

ཉིས་ཐོག ཁང་པ་ཐོག་བཅིགས་གཉིས་པ། 两层楼房。

ཉིས་སྟངས། གཅིག་གཉིས་སུ་འཕར་བ། 二倍，双倍。一个变成两个。

ཉིས་ན། (ཉོང) རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ན། 再者，其二，其次。

ཉིས་སྐྱེའི་འདོན། ཐུར་བོད་ཀྱི་ཁྲལ་ཀང་གཉིས་ལ་འདོན་གཅིག་རེ་བཅིས་པའི་འདོན། 二冈差。旧时，西藏两冈为一顿的差徭单位。

ཉིས་འབྲེལ་ཤོག་སྡེ། ཉེའ་གཉིས་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བའི་ཐོ་ཤོག 双联单。两份合印一页的单据。

ཉིས་ཐུག་ལས། གཉིས་མཉམ་དུ་གཤེབས་པའམ་བཏེབས་པ། 二合，双联，两者并列：འགྲེལ་པ་ཉིས་ཐུག་ལས། 二家合注。

ཉིས་ཐྲེལ། གཉིས་གཅིག་དུ་བཏེབས་པ་དང་། མཉམ་དུ་ཐྲེལ་བ། 双联，并联，两两并接：ལྕགས་ལམ་ཉིས་ཐྲེལ། 双轨铁路。

ཉིས་བརྩེགས། གཅིག་སྟེང་གཅིག་བརྩེགས་པ། 二重，双层，两两重叠：ཁང་ཐོག་ཉིས་བརྩེ། 两层楼房。

ཉིས་ཆོད། རྟ་གཅིག་ལ་མི་གཉིས་ཞོན་པ། 二人同骑一匹马。

ཉིས་ཟློས། ལན་གཉིས་བསྐྱར་བ། 重复，再次：སྐད་ཅ་ཉིས་ཟློས་བཤད་པ། 话说了两遍。

ཉིས་དེ། (ཉོང) ཕྲ་གཅིག 加倍。

ཉིས་རིམ། རིམ་པ་གཉིས་ཡོད་པ། 两层：ཐོག་ཉིས་རིམ་ཡོད་པའི་ཁང་སྟེང་དུ་འཛེགས་ནས་ལྟ་བ། 爬上两层楼的屋顶去观看。

ཉིས་ལས། (1)ལས་ཀ་ཅིད་ཐེངས་གཅིག་གིས་འགྲིག་པར་བྱིད་ཐེངས་གཉིས་བྱས་པ། 倍工。一次可做成的事，做了两次才成。(2)ལས་ཀ་བྱིད་ཐེངས་དང་བོས་མ་འགྲིག་པར་བསྐྱར་དུ་བྱིད་དགོས་བྱུང་བ། 返工。做一次不合要求而重做。

ཉིས་ལེན། གཉན་ཐའི་ཧ་གནད་སྟེང་ཉིས་སྐྱོན་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཁྲག་གཏར་ཐབས་ཤིག་ཐེ། ཐོག་མར་ཆ་སྟེང་གཅོག་བྱས་གཤག་ཤིང་ཆ་དངོས་ཤིང་བཏེག་སྟེ་སྐར་གཅོག་བྱ་བའི་དགོས་པ་ཞིག 双取。剖刺要害脉道放血时，为使不出差误，先用披针剥皮，用木扦挑出脉管再行剖刺的手法。

ཉིས་ཤོག ཕྲ་འགྱུར། 二倍，双倍。

ཉིས་ཤད། ཆོགས་བཅད་ཀྱི་ཀང་མཚམས་དང་། ཆོག་ཕྱག་གི་ཐེ་ཚན་རྫོགས་མཚམས་སམ། སྐད་

བསྡུའི་ཐད་གར་ཚེག་ཀྱི་མཐར་བྱེ་ཐུའི་ཀད་ཀྱི་གཤེའམ། 双垂符。写在一行诗歌的首尾和散文章节末尾、终止词后面的藏文句读符号之一。

ཅུག་ཅུག ཐུག་ཐུག་དང་འདྲ།

ཅུག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྟགས་པ། རྟག་པ། རྟགས།། (1)རེག་པའམ། རྟེམ་པ། 扪触，触摩，摸索，抚摩：ཤིང་བས་ལག་པ་བཀྲངས་ཏེ་དང་གི་ཚེ་བྱད་ལ་རྟག་པར་བྱེད་པ། 盲人伸手摸索自己的东西。(2)འབྱག་པ། 涂抹，涂敷；ཐོས་དྲིའི་ཐུག་བས་ལུས་ལ་ཁྲབ་པར་རྟག་པ། 遍身抹香脂。

ཅུག་རྒྱད། (ཤངས) འདབ་ཆགས། 游者。飞禽的异名。

ཅུག་རྩམ་པ། ཆིག་འབྱས་བཏོན་པའི་མི། 阉人，宦官。去势男子。མིང་ གི་རྟེམ་ ཁྱ་ལ་ ཁྲིམ་ཁོལ་དང་། འཕྲིག་མི་རྟུས། བྱད་མེད་དགའ་བྱལ། དབང་པོ་རྟགས། འབྱས་བྱ་དབྱང་། རོག་མེད། རལ་གྲི་ཅན། སྐྱང་མ་བཅས་སོ།

ཅུག་རྩམ་བཆོད་པ། ཐུར་ཁོང་ མའི་ བཏུན་ མའི་ འཁོར་གྱི་ཞིའི་ཆིག་འབྱས་འདོན་པ། 阉割，男子去势。割掉后妃男性仆从之睾丸。

ཅུགས། ཐུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཅུགས་པ། ཐུག་པའི་འདུས་པ།

ཅུང་སྐྱོན། ཐུང་དྲགས་པའི་སྐྱོན། 过于少，嫌其太少。

ཅུང་ཙཱ། མང་པོ་མིན་པ། 少，不多；ཚང་ཐུང་དྲ་ཞིག་བཏུབས་ནས་ར་བཟེ་བ། 稍稍喝了点酒就醉了。མི་ཐུང་དྲ་ཞིག་གིས་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱས་འདུག 人手少，办事多。

ཅུང་ཅུང་། ཅུང་ཟད། 少量：སྨན་གྱུན་ཐུང་ཐུང་ཞིག་གིས་ནད་ཆེན་པོ་འཇོམས་གྱུར། 少量药物，能治重大病症。

ཅུང་མཐའ། ཐུང་ གས། 至少，最少：འདིར་ཚོགས་ཁང་རེ་རེའི་ནང་དུ་ཐུང་མཐའ་ཡང་ མི་བཅུ་ཞག་རེ་གོང་ཚོང་། 这里的每个会议室，最少也能容纳一百人。

ཅུང་བ། མང་པོ་མིན་པ། 形容词。少，不多：སྐྱོན་ཀང་ཐུང་བ་དང་ཚེན་དུ་ཀང་མང་བ་ཚོང་གཅས་ལ་འབད་བརྩོན་བྱེད་དགོས། 应力求缺点尽量少，优点尽量多。

ཅུང་མ། ལ་ཟུག་ལྟ་བུའི་ བཅའ་བྱའི་ ཅེ་བྱག་ རྩ་མངར་བ་ཞིག 名词。元根，芜菁，蔓菁。一种块根草本植物。

ཅུང་ཙམ། ཟུན་བུ་ཙམ། 少许，一点儿：ལས་ཀ་ཐུང་ཙམ་ལས་མ་བྱས་པ། 只作了一点儿事情。

ཅུང་ཟད། ཅུང་ཙམ། 少，少许；སྐིར་ཚེམས་ཐུང་ཟད་ཁྲིད་ བ་ ཙམ་ གྱེས་ སྐྱིའི་ ལས་ དོན་ ལ་ འབྱས་གོང་ཆེན་པོ་བྱས་ཚོང་། 只因稍存一点私心，就给公共事业造成了巨大的损失。ཟས་ནི་ ཆུ་དང་ཤིང་ཏོག་ཐུང་ཟད་རེ་ལ་བཏེན། 食物是靠少量的水和果子。

ཅུང་ཤས། ཅུང་ཟད། 稍许，少许；ཞིང་ས་ཀཱིན་པོ་ལ་ས་ཕུད་ཐུང་ཤས་ཤིག་བཏུབ་ཀྱང་འབྱས་བྱ་ མང་པོ་ཐོན་ཚོང་། 土地肥沃，虽施少许肥料亦能丰收。

ཅུངས་ཀངས། སྐྱམ་འབྲུང་བའི་འབྲུ་ཞིག 白芥子，白菜子。

ཅུངས་པ། ཐུང་ དྲགས་ པ། 形容词。太少，ཚེ་ཐོག་ཐང་ཐོང་ལས་མ་རྒྱས་པ་དེ་ས་བོན་ ཐུངས་པ་རེད། 庄稼生得稀稀拉拉的，是因为种子太少。

ཅུངས་མ། ཐུང་མ་དང་འདྲ།

ཅུངས་མ་ཚོ་ཀ། ཐུངས་མ་བཙོས་མ། 煮熟了的元根。

ཅུངས་མར། ཡུངས་ཀར་བཙོང་བའི་སྐྱམ་མར། 清油，菜油。

ཉིངས་གཅེར། ཉིངས་མ་རློན་པ། 湿元根，新鲜元根。

ཉལ་ཉལ། (1)ཡལ་ངེས་མེད་དུ་འཕྱམ་འཕྱམ་དགྱོ་པ། 流浪，漂泊，浪游。(2)པག་པས་ཡང་ཡང་འཚལ་ཞིང་ཉལ་བ། 摸索，抚摩。反复探摸。

ཉལ་བོ། 名词。(1)འཕྱམས་ནས་འགྱོ་མཁན་ནམ་འཕྱམས་པོ། 流浪者，漂泊者。(2)འཚལ་མཁན་ནམ་སོ་པ། 侦察者，侦探，哨兵，特务分子；གསང་བའི་ཉལ་པོ། 探子。

ཉལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཡལ་ངེས་མེད་དུ་འཕྱམ་པ་དང་རྒྱུ་བ། 流浪，漫游。去无定处：ཐོག་ངེས་མེད་དུ་ཉལ་ནས་འཚོ་ཐབས་འཚལ་བ། 到处流浪，以求生计。ཁྱེས་པ་རྣམས་དོན་ མེད་ པར་ གང་ས་ཉལ་བ། 孩子们无事，到处漫游。❷(རྟེང) བྱལ་བའམ་འགོར་བ། 迟缓，耽延。

ཉལ་ཁྱེད། (མཁའ) འདབ་ཆགས། 傲游者。飞禽的异名。

ཉལ་མ། ཉལ་པོ་དང་འདྲ།

ཉེ་སྐོར། ཉེ་འཁིས། 邻近，附近，周围：ཀུན་ཚལ་གྱི་ཉེ་སྐོར་དུ་ཆུ་ཡུར་བཟོས་པ། 在林园周围兴修水渠。

ཉེ་སྐྱོར་ཐོག་གས་ཤུང་། དགའ་འདྲིས་ཆ་བའི་ཐུན་བཟུང་བ། 袒护，偏袒，徇私。མི་དྲང་པའི་ལས་ཀར་ཉེ་སྐྱོར་ཐོག་ས་ཤུང་ གི་ སྐྱོན་ ཆ་ ཡོང་ གི་ མ་རེད། 正直的人作事，不会偏袒徇私。

ཉེ་འཁོར། ཉེ་རིང་ཐེ། འགའ་ཞིག་ལ་གཉེན་ཉེ་བར་ཤུ་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ལ་དགྱ་གཤེད་འཁོན་འཛིན་བྱེད་པའི་ཆགས་སྡང་། 亲疏，爱憎。喜好一些人，憎恶一些人的好恶之心；ཉེ་འཁོན་གསལ་འབྱེད་བྱེད་པ། 分辨敌我。

ཉེ་འཁོར། (1)ཐག་ཉེ་བའི་ས་ཐུབ། 附近，邻近，近边，周围；གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཉེ་འཁོར་དུ་ བཟོ་ གཅོ་ ཤོ་ ཤས་ཆེ་བ་དེ། 城市附近有许多工厂。(2)གཉེན་ཉེ་དང་འབྲེལ་གཡོག 近侍，近亲。亲近的眷属。

ཉེ་འཁོར་བའི་ དགྲལ་ གནས། དགྲལ་ ཁམས་ བཅོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ་ ཆ་ དགྲལ་ གྱི་ ཐོག་ས་ བཞི་ རྣམས་ སུ་ ཡོད་ པའི་ དགྲལ་ གནས་ རྣམས་ སོ། 近边地狱。十八地狱之一，在热地狱四方所有诸地狱。

ཉེ་འཁོར་ལྷག་པ་བཅུ་ དྲུག དགྲལ་ བ་ མནར་ མེད་ཀྱི་ཐོག་བཞི་ སོ་ན། མེ་མ་སྐུར་ཀྱི་ བོ་བས། རྩ་སྐྱག་ཀྱི་ འདབ། ཐུ་ཀྱི་ཐང་། རལ་གྱི་ཤི་ ཚལ་བཅས་བཞི་བཞི་ ཡོད་ པས་ བཅུ་ དྲུག་ གོ། 近边十六游增地狱。无间地狱之四方各有罪人游履时增加之燔燬、尸粪、刃道及剑林等四小地狱，共为十六。

ཉེ་གྱོག་ས། བྱེ་ཉེ་ཐའི་ གྱོག་ པོ། 知己，知心朋友；རང་ གི་ ཉེ་ གྱོག་ ལ་ སྐྱེང་ གཏམ་ བཤད་ པ། 向自己知心朋友说心里的话。

ཉེ་ཐུག། གཤོག་ས། 近旁。

ཉེ་དགའ། (1)དགའ་ཉེ་ བྱེ་ དགར། 欢喜，亲热，爱好。(2)ཀླུ་ རྒྱལ་ པོ་ ཞེས 近喜龙王。

ཉེ་དགའ་ཐུག་གས་ཤུང་། རང་ ཐུག་ས་ ལ་ དགའ་ ཞིང་། གཞན་ ཐུག་ས་ ལ་ཉམ་ཐའི་ཆགས་ སྡང་། 偏袒，徇私；གཅུ་ པོ་ རང་ ཐུག་ས་ ཤུང་ གི་ ལས་ ཀ་ ཅི་ ལ་ ཉེ་ ཐུ་ མེད། 对存心不公做事徇私的人，不可信任。

ཉེ་དགའ་ བོ། 〈ཐུབ་ དབང་〉 ཀུ་ ཐུབ་ ཡབ་ ཉེ་ ཐེས་ དྲུག་ སྟེ་ ཤ་ ལ་ ཉེ་ གྲུ་ མེད། 近喜。梵音译作邬波难陀。释迦牟尼弟子中六群比丘之一。

ཉེ་མཚོན། བཅེ་ མེས་ཀྱི་ རོགས་ རམ་ ཅི། 爱护，热情帮助：ཁྱོ་ ཀུ་ རྣམས་ ལ་ བས་ རྩོ་ དང་ འཚོ་ བ་ སོགས་ གང་ ཅི་ ཉེ་ མཚོན་ བྱེད་ པ། 从思

想、生活等方面爱护孩子们。

ཉེ་འགྲམ། ་གཞོགས་སམ་འཁྲིས། 附近，跟前，旁边，近处，面前。

ཉེ་རྒྱལ། 〈ཨུ་པ་ཏི་ཥ〉 འཕགས་པ་ཀུ་རི་བྱ། 优婆提舍，邬波底沙，舍利子。释迦牟尼佛一弟子名。

ཉེ་རྒྱུད། (1)གཅེན་ཐ་བའི་རིགས་རྒྱུད། 亲族，同族，近亲；ཕ་མེས་ཀྱི་ཐ་རྒྱུད་ཅུ་བྱ་དང་བྱ་མ་མང་པོ་བྱུང་ཚད། 宗族中近支子女众多。(2)གཞི་ཐའི་ས་ཆ། 附近地区，近郊；གྲོང་ཁྱེར་ཐ་རྒྱུད་ཅུ་ནི་གཅོ་ཆེན་པོ་ཡོད། 城市近郊有大草原。

ཉེ་སྦྱོག གཅེན་རྫེ་བཅེད་པ། 订婚。订下婚约。

ཉེ་བརྒྱུད་རིང་བརྒྱུད། (1)འབྲེལ་གཏུ་ཐ་རིང་གང་ཅང་བཏུད་པ། 直接间接。各种直接联系和辗转联系；བསམ་དོན་འགྲུབ་ཆེད་ཅུ་ཐ་རྒྱུད་རིང་བརྒྱུད་ཀྱིས་གཏམ་ཤེས་བྱེད་པ། 直接间接设法，以求达到目的。(2)ཕ་རྒྱུད་མ་རྒྱུད་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་རིང་གྱང་། 远近亲戚。父系母系的近支和远支。(3)ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུང་མན་ངག་གི་བརྒྱུད་པ་རིང་གྱང་། 近传远传。佛教中灌顶、传经和口诀的新旧传承。

ཉེ་ཐུན། རིང་མིན་ཀྱི་རྩེན་རབ་དུས་ལུན་ཐ་ཙམ་ཀྱི་སྐྱ་རབས། 最近，近世。不久以前。

ཉེ་ཆར། དེང་ཀི་དུས། 最近，近来；མི་དེ་དག་ཐ་ཆར་འདི་ཁར་འབྱོར་པ་རེད། 那些人，是最近到达这里的。

ཉེ་ཀོན། ཐ་བའི་ཏོན་མོངས་བའི་བསྡུས་ཚོག

ཉེ་ཀོན་ཉི་ཤུ། ཐ་བའི་ཏོན་མོངས་པ་ཐ་ཤུའི་བསྡུས་མིང་།

ཉེ་གཉེན། གཅེན་ཚན་རབས་གཅེན་བཤེས། 亲友，亲眷。

ཉེ་སྙིང་། གཟུངས་སྔགས་ཀྱི་ཁྱེ་བག་ཅིག 近心咒。密乘陀罗尼之一种。

ཉེ་གཤམ་པ། (རྟིང) བཟའ་ཚང་སྐྱེག་པ་པོ། 媒人。

ཉེ་ཐག གཅེན་ཐ་འབྲེལ། 亲戚，近亲。

ཉེ་མཐོང་། ཐ་འབྲེལ་གྱི་བསྟེ་མཐོང་། 亲戚观念，家族观念和感情。

ཉེ་དུ། རིགས་དུས་ཀྱིས་འབྲེལ་བའི་ གཅེན་ བཤེས་ཏེ་ཕ་མ་གང་དུང་ཀི་རྒྱུད་ མེ་རབས་ བདུན་ ཚུན་ཚད། 宗族，亲属，亲里。佛书律经中说为己身以上七代有血缘关系者；ཐ་དུ་དགྲ་ལངས། 亲属成仇敌。 ཕུག་པོང་གཅེན་དང་ཐ་དུ་མང་། 富人亲属多。

ཉེ་དུ་རྐྱ་ཤག གཅེན་ཐ་ཙམ་ཚད། 远近亲戚。一切有亲属关系者。

ཉེ་དུས། དུས་ཆོད་མེ་རིང་བའི་སྐྱ་རབས། 最近，近来，近代。

ཉེ་དུང་། མདུན་ནས་འཁྲིས། 身边，跟前，近旁；ཕྱ་ཀུ་མའི་ཐ་དུང་དུ་བཞུགས། 孩子留在母亲的身边。

ཉེ་འདབས། ཕག་ཐ་བའི་ས་ཆུང་། 附近，跟前，近旁； གྲོང་གི་ཐ་འདབས་སུ་ཤིང་སྐྱ་ཙམ་པ། 村旁有各种树木。

ཉེ་ཐེ། ཐ་བའི་དུག་ཐེ་ཐེ། སངས་ཀྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་བའི་འཁོར་དུག་ཐེ་དང་འདུ་བའི་ཐན་ཐོས་ཀྱི་ཐེ་ཁེག 预列六群比丘。释迦牟尼佛六弟子，次于六群比丘者。

ཉེ་གནས། (1)སློབ་མའམ་སློབ་ཐུག 近住弟子，学生，门徒。 (2)དྲུང་ན་སྟོད་མཁན་ནས་གཙོག་པོ། 侍者，近侍。跟前的仆人。

ཉེ་བོ། 形容词。(1)ཐག་རིང་མིན་པ། 附近，不远；ཐོག་པོ་བཞུགས་ས་ཐག་ཐ་ བོར་ཡོད། 朋友住地就在附近。(2)བྱོ་ཐ་བ། 亲近，亲密，相好；ཁོང་དང་ང་རང་ཐུན་ནས་དགའ་བོ་ཐ་བོ་

ཨེན། 他和我早就是相好。

ཉེ་གྲོགས། སྤུན་མཆེ་ཉེ་རིགས། 亲房弟兄。

ཉེ་བ། ❶ཉེ་དུ་གཉེན་ཚོགས། 名词。亲戚。❷形容词。(1)ཐག་ཨི་རིང་བ། 近，邻接；ཤི་ལ་ཉེ་བ། 临近死亡。(2)མཐུན་པའམ་འདྲ་བ། 一致，近似；སོ་ཉེ་བ། 心情一致。❸འདིའི་མཐར་ར་སྒྲར་ན་ཆོག་གི་ཐུན་དུ་འཚོ་བའི་རབ་དུ་དང་ཤེན་དུ་སོགས་ཏ་ཅང་གི་དོན་ཞིག 此字后面加上ར་字，作ཉེ་བར，省作ཉེར构成从前面修饰动词或形容词，使词义更加深刻化的一个副词：ཉེ་བར་ལྟ་བ། 详观。ཉེ་བར་བརྟག་པ། 审慎研究。ཉེ་བར་བསྟན་པ། 亲示。ཉེ་བར་བསྟེན་པ། 紧密依靠。ཉེ་བར་མཛེས་པ། 最美丽。

ཉེ་བ་འཁོར། 〈ཚུལ་ལི〉ཉན་ཐོས་ཉེ་འཁོར་བཅུའི་ནང་གཅེས། འདུལ་བ་འཛིན་པའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའོ། 优婆离。释迦牟尼佛十大弟子之一，初次结集口诵律藏的上座，故说为持律第一。

ཉེ་བ་གཉེན་ཚན། སྤུན་ཉེ། 亲友。

ཉེ་བའི་ཀ་བའི་ཐྲིང་། ཐུར་ཐུ་གར་གྱི་གནས་སྐམ་ཏུ་ཙ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག 邬波率吐奴村。古印度佛教三十二圣地之一。

ཉེ་བའི་རྒྱུན། མཚོགས་པའི་མཐུན་ཐོགས། 近缘。迅即生起助益之外缘。

ཉེ་བའི་རྒྱུ། མཚོགས་ཀར་ཡོང་བའི་ས་བོན་རྣམ་ཅ་བ། 近因，亲因。迅即生起后果之种子。

ཉེ་བའི་ལྔ་ཚེན། ཤྲཱུ་གྷ་བའི་ཉན་ཐོས་ལྔ་ཚེན། ཀཱཏྱཱ་ཡ་དང་། དྷི་མེད། ཁ་ཅིག་ཀུན་དགའ་བོ། ཨ་ལང་བདག ལག་བཟང་། 五近比丘，名称子、无垢子、满慈子、牛相子和妙臂子。是释迦牟尼的及门五比丘。

ཉེ་བའི་འཆི་ལྟས། མཚོགས་ཀར་ཤི་བའི་རྟགས་མཚན། 死兆，死征。将死的现象。

ཉེ་བའི་འཇིག་ལྟས། དུས་མི་རིང་བ་ཉ་ཁའི་འཚེ་བའི་ལྟས་དེ། མིག་ལ་སོགས་བའི་དབང་པོ་ལྔ་འཕུལ་དུ་འགག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ་འགྱུར་བ། གྲིན་དུ་དབྱགས་བཅིག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྡེད་ཡལ་བ་ལྟ་བུ། 死前预兆。短期即将死亡的迹象：如眼等五官呆滞失神、身态异常、上气短促、身肢冷却等。

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ། སེར་སྣ་ལ་སོགས་པ་སེམས་ཀུན་ནས་སྐྱོན་མོངས་པར་བྱེད་པ་རྣམ་པའི་སྐྱོན་མོངས་པ་དང་ཉ་བའི་སྐྱོན་མོངས་ཕྲ་རྒྱས་ཀྱི་ཐུང་། 随烦恼，随惑，小惑。亲近随顺根本烦恼，使心恼乱的悭等心所生法。

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉི་ཤུ། སེམས་ཁྲིང་ངན་ཀཱཏྱཱ་ཡི་ཐ་ཆད། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་འཛིན་དང་། འཆབ་པ་དང་། འཚིག་པ། ཕྲག་དོག སེར་སྣ། སྐྱེ། གཡོ། རྒྱག་པ། རྣམ་པར་འཚེ་བ། ངོ་ཚ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད་པ། རྒྱུག་པ་དང་། རྨོད་པ་དང་། མ་དད་པ། ཉེ་ལེ། བག་མེད་པ། བཟེད་ངས་པ། རྣམ་གཡེང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་བཅས་ཉི་ཤུ། 二十随烦恼，二十随惑。五十一心所之二十：忿、恨、覆、恼、嫉、悭、谄、诳、憍、害、无惭、无愧、惛沉、掉举、不信、懈怠、放逸、忘念、散乱和不正知。

ཉེ་བའི་ལྡེ་མིག (ཨངཀ) སྒྲག་སྒྲིལ། 近钥匙。豆蔻的异名。

ཉེ་བའི་དཀྱུང་ཐ། (ཨངཀ) ཀུ་མོ། 近臂。肘的异名。

ཉེ་བའི་མ་མ། (ཨངཀ) མ་མའམ་ཀུ་རྡེ། 近母。保姆的异名。

ཉེ་བའི་ཚལ། ཉེ་འཁོར་ཀྱི་རྒྱུད་ཚལ། 花园，宅旁园林。

ཉེ་བའི་མཚམས་སྐེད་ལྷ། མཚམས་ སྐེད་ དང་

ཆ་འདྲ་བའི་ལས་དག་བཅོམ་མ་ལ་འདོད་ཚིག་སྨྲད་པ། ཐུང་ཞེམས་རིམ་གནས་གཙོད་པ། སྐྱབ་པའི་དགེ་འདུན་གཙོད་པ། དགེ་འདུན་གྱི་འདུ་སྐྲ་འཕྱག་པ། མཚོད་རྟེན་བཤིག་པ་སྟེ། ལྔ། 近五无间。与无间罪相同的五种重罪：污比丘尼、杀见道菩萨、杀有学僧伽、夺僧伽资具和拆毁灵塔。

ཉེ་བའི་གཞི་ཤེས། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྒྱུའི་ནང་གསེས། གཞི་ཤེས་གང་ཞེག སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གང་ཟུང་གིས་ཐེབ་པའི་མཐྱེད་པ་འབྲས་བུའི་ཤེར་ཕྱིན་བསྒྲུབ་པའི་ ཐབས་ལ་ མཁས་པས་ རིང་བ་མིན་པའོ། 近基智。智度七十义之一。大悲空慧随一所摄之基位智，以其善于引发果位智度之故，说名非远。

ཉེ་བའི་རིན་ཆེན་བདུན། ཁང་བཟང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། མལ་ཆ་རིན་པོ་ཆེ། ལྟེམ་རིན་པོ་ཆེ། རལ་གྲི་རིན་པོ་ཆེ། ཁོས་རིན་པོ་ཆེ། ཁ་གས་པ་རིན་པོ་ཆེ། ཚལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན། 七珍，轮王七近宝：宫室、卧具、靴履、宝剑、衣服、蛇皮褥和林苑。

ཉེ་བའི་ལྷས་ཆེན། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་སྲས་པའི་ཐུགས་ཀྱི་སྐས། ཐུབ་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཁོར་གྱི་ཀུན་བཟང་པོའོ། 近佛子，随佛子。释迦牟尼佛的意子，为众菩萨之首。

ཉེ་བའི་ལྷས་ཆེན་བརྒྱད། འཇམ་དཔྱངས་དང་། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། སྤྱན་རས་གཟིགས། ས་ཡི་སྙིང་པོ། སྒྲིབ་པ་རྣམ་སེལ། ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ། ཐུགས་རྗེ། གྲུ་བཟང་པོ་སྟེ་བརྒྱད། 八大随佛子，八大菩萨：文殊、金刚手、观世音、地藏、除盖障、虚空藏、弥勒和普贤。

ཉེ་བར་མཁོ་བ། འཕྲལ་དུ་མཁོ་བའམ་ཤེད་ཀུ་མཁོ་བ། 急需，必需；例句：ཡི་གེ་འབྲི་བ་ལ་རྟེན་བཅས་ཀྱི་ཡོད་སྐྱ་གླུ་སོགས་ཚང་མ་ གྲུ་སྒྲིག་ཐུས་ཡོད། 写字必需的笔墨等物，都预备齐全。

ཉེ་བར་སྒྲུབ་པ། ལག་ཏུ་ལེན་པ། 实施，执行；例句：ཁ་བཤད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ལག་ཐོག་ནས་རྟེན་པར་སྒྲུབ་པ། 不仅口头说，而且手上做。

ཉེ་བར་འཇོག་པ། (1)གུས་འདུད་བྱེད་པ། 恭敬，礼遇。(2)ཐག་རྟེན་པར་འཇོག་པ། 放在近处。(3)སེམས་གནས་དགུའི་བཞི་པ། སེམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཏུ་ཆེ་བ་ལས་ཡང་ཡང་བསྡུས་ཏེ་ཕྱི་བར་བྱས་ནས་འཇོག་པ། 近住。九住心之第四住心。安住之心，自然由粗摄令细微，不令远住于外。

ཉེ་བར་གནས་པ། (1)རྟེན་འཁོར་དུ་སྡོད་པ། 随侍。随从左右。(2)དངོས་སུ་ཤིན་པའམ་མངོན་སུམ་དུ་གནས་པ། 现前，正现在前。

ཉེ་བར་སྤྱད་པ། ཟོངས་སུ་སྤྱད་པ། 享受，使用，应用，消费；例：ཨི་ཚང་མས་ཟུན་དུ་ཟས་གོས་ལ་རྟེན་པར་སྤྱད་དགོས། 人都要经常消费饮食衣服。

ཉེ་བར་འཕར་འགྲོ། (མངོན) སྐྱ་གཅན། 跃行，罗睺的异名。

ཉེ་བར་ཉེད་པ། དགའ་བར་ཉེད་པ། 靠拢，接近，相亲；例：ཕན་ཚུན་བསམ་པ་རྟེན་པར་ཉེད་པ། 使息想互相接近。

ཉེ་བར་སྒྱེད་པ། ཅུ་ཅང་མགྱོགས་པ། 最极疾速。

ཉེ་བར་མཚན་པ། ཚེགས་པར་བརྒྱན་པའམ་སྤྲས་པ། 装饰，打扮，衬托，点缀；例：ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ རི་བོང་གཟུགས་བརྙན་གྱིས་ རྟེན་པར་མཚན་པ། 月轮以兔影烘托。ཚོགས་འདུ་འཚོགས་ཡུལ་གང་ཆེན་གྱི་མཐའ་སྐོར་དུ་ ཆོན་ཁ་ ཅན་ གྱི་དང་ཆ་མང་བོས་རྟེན་པར་མཚན་པ། 会场四周，用很多彩旗装饰起来。

ཉེ་བར་མཚོན་པ། དབེ་ལ་སྤྲོད་བའམ། དབེར་

ལེན་པ། 比方，譬喻，举例，作例：སྟོང་གསལ་རྣམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཉེ་བར་མཚོན་པ། 以虚空空明，譬喻法性。འཇའ་ཚོན་དང་མེ་ཏོག་ཀེ་དུམེས་མཇེས་སྡུག་ཀི་རྣམ་འགྱུར་ཉེ་བར་མཚོན་པ། 以虹彩和花朵，譬喻容态美丽。

ཉེ་བར་ཞི་བ། (1)ལེགས་བར་ཞི་བའམ་བདེ་བ། 灭静，永寂，息灭。(2)སློབ་བཙུན། 戒师。(3)མེ། 火。(4)བཟོད་པ། 忍耐。

ཉེ་བར་ཞི་བའི་དགེ་བ། ཉོན་མོངས་པ་སྤྱོང་བ་དང་། འགོག་བའི་སྙམས་འཇུག་དང་། ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་དང་། མི་གནས་བའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་རྣམས་སོ། 寂静善。谓永断一切烦恼，若想受灭，若有余依涅槃，若无余依涅槃，若无住涅槃等白净之法。

ཉེ་བར་ཞི་བའི་ལུང་མ་བསྟན། གཟུགས་གཟུང་མེད་ལ་སྤྱོད་ པའི་ ཉོན་ མོངས་ པ་ རྣམས་ �kྱི་ ཞི་གནས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་མི་འཕེན་པ། 寂灭无记。色、无色界所有烦恼，以有止故，不引后果。

ཉེ་བར་ལེན་པ། ཉོན་ལེན་དང་དོན་གཅིག

ཉེ་བར་ལེན་པ་བཞི། ཉོན་ལེན་ བཞི་དང་ དོན་ གཅིག

ཉེ་བར་ལེན་པའི་ལྷང་བོ། ཉོན་ལེན་ཀྱི་ལྷང་བོ་དང་དོན་གཅིག

ཉེ་བར་ལེན་པའི་ལྷང་བོ་ལྔ། ཉོན་ལེན་ཀྱི་ལྷང་བོ་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

ཉེ་བར་ལེན་པའི་ལྷང་བོ་ལྔ་ཕྱིའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། ཉོན་ལེན་ཀྱི་ལྷང་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་ བ་ ཕྱི་ མ་ ཡན་ ཆད་ ཀྱི་ སྡུག་བསྔལ་རྣམས་འབྱེན་པ་དང་། དུ་ལྟ་ནད་སོགས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གསུམ་ཀྱི་སྡུད་དང་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའོ། 略摄一切五取蕴苦，五阴盛苦。八苦之一。依于近取五蕴之身，招引来世以后诸苦，成为今生病、老等苦依附之处，成为三苦之容器与本性者。

ཉེ་དབང་། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 近王。遍入天的异名。

ཉེ་དབང་སོ་གཉིས། ལྷའི་དབང་པོ་བཅུ་བཞི་ཀྱི་འཁོར་དུ་གཏོགས་པའི་ལྷ་རྣམས་ཏེ་ལྷ་སུམ་རྩ་རྩ་གསུམ་ལས་ལྷ་དབང་མ་གཏོགས་པ་རྣམས། 帝释眷众三十二天。帝释天所属部众诸天，即三十三天中帝释以外之三十二天。

ཉེ་འབྲེད། ཕྱ་མའམ་དབྱེན་ཁྱད་པ། 挑拨，离间；མཐུན་པའི་བར་ལ་ཉེ་འབྲེད་ཁྱད་པ། 挑拨和睦关系。

ཉེ་འབྲེལ། སྤུན་ཟས། གཉེན་ཉེ་གསས། 近亲。关系较近的弟兄、亲戚和亲属。

ཉེ་འབྲེལ་འཕྲལ་འདུམ་གྱི་ཁུལ་ལྷུ། ཁུལ་ཁྱེ་ བཅུ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཁྲིག་ཏུ། བཟང་ཆང་ཡ་བྷལ་སོང་རིགས་ལ་འབྷལ་ཏེའུ་ཐུ་ བ་ ཁྲི་པ་ དུ་ བཅད་དེ་འགལ་པ་སྐུས་བྷས་ལ་ཉེས་ཆད་འཚེལ་ ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས། 亲属离异律。古代夫妻等亲属关系，因纠纷而互相离异时，责令理曲一方用财物赔偿理直一方的法律。古代法律十六条之一。

ཉེ་ཐག ཉེར་སྟས་དང་འདྲ།

ཉེ་ཚན། གཉེན་ཉེ་དུ། 亲戚。

ཉེ་ཚིག (1)ཚིག་ཐུབ་ནང་གི་ཉེ་ བར་ བསྟན་ པའི་ ཚིག་སྟེ་འདི་ཁེས་པ་ལྟ་བུ། 近指词。指示近处的代词。如此，这是，此乃：འདི་ཁེས་ཉེ་ཚིག་སྟེས་ པ། “这”字名为近指代词。(2)གཅེས་པའི་ ཚིག 亲爱语。亲密的言词。

ཉེ་ཞོ། སྐྱེན་ཆའམ་བར་ཆད། 灾难，意外，凶事：ལས་ཐག་རིང་པོར་བསྐྱེད་དེ་ཉེ་ཞོ་མེད་ པར་

ཐུབ་པ། 经行长途，平安到达。ཉེ་ཞོ་མེད་པར་ཉེ་བའི་དགེ་གནས་པ། 安然无恙。

ཉེ་ཚེས་དབེན། (1)ཉེས་སྐྱོན་མེད་པ། 无灾难，未遭意外，平安无事。 (2)(མཛོད) སྐྱེ་བོ་ནད་མེད་གཙང་མེད། 无灾害者。健康人的异名。

ཉེ་རྒངས། (རྟེང) འཕྲིག་པ། 交媾。

ཉེ་བཟུང་མ། (མཛོད) བག་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 近持女。新娘、主妇的异名。

ཉེ་གཡོག འཁྲིས་རྟོད་གཡོག་པོ། 近侍，常侍。随侍在侧的奴仆：ཉེ་གཡོག་བྱིད་པ། 服侍。

ཉེ་རིགས། ཉེ་དུ་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་སྡུག་སམ་གྲས། 亲戚，近亲，同伙。

ཉེ་རིང་། (1)ཡུལ་དུས་རིང་ཐུང་། 久暂，远近。(2)ཟུར་སྐྱག་རིས་ཅན། 偏心，偏向。不公正的心。(3)ཆགས་སྡང་། 爱憎，亲疏。

ཉེ་རིང་མེད་པ། ཕན་ཚུན་གྱི་ལའང་མི་སྐྱག་པ། 不分亲疏，不偏不倚，公正不阿： གཏམ་བཤད་ན་ཉེ་རིང་མེད་པ་དགོས། ཟས་བགོས་ན་ཆ་ཚང་མེད་པ་དགོས། 说话要公正，分食要均匀。ཀུན་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་སྐྱང་། 不分亲疏，一视同仁。

ཉེ་ཏུ་གཙང་ཆུ། འབབ་ཚུ་ཞེག བོད་རང་སྐྱང་སྡེངས་ཀྱི་ཁང་དམར་རྫོང་དང་ཆུལ་རྩེ་ རྫོང་གི··· ཁུལ་དུ་ཡོད། ཆུ་འཛོ་ཉེ་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐང་རོས་ནས་བྱུང་ཞིང་ཞུང་ཆུའི་ཁུར་ལག་ཅིག··· ཡིན། 渥如藏布。河名。在西藏自治区康马县和江孜县境。发源于喜马拉雅山北麓，为年楚河的一个支流。

ཉེ་རེ་རེ། (1)སྐད་ཅིག་སྐད་ ཅིག་ ལ་ འགྱུར་ བའི་ཐམས། 顷刻变化的样子，迅速转变状。(2)བཟོད་སྤན་ཆུང་བའམ་རང་རྩལ་མེ་ཐུབ་པའི་རྣམ་པ། 脆弱，不能自持。经不起折腾的样子：བྱིས་པའི་ལུས་ཀྱི་ཐེ་རེ། 小儿身体在弱。ནད་པ་ཐམ་ཐག་ཐེ་རེ་རེ། 病人身体，弱不禁风。

ཉེ་རེག (རྟེང) (1)ཁྲུས་ཀྱི་ཁྱད་པར། 搓洗。一种沐浴的动作。(2)འཕྲིག་པ། 交媾。

ཉེ་ལམ། (1)ཐེ་ཚར་ཏེ་ཡུན་རིང་མ་ཚེན་པའི་དུས་སྐབས། 近来，目前： ཤོང་གཞིབ་ཁྲལ་དུ་ཐེ་ལམ་ཚེ་རུ་ལ་ཚིས་སྐྱིད་ལག་ཚེ་ཐུང་འདུག 乡村近来庄稼生长良好。 (2)ཐུང་ཚེར་སྐྱེལ་བའི་འགྲོ་ལམ། 捷路。可以迅速到达目的地的道路： ལམ་གཞུང་ལ་མ་ཐྱིན་པར་ཐེ་ལམ་དེས་ཐྱིན་ན་མཐོ་གས་ཚེ་སྐྱེལ་ཚོང་། 不走大道走捷路，很快就会到达。

ཉེ་ཚོགས། འགྲམ་མམ་འཕྲིས། 附近，邻近，近旁： རིའི་ཐེ་ཚོགས་སུ་ཁང་པ་བརྩེབ་པ། 在山边盖房屋。

ཉེ་ཀིང་། ཐང་སྐྱན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རོ་མངར་ལ་ཁ་བསྐ། ཞུ་རྩེས་དྲོ། ནུས་པས་ཞུས་སྐྱེལ་ གས། ཆུ་ཤེར་སྐྱེས། ཆེ་བསྡིང་། མེ་དྲོད་སྐྱེད། 天冬，天门冬。百合科药用植物名。味甘苦而涩，性温，功能补益体力、敛黄水、益寿命、回阳。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐེ་ཀིང་ཆེ་རུ་མ་ ཅན། ཐེ་སྡག་པ། ཐཏ། དག་ཅིད། རེལ་མ་ཡུགས་ཀྱི། རུ་བ་བརྒྱ་པ། རུ་བ་ཆེན་པོ་བཅས་སོ།

ཉེ་ལ། ཐག་ཐེ་བའི་ས་ཆ། 近处，附近地方。

ཉེ་བྱས། (1)ཐེ་ བའི་ སྐས་ ཆེན་ ཀྱི་ བསྡུས་ ཚིག (2)(མཛོད) ཐེ་སྐས་འཇམ་དཔྱངས་ སོགས་ བརྒྱད་ཡོད་པས་གངས་ བརྒྱད་མཆོག། 近佛子。此有文殊等八大菩萨，故表数字8。

ཉེ་བྱས་བརྒྱད། ཐེ་ བའི་ སྐས་ ཆེན་ བརྒྱད་ ཀྱི··· བསྡུས་ཚིག

ཉེག (རྟེང) ཁྱེ་ཡང་འཇལ་ཅིའི་ཐེ་ག། 秤。称物轻重的器具。

ཉེང་། (ཉིང) ཆགས་པའི་ཐམས་འགྱུར། 色情，风情。表露性欲的姿态。

ཉེད་ཉེད། འཕྱང་འཕྱང་གཏོང་བ། 揉弄，抚摩，搔刮；གཟུགས་ཀའི་ཅ་ཕྱག་ཙོང་སར་ཉེད་ཉེད་བྱེད་པ། 搔刮身上发痒处。

ཉེད་པ། (ཐ་དད་པ) འཇམ་ཞིང་ འཕྱང་ བ། 搔触，按摩，搓擦；དུས་ཆགས་ན་སར་ལག་པས་དལ་ཀྱིས་ཉེད་པ། 用手按摩骨节痛处。

ཉེན། (ཉིང) ཨང་། 基础。

ཉེན་ཀ། (1)རྡོབ་ཉེན་ཆ་སར་བཏུགས་པའི་ཀ་བ། 保险柱。防止坍塌所竖柱。(2)ཉེན་ཁ་དང་འདྲ།

ཉེན་ཀོར། ཉེ་འཁྲིས། 附近，邻近，近边；ཁང་པའི་ཉེན་ཀོར། 房屋附近。

ཉེན་ཁ། གནོད་སྐྱེན་འབྱུང་བའི་གཞི། 名词。害处，危险，ཁེ་དང་ཉེན་ཁ། 利害。ཉེན་ཁ་དགེ་འགྱུར། 化险为夷。ཉེན་ཁ་ཚབས་ཆེན། 危机严重。ཉེན་ཁའི་རྟ་ལུས། 危机，凶兆。ཉེན་ཁར་མ་འཇེམས་པ། 冒险。ཐབ་སྐྲའི་མདུན་དུ་མེ་ཤེང་སྐྱངས་ན་ མེ་སྐྱེན་ འཆོར་ བའི་ ཉེན་ ཁ་ ཆེན་ པོ་འདུག 柴薪堆在灶门前，将有失火的危险。ཁེ་ཆེ་བ་ལས་ཉེན་ཁ་ཆུང་བ་དགའ། 利大不如害小。

ཉེན་འགག་ ཉེན་ཁ་ཆ་སའི་འགག་མདོ། 危机。危险的紧要关头。

ཉེན་འཛོག་ སྐྱེན་ཉེན་མ་བྱུང་ཚོང་ནས་འཛོག་པ། 保险，防险。预防危险。

ཉེན་ཆོག་པ། སོ་པ་སྟེ། ཚ་རལ་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཤེད་མེད་ཕྱ་མཁན། 哨探，侦探，瞭望者。

ཉེན་དོགས། ཉེན་ཁ་ཤོང་བའི་དོགས་པ། 顾虑。

ཉེན་དོགས་ དམ་ བསྡུགས། ཉེན་ དོགས་ སྐུང་སྟེམ་ཀྱི་དོ་དམ། 戒严。警戒防备。

ཉེན་སྐར་སྐྱོད་པ། ཉེན་ཁ་ཤེད་བའི་ གདོང་ དུ་ འཕྱོ་བ། 赴难，冒险。不顾危险，向前进行。

ཉེར་པ། (ཐ་མི་དད་པ) མནང་བ། 患，害。接受损害忧患；གང་བས་ཉེན་པ། 受冻。བཀྲེས་པས་ཉེན་པ། 挨饿。གཟུགས་པོ་དད་ཀྱིས་ཉེན་ཡང་སེམས་ལ་སྙིང་སྟོབས་ཆགས་མེད། 身虽患病，毅力未衰。ཉེས་མེད་དབྱལ་བོངས་རྣམས་རྒྱལ་པོའི་ཚད་བས་ཉེན་པ། 贫苦无辜者，遭受王法折磨。

ཉེས་བྱ་ཤེད། (ཉིང) སྐྱེས་ཅད་པ། 矜骄，傲慢。

ཉེས་ཟན་སྐོང་གཡེང་། ཉེས་སྐྱེན་ཚང་ དོགས་ཀྱིས་ལྟ་སྐོང་ཞིབ་འཇུག 巡逻。巡查警戒。

ཉེའུ། 名词。(1)ཉ་ཆུང་།小鱼，鱼苗。(2)(ཉིང) མི་ཉེས་ཅན། 罪犯。

ཉེའུ་ཐྱི། (ཉིང) བཏུད་ཚོར། 知味，尝味。

ཉེའུ་ཆུང་། ཉ་ཆུང་དུ་། 小鱼，鱼鲜子。

ཉེའུ་འདོན་པ། (1)(ཉིང) མི་ཉེས་ཅན་གྲོལ་བ། 释囚，释放犯人。(2)ཆུ་གནས་ཀྱི་སྲོག་ཆགས་ཐོག་ཏུ་གཏོང་བ། 放鱼，放生。释放水栖动物于水中。

ཉེར། (1)གངས་ཀྱི་མཚོར་སྤུང་ནས་ ཉི་ཤུའི་ ཚབ་ དུ་བཀོལ་བའི་ཆོག་ཅིག 放在数字的前面，用以代表“二十”；ཉེར་ལྔ། 二十五。ཉེར་བདུན་ལྔ་བཅུའོ། 二十七。(2)ཉི་བར་ཀྱི་བསྡུས་ཆོག

ཉེར་མཁོ། ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བསྡུས་ཆོག

ཉེར་སྒྱུར། (ཚངས) ཟླ་བ་གཟས་བསྒྱུར་བ། 变形。月食的异名。

ཉེར་ཉེར། གཉེར་གཉེར་དེ་གཅན་ གཟའ་ ཁྲ་ཐམས་སྐྲོན་ཚུལ་ཞེག 皱眉咧嘴。野兽愤怒貌；ཁྲག་གིས་ཁ་ཉེར་ཉེར་བྱས་ནས་ངར་སྒྲ་འཕྱེན་པ། 老虎皱眉咧嘴，大声吼叫。

ཉེར་བོད། ཐེམ་རྡེམ་འཆར་སྐབས་ སུ་ སྔོད་ཀྱི་སྐག

དུམ་འགྲུག་ཐོས་ཁྱབ་པ་ཕྱོ་བྱ་ལས་གཞན་ གང་་་ ཡང་མི་འཚར་བའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་མོ། 得相，近得相。隐没次第中，唯有深夜一片漆黑别无所见的微细意识景象。

ཉེར་བསྒྲུབས། (1)སྔ་གོན་དུས་ཀྱི་སྒྲིག 预备，准备。事先进行的安排：རྒྱ་ནས་ཉེར་བསྒྲུབས་ཤེས་པ་དག དུས་སུ་བབ་ཅེ་ཐོགས་མེད་འཇུག 事前有准备，到时才顺利。 (2)བསམ་ གཏན་ དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ མ་་་ ཐོབ་གོང་གི་ས་དང་དང་གི་དངོས་གཞིའི་ཏིང་ངེ་་་ འཛིན་ འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ སམ་ སྔ་གོན་ དུ་ཀྱུར་ བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ། དབྱེ་ན་བསམ་གཏན་གསུམ་བཅུད་ཀྱི་ཉེར་བསྒྲུབས་བཅུད་ཡོད། 未至定，将禅。八定的预备阶段。求证色界及无色界各根本定前，为求证得各定本位而进行的预备工夫。四禅四定各有将禅，故未至定， 总数有八。

ཉེར་བསྒྲུབས་མི་སྐྱུབས་ མེད། བསམ་ གཏན་ དང་བའི་ཉེར་བསྒྲུབས་ཀྱི་མིང་སྟེ། བསམ་གཏན་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་མ་ཐོབ་ཀྱང་། བསམ་གཏན་དང་བའི་ཉེར་བསྒྲུབས་ལ་བརྟེན་ནས་ འདོད་ཁྲེན་སྤོང་བ་སྐྱུབས་པ་ཉམས་འདོད་ཁྲེན་སྤོང་་་ ཐུབ་ བས་ ན་ ཉེར་ བསྒྲུབས་ མི་ སྐྱུབས་ མེད་ ཅེས་བརྗོད། 近分未至定。初禅未至定异名。虽尚未证初禅根本定，但依初禅未至定力， 于欲界烦恼亦能断故，说名近分未至定。

ཉེར་གནས། (ཨངོན) མོ་ མཚན། 近处。女生殖器的异名。

ཉེར་སྤྱད། འཕགས་དུ་དགོས་ པའི་ མཁོ་ སྤྱད། 用具，设备。必需的器具。

ཉེར་སྤྱོད། (1)ཟ་བར་ཤོངས་སུ་ སྤྱད་ཐུབ་ འདོད་ཚེན་ དངོས་ རྫས། 消耗品，用品。用以满足需要的物品。 (2)(ཨངོན) མེ་ ཏོག་ སོགས་ མཆོད་ པའི་ ཟེར་ སྤྱད་ཕུ་ བཀུང་ བའི་ ཁུགས་ སྤྲིལ་ ཚོད་ བྱས་ཀྱང་ བསམ་འཕྲུལ་ཐོག་ཏུ་ མཆོད་པ་ སྤྱིར་ བཏང་བ་ ལ་ སོགས་ ཏེ། 受用品。 举行供养时，有奉献花等五物的风俗，故表数字 5。

ཉེར་སྤྱོད་ལྔ། མཆོད་པའི་དངོས་ པོ་ ཏོག་དང་། བདུག་སྤོས། མར་མེ། དྲི་ཆབ། ཞལ་ཟས་ བཅས་ཕྱེད། 五供，五种受用品。五种供养物品：花、香、灯、涂香和食物。

ཉེར་འབྲས། ཟེར་ལེན་ཀྱི་རྒྱུའི་འབྲས་བུ། 近果。直接的结果。

ཉེར་སྐུལ། 〈ཞུ་བཀྲུ་〉 གཉིད་ རབས་ བདུན་ ཀྱི་ བཞེ་པ་ཉན་ ཐོས་དཀྲ་བཅོམ་པ་ཞེག 小护，近护。梵音译作邬波毱多。第四代付法藏师。古印度阿育王时一阿罗汉名。

ཉེར་འཚེ། (1)གནོད་པ། 灾害，གནམ་ཀྱི་ཉེར་ འཚེ། 天灾。ཕྱི་ནང་གི་ཉེར་འཚེས་མི་གཡོ་བ། 内外灾害，所不能动摇。(2)(ཨངོན) ཟླ་བ་གཟས་ བཟུང་བ། 灾害。月食的异名。

ཉེར་འཇིམ། (ཨངོན) ཀུ་ཤཀུ། 近执。鸟喙的异名。

ཉེར་ཞི། ཉེ་བར་ཞི་བའི་བསྡུས་ཚིག

ཉེར་ལེན། ཉེ་བར་ལེན་པ་སྟེ། རང་རྒྱུད་རྒྱུན་མི་ འཆད་པར་ཡང་ཡང་བསྐྱེད་ཅིང་མཚུངས་ དུ་འཇིན་ པ། 近因，亲因。不断引生、继续维持自身者。佛书译为近取，略译为取； རྗེ་བཙུན་ མགྱ་དང་ ཤེར་པ་བློ་བ་བའི་ཉེར་ལེན་ ཀྱི་ཀྱེན་ ཅི་ ལྟ་ བུ་ཞིག་་་ བྱུང་། 尊者遇何近取因缘，始习恶咒及降冰雹？

ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ། རྒྱུའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག་སྟེ། ས་བོན་ ལས་སྐྱ་ཀ་ སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ། རང་འབྲས་རང་གི་རྒྱས་ རྒྱུན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་ཁྱད་དོ། 近取因。因之一种。如由种生芽之因。主要在于能生自果实质之连续性。

ཉེར་ལེན་གྱི་ལྟང་ཐོ། ལས་ ཀྱིན་ ལྟ་ མའི་ ཉེར་ལེན་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། ལས་ཀྱིན་ཁྱི་ མའི་ཉེར་

ལེན་དུ་འགྱོ་བའི་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ། 取蕴，近取蕴。有漏蕴为前一业烦恼之取因所生，而又为后一业烦恼之取因，故名取蕴。

ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྔ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། ཚོར་བའི་ཕུང་པོ། འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྟེ་ལྔའོ། 五蕴，五取蕴。佛书所说人的身心的五个组成部分，即色蕴、受蕴、想蕴、行蕴、识蕴。

ཉེར་ལེན་གཉིས། ཉེ་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་ཀྱི་ཉེ་ལེན་དང་། བརྒྱུད་པའི་ཉེ་ལེན་གཉིས་སོ། 二种近取因。近取因分为二种：亲近取因和疏近取因。

ཉེར་ལེན་བཞི། འདོད་པ་ཉོ་བར་ལེན་པ་དང་། ལྟ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་ཉེ་བར་ལེན་པ། བདག་ཏུ་སྨྲ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ་བཅས་བཞི། 四取，四近取：欲取、见取、戒禁取和我语取。

ཉལ་བ། (ཉེས) ངལ་བ། 疲乏，劳顿。

ཉེས་སྐྱོན། ཉེས་པ་དང་སྐྱོན་ཆ། 罪恶，过恶，劣点，罪过：ཉེས་སྐྱོན་ཁ་འཕངས། 推诿过失。ཉེས་སྐྱོན་འགེབས་སྐྱོབ། 包庇罪过。ཉེས་སྐྱོན་ཚབས་ཆེན། 重罪。

ཉེས་ཁག ལན་སྐྱོན། 过错，罪过：མི་འདི་ལ་ཉེས་ཁག་ཅི་ཡང་མེད། 此人没有任何罪过。

ཉེས་ཁྲིམས། ཉེས་ཅན་ལ་གཙོད་པའི་ཁྲིམས། 刑法：ལག་དམར་ལ་ཉེས་ཁྲིམས་བཏང་བ། 用刑法惩办杀人犯。

ཉེས་འཚེལ། ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་འགེལ་བ། 惩罚。罚办有罪者：ཐག་མེད་ཉེས་འཚེལ། 无罪受罚。

ཉེས་འཚོག་ལེགས་ཐེབས། ཉེས་ པ་ ཐམས་ ཅད་ འཚོག་པ་དང་། ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐེབས། 兴利除弊。

ཉེས་དཔོག། ཁྲིམས་ཆད་ཉེས་དཔོག། 罚款。

ཉེས་ཅན། སྐྱོན་ཅན་ཉམས་དག་ཅན། 犯人，罪犯：ཉེས་ཅན་གཅིག་པོ། 首恶，首犯。ཉེས་ཅན་ལག་ཐེག། 擒获罪犯。

ཉེས་ཆ། ཉེས་པའི་ཀྱས། 短处，缺点，过错，罪恶。

ཉེས་ཆད། ཉེས་པའི་ཆད་པ། 刑罚，刑。对犯罪者所作制裁：ཉེས་ཆད་བཅའ་ཡང་དུ་གཏོང་བ། 减刑。ཉེས་ཆད་རྩ་ཡང་དུ་གཏོང་བ། 免刑。ཉེས་ཆད་གཅོད་པ། 惩办。ཉེས་ཆད་བཀལ་བ། 治罪，惩处。ཉེས་ཆད་འཇལ་བ། 缴纳罚金。ཉེས་ཆད་དྲག་པོ། 酷刑，严刑。ཉེས་ཆད་དངུལ་འབབ། 罚金。ཉེས་ཆད་དུས་ཐེམ། 刑满。

ཉེས་སྐྱོང། སྡོམ་པ་ཉམས་པའི་ཉེས་པ། 堕罪。犯戒的罪过。

ཉེས་སྐྱོང་བཅག་ལས་སྡོམ། སྐང་ བསགས་པའི་··· ཉེས་སྐྱོང་རྣམས་བཤགས་པ་དང་། ཕྱིན་ཆད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་སྡོམ་ཞེས་སོ། 净治违犯，忏罪防过。忏悔前罪，防止后犯。

ཉེས་དུས། ཉེས་ཆད་བཏང་བའི་དུས་ཀྱི་ཚུན་ཆད། 刑期。服刑的期限：ཉེས་དུས་ཕྱི་འགྱངས། 缓刑。

ཉེས་རྡུང། དུང་གཏག་གམ་ཉེས་གཏག 打，责打，殴打：ཟུ་ཀུ་འཚུབ་པོ་ལ་ཡང་ཉེས་རྡུང་མ་གཏོང་། 对调皮的孩子也不可责打。

ཉེས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རོང་བའམ་འཛོལ་བ། 错误，失误：ལས་ཀ་དེར་འཆར་གཞི་ཡང་དག་པ་ཞིག་མ་བཏུང་བས་ཉེས་སོང་། 那件事由于没有制定一个正确的计划才错了的。དོགས་གཞས་གང་ ཤར་ པ་ རྣམས་ དྲིས་ པས་ ཅི་ ཉེས། 不情才问，哪儿就错了？❷名词。(1)སྐྱོང་ངན་ཐམས་

ཁའི་འབྱམ་བྱའམ་རྡེས་ངན། 过失，罪过，过错：ཉེས་པ་ངོས་ལེན། 认罪。ཉེས་པ་བརྗོད་པ། 申斥，数过。ཉེས་པ་གཏོང་བ། 处罚，判决。ཉེས་པ་ཐོག་པ། 受到处罚。རང་གི་ཉེས་པ་རང་སེལ་བཅོས། 自己的错误，自己改正。ལུས་ངག་གི་ཉེས་པ། 言行的过失。སོ་སོའི་ཉེས་པར་གཞིར་རས་ཁྲིམས་ཆད་གཏོང་བ། 根据各人罪过，进行惩处。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཁྲིམས་གཅོད་ཡུལ། ངེས་གཟུང་། མཐོང་བ་མེད། རྩོམ་འཆིང་། རོངས་པ་བཅས་སོ། (2)སྐྱོན་དང་། མི་ལེགས་པའི་ཆ། 缺点。不完美的地方。ཁོ་ཉེས། 天灾，荒年。ཆུ་ཉེས། 水灾。ངོ་གདོང་ཉེས་པ། 面目丑恶。(3)(མངོན) མིའི་ལུས་ཀོང་མི་སྡུག་པ་དང་། སྐུ་ཉི་བ། དབྱལ་བ་ཆུང་བ་སོར་ཉེས་པའམ་སྐྱོན་བཅོ་བཅུད་ཡོད་པས་ གངས་བཅོ་བཅུད་མཚོན། 人体有身型丑陋、发秃额狭等十八缺点，故表数字18。

ཉེས་པ་ཆེམས་ཀོ་ཆེ། (1)རྣོག་སྐྱོད་ཚབས་ཆེན་པ། 重罪。重大的罪过。(2)ཁྲིམས་ཆད་འཇེད་སྐྱག་ཆེན་པ། 重刑。严酷的惩罚。

ཉེས་པ་སྐྱེམས་པ། བདེ་བར་གནས་པ། 三过调和。谓风、胆、涎三者调和，身无病痛。

ཉེས་པ་བཉ་ཐྲི། ཉེས་ པ་དྲག་ པོ། 重大罪过，罪大恶极。

ཉེས་པ་ཐུམ་ཀོ། ཉེས་སྐྱེན་ཆེན་པོ། 粗罪，重大罪过。

ཉེས་པ་ཤེས། (1)སྐྱེན་ངོས་ཟིན་པ། 知罪，认识过失。(2)(མངོན) མཁས་པ། 知过。学者的异名。

ཉེས་པ་བཤགས་པ། རང་རྟེན་ འཕྲོད་སྡོམ་ཉྱོག་པ། 悔罪，忏悔，悔过。

ཉེས་པ་ཐབ་འཇོམས། ཐབ་དེ་ཕྱང་མི་ཡོང་བའི་ཚེ་དང་ཉེས་ཆད་ཀྱི་ཐ་མ་ཁོ་ནའི་ཚེ། 惩前毖后。

ཉེས་པ་གསུམ། (1)རྣམ་པར་མ་ཐུང་བའི་སྐབས་ལུས་གནོད་བཟློད་ཀྱི་ཐ་བ་ཅིད་ཅི། རྣམ་པར་ཐུང་ན་ལུས་ལ་གནོད་ཅིང་སྐན་འཕྲིན་ བའི་རྒྱུ་ཉེས་པ་ གཉིས་ཀྱི་ཚུ་ ཅིད་པ་ རླུང་མཁྲིས་ཀྱང་ བདེ་གནས་གསུམ་ལ་རེད། 三因。无病变时，能长养身体；有病变时，为损害身体生起痛楚之因，谓风、胆、涎。(2)ཐུན་ལ་ཡོད་བའི་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཉི་ལུགས་གི་ཉེས་པ་དུག་གི་རྩ་བ་གསུམ། 三过。心有三过，谓贪、瞋、痴，是烦恼根本。

ཉེས་པའི་སྡེ་ལྔ། ལྷུང་བ་ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྡེ་ ཚན་ལྔ་སྡེ། དགེ་སློང་གི་ཁྲིམས་ལས་འགལ་བའི་ཉེས་ལྷུང་ཚམ་པ་དང་། ལྟག་མ། ཐུང་ལྷུང་། ལྷུང་བྱེད། ཉེས་བྱས་བཅས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལྔ། 五篇，五犯聚，五种罪聚。违犯比丘戒律的五种罪：他胜罪聚、众余罪聚、陨堕罪聚、别悔罪聚和恶作罪聚。

ཉེས་སྐྱང། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྨད་ཅིང་འབྱས་བུ་ཕྱིད་དུ་མི་བདེ་བ་སྐྱེན་པའི་མི་དགེ་བའི་ལས། 罪过，罪恶。圣贤呵斥、后果不良的不善业。ཉེས་སྐྱེད་སྐང་སྐྱེད། 继续犯过。

ཉེས་སྐྱོད། ཀུ་བ་ངན་པ། 恶行，罪行。

ཉེས་སྐྱོད་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། མི་དགེ་ བ་ བཅུ་པོ་གཞམས་ ཅད་དུག་བཞིན་དུ་སྐྱོང་ བའི་སོ་ཐར་རྣམ་དཀྲན་ཀྱི་ཁྲིམས་ཏེ། དགེ་སྐྱོང་པ་མ་ དང་། དགེ་ཚུལ་པ་མ། དགེ་བསྙེན་པ་མ། དགེ་སྐྱབ་མ་བཅས་ཀྱི་བསྒབ་གཞི་འདི་དེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས། 律仪戒。三戒之一。防护一切不饶益他十不善法如防恶毒，名为律仪，即此是戒，名律仪戒。是比丘、比丘尼、沙弥、沙弥尼、近事男、近事女及正学女等七众受持的别解脱戒。

ཉེས་སྐྱོད་ར་སྐྱབ། སྐྱོད་ངན་གདོང་གཏུགས་ནས་བཀྲང་བ། 指控，控诉。

ཉེས་བྱས། 〈དབྱིངྐ〉 ལྟང་བ་སྡེ་ལྔའི་ཡ་གྱལ་ཞིག 恶作。梵音译作突吉罗。五篇罪之一，ཉེས་བྱས་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་མངོན་སུམ་མཐོང་། 现见恶作异熟。

ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྡེ། དགེ་སློང་གི་ཐུང་བྱང་བ་སྡེ་ལྔའི་ནང་གསེས། ཉེས་པ་ཕྲ་མོའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ཉེས་བྱས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཀུངས་ནི་བཅུ་དང་བཅུ་གཅིག་ཞེས་མདོའི་སྟོམ་ཕྱིས་བསྡུས་པ། 恶作篇。比丘应断五篇之一。罪细微故名为恶作。别解脱戒经，总其数目为一百一十二条。

ཉེས་བྱས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས། ལྟང་བ་སྡེ་ལྔའི་ནང་གསེས། ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལ། ཚོས་བཀོ་བའི་ཚུལ་བཅུ་དང་། འགྲོ་བའི་ཚུལ་ཉི་ཤུ། འདུག་པའི་ཚུལ་དགུ། ཟས་ལེན་ཚུལ་བརྒྱད། ཁ་ཟས་སྦྱོང་ཚུལ་ཉེར་གཅིག ལྷུང་བཟེད་སྦྱོང་ཚུལ་བཅུ་བཞི། ཆོས་སྟོན་ཚུལ་ཉེར་དྲུག སྨྲ་བའི་ཚུལ་གསུམ། རྐུ་བ་གཅིག་སྡེ་སྡེ་ཚན་དགུ་དང་ཉེ་བཀ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ཏེ། 一百十二恶作。五篇堕罪中之恶作一百一十二条：著衣聚十、行聚二十、坐聚九、受食聚八、进食聚二十一、用钵聚十四、说法聚二十六、修行聚三、攀登聚一，共九聚一百一十二条。

ཉེས་མེད། སྐྱོན་མེད། 无过失，无罪，无缺点；བདེན་པ་བདེན་པོག་ཏུ་འགྲོལ་ཞིང་། ཉེས་མེད་གཙང་སར་ཐོན་པ། 有理者得直，无罪者雪冤。

ཉེས་དམིགས། ཚན་ཚོན་དང་ཚོན་ཏན་ཀྱི་ལྷོག་བྱེགས། 过失，过患，罪孽，弊病，害处；རྨོག་བའི་ཉེས་དམིགས་ཚན་ཚོན་དུ་ཕྱ་བ་དང་། དགེ་བའི་ཚན་ཚོན་ཉེས་དམིགས་སུ་ཕྱ་བའི་བསམ་མནོ་ཐྱེན་ཏེ་ཁོག་པ་མ་གཏོང་། 不要存心颠倒，以过失为功德，以功德为过失。

ཉེས་དམིགས་དབེ་ལྡེ། འདོད་ཚོན་ཀྱི་ ཉེས་དམིགས་དབེ་ལྡེ་རལ་གྱི་དང་། མདུང་གྱང་། ཟླུ་གིའི་ཀའི་སྦྲང་རྩི། སྐྱལ་གདུག མེ་སྐུར་ལྟ་བུ། 妙欲过患五喻。如剑、如戟、如利刃蜜、如毒蛇、如塘煨。

ཉེས་རྩད་ཆོད་པ། ཉེས་ཅན་གང་ཚོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རྩད་རྟེད་པ། 破案。

ཉེས་ཚབས་ཆེ་ཆུང་། དགེ་ཉེས་ཆེ་ཆུང་། 罪情。罪过轻重大小的情节。

ཉེས་རུ་དངོས་འཛིན། ཁྲིམས་འགལ་ བྱས་པ་་་ གསལ་ཡོར་ར་འཛིན་པ། 证实犯罪。

ཉེས་རུ་འཛིན་དངོས། ཁྲིམས་འགལ་བྱས་པའི་་་ ཁྲིམས་སྐྱེལ་དངོས་རིགས། 罪证。

ཉེས་ལས། སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ལས། 罪业，秽业。

ཉེས་ཚགས། མིང་ཆ་སྐྱོན་ཅན། 邪说，谬论；ལེགས་བཤད་དང་ཉེས་བཤད་འབྱེད་པ། 分清邪说与藏言。

ཉེས་ གྱུམ་ འཇིམས་པ། (མངོན) (1)དགྲ་་་ བཅོམ་པ། 阿罗汉的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。

ཉོ་སྐྱབ། ཉོ་བའམ་ཉོ་ཐབས་ཐྱེད་པ། 采购，购买，收购。

ཉོ་ཆ། ཉོ་རྒྱུའི་དངོས་ཐོག 商品，货物。购买的东西；ཉོ་ཆ་ཀྱག་པ། 买东西。ཉོ་ ཆ་ དཀོན་ པ། 商品紧缺。 ཉོ་ཆ་འབེལ་པོ། 货物丰富。 དེ་ རིང་ང་ཁྲམ་དུ་ཕྱིན་ནས་ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་པ་ཡིན། 今天，我上街去买了东西。

ཉོ་ཚས། ཉོ་རྒྱུའི་དངོས་ཐོག 货物，商品。

ཉོ་ཐོ། ཚོང་ཐོག་ཉོ་རྒྱུའི་བརྗེད་ཐོ། 购物单，购货单。

ཉོ་བ། (ཐ་དད་པ) ཉོས་པ། ཉོ་བ། ཉོས།། རིན་སྦྱད་ནས་དངོས་པོ་ཚུར་ལེན་པ། 买，购买。付给价款，换回物品；ཅ་ ལས་ ཉོས་ པ། 购买东西。མདའ་ཤེས་ནས་གཞུ་ཉོས་པ་ཡིན། 懂箭才买弓。

ཉོ་ཚོང་། ཅ་ལས་ཚུང་ཉོ་ བ་དང་ཁར་ ཉོང་བ།

买卖、贸易。

ཚོང་ཚང་འཚོ་སྒྲིམས། ཆོ་ཚང་མཚོ་ཐུག 贸易平衡。

ཚོང་ཚང་དྲང་གཞག ལུགས་མཐུན་ཀྱི་ཆོ་ཚང་། 买卖公平，公平交易。

ཚོང་ཚང་བར་མི། ཚང་དབང་ངམ། གཏས་པོ། 经纪人。

ཚོང་ཚང་ཟོད་པའི་ཉང་བ། ཐང་ལྟུང་སྐམ་རྩའི་ནང་གཞིས། རིན་པོ་ཆེ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་འབྲུ་སོགས་གཞན་ཁེ་ཐོགས་ཀྱིད་པའོ། 贩卖舍堕罪。三十舍堕之一。比丘以非宝物如粮食等贩卖与人，即成舍堕。

ཚོ་རྒས། མཁོ་དངོས་ཆོ་སྒྲུབ་ཀྱིད་ཐོགས། 代购。帮助买办必需物品。

རྟོག (ཐུལ) ཆུ་ཁྲལ་དུ་འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ཕྱེ་མ་བཏབ་ནས་བཙས་པའི་ཟས་རིགས་ཤེག 名词。面糊，糊糜。沸水中搅人面粉做成的食物：སྐད་རྟོག 豆粥。མར་རྟོག 油面糊。ང་རྟོག 奶面糊。

རྟོག་པ། (ཐུལ) (1)ཁམས་འབྲིགས་པ་དང་ཚ་ཞི་རིམ་འཆལ་བ། 昏浊，昏愦，混乱，ཁྲིན་པའི་ཆུ་བརྟོགས་ནས་རྟོག་པ། 把井水搅浑了。ཆང་གིས་བཟི་ནས་རིག་པ་རྟོག་པ། 喝醉了酒，神志昏愦。སྒྲིག་ལམ་རྟོག་སོང་། 纲纪混乱。(2)རྟོག་པ་དང་འདྲ།

རྟོག་ཏེ། (ཐུལ) མི་དང་བ་དང་། རིག་པ་མི་གསལ་བ། 形容词。浑浊，昏愦，不清，颓唐，萎靡：ཆུ་རྟོག་པོ་འདུག 水浑浊。དེ་རིང་ངའི་རིག་པ་རྟོག་པོ་འདུག 今天，我的精神困倦。

རྟོག་ཉིང་། ཉལ་རིག་རྟོབ་པོ། 神志昏沉，脑筋昏愦：མདང་དགོང་གཉིད་མ་ཁྱག་པས་དེ་རིང་ཤེས་པ་རྟོག་ཉིང་ཞིག་འདུག 昨夜没有人睡，今天神志昏沉。

རྟོག་ཙེའ། འདྲེས་འབྲིགས་ཀྱི་རྟོག་རྩེའ། 复杂，麻烦：དཀའ་ངལ་རྟོག་རྩེའ་ཆེ་བའི་ལས་དོན། 艰难复杂的工作。

རྟོག་ལེ་བ། གྱང་པོ་མེད་པའམ་དྭངས་པོ་མེད་པ། 糊涂，昏愦，神志不清，གཏམ་རྟོག་ལེ་པ་བཀྲད་ན་ཚོ་དཀའ། 说话含糊，就不易懂。ཆུ་རྟོག་ལེ་པ་དེ་འཐུང་མི་རུན། 混浊的水，不宜饮用。

རྟོད་པ། (སྐྱེ) ཟས། 食物，食品。

རྟོད་རིད། (སྐྱེ) རྟོ་གོས། 衣食。

རྟོར། རྩེ་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྟོར་སྒྲིབ། རྟེན་མངས་པའི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་གཉིས་པ་ཐོབ་པ་ལ་ཅེགས་སུ་གྱུར་པའི་སེམས་སྐྱ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས། 烦恼障。障碍证得解脱的怪等寻思。

རྟོར་ཚོངས། (ཀྲི་གུ) ལུས་ སེམས་ ཀུངས་ པའི་དཀའ་ལས་སམ་ངལ་དུབ་དང་། མི་དགེ་བའི་ལས་བསགས་པས་རང་གྲུབ་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། 烦恼，染污，杂染，惑或漏。梵音译作吉隶舍。扰乱身心，艰苦辛劳，造作恶业，使自心不能平静的情绪。

རྟོར་ཚོངས་ཀྱི་རྒྱུ་དྲུག རྟེན་མངས་ རྒྱ་པའི་རྒྱུ་དྲུག་སྟེ། རྟེན་དང་། དམིགས་པ། འདུ་འཇུ། བཤད་པ། ཚོགས་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ། 烦恼六因。生起烦恼的六种因：所依、所缘、亲近、邪教、串习和作意。

རྟོར་ཚོངས་ཀྱི་འབག་ཆགས། རྟེན་མངས་ཀྱི་ས་བོན། 烦恼气习，烦恼种子。

རྟོར་ཚོངས་རྒྱུ་བའི་རྒྱུ་གསུམ། རྟེན་མངས་ པའི་བག་ལ་ཉལ་མ་གྲུབས་པ་དང་རྟེན་མངས་རྒྱ་ པའི་ཡུལ་ཏེ་བར་གནས་པ་དང་། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། 烦恼三因。生起烦恼的三种因：未断烦恼随眠、居留烦恼处所和不如理作意。

ཉོན་མོངས་ལྔ། ཀུན་སྦྱོང་དང་། ཕྱ་ཚུས། འཆིང་བ། རྣ་རྟེན། ཀུན་དཀྲིས། 五惑，五烦恼：结、随眠、缚、随惑和缠。

ཉོན་མོངས་ཅན། (1)སྡུག་བསྔལ་ཅན། 苦恼的。(2)རྟེན་མོངས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པའམ་ཁྱི་ཀྱུ་ཐུག་ཅན། 烦恼性，染污相，有染，愚痴。

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཟེ་སྐོམ། སེ་སྒྲིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཟེ་སྐོམ་གྱི་ཤེས་པའོ། 杂染疑。凡夫心中所有犹疑之心所。

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་རེག་པ་གསུམ། མ་རིག་པའི་རེག་པ་དང་། གནོད་སེམས་ཀྱི་རེག་པ། རྨོས་སུ་ཆགས་པའི་རེག་པ། 染污三触：无明痴触、害心瞋触和执著心贪触。

ཉོན་མོངས་པའོམ་པའི་དགེ་སློང་། དགེ་སློང་དགྲ་བཅོམ་པ། 破烦恼比丘。阿罗汉比丘。

ཉོན་མོངས་ཆུང་ཉུའི་ས་མང་། ས་མང་ལྔའི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ་མཐུངས་ལྡན་གོགས་ཀྱི་ཟློ་ནས་ཆུང་། སྐང་བྱའི་ཟློ་ནས་ཆུང་། རྟེན་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ཆུང་ངུར་བཞག་པ་བཅས། 小烦恼地法。五大地法之一。此位所摄诸心所法，同生助伴少，所断品位细，所依识类少，是故立为小烦恼地法。

ཉོན་མོངས་ཆུང་ཉུའི་ས་མང་བཅུ། ས་མང་ལྔའི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ་ཁོ་བ་དང་། འཁོན་འཛིན། གཝ། སྨྲུ། ལྷག་དོག འཚིག འཚབ་པ། སེར་སྣ། རྒྱགས་པ། རྣམ་པར་འཚེ་བ་བཅས་བཅུའོ། 小烦恼地法十：忿、恨、谄、诳、嫉、恼、覆、悭、忾和害。

ཉོན་མོངས་ཆེན་ཕའི་ས་མང་དྲུག མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ། རྨོངས་པ། རྒྱགས་པ། རྒོད་པ། བག་མེད་བཅས་དྲུག་གོ། 大烦恼地法六：不信、懈怠、无明、昏沉、掉举和放逸。

ཉོན་མོངས་གཉིས། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་རྟེན་མོངས་དང་། ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་རྟེན་མོངས་གཉིས་སོ། 二惑，二烦恼：分别烦恼和俱生烦恼。

ཉོན་མོངས་ཀྱིགས་མ། སྙིགས་མ་ལྔའི་ནང་། གནས་སྐབས་ཤེག་སྟེ། ཆགས་སྡང་མེད་པའི་བཟང་པའི་ཡོན་ཏན་དཀའ་རྣམས་ཟད་ཅིང་ཕྱིས་ཟད་ཀྱི་ཚེ་སྡང་ངང་ཞུགས་དང་ཞེ་སྡང་དང་ཕྲག་དོག་དང་མེད་སྟེ་ལ་སོགས་པ་ལྷག་པར་ཆེ་བའི་ངན་པའི་གནས་སྐབས་སུ། 烦恼浊。五浊之一。无爱无憎等诸善行丧尽，贪瞋嫉慳等诸烦恼极度盛行，最下不净，名烦恼浊。

ཉོན་མོངས་ཐུལ། (མཛད) དྲང་སྲོང་། 调伏烦恼。仙人的异名。

ཉོན་མོངས་རྣམ་སྨིན་གྱི་དམིགས་པ། ཞེ་གནས་ཀྱི་དམིགས་པ་བཞིའི་ཁ་ཏུལ་ཞེག་སྟེ། རྟེན་མོངས་ཀྱི་ས་བོན་ཉམས་སྨད་པར་བྱེད་པ་ཙམ་ཀྱི་དམིགས་པ་དེ། ས་འོག་མའི་རང་པ་དང་ཐོང་མའི་ཞི་བ་ལྟ་བའི་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། ས་ཐོན་རྩད་ནས་སྤོང་བའི་དམིགས་པ་དེ། བདེན་པ་བཞིའི་ཁྱད་ཆོས་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་དྲུག་གོ། 净惑所缘，净烦恼所缘。修止所有四种对境之一。但能制伏烦恼种子，如缘下地粗上地细等粗细所缘，及能永断烦恼种子，如缘四谛十六行相。

ཉོན་མོངས་པ། ལུས་སེམས་མ་ཞི་བའམ་གདུང་བར་བྱེད་པ་དང་། ངལ་དུབ་ཏུ་གཏོང་བ། 烦扰，困惑。使身心不得安静。佛书译作烦恼、染污、杂染；ཚ་གདུག་ཅི་བས་ལུས་པོ་རྟེན་མོངས་པ། 酷暑伤身。མ་མཇལ་ཁྱེད་རིང་སོང་བའི་བར་དེར་སྐུ་ཁམས་རྟེན་མོངས་པར་མ་གྱུར་རམ། 久别以来，身心无恼否？

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད། རྣམ་ཤེས་བཀྲ་ཤི་ཡ་གལ་ཞེག 具烦恼意，染污意，染污末那，第七识。八识之一。

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ལེགས་ཚ་ རྟེན་དང་

ཉོན་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་། 染污心，染心，染恼心，不善心。一切根本烦恼及随烦恼心所生法。

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད། དགེ་བའི་ས་མང་སོགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་། 非染污意。大善地法所属心所。

ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བའི་དགེ་སློང་། དགེ་སློང་དག་བཅོམ་བའོ། 破惑比丘。阿罗汉比丘。

ཉོན་མོངས་པ་རྒྱག ཉ་ཉོན་རྒྱག་དང་དོན་གཅིག

ཉོན་མོངས་པ་གསུམ། ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ལས་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ། སྐྱེ་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 三杂染：烦恼杂染、业杂染和生杂染。

ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལས་མ་རིག་པ་དང་སྲིད་པ་དང་ལེན་པ་རྣམས་སོ། 烦恼杂染。十二缘起中无明、爱和取等三支。

ཉོན་མོངས་པའི་སྤྱོད་པ། ཉོན་སྤྱོད་དང་དོན་གཅིག

ཉོན་མོངས་པའི་ལྟ་བ་ལྔ། ལྟ་བ་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མ་དྲུག ཉོན་མོངས་ལ་བཏེན་ནས་བྱུང་བའི་རྩ་མ་རབས་པ་དྲུག་སྟེ། སྐུ་དང་། གཡོ་དང་། ཆུགས་པ་དང་། འཚིག་པ་དང་། འཁོན་འཛིན་དང་། རྣམ་འཚེ་རྣམས་སོ། 六烦恼垢。依烦恼生起的六种粗分污秽：诳、谄、侨、恼、恨和害。

ཉོན་མོངས་པའི་བདུད། བདུད་བཞིའི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་པ་ཤས་ཆེ་བའི་དབང་གིས་དགེ་བའི་བར་ཆད་བྱེད་པ། 烦恼魔。四魔之一。贪瞋等烦恼势力强大，能障碍善行者。

ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་ཕྱི་མོ། དགྲ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་ཕྱི་བ། 细分烦恼魔。如阿罗汉心中所余烦恼习气。

ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་རྩལ་པ། ཅ་ཉོན་དང་ཉ་ཉོན། 粗分烦恼魔。根本烦恼及随烦恼。

ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས། ཉོན་མོངས་པའི་གོམས་ཤུགས། 烦恼习气。

ཉོན་མོངས་པའི་བག་ལ་ཉལ། ཉོན་མོངས་པ་ཕྱ་བ། 烦恼随眠。

ཉོན་མོངས་པའི་བྱེད་ལས་བརྒྱ། ཅ་བ་བཏུད་པར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུན་གནས་པར་བྱེད་པ། ཞིང་དུ་སྨྱན་པར་བྱེད་པ། རྒྱུ་མཐུན་པར་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ། ལས་ཀྱི་སྐྱེད་པ་མངོན་པར་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ། རང་གི་ཚོགས་ཙམ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ། དམིགས་པ་ལ་ཀུན་ཏུ་ཆོངས་པར་བྱེད་པ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུན་འཕྲོད་པར་བྱེད་པ། དགེ་བའི་ཐུགས་ལས་གཅོ་བར་བྱེད་པ། ཁམས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འཆིང་བའི་དོན་དུ་ཉུ་ཐབ་པར་བྱེད་པ་རྣམས་སོ། 烦恼十用，烦恼能为十事。随眠能为诸有之本；坚根本、立相续、治自田、引等流、发业有、摄自具、迷所缘、导识流、越善品和不能越自界地故能广缚义。

ཉོན་མོངས་པའི་ལམ་གསུམ། ཉོན་མོངས་པའི་ལམ་དང་། ལས་ཀྱི་ལམ་དང་། སྐྱེ་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ལམ་རྣམས་སོ། 三惑道。别名三道或轮回三道：烦恼道、业道和生杂染道或苦道。

ཉོན་མོངས་པའི་ལ་ཡ། ཅ་ཉོན་རྒྱག 烦恼地。六根本烦恼。

ཉོན་མོངས་པའི་ལ་མངར། ལ་མངལ་ལྟེའི་ནང་ཚན་ཞེས་སྡེ། རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཀྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་ལ་སེམས་ཀཀ་ཀྱི་

ལས་དང་དུ་མི་དགེ་བའྱུང་བ་ཞེས། 大烦恼地法。五大地法之一。但随一切染污心起，不与余心相应生起的诸心所法。

ཉོན་མོངས་པའི་ས་མངའ་རྟག་ཏུ། ཡ་རྒྱན་དྲུག་ཅུང་ཟད་མཚན་པ། 六大烦恼地法。六根本烦恼。

ཉོན་མོངས་མེད་པ། (1)ཉན་ཐོས། 声闻。(2)ཚངས་སྤྱོད་དང་ཐལ་བ། 无苦恼，离诸烦恼。

ཉོན་མོངས་མེད་པའི་ཏིང་འཛིན། དམིགས་པ་གཞན་རྒྱུད་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རྒྱན་མོངས་མི་རྒྱུ་བར་རྗེས་སུ་སྐྱང་བར་བྱེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་སྟེ། ཐག་མེད་ལེ་ཤེས་ཀྱི་རྣ་ཚན་རྒྱད་གཅིག་གི་ནང་གསེས་ཤེག 无染定。缘他相续为所缘境，能护染污不令生起为其行相之定与慧。二十一无漏智之一。

ཉོན་མོངས་མེད་པའི་ཡན་ལག་གསུམ། ཐང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན་ཀྱི་ནང་ནས། ཤིན་སྦྱངས་ནི་རྒྱན་མོངས་མེད་པའི་གཞི་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་རྒྱན་མོངས་མེད་པའི་གནས་དང་། བཏང་སྙོམས་ནི་རྒྱན་ མོངས་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་ གསུམ། 三无烦恼支，三无染支。七觉之中，轻安觉支为离烦恼之基，定觉支为离烦恼之地，舍觉支为离烦恼之体。

ཉོན་ཡིད། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། འཕགས་ལམ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་ཏུ་ངའི་ཞེས་ཀུན་ཏུ་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་པས་ཡུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་གཙོ་ཤེས། 染污意。八识身之一。乃至未证圣道之前，常缘第八阿赖耶识执以为我，是意地所摄烦恼有覆无记之心王。

ཉམ་ཉམ། རྨུག་པའམ་ཁམས་དང་མ་མེད་པ། 昏愦，疲乏。མི་རྟག་རྟག་ཀྱིས་ལས་ཀ་སྐྱས་དག་ཟྭད་མི་ཤེས། 昏愦的人，不能把事做好。

ཉམ་ཀུ། གྱང་བ་མེད་པའམ་ལས་ཀ་ལ་མི་བརྩོན་པ། 昏愦，厌倦。没有精神或无精打采。

ཉམ་ཞིབས་ལེ་བ། ཁམས་རྟག་ཏུལ་ཞེག 昏沉，昏愦，神志不清：རྟ་ཚད་ཀྱིས་ཁམས་རྟ་ཞིབས་ཤེ་བ་བྱས་བྱུང་། 烈日炎炎，使人神志不清。

ཉམ་བཅིབ། རྨུག་པ་རྒྱང་རྟག 昏沉，昏愦。头脑迷糊：ཚང་བཏུངས་བས་རྨུག་པ་རྟ་བ་འཕེབ་པ་བྱས་བྱུང་། 因为饮酒，致使神志昏沉。

ཉམ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ལུས་ཀྱི་ཁམས་རྟག་བའམ་ལས་སུ་མི་དུང་བ། 疲乏，困倦，昏愦。身心无力工作：ཚ་བས་གདུངས་ཏེ་གཅྱགས་པོ་རྟ་བ་པ། 天气烦热，身体困倦无力。

ཉོར། ཉར་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཉོན་འཁྱོས། འཁྱར་འཁྱོར་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཤེག 跟跄的步法。

ཉོར་བ། (ཐུལ) ཞེག་པ། 坍塌，垮，崩，倒，溃散：ལྷགས་རིའི་རྩྭ་པ་རྟ་བ་ཉ་སས་ གསོ་བྱས། 修复了倒塌的围墙。རྒྱ་ཐུང་གི་སྟེང་དུ་འཇོགས་ནའྱུ་ཐུང་རྟ་བ་ལས་དེས་མེད། 爬上沙堆，沙堆就会溃散。

ཉོལ། ཉལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཉོས། རྟ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཉོས་པ། རྟ་བའི་འདུས་པ།

ཀུ། 名词。(1)མིའི་ཤང་བའི་རྩེ་ངང། 腓肠肌，腿肚子。人小腿后面隆起的肌肉。(2)ཐུགས་རིགས་ཀྱི་ཤང་ལག་གི་ཐུས་མ་མན་ནས་ཆིག་བའི་བར་གྱི་ཁུ་ལག 肌腱，腿肚。牛羊前后肢自膝至蹄之间的小腿部分：ཀ་ཐུ་ཙང་རྨོག་ཁེས་ལྷོད་པོ་འཁྲུངས། 腿肚虽细能负重。ཏུ་ནག་པོ་ཀུ་བ་ཀ་ཐ་ཞེ་དཀར། 黑乌白额白腿肚。

ཀྲུ་དཀྱིལ། ཀང་བའི་ཐུ་དཀྱི་ཅིང་ཀྱི་རས་ཤོག་ལ། 绑腿，裹腿布。包缠小腿的布带。

ཀྲུ་ཁག ཀང་བའི་སྐྱེད་ཀྲིག 腿弯，膝弯，腘窝。

ཀྲུ་ཁག་འཆེག་པ། ཤུར་ཀྱི་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་ལུགས་ངན་པ་ཞིག 割膝筋。割断犯人膝弯筋络。旧时酷刑之一。

ཀྲུ་རྒྱབ། ཀང་བའི་ཐུ་རིལ་ཀྱི་ཏུབ། 腓。小腿肌肉。

ཀྲུ་རྒྱས། ཀང་བའི་ཐུ་རིལ་ཀྱི་རྒྱས་པ། 脚筋。小腿筋络。

ཀྲུ་འཁྲུལ་པ། ཀང་བའི་ཐུ་འགྱུང་པ། 小腿肌肉痉挛，足转筋。

ཀྲུ་ཤིང་། ཀང་བའི་ལོང་བྱ། 踝骨。

ཀྲུ་གདོང་། ཀང་བའི་ངར་གདོང་། 胫骨。小腿前骨。

ཀྲུ་མདུན། ཀང་ཐའི་མདུན་ངར་གདོང་ཐོག་ལ། 胫骨面。小腿前骨正面。

ཀྲུ་འདོན་པ། ཤུར་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་སྦྱངས་ཏེ་པ་ཞིག 抽膝筋。拔出膝下小腿筋络。旧时酷刑之一。

ཀྲུ་འཇིལ་གཏོང་པ། ཤུར་ཀྱི་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་སྦྱངས་ཏེ་པ་ཞིག 撵膝筋。用棍压撵膝下小腿筋肉。旧时酷刑之一。

ཀྲུ་ཐིང་པ། ཀང་བའི་ཐུ་རིལ་ཐིང་པ། 小腿麻木；ཐུ་ཐིང་ནས་ཚོམ་པ་ཐོག་མི་ཐུབ་པ། 小腿麻木，迈不开脚步。

ཀྲུ་གཏྲག ལག་བའི་ཐུ་ཤ་དང་། ཀང་བའི་ཐུ་ཤའི་གཏྲག 腿臂肌梢。前臂肌梢和小腿肌梢。

ཀྲུ་བཞི། ཀང་ལག་ཀི་ཐུ་རིལ་བཞི། 四腓。两手两足的四条腱肉。

ཀྲུ་རིཁ། ཀང་ལག་ཀི་ཐུའི་ཤ་རིལ། 小腿和手肘部分的圆形腱肉。

ཀྲུ་ཤོག ཁྱེན་ནད་ཐུ་ལ་ བཁས་ ཏེ་ཐུ་ཤ་ ངར་ཁྱོང་དུ་ཤོག་པར་ཐྱུང་བའི་ནད་ཀྱི། 小腿抽筋，腓肠肌痉挛。瘟热入于小腿，腓肠肌反扭附于胫骨之病。

ཀྲུ་ཤ། ཀང་ལག་ཀི་ཐུ་རིལ་ཤ་ཐུས། 腱子肉，筋头肉。手肘和小腿部分肌肉。

ཀྲུ་སུལ། ཀང་བའི་ཐུ་ཤ། 小腿肉。

ཁཀྲག་པ། ཁྱོག་པའི་མ་ངེངས་པ།

ཁཀྲགས། བོད་ཀྱི་ཡབ་འབངས་རུས་བྱུག་གི་ཡ་་་ཀུལ་ཞེག 涅氏。吐蕃古代一氏族名，为父臣六族之一。

ཁཀྲགས་ཁྲི་བཟང་ཡང་སྟོན། བཟང་ཡང་སྟོན་སུགས་ཀྱི་མིང་ཁཀྲགས་ཞེག 涅赤桑阳顿。桑阳顿涅的别名。

ཁཀྲགས་པ། ཁྱོག་པའི་འདུས་པ།

ཁཀྲང་མ། རྟེང་མའི་འབྲི་སྐུལ་ཁཞན།

ཁཀྲན། 名词。(1)ཁས་པའི་སྐབས་སུ་དུ་ཅ་སྐོང་སྐོང་དུ་འཕྲལ་ནས་སྐྱེས་པ་དེ་ཀ་ཅང་རིང་ཞིང་ཕྱི་བས་ཐུང་དུ་འབབ་མ་ཐུབ་པར་སྐོས་ཀྱིང་འཆི་བའི་རི་དྭགས་ཤིག 盘羊。一种野羊。两角粗长，老时则向前弯曲盘旋至地，以至不能饮水食草而死。藏地多以其角盛酒酪等。(2)ཤར་བོད་ཀྱི་རིགས་ཅུས་ཤིག 凝氏。西藏古代一氏族名。(3)ཁཁྱན་རང་སྐྱེལ་བའི་ས་བདག་ཅིག 妖厉。能使人畜遭受瘟疫的一类凶恶地神名：ས་ཁཁྱན། 地妖。ཆུ་ཁཁྱན། 水妖。ཤིང་ ཁཁྱན། 木妖。རྡོ་ ཁཁྱན། 石妖。

ཁཀྲན་པ། ཆ་ཁའི་ཆ་ངད་འབབ་ཤུགས། 破伤风。伤口发炎。

ཁཀྲན་པ་ཆེད། ཁཁྱན་རིགས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། མཁལ་མ་ལ་བཅ་བའི་ཁཁྱན་རྣོ་ཅིག 急性肾炎。十八种瘟疫之一。

ཁཀྲན་སྐྲང་། ཚོ་ བ་ དང་ རྒྱུ་མ་ སོགས་ ལ་ བཅ་ བའི་ཁཁྱན་རྣོ་དང་འདོམས་བའི་སྐྲང་ ཐབས་ཤིག 急性肠胃炎，绞痛瘟疫。疫疠中于肠胃引起的霍乱绞痛等。

གཉན་ཆེན་ཐང་ལྷ། (1)རི་བོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དབུས། གཤམ་མཚའི་ལྟེ་ངོས་སུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྐྱི་མཉམ་༧༡༡༡ཡོད། 念青唐拉。山峰名。在西藏自治区中部纳木错湖的南沿一带，海拔7111米。 (2)རི་རྒྱུད་ཅིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་འདམ་གཤུང་རྩེ་ནས་ཧོ་ཐུ་རྒྱུད་ནས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་དབའི་རོད་རྩེ་བར་དཀྱུས་སུ་བཏུགས་ནས་ཡོད། 唐古拉山脉。横贯西藏中部，西起当雄县，东至昌都地区八宿县的山脉名。

གཉན་ཐྲབ་པ། ཤོ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བཞིན། ཁུ་རྩེས་བཤིལ། རྩུས་པས་པཎྜས་ནད་དང་། མཛེར་པ་སྐྱེས་པ་ལ་ཐན། 雪莲花。或作翻白草。药用草本植名物。味涩，性凉，功能治皮肤病及瘾疹。

གཉན་དྲག (1)སྡུག་པའི་ནད། 疔毒，热毒。(2)དྲག་དྲག་ཙི་ཡོད་པའི་རྩི་ཤིང་རིགས་ཤིག 毒树。一种有剧毒的木本植物。

གཉན་ནད། ཕྱི་རལ་གྱི་དུག་ཅན་སྲིན་བུ་པ་ཏྲ་ཏ་དང་། ནང་གི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཁྲག་སྲིན་གཉིས་འདོམས་པའི་ནད་ཤེན་དུ་གཟན་པ་ཞིག་སྟེ། ནང་གཞས་སུ་ཟླད་གཞེར་སོགས་རིགས་བཅོ་བཀྲའི་ཙམ་མཚོས། 瘟毒，疫疠。体外有毒细菌巴尔巴达，体内本有血微生虫，两相聚会成为最极剧烈传染病毒，随其所中部位不同，分脑痛等十八疫疠。

གཉན་ནད་འཁྲམ་ཙི། སྐེ་དང་། ཁོག་མ། མཚེར་པའི་ཕྱེའམ་སོགས་སུ་ཟླད་པས་འབྱུང་འབྱུང་བའི་གཟན་ནད་ཅིག 颈部急性淋巴腺炎。颈、脖及下颌等处发生疮疖肿胀的炎症。

གཉན་པ། གཟན་པོ་དང་འདྲ།

གཉན་པའི་གཙུག། ཤེན་དུ་ཉེན་ཆེ་བའི་གནས་ཏེ། མགོ་བོའི་ཀློད་པ་དང་། ཐུང་ཁོག་ཀྱི་ནུབ་ཕྱོགས། 要害。身中可以致命的危险部位如头脑、心脏等。

གཉན་ཚི། བཙན་ཤེད་ཆེན་པོའམ་ཁྲོ་བ། 形容词。凶恶，暴躁，严厉，严峻：མ་ཆ་གཟུན་པོ། 凶地。ལྷ་གཟུན་པོ། 凶神。ཁྲིམས་གཟུན་པོ། 严法竣律。དམ་ཚིག་གཟུན་པོ། 严重的誓言。བཀའ་གཟུན་པོ། 严厉的命令。

གཉན་ཚོ་གསང་བ། བོད་རྒྱལ་ཉེར་བདུན་པ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རེ་གཟུན་བཙན་ཀྱི་རིང་ལ་ནམ་མཁའ་ནས་རྣ་མ་རྐྱ་ཚིག་བཅས་པ་ཁ་ཕྱེ་བའི་ནང། མདོ་རྒྱ་ཚིག་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡིག་ཆ་མ་ཤེས་པ་སྐྱེས་ཀྱང་ཁྱབ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད། གསེར་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ཞིག་བཅས་བྱུང་བའི་མིང་དུ་བཤད་ལ། དེ་ནས་བཤུང་དམ་བའི་ཆོས་ཀྱི་དབུ་བརྩེས་པ་ལེན་བར་བཤད། 玄秘神物。传说在第二十七代吐蕃王拉托托日年赞时，有物从天降，内有《宝箧经》、《六字真言》、《诸佛菩萨名称经》和一座金塔，人无识者，因名之为玄秘神物。后世以此为佛教传入西藏之始。

གཉན་ཚོ། རི་དྭགས་གཟན་ཀྱི་ཚོ། 雄盘羊。

གཉན་ཐོན། མི་མིན་གཟན་རིགས་ཐུ་མོ། 小妖，幺魔小鬼。小的妖魔鬼怪。

གཉན་དྲ། ཆ་ནད་ཀྱི་ཁྲ་བག་ཅིག 疔疮，疖疮。

གཉན་འབྱར། གཟན་ནད་འབར་འབྱར་ཤུ་བ་ལུས་ཀྱི་གནས་གང་དུ་སྐྱེས་པ་འབར་འབྱར་འབྱང་བ་ཞེག 热疖。热邪突然引起发肿的疮疖。

གཉན་འབུས། དན་ཁག་རྒྱང་གིས་ བཟླ་ལ་ལུགས་སྐྱེས་ཀྱི་སྲིན་དང་ བསྡུངས་ནས་ཀ་ དུས་རྟ་ལ་ཞེན་པར་གྱུར་པའི་འབྱས་ནད་ཅིག 炎症结核，结核性淋巴腺炎。败血受风邪壅闭，与体内本有血微生虫结合附着骨肉经络所成疮核。

གཉན་ཚད། གཟན་ནད་དང་ ཚད་པ་ གཟིས་ ་ ་ འདོམས་པའི་ནད་དེ་ གཟན་ཚད་གཞེར་ཐུང་ལྷ་ ་ ་

བྱའོ། 瘟热。瘟毒与热邪结合所成疫病如阵痛等。

གཏུན་ཚད་རྒྱས་པ། ཨ་ཁར་ཆ་ངད་ལངས་པ། 发炎。

གཏུན་ཞང་ཁྲུང་། སྟོད་ཡུལ་ཞང་ཁྲུང་སྟེ་བོད་སྐྱོང་མངའ་རིས་ཁུལ་ལ་དྲག་ཀྱི་མིང་རྟེན་པ། 擬祥雄。西藏自治区札达县一古地名。

གཏུན་ཞན། གལ་རིམ་མཐོ་དམའ་དང་། དྲག་ཤེས། 尊卑，贵贱，等级高低。

གཏུན་རིགས་བཅོ་བརྒྱད། གཉན་ནད་བཅ་ལའི་དབང་གིས་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་སྟེ། གཉན་ནད་ཀློད་གཅེར་དང་། གཀ་པ། གཅེར་ཐུང་། གཉན་ཀླང་། ཆུ་གཅེར། མི་དབལ། གཉན་ཚེན་བྱ། ཉ་ལོག ཤྭག་པ། གཉན་འབྱས། འཇམ་ལྟག་དཀྱེ། མཁྲིས་པ་རྩུབ་ཆུག ནང་ཤྭག གཉན་ཁ་ཤེད། འཁྲམ་ཀོ། གཉན་འབྱང། རྣ་རྩ་ཁུས་འདེབས། ངམ་རྒྱ་བཅས་སོ། 十八种瘟疫。因所患部位不同，分为十八种：脑痛、喉蛾、肺脓疡、急性肠胃炎、肠痛、皮肤癣症、疮疖、小腿抽筋、疔疮、炎症结核、破伤风、胆人筋络、内疽、急性肾炎、颈部急性淋巴腺炎、热疖、中耳炎和咽瘟。

གཏུན་རིམས། འཁྲམ་ཀོ་དང་འབའ་འབྱང་ལྟ་བུ་གཞན་ལ་འགོ་བའི་གཉན་རིམས་སྤྱི། 瘟疫。急性淋巴腺炎及过敏性皮炎等传染性瘟病总名。

གཏུན་རུ། སྤྲག་ཆགས་ཀྱི་སྐན་ཕྱི་ནང་ཚན་རི་དྲང་གཉན་ཀྱི་རུ་སྟེ། ནུས་ལས་གཞན་ལ་འགོ་བའི་རིམས་ནད་སྐྲུང་ཞེང་ཞི་བར་ཟེད། 盘羊角。野兽盘羊的角，入药能防治传染性疫病。

གཏུན་ལ། (1)ས་ཆ་ བཙན་ཀོ། 险要地带。(2)བཀའ་ཡུལ་གཉན་བའི་ས་ཆ་སྟེ། མི་མིན་གདུག་ཙན་གནས་ས། 凶地。凶神恶鬼盘据的地方。

གཏུན་ཕྱིས། (1)གཉན་ནད་བཏུ་དུ་དང་། ཁག་སྤྱིན་གཉིས་འདོམས་བའི་ནད། 瘟虫。瘟疫病原虫巴尔巴达和血微生虫二者合病。(2)གཉན་ཁ་ཙེད་བའི་ས་ སྤྱིན་ཀྱི་ ནད་རྒྱག་ རྡུ་དྲག་ ཀོ་ འབྱུང་བ་ ཞེག 虫牙痛。虫牙发炎引起的剧烈疼痛。(3)མིའི་ ནང་ དྲག་ ཙན་ སྤྱིན་ཁྱ་ ཞུགས་ཏེ་ སྐྲངས་ཤིང་ཁག་ནག་ཀོ་འཛག་པ་དང་། རྒྱ་རྡུ་དྲག་ཀོ་ འབྱུང་བ་ཞེག 发炎微生虫。毒菌侵入疮口发肿，流出恶血，剧烈疼痛。

གཏུན་གཟོད། མི་ནད་ ཟེལ་ཁྱེད་ཀྱི་སྨན་ རིགས། 治疗药。藏医说柯子、乌奢、菖蒲和麝香是四种治疗疔毒的药物。

གཏུབ་ཁྱི་བཙན་ཟུ། དེབ་རྩོན་དུ་ཁྱི་ བཙན་ཀོ་ ནོད་ཁྲེ་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག བོད་རྒྱལ་ངབས་ཀྱི་ཐོག་མ་དེ་གང་ནས་བྱོན་པ་ལ། གཟུགས་ཁམས་ནོད་གསལ་ཁྲུ་ལས་བཅས་པ་དང་། ཀླུའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ ཡིན་ པ་ སོགས་ གཏམ་ རྒྱུད་ ངེ་ མིན་ ཙོད་ཅིང་། གང་ཁྲར་ཡུལ་གང་ཞེག་ནས་ བོད་ཡུལ་ བཙན་ཐང་ སྐོ་བཞིར་ སྐྱབས་པའི་ ཆ་ བོད་ མི་རྣམས་ ཀྱིས་ མཐོང་ སྟེ་ མི་ལས་ འདུས་པའི་ མཚན་ དང་ ལྡན་ པས་ ཙ་ མཚན་ སྐྱེས་ ཏེ་ གང་ ནས་ བྱོན་ དེས་ པར། སྐད་བརྡ་ མ་འབྲེད་ པར་ གནམ་ ལ་ མཇུག་ མོ་ གེར་ བས་ ཁྲ་ ལས་ ཆད་ པར་ ཚོ་ནས། བོད་ ཁམས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོར་ བོས་ ཞེས་ གཉའ་ བར་ བཏེ་གས་ ནས་ བོང་ བས་ གཉའ་ ཁྲི་ བཙན་ པོ་ ཞེས་ ཀྱ་གས་ ལ། དེ་ དུས་ བོད་ ལ་ ཡུལ་ རྩེ་ བཅུ་ གཉིས་ ཙོང་ བའི་ སྐྱེའི་ དབང་ པོར་ ཐུར་ བས་ བོད་ སྐྱེའི་ རྒྱལ་ པའི་ ཐོག་ མ་ ཙེན་ ལ། གནས་ ཀྱི་ ཁྲི་ བདུན་ དུ་ ཀྱ་གས་ བའི་ དང་ པོ་ ཡང་ ཙེན། 涅赤赞普。青史作赤赞鹘提。吐蕃王朝第一代。其出处有说是色界第十三天光明天子下凡，有说是释迦王族后裔。初在西藏泽当附近赞塘阁希山间，被当时的十二个氏族酋长和苯波教徒共同拥立为王，舁于肩上，称为涅赤赞普，义译肩座王，为吐蕃天座七王之首。

གཀའ་ཁོང་། མི་ཕྱུགས་སོགས་ཀྱི་གཟའ་ཕྱོགས། 后颈，后项脖：ལག་གཉིས་གཟའ་ཁོང་དུ་བསྡེལ་བ། 两手交叉，抱于后颈。

གཀའ་རྐང་ཆགས་པ། (ཚིག) རྒྱུ་རྙེད་ཁེངས་ཤོག་ཐོབ་དང་དུ་ཕྱན་སྐམ་ཆགས་པར་གྱུར་པ། 暴发。突然发财富庶起来，ལོ་གསལ་རིང་དུ་མི་ཚང་དེ་དག་ཚང་མ་གཟའ་ཐོག་ཆགས་པ། 经过几年，那些人家都已突然致富。

གཀའ་ཐུམ། ཆོན་མཛིའི་གཟའ་ཤིང་། 肩轭。加在耕牛肩上，用以曳挽犁耙的曲木或横木。

གཀའ་བཅག་པ། ང་རྒྱལ་དང་ཐྲོབས་པ་ བཅོམ་པ། 压倒，降服，使低头：སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོས་དགྲ་བོའི་གཟའ་བཅག་པ། 使用威力，压服敌人。

གཀའ་ཕྱིབས། གཟའ་ཐུགས་ཀེ་གཟའ་ཤིང་ལ་ དཀྱི་རྒྱའི་སྐམ་བཟམ་ཕྱིང་པ། 肩轭软垫。缠在肩轭上以保护耕牛肩部的毡子等。

གཀའ་ཆག་པ། དཔའ་ཞྭམ་པའམ་བག་འཕྲལས་པ། 屈服，锐气顿挫，意志沮丧：ཕ་རོལ་གྱི་ཆོལ་པ་ཚང་མ་གཟའ་ཆག་འདུག 敌人进攻的锐气都挫折了。 ངར་ངར་ཤོར་ཤོར་ཐེ་ཙམ་བྱས་ཀྱང་གཟའ་མི་ཆག不管怎样耀武扬威，从不屈服。

གཀའ་ལྟག མཇིང་པའམ་ཁྲིའི་རྒྱབ། 后颈，后项脖。

གཀའ་བྱག (རྡོང) རྩུབ་འགྱུར། 粗恶，粗暴。

གཀའ་གདན། རྟ་རྡེལ་སོགས་ཀྱི་གཟའ་ལྟག་སྐྱོབ་ཅིང་ཀྱི་སྐམ་བ་དང་ཕྱིང་པ་ སོགས། 肩轭衬带。保护骡马后颈脖子的衬垫物。

གཀའ་རྣང་། རྡོང་ཞིག ཅད་རང་སྐྱང་སྡུངས་ཀྱི་ ཁྱོ་རྒྱབ་རྒྱུད་དུ་ཙམ། འདིའི་ཡུལ་རྡོང་ས་འབྲེལ་ཡིན། རྡོང་མི་དམངས་ཀྱིད་གཞུང་དེ་ཚོང་འདྲས་སུ་ཙམ། 聂拉木。旧译聂朗。县名。在西藏自治区西南部，南面与尼泊尔接壤，县人民政府驻充堆。

གཀའ་ནང་ཤོག་བྱ། གཟའ་ནང་ནས་ཐེན་ པའི་ཤོག་བྱ། 聂拉木纸。聂拉木县所产一种著名的手工业纸。

གཀའ་གཅོན། གཟའ་འམ་ཕྱག་པ་ནས་གནོན་པ། 压迫。强制压服：བཙན་ཤེད་གཟའ་གནོན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་མི་དགོས་པ་བྱུང་། 不受暴力压迫了。

གཀའ་གཅོན་སྐུ་འབེབས། བཙན་གནོན་ཕྱིས་ ངེ་སྐྱེད་དུ་འཇུག་པ། 压服，欺侮。强制压服。

གཀའ་བ། མཇིང་པའམ་སྐེའི་རྒྱབ། 名词。后颈，颈脖：ཨ་མས་བུ་ཆུང་གཟའ་བར་ཁྱེར། སྨྱང་རྩེ་སྨྱང་ཐིའི་གཟའ་བར་ཞོན། 母亲后颈载儿子，黄牛肩脖骑牧童。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ མཇིང་པ་དང་། གཟའ་ལྟག ལྟག་པ་བཙས་སོ།

གཀའ་བ་ཏུངས་པ། ངན་པ་གཟའ་རེངས། 顽强，任性：བུ་ཀུ་གཏུན་མཁན་མེད་པས་ལང་ལ་ཤོར་ནས་གཟའ་བ་ཏུངས་པ། 孩子没人管教，任性成习。

གཀའ་ཅི། 名词。(1)དཔང་ཐིའམ་ཁྲག་ཐེག 中人，证人，保人。(2)(ཚིག) མག་པ་དང་མནའ་མ་སྐྱེལ་བསུ་ཅིང་མཁན། 迎亲送亲者。

གཀའ་བྱེད་ཅི། རྒྱབ་བྱེད་ ཐིའམ་ རོགས་བྱེད་ མཁན། 助伴，帮助者，支持者。

གཀའ་མ། (ཚིག) མི་མཆན། 女生殖器。

གཀའ་ དངམས། ང་རྒྱལ་ ཆག་ པའམ། སྟོབས་ཉམས་པ། 骄气沮丧，力量衰弱。

གཀའ་ཕྱོག ཆོན་མཛིའི་གཟའ་ལྟག་ སྐྱེང་གི་རྒྱན་ རྡོག ཕྱོག 牛肩饰件。装饰在耕牛肩上的红色毛缨。

གཀའ་ཆོགས། གཟའ་དུས་ཀྱི་ཆོགས། 后颈骨节。

གཀའ་རྒྱངས་སྐྱེད་ཆེ། (རྡོང) ལྕགས་ཐག 铁索。

གཀའ་རངས་པ། གཟའ་རེངས་པ་དང་འདྲ།

གཏའ་རུས། མཇིང་བའི་རུས་པ། 枕骨，后颈骨；གཏའ་རུས་ཆག་པ། 屈服。གཏའ་རུས་མི་ཆག་པ། 不屈服。

གཏའ་རེངས་པ། ངན་ལང་དུ་ གོང་ཏེ་ རྨེད་པ་ཞུམ་པོ། 顽固，顽梗，མི་གཏའ་རེངས་ཞེ་བས་འདུལ་དཀའ། 温和的办法，不易驯服顽固的人。མི་འདི་གཏའ་རེངས་འདུག 此人顽梗。

གཏའ་ལག་བཀག་པ། དུད་འགྲིའི་མགོ་དང་ལག་པ་གཉིས་ཐག་བས་མཉམ་དུ་བཙམས་པ་སྟེ་ཕྱུགས་སྡེབ་སྐྱེད་ཀྱི་དགས་གེག 勾颈攒蹄。牛类配种时，将母牛头部向下拉系前足间，使其直立，不让行动，以便公牛交配的方法。

གཏའ་ཀ། མཇིང་བའི་ཀ། 后颈肉。后颈脖子的肉。

གཏའ་ཤིང་། རྨོན་མཛོའི་གཉའ་གཉིས་སྐྱལ་ཁྱེད་ཟེར་དགས་བའི་ཙེ་ཐྱད་ཅིག 牛轭，双牛枷档。架在双牛肩上曳引犁辕的横杠。农具之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉའ་ཕྱང་དང་ གོགལ་ མདའ་ ཨའདེན་རེ།

གཏའ་ཤིང་འཛིམ། (1)〈ཡུགཏྲུང:〉 གཞོང་ཀྱི་རི་བའུན་ཀྱི་ནང་གཞོས་ཤེག་སྟེ། ཉི་ཟླ་འཚར་སའི་རྩེ་མོ་ན་བྱག་ཤེང་རྡོའི་གཉའ་ཤེང་ལྟ་བུ་ཡོད་ལ། ངས་ལྟ་དཔག་ཚད་སུམ་འབྱམ་ཉི་ཁྲི་དང་། མཐའ་སྐོར་དུ་ས་ཡ་གཅིག་དང་ཉིས་འབྱམ་དང་བཅུད་ཁྲི་ཡོད། 持双山。梵音译作逾健达罗山。七金山之第一重山。出现日月的山顶，有一双岩石形如车轭，岩石每面广三十二万由旬，周一百二十八万由旬。(2)(མདོན) ཤེང་རྟེ། 持轭。车子的异名。

གཏའ་ལ། 名词。(1)བོད་ཤེག་ཐོག་མར་སྲིལ་གཏོང་མཁན་གྱི་མི་ཚེ་རྡོ་རྗེ་འཁྲུངས་ཡུལ་ཁྲོ་ཁ་ཁྱུལ་ཀྱི་ལ་ཆ་ཞེག 涅。藏文创造人土弥桑布札的生地，在今西藏自治区隆子县。(2)ཐུར་བོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤེག 涅氏。古代西藏一氏族名。

གཏའ་ལ་ཁ་ཐུང་། ཁྲོ་གྲུང་ གཉའ་དེའུ་ ཁྱུས་ དཀོན་པ། 涅巴寺。西藏隆子县涅哲乌勒寺别名。

གཏའ་ལོ་རྩ། ཁྲོ་བག་རྩོང་ཁེ་ས་ཆ་ཞེག ཐུར་འདི་གཤེ་ ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་ ནས་ཆོང་ ལས་ སས་ཆོང་པ་ཏེ་ཆ་པ་ཅིའང་མཐོ་མང་པ་དང་ས་ ཐག་རིང་ཐུང་གང་ས་བཙམ་ཆེ་བས་ཁྱགས་པ་ཆེ་ བའི་ཡུལ་ཞེག་ཏུ་ཀྱང། 涅·洛若。西藏自治区洛札县涅区一地名。旧时，此地居民多作行商、小贩，遍入远近大小村镇，地方因而出名。

གཉིས་ཀ། (རྟེང) གཉིས་ཀ། 数词。二者，二俱；འདི་ས་དེ་ གཉིས་ཀ་ མིན་ བའི་ ཕྱང་གཞུམ་པ་ མེད། 没有不属于此二者的第三条道路。རང་གཞན་ གཉིས་ཀར་བདེ་བ་ཐོབ་པ། 人己均安。

གཉིའ་མ། (རྟེང) ཉི་མ། 日，太阳。

གཉིའ་གཟེར། (རྟེང) ཉི་ཟེར། 日光。

གཉིག (རྟེང) གཅིག 一。

གཉིད། གཞན་འགྱུར་བཞིའི་ནང་གཞས། ལུས་ཤམས་ཆུང་ཞིང་དུབ་པ་དང་ཐུན་པ་ཡིད་ལ་ཅི་དེ། ཆུགས་ཆུགས་ཐོར་འདུག་བའི་དབང་གིས་རྣམ་ བར་ གེས་པ་ ཡུལ་ ལ་ འཇུག་ མི་ ནུས་ གིང། ལུས་ཀྱང་འཇིན་མི་ནུས་བར་ནང་དུ་འདུས་ནས་ཅུ་བ་ཀུན་གོང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན། 名词。睡眠。体力困倦，意趣阴暗，心识昏沉，不能辨物，身体不能自持，收敛向内，停止一切外表动作的生理状况。四随眠之一：མདང་དགོང་ངི་ ཆོ་ཚང་མ་ཀུན་ཉིད་ཐུབ་ཐོ་ཡུག་བྱུང། 昨夜我们都睡得很安稳。ཚད་ནད་ཐོག་ནས་གཉིད་ཀྱིས་འཐུམས་ཏེ་བསྡད་འདུག 身中暑毒，昏沉入睡。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མནལ་དང། མིའི་འཇམ་པ། རྨོངས་བའི་གྲོགས་པོ། གཉིམས་བཅས་སོ།

གཉིད་ཀྱི་སྐོམ་པ། (རྟེན) གཉིད་ལ་ཆགས་པའི་ལེ་ཤའམ་གཉིད་ལ་དགའ་བའི་ཐྲིད་ཕྱག 睡眠贪，昏寐劳顿。对睡眠的嗜好。

གཉིད་དཀྲོག གཉིད་ལས་སོང་བ། 惊醒睡眠，打搅睡眠；མགོ་ལ་ཐུག་ཐུག་བཏང་ནས་གཉིད་དཀྲོག་པ། 们摸头部，使之醒来。

གཉིད་ཁྱག་པ། གཉིད་ལ་སོང་བ། 睡着，入睡；འཁྱངས་པ་གཉིད་ཁྱག་ཀྱང་། སྐྱེགས་པ་གཉིད་མི་ཁྱག 饱者能入睡，饿汉难成眠。义同饱者不知饥者苦。

གཉིད་ཐུ། གཉིད་དུས་ཀྱི་སྒྲ་པ། 鼾声。

གཉིད་ཐུར། གཉིད་ཁྱག་དུས་གཏོང་བའི་དབྱར་སྐྱོ། 鼾声。睡着时粗重的呼吸声。

གཉིད་ཉི་ཚི། སད་དཀའ་བའི་གཉིད། 酣睡，熟眠；ཟོད་པ་ཟ་གས་པས་གཉིད་ཉི་ཚི་ཁྱག་པ་རེད། 吃得饱，睡得熟。

གཉིད་ཆག་པ། (1)གཉིད་ཁྱག་མ་ཐུབ་པ། 失眠，不能入睡；ལས་ཀ་མ་ཚར་བའི་དང་ངས་སྐུག་གིས་དགོང་མོ་གཉིད་ཆག་ཐུང་། 恐怕工作完不了，晚上不能入睡。(2)གཉིད་ཉལ་སོང་མ་ཐུང་བ། 无暇睡眠，来不及睡觉；མཚན་གང་ལས་ཟེལ་ལ་གཡེངས་ཏེ་གཉིད་ཆག་པ། 彻夜忙碌，未及入睡。

གཉིད་ཆེ་བ། སད་དཀའ་བའི་གཉིད། 沉睡，睡得很熟；སེམས་ཁྲིད་མེད་ན་གཉིད་ཆེ་བ་ཡོང་། 没有心事，就睡得很熟。

གཉིད་ཉི་ཚི། གཉིད་ཉི་ཚི་དང་འདྲ།

གཉིད་ཉལ་བ། གཉིད་ཁྱག་པ། 睡，入眠；ནམ་དཀར་ལ་གཉིད་ཉལ། ཟླ་དཀར་ལ་ཤིག་བཏུས། 白天睡觉，月下捉虱。意谓时间颠倒。

གཉིད་གཏམ། གཉིད་ཁྱག་ནས་བཤད་བའི་སྐད་ཅ། 梦话，呓语；མི་ལ་ལས་རྟག་པར་ གཉིད་གཏམ་ཤོད་པ། 有些人经常说梦话。

གཉིད་སྐུག་ཚི། སད་དཀའ་བའི་གཉིད། 睡极重，酣睡，熟眠；གཞན་ཀྱིས་སྐུག་སྐུག་བཏང་ཡང་མི་སད་བའི་གཉིད་སྐུག་ཚི་ཡུན་རིང་ཁྱག་པ། 长时酣睡，别人摇都摇不醒。མིང་གི་རྟགས་གྲངས་ལ་གཉིད་ཀྱིས་རྩ་བ་དང་། གཉིད་ཤོག་ཐལ་བ། གཉིད་ཤོང་། རྨི་ལམ། ལེགས་པའམ། ལེགས་སྐྱེས་པ་བཅས་ཤོ།

གཉིད་ཉེབས་ཐེབས། གཉིད་ ཁྲོ་ཐམས་ ནམ་ གཉིད་ཁྱག་ལ་ཏེ་བ། 打瞌睡，昏昏欲睡；མི་གཅིག་ཕྱང་སྟོད་ཡུན་རིང་བས་གཉིད་ཉེབས་ཐེབས་བྱས་སོང་། 一个人坐得太久，打起瞌睡来了。

གཉིད་ཐེན། གཉིད་ཁྱག་ཟེངས། 觉。睡眠次数，གཉིད་ཐུན་གཅིག 睡了一觉。

གཉིད་ཉེབས། གཉིད་ཐལ་བའི་དུས་སྐབས། 睡眠，睡觉；མདང་དགོང་ཞང་འཚོ་རྒྱུང་ཙམ་ཡོང་གི་ཟེལ་ཐེང་གིས་གཉིད་ཉེབས་ཆག་པ། 昨夜忙来忙去，来不及睡觉。

གཉིད་འཇེབས། གཉིད་ཀྱིས་རོན་པ། 想睡，欲眠，被瞌睡缠绕；གཟུགས་ཀྱི་གང་ཟི་མེད་པས་ཐུན་མོང་གཉིད་འཐེབས་ཡོང་གི་འདུག 身体不好，白昼也想睡觉。

གཉིད་འཐུག་ཅི། སད་དཀའ་བའི་གཉིད། 酣睡，熟眠，浓睡。

གཉིད་ དུས། (1)མཚན་ མོའི་ མིང་། 夜晚。(2)གཉིད་ཉལ་བའི་ སྐབས། 睡时，睡眠时间。

གཉིད་དུས་ ཀྱི་ འཁོད་ གསལ། རྩོགས་ རིམ་ ཀྱི་ ཆོས་ ཤེག་ སྟེ། གཉིད་ ཀྱི་ ཤེས་པ་ སྐྱ་ མ་ རྟོམ་ པར་ དག་ ཅིང་ ཟུང་ ཤེར་ ཆེ་ ལམ་ གྱི་ རྟོག་ པ་ དང་ བྲལ་ སྟོང་ ཉིད་ ཀྱི་ གཉིད་ སྐྱ་ མའི་ རིགས་ འདུ་ མ་ རྙེས་ པའི་ ཐར་ དེར་ རྟོག་ པ་ དང་ བྲལ་ བའི་ ཆོས་ ཀྱི་ སྐུ་ བའི་

སྟོང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་དགུ་ཅིང་དེད་གསལ་བ་སྟོན་གནས་དྲངས་པ་ལྟ་བུ་ཞེག་ཅ ཚང་བ། 睡时光明。密乘圆次法门之一。前睡眠识已经清净，尚未生起净治梦境分别心风之同类前一睡眠。此中远离寻思，法身空乐无二之智已经清净，现起光明，朗如秋日晴空。

གཉིད་འཕོངས་ཟས་བཟེད། གཉིད་མེད་ཅིང་སས་ཁང་ཆགས། 废寝忘餐：ཆུལ་ཁྲིམ་འཛུགས་ཀྱི་དོན་དུ་གཉིད་འཕངས་ཟས་བཟེད་ཀྱི་ཞུགས་ལག་དཀའ་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས། 为了国家建设，废寝忘餐，勤奋努力。

གཉིད་འཕྲོགས། གཉིད་ཆར་སད་བཏུབ་པ། 惊醒，骤然使醒：ཁོ་བྱང་ཁུངས་སྐྱ་དག་པོ་ཐོས་པས་གཉིད་འཕྲོགས་སོང་། 忽闻巨响，骤然惊醒。

གཉིད་པ། (ཞི་མེ་དད་པ) གཉིད་ཁྱག་པ། 入睡，成眠：ཕྲུ་གུ་གཉིད་གཉིད་པ་རེད། 孩子入睡了。དེ་ཕྱི་གཉིད་ཀྱང་རེད། 现在还没睡。

གཉིད་བྱོ་བ། གཉིད་ཁྱག་གཅས། 打瞌睡，昏昏欲睡。

གཉིད་མི་སད། (མངོན) སྐྱལ། 睡不醒。蛇的异名。

གཉིད་རྒྱགས། རྨག་པ་མི་གསལ་བ། 昏沉，昏昧。神志不清。

གཉིད་ཡངས། གཉིད་མི་ཁྱག་པ། 失眠。睡不着或醒后不能入睡：ནད་རྒྱག་ལངས་ནས་གཉིད་ཡངས་ཏུག་པ། 痛得睡不着。

གཉིད་ཡུར། གཉིད་ལ་སོང་བ། 入眠，成睡：མཚན་མོ་ཉལ་མ་ཐག་ཏུ་གཉིད་ལ་ཡུར་བ། 夜晚上床就睡着。

གཉིད་ལ་རོངས་བ། གཉིད་ལ་སོང་བ། 入眠，入睡。ཁྱམ་བ་གཉིད་ལ་ཤོང་ཀང་བསམ་རྒྱ་ཐྱེའུ། 猫入梦乡，想的也是小鸟。喻梦寐不忘所追求的事物。

གཉིད་ལྷབ། ལྷབ་འཆལ་ཏེ། གཉིད་ཁྱག་ནས་བཤགས་པའི་གཏམ། 梦吃，梦话。睡着了说的话。

གཉིད་ལམ། མི་ལམ། 梦，梦境，睡梦：གཉིད་ལམ་སྐྱིད་པོ་གཏོང་བ། 做了一个美梦。

གཉིད་ཤོག གཉིད་ཐལ་བ། 人睡，昏梦：ཧྲི་བོ་གཉིད་ཤོག་ན་ལུག་སྐྱང་ཀྱས་ཐ་ཉེན་ཡོད། 牧人入睡，羊有被狼吃掉的危险。

གཉིད་སངས། གཉིད་དྲངས་པ། 醒觉，睡醒。睡眠状态结束：ཕྱི་འདི་སྐད་སྒྲས་ཐོས་ནས་གཉིད་སངས་སོང་། 闻鸟音而醒。

གཉིད་སད་པ། གཉིད་དྲངས་པ། 醒觉。睡醒了，སྐད་སྒྲ་བཏུབ་ནས་ཕྲུ་གུ་གཉིད་སད་པ། 吵醒了孩子。

གཉིད་ཟབ། གཉིད་མཐུག་པོ་མེད་པ། 薄睡，警醒。睡不熟。

གཉིད་བྱང་། གཉིད་མི་ཁྱག་པའི་ཐབས་བྱེད་པ། 阻人入睡：ནད་པའི་གཉེན་པས་ལ་བརྟན་ནས་གཉིད་སྲུང་བ། 坐在旁边，使病人不入睡。

གཉིད་སྐེད། གཉིད་ལ་ཞེན་པ། 贪睡，贪眠。佛书译为睡眠贪。

གཉིད་སྐྱེལས། གཉིད་ཁྱག་ལ་ཉ་བ། 将入睡，瞌睡来了：ཁམས་ཉམ་སྐྱེ་གཉིད་སྐྱེལས་པ། 神志昏愦，瞌睡来了。

གཉིད་གསོད་པ། གཉིད་ལས་སྐྱོང་བ། 惊醒，吵醒，使醒。打断睡眠：སྐད་བཏང་ནས་གཉིད་གསོད་པ། 叫醒。

གཉིད་ཆབ་ལད་རྒྱག་པ། (ཁམ) གཉིད་འཕྲོ་ནས་ལད་ཙམ་བ། 惊醒，被惊醒：ཕྲུ་གུ་གཉིད་ཆབ་ནད་རྒྱག་པས་དྲངས་པ། 孩子惊醒之后，哭起来了。

གཉིས། གྲངས་གའི་གཉིས། 数词。二，数字二：ང་གཉིས། 我们二人。 བཟའ་ཚང་གཉིས། 夫妻二人。ཕྱི་ནང་གཉིས། 内外两方。མཚན་

ཁྲང་གཉིས། 两腋。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཕྲིག་པ་དང་། བགྲེད་པ། གཏས་ཤེས། མིག མཆེ་མ། རྒྱང་། ལག་པ་བཅས་སོ།

གཉིས་ཀ། གཉིས་ཚོད་པ་ ཚང་མའམ་ ཐན་ཆུན་'' གཉིས། 二者，双方：ཕ་མ་གཉིས་ཀ། 双亲。

གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ། དཀྲི་བཅོམ་པ་གང་ཟེའི་སྒྲིབ་དང་སྙོམས་འཇུག་གི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ལས་གྲོལ་ཏེ་རྣམ་པར་གནོད་ལ་'' སྙོམས་པར་འཇུག་ནུས་པའོ། 俱分解脱。阿罗汉之并离烦恼障及定障，而能证人八解脱者。

གཉིས་ཀྱི་གཉིས་སྐྱེད་པ། འཁྲིག་སྐྱེད། 交媾。

གཉིས་ཀྱིས་ཟླུག་པ་ཅན། ལྟོག་པ་ཅན་གྱི་ཚུན་གྱི་ཏིང་གཞིས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་དོན་གཉིས་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག་ཀྱི་སྐོ་ནས་རྣམ་པ་མཚུངས་ཀྱང་། གཐད་མིང་མིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རེ་རེ་སྐོ་ནས་'' མཚུངས་པ་ལས་ལྟོག་སྟེ་མི་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་ཚུལ་ཞིག 双方翻案。前文以若干共同性态说明比方和被比事物二者相同，随后又从两事各举出一点特殊状态以说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

གཉིས་སྐྱེས། (མངོན) (1)བྱ། 鸟的异名。(2)བྱམ་ཟེ། 婆罗门的异名。(3)སེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་མཆོད། 重生。此系牙齿异名，齿有三十二颗，故表数字32。

གཉིས་སྐྱེས་ཆུལ་ཟླ། (མངོན) ཟླ་བ། 重生王。月亮的异名。

གཉིས་སྐྱེས་དབང་ཟླ། (མངོན) (1) མཁའ་'' ལྡིང་། 大鹏的异名。(2)ཚངས་པ། 帝释的异名。(3)ཟླ་བ། 月亮的异名。

གཉིས་དགའི་ཁྱིམ། (མངོན) མི་མཆོག། 双乐宫。女生殖器的异名。

གཉིས་མཇུག་གསུམ་མཐུད། གཉིས་པའི་རྗེས་སུ་གསུམ་པ་མཐུད་པ་སྟེ་རྒྱུན་མི་ འཆད་པའིའོ། 接二连三，连续不断。

གཉིས་གཉིས་འཛིངས་པ། ཐ་མི་གཉིས་གཉིས་'' འཛིང་སྐྱེར། 交抱，互相拥抱。

གཉིས་གཉིས་སྐྱོང་བ། (མངོན) དོང་པ། 双行。黄鸭的异名。

གཉིས་ མཉམ་ དབྱུ་ མཉམ་ ཐྲི་ རུ་ བཅས། གཞལ་ཡས་ཁང་གི་སྐྱེ་བཞིའི་རྟེ་བཅས་ཀྱི་ བཟོ་'' དཔྱིབས་ཤེག 二等九等式牌坊。官殿四门所立牌坊之一种。

གཉིས་འབྱུང་། (མངོན) གླང་པོ་ སྐྱི། 二饮。象的异名。

གཉིས་འབྱུང་དབང་པོ། (མངོན) གླང་པོ་མཆོག 二饮王。象王的异名。

གཉིས་ལྡན་དུས། སྐལ་བཟང་རྣམ་འདྲེན་གསུམ་པ་དོད་གྲུང་བྱོན་པའི་སྐབས་འཛམ་གླིང་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་དང་། རོང་། འདོད་པ། བདེ་བ་བཞི་ལས་ཆ་གཉིས་ཉམས་ནས་ ཆ་གཉིས་ལ་ སོང་ཐུ་སྐྱེད་པའི་ དུས་ ཏེ་ དེའི་ ཚེན་ ལ་ སོ་ གྲངས་བཅུད་ འབྱམ་ དུག་ ཁྲི་ བཞི་ སྟོང་ ཡོད་ པར་ བཀོད། 二分时。佛书所说人世的法、财、欲、乐，或道德、财富、享受和安乐四者之中，只能具备二者的时代。期间为八十六万四千年，有贤劫第三佛迦叶佛出世。

གཉིས་སྣང་། (1)ཕྱི་གཟུང་བ་དང་། ནང་འཛིན་པ་གཉིས་སུ་སྣང་བ། 二现。承认内心和外境分别存在的感觉。(2)ཉི་ཟླ་དང་ཟླ་ཁྲེན་སོགས་མངོན་པར་སྣང་བ་རྣམ་རྟོག་གི་གཉིས་སྣང་། 重影，复象。青光眼病者视觉中，以一为二的幻象。

གཉིས་པ། (1)གྲངས་རིམ་ཞེས 第二。(2)(མངོན) ཁྱིམ་བདག་མོ། 家中第二。主妇异名。

གཉིས་ཚིག། ཐན་ཆུན་གཉིས། 名词。二者，双方。

གཉིས་ཚར། རང་གཞན་གཉིས་ཀར་ཐན་པ། 互

利。对自他双方都有利。

གཉིས་བྱོགས། ཡན་ཚུན་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས། 双方，双边；གཉིས་ཐུགས་ཆིངས་ཡིག 双边条约。

གཉིས་མེད་རྒྱུད། བསྒྲིད་རྫོགས་རྒྱང་འཛུག་བོད་གསལ་ཀྱི་ཧིམ་ཡ་གཙོ་བོར་སྟོན་པས་གཉིས་ས་··· མེད་པའི་རྒྱུད་དོ། 无二续。以宣讲生圆双运光明次第为主的密乘经籍。

གཉིས་མེད་གསུང་བ། (མངོན) སངས་རྒྱས། 无二语。佛的异名。

གཉིས་ཀྱི་ རྣམ་དབྱེ་དང་པོའི་ཡན་ལག་མིང··· མཐའི་དག་གི་མིང་། 二数词。藏文第一格的一个后缀，表数字2。 藏文的二数词缀只有一个དག་字。

གཉིས་འཛིན། (1)རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སུ··· འཛིན་པ། 二取。执著常、断二边。 (2)ཡུལ་ཡུལ་ཅན་ཐ་དད་དུ་འཛིན་པ། 执著于主客观分离。

གཉིས་ཚེ་རྗེང་གཞག ཐུགས་ལྡང་མེད་པ། 双方认可，不偏不倚，公平；བར་དཔང་བྱེད་དུས་གཉིས་ཚེ་རྗེང་གཞག་གི་སྐད་ཅ་ཞོད་དགོས། 出席作证，说的话要双方认可，不偏不倚。

གཉིས་སུ་བྱར་མེད་པ། ཚིགས་སུ་དཉེ་ཐུ་མེད··· པ། 不可为二，仅一；མེས་ཆུལ་ཁོང་བུ་གཅིག་གྱུར་འདི་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་པ། 一个整体的祖国，不可分而为二。

གཉིས་སུ་མེད། (མངོན) དུས་འཁོར། 无二。时轮的异名。

གཉིས་སུ་མེད་པ། དཉེ་བ་མེད་པའམ་གཅིག་པ་ཉིད་པ། 无二，一体； ཆུ་ཨི་ནང་དུ་ནོ་མ་ཐུགས་ཏེ་གཉིས་སུ་མེད་པར་གྱུར་པ། 水中搀乳，融合无二。

གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཤེས་ཕྱིག་མཚན་ཐུབ་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟའི་ནང་གསེས། ཚོས་ཐམས་ཅད་གཉུང་འཛིན་རྟོག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ནུས་པའི··· སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་མཐར་གྱུག 无二刹那加行。 菩萨能于一刹那间现证诸法二取无别的究竟相应加行。智度七十义之一。

གཉིས་ སུ་ མེད་ པའི་ ཤེས་ པ། རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་རྒྱུ། 无二智。远离常断二边的心识。

གཅུག་མ། 名词。(1)གནས་ལུགས། 真实，本性，正常。(2)གདོད་མའམ་གཞི་མ། 原始，固有，本来。原来存在的事物； གཅུག་མའི་དོན། 原义，固有的含义。

གཅུག་མའི་དགེ་འདུན། སྔར་ནས་དེར་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན། 原有僧伽，土著僧伽； རྒྱལ་པོས་ཀྱང་གཅུག་མའི་དགེ་འདུན་དང་གཞན་ཀྱི··· ཕྱལ་ནས་དགེ་འདུན་སྤྱན་འདྲེན་པ། 国王也迎请土著僧伽和外来僧伽。

གཅུག་མའི་ ཡེ་ ཤེས། རང་བཞིན་ དུ་ གནས་པའམ་ཡེ་ནས་ཡོད་པའི་རིག་པ་ སྟེ་ གདོད་ ནས··· དག་པའི་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་སམ་གཞིའི་ཡེ་ཤེས། 正常心力，真实智力。 佛书译为原始慧、基位智。

གཅུག་མའི་ཕུང་ས། སྲོག་འཇིག་ཀྱི་རླུང་ ཕྲ་མཐའམ་ རླུང་སེམས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ དྭངས་ མའི་ ལུས་ཏེ། དེ་ནི་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་བསམས་ མ་ གྲུབ་ཀྱི··· བར་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 原始身，基位身。微细持命风或心风无别之清净身。 此身自轮回无始以来，直至尚未成佛之前，继续不断。

གཅུག་མའི་ས། (རྟེ) དུར་ཁྱི་ས། 尸林，坟墓。

གཅུག་མའི་སེམས། རྒྱུན་དུ་གནས་ པའི་ སེམས་ སམ་གཞིའི་སེམས། 原始心。正常状态的心意。佛书译作基位心， 指与微细持命风并存不离之心而言。

གཅུག་ མར་ གཤགས་ པ། རྒྱུན་ དུ་ སྔོད་ པའམ་

གཏན་དུ་གནས་པ། 常在，常有，原有，本有；གཞུག་མར་གནས་པའི་མི། 土著人，本地人。

གཏུག་དམག གནས་གཅིག་ལ་རྒྱུན་དུ་སྡོད་པའི་དམག 常驻兵。

གཏུལ་བ། (ཐ་དད་པ) སོ་སྐྱ་བའམ་འཚོལ་བ། 巡视，侦察，探求：ཕྱོགས་ཀུན་གཞུལ་བ། 巡视各方。གནས་རྟུལ་ལེགས་པར་གཞུལ་ཏེ་ཕྱིར་སེག་ཟེའམ་ཤེག 详细侦察了情况再回来！

གཏེ་བོ། (རྟིང) ཞོ་ཐི། 使者。

གཏེ་མ། ལོང་གིའི་གཞུག་དང་གཞང་གི་མཐོ་གཅིས་པར་ཕྱི་ཆ་ཤས། 名词。大肠和直肠之间的一段肠子。

གཅེན། ཉེ་དུ་རུ་ལག 名词。远近亲戚：ཕ་གཅེན། 父族亲属。བཤེས་གཅེན། 亲友。མ་གཅེན། 母族亲属。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆོ་འཕང་དང་། ཉེ་དུ། ཉེ་འབྲེལ། གཅེན་འདབ། གཅེན་གཤེན། སྐྱ་ཞི་གཅེན། འབྲེལ་བ། རུ་ལག མཛའ་བཤེས། རིགས་མཚུངས། རིགས་རུས་བཅས་སོ།

གཅེན་ཀ། གཅེན་ཁ་དང་འདྲ།

གཅེན་ཚོགས། གཅེན་ཉེ་འཁོར། 亲戚，亲属眷众。

གཅེན་ཁ། བཟའ་ཚང་ཅམ་ཕྱིམ་གཅིག 夫妇，夫妻。

གཅེན་ཁ་བྱལ་བ། (1)ཕྱོ་ཤུག་བྱལ་བ། 离居，离婚。(2)མཐུན་ཐོགས་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་བ། 亲朋背离。

གཅེན་ཁར་སྐྱེབས་པ། བག་མར་སྐྱེབས་པ་དང་མག་པར་སྐྱེབས་པ། 来嫁作新妇，入赘作新郎。

གཅེན་འཁོར། གཅེན་ཉེ་འཁོར་བཅས། 眷属，亲眷。亲戚及其眷众。

གཅེན་གར། སྐོང་ཚང་གཉིང་ཐེན་བྱ་མནའི་ཕྱིམ་ཐུགས་གཅེས་རྣས་བཞག་པའི་གནད་ཚུ། 婚约。男女双方对婚姻的约定。

གཅེན་ཐོག་ས། གཅེན་ཉེ་དང་ཐོག་པ། 亲戚朋友。

གཅེན་འཐེག་པ། (1)མཛའ་མཐུན་བྱང་བ། 关系友好，亲善。(2)ཁྱོ་ཤུག་འབྲེལ་བ། 婚事已成，婚姻关系的结合。

གཅེན་སྦྱོག ཁྱོ་ཤུག་གམ་བཟའ་ཚང་ཐེད་ཐུབ་པ། 联姻，结婚：རྣ་ཚོད་དང་ལ་བབ་པའི་ཕོ་མོ་ཚན་ཚུན་ཆོས་ཤེས་ལྡང་གཅེན་སྦྱོག་ཐུབ་པ། 成年男女，自愿结婚。གཅེན་སྦྱོག་རྟེན་འབྲེལ། 结婚典礼。གཅེན་སྦྱོག་སྐྱོན་ཟེ། 结婚喜筵。

གཅེན་ཉེ་དུ། སྤུན་དང་། མཛའ་གྲོགས། 亲朋，亲戚。亲族好友。

གཅེན་ཉེ་བ། ཉེ་དུ་རུ་ལག་ཀུན། 近亲，远近亲戚。

གཅེན་ཉེ་སྐྱེ་ཚམ། སྤུན་དང་མཛའ་གྲོགས་ལེམས་ཚམ། 亲者痛心：ཀ་ཆ་ཅན་ཀྱི་གཅེན་ཉེ་སྐྱེ་ཚམ་ཙང་བ་དང་། ཐུག་དོག་ཅན་ཀྱི་དཀྲ་བོ་དགའ་སྐྱེ་ཙང་བའི་ལས་ཀ་མ་ཅེའ། 莫做亲痛仇快的事！

གཅེན་ཉེ་འབྲེལ། ཉེ་དུ་རུ་ལག་ཀུན། 近亲，远近亲戚。

གཅེན་ཅེ། (རྟིང) བོས་ཅེ། 呼唤，招呼。

གཅེན་སྐྱོན། གཅེན་སྦྱོག་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་སྐྱེན་མོ། 喜筵，结婚宴会。

གཅེན་ མཐུན་ ཀྱི་ ལས་ འབྲེལ། བཟའ་ཚང་དགའ་མཐུན་ཀྱི་ལས་འབྲེལ། 姻缘。俗谓结成夫妻的缘分。

གཅེན་འཐམས་པ། (རྟིང) ཐག་ཆོད་གཅེན་ཚན་དུ་སྦྱོག་པ། 订婚。议定婚姻关系。

གཅེན་འདབ། སྤུན་ཉེ་དུའམ་གཅེན་བཤེས། 亲朋，亲友。亲戚朋友。

གཅེན་འདུམ། ཤ་ཅས་གང་དུང་ཤིས་མི་རབས་བདུན་བརྒྱད་ཆོད་ཅད་དུ་འབྲེལ་བའི་གཅེན་ཅེ་ཉེ་

དུ་དང་དོན་གཅིག 亲戚，亲属。父系或母系七代以内有血缘关系的亲戚：ཐོག་བྱང་གཉེན་འབྲེལ་ཟངས་སྐྱེད་ཀུན་དང་བྲལ། 突然失掉了所有的亲属和财产。

གཉེན་རྒེ། གཉེན་ཕྱོགས། 亲戚，亲族。

གཉེན་རྒྱབ། (1)བཟའ་ཚང་མཐུན་རྒྱབ། 结婚。(2)གཉེན་ཉེ་བ་མཐུན་ཕྱིད་པ། སྔར་ཕ་ཚན་མི་རབས་བདུན་བཙུད་དང་མ་ཚན་མི་རབས་ལྔ་་་བཙུད་ཚུན་ཚད་ལ་ཉེ་དུའམ་གཉེན་འབྲེལ་ཞེར། 血亲通婚。旧时父族七代以内，母族五代以内为血亲。

གཉེན་བྱེ། མགོ་གནོན་ནམ། འདུལ་བྱེད་དང་། ཟློང་བྱེད། ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྟོབས་ཏེ་ཟག་ཕྱོགས་འཇོམས་པའི་ཐབས། 名词。压服、医治、制止、灭除对立面事物的方法。佛书译为治、对治：ནད་གསོ་བར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོ་སྨན། 医治疾病的药物。དགྲ་འདུལ་བའི་གཉེན་ པོ་ ཞི་ དྲག་ ཤི་ སྟོབས་ཀྱགས་གཉིས། 制伏敌人的办法，有和平与暴力两手。

གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས། རྟོག་པ་འཆགས་བྱེད་ཀྱི་ གཉེན་པོ་ སྟོབས་ བཞིའི་ ནང་་་གསེས། ཕྱག་འཚལ་བ་དང་ཡིག་བཀྲ་བཟང་པ་སོགས་མཐོལ་བཤགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ། 现行对治力。忏罪四对治力之一。其作用在于以顶礼和诵百字明等进行忏罪。

གཉེན་པོ་ ལྷུམ་ དགོངས། དམ་ པའི་ ཆོས་ ལ་ བརྟན་པ་ལ་སོགས་པའི་ ཉེས་པ་བཙུད་འདུལ་ བའི་ ཕྱིར་དུ་ ཐེག་ཆེན་གསུངས་པ་ལྟ་ བུ། 对治秘密。如为除治轻蔑正法等八罪行而说大乘。

གཉེན་པོ་སྤྱོགས་ ཀྱི་ ཤེས་ རྟོག། རང་ གི་ མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་འཇོམས་བྱས་ཀྱི་མཁྱེན་པའོ། ཤེར་ ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ཁང་གསེས། 对治品智相。智度七十义之一。功能除治自不顺境之智。

གཉེན་པོ་ བཞི། རྒྱང་ བའི་ གཉེན་ པོ་ དང་། གཞིའི་གཉེན་པོ། གཞག་སྒྲིང་བའི་གཉེན་པོ། རྣམ་ པར་ སྤྱན་འཕྱིན་པའི་གཉེན་པོ། 四种对治：断对治、持对治、远分对治和厌患对治。

གཉེན་པའི་དགེ་བ། ཉོན་མོངས་ པ་ དང་ ཤེས་ བྱའི་སྒྲིབ་པ་དེ་དག་རྣམ་པར་ སྤྱན་འཕྱིན་ པ་ དང་་་ གཞག་བསྒྲིང་ བ་དང་ སྐྱང་བ་ དང་འབྲལ་ བར་ཕྱིད་ པའི་ལམ་ལ་བརྩོན་པ། 对治善。谓于烦恼所知二障，励力厌患，励力远分，励力断除，励力持续舍离之道。

གཉེན་པའི་སྟོབས། སྒྲིབ་པ་རྒྱང་ཕྱིད་ ཀྱི་གཉེན་ པའི་ སྟོབས། 对治力。断除盖障之对治力。

གཉེན་ པའི་ སྟོབས་ བཞི། རྟེན་ ཀྱི་ སྟོབས། རྣམ་པར་ སྤྱན་འཕྱིན་པའི་ སྟོབས། ཉེས་པ་ལས་ ཟློང་ བྱེད་ སྟོབས། གཉེན་ པོ་ ཀུན་ ཏུ་ སྤྱོད་ པའི་ སྟོབས་ བཅས་ བཞི། 四对治力：所依对治力、厌患对治力、返回对治力和现行对治力。

གཉེན་པའི་ཡོན་ཏན་ ཀྱི་ གཞི་ ཤེས། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། གཞི་ ཤེས་གང་ ཞེག་ གཅས་ སྟེང་ རྟེ་ ཆེན་ པོ་ དང་ སྟོང་ཉིད་ མངོན་ སུམ་་་ དུ་ རྟོགས་པའི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕྱིར་ བའི་ མཚན་་་ འཇིན་ ཀྱི་ གཉེན་ པོ་ ཅིང་ བྱས་པ་ ཐེག་ཆེན་ འཕགས་ རྒྱུད་ ཀྱི་ མཁྱེན་ པའོ། 对治品基智。智度七十义之一。大乘圣者所有大悲方便与现证空慧，功能对治执著实相的基智。

གཉེན་པའི་ཡན་ལག 八支 གཉེན་ པའི་ ཡན་ལག་ ཅི་ ལྟ་ བུ། 八支为何？ གཉེན་ པའི་ ཡན་ལག་ བཞི་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པའི་ ཕྱིར་ ཏེ། གཉེན་ པོ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཡན་ལག་ ཏུ་ ཡང་ ཞི་ བའི་ ཐབས་ ཡིན་ ཏེ། 对治支。四静虑支之一。能断四静虑自地所断之对治力，及此对治力所证上地功德。

གཉེན་པའི་ལམ། སྒྲིབ་ པ་ སྤྱང་ ཟློང་ ཀྱི་དངོས་ གཉེན་ དུ་ སྒྱུར་ པའི་ ལམ་ སྟེ། མཐོང་ སྤོམ་ ཀྱི་ བར་

ཚད་མེད་ལམ་གྱི་བྱ། 对治道。能断诸障的正对治道，如见修二道之无间道是。

གཉེན་དཔང་། གཉེན་སྦྱིག་སྐབས་ཁན་ཆུན་གཉེས་ཐོག་བཙས་ཀྱི་དཔང་བོ། 证婚人。结婚时的证人。

གཉེན་ཐྲོག་གས། ཉེ་དུ་རུ་ལག་ཀྱན། 亲友，远近亲友。མིང་གི་རྣམ་ཀྲངས་ལ་འཁོན་མེད་དང་། ཀྲོག་པོ། གཉེན་བཤེས། མཐུན་ཐྲོག་གས། ཐུང་ཉེ། མཛའ་གཏུག་གས། མཛའ་བས་བཅིངས། མཛའ་བཤེས། རྒྱན། ཕིད་གཏུག་གས། ཕིད་མཐུན་པ། རང་ཐྲོག་བཅས་སོ།

གཉེན་འཕྲད། ཁ་མ་ཚོག་གཉེན་ཉེ་འཕྲད་པ། 探亲，会亲。会晤父母亲族等。

གཉེན་སྡེད་པ། གཉེན་སྦྱིག་སྡེད་པ། 联姻。

གཉེན་འཛེལ། (1)མཛའ་མཐུན། 亲善，友好。(2)ཁྱོ་ཤུག་གི་འབྲེལ་བ། 婚姻关系。

གཉེན་ཚན། སྤུན་ཉིའི་ཉེ་ཚན། 亲戚，亲人：གཉེན་ཚན་མདའ་སྐྱ་གས་རྒྱུ་ཆད། 亲人如象箭竹一样不断产生。

གཉེན་རྒྱ། གཉེན་ཡའམ་གཉེན་ཐྲོག་ཀྲོག་པོ། 亲戚，亲友，亲人。

གཉེན་ཡ། གཉེན་བསྦྱིག་སའི་ཡུལ། 求婚对象，攀亲对象：གཉེན་ཡ་མ་དམའ། དཀྱ་ཡ་མ་མཐོ། 莫向低门求婚，莫对高门树敌。

གཉེན་ཡིག ཐག་མ་གཏོང་ཤེད་ཀྱི་གནས་ཡིག 婚书，婚约。男婚女嫁的文约。

གཉེན་ཟོག ཐག་མར་ཕྱིན་རྩེས་དུས་མཚམས་གང་དུང་ཞིག་ཏུ་བྱ་བྱ་མོ་ནང་མི་དང་བཅས་པ་ ཁ་་་མའི་ཕྱིམ་དུ་ཁེངས་དང་པོ་འཁྱོ་བ། 回门，回娘家。婚后不久，新娘偕丈夫及夫家眷众，一道返回娘家，省亲会亲。

གཉེན་གཤེད། ཉེ་དུ་མཛའ་མཐུན། 亲切，亲密：ཐྲོག་གཉེས་དབང་དུ་ གཉེན་ གཤེད་ ཀྱི་ འབྲེལ་་ལས་དམ་ཟབ་ཅིག་ཡོད། 双方有一个深厚亲密的关系。

གཉེན་བཤེས། ཉེ་དུ་མཛའ་ཐྲོག། 亲友，亲戚朋友，亲朋好友：ཁྱོད་ལ་གཉེན་བཤེས་གཅིག་ཀང་མེད། 你无亲无友。གཉེན་ བཤེས་ དགྲ་ལངས། 亲友成仇敌。

གཉེན་བྱེད། གཉེན་ལ་ཞེན་ཆགས། 友爱亲属，眷恋亲友。

གཉེར་ཁ། བདག་གཉེར་དམ་དོ་དམ། 名词。管理，经管，经营：དངོས་པོ་རྣམས་ཀ་འགྲོ་དུ་མི་འཐོ་བའི་གཉེར་ཁ་བྱེད་པ། 经管所有的东西，不让散失。

གཉེར་གཉེར། (1)ཁྲོ་ བའི་ ངོ་ འཇུམ་ ནག་ པོ་ གཉེར་ གཉེར་ སྟོན་ པ། 皱脸示怒。(2)མཆེ་བ་རིང་པོ་གཉེར་གཉེར་བྱེད་པ། 咬牙切齿。(3)དོན་ གཉེར། 营求，谋求。

གཉེར་དུ་གཏད་པ། སྤུང་མཁན་དུ་བསྐོས་པ། 托管，托其管理，委托经营：གཉེར་ དུ་ གཏད་ བའི་སྦྱི་རྩལ་ཚང་མ་བོར་བཏང་འགྲོ་འགྲུལ་ཀྱི་དུ་མི་འགྲོ་བ་བྱེད་དགོས། 要使委托管理的公物不致散失。

གཉེར་གདམས། བཙོལ་མངག་གཉེར་གཏད། 托管，嘱托，འཕྲལ་ ཐུགས་ ཀྱི་ བྱེད་ སྐབས་ རྣམ་གཞག་གཉེར་གདམས་བྱེད་པ། 嘱托一切临时和长远的工作安排。

གཉེར་པ། དོ་དམ་བྱེད་མཁན། 名词。管理人，管家，司库，དཀོན་གཉེར། 香灯师，庙祝。སྐུ་གཉེར། 香灯师，庙祝。ཁང་གཉེར། 房屋管理人。གཞས་གཉེར། 庄园管家。མཁྱེན་གཉེར། 知客，卓尼。原西藏地方政府的传达人员。ཡིག་ཚང་གཉེར་པ། 档案管理员。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ལྟེ་མིག་པ་དང་། རང་གི་གྲུ་འཛིན།

རོང་སྐྱོང་། རོང་ཀྱི་སྐྱང་མ། མིག་ཀི་ཆོས་ཅན། མཇོད་པ་བཅས་སོ།

གཏེར་བ། (ཐ་དད་པ) (1)འཚོལ་བ། 追求，寻找，སྦྱབ་གཉེར། 求学。དོན་དུ་གཉེར་བ། 追求，营求。ཁག་ལ་རང་དོན་ གཉེར་ ཏེ་ ཁ་ ནས་ གཞན་དོན་གོད། 心中追求利己，口头却说利人。(2)དོ་ དམ་ ཅིང་ ཐ། 管理，照看，经营；ཚོ་ བྱད་གཉེར་བ། 管理什物。(3)ཁྲོ་ཚུལ་སྟོན་པ། 呲牙咧嘴，显示怒容：སྡུག་ གིས་ ཁ་ གཉེར་ ནས་ ངར་ སྐད་ སྒྲོག་ པ། 老虎呲牙咧嘴，发出吼声。(4)(རྩིང) འབོད་པ། 呼唤。

གཏེར་མ། སྐུལ་མ་སྟེ་འདུས་པའམ། འཁྲམས་ པའམ། བརྟེགས་པའི་རི་མོ། 名词。皱纹，摺痕。物体因收缩、摺叠而起的条纹；ཁྲོ་ བའི་ གཉེར་མ། 怒纹。ཚས་པའི་ གཉེར་མ། 衰老的皱纹。ཆུའི་གཉེར་ མ། 水波纹。གཉེར་ མས་ གང་ བ། 满布皱纹。ཁྲོ་གཉེར་བསྟན་པ། 示现怒容。ཚ་ ན་ མཐོན་ པོར་ སྐྱེས་ ན་ གདོང་ དང་ གཟུགས་ ཀྱི་པའི་ཡ་ གཉེར་མ་ འཁྲམ་ ཡོང་། 人到老年，脸和身上的皮肤，都要起皱纹。

གཏེར་མའི་གདོང་། (མངོན) སྤྲེའུ། 皱纹脸。猴的异名。

གཏེར་ཚང་། བཟའ་བཏའི་རིགས་སོགས་ འཇོག་ ས་ཁང་བ། 仓库。食品储藏室。

གཏེར་འཛིན། དོ་དམ་ཅིང་མཁན། 管家，司库，管理人。

གཏོག་པ། (ཐ་དད་པ) གཉགས་པ། གཉག་པ། གཉགས།། (1)ཟས་སོགས་སོས་ཞིབ་མོར་ལྐད་པ། 咀嚼。用牙齿嚼碎食物；བཟའ་ བཏའ་གཉགས་ ནས་མིད། 嚼细吞咽食物。(2)རྡུང་རྡོག་ཅིད་པ། 捶打，鞭打；ལྟག་གིས་རྟ་ལ་གཉོག 用鞭子打马。

ཅིས་པ་མ་གཉོག 不要打孩子！ ཁང་པའི་མཐིལ་ ཞལ་གཉོག་པ། 捶平屋内地面。

གཏོགས། གཉོག་པའི་སྐུལ་ཆོག

གཏོང་ཆུང་། (རྩིང) ཉམ་ཆུང་། 弱小，贫弱。

གཏོད། (རྩིང) རིན་ཐང་དང་། བུད་མེད་ཀྱི་རིན། 价值，女人身价。

གཏོད་ཀ། (རྩིང) ནུས་པ་དང་འབྲེལ་ཀ། 能力，财力，家道。

གཏོད་ཁ་ ཆུང་ བ། (རྩིང) (1)འབྲེལ་ ཀ་ ཆུང་ བའམ། སྟོབས་ཆུང་བ། 家道寒微，力量薄弱。(2)ཀཱིང་ ཚད་ ཆུང་ བ། 悭吝，不舍财物。(3)བསྒོན་ཆུང་བ། 不能持久，没能耐。

གཏོད་མེད་པ། (རྩིང) བཟོད་པསྒོན་མེད་པ། 无能耐，不能忍耐。

གཏོམ་ཆུང་། སྟོབས་ཞན་པའམ་མེམས་ཆུང་བྱས་ ནས་སྟོད་མཁོན། 安分守己，小心谨慎者；གཏོམ་ ཆུང་སྟོད་ལུགས་མཁས་པས་ན། བཙན་ཐོས་བྱ་ བའམ་རྒྱལ་པོ་ དཀའ། 存身安分守己，国王也难奈何。

གཏོལ། ཐུང་ཚོད་ཀྱི་རྒྱས་ཤིག 内氏。西藏古代一氏族名。

མཉན་ཏེལ། སྐད་ཆ་ནེ་བས་ཐེན་ལུགས་ནོར་བ། 误听，听错了。

མཉོད་པ། ●ཐེན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ། ●གྲུ་པ། 名词。舟子，船夫。行船的人。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱ་བ་འཇིན་དང་། གྲུ་མཁན། གྲུ་ཁེ་ཁ་ས་བ། གཏོས་པ་འཇིན། རྣ་བ་འཇིན་ བཅས་སོ།

མཉོད་པ་ལྟ་བྱའི་ སེམས་ བསྐྱེད། རང་དང་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ ལྟས་ ཏེ་ རྟེགས་ པའི་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ གཏོ་ བོར་འདོད་པའི་བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ བསྐྱེད། 如舟子发心。愿我及一切

有情，同我齐证正等觉位的菩提发心。

མཉན་ཡོད། 〈梵语：〉 མཉན་དུ་ཡོད་པ་སྟེ་སྐྱེ་སྐད་གྱུར་ཚུ་ནི་བཞུགས་གནས་ཏུ་གང་ཞིག་ཏུ་ བོང་ཁྱིང་ཞེས་པ་ཞིག་གི་མིང་། 有所闻。旧译闻物、无物不有。古印度释迦牟尼居处祇园精舍所在古城名。梵音旧译为舍婆提、室罗伐悉底，新译为舍卫。

མཉན་ཡོད་རྩེ་ འཕྲལ་ མཆོད་ པ། གྱུར་ ཚུ་ནི་ཟེས་ཤེ་འབྱུག་ལོའི་ཟླ་བ་ དང་ བོའི་ ཚེས་ གཅིག་ནི་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་ཁྱི་རལ་ཚུ་སྐྱེགས་ པ་དང་ ཚེ་འཕྲལ་འཕྲད་ནས་ཚུ་ སྐྱེགས་ཀྱི་ཆོལ་ ཁ་ ཚང་། བཅད་པའི་དུས་ཚེན་རྡེས་དྲན་དུ་ལོ་ལྟར་ལྟ་ སངས་ཟླ་བ་དང་ བོའི་ཚེས་གཅིག་ནས་བཅོ་ ལྔའི་ བར། མཉན་ ཡོད་ཚེ་འཕྲལ་མཆོད་པའི་ སྒོན་ལས་ཚེན་མོ་ ཚོགས་ སྒྲིལ་རྒྱས་ཡོད། 舍卫城法会。释迦牟尼在世时，于丙辰年元月一日至十五日，在舍卫城与外道比赛神变取胜。今藏历每年元月一日至十五日在拉萨举行传召大会本此。

མཉམ་དཀྱིལ། རྩལ་ཆ་མང་ པོ་དུས་ མཉམ་ དུ་ འབྱངས་དཀྱིལ་ཐེབ་པ། 合奏。几种乐器同时演奏。

མཉམ་འཛྲིལ། དུས་མཉམ་དུ་འཛྲིལ་བ། 汇集。同时汇聚一处。

མཉམ་བགོས། མཉམ་དུ་བགོ་བ་ཤིང་ཆུག་པ། 平分，平均分配，共同分派： ཟྭ་ཀུ་རྣམས་ལ་ ཁ་ཏོག་མཉམ་བགོས་ཐེབ་པ། 把糕点平分给孩子们。

མཉམ་འགྲན། རྩལ་སོགས་མཉམ་དུ་འཕྲན་པ། 比赛。共同较量技艺。

མཉམ་འགྲོ། ཆབས་ཅིག་ཏུ་སྐྱོད་པ། 同行，同往，一同走： ལམ་གཅིར་རིང་བའི་གཞན་ ཡུལ་ དུ་ སྐྱབ་ གཉིང་ ལ་ མཉམ་ འགྲོ་ ཐེབ་པ། 同往远方求学。

མཉམ་འབྲེགས། གཤེབས་ པ། 结伴，联合： མཉམ་འགྲོགས་བྱས་ནས་འགྲོ་བ། 结伴前往。

མཉམ་རྒྱུག མཉམ་དུ་མགྱོགས་པོར་འགྲོ་བ། 一齐跑，共同趋赴： དམིགས་ ཡུལ་ དུ་ མ་ སྐྱབས་ བར་མཉམ་རྒྱུག་ཐེབ་པ། 一直共同跑到目的地。

མཉམ་སྒྲག དུས་ གཅིག་ ལ་ སྒྲ་ སྣ་ དུ་ ཁ་ མང་ འབྱིན་པ། 齐响，齐鸣。同时发出多种声音。

མཉམ་སྒྲུགས། མཉམ་དུ་ཐེབ་ཐུབ་པ། 兼理，兼任；རྩམ་པ་འཁྲིམ་ ཚུ་ དང་ སྐྱིང་ ཀ་ གཉིང་ ཚུ་ མཉམ་སྒྲུགས་མི་ ཚོང་། 口含糖耙不能兼吹笛。喻二事不能同时并进。

མཉམ་འཇོག་གི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ཏེ་ རྒྱུན་ཏེ་ནང་གསེས། དེའི་ཅན་གང་ཞིག་དེའི་ གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་དེས། རང་གི་ངང་རྫུལ་དང་ མི་མཐུན་པའི་ཀ་ བ་ཐེབ་པ་འཛོས་མིན་ཏེ་ སྐྱོན་ཚོད་ པ་དང་། ཀ་བའི་ཡུལ་ཉིད་ལའང་སྣང་བས་གང་ ཡིན་ཏེ་སྐྱོན་ཚོད་ པ་བཅས་ ཡུལ་ དང་ ཡུལ་ ཅན་ གཉིས་ཀའི་ཉེས་པ་མཉམ་དུ་སྐྱོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 平分形象化。形象化的被比事物所起作用，与其本分不合，受作用影响者亦有相当不是。过失由两方平分的修辞方法。形象化修饰法之一。

མཉམ་ཉེས། སྐོམ་ཏེ་མཉམ་གཞག་དང་རྗེས་ཐོབ་ཏེ་བསྟུས་ཆོག 根本和后得，根本位和后得位。修定之中和出定以后。

མཉམ་ཉིད། (1)གཅིག་ མཚུངས་ ཏེ་ ངོ་བོ་མཉམ་ངང་བཞིན། 共性，同一性，同类体性。(2)ཀུན་ དུ་ཐུབ་པའི་ངང་བཞིན་དེ་ སྟོང་ཉིད། 平等性，空性。佛家所说遍于一切事物的真理。

མཉམ་ཉིད་ཀྱི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་ཏེ་ནང་གསེས་རྗེད་ཐེད་སྐྱ་གཅིག་ལ་གཅིད་མཚམས་ མི་འདྲ་བ་ གཉིས་ཀྱིས་བརྗོད་ཐ་དབེ་དང་དབེ་ཅན་ གཉིས་ མཚུངས་པར་ སྐྱོར་བའི་རྒྱུན་ཞེག 破读喻。利用同一文词上下搭截所得句读不同，因而意义各异，以显示比方和被比事物相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

མཉམ་ཉིད་ལྔ། ཐུང་རྒྱུ་ སེམས་ དཔའི་ མཉམ་ཉིད་ལྔ་སྟེ། བདག་གཞན་མཉམ་ཉིད་དང་། ཚད་གཉིད་མཉམ་ཉིད། འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་མཉམ་ཉིད། སངས་རྒྱས་སེམས་ཅན་མཉམ་ཉིད། ཕྱིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་རྣམས་སོ། 五平性。菩萨等所有五种无差别性：自他平等、损益平等、八风平等、圣凡平等和生死轮回平等。

མཉམ་ཉིད་བརྒྱ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ མཚན་ ཉིད་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། མཚན་མ་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། མཐའ་བཞི་ལས་གྲོལ་བ་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། མ་སྐྱེས་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། དབེན་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། གདོད་མ་ནས་རྣམ་པར་དག་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། སྤྲོས་པ་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། ཆང་དོང་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད། ཆོས་རྣམས་སྒྱུ་ལམ་མིག་ཡོར་ཆུ་ཟླ་གཟུགས་བརྙན་སྨྲ་པ་ལྟ་བུའི་མཉམ་པ་ཉིད། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད་བཅས་བཅུའོ། 十平等性。十种遍于一切诸法的平等体性：无性平等性、无相平等性、四边无生平等性、未生平等性、远离平等性、本净平等性、离戏论平等性、无取无舍平等性、诸法如幻梦、光影、谷响、水月、镜像、变化平等性和有非有平等性。

མཉམ་ཉིད་ཤེས་རིག། སྣང་སྲིད་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ངོ་བོ་ལ་བཟང་ངན་ མེད་ པར་ རང་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་མཐུན་པའི་ཤེས་རིག། 平等性智。通达一切生死涅槃之法，体无善恶性实平等之智。

མཉམ་ཉིད་ལ་འཇོངས་པ། དགོངས་ པ་ ཅན་ བཞིའི་རང་གཤེས། འདུས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། ཤྱུ་གུ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་། ཕྱིན་ལས་ཟོག་ཆུང་མི་མངའ་ བར་ མཉམ་ པ་ ཉིད་ ལ་ དགོངས་ནས་ང་རྒྱལ་སངས་རྒྱས་རྣམ་གཉིག་ཐུ་ཀུར་ཏེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 平等意趣。四意趣之一。过去某佛与释迦牟尼，二者法身及事业等，无有胜劣大小，平等平等。意念及此，而云于过去世，我为毗婆尸佛。

མཉམ་ཉིད་གསུམ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཉམ་ པ་ཉིད་གསུམ་སྟེ། ཚོགས་བསགས་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། ཆོས་སྐུ་བརྙེས་པར་མཉམ་པ་ཉིད། འགྲོ་བའི་དོན་སྒྲུབ་པར་མཉམ་པ་ཉིད། 三平等性。如来三平等性：积集资粮平等性、证悟法身平等性和现行利生平等性。

མཉམ་གཞིས། དུས་ཚིགས་ཉིན་བཞིའི་ནང་ ཚན་གཉིས་ཏེ། ཙོར་ཟླ་གཉིས་པའི་སྐང་ཚད་ལ་དཔྱིད་ཉིན་མཚན་མཉམ་པ་དང་། ཙོར་ཟླ་བརྒྱད་པའི་སྐང་ཚད་ལ་སྤྱི་ཉིན་མཚན་མཉམ་པ། 二分，二平分。藏历二月中气为春分，八月中气为秋分，昼夜平分。

མཉམ་གཏེར། ཐུན་མོང་ དུ་བདག་ གཉིད་ ཅིད་ པ། 联营，合营。共同经营。

མཉམ་དང་མི་མཉམ། རིལ་བོང་ཆོས་བཞིས་མ་ནུས་པགོས་པའི་ ཐོ་བ་ནོར་གཟུགས་ མེ་མི་ མཉམ་··· ཞིང་། ཐེག་མིག་མཚོ་རྣམས་མཉམ་པའོ། མི་མཉམ་རིམ་མིན་མཉམ་རིམ་པ། ནོར་མཉམ་བསྡུན་ལ་མི་མཉམ་ཕྱི། 平不平衡，均衡与否。计算月离损益所得商为奇数一、三时，为不平衡，表示顺序(即由近地点到远地点的半周)；为隅数二、四和零时，为平衡，表示逆序(即另外半周)。

མཉམ་གསལ་ཀྱི་རྒྱང་། ལུས་ཀྱི་ རྩ་ བའི་ རླུང་ལྟེའི་ཡ་ཐུལ་ཚོ་བའི་མེ་རྩྭ་མཁྲིས་པ་འཇུ་བྱེད··· དང་མཉམ་དུ་གནས་པ་ཞིག་སྟེ། ཟྭད་ལས་ནང་ཁྲལ་ཀུན་དུ་རྒྱུ་ཞིང་རས་སྐམ་འཇུ་བར་ བྱེད་པ··· ཞིག 等住风。人体五根本风之一，随消化胆分即胃中阳气一同存在者。此风功能流布于全部内脏，消化饮食。

མཉམ་པ། 形容词。(1)མཚུངས་པའམ་འདྲ་བ། 相同，平等，均匀，དུས་མཉམ་པ། 同时。རྡོ་

མཉམ་པ། 同种。ལག་མཐིལ་ལྟར་ཁོད་མཉམ་པ། 平整如掌。རིང་ཐུང་མཉམ་པ། 长短相同。(2)འཚམས་པ་དང་རན་པ། 适中，合适；གྲིམ་སྡུད་མཉམ་པ། 松紧适度。མཐོ་དམན་མཉམ་པ། 高低适宜。དྲོ་གང་མཉམ་པ། 寒暖适中。

མཉམ་པ་ཆེན་པོའི་བཀས། 梵语。ཤི་ཡེ་ཡ་ཐུལ་ཞེག 意为：ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་བོང་སྐུ་མཉམ་པ་ཆེན་པོའི་གཞལ་ཞེས་ཐུགས་རྟོང་མའི་བཏུ་ཆད་དོ། 大平等意。旧派密乘所说五意之一。平等性智，名为报身大平等意。

མཉམ་པའི་འཇུག་ཚུལ། སྔོན་འཇུག་གི་ཤེན་དུ་མ་ཡིག་ངང་ཉིད་འཇུག་ཡུལ་གྱི་མིང་གཞི་དག་ལ་སྐུ་དང་རྟོལ་བ་མཉམ་པ་སྟེ། ཤེན་དུ་སྔོན་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཇུག་པ། 平和化。藏语音势论说：甚弱前加字ཨ་ 加入语基时，能使语音势力转为十分平稳和缓的状态。

མཉམ་པའི་དྲི། སྨན་སྣ་ཚོགས་སྐྱར་བ་ཕུ་བྱ་སྐྱར་ཚུལ་གྱིས་དྲི་ཤུས་མི་ཆེ་བའོ། 平等香气。各种药物配合平匀，不显某一特殊香气者。

མཉམ་པར་འཇོག་པ། (1) རན་པར་འཇོག་པ་. དང་། འཚམ་པར་འཇོག་པ། 放平，平等放置，安置妥当。(2)སེམས་གནས་དགུ་པ། སེམས་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ན་བཅང་སྟོམས་སུ་ཉེད་པ། 等持，平等摄持。第九住心。定心相续，远离功用，平等摄持。

མཉམ་པར་བྱས་པ། མཚུངས་གསལ་གྱི་སྐྱ་ཞིག་ཏུ་འདུ་བ། 相同，相等。

མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་མི་མངའ་བ། ཐོག་ཏེས་དག་འཕྲལ་ལ་མཉམ་པར་འཇོག་ཅིང་ཕྱང་། 无不定心。十八不共法之一。声闻独觉于甚深定，时出时入；佛四威仪，行、住、坐、卧，均在定中，无或出入。

མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་གང་ཟག ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་བཞིངས་ཏེ་རྗེས་ཐོབ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག 未得定补特伽罗。出定处于后得位者。

མཉམ་པར་གཞག་པ། མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་འདྲ།

མཉམ་པར་བཞག་པ། མཉམ་བཞག་དང་དོན་གཅིག

མཉམ་པར་བཞག་པའི་ས། ཤེམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་པའི་སྐབས། 三摩呬多地，定中。修定之时。

མཉམ་ པར་ བཞག་ པའི་ ཤེམས། ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒོམས་པའི་ཤེམས། 定心，静定心，修定心，心常安定。

མཉམ་ཚེ། ལྷན་ཅིག 形容词。一起，一同，一道；མཉམ་ཚེར་ཁྱེད་རས་ སློབ་ སྦྱང་ མཐར་ ཕྱིན་ཤིག། 一同前去，坚持学习！

མཉམ་ཟླ། མཚུངས་རྟོ་ མེད་པ། 无比，无匹；ཟླ་བཏུན་མཉམ་ཟླ་གྱི་སྙིང་སྟོབས། 无比坚定的精神。

མཉམ་འཇོལ་ཆུལ་ཚོགས། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་མཇུག་འཕྲལ་རྗེས་ ১৯৩৯ ལོར་ བཙུགས་པའི་རྒྱལ་ སྤྱིའི་ སྒྲིག་ འཛུགས་ གེག་ ཡིན་ཞིང་། དེའི་ལས་ཁྲིངས་ཙ་མ་དེ་ཙ་མི་རི་ཀའི་ གྲོང་ཁྱེར་ཉིད་ ཡུའེ་ལ་ ཡོད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ གཅོ་བོ་ དེ་ ཆུལ་ སྤྱིའི་ཞི་ མཐུན་དང་བའི་ འཛིགས་ སྐྱོབ་ བྱེད་ཆུ་དང་། ཆུལ་ཁྲབ་བོར་ གྱི་ མཛའ་ བཤེས་ཀྱི་ འབྲེལ་བ་ སྤེལ་ཆུ། དཔལ་ འབྱོར་དང་ རིག་ གནས་ སོགས་ ཐད་ཀྱི་ ཆུལ་ སྤྱིའི་ མཉམ་ ལས་ སྐུལ་ སྤེལ་བྱེད་ ཆུ་ བཅས་རེད། 联合国。第二次

世界大战结束后，于1945年成立的国际组织，总部设在美国纽约。其主要宗旨是维护国际和平与安全，发展国际友好关系，促进经济文化等方面的国际合作。

མཉམ་སྦྱོར། ཡན་ཏན་གཅིག་ཏུ་སྦྱོར་བ། 联合。

མཉམ་མེད། འདྲ་མཚུངས་མེད་པའམ། ཆོས་མེད། 无比，无等。没有相同的或可以比得上的。

མཉམ་འཛོམས། མང་པོ་སྡེ་ཚོགས། 汇合，齐集，团聚，聚会：མི་མང་མཉམ་འཛོམས། 众人齐集。ལས་མང་མཉམ་འཛོམས། 许多事情，会合在一起。

མཉམ་བཞག (སཾསྐྲྀ:)ཙ་མཉམ་པར་བཞག་པ་སྟེ། 定，等引，平等住，根本定。梵音译作三摩呬多。修定时一心专注人法无我空性所引生的禅定。

མཉམ་བཞག་ཏམ་མཁའ་ལྟ་བུའི་སྟོང་ཉིད། མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་བདེན་མེད་ སྟོང་པ་ཉིད། 根本如虚空性。根本智所行境界谛实非有的空性。

མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་འཇོག་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས། 定慧，等引智，根本智。一心专注真实性上的无分别慧。

མཉམ་ཟ། ཐུན་མོང་དུ་ལོངས་སྤྱོད་པ། 同吃，共同享受：སྐྱིད་ལ་ཁའི་རྩུ་ལ་ མཉམ་ ཟ་དང་། སྡུག་ཀ་མོག་གི་ཆུ་ལ་མཉམ་འཐུང་། 乐时同吃山头草，苦来共饮坑中水。喻同甘共苦。

མཉམ་རྩེབ། (1)མང་པོ་སྡེ་པའོམ། 齐集，聚合。共同集聚在一起。(2)མཉམ་ དུ་ རྩེབ་ པ་བྱེད་པ། 围攻。协同包围起来攻打。

མཉམ་གཏིབས། མང་པོ་ལྡན་ཅིག་ དུ་བསྡེབས་ པའི་དོན། 密集，拥集。挤在一处：མི་མང་པོ་ཁང་པ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་གཏིབས་ བྱས་ནས་སྡོད་པ། 很多人挤着住在一间屋里。

མཉམ་བསྲེས། གཅིག་སམ། མང་པོ་མཉམ་དུ་ བསྲེས་པ། 混合，杂合：དཀར་ནག་མཉམ་བསྲེས། 混淆黑白。མར་དང་ཐུར་ པ་ མཉམ་ བསྲེས་ བྱས་ནས་ གྲུབ་བརྫེས། 混合酥油和奶渣做成酪糕。

མཉེ་བ། མཉེད་པའི་མ་ནོངས་པ།

མཉེད་ཐྲི། (ཨལ) ཀོ་བའི་ཤ་གཅོད་ཟེད་གྲི། 鞣皮刀。制革时刮去革下浮脂的刃具。

མཉེད་པ། (ཐ་དད་པ) མཉེས་པ། མཉེ་བ། མཉེས།། འཕྱང་འཕྱང་གཏོང་བ། 搓揉，揉制：ཀ་བ་མཉེས་ཏེ་ཀུལ་པ་ བཅོས། 鞣制皮革，缝成口袋。

མཉེན་སྐྱག ཚོང་པོ་མེན་པར་ཉེ་མ་ཞིང་བྱ་བ། 柔软，柔和：ཡུང་མའི་ཡལ་ག་མཉེན་ལྷུག་དང་ལྡན་པ། 柔软的柳树枝。

མཉེན་པ། 形容词。(1)སྙི་བའམ། འཇམ་ པའམ། དུལ་བ། 柔软，细腻，柔和，温润：ལུས་མཉེན་པོ་སྤྲེའུ་ལྟ་བུ། 身体柔软如猿猴。ཡུང་མའི་ལྷུག་ཕྲན་མཉེན་པ། 柔软的柳条。ཕྱག་ མཉེན་པ། 手细腻。(2)ཞི་བ་ལས་ལྡོག་པ། 缓和，不猛烈：སྨན་གྱི་ཚེན་དྲན་ མཉེན་ པ། 药功缓和。藏医所说药物功能之一。

མཉེན་བོ། མཉེན་པ་དང་འབྲེལ།

མཉེན་འབོལ། རེག་བྱ་འཇམ་པའི་འབོལ་གདན། 软垫。柔垫的坐褥。

མཉེན་ཤིང་། ཤིང་རྒྱུ་མཉེན་པོ། 软木。

མཉེན་ཤོག ཤོག་བུ་འཇམ་མཉེན། 柔滑细纸。

མཉེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ངལ་ བའམ་ ཐང་ ཆད་ པའི་ཚེ་ས། 疲累、困乏和劳动的敬语：ཁྱེད་རང་ གྱུ་མཉེལ་མ་སོང་ངམ། 您辛苦了吧？

མཉེས། མཉེད་པའི་སྐྱལ་ཆོག

མཉེས་ཁང་། ས་མིང་ཞིག་སྟེ། རྫི་གཙང་ཡང་རེའུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཆུ་ཤུར་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག Nieqtang。地名。在西藏自治区曲水县境内。

མཉེས་དགུ། མཆོད་ཆང་གཅང་དགུ་མཆོད་པ། 干杯。饮尽杯中酒。

མཉེས་པ། ●མཉེད་པའི་འདུས་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) དགྱེས་པའམ་རངས་པའི་ཞེ་སྡ། 爱好、欢喜、欢乐的敬语：གྱས་རང་དུ་ མཉེས་ཏེ་འདི་སྐད་གསུངས་སོ། ཤིན་ཏུ་ལེགས་སོ། ལེའུ་སོ། 心中十分高兴地说道：很好！很好！

མཉེས་བོ། དགའ་བའི་ཞེ་སྡ། 形容词。喜爱、可亲的敬语：དབེ་ཅ་བཀྲག་པར་ཏུ་ཅང་ མཉེས་པ་གནང་གི་འདུག Nieqtang。很喜欢读书。

མཉེས་ཚོར། དགའ་ཚོར། 欢喜，愉悦，高兴；ཐུལ་ཁ་ཐོབ་པའི་འཕྲིན་བཅང་གསན་ནས་ མཉེས་ཚོར་ཆེན་པོ་གནང་གི་འདུག 听到胜利的消息，十分高兴。

མཉེས་གཤིན། སེམས་རྒྱུད་ཞི་ཞིང་། ཀུན་ལ་བྱམས་པའམ། མཛའ་བ། 温和，慈祥，宽仁慈爱：ཨ་མ་དམ་པའི་ མཉེས་ གཤིན་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ཡིད་ལ་དྲན་པ། 先母慈颜，萦绕心间。མི་དེ་ཁྱོད་པོ་ལ་ མཉེས་གཤིན་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལྟེན་པ་ཞིག་རེད། 此人对朋友态度和蔼。

རྩུ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྩམ་པ། བརྩུ་བ། རྩོམ།། (1)ཐར་ཚུར་གཡར་བ། 借，贷。借进借出：རང་ལ་ཡོན་དུན་མེད་ན་གཞན་ནས་བརྩུ་རྒྱུ་མེད། 自己没本领，别处借不来。ཁྱུ་ རོང་ བརྩུ་ བསྡུ་གཏོང་བ། 借出财物。(2)ཐུབ་ཆོད་གཏོང་བ། 欺侮，凌辱。

རྩུ་ཤོ། ཤུ་ཤ་དང་འདྲ།

རྩུང་རྩུང་བ། མི་གཙང་བ་ཡང་ཡང་བཤལ་བ། 频频腹泻，老是泻。

རྩུང་རྩུང་། རྩུང་པའམ་རྩུང་ཏྲལ། 陈旧，破旧。破破烂烂的：ལྷམ་ཚོག་རྩུང་རྩུང་། 破鞋。གྱོན་པ་རྩུང་རྩུང་། 破旧衣服。

རྩུང་ནད། བཤལ་ནད། 腹泻病。

རྩུང་མ། དྲི་ཆེན་ སྐ་ མ། 名词。稀屎。泻泄的大便。བ་མ་ཤི་བར་ དུ་རྩུང་མ་ མི་ ཟད། 黄牛不死，稀屎不尽。喻坏行为至死不改。

རྩོད་པ། (ཐ་དད་པ) བརྩེད་པ། བརྩེད་པ། རྩེད།། གཡར་བ། 借，贷：ཁོང་ གིས་ ང་ལ་དངུལ་བརྩེད་བྱུང་། 他借了钱给我。

རྩོབ་རྩབ། ལག་པ་བཀྲངས་ནས་ཅ་ལག་ལེན་ཚུལ་ཞེག 伸手一再摸取状：ཤིང་འབྲས་སྨིན་པ་རྣམས་ ལག་པས་ རྩོབ་ རྩོབ་ཀྱིས་ འཐོག་ པ། 一再伸手攀摘成熟的果实。

རྩོབ་རྩུབ། རྩོབ་པ་ རྩུབ་ཅིའི་ བསྡུས་ཚིག

རྩོབ་ཅི་རྩུབ་ཅི། ཤིང་འབྲས་དང་མེ་ཏོག་སོགས་རྩྭ་བའི་རྣམ་པ། 蔫搭搭的，半干不湿貌；软搭搭的，绵软不脆貌：ཤིང་ཏོག་རྩོབ་པ་ རྩུབ་པ་ བྱུ་བ་ཞན། 蔫搭搭的水果味道差。

རྩྭ། ཁྱེའམ་དོལ། 名词。网罟，机括。捕捉野兽的套索等：རྩྭ་འཛུགས་པ། 张布网罟。 རྩྭ་ལ་ ཐེབས་པ། 陷入罗网。རྩྭ་ཆུད་པ། 落网。ཕྱེ་དེ་ རྩྭ་ལས་ཐར་ནས་མཆུགས་པོང་འཕྱང་། 鸟脱网罗，迅速飞走。ཁྱོང་མཁའ་ལྟེང་རྩྭ་ལ་ཟིན་ངའམ་མེད། རྨུག་དམར་ཡག་ཐག་པས་བཀུགས་ངའམ་མེད། 从无网罟可罗鹏，未闻绳索能絷虎。

རྩྭ་ཁྲིག་ཆུ། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཇེས་ བོད་རིགས་ ངང་ རྒྱང་ཁྲལ་ ཀྱི་དཀར་ མཇེས་ དང་ གཞེང་ཐང་བར་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞིག་སྟེ། ཀྱང་ནས་ རྩྭ་རྩ་བཀྲག་ཀྱི་ཐུག་ཆུར་འབབ། 尼柯河。四

川省甘孜藏族自治州甘孜和色达县之间的一河流，从北向南流入雅砻江。

རྒྱ་བག ཀུའུས་རྒྱའི་ཐག་པ། 网纲，网缘套索。拉曳网罟的粗绳。

རྒྱ་ཞྭག དུ་རྒྱའི་ལྕུ་ལག་རི་དྲག་གི་ཀང་པ་འཇེབ་ཅིང་ཐག་པ། 套绳。弹弓上的细绳，用以套住兽足者。

རྒྱ་མདུན། དུ་རྒྱའི་ལྕུ་ལག་རི་དྲག་ལ་གཞུ་ཅིང་དབྱག་པ། 角弓弹棍。捕兽角弓的零件之一。兽足陷入棍端绳套时，则弹扣滑脱，弹棍因绞绳扭力松弛向上回弹，绳套即紧勒兽足不让逃脱。

རྒྱ་དུ། དུ་རྒྱ། 弹弓。捕兽角弓。

རྒྱ་ཤིང་། རྒྱའི་ཡན་ལག་མདའ་ཤིང་། 弹弓的木棍。

རྒྱང་ཁྲངས། ཐང་ནས་བྱང་བའི་གས། 古老。

རྒྱང་རྒྱལ་དཀར་ཚག ཐུ་འགྱུར་ཐུབ་འབྱམ་རིན་པོ་ཆེའི་རྟོགས་པཎྜི་ཏ་གྲུབ་པའི་ཁུན་ཞེས་བྱ་བ། སྔོན་པ་འཇིག་རྟེན་དུ་བྱོན་ཙལ་དང་། འཕགས་ཡུལ་དུ་བསྡུན་པ་དང་ཚུལ་ཏེ་ཁུན་དུག་མཚོག་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གངར། བོད་ཡུལ་དུ་བསྡུན་པ་དང་ཚུལ། ཁི་ཐོང་ལྷའུ་བཅོན་ཀྱི་དུས་སུ་གསང་སྔགས་ནང་ཆུད་བྱང་ཚུལ། རྒྱང་མའི་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་ཟློས་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་བསྡུན་པའི་བབ་སོ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱུ་དང་ཅི་བྱག་དུ་བཀའ་བ། བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལྟར་བརྒྱས་ཚུལ། རྒྱང་ཆུད་ཟིར་བཅས་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་། ཚངས་སུ་བཙོ་བ་བཅོས་རྩ་བ་ཅིང་དགུའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཀྱི་ གཞུང་འདི་ནི་དམ་པའི་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་ཚེ་བཙུན་པས་མཛད་པ། 《旧续目录》。原书全名《旧译密乘经集宝志·瞻部全洲庄严》。十八世纪中藏族佛学家仁增·吉美领巴著。全书共分九章，佛祖出世、佛教流行印度及佛学家二胜六庄严列传、佛教流行西藏、赤松德赞年间密乘内经流传情形、宁玛派通人证士列传与传承、佛法总论别论、事业行状、宁玛派密乘经典名目和回向。

རྒྱང་ཆོས། གསང་སྔགས་སྐྱ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ལུགས། 旧教。藏传佛教宁玛派所传早期翻译的密乘教法。

རྒྱང་བཀྲད། གསང་སྔགས་རྒྱང་མ་བའི་བསྡུན་པ། 旧教。藏传佛教宁玛派所传早期翻译的密乘教法。

རྒྱང་དྲི་ཁ། ཀ་སོགས་ལ་རྒྱང་དྲི་བྱེ་བ། 陈腐气味。

རྒྱང་པ། དུས་ཚོལ་བ་དང་། དུས་ཕྱེད་རིང་བོན་བའི་རྣམ་པ་སྟེ། གསང་བའི་ཚྭོག་པ། 形容词。陈旧，过时。时间过了很久的，སྐད་ཅ་རྒྱང་པ། 旧话，老话。གྲོགས་པོ་རྒྱང་པ། 旧朋友，故交。ཡི་ཀེ་རྒྱང་པ། 古文。བདུ་རྒྱང་པ། 古字。མི་རྒྱང་པ་དང་། ཚོས་གསར་པ། 人求旧，衣求新。མེ་ཏོག་རྒྱང་པ། 枯萎的花朵。ཚོས་རྒྱང་པ་ལ་ལྷུན་པ་གསར་པ། 衣旧补丁新。

རྒྱང་མ། ●རྒྱང་མ་བའི་བསྡུས་ཚིག ❷རྩོན་དྲས་ཐོན་བའི་ཐུ་རྒྱང་པ་རིན་ཐང་ཅན། 形容词。古老，古旧。时代久远者：དཀར་ཡོལ་རྒྱང་མ། 古瓷。དཔེ་ཅ་རྒྱང་མ། 古本书。

རྒྱང་མ་བ། ཐེག་པ་རིམ་དགུར་གྲགས་ པ་ གསང་སྔགས་རྩ་འགྱུར་བའི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་ཆོས་ཐུལ་ཁྱིམ་ཚོང་ཁུངས་དུ་ཐོག་མར་འགྱུར་ཞིང་། ཐུབ་དབོན་བདུ་མ་འཕྲུང་གཉས་ཀྱི་ས་དང་རྒྱལ་བ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་ལུགས་ འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱོན་ཏན་ཀྱི་ གཞུང་འདི་ནི་དམ་པའི་ཆོས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་ལུགས་ འཕགས་རྣེས་འབྱང་དང་བཙས་པ། 宁玛派。以九乘次第闻名的藏传佛教旧译密乘派系名。最初在公元八世纪中，吐蕃王赤松德赞时，初由印度译传人藏地，经印度佛学家白玛穹乃加以宏扬。俗以此派所着袈裟僧帽均尚红色，故称之为红教。

རྒྱང་ཚད། རྒྱངས་ཙད་དང་འདྲ།

རྙིང་ཤེར། རྙིང་བའི་ལུགས་ལ་ཆགས་པ། 保守，守旧。拘泥于旧有状态。

རྙིང་རྙོལ། ཕུན་རིང་སོང་ནས་རྙོལ་བ། 腐败，陈腐。陈旧变坏。

རྙིང་ལུགས་ཟེག་པ་ཅིམ་པ་དག་ཏུ། ཉེན་སོས། རང་རྒྱལ། ཁང་སེམས་ཏེ་སྐྱལ་སྐུ་ཤྲཱི་ཐུབ་བས་ཁས་བླངས་པའི་ཐུན་མོང་གི་ཟེག་པ་གསུམ། ཀྱི་ཡི། ཞུ་བ། ཚེ་ཁ་རྒྱེ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའམ་ཁས་བླངས་པའི་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཕྱིའི་ཟེག་པ་གསུམ། བསྒྲིད་པ་མ་དུས་ཚེ་གཅིག། ཞུང་ཚ་དུ་ཚེ་གཅིག། རྩོད་གསལ་པ་ཆེན་པོ་ཁ་ཏོ་ཁ་གཅིག་ཆོས་སྐུ་ཀུན་དུ་བཟང་པོས་གསུངས་པའི་ནང་གི་ཟེག་པ་ཐ་ན་མེད་པ་་་གསུམ་བཅས་དགྱེའོ། 宁玛派九乘次第：声闻、独觉和菩萨三乘，是化身释迦牟尼所说三共通乘；事部、行部和瑜伽部三乘，是报身金刚萨埵所说密咒三外乘；生次大瑜伽、圆次无比瑜伽和大圆满双运瑜伽三乘，是法身普贤所说无上密咒内三乘，合为九次第乘。

རྙིང་ཤུལ། ཉེན་བའི་རྗེས་ཤུལ། 古迹。古代流传下来的遗迹。

རྙིང་ཐུལ། ཤིན་དུ་རྙིང་པ་རུབ་རལ། 破旧，腐败，陈腐，很旧；ཅ་ལག་རྙིང་ཐུལ་ཚང་མ་ཁྱིམ་པ་འདིའི་ནང་ལ་བཏུག་འདུག 破旧的东西，都装在这间屋子里。

རྙིངས་པ། 形容词。(1)རྙིང་དྲགས་པ། 太旧，过于陈腐；ཁ་ཟས་ཀྱ་ཅང་རྙིངས་པ་བཟས་ན་ཐོ་བ་ན་ཚང་། 食品太陈腐，吃了胃要痛。(2)རྙིང་པ་དང་འདྲ།

རྙིངས་ཚད། ཟླ་བ་གཅིག་ཐན་ཆད་འདས་པའི་ཚད་པ་རྙིང་བར་གྱུར་ནས་ཤུགས་རྒྱངས་དང་འདྲེས་ཏེ་་་ལུགས་ལ་བཚའ་དང་རས་ལ་སྐྲམ་ཞིན་པ་ལྟར་ཁྱབ་ཅིང་ཐག་ཆ་བའི་མིང་། 伏热。超过一月以上的热邪，即成伏热，混入元气之中，如铁生锈，如布沾油。

རྙིད་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)སྐམ་ མིན་ཟོན་མིན་ དུ་འགྱུར་པ། 蔫，萎；དགུན་དུས་ནུས་ཤིང་རྩྭ་ཡལ་ཆེར་རྙིད་ནས་སྐམ་ཚོང་། 冬季草木，多半枯萎了。(2)རྙིང་སྐྱེབས་ཏོར་པ་དང་། ཐམས་པའི་ཚུལ། 颓丧，颓废。精神萎靡；བསམ་དོན་མ་གྲུབ་ པ་ ཅམ་ཕྱིས་ རྙིད་ ནས་སྟོད་པ་རྙིང་སྐྱེབས་མེད་པའི་རྟགས་རེད། 所欲一不顺遂，便趋颓丧，是没有勇气的表现。❷སྐམ་མ་ཟོན། 形容词。半干不湿；ཀ་རྙིད། 半干肉。ཤིང་ཏོག་རྙིད་པ། 枯槁的果实。མེ་ཏོག་རྙིད་པ། 枯萎的花朵。

རྙིལ། སའི་ཕྱི་ནང་གི་ཀ། 名词。龈，牙龈。齿根肉。

རྙིལ་ནད། སོ་རྙིལ་ལ་ཚོག་པའི་ནད། 齿龈病。牙宣、牙疳等起于牙龈周围之病。

རྙེད་བཀུར། རྙེད་པ་དང་བཀུར་ཕྱི་ཕྱི། 利养恭敬。贡献货财和优礼侍候。

རྙེད་ཟོག ལུང་མིན་འདུ་ཤེད་ལས་ ཐོབ་ པའི་ ཐྱ་བྱག་ལྡན་མེད་གསར་དུ་རྙེད་པ་ཕྱི། སྔོན་པ་གསར་དུ་ཐོབ་པ་ཡུ་བྱ། 获得。心不相应行法中所说得之一种。本无新得，称为获得，如新得律仪。

རྙེད་པ། ❶(ཐ་མི་ དད་ པ) རྩོལ་ མེད་ གསར་ དུ་ ཐོབ་པ། 得，获得，得到。原无初有；རྙེད་དཀའ་བ། 难得。 རྙེད་ཚ་བ། 易得。 བཙལ་ཏེ་རྙེད་པ། 找到。 ངེས་པ་རྙེད་པ། 确知。 བདེན་དོན་རྙེད་པ། 懂得真理。 ཟུན་པ་དོར་བའི་ནད་པ་དེར། ཟུན་ བཅང་ རྙེད་པ་ག་ ལ་ ཕྱིད། 病人舍医生，岂能得良药？ ཀུ་མཚའི་ཐྱོང་དུ་མ་ཕྱིན་ན། ཡིད་ བཞིན་ རིན་ ཐུ་ག་ ལ་རྙེད། 不入大海中，焉得如意宝？ ❷名词。(1) དངོས་ བའམ་

ནོར་ཌམས། 财货，物资，货物。(2)གྲངས་ནོར། 商数。除法运算的得数。

རྙེད་ཟིན་མ་བྱེད་པ། 旨·བྱག·སྒྲ·བའི·ཤུགས་ལ་ཆོས་དེ·ཐུང་མ་ གོང་ ཐའམ་ ཉམས་ པ་ གང་ རྙེ་ཟིན་རྙེད་པ་ལ་གེགས་བྱེད་ཀྱི་ཌམ་ཀེག 获未得。阻碍有情身中未获、已失的种种事物重新获得的一种实法。是毗婆沙师所承许者。

རྙེད་པས་ཆོག་པའི་བསོད་སྙོམས་པ། 指·རྙེད་དེས་ཆོག་ཀི་བསོད་སྙོམས་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ། 常期乞食，随得乞食。依靠随缘得为生者。

རྙེད་པས་རྙེད་པ་སྤྱད་པ། རྙེད་པས་རྙེད་ཉཆོལ་ དང་དོན་གཉིག

རྙེད་པས་ རྙེད་ ཁཆོལ། ཚིག་ ཉཆོ་ ཕྱིའི་ ནང་ གསེས་ཀིག རྙེད་པ་ཆུང་ངུ་ཁད་བསྟུབས་ནས་ རྙེད་པ་ཆེན་པོ་ཆུང་དོན་ངུ་གཉིད་པ་ལ་ཟེད། 赠微博厚，假利求利。五邪命之一。为欲求取厚利，先以微小利益与人，从而图谋取得厚利。

རྙེད་པཆོད། (ཉིང) གཏང་ཤའི་ ཆུལ་ ཀྱིས་ སྦྱིན་ པ། 以施求利。指望报答的布施行为。

རྙེད་ཆོམ། ངང་ ལ་ ཀུ་ ནོར་ མང་ པོ་ཚོད་ པའི་ ཁེངས་ཤེས། 恃财，凭仗钱财。仗恃自己资财富有的骄气。

རྩོད་ཀྱ། ཤགོ་རྩོད་ཀས་ཀྱོད་ཆགས། 麻烦，纠纷，混乱，争讼，争端： ཁན་ཆུན་ཁ་རྩོད་ཐུག་སྡེ་ གཉིག་ཆུབ་གཉིས་ལངས་ཀྱིས་ རྩོད་ ཀྱ་ གང་ ཤིན་ ཁབས་ཟོང་། 互起争辩，接连造成很大的纠纷，ཤི་ཉཀྱ་ཁས་ལེན་ཐུས་པས་ རྩོད་ ཀྱ་ མང་ ཀོ··· ཐུང་། 承担做不到的事，发生不少麻烦。རྩོད་ ཀྱ་ ཁབསངས་པ། 惹起了纠纷。དོན་ཤེད་དཀྱིག་ གཏམ་བཤད་ནས་རྩོད་ཀྱ་ ཀ་ སྐྱང་ཁིག 不要无端造谣，引起混乱！

རྩོད་རྫུལ། གང་ཐྱིགས། 渣滓，沉渣。污水中的沉淀。

རྩོད་པ། ❶འདས་ཐྱིགས་ ཅན། 名词。纠葛，纠纷；污秽，污浊物： ཀྱོད་ཡ་ ཁན་ ཆུན་ གཉིས་ གར་དག་ བཤད་ཐྱག་བཀྱལ་ཀྱི་བཅས་ གཤེད་ཐྱས་ བས་དང་ཆ་བཏོན་རྩིད་ཀྱི་ རྩོག་པ་རྩ་ བ་ནས་ དྲངས་ པ། 向争讼双方，分析解说利害得失，现在嫌怨纠纷已经涣然冰释。❷རྩོག་པོ་དང་འདྲ།

རྩོག་བའི་ཤེམས། འཐྱག་བའི་ཤེམས། 心存芥蒂，嫌怨之心。

རྩོག་ཆི། དྲངས་པོ་ ཤེད་པ། 形容词。混乱，浑浊，不清： ཆང་རྩོག་པོ། 浊酒。 ཇིང་ཐུ་རྩོག་ པོ། 污池。སྐད་ཆ་རྩོག་པོ། 语言混乱不清。རྩོད་ཐྱིང་རྩོག་པོ་གཙང་བསངས་ཐྱེད་དགོས། 澄清混乱的争论。

རྩོག་མ། ❶ཐྱིགས་ཁ། 名词。渣滓，沉淀：ཆུ་ སྣོད་དུ་དྲངས་ཇས་བཏབ་ནས་ རྩོག་མ་བསྐྱངས་ཏེ་ གཙང་མར་ཐྱས་པ། 在水缸里放入澄清剂，澄清沉淀。❷དྲངས་པོ་ཤེད་པ། 形容词。浊，浑浊，不清：ཆུ་རྩོག་མ་བཏུངས་ན་ཁ་ཐག་ཆོད་རེད། 喝了浑水，一定患病。

རྩོག་མ་གཏིང་ཐྱོང། ཁ་ མཆུ་རྩིང་ པ་ བསྐྱར་ ཐྱོང་ཀི་དབེ། 彻底翻沉渣。喻翻悔原判，重诉旧案：རྩོག་མ་གཏིང་ཐྱོང་ཀིས་རྩོད་གཞིས་ཁྱེད་ པ། 翻悔旧案，提出指控。

རྩོག་བཇྱོང། སྐེ་མང་འཇེས་འཇྱོང། 混乱，复杂。头绪多而杂乱。

རྩོག་ལེ་བ། རྩོག་ཙམ་ཞིག 半浑不清的，相当浑浊；比较麻烦：དག་ ཆར་ བཏང་ བའི་ རྗེས་ སུ་ རྗེང་ཆུ་རྩོག་ལེ་བ་ཞིག་འཐྱིལ་འདུག 暴雨之后，积下了一坑半浑不清的水。རྩོད་པ་དེ་རྩོག་ལེ་བ་ཞིག་རེད། 这场纠纷，比较麻烦。

རྩོགས་པ། འདས་ཐྱིགས་ཅན་དུ་ གོ་ བའི་ རྩོག་པ་

དང་འདྲ།

རྨུགལ་ཚད། ཉ་མ་དང་ཆུ་གཉིས་ལྡན་ དུ་གཡོས་ཏེ་རྨུགས་པ་ལྟར་ཚ་བ་ཆུ་ཤེར་དང་ བསྲེངས་ནས་ ཤུགས་རྒངས་རྨུགས་པར་ཉིད་བའི་ཚད་བའི་མིང་། 郁热。热邪郁积黄水之中，如沙水搅合，混淆不清，引起元气浑浊之症。

རྨུགལ་རྩེབ། ཐ་དག་འཁྲུ་གཏད་ཀྱི་གནས། 麻烦，庞杂。难于处理的事。

རྨུང་། 名词。(1)རྨུའམ། གལ་ལས། 网罟，圈套； ཀ་བ་རི་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་དྭགས་གང་དུ་འཁོར་སའི་གནས་བཏུགས་ཏེ་རྨུང་ བཏུར་ནས་གསོད་པ། 猎人调查了野兽出没之地，就设网捕杀。(2)ཞལ་བ། 墁泥。涂抹墙面、地面的细泥。

རྨུང་བ། (ཐ་དད་པ) བརྒྱངས་པ། བརྒྱང་བ། རྨུངས།། 伸直，张设，铺开； ཀང་པ་ཡར་མ་བསྒྱམས་པར་མར་རྨུངས་ཤིག 脚莫蜷起，向下伸直！ ཤིང་ནགས་ ནང་ དུ་ ཀུ་ རྨི་ བརྒྱངས་ནས་རི་དྭགས་འཛིན། 在树林中张网捕鸟。

རྨུངས། རྨུང་བའི་སྐལ་ཚོག

རྨུངས་པ། ཀོང་ཀོང་། 形容词。凹陷；ལུས་ཀྱི་དཀྱའམ་དཀྱི་མ་རྨུངས་པ། 臀不下陷，

རྨུད། རྨུད་བའི་སྐལ་ཚོག

རྨུབ་པ། (ཐ་ཤི་དད་པ) (1)རིང་ཚད་ཀྱིས་ སྒྲིབས་ བའམ་འདང་བ། 能及，达到，够量。能到达一定程度； ལག་བས་བསྲབས་ཀང་མ་རྨུབ། 用手摸不到。(2)ལག་བས་ལེན་པ། 攫取，抓拿； མགོ་མ་ཚོས་ཀོང་དུ་ཕྱི་ལ་རྨུབ། 头肉未煮熟，便去抓舌头。

རྨུལ། རྨུ་བའི་སྐལ་ཚོག

རླག། (རྨི་) གཉིད་ཐལ་བའམ་དྲན་པ་སྐྱེར་བ། 睡卧，晕倒。

ལྷ་ཀེ་སྒྲིགས་ཀེ། སྐྱགས་སྒྲིགས་དང་དོན་གཅིག

ལྷ་ཅང་། གཉའ་ནང་དང་འདྲ།

ལྷ་ཆོ། རྩྭ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་སྐྱང་བསྐ་བ། ཁུ་རྡེས་སྐྱམས། ནུས་པས་རྒྱ་ཁོང་སོགས་སྟོད་ཀྱི་ཚ་བ་ཞེལ། ཚ་འཇུ་གཅོད། 兔子草。蓼科药用植物名。味酸涩而苦，性平，清大小肠及胃热，止热泻。

ལྷགས་སྒྲིགས། སྒྲིགས་མ། 渣滓。污浊的东西； ས་སྐྱགས་སྒྲིགས། 废土，污泥。 ཆུ་སྐྱགས་སྒྲིབ། 废水，浊水。

ལྷང་སྐྱགས། (རྨི་) ལེ་ལོ། 怠惰。

ལྷང་སྐྱང་། (རྨི་) དོན་མེད་དམ་ཐ་ཤལ། 无意义，下劣。

ལྷད་ཀ། 名词。(1)སྐྱོན་ཆ་དང་། བྱན་ཀའམ་ཁཀ་འཁག། 缺点，罪责，鲜端，过错； དཀར་ཟེལ་འདི་ལ་སྐྱད་ཕྲན་བུ་འདྲག 这个瓷碗，稍有缺陷。(2)ཁ་འཛངས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཏེ་ཆུ་མཚན་ཕྱར་སྐྱང་། 口实，借口。假托的似是而非的理由； བྱི་བའང་ན་ཁྲལ་བྱས་ པ་ དེ་ནི་ ཐག་ རིང་ དུ་འགྲོ་འདོད་མེད་པའི་སྐྱད་ཀ་རེད། 突然装病，是不想远行的借口。

ལྷད་བསྐྱ། ཀཁན་ལ་དོན་མེད་དུ་བྱན་ཀ་ འཚལ་བ། 招惹，挑衅。逗引麻烦。

ལྷད་སྐྱད། སྐྱང་ས་སྐྱང་ཤའི་བསྐྱས་ཚོག

ལྷད་འདོགས། སྐྱན་མེད་བཞིན་དུ་ཟོད་བར་ སྐྱེ་བཏགས་ཏེ་སྐྱན་རྡེད་པ། 诬赖，诬蔑，栽诬；སྐྱད་འདོགས་ཀྱི་རེ། 敲诈。 སྐྱན་མེད་ལ་སྐྱད་འདོགས་ཅིད་པ། 诬赖无辜。ལས་ཀ་བཏུན་པོ་མ་བྱས་ན་མིས་སྐྱད་ཀ་བཏགས་ཚོང་། 做事不妥当，别人会责怪的。

ལྷད་མེད་ལྷད་དཀྱིས། སྐྱན་མེད་སྐྱན་དཀྱིས། 无故加罪，诬害； མི་དང་ རྩོད་ པ་ ཀྱག་ སེམས་

ཀུང་སྐད་མེད་སྐད་དཀྲིས་བྱས་ན་དོན་ལ་མི་ཕན། 同人争辩时，纵然无端诬蔑，也于事无济。

སྐད་གཅེས། སྨོད་མེད་སྨོད་འདོགས་ཀྱིས་ སྐད་འཚོལ་བྱས་པ། 诬害，设词害人：འཁོན་འཛིས་ཞེར་བཞག་ཀིས་སྨོད་འདོགས་སྐད་གཅེས་ཐལ་ན་" ཕུང་ཀྱལ་བཟོས་ཚོང་། 心怀嫌怨，加罪诬害，就会造成祸端。

སྐད་འཚོལ། སྨོད་འཚོལ་བ། 寻隙，求疵，挑剔过错： གཞན་ལ་རོགས་རམ་མི་བྱེད་པར་སྐད་འཚོལ་ཁོ་ན་བྱས་ན་ཡག་པོ་མ་རེད། 不帮助别人，但寻过求疵，是不对的。

སྐད་འཇུགས། སྨོད་འཇུགས་པ། 加罪，栽诬，རང་གིས་མ་བྱང་བ་མི་སེམས་པར་མི་ལ་དོན་མེད་ སྐད་འཇུགས་མ་བྱེད། 不可不觉得自己不对，反而无端栽诬别人！

སྐད་ལེ་སྙོང་ལེ། བཤང་ཆིག་གམ་སྐད་གཏམ་སྡེ་ཚོགས་རྒྱ་ཆེལ། 说长道短，议论是非；སྐད་སྐྱོད་མང་པོས་སེམས་ཧ་དགྱེས་པར་བྱེད། 说长道短，搅乱情绪。

སྐད། 名词。(1)རྣ་བའི་ཞེ་སྡ། 耳的敬语。(2)རིལ་དགས་གཉན་ཀྱི་འབྱི་རྩལ་གཞན་ཞེག

སྐད་ཀོང། རྣ་ཀོང་རམ་རྣ་ཆུན། 耳环。

སྐད་སྐད། སྐད་སྐྱེ་བའམ་གཏམ་སྐྱེ་བ། 悦耳之言，和雅的语言。

སྐད་ཆྱི། (རྩིང) ཁ་སྐ། 离间。

སྐད་ཆྱོལ། རྣ་བ་སྐྱེ་བོ་བྱས་པ། 逆耳，刺耳。

སྐད་བཆུལ། སྐུལ་ཡུག་བཏང་བའི་ཞེ་སྡ། 劝告、催促、促使的敬语：བཀའ་ལས་འཕུལ་དུ་མ་ཐོན་ པས་སྐྱེ་བཆུལ་ཞུ་པ། 未即奉到复示，故尔催请。

སྐད་ཆང་ཐུབ་པ། སྐྱེ་ཐུབ་དང་དོན་གཅིག

སྐད་ཀྱི་ཚོང་ཆུན། (1)རྣ་ཀོང་རམ་རྣ་ཆུན། 耳坠，耳饰。(2)མདོ་སྡེ་ཕལ་བོ་ཆེའི་མཚན་ གཞན་ཞེག 《耳严经》。《华严经》别名。

སྐད་ཀྱི་དབེ་བྱད་གཉིས། དབེ་བྱད་བཟང་པོ་ བཅུད་ཏུའི་ཁྱས་ཤེག་སྡེ། སྐྱེ་མཐའ་པ་དང་། སྐྱེ་དབང་སྐམས་པ་རྣམ་པར་སྦྱང་བ། 耳随好二。如来八十随好之一类：两耳长短大小等齐和耳官聪颖不聩。

སྐད་ཀྱི་དབང་པོ། རྣ་བ། 耳，耳根。听觉器官。

སྐད་ཀྱགས། མིང་ཀྱགས་སམས་སྐད་ཀྱགས་ བཟང་པོ། 令誉，美名，好名声。མིང་གི་རྣམ་ཀྱངས་ལ་ཀུན་ཀྱགས་དང་། ཀུན་ཤེས། ཁྱགས་པ། སྐྱེ་པ་བཅས་སོ།

སྐོན་ཐྲོན། ངག་ཐོག་ནས་ཞུ་བའི་གནས་ཤུགས། 呈述，口头报告：བྱ་རིམ་བྱེད་ལུགས་ཙང་ཙང་ སྐྱེ་ཐྲོན་ཞུས་པ། 经常陈述工作情况。

སྐོན་ཐྲོན་པ། ཚོང་རིམ་ལ་སྐྱེ་ཞིང་ཞུ་མཁན། 报告者，陈述者。

སྐོན་བརྒྱུད། ཐ་རབས་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་ནས་སྐྱེ་ དུ་བརྒྱུད་པའི་མན་ངག 耳传。历代上师辗转附耳亲传的窍诀：གསོ་རིག་སྐྱེ་བརྒྱུད་ཀྱི་མན་ངག 医学耳传。

སྐོན་བརྒྱུད་ཙོ་རྗེའི་ཆིག་ཚིང་། རབ་བྱང་བའི་ནང་བྱང་པ་མིའི་ཏེ་མ་མཐོང་བ་ངོ་ཙོན་ ལྟེན་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྩ་དང་ཆུ་བཏུག་ཐབས་ཤེར་ཁབ་ གསལ་བར་ གཟུངས་ པའི་ རྒྱུ་ བསྡུས་ ཀྱི་ བསྟན་ བཅོས་ཤིག 《医学耳传·金刚词句》。十五世纪时，绛巴·尼玛统瓦顿丹所著详细叙述切诊脉搏，观察小便法则的一部论著名。

སྐོན་བརྒྱུད་བཞི། ཆོས་གང་ལུང་དང་བཅས་པ་ དང་། ལུང་མན་ངག་དང་ལྡན་པ། མན་ངག་ བརྒྱུད་པ་དང་ལྡན་པ། བརྒྱུད་པ་ཉིད་རྫབས་དང་ ལྡན་པ། 四种耳传：法有经传、经传有诀要、

诀要有师承和师承有加被。

སྒྲུབ་ངག (1)རིག་གནས་ཆུང་བ་ལྔའི་ཁ་གསལ། 修辞学。小五明之一科。(2) ཚིགས་བཅད། ཚིག་སྡུག ཐེལ་མ་གསུམ་གང་དུང་གི་ཟློ་ནས་བརྩམས་པའི་སྡེབ་ཚིག 辞章。诗、词、文章。包括整饬的古诗句、散文和诗文相间的绚藻文章。

སྒྲུབ་ངག་མཁན། (1)སྡེབ་ངག་ལ་མཁས་པའི་མི། 诗人。(2)(མཛད་) གཟའ་བ་སངས། 金曜的异名。

སྒྲུབ་ངག་མཁན་པོ། སྡེབ་ངག་ལ་མཁས་པའི་མི། 诗人。

སྒྲུབ་ངག་མཁས་དབང་། སྡེབ་ངག་ཤེས་མཁའ་ཡི་མཆོག 诗伯。擅长诗歌的人。

སྒྲུབ་ངག་གི་སྐྱོན་བཅུ། དོན་ཉམས་པ་དང་། དོན་འགལ་བ། དོན་གཅིག་པ། ཚེ་ཚོམ་ཅན། རིམ་པ་ཉམས་པ། སྐུ་ཉམས་པ། གཅོད་མཚམས་ཉམས་པ། ཚེག་སྦྱོར་ཉམས་པ། མཚམས་སྦྱོར་ཉམས་པ། ཡུལ་དུས་སོགས་དང་འགལ་བ། 修辞十过：原意失误、原意相违、原意雷同、疑似不定、次第错乱、音调讹误、段落错乱、组合错乱、承接错乱和时地相违。

སྒྲུབ་ངག་མེ་ཏོང་། ཀུ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ སྡེབ་ངག་མཁའ་ཨོ་དབྱག་པ་ཅན་གྱིས་ཀུ་གར་ཤར་པ་དང་། སྟོ་བའི་ལམ་སྲོལ་གྱ་དང་པ་དང་། ཤར་ཟླའི་ ལམ་ སྲོལ་ བྱུན་ མོང་ བ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྐྱེང་ ཨོ་བསྡུས་ནས་ ལེའུ་ གསུམ་ གྱི་ གཞུང་ ཚད་ ཅུ་ རྩིལ་བར་མཛད་པ་འདི་ཉིད། འཕྲོ་མོག་ཆོས་ཀྱལ་ འཕགས་པའི་ སྐབས། ཤོང་ས་ རྩེ་ རྡུལ་མཚན་དང་། ཀུ་གར་ཀྱི་བཀྲི་ཅ་ལལྷི་ར་གཉིས་ཀྱིས་ དབལ་ས་སྐྱའི་གཙུག་ ལག་ ཁང་ དུ་ བོད་ ཡིག་ ལ་ བསྒྱུར་ཏེ་ཕྱིས་སུ་དཔང་ས་ རྒྱུ་ གོས་བཏེབ་པ་དང་། ཞ་ལུ་ ས་ ལུ་ བ་ཆོས་ སྐྱོང་བཅང་ ཨོ་ སོགས་ རྒྱ་ ཕྱིའི་ མཁས་པ་མང་ ཨོས་ ཀུ་ གཞུང་དང་བསྟུན་ ཏེ་འགྱུར་བཅོས་དག་ བྱེད་ རིམ་པར་ མཛད་པའི་ སྒྲུབ་ངག་གི་ གཞུང་ཆེན། 《诗镜》。古印度诗人旦志，译言持杖，综合古印度东南两派诗家相同的和不相同的修辞方法，著成的作诗格律，全书共分三章。公元十三世纪， 由囟译师·多吉坚赞等在萨迦寺中译成藏文， 后曾由邦译师·洛追登巴和夏鲁译师·却窝桑波等先后根据梵文原本校订改译。

སྒྲུབ་ངག་རྫི་མཛེས། རྩོམ་པ་སྡུག་ཆོག་གི་ཉམས་ལྡན་པ། 有诗味。修饰过的词句。

སྒྲུབ་དཔང་སྐད། (རྟེང་) སྡེབ་ངག修辞学，辞章。

སྒྲུབ་ཚ་དོད་པོ། རྒྱུའི་གདངས་ཀྱི་ འཕྱུར་ ཁྱག་ཅེས་ སྡུག་པའི་ཉམས་དོད་པོ། 好听，悦耳，格外好听。

སྒྲུབ་ཁཚེའབས། ཐུན་ནང་སྡུག་པ་དང་། ཞེམས་ལ་འབབ་པ། 和谐，优美，美妙，温雅。悦耳适情的声音言词：སྡུག་འཇེབས་ཀྱི་དབྱངས། 悦耳之音。རི་མགོ་ནས་སྡུག་འཇེབས་ཀྱི་རྒྱ་དབྱངས་ཐོས་པས་མིད་འཕྲོག་པ། 山顶传来优美的歌声，动人心弦。

སྒྲུབ་ཁཚིད། ཚིག་སྡུག་པོ། 甘言。悦耳之言。

སྒྲུབ་མཉམ་པའི་དལ་ཅད། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ བྱད་བཟང་པོ་ཁ་རྒྱད་རྒྱའི་ནང་གསེས་ ཤེག་ རྡེ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་གཡེལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ སྡུག་གཉིས་རིང་ གྱང་ མེད་ པར་མཉམ་པ། 耳齐平。如来战胜贪等烦恼，感得两耳平齐之好。佛身八十种随好之一。

སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཤེགས་ཤེགས། རྣ་བར་འཇེབས་ཤིང་ མིག་ལ་མཇེས་པ། 好听好看，动听悦目。

སྒྲུབ་གཅམ། རྣ་བར་འཕྲད་པའི་གཏམ། 悦耳之言，和雅语。中听的好话和好消息。

སྒྲུབ་གཙོད་པ། རྣ་བ་གཏད་ནས་ཉན། 倾听。倾耳细听： དགེ་སྐྱོན་གསལ་འདེབས་ཁུལ་པ་ལ་ སྡུག་གཏོད་པ། 倾听分析利害的忠告。

སྐད་དར། ཕྱའི་སྐུ་བཏུན་ལ་བསྒྲིགས་ཏུའི་ཁ་བཏུར། 敬神哈达。献给神像的供品哈达：རྟེན་མཇལ་ཞུ་དུས་སྐབས་དང་སྒྲིགས་པ། 敬神时献上哈达。

སྐད་དུ་གསོལ་བ། རྣ་བར་ཞུས་པ། 口头述说或报告：དུ་ཚེའི་བྱས་རྗེས་རྣམས་སྐབས་དུ་གསོལ་བ་ཡིན། 口头报告了今年的各项成绩。

སྐད་དུ་སྐྱོང་བ། གཏམ་རྣ་བར་འཁྱོལ་བ། 入耳，听到，到了耳中，དམངས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ཞུ་ཆོག་ཚང་མ་སྐབས་དུ་སྐྱོང་བ། 群众的意见，他都听到了。

སྐད་མནན་བ། ངག་ཐོག་ནས་སྐབས་གསན་ཞུས་བ། 呈述。口头报告或呈报：ལྷང་པ་དེར་གནས་ཚུལ་རྣམ་བྱུང་ཚང་མ་ངས་ཁོང་ལ་སྐབས་མནན་ཟིན་ཡོད། 当地发生的情况，我都向他报告过了。

སྐད་བ། ●ཀྱགས་པ། 名词。名誉，美称：དེའི་སྐབས་པ་རྒྱང་ནས་ཐོས། 远闻其名。མཁས་པའི་སྐབས་པ་ཆུ་ཆེན་པོ། 贤能的大名。❷འཇེབ་པོ། 形容词。悦耳，动听：གཏམ་སྐབས་པ། 喜讯。མི་སྐབས་པར་བརྗོད་པ། 轻毁，诽谤。རྒྱ་སྐབས་ཚ། 动听的歌声。ཆོག་སྐབས་མེའི་བདེན་གཏམ། 悦耳的直言。སྒྲིཌ་ཚང་གསུང་སྐད་སྐབས་ཡང་། སྐུ་ཀ་ཀྱ་སྐང་དོ་རེད། 雀声虽悠扬，身肉才二两。

སྐད་བད། ཀུ་ལུ་ཆས་ཀོན་དུས་ཀྱི་རྣ་ཆུན། 耳饰。藏戏太子装束中的珥珰。

སྐད་བཟི་ཐྲ། རྣ་བ་དང་སེམས་ལ་འབབ་བཟི་ཐྲ་དྲྭངས། 悦耳之音。美妙可意的声音。

སྐད་བཟི་བ་དན། ཀྱགས་སྐབས་བ་དན་ཀྱི་གཅུར་གུ་བཀོད་པ། 名声，旗号。将声誉譬喻为旗帜。

སྐད་བཟི་བསེར་བྱ། སྐབས་ཀྱགས་ཆུང་གི་གཅུར་གུ་བཀོད་པ། 声誉，好声名。将声誉譬喻为风。

སྐད་བར་ཐུ་བ། (1)གཏམ་འཇམ་པོར་གོད་པ། 说话温雅，说来好听。(2)བསྟུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་ལ་གྱལ་ཞིག 爱语。四摄事之一。

སྐད་བོ། སྐབས་པ་དང་འདྲ།

སྐད་ཚོ། རི་དྭགས་གཉན་ཀྱི་ཚོ། 名词。雄盘羊。

སྐད་ཐུ། ཚོང་རིམ་ལ་དབྱེན་སྐྱོར་བྱེད་པ། 谗言，离间语。在上级面前所作挑拨是非之言：བདག་དཔྱད་དག་ཐེར་མ་བྱས་པར་སྐབས་ཐུའི་ཞུ་ཆོག་ཀི་ཀྱ་དབང་དུ་གོར་ན་མི་འཐུག 不可不加考查，惑于谗言。

སྐད་འབྲིན། (1)སྐབས་ཆོག་ཀི་འཕྲིན་ཡིག 诗体书信。诗句组成的书信。(2)སྐད་ཅ་སྐབས་པོ། 好消息。

སྐད་དབང་། རྣ་བའི་དབང་པོ། 耳，耳根，听觉器官；སྐབས་དབང་རིན་པོ་ཆེར་ཞུ་གསོལ། 敬启圣聪。书信开头敬语。

སྐད་དབང་ཀྱམས་པ་རྣམ་པར་ཕྱངས་བའི་དབྱེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དུས་བྱད་བཟང་པོ་བཀྱད་རྒྱུད་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་མ་ཉམས་པར་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་དབང་པོ་མི་ཉམས་པ། 耳根不衰。如来令诸有情心力不衰，感得听觉永不衰退之好。佛身八十种随好之一。

སྐད་འབྱལ་བཅོ་གཟིགས། སྐབས་ཞུ་གཟིགས་པར་གནང་། 敬请慈悲鉴察。公文用语。

སྐད་ཅོ། རྣ་བར་འབབ་པ་ཡ། 形容词。好听，悦耳，བྱ་སྐབས་མེའི་ཁྱི་འཁྱར་སྐབས་ཀྱིས་གསོན། ཆོག་སྐབས་མེའི་བདེན་གཏམ་ཐུགས་ལ་དཔྱོད། 悦耳的歌音请倾听！和雅的真话请思量！

སྐད་གཅོར། རྣ་བ་སྐུན་པོ། 聒噪，刺耳：དོན་མེད་སྐབས་གཅོར་མང་པོ་ཞུས་ནས་ཐུགས་འཁྲུགས་པ། 无端絮聒，使人心烦。

ཉན་ཚིག (1)རྣ་བར་སྙན་པའི་ཚིག 悦耳之言，好听的话。(2)སྙན་ངག 诗词，美文。

ཉན་ཚིག་ཀི་རིག་བྱེད། 〈梵〉音译：毕·曲''ཀར་དུ་བྷམ་རེའི་ཚས་ལུགས་ཀྱི་རིག་བྱེད་བཞིའི'''ཀས་ཤེག་སྟེ་ཐུབ་དབྱངས་དང་བཅས་པའི་བསྟོད'''བཐུགས་ཀྱི་སྙན་ཚིག་ལྟེན་པའི་རིག་བྱེད། 《歌咏明论》。梵音译作撒买吠陀。古印度婆罗门所传四种经典之一。论述赞歌配合音乐之学。

ཉན་ཚིག་ཐྲིང་ཡིག ཚིག་ཏུན་སྙར་བའི་ བསྐུར'''ཡིག 诗体书简。用诗歌写成的信函。

ཉན་ཚིག་དབྱངས་ཁ། རྣ་བར་འཇའབས་པའི'''ཉར་དབྱངས། 诗歌朗颂调。

ཉན་ཚིག་ཤོ་ཐུལ། (1)སྙན་ངག་གི་ཐོག་རས་ཀྱིས་ བའི་གཏམ་རྒྱུད། 史诗。(2)སྙན་ངག་གི་བྱང་རབས། 诗歌史。

ཉན་ཞུ། (1)རྣ་བར་ གོད་པ། 报告，陈述。(2)ཞུ་ཡིག 呈文。

ཉན་ཞུ་བཀའ་སྐོར། སྙན་ཐོག་དང་དགོངས་སྐོར། 请示报告。

ཉན་རོང། རྫོང་ཁྲིག ཤར་རང་སྐྱོང་ཁྲོངས་ཀྱི་ བྱང་ངོས་ཆུལ་མ་རྡུལ་ཆུའི་སྟོད་ཐུལ་ཁག་ཆུའི་ཆུ་ཐུང་དུ་ཡོད་ཅིང། རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་སེར་ཁང་དུ་ཡོད། 聂荣。县名。在西藏自治区北部怒江上游下曲河流域。县人民政府驻色贡。

ཉན་རྣལ། (1)རྣ་མཇུག་ཀི་ཀ་འཕྱང། 耳下垂肉。(2)རྣ་ཏོག 耳饰。(3)སྙན་དང་ཁ་བཏགས། 敬神哈达。献给神像的哈达：སྙན་ཀལ་ཀྱི་ལྷ་ རྫས་བཟང་པོར་བསྟར་བ། 献上上好的哈达。

ཉན་རྣལ། རྣ་བར་གྲག་གཅེར། 聒噪，聒耳。杂乱刺耳：སྙན་ཀས་ལུ་མ་དགོངས་བར་ངེད་ཀྱིས་དེ་རེས་ཐེངས་གཅིག་ཞུས་པ་དེ་དམ་དོན་མཛོད། 幸勿以今兹所陈为聒絮，恳赐关注！

ཉན་གཏོག (1)རྣ་རོག་ཀྱི་རོལ་ཀྱི་ཀ་ལེབ། 耳廓，耳轮。(2)ལྷ་མོ་འཁྲབ་དུས་ལྷ་མོའི་རྣ་ཏོག་ཁ། 耳翅。藏戏女装用彩色纸所制耳饰。

ཉན་བྱེད། རྣ་བ་སྡུག་པོ། 聒耳，刺耳。使人听到不舒服：ཁྱེད་ལ་ཡང་ཡང་སྙན་སྡུག་མ་ཞུས་ཐབས་མེད་བྱུང། 不得不向您一再絮叨！

ཉན་བྱམ། སྙན་ངག་དང་སྐྱབ་རྒྱས། 修辞和语法。藏语修辞学和语法学。

ཉན་སེང། གོང་རིམ་ལ་ངག་ཐོག་ནས་གནས་ལུང་ཞུ་བ། 陈述，汇报，报告。口头向上级陈述情况等：ཚོགས་འདུ་ཆེན་མཁྱེ་ཐོག་ལ་སྲིད་དོན་སྙན་སེང་མཛད་སོང། 在大会上作了政治报告。འགྲོ་ཁར་བྱེལ་བ་བྱས་ནས་ཁོང་ལ་སྙན་སེང་ཅམ'''ཡང་ཞུ་ཆུ་མ་བྱུང། 行前匆忙，向他陈报一下都没有来得及。ཐྱེད་རྒྱུའི་རྣམ་གཞག་ཚང་མ་འཕྲལ་འཕྲལ་སྙན་སེང་ཞུས་ཚོད། 所有工作措施，都及时作了汇报。

ཉན་ཐྱབ། སྐད་ཆ་ཐེས་ ཚད་ ལ་ ཡིད་ ཆེས་ པའི་དོན། 轻信，妄听，耳根子软：སྟོན་ཐུབ་པའི་ མིས་བདེན་རྫུན་ཀྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་འབྱེད་ མི'''ཐུབ། 轻信的人不能明辨是非。

ཉན་གསང། ངག་ཐོག་ནས་གནས་ལུགས་ཞུ་བ། 陈说，报告。口头陈述情况等。

ཉན་གསང་ཅོ། རྣ་བས་གསལ་པོར་ཐོས་ཐུབ་པ། 耳聪。听觉敏锐，消息灵通：ཁོང་སྐུ་ནས་བཟོས་ཀང་སྙན་གསང་པོ་འདུག 他虽年老，听觉却很锐敏。ཁྱེད་ལ་མི་གསན་དག་ གསན་གསང་ཐུ'''འདུག་བས་དེ་འདྲའི་སྙན་གསང་པོ་ཅ་མཚན། 你的消息灵通，什么也能听到，真奇怪！

ཉན་གསན། ངག་ཐོག་ནས་གནས་ལུགས་ཞུ་བ། 陈述，口头报告。

ཉན་གསན་འབེབས་པ། ངག་ཐོག་ནས་སྐུལ'''

བདེ་གཏོང་བ། 知会，知照，通知； གཞེས་རྟེན་མཇད་བྱེ་ཆེན་མིའི་ཐོག་ཞེའམ་རྩོག་གནང་ཁུ་རྒྱའི་སྐབས་འབྱེད་གསན་འབྱེའམ་བ། 口头通知请参加后天举行的盛大典礼。

སྐད་གསོལ། རྣ་བར་ཁུ་བའི་མིང་། 报告。

སྐད་སྐུན་ཏིང་གསན། གཟབ་གཟབ་བྱས་ནས་མཉན་པ། 从容详听，安详静听；དངོས་འབྲིལ་གྱི་ཁུ་ཚེག་ཐུགས་ལ་བཅའ་བས་འགོ་ནས་ཐག་གཅོད་བར་སྐྱེན་ཉེར་གསན་པ། 真实的报告，深入他的心里，自始至终安详静听。

སྐབ་སྐབ། རྟག་རྟག་དང་འདྲ།

སྐམ་དུ་དགོངས་པ། བསམ་བློ་འཁོར་བ། 料想，意想。设想某种情况；ཚུལ་དེ་ལྟ་བུའི་སྐམ་དུ་དགོངས་པ། 设想是那样的情形。ཚང་མ་བདེ་བ་དང་ལྡན་སྐམ་དུ་བསམ་པ། 设想尽都能得到安乐。

སྐམ་དུ་བརྗོད་པ། འདིའ་སྐམ་དུ་ སེམས་ལ་འཇོག་པ། 认为，以为是。心怀某种看法；སྡུག་བསྔལ་བདེའི་སྐམ་དུ་འཇེན་པ། 认为虽苦犹乐。

སྐམ་དུ་ཤེས་པ། འདི་འདྲ་ཡིན་ནོ་སྐམ་དུ་ཞོ་བ། 认定。确切知道；འགྲོ་སའི་མདུན་ལམ་བཟང་པོ་ནི་ཕྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་སྐམ་དུ་ཤེས་པ། 认定唯有社会主义才是好前途。

སྐམ་དུ་བསམ་པ། སྐམ་དུ་དགོངས་པ་དང་འདྲ།

སྐམ་པ། (མིང་དུ་) འདོད་པ་དང་། སྐྱང་ཚང་བྱང་བ། ཡིད་ལ་ཤེས་པ། 心想，想望，觉得，感到；ཐན་སྐམ་པ་ཤད། 感到有益。སྨན་བཏུང་ནས་ནད་དྲག་པར་སྐམ་པ། 心想服药之后，病就会好。དཔེ་ཚ་ལྟ་སྐམ་པ། 想望看书。སྐྱོན་ཅང་མེད་སྐམ་པ། 觉得没有什么过失。འཇིག་ཚེ་སྐམ་པ་ཙམ་རེ་སྣང། 完全没有想到可怕。

སྐམ་མེ་སྐྱམ་མེ། རེས་རེས་མེ་ཉིད་པར་ཁ་ཅམ་རྟོག་ཅམ། 空话，泛泛之谈。空洞浮泛、不着边际的议论；སེམས་འཇོག་མེད་པའི་སྐམ་མེ་སྐྱམ་མེ་ཉིད་པ། 发些无可依据空洞浮泛的言论。

སྐལ་ཡས། གྲངས་གཏན་གཅིག 一数目名。

སྐྱི། དཀྱས་ཚའི་རུས་ཀྱིག 名词。尼氏。西藏古代达波地方一氏族名。

སྐྱི་མཉེགས། མཉེགས་པོ་དང་སྐྱི་པོ། 软硬。柔软和坚硬。

སྐྱི་བོ། འཇམ་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྐྱི་བ་དང་འདྲ།

སྐྱི་བ། ❶名词。(1)(ཁྱམ) སྐྱི་བ་ཆུན་པ། 湿牛粪。(2)རྩི་སྨན་གྱི་རིགས་ཀིག་སྐྱེ། རང་བཞིན་སྐྱིམས། ཤུས་པས་ཆམ་པའི་ནད་དང་། རྒྱ་ཡུའི་ཚད་པ་སོགས་ལ་ཕན། 甘肃贝母。百合科药用植物名。味甘，性平，功能治感冒及气管炎等。❷འཇམ་པ། 形容词。柔软，细腻，脆而不坚；ས་སྐྱི་པ། 松软的田土。རྡ་བྱ་སྐྱི་བའི་ཤིང་བཤ། 柔软的棉花。

སྐྱི་བོ། སྐྱི་བ་དང་འདྲ།

སྐྱི་མ། (རྟེང) སྐྱི་མའམ་དོག་པ། 穗，荚。

སྐྱི་སོ། སྐྱི་བ་དང་འདྲ།

སྐྱི་ཤྭ་ཀ། ཤྭ་ཁྱག་མཉེགས་པོ་མེན་པ། 软皮。

སྐྱིག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱིགས་པ། བསྐྱིག་པ། སྐྱིགས།། བདམས་ནས་ཁྱག་མར་ཐྲེབ་པ་དང་སྐྱིགས་མར་ཐྲེབ་པ་སྐྱེ་མེ་རྩིང་བ་རྣམས་ཤོགས་ སུ་དགར་བ། 剔除，择去。去掉不合用的；འབྲུ་ནང་གི་ས་རྡོ་བསྐྱིག་པ། 择去粮食里的泥砂。རྩྭ་ཚལ་གྱི་ཤོ་མ་ཝེར་པོ་བསྐྱིགས་པ། 择菜。剔除蔬菜黄叶。ཕྱང་བཟེད་བསྐྱིགས་པ། 拣钵盂。比丘聚会时，让戒腊最长者首先选取钵盂中的最好者。

སྐྱེགས། སྐྱེ་བའི་སྐྲལ་ཚོག

སྐྱེགས་ཁམ། གང་སྐྱེགས་བླུག་སའི་སྣོད་སྐམ། 垃圾箱。

སྐྱེགས་དུས། དུས་ མཐར་ ཆ་ དང་ བསོད་ ནམས་ སོགས་ཀྱི་དྲངས་ མ་རིམ་ གྱིས་ ཟད་ དེ་ ངན་ སྐྱེགས་ སུ་ ལྷུག་པའི་དུས། 浊世，五浊恶世。劫末寿等渐变鄙恶，如渣滓故，名为浊世。

སྐྱེགས་རྩལ། གང་སྐྱེགས། 渣滓，沉淀，垃圾。

སྐྱེགས་པ། (ཐུལ) (1)གཏིང་ལ་བཏིང་བ། 沉积。往下沉淀：བྱི་མ་རྩྭའི་ཞབས་ སུ་ སྐྱེགས་པ། 沙沉水底。(2)རྗེས་ སུ་ ལུས་པ། 落后。落在同路者之后：རྟ་ཁ་ ཅན་ པ་ དེ་ རྗེས་ ལ་ སྐྱེགས་ སོང་། 年老的马落后了。

སྐྱེགས་མ། 名词。(1)རྡོ་མ། 浊垢，渣滓，沉淀：དངོས་ སྐྱེགས་དབྱེ་བ་ ཕྱེ་བ། 分别清浊。མར་ གྱི་ སྐྱེགས་མ། 酥油渣。熬酥油沉淀的渣滓。ཆུ་ སྐྱེགས། 水中沉淀。སྨན་ སྐྱེགས། 药渣。སྐྱེགས་ མའི་ དུས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ སྤྱིད་ དཀའ་བ། 浊世治国难。(2)ལྷག་ མ་ དང་ ཐ་ མ། 残存物，处理品，下等品：ཐེག་ སྐྱེགས། 剔庄货，底子货。འབྲུ་ སྐྱེགས། 下等粮食。

སྐྱེགས་མ་ལྔ། ཚེའི་ སྐྱེགས་ མ་ དང་། རྟོན་ མོངས་ པའི་ སྐྱེགས་ མ། སེམས་ ཅན་ གྱི་ སྐྱེགས་ མ། དུས་ ཀྱི་ སྐྱེགས་ མ། ལྟ་ བའི་ སྐྱེགས་ མ་ རྣམས་ སོ། 五浊，五渣，五滓：寿浊、烦恼浊、众生浊、劫浊和见浊。

སྐྱེགས་རྒྱ་ཆུར། སྐྱེགས་ མ་ ལྟ་ དང་ བ། 五浊横流，五浊恶世。

སྐྱེགས་མ་ཉམས་ཆུང་བའི་དུས། སྐྱེགས་ མ་ སྤྱབ་ ཅིང་ ཐུང་ བའི་ དུས། 浊世减时。五浊薄少之时。

སྐྱེགས་མ་ཤས་ཆེ་བའི་དུས། ངན་ སྐྱེགས་ འཕེལ་ བའི་ དུས། 浊世增时。五浊增盛之时。

སྐྱེགས་མའི་རྒྱུད་མདངས། ནད་ མང་ པོ་ དང་། དམག་ འབྲུག་ རྒྱུན་ མི་ འཆད་ པ། ཚར་ ཆུ་ དུས་ ཐུ་ མི་ འབབ་ པ། ཤི་ ཐུགས་ རྟག་ ཏུ་ མི་ ལེགས་ པ་ སོགས་ ལ་ རེའོ། 浊世衰微，浊世衰败。佛书谓处此恶世时，瘟疫蔓延、战乱频仍、风雨不调、农牧凋敝。

སྐྱེགས་མའི་དུས། སྐྱེགས་ དུས་ དང་ འདྲ།

སྐྱེང་། 名词。(1)མི་ ལུས་ ཀྱི་ ཐང་ ཁག་ སྟེང་ དུ་ གནས་ ཤིང་ དེན་ ལྟའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། དེའི་ ཁྱད་ ལས་ ནི་ ཆ་ ཐོག་ གི་ རྟེན་ ཁྱད་ པ་ དང་། སེམས་ ཀྱི་ བདེ་ སྡུག་ སོགས་ དྲན་ པ་ གསལ་ བར་ ཁྱེད་ པ། ཁག་ ལ་ སོགས་ པའི་ དངས་ མ་ རྣམས་ ལུས་ ཀྱི་ ཆ་ ཤས་ ཀུན་ དུ་ ཁྱབ་ པར་ ཁྱེད་ པ་ སོགས་ ཡིན། 心。五脏之一。在人体胸腔上部。功能作为寿命依附之处，明晰生起忧乐等诸意念，使血等精华遍布全身等：སྐྱེང་ འཕར་ བ། 心跳，心脏跳动。སྐྱེང་ ལ་ དུས་ པ་ ཙམ་ དང་། རྡོ་ ལ་ ཁྱེ་ ཁྱང་ འབིགས། 心中如有硬骨，能在石上穿孔。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ སྤྱིད་ ཁྱེད་ དང་། ཚོས་ ཀྱི་ རྟ་ འཁོར། སྐྱེང་ ཀ། ཕྱུགས། རྣམ་ ཤེས་ རྟེན། ཀ་ མཚོག སེམས་ ཀྱི་ ཁྲང་ པ། སྤྱི་ གནས་ བཅས་ སོ། (2)སེམས། 心思，知觉：སྐྱེང་ བདེ་ བ། 心安，愉快。འགྲོ་ སྐྱེང་ མ་ འདོད་ ཕྱལ་ སྐྱེང་ འདོད། 不想走，却想睡。ཅཀད་ སྐྱེང་ འདོད་ དམ་ མི་ འདོད། 想不想说？གཏམ་ བཟང་ ཐོས་ པས་ སྐྱེང་ དགའ་ བ། 闻佳音而心喜。(3)ཇོ་ ཁོག 胆量，勇气，མི་ ངན་ སྤྱོད་ ངན་ ལ་ ངོ་ ཚུལ་ ཁྱད་ པར་ སྐྱེང་ མ་ ཆུང་ ཞེག 反对坏人坏事要大胆！དཀྱུན་ ཁའི་ ཁ་ བ་ འབབ་ པ་ སྐྱེང་ ཆེ། ཉི་ མ་ ཐྲུང་ ན་ ཆུ་ ལ་ གོར། 冬季雪花大胆下，太阳一出化为水。

སྐྱེང་དཀར། (1)ཐུགས་ སེམས་ དཀར་ བ། 好心肠，善良的心，忠心，ང་ གཉིས་ སྐྱེང་ དཀར་ ས་ ཞེག་ ཡིན། 我俩很要好。(2)ཁྱི་ སོག་ ཀྱི་ སྐྱེང་ གའི་ ཐོད་ དུ་ ཐུག་ ཐེག་ དཀར་ པོ་ ཡོད་ པ། 白胸。兽类

胸前有白毛者：ཁྱི་ནག་སྙིང་དཀར། 白胸黑狗，狗黑胸毛白。

སྙིང་རླུང་ཏབ། སྙིང་དང་སྲོག་ཏུ་ལ་བབ་པའི་རླུང་ནད་ཀུན་ཆེ་བའི་སྐུ་ཏབ་སྟེ། 心风浮肿。以风入心脏及命根为主的浮肿病，症见全身浮肿，心绪不宁等。

སྙིང་ཁ། སྙིང་ཁོད་ས་ཐང་སྟོགས། 心膛，心窝，胸间；སྙིང་ཁ་འཕངས་བ། 心跳。

སྙིང་ཁམས། (1)ཚད་ཚན། 气魄，胆量；སྙིང་ཁམས་ཅན། 有气魄的人。(2)དྲན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལུས་ཀྱི་ཁམས། 心脏，心神；སྙིང་ཁམས་ཀྱི་ནད། 心脏病。སྙིང་ཁམས་མི་བདེ་བ། 心神不宁。

སྙིང་ཁུ། སྙིང་ཁུ། 精华，精粹。

སྙིང་ཁྲོང་། ལུས་ཀྱི་གནད་གསང་། 心孔，心窍。人体胸口平列之三穴。藏医所说胸部针穴之一类。

སྙིང་ཁོང་རྒྱས་པའི་ཞིང་། སྙིང་ཁོང་དུས་པའི་དཀྱིལ་ཡང་ཟེར། ཤེས་ཀྱི་གཏིང་སྟེ། ཁ་ཅབ་ཙམ་ཅབ་མེད་པའི་དབེ། 衷心，心坎深处。喻诚心而非虚言；ངས་སྙིང་ཁོང་དུས་པའི་གཏིང་ནས་མིད་ཚས་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིད། 我衷心相信。རྡོ་ལ་ཇི་ཙམ་བཀོས་པ་ལྟར། སྙིང་ཁོང་དུས་པའི་གཏིང་དུ་ངེས། 如画刻石上，牢记心深处。喻同"镂骨铭心"。 སྙིང་ཁོང་དུས་པའི་དཀྱིལ་ནས་གྲགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བ། 衷心感谢。

སྙིང་ཁྲག སྙིང་ནང་གི་ཁྲག 心血。心脏里的血液。

སྙིང་ག། སྙིང་ཁ་དང་འདྲ།

སྙིང་ག་ཚལ་ཀྱི་འཁོར་ལོ། སྙིང་གའི་ཐད་ཀྱི་རྩ་དཔྱ་མ་ལས་གྲུས་པའི་རྩ་འདབ་བཅུད་གཏུད་ཀྱི་རྩིབས་མ་ལྟར་ཁ་ཡར་བྱགས་ཏེ་ཡོད་པ་ཞེས་ཀ心间法轮。密宗所说心间中脉分出八支脉瓣构成的张伞形脉轮。

སྙིང་གའི་ཁོར་རྒྱུད་ཐབས་བ། དཔང་སྟེན་རྡོར་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། བདག་མདུན་ཀྱི་ལྟ་ཁས་ལ་སྙང་གྲུབ་ཅིང་ཤུང་དང་དབང་པོ་ཁང་དུ་བསྡུས་ལ་ཡིད་ཀྱི་ཐབས། 心间金刚念诵。密乘利根行者，凭依金刚念诵，自生、对生诸尊俱已明显，风及诸根均已内摄时所行意中念诵。

སྙིང་གའི་རྩ་འཁོར། རྩའི་འཁོར་ལོ་ལྔའི་ཁ་གཏུལ་ཞེས། 心间脉轮。五大脉轮之一。

སྙིང་གའི་རྩ་འདབ། ལུས་རྩའི་ཁྲ་བག་ཅིག 心间支脉。人体脉络之一。

སྙིང་གི་རོང་བུ། མེམས་ཀྱི་གཅེས་རོང་ཉེ། མཆོག་ཏུ་དགའ་བའི་མཛའ་གྲོགས་སམ་རྒྱུ་རོང། 心肝宝贝。喻极爱之人或物。

སྙིང་གྲོགས། ཆུ་ཐུབ་ཀྱི་གྲོགས། པའམ་ཤེས་ཏུ་མཛའ་བའི་གྲོགས་པོ། 至交，密友，知心朋友。可以倾心信赖、最极亲密的朋友。

སྙིང་འགྱུལ། རྣད་མོགས་ཀྱི་སྐྱབས་ཀྱིས་སྙིང་གཡོ་བ། 怔忡，患病心跳；ཁྲག་ཆུང་ལངས་ནས་སྙིང་འགྱུལ་བར་བྱེད་པ། 气血发病，引起心跳。

སྙིང་ཅན། མི་ཞེད་པའི་སྙིང་སྟོབས་ཅན། 勇敢者，壮士。

སྙིང་གཅུས། ཆུང་ཉང་མིན་ཏུག་ཏུག 狡猾，诡诵，心不直道；མི་སྙིང་གཅུས་ཅན་ཀྱི་གཏམ། 诡诵狡猾者之言。

སྙིང་གཅེས་གཅེས། ཆུ་ཤེན་དུ་ཉེ་བའམ་བྱམས་པ། 一直痛爱着，极端慈爱；ཡིད་དུ་ཧོང་བའི་ཕུ་ཀུ་གཅིག་ལ་སྙིང་གཅེས་གཅེས་བྱེད་པ། 痛爱着一个逗人喜欢的孩子。

སྙིང་བཅངས། མེམས་ལ་ནོན་ཏན་བཟུང་བ། 记存心中，放在心上；སྐྱེ་དོན་སྙིང་བཅངས། 心怀公益。

སྙིང་བཅུད། སྙིང་ཐིའི་སྙིང་པོ། 精华，精要，

精英：འབུམ་དམག་ཆེན་ཟིའི་སྙིང་བཅུད་དེ། སྲང་མ་ཕ་ཨས་ཀ་ལ་ཡོང་། 有十万雄师精英在，狐胆懦夫怎能敌？

སྙིང་རྒྱ། སྙིང་ལ་ཆུ་བསགས་པའི་ནད། སྙིང་ནད་བདུན་གྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 心积水。七种心脏病之一。

སྙིང་རྒྱང་། ཟོ་ཁོག་ཆེད་པ། 胆小，怯懦：སྙིང་རྒྱང་ཁོས་དཔའ་འཛེག་ཨི་ཐུབ། 胆小不能遇豪强。

སྙིང་ཆེན་ཟིའ། ཟོ་ཁོག་ཆེན་པོ། 勇敢，大胆，勇气大：དགྲ་དང་དཀོས་གྲུ་འཐབ་དུས། སྙིང་ཆེན་ཡིན་མིན་ཤེས་ཐུབ། 真与敌斗时，方知胆大小。

སྙིང་འཚུ་བ། ཡིད་འཕྲོག་པ། 动心，感动，激动：ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསུང་སྐྱེས་ཏེ་ཅང་སྙན་ཆེ་བས་སྙིང་འཚུ་བ། 故事讲得非常好听，因而心中感动。

སྙིང་རྗེ། ཚངས་པའི་གནས་པ་བཞིའི་ནང་གཅིག། ནད་སོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་ནི་མ་རྟོག་པའི་སྙིང་རྗེ། རྣམ་པར་འཆི་བའི་སེམས་ཀྱི་གཉེན་ཟིའི། 悲心，悲愍心，仁心。佛书译为悲梵住。四梵住之一。但愿受疾病等痛苦折磨之诸众生，脱离痛苦。此悲心能正对治害人之心。

སྙིང་རྗེ་ཆེན་ཟིའི་སྟོབས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པ། 大悲力。拔除一切众生所有苦难的能力。

སྙིང་རྗེ་ཆེན་ཟིའི་བཀ་མ་དཀར་ཟིའི་མདོ། བམ་པོ་དྲུག་དང་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ། རྫ་ན་མི་ཏ་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་པ། 《大悲经》。别名《悲华经》。共六卷十三品，译师姿纳迷札等由梵译藏。高齐时代那连提黎耶舍由梵译汉。

སྙིང་རྗེ་ཆེན་ཟིའི་སེམས། ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་བཅུ་སེམས་ཅན་པོ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ཆུ་འབྱས་གཉེས་དང་འབྲལ་བར་བྱེད་ཀྱི་སེམས། 大悲心。愿一切有情脱离苦因苦果之心。

སྙིང་རྩེ་རྗེ། (1)སྙིང་རྗེ་ནས་མི་བཟོད་པའི་རྣམ་པ། 怪可怜的，难忍的可怜相：སྙིང་རྗེ་རྗེ་སྐད་དུ་ནོ་དང་འབོད་པར་བྱེད། 发出可怜的声音呻吟着。(2)དགའ་དགའི་ངང་ནས་བྱམས་པོ་བྱེད་པ། 爱抚，怜爱，对可爱的小孩表示爱抚。

སྙིང་རྗེ་སྙོམས་པ། ཉེ་རིང་མེད་པའི་བརྩེ་མེམས། 平等大悲。没有亲疏爱憎的悲心。

སྙིང་རྗེ་པད་དཀར་གྱི་མདོ། བམ་པོ་བཅོ་ལྔ་དང་ལེའུ་དྲུག་པ། བསྟོད་རྗེ་ནི་མི་ཏ་སོགས་དང་། ཤེ་ཧྲ་པ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་པ། 《大悲白莲华经》。亦名《大悲芬陀利》或《悲华经》。共十五卷六品，印度佛学家姿纳迷札和西藏译师智军等由梵译藏。北凉时代昙无谶由梵译汉。

སྙིང་རྗེ་ཟིའ། (1)ཡིད་དུ་འོང་པ། 漂亮，美丽，可爱：ཕྲུ་གུ་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་ཟི་ཤ་སྟག་འདྲག་孩子们个个逗人喜爱。(2)འདྲ་ཚུལ་ཚུལ། 表面漂亮，冠冕堂皇：ཁ་ནས་སྐད་ཅ་སྙིང་རྗེ་ཟི་་་ཤོད་པ་ལས་ལག་དུ་ཡང་དག་པར་ལེན་པ་གལ་ཆེ། 口头说得冠冕堂皇，不如手头做得切实认真。

སྙིང་རྗེ་བ། སྡུག་བསྔལ་ཅན་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་་་དང་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་བློ་སྐྱེས་པ། 悲悯，怜悯。心中希望受苦难者离苦：འཕྲག་ཐུག་གི་སྡུག་བསྔལ་ཅན་མཁན་ཚོར་སྙིང་རྗེ་བ་ཙམ་གྱིས་ཅང་་་མི་ཕན། 对受饥寒之苦的人们，只是心生悲悯，全无益处。

སྙིང་རྗེ་མེད་པ། བརྩེ་སེམས་མེད་པ། 无有悲愍，无哀愍，无悲，残酷。

སྙིང་རྗེ་ཟོ། སྙིང་རྗེ་ཟི་དང་འདྲ།

སྙིང་རྗེ་ཚད་མེད། ཚད་མེད་བཞིའི་ཁ་ཐུལ།

དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་པའམ་ཆད་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བར་བྱེད་སྙིང་རྗེ་སྟོམ་དུ་སེམས་པའོ། 悲无量。四无量心之一。缘无量众生为境，愿其永断苦因苦果，为此心之行相。

སྙིང་རྗེ་ལ་སྐོམས་པར་འཇུག་པ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པ། 入悲等至。修习大悲定。

སྙིང་རྗེ་གསུམ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་། ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ། དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་བཅས་སོ། 三大悲：众生缘悲、法缘悲和无缘悲。

སྙིང་རྗེའི་ཀུམས། ཐམས་ལྷོད་ཀྱི་ཏུན་ཀྱི་ནང་གཤེས། སྡུག་བསྔལ་དག་པོ་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་དང་ལྡན་པའི་སྤྱིམས་ཀྱིས་ནང་དུ་ སྙིང་རྗེ་རྒྱས་པའི་ཏུན་ཞེས་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའོ། 惻隐姿态。眼见外境遭受痛苦，心生悲悯，发为怜恤表情的修辞方法。姿态修饰法之一类。

སྙིང་རྗེའི་དམིགས་པ། བརྩེ་བ་ཉུག 悲所缘，悲田。生起悲心的对象。

སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ། གཞན་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མི་··· བཟོད་པའི་བརྩེ་ སེམས། 悲心，悲意乐。不忍他人受苦之心。

སྙིང་རྗེའི་ལྷ། (མཛད) སྤྱན་རས་གཟིགས། 悲心神。观世音菩萨的异名。

སྙིང་རྗེས་མི་བཅོལ་བ། སེམས་ཅན་ལ་ བརྩེ··· སེམས་མི་གྱེང་བའམ་མི་འདོར་བ། 大悲不退。饶益众生的悲心，无有松弛。

སྙིང་རྗེས་ཞེ་ལ་མི་ གནས་པའི་ གཞི་ ཤེས། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟའི་ནང་གསེས། གཞི་ཀུན་རྫོབ་ལ་ཆགས་ཏེ་ སེམས་ བརྒྱད་ཐུབ་པར་ ཅན་ཀྱིས་ཞི་ མཐའ་འགོག་ཅིང་ ཀྱི་རྟགས་རིགས་ སུ་ གནས་པའི་ ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་ མཐུན་པ། 悲不住涅槃基智。智度七十义之一。观待世俗殊胜发心为因，灭除寂边之大乘圣者所证之智。

སྙིང་ཉེ་བ། སེམས་མཛའ་བ། 亲密，亲近，友爱，忠诚；སྙིང་ ཉེ་ བའི་ གྲོགས་ ལ་ སྙིང་ གཏམ་ བཤད། 向亲密的朋友说心里的话。

སྙིང་ཉེ་ལགས། (ཕྱི) སྐར་བོད་ དབུས་ ཀྱི་ས་ཐུ་མི་ཚང་འབྲིང་གི་ཁྱིམ་བདག་མོ་ལ་འབོད་ བའི་ཚེ་ས། 娘子。旧时，前藏地区对于非贵族的中等家庭主妇所呼敬称。

སྙིང་ཀྱི་ སྙིང་ཐིག་དང་འདྲ།

སྙིང་གཏད་པ། བྱེ་བཀའ་བའམ་ བྱེ་གཏད་པ། 倾心，信任；གྲོགས་ པོ་ བྱེ་ ཐུབ་ ཅན་ ལ་ སྙིང་ གཏད་པ། 相信可信的朋友。

སྙིང་གཏམ། (1)དྲང་བའི་གཏམ། 直言，忠言；ཕན་པའི་སྙིང་གཏམ། 有益的忠告。སྨན་རྩ་དྲང་ནད་ལ་ཕན། སྙིང་གཏམ་རྩུབ་དྲང་མི་ལ་ཕན། 苦药利于病，忠言利于行。(2)སྙིང་ཀྱི་བའི་ སྐད་ཅ། 心里的话，知心话；བརྩེ་བའི་ སྙིང་གཏམ། 爱语，衷心爱护的话。མཛའ་གྲོགས་ཕན་ཚུན་ སྙིང་གཏམ་ གོད་རེས་ཟེར་བ། 知心朋友，相互谈心。

སྙིང་སྟོབས། བྱེ་ སྟོབས། 胆量，勇气，精力，志气，志向；སྙིང་ སྟོབས་ ཆེན་པོ། 胆大，气魄大。 སྙིང་ སྟོབས་ ཐུབ་ མེ། 胆小。 སྙིང་ སྟོབས་ ཆུང་བ། 懦弱，脆弱，胆怯。 ལས་ དོན་ དཀའ་ ཆེས་ ཆེ་ གྱས་ ལ་ སྙིང་ སྟོབས་ མ་ བསྐྱེད་ ན་ མི་ འགྲུབ། 艰苦的工作，不鼓起勇气，就不会成功。ཤེས་ཉན་ཀྱི་རི་ རྩེར་འཛེག་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་ སྙིང་ སྟོབས་ ཆེ་ བསྐྱེད་ ཀྱིས་ སློབ་ སྒྲུབ་ ལ་ ཤུར་ བརྩོན་ ཞུ་དགོས། 为攀登学问高峰，立大志努力学习。

སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་རྩ། ལུས་ཀྱི་ཡི་ ཐག་ཅིག 精力脉。人体内左脉。

སྙིང་སྟོབས་ཅན། (1)སྤྱི་ སྟོབས་དང་ལྡན་པ། 有

胆量，有勇气，有精力。 (2)ཁྱི་སྟོབས་ཙམ་བའི་མི། 英雄，豪杰，志士。

སྙིང་བསྟུན་པ། སྐས་གསང་མ་བྱས་པ། 交心。无隐瞒。

སྙིང་ཚག་པ། སེམས་ཀྱི་གཏིང་། 衷心，诚心，恳切；སྙིང་ཐག་པ་དས་གདུང་སེམས་ཕྱུ་བ། 深表同情。སྙིང་ཐག་པ་དས་བགའ་དྲིན་ཆེ་ཕྱུ་བ། 衷心感谢。

སྙིང་ཚག་ཧིང་བ། བཅུ་དུང་ཐུང་བ། 疏远，背离。

སྙིང་ཁྲིག སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་སྟེ་སྙིང་ཟའམ་ཡང་སྙིང་གི་དོན། 精义，精粹，要旨。

སྙིང་འཁྲིབས་པ། (1)དྲན་པ་མི་གསལ་བའམ་རྨོག་པ་ཉོ་བ་པ། 神志不清，心思模糊；གཉིད་ཆུགས་ཀྱིས་གཟིར་ནས་སྙིང་འཁྲིབས་པ། 被昏睡弄得神志不清。(2)སྙིང་ནད་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 心昏昧。七种心脏病之一。

སྙིང་དུ་སྡུག་པ། ཡིད་དུ་འོང་བའམ་འབའ་པ། 悦意，喜爱，衷心热爱；མི་དེ་ཀུན་ཀྱི་སྙིང་དུ་སྡུག་པར་འདུག་པ། 大家都喜欢他。

སྙིང་དུ་བབའ་པ། ཡིད་དུ་འོང་པ། 中意，悦意，喜爱；ཕྲུ་གུ་ཐམས་ཅ་བའི་སྙིང་དུ་འབབ་པ་རྩེད་མོ་རེད། 大多数孩子喜欢的是游戏。

སྙིང་རྟམ། རྟའི་ཐང་དུ་འདོགས་པའི་དོམ་དོམ་སྡེ། སྐང་དུ་ཆས་ཀྱི་ཆེ་དགས། 后缰胸。系于坐骑前以表官阶的项缨。

སྙིང་གངས། ཁྲ་ཁོག 胆量，勇气；ཅི་སྙིང་གངས་གཏིང་ནས་མེ་ཆེ་བའི། གཏམ་ཀ་ཆོད་སྐྱེ་བ་ཤད་སའཁས་མདོག་ཁ། 胆量本不大，空会夸海口。

སྙིང་ཕྲུག སངས་ཀྱས་ས་མ་ལ་ཤེན་དུ་འབབ་བའི་མི་ཅི་མོ། 意中人，情人，爱人。心中昵爱的人。

སྙིང་ཨ་བ། (1)སྙིང་ལ་ནད་ཀྱག་པ། 心脏患病。(2)ཡིད་མི་དགའ་བའམ་ཁོ་བ། 不喜，痛恨，忿怒。

སྙིང་རྟད། (1)སྙིང་གི་ན་ཚ། 心脏病。(2)སྡུ་མའི་འཁོན་རྩིང་། 宿怨，旧仇恨；སྙིང་ནད་སངས་པ། 消仇，解恨。

སྙིང་ནད་ཁ་ཤེ་རྐྱ་བའི། སྙིང་ནད་བདུན་ཀྱི་ཐུ་བྱག་ཅིག 心气痛。七种心脏病之一。

སྙིང་ནད་བདུན། ཐུ་ངན་དང་སེམས་འཕྲུལ་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་སྙིང་གི་ནད་བདུན་ཏེ། སྙིང་འཐུས་དང་། སྙིང་གཅེར། སྙིང་ཚད། སྙིང་ཏུ། སྙིང་འཁྲིབས། སྙིང་རྨེན། སྙིང་ནད་ཁ་ཤེ་ནད་བའོ། 七种心风。悲伤狂乱等所分七种心脏病：心悸动、心绞痛、心伏热、心积水、心昏昧、心虫痛和心气痛。

སྙིང་ཆོད། ཕྱུག་རྡོ་རམ། ཕྱུག་རྡོ 宝贵的财物。储藏以备急用的金银珠宝。

སྙིང་གཅོད། (1)ཁོང་ཁྲོ་འཇགས་པའི་ཐབས། 止怒，平息忿怒；དངོས་ཙང་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱུག་ཏུ་བཤད་དེ་སྙིང་གཅོད་པ། 详尽解说真实情况，以平息忿怒。(2)བྱས་ཉེས་འདོམས་པའི་ཉེས་ཆད། 惩戒，教训；ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་ཉེས་ལ་སྙིང་གཅོད་ཉེས་པ་གསེར་གཅང་གང་སོང་པ་ཕྱིས། 为惩戒你的罪恶，罚缴黄金一两！

སྙིང་བོ། 名词。(1)སྙིང་ཁུ་དང་བཅས། 精华，精粹。最纯净、精美的部分；བདུད་རྩིའི་སྙིང་བོ། 甘露醍醐。ཞོའི་སྙིང་བོ་མར་རེད། 奶酪的精华是酥油。ཟས་ཀྱི་སྙིང་བོ་བཅུད་རེད། 食物的精华是养分。(2)གཙོ་དོན་ནམ་རྩ་ཆེའི་དོན། 要旨，要义，实质，实体。佛书译为藏。主要的精华和永恒的真实；དོན་དག་སྙིང་བོ། 真正意义。སྲོག་གི་སྙིང་བོ། 命根子。དགོངས་པའི་

སྙིང་པོ། 精神实质。སྙིང་པོ་མེད་པ་ལ་སྙིང་ཁུར་འདུ་ཤེས་པ། 于无坚实，作坚实想。གསོ་རིག་གི་སྙིང་པོ། 医学要义。ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྙིང་པོ། 《般若波罗蜜多心经》。ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ། 虚空藏。ས་ཡི་སྙིང་པོ། 地藏。(3)དཀྱིལ་དང་། ཉེ་བ། 中心，中央。中心地方；ཤིང་གི་སྙིང་པོ། 树心。ཙན་དན་སྨྲལ་ཀྱི་སྙིང་པོ། 蛇心旃檀。ཀམ་བུའི་ནང་སྙིང་། 桃仁。(4)ཤའི་སྙིང་། 心脏。肉团心。佛书译为胎藏。

སྙིང་པོ་ལྔ། འབྲས། ཞུན་མར། སྦྲང་རྩི། རིལ་མར། ལན་ཚུ་རྣམས་ལྔ། 五种精华。藏医所说五种滋补药品：熏猫、炼酥、蜂蜜、芝麻油和食盐。

སྙིང་པོ་ཉག་གཅིག་ཀྱི་གཟེར། སྐག་རྩེས་གཟེར་བཞིའི་ཨ་ཀུལ། རྒྱ་གག་རྩེགས་ཀྱི་ངང་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་སྟེ། ཨང་འཁོར་བའི་དུས་ཀྱི་ཐག་ཆགས་དག་པར་བྱེད། ཨང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོ་གསུང་གི་གསང་བ་ཐམས་ཅྱས་མི་ཁྱབ་པ་འཆར་བའི་འབྲས་བུ་གཞི་ལ་རྩོགས། བར་ལས་དུས་སུ་ངག་ཏུང་གི་ངང་བཞིན་རྩལ་གྱི་ རྣམ་པར་བྱེད། ཐོག་མར་ཉན་པ་ཆུང་ལ་བརྗོད་པའི་རྩོགས་རིམ་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཤར་ཏེ་ཐེག་ཆེན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ རྣམ་པར་ སྦྱང་ བ་ ཆུང་ ལ་ བརྟེན་པའི་རྩོགས་རིམ་གྱི་རླུང་ཁ་དུན་འགྲོ། 心咒真言钉。闭气四钉之一。觉知声响为真言本性。此种觉知，在下，能清净轮回习气；在上，能于因位圆满佛寿佛语秘密不思议果；在中，能于道位成熟修习语为风性、为真言相、凭依于风之圆满次第。

སྙིང་ཁོ་ཆེ། ཐུགས་ཆེན་པོ། 气魄大，豪迈，果敢刚毅。

སྙིང་སྟོབས་མེད་པ། དོན་མེད་པའམ་དགོས་པ་མེད་པ། 空虚，不坚实，无意义，不重要：སྙིང་པོ་མེད་པའི་གཏམ་མི་གོད་ཅིང་། སྙིང་པོ་མེད་པའི་ལས་མི་བྱེད། 不说无意义的话，不做无意义的事。

སྙིང་ཁོང་འཇོག་པ། གལ་པོ་ཆེར་འཛིན་པ། 重视，为重，看得要紧：ཞིང་ལས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་འཛུགས་སྐྱན་ཐ་རྒྱའི་ལས་དོན་དེ་སྙིང་པོར་འཛིན་པ། 重视农业基本建设事业。

སྙིང་པོས་དབེན་པ། དོན་མེད་པའམ་དོན་ཀྱས་སྟོང་པས་པ། 没有意义，无益。

སྙིང་ཁྲལ་ཤེའམས་པ། ཤེས་ལ་བརྗོད་པོར་ཅིས་བའམ། གཏིང་རིང་ཁིར་པོར་ཟུག་པ། 牢牢记住，深入心中：བཀའ་སྩལ་བ་ཐཽང་ པོ་ གང་ གནང་ བ་ རྣམས་སྙིང་ཁྲལ་ཤེའམས་པ། 牢牢记住所赐教益。

སྙིང་འགྱུ། སྙིང་གཡོ་བ། 动心，激动。感情冲动，心不平静：ལས་འགན་གལ་འཕངས་ཆེ་ཚུལ་དུན་པས་སྙིང་འགྱུ་བ། 想起任务重要，心情激动。དེ་རིང་དགའ་དུགས་ནས་སྙིང་འགྱུ་བ་ཕྱི་བྱུང་ཐུབ་བྱུང་། 今天特别高兴，好象心都跳出来了。

སྙིང་འཐུལ། སྙིང་གདུག་པའུ་ནང་གཤེས་ཤིག 征忡，心悸，心跳动。七种心脏病之一。

སྙིང་འཁྲལ། འབྲས་ནད་སྙིང་ལ་བཏས་པ་ཞིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་སྙིང་འཐར་ཞིང་གཟེར་ལ་དུན་པ་མི་གསལ་བ་སྐུད་པ་འཕྱིབ་པ་ཕྱང་ འབྲུང་ བ་ ཞིག 心肿核。肿核之病，中于心脏。症见心动过速，绞痛，神志昏昧不清。

སྙིང་མཁྲེ། (1)བཀྲེ་བའི་འབོད་སྒྲ་སྟེ་སྙིང་རྗེ་བ་ལ་ཞེས་པའི་དོན། 多么可怜。一种深深爱怜的语气：དེ་ཕྱག་རྟགས་ཐག་དེ་ཙམ་སྙིང་རྗེ། 那些处境困苦的孤儿，多么可怜！(2)རྒྱང་ཁ་དང་ཁྱད་གསོད་ཀྱི་ཚིག་ཅི། 可怜虫，可悲。一种深深鄙视轻蔑的语气：སྤྱག་རྟེ་ཁོ་འདྲ་པོ་ཞེག་གིས་ཁ་ཏོ་ཐོ་ང་ལ་འཐབ་རྩེས་ཁྱེད་པ་སྙིང་མཁྲེ་གད་མོ་བྱེ། 象他那种家伙，想同老子较量，可怜也可笑！

སྙིང་མེད། (1)བྱི་ཁག་མེད་པ། 懦弱，无勇。(2)ལེགས་རྟེས་ཐམས་ཅཱང་ངན་མི་ཤེས་པའི་ བྱི།

无知，不明是非善恶。(3)སྙིང་པོ་མེད་པའི་བསྡུས་ཚིག

སྙིང་མེད་ཁོག་སྟོང་། ནང་སྙིང་མེད་པ། 空心，空洞，中空。内部空虚，虚有其表：ཕྱི་རལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་རྣག་རྣག་འདྲ་ཡང་སྙིང་མེད་ཁོག་སྟོང་དེ་ཚར་འཇིགས་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མེད། 对那些外表虽似可观，而内部空虚的人，无须畏惧。

སྙིང་རྩ། ནད་པའི་ལག་པ་གཡོན་པའི་ཚོན་བོག་ནས་བསྟུ་ཐུབ་ནང་ཁྲལ་སྙིང་གི་རྩ་འཕངས་སྟངས། 心脉，心脏脉象。切病者左手寸口所得心脏脉搏状况。

སྙིང་བརྩེ། སྡུག་བསྔལ་ཅན་གསས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་དང་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་སེམས། 悲心，悲愍心，仁心。愿一切受苦者离苦之心。

སྙིང་བརྩེ་བ། སྡུག་བསྔལ་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་བརྩེ་སེམས་སམ་བྱམས་སེམས་ཉེད་པ། 悲悯，怜恤，垂怜。愿一切受苦者脱离痛苦；སྨྱོན་པར་ཁྱོད་མི་ཁྲོ་ལ། དགྲ་བོར་སྙིང་མི་བརྩེ་བ། 对疯子不须恼怒，对敌人勿得怜悯。

སྙིང་བརྩེ་བའི་ཞིང་། སྙིང་རྗེ་སྐྱེ་ཡུལ། 悲田。悲愍的对象。

སྙིང་བརྩེ་མེད་བའི་བསྟན་བཅོས། ཐར་པ་འཐོབ་ཐེད་མ་ཡིན་པའི་བསྟན་བཅོས། 无悲论著。所论述的内容是不能使人证得解脱的作品。

སྙིང་བརྩེ་ཞིང་བྱམས་པ། སྡུག་བསྔལ་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་སེམས་བརྩེ་ཞིང་། ཐན་འདོད་ཀྱི་བྱམས་སེམས། 哀悯慈念，兴悲垂慈。愿一切受苦者皆能离苦得乐之心。

སྙིང་ཚ་སྐྱེ་ངེ་ཅ། འཇིགས་ཁྲལ་ཁྲལ། 惶惶，惊惧貌：དགྲ་མཐོང་བའི་ཚེ་སྙིང་ཚ་སྐྱེ་ངེ་ངེ་མ་ཐེབ། 莫一见敌人，就惶惶不安。

སྙིང་ཚ་བ། སེམས་ཉམས་མི་བདེ་བ། 痛心，伤心。心中悲伤。

སྙིང་ཚད། སྙིང་ནད་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་ཚ་བ་སྙིང་ལ་ཁྲག་ལེན་པའི་ནད། 心伏热，心热病。热毒侵入心脏，七种心脏病之一。

སྙིང་ཚབས། མ་ནད་སྙིང་ལ་ཁྱེར་བའི་ནད་དེ། ནང་གསེས་གྱ་དཀྱེ་ན་སྙིང་གི་ཁྲག་ཚབས་དང་། སྙིང་གི་རླུང་ཚབས་གཉིས་མཚན། 心躁。产后病人心脏。分血躁及风躁两种。

སྙིང་ཚིམ། སེམས་དགའ་བའམ་འདོད་པ་གང་བ། 称快，痛快。

སྙིང་ཚིམ་བཀྲང་བ། གཞན་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་བ་ལ་དགའ་སྐྱེ་རྒྱས་པའི་ཚིག་བརྗོད་པ། 趁愿，称快，幸灾乐祸：མི་ངན་ལ་ཚོད་ཆགས་བྱུང་ན་ཚང་མས་སྙིང་ཚིམ་བཀྲང་ཚོང་། 坏蛋倒了霉，大家会称快。

སྙིང་ཚིམ་བདུད་བ། གཞན་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་བ་ལ་སྙིང་ཚིམ་རྒྱག་པ། 幸灾乐祸。

སྙིང་ཚིམ་འདེབས་པ། གཞན་ལ་ སྡུག་ བསྔལ་བྱུང་བ་ལ་དགའ་བའི་ཚིག་རྗོད་པ། 趁愿，称快，幸灾乐祸：འཁོན་དགྲའི་ཁྱིམ་ལ་མེ་གོང་ཡང་སྙིང་ཚིམ་མ་འདེབས། 怨家失火，也不要幸灾乐祸！

སྙིང་ཚིལ། སྙིང་གི་ཨུ་རལ་གྱི་ཚིལ། 护心油。包络心脏的脂肪。

སྙིང་ཚོམ་པ། (རྟོག) (1)ནང་འཁོར། 亲随，侍从。(2)བཀྲམས་པ། 挑选，选择。

སྙིང་འཕྲུབ། སེམས་འཚབ་འཕྲུབ། 神志仓惶，着急，心中忙乱：ཀ་སྒོད་ལས་ཁྲལ་མང་བོ་ཅིན་ཡང་སྙིང་འཕྲུབ་ལང་མི་ཉན། 工作繁忙，也不可着急。

སྙིང་ཞི་བ། སེམས་ཞི་བའམ་འཇམ་པ། 内心平静，心情恬静：ཐུག་དོག་མཐུགས་བཟང་གི་སྙིང་ཞེ་ནས་གཅུ་བོང་གནས། 嫉恨之心平静下来，

公正地设想。

སྙིང་ཚེ་ཀ། ཤིང་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་སྐྱུར། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་སྙིང་ག་ཚད་པ་སེལ། 酸枣仁。药用木本植物名，味甘酸，性凉，功能清心热。

སྙིང་བཅོས་པ། (རྟིང) (1)སེམས་གཟེ་བཏང་བ། 安慰。(2)གསང་གཏམ་བཤད་པ། 说秘密话。

སྙིང་གཟེར། སྙིང་ནད་བདུན་གྱི་ནང་གཅེས་ཤིག་སྟེ། སྙིང་ལ་གཟེར་ཐུག་ཏུག་པའི་ནད། 心脏痛。心脏肌肉疼痛。七种心脏病之一。

སྙིང་གཡྭག་པ། སྙིང་འཕང་པ། 心悸。心脏跳动，རི་ལ་ཡར་འཇོག་དུས་སྙིང་གཡྭག་ཨོང་། 爬山就心跳。

སྙིང་རྩ་མ། (རྟིང) སྙིང་མཁྲེགས་པའམ་ལྷ་བ། 心肠硬。

སྙིང་རིང་བ། ཀ་མི་ཚ་བའམ་བརྩེ་དུང་མེད་པ། 不亲切，冷淡无情，冷心冷肠。གྲོགས་པོ་ལ་སྙིང་རིང་པ། 对朋友冷淡。

སྙིང་ཏུས། བརྩོན་འགྲུས། 精勤，毅力，意志坚强。སྙིང་ཏུས་བསྒྲུབ་ནས་འབད་ནུས་ན། སྐད་ན་དཀའ་བ་ཁང་ཡང་མེད། 苟能勤努力，世间无难事。མཁས་ཀང་དབེ་དང་མ་བྱས། སྡུག་ཀང་སྙིང་ཏུས་མ་ཆུང་། 博学莫离书，困难勿丧气！དཀའ་སྡུག་སྙིང་ཏུས། 吃苦耐劳。སྙིང་ཏུས་ཀྱིས་ལ་ཨོན་ཏན་ཟིབས། 勤奋学本领！

སྙིང་རེ་ཞེ། (1)གཅེར་དུ་བརྩེ་བའི་ཐུགས། 可怜，可悯，堪哀悯。ཕྲུ་གུ་བསམ་མེད་ཨ་ཁྲག་ཏེ་ལུས་པ་སྙིང་རེ་རྗེ། 无知的孩子冻得可怜。(2)ཁྲད་གསོད་དང་རྒྱུ་ཐའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་སྒྲ། 可怜虫。一种藐视旁人的贬语。གང་ཡང་མི་ཤེས་པའི་ཐྲིབས་པ་ཅན་ཞི་དེ་ཚོ་སྙིང་རེ་རྗེ། 无知之辈骄傲自大，实在可悲！

སྙིང་རེ་ཚིམས། ཐུབ་ཁངས་བཞམ་ཡིད་ཚམ་བའི་ཚག་ཅིག 满意，快心，称心如意。དགྲ་ཅིར་ཡ་ལན་འགྲུབ་བས་སྙིང་རེ་ཚིམ། 战胜了敌人，因而感到称心快意。

སྙིང་རླུང་། དོན་མེད་བར་སེམས་སྐུག་པ་སོགས་ཀྱི་དྲྭས་སྟོན་པའི་རླུང་ནད་ཀྱི་ཁྱེ་བཀུ་ཅིག་སྟེ། ཁྲལས་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་མིང་བཏགས་པ། 心风，轻症癔病。风病之一种，无端生起忧伤等情，风入于心，故名心风。

སྙིང་རླུང་སྐྱོད་བཙངས། སྙིང་རླུང་ཚབས་ཆེན་ལང་པ། 怒气填胸，气愤满腔。

སྙིང་རླུང་ལྡང་། སྙིང་ལ་རླུང་ཁྲལས་པ། 气恼，气闷。

སྙིང་བཙག་ལས་པ། དོན་པ་སྐྱེང་བ། 失其本心，丧心忘念。བཀག་དབང་གདོན་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྙིང་བཟུགས་ཏེ་ཅི་དོན་འདི་དོན་མེད་ཡང་ཐུང་། 鬼使神差，丧心忘念。

སྙིང་ལ་ཉལ། (ཞབས) འདོད་ལྷ། 心上卧。欲天的异名。

སྙིང་ལ་འཚམ་པ། ཡིད་ལ་འཐད་པའམ་ཐོང་འཚམ་པ། 中意，称心合意。སྐུན་ཁྲིང་དོན་གནད་ཙམ་པའི་གཏམ་སྙིང་ལ་འཚམ་པ། 温雅而重要之言，正中其心。

སྙིང་ལག་ལས། སྙིང་རྩེ་ལགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོག

སྙིང་ལམ། (རྟིང) བསམ་པ། 思想，思路。

སྙིང་ལས། སེམས་ཁྲང་རམ་སེམས་ཁྲལ། 心事，思想负担。སྐོང་གི་ཁེ་ཕན་སྙིང་ལས་ཐུ་གྲུང་། 个人利益成了思想负担。སྙིང་ལས་ཆུང་བ། 心事少，思想负担轻。

སྙིང་ལོ་ཡུར་བཀྲ་བ། སེམས་ཀྱིས་མི་བཟད་པར་གོད་དུ་ཀ་ཆ་བ། 极悲悯。心如牙齿遇酸禁不住的状态。

སྙིང་ཁྲག། སྙིང་ནད་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་རིན་ལས་གྱུར་པའི་སྙིང་ནད་དེ། ནད་རྐྱལ་སྙིང་དུག་དུ་འཕངས་ཞིང་རྒྱུ་དང་བྲལ་སྐམ་ཤམས་པ་འབྱུང་བ་ཞིག་ སྙིང་ཁྲག་ནད། ནད་རིགས་བདུན་ལས་ཁྲག་ནད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཅིག་ཏུ་ཚུད་ནས་སྙིང་ལ་ཟིན་ཅིང་ཚ་ཞིང་ཟིན་ཏུ་ཐོག་ཅིང་ཁ་ཤས་ཆད་ཀྱང་ཡོད། 心虫病。七种心脏疾病之一，病由虫入心脏引起，症见心脏剧烈悸动，疼痛如撕裂。

སྙིང་གཙོ། སྙིང་དང་སྲོག་རྩ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 心命。心脏与命根。

སྙིང་གསང་། རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་བདུན་པ་སྙིང་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་ཐབ་ཅི་གསང་ཞེག་སྟེ། དེར་མེ་ཐབ་བཞག་ན་སྙིང་འགྱོ་བ་དང་། ལུས་འདར་བ། སྐྱོ་བ། འཐག་པ་སོགས་ལ་ཐན། 心俞。第七脊推与心脏相连的灸穴，灸此能治心悸动、身战栗及颠狂发昏等症。

སྙིང་ཉད་པ། དྲན་པ་འཇོང་བ། 迷窍。神志迷糊忘念：ཁོ་བོར་དུ་ན་ཚ་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་དེ་ཞེག་སྙིང་ཉད་དེ་ལུས་པ། 忽患重病迷窍，暂时忘念。

སྙིང་པོ། 名词。(1)ཕའི་གཅུང་པོ། 叔父。父亲的弟弟。(2)བཟའ་རྒའི་བུ་སྤུན། 大伯子，小叔子，内兄弟。配偶的弟兄。

སྙིང་མོ། 名词。(1)ཕའི་གཅུང་མོ། 姑母，姑妈。父亲的妹妹。(2)ཞང་པའི་ཆུང་མ། 舅娘。舅父之妻。(3)བཟའ་རྒའི་བུ་མོ་སྤུན། 大小姑子，大小姨子。配偶的姐妹。

སྙིམ་གང་། སྙིམ་པ་གང་གི་བསྡམས་ཚིག

སྙིམ་པ། ལག་པའི་ཁྲོང་པ་གཉིས་ཀ་སྦྱར་ནས་བྱང་བའི་ཚད། 名词。掬，捧。两掌上仰接合所得容量：ཚང་སྙིམ་པར་ཁྲག་ནས་འགྱང་པ། 酒酌在捧着的双手里喝。

སྙིམ་པ་གང་། ལག་པའི་ཁྲོང་པ་གཉིས་ཀ་སྦྱར་བའི་ཚད་གང་། 一捧，一掬。

སྙིམ་པ་འདེགས་པ། ལག་པའི་ཁྲོང་པ་གཉིས་ཀ་སྦྱར་ཏེ་བཟེད་པ། 捧承。双手捧着：ལག་པའི་སྙིམ་པ་འདེགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཆུ་ཁྲག་ཏེ་འགྱང་བ། 用双手捧着水喝。

སྙིམ་བྱ། བྱིས་པའི་ཁྲོང་པ་སྦྱར་བའི་སྙིམ་པ་ཚུང་ངེ། 名词。小捧，小掬。孩子双手捧盛的容量。

སྙིལ། སྙིལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྙིལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྙིལ་བ། བསྙིལ་བ། སྙིལ།। (1)རྡུལ་བཞམ་ སེལ་བྱར་ གཅོང་ བ། 推倒，推毁，粉碎，研磨：རི་བོ་བསྙིལ་ཏེ་ཐང་ངུ་བསྒྱུར། 推倒大山，改作平原。ལྷགས་རི་བསྙིལ་བ། 推倒城墙。ཐུ་མར་སྙིལ་བ། 磨粉。(2)སྐྱོད་པ། 驱逐，清除，流放，དགྲ་བོ་ཕྱི་རོལ་ཏུ་བསྙིལ་བ། 逐走了敌人。 ཚལ་ཁྲིམས་འཆལ་བོ་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་བསྙིལ་བ། 从寺里逐出犯戒僧徒。

སྙུ་ཀྱ། (རྡོང) ཨི་ཀེ་འཕྲི་ཅེའུ། 竹笔，笔。

སྙུག རྩུ་ཀྱའི་བསྡུས་ཡིག

སྙུག་ཁ། 名词。(1)སྙུ་ཀྱའི་ཁ། 笔尖。(2)ཁ་དོག་ལྕང་སེར། 沉香色。

སྙུག་ཁྲིག སྙུ་ཀ་ཟུག་ན་ཁྲག་ཁྲག་ཅར་ བའི་ སྙུ་སྐྲག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མིང་བཏགས་པའི་སྤུག་སྟོད། 笔筒。装竹笔的小盒或小筒。

སྙུག་རྩ་གང་། སྙུག་ཏུ་གང་དང་འདྲ།

སྙུག་ལྷག བཀག་ནས་འགྱམ་བར་གཞུ་བྱེད་སྤུག་ལེབ་ཅིག 竹板子。扳弯弹击面颊，以施行体罚用的竹片。

སྙུག་ལྕང་། ཁ་དོག་ཟེར་བ་ལྕང་ཀས་ཆ་བ། 竹黄色，豆绿色。

སྙུག་ཤིང་། སྙུག་ མའི་ སྡོང་ བ། 竹子。竹的地上茎。

སྙུག་བ། (ཐ་དད་པ) བསྙུགས་ པ། བསྙུག་ པ། སྙུགས།। (1)འབྱུག་པ། 涂沫：གདོང་ལ་དཀར་བ་དམར་བ་བསྙུགས་ནས་མཛེས་ཆ་བཟོས། 脸上涂脂抹粉，打扮起来。(2)སྐྱུག་པ། 吐，呕吐：ཁྱོ་བ་

འཁྲུགས་པའི་ ཐེག་ ཁ་ཟས་ ཟ་ཚོད་ མ་ རེན་ པས་ བསྡུགས་ སོང་། 腹部受了凉，饮食又未节制，便引起呕吐。(3)གཏེར་དུ་སྐྱུར་བ། 抛入水底，沉水：གྲུ་ གཟེངས་ ཐེག་ ནས་ ཆུ་ མཚོར་ གཏེར་ཏེ་ སྐྱུག་པ། 从船上抛锚下海。

སྐྱ་བྱ། སྐྱ་ཐ་དང་འདྲ།

སྐྱ་སྐྲབས། སྐྱ་མའི་ཁོག་དང་གི་ སྟོང་ ཆ། 竹管，竹筒。竹子的空茎。

སྐྱ་མ། སྐྱ་མ་དང་འདྲ།

སྐྱ་མ་མཁན། (1)སྐྱ་མའི་ཅ་ལག་བཟོ་མཁན། 篾匠，竹工。做竹器者。(2)མདའ་བཟོ་ མཁན། 矢人。造箭的人。

སྐྱ་མ་གཞོན་ཙི། སྐྱ་མ་གསར་པ། 新竹，小竹。禾本科植物名，可入药。

སྐྱ་མའི་ལུ་ཀྱ། སྐྱ་མའི་ཚོར་བའམ་ཁ་ཁ། 筧槽，竹水槽。刳竹所制水槽。

སྐྱ་ཆ། སྐྱ་ མའི་ སྐུ་ ཀྱ། 竹笋。竹的嫩芽。

སྐྱ་འཛིན། སྐུ་ཀ་འཛིན་པ་སྟེ་ཡི་ཀེ་འཕྲི་མཁན། 执笔者，缮写员。

སྐྱ་གཞོན། ལལ་ག་མ་ཐྲེས་པའི་སྐྱ་གསར། 嫩竹。未生枝叶的新竹。

སྐྱ་ཤིལ། སྐྱ་མའི་ཤིལ་བ། 竹帘，竹幕。篾条编制的掩蔽体。

སྐྱ་ཤྲེན། སྐྱ་མའི་ཤྲེན་པ། 竹茹。竹子的表皮。

སྐྱབས། ❶སྐྱ་བའི་སྐལ་ཆ། ❷ཡུན་རིམ་རྒྱུན། 名词。过程，期间。起止经过。

སྐྱབས་རིང་། (1)ཡུན་རིང་། 长久。(2)དཀྱུས་རིང་། 纵长。

སྐྱབས་རྒྱིང་། རྒྱུན་སྐྱོང་བའམ། ཐུ་མཐུད་པ། 持续，延绵，继续不断。

སྐྱང་། རད་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 名词。疾病的敬语。

སྐྱང་བ། ❶(ཐ་དད་ཐ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། ཉང་བར་ཅིད་པ་དང་། གྲངས་འབོར་ཆུང་དུ་གཏོང་བ། 削减，减少：མི་གྲངས་མང་དགས་པའི་སྐྱོན་འདུག་པས་ བསྐྱང་ དགོས། 人数过多，应该减少。འགྲོ་སོང་ཀྱི་གྲངས་འབོར་སྐྱང་བ། 削减开支。❷(ཐ་མི་དད་ཐ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ།། ན་བའི་ཞེ་སྡ། 生病的敬语：རིམས་ནད་འགོས་ནས་ཏ་ཅང་སྐྱག་པོ་ བསྐྱངས་འདུག 感染疫疠，害了重病。

སྐྱང་ཀྱ། གོ་བར་མི་ཁྱང་འབིགས་ཅིད་ཅིག 名词。锥子，钻子。穿孔用具。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ སྐྱང་དང་། གོ་བ་འབིག་ཅིད། རྩེ་རྣོ་བཅས་སོ།

སྐྱང་གཞི། ནད་གཞི། 疾病，སྐུ་མི་སྐྱང་གཞི་ དྲངས་ལགས་སམ། 您的病好了吗？

སྐྱངས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་སྐྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱན། ནད་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 名词。疾病的敬语：སྐྱེན་ དྲངས་པ། 病愈。སྐུ་སྐྱེན་ཀྱིས་བཟུང་བ་འདུག 贵体违和。

སྐྱན་གདངས། ནད་དྲངས་ཅིན་པ། 病愈：སྐྱེན་ གདངས་ཏེ་ཐེབས་བཞུགས་གང་བའི་གནང་ ཐུབ་ པ་ཅུང་སོང་། 病已痊愈，起居均已自如。

སྐྱན་འདྲི། ཁམས་བའི་འདྲི་བ། 问病，问安，问好，问候：བྱེགས་ བའི་ སྐུ་ ཁམས་ བའི་ སྐུག་གང་ ཡིན་ སྐྱེ་ འདྲི་ ཞུ། 问候朋友身体安否。སྐྱབས་དབུལ་འཁོར་ བཅས་ ཀྱི་ སྐུ་ གཟུགས་ བའི་ ཐབ་ཡིན་ཅིན་ སྐྱེ་ འདྲི་ ཞུ་ བཞིན་ དུ་ ཡོད། 谨向贤伉俪及宝眷问好。

སྐྱན་བ། (ཐ་ཅི་དད་ཐ) བསྐྱན་པ། བསྐྱེན་པ།། ནད་ན་བའི་ཞེ་སྡ། 病，痛。患病的敬语：ཁོང་ ཟས་དུག་གིས་གསོལ་ཐྲོད་བསྐྱེན་ སོང་། 他食物中毒腹痛。

སྐྱན་བཟློ། ན་ཚ་མེད་པ། 无病，健康。

སྐྱན་ཚེད་བ། (རྟེང) ཁམས་བའི་འདྲི་བ། 问病，问安，问好，问候。

སྐྱོན་གཞི། དང་གཞི། 疾病。

སྐྱོན་གསོལ་བ། ཁམས་བདེ་འདྲི་བ། 问病，问安，问好，问候： མཆེད་ གྲོགས་ མཇལ་ འཕྲད་ བྱུང་མ་ཐག་ཏུ་ སྐུའ་གསོལ་བ་ལུགས་སྲོལ་ཡིན། 朋辈相遇，互相问好，是个礼节。

སྐེ་དཀར། དང་ལ་འབྱུ་ཟན་མེད་པའི་སྐྱེ་མ། 空穗。中空无籽的禾穗。

སྐེ་ཁ་འབྱིག་པ། ཞིང་ཁར་སྐྱེ་མ་ཚང་མ་ཐོན་པ། 禾穗出齐， བོད་ལ་ཏོར་ ཟླ་བདུན་པའི་ནང་ སྐྱེ་ཁ་འབྱིག་ཡོང་། 西藏六月，田中麦穗就要出齐。

སྐེ་མགོ། སྐྱེ་མའི་མགོ། 禾穗，穗头，ཞིང་ཁར་ སྐྱེ་མགོ་ ཐོན་འདུག 田禾抽穗。 ཀྱོ་ནས་སྐྱེ་མགོ་ ཐོན་སྐབས་ལྷགས་པ་བཟང་། ཆུ་འབྲས་སྐྱེ་མགོ་ ཐོན་སྐབས་ཆར་ པ་བཟང་། 麦穗秀时待风摇，稻穗秀时待雨浇。

སྐེ་ཐང་། ལྷ་སའི་ནུབ་ཐྱོག་ཆུ་ཀུར་རྩྭང་ཁོངས་ཀྱི་ས་གནས་ཤེག་སྟེ། རྩ་བོ་རྡེ་ས་གནད་འདིར་ ས་དགུང་བཞུགས་ཏེ་ མཐར་འདས། སྐྱེ་ཐང་སྒྲིལ་མ་ལྷ་ཁང་གནས་ཡུལ་ཡིན་འདི་ཡིན། 聂塘。拉萨西郊曲水县境内一地名，宋代印度佛学家阿底峡曾在此讲学，居住九年，并在此地圆寂。有种敦巴所建度母寺。

སྐེ་ཐང་བདེ་བ་ཅན། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཤིང་ཟྭང་ཁོར་ཆུ་འཛིང་དུ་པས་བཏབ་པའི་ད་ པ་སྤྱད་ དགོན་པ་རེར་བ་དེ་ཡིན། 聂塘极乐寺。公元1205年，为嘉钦如瓦所创建。别名惹堆寺。

སྐེ་བོ། ཞིང་ཁའི་སྐྱེ་མར་གནོད་པ་ སྤུང་ ཅིང་ ཐོ་ཡོར། 假人。为防护鸟类啄食田禾，在田间装置的人形土堆或草人，ཟས་ཞིང་ལ་སྐྱེ་ ཐོ་འཇུག་ས། 在麦田里设置假人。

སྐེ་ནག སྐ་ད་སྐྱེ་ སྐྱེ་མགོ་ནག་ པོ་འབྱུ་མེད་པ་ཞིག 青稞黑穗病。 麦穗不结实， 生长黑色粉末的病害。

སྐེ་ཕྱང་། སྐྱེ་མའི་ཕྱང་པོ་སྟེ། ས་ཏོག་གི་སྐྱེ་མ་ མང་པོ་ ཙོག་ས་གཅིག་ཏུ་ སྤུངས་པའི་ཕྱང་པོ། 麦穗堆。稻麦收获后，为便于打场，用齿耙耙断穗头聚积而成的穗子堆： སྤྱ་ཡི་ཏ་ཀས་ཤེང་བེར་ཀ་ཡིས། ལུས་པོ་སྐྱེ་ཕྱང་བཞིན་དུ་བཏུངས། 帐篷杆子当棍棒，打人如打麦穗垛。

སྐེ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱེས་པ། བསྐྱེ་བ། སྐྱེས། ། ལུས་ཀྱི་ཆུ་བ་ཅམ་གཞོགས་གཞན་ལ་བརྟེན་པ། 依，靠。身体挨傍着别的东西： སྐུ་ ཆུབ་ སྐྱས་ ལ་ བསྐྱེས་ཏེ་བཞུགས། 背靠着软垫坐着。

སྐེ་བོ། གཉེན་སྦྱོག་གི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་ཁས་ གཉེན་ དབང་། 名词。媒人，婚姻介绍人： ཅུ་མོ་ཉན་ ཤེང་ཀོང་ཇོ་ ཁྱེད། དཀའ་ལས་བྱས་ནས་ སྐྱེ་བོས་ བཀྲག 文成公主汉姑娘， 劳顿来应月老鸦。

སྐེ་བཅིངས། (1)ཆུབ་སྐྱེ་མའི་འབོལ། 靠背。背部依靠的软垫。(2)མགོ་འཇོག་སའི་སྐྱས་འབོལ། 枕头。垫在头下的软垫。

སྐེ་མ། ས་ཏོག་གི་ འབྲུ་ ཟོན་ མང་ པོ་ སྡུང་རྩེར་ མཉམ་དུ་སྐྱེས་པ་དེའི་ མིང་། 名词。禾穗，穗子。种子聚生在茎的顶端，叫做穗，སྐྱེ་སྐྱེ་མ། 小麦穗。སྐྱེ་མ་སྟོང་པ། 空穗。སྐྱེ་མ་འབྱས་པ། 禾苗出穗。ཐང་ལྗང་ཁུ་གཡུ་ས་མེ་ཏོག་དེ། འབྲས་སྐྱེ་མ་སྨིན་དུས་ཡལ་ཏེ་འཐོ། 草原绿叶花朵，穗熟即便凋谢。

སྐེ་མ་ཁོན་གཅིག རྒྱུད་སྡུག་མཉམ་གཅིག་གི་དབེ། 一束禾穗。喻同甘共苦，休戚相关。

སྐེ་མ་མིག་ཀྲག་ས། སྐྱེ་མང་འབྲུ་ཆགས་བས་འབྲུ་ཤུན་གང་ལ་ཁད་ཙོད། 灌浆。禾穗子粒胚乳开始形成浆状。ས་ཏོག་གི་རྩ་རྩེ་ལེགས་ བང་ ཆུས་ཏེ་ སྐྱེ་མང་མིག་ཀྲག་པ། 苗根苗头生长良好，穗子开始灌浆。

སྐེ་མ་ཚོང་བ། སྐྱེ་མའི་འབྲུ་ཕྱ་བའམ་སྐྱེ་མ་སྤྲུང་

ལ། 空穗，瞎穗。禾穗出头未结实者：སྡུག་རིད་སྡུག་ཚད་ཀ་འཕང་མཐོ། སྡིག་མ་བོང་བ་མགོ་འཕང་མཐོ། 坏人夸口，空穗昂首。

སྡེ་མར་མིག་རྒྱག་ལས། སྡིག་མ་མིག་རྒྱག་ལས་དང་འདྲ།

སྡེ་མོ། རྡོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་རྒྱབ་ དཔལ་ ཡར་ གྲངས་ གཅིག་ བོའི་ཐང་ཆུང་དུ་ཡོད་ཅིང་། རྡོང་མི་དམངས་ཁྲིད་གཞུང་དེ་དང་གྲོང་དུ་ཡོད། 尼木。县名。位于西藏自治区拉萨市西面雅鲁藏布江北岸。县人民政府驻塔荣。《元史》译作聂摩。《明史》译作聂母。

སྡེ་མོ་བ། བོད་ཀྱི་ཟློས་གར་ཚོགས་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱང་གངས་རི་བོ་རྡེ་བ་བོད་གྲགས་པ་ལས། རྡེས་སུ་སྡེ་མོ་ལྟུད་གྲུབ་སྐང་པ་དང་། ཁྱོ་སྐྱེའི་མི་ སེར་ཆེད་བའི་ཚོགས་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་ མིང་དོན་ གནས་ འཐོས་པོང་གྲགས། 尼木剧团。西藏民间一剧团名。其前身是香·日阿孜巴，后分为尼木·伦珠冈巴和甲阁迷色两支，前者别名尼木剧团。

སྡེ་མོ་ཡིག་བདག ཐུང་བོད་ས་གནས་སྡིང་གཞུང་དང་སྡེ་མོ་བའི་ཡིག་འབྲི་མཁན། 尼木司书。原西藏地方政府中，缮写公文的尼木人司书。以写楷书为主。

སྡེ་རུལ། ཐོ་སྡེའུ་འབས་ཡུང་མོ། 灰灰菜。野苋菜之一种。

སྡེ་ཤོག ཡུལ་སྡེ་མོ་ནས་ཐོན་པའི་ཤོག་བུ། 尼木纸。西藏尼木县所产纸。

སྡེག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡེགས་པ། བསྡེག་པ། སྡེགས།། (1)འདེད་པ། 追赶，གཅིག་རྗེས་གཅིག་སྡེག 一个追赶一个。(2)གནས་འཕངས་བར་ཕྱིད་བའམ། མཐོ་བར་ཕྱིད་པ། 提升，提拔，升高：ཚོ་འཕང་མཐོང་སྡེག 提升地位。(3)རྗེས་སུ་འབྱང་བ། 进入，随行，跟着：དཔུང་ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུ་སྡེགས། 进入军队去！

སྡེགས། སྡེག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡེང་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བསྡེངས་པ། བསྡེང་པ།། འཇིགས་པ། 恐怕，惧怕：དཀའ་ངལ་ལ་བསྡེངས་ནས་ལས་དོན་ཁྱེད་འདོད་མེད་མཁན་གཅིག་ ཀྱང་མེད་པར་ཐུབ་སོང། 惧怕艰难不愿工作的人，一个都没有了。❷(རྟེང) རྐྱང་ བ་ དང་ རིང་ དུ་སྡེང་པ། 伸长，伸展，ཀང་ལག་སྡེང་ པ། 伸手伸脚。

སྡེད། (རྟེང) རྗེད། 后鞦。马鞍后鞦。

སྡེད་ཀྱི་ཟོ་ག། སྐའི་རྗེད་འབོར། 鞦带铁牌。后鞦上面装饰的零件。

སྡེད་སྐྲ་ག སྐའི་ཕྱི་རྟའི་ཁྲལ་གྱ་རྗེད་སྐྲ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐག་པ་ཕྱ་མོ། 鞦梢，后鞦带子。

སྡེད་ཆུང་། སྐའི་རྗེད་ཀྱི་རྗེད་ཅིལ་ལས། ཚ་ཅིལ། 软鞦。

སྡེད་ཐག སྐའི་རྗེད་ཀྱི་ཐག་པ། 鞦带，鞦梢。

སྡེད་པ། ❶ཚད་ངེས་བཀྲོང་མེད་པའི་ཅ་མ་ཀྱི་དོན་སྡེན་པའི་ཕྱད་ཅིག 约有，约摸有，大概有：ཇི་སྡེད་པ། 尽其所有。དེ་ སྡེད་ཅིག 有那样多。ངལ་རྩལ་ཀྱི་ཙོན་དུན་ཁྱེ་ སྡེད་ཅིག་དང་ལྡན་པ། 具备有相当的劳动本领。❷ལོ་ཀཱལྤ་ཁན་ཙོན་པའི་ཡུག 名词。老羊。满三岁以上的绵羊。

སྡེན། སྡེན་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡེན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡེན་པ། བསྡེན་པ། སྡེན།། ཐག་ཅི་ནས་ཐེག་ནས་བསྡེན་བའམ་སྒྲུབ་པ། 亲近，依止，修持：དཀོ་ཏན་མང་ཙོ་ བསྡེན་པ། 亲近过很多老师。ཐུགས་ སྡེན་ པ། 诵持咒言，念咒。

སྡེན་ཁྱིང། ཅི་རིང། 远近。远处和近处。

སྡེམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བསྡེམས་པ། བསྡེམ་པ།། ང་རྒྱལ་ བྱེད་པ། 矜骄，自高，傲慢：ཙོན་དུན་མེད་ཀང་ཙོད་པར་བསྡེམས་པ། 虽没有本领，却

自以为高。ང་རྒྱལ་ཁྱིལ་སྡེམ་པ། 自高自大。བསྡེམས་པའི་ཚུལ་བསྟན་པ། 现傲慢相。

སྡེམས་ཆུང་། སེམས་ཆུང་། 胆小者，谦退者。

སྡེམས་པ། 名词。(1)ང་རྒྱལ་ལས་རྗེགས་པ། 骄横，傲慢。སྡེམས་པས་གཞན་ལ་བརྡེགས་མི་བྱ། 不应骄横欺人。གཞན་རོང་སྡེམས་པས་ འཕྲོང་པ། 强取他人财物。(2)(རྟེང) ཉམ་ཆུང་། 弱小。

སྡེམས་བྱེད། བདག་འཛིན་ལས་བྱུང་བའི་ འཁྲུལ་སྣང་ཞིག་སྟེ། རྒྱས་བྱེད་དམ་འཁྲུལ་བྱེད་ཀྱི་བུད་ཤིག་མིང་། 傲慢魔。我执所起错觉，令人迷乱的一种魔鬼名。

སྡེམས་བྲལ། རྒྱབས་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ། རྒྱབས་པ་མེད་པ། 胆怯，胆小。

སྡེར་སྐྱེ། སྐོག་པའི་རིགས་ཤིག 一种野蒜。

སྡེར། སྡེར་པའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡེར་སྡེར་བོ། ཁྱེར་མའམ་སྐུལ་ རྟེར་ རྟེར་ ཅིང་ཚུལ། 皱皱巴巴的， སྐྱ་ཁིས་ཀྱི་ཤི་པཁས་པ་ སྡེར་སྡེར་བོང་བཟུས་ནས་མཆོངས་སོང་། 老虎把口角撮得皱巴巴地窜跳而去。

སྡེར་བོ། ཁྱེར་མའམ་སྐུལ་རྟེར་བོང་སྡུད་ཚུལ། 形容词。皱皱的。攒做一团的样子， ཁྲ་ཁྱེར་སྡེར་བོ་བཟུས་པ། 脸上攒着皱皱的怒纹。

སྡེར་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡེར་པ། བསྡེར་པ། སྡེར། ། ཁྱེར་མ་སྡུད་པ། 攒聚，皱起，蹙敛， དཔྱལ་བ་བསྡེར་པ། 紧皱着眉头。 ཀྲོང་ཁྲོ་ སྐྱེས་ནས་ཁྱོད་ཡང་རབ་ཏུ་བསྡེར། 心中发怒，面容也紧紧地蹙敛起来。

སྡེལ། སྡེ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡེལ་བཅོལ། སྡེ་འབོལ་དང་འདྲ།

སྡོག་པ། (ཐ་དད་པ) ཥ.བསྡོགས་པ། བསྡོག་པ། སྡོགས།། དཀྲག་པ། 搅浑，打乱。 ཁྲོན་བའི་ཆུ་མ་སྡོག 莫搅浑了井水！ ཀྲོང་ཁྲོ་བསྐྱེངས་ནས་ སེམས་བསྡོགས་པ། 激发怒火，搅乱心绪。2.བསྡོགས་པ། བསྡོག་པ། སྡོགས།། འདེད་པ། 催索，追索； བྱ་ལེན་དུས་ཐོག་ཏུ་སྐྱེད་མ་བྱེད་པས་སྡོག་མཁན་ཡང་ཡང་ཡོང་ པ། 债务没有及时清偿，催索者一再前来。

སྡོག་མ། ཆུའི་ནང་དུ་འདྲེས་པའི་རྡུས་གཞན། 名词。渣滓。水中杂物。

སྡོག་ལས། ❶སྡོག་པའི་སྐྱལ་ཚིག ❷ཁྱེས་པ། 名词。孩童。

སྡོངས། (རྟེང) བྱག་པ་དང་བསྐུ་པ། 涂抹。

སྡོད། སྡོད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡོད་པ། (ཐ་དད་པ) ཥ.བསྡོད་པ། བསྡོད་པ། སྡོད།། འཆད་པ། 说，讲解，叙述； རྨི་ལམ་ སྡོད་པ། 说梦。ལོ་རྒྱུས་སྡོད་པ། 讲历史，说故事。དངོས་གཏམ་བསྡོད་པ། 说了真话。2.བསྡོད་ པ། བསྡོད་པ། སྡོད།། (1)གསོ་བ་དང་། བཟའ་བཏུང་ཁའི་ལྷེ་རྩེ་ནས་ཁར་འཇུག་པ། 喂，哺。用口或舌哺饲； ཁྱིའུ་ ཟས་ཀྱིས་ བསྡོད་ དེ་ ཆུང་ཀུར་པ། 用食物喂大了小鸟。 བོ་མས་ཕྱུ་ གུ་སྡོད་པ། 用奶喂孩子。 (2)ཕྱ་སྐྱེས་སྡོམས་ བོར་ཅིང་པ། 搓匀，粗细捻匀；བལ་སྐྱེད་སྡོད་པ། 把毛线纺匀。把羊毛线粗细捻均匀。

སྡོམ། སྡོད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡོམ་ཀོང། མ་རྟེས་ཁ་གཡེགས། 诬陷，歪曲。

སྡོམ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡོན་པ། བསྡོན་པ། སྡོན།། ཏམ་རྩོད་ ཅིང་པ། 诬赖，争辩，歪曲，歪缠； དང་པོར་མེད་པ་ལ་རྗེས་མངོད་ཅེས་ བསྡོན་པ། 原来没有，后来诬赖说有。。བདག་གིས་མ་བྱས་ ཀྱང་བྱས་མོ་ཞེས་བསྡོན་ཐུང་། 我没有做，却诬赖说我做了。

སྡོམ་མོངས། (རྟེང) ཉོན་མོངས། 烦恼。

སྡུག་བསྔལ་བ། (ཉོན་) སྡུག་བསྔལ་བ། 痛苦。

སྡུད་པ། (མ་དད་པ) བསྡུབས་པ། བསྡུ་བ། སྡུབས།། ལག་པ་བཀྱངས་ནས་ཤེན་པའམ་འཇོག་པ། 抓取，攥摘；ཟས་ལ་སྡུ་བ། 抓食物。ཤིང་འབྲས་ལག་པས་བསྡུབས་ནས་འགོ་བ། 用手攥摘果实。 སྡུ་བའི་ལག་པ་སུ་རིང་མ་བྱིད། 攥摘莫看谁手长！喻勿见利争先。

སྡུབས། སྡུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྡོམ་པ། ❶(མ་དད་པ) བསྡོམས་པ། བསྡོམ་པ། སྡོམས།། མཉམ་པར་བྱེད་པ། 削平，弄整齐，平治，整治；རིང་ཐུང་བསྡོམས་པ། 把长短弄齐。མང་ཉུང་བསྡོམས་པ། 把多少弄平均。མིང་གཏོང་བསྡོམ་པ། 削平高低不平者。 ❷(ཉོན་) གཡེལ་བ། 劳倦，疲怠。

སྡོམ་བུ། ཚ་མཉམ་ པ། 形容词。平均，均匀；བཀོ་བཤད་སྡོམ་པོ་བརྒྱབ་ན་རྩོད་པ་མི་ཤོང་། 均匀分配，就不会引起争吵。

སྡོམ་ལས། ལེ་ཤའི་རྒྱ་བྱག་ བདེ་ བར་ ཞེན་ ནས་ བརྩོན་ མི་ རུས་ པ་སོགས། 懈怠，贪睡，懒惰，疲钝，骀荡；ཁོ་མི་ དང་ མ་ ཡིན་ ཡང་ སྡོམ་ ལས་ མཁས་ཞེག་རེད། 他虽是壮年，却是懒汉。

སྡོམ་ལས་ཀྱི་ལེ་ཤོ། ཆོས་ཉན་པ་དང་ བསམ་ པ་ དང་ བསྒོམ་པ་ལ་ སོགས་པ་མི་ བྱེད་པར། ཉལ་བ་ དང་ འཁྱམས་པ་ལ་ སོགས་ པར་ འདོད་ པ། 懒散懈怠。不于正道闻思修习，但耽于偃卧等。

སྡོམ་ལས་པ། ལེ་ ལོ་ ཅན། 懒人。མིང་ཀྱི་རྣམ་ཀྱངས་ལ་སྡོམ་ལས་ཅན་དང་། ཟླ་ཆུད་ཟོས། ལེ་ལོ་ཅན་བཅས་སོ།

སྡོམས། སྡོམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡོམས་ཆུང་། ཉམ་ཆུང་ངམ་འཁོས་ཆུང་། 弱小，无能，脆弱；སྡོམས་ཆུང་ཆུལ་ལྟེག། 规规矩矩。

སྡོམས་འཇུག (སངས་རྒྱས་) བསམ་གཏན་ཀྱི་ས་སྐབས་བསྒོམ་པའི་ལུས་ཀྱི་འཕྱང་ བ་ ཚེན་ པོའམ་ སེམས་སེམས་བྱུང་དམིགས་པ་ལ་ཆ་མཉམ་དུ་ཕྱེད་པའི་ཚན་ཁ་ཞེན་པ་ཞི་གནས་པའི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ། 定，等至。梵音译作三摩钵底。静虑所摄身内大种，心及心所，于所缘境平等安和心一境性之相。

སྡོམས་འཇུག་གཉིས། མཐར་ ཕྱིས་ གནས་ པའི་ སྡོམས་འཇུག་གཅིག་ཏུ། འགོག་པའི་སྡོམས་འཇུག་ དང་། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྡོམས་འཇུག 二定，灭尽定和无想定。

སྡོམས་འཇུག་པ། སུ་སྟེགས་ཅུང་འཕེན་པའི་གྲུབ་ མཐའི་ནང་གསེས་ ཤིག 证会派。古印度顺世派内一派别名。

སྡོམས་འཇུག་ བཞི། གཟུགས་ མེད་ སྐབས་ ཀྱི་ སྡོམས་འཇུག་བཞི་སྟེ། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་ཅིའི་སྐྱེ་མཆེད་དེ་གཟུགས་ མེད་ པའི་ སྡོམས་ བར་ འཇུག་པ་བཞི། ཞེས་གཟུགས་མེད་ བཞི་ སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཐུང་བོར་ངང་དབང་དུ་གནས་ བཞིར་ རྟེ་གཅིག་དུ་འཇུག་པ། 四等至，四种三摩钵底。四无色定，谓于无色界中自在一心缘四“名蕴”所得之定，空无边处等至、识无边处等至、无所有处等至和非有非非有处等至。

སྡོམས་པ། མཉམ་པ་སྟེ། བར་མ་དང་། ཐུང་ཆུང་ མེད་པའམ། ཉེན་ཚོངས་ མེད་པ། 形容词。匀称，中庸，平等，无过不及；ཁོད་སྡོམས་པ། 均匀。བཀྲ་སྡོམས། 平等舍。བསོད་སྡོམས། 乞食。མཚོ་སྡོམས། 等齐，平衡。སྡོམས་ཤིང་དྲང་བ། 公正，公平。འགྲ་ཕྱོགས་སྡོམ་པ། 饥饱适中。

སྡོམས་པར་འཇུག་ པ། (1)ཉིང་ ངེ་ འཛིན་ ལ་ མཉམ་ པར་ འཇོག་ པ། 入定，坐禅。梵音译作

钵底。(2)འཁྲིག་པ། 交媾，性行为。

སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་རོ། ㄎㄥ་རེ་འཇིན་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སྐབས་ཀྱི་དགའ་ཚེའི་རོ། 定味，禅悦，等至味著。入定时的欢乐滋味。

སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། འདུ་མེད་སྙོམས་འཇུག་ལ་གནས་པའི་ སེམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 定静虑。住无想定三摩地。

སྙོམས་པར་ཞུགས་པ། (1)ㄎㄥ་རེ་འཇིན་ལ་མཉམ་པར་ བཞག་པ། 现正入定，入定，入三摩缽底。(2)འཁྲིག་སྦྱོར། 性交，交媾。

སྙོམས་བྱེ། སྙོམས་པ་དང་འདྲ།

སྙོམས་སེམས། (1)ཚགས་སྡང་མེད་ པའི་ བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ སེམས། 等舍，平等心。无爱憎之心。(2)(ཉོང་) ཐེ་ཚོམ། 疑惑。

སྙོར། སྙོར་བའི་སྐལ་ཆེ།

སྙོར་བ། (ཐ་དད་པ) བསྙོར་བ། བསྙོར་བ། སྙོར།། (1)གཞུ་ བ། 鞭打，殴打，ཕྲུ་ གུ་ ཉེས་ སྦྱིན་ བྱང་བ་ ཙམ་ཕྱིས་ ས་ སྙོར། 莫因为孩子犯了过失就施鞭打！(2)བོག་ དུ་ རྡེ་བ་དང་ བརྡལ་ བཤིག་པ། 践踏，拆散，弄垮；རྟའི་ ཀང་ ལག་བོག་དུ་ ཁྱི་ གཅིག་བསྙོར་ཏེ་ བཤད་པ། 马踏死了一条狗。འབྲས་ ཕུང་ ཁོ་ བསྙོར་ ནས་ འཇོ་ ལ་ གཡོར་བ། 弄平粮食堆，用斗计量。(3)བདག་ སྐྱོང་ཉེད་པ་དང་། ཉམས་ཆུང་ སྐར་གསོ་ཉེད་པ། 养育，抚育，照料。抚育照看，使之康复；ཉེས་པ་ སྙོར་བ། 养育儿童。ནད་པ་སྙོར་བ། 照料病人。

སྙོལ། སྙོལ་བའི་སྐལ་ཆེ།

སྙོལ་ཁང་། སྙོལ་རྫ་དང་དོན་གཅིག

སྙོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྙོལ་བ། བསྙོལ་བ། སྙོལ།། (1)སྐྱུར་ཁྱེའམ་ཚལ་བཏབ་ནས་ཁྲོ་ཚོད་ སོགས་ཚན་ཐུབ་འཇུག་པ། 发酵。加入酵母使酪酒等酿成；ཆང་བསྙོལ་བ། 酿酒。ཇོ་བསྙོལ་བ། 使酪发酵，制酪。ཐུ་ཞིབ་སྙོལ་བ། 使面发酵，发面。(2)ཉལ་ དུ་འཇུག་ པ། 放睡，使睡下，使入睡；ཕྲུ་ གུ་ མལ་ དུ་ བསྙོལ་ ཅིང། 把孩子放睡在床上了。(3)མར་སྒྲིལ་བ། 放倒，压平。安置平顺；སྨན་ བཏང་ནས་ནད་ཀྱི་ཞེའི་འགོ་བསྙོལ་བ། 服药压制病势。ཤིང་ རྩྭ་ས་ལ་བསྙོལ་བ། 放倒树干。ཁེ་ རྩྭ་བསྙོལ་བ། 抑制怒气。སྤུ་ སྙོལ་ བ། 抹顺羽毛。ཕྱིར་མ་བསྙོལ་བ། 再耕压莠。

སྙོལ་རྫ། (ཁྱམ) ཆང་སྙོལ་ཕྱིད་ཀྱི་རྫ་ཁོག 酿酒罐子。酿藏酒使发酵的陶器，外有双耳。

བརྙས་ཐྲིལ། གཡར་བ་དང་ཕྲི་བ། 借，贷；རང་ལ་ཆ་ཤེན་ཡོད་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་བརྙས་ ཐྲིལ་ ཕྱིད་ དོན་མེད་རེད། 自己有条件，就无需向他人借贷。

བརྙས་བ། རྟེ་བའི་མ་ནོངས་པ།

བརྙངས་ཆ། རྟེངས་བའི་མ་ནོངས་པ།

བརྙངས་པ། རྟེངས་བའི་འདུས་པ།

བརྙན་པ། རྟེན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བརྙན་ཚིག་པར། གཟུགས་བརྙན་ཀྱི་འདྲ་བར། 画刊，画报；བརྙན་པར་ཁང་། 画报社。

བརྙན་ཚིག 名词。(1)ཚབ་མ། 代替品；གཟུགས་ བརྙན། 影相。སྐྲ་བརྙན། 假发。(2)གཡར་པོ། 借贷的东西，假借物；ཕྱག་ བརྙན། 仆人。བརྙན་ཚིའི་ཆུན་ཆ། 借来的装饰品。དངུལ་བརྙན་ ཚ་གཏོང་བ། 借出现金。

བརྙལ་བཙོལ། མཐོང་ཆུང་རམ་མི་བཟུང་བ། 轻视，藐视，侮辱，欺凌；བརྙལ་བཙོས་ གཟའ་གནོན། 欺压。མི་ལ་བརྙལ་བཙོས་ཐུས་བས་རང་ ཉིད་མཐོ་བ་མི་འགྱོ། 欺侮他人，并不能抬高自己。

བརྙལ་ཚོས། བརྙལ་བཙོས་དང་འདྲ།

བརྙལ་གཏམ། སྨད་ཚིག་གམ་ཚ་རལ་ཚིང་གཅིད་

མོད་ཀྱི་ཚིག། 毁言。责骂的话，讽刺的话。

བཙན་ཤུབས། གཏམ་ཆོད་དམ་མཐོང་ཆུང་། 欺侮，欺凌。

བཙན་ཐབས། གཏམ་ཆོད་དམ་མཐོང་ཆུང་། 欺侮，欺凌。

བཙན་པ། (ཐ་དད་པ) (1)གཏམ་ཆོད་ཚིག་ཏུ། 欺侮，蔑视，轻凌；བཙན་ཆེ་ན་ངོ་ཆེལ་ཆེ། 欺凌越甚，反抗越大。ཕྲུ་གུ་ལ་བཙན་ན་མི་ འཕྱིག 不可欺负小孩。རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོས་ རྒྱལ་ཁབ་ ཆུང་བ་ལ་བཙན་པ། 大国欺侮小国。 (2)རྟུ་བའི་ འདུན་པ།

བཙན་ འཕྲོག གཏམ་ ཆོད་ ཀྱིས་ རྒྱུ་ རྩོད་ འཕྲོག་ བཅོས། 强取豪夺，欺侮和掠夺。

བཙན་སྨོད། བཙན་བཅོས་དང་སྨད་ ཚིག ཚིག 凌辱和谩骂，གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བཙན་སྨད་བྱས་པ། 互相凌辱谩骂。

བཙན་གཅེར། གཏམ་ཆོད་ཀྱིས་རྟེ་བ་སྐུན་པོ་བཅོ་བ། 侮慢。欺侮得使人心烦。

བཙན་ཚིག ཐུབ་ཆོད་ཀྱི་ཚིག་ངན། 责骂语。

བཙན་འཚོལ། གཏམ་ཆོད་གཏོང་ བའི་ཀོ་ སྐབས་ འཚོལ་བ། 寻隙欺侮。

བཙན་ སེམས། གཞན་ དམན་ པར་ འདོན་ བའི་ སེམས། 侮慢心，轻侮心。

བཙིངས་པ། རྩིང་པ་དང་འདྲ།

བཙེས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྟོགས་པ་དང་ཆེན་པོའི་ གནས་ ཐོབ་ པ། 证得，荣膺，得当；རྒྱལ་ཁབ་ དབྱ་བཙུས་པ། 建国，开国。ཀོ་འཛིང་བཙུས་པ། 得到地位。ཡོན་ཏན་ལ་ མངའ་ བཙུས་པ། 精通本领。

བཙོག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བཙོགས་པ། བཙོག་པ། ཁ་འཇིས་པའམ་ཁ་ལང་ལ་ གོང་པ། 吃惯，惯坏；དུ་འདི་ནུ་རའི་ནང་ གི་ཚུལ་ ནུར་ ཁ་ བཙོགས་ ཏེ་ དུག་པར་ཡོང་གི་ འདུག 这匹马吃惯了草场的青草，因而常常来。

བཙོགས་པ། བཙོག་པའི་འདས་པ།

བཙོས་པ། (རྟེད) བཟུང་པ། 执，擒住。

བསྐག་པ། འདིད་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ སྐྱག་པའི་ མ་ངོངས་པ།

བསྐགས་པ། འདིད་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ སྐྱག་པའི་ འདས་པ།

བསྐད་པ། འཆད་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ སྐྱད་ པའི་ འདས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བསྐད་འཚོལ། བསྐད་འདོགས་ཐབས་ཟིད་པ། 寻衅，挑衅，找岔子；སྐབས་བསྐྱན་བསྐད་འཚོལ། 伺机挑衅。

བསྐད་ གཞི། (1)བྱོང་ གཞི། 论题，所言事。(2)ཁག་འདོགས་སའི་ རྟ་པ། 借口。栽诬的口实。

བསྐབ་པ། སྐྱབ་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྐབས་པ། སྐྱབ་པའི་འདས་པ།

བསྐམ་པ། སྐྱམ་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྐམས་པ། སྐྱམ་པའི་འདས་པ།

བསྐལ་ཐབས། ཁག་གཏད་སྐབས་རྟ་ མི་ འགྱུར་ཞིང་ཁག་གཏད་མིག་དུ་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་གཏད་ གནས་ཚོང་ཏེག་ དུ་ཐི་གུའི་དགྱི་ རྩེལ་ ཞིག 捆扎法。剖刺放血时，为固定针刺穴位，不让血管移动而用细绳捆扎的方法。

བསྐལ་པ། ●སྐྱལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་ངོངས་པ། ●(རྟེད)འཁྲུད་པ། 洗濯。

བསྐིག་པ། སྐིག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྐིགས་པ། སྐིག་པའི་འདས་པ།

བསྐིལ་པ། སྐིལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་ ངོངས་ པ།

བསྐུག་པ། སྐུག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྐུགས་པ། སྐུག་པའི་འདས་པ།

བསྐུང་བསྐུང་། ཐུང་ཐུང་བཏོ་བ། 减少，缩减。

གཞི་ཆུ་ཆེ་དཀས་པ་རྣམས་བསྡུང་ བསྡུང་ དུ་ ཁྱབ་བྱེད་དགོས། 规模太大的应该缩减。

བསྙུང་གནས། ཟས་ཉིང་དུད་ བསྟེན་ པའི་ སྡོམ་ པའམ་ཚོ་གཅིག 病住，守饥行，禁食斋。宗教徒减少或断饮绝食以修苦行的斋戒仪轨。

བསྙུང་བ། སྡུང་བའི་མ་ངེས་པ།

བསྙུངས་པ། སྡུང་བའི་འདུས་པ།

བསྙུན་པ། སྡུན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ ངེས་ པ།

བསྙུན་ཞེད། འཚམས་ འདྲིའི་ ཚིག 问候。请安的话。

བསྙེན་པ། (རྟེང་) བརྩོན་འགྲུས་སམ་རྩོལ་བ་དགོ་ཚ་ཁྱད་པ། 勤奋，努力。

བསྙལ་བ། (རྟེང་) འཁྲུད་པ། 洗濯。

བསྐྱེ་བ། ❶སྡུག་བའི་མ་ངེས་པ། ❷(རྟེང་) འཇིཊ་པ། 恐惧，害怕。

བསྐྱེག་པ། སྡུག་བའི་མ་ངེས་པ།

བསྐྱེགས་པ། སྡུག་བའི་འདུས་པ།

བསྐྱེང་བ། སྡུང་བའི་མ་ངེས་པ།

བསྐྱེངས་པ། ❶སྡུང་བའི་འདུས་པ། ❷འཇིགས་པ་ དང་། བག་ཚ་བ། 名词。恐怖，惊慌，畏惧。

བསྐྱེངས་ཁྱལ། (1)འཇིགས་པ་དང་ ཁྱལ་བ། 无畏，不害怕。(2)(མངོན) དཔའ་བོ། 离畏。英雄、勇士的异名。

བསྐྱེད་བཀུར། སྤྱི་ཞུའམ་ཞབས་ཀྱི། 侍奉，服侍，孝养，供养，亲近承事。གཏེ་ མོག་ ལ་བསྟེན་ བཀུར་ཞུ་བ། 服侍老年人。དཀོ་འདུན་ལ་མང་ འཁྱེད་ཀྱི་བསྟེན་བཀུར་བྱས་པ། 向僧众布施供养。བསྟེན་བཀུར་ ཕུན་སུམ་ ཚོགས་པ་ སྦྱོར་བ། 呈献丰盛的供养。

བསྐྱེད་བཀུར་བསྔགས་པའི་ སྒྲུག་ མ། དཀོ་ འདུན་ཕྱག་མ་བཏུ་གསུམ་ལས། 称赞：衣、食、床褥、医药。 ཚིག་ ཆགས་ པའི་ ཕྱག་ མ་ ཕྱེའི་ ནང་ གསེས། 杵、

ཟེམས་ཀྱི་བྱད་མེད་ལ་ བསྟེན་ བཀུར་ ན་ ལེགས་ པ་ཞེས་བསྔགས་པ་བརྗོད་ པ། 赞供养。十三僧残中，于有情淫乱变心所犯五种僧残罪之一。谓比丘以淫乱心，于女人前赞叹应对自己供养者，即成此僧残。

བསྐྱེད་བཀུར་ཞིང་མཆོག སྤྱི་ཁུ་ཁུ་ཁྱལ་མཆོག་ དུ་གྱུར་པ་ཐུ་མ་དང་པ་ མ། 最胜敬田。最值得崇敬供奉的对象，如父母和上师。

བསྐྱེད་སྒྲུབ། ཡི་དམ་ཀྱི་སྔགས་བཟླ་བ་དང་ སྐོམ་ སྒྲུབ་བྱེད་པ། 近修，念修。念诵本尊咒语和如仪修习。

བསྐྱེད་ཅིག (རྟེང་) ཤོག་ཅིག 来呀！

བསྐྱེད་ཆེན། ཡི་དམ་ ཏྲུན་རིང་ སྒྲུབ་པའི་ ཐབས་ ཤེས 长期念修。长期修念本尊的一种活动。

བསྐྱེད་གནས། རྟེན་ཞག་རེའི་མཐའ་ཅན་དུ་སྡུང་ བའི་ཁྱིམ་བའི་ སོ་ཐར་སྡོམ་པའི་ཅུ་ཐག་ཅིག 斋，斋戒，近住戒。在家佛教徒在定期一昼夜中受持的一种别解脱戒。བསྟེན་ གནས་ལ་ གནས་ པ། 受持近住戒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བརྟུལ་ཞུགས་ དང་གསོ་སྦྱོང་རྣམས།

བསྐྱེད་གནས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་པ། རྩ་བ་བཞི་དང་ཆང་ དང་། གར་ཁྱེད་སོགས། མལ་སྟན་ཆེ་མཐོ། ཉི་ དྲེའི་ཁ་ཟས་དེ་ ཙམ་ ལག་ བཞི་ བཅས་ རྟེན་ ཞག་ གཅིག་སྡོང་བའ་ཁས་ལྷངས་པའི་སོ་ གནས་ ཀྱི་ སྡོམ་ པ། 斋戒，近住律仪。杀盗淫妄四根本罪，以及饮酒歌舞、花鬘涂香、高广大床、过午时食四支分罪，共成八罪。认可一昼夜间戒此八罪的别解脱戒。

བསྐྱེད་གནས་ཀྱི་ བསྡུབ་ཁྱེ། དུས་ཁྲིམས་ ཙམ་ ལག་བཀྱེད། 近住学处。即时戒以上之八斋戒。

བསྐྱེད་གནས་འབྱིག་ཚོག བསྟེན་གནས་ཀྱི་སྡོམ་ པ་འབྱིག་པའི་ཚོ་གི་སྟེ། ཁྱལ་སྡུབ་དབོན་རྣམ་ རྟེན་ཀྱི་དྲང་དུ་ཀུན་སྡོང་གྱས་ པ་དང་ བཅས་ པས་

སྐྱོང་ལས་སྦྱན་དམར་བ་ལ་འདུག་ཅིང་ཐུན་གསར་ཡས་མི་རྒྱུན་པར། དུས་སྐ་རྩིའི་དུས་སུ་ཉིན་ཞག་ཕྱུག་གཅིག་གི་དུས་ཁྱིམས་དེ། སྐབ་དབེན་གྱིས་བསྟེན་གནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཚང་བར་ འབོག་པའི་ཚེ་གཏི་ཆིག་རྗེས་སློབ་ལྟ་བུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། 授近住戒仪轨，传授八关斋戒仪轨。于阿阇梨或佛像前，以恭敬心，坐于低座，不著新饰，午前受持一昼夜间定时斋戒，循阇梨声，如仪随诵三遍八支戒词。

བསྙེན་གནས་སྡུལ་ ཁྱིམས། བསྟེན་ གནས་ ཀྱི་ བསྟབ་རྫོགས། 近住戒。

བསྙེན་གནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ། སྲོག་གཅོད་དང་། མ་བྱིན་ལེན། མི་ཚངས་སྤྱོད། རྫུན་སྨྲ། རྩྭ་ཆང་འཐུང་། ཁྲི་སྟན་ཆེ་མཐོ། གླུ་གར་དང་དེ་རྒྱན། ཐྲི་དེའི་ཁ་ཟས་ཉེ་བརྒྱད་སྤོང་བའི་སྡོམ་པ། 八戒，八斋戒，八关斋戒，八支斋法：不杀、不盗、不淫、不妄语、不饮酒、不眠坐高广大床、不歌舞香饰、不过午食。

བསྙེན་པ། ❶སྒོམ་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ❷མི་དམ་ཚུ་དང་ཉེ་བར་འཁྱོགས་པའི་སྤྱད་པ། 名词。修念。经常亲近念诵修习本尊咒语仪轨：བསྒོམ་པ་སྒྲིལ་བ། 进行念修，念诵咒语。བསྒོམ་པ་གཉེར་བ། 念修。

བསྙེན་བར་མ་རྫོགས་པ། དགེ་སྦྱོང་གི་སྡོམ་པ་མ་ཚང་བ། 未受具足戒。

བསྙེན་ བར་ མ་ རྫོགས་ པ་ དང་ ལྡན་ ཅིག་ འདོན་པའི་ སྐྱང་ བྱེད། ལྷུང་ ཉིད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། ཚོད་བག་གི་བསམ་པའི་ སྐྱོ་ནས་ བསྒྲུབས་པ་དང་ལྡན་ཏིག་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཆིག་ གདངས་ སྐ་ཆོགས་ཀྱིས་ འདོན་པ། 同诵，与未受近圆者同诵法。九十单堕之一。谓以嬉笑心，与未受近圆戒者，用各种音调，共同念诵法句，即犯此堕罪。

བསྙེན་པར་རྫོགས་འདོད་མངོན་ཕྱིར། བསྟེན་ པར་ རྫོགས་པའི་ མངོན་ གྱུར་ བཅུའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། ཚུའི་ ཀུན་ སྐྱོང་ ཐོབ་འདོད། དུས་ ཀྱི་ ཀུན་ སྐྱོང་ ཐོབ་ ཤེས། འགལ་ ཚུན་ རིས་པ་ ལྟ་ བྱལ་ ཀྱི་ བསམ་པ། མཐུན་ ཀུན་ ཕུན་ ཚོགས་ གསུམ་ ལྟུན་ ཀྱི་ བསམ་ པ་ དེ་ ཐམས་ ཅད་ རིས་འབྱུང་ གི་ བསམ་པ་ སེམས་ རིན་པ། 欲乐近圆现前。近圆十现前之一。因等起为欲得心，时等起为知得心，远离违缘五决定之心，成就顺缘三圆满之心，是诸皆以出离心为其精髓。

བསྙེན་པར་རྫོགས་པ། (1)དགེ་སྐྱོང་གི་སྡོམ་པ་ རྣོད་ པའམ་དགེ་སྐྱོང་བསྒྲུབས་ པ། 受近圆戒，受比丘戒。(2)བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ། 近圆戒，比丘律仪。

བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་མངོན་དུ་སྐྱར་པ་བཅུ། མངོན་ གྱུར་ བཅུ་ དང་ དོན་ གཅིག

བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ དགེ་ སློང་། མཁན་ པོ་ དང་ སློབ་ དཔོན་ ལས་ ཚུལ་ ཁྱིམས་ ཡང་ དག་ པར་ མཛོས་ པའི་ དགེ་ སྐྱོང་། 近圆比丘。从亲教师及轨范师等圆满受得近圆戒者。

བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ལས། བསྟེན་ པར་ རྫོ་ རྗེ་ པའི་ ཆོ་ ག་ འབྲུ་ བ། 受具竭磨。受近圆戒仪轨或事业。

བསྙེན་མཚམས། ལྷའི་ བསྒོམ་ པ་ སྐྲིལ་ བའི་ ཆེད་ དུ་ མཚམས་ ལ་ བཞུགས་ པ། 闭关修行。佛教徒诵咒修本尊的活动之一。

བསྙེན་རྫོགས། དགེ་ སྐྱོང་ སྟེ། རྫོགས་ པ་ ནི་ སྐྱང་ རྟོགས་ མཐའ་ ཐུག་ པའི་ ཆུང་ འདུས་ ཡིན་ ལ། བསྒོམ་ པ་ ནི་ དེ་ དག་ ཅུང་ དུ་ བསྐྱབ་ པ་ ལ་ འཇུག་ པས་ བསྒོམ་ པར་ རྫོགས་ པ་ ཞེས་ བྱ། 近圆，乞士。圆，谓断证功德究竟涅槃，近，谓迅速成就是诸功德，故名近圆。又名具足比丘。

བསྙེན་རྫོགས་མཁན་ཆེ། 〈梵〉upādhyāya: དགེ་སྐྱོང་ གི་ སྡོམ་ པ་ གནང་ མཁན། 亲教师，近圆堪布。梵

音译作邬波驮耶。传授比丘戒的和尚。

བསྙེན་རྫོགས་སྐྱེམ་བ། དཀོ་ལྷང་ཀྱི་སྡོམ་བ། 近圆戒，比丘戒。

བསྙེན་བཟྱིང་། ཉེ་རིང་། 亲疏；བསྟེན་བཟྱིང་བྱལ་བའི་སྟོམས་བའི་ཁྲིམས་ལུགས། 不分亲疏的公平法律。

བསྙེམ་བ། སྟེམ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བསྙེམས་པ། སྟེམ་བའི་འདུག་པ།

བསྙེར་བ། སྟེར་བའི་འདུག་པ་དང་མ་ཡོངས་པ།

བསྙེལ་ངས། བརྗེད་ངས། 忘性，忘念。容易忘记的毛病；ཁོང་ལ་ཞུབས་སྐུལ་ཞུས་ན་ མ་ཀྱོགས་བསྟེལ་ངས་ཆེན་པོ་ཡོད། 要提醒催促，不然他的忘性很大。

བསྙེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བརྗེད་པའི་ཞེ་སྡ། 遗忘的敬语，ལས་དོན་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་མ་བསྟེལ་བ་གནང་རོགས་གནང་། 这件事很重要，请莫忘怀了。

བསྙེལ་བ་མེད་མངའ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཞེག་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་ཐོགས་པ་དང་ཚགས་པ་མེད་པ། མ་འདྲེས་པའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 念无失。佛于诸法无著无碍。如来十八不共法之一。

བསྙེལ་བ་མེད་མངའ་བའི་ཚུལ་ཁྲིད། གཏུལ་ཕྱའི་དོན་མཛད་པ་ལ་དུས་ལས་ཡོལ་བ་མེད་པ་ཀུ་མཚོའི་རྒྱལ་ ལྟ་ བུ་ དུས་ ཐུ་ འགྱངས་ ནས་ ཕྱི་ བསྟེལ་མེ་མངའ་བ་སྟེ། ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་སྟེ་ཚན་ཉིར་གཅིག་གི་ནང་གསེས་ཤེག 无忘失性。作利生事，从不违时，有如海潮，永不忽期，无有忘失。二十一无漏智之一。

བསྙེལ་ཐྱང་། བརྗེད་ཐྱང་། 备忘录，笔记本。

བསྙེལ་གསོ། མི་བརྗེད་པའི་ཏན་གསོ། 提醒，使回忆；ཕྱག་ལས་གནང་ཆུའི་རྣམས་སྟོན་ ཚུད་ ནས་ བསྟེལ་གསོ་ཐྱང་ན་ཡག་པོ་ཡོང་། 要作的事先提醒一下，就比较好。

བསྙེལ་བ། སྟེ་བའི་འདུས་པ།

བསྙོག་པ། དགྱག་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྐྱག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྙོགས་པ། དགྱག་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྐྱག་པའི་འདུས་པ།

བསྙོད་པ། གསོ་བའི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ སྐྱོད་ པའི་ འདུས་པ་དང་མ་ཡོངས་པ།

བསྙོན་དཀྲི་ བཙན་ ཤེན། ཁཀ་ བཀྲགས་ ཅས་ བཤད་ཀྱིས་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་པ། 敲诈勒索。

བསྙོན་ ཅོལ། ཅས་ བཤད། 歪曲，颠倒，诬赖。

བསྙོན་བོར་གྱི་རྒྱུན། དོན་ཐུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། དངོས་པོ་འགའ་ཞེག་གི་གནས་ཚུལ་ དངོས་དེ་ ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་ཞེས་ཅས་ ཐ་ སྙད་ བསྟོན་ནས་དོན་གཞན་ཐུང་ཟད་ཁས་ བླངས་ཏེ་ སྟོན་པའི་ ཐུན་ཞེག་སྟེ། བང་གསེས་རྣམ་གངས་གསུམ་དེ། ཆོས་ལ་བསྟོན་པ། ཡུལ་ལ་བསྟོན་པ། རང་བཞིན་ ལ་བསྟོན་པ། 歪曲修饰法。故意矫饰事物状况，以是为非，引非作是，反常造作，淆乱真相，以修饰其文词。分为三类：歪曲表相、歪曲作用和歪曲本质。意义修饰法之一。

བསྙོན་བོར་གྱི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ ཅན་གྱི་ ཐུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་གྱི་ དངོས་བོར་ཆུམ་བས་མངོན་ སུམ་ དུ་ བསྟོན་ ནས་ ཡིན་པ་ལས་མིན་པར་བསྟུང་ ཏེ་ དཔེ་ དང་ ཅོ་ཅོ་ གཅིག་དུ་ ཐུས་པའི་ཚོགས་དོན་དུ་དཔེ་ ཅན་ ཕྱིང་ འཕགས་སྟོན་པའི་ཐུན་ཞེག 歪曲形象化。以是为非，强词肯定被比事物即是比方，使之形象化，从而显示其胜出寻常的修辞方法。形象化修饰法之一。

བསྙོན་འདིང་བ། མ་ཐུས་པར་ཐུས་པའམ་མིན་པ་ལ་ཡིན་ཟེར་བའི་ཆུམ་བསྟོན་ཐྱེད་པ། 诬枉，诬赖。以未作为作，以不是为是的诬蔑行为；དང་

རྣངས་རང་གིས་ ངས་ ཤེན་ ཟྱད་ དགོས་ པ་ ལས་ གཞན་ལ་བསྡུན་འདིང་བ་མི་ཆོག 自己承认自己的错误，不可诬赖别人。

བསྡོར་བ། སྡུན་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྡོར་བས་རྙེད་བ། ཉམ་ཐོབས་ཀྱིས་ ཐྱང་ བ། 谋诈得，诈取而得：མི་ཁྱམ་བའི་རྡོར་རྩལ་ ཚང་མ་བསྡུན་བས་ཐོབ་པ་ཀ་སྟག་ལས། བདེན་བས་ ཐོབ་པ་མེད། 奸诈者的财物，都是诈谋取得，来路不正。

བསྡོར་མེད། རྩོད་པ་མེད་པའམ་རོད་འཕྲལ་མེད་ པ། 无争论，不可否认，无可辩驳：གང་ཕྱིའི་ རོགས་རས་བསམ་ཐྲོ་བཏང་ཡང་བསྡུན་མེད་ རེད། 不论从哪方面着想，都是不可争辩的。

བསྡོར་འཇུག་ས། ཚོད་ལ་མེད་དང་། མིན་ལ་མིན་ བའི་སྐྱོན་འདོགས་བའམ་ལ་དཀྱི་ བ། 栽诬，诬赖。以有为无，以是为非，颠倒歪曲，加罪于人。

བསྡོར་ཉམ། སྡུག་འདོགས་ཀྱི་ཉམ་ པ། 强横诬赖。平白栽诬，横不讲理：དམ་ཆུན་མི་ལ་བསྡུན་ཉམ་ སྡུ་ཚོགས་བྱེད་པ། 经常对人进行各种诬赖。

བསྡོར་ཉམ་མནའ་དག་གི་ཁལ་ ཐྲེ། ཁལ་ཐྲེ་ བཏུ་དྲུག་གི་ཚ་ཀུལ་ཁྲིག་སྟེ། ཤིན་པ་ལ་མིན་ དང་། མིན་པ་ལ་ཡིན་ཁེས་ཉམ་འཇུགས་ཀྱི་བསྡུན་ བྱང་ན་ཡུ་ སྐུང་ དཔང་ དུ་ བཏུགས་ ནས་ མནའ་ བཀང་བའི་རྟུན་ འབྱེད་ བའི་ ཁྲིམས། 狡诳洗心律。古代贵令狡赖欺诈的诉讼双方，以在神前发誓、抓油等方式辨别是非的法律。古代法律十六条之一。

བསྡོར་བ། སྡུར་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྡོལ་བ། (རྟེང) འཇིགས་ པ། 恐怖，害怕。

ཏ། བོད་ཡིག་གསལ་ཅིད་དཀྱུ་ཡ་འདྲིའི་ང་རྣ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་སོ་དང་། ཅིའ་ཞེ་རྟེན། སྐང་གི་རྩལ་བ་སོ་དང་ཞེ་རྟེ་ཕྱད་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྤོག་ཚང་སྐྱ་མེད། མིང་གཞིའི་ཚ་ཡིག་ཅིག 藏文第九字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为齿舌全阻，口外动态为不送气清音，今前藏读作舌尖前不送气清塞音。相当于汉语拼音字母d，国际音标t。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的da。强音语基字母之一。

ཏ་སྐད། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་འགའ་ཞིག་ལ་ཏ་དང་དུ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱ་གདངས་གཅིག་ཏུ་འབོད་པས་ཐུབ་པར་འཕྲད་ཀྱི་ཚིག 蜷足ཏ་字母。青康若干地方，ཏ་དེ་两字母音调不分，为求辨别方便，故说ཏ་为蜷足ཏ་字母，དེ་为伸足དེ་字母。

ཏ་ཐ་གཏ། (ཤེགས) དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། 如来。

ཏ་ཐེ། (1)གསལ་ཅིད་ཀྱི་ཐེ་པ་གསུམ་པ་ཐུབ་དེ་ཐ་དེ། 藏文第三组字母 ཏ་ཐ་དེ་ད། (2)ཡིགས་སྐྱང་གི་གསལ་ཅིད་ཀྱི་ཐེ་པ་བཞི་པ་ཐུབ། ཏ་ཐ་དེ་ཏྲ་ད། 梵文辅音第四组字母ཏ་ཐ་དེ་ཏྲ་ད།

ཏ་དབེན། དྲྭ་དབེན་དང་འདྲ།

ཏ་མིང་། དྲྭ་མིང་དང་འདྲ།

ཏ་ཙ། (1)ཌུ་སྐྱའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 芜荽的异名。(2)གསེར་རྡོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 金矿石的异名。

ཏ་ཛིག 皇·ངུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་མིང་། ཕྱིས་སུ་ཥ་ཞི་དང་། དེང་དུས་དཔྱི་ལང་ཟེར། 古大食国，后称波斯，即今之伊朗。

ཏ་རུ་ཙེ། (ཐ) འདོགས་ཅིད་ཀྱ་མ་ཚང་ངུ། 戥子，小秤。

ཏ་ལ། རྩེ་བཅད་ན་ཟན་མི་ལྡོག་ཅའི་ཤིང་གི་ཅིག་ཅིག 蒲葵，多罗树。棕榈科植物，树梢断后即不复生。ཏ་ལའི་ཤིང་འབྲས་སྣོང་ཕྱག་ཚོན། སྐལ་ཡང་ཆེན་དང་ཕྱད་ན་ཀྱི། 多罗树果逾千年，一遇潮湿又复生。

ཏ་ལ་ལ། (རྟེང) སྒྲོན་མེའམ། མར་མེ། 灯。

ཏ་ལའི་ཀང་པ། (མངོན) མིའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 多罗腿。人的异名。

ཏ་ལའི་ཐྲུལ་ཤིང་། ཤིང་བ་ཏ། དེའི་འབྲས་བུང་ཀུ་བ་མང་བས་བཏུང་དུ་བཅང་ཞིང་། འབྲས་བུ་བཟའ་བཅའ་ལ་སྦྱམ་ཡང་འཚེང་ཐུབ་པ། འབྲས་བུའི་ཕག་བའི་ཚ་སྐྱ་ནི་དཔ་བ་བཙོ་ཅེའ་ཅིག་ཡིན། 椰子树。属棕榈科，其果多汁，可作饮料，果肉可食，也可以榨油，果皮纤维可以结网。

ཏ་ལའི་ཤལ་མའི་ཡི་ཀེ། ཐུང་ཐུ་གང་སོགས་ཐུ་

2065/104

ཤིང་ཏ་ལའི་ལོ་མ་ནི་དཔེ་ཅ་འབྲི་གཞིར་སྦྱངས་པས། དེར་བྱས་པའི་དཔེ་ཅ་རྣམས་སོ། 贝叶经。古代印度等处用多罗树叶书写佛经，称贝叶经。

ཏྲ་ལེ། (1)མཛེས་པ། 美丽：ཏྲ་ལེར་གྱུར་པ། 俊俏，华丽。(2)ཕ་ལེ་དང་གསལ་ལེ། 明亮，清晰，洞彻：ཡིད་ལ་ཏྲ་ལེར་ཤར། 明显于心中。རི་ཆེན་པོ་ཏྲ་ལེར་ཕྱག་པ། 洞穿大山。

ཏྲ་ཁྲང་། (ཀ) ཚོས་ཆེན་དམར་པོ་ཞིག 大红缎。

ཏྲུ་ཁྲ་མ། (ཀ) མན་ངུའི་རྒྱལ་རབས་སྨན་པས་ བོད་ཀྱི་དབོན་རིགས་ལེར་ མོ་བའི་ཚོ་ ཡིང་ཞིག 大喇嘛。清代在西藏所封僧官职位名。

ཏྲུ་དབེན། (1)དར་དམར་པོ། 大红绸子。(2)(ཀ) 大元，元代(1206—1368)。

ཏྲུ་དབེན་ཏི་ཐྲི། ཏོར་རྒྱལ་པའི་དབྱ་ཐ། དེའི་ཀུདན་རབས་རིམ་བྱོན་ཀྱི་ལོ་ཆིགས་ནི། རབ་བྱང་བཞི་བའི་ལྷགས་ཟླལ་ལོ་ནས་རབ་བྱང་ལྷ་བའི་ཆེ་ཐྲིའི་བར་འཕྲོ་མཚོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ། དེ་ནས་ས་ཡོས་བར་ འཕགས་ བའི་ གཙུང་ རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན། དེ་ནས་མེ་ཁྱིའི་བར་འཕགས་པའི་ཚ་བོ་དྲུམ་པ་ལ། དེ་ནས་ཤིང་རྟའི་བར་འཕགས་པའི་ སློབ་མ་ཡེ་ཤེས་རིན་ཆེན། དེ་ནས་ཆུ་ ཡོས་ བར་འཕགས་པའི་ མཆོད་ དབོན་ ཐུགས་ པ་ ངོད་ཟིར། དེ་ནས་ཤིང་སྤྲེལ་བར་ཁར་པ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན། དེ་ནས་ཤིང་སྐྱ་བར་ སངས་ རྒྱས་ དབལ། དེ་ནས་ཤིང་ཟླ་བའི་བར་ཀུན་དགའ་ ཟངས་ཐུགས། དེ་ནས་ས་སྤྲེལ་བར་ཀུན་དགའ་ལེགས་ འབྱུང་། དེ་ནས་ཆུ་བྱའི་བར་རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས། དེ་ནས་ས་ཁྱིའི་བར་ཤེ་རྡེང་ ལྷ་ ཀུན་ དགའ་ རྒྱལ་མཚན། དེ་ནས་ཆུ་སྐྱ་བར་ཁང་པ་རིན་ཆེན་ རྒྱལ་ཐུགས། དེ་ནས་རམ་མཁའ་དབའ་བཟང་ཀྱི་ བར་དུ་རིམ་བཞིན་བྱོན་ནོ། 大元帝师。元代皇帝之师。 忽必烈以后历世所封帝师人名及其任期：八思巴(1260—1276)，亦怜真(1276—1279)，答麻八剌(1279—1286)， 亦攝思连真(1286—1294)， 乞剌斯八斡节儿(1294—1303)， 辇真坚藏(1303—1305)， 相儿加思(1305—1314)，公哥罗古罗斯(1315—1325)， 公哥列思八冲纳(1325—1329)， 辇真吃剌失思(1329—1333)，公哥儿坚藏(1333—1358)， 喇钦·索南罗追(1358—1362)， 喃加巴藏卜(1362—？)。

ཏྲུ་དབེན་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱའི་ ཚོས་ རྒྱལ་བདུན་པ་འདི་ ཁཆང་པོ་དཔལ་བའི་ སྐུས་ཞེན་ ཞིང་། ཁུ་ཐོག་ལ་ལོ་གསུམ་བཞུགས་ མཚམས་སུ་ས་སྐྱ་བའི་ སྡེ་དབང་ཐོགས་ཀྱི་ ཚག་གུ་པ་ ཏའི་སི་ཏུ་བཅུ་ རྒྱལ་མཚན་ གྱིས་ བོད་ དབུས་ གཙང་ ཁུལ་ཆ་བ་ དབང་བསྒྱུར། 大元洛追坚赞。为桑波白瓦之子。 元顺帝至正十年庚寅(1350)，继任第七代萨迦法王，执政三年后， 萨迦政权衰落， 帕竹·大司徒菩提幢开始统治卫藏大部地区。

ཏྲུ་མིང་། (ཀ) རབ་བྱང་ཕུ་བའི་ས་སྤྲེལ་ནས་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྲེལ་བར་ཀྱི་ ཀུང་ གོའི་ རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མིང་། 大明，明朝 (1368—1644)。

ཏྲུ་ཡང་། (ཀ) དངུལ་སྐོང་མ་ལྷིད་ཚད་ཞོ་བདུན་སྐང་གཉིས་ཡོད་པ་དང་རི་མ་ ཡོན་ ཏེ་ ཁའི་ ཡི་མཁོ་ཅན་ཞིག 大洋，银圆。重库秤七钱二分的袁头银圆。

ཏྲུ་ར། (ཤེགས) སྤྲེལ་མ། 度母，救度佛母，多罗佛母。

ཏྲུ་ར་ནག་ཁ། (ཤེགས) (1)སྤྲེལ་བའི་མགོན་པོ། 救度估主。(2)རྗེ་རང་པའི་སྐྱབ་དབོན་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་རབ་བྱང་བཅུ་པའི་ཤིང་ ཕག་ ལོར་ འབྱུངས། མཚན་དངོས་ཀུན་དགའ་རྡེང་པོ་ཡིན། ཀུ་གར་ཆོས་འབྱུང་ དང་ རྗེ་ རང་ པའི་ ལུགས་ཀྱི་ བསྟན་བཅོས་དུ་མ་བཅོམས། རིན་སྤུངས་ཤེ་པ་ཀཆ་

བསྟན་སྐྱོང་དཔའ་བོ་སྒྲིན་ བདག་ བསྟེན་ ནས་ ཪོ་ ནང་དགོན་པའི་ཉེ་ འདབས་ སུ་ རྟག་ བརྟན་ ཕུན་ ཚོགས་སྒོང་ཕུག་བཏབ། རྒྱལ་དབང་བཞི་བས་མེ་ ཏེ་བ་བའི་མཚན་གསོལ། སོག་པོ་ཁལ་ཁའི་ཡུལ་ ཁ་བོང་དུ་ལོ་གངས་ཉེ་ ཤྲའི་ རིང་ ལ་ བསྟན་ པ་ སྒེལ་ཞིང་དགོན་པ་དུ་མ་བཏབ། ཪོ་ནང་པའི་ ལུགས་ཉམས་གསོ་མཛད། སོག་ཡུལ་དུ་རྗེ་ བཙུན་ དམ་པ་ཞེས་ སུ་ཀྱགས། རང་བྱུང་བཅུ་གཅིག་ པའི་ཤིང་ཁྱི་ལོར་འདུས། དེའི་ཡང་སྒྲིད་མོང་ཁོལ་ རྒྱལ་པོ་ གཏེ་ གུ་ དཀོན་ཀྱི་ བྱས་ སུ་འཁྲུངས། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་ སྐབས་ རྟག་བརྟན་ ཕུན་ཚོགས་ སྒྲིང་དགེ་ལུགས་པར་བསྒྱུར་ནས་དགའ་ལྡན་ ལྷན་ ཚོར་ སྒྲིང་ཞེས་བཏགས། དེ་ནས་བཅུད་དབུས་གཙང་ དུ་གྱབ་མཐའ་དེ་འཇིན་པའི་ སྟེ་ རིམ་ གྱིས་ ཉམས་པར་གྱུར། 多罗那他（1575—1634）。明代藏传佛教觉囊派大师。本名袞噶凝波，有《印度佛教史》(1608年著)及阐发觉囊教义著作多种。公元1614年以藏巴汗为施主，建达丹彭措林寺于觉囊寺附近，四世达赖喇嘛赠号为“迈达理”即梵音弥勒。旋赴蒙古宏扬佛教，蒙人称为“迈达理活佛”，又尊称为哲布尊丹巴，居库伦一带二十年，建立寺庙甚多，复兴觉囊派，其转世蒙古土谢图汗之子于五世达赖时改宗黄教，改达丹彭措林为噶丹彭措林，从此卫藏地区觉囊派逐渐衰微。

ཀྲ་ལ། ཏ་ལ་དང་འདྲ།

ཀྲ་ལའི། (མོག) ཆུ་ མཚོ། 海，大海。音译达赖。

ཀྲ་ལའི་བླ་མ། དོན་དུ་ཆུ་ མཚོ་ ཨ་ མ་ ཞེས་ ཐ་ཞེང་། ཀྲ་ལའི་ཞེས་པ་ནི་ སོག་སྐད་ཡིན་པ་དེ་ བོད་སྐད་དུ་ཆུ་ མཚོའི་དོན་དུ་འཇུག མིང་ ཆུལ་ རབས་ཀྱི་ ཉིན་ཐུང་ ཁྲི་ བཏུད་པར། མཚོ་ རྒྱན་ ཀྱི་ སྐོ་བོ་ ཞལ་ གནས་ ཆུལ་ བོས་ བོད་ ཀྱི་ དཀོ་ ལུགས་ པའི་ ཐ་ མ་ བསོད་ནམས་ ཆུ་ མཚོ་ ཆེ་ བསྟོད་ ཀྱི་ མཚན་ གོ་ སོག་ཡུལ་ བའི་ ཁུ་ ཚབ་ ཏུ་ ཁས་ ལེན་ ཞེས་ ཐ་ཞེང་། རྗེས་ གྲུ་ དཀོ་ འདུག་ གྱབ་དང་། དཀོ་ འདུག་ ཆུ་ མཚོ་ སོ་ སོང་ ཡང་ ཐུ་ ལའི་ ཐ་ མའི་ སྐུ་ ཕྱེ་ དང་ བོ་ དང་། གཉིས་ པའི་ མཚན་ དེ་ གོ་ སོལ་ ཞེང་། ཆིང་ ཆུན་ ཀྱི་ ཁྲི་ ཁོ་ བཏུ་ པར་ ཐོ་ བཟང་ ཆུ་ མཚོར་ ཐུ་ ལའི་ ཐ་ མ་ སྐུ་ ཕྱེ་ ཡ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ ཆོ་ ཁོ་ བསྒྲལ་ ནས་ དོ་ བར་ ཏོན་ སྐུ་ ཕྱེ་ བཏུ་ བཞི་ ཐུང་ ཡོད། 达赖喇嘛。义译海上师。蒙语达赖，藏译为嘉措，汉译为海。明神宗万历八年(1580)青海蒙古族顺义王俺答对西藏佛教格鲁派喇嘛更登珠第三代转世锁南嘉措所赠称号。后追认更登珠和更登嘉措为第一、第二两代达赖喇嘛。清顺治十年(1653)册封洛桑嘉措为第五代达赖喇嘛，历世相传，今已十四代。

ཀྲག (ཁམས) ཐྲི་ ཐོ་ སྐེ་ སྐམ་བྱ་ སོགས། འཐག་ཅིང་ ལག་ ཆ་ ཞེག 木锤。织造褡裢等所用的一种工具。

ཀྲག་གི་ཀྱག་གི། ཁལ་དོ་ ཆུང་ ཆུང་ གི་ རྣམ་པ། 零星物件，行李琐碎状：དོ་ བོ་ ཀྲག་ གི་ ཀྱག་ གི་ བཆོགས་ ཏེ་ འཁྱེལ་བ། 成串驮着零星行李。

ཀྲག་གི་ཀྱག་གི། ཀྲག་གི་ཀྱག་གི་དང་འདྲ།

ཀྲག་ཀྲག (1)རིས་ པ་ ཅན་ ནམ། འཕྲུགས་ པ་ མེད་ པ། 刚合适，恰好，正好：དབེ་ ཚད་ ལྟར་ རིང་ ཐུང་ ཀྲག་ ཀྲག་ བྱུང་ འདུག 按照标准，做得长短恰恰合适。དུས་ ཐོག་ དུ་ ཀྲག་ཀྲག་ འཁེལ་ སོང་། 正是时候，时间正好。 ཀྲག་ ཀྲག་ འགལ་ ཚར་ འགྱུར་ བ། 正相矛盾。(2)སྒོ་ སྒྲོག་ སྟེང་ས། 敲门声，咂腭所发声：སྒོ་ ལ་ ཀྲག་ ཀྲག་ བཀང་ ནས་ འབོད་ པ། 砰砰砰地敲门呼喊。 ཀྲག་ཀྲག་ ཅེས་ ཀན་ སྒྲ་ སྒྲོག 发出咂腭唼喋声。 (3)རྩང་ རྩང་ ངམ་ ཀོ་ ན། 单独，纯粹。不和别的东西在一起，ཤ་ ཀྲག་ ཀྲག་ ཟ། 单独吃肉。 བོད་ ཡིག་ ཀྲག་ ཀྲག་ སྦྱང་། 单纯学习藏文。

ཀྲག་ཀྲག་ཀྱི་ཀྱི་ཀྲ ཀ་ སྐྱག་ འཁེལ་ བའམ་ ཚད་

ཕྱག་མེད་པ། 刚刚好，恰恰符合，恰如其分；ངས་ཏག་ཏག་ཏེག་ ཏེག་ བྱས་ ཆོག 我可以做得恰到好处。

ཅག་ཏེག ཅག་ཀི་ཏེག་གིའི་བསྡུས་ཆོག

ཅང་ཀ། ཅང་ཀན་དང་འདྲ།

ཅང་ཀན། (ཟླ) ཐང་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཚ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་པས་སྐྱིང་ལ་ཚ་བ་ཞུགས་པ་དང་ཤ་དུག་ཚོག་པ་ སོགས་ལ་ཁན། 当归。伞形科多年生草本药用植物名。味辛，性凉，功能治热入心脏及食肉中毒等。

ཅང་ཀོང་། ཅང་ཅང་གི་སྐུ་སྐྲག་སྐངས། 丁东。铃铛响声。

ཅང་བ་ལ། མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིམས་དཀར་ མཇོས་བོད་རིགས་ རང་སྐྱོང་ ཁུལ་གྱི་ སྡེ་རྩང་ རྫོང་གི་ལ་ཞེག 东往山。在四川省甘孜藏族自治州得荣县境内。

ཅང་ཙེན། (ཟླ) སྡེར་སྐྱེད་ཅང་གི་ཁྲིམས་ མི་ཡིན་ཞེང་། ཅུ་བག་ཏུ་ རང་རྒྱལ་ནང་གྲོ་གྲང་ཁིན་ཅང་གི་ཁྲིམས་མིར་ རེད། 党员。政党的成员。在我国特指中国共产党的成员。

ཅན་ཅན། བཏུན་བཏུན་དང་འདྲ།

ཅན་ཅན་ཅིག་ཅིག བཏུན་བཏུན་ཅིག་ ཅིག་ དང་འདྲ།

ཅན་ཅིག ཅན་ཅན་ཅིག་ཅིག་གི་བསྡུས་ཆོག

ཅབ་ཅོབ། (རྟེང) ཙབ་རྩབ། 忙乱，匆匆忙忙。

ཅམ། ❶བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ གཅན་ ལ་ ཐབ་ བའི་ སྐད་གསར་བཅད་མ་བྱས་གོང་མིང་མཐར་དུ་བག་ ཙམ་བའི་ནང་ལའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་ བའི་ འབྱེད་ སྤྲད་ ཀྱི་ སྐྱེས་ཀྱིན་ ཞེག 连词。和，若，或。九世纪初，藏文未改革前，字尾有强音ད་的ན་ང་ལ་字母后面所用离合词。ཡར་བྱོན་ཏམ། མར་བྱོན། 上来和下去。ཁབ་ཐང་ཏམ། སྐྱད་པ་ཐང་། 是针穿得过，或是线穿得过。ཐང་བསྐྱལ་ཏམ། ཚུར་བསྐྱལ། 或送去，或送来。❷དང་བྱག་ཅན་མིང་མཐའ་ ན་ ང་ལའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་ཞེ་ཚོམ་སྟོན་ ཅིང་ ཀྱི་ སྐྱེས་ཀྱིན་ཞེག 助词。吗，呢，吧。有强音的后加字母ད་ང་ལ་后面所用疑问词。ཡར་བྱོན་ཏམ། མ་བྱོན། 上来了没有？ཁབ་ཐང་ཏམ། མ་ཐང་། 针穿过没有？ཚུར་བསྐྱལ་ཏམ། མ་བསྐྱལ། 送来没有送来？

ཅམ་བྱ་ལ། མེ་ལྕང་བསྲུབ་བྱའི་གཙོར་མའོ། 护齿食子。在护摩仪轨结束前，为养护火神牙齿，所供食子。

ཅན་ར། (ཤེས་) ཐྲུད་མངས། 琵琶。

ཅའི་ལི་བྱ། (ཟླ) སྡེར་ས་ ཆ་དང་མི་ དམངས་ ལ་ བདག་སྐྱོང་བྱེད་པའི་དབོན་རིགས་ཆེ་ ཐུས་ ཀྱི་ ཁོ་གནས་ཤེག་ཡིན་ཞེང་། ཐུ་ནག་ཏུ་ ཞེའས་བའི་ བོད་ཀྱི་ཐུ་ཆེན་ སོགས་ལ་མངའ་གསོལ་བའི་ མཆན་ཀྱི་ཆེ་བ་ཞེག 大司徒。古代管理土地和人民的高级官职名。为封赐上层喇嘛的尊号。

ཅའི་ལི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་ཆུལ་མཆོག ཐག་ཀུ་སྡེ་ སྐྱིད་ཁྲི་ ཐོག་དང་ པོ་འདི་ རབ་ བྱང་ ལྡ་ བའི་ ཆུ་ སྐྱག་ལོར་འཁྱངས། སྐྱི་ལོ་ ༡༤༠༤ ལོར་ཆོས་ཀྱ་ ཆེན་ པོ་ རྩེད་ གང་ ཀུ་ ཆེང་ བཏབ། རབ་ བྱང་ དུག་བའི་ ཤེང་ རྩ་ ལོང་ ཁྲི་ དབོན་ མཛད་ དེ་ ས་ སྐྱ་དམག་དབངས་ནས་ དབོན་ ཆེན་ དབང་ བཙོན་ བཟུང་། རྩ་ཆུལ་ཁའི་ དྲྭ་དུ་ མི་རྩེན་ འབྱལ་ དང་ བཅས་པ་ བཏང་བའི་རེད། མི་རབས་ལ་ ཐན་ བའི་ འཇའ་ས་དང་ བཀའ་ལུང་ བཟང་ ཁ་ ཁྱད་ དམག་དབངས་ནས་ དབོན་ ཆེན་ དབང་ བཙོན་ བཟུང་། སྐྱེ་ གདོང་རྩེ་ཡབ་ཐག་ཀྱ་ སྡེ་ སྐྱིད་ཀྱི་ བསྐྱེན་ རྩལ་ བཙུད་ ཤེང་། དེ་རྗེས་ སྡར་ ཁོད་ཚོས་ ཆུལ་ གོང་ མའི་ ཁྲིམས་ལུགས་ རྣམས་ བདེན་ རྩུབ་ གང་ མར་ བརྩལ་ ནས་ ཁྲིམས་ གསར་ ཞུལ་ ཡོ་ བཅོ་ ལྔར་ གཏན་ ལ་

ཐའི། སྡེར་ཀྱི་ཀཱཤེས་ཀ་རྩོང་དུ་བསྒྲུབ་ནས་རྩོང་དབོན་ཀུ་ཀོང་སྐལ་གསར་དུ་བཏུགས། 大司徒·绛曲坚赞（1302—1371）。译言菩提幢。第一任帕竹第司。公元1351年扩建泽当寺。元顺帝至正十四年甲午(1354年)任帕竹万户长，旋以帕竹万户兵围萨迦，擒其大宰汪尊，遣使朝元顺帝，贡纳方物，受封世袭大司徒之职，遂建立帕竹政权于乃东。后增损吐蕃王朝松赞干布所创法典，订立内容为十五条的新法典。改旧有谿卡为宗，建派遣宗本之制。

ཏང། རྒྱག་འཕྲིན། འདི་ནི་ཀྲུ་གར་ཀྱི་སྐད་ཡིན། 电报。此系印度语借词：ཏང་ལན། 回电，复电。ཏང་ཡིག 电文，电码。

ཏང་ཁང་། རྒྱག་འཕྲིན་གཏོང་ལེན་གྱི་ལས་ཁུངས། 电报局。

ཏལ། (རྟེང) སྒྲོན་མེ། 灯。

ཏལ་སྒྲུག་ལས། ཀོང་ཀྲ་གཞམ་ཏལ་མ། 直接，对直：ལྕགས་སྐམ་གྱི་རྟེང་དུ་ཏལ་སྒྲུག་ཀྱིས་ཕྱིན། 对直从铁桥上跑过去。ཐང་ལེབ་མཐུག་པོར་ཐུ་གུ་ཏལ་ཆུགས་སུ་ཕུག 在厚木板上，对直穿孔。

ཏལ་གཅོང་། རྩུ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཀ་བ་མེ་དགོས་པར་ཏལ་མར་ཡོད་ པའི་གཅོང་མ། 无柱通梁，ལྕགས་ཀྱི་ཏལ་གཅོང་། 钢梁。

ཏལ་བ། རྟེལ་བ་དང་འདྲ།

ཏལ་སྒྲོན། (རྟེང) སྒྲོན་མེ། 灯。

ཏལ་མ། ཏལ་ཆུགས་སམ་ཀར་ཆུག 形容词。一直，对直，直捷：ལམ་ བར་ དུ་ གར་ ཚོར་ མེད་ པར་ཏལ་མར་ཕྱིན། 途中没有耽误，一直前去。ཁང་བའི་ནང་དུ་གཅོང་མ་ཏལ་མར་བཏང་། 室内对直架梁。

ཏལ་ཙམ། (ཨལ) ཐུང་ཟད་ཙམ། 少许，小量：ས་བོན་ཏལ་ཙམ་ཞིག་ བཏབ་ པས་ འབྲས་ བུ་ མང་ པོ་ ཐོན་འདུག 撒下少量种子，出产很多果实。

ཏི་ཀཱ། སྐྱེ་གདང་འདུ།

ཏི་ཏི་ཌི། (ཤིག) ཅིཀ་ཞིག་སྐྱེ་བོད་ཀྱི་སྨན་གཞུང་དུ་བྱ་འདིའི་ཁྲག་དང་། ཀ། སྐོང་ངར་བཅས་ཀྱིས་ བསྐད་འགག་པར་ཐེབ་ཅེར། 鹧鸪。藏医书中说，此鸟血、肉和卵，可治喑哑。

ཏི་ཏོ། ཐག་ཆགས་ཏེ་ཚོ་དང་འདྲ། 臭鼬。

ཏི་ཐིག (ཤིག) ཏི་ཏི་ཌི་དང་དོན་གཅིག

ཏི་ཕི་ཙག ཏིམ་པི་ཙ་དང་འདྲ།

ཏི་ཕྱུ། (ཤིག) ཕྱག་རྟེན། 鸽。

ཏི་ཕྱུ་བ། སྔོན་ཆུ་གར་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་ཞིག་སྐྱེ་ཏི་ཕྱུ་གསང་སྒགས་ཀྱི་རྩོང་བོ། 底普巴。底普密咒主。古印度一大成就者名。

ཏི་སྐེ། (ཤིག) ཉ་ཚེ་ཆུལ་བོ། 鱼王。

ཏི་སྐུ་ལས། རྩེ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྐྱེ། རོ་ཀ། ཀུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆུ་གཟེར་འཇོམས། དབང་བཤལ་དང་ཚ་འཕྲུ་གཅོད། ཚ་འདྲུབ། ཤིག་སྐྱོང་། 奇林翠雀。毛茛科药用草本植物名。味苦，性凉，功能镇小肠疼痛、止赤痢、热泻、敛疮口、除風。

ཏི་ཙ། མཁར་བའི་འོག་རྡེ། 铁砧。打铁的砧。

ཏི་ཚ། (1)རྩེ་རྩི་ཀུང་ རྔེ་ བའི་ ལྕགས་ རིགས་མདོག་དཀར་དང་འདྲ་ཞིང་དེ་ལས་རྩེ་བ་ཞིག་སྐྱེ། འདི་འཕྱལ་ཀོང་བྱས་ནས་བཟེགས་བའི་ དུད་ པས་མིག་ནད་ལ་ཐན། 锡，锡合金。光泽似银略青，火烧发出青烟，可治目疾。(2)རྡོ་སྐོན་ཀྱི་རིད་ཤིག་སྐྱེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྱི་ན་མདོག་དཀར་སེར་དམར་གསུམ་མཚེས། བཟེགས་ཐལ་ཀྱི་ནུས་ པས་ཆ་འདྲུབ་བ་དང་། མིག་ནད་ལ་ཐན། 花蕊石，窝铅。分赤、黄及白色三种。锻存性研末，愈合伤口，治目疾。

ཏི་ཏི། (ཤིག) འབྲུ་རིགས་རྟིལ། 芝麻。

ཏི་ཏོ། (ཤིག) (1)འབྲུ་རིགས་ཤིག 一种芝麻。

(2)ཏེ་ལོ་དང་འདྲ།

ཏེ་ཐྲི། (ཐུ) ཆུལ་ཁྲིམ་དབུ་ཆད་སྟེ། ཤེར་མོ་བཞིས་ཚོ་སོ་ཞིག་ཀྱི་མིང་། ཐུར་དུ་དབེན་ཆུལ་ཐོག་རིམ་བྱོན་ཏེ་ཤེས་ཕྱིན་སྒོམ་བདེ་དུ་ཕྱིན་ཅིའང་ཆུལ་མི་ཆད་ཅིང་། ཆུ་མ་དེར་ཏེ་ཐྲིའི་ཚ་ལོ་སྐྱེལ་སྐྱལ་ཁོད། 帝师。皇帝之师。中国古代僧官职名。元制，皇帝即位之初，均受佛戒于西藏高僧，故历代皆设帝师。

ཏེ་ཐྲི་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས། རབ་བྱུང་ལྔ་བཞི་སྐ་ཞག་ལོང་ས་ སྐུ་ བདག་ ཉིད་ ཆེན་ པའི་ ཐུས་ ཀུ་ འཕྲུངས། རྟོང་ཁྱི་ཆུལ་སངང་བོན་དགས་བྱ་ཡན་ཆུལ་པོ་དང་། ཁོ་གནོ་ཆུལ་པོ། ཡེ་ཤུན་ཞེ་ཤུང་ བཅས་གཤུམ་ཁྱི་ཏེ་ཐྲི་མཇད། དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ གདན་ས་ཐུན་མོང་དུ་དབང་བསྐུར། འདི་ཡས་ གདན་ ས་ དེ་སྐུ་ མཆེད་ས་ སོང་ བཞོས་ ཏེ་གནང་ བས་བཞི་ཐོག་ཐྲི་བཅད་དང་། ཁུ་ཁང་ཐྲི་བང་། རིན་ ཆེན་ ཐྲང་ ཐྲི་ བང་། དུས་ མཆོད་ ཐྲི་ བང་ བཅས་བཞིར་ཅིག། ཤེང་ཐྲང་ལོང་འདུས། 帝师衮噶洛追(1299—1325)。元史译作公哥罗古罗斯。萨迦达钦之子，赴京任元仁宗、英宗、泰定帝三朝之帝师。前此皆由帝师统领萨迦全寺。此师始以全寺分给昆季，从此萨迦寺遂分为希托、拉康、仁钦岗、敦却等四大方丈室。

ཏེ་ཐྲི་དིང་ཆེན་ཆུལ་མཚན། འཕྲོ་མགོན་ཆེས་ ཆུལ་ཁྲིམ་གཙུང་པོ་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན། འཕགས་ པ་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་མེ་བྱ་ལོར་ཆུལ་ས་ ནས་ བོད་ ལ་ལོག་པའི་ཀུལ་དུ་ཆུལ་པའི་དབུ་ ཐྲ་ ཏེ་ ཐྲི་ཤེས་ གཤུམ་མཇད། ས་ཡོས་ལ་འདུས། 帝师仁钦坚赞(1238—1279)。元史译作亦邻真。八思巴异母弟，公元1276—1279年间八思巴回藏期间，任元世祖帝师。

ཏེ་ས། ཏེ་ལེ་དང་འདྲ།

ཏེ་ལེ། (ཤེགས) གངས་རི། 雪山。梵音译作底斯；ཏེ་ལེ་གངས་རི། 冈底斯山。

ཏེག སྙིང་པོ་བསྡུས་པ། 名词。精华，精粹。མན་ངག་གི་ཡང་ཏེག 窍诀精髓。 གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཡང་ཏེག 著作精义，理论主旨。

ཏེག་ཀུ། (ཐུལ) ཚང་སྟོད། 酒罐。

ཏེག་ཅ། (ཤེགས) ཀ་བ་སྐྱེ་སྨྲན་གྱི་རིགས་ཅིག་ཀ། ཕུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཁྲག་དང་མཁྲིས་པའི་ཚ་བ་དང་། མཆེན་ཚད་སོགས་ལ་ཐན། 蒂丁。梵文义译苦味。一类药用植物名，味苦，性凉，功能清血分、胆分热邪及肝热等。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཇོམས་བྱེད་དང་། སྐྱག་པའི་བྱན་མོ། སྟོང་ཁ་གཅིག གནས་གཅིག་འཇིན། རིག་པའི་རྟ་བ། རང་ལྟན། ཤེགས་ལྟན་བཅས་སོ།

ཏེག་ཅ་གསུམ། ཀུ་ཏེག་དང་། ཐལ་ཏེག སུམ་རྟ་ཏེག་གམ་ལྟགས་ཏེག་གསུམ། 三蒂丁。印度蒂丁、尼泊尔蒂丁和三十蒂丁或铁蒂丁。

ཏེག་ཏེག (1)ཐིགས་པ་ཆུག་ཆུལ་ཀྱི་སྒྲ་ཅམ། 滴答，滴滴答答。屋漏滴水声。(2)རིམ་རིས་ཀྱི་དོན། 确切，认真，郑重：སེང་ཆ་དེ་དག་ཏེག་ཏེག་ཨིན་ནམ། 那些话是确切的吗？

ཏེག་ཙི། 形容词。(1)རིམ་པའམ་དོན་དྲིལ་བ། 实在，扼要，精确。ཁོས་སྐད་ཆ་ཏེག་པོ་ཞིག་བཤད་སོང་། 他说了一句实在话。 (2)འཁོས་འབྱོར་ཡག་ཅམ་ཡོད་པ། 殷实，富足。财产比较富裕；དྲུད་ཚང་འདི་གཞན་ལ་རེ་མ་དགོས་པའི་ཏེག་ཙི་ཞིག་རིད། 这是一户无须求人的殷实人家。

ཏེག་ཙམ། (ཐུལ) ཆུང་ཟད་ཅམ། 少许，微量：བཟའ་བཅའ་ལ་ཐྲིད་སྐྱེན་ཏེག་ཅམ་བཀྲ། 食品中加入少许佐料。ཁྱོད་རང་ཏེག་ ཅམ་ སྐུག་ དང་ ང་མགྱོགས་པོ་ སྐྱེ་ཡོང་། 你稍等一会，我很快就来。

ཏེག་ཐུག (ཐུལ) ཤ་སྦྱོ་ག་ཏུག་ཏུག 肉粒汤。切

肉成细粒所煮汤。

ཉིང་། 名词。(1)ཙོན་ཆབ་འབྱལ་སྟེང་ལེ་དང་དཀྱལ་སོགས་ཀྱིས་བཟོས་པ་ཞིག 供水杯。供神水的杯子。用响铜或银等所制成者：ཉིང་ གཙང་མའི་ནང་དུ་ཆུ་ཟུགས། 盛水于清洁的供水杯中。(2)སྒྲ། 丁丁声：རོལ་ ཆ་ཉིང་ སྐྱ་སྐྱག་པ་ཐོས་བྱུང་། 听到了乐器的丁丁声。

ཉིང་ཀོང་མ། ཉིང་ལ་པར་བཏུབ་ པའི་ ཐུ་ རམ་དང་ཤེལ་ཀ་ར། 碗儿糖。在碗状模型中凝结成的红糖或冰糖圆块。

ཉིང་དཀར་ཁ། ལ་ཞིག ཅོད་རང་སྐྱོང་སྡུང་ཁངས་ཀྱང་སྐུ་ཅེང་རྩེང་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲུད་དུ་ཙམ་ཟིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་རིགས་སྟེ་ ༥༢༣༠ ཙམ། 丁喀拉，丁喀里普山口。在西藏自治区普兰县南部，海拔5230米。

ཉིང་ཁྲལ། ཐོ་བས་ལྷགས་བརྡུངས་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲ། 锒铛，郎当声。如铁锤打铁声。

ཉིང་རེ་འཛིན། 〈སཾཛྙི〉 ཡང་དག་པར་འཇོག་པ་སྟེ་བརྟག་པའི་དངོས་པོའམ་དམིགས་པ་ལ་ སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུང་ཆགས་སུ་འཇོག་ པའི་ སེམས་ ཐུང་ངོ་། 定，等持。梵音译作三摩地，略作三昧。于所观察事或于所缘， 一心安住稳定不移的心所有法。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། དངོས་སྟང་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པའི་དབྱིངས་ སུ་ བསྡུས་ ཏེ་ རིག་པ་མ་ བཅོས་ པའི་ ངང་ ནས་ རྩེ་ གཅིག་ ཏུ་ མཉམ་པར་འཇོག་པ། 等持坛场。收摄一切景物，入于无所得空境界之中，心注一境， 不加造作之定。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར། སེམས་ ཤིན་ ཏུ་ གསལ་བའི་གསལ་ཚའི་ ངང་ དང་ ལྡན་ པ་ དང་། སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་མི་རྟོག་པའི་གནས་ ཚ་ དང་ ལྡན་ པ། 等持特性： 异常明了有力的“明分”和一心稳定不乱的“住分”。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་འཁོར་ལོ། འཕགས་ པ་ཉིང་ རེ་འཛིན་གྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། 梵文本为ཤྲཱི་ དྷརྨ་རཱ་ཛ་ནཱ་མ་ དྷརྨ་པ་རྱཱ་ཡ་ སཱུ་ཏྲ། 《三摩地轮经》。 尸罗达磨译师和朗巴密多译师由汉文本译成藏文。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་ ཚེགས་ཅན་ པ་ལྔ། ལེ་ལོ་ དང་། བརྗེད་ངེས། ཉིང་རྒོད། ཤུགས་ཀྱིས་ ཤུགས་ཀྱི་ པ། 修定五障：懈怠、忘念、沉掉、不作行、作行。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་ཆོ་འཕྲུལ། རྣལ་འབྱོར་ རྒྱད་ཀྱི་སྐོམ་པ་ཆོ་འཕྲུལ་བཞིའི་ཐ་ཀྱལ་ཞེག་སྟེ། དབུས་སུ་རྣམ་པར་སྣང་མཛད། ཤར་དུ་མི་ བསྐྱོད་པ། ལྷོར་རིན་ཆེན་འབྱུང་ལྡན། ནུབ་ཏུ་སྣང་བ་མཐའ་ཡས། བྱང་དུ་དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་རྣམས་དང་དང་ཀི་རིགས་ཀྱི་ཟེམས་དཔའ་ བཞི་ བཞིས་ བསྐོར་ བར་ བསྐྱམ་པའོ། 等持神变。密乘瑜伽部修习中四神变之一。修习中央大日如来、 东方不动如来、南方宝生如来、西方无量光如来、 北方不空成就如来，各由各自种姓萨埵簇拥环绕之三摩地。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས། ཐང་སྒོམ་ས་ བདུན་ གྱི་སྟོབས་ལྡའི་ཡ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། རྟག་ཏུ་རྣམ་པར་ གཡེང་བ་མེད་ པའི་ཉིང་ རེ་འཛིན། 定力，等持力。永不散乱的心所之力。三十七道品中五力之一。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་དྲུག ཞེ་གནས་ སྒྲུབ་ པར་ཐེབ་པའི་སྟོབས་དྲུག་སྟེ། ཐོས་པ་དང་། བསམ་པ། དྲན་པ། ཤེས་བཞིན། བརྟན་འགྲུས། ཙོང་སུ་འཇུག་པ་བཅས་ཀྱི་སྟོབས་དྲུག 六定力。六种引发等持之力：闻力、思力、念力、正知力、精进力和熟练力。

ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་དབང་ ཕྱ། ཐང་ སྒོམ་ས་ བདུན་ཀྱི་དབང་ཕྱ་ལྟའི་ཡ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་ཕྱ་ལྟ་སོགས་པའི་ཡུལ་ལ་གཡེང་ཞིང་

འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཚ། 定根。心于色、声等境不散不乱。三十七道品中五根之一。

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མི་མཉམ་པའི་ཐུགས་རྗེམ་བར་གཤེག་པ། བསྟན་པའོས་ཤེག ཐང་ཀྱུ་ཀོའང་ཤེས་ཀྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ནས། རྗེས་སུ་ཀྱའི་དཀྱི་སྒོང་ཏུ་ཤང་ཟབ་མོ་སེཤས་ཀྱས་ཀྱ་ཡིག་ལས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་པ། 《大乘大集地藏十轮经无依行品第三》。唐代玄奘由梵文译成汉文，后由汉僧深和尚等依汉文本译成藏文。

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཚོགས། ཞེ་ཤནས་སྐྱབ་པར་དཀོས་རེས་ཀྱི་དཀོ་ཅ། 定资粮。修止所必须具备的善根。

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསྒབ་པ། ལྷག་པ་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་བསྒབ་པ་དང་དོན་གཅིག

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཐྱིན་ གྱིས་ བརྒྱབས་ པའི་བཀའ། ཐུགས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱིས་ཐྱིན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པའི་བཀའ་དང་དོན་གཅིག

ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱམས་པ་མི་མངའ་བ། དྲས་ཐམས་ཅད་དུ་ ཏིང་ངེ་ འཛིན་ དུ་ ཤུགས་ནས་ མི་ ཐམས་པར་འཇོག་པ། 无不定心。如来于一切时安住定中心不散乱。十八不共法之一。

ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡང་རྩབ་ཁན་ལག ཡང་རྩབ་ལག་བདུན་གྱི་ཁ་ཀྱལ་ཞེག་སྟེ། མཐམ་པར་བཞག་སྟོབས་ཀྱིས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་བསྒྲུབ་ དེ་ རྟོག་མེངས་རྣམས་སྤྲང་བར་ཅྱད་པ་ཞེག 定觉支。依等住力引生正慧永断烦恼。七菩提分法之一。

ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ། (1)མ་ཀ་ཨོ་གའི་བསྒྲུབ་རྗེམ་རྣམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་གྱིས་ ཁོག་ དབྱབ་པ་སྟེ། དེ་བཞེན་ཐྱིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན། ཀུན་ཏུ་སྐང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། རྒྱུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 三等持，三种三摩地。旧派密乘大瑜伽生起次第用以布局的三种三摩地：真如等持、现位等持和因位等持。(2)རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀའ་ཆོད་ ཀྱི་བསྒྲུབ་རིམ་སྒྲིའི་རྣལ་འབྱོར་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་སྤྱོད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ལས་རྒྱལ་མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན། དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་གསུམ། 三等持，三种三摩地，密乘瑜伽续以上一切生起次第所有三种相应修行：初行等持、事业最胜等持和坛场最胜等持。

ཏིང་ངེ་འཛིན་ལྕགས་གཅིག། སྐབ་ སྟོས་ གཅེར་བཞིའི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག་སྟེ། སྐང་སྲིད་ལྷའི་འཁོར་ལོར་བསྐོལ་བ་སྟེ། དེ་མར་འཁོར་བའི་སྐྱེ་གནས་བཞིའི་ལུས་ཀྱི་བག་ཆགས་སྤྱང་ཞིང་དག་པར་ཕྱིད། ཐར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་སྐུ་གང་འདུལ་དུ་སྐང་བའི་འབྱས་ཀྱ་གཞི་ལ་རྫོགས། བར་ལམ་དུས་སུ་རྩ་ཁའི་དུ་ཐམས་ཅད་ལྷ་དུ་སྤྱང་པས། རྩ་རྟེའི་ལུས་ལ་གནད་དུ་བསྟན་པའི་རྫོགས་རིམ་ཀྱི་ སྐྱེན་ ཁྱད་ དུ་ འགྲོ་བ། 三摩地本尊钉。闭气四钉之一。观修一切现象为本尊坛场。此种观修，下能清净除治轮回四生身形习气，上在因位即能圆满佛位所有随机应化种种身形之果，中于道位由于净治一切脉络转为本尊，故能成熟针对金刚身窍之圆满次第。

ཏིང་ཆེན་དགོན་ཞ། མེ་ཁྱེན་ ཞེང་ ཆེན་ ཁྲོངས་དཀར་མཛེས་ཅོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་རྩེ་དགེ་རྫོང་དུ་ ཡོད། 地尖寺。在四川省甘孜藏族自治州德格县境内。

ཏིང་ཏིང་། (1)ཏིང་ཏིང་ཞེས་བའི་སྐྱའི་མིང་། 钟声，铃声。(2)དུ་དྲིལ་སོགས་ཀྱི་སྐེ་རྒྱན། 顶铃，小铃。骡马等家畜颈下所系小铃。

ཏིང་ཏིང་ཅག ཏིང་ཤགས་དང་དོན་གཅིག

ཏིང་ཏིང་མ། ཏིང་ཏིང་ཞེས་བའི་སྐད་སྐྱོག་ཅིང་། ཆེ་ཆུང་ཁྱཱ་དང་འདྲ་བའི་ཆུ་ཁྱ་ཞེག 丁丁鸟。鸣声丁丁，体小如麻雀的一种水鸟。

ཉིང་ཉིང་ཀཀས། ཉིང་ཀཀས་དང་འདྲ།

ཉིང་བཙ་ཙམ། ཉིང་ལ་བང་བཀྲབ་བའི་ཐྱ་རས་དང་ཤེལ་ཀ་ར། 碗儿糖。在碗状模型中凝结的红糖或冰糖小团。

ཉིང་ཁོར། ཚོན་ཆབ་འཐུལ་གའི་སྟེང་། 供杯。供神时盛水用的金属碗盏。

ཉིང་འཇེམ། ཡུལ་རིས་ལྟའི་ནང་གསེས། བདེན་པ་དང་སྐྱོན་ཚོན་དང་ཞེ་རགས་སོགས་ རང་ སྤྱི་མཚན་ཉིད་བརྟག་ཐུབ་དང་ཐོབ་པ་ལ་དམིགས་ ནས་ རྟེ་གཅིག་བའི་ཤེས་པ་ རྣམ་ གཡེང་ མི་ གཏེན་ པ་ཤེས་རབ་བསྒྲུབ་བའི་ཏིང་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། 定，等持。五别境之一。缘谛实、功过、精粗等自相、共相所察事物而起之专注心所，具有能生观慧，对治散心之作用者。

ཉིང་འཇེམ་རབ་ཆོག ངབ་རྟག་གི་རྒྱུན་ཐྱི་ནོད་གསེས་ཤེག་སྟེ། 强加浪漫。强加一种进行某项动作的思想意识于无知物上的修辞方法。此种动作的动词后面，常用有表明拟议尚未确定的“似乎是”、“毋乃”、“疑若”等字。浪漫修饰法之一。

ཉིང་འཇེམ་ལེགས་དཔའ། ཤེས་ དཔའ་སྐུམ་བཀྲམས་ཐྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཤེས་ དཔའི་ཐུགས་ ཀར་ས་བོན་རས་ཐུག་ མཚན་ བརྒྱས་ པའོ། 定尊，等持勇识，三摩地萨埵。密乘生起次第中三重勇识之一。在智尊胸中所观种子或手帜。

ཉིང་བཟོ་མགོ་རྒོན། (ཐུལ) མིང་ གཞན་ ཚོར་ ཐེར་མགོ་རྒོན་ཁང་ཅེར་ཏེ་ཐངས་བཟོ་ བའི་ ལག་ཆ་ཞིག 杯型套头。铜工用具之一。

ཉིང་ཁོ། ཐན་ཐྱི་ཀོང་ཐྱ་ཆུང་ངུ་མས་ སྐུམ་ གང་ངུང་ཀིས་གཏུམས་བའི་མས་ཤེ་ཆུང་ཆུང་། 糌粑灯碗。糌粑做成小盏，内盛酥油或清油以燃灯供神者。

ཉིང་ཀཀས། རྡལ་མེའི་ཐྱ་ཐག་ཅིག 碰铃。乐器之一。

ཉིན་ཏུ་ཀ། (ཤེགས) རྒྱ་ཀར་ཐུགས་ཐྱ་ཙོང་བའི་སྐུང་ཁ་ནག་པོ། 丁都噶。印度胡桃，色黑。

ཉམ་པི། (ཐུལ) ཀོ་ཐུམ་རྟ་སྐྱེ་ སོགས་ ཀྱི་ མཐའ་འཕྱིལ་དང་། 青色薄革。作藏靴、马囊等皮革用具的绲边、镶缝、嵌花时所用薄皮革。

ཉམ་པི་ཅ། ཁ་ཆེའི་ཡུལ་སོགས་ནས་ བོན་བའི་ཏུ་མཆོག་གི་མིང་སྟེ་ཡུལ་སྐད་ལ་ཏེ་པི་ཅག་ཅེར། 丁比加。克什米尔所产良马。

ཉུལ། རྩེ་སྐྱེན་འབྲས་བྱའི་ རིགས་ ཏེ་ དཀར་ ནག་ གཉིས་ མཆིས། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་ དྲྀད། ནུས་པས་ རླུང་འཇོམས། ཤུས་ སྐྱེ་བས་ ཁུ་ཚུའི་ཉེས་ཆོད་ཐུབ། ཚུ་མིར་ ལའང་ཐེག། 名词。芝麻。入药，种子分黑白两类。味甘，性温，功能平风、益体、治黄水。

ཉིལ་དཀར། ཉིལ་འབྲུ་དཀར་པོ། 白芝麻。

ཉིལ་སྐྱེལ། (མངོན) ཉིལ་ལས་བྱང་བའི་སྐུམ། 芝麻生。香油的异名。

ཉིལ་བཅས། (སྡེང) འཆི་བའི་བྱད། 死。

ཉིལ་ཁང་། ཉིལ་སྐྱག་སའི་ཁང་བ། 芝麻库。装芝麻的仓库。

ཉིལ་རྩང་། ཉིལ་བཀྲངས་ནས་ སྐུམ་ འདོན་ བའི་ ཉིལ་དུང་མཁན། 榨油工人。

ཉིལ་ནག ཉིལ་འབྲུ་ནག་པོ། 黑芝麻。

ཉིལ་སྐུམ། ཉིལ་ལས་བྱང་བའི་སྐུམ། 芝麻油。

ཉིལ་འབྲུ། ཉིལ་དཀར་ནག་གི་འབྲུ། 芝麻。ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་གྱི་ དོན། 芝麻大的事。 གྱུབ་འབྲས་ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་མི་ཟོང་། 连芝麻大的成绩，也不会

得到。བཟང་ཐོགས་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་ཡང་མ་བྱུང་། 没有得到丝毫好处。

ཏིལ་སྐྱང་། ཏིང་རྡང་དང་དོན་གཅིག

ཏིལ་མར། ཏིལ་ལས་བྱང་བའི་སྐྱེམ། 麻油，芝麻油。ཀྱ་མ་བཅིར་བ་ལས་ཏིལ་མར་མི་འབྱུང་། 压沙不能出麻油。

ཏིལ་མར་ཅན། (མངོན) ཙན་དན་དམར་པོ། 具麻油。紫檀、红色旃檀的异名。

ཏིལ་མར་ང་ཁ། (མངོན) ཁྲིམས་ རའམ་ བཙོན་ཁང་། 榨油坊。监狱的异名。

ཏིལ་འཚིར། ཏིལ་སྐྱེམ་འདོན་པ། 榨油，འཚིར་སྤུད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་ཏིལ་འཚིར་བར་ཟིད་པ། 用榨油机器，榨出芝麻油。

ཏུ། ལ་དོན་གྱི་ཐག་ཅིག 介词。藏语语法学中判位ལ་ 字之一。

ཏུ་ཙ། ཏི་ཙ་དང་དོན་གཅིག

ཏུ་རུ་ཀ། (1)ཟིས་ཀྱི་ཅུ་བཀ་ཅིག 速香，白香，兜罗香。一种入药和作香料的木本植物。(2)ཐྲོང་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་གྱི་ གང་ལོག་རིགས། 都鲁迦。古代克什米尔突厥族。

ཏུ་རེ། (རྟོང) (1)དུར་ཁྲ་སྐྱུར་བའམ་ཡུང་ངེ་བ། 迅速，明显。(2)དུས་རྒྱུན་པ། 经常。(3)འབད་བརྩོན། 勤奋，黾勉，努力。

ཏུག་ཆུམ། ཆེ་ཞིང་ཐྲེད་པའི་སྐྱ་སྟེ། རྡོ་ཐོགས་ས་ལ་ལྷུང་བ་དང་། གཏི་རྡོའི་ཆིག་སྐྱ་ལྷུ་བྱ། 宏亮沉重声。如石头堕地声、远处马蹄声，ཅབ་རྡོ་དུག་འཕྱིལ་ཆུམ་ འཕྱིལ། 礌石轰隆地向下滚。

ཏུག་ཏུག སྐྱ་མི་གསལ་ཞིང་དམའ་བ་ཞེག 囊囊。不清晰而低沉的声音。ཕྲུག་པ་ཏུག་ཏུག་ བཏུང་། 孩子囊囊地奔跑。

ཏུག་ཏིང་། སྐྱ་མི་གསལ་ཞིང་ཐུང་རིང་ཙམ་ སྐྱག་པའི་སྐྱ་ཞེག 不清晰而低沉的声音。

ཏུག་རིད། (1)རྡ་ར་ཁོགས་ཀྱི་ཐག་རིང་ཁྱི་སྐྱ། 渊渊。远处鼓声。(2)རྟ་དང་བོང་བུ་ ཁོགས་ འགྲོ་བའི་སྐྱ། 驴群和马群走动声。

ཏུང་ཀུས། དུང་ཀུས་དང་འདྲ།

ཏུང་ཚག (ཐ) དུང་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཚེ་ ཐུད་ བཙོས་ཚག་ཅན། 白铜雕件。

ཏུར་ཏུར། (1)གསལ་བ། 明晰，明快，敏感，རིག་པ་དུར་དུར་བོ་དེ་དྲན་སྐྱེད་བོ་ཞེག་ཡོང་། 思路敏捷，回忆可能迅速。(2)སྣབས་རེ་གསལ་ལ་ སྣབས་རེ་མེ་གསལ་བའི་ ཚུལ། 时现时隐，明灭不定，སེམས་ལ་འཆར་མེ་འཆར་ གྱི་ ཐ་མས་ དུར་ དུར་ཞེག་འདུག 心中有一种若隐若现的感觉。(3)ལས་ཀ་སོགས་རྫོགས་ལ་ཁོད་པ། 将近完毕，快完了，ལས་ མཐུག་ཅ་ ལས་དུར་ དུར་ ཞེག་ལ་ སྐྱེས་ འདུག 工作差不多快到结尾了。

ཏུར་ཏུར་བོ། དུར་དུར་དང་དོན་གཅིག

ཏུར་རེ། བརྟན་པའམ་གསལ་བ། 牢固，明晰，དྲན་འདུག་དུར་རེ་བ། 记忆牢固。ཡིད་ལ་དུར་རེ་ཤར། 心里明晰。

ཏུལ་བ། (རྟོང) གད་མོ་དགོད་པ། 笑，欢笑。

ཏུལ་བའི་ཤཀས་བྱ། (མངོན) སོ་མ་རྟ་ཏྲེ། 麻。

ཏུང་ཀུས། དུང་ནི་ཤར་དང་ ཀུས་ དེ་ ཆུལ་ ཐོན་ སོགས་ལ་ཞེས་ཆེ་འབའོད། 东君。东国君王，中国君王。

ཏེ། མིང་གཞའ་ནུ་ར་ལ་ས་ དང་ ད་ དག་ ཅན་ གྱི་ རྗེས་སུ་ སྐྱོང་བའི་ ལྷག་པ་ཅན་གྱི་ སྐྱའི་ཕྱད་ཀྱི་ ཐག་ཅིག 连词。用于词尾为ན་ར་ལ་和强音ད་后加字后面的连引词：དེའང་སེམས་ཅན་ཡིན་ཏེ་ ཉ་ ཡིན་ བའི་ ཕྱིར། 那也是动物，因为那是鱼。བཀའ་འགྱུར་ཏེ་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀུ་ གར་ སྐད་ ནས་ སྐད་ རིགས་གཞན་དུ་ བསྒྱུར་ནས་འགྱུར་བ་ རྣམས་སོ།

佛经译丛，指由梵文佛语译成另一语种的佛说经典。ཐག་རིང་དུ་བསྐལ་ཏེ་བཞག 送置远处。རས་ཆ་དྲས་ཏེ་གོན་པ་འཚམ། 剪裁棉布，缝制衣服。

ཏེ་ཏེ། ང་ཆུང་། 小鼓；སེམས་དཀའ་ན་སོ་ཏེ་ཏེ་བཞིན་འཕྲོག་འཁྱམ། 心中高兴，击小鼓而起舞。

ཏེ་ཁ། (ཐུལ) འཇུང་ཤེག་གི་བྱ་གཡ་ མང་ པོ་ ཡོད་པའི་ལྟུགས་ཤེབ་སྟེ། མཁར་བས་ལྟུགས་སྐུད་ཕྱ་བོ་དང་ལྟུགས་གཅེར་བཟོ་ཏྲེད་ལག་ཆ་ཞིག 多眼钢板。铜工等用以拉细金属丝和制造铁钉的工具。

ཏེ་ཚར། (རྟོང) (1)ཤིན་དུའམ་རབ་དུ། 极，很。(2)ཤེགས་པ། 善。(3)བྱ་བ། 坚固。(4)དམ་པ། 正确。(5)དྲག་པ། 优良。(6)ཚབས་ཆེ་བ། 强烈，有力，严重。

ཏེ་ཚར་གཏུམ་བ། (རྟོང) རྟེས་རྒྱང་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་བཏབ་པ། 狠打，猛击。

ཏེ་ཚི། ཟླ་མོང་ལས་ཆེ་ཙམ་གྱི་ཐོག་ཆགས་དྲི་ངན་ཅན། 臭鼬。大鼠鼠类动物。比黄鼠狼略大，特具恶臭。

ཏེ་ཚིའུ་ཀ། ཐོག་ཙམས་ལྷན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་སྐྱེམས། རྟགས་པས་གདོན་ནད་འཇོམས། ཚ་ཤེར་སྐེམ་པ་སོགས་ལ་ཐན། 臭鼬肉，大鼠鼠肉。入药味甘，性平，功能治鬼病，收敛黄水等。

ཏེ་ཝེ། རྟེ་ཝེ་དང་འདྲ།

ཏེབ་བེ། (རྟོང) སྟོད་སྟེང་མ་འདྲ་བ་ཞིག 容器。形似碟子。

ཏེབ་ཙག (ཐུལ) ཤིང་གཞོག་ཐུང་གི་ལག་ཆ་ཞིག 锛子。锄形小斧，削平木料的工具之一。

ཏེབ་ཙེ། (ཟ) ཞེབས་ཅ་ལང་རེང་ རྟེ་སྟོ་སྟོད་ཅིག 碟子。盛食品小盘。

ཏེཏྲ་ལེ་བ། (ཤེགས) ང་ཁྱིའ། 蜥蜴。

ཏེཏྲ་ཝེ། རྟེ་ཝེ་དང་འདྲ།

ཏེཏྲ་ཤིང་། ཁྲི་ཆུང་དྲྭ་ཞིག 小椅，小座。

ཏེལ་བ། གཤེར་དངུལ་རྡང་སྐ་ གོགས་ ལས་ བཅོས་བའི་ནད་དམིགས་སྐ་ཁྱད་ཀྱི་ཚེ་ ཁྱད་ཅིག 名词。烙铁。金银铜铁等制成， 用以熨治患处穴窍的医疗器具。

ཏེ་ཝོ་བ། 〈ཀི་ཁྱི་བ〉 དྲས་རབས་བཅུ་བའི་སྒོམས་སུ་ཐུང་བའི་ནང་ཅི་ཞེ་བའི་ཐབ་ཅེ། ཁོང་གི་ཐོག་མའི་མཚན་ལ་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་ཟེར། གསང་སྔགས་ཐམས་སུ་ཐབས་ཏེ་གྲུབ་པ་བརྙེས། སྤུམ་འཚག་མཛད་པ་གནང་ སྐྱོང་ བས་ མཚན་ ལ་ དེ་ ལོ་ པ་ཐོགས། 底洛巴。公元十世纪印度纳若巴之上师，原名慧贤，为修密宗得成就者， 因曾作榨油工，故名。

ཏོ། ད་དྲག་ཅན་ཀྱི་མཐར་སྐྱར་རྟུ་ཚིར་བསྣའི་ཕྱད་ཅིག 助词。强音 ད་ 字后加字后面所用语终词。

ཏོ་རེ་ཁོང་བཙན། ཁྲི་སྲོན་བཙན་དང་ཉི་བཙུན་མང་མ་རྗེ་གཉིས་ཀྱི་ཐྲས། རྒྱང་ཁོད་རྒྱལ་ཉེར་བཞི་པ་སྟེ་བཙན་ཁྱབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁབ་དང་གཉེན་བཅས་ སོ། 朵热隆赞。德珍赞和王妃尼尊芒马杰所生子， 吐蕃王朝第二十四王。从此王开始， 赞普乃与属下臣民联姻。

ཏོག 名词。(1)དབལ་ལམ། རྩེ་མོ། 顶，尖顶；དང་ཤིང་གི་དོག 旗杆顶上作装饰的球状体。(2)གོ་གནས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཞྭ་མིའི་ རྒྱན་ ཆ་ ཞིག 顶子，顶珠，顶戴。装在帽顶表示官阶的装饰物；རིམ་ པ་ གསུམ་ བའི་ དོག་ གནས། 三品顶戴。(3)ཉིང་ཁྲལམ་སྙིང་པོ། 精华，要旨。

ཏོག་རྡེ་བྱིངས་བ། (རྟོང) (1)ཐོབ་ཐུབ་དུ་ཁྱེར་བ། 突然掠走。(2)ཆ་ཚང་ལེངས་ཀྱ་ཁྱིངས་པ། 完全拿去，整个带走。

ཏོག་ཙམ། ཐུན་ཐུབས། ཡུད་ཙམ། 少，少许，短暂；ད་དུང་ དོག་ཙམ་ སྐྱགས་ དང་ ཁོ་ རང་

ཐུབས་ཙམ་། 再等一会儿，他会来的！ ཁ་སྨོན་ཏོག་ཙམ་བཀྱབ་ན་ཚད་ལེང་ཙམ་། 少许添一点儿，就够量了。

རྩྭ་ཁེ། ས་ཀོ་ཅུད་འཇོར། 镢头，鹤嘴锄，鹰嘴锄。掘地工具之一种。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀོ་ཅུད་དང་འཇོར་རོ།

རྩྭ་བརྡུགས་ཁྲེམ་བརྡུགས། ལས་ཀ་ཚོ་རིམ་པྱང་མི་ཅུད་བར་ཅི་ཡང་ཟད་དུ་ཅུད་པའི་དབྱི། 动锄动铲。意谓工作杂乱无次序。

རྩྭ་རྩི། གཏུང་ཁའི་ཀྱི་རིགས་ཤིག 拔针。一种针刺放血治病的医疗用具。

རྩྭ་རྩེ། རྩྭ་ཅ་དང་འདྲ།

རྩྭ་ཞྭ། ཐུར་ཚོ་གནས་མཆོག་ཅུད་རྩྭ་ལོང་བའི་ཞྭ་མོ། 顶子帽。旧时用以区分地位高低的一种有顶帽。

རྩྭང་ཁྲན། རྨུང་ཀུས་དང་འདྲ།

རྩྭང་རྩྭང་། (1)ཆ་ཞིང་གསལ་བའི་སྒྲ། 丁冬。宏亮清晰的声音。 (2)བོང་བུ་ སོགས་ ཀྱི་ ཤེ་ལ་འདོགས་རྒྱུ་ལྟགས་ལས་བཟོས་པའི་ རྩྭང་ རྩྭང་། 响铃，冬冬。驴等颈上所戴铁响铃。

རྩྭབ་རྩྭབ། རྐབ་རྡོབ་དང་དོན་གཅིག

རྩྭབ་རྩྭབ་སྒྲ་བ། བཁ་ཅོལ་སྒྲ་བ། 胡言，乱语，རྟོག་དཔྱོད་མེད་པར་སྐད་ཅ་རྩྭབ་ རྩྭབ་སྒྲ། 不加思考，胡言乱语。

རྩྭར་བང་། ཐ་གུ་ཆེ་རྩ་གཏོང་ཁྱེད་ ཀྱི་ ལག་ ཆ་ཞིག 尖凿。凿大圆孔的工具。

རྩྭལ། ཐོན་ཐང་དང་ཐོལ་ཐུང་། 忽然，即刻；ཁོ་ ཅང་མི་སྨྲ་བར་རྩྭལ་ཀྱིས་ཕྱིན་སོང་། 他什么话也不说，忽然走了。

རྩྭལ་རྟེས། ཐོགས་མེད་དུ་ཤེས་པ། 通晓。通达无碍。

ཏ་ཁྲེ། ཤེགས་སྐྱར་ སྐད་ཀྱི་ གསལ་ ཁྱེད་ ཀྱི་ ཁྲེ་ པ་ གསུམ་པ་ཁྲེ། ཏ་ཐ་ད་ཌ་ན། 梵文辅音第三组字母ཏ་ཐ་ད་ཌ་ན།

ཏཱལ་ཁྲབ། (ཡུལ) ཁྲར་བོད་ཀྱི་རྩམ་གཅིག་དེ་བའི་ཁྲབ། 头号大针，章喀针。旧时，此针每颗值藏币一章喀。

ཏཱལ་ཀྱིར། (ཡུལ) ཁྲར་བོད་ཀྱི་རྩམ་གཅིག་དེ་བའི་ཆང་ཟླག་སྐྱོད་ཀྱི་ཉིར། 章喀罐。旧时，能盛价值藏币一钱五分的藏酒酒罐。

ཏཱལ་ཚོ། (ཡུལ) ཁྲར་བོད་ཀྱི་དངུལ་ཀྱི་ཁྱེས་ གཞི་ཞིག་ཤུལ་ རྩམ་རྟེ་ རེ་ལ་དངུལ་གྱང་ཕྲ་བཏུ་ཡིན། 章多。旧时藏币计算单位。一个章多为藏银五十两。

ཏེའུ་གུང་གི་ཁྱེས། (ཆོ) རྒྱང་གཞང་གི་ཁྱེས། 周公算。周易推算法。

ཏྲིཀ། ཏྲིཀ་དང་འདྲ།

ཏྲིཀ་ཆེན། འགྲེལ་ཆེན། གཞུང་དོན་གསལ་བར་ བྱེད་པའི་ཏྲིཀ་ཆེན། 大疏，广注。详细解释正文的注疏。

ཏྲིཀ་ཆེན་དེ་ཉིད་སྣང་བ། མཁས་ གྲུབ་ རྟེས་ རབ་བྱང་བའི་ཤེར་སྒྲག་ཟེར་ བཅས་པའི་ འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་དོད་ཀྱི་ཆུ་ཆེར་འགྲེལ། 《时轮经无垢光释大疏》。克珠杰著于公元1434年。

ཏྲིཀ་ཆེན་ཏིགས་པའི་ རྒྱ་ མཚོ། མཁས་ གྲུབ་ རྟེས་ མཐོང་བའི་ ཚད་མ་ རྣམ་འགྲེལ་ཀྱི་འགྲེལ་པ། 《理海大疏》。克珠杰所著《释量论》注。

ཏྲིཀྐ། (ཤེགས) དབེ་ གཞུང་ ཆ་ བ་ གང་ ཡིན་ ཀྱི་ འགྲེལ་བཤད་དམ་ འགྲེལ་པ། 注释，注疏。

ཏྲོན་སྐྱབས། (ཆོ) ཅིག་ཅར་བ་སྟེ། སྔར་གྱང་ཚོའི་ རྟང་དུ་དང་བའི་རྟང་བའི་གྲུབ་མཐའ་ཞེག 顿门。古代中国内地流行的佛教宗派名。

ཏྲི་ཀྱ་ལ། (ཤེགས) རྩེ་གསུམ་ཡོད་བའི་མཆོག་ ཆ་ཞིག 三叉戟，三尖叉。上端有三支利刃的兵器。

ཏྲི་ཡེ་བང་། བོན་ཕུགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཅིག་ སྟེ་ རྟང་བའི་ཡུམ་ཆེན་མའི་ཤེར་ཕྱིན་ དང་ འདྲ། 孜埃桑。苯教词汇之一。相当于佛教的《大般若经》

或《般若波罗蜜多经》。

ཅེ་ཅེ་རུ། (ཤེགས) རིམས་སྐྱེན་པ་སྟེ་ནག་པོ་སྐམ་སྐྲལ་གྱི་མིང་གཞན་ཞེག 者者瘟。急性瘟疫。传染病"三毒合一"之梵名。

ཅེ་ཙི། མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཇེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་བྱ་འགོ་རྫོང་གི་ས་ཆ་ཞེག 朱倭。四川省甘孜藏族自治州炉霍县境一地名。

ཅེ་མ། (ཤེགས) (1)སྐང་ཚོད་མདུང་གསུམ་པ། 三刺毒蜂。(2)རྟི་མོང་། 鼬，鼬，黄鼠狼。

ཅེ་མ་བྱ་གུ། (ཤེགས) སྐང་ཆུང་། 小蜂。

ཅེ་ལ་ཏ་ཀ། (ཤེགས) སྐང་མ་ཆེན་པོ། 大蜂。

ཅེ་རྩོང་། (1)ཉེ་བོ་དང་མཚུངས། (2)ཁམས་བྱང་རྒྱུད་རོང་པ་ཚ་ནས་རྟཱུ་བར་གྱི་ཡུལ་ སྐྱིའི་ མིང་། 康区北部自甘孜级坝岔至道孚县一带地方总名。

ཅེ་སྒམ། (1)ཉེ་བོ་ཁམས་པ་ཤོག་གི་རྒྱུན་ སྒམ། 康区北部流行的藏靴。(2)(ཡུལ) ཉས་ཟམ་མམ། སྨན་ཕྱི། 药末。

ཅེམ། ཞང་ཁྲང་སྐད་ཀྱི་གྲུམ་བྱའི་སྐད་དོད་ཅིག་སྟེ། རང་གཞས་སུ་དཀྱེ་ན་ཅ་ཅེམ་དང་། རྟས་ཅེམ། ཀ་ཅེམ། ཆ་ཅེམ། ཅེམ་དཀར། ཅེམ་ནག་བཅས་ རིགས་རྒྱུ་མཚམས་ཤོ། 痛风，关节炎。祥雄地区方言。本病有筋络、骨、肉、水、良性、恶性痛风等多种。

ཅེམ་དཀར། གྲང་བ་ཤས་ཆེ་བའི་གྲུམ་ བྱ་ལའོ། 良性痛风。寒邪偏重的痛风，痛风之一。

ཅེམ་ནག ཁྲག་མཁྲིས་ཚ་ བ་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ གྲུམ་ནད་ཅིག 恶性痛风。痛风之一，血热胆火偏盛的痛风。

ཅེས་སྨན། སྨན་སྐྱོང་གི་ཅེ་ མ་ ཞེབ་ ཏུ་ བཏགས་ བའི་མིང་། 散剂。依方配药，研为细末的粉剂。

ཅོག། (རྟེང) བརྩོན་འགྲུས། 精勤，勤勉。

གཀྱག་པ། (རྟེང) གཞན་ལ་དུང་རྡེག་གཏོང་བའམ་ འཚོག་པ། 鞭打，捶击，打人。

གཀྱང་བ། གཏོང་བའི་མ་ངོམས་པ།

གཀྱང་ཁམས། གྲངས་གནས་ཤེག 泥罗。一大数目名。

གཀྱང་ཡིག འཕྲིན་གཏམ་བསྐུང་ཡིག 书信，信函；གཏང་ཡིག་གཏོང་བ། 通信。

གཀྱང་རག ཆོས་ཐུགས་ཀྱི་ ལེགས་ འབྱལ་ ལམ། དེན་གསེའི་ཚོན། 酬谢。酬谢鬼神和报答恩德；དགའ་བའི་གཏང་རག་ཏུ་ ཆེན་ པོ་བྱས། 广泛酬谢，以取欢心。

གཀྱད། རྡས་རྒྱགས་ཀྱི་སྐྱེ་ནས་ གཞན་ གཙོད་ ཀྱི་ མགུ་གཏད། 名词。厌胜。一种诅咒怨敌的宗教方术；མནན་གཏད་ཏུག་པ། 埋压敌人的衣物、头发、指甲于地下进行诅咒。

གཀྱད་དཀར་འཁྲོ་ བཟང་ མ། ཕྱ་མོ་ཆོ་རིང་ མཆེད་ཕྱའི་ཡ་ གུལ་ཞེག 施仁神女。珠穆朗玛五仙女之一。

གཀྱད་རྒྱ། གཏེར་སྐུང་ལ་གཉེར་དུ་ གཏད་པ། 嘱神。嘱托护法神祇守卫教法伏藏。

གཀྱད་གཉེར། གཉེར་གཏད་དམ་ལས་བཅོལ། 寄托，托管。嘱托守护。

གཀྱད་པ། སྐྱེན་པའམ་སྐྲད་ པའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ གཏེད་ པའི་འདས་ པ་དང་ མ་འོངས་པ།

གཀྱད་པ་ལས་ཐུང་བའི་ཐང་བ། ཐང་ཕྱང་ སུམ་ཅུའི་ནང་གསེས། སྐྱེན་བདག་ཀིས་ གཏད་ པའི་ དབྱར་ཀྱི་རྣྱེད་པ་དབྱར་ མཚམས་ ཀྱི་ ནང་ དུ་ ལོངས་སྤྱོད་ པའོ། 过期蓄衣。三十舍堕之一。擅越付与僧物，未至自恣期前即自受用。

གཀྱད་མེད། འདི་ཡིན་འདི་མིན་ཀྱི་གཏད་ས་མེད་ པའམ། ཆ་འཛོག་ཅིང་མི་དང་བ། 无定准，不可信赖；ལས་ཀ་གཏད་མེད་ཆོ་མེད་ ཅིག 一桩无凭无据的事。

གཀྱད་རབས། (1)གཅིག་རས་གཅིག་ཏུ་རིམ་གྱིས་ སྐྱེད་པའི་ཐུན། 传统。世代授受的系统。(2)སྐོར་

ཡ་གྱུ་ཐུབ་བའི་བསྟན་པ་གངས་མའི་བཀྲུད་འཛིན་ཏི་རབས། 付法藏师。传授继承释迦牟尼教法的历代法师。

གངས་རབས་བདུན། ཤར་ཆུལ་བསྟན་དགྱ་བཅོམ་ཡ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་སྲུང་བའི་ཐུང་རིམ་བདུན་སྐྱང་དང་། ཀུན་དགའ་བོ། ཤ་ནའི་ཚོས་ཅན། ཉི་སྐས། རྡུལ་ཅི་ཀ། ནག་པོ། ལེགས་མཐོང་ཆེན་པོ་སྟེ་བདུན། 七代付法藏师。传承释迦牟尼教法的最初七代祖师：饮光、庆喜、麻衣、小护、有愧、黑色和大善见。

གངས་ལེན། སྲིད་ལེན། 交代，交接：ལས་ཐེངས་གསར་རྙིང་ཚན་རྩོན་སྲིད་དངོས་གངས་ལེན་ཐེངས། 新旧人员，交接公物。

གངས་ས། (1)རྟོག་གངས་ས། 指望处。寄托希望的地方。(2)དངོས་པོ་ སྲིད་ ས། 交付东西的地方。(3)མདའ་དང་ཤི་མདའ་སོགས་ཁ་གངས་ས། 目标、目的物、目的地等瞄准或指向的处所。

གངས་ས་བཞི། བཀའ་གདམས་པ་ཚོང་མའི་ཐུར་བཅུད་ཕྱགས་རོར་བཅུའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྟོག་ཕྱགས་ཆོས་ལ་གངས། ཆོས་ཕྱགས་སྲུང་ལ་གངས། སྲུང་ཕྱགས་ཤི་ལ་གངས། ཤི་ཕྱགས་གྲོག་པོ་སྐམ་པོ་ལ་གངས་ཅེས་བའི་གངས་ས་བཞིའོ། 四依处。噶当派前辈修行精髓十种至宝之四：心依于法、法依于贫、贫依于死、死依于干涸之壑。

གངས་སོ། རྟོག་ཅི་གངས་ཡུལ་དང་ཚ་འཇོག་ས། 意向，定准。指望处和可信任者：གངས་ སོ་ མེད་བའི་མི། 不堪信任的人。དམིགས་པ་གངས་སོ། 意之所指。

གངས། (1)དུས་གནས་སྐབས་ཙམ་མིན་པ། 永久，长远，经常：ནམ་ཞག་གངས་དུ་ མིག་ སྟོས་ ཡར་ཕྱ་ཐེབ། 天天向上。གངས་དུ་འཚོ་ཞིང་ གཞེས། གངས་དུ་བདེ་བ་ ཐོབ། 永远活着，永远安乐。(2)རྩ་བའམ་ནམ་ཡང་། 根本，从来，一向，全然，始终：གངས་ནས་མེད། 根本没有。འགོག་ཐབས་ གངས་ནས་མེད་པ། 势不可挡。 མཐུན་ཐབས་ གངས་ ནས་ མི་ ཐེབ་ པ། 决不妥协。རྒྱ་མ་དང་ གངས་ནས་མི་འདྲ་བ། 非同往昔。

གངས་ཁ། བཀའ་ཤོག་གངས་ཚིགས་དང་ཁ་མའི་བསྟུས་ཚིག 命令，官契：སྲིད་གཞུང་ གི་ གངས་ཁ་ཡིག་རིགས། 政府的官书文契。

གངས་ཁྱིམས། དགེ་བསྙེན་དང་དགེ་ཚུལ་མོགས་རང་རང་གི་ཚ་ག་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོག་མར་བ་ཐབ་ཅིང་ཁས་ལེན་པའི་ཁྱིམས་ཏེ་སྲིད་ འཚིའི་ བར་ གངས་ སུ་སྲུང་བའི་ཁྱིམས། 终身戒。谓居士及沙弥等，按照各自仪轨所受戒条，须终身守护，即名终身戒。

གངས་འཁེལ། ཐག་ཆོད་བའི་དོན། 落实，确定，最后决定：ཐེངས་སྐོགས་གངས་འཁེལ་བ། 确定方针。འགྲོ་ལམ་གངས་འཁེལ། 道路已定。 དུས་ ཚོད་ གངས་ འཁེལ། 确定时间。

གངས་འཛིན། ཕྱགས་འཛིན། 持久。长期持续：ལས་ཀ་འགོ་ བརྩམས་ ནས་ མཐུག་ མ་ ཚང་ བར་ འབད་བརྩོན་ གངས་ འཛིན་ སྐྱ་བ་ བཟོང་ཐེབ་དགོས། 工作自始至终，都应长期持续努力不懈。

གངས་ཕྱི་དོན། ཕྱགས་ཀྱི་དོན། 长远利益，最终目标：ལས་ དོན་ གང་ཞིག་ སྒྲུབ་ཀྱང་ གངས་ཀྱི་ དོན་ལ་བསམ་ནན་ གཏོང་དགོས། 做任何事情，都要从长远利益考虑。

གངས་ཕྱི་འདུན་ མ། ཕྱགས་ ཀྱི་ བྱས་ སམ་ རེ་ འདུན། 长远的理想，最终的志愿。佛书译为究竟意乐：གངས་ཀྱི་འདུན་ མ་ གྲུབ་པ། 实现远大理想。

གངས་ཕྱི་བསམ་ རྩིས། ཕྱགས་དོན་ཀྱི་ བསམ་ རྩི། 最终的理想，长远的打算：མི་ སོ་ སོའི་ གངས་ཀྱི་ བསམ་ རྩི་ གཏོང་ སྣང་ མི་ འདྲ་ བ་ རེད། 每人的长远打算各不相同。

གཏན་ཁྱིམས། ཆེ་གང་ཁི་མཇའ་ཁྱིམས་སམས་བཞའ་ཁྲ། 终身伴侣，白头夫妻。

གཏན་རྒྱག་ཀ་ལག དུས་རྟག་བང་ལས་ལ་བཀོལ་བའི་ཀ་ལག 长期乌拉。经常支应的力役。

གཏན་ཚགས། གཏན་ཞིབས་སམ། རྒྱུན་དུ་གནས་པ། 固定，定居。经常不变，保持原状。ཀུག་ཏུག་ཁི་ཡུལ་ཀུ་སོ་སོང་གཏན་ཚགས་སྡོད་པའི་མི། 定居在偏僻地区的人。གནས་ཡུལ་གཏན་ཚགས། 固定住址。

གཏན་འཇགས། རྒྱུན་དུ་གནས་པ། 长存，久留，永远保持。སྔར་བཞིན་གཏན་འཇགས་སུ་ གནས་ཤོད། 照旧保持着。

གཏན་འཇགས་ཐུ་པ། དུས་རྒྱུན་དུ་མི་ཚང་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་ལས་ཀྱི་ཐབ་རྩལ་ཏེ་གཡོག་རྒྱུག་དགོས་མཁན། 长工。长期固定的雇佣工人。

གཏན་འཇགས་ལམ་ཁིག སྔར་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས། གཞུང་རྒྱར་ཀྱི་དངོས་རྫིག་རྒྱལ་འཇིན་རམ་དགོས་དུས་དེ་འཕྲལ་ཏེ་ ཁལ་སྐྱལ་འདེད་ཆོག་པའི་རྒྱུན་གཏན་ལག་འཁྲིར་བཀའ་ཤོག 长期路票。原西藏地方政府及其所属机构签发的可以沿途长期征发差徭运输公物的执照。

གཏན་གཏན། བརྟན་བརྟན་དང་འབྱུང་། 毕竟，恒常，固定，确切。འགྱུར་མེད་གཏན་དུ་བ། 确定不移。

གཏན་སྡོད། རྒྱུན་དུ་རྟག་སྡོད། 常住。གྲོང་ཁྱེར་དང་དུ་གཏན་སྡོད་ཀྱི་མི་འབོར། 城镇常住人数。

གཏན་གཏས་མི་ཆུབ། དུས་ཡུན་དུ་གནས་ཤིང་མི་ཤལ་བ། 永垂不朽。མི་དམངས་ཀྱི་དཔའ་བོའི་སྐུན་གཤས་གཏན་གནས་མི་ ཆུབ། 人民英雄永垂不朽。

གཏན་བ། 名词。(1)སྒོའི་ནང་ངོས་ནས་ གནོན་ཏེད་ཙ་ཤིང་། 门闩。从门内卡住不让开启的木棍。སྒོའི་གཏན་པ་ཐུབ། 插上门闩。(2)སྐར་ཏྲི་ཁྱེས་ཆས་ཀིག 枢械，刑械。古代刑具名。

གཏན་པ་མེད་པའི་ མཆོད་སྦྱིན། རྒྱུན་ཆད་མེད་པའི་མཆོད་སྦྱིན་ཏུ་ཆེན་པོ། 无遮供施。继续不断的广大布施和供养。

གཏན་པ་མེད་པའི་སྦྱིན་པ། སྒོང་པ་པ་ལ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་ཁངས་པ་མེད་པར་སྦྱིན་པ་སྟེ། སྒོ་ལ་གཏན་པ་མེད་པར་གཏོང་བ་ཙུ་ཆེན་བའི་ སྒོ་འཕངས་ཐུ་བའོ། 无遮胜施。门不加闩的布施。不间断无所吝惜的广大布施。

གཏན་པ་བྱེ་བ་མེད་པའི་མཆོད་ སྦྱིན། རྗེན་གཞིབ་ཙོང་སྐུལ་བའི་བསམ་སྦྱོ་ མེད་ བའི་ མཆོད་ སྦྱིན། 无想报胜施，无遮无愿供施。不望报答的布施和供养。

གཏན་ཚིགས། གཏན་ལ་ཁེབས་པ་དང་དོན་གཅིག

གཏན་བྱ། སྒོ་གཞོན་ཏེ་སྒོ་འཕྱལ་མི་ཐུབ་པ་ཁྱེད་ བའི་ཙམ་ཐུབ། 名词。门闩。插在门内使门推不开的木棍等。

གཏན་ཚིགས། ཚ་ལྟང་གཏན་འཇགས་ ཀྱ་ སྒྲོད་ཁེན་ཁྱེད་ བའི་ཚིགས་ མ། 固定租税。长期固定交纳的租税。

གཏན་འབེབས། ཐུགས་འཛིང་ཐག་ གཅོད། 决定，断定。最后肯定下来的：གསར་ དུ་ གཏན་འབེབས་བྱས་པ། 从新作了决定。འཆར་གཞི་འདི་དང་རེས་ཆོགས་ཆེན་ཐོག་གཏན་ འབེབས་ ཐུང་བ་ཞིག་རེད། 这个计划，是这次大会制定的。

གཏན་མ། ཐུགས་ཁམ། ཡུན་རིང་། 名词。终极，永久，根本：རྩམ་ ཐུགས་ གཏན་ མའི་ འཆི་ཐབས། 永久的生计。

གཏན་མེད། རུ་བ་རྩས་ མེད་ བ། 根本没有：གཟའ་གཙོན་བཀྲ་ གཞོག་ ཀི་ ལས་ ཐུགས་ གཏན་ མེད་ བཟོས་པ། 彻底消灭了压迫剥削制度。དཀྱ་

བོ་གཏན་མེད་དུ་བཏང་བ། 彻底消灭敌人。

གཏན་མེད་དུ་འཇུག་པ། རྟགས་ཏེ་ གསལ་བ་ལ་མི་འཇུག་པ་སྟེ། གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་སམ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་དུང་དང་། གཉིས་ཀ་ལ་གཏན་ནས་མེད་པའོ། 定无。此因于所立宗之法上不能存在，即随于此法之同品或异品或二者中皆非有。

གཏན་ཚིག གཏན་ལ་འབེབས་ཅེད་ཀྱི་ཚིག་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པའི་ངག གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག 因。抉择之词，即说明理由的语句。

གཏན་ཚིགས། (1)དོན་གཏན་ལ་ འབེབས་ ཅེད་ཀྱི་ཚིག་ཟློང་གི་ཚིགས་སམ་དུམ་བུ་སྟེ། སྒྲུབ་ཅེད་དང་། རྒྱུ་མཚན་དོ། 因。能立或理由。藏语字面义译"抉择义理之文词句读"。(2)གཞུང་དམ་འཁོད་པའི་བཀའ་ཤོག་གི་ཡི་གེ་ཀྲུངས་བཅད། 官契，永久执照。盖有官印长期有效的命令文件。

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྐྱོན་བ་ཅན། ཁྱོག་པ་ ཅན་ཀྱི་ རྒྱུན་ཀྱི་རང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་དང་དོན་ གཉིས་ཅེད་ལས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཐད་ ཚུན་ ཏ་ ལམ་ མཚུངས་ཀྱང་། མི་འདྲ་བའི་གཏན་ཚིགས་སམ། རྒྱུ་མཚན་གཉིག་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཤོ་ སོང་སྐྱོན་བའི་ རྒྱུན། 理由翻案。前文以若干共通功效，说明比方和被比事物二者大致相同。随后又举出一个理由说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

གཏན་ཚིགས་ མཁས་ དྲྭ། དུས་ རབས་ བཅུ་བདུན་བའི་འགོར་ཐོད་ཁྱིད་སྐྱོང་ཀྱམ་ བསྟན་སྐྱོང་དབང་པོས་འདེགས་ གཞོར་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ འཇལ་ཅེད་ཚད་གཞི་ གཏན་ འབེབས་ བཟོས་ བའི་ འབོ་དང་ཀྱ་ མ་རྟོགས་ཀྱི་མིང་། 官家秤斗，丹次略如。十七世纪初，后藏土官噶玛·登寨旺波统一前后藏衡量单位时制定的标准秤斗。

གཏན་ཚིགས་ཆེན་ པོ་ ལྔ། དབྱ་ མའི་ ཕྱ་ བ་ གཏན་ལ་འབེབས་ཅེད་ཀྱི་ རྟགས་ སམ་ རྒྱུ་ མཚན་ ཆོས་ཅན་ཡོ། གཅིག་དུ་བྱལ་ཀྱི་གཏན་ ཚིགས་ དང་། རྣ་རྩེ་གཟེགས་མའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཡོད་མེད་རྒྱུ་འགོག་གི་གཏན་ཚིགས་དང་། མུ་ བཞི་རྒྱུ་འགོག་གི་གཏན་ཚིགས་དང་། རྟེན་འབྲེལ་ ཀྱི་གཏན་ཚིགས་བཅས་ལྔའོ། 五大因。抉择中观正见之五大因即五大理由：离一异因、金刚屑因、破有无生因、破四句生因和缘起因。

གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་། ཚུལ་ གསུམ་ མ་ ཚང་བ་སྟེ། འགལ་མ་ངེས་མ་གྲུབ་གསུམ་གང་ཅུང་གི་ རྒྱུན་དང་ལྡན་པའི་ རྟགས། དེའང་ན། བྱས་རྟགས་ ཀྱས་ རྒྱུ་ བར་ བརྒྱུབ་པ་ ལྟ་ བུའོ། 似因。三性不全，即所举之因犯有相违、不定、不成三种随一过失者。如以所作性，证成声是常。

གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་གསུམ། འགལ་བའི་ གཏན་ཚིགས་དང་། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ དང་། མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种似因：相违因、不定因和不成因。

གཏན་ཚིགས་ཁྱིགས་བ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཁིགས་ པའི་རབ་ དུ་ ཕྱེད་པ་ཞེས་པ། སྐྱགས་ཚོས་དང་ ཁྱབ་པ་སྦྱིང་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གཞུང་། སྒྲུབ་ དབེན་ཚོས་ཀྱི་ ཐུགས་པས་ མཛད་པའི་ ཚད་ མ་ སྟེ་ བདུན་ལས་ འཁྲིས་ པ་ ཡན་ ལག་ ཕྱ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་བཞིའི་ ཁྲས་ཤིག 《因滴论》。原名《因滴品》。总论宗法及周遍关系。古印度论师法称所著量学七论中属于支分的四论之一。

གཏན་ཚིགས་འབྱེད་པ། དམ་ བཅས་པའི་ ཚིག་ ལྟ་ མར་ རྒྱུ་ མཚན་ འབྱེད་ པའི་ ལྷག་ བཅས་ ཀྱི་ སྒྲ་ ཞེག 原因连引词。为前文引申理由的连引词：མེ་ ཡོད་ དེ་ དུ་ བ་ ཡོད་ པའི་ ཕྱིར། 有火，以有烟故。

གཏན་ཚིགས་ཡང་དག སྒྲུབ་ཅེད་ཀྱི་རྟགས་ ཡང་ དག 真因。真正的能立之因。

གཏན་ཚིགས་རིག་པ། རིག་པའི་ གནས་ ལྟའི་ ཡ་

གྱལ། དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཚང་གཅོད་བར་བྱེད་པ་ཚད་མ་རིགས་པའོ། 因明。五明之一。能折伏义理谬论之"量学"。

གཏན་ཚིགས་རིགས་པ། ཡུལ་ཞིག་གྱང་འཇིག་རྟེན་རྗེས་དཔག་གི་གཞིའམ་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྟུན་ཏུ་རིགས་པའོ། 因理。作为据以计量、推知隐蔽事物之原因所有正理。

གཏན་ཚིགས་ལ་འོན། བཀའ་ཤོག་གི་འཆར་གཞིའམ་རིན་བྱིས། 令文草稿。事前起草送请核发的官契命令等底稿。

གཏན་ཚིགས་གསུམ། འབྲས་བུའི་རྟགས་དང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་། མ་དམིགས་པའི་རྟེ་ཏེ་གསུམ་མོ། 三因，果因、自性因和不可得因。

གཏན་གཁེག ཆེ་གང་སྲིད་དགོས་པའི་གཡོག་པོ། 终身奴隶。从生到死当奴隶者。

གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སྡེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བཅུ་གཉིས་པ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བྱིའི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་སྟོན་པ། དབེར་ན། ཆོས་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ལྟ་བུ། 论议。详明宣说一切诸法自相共相。属阿毗达磨藏，是如来十二分教中之第十二部。

གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྒྲུབ་པའི་སྡེ། གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སྡེ་དང་དོན་གཅིག

གཏན་ལ་ཕེབས་པ། ཐག་བཅད་དེ་ཆོད་པ། 确定，断定：ཚོང་ཁྲམ་གྱི་ཉོ་ཚོང་ཚང་མ་ཐག་གྱང་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཕེབས་པ། 市场价格，都根据标准秤来确定。

གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ། འཕགས་པ་ཐོད་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཞེམས་ཅམ་པའི་གཞུང་ས་སྡེ་ལྔའི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱད་པའི་སའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག《摄决择分》。古印度无著论师所著《瑜伽师地论》之一部。

གཏན་ལ་འབེབས་པ། ཐག་གཅོད་པ། 决定，规定，制定：དཔྱད་བདད་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པ། 经过研究决定。

གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དབེ། དཔེའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། དཔེ་དོན་གང་ཡིན་ཐུབ་པར་འབྱིད་དགོས་ཡང་། རྒྱུ་མཚན་གྱི་ངེས་ཚིག་ཡང་དག་ཟོན་ནས་མ་ནོར་བར་སེམས་ཤིན་པ་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཐབས། 理断喻。究是比方，抑是被比事物，虽难分辨，但由正理仍能作出判断的修辞方法。譬喻修饰法之一。

གཏན་ལེགས། དྲྭ་ནམ་ཡང་ཡག་པོ། 永安，尽妙。尽善尽美：གཏན་ལེགས་ཀྱི་བྱ་བ། 尽善尽美的事。

གཏན་ཤིང་། སྒོའི་འཕྱང་གཏན་ནས་འཕྱང་བཀག་ཀྱི་ཤིང་རྟེ། 门闩，抵门杠。横插以紧闭门窗的木棍。

གཏམ། 名词。(1)བརྗོད་བའམ་སྨད་ཚ། 话，言语，议论，论文：སྙིང་ གཏམ། 心里话。གསང་གཏམ། 密语。ཐུན་གཏམ། 趣话。ཚོར་གཏམ། 会上发言。དཔྱད་གཏམ། 按语。གཏམ་སྟོན་པ། 试探口气。གཞན་གྱི་གཏམ་ལ་རྣ་བ་གཏད་དེ་ཉོན། 倾耳听人言。བུ་སྐྱེས་པ་ལ་མིང་། ཚང་དྲངས་པ་ལ་གཏམ། 生儿要名字，献酒要祝词。མི་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཕྱག་པའི་བུ་ལ་དགའ། གཏམ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ འདོད་ བའི་ ཚོགས་ ཀྱི་ འཕྲོ། 人情总爱富贵儿，议论常陷偏见中。ཁ་རོག་ཤ་ཁྱིམ་ལུང་བའི་ཕྱ་དང་། སྐྱང་པོ་གཏམ་ཁྱིམ་ལུང་བའི་མདའ། 乌鸦衔肉飞深山，乞儿传话走闹市。མི་ཁམ་ པ་ ཐཐུང་ ཀྱི་ གཏམ། 《八无暇论》。马鸣所著一佛书名。(2)མིང་ཐུབ། 声名，名誉：རོ་སེ་བོག་དུ་སོང་ཡང་། གཏམ་ས་སྟེང་དུ་སྡོད། 尸骨埋黄泉，声名留地面。

གཏམ་ཁྱེལ་བ། (1)བང་ཆེན་རྣམ་ཀ། 使者，信使。(2)རང་གཏམ་ཁྱི་ལ་ཟོད་པ། 泄密。有意

把内言传往外边。

གཏམ་བྱང་མ། སྐད་ཅ་ཉུང་བ་རྟེན། 可靠的消息，有根据的话。

གཏམ་འཁྱམས། སྐད་ཅ་ཉུང་མེད། 流言。无稽之谈：རྒྱུ་མཚན་འདི་ཡིན་གོང་རྒྱུ་མེད་བའི་གཏམ་འཁྱམས་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་དྲང་། 不可相信说不出理由的无稽之谈。

གཏམ་འཁྲུག གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་མཆེད་ བའི་སྐད་ཆའམ། ཉུང་མེད་ཀྱི་གཏམ། 谣言，谰言，流言。

གཏམ་ཀྱི་གླེང་གཞི། སྐད་ཅའི་འཐུད་གཞི། 论题。议论的题目。佛书译为言事。

གཏམ་ཀྱི་དངོས་ཀྱ། གཏམ་ཀྱི་དོན། 语义，言语实质：གཏམ་ཀྱི་དངོས་ ཀྱ་ལས་དོན་བྱུང་བ། 从语言的实质中显出意义。

གཏམ་ཀྱི་སྐེས་བ། གཏམ་ནོར་བའམ་ཆོག་སྐྱོན། 语病。言词的错误或过失。

གཏམ་ཀྱི་བཏུད་ཚེ། གཏམ་རྣ་བར་འཇེབས་ལ་དོན་དང་ལྡན་པ་བཏུད་ཚེ་འཇ་བ། 甜言蜜语。入耳中听的话。

གཏམ་ཀྱི་འཕྲུང་གནས། (མངོན) ཁ། 语源。口、嘴的异名。

གཏམ་གྱོང་ཀྱ། (1)ཁེངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐད་ཅ་རྩིང་ཀ། 言语粗暴，词气傲慢：ང་ རྒྱལ་ ཤེས་ རྒྱུད་བཟློས་ཏེ་གཏམ་གྱོང་ཀ་ཤ་སྦྱག་ཤོད། 骄傲自满，出言一味粗暴。(2)གཟའ་མེ་ཅག་བའི་སྐད་ཅ། 词气倔强：ཁོ་ལ་སྡེགས་སྐྱངས་རྩེ་ཡང་བས་ཀྱང་དེ་བཏུག་གཏམ་གྱོང་ཀ་ཁོ་ན་ཤོད་ཀྱི་འདུག 不管怎样威胁，他的语气仍然一味强硬。

གཏམ་གྱེང་། འབྲེས་མོལ། 磋商，商谈，议论：དགའ་སྤྲའི་གཏམ་གྱེང་བྱུང་བ། 高兴地进行商谈。

གཏམ་མཐུགས་ཀྱ། སྐྱ་ཁྱེ་བའི་ཀ། 口齿伶俐，说话快：ཁྱེ་ཀུ་དེ་གཏམ་མཐུགས་ཀར་ཤོད་ཐུབ་མཁན་ཁེག་རེད། 那是一个口齿伶俐的孩子。

གཏམ་འགོ་ལས་མཇུག མཐའ་སྐྱེལ་དགོས་བའི་གཏམ་དེ། 话头事尾。意谓有始有终，ལས་དོན་ཁེད་སྐྱ་ གང་ ཚོང་ གཏམ་ འགོ་ ལས་ མཇུག་ མཐའ་འཁྱོངས་ཁེད་དགོས། 任何工作都要有始有终，坚持到底。

གཏམ་འགྲིག་བ། ཐན་རྩེན་ སྐྱང་ གཏམ་ འདུམ་ བ། 说妥，议妥：ཐན་རྩེན་ རྩོད་སྐྱང་ ཤི་གཏམ་འགྲིག་བའི་ཆོད་དོན་བཞག་སོང་། 彼此的争论，已经谈论妥贴，达成协议。

གཏམ་རྒྱལ་བ། རྩོད་སྐྱང་ བཏུབ་ ནས་ རྒྱལ་ ཁ་ ཐོབ་བ། 对辩获胜：ཁྲིམས་ ས་ ཁ་ མཆུ་ རྩོད་ རེས་ བྱས་ནས་ གཏམ་ རྒྱལ་ བ། 在法庭上对辩获胜。མིང་ཤི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁ་རྒྱལ་བ་དང་། རྩོད་ བ་ཐོབ་བ། ཤཀས་རྒྱལ་བ་བཅས་ས།

གཏམ་རྒྱུད། རྩོད་བྱང་ཤེ་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུན། 传记，传说，故事，稗史，寓言，典故：དམངས་ཁྲབ་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད། 民间传说。ཆུ་མཚའི་གཏམ་རྒྱུད། 《大海传奇》。 ཐ་སྐྱེལ་གཏམ་རྒྱུད། 《猴鸟故事》。

གཏམ་རྒྱུད། སྡང་ཀྱི་གོད་ཀྱུན། 传说，口头传说。口头流传下来的关于某人某事的叙述。

གཏམ་བསྒྲགས། སྐད་ཅ་བཤད་པ་དང་། མི་ཤེས་བ་བློ་གས་པ། 宣布，宣读：གཟེངས་འཕྲུང་ནང་དུ་གཏམ་བསྒྲགས་པ། 在报上宣布。

གཏམ་ངན། (1)སྐད་ཅ་ངན་པ། 恶言，坏话，མི་ངན་ཁ་ནས་གཏམ་ངན་འབྱུང་། 坏人口里出恶言。(2)བཀྲ་མི་ཤེས་བའི་སྐད་ཅ། 噩耗。不好的消息。(3)མིང་ངན་པ། 恶名，骂名，臭名。

གཏམ་ངན་ཀྱི་ཁ། མིང་ངན་ཆགས་པ། 臭名远扬：ཚུལ་མིན་ཐ་རྒྱུད་བྱས་ན་གཞན་ཀྱི་གཏམ་ངན་མི་ཁ་ཟུག་ཅོང་། 做了坏事，就会臭名远扬。

གཏམ་རྨོག་ཅན། མདུན་ཏུབ་མི་མཐུན་ པའི་སྐད་ཅ། 两面话。当面一套、背后一套的话。

གཏམ་ཅི་བྱག (1)སྐད་ཅ་ག་རེ་ཐོས། 听到什么样的话。(2)སྐད་ཅ་ཐོས་ཚད། 所听到的一切。

གཏམ་ཙོག དོན་མེད་གང་ཐྲུང་གི་ གཏམ། 无意义的话，杂言乱语。

གཏམ་ལྡེབས། གཞན་ཀྱི་སྐད་ཅ་གོད་ འཕྲོ་ཐེབ་ཏུ་རང་གིས་གོད་པ། 截话，插嘴。打断别人话头，自己从中发言：གཞན་ཀྱིས་སྐད་ཅ་གོད་པའི་ སྐབས་ལ་གཏམ་ལྡེབས་བྱས་ ནས་ ཁྱེས་ དོན་ འཕྲང་ཆུན་ཐེབ། 别人正在发言时，插言岔开话头。

གཏམ་ཚད། (1)སྐད་ཅའི་འཕྲོ་སྐྱོང་མ་ཐུབ་པར་ ཆད་པ། 言谈中断：ཐོག་མར་སྐད་ ཅ་ མང་ ཞི་ པ་གདོད་ནས་མཇུག་ཏུ་ གཏམ་ ཆད་ པ་ རེད། 最初说了很多话，后来便中断了。(2)རྐྱེས་ཀྱི་ཁྱེད་ སྡུངས་ཁ་དོན། 条件，定议。谈定的办法：ཕན་ ཚུན་རོགས་རེས་བྱ་ཐུབ་ཀྱི་གཏམ་ཆད་ཁྱེད་པ། 议定条件，相互帮助。

གཏམ་འཆལ། ཁྲང་མེད་ཀྱི་ གཏམ། 无稽之谈，不经之谈，流言蜚语，谣言：གཏམ་འཆལ་ པཊད་ན་ཁྲང་མི་འབྱེལ། 谣言靠不住。

གཏམ་མཇུག་བཅད་པ། (1)སྐད་ ཅའི་ མཇུག་མ་པཊད་པར་ངང་ཚིམ་མཚམས་བཅད་པ། 住口不谈，话到口边留半句。(2)གཞན་ ཀྱི་ གཏམ་ མཇུག་གོད་དུ་མ་བཏུག་པར་མཚམས་བཅད་སོང་། 截断话头，打断别人的话。

གཏམ་ཙོག དོན་མེད་པའི་སྐད་ཅ། 不经之谈，无谓之谈：བརྗོད་ཐུབ་ དོན་ དང་ མི་ ལྡན་ པའི་ གཏམ་ཐོག་ཁོ་ན་བཤད་པ། 尽说些无聊的话。

གཏམ་སྐྱོན། རྣ་བར་ འཇོ་ བའི་ ཚིག་ གམ་ བཀྲ་ཤིས་པའི་སྐད་ཅ། 喜讯，雅语。好听的话：ཀ་ ཚའི་ཁ་ནས་གཏམ་སྐྱོན་ མི་ ཐོན། 良友口中无誉词。གཏམ་སྐྱོན་ ཐོས་ན་དགའ་ཞིང་ སྤྲོ་བ་འཕེལ། 听了好听的话就高兴。

གཏམ་སྟོང་། སྟེང་ཐོ་མེད་པའི་གཏམ། 空话。无意义的话。

གཏམ་ཟོར་བ། སྐད་ཅ་ཤོར་བ། 失口，失言。无意中说出不该说的话：ཅི་འབྲས་ མོལ་ འབྲས་ ཀྱི་ཞོར་ལ་དོན་གཅད་ཚེ་རིགས་ཀྱི་གཏམ་ཐོན་པ། 闲谈无意之中失言，说出了重要的话。

གཏམ་ཟོས་པ། སྐད་ཅ་ ཐོས་པ། 闻讯，传闻：སྤྲོ་ལ་མི་འཐབ་པའི་གཏམ་ ཐོས་པ་ ཅམ་ ཀྱིས་ ཞེ་ འཕྱས་པ། 一听到不如意的话就生气。ལས་དོན་ འགྱུབ་ཚུལ་ ཀྱི་གཏམ་ ཐོས་པ། 听到了工作进行的情况。

གཏམ་དོན་འདྲིལ་བ། གཏམ་དང་དོན་གཅད་ གཅིག་ཏུ་འདྲིལ་པ། 结论。归纳议论要义，ཐོས་ བསྡུར་བྱས་པའི་རྩིང་ཐོ་གཏམ་དོན་འདྲིལ་བ་གལ་ཆེ། 重要的是把要点归纳为结论。

གཏམ་འདོད། དང་ལ་གཏམ་སྐྱེན་ཚང་འདོད། 爱体面，要面子，好名，好虚荣：མི་དེ་ གཏམ་ འདོད་ཆེན་ཐོ་ཞིག་ཡིན་པས་ངོ་བསྐྲད་ལ་ཀ་ ཅང་ དགའ་ཐོ་འདུག 那是一个好面子的人，最爱别人奉承。ཡིན་ལུགས་དངོས་དང་མ་ འབྲེལ་ པའི་ གཏམ་འདོད་ གོད་པ། 说些和真实情况不相干的面子话。

གཏམ་འདྲི། སྐད་ཅ་འདྲི་པ། 问话，查问：བདེ་ འཚམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གཏམ་འདྲི་ཞིད་པ། 问候安好情况。

གཏམ་འདྲེས། (1)སྐད་ཅའི་དོན་ དག་དཀྲི་བ་མ་ཚོད་པ། 言词紊乱。语无伦次，语意不明。(2)(ཇོང་) མཐུན་པའི་ཚིག་གིས་ཐད་ཚུན་ལྷན་རེས་ བྱེད་པ། 磋商，会谈，交谈，交换意见。

གཏམ་རྒྱས་པ། སྐད་ཆ་རན་པ། 语塞，词穷，说不出口；ཞེས་པ་སྐྱངས་ཤྱག་རྒྱས་ཏེ་ཁོ་ནས་གཏམ་དུགས་པ། 吓得说不出话来。

གཏམ་ཕྱིབ། སྐད་ཆའི་ཚིག་མི་གསལ་བ། 口吃，结结巴巴。言词不清；མི་ཕྱི་དིག་གིས་གོད་པའི་གཏམ་ཕྱིབ་ཀྱིས་བརྡ་དོན་མི་འཕྲོད། 口吃的人说话结结巴巴，意义表达不清楚。

གཏམ་པ། (ཟ་དད་ལ) (1)，བཏམས་པ། བཏམ་པ། གཏོམས།། བརྗོད་པ་དང་། འཆད་པ་དང་། བྱེད་པ། 说，辩，谈；ཁ་ཆད་བཏམས་ནས་ཐག་བཅད་པ། 谈好了条件。ཁེ་མཆུ་བཏམ་པ། 进行诉讼。২.གཏམས་པ། གཏམ་པ། གཏོམས།། གཏོད་པ་དང་། འཆལ་པ། 交付，委托，嘱咐；ཚོང་ཐག་བསྟོ་གཏམ་ཟིད་པ། 订购商品。ཏྲུ་རྣ་གཏམ་པ། 寄托财物。(2)གཞན་དུ་འཆལ་བའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འདམ་བའི་མ་ནོངས་པ།

གཏམ་བད་མའི་ཚལ་ཀྱི་རྒྱས་གངས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པར་རྗོགས་ཆེན་དབལ་སྒྲལ་འཇིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོས་མཛད་པའི་སྡུན་ངག་གི་གཏམ་ཞེག་སྡེ། ལྷ་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་གཏམ་བད་མའི་ཚལ་ཀྱི་རྒྱས་གར་ཞེས་བྱ་བ་བརྗོད་བྱ་རྗེན་འགྲོའི་ཐམས་ཅེན་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཀྱི་དབྱེ་བ་ སོགས་ རྗོད་ཅིང་ཆོས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཞུགས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་ཚང་བ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་ཆོས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང

གཏམ་གཞི། སྐད་ཅའི་རྩ་བ། 话题，讲题，题目。

གཏམ་བཟང་། འཕྲིན་དམ་སྐད་ཅ་ཡག་པོ། 喜报，佳音，好消息：ཚང་མ་དང་གཅིན་བདེ་ཐང་ཡིན་ལྟགས་ཀྱི་གཏམ་བཟང་ཐོས་པ། 听到大家都平安和睦的好消息。

གཏམ་རྒྱང་ལ་སྐྱུར་བ། གཞན་ཞིག་བརྒྱུད་དམ་སྐད་ཅ་ཟོ་ བར་ ཉིད་པ། 传话，寄语，放空气。让别人把话传开：གཅིག་དམ་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་གཏམ་རྒྱང་ལ་སྐྱུར་བ། 让别人辗转地把话传开。གང་བྱང་ཀིས་གཏམ་རྒྱང་ལ་བསྐྱུར་བ་ལས་དངོས་སུ་བཤད་པ་ལེགས། 当面直说比乱放空气好。

གཏམ་ལན། སྐད་ཅའི་ལན་པོ། 回语，答复，去语：གཏམ་ལ་གཏམ་ལན་མེད་ན་ཨ་གག་པ། ཟས་ལ་ཟས་ལན་མེད་ན་སྤྱང་པོ། 来言不答是哑巴，请饭不还是乞丐。

གཏམ་བཤེར། (1)སྐད་ཅར་བརྟག་ཞིབ་ཉིད་པ། 审核其言论，察考其言：གཏམ་བཤེར་བྱས་ན་བདེན་རྫུན་ཤེས། 审核言论就知道真假。(2)གཏམ་འགན་སྤྱར་ཉིད་པ། 口头较量。

གཏམ་ཕྱུ་འབྲིག་ཅི། གཏམ་རྒྱ་ཕྱི་འཕྲལ་ཆགས་པོ། 言语连贯。前言后语，层次井然：ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་ བརྗོད་གཏམ་ཕྱུ་ འབྲིག་ པོ་ བྱང་ཆོང་། 说话前后连贯，始终一致。

གཏམས་ག གྲངས་གཏན་ཤིག 矜羯罗。一数位名。

གཏམས་པ། (ཁ་དད་པ) (1)གཏམས་པ། གཏམས་པ། གཏོམས།། འཁེངས་པ། 充满，装满：བང་མཛོད་ནོར་གྱིས་གཏམས། 财物满府库。(2)གཏོད་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་གཏམ་བའི་འདབས་པ།

གཏའ། (རྟིང) བརྒྱབ་པའམ། བརྡེགས་པའམ་བརྡུངས་པ། 打，击，捶。

གཏའ་གམ་པ། (རྟིང) (1)ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་ལང་ཚོ་ཉམས་ཏེ་སྟོབས་ཤུགས་མེད་པའི་མི། 禀气虚弱者。自幼身体衰弱无力的人。(2)བྱ་ཟན་ཟོད་པའི་མི། 负债者。

གཏའ་བཅོས། རྩེས་ཀྱི་རིམ་ གྱིའི་ འཆོས་ ཐབས་ཤེག 禳解。五行算中所说一种禳灾的法术。

གཏའ་ཉིས་རིའ་བ། བྱ་ཟན་ཀྱི་དམིགས་རྟེན་རིན་ཐང་ཕྱེ་བ་རེ་བ། 双倍抵押。抵押品的价值，是债款的两倍。

གཏའ་གཡོར། ལུ་ལ་འབྱལ་བའི་ མཆོད་ གཡོར་ ཀྱི་ཆེ་ བྱག་ཅིག 抵押朵马。求神发愿时，造好施食，放置一旁，乃至所谋未成以前不以供施者。

གཏའ་མ། བྱ་ཟན་འཇལ་རྒྱའི་དམིགས་རྟེན་དངོས་པོ་ རིན་ ཅན། 名词。抵押物，质品：ཐུན་ ཆ་ གཏའ་མར་འཇོག་པ། 以首饰作抵押。མི་གཏའ་མར་འཇོག་པ། 把人当作抵押品。

གཏའ་མ་འདལ་བ། བྱ་ཟན་ཀྱི་ གཏའ་ མ་ ཀྱ་ ཆད་ཀྱི་དུས་ལས་བཅལ་ཏེ་ བྱན་བདག་གིས་ཟ་བ། 死当。借债过期未还，抵押品被债权人吞没。

གཏའ་མ་ཐུབ་པ། བྱ་ཟན་གཡར་སྐབས་ བཞག་པའི་ དངོས་པོ་ དཔལ་ སྤྲད་ ནས་ ཆུར་ ལེན་པ། 赎当。赎回抵押品。

གཏར་ཀ། གཏར་ཀ་དང་འདྲ།

གཏར་ཁ། ཁཀ་ རྩའི་ གཏར་ དམིགས་ ཐོག་ དུ་ གཅག་བྱ་བའི་ནས་ནད་ཁཀ་ཕྱིར་ དབྱུང་བའི་ ཐབས་ཤེག 剖刺，穿刺。从血管的剖刺穴位上，用披针穿刺，放出病血的疗法：ནད་པའི་ལག་ཤོར་ལ་གཏར་ཀ་ཆུག 从病人的手指上放血。གཏར་ག་འདེབས། 放血。

གཏར་ཁཀ གཏར་དམིགས་ནས་ཕྱིར་ དབྱུང་ བའི་ ཁཀ 针刺血。用披针剖刺放出的病血。

གཏར་ག། གཏར་ཀ་དང་འདྲ།

གཉན་ཁ། (ཐ་དད་པ) གཉན་པ། གཉན་པ། གཉེན།། ཁྲག་གཙག་ནས་འདོན་པ། 锥刺，刺针出血，放血治病：ཁྲག་ གཉན་ མཁན་ སྐྱེས་པ་ཞེག་གིས་དང་བའི་མགོ་ལ་ཁྲག་གཉན་ སོང་། 一个针灸医生，在病人头上刺针放血。

གཉན་དམིགས། ཁྲག་གཉན་གཅི་རུ་དམིགས་ཏེ་སྐྱ་མཚམས་ནས་སོང་བཞེ་གཞལ་བས་ ནམཆོག་ གསང་དང་། ཀུ་མ་ནས་སོང་བཞེ་གཞལ་བས་ན་ཅ་ཐུང་ཕྲ་བྱའོ། 剖刺针。剖刺放血的穴位。如由发际上行四指处的囟会穴及由肘角上行四指处的短角穴等。

གཉན་རྩ། གཙག་བྱ་བའི་གས་ནས་ཁྲག་གཉན་དུ་ དང་བའི་རྩ་སྟེ། ནང་གིས་ སུ་དག་ན་རྩེ་ཆུང་ དང་། རྡོད་ཁ། རྩ་བོ་ཆེ་ཕྲ་བ་བདུན་ཏུ་རྩ་ བདུན་མཆིས་སོ། 剖刺脉道。可以用披针穿刺放血的血管，有细顶脉、器口脉及大脉等七十七种。

གཉན་ བཏབ་ ཁྲག་ རྩའི་ གཉན་ དམིགས་ སྟེང་ གཉན་བ་དང་། མེ་བཙའི་གསང་དམིགས་སྟེང་ བཏབ་པ། 针灸。在血管的剖刺穴位上放血及在灸穴上进行火灸的疗病法。

གཉལ་ཀོ། (ཨལ) བ་ལང་གི་ ཐྲུ་ བ་ བརྡེས་ ནས་ རྩེག་ཁྲལ་བས་དང་ བག་རྡོ་སོགས་ཀྱི་ ཐོག་ཞེབ་མོང་ སྐུང་ཏེ་ བསྐམས་ནས་མེ་ ཤེང་ཁྱེར་པ། 牛粪饼。贴在墙壁上晒干后作燃料用的牛粪。

གཉི་ཀྲུག (1)ཁྲོ་ཀུ་ཆུང་པ། 小心，老实，胆小，没出息，ཁྲོ་ཆུང་གཉི་ བྱག་དབང་གིས་བྱ་བ་གང་ ཡང་ཁྱེད་མི་ཚུད། 由于胆小怕事，任何事也不敢做。(2)(ཨལ) 1.ཞུ་ཆུགས། 顽固，固执。2.མེད་སྟ་ཅན། 怪吝者。

གཉི་བ། (རྟེང) སྨྲ་བ། 说，发言。

གཉི་རྨུག མ་རིག་པ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་ཡང་དག་པར་མ་རྟོགས་པའམ་ཁྱེན་ རེ་ ཤེག་ དུ་ རྟོག་ པའི་ ཆོས་ཀྱི་ བློ་ཡིན་ཏེ། 痴，愚昧。对于事物实际，不能如实了知，或颠倒了知者：གཉི་རྨུག་བདོ་བ། 愚痴至极。གཉི་རྨུག་སྤུན་ པའི་ ཀྲིང་ བྱང་ འཇིག་ མི་ རུང་། 不能停留在愚昧状态之中！

གཉི་རྨུག་འཁོར་ལོ། (1)ཕག་གི་སྟེའི་གཅི་མིང་སྟེ། ནུས་པས་གཟེན་དང་དང་ཚྭག་པའི་དང་ལ་ ཁན། 痴轮。处方中所用猪鼻肉隐名。能治瘟疫、疔毒。(2)(མངོན) ཕག་པ། 愚痴轮。猪的异名。

གཉི་རྨུག་ཀི་དུང་ཕག་རྐ་བ། མ་རིག་ པའི་ གཉི་རྨུག་དེ་ ཕག་པ་ནག་པའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 蠢猪，愚痴黑猪。把愚昧形象化为一条黑色的猪。

གཉི་རྨུག་མེད་པ། སོ་སོང་བཏུགས་ པའི་ སྐྱོ་ནས་ དོན་ལ་མ་སྐྱོངས་པ་དང་ ཉེས་པ་ལ་མི་ འཇུག་པར་ བྱེད་པ། དེག་ བའི་ སེམས་ བྱང་ བ་ཆུ་ གཅིག་ཀི་ ཁ་ ཏག་ཞེག 无痴。分别抉择，不昧事理，不行邪行之心。佛书说为十一善心所之一。

གཉི་རྨུག་མེད་པའི་དཀོ་ བའི་རྩ་བ། དམིར་ མེད་ ཁེ་ཤེས་ཀྱི་ རྟེས་ ཐེབ་ པའི་ དེག་ ཅ། 无痴善根。无缘智所摄善根。

གཉི་རྨུག་ཟླ་བ། མཆུ་ ཟླ་ རྟེ་ རྩ་ ཟླ་ དང་ བོ། རྡོ་རྗེ་ མཁའ་ འགྲིའི་ རྒྱུད་ སོགས་ལས་ གཉི་ རྨུག་ ཟླ་ བ་ ཅེར། 痴月。星宿月。藏历正月。《金刚空行本续》等说星宿月为痴月。

གཉི་རྨུག་རྨི་ཉལ། དེ་ ཅང་ ཐེན་ ཞེང་ ཤུགས་པ། 痴如尸卧，蠢如挺尸。极言其愚昧痴呆：ཁོ་ ཡང་ མི་ ཤེས་ པའི་ གཉི་ རྨུག་ རང་ ཟལ་ ཞེག 一无所知，痴如尸卧。

གཉི་ཡིམ་པ། འདོད་ པས་ སེམས་ རྨོས་ པའི་ མི། 心醉，入迷的人，འདོད་ ཡོན་ ལ་ དེ་ ཅང་ གཉི་ ཡིམ་ པས་ རང་མས་དེ་ བ། 过分醉心物质享受，

没有满足的时候。

གཏིག་ཅ། (ཐ་དད་པ) བཏིགས་པ། བཏིག་པ། གཏིགས།། ཆུ་ཐིགས་འབེབས་པ། 点人，滴进，甩出水点：སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་བཏིགས་སོང་། 水滴到容器里。 ཁྲག་ཕྱིང་ཆུས་བཀལ་ནས་ཆུ་ལྷག་མ་གཏིག་གཏིག་ཡག་པོ་ཕྱིས། 用水涮了瓦罐，甩净附着的水点；མིག་ གི་ ནང་ དུ་ མིག་ སྨན་ གཏིག་པ། 向眼里点眼药。

གཏིགས། གཏིག་པའི་སྐལ་ཚིག

གཏིགས་པ། གཏིག་ པའི་ མ་ ངོངས་ པའི་ འཕྲོ་ ཆུལ་གཞན་ཞིག

གཏིང་། ཞབས་དང་མཐིལ། 名词。底，深处，深度：ཆུ་མཚོ་གཏིང་རིང་། 深海。 མི་གཏིང་ཆེ་པ། 心思深沉的人，城府甚深。 ཁ་དཀར་ གཏིང་ ནག 口蜜腹剑，伪善。 གཏིང་ དཔག་ དཀའ་པ། 深远难测。རི་རབ་རྩེ་ཕི་ཉི་ཟླ། ཆུ་ མཚོའི་གཏིང་ཀི་ནོར་བྱ། 须弥山顶的日月，大海深处的宝贝。

གཏིང་ཁྲི། ཀྲི་ཡུལ་དབུས་སམ། མཐིལ་དུ་གནས་ པའི་ཀྲི་པ། 中部珞隅人。居住珞隅中心区域的珞族人。

གཏིང་རྫོགས། རྩང་ཞིག ཨོད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་ རྫོང་ནས་ཤར། རྩང་དེའི་ཐུབ་ངོས་བས་པོ་དང་ ས་འབྲེལ་དང་ཤར་ཐུབ་འབྲས་ལྡོངས་དང་ས་འབྲེལ་ ཡིན། 定结。县名。在西藏自治区的南部，该县南部和尼泊尔相邻，东南方与锡金接壤。

གཏིང་བྱོང་ཁ་འཇམ། ཐུགས་ཆོག་ཨཁ་འཇམ། 内刚外柔，口蜜腹剑：མི་གཏིང་ཐུང་ཁ་འཇམ་ལ་དོགས་ པས་ བྱེད་ དགོས། 对口蜜腹剑的人，须要警惕。

གཏིང་ཚན། (1)མི་ཐུབ་ཟླས་པ། 有远见者，深谋远虑的人。(2)ཆུ་གཏིང་ཟབ་པ། 水深，深水。

གཏིང་ཅེ་བ། (1)གཏིང་ ཐུང་ པ། 浅，不深。(2)ཐུན་ མོངས་ མཐུན་ པ། 志同道合，和睦，和顺，相好。

གཏིང་རྟོགས། དོན་གནད་ཀྱི་ མཐིལ་ ཤེན་ པ། 彻底通晓，了解底细，དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ལུང་ གང་ཡིན་གཏིང་རྟོགས་ངེས་ཤེས་རྒྱུད་པ། 彻底明白实际情况。

གཏིང་མཐའ། ཟབ་པའི་ཚད་ དང་ ཆུ་ ཁྲོན་ ཀྱི་ ཚད། 边际，极限。最高限度：ཆུ་མཚོའི་གཏིང་ མཐའ་དཔག་དཀའ་པ། 大海深广难测。 ཤེས་ བྱ་གཏིང་མཐའ་ཚད་ལས་འདས། 知识范围无边。 གྲངས་ཚད་ཀྱི་གཏིང་མཐའ་མཐའ་ཡས་པ། 数量极限无穷。 འཁོར་བའི་ གཏིང་ མཐའ་ ཤེས་ དཀའ་ པ། 轮回边际难知。 བྱ་ ལས་ ཀྱི་ གཏིང་ མཐའ་ མི་ མངོན་པ། 工作范围不见尽头。

གཏིང་དྲག་ཁ་འཚང་། བསམ་ངན་ཁ་འཇམ། 笑里藏刀。内心阴险，面容和气。

གཏིང་རྙོག་ཞིག་པ། དོན་གནད་ཀྱི་ཚོད་ལེན་པ། 摸底，探清底细：ཐུགས་ཤེ་ཤིའི་བསམ་ཚུལ་ཀྱི་ གཏིང་དོན་ལེན་ཤེས་ ཐུབ་ པ། 彻底摸清各方面的思想状况。

གཏིང་ཇེ་བ། ངོག་ཏུང་དུ་རྡོག་པ། 陷塌，凹陷，མིག་གཏིང་ལ་རྡོག། 眼睛凹陷。

གཏིང་ཟུར། (1)ཆུང་དང་ཆ་ཆབས་ཀྱིས་ མི་ གཡོ་ བའི་ཚེད་དུ་ གླུ་གཞིངས་ཀྱི་ངོག་དུ་ བཏགས་ནས་ ཐུང་དུ་འཐེན་པར་ཐྱེད་པའི་རྡོ། 锚，坠石。投入水底，使船只停稳，不受风浪颠簸的重物；ཤེར་ ན་ཐར་བའི་ གླུ་གཞིངས་ལུས་འདི་ཡིན། ཐེག་ན་ འཁོར་བའི་གཏིང་རྡོ་ལུས་འདི་ཡིན། 行善此身即是解脱舟，作恶此身便是轮回锚。(2)ཉ་འཛིན་ དུ་བའི་མས་ཀྱི་རྡོ། 渔网坠子。

གཏིང་ཚད། འཁོན་འཛིན། 深仇大恨。

གཏིང་གནག་ཁ་ཚ། སེམས་ངན་ལ་ཁ་རྩུབ་པ། 心狠口毒，ཅི་གཏིང་གནག་ཁ་ཚ་ཞན་རྒྱུ་བདང་ལ་མཐུན་སྒྲིལ་གུ་དགེ་ཚོང་ཐེབ།一伙心狠口毒的人，内部怎能团结？

གཏིང་གནག་པོ། སེམས་ངན་པོ། 心毒，心地凶狠。

གཏིང་དཔག གཏིང་དཔོག་དང་འདྲ།

གཏིང་དཔོག ཚད་ལེན་པ། 试探，揣测，推测，摸底：གཏིང་དཔག་དཀའ་བའི་དོན་ཐོག་དཔོག་པར་མི་རུས། 难测之事，不能推知。

གཏིང་ཕེགས། ཤེ་དོན་ཀྱི་གནད་རྟོགས་པ། 深知，通晓，彻底了解，ཐོག་བསྒང་ཁྱ་རྒྱའི་དོན་གནད་ཀྱི་གཏིང་ཕེགས་སོང། 彻底懂了所要讨论的要点。

གཏིང་ཐུག་རིང་པོ། (1)ཐག་བའམ་ཐུག་ཐག་རིང་པོ། 深邃，深远。内外距离很大；རི་ཁྲོག་པ་བྱས་བའི་ས་སྒྲའམ་གཏིང་ཐུག་རིང་པོ། 掏进很深的山中隧洞。(2)རྟོགས་དཀའ་བའི་དོན། 深奥。高深难懂，དབེ་ཚའི་ཆོག་དོན་གཏིང་ཐུག་རིང་པོ། 书中的深奥词义。

གཏིང་ཁྱིམ་པ། དོན་གནད་མཐར་ཕྱིན་པ། 彻底，充分，究竟，ཐོག་བསྒང་གཏིང་ཕྱིན་པ་ཞེག་བྱས་པ། 作了充分商议。

གཏིང་ཁྱིང་། གཏིང་དུ་རྒྱབ་པ། 沉没，沉底，陷溺，གོ་ཁྱུ་ཁ་ཅང་ལྷོད་ཆ་ན་གཏིང་ཁྱིང་གི་སྐྱེན་ཁ་ཡོད། 牛皮船超重，有沉没的危险。

གཏིང་མ་ཆོད། ཚད་མ་ཕེག་པ། 不摸底，不明究竟，གནས་ཐུག་ངོ་མ་གང་ཡིན་གཏིང་མ་ཆོད་ན་ཐོག་ཐག་གཅོད་ཐབ་གཅོད་ཀྱིན་མེ་རུང། 真实情况未弄清楚以前，不要轻易处理。

གཏིང་མེད། (1)གཏིང་ཤེན་དུ་ཐབ་བའམ། གཏིང་མེ་མངོན་པ། 无底，极深，ཀུ་མཚོའི་བྱོང་བཞིན་བྱོས་ཤེན་དུ་ཐབ་ཡངས་གཏིང་མེད་པ། 智慧深广无边，象大海一样。(2)གཏིང་ཁ་ཅང་གྱང་པ། 不深，很浅，ཇིང་ཆུང་གཏིང་མེད་ལ་རྒྱལ་ཀུ་མི་གྱུབ། 池塘水浅，不能游泳。

གཏིང་རྩ། གཞིའམ་ཐུག། 基础，根底，底细。究竟，ཁ་རོལ་པོའི་ཐུ་སྐྱེད་བཟང་ངན་ཀྱི་གཏིང་རྩ་རྟོག་ཐུབ་ཀྱི་རེད། 能够知道对方行为好坏的底细。

གཏིང་ཚད། ཐབ་ཚད། 深度。

གཏིང་རྩུག་ལ་བ། (1)རྩ་བ་ཆུག་པ། 奠基，树立根基：ལས་དོན་ཚང་གཞི་གཏིང་ཆུག་པ་ཞིག་ཅིད་པ། 给工作奠定基础。(2)མཐེལ་ཕྱིན་པ། 彻底，究竟，གོ་བ་གཏིང་ཆུག་པ་ཞིག་རྟེད་ཐབས་ཅིད་པ། 力求彻底了解。

གཏིང་འཚོལ་བ། ཚད་ལེན་པ། 试探，揣测，考查，摸底。

གཏིང་གཞལ་བ། གཏིང་དཔག་བའམ་ གཏིང་ཚད་ལེན་པ། 试探，推测。

གཏིང་ཟབ་པ། གཏིང་རིང་པོ། 很深，深刻，深远：ཆུ་མཚོ་གཏིང་ཟབ་པ། 大海很深。ཆོག་དོན་ཆུ་ཆེ་གཏིང་ཟབ་པ། 广泛而深刻的词义。

གཏིང་རིང་། ཐུག་ཟམ་ཚད་དཔག་དཀའ་བ། 深，深奥，隐微，འཐུལ་དུ་ ཐག་ གཅོད་ དཀའ་བའི་རྩད་གཞི་མགོ་རྙོག་ལ་གཏིང་ རིང་ པ་ ཞིག་ འདུག 有一桩麻烦而隐微的难于立刻解决的争端。

གཏིབ་པ། (ཐ་དད་པ) གཏིབས་ པ། གཏིབ་ པ། གཏིབས།། དཀྱིལ་ བའམ་ འཕེབས་ བང་ཅིད་པ། 遮蔽，笼罩，ནམ་མཁར་སྒྲིན་གཏིབས། 云层蔽空。མ་གཞིང་ ཤུན་པ་ གཏིབས། 黑暗罩地。སྒྲིལ་པ་ གཏིབས་ནས་ མིག་ལམ་བསྒྲིབས་པ། 大雾弥漫，

遮住了视线。

གཉིའམ། གཉིའ་པའི་སྒྲལ་ཚིག

གཉིའམ་པ། གཉིའ་པའི་འདམ་པ།

གཉིར་མིག ལྕགས་གཟེར་སོགས་བཙོ་ཐེད་ བྱ་གཅེ་ཆུང་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པའི་ལྕགས་ལེབ། 钉子模眼。手工造钉时，所用有孔铁板模型。

གཏུ་ལྡམ། བཟེ་བ། 沉醉，酩酊；ཆང་ཤས་བཟེ་ནས་གཏུ་ལྡམ་ཆགས། 酩酊大醉。ངར་མའི་ཆུས་ཐེད་བཏུངས་ན་གཏུ་ལྡམ་འགྱུར། 饮了烈酒就会沉醉。

གཏུག་པ། (ཐ་དད་ཁ) གཏུགས་པ། གཏུག་པ། གཏུགས།། (1)རེག་པ་དང་། ཐུག་པར་ཐེད་པ། 接触，到达，抵达；བྱེགས་པོ་རྣམས་རྟག་གཏུག་ཐེད་ཀྱི་འདུག同朋友们经常接触。མགོ་གཏུགས་པ། 碰头。དཔུང་གཏུགས་ལག་འཛིང་། 交手肉搏。མཐའ་ལ་གཏུགས་པ།到达边际。(2)མཇལ་བ་དང་། བསྡེན་པ། 晋谒，会见，亲近；ངོ་གཏུགས་པ།会面，当面。དགེ་རྒན་ཀྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་པ། 亲近老师。(3)འཕྲད་པ། 较量，比赛；པོ་རོད་ཞེན་དཔུང་དང་གཏུགས་ན་ཤེས། 较量见英雄。(4) ཞུང་ གཤེ་ གོང་ ཧིམ་ ལ་ ཐག་གཅོད་པར་ཞུ་པ། 控告，控诉。向上级申请裁决；སྐུན་ཞུ་ཞུ་གཏུགས། 提起控诉。རྩིས་ཅན་ཁིམས་ཁང་ ལ་ གཏུགས་ པ། 向法院控告罪犯。ཁིམས་ལ་གཏུག 诉诸法律。

གཏུག་སྐྱངས། ཁིམས་གཏུགས་ཀྱིས་ བདེན་ རྫུན་ སྐྱངས་བཤེར་ཐེད་པ། 控诉，控告，起诉。

གཏུག་མི། (1)ཁིམས་ལ་གཏུག་མཁན། 诉讼当事人。(2)ཕན་ཚུན་གཏུག་མཁན། 相会晤者。

གཏུག་བཤེར། ཞུང་ གཤེ་ སོགས་ གོང་ ཧིམ་ ལ་ ཐག་གཅོད་ པར་ཞུ་ བའི་ བྱ་ སྐྱོད། 诉讼，控告，控诉；ཁིམས་ སར་གཏུག་ བཤེར་བྱས་ནས་བདེན་རྫུན་དབྱེ་འཇུག་ཐེད། 向法庭提出诉讼，以分清是非曲直。

གཏུགས། གཏུག་པའི་སྒྲལ་ཚིག

གཏུགས་པ། ❶གཏུག་ པའི་ འདུས་ པ། ❷(ཐ་ཤེ་དད་ཁ) འཇོད་པ་དང་། འཇོངས་པ། 囫ས་ པ། 完，尽；དཔལ་ལག་གཏུགས་པ། 手头现金拮据。ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས། 急需。ནམ་མཁའི་མཐའ་གཏུགས་པ། 无边虚空尽头。

གཏུན། 名词。(1)གཏུན་ཡས་མས་རྡོ་མིང་། 杵臼；རྡོ་གཏུན། 石臼。ལྕགས་གཏུན། 铁碓窝。ཤིང་གཏུན། 木制杵臼。ཐོག་གཏུན། 碓窝。ཁྲག་སྨན་གཏུན་ཀྱིས་དྲང་པ། 用杵臼捣碎药块。དུས་པ་གཏུན་དྲང་ཐེད། 捣碎骨头。(2)(ཞལ) མས་ གཏུན། 臼。

གཏུན་ཁང་། ཀ་དུས་སོགས་རྡོག་སྐྱོད་ཀོང་པོ། 臼。舂碎骨头等的器具。

གཏུན་སྐོ། ཡས་གཏུན། 石杵。

གཏུན་ཐུ། 名词。(1)མས་གཏུན་ཆུང་ངོ་1小臼。(2)(ཞལ) ཡས་གཏུན། 杵。

གཏུན་ཞིང་། (མངོན) ལ་ཞུག 杵田。萝卜的异名。

གཏུན་ཤིང་། འབྲས་སོགས་དྲང་ཐེད་ཀྱི་ ཤིང་། 杵。在臼中舂米等所用木杵。

གཏུབ་པ། (ཐ་དད་ཁ) གཏུབས་པ། གཏུབ་པ། གཏུབས།། དུས་ཐང་གཅོད་པ། 切，砍，宰割；ཀ་གཏུབ་པ། 切肉。ཤིང་དུས་ཐང་གཏུབས་ནས་ མེ་ ལ་ འཐུད། 砍断木材当柴烧。རས་ གཏུབས་ཏེ་ གོན་པ་འཚེམས། 裁布缝衣。

གཏུབ་སྐྱད། ཀ་སོགས་དུས་ཐང་གཏུབ་ཐེད་ལག་ཆ། 切刀。剁肉等的工具。

གཏུབས། གཏུབ་པའི་སྒྲལ་ཚིག

གཏུབས་ཆ། གཏུབ་པའི་འདུས་པ།

གཏུབས་ཀྱི། གཏུབས་རིན་པའི་ཀྱི། 肉片，肉丁。已切之肉。

གཏུམ་རྣམ། འཇིགས་སུ་རྩུང་བའི་ཚུལ། 愤怒，暴戾，凶狠；རང་ཐོག་ལ་ཞེ་ཞིང་དེས་ལ། དགྲ་བོར་གཏུམ་རྣམ་ཆེན་པོ་འདུག 对己和，对敌狠。

གཏུམ་རྩུག (1)ཤིན་དུ་མ་རྩངས་པ། 凶暴，猛厉。(2)དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་ བཀྲད་ཀྱི་ ནང་གསེས་ཤིག 暴虐寒林。八大寒林之一。

གཏུམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུམས་པ། གཏུམ་པ། ཐུམས།། 裹缠，蒙盖，打包，包裹；མགོ་བོ་ཚོས་ཀྱིས་བཏུམས་ཏེ་བསྡད་འདུག 用衣服蒙头坐着。དངུལ་ཐུམ་བུར་ཐུམས་ཤིག 把银钱包成小包；ཤིང་སྒམ་ཀོ་བས་གཏུམ་དགོས། 木箱外面包上皮革。❷གཏུམ་པོ་དང་འདྲ།

གཏུམ་ཚོ། ཁྲོ་བོའམ་དྲག་པོ། 形容词。愤怒，凶恶，粗暴，厉害，威猛；ཁྱེད་རང་ཐུགས་གཏུམ་པོ་འདུག 你真厉害！ ཁྲོ་ཞིང་གཏུམ་ལ་སྙིང་རྗེ་མེད། 粗暴不仁。གཏུམ་ཞིང་ཆོད་པ། 横暴，凶狠。ཚིག་གཏུམ་པོ་མཉན་དུ་མི་འཚམ་པ། 恶语不堪闻。

གཏུམ་པོ་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དྲུག་ པ། མགོན་པོ་མཐུས་ལྡན་ཁྲོ་བོ། 三面六臂忿怒金刚，威猛相护法神。

གཏུམ་པོ་ རབ་སྣང་། སྐབས་ གྲུགས་ སུ་ རེ་ ཞལ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་གང་ག་ དུ་ཐུལ་པོ་ཞེས་ཤིན་དུ་ རྩུབ་གཏུམ་པ་ ཞེག་ ཙོང་ པ་ མཐའ་ བཅོམ་ ལྡན་ འདས་ཀྱིས་བཏུལ་ནས་བཟང་པོར་ གྱུར་པ། 猛光王。释迦牟尼住世时之迦旃延那王。此人禀性凶猛，后经佛教化向善。

གཏུམ་པོའི་ཁོད། (མངོན) ཉི་མ། 猛光。太阳的异名。

གཏུམ་སྤྱོད། རྩུབ་མིའི་སྤྱོད་པ། 暴行。凶恶残暴的行为。

གཏུམ་མེ་འབབ་འཇག གཏུམ་མོ་འབབ་འཇག་དང་དོན་གཅིག

གཏུམ་མོ། 名词。(1)བྱད་མེད་ཁྱོ་མོ། 泼妇，悍妇。(2)ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཀྱེ་བཀའ་ཅིག 人体心脉轮中北支脉名。(3)ལྷ་མོ་ཙུ་མ། 邬摩天女。大自在天之妃。(4)གཏུམ་མོའི་མེའི་བསྲུས་མིང་།

གཏུམ་མོ་འབབ་འཇག ཁྲི་བའི་གཏུམ་མོའི་མེ་སྤྲང་ནས་རྒྱུ་བའི་ ཚ་ བྱང་ ལས་ ཁུ་ བའི་ཐྲང་མེམས་ འཇག་ པ། 脐火炽降。脐火炽燃，融化顶门百会穴中短冏，成为大乐菩提下降全身。

གཏུམ་མོའི་མེ། (ཅན་ཁེ) རྡོགས་རིམ་ཀྱི་རྩ་བའི་ཚོས་ཀཱ་ཤྱི། ཅ་ཆུང་ཤེག་ལེ་གནད་དུ་བསྡུན་པས་ཁྲི་བའི་ཚ་ བྱང་ལས་བའི་རྟེད་སྒང་བས་ཁྱང་ཁམས་མ་དག་པ་རྣམས་ ཟིག་ཅིང་ཏྲོན་ མངས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐུང་དུ་ཤྲོད་ཅིང་། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐུང་དུ་ཤྲོད་པར་བྱེད་པའི། 猛厉火。脐轮火。或名绝地火。梵音译作旃陀离。密乘圆满次第根本法之一。集中坚守脉、风、明点，以使脐中针影（形如倒竖梵文字母短冏）燃起乐暖。功能猛厉焚烧一切不净蕴界，灭尽一切烦恼寻思，迅速生起俱生妙智。

གཏུམས་པ། གཏུམ་པའི་འདུས་ པའི་ འབྲི་ ཚུལ་གཞན་ཞེག

གཏུར་བྱ། དུ་ཐལ་ལྟ་བྱའི་དངོས་པོ་འཛུག་སྟོད། 名词。网袋，网兜。细绳织成用以盛衣物的网状套子。

གཏུལ་ བ། (ཐ་དད་པ) (1)དུད་ པ་ གཏོང་ བ་ དང་། འགྲུལ་བར་ བྱེད་པ། 熏。燃香烧烟，点燃烟火，སྤྲིན་རིང་སྐད་ནས་དུ་བ་གཏུལ། 点燃线香熏烟。(2)ཁྱེ་མའི་རིགས་ཚང་ ཐད་རེ་དངོས་

རྡེས་གཞན་ཐོ་ཐག་དུ་གཏོང་བ། 洒，散布落下。把少量粉末之类，撒于其它物上：ཨ་ཐོག་ལ་སྨན་ཐྱེ་གཏུལ། 疮上撒点药。ཇ་ཁར་རྩམ་པ་གཏུལ། 茶面上撒点糌粑。

གཏེ་བོ། 名词。(1)རྒྱས་ཅན་གཙོ་བོ། 首恶，主犯，元凶，祸首。(2)མི་གཟུགས་པོ་ཐུང་དུ། 矮子。身材短小者：གཏེ་བོའི་ནང་ནས་གཟུགས་བཟང་། 矮人中的五官端正者。(3)(རྟིང) འགོ་པ། རྩེ་བོ། 首领，首脑。

གཏེ་འབོད། བྱེད་གཏེའམ་གཙོ་བའི། 罪魁，祸首。

གཏེ་བ། ཐུ་ལོན་འཇལ་ཐུམ་དེ་དམིགས་རྟེན་དུ་བཞག་པའི་དངོས་རྫས། 名词。抵押品，典当之物，质品。用做抵押偿款的物品：ཐུ་ལོན་ཐྱེ་གཏེ་བར་ཁང་པ་འཇོག་པ། 以房子作抵押品。གཏེ་བར་འཇུད། 抵押。

གཏེ་འབབ། བྱན་གཏེའི་འབབ་ཚོང་། 偿务收入。

གཏེ་མ། (ཁྲལ) གཏེའ་མ་རྣམ་ཐུ་ལོན་ཐྱེ་དམིགས་རྟེན། 名词。抵押品，质品：ཐུ་ལོན་གཡར་ནས་སྨྲད་རྟེན་གཏེ་མ་འཇོག 借债交纳抵押品。

གཏེར་པ། ཐུ་ལོན་ཐྱེ་དམིགས་རྟེན་དུ་བཞག་པའི་དངོས་པོ། 名词。抵押物，质品：བྱན་པདག་ལ་ཐུ་ལོན་སྨྲད་ནས་གཏེར་པ་ཚུར་ལེན། 债款归还债主后，取回抵押品。

གཏེའུ། གཏེའ་མ། 名词。抵押品。

གཏེར། 名词。(1)མཛོད། 仓库，宝藏，储藏所：རྒྱ་གཏེར། 海洋。སྐབ་གཏེར། 秘密仓库。ལྕགས་གཏེར། 铁矿。འབྲུ་གཏེར། 粮仓，粮食生产区。བསོད་ནམས་ཀྱི་གཏེར། 功德宝藏，智囊。ཚོས་གཏེར། 伏藏，秘密法库。(2)གཏེར་ ཚོས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། (3)(མཛོད) གཏེར་ལ་པད་མ་ཅན་དང་། དྲང་ཅན། པད་མ་ཚེན་པོ། རྒྱ་མཚོན་ཐོག་ཏུ། དཔའ་བ་ཅན། རྡོག་པ་ཅན། རྫོང་ཐང་། ངམ་སྐལ་ཅན། རྩ་ཅན། དཀའ་བ་ཅན། སྟོན་པོ། འཛིན་ཅིང་ཅིས་དགུ་ཙམ་ཡོད་པས་གྲངས་ཀ་དགུ་མཚོན། 库。有莲花等九种库，故表数字9。

གཏེར་ཁ། ལྕགས་དང་རྡོ་སོལ་སོགས་སྟོག་འདོན་ཅིང་གནི་ཁྲངས། 矿，矿藏。采掘煤铁等矿藏物资的处所：ལྕགས་གཏེར། 铁矿。རྡོ་སོལ་གཏེར་ཁ། 煤矿。གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན། 开矿。གཏེར་ཁ་འཇིང་པ། 开矿，掘矿。གཏེར་ཁ་བཙལ་འཚོལ། 探矿，找矿。

གཏེར་ཁུལ། གཏེར་ཁ་ཡོད་སའི་ས་ཁུལ། 矿区。

གཏེར་ཚོན། (1)མི་མངོན་པའི་གནས་ནས་ཚོས་འདོན་མཁན་གཏེར་སྟོན་ཚེན་པོ། 伏藏大师。从秘密法库中取出经典者。(2)གཏེར་ ཁ་ཚེན་པོ། 大矿山，丰富的宝库，大宝藏。(3)གྲངས་གནས་ཤིག 一大数名。

གཏེར་ཚོན་བོའི་བུམ་པ། དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་བུམ་པ་བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བཅུད་ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞིག རིན་པོ་ཚེ་འཕྲད་པ་མེད་པའི་རྟགས་མཚོན་ཅིང། 宝瓶。佛家所说八宝物之一，表示如意宝藏取用无尽。

གཏེར་ཚོལ། གཏེར་ནས་གདན་དྲངས་པའི་ ཚོས་དེ། སྐབ་དཔོན་པདྨ་སམྦྷ་འབྱུང་གནས་སོགས་ཀྱིས་འགྲོ་དོན་དུས་ལ་མ་བཞུགས་པར་སྐྱོན་དུ་མི་རུང་ཞིང་མ་ཤིང་སྐལ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་རི་བག་ཚུ་ཤིང་སོགས་སུ་རེ་ཞིག་མཁའ་འགྲོའི་གདུང་དང་བཅས་མི་མངོན་པར་རྒྱས་བཏབ་པའི་གསང་ སྒྲུབ་ཀྱི་གདམ་ཟབ་སྐབས་ཐོས་གྱུབ་པའི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ཀྱིས་གཏེར་ནས་བཏོན་ཏེ་ མི་ གང་ཞབ་པའི་ ཡང་སྐབ་ཐུན་ནས་མེད་པའི་ཚོས་སྣོང། 伏藏。从地下掘出的佛教经文。佛学家莲花生等人，因时机未到不宜宣示，而留待后世有缘者获取，特将密

宗秘诀埋藏于山岩、水边、森林等处嘱托空行暂为守护以待未来成就者发掘，而后转述为文字的极密经文。

གཏེར་ལྟ་བྱའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད། ཤེས་རབ་བསྐྱེད་ཅེར་གཏེར་ཀྱི་རང་གཤེས། ས་དང་ཚོ་བའི་ཐུང་ཀུ་སྦྲིན་བའི་ཚར་ཕྱིན་དང་ལྡན་བའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་ཁོར་སྐྱོང་གྱི་ཤེས་རབ་ཅན་གྱི་ཚོམ་བར་བྱེད་ཀྱང་མི་ཟད་པས་ན་གཏེར་ཆེན་ཚོ་ལྟ་བུའོ། 宝藏喻发心。二十二种发心之一。初地菩萨所具布施波罗蜜多发心，能以佛法货财资具，餍足众生，永无穷尽，如同宝藏。

གཏེར་སྟོན། གཏེར་རྙེད་འདོན་མཁན། 伏藏师。发现和掘出伏藏的宗教徒。

གཏེར་སྟོན་གོང་ཁོག་གཉིས། མངའ་བདག་རྒྱང་རམ་ཚན་དང་། ཀུ་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་སྟེ། གཏེར་སྟོན་འདི་གཉིས་ནི་རྫོང་མའི་གཏེར་སྟོན་ཀྱི་ནང་ནས་ཀ་ཅང་སྐད་ཀྱགས་ཆེ་བ་གཉིས་རེད། 伏藏二师。即年氏王者热巴坚及却吉旺丘喇嘛。此二伏藏师，皆为宁玛派伏藏师中富有声誉的人。

གཏེར་བདག (1)གཏེར་ཀྱི་བཀའ་སྲུང་ངམ། གཏེར་དུ་གཏད་བའི་གཏེར་རྟགས་སྲུང་བའི་ལྷ། 伏藏主。守护伏藏的鬼神。(2)གཏེར་ཁའི་བདག་པོ། 矿主。(3)(མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 宝藏主。毗沙门天的异名。

གཏེར་བདག་སྒྲིང་བ། མཚན་དངོས་བློ་གར་དབང་འགྱུར་མེད་རྡོ་རྗེ་ཟེར། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་བའི་ཆུ་ཤིར་ལྕུ་ནང་དུ་ཆུས་ཚོས་སྒྲིང་དུ་འཕྲངས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་བའི་མེ་འབྱུག་ཤར་ཙམ་གྱིན་ཐོག་ཁྱིམ་གི་དགོན་པ་བཏབ། གསུང་ཆོས་ཐུགས་རྗེས་བཙལ་བཅས། བཅུ་གསུམ་ཙམ་ཙམ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་ཤིང་རྟ་ཤར་འདས། 德达岭巴(1646—1714)。本名白玛噶旺局麦多吉，译言不变金刚。宁玛派一喇嘛名。生于札囊县达杰却林地方。公元1676清康熙十五年，创建今山南札囊县的冈珠林寺，著有佛教著述十三函。

གཏེར་རྫས། བཏུ་བཏུལ་བྱེད་རིན་ཐང་བའི་རྡོ། 矿石。有冶炼价值的岩石。

གཏེར་གནས། (1)གཏེར་ཁ་ཚད་ས། 有矿藏处，矿区。(2)རྡོར་ཁྱི་བང་མཛོད། 宝库，财库。

གཏེར་མ། གཏེར་ནས་ཐྲངས་བའི་ཚོས་སམ་རྡོར། 名词。伏藏。从隐蔽地方发掘的经典和法器。

གཏེར་ཚེག གཏེར་ཚོས་ཀྱི་ཆིག་མཚམས་སུ་བྱེས་བའི་ཚེག་རིལ་ཉེས་བཅོས་བར་དུ་འཛུད་བཅད། 伏藏句点。伏藏经文的句点符号，如྅。

གཏེར་མཛོད། (1)རྡོར་མཛོད། 宝藏。财物宝库。(2)རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

གཏེར་ཡས། (1)གཏེར་རྡོར། 矿物。(2)གཡང་ཡས། 福禄物。宗教徒严密封存供奉，用以祈求财喜的物品。(3)གཅེས་ཉར་བྱེད་བའི་རྡོར་རིགས་ཅ་ཆེན། 珍藏品。妥善保存的珍贵物品。

གཏེར་སྲུང་། གཏེར་ཁ་སྲུང་མཁན་སྲུང་མ། 守库神。守护佛经伏藏的鬼神。

གཙོ། རིམ་གྱིའི་ཆོ་ག་ཞེས 名词。禳解。念经修法以禳解灾难的仪轨。

གཙོ་སྐྱེལ། གཙོ་བཅས་ཀྱི་ཐུང་རྫོངས་ གཏོད་གྱས་གང་ཡིན་ལ་སྐྱེལ་བ། 送祟。将禳灾物品送往远方。

གཙོ་བཅོས། རིམ་གྱིའི་སྐོ་ནས་ཆུན་ཞེལ་ཀྱི་བཅོས་ཐབས། 禳解术。禳解灾难的法术。

གཙོ་བཅོས་ཚ་བོ། (ཕུལ) བསྟུན་བཤེས་ཚ་བོ། 滑稽：མི་དེ་སུ་དང་མི་འདྲ་བའི་གཙོ་བཅོས་ཚ་བོ་ཞེས་ཤེས། 他是一个与众不同非常滑稽的人。

གཙོ་ཚོག གཙོ་མདོས་ཀྱི་ཆོ་ག། 禳解法。禳灾

仪轨。

གཀོ་དཔྱད། གཀོ་བཅོས་ལ་ བརྟེན་ ཏེའི་ བཅོས་ཐབས། 禳解法。用禳解术治病消灾者。

གཀྲག་པ། (ཐ་དད་པ) གཀྲམས་པ། གཀྲག་པ། གཀྲགས།། 弹，咂：ལེ་ཚལ་གཀྲགས་པའི་ སྒྲས་བརྡ་བཏང་། 以弹指声为号。ཀན་ སྒྲ་གཀྲག་པ། 咂腭发声。

གཀྲགས། གཀྲག་པའི་ སྐྱལ་ཆིག

གཀྲགས་འཆོད། (1)(མཐའ) ལྷ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。 (2)(རྡོང) གཞན་ རོང་འཕྲག་འདོད་པ། 图谋劫夺。

གཀྲགས་པ། ❶གཀྲག་པའི་འདས་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) ཞེ་བའམ་འདྲ་བ། 包括，相属，牵涉，进入：ཁོང་ས་ གཀྲགས་པ། 属于这一范围。མ་གཀྲགས་པ། 除外，不属于此。 རྒྱས་མེད་ རྒྱས་གཀྲགས། 无故干涉。❸(རྡོང) སྐྲགས་པ། 劫夺。

གཀྲངས་སྐོར། (1)འགྲོ་སོང་། 开支。(2)གཀྲངས་ཁྲལ་ རིས་པ་ཅན་ལ་འཆར་ཅན་ཐིང་ཤེ་ཆུན་ གཀྲངས་པའི་ ཐྲེད་སྐོར། 定规布施。定例、定期、定对象的财物布施：སྔར་དུས་ བཅེས་ ཀྱི་ མིང་ བཏགས་ ཐྲེད་ཆད་དུ་རིས་པར་ གཀྲངས་སྐོར་ ཆུ་ ཆེན་ པོ་ ཞིག་ གཀྲངས་དགོས་པ། 旧时，为参加格西命名仪式，必须进行一次广大的定规布施。

གཀྲངས་སྐོའི་མཆོད་ཚས། དགོན་ཤེ་ཁག་གི་ནང་ དུ་ གཀྲངས་ སྐོ་ གཀྲངས་ སྤལབས་ ཀྱ་ བཤམས་ པའི་ མཆོད་རྟེན། 寺内定规布施时所陈供品。

གཀྲངས་འཛིན། ཁ་ཤོ་ སྒྲུང་བ། 操纵，驾驭，控制：འཕྲལ་འཁོར་གཀྲངས་འཛིན་ཐྲེད་པ། 操纵机器。

གཀྲངས་རྩིབ། གཀྲངས་སྐོའི་ཁ་ཤེ་འཇོན་ཐའི་རྩིབ། 开支簿。支出帐本，开支流水帐。

གཀྲངས་ཚད། སྦྱིན་སྐྱེན་ཀྱི་སྦྱིང་སྒྲུབས། 博施，好施，不悭吝，慷慨：གཀྲངས་ ཚད་ ཅན། 好施者。ལུས་སྲོག་ཆགས་གཀྲངས་ཚད་པ། 敢于牺牲生命。

གཀྲངས་ཚད་ཆུང་ངུ། ཅས་རོང་ སྦྱིང་ སྐྱེན་ཀྱི་ སྦྱིང་སྒྲུབས་ ཆུང་ཆུང་། 悭吝。施舍心力微小。

གཀྲངས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏང་བ། གཏང་བ། སྤངས།། (1)སྦྱིན་བཤམ་ཐྲེན་པ། 给予，发放：སྐྱེན་པ་གཀྲངས་པ། 发放布施。འགྲོ་སོང་གཏང་ བ། 付出费用。བྱ་ཚོན་བཏང་བ། 放债。(2)འདོར་ བ། 舍弃，抛弃：རང་ སྲོག་ ཆགས་བཏང་། 抛弃自己的生命。(3)ཐྲོལ་བ། 释放，纵放：ར་ལུག་ རྩྭ་ཁར་བཏང་བ། 放羊入草场。བཅོན་ པ་བཏང་ བ། 释放罪犯。ཚེ་ཐར་གཀྲངས་པ། 放生。ཞིང་ ཆུ་གཀྲངས་པ། 灌溉。ཐབ་ལ་མེ་གཀྲངས་པ། 在灶里烧火。(4)ཏུག་པ། 投掷，抛出：གྲུང་གཀྲངས་། 抛掷刍灵以送鬼祟。(5)མངགས་ པ། 派出，发送：དམག་ མི་གཀྲངས་པ། 派兵。ལན་གཀྲངས་པ། 送信。བདེ་གཀྲངས་པ། 通知。(6)ཁ་ལོ་སྒྲུང་བ། 驾驶：གཱ་གུ་གཀྲངས་པ། 驾船。གནམ་གུ་གཀྲངས་ པ། 驾驶飞机。རྟ་གཀྲངས་པ། 跑马。(7)བྱེད་པ། 进行：སྐྱབ་ གསོ་ གཀྲངས་ པ། 进行教育。བསམ་ བློ་གཀྲངས་པ། 进行思考。❷སྦྱིན་པ། 名词。施，布施，惠舍。

གཀྲངས་པ་ཉམས་སུ་ལྡོག་པ། རྗེས་སུ་དྲན་པ་དྲུག་ གི་ནང་གཅིག། སྦྱིན་པའི་ཚེན་ཉིད་ རྗེས་སུ་དྲན་ པའི། 施随念。六种随念之一。随念布施诸功德。

གཀྲངས་པ་ཉམས་སུ་ལྡོག་པའི་མཐའ་ གྲོལ་བ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གཅིག། ཀུན་རྫོབ་ ཏུ་ཆོས་དང་ཅང་ཅིང་གི་སྦྱིན་པའི་ ཚེན་ ཉིད་ ཧྲིག་ཅུ་ཐྲག་པའོ། 施随念次第。智度七十义之一。次第随念于世俗中布施佛法及货财等所有功德。

གཀྲོང་བའི་ཚོང། འཕགས་རྣམ་བདུན་ཕྱི་རུ་གང་གཞས། ཅང་ཐིང་ཀི་དངོས་པོ་སོགས་གཞན་ལ་སྦྱིན་པ་སྟེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་འགྲུབ་བས་བྱང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་ཀྱི་མཛོངས་པའོ། 舍财。七圣财之一。施舍财物与人，福德智慧资粮大成，如同轮王之白象宝。

གཀྲོང་དབྱངས་རིང་བ། སྐད་ཀ་འཕེན་པའི་གདངས་རིང་པོ། 长高腔。长而高亢的腔调。

གཀྲོང་ཚོང། ཡང་གཀྲོང་གི་འགྲོ་སྐོང་དང་། ཚུར་ལེན་ཀྱི་ཡོང་སྐོ། 收支，出纳：རྒྱུ་རྩིས་བེད་སྤྱད་མཁས་པོ་བྱས་ན་གཀྲོང་ཡོང་འགོ་གྲུག་རྒྱུ་ངེས་ཙན་རེད། 善于节省费用，则收支一定能平衡。

གཀྲོང་ཚོང་ཁ་འཕྲད། རོང་ཡང་སྤྱད་ཚུར་ལེན་འགོ་གཏུག་པ། 收支平衡，出入相当：འགྲོ་སོང་གཀྲོང་ཆོད་རན་པོ་བྱས་ན་གཀྲོང་ཡོང་ཁ་འཕྲད་དེས་པར་གྱུབ་ཀྱི་རེད། 只要开支适当，收支定能平衡。ཤེ་རེའི་གཀྲོང་ཡོང་ཁ་འཕྲད་དང་མི་འཕྲད་ཅི་གས་ཡོང་ཐེབ། 年中收支，可能发生各式各样的不平衡。

གཀྲོང་ཚོང་འཕྲལ་འཕྲིལ། སྤྱད་ལེན་བྱང་སོང་ཁ་འཕྲད་པའི་ལྷག་མ། 盈余，盈余部分：ཁེ་ལས་ཁག་གི་གཀྲོང་ཡོང་འཕྲལ་འཕྲིལ་གང་མང་བྱང་པ། 各项企业的盈余部分增多。

གཀྲོང་ཚོང་ག་འཇོལ། (1)ཡོང་སྤྱད་དང་འགྲོ་སྐོང་གཉིས་གཅིག་རྩིས་འགོ་མི་གྲུག་པ། 收支帐目不符：བྱང་སོང་ཅི་བག་ཆེ་དྲགས་པས་གཀྲོང་ཡོང་ག་འཇོལ་བྱང་བ་རེད། 收支相差悬殊，帐目不符。(2)ཚུར་ཡོང་སྐོ་ཐུང་ལ་ཞལ་གཀྲོང་སྐོ་མང་པ། 人不敷出：འབའ་ཁྲིམས་ཐུང་ལ་འཆར་འཕར་འགྲོ་ཁྲིམས་ཏ་ཅང་མང་བས་གཀྲོང་ཡོང་ག་འཇོལ་དུ་གྱུར་པ་རེད། 收入少，固定和临时的支出却很多，形成入不敷出。

གཀྲོང་ཡོང་འགོ་ཉམས། སྤྱད་ལེན་བྱང་སོང་ཁ་འཕྲད་དུ་གྱིན་པ། 收支平衡：ཤེ་རེའི་གཀྲོང་ཡོང་འགོ་ཉམས་པ་ལས། འཕར་ཆག་ཏང་སོང་ཆ་བ་ཙམ་ཡོ་ཞེད། 每年的收支只会平衡，不会有很大的增减差额。

གཀྲོང་ཡོང་རྒྱལ་ཁྱེ། ཡར་གཀྲོང་རྩུ་དང་ཚུར་ཡོང་རྩིས་རྒྱུ་ཁྱེ། 收支簿，帐簿。

གཀྲོང་ཞིན། ཡར་སྤྱད་ཚུར་ལེན། 出纳，收支，收发。

གཀྲོང་ཞིམས། སྤྱིན་པ་གཀྲོང་བའི་ཞེམས། 布施心，舍心。

གཀྲོད། གཀྲོད་བའི་སྐུལ་ཆོག

གཀྲོད་པ། (ཐ་དད་པ) ༡.བཀྲོད་པ། གཀྲོད་པ། གཀྲོད།། གསར་བཟོའམ་གསར་འཛུགས། 创造，发明，首创：སྔོལ་བཞིང་ཁག་མང་རྒྱང་པ། 首创很多过去没有的优良例规。༢.གཅོད་པ། གཅོད་པ། གཀྲོད།། (1)བཙོལ་བ་དང་། སྤྱད་པ། 交付，委托：རྒན་རྟིང་བྱང་གཏུམ་གཀྲོད་པ། 推心置腹。ལས་འགན་འདི་ང་ལ་གཅོད་ཆོག 这个任务，可以交给我。ཅ་ལག་དེ་དག་ཁོ་རང་གི་ལག་པར་གཅོད་པ་ཡིན། 那些东西，已交到他的手上。འདོད་པ་ཅན་ལ་རྣོ་མ་སྟོན། ངན་སེམས་ཅན་ལ་ཆོ་མ་གཅོད། 对贪夫勿露财，对恶人莫交心。(2)ཁ་བསྟུན་པ། 面向，对着：མདའ་འཕེན་ལ་གཅོད་ནས་འཕེན་པ། 对着靶子射箭。ཁང་པའི་ཀྲམ་སྒོ་ཐྱག་ལྷོ་ཐོག་ལྟ་གཅོད། 房屋正门朝向南方。རྟ་ལྷོ་ལ་ཤི་ཡང་མགོ་བྱང་ལ་གཅོད་ཡོང་། 野马死南方，马首仍北向。(3)སེམས་རྩེ་གཅིག་དུ་འཇོག་པ། 专注，一心倾注，རྣ་བ་གཅོད་ནས་ཉོན། 其谛听之！མིག་གཅོད་ནས་དཔེ་ཆར་ཕུ། 注视书本。དམིར་

རྟེན་ལ་སེམས་གཏད་པ། 一心专注所缘境上。

གཏོར་མས། གཏམ་པ་དང་གཏམས་པའི་སྐལ་ཆེག

གཏོར། གཏར་བའི་སྐལ་ཆེག

གཏོར་ཁམས། གཏོར་རོ་སྐམ་པོ། 朵马干渣。祭鬼神后弃置一旁的霉烂食子。

གཏོར་སྐྱོན། འཇོམ་བཅག་ཀི་སྐྱོན། 伤残，损坏，破坏：གནས་ཁང་ཚེ་བྱད་སོགས་གཏོར་སྐྱོན་བྱུང་བ། 住房器物，遭到破坏。ཁིམས་ལུགས་གཏོར་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་བྱེད་པ། 严重破坏法令。

གཏོར་ཁྲོང་། མི་གཙང་བ་ དང་ ཁྲས་ ཁུ་ སོགས་ འདོར་སའི་ཕུ་ཁ། 倾水孔。倾倒污水的洞穴。

གཏོར་མཁོན། གཏོར་མ་འབུལ་སའི་ཡུལ། 朵马宾客。祭祀鬼神时供施朵马的对象。

གཏོར་འཕྲོམས། ཆུ་སོགས་གཏོར་ཞིང་འཕྲོམས་པ། 撒布，洒布。使水等分散地落下：གདུ་ཆུ་གཏོར་འཕྲོམས། 洒布扫地水。

གཏོར་རྒྱག འཕངཊ་བྱའི་གཏོར་མ། 驱鬼食子。驱鬼时所抛朵马：རྒྱས་ པས་ དགྲ་ བཅོམས་ ཤེ་ གཏོར་རྒྱག་རྒྱག་གིས་འདུག 咒师抛出驱鬼食子，以驱邪魔。

གཏོར་རྒྱན། གཏོར་མའི་མར་རྒྱན། 朵马花。供神食子上的酥油装饰品。

གཏོར་སྒམ། གཏོར་མ་འཇོག་སའི་སྒམ། 朵马箱。盛置供神食子的箱子。

གཏོར་ཚལ། ཚའ་གཏོར་ཀྱི་ཤོ་བྱད། 朵马盘架。祭祀施食时所用特种器具。

གཏོར་ཞྭགས། གཏོར་མ་འཇོག་སའི་བཀྲ་གོམ། རྩོ་གཞུམ། 朵马台架。安放祭祀食子的三脚架。

གཏོར་དར། གཏོར་མའི་སྟེང་དུ་ འཇུགས་ རྒྱའི་ དར། 朵马旗。插于食子上的小旗。

གཏོར་གདན། གཏོར་མའི་བོག་ཏུ་ འདིང་ རྒྱའི་ གདན། 施食垫子。常以画有人皮或莲花之布为之。

གཏོར་གདུགས། གཏོར་མའི་སྟེང་ དུ་འཇུགས་ རྒྱའི་གདུགས། 朵马伞。食子上所插的小伞盖。

གཏོར་ཐུན། ཤིང་མ་སྐྱེས་གོང་གི་ གཏོར་ མའི་ དང་མས་མ། 朵马新，食子新。尚未供献或尚未抛投的朵马食子。

གཏོར་བ། (ཐ་དད་པ) (1)སོང་ བྱང་ གཏོང་ བ། 抛洒，散布：གདུ་ཆུ་གཏོར། 为扫地而洒水。མེ་ཏོག་གཏོར། 撒花。(2)ཚེག་རལ་དུ་གཏོང་བ། 破坏：སྡོམས་ཁིམས་གཏོར་བ། 破坏法纪。ཐུ་མི་བའི་ཐ་ཚང་རླུང་ཤིས་གཏོར། མདུན་མི་བའི་ཐུ་ཐམ་ཆུ་ཤིས་ཁྱེར། 沟头不宁，鸟巢被风毁；沟尾不安，鱼獭被水冲。

གཏོར་ཐྲི། 名词。(1)མཆོད་ཆས་སོགས་ཚོ་ཐུང་ ཅག་ཅིག་ཐུགས་སྡུད། 供具袋。盛供神所用器物的袋子。(2)ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་འཛིག་སའི་སྡུད། 法衣袋。比丘盛放三衣的器具。

གཏོར་མ། མཆོད་སྤྲིན་ལ་བཟོ་ཆུའི་ཟན་གོང་། 名词。食子，朵马。由糌粑捏成用以供神施鬼的食品丸子：གཏོར་མ་གཏོང་བ། 放食子。གཏོར་མ་འབུལ་བ། 供食子。གཏོར་མ་ སྤྲིན་པ། 施食子。

གཏོར་མ་རྒྱག་པ། མགུ་ སྐྱགས་ ཀྱི་ རྩལ་ པ་ལ་ བཅིན་རྟས་ཀ་རོལ་པོ་འཛིམས་པར་བྱེད་པ། 抛朵马。依靠咒力，镇伏魔鬼的一种宗教活动。

གཏོར་མ་བརྒྱ་རྩ། བདག་བསྐྱེད། ཆོགས་ཞིང་། འཁོར་འདས་ཀྱི་ མཐུན་ཚན་བཅུ་གཅིག་བཅས་ཤེ་ རིགས་གཏོར་རིལ་བཅུ་རེ་ བཟླ་བའི་ཆོ་གա། 百余食子，朵马甲杂。对自生本尊、资粮田、世出世间十一类宾客各供食子十枚以禳灾祈福的一种宗教活动。

གཏོར་མ་ཚ་གསུམ། ཐུགས་སྐྱོང་དང་། འཕྲང་པོ། བཀོགས་བཅས་ལ་སྤྲིན་པའི་གཏོར་མ། 三分食子。施给守方神、鬼怪、邪魔的食品丸子。

གཅོད་མས་རྒྱས། (མཛད་)བྱ་རྟག 朵马饲养。乌鸦的异名。

གཅོད་རྩུབ། གཅོད་མའི་ཏུ་རྩམ་པ། 朵马糌粑。造朵马的糌粑，གཅོད་རྩམ་རྡེན་བཏགས། 用于制作朵马的生磨糌粑。

གཅོད་ཁ། (མཛད་) བྱ་རྟག食朵马。乌鸦的异名。

གཅོད་ཁམས། གཅོད་མའི་ཏུ་ཐིག 食子团。作朵马所用揉合了的糌粑。

གཅོད་བླངས། གཅོད་ཆུག་གམ། འཕེན་རྒྱའི་གཅོད་མ། 驱魔朵马。驱魔时所抛的食子。

གཅོད་བླུག གཅོད་ཁངས་དང་ བླུག་ པའི་ བསྡུས་ མིང་། 朵马和回遮。驱魔和禳灾的两种宗教活动。

གཅོད་ར། གཅོད་མ་འཕེན་མའི་ས་ཆ། 朵马场。驱魔时抛投朵马的地方：གཅོད་ར་ནང་མ། 内朵马场。གཅོད་ར་ཕྱི་མ། 外朵马场。

གཅོད་རོ། ལྷ་ལས་གྲལ་ཐིན་པའི་གཅོད་ཟན་རྙིང་པ། 祭余朵马。已祭鬼神后的陈旧朵马。

གཅོད་བཤིག ཚུད་རིས་སམ། མེད་པ་བཟོ་བ། 毁灭，损失，毁坏。

གཅོད་བཤིག ཁ་འགོར་དུ་བཏང་ནས་མེད་པར་བཟོ་བ། 摧毁，破坏。彻底打垮；རྩིག་པ་གཅོད་བཤིག་གཅོང་བ། 破坏墙垣。སྒྲིག་ལམ་ གཅོད་བཤིག་མ་ཤེད། 不要破坏法纪。

གཅོད་བཤོས། མཆོད་གཅོད་རམ་ཞལ་ཟས། 朵马食物，施食，供品。

གཅོད་གསྲུམ། (ཡིག) ལྷམ་རིན་པའི་རྟིང་ པའི་ འཇའ་ཐག་གི་དམར་པོ་ཟུར་གསྲུམ། 三角花。缝在藏靴后跟花边上的红布三角形装饰物。

གཅོད་གསོས། མཆོད་གཅོད་ཀྱི་ཁ་གསོས། 补数朵马。增添在主要朵马周围的小食子。

གཅོལ། ཚའམ་ཆུས་དང་། གདེང་། རིས་པ། 名词。熟悉，把握，成竹，定见，主意。

གཅོལ་བ། (རྟིང་) (1)མཚང་འབྱུ་བ། 揭发，指出：ཁའི་སྐྱོན་མཚང་གཅོལ་བ། 揭穿他的罪过。(2)ཐིགས་པ། 穿透；མདའ་ བཏུབ་པས་ འབེན་ལ་ཨེ་ཁྲང་གཅོལ་བ། 发矢射穿靶心。

གཅོལ་བྱལ། གཅོལ་མེད་དང་དོན་གཅིག

གཅོལ་མེད། ཆུས་མེད་དང་། རིས་མེད། ཐབས་ མེད། 不熟悉，不确定，无办法；རི་བྱེད་གཅོལ་མེད་དུ་གྱུར། 弄得毫无办法。གང་འགྲོ་གཅོལ་མེད། 不知何所适从。

གཅོས། ཆེ་ཆུང་གི་ཚད་དེ་ཆུ་ཁྱེན་རྣམ། 名词。体积，面积，堆垛儿。ལས་ཀ་གཅོས་ཆེ་བ། 一大堆工作。འབྲུ་ཕུང་རི་ བཞིན་ གཅོས་ ལྟར་ ཆེ་ཞིང་མཐོ་བར་སྣང་བ། 粮食堆积如山，又高又大。

གཅོས་བ། (རྟིང་) ཚད་མེད་པ། 多，大，无量。

གཅོས་ཚད། བོང་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 容量，体积。

བཀག ཐགས་མཁན་གྱི་ཡི་སྒུད་ཅིག 名词。筘。用以梳开经线的织具。

བཀག་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཐག་ པའི་མ་ བོངས་པ།

བཀག་སོ། འཐག་ཆས་འཐག་ཤའི་སོ། 筘齿。织具。

བཀག་སྟངས། བཀག་པའི་དངོས་པོ། 假法，假有法。名言假立的事物。

བཀག་པ། ❶(1)ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཐག་ པའི་འདུས་པ། (2)འདོག་པའི་འདུས་པ། ❷རྣམ་ མེད་རྟས་སུ་གྱུབ་པར་སྒྲ་བ། 名词。假有，假立，施设，假建立，假言说。本无实质，说有实质，故名假有。❸(རྟིང་) (1)ཁྲིམས་བསྒྲགས་པ། 公布法令。(2)བཞིན་པ། 普通，平常，一般。

བཀག་པར་སྒྲ་བའི་ཚུལ། ཐེག་ ཐོས་ ཉེ་ བ་ བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 说假部。小乘十八部之一。

བཀག་མ། 名词。(1)(ཡིག) འཐག་ཆས་འཐག་

ག། 箔。织具。(2)ཐག་གས་གྱབ་ཀྱི་ཚོས་དང་སོད། 织物，织品。

བཏགས་མིང་། མིང་འདོགས་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁྱེ་ བག་ཅིག་སྟེ། འདྲ་འཐེལ་གང་དུང་གི་རྟེན་མཚན་ལ་ བརྟེན་ནས་ རྣམ་ དུ་ བརྗོད་ ནས་ བཏགས་ པའི་མིང་། དཔེར་ན། མི་ཕྱུན་པོ་ལ་བ་ལང་ཞེས་ བརྗོད་པ་ཁོ་ བྱའོ། 假名，假立名。命名方式之一种。凭依相似相关等随一理由所给予之后成名称。如呼蠢人为牛。

བཏགས་ཡོད། རང་ འཛིན་ སེམ་ དང་ རྟོག་ པས་ བཏགས་པ་ཙམ་དུ་ བྱུབ་པའི་ཚོས། དུས་དང་། གང་ཟག་ཁྱུ་ བྱ་ ཕྱོགས་ཀྱི་ཤེས་ རྟོགས་ས། 假有。仅由照了自境之名言及分别心，安立为有的事物。如时间、补特伽罗等不相应行，以及一切遍计所执的事物。

བཏགས་ཡོད་ཚོས་གསུམ། མིང་གི་བཏགས་པ་ ཙམ་དུ་ ཡོད་ པའི་ མཚན་ བྱའི་ ཚོས་ གསུམ་ སྟེ། མཚན་བྱ་ ཡིན་པ། རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་ གྲུབ་པ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་གཞན་ པའི་ མཚན་བྱ་ཡི་ ཅིད་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 假有三法。仅有名言假立为有之名相三法：一是名相，二于自己事相之上为实有，三为但作自己性相，不作他法名相。

བཏང་བཟོ་བཞག་ཐུབ། གང་དུ་བཏང་ ས་ལ་ འཛོ་ཞིང་། གང་དུ་བཞག་ས་ལ་ སྟེང་ པའི་ཁ་ ཤས་ སྐྱོང་བའི་ པ། 听遣听留。外放内留，无不服从。བཏང་འཛོ་བཞག་ སྟེང་ མི་ ཤེས་ པ། 不顶用，不明进退。ལས་ དོན་ གང་ ཞིག་ ཡིན་ ཀྱང་ ཐེག་པ་ ཁྱད་ ལེན་ བཏང་ འཛོ་ བཞག་ སྟེང་ འཕེར་ བ་ཞིག་ ཅིང་ ཐུབ། 任随外放内留，都能愉快胜任。བཏང་འཛོ་ བཞག་ སྟེང་ གང་ བོས་ཀྱི་ ལས་ ཁྱད་ དང་ ལེན་ ཞུ་ བ། 随宜负责，任凭调遣。

བཏང་སྙོམས། (1)དགྲ་ གཉེན་ བར་ སྡུག་ ཚགས་ སྐང་ མོགས་ཀྱི་ ཐོག་ས་ ལྷུང་ བའི་ བར་ མ། 中立，平等无别，不置可否。对于敌友、苦乐、爱憎之分，态度暧昧，无可无不可者。(2)དགེ་ བའི་ ཤེས་ བྱང་ བཅུ་ གཅིག་ གི་ ཁ་ གྱལ་ ཞིག་ སྟེ། ལུས་ དང་ ཤེས་ ལ་ གནོད་ པར་ བྱེད་ པ་ མེད་ པས་ འབྱལ་ འདོད་ ཀྱང་ མེད། ལུས་ དང་ ཤེས་ ལ་ ཕྲག་ བར་ བའི་ ཞིང་ ཐག་ བར་ བྱེད་ པ་ ཁང་ མེད་ པས་ འཁོགས་ པ་ འམ་ ཕྱད་ པར་ འདོད་ པ་ ཁང་ མེད་ དོ། 行舍，舍，平等舍。于身于心无损害故不欲远离，无利乐故不欲值遇，平等正直无功用住。十一善心所之一。(3)ཚངས་ པའི་ གནས་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གི་ ཤེས། ཤེས་ ཅན་ རྣམས་ ལ་ ཉེ་ རིང་ མེད་ པར་ སྙོམས་ པ་ སྟེ། ཚགས་ སྡང་ གི་ གཉེན་ པོའོ། 舍梵住。四梵住之一。于诸众生，无有亲疏之想。此舍能正对治爱憎之心。

བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ དབང་པོ། རྣམ་ པར་ མི་ རྟོག་ པར་ རྒྱུ་ བ་ དང་། ཐག་ གཅོད་ ཤེས་ པར་ བྱེད་ པའི་ བར་ མའི་ ཚོར། 舍根。主司生起无分别、无损益的中间感受。

བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ ལེམས། (1)དོ་ སྣང་ མེད་ པའི་ ཤེས་ བྱེད་ ཅེས། 满不在乎的想法。(2)ཚགས་ སྡང་ གཉེས་ ཀ་ བྲལ་ བའི་ སོ། 舍心。无好恶爱憎的平等心。

བཏང་སྙོམས་ཚད་ མེད། ཚད་ མེད་ བཞིའི་ ཁ་ ཏུལ། དམིགས་ པ་ ཤེས་ ཅན་ ཚད་ མེད་ པ་ལ་ དམིགས་ ནས་ རྣམ་ པ་ རྣམ་ གཅུ་ སྐྱེ་ བའི་ བཏང་ སྙོམས་ བང་ ལ་ གནས་ པར་ བྱའོ་ སྐྱམ་ དུ་ ཤེས་ པའོ། 舍无量。四无量之一。缘无量有情为所缘，自思应当住于远离亲、疏、爱、憎、平等性中为其行相之心。

བཏང་སྙོམས་ ཁང་ དག་ བྱང་ ཆུབ་ ཁམ་ ཤག

བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་ བདུན་ཀྱི་ནང་གི་སེམས་ ཤིག་སྟེ། སེམས་ཉོན་མོངས་པ་དང་མཐུན་པང་གནས་ པའི་ཨི་མཉམ་པ་དང་རྣལ་དུ་ཨི་འདུག་པ་དང་། རྩོལ་བ་དང་བཅས་ པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་ ཁྱད་པ་ཞེག་ ཤེ་ཆོས་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་གྱི་ནང་གི་ཞེ་བ་ཉིད་ཅ

བསད་པ། 杀死。

བཏུངས་ཚྭག ཇ་ཆང་སོགས་བཏང་སྲུད་པའི་འགྲེམ། 残羹，余饮。

བཏུད་པ། འདུད་པའི་འདས་པ།

བཏུབ་པ། ཐབས་རུང་བ་དང་ཐུབ་པ། 副词。可，适合，容有，可有：བཏུང་དུ་བཏུབ། 可饮。བཞོན་དུ་བཏུབ། 可骑。ལས་དོན་ཆེ་ཆུང་གང་ཡང་ཅི་བཏུབ་པ། 大事小事，都能够做。ཇི་ཙམ་སྨྲས་ཀྱང་ཉན་དུ་མི་བཏུབ་པ། 不管怎样讲都不听。

བཏུམས་ཤོ། ཕྱི་ནས་འཕྱམ་པར་བྱེད་ཆུའི་ཤོ། 封皮，包装纸。从外面包裹物件的纸张或布料：ཡིག་འཕྲིན་ཁག་ལ་གོག་ཐུ་དང་། རས་ཀྱི་བཏུམས་ཤུ་བྱས་ནས་ཐོག་ས་སྐྱོང་། 用纸和布等包好邮件，寄往各处！

བཏུམས་པ། གཏུམ་པའི་འདས་པ།

བཏུལ་བཅིལ། འདུལ་སྲུང་། 炼纯，锻净；ཕྱད་རྣམས་བཏུལ་བཅིལ་བྱས་པ། 炼净杂质。

བཏུལ་བ། འདུལ་བའི་འདས་པ།

བཏུལ་མ། དུལ་མ་དང་འདྲ།

བཏུས་པ། སྡུད་པ་དང་སྒྲུག་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འགྱུ་བའི་འདས་པ།

བཏེག་པ། འདེགས་པའི་འདས་པ།

བཏོག་པ། འགོག་པའི་མ་ངེས་པ།

བཏོགས་པ། ❶འགོག་པའི་འདས་པ། ❷(རྟེང) ཐོགས་པ། 劫夺。

བཏོད་པ། གསར་བཟོའི་ དོན་དུ་ ཚོ་བའི་ གཏོད་པའི་འདས་པ།

བཏོན་རྒྱ། འཐུ་ དངུལ་ སོགས་ འདོན་ སྲིད་ ཐུས་འགྲུས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ། 支付命令。通知从库中支出钱粮财物的命令。

བཏོན་པ། འདོན་པའི་འདས་པ།

ཁྲ། 名词。(1)ཕྱུགས་ཀྱི་ཉ་བག་ཅིག 马：ཁྲ་ལིང་རྟ། 骐骥。ཐིང་རྟ། 西宁马。རྟ་ཞོན་པ། 骑马。རྟ་རྒྱབ་ལ་སྐལ་མ་བཏོས་ན། སྐ་ཤིང་ཚ་མ་བཙོ་དགས་མེད། 马背未起鞍疮，鞍木怎会创伤。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་སྐལ་ལྡན་དང་། མཁོར་འགྲོ། རྒྱ་མཚོ་སྐྱེས། རྒྱབ་འཛིན། རྀ་ཁབ་མཇུག་མ་ཅན། རྀག་མ་ཅན། རྟག་ཏུ་ཟ། འཇིན་ཅིང། རྟམ་པར་གཞོན། དཔལ་ལྡན། ཐང་ལྡན། ཞོན་གསལ། ཁྱུང་འགྲོ། མིག་པ་ཅན། ཆུང་གི་ཤིང་རྟ། ཆུང་ལས་སྐྱེས། གསེར་ལྡན་བཅས་ས། (2)སྐད་ཀྱི་དབྱངས་གདངས། 音调，声调。声音的腔调：དབྱངས་རྟ། 乐音的调子。ཀླུ་རྟ། 歌调。(3)སྨན་འདེད་ཅིང་ཀྱི་བཏུང་བ། 药引。引导中药归经的药引子：སྨན་རྟ་ཚང་ལ་ཅིང། 用藏酒作药引。(4)ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཨ་ཀྱལ་ཞེག 午。 十二地支之一：ཤིང་རྟ། 甲午年，木马年。(5)རོང་མའི་རྟ། 裤裆，རྟ་ཁོང། 合裆裤。རྟ་མེད། 开裆裤。(6)(མངོན) རྟེ་མ་ལ་ཆུང་དང་། ཕེད་མཐོགས། མངོག་ཕུ་བ། ཐེག་ཆེན། རིས་བཟང། ཤིན་ཏུ་ཆུལ་མཚན། རི་འཇོམས་ རྟེ་ རྟ་ བདུན་ ཡོད་ བས་ ཀྱངས་ བདུན་ མཚོན། 马。日神有风、意速、五色、明点、定诠、善幅、摧山等七马，故表数字7。

ཁྲ་གྲིབ། (1)རྟའི་གླད་པ། 马脑。马的脑髓，入药。(2)མ་ན་རྟ་རྒྱ་རྡོ་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཤིག 玛瑙。一种宝石。

ཁ་དཀར་འཕྲོ་བཟང་མ། རྟེ་མ་ལ་ཡབ་རི་ཁྲུད་ཀྱི་རི་རྟེ་ཞེག ཐོད་རང་སྐྱང་ལྷོངས་ཀྱི་དྲིང་རི་རྡོང་གི་ཤུ་ངས་སུ་ཡོད། 达格卓桑玛。意为善走白马仙女，为喜马拉雅山脉一山峰名，位于西藏自治区定日县南部。

རྟ་དཀྲོག་གས། རྟ་འཇོག་འཚོ་བསྐངས་པ། 岔马。使马惊走：ཕྲུས་པས་རྟ་དཀྲོག་ནས་རྡུ་བཟང་མི་འཚག་པ། 孩子岔马，不让吃草。

རྟ་རྐང་། (1)རྟའི་རྐང་རུས་ནང་གི་རྐང་མར། 马腿骨髓。(2)རྟའི་རྐང་སྒྲིང་ངམ། རྐང་དུང་། 马胫骨号筒。宗教用具之一。

རྟ་ཙོང་ནག རྟ་སྐུ་མདོག་དམར་ནག་ཅན། 棕色马。

རྟ་ཙོང་ཟི། རི་དགས་ཀྱང་གི་སྐུ་མདོག་ཅན་ཏེ་རྟ། 枣红马，栗色马。毛色如野马。

རྟ་ཙོང་མི་ཙོང་། རིགས་ཆུ་མེད་པའི་དབེ། 单人匹马，单枪匹马。喻孤独无援。

རྟ་སྐྱ་བ། (ཁལ) རྟ་ཞོན་པ། 骑士，骑手。

རྟ་ཁ་རོད་ཟི། ཐབ་ཀྱེས་བཀག་ཀྱང་མི་གྱུབ་པར་ངང་རྟེ་ཤོར་འགྲོ་བའི་རྟ། 烈马。性情猛烈，不易驾御的马。

རྟ་ཁ་བསྡུད་བ། རྟ་ཁ་གཡས་གཡོན་དུ་བསྡུད་པ། 御马。驾御操纵马首。

རྟ་ཁ་ཚོས་བའི་ཟི། རྟ་ཁ་ སྟ་ འཕགས་ ཁ་ ཚོ་ སྡུད་བའི་ཟི། 驯马。容易驾御的马。

རྟ་ཁམས་བ། རྟ་སྐུ་མདོག་སེར་ནག་ཅན། 棕色马。

རྟ་ཁལ་ཁྱལ་ཁྲལ། རྟ་ དང་ ཁལ་ མ་སྐུལ་འདེད་ཀྱི་ཉ་ལག 牛马差。旧时差役之一。

རྟ་ཁལ་འགོ་བ། རྟ་ཁལ་ཉ་ ལག་ གཉིང་ མཁན་ཀྱི་འགོ་བ། 差头，牛马差头人。旧时，征调牛马差徭的头人。

རྟ་ཁལ་མི་གསུམ་ཀྱི་ཁྱལ། རྟ་དང་ཁལ་ མ་ མི་གསུམ་གྱི་གཉིང་དགོས་བའི་ཁྲལ། 马、牛、人差。旧时差役之一。

རྟ་ཁེབས། རྟ་ལ་གཡོག་ཆུའི་ཁེབས། 马披褥。牛马背上御寒之物。

རྟ་ཁྲ་ཁིག རྟའི་སྐུ་མདོག་ལ་ཐིག་ལེའམ་སྣོང་ཐིག་ཚང་བ། 花斑马。毛色有斑点的马。

རྟ་ཁྲལ། རྟ་ཆུང་པ་སྐུལ་གཉིང་གི་ཁྲལ། 马差。旧时差役之一。

རྟ་གད། རྟ་འཆེར་བ་ལྟ་བུའི་གད་མོ། 大笑。狂笑如马嘶：གད་མོ་རྟ་གད་དུ་བགད། 狂笑作马嘶。ཡ་མཚན་ཆེས་རྟ་རྟ་གད་བགད་པ། 惊异得大笑。

རྟ་གུ་ཐལ། གདོང་གཞུང་གི་སྐུ་ མདོག་ དཀར་ ཞ་ཡིན་པའི་རྟ། 的卢。白额马。

རྟ་ཁྲལ། ཁྲལ་བསྡུད་བསྒྲིགས་པའི་ རྟ་པ། 马队。排列成队的骑士。

རྟ་ཁྱི། རྟས་བདུབས་པའི་ཤེ་ཆུན། 堕马而死。

རྟ་ཁྱོ་དཀར། རྟ་ འབྲུ་ ཁྱེའི་ མདོག་ ཅན་ དཀར་ ཤས་ཆེ་བ། 灰黄色马。

རྟ་ཁྱོ་དམར། རྟ་ འབྲུ་ ཁྱེའི་ མདོག་ ཅན་ དམར་ ཤས་ཆེ་བ། 棕红色马。

རྟ་ཀྲ། རྟ་ཀྲས་པའི་ཀྲ་ཚ། 租马费。

རྟ་ཀྲི། (1)རྟ་ཟླའི་ཀྲི་ཐག་གས། ཀྲི་ལེན། 肚带。马鞍上紧勒马腹的带子。(2)རྟའི་ཀྲི་བ། 马肺。

རྟ་ཀྲོད། (1)རྟ་ཁ་ཀྲོད་དེ་བཏུགས་པ། 纵马。纵辔疾驰。(2)ཐག་པས་བཏགས་ཤོད་པའི་རྟ་བཏང་བ། 放马。解马放去。

རྟ་མགོ་ཅན། (1)གྲུ་ཤིང་གྱི་ཅེ་ཐག 马头船，大船。(2)རྡེ་ཟའི་རྒྱལ་པོ་ཧེག 马首王。乾闼婆王名。(3)ཀུན་རྒྱལ་པོ་ཧེག 阿输陀利龙王。

རྟ་མགོ་ལྕག་གཞུག རྟ་ལ་ལུག་གི་ངོ་མ་ སྐྱང་བ་ ལྟང་ཆ་མི་འཕྲིག་པའི་དབེ། 马头羊尾，首尾不称。喻事物不能自成一套：ཞྭ་ ལྟམ་ སོགས་ ཆ་ལུགས་ མི་ མཐུན་ པ་ རྟ་ མགོ་ལུག་ གཞུག་ ལྟ་ བུ་ མཐོང་ན་ཡ་ མཚན་ཞེང་དགོད་བོ། 鞋帽穿戴不相称，有如马头羊尾，令人见了可笑。

རྟ་མཆེད། ཡི་དམ་ཞེག 马头明王，马头金刚。密乘一本尊名。

རྟ་མགྲིན་ཁང་གསང་སྔ་དགུ། རྟེང་ མ་ བའི་ ཞགས་ཀྱི་ཨི་དམ་ཕྱ་ཆོགས་ ཤེག 大密九尊马头明王。宁玛派一本尊名。

རྟ་འགྲུལ། རྟའི་འགྲོ་སྟངས། 马的脚步，马的步法。

རྟ་ཁེར། ད་སོ་ཁས་བའི་རྟ། 老马；俗：ལས་ཀ་མེད་ན་རྟ་ཁེན་གསོས། ཐ་ལོན་མེད་ན་ཁལ་ཐེག་ཅེད། 嫌无事就养老马，嫌没帐就当保人。

རྟ་ཁེར་ལམ་རྒྱས། ཐམས་ རྒྱང་ ཡིད་ བའི་ དབེ། 老马识途。喻有经验，能起带头作用。

རྟ་རྨོད། མ་དུལ་བའི་རྟ་ཐུང་པོ། 烈马。未调练驯服的马；སེམས་རྟ་རྨོད་ འགྱོ་འགྱོ། 心思动荡如烈马。

རྟ་རྨོད་དཀྱུས་འཇུད། རྟ་རྨོད་ ལས་ གཞུང་ ལ་ འཇུག་པ་སྟེ། མི་རྨོད་ཁྲིམས་གཞུང་ལ་འཇུད་ བའི་དབེ། 控马就道。控驭烈马使入正道。喻强使暴徒守法就范；ཚུལ་ མིན་ ལོག་ ཞུགས་ ཀྱི་ མི་ རྣམས་ལ་ བྱེ་གསོ་ བཏང་ སྟེ་ རྟ་རྨོད་དཀྱུས་འཇུད་ ཅེད་ པ། 教育误入歧途的人，使其守法就范。

རྟ་རྨོད་མ། མོ་རྟ། 牝马，母马，骒马。

རྟ་རྒྱབ། (1)རྟའི་ཁལ་པ། 马背。(2)རྟ་ལ་འཁེལ་ཆུའི་ཁལ། 马驮子。用马驮运的货物箱子或包裹。

རྟ་རྒྱག རྟ་ བང་རྒྱག་པ། 跑马，赛马；གནམ་གང་ཐེབ་མོར་རྟ་གསོས་ནས། ཆོས་པ་གཅིག་ལ་རྟ་རྒྱག་ཅེད། 三十才喂料，初一就赛马。喻同汉谚"临阵磨枪"。

རྟ་རྒྱག་འཕྲོག་བསྡུད། རྟ་རྒྱག་བཏང་ བའི་ བང་རྟལ་འགྲན་བསྡུད། 赛马。跑马比赛。

རྟ་རྒྱག་མི་རྒྱག རྡོར་རྩེ་ཐུབ་དང་ བའི་ ཆོས་ཐེབ་ཕྱེ་ཐེབ་ལས་མི་རྟ་རིང་རྒྱག་གི་བང་རྟལ་འགྲན་ བའི་དུས་སྐྱེས་ཅེད་སྟེ། 人赛马赛。旧时，藏历正月二十五日，拉萨市内举行远距离径赛和马赛的竞技活动。

རྟ་རྒྱག་ཁེར་འཛིན། བོད་ ཐུགས་ཀྱི་ ཁུལ་ ཁྱང་ཕལ་ཆེར་དབྱར་དུས་ལོང་ སོགས་ རྩེག་ འབྲིལ་དུས་ སྐྱེས་ཐུབ་ དང་ ཐེབ་ རྟ་ བཏུང་ བའི་ ཚོར་ ལ་ མདའ་ རྟལ་ འགྲན་ བསྡུར་ཅེད་ཅེད་ རྟ་རྒྱག་ཅེད། 跑马射箭，赛马比射。西藏许多地方，每逢夏季，预祝丰收，举行盛会，马术娴熟者，在赛马的同时，进行马上射击比赛。

རྟ་རྒྱང། (1)རྟའི་གཤེས་ཀ། 马性。马的脾气性格。(2)རྟའི་རིགས་རྒྱུད། 马种。马的品种。

རྟ་ཁམ། རྟའི་ཁམ། 马鞍；རྟ་ཁམ་བསྡུད་པ། 备鞍。རྟ་ཁམ་སྟོང་། 空鞍。

རྟ་ཁྱེར། རྟ་ཁམའི་ཐོག་གཅར་ཐུའི་ལས་ཆས་ཁྱག་སྟོད། 马褡裢。跨搭马鞍两侧的盛物皮袋。

རྟ་ཁྱོག རྟ་རྐང་ཁད་ བོར་མེ་ འཆོར་ བའི་ ཆེད་དུ་ དེའི་ཤར་ལས་ཁྱག་ཅེད་ཀྱི་ཀོ་ ཐག 马蹄绊。系缚马足，不让远逸的一种三联皮带。

རྟ་ངང་པ་གསེར་ལྕགས། རྟ་སྐུ་ མདོག་དམར་ཞེར་ ཅན་ཀྱི་ཆེ་མིང་། 银鬃褐马。

རྟ་ངར་ཁོ། ཁ་དཀའ་དཀའ་བའི་རྟ། 烈马。难驾驭的马；རྟ་ངར་ བོ་ ཁྱེད་ མཁན་མེ་ རྟལ་ཅན་ དགོས། 乘烈马者要有骑术。

རྟ་ཐེ། (1)རྟའི་མཇུག་མ། 马尾。(2)རྟའི་ཐེ་ མའི་སྐྲ་ཀང་། 马尾毛；ལས་ཀྱ་རྟ་ ཅའི་ཐུག་ལས་ཕྱ། 道路比马尾毛还细。ཐུགས་རྗེ་རི་ དབ་ ཅམ་ ཁོད་ཀྱང་ མངོན་ མཐུན་ རྟ་ཐེ་ ཅམ། 仁心大似须弥卢，智慧不如马尾毛。

རྟ་ཅང་ཤེས། ཐི་ ཁང་ ཤེས་ བའི་རྟ་ མཆོག 良马，骏马，聪慧马；རྟ་ ཅང་ ཤེས་ བཞོན་ ནས་ ལས་ དུ་ བའི་ བོ་ ཁོང་། 骑上良马，一路平安。

རྟ་ཅན། (ཁངོན) (1)བྷ་ཏེ། 婆罗门的异名。(2)ཤིང་རྟ། 马车的异名。

རྟ་གཅིག་གཟན་གཅིས། མི་གཅིག་ལ་ལས་འགྲན་གཉིས་འཁེ་བའི་དབེ། 一马双鞍。喻一人兼负两种责任。གཅིག་ཐོག་གཉིས་བཅེ་གས་ཀྱི་ལས་ཀྱང་རྟ་གཅིག་གཟན་གཉིས་མི་དགོས་པ། 不必一马双鞍似地兼职过多。

རྟ་ལྕག རྟ་སྐྱལ་ཁྲིད་ལྕག་ཚན། 马鞭。策马的鞭子。

རྟ་ལྕག་མི་དཔྱ། སྐྱལ་ཁྲིད་རྟ་ལྕག་གི་འཐྲིང་རྒྱུ། 马鞭绳子。马鞭上策马的皮绳。

རྟ་ལྕགས། (1)རྟའི་རྐེག་པ་ཐྲུབ་ཁྲིད་ཀྱི་ལྕགས། 马掌。马蹄铁掌。 (2)རྟའི་ཤང་ལག་ལ་རྒྱག་པའི་ལྕགས་རྒྱག 马脚镣。防骤马走失的脚镣。

རྟ་ཆག རྟའི་བཟའ་ཚས་དེས་སྐྱེད་སོགས། 马料。喂马的粮食，如豆麦等。

རྟ་ཆས། རྟ་སྐ་ཁྲོ་རྐེད་སྤྱི་ལྟུ་སོགས་རྟ་ལ་རྒྱག་རྒྱུའི་ཡོ་བྱད། 马具。马鞍鞯等装具。

རྟ་རྒྱུད། (1)སྐར་མ་ཤི། 张宿。二十八宿之一。 (2)རྟ་ཆུང་ཆུང། 小马。 身材短小的马；མི་ཆུང་སྐྱལ་བདེ། རྟ་ཆུང་ཁོད་བདེ། 人微易使，马小易骑。

རྟ་མཆོག རྟ་མགྱོགས་ཤིང་གཟུགས་བཟང་བ། 良马，宝马。走得快的好马。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀྱི་ལིང་དང་། རྟ་ཅང་ཤེས། རྣམ་པར་དྲལ། རིགས་ལྡན། ཆུང་ལས་ཀྱལ། ཆུང་གོག་ཅན། ཤེས་འཕྲོ་བཅས་སོ།

རྟ་མཆོག་ཁྲ་བཞིན། ཁྲ་འབབ་བཞིའི་ནང་གི་ཤེས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་གང་ས་ཤེའི་ཤུལ་ཅོས་དེས་དྲུག་ཁྲིང་། འཐྲོང་པ་རྩྭང་བཅུད་དེས་འབབ་པའི་ཆུ་ཁེག་རྩེ། ཡར་བྱང་གཙང་གི་ཆུ་འགོའམ་སྐྱོད་ཆུད་དེ། རྟ་མཆོག་གཙང་པོ་ཡང་ཞེད། 马泉河。四河源之一。西藏自治区仲巴县境内河流名，为雅鲁藏布江上游。别名当却藏布。

རྟ་མཆོག་ཅང་ཤེས། རྟ་བཟང་པོ་ཅི་ཡང་ཤེས་པ། 良马，骏马。

རྟ་མཆོག་གཅང་བོ། རྟ་མཆོག་ཁ་ འབབ་དང་ དོན་གཅིག

རྟ་མཆོག་རིན་ཆེན་ཆོ། ཆུལ་སྲིད་སྐྱ་བདུན་གྱི་ཁ་ཏུལ་ཁྲེག 马宝。七政宝之一。

རྟ་སྐྱང་། ཉི་མའི་ཁང་བཟང་འཇེན་ཐེབ་ཀྱི་ཆུང་གི་རྟ་ཁྲེག 绿色马。曳引太阳神宫殿的一匹马。

རྟ་སྐྱང་ཅན། (མངོན) (1)བཙུ་ཐེན། 帝释的异名。(2)ཉི་མ། 太阳的异名。

རྟ་རྒྱབ་རྟ། (ཁྱད) མགྱོགས་ པ་ མི་ འཁྱོ་བའི་རྟ། 驽马，劣马。行走缓慢的马。

རྟ་རྩིག རྒན་ཟངས་ ལས་བཟོས་བའི་ རྟའི་མགོ་བཟའི་རྩེག 马顶子。马额颅顶上用金属制造的装饰物。

རྟ་གཏུམ་ཅོ། རྟ་རྒྱུད་གྱོང་པོའམ། གཤེས་ཀ་རྒྱབ་པོ། 恶马。性子粗暴的马。

རྟ་གཀྲོང་པ། (1)སྐར་ཚོད་ས་གནས་ཐེབ་གཞུང་སྐབས་མི་ཤེར་ལ་རྟ་ཁྲལ་སོགས་གཀྲོང་དགོས་ཞེས་བཏང་གཀྲོང་མཁན། 征马人。原西藏地方政府传达通知征调马匹的差民。 (2)རྟ་ཞོན་ཏེ་ཁེར་འཕེན་གཀྲོང་བ། 跑马射箭。

རྟ་ལྕོག། རྟ་སྐའི་འོག་ཏུ་རྒྱག་པའི་སྐུན། 鞯，鞍垫。衬在鞍下的垫子。

རྟ་ཁ་ཤྱ། རྟ་སྤུ་ མདོག་ངན་ གོས་ཐལ་ བའི་ མདོག 灰色马。毛色不好的马。

རྟ་རྒྱལ། (ཞལ་ཕྱེ་5:) ཤུག་ཐུབ་པའི་འགོང་ལྟ་སྡེ་བཅང་བའི་ཁྱས་ཀེག 马胜比丘。梵音译作阿说示。释迦牟尼最初所度五比丘之一。

རྟ་ཟེ་ཤོག (ཁྱད) གཟུགས་བོང་ཆུང་བའི་རྟ། 矮马。矮小的马。

རྟ་ཐོག་བྱིག་གཟིག་ལས། 乘马见蝼蚁。喻垂青于微贱。རྟ་ཆུང་རྣམས་ལ་རྟ་ཐོག་བྱིག་གཟིག་གིས་ཕྱུག་པ་ཆེ་བཞེས་གདང་བ། 关怀贫贱，有如乘马见蝼蚁。

རྟ་མཁྲིར། 马笼头，辔头。驭马的嚼子和缰绳。

རྟ་འཕེང་། 瘸马，跛脚马。

རྟ་དར། 马旗。旧时，国王、上层喇嘛等外出时，护卫骑士所持的旗帜。

རྟ་རྡུལ། 骒马。

རྟ་རྡུལ་འཁྲོལ་འཛིན། 骒马证。旧时，传召期间，拉萨居民为求许可在家照常饲养自有骒马，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

རྟ་རྡུལ་སྒོ་འབྱར། 鞴鞍骒马。鞴齐鞍具的骒马。

རྟ་གཙང་མེ། 马口火，马头火。佛家所说南方大海中一烈马口中所喷火焰。

རྟ་བདུན་པ། (མངོན) ཉི་མ། 七马者。太阳的异名。

རྟ་བདུན་དབང་ཕྱུ། (མངོན) ཉི་མ། 七马主。太阳的异名。

རྟ་མདའ་འཕེན། 跑马射箭。དབྱར་ཀ་ནོང་སྨད་གཉོང་བུས་རྟ་མདའ་འཕེན། 夏季望果节时，跑马射箭。

རྟ་མཁོངས་ཅན། རྟའི་དབྱལ་བའི་དཀྱིལ་དུ་ཐུ་དཀར་ཆུ་ཐིག་ཆོམ་ཙམ་ཡོད་པ། 的卢。额有白点的马。

རྟ་འདྲུར། (1)རྟའི་འགྲོ་སྡུངས་ཀིག 马小跑。(2)དབྱངས་ཀ་ལེར་འཐེན་པ་རྟ་དང་། མགྲོགས་ཐུང་འཐེན་པ་འདྲུར། 缓吟急讽。缓缓吟咏和迅速讽诵。

རྟ་འཇོག་ལ། རྟ་ལ་ཐྱོ་བྱེད་ཞེད་སྡང་སྐྱེས་པ། 马岔眼。马被惊诧驰走：ལམ་དུ་འགྲོ་དུས་ཉན་སྐྱེས་ཚེས་རྟ་འཇོག་ལས་པ། 路上突闻怪声，马被惊诧奔驰。

རྟ་ཚང་། རྟ་འདོགས་ས་ནའི་ཐག་དང་སྡེ་རྟ་ཀདང་ཡང་ཟེར། 系马足绳。从足部系马的长绳。

རྟ་ནག་ཐུ་ཚུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ས་ཀྱི་ཁ་ཞུད་མཐོང་སྐོད་ཀྱི་ཀུ་དུ་ཡོད་ཅིང་ཆུ་ཞེག་དང་ཡར་ཀླུངས་གཅོང་ཤིའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཨ་ལག་ཏེན། 达那清曲。河名。在西藏自治区谢通门县东部，为雅鲁藏布江一支流。

རྟ་ནག་རིན་ཆེན་རྩེ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ས་ཀྱི་ཁ་ཞུད་མཐོང་སྐོད་སྐྱེས་ཚེས་ཀྱི་ཁྲོངས་སུ་ཡོད། 达那仁青孜。地名。在西藏自治区谢通门县境内。

རྟ་རྨི། (1)རྟའི་རྣ་བ། 马耳。(2)〈ཨཱཀཱཤ〉གཞན་ཀྱི་རི་བདུན་ཀྱི་ནང་གཞས་ལྔ་པ། རིའི་རྩེ་མོ་ནས་རྟའི་རྣ་བ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་རྩས་སུ་དུག་ཚད་ལྔ་འབྱམ་བཞེ་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་རི་དང་མཐའ་སྐོར་དུ་ས་ཡ་གཉིས་དང་ཆིག་འབྱམ་བཀྲད་ཁྲི་ཡོད་པ་ཞེག 马耳山。梵音译作颜湿缚羯拏山，七金山之第五重山。山顶峰形如马耳，每面各广五十四万五千由旬，周二百一十八万由旬。

རྟ་པ། རྟ་བཞོན་ནས་འགྲོ་ཆའི་མི། 名词。乘马者，骑兵。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་པ་དང་། སྐྱེས་བུ་ཅན། རྟ་ལ་ཞོན་པ། རྣམ་པར་གཅོད་ཅཅས་སོ།

རྟ་དཔྱད། རྟའི་གཟུགས་དཔྱད་ལས་མས་མཚན་ཉིད་ལ་བརྟག་པའི་གཞས། 相马术。鉴别马的身形、性格的方术。

རྟ་ཕྲག་ལ་བ། རྩྭ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཟིན། ནུས་པས་སྐྱེད་གསོད། ཕུ་བའི་ནང་ཁམ་ཆུ་བར་ཉེད། ཆུ་སེར་སེལ། 独一味。唇形科药用植物名。味甘而苦，性凉，功能杀虫，活膝部血，敛黄水。

རྟ་སྐྱེ། རྟ་ཁལ་སྐྱལ་གཏོང་ལས་འགན་ཀྱི་སྐྱེ་འདོམས། 马差头。旧时，催支牛马差徭的头人。

རྟ་ཚེ། ཚ་མའི་རྒས་ཆུ་བའི་རྟ་ཚེ། 公马，牡马。

རྟ་ཚི་ཁྲག་སྐྱེམ། རྟ་མིག་རོ་དྲུག་སྔོང་ཁ་ཐིག་ཅན་དེ། དེའི་ཀན་ཀྱི་ཁག་གིས་ཆ་ལ་བན། 牡马血。毛色灰暗而有斑纹之牡马酿中血，可治疮疡。

རྟ་ཚོ་ཆེན། (1)རྟ་ཚེ་ལུས་རྩལ་རྣོགས་པ། 体力强壮的公马。(2)འབྲས་བུ་སྡུང་བའི་རྟ། 骟马。割去睾丸的马。

རྟ་ཐྲིང་། ཐ་ཆེན་ཀྱི་མཆོང་གོས་ཤིག 乌鬣，乘马披衫。旧时，寺庙堪布乘马时所披外套。

རྟ་སྡུག་ལས། རྟ་དང་། འབྲི་གཡག ཁ་མཛོ་སོགཔ། 牛马牲畜：རྟ་སྡུག་ལའི་གོས་གདང་། 系牛马脚胫绳。

རྟ་སྡུག རྟ་གཡང། 马驹。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟ་ཕྱེ་དང་། རྟ་ཤི་བྱ། རེག་ཕྱང། རེཀ། ཐུ་རུ་བཅས་སོ།

རྟ་འབྱུག་ལས་བརྒྱབ་པ། རྟ་གར་ཙོད་ཁལ་དུ་བཅོན་བསྐུལ་བྱས་པ། 强征马差。强迫征发当地所有马匹支应差务。

རྟ་བང་ཅན། རྟ་མགྱོགས་པ། 快马。步度矫健的马。

རྟ་བབས། ཞི་བྱང་སོགས་ཀྱི་སྒྲིལ་རིལ་དུ་རྟ་ལས་བབས་ནས་མཚམས་ཀྱི་སྒོ་ཕྱེ་བ། 牌坊。宫殿门外下马处。

རྟ་བབས་ཀྱི་སྐྱམ་བྱ། ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་སྒོའི་མདུན་ཆུ་ཚེགས་རྒྱུན་ཞིག 牌坊台阶。全成本尊坛场门外牌坊的层次。

རྟ་བོང་རིས་མེད། སོའི་རི་མོ་ཡལ་བའི་རྟ་བོང་གས་སོང་། 秃齿骡马。牙齿已经磨光无可辨认的最老骡马：ཀ་གྱངས་བཅུ་རྒྱུ་མེད་པའི་རྟ་བོང་རིས་མེད་བཀོལ་སྤྱད་མེ་ཅི། 不役使无法计算年龄的秃齿骡马。

རྟ་བོན་ཅ། རྟའི་ལག་བའི་ནང་ཕྱེ་བས་ཀྱི་ར་ལྟར་འབྱང་བོ་ཅན་དེ། ནུས་པས་རྟ་སྐྱོག་གས་རྟ་སྐྱེ་ཤིས་ཟ་མཛོས་པའི། 马距。马前蹄后方内侧突出如趾的角质部分。入药能治脐肠肌痉挛。

རྟ་བྱ། གས་རྫི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 马禽。金矿石异名。

རྟ་བྱང་མ། ཁྱོ་བཀག་པའི་རྟ། 饿马。赛马前为了激发其狂奔求食的欲望，故意暂时不给喂料的马：རྟ་བྱང་མའི་བང་ལ་བསྒྲངས་ཁ་མེད། 饿马赛来莫能比。极言其快。

རྟ་བྱ་བོ། འབྲུ་རིགས་བྱ་ཐེའི་མདོག་ཅན་ཞི་རྟ། ལུས་རྐག་ཅང་ཁ་མིག་ཁི་མཐའ་ཡི་སྐུ་མདོག་དཀར་བ་ཞེག 苯色马。眼和嘴的四周有白毛的黑马。

རྟ་བྱེས། རྟ་ལ་རྩུ་གཟེབ་སྐྱེད་གཞི་བྱེས་ང། 马槽。给马喂草料的长方形容器。

རྟ་བྲི། (ཕྱི) འབྲུ་ཀང་ལག་མང་ལ་ལུས་ཐིང་ཐིའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞེག 一种多足虫。

རྟ་དབང། སྐོང་ཞིག ཐོད་རབ་སྐྱོང་ཁྲོངས་ཀྱི་མཚོ་སྐྱ་རྩྭང་ཁྲོངས་མོན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 达旺。地名。西藏自治区错那县独门隅地区一地名。

རྟ་དབང་དགོན་པ། དུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཟེང་ལྷ་བའི་སྐྱབ་མ་མེ་རབ་ཐ་མ་སྐྱོས་ཀྱ་མཚོས་མོན་ཡུལ་དུ་ཕྱག་བརྟ་བའི་དགོན་པ་ཞེག 达旺寺。十

七世纪中，五世达赖弟子美热喇嘛·洛追嘉措，在门隅地区所倡建的寺庙名。原西藏地方政府委派的锡那行政管理人员，即常驻其地。

རྟ་དབྱངས། (1)གདངས་རིང་ཐང་འདེན་པའི་ངག་གི་དབྱངས། 高腔。长而高的歌咏腔调。(2)རྟ་དབྱངས་དཔའ་བའི་མཚན་གཞན་ཞིག 马鸣。古印度一佛学家名。

རྟ་ཐྲངས། རྟའི་ཚང་རིལ། 马粪，马屎。

རྟ་མ་ཚད་ཙམ། རྒྱུན་མ་ཆད་ཙམ། 马儿将疲未乏。义谓勉强持续不断：འཚོ་བ་རྟ་མ་ཚད་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་པ་ཇེད་དགོས་སྐམ། 有意在仅能勉强维持生活的水平上，来修学佛法。

རྟ་མ་བྱི། ལུ་གཅིག་རྒྱ་བཟང་འཕྲིན་དུས་རྟེན་འབྲེལ་མཆོག་ཇེད་ཀྱི་རྟ་མ་བྱི། 老马新驹。藏剧文成公主中，象征吉祥的老幼两马。藏戏道具：

རྟ་མེད་བོང་མ། གོས་གྱང་ཇེ་བག་པ་ཞིག 合裆裤。没有开裆的裤子。

རྟ་དམག རྟ་བཞོན་པའི་དམག་ཚོགས། 骑兵。骑马的军队。

རྟ་དམར་ཅན། (མཛོད) མེ་ལྕི། 红马者。火神的异名。

རྟ་དཀྲུ་ཁོད། མ་དུལ་བའི་རྟ་ཁྱོང་བོ། 恶马，烈马。未经调教的马。

རྟ་རྨིག (1)རྟ་ཡི་རྨིག་པ། 马蹄。(2)རྩི་སྨན་ཁྱི་རིགས་དབྱིབས་རྟའི་རྨིག་པ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་མེ་གཙོ། རླུང་སྐྲན་འགེགས། 细辛。乌兜铃科药用植物名。叶形如马蹄，味苦，性凉，功能疗疮，阻滞血道。

རྟ་རྨིག་མ། རྟའི་རྨིག་པ་ དང་ དབྱིབས་མཐུངས་པའི་དངུལ་ལྷགས་མ་ཞིག马蹄银锭。铸成马蹄形的银元宝。

རྟ་རྒྱ་ཁོད། རྟ་དམྱ་ཆོད་དང་འདྲ།

རྟ་གཙང་མཆོད་སྦྱིན། རྒྱལ་ཀུ་གང་ཀྱི་མཆོད་ སྦྱིན་ཏེ་ཐུབ་པའི་ཞལ་སྔར་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ རྟ་གཙང་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་ སྤྲུལ་ཏེ་ ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ ཐུབ་པའི་ཞལ་སྔར་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ རྟ་གཙང་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་ སྤྲུལ་ཏེ་

ཆ་ཚམ་པ། གཞུང་གི་ཡིག་འཕྲིན་སྐྱེལ་མཁན་དུ་ཕེབ་བང་ཆེན་པ། 驿使。乘马驰送公文者。

ཆ་ཁྲག་པ། དུས་མདོག་དམར་པོ། 赤色马。

ཆ་ཕྱུག སོ་ཕྱུགས། 牲畜，牲口。家中饲养的大牲畜。

ཆུ་ཟླ། (1)སྐར་མ་དུ་བའི་ཟླ་བའམ། ཚེ་འཕྲལ་ཟླ་བ་སྟེ་ཟླ་བ་དང་པོ། 正月。藏历由二十八宿中星宿值望日或十五日的月分。(2)ཤི་སྐར་བཅུ་གཉིས་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀོར་ཟླ་ཕྱི་བ། 马月，午月。按地支计，为藏历五月；按望所在之宿计，则为星宿月。

ཆུ་འུལ། ཕྱར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་མི་སྟུ་སྐྱེལ་བར་རྩོང་སྐྱེལ་ལམ་ས་ཚོགས་ཀྱི་བའེ་བའི་དུ་ཁལ་གཅོང་དགོས་པ་དེར་ཟེར། 乌拉马，差马。原西藏地方政府接送官吏的无偿畜力差役。

ཆུ་འུལ་བསྐྱལ་ཚོག་པའི་ཚམ་ཡིག ཕྱར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས། བཞེན་ཏུ་སྐུལ་འདེད་ཆོག་པའི་ངོས་སྐྱེར་ལག་འཁྲིར། 马牌。原西藏地方政府征调牛马差役的执照。

ཆུ་རྡོ་ལ། ཏུ་འོལ་བ་དང་འདྲ།

ཆུ་འོལ་བ། ཏུ་སྐྱ་ མདོག་ རྣག་ པོ་ བྱ་ འོལ་ བའི་ མདོག་ཅན་ཏེ་ ཁ་ལ་ ཡང་ཟེར། 黑马，乌骓。毛色苍白如鹞的黑马。

ཆ་ཚམ་བྱབ་མེད། ཏུ་ཁ་འཐེན་བྱེད་སྐབ་མདའ་མེད་པར་གང་འདོད་དུ་བཏང་བའི་ཏུ། 无衔敞马。未加衔勒，任意奔驰的马。

ཆུ་ཤི་དཀྲི། (མངོན) (1)མ་ཇི། 水牛的异名。(2)གཡག 牦牛的异名。

ཆུ་ཁོད་རོན་མ། གོས་གྱང་ཐེ་བྱག་པ་ཞིག 开裆裤。有裤裆的裤子。

ཆུ་གཡག་མཚོན་སྐྱེལ། མི་ མགྲན་ མཐམ་ རྩེ་བ་ ཀྱི་ དབྱི། 牛马并头。谓勉强凑合不能结合者，如云冰炭同器。གནས་གཞི་གཅིག་ཏུ་ མི་ མཐུན་ ཏུ་ གཡག་མགོ་སྐྱེལ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འཇོག་མི་དགོ། 真把不相容的东西，有如牛马并头般地放在一起。

ཆུ་གཙང་མོ། ཏུ་ཐུབ་འཇམ་པོའམ། སྡིང་པོ། 良马，驯马。性格驯顺稳重的马。

ཆུ་གཡོག་ གྲང་ལམ་ཡིག་ཡོད་ མཁན་རྣམས་ལ་ ཏུ་ གཡོག་གཏོང་དགོས་པའི་ཁྲལ། 马仆。旧时，临时为持有支差执照的旅客饲养骡马的差民。

ཆུ་གཡོག་ཟས་གཡོག ཕྱར་ལམ་ཡིག་ཡོད་ མཁན་ མི་ སྟུའི་ ཏུ་ ལ་ ཟན་ པ་ སྐྱེལ་ མཁན་དང་མི་ གཏོང་ཚུལ་ བྱེད་ མཁན་གྱི་ཁྲལ་པ། 马役和灶役。旧时，临时为持有支差执照的旅客喂马和烧火做饭的差民。

ཆུ་ཏ། ཏུ་འཇུག་གའི་ས་ བའམ། ཁང་པ། 马厩，马圈。拴马的场院或房子。

ཆུ་རྔ་པ། ཏུ་སྐྱ་མདོག་ཞེར་སྐྱ་ལ་དམར་ མདངས་ ཕྱན་ བྱ་ཡོད་པ་ སྟེ་ མདོག་དཀར་དམར་ཞེར་ གཏམ་ བཟིས་པ་ཡིན་ བྱ་ ཁྲ་ཞེས། 淡黄色红马。杂有白、红、黄三种毛色的马。

ཆུ་རྣ་ག ཏུ་ཞོན་ པའི་ མི་ ཚོགས་ ཀྱི་ ཁྲལ་ སྡེང་། 马队。乘马者行列或骑士队伍。

ཆུ་རྒྱང་། རྣམ་ གར་ གཏོང་ བའི་ དབྱངས་ རིང་ བ། 长高腔。高亢悠扬的一种藏戏唱腔。

ཆུ་ལ། ལ་ཞེག ཅད་རང་ སྐྱང་ སྡུང་ཤས་ ཀྱི་ གཏིང་ སྐྱེས་ རྩེ་ གི་ རྩུ་ ཐུང་དུ་ ཡོད་ ཅིང་། དེའི་ མགོ་ ཚད་ ཀྱ་ མཚོའི་ རོས་ རྟེན་ སྐྱི། ཟླ་ཟླ་ཡོད། 达拉。山口名。在西藏自治区定结县南部，海拔3375米。

ཆུ་ལྕང། དུའི་ སྐྲངས། 马姜。

ཆུ་ལོ། ཤ་ སྐར་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ དུ་ མི་ ལོ། 午年。属马的年。

ཆུ་ལོ་པ། དུ་ ལོར་ སྐྱེས་ པའི་ མི། 马年生人。属马之年所生者。

རྟ་ཤ། (1)དཔྱི་རུས་ཀྱི་ཤ། 髀上肉。(2)རྟའི་ཤ། 马肉。

རྟ་ཤད། (1)རྟའི་སྤུ་ཤད་བྱིད་ལག་ཆ། 马刨子。梳刷马身毛尾的梳子。(2)རྟ་ཁྲོན་བང་ཆེན་རྟ་ཀུང་མེ་ཀུང་འགྲོ་མཁན། 驿使。单人独马驰送公文者。

རྟ་གཅིག ཨེ་ཅིང་དང་ཁལ་མ་སོགས་འཐུལ་རོགས་མེད་བར་གང་རུང་ཐུག་འགྲོ་བའི་རྟ་པ། 单骑。没有同行骡帮的单人独马。

རྟ་གལ། (ཡུལ) གྲུབ་མོང་དུ་བདག་པའི་རྟ། 共同马。数人共有的马匹。

རྟ་ཀྲི། (ཡུལ) རྟ་སྣ་མེད་དུ་བཞོན་ནས་ཀུབ་ལ་བཟས་པའི་མ། 马疮。骑没有鞴鞍的马时，臀部磨出的创伤。

རྟ་ཀྲུགས། འཕྲུལ་འཁོར་སྤུལ་ཀྱུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི། 马力。计算机器动力的标准。

རྟ་རྨི། (1)རྟའི་སོ། 马齿。(2)རི་ལྷོབས་ཐུ་ཡིད་པའི་དགོན་པ་སོགས་ཀྱི་ལྷུགས་རི་གྲང་དུ་བང་རིམ་བྱས་ནས་ཁྱེད་པའི་དབྱིབས། 马牙墙。寺庙、园林等顺山势修建的墙顶高低不齐的梯形围墙。

རྟ་རྨི་མ། ཤེལ་ཀ་དའི་བྱེ་བྱག་ཅིག 马牙冰糖。结晶状如马牙的冰糖。

རྟ་ལྕག། རྟའི་ཁ་ཤོ་སྐྱེད་བྱེད་ཟླབ། 衔勒。马衔铁。控制马口的嚼子。

རྟ་གསར། སྐ་བརྒྱབ་མ་ཐག་པའི་རྟ་ན་ཆང། 新马。初鞴鞍的三岁小马。

རྟ་གཤིང་ཅི། སྤུལ་ལྷག་ལ་མ་བཙོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་མཐུགས་པོར་འགྲོ་བའི་རྟ། 快马。不待鞭策而疾行的马。

རྟ་གལེབ། རྟ་རྒྱུད་སྐྱེལ་ཕྱིར་བྱ་མ་བྱས་པའམ་འབྱས་བྱ་མ་ཕྱུང་བའི་རྟ། 种马。未阉牡马，配种用的公马。

རྟ་གལེབ་གཏོང་བ། རྟ་ཚོད་མ་ལ་ཐོ་རྟ་སྐྱེར་བ། 使马配种，རྟ་སྐྱེ་འཕེལ་གྱི་ཆེད་དུ་རྟ་གལེབ་གཏོང་དགོས། 为繁殖马匹而使马配种。

རྟ་གཤོང་ཅི། སྤུལ་ལྷག་ལ་མ་བཙོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་མཐུགས་པོར་འགྲོ་བའི་རྟ། 快马。不待鞭策而疾行的马。

རྟ་བགྲེས་མཇུག་སྐྱེལ། ཚུར་རྟ་ཕེས་བགྲེ་བ་དང་། ཕར་མཇུག་བརྡུས་སྐྱེལ་བ་ནི་བགྲེ་སྐྱེལ་གྱི་ཐུ་བ་མེ་མཐུན་པ། 马迎指头送。来时派马恭迎，去时用手指路使其自去。谓前恭后慢，有迎无送：མཚོན་རིགས་ལ་རྟ་བགྲེ་མཇུག་སྐྱེལ་མེད་པར་དགའ་བགྲེ་དགའ་སྐྱེལ་བཅས་འབྲེལ་ལྷགས་མཐུན་ཟེད་དགོས། 对迎送宾客要适当得体，不可马迎指头送。

རྟ་ཏྲག རྟ་བཟང་བའམ་འཕེར་བ། 骏马，良马；མི་5ག་རྟ་5ག་བཅུ་ཕྱག་བཟས་སོང། 去了成百的精壮人马。

རྟ་ཅེངས། རྟ་ཚོད། 马拗执。马不服驾驭。

རྟ་ཇོང་ཅི། འདྲིག་མཚོ་མེད་པའི་རྟ་བཟིང་ཅི། 稳重的马。步法稳健的马。

རྟག་བཞོངས། ཐུན་མི་འཆད་པར་སྐྱང་གྲུབ་པ། 持久。能长期不断保持下去。

རྟག་འབྲལ། ཐུན་ཆད་མེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས། 经常勤奋，不断精进：རྟག་འགྲུལ་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས་འདོན་པ། 经常勤奋努力。

རྟག་འཁོར། (མངོན) རླུང་སྐྱེ། 常行。风的异名。

རྟག་འཁོར། སྐྱ་གཅན་སྐྱེས་སྐང་སྟེང་ནས་ཁ་དུག་དུ་ཕྱགས་ཏེ་ གཡས་ བཟློང་ཕྱེས་ སྐང་ཁྱམ་སྐྱེད་ཅིང། དེའི་ཚེ་རྟག་ཟིངས་ལ་ཀང་པའི་འཛེལ་འཁྱིལ་མེད་པས་རྟག་འགྲོས་ཅན་དུ་གཏས། 均匀行。罗睺从其诞生宫(远日点)起，在宫宿(恒星背景)中，由东向西的运动，其速度均匀，没有盈缩差，所以叫均匀行。

རྟག་གཅིག་རང་ཀའང་ཅམ་ཕྱི་བདག མི་འཛིག་པའི་རྟག་པ་དང་། ཚ་མེད་པའི་གཅིག་པུ།

ཆུགས་གྱུབ་ཏུ་གྱུབ་བའི་རང་དབང་ཅན་ འཇིག་པ་སྟེ་ཕྱང་ཆུ་གང་དུ་ བྱང་བའི་ གྱུབ་ མཐའ་ སྐྱ་བ་ཞེག་གིས་འདོད་བའི་གང་ཟག་གི་བདག 常一自在我。古印度一教派所虚构的"我"，不灭故常，无方分故一，能独立存在故是自在。

རྟག་ཆད། བདེན་གྱུབ་ཏུ་འཇིན་བའི་རྟག་ལྟ་དང་ གཏན་མེད་དུ་འདོད་བའི་ཆད་ལྟ་གཉིས། 常断，常边和断边。执著实有的常见和执著绝无的断见。

རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ། རྒྱུན་གཏན་བར་མི་ འཆད་ པ། 恒，常，恒常无间，经常不断：རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སློབ་སྦྱོང་ཟེད། 经常不断地学习。

རྟག་ཏུ་ཨོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་སློབ་མ་ཞིག 常啼菩萨。古印度法胜论师弟子之一。

རྟག་ཏུ་འབབ། (མངོན) ཆུ་ཤི་མི་དུ། 常流。徙多河的异名。

རྟག་ཏུ་ཟ། (མངོན) རྟ་སྐྱེ། 常吃。乌的异名。

རྟག་གཏུག རྒྱུན་དུ་ཡར་ཚུར་གྱུག་འགྲུལ། 经常往来，经常会面：དགའ་བོ་རྣ་བོ་དང་ཕན་ཚུན་རྟག་གཏུག་ཟེད། 经常和好朋友会面。

རྟག་གཙོང། རྒྱུན་གཙོང་ཏེ་དུས་རྒྱུན་དུ་ འཇིག་པའི་གཙོང་མ། 长期朵马。长期陈列神前，不予撤除的食子。

རྟག་རྗེས་སུ། རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྟེ། ནམ་མཁའ་སོགས་དངོས་མེད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རྟག་པ་ལ་ རྟག་པར་ངེས་པའི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པའོ། 知常智。知其为常法之正量。于虚空等非实事之常法，知为常法之正智。

རྟག་ལྟ། བདེན་གྱུབ་ཀྱིས་རྟག་པར་ལྟ་ བ། 常见。以执实心，观诸法是常之邪见。

རྟག་བྱབ་པ། འགྱུར་མྱོག་མེད་པ། 常存。长期保持不变。

རྟག་མཐའ། རྟག་པའི་མཐའི་ཁྱབ་མེད།

རྟག་བརྩེ་ཟྱིད། (མངོན) རྣམ་ ཐོས་ སྲས། 常乐者。毗沙门的异名。

རྟག་པ། ❶名词。(1)རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་མ་བསྒྲུབ་ཅིང་ འཛི་འགྱུར་མེད་པ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའོ། 常，常法。不从因缘生起，无有迁流变异者。如虚空。(2)མཉམ་ཉིད། 平等性。❷བརྟན་པ་དང་། འགྱུར་བ་མེད་པ། རྒྱུན་དུ་མི་ཉམས་པའམ། རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 形容词。经常，固定，不变，经久，继续不断：དགུན་དུས་རྟག་པར་ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་ཙམ། 冬季经常出太阳。

རྟག་པ་ཉིད། འགྱུར་མེད་ཁོ་ན། 常性，常住性。

རྟག་པ་གཉིས། རྣམ་ པ་ གསུམ་ ཙང་ ཀྱི་ རྟག་ པ་ དང་། རེ་འགའ་བའི་རྟག་པ་གཉིས། 二种常：永恒常与间或常。

རྟག་པ་ཉེར་ཟུག འགྱུར་ ལྡོག་ མེད་ བའི་ རང་ བཞིན། 永恒，固定不易，一成不变：བསྒྲུབ་བཟོས་མི་གྱུབ་བའི་རྟག་པ་ཐེར་ཟུག་གི་དངོས་ པོ་ གང་ཡང་མེད། 没有任何固定不易、不能变革的事物。

རྟག་པ་དང་ཚད་པའི་མཐའ། མེད་པ་ལ་ཡོད་ པར་འཇིན་པ་རྟག་པའི་མཐའ་དང་། ཡོད་པ་ལ་ མེད་པར་འཇིན་པ་ཆད་པའི་མཐའ། 常断边，常边断边。执无为有之常边，执有为无之断边。

རྟག་པ་བཞི། ནམ་མཁའ་དང་། འགོག་པ་གཉིས། དེ་བཞིན་ཉིད་བཅས་བཞི། 四种常：虚空、二灭和真如。

རྟག་པ་གསུམ། འགོག་པ་གཉིས་དང་། ནམ་ མཁའ་བཅས་གསུམ། 三常：二灭和虚空。

རྟག་ པའི་ མཐའ། ཆོས་ རྣམས་ རང་ ངོས་ ནས་ བདེན་པར་གྱུབ་ པར་ལྟ་ བ། 常边。执著诸法体自体为实有之见。

ཀྱག་པའི་བྱེད་པ་བཞི། ཆོས་ཉིར་དཀྱའི་ཐྱ་ཚར་བཀྱ་ཤེས་དང་། གཤམ་སྡོང་སྐྱ་ཚར་ཀང་བཞིའམ་བཞི་མདོ། གཤམ་སྡོང་ཐྱ་ཚར་བྱེད་པ་བྱ། ཆོས་གཅིག་ལྟ་ཚར་མི་སྐྱག་པ་སྟེ། འདི་རྣམས་ཀྱག་ཏུ་ངེས་པས་ན་ཀྱག་པའི་ བྱེད་པ་ ཞེས་བྱའོ། 固定四作用神。历算中，每月廿九日的后半为吉祥，卅日前半为四足或十字交点，卅日后半为龙，初一前半为不净。四者经常不变，故名固定作用神。

ཀྱག་པར་སྨྲ་བ། སྔོན་ཏུ་གང་དུ་བྱང་བའི་གྱངས་ཅན་པ་དང་། ཚངས་པ་བ། ཁྱབ་འཇུག་པ། དཔྱད་པ་བ། དབང་ཕྱུག་པ། ཉི་ཐག་པ། རིག་པ་ཅན་པ། གཅེར་བུ་པ་བཅས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ། 说常见派。古印度宗教哲学派系之一，包括数论派、梵天派、毗纽天派、伺察派、涂灰派、胜论派、吠陀派、离系派等。

ཀྱག་པར་རེ་བཞིན། དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ། 经常，时时刻刻。

ཀྱག་སྐྱེས། རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞིའི་གནས་རིས་ཤིག 恒憍，常醉罗刹。四大天王部将之一。

ཀྱག་སྨྲ་བཞི། སྔོན་ཏུ་གང་དུ་བྱང་བའི་གྱངས་ཅན་པ་དང་། དཔང་ཕྱུག་པ། ཁྱབ་འཇུག་པ། གཅེར་བུ་པ་བཅས་བཞིའི་སྡུ་མིང་། 常论四派。古印度宗教哲学派系中的数论派、大自在派、毗纽天派和离系派四者总名。

ཀྱག་ཞི་བ། (མངོན) (1)ལྷ་དབང་ཕྱུག 自在天、大自在天的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。(3)སྤྱན་རས་གཟིགས། 观世音菩萨的异名。

ཀྱག་ཡས། གྱངས་གནས་ཤིག 一大数名。

ཀྱག་རེས་འཚོར་བ། (མངོན) རྟག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་ཟས། 经常的食物。

ཀྱག་ཚིངས། རྟག་པའི་ཚངས་སྤྱོད་དེ། གཟའ་རྣམས་ཀྱི་ཞག་གཅུམ་ཚངས་སྤྱོད་དེང་རྟག་ཏུ་ངེས་པས་ན་རྟག་ཚངས་ཞེས་བརྗོད། 平行度。日、月和行星运行的时间或弧的长度的平均值。

ཀྱགས། 名词。(1)མཚོན་བྱེད། 符号，标志，记号，形状。代表事物的标记：མིང་རྟགས། 名号，名字。རྒྱལ་རྟགས། 国徽。ཕྱིན་རྟགས། 表相。རང་རྟགས། 原形。འཆི་རྟགས། 死兆。ཞིང་ལ་ས་རྟགས་བཏུགས། 在田里树立界碑。མཆལ་ རྟགས་ བཀྲབ་ པ། 做作红色记号。(2)གཏན་ཚིགས་སམ་སྒྲུ་མཚན་ཉི། བྱས་པའི་རྟེན་ཐྱ་མི་རྟག་པའང་བསྒྲུབ་པ་ན། བྱས་པ་རྟགས་ཐུ་བཀོད་པའམ་ཐྱ་མཚན་དུ་བཀོད་ པ་ ཡྱ་ བྱའོ། 因。理由或原因。如以所作性成立声是无常，则是所作性为因或理由：རྟགས་ གསལ་བཏང་ ཡང་རྟགས་མ་གྲུབ། 进行辩论但理由不能成立。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དེ་ སྒྲུབ་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ པའི་ ཚེས་ དང་། ཐྱོགས་ཀྱི་ཚེས། སྒྲུབ་ཅེད། གཏན་ཚིག། རྟགས་ཀྱི་མཚན་རྣམས་སོ། (3)ཀྱི། 印鉴，章；བཀའ་ གོག་ལ་ཐྱག་རྟགས་ཐབ་པ། 在命令上盖印。ལུག་གི་ན་རྟགས། 羊耳烙印。ནོང་ཀྱི་ད་རྟགས། 牛角烙印。(4)ཕོ་མོའི་མཚན་མ། 性别，性器官，生殖器；ཕོ་རྟགས། 男性，男生殖器。མ་རྟེ། 女性，女生殖器。

ཀྱགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པ། དོན་ ལ་མ་ གྲུབ་ པའི་རྟགས་དྲུག་གི་ནང་གཞས། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མི་སྡིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། སྐྱེས་བུ་འདི་ཚོས་ཅན། བདག་དང་ཐབས་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་གི་ཙོན་ཏེན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་བྱེད་རང་ཉིད་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྡིད་པ་སྟེ་གཞི་མ་གྲུབ་པའོ། 因体性不成。六种事境不成因之一。因之体性不可能有，从而因不能成立者。如云："此一士夫有自我，以其具备自我之性能故。"此中所举能立因之本身，即不可能存在于知识范围之内，故因之本身不能成立。

ཅོག་ཀྱི་འཇུག་པ། སྔོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ཏེ་ གང་ལ་ འཇུག་ པ་ དང་། གང་གིས་འཇུག་པ། རྗེ་ལྟར་འཇུག་པ། ཅི་ཕྱིར་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གསལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཐུ་མི་སམ་བྷོ་ཏས་བརྩམས་པ་དེ་ཡིན།《音势论》，《字音强弱论》。 藏文创造人土弥桑布札著。书中主要按照于何、由何、如何、 为何四大提纲，解说何等前后加字， 加于何等语基前后，当发生何等音势变化及词义变化的规律。

ཅོག་ཀྱི་ཇོང་དྲིལ། དང་དོན་ཀྱི་ཇོང་དྲིལ་ལས། མཚན་མའི་ཇོང་དྲིལ། 表相铃杵，不了义铃杵。佛家所用实物铃杵。

ཅོག་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཆོས་ཅན་ལ་མ་གྲུབ་པ། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ རྟགས་ དྲུག་ གི་ ནང་གཞིས། རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཆོས་ཅན་ལ་མི་སྲིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། རྒྱ་གཅིག་སྐྱང་གི་དབང་ཤེས་ཚད་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་བཅས་མ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་སྐྱང་ལ་རྟོག་བཅས་གྲུབ་ཀང་། མ་འཁྲུལ་བ་མ་གྲུབ་པའོ། 因一分有法不成。六种事境不成因之一。 因之一分于宗之前陈有法中不可能有，从而因不能成立者。如云："复视月亮之根识是现量， 以是离思维、不错乱故。"此中复视月亮者， 离思维一分虽可成立，但不错乱一分则不能成立。

ཅོག་ཀྱི་རྩོད་བ། རང་གི་དམ་བཅའ་ སྒྲུབ་ འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་གཞན་ལ་ རྟགས་ ཆོས་ དོན་ གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ་ སྒྲུབ་བྱེད་ཅ། 论式。自己以欲成立自宗的企图， 向他人论述因、法、义三支的语言。

ཅོག་ཀྱིས་བསལ་བ། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་བསལ་བའོ། 因相违。即事理相违。

ཅོག་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པ། གཞལ་འགྱུར་ལ་ བཀོད་ ཆོད་ཀྱི་ རྩོལ་དོན་རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པ། དབེར་ན། སངས་རྒྱས་པ་ལ་འཕངས་པའི་ རྩོལ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་གཞལ། རྟགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཞུང་ལུགས། 唯因不成。所叙应成中， 列举之因未能成立。 如对佛教徒云："声，应成非所作性，以是常故。"

ཅོག་ཁྱབ་གཉིས་ ཀ་ ཁས་ ཀྱངས་ ཀྱི་ གྲུབ་པ། རྩོལ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དང་མིག་ ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ལ་རྟག་པས་ཁྱབ་པར་ཁས་ ལེན་པའི་ གང་ཟག་གི་ངོར། རྩོལ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ ཡིན་པར་གཞལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུ། 因遍俱依许成。对于承许声是眼识之所见及眼识所见者是常的异教徒，提出应成云："声，应成为常， 以是眼识之所见者故。"

ཅོག་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ གྲུབ་ པ། གཞལ་ འགྱུར་ དགོད་ཡུལ་གྱི་ ངོར། ཚད་མཐའ་ཁས་ བླངས་ ཀྱིས་རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ གྲུབ་པའོ། 因遍俱成。在被责难者心中， 依量依许，因遍二者皆已成立。

ཅོག་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ གྲུབ་ པའི་ ཚུལ་ འགྲུབ་ བཞི། རྟགས་ ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ ཚད་མས་ གྲུབ་པ་ དང་། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་ བླངས་ ཀྱིས་ གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་ གྲུབ་ ཅིང་ ཁྱབ་པ་ ཁས་ བླངས་ ཀྱིས་ གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་ མས་ གྲུབ་ ཅིང་ རྟགས་ ཁས་ བླངས་ ཀྱིས་ གྲུབ་ པའི་ ཐུལ་འགྱུར་ཏེ་ བཞིའོ། 四种因遍俱立应成。谓因遍二者皆正量立；因遍二者皆认可立；因正量立，遍认可立；遍正量立，因认可立。总有四种。

ཅོག་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ། ཐུལ་འགྱུར་ ལ་བཀོད་ཆོད་ཀྱི་ རྩོལ་ ནས་ རྟགས་ གསལ་གཉིས་ ཀ་ མ་ གྲུབ་པ། དབེར་ན། སངས་ རྒྱས་པ་ལ་འཕངས་ པའི་ རྩོལ་ཆོས་ ཅན།

བྱ། 因遍俱不成。所提应成中，列举之因与法二者，皆未成立。如对佛教徒说："声，应成非所量，以其是常故。"

ཁྱབ་གཉིས་གཏིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པ། ཐུབ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཐུར་ཐུག་པར་ཁས་ལྡངས་ན་ཁྱབ་ཁྱགས་ཚད་མས་གྲུབ་ཀྱིང་དམ་བཅའ་ལ་ཁས་ལྡངས་ཀྱི་བསལ་བ་འཐབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། ཐུབ་རྟག་པར་ཁས་མ་ལྡངས་ན་ཁྱབ་ཁྱགས་ཚད་མས་ གྲུབ་ཀྱིང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཤེད་བས་ཆོལ་བ་དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ངོ་འགྱུར་བའོ། 因遍俱依量成。如云："声，应成无常，所作性故。"此中，若先承许声是常者，则遍与因俱依量成，其所立宗，陷入承许违越之中，是真应成。若不承许声是常者，则遍与因俱依量成，所立宗中，无违越过，故于立者是似应成。

རྐྱགས་བརྒྱད། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

རྐྱགས་བརྒྱད་ཐྲིག་རིས། (1)རྩེམ་འཐགས་ཀྱི་རི་མོའི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 八瑞托云。绒毯图案之一。(2)གོས་ཆེན་ཀྱི་ཟྭ་བྱག་ཅིག 八瑞托云缎。

རྐྱགས་བརྒྱད་བུམ་གཟུགས། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཀྱི་རི་མོ་ཚང་བའི་རི་མོ་ཁྱམ་བའི་གཟུགས་དཔྱིམས་ཅན་ཞིག 八瑞托瓶。绒毯图案之一。

རྐྱགས་བརྒྱད་མ། རྟེན་མོ་བའི་ལེགས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀ་བཀྲ་ལེགས་གྲས་ཤིག 八瑞，八祥瑞。一优质哈达名。

རྐྱགས་ཅན་མ། (མཛེན) སྐྱེད་འཚང་མ། 有相女。娼妓的异名。

རྐྱགས་ཆོས། གཏན་ཚིགས་རིག་བའི་སྒྲུབ་བའི་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གཉིས་ལ་ཟེར། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཐུས་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 因法同一。三种反体同一不成因之一。因与后陈法雷同无别，从而因不能成。如云："声是无常，以无常故。"

རྐྱགས་ཆོས་དོན་གསུམ། རྟགས་ཞེས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། ཆོས་ཞེས་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་། དོན་ཞེས་པ་བསྒྲུབ་གཞིའམ་ རྟོད་གཞི་བཅས་གསུམ་མོ། 因法事。因法及事三者。因是能立，法是所立后陈即能别，事是所立前陈即所诤事。

རྐྱགས་འཇུག རྟགས་ཀྱི་འཇུག་བའི་ བསྡུས་མིང་།

རྐྱགས་ལྟར་སྣང་། གཏན་ཚིགས་ལྟར་ སྣང་ངོ་། 似因。

རྐྱགས་ལྟར་སྣང་གསུམ། འགལ་བ་དང་། མ་ངེས་པ། མ་གྲུབ་པ་བཅས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་གསུམ་མོ། 三种似因，相违因、不定因和不成因。

རྐྱགས་སྟོབས། སྒྲུབ་བྱེད་རྟགས་ སུ་བཀོད་པའི་ ཤུགས་སམ་རྩལ་བ། 因由力。列举能立之因所生效力。

རྐྱགས་རྟེན། རྒྱབ་ཐེལ་ཅེ། 印鉴，章。

རྐྱགས་ རྫོགས་པ། ལས་ གང་ཞེག་བྱས་ རྟང་ དེའི་ རྟགས་སམ་མཚན་མ་ཐོན་པ། 效验，应验。

རྐྱགས་དམ། གཙ་གཤམ་དམ་ཐུག 印章，印鉴。

རྐྱགས་དབེ་ཐུགས་གཟུགས། གཏན་ཚིགས་རིག་ པའི་སྒྲུབ་བ་འགོད་རྩལ་ལ་ཅ་ཤས་གསུམ་ལྡན་ཀྱི་

དང་པོ་སྒྲུབ་ནི་རང་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འདོད་པ་བསྒྲུབ་བྱའམ་སྒྲུབ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་པ་དཔེ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བའི་དངོས་པོ་དཔེ་རུ་འཇོག་པ། གསུམ་པ་རྟགས་ནི་ཐུན་མཚན་ཡང་དག་པ་བཀོད་པར་བཏེན་ནས་ཐར་པོར་དམ་བཅས་བའི་དོན་ཁས་ལེན་ཅིང་དུ་འཇུག་པའོ། 宗因喻三支。因明论式的三个组成部分：自己所欲证成者为宗，引证现实所见事物为喻，提出正确理由使敌论者承认我所立宗为因。

རྟགས་རྒྱངས་ཀྱི་ཚལ་འགྲུབ། རྟགས་སམ་སྒྲུབ་ཅིང་དུ་མ་སྒྲུངས་ཤིང་། ཆོས་ཅན་དང་། གསལ་བ་རེ་རེ་ལས་མེད་པ། དཔེར་ན། རྣམ་མཁྱེན་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚད་མས་རྟོག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 多因应成。积集众多因或能立，但举一种有法及法者。如云："一切种智，应是所量，是正量所悟故，是有故，是存在故。"

རྟགས་རྨོངས། རྟགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བའི་བསྒྲུས་མིང་།

རྟགས་མ། ངོ་བོ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་མ། 名词。符号，徽章。

རྟགས་མ་གྲུབ་པ། གཞལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་བཞིའི་ནང་གསེས། སྒྲུབ་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཁས་ལྡོངས་ལམ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། མཐོན་ཐ་མའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཁེགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པས་ཐལ་ལན་རྟར་མ་གྲུབ་ཅེས་བརྗོད་པའོ། 所举因不成。四种似应成之一。能立之因，属于承许不成或正量不成者。如云："声，应是常，是所闻故。"对此，可以答云："所举因不成。"

རྟགས་ཙམ་འཇིམ་པའི་དགེ་སློང་། ནང་ཚུལ་ལ་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྟོམ་པ་མེ་ལྡན་པར་ཡྱ་དགེ་སློང་གི་ཆ་ལུགས་འཛིན་པའོ། 形象比丘。三种名想比丘之一。身心未具近圆律仪，但于外表徒具比丘服式者。

རྟགས་ཙམ་འཇིག་པའི་ལུང་། སྟོན་པ་ཤཱཀ་ཐུབ་ལས་འདས་ནས་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་བཅུའི་ནང་མཚུངས་ལྡན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཤིང་ཁྱིམ་པ་ལྟ་བུའི་ཐོག་ཏུ་ཁྱིམ་པ་ལྟ་བུའི་ཆོས་གོས་ཙམ་ལས་མི་འཐུང་བར་བཞག་པ་དེའོ། 唯形象期。佛灭后佛教住世的第十个五百年，出家人徒具外表形象的末法时期。

རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་ཁྱབ་པ་ཁས་ལྡངས་ཤིས་གྲུབ་པ། འགལ་རྟེན་པས་ཁྱབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་ཁང་ཟབ་ཀྱི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འགལ་ཞིར་ཁྱིམ་ཞེས་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། 因依量成遍依许成。如对承许凡是所作性，皆是常者立云，"声，应是常，所作性故。"

རྟགས་མཚན། རྟགས་དང་མཚན་མ། 象征，记号，标记，现象：རིགས་ལམ་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་རྟགས་མཚན་བསྟན་པ། 表示已经懂了道理。

རྟགས་མཐུངས་འབྲེལ་པ། མིང་གང་རུང་གི་མཐར་སྤྱན་པའི་རྗེས་འཇུག་དེས། རང་མིང་གི་ཆ་ཤས་སུ་འདྲེན་རྒྱུའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེ། བཀོད་ནས་བརྗོད་པའི་དུས་ཚེ་མ་ཐུབ་བོར་མ་བྱས་པར་རྗེས་འཇུག་རང་དང་ཟོ་མོ་མ་རྗེང་སོགས་ཀྱི་རྟགས་མཐུན་པའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་འདྲེན་ཚུལ་དེ། དཔེར་ན། སོས་ཀ། ཞིང་གི། དབྱངས་ཀ་ལྟ་བུའོ། 同势后缀使用法。后缀语基音势，不要求说时顺口，只要求和词根后加字的音势一致者，སོས་ཀ་的ཀ་，ཞིང་གི་的ག་，དབྱངས་ཀ་的ཀ་音势，都依次和各个词根后加字ས་ང་ར་分别相同，可以结合成词。

རྟགས་འཇིག་ལེམས། རྗེས་དཔག་གི་ཐུན། རྟོག་ཀྱི་ཚུལ་འཇིག་པའི་ཐབ་སྟེ། ཚུལ་གསུམ་དུས་

གཅིག་ལ་དྲན་པའི་བློ། དབེར་ན། ཐུས་རྟགས་ཀྱས་སྐྱ་མི་རྟག་པའང་རྟགས་ཁ་མའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའང་ཐུ་བའི་གཞི་ཡིན་པ་དང་། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པའང་ངེས་པའི་རྗེས་སྐྱེ་བ་ཐུ་བའོ། 悟因心。比度因。领会因理，同时忆念三性之心。如在即将领悟声是无常者之心中，从所作性因，生起确立有此命题所比度事、同品定有、异品定无之心。

རྟགས་འཇིན་ལེམས་གཉིས། ཕྱོགས་ཆོས་འཇལ་བའི་རྟགས་འཇིན་ལེམས་དང་། ཁྱབ་པ་འཇལ་བའི་རྟགས་འཇིན་ལེམས་ཏེ་གཉིས་སོ། 二种悟因心：宗法悟因心和周遍悟因心。

རྟགས་རྒྱད། རྟགས་སམ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲོང་བ་འགོད་པ་ན། ཐུ་མཚན་དུ་མ་བཀོད་པའི་ཚ་གསལ་སམ་རྒྱང་། དབེར་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། དངོས་པའི་ཕྱི་བྱག་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་དངོས་པོ་ཡིན། བུམ་པ་དངོས་པོ་དང་ བདག་གཅིག་ཏུ་འབྱེལ། བུམ་པ་མ་ཡིན་ཞིང་དངོས་པོ་ཡིན་པ་དུ་མ་གྱུབ་པའང་ཡོད་པའི་ གཞི་མཐུན་ དུ་ དཔེགས་པ་ ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་རྟགས་རྒྱང་གསུམ་ཡོད་ པ་ ཐུ་བའོ། 因支。提出论轨时所举因或理由须要具备的支分或条件。如云："瓶是实有法之一，以瓶是实有法，瓶与实有法是同性相属，且有众多非瓶而是实有法者之三支同时并存故。"

རྟགས་ཡང་དག རྩལ་གསུམ་ཚང་བ་སྟེ། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་འབྱེལ་བ་ངེས་པ། དབེར་ན། ཐུས་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པའང་སྐྱབ་པ་ལ། རྟགས་ཐུས་པ་ རྩོད་ གཞི་ ཆོས་ཅན་ཀྱི་ སྟེང་ དུ་ གྲུབ་ པ་ དང་། གང་ཐུས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ པ་ སྟེ་ དང་། གང་རྟག་ན་མ་ཐུས་པས་ཁྱབ་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ པ་ བཅས་ཀྱི་ རྗེས་སུ་འགྲོ་ བྱ་ཀི་འབྱེལ་བ་ངེས་པའོ། 真因。三性全备或三相具足者。谓宗法已成，相属确定之因。于所诤事有法之上，所作性因已经成立；同品遍有，谓凡是所作皆是无常性；异品遍无，谓凡是有常皆非所作性，相属关系，随类正反，已经确定。

རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། (1)བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ཀྱི་ སྐོར་ དུ་ རྟགས་དེ་ན། དཀག་རྟགས་ཡང་དག་དང་། སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། 二真因。真因，依所立法，可分为真所破因和真能立因。(2)རྟོག་ གེ་ བསྒྲུབ་ཚུལ་ཀྱི་ སྐོར་ དུ་ རྟགས་དེ་ན། དོན་ སྒྲུབ་ཀྱི་ རྟགས་ དང་། ཐ་ སྙད་ སྒྲུབ་ཀྱི་ རྟགས་ ཏེ་ གཉིས། 二种真因。真因，依证成之法，可分为义成因及名成因。(3)ཕྱོགས་ཆོས་ གཏན་ ཚིགས་ དགུའི་ ཐུས་ ཀྱི་ རྟགས་ཡང་དག་ གཉིས་ཏེ། མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ལ་ གཏན་མེད་ མཐུན་ ཕྱོགས་ལ་ ཁྱབ་ པའི་ དུ་ འཇུག་ པ་ དང་། མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ལ་ གཏན་ མེད་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ལ་ རྣམ་ གཉིས་ སུ་ འཇུག་ པའོ། 二因。宗法九因中之二种真因：异品定无同品遍有转和异品定无同品俱转。

རྟགས་ཡང་དག་གསུམ། (1)རྟགས་ ཡང་དག་ལ་ སྐྱེ་ བའི་ སྐོ་ ནས་ དུ་ བྱེ་ ན། འབྲས་ བུའི་ རྟགས་ དང་། རང་ བཞིན་ གྱི་ རྟགས་ དང་། མ་ དམིགས་ པའི་ རྟོག་ པ་ ཐོས་ གསུམ་ མོ། 三真因。真因，依论式分为果因、自性因、不可得因三者。(2)སྐྱབ་ བྱེད་ ཀྱི་ སྐོ་ ནས་ དུ་ བྱེ་ ན། དངོས་ སྟོབས་ ཀྱི་ རྟགས་ དང་། ཐ་ སྙད་ པའི་ རྟགས་ དང་། ཤེད་ ཆོས་ ཀྱི་ རྟགས་ ཏེ་ གསུམ་ མོ། 三种真因。真因，依其能立，分为事势因、极成因、信许因三者。

རྟགས་རིག རྟགས་རིགས་ ཀྱི་ འབྱེ་ ཚུལ་ གཞན་ ཞེག **རྟགས་རིགས།** ཚད་ མའི་ རིགས་ ལམ་ གྱི་ ནང་ ནས་ རྟགས་ སམ་ གཏན་ ཚིགས་ ཡང་ དག་ དང་ ལྡོག་ སྣང་ སྐོང་ ཀྱི་ རྣམ་ གཞག་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ ཞེག 因类论著，因类学。叙述关于论证量学理路中正因与似因等种类的著作。

རྒྱས་ལ་ཤེ་ཚོམ་ཅ་ཙམ་མ་བྱུང་བ། 甚不犹豫。རྟོག་ཅིང་ཞིབ་པའི་རྒྱས་གཞུམ་གྱི་ཅ་ཙམ། རྟོག་དཔྱོད་མེད་མ་ངེས་པའི་ཀུན་སྤྱོས་མ་གྱུབ་པ་ནི། དཔེར་ན། དུ་བ་དང་ལྡན་པ་གང་ཡིན་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར། སྤུ་རྩེས་དང་ལྡན་པའི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 因犹豫不成。三种心中不成因之一。因之有无尚属不定，故尔不成。如对于未能确定是烟是汽者立量云："带有灰白色物之山上有火。以有烟故。"

རྒྱས་གཞལ། 因法。能立因与所立法，或名因和后陈。

རྒྱས་གཞལ་གྱི་ཁྱབ་པ་བརྒྱད་བརྟག། 因法八周遍。能立因与差别法相互间存在的四种正周遍与四种倒周遍，共得八门。

རྒྱས་གཞལ་གྱི་སྒོམ་པ། 因法立量。因理学中关于列举能立、所立的程式论述。

རྒྱས་གཞལ་གཏོང་བ། (1)立量。辩论过程中，向对方进行责难。(2)说理，辩论道理，如：མིན་མིན་བདེན་རྫུན་གྱི་རྣོན་པོ་རྒྱས་གཞལ་མ་གཏོང་ཞེག 是非问题，不要各逞口辩！

རྒྱས་གསུམ། (ཆུའི) 三种标志。渡船的异名。

རྒྱབ་རྒྱབ་བོ། 仓卒，急急忙忙，快速：དགྲ་བོ་ཕམ་ནས་རྒྱབ་རྒྱབ་བོང་སོང་། 敌人失败，仓皇遁去。

འཕྲལ་དུ་ཞིན་དགོས་པའི་ལས་ཀ་རྒྱབ་རྒྱབ་བོང་ཞེད། 需要很快完成的工作，要迅速去作。རྒྱབ་རྒྱབ་བོས་སོང་ནས་ཇི་ལྟར་གྱུར་པའི་གཏམ་སྨྲས་པ། 急忙回去，报告了所发生的事情。

རྒྱབ་རྟོབ། རྒྱབ་ནི་རྟོབ་ཅིའི་བསྐལ་ཆོག

རྒྱབ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བརྟུབས་པ། བརྟུབ་པ།། སྐྱག་པ་དང་། ཅིད་པ། 恐惧，畏惧，怕：མདུན་དུ་སྤྱང་ཀི་དང་། རྒྱབ་རྟུ་རྩྭ་མོ་ཙམ་བར་བརྟུབས་བས་ཀོམ་པ་གཅིག་ཀྱང་ཡར་སྤྱི་ཐྲིན་འཐེན་ཅིང་མི་ནུས་པ། 前怕狼，后怕虎，因而不敢前进和后退一步。❷མཚོག་པ་དང་། བྱེལ་ཚབས་ཆེ་བ། 形容词。慌张，仓卒，ཅི་ལས་ཁིན་རྟེར་ཙམ་ལ་ཐྲིན་རྟུ་བས་འཕུར་སོང་། 将要被猫擒住，小鸟慌张地飞了。སྐད་ཅ་རྟུ་བར་སྨྲ་བ། 说话慌张。

རྒྱབ་ཅི་རྒྱབ་ཅི། (1)བྱེལ་ཁིང་གི་རྣམ་འགྱུར། 慌慌忙忙：འགྲོ་བོང་རིངས་བའི་རྟུ་རྟུ་བྱེལ་ཁིང་ཐྲིད། 慌慌忙忙，急速去来。(2)འཇིགས་སྐྱག 惊惊慌慌。吓得心里突突地跳：ཐོ་རྟུ་རྟུ་གྱུར་པ། 心里慌张。

རྒྱབ་རོལ་བ། (རྟེང) ཚབ་རྩྭ་ལངས་པ། 着急，急忙，仓促。

རྒྱའི་སྐྱ་བའི། སྐ་ཆས། 鞍具。马鞍等装备。

རྒྱའི་སྤྲུ་མ། རྟའི་མཇིང་ཁྲེང་དུ་སྐྱེས་བའི་རྟེ་སྤུ། 马鬃。马颈上所生长毛。

རྒྱའི་ཆོལ་ཁ། ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། ཨ་རྩྭའི་ཁྲག་པ་ནས་ཅད་ནས་ཐང་རྟའི་ཆོལ་ཁ། 马区。古代划分西藏地域，自河曲以下脱思麻地方，称为"多麦"马区。

རྒྱའི་མཆོད་སྐྱེས། སྔར་ཀུ་གར་དུ་གྲུང་བའི་ཕྱི་རོལ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ གང་པ་འགྲོ་ཁྱེད་ཀྱི་ ཆོ་གཅིག་ཁྱེ་རྟེ་སྐྱོང་གིས་ཨཆོད་སྐྱེན་ཁྱེད་པ་ལྟ་བུ། 马

祠祀。古印度流行的教派名。此派寻求解脱之法，如云杀马千匹祭祀即能证道等。

རྟའི་ཉིན་ལམ། དུས་རྒྱུན་ གཅིག་ལ་ བསྟོད་ གྱུབ་ པའི་ལམ་གཅོག 马程。乘马一日所行路程。

རྟའི་མགྲིན། དུའི་མགོ་ལ་གཡོག་པའི་མགྲིན་མགོ། 辔，马笼头。套在马嘴上的嚼子和缰绳等。

རྟའི་འཕྲེང་། དུའི་ཡིག་འབྲེག། 马牌。旧时，沿途征发马匹应差的通知单。

རྟའི་ཏ་ཚོ། དུ་ལས་སྐྱེས་པའི་དུ་ཙ་ཁྱད་རྣོ་ དུ་རྩེ་བ་ཞེག 马角。马头上所生之角，被当作稀世之珍。

རྟའི་ཤིང་རྟ། དུས་འདྲེན་པའི་ཤིང་དུ། 马车。驟马牵曳的大车。

རྟའི་ཟླབ་སྐྲག་ས། བཙོན་དུ་བཙོན་དེལ་གྱི་ཁ་ ཤ་སྐྲུང་བྱེད་ཐག། 马衔绊。驾驭驟马的辔头。

རྟཅུ། རྩང་ཞིག ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་ཅོད་རིགས་ ངང་སྐྱོང་ ཁྲལ་གྱི་ དབུས་ ཁྲལ་དང་། ཐག་ཆུའི་སྐོད་ཆུད་དུ་ཡོད། 道孚。县名。在四川省甘孜藏族自治州中部、雅砻江支流鲜水河上游。

རྟལ་པ། བཏུས་པ་དང་འདུ།

རྟལ་འབྲུ་བརྒྱབ་པ། དུའི་ཀང་ ཐས་ བསྐྱེ་ པ། 马趿蹄。马用后腿踢人。

རྡིང་དཀར། དུད་འགྲེའི་ཀང་བའི་རྡིང་པ་ དཀར་ཅོ། 白踵牲畜。脚后跟毛是白色的畜类。

རྡིང་སྐྱལ། དྲན་སྐུལ་ལས་སྐུལ་ཐུག 提醒，督促：ལས་ཀར་རྡིང་སྐུལ་གཏོང་མི་དགོས་པ། 工作不待催督。

རྡིང་ལྕགས། (1)རྟ་དྲེལ་གྱི་ཀང་བའི་རྨིག་ལྕགས། 后蹄铁。钉在骡马后足的铁掌。(2)ཀོ་ལྕས་གྱི་རྡིང་ལྕགས། 鞋底后钉。皮鞋底后沿铁钉。

རྡིང་ཏུ། རྡིང་བའི་ཆུ་པ། 蹄筋。足踵韧带筋肉。

རྡིང་རྨོག (ཁྱད) བལ་གྱི་རྩ་བའི་ཆ་བལ་ངན། 羊毛浅根。一种短浅的劣质羊毛。

རྡིང་རྩོག ལྕས་ཀྱི་རྡིང་བའི་རྡོག་པ། 鞋跟补丁。衬补靴鞋后跟的皮底：ལྕས་ལ་རྡིང་རྩོག་ཆུག་པ། 补缀靴鞋跟底部。

རྡིང་ཀོར་ཀ། (ཁྱད) ལྕས་ཀྱི་ནང་ཤའི་རྡིང་ བའི་ གདོ་ཀྱི་ཁ་བྱས། 压跟。靴内衬填后跟的遮面毡子。

རྡིང་པ། 名词。(1)རྩ་པ་དང་། ཞང་གཞི། 底，根底，基础。最下部分：ཀ་རྡིང་། 柱脚。རྡིག་ བའི་རྡིང་པ། 墙脚。ཀང་བའི་རྡིང་པ། 踵。脚后跟。(2)ཕྱི་མ་ དང་ རྗེས་མ། 后者，末尾：ཚིག་ཀི་རྡིང་བར་དོན་ཀྱིས་གཏོན། 说了话要算数。(3)སྐོ་ ཕྱུགས་ ཀྱི་ ཕྱུ་ ཀུ། 畜崽。幼小的家畜：བཙུ་རྡིང་། 幼犊。རྒྱུ་རྡིང་། 小驹。

རྡིང་པ་རྫོགས་པ། རྡིང་པ་ས་ལ་བརྟན་ པོར་ ཆུད་ པ། 立住足，站稳脚跟：ཀང་བའི་རྡིང་པ་ ཆུད་ པ་བྱུང་ན་འགྲེལ་བརྗོས་མི་ ཤོང་། 若能站稳脚跟，就不会跌倒。

རྡིང་པ་ ཡངས་པའི་ མཚན་ བཅང་། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ བཞང་ས་ གཉིས་ཀྱི་ ནང་ཚན་ ཞིག་ རྟེ། འཕོ་བ་ལ་ཐན་བཏུགས་པའམ་ སྐོག་ བསྡུངས་ པ་རྟེན་ཀྱིས་ རྡིང་པ་ ཡངས་པ། 足跟满相。如来保护他命，感得足踵圆满无陷之相。三十二大丈夫相之一。

རྡིང་ཟི། མ་འོངས་པ། 名词。未来，将来：རྡིང་ ཟི་ལ་བདག་ཆེད་ཡོང་། 以后我会来。

རྡིང་མ། 形容词。(1)རྗེས་མའམ་ཕྱི་མ། 后者：ཟླ་བ་རྡིང་མ། 下月，后月。ཞག་རྡིང་མ། 次日，翌日。(2)མཐའ་མ། 最后，ད་ནི་ངང་ཅག་ མཇལ་ ཐེངས་ རྡིང་མ་ ཡིན། 那是我们的最后一次见面。

རྡིང་མ་ལེན་པ། དམག་ འཐབ་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཁ་ ལེན་ པ། 最后获胜。取得战争的最后胜利：དེ་ཐུས་ཀྱི་

རྗེང་མ་མ་བྱངས་ན། ང་དཔའ་བོ་མིན་པའི་རྒྱས་ལ་ཞོག 此举最后不取胜，算我名号非英雄。

རྗིང་ལས་སྐྱེས། (མངོན) ནུ་བོ། 后生。弟弟的异名。

རྗིང་ཤིང་། (ཐུལ) (1)དཀྱག་ཟྭེད་འཁོར་ གཤེ་ཀང་ཤིང་གི་མར་སྟེ་གཉིས་རྟེན་ས། 后跟架。木碗车制器的踏板架。(2)ལྟམ་ཀྱི་རྗེང་པ་རྐྱོང་ཟྭེད་ཤིང་། 榷头后跟。

རྗེང་ཚེ། རྗེས་དང་། ཕྱི་མ། 后，末，尾；དཀའ་བའི་ལས་རྣམས་སྒྲུབ་ལ་ཚང་ན་རྗེང་ཤེར་ཐུབ་ལས་སྟ་བ་ཡོང་། 先做完难事，往后做的就容易了。

རྗེང་ལྟེན། ལྟམ་ཀྱི་རྗེང་བའི་གདང་ཀྱི་མཐིལ་ལྟེན། 鞋底后跟补丁。

རྗེང་ལྟམ། འཁམ་སྐྱོང་མེད་པའི་ལྟམ་ཀྱི་མིང་། 拖鞋。后半无鞋帮的鞋。

རྗེབ་ཀ་ཐྲོང་ཀ་ལེག་ཁ། (ཐུལ) ཀ་རོང་ཀྱི་ཐུ་ཐྲག་ཅིག 斜面穿孔凿刀。

རྐྱག་སྐམ། དྲི་ཆེན་ནས། སྐྱག་པ་སྐམ་པོ། 大便燥结。

རྐྱག་འབག་ནས། སྨིན་དང་ཐུང་ཤར་ཚག་པ་ཚགས་ཀྱི་ཀྱེན་ནས་ རྐྱ་པ་སྟེ་ དྲི་ ཆེན་ མི་ འབབ་ པར་ འགག་པའི་དོན། 便秘。虫病或下风寒乱所致大便阻塞不通之症。

རྐྱག་དྲི། བོག་ཆུང་། 屁；རྐྱག་དྲི་ཁ། 屁臭。རྐྱག་དྲི་གཏོང་བ། 放屁。རྐྱ་དྲི་ངན་པོ་ང་མིན་ཁོ་ཡིན། ཐྲོས་དྲི་ཞིམ་པོ་ང་ཡིན་ཁོ་མིན། 臭屁是他非我，香气是我非他。喻诿过于人，归功于己。

རྐྱག་པ། མི་གཙང་བ་དང་། སྐྱག་པ། 名词。大便，人粪。

རྐྱང་པ། བརྐྱན་པ་དང་འདྲ།

རྐྱང་བྱི། (རྫོང) དོ་བ། 石，石头。

རྐྱལ། རྐྱལ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

རྐྱལ་པོ། མི་རྣོ་བའམ་ཞན་པའི་དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ རྐྱལ་བ་དང་འདྲ།

རྐྱལ་པོད། སྙིང་སྟོབས་ཆེ་བ། 勇敢，沉毅，坚毅，དཔའ་མཇངས་རྐྱལ་པོད། 英明勇敢。རྐྱལ་པོད་ཆེ་བ། 很勇敢。

རྐྱལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྐྱལ་བ། བརྐྱལ་བ། རྐྱལ།། (1)མཛུག་སྡུད་པ་དང་། ཐུགས་ཀཏིག་ རྐྱ་སྡུད་པ་དང་། ཁྱེ་སྡུད་པ། 收拾，约束，简化，汇集。收集在一起，བཀྲམ་ བའི་ དངོས་ པོ་ རྣམས་སྡེབ་རྐྱལ་བ། 把散发出去的东西收拾回来。སྡིང་སྟོབ་བརྐྱལ་བ། 约束粗暴的行为。(2)འདུལ་བ། 调教，教化，驯服；རྟ་རྩོད་ཐག་སྐྱེག་གིས་བཅིངས་ ཏེ་ རྐྱལ་ བར་ ཕྱིད། 使用缰绳系住烈马，加以调教。(3)(སྡིང) རྩོལ་ བ་ དང་། འབད་པ། 努力，勤奋。❷形容词。(1)མི་རྣོ་བ་དང་། ཞན་པ། 钝，不利，迟缓；བརྩོན་འགྲུས་རྐྱལ་བས་ལས་དོན་མི་འགྲུབ། 精勤不足，事功不成。 དབང་ པོ་ རྐྱལ་ བས་ ཚིག་ དོན་ ཤེ་བཞིན་གོ་མི་ ཐུབ། 资质鲁钝，不能了解词义。མཚོན་ཆ་རྐྱལ་བས་དགྲ་བོ་འཇོམས་མི་ ཐུབ། 武器不精，不能破敌。སྨན་ཀྱི་ཚོན་ཉག་རྐྱལ་བ། 药功迟缓。སྨན་ནུས་རྐྱལ་བ། 药性迟钝。(2)དཔའ་བ། 勇敢，有胆气；དགྲ་བོ་ཐལ་བར་རློག་བའི་སྙིང་སྟོབས་རྐྱལ་པོད་དང་ལྡན་ པ། 有粉碎敌人的勇敢精神。(3)(སྡིང) འཇམ་པ། 柔软，温和。

རྐྱེན། ❶རྟེན་བའི་སྐྱལ་ཚིག ❷名词。(1)གཞིའམ། གནས་ས། 基础，据点，根据地。旧译所依。凭借、依靠的事物；འཚོ་རྟེན། 生计。生活资料。ཁལ་རྟེན། 差地。差民谋生的土地。དམག་

རྟེན། 军事基地。དམིགས་རྟེན། 目的物。མིའི་ལུས་རྟེན། 人身。ལྷ་རྟེན། 神像。(2)སྐྱེས་ཀྱི་རྟེན། 礼物，礼品；སྐྱབས་རྟེན། 归依礼。མཇལ་རྟེན། 进见礼品，晋谒时的礼物。ཕུ་རྟེན། 托情礼品。

རྟེན་སྐལ། སངས་ཀྱས་བྱགས་རྟེན་གྱི་ སྐལ་བ། 圣缘，圣物缘分。佛教徒各人缘分内应得的佛像、佛经和佛塔。

རྟེན་ཁེབས། རྟེན་ལ་ ཁ་ཡོག་ རྒྱུའི་ དང་ ཚོས་ཀྱི་ ཁེབས་ཀྱུ་བཞི་ཞེག 佛被。遮盖佛像、经书、佛塔等所用的方形丝织物。

རྟེན་ཁྲི། སངས་ཀྱས་བྱགས་རྟེན་ ཚོགས་ འཛོག་ སའི་ མཆོད་ཁྲི། 灵座，神龛。安放佛像、佛塔或佛经的台座。

རྟེན་མཁར། (1)རྟེན་ ཀུས་མ་ གནས་པའི་ ཁང་པ། 灵庙。(2)འདྲེ་བཙན་ཚོགས་གནས་པའི་ ཁང་པ། 地祇垒。石砌方形红色，为安置凶神厉鬼的小屋。

རྟེན་ཀྱི་ཁམས། ནང་གི་ཁམས། 所依界。内界。

རྟེན་ཀྱི་དངོས་པོ། སངས་ཀྱས་དང་ ཆྱགས་པམ་ མཆོད་རྟེན་ཚོགས། 依处，依止物。佛像、佛经、佛塔等。

རྟེན་ཀྱི་སྟོན་པ་ཅན། སྟོག་ པ་ ཅན་ གྱི་ རྒྱན་ གྱི་ ནང་གཅིས་ཤེག་སྟེ། 处所翻案。先叙比方和被比事物共通之点，说明其相同，再着重就两事所在处所各别，说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

རྟེན་ཀྱི་དབང་པོ་བདུན། ཞིམས་ གནས་ པའི་ རྟེན་ཅིང་པའི་དབང་པོ་སྟེ། 七所依根。心识所依之五有色根、意根和命根七者。

རྟེན་ཀྱི་གཙོ་བོ། རྟེན་ཐལ་ཀྱི་དབྱས་སུ་བཞུགས་པའི་རྟེན་འགངས་ཆེ་བ་དེའོ། 主圣。寺庙中主要的佛经、佛塔和佛像。

རྟེན་ཀྱི་ཚན་ལག གནས་ཀྱི་ཚན་ལག་དང་དོན་གཉིག

རྟེན་འབྲེལ་ཅན། རྟེན་གནད་ཆེ་བའམ། གཙོར་ཆེ་བ། 珍贵的佛像、佛经或佛塔。

རྟེན་འཛིན། (རྟྲིང) རོལ་མོ་ མཁན་ ཀྱི་ཁྱེ་བག་ཅིག 一种音乐师。

རྟེན་ཪོ་མཆང་ཅན། སངས་ གཤེགས་ ཀྱི་ རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན། 灵像。神异灵应之佛像、佛经或佛塔。

རྟེན་ཅན་ཀྱི་དབང་པོ་གཉིས། ཪ་མོ་ སེ་ སོང་ རྟོག་པའི་ རྟེན་ཅན་དུ་ཁྱེད་པའི་དབང་པོ་སྟེ། ཪ་དབང་དང་། མོ་དབང་ངོ་། 二有相根。作为分别男女相之男根及女根。

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ། རྒྱུ་ཀྱེན་དུ་ མ་འདྲས་པ་ལ་ བརྟེན་ནས་འབྱས་བུ་འབྱུང་ བའམ། ཚན་རྒྱུན་ལྡོས་འཇོག་གི་རྒྱལ་གྱིས་མེད་ན་མི་འབྱུང་ བའི་འབྲེལ་བ། དཔེར་ན། ས་བོན་ལས་ཐུ་ཀུ་དང་ཀྱེ་བ་ལས་ཀ་ཡི། ཤ་རི་ལ་བཅོམ་ནས་རྒྱ་རི་ཐུབ་བོ། 缘起，缘生因缘。由众多因缘和合生起后果，或彼此互相依存、观待而后形成的无则不生的关系。如由种子生起苗芽，由生而有老死，望彼面而有此面等。

རྟེན་བཅས་ཀྱི་དབང་ པོ། རང་ འབྱས་ དབང་ཤེས་ཀྱི་ཐུབ་ མེན་ཞིན་ པའི་ རྟེན་ནས་བདག་ ཀྱེན་དུ་ ཐུབ་པའི་དབང་པོ། དབང་ཤེས་ཡུལ་ལ་དངོས་སུ་ ཉེ་བར་ བྱེད་པའམ་དངོས་སུ་འཇུག་བཞིན་པའི་ སྐབས་ཀྱི་མིག་ན་ སྐ་ ཉེ་ལྟས་ཀྱི་དབང་པོ་ རྣམས་སོ། 有依根。成为自果根识不共所依或增上缘，根识与境直接和合发生了别时所有眼、耳、鼻、舌、身根。

རྟེན་ཚན། སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་དང་མཆོད་པའི་ཡོ་ཚན། 圣物。佛像、经、塔及一切供神的器具。

རྟེན་མཇལ། སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་མཐོང་བ། 谒圣，朝佛。

རྟེན་མཇལ་ཕྱག་མཆོད། ལུ་རྟེན་མཇལ་བ། ཕྱག་འཚལ་བ། མཆོད་མེ་འབུལ་བ། 礼佛。朝圣、礼拜和供灯。

རྟེན་བཟློས་པ། (1)ལུས་བརྗེས་པ། 变更身体，改身换形。(2)རྒྱས་སྐམ། ཆ་ལུགས་བསྒྱུར་བ། 改变服装，变换装束。

རྟེན་དང་བརྟེན་པ། གནས་པ་དང་གནས་མཁན་ཏེ། རྟེན་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་། བརྟེན་པ་ལུ་ལུ་བྱའོ། 所依和能依。所依指庙堂，能依指神像。

རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར། རྟེན་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་བརྟེན་པ་ཡི་དམ་ལྷའི་དཀྱིལ་འཁོར། 所依能依坛场。所依如本尊宫殿，能依如本尊眷众。

རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ། ཟས་དབྱི་དྲུག་པ་འབྲེལ་བའི་སྒྲའི་ནང་གསེས་ཤེག 依存领属。藏语语法中第六格之一种，表明连结事物及其处所的一个虚词；ཁང་པའི་སྟེང་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན། 屋上的宝幢。གདན་སྟེང་གི་མི། 座上客。

རྟེན་གདན། སྐུ་བརྙེན་བཞེངས་དུས་སོག་མང་ལྷ་བཟོ་བའི་བར་འབྱལ་བའི་དངོས་ཉོས། 佛座礼。藏俗绘塑佛像工程开始时，送给工匠的礼物。

རྟེན་མདུང་། ཆོས་སྐྱོང་སེམས་ཀྱི་ཕྱག་མཚན་མདུང་། 神像矛。庙堂神像所持长矛。

རྟེན་གནས། (1)རྟེན་སའི་གནས། 处所，方位。所依存之处。(2)རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ། 依格。藏语语法所说的第七格。

རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ། རྟེན་པའི་གཞི་དང་། བརྟེན་པའི་ཆོས་གཏེའམ་སེ་སོང་འབྱེད་ཅིང་། བརྟེན་པའི་ཆོས་གང་རྟེན་གཞི་གང་ལ་གནས་ཚད་མེད་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པའི་ལ་དོན་ཀྱི་ཕྱད་ཚིག་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱ་མཚའི་ནང་དུ་ཉ་ཚང་ཐབ་ན་མེ་ཡོད། མིག་ལ་སྐྱོན་མེད་ལྟ་བྱའོ། 依存词。判别依存处所和依存其中的事物，指示某一事物是否存在者。藏语语法中，别称之为第七格、依格或第七嗡声，判位字用法之一。如：海里有鱼。灶中有火。眼睛无病。

རྟེན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བརྟེན་པ། བརྟེན་པ། རྟེན།། (1)སྟོས་པ། 依托，凭借，能依，观待：འཁོར་རྒྱག་ལ་བརྟེན་ནས་ཀ་ལེར་འགྲོ་བ། 凭依手杖，缓缓行走。རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་བྱུང་། 从因缘生出结果。(2)གནས་པ། 居住，存在，依附，固着，定居：ཉ་དང་ཐལ་སྐྱོང་རྩུ་རྨྱང་རྣམས་བཀྲ། 鱼及蝌蚪，居住江河池沼中。

རྟེན་བྱེད། (མཚན) ས་གཞི། 能依。大地的异名。

རྟེན་བྱེད་བད་ཀན། ལུས་ཀྱི་ཆ་བའི་བད་ཀན་ལྔའི་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་བྱེད་ཅིང་། བྱེད་ལས་ཆུའི་བྱེད་ལས་དང་འདྲ་བ། 根基涎液。人体五根本涎液之一，是体内一切涎液的依附基础，功能与水相同。

རྟེན་དབང་བཅུའི་ཁམས་དྲུག ཁམས་བཅོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། མིག་གི་དབང་པོ། རྣ་བའི་དབང་པོ། སྣའི་དབང་པོ། ལྕེའི་དབང་པོ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམ་དྲུག 六根：眼、耳、鼻、舌、身、意。

རྟེན་འབྱུག གཟིགས་རྟེན་འབུལ་བ། 进贡，献礼：ལོ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ལ་རྟེན་འབུལ་ཞུ་དགོས། 年年要给国王进贡。མེ་རྒྱ་གི་ཐྲོང་བས་དགའ་བསུའི་རྟེན་འབུལ་བྱེད། 用花鬘做欢迎的献礼。

རྟེན་འབྲེལ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་

བསྡུས་ཚིག

རྐེན་འབྲེལ། (1)ལྟ་ལྟས་སམ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དཀྱུས་མཚན། 征兆，预兆。事先出现的征候：རྐེན་འབྲེལ་ཝོག་པ། 预兆不好。 རྐེན་འབྲེལ་འཐུག་སོ་པ། 兆头错乱不吉。(2)མཛད་རྟོག། 典礼，喜事。庆祝活动：རྐེན་འབྲེལ་ཞུ་ཚིག 祝词，贺词。རྐེན་འབྲེལ་ཞུ་བ། 庆祝，恭贺。ལོ་གསར་གྱི་རྐེན་འབྲེལ། 新年的庆祝活动。(3)རྐེན་ཉིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་བསྡུས་ཚིག (4)རྐེན་འབྲེལ་ལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ པས་ གྲངས་བཅུ་གཉིས་མཚོན། 缘起。缘起有十二支，故表数字12。

རྐེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ཚིགས་ཆེན་པོ་ལྔའི་ནང་གཅིག། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པའི་རྒྱལ་པོ་རྐེན་ འབྲེལ་ཆེན་པོའི་གཏན་ཚིགས་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། བདེན་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། རྐེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡན་ཆད་སྒྲུབ་འགལ་གྱི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་སོ། 缘起因。五大因之一。证成诸法无实之正理王，大缘起因，即对立相违中之相违可得因。如云："诸实有法，谛实不成，以是缘起故。"

རྐེན་འབྲེལ་གྱི་ཡན་ལག་བཅུ། རྐེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཡན་ལག་བཞིད་ བསྡུས་པའི་འཕེན་པའི་ཡན་ལག་དང་། འཕངས་པའི་ཡན་ལག་མངོན་པར་འགྱུབ་པར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག མངོན་པར་གྱུབ་པའི་ཡན་ལག་བཅས་བཞིའོ། 缘起四支。概括十二缘起为四支：能行支、所行支、现行支和成就支。

རྐེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་བཞིན་གསུམ། འཕྲོ་བའི་ངང་བཞིན་དང་། སྡུས་པའི་ངང་བཞིན། བརྟེན་པའི་ངང་བཞིན་ཏེ་གསུམ། 缘起三性：值遇性、观待性和依存性。

རྐེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ། མ་རིག་པ་ལ་སོགས་ཏས་འདུ་བྱེད་སོགས་རྐེན་འབྲེལ་འབྱུང་བར་ ཐལ་ཕྱི་ནས་ཀྱང་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པ། 缘起道理。观待无明，生起行等缘起，为观待而成之理。

རྐེན་འབྲེལ་བཟློག (མཛོད) རང་སངས་རྒྱས། 缘觉。独觉的异名。

རྐེན་འབྲེལ་བསྒྲིགས་པ། བཀྲ་ཤིས་པའི་རྟགས་མཚན་བཟང་པོ་ཆེད་དུ་བྱེད་ཞིང་འདུ་བྱས་པ། 预祝。特意安排祥瑞的吉兆：བཀྲ་ཤིས་པའི་ཚེར་ཙམ་ཡིང་བའི་རྐེན་འབྲེལ་བསྒྲིགས་པ། 预祝吉祥如意。

རྐེན་འབྲེལ་གཉིས། (1)ཕྱི་ནང་གི་ རྐེན་ འབྲེལ་ གཉིས། 二缘起：内缘起和外缘起。(2)འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་རྐེན་འབྲེལ་གཉིས། 二种缘起：有为缘起和无为缘起。

རྐེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས། ནང་གི་ རྐེན་འབྲེལ་ཀ་བཅུད་ཀྱི་ཚེམས་ཅན་རྣམས་ འབྱུང་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ རྐེན་འབྲེལ་ཡན་ ལག་བཅུ་ གཉིས་ཏེ། འཕེན་པའི་ཡན་ལག་གསུམ་དང་། འཕངས་པའི་ཡན་ལག་བཞི་དང་། འགྲུབ་པའི་ཡན་ལག་གསུམ་དང་། སྐྱབ་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་བཅས་བཅུ་གཉིས་སོ། 十二缘起支，十二有支，十二缘生支。内缘起，内情世间众生发生状况之十二次第：三能引支、四所引支、三能成支、二所成支，总为十二支。

རྐེན་འབྲེལ་ཕྱག་ལས་སྒྲུབ (1)མ་རིག་པ་ འཕགས་དྲུ་ཐེད་འཕགས་ དྲུ་ཐེད་འཕགས་རྣམ་ཤེས་འཕགས་པ་སོགས་རྐེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་རིམ་ བཞིན་འཕགས་པ། 缘起还灭。十二缘起，依无明灭则行灭，行灭则识灭等次第止息。(2)རྐེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚོ་རིམ་སྒྲུབ་པ། 逆缘起，逆次缘起。逆次计算十二因缘。

རྟེན་འབྲེལ་ཡུགས་འགྲུང་། (1)མ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འདུ་བྱེད་འབྱུང་བ་དང་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་བཏུ་གཉིས་ཀོ་རིམ་བཞིན་འབྱུང་བའོ། 缘起流转。十二缘起，依无明生行，行生识等顺序次第生起。(2)རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཏུ་གཉིས་ཀོ་རིམ་བཞིན་འབྱུང་བ། 顺缘起，顺次缘起。顺序计算十二因缘。

རྟེན་དམན་པ། ལུས་རྟེན་དམའ་བ། 身体下劣：མི་ལས་དུད་འགྲོ་རྟེན་དམན་པ་རེད། 畜生比人卑贱。

རྟེན་གཞི། (1)ཁང་པ། 房屋。(2)གནས་འཚའ་བའི་གཞི། 据点，基地，根据地。

རྟེན་ལ། རག་ལས་པའི་གནས་ཡུལ། 依靠处。依赖的地方：མགོ་ནག་རྟེན་ས་སྤུ་ནག་རེད། སྤུ་ནག་རྟེན་ས་ཐང་རྩ་རེད། 黔首所依是牛羊，牛羊所依是牧草。

རྟེན་གསུམ། སྐུའི་རྟེན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས། གསུང་གི་རྟེན་ཆོས་ཀྱི་དཔེ་ཚ། ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་མཆོད་རྟེན་བཅས་གསུམ་མོ། 三佛田，三所依：佛像为身所依，佛经为语所依，佛塔为意所依。

རྟེམ་ཀྲུང་། (ཐལ) ཤིང་ལ་ཀྲུང་འདོན་ཐེབ་ཀྱི་འབྱང་ལེན་ཞིག 开槽刨。木工用具。

རྟེའུ། དུ་མོ་སྐྱེས་པའི་རྟེའུ། 名词。驹。当年所生马：མི་གཅིག་ཙམ་ནས་ཆུང་ནས་ཙམ་པ། རྟ་གཅིག་ཙམ་ན་རྟེའུ་ནས་ཙམ་པ། 成人始于幼小，壮马来自小驹。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྟ་ཐུན་དང་། 'རྟ་ཁེ་བ། རྟེན་ཐུང། ཐུ་རྩ་བཅས་སོ།

རྟེའུ་ཁྲི། རྟ་ལོ་དང་འདྲ།

རྟེའུ་ཙམ་གཉིས། སྐྱེས་ནས་ལོ་གཉིས་སོང་བའི་རྟའི་ཐུན་ཀུ། 二岁马。

རྟོག་གེ། གཏན་ཚིགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤོག་དོན་རྒྱུ་བ་ཞིག་རྟོག་པས་བཏགས་པའི་རིག་པ། 推理，论议，推断。凭依因理思推，以论断隐秘事物假立结论者。

རྟོག་གེ་མགོ་མཐུག་པ། རང་ཕྱོགས་འཛིན་ཤས་ཆེ་བའི་རྟོག་གེ་པ། 论议固执派。固执自己观点为最胜之辩论者。

རྟོག་གེ་རྩེ་ལྔ། ཕྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་བའི་རྟོག་གེ་རྩེ་ལྔ་སྟེ། གྲངས་ཅན་པ་དང་། ཆུང་འཕེན་པ། ཁྱེ་བྱག་པ། རིག་པ་ཅན་པ། གཅེར་བུ་པ་རྣམས་སོ། 论议五派。古印度哲学派系中五教派：数论派、顺世派、胜论派、吠陀派和离系派。

རྟོག་གེ་པ། དངོས་པའི་གནས་ལུགས་ཅི་བཞིན་མ་མཐོང་བར་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་མཁས་ཀྱི་རིག་པ་རྒྱུ་བ་ཡོ། 推理者，寻思者，乾慧派。未能如实现见事物本性，但依各派因理略思详察以进行推理者。

རྟོག་གེའི་བསྟན་བཅོས། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཁོ་ནའི་བསྟན་བཅོས། 因明论。有关从因推理的论著。

རྟོག་གེའི་རྒྱུད་ཀུལ། མཚན་ཉིད་པ་ཕྱ་བྱ་རྟོག་དཔྱོད་མཁན་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་གནས། 知识领域，所知境界，推理的范围。佛书译为度量境界。

རྟོག་གེའི་ཚིག་རྩོད་བརྒྱད། ཚད་མའི་གཞུང་གི་བསྟན་དོན་བརྒྱད་དེ། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གཉིས་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དག་དང་ཕྱར་སྣང་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ བཞི་ནི་ བདག་ ཉིད་ གྱིས་རིག་ བའམ་ཚོ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་དང་། སྒྲུབ་ངག་དང་། སུན་འབྱིན་གཉིས་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དག་དང་ཕྱར་ སྣང་ གཉིས་ སུ་ ཕྱེ་ བའི་ བཞི་ ནི་ གཞན་ཉིད་ཀྱིས་རིག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་བཅས་ཤེས་པའི་ ཚད་གཏོགས་བཞི་དང་། རྗེད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་ཚད་གཏོགས་བཞི་ སྟེ་ བཅུད་ དོ། 推理八事，推理八句义。量论所说八事：现量、比量各分真似二者，

为自悟的四种方法；能立、能破各分真似二者，为悟他或使他领悟的四种方法。八事之中，属于能悟之心者四，属于能诠之声者四。

རྟོག་ཞིབ་གཞུང་། དངོས་བྱ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དོན་རྟོག་ཅན་ཐ་ཙམ་དུ་རྟོག་བཏགས་ཀྱི་ཚུལ་གས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བསྟན་བཅོས་སོ། 推理学，因明论著。根据共同概念推断抉择事物本性的著作。

རྟོག་གེར་རྟོགས་བའི་ས། རྟག་དབྱད་ཀྱི་ས་ཞེས་བསམ་གཏན་དང་བོའོ། 寻伺地。初静虑地。

རྟོག་བཅས་འདུ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཉ་བ་བཀུ་བར་འཇིན་པ། 有寻想，有分别想。详明识别对境之心，如意识所想。

རྟོག་ཆོར་པ། སོ་པ། 巡查。山头放哨者。

རྟོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྟགས་པ། བརྟག་པ། རྟོགས།། རྣམས་པར་དཔྱད་པ། 粗略思索，初步探讨；བཙལ་བརྟགས། 争辩。རང་རྒྱུད་ལ་རྟོག་པ། 自我检讨。གནས་ཚུལ་ལ་ཤེགས་པར་བརྟགས་པ། 详细地考虑了形势。ལས་ཀྱ་བའི་རྩེན་དུ་མ་བརྟགས་ན། མཐར་འཁྱོད་པ་སྐྱེས་པས་ཅི་ལ་ཕན། 事前不思量，事后悔无及。ཁྱོད་ཅག་གིས་ རྟག་པར་ཤིས་ཤེག 请你们考虑吧！❷名词。(1)ལེའུ་དང་ སྐབས། 章，节，品。(2)བསམ་པའམ་རྣམ་རྟོག 思维，疑虑。(3)རྟོག་བཅས་རྟོག་ཤེད་ཀྱི་རྒྱས་ཀྱི་རྟོག་པ་སྟེ། སྒྲ་དོན་འདྲེས་དང་དུ་འཇིན་པའི་ཞེན་རིག དབེར་ན་ཀུམ་འཇིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། ཀུམ་པའི་མིང་གི་ཚ་འབྱ་ཆུ་ལ་སྣང་བ་དང་། ཀུམ་པའི་ཚ་འབྱ་སྣང་བ་གཅིག ཀ་ཀུམ་པའི་ སྒྲ་སྟེ་དང་ དོན་ སྟེ་གཅིག ཥོ་འབྲེས་པའམ་འབྲེས་ཚོག་ཚོག་གི་ཚུལ་དུ་འཇིན་པ་སྟེ་སྣང་བའི་སྒྲ་ནས་རང་ཡུལ་ལ་ཞེན་པའི་ཤེས་པའོ། 分别心。判为有分别与无分别之心，即觉知声境可以和合之执著心。如以觉知瓶之分别心为例：心中所现瓶名之相状与瓶体之相状即瓶之名字与瓶之概念二者，被觉知为随时可以合一之心识。(4)རྟོག་དཔྱོད་ གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ཟུ་བའི་རྟོག་པ་སྟེ། གཞན་འགྱུར་བཞིའི་ནང་གསེས། སེམས་པ་དང་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དམིགས་པའི་དངོས་པོའི་དོན་རིལ་སྟེ་ཙམ་འཇིན་པ་སྟེ་ཉིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པའོ། 寻，寻思，计度心。判为寻、伺二者之寻，四种异转心所之一。心识或智慧于所缘对境生起笼统了知其粗略相状的心所。

རྟོག་པ་འཇུལ་ཤེས། རྟོག་པ་ཚོག་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

རྟོག་པ་ཆེ་བ། (1)བསམ་པ་ཆེ་བ། 意愿强烈，志向远大；གཞན་ལ་ཕན་པའི་རྟོག་པ་ཆེ་བ་ཞེག 一心利人的强烈愿望。(2)རྣམ་རྟོག་ཆེ་བ། 忌讳多，疑虑多；ཁང་སྟོང་ཀུན་ཁའི་རྣམ་རྟོག་ཆེ། 空宅失盗，疑虑多端。

རྟོག་པ་དང་བཅས་པ། གཟུང་འཇིན་ གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ། 有分别，有寻。于能所相，有分别心。

རྟོག་པ་དོན་མཐུན། རང་ཡུལ་ཚད་ པ་ཅན་གྱི་ རྟོག་བཅས་ཀྱི་ཤེས་པ་སྟེ། དབེར་ན་བུམ་འཇིན་ རྟོག་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་དོན་དང་ མཐུན་ པའོ། 实境分别心。自境实际存在的分别心。如见瓶之分别心，知声是无常之分别心等与客观实际相合者。

རྟོག་ པ་ དོན་ མི་ མཐུན། རང་ ཡུལ་མེད་ པའི་ རྟོག་པ། དབེར་ན། སྒྲ་རྟག་འཇིན་རྟོག་པ་དང་། རྡེ་བོང་དུ་འཇིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུའོ། 非实境分别心。自境实际上并不存在的分别心。如执声是常之分别心及见兔角之分别心等。

རྟོག་པ་མེད་པ། གཟུང་འཇིན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ། 无分别，无寻，无察。于能所相无分别。

རྟོག་པ་མེད་ལ་དང་དབྱེད་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 无寻无伺三摩地。第二静虑以上之三摩地。

རྟོག་པ་ཁེག་འགྱུ། བསམ་པ་དངོས་གཞིའི་རྒྱང་ནས་གཞན་མང་པོ་ལ་འགྲོ་བའི་དྲན་པ། 杂念。思想的岔子。从主体思想旁出的念头；སེམས་ཀྱི་ཁ་བན་འཆལ་འདོད་ཀྱི་རྟོག་པ་དེ་གཡུ་སྤངས་པ། 去掉谋求个人利益的杂念。

རྟོག་པ་ཚེག་རེས། ཚེག་རེས་ཀྱི་ནང་གསེས། རང་གི་འཛིན་སྣངས་ཀྱི་ཕྱལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཞེན་རྟོག དབེར་ན་སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། གང་ཟག་བདག་འཛིན་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པ་ཕྱུ་བྱེད་མེད་པ་ལ་ཕེད་པ་དང་། མེད་པ་ལ་ཚད་པར་འཛིན་བའི་རྟོག་པའོ། 有分别颠倒识。颠倒识之一。对各自知觉外境生起错乱之耽著识。如声是常、补特伽罗是我、执著兔角等以非为是，以无为有之分别心。

རྟོག་བའི་དྲྭ་བ། རྣམ་རྟོག་གི་སྒྲིག་བའམ་འཆིང་གྲོ། 思虑网，疑云，疑网。

རྟོག་བའི་དམིགས་པ། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་གཏད་མེའམ་ཡུལ། 寻思所缘。分别所缘境。

རྟོག་དཔྱོད། རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པའི་བསམ་བློ། 思考，考虑。根据理由详细研讨之心。佛书译为寻思和伺察、寻伺；ལས་དོན་གང་རུང་ལ་འཇུག་བའི་ཐོག་མར་རྟོག་དཔྱོད་ཤིན་ཏུ་བྱེད་དགོས། 任何事着手之前，都要慎重考虑。

རྟོག་བྲལ། རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ། རྟོག་མེད་དེ། 离分别，无分别。

རྟོག་མེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན། སྒྲ་དོན་འདྲིས་རྩང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རྟོག་དང་བྲལ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 无分别识。远离觉知名言对境合一执著心识。如诸现识及似现识。

རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

རྟོག་མེད་ཡིད་ཤེས་འཁྲུལ་བ། རྨི་ལམ་གསལ་སྣང་གི་ཤེས་པ་སྟེ་བྱ། 无分别错乱意识。如显起梦境的心识。

རྟོག་མེད་ཚོག་ཤེས། ཚོག་ཤེས་ཀྱི་ནང་གསེས། རང་གི་འཛིན་སྣངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་གསལ་སྣང་ཅན་ཞེས་པ། དབེར་ན། དྲང་སེར་སྣང་གི་དཔང་ཤེས་ཕྱེ་བ་དྲང་དགར་བ་དེ་སེར་བོར་སྣང་ཡང་དོན་ལ་ཕྱིན་ཅི་ཚོག་དུ་སྣང་བའི་ཤེས་བའོ། 无分别颠倒识。颠倒识之一。对各自感受外境生起错乱之显现识。如视白海螺为黄色的根识，虽能显白色为黄色，但实际仍是颠倒显现之识。

རྟོག་ཞིབ། རྟོག་དཔྱོད་ཞེབ་འཇུག 调查，考察。进行观察；དངོས་ཚད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་རྟོག་ཞེབ་ནན་དུ་བྱས་པ། 切实调查了实际情况。རྟོག་ཞེབ་འཕྱུགས་མེད། 调查无误。

རྟོག་བཟོ། རང་འདོད་བཟོ་བཟོའམ་རིག་བཟོ། 杜撰，虚构。任意假造；རྟོག་བཟོ་རང་དགར་མི་བྱེད། 不随意虚构。

རྟོགས། རྟོག་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྟོགས་དཀའ། ཁོག་ཏུ་ཆུད་པར་དཀའ་བ། 难懂；ཤེས་ཚེན་རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས། 难于理解的知识。

རྟོགས་འཁོར། 〈གཏམ〉 གྲངས་གནས་ཤིག 揭底。一大数名。

རྟོགས་འཁོར་ཆེ་བ། གྲངས་གནས་ཤིག 大揭底。一大数名。

རྟོགས་ཆེན། ཐུབ་ཀྱི་ཆེན་པོ། 智慧广大。

རྟོགས་བརྗོད། (1)སྐྱེས་རབས་དང་རྣམ་གངས། 传记，故事，本生。(2)རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་རྒྱུད་བསྡུས་ཚིག

རྟོགས་ལྡན། (1)ཆོས་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ཅན། 证士，得道者。(2)(ཞི་དག) 1.མཁས་པ། 智者的异名。2.སངས་རྒྱས། 佛的异名。

རྟོགས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཤེས་པ། 了解，觉悟，通达；ཀོ་རྟོགས། 理会。རང་རྟོགས། 自觉。ཤེས་རྟོགས། 觉悟。བཟང་ངན་དཀྱུ་བ་རྟོགས་པ། 了解善恶的差别。❷ཤེས་པའི་མིང་ཙམ། 名词。证悟，领悟，理解。

རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་ཆོས། 〈ཞལ་བྱེས〉 གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བདུན་པ་མ་རྟོགས་པའི་དོན་དཔེ་དང་བཅས་གསལ་བར་སྟོན་པ་ལྟེ་དབེར་ན། ཆུལ་པོ་ཚངས་ཀྱིན་ཀྱི་ལྷོན་ཀྱི་བྱུང་བ་སྟོན་པའི་མདོ་ལྟ་བུ་འདུལ་བའི་ལྟེ་སྟོང་དུ་གཏོ་བའོ། 譬喻。演说解悟经。梵音译作阿波陀那。列举譬喻明白宣说诸未解义，如《梵授王宿业经》等。属毗奈耶藏，是十二分教第七部。

རྟོགས་པ་ལྷན་ཚོགས། རང་དོན་ཤེས་བྱ་རྟོག་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་སྐྱེས་ཚོགས་པ་སྟེ། 自利所知证德圆满。谓诸圣者根本位中，无碍现证人法无我性空。

རྟོགས་པ་ལྷན་ཚོགས་ལ་མི་འཇིགས་པ། མི་འཇིགས་པ་བཞིའི་ཡ་ཀུལ་ཞིག་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉོང་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ན་མཐུ་ཆེ་བ་སུས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཞེས་ཟོལ་བའི་གནས་མེད་པའོ། 正等觉无畏，现证诸法无畏。如来证德圆满，以能如实通达一切法故，世间无有大威力者，能兴诤论说不如是。如来四无畏之一。

རྟོགས་པ་མ་འདྲེས་པ་དྲུག རྟོགས་པས་བསྡུས་པ་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

རྟོགས་པ་ཟུང་འཇུག དག་པའི་སྒྱུ་ལུས་དང་དོན་ཀྱི་ངོད་གསལ་གཉིས་སྣུ་ཐུགས་སུ་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པའི་ཟུང་འཇུག་སྔོ་བསྒྲུབས་པའི་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། 证德双运。清净幻身和胜义光明二者身意一体融合双运。是密乘殊胜有学双运。

རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་ཅན། རྟོགས་པའི་ངོས་སུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་དང་དོན་གཅིག

རྟོགས་པའི་ཆོས། གང་གི་ཚགས་པ་དང་བཤད་བྱའི་ལམ་བའི་ཀྱི་ཆོས་དང་། གང་ཞེག་ཚགས་པ་དང་འགོག་བའི་གཉིས་བསྡུས་པའི་ཆོས། 证法，所证悟法。依何能离欲道谛法和依何所离欲灭谛法所摄之法。

རྟོགས་པའི་སྟོབས། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ནུས་རྩལ། 开晓力，领悟力。

རྟོགས་པའི་བསྡུན་པ། རྟོགས་པའི་ཆོས་དང་དོན་གཅིག

རྟོགས་པའི་སྐྱེ། སྐྱེའི་ཡིད་པ་ལ་བཏེན་ནས་ཤུལ་ལ་རིས་པ་འཇིན་པའི་ནུས་པ། དབེར་ན། བུམ་འཇིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བུམ་པ་རྟོགས་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚིགས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ཕྱི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་རྟོགས་པའོ། 悟心。依心之作用能于对境引生决定了知者。如见瓶之眼识悟瓶，以证悟声是无常之比量悟声是无常等，能真实证悟自境所有事物为何者。

རྟོགས་པའི་ཏེས་ནུ་བྱང་བའི་ཆོས་ཅན། དག་པའོམ་པ་དྲུག་གི་ནང་གསེས། གང་དཔང་

ཨ་རྡུལ་པོ་འདོད་ཡོན་གྱིས་མྱོས་ཀང་རུང་ མཐོང་བའི་ཚེས་བདེ་བར་གནས་པ་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་སྐལ་བ་ཅན་མ་ཡིན་ལ་དབང་པོ་རྣམས་སྐྱང་བའི་སྐལ་བ་ཅན་ཡིན་པའོ། 堪达法罗汉。六种罗汉之一。钝根罗汉，不问受或不受妙欲迷醉，皆不可能退失现法乐住而有堪能炼治诸根者。

རྟོགས་བའི་ཡོན་ཏན། བསྒབ་པ་གསུམ་གྱིས་ཐོབ་པའི་བསྡུས་པའི་ཡོན་ཏན། 证德。证悟戒定慧三学所得一切功德。

རྟོགས་པས་བསྒྲུབ་པ་དྲུག སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འདྲིས་པའི་ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན། འདུན་པ་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ། བརྩོན་འགྲུས་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ། དྲན་པ་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ། ཤེས་རབ་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ་སྟེ་དྲུག 证所摄六。如来十八不共法之六：欲无退、正勤无退、念无退、慧无退、等持无退和解脱知见无退。

རྟོགས་ཙམ། 〈ཡང་〉 ཁྲག་གནས་ཤིག 巴丹麻。一大数名。

རྟོགས་སླ་བ། ཤེས་ སླ་ བ། 易通达，易领悟；学一学习便轻易地懂了。

རྟོད། རྟེད་པའི་སྐལ་ཆེན།

རྟོད་ཁ། ཀ་སོགས་སྐང་ལ་བརྟེད་དེ་ ཐ་ བ་ བཏགས་པའི་འཁོར་ཚུ། 名词。拴牧地。钉桩放牧所及范围；རྟོད་ཁ་སྤོ་བ། 迁移拴牧地。迁移钉桩放牧的地方。

རྟོད་ཐག ཀ་ དེལ་ རྟེད་ཅིང་ ཐག་པ་ཕྱང་ པ་ཅན། 拴牧绳。钉桩放牧时所用连桩长绳。

རྟོད་པ། (ཟ་དད་པ) བརྟེད་པ། བརྟེད་པ། རྟེད།། རྟེ་ ཁས་རྟེད་ཐག་རིང་པོས་སྐོ་ཕྱུགས་བཀྲག་ནས་ རྟེ་ ཐ་ བ་ འཛུག་པ། 拴牧。在草场上将牲畜钉桩系住，放长绳子放牧：སྐོ་ཕྱུགས་རྟ་ཁས་རྟེ་ཁྲད་ བརྟེད། 把牛马拴在草地上放牧。

རྟོད་ཕྱང (1)རྟེད་ཐག་གི་ཕྱང་ པ། 拴牧桩。系马长绳的木桩。(2)དབང་སྒྲིང་ཕྱང་ཐུ། 木圈。

རྟོན། རྟེན་པའི་སྐལ་ཆེག

རྟོན་པ། ❶(ཟ་དད་ཟ) བརྟེན་པ། བརྟེན་པ། རྟེན།། ཐོ་འཕེལ་བའམ་ཤིད་ཀྱིད་པ་དང་། ཆ་འཛོག་པ། 信赖，依靠，凭恃，相信：མི་ ངན་ལ་ཤིད་རྟེན་མི་བྱང་། 不可信赖坏人。 ❷ཤེད་རྟེན་ཡུལ་ལམ་རྟེན་ས། 名词。依靠处，投靠处：རྟེན་པ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཨ་དང་མར་གྱུར། 成了无依无靠者的父母。

རྟོན་པ་བཞི། ལམ་དུ་འཇུག་སྐབས་ཀྱི་ཐང་བྱའམ་ཤིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་ཚེས་བཞི་སྟེ། ཀང་ཅཀ་ལ་མི་རྟེན་ཆོས་ལ་རྟེན། ཆིག་ལ་མི་རྟེན་དོན་ལ་རྟེན། རྣམ་ཤེས་ལ་མི་རྟེན་ཡེ་ཤེས་ལ་རྟེན། དྲང་དོན་ལ་མི་རྟེན་ངེས་དོན་ལ་རྟེན་པའོ། 法四依。学道时应当选取或依从的四事：依法不依人、依义不依语、依智不依识、依了义经不依不了义经。

རྟོལ། ❶(1)རྟོལ་བའི་སྐལ་ཆེག (2)(རྟེང) ཐྱེད་པའམ་ཐིབས་པ། 去，到。❷མཛོ་མ་དང་ཁ་ཡག་འདྲས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱུགས། 名词。犏犋。犏牦杂交牛。犏母牛和公牦牛交配生出的牛。

རྟོལ་ཚོག (ཕུལ) མ་ མཛོ་ མ་ དང་ ཁ་ ཁ་ཡག་ བསྡེབས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་བཏུ། 犏犋，犏牦杂交犋。母犏牛和公牦牛交配生的小牛。

རྟོལ་དྲྭ། མཛོ་མ་ཤེ་བའི་རྟོལ་ཚོག 犏犋孤崽。死去母牛的犏牛崽。

རྟོལ་ཟོ། (ཕུལ) ཁ་ཐང་དང་། མ་མཛོ་མ་འདྲས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཟོ་ཕྱུགས་ཤིག 公犏犋。公黄牛和母犏牛交配所生公牛。

རྟོལ་པ། ❶(ཟ་དད་ཨ) བརྟོལ་པ། བརྟོལ་པ།

རྐྱལ།། འབིགས་པའམ་ཕྱུང་བ། 刺透，戳穿，揭发；རྣག་ཐིག་རྐྱལ་བ། 挑脓。བག་པ་བརྐྱལ་བ། 穿孔，戳洞。སྐྱོན་མཚང་བརྐྱལ་བ། 揭发过失。❶(ཐ་མི་དད་པ) བརྐྱལ་བ། བརྐྱལ་བ།། རྒྱིབས་པ། 到达；ཡུལ་གཞན་དུ་བརྐྱལ། 到了他乡。རྒྱུན་རྒྱུན་བའི་མཐར་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་བརྐྱལ་སོང་། 行行走走，最后到了一座大城市。རྡོད་གནས་སུ་བརྐྱལ། 到达住地。

རྐྱལ་མེད། (1)ཚ་མེད་དམ་སྣང་མེད། 不熟悉，不觉；རྐྱལ་མེད་སེམས་ཀྱིས་གནས་འདིར་འོངས། 不觉来到这里。(2)ངེས་པ་མེད་པ། 不定，没有一定。(3)ཐབས་མེད་པ། 无计，无法。

རྐྱལ་མོ། ཨ་གྲང་དང་། མ་མཛོ་མོ་བཟོ་བས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་མོ་ཕྱུགས་ཤིག 名词。母犏牛。公黄牛和母犏牛交配所生母牛。

རྐྱལ་མཛོ། ཨ་གྲང་དང་། མ་མཛོ་མོ་བཟོ་བས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཨ་ཕྱུགས་ཤིག 公黄牛和母犏牛交配所生公牛。

རྐྱལ་མཛོ་མ། ཨ་གྲང་དང་། མ་མཛོ་མོ་བཟོ་བས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་མོ་ཕྱུགས་ཤིག 公黄牛和母犏牛交配所生母牛。

རྐྱལ་གཟེང་། (ཐུལ) འབིགས་ཀཟེང་ཤི་རྒྱ་ བྱག་ཏིག 穿孔凿刀。

རྐྱལ་གཁན། ཀུ་ཀི་གཁག་སྟེ་ཨ་ གཁག་དང་ མ་ཟོ་མཛོ་མོ་བཟོ་བས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཚེ། 公牦牛和母犏牛交配所生雄犊。

རྐྱལ་ལེ། མ་མཛོ་མོ་དང་ཨ་ གཁག་ བཟོ་བས་ པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཁེའུ། 犏牦杂交牛犊。母犏牛和公牦牛交配所生的小牛。

ལྟ་སྐྱལ། ལྟ་ཞིབ་དང་སྐུལ་འདེད་བྱེད་པ། 监督。监视和督促。

ལྟ་སྐོང། གནས་ཚུལ་ལྟ་ཐུལ། 参观，观光；ལྟ་སྐོང་ཚོགས་པ། 参规团。

ལྟ་ག་ལ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བུ་ཙམ་མི་སྲིད། 何曾，怎能；ལས་ཀ་བཅམས་ཚད་ཚང་མ་འགྲུབ་པ་ལྟ་ག་ལ་འགྱུར། 凡事怎能一做必成？

ལྟ་གྲྭ། སེ་སོས་ཁས་ལེན་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་གྲྭ་མཐའ། 观点和教派；ལྟ་གྲྭ་གཙང་མ། 观点和教派纯正。

ལྟ་མགྲིན། ལྟ་བའི་མཁྱུད་མ་སྟེ་ཚོས་ལུགས་པ་སོ་སོའི་ལྟ་བ་འཆོལ་ཟྱད་ཀྱི་མགྲིན་ཆེག 正见歌。宗教徒阐明自己观点的歌词。

ལྟ་ངན། ལྟ་བ་ངན་པ་སྟེ། དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་ལུགས་ངན་པ། 邪见。不合实况的见解。

ལྟ་ཅི། བཤད་མི་དགོས་པ། 不用说，不仅；ཁྱོད་ངང་འཁོ་བྱ་རྒྱུ་ལྟ་ཅི་ནང་ཡང་འགྲོ་མི་ ཐུབ། 不仅你不能去，连我也不能去了。

ལྟ་ཅི་སྨོས། ཅིར་ཅི་དགོས་ཏེ། བཤད་མི་དགོས། 何况，何须说，不用说；དཔེ་ཚ་གཞུང་ཆེན་པོ་རྩོམ་ཤེས་ན་ཡི་གེ་འཇི་ བྱེད་ཤེས་པ་ ལྟ་ཅི་སྨོས། 长篇巨著都能写作，何况读、写文字？

ལྟ་ཀྱལ། མིག་གིས་ལྟ་ཞིང་འཚོལ་ཐུལ་ཟྱད་པ། 巡逻，侦察，观察。

ལྟ་རྐྱབ། འཚོ་སྐྱོང་ངམ་བསམ་གཞིགས། 照顾，照看；ཕྲུ་གུང་ལྟ་རྐྱབ། 照看小孩。དད་པར་ལྟ་རྐྱབ། 照顾病人。 མིག་གིས་ལྟ་ཞིང་ཡིད་ཀྱིས་རྐྱབ་པ། 观察，监视，守望；རྒྱལ་མཚམས་ལ་ལྟ་རྐྱབ་དང་། སྐྱང་སྐྱབ་ཟེད་པ། 守望、保卫国境线。

ལྟ་ཚུལ། མིག་དང་སེམས་ཀྱི་ལྟ་ལུགས། 见解，看法。对待事物的态度；ཞེ་བའི་ལྟ་སྟངས། 慈眉善目，温和地看待。ཁྲོ་བའི་ལྟ་སྟངས། 怒目而视。

ལྟ་ཀ་སྤྱན། (1)ལྟ་ན་སྤྱན་པ་དང་ དོན་གཅིག

(2)(གྲུབ་རྟོག) གཞིར་གྱི་རི་བཏུན་གྱི་ཀ་གྲལ་ཞིག རིའི་རྩེ་མོ་མཇེས་པས་ལྟ་རྨུག་དང་། དེའི་ངོས་རེར་དཔག་ཚད་ལྔ་འབུམ་སྐམ་ཁྱི་རེ་དང་མཐའ་སྐོར་དུ་ས་ཡ་གཉིས་དང་ཆིག་འབུམ་ཉི་ཁྱི་ཙོད་དེ། 善见山。梵音译作苏达梨舍那。七金山之第四重山，峰势优美，故名。山面各广五十三万由旬，周二百一十五万由旬。(3)གོང་ཁྱེར་ལྟ་རྨུག 善见城。

ལྟ་ན་སྡུག་པ། མཇེས་པ་སྟེ། མིག་གི་ལས་དུ་མཚར་ཞིང་སྡུག་པ། 漂亮，精美，美观；ཅ་ལག་དེའི་གསར་འདི་སྣང་ངོར་ལྟ་ན་སྡུག་པ་ཞིག་འདུག་གང། དོན་ལ་ཚན་ཐོག་ས་ཙམ་མིན་མིན་དུ་ལྟ་ཆོད་མི་ཤེས། 这件新式东西外表看来漂亮，究竟有无实用价值，现在还估计不准。

ལྟ་སྣང་། མཐོང་ཚུལ། 印象，看法，གཞན་གྱི་ལྟ་སྣང་ལ་མཇེས་པོ་མི་ཤོང་། 在别人的印象里不会好。

ལྟ་སྣང་མཉམ་བྱེད་སྡོམ་གས། མི་སོ་སོའི་ལྟ་སྣང་དང་མཐོང་ཚུལ། 印象，看法，对待法；མི་སོ་སོའི་ལྟ་སྣང་མཐོང་ཐུགས་གཅིག་དུ་མ་རེས་པ། 各人的看法不会一致。

ལྟ་སྤྱོད། ལྟ་བ་དང་སྤྱོད་པའི་ཐབྱས་མིང་སྟེ། ཤེས་གྱི་ལྟ་བ་དང་། ཆང་དོར་གྱི་བྱ་སྤྱོད། 见行，观点和行为，密教的见行。密宗的见行。

ལྟ་བ། ❶(ཟ་དད་ལ) བལྟས་པ། བལྟ་བ། ལྟས།། (1)མིག་གིས་རིག་པར་བྱེད་པ། 观看，窥视，瞻仰，看望；ཕན་ཚུན་དུ་ལྟ་བ། 相视。དཔེ་དེབ་ལ་བལྟ་བ། 看书。མིག་གཉིས་གྱིས་བལྟས་ཏེ་གསལ་པོར་མཐོང་། 两眼看得明白。ལུད་ནག་གི་ནང་དུ་བལྟས་ཀྱང་མི་མཐོང་། 在黑暗中视而不见。གཞན་ལ་ལྟ་བའི་མིག་ཡོད་ཀྱང་། རང་ཉིད་ལྟ་ན་མེ་ཤོང་དགོས། 虽有眼可看别人，照自己却要镜子。(2)བརྟགས་དཔྱད་དམ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། 考察，观察，详审；ཙ་ལྟ་བ། 诊脉。ཕན་གནོད་བལྟ་བ། 观察利害。ཚོད་ལྟ་བ། 试验，测度。(3)ཅཁགས་པའམ་བརྩེ་གདུང་བྱེད་པ། 恋惜，照顾，关切，瞻念；སྤྱི་དེ་ལས་ལ་བལྟ་བ། 顾念公共利益。རང་གི་ལུས་སྲོག་ལ་མི་ལྟ་བ། 不顾自己生命。སྐེར་གྱི་ཁེ་གཤགས་ལ་མ་ལྟ། 莫看在个人名利上！❷名词。(1)འདོད་ཚུལ། 观点，见解；ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་བ་མཐུན་གྱི་མི་འདུག 他俩的见解不一致。(2)རང་མཐོང་ངམ། རང་ཉིད་རྟོས་མཐོང་། 自视，自恃。自认为自己如何如何；ལྟ་བ་གཅོག་པ། 折服。ལྟ་བ་ཆག་པ། 气馁。(3)ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་སྐོམ་སྤྱོད་གཤུམ་གྱི་ནང་ཚན་ལྟ་བ། 见，己见。佛教哲学所说见行修之见；སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ། 通达空性正见。ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ། 清净见。ལོག་ལྟ། 邪见。ངན་ལྟ། 恶见。

ལྟ་བ་བཀའ་ཅོགས་ཀྱི་ཐྱག་རྒྱ་བཞི། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་། སྐག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། གྲུ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་བཅས་པའོ། 四法印：诸行无常、有漏皆苦、诸法无我、涅槃寂静。

ལྟ་བ་ལྔ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་ལྔ་ལ་ཇི་སྙེད་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། ལོག་པར་ལྟ་བ། མཐའ་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྙལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་བཅས་ལྔའོ། 五见。由染污慧所起五见：萨迦耶见、邪见、边执见、见取见和戒禁取见。

ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ལྟ་ངན་དང་། དེ་གང་ལས་འབྱུང་བའི་ཕུང་པོ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་

རྣམ་པ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་། བྱད་ལས་ལྟ་ངན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་མངས་ཅན་ཞེས། 取见，见取见。误认恶见及生起恶见的慧等为最极优越的一种染污慧，有生起顽固坚持恶见的作用。

ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན། ལྟ་བ་སྟེ་མངས་ཅན་གཞན་གཅིག་ཅད་དེ། ལྟ་བ་ངན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའོ། 见烦恼，染污见。一切恶见所依附处。

ལྟ་བ་གཉིས། སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། སྐུར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བའམ། རྟག་ལྟ་དང་། ཆད་ལྟ་གཉིས་སོ། 二见：增益见和减损见。亦作有见和无见。

ལྟ་བ་སྐྱིགས་མ། སྐྱིགས་མ་ལྔའི་ནང་གཅིག་གེ། རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་འཛིན་ཅིང་། ལྟ་བ་ཡང་དག་པ་ལས་ཉམས་པའོ། 见浊。五浊之一，执常断边，败坏正见。

ལྟ་བ་མཐོ་བ། ང་རྒྱལ་ཀྱི་ཉམས་ཆེན་པོ། 眼界高，骄傲，高傲：ཁུ་བོ་ཁ་ཞེང་ཆེ་ཡང་། འགྲོ་ས་རིམ་པའི་བོག་རིའང་། རྟ་པོ་ལྟ་བ་མཐོ་ཡང་། རྟ་ཟླའི་བོག་ལ་ཕེབ་འགྲོ། 河水虽深广，去路在桥下；骏马眼界高，似乎在鞍下。

ལྟ་བ་མཐོན་པོ། རྨོས་ཤེམས་ཆེ་བ། 眼高，盛气凌人：ལྟ་བ་མཐོན་པོར་ཚོན་དུན་མེད། སྙེ་མ་མཐོན་པོར་འབྱུ་མི་ཚགས། 眼界太高不长智，穗头太高不结实。

ལྟ་བ་ཚིག་པ། དད་མས་དང་ཕིད་ཆས་སོགས་མེད་པར་གྱུར་པ། 观点变坏。丧失正确的信念或坚持错误的观点。

ལྟ་བའི་རྒྱུ་བོ། ཁམས་གསུམ་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ལྟ་བ་ལྔ་པོ་སྟེ། རྒྱུ་བོ་བཞིའི་ཐ་ཀྱལ་ཞེས། 见漏。三界所摄五见。四漏之一。

ལྟ་བའི་ཚང་ཐིང་། དགས་ཚལ་ཚང་ཆིང་ལྟར་འཇིངས་པའི་ལྟ་བ། 见解纷纭，不知何从。佛书译为见稠林。

ལྟ་བའི་བག་པ། ཟག་པ་བཞིའམ་སྡིད་པའི་རྒྱུ་བ་བཞིའི་ཐ་ཀྱལ། ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ལྟ་བ་རྟེན་མོངས་པ་རྣམས་སོ། 见漏。四有漏或四种生死瀑流之一，谓三界诸烦恼见。

ལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས། རྗེ་ཙམ་བལྟས་ཀྱང་རོམས་པ་མེད་པ། 看不够，视无餍足，百看不厌：ཡང་ཡང་ལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་པའི་ལྟད་མོ་ཤེན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་མཐོང་བྱུང་། 看了一出久看不厌的戏。

ལྟ་བས་མི་རོམ་པ། རྗེ་ཙམ་བལྟས་ཀྱང་ཡིད་མི་ཆམ་པ། 看不餍足：མཛེས་སྡུག་གི་རྣམ་འགྱུར་རོ་མཚར་ལྟ་བས་མི་རོམས། 姿态优美，百看不厌。

ལྟ་བུ། མཚུངས་གསལ་གྱི་སྒྲ་སྟེ་འདྲ་བ། 如，似：མཛེས་པ་པད་མ་ལྟ་བུ། 美如莲花。འཇམ་པ་ཤིང་བལ་ལྟ་བུ། 柔似棉花。དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ། 如是如是。

ལྟ་མིན་ལྔ། ལྟ་བ་མིན་པའི་ཤེམས་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་ལྔ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ཐེ་ཚོམ་བཅས་ལྔ། 五非见：贪、瞋、慢、无明、疑。

ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། བཤད་མི་དགོས། 且不要说，何况：ལྷང་པ་འདིར་ཤིང་བལ་པ་ཡང་མེད་ན་ཅན་དན་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། 此地连普通树都没有，何况崩檀。

ལྟ་ཚུལ། མིག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལྟ་ལུགས། 眼光，观点，见解，看法：ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ། 不同的观点。ཁྲོས་པའི་ལྟ་ཚུལ། 忿怒的目光。དགའ་བའི་ལྟ་ཚུལ། 欢喜的眼神。ཚབ་སྲིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ། 政治观点。མཐོང་ཐུབ་ཚང་བ་ཁྱབ་མིག་གང་གི་ལྟ་ཚུལ། 视野狭窄如针眼。

ཕྱི་ཚོད། ཇི་འདྲ་འདྲག་གི་ཐམས་ཅད། 试验：རེ་ཞིག་ཕྱི་ཚོད་བཏུབ་པ། 暂且试验了一下。

ཕྱི་ཞིབ། ཕྱི་རྟོག་ཞིབ་འཇུག 审察，观察，视察；ལས་ཀ་ཚང་མར་ཕྱི་ཞིབ་བྱས་པ། 对全部工作进行视察。

ཕྱི་ཟོག ད་འདྲ་པར་ཟོག 不但，不仅，何况，不用说：ཇ་ཕྱི་ཟོག ཆུའང་མི་འདུག 不用说茶，连水也没有。 རྒྱན་ཆ་ཕྱི་ཟོག་ཀོས་གྱང་མི་འདུག 不用说装饰品，连衣服也没有。 མེ་མདའ་ཕྱི་ཟོག དབྱུག་པ་ཡང་མི་འདུག 不用说枪，连棍棒也没有。

ཕྱི་ཏེབ་རྒྱག་པ། མང་པོས་གཅིག་ལ་སྡེབ་གཅིག་ཏུ་ཕྱི་པ། 围观。挤着看。

ཕྱི་ཚིག ཕྱི་པ་ཚིག་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཕྱི་སྐོང། (1)ཐོན་པ་ སེགས་ཀྱི་ མཐའ་ འཕྲིལ་འཆམས་སྦྱངས་ཤིག 套针缝法。后针刺于前一针痕前面的缝纫针法。 (2)ལམ་ལུགས་སྐྱེ་ཁྱིམས་དང་མི་མཐུན་པར་མཐོ་ས་ནས་བསྐོར་ཏེ་རང་དོན་སྒྲུབ་ཐབས་ཅིའང་པ། 走后门，走内线。意指不按常规，越级办事。(3)ཕང་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱབ་ནས་སྐོར་བ། 后转弯。从后面绕着走。 (4)གཞོན་ལ་བསྐོར་ནས་ཚོ་རྒྱུའི་སྐད་ཆ་ཤོད་པ། 绕脖子。转弯抹角说些别有所指的话。

ཕྱི་སྐྲ། མཁོ་ཕྱི་ཀྱི་སྐྲ། 枕骨一带头发。

ཕྱི་ཁྲབ། (1)མཇེད་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་ཀོང་ཀོང་། 后颈窝：ཟན་ཀྱི་ལ་ཐ་བར་ལམ་ཕྱི་ཁྲབ་ནས་སྐོར་དོན་མེད། 糌粑直从口中吃，何须绕道后颈窝。喻说话、行事皆应直捷了当。 (2)ཡས་ཀྱི་ཕྱི་ཁོང་། 后脑穴。似即中医所说风府穴。

ཕྱི་ཁྲབ། དབོན་སོགས་ངོམ་པ། 仗势，恃势。指依靠官府等：དབོན་པོ་ཕྱི་ཁྲབ་ཀྱིས་ གཞན་ལ་སྡིག་མེ་བྱེད་པ། 依恃官府势力，吓唬他人。

ཕྱི་ཀྱེ་ཡོལ། (ཐུལ) རྒྱབ་ཀྱོག་ས་ འཕྱེལ་བ། 仰翻。仰面跌倒：ཁོས་སྤྱབས་བཏུན་ ཡོ་ མ་ཚུར་ན། ཕྱི་དཀྱེ་ཡོལ་ཐའི་ཅེས་ སྐྱོན་ཡོང་། 迈步不踩稳，谨防仰八叉。

ཕྱི་རྒྱབ། མཁོ་ཐའི་ཕྱི་པ། 脑后。脑部后面。

ཕྱི་སྒོ། ཁང་པའི་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད་པའི་སྒོ། 后门。房屋后面的门。

ཕྱི་སྒེའ། མཁོ་ཐའི་ཕྱི་པ་ལ་སྐྱ་མེད་པ། 后脑秃。脑后发毛脱落：ཁྱད་པོ་ ཕྱི་ སྒེ་ ཅན་ ལ་ ཕྱང་ཟའི་རེ་བ་མེད། 老翁脑后发已秃，不复有望再梳辫。喻时机已去不复回。

ཕྱི་སྒྲོག་མ། ཀྱ་པའི་ཞུ་མ་ སྒྲོ་བཅའ་མས་མ། 竖穗鸡冠帽。顶上有一行鸡冠状穗子的僧帽。

ཕྱི་ཇམས། མཁོ་འདྲེན་ཡོད་ཐམས་སྟོན་པ། 仗特奥援，夸耀有后台：མཐོ་སྟེག་ ཕྱི་ ཇམས་ཆེ་ན། ནམ་ཞེག་ངང་ཚུགས་ཀོང་ཡོང་། 高攀恃奥援，失势总有日。

ཕྱི་ཆུ། (1)རྡེང་གི་ཆུབ་ སྤྱིགས་ སམ་ ཕྱི་ ནས་ འབབ་ པའི་ ཆུ། 水源，源头。江河湖泊的水流源头：ཕྱི་ཆུ་ཆད་པའི་རྡེང་བྱ་དང་དཔྱང་རོད་མེད་པའི་དབའ་བ། 断了泉源的池沼，失去友军的英雄。 (2)ཕྱི་པ་ནས་མཇེང་པའི་བར་རྒྱ་ པའི་ཆུ་པ་ཤེབ་མ། 颈长肌。从枕骨伸向颈部的扁平粗厚筋肉。

ཕྱི་ཆོད། སྐུན་འབྱིན་ཕྱང་སྐང་སྒེ་ལས་ ཕྱིན་ ཅི་ ཤོག་པ། 似能破。答非所问的、不正确的答辩。

ཕྱི་ཆོད་འཚེམ་པ། འཁལ་ པ་ བརྗེད་ པའམ་ ཕྱིན་ ཅི་ ཤོག་འཚེན་པ། དཔེར་ན། ཁྱེལ་མི་ཐུམས་ཅད་ཀྱིས་ཁལ་འཇལ་དགོས་ན། མི་ཚང་འདིས་ འཇལ་མི་དགོས་པ་གང་ཡིན་ཞེས་པ་ཕྱི་བྱ། ཐུ་ ལ་ཁྱབ་པའི་ ཚུལ་ དེས་ བྱེ་བྱག་ ལ་ མ་ ཁྱབ་ པར་

དཔྱད་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགལ་བ་བརྗོད་པའོ། 反诘。指出相违或提出反面责难。如云："国人皆须纳税，此户何故不需纳？"谓以通例衡量个别例外，以指出其相违。

ལྟག་ཁྱལ། (1)གནོན་ཏེལ་དུ་ཉལ་བ། 仰卧。(2)རྩ་སྣོད་ཀ་དང་། མཇིང་པའི་རྩེ་ཙང་སོགས་འཐད་རྩ་དང་འབྲེལ་བའི་ རྩར་ཆུག་ཐྲེད་ཀྱི་ གཙག་བུ་ཞེག 靠背刀。剖刺关连动脉的肌肉所用器械。

ལྟག་ཤེར། མགོ་ལྟག་ལ་སྐྱེ་མེད་པ། 后脑秃发。脑后毛发脱落。

ལྟག་མདུན། ལྟག་པའི་མདུན་ཐོའི་བསྡུས་མིང་། **ལྟག་པ།** 名词。(1)ཤེ་ ཆུབ་ཀྱི་ སྡེང་ ཚ། 后颈窝，脑后。མགོ་ལྟག་དཀྱི་བ་འཁྱེད་དགོས། 头和后颈窝，应该有区别。喻凡事要分清界线。(2)སྡེང་ངམ་ཆུབ། 上部，背后。ཀྱིའི་ལྟག་པ། 刀背。སྤུ་རེའི་ལྟག་པ། 斧背。(3)མགོ་འདེགས། 奥援，后台，后援，靠山。

ལྟག་པ་ཆགས་པ། (1)གཟའ་ཆགས་པ། 俯首屈服，降服，投降：གཞན་གྱིས་གནད་ ལ་ བཀར་ བས་ ལྟག་པ་ཆགས་སྤྱི་ཞུམ་ཞུམ་བྱང་གནས་པ། 被别人逼迫得俯首屏息。(2)མགོ་འདེགས་བཙག་པ། 失去奥援，丧失靠山：ཁོ་ཤུགས་གཏུང་ སའི་ ཆུབ་ རྩ་འཛོང་ནས་ལྟག་པ་ཆགས་པ། 一心信赖的靠山垮了，失去了奥援。

ལྟག་པ་མཐོ་བ། མགོ་འདེགས་ཙོང་ སྐམ་བའི་ལྟག་ཤེད་ཀྱིངས་ དྲགས་ ཆེན་ པོ། 靠山力量雄厚，后台有力。

ལྟག་བའི་མདུན་སྐོ། རྣ་བ་གཡས་ཀྱི་རྩེ་མོ་ནས་ གཡོན་ཀྱི་རྩེ་མོའི་ བར་ དུ་ ཐིག་ བཏབ་ ནས་ དེའི་ དབུས་ལ་ཟེར་ ཏེ་དེར་ མེ་ བཙའ་ བཞག་ ན་ རྒྱང་ནད་ཀྱིས་མགོ་ བོ་ འཁོར་ནས་ འཕྱལ་ བར་ འགྱུར་ བ་ ལ་ ཐུག། 脑户穴。连结左右耳尖所得直线的中点灸穴名。灸此能治风疾头晕眩症。

ལྟག་སྐྱོད། (1)ལྟག་པ་དང་ལྟག་པ་སྐྱོང་ བ། ཆུ་ བ་དང་ཆུ་ སྐྱོད་པ། 背靠背。背面连接背面；ཐོད་པ་ལྟག་སྐྱོད་བྱས་པའི་ ཪ་ མ་ དུ། 头盖骨背靠背造成的骷髅。(2)མི་མཐུན་པའམ་འགལ་བ། 相违，相反，背道：ཁན་ཚོན་འགལ་བ་ལྟག་སྐྱོད་ཀྱི་རྩོད་གཤགས་དེ་འཕྲིག་ཆུའི་ རེ་ བ་ མེད། 象那样相反的争辩，是没有希望谈得好的。

ལྟག་འབིགས། (ཕུལ) གེང་བཞིའི་ལག་ ཆ་ ཞེག 穿孔凿子。

ལྟག་མ། གོང་མའམ་སྟེང་མ། 形容词。顶上的，上面的：ཡི་གེ་ལྟག་མ། 上文，前文。ཐོང་ལྟག་ མར་ ཕྱེ། 到上面的村落去。ཀུལ་ ལྟག་ མར་ བསྡུད། 居于首列。

ལྟག་རྩ། (1)གཟའ་ལྟག་ཀྱི་རྩ། ལྟག་པའི་མདུན་སྐྱེའི་སྟེང་ནས་ཀཱཡས་ཀཱཡེན་ ཀཱཏྲིས་ སུ་ འཛིད་ལ་ སོར་ཀསུམ་རེ་དང་། དེ་ནས་ཀྱེན་དུ་ སོར་ཀསུམ་ཀཱཁལ་བའི་ སར་ ཡོད་ བའི་ ཀཱཏུ་ རྩ་ ཞེག་སྟེ། དེ་ ཀཱཏུ་ནུ་ བློད་ ཚད་དང་། མཇིང་རེངས་ སོགས་ལ་ ཐུག། 枕骨穴。自脑户左右各横行三指，再从此分别上行一指处所得剖刺穴。剖此放血，可治脑炎及项强等。(2)མགོ་འདེགས། 后台，奥援，ལྟག་རྩ་ རོམས་པ། 自恃奥援。

ལྟག་རྩ་བཟང་ཆོ། ཆུ་ རྩའམ་མགོ་འདེགས་ ཟབ་ པོ། 靠山强大，奥援有力，རང་ལ་ བདེན་ པ་ མེད་ཀྱང་ལྟག་ཏུ་ བཟང་ པོ་ ཡོད། 自己虽没有理，却有强大靠山。

ལྟག་ཚུགས། ཚོས་འཆམས་ སྟངས་ ཤེག 套针缝法。缝纫的针法之一。

ལྟག་ཏོག གོང་ཏོག 首尾，上下。

ལྟག་ཏོག་ཚོ་བརྗེས། གོང་ཏོག་ཚོ་ སྟོག 掉头换尾，前后交换，上下掉换。ཁང་ཡ་ལྟག་ཏོག་ཚོ་ བརྗེས། 楼上楼下，房屋互换。

ཐུག་ཐག། (ཕུལ) ཚོས་ཀྱི་མཐའི་ སོར་ བཞི་ཙམ་ ཀྱི་མཚམས་ཀྱི་ ཐོག་ མའི་ འཆམ་ ཏུ། 绗缝。缝衣服贴边时的初绗。

ཐུག་རལ། སྐར་ཚོང་གི་ སྐྱ་གཤེབ་ དུ་ སྐྱལ་ འཁྲུག་པ་དང་ འདྲ་བའི་ རྩ་ འཕྲེད་ཐལ་ཅན་ཏེ། དེ་གཏར་ན་ མགོ་ བོ་གཟེར་བ་དང་། རྣ་བ་ན་བ། སོ་ལ་ རྒྱུ་རྟེ་ འབྱུང་བ་ བཅས་ ལ་ བན། 枕发穴。和髎即太阳穴上方头发中蜿蜒横出的血管。剖此放血，可治头痛、耳痛、牙痛等。

ཐུག་རུས། ཐུག་ཁྲང་གི་རུས་པ། 枕骨。

ཐུག་ཕོག ཕྱིར་ ལྡོག་པ། 倒退，回转；འདོད་དོན་ མ་གྲུབ་པར་ ཐུག་ཕོག་ བརྒྱབ་པ། 事情未成，半路折回。

ཐུག་ཤེད། མགོ་ འདྲེན་ རིམས་པའི་ དབང་ ཤེད། 仗恃权势，དབོན་ངན་ཁ་ འཕྲེང་ ཐྱས་ ཐུག་ ཤེད་ ཟིད་པ། 凭仗官家权势。

ཐུང་། ཀོ་བས་ གཏུམས་པའི་ དོ་བོ། 名词。包。用生革裹成便于驮运的货物包，མར་ ཐུང་ གཅིག་ དང་ འབྲས་ ཐུང་ གསུམ། 一包酥油和三包大米。

ཐུང་རྩེ། ཀུལ་བའམ་ སྐྲོ་བ་ ཆུང་ཆུང་། 小包。生革裹成便于驮运的货物小包。

ཐུང་ཆེ། ཐུང་རྩེ་ དང་ འདྲ།

ཐུད་སྐྱོར་ཁྲི་བ། (ཟངས) དོན་ ཚན་ དགུ་བའི་ ཨིང་། 戏月。藏历九月的异名。

ཐུད་མོ། རྩེས་ གར་ དང་། ཡུལ་ ལྷོངས་ སོགས་ ཨིག་ གི་ མཐོས་ སྐྱང་ དུ་ གྱུར་ བའི་ ལེ་ ཚན་ རྣམས། 名词。游艺，文娱。歌舞、风物等供观赏的热闹景象；མི་ ཐུད། 热闹的人群。ཐུད་ མོ་ སྟོན་ པ། 演出文艺节目。རྟ་ ཚད་ ཐུད་ མོ་ ཨིན། ཐོས་ ཚད་ བདེན་ གཏམ་ མིན། 看到的不都是热闹，听到的不都是实话。ཟིས་ པའི་ རྟེད་ མིའི་ ཐུད་ མོ་ ཐུང་ ངོལ་ ཆང་ བྱ་ བ། 当作没有意义的儿戏。

ཐུད་ཀྱི་ཁང་། ཐུད་ མོ་ སྟོན་ སའམ། ཐུ་ སའི་ ཁང་བ། 戏院，娱乐场。

ཐུད་ཀྱི་ ལྟ་བ། ཟླ་ གར་ སོགས་ ལ་ ཐུ་ བ། 观看游艺，看热闹，旁观；རྩེས་ གར་ དང་ ཟློ་ བ་ སྟོན་ ལ་ ཐུད་ མོ་ ཐུ་ བ། 观看戏剧和电影。གཞན་ གྱི་ ཐྱ་ མ་ འཕྲོ་ ལ་ ཐུད་ མོ་ བཐུས་ ནས་ མ་ སྟོང་ ཅིག 别人有失误，不要旁观看热闹！ རེལ་ རིལ་ ཟབ་ ལ་ ཐུང་ ངས། འཇོང་ འཇོང་ ཐུད་ མོ་ མ་ ཐུ། 圆块滚岩下，长块勿旁观！

ཐུད་ཀྱི་བ། ཐུད་ མོ་ ཐུ་ མཁན། 观众。看热闹的人。

ཐུད་ཀྱི་ཟླ་བ། (ཟངས) ཐ་སྐད་ རྩ་ བ་ སྟེ། རྟོ་ རྩ་ དགུ་ པ། 观赏月。藏历九月的异名。

ཐུན་པ། (སྟེང) འབྱོར་ པ། 连接，接拢。

ཐུམ་ཁམ། གྲངས་ གཅན་ ཁམ་ཆེ་ ཐུ་ ཚན་ ཁ་ ཤས། 秘喇婆。一大数名。

ཐུབ་རིམ། བར་ ཤེད་ ལ་ སྐྱ་ ཚ་ བྱུག་ ཏུ་ ཐོག་ བཞག་ པའི་ སྟེང་ ནས་ ཐནས་ ཐྱི་ བྱེད་ པའི་ ལག་ ཆ་ ཞིག 印刷压纸滚筒。印刷木板书籍时刷墨铺纸后，在纸上来回滚压的工具。

ཐུམ་ལྷོམ། ཐུ་ མ་ ལྷོམ་ མིའི་ བསྡུས་ ཚིག

ཐུམ་པ། བཐུམས་ པའི་ འབྲི་ བྱེལ་ གཞན་ ཞིག

ཐུམ་མེ་ལྷོམ་མེ། (1)སྟོང་ ལེགས་ པར་ ཁྱིམས་ པའི་ ཚུལ། 满当当的，充实貌。སྟོང་ རྣམས་ བཏུད་ ཀྱིས་ ཐུམ་ མེ་ ལྷོམ་ མེར་ གང་། 容器里塞得满满的。(2)གཅང་ གཅོང་ ཀྱི་ ན་ སྐྱངས་ ཤིག 病恹恹的，病势缠绵状；རྟག་ ཏུ་ སྐུ་ ཐུམ་ མེ་ ལྷོམ་ མེར་ ཤུགས་ སོང་། 经常是病恹恹的。(3)རྒྱུད་ ཚགས་ མ་ ཡིན་ པ། 短暂的，不连续的；བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ ཀྱིས་ མ་ ཐེག་ པའི་ ཤུགས་ ཅག་ ཀྱི་ དངོ་ རྩྭ་ སྟོང་ ལྷོམ་ སོགས་ ཐད་ མ་ རིག་ པའི་ ཆུན་ ཀྱི་ འདུ་ བྱེད་ ཡིན། 没有菩提心为本的一切身口短暂善行，都是无明在起作用。

ཇི་ལྟ། (1)དང་འཕྲེད། 犹，如，譬如：བཙེ་དུ་ཕྱང་གཅིག་བྱང་གནས། 独居如麟。དེ་ཕྱིར་རོ། 如是。གོག་ཕྱང་དྲག་ལ་རླུང་ཕྱང་སྐྱེ། 雷厉风行。(2)ཉིད་ཀྱལ། 故作，作态：ཐག་ཉིད་ཀ་ཕྱང་བཅོས་པ། 故作敬礼状。མི་རྟག་རྟག་པ་ཕྱང་ཉིད་པ། 本来不怕，故作害怕的样子。

ཇིར་ཇིར་ཙི། (1)དབྱིབས་ནང་ནང། 椭圆形：མར་ཕྱང་ཕྱང་ཕྱང་ཙི་ཁྲིག་ལས་མི་འདུག 只有一包椭圆形酥油。(2)〈白〉མའི་ མངལ་ དུ་ ཟླ་ཀ་ཆགས་ཚུལ་གྱི་གནས་སྐབས་ཕྱའི་ཀས་ཤེག་སྟེ་'' མངལ་དུ་ཆགས་ནས་བདུན་ཐག་གསུམ་སོང་བའི་'' དབྱིབས། 血肉块片。 梵音译作闭尸位。 佛书所说胎中婴儿发育第三周的形状。

ཇིར་སྣང་བ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའམ་ དངོས་མིན་པ། 现似，近似，形状相似，非真实：སྐྱེ་ཉིད་ཕྱར་སྣང་བས་ ཀྱངས་མི་འཁྲིལ། 近似的理由，不能作为证明。

ཇུས། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རྟགས་མཚན་ཉས་མཚན་མ། 名词。预兆，征候。旧译作相：ཕྱས་ངན། 恶兆。ཕྱས་བཟང་། 祥兆，瑞兆，佳兆。རྒྱ་ཕྱས། 预兆。

ཇུས་མཁན། མི་ཕྱེས་སོགས་ཀྱི་རྣོན་ཉས་བཟང་ངན་ཕྱི་མཚན་མ་སྟོན་ མཁན་ཉས་མ་ཕྱས་ རྟོག་པ་ པོ། 相士。观察面貌说吉道凶的江湖术士。

ཇུས་ངན། (1)བཀུ་མི་ཤེས་བའི་རྒྱ་ཕྱས། 凶兆。不祥的征候。(2)སྐྱོད་ཆོག་ཅིག 倒霉的家伙。詈骂语：ཕྱས་ངན་ཁོས་ལས་ ཀ་ ཨཀ་ པོ་ ཅ་ ན་ཉས་ཐུབ་མ་སོང་། 他那个倒霉的家伙，简直没把事情做好！

ཇུས་པ། བཟང་ངན་ཀྱི་མཚན་མ་ཕྱ་ མཁན 名词。卦师，占卜人，星相士，望气数者。

ཇུས་པཟེང་། དཀྱི་བའི་མཚན་མ། 吉兆。吉祥的征候。

ཇུས་རྩིན་པ། ཕྱས་ བཟང་ ངན་ རྟོག་ ཉིད་ རྩིས་ཤེས་ཀྱི་རིག་བྱེད། 卜相学，占卜术。

ཇུས་ལྟ་བཀྱ་བའི་བཟོ། ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ མཚན་ མར་བཀྱ་བའི་བཟོ་དག 占相技艺，占卜术。

ཇྱེ་རྡེ། (ཁྲལ) མཆུ་ཀུ་བྱམ་པ་ཕྱར་ཡོད་པའི་ཁྱག་ཇེར། 小罐。嘴似瓶口的瓦罐。

ཇེར། ❶ཇ་ ཆང་ཀ་ སྐྱོད། 名词。罐，壶：ཁྱག་ཇེར། 瓦罐。ཇ་ཇེར། 茶罐。ཇུ་ཇེར། 瓦壶。དངུལ་ཇེར། 银壶。❷(རྟེང) སྐྱོད་ཀྱི་ཁ་དང་མཉམ་ བར་གང་བ། 满满地：ཆུ་ལ་ཇེར་ཀྱིས་བཀང་བ། 水装得满满的。

ཇུང་མཚོག རྒྱུ་བ་ཉེར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 深堕。藏历二十七值日会合神之一。

ཇུང་གནས། ངོག་ཀི་ འཇིག་ རྟེན། 堕处。下方世界。

ཇུང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཕྱངས་ པ། ཕྱུང་ བ།། ཕྱུང་ བ། 堕，坠，落下：བག་ གཡང་ད་ ཕྱངས་ནས་ཤེ། 堕岩而死。❷བཅས་ཁྲིམས་དང་འགལ་ བའི་ཉེས་པ། 名词。堕罪，毁犯。《毗奈耶经》所说违犯佛制戒律所成罪。

ཇུང་བ་བཅུ། ས་ བཀྲ་ངའི་བའི་དགོས་པ། ཕྱུང་བ་བཅུ་ བག་ཡངས་སུ་ བྱ་ བའི་ཆེད་དུ་ སྟེ། བཅུ་ དེ། འཆང་འབྱལ་འཇོག་གསུམ། ཡང་ཡང་ ཟ་བ། འདུས་ཤིང་ཟ་བ། མ་སྐྲས་བར་ གྲོང་དུ་ འགྲོ་བ། གོས་ཆོང་བ། རྟེད་པ་ གྲྭས་མོང་དུ་ འགྱུར་བ། ཉེན་ཀྱིས་མ་བརྟན་པས་བའི་གོས་དུམ་ འཆང་དུ་ དུང་བ། སྐབས་སྐྱེད་མེད་བར་ ལྷུང་ནས་ཀྱང་ བ་བཅས་སོ། 十犯。因张迦绪那依而放宽的十种犯戒界限：执钵、舍衣、贮蓄、再三食、聚集食、不告而往村落、乞衣、 夏财归公、持未加持衣料、游方不衣重复衣。 凡此十者，均可开许。

སྡེ་བ་ལྔ་པུ། སོ་ཐར་གྱི་དགག་བའི་ བསྟབ་ ཧ་ལྷང་བ་རྣམ་པ་ལྔ་དེ། ཚམ་པ་དང་། ལྷག་མ། ལྷང་ཁྲིད། སོར་བཤགས། རྟེན་ཅས་ཀྱི་རྣམ་པར་ལྔའོ། 五篇，五堕罪。律经所说比丘、比丘尼的五类犯戒罪目，区别为五篇。梵语音译为波罗夷、僧伽婆尸沙、波夷提、提舍尼、突吉罗。意译为他胜、僧残、堕罪、向彼悔、恶作。

སྡེ་བ་གྱིང་ བཅོས། སྟོས་ པ་ ཉམས་ པ་ སྐར་གསོ་བ་སྟེ། ལྷང་བ་ཉིད་ཟློག་པས། མཐོལ་བ། བཤགས་པ། ཚངས་པས་བཅད་པ་རྣམས་སོ། 还净，犯戒还净。重新长养已经坏失的戒律。如犯戒加持、发露、忏悔、治罚等。

སྡེ་བ་གྱིང་བཅོས་ཀྱི་གཞི་བཞི། འདུལ་ བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། སྟོམ་པ་ཉམས་པ་ཉིར་ བཅོས་ཀྱི་གཞི་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། ལྷང་བ་ཉིར་ བཅོས་ཟིད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། སྐྱེ་བ་མཐོལ་ བཤགས་ཀྱི་ཉིར་ བཅོས་ ཟིད་ ཚུལ་ སྐྱེད་ པ་ གཞན་ན་གནས་པའི་གཞི་དང་། དུས་དང་དུས་མིན་ བསྟུས་པའི་གཞི་དང་། གདམས་ངག་གསོ་དགག་ བཞག་པའི་གཞི་སྟེ་གསུམ་དང་། མི་སྐྱེ་བ་ནན་ དུར་ཁྱིམ་ཉིར་ བཅོས་ ཟིད་ ཚུལ་ ཁྱི་ གཞི་ གཅིག་ བཅས་ བཞིའོ། 犯戒还净四事。《毗奈耶经》十七事所说，律仪坏失还净七事中，四种犯戒还净之法。乐于发露忏悔者有三，谓行履别住事，时非时摄事，中止教诫、长净及自姿事；不乐还净者有一，谓治罚事，合而为四。

སྡེ་བ་ཁྱིད་ཆུབས། ལྷང་བ་ཉིར་བཅོས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ལྷང་བའི་རྣམ་ཐྲེག་ཙམ་ཞིག་ཐེབས་ བཅས་ ནུས་པ་ཆུང་ དུ་འགྱོ་བ་ དང་ལས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་དུ་བའི་ ཚེད་ དུ་ གསོལ་ བ་ ཉབས་ ཞིག་བའི་ལས་ཀྱིས་ ཉིན་ཁྱིས་བཟུང་ བའོ། 犯戒加持。犯戒还净法之一。为使犯戒后果不再滋长，针对制伏减其效用，尔后可行补救羯磨，故依单白羯磨先予加持。

སྡེ་བ་འཕྲོད་བའི་རྒྱུ་བཞི། བསྟབ་ཧ་རྣམས་ མི་ཤེས་པ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ མང་བ་དང་། མ་གུས་པ་བཅས་བཞིའོ། 堕戒四因：不知学处、放逸、烦恼粗重、不敬。

སྡེ་བ་འཕྲོད་བའི་སྐོར་བཞི། ལྷང་ བ་ འབྱུང་ བའི་རྒྱུ་བཞི་དང་འདྲ།

སྡེ་བ་ལས་བསྟང་བ། ལྷང་བ་ བཤགས་ རས་ དག་པ་ན་ངང་བཞིན་གྱི་གནས་སུ་སོང་ཚུལ་པ་སྟེ་ མཁྱ་དབྱང་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 出罪，还净。忏罪已净还复原列，如解除迁徙及服劳承欢等。

སྡེ་བ་བཤགས་པ། བསྟབ་པ་དང་ འགལ་བའི་ རྟེན་ལྷང་རྣམས་ སྐྱ་གསང་མེད་པར་ མཐོལ་ བཤད་ ཅིང་ པ། 悔罪，忏悔。对于违犯学处之堕罪，作发露忏悔。

སྡེ་བའི་དགག་དབྱེ། དབྱར་གནས་ཀྱི་ སྐབས་ སུ་ལྷང་བ་ཐྲིང་མེ་ཆོག་ པ་ དང་ དབྱར་ གྱལ་ བའི་ སྐབས་ནས་བཟུང་ལྷང་ པ་ ཐྲིང་ ཆོག་ བའི་ མཚན་ ཅིང་དུ་རྟོ་དུར་བ་ མདུད་ པས་ ལྷང་ བའི་ དགག་ དབྱེ་བ་བའོ། 堕罪解制。夏令安居期间，中止数说堕罪。解制以后，举行“吉祥草结”仪轨，表示解除数说堕罪的禁约。

སྡེ་བའི་ ངོ་ བོ་ འཚོལ་ བ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་བའི་ རྟོད་པ་ ཞེ་ ཅིད་ཀྱི་ ཆོས་བདུན་ གྱི་ ཀྱས་" ཤེས་ སྟེ། ལྷང་བ་ཐྲིང་ ཡང་ ཁྱད་དུ་ གསོད་ བའི་ གང་ཟག་ལ། ལྷང་བ་ ངོ་མ་ ཤེས་ པ་ ཤེས་ པར་ བྱ་ བའི་ ཕྱིར་དུ་ རྩི་ སྤྲིད་ འཚོའི་ བར་ དུ་ ལྷང་ བའི་ ངོ་ བོ་ རྟེན་ འཚོལ་བ་ ཚད་ ལས་ ཀྱི་ ཚུལ་ གྱིས་ སྟོན་ པའོ།

探索罪体，觅罪相。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。诘问比丘所犯堕罪，仍藐视者，为使不识罪者认识其罪，予以治罚，令其终身省察所犯堕罪本质。

སྡེ་བའི་རྩེ་ཚད་གཉིས། བྱང་ཤེས་ཀྱི་ སྐྱང་ བྱའི་ལྷང་ བ་ལ་གཉིས་ ཏེ་ ཁམ་བའི་ རྩེ་ ཚན་དང་།

རྟེན་ཉམས་ཀྱི་རྩྭ་ཚན་ནོ། 二堕，两种堕罪。菩萨应断堕罪，分为两类：他胜类和恶作类。

སྐྱོང་བའི་རྩ་བ། སོ་ཐར་ཀྱི་ཐམ་པ་བཞི་ལྟ་བུ་སྟོམ་པ་རྩ་བ་དེས་གཏོང་ཞིང་ངན་སོང་དུ་ལྟུང་བར་བྱེད་པའི་སྡིག་ལྟུང་ཆེས་ཤིན་པ། 根本罪。如别解脱之四根本。从根本上舍弃律仪，为堕恶趣之最重堕罪。

སྐྱོང་བའི་ཀུན། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཁན་གསུམ་ཀྱི་དང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐྱེ་མ་བཅོས་པའི་ལྟུང་བས་འབྱས་བུ་ སྨྱག་བསྲལ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ ཉས་ པ་ འཕེལ་ བར་བྱེད་པའོ། དེ་ལའང་ནང་གསེས་སུ། ཚོས་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟུང་ཁན་དང་། རྒྱུན་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟུང་ཁན་དང་། ལྟུང་བཟེད་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟུང་ཁན་ཏེ་གསུམ་ཡོད་དོ། 堕罪杂染。《毗奈耶经》所说三杂染之一。由于未还净之堕罪而感苦果之力，又增长其他堕罪之果。此又分为：因衣所犯堕罪杂染、因药所犯堕罪杂染、因钵所犯堕罪杂染三种。

སྐྱོང་ཟྭད། 〈པཱལཏྱཱ〉 སོ་ཐར་ཀྱི་ལྟུང་བ་རྣམ་པ་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེག 堕。梵音译作波逸底迦。五篇堕罪之一。

སྐྱོང་ཟྭད་ཀྱི་སྡེ། དགེ་སློང་གི་སྡོང་ཕྱ་ལྟུང་བ་རྣམ་པ་ལྔའི་ནང་ཚན། སྡོང་ལྟུང་སུམ་རྩ་དང་། ལྟུང་ཟྭད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུ་དག་གོ། 堕罪。比丘应断五种堕罪之一。有三十舍堕，九十单堕。

སྐྱོང་ཟྭད་འཆའ་ཞིག་པ། དགེ་སློང་གི་སྡོང་ཕྱ་ལྟུང་ཟྭད་ཀྱི་རྣམ་གསེས་ཏེ། དེ་ལའང་བཅུ་ཚན་དག་ཡོད་དོ། འདི་རྣམས་ནི་སྨྲས་ན་དན་འགྲོར་ལྟུང་བར་བྱེད་ཅིང་ བཀག་ པའི་ ཆོ་ ཡང་ སྡོང་འབྱལ་སྟོན་དུ་གཏང་མི་དགོས་པར་བཀག་ པ་ཙམ་ཡིས་འདག་པས་ལྟུང་ཟྭད་འབའ་ཞིག་པའི་ རྣམ་གཞག་ཡིན་ནོ། 单堕。比丘应断堕罪之一。分为九部，每部十条。此诸堕罪，犯则将堕恶趣，但忏悔时，不必舍去犯戒事物，一经悔罪，即可还净，故名单堕。

སྐྱོང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ པ་ དག་ བཅུ། དགེ་སློང་གི་སྡོང་ཕྱ་ལྟུང་ཁན་གསུམ་ཡོད་ཚུལ་ལས་བཤད་པའི་ ཉོན་ སྐྱོན་ བཅུ་ སྟེ་ ཤེས་བཞིན་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། མ་མཐོས་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། ཡང་ ཡང་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། རྒྱུ་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། ཁྱིམ་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། བསམ་ བཞིན་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། མཐོན་ མང་ཀུན་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ། ཆོས་ སྨྲོན་ སེམས་ཀྱི་ རྣམ་པ་བཅུ་སྟེ་དག་ བཅུའོ། 九十单堕。比丘所断堕罪之一。分为九部分：明知十条、种子十条、未差十条、辗转十条、水等十条、俗家等十条、故犯十条、同行十条和说法十条。

སྐྱོང་བཀའ་ས། ཕྱང་པོ་ཁུལ་བའི་མདོ། 《三聚经》。

སྐྱོང་བཀའ་སྡུ་སོ་ལྔ། ཕྱང་ པོ་ ཁུལ་ བའི་ མདོ་ལས་བཤད་པའི་ བཅས་དང་ཁྱོ་ཁ་ནོར་ ཐོ་ བ་རྣམས་ བཤགས་ པའི་ ཡུལ་ ཕྱི་དེ་ བཞེད་ ཁེའུ་ཁས་ པའི་ལྟ་ ཁྱབ་ས་ ལྔ། 忏罪所向三十五佛。《三聚经》中所说忏悔遮罪和性罪时作为对境的三十五如来。

སྐྱངས་པ། ལྟང་བའི་འདུས་པ།

སྡེ་ཁྲང་། སྡེ་བའི་བུ་ཁ། 肚脐眼，脐窍。

སྡེ་མཁྲང་། ཉིས་པའི་སྡེ་ནད་ཅིག་སྟེ། རང་རྟེར་སུ་ལྟེ་བ་འབྱུང་ཞིང་ཁུ་བ་འཕྲུམས་ཏེ་བཏུང་མི་ཤེས་པར་ འགྱུར་ བ་ ཞེག 脐坚突。小儿脐病之一。症见脐部突出，足蜷曲不能伸直之象。

སྡེ་མཆེགས། ཉིས་པའི་སྡེ་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་དཀས་སུ་སྡེ་བ་སྐྱག་ཅིང་སྐ་ལ་མེ་ལོང་ཙམ་ཅིམ་

མེད་ན་བ་ཞེག་ 脐硬结。小儿脐病之一。症见脐部青紫变硬，表皮肿胀光滑疼痛。

ཉེ་འཁོར། ཅིས་བའི་ཉེ་ནད་ཅིག་ལྟེ། ནད་དུག་ས་ཉེ་ བའི་ཁ་ འཁོར་དུ་ སྐྱག་བོར་ སྐྱངས་ཤིང་འབྱང་ལ་རེག་མི་བཟོད་པ་ཞེག་ 鼓脐。小儿脐病之一。症见脐周青紫肿胀突起，疼痛拒按。

ཉེ་གནས། དབུས་སམ། གནས་ལུལ་གཙོ་བོ། 中心地区。

ཉེ་རྣག ཅིས་བའི་ཉེ་བ་བཅད་བའི་ ཤུལ་ དུ་ རྣག་ཞུགས་བའི་ཉེ་ནད་ཅིག 脐脓。小儿脐带剪口化脓症。

ཉེ་བ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཉེ་བ། 脐，ཐུ་བའི་ཉེ་བ། 麝脐。 ཉེ་ བ་ གཅོད་པ། 剪婴儿脐带。(2)དཀྱིལ་ལས་དབུས། 中心，中部，中央，轴心，圆心；ཉེ་བ་ནས་རྗེ་ཙམ་འཚམས་བའི་ཐུམ་བོར་ བསྐོར། 任意取半径画圆。ཉེ་བའི་ཞོང་ཁྲེར། 首府，中心城市。(3)རྩ་བའམ་ངོ་མ། 主体，主要部分，རེ་དོན་ཉེ་བ། 主要希望。

ཉེ་བ་སྐྱེས། (ཨངོན) ཚངས་པ། 脐生。梵天的异名。

ཉེ་བ་སྐྱལ་བའི་འཁོར་བོ། ཉེ་བའི་ གང་ཀྱི་ཙ་ དབུ་མ་ལས་གྲེས་ བའི་རྩ་ འདབ་ དྲུག་རྟུ་ ཙ་བཞི་ གཏུགས་ཀྱི་རྟིབས་མ་ལྟར་ཁ་ཡར་ཐོགས་ཏེ་ཨོད་ ཟ་ཞེག 脐间变化轮。密宗所说脐间由中脉分出十六脉瓣构成的倒伞形脉轮。

ཉེ་བ་བལ་ཅན། (ཨངོན) རྡོམ། 脐丝者。蜘蛛的异名。

ཉེ་བ་ཟབ་བའི་ཁའི་ཐུབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དའི་ ཐུབ་བཟང་པོ་ བཏུད་རྟུའི་ནང་གསེས་ཤེག་ཉེ་ཚོས་ ཟབ་མོ་ རྟོགས་པ་རྟིད་ཀྱིས་ཉེ་བ་ཟབ་པ། 脐深圆好。如来通达甚深法性，感得脐深之好。佛身八十种随好之一。

ཉེ་བ་གཡས་སུ་ འཁྱིལ་ བ། དའི་ ཐུབ་ བཏུད་ རྟུའི་ནང་གསེས། སྐྱོན་མ་མཐུན་པ་ཟབ་པ་རྟིད་ ཀྱིས་ཉེ་བའི་རྡོ་མོ་གཡས་སུ་འཁྱིལ་བའོ། 脐理右旋。如来八十随好之一。和睦徒众，深藏秘密，故感脐理右旋之果。

ཉེ་བའི་དྲི། (ཨངོན) སྤ་སྟིའི་མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ཤེག 脐香。麝香异名。

ཉེ་བའི་དའི་ཐུབ་གཉིས། དའི་ཐུབ་ བཟང་བོ་ བཏུད་རྟུའི་ཁྱས་ཤེག་ཉེ། ཉེ་བ་ཟབ་པ་དང་། ཉེ་བ་གཡས་སུ་འཁྱིལ་བའོ། 脐随好二。如来八十随好之一类：脐深圆好，脐理右旋。

ཉེ་བའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མེ། གཏུམ་མོའི་མེ། 脐间俱生热，脐轮火。

ཉེ་འབྱང། ཉེ་བ་ཕྱིར་འབྱང། 脐向外鼓，脐鼓者。

ཉེ་བོག (1)བཤང་ལམ། 肛门。(2)ཕྱང་པ། 膀胱。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཕྱང་གནས་དང་། ཕྱང་བའི་གནས། གཅིན་གནས། རྩ་སོ་བཅས་སོ།

ཉེ་ཆ་ག། 名词。(1)ཚར་རྩ་འཁྱིལ་བའི་ས་ཀོང་། 草原水塘。汇积雨水的洼地。(2)རྩ་མིག 泉眼。地下水的源头。

ཉེ་ཆས་བོད་སྐྱང་། ཀུག་ གྲུབ་ བའི་ཉེ་ འཁོར་ གནས་བརྟན་ནོད་སྐྱང་གཅིན་གཐུང་གསུམ་དང་ཀི་ བཞེས་པ་དེ་ སྐུ་ ལྟེགས་བའི་ གྲུབ་ མཐའ་ དོར་ནས་ སངས་རྒྱས་ཀུག་ གྲུབ་བའི་ ཞབས་ ལ་ གཏུགས་ཉེ་ ཐེན་ཐོས་སུ་ གྱུར་པ། 优楼频螺迦叶。释迦牟尼佛上座弟子迦叶三弟兄中之长兄，原为外道，后转信释迦牟尼，成为声闻徒众。

ཉེ་ངས་ཀ། ཉེ་ག་དང་འདྲ།

ཉེ་བ་ཀྱི། ཉེ་བ་ཆོགས་བརྒྱབ་ཆོག་བའི་ཀྱི། 折刀。可收折的小刀。

ཉེ་བ་འཛོ་བདུན་པ། ཟོག་བུ་ཉེ་བ་ཆོགས་བདུན་ ཚད་ བའི་དེབ། 七叠册子。七叠纸连缀成的厚簿子。

ཉེ་བ་ཐྲལ། ཉེ་བ་ཐྲོན་དང་དོན་གཅིག

ཉོད་སྒྲོན། ཉོད་ཆོགས་ཀྱག་པ། 摺叠：ཁ་བཏུར་དེ་དག་ཉོད་སྒྲོན་ལེགས་པར་ཅིས་ཤིག 摺好那些哈达！

ཉོད་ཚགས། བར་ཉོད་ཚུར་ཉོད། 折，叠：ཤོག་ཁ་རྣམས་ཉོད་ཚགས་བཀྲབ་སྟེ་སྒམ་དུ་འཇུག་པ། 把纸折叠好，放进箱子里去。

ཉོད་པ། (ཐ་དད་པ) བལྟབས་པ། བལྟབ་པ། སྟོབས། 折，叠起来。折转一部分，重在别的一部分上：ཁོས་འདི་བལྟབས་ཏེ་སྒམ་དུ་ཆུག 折起这件衣服放进箱子里去！

ཉོད་མ། བལྟབས་པའི་བཅིགས་མ། 名词。折叠物。反复折叠起来的东西：རས་ཀྱི་ཉོད་མ། 折叠的布匹。ཤོག་ཁྲའི་ཉོད་མ། 纸折子。

ཉོད་རྟགས། བར་ཉོད་ཚུར་ཉོད། 折，折叠，折痕：ཁོས་སྐྱ་བཀྱས་དས་ནི་ མང་ བསྒམས་ཏེ་ཉོད་ཆོགས་ཀྱག་པ། 把衣服洗干净、晒干、折叠好。ཁ་མཆོག་ཉོད་ཆོགས་བཀྲབ་དས་སྡོད་པ། 叠起了耳朵坐着。义同“充耳不闻”。

ཉོལས། ཉོད་པའི་སྐལ་ཆོག་གི་འཁྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

ཉེར་རྒྱང་། (1)བཀྱང་ བསྐུམ་ དང་ མཐོ་ དམའ་ དང་འགྱུར་ཚོག་ཉེ་མི་བརྟན་པ། 时紧时松，时高时低，变化不定：དད་པ་ཉེམ་རྒྱང་མེད་པ། 坚定的信念。བརྩོན་འགྲུས་ཉེམ་རྒྱང་མེད་པ་ཞིག་སྐྱེས་པ། 持续不懈的努力。ཐྲ་བ་ཉེམ་རྒྱང་མེད་པ་ཐང་ཚོད་ དང་ བར་ བྱེད། 张弛适中地进行工作。(2)(རྩིས) ཆིག་རྒྱང་། 仅一，唯一，单一。

ཉེམ་ཐྲིས་གང་བ། རབ་ཏུ་ གང་ བའམ་ ཐུང་ ཐྲིས་ཁེངས་པ། 满满的：ཚལ་དང་ལོ་ རྟག་གི་ རྣམ་པས་ས་གཞི་ཉེམ་ཐྲིས་གང་འདུག 田地里长满了蔬菜和庄稼。

ཉེམ་ཉེམ། གང་བའི་རྣམ་པ་ཞེག 满溢状：རྡེང་ཐྲའི་ནང་དུ་ རྩུས་ཉེམ་ཉེམ་ཁྲིངས་འདུག 池水满满的。

ཉེམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ན་བའི་ཞེ་ས། 患病的敬语：དེང་རྒྱབས་ཁོང་ གྲུ་ཉེམ་བའི་ སྐང་རེད། 近来他正在患病。

ཉེམ་མེད། ཁ་སྒྲོང་དང་མཉམ་པར་གང་བའི་ཚུལ། 装得满满地，装齐口缘：ཤེལ་དམ་ཁ་དག་གིས་ཉེམ་མེད་གང་སོང་། 玻璃瓶里，酒装得满满的。

ཟས། ཟས་ཚམ་བཟའ་ཐྲ། 名词。食物，食品：བདེན་བའི་ཟུམ་ རྟས། བདེན་བའི་ཚོས་ཆྲན། 吃光明饭，穿正大衣。又谓正大光明地生活。ཟུམ་ཆྲུ་ལ་ཚོས་རྩུལ་བ། 非饮食，恶衣服。ཟུམ་ཁྱིའི་ཟུམ་ལ་ལས་ཐོང་ལས། 吃的猪狗食，干的牛马活。ཅི་ལའང་མི་འཆམ་རྩང་ཟུམ་ལ་འཆམ། 别的合不来，吃喝总相投。ཟུམ་ལ་ཆྲོང་བཀྲུད། 克扣饮食。

ཟུམ་དཀྱིལ། ཁོ་བ་དཀྱིལ་ཐྲད། 裹肚。缠绕腹部保护肠胃的长带。

ཟུམ་ཀལ། (1)ཟུམ་ཆས་ཀྱི་ཐོབ་སྐལ། 口粮。本人应得粮食。(2)ཁྱིམ་ཚང་བཙོ་སྐལབས་ཀྱི་ཟུམ་སྐལ་ས་ཞིང་། 分管土地。分家时各人分得的土地。

ཟུམ་བཐུབ། བཟའ་བཏུང་བཇེད་པ། 废饮忘餐：ལས་ཀར་གཡེངས་ཏེ་ཟུམ་ བཐུབ་པ། 埋头工作，废饮忘餐。

ཟུམ་ཁེངས་པ། (1)ཐོད་པ་ ཆུགས་ པ། 饱腹，吃饱。(2)(ཡུལ) ཆོན་མདོག་ གང་ ཤེན་ དང་ ཐབ་མཐུག་དང་ཁ་དོག་གི་ཚད་ཉམ་ཐུང་པ། 一色，浓淡一色。色彩浓淡一致者。

ཟུམ་མཁན། ཟུམ་ཆས་གཡོས་སྒྲུང་མཁན། 司膳，炊事人员。

ཟུམ་གང་ཀྱི་ཟླས་ཙམ། ཐོད་ཁོག་ཁེངས་ཙམ་ ཀྱི་ཟུམ་ཆས། 一餐饭，一顿饭。饮食仅能果腹之

量：ཟོས་གང་གི་ཟས་ཙམ་ལས་མི་འགྲོ་བའི་ཚེ་གཡོག 所得饮食仅能充饥的终身奴隶。

ཟོས་གོས། བཟའ་བྱ་དང་གོན་བྱ། 衣食。饮食和衣服；ཟོས་གོས་འཕེལས་པ། 衣食富足。ཟོས་གོས་ཀྱིས་མི་འཚང་བ། 饮食不匮乏。ཟོས་གོས་ངན་ངན། 菲衣薄食，衣食下劣。 ཟོས་གོས་འབྲིལ་འབྲིལ་ལྡུག་ལྡུག 丰衣足食。

ཟོས་གོས་གཏམ་གྲགས། ཟས་གོས་དང་སྙན་ཐོག། 衣食名誉；རྒྱང་ཀྱི་ཟོས་གོས་གཏམ་གཞུམ་དོན་དུ་གཉེར་བ། 图谋个人衣食名誉。

ཟོས་འགེངས། ཟོས་པ་ཟས་ཀྱིས་འགེངས་པ། 饱，充腹。

ཟོས་འཕྲངས་གོས་དྲོས། ཟས་ཀྱིས་གོང་ཆུགས་གོས་ཀྱིས་ལུས་དྲོས། 温饱。吃得饱，穿得暖；ཟོས་འཕྲངས་གོས་དྲོས་མི་ཤེས་མཁན། 不懂得什么是温饱的人。

ཟོས་འཇོག། (ཞེའུ) རླུལ། 腹行。蛇的异名。

ཟོས་རྒྱབ། ཟོས་གོས། 衣食。饮食和衣服；ཟོས་རྒྱབ་རྫིད་པ། 衣食富足。

ཟོས་ཆས། བཟའ་བཏུང་འཚོ་ཆས། 食品，饮食。

ཟོས་ཉི། (ཞེའུ) བཤང་བ། 食渣。粪的异名。

ཟོས་དོད། བཟའ་བཏུང་གི་དོད་ཚབ། 请饭代金，酒饭折现。

ཟོས་ཕྲེང་བ། ཟོས་པ་འབྱངས་འབྱངས་དུ་ཕོད་པ། 大腹，腹部隆起；རྨུག་མའི་ཟོས་ཕྲེང་བ། 孕妇腹部隆起。བུམ་པ་ཟོས་ཕྲེང་བ། 大腹瓶。

ཟོས་སྦྱངས་བ། ཟས་བཅུད་དང་ལྡན་པ། 营养食品。有油脂的食品。

ཟོས་ཐོག་ལས། ལས་བྱས་པའི་འགྲོ་བྱ་ཐོག་ལས། 工资，薪金。劳动报酬。

ཟོས་ཐོར། ཟོས་ཆས་ཐ་སྙད་ཐོར་བ། 饭碗。盛菜饭的碗盏。

ཟོས་ཐྱད། ཟས་ཀྱིས་འདྲང་བ། 足食，食品足够；མི་ཚང་མ་གོས་དྲོས་ཟོས་ཐྱད་ཀྱི་ངང་ནས་འཆོ་བ་བདེ་བར་སྐྱེལ་བ། 人人都丰衣足食，生活得很好。

ཟོས་འཐུང་། (ཞེའུ) ལུག 腹垂。绵羊的异名。

ཟོས་འཇུག ཟོས་བས་འགྲོ་བ་སྟེ་ཀླུ་དང་སྦྲུལ་ལྟ་བུ། 腹行。匍匐行走，如龙蛇等。

ཟོས་འཇུག་ཆེན་ཅི། (མཁོར་ཡུག)ས་བདག་གདོན་ཆེན་ཞེག 大腹行。梵音译作摩睺罗伽、牟呼洛迦。一种魔鬼名。

ཟོས་བ། 名词。(1)གསུས་པ། 腹，肚，腹部；ཟོས་བ་ལྡེར་ལྡེར། 肚子鼓鼓的。 ཟོས་བ་འཇུ་རྩད། 腹泻症。ཟོས་ཆས་མ་འཇུ་བར་ཟོས་བ་བཤལ་བ། 食物不化，引起腹泻。 ཀ་སྟོབས་ཆུས་ཏེ་ཟོས་བ་ལྟུག་གེ་བ་ཞེག་ཏུ་གྱུར་འདུག 身体发胖，大腹便便。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དཀྲ་དག་དང་གོད་བའོ། (2)ཟས། 食品，食物。

ཟོས་ཐེམ། མ་ཞུ་བ་དང་། ཐུར་སེལ་རྒྱང་གི་ཁྱེད་ལས་ཤོག་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཟོས་བ་ཁེངས་པ་ལྟར་རྒྱང་འཕྲིལ་བའི་མིང་། 腹胀。饮食不化及下行风功能紊乱等所引发的腹腔气胀之症；ཟོས་ཐེམ་ཀྱི་ནད་བྱུང་བ། 害了腹胀病。

ཟོས་ཚང་། (1)མི་ཚང་གཅིག་གི་མི་མིན་ཡང་། ཟོས་ཆས་མཉམ་དུ་ཁྱེད་བའི་ཐྲིད་སྤྱི་གཅིག་པ། 集体户，共同户。本非一家，但在一起饮食、共同营生的人户；ལྗང་ཚོ་གཅིག་ཀྱང་ ཟོས་ཚང་ཁག་ཁག 乡土虽同，人户各别。ཟོས་ཚང་ལེགས་པར་ཡོང་བའི་དོན་ལ་འབད་པ་འཆལ། 要使共同户的事情好起来。(2)བཟའ་ཚང་། 夫妇，夫妻。

ཟོས་ཚོད། བཟའ་བཏུང་གི་ཚད། 食量，ཟླ་ཀྱའི་ཟོས་ཚོད་ཀ་མས་ཐེན། ཚེན་བའི་ཟོས་ཚོད་ཤེམས་

ཀྱིས་ཟིན། 小孩食量父母管，成人食量自心管。

ཟོས་རུང་བ། (1)ཟས་མང་ཆུང་རུན་པ། 食量适中。(2)ཟས་བཟང་ངན་རུན་པ། 食物中平，饮食质量不好不坏。(3)ཁྱོ་ཁ་བའི་དུས་ཚོད་ལ་ཟིམས་པ། 该吃饭了，到了吃饭时间。

ཟོས་ལངས་པ། (1)ཁྱད་པར་ངན་ལང་དུ་གོང་བ། 贪食。好食某种食物成癖。(2)ཟས་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་བའམ་ཚན་མི་ཐོགས་པར་ཕྱུང་པ། 食物变质，不可食用。

ཟོས་སོན། བཟའ་འབྲུ་དང་སོན་འབྲུ། 口粮和种子。

ཟོས་ཕྲིན། ཁྱད་བའི་ནང་གི་ཟིན་བྱ། 肠胃寄生虫。

ཟོས་སྐྱང་བ། ཟས་སྐྱང་མེ་རྒྱག་པ། 乞食，讨饭：ཁྱང་སྐྱ་འཁྱམས་ནས་ཟོས་སྐྱང་བའི་སྡུང་པོ། 挨户讨饭的乞丐。

ཟོས་ལྷག ཟས་ལྷག 剩饭，残羹，ཟོས་ལྷག་ངན་ངོན། 残羹剩饭。ཟོས་ལྷག་གོས་ལྷག 残余衣食。

ཟོག་ལས་བཀྲེས། ཟས་ཀྱིས་དབུལ་ནས་ཁྱད་པ་ཟོང་པ། 饥饿。腹空不得食物。

ཟོག་ལས་སྐོམ། བཀྲེས་སྐོམ་ཟེ་ཟོག་པ་དང་སྐོམ་པ། 饥渴。腹饥和口渴。

ཟོག་ལས་ འབྲོམས། ཟོག་ནས་ གཟུག་ཐོ་ འབྲོམས་པ། 饿得眼跄，饿得发昏：ཟོག་འབྲོམས་ལངས་ནས་ལམ་རྒྱང་དུ་འགྱེལ་པ། 饿得发昏，倒在路旁。

ཟོག་ལས་ཀྱི། ཟོག་ནས་ཤེ་བ། 饿死：འབྲུག་ཀྱིའམ་ཟོག་ལས་ཀྱིང་ཤེ་བ། 冻死或饿死。

ཟོག་ལས་འཆིང་། གཤེད་བྱེད་འགོང་ ཐོ་ ལ་ སྐྱེད་ཆག་བརྟེད་པ། 饿鬼，饿魔：ཟོག་ལས་འགོང་ སྐྱིང་ལ་ཞུགས་པ། 饿鬼迷心。

ཟོག་ལས་ཁྲལ། ཁ་ཏུང་ཁ་ཅང་རྣམ་པ་ཞིག 饕餮。根贪嗜饮食者：རྡེ་ཙམ་བཟས་ཀྱང་རོམ་ཏུ་མེད་པའི་མི་དེ་ ཟོག་ལས་ཁྲལ་རེད། 贪食无餍足者即为饕餮。

ཟོག་ལས་སྐོམ་ཁྲལ་བ། ཟོག་ནས་ ཀྱང་ བསྡན་ ཐུབ་པར་བྱེད་པ། 忍饥。忍受饥饿。

ཟོག་ལས་རངས། ཁ་འདོད་ཆེ་བ། 贪馋，馋嘴贪吃：ཟོག་ལས་རངས་ཅན་ཅན་ཁྱེད་ཟས་ མཐོང་ བ་དང་ ལག་ པ་ཆུང་བ། 贪馋者见食物便伸手。

ཟོག་ལས་ཚངས། ཟོག་ནས་ཁད་དེ། ཁད་རོང་ཁྱི་ཟློད་ཆོག 饿叫，干叫。对喧哗、叫嚷的贬语：ཟོང་ རོང་མ་ཁྱག 不要干叫唤！

ཟོག་ལས་ཆད། ཟོག་ནས་ཅད་ བའམ་ ཕུས་ པ། 饿乏了：ཉིན་ མང་ པོ་ རྩེ་ ཆུ་ མ་ཐུབ་བའི་ཁལ་མ་རྣམས་ལམ་ལ་ཟོག་ནས་ཆད་ཐེབས་པ། 几天没有得到水草的骡马，都在路上饿乏了。

ཟོག་ལས་ཅལ། ཟོག་ནས་ཟེལ་བ། 打饿盹儿。

ཟོག་ལས་ཁག་ཆོད་པ། ཅ་ཅང་ཟོག་ལས་པ། 饿得厉害，饿得可怜：འཆོ་ ཀུན་ ཞན་ པས་ རྐུ་ དུ་ ཟོག་ལས་ཐག་ཆོད་ནས་ རྩེད་དགོས། 生计艰难，只得经常挨饿。

ཟོག་ལས་འཇྲི། ཟས་ཀྱི་བརྟུད་ཁྲིར་ཅི་ཟོག་ལས་ཟན་པར་ཅིད་བའི་འདྲེ་ཞེག 摄味鬼。传说中专事吸取食物滋味营养，使人食后易饿的一类鬼物。

ཟོག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཟོ་ ཆས་ དུས་ སུ་ མ་བྱུང་བའི་ ཚོར་ བ་ ཟུ་ བ། 饥，饿，ཟོག་ལས་ཀྱིང་ ཁ་ཤེས་མནད། 饥寒交迫。ཟོག་ལས་པ་ རྒྱབས་ཆད། 饿得无力。ཟོག་ལས་ནས་ ཐབས་ མེད་ པ། 饿得没法。ཟོག་ལས་ནས་ འཆི་ ལ་ ཁད་ པ། 饿得要死。འཁྱང་ཟོག་ལས་མི་ ཤེས་མཁན། 不知饥饱者。ཟོ་ཤུག་སྐྱེས་ལས་པ། 平均贫富，分富济贫。❷ཚིག་ པ་ ཟོག་ལས་ མཁན། 名词。饥者，饿者。腹中饥饿的人：མི་ཟོག་ལས་ པ་ ལ་ཁྱིས་ སྐྱག་ལས་ པའི་རེ་ པ་

ཁྱིའི་ཡ་འཕྲལ། 狗错想饿汉口吐食。འཁྱངས་པ་གཉིད་ཀྱང་སྐོམ་པ་གཉིད་མ་ཤྲག 饱者虽入睡，饥者未成眠。

སྐོམ་ཐང་། 贫乏的，经常挨饿，无时饱足的乞丐。

སྐོམ་སྡུག་སྐོམས་པ། 赤松德赞的儿子木奈赞普，曾三次平均分配藏族人民的生活资料，然而富者仍富，贫者仍贫。均贫富。

སྐོམ་འབྲོང་པ། 乞食行者。讨口告化的瑜伽师。对修行者咒骂之词。

སྐོམ་ཐབས། 饥饿。

སྐོམ་སྐྱག 饥馑，饥荒。饥饿缺吃。

སྐོམ་མེག 饥火，饥时发怒。每逢饥饿时，容易发生的不耐烦情绪。ཕྲུ་གུ་སྐོམ་མེག་བཟས་ནས་མ་ལ་འཁངས་པ། 孩子饿了，对着母亲发火。

སྐོམ་སྐྱབ། 口馋，饿得慌。ཁ་འདོད་སྐོམ་ཚུབ་ལང་ནས་བཟའ་རྙེ་ཁ་ནས་འཚལ་པ། 饿得发慌，一味寻找食物。ལམ་བར་དུ་འགྲུལ་པ་སྐོམ་ཚུབ་ལང་ནས་ཇ་ཆུ་སྐོལ་ཙམ་མེད་བར་རྩམ་པ་འགམ་ཙོང། 旅客在途中饿得慌了，来不及熬茶，就吞干糌粑。

སྐོམ་གཅེར། 饿得腹痛。

སྐོམ་ཤི། 饿死；荒年，很多人饿死了。

སྐོམ་ཤེད། (1)饥饿，闹饥饿。(2)饥者体力。

སྐོམ་ཤེད་ཤོར། 饿得无力，饿瘦了。

སྐོམ་ཤེས་པ། 知饥渴。婴儿初知饥渴。

སྐོམ་སྐྱ། 易饿口馋。肚里时常闹饥荒。

སྐོམ་བསྒོམ་ཆེ་བ། 耐饥。能忍受饥饿。

སྐོམ་ཏྲལ་ཁྱིམ་ཅྱེད། 饥寒行窃。

སྐྱང་ཀ། 名词。箭筈。箭尾扣弦的缺口。བཙོ་བཤད་མདའ་མཉེ་སྐྱང་ཀ་བཤགས་པ་ལྟར་ཆུ་དོགས། 平均对分，有如从筈破箭。བཀའ་མཉེ་རྟེན་འབྲེལ་སྒམ་སྐྱང་ཀ་མར་ཐྲིས་གསོལ། 举行婚礼时，用酥油填满箭筈，以示吉祥。

སྐྱང་ཀ། སྐྱང་ཀ་དང་འདྲ།

སྐྱང་ཀའི་མ། 双筈箭。矢尾刻有十字交叉的两道筈文。

སྐྱང་སྐྱུང། 射箭者箭筈上弦，定能中靶。

སྐྱངས། 名词。上面，面上。གངས་རིའི་སྐྱངས་སུ་སེང་ཁེན་རྒས་པར་འཕྱིང། 雪山上面，狮子奋迅。ཐང་ཕྱོགས་བོའི་སྐྱངས་སུ་རི་དགས་འཚོགས། 野兽麇集于开阔的草原上。

ལྷོང་བ་ཡ། (རྟེང་) མི་འབར་བ། 愚昧。

ལྷོབས། ལྷའི་ཡིད་སྐྱལ་ཚིག

ལྷས། ལྷ་ཡིད་སྐྱལ་ཚིག

ལྷས་བཅས། (1)འཁོར་བཅས་དང་། རེ་ལྷས་ཤྱད་མཁན་བཅས། 亲眷，眷属。(2)གཞན་ལ་རག་ལས་དགོས་པ། 相对，互相观待。

ལྷས་ཆོས། བསྟོས་ཆོས་དང་འདྲ།

ལྷས་གནས། རེ་ལྷས་ཤྱད་སྣའི་ཡུལ། 指望处。依赖的对象。

ལྷས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བསྟོས་པ། ལྷས་པ། ཁན་ཐུན་གཏད་རེས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་རག་ལས་པ། 依赖，观待，相互依存；ལྷས་ཐུབ་པ། 可信任，堪信赖。ཕར་ཕྱོགས་ལ་བསྟོས་ནས་ཐུན་ཕྱོགས་གྲུབ། 观待彼方，成立此方。རིང་པོར་བསྟོས་ནས་ཐུང་བ་གྲུབ། 对着长的才有短的。❷འཁོར། 名词。亲眷，眷属，随从；དེ་རེས་ཁོང་ལྷས་པར་བཅས་པ་ཕེབས་བྱུང་། 这一次，他连同眷属一道来了。

ལྷས་པའི་རྒྱུ། འབྲས་ཀྱི་ འབྱུང་ བའི་ རྒྱུ། 观待因。生起种子的因。

ལྷས་པའི་རིགས་པ། རིགས་པ་ བཞིའི་ཁ་ ཏུལ་ཞེག རྒྱུ་ལ་ལྷས་ནས་འབྲས་བྱ་འབྱུང་བ་སྟེ། སྣུ་ཀུ་ནི་ས་བོན་ལ་ལྷས་ནས་འབྱུང་བ་དང་། མ་རིག་པ་ལ་ལྷས་ནས་འདུ་བྱེད་འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་པ། 观待道理。依靠原因始生结果的道理。如苗芽观待种子而后生，十二因缘的行支观待无明支而后生起的道理。四种道理之一。

ལྷས་པས་རེས་པ་འཚོག་ པའི་ ཁྱབས། ཐན་ཆུན་ཟུངས་འཁལ་ཀྱི་རྟགས་སྨྲོང་ཀྱི་ནང་གསེས། ལྷས་པ་དང་བཅས་པ་ ཡིན་ པ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ནས། དཔག་ཚོས་རིས་པ་འཚོག་པའམ་མ་རིས་པ་སྒྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྫོན་པོར་འགྱུར་བྱང་ཀྱི་ཚོགས་དཀར་ཆོས་ཅན། རང་གྱུབ་ཙམ་ཉིད་ནས་ཆོད་ཅན་ལ་མངོན། ཆོད་ཅན་དུ་འགྱུར་པ་ཆོད་སྐབས་ལ་ལྷས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 观待破确定因。互绝相违论式之一。举出观待为因，以破除所破法之确定性或证成其不确定性。如云："可变青色之白衣，不确定能自然成为有色者，以其须待颜色等而后成为有色之衣故。"

ལྷས་མེད། (1)རང་རྐྱ་འཕེར་བ། 自立，独立自在；绝对，ལྷས་མེད་དུ་གྱུབ་པའི་དྷ་བ་མེད། 没有绝对的东西。(2)རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 连续不断，无穷，永远；ཉིན་ མཚན་ ལྷས་ མེད་ དུ་ འབད། 日夜连续不断地努力。(3)སྙེ་འཇིག་མེད་པ། 不顾，不理睬；ཁོས་དངོས་ཨོད་གནས་ལུང་ལ་ལྷས་མེད་ཅིང་ཀྱིན་འདུག 他不尊重实际。

ལྷས་མེད་རྒྱབ་བཏུར། མ་བརྩེས་པར་དོར་བ། 弃置不顾，置之不理。

ལྷས་མེད་རྨོག་ཅལ། རྩེས་མེད་ཁྱད་གསོད། 藐视，无视；མི་ གསུ་ཡིན་ཀུང་བཅའ་ཁྲིམས་ལ་ ལྷས་ མེད་རྣོག་རལ་བྱས་མི་ཆོག 无论何人，都不可藐视法律。

ལྷས་ས། བསྟོས་ས་དང་འདྲ།

ལྷས་ལས་ལྷོས་ཆོས། གཅིག་ལ་གཅིག་ལྷོས་ཏེ་ གྱུབ་པ། རིང་པ་ལ་ལྷོས་ཏེ་ ཐུང་བ་ཟེར་བ་དང་། ཐུང་བ་ལ་ལྷོས་ཏེ་རིང་བ་ཟེར་བ་སྟེ། 彼此，观待处和观待法。彼此相对而言。如长是对短而言，短是对长而言。

ལྷ་གོར། ཀ་ཆྱིག་གམ་ངེག་ཀྱབས། 预备，准备。佛书译为前行、加行；ལས་ཀ་ཟེད་རྒྱུད་ རྩོད་ དུ་ གང་དགོས་སྟ་གོན་ཟེད་དགོས། 作事之前，要准备好所需的一切。བདག་གིས་སྟ་གོན་ཐུས་མེད་ཟོད་པ། 我已准备停当。

ཐུར་སེལ་ཕྱི་ཆོ་ག། དུལ་ཚན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐུར་བའི་ཚེ་གཙི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཀྱིལ་འཁོར་དང་སློབ་མའི་ལས་ལ་ གོང་ རྒལ་དུ་མི་འཇུག་པའི་རིམ་པ་ས་ཡི་ཕྱོ་མོ་སྟེ་གོད་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་ཁྱི་ལྟ་སྟེ་གོན། བྱམ་པ་སྟེ་གོན། སློབ་མ་སྟེ་གོན་རྣམས་སོ། 前行仪轨。色粉坛场中灌顶仪式之一分。不超越坛场羯磨和弟子羯磨而依次进行的地母前行、坛场本尊前行、宝瓶前行和弟子前行等仪轨。

ཐུ་ཤྱི། ཤིང་གཅད་ཁྲེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 斧，锛子，钺；དཔྱ་སྟེ། 板斧，战斧。

ཐུ་དངོ་། སྟེ་རིའི་ཁ་འམ་སོ། 斧口，斧刃。

ཐུ་མ་ཁྲེབ། སྟེ་རེ་ཁ་གཉིས་མ། 鹤嘴镐。两端有刃的镐头。

ཐུ་རྒྱར། དཔྱི་འགོ། 髋骨，髂骨，髀骨，股上骨，臀外大骨。 ཤིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐེད་སྐྱེད་དང་། རོག་ཤ་ཅན། དཔྱི་མགོ་ཁ་ཅན་སོ།

ཐུ་རེ། ཤིང་གཅད་ཁྲེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 斧。砍木用具：ཕྱི་བཤེག་གི་སྟེ་རེ་དང་ནང་བཤེག་གི་སྟེའི། 外敌之斧，内奸之锛。如斧之外患，如锛之内忧。ཤེག་གསོད་པར་སྟེ་རེ་དང་། འབྲ་གསོད་པར་ཐོ་བ་འཕྱར་མི་དགོས། 屠虱不须挥斧，杀虫何劳举锤。意谓无须小题大作。

ཐུ་རེ་ཁ། ཕྱག་རལ་དང་། མཆོག་གསང་ཕུ་བུ་ཅུས་པ་སྐབ་མེའི་སྟེང་གི་གཏུང་ རྡ་ རྣམས་ གཏུབ་པ་ ལ་ སྐྱེན་ མི་ འབྱང་ བའི་ ཆེད་ དུ་ གཙག་བྱ་སྟེ་རིའི་ཁ་འདྲ་བ་སོ་ལེབ་མོ་ཅན་ཞེག 斧口针。医疗器械之一。剖刺枕骨乳突肉及颅顶前囟等薄骨表面脉道时，为免伤骨骼而采用的拔针，锋刃平齐如斧口，故名。

ཐུ་རེ་ཁ། བོད་ངང་སྐྱོང་སྐྱངས་ཀྱི་ཕུ་རེ་རྩངས་གི་ནུབ་རྒྱུད་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཆུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྟེང་ཨཽ་ཧཽ་ཨོད། 达热拉。山口名。在西藏自治区嘉黎县境，海拔5242米。

ཐུ་རེ་སོ་གཉིས་མ། སྟེ་རེ་མདུན་རྒྱབ་གཉིས་ཀར་སོ་ཡོད་པ། 两刃斧。斧头两面有刃口者。

ཐུག 名词。(1)གཅན་གཟན་སྟག 虎；སྟག་གི་ངོ་རོ། 虎啸声。སྟག་ཕྱོགས་ཀྱང་རང་ཤ་མི་ཟ། 老虎再饿也不吃自己的肉。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངར་སྐད་ཅན་དང་། གཅན་གཟན་ཁྲ་བོ། བརྒྱལ་ཚད་ཅན། དྲི་སྟེམ། ནགས་ཀྱི་ཤ་ཟ། པཱས་པཏྲ་ཅན། འཆི་བྱེད། ལུས་པཏྲ་བཅས་སོ། (2)ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 寅。十二地支之一：ལྕགས་སྟག་ལོ་བ། 庚寅年生人，铁虎年生人。

ཐུག་ཏྲལ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ངམ་རིང་རྩོང་གི་ནུབ་ཏུའུ་དེད་པའི་མཚོ་ཞེག 打加错。湖名。在西藏自治区昂仁县西部。

ཐུག་བྱ་ཁ། གྲུ་ཁ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་རྩེའི་ཤར་ཏུའུ་ ཡར་ བྲག་ཁ་གཅོང་ བའི་ ཁ་ཏུ་ཚོད། 大竹卡。地名。在西藏自治区日喀则县东部，雅鲁藏布江边一渡口名。

ཐུག་མགོ་སྦྲུལ་མཇུག ལས་འགོ་བཅང་ལ་ལས་མཇུག་ཞན་པའི་དབེ། 虎头蛇尾。喻行事始强终弱或有始无终。

ཐུག་མགོ་མེ་འབར། རེས་ འགར་ ཐུ་ ཐུགས་ རས་འཆར་བའི་གཟའ་ཞེག སྐྱ་གཅན་ཀྱི་སྐྱལ་བར་གྱགས། 虎头炽焰星。间或出现于南方，据说是罗睺的变形。

ཐུག་རྩང་དམར་ཁྲ། འབྲ་ བྱང་ཡ་ དམར་ ཁྲའི་མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 小斑虎。斑蝥虫异名。

ཐུག་ཐྲུམ། ཁ་གདན་གྱི་ཅི་བག་སྟེ་ སྟག་ཕྱགས་ཀྱི་གདན། 虎皮褥子。

ཐུག་ཚྭོང། སྟག་ཕྱགས་ལས་བཟོས་པའི་ སྟེང་གོས་

ཀྱི་ཅུ་བག་ཅིག་སྟེ། གནའ་ དུས་ གཡུལ་ འཁྲིད་ ཀྱི་ དཔའ་བོ་ལ་བྱ་དགར་གནང་རྒྱུའི་ཚོལ་ཤིག 虎皮裙。古代奖励战斗英雄的服饰之一。

སྟག་ཤུལ། སྟག་ཕྲུག་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཚོལ། 虎皮斗篷。虎皮缝成的外氅。

སྟག་ཀོང་། སྟག་ཕྲུག་ལས་ བཟོས་ པའི་ མདའ་ དོང་། 虎皮箭袋，གཡས་ སྟག་ དོང་ ནང་ ནས་ མདའ་མོ་ ཐྲོངས། 右面从虎皮囊中抽出了箭。

སྟག་འདྲ་གཟིག་འདྲ། དཔའ་རྩལ་ཅན་ཀྱི་དཔེ། 如虎似豹。比喻勇猛强悍；བུ་ དཔའ་ བོ་ སྟག་ འདྲ་ གཟིག་ འདྲ་ གདའ། 儿子英雄如虎似豹。

སྟག་སྡིད། ལུས་བསྡུད་པ་སྐུང་འཁྱོག་ཅན། 身体因受伤弯曲。

སྟག་ཤ་ ཤིང་། ཤིང་ མཐིགས་ བོ་ ཕིག་ གཅིགས་སྐྱོང་སའི་གཞི་བྱས་ཚོག་པ་ཞིག 桦木。桦木科植物名。木质坚硬，可作练字板。ཤིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཆོ་ག་དང་། གངྒཱགས་ཁྲིབས། ཡཱགས་པ་ཅན། ཡཱགས་པ་མཉེན། ཤི་ཤེའི་གཞི་ཅན། རེ་ཁའི་འདབ། ཀུན་པ་འཇམ་བཅས་སོ།

སྟག་ཕྲུགས། སྟག་གི་བཀས་པ། 虎皮，དགྲ་ སྟག་ ཕྲུགས་གཉིས་དེ་ མགོ་ནས་ མཉེད། 敌人和虎皮，要鞣都从头鞣起。喻同擒贼先擒王。

སྟག་ཕྲུག སྟག་གི་ཕྲུ་ཀུ། 虎子，虎儿；སྟག་ གི་ ཚང་དུ་ མ་ཞུགས་ན། སྟག་ཕྲུག་ལག་དུ་ ཅི་ལ་ ཐེབས། 不入虎穴，焉得虎子。

སྟག་དྲུ་སྐུ་གཟིགས། སྟག་རི་གཉན་ གཟིགས་ཀྱི་ མཚན་གཞན་ཞིག

སྟག་མཁའ་ཤེ་ཀོག ཤིང་ སྨན་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རོ་ཀ། ནུས་པས་ཁང་ཀོག་ནང་གི་རྣག་ཁག་སེལ་མ། 杜鹃花。人药味苦，功能收敛体腔内部脓血。

སྟག་མོ། སྟག་ཚ་མ་གཉེས་སུ་ཟེ་བའི་མ། 名词。母老虎。དཔའ་བོ་སྟག་མ་ཡི་ངང་སྐྱས། སྡང་ མ་ཞ་ཡི་ སྟིང་ཆ་ འགས། 英雄虎啸声，懦夫狐胆裂。

སྟག་སྐིན། སྟག་ཕྲུགས་ལས་ བཟོས་པའི་ ཤས་ ཐབས་ ཅུ་ བག་ པ་ཞིག་ སྟེ་ གནའ་ དུས་ གཡུལ་འཁྲིད་ དཔའ་ བོ་ལ་ཐ་དཀར་གནང་རྒྱུའི་ཚོལ་ཤིག 虎皮裙。虎皮缝制的围裙。古代奖励战地英雄的服饰之一。

སྟག་བཅན་གཅོང་གཟིགས། ཁི་ཤིང་ཉེ་བ་ཅན་ སྐབས་ཀྱི་ ཆོན་ བོ་ ཞིག་ སྟེ་ འཕྲལ་ ཆོན་ མཛངས་མེ་ བདུན་ཀྱི་ ཡ་ཀལ་ཞིག ཅང་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ནང་དུ་ ཁང་གིས་མངའ་འབངས་ཀྱི་ཁྱིམ་རེ་ལ་རྟ་རེ་དང་ གཡག་རེ། མཇོ་མོ་རེ། བ་ གླང་རེ་གསོ་དགོས་ པའི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཤིང་། དབུར་ཁང་རྟ་ བཅས་ནས་ བཟས་བཟའ་ཉེས་ཚུའི་ ཐོག་ ཁྲི་ཀོང་བ་ བོ་ ཡིན་ཞེས་བགོད་དོ། 达赞洞思。吐蕃王赤松德赞时一大臣名。他首先确定所属民家各养马、犏牛、乳牛、黄牛各一头，创夏季割草晒干备冬之例。藏史称为七良臣之一。

སྟག་རྩེ། རྡེང་ཞིག ཅང་རང་ སྐྱིང་ སྡེ་ཁག་ ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྲིལ་ཀྱི་ ཤར་ངོས་ སྐྱིད་ཆུའི་འགྲམ་ དུ་ཡོད་ ཅིང་། རྡེང་མི་དམངས་ ཐིད་གཞུང་དེ་ བའི་ ཚེན་ དུ་ཡོད། 达孜。县名。在西藏自治区拉萨市的东面拉萨河沿岸。县人民政府驻德庆。

སྟག་རྩེ་འགོན། ཅང་རང་ སྐྱིང་ སྡེ་ཁག་ཀྱི་ ཐང་ཁྲི་ རྡེང་ཁོངས་ཀྱི་ ཅིན་ཀྱི་དགོན་པ་ཞིག 达则寺。西藏自治区林芝县一苯教寺庙名。

སྟག་རྩེ་མཚོ། ཅང་རང་ སྐྱིང་ སྡེ་ཁག་ ཀྱི་ ཤར་ རྡེང་གི་དབུས་ཀྱང་ དོད་ བའི་ མཚོ་ ཞིག 达则错。湖名。在西藏自治区申扎县中部。

སྟག་ཚང་། (1)གཅན་གཟན་སྟག་གི་ཚང་། 虎穴。(2)གནའ་རབས་ཅང་ཀྱི་རིགས་རུས་ ཤེག 达仓。古代西藏一民族名。

སྟག་ཚང་ཁོ་སྟ་བ། རབ་བྱང་བདུན་ བའི་ ཤེང་ བྱ་ཁོར་འཁྱིལ། མཚན་དངོས་ལ་ ཤེས་རབ་རིན་

ཆོན་ཟེར། 达仓译师。生于公元1405年，本名协统仁钦。

སྟག་ཚེར། ཀུན་ཀ་རི་དཀར་སྨུག་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་སྨུག་ཐའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 猪毛菜。紫山龙藤异名。

སྟག་ཤུབ། ཤིང་པ་བཟོ་བྱེད་ཀིང་སྟག་ མའི་ཤུབ། 野茶花树瘤疖。可作木碗材料。

སྟག་ཁྱམ། ནང་ཁུལ་དུ་སྟག་ལྟར་ངར་ཞེང་ཕྱི་རོལ་དུ་ཁྱམ་བ་ལྟར་འཇམ་བའི་མི་སྡིང་མེད་ཀྱི་དབེ། 虎猫，内虎外猫。在家凶如虎，出外怯如猫。喻欺内惧外。ཕྱི་དགྲ་ འཇམ་ ཞེང་ ནང་ དུ་ རྩིག་རྩིག་གིང་མཁན་སྟག་ཁྱམ་ ཞེག 一个对敌软、对己狠的内虎外猫的人。

སྟག་ཟླ། དཀར་ཟླ་དང་པོ། 虎月，寅月。藏历正月。

སྟག་གཟིག (1)གཅན་གཟན་སྟག་དང་གཟིག 虎豹。(2)དུ་ཟིག་དང་འདྲ།

སྟག་གཟིག་ག་ཁྱར། ག་བྱང་ རིགས་ གསུམ་ ཕྱི་ནང་ཚན་ཤིང་གཉུ་ཞེས་པ་ལས་ བྱུང་ བར་ ཐག་གཅད་ཀྱི་ཤིང་ལས་ མང་ པ་ ནུས་ པ་ བཞིལ་འབྱིང་ཙམ་ཞེག 樟脑，大食冰片。三种冰片中之一种，由樟木提炼而成，色黄，针状晶体，性微凉。

སྟག་རལ། སྟག་ཕྲག་ ལས་ བཟོས་ པའི་ མདའ་དོང་། 虎皮箭囊。

སྟག་རི་གཅིག་གཟིགས། སྟག་བྱ་ སྟ་ གཟིགས་ཀྱང་ཟེར། འབྲོང་གཉན་ལྡེ་དུ་དང་ མཆིམས་ བཟའ་ཐུབ་ ཀུལ་ངན་བྱ་ མཆོ་ གཉིས་ཀྱི་ སྐུས། དམུས་ ལོང་དགོན་པ་ བཀྲ་ཤིས་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན། བོད་ ཀུལ་གཏུང་རབས་ སོ་ གཅིག་པ་ ཡིན་ ལ། ཕྱི་ས་ ཐའི་ཁ་ ཆེམས་ བཞིན་དུ་ གཉན་ ཨོ་ གས་ང་ བ་ མཆོད་ ཅིང་། ཤ་ཞའི་ ཁུལ་ནས་ སྐན་པ་ ཞེག་ བོས་ ནས། མིག་ལ་ སྐན་དཔྱད་བྱས་ བས་ མིག་ ཕྱེ་ ཏེ། སྐྱིད་ སོང་ སྟག་ མའི་ རི་ ལ་ གཉན་ འདུག་ པ་ གཟིག་ བས། སྟག་ རི་ གཉན་ གཟིགས་ ས་ ཐུགས། འདི་ རིང་ ལ་ ཤ་ ཞ་ ལ་ སོགས་ བའི་ ཆུལ་ཁ་ ཆུང་ བ་ མང་ ཨོ་ ཞེག་ དང་། ཉང་ སྐྱས་ གནོན་ གསུམ་ འབངས་ སུ་ ཆུད། ཕྱི་ དང་ ཐང་ བཅོས་ ནས་ ཆོང་ ཁྲིམ་ སོགས་ དང་ ཆུས་ བྱང་ ཞེས་ བ ཡིན་ དེ། 达日年思。仲年德如和钦氏妃·鲁杰安布措所生子，吐蕃王朝第三十一王，原名衮巴札西。生而盲，经由吐谷浑延医治愈。最初开眼，即明见拉萨河下游达莫山上的盘羊，故名。在位时将吐谷浑等许多小邦及娘、拜、嫩等氏族收为部下，厘定斗秤，发展商业。

སྟག་རུས། སྤོག་ཆགས་སྐན་གྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་ཚ། ཁུ་རྡེས་དྲེད། ནུས་པས་སྐྱ་བ་དང་། ཆུ་ཆུས་ཀྱས། ཐལ་བས་སྐྲན་ནད་བཤེགས། 虎骨。老虎骨骼。味咸，性温，功能疗骨脂筋络诸病，煅灰能消癌块。

སྟག་ཕྲང་། ས་མིང་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ སྟ་དཀར་རྩེ་རྡོང་ཤེ་དབུས་ཆུང་དུ་ཡོད། 达隆。地名。在西藏自治区浪卡子县中部。

སྟག་ཕྲང་བཀའ་བརྒྱད། ཐག་ཚོ་གུ་ བའི་ སྐྱེ་ མ་ སྟག་ཁྲུང་ གང་ པ་ བཀྲ་ ཤིས་ ནས་ བཏུང་ བའི་ བཀའ་ བཏུང་། དེའི་ ཡང་ སྐྱེ་ མཆེད་ ཀྱི་ ཐུགས་ དབོན་ ཁམས་ སུ་ བྱོན་ ནས་ རབ་ ཐུབ་ ཕྱུང་ ཕྱ་ བའི་ ཚེ་ ཀྱི་ ཚོང་ རི་ བོ་ ཆེའི་ དགོན་ པ་ བཀའ། དེ་ ནས་ བཟུང་ སྟག་ ཁྲུང་ ཡ་ གང་ ན་ གང་ གཅིག་ གུ་ གྲེས། ཁུག་ ནས་ དེའི་ ཚེ་ ཆུས་ ཆོས་ འབྱུང་ ངོ་ མཚར་ ཆུ་ མཆོ་ ཞེས་ བྱ་ བར་ གསལ། 达隆噶居。帕竹弟子达隆塘巴札西贝所传噶居派。公元1276年其再传弟子桑杰温于康区类乌齐建寺，此派遂有上塘下塘之分，详见《达隆教史》。

སྟག་ཕྲང་དགོན་པ། རབ་ བྱང་ གཙུམ་ པའི་ ཤུགས་ ཀྱི་ ཚེ་ ལ་ སྟག་ ཁྲུང་ གང་ པ་ བཀྲ་ ཤིས་ དབལ་ གྱིས་ བཀའ་ བའི་ ཤུ་ སའི་ བྱང་ ཐུགས་ སུ་ ཙོང་ པའི་ དགོན་

པ་ཞེག 达隆寺。公元1180年，达隆塘巴·札西贝在拉萨北面所建寺庙名。

སྟག་ཕྱང་འགྲེལ་ཆེན། ཆོས་རྗེ་སྟག་ཕྱང་ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་ཕྱིས་མཛད་པའི་ཇི་མ་རྒྱད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྒྱས་པ་ཞིག 《达氏广注》。公元十二、三世纪间，西藏佛学家达隆塘巴·札西贝所著关于《医学后续》的一部详明注解。

སྟག་ཕྱང་སྒང་། ཕི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ང་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ང་པ་རྫོང་གི་རི་བོ་ཞིག 达隆岗。山名。在四川省阿坝藏族自治州阿坝县境内。

སྟག་ཕྱང་ཟངས་པ་ བཀྲ་ཤིས་ དབལ། འགྲོ་མགོན་ཐག་གྱ་བའི་སྐྱབ་མ་རབ་ བྱང་ གཉིས་ པའི་ ཚུ་ཐོ་ཁྱི་ ཙི་ཤེ་ལ་འཁྲབས་ཤིང་། གཉང་ཀུ་ཟི། དཀྱང་ཤེ་ཉིད་བཞིའི་དུས་སུ་ཐག་ མོ་ གྱུ་ བའི་ ཉི་གཉས་མཛད། ཐུགས་རྩིས་ཆེ་ཞིང་གདམས་པ་རྫོགས་པར་གནང་། ཐག་གྱུ་གཤེགས་ནས་མལ་ཁྱོ་མཆད་ཀ་པ་ལས་བཀའ་གདམས་གསན། དཀྱང་ཤེ་སོ་དཀྱུ་པ་ལ་པོ་ རྩེ་བའི་བཞུགས་ཀྱལ་དུ་སྟག་ཕུང་དགོན་པ་བཏབ། དེ་ནས་བཟུང་སྟག་ཕྱང་བཀའ་བཀྱད་ཅས་པ་བྱང་ ཞིང་ ཨདུལ་ བའི་ ཐུགས་ཞིབ་པར་མཛད་པས་གྱ་ཚུན་རྣམས་ཀྱིས་ ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་དམ་པོར་ཨཻན་པར་གྱུགས། དཀྱང་ཤེ་དྲྭ་རྩ་རེ་དཀྱ་པ་རྩ་ཤེ་ལ་གཤེགས། 达隆塘巴·札西贝(1142—1210)。译言吉祥德。南宋藏传佛教噶居派高僧名。生于噶斯家族。二十四岁为帕竹近侍，尽得其传，帕竹逝世后，又从墨竹且噶巴学噶当派教法。三十九岁在博朵瓦旧居处建达隆寺，形成达隆噶居派，以戒行整饬著称。

སྟག་ཤོ། (1)ཤོ་སྐོང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གཅིག 寅年。年相属虎。(2)སྟག་ཚང་ཤེ་ལྡེ་པ། 达仓译师。

སྟག་ཤོ་གཞོན་ཏུ་བཙོང་ འབྲལ། འབྲག་མི་ཤག་དང་འཁོགས་ ཏེ་ ཆུ་ བཞི་ དྲུ་ བློ་ གསལ་ཞིང་ ཤུགས་ཤོ་ལྟ་ཁང་ བཙོགས། 达洛·循努尊珠。西藏一译师名。与卓米译师释迦也协一道赴印度尼泊尔求学，归藏后倡建达洛寺。

སྟག་ཀ། (1)གཅན་གཟན་སྟག་གི་ཀ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པའམ་ཕྱུ་ཀུ་སྐྱེ་ཐུབ་གཅོད། 虎肉。猛兽老虎的肉。味甘，性温，功能绝育。(2)རྩི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་ བསིལ། ནུས་པས་ཆ་འདྲུབ། གཉན་ནད་གསོད། དུག་ཚད་སེལ། ཚ་འཕྲུ་གཅོད། རྩས་ཆག་སྨྱོང་། 翻白草。蔷薇科药用草本植物名。味苦，性凉，功能愈合疮口、止瘟疫、清热解毒、止热泻、疗骨折。

སྟག་གཤམ། སྟག་ཕྲུགས་ཀྱི་ཤས་ཐབས། 虎皮裙。

སྟག་གདོང། སྐྱེས་པ་དོང་མ། 青壮男子，སྟག་ཤོང་གཞོན་པ། 青年男子。སྟག་ཤོ་དཔའ་ བོ། 少年英雄。

སྟག་ཐྲུག། འབྲུག་དང་སྤྲིན་པའི་ རི་ མེ་ ཅན་ ཀྱི་ ཤོས་ཆེན་ཐུ་ རྩང་ཟད་ཧྲིང་པ་ཞིག 彩云腾龙。织有龙和云彩图案质料较硬的缎子。

སྟག་ ལེང་ཁ་ བཏོད། ཤ་ ཆོད་ ཤེ་ འཛ་ འཛ་ གཉིས་ཁ་འཐོད་དུ་ ཡོད་པའི་དབེ། 狮虎斗。狮子对老虎。喻两强相遇，不相上下。

སྟག་ལེང་ཁྲོང་འབྲུག ཇེད་ཆགས་ ཀྱི་དང་ ནས་ དཔའ་ བའམ་ ཅམ་པ་ བཞེ། 虎狮鹏龙。利爪禽兽中的强悍者。

སྟག་ཐྲོག་ སྟག་ཕྲུགས་ཀྱི་ཚོས་ཏེ་ གནའ་ དུས་ གཡུལ་ འཁྱེད་ཀྱི་དཔའ་ བོ་ ལ་ བྱ་དགའ་ གནང་ བའི་ ཚོས་ཀེག 虎皮衣。古代奖励战地英雄的服饰之一。

སྟག་གཤེད་ས་ཆད། སྟག་ གཤོང་ ཅེད་ ཀྱི་ས་ ཆད། 猎虎地弩。隐蔽地下捕杀猛虎的弩箭。

སྟང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྟང་པ། བསྟང་བ། སྟེང་ས།། ཐན་པ་ཅེད་པ་དང་། ཐན་འདོགས་པ།

利济，使受益：ཁྱེད་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་བདག་བསྟངས་སོང་། 你常常使我得到了好处。

སྒོང་ཁ། ལྷོང་རྟིག་དང་འདྲ།

སྒོང་ཐིལ། དངུལ་དོ་ལྟ་བུའི་ཨིཏས་ཤེག རང་བཞིན། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྣས་བས་མཚོ་ཆག་གཟོ། ཁག་ཤོར་བ་དང་སྐྲག་པ་གཙོད། རྩྭ་མདོག་འབྲིག། 密陀僧。一种氧化铅矿石。入药味涩，性凉，功能疗头骨破裂、止血、止吐。

སྒོངས་ཀ། ཚུལ། 名词。方式，姿态，形势：སྤྱོད་སྟངས། 看法。བྱེད་སྟངས། 作风。ཚོམ་པ་འདོང་སྟངས། 步法。འཕྱོང་སྟངས། 媚态。སེམས་ཀྱི་འཛིན་སྟངས། 内心感觉。མདའ་འཕེན་པའི་སྟངས་ཀ། 射箭的姿势。

སྒོངས་སྒབས། རྣམ་འགྱུར། 态度，姿势，方式：ཤིན་ཏུ་ཁོས་པའི་སྟངས་སྒབས་ཀྱིས་ སྡང་ སེམས་སྟོན། 以极端愤慨的态度表示憎恨。

སྒོངས་དཀྱུལ། ཡབ་ཡུམ་མམ་བཟའ་ཚང་ཟོ་མོ་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་ཞེ་ས་སྟེ། སྲིད་ཞུལ་ཞེས་ཀྱང་འབྱི་རྒྱུན་འདྲིག 贤伉俪，两夫妻。夫妻的敬语。

སྒོངས་འཛིན། དབྱེ་མཚམས་ཐྲེ་རྒྱ་འཛིན་པ། 掌握分寸，取舍，分辨：བཟང་ངན་ སྡུངས་ འཛིན་ཀྱི་ཆུབ་སྟོན་གནང་བ། 指点是非分寸。

སྒོག། གདན། 名词。垫子，坐褥，坐位：ཤིང་སྟེག 坐榻垫褥。མལ་སྟེག 卧褥。སྟན་དམའ་བ། 卑座，座不高厚。ཞེ་ས་ཀུས་འདུད་ཀྱི་ཚེད་དུ་སྟན་ལས་ལྡང་། 从座上起立表示恭敬。མི་དེ་སྟན་ལས་ལྡང་བ་མེད་བར་གཉིད་དུ་ཁྱད། 那个人没有起床，睡着了。

སྒོག་ཐྲིངས་པ། (སྟོང) ནང་ཚངས་ ཅན་ མ་ ཡིན་པའི་གདན་རྩིང་པ། 单褥。无内絮之毡垫。

སྒོག་གཅིག ཉིན་རེར་ལྷོ་ཚས་ཟ་ཐེངས་རེ་ལས་མི་ཟ་བའི་བརྟུལ་ཞུགས། 一座，一座食，日一斋。每天只食一斋的戒约。

སྒོག་ནང་ཚངས་ཅན། གདན་བར་ ཚངས་ ཅན། 厚褥子。絮有充填物的坐垫。

སྒོག་འབོལ། གདན་འབོལ་བོ་ སྟེ་ འབོལ་གདན། 软垫，厚坐褥。内有充填物的软垫。

སྒོག་རྒྱམ། གདན་སྐོར། 圆垫，蒲团。圆形坐褥。

སྒོབ་ལོང་། ཤིང་སྐན་གྱི་རིགས་ཏེ། རྩ་ཁ་ལ་བཀྲ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། རྣས་བས་རྩྭ་བ་ཆག་བ་གཟོ། རྩྭ་བའི་ཚ་བ་སེལ། 杜仲。木本药用植物名。味苦涩，性凉，功能疗骨折，清骨热。

སྒོབས། རྒྱུ་མཚན་སྟོན་ཐེབ་ཀྱི་ཕྱད་ཅིག 连词。因为，所以，以故，故而：དང་ ཅག་ སྟོད་ གནས་ཐག་ཉེ་བ་ཡིན་ཏེ་སྟབས་ཡང་ཡང་མཇལ་ལོང་། 因为我们的住处近，可以经常见面。

སྒོབས་ཀ། 名词。(1)ཐབས་དང་ཚུལ། 办法，方式，态度：གོམ་སྟབས། 步法。སྟོད་ སྟབས། 坐姿。བྱེད་སྟབས། 作法，作风。གོད་སྟབས། 说法，讲话的方式。ལས་དོན་གལ་འགངས་ཆེས་ཆེའི་རིགས་ལ་སྟོད་ཡིངས་ མེད་པའི་ སྟབས་ ཀ་ གནབ་བ་ ཅིང་ དགོས། 对待极重要的事，态度应该严肃，不可疏忽。(2)གོ་སྐབས་དང་། ཐུགས་སམ། ཆ། 时会，机遇，形势，方面：བསམ་ འཆར་ གོད་པའི་ སྟབས་ཀ་རྣམས་ འཐུལ་གང་ དུན་ཚང་མ་ གོད་ཅིག 一有机会，就将所想到的一切意见说出来吧：གནའ་ཐུ་ མིའི་ སྟབས་ཤིག་ལ། 在往古的一个时候。སྟབས་ཀ་འགྲིག་མ་ སོང་། 机会不凑巧。

སྒོབས་འཁྲེལ། ཁ་ཐུག་འཁྲེལ་བ། 侥幸，遇缘，巧合，འགྲོ་ སྐབས་ཀྱི་ གཏུགས་ཁྱེར་བ་ དང་ ཆར་ བབ་པ་སྟབས་འཁྲེལ་བ་རེད། 出门时带了伞，恰巧遇到下雨。

སྐལས་འཕྲིན། ལས་ཀ་བྱེད་སྤྱངས་དུས་སམ་སྐབས་འཕྲིན།། 侥幸，遇缘，巧合：ང་ཚོ་ཚང་མ་དུས་འཛོམས་ཀྱི་སྐབས་འཕྲིན་པ་ཡག་པོ་རེད། 幸而碰上我们大家都在。

སྐྱབས་ཕྱོག ཚབས་ཅིག 偕，俱，一同；ལས་དོན་ཁག་མང་སྐབས་ཅིག་ཏུ་བྱས་པ། 多项工作同时进行。རོང་ལོག་རྒྱག་པ་དང་སྐབས་ཅིག་ཏུ་ཆུ་ཡུར་བཟོ་སྐབས་བདེ་པོའང་ཡོང་ནི་ཡིན་སྐབས་དེ་རེས་ཞིང་ལས་ཁག་གཅིག་སྐབས་མཚུངས་སུ་བཏུགས་པ། 因为和翻耕一起，还便于修造水渠，所以这一次，两种农活同时并举。

སྐྱབས་བསྟུན། ཚོ་སྐབས་བསྟུན་པ། 趁势，利用机会：དགེ་ཚན་བཞུགས་པ་དང་སྐབས་བསྟུན་ནས་མཇལ་བར་ཡོང་བ་ཡིན། 趁老师在家的机会来拜谒。

སྐྱབས་ཀོན། སྐབས་བདེ་བཏང་བའི་ཡིག་འཕྲིན་ཐྱི་དོན། 便陈者，启者。书信开首用语。

སྐྱབས་བདེ་པོ། (1)ལས་སྟབས་པོ་དང་། འབྱམ་བདེ་པོ། 方便，顺利，容易：ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས་བདེ་པོ་བྱུང་། 工作做起来方便。(2)མདོར་བསྡུས་དང་སྟབས་པ་ཆུང་བ། 简易，简单，简便：ཁས་ལེན་ཆགས་སྐབས་བདེ་ཞིག་ཕུལ་བ། 请一餐便饭。འཕུལ་མཁོ་ཙམ་དུ་བཏུགས་པའི་རྩམ་པ་སྐབས་བདེ་པོ། 仅为临时需要搭起来的便桥。ལག་ཆ་སྐབས་བདེ། 简单的工具。

སྐྱབས་ཕྱེལ། ཐུགས་མིན་མདོར་བསྡུས་སུ་བསྟུང་བ། 启者。书信开首用语。

སྐྱབས་འབྱལ། མདོར་བསྡུས་སུ་འབྱལ་བ། 径陈者，径启者。书信开首用语。

སྐྱབས་མཚུངས། དུས་མཚུངས་སམ་ཚབས་མཚུངས། 同样，同时：ཁེད་རང་ཐུགས་ཆེབས་དང་སྐབས་མཚུངས་ཕྱན་ཚང་རྒྱ་ཐོག་ཀྱང་ངེད་ཀྱང་སྐབས་མཚུངས་ཕྱན་ཚང་ཐད་ཀྱིས་ཡིན། 在你出门的同时，我也打算动身。

སྐྱབས་ཚབ། སྐབས་ལེགས་དང་དོན་གཅིག

སྐྱབས་རེ་ཕྱི་རེ། ཐོ་བཏང་། 临时的，偶尔的：ལས་དོན་སྐབས་རེ་ཤ་རེར་བྱས་པ། 做些临时工作。

སྐྱབས་ལེགས། འབད་རྩོལ་ལ་མ་སྟོས་པའི་སྐབས་ཡག་པ། 侥幸，意外的，好在，幸而，凑巧：སྐབས་ལེགས་ནས་ལས་ཀ་ཁྱི་འཕྲིན་བྱུང་ཚོང་། 事情侥幸成功了。

སྐྱབས་ལེགས་སྐབས་བཞིན། མཐུན་རྐྱེན་བཟང་འཛོམས་ཀྱི་དུས་སྐབས་དང་འཕྲིན་པ། 幸而，幸得，侥幸：ཁྱེ་ལ་འགོ་དུས་ཆར་པ་ཆེན་པོ་རང་མ་བཏབ་པའི་སྐབས་ལེགས་སྐབས་འབྲེལ་ཁྱིས་ཁྱོད་པ་རྣམས་སྐྱང་མ་ཚོང་། 幸而出门时，雨下得不很大，衣服没有打湿。

སྐྱབས་སྐྱར། སྐབས་རེ་ཤ་རེའི་བསྟན་ཆོག

སྐྱབས་གསོལ། སྐབས་བདེ་པོར་ཕྱ་བ། 径启者，径陈者。书信开首用语。

སྐྱར། དཀྱུས་གུ་སྐྱིག་པ། 名词。行列，排列；གྲལ་སྟར་སྐྱིག་པ། 安排位次。ཡིག་སྟྱར། 字行。ཐུ་ཏིག་སྟར་ལ་བཟུས་པ། 把珍珠穿成链儿。

སྐྱར་ཀ། སྟར་ཁ་དང་འདྲ།

སྐྱར་སྐོག་གས། སྟར་ག་ཤིང་གི་སྐོག་ཕྲག་སམ། སྟར་གའི་སྐོག་ཕྲ། 核桃树皮，核桃壳。

སྐྱར་ཁ། 名词。(1)ཤིང་ཏོག་ཅིག 核桃，胡桃：སྟར་ཁ་ཁ་བཤག་དང་། སྲན་མ་རྩིས་བཤག་ཐུ་བཏང་བགོ་བཤད་ཅིང་པ། 象核桃对开、豌豆对剖一样平分。(2)སྟར་ཁའི་ཚོ་གུ་སྐྲན་དུ་འཇུག་སྐབས་རོ་མང་། ཁུ་རྡེས་དྲིད། ནུས་པས་ཚོ་གུས་རྒྱང་ལ་བཏབ། མང་ཁ་བྱགས་ན་རྒྱང་ནད་ཀྱིས་

ཨན་ལག་རེང་འབྲུམས་ཀྱང་པ་ལ་ཨན། 胡桃。入药味甘、性温，核桃仁治风疾，核桃油涂身治风疾引起的肢节僵直萎缩等病。

ཤྭང་ཁཨི་ཟ། ཤྭང་ཁའི་ནང་སྙིང་། 核桃仁。

ཤྭང་ག། ཤྭང་ཁ་དང་འདྲ།

ཤྭང་འཕྲིག་ཅོ། ཕལ་ཆུ་འཕྲིག་ཅོ། 行列整齐，次序井然：མེ་དོག་སྣ་ཚོགས་པཏྲུས་པའི་ ཟྲིང་པ་ཤྭང་འཕྲིག་ཅོ་ཞིག་ཕུལ་བ། 献上一个杂花穿成的整齐花鬘。

ཤྭང་སྒྲིག ཕལ་སྒྲིག་པ། 排队，列队；རུ་བཞིར་བགོས་ཏེ་ཤྭང་སྒྲིག་པ། 分组排列成四队。མི་མང་པོ་ཤྭང་སྒྲིག་བྱས་ནས་ཁྲིམ་རྩེར་དུ་འགྲོ་བ། 许多人列队游行。

ཤྭང་ཆགས། (1)རྒྱུན་ཆགས་པ། 连续，继续，常常：ལས་ཀ་ཤྭང་ཆགས་བྱས་པ། 连续工作。(2)ཤྭང་ཟྲིང་བསྒྲིགས་ཏེ་ གནས་པ། 成队，成行，一系列，一连串。

ཤྭང་ལྟག ཤྭ་རེའི་ལྟག་པ། 斧背。

ཤྭང་སྡོང་། ཤིང་ཤྭང་ཁའི་སྡོང་པོ། 胡桃树，胡桃树干。

ཤྭང་ཕྱགས། ཤྭང་ཁའི་པགས་པའམ་ཤུན་པ། ཆོས་མདོག་ཁམ་པ་བྱེད་ཐུབ་པ། 胡桃果皮。可作驼色染料。

ཤྭང་བ། (ཐ་དད་པ) བཤྭང་བ། བཤྭང་བ། སྟོན།། (1)གཞོམ་པའམ་སྒྲིག་པ། 排列；ཕལ་ལེགས་པར་བཤྭང་ཏེ་བཞུགས་ཤིག 排好行列坐下！(2)ལག་ཏུ་ལེན་པ་དང་། བྱེད་པ། 作，实行，举行：བཀའ་བ་ཕྱར་དུ་ལག་ལེན་བཤྭང། 按照所说的实行。དཔའ་སྟོན་ཀྱི་ཆོ་ག་ཤུ་ཆེར་ བཤྭང་བ། 举行盛大的庆祝仪式。(3)སྒེལ་ བ། 打扮，装饰：རྒྱན་ཀྱིས་བཤྭང་བ། 用装饰品打扮起来。

ཤྭང་བྱ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་སྐྱུར། ཁུ་རྡེས་བཅིལ། རྐུབ་པར་ཁྲག་ཁྲིག་པ་ཉེན་ དུ་འདེན་པ་དང་། ཁྲག་ཆུ་བར་ཟྲིད། ཆ་སྟབས་ ཀཅོད། 醋柳。别名沙棘。胡颓子科药用植物名。味酸，性凉，功能利痰、活血、消肠胃恶涎。

ཤྭང་བྱ་བཅུ། སྟོང་བྱ་དང་། རྩ་རྟ། ཆི་ཤིང་། ཤིང་ཚ། སྐུ་རྩ་ཕུ་སྐང་ཁྱི་དང་སྐྱར་བའི་སྐྱེས་ རྒྱའི་མིང་སྟེ། རྐུབ་པའམ་ཁྲག་ཁྲིག་ཉེན་དུ་ འདེན་པར་ཟྲིད། 醋柳合剂。醋柳、木香、荜拨、肉桂、余柑子等五味合蜂蜜制成的药剂，功能吐出肺中脓血。

ཤྭང་ཨོ། ཤིང་ཀཅོད་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 名词。斧，钺，锛子。

ཤྭང་ཚྭན། ཤིང་སྟོང་བྱའི་ཚྭན་མ་སྐན་སྟོང་ཐོག་གི་ ཁ་རྒྱ། 慈梨膏，醋柳果膏。

ཤྭང་ཡུག ཤྭ་རེའི་ཡུ་བ། 斧柄。

ཤྭང་ཟོ། ཤྭ་རེའི་ཁ། 斧刃，钺口。

ཤྭི་ཀ། ཤྭི་ག་དང་འདྲ།

ཤྭི་ག། ཀ་དྲྭ་བྱ་ཁམ་གང་ཙམ་ཞིག 肉脔，肉丁。切成小块的肉：ཀ་ཁོག་ཁར་སྐྱད་ནས་ཤྭི་ག་ཚུར་ སྐྱོག་པ། 肉腔送交别人手，再等别人给肉丁。喻同“太阿倒持”。ཀ་གཅིག་ནས་དྲྭ་བའི་ ཤྭི་ག་དང་། ཀོ་བ་གཅིག་ནས་དྲྭ་བའི་ཆུད་བྱ། 一块肉切的肉丁，一张皮割的皮绳。意谓一丘之貉，同类无别。

ཤྭི་བ། (ཐ་ཨི་དད་པ) བཤྭི་བ། བཤྭི་བ། ཤྭི་ས།། ངལ་གསོའི་ཚེད་དུ་གནས་པ། 休养，休憩，养息，舒息：དཀའ་སྡུག་ཀྱི་ངལ་དུབ་བསང་ཕྱིར་རེ་ཞིག་ བག་ཅེའམ་བར་བཤྭི་བ། 为解辛劳，且事休养。ངལ་རྩལ་གྱིས་ཁམས་དུབ་ན་ཐང་ཅིག་རིང་ ངའོལ་ལེར་ཤྭི་ཤིག 劳动疲乏了，就稍稍舒适地休息一下！

སྨོད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྨོད་པ། བསྨོད་པ། སྨོད་པ། (1)བརྙས་གཅེས་ཀྱི་སྐྱོན་སྨྲ་བ། 斥责，谴责，呵斥：དོན་ མེད་ གཞན་ ལ་ བསྨོད་ ན། བསྨོད་ཆེག་རང་ལ་འཁོར་ཚང་། 无端斥责别人，责难还在自身。(2)རྒྱས་གྲིས་སྨོད་པ། 讥诮，讽刺：ཁོ་རང་ང་ལ་མི་དགའ་བས་འཛམ་ བུའི་ སྨོན་ནས་ སྨོད་པ་ རེད། 他不喜欢我，才冷言讥诮。ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ཆོས་དང་གང་ཟག་ལ་བསྨོད་པ། 讽刺了大乘教法和士夫。

སྨོད་ཚིག (རྟེང) སྐུན་འཕྲེན་བའི་ཚིག 讽刺语，嘲弄语。

སྨོངས། སྨོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨོམ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྨོམས་ པ། བསྨོམ་ པ། སྨོམས།། གཉིས་མེད་དུ་སྦེ་བའམ་ཐིམ་ པར་བྱེད་ པ། 渗透，沁人，融合，投入：གཉིས་མེད་རོ་གཅིག་ཏུ་སྨོམས་ཤིག 无二无别融成一味！ ཀྲ་ཤ་ཀ་ལ་བསྨོམས་པ། 融合肉汁到肉里。ཇོ་མ་ཆུའི་ནང་དུ་སྨོམ་པ། 乳汁沁入水里。

སྨོམས། སྨོམ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨོས། སྨོ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨྱ། མོ་མཚན། 名词。女阴，阴户。

སྨུག་ནག་པ། འབྲུག་ བའི་ གནས་ ཚུལ། 厚实，厚墩墩的；མགོ་སྐྲ་ནག་ཅིང་སྨུག་ནག་པ། 头发乌黑浓厚。

སྨུག་པོ། འབྲུག་ པོ། 形容词。密，稠密；ཤིང་ནགས་སྨུག་པོ། 密林。སྤྲིན་ནག་སྨུག་པོ། 密云。སྨག་ཅམ་སྨུག་པོ། 黑暗，漆黑。

སྨུག་པོ་བཀོད་བའི་ཞིང་ཁམས། གཤགས་ཁམས་གནས་རིགས་རིགས་བཅུ་བདུན་ཀྱི་སྨོང་མ་ མཐོངས་སྐྱེའི་ཞིང་ཁམས་ཤིག 密严国，密严刹土。色界十七天的最上层报身佛土名。

སྨུང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྨུངས་པ། བསྨུང་བ། སྨུངས།། ཐུང་བྱེད་གཅོང་བ། 缩短，减短；ཐག་པ་སྨུང་བ། 减短绳子的长度。ཉིན་བཅུའི་ལམ་ག་ཉིན་ལྔའི་བར་དུ་བསྨུངས་སོང་། 十天的路程，缩短成五天的了。

སྨུངས། སྨུང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨུད། སྨུད་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྨུད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྨུད་པ། བསྨུད་པ། སྨུད།། རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བྱེད་པ། 续，接，连。不断地接续；ལས་འཁྲི་བསྨུད་པ། 接连工作。འཕྲིན་བཅང་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བསྨུད་ནས་ཐོས་བྱུང་། 接连不断地听到好消息。མི་རྣམས་རེས་བསྨུད་ཀྱིས་ལས་ཀ་བྱེད་པ། 人们轮流着继续工作。

སྨུན། སྨུན་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྨུན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྨུན་པ། བསྨུན་པ། སྨུན།། གཞན་ལ་གྱོས་པ་དང་། གཞན་དང་མཐུན་པར་བྱེད་པ། 按照，针对，顾视，适应，顺应：དུས་ཚོད་དང་བསྨུན་ཏེ་ཟོས་ཅས་ཟ། 按时吃饭。གནས་ཚུལ་དང་བསྨུན་ནས་བྱ་བ་བྱེད་དགོས། 要针对着情况办事。རང་ཚུལ་དང་བསྨུན་ནས་གཏམ་ གོད། འཁོས་འབྱོར་དང་བསྨུན་ནས་གོས་གྱོན། 据酌处境说话，按照财力着衣。

སྨྲེ། མིང་མཐའ་གང་བ་མ་འདང་། མཐའ་ མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྨྲོང་བའི་ཕྱག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད་ཅིག 连词。用于词尾为ག་ང་བ་མ་འ和没有词尾的字后的连引词：རིན་ཚོང་བཅག་སྨྲེ་འཚོང་བ། 削价而出售。གང་ཡང་མ་མཐོང་སྨྲེ། མིག་གིས་མ་བསྐུས་བས་ས། 什么也没有见着，因为眼睛没有看。ཟབ་སྨྲེ། གཉིང་ཐག་རིང་བའི། 深，谓离底部很远。སེམས་ཀྱི་རྣང་དུ་མ་བསམས་ཏེ་མ་དྲན་བ། 心中不思，即不念。

ཐེ་ཁ། (1)ཐེ་འུའི་སོ། 小斧口。(2)མགོ་ཆག་གི་དུས་ཀ་རྩེག་ཐེད་ཀྱི་ཚ་བྱད་ཅིག 锛口镊子。拔除头骨碎片的器械。

ཐེ་ཁ་ཚོ་གཉིས། མགོ་བའི་དུས་ཀ་འབྱུ་ཐེད་ཀྱི་ཚ་བྱད་ཅིག 双口镊子。挑出头骨碎片的器械。

ཐེ་རྒྱབ། ཐེ་འུའི་ལྟག་པ། 小斧背。

ཐེ་གཅག ཤིང་བཟོ་བས་ཤིང་གཞོག་ཐེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 锛。削木横斧。

ཐེ་གཞོག་རྒྱག་པ། ཐེ་འུས་གཞོག་རྒྱག་པ། 用斧削平；ཀ་གདུང་བཟོ་རྩྭའི་ཤིང་སྐམ་པོ་ཐེ་གཞོག་རྒྱག་པ། 用斧削平做柱头和梁的木材。

ཐེ་ཡུ། ཐེ་འུའི་ཡུ་བ། 小斧柄。

ཐེག་པ། (རྟེང) མེག་པ་དང་རོལ་བའམ་མེག་འཆས། 游戏的姿态或媚态。

ཐེགས། 名词。(1)དབང་ས་མཐོ་ཞིང་ཐོག་ཁོད་མཉམ་པའི་ས་གཞི། 台阶，台地。上面平坦可以上下的高处；ས་ཐེགས། 土台。རྡོ་ཐེགས། 石阶。གར་ཐེགས། 舞台。(2)ཡོ་བྱད་འཇོག་སའི་འཆའམ་ཁྲི། 架，台座。安放器物的座垫；དཔེ་ཆའི་ཐེགས། 书架。ཇ་དཀར་ཀྱི་ཐེགས། 茶托。承茶碗的座子。(3)དངོས་ཆས་མཐོ་ཏེ་གཏོང་བ་དང་བརྟན་པར་བྱེད་ཐུབ། 垫脚。垫高、支稳器物的垫子；ཀ་ཐེགས། 碾磙。རྟ་ཐེགས། 椅凳。ཞབས་ཐེགས། 垫脚石。ཀང་བོག་ཏུ་ཐེགས་བཞག 脚下铺个垫子。ཅོག་ཅེ་ལ་ཐེགས་བཞག 垫稳桌子。

ཐེགས་ཀ། (ཡུལ) རྩ་འཁོར་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅིག 撑挂墩。调节上下磨扇中间距离的木楔子。

ཐེགས་ཁྲི། ཀང་ཁྲི། 台架，踏脚凳。

ཐེགས་རྒྱུག (ཡུལ) རྩ་འཁོར་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅིག 磨轴榫头。磨子转轴上的木栓。

ཐེགས་ཅུ། འདེགས་ཐྲད་ཀྱི་ཐེགས་ཁ། 名词。小合，矮凳；ཀང་ཐེགས། 踏脚凳。གཞོག་གས་ཐེགས། 斜卧靠凳。

ཐེགས་རྩམ། ལས་རམ། 工作架，脚手架。

ཐེང་། སྐང་ངམ་ཐོག 名词。上面，上部，顶部；ས་ཐེང་། 地面。ཐོག་རྟེའི་ཐེང་། 桌上。

ཐེང་ཀང་ཅན། (མངོན) ཀ་ར་ཐྲ་ཐེ་ཤེང་གེ་ཀང་བཅུད་པ། 上脚者。八脚狮子的异名。

ཐེང་སྐས། ཁང་ཐེང་དུ་འགྲོ་སའི་འཛེག་སྐས། 上层楼梯。二楼以上的楼梯。

ཐེང་སྐྱེ་བ། (མངོན) ཚྭད་ཤིང་། 上生。树木的异名。

ཐེང་བསྐྱེད་མའི་ལུགས། འཕྲུགས་པར་ འདོད་ལུགས་ནང་གསེས་སྐྱོང་བཞི་དུས་བཞི་ མཉམ་པར་འདོད་པའི་ལུགས། 上生说。藏历中交错派的说法，认为四洲四季同时者。

ཐེང་ཁང་། ཐོག་བཅུགས་མའི་ཁང་པ་ཐེང་མ། 楼顶房屋，最上一层楼房。

ཐེང་ཀི་བཀོད་པ། དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཆང་ གཞིའི་ཐོག་བརྟགས་པའི་ཆབ་སྲིད་དང་། ཁིམས་ལུགས། ཆོས་ལུགས། སྒྲུ་རྩལ། མཚན་ཉིད་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་། ལྟ་ཚུལ་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་ཆབ་སྲིད་དང་ཁིམས་ ལུགས་ སོགས་ ཀྱི་ ཁམ་ལུགས། 上层建筑。指建立在经济基础上的政治、法律、宗教、艺术、哲学等的观点，以及适合这种观点的政治、法律等制度。

ཐེང་ཀི་འཇིག་རྟེན། (མངོན) མཐོ་རིས། 上方世界。天界的异名。

ཐེང་ཀི་སྨྲ་ཅན། (མངོན) ཉག་པ། 上方鼻者。猫头鹰的异名。

ཐེང་ཀི་བར་སྣང་། ནམ་མཁའ། 上空。顶上虚空。

ཐེང་ཚོས། སྟེང་དུ་བཅུགས་ནས་ གྲོན་ རྒྱུའི་ ཚོས། 面衣，外衣。罩在表面的衣服。

ཐེང་ཕྱིབ། གཟའ་གདོན་ཀྱི་ཕྱིབ་ནད་དེ་ཁྱད་ཁག་

འཇིག་པའི་རྟེན། 天煞影，中风，脑溢血病。藏医说系天上罗睺曜阴影罩人引生的恶病，སྟེང་གི་བཤང་བ། 患中风病。

སྟེང་རྩེས། མགོ་ཐོག་ས། 上面，高处；ཁང་པ་སོ་སོའི་སྟེང་རྩེས་ལ་ཇ་གཡས་ཐོག་ཕྱེས་བཀབ་འདུག 每座房屋上面是用瓦盖的屋顶。

སྟེང་གཅན། བཅའ་ཚེ། 夫妇。相当于古代汉语义作夫妻解的乾坤。

སྟེང་ཆེན། ཐྲུང་པོ་སྟེང་ཆེན་ཏེ་རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཐང་རྩེ་ས་དང་ཀུལ་མ་དྲལ་ཆུའི་སྟེང་རྒྱུད་ལྟེ། རྫོང་མི་དམངས་ཕྱིང་གཞུང་དེ་ཀུ་མ་གང་དུ་ཡོད། 丁青。县名。又名穷布丁青。在西藏自治区的东北部和怒江的上游，县人民政府驻加莫塘。

སྟེང་འཐུང་། (ཨངོན) ཚུཏྤལ། 上饮。青莲花、优钵罗华的异名。

སྟེང་འཐུང་དཀར་བོ། (ཨངོན) ཀུ་མུད། 白色上饮。睡莲的异名。

སྟེང་དུ་འཛོམ། (ཨངོན) མུ་ཀུ། 冒出。苗、芽的异名。

སྟེང་གདོན། གཟའ་གདོན་ཏེ་རྣ་ཏུ་ལ། 罗睺。藏历所说一凶曜名。

སྟེང་པ། (རྟེང) ནགས། 树林。

སྟེང་ཐོག་ས། མགོ་ཐོག་ས། 上面，高处；སྟེང་ཐོག་ནམ་མཁའ། 上面天空。

སྟེང་ཐོག་སྐྱོང་། ཐོག་ས་སྐྱོང་བ་ཐུན་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ལྷ་ཆོང་ས་དང་ཉི་ཟླ། 上方护法。即护方十天神中之梵天、日天、月天。

སྟེང་འཕངས། (ཨངོན) ཆུའི་ཅ་ཆབས། 上跃。波浪的异名。

སྟེང་འཕུར། (ཨངོན) ཟླ་བ། 上飞。月亮的异名。

སྟེང་འཕུར་དབང་ཐོ། (ཨངོན) ཤུ་དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 上飞自在。大自在天的异名。

སྟེང་མ། ས་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་ཐང་མ་དང་བྱང་། 名词。上面，前面，最先，上部；ཁང་པ་རྩིས་ཐོག་གི་སྟེང་མ། 二层楼房的顶上一层。

སྟེང་རྐྱེག རྟ་རྒ་ཡང་རེད། ཁལ་དོའི་སྟེང་དུ་རྐྱེག་ཆུའི་སྐོན་མ། 零星搭载。搭在骡马驮子上的捎带物。

སྟེང་བསྡེགས། (ཐུལ) བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་ཀྱི་ སྐོད་ཀོས་ཤེག་ཀི་མིང་། 短褂。藏族女装。罩在上衣外面的有袖短衣。

སྟེང་ཞབས། བཅའ་ཚེ། 夫妇，夫妻。

སྟེང་གཙང་འཁོག་པ། གཟའ་གདོན་ཀྱི་ཀྱེ་བོག་ནད་ཐོག་པ་སྟེ་བྱུང་ཁྲག་འཇེས་པའི་ནད་ལ་རེད། 中天煞。藏医说脑溢血病或中风的病因，是凶煞罗睺星影笼罩人身所致云。

སྟེང་འོག ཐ་བོག་གམ་གོང་ནོག 上下，ཐྲིབ་ཀྱི་འཇོན་ཀྱ་སྟེང་ནོག་སོ་སོ། 学校高低年级各班次。

སྟེང་འོག་བར་གསུམ། སྟེང་གོད་བར་གསུམ། 上中下三层，上中下部。

སྟེང་གཁོག་ས། ཐོག་གམ་སྒང་དུ་ འགེབས་ ཆུའི་ཁེབས། 屋顶，盖子，披肩。

སྟེང་ལྗང། ཞིང་ལ་སོན་བཏབ་རྗེས་ཆུག་བའི་ལྗང། 追肥。下种以后所施肥料。

སྟེང་གོང། ཁང་པ་ཐཱ་ནོག ལྷ་ཁང་ཁང་པ་སྟེང་གོང། 楼房上下；ཁང་པ་སྟེང་གོང། 楼上楼下。

སྟེང་གོད་བར་གསུམ། ཐོག་རིམ་གསུམ་ཀྱི་སྟེང་ཁང་། ནོག་ཁང་། བར་ཁང་གསུམ། 楼房上中下三层。

སྟེང་སོ། ཡ་སོ། 上牙。上部牙齿。

སྟེན། སྟེན་པའི་སྐལ་ཚེག

སྟེན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྟེན་པ། བསྟེན་པ། སྟེན།། ཉེ་བར་བསྟེན་པའམ་ཉེ་བར་གཏུག་པ། 亲近，靠拢，服用。佛书译为依止、修行；སྨོན་པ་བསྟེན་པ།

就医。དགེ་ཚན་སྡེབ་པ། 亲近老师。ཐུ་བྱམས་ཞ་མ་ལྟར་དུ་བསྟེན། 谁慈善就依之如父母。ཡུལ་ཡང་གྲུངས་ལ་བསྟད་ན་ལྟ་ཡང་ ལྟ་ གཤ་ བོ་དང་། ཡུལ་ཀོང་བོར་བསྟད་ན་ལྟ་ཀོང་བཙུན་དེ་མོ་བསྟེན་དགོས། 家住雅隆，信神要信"雅拉香波"；身居工布，信神要信"工噶第穆"。意谓人乡随俗。

སྡེམ་པ། (རྟོག) (1)འཚིར་བ། 挤，榨，压挤。(2)རྡེག་པ་དང་། དྲང་བ། 打，击，捶。(3)སྒོ་གཏེན་ཐུག་པ། 闩门，上门闩。

སྡེམས། ཚན་གཏད་ཀྱི་གནོད་པ། 名词。咒力。巫咒的影响。

སྡེའུ། ལྕེ་རེ་ཆུང་བའམ་རྨལ་པ། 名词。斤。小斧。锛子：སྡེའུས་བཤོགས། 用锛子削平。 སྡེའུ་ལྕ་ཐ། 斤柯喻。སྡེའུའི་དབེ། 斤柯喻。

སྡེའུ་ཆུག སྡེའུ་སྡེ་ཤིང་བཟོའི་ཚེ་བྱད་ཅིག 小锛。削木横斧。

སྡེར་སྒྲོ། བ་བྱ་མ་གཏེན་སྒྲིག་ཅིང་སྣམས་ཀྱི་སྐལ་རྩིང་། 嫁妆。嫁女或入赘时所办陪奁。

སྡེར་ཚ། སྦྱིན་ཆུའི་དངོས་རྫས། 赏赐品，施予之物。

སྡེར་ཚད། སྦྱིན་ཆུའི་ཁ་ཚད་དམ་ཁ་དན། 应允。承认给物的诺言。

སྡེར་སྡེར་འཕྲོག་འཕྲོག ཚུར་ སྤྲད་ ཀྱེན་ སྤྲད་ ཀྱེན་ཡང་འཕྲོག་གིན་འཕྲོག་གིན་ཅིང་པ། 予取予夺，时予时夺。时而恩赐，时而掠夺：སྡེར་སྡེར་འཕྲོག་འཕྲོག་ཕྱ་མ་དང་དབའ་ བའི་ གཤལ་ རས། 时予时夺，是君师之赏赐。

སྡེར་བ། (མ་དད་པ) (1)སྦྱིན་པ། 惠施，给与，交付，发放；喂，哺：ཆུ་ རོང་ བོན་ ཆེན་ ཞིག་ སྡེར་བ། 给与大批财物。བུ་ཀུ་དམར་འབྱང་ལ་ བོ་མ་སྡེར། 给婴儿喂乳。ཐོས་ན་དགའ་བ་སྡེར་བ། 听时能与人以欢乐。བྱ་ཚབ་ཏུ་སྡེར་བ། 过继。དེན་པ་ཅམ་ཀྱིས་ཡིད་ལ་དགའ་བ་སྡེར། 每一念及，使人心喜。ལུས་ལ་བའི་བ་སྡེར་བ། 使人身体舒适。མཛོ་མོས་བོ་ན་བཟང་བོ་སྡེར། 母犏牛产出优质乳。(2)བསྡེ་བའམ་ སྦྱོར་ པ་སྡེ་ སྡེས་ཀྱི་ཀྲ་སྦྱོར། 加。加法的加。

སྡེར་སྦྱོར་རྩལ་འབྱང་། ཚོགས་ངན་ཀྱི་ ང་ལ་ཕུ་བ། 受贿徇情：དང་ཆུགས་མི་འཇེན་ བར་ སྡེར་ སྦྱོར་རྩེལ་འབྱང་བྱས་པ། 不能秉公正直而受贿徇情。

སྡེར་སྨོང་། བར་སྦྱོར་ཆུར་ཞུ། 予求。给予和乞求：བག་མ་སྡེར་སྨོང་། 求婚允嫁。

སྡེལ། སྡུབས། 名词。形势，机缘：ལས་དོན་རྩམ་བའི་སྡེལ་ལེགས་ན་ཁ་འཕྲིག་པོ་བྱུང་ཚོང་། 着手工作的形势好，因而顺利。

སྡེལ་ དབང་། རང་ བཞིན་ གྱིས་ སྡུབས་ འཕྲིག་བའམ་སྡུབས་ལེགས་པ། 幸运，侥幸，偶尔：སྐབས་འཕྲལ་དུ་སྡེལ་དབང་གིས་རྒྱལ་ཁ་ ཐོབ་པ། 侥幸暂时得胜。ཆ་ ཀྱེད་ བཟང་ ཅམ་ ཞིག་ སྡེལ་དབང་གིས་རྟེད་ཀྱང་ཕྱགས་མི་བརྟེན། 即使偶尔遇缘，也是靠不住的。

སྡུ་ཀ། (རྟོང) ཆུང་བ། 小。

སྡུ་བ། སྐྱོན་ཡོང་ བ། 形容词。有缺点，有妨碍，有错误：ཆོངས་པའི་དབང་གིས་བྱ་ བ་ ཅུང་ ཟད་ འཕྲུགས་ཀྱང་སྡུ་མི་ཡོང་། 工作中由于无知犯了小错，也没有大关系。བཟའ་ བཏུང་ ལ་ གཟབ་ གཟབ་མ་བྱས་ན་གཟུགས་བོ་ལ་སྡུ་བ་ཐག་ཆོད། 不注意饮食，对身体一定有害。དོན་ལ་ བན་ན་ སྨན་རྩི་ཁ་ཡང་མི་སྡུ། 如能治病，药味苦也无妨。

སྡུང་། 名词。(1)བཅུ་ཕྲག་བཅུ་སྡེ་ཀྱིས་ཀྱི་སྡུང་། 千。十个百。(2)མི་བསད་བའི་ཐོག་ཚབ་སྡེ། ཐུང་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཤུར་ མི་རབ་ཀྱི་ རབ་བསད་བ་ལ་

གཤེད་ཐང་སྟོང་ཐག་རེ་འཇལ་དགོས་ པས་ སྟོང་ཚེས་ཟེར། 命价，杀人命价。古代西藏法律规定上上等人的命价为黄金一千两，故称命价为千；མི་བསད་སྟོང་སྐྱབ། 杀人赔命价。མི་ བསད་ པ་ ལ་ སྟོང་། ཀུ་ བྱས་ པ་ ལ་ འཇལ། 杀人赔命价，偷盗还脏物。མི་ཁར་བསད་ནས་ སྟོང་ ཚུར་ ལེན་ པ། 杀人反来索命价。极言是非颠倒。(3)མདོང་ཀྱི་ ཐོག་ མའི་ རིགས་ བཞིའི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞིག 东氏。西藏最初出现的四氏族之一。

སྟོང་ཆུལ། ལུས་ ལ་ ཆུལ་ བ་ འདོགས་ ཏུ་ མེད་ པའི་ ཆ་ ཀུལ། 徒泅。不携带保险器具而空手游泳者；གཅང་ པོ་ ལ་ སྟོང་ ཀུལ་ བཏུབ་ ན་ ཚུར་ ཕྱིང་ བའི་ ཉེན་ ཁ་ ཆེ། 空手泅渡大河，有沉没的危险。

སྟོང་ཐུད། ཞོས་ ཆེན་ ཀྱི་ ཏུ་ རེ་ སྐུད། 丝线。

སྟོང་ཚོར། ཐང་ས་ སྟོང་ ཐག་ ཙོན་ མ་ ཙོན་ ཙམ། 成千，约一千，千数左右。

སྟོང་ཐུག་ལ། ཐས་ སྐོམ་ སེག་ས་ མེད་ བའི་ སྟོང་ པ་ ཐུ་ བ་ ཅན་ ཐུག་ས་ བའི་ ཆུང་ ཀྱི་ ནད་ རྟག་ ཤིག 干呕，哕气。呕吐并无饮食等物的涎沫。风疾之象。

སྟོང་བཤལ། སྟོང་ བའི་ བསལ་ བའི་ བཐུས་ ཆེ་ག

སྟོང་ཁྱོག། རྟུང་ ཀྱས་ དང་ འདྲ།

སྟོང་ཁྱོག་ཆུལ་བོ། (3) ཀྱ་ སྣད་ ལ་ རྟུང་ ཀྱས་ ཏེ་ ཀར་ ཐོག་ས་ ཅུ་ ནག་ ཅུལ་ བོ། 东君，中国皇帝，东方君王。

སྟོང་འཁོར་ཡུག་སྐྱང་ཆུལ། སྟོང་ ཐུ་ ཕུད་ ཀྱི་ བདག་ པོའམ་ སྟོང་ གཙུམ་ འཁོར་ ཡུག་ སྐྱང་ བའི་ ཅུལ་ བོ། 千世界转轮王。大梵天或三千世界转轮王。

སྟོང་འབྱུག་ལ། འཁྱག་ ཚད་ ཆུང་ གེས་ བྱས་ པ་ ཞེག་ ན། དད་ དཀས་ ས་ སྟོང་ གཟེར་ པ་ དང་། ཁ་ སྐམ་ པ། གཟེར་ འཚོ་ བ། སྐུ་ འཆལ་ ཞོས་ ཅིང་ པ་ ཞིག 虚烦。风动烦热。症见上身疼痛，口干，痛处游移不定，时见狂乱之象。

སྟོང་གི་མཚོ་ཆག མཆོ་ ཞིག མཆོ་ སྟོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ མགོ་ ཁོག་ བོད་ རིགས་ ངང་ སྐྱང་ ཁུལ་ གྱི་ ཨ་ སྟོད་ རྩོང་ དུ་ ཡོད། 冬给措纳湖。位于青海省果洛藏族自治州玛多县境内。

སྟོང་ཐྱོང་། དོན་ མེད་ དུ་ ཐྱོང་ ཐོག་ པ། 白吃亏；དོན་ མེད་ སྟོང་ ཐྱོང་ ཁྱེད་ ནས་ ཇི་ ཡོང་། 为什么要白吃亏呢？

སྟོང་སྐྱག ཆེད་ དུ་ ཕྱིན་ ནས་ དོན་ མ་ གྱུབ་ པར་ ཁོག་ ཡོང་ པ། 白跑，空跑。有所为而去，无所得而回；རྟས་ སྟོང་ གྱག་ བྱོད་ པ། 放空马。 དོན་ མེད་ སྟོང་ གྱག་ བྱས་ པ། 无端空跑。

སྟོང་གཅོད། (རྩོང་) ཡིན་ མིན་ ཀྱི་ དོན་ ཐག་ གཅོད་ པ། 决断是非。

སྟོང་ཚ། (1)བར་ སྟོང་ གི་ ས། 空间，空处，空虚部分。(2)བར་ ཤིང་ གི་ མཐའ་ སྐོང་ ཀྱི་ སྟོང་ བའི་ ཚ། 空白。书板周围无图无文部分。(3)དྲུམ་ བྱ་ སྟོང་ དུ་ བགོས་ པའི་ ཚ། 千等分，千分。

སྟོང་ཚམ་མེ། སྟང་ ཚ་ ཞིག་ བའམ་ ཡལ་ བའི་ ཚུལ། 杳然，空洞洞的，空落落的。空旷冷清状；སྒྲིག་ ནག་ ཐམས་ ཅད་ སྟོང་ ཚམ་ མེད་ སྐྱུར་ སོང་། 黑暗杳然无踪。ན་ རྒྱ་ ཚང་ མ་ སྟོང་ ཚམ་ མེད་ ཞི་ ནས་ དག་ སོང་། 病痛杳然而愈。འགྲུལ་ པ་ ཕྱིན་ ནས་ རེ་ ཞིག་ མགོན་ ཁང་ སྟོང་ ཚམ་ མེད་ སོང་། 旅客走后，旅舍暂时显得空洞洞的。

སྟོང་ཆུང་དུ། སྟོང་ ཆུང་ དུ་ དེ་ འཛེག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས་ ཀྱི་ བཐུས་ མིང་།

སྟོང་ཆུང་ཉི་ འཛེག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས། སྟོང་ ཐྱོ་ ཕུད་ ཀྱི་ འཛེག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས། 小千世界，千总世界，第一千世界。以须弥卢为中心，七山八海，外有铁围之小世界一千，为一小千世界。

སྟོང་ཆེན་ བཅུ་ འཛེག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས། སྟོང་

གཙུག་གི་སྟོང་ཆེན་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས། 大千世界，三千大千世界。一千小千世界为一中千世界，一千中千世界为一大千世界。大千世界，成自小千之三乘方，故亦称三千大千世界。

སྟོང་ཆེན་རབ་འཇོམས་མ། གཟུངས་ཆེན་གྱི་ལྷའི་ཞིང་ཆེན། 大千摧破佛母。五部陀罗尼佛母之一。

སྟོང་མཆོད། མེ་ཏོག བདུག་རྫས། མར་མེ། དུ་ཆུ། ཞལ་ཟས་ཏེ་མཆོད་རྫས་སྣ་ལྔ་སོ་སོ་ནས་གང་ག་སྟོང་ཕྱག་རེ་ ཚོང་བའི་ མཆོད་པ། 千供。花、香、灯、水、食各满千数的供品。

སྟོང་མཇུག རྒྱ་བོ་སྟོང་མཇུག་སྟེ་བོད་རང་ སྐྱིང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉང་ཁྲི་རྫོང་ཁག་ཤེར་ཁྲམ་ ལའི་ ཀར་ཅས་སུ་ཡོད་བའི་ས་ཚ་ཞིག 东久。地名。在西藏自治区林芝县境色齐拉山东面。

སྟོང་མཇུག་མེད་པ། འགོ་མཇུག་མེད་པ། 没头没尾：སྟོང་མཇུག་མེད་བའི་ཀླུ་ཞིག་ལེན། 唱一首没头没尾的歌。

སྟོང་འཇལ་པ། མི་བསད་པའི་སྟོང་འཇལ་པ། 偿付杀人命价：སྔར་བོད་ཀྱི་ ཁྲིམས་ལ་མི་ བསད་ན་ སྟོང་འཇལ་དགོས་པའི་ སྲོལ་ཡོད། 从前，西藏法律有杀人偿付命价的例规。

སྟོང་ཉིད། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བརྡས་མིང་།

སྟོང་ཉིད་ཆེན་བོ། སྟོང་པ་ཉིད་ཆེན་བའི་བརྡས་མིང་།

སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་དྲུག་གི་ཡ་ ཀྱལ། དངོས་རྟགས་སྐྱེ་འཇིག་མེད་ པར་ སྐྱ་ བ་ ལ་ ལྡང་དང་འགལ་བ་སྐྱང་བའི་གཞུང་། 从“ངྱ་བ་གཞོན་ཅུ་མཆོག་དང་། གཉན་དང་མ་ཐག་ས་དང་། ཁྱེའུ་འགྱུར་དག་ལས་དོན་དང་ཆོག་བཅང་དུ་ཐིས་བའི། 《七十空性论》。龙树所著中观理聚六论之一。论述物质无生无灭，排除与佛说经典有异的一部著作。译者为循努却、疑·达玛札、库等人，另由他人修辞润色。

སྟོང་ཉོ་སྟོང་ཚོང་། ཚོང་ཐག་དང་རིན་དངུལ་དངོས་སུ་སྤྲོད་ལེན་མེ་ ཅིའང་ པར་ ཆོག་ སྟོང་ ཅམ་ཉིས་འདི་ཉོ་འདི་ འཚོང་ ཞེས་ མགོ་ བའི་ ཐྲག་གཅོད་ཀྱག་པ། 买空卖空。买卖时不交货不付款的空头投机生意。

སྟོང་གཉིས་པ། བར་མའི་འཇིག་རྟེན། 第二千世界。中千世界名。

སྟོང་གཉིས་ པ་ བར་ མའི་ འཇིག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཁམས། སྒྲིང་བཞི་ས་ཡ་ཕྱག་གཅིག་གི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཁམས། 中千世界。一百万四大部洲面积之世界。

སྟོང་སྐྱེག (1)དོན་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེག་པ། 追求空事。(2)མི་བསད་པའི་སྟོང་ སྐྱེག་ པ་སྐྱེ་ སྟོང་ འདོད་པ། 催索命价财物。

སྟོང་གཏམ། དོན་མེད་ཀྱི་ཁ་སྟོང་པའི་ཚིག་གཏམ། 空话，废话：གང་བྱས་སྟོན་རུ་མ་བྱང་བར། དེ་བྱས་རེར་བ་སྟོང་གཏམ་ཡིན། 做了什么指不出，口说做了是空话。

སྟོང་ཐང་། སྟོང་གི་རིན་ཚད། གཞའ་དུས་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་སུ་མི་རབ་འབྱིང་སོགས་ རིམ་ པ་ དཀུ་ཏུ་ཕྱེ་བ་སྟེ། དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་རྣམས་རབ་ཀྱི་རབ་དང་། བྱན་གཡོག་སུམ་བཅུ་ཡན་ཆད་ཡོད་བའི་མངའ་བདག་ དང་ དགོན་ ཆེན་ ཀྱི་མཁན་པོ་རྣམས་རབ་ཀྱི་འབྱིང་དང་། བྱན་གཡོག་བཅུ་ཡན་ཆད་ཡོད་བའི་མངའ་བདག་ དང་ དགོན་ཆུང་གི་མཁན་པོ་རྣམས་རབ་ཀྱི་ཐ་མ་དང་། དཔོན་རིགས་དཀྱུས་མ་དང་དགོན་གཉེར་རྣམས་འབྱིང་གི་རབ་དང་། དམག་དཔོན་འབྱིང་བ་དང་གྲ་བ་ཡལ་ལ་རྣམས་འབྱིང་གི་འབྱིང་དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མངའ་བདག་རྣམས་འབྱིང་གི་ཐ་མ་དང་།

མི་སེར་ཐལ་པ་དང་གཞུང་གཡོག་རྣམས་ཀྱ་མའི་རྟབ་དང་། གཞིས་ཆགས་པའི་མཁར་བ་དང་། བཤད་པ། སྐྱང་པོ་རྣམས་ཀྱ་མའི་འབྲིང་དང་། གཞི་གནས་ཤེད་ པའི་ མཁར་ བ་ དང་ བཤད་པ་ རྣམས་ཀྱ་མའི་ ཀྱ་མ་བཅས་སོ། རིམ་པ་དེ་དག་ལ་གཞིགས་ནས་ གཤེད་པོའི་ སྐྱང་ ཐང་ ཐག་གཅོད་ ཁྲིད་ཅིང་། གསེར་ཐང་ཆིག་སྐྱང་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་གང་ལ་ཅི་འོས་སུ་འཇལ་དགོས་སོ། 命价标准。古代西藏法律，分人为九等，武将为上上，有三百奴隶以上的领主和大寺堪布为上中，有一百奴隶以上的领主和小寺堪布为上下；普通官吏和寺庙执事为中上，中级武官和普通僧侣为中中，出家的领主为中下；无主的自由民、官家差役为下上，定居铁匠、屠户和乞丐为下中，流亡的铁匠、屠户为下下。依此等级以定被杀者的命价，自黄金一千两至十五两不等。

སྟོང་ཐུན། (1)གནད་དོན་སྟོང་ཐག་ ཏུ་ མ་ ཐུན་ཐུན་དུ་བསྡུས་པ་སྟེ་སྡུད་དོན། 总义，大纲，提要。概括很多要义得出的总义。(2)གྲངས་ གནས་ཤིག 一数目名。

སྟོང་མཚམས། གནམ་གང་སྟེ། བོད་ཆོས་སྐྱམ་ཐུ་ཉིན་ཀྱི་མིང་། 空边。晦日的异名。藏历三十日。

སྟོང་དང་བོ། སྟོང་སྡུད་ཁྱད་འཕགས་རྟེན་ཀྱི་ཁམས། 第一千世界。千总世界名。

སྟོང་སྡེ། དུད་གྲངས་སྟོང་ཐག་ཚན་པའི་སྡེ་ཚོ། 千户区，千户所，千户部落。有一千户人家的地区。

སྟོང་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྟོངས་པ། སྟོང་པ།། (1)དབེན་པ་དང་། ཟད་པར་འགྱུར་བ། 空，尽。趋于没有。ལ་འགོ་ཤིང་གིས་སྟོང་པ། 山头林木空。ཁྲུང་པ་ཆུས་ སྟོང་པ། 山沟流水尽。གོང་ནད་བྱུང་ནས་སྐོ་ཐུགས་སྟོང་པ། 牛瘟流行，牲畜死完。ཁྱིམ་གཞི་སྟོང་པ། 家室破败。མི་ཤི་ཁྱིམ་སྟོང་། 家破人亡。གང་ཐག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པ། 人我空。ཆོས་ཀྱི་བདག་གིས་སྟོང་པ། 法我空。རང་བཞིན་ཀྱིས་སྟོང་པ། 自性空。(2)ཕྲིན་པ་དང་། ཕན་པ། 助益，利济。得好处；གང་ས་ཤེས་གང་གིས་ཀྱང་མི་སྟོང་། 随便用什么办法，都无济于事。●名词。(1)མནན་ནུ་མི་འཕངས་ བའི་ རུ་འཕངས་སྐྱངས་ཤེག 虚脉。重按病人寸口即不见搏动之脉象。(2)ཚེ་རེའི་གནས་གང་། 晦，三十日。藏历每月最后一天，由完全不见月亮立名。(3)(མངོན་) ཡར་རིའི་ཆོས་བཞི་དང་། དཀྱ། བཅུ་བཞི་བཅས་དང་། མར་རིའི་ཆོས་བཅུ་དཀྱ་དང་། རྟེར་བཞི། རྟེར་དཀྱ་རྣམས་སོ། 上弦之初四、初九、十四等日；下弦之十九、二十四、二十九日。(4)བདག་གིར་ལྟ་བའི་མི་མཐུན་ ཕྱོགས་སྟོང་པ། བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 空。四谛十六行相之一。与"我所见"相反，故名为空。●སྟོང་ཀྱི་ནང་དུ་བཅུད་ཀང་ཁང་མེད་པ། 形容词。空洞，空白。容器内没有任何东西：ཁང་པ་སྟོང་པ། 空宅。ཐང་སྟོང་། 荒原。ནམ་མཁའ་སྟོང་པ། 虚空，太空。ཐག་སྟོང་། 空旷的山岩。ལུང་སྟོང་། 空谷，旷野。ཤོག་སྟོང་། 白纸。ས་སྟོང་རི་སྟོང་། 荒地空山。དབྱལ་ཞིང་སྟོང་པ། 一穷二白。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོང་ཐོ་མེད་དང་། སྟོང་པ་རྟེད། འབྲས་བུས་སྟོང་། ཡ་མ་བཆུ། གསོག་གསོབ་བཅས་སོ། ❷ཞེང་གྲངས་ཐིག་ཁེའི་མིང་། 数词。数字〇。

སྟོང་པ་ཆེན་ཐོ། (1)སྟོང་པ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། དཀའ་བྱལ་གྱི་བདེ་པ་ཉམས་སུ་ཐོང་བའོ། 大空。受离喜妙乐。四空之一。(2)རོང་གསལ་གྱི་ཀུན་གཞི་ལས་མ་རིག་ པ་ རྟེན་ ཅིང་ ཅམ་ ལངས་པའི་རྟེན་ཐོབ་ཐོ། 得相。由光明阿赖耶所起之无明染污心识。

སྟོང་པ་ཉིད། རང་བཞིན་མེད་པའི་གནས་ལུགས་སམ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། 空性。无自性性。

སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གར་པའི་སྒོ། རྣམ་གཡང་སྨོ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གིས། ཀུན་བཏགས་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ སོ། 空解脱门。三解脱门之一。修习遍计所执一切无有之法。

སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག ནང་སྟོང་པ་ཉིད། ཕྱི་སྟོང་པ་ཉིད། ཕྱི་ནང་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད། ཆེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད། དོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད། འདུས་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད། འདུས་མ་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད། མཐའ་ལས་འདས་པ་སྟོང་པ་ཉིད། གཏི་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད། དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་ པ་ཉིད། རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད། རང་གི་མཚན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད། མི་དམིགས་པ་སྟོང་པ་ཉིད། དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ བཅས་པའོ་དྲུག 十六空，内空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、无际空、毕竟空、散空、本性空、一切法空、自相空、不可得空和无法自性空。

སྟོང་པ་ཉིད་བཅོ་བརྒྱད། སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་སྟེང་དུ། དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་བསྣན་པས་བཅོ་བརྒྱད་དོ། 十八空。在十六空上，加入无法空和有法空，为十八空。

སྟོང་པ་ཉིད་ཆེན་པོ། སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གིས་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པའི་སྟོང་ཉིད་ལས་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སྤོང་ ཞིང་། 大空。十六空之一。诸法自性空，遍于有情世间和器世间。

སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གིས་ཤེས་བྱ། སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་དངོས་པོ་མེད་པས་ སྟོང་ པའོ། 空空。十六空之一。指空性本无实性。

སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བ། ཆོས་རྣམས་དང་བཞིན་མེད་པར་ལྟ་བ། 观空性。诸法无自性。

སྟོང་པ་ཉིད་བཞི། དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། དངོས་མེད་སྟོང་པ་ཉིད། རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད། གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་བཅས་ བཞིའོ། 四空，四性空：有性空、无性空、自性空和他性空。

སྟོང་པ་བཞི། སྟོང་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་སྟོང་པ། སྟོང་པ་ཆེན་པོ། ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་བཅས་བཞི། ཅི་བཞི་ཡི་རིམ་བཞིན་སྦྱང་བ་དང་། མཆེད་པ། ཉེན་གསལ་དང་སྐྱེ་སོ། 四空：空、极空、大空、一切空。四者依次配合明、增、得和光。

སྟོང་པའི་བསྐལ་པ། བསྐལ་པ་བཞིའི་ཐ་མ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་འཇིག་ཚར་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཕྱི་མ་མ་ཚགས་བར་གྱི་སྟོང་པར་གནས་པའི་ བར་བསྐལ་པ་ཉམས་ཏེ་ཤུགས་ཀྱིས་ཀྱང་ལ་སྟོང་པའི་བསྐལ་པ་ཞེས་བྱའོ། 空劫。四劫中之最末位。世间已经坏灭，乃至尚未重新形成之间所有虚无空旷之二十中劫，名为空劫。

སྟོང་པའི་མྱ། ཟབ་མོའི་གནས་ལུགས་མཐའ་བཞི་བྱལ་བའི་སྟོང་ཉིད་བསྒོམ་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་བསྒོམ་པ་སྟེ་ཐབས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ། 空尊。空性本尊。密乘事部六本尊瑜伽之一。修习甚深道理远离四边空性。

སྟོང་དཔོན། མི་གྲངས་སྟོང་གི་རྒྱུད་དཔོན། 千户长，千夫长，千总。作为一千人的首领。

སྟོང་ཐུན་ཕྱེད། ཚངས་གནས་དགས་བྲྱང་དགྱིལ་བར་གྱི་བྱིང་བཞི་རི་རབ་ཏེ་ཤ་སོགས་ཆ་ཚང་གཅིག་ལ་ཉིས་གཞི་གཅིག་ཏུ་བཅང་བའི་སྟོང་ཕུག་གཅིག

小千，千总，小千世界。佛书说：自梵天至风轮间包括日、月、须弥山、大小各洲等，构成一个整体的小世界。一千个小世界，称为小千。

སྟོང་ཐུན་ཕྱད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཁྱོན་ཀྱི་ཁམས། སྟོང་དང་པོ། 小千世界，千总世界。

སྟོང་ཐུགས་རྟེས་རབ་ཀྱི་ཚ། བདེན་གྱུབ་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་རྟེས་རབ་བོ། 空分智慧。证知谛实性空的智慧。

སྟོང་ཕྲག གངས་བཅུ་ཕྲག་བཟུ། 千，成千。

སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ། ཡུམ་ཆེན་མོ་རེས་རབ་ཀྱི་ཚ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞུས་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་བབ་པ་མཚན་ཉིད་ཤེད་པའི་ཚོས་ཀྱི་གསུམ། 《十万颂》。《大般若经》别名。佛第二次转无相法轮时所说经典之一。

སྟོང་འཕྲོ་བ། (མཐའ) ཉི་མ། 放千光。太阳的异名。

སྟོང་བར་མ། སྟོང་ཐུན་ཕྱད་སྟོང་ཕྲག་རེ་ལ་ སྟོང་པར་མའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ་སྟེ་དེ་ལ་ནི་སྟོང་བཞི་རྟས་ཚངས་པའི་འཇིག་ རྟེན་ གྱི་ བར་ས་ཡ་ཕྲག་གཅིག་ཡོད་དོ། 中千世界。一千个千总世界或小千世界，称为一个中千世界。总共包括一百万个日、月、须弥、大小各洲乃至梵天组成的小世界。

སྟོང་བྱ་ཚང་། སྟོང་དབོན་ཚང་པ། 小千户。

སྟོང་ཚ་ཏོག་བོ། སྔང་ཐེལ་གྱི་མིང་གི་རྣམ་ གངས་ཤེག 密陀僧异名。

སྟོང་ཚོ། གངས་ཀ་སྟོང་ ཕྲག་ གཅིག་ བཅས་ པའི་ གང་ཚོ། 成千，满千数。

སྟོང་གཞི། སྟོང་ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གཞི་རྣེ་ཤེས་བྱའི་ཚོས་མཐའ་དག 空处，空性所依。据以论证抉择空性之处，即事物。

སྟོང་ཐེབ། (1)དེན་མེད་དུ་སྟོང་པར་ཐད་པ། 空过，虚度时日：ལས་ཀ་མ་བྱས་པར་ ཉི་མ་ སྟོང་ཟད་ཀྱང་ཟོང་། 无所事事，虚度时日。མི་ཚེ་སྟོང་ཟད་དུ་ཕྱིན་པ། 虚度人生。(2)དོན་མ་གྲུབ་པ། 落空：རེ་བ་སྟོང་ཟད། 希望已落空。

སྟོང་ཉུང། གངས་ཀ་ སྟོང་ཕྲག་ གཅིག་ གི་ ཉུང་ གཅིག་གམ་ཆ་གཅིག 千等分，千分之一。

སྟོང་ཁྱབ། ལག་ ཤེན་ མེད་ པའི་ ཁྱབ་ གཏམ། 空话，虚言，大言不实：ཁ་ ནས་ ལྟ་ ཆགས་ ཀྱི་ སྟོང་ཁྱབ་བཤད། 口头空说漂亮话。

སྟོང་ཁྱབ། དགོས་མེད་དོན་ མེད་ ཀྱི་ ཅ་ ཅའི་ སྐུ། 乱叫，空喊。无谓哄闹声，ཕྱ་དགུག་མདའ་དགོག་ གི་ སྟོང་ཁྱབ་བཤད་པ། 到处空喊嚷叫。

སྟོང་ར་ཆན། གངས་ཀ་ སྟོང་ཕྲག་ཤོངས་པའི་ རྣེ་ ཆན། 成千，上千，接近千数。

སྟོང་ཏོ་ཐུལ་བ། རྩི་ སྐན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤེག་ རྩེ། རོ་ཁ། ཁུ་ རྡེས་ བསིལ། ནུས་ བས་ རིམས་ ཚད་དང་། མཁྲིས་ ཚད། གཁ་ ཚད་ བཅས་ ལ་ ཐན། 紫堇。药用草本植物名。味苦，性凉，功能治疫疠、消胆热、消伏热。

སྟོང་ཤོག དོན་ མ་ གྲུབ་ པར་ དང་ ལྡོག་ དུ་ ཤོག་ བ། 空手还家：རིན་ ཆེན་ ཐྱིང་ ནས་ སྟོང་ ཤོག་ བྱས་ འདི་ ཐྱུག། 由宝洲空手而返者为傻瓜。

སྟོང་ཤོད་ རྒྱང་ བོ་ མེད་ པའི་ གཏམ་ མམ་ རྫུན་ གཏམ། 空话，谎言。无意义的话。

སྟོང་བཤད། ལག་ ཤེན་ མེད་ པའི་ ཆོག་ ཙམ་ གྱི་ བཤད་པ། 空谈。只说不做。

སྟོང་ཝང་རེ་། སྟོང་པའི་ སྐང་ རྩལ་ ཞེག 空洞洞的，空朗朗的，ཐྱིན་ པ་ མེད་ པའི་ ནམ་ མཁའི་ དབྱིངས་ སྟོང་ཝང་རེ་། 朗朗虚空无片云。

སྟོང་ཝང་ཝང་། སྟོང་པའི་ སྐང་ རྩལ་ ཞེག 空荡荡的，空洞洞的，མི་ ཤིང་ མེད་ པའི་ ལུང་པ་ སྟོང་ཝང་ཝང་རེད། 没有人畜的地方空洞洞的。

སྟོང་སོག། སྟོང་པོ་མེད་པའི་སྟོང་པ་ སོག་ སོག། 空虚，空而不实；ཕུ་བའི་ཚོང་བྱ་ཇི་ཙམ་ཆེ་ཡང་སྟོང་སོག་ཁོ་ན་རེད། 水泡再大，也只是空而不实。

སྟོང་གསལ། སྒྲིབ་མེད་གསལ་དངས། 透明，空明。 སེམས་ཉིད་སྟོང་གསལ་གྱི་ངོས་ལ་རྣམ་རྟོག་མེ་འཆར་དགུ་འཆར་ཞེག་ཆུ་ལས་ཆུ་བུར་གྱི་ཚུལ་དུ་རྟོལ་ཞིང་། 空明心境中现起种种荒唐幻想，如水出沤。

སྟོང་གསུམ། སྟོང་དང་པོ་རྣམ་སྟོང་སྒྲི་ཕུད་དང་། སྟོང་གཉིས་པ་ ཁང་ མའི་ འཇིག་རྟེན་ གྱི་ ཁམས་ དང་། སྟོང་གསུམ་པ་རྣམ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་ཆེན་ པོ་ བཅས་ གསུམ་ མོ། 三千世界。第一、二、三级千世界：小千世界为第一千世界，中千世界为第二千世界，大千世界为第三千世界。

སྟོང་གསུམ་གང་བ། དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་བོད་ལ་མེའམ་པའི་ ཀུ་ ནག་ གི་ སྨན་ པ་ མཁས་ པ་ ཞིག་སྟེ། འདི་ཉིད་རིག་པའི་གནས་སྒྲིལ་དང་ཁྱད་པར་དུ་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ཤེན་ཏུ་མཁས། ཐུ་ཡིན་བོད་ལ་ཞེངས་གཉིས་མཛའ། ཕྱི་མ་མེའམ་སྤྱན་ལམ་དུ་གསོ་བ་དཀར་པོ་ལམ་ གྱི་ སྨྲོན་ མེ་ དང་། མཐའ་བཞིའི་ལུགས་ཀྱ་ བ་ བཞི་ ལྟོ་ སོགས་ གསོ་རིག་ རིག་ཤེན་ཆུ་ བཅོས་ བཅུ་ཚས་ ནས་ ཆོས་ ཆུལ་ ཁྲིས་ལྷེའུ་ བཅོ་ལ་ཟླས་ཐུ་ ཕྱལ། གསོ་བའི་དབྱད་བྱས་པས་ མངའ་ བདག་ སྲུང་ དུ་ སྐྱེས་ ལས་ དང་ས་ པས་ ཆུལ་ པོ་ ཐུགས་ དགེས་ ཏེ་ མཐའ་ བཞི་སྟོང་གསུམ་ གང་ བ་ ཞེས་ བའི་ མཚན་ སྐྱེས་ དང་། གཞུང་དང་དོལ་གཉིས་བྱ་དགའ་ལ་གནང་། བོད་ དུ་ ཁབ་ བཞེས་ ནས་ ཐིད་ བསྐྱངས་ པས་ མཐའ་བཞི་བཅུད་པ་ ཞེས་ གྲགས་ པང་ གྱུར། 东松冈瓦。义译“当三千”。 公元八世纪中， 入藏汉地一名医。学识淹博、尤精医道。先后两次至吐蕃。第二次赴藏途中， 著《良医道炬》及《远方医学四论》， 献之于赤松德赞。为王治病，着手成春。 王喜，誉为“塔希东松冈瓦”，意谓“远方当三千之医”， 赐予雄、堆两地， 在吐蕃娶妻延嗣，号称“塔希氏之后”。

སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་བོ། སྟོང་པར་མའི་འཇིག་རྟེན་སྟོང་ལ་ སྟོང་ གསུམ་ གྱི་ སྟོང་ཆེན་ བོའི་ འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ནི་སྒྲིང་བཞི་ནས་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་ ཐ་ བ་ ཕྱག་བཏུ་ ཡོད་ དོ། 大千世界，三千大千世界。一千个中千世界，称为一个大千世界，总共包括一千万个自四洲乃至梵天组成的小世界。三千一语，指大千世界，是由三级千世界组成。

སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན། སྟོང་ གསུམ་ གྱི་ སྟོང་ཆེན་ བོའི་ འཇིག་རྟེན་ ཁམས། 三千世界。三千大千世界。

སྟོང་གསུམ་པ། སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་ བོའི། 第三级千世界。大千世界名。

སྟོང་ གསུམ་ དོན་ གྱིས་ མཁའ་ མེད་ ཤིང་། (མཚན།) ཅན་དན་སྐྱལ་གྱི་སྙིང་པོ། 三千世界无价宝树。蛇心旃檀的异名。

སྟོང་བསམ། དངོས་ གྲུ་ འགྲུབ་ མེ་ ཐུབ་ བའི་ རེ་ རེའུ། 空想，幻想。不能实现的希望。

སྟོང་ཅང་ཅང་། སྟོང་བའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག 空落落的，空洞洞的， སྙིང་ནོར་བོར་བས་རེ་ ཞིག་ སེམས་སྟོང་ཅང་ཅང་ བྱས་ བྱུང་། 遗失了心爱之物，心中暂时觉得空洞洞的。

སྟོང་ཚང་རེངས། སྟོང་བའི་སྣང་ཚུལ། 空洞洞的，冷清清的； ཁེམ་ ཆུང་ དེ་ དེ་ བྱ་ ཚང་ནས་ སྐོང་ བཏོན་པ་ ལྟར་ སྟོང་ལྟར་ བཞིན་ཨེ་རྟོ། 卧室象成了掏空鸟卵的鸟巢一样，冷冷清清的。

སྟོངས། སྟང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྟོངས་ བསྐལ། སངས་ རྒྱས་ མ་ བྱོན་ བའི་ དུས་ བསྐལ། 黑暗劫。无佛出世的时代。

རྒྱབ་བྱོགས། ཕན་ཐོགས་སམ་རོགས་པ། 助伴，益友。

རྒྱབ་གཅོད། རྒྱང་གཅོད་དང་འདྲ།

རྒྱབ་ཀྱིས། ཕན་ཐོགས་བྱེད་ཅིང་ཉེ་ཅིག 助益，帮助。

རྒྱབ་འདོགས་ཆ། ཕན་འདོགས་བའམ་རོགས་ཏེ་བ། 助益，饶益。进行帮助：ཟས་གོས་གནས་མལ་ཅམ་ཀྱི་རྒྱབ་འདོགས་པ། 从衣食住宿方面进行帮助。

རྒྱབ་པ། རྒྱང་བའི་འདུས་པ།

རྒྱབ་རོགས། ཕན་འདོགས་རོགས་རམ། 名词。助益，饶益，帮助。

རྒྱབ་ཚད། ཚད་གཞུག་སོགས་སུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་དང་བརྩི་བའི་ཚད་བའི་མིང་། 虚热。热病后期，余热与风邪合并之症。

རྒྱད། ❶རྒྱད་བའི་སྐལ་ཆ་ག ❷དཀྱིལ་ཆ་ཡན་ཚད། 名词。上部。中部以上。ལུང་རྒྱད། 上沟。ལུས་རྒྱད། 上半身。ཟླ་རྒྱད། 上半月。དམ་རྒྱད། 上半夜。ཆི་རྒྱད། 前半生。

རྒྱད་ཀོར། (1)རྒྱད་གོས། 短披肩，上装。(2)སྐུ་རྒྱད་ཐད་ཀྱི་འོད་ཀོར། 背光。佛像背后圆光。

རྒྱད་ཀྱི་ཤེར་གཉིས། སྔར་བོད་ཆུལ་གྱི་གུས་བཙན་པོ་དང་། ཕྱི་དེ་གུང་ཆུལ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 早期二上。吐蕃王朝志共赞普和布德共杰的总名。

རྒྱད་སྐོར། ས་ཆ་དང་དབེ་ཚ་སོགས་ཀྱི་རྒྱད་ཆ། 上部地区，上册，上卷，前半部。

རྒྱད་ཁེབས། རྒྱད་གོས་ཕྱུང་ཅན་ཅན་གྱང་གྱང་། 上衣，上装，肩帔。

རྒྱད་ཁོག ལུས་ཀྱི་རྒྱད་ཁོག 前半身腔。牛羊等肉腔的前半截。

རྒྱད་གངས་ཅིའ་ཀོ་ཆེ། རྒྱད་མངའ་རིས་ཁོངས་ཕྱུ་ཅིང་གི་རྩེ་འདབས་སུ་ཡོད་བའི་ གངས་ཏི་ ས། 冈底斯雪山。在西藏普兰县附近。

རྒྱད་ཀྱོག ལུས་ཀྱི་རྒྱད་མདུན་དུ་ཀུག་པ། 弯腰驼背；ཐད་ཀོ་རྒྱད་ཀུག་ཅིག་འཁར་བ་བཏུགས་ནས་འགྲོ། 驼背老人，扶杖行走。

རྒྱད་ཀྱང་ཐང་། རྒྱུ་ཅིང་རྩིང་ཁོངས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་རྟེན། 堆共塘。普兰县境一古地名。

རྒྱད་གོས། རས་སྐམ་གང་དུང་གིས་ བཟོས་པའི་ཡས་གོས། 上装，上衣。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱད་སྐུབ་དང་། རྒྱད་རྒྱབ། རྒྱད་གཡོགས་བཅས་སོ།

རྒྱད་འཁྱག ཐི་གོས་ཏེ། རྒྱད་ལ་ཅོན་ཆུའི་ཀྱ་ཆས་ཤིག 坎肩。无袖上衣。特指西藏出家人穿的背心。

རྒྱད་འཕྲོལ། སེམས་འཕྲལ་ རོང་ གསུམ་གྱི་ ནང་ཚན། བའི་མཆོག་རྟ་ཆུང་ཀྱི་ལེའུ་དང་པོ། དྲུས་འགོང་ ལུགས་ སུ་ འཕྲལ་ བ། ཕྱག་ ན་ རྡོ་ རྗེས་ བཅུམས། 《初品释》。三部菩萨释之一。金刚手菩萨按时轮派的解释而著的《胜乐金刚本续》第一品的注释。

རྒྱད་རྒྱད། (1)ཆུང་ རྒྱད་ ཐུགས་ ག། 上密院。(2)རྒྱད་ཆའི་ཕྱོགས། 上方，上部；གཙང་བའི་རྒྱད་ཆུའ། 江河上游。

རྒྱད་ཐག རྒྱད་འགག་དང་འདྲ།

རྒྱད་ཐལ། ལུས་ཀྱི་ཐལ་བ། 肩背。背脊上部。

རྒྱད་ཐུར་ཅོ། ལུས་རྒྱད་འདྲེང་བ་མིན་པ། 佝偻，驼背。脊柱不直向前弯曲。

རྒྱད་མངའ་རིས་སྐོར་གཉིས། མངའ་རིས་ཐོར་གཉིས་དང་དོན་གཅིག

རྒྱད་ཚ། རྒྱད་ཐད་གཅིས་ཀྱ་ཕྱི་བའི་རྒྱད། 上，上部；དབེ་ཚའི་རྒྱད་ཚ། 上册，上卷。ལུས་ཀྱི་རྒྱད་ཚ། 上半身。ཞོང་གི་རྒྱད་ཚ། 上村。村庄的上半部。

རྒྱད་རྩ། སེང་ཁྲིང་གི་ཁ་རྟྲ་ཁྲེ། ཆུས་བས་ཁྲག་ངན་

དང་ཆུ་སེར་སྐེམ། རྔིག་དང་། གྲུམ་བུ། ཆུ་སེར། མཇེ་ནད་བཅས་ལ་ཐན། 儿茶。豆科乔木儿茶所熬膏药。敛恶血黄水，治关节炎及麻风。

སྟོད་ཇ་དཀར་ཅོ། བོག་ནད་ལ་ཐན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་བྱང་སེང་ཀྱི་ གདོང་ལ་ འབྲུག་ རྫས་ ཤིག 白儿茶。人药能治热病。藏族妇女喜用此等茶汁涂面。

སྟོད་ཇ་དམར་ཅོ། བོད་ཧའི་མདོག་འདེན་ ཉེད་ཀྱི་ཆུ་ཤིན་ཞིག 红儿茶。能使茶汁增加红色。西藏土产茶。

སྟོད་ཁྱོང་། སྟོད་ཚོས་ཕྱ་དུང་ཅན་ཐུང་ཐུང་། 上衣，上装，短褂。

སྟོད་འདུལ། སྟོད་ མངའ་ རིས་ ཐུགས་ ནས་ དང་ ཞིང་ མཆེད་པའི་འདུལ་བ་སྡེ། ལྷ་ཟླ་མ་ ཡེ་ཤེས་ བོད་ཀྱི་ཆུ་རིང་ལ་ཏུ་ གར་ ཤོག་ཀྱི་ བཏྲི་ཏ་ དཔྱད་པུ་ལ་དེའི་ ཟླུ་བ་ མའི་ གཙོ་ བོ་ ས་དྲུ་པུ་ ལ། གུ་རུ་པུ་ ལ། ཐམྦྷ་པུ་ ལ་སྡེ་པུ་ ལ་རྣམ་གཤུམ་ བཅས་ཟུན་དབས། དེ་དག་ལས་ ཞུང་ཁུ་བ་ ཏཱུལ་ བའི་ ཤེས་རབ་ཀྱི་ སྡེམ་པ་ ཐབ་ཅེས། དེའི་ ཟླ་བ་ མ་དཔལ་ ཨཱརྱ་དེ་ ཞང་ མི་ ཆ་ བྱང་ ཆུབ་ ཤེང་ གེ་ལ་ སོགས་ པ་ ནས་ བཏུད་ དེ་ མཆེད་ པ་ རྣམས་ ལ་ སྟོད་ ཨདུལ་ བ་ ཞེས་ གྲགས་ སོ། 西律，西传律统。由阿里地方传出的戒律传承系统。十一世纪阿里出家法王也协畏，自东印度邀请持律法师达磨婆罗及其三上首弟子号称三婆罗的萨都婆罗、谷纳婆罗和般若婆罗等前来阿里，祥雄·杰瓦协绕从之受戒。后其弟子班觉及绛曲僧格等传播遍于藏土者，称为西律。

སྟོད་ནད། ལུས་ཀྱི་སྟོད་ཀྱུ་བྱུང་བའི་ནད། 上体疾病。酸痛，肩背酸软；སྟོད་ནད་ན་བ། 上体患病。

སྟོད་པ། (ཐ་དད་ཀ) བསྟུད་པ། བསྟུད་པ། སྟོད།། (1)གྲབས་ཀྱོན་བཟུང་བ། 准备，安放。预先安排；རྟ་ལ་ཟམ་ བསྟུད་ ཚར་ འདུག 马上辅好了鞍子。འཇོག་ ཚས་ བསྟུད་ གྱུབ་ སོང་། 行李安排好了。(2)ཀྱོད་པ། 倾向，交付；ཀྱོང་སྟུ་ བསྟུད་པ། 面向。ཐུགས་ སྟུ་ བསྟུད་པ། 心向着。དགུང་བསྟུད་ནས་འཕྱར། 向上飞。

སྟོད་ཕྱར། (མཚན) སྐར་མ་བདུན་པ། 上钉。北极星的异名。

སྟོད་ཕྱག (རྟེང) ཕྱ་གྲང་ངམ་རྩུལ་ཀཟན། 衣袖，汗衫。

སྟོད་ཐྱག་ས། ལུས་དང་ཡུལ་སོགས་ ཀྱི་ རྒྱང་ ཚའི་ ཕྱོགས་པ། 上体，上方，西方。

སྟོད་སྨད། གོང་འོག་གམ་ཡས་ མས། 上下，上部及下部；ལུས་ཀྱི་སྟོད་སྨད། 上半身和下半身。དཔེ་ ཚའི་ སྟོད་ སྨད། 上卷和下卷。书或文章的上下文。

སྟོད་སྨད་བར་གསུམ། ལུས་དང་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་ སྟོད་དང་། སྨད། བར་བཅས་གསུམ། 上、中、下部，全部。指身体和方位。

སྟོད་ཚ་འཚངས་ པ། ཚ་ བའི་ རྟད་ སྟོད་ དུ་ འཚངས་པ། 上燥。热病窜入上身；ཀ་ཚང་རྒྱོད་ཆས་ཐས་ སྟོད་ ཚ་འཚངས་པ། 过分饮酒吃肉，引起上燥之病。

སྟོད་འཚང་། རླུང་ལུས་ཀྱི་ སྟོད་ ཚར་ ཞུགས་པའི་ རྟད་ ཁེན། 上燥，风邪上遮。风邪侵入上体肺腑等处，引起胸膈胀疼，呼吸困难诸症；ཁྲག་ རླུང་ སྟོད་ འཚང་། 风热上燥。གང་ རླུང་ སྟོད་ འཚང་། 风寒上侵。

སྟོད་གཞས། དང་ཐོག་གཅང་ སྟོད་ ས་ ཚར་ དང་ ཞིང་ རིམ་ཀྱས་ ཕུ་ ས་ སོགས་ གྲོང་ ཁྱེར་ དུ་ བཏུད་ པའི་ བོད་ཀྱི་ ཨཱགས་གར་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག 西部唱腔。源出于后藏阿里地区，后逐渐传播到拉萨等地的一种唱腔。

སྡོད་ཟངས། སྡོད་ མང་ རིས་ སོགས་ ནས་ བོད་ པའི་ སྡོད་ཟངས། 阿里锅。阿里所制铜锅。

སྡོད་གཅིག ཀ་ཁོག་གི་ སྡོད་གཅིག 前腿。动物肉腔前腿。

སྡོད་གཟེར། ལུས་ལ་ ཁྲག་ ཚད་ ཆུས་ པས་ ལུས་ སྡུད་ གཟེར་ བའི་ མཁྲིས་ པའི་ ནད་ རྟགས་ ཤེག 上身疼痛。血热上盛，上体疼痛的胆病。

སྡོད་གཤོག་ལས། ལུ་ རྡས་ ན་ བཟའི་ ཉེ་ བྱག་ ཅིག 肩帔。披在神像肩上和背上的短衣。

སྡོད་ལུང་། ས་ ཀྲལ་ ཞིག ཐོད་ དང་ སྐྱོང་ སྡོང་ གི་ ཚོང་ ཁྲེན་ ལུ་ སའི་ རྩེ་ ཅང་ རོན་ སྡོད་ ལུང་ ཆུ་ ཆུད་ ཀྱི་ རྒྱུ་ མིང་ ཡིན། 堆龙，朵陇。地名。西藏自治区拉萨市西北面堆龙河流域地区。

སྡོད་ལུང་ཆུ། ཐོད་ དང་ སྐྱོང་ སྡོང་ གི་ སྡུད་ ལུང་ བའི་ ཆེན་ རྡོང་ ཁོང་ ས་ ཆུ་ ཅོ་ ཞེག་ དང་ སྐྱིད་ ཆུའི་ ཡན་ ལག་ ཅིག་ ཡིན། 堆龙曲。河名。在西藏自治区堆龙德庆县境，为拉萨河一支流。

སྡོད་ལུང་བའི་ཆེན། རྡོང་ ཞེག ཐོད་ དང་ སྐྱོང་ སྡོང་ ས་ ལུ་ ཚོང་ ཁྲེན་ ཀྱི་ རྩེ་ བོད་ ལུང་ སྡུད་ ཆུ་ ཆུད་ དུ་ ཆགས་ ཡོད། རྡོང་ མི་ དམངས་ སྐྱིད་ གཞུང་ དེ་ ནས་ མཁའ་ དཔོན་ གཞི་ ཅུ་ ཡོད། 堆龙德庆。县名。在西藏自治区拉萨市的西北面堆龙河流域。县人民政府驻朗卡欧协。

སྡོད་ལུང་སྒོང་ཆུ་བ། རྒར་ སྡུད་ ལུང་ སྒོང་ ཆུ་ ཀྲལ་ དུ་ དང་ བའི་ རྒྱས་ གར་ ཆོགས་ པ་ ཞེག 堆龙朗孜剧团。西藏民间一剧团名，最初成立于堆龙德庆县境朗孜地方。

སྡོད་གསང་། སྡུད་ གསང་ ཐུལ་ མེ་ སྒེ་ ལུས་ ཀྱི་ ཐུག་ རྡེན་ གསང་། 鸽窍。人体锁骨下方空窍。

སྡོད་གསང་ཐུལ་མོ། ཐུག་ རྡེན་ གསང་ ཀི་ མིང་ གཞན་ ཞེག 鸽窍别名。

སྡོད་གསེར། ཐོད་ ཀྱི་ སྡུད་ དང་ ཐང་ ནས་ སྐོག་ བའི་ གསེར། 西部黄金。西藏阿里和藏北地区所产砂金。

སྡོད་ཀོར། སྡུད་ ཀྱི་ སོག་ པོ། 西藏阿里地区蒙古族。

སྡོད་ཅེང་། ཁོག་ སྡུད་ གཅེར་ ཐུ། 赤背，赤膊。光着上身。

སྡོད་ལྷེ། ལུའི་ སྐུ་ སྡུད་ ཀྱི་ ན་ བསའ་ ཞེག 肩帔。披在神像肩上和背上的短衣。

སྡོད་སྐྱོད་ཤིག་ཤིག ལུས་ སེམས་ བའི་ འབོལ་ ཐུང་ ཆུལ་ ཀྱི་ དབེ། 肩头轻松：ཁྱི་ དང་ གི་ རྐྱེ་ ཀྱ་ ཚང་ མ་ སངས་ ནས་ སྡོད་ སྐྱོད་ ཤིག་ ཤིག་ བག་ ཐེ་ བས་ ཐུ་ བ་ སྐྱད་ ཆོག་ པ། 内外麻烦全部解决之后，觉得一身轻松。འགན་ འཁུར་ ཐབ་ བས་ སྡུད་ སྐྱོད་ ཤིག་ ཤིག་ ཐུང་ བ། 放下包袱，上体轻松舒服。

སྡོན། སྡོན་ བའི་ སྐུལ་ ཆོག

སྡོན་ཀ། ཟ་ རེའི་ ནམ་ དུས་ བཞི་ ཁེའི་ གསུམ་ པ། 名词。秋，秋季。一年四季的第三季：འབྲས་ རྣམས་ སྡོད་ ཀའི་ དུས་ ཐུ་ སྐྱིན། 谷子成熟于秋季。མིང་ གི་ རྣམ་ ཀྱང་ ལ་ དུས་ སྐྱ་ དང་། མདའ་ སྐྱིན། འབྲས་ ལྡན། ཀ་ཤེར་ ལྡན་ མ་ བཅས་ སོ།

སྡོན་ཀའི་མེ་ཏོག (1) སྒང་ ཆུན་ དཀར་ ཟེའམ། སྒང་ ཆུན་ མེ་ ཏོག 玉簪花。(2)འཇིག་ སྐྲ་ བའི་ དབེ། 秋花。喻容易谢灭。

སྡོན་ཁ། སྡོད་ ཀ་ དང་ འབྲ།

སྡོན་ཁ་འབྲས་ཀྱི་མེ་ཏོག གོས་ ཆེན་ སོགས་ ཀྱི་ རིའི་ ཐེ་ ཀྱི་ ཅོག་ ཅེ་ ཞེག 三秋花果。一种用于绸缎地毯等上面的传统图案。

སྡོན་པའོང། (1)སྡོད་ པ་ དང་། འཁོར་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 师徒。佛及其徒众。(2)གཙོ་ བོ་ དང་ འཁོར། 主仆。主人及仆从。

སྡོད་རྒྱབ། སྡོད་ ཀ་ ཨོལ་ མཚམས། 秋后。

སྡོད་རྒྱབ་པ། རྡོང་ བོད་ དུ་ མི་ དམངས་ ཆོས་ སྡོད་ འབྲས་ བསྡུ་ སྐབས། མངའ་ བདག་ དང་། ཐུན་

བདག་ཁག་གིས་སྡུད་འཐས་དེ་དམ་ཐེད་བར་བཀང་བའི་མི། 秋收监视人。旧时，每逢秋收期间，领主或僧主派往农奴家中监视收获、打场的人员。

སྡོད་མཆོད། སྡུད་དུས་འབྱལ་བའི་མཆོད་པ་ཞིག 秋季供施大会。西藏地方各大寺庙的一种秋季定期宗教活动。

སྡོད་མཇུག སྡུད་ཀའི་མཐའ། 秋末，深秋。

སྡོད་ཉིན་མཚན་མཉམ། སྡུད་དུས་ཉིན་མཚན་ཡུན་རིང་ཐུང་འདྲ་བ། 秋分。秋季这一天昼夜等长分。

སྡོད་མཉམ། ཅང་ཆ་བཅུད་བའི་ཟླང་ཚད་ལ་སྡུད་ཉིན་མཚན་མཉམ་བའི་དུས་ཆིགས། 秋分。藏历八月中气，昼夜等长。

སྡོད་ཅིག . སྡུད་ཐོག་དང་འདྲ།

སྡོད་ཟླ་མ། སྡུད་ཆ་གསུམ་པ་སྟེ། ཅང་ཆ་དགུ་པ། 季秋。藏历九月。

སྡོད་ཟའི་ཁྲང་ཚད། སྡུད་ཆ་གསུམ་པ་སྟེ། ཅང་ཆ་དགུ་བའི་དགྱེལ་ཚད། 霜降。藏历九月中气。

སྡོད་ཟའི་དབྱིགས་ཐོབ། སྡུད་ཆ་གསུམ་པ་སྟེ། ཅང་ཆ་དགུ་བའི་འཁོ་ཚུགས་ཙམ། 寒露。藏历九月节气。

སྡོད་ཐོག ཤ་ཅིག 庄稼，收获物，收成，年成。

སྡོད་ཐོག་སྔ་མ། ཤ་རིང་སྡུད་ཐོག་དུས་གཉིས་རིང་ཟའི་བསྡུ་བའི་སྔ་མ། 早秋作物，早季收成。

སྡོད་ཐོག་ཕྱི་མ། ཤ་རིང་སྡུད་ཐོག་དུས་གཉིས་རིང་ཟའི་བསྡུ་བའི་ཕྱི་མ། 晚秋作物，晚季收成。

སྡོད་དུས། སྡུད་ཆ་གསུམ། 秋季。

སྡོད་ཀྱད། སྡུད་མོ་གཏོང་ཟིད་དམ། སྡུད་མོའི་རོད་དུ་ཐུབ་པའི་དངུལ་སོགས། 代宴费，筵席干折。旧时，有以请客吃饭未备饮食为名，向人致送金钱财物之俗。

སྡོད་འདེབས། སྡུད་ཀ་ཞིང་ལ་ས་བོན་འདེབས་པ། 秋播。

སྡོད་ཏམ། (1)སྡུད་དུས་ཀྱི་མཚན་མོ། 秋夜。(2)སྡུད་དུས་ཀྱི་རྣམ་མཁའ། 秋季天空。

སྡོད་ཏས། (1)སྡུད་ཀར་གསར་དུ་ཐོན་པའི་ནས། 秋麦。秋季新产的青稞。(2)(གྲྭལ) མར་དང་ཇ་སོགས་ཀྱི་འབྲ་འབབ་སྡུད་ཁར་སྐྱེད་ལེན་ཟིན་ཏུའི་རིགས། 新麦。预售的秋粮。出售或借贷酥油、茶叶给人时，将价款折成粮食，待秋收后再行交付者。

སྡོད་གནམ། སྡུད་ཀའི་དུས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་དང་སྡུད་དུས་ཀྱི་གནམ་གཤིས། 秋季天空，秋季气候。

སྡོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྡུད་པ། བསྡུད་པ། སྡུད།། (1)འཆད་པ། 讲说，宣扬；གནས་ལུགས་གསལ་བཤད་བསྡུད། 讲明道理。གཞུང་རྟེན་ཚ་ཚང་བར་བསྡུད། 完整地讲解书中含义。ཆོས་སྡུད་པ། 宣扬佛法。(2)སྟོང་མངོན་ནས་གཞན་ལ་ཤེས་ཐུབ་རྒྱུ་བཏུག་པ། 指示，表现，露布。显现出来让人知道；ལྟང་མ་སྡུད། 演出节目。རྣམ་འགྱུར་སྡུད་པ། 表示态度。དགའ་ཐམས་སྡུད། 露出喜欢的样子。ཁྲོ་ཐམས་བསྡུད། 表现怒容。འགྲོ་ལམ་སྡུད་པ། 指路。ཁོང་དུ་ཆུབ་པའི་དཔེ་བསྡུད། 表明已经懂了。❷ལམ་སྟོལ་འཛིན་པ་ཞི། 名词。大师，祖师，开派导师。学术上创立派系的人：སྡུད་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས། 天人师如来应正等觉。ཕྱི་པའི་སྡུད་པ་དྲུག 外道六师。

སྡོད་པ་ཅི། (1)ཆོས་སྡུད་མཁན། 师，说法者，宣说演布者。(2)ལམ་སྡུད་མཁན་ནམ། ཚ་རྒྱུས་སྡུད་མཁན། 指路者，向导。

སྡོད་པ་ཕྱག་དྲྭ་ཆོགས་པ། ཕྱག་རྒྱ་ཆོགས་

ཡ་ལྡའི་ནང་གསེས། བཅོམ་ལྡན་འདས་བཟང་པོའི་ཡ་སྟེན་ཡ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་སོགས། 师圆满。贤劫第四佛即当今释迦牟尼等。五圆满之一。

སྐོན་པ་རྩ་གཏེད་པ་རྩེག ནོན་ལ་མི་ནོན་ཏེ་ནོན་པ་འདྲ་མི། ཐེད་པ་འདྲ་མི། 欲说还止，似露非露。吞吞吐吐地说。

སྐོན་པ་ཀྱཀྱ་ཤྱཀ་པ། བཅོམ་ཨཅང་གི་རྣམ་འདྲེན་བཞེ་པ་ཐབས་གཅང་སྐས། 本师释迦牟尼。佛教徒称释迦牟尼之名。贤劫第四位导师，为净饭王太子。

སྐོན་པ་གཅེག་ཅབས། སྟག་གཟིག་ཅེལ་མོ་ལྷང་རིང་དུ་འཕྲངས་པའི་བོན་ཀྱི་སྟོན་པ། 祖师兴统。苯教开宗祖师之名。其生地有说为古波斯国的沃莫隆仁者。

སྐོན་པའི་བཀྲོག་པ། ནོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ལྷང་དང་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ། 大师教，佛圣教。释迦牟尼的教法和证法。

སྐོན་པའི་མཆད་པའི་དུས་ཆེན་བཞི། ལྷ་ལྷས་ནས་བབ་པ་དང་། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བ། ཆོ་འཕྲུལ་བསྟན་པ། མངོན་པར་སངས་རྒྱས་པ་བཅས་ཀྱི་དུས་ཆེན་བཞིའོ། 释迦行道四节日：天降节、转法轮节、神变节和现证菩提节。

སྐོན་བལ། ནོན་དུས་ཟེགས་པའི་ལྷག་བལ། 秋毛。秋季所剪羊毛。

སྐོན་འབྲས་གཏའ་འཇོག ཐུང་ནས་ནས་པ་ཆོས་ངང་བཏབ་ཞིང་གི་ནོན་འབྲས་བུ་ལོན་ཀྱི་དམིར་གཏེར་འཇོག་པ། 典当青苗，抵押田禾。旧时，农民将自己耕种尚未成熟的庄稼交给债主作为借入高利贷的抵押品。

སྐོན་འབྲས་ཚར་མ། ལོ་རྟག་བཅས་ཟིན་པའི་བསྡུར་ཐོག 禾堆。庄稼割后堆积在田间或打麦场上的垛子。

སྐོན་འབྱིང་ཁྲང་ཚད། ནོན་ཟླ་གཉིས་པའི། 秋分。藏历八月中气。

སྐོན་འབྱིང་པ། རྟེར་ཟླ་བཅུད་པ། 仲秋。藏历八月。

སྐོན་འབྱིང་དཀྱགས་ཟེབ། ནོན་ཟླ་གཉིས་པའི་རྟེར་ཟླ་བཅུད་པའི་འགོ་ཚུགས། 白露。藏历八月节气。

སྐོན་མར། ནོན་དུས་ཀྱི་མར། 秋酥油。秋季出产的酥油，其质量最好。

སྐོན་མེན། (ཐ) ཐང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྒམས་དུ་ཤང་མཁུ་ཡ་ནས་བོད་དུ་རྒྱལ་བའི་སངས་རྒྱས་པའི་གྱུ་མཐའ་ཞིག 顿门派。赤松德赞时，汉地大乘和尚在西藏所传佛教派系。

སྐོན་མོ། དགའ་སྤྲའི་གསོལ་ཆོགས་དང་། དེ་འབྱལ་ཀྱི་ལྷད་མོ། 名词。筵宴。节日的宴会游艺。དུས་ཆེན་ཀྱི་ནོན་མོ། 节日宴会。དགའ་ནོན། 喜筵。མི་ནོན། 丧筵。གསོལ་ནོན་བཞེས་པ། 设宴。ནོན་མོ་འདེབས་པ། 宴请。设宴款待。མཁོན་རྟོགས་ལ་ནོན་མོ་གཏོང་པ། 宴请客人。

སྐོན་མོ་འཕྲིད་པ། (1)གསོལ་ནོན་གཏོམ་པ། 设宴。(2)ལྷད་མོ་འཁྲབ་པ། 演剧。演出游艺节目。

སྐོན་ལྷས། ནོན་ག་ས་ཞིང་ཆོ་བའི་མིང་། 秋耕。秋收后翻耕土地。

སྐོན་ཆེན་ཆོད་པ། ལྷང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྒམས་ཏུ་ཤང་མཁུ་ཡ་ནའི་ཤུགས་འཇོན་ནོན་ལ་སྟེ་ཅི་ཞིག་ཅང་ཟེར་བ། དེ་མིན་པའི་ཆེན་མིན་པ་སྟེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་ཤེས་ཀྱི་ཐབས་ཀྱིས་ཆོས་ཆོད་ཟེར་བ། 顿渐之争。赤松德赞时，以大乘和尚与菩提萨埵二人为首的关于佛教顿门和渐门的辩论。

སྐོན་ཚགས། ནོན་ཅྱག་དང་དོན་གཅིག

སྐོན་མཆར། འབྲོག་པ་སྟོན་ཁ་སྟོད་གའི་ས་ཆ། 秋牧地。牧民秋季放牧和居住的地方。

ཐྲུན་ཆོ། སྐྱེན་གྱི་ཆོ། 秋酪。秋季乳汁所制酪。

ཐྲུན་རྒྱག ཀུར་ཟླ་བདུན་པའི་དབྱཱགས་ལ་དྲས་བཞིའི་ནང་ཚན་སྐྱེན་གྱི་འགོ་ཐུགས་པས་ཚད་པ་རྒྱང་ཟད་ཁ་འབྲི། 立秋。藏历七月交节，从此秋季开始，暑热稍退。

ཐྲུན་ཟླ་ཁ་ཆུང། ཀུར་ཟླ་དགུ་པ། 秋季之月。藏历九月。

ཐྲུན་ཟླ་འབྲིང་པོ། ཀུར་ཟླ་བཅུད་པ། 仲秋之月。藏历八月。

ཐྲུན་ཟླ་དང་པ། ཀུར་ཟླ་བདུན་པ། 孟秋之月。藏历七月。

ཐྲུན་ཟླ་གསུམ། སྐྱེན་ཟླ་ངོ་བ། འབྲིང་། ཐ་ཆུང་སྐྱེ་གསུམ། ཀུར་ཟླ་བདུན་པ། བཅུད་པ། དགུ་པ་གསུམ་དང་། ཀུར་ཟླ་ཐུ་པ། དྲུག་པ། བདུན་པ་ལ་རྩེས་འཇིན་ཐུལ་གཉིས་ཡོད། 秋三月。孟秋、仲秋、季秋。有指藏历七、八、九月或五、六、七月的两种说法。

ཐྲུན་ངང་པ། སྐྱེན་ཟླ་ངང་པ་དང་དུན་གཅིག

ཐྲུན་ཉའི་ཁང་ཚད། སྐྱེན་ཟླ་དང་པའམ། ཀུར་ཟླ་བདུན་པའི་དཀྱིལ་ཁང་གི་ཚད། 处暑。藏历七月中气。

ཐྲུན་ཉའི་དཔྱཱགས་ཟེབ། སྐྱེན་ཟླ་དང་པའམ། ཀུར་ཟླ་དང་པའི་ཉིན་འགོ་ཐུགས། 立秋。藏历七月节气。

ཐྲུན་ལས། སྐྱེན་དུས་སུ་བྱ་རྒྱའི་ཞིང་ལས། 秋季农活。三秋季节中所作收获、插种的农业劳动。

ཐྲུན་གཤོལ། སྐྱེན་དུས་སུ་ཞིང་ཆོ་བྱད་ཀྱི་གཤོལ། 秋耕犁。秋收后翻耕土地所用犁。

ཐྲུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲུབས་པ། བསྒྲུབ་པ། སྐྱོབས།། འབུལ་བའམ། སྐྱེད་པ། 奉送，呈献，给与；སྐུ་མཁོན་རྣམས་ལ་གསོལ་ཆོག་དང་། ཞེའམ་རྗེངས་སྐྱོབ་པ། 为客人饯行，致送程仪。དགེ་འདུན་ལ་བསྐྱེན་བཀུར་བསྒྲུབས། 供奉僧众。ཐལ་གོས་ཀྱི་སྐྱེན་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། 布施衣食。དང་ཀྱི་ཟོས་གཞན་ལ་སྐྱོབ། 解衣推食。

ཐྲུབས། ●སྐྱོབ་པའི་སྒྲུལ་ཆོག ❷名词。(1)ཀུང་དང་རྩལ་པ། 力量，气势，威势，生长力，劲；ལུས་སྐྱོབས་ཆེན་པོ། 身躯魁梧。 སྙིང་སྐྱོབས། 勇气。ཀོ་སྐྱོབས། 颖悟力。 (2)(ཨངོན) 1.ཁུ་བའམ་ཐིག་ལེ། 精液的异名。 2.ཀུ་ཁྲིད་ནས་བོངས། 面积或体积的异名。 3.སངས་རྒྱས་ལ་གནས་དང་ གནས་མིན་ མཁྱེན་པ་ ཤཱཀས་ སྐྱོབས་བཅུ་ཡོད་པས་ཀྱང་བཅུ་མཆོན། 佛有处非处智力等十力，故表数字10。

ཐྲུབས་ཀྱི་འབར་ཐྲིན། ཐར་ཕྱིན་བཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་རྗེ་བར་མི་ནུས་ཤིང་རྩི་ཅི་ཤེན་ཏུ་རྒྱས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། འདི་ལ་དཔྱི་ནི། ཀུན་བརྟགས་པའི་སྐྱོབས་དང་། བཟློས་པའི་སྐྱོབས་གཉིས་ཡོད། 力波罗蜜多。自体广大，异己之力所不能损的殊胜妙智。此又分思择力波罗蜜多和修习力波罗蜜多二种。十波罗蜜多之一。

ཐྲུབས་ཀྱི་ལྷ། (ཨངོན) རླུང་ལྷ། 力之神。风神的异名。

ཐྲུབས་འཁོར། 〈བཤེ〉 གངས་གནས་ཤིག 跋兰。一大数名。

ཐྲུབས་འཁོར་ཆེ་བ། གངས་གནས་ཤིག 大跋兰。一大数名，等于十跋兰。

ཐྲུབས་འཇྱེད་པ། ཀྱཱགས་འགྱན་པ། 角力，较量力量；རུལ་པོ་ཆེའི་ཀུང་ཐབ་ཚུན་ལུས་ཤེད་ཀྱི་སྐྱོབས་འཇྱེད་པ། 大力士互相角力。

ཐྲུབས་འབྱོ། (ཨངོན) (1)རྟེལ། 骡的异名。(2)ཕྱག་རྟེན། 鸽子的异名。

ཐྲུབས་རྒྱས། རྩལ་ཀྱཱགས་འཕེལ་བ། 健壮，兴旺；དབལ་འབྱོར་སྐྱོབས་རྒྱས་སུ་ཕྱིན་ཐོད། 财力兴旺起来了。

སྟོབས་རྒྱུ། ཀླུ་ཞེག་ 力行龙王。一龙王名。

སྟོབས་ངན། ཉམ་མཐུ་ཞན་པ། 劣，弱。力量微薄：ལུས་སྟོབས་ངན་པ། 体力羸弱。

སྟོབས་ལྔ། (1)དད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས། དྲན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་སྟེ་བྱང་ཕྱོགས་མཆུན་གྱི་ནང་ཚན་སྟོབས་ལྔ། 五力：信、勤、念、定、慧力。是三十七道品之一类。(2)འཕེན་པའི་སྟོབས་དང་། གསས་པའི་སྟོབས། སྒྲུབ་འཇུག་པའི་སྟོབས། དཀའ་བ་ས་བོན་གྱི་སྟོབས། སྒོམ་ལམ་གྱི་ སྟོབས་ཏེ། ཆོས་སྒྲུབ་ བདུན་ མའི་ སྟོབས་ལྔ། 五力：招引力、串习力、能破力、白业种子力和愿力。修心七事之一类。

སྟོབས་བཅུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་སྟེ། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས་དང་། ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། མོས་པ་ སྣ་ཚོགས་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། ཁམས་ སྣ་ཚོགས་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། དབང་པོ་ མཆོག་ དམན་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བའི་ལམ་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། བསམ་གཏན་ རྣམ་ཐར་ ཏིང་ ངེའཛིན་ སྙོམས་ འཇུག་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། སྔོན་གནས་རྗེས་དྲན་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། ཟག་པ་ མེད་པ་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས་བཅས་བཅུ། 十力，如来十力：知处非处智力、知业报智力、知种种解智力、知种种界智力、知根胜劣智力、知遍趣行智力、知静虑解脱等持等至智力、知宿住随念智力、知死生智力和知漏尽智力。

སྟོབས་བཅུ་པ། (1)(མངོན) སངས་རྒྱས་སྐྱེས། 十力者。佛的异名。(2)སྟོབས་བཅུའི་ནང་གསེས་ ཟག་པ་ཟད་པ་ མཁྱེན་པའི་ སྟོབས། 第十力。知漏尽智力。十力之一。

སྟོབས་ཆེན། (1)ནུས་ཤུགས་ཆེན་པོ། 势大，力量雄厚。(2)(མངོན) 1.དཔའ་བོ། 英雄、勇士的异名。2.རླུང་དང་། ཏུང་ལྷ། 风、风神的异名。

སྟོབས་ཆེན་ལམ། ལ་ཞེག་ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དཀྱི་ཆུས་རྩེང་གི་ལྷོ་ཤྱུད་དུ་ཡོད། 多布前拉。山口名。在西藏自治区革吉县南部。

སྟོབས་དྲུག ཞི་ གནས་ ཀྱི་ སྐབས་ སེམས་ གནས་ དག་ འགྲུབ་ བར་ བྱེད་ པའི་ ཐབས་ ཤེས་ཀྱི། ཐོས་ པའི་ སྟོབས། བསམ་ པའི་ སྟོབས། དྲན་ པའི་ སྟོབས། ཤེས་ པཞིན་ ཀྱི་ སྟོབས། བརྩོན་ འགྲུས་ ཀྱི་ སྟོབས། འདྲིས་ པའི་ སྟོབས་ བཅས་ དྲུག་ གོ། 六力。修止过程中能成九种住心的方法：闻力、思力、正念力、正知力、精进力和串习力。

སྟོབས་ལྡན། ❶名词。(1)(མངོན) 1.ཁུ་ བའི་ ཐིག་ ལེ། 精液的异名。2.གླང་ པོ་ ཆེ། 象的异名。3.མི་ སྟོབས་ པོ་ ཆེ། 力士的异名。4.གཡག 牦牛的异名。(2)ལྷ་ མིན། 非天，阿修罗。(3)ལས་ ཀྱི་ དབང་། 业力。(4)ཀླུའི་ རྒྱལ་ པོ་ ཞེག་ གི་ མིང་། 具力龙王。❷སྟོབས་ ཀྱས་ ཆེན་ པོ། 形容词。强壮，强大，有力：རྒྱལ་ ཁབ་ སྟོབས་ ལྡན། 强国。

སྟོབས་ལྡན་དཀྱིལ་བོ། (མངོན) བཅུ་ ཐྱེག 劲敌。帝释天的异名。

སྟོབས་ལྡན་བསྒེམས། (མངོན) འདོད་ལྷ། 恃强者。欲界天的异名。

སྟོབས་ལྡན་གནས། (མངོན) ས་ འོག 具力处所。地下的异名。

སྟོབས་ལྡན་བོངས་ཆུང་། ལུས་ ཆུང་ ཙམ་ ནུས་ཀྱུ་ ཆེན་ པོ་ ཡོད་ པ། 短小精悍。身躯矮小，精力充沛：མི་ སྟོབས་ ལྡན་ བོངས་ ཆུང་ ཁྱད་ བཙོན་ ཅན། 短小精悍的勤快人。

སྟོབས་ལྡན་ཀུ་ཏེག་ཚོས་ཅན། གང་ས་ སྐལ་ ཀྱི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ཀྱི། 珠衣壮士。雪蛙异名。

སྟོབས་རྒྱས། ནུས་ཤུགས། 能力，效能：གཟུགས་ཕྱང་ཚས་ཤིང་འཁོགས་པས་ལས་ཀའི་སྟོབས་རྒྱས་སོང་བ། 身体老迈，丧失了劳动力。

སྟོབས་ཆེ་ཆེ། (1)སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ། 力量大，大力。(2)(མངོན) 1. ལྕགས། 铁的异名。2.ལྷ་ཁྲོ་བོ་ཞེས 大力明王的异名。 (3)མདོ་ཞེས་གི་མིང་། 《佛说出生一切如来法眼遍照大力明王经》。宋代法护由梵译汉。

སྟོབས་ཕྱན་ཆོགས་ཀྱི་ཐིལ་བསྟོད། རྨལ་བསྟོད་ཀྱི་རྒྱུ་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྟོད་ཡུལ་སྟོབས་ཕྱན་ཆོགས་ཅན་ཞེག་ལ་རྣམ་པ་སྣོན་ བརྗོད་ཀྱི་ཁྲལ་བྱས་ནས། དོན་དུ་སྨྲ་གཅིག་ཀིས་དོན་གཉིས་སྣང་ནས་སྟོབས་ཕྱན་ཆོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟོད་པའི་རྒྱུ་ཞེག 威力隐赞。用一文多义的双关语，表面故作责难，实乃赞其威力过人的修辞方法。隐赞修饰法之一。

སྟོབས་ཉི། སྟོབས་ཤུགས་ཆུང་དུ་སོང་བ། 衰弱，衰退；ཡུལ་ཀྱི་ཤེད་སྟོབས་ཉི་བ། 体力衰退。

སྟོབས་འབྱོར། ནུས་ཤུགས་དང་དཔལ་འབྱོར། 富强，财富力强；རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་འབྱོར་གཉིས་ལྡན། 国家富强。སྟོབས་འབྱོར་དང་རྒྱས། 繁荣。སྟོབས་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 繁荣富强。སྟོབས་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས། 富强兴盛。

སྟོབས་མང་བོ། (མངོན) ལྕགས། 多力。铁的异名。

སྟོབས་མིག 〈བལྟམ〉 གངས་གནས་ཤིག 跋罗摩。一大数名。

སྟོབས་མེད། (མངོན) ཕྲད་མེད། 无力。妇女的异名。

སྟོབས་རྩལ། ཡུལ་མེམས་ཀྱི་ཤུགས། 体力，精力。

སྟོབས་རྩལ་བ། ལྟས་ཤུགས་ཀྱི་རྩལ་འགྲན་མཁན། 斗士。角力者。

སྟོབས་མཚུངས་ཀྱི་རྩབ་ཐེལ། རང་ཐྲེལ་གྱི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དངོས་ཀའི་ཁྱེ་ཐབས་ཅིའི་བཟོ་བྱའམ། ཐེལ་བྱའི་རྒྱུན་གཉིས་ཅད་དབང་སྟོབས་མཚུངས་སུ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 均势间杂。一首诗歌杂用的几种不同修辞方式，彼此势均力敌，不分伯仲的修辞方法。间杂修饰法之一。

སྟོབས་ཆུང། ཤེད་ཆུང་བ། 力小，软弱；སོམ་སེམས་སྟོབས་ཆུང། 意志薄弱。

སྟོབས་བརྩངས། (1)ནུས་ཤུགས་ཆེ་བ། 势优，力强，气力旺盛。(2)(མངོན) 1.ཆང་། 酒的异名。2.རླུང་། 风的异名。3.ལྷ་བྱིན་འཇུག་གི་ཕྱུ་བོ། 毗纽天兄的异名。

སྟོབས་བཟང་ཐོས་སྙོན་ཅན། (མངོན) བྱིན་འཇུག 青衣妙力天。毗纽天兄的异名。

སྟོབས་ཡས། 〈ཇེའམ〉 གངས་གནས་ཤིག 泥婆罗。一大数名。

སྟོབས་རྩྭ། ནུས་ཤུགས། 力，劲，力量；སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ། 雄厚，强大；སྟོབས་ཤུར་ཆེར་སྒྲིལ་ཏེ་རྒྱལ་ཁ་ཤེན་གཐས་ཅིད་དགོས། 要奋力争取胜利。

སྟོབས་ཤེད། ནུས་ཤུགས། 力气，劲头；ལས་ཀའི་ཅིད་བཅ་ལ་བརྟགས་ནས་སྟོབས་ཤེད་ཆེ་ཆུང་ཇི་སོན་ཤེས། 观察一下工作的情况，就会知道劲头的大小。

སྟོད། སྟད་པ་དང་སྟོད་བའི་སྐལ་ཆ།

སྟོད་ཁྲང་། (1)ཁྲལ་ཆུ་སོགས་འདོད་ཡུལ་ཁང་བུ། 倾水孔。倾倒污水的洞穴。(2)(མངོན) མི་གཙང་བ་འབབ་ཡུལ། 排泄孔。肛门的异名。

སྟོད་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྟད་པ། བསྟད་པ། སྟོད།། འགོད་བར་ཅིད་པ་དང་། ཅི་དོར་ཅིད་པ། 驱散，扫除，洒布；ས་གཞི་གཙང་ མར་

བསྡུར་བ། 扫净地面。 གདུ་ཆུ་སྤྲོར་བ། 洒水扫地。 གཉེན་གྲོགས་དགྲ་ཡིས་སྟོང་གྱུར་ཚེ། ཁྱོན་རིང་དྲན་ནས་བརྩེ་བས་གདུང་། 敌人扫荡失亲友，长时想念心悲伤。 ❷(ཐ་མི་དད་པ) བོར་བའམ་ བཏགས་པ། 丢掉，遗失，迷失，དངུལ་ཁྲག་སྟོང་ནས་མི་འདུག 遗失了钱包。 ལམ་སྟོང་ཉེ་འཁྲི་ས་མི་ཤེས་པ། 迷失道路，不知去处。 རྡ་མོང་གིས་རྩེའུ་ སྟོང། 骆驼走失了骆驼崽。 ཨ་མས་བུ་ལྷག་སྟོང་པ། 母亲丢失了孩子。

སྟོང་བཙོག བོར་འཐོར་གོད་ཟད། 损失，耗损。破坏丢失：སྤྱི་ཁའི་ནོར་ རྫས་ སྟོང་ བཙོག་ ཚུད་ ཟིས་བཏང་པ། 损失浪费了公共财物。

སྟོལ་པ། (རྟེང) སྤྱིན་པ། 施与，施给。

ཐུ་ཤིཀྵ། (ཤེགས) གང་ཟག་མོ་ཚོ་བར་ཐེབ་པའི་ ཚིག་ལྡན་མ་མོ། 女性人称词尾མ་字及མོ་字，ཚང་མ། 卖酒妇。བཙུན་མ། 尼姑。གནས་མོ། 女店主，旅店女主人。དཔའ་མོ། 女英雄。

བཙུ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བཏུས་པ། བཏུ་བ།། རྒྱས་པ། 发育，滋长，增盛；ལུས་སྟོབས་ བཏུས་ པ། 体力发育。 ཐུགས་ཐིས་ སྤྱི་བོར་ ཐེབས་ པས་ དགའ་སྤྲོ་བཏུས། 奉到来示，心生喜悦。ཡིད་ མཆོག་ཏུ་ བཏུས། 心中大快，极为欢欣。

བཙུག་པ། ❶རྟོག་པའི་མ་བོངས་པ། ❷ལེའུ། བཀའ་དང་ བསྟན་ བཅོས་ སོགས་ཀྱི་ ཚིག་ ལེའུར་ བྱས་ པ། 名词。佛教经典的章、品、段、节、颂偈：ཀུ་རྡོར་ཐྲེག་ཀྱི་བཏུག་པ་གཉིས་པ། 《喜金刚续第二品》。

བཙུག་པ་མཐའ་བཟུང་། བཏུག་ཐུ་མ་རིས་པའི་ མཐའ་གཉིས་ལས། མཐའ་གཅིག་རིས་པར་བཟུང་ སྟེ་ཐག་བཅད་པ། 虚拟。就所论事物的两面，假定一面作为定论。

བཙུག་པ་ཞུས་པ། (1)བཏུག་དཔྱད་བགྱིས་པ། 观察，考虑。进行研究。(2)ལྷ་དང་ཐྲི་ མར་ དང་ལུང་བསྟན་ཞུས་པ། 求神问卜。

བཙུག་དཔྱད། རྟོག་དཔྱད་དེ་ཞུལ་འཛལ་པ། 观察，研究。对事物进行详察细审：གང་ཡང་ བཏུག་དཔྱད་མེད་པར་ རྟོལ་ཆུག་བྱེད་མི་ཐུབ། 不可不经任何考察，马虎从事。

བཙུག་གཞི། རྟོག་དཔྱད་བྱེད་སའི་གཞི་སྟེ་ དཔྱད་ གཞི། 所观察的事物。

བཙུག་གཞིག རྟོག་དཔྱད། 分析，详察。详细审察，བསྒོམས་བཅད་ བརྡར་ གསུམ་ གྱིས་ བཏུག་ གཞིག་བྱེད་པ། 经过煅炼切磋琢磨，进行详细观察。

བཙུག་ཙམས། 〈མཁའ་〉 ཀུངས་གནས་ཤིག 摩伽婆，麻伽班。一数目名。

བཙུག་ཏོ། མོ་ཏོ། 骰子。占卜用的骰子。

བཙུགས་འཇོག སོ་སོང་བཏུགས་པས་འཇོག་པ་ སྟེ། ཉོན་མོངས་ཤེའུ་སྤྲུལ་པའི་འཇོག་པའོ། 择灭。数数思择，永断应断烦恼所得寂灭。

བཙུགས་པ། ❶རྟོག་པའི་འདུས་པ། ❷(རྟེང) གྱས་པའམ་སྤྲིན་པ། 勤敏，谨慎。

བཙུགས་མིན་འཇོག སོ་སོང་ བཏུགས་ པ་ ལ་ བཏེན་ནས་པག་ ལ་ཐལ་གྱི་ ས་བོན་ ཁེགས་ པ་ མིན་ ཡང་ཐྲེག་ཅེན་གྱི་རྒྱུ་ རྐྱེན་མ་ ཚང་བས་འབྲས་བུ་མི་ བསྐྱེད་ པའོ། 非择灭。不由数数思择，非灭除随眠之种，但由能生因缘不俱，不生果实。

བཙུགས་ཤིང་བཙུགས་པ། ནན་ཏན་གྱིས་དཔྱད་ པ། 反复推求，数数思择，郑重考虑。

བཙུད་སྒྲིགས་པ། (རྟེང) རྩོལ་བ། 勤勉，努力。

བཙུད་པ། (རྟེང) སྐོ་བྱང་བའི་དུས་ཤུབས། 偶然的机会，忽然间，倏忽之间；སྐང་ མིད་ བཏུད་

ཡ་ཁྱེད་ལ་བྱུས་ནས་འགྲུལ་པ་འབྱོར་ཡ། 偶然间，远方来了客人。

བརྟན་སྐར། བརྟན་པའི་རྒྱུ་སྐར། 恒星。固定的星辰。

བརྟན་བརྟན། (1)དགེ་དྲན། 谨慎，慎重，严肃认真；བརྟན་བརྟན་བྱས་ན་དོན་འབྲལ་ཐུང་། 谨慎对待，错误就少。རྩ་བ་བརྟན་བརྟན་ཚུགས་ཐིན་པ། 根基已经稳固地建立起来。རང་འཕྲིའི་ལས་ཀ་འཐུས་ཤོར་མེད་པར་བརྟན་བརྟན་བྱེད་ པ། 认真对待，没有疏忽。(2)འགྱངས་པ་མེད་པ་དང་། རེས་ པ། 确定，肯定。确切不移；ཁོས་ བཀའ་བཞི་སྐད་ཅ་དེ་བརྟན་བརྟན་ཡིན་འདུག 他说的那句话是确实的。ལས་ཀ་བརྟན་བརྟན་མེད། 事情没有一定。སང་ཉིན་ལས་འགོ་འཛུགས་རྒྱུ་ བརྟན་བརྟན་རེད། 明天肯定开工。བློ་ཟབ་བསམ་ཆོས་ལན་སྣོང་བཏང་ན་ཡང་། འཐུག་ལ་ སྐེངས་ཀྱིས་བརྟན་བརྟན་ཙམ་བར་འགྱུར། 智者千虑，必有一失。

བརྟན་བརྟན་ཏྲིག་ཏྲིག ནན་ནན་ཁྱིག་ཁྱིག 郑重，切实，当真；སྡུད་ ཚེངས་ མེད་ བར་ བརྟན་བརྟན་ཏྲིག་ཏྲིག་བྱེད་དགོས། 应该郑重切实，不可疏忽大意。ཁྱོས་སྐུད་ གང་ བྱུང་ མིན་ བར་ བརྟན་བརྟན་ཏྲིག་ ཏྲིག་བྱས་པ། 不是随随便便，而是切切实实地商量过。 བསམས་ ཆྱོ་ བརྟན་ བརྟན་ ཏྲིག་ཏྲིག་བཏང་བ་ཡིན། 认真考虑过的。

བརྟན་སྡེན། (1)བརྟན་པོ། 确实可靠，平静，稳定；རྒྱུན་ཁྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཁྲངས་ ལུང་ བརྟན་ སྡེན་ འདུག 有确实可靠的历史根据。(2)སངས་རྒྱས་ ཤེག་ཀྱི་མཚན། 坚固佛。一佛名。

བརྟན་པ། ❶རྟེན་ བའི་ འདུས་ པ་དང་མ་ཚོངས་པ། ❷名词。(1)སྐར་མ་བརྟན་པ། 北极星。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་སྡེང་བྱ་དང་། གནོ་ཀུལ་བྱ། རྒྱུ་སྐར་དཀྱ་ སྡུད་ཕྱུར། སྐང་ཕྱེན་ཤིང་ཏེ། གཅིག་ཁེ་རྟེན། ལུགས་བཟང་སྐྱེས། གསེར་ཕྱུར་ བཅའས་ས། (2)(ཨངོན) 1、ཁྱབ་འཇུག 毗纽天的异名。2、མཁས་པ། 贤者、练达之士的异名。3、ས་གཞིའམ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། 大地、器世间的异名。4、ཕྱ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。❸བརྟན་པོ་དང་འདྲ།

བརྟན་པ་རྨུག་མ། (ཨངོན) མ་ཎི། 坚傲。孔雀的异名。

བརྟན་པ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། རྫི་སྣོད་ཀྱི་ཀྱིང་བཞི་རི་རབ་ལ་སོགས་པ་ བཅས་དངོས། 器世间，物质界。外器不动的四大洲及须弥山等。

བརྟན་པ་མི་འགྱུར་བའི་ཆུས་ཚོད། རྟག་ཏུ་དང་གསེས། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ རྣམས་ རྟག་ བརྟན་ འབྱུང་ མེད་ བའི་ ཚན་ཉིས་སུ་ཁོད་པའོ། 恒常不变实有。实有之一。如虚空等诸无为法，恒常坚固，无有迁流，故为实有。

བརྟན་པའི་འཁོར་ཆོ། (ཨངོན) འཇམ་དཔྱངས། 坚轮。文殊菩萨的异名。

བརྟན་ཆོ། འགྱངས་ལྡོག་མེད་པ་ དང་ཐུ་བ། 形容词。稳固，坚定，妥当，恒常不变，སྐད་ཅ་ བརྟན་པོ། 言语稳重。མངོན་ཤེས་བརྟན་པོ་བཏུ་བ། 打下了稳固的基础。ལས་ཀ་བརྟན་པོ་ ཐུས། 事情做得妥当。 བསམས་པ་བརྟན་པོ། 意志坚定。གཞན་ཕན་ གྱི་ ཐུས་ བཅང་ མིའི་ སེམས་ ལ་ བརྟན་ པོར་གནས། 利人功绩，永在人心。རང་བའིན་གྱི་ ཐྲག་གས་ཐུ་ བརྟན་ པོར་ གནས་པ། 坚定地站在正义一边。 མི་ སོ་ སོས་རང་གི་ལྟ་ སྡུངས་ བརྟན་ པོར་ འཛིན་པ། 各人坚持自己的见解。བརྩོན་འགྲུས་ བརྟན་ པོ་ ཐུས། 长期勤奋。

བརྟན་ཟིན་མ། སྲུང་མ་ཆེ་བཀའ་ཅིག 坚定天女。一女护法神名。

བརྟན་མ། སའི་ལྷ་མོ། 名词。地母。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བདུད་ལ་སྐྱེངས་སྟེར་དང་། བདེན་དཔང་། ཨཀ་གི་ཤེང་ཏུ་ཅན་བཅས་སོ།

བརྟན་མ་བཅུ་གཏེལ། བོད་ཁམས་སྐྱོང་བར་ཁས་ཟིན་པའི་མཆུད་ཀྱི་ཡུལ་ལྷ་ཐོ་དོང་བཅུ་གཏེས་ཏེ། ཀུན་གྱགས་མ་དང་། གཡའ་མ་སྐྱོང་། ཀུན་བཟང་མོ། བཀེགས་ཀྱི་གཙོ་སྟེ་བདུད་མ་བཞི་དང་། སྐུན་གཅིག་མ་དང་། དཔལ་ཀྱི་ཡུམ། དྲག་མོ་ཆུལ། ཀུ་མོ་དཀར་མོ་སྟེ་གནོད་སྦྱིན་མ་བཞི། བོད་ཁམས་སྐྱོང་དང་། སྐུན་གཅིག་ཨ། གཡའ་མོ་རིལ། གཡུ་སྐྱེན་མ་སྟེ་སྐུན་མོ་བཞི་བཅས་ཁྱེན་བསྟན་བཅུ་གཅེས་སོ། 永宁地母十二尊。立誓永远保佑藏土的十二尊主要地祇女神：遐迩名扬地母、贡岩孚佑地母、普贤地母、魔后地母等为四魔女神；独具支眼地母、贤德明妃地母、刚烈尊胜地母、白衣龙后地母等为四药叉女神；藏土孚佑地母、太一济世地母、丽质冰心地母、翠聪绿炬地母等为四女医神。

བརྟན་བཞུགས། ཡུན་རིང་བརྟན་པར་བཞུགས་པ། 长寿永生，久住世间。

བརྟན་ཡས། (བཅོ་ཐུ་) གངས་གཅིག་གི་འཇིག་རྟེན་དང་། 维石沙丈。一数目名。

བརྟན་གཡོ། བརྟན་པ་སྟོང་ཀུན་འཇིག་རྟེན་དང་། གཡོ་བ་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན། 动静世间。器世间和有情世间。

བརྟན་བཟོང་། ཟབ་ཅིང་གཡོ་བ་མེད་པ། 稳当，妥实，沉着；ཚ་དྲག་མེད་པར་བརྟན་པཟོང་ངང་དལ་ཅིག 稳妥从容，不要慌张。

བརྟན་བཤིག (ཡུལ) གད་མོ་ཟོང་མཁས་པོ། 滑稽；ཀུ་རེ་དང་ བཞད་གད་ ཟོང་ བའི་ མི་ བརྟན་བཤིག་ཚ་པོ། 引人发笑的滑稽人。

བརྟན་སྐྱོང་། བརྟན་པོ། 沉着，镇静，稳妥；བྱེལ་འཚབ་མི་ཅིང་བའི་བརྟན་སྐྱོང་ཆེན་པོ། 沉着不乱。

བརྟབ་པ། རྟབ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བརྟབས་བརྟབས་པོ། བྱེལ་དངངས་ ཚབ་ ཆུབ། 仓皇，慌张；བརྟབས་བརྟབས་པོ་ཐུས་ནས་བྱོས་སོང་། 仓皇逃走。

བརྟབས་པ། རྟབ་བའི་འདུས་པ།

བརྟུན་ངས། (རྟོང་) (1)རྩལ་བ་དྲག་པོ། 猛悍，激烈，勇猛。(2)གཟུ་ཤུམ་དང་རང་བཟོ། 杜撰，自我作古，自作聪明。(3)གཞན་ལ་གནོད་པ། 损人，害他。(4)འདོད་པ་ཆེ་བ། 贪婪。

བརྟུན་པ། བརྩོན་འགྲུས། 名词。勤奋，黾勉，精进；ཁག་སྐང་མི་བྱེད་བའི་བརྟུན་པ་བརྟན་པོ་འདུག 持续勤奋，不觉困难。ཐ་བར་བརྟུན་པ་དང་ལྡན་བར་ཞུགས། 黾勉从事。རྒྱུ་དྲུ་བརྟུན་པ་བསྒྲིད། 长期努力。

བརྟུལ་ཞོད། རྟུལ་ཞོད་དང་འདྲ།

བརྟུལ་ཞོད་ཅན། (1)སྙིང་སྟོབས་ཅན། 英勇的人。意志坚强的人。(2)(མངོན) སྟག 有勇者。虎的异名。

བརྟུལ་ཞོད་ཆེ། སྙིང་སྟོབས་ཆེ་བ། 勇敢，坚忍，ཉམ་མེད་བའི་བརྟུལ་ཞོད་ ཆེ་བ། 无所畏惧，坚定勇敢。

བརྟུལ་བ། ❶རྟུལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ། ❷འཇམ་པ། 形容词。柔和，温和。

བརྟུལ་བ་བརྟན་པ། སྙིང་སྟོབས་འགྱུར་བ་མེད་པ། 意志坚定不移，མེས་རྒྱལ་ལ་ཀ་ཞེན་ཆེ་བའི་དབང་པོ་བརྟུལ་བ་བརྟན་པ། 坚定不移地热爱祖国的英雄。

བཀྲལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན། (1)རྟོལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན། 天资敏捷。(2)འཇམ་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན། 性情温和；ཁྱོང་དེགས་མེད་པ་བཀྲལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན། 不矜不骄，性情温和。

བཀྲལ་ཞུགས། (1)བྱ་བ་རྒྱ་མ་བསྲུས་དགས་ཀྱི་མ་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ་ཐ་མལ་ངང་གི་བའི་སྤྱོད་པ་བཀྲལ་དགས་བྱས་ཤིན་ཀྱི་ སྤྱོད་པའི་ གནས་ལ་ ཞུགས་པའོ། 禁行，止旧行新。禁止平凡庸俗之行为禁，奉行不共非常之约为行。(2)ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་འཇུག་པ་རིམ་པར་ཅིད་བའི་སྤྱོད་པ། 戒，禁戒，勤息，清净律仪。有关服装、姿态、言行举措的定规章法。

བཀྲལ་ཞུགས་ཀྱི་ཡན་ལག ཁང་ཟིང་ སོགས་ སྤྱོད་པ་དང་། མལ་སྟན་ཆེ་མཐོ་སྤྱོད་པ་དང་། དུས་མིན་ཀྱི་ཟས་སྤྱོད་པ་སོ། 勤息支。禁用歌舞花鬘、高广大床及非时食等斋戒之行。

བཀྲལ་ཞུགས་ཅན། (1)བཀྲལ་ཞུགས་ལ་གནས་པ། 持戒者。(2)དྲང་སྲོང་། 仙人，清净行者。

བཀྲལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན། ཁྱི་དང་བ་ལང་གི་བཀྲལ་ཞུགས་སམ། སྐྱ་འབལ་ཞིང་འཕྱག་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཐུབ་པས་གསོལ་ བར་ འགྱུར་ རུ་སྐྱམ་དུ་ སེམས་པའོ། 戒禁取。信守狗戒、牛戒、披发、剃发等非理之戒法，而执为能得解脱之道。

བཀྲལ་ཞུགས་དམ་པ། སྡོམ་ཁྲིམས་ བཀྲན་ ཤིང་ བཟུང་བ། 禁戒坚牢，坚持戒律。

བཀྲལ་ཞུགས་དྲག་ཤོ། དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་ སྤྱོད་ པ། 极苦行戒。苦行之行。

བཀྲལ་ཞུགས་དབང་། (མངོན) ཉན་ཐོས། 禁戒自在。声闻之异名。

བཀྲལ་ཞུགས་མ། ཁྱིམ་བདག་མོ། 主妇。

བཅེད་པ། ❶རྟེན་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ❷བཏུད་དམ་སེམས་ཅན་སོགས། 名词。能依者，依附者。如附着于大地的动植物，盛于器皿中的东西等。

བཅེད་པ་རྣམ་གེས་ཀྱི་ཁམས་ དྲུག ཁམས་ བཅོ་ བཀྲུད་ཀྱི་ཚང་གསེས། མིག་གི་རྣམ་ཤེས། རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས། སྣའི་རྣམ་ཤེས། ལྕེའི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དྲུ་དྲུག 中六识，能依六识，眼、耳、鼻、舌、身和意。为十八界之一类。

བཅེད་པ་གཞིའི་ས། སྒགས་རྩེ་མའི་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་དང་བའི་སྐབས་སུ་ ཐོབ་པའི་ས་གཉིས་པ་སྟེ། ད་དེའི་སྐབས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་བརྟེན་པ་སྤྱོད་ལམ་ སོགས་ བསྒྲུབ་ པའི་ གཞི་ ཡིན་པས་བརྟེན་པ་གཞིའི་ས་ཞེས་བྱའོ། 能依因地。旧派密乘所说第一瑜伽位中所证二地。此时所有一切现观，皆是生起能依加行道等之因，故名能依因。

བཅེད་པའི་ཁམས། རྣམ་པར་ཤེས་ པའི་ཁམས། 能依界，识界。

བཅེད་པའི་ཁྲིད་ཡར་ འཕྲོ་བའི་ ས། སྒགས་རྩེ་མའི་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་ ཐོབ་པའི་ས་དྲུག་པ་སྟེ། མཐོང་ལམ་དུ་དོན་གྱི་ཅིད་གསལ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་དེ་ལ་ བརྟེན་ པ་ཟག་ མེད་ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ བཅུ་ ཕྲག་ བཅུ་ གཉིས་སོགས་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕྲོ་བས། ས་དྲུག་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཁྱད་པར་དུ་འཕྲོ་བའི་ས་ཞེས་བྱའོ། 能依胜进地。旧派密乘所说第三瑜伽位中所证六地。见道位中因已现见胜义光明，千二百等无漏功德，辗转增长胜进，故称六地为能依胜进。

བཅོད་པ། རྟོད་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བཅོལ། (རྟེང) ཕྱིན་པ། 到，往。

བཅོལ་བ། རྟོལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བཅུ་བ། ཐུ་བའི་མ་འོངས་པ།

བལྟ་བའི་མཐའ། (མཇོན) འཆི་བའི་མིང་། 所见之边。死的异名。

བལྟ་བས་ཁྲོང་ཁྲོ་བ། མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པ་ཟ་བ། 见即生嗔，表示一个叫人见而生嗔的傲慢者。

བལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་པ། (1)བལྟ་བས་ངོམས་པ་མེད་པ། 看不够；表示瞻仰尊容，不知餍足。(2)གཙུག་མཛེས་པ། 妩媚。

བལྟ་རྩ། དད་བལྟ་ཡུལ་གྱི་ལག་བའི་མཁྲིག་མའི་ཡར་རྒྱར་ དུས་པ་འབྱང་བའི་ ངོས་ཀྱི་ འཕར་རྩ་དེའོ། 寸口，气口。手掌后方桡动脉可以切诊脉搏之处。

བལྟ་ཤེད་ཆེན་པོ། ཇི་ཙམ་བལྟས་ཀང་ཞན་དུ་མི་འགྱོ་བ། 有看头，颇有可观。表示各个商店里陈列的商品，颇有可观。

བལྟབ་པ། ❶ཉེབ་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷ཉིས་བཀྲིག་ཅན། 名词。折，叠：表示双层折起放着。

བལྟབས་ཀྱི། བལྟབས་ཆོགས་ཀྱི་རེ་མོ། 折痕。整齐折叠所成褶纹。

བལྟབས་གཉེར། བལྟབས་ ཆོགས་ ཡག་ པོ་ མ་བཏུབ་པའི་ཀུན་ཀྱིས་ཆགས་པའི་གཉེར་མ། 皱纹。未折叠好揉聚一团所成的褶纹。

བལྟབས་དྲིལ། རས་སོགས་ཀྱི་ཐྲིལ་ཁ། 匹，整卷。卷拢的匹头：གོས་ཆེན་བལྟབས་དྲིལ་གཉིས། 两匹缎子。རས་ཁྲ་བལྟབས་དྲིལ་གསུམ། 三匹花布。

བལྟབས་པ། ཉེབ་པའི་འདས་པ།

བལྟབས་མ། ཉེབ་ཆགས། 名词。折叠：གསུམ་བལྟབས་མ། 三折，折成三重。

བལྟབས་མཛེས། སྟོད་ཐུང་དང་། གོས་ཐུང་སོགས་ལ་མཛེས་ཐྲད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བལྟབས་ཏེ་བཟོས་པའི་རི་མོ་འབྱར་དོད་དམ། འབྱར་རིས། 折叠棱纹。为求服装美丽故作的褶纹。

བལྟབས་དཀྲ། (1)རས་སོགས་ཀྱི་ཐྲིལ་ཁ། 匹，整卷。(2)(ཕུལ) བར་ཤེད་ཀྱི་ སྟེང་ དུ་ སྤུག་ ཆ་ ཐུགས་ ནས་ གོག་ བྱ་བཞག་སྟེ་ ཐྲིལ་ཅིང་ ཀྱི་མིང་། 滚筒。印木板书时刷纸用具。

བལྟམས་པ། (ཞ་མི་དད་པ) འཁྲུངས་པ། 降生；表示养身父亲生身母。

བལྟས་པ། ལྟ་བའི་འདས་པ།

བལྟས་ཤིང་བལྟས་པ། མིག་གིས་ཡང་ཡང་ངམ་ཏུན་དིང་བལྟས་པ། 谛观，反复审视。

བལྟོས་བྱེད། ཕན་ ཚུན་བལྟོས་ ནས་གྱུར་ པ། 相对存在，观待成立。互相比较而存在。

བལྟོས་བཅས། ལྟོས་བཅས་དང་འདྲ།

བལྟོས་ཆོས། བྱ་ཚ་ལ་བལྟོས་ཏེ་བྱུང་བས་ན། བྱ་རི་ཁའི་བལྟོས་ཆོས་ སོ། 观待法。对着父亲，自己才是儿子，所以说儿子是父亲的观待法。

བལྟོས་འཇོག ཁ་ རི་ལ་བལྟོས་ ནས་ ཚུ་རི་ དང་། བྱ་ལ་བལྟོས་ནས་ཁ་ཞེས་འཇོག་པ། 观待成立，相对成立。观待对面的山，才成立这边的山；观待儿子，才成立父亲。

བལྟོས་པ། ལྟོས་པའི་འདས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

བལྟོས་མེད། གང་ལའང་མ་བལྟོས་པ་སྟེ། མཐའ་གཅིག་པའམ་དང་ཀུ་བ། 绝对。没有任何条件的，不受任何限制的。

བལྟོས་ལས། བྱ་ཚ་ལ་བལྟོས་ཏེ་བྱུང་བས་ན། ཁ་རི་བྱའི་བལྟོས་ཁའོ། 观待处。观待父亲，才有儿子，所以说父亲是儿子的观待处。

བལྟང་བ། ❶སྟང་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷名词。

(1)མགོན་དམ་བྱེད་པ། 益友，维护者。(2)དོན་ཚོ་དང་། དོན་ཕྲིན་། 意义，效益，好处：བསྟང་བས་ཨངས་སུ་མ་བཟུང་བ། 没有意义。

བསྟངས་པ། སྟང་བའི་འདུས་པ།

བསྟད་པ། སྟོད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ཤོངས་པ།

བསྟན་སོ། དམིགས་ཡུལ། 对象，目的物。

བསྟན་དཀའ་བ། (རྟེང) ཉམས་པ། 衰损。

བསྟན་དགྲ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་ གཙོད་སྐྱེལ་མཁན། 教敌。危害、毁灭佛教者。

བསྟན་འགྱུར། རིག་གནས་སྨོན་དང་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་དགོངས་ པ་ འགྲེལ་ བང་ བྱེད་ པའི་ བསྟན་བཅོས་ཚིག་ཏུ་བསྒྱུར་བ་ཐེག་བམ་ཉིས་བཅུ་དང་བཅོ་བརྒྱད་ཙམ་བཞུགས་པའོ། 《丹珠尔》，《注疏部》。由已经译成藏文的各种学科和注释显密佛教的著作汇编而成的一部丛书。全书约有二百一十八函左右。

བསྟན་འཛིན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་རིགས་དྲུག་གི་འགྲོ་བའི་མངམ་ལེམས་ཅན། 佛教众生。并举佛教和一切六道众生。

བསྟན་རྒྱས་ཕྱིང་། ལྷ་ས་སྐོང་ཁྲིར་ན་ཚད་པའི་ དགོན་རྩིང་ཞིག་སྟེ། མན་ངག་རྒྱལ་དབང་ཆན་ལུང་དང་། ཅ་ཆེན། གང་ཀུ་གཤུམ་གྱི་དུས་སྐབས་སོ་སོར་དགོན་ བདག་དེ་ མོ་ ཏོ་གཅུ་ བྱས་ བོད་ཀྱི་ཁྲིད་སྐྱོང་རྩ་ཁྱིད་དུས། 丹杰林寺。在拉萨市区，清乾隆、嘉庆和光绪三代，此寺寺主第穆呼图克图曾先后任西藏摄政。

བསྟན་བཅོས། (1)སྟོན་ པའི་ རྗེས་ འཇུག་ རྣམ་ གཡེང་ མེད་ པའི་ ཡིད་ ཅན་ གྱིས་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ བཀའི་དོན་ བཤད་ཅིང་ ཐབ་ཏུ་ སོང་བའི་ ལས་ དང་ རྗེས་ སུ་ ཐུན་ པའི་ ལེགས་ བཤད་ འཆོས་ སྐྱེ་ བ་ ཀྱི་ ཚེན་ དུས་ གཉིས་ ལྡན་ གྱི་ ཚུལ་ ཏེ། 论，论典。佛学著述。佛学家正心诚意解释佛语，合于证得解脱之道，具备改过挽救两类功德的著作。(2)གཞུང་ལུགས་ འཆད་ རྩོམ་ ཀྱི་ དབེ་ ཚ། 论著。阐述理论的著作：རྟགས་ གཅིག་ བསྟན་ བཅོས། 《因明论》。

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚན་བཞི། བརྗོད་བྱ་དང་། དགོས་པ། ཉེ་དགོས། འབྲེལ་བ་བཅས་བཞིའོ། 著论四事。著书立论的先决四条件：论述内容、著论目的、终极目的和内在联系。

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚིགས་མཆོད་པ། ཚིགས་འགོ་ ཡན་ལག་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

བསྟན་བཅོས་འགོ་རྩོམ། བསྟན་ བཅོས་ གསང་ བའི་ འགོ་ བརྗོད་ཅིང་། 序言，绪论，前言。

བསྟན་ བཅོས་ ཀྱེ་ རྩོམ། བསྟན་ བཅོས་ གསང་ རྩོམ། 造论，著书，写文章。

བསྟན་བཅོས་ལྔར་སྣང་བྱེད དོན་ མེད་ བའི་ བསྟན་བཅོས་དང་། དོན་ ལོག་ པའི་ བསྟན་ བཅོས། ངན་ གཡེའི་ བསྟན་ བཅོས། བཀྲ་ ཐལ་ གྱི་ བསྟན་ བཅོས། ཐོས་ པ་ ལྟུང་ ལེན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས། རྩོད་ པ་ ལྟུང་ ལེན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ བཅས་ བྱེད། 六伪论。六种不合义理的著作物：无益论著、邪义论著、奸恶论著、离悲论著、闻义第一论著和辩论第一论著。

བསྟན་བཅོས་ཡང་དག་གསུམ། དོན་ དང་ ལྡན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས། སྡུག་ བསྔལ་ སྤོང་ བའི་ བསྟན་ བཅོས། སྒྲུབ་ པ་ ལྟུང་ ལེན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཏེ་ ནང་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ སོ། 三种正论：有益论著、断苦论著和修行第一论著。

བསྟན་བཅོས་ལྷན་ཚགས། བསྟན་ བཅོས་ ཀྱི་ ནང་ དོན་ མ་ ཚང་ བ་ རྣམས་ ལ་ བསྟན་ པའི་ ཁ་ སྐོང་ ངམ་ སྟོན་ མ། 补编。著作物补遗。

བསྟན་ཚོས། བསྟན་ བཅོས་ དང་ འདྲ།

བསྟན་པ། ❶སྟོན་ པའི་ འདུས་ པ་ དང་ མ་ ཤོངས་ པ། ❷ལུང་ དང་ རྟོགས་ པའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ གྱི་ ཚོས། 名词。教，宗教。以教证为体的理论体系。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། 佛教。བསྟན་པ་ཉིངས་སུ་རྟོགས་པ། 佛教衰微。 བསྟན་པ་གསལ་བྱེད། 阐教，宣扬佛法。 བསྟན་པ་གནས་པ། 佛法住世。 བསྟན་པ་སྲུབ་པ། 灭教，毁灭佛教。

བསྟན་པ་རྒྱས་བཤིག བསྟན་པ་རྒྱས་ཤེད་ཀྱིས་བཤིག་པ་སྟེ་ཆ་རྒྱས་ཤོད་མཁན་ཀྱིས་རང་གཞུང་གཏོར་བཤིག་བྱེད་པའི་དབེ། 知教毁教。喻熟悉内情者进行破坏；རང་སྡོག་ཀྱི་རྩྭ་གཞི་གནས་ཚུལ་བསྟན་པ་རྒྱས་བཤིག་བྱེད་པ། 自己破坏自己一方的计划。

བསྟན་པ་ལྷ་དར། སྔར་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་དུས་སུ་དབུ་བརྙེས་པ་ནས་བཟུང་། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་དུས་སུ་སྲིལ་གཏོད་དང་། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་དུས་སུ་སྐད་གསར་ བཅད་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ། བླང་དར་མས་མ་བསྡུའམས་བར་གྱི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་བསྟན་པ་ལ་ཟེར། 前宏期佛教。藏传佛教，从吐蕃王朝涅赤赞普时肇端以后，中经松赞干布时奠基，赤松德赞时宏扬盛行，热巴坚时改革文字厘定经典，直至朗达玛加以毁灭以前，长时期流行西藏各地者，称为前宏期佛教。

བསྟན་པ་འཇིག་པ། ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་མེད་པར་འགྱུར་པ། 教法衰灭。以教证为体之佛教趋于灭亡。

བསྟན་པ་གྲི་ཀངས། འདིའི་དུས་མཚམས་ཀྱི་བཀྲ་ཤིས་ལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞེག་ཡོད་དེ། བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱི་བཞེད་སྲིལ་ལྔར་ན་རབ་བྱང་དང་ཐའི་ཚོང་ཁ་ལོ་ང་གསུམ་པ་ཆུ་ བྱ་ལོར་ཟླ་ ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གནས་ཀྱིས་བསྟེན་རྩོགས་ཀྱི་རྟོས་པ་བཞེས་ལོ་དེ་ནས་བཀྲིས་པ་དང་། འབྲི་མ་སྟོན་པ་ཆུ་ལའི་ཟླ་ཚེས་ལ་ཐུབ་པའི་ཟིལ་གནོན་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། 佛教长城。因明学的异名。

བསྟན་པའི་ཉི་མ། བཅོ་ཆེན་ཞེར་དེ་ སྐུ་ཟྲིང་བདུན་པ་འདི་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཆུ་ སྟག་ལོར་འཁྲུངས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོར་ཀུ་ལའི་ཟླ་ མ་སྐུ་ ཟྲིང་བཅུ་གཅིག་པ་

དཀྱང་ན་ཐུ་ཞིང་། སྐབས་དེའི་རྒྱལ་ཚབ་ཆེ་སློན་ཐྲིང་ཏུ་ཐོག་ཐུ་ལ་བྱས་ཏེས་བྱང་རྒྱན་གོང་མ་དང་ཀང་གིས་བཀའ་ཤག་པ་བཞིན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཐིད་དང་ཆོས་ཐྲིད་གཏེས་ཀྱི་ཐུགས་འཁན་བཞེས། ཤེང་སྐྱལ་ལོང་གོང་མ་ཆེན་བོས་ཡང་བསྐུར་གསེར་ཀྱི་འཇའ་ས་དང་། གསེར་ཐམ་གནང་། མེ་རྟ་ལོང་རྟ་ལའི་ཐྲ་མ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་ལ་དགེ་ཚུལ་ཀྱི་སྡོམ་པ་གནང་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཐུགས་འཁན་བསོལ་ཏེ་གདན་ས་ཁེབས། རབ་བྱང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་སྦྲག་ལོ་གདོན་ཟས་ཁེབས། 丹白尼玛（1782—1854）。译言教日。第七世班禅额尔德尼。清道光二十四年甲辰（1844年）以十一世达赖喇嘛年幼，摄政策门林呼图克图失职，奉命赴拉萨摄行藏事。道光二十五年乙巳（1845年）复颁赐金册金印。道光二十六年丙午（1846年）为十一世达赖克珠嘉措授沙弥戒，辞去摄政职，退居札什伦布寺。

བསྟན་པའི་སྙིང་པོ། （ཨངོན་) དབུ་མ། 佛法心要。中观见的异名。

བསྟན་པའི་ཏང་མཛོད། （ཨངོན་) འདུལ་བ། 佛教内库。律学、毗奈耶藏的异名。

བསྟན་པའི་གནས་ཚད། མདོ་ལུགས་ལ། སྟོན་པ་ཐུ་ངན་ལས་འདས་པ་ནས་བཅུང་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཐུག་བཅུ་གནས་ཏེ། ཐུག་ལུགས་ལ་དུས་བཞི་སྟ་མ་དང་ཐྲི་མ་བསྟེམས་པས་ལོ་ལྔ་སྟོང་བཅུ་དང་བཞིའོ། 教期。佛教存在的期限。显宗说：释迦牟尼涅槃后佛法流传十个五百年共五千年之后消灭。普派说：佛法住世，前后四时共五千一百零四年。

བསྟན་པའི་དབང་ཐུག བཤད་ཆེན་ཞེང་ཏེ་རི་རྒྱ་ཐྲེང་བཞུད་པ་འདི་རབ་ཏུ་བཏུ་བཞི་པའི་ཤིང་ཨོས་ལོང་འཁྲུངས། མེ་འབྲུག་ལོང་གོང་མ་ཞབས་ཐུང་གིས་བཀའ་ཤོབས་པ་ལྟར་ལྟ་གཏུ་ག་ལག་ཁང་ཀྱ་རྩ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་ཐམ་དཀྱུགས་ཏེ་བཤ་ཆེན་ཐུ་གོང་མའི་ཡང་ཐྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཀྱིས་ཁྲིད་ཐོབས་མཛད། རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་ཕག་ལོར་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྟོམ་པ་གནང་། 丹白旺丘（1855—1882）。译言教自在。第八世班禅额尔德尼。清咸丰六年丙辰（1856年）奉命在拉萨大昭寺释迦牟尼像前从金瓶抽签认定为前代班禅转世灵童，迎入札什伦布寺坐床。光绪元年乙亥（1875年）受具足戒。

བསྟན་པའི་གཞི། (1)བརྗོད་བྱའི་དོན། 所说事。所讲的内容。(2)བསྟན་པའི་རྩ་བ་སྟེ། མདོ་ཐུགས་ཀས་འདུལ་བ་དང་། སྔགས་ཐུགས་ཀས་གསང་འདུས། 教本。佛教的根本，显教指戒律，密宗指密集。

བསྟན་པའི་གཞུང་ཤིང་། ཨང་ཐྲེན། 圣教正柱。智慧度，般若波罗蜜多的别名。

བསྟན་པའི་རྒབས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བྱང་བའི་རབས། 教统。佛教世代传承。

བསྟན་མ། བཅུན་མ་དང་དོན་གཅིག

བསྟན་མ་བཏུ་གཉིས། བཅུན་མ་བཏུ་གཉིས་དང་དོན་གཅིག

བསྟན་མེད། མཐོང་ཐབས་ཀ་རྒྱ་མེད་པའམ། མིག་ལམ་དུ་བསྟན་རྒྱ་མེད་པ། 无见，不可见。

བསྟན་མེད་ཟུགས་བཅས་ཀྱི་གཟུགས། སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་བཞི་དང་མིག་གི་དབང་པོ་སོགས་ལྟ་སྟེ་དགུ་པོ་དེ་རྣམས་མིག་ལམ་དུ་བསྟན་དུ་མེད་ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ། 无见有对色。声、香、味、触四尘和眼、耳、鼻、舌、身五根九事。眼所不见而又有质碍者。

བསྟན་མེད་ཟུགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་ལྟ་བུ། 无见无对色。如无表色等。

བསྟན་རྩིས། ཕུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཛིན་པ་རྒྱས་ཆེན་དམ་པ་རྣམས་དྲས་ནས་ཚོད་ཟྱེན་བའི་ཤེས་གྲངས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རྩིས་རིག 教历。推算宗教上重要人物的年代之学。

བསྟན་འཛིན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཛིན་པའི་རྒྱས་བྱ་དམ་པ། 佛学家，佛教大师，守持佛教者。

བསྟན་འཛིན་རྒྱས་བྱ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱང་མཁན་རྒྱས་བྱ་རྣམས། 佛教人士。

བསྟན་ཡོད། བསྟན་དུ་ཡོད་པ་སྟེ། མཐོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་བའམ། མིག་ལམ་དུ་བསྟན་རྒྱུ་ཡོད་པ། 有见，可见。眼可见。

བསྟན་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས། མིག་གི་ཡུལ་དུ་བསྟན་དུ་ཡོད་པ་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གིས་ བསྡུས་ པའི་གཟུགས་རྣམས་སོ། 有色，可见色。可以眼见的一切形色和显色。

བསྟན་ ཡོད་ རྩིགས་ བཅས་ ཀྱི་ གཟུགས། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚེད་དེ་མིག་ལ་བསྟན་དུ་ཡོད་ལ་ སྟོགས་པ་དང་བཅས་པས་ན་དེ་སྐད་བརྗོད་པ་སྟེ་ ག་ བྱམ་ སོགས་ཀྱི་ གཟུགས་ལྟ་ བུའོ། 有见有对色。色处即眼所能见而又有质碍者，如柱、瓶等。

བསྟན་ཡོད་སྟོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས། མེ་ཤོང་དང་གི་གཟུགས་བརྙན་ལྟ་ བུའོ། 有见无对色。如镜中影像等。

བསྟན་རྟབས། བསྟན་པའི་རྟགས་དང་དོན་གཅིག

བསྟན་བཅོག (1)བསྟན་པ་འཛིག་པར་བྱེད་པ་པོ། 叛教者。离经叛道，毁灭教法的人。(2) བཙད་གད་ཚོང་བ། 滑稽，逗笑。逗人发笑。

བསྟན་བཅོག་ཚ་པོ། གད་མོ་ཤ་སྟག་ཚོང་མཁན། 爱说笑话者，逗人发笑者。

བསྟན་སྲིད། ཆོས་ཕུགས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ བསྟུས་མིང་། 政教。宗教和政治。

བསྟན་སྲུང་། བསྟན་པ་སྲུང་བའི་ ཆོས་ སྐྱོང་ དང་ བསྟན་པ་སྲུང་བ་པོ་ཀུན། 护法。 保卫佛教的人或神。

བསྟབ་བསྟབས། སྦྱིན་བྱ་ཟིན་པ། 供施。施舍布施品。

བསྟབ་པ། སྟོབ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྟབས་པ། སྟོབ་པའི་འདུས་པ།

བསྟར་བསྒྲིགས། སྡུར་སྒྲིག་དང་དོན་གཅིག

བསྟར་ བ། གྲལ་ ལམ་ སྒྲིང་། 排，行列，串，ཁང་པ་བསྟར་པ་གཅིག —排房子。

བསྟར་བ། ❶སྡུར་བ་དང་སྟོར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ❷(རྟེན) (1)བསྒོམས་པ། 修习。(2)ཡོད་པ། 存在，有。

བསྡོ་ཁང་། གནས་ཁང་དང་ངལ་གསོ་བའི་ཁང་པ། 住宅，卧房，私室，休息室。

བསྡུ་སྒང་། ཆོག་གི་ཞེ་ས་དང་ལུས་ཀྱི་གུས་འདུག། ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྡུ་སྒང་ཁྱབ་ཏུ་ཐོག་ནས་ སློབ་ཁྲིད་ཐུན་པ། 恭敬，鞠躬，静听讲授。恭敬老师，静听讲授。

བསྡུ་གནས། (1)རྒྱུན་དུ་གནས་བའི་ཡུལ། 住宅，居处。长住之地。(2)རྟེན་གཞི། 根据地。(3)ངལ་གསོ་བའི་གནས། 憩息处，休养处。

བསྡུ་བ། སྡུ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྡུང་བ། ❶སྡུང་བའི་མ་འོངས་པ། ❷འཕྲུ་བའམ་རྒྱང་ཐུང་བ། 名词。责骂，呵斥，讥诮。

བསྡུང་ཚིག སྡུབ་ཆོག་གམ་འཕྲུ་ སྨོད་ཀྱི་ཚིག 恶言，粗恶语，讥诮话。

བསྡུང་སྐད། རྒྱང་ཀྱིས་དྲི་བ་དང་འཕྲུ་སྨོད་ཟེར་བ། 逗问，嘲弄，讥诮。

བསྡུངས་པ། སྡུང་བའི་འདུས་པ།

བསྡུམ་པ། སྡུམ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྡུམས་པ། སྡུམ་པའི་འདུས་པ།

བསྡིར་བ། (རྟོང) (1)མནད་བ། 损害，迫害，折磨。ལུས་སེམས་བསྡིར་བ། 折磨身心。(2)བར་མཚམས། 间隔，空隙。

བསྡིར་མེད། (རྟོང) བར་མཚམས་ མེད་པ་དང་། མནད་མེད་བའམ། ངལ་གསོ་མེད་པ། 无间断，无损害，无休息。

བསྡིལ་བ། སྡེ་བའི་འདུས་པ།

བསྡུང་བ། སྡུང་བའི་མ་ཉོངས་པ།

བསྡུངས་བ། སྡུང་བའི་འདུས་པ།

བསྡུད་པ། སྡུད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

བསྡུད་མ། བཀྲུད་མའམ་གཅིག་རྗེས་གཅིག་ མཐུད་དམ་བར་མ་ཆད་ པ། 形容词。连续，继续，连接不断，བང་ཆེན་བསྡུད་མར་འབྱོར་པ། 使者接接连连地前来。 མཁས་པ་བསྡུད་མར་ བསྡེན་པ། 经常不断亲近有本领的人。

བསྡུན་མཁས། ཀློག་དང་མཐུན་བར་ཟྭད་མཁས་པ། 灵活顺应，善于迎合，会讨好；མིའི་བསམ་སྤྱིར་ལ་བསྡུན་མཁས་ཀྱི་ན་ཊ་བ། 一味迎合别人的意见和行动。

བསྡུན་བསྡུན་ཟིང་བ། སྡུན་གང་ གྲབ་ཟིང་ བ་ རྡེ་སྤྲེལ་ལད་འཁབ་པ། 逢迎，献媚，讨好。

བསྡུབ་ཏྱི། ཆོ་བསྡུན་པ་དང་གཏམ་ འདྲི་ བ། 理睬，理会，顾视，征询；མི་ལ་བསྡུན་ཏྱི་མི་ ཟིང་ པ། 不理睬别人。 མི་ངན་ལ་བསྡུན་ཏྱི་མ་ཟིང། 疏远小人！ བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་གང་ཡིན་པ་ རྣམས་བསྡུན་ཏྱི་ཡང་ཡང་ཟིང་པ། 反复征询不同意见。

བསྡུབ་བ། སྡུན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

བསྡེབ་བཀྱང། བསྡེན་ཅིང་གུས་འདུད་ཀྱ་བ། 恭敬供养，恭敬依靠；སྤྲོབ་དཔོན་བསྡེན་བཀྱང་ཟིང་ པ། 恭敬师傅。

བསྡེབ་པ། ●སྡེན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཉོངས་པ། ●名词。(1)ཕྱེ་བར་ཡོད་བའི་ཤུས་འཛིལ་རྒྱས་ཀྱ་ འཁོད་བའི་རུས་ཅི་ཟེ་ བྱག་ཅིག 凭依脉。脐中发育肉体的精液之脉。(2)སྡེན་གཏུགས། 凭借，凭依。所依赖的处所；བསྡེན་མེད་ ཉམ་ཆུང་། 弱小无依者。

བསྡོངས་པ། (རྟོང) ཐོག་གས་བྱས་པའམ་གཞན་དང་ མཐུན་བར་རྗེས་ཀྱ་འཇུག་པ། 助伴，迎合，跟随。

བསྡོད་བཀུར། ཆེ་ བརྗོད། 称赞，夸奖；རང་ལས་ཡོན་ཏན་ཆེ་བར་བསྡོད་བཀུར་ཟིང་ པ། 称赞比自己学问好的人。

བསྡོད་གླུ། ཀླུ་གཞས་གཅོང་བའི་སྐོ་ནས་ཆེ་བརྗོད་ ཟིང་ པ། 赞歌。以歌唱的形式表赞颂之词，བསྡོད་ཀླུ་རིང་པ། 长长的赞歌。

བསྡོད་བརྗགས། ཆེ་བརྗོད་ཀྱི་བསྡོད་ར། 夸赞，称赞，颂扬，表扬；ཁྱེད་རང་ གྲགས་ཀྱུད་ དང་ པོ་ཚད་ལྡན་རེད་ཅེས་ བསྡོད་ བརྗགས་བརྗོད་ པ། 表扬说"阁下存心公道正直"。

བསྡོད་ཆོག་བཞི། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་བརྩམས་པའི་ བསྡོད་པ་ཆེན་པོ་བཞི་སྟེ། རྟེན་འབྲེལ་བསྡོད་པ་ དང་། བྱམས་བསྡོད་མཉེས་ཀ་མིན་པ། འཇམ་ བསྡོད་བསྡོད་སྒྲུབ་ཀུ་མཆོ། རྣམ་རྒྱལ་མའི་བསྡོད་ པ་ས་ ཀ་སྤུམ་ འཁོར་བའི་ རེ་སྐོང་མ་ བཅས་ བཞིའོ། 《四大赞》。宗喀巴所著四大赞歌：缘起赞、弥勒赞、文殊赞和尊胜佛母赞。

བསྡོད་པ། ●(ཐ་དད་པ) བརྗགས་པ། 歌颂，赞扬，褒奖；ཀན་བསྡོད་དེང་སྨད། 颂古非今。 བཟང་བསྡོད་ངན་སྨད། 激浊扬清。བཀུ་བསྡོད་ སྡུང་ བསྡོད། 百般颂扬。བདག་ བསྡོད་ ཀུན་སྨད། 自赞毁他。རང་གིས་རང་ལ་བསྡོད་པ། 自己赞扬自己。ངན་པས་རང་བསྡོད། ཁྲ་ཏམ་སྐྱེ་ བསྡོད། 恶人赞自己，乌鸦夸翎毛。བསྡོད་དོས་

ཐ་ལ་བསྟོད་དགོས། སྨད་འོས་པ་ལ་སྨད་དགོས། 该赞扬的赞扬，该指责的指责。 ❷གཟངས་སུ་བསྟོད་པའི་ཡ་བ་སྟེ་བསྔགས་བརྗོད། 名词。称扬功德，歌颂德泽，赞美优点：བསྟོད་པ་ཕུལ་བ། 唱赞歌。

བསྟོད་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་དགེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན། བསྟོད་པ་རྗེ་ཙམ་བྱས་ཀྱང་བསྟོད་མི་ཚར་བའམ། བསྟོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། 赞不胜赞。一切歌咏所不能尽。

བསྟོད་བའི་ཚ་ལས་སྨད་པ། ཚའི་རྒྱུན་ཀྱི་ཅང་གསེས། གཞི་རྫོལ་ཀྱི་ཆོག་གིས་བསྟོད་པའི་ཁུལ་ཐུས་ནས་དོན་ལ་སྨད་པའི་ཚའི་རྒྱུན་ཞེག 寓褒于贬。矫词表彰，实为贬责的修辞方法。片面修饰法之一。

བསྟོད་པའི་མཚུངས་སྦྱོར། མཚུངས་སྦྱར་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱི་ཅང་གསེས། ་བརྗོད་འདོད་བསྟོད་ཡུལ་ལ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ལྟེན་པ་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་མཚུངས་པར་བསྟོད་པའི་རྒྱུན་ཞེག 称赞牵合。称述功德，以牵强引入于可赞类中的修辞方法。牵合修饰法之一。

བསྟོད་ཕྱག བསྟོད་པ་དང་། ཕྱག་འཚལ། 赞礼，称赞礼拜。又是赞颂，又是膜拜。

བསྟོད་དབྱངས། ཡོན་ཏན་བསྔགས་བརྗོད་ཀྱི་མཁྱེན་དབྱངས། མིས་རྒྱལ་ལ་བསྟོད་དབྱངས་འབྱལ། 歌颂祖国。

བསྟོད་ཚིག བསྟོད་པ་ཉེད་པའི་ཚིག 颂词，赞叹语。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བསྔགས་པ་བརྗོད་དང་། ཆ་བརྗེད། མཆོད་ཚིག བསྟོད་པ་སྟེ། མཐོ་བར་བྱ། གཟངས་བསྟོད་པ། ལེགས་སྐྱེ་བཅས་སོ།

བསྟོད་ཚོགས། སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མ་སོགས་ཀྱལ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ཚིགས་སུ་བཅད་པས་བསྟོད་པ་བྱས་པའི་གསུང་སྐོར་རྣམས་བྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡིགས་པ་ཞེག 《赞颂集》。将赞颂诸佛、菩萨及上师等巨大功德的各种诗歌、偈句汇集成册的书籍。

བསྟོད་ཅོས། བསྟོད་པ་ཉེད་ཅོས་པ། 堪赞，值得称颂：ང་ཚོས་བསྟོད་ཅོས་པ་ཤ་སྟག་རེད། 值得我们称赞。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བསྔགས་ཅོས་དང་། མཆོད་ཅོས། མཆོག་གྱུར། ཕྱད་མེར་ཆེ། ཕུལ་བྱུང་། ཤེན་ཏུ་བཅང་བཅས་སོ།

བསྟོད་ཡིག བསྟོད་ཚིག་གིས་བཏུན་པའི་ཡི་གེ། 奖状，颂文。

བསྟོད་རྟ། བསྟོད་པ། 称赞，颂扬：མི་བཟང་ལས་བཟང་ལ་བསྟོད་ར་གཏོང་བ། 赞扬好人好事。ལེགས་སོ་ཞེས་བསྟོད་ར་ཆེ་བཏོད་ཐུས་པ། 赞扬说："很好！很好！"

བསྟོད་རྩེས། ཕན་ཚུན་ཕར་བསྟོད་ཚུར་བསྟོད་རེས་མོས། 互相标榜，彼此称道。ཕན་ཚུན་སྤྱོད་བཟང་ལ་མཁུ་ནས་བསྟོད་རེས་ཉེད་པ། 互相称道良好的行为。

ཏ། བོད་ཡིག་ཁ་སལ་བྱེད་བཅུ་པ་འདི་ང་རྣ་བདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་སོ་དང་། བྱེད་པ་ཁུ་རྟེ། དང་ཁྱོ་རྩལ་པ་ཤཱིན་པ་ཁུ་བ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་པ་སྐྱག་ཆེན་ཐུབ་མེད། མིང་གཞིའི་མ་དེང་ཁྱི་ཡི་གེ་ཏཱ། 藏文第十字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为开喉发送，口外动态为送气清音，今前藏读作舌尖前送气清塞音。相当于汉语拼音字母t，国际音标t'。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的ta。

ཏ་སྐད། 〈ཐབ〉 ཆུ་སྐར་ཏེ་ཀུ་རु་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 娄宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟ་ལྟེན་དང་། དབྱུ་ཀུ། གསལ་བའི་བྱ་མོ་བཅས་སོ།

ཏ་སྐར་སྐྱེལ། 〈མངོན〉 ལྷའི་སྨན་པ། 娄宿生。天界医生的异名。

ཏ་སྐར་ཀྱི་བྱ་གཉིས། ཅེ་དབང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གལེས། ཐ་སྐར་ཀྱི་བྱ་གཉིས་དེ། ཐ་སྐར་ཀྱི་ལྷ་དང་། གཞོན་ནུའི་ལྷ་ཁྲི་གཉིས། 娄宿二子。帝释眷众三十二天之娄宿二子：娄宿天和鸠摩罗天。

ཏ་སྐར་ཀྱིལ་ཀ། སྐར་མ་ཐ་སྐར་དང་ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ཚེ་བ་མཐའ་འཛོམས་བྱུང་བ། 娄宿值望。藏历九月十五日。

ཏ་སྐར་ཟླ་བ། (1)དོར་ཟླ་དགུ་པ། 藏历九月。(2)འདུལ་བ་ལས་ཟླ་བ་བཅུད་བའི་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་དགུ་བའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་ལ་ཐ་སྐར་ཟླ་བ་ཞེར། 娄宿月。《毗奈耶经》说，藏历八月十六日至九月十五日之间，望在娄宿，名娄宿月。

ཏ་ཁྲག དུ་རྡས་ཐ་མ་ཁ་ཟྭག་སྡོད། 烟荷包。盛烟末小袋。

ཏ་ག་པ། འཐག་མཁན། 织造工人。

ཏ་གི། (རྟེང) (1)ཞི་བ། 和平，寂静，息灭。(2)ཅུང་ཟད། 少许。(3)སྙིང་པོ། 精华，心要。(4)རྒྱང་ཙམ་དང་། མཐའ་ཙམ་གྱི་བར། 稍远，约及边缘。

ཏ་ཀྱ། ཐེ་ཀུ་དང་འདྲ།

ཏ་ཀྱའི་ལྟོ་ཅན། 〈མངོན〉 ཁྲབ་འཇུག 绳腹者。遍入天的异名。

ཏ་ཀེ། ཅུང་ཟད་ཙམ། 少许，些许，一点儿：སྨན་ཐ་ཀེ་རེ་འཐུང་། 喝了少许药。

ཏ་ཀྱུ། (1)ཡུལ་ཀྱུ། 地方，疆域，方域：ཐ་ཀུ་ཡངས་པ། 地域辽阔。(2)ཀུ་ཁྲོན། 面积。地方的面积。

ཏ་ཆོད། (1)ས་ཆོད་མ་དུལ་བ། 荒芜，空旷；ས་ཞིང་ཐ་ཆོད། 未经开垦整治的荒地。(2)མི་སྐྱེས་

ལ་དང་། མ་རབས། 粗犷，下流，混帐；སེམས་ཀུན་ཐ་ཆོད། 性情粗犷。སྤྱོད་ལ་ཐ་ཆོད། 行为下流。(3)ངན་ལ་དང་། ངན་ངོན། 下劣，菲薄；གནས་སལ་ཐ་ཆོད། 卧具简陋。ཟོས་གོས་ཐ་ཆོད། 饮食粗劣。

ཐ་གཅུང་། རྗེས་སྐྱེས་སྤྱན་ཆུང་། 最幼的弟妹。

ཐ་ཆ། ཐ་ཆད་དང་འདྲ།

ཐ་ཆད། (1)མ་རབས་དང་། མ་དུལ་བ། 下流，粗犷；སྤྱོད་འགན་ཐ་ཆད། 行为下流。བུ་ཐ་ཆད། 粗野的孩子。(2)དམན་པའམ་སྤྱག་གོས། 简陋，菲薄；འཚོ་བ་ཐ་ཆད། 生活简陋。

ཐ་ཆུང་། (1)ཐ་མ། 最末，最后；དབྱིད་ཟླ་ཐ་ཆུང་། 季春，藏历三月。སྤྱན་དགུའི་ ཐ་ ཆུང་གཉིས། 九弟兄中的最小两弟弟。(2)(མངོན) 1.ཅུ་བོ། 弟弟的异名。2.མཐེབ་ཆུང་མ། 小指的异名。

ཐ་སྙད། (1)མིང་ངམ། ཤེས་བརྗོད་འཇུག་གསུམ་གྱི་ཡུལ། 词，词素。语言的最小单位，即用以指明人类思维、语言和行为之本身实质者。佛书译作名言、世俗、假言说：དེ་ དང་ དེ་ ཞེས་ཐ་ སྙད་ དུ་ གྲགས་ སོ། 世人都作如是言说。(2)རིག་གནས་སོ་སོའི་གྲྭ་མིང་ལའི་ རྗོད་ཟིན་སྣང་ཚ། 术语。某门学科中的专门用语；ཚད་མའི་ཐ་སྙད། 因明学术语。གསོ་རིག་གི་ཐ་སྙད། 医学术语。

ཐ་སྙད་ཀྱི་བརྡ། མིང་དང་གྲགས་པའི་བདེ། 名字，言说假立。

ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞུག་ལག བཟོ་གས་སྐུ་སོགས་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་། 论著。有关工艺、医药、语言学等方面的专科著作。

ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞི། མིང་ དང་ གྲགས་ པའི་ བརྗོད་ གཞི། 言事，言说句。

ཐ་སྙད་མཁན་ཅི། (1)བཤད་ཡམ་ཙམ་ལ་ཞེན་པའི་མི། 空谈者。(2)གོག་མར་མིང་འདོགས་མཁན། 最先起名者。最初为事物命名的人。

ཐ་སྙད་བྱབ་པ། བྱ་སྤྱོད་རིན་ཆེན་གྱི་བཞིད་པ་ལྟར་ན་དཀྱུ་མ་རིགས་ ཆོགས་ དྲུག་ གི་དྲུག་པ། 《名言成就论》。布敦·仁钦竹说为《中观理聚六论》中的第六种。

ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན། ཐ་སྙད་ འབའ་ ཞིག་ སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་སྟེ། རྟགས་ཆོས་ལ་མཚན་ མཆོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྱུབ་པའི་གཏན་ཚིགས། དབང་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཚན་ཉིད་རྟགས་སུ་ བཀོད་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའོ། 证成名言因。单独名言证成之正因，即因与法二者有所表、能表关系之因。如云："声是无常，是刹那性故。"以所表之性相即刹那为因，证成所立之宗。

ཐ་སྙད་ལྔ་ལྡན་གྱི་མི། འདུལ་བར་ བཤད་པའི་ མི་ཐ་ སྙད་ལྟ་ ལྟན་ནི་ མི་ ཡིན་ པ་དང་། སྒྲ་ ཤེས་ པ། དོན་ ཤེ་ པ། ཤེས་པ་རང་ བཞིན་དུ་ གནས་པ། མ་ནོར་ སོགས་ མིན་ པ་ བཅས་ལྟ་ ཚང་ བ་ ཞེག 五相完人。律经所说可以受戒的人应当具备的五种条件：是人、会说话、懂义理、神志正常和性别无黄门等异状。

ཐ་སྙད་གཅིག་པ། མིང་གཅིག་པ། 同名言，言语相同。

ཐ་སྙད་བཏགས་པ། མིང་དུ་བཏགས་པ། 命名，安立名言，假用言说。

ཐ་སྙད་ཚིག་རྒྱད། (1)ལྟས་ཀྱི་ལག་པ། 手。手势能表明事物。(2)ཡི་ གེ། 文字，音素。(3)མིང་ཚིག 语言，词汇。

ཐ་སྙད་དུས། གཞི་གང་ལ་མིང་དེ་ ཅགས་པའམ་ འཇུག་པའི་དུས་ཏེ། ཀུན་ཀྱི་མཐུན་སྣང་དུ་ཀྱུབ་

ནས་འབོད་པའི་དུས། 言语时，名言位。给事物所命名已为众所周知之时。

ཐ་སྙད་པ། (1)འཇིག་རྟེན་ལ་སྣང་ཚད། 世间可能有的事物。(2)སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ། 凡夫，凡人，异生。(3)མིང་། 名字。

ཐ་སྙད་སྤྲོད་ཁུལ། མིང་དང་གཞས་པའི་ཇེས་སུ་མཐུན་པའི་ཁུལ། 言说境界。

ཐ་སྙད་བྱེད་པ། མིང་བཏུ་གསར་དུ་འདོགས་པ། 新起言说，兴言论，命名。

ཐ་སྙད་ཙམ། མིང་ཙམ། 唯名，仅有其名。

ཐ་སྙད་བཤད་པ། མིང་ངམ། བཏུ་ཚད་བརྗོད་པ། 言谈，释名。

ཐ་སྙད་གསུམ། མི་ཡིན་པ་དང་། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། འདོད་ཁམས་པའི་ས་པ་ཡིན་པ་སྟེ་གསུམ། 三名言。是人的三条件：人身、心识正常和欲界所摄。

ཐ་དད་པ། སོ་སོ་བའི་ཚོས་ཏེ། རྟོག་ངོར་གཅིག་གུ་སྣང་བ། ཀ་བ་དང་། བུམ་པ་གཅིག་ལྟ་བུའི། 异，不相同、各别。在思维中现为二者，如柱与瓶；རང་བཞིན་ཐ་དད་པ། 别性，性质不同。རིགས་ཐ་དད་པ། 异种，异类。ལུགས་ཐ་དད་པ། 异说，不同的学派。ཆུ་དང་ཉངས་པ་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ། 水和蒸汽，本质相同，形态各别。ཐ་ཅིད་ཐ་དད་པ། 及物动词。

ཐ་དད་པ་བཞི། ཐ་དད་པ་ལ་དཉེ་ན། རང་ལྡོག་ཐ་དད་པ་དང་། ངོ་བོ་ཐ་དད་པ། རིགས་ཐ་དད་པ། རྣམ་ཐ་དད་པའི་ཉེ་བཅས་ཏེ། 四异。四种各别或不相同：自反异、性异、类异和质异。

ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས། ངོ་བོའམ་ལྡོག་པ་སོ་སོ་བའི་འདུ་ཤེས། 异想。不同的感觉。

ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་མེ་མངའ་བ། འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་བདེན་དངོས་ཀྱི་ཐུབ་དོར་མེ་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས། 无异想。于生死涅槃诸法，不染取舍真伪差异之垢。如来十八不共法之一。

ཐ་དད་ཕྱོགས་བརྗོད་སྐབས་པ། སྐབས་བའི་ཚུན་ཆྱི་ནང་གསེས་ཤེས་ཤེས། སྐབས་གཞི་དངོས་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ཆོས་རྣམས་ཐ་དད་ཀྱི་ཚུལ་ལས་གཅིག་འདྲ་ལ་གཅིད་མཚམས་མེ་འདྲ་བའི་དབང་གིས་དོན་ཐ་དད་ཀྱི་ཚིག་ཟུང་ཞིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚུལ། 异读双关。同一语句，因句读不同，而双关表明所论事物的许多不同含义的修辞方法。双关修饰法之一。

ཐ་དད་ཕྱོགས་ ཐ་ཚིག་གམ། དམ་ཚིག་སྟེ། ཁ་ཚད་ཚིག་དེན་ནམ། ཁས་བླངས་དམ་བཅའ། 誓词，盟约。口头允许的条件或约言。

ཐ་ན། མ་མཐའ། 连词。甚至，乃至。最低限度；ཐད་པའི་རོགས་རམ་བྱ་རྒྱ་ཐང་བཞག་ཐ་ན་ལེགས་སོ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡང་བཤད་མེ་འདུག 不说进行帮助，甚至一句空口的好话都没有说过。མི་ལྟ་ཅི། ཐ་ན་སྐྱེ་ཤོས་ཀྱི་སྐྱེ་རྒྱང་མེ་འདུག 不说有人，乃至一个蚂蚁都没有。ཐ་ན་བཞད་གད་ཙམ་ཀྱི་ཚེད་དུ་འདིར་ལ་གནོད་པ་མེ་བྱེད་པ། 下至于谈笑之间，也不伤及他人。

ཐ་ཤལ་རྫུ་དྲྭ (ཤངས) ངོ་མ་ན་ཀུ། 下等珍珠。石玛瑙的异名。

ཐ་སྐམ (ཤིང) རྐ་སྐང་ཤེང་སོགས་ཀྱིས་བཅས་པའི་རྩེར་མ་ཞུབས་རང་ཙན། 高足托盘。木质或金属所造盛食品的高脚碟子；ཡུང་པ་སྐར་མོ་གང་ལ་དབེན་པོ་ཐ་སྐམ་གང་། 地方小如手掌，官儿装一托盘。喻机构小官员多。

ཐ་སྐྱེན། སྤུ་ཞེག 毛剑。唇形科植物名。

ཐ་བ། ●名词。(1)ཞེ་སྡང་དང་། ཁོང་ཁྲོ། 嗔恨，忿怒。(2)སྡུག་སངས་པ། 烦恼，灾害，惑，

殊机。❷形容词。(1)རེངས་པ་དང་། ཐུ་བའམ་མཁྲིགས་པ། 坚硬，枯槁，瘦瘠，荒芜；ས་ཞིང་ཐུ་བར་ལྷུས་པ། 土地荒芜。(2)རྩུབ་མོ། 粗糙。

ཁ་པ་རྒྱུ་ཆགས། ཤོ་མང་རེངས་པའི་ས་ཞིང་གི་ཀ་དོག 熟荒地。耕地荒芜多年，转呈白色；ཤོ་གཞུམ་བསྡུད་ནས་ཐུ་བ་བཏང་བར་བཞེད་ས་ཞིང་ཚང་མ་ཐ་སྐྱ་ཆགས་ཐུ་གྱུར། 大旱连三岁，耕地荒漠白。

ཁ་པ་ངན་པ། ལྷག་བསལ་དང་ཤིག་ལྟ་དང་ཉོན་མོངས་པ། 鄙蠢。苦、邪见、烦恼等；སྤྲིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཐ་བ་ངན་པ་གཏོང་བ། 舍弃罪恶的邪见。

ཁ་པ་སྤངས་པ། (1)ཁོང་ཁྲོ་སྤངས་པ། 戒除忿怒，断烦恼。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 断恶佛。

ཁ་མ། ❶མཇུག་མ་དང་། རྗེས་མ། 名词。最后，终极，末尾；འཕྲད་པའི་ཐ་མ་དེ་འབྱལ། 见面的末了就是分离。ཐ་མར་དགེ་བ། 最后善。ཟས་ཀྱི་ཐ་མ་ཟ། 食最后一餐。གཉེན་ཀྱི་ཐ་མས་བསྡོམ། 亲友最后会聚，死前聚会。སྐྱེ་བའི་ཐ་མ་འཆི་བ་ཡིན། 生的终极是死。❷དམན་པ་དང་། ཆུང་བ་དང་། ཞན་པ། 形容词。下劣，弱小，低劣；རྣམ་པ་རྣ་བ་འབྲིང་ཐ་གསུམ། 上中下等。

ཁ་མ་ཁ། ཁ་ལ་འཐེག་རྒྱུའི་དུ་བ། 烟，烟草；ཐ་མ་ཁ་འཐེག་པ། 吸烟。ཐ་མ་ཁ་གཅོད་པ། 戒烟。

ཁ་མག ཐ་མ་ཁའི་བསྟན་ཆོག

ཁ་མའི་ཆ་མཐུན་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་ལྔ། ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

ཁ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྔ། ཁམས་ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ནོ་ཀུན་སྤྱོད་ལྔ་སྟེ། ཀུན་སྤྱོད་གསུམ་དང་། འདོད་འདུན་དང་། གནོད་སེམས་བཅས་ལྔའོ། 五种顺下分结。顺下界即欲界所有五结。三结之中，加人贪结、瞋结而为五结。

ཁ་མལ་གྱི་ཞེན་པ། དངོས་པོ་ལ་ཆགས་འཇིན་གྱི་བློ། 庸俗耽着，平凡贪恋。执著庸俗实有之心。

ཁ་མལ་སྣང་བ། འཇིག་རྟེན་བའི་སྣང་བ། 庸俗感觉，平庸的境界。

ཁ་མལ་པ། དཀྱུས་མ་དང་། ཐལ་བ། རང་བཞིན་པ། 平凡，寻常，中庸，庸俗；མི་ཐ་མལ་པ། 凡人。ཐ་བ་ཐ་མལ་པ། 平凡的工作。བསམ་བློ་ཐ་མལ་པ། 庸俗的思想。རས་ཆ་འདི་སྐྱས་ཐ་མལ་བའི་ཐུན་རེད། 这种布的质量平常。དེང་སྐབས་གཅིག་ཁམས་བདེ་སྐྱིད་གཅིག་ལའང་། 迩来，贱躯平平，无苦无乐。

ཁ་མལ་བ། ཐ་མལ་པ་དང་འདྲ།

ཁ་མལ་བའི་ཐྲོག་ས། འབྲིང་བའམ། དཀྱུས་མའི་རིགས། 中品，中等，一般，平常。

ཁ་མི་དད་པ། མི་མཐུན་མེད་པ། 相同，同体，和合，无差别，不相离；ཕན་ཚུན་ཐ་མི་དད་པ། 彼此相同。ཐ་བྱེད་ཐ་མི་དད་པ། 不及物动词。

ཁ་ཚིག (1) མཐའ་ཚིག་དང་། དམ་ཚིག་སྟེ། དམ་བཅས་བའི་ཚིག 誓词，盟文。约定的盟誓；སྔོན་ཁྲི་ཐ་ཚིག་གཉན་ཞོ། 从前的庄严誓言。ཐ་ཚིག་བཏང་བ། 发誓。(2)ཚིག་གི་རྩ་དོན་ཟམ། ཚིག་གི་དོན་གལ་ཆེ་བ། 词义。言词的主旨或要义。(3)ཐ་སྙད་ཁྲི་ཚིག་དང་། ཐ་སྙད་བཀག་བའི་ཐ་མའི་ཚིག་གམ། རེས་བའི་ཚིག 定义，断语。最简要的说明。

ཁ་ཚིག་ཁེ་ཤེ། མ་ཀོ་མ་ཐོས་ཟེར་ས་མེད་བའི་བད་

ཐུག། 最后通牒，最后断言。

ཐ་ཤེམ། ཉམ་ཆུང་ངམ་ཉམ་གཏ 菲薄，下等，简陋，低劣；འཚོ་བ་ཐ་ཤེམ། 简陋的生活。ཕྱིད་སྤྱངས་ཐ་ཤེམ། 恶劣的作风。 གོམས་གཤིས་ཐ་ཤེམ། 不好的习惯。

ཐ་ཕེང་། (1)ས་ཏོག་རྒྱ་ཐོན་ཤེམ་པའི་ ས་ ཞིང་། 瘠地。产量不高的土地。(2)དཀྱར་བསྡལ་བཞིང་ཕྱིད་དགོས་པའི་ ས་ ཞིང་ ཐ་མ། 休耕地。需要轮番休闲停止耕种的土地。

ཐ་ངར། (1)འཐོར་བའམ་ཟག་པའི་རྣམ་པ་ཞེག 散布状，滴漏状；ཆུ་ཐིག་ཟེག་ཟག་མ་ཐ་ངར། 微细水点徐徐洒落。(2)འགྲོ་བའམ་རྒྱུ་བའི་རྣམ་པ་ཞེག 疾行状，驰驱状；རྟ་པ་མང་པོ་ ཐ་ངར་རྒྱུག་འདུར་ཀྱིས་འགྲོ་བཞེན་ཡོད། 许多乘马者正在纵马驰驱。

ཐ་རམ། (1)ངན་པ། 卑劣，下贱，恶劣；ཀཤེན་ཀྱི་མིག་སྟེམ་ཤས་ཆུན་དུ་འགྱུང་ བའི་ ཐ་ རམ་ ཀྱི་སྤྱད་པ་ཕྱིད་དུ་མི་འཇུག 不让做出任人效尤的恶劣行为。(2)ཞིང་ཆོད་ཐ་བ་དང་ ལས་ ཁང་ སྐྱེས་བའི་རམ་བྱའི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་བསླ་བ། ཁུ་རྡེས་བསེལ། རྩུས་བས་འབྲུ་བ་གཅོད། འབྱམ་ནག་དང་། མེས་ཆོག་བའི་ཆ་ཤས། ཐྲོ་ལུ་བ་འཇགས་བར་ཕྱིད། 车前草。遍生于田野道旁的车前科药用植物。味甘而涩，性凉， 功能止泻止咳，治恶性痘疹及汤火烧伤。 (3)རྩྭ་རམ་པ། 茅草，白茅根。

ཐ་རམས། (རྟེང) གཏམས་པ། 满，充满。

ཐ་རེ་ཟེ་རེ། ཚགས་མེ་འཐུག་པའམ། 疏疏落落，零零落落。稀散不密状；ཐ་རེ་ཐོ་རེའི་ཚ་ འབྲས། 稀疏不密的庄稼。 ཤིང་ཐང་ཐོང་སྐྱེས་པ། 树木生得疏疏落落的。ཅ་ལག་ཐ་རེ་ཐོ་རེ་འཇོག་པ། 东西零乱地放着。མེ་ཏོག་ཐང་ཐོང་ཞིག་ལས་མེད་པ། 只有些零落的花朵。མེ་ཐ་རེ་ཐོ་རེ་ལུས་པ། 剩下稀稀落落的几个人。

ཐ་རོ་མཆོ། བོད་ངང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྩོང་གི་ཐྲོག་ཏུད་དུ་ཡོད། 塔若错。湖名。在西藏自治区仲巴县北部。

ཐ་ལི་མཐའ་བཞི། རྟ་དྲིལ་ཐལ་མདོག་ལོ་ བཞི་ཅན་པ། 四岁灰色骒马。

ཐ་ལེ་རྒྱག (སོག) དཀྱར་ཁ་ཁལ་ཁ་རྒྱག་ཐུ་བའི་སྟོད་དུ་ཀྱེན་ཏུའི་སྟོད་ཁཆས་ཀྱི་མིང་། 马褂。夏季套在镶边金丝缎长袍上面的短褂。

ཐ་ཤལ་བ། དམན་པའམ། ཞན་པ་དང་། ངན་པ། 恶劣，下等，卑鄙，丑陋；ཐ་ཤལ་བའི་ཚུལ་དུ་བཤགས་པ། 作卑劣状。མི་ཐ་ཤལ་བ་མ་ཡིན། 不是下贱人。སྤྱད་པ་ཐ་ཤལ་བ། 卑鄙的行为。

ཐ་སོན། ས་ཐ་མའི་ སོན། 下等土地播种量。旧俗，土地瘦瘠者，宜少播种子。

ཐག ས་ཆ་གཉིས་བར་གྱི་རིང་ཚད་དམ་ བར་ཁྱོན། 名词。距离，间隔。两点中间相隔的程度，ས་ཐག་ལེ་དབར་ཁྲི་ཐག་གིས་ཆོད་པ། 距离相隔万里。

ཐག་སྐས། ཐག་ པ་ ལ་ དཔྱང་ བའམ་ འཛུད་ དེ་ འགྲོ་ སའི་སྐས་ཀ། 绳梯。攀援上下的绳索梯子。

ཐག་ཁ་སྐྱལ་མཆོང། འདྲ་བ་ཙམ་ཞུ་མཚན་དུ་ ཐུས་ནས་དོངས་དོན་ལ་ལྟ་སྟངས་ རོར་ བའི་ དབྱེ། 彩绳见为蛇。仅因其相似，便误以为真。喻同“杯弓蛇影”。

ཐག་འཕྲད་མེ་ཏོག འཕྲི་ ཤིང་ གི་ ཁྲས་ ཀྱི་ མེ་ཏོག་ཅིག 牵牛花。攀援植物之一种。

ཐག་གི་ཐྲག་གི། (1)ལག་པ་ཐགས་ཀྱིས་རེག་ཅམ་ ཐུག་ ཅམ་ ཅིང་ སྟངས། 东摸西摸，撞撞碰碰，

དང་པ་ལ་ཐག་གི་ཐུག་གི་མ་མང་། 对病人不可过于撞撞碰碰。 ཁྱེས་འཁོགས་ལ་ ཕྱུ་གུས་ ཐག་གི་ཐུག་གི་ རྩུད་ པོ་ མ་ བཅོ། 小孩子不要对老年人东摸西摸，使人讨嫌。 གཅིག་གིས་གཅིག་ ལ་ ཐག་ཐུག་ཨེད་པ། 互不相撞。(2)ཐུག་ ཐུག་ མང་ རྩལ། 攀扯，牵涉，牵牵连连的： ཀང་ ཀོང་ ཐག་ ཐུག་ མང་ པོ་ བྱུང་པ། 发生很多牵连。

ཐག་ཀུ། ཐག་པ་ཕྱ་མཐའ། ཐུང་ངུ་། 短绳，细绳。

ཐག་གྲུ། ཐ་གྲུ་དང་འདྲ།

ཐག་འབྲིངས་པོ། བར་ཐག་རིང་པོ། 间隔远，久远： ས་ཁོང་ཁྲིར་ནས་ས་ཁོང་ཁྲིར་ གྱི་ བར་ དུ་ ཐག་ འགྲུབས་པོ་རིད། 城市和城市之间相隔甚远。

ཐག་རྒྱ། གང་བྱང་འགྲོ་ ནང་ མེ་ ཆོག་ བར་ བར་ མཚམས་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཐག་རྒྱ། 拦路绳，封界线。不可逾越的界线： ཕྱད་ མོ་ སྐྱེན་ ཀྱལ་ གྱི་ མཐའ་ སྐོར་དུ་ ཐག་རྒྱ་ བཏང་པ། 在戏场的周围拉起拦界绳。 བཀག་སྡོམ་ཐག་རྒྱ། 封锁线。

ཐག་རྒྱང་། འདོམ་པ་བཞིའི་རིང་ཚད་ ཙམ་ པའི་ བར་ ཐག 一绳之远。长约四庹的一条绳子的距离； ཐག་རྒྱང་གཅིག་གི་རྒྱང་འབེན། 相距一绳之远的目标。

ཐག་གཅོད་པ། (1)གཏན་འཁེལ་ བྱེད་ པ་ དང་། རིམ་ རིམ་ བྱེད་ པ། 决定，解决，处决，处理： མང་ཉིན་འགྲོ་རྒྱུ་ཐག་གཅོད་པ། 决定明天走。 དོན་གནད་ཇི་ ཙམ་ཚང་མ་ཐག་བཅད་ཟིན། 所有问题都解决了。 ཚོགས་འདུའི་ སྒོ་ནས་ གྲོས་ ཐག་གཅོད་པ། 在会议上议定。 རྒྱལ་ཐམ་ ཐག་གཅོད་ པ་དཀའ། 胜负难分。 (2)བར་ མཚམས་ གཅོད་ པ། 切断，割开； འབྲེལ་ ཐག་བཅད་ པ། 断绝了关系。 སེམས་ ཐག་གཅོད་པ། 决心。 རེ་ ཐག་ བཅད་པ། 断乳，小儿隔奶。 རེ་ ཐག་བཅད་པ། 死心，舍弃希望。

ཐག་བཅུག་པ། (རྡོག) ཚར་བཅད་པ། 惩治，制伏。

ཐག་ཉིཚས། (ཡུལ) ཐག་པ་ སོག་ས་ མཐིག་ས་ ཐོའི་ རིག་ས་འཆམ་དུས་དགོས་པའི་ཉིཚས་ མ་ ཆ་ བའི་ མིང་། 护指套。缝级粗硬缝件时，套在手指头上，以免勒伤的皮指套。

ཐག་ཆོག་ཁོག་ཏུ་ཆོད་པ། ཀ་དག་ཁྲིག་ཆོད་ ཀྱི་ སྐྱབ་རིམ་ཉམས་ལུ་ ལེན་ རྩལ་ཞེག་ སྟེ། ཡུལ་ཕྱིས་མ་བསྐྱུར། འཇིན་པས་མ་ བསྐྱད། ནང་གཉེན་མ་ཞུགས་པའི་རིག་པ་དེ་ ཉིད་ཇི་ལྟར་འདུག་ ཀུང་ཆོས་སྐུ་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ ཤེས་ ལས་ མ་ འདས་ པའོ། 断定自决。旧密大圆满本净观修的方式之一。自然本智，外境所未变、内心所未杂、断治所未及，随其所住，皆不超出法身自然之智。

ཐག་ཆོད་པ། (1)ངེས་ པའམ་ གཏན་ འཁེལ་ བ། 定，一定，确定： ཐག་ཆོད་ཀྱང་བྱད་པའི་ ལས་ དོན་ རྣམས་ ཐག་ ཆོད་པ། 未决定的事情已经决定。 འགྲོ་ཀྱུང་ཐག་ཆོད་པ། 要去是定了。 མེད་ པར་ཐག་ཆོད་པ། 肯定没有。 མིན་ པར་ ཐག་ཆོད་ པ། 一定不是。 (2)ཆོད་པ། 绝，断： འབྲེལ་ ཐག་ཆོད་པ། 关系断绝。 སེམས་ཐག་ཆོད་པ། 心已决。 རེ་ ཐག་ཆོད་པ། 希望断绝。 ཐག་མ་ཆོད་ པའི་ དོན་གནད་དེ་ དག་འཐུལ་དུ་ ཐག་གཅོད་ མར་ གཅོད་དགོས། 悬案需要立即解决。

ཐག་ཆོད་ཉིང་ཅི། དོན་ རྩ་ ཐག་ཆོད་ལུགས་ བཏོན་ པ། 慎重解决，巧为料理： ཐུགས་གཉིས་ཀྱི་ རྩོད་ཚིགས་འཁྲིག་གཅོད་ཀྱིས་ རྒྱབ་ ཆ་ ཕོགས་ ཙམ་ ཐག་ཆོད་ཉིང་ཅི་ བྱས་འདུག 处理双方争论，不是草率从事，而是慎重解决。

ཐག་མཆོང། ཐག་པའི་ ཉིང་ནས་ མཆོང་ རྒྱག་པའི་

རྩེད་མོ། 跳绳，跳摆绳；གཞུ་མཆོང་རྒྱུག་པའི་རྩེད་མོ། 跳绳游戏。

ཐག་རྐེ་བ། དུས་སམ། བར་ཁྲོད་རྒྱང་གཞག་རྟེ་བ། 短期，近距离。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐུབ་དང་། རྟེ་འགོར། རྟེ་ཙམ་གས། ཐོ་འགོར། དྲང་བཅས་སོ།

ཐག་བསྐྱངས་པ། (1)ཐག་པ་གྱང་དུར་བཏང་བ། 使绳子减短。(2)དུས་དང་ལམ་ཐག་རྟེ་རུ་བཏང་བ། 缩短时间和距离。

ཐག་ཐག (ཨལ) (1)རྩ་འགོར་གྱི་སྡེང་དུ་བཏགས་པའི་ཁྲེང་ཆལ་ནང་གི་ ཙམས་ རྣམས་ བཀག་ གཏོང་བྱེད་པའི་ གིང་ ཁེག 调节活塞。调节磨孔上悬囊中粮食流量的木塞。(2)སྒོའི་ཁྲད་པར་ཁེག 嗒嗒。敲门声。

ཐག་རིག ཐག་པ་དང་ ཞེ་ གུའི་ བསྡུས་ མིང་ སྡེ། ཐག་པ་རིང་གྱང་ཐུ་ སྐྱམ་ སྡེ་ མིང་། 绳索。粗绳细索的总名。

ཐག་རྒྱག ཐག་གི་གྱག་གིའི་བསྡུས་ཚིག

ཐག་གདངང་། ཐག་ཆུང་བཏང་བའི་འགེལ་གདང་། 系物长绳。绊住牲畜足部或搭晒衣物的长绳。

ཐག་མདུང་། ཐག་པ་བཏགས་པའི་མདུང་། 镖枪。系有长绳，投出后可以曳回的一种小兵器。

ཐག་བསྡོགས། བཅུངས་པའི་ཐག་པ་ཚུར་རྒྱལ་བའི་ཐག་བསྡོགས། 绳索圈，皮带圈。盘起的绳索。

ཐག་སྟེ། ཐག་པའི་སྟེ་ མོ། 绳端，索端。

ཐག་པ། ●ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་འཐག་ པའི་ འདས་པ། ❶སྐོམ་ཅིང་ཞགས་པ། 名词。绳索：བལ་ཐག 羊毛绳。ལྕགས་ཐག 铁索。ཁྱིང་ཐག 牛毛绳。རས་ཐག 布带，棉线绳。འདོགས་ཁྱི་ཐག་པས་བཏགས་པ། 绳子拴住守门犬。ནོ་སར་རྟ་ཁལ་རྣམས་ཐག་པས་བཏྲོད། 把牛马用长绳拴在草地上。ཀུ་གཟིངས་ཐག་ པས་ འཐེན་ པ། 用绳索拉船。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྦྱོལ་མ་དང་། འཆིང་ཐག ཐེག་ཀུ། ཞགས་པ་བཅས་སོ།

ཐག་པ་ཆད་པ། (1)ཐག་པ་དུམ་བུར་ཆད་པ། 绳子断了。(2)ཐུབ་ ཆད་ པ། 完，尽；ལག་ སྟེ་ གཏོང་དངལ་ཐུ་ཐག་པ་ཆད་པ། 手头现款用罄。(3)འབྲེལ་བ་ཆད་པ། 中断，关系断绝；བར་ འདུམ་འགྲིག་ཐུབ་ཐག་པ་ཆད་པ། 调解破裂。

ཐག་པ་འཕེད་པ། (1)ལག་པས་ཐག་པ་བཏུངས་ ཏེ་འཕེད་པ། 扯起绳子，拉伸绳子。(2)(ཨལ) ཚ་མིའི་བར་ལ་ཚུལ་མིན་ཐུ་འབྲེལ་བ་སྦྱོང་ པ། 拉皮条。撮合不正当的男女关系。

ཐག་པ་བཞི་བསྒྲས། ཀུ་བཞི་ལེབ་ མོང་ བསྒྲས་ པའི་ཐག་པ། 四股缏。由四股编成的扁平带子或绞成的绳子。

ཐག་དབྱིངས་། ཐག་པ་ཐུར་དུ་ཐྲོད་པ། 向下抛绳；ཐག་རི་གཅར་བའི་སྡེང་ནས་ ཐག་ དབྱིང་ གཏོང་ པ། 从悬岩上抛下绳子的一端。

ཐག་རིང་འབྲོན་ཅི། ལམ་ཐག་རིང་པའི་འགྲུལ་ པ། 远方旅客。

ཐག་རིང་ཉེ་ངེ་། ཐག་རྟེ་འགངས་ཀྱི་ཚད། 远近，距离；བེ་ཇིན་ནས་ལྷ་སའི་བར་དུ་ཐག་རིང་ ཐུང་ག་འདྲ་འདུག 从北京到拉萨有多远？

ཐག་རིང་ཅི། བར་ཐག་རིང་པ། 远，久，ཐག་རིང་ཀི་གཉེན་ལས་ཐག་རྟེའི་ཁྱིམ་མཆོས་དགའ། 远亲不如近邻。སྡོད་གནས་ཐག་རིང་པོར་ཁྱེར་པ། 住地远离。ལང་ཚོར་ཐག་རིང་པོར་ཟློངས་པ། 永远杜绝恶习。ལམ་ཐག་རིང་པོས་བཅད་པ། 道路远隔。

ཐག་རིང་དབྱིང་ འཇུག ཐག་ རིང་ དུ་ དཔུང་ དམག་གཏོང་འཇུག 远征，长征。

ཐག་རིང་ཚོ། ཐག་རིང་པོ་དང་འདྲ།

ཟགས་ཐུང་། 绳端套环。牲畜套脚短绳。

ཟག་བྲིང་ཆའི་གཉེན་པོ། 远分对治。能使先断烦恼益更远离的智慧，指第一解脱道苦法智以上的胜进道而言。四对治之一。

ཟགས། 名词。(1)རས་སྦུམ་སོགས་ཀྱི་ཐགས། 织物；རས་ཐགས། 棉织物。སྦུག་བྱའི་ཐགས། 毛织品。ཐགས་ཀྱི་ཁཀད། 织纹，布纹。ཐགས་ཀྱི་རྒྱུ། 经线。织物的直线。ཐགས་ཀྱི་སྐྱེན། 纬线。织物的横线。ཐགས་ཀྱི་རདན་མ། 织纹。(2)གྲལ་ལམ་སྦུང་། 行列；ཆེམས་ཀྱི་ཐགས། 牙齿行列。

ཟགས་ཀཅང་། 织物密致程度；སྦུམ་བྱ་འདིའི་ཐགས་ཀཅང་ཅལ་ཅལ་ཞེག་ལས་མེད། 这种毯子不密致。

ཟགས་ཁྱི། སྦུམ་བྱ་ སོགས་ འཐག་ བྱེད་ ཀྱི་ སྒྲོམ་སྟེགས། 织造机，织布机。

ཟགས་མཁན། (1)ཐགས་ལས་བྱེད་མཁན། 织工。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐ་ག་ ལ་ དང་ ཐགས་ མའོ། (2)(ཨངཀ) འབྲུ་རྩེམ། 织者。蜘蛛的异名。

ཟགས་མཁན་འབྲུ། སྐྲག་ཆགས་རྩེམ། 蜘蛛。

ཟགས་འཁྲུགས་པ། ཐགས་ཀྱི་རྒྱུ་ རྒྱུན་ འཛིངས་པ། 乱丝。

ཟགས་རྒྱ་དྲྭ། ཐགས་འཐག་བྱེད་ཀྱི་ སྦུལ་ མའམ། རྒྱུ་རྒྱུན་ཀྱི་ཀུ་ཀུ། 纬线团。织布所用纬线线团。

ཟགས་རྒྱུད། ཐགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཀཁྲང་རྒྱུད། 织物的经线。

ཟགས་སྒྲེགས། སྦུམ་བྱ་སོགས་འཐག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོམ་སྟེགས། 织机。

ཟགས་ཚོགས། འགལ་རྐྱེན་རྣམ། བར་ཆད། 阻碍，障碍物；འགྲོ་ལམ་དུ་ཐགས་ཐོགས་བྱུང་བ། 路上遇到阻碍。 ལས་འགོ་བརྩམས་ནས་ཐགས་ཐོགས་མེད་པར་ཤེགས་འགྲུབ་བྱུང་བ། 开工以后，没有阻碍，顺利完成。

ཟགས་འཛག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཐབས། 舍弃非亲俗人，令为织衣。三十舍堕之一。馈赠非亲俗人，令为织衣。

ཟགས་འཛག་པ། རས་ སྦུམ་ སོགས་ འཐག་ པ། 织，织布；མིའི་ལག་རྩལ་ཀྱིས་ཐགས་ འཐག་ པ། 手工织造。འཕྲུལ་འཁོར་གྱིས་ཐགས་འཐག་པ། 机器织造。

ཟགས་རྒྱབས་མ། རི་མོ་བཀྲམས་ཤོད་ པའི་ དང་ ཚོས་སོགས། 提花织物。丝棉等织物上面织有人物或图案者，如织像、花绸、花缎等，此与绣花织物有别。

ཟགས་སྐུལ་མ། ཐགས་ཀྱི་རྩྭ་པ། 纱。织造用线。

ཟགས་བཟོར་པ། ཐགས་ཀྱི་རྒྱུ་ རྩྭ་ བྱན་འཕེན་ བྱེད་ པ། 牵经线。 牵列经线；རས་དང་ སྦུམ་རིགས་ འཐག་པའི་ སྔོན་ལ་ སྐུལ་མ་ ཐགས་ བྱན་ དགོས། 织造棉毛织物之前，要排列经线。

ཟགས་མ། འཐག་མཁན་ བྱད་མེད། 名词。织女。织布女工。

ཟགས་པཟང་པ། བར་མཚམས་ཀྱལ་འཕྲིག་པ། 齐密，无隙，行列整齐；ཆེམས་ཐགས་པཟང་པ། 牙齿行列整齐。

ཟགས་པཟང་རིས། 〈ཏིཾཀཾཏྲ〉 སྙ་ཧིན་དཔང་པོ། 净心天，绮画天王。梵音译作毗摩质多。阿修罗王。

ཟགས་ར། ཐགས་འཐག་གཡེ་ར་ པ། 织造场。

ཟགས་རར། (1)བཀྲམས་པའི་ཐགས་ཀྱི་རི་མོ། 布

纹，织纹。织物表面线纹，སྣམ་བུ་ལ་ཐག་རན་ཞིབ་པོ་བྱང་ན་མཉམ་པོ་ཙམ་། 毯子织纹紧密就实结。ཐག་རན་བཟང་བཟང་བ། 织纹紧密无隙。(2)(རྟེང་) ཙོས་བཏགས་པ། 织，织布。

ཐང་། ●名词。(1)ས་ཆ་ཀུ་ཡངས། 广场，平地，平坝，平原；རྩང་ཐང་། 草原。བྱང་ཐང་། 藏北草原。ཇི་ཐང་། 沙漠。དཔའ་ཁྲག་ན་ཙམ་ན་མཆོག་ཐང་ན་ཡོད། 胸中有了勇气，广场就有兵器。ཐང་ཀྱི་རྡོ་བཟས་རྟམ་ཀྱི་བྲོ་ལྷུང་། 拾起平地石，掉下怀中饼。喻顾此失彼。(2)(ཞྭ) ཀ་ཙོགས་བཙོས་པའི་ཁུ་བ། 汤。煮肉等所得汁；རུས་ཐང་། 骨汤。རིན་བྱ་བདུན་ཐང་། 七宝汤。ཙ་རྒྱ་བཞི་ཐང་། 四味青木香汤。(3)རིན་ཚོང་། 价格；ཚུལ་ཐང་། 市价。(4)ལན་རྣམ་ཆར། 回，次；ཐང་ཅིག་འགྲོ་སོང་། 去过一次。(5)ཚད་ཁྲིམས། 规格，标准；མངའ་ཐང་། 势力。དབང་ཐང་། 权力。ཐོབ་ཐང་། 所得分量。●形容词。(1)སྣང་ནག་མེན་པ། 明亮，晴明；ཁང་པ་འདི་ཐང་དཀར་པོ་འདྲག 这间屋子明亮。ཚར་པ་ཚད་ནས་གནམ་ཐང་སོང་། 雨过天晴。(2)ཁམས་ཁྱམ་མེན་པ། 伸展，平顺；གཉིར་མ་ཁམས་ཁྱམ་རྣམས་ཐང་ཤ་གཅོད་ པ། 碾平皱纹，熨伸皱褶。●ཡིན་མདོག་ཁ་པོ། 语气词。似乎。拟议而未确定的语气；ཁོའི་གཏམ་འདི་བདེན་ན་ཐང་། 他这句话似乎是真的。

ཐང་ཀ། ཐང་གི་དང་འདྲ།

ཐང་དཀར། ཐུ་ཚོད། 雕。兀鹰别名。

ཐང་དཀར་རྨོད་བཟོ། ཐུ་ཚོད། 大雕，灵鹫，雄鹰；ཐང་དཀར་རྨོད་པོ་གཤོག་རྩལ་འཕངས་པ་ཐུབ། 飞翔矫健汝雄鹰。ཁ་ཐང་དཀར་རྨོད་པོ་ལ། ཐུ་ཁྱ་དུ་སྐྱག་ཟན་སྐྱེས། 父如猛禽灵鹫，子似吃屎乌鸦。喻父贤子不肖。

ཐང་ཀྱལ། ཐང་ཁྲག་དང་དོན་གཅིག

ཐང་ཁྱེ། རས་གཞི་ལ་ཁྱེས་པའི་སྐུ། 卷轴画像。

ཐང་ཁྲན། སྒགས་གཡོ་ སྐྱང་མ་ བཅོམས་ པའི་ སྐྱེ་ཤའི་སྟོང་། 糌粑包皮。揉和糌粑的小幅獐子皮。

ཐང་ཁྲན། ཐང་ཤིང་གི་ནང་ནས་ གོན་པའི་ ཚ་དང་ལྡན་པའི་ཁྲག་ལྟ་བུའི་ཁུ་བ་ཞིག 松树液。由松树中流出的一种红色胶状液，浓缩可成松香。

ཐང་ཁྲམ། (རྟེང་) ལག་འཇོན་ཁྱིམ་ཚེགས 户口牌照。

ཐང་ཀ། རི་མོ་ཁྱིས་ཚོད་པའི་རས་ སམ་ ཤོག་ བུ་ བཟློལ་ནས་རྟེལ་ཆོག་པའི་རིགས། 名词。卷轴画。画有图像的布或纸，可用轴卷成一束者。

ཐང་གི་སྨྱོང་བ། དད་གང་ཡང་ ཐོག་ མར་ སྨིན་སྐྱེད་འཕྲིད་པ་ལ་རྒྱས་པར་རྣོ་སྐྱར་ལྡན་པ་རྩིའི་ ལས་ཁྱིད་པ་ཤས་ཆེ་བ་ཐང་གི་ཐྲེ་སྟེ། སྨན་གང་ཆོས་ཅན་སྐྱར་བཏུང་ནས་ཆུ་རླངས་ཤའི་ ཁུ་ བ་ ཁོང་ དུ་ བསྡེན་དགོས་པ་ཞིག 汤剂，汤药。主要在于利用药物味道以促使疾病迅速成熟、收敛和分离。捣碎药物经过煎煮而后饮用的药汁。

ཐང་འགའ། རེ་འགའམ། ལན་འགའ། 有时，暂时，偶尔；ཐང་འགའ་འཕྲད་པ། 偶尔相会，暂遇，邂逅相遇。

ཐང་འགོ། (1)ཐང་གའི་འགོ། 卷轴画的上端。(2)གླང་ཐང་གི་སྟེང་ཐྱགས། 上坝。开阔平川的上部。

ཐང་སྐྱོན། ཐང་ཤིང་གི་སྐྱོན་མེ། 松明，松光。点燃油松所作灯明。

ཐང་རྩི་ཐུང་རྩི། རྩིང་མིན་ཐུང་ངུ་སྟེ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། 短段，小段小段的，短撅撅的，不长貌；གླུ་ཐང་ཐུང་ཞིག་ཐོང་། 唱一小段歌！དྲས་ཐུན་ཐང་ཐུང་ཞིག་ཀུ་ལས་ཀ་ཐུས་ནས་ཐྱེན་སོང་། 做

了一会儿事就走了。བྱད་ཤིང་གང་ཐུང་བསྡུག་ཏེ་བོག་པ། 捡些零碎的木柴就回去了。སྐུད་པ་གང་ཅི་ཐུང་ཅི་མང་བ་ཡོད། 有许多小段小段的线。

ཁང་ཚིག 〈书〉སྐད་ཅིག་མ་དྲག་ཏུའི་ཚད་ཡིན་པར་མངོན་པ་ལས་གསུངས་སོ། 顷刻，暂时，瞬息，须臾。极短暂的时间。梵音译作腊缚。佛书《对法论》说为六十个刹那：གང་ཅིག་ཙམ་དུ་བར་ཆད་ཟིད་པ། 暂时为障。གང་ཅིག་ཙམ་མི་བདེ་བར་གནས་པ། 须臾住不安乐。

ཁང་གཅིག གང་ཅིག་དང་འདྲ།

ཁང་གཅོད། གང་ཀ་གཅོད་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཁང་ཆད་དེ་བ། དཀའ་ལས་ཀྱི་ཙམ་བྱུང་བ། 疲倦，疲乏：དཀའ་ལས་བྱུང་ནས་ གང་ ཆད་ དེ་ བར་གྱུར་པ། 由于辛苦而疲乏了。

ཁང་ཆད་པ། ཤུགས་ཉམས་པ། 疲累，困乏，辛劳，ལུས་གང་ཆད་པ། 体力疲劳。ཡི་གང་ཆད་པ། 心力厌倦。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངལ་བ་དང་། ཆད་པ། རྟེན་མོངས། དུབ་པ་བཅས་སོ།

ཁང་ཆུ། (1)ཤུག་པ་དང་གསོམ་ཤིང་སོགས་ ལས་ བཏབ་པའི་ཚི། 柏脂，松脂。松树等树干上渗出的液状树脂。(2)གུ་གུལ་དགར་ནག 黑白安息香。

ཁང་ཆུ་ཤིང་། (ཤངན) གང་ཤིང་། 树脂树。松树的异名。

ཁང་ཆེན། ས་གང་ཡངས་པོ། 广场，大平原。

ཁང་ཇོད་པ། འཕྲལས་པ་བསངས་ཏེ་སངས་པ། 伸平，平匀舒展：སྐམ་རིགས་བཀྲམ་ནས་ སྐམ་ ས་ ལ་གང་ཆད་པར་ཐུང་ཐུག་པ། 把毯子洗净，平铺在地上拉伸。

ཁང་རྒྱ། (ཐ) སྲིད་བཙན་གྱི་བཀུན་མོ་གྱུ་བཟང་ཀོང་ཇོའི་ཡབ། 唐主。藏文史书中称唐太宗之名。

ཁང་ལྷོང་བྱུ་ཁ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཐུལ་གང་རྩྭ་ཁོངས་འབྱི་ཆུའི་འགྲམ་དུ་ ཡོད་ པའི་ གྲུ་ ཁ་ཞེས། 妥顶渡。云南省中甸县境金沙江畔的一个渡口名。

ཁང་ལྷོང་། ས་གང་སྟོང་པ། 空原，荒原：གང་ སྟོང་སྐུ་མོ། 干涸的荒原。

ཁང་སྟོང་ཐུལ་ཅོ། མཚན་དངོས་ ཀམ་ ཀམ་ པ་ བརྩེན་འགྱས་བཟང་པོ་ཡིན་ཞིང་། རང་བྱུང་བཞི་བའི་ཤིང་ཤོང་གཙང་སྟོང་ཀྱི་ ཚབ་ ངོ་ བོམ་རིང་རྩེང་ཞི་ཟེལ་ཀ་ལྟ་ རྩེར་ འབྲུངས་ ཤིང་། རྩེ་ རྩོང་ཁ་པ་དང་དུས་མཉམ། ལྷག་ ཐོག་ཀྱི་སྐྱེན་པ་ཐོག་གས་ཀྱན་ཏུ་ཁྱབ། ཤིང་པའི་ཚོས་ བཞུད་ འཇིན། ཆུ་གང་རྣག་དང་བོད་དཀྱས་གཙང་ཁམས་ སོགས་ཡུལ་གྱ་ མང་ པོར་ ཕེབས་ ནས་ འགྲོ་ དོན་ མཛད། བོད་ཡུལ་སྟོད་ཟླད་དུ་ལྟ་ཁང་དང་ ལྷའ་ ཐམ་གྱ་ ཤན་བཅས་མང་དུ་བཏུགས། ལྟ་ལྡན་གྱི་ ལྷགས་པོ་རིར་ལྟ་ཁང་བཞིངས་ ཤིང་ ཟླུན་ ཆུལ་རིས་ ཞིས་ ཚན་ ཚུ་ མོ་ ཞིས་ གྱགས་ བའི་ འཁབ་ གཞུང་ བཅུགས། གས་པ་རིགས་བའི་ ཟླིང་ལ་ཁོང་ནང་ཀྱན་ འཛིམས་རིལ་བྱ་དཀར་པོ་དང་། གཉན་རིམས་ འཛིམས་ཅྱད་རིལ་བྱ་དམར་ པོ་ སོགས་ མན་ ངག་ མང་པོ་ མཛད། དཀྱང་ལོ་བཅུ་དང་ཉིར་ལྟ་ བར་ ཐུང་དཀྱ་བའི་ས་ མོ་ ཟླུལ་ ལ་ གཅུང་ རི་ བོ་ ཆེར་གཤེགས། 唐东杰波(1385—1509)。生于后藏地区昂仁县沃迦拉孜，约与宗喀巴同时，属香巴噶居派，云游印度、汉土及康藏各地，修建寺庙和铁桥甚多。在拉萨贾波日，创建药王庙，编写以歌舞剧形式演唱历史故事的藏剧剧本多种。在医药方面，发明能治内科百病之白丸和能治流行性瘟疫之红丸等医方诀窍。后卒于康区类乌齐地方，终年125岁。

ཐང་སྟོང་དཀྱུ་ཚེའུ། གང་སྟོང་ཆུལ་བའི་ སྤྲིའ་མ། 唐东子弟。相传唐东杰波是藏戏创始人， 故藏戏演员，均以此自称。 如旧时汉族称戏剧艺人为梨园子弟。

ཐང་ཐང་། (1)དམ་དམ་མམ་གྱིམ་གྱིམ། 结实，紧紧地，སྐམ་བ་ཆོན་པ་དེ་ གང་ གང་ བྱས་ ནས་འཐེན་དགོས། 要把湿毯子紧紧地拉伸。(2)སྡུ་བའམ། མཁྲེགས་པ། 健康，གཟུགས་པོ་གང་གང་ཡོད་སྐབས་སྐང་བ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་། 身体健康，精神就会愉快。(3)མ་ཆག་པའམ་མ་གྱུམས་པ། 完好，完整，ལྷགས་སྟོང་གང་གང་། 铁质器皿。

ཐང་ཐུང་། གང་ཇི་ཐུང་ཇིའི་བསྡུས་ཚིག

ཐང་ཐྲེད། ས་གང་ཡངས་པོ། 原野，平原，平坝。

ཐང་ནག (1)བྱ་ཆོད་གང་ནག 黑雕。 (2)གང་ཤིང་གི་རྒྱ་བྱག་ཅིག 乌尾松。

ཐང་པོ། སྡུ་བའམ། མཁྲེགས་པོ། 形容词。健康，结实，牢固，རྐམ་པ་དེ་གང་པོ་མི་འདུག 这座桥不牢固。གཟུགས་པོ་གང་པོ་འདུག 身体健康。

ཐང་པོ་ཆེ། (1)མིང་གཞན་སོལ་ནག་གང་ པོ་ ཆེ་རེར་ཀྱི། འགྲོངས་ཆུས་རྫོང་གི་ས་ཆ་ སྐད་བོད་ཁྲི་སྐོང་བཏུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཡུལ་ཞེག 唐波齐。穷结县地名。十三世纪八思巴建立的十三万户之一，元置汤卜赤八千户，明代因之。 (2)གང་ཆེན་པོ། 大平原。

ཐང་ཡུ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེའུས་ཀྱི་ འཛོ་མདའ་རྫོང་གི་ཤར་ཆུད་དུ་ཡོད། 同普。地名。在西藏自治区江达县境东部。

ཐང་ཐྲེམ་ཏཀར་བོ། རྡོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་བསྐལ་ལ་ཁ་ཞིང་ཆ། ཁུ་རྡེས་བཅིལ། ནུས་པས་གཡག་སྐྱེ་འཛོས། སྐྱང་གཅས་གསོད། རོ་ཙ་བར་ཁྱེད། དུག་ཀས་ཆེ། 白蔓若，唐古特马尿泡。别名天泡果。茄科药用植物，有剧毒。味涩苦而辛，性凉，功能消疔毒喉蛾，治肠胃绞痛，壮阳。

ཐང་ཐྲོམ་ཁ་བོ། རྡོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བསྐལ་ཞིང་ཆ། ཁུ་རྡེས་བཅིལ། ནུས་པས་སེང་སྟེན་འཇོམས། གག་སྐྱེ་ལ་ཐན། དུག་ཀས་ཆེ། 佛茄。茄科药用植物名，有剧毒。味苦涩而辛，性凉，功能杀大肠寄生虫， 治疔毒喉蛾。

ཐང་ཐྲོམ་ཅག་བོ། རྡོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བསྐལ་ཞིང་ཆ། ཁུ་རྡེས་བཅིལ། ནུས་པས་སེང་སྟེན་རད་དང་སྐྱག་པ་ལ་ཐན། དུག་ཀས་ཆེ། 喜马拉亚东莨菪，唐古特莨菪。茄科药用植物， 有剧毒。味苦涩而辛，性凉，功能治虫病，消喉蛾。

ཐང་བྱང་། ཁང་པ་མེད་པའི་སྟེང་གང་དུ་ མཚན་མོར་སྡོད་གནས། 露宿处， ཁུ་བ་ མོ་ ཐྲོག་ཤུར་ཞེག་ཏུ་གང་བྱང་བཏུབ་ནས་བཞུགས་པ། 夜间露宿于一干涸的山涧中。

ཐང་དཀྱིལ། ཐོང་ལས་ཐག་རིང་གི་ས་གང་། 旷野，荒原。远离村庄的平原。

ཐང་སྐྱོང་སྟེ་ཚན། གང་ གི་ སྐྱོང་ པ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཐང་མ། 形容词。(1)ཁོད་སྐྱོམས་བོ། 均匀，匀称，平坦，འབྲུ་འབྲས་གང་ཞལ་ ནས་ རྩི་ མ་ལ་བསྐམས་པ། 把粮食均匀地摊开晒干。(2)སྡུ་བ་དང་། མཁྲེགས་བོ། 结实，健康，བར་ལམ་སྐུ་གཟུགས་གང་མ་ཡིན་ཤིག 遥想近来贵体健康。

ཐང་སྐྱལ། ཅི་དགར་རྒྱུ་བ། 随意行走，漫步游动，བྱུགས་རིགས་རྡ་ཁ་ བཟང་ ས་ གང་ སྐྱལ་ བག་ ཡངས་སུ་ཅི་བདེར་གཏོང་བ། 使牲畜在丰美的草场上漫步游动，悠闲放牧。

ཐང་དམར། གང་ཤིང་གི་རྒྱ་བྱག་ཅིག 红杉，红松。一种松树。

ཐང་སྐོར། (1) གདུས་ཀྱི་ཀྲི་བ་འགྲུང་ རྒྱའི་ སྐོ་

རྡིག་མ། 汤药。煎煮成汤的药物。 (2)རྡུ་རི་ཁ་ཡའ་ཁ་ངས་སོགས་རི་རྩེ་མཐོ་ས་ བཀྲ་ པ་ མ་ཡིན་པ་ཐང་ལ་ཤས་ཆེར་བཀྲ་བའི་ཐུན། རྩ་པ་ཆུས་ཤིང་ལ་སྟོང་སོགས་ལ་རིར་ཤིང་ལྟར་བཀྲ་ཅས་ དཀྱུན་དུས་རྩ་པ་མ་གཏོགས་སྟོ་ལྟར་ཆགས་ ནས་ལ་ རེ་བཞིན་བརྡེ་བ་མ་ནུ་དང་། ལྟུམ་ལྟ་བྱའི་རིར་ རྩ་པ་ཤིང་། སྟོང་པོ་ལྟུམ། ལ་མ་སྟོའི་རང་ བཞིན་ཅན་ལ་ཟེར་ཏེ། དེ་ལཱང་བཏུ་བའི་ཚེ་རྩ་ པ་དང་། ལ་མ། མེ་ཏོག ལབས་བྱ་སྟེ་བཞི་པོ་ སོ་སོར་དགོས་རིགས་དང་། རྩ་ལ་མེ་ལབས་བཞི་ ག་དགོས་པ། ལ་སྟོང་མེ་ལབས་བཞིལམ་སྟོང་པོ་ དོར་བའི་གསུམ་ བཏུ་ དགོས་ བའི་ རིགས་ བཅས་ མཚམས་སོ། 平坝药。主要不产于片石、岩石、雪岭等高山顶上，而生于平坝河谷地区的药用植物。根部发达，地上茎、叶年年更新，入冬凋枯，留地下茎。叶青绿，如青木香及大黄等。入药或分别采用根、叶、花、果，或全用根、叶、花、果，或舍其茎用花、果、叶三者。

ཁང་སྐྱ། (1)བྱ་ཚོད་གང་སྐྱ། 紫色雕。兀鹰之一种。(2)གང་ཤིང་གི་བྱ་བྱ་ཅི། 紫杉，紫松。松树之一种。

ཁང་ཙམ། ཡུད་ཙམ། 顷刻，片刻；གང་ཙམ་ནས་བྱིད་དང་འདི་ཀར་ཞེབས་རོགས་གནང་། 过一会儿，请你到这儿来一下！

ཁང་ཇི། གང་ཆུའི་ཇི། 松脂，松香。

ཁང་ཚྭ། གང་ཤིང་གི་རྩ་བའམ་སྟོང་དུམ་ རུལ་བ་ལས་ཆགས་པའི་ཤིང་ལས་བྱུང་བའི་ལན་ཚུའི་རིང་ ཤིག་སྟེ། རང་ལན་ཚ་ལ་ཚ་བ། ཁུ་རྡེས་དྲྭ། ནུས་ པས་འབྲས་ནད་འདུལ། 松盐。松树根或枝干腐后所生树盐，味咸而辛，性温，消疮核。

ཁང་ཞིང་། གང་ལ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཀ། 平原田地。平坝中的耕地。

ཁང་ཁྱེ། རྩར་བོད་ཀྱི་ཆུ་ ཆས་ནང་ ཁགེས་ དབྱར་ཁྱེ་ཁྱེ་ཁྱེ

བོ་གུས་རྟོམ་བཅས་མཛད་དེ་ སེམས་ ཙམ་ བའི་ ལུགས་དང་ཐུས་ཤེན་ཏུ་ ཆེ་བ་བྱང་ཕྱོགས་ ས་ བང་རན་ཙང་ཕྱེ་ཕྱེ་ སྟོང་ གཅུམ་ འཇིན་ ཀྱི་ རྒྱབ་དབོན་དུ་ ཀྱགས། ཤེ་བཞེ་བཅུ་ཙམ་ཀྱི་ རིང་འཚོ་དོན་ མཐའ་ ཡས་པ་མཛད་ནས་ ཤིང་ ཅི་ཤེར་འདུས། 唐三藏。全名唐三藏法师玄奘（602—664）。河南偃师县人，幼年出家，博览群经。二十九岁从长安西行，经西域至印度及克什米尔各地求法。在那烂陀寺从戒贤大师受学慈氏五法和因明、俱舍诸论，深得其奥，著论立宗，天竺学者无不折服，誉之为“大乘天”。戒日王等五印度诸国王崇敬供养，留印十四年，往返途中三年，共越十七年，于645年返回长安，贞观皇帝极为敬重，为其建寺，设译场，主译《大般若经》和《瑜伽师地论》等经论共六百五十七卷，又校订旧译及自著经疏，论述甚富，大宏唯识宗。

ཟང་ཡིག (1)རྣམ་ཐར་ལོ་རྒྱུས། 故事，历史，传记。(2)ཁ་ཅིག་ས། 遗嘱，遗教。

ཟང་ཡིག་ལྷེ་ཕྱེ། ལོ་བཏུ་བཀའ་ཐང་དང་། བཙུན་མོ་བཀའ་ཐང་། རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཐང་། ཆོས་པ་བཀའ་ཐང་། ཕྱུ་འདྲི་བཀའ་ཐང་བཅས་ལྔའོ། 五部传记：译师法师记、后妃记、国王记、大臣记和鬼神记。

ཟང་ཀ་ཡིངས། ས་ཆ་ཐང་སྟོང་ཁ་ཡངས་པའམ། ཐང་ཁ་རྒྱ་ཆེ་བ། 开阔地。宽敞的平地。

ཟང་ཡ། (རྟེང) བཀྲམ་པ། 铺展，陈设。

ཟང་ཀ་ཀཱཏ་ཁ། ཀོ་བ་ སོགས་ ཆུན་ སྐམ་ དུ་ བཙུག་ཕྱེ་ འཐེན་ཞིང་ འཁྲམ་རྒྱུ་ ཤེད་ བར་ བཟོ་བ། 绷伸，铺平。晒干、拉伸皮革等不让有皱褶；ཀོ་བ་ཐ་རྒྱངས་ཏེ་ ཁམ་ཁྲམ་ཀྱི་ ཐང་ཀ་ ཀཱཏ་པ། 绷伸皮革的皱纹。

ཟང་ཀ་ཏོག་ཅི། གཟུགས་ཁམས་ཐང་ཅི། 精力充沛，体力旺盛。身体健康，精神充溢之状；མི་ འདི་ ཐང་ཀ་དོད་ཅི་ཞིག་འདུག 此人体力充沛。

ཟང་ཀྱད། གུ་བས་ ཕུག་ འཚལ་ བའི་ དོད་ དམ། ཚའ། 拂帔致敬。僧侣放下肩头帔单，用手轻拂以代表顶礼之意；ཐང་ཀད་ ལན་ གཅིག་ བྱས་ ནས་དགོངས་གསོལ་ཞུ་བ། 三拂帔单，而后启请。

ཟང་ཤིང་། ཤིང་གི་རྒྱ་ཕྱག་ཅིག 松树。松柏科植物。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བཏུད་ འཇིན་དང་། ཕྱོན་པ་ཞིང་ཅི། ཐང་རྩ་ཤིང་། གཟོམ་ཤིང་ བཅས་ཟེ།

ཟང་ཤིང་མདའ་འཕྲོན། (མཚན) ཀུག་པ། 持箭松。柏树的异名。

ཟང་ཤིང་ཙག་ཅི། ཤིང་གི་རྒྱ་ཕྱག་ཅིག 乌尾松，大王松。

ཟང་ཤིང་སྦུམ། ཐང་ཤིང་ལས་བྱང་བའི་སྦུམ་ཆེ། 松节油。

ཟང་གཅིངས། ས་ཐང་ཡངས་ཅི། 平原。广阔的原野。

ཟང་ལྷ། བྱང་གཤེན་ཆེན་ཐང་ལྷ་ རྩེ་ གཞི་ བདག་ཅིག 唐拉山神。藏北念青唐古拉山神。

ཟང་སྐྱོང་། ཐྲེམ་སྐྱོང་དང་དམ་སྐྱོང་། 弛张，盈绌，松和紧；ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས་ ཐང་ སྐྱོང་ རན་ ཅི་ ཞིག་དགོས། 工作中要弛张合度。ཐག་བས་ཐང་ སྐྱོང་སྐྱམས་ ཅིང་བཏུམས་པ། 绳子捆得不松不紧。ཚོག་ཁ་ཐང་སྐྱོང་། 商品短缺和充足。

ཟད། གང་དེའི་སྐོར་དང་། ཐྱགས། 名词。方面，项，类；ལས་དོན་འདིའི་ཐད། 这一方面的事。དེའི་རང་བཞིན་ཐད་ཀྱི་ བཤད་ ཟླལ་ མི་ འདྲ་ བ་ མང་ཅི་འདུག 关于它的性质方面有很多解释。གང་ས་ཅི་ཐད། 各方面。གང་ཅིའི་ཐད། 各方面。

ཟད་ཀ། ❶名词。(1) མདུན་ ཐྱགས་ ཁ་ གཏད་ དང་། དང་ཐད། 正面，前方。对直方向；སྐོའི་

གདུ་ཀ། 门前。 ཁང་བའི་གདུ་ཀ་ནས་ཉུར་སྒྲ་བྱུང་བ། 房屋前面发出嘈杂声。 (2)ཟེག་ས་སས། མཐའ་སྐོར། 旁边，侧面，周围：རྡོང་འོག་དང་གདུ་ཀ། 上下和周围。གདུ་ཀའི་འཇིག་རྟེན་ཁྱིམ་ཁམས། 傍世界，径直世界。❷དངོ་པོ། 形容词。直，正，不偏：ཀང་ནས་དུབ་ཐོག་ས་གདུ་ཀར་འགྲོ་བ། 从东向西对直穿过。དཀར་ཆོལ་ཤུགས་ཀྱིས་བསྐོར་ནས་འཁོར་ཡང་ཆུ་ རྣམས་གདུ་ཀར་མི་འབོ་བ། 虽疾力旋转，碗内的水仍然不向外流散。བསམ་འཆར་གདུ་ཀར་སྨྲས་ན་ཚོ་ཐོ། 意见当面直说了，容易了解。ཤིང་རྫོང་གདུ་ཀོག་པ། 对剖木料。

གདུ་ཀའི་རི་བོ། (1)མཐའ་སྐོར་ཁྱེ་རི། 旁山，四周山岭。周围环绕的山脉。(2)མདུན་ ཐུགས་ཀྱི་རི། 正面的山，正前方的山。

གདུ་སྐྱོར། དོན་ཐོབ་ལ་མ་བརྟེས་བར་ སྐད་ དོད་ ཡུར་གདུ་ཀར་སྒྱུར་བ། 直译。不管原文大意，而逐字逐句地对照释译。

གདུ་ཀོག་ས། དངོས་སུ་ཀོག་ས་པ། 直属。直接统率或隶属。

གདུ་བྱང་། ཁ་ཐུག་དང་བྱང་བ། 直，对直，正对：རང་ཁི་མདུན་ཐུགས་གདུ་བྱང་ བར་ སྐྱང་ ཁི་དཔྱིད་ས་གནམ་གྱ་མང་པོ་ཁྱེད་སྐར་ཏུག་པ། 很多飞机在正前面上空盘旋。

གདུ་དཔྱངས། བྱང་གདུ་བཏོག་ས་པའི་དཔྱངས་ཐག 垂直线。上下悬垂的直线。

གདུ་ཚོར། མིག་ཁིས་དངོས་ སུ་ མཐོང་ བ་ དང་། ཡིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་བྱེན་པའི་གདུ་ཚོར་བ། 直觉。眼里和心里的直接感觉。

གདུ་མཚམས། སྐབས་སུ་བབ་པའི་མཚམས། 届时，临机。到了的时候：ལས་ཀྱང་རང་གིས་བཅས་པའི་གདུ་མཚམས། 任务直接落在自己头上的时候。

གདུང་། གདུ་ཀ། 对着，一直：བྱང་ཀྱམ་གདུ་སོང་བཤད་ན་ཁོ་བདེ། 直言直说容易懂。

གདོག། ཕུས་ངན་པའམ། བཀུ་མི་ཤེས་པའི་རྟོག་ཕུས། 名词。凶兆，噩耗。

གདོང་ཀར། (1)རྟེ་འཁོར་རམ། རྟེ་ཟེགས། 附近，近旁：ཁང་པའི་གནོ་ཀར་ལ་ཆུ་ཡུར་དང་། རྡུ་ཤིང་ཚལ་ཞིང་ཡོད། 屋旁有小河、草木和菜园。(2)མཐའ་སྐོར། 周围。

གདོང་ཀང། ཕུས་ངན་སྐྱོག་པའི་སྐད། 噩耗，不祥音信。

གདོང་ཁོད། གནོ་ཀར་དང་འདྲ།

གདོང་སྐྱོན། གནོ་པ་བཏང་བའི་གནོད་པ། 旱灾，གནོ་སྐྱོན་བསལ་ནས་ལོ་ལེགས་ཡོང་བ་ཅིད་པ། 抗旱保丰收。

གདོང་འཕྲིད་པ། བཀུ་ཤི་ཤེས་ བའི་ གཏམ་ མས། འཕྲིན་ ངན་ བསྐུང་ བ། 报噩耗，传凶信。ཀུན་ནས་ཀུན་ཏུ་མི་སྐུན་པའི་གནོ་འཕྲིད་པ། 到处传报不祥噩耗。

གདོང་ཕུས། ངན་ཕུས། 凶兆。不祥的预讯，གནོ་ཕུས་འཚུབ་པ། 凶兆。

གདོང་ཐུག། ཐུང་ཟད་ཙམ་མས། ཚང་ཚུང་། 些微，少许，零星，杂碎：ཟས་གནོ་ཐུན་ཙམ་ཟོས་པ། 吃了少许食物。

གདོན་འདྲེ། (1)ཕུས་ངན་གཏོང་བའི་འདྲེ། 恶兆鬼。迷信所说预示不祥的鬼物。(2)ལོ་ རྟག་ལ་གནོད་ཐེབ་ཚར་པ་འབབ་མི་འཇུག་པའི་འདྲེ། 旱魃。造成旱灾的鬼物。

གདོན་པ། 名词。(1)ཚར་པ་ཡུན་རིང་མི་འབབ་པ། 旱，干旱。久晴无雨：ཡུན་རིང་ཟིའི་བར་གནོ་པ་

ཆེན་པོས་ས་ཀོག་དང་རྟའི་ཚོགས་ཀྱང་ཤིན་དུ་ཉམས་པར་གྱུར། 因长期干旱，庄稼、百草都干枯了。གནམ་ཐོན་འགོག 防旱。གནམ་བཀང་བ། 天旱，天久不雨。 ལུང་པ་འདིར་ཆུ་ཆུན་གྱེན་ལྡངས་མང་བས་གནམ་པ་ཇི་ཙམ་བཀང་ཡང་སྐྱེན་གྱིས་ལས་གནོད་སྐྱེན་བྱེད་གྱུའི་མ་རེད། 此地水源丰富。无论怎样干旱，都不会损害庄稼。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཆར་འགོག་དང་། ཆར་མེད། ཆར་མེད་སྤེང་འབབ། གནམ་གྱི་སྐྱེན། གནམ་གྱི་འཇིགས་པ། གནམ་གྱི་རྟེར་འཆེ། གནམ་དམག ཆུ་གེ་སྐྱེད། ཚ་བས་རྟེན། ཁོད་ཀྱི་གེང་བཅས་སོ། (2)བཀྲ་མི་ཤེས་པའི་ཐོན་ལྟས། 恶兆。不祥的预兆。

ཨོན་སྤྲིན། གནམ་ལྟས་ཀྱི་སྤྲིན་པ། 旱云。不下雨的云。

ཨོན་བྱ། སྐེན་བུ་སྤེ་ཉ་ཀུ་ཆུང་དང་། ཉ་ཀ་པ། 枭，猫头鹰，鬼头鹰。鸣声被视为不祥预兆的鸟。

ཨོན་སྐྱང་། (1)ས་ཀོག་ལ་གནས་པ་བྱུང་བ། 亢旱，大旱。(2)ངན་པའི་གཏམ་སྐོས་པ། 闻噩耗。

ཨོན་སྐྱང་། ཆགས་ཚོགས་དང་བཀྲ་མི་ཤེས་པ། 祸殃，不祥。

ཨོབ་ཀ། མེ་གཏོང་སའི་གནས། 名词。灶，炉；ལྕགས་གནས། 铁炉。ཟྭོ་གནས། 造饭炉灶。མཁར་གནས། 铁匠炉。ཇ་གནས། 茶灶。སྐྱེད་སྐོ་ཀྱི་གནས། 火供燔台，火祭坛。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་སྐྱེད་པུ་དང་། མེ་གནས། གསོས་གནས་བཅས་སོ།

ཨོབ་ཀ་བ། གནའ་ཀུ་མེ་གཏོང་མཁན་རྟམ། 炊事员，厨师。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཕྱག་ཚང་བ་དང་། མ་ཐག། འཚོད་ཅེད་པ། ཨན་མ། ཨས་གཏེར། ཨས་ཅེད། གསོས་དབོན། གསོས་མ། ལག་བདེ། ལག་བདེའི་དབོན་པོ་བཅས་སོ།

ཨོབ་ཀྱི་ས་ཚིག གནའ་དགེལ་ཀྱི་ས་སྟེ་ས་སྐན་ཞེག་ཟོས་པའི་ས་ཕྱེ་ཞིག་ནས་སྨན་དུ་བཏང་བ། 灶心土。泥灶中久烧变焦的泥土，可以入药。

ཨོབ་ཀྲམ། གནའ་རས་མེ་འཇེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱམ་པ། 火钳。

ཨོབ་སྐྱེལ། ཐུ་དཔོན་ཕྱོགས་སོད་དང་། མནའ་མ་མག་པ་ སོད་ སྐབས་ ཁྱིམ་ རས་ བར་ གཏ་ ལེ་དབར་ཁ་ཤས་ཀྱི་ས་ བཟའ་ བཏུང་ བཤེལས་རས་སྐྱེལ་མ་བྱེད་པ། 设灶饯行。僧俗官员外出或新婚夫妇出门时，在离家数里处安置厨灶，陈设酒食送行。

ཨོབ་ཁ། གནའ་ཀ་དང་འདྲ།

ཨོབ་ཁང་། ཟོ་བཟོ་སའི་གཙོས་ཁང་། 厨房。做菜造饭的屋子。

ཨོབ་ཁུང་། གནའ་སྟེང་གི་མེ་འཚེའི་མེ་ ཁུང་། 灶眼，灶孔。灶上出火出烟处。ལུས་རགས་དང་རས་རྟ་རྒྱ་དང་། གནའ་ཁུང་རང་རས་སྐྱེ་ཐུབ་མེད། 黑暗中不得见，灶孔里不得生。

ཨོབ་ཁྲོ། གནའ་ཚས་ཟངས་ལྕགས་ཀྱི་ཁྲ་རྟགས། 锅，釜。铜铁等铸成的厨具。

ཨོབ་གྱངས། མེ་གཏོང་སའི་རས་གུང་རམ། སྒུ་གུང་། 炉灶幕。架作厨房的帐篷。

ཨོབ་མགོ། མེ་ཤིང་འབྱུང་ས་གནའ་སྐྱེའི་ཕྱོགས། 灶头，灶门前。添加柴薪的灶门一面。

ཨོབ་འཁྱམ། གནའ་ཀྱི་ གཡས་ གཡོན་ སོགས་ རྟེ་འཁྱམ། 灶旁，灶墙。

ཨོབ་སྒོ། མེ་ཤིང་འབྱུང་སའི་སྒོ། 灶门。

ཨོབ་སྟེང་། གནའ་རྡོ། 锅脚石。锅台，炉架。

ཨོབ་སྒྲོམ། (1)གནའ་ཚས་འཇག་སའི་སྒམ། 碗柜，厨具箱。(2)མེ་གཏོང་སའི་གནའ། 灶。

ཨོབ་ཚས། གནའ་ཀྱི་ཙི་བྱད། 厨具。锅碗缸罐等厨房用具。

ཨོབ་ཆུང་མེ་ཚ། ཐམ་ཆུང་ལྟར་སྣང་ཡང་། རྟས་ཀྱགས་ཆེ་བའི་དབའ། 炉小火力旺。短小精悍之意。

ཟབ་རྒྱས་ཁྱུས། (རྟེང) དམག་འཐབ་རྒྱས་པོ། 大战，大的战斗。

ཟབ་གཏེར། མ་རྒྱུད་ཀྱི་ཨ་མ། 厨师，大师傅。

ཟབ་ཆིབ། (1)ཟབ་ཅི་ཐེབ་ཆིའི་བསྡུས་རྩོག (2)གྲངས་གནས་ཤེས། 毗盛伽维卓刚。一大数名。

ཟབ་གདན་ཚ། ཟབ་ཚང་ནང་གི་ཟབ་ ཆས་ དང་ གདན་ཚ། 厨具和厨房中坐具。

ཟབ་རྩེ། ཟབ་བཟོ་རྐྱེའི་རྩེ། 灶脚石。支锅灶石。

ཟབ་རྩེ་གྲམ་ཙམ། རྒྱང་པུ་སུམ་རྩེགས། 三脚灶石。支锅的三个石头。

ཟབ་སྒོད། ཟབ་ཏུ་འཇུགས་རྐྱེའི་སྒོད། 锅。安放在灶上的器皿。

ཟབ་ཐྱེས། རོག་རེ་སོགས་ཐྱེས་བདང་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་ངས་ སྐམ་ སོགས། 厨房抹布。擦拭桌子等所用布或毯毯。

ཟབ་ཁི་ ཆིབ་ ཁི། (1) རླུན་ འཕིབས་ པ་ དང་། གང་ས་ཆེན་པོ་འགྲལ་བའི་ཚུལ། 晦暝，朦胧，昏暗不明状，གནམ་ཟབ་ཅི་ཐེབ་ཆིའི་དཀྱིལ་ དུས་ ཁ་བ་ཟབ་ ཅི་ཐེབ་ ཆིང་ བཁ་ པ། 天空昏暗，大雪纷飞。(2)རིག་པ་མེ་གསལ་བའི་ཚུལ། 迷糊糊的，神志不清貌；ཤེས་པ་ རྩེ་ ཐེ་ ཟབ་ ཅི་ཐེབ་ ཆིང་ ཁྱང་ པ། 神志闷倦，模糊不清。 དད་པ་ དེའི་རིག་པ་ཟབ་ཅི་ཐེབ་ཅི་ཡིན་པ། 病人的神志不清。

ཟབ་མིག ཟས་སྒོད་འཇུགས་སའི་ཟབ་ཀྱི་ ཁྲང་ཁྱ། 灶眼。灶上放锅的位置，ཟབ་ མིག་ གསུམ་ ཡོད་ བའི་ལྕགས་ཟབ། 三眼铁灶。

ཟབ་ཚགས། ཚོ་ཟལ་འབབ་སའི་ཚགས། 炉桥。灶膛或炉底漏灰的铁算子。

ཟབ་ཚང་། གཡོས་ཁང་ངམ། མེ་ཁང་། 厨房，灶房。生火造饭的房屋。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཚང་བང་དང་། ཚང་མང་། གཡོས་ཁང་། བཟོ་ཁང་བཅས་སོ།

ཟབ་ཚུགས། ཁྱིམ་འཛིན་ ཀྱི་ འཚོ་ ཟབས་ སམ། འཚོ་རྟེན། 家计，家业。养家度日的方法，ཟབ་ ཚུགས་མ་རིན་པ། 家计零落。

ཟབ་འཇོམ་པ། ཁྱིམ་ཚང་བཏུགས་ཏེ་འཚོ་ སྐྱོང་ བྱེད་པ། 养家活口。供给家庭衣食。

ཟབ་གཅོད། བཟེག་རྩས་མིད་ པ་ མེ་ དང་ གོང་བའི་ཟབ་གཅོད། 污了灶。灶被燃烧血肉毛骨等腥秽臭气熏脏。

ཟབ་གཡོག (1)ཟབ་ཁང་ནང་གི་ལག་གཡོག 帮厨。厨房勤杂人员。(2)རྫོང་བོད་སས་གནས་ཁྱད་གཞུང་སྐབས་དབའི་ཚེ་ཐུགས་འགྲུལ་ཀྱི་ཟབ་ ཁང་ གཡོག་ མཁན། 厨役。西藏地方政府时代，途中为外出官员汲水、打柴、烧茶、造饭的差役。

ཟབ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ རྒྱུད་ རིང་ རྩིང་ གི་རྒྱབ་ཀྱུད་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ མཚོའི་རིས་ནས་ རྒྱ་ ༤༦༡༠ཡོད། 塔普拉。山口名。在西藏自治区吉隆县南部，海拔4610米。

ཟབ་རྩོད། (1)ཁྱིམ་གོང་བའམ། ཁྱིམ་སྐྱོངས་པ། 家业破败。(2)ཀ་སོགས་དམར་རིགས་ཟབ་ནང་ གོང་ བ། 污灶，灶被污染。灶被焚烧毛骨等腥臭之气弄脏。

ཟབ་གཏུང་། ཟབ་ཀའི་ནང་ཟས་ རིགས་ བཟེགས་ བའི་དུད་པ། 灶烟。灶中所焚用以祭鬼的酥油糌粑火烟。

ཟབ་བསངས་ཟབ་ཁྲུས། ཟབ་ཀྱི་བཙོག་པ་ཞལ་ ཟབས་ སུ་ བསངས་གཏོང་བ་དང་ ཁྲུས་ཉེད་པ། 净灶，清灶除秽。藏俗将灶头打扫干净，清除污秽，以驱赶邪魔。

ཟབ་བབྱ། ཟག་ཉེ་རིང་གང་ངོས་སར་ཟབ་བཏུབ་ སྟེ་ཐ་སོགས་འདྲེན་བའི་ཁེབས་བསྟེ། 设灶郊迎。前往较远地方，设灶举火，具备茶酒，以相迎送，是藏俗隆重欢迎礼节之一。

ཐབ་སྐྱ། གཙོ་ལ་གནས་པའི་ལྷ། 灶神，灶君，灶王爷。把守厨房的神。

ཐབས། རྩལ་དང་། ཚོ་གཤམ་ལྟགས་སམ། སྐལ། 名词。办法，谋略，方式，状态。佛书译为方便或仪轨。འཆོ་ཐབས། 生计。སྒྲུབ་ཐབས། 办理方式，修道法。ལས་ཀ་ཅི་ཐབས། 工作方法。གཞན་དུ་འགྲོ་ཐབས་མེད། 无法往别处去。རྩིས་ཀྱི་སྟོན་འཕྲོ་སྒྲུང་བསྣད་དེ་ ཐབས་བཞི། 数学的加减乘除四则。སྟག་བཞོན་རྣས་གཞོལ་ཐབས་མེད་པ། 骑虎难下。མིའི་རྒྱུ་རྟེང་ཐབས་ཀྱིས་ལེན་པ། 设法骗取别人财物。མཁྱེན་ཐབས་སུ་སྐྱེན་དྲངས། 请作客人。ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྐྱེད་པ་ལ། གཤོ་སྐྱང་ཐུབ་པས་མ་གསུངས་སོ། 灵巧高明行方便，牟尼不说是谗诳。

ཐབས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། ལས་གཟུགས་ བརྩྭ་ཐབས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཏེ། རྡུལ་ཚོན་དང་། རས་བྲིས་དང་། ཚོམ་བུའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་བརྡ་ལ་བརྟེན་དགོས་པས་བརྡའི་དཀྱིལ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། 道影方便坛场。彩粉坛场、图画坛场以及罗列坛场等，凭依名言假立施设，故亦名为言语坛场。

ཐབས་ཀྱི་སྒོ། བྱ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་སྒོགས། 办法，方便之门。

ཐབས་ཀྱི་ཐེག་པ། བསྟེན་སྐྱབ་ལས་སྒྲུང་སོགས་ཐབས་ཆུ་ཚེ་ཞིང་མང་བ་དང་། ཐབས་ལ་མཁྱེན་པ་དང་། ཐབས་ལ་དཀའ་བ་མེད་པ་སོགས་ཕྱིན་ཤེག་ པ་ ལས་ ཁྱད་ པར་ འཕགས་ པས་ ཐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཞེས་བྱའོ། 方便乘。佛教密乘具有广大众多念修、法术等等方便。于诸方便，无不通达，无有艰难，胜于显乘，故称方便乘。

ཐབས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུའི་ནང་གཅིག་གེག་སྟེ། དཀོ་བའི་ཐུ་བ་མང་ཉུང་ཚི་བསགས་པ་རྣམ་ རབ་ ཆད་ ཀྱང་ ཤེས་ཅན་ཐམས་ཅུའི་དོན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་ པོར་ ཡོངས་སུ་ བསྔོ་བའི་ཐབས་ཀྱིས་ ཐབས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། 方便波罗蜜多。十波罗蜜多之一。以其所积善根无大无小，尽与一切有情共有，尽以回向无上大菩提，故其果报无量无尽，称为方便波罗蜜多。

ཐབས་ཀྱི་ལྷོག་ལས། (1)ལས་དོན་ཉུང་རྒྱ་ཆེའི་ཐེངས་ཀྱི་ལས། 方法，办法。佛书译为世俗品或方便品。(2)ཟླ་བ་ཡར་རིའི་ཐུགས། 上半月。藏历初一至十五。

ཐབས་ཀྱི་རྩ། ལུས་རྩའི་ཁྱེ་བག་ཅིག 方便脉。谓人体内左脉。

ཐབས་ཀྱིས་འགོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུན་ཀྱི་རང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། དཀག་བྱ་མེ་འདོད་པའི་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག འགོག་ཁེད་འགྱུབ་དཀའི་དོན་ཞིག་སྐྱབ་པར་སྐུལ་བའི་ཐབས་ ཤེས་ ཀྱིས་ འགོག་ པར་ ཁེད་པའི་རྒྱུན་ཞིག 难题否定。对己所不欲之事，提出不易成办的困难条件以谋阻止的修辞方法。否定修饰法之一。

ཐབས་མཁས། ལས་དོན་ཁེད་རྩལ་ལ་མི་ རྨངས་པ། 善知方便，工于计谋，办法巧，ལས་དོན་ཁེད་ཐབས་མཁས་པོ་ཡོད་པ། 做事的办法善巧。ཐབས་མཁས་རྣས་མང་། 足智多谋。

ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན། དང་ཁྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་རྩལ་དང་། ཕྱིའི་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱ་བའི་རྩལ་ ལ་ མཁས་ པའི་ ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འཇིད་པའོ། 方便善巧波罗蜜多。内善于修成佛法，外善于成熟有情种种方法的分别智慧。

ཐབས་མཁས་བའི་ མདོ། འཕགས་ པ་ ཐབས་མཁས་ཤེས་བྱ་བའི་མདོ་བམ་པོ་གཉིས་པ། 《佛

说大方广善巧方便经》。全书二卷，藏译者佚名。宋代施护由梵译汉。

ཐབས་མཁས་སྦྱོར་བ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟུའི་ནང་གསེས། ཐབས་ལ་ མཁས་པའི་ཡུལ་ རྣམས་ མངོན་དུ་ ཕྱིའ་ལ་ དུས་ དང་ དུས་ མིན་ ཤེས་ པའི་ སྦྱོར་བའོ། 方便加行，方便善巧加行。智度七十义之一。明辨行诸方便善巧，应时非时之加行。

ཐབས་མཁས་སྦྱོར་བ་བཅུ། དག་པ་ས་གསུམ་ ན་གནས་པའི་ བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ ལ་ ཡོད་པའི་ཤེ་ ཤེས་བཅུ་ སྟེ། བདུད་བཞི་ ལས་ རྒྱལ་བ་དང་། དོན་དམ་པར་ མི་གནས་ཤིང་ ཐ་སྙད་དུ་ གནས་པ། གཞན་དོན་ སྒྲུབ་ཀྱི་ སྨོན་ལམ་ཀྱི་ ཤུར་ ཀྱིས་ འཕེན་པར་ བྱེད་པ། ཐུབ་མོང་མ་ཡིན་པ། ཆོས་ ཐམས་ཅད་ ལ་ བདེན་པར་ མི་དམིགས་པ། མཚན་མ་ མེད་པ། སྨོན་པ་ མེད་པ། ཕྱིན་ཅི་ ལོག་པ་ཞེ་ ལས་ ཐྲོལ་བའི་ རྣམས། ཚད་ མེད་པ་ བཅས་ཀྱི་ ཐབས་ མཁས་ སྦྱོར་བ་ རྣམས་ སོ། 十种方便加行。三净地菩萨特有的十种智慧：降伏四魔、住世俗不住胜义、依宿愿力引发他利、不共、一切法谛实无性、谛实无得、无相、无愿、离四颠倒得解脱相和无量等十种方便加行。

ཐབས་བརྒྱ་རྩལ་སྦྱོང་། ཐབས་ རྩལ་ མང་ ཞིའ། 千方百计：ཁོ་ རང་ མི་ གཅིག་ ལས་ ཤུལ་ མེད་ ཀྱང་ ཐབས་ བརྒྱ་ རྩལ་ སྦྱོང་ཀྱི་ སྨོན་ རས་ ལས་ དོན་ འགྲུབ་ པའི་ ཁྱད་ ཐྲེངས་པ། 虽然只剩下他一人，却千方百计地担负起完成工作的责任。

ཐབས་ཅིག ཚབས་ ཅིག་ གས། ལྷན་ ཅིག 一齐，一起，偕，俱，同：ང་གཉིས་ ཐབས་ ཅིག་ དུ་ འགྲོ། 我们俩一道走。ཁོང་ རྣམ་པ་ ཚང་ མ་ ཐབས་ ཅིག་ དུ་ བཞུགས་ ཡོད། 他们几位都住在一处。

ཐབས་ཆད (1)ཐུ་ ཐབས་ རྒྱང་ པ། 计穷，无法：དགྲ་ ཡི་ འཕྲུལ་ ཐབས་ ཆད་ རས་ མགོ་ ཡི་ སྐྱེང་ བ། 敌人计穷投降。ཡོད་ ན་ དེས་ ཆོག མེད་ ན་ ཐབས་ ཆད། 有它就诸事齐备，莫它就无计可施。(2)ཐེབས་ ཆད་ དང་ འདྲ།

ཐབས་རྩལ། ལས་ དོན་ སྒྲུབ་ ཐྲེད་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཕུགས། 计策，策略，主意，手段，计划，谋划：ཐབས་ རྩལ་ ཟབ་ མོ། 远谋。ཁང་ དགའ་ ཅི་ ཤེས་ ཀྱི་ ཐབས་ རྩལ་ སྔོན་ བཏིང་ ཟིན་ པ། 已经预先制定了最妥善的计划。

ཐབས་རྒུལ་ས། ཐབས་ ཟད་ པའ་ ས། ཐབས་ མེད་ པ། 力竭，无办法，计穷，到尽头：ལས་ ཁའི་ གང་ པ་ ཚད་ རས་ འགྲོ་ ཐབས་ རྒུལ་ ས། 道路塌方，无法通行。འཆོ་ ཐབས་ རྒུལ་ ས། 生计断绝。མཁས་ པ་ རྣེ་ ལྟར་ ཐབས་ རྒུལ་ ཀྱང་། ཐྲན་ པོ་ འཇུག་ པའི་ ལས་ མི་ འགྲོ། 智者虽计穷，不走露人道。

ཐབས་ངན་པ། བསམ་ གཏན་ ཁྲིལ་ མེད། 恶劣，卑鄙，དེ་ འདྲའི་ ཐབས་ སྐྱ་ པ་ ལ་ ཚང་། 恶劣到这样程度！ ཁོ་ སྐྱ་ ལང་ ཤོར་ མི་ ངན་ ཐབས་ སྐྱ་ ཤ། 卑鄙之徒，狡诈成习。

ཐབས་ འབྲལ། ཐབས་ རྩལ་ མང་ ཐེའི་ འཕྲུལ་ ཐབས། 奇谋，妙计，权术：ཐབས་ འཕྲུལ་ སྣ་ ཚོགས་ ཀྱིས་ གཞན་ མགོ་ མ་ སྐོར། 莫用种种权术骗人！

ཐབས་སྐྱས། ཐབས་ རྩལ་ དང་ འདྲ།

ཐབས་ཅི་ལ། ལས་ དོན་ སྒྲུབ་ ཐྲེད་ ཀྱི་ ཐབས་ མེད་ པ། 无法。没有办法：ལས་ དོན་ སྒྲུབ་ པའི་ ཐབས་ ཅི་ ལ་ ང་ ཚ་ ར། 并非真正无法进行工作。

ཐབས་སྨོན་ ཅེ་ བསྒྲིགས། ཐབས་ དང་ ཟུང་ སྐོས་ གཏིང་ ནས་ བསྒྲིགས་ པ། 想方设法，用心设计：ཐོག་ མཐའ་ བར་ གསུམ་ དུ་ ཐབས་ སྨོན་ ཅེ་ བསྒྲིགས་ ཐུབ་ པ། 始终在用心设法。

ཐབས་མེད། ཉེན་སྐྱངས་མད་པ། 无法，没有办法，离方便：དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་གང་འཚམས་ཀྱི་ རྒྱང་ གཅོག་ མི་ ཉེད་ ཐབས་མེད་པ། 不得不斟酌实际情况，加以适当的调整。 རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སློབ་སྐྱང་མི་ཉེད་ཐབས་མེད་དང་། རང་གི་སྐྱོན་ཆ་རིས་ཀྱིས་མི་སེལ་ཐབས་མེད་རིད། 非不断学习不可，非克服自己的缺点不可。

ཐབས་བཟང་ཞིག། (1)ལས་ ཀ་ཉེད་ སྐྱངས་ ཏེག་ རྟིག 妥善的办法，稳健的措施：རིས་ པར་ དུ་ ཐབས་བཟང་ཞི་ཞེག་ཡོད་དགོས། 必须有一个妥善的办法。(2)དྲག་ཤིའི་ལས་ ཐབས། 严厉的手段，强制行为：ཐབས་ བཟང་ ཤོས་ དྲག་ གནོན་ བཏང་པ། 采取严厉手段予以压制。

ཐབས་ཚུལ། ལས་དོན་ སྐྱབ་ཉེད་ཀྱི་ ལུགས། 方法，方式：ཁོ་ པས་ སྐྱེད་པའི་ ཐབས་ ཚུལ་དེ། ཁོ་ པ་རང་ རྟེད་ སྐྱང་དུ་ འཇུག 以其人之道，还治其人之身。

ཐབས་འཆོལ། (1)བྱ་ལའི་པ། 设法，定计，想方法：དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཡར་ རྒྱས་ སྤྱ་ གཉིང་ པའི་ ཐབས་འཆོལ་པ། 设法改善人民生活。(2)དོན་དུ་གཉེར་པ། 追求，营谋，ཚོང་པས་ཀྱི་ བཅང་ཡོང་ ཐབས་འཆོལ་པ། 商人谋利。

ཐབས་ཟད། བྱ་ ཐབས་ རྩོགས་ནས་ མེད་ པ། 没法，力尽，智穷力竭：བརྩོན་འགྲུས་ མི་ ཉེད་ མཁས་ལ་རིག་རྩལ་སྐྱེ་བ་ཡིའི་ ཐབས་ཟད་པ། 懒人没法学聪明。

ཐབས་ཟབ་ཅིག ཐབས་ཤེགས་ པ། 谋略深远，好办法。

ཐབས་སྐྱེ། ཆང་མ། 妻。婚配之妇。

ཐབས་ཁམས། (1)རྩལ་ནས། འཇུག་སྐྱེ། 方式，方法。ལུགས་ མཐུན་ཀྱི་ ཐབས་ལས། 合理方式。(2)གསང་ སྔགས་ཀྱི་ ལས། 方便道，密乘道。

ཐབས་ཤེས། (1)ཉེད་ སྐྱངས་ ནས་རྩལ། 方法，方便，办法，策略：ཐབས་ ཤེས་ འཇམས་ པོ། 温和的办法。 ཐབས་ ཤེས་ མཁས་པ། 巧妙的策略。(2)ཐབས་ ཤེས་ བཀྲིད་ སོགས་ དང་ བདག་ མེད་ རྟོགས་པའི་ ཤེས་ རབ། 加行智，方便智慧。诸佛菩萨发心等方便和通达无我的智慧。(3)(ཨངོན) ཐབས་དང་ ཤེས་ རབ་ གཉིས་ སུ་ རིས་ པས་ གྲངས་ གཉིས་ མཚོན། 方便智慧，两两相辅，故表数字 2。

ཐབས་ཤེས་གཉིས། ཐབས་ སྐྱང་ བའི་ ཚ་དང་། ཤེས་རབ་སྐྱང་བའི་ཚ་ གཉིས་ སོ། 方便智慧，大悲与空性，现分和空分。

ཐབས་ཤེས་ཕྱག་མཛོད། (ཀྱལ) མནའ་མའི་ ཞེ་ས། 新娘的敬语。

ཐབས་ཤེས་ཟུང་འཇུག (1)ཐབས་དང་། ཤེས་རབ་གཉིས་ཚན་ ཙོན་ སྐྱགས་ པ། 谋略和智慧相结合。(2)ཐབས་ཅང་ཚུབ་ ཀྱི་ ཤེས་ དང་ ཤེས་རབ་སྐྱང་པ་ཉིད་གཉིས་ ཀ་ ཅ་ ཕལ་ པ། 智悲双运，方便智慧双运，福慧合修。方便谓菩提心，智慧谓证悟无我的空性慧，二者互不离异，称为智悲双运。

ཐམ་ཀ། 名词。(1)དམ་ སྐྱག 官印，关防：ཐམ་ ཀ་དམར་ པོ། 朱红官印。(2)དམ་ སྐྱག་ ཚབ་ ཡོད་ ཅིའི་ ཀེ། 诏命，诰敕，官书。盖有官印的文书，བཀའ་ ཐམ་ རིན་ པོ་ ཆེ་ སྐྱི་ བོར་ ཞེས་ པ། 奉到诏书。

ཐམ་ཀ། ཐམ་ ཀ་ དང་ འདྲ།

ཐམ་ཀའི་ཁ་ཡིག དམ་ སྐྱག་ གི་ ཁ་ རིས་ ལི་ ཀེ། 印文。关防上所刻文字。

ཐམ་ཁམ། (1)ཚམ་ གྱོགས་ བསྐྲམས་ པ། 咬紧

牙关，咬牙切齿：སོ་གམ་གམ་བྱས་ནས་དཀའ་ཚེགས་བཟོད་གཅས་ཤིད་ཡིན། 咬紧牙关，忍受困难。གང་བ་མ་བཟོད་པར་སོ་གམ་གམ་ཤིད་ཡིན། 冷得牙关紧闭。ཆོག་པ་ཐེས་ཏེ་སོ་གམ་གམ་ཤིད་ཡིན། 忿怒得咬牙切齿。(2)སོ་གམ་གམ་བའི་བསྒྲས་ཆོག

ཁམ་ཐོམ། གམ་མེ་གོམ་མེའི་བསྒྲས་ཆོག

ཁམ་པ། བཅུ་འགྱུར་གྱི་གངས་གཞི་ མཐའ་ རྗེན། 正，整。加于一个整十进位数目后面， 表示完整之义：བཅུ་ཁམ་པ། 整整十个。བརྒྱ་ཁམ་པ། 一百整。བརྒྱ་ཁམ་བའི་ཁ་ཁེབས་གྱང་། སྟོང་ཁམ་བའི་མིག་མི་ཁེབས། 能够堵住百张嘴，无法遮住千只眼。

ཁམ་ཕྱེར། (སྐྱེང) ལྕགས་གཟེར། 铁钉。

ཁམ་འབྱངས་མ། གཞུང་དམ་ཁབ་བའི་ཡི་གེ། 即契，签章文书。盖有印章的文件：བཀའ་ཡིག་ཁམ་འབྱངས་མ། 玺书。འཇིན་གོག་ཁམ་འབྱངས་མ། 盖章的收据。

ཁམ་མེ་ཐོམ་མེ། ལུས་སེམས་བཟི་འཁྲོམ་དུ་གྱུར་བའི་ཚུལ། 呆头呆脑，昏昏沉沉，胡涂。身心昏愦貌：ཆང་གིས་བཟི་ནས་ཁམ་ མེ་ ཐོམ་མེང་གྱུར་ཡ། 被酒醉得昏昏沉沉的。མི་ཁམ་མེ་ཐོམ་མེ། 胡涂人。

ཁམ་མཚལ། ཁམ་ཀ་ལ་བྱག་རྒྱའི་མཚལ། 朱红印泥。

ཁམ་ཡུ། ཁམ་གའི་ཡུ་ཐ། 印把子，印纽。

ཁམ་ཟབ་ མན་ངག 口诀，教诫，窍诀。

ཁམས། (སྐྱེང) ས་དོང་། 地穴，地洞，地牢。

ཁམས་ཅད། ཆང་མཐམ་ཡོད་ཚད། 全，完全，所有一切：མི་གངས་ཁམས་ཅད་ཆང་འདུག 全体人数都齐了。རྣམ་པ་ཁམས་ཅད་དུ་འགལ་བ་མེད་པ། 一切都不矛盾。 བསམ་འཆར་ཁམས་ཅད་ཀུན་བསྡུས་པ། 汇集一切意见。ཀུན་ཤེས་ཁམས་ཅད་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་གེས་པ། 正确如实了知一切情况。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གྱུར་དང་། ཆ་ཚང་། སྐུ་ཚེ། མ་ཤུས། ཚང་བ། ཟད་པ། ཡོད་ཚད། ཤུས་མེད། ལྷག་མེད་བཅས་སོ།

ཁམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་མ། (1)མང་པའི་ཐང་གི་ཞེན་གོས། 极坏，最劣，ཅ་ལག་ངན་ཏུལ་འདི་དངོས་པོ་ཁམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་མ་རེད། 这是一件质量最下劣的物品。(2)ཀྱངས་དུ་མ་ཡོད་པའི་རྗེས་མ། 最后，末尾：ཡོང་མཁན་མི་ཁམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་མ་ཁོ་ངང་རེད། 他是最后来的一个人。

ཁམས་ཅད་ཀྱི་ཁམས་ཅད། ཆང་མ་ཁམས་ཅད། 一切一切，全然，皆，悉，永远。མི་ ཁམས་ ཅད་ཀྱི་ཁམས་ཅད། 所有一切人。

ཁམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་མ། ཆང་མའི་ཐང་གི་རྗེས་མ། 最后：ཁོ་ངང་གཅིན་གཅུང་ཁམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཆུང་ཁ་རེད། 弟兄当中他是最小的一个。

ཁམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོ། ཆང་མའི་ཐང་གི་ ཐོག་མ། 最初，第一：བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཁམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས། 八吉祥徽的第一个是宝伞。རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན་ཁམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོ་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ། 轮王七宝的第一个是金轮宝。གཟའ་ཁམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོ་གཟའ་ཉི་མ། 七曜的第一个是日曜。

ཁམས་ཅད་རྒྱལ་བ། 〈白伞盖咒〉 མངས་རྒྱས་དབའ་བོ་བདུན་གྱི་ཁ་ཐུལ་ཞེག 一切胜佛，毗舍浮佛。七佛之第三佛。

ཁམས་ཅད་མཁྱེན་པ། ས་བཅུ་རིམ་གྱིས་འདས་ཏེ་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ས་ ལ་ ཤེས་ བཞི་ དང་ ལྡན་

གཏན་ལྡན་གྱིས་གྲུབ་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གངས་གཅིག

全知，遍知，普慧，普知，一切智，一切知者。诸佛次第经历十地，任运成就四智三身趋入佛地者。如来名号之一。

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གྲུབ་པའི་ཚིག་ཅེའུར་བྱས་པ། ཀུ་ཀར་གྱི་ཟླ་བ་དབའི་དཀའ་སྤྱང་གིས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག

《成立一切智颂》。印度护善论师所著因明论著之一。

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད། (སངསྐྲིཏ:) ཙརྭ་བྷམས་ཅད་ཇེ་བཞིན་གཤེགས་པའོ། 一切智。梵音译作萨伐若性。

ཐམས་ཅད་ཟློག་པ། (མཚན) སངས་རྒྱས་སྐྱི། 救度一切。佛的异名。

ཐམས་ཅད་རྟོགས། (མཚན) སངས་རྒྱས། 通达一切。佛的异名。

ཐམས་ཅད་སྟོང་པ། སྟོང་པ་བཞིའི་ཁ་གཅིག་ཞེག 一切空。四空之一。

ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བའི་ལམ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས། ལམ་འགའ་ཞིག་རྒྱལ་བ་ཉིད་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ལམ་འགའ་ཞིག་རང་རྒྱལ་གྱི་ཐུབ་རྒྱུ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐུབ་རྒྱུ་དང་། ལམ་འགའ་ཞིག་ངན་འགྲོ་དང་། མི་དགེ་བ་ཙམ་ཞིག་ཐུབ་པའི་ལམ་ཡང་དག་པ་དང་ཟོག་པར་རིག་པའི་ལམ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་པ་སྟེ་སྟོབས་བཅུའི་ནང་ཚན་ཞེག 遍趋行智力，知一切所行道智力。佛十力之一。如来善能如实了知某某为自所行，某某为独觉、声闻所行，某某为恶趣、善趣所行等一切邪正诸道的智力。

ཐམས་ཅད་འདུལ། (མཚན) (1)མི་ལག་ཁི། 丁亥年、火猪年的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。

ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཇོད་པ། གྲངས་གཅིག་གིས་ཤེས 娑婆尼义。一数目名。

ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ། (མཚན) སངས་རྒྱས། 一切见。佛的异名。

ཐམས་བྱ་བཅུག་པ། (1)དོང་དུ་བཅུག་པ། 纳入洞中。(2)བཙོན་རར་བཅུག་པ། 投入狱中。

ཐའི་ཛི། (སོག) སྐར་སོག་བའི་ཁ་ནས་མིང་ཞེག 台吉。古时蒙族一官阶名，分四等。原指皇子，近于汉语太子。

ཐའི་གང་ཁྲུ་བྱེན། (ཀ) རབ་མཆོག་དང་གཙོ་བའི་བདག་པོ། 太上老君。

ཐངས་ཀྱིས་ཞུག་པ། (རྟེང) རིས་འཇམ་ཞིང་འཇུད་མདུད་མེད་པ། 光滑，畅通无阻。

ཐང་ཚགས། རིམ་པ། 次序，次第。

ཐང་ཐང། (1)ཟླའི་ཁྱད་པར། 滴答，滴滴答答。一种状声词，སྟོད་ཀྱི་ནང་ནས་སྐན་ན་གང་གང་དུ་སངས་འགྲོང་པ། 豆子从容器中滴答下落。(2)ཟུར་ཀའམ། ཀང་ཞེན་པ། 质量差，质料不好：སྐམ་བྱ་འདི་གང་གིས་ཞེག་ལས་མི་འདུག 这匹毯子只是一种质料差的。

ཐན་ཐོ། གོ་བ་ཁ་དཉིམས་གུ་བཞི་ཅན། 方头锤。锤的一端是平面，并作正方形。

ཐན་ཐོར། ཐ་རེ་ཐོ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཐན་མདོ། འཕགས་པ་གང་པ་ཆེན་པོ་ཐུགས་སུ་རྟོགས་པ་འགྲོལ་ཚངས་ཀྱིས་ཞུས་པ་སྡུངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་པ་རྣམ་པར་ཐོག་ཅེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཞེས་བྱ་བ་ཀུན་དང་ཤེ་ལས་ཀ་བཅུད་ཏུ་གཉིས་པ་ཀུ་ནས་གྱི་འབུམ། 《解脱经》。全名《佛说大方广解脱忏悔梵行净罪成佛庄严经》。共二卷八十二颂，由汉译藏，译者佚名。

ཐབ་ཏུ། གང་ཟླའ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཚ་ལ་མངར། ཁུ་རྡེས་བཅོལ། རྒྱས་པས་གཉན་ནད་སེལ་ཞིང་ཤུལ་ཁྲིམས་ཚ་གང་གཉིས་ཀའི་ནད་རྣམས་གྲང་ངུ་སྐྱོང་བར་བྱེད། 泽漆。大戟科药用草本植物名。味辛

而甘，性凉。功能治下泻瘟疫等一切寒热之病。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀྱུ་ བ་ ལྟོན་ དང་། ཚར་ ལབ་བ། རྟེ་བའི་རི་མོ་ཅན། ཐ་དད་ཕྱིང་ལྟེན། བདེ་བྱེད་མ། བྱའི་ཕྱིང་ལྟེན། ཀྱི་བའི་ཤོ་མ་ བཅས་སོ།

ཐར་པ། བཅིངས་པ་ལས་ གྲོལ་ བ་ སྟེ་ ལགོངས་ བར་ ལཆིང་བྱེད་ལས་དང་ རྟེན་མོངས་གཉིས་ཡོངས་སུ་ སྤངས་བའི་ཚ། 名词。解脱。脱离束缚。业和烦恼系缚轮回，永断此二，说名解脱。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་གྲོལ་བ་དང་། རིས་ལེགས། ལཆི་ མེད། དོན་དམ། དུལ་བྱ། དུལ་མེད། རྣམ་ གྲོལ། སྤངས་པ། བྱང་གྲོལ། བྱང་ཆུབ་པ། སུ་ངན་ལངས། སྐང་ལངས། ཞི་བ། ཡང་སྲིད་ མེད་བཅས་སོ།

ཐར་པ་ཚ་མཐུན། རྟེན་ སྒྲིབ་ སྤངས་ བའི་ལགོག་ བདེན་ གཞི་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ བའི་ གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ སྟེ་ ཚོགས་ ལམ། 顺解脱分。断烦恼障，证得灭谛的随顺分位，名顺解脱分，即资粮道。

ཐར་པ་དང་ མཐུན་ བའི་ ཐེས་ བྱ་ མཐུན་ པ། གང་ པ་ཚ་ མཐུན་དང་ དོན་ གཅིག

ཐར་བའི་ སྐྱེ་ ཚོས་ ཕྱ། ཚོགས་ ལམ་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ ཕྱ་དང་ དོན་ གཅིག

ཐར་བའི་ཚ། རྟེན་ སྒྲིབ་ སྤངས་ བའི་ ལགོག་ བདེན། 解脱分。烦恼障已经永断的灭圣谛。

ཐར་བའི་ སྟེ། སྟེ་ བཞིའི་ ཁ་ གྲུབ་ ཞིག་ སྟེ། ཚོས་ མཐུན་ ཀྱི་ བྱ་ བ་ སྒྲུབ་ བའོ། 解脱分。所作成就。四部之一。

ཐར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) གྲོལ་ བ་ དང་ བཆོར་ བ། 脱离，解脱，通过，རི་བོང་ཆུ་ ལས་ གང་ ཉེ་ བར་ ཚང་དུ་ ཟོག 野兔脱网，回到自己窝里。ཆུ་ ལས་ གང་ནས་ སྐམ་ ས་ ཐོབས། 过河抵岸。ཆོ་ གང་ གཏོང་བ། 放生。ལས་ གཞི་ རྟེན་ གང་ གི་ སོང་། 道路垮了，未能通过。གདོ་ ལས་ གང་ བ། 免疫。

ཐར་མ། གྲོལ་ ཐེག་ བ། 名词。脱险者，免疫者。གདོ་ གང་ མ། 脱离病险者。ལྗ་ འབྲུ་ གང་ མ། 天花免疫者，患过天花者。

ཐར་ཁྲག (རྟེང) རོས་ འཇམ་ པ། 表面光滑。

ཐར་གཟེང་། དངུལ་ བཟོ་ བའི་ ལག་ ཆ་ ཞེག 前斜凿刀。刻镂工人在造件表面雕刻花纹所用凿具。

ཐར་ཐམ། འཁོར་ བ་ ལས་ གང་ བའི་ ལམ་ སྟེ། རེས་ འབྱུང་ གི་ བསམ་ བས་ ཐེག་ བའི་ ལས། 解脱道。存厌离心，寻求脱离生死轮回之道。

ཐར་ལམ་ལྔ། ཚོགས་ ལམ་ དང་། སྦྱོར་ ལམ། མཐོང་ ལམ། སྒོམ་ ལམ། མི་ སློབ་ ལམ་ བཅས་ ལྔ། 五道。五解脱道：资粮道、加行道、见道、修道和无学道。

ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། ཚད་མ་ རྣམ་ འགྲེལ་ གྱི་ ཊཱི་ཀ་ ལེའུ་ བྱས་ བའི་ རྣམ་ བཤད་ གང་ ལམ་ སྟེང་ ཟེ་ མ་ ལོག་ བར་ གསལ་ བར་ བྱེད་ པ་ ཞེས་ བའི་ བསྟན་ ཅོས། 《明照解脱道》。全名《释量论疏·无倒明照解脱道》。因明学著作之一。杰擦·达麻仁钦著。

ཐར་ལམ། ཁྱལ་ གཅིག་ ནས་ ཁྱལ་ གཞན་ དུ་ གང་ བའི་ ལས། 通行道路，ཐམ་ པ་ ཆད་ ནས་ གཅང་ བོའི་ ཚར་ ཐྱོགས་ ལ་ གང་ ས་ མེ་ འདུག 桥断了，没路通过河对面。

ཐོག། (ཤེགས) ཐ་ སྐར། 娄宿。

ཐལ་ཀ་ཇོ་ རྡེ། ་ ཤེང་ སྨན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རོ་ ཁ། ཁུ་ རྡེས་ སྐྱོ་ ལས། རུས་ བས་ བཀས་ ནད་ སེལ། ཆུ་ སེར་ སྐེམ། སྐེན་ ནད་ གསོད། 草决明。豆科药用木本植物名。味苦，性平，治皮肤病，敛黄水，杀虫。

ཕྱལ་ཀར། (1)རྫི་དཀར། 白，灰白，浅灰色；གླང་ཆེན་གཡལ་ཀར་མཆེ་བ་དྲུག་ལྡན། 六牙白象。(2)(མངོན) གླང་ཆེན། 灰白。大象的异名。

ཕྱལ་སྐད། ཆོས་ཀྱི་རྩེད་པ་བྱེད་པའི་ཐོག་མར་ རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཁ་བོན་དྲྷཱི་ཡིག་སྐད་མཐོན་པོར་སྒྲོག་པའི་སྐད། 开辩声。辩论佛经之初，高声长吟文殊菩萨种子དྷཱི་字母以示辩论开始的声音。

ཕྱལ་སྐྱོན། ཚད་ལས་བཅལ་བའི་སྐྱོན། 过分，太甚，偏差；ཐར་སྤྲད་ཚུར་ལེན་ཀྱི་ཉེད་སྐྱོ་ཚང་མ་ཐག་སྐྱོན་མེད་པ། 支出收入，全无偏差。

ཕྱལ་འཁྱམས། ཚད་ལས་བཅལ་བ་དང་ཚད་མ་ཟིན་པ། 过分和不及；གཞུང་སྐོར་ཀྱི་འགྲོ་སོང་གང་བཏང་ཚང་མར་ཐག་འཁྱམས་ཀྱི་ དང་ཐེག་མེད་པ། 公私支付，都没有过分和不及的差错。རྒྱུ་མཚན་ཁྲངས་ གྲུབ་ གཞིར་ བརྒྱང་ནས་ ཐག་འཁྱམས་མེད་པར་རྩོད་བྱེད་པ། 据理争辩，不卑不亢。

ཕྱལ་ཁོང་། ཕྱག་ཆེགས་ནས་མཇིང་ཆེགས་བར་ཀྱི་ཆ་ཤས་དེའི་མིང་། 肩胛。自肩关节至颈关节间的部位。

ཕྱལ་ཁོང་རྒྱས་པའི་མཚམས་བཅུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེགས་སྟེ། རྒྱན་ལ་སོགས་པ་ཕྱིན་པས་ཐུགས་ཁོང་རྒྱས་པ། 两腋圆满相。如来广施药等，感得两肩丰腴圆满之相。三十二大丈夫相之一。

ཕལ་འབྱུང་། ཕྱོགས་ཐུ་སྟན་འཕྱིན་པར་ མི་འདོད་པའི་ཐལ་བ་འཕེན་པའམ། ཆོལ་ཕྱི་ཆོལ་གཉིས་ལ་ མཐུན་སྣང་གྱབ་ངེས་ཀྱི་ཚུལ་ གསུམ་ འགོད་ པའི་ངག་ དེའང་ དེའི་ཐ་ཚིག་ཅིར། སྐྱ་རྒྱ་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་ཁི་ཅོར། སྐྱ་ཆོས་ཅན། མ་ཐག་པར་ཐལ། རྒྱ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟུན་འཕྱིན་པ་དང་། ཡང་ན། སྐྱ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚུལ་གསུམ་ཆང་བའི་ངག་གོ། 应成。为破斥对方而进行已所不许的责难或提出立敌双方共同承许的三相论点。如为破斥声常论者而云："有法声，应成非所作性，是常故。"或提出三相论点云："有法声，应是无常，所作性故。"

ཕྱལ་འབྱུང་གྱི་ཚོས་གསུམ། སྐྱབ་ པའི་ ཐལ་འབྱུང་ཀྱི་ཆོས་གསུམ་སྟེ། རྟགས་ཕྱི་ཆོལ་ཀྱི་བདེན་ཞེན་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པ། ལྡོག་ཁྱབ་ཚད་མས་གྲུབ་པ། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་ བཅས་སོ། 应成三法。能立应成的三个条件：其因，为敌者所真实承许；其异品遍，为正量所成立；其所许，陷人与正量相违者。

ཕྱལ་འབྱུང་གྱི་ལན། ཕྱི་ཆོལ་གྱིས་ཚུར་ཐལ་བ་འཕངས་པ་ལ་ཆོལ་བས་སྐྱོན་སྐྱེང་གི་ལན་འདེབས་པ་སྟེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་ལན་གྱིས་བཟློག་མི་ནུས་ཀྱང་། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ལ་འཕལ་མ་ངེས་མ་ གྲུབ་སོགས་ཀྱི་ སྐྱོན་དང་ ལྡན་ བས་ དེར་ དངོས་ལན་བརྗོད་པའོ། 应成对答。对于敌论者所兴责难，立论者进行反驳之答词。对真应成虽无可答辩，但对于似应成中所列违误，犯有不定、不成等过失者直接提出的答复。

ཕྱལ་འབྱུང་ལྟར་སྣང་། ལན་གྱིས་བཟློག་པར་ནུས་པའི་ངག་སྟེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པའམ། མ་ཁྱབ་པ། ཁྱབ་པ་འགལ་བ། འདོད་པའཆས་ཀྱི་ལན་འདེབས་ནུས་པའོ། 似应成。能够反驳的责难之词。可以用因不成立、因不周遍、周遍相违、顺势认可等作为答语者。

ཕྱལ་འབྱུང་ལྟར་སྣང་བཞི། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་འགལ་བ་དང་། ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་དང་། འདོད་ལན་ཐེབས་པ་སྟེ་བཞིའོ། 四种似应成：因不成立、周遍相违、因不周遍和顺势认可。

ཐལ་འགྱུར་བ། (1)ཐལ་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བ། 过分，过当。应成过失或超过适当的限度。(2)ཐལ་འགྱུར་ཅམ་གྱིས་ཕྱིར་རྩོལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསྒྲུབ་ཏུ་རུང་བའི་རྗེས་དཔག་ཟེར་ཏེ་ཁོ་བོ་ཚོས་ནི་ཐལ་འགྱུར་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་སྟེ། སྐབས་དབྱིན་སངས་རྒྱས་བསྟུང་དང་ཆ་པ་གཙོས་བའི་རྗེས་སུ་འཇུག་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་ཅང་མཐའ་དག་ཏུ་ཡང་ཡོད་མིན་པའམ་གྲུབ་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་ཐ་སྙད་འཇིག་རྟེན་གྱི་གསོལ་པ་དང་མཐུན་པར་སྣང་དང་རྟེན་འབྱུང་འགལ་མེད་ཟུང་འཇུག་གི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བའི་དབུ་མ་པ་ཞེས། 应成派。中观宗之一派。但欲以"应成某过"的论式，使论敌心中生起比量以领会所立之宗者。此派遵循古印度佛教论师佛护及月称之学，抉择诸法于胜义中自性不成，于名言中从同世间共许之理，主张性空缘起双运无违之说。

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག ལན་གྱིས་བཟློག་མི་ནུས་པའི་ཐལ་བ་འཕེན་པའི་ངག་སྟེ། ཐལ་འགྱུར་འགོད་ཀྱལ་གྱི་བློ་ཪོར་རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་འབའ་བའི་རྟེད་སྟོན་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་གོ། 真应成。不能反驳的责难之词。在被责难者心中，因及周遍皆已成立，据理立因，指其所许陷于正量相违过失的正确责难之词。

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས། སྐྱབ་ཅིད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། སྐྱབ་ཅིད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྟེ་གཉིས་སོ། 二种真应成：引能立应成和不引能立应成。

ཐལ་རྒྱུགས། (1)ཐོགས་མེད་དུ་འགྲོ་བ། 对直走，对穿过，顺利前进：ཉ་མོ་ཆུའི་ནང་དུ་ཐོང་ཐུག་མེད་བར་ཐལ་རྒྱུགས་སུ་འགྲོ་བ། 鱼在水中，穿行无阻。(2)མ་བརྟགས་པའི་འགྲོ་སྐྱེབས། 冒撞，莽撞：འགྲོ་ལམ་བདེ་མིན་ལ་མ་བལྟས་བར་རང་གང་ཐལ་རྒྱུགས་སུ་འགྲོ་བ། 不看道路平坦与否，莽撞行进。

ཐལ་ངག འདོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནི་མི་འདོད་པའི་ཐལ་བ་འཕེན་པའི་ངག་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པའི་ངོ། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 诘过论式。举出所许者为因，指责不许者所犯过失之论式。如云："声，应成非所作性，以是常故。"

ཐལ་ཐུག ལག་པའི་ཐལ་མོས་བརྒྱབ་པའི་ལྟག 耳光，耳刮子：ཐལ་ལྟག་གཞུས་པ། 打耳光。

ཐལ་ཆ། ཚད་ལས་བརྒལ་བའི་སྐྱོན་ཆ། 过分，太甚，僭越：གཏམ་ཐལ་ཆ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་ཐལ་ཆ་ཞེས། 话莫说过分了！ཐན་ཚུན་འཁྲུག་རྒོད་སྐྱེ་བའི་ཐལ་ཆ་མ་བྱེ། 不要做得过分，以免引起冲突。འཁྲུག་པ་ཤོར་ནས་ཐལ་ཆ་ཅི་བཏང་སོང་། 冲突太过分了。

ཐལ་ཆུ། ཐལ་བའི་ཁུ་བ། 灰水，硷水。

ཐལ་ཅེན། མི་རོ་བཙོག་པའི་ཐལ་བ། 骨灰，尸灰。人尸烧后的灰。

ཐལ་ཀོར། རྡོག་ཁྱག་དུ་སྐྱངས་པའི་ཐལ་བ། 积灰，积沙。墙角所积灰尘。

ཐལ་ཅེས། ཤེ་སྟོན་དུ་ཤུག་ཏུ་ཝེར་པོ་དང་། ཤེལ་ཟེང་དུ་ལུག་ཏུ་སྐྱག་པོ་ལ་ངོས་འཛིན་མཛད། གཞན་དུ་ཚྭཊྚལ་ལཱང་འཇུག 龙舌草。百合科药用植物名。《蓝琉璃论》说为长花马先蒿，《水晶鬘论》说为藓生马先蒿，亦有说为绿绒蒿者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀླུ་ཡི་ཁྲི་དང་། སྟོ་སངས་འཕྲིན་ཤིང་། སྟོ་སངས་མཐའ་ཡས། མཐའ་ཡས་རུ། བ་ཐྲང་སྐྱང་། མེ་དཀྱུག་ཕྲ་མོ། ས་འཆོ་བྱ་མོ་བཅས་སོ།

ཐལ་ཐལ། གྲངས་གནས་ཤིག 阿郎。一大数名。

ཐལ་དྲགས་པ། མཚམས་ཆོད་མ་ཐེག་པ་དང་།

ཚད་ལས་འདས་པ། 过当，过分，过火；བཟའ་བཏུང་ལོངས་སྤྱོད་ཐལ་དྲག་པ། 饮食过当。གོད་ཚོད་མེད་པའི་སྐད་ཅ་ལབ་ཐུབ་ཐལ་དྲག་པ། 话无分寸，说得过分。

ཐལ་རྡིག 积灰，久年积灰。

ཐལ་མདོག 灰色。

ཐལ་རྡུལ། 灰尘。

ཐལ་ཐིབས། 积尘。积累很厚的尘埃。

ཐལ་ཕྱག་ཐལ། (1)མེ་ཁྲིམ། 灰铲，火铲。(2)སྐྱེ་ཕྱག་ཐལ། 拂尘子，鸡毛帚。

ཐལ་བ། ●(ཟ་མི་དད་པ) (1)ཚད་ལས་བཏལ་བ། 过分，失当；ཁ་ཐལ། 失口。 གཏམ་དེ་ཐལ་དྲག་ཤོང་། 那句话太过分了。 ཕྱི་ཐལ་ནང་འཁྱམས་མེད་པ། 无过不及；外不过分，内无不及。ཆོག་ཐལ། 失言。(2)ཤོང་བ་དང་ཕྱིན་པ། 经过，到达，变成；གང་ཐལ་གཏོལ་མེད། 不知何往。 ཡར་ཐལ་མར་ཐལ། 上上下下。 ཡལ་ཐལ་བ། 散失。རིམ་གྱིས་རྡེ་ཐུང་དུ་ཐལ། 逐渐减少。ལོ་ལྔ་བཅུ་ཐལ། 经过五十年。(3)ཀངས་མར་འགྲོ་བ། 直过，穿过；བག་ལ་ཁར་ཐལ་ཆུང་ཐལ་དུ་འགྲོ་བ། 穿过岩石中。 མར་ཕྱི་ཟངས་ཐལ་དུ་འགྲོ་བ། 一直下去。ཡར་ཕྱི་ཟངས་ཐལ་དུ་འགྲོ་བ། 一直往上。❷名词。(1)སྐྱོན་ཆ། 过分，错误；ཐལ་བ་འཛེག་པ། 责难，引出过失。(2)རྡོག་མའམ། ལྷག་མ། 尘埃，灰；གོ་ཐལ། 灶灰。ཐུག་ཐལ། 粥粉。撒于糊糞或稀粥里的面粉或糌粑。 ཅ་ཐལ། 鸟粪。ཁྱམ་བྱའི་ཐུག་བར་ཐལ་བའི་ཁྲིམས་གཙོགས། 灰掩猫儿粪。ཐལ་བ་ཐུང་མ་བ། 堆积灰尘。གང་ས་གང་ལ་ཐལ་བ་ལང་མ་བ། 到处灰尘飞扬。

ཐལ་བ་དཀར་ཅོ། (ཡུལ) སྐྱ་ཐ་ལ་བཟོ་ཐུབ་ཀེང་ཐལ། 白灰土。加在鼻烟内的白土。

ཐལ་བ་སྒྲིབ་ཆགས། ཐལ་རྡུལ་དཀར་ཞོ་ཆགས་ཆུལ། 尘封。被灰尘盖满；བཟོ་གས་བཀོད་ཅི་ཞེ་བྱང་རྣམས་ལ་རྡུལ་ཕྱིས་མ་བཏུབ་པས་ཐལ་བ་སྒྲིབ་ཆགས་སུ་ཁེབས་པ། 陈设的器物，未曾擦拭，都被灰尘盖满。

ཐལ་བ་ཆིལ་ཆིལ། ཐལ་རྡུལ་ལང་ཆུལ་ཞིག 灰尘飞扬状；གདུ་ཆུ་མ་གཏོར་ན་གང་བདར་ཅིང་དུས་ཐལ་བ་ཆིལ་ཆིལ་ལང་ཚོང་། 地上不洒水，扫除时灰尘就要飞扬。

ཐལ་བ་པ། ཅི་རལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བ་ཞིག 涂灰者。古印度一宗教派别名。

ཐལ་བ་འཛེག་པ། ཚ་རོལ་ཐའི་ཆུང་ཀྱི་ཚིག་རྟོག་གྱེན་འཕྱིན་པ་དང་། ཚིག་སྒྲ་ཚང་གཅོད་ཕྱིར་དུ། རྟགས་ཁྱབ་ཚད་མའམ་ཐབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་བཀོད་ནས་མི་འདོད་པ་སྒྲུབ་པ། དབེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་སྤྱན་འཕྱིན་པའི་ཕྱིར་དུ། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འདོད་པ་རྟག་གས་སུ་བཀོད་ནས་མི་འདོད་པར་ཐལ་བ་འཛེག་པའི། 责难，指摘谬误。为破除对方颠倒思维及驳倒其谬论，提出正量或经其认可之因及周遍，以证成其所不承许者。如为破除承许声是有常之异教徒，即以其所承许之“声应非所作性，以是常故”为因，驳斥其所不承许“非所作性”之过。

ཐལ་བ་ཀྱོད་ཀྱོད། ཐལ་བ་ཤོང་ཤོང་། 尘埃滚滚。灰尘飞扬状；ཆང་ས་འཁོར་ཕྱིན་ཤུལ་དུ་ཐལ་བ་བྱེད་བྱེད་དུ་ལང་ཤོང་། 汽车驰过，灰尘飞扬。

ཐལ་བ་རྒྱང་བསྐྱངས། ཅ་ཤེད་དུ་འགྲོ་དུ་འཇུག་

བའི་དབྱེ། 一风吹灰尘。喻彻底消失或一笔勾销：དགྲ་བའི་མི་རྣ་ཚང་མ་ཐལ་བ་ནུབ་བསྐྱུར་བཞིན་དུ་ཁ་མེད་དུ་སོང་འདུག 敌人连人带马，有如一风吹灰尘，彻底消失。

ཐལ་བའི་སྙིང་པོ། (མངོན) ཙ་ག་རུ། 灰精。沉香的异名。

ཐལ་བར་འགྱུར་བ། རིགས་བཤད། སྐྱེས་ཀྱི་ཐུབ་ཟུ་ལྡུང་བ། 应是，应成，便致。佛书译为堕于过、成失、必成过：དེ་ལྟར་ཞུ་ཚུགས་བྱས་ན་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། 坚持如是，必成过失。

ཐལ་བར་བཏབ་བ། དྲལ་ཐུན་ཙམ་དུ་གཏོར་བ། 歼灭，粉碎；དགྲ་དམག་ཐལ་བར་བཏབ་བ། 歼灭敌军。 བྱག་རྡེ་ཐལ་བར་བཏབ་བ། 粉碎岩石。

ཐལ་སྐྱང་། ཐོག་ཤེད་དུ་བྱུང་བ། 直穿，对穿，透过：སྐྱེ་བུ་རྟེན་ཅིང་ལེབ་ཐལ་བྱང་དུ་ཕྱག་ནས་བྱག་ཏུ་ཡོད་པ། 利钻对直钻透木板。ཉི་ཟེད་ཁང་བའི་ནང་དུ་ཐལ་བྱུང་བོག་པ། 日光直照室内。

ཐལ་སྐྱང་འཕྱོ་བ། (1)ཐོག་ཤེད་དུ་འཕྱོ་བ། 勇往直前：དབའ་བོ་སྙིང་སྟོབས་ཅན་ཀྱིས་དགྲ་ལ་འཇིགས་སྐྲང་མེད་པར་གཡུལ་ས་ལ་ཐལ་བྱང་དུ་འཕྱོ་བ། 是大英雄能无畏，勇往直前赴战场。(2)(མངོན) དབའ་བོ། 英雄，勇士。

ཐལ་སྐྱང་། ཐལ་མོའི་ནང་ངོས་ཁན་རྩེས་སྐྱང་བ། 合掌。两掌心互相摔合：ལག་པ་ཐལ་སྐྱང་གི་ཀུས་འདུད་ཞུ་བ། 合掌致敬。

ཐལ་མ། ཕད་ཀ། 形容词。对直：མེ་མདའི་ཤུབ་ཀྱིས་རྡུག་པ་ཐལ་མར་ཕྱག་འདུག 枪弹的射击力直穿墙壁。

ཐལ་མོ། ལག་པའི་སོར་མོ་ཐེར་ཐེར་དུ་ཀ་ཤེའམས་ཏེ་བསྡོངས་པའི་ཚན་དབྱིབས། 名词。手掌，

ཐལ་མོ་ཀན་ཀྱལ་དུ་བསྟན་པ། 手掌上仰。ཐལ་མོ་རྡེབ་པ། 鼓掌，拍手称善。 ཐལ་མོ་སྐྱེན་པ། 批颊，打耳光。ཐལ་མོ་བསྡོལ་བ། 拱手交叉十指。ཐལ་མོ་སྐྱང་བ། 合掌致敬。ཐལ་མོ་བརྡབས་སྐྱེ་དགེ་ཆར་བཏང་བ་ལྟར་སྐྱོག་པ། 响起了骤雨般的鼓掌声。

ཐལ་མོའི་ཕྱག་རྒྱ། ཐལ་མོ་སྐྱང་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཤེ་ཀྱས་བའི་ཉམས། 合十，两手合掌。敬礼的仪式之一。

ཐལ་སྐྱས། བད་ཀན་རང་གྱུང་ཅན་ཤིས་བསྒྲིད་བའི་ཁུ་བའི་ནད་ཀྱི་ཆེད་ལ་ཐལ་ཚ་དང་ཅོང་ཁེ་ཕུ་བ་མེ་ལ་རྩལ་ལྡན་བསྲེགས་བའི་ཐལ་བ། 煅灰。火煅食盐、寒水石等药物存性，主治由于体内涎液引起的寒病。

ཐལ་ཚ། ཤིང་སྐ་དང་ལྟམ་སོགས་མེད་བསྲེགས་བའི་ཐལ་བ་ལས་བཟོས་བའི་ཚ་རིགས་ཏེ། རང་ལན་ཚ་ལ་ཚ་བ། ཞུ་རྩིས་དྲྭ། རྩྭ་བས་ཀྱང་བ་སེལ། བོ་བ་སྐྱེས་པ་འཇོམས། 灰碱。草木灰所制碱。味咸而辛，性温，治寒疾，消胃中饱胀。

ཐལ་ཚང་། ཐལ་དྲལ་དོར་སའི་ས་ཁྲོང་ངམ་ཚང་། 灰池，灰坑。委弃灰尘的土坑。

ཐལ་ཚོན། ཐལ་བ་ཚ་བོ། 有火的灰，细火灰，热灰。

ཐལ་འཆུབ། ཐལ་བའི་འཆུབ་ཁོང་། 风沙，狂风扬灰；ཐལ་འཆུབ་ཆང་བོ་ལང་བ། 刮起很大的风沙。ཐལ་འཆུབ་འཕྱུར་བ། 风沙弥漫。

ཐལ་འཕག བར་སྣང་དུ་འཁོར་བའི་ཐལ་དྲལ་གྱི་ཚདངས་ཞིག 尘氛。空中飞扬的尘雾。

ཐལ་སྐྱང་འཁལ་འཇོལ། ཁྱ་ཅང་དབའ་ཐལ་ཆེ་དྲགས་བའི་འཁལ་འཇུལ། 僭越，荒谬。荒唐错误：ཐལ་ཐེང་འཁལ་འཇོལ་དུ་མ་སོང་བའི་བཁ་

ཐེང་བརྟན་པོ་ཞིག་དགོས། 要稳当妥贴，不要荒唐错谬。

ཟལ་ཁལ། 〈藏戏〉 གྲངས་གནས་ཤེས། 阿卢丹。一大数名。

ཟལ་རང་། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་། རང་རྒྱུད་པའི་ཐལ་ཕྱིས་མིང་། 中观应成派和自续派之合称。

ཟལ་རླུང་། ཐལ་བ་དང་འདྲེས་པའི་ཕུག་ཐལ་བ། 沙风。夹带尘埃的大风。

ཟལ་ལས། ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་གྱི་བསྒྲུབ་ཚུལ

ཟལ་ལས་རྣམ་ཟབ་སྒོ་བཞི། ཕྱི་ཚོལ་གྱིས་ཐལ་བ་འཐབས་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ཕྱང་ སྐང་ གི་ རིགས་བཞི་ཙམ་ པ་དེར་ལན་འདེབས་ཚུལ་ རྣམ་ པ་ བཞི་སྟེ། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་འགལ་བ་དང་། ཁྱབ་པ་མ་དེས་པ་དང་། འདོད་ལན་ཟེབས་པ་བཅས་སོ། 应成对答四解脱门。回答敌者所兴费难之四种似应成时采取的四种方式：因不成立、周遍相违、因不周遍和顺势认可。

ཟལ་ལྷས། བར་ཐལ་ཚུར་ལྷས་ཀྱིས་འཕྱར་བ། 散失，抛散。东流西散：གཞན་ འཕྱར་ ཐལ་ ལྷས་མེད་པ། 不让到处散落遗失。ཐལ་ལྷས་ཉེ་བ་ཀ་མེད་པ། 没有差池。

ཟལ་ཤེ་བ། (1)སྒྲིབ་མེད་དམ་ཐོག་མེད། 无盖，无隐，无遮无碍。རི་རྩེར་རྩྭ་ཤིང་མེད་པར་ཐལ་ལེ་བར་འདུག 山顶无草无木，光秃秃的。མདུན་དང་རྒྱབ་སྐྱེས་ཐོག་ཐམས་ཅད་དུ་ཐལ་ལེར་ བར་ གཟིགས་ པ། 前后各方无遮无碍，都能清楚地看见。(2)ཡ་ཨ་འཕྲིག་འབྲེལ་མེད་པ། 笔直的，直端端的：ལམ་ཆེན་པོ་དེ་ ཐལ་ ལེ་ བར་ བཏེབ་འདུག 那条大路修得直端端的。(3)ཀ་དོག་སྐྱ་ཤས་ཆེ་བ་མངོན་ཚུལ་ཞིག 灰白色，སས་སྐྱ་ཐལ་ལེ་བ། 灰白色土。

ཟལ་ཤོག བོད་རང་སྐྱེས་སྤྱོངས་ སྟེ་ མ་ རྫོང་ དུས་ཐེབས་ཀྱི་ སྐབས་སུ་ ཐོན་ པའི་ ཤོག་ཁ་ དཀར་ ལྗང་ཁུ་ ཐལ་ ལེ་ བ་ ཞིག་ ཡིན། 西藏自治区尼木县产的灰色劣等纸。

ཟི་ཀྱ། ཐག་པ་ཟླ་མ། 细绳：ལག་རྒྱང་ཀྱེན་ཏེ་ བཙག་ དུ་ ཞི་ ཀྱས་ བཅིངས་ འདུག 双手被细绳反绑着。

ཟི་ཀྱ་ཁ་ཆུང་། སྐྱམ་པོ་མེད་པའི་ཐག་པ་ ཁྲ་ བོ། 彩绳。斑斓细绳：ཁྱང་ དུག་ སྐྱལ་ ཁྲ་ བོས་ སྐྱག་ བཅད་ཡས་ད་ ཞི་ ཀྱ་ ཁ་ཆུང་ལ་ ཡིད་མི་ཆེས། 曾被斑斓毒蛇咬伤过，现对彩色细绳不放心。

ཟི་ཀྱ་སྡེ་རྐངས། ལས་དོན་ འབྲས་རྐངས་ཀྱི་ དབེ། 脱头漏尾。喻事有错失：ལས་ དོན་ ཚང་ མ་ ཞི་ ཀྱ་ སྡེ་རྐངས་མེད་ པ། 工作都没有脱头漏尾的情形。

ཟི་བ། 名词。(1)ཕྱག་རྟེན། 鸽。(2)འདུག་ཟྲིག། 燕。

ཟི་བའི་མདོག མདོག་རྫི་ སྐྱ། 深灰色。

ཟི་ར། ཁེམ་མམ་མི་མང་འདུ་ ས། 市场，会场。众人集聚地。

ཟི་རྒོ་ལེགས་ས། དེ་ ཀོ་ ལེགས་དང་ཀྱུ་ སྐྱེན་མེར་ མོ་ གཉིས་ཀྱི་ ཟླས། རྫར་ཅོད་ཀྱལ་བཙུ་གཉིས་པ་ སྡེ་ སའི་ ལེགས་ དྲུག་ གི་ ཡ་ཀྱལ་ ཞིག 提肖勒。德肖勒和王妃鲁曼美莫所生子，吐蕃王朝第十二王。

ཟི་ཁ ཚད་འཇོག་ས་སྐྱད་པ་ཕྱ་ བྱང་ བྱིས་པའི་རྡེ་མོ། 名词。线条，线纹，ཚངས་ཐིག 中线。རྒྱ་ཐིག 对角线。རྩ་ ཐིག 基线。རྒྱལ་ཐིག 圆线。གུག་ ཐིག 曲线。ནག་ཐིག 墨线，黑线。མཚལ་ཐིག 红线条。

ཟི་ཁ་ཀོར། སྐོར་ མའི་ དབྱིབས་ ཅན་ གྱི་ རྡེ་མོ། 小圆圈，圈圈。圆形画线。

ཟི་ཁ་རྒྱབ། ཐིག་ཆུ་ ཅིང་ གྱི་ ཐིག་ས་ རྒྱུ་ སྐྱོད། 粉线包。盛弹线色粉的小袋。

ཟི་ཁ་སྐྱེད། ཐིག་ཆུ་ ཅིང་ གྱི་ སྐྱད་ པ། 粉线。穿过粉线包的细绳。

ཟི་ཁ་རྫི། ཐིག་ས་ རྒྱུ་ སྐྱོད་ གྱི་ ཁྱུ་ ཆུང་། 粉线包。缝纫时盛弹线色粉的小袋。

ཟི་ཁ་སྒྲིམ། ཡི་ གེའི་ ཐིག་ཪ། 线框子，字格，写

字线格：ཡི་གེའི་ཐིག་སྒྲིམ། 书写文字的线格。

ཐིག་གཙབ་པ། ཐིག་སྐུད་ཀྱིས་ཐིག་རྒྱག་པ། 画尺度，弹墨线：ཤང་ལེབ་འདྲ་བའི་ཐྲེན་དུ་ གཏུང་མ་ལ་ཐིག་གཏབ་པ། 锯木板之前，在圆木上弹墨线。

ཐིག་ཏག ཚ་དམྱལ་བཀྲུད་ཀྱི་ནང་གཅིག་ཅིག་སྟེ། ཕྱགས་བཟིགས་ཀྱི་ས་གཞིའི་ སྟེང་ དུ་ གཤེན་ རྡེའི་ ལས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་དམྱལ་བའི་ཅིག་ཤོས་ཅན་དེའི་ ལུས་ལ་ཐིག་ནག་པོ་བཞི་བཀྲུད་ཟིགས་བཏབ་བའི་ སྟེང་ དུ་ཕྱགས་ཀྱི་ཟིག་ལེ་མི་འབབ་ བས་ དུ་ བར་ ཅིད་ཅི་དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་དུ་ གཤོག་ ཅིང་ གཅོད་ བས་སྡུག་བསྔལ་བའོ། 黑绳地狱。八热地狱之一。地狱众生身陷炽热铁地，受阎罗卒于体上以黑线划分为四或八等，用火红铁锯反复断剖之苦。

ཐིག་སྣོག ཤིང་བཟོ་བའི་ཐིག་སྐུད་དང་ སྣོག་ཁྱམ། 绳墨。木工所用墨线和墨斗。

ཐིག་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཚད་ ཤེས་ པའམ་ ཚད་ འཇེན་ཐུབ་པ། 知道，晓了，ཚོད་ ཐིག་ པ། 摸底，知道分际。❷ཨོ་དང་། ལུང་བསྟན་ ཟིགས་ དོན་ ཐོག་ དུ་ འགྲུབ་པ། 形容词。灵验，预言应效，预报准确：ལུང་བསྟན་ཐིག་པ་འདྲུག 预言灵验。སྤྱིར་ བཏང་ དུ་ གནམ་ གཤིས་ སྟོན་བཟུ་ བཏང་བ་ རྣམས་ ཐིག་ པ་ ཡིན། 一般说来，天气预报是准确的。

ཐིག་ཟོ། དོན་ ཐོག་ དུ་ འགྲུབ་བའི་ཐིག་པ་དང་འདྲ།

ཐིག་སྒྲུབ། ཐིག་རྒྱག་ཅིང་ཀྱི་ཡོ་ཆས། 画图器。画线条的器具。

ཐིག་ཟངས། ཤིང་བཟོ་བའི་ཐིག་སྐུད་ཀྱི་ སྟོད་སྨག་ བྱེད། 墨斗。弹墨线时所需墨汁容器。

ཐིག་ཨ། 名词。(1)བཀལ་བའམ་གཡག་རིགས་ལ་ཡོད་ པའི་ཐིག་ལེའི་རི་མོ། 环纹。织物上的圆圈花纹：བཀྲམས་ མ་དཀར་ ཅི་ཐིག་མ་ཅན། 白底团花织物。(2)ཚོས་མ་ཐིག་ལེའི་རི་མོ་ཅན། 印染团花织物：ཐིག་མ་དཀར་པོ། 团花白布。

ཐིག་རྩེ། ཁང་པ་དང་ཡོ་བྱད་ཕྲ་ རྒྱ་ སོགས་ བཟོ་ སྐུན་ཅིང་བར་ ཐིག་གདབ་ ཆུལ་ བཤད་ པའི་ དབེ་ ཚན་ཞིང་། 《尺度经》。叙述建筑房屋、制造家具、画佛像等用线条画出轮廓图案的书。

ཐིག་རྩམ། ཐིག་རྒྱག་ཅིང་ཀྱི་ཉེ། 画粉。画线所用粉等。

ཐིག་ཚད། ཚ་ཚད། 尺度，度量，ཐིག་ཚད་ལེན་ པ། 测量，测勘，量度，ཐིག་ཚད་རྩིས་པ་ལེན། 草测。

ཐིག་ཚོན། (1)ཐིག་རྒྱག་ཅིང་ཀྱི་དྲྭ་ཚོན། 画线所用彩色粉。(2)ཐིག་དང་ཚོན། 线条和色彩，རི་མོའི་ཐིག་ཚོན་ ལེགས་པ། 图像尺度色彩都很正规。

ཐིག་ཏལ། རྩེན་པ་སོགས་འཁབ་དྲས་ཀྱོན་རྒྱུ་ཀེད་པ་ བས་བྱང་དུ་དཔྱང་བའི་ཐེ་ཀུ་ཁ་བའི་དྲ་པ། 围腰璎珞。藏戏猎人服饰，从腰部下垂的彩色流苏。

ཐིག་རིས། (1)བཀྲམས་མ་སོགས་ཀྱི་ཐིག་ལེའི་རི་ མོ། 点子花。织物等上面所有的团花点子。(2)ཐིག་བརྒྱབ་བའི་རི་མོ། 线条画，线条图案。

ཐིག་རིས་ཀྱི་རྩིས། རི་ མོ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ རྒྱག་ བའི་རྩིས། 几何学。根据图画进行计算之学。

ཐིག་ལེ། 名词。(1)ཀྱང་ཀོང་། 圆圈，圆团点子。(2)གྲངས་གནས་འཇེན་ཐྲེད་ཀྱི་ཐིག་ལེ། 数字○。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྟོང་ པ་དང་ དམ་ མཁའ། (3)ཉིང་ཁུ། 精华，精粹：སྙིང་གི་ཐིག་ལེ། 中心，精要。(4)གསང་སྔགས་ལས་གསལ་བའི་རྩ་ཐིག་ རྒྱང་གསུམ་ཀྱི་ཚངས་ ཐུ་ བའི་ ཐིག་ ལེ་ སྐེ་ བའི་ བ་ཆེན་ པོའི་ སྙིང་ པོའམ་ ས་ ཅོན་ དུ་ གྱུར་ པ། རྩ་ རྣམས་ཀྱི་གནས་ སུ་ དུང་ས་ སྙིགས་ སྟུ་ ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་ བར་ གནས་ པའོ། 明点，精液。密乘所说体内风、脉、明点三者中之明点，是大乐的精髓或

种子，以种种精华、糟粕的形式存在于体内脉道之中。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་དང་། ཁམས་དཀར་པོ། ཀུ་བ། དྲངས་མ། ས་བོན་བཅས་སོ།

ཐིག་ལེ་ལྔ་ཚོམ། དཀྱིལ་དུ་ཐིག་ལེ་ གཅིག་ དང་ དེའི་ཐུགས་བཞིར་ཐིག་ལེ་རེ་ཙོད་པ། 五梅花纹。中央及四方各有一圆圈，象征梅花有五个瓣儿的花纹。

ཐིག་ཅེ་ཅན། (1)ཉི་མའི་རྟ་བདུན་གྱི་ཁ་གཅིག་ཞེས་ པ། 明点。日神七马之一。 (2)(ཁ་དོག) གྲང་པོ་ཆེ། 圆点者。大象的异名。

ཐིག་ལེ་སྒོང་བའི་སྒྲོན་མ། སྒྲོན་མ་བཞིའི་ནང་གཅིག། དཀྱིལ་འཁོར་ཆུང་བའི་རྣམ་པ་སྟོལ་ཏེ་ཀུ་རེ་རེ། 明点空灯。旧密大圆满修习法四灯之一。激励法界与本智显现之处。

ཐིག་ལེ་དྲུག་པ། (ཁ་དོག) ཁྱབ་འཇུག 六点者。遍入天的异名。

ཐིག་ལེ་འཇགས་པ། ཀུ་བ་རང་བཞིན་དུ་གོང་བ། 遗精，梦遗。不自觉流出精液。

ཐིག་ལེའི་སྣ། (ཁ་དོག) སྐྱལ། 斑点鼻。蛇的异名。

ཐིག་ལེའི་ཁྱས། (ཁ་དོག) (1)གཟིག 豹的异名。(2)སྐྱལ། 蛇的异名。

ཐིག་ཤིང་། ཐིག་འདེབས་ཀྱི་ཤིག་ཤིང་། 直尺，画线尺。

ཐིག་ཕྱབས། (ཁྱམ) རྒྱ་ལུ་ཆས་ ཀྱི་ ཐོང་ ཤུབས། 碗囊。王子装束中系于腰间盛茶碗的小囊。

ཐིག་སྐ། ཐིག་ཀྱག་དང་གི་སྐ། 弹线粉。裁衣粉线包内所装红土等。

ཐིག་ཚ། རྩང་ཟད་རྩང་ཟད་ཟཁས་དས་འབབ་ པའི་ཆུན་གྱི་རིགས། 名词。点滴，水滴，雨点；སྦྱམ་ཐིགས། 油点。 ཆུ་ཐིགས། 水滴。 ཆར་ཐིགས། 雨点。 རྒྱང་ཐིགས་ སམ་མཆོད་ཐིགས་ ཀྱག་པ། 在别人供神油灯内，自己加入几滴灯油。 ཁྱེ་ཆར་པའི་ཆར་ཐག་ཆོད་ཀྱང་། ནང་ཐིགས་ ཁའི་ཐིགས་ཐག་ཆོད་ཆི་ཙོང་། 屋外雨已住，屋内漏不停。 ཐིགས་པ་ཀྱག་པ། 漏雨，水点滴漏。 ཐིགས་པ་བསགས་པའི་ཆུ་མཚོ། ཐུ་རབ་སྤྱང་པའི་རི་བོ། 积水成海，积土成山。 ཁ་བཤད་ཆུ་ཙི་ཡུ་བ། ལག་ལེན་གསེར་ཀྱི་ཐིགས་པ། 口说但浮沤，实践乃金滴。

ཐིགས་ཚགས། ཁང་ཐོག་ནས་ཐིགས་པ་ཀྱག་ས་ དྲ་ཆུའི་བཅོས་ཆགས། 补漏，填修漏洞，修补屋漏；ཆར་དུས་མ་ཤར་ཚོང་ནས་ཙེ་ཁ་ཐིགས་ཆད་ དེ་ཅ་ཅེ་ཐུབ་དགོས། 雨季未到，即须严密修葺屋顶览槽。

ཐིགས་བཟེད། ཐིགས་ པ་ བཟེད་ སའི་སྟོང་ སྐུད། 接漏盆。盛接水滴的器皿。

ཐིགས་རམ་འཕྱལ་འཕྱལ། (ཁྱམ) ཚོས་སོགས་ རམ་ཆེ་བའི་རྣམ་པ། 衣服褴褛：ཚོས་ཀང་ཐེ་ རམ་འཕྱལ་འཕྱལ་ཞིག 衣服也破烂不堪。

ཐིགས་ས། ཆུའི་ཐིགས་པ་འཚོག་ཐུབ་ཀྱི་ས། 补漏泥。修补屋漏所用泥土。

ཐིང་། འདོང་བའི་སྐྱལ་ཆིག

ཐིང་ཐིང་། དངོས་ཀའི་ངོ་བོ་དང་། ཐ་སྐྱིད་ སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟོན་ཐུབ་ཆིག་ཀྱོགས་ ཤིག 一个表性质、动作等状况的拟态词：མཚན་ མོ་ ནག་ ཐེང་ཐེང་དུ་མི་ ལོང་རྟ་ ལོང་ ལ་ བཞོན་ ཏེ་ གཡང་ ས་ཁ་གཏད་ནས་ཀྱག་པ། 盲人骑瞎马，黑夜走悬岩。ངེ་ཁོད་ འཇམ་ ཐེང་ ཐེང་ ཞིག་ ལ་ གཅིག་ ཡུང་ གནས་ པ། 独居寂寞山寺中。དགུན་ དུས་ ཁང་པ་དྲོ་ ཐེང་ཐེང་གི་ནང་དུ་ངལ་གསོ་བ། 冬季在暖烘烘的屋子里休息。ཟ་ཅས་འབྱང་ཅས་ཀྱིས་ ཀྱེན་པས་ཁྱད་པ་ནི་ ཐེང་ཐེང་ཁྱས་ཁྱང་། 饮食没有对头，弄得肚子一掣一掣地痛。རྡེ་ ཐང་ རྩེ་ ཐེང་ ཐེང་། 翠绿的草原。 ནམ་མཁའ་ རྩེ་ ཐེང་ཐེང་། 蓝蓝的天。

ཐིང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐིངས་པ། ཐིང་བ།། ཟུངས་པའམ། སོན་པ། 抵达，到，进入；ལག་ཏུ་ཐིངས་པ། 到手。སྐད་དུ་ཐིངས་པ། 听到。གྲང་ལྷགས་དབྱི་མེད་རུས་པར་ཡང་ཐིངས་པ། 寒风凛冽，刺入骨髓。

ཐིང་ཁྱུག 〈ཀྲཱིས〉 གྲངས་ཀན་གྱི་མིག 词里三。一数目名。

ཐིང་ཧིལ། ཆུ་བྱ་མདོག་དཀར་ཞིང་། ཀང་པ་དམར་ལ། སྐད་སྐྱན་པ་ཞིག 鸥。一种色白、爪红、声音悦耳的水鸟。

ཐིང་ཤིལ། (ཀ) སྨྱ་སྐྲན་ཞིག ནུས་པས་ཆད་པ་འཇགས་པ་དང་། དྲི་ཆུ་འཐྱེན་པ། ལྷད་པ་སེལ་བ་སོགས་ལ་ཐབ། 葶苈。药用植物名。有清热、利尿、祛痰等作用。

ཐིངས་བ། ཐིང་བའི་འདུས་པ།

ཐིབ་པ། སྒྲུན་པ། 形容词。黑暗，阴森；སྐྱེ་དུས་ཐིབ་པའི་ཁྱིད་དུ་མཚོ་ཅི་འབྲས་ཉེན་ཚེད། 在黑暗中，恐怕要迷失方向。

ཐིབ་ཀྱི། སྒྲུན་པ། 形容词。黑暗，朦胧；མཚན་མོ་ཐིབ་ཀྱི། 黑暗的夜间。

ཐིབས་ཅི། ཤིབ་མ་སྐུག་པོ། 形容词。浓荫，浓影，稠密，茂密；ཤིང་ནགས་ཐིབས་པོའི་ནང་དུ་འཇུལ་ནས་འགྲོ་ལམ་རྙེད། 进入密林，迷失道路。

ཐིབས་ས། སྤྲིན་དང་། སྒྲུན་པ། ཁ་ཆར་སོགས་འཕྲིགས་ཚུལ་ལས། བཅ་སྐྱབས་ཤིག 云涌，雾罩，雪茫茫。迷离模糊不明貌；སྤྲིན་པ་ཐིབས་སེ་འཁོད། 云涌。 སྒྲུན་ནག་ཐིབས་སེ་འཐིབས། 黑暗笼罩。ཁ་ཆར་ཐིབས་སེ་བབ། 雨雪涌着下。

ཐིམ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ནུབ་པ། 没，沉没渗入，浸进，吸收；ཆུ་ཉེ་མའི་ནང་དུ་ཐིམ་པ། 水浸进沙中。

ཐིམ་བའི་རྩ། ལྷས་རྟའི་ཉེ་བྱག་ཌིག 融人脉。谓人体内中脉。

ཐིམ་ཀྱི། 名词。(1)ཚང་གི་ཇ་མའི་ཀཡམ་གྱི་ཕེ་ཀུང་། 酒釜嘴子；མཚོ་ཇ་མའི་ནང་དུ་བཏུག་ཐིམ་བྱ་ལ་ཆས་བཀག་པ་སྟེ། མི་ཚང་མས་ཏ་ཚོ་བའི་སྐད་ཆ་དེ་ཁྲོད་ཀྱིས་དུ་དང་མ་ཤེས་པ་ཁང་རེད་ཅེས་ཀཀེ་བའི་ཀཏམ། 纳头入瓮中，漆封瓮侧嘴。骂人不了解众所周知的事物。(2)(ཨུལ) ས་ཏོག་བརས་ཐེན་པའི་ཤུལ་ཀྱི་སྟེ་མ། 遗穗。遗漏在地里未曾收净的麦穗或谷穗。

ཐིམ་འཚང་། ཚང་གི་ཇ་མའི་ཐིམ་བྱ་འཚོག་ཐྱེད་ཀྱི་རོག་བྱའམ་སོ་མ་ད་ཙ། 酒釜塞子。塞住酒釜嘴子的纸塞子或布塞子。

ཐིམ་ཉམ། འཆི་བའི་རྟགས་ཀྱི་སྟོང་པ་སྟེ། འབྱུང་བ་ཐིམ་རིམ་དང་། སྟོང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་ཀྱི་སྟོང་པ་འཆར་བའོ། 隐没次第。临死征相。显现大种隐没次第和明、增、得相。

ཐིག གསར་དུ་ཁ་འབྱས་པའི་མེ་ཏོག་གི་ཐིག 名词。花苞。含苞未放的花蕾。

ཐིར་བཀྲང་བ། (ཨུལ) ཆུ་ཚོད་ སོགས་ ཀྱི་ ཏིང་ཏིང་གི་སྒྲ་ བསྒྲགས་པ། 响起铃声。闹钟等发出的铃声。

ཐིར་བཙའི་ཆུ་ཚོད། ཐིར་བའ་ སྒྲིག་ ཆུ་ ཚོད་ བའི་ ཆུ་ཚོད། 闹钟。

ཐུ་པི་ཁི། (སོག) ཏོར་སོག་ཤུགས་ཀྱི་དམག་ཞུའི་ཐུ་བྱག་ཅིག 土比利帽。原为蒙古士兵所戴，十七世纪传入西藏，后为西藏贵族所戴帽。

ཐུ་ཚོ། ངན་པ། 形容词。厉害，凶猛；ཁྱི་ཐུ་ཚོ། 恶犬。མི་ཐུ་ཚོ། 厉害的人。ཁྲིམས་ཐུ་ཚོ། 严法。

ཐུ་བ། ●གོས་ཀྱི་ཐུ་བ། 名词。衣兜，衣襟，怀中；ཤིང་ཏོག་ཐུ་བའི་ནང་དུ་སྐྱེགས་པ། 果子装在衣兜里。ཐུ་བ་ནང་མ། 小襟，右侧内襟。ཐུ་

བ་ཆེ་བ། 大襟，面襟。 ⊕སྡུག་པའམ། ངན་པ། 形容词。极，甚凶，厉害；ནང་དགྲ་དེ་རྣམས་ཕྱི་དགྲ་ལས་ཀྱང་གྲུ་བ་འདུག 内部敌人比外部敌人更凶恶。

ཀྲ་མོ། 名词。(1)གཙོ་བོ། 首要，年长者；སྲས་ཀྱི་གྲུ་བོ། 首要弟子。(2)ཕུ་བོ་དང་སྐུད་པ། 长兄。年长的弟兄；སྤུ་མཆེད་ལྔའི་གྲུ་བོ། 弟兄五人中年长者。

ཀྲ་མི། སྐར་སམྦྷོ་ཏ་འབྲུངས་སའི་བོད་ཐོག་ལྷལ་ཀྱི་རུས་ཤིག 土弥。古代西藏通玉地方一氏族。桑布札即出生于此氏族。

ཀྲ་མི་སམ་བྷོ་ཊ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ སྐབས་ཀྱི་ཟིན་པ་ཞིག་སྟེ། ད་ཀཁོན་དུས་སུ་ཆུལ་པའི་ བཀའ་བཞིན་ཆུ་གར་དུ་སོན་ནས་སྒྲ་རིག་པ་དང་ཚོས་སྒྲུབས། བོད་དུ་ཤོག་རྩེས་ སཱཾཀྱའི་ སྒྲ་གདངས་དང་བོད་སྐད་ཀྱི་ སྒྲ་ གདངས་ ལ་ བཏུག་དཔྱད་བྱས་ཏེ་བོད་ཡིག་གསར་ གཏོད་དང་ བརྗོད་པའི་གཞུང་བཅུམས། སངས་ཆུས་ཀྱི་ཚོས་ ཐོག་མར་བསྒྱུར་བ་ སོགས་ཕྱག་རྩེས་ ཤེད་ དུ་ ཆེ་ བས་འཕྲལ་བློན་མཛངས་མི་བདུན་ ཀྱི་ བཞི་ བར་ བརྩགས་སོ། དེ་ཡང་ཐུ་མི་ཞེས་པ་ནི་རུས་མིང་དང་། སམ་བྷོ་ཊ་ནི་བོད་ས་ཁམས་པ་ཞེས་ཆུ་གར་ བས་བརྒྱ་བཀུར་བྱས་པའི་མཚན་ཞིག་ཡིན་ནོ། 土弥桑布札。吐蕃王松赞干布时一大臣名。早年奉命赴印度留学，精研梵文和佛学，还藏后损益梵文元音和辅音字母，结合藏语声韵，首创藏文，初译佛经。土弥是氏族名，桑布札义为西藏学者，是印度人对他的敬称。藏史称为七良臣之一。

ཀྲ་མེད། (1)(སོག) སོག་པོ་མོ་རངྒ་ཚ་བཞིའི་ཡ་གུལ་ཞིག 辉特。厄鲁特蒙古四部之一。(2)(ཡུལ) གཏམ་མེད་དམ་ཀ་མེད། 没办法，非如此不可；མི་གོད་གྱ་མེད། 非说不可。ཁས་མི་ལེན་གྱ་མེད། 没法不承认。

ཀྲ་མོ། དྲག་པོ་དང་ཀཏུ་པོ། 形容词。厉害，凶猛；ནད་གྲ་མོ། 沉重的病，难治的病。ཁྱི་གྲ་མོ། 猛犬。ཁྲིམས་གྲ་མོ། 严法。 བཀའ་ཁྲ་གདེན་ཚིགས་གྲ་མོ་ཆེ། 严厉的制度和命令。

ཀྲ་ཙེ། (1)ཤིང་བྱའི་གྲུང་མ། 筷子，小木棍。(2)ཆུ་མ་ཆུང་ཆུང་། 戥子，小秤。

ཀྲ་རེ། རྒྱུན་ནས། བར་མ་ཆད་པ། 不间断，继续；མིག་གིས་གྲ་རེར་ལྟ་བ། 目不转睛地盯着。དྲན་པ་གྲ་རེ་བཏུན་པ། 记忆牢固。

ཀྲ་ལ། (ཡུལ) ཁུ་བའི་གྲུ་པ། 衣兜，衣襟，怀中；བང་མེད་ཀྱང་གྲ་ལ་ཀཻངས་ཀཻངས། 无力奔走聊抠衣。

ཀྲ་ལྷ་ཐུ། གྲང་ངུ་འབབ་ཅུལ་དང་། ཀྱེན་ངུ་འཕྱང་ཅུལ་ཞེག 直冒，直喷，扑扑喷出状；ཁ་བ་སྐུ་ གྲ་ ལྷ་ ལྷ་ བབས། 白雪纷纷地下。ངུ་བ་རྩ་གྲ་ལྷ་ལྷ་འཕྱང་། 青烟突突地冒。སྤོས་ཀྱི་དྲི་ཞིམ་གྲ་ལྷ་ལྷ་ཁྱབ་པ། 香烟扑扑地喷到各处。

ཀྲ་ལྷད། ཁའི་མཆིལ་མ། 口痰，唾沫；ཁྲོས་ཏེ་ གྲ་ ལྷད་ འདེབས་ པ། 愤恨作吐痰状。གྲ་ལྷད་ ལྷར་དོར་པ། 唾弃。

ཀྲ་ལྷམ། (1)ཐོ་བ། 锤；ལྕགས་ཀྱི་གྲ་ལྷམ། 铁锤。ཤིང་གི་གྲ་ལྷམ། 木槌。(2)ཀོང་ཏྲ། 团，丸，弹丸。

ཀྲ་ལེ་སྐང་མ། (ཡུལ) བོད་ཆས་ཀྱི་གྲ་བ་སྟེང་མ། 外襟。藏装上衣前面的部分。

ཀྲ་ལེ་ནང་མ། (ཡུལ) བོད་ཆས་ཀྱི་གྲ་བ་ནང་མ། 里襟，内襟。

ཀྲ་ཤགས། ཆོས་ཀྱི་གྲ་བའི་སྣབ་གཤམ། 长衣面襟下缘。

ཀྲག 名词。(1)དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ཁང་ཐོག་གི་རྒྱན་ཞིག 牦纛，牛毛幢。插在寺庙正殿屋顶上用牛毛

绳结成的幢。(2)འབྲས་བུ་མ་བཏུན་བའི་ང་ཡག 种羊。作种畜的公羊，ང་ཐུག 山羊种。ལུག་ཐུག 绵羊种。

ཐུག་ཁོག ཐུག་པ་སྐོལ་སྡུད་ཛ་མ། 粥罐。熬粥的陶器。

ཐུག་རྒྱལས། ཐུག་བའི་སྐལ་བ་གཅོང་རྒྱལས། 粥份儿。应得吃的一份粥，稀粥份子。

ཐུག་ཐྱེ། (1)དངོས་པོ་གཏིས་ཕན་ཚུན་འཐུད་ནས་གཀ་བའི་སྒྲ། 物相碰声。(2)ཐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞེག 爆裂声，摧破声。(3)ཐུག་པ་འཐུང་བའི་ཀུ་ཐྱེ། 喝粥声。

ཐུག་རྩ། ལུ་ཁང་གི་ཐོག་ཁའི་ཐུག་བཐོ་ཐེད་ཀྱི་ཏ་རྩེད། 牦牛毛。一种牦牛的粗毛或牛尾，用以制造插在寺庙屋顶的牦牛毛者。

ཐུག་ཆོམ། ཐུག་ཆོམ་ཞེས་བའི་ཐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞེག 爆裂声，摧破声。

ཐུག་མཆོད། ཐུག་པ་འཐུང་སྐབས་ཀྱི་མཆོད་པ། 神面，神粥。吃饭时，用以供神的汤面或稀粥。

ཐུག་ལྕང་། ལུ་ཁང་གི་ཐོག་ཁའི་ཐུག་ནག་སྐུད་པ་ལྕང་ཀུ་ཅན། 绿腰毛绳幢。寺庙屋顶上腰围绿线的牛毛绳幢。

ཐུག་ཐལ། ཐུག་བའི་ཁ་ཐལ། 粥粉。煮糊糞所用干面粉。

ཐུག་ཐྱབ། (རྟེང) བཙན་ཐབས། 强制。

ཐུག་དར། ཐོག་ཁའི་ཐུག་དང་དར་སྐྱེག 牛毛绳幢和旗幡。

ཐུག་ཚྲོན། ཐུག་བའི་ཛས་ཏེ་ཀ་བུས་སོགས་ལུ་བྱ། 粥中佐料。搀和在汤面或粥中的肉油菜蔬等。

ཐུག་ནག ཁང་རྒྱན་ཐུག་ནག་པོ། 黑色牛毛绳幢。

ཐུག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རེག་པ་དང་། འཐུད་པ། 接触，扪摸，遇到，会见。འབྱ་དེ་ཆོག་ལ་ཐུག་ཙམ་ཀྱིས་ཤེ་ཚོང་། 那种小虫稍一触电就会死去。དགའ་ལས་ཁག་པོ་དང་ཐུག་པ། 遇到困难。ཆོག་པོ་ཐུག་པ། 会见朋友。མཐར་ཐུག་པ། 到底，彻底。ཁང་ཁོག་ང་ཀཱ་ལྷད་ཀྱང་ཙམ་ཁེག་ཐུག་དགོས། 明天早上，我俩需要会一下面。གདོང་ཐུག་ཀོས་འཐབ་འཇོང་ཅིད་པ། 面对面的斗争。❷ཐུག་རྩེག 名词。汤面，稀粥，糊糞。རྟེག་ཀྱ་ཐུག་པ་ནང་བཁེན་པཆོལ་ཚོང་། 会造成象糊糞一样混乱。ཏུ་ཐུག 面条。ཙམ་ཐུག 糌粑糊糞。འབྲས་ཐུག 稀米粥。བག་ཐུག 手掐面，子耳面。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་ཆུ་ཐང་དང་། ཆུ་ཙ། ཁྱབ་ཅིད། འཇམ་ཐུག ཅེ་ཐུག་བཅས་སོ།

ཐུག་པ་མཁར་ཆིལ། (ཅ) ཐུག་པའི་ཅེ་ཐག་ལྷོབ་གཏུབས་རྩེག 面切子，面片。擀成薄片、切成小块的面。

ཐུག་ཐྱད། ཐུག་པའི་ཐྱད་མཆོད། 粥新。宗教徒在吸粥之前，特意取出一份用以供神者。

ཐུག་འཕྲད། ཐུག་པ་དང་། འཐད་པ། 遭遇，接触，会唔，会见。དཀྱ་བའི་དམག་ལྷེ་དང་ཐུག་འཐད་ཐྱུང་བ། 同敌军接触。མ་ཐུ་ཐན་ཚོན་ཐུག་འཐད་ཐྱུང་མཆམས་དཀའ་ནས་མིག་ཆུ་ཀོར་བ། 母子相遇，欢喜得流泪了。

ཐུག་འཐས། སྐག་ཆགས་ལྷན་ཀྱི་ནང་ཚན་ར་ཐུག་དང་། ལུག་ཐུག་སོགས་ཀྱི་ཆྱི་འཐས་ཏེ། རྩ་མངར། ཞུ་རྩེས་རྩྭ། ནུས་པས་ཁྲ་བ་ཅད་པ་དང་། རྩ་ཅ་ཉམས་པ་སོགས་ལ་ཐན། 种羊睾丸。种山羊、种绵羊的睾丸。入药味甘，性温，功能治精液枯竭、肾阳衰败等病。

ཐུག་མེད། (1)གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཐུག་པ་མེད་པ། 不相接触。(2)མཐའ་ཐུག་པ་མེད་པ། 无边，无尽。(3)(ཨསངྑྱེ་) གྲངས་གནས་ཀྱི་ཐ། 无等，无等边。一极大数目名。

ཐུག་ཐྱམ། ཐུག་བའི་ཁ་ཐལ། 粥粉。煮糊糞时，撒在面上的干面粉。

ཐུག་མཚམས། 碰到一起的地方，交点，会合处，接合点，相遇时：ཏང་ཐིག་གཉིས་ཀྱི་ཐུག་མཚམས། 两直线的交点。ཐག་སྡེ་ཐུག་མཚམས། 绳索接头处。

ཐུག་གཟུར། ཐུག་པ་ཟླག་ཅིད་གཟུར་བ། 粥勺。煮粥所用小勺。

ཐུག་ཁས། (1)མཐར་ཐུག་པ་མེད་པ། 无穷，无尽，无边际。(2)གྲངས་གནས་ཤིག 一大数目名。

ཐུགས། ❶ཟོག་དང་། 心脏。意和心的敬语。ཐུགས་དགྱེས་པ། 心喜。ཐུགས་སྐྱོ་བ། 心悲，伤悲。❷མིང་གི་སྔོན་དུ་སྦྱར་བའི་ཞེ་སའི་ཚིག་གྲོགས་ཤིག 加于某些名词的前面造成敬语的一个前缀：ཐུགས་དོགས། 疑惑。ཐུགས་སེམས། 心意。

ཐུགས་ཀ། སྙིང་གའི་ཞེ་ས། 名词。胸间、心膛、心窝的敬语。

ཐུགས་ཀྱི་ཨིག་ལེ། ཤེ་ཤེས་ཀྱི་སྙིང་པོ། 意明点，智明点，人睡明点。

ཐུགས་ཀྱི་བསྐུལ། ཐུགས་སྐུལ་དང་དོན་གཅིག

ཐུགས་ཀྱིལ་ཏྲིན་ཀྱིལ་ བཟློབལ་བའི་ བཀའ་གསུམ། ཐུགས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱིས་ཏྲིན་ཀྱིས་བཟློབས་པ་དང་། ཐུགས་ཐུགས་རྗེས་ཏྲིན་ཀྱིས་བཟློབས་པ་དང་། ཐུགས་བདེན་བས་ཏྲིན་ཀྱིས་བཟློབས་པ་སྟེ་གསུམ། 三意加被教。意定力加被教、意大悲加被教和意谛实力加被教。

ཐུགས་དཀར་མེ་མཁན། དོམ་མཁིས་ཀྱི་ མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 胸白。熊胆异名。

ཐུགས་དཀྱེལ། ཟླ་ཁོག་དང་། སྙིང་སྟོབས། 心量，气魄，魄力。

ཐུགས་བསྐྱེད། (1)གཞན་བན་ཀྱི་ སེམས་བསྐྱེད་ དེ་ཐུང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་ སེམས་ བསྐྱེད་པ། 发心，发菩提心。生起为利众生愿成无上菩提之心。(2)གཞི་ རུ་ ཆེ་བའི་ཐུ་ བ་ བསྐུལ་ འདོད་ དང་། སྐུལ་ཞིང་བའི་སྙིང་སྟོབས་བསྐྱེད་པ། 生心，下定决心。愿作和敢作某一巨大事业之心。

ཐུགས་ཁམ་ གསངས། ཐང་ གཞུང་ དཀར་ ནག་ མཚམས་ནས་ཀྱེན་དུ་ཚོན་གང་བཅས། དེ་ནས་ གཡས་ གཡོན་ གཉིས་ སུ་ ཚོན་ རེ་ དང་ ཕྱུན་ རེ་ བཅས། དེའི་ སྙིང་ཚོན་གང་བཅས་བའི་ སར་ཡོད་ བའི་ ཐོག་ ཐུགས་ཁམ་ཀྱི་ སྙིང་པའི་ གསང་ས་ཞེག 心针窍。从胸膛中黑白皱纹处上行一寸，继从此左右各行一寸一分，再从彼二处各上行一寸，得左右心针穴窍各一，是小叶肺"心针"处所有空窍。

ཐུགས་ཆད། (1)དོ་ཁྱད་དང་། དོ་སྣང་། 关怀，照顾，眷注：ཐུགས་ཁྱད་གཟབ་བཞེས་གནང་བ། 深切关怀。(2)ལས་འགན་དང་། འགན་ཁྱད། 责任，任务：རང་ འཁྲིའི་ བོས་ འགན་ ཚང་ མར་ ཐུགས་ཁྱད་ཆེ་བཞེས་གནང་གིན་འདུག 对于应尽的一切义务，都认真负责。

ཐུགས་ཆད་སྐྱོམ་པ། (1)དོ་ཁྱད་ཉིད་པ། 关怀。(2)འགན་ལེན་པ། 负责。

ཐུགས་ཆད་གཙོང་བཞེས། ལས་ འགན་ ཤང་ ལེན། 负责主持，担当主要责任：ལས་དོན་ འདིའི་ སྐོར་ ལ་ ཁོང་ རང་ གིས་ ཐུགས་ཁྱད་ གཙོང་ བཞེས་གནང་པ། 这件事由他负责主持。

ཐུགས་ཁལ། (1)སེམས་ངལ། 操心，担心：ཐུགས་ཁལ་ཚད་ མེད་ གནང་པ། 无限操心。(2)སེམས་ སྡུག 难过，心难受：བཞེད་ དོན་ འགྲུབ་ ཞེག་ ཀྱེན་དབང་གིས་མ་ གྲུབ་པས་ཐུགས་ ཁལ་གནང་བ་ རེད། 有些愿望，因故未能完成，从而心里难过。(3)གཞན་ སྐྱེན་ མཐོང་ བས་ སེམས་ མི་ བདེ་ བར་ འགྱོད་པ། 自惭，羞惭：བསྐོ་བ་རྣར་ གཙོན་ གྱི་བུ་ལ་ ཨ་མས་ཐུགས་ ཁལ་ གནང་བ། 对于不听教训的儿子，父母感到羞惭。

ཐུགས་མཐུན། མངོན་གེས་ཀྱི་ཞེ་ས། 先知，预见。

ཐུགས་འཁྲུགས། ཆོག་པ་ཅ་ཏ་དང་ལེགས་མི་བདེ་བར་གྱུར་པ། 发怒，不愉快：རྩེད་ལྷ་མོ་རེས་ཀང་ཐུགས་འཁྲུགས་པ། 为了一点儿小事，心里也不愉快。

ཐུགས་དགོངས། འདུན་པ་དང་ལེགས་ཀྱི་བསམ་མནོ། 愿望，心意，思想。

ཐུགས་རྒྱལ། (1)ང་རྒྱལ། 骄傲，我慢，自豪：ཐུགས་རྒྱལ་འཕྲོངས་པ། 产生自豪感。(2)ཁོང་ཁྲོ། 忿怒：དེན་མེད་ཐུགས་རྒྱལ་བཞེངས་པ། 无端发怒。

ཐུགས་རྒྱུད། (1)ལེགས་ཀྱི་རྒྱུན། 心相续，心识。(2)ལེགས་ཀྱི་གཤིས་ཀའམ། ངང་བཞིན། 天性，性情：ཐུགས་རྒྱུད་རྣམ་པོ། 心性刚毅。

ཐུགས་དམ་པ། (1)མི་གང་ཙད་པ། 灰心，丧志，沮丧：བམ་ཉེས་བྱང་ཡང་ཐུགས་ངལ་མ་གནང་། 失败了也不要灰心！(2)སུ་ངན་བྱང་པ། 悲伤，悲哀，མཛའ་གྲོགས་གཤེགས་པས་ཐུགས་ངལ་མཛད་པ། 好友逝世，心中悲伤。

ཐུགས་ལྟ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕགས་ཆོས་ཉིད་ཤིན་གཤེས་ཤེག རྣམ་མའི་གཞུང་དུ་བཤད་པའི་མི་རྟག་ཆེན་པོའི་ཐུགས་དང་། མཉམ་པ་ཆེན་པོའི་ཐུགས། འཕྲོ་བ་སྐྱེལ་བའི་ཐུགས། མི་ཕྱེད་རྡོ་རྗེའི་ཐུགས། མངོན་བྱང་གི་ཐུགས་ཏེ་ལྔའོ། 五意，五种佛意。旧派密乘经典所说佛所证二十五果之一类：无分别意、大平等意、救度众生意、不退金刚意和现前证觉意。

ཐུགས་ཅ་ཕྱིང་བོ། སྐུན་པ། 叨扰，打扰，麻烦：ཁྱེད་རང་ལ་ཐུགས་ཅ་ཕྱིང་པོ་ཞུས་སོང་། 太叨扰您了！དེ་འདྲ་ཐུགས་ཅ་ཕྱིང་པོ་མ་གནང་། 不要这样麻烦您！

ཐུགས་བཅད་པ། ལེགས་དཀྲུགས་པ། 开罪，触怒，得罪，冒犯：བབ་རོལ་གྱི་སྡུད་སྐྱོད་མང་བོས་ཁོང་གི་ཐུགས་བཅད་པ་མ་ལེགས། 唠唠叨叨，得罪了他，真不应该。

ཐུགས་རྟོག ཐོང་ཚུལ་ཤེས་པ། ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 领悟，了解，通达：ཐུགས་དེའི་འདིའི་ནང་དོན་མཐའ་དག་ཁོང་གི་ཐུགས་རྟོག་ཐེབ་པ། 他了解了这本书的全部内容。

ཐུགས་ཆེས་པ། མོད་ཆེས་པ། 相信，信任，依靠：ངས་ལས་འགན་བསྒྲུབ་ཐུབ་པ་དེར་ཁོང་ཐུབ་ཆེས་པ་གནང་སྟེ་མཉེས་པོ་བྱུང་སོང་། 他相信我能够完成任务而感到高兴。

ཐུགས་ཆོད་ཅི། ལེགས་ཐག་ཆོད་པོ། 坚决，决断，坚定：རང་གི་སྲོག་བྱེག་ཀྱང་ཐང་ཆད་ལེན་གྱས་པའི་ཐུགས་ཆོད་པོ་ཅ་ལས་པ་ཞིག་རེད། 就是牺牲自己的生命也在所不惜，真是了不起。

ཐུགས་རྗེ། སྙིང་རྗེ། 悲心，恻隐，怜悯：ཐུབ་རྗེ་ཅན། 有悲心者。ཐུགས་རྗེ་ཆུ་པོའི་དང་འདྲ་བ། 悲如流水，连绵不断。བཀའ་ཉེས་ཐུགས་རྗེ་གང་ཆེ། 敬祈尽量从轻治罪。

ཐུགས་རྗེ་ཆེ། (1)སྙིང་རྗེ་ཆེ། 大悲心。(2)བཀའ་ཏིན་ཆེ། 多谢，谢谢。恩情大：ལེགས་ཀྱི་གཏིང་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བ། 衷心感谢。 བརྩེ་བས་རྟག་ཏུ་བསྐྱངས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། 常加爱抚，多谢了。

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། (1)མཐའ་ཡས་པའི་ལེགས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཙམ་ལ་ཕན་པའི་སྐྱབ་པའི་དགོངས་པས་ཀུལ་བྱའི་ཁམས་ལ་དུས་རྟག་ཏུ་གཟིགས་ཤིང་སྡུག་བསྔལ་སོགས་ལས་སྐྱབ་པར་མཛད་པ་སྟེ། རིག་ལེའུ་ཉེ་གེས་སྡེ་ཚན་རྣིང་གི་ནང་གཅིག་ཏུ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ། 大悲，大悲心。二十一类无漏智之一。恒常照顾有情身心，救离苦等，成办一切无边有情利乐之大悲心。(2)སྐྱབ་རས་གཟིགས་

སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་བསྟོད་ཚིག大悲观世音菩萨名号略称。

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ། སྤྱན་རས་གཟིགས་བཅུ་གཅིག་ཞལ། 十一面大悲观音菩萨。

ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད། སྙིང་རྗེའི་རང་གཟུགས། 仁德，仁心，大悲为怀。

ཐུགས་རྗེས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་བའི་བཀའ། ཐུགས་ཀྱིས་བྱིན་བརླབས་པཀའ་གསུམ་གྱི་ཁ་ཅྱལ་ཞིག 大悲加被所说教。三意加被教之一。

ཐུགས་རྗེས་ཟིན་པ། སྙིང་རྗེས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ། 恳切关注，怀念；དུས་རྟག་ཏུ་ཐུགས་རྗེས་ཟིན་པ། 经常关怀。

ཐུགས་རྗེས་གཟིགས། སྙིང་རྗེས་དགོངས་པར་མཛོད། 祈怜悯，请照顾；དེ་རེས་ལན་གཅིག་ཞལ་བཞེས་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་རོགས་གནང་། 务请照顾允许这一次。

ཐུགས་རྗེས་བཟུང་བ། རྟེན་གྱིས་བསྐྱངས་པ། 恩养，恩遇，收容。佛书译为大悲摄持。

ཐུགས་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཚོ་འཕྲུལ། རྩེན་མངས་འདུལ་བའི་གཉེན་པོ་སྟོན་པ། ཚོ་འཕྲུལ་གསུམ་གྱི་ཁ་ཅྱལ་ཞིག 教诫神变。指出消除烦恼之对治。三神变教授之一。

ཐུགས་ལྕགས་ལྕོན་གསུམ། སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྐུ་གདུང་བཞུ་བ་ན། སྙིང་དང་ལྕེ་མིག་གསུམ་མ་ཚིག་པར་ལུས་པ་ཐུགས་གསུང་རྣ་མཆོད་ཀྱེན་ཀྱི་གདུང་རྟེན། 心舌眼睛。佛家说一些高僧遗体火化时，余留心脏、舌头及眼睛等不化灰烬，依次成为意、语、身业依托之物。

ཐུགས་གཉེར། འདུན་པའམ། དོན་གཉེར། 希望，希求，追求；རྣ་ཡོན་ཐུགས་གཉེར་མཛད་པ། 求学。

ཐུགས་མཉེས། སེམས་དགའ་བ། 心爱，心欢喜，高兴，喜爱。

ཐུགས་བསྐྱེལ། བརྗེད་པ། 忘，忘记。

ཐུགས་ཀྱིང་རྡེ་འཇིག་གྱི་ཚོ་འཕྲུལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོ་འཕྲུལ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། ཐུགས་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཚོ་འཕྲུལ། 意定力神变，教诫神变。佛三种神变教授之一。

ཐུགས་ཀྱིང་རྡེ་འཇིག་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའི་ནང་གསེས་ཤེས་སྟེ། ལྷ་དང་། ཀླུ་དང་། གནོད་སྦྱིན་སོགས་ཀྱིས་རང་རང་གི་རྒྱལ་སྐབས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་ བརླབས་པ་ལྟ་བུའོ། 意定力加被教。佛加被教之一。如被佛力加被之天、龙、药叉等所说各自心咒。

ཐུགས་ཀྱིང་རྡེ་འཇིག་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་མདོ། ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་ལྟ་བུའོ། 意定力加持教，意三昧耶加持教。如《般若心经》等。

ཐུགས་བཀྲག མོ་ལྟའི་ཞེ་ས། 卦，卜筮，卦象；ལེགས་ཉེས་ཡི་དོང་ཐུགས་བཏུག་ཞུས་པ། 卜卦问吉凶。

ཐུགས་ཁམ་ཆོད་པ། (1)གཏན་ཁེལ་པ། 佛定，决定；མཆོག་ཆ་ཁྲིར་རས་ འབག་ འཇིང་ ཐུ་རྒྱུར་ཐུགས་ཁམ་ཆོད་པ། 决心拿起武器进行战斗。(2)རེ་བ་ཆད་པ། 绝望，希望断绝；ཟོ་ཁ་མ་ཀྱག་ཀྱང་ཐུགས་ཁམ་ཆོད་མེ་འདུག 虽不回心转意，但是仍未绝望。

ཐུགས་ཐུགས་རྗེས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ། ཐུགས་ཀྱིང་རེ་འཇིན་གྱིས་བྱིན་གྱིས་ བརླབས་པའི་བཀའ་དང་དོན་གཅིག

ཐུགས་ཐྲལ་དུ་སྐྱེད་པ། རང་དབང་དུ་ཚངས་སྤྱད་པ། 任意使用，恣情享受。

ཐུགས་མཐུན་ཞལ་འཆམ། སེམས་མཐུན་ཞིང་

ཁ་འཆམ་པ། 表里一致，心口如一，开诚相见；
ཕན་ཚུན་ཐུགས་མཐུན་ཞལ་འཆམ་བྱང་། 彼此之间，开诚相见。

ཐུགས་དམ། (1)དམ་བཅའ། 誓愿，誓言，承许；ཇི་ལྟར་ཐུགས་དམ་ཞལ་བཞེས་ལྟར་གནང་བ། 照誓承认了的办理。(2)ཉམས་བཞེས། 修持，修证。宗教徒所讲的修养工夫。(3)མོ། 卦象；ཐུགས་དམ་བརྟག་པ། 卜卦，占卜。(4)ཡི་དམ། 本尊神。

ཐུགས་དམ་སྐོང་བ། བཀའ་སྩལ་དམ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་རེ་ཕྲོགས་པར་བྱེད་པ། 还愿。酬谢神灵的行为。

ཐུགས་དམ་གོང་འཕེལ། ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་གོང་དུ་འཕེལ་བ། 神志进益，道行增高。对宗教徒的祝愿之词。

ཐུགས་དམ་ཆིག་ཤི་ཐུག་རྒྱ། ཐུགས་དམ་ཆིག་ཤི་ཐུག་ཏུའི་རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་བསྡུས་ཆིག

ཐུགས་དམ་ཆིག་ཤི་ཐུག་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར། རྟེན་ཡིད་ཀྱི་རླུང་བྱང་ཀྱི་འཁྲུལ་པ་བསལ་ནས་རང་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་བྱ་བ་སྟེ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཐུག་ཏུ་བཞིའི་ཚ་ཀྱལ་ཞིག 意智印瑜伽。密乘瑜伽部四印瑜伽之一。消除染污意中客尘迷乱，现见平等性智。

ཐུགས་བདེ་བ། (1)ཡིད་ཚམ་བའམ། སེམ་པ། 满意，心满意足；བཞེད་དོན་གསལ་ཅད་ལྡུན་ཀྱིས་གྲུབ་པས་ཐུགས་བདེ་བ་བྱང་སོང་། 希望的事情，都已如意成功，从而心满意足。(2)རྨོ་སེམས་བག་ཡེབས། 安心，放心。

ཐུགས་བདེན། རང་སྐྱོན་ངོས་ལེན་པའི་དོན། 对不起。意谓我不正确，你是正确的。一句向别人认错道歉的话；ང་རང་གིས་ཉེས་སོང་བས་དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན། 我错了，请原谅，对不起！

ཐུགས་བདེན་པས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ་དེ་གསུངས་ཤེག་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཀྱི་མཐུས་རི་དང་། ཤིང་དང་། ནམ་མཁའ་དང་། འོད་ཟེར་དང་། རོལ་མོ་སོགས་ལས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། 意谛实力加被教。佛加被教之一。如因得佛加被之力，山岭、树木、虚空、光明、伎乐等处发出法音。

ཐུགས་འདུན། (1)རེ་བ་དང་འདོད་པ། 希望，爱好。(2)མོས་པ། 信解，胜解。

ཐུགས་རོ་རྗེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས། 意金刚，佛之意。

ཐུགས་རྒྱས་བཟང་དགའ་བ། སེམས་གཅང་མའམ། སེམས་བཟང་བོ། 心境纯洁，好心肠。

ཐུགས་སྐྱང་སྐྱོ་བ། ཡིད་སྡུང་སྐྱོ་བའི་ཞེ་ས། 悲伤，忧愁；ཐུགས་སྡུང་སྐྱོ་བས་སྤྱན་ཆུ་བཞིལ་བ། 悲伤下泪。

ཐུགས་སྐྱང་མེད་པ། སེམས་ལ་དོ་སྡུང་མ་ཤར་བ། 未察觉，不知不觉，不注意；ཅ་སྤྱོད་བཟང་ངན་ལ་ཐུགས་སྐྱང་མེད་པ་མ་གནང་། 不可不注意行动的好坏。

ཐུགས་སྐྱང་གཅིག་པ། ཕན་ཚུན་སེམས་མཐུན་པ། 亲热，亲切，和睦；ཞེ་འཁོན་མེད་པའི་ཐུང་སྐྱང་གཅིག་པ་ཙམ། 没怨没恨，亲切和睦。

ཐུགས་སྤྲོ། (1)དགའ་སྟོན་ནམ། གསོལ་ཆོགས། 筵宴，宴会。(2)སེམས་སྐྱིད་པོའམ། སེམས་དགའ་བ། 高兴，愉快，喜悦；བཞེད་དོན་གཙང་མར་མ་གྲུབ་གོང་དུ་ཁོང་ཐུགས་སྤྲོ་བག་མེད་གལ་ཙམ། 目的还未完全达到以前，他心里怎会轻松愉快？

ཐུགས་འཇོང། སེམས་སྐྱོ་ཞིང་ཙང་ཙང་དྲན་

ལ། 焦虑，悬念，忧思难忘。

དགོངས་འཕྲོག དགོས་དགྱེས་པའི་དོན། 高兴，愉快，赏心悦目：ལུང་སྒྲངས་ཀྱི་བཀོད་པ་མཛེས་པས་དགོངས་འཕྲོག་པ། 风景优美，赏心悦目。

དགོངས་བག (རྟེང) ཁུས་པ་གནང་བ། 得允许，得批准，准予所请。

དགོངས་བག་ཟིབས་བ། སྐྱིད་སྡུག་ཀ་བདེ་ཞིང་སྟོང་པ། 心情舒畅，轻松愉快。

དགོངས་བྱེལ། བྱལ་བ་ཆ་པོ། 匆忙，忙碌：དགོངས་བྱེལ་མ་གནང་ཡུད་ཙམ་བཞུགས། 不要忙，请稍待一会儿。དགོངས་བྱེལ་མ་མཛད། 请别着急！

དགོངས་མ་གཡེལ་བ། (1)སེམས་སྟོང་ཚངས་མེད་པ། 警觉，警悟。精神未松懈。(2)མི་བརྗེད་པ། 未忘记。

དགོངས་མ་ངངས་བ། སེམས་ལ་མ་བཅ་བའམ། མི་མོས་པ། 不高兴，不喜悦，不满意，不称心。

དགོངས་མད། དགོས་བདེན་ཞེས་པ་སྟེ། རང་གི་ཉེས་སྐྱོན་ངོས་ལེན་པའི་དོན། 对不起。意谓你是正确的，我错了。一句认错抱歉的话：རང་ཉིད་ཀྱིས་འཕྲིག་མི་འདུག་པས་དགོས་མད་ལགས། 我没有办好，对不起！

དགོངས་རྒྱག་པ། སེམས་སྐྱོ་བ་དང་། མི་སྐུག་པ། 沮丧，颓丧，忧郁，悲伤：བཞེད་དོན་རྫོ་བཞིན་མ་འགྲུབ་ཀང་དགོས་སྐུག་གནང་མི་དགོས། 事情虽未成功，但也用不着颓丧。

དགོངས་སྨོན། (1)སྨོན་ལམ། 愿，心愿：ཀྱོ་གཟུགས་བདེ་ཐང་མོང་བའི་དགོས་སྨོན་འདེབས་པ། 愿贵体健康！(2)འདུན་པ་དང་མོས་པ། 希望，信解。

དགོངས་བརྩེ་བ། སྙིང་རྗེ་བ། 慈爱，慈悲。

དགོངས་ཚ་བོ། བཀའ་བཀོན་དགུ་བོ་གནང་ཀག་ཀག་གི་དགོས་གཉན་པོ། 严厉，易怒，暴躁。

དགོངས་ཚ་བ། ངོ་ཚ་བ། 羞，惭。

དགོངས་མཆེད་བ། དགོས་ཞུམ་པ། 畏怯，羞怯。

དགོངས་འཇེམས་གནང་བ། འཆད་སྐྱང་བྱས་པ། 害羞，腼腆，客气，谦虚：ཟས་ཅ་འདོད་ཀང་དགོས་འཇེམས་གནང་ནས་མ་བཟས་པ། 虽然想吃，因为不好意思而没有吃。ཁྱོད་འཇེམས་མ་གནང་། 请莫客气！

དགོངས་གཞོལ་བ། ཐུབ་ཁ་བྱེགས་ཐབས་ཤེས་གཏད་པ། 注意，专心致志：ཉེ་སྐོར་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་དགོས་གཞོལ་བ། 注意周围环境状况。

དགོངས་བཞེད། (1)བསམ་བློ། 心思，理想，ལས་དོན་ མཐའ་དག་ དགོས་བཞེད་ ཕྱང་ གྲུབ་སོང་། 工作都按理想完成了。(2)འདོད་པ། 主张，用意，意见，ཕན་ཚུན་དགོས་བཞེད་འཆང་སྐོན་དང་འགལ་མེད་པ། 彼此的主张、意见不相矛盾。

དགོངས་ཤིད་གཅིག་འདྲེས། བསམ་བློ་མཐུན་པ། 同心，一心，一德：ཚ་དང་ཏེ་མ་བཞེད་དུ་ཕན་ཚུན་དགོས་ཤིད་གཅིག་འདྲེས་ཀྱི་ངང་ནས་བཀའ་མོལ་ཞིབ་སྦྱངས་མཛད་པ། 彼此同心同德，详密商讨，有如水乳交融。

དགོངས་ཤིད་ཆོས་པ། བློ་འཁེལ་བ། 相信，信任，依靠，དང་བདེན་ཀྱི་མི་ལ་དགོས་ཤིད་ཆོས་པ། 相信正直的人。

དགོངས་གཡེངས། (1)སེམས་གཞན་དུ་གཡེངས་པ། 心散乱，思路散乱：དགོས་གཡེངས་མེད་པར་སྒོམ་ཞི་མཛད། 集中注意，心莫散乱！(2)སེམས་ལས་སམ། སེམས་ཁྲལ། 操心，费心：ལས་དོན་རྣམས་ལ་དགོས་གཡེངས་གནང་མི་དགོས། 诸事请勿操心。

ཐུགས་རབ་གཞུངས་པ། ཆུ་མཆོག་དུ་གསལ་བའམ་མགས་པ། 聪明，智慧聪颖。

ཐུགས་རིག ཤེས་རབ། 智慧，天资；ཁོང་ཐུད་རིག་ཙམ་ཡིན་འདུག 他的天资聪颖。

ཐུགས་ལ་མངའ་བ། སེམས་ལ་རེས་པའམ། སེམས་ལ་ཤེད་པ། 心照，心中知道，心中明白；གནས་ལུགས་ཚང་མ་ཐུགས་ལ་མངའ་བ། 全部情况，了然于心。

ཐུགས་ལ་འཇོག་པ། སེམས་ལ་འཛོག་པ། 放在心里，记住；མ་བརྗེ་བར་ཐུགས་ལ་འདོགས་པར་ཞུ། 请记在心上，不要忘了！

ཐུགས་ལ་ཟོག་པ། སེམས་ལ་གནོད་པ། 伤心；དགོན་པའི་ཁྱི་ལ་བཀུས་ན་ཕྱི་མའི་ཐུགས་ལ་ཟོག་ཡོང་། 打了寺庙狗，伤却喇嘛心。

ཐུགས་ལ་འཚམ་པ། ཤིད་ལ་འཐད་པའམ། འཆོ་བ། 称心合意；མི་ཚང་མའི་ཐུགས་ལ་འཚམ་པ། 符合大家的心意。

ཐུགས་ལས། (1)འཕྲིན་ལས། 事业。(2) སེམས་ཁྲང་རམ། སེམས་ཁྲལ། 操心，担心；ལས་དོན་འགྲུབ་སོང་བས་ཐུགས་ལས་གནང་མི་དགོས། 事情已成，勿须担心！

ཐུགས་ཤེན་པ། ཆུ་ཚོད་ཤེན་པ། 揣知，了解其心意；འཆོགས་ཡུན་རིང་བས་ཁོང་གི་ཐུགས་ཤེན་པ། 同处很久，因此知道他的心意。

ཐུགས་སྐྱ་འཕྲད་པ། སེམས་ལ་བོས་ཤིང་འཚམ་པ། 悦意，合意，中意；ཁོང་གི་རྣམ་འགྱུར་ལ་ཅཉུས་ན་སྐད་ཅ་དེ་ཐུགས་སུ་འཐད་པ་འདྲ་པོ་འདུག 从他的表情看来，那句话似乎是中了他的意。

ཐུགས་སྐྱ་བྱིན་པ། སེམས་ལ་སོང་བ། 悦意，可意，中意。

ཐུགས་སྐྱ་ཚུད་པ། ཐུགས་ལ་མངའ་བའམ། མཐུན་པ། 了解，领会，知道；ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཀུན་ཐུགས་སུ་ཚུད་པ། 完全了解好坏的区别。

ཐུགས་སྐྱུག་ཆུས་པ། སྐུག་པོ་བཟོས་པ། 打搅，麻烦；དེ་རིང་ཁྱེད་ལ་ཐུགས་སྐུག་ཆུས་པས་དགོངས་འགལ་མེད་པ་ཞུ། 今天打搅您了，请勿见罪。

ཐུགས་ལེགས་བཟང་ཚོ། སེམས་པ་ཡག་པོ། 好心肠，心地善良；མི་འདི་ཐུགས་སེམས་བཟང་པོ་ཡིན་པའི་སྣད་ཀྱི་གསལ་འདུག 此人心地善良出了名。

ཐུགས་ཀློས། ཐུགས་ཉེ་བའི་སློབ་མ། 心传弟子，སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས། 菩萨。 ཐུགས་སྲས་དམ་པ། 善良子弟。ཐུགས་སྲས་ཐུ་ཚེན། 大弟子。

ཐུགས་གསལ་མེ་ཤེང་། ལྷའི་ཐུགས་ཀའི་མེ་ཤེང་། 神像护心镜。

ཐུགས་གཟོ་བ། སེམས་གཟོ་བ། 吊唁，安慰，抚慰；གཏམ་སྙན་གསོལ་ཏེ་ཐུགས་གཟོ་བ། 好言安慰。ཐུགས་གཟོ་བར་ཕྱིན་པ། 前往吊唁。

ཐུགས་གཟིའི་མཆལ་དར། སེམས་སྐུག་ སེལ་ཐབས་སུ་གཏོང་བའི་ཁ་བཏགས། 吊唁哈达。对死者家属所献哈达。

ཐུགས་བསམ། བསམ་བློ། 心思，思想。

ཐུགས་ལྟུན་རྟེ། ཐུགས་དང་སེམས་གསལ་གྱི་རྣམ་པ། 神思坦荡，心中明净；བྱེལ་ཐིང་གི་འགལ་རྐྱེན་མེད་པས་ཐུགས་ལྟུན་ནེར་གནས་པ། 没有忙乱干扰，心境坦然自若。

ཐུང་སྐྱེལ། (1)ས་ཆོགས་དས་ས་ཆོགས་སམ། ས་ཐག་ཐུང་ས་དས་ཐུང་སར་སྐྱེལ་དགོས་པའི་ཁྲལ་འཇལ། 短途差。短距离驿站间支应的转运力役。(2)སྐྱེལ་མ་ཐུང་དྲུ། 短送，短程送别。

ཐུང་རྒྱུག བར་ཐག་གཅུང་དུ་རྒྱུག་པའི་ཁྲལ། 短途差役。短距离的人畜力役。

ཐུང་ཚེ། གཅུང་བ། 短，促，矮小；དུས་ཚོད་གཅུང་དུ་ཞིག 一个短促的时间。 ལམ་ཐག་གཅུང་དུ། 短途。ལུས་པོ་གཅུང་དུ། 五短身材。འགྲོ་ལམ་གཅུང་དུ་སྐྱུང་བ། 缩短路程。

ཐུང་ཏ་མ། ལུས་རྩའི་ཁ་ཐག་ཅིག 短脉。人体心间八脉分入左耳之脉名。

ཐུང་ཐུང་། རིང་པོ་མ་ཡིན་པ། 短短的，短暂；མི་དེ་རླུང་གཅུང་རིང་རེད། 那个人容易发脾气。བསམ་བློ་གཅུང་གཅུང་མ་ཀོང་། 鼻只顾眼前。

ཐུང་བ། རིང་པོ་མིན་པ། 形容词。短，不长；ཡུན་གཅུང་བ། 短时间。སྐུད་པ་གཅུང་བ། 短线。ཁྱིང་གཅུང་བ། 浅，深度小。མིག་ཐུང་གཅུང་བ། 目光短浅。

ཐུང་མེད། རིང་པོ། 长，久远，不短；དུས་ཡུན་གཅུང་མེད་ཞིག་འགོར་ཚད་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་དུས་ཚོད་རིང་མེད་ཞིག་ལ་ཚད། 在不长的时间内，完成了可能需要一个不短的时间才能完成的工作。

ཐུང་ལེ། (ཅ) སྐད་ཀྱིས་བའམ། སྐད་རྒྱུང་བ། 通事，翻译。主要指口头翻译。

ཐུག ❶འདུད་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷མར་ཕྱུར་མཉམ་དུ་བཏེགས་པའི་ཟས་ཤིག 名词。酪糕，酥酪糕。用酥油、食糖及干酪等制成的糕。

ཐུག་སྒྲོམ། གྲུ་བཟོ་མའི་བང་སྒྲོམ། 酥酪糕箱。制造酥酪糕的木匣子。

ཐུག་ཐུག གྲངས་ཀན་ཤིག 一数目名。

ཐུག་ཀདོར་མ། མར་ཕྱུར་བཟེས་པའི་གྲུ་གྱུ་བཞེ་མ། 砖形酥酪糕。

ཐུག་ཚར། གྲུ་རྒྱག་པའི་སྡེར་ཁ་ཀཅེད་རང་འཛིགས། 酪糕盒。盛酥酪糕的有盖木盒。

ཐུག་སྐྱ་བ། གྲུ་རྡེ་བའམ་ཀཚོ་བ། 揉制酥酪糕。

ཐུག་ཚོ་བོ། མར་ཕྱུར་མངར་ཆ་མང་བོ་འཇོམས་པའི་གྲུ་ཞེམ་པོ། 软润酥酪糕。གྲུ་ཚོ་བོ་མར་ཐུ་བཀའ་དེན། 酪糕软润靠酥油。

ཐུན། 名词。(1)དུས་ཀྱི་ཚད་དང་། སྨན་ཀྱི་ཚད། 班，顿，分。时间段落；药物剂量：ཉིན་གྱུན། 昼班。མཚན་གྱུན། 夜班。 དགུ་ཀྱི་གྱུན་གསུམ་པ། 半夜三更。སྔ་གྱུན། 早班。ཕྱི་གྱུན། 晚班。སྨན་གྱུན་རེར་རེལ་བ་གསུམ་རེ་ཡིན། 药剂一次服量是三丸。(2)སྔགས་བཏུབ་པའི་ཡུངས་ཀར་སོགས། 真言芥子，真言沙。宗教徒诵咒加持后用以驱魔的芥子、沙粒等物。

ཐུན་ཀངོས་གཞི། མཚམས་གྱུན་དངོས་གཞིའམ། ཉེ་བ། 正座时间，入座念经的时间。

ཐུན་བཅད། ཚོས་མཚམས་སྡེད་སྐབས་སྐྱ་བ་དང་མི་གཞན་དང་གྱུག འབྱད་སྐྱང་བ། 闭关打坐。闭关修行时不谈话会客。

ཐུན་གཀྱོང་བ། མཚམས་གྱུན་བཞག་ནས་བ། 起座，下座。修行者念经完毕，起身休息。

ཐུན་གཀྱོང་། (1)ཡུངས་ཀར་ཀྱི་གྱུན་འདེབས་པ། 洒真言芥子。 (2)མཚམས་གྱུན་ཀྱི་མཐར་འབྱལ་གཀྱོང་། 修行下座时所供食子。

ཐུན་ཁྱི། (སོག) ཙོས་ཆེན་ཚོན་ཁ་ཞེག 一种彩缎。

ཐུན་ཐུན། ཚ་ཚའམ། རྣེ་ཆན་རྣེ་ཆན། 类别，部类。一组组，一段段。

ཐུན་དོང་། གྱུན་ཀྱིས་འབྱབ་ས་ནི་འབྱབ་ཁྲང་ངམ་ས་དོང་། 咒穴。洒真言芥子的地洞。

ཐུན་དྲུག་རྣལ་འབྱོར། གྱུན་བཞི་ཉི་ཉོང་དུ་མཚན་ཀྱི་ཆ་སྟོད་དང་ཆ་སྨད་གཉིས་བསྣན་པས་དྲུག་དུ་བསྒོམ་པའི་བསྒྲུབ་རྒྱས་ཀྱི་ཉམས་ལེན། 六座瑜伽。在四座瑜伽之上，增加上半夜和下半夜两段时间进行的生圆次第相应修习。

བྱོན་པ། 名词。(1)དམ་ཚིག་འཛིན་མཁན། 更夫。守夜报时者。(2)མཚན་མོ་ཁ་ཏོན་གྱི་དགེ་རྒྱུད་སྐྱོང་མཁན། 通夜诵经者。(3)མཚམས་གྱུན་འཛིན་མཁན། 闭关入座修行者。

བྱེ་ཆེད། (1)སྨན་གྱི་གྱུན་ཆེད། 半剂药量。(2)ཉིན་མཚན་གྱི་གྱུན་ཆེད། 半时，半段时限。

བྱེ་བར། ཉིན་མཚན་གྱི་གྱུན་ སོ་སོའི་ བར་མཚམས། 座间。两段工作时间中的休息时间。

བྱེ་བྲབ། གྱུན་བྱབས་དང་འདྲ།

བྱེ་བྲབས། ཡུངས་ ཀར་ གྱི་ གྱུན་ ཀྱིས་ བྱབས་ པའམ། ཁོར་བ། 洒真言芥子。撒出真言芥子以驱鬼物。

བྱེ་འབྲུ། (ཐུལ) ལོ་ ཏོག་བརླག་ ཟིན་ པའི་ ཤུལ་ གྱི་ སྡུ་ མ། 遗穗。遗漏在地里的麦穗或谷穗。

བྱེ་སྨིང་། མཚན་མོ། 夜。

བྱེ་མ། མཚན་མོ། 名词。夜。

བྱེ་མེད་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་ཚོགས་ཅན་བརྒྱད། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ གྱུད་ མོང་ མ་ ཡིན་ པའི་ དབང་ཕྱུག་བརྒྱད་དེ། རྒྱ་ལི་དབང་ཕྱུག་དང་། གསུང་གི་དབང་ཕྱུག ཐུགས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག རྫུ་འཕྲུལ་ གྱི་ དབང་ ཕྱུག ཀུན་ འགྲོའི་ དབང་ ཕྱུག གནས་ ཀྱི་ དབང་ ཕྱུག ཅི་ འདོད་ ཀྱི་ དབང་ ཕྱུག ཕྱིན་ལས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་སོ། 不共八自在。如来所备不共自在八功德：身自在、语自在、意自在、神变自在、遍行自在、处自在、恣意自在和事业自在。

བྱུན་མིན་ཨོངས་གྲུབ་མཆོག བཀོད་པ་ ཆེན་ པོ་ ཕྱའི་ ཞིང་ ཁམས་ད་ ཞིང་ དང་ གཞལ་མེད་ ཁང་ གི་ བཀོད་པ་ བཟམ་ གྱི་ ཕྱ་ མ་ གང་ བཅུད་ པ་ རྣོས་ སྐྱེ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚོགས་ ལ་ འབྱུང་ བའི་ སྐུ་ལྷ། 不共报身轮圆。想象在由须弥四洲组成的世界之中，现有不可思议的刹土和宫殿，无数妙欲天女作为装饰，用以上供于报身上师佛会的一种曼荼罗。

བྱུན་མོང་། (1)མི་ མོང་ མ་ ཡིན་ པ་ རྟེན། 共同，共通，寻常，公共；གྱུན་མོང་གི་སྐད་ཅ། 共同语。གསར་ སྐྱེད་ གྱུད་ མོང་ མ་ ཡིན་ པ། 独创。(2)(མངོན) ལྕགས་ཁྱི་ལོ། 共同。庚戌年、铁狗年的异名。

བྱུན་མོང་གནས་སྐྱེ། མི་ཀུན་གྱིས་ རྟེ་ འཛིག་དགོས་ པའི་དབང་ཆུའི་ ཤི་གེ། 集体合同。

བྱུན་མོང་གི་ཐེག་པ། ཐེག་པ་ཆེ་ ཆུང་གྱུད་ མོང་ དུ་ བགྲོད་ པའི་ ལམ། 共通乘。大乘菩萨和小乘声闻、独觉所修共道。

བྱུན་མོང་གི་ ཐེག་ པ་ གསུམ། གསང་ སྔགས་ རྙིང་མའི་ལུགས་ཀྱི་ཉན་ ཐོས་ངང་ཆུལ་ བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ། 三共乘。宁玛派所说声闻乘、独觉乘和菩萨乘。

བྱུན་མོང་གི་ ལས། ཆེ་ བསེད་ ཆུས་ པ་ སོགས་ འཛིག་རྟེན་ལ་ ཕན་གདགས་པའི་ལས། 共业，共有业。增长福寿等利益世间的事业。

བྱུན་མོང་དངོས་གྲུབ། རྫས་ སྨན་ དང་ རྫུ་ འཕྲུལ་ བརྟེན་ ནས་ ཕྱི་ པ་ དང་ ནང་ པ་ གྱུད་ མོང་ དུ་ ཐོབ་ པའི་ འབྲས་ བུ། 共通悉地，共通成就。依托药物、咒语之功，内外道皆能证得的成就。

བྱུན་མོང་དངོས་གྲུབ་བརྒྱད། རིལ་ བུ་ དང་། མིག་སྨན་དང་། ས་འོག་དང་། རྟལ་ཀྱི་ དང་། ནམ་མཁར་འགྲུབ་པ་དང་། མི་སྣང་དང་། འཆི་ བ་མེད་པ་དང་། ནད་འཇོམས་ཏེ་བཅུད། 八种共通成就，八悉地：妙丹、眼药、土行、宝剑、空行、隐形、不死、除病。别有一说，与此微异。

བྱུན་མོང་ཆོས། (མངོན) འཁོར་བ། 共法。轮回的异名。

བྱུང་མོང་མཉམ་སྦྱོར། ལས་ དོན་ ངང་ གཞན་ མཉམ་པོར་སྦྱོར་བ།通力合作，ལས་དོན་འགངས་ཆེའི་རིགས་ཐུན་མོང་མཉམ་སྦྱོར་བྱེད་དགོས། 重要的事情，要通力合作。

བྱུང་མོང་སྦྱལ་སྐྱེའི་མཆུལ། ཞིང་ཁམས་གངས་མེད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཕུ་མིའི་ཚེ་བྱང་ དམ་པ་མཐའ་དག་བོས་བླངས་པ་དང་། རང་གི་ཁ་རྟེ་དབང་ཐང་དགེ་རྩ་དང་བཅས་པ་གཅེས་དགུའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྐུའི་ཕུ་ཚོགས་ལ་ འབྱལ་ བའི་ མཆུལ། 共通化身轮圆。想象在一切不可思议的人天殊妙的资具之上，连同自己所有心爱的一切福、禄、资财、善根，一并上供于化身上师佛会的一种曼荼罗。

བྱུང་མོང་བའི་མ་རིམས་པ། མ་རིམ་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཐུལ། མཐུན་ཐྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཐྱོགས་ གཉིས་ གར་ འཇུག་ པ། དབེར་ ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་གཞལ་བྱ་བཀོད་པ་ཕུ་བྱ། མཐུན་དཔེ་བྱམ་པ་སོགས་ལ་འཇུག་ཅིང་། མི་མཐུན་ དཔེ་ནམ་ མཁའ་ སོགས་ ལའང་ འཇུག་ པས་ གྲུབ་མོན་ཞིང་བ་ཡིན་ཞེས་ཁྱབ་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་བཟློད་པས་མ་རེས་པའོ། 共不定。二种不定因之一。同品异品两俱涉及之因。如以所量为因，证成声是无常，其同喻可有瓶等，其异喻可有虚空等，两皆同时周遍，引生犹豫不定。

བྱུང་ མོང་ བའི་ མ་ རིམ་ པའི་ རྟགས་ དྲུག དངོས་ཀྱི་མ་རིམ་པའི་རྟགས་བཞི་དང་། ལྷག་ལྡན་ཀྱི་མ་རིམ་པའི་རྟགས་གཉིས་ཏེ་དྲུག་གོ། 六种共不定因。四种正不定因及二种有余不定因共为六种。

བྱུང་མོང་བའི་སྒྱུད་འཁོར། གསང་སྔགས་ རྒྱུད་ སྡེ་ བཞི་ གྱུར་ མོང་དུ་ བསྒོམ་རྒྱུའི་ སྐུད་ འཁོར། 共通护轮。四续部中共同修习的坛城护轮。

བྱུང་མོང་བྱད་མེད། (མངོན) སྤྱད་འཇོང་མ། 共同妇。娼妓的异名。

བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པ། རྒྱུད་བཏང་མ་ཡིན་པ། 不共，特殊的。

བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས། གསང་སྔགས་རྣ་རྒྱུད་ཐེག་པའི་ཆོས་ལྟ་བུ་སྐལ་བཟང་དབང་རྣོན་ གྱི་སྒོང་ཁུལ་ ལས་ སྐལ་ དམན་ དབང་ རྟུལ་ དང་ གྲུབ་མོང་དུ་མ་ཐུབ་པའི་ཆོས། 不共法，非常法，出世间法。如金刚乘等，除有缘利根之人而外，无缘钝根者不能修习之法。

བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ དྲན་ པ་ ཉེ་ བར་ བཞག་པ་རྣམས་སོ། 不共念住。如来之诸不共念住。

བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་ སྐྱང་ འཁོར། གསང་སྔགས་ཐུན་ན་ མེད་ པའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ནས་ བསྒོམ་ རྒྱུའི་ སྐྱང་འཁོར། 不共护轮。无上续中或有或无坛城护轮。

བྱུང་མོང་མིན་པའི་དབེ། དཔེའི་ རྒྱུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ཤེགས་ སྒེ། དཔེ་ཅན་ མཛེས་ཆོས་ ཀྱི་ ཡོན་ཏན་ ཅི་ཙམ་ མཚར་དུ་གསལ་བས། མཆུངས་ཆོས་ལ་ འཁྲབ་ རྒྱུར་ བོས་ པའི་ དཔེ་ གཞན་ མ་ རྙེད་ པས་ ངང་ གི་ འདྲ་ དཔེར་ ངང་ རྟེན་ སྒྲོན་ པའི་ རྒྱུན་ ཞིག 无喻喻。被比事物极为稀有，难寻同喻，只有本身可比本身的修辞方法。譬喻修饰法之一。

བྱུང་མོང་མིན་པའི་མ་རིམས་པ། མ་རིམ་པའི་རྟེ་ གཏེ་ གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཐུལ། གང་ལ་རྟགས་སུ་ སོང་ བའི་ ཚོལ་བས་ མཐུན་ ཐྱོགས་དང་ མི་ མཐུན་ ཐྱོགས་ གང་ ཡང་ ལ་རྟགས་ ཡོད་ པར་ མ་ མཐོང་ བ་ སྟེ། སྒྲ་ མི་ རྟག་ པ་ ལ་ མཉན་ བྱ་ བཀོད་ པ་ ལྟ་ བུ། མཐུན་ ཐྱོད་ བྱམ་ པ་ དང་། མི་ མཐུན་ ཐྱོགས་ རྣམ་ མཁའ་ ལ་ མཉན་ བྱ་ ཡོད་ པར་ མ་ མཐོང་ བས་ མ་ རིམ་ པའོ། 不共不定。二种不定因之一。敌论者随于同品异品之中，均未察见其所举之因者。如于“声是

无常”举出“是所闻”为因，此在同品之瓶与异品之虚空，皆不能察见有所闻，故是不定。

བྱེད་མེད་ཕྱིན་ཅིའི་མ་ངེས་ཅིའི་རྟགས་བཞི། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཀ་ལ་རྟོགས་མེད་ནས་མ་མཐོང་བ་དང་། གཅིག་ཀ་ལ་ཡོད་ཀང་མ་མཐོང་བ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀང་མ་མཐོང་བ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀང་མ་མཐོང་བ་སྟེ། དབེར་བརྗོད་རིམ་བཞིན། སྒྲ་རྟག་ཏུ་མི་རྟག་སྟེ། མཉན་ཡ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་བྱམ་པ་དང་ནམ་མཁའ་ལ་མཉན་ཡ་མེད་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། ལྟ་ལས་ཆེ་འཕགས་ཏེ། མིག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་ལས་འཕགས་མ་འཕགས་གཅིག་ཀང་མ་མཐོང་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྟག་སྟེ། མ་བྱས་པའི་ཕྱིར། རིག་ཅིང་ཀྱི་སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པའི་ངར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དབེ་རིག་ཅིང་ཀྱི་སྒྲ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མ་བྱས་པའི་ཕྱིར། རིག་ཅིང་ཀྱི་སྒྲ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། 四种不共定因：因于同异二品无而不见、二品有而不见、同品有而不见和异品有而不见。为此四种不共不定之因，次第举例：“声是无常，是所闻故。”同品瓶及异品虚空之中，皆不存在“所闻”。“此人是从天降生，以其有眼故。”是否从天降生，同品异品，俱不能见。对于声常论者诸吠陀师，立“声是无常，所作性故，喻如吠陀师承许之声。”“虚空是常，非所作性故，喻如吠陀师承许之声。”

བྱེད་མེད་རིག་པ། ནང་རིག་པ་ལྷད་པའི་ཕྱི་ནང་གྲུབ་མཐའ་གི་བརྒྱ་ཕྲག་ཏུ། 共通明处。除内明外是内外道共同学处。

བྱེད་མེད་རེ་སྨོན། རྒྱུའི་རེ་བའོག། 共同愿望。

བྱེད་མེད་ལས་དོན། རྒྱུའི་ལས་དོན། 共同事业。

བྱེད་མེད་ལུ། (1)རྒྱུ་ལ་དབང་བའི་ས་ཆ། 公地。公共所有土地。(2)(མངོག) ཏྲལ་བའི་རྒྱུད་ཚལ། 林苑的异名。

བྱེད་ཚོད། དུས་ཀྱི་ཆ་སྟེ་ཉིན་གྱུད་གསུམ། མཚན་གྱུད་གསུམ་ལྟ་བུ། 时间，刻分，一段时间。如白天分成上午、中午、下午三段时间；夜晚分成上半夜、午夜、下半夜三段时间。

བྱེད་ཚོད་ཀྱི་སྨན། གྱུན་ཆོད་དུ་ཉང་བའི་སྨན་དང་དོན་གཅིག

བྱེད་ཚོད་དུ་ཉང་བའི་སྨན། འདུལ་བ་ལས་བཤད་བའི་སྨན་བཞིའི་ཐུས་ལ་དྲི་ནས་མཆན་མའི་གྱུན་ཆོད་ཙུན་ཆད་དུ་ཉིན་ཀྱིས་བཟློག་ཤིང་། སོམ་བའི་ནད་སེལ་བ་ལ་གཙོ་བོར་གནང་བའི་སྨན་བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་ཤེས་གྱུད་ཀྱི་མཐའི་བར་ཉིན་ཀྱིས་བཟློག་ནས་ཚོད་ཟིས་སྐྱོད་དུ་ཉང་བ་བཏུང་བའི་ཆུ་བཙུད་དམ། གྱུན་ཆོད་དུ་ཉང་བའི་སྨན་གསུམ་དང་། གཞན་ཡང་བཅོས་བའི་ཚ། འབྲུའི་ཚ། ཞོའི་ཁ་ཚ། རྩ་མོའམ་ཅང་ཤུར་གྱུགས་པ་རྣམས་ཏེ་མཆན་ཉིད་ལྡ་ལྡན་ཀྱི་བཏུང་བའོ། 更药。《毗奈耶经》所说四药之一。从午前起，夜齐初更，听任服用，主治渴病之药。如佛所制，比丘于夜分初更以前，可以加持饮用八种浆水、三种更药以及酿造味、粮酒味及黄酒等具备五种性质之饮料。

བྱེད་མཚམས། (1)དུས་མཚམས། 时间，分际，ཉི་མ་འཆར་ནུབ་ཀྱི་གྱུད་མཚམས། 日出日落时。(2)གྱུད་སྡེ་སྡེའི་བར་མཚམས། 座间。修行各座中的休息时间。(3)(མངོག) དགོང་མོ། 傍晚。(4)ལྷ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 大自在天。

བྱེད་མཚམས་སྒྲུབས། (མངོག) སྐེད་པོ། 晚间力。罗刹的异名。

བྱེད་བཞིའི་རྒྱལ་བཟུང་། སོ་རངས། ཐ་དྲྭ། ཉིན་གུང་། སྲིད་རྣམས་སུ་བརྟུམ་པའི་བཞུད་

རྣལ་འགྱུར་ཀྱི་ཉམས་ལེན། 四座瑜伽。修观行的佛教徒于黎明、上午、中午及傍晚四段时间中对生次圆次进行的相应修习。

སྔགས་རྫས་རྟ། ཡུངས་ཀར་གྱི་གྲུབ་ཀཾར་མ་ལ་ཁེངས་པའི་ཁཾར་རྟ། 真言芥子朵马。酒有真言芥子的送祟朵马。

སྔག་བཀྲངས་བ། (1)མཚམས་བསྟེན་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ངག་གྲུབ་པ་བཀྲངས་པ། 戒语，禁言。闭关修行时，奉行禁止与人谈话的戒规。(2)སྟེན་མཚན་དུས་བྱ་སོགས་ཡུན་ཚད་ངེས་ཅན་ཞེག་གི་ནང་དུ་བསྒོམ་པ་ཟུངས་བྱེད་པ། 上座，修行人座。在昼夜六时等一定时间内入座念经。

སྔགས་རྩ། གྲུབ་རྫས་ཟུགས་པའི་དུ་རྩའི་སྣོད། 咒角。装真言芥子的牛角。

སྔན་གཟུམ་བ། (མངོན) མཚན་མོ། 三更。夜的异名。

སྒྲུབ་དཀའབ། (1)གཞན་གྱིས་ཐམ་པར་བྱེད་དཀའ་བ། 难胜，无能胜。(2)ཨཱཙཱརྱ་དབོན་དུ་བཅངས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གངས། 马鸣论师别号。

སྒྲུབ་ཆེན། གྲུབ་པ་ཆེན་བོའི་བསྟན་ཆོག

སྒྲུབ་ཆོད། (རྟེང) མི་འོས་པའི་བྱ་བ། 非义之事，不应当做的事。

སྒྲུབ་ཆོད་ཅན། (མངོན) གདོལ་པའི་རིགས། 非义者。戍陀罗族的异名。古印度的下等种族。

སྒྲུབ་བསྟན། གྲུབ་དབང་གི་བསྟན་པ། 佛教。

སྒྲུབ་བསྟན་ཐུབ་མཆོག། དུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ལྷོང་བཅུ་གསུམ་པ་འདི་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཚེ་དྲུག་པོ་མཉེས་དགའ་བོ་ཁམས་ཀྱི་དགོས་པར་རྟེ་ཁོ་བྱང་གི་གཙེར་ཁྲིགས་གངས་འདྲེན་ཞུས། ཤེང་ཤུག་ལོང་འཇམ་དབྱངས་ཚོང་མའི་བཀའ་འབྱེལ་ཐུབ་སྡེད་ཆོས་སྡིད་བཞེས། ལྷག་ས་ཀྱི་ལོང་མཚན་ཞབས་སོག་ཏོ་སངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞབས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་མཛད་ཅིང་དེ་ལས་ཀྱང་ཐོག་མེད་ནས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་དེ་ལྟར་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀ

牟、迦叶和释迦牟尼为七佛。能仁有七，故表数字7。❶ཐུབ་པ། 副词。能够，能得：དགྲ་བོ་འཇོམས་གྱུར་པ། 能击败敌人。གྲོགས་པོ་ལ་བཅན་གཟོད་བྱུང་ཚེ་རང་ཉིད་ལུས་མི་ལྡུ་བ་ལྟར་མཐུགས་སུ་སྡོད་མི་ གྱུར། 朋友受到侵害，自己不能一旁坐视。

ཐུབ་པ་ཆེན་པོ། (མཚན) སངས་རྒྱས། 大能仁。佛的异名。

ཐུབ་པ་དམ་ཅིག་གཙུམ་བཀོད། ཐ་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཙོ་བོ། 三重牟尼。事部密乘如来主尊。

ཐུབ་པ་གནས་བརྒྱལ་བསྐོར་བ། དགྲ་བཅོམ་པ་བཅུ་དྲུག་གིས་ བསྐོར་ བའི་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱུག་ གྱུ་བའི་རྣ་བཀྲ། 罗汉拱佛。十六罗汉围绕如来的画像。

ཐུབ་པའི་བྱ། (མཚན) ཚར་སྡོད་ཅྱི། 能仁子。燕子的异名。

ཐུབ་པའི་དབང་པོ། (མཚན) སངས་རྒྱས་རྒྱལ། 能仁王。佛的异名。

ཐུབ་པའི་ཞལ་སྐྱེས། གྱུ་གདང་སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ རྣ་ཚབ་བམ། ཀྱུ་གྱུ་པའི་འདྲ་རྣའི་ཚེ་བརྗོད། 牟尼金容。称说佛像的敬语。

ཐུབ་ཁབང་། གྱུ་པའི་དབང་པོའི་བསྟན་ཚག

ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་། རྒྱུད་ཀྱི་རྡོ་ཁ། 能仁金刚持，金刚持佛。讲演密乘经典的天人导师如来佛。

ཐུབ་དབང་གཙུང་སྐྱེས། རྡོག་ པའི་ ཐུན་ ཁོས། 佛语所生。本师释迦牟尼弟子。

ཐུབ་ཙམ། དུས་ ཙམ་ མམ་ ཀྱགས་ རྡེད་ ཙམ། 将就，勉强，差堪，差可，ཅིད་ལྡོད་གྱུ་ ཙམ་ ཀྱི་ ཡོ་ཁད་བྱས་ཁན། 质量不好、将就能用的器物。

ཐུབ་ཚོད། བཅན་ པོ་དབང་ ཡོད། 欺负，强迫，蔑视，轻凌：དོན་ མེད་ གྱུ་ ཚོད་ བཅང་ བ། 无端欺负。

ཐུམ་ཀྱོག གཞུང་ ཚོ་ རིམ་ མེད་ བས་ ཁུ་ འདོན་ བྱེད་ བའི་ མིང་། 乱读。不按照书中次序，随便乱念，

ཐུམ་ཁྱེས། རས་ སོགས་ ཀྱི་ ཏང་ དུ་ བཟློལ་ བའི་ གྱུམ་ ཡོ། 包袱。用布块等卷起的包裹。

ཐུམ་རྒྱ། གྱུམ་ཁྱའི་ རྐེ་ ལ་ བཅབ་ བའི་ ཐེལ་ཆེ། 封口印。盖在包裹上的印鉴。

ཐུམ་ཀྱི། གྱུམ་ པོ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཐུམ་གྱུམ། ཀྱང་ དུ་ རྡིལ་ བའི་ རྡོག་ པོ་ ཆུང་ ཀྱས། 包裹，小包裹：འབྲུ་ གྱུམ་ གྱུམ། 粮食包。དངུལ་ གྱུམ་ གྱུམ། 钱包。

ཐུམ་བ། ཀྱུག་ ཙམ། 名词。稍微，顷刻：གཉིད་ གྱུམ་ པ་ ཙམ་ ཞེག་ ཀྱུག་ པ། 稍睡片刻。

ཐུམ་པོ། ཀྱང་ དུ་ རྡིལ་ བའི་ རྡོག་ པོ་ ཆུང་ ཀྱས། 小包，小包裹：གྱུམ་ པོ་ ཆུག་ པ། 打包裹，捆起包袱。

ཐུམ་འཕྲས། (རྟེང) གཉིད་ གྱུམ་ ཙམ་ མམ། གཉིད་ ཐུབ་ མོ། 假寐，轻睡，薄寐。

ཐུམ་ཐྱི། 名词。(1)ཀྱང་ དུ་ རྡིལ་ བའི་ རྡོག་ པོ་ ཆུང་ ཀྱས། 小包，小包裹：ཤོག་ གྱུམ། 纸包。རས་ གྱུམ། 布包。དངུལ་ གྱུམ 钱包。(2)གཟངས་ ཐྱི། 木杓，小木瓢。

ཐུམ་ཉིལ་ ཕྱིས་ སྡོང་། (རྟེང) དབྱེར་ མེད་ དུ་ འདྲེས་ པ། 交融。融合成一体。

ཐུམ་གཙུམ་ པ། (མཚན) ཐུག་ རྩིལ། 三瓣果。豆蔻的异名。

ཐུའུ་ཀུན། (1)(ཐ) ཨ་ མདོ་ དགོན་ ལུང་ དགོན་ ཀྱི་ དཀྱ་ ལྟགས་ པའི་ སྤྱལ་ ཁའི་ སྐུ་ ཀྱགས་ ཅན་ ཞིག 土官。佑宁(衮隆)寺一著名活佛名。寺在青海省互助土族自治县境内。(2)(སོག) ཏུ་ ཙོན་ རྩོར་ རྒྱལ་ རབས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ ཞིག 脱欢帖木尔。元顺帝名。

ཐུ་ཀན་གྲྭབ་མཐའ། གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁུངས་དང་འདོད་ཚུལ་སྟོན་པ་ཤེགས་བཀའ་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་ཐུའུ་ཀན་ནུས་ཕྱིང་གསུམ་པའི་བྱོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་བའི་ལུགས་ཐུ་ལོང་བཅུམས། འདིའི་བརྗོད་བྱ་ནི་སྒྲིབ་ཀུ་གང་། མ་ཏ་ཧ་ན། བོད། ཧོར་བོ། ཤེ་ཡུལ། ཀམ་རྟ་ལ་རྣམས་སུ་གྲུབ་མཐའ་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཙམ་བྱུང་དང་དེ་དག་ཤ་སྟའི་འདོད་ཚུལ་རྣམས་དང་། ལྷག་བར་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱ་དར་དང་ཕྱི་དར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཀྱི་རྣིང་མ་བ་དང་། བཀའ་གདམས་པ། བཀའ་བརྒྱུད་པ། ཞི་བྱེད་པ། ས་སྐྱ་པ། རྗེ་བཙུན་པ། གྲུབ་མཐའ་ཉི་ཚེ་བ་འགའ་ཞིག་བཅས་དང་། ཡང་སྐོས་དགེ་ལུགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱས་པར་སྟོན་པའི་གཞུང་ཞེས། 《土官宗派史》。全名《一切宗派源流教义·论说晶鉴》。第三世土官活佛洛桑却吉尼玛著于1801年。全书论述印度、汉土、西藏、蒙古、于阗、“香巴拉”等地各教派发展历史及其教义要旨，对于藏传佛教前宏、后宏两期流行的宁玛、噶当、噶居、希结、萨迦、觉囊、格鲁等大小教派，以及汉地的儒教、道教、西藏的苯波教，均详予论列。

ཐུ་ཀན་ཐུན་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། ཞ་མདོ་དགོན་ལུང་དགོན་གྱི་དགེ་ལུགས་པའི་སྐུལ་པའི་སྐུ་ཕྲུག་ཅན་ཞེས་བྱ། རང་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་སྐུལ་ལོར་འཁྲུངས། རང་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལུགས་ཐུ་ལོང་གྲུབ་མཐའ་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་བཅུམས། 土官·洛桑却吉尼玛（1737—？）。青海佑宁（衮隆）寺格鲁派一著名活佛名。1801年著有宗派史《论说晶鉴》。

ཐུ་བཀོད། ཐུའུ་ཀན་དང་འདྲ།

ཐུ་ལི། (ཐ) ཡོད་མིང་ཆིང་ཆུལ་རབས་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལ་རྟུབ་ཐང་དང་ལྡོ་རྟབ་ས་ཁུལ་དུ་བཏུར་བའི་ཁྲངས་ཐུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཚོ་བའམ་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་དུ་ཆུད་འཇོག་ཐུབ་པའི་དབོན་གནས། 土司。元、明、清时期，于西北、西南地区设置的由少数民族首领充任并世袭的官职。

ཐུར། ཅིག་ཅི་ལྟོག་པ། 名词。下方，斜坡；ལ་ཐུར། 下山坡路。རི་ནི་ལྷོང་ནས་ཐུར་དུ་འགྲོ་བ། 从山上向下走去。རྡོ་གཅལ་ནས་ཐུར་དུ་བཅས་སོང་། 从石阶下去了。སྟེ་མ་སྨིན་དུས་སྟེ་མགོ་ཐུར་དུ་དུད་པ། 穗熟自屈头。འབབ་ཆུ་བྱག་ནས་ཐུར་དུ་ལྷུང་བ། 瀑布落岩下。

ཐུར་ཁྱབ་རྩལ་མ། རྟགས་གསལ་ཁྱབ་པ་སྐོ་བཅུད་ལས་རྣལ་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། དཔེར་ན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་ བྱས་ པ་ ཡིན་པས་ ཁྱབ་ པ་ལྟ་བུའོ། 顺正周遍。因法八周遍中四正周遍之一。法若是彼，则因遍是彼。如云：“若是无常，则遍是所作性。”

ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག རྟགས་གསལ་ཁྱབ་པ་སྐོ་བཅུད་ལས་ཁྱབ་པ་ ཕྱིན་ ཅི་ ལོག་ པ་ བཞིའི་ ནང་གསེས། གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། དཔེར་ན། རྟག་པ་ཡིན་ན་ བྱས་ པ་ མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། 顺倒周遍。因法八周遍中四倒周遍之一。法若是彼，则因遍非彼。如云：“若是常，则遍非所作性。”

ཐུར་ཕྱིབ། ཐུར་མ་ཚིགས་བདུན་ཅན་བཏུགས་ཏེ་ཉི་མའི་ཕྱིབ་ཚད་བརྟག་པ་དང་། ཉི་སྐོག་དང་ཉིན་ཚད་བརྟག་ཐབས། 圭表测影。用七节圭表实测日影长度，以测定夏至冬至等节气日期和日间时刻长度。

ཐུར་བཙོད། (ཨངོན) ཆུ། 下行。水的异名。

ཐུར་མགོ། (1)ཁྱིམ་བྱ། 匙，调羹。(2)ཐུར་མའི་མགོ། 小棍两端，筷子头。

ཐུར་འཕྱིལ། ཨབ་དུ་ཤོར་བའམ། གྱང་དུ་འཕྱིལ་བ། 滚下。རི་འཁོ་ནས་ཨབ་རྡོ་གྱང་འཕྱིལ་དུ་གཏོང་བ། 从山顶放下礓石。

ཐུར་འགྲོ། (ཨངོན) ཆུ། 下行。水的异名。

ཐུར་འགྲོའི་སྨན། ལུས་ཀྱི་ཤ་དོག་མནའ་ཀྱི་ནད་རྣམས་གྱང་ཐོག་ཏུ་གཏོལ་ཞིང་ འགོས་པའི་ས་ཆུའི་རང་ཆའི་ལས་བྱང་བ་ཙུ་མཆུ་རིང་གི་མཆུ་ལྟ་བུ་ནང་གི་ཉེས་པ་རྣམས་བཀྲུ་ཞིང་བཤལ་བར་བྱེད་པའི་ སྨན། 泻药，下行药。治疗脐以下各部疾病时，采用偏于水土成分如长嘴诃子尖端等能泻利体内病毒使之下行的药物。

ཐུར་བརྡུད་མ། (ཨངོན) བྱ་རི་ཤེགས་མ། 低回鸣禽。春莺、黄鹏的异名。

ཐུར་མདའ། གྱང་སྦང་གི་མདའ། 称杆，天平臂。

ཐུར་རྩི། ཀྱ་གྱང་ཀྱི་འདེགས་རྟེ། 权，称砣，法码。

ཐུར་ཁཐུབ། སྐྱིང་ཆུ་དང་། མིག་ནད་བར་འཕྱིབ་ལྟ་བུ་ལ་ལུས་ཀྱི་ནས་ གྱང་མ་བཏུབ་པས་ནང་གི་ནད་སེལ་བར་མངོན་སུམ་མམ་རྟེས་ དཔག་ཤེས་དཀྱུད་ནས་རྩོགས་པའི་དཀྱུད་རྩེ་ཞིག 针具外治。从体外使用针刀等器具直接或间接治疗眼疾的中间翳障或间接治疗心脏积水等疾病的外治法。

ཐུར་འཐྱང་། གྱང་ཐོགས་ཀྱ་འཐྱང་བ། 下垂，倒挂，悬垂。

ཐུར་འབབ། (1)གྱང་དུ་འགྲོ། 下行。(2)(ཨངོན) ཆུ། 下泄。水的异名。

ཐུར་མ། 名词。(1)དཀྱག་པ་ཐུ་མ། 小棍，筹，箸。筷子等细长的扦子。(2)ཐྲེམ་བུ། 勺子，汤匙，调羹，匕。(3)ཉིན་ཚོད་དང་། དུས་ཚོད་རྩ་ཀྱི་འཛལ་ཐུར་ཤིང་དཀྱག་སོང་ཚད་ཅན་ཞེག 日圭。植竿取影以测时间早晚者。(4)ཞེམ་ཆིའི་གཤགས་ལས་ཡོ་བྱད་རྣམ། 针具，刀针。外科医生开刀所用器械总名。(5)མེར་བཟུགས་ཏེ་ཡན་ལག་གི་རྣག་ཆུ་ཡངས་སར་ཕྱི་ཁྲང་འབིགས་ཐུར་ཤ་ཡངས་ཅན་ཞེག 挑孔扦子。刺破肢体脓疮的器械。

ཐུར་མ་བརྒྱ་པ། (ཨངོན) གཅུགས། 百枝棍。伞的异名。

ཐུར་མ་པ། བསམ་པ་ཐུ་མར་ཐུར་ལས་རིས་བཅལ་ཏེ་ཟ་བའི་སྐུ་གཞི་དུས་ཀྱི་ཟས་ཤེས་པ་ཞེག་རྣམ། 运筹者。佛书说世界末日饥馑劫中，人们每日以筹觅食过活。

ཐུར་མའི་ཚད་ཕྱེད་བདུན། ཚ་བདུན་ཐུར་མའི་ཚད་ཕྱེད་བདུན། 日圭七分影。分日圭的影长为七分，每分名为七分影。

ཐུར་ཞོ། ཀྱ་ཐུར་ལ་འཇལ་བའི་ཞོ་ཚད། 钱。在天秤上称得的重量单位。

ཐུར་གཟངས་འབབ་པ། དཀའ་གཟངས་པོ་ནས་ཐུར་དུ་འགྲོ་བ། 下悬岩，下陡坡。ལ་མཐོན་པོ་ནས་ཐུར་གཟངས་འབབ་པ་དུས་ཀང་འགྲེད་མེ་འཚངས་བའི་ཚེམ་ཚུགས་བཏུན་པོ་ཞེག་དགོས། 从高山下陡坡时，脚步要踩稳不可失足。

ཐུར་རེ། (སྐྱེང) ལམ་སང་ངམ། འཕྲལ་མ། 立刻，即时。

ཐུར་ལམ། (1)ཐུར་དུ་འགྲོ་སའི་ལམ། 下行道路，下坡路。(2)(ཨངོན) བཤང་ལམ། 下道。肛门的异名。

ཐུར་ཤིང་། (1)ཤིང་བྱའི་ཐུར་མ། 箸，筹，筷子，小木棍。(2)ཐུར་སྦང་གི་ཤིང་། 秤杆。天秤的杆子。

ཐུར་ལེལ་རླུང་། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་ནུང་ཕྱེ་ཁ་ཀུལ་གཞང་དཀར་ནག་ལ་གནས་པ་ཞེག་སྟེ། ཁྱད་ལས་སྐྱེས་པའི་ཁྲ་བ་དང་། ཐུད་ཤེད་ཀྱི་ཆུ་མཚན། བཤང་བ་དང་གཅིན་པ། མངལ་དུ་ཐུ་ཀུ་འབྱིན་སྟེམ་བཅས་ཁྱད་པ་ཞེག 下行风。人体五根本风之一。存在于直肠会阴之中。功能为操纵男子精液、女子月经、大小便及分娩等。

ཐུར་སེལ་གསང་། ཆུ་ཀྱི་སྐལ་ཆགས་ཏེ་ཤུ་བ་ཐུར་སེལ་ནུང་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་ བཅའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ནས་ཁྱེན་གཏོང་མི་ཐུབ་པའམ་འགག་པའི་ནད་ལ་ཟན། 下行风疮。第十二脊椎连通下行风的灸疮。灸此可治肛门气阻不能排泄之病。

ཐུར་ཐང་། གསེར་སོགས་ཁྱེ་ཡང་འདེགས་ཁྱད་ཀྱི་ཐུར་སྐང་། 秤，天秤。称量金银等贵重物品的小称。

ཐུར་ཆུང་། (མངོན) ཆུ། 下落。水的异名。

ཐུལ། ❶འདུལ་བའི་སྐལ་ཆ་ ❷གནའ་རྩ་མོར་བོད་ལ་རླངས་ཁུགས་ངོ་གངས་དེས་ ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཁྱུ་ཚའི་མིང་། 名词。推。古代西藏计算牲畜头数的单位名。

ཐུལ་ཆེ། ཐོམ་པ་དང་། རགས་པ་དང་། ཆུ་ཆེ་བ། 粗，广大；身体粗壮。ས་ཐུལ་ཆེ་བ། 大片土地。

ཐུལ་པ། ནང་དུ་ཟུ་ཡོད་པའི་ ཆུ་གསེ། 名词。长毛大氆。有栽绒等毛絮里子的半月形披氆；绵羊皮大氆。ར་ཐུལ། 山羊皮大氆。ཝང་ཐུལ། 狼皮大氆。ཞ་ཐུལ། 长毛里子披风。

ཐུལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ལས་ཀུ་རྡང་བར་འགྱུར་བའམ། འཇམ་པོར་འགྱུར་བ། 调柔，驯服，柔顺；ཤོང་པོ་ཐུལ་པ། 硬的变软了。མི་བཟུན་པ་ཐུལ་བར་ཐག་ཆོད། 暴戾的人终被驯服。རྟ་ཆོད་བཏུལ་ན་ཐུལ་བར་ཞེ་ཆོམ་མེད། 烈马经过调教，必定驯服。❷(མངོན) དྲང་སྲོང་། 调柔者。仙人的异名。

ཐུལ་ལེ། འཕྱུར་རིའམ། ཤོང་དེ། 突突，腾腾。喷出貌，涌出貌；དུ་བ་ཐུལ་ལེ་བ། 黑烟突突。ཆུའམ་པ་ཐུལ་ལེ་བ། 蒸气腾腾。དྲི་བཟང་ཐུལ་ལེ་བ། 香喷喷的。

ཐུལ། སྡུད་པ་དང་སྐུག་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ འབྲེལ་ཆིག

ཐེ་ཚོང་མ། གྲང་ཐུག་ཁོགས་པའི་ཁྱུ་མཐུན། 范围。

ཐེ་ཁྱིམ། (ཀ) ས་བདག་ཅིག太岁婆。一地祇名。

ཐེ་མཁན། རྩལ་མེད་ རྩལ་གཏོགས་ ཅིད་ མཁན། 干涉者。局外进行干涉的人。

ཐེ་གི། ཐ་ཤི་དང་འདྲ།

ཐེ་གི་ཟང། (རྟེང) ཆུང་ཙམ། 稍远。

ཐེ་གེ། (ཤན) ཨ་ཅུག 方形关节骨。牛羊膝关节短骨。

ཐེ་རྩལ། རྩལ་གཏོགས། 干涉，干预，侵犯，过问；ཆུལ་ཁམ་གཞན་དག་གི་ནང་ཁྲིད་ལས་དོན་ལ་ཐེ་རྩལ་ཅིད་པ། 干涉他国内政。ཚ་རོག་ཚང་ལ་ཉག་པས་ཐེ་རྩལ་མི་དགོས། 鸦巢不需鸮过问。

ཐེ་གཏོགས། ཐེ་རྩལ་དང་དོན་གཅིག

ཐེ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཚུད་པ་དང་། གཏོགས་པ། 干与，牵涉，关连，参加；ཁོག་ གི་ ང་ཡིད་ཐལམ་ སྐྱོང་དེའི་ ནང་ལ་ ཁ་ཐེ་ ལག་ཐེ་བྱས་མེད། 未曾参与那种阴谋活动。རང་ དང་ འབྲེལ་ བ་ མེད་པའི་ལས་དོན་ནང་དུ་ཐེ་ནས་རྩོག་ཐུབ་པ། 牵涉到与自己无干的事情里去，发生了麻烦。

ཐེ་ཚ། རྡོང་ཁྲིག ཀག་སྲུའུ་ཁྲིང་ཆེན་ཁོངས་ཀག་སྐྱ་ཚང་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཤུ་ཐུགས་དང་ཀླུ་ཆུའི་སྟེང་ཞུན་དུ་ཡོད། 迭部。县名。在甘肃省甘南藏族自治州南部，白龙江上游。

ཐེ་རྩལ། ཐེ་རྩལ་དང་འདྲ།

ཐེ་ཐང་། ཡེ་དུགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག 独脚鬼，饿鬼，小鬼。

ཐེ་ཡི་ཐེ། གཏོགས་མེ་གཏོགས། 在不在内，有

无关系：ལས་དོན་འདི་ལ་ཤེ་མི་ཤེ་སྙམ་ཚགས་ཙེད། 对于这件事，有些人有关，有些人无关。

ཟེ་མེ་ཚམ། ཤེ་ཚམ་མེད་པ། 无疑。

ཟེ་རོམ། (རྟེང) ཡིད་གཉིས་སམ། སེམ་ཉི་སྐེ། ཐུན་རྟེ་གཉིས། 怀疑，犹豫，二心不定，狐疑。

ཟེ་བཙུགས། དམ་བཅའ་བའི་དོན། 保证，应允：ལས་དོན་འདི་ཁྱེད་རེས་ཤེ་བཙུགས་པ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་གྱུར། 保证要做这件事的诺言也实现了。

ཟེ་ཚགས། རྩེས་གཏུགས། 干预，牵连，参预，དོན་མེད་ཤེ་ཚགས་ཁྱེད་མི་དང་། 不可无端干预。

ཟེ་ཚམ། ཐུན་རིག་བདུན་ཁྱི་ནང་གསེས། རང་ཡུལ་ལ་ཐུན་རྟེ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁྱི་ཤེས་པ། དབེར་ན། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པ་དང་། དུ་ཕྲན་ཁྱི་ལ་ལ་མེ་ཡོད་དམ་མེད་སྙམ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཅ་ཉོན་བྱག་གི་ཡ་གྱལ་ཞེག་ཀང་ཡིན་ནོ། 犹豫。七种心识之一。对于自境存有二心之染污识。如心中想念："声是常耶，抑无常耶？""有烟之山中，为有火耶，为无火耶？"亦为六种根本烦恼之一：ཤེ་ཚམ་སྐུ་ཅམ་མེད་པ། 毫无疑问。འབྱས་མིན་ཁྱི་ཤེ་ཚམ་སྐྱེ་བ། 适当与否，心生犹豫。དགོངས་སྤྲོང་ཕྱས་ནས་ཤེ་ཚམ་གཅོད་པ། 经过请示，清除怀疑。ཤེ་ཚམ་འཇྱེ་པ། 质疑。ཤེ་ཚམ་བསལ་བ། 消除疑惑。ལས་དོན་ཆེན་པོ་འདི་འགྲུབ་ཀྱི་ཡོང་སྙམ་པའི་ཤེ་ཚམ་ཁྱེད་པ། 这件大事，怀疑其能否成功。ཤེ་ཚམ་མངོན་དུ་རྒྱུ་བ། 现行疑。ཤེ་ཚམ་བག་ལ་ཉལ་བ། 随眠疑。དོན་འགྱུར་བའི་ཤེ་ཚམ། 有因疑。དོན་མི་འགྱུར་བའི་ཤེ་ཚམ། 无因疑。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རེམ་རྒྱར་དང་། འཕྱང་མོ་ཉུག་མ་ཅིས། ཡིད་གཉིས། སེམ་ཉི་བཅས་སོ།

ཟེ་ཚམ་ཁྱི་ཁྱོད་གཞི། དོགས་གནད་བསལ་རྒྱུར་བརྟུད་བའི་ཀ་མཆུའི་རིགས། 疑案。有待确定的事件或情节。

ཟེ་ཚམ་ཁྱི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བཤད་ཚུན་མཚུངས་ཚམ་ཏ་ཅང་འདྲ་ཆེས་བསས་དབེ་དོན་སོ་སོར་ངོས་མ་ཐེད་པར་སེམས་ཤེ་ཚམ་དུ་གྱུར་ཚུལ་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 犹疑喻。比方和被比事物过分相似，乃至二者无法分辨，心中迟疑莫决的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཟེ་ཚམ་ཁྱིས་འགོག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དགག་བྱ་དབྱི་བ་མི་ཐུབ་པའི་ཤེ་ཚམ་ཁྱི་དོན་གཉིས། འགོག་ཐུབ་དངོས་ཙམ་ཁྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་གི་སྟོན་ནས་སོ་སོར་ངེས་པ་རྣམ་པར་ཕྱེ་ནས་འགོག་པའི་རྒྱན་ཞེག 疑虑否定。根据正确的理由，分辨疑似不决的两事，从而否定其一面的修辞方法。否定修饰法之一。

ཟེ་ཚམ་དྲྭ་བ། ཤེ་ཚམ་དྲ་བའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 疑网，疑阵。形象化的疑心。

ཟེ་ཚམ་ཕུལ་བྱུང་། ཕུལ་བྱུང་གི་རྒྱན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱགས་ཚད་ལ་འཕྱང་མི་ཐེད་པའི་ཤེ་ཚམ་ཁྱི་གཞི་ཕུལ་བྱུང་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 犹豫夸饰。夸大所论事物的优越性态，乃至怀疑其是否可能实际存在的修辞方法。夸饰修饰法之一。

ཟེ་ཚམ་ཐེ་བ། ཐུན་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པ། 起疑，怀疑，བདེན་རྣམ་མི་བདེན་སྙམ་དུ་ཤེ་ཚམ་ཐ་བ། 是真是假起疑心。

ཟེ་ཚམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲ། དོན་ཁྱི་ཁྱད་པར་ལ་བརྟག་ཅིང་ཏེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་གམ་སོགས་བཏུ་གཅིག 疑问词。表明对事物进行观察发起疑问的གམ་等十一个离

合词的用法之一：ཁྱེད་ལ་སྦྱུ་ཀ་ཡོད་དམ། 你有笔吗？

ཤེ་ཚམ་ལ་འདུག་བའི་ཏེ། ཏེ་字疑问词。ཏེ་字作疑问助词的用法之一：ས་བོན་འདི་བཏབ་ཏེ་རྒྱབས་མི་རྒྱུ། 种子倒是播下了，生芽吗，不生？

ཤེ་ཚམ་ཁོག་ཏེ་བ། མིད་གཉིས་ཀྱིད་བཞིན་པ། 在犹豫中，འགྲོ་དང་མི་འགྲོའི་རྣམ་དུ་དུང་ཤེ་ཚམ་ཁོག་ཏེ་བར་བསྡད་ཡོད། 去和不去，还在犹豫中。

ཤེ་རེག (动) བྱས་ཁྲོངས་སུ་ཤེ་ཆུད། 牵涉，关连。

ཤེ་ལེ། (名) ས་བདག་ཅིག་གི་མིང་། 太岁。一类地祇名。

ཤེག འདོགས་པའི་སྐལ་ཆ།

ཤེག་ཆུང་། ཤེག་པ་ཆུང་བ་སྟེ། ཉན་རང་གི་ཤེག་པ། 小乘。声闻乘和独觉乘。

ཤེག་ཆུང་གྱེས་བྱ། ཉན་ཐོས་པ་དང་རང་རྒྱལ་པ། 小乘人，声闻独觉。

ཤེག་ཆེན། ཤེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་མིང་།

ཤེག་ཆེན་གྱེས་བྱ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 大乘人，菩萨。

ཤེག་ཆེན་གྱི་འཁའ་བསྡུ། སངས་རྒྱས་ཟུ་ངན་ལས་འདས་པའི་བདུན་གཅིག་སོང་རྗེས་རྒྱལ་བའི་ཁམ་ཀྱི་ཚྭ་ཐུགས་ཀྱི་ཨ་ས་ཐ་སྡུ་བའི་ཧི་ལ་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་ཡུལ་ཕ་ཏུ་འདུས་ཏེ། འཇམ་དཔལ་དེ། འཇམ་དཔལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱག་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་འཁའ་བསྡུ་བཀོད་ཅིང་། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེས་མདོ་རྒྱ་བཅས་བསྡུས་པར་གྱུགས་སོ། 大乘结集。佛示寂后七日，百万菩提萨埵，集王舍城南净生山中，由文殊诵阿毗昙藏，弥勒诵毗奈耶藏，金刚手诵修多罗藏，笔之于书，称为大乘结集。

ཤེག་ཆེན་གྱི་རིམ་འབྱེད་ཚ་མཐུན། གཅས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སེམས་དཔའི་དོན་མཐར་ཐུག་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་པའི་ཡེ་ཤེས། 菩提资粮之后所得现观，随同于谛现观的大乘世间道。

ཤེག་ཆེན་གྱི་ཁར་བ་ཚ་མཐུན། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། རྣམ་མཁྱེན་རང་ཁྱུད་ལ་སྒྲུབ་པར་ མཁས་པའི་སེམས་དཔའི་ཁྱུད་ཀྱི་ཚེས་མངོན་རྟོགས་སོ། 大乘顺解脱分。智度七十义之一。于自相续善能成办一切种智的菩萨所有法现观。

ཤེག་ཆེན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ། ཐང་གྱུགས་ཀྱི་ཚེས་ སོ་བདུན་ མངོན་ དུ་ བརྟེས་ ཤེར་ བདག་མེད་གཉིས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ ཐང་ སེམས་མཐོང་སྒོམ་གྱི་ མཉམ་ བཞག་ ཡེ་ ཤེས་དང་ སངས་ཁྱས་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་རྣམས་སོ། 大乘瑜伽现前智。通达三十七菩提分法，现证二种无我之菩萨所有见道、修道根本智及佛所有一切种智。

ཤེག་ཆེན་གྱི་རིགས། (1)སེམས་བདེན་གྱུབ་ཀྱིས་སྟོང་པ། 大乘性。心谛实空。(2)འཆང་ཆུ་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱས་པ། 大乘种姓。可以成佛或能够成佛的能力。

ཤེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན། རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་ཁ་གྱེལ་ཞེག་སྟེ། གནས་ལུགས་ཟབ་མའི་དོན་ལ་མི་སྐྲག་ཅིང་། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་གཞན་དོན་ལྷུར་ལེན་པར་ རྩོམ་པའི་རིགས་ཅན། 具大乘种姓。三种姓之一。不畏高深道理以大悲心乐于承担利他事业的种姓。

ཤེག་ཆེན་གྱི་ལམ། ཐེག་ཆེན་ གྱི་ བྱང་ ཆུབ་ དུ་ བགྲོད་པར་ཕེབ་པའམ། དེར་བགྲོད་ཐེན་པ་གང་ཟུང་ གིས་བསྒྲུབ་ པའི་ཐེག་ ཆེན་གྱི་ མཁྱེན་པ་དེའོ། 大乘道。能往趋，或已经到达大乘菩提所有之大乘慧。

ཐེག་ཆེན་ཕྱི་ལམ་ལྔ། ཐུང་རྒྱུ་སྐལས་དཔའི་ལམ་ལྔ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་ཕྱི་ཚོགས་ལམ་དང་། སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒོམ་ལམ། མི་སློབ་ལམ། 大乘五道。大乘菩萨趋正等觉的五道：资粮道、加行道、见道、修道和无学道。

ཐེག་ཆེན་ཕྱི་སེམས་བསྐྱེད་བཞི། མོས་པས་སྐྱེད་པ་དང་། ལྷག་བསམ་དག་པ། རྣམ་པར་སྨིན་པ། སྙིང་པ་རྒྱས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་བཅས་བཞིའོ། 大乘四发心：胜解行发心、意乐清净发心、异熟发心和断障发心。

ཐེག་ཆེན་ཕྱི་བསམ་གཏན་བཞི། ཕྱིས་པ་ཉིན་སྐྱེད་ཀྱི་བསམ་གཏན་དང་། དོན་རྣམ་འཇོད་པའི་བསམ་གཏན་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དམིགས་བསམ་གཏན་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དཀྱེ་བ་བསམ་གཏན་བཅས་བཞིའོ། 大乘四静虑：初业行静虑、义分别静虑、缘真如静虑和如来善静虑。

ཐེག་ཆེན་སྒོམ་ལམ། ཐེག་ཆེན་ཕྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། 大乘修道。大乘后现观。

ཐེག་ཆེན་སྒྲུབ་པ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་མེད་ཐུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་པའི་ཐུ་བ། 大乘成就，大乘修行。菩萨依于大乘发心，为求无上菩提勤修二利的行为。

ཐེག་ཆེན་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ། ཐུང་སེམས་གང་ཞི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་པར་འཇུག་པའི་འཕྲིན་ཐ་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གྲུགས་རྒྱུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་པ་ཐུང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་དང་། སྐྱེ་བ་ཆེན་པོ་མི་གནས་པའི་མྱང་འདས། རྟོགས་པ་ཆེན་པོ་སྟོང་ཉིད་མངོན་དུ་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ཐམས་ཅུ་ཐུན་མས་སོ། 大乘成就所为。菩萨修行所求最后成果：佛意所有殊胜心即大菩提心，殊胜断德即无住涅槃，殊胜证德即现证空性的一切种智。

ཐེག་ཆེན་རིམ་པ་བཞིད་ཚ་མཉན། ཤེར་ཕྱིན་དུན་བདུན་རྩའི་ནང་གསེས། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཁྱད་པར་དུ་ཕྱེ་ཞིང་། སྐྱེས་བུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ། 大乘顺抉择分。智度七十义之一。具备以缘有情为境之特殊行相，以修所生慧为主体之胜解行智。

ཐེག་ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཀུན་བཀྲས་བ། ས་སྐྱའི་ཐམ་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་མཚན་འདི་ཉིད་རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ས་མོ་གླང་ལ་འཁྲུངས། རང་ཤེ་རེ་བཞི་པ་རབ་བྱང་བདུན་པའི་ཆུ་མོ་སྐྱལ་ལ་གོང་མའི་མདུན་དུ་བྱོན་ནས་ཤེ་གཉིས་བཞུགས། དྲྭ་མིང་རྒྱལ་བོས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་བོར་མཚན་གསོལ། ཤིང་སྐྱལ་ཤེ་ལ་འདུས། 大乘法王昆泽思巴(1349—1425)。译言庆喜祥幢。全名公哥泽失思坚赞。萨迦派款氏尚师，为元封白兰王之侄孙，明永乐十一年癸巳(1413年)偕中官入朝京师，受封正觉大乘法王。

ཐེག་ཆེན་གཉིས། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཐེག་པ་དང་། གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་གཉིས། 两种大乘：波罗蜜多乘和真言金刚乘，显乘和密乘。

ཐེག་ཆེན་ཐར་པ་ཆ་མཉན། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྩའི་ནང་གསེས། ཐུབ་མེད་ཐུབ་ཆུབ་ཏུ་བགྲོད་པའི་ལམ་གང་ཞིག་རྣམ་ཐབང་བའི་ངང་བ་དང་ལྡན་ཞིང་། སྐྱེས་བུ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ། 大乘顺解脱分。智度七十义之一。往趋无上菩提，体性尚不属于清净善根位中之道。

ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྩའི་ནང་གསེས། ཐ་མལ་སྐྱེས་མ་སྐྱེས་གོང་ཤི་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ། 大乘见道。智度七十义之一。未生无漏修道以前所有通达两种无我之出世智。

ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟུའི་ནང་གསེས། ཐུབ་མེད་རྗོགས་བྱང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཀང་ནས་གཅིག་ཏུ་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་ཆོས་རྣམས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅའི་ཕན་བདེའི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་ཐབས་མ་རེད་བར་སྟོན་ པའི་རྗེད་ཅིང། 大乘教言。如实宣说已于无上正等菩提发心 补特伽罗证得所求道果诸多方便之言词。 智度七十义之一。

ཐེག་ཆེན་པ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག 大乘人，菩萨。心中具有大乘发心之补特伽罗。

ཐེག་ཆེན་པ་གཉིས། ཐེག་ཆེན་ དུ་ རིགས་ངེས་མ་ངེས་གཉིས་དང་། ཡང་ན་རྒྱུ་ཐ་རིལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། འབྲས་བུ་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པ་པ་གཉིས་སོ། 两种大乘人： 种姓决定大乘人和种姓不决定大乘人，或说因位六度行人和果位金刚乘人。

ཐེག་ཆེན་པའི་ལམ་གཉིས། བསམ་ པ་ སེམས་བསྐྱེད་དང་། སྤྱད་པ་ཕྱིན་དྲུག 大乘人二道：意乐发心和正行六度。

ཐེག་ཆེན་སྤྱོད་ལམ། དང་རྒྱུ་ ཐེག་ ཆེན་ ཚོགས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་མངོན་རྟོགས། 大乘加行道。随自因大乘资粮道而生起的大乘义现观。

ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ། བསྐལ་ པ་ གྲངས་ མེད་ གསུམ་ དུ་ ཚོགས་ གཏེམ་ ཐུབ་ ཡས་ པ་ བསགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་དང་རྒྱལ་ བསྲུབ་ པ་ ལ་ མཁས་པའི་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་མངོན་རྟོགས། 大乘资粮道。经过三阿僧企耶大劫， 积集无边资粮，善自修习一切种智的菩萨法现观。

ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྒྲིད། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་རྟུའི་ནང་གསེས། དཔེགས་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་སྡུག་བསྔལ་ རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་དང་བྲལ་ནས་བདེ་བ་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་དང་ལྡན་པ་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ས་ལ་ དམིགས་པའི་རྒྱུ་ཀ་རྒྱུ་གཉིས་སམ་དོན་ གཉིས་ལྡན་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྗོགས་བྱང་ལ་དམིགས་པའི་རྒྱུ་ཀ་ རྒྱུ་གཉིས་སམ་དོན་ གཉིས་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། 大乘发心。智度七十义之一。对境为一切有情， 行相为心念我当为其永离苦及苦因， 具备乐及乐因而求证等觉之果位。悲缘利他为一面， 智缘等觉为一面， 成就两面两利之发心。

ཐེག་ཆེན་གསོ་སྦྱོང་། རྟེན་ཁྱིམ་པ་དང་རབ་བྱུང་གང་རུང་གིས་ཡུལ་ས་ཐར་སྡོམ་ལྡན་ནམ་རྟེན་གྱི་ སྐབ་ནས། ཀུན་སྐྱོང་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་ཆོ་ག་ སྒར་བྱོན་པའི་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ གྱི་རྗེས་སུ་བསླབ་པའི་ཁས་ལེན་ལན་གསུམ་བྱས་ རྟེ་དགེ་བ་གསོ་ཞིང། སྡིག་པ་སྐྱོང་བར་བྱེད་པའོ། 大乘长净，大乘布萨。聚众说戒仪式。 或在家身，或出家身， 面向具备别解脱律仪僧伽或佛像前，发菩提心以为等起。 三复认可随学过去诸佛菩萨行状，以长善净罪的仪轨。

ཐེག་ཆེན་གསོ་སྐྱོང་གི་སྒོམ་པ། བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཉེས་ཉིན་བའི་ སྐྱེར་བ་བཟློག་གནས་ཡན་ལག་བཅུད་ཕེང་ཀ་བཟང་བ་ སྐྱངས་པའོ། 大乘长净律仪。意念，发菩提心。行为，守持八关斋戒，禁绝肉食。

ཐེག་མཆོག་མཛོད། ཀློང་ཆེན་མཛོད་ བདུན་ཀྱི་ ཡ་ཀུལ་ཕྲེག་སྟེ། གསང་ ཆེན་ ངེས་ པའི་ རྒྱུད་ བཅུ་ བདུན་ ཙ་ བར་ བཞག་སྟེ་ མན་ངག་བཅུ་དང་། བཅུ་དགུའི་དོན་འཛིལ་ཏུ་ ཆེར་ བཤད་ པ་ སྣབས་ཉི་ ཤུ་ ཐ་ ལྟ་ བའི་ བདག་ཉིད་ ཅན་ གྱི་ གཞུང་། དེ་ རང་ བྱོན་ ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས་ མཛད་ པའོ། 《妙乘藏》。隆钦七藏之一。十四世纪中， 宁玛派佛学家隆钦饶绛所著，全书二十五章， 依《大密决定十七密乘经》详细阐明一百十九教言要旨。

ཐེག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བཐེད་པའམ། བཏེག་ནས་ཐེག་པ། 载起，乘住，受住，胜任：ཕྱིད་ཚད་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཐེག་མི་ཐུབ་པ། 载不起那样重。སྡུག་ཐེག་སྤྱག་ཐེག 苦乐都经受得起。དད་པས་དད་ཐེག་ཀྱང་། ཨེམ་ཆིས་ནད་མི་ཐེག 病人经得起病，医生倒经不起病。 མིས་ མི་ ཐེག་ པ་ གཏམ་དང་། 人受不住话，水载不起石。ལག་པས་མི་ཐེག ཟ་ཤིས་མི་ཆོད། 手托不起，牙咬不断。 ❷名词。(1)བཙོན་པ་དང་ཁྲག་སོགས། 舆、马、车、船等运载工具：རྟའི་ཐེག་པ་ལ་ཞོན་པ། 乘马。ཐེག་པ་སྟོང་ཕྲག་བཀམས་ནས་སྟོབས་ཀྱགས་སྟོན་པ། 陈车千乘以示威力。(2)ལམ་དང་ཐབས། 道路，方法。佛书译为乘。

ཐེག་པ་གཅིག་པ། མཐར་ ཐུག་ ངེས་ དོན་ རྟོང་ ཚིའི་ཐེག་པ་སྟེ་འབྲས་བུའི་ཐེག་པའོ། 一乘。究竟了义心要乘，即果乘。

ཐེག་པ་ཆུང་ངུ། ཉན་ རང་གི་ ལམ། 小乘，下乘。即声闻和独觉。

ཐེག་པ་ཆུང་ངུ་པ་གཉིས། ཉན་ ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ པ་དང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་ཐེག་པ་པ། 两种小乘人：声闻乘人和独觉乘人。

ཐེག་པ་ཆེན་པོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ ཐེག་ པ་ སྟེ། ཐེག་དམན་ཉན་ རང་ལས་ཆེན་ པོ་ བདུན་ཀྱིས་ འཕགས་པས་ཐེག་པ་ཆེན་ པོ་ ཞེས་ བྱའོ། 大乘，上乘，菩萨乘。以七种广大，胜出小乘，故名大乘。

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ཀྱི་མཁྱེ་བཙུན་བཅོས། བྱམས་ཆོས་ སྡེ་ ཕྱིའི་ནང་ གསེས། ཐེག་པ་ཆེན་ པོའི་ རྒྱུད་ཕྱི་ མ་དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ སྙིང་ པོ་ སྟོན་ པར་བྱེད་པའི་མདོ་ ཟབ་ མོ་ རྣམས་ ཀྱི་ དགོངས་ པ་ འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས། 《究竟一乘宝性论》。慈氏五论之一。注释佛说如来藏诸甚深大乘根本经义的一部论著，印度论师萨哈纳与西藏译师洛丹协绕由梵译藏。后魏时代勒那摩提由梵译汉。

ཐེག་པ་གཉིས། (1)ཐེག་ཆེན་དང་། ཐེག་ཆུང་། 二乘：大乘和小乘。 (2)རྒྱུ་མཚན་ ཉིད་ཀྱི་ཐེག་ པ་དང་། འབྲས་བུ་ སྒྲུབས་ ཀྱི་ཐེག་པ། 二宗。因位法相宗和果位真言宗。

ཐེག་པ་དགུ་པ་དག་ཀྱ། ཉན་ ཐོས་ རང་ རྒྱལ་ བྱང་ཆུབ་སེམས་ དཔའ་ མཚན་ ཉིད་ སྡེ་ གསུམ་ སམ་ ཕྱི་ ཀུན་ འབྱུང་ བའི་ ཐེག་ པ་ གསུམ། ཀྱི་ ཡ་ ཁྱ་ པ་ ཚོ་ ག་ སྡེ་ ཕྱི་ རྒྱུད་ སྡེ་ གསུམ་ སམ་ ནང་ དཀའ་ སྤྱད་ རྣམ་ རིག་ ཅིད་ ཀྱི་ ཐེག་ པ་ གསུམ། མ་ ཀ་ ཙ་ ཏུ་ ཚ་ ཏི་ ཚོ་ ག་ སྡེ་ ནང་ རྒྱུད་ སྡེ་ གསུམ་ སམ་ གསང་ བ་ དབང་ བསྐུར་ པའམ་ ཀྱི་ ཐེག་ པ་ གསུམ་ སྡེ་ སྣོང་ མའི་ ཐེག་ པ་ རིམ་ པ་ དགུ་ པོ། 九次第乘。宁玛派说声闻、独觉、菩萨三乘为显教三部或集聚招引三外乘；事部、行部、瑜伽部三乘为密教外三部或苦行明觉三内乘；大瑜伽、随类瑜伽、最极瑜伽三乘为密教内三部或深密随转方便三内乘，总为九乘。

ཐེག་པ་རིམ་འཇུག ཚོ་ རིམ་ མ་ འཆོལ་ བར་ འགྲོ་ བ། 循序渐进，依次升迁。སློབ་ གྲྭ་ ཆུང་ འབྲིང་ ཆེ་ གསུམ་ ལ་ ཐེག་ པ་ རིམ་ འཇུག་ ཚེས་ འགྲོ་ བ། 依次升入小学、中学、大学。

ཐེག་པ་ གསུམ། ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ ཐེག་ པ། རང་ རྒྱལ་ ཀྱི་ ཐེག་ པ། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ ཀྱི་ ཐེག་ པ་ སྟེ་ གསུམ། 三乘：声闻、独觉和菩萨三乘。

ཐེག་པའི་དབང་པོ། (ཤངས) རྟ་ དང་ དེའུ། 运载主。骡马的异名。

ཐེག་དམན། ཐེག་ པ་ དམན་ པ་ སྟེ་ ཉན་ རང་ གི་ ཐེག་ པ། 小乘，劣乘。声闻乘和独觉乘。

ཐེག་དམན་དག་ བཅོམ་ པ་ གཉིས། ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མི་ སློབ་ པ་ དང་། རང་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མི་ སློབ་ པ། 小乘二罗汉：声闻无学和独觉无学。

ཐེག་དམན་ཉེ་བ་བཅོ་བརྒྱད། ཐེག་ཆེན་ཉེ་བ་བཅོ་བརྒྱད་དང་དོན་གཅིག

ཐེག་དམན་པ། ཐེག་དང་ཀེ་གང་ཟག 小乘人。声闻独觉补特伽罗。

ཐེག་དམན་ལ་བརྒྱད། དཀར་ པོ་ རྣམ་ པར་མཐོང་བའི་ས་དང་། རིགས་ཀྱི་ས། བརྒྱད་པའི་ས། མཐོང་བའི་ས། བསྒོམས་པའི་ས། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས། བྱས་པ་བསྒྲུབ་པའི་ས། བྱས་པ་རྟོགས་པའི་ས་ཞེས་བརྒྱད། 小乘八地：干慧地、性地、八人地、见地、薄地、离欲地、作护地和已办地。

ཐེག་ཆད། འགྱེལ་ཆད། 载重量。

ཐེགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྲོ་བའི་ཞེས་ས། 去、走的敬语：ཕྱིགས་ལ་ ཐེགས་ པ། 出外去了。ལམ་ཀ་འདི་ནས་ཐེགས་སོང་། 从这条路去了。

ཐེང་ཀེ་རི་རྩེབ། (སྐད) གནམ་མཆོག 天池，纳木措，腾格里淖尔。

ཐེང་པོ། ཐོག་དང་ཐེང་པོ་ལ་ཞོགས།

ཐེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐེངས་ པ། ཐེང་ བ།། ཁྱངས་ཆད་ཟིམས་པ་དང་། རྫོགས་པའམ་ཆང་བ། 满数，齐全，圆满；མི་ འབོད་ ཐེངས་ པ། 人员满额。དུས་ཐོག་ཐེངས་པ། 时间到期。བསྟེན་ཅན་ཐེངས་པ། 念修圆满。宗教徒诵咒修行的数量、期间已经足数。

ཐེངས། ལན་དམ། ཚར། 名词。回，次，度；དབུགས་ཀྱི་ གཅིར་ ཐེངས་ གཅིག་ ལ་ ཆ་ འབར་ ཐེངས་ལྔ་རེ་ ཙམ། 一呼一吸，脉搏五次。ཚོགས་ འདུ་ཐེངས་དང་པོ། 第一次会议。ཐེངས་རྗེས་མ། 下一回。

ཐེངས་ འགའ། ལན་ ཀ་ གོས། 数次，几回，ཐེངས་འགའ་ ཙམ་མ་ཡིན་པ། 不只是几回。

ཐེངས་པ། ཐེང་བའི་འདུམ་པ།

ཐེངས་མང་། ལན་མང་པོ། 屡次，多次；རྙེད་ འབྲལ་ཐེངས་མང་བྱུང་བ། 屡犯错误。 ཐེངས་ མང་ མཐོང་བ། 屡见不鲜。

ཐེད། གཅན་གཟན་གྱིས་བསད་བའི་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ རུས་ལྷག་མ། 名词。残体。残留的遗体。被猛兽咬死的野兽尸体：རི་དྭགས་ ཐེད་རུས། 被咬死的野兽尸体。བྱ་བོན་ལྷག་མ་དག་ བའི་ ཐེད། 余债不还，如留敌尸。

ཐེད་ཁོ། (ཁྱོ) རྙིང་པ་དང་ རལ་པོ། 陈旧，破烂，老朽：གོན་པ་ཐེད་ པོ། 破旧衣服。

ཐེད་ཅིར། (1)ཡལ་བར་ བོར་ བའམ། མཐོང་ཚུང་། 轻视，小看。(2)ལྷག་ རེ་ གཡུགས་པ། 舍弃残骸，抛却剩余部分。

ཐེད་ལ་བཏང་བ། ཡལ་བར་དོར་བ། 抛弃，舍去。

ཐེན་གཅོ། (ཀ) ཁ་རག་གི་བྱམ་རྩི་ཁར་འཇོག་ རྒྱུའི་ཐང་ག་ཀྱི་སྣོད་ཅིག 天锅。酿酒时，放在蒸煮青稞陶罐口上的铜质器皿，内盛冷水，以冷却陶罐内部酒蒸汽者。

ཐེན་ཀཱའོ། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་བོད་རིགས་ རང་སྐྱོང་རྗོང་ཞིག 1950 ལའི་ཟླ་ 5 ཚེས་ 6 ལ་ ཐེན་ཀཱའོ་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་བཙུགས། 1954 ལོར་ ཐེན་ཀཱའོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་བསྒྱུར། 1955 ལོར་ རང་སྐྱོང་རྗོང་དུ་བསྒྱུར། རྗོང་མི་ དམངས་སྡེད་ཀུཁྲབ་ཚན་ལོན་ཀྱེན་དུ་ལོད། རྒྱུད་ མཁན་མི་རིགས་བོད་དང་། ཧུ། ཏོང། ཁ་ཆེ། སོག་པོ་ སོགས་ལོང་། 天祝。甘肃省所属一藏族自治县名。1950年5月6日建立天祝自治区，1954年改为天祝藏族自治区，1955年改为自治县。县人民政府驻安远镇。居民有藏、汉、土、回、蒙古等族。

ཐེན་ཅིར། ཐེན་ཆེར་དང་འདྲ།

ཐེན་ཆེར། (རྟོང) གཏན་དུའམ། རྒྱུན་ཡར་རམ། རྟག་དུ། 常常，永远。

ཞེན་པ། (རྟོག) ཞེན་པ་དང་། ཆགས་པ། 贪恋，附着：ཁྱིམ་ལ་ཞེན་ཞིང་འདུག 贪恋家室。

ཞེབ། ཞེབས་དང་འདྲ།

ཞེབ་པ། ཞེབས་པའི་དཔྱ་བ་དང་མ་བྱངས་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཞེབ་ཙེ། (ཐ) སྟོད་ཆས་ཆུང་གས་ཤིག 碟子。

ཞེབས། ཕུགས་ཀྱི་དམིགས་རྟེན། 名词。恒产，老本，老底，本金：མཆོད་ཞེབས། 庙产。གཏོང་ཞེབས། 发放布施的基金。

ཞེབས་བཅག ལག་ཐོགས་པོ་བཟས་པ། 临时变卦，食言，弃信：ཆོ་ཤེ་འདྲ་བ་བཀག་ནས། ཞེབས་ཆུ་འདྲ་བ་བཅག་ཐུབ། 相望热似火，弃信冷于水。

ཞེབས་ཆག ཞེད་སྐྱེད་ཆུང་ཚོ་ཆོད་ཅམ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པའི་ངན་ངོན་དང་། ཡག་པོ་རང་མ་ཡིན་པ། 菲薄，简陋，差可，将就，不很好：ཆུལ་ཚོས་ཞེབས་ཆག་ཅམ་ལས་མེད། 只有菲薄的衣食。ཐབ་ཆས་ཞེབས་ཆག་ཅམ་ཞིག་གི་བཀྲམ་པ། 准备一套简陋的厨具。མི་དེ་ཞེབས་ཆག་ཞེབས་ཆག་རེད། 他的为人很不好。སྡོད་ཁང་ཞེབས་ཆག་ཅིག་ལས་མེད་པ། 只有一间简陋的住房。

ཞེབས་ཆོ། (ཁལ) ཚོས་ཀྱི་ཡམ་ཐུག་སོགས་སུམ་ཅེད་ཀྱི་སྐྱེག་ཐུ། 纽扣，扣子。铜或角质所造扁平状扣子。

ཞེབས་ཇུ། ཞེང་ལ་སོན་བཏབ་ཟིན་མཚམས་སུ་འཚོགས་པའི་དཀའ་སྡུག། 播种茶会。庆祝播种完成的宴会。

ཞེབས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སོན་པ་སྟེ། བཏབ་ནས་ཚེག་པ། 达到，及，包括，落到，正中要害：ཞེང་ལ་ས་བོན་ཞེབས་བཞག 地里播了种子。ནད་ཀྱིས་ ཞེབས་ པ། 为病所苦。དུས་ ཆོད་ གང་འཚམས་ཀྱི་ལ་ངའི་ལག་པར་ཞེབས་ཐོང་། 总有一时会落到我的手里。

ཞེབས་བད། ཀུ་སྐྱོ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཀང་ཁེད་ཀྱི་རྡེད་ཆས་ཤིག 毽子。装上鸡毛用脚踢的一种玩具。

ཞེབས་སྐྱོང། ཞེབས་རྩ་བཞག་པ། 安立基金。

ཞེབས་སྐྱོང་ལས་ཁུངས། སྐང་བོད་ ས་ གནས་སྡེད་གཞུང་ཚ་མཆོད་རྟེན་ཀྱི་མ་ཞེབས་འཛོག་ས་ལས་ཁང་ངས་ཤིག 基金局，台卜札勒空。原西藏地方政府管理布施基金的机关。

ཞེབས་རྩ། མཆོད་རྟེན་གཏོང་ཞེབས་ཀྱི་མ་རྩ། 基金。取得利息用以发放布施的本金。

ཞེབས་རྩའི་མ་ཀང་། གཏོང་རྩལ། ཚོང་རྩའི་མ་འབོད། 基金股分。

ཞེབས་སྐྱེས་ལ་ཕྱིན་པ། ཚོང་པ་ཅུ་ལོག་ནས་དངོས་ཉོས་ཁེ་ཚད་བདག་ལ་བྱ་ ཟོན་ཕྱི་དོད་དུ་བཅོས་ཏེ་སྐྱད་པའི་དོན། 将货抵偿。商人破产后，将存货全部移交债主抵偿。

ཞེབས་རེ། (1)ཞེབས་རེའམ། སྐབས་རེ། 一两次，有时，偶尔。(2)ཅུང་ཟད། 少许，一点儿：ཇ་ཞེབས་རེ་སྐྱད་པ། 给一点茶。

ཞེབས་ལྕང་། གོན་པ་ སོགས་ སུམ་ བྱེད་ ཀྱི་ སྐྱེག་ལྕང་། 纽绊，扣门儿，纽门儿。

ཞེམ་སྐས། (1)འཛེག་ སྐས། 梯，阶梯：ཁང་པའི་ཞེམ་སྐས། 楼梯。ཐུ་གནས་བཙོད་པའི་ཞེམ་སྐས། 上天梯。མིང་གི་རྟེན་ཁངས་ལ་སྐྱེད་འཚོ་ཅན་དང་འཛེག་སྐས་སོ། (2)སྐྲའི་ཞེམ་པའི་ཕྱི་ནང་དུ་བཏུགས་པའི་སྐས་འཛེག་གྲང་གྲང་། 门槛梯。门限内外所置高两三步的短梯。

ཞེམ་སྐས་ཞེམ་པ། འཛེག་སྐས་ཀྱི་བང་རིམ། 梯级，阶磴。

ཞེམ་ཁ། སྐྲའི་ཞེམ་པའི་སྐྱེད། 门限上面。

ཁེམ་ཁུང་། སྒོའི་ཐེམ་བའི་འོག་གི་ཁུང་བྱ། 门槛洞。门限下面供扫除渣滓和猫等夜间出入的小缝隙。

ཁེམ་ཚེ། སྡེད་ཁང་གི་སྒོ་གངས་ཨི་གེ། 户籍。

ཁེམ་དུད། ཁྱིམ་དུད་དང་། ཁྱིམ་ཚང་། མི་ཚང་། 人户，人家。ཀུ་ ཁྱབ་དུ་ རྒྱག་ཐུབ་ནས་ཐེམ་ དུད་ཚང་མར་ གསལ་བོར་ ཤེས་སུ་ འཚུག་དགོས། 要进行广泛宣传，做到家喻户晓。

ཁེམ་རྩིས། མི་ཚང་ཐེམ་པ་གང་ཟེད་ཀྱི་ ཐོ་བཀོད་ བའི་དེབ་ཨིག 户籍簿，户口册。

ཁེམ་པ། 名词。(1)སྒོའི་ཡ་ཐེམ་མ་ཐེམ། 门楣，门限，门槛。门的上下方横木。 (2)ཐེམ་ གྲས་ཀྱི་བང་རིམ། 梯级。阶梯层次。

ཁེམ་བའི་སྐང་གི་ཅྭ། རིམ་མེད་ཀྱི་དབེ།门限上的 小雀。义为飞进飞出没有一定，ནད་ པ་ གསོན་དང་མི་ གསོན་ཐེམ་ བའི་སྐང་གི་ ཅྭ་ལྟར་ གནས་ཨེད། 病人能否活着， 有如门限上的雀鸟，去留无定。

ཁེམ་བའི་སྐང་གི་རིལ་མ། རིམ་ མེད་ ཀྱི་ དབེ། 门限上的羊粪。义为可进可出没有一定，འགྲུལ་པ་འགྲོ་དང་མི་འགྲོ་ཐེམ་བའི་ སྐང་གི་རིལ་ མ་ལྟར་དུ་ལྟ་བརྟན་མི་འདུག 旅客有如门限上的羊粪，进出无定。

ཁེམ་ཐུང་། (1)རང་གི་ སྡེད་ ཁང་ གི་ སྒྲིའི་ ཐྲིན་ ཀུར་དུ་མི་འཇུག་བའི་ མན་ངག་སོགས། 禁门。禁止越出门槛。不准向自己住地以外传播的诀窍、法宝等。(2)བོད་ རང་སྐྱོང་ ཟློངས་ལྷོ་ ཁ་ཁྲལ་ ཁོངས་མཚོ་ སྐྱ་ རྩིང་གི་ ས་ཆ་ མོན་ ཡུལ་ སྤྱང་རང་ ཚོ་དྲུག་གི་རང་ ཚན་ ཞེག་སྟེ། ཡུལ་དེའི་ནགས་ ཁྲོད་ ཅིག་ མཁའ་ འགྲོ་ མ་ འགྲོ་ བ་ བཟང་ མའི་ འཁྲུངས་ས་ཡིན་སྐད། 滕邦。山南地区错那县境门隅章嘉六错之一。藏剧《卓瓦桑姆》故事中的女主人公卓瓦桑姆的家乡，即在滕邦的一个森林地带中云。

ཁེམ་དྲ། 名词。(1)སྐས་ཀྱི་ ཀདང་དྲ། 梯阶。楼梯的层级。(2)ཚང་གི་ རྩ་ མའི་ གཤམ་ཀྱི་ ཡེ་ ཁྲིང་ གི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ ཐེམ་ བྱའི་ འབྲི་ སྐལ་ གཞན་ ཞེག

ཁེམ་བྱ་ཁ། ཀྱི་ བང་ སྐན་ འདེབས་ ཅྱེད་ ཀྱི་ ཚོ་ བྱད་ སྐན་ ཐུང་ ཞེག 滴漏管。滴药汁入喉道的曲颈器械。

ཁེམ་བྱང་། སྒོའི་ ཡ་ ཐེམ་ཀྱི་ མིང་ བྱང་ ཡི་ གེ། 门牌，门上匾额。

ཁེམ་འབེག (ཞུགས) ཤིང་ ལ་ ཐོག་ མར་ ཀུག་ ཅྱེད་ ཀྱི་ འབྱར་ ལེན། 头道刨。刨平木材的粗糙表面时所用刨子。

ཁེམ་རྩིག་། སྒོའི་ ཐེམ་ བའི་ རྩ་ བ། 阈基。门限的基石或枕木。

ཁེམ་རྩེ། སྒོའི་ ཐེམ་ བའི་ རྩིང་ གཞི། 门基，阈基。门限的基石或枕木。

ཁེམ་ཚོང་། རྩིང་དེ་ མཚོ་ སྟེན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ མཚོ་ ནུབ་ ཤོག་ རིགས་ དང་ བོད་ རིགས་ དང་ ཀ་ ཤག་ རིགས་ གཞུམ་ གྱི་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ ཀར་ ཆུང་ དང་ མཚོ་ སྟེན་ བོའི་ ནུབ་ འབྲས་ དུ་ ཚེད། 天峻。县名。在青海省海西蒙古族藏族哈萨克族自治州东部，青海湖西畔。

ཁེམ་ཡིག སྒོའི་ ཡ་ ཐེམ་ གྱི་ མིང་ བྱང་ ཡི་ གེ། 匾文。门楣上小匾额的文字。

ཁེམ་རིམ། སྐས་ ཀྱི་ གདང་ བྱའི་ རིམ་ པ། 梯级。梯子的层级。

ཁེམས་པ། འཐེམ་ པའི་ འདམས་ པ།

ཁེཏ། 名词。(1)དམ་ རྟགས 印，章，铃记。(2)མེ་ ཏོག་ ཀ་ མ་ འབྱས་ པ། 花蕾，蓓蕾。含苞未放的花。(3)ཐོ་ བ་ ཆུང་ ཆུང་། 小锤。རྡོ་ ཐེབ། 石工所用手锤。

ཁེབ་ཆ། (ཅ) གནོད་ པ་ བས་ ཀྱི་ ས་ མིང་ ཞེག དེང་

སྐབས་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ལེན་གནང་རྩོང་། 洮州。在今甘肃省临潭县。

ཞིའུ་རང་། མཁའ་ལ་རྒྱུ་བའི་འཕྲུང་པོའམ། 独脚鬼。一种飞行饿鬼。

ཞིའུ་རང་ལག་ཁ། དབང་པོ་ལག་པ་མཆོག་དམན་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་དམན་པ་ཞིག 龙爪兰。兰科药用植物名。两种手掌参中之下等手掌参。

ཞིར་སྐྱེད། བལ་ཀྱི་སྐུད་པ་ཐུ་པོ། 细毛线。

ཞིར་ཀེ། (སོག) ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ། 车，马拉车，板车。

ཞིར་ཞགས་ གཅེའི་ཐག་པའམ། ཁལ་དོ་རྩོལ་ཕྱིའི་ཐག་པ། 皮条，皮带。曳引架子车或系缚驮畜背上驮子的皮带。

ཞིར་ཞིང་། སྣོད་ཁ་ཡངས་པ། 口宽敞，坦坦的：ཁ་ཞེར་ཞིར་བྱས་ནས་གད་ཙོ་དགོད། 抿着嘴笑。ཇ་དམ་ཁ་ཞིར་ཞིང་། 敞口水瓶。ཀོང་ཀོང་ཤིན་པའི་ཚལ་ཐུང་ཞིར་ཞིང་། 平口不深的炒菜锅。

ཞིར་འཁོད། ཁངས་ཀུང་རྒྱར་འདོན། 揭露，张扬。明白指出：རྟེས་ཅན་ཀྱི་སྐྱོན་ཞིར་འདོན་ཐེབ་པ། 揭露犯人的罪过。ཞིར་འདོན་དགག་འབྱེད། 指控，揭发。བྱས་རྟེས་ཞིར་འདོན་དགག་འབྱེད་ཐེབ་པ། 揭发罪行。

ཞིར་བོ། ❶名词。(1)ཐུང་ངས་ཤགས་སྣོད་ཐུབ་ཁ་ཡངས་པ། 平锅，盏子。炒菜、烙饼等所用广口锅。(2)རང་བྱས་པཞག་ནས་གཞན་བྱས་ལ་ཞི་ཆོགས་ཐེད་མེ། 爱管闲事的人。❷སྐྱེ་ཐེད་མེད་པའི་རྣེན་གཅིར། 形容词。开阔，裸露，无隐蔽，不毛：སྐྱ་མེད་སྐྱེ་ཞིར། 无发秃顶。རྡོ་ཤིང་མེད་པའི་ས་ཞིར། 赤地，不毛之地。

ཞིར་ཕྱག་འཇམ་ཚོས། བོད་རང་ནས་ཐོན་པའི་སྐམ་ཚོས་འཇམ་ལེགས། 细褐毯衣服。西藏土产的上等细软毛织品衣服。

ཞིར་བག (ཐུལ) བཅའ་ ཆས་སྐྱེག་ གའི་ རྟེང་ མ་ཞབས་ར་ཅན་ཞིག 高脚碟子，高盘子。

ཞིར་བཅུམ། 〈མཐུག〉 དུང་ཕྱུར་བཅུ། 十亿，阿庾多。

ཞིར་འཅུམ་ཆེན་ཅོ། ཞིར་ འབུམ་ བཅུ་ ཐམ་པ། 百亿，大阿庾多。

ཞིར་མ། བལ་ལས་བཏུགས་པའི་ཚོས་ཀྱུ་ཐུབ་མོ་ཞིག 名词。哔叽。一种细软的机织或手工织造的毛织物：རྩེ་ཞིར། 泽当哔叽。藏产最上品。གཙང་ཞིར། 后藏哔叽。སྟེ་ཞིར། 尼木哔叽。རང་ཞིར། 后藏绒波地区所产哔叽。

ཞིར་རྒྱན། ཞིར་མ་རྒྱན་མའམ། ཞིར་འདྲ། 充哔叽，棉丝哔叽。

ཞིར་རྟག ཤཱུར་བ་མེད་པ། 恒常，坚固不变，འཇིག་རྟེན་ཁམས་ ན་ འཕྱུར་ མེད་ ཞིར་ རྟག་ གི་དངོས་པོ་མེད། 世界上没有恒常不变的东西。

ཞིར་རྟག་ཞིར་རྟག ཏུག་པ་ཏུག་པའམ། བཏུན་པ་བཏུན་པ། 常常，恒常：འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཞིར་རྟག་ཞིར་རྟག་ཏུ་གནས་སོ། 诸无为法，恒常永住。

ཞིར་རྟག་པ། བཏུན་པའམ། ཏུག་པ། 长久，不变。

ཞིར་གཟེར། ཞིར་མས་བཟོས་པའི་གུ་ཆས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 毛哔叽披单。毛哔叽缝制的僧衣之一。

ཞིར་སྦུབ། ཞིར་མ་སྦུབ་ཀོ། 薄毛哔叽。

ཞེལ། དམ་བྱུག 名词。印，章，钤记，ཞེལ་ རྟགས་ པ། 盖章。

ཞེལ་ཁ། ལུས་ཀྱི་གསང་གནས་ཤིག 腰穴。藏医所说腰部针穴之一，在两臀上方，左右各三。

ཞེལ་གཏོང་ཡང་སྐད། ཐམ་ འཛིན་ གཏོང་ བ་ དང་། བཀའ་ལུང་སྐྱོང་བ། 行文传令。官府发布文书，传达命令。

ཟེལ་རྟེ། དམ་ཕྱག 印，章，铃记，ཁ་ལ་ཟེལ་རྟེ་བརྒྱབ་པ། 口上盖印。义谓堵塞人言，不让讲话。

ཟེལ་རྟེ་ལག་རྒྱུད། མི་མང་ཚོས་ཐུན་མོང་དུ་གནས་ཀྱ་འཛོག་སྐབས་ཚང་མས་རང་མིང་བཀོད་དེ་ཕབ་པའི་ཟེཉ། 联环章。多人联名订立公约时，各人签名后所盖的私章。

ཟེལ་ཆེ། ཟེལ་རྟེ་དང་འདྲ།

ཟེལ་ཆེ་འགོག་པ། ཟེལ་ཆེའི་ཀྱ་ བཤིག་པ། 启封。

ཟེལ་ཆེས་མནན་པ། ཟེལ་ཆེའི་ཀྱས་བཏབ་པ། 盖印。

ཟེལ་མེད་པ། (རྟོག) དགོས་པ་མེད་པ། 无用，不需要。

ཟེ། 名词。(1)མི་བཞེད་པའི་ཆད་བཀོད་པའི་ཡིག་དེབ། 册，簿，本子：མིང་ཟེ། 名册。ཟིན་ཟེ། 记录簿。བཞེད་ཟེ། 备忘录。ཉིན་ཟེ། 日记本。(2)རྟགས་ཀྱི་མཆོད་ཐེབ། 号桩，碑牌，土石堆垛：རྡོ་ཟེ། 石桩。མཚམས་ཟེ། 界牌。专指闭关的宗教徒为拒绝外人越入住处在修行的 地界上所置关石。

ཟེ་ཀོང་། (1)ཉེ་འདབས་ཤམ་འཁིས། 旁，附近。(2)ཁོར་ཡུག 周围。

ཟེ་རྐོང་། ཟེ་ཀོང་དང་འདྲ།

ཟེ་ཁར་མདའ་དཔོན། སྔར་མཐའི་རྒྱལ་ རབས་ཀྱི་དམག་མིའི་འགོ་ཐེབ་ཀྱི་ཀོ་མིང་མཟེ་བ་ཞིག 回子佐领。清代武官职称名。满语牛录额真，义译箭主，汉译佐领，藏音戴琫， 初辖三百人，后渐扩充。

ཟེ་འཁོད། ཟེ་ཡིག་འཇྲི་བ། 登记，注册，挂号，记载：ཞིབ་བཤེར་གྱིས་ཟེ་འགོད་པ། 详细清理登记。

ཟེ་འཁོད་རེཊ་མིག མིང་ཟེ་སོགས་ འགོད་སའི་རེཊ་མིག་ཏུ་ཡིག་ཆ། 登记表。

ཟེ་རོ། (1)ཐུབ་ པ་ རྩིང་ པོ་ དང་ མ་བརྟགས་ མ་དཔྱད་པའི་ཚུལ་མིན་ཐུབ་ཚུལ། 狂放，粗鲁。鲁莽草率，ཟེ་རོའི་རྩིང་ཐུབ་བྱས་པ། 行事狂妄粗暴。(2)དོན་མེད་བཞད་གད་ཆོང་བའི་ཅ་རོ། 聒噪。无端打趣吵闹，བག་མེད་ཟེ་རོའི་ཐུབ་པས་མི་ལ་སུན་པོ་མ་བྱེད་ཅིག 勿得放肆聒噪，对人打趣！ (3)གནས་ལུགས་དང་མི་བསྟུན་པའམ་ཉེན་ཁར་མི་འཛེམ་པ། 冒失。不顾实际，盲目行动：ནད་གཞི་ལ་ཐུན་བཅོས་ཟེ་རོ་ མ་བྱེད། 治疗疾病，不可冒失！

ཟེ་ཆེན། མཁར་བས་ལྕགས་ཆེ་བ་ རྩང་བྱེད་དང་། ཆུང་བ་རྩང་སྐབས་འོག་སྟུན་དཔའ་རྩང་བ་ཞིག 大铁锤。铁工打大块铁时所用重锤， 一端平滑，打小铁件时亦可用作铁砧。

ཟེ་ཙོ། ཟེ་ཅོ་དང་འདྲ།

ཟེ་མཆོད། ཟེ་ཡོང་ལྕང་མས་ ནས་ དེ་ ལ་ མཆོད་གཏོར་འབུལ་བའི་ཆོ་ག་ཞིག 祭界石。宗教徒闭关修行时，向关石致祭， 托其保护不出障碍。

ཟེ་ཟུག་པ། (1)ཐོག་བྱང་གངོང་ཐུག་པ། 邂逅。偶尔相遇。(2)ཚན་ཆུན་དངོས་རྟ་འཛོད་པ། 吻合。彼此符合。(3)ཐུག་རེག་པ། 碰，接触。

ཟོ་ཟོ། ཐུག་རེག 摇动，推：ཁྱོད་རང་གིས་ཟོ་ཟོ་མ་གཏོང་ཁང་། མར་འགྱེལ་ཡོང་། 请你莫推啊，谨防倒了！

ཟོ་ཟོ་ཏེ་གཅིན་ཁཅན། ཕྱ་ཟོ་ ཟོ་རེ་ གཱཊན་ཁཅན། 妥妥日年赞。 吐蕃王拉妥妥日年赞的简称。

ཟོ་ཟོ་ཏེ་སྐྱེན་ཀཡ། ཕྱ་ཟོ་ ཟོ་རེ་ གཱཊན་ཁཅན་གྱི་མཚན་གཞན་ཞིག 妥妥日年协。拉妥妥日年赞的别名。

ཟོ་བོ། 名词。(1)ས་རྡོ་སོགས་ཀྱིས་མིའི་དབྱིབས་

ཕུ་བྱང་བཟོ་གས་པའི་ཐོ་ཡི། 假人，草人。土石堆砌成人形者。(2)ས་མཚམས་སྟོན་ཅིང་གི་ངོ་བྱང། 界石，界碑，鄂博。

ཐོ་ཕྱི། རྟེ་འཁོར་དང་རྟེ་ཤོགས། 附近，近旁。

ཐོ་ཕྱུག (ཐུལ) ཐོ་པ་ཆུང་ཆུང། 小铁锤。打铁用具。

ཐོ་འཕྱག (ཐུལ) ཐོ་པའི་ཅུ་ཐག་ཅིག 突口锤。铜工等所用锤具，锤口向两面微斜，中央突起。

ཐོ་བ། མཁར་པ་དང་། ངོ་བཟོ་བ་སོགས་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 名词。锤，铁锤。铁石工用具。

ཐོ་བ་རྣམ་ཐོག། ཕུག་གཟེར་འདོན་ཅིའི་ཐོ་བ་ཞིག 钉锤。拔掉钉子的分口锤。

ཐོ་བཙམས་བ། མཐོ་འཚམ་པ་དང་འདྲ།

ཐོ་འཚམ་བ། མཐོ་འཚམ་པ་དང་འདྲ།

ཐོ་གཞུང་། ཐུ་བ་དང་དངོས་པའི་ཐོ་བཤད་ཚད་སྐུ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ། 折子，记事本，登记册：རྫོང་གི་གཉེར་ཚང་ཐེབ་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་གཞིར་བཟུང་ནས་ཐུས་ཚེད། 宗政府的各项开支事务，都根据以前的折子办理。

ཐོ་ཡིག བརྗེད་ཐོའི་ཡི་གེ། 表册，笔记。备忘的文字记录：དོན་གནད་དེན་གསའི་ཐོ་ཡིག་འཚོད་པ། 登记表册，便于记忆。

ཐོ་ཡོར། ས་ངོ་བཟོ་གས་པའི་ཐོ་བ། 假人，土石堆。垒作人形的石垛：ཐོ་ཡོང་ལ་མི་གཟུགས་བཟོས་པ། 堆石成人样。

ཐོ་རངས། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ཐུལ་ཞིག་སྟེ། ནམ་ཀྱི་ཆ་སྨད་དམ། རྟེན་མིའི་ཐོག་མ་སྟེ་སྐྱ་གི་དུས། 黎明时，东方发白时，寅时。十二时辰之一。

ཐོ་རངས་སྐར་ཚེན། ཐོ་རངས་འཆར་བའི་སྐར་ཚེན་ཏེ་གཟའ་པ་སངས། 启明星。一说即金曜：ནམ་ཐོ་རངས་སྐར་ཚེན་ཤར། 黎明出现启明星。

ཐོ་རི་སྐྱབ་ཀཱལ། ཐུར་བོད་ཀྱི་ཚེས་ཐུལ་ལྷ་ཐོ་རི་ཐུབ་བཙན་གྱི་མཚན་གཞན་ཞིག 拉妥妥日年赞的别号。

ཐོ་རྡིལ། ཐོ་བ་དབྱིབས་རིལ་རིལ། 榔头，圆柱锤。锤呈柱状的锤具。

ཐོ་རྨ། ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་རྟ་འུ། 两岁马驹。

ཐོ་རེ་བ། ཐ་རེ་ཐོ་རེ་སྟེ། ཐྲུང་དྲའམ། ཐུན་ཚེགས། 零星，琐碎，疏落：ས་ཐའི་ཞིང་ལ་ལོ་ཏོག་ཐོ་རེ་བ་ཞིག་ལས་མེད་མི་འདུག 瘦田里只有些零零落落的庄稼。རྩྭ་ཤིང་ཐོ་རེ་བ། 草木疏落。

ཐོ་རེ་ཚིང་རེ་བ། ཐང་ཐོར་དང་ཚིག་མི་གསལ་བ། 零碎模糊，ལོ་རྒྱུས་ཐོ་རེ་ཚིང་རེ་བ་ཞིག་ལས་བཤད་རྒྱུ་མི་འདུག 只能说一些零碎模糊的故事。

ཐོ་རེངས། ཐོ་རངས་དང་འདྲ།

ཐོ་ལྷམ། ཐུ་ལྷམ་དང་འདྲ།

ཐོ་ལེ། ཐོ་བྱང། 突然，霍地：འཁྲུལ་ཞེམས་ཐོ་ལེར་ཐྲུང་བ། 突然生起反悔。

ཐོ་ལེ་ཀོར། ཀ་ཤིག 滑石，冻石，雪花膏石。

ཐོ་ཚོག རྟེ་དང་རྩིའ་སོགས་གཟུགས་བོངས་ཐུང་བ་དང་ཆུང་ངུ། 矮小，体格短小：རྟ་ཐོ་ལོག 矮马。རྩིའ་ཐོ་ལོག 矮骡。

ཐོ་བཤེར། མི་གེར་བཀྲས་ནས་ཚང་མིན་བཤེར་བ། 查帐，点名。按照登记册进行清点：གཞུང་དངོས་ཐོ་བཤེར་ཐུས། 根据帐簿，查点公物。མི་མིང་ཐོ་བཤེར་ཐེབ། 清点人名。

ཐོ་ཞོ། (སོག) མར། 酥油。

ཐོག 名词。(1)ནམ་མཁའི་ཐོག 露娜，暴雷，雷霆：ནམ་མཁར་རྨིན་ཐུ་རོ་ཅམ། ས་གཞིར་ཐོག་གཡག་རོ་ཅམ། 天上乌云小如鸟，地面露娜大似牛。喻小题大做。གནས་ཐུགས་ཐོག་འབེབས།

晴天霹雳。 ཐོག་བབས་པ། 降霹雳，落雷。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་སྲིང་མེད་དང་། ཆུ་འབབ་པ། ཆུ་འབར་བ། ཆད་ཉམས། ཆུ་འཇོན་སྐྱེས། ཆུ་ལས་འབར། ཆུས་མི་ཉམས། རྩ་རྩིའི་ཆར་པ། རྩ་རྩིའི་རེགས་མ། ནམ་མཁའི་ཐོ་བ། གནམ་ལྕགས། སྤྲིན་ཀྱི་མེ་བོ་ཆེ། སྤྲིན་ཀྱི་རེར་འཕྲོ་བ། སྤྲིན་ཀྱི་འོད་རེར། འཕྲོ་འཇོམས། འབིགས་ཅྲིད། མེ་ཆར། རེ་འཇོམས་བཅས་སོ། (2)ཁང་བའི་ཐོག་ཀའམ། རྡེང་། 屋顶，头上，ཁང་བའི་ཐོག་ འགེབས་ རན་ པ། 房子可以盖顶了。(3)རྐྱེད 结果，མེང་ཐོག 果类。ཟས་ཐོག 收成，庄稼的收获物。

ཐོག་ཁ། ཁང་བའི་ཐོག་སྒེང་། 屋顶，ཁ་བ་བབ་ན་ཐོག་ཁར་འབབ། འཕྲལ་པ་ཨོང་ན་སྒོ་རྩང་ཨོང་། 雪自楼头降，客从门外来。

ཐོག་ཁེབས། (1)ཐོག་གཡོགས། 屋顶。(2)གནམ་གདན། 望板，顶棚，顶幕。

ཐོག་ཀྱ། (རྫོང) འབྲས་བུ་དང་མེང་ཐོག 果实，水果。

ཐོག་རྡོད། ཐོག་དག་པོ། 巨雷，霹雳。

ཐོག་རྒྱག (1)ཐྲོ་བྱང་། 忽然，猝然，དེ་རིང་ཐྲོ་བྱང་ཐོག་རྒྱག་དུ་ཁོ་སྐྱིབས་བྱུང་། 今天他突然来了。(2)གནམ་ལྕགས་ལྷུང་བ། 落雷，雷击，降霹雳；མགྱོ་བོར་ཐོག་རྒྱག 迅雷劈顶。

ཐོག་རྒྱག (1)ཁང་ཐོག་གི་དུལ་ལྷམ་སོགས་གེང་ཆ། 屋顶椽木。(2)ཐོག་བབ་པ་ལྟར་མགྱོགས་པོར་མཆོང་རྒྱག་ཤེས་བོང་བའི་རྒྱལ། 疾驰，飞奔。迅速奔驰，雷厉风行。

ཐོག་སྒྲ། (1)འབྱག་སྐད་དག་པོ། 巨雷声，霹雳声。(2)ཁང་བའི་ཐོག་གི་སྒྲ། 楼上响声。房顶踏步或坠物声。

ཐོག་ཀཱཏིག་མ། ཁང་པ་ཐོག་བརྩེགས་ཀཱཏིག་ལས་མེད་པ། 平房。只有一层的房子。

ཐོག་ལྷུགས། དམ་མཁའ་དམ་ཐོག་བབ་ པ་ལས་བྱུང་བར་ཁྱགས་པའི་ ས་འོག་ཏུ་ བསྡེལ་བར་ལུས་ཀྱང་བཅའ་ཞུ་ སོགས་མ་ བྱང་བའི་ ལྷགས་རིགས་ཁ་དོག་དང་ ཁ་རྒྱགས་ བརྟན་ སྐུ་ཚོགས་ འབྱང་བ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པས་ཅ་དཀར་ཁྱི་ནད་ལ་ཐན། 天铁，霹雳铁。空中落雷所降陨石中出现的铁矿，埋藏地下长期不锈，呈现种种形色。入药能治中风。

ཐོག་ལྷོག ཁང་ཐོག་ཏུ་ ཡོད་ བའི་དབུས་དང་རྒྱ་ཁྱི་ལྷོག་ཆུང་། 屋顶翘角和屋顶小尖塔。

ཐོག་ལྡེ་ཐོག་བཅན། ཁྲི་ཐོག་ལྡེ་བཅན་དང་དོན་ཁྱི་ཁྱིམ ཁྲི་སྐྱ་དབུང་བཅན་དང་སྐན་བཟའ་ཀུ་སྒྲིང་གཉིས་ཀྱི་ཐག། ཐུར་བོད་ཆུལ་ཉིན་བདུན་པ་སྐྱེ་བཅན་ལྷའི་ཁ་ཀྱལ་ཞེག ཤའི་དུས་ལྷ་ཡི་རངལ་མོ་སྒྲིང་བྱ་བྱུང་། ཤའི་ཁན་ལ་ཆབ་སྒྲིང་སྒྲུང་ཕྲེའུ་བོན་གཞུམ་ཀྱིས་བསྒྲངས་ པ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དང་སྲིལ་མ་བྱུང་། 妥杰妥赞。吐蕃王朝第二十七王。藏史载此时西藏初有箫笛。自涅赤赞普至此，历代藏王均崇信苯教，传诵神话，猜说谜语，佛教尚未传入西藏。

ཐོག་ཐག ཤ་ཚོ་ནས་ མཇུག་ བར་ རས། བར་མཚམས་མེད་པ་སྟེ། ཐམས་ཅད། 一贯，从头到尾，自始至终，完整，全部；མཚན་ ཐོག་ ཐག་ཏུ་བསྒུགས་པ། 等候了一个整夜。ལམ་ཀྱི་ཐོག་ཐག་ཆང་མར་བདེ་བསྐྱོད་བྱུང་། 全部路程，都顺利通过。མཚན་ཐོག་ཐག་ཏུ་དྲ་ཞིང་བསྡད། 哭了一个整夜。

ཐོག་ཐོག (1)རྡོ་ལ་ཐོ་བ་བརྡབ་པའི་སྐད་ཕྲ་བ་སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞེག 铁锤击石声。(2)(རྫོང) དང་པོ། 最初，开头。

ཐོག་མཐའ། ཚོང་དོག་ཀམ། ཐོག་མ་དང་མཐའ་

མ། 上下，头尾，始终；ཐོག་མཐའ་འགྱུར་མེད། 始终不渝。

ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ། ཐུ་ཕྱི་བར་གསུམ། 始终，一贯，一直；ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་འབད་བརྩོན་ཚྭད་མེད། 始终勤奋不懈。ཐོག་ མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དགེ་བ། 尽善尽美，始终完善。

ཐོག་དངས། གཙོ་བོར་བྱས་པ། 为首，带头，领先；ཁོ་རང་གིས་ ཐོག་ དངས་ པའི་མི་ ཕྱ་བཅུ་ པས་པ། 以他为首的五百人。རྟ་གཅིག་གིས་ཐོག་ དངས་རྟས་རྟ་མང་པོ་བཀང། 一马领先，众马奔驰。བཟོ་ པས་ ཐོག་ དངས་ པའི་ ངལ་ རྩོལ་ མི་དམངས། 以工人为首的劳动人民。

ཐོག་ཅིང་། དུས་རིང་ཐུང་ཉེ་བ། 早迟，先后。时间远近；ཐོག་ཏུང་རིམ་པ་དཀྱེར་མ་མཆིས། 时不分早迟。

ཐོག་མདའ། ཐོག 霹雳，暴雷；བར་སྣང་ཁམས་ཀྱི་ཐོག་མདའ་དེ། བཅན་ཁ་བཅ་རु་བརླག་ཀྱང་། 天空落霹雳，所到齐摧崩。

ཐོག་མདོག། ཀན་ལྷག། 霹雳铁，天铁。从陨石中分出的天然铁块。

ཐོག་འདབས། ཁང་པའི་ཐོག་ལ་རྒྱ་རྒྱའི་འདབས་པ། 顶泥。覆盖屋顶之泥。

ཐོག་རྡེབ། ཁང་པའི་ཐོག་ལྷུང་བ། 屋顶坍塌。

ཐོག་རྩི། ཐོག་བརྒྱབ་ཤུལ་གྱི་རྡོ། 霹雳击过的石块。藏医说其可以入药。

ཐོག་ལྡོན། (མངོན) འབྲུག་སྒྲ། 具霹雳。雷声的异名。

ཐོག་བང་། (1)ཁང་པའི་རྩང་ཅོས་སུ་བང་མེའི་ བཀྲིགས་ པའི་ ཐོག 望板，天花板。(2)(ཞུལ) ཆེམ་བུ་འཁོར་ཤའི་སྒང་གི་ལག་གདེན་གྱི་ཤིང་། 缝纫机上面板。

ཐོག་དབངས། ཁང་ པའི་རྩང་ ཤོགས་ མཐོ་ཚད། 房间高度。房屋内部的高度；ཐོག་དབངས་མཐོན་ པ། 内部高的房子。ཐོག་ དབངས་ དམའ་པ། 内部低矮的房子。

ཐོག་ཕྱིབས། ཁང་པའི་ཐོག་ཁེབས། 屋顶。

ཐོག་བྱ། (སྡེ) འབྲས་བྱ། 果实。

ཐོག་བོར། (སྡེ) ཐོག་ཉམས་པ། 房顶破烂。

ཐོག་འཛྭབས་པ། ཁང་པའི་ཐོག་འཁེབས་པ། 盖顶，支架屋顶。

ཐོག་མ། འགོ་གསར་དུ་འཇུག་སྒབས་དང་། སྔ་ རོལ་ཀྱི་སྒབས་མཚམས། 名词。初，首，始，开头，原始；དང་ཐོག 最初。རྟེན་འབྲེལ་ཀྱི་ཐོག་ མ་བཀྲ་ཤིས་ཡིན། 喜事开头是吉祥。གཏམ་ཟྭིང་ པའི་ཐོག་མར་འཇུམ་མདངས་ སྟོན། 说话开口先微笑。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འགོ་ མ་དང་། སྔ་ པ། སྔོན་མ། དང་པོ། རྩོམ་ཁྱད་བཅས་པོ།

ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ། དང་པོ་དང་མཐའ་ མའི་རེས་གཟིང་མེད་པ། 无始无终，穷终始际。

ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་ཉིད་བཅུ་དགུ་གི་ནང་གཞན་ཤེག་སྟེ། འཁོར་ བ་ལ་ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། འདས་ མ་འོངས་དང་ཕྱུ་གསུམ་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་པའོ། 无际空。生死轮回无始无终，过去、未来、现在三世，空无实有。十六空之一。

ཐོག་མ་མེད་པ། དང་པོ་འདི་ཙམ་བཟོད་དུ་མེད་ པ། 无始，无始时。无穷尽的最先上限。

ཐོག་མའི་ཁྱིམ་མ། (1)ལས་ ཀའི་ འགོ་ འཇུག་ཀྱི་ཉིན་ མ། 开工日期所值星宿。(2)རྒྱུ་སྐར་ཉེར་ བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོའི་སྐར་མ། 二十八宿之第一星。(3)སྐར་མ་ཞེག 太乙星。

ཐོག་མའི་མགོན་པོ། (མངོན) (1) དུས་ འཁོར། 时轮的异名。(2)དང་པོའི་སངས་རྒྱས་དང་ཀུན་

དུ་བཅང་པོ། 第一佛、普贤佛的异名。

ཐོག་མའི་ཉིན་ཚད། ཀྲིམ་དེར་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཕྱུན་ཚད། 初日昼长。人宫第一日的昼长。

ཐོག་མའི་མཐའ་མེད་པ། དང་བའི་ཡ་ མཐའ་ཐུག་པ་མེད་པ། 无前际，无始。无穷尽的最初上限。

ཐོག་མའི་རྒྱུད་ཅི། (མཛད) རྒྱུལམ་ས་བོན། 创始者。因、种子的异名。

ཐོག་མའི་མ་རིག་པ། བདག་ཏུ་རྨོངས་པའི་ མ་རིག་པ། 最初无明。我痴无明。

ཐོག་མའི་རི། (མཛད) ཤར་རི། 第一山。东山的异名。

ཐོག་མའི་ཚོ་མ། ཁམས་དུ་ཁ་འབྱས་པའི་ ཤིང་ཚ། 新芽，初生嫩叶。

ཐོག་མར་སྐྱེས་པ། (མཛད) (1)ཕྱམ་ཟེ། 婆罗门的异名。(2)ཁ་ཅིན་པོ་ཁ་ཅིན་མོ་ཏན་ཏོས། 长兄、长姊的异名。

ཐོག་མེད། ཐོག་ཁམཁ་མེད་པ། 露天。无有覆蔽。

ཐོག་མེད་དུས། ཡེ་ཐོག་མའམ་སྔོན་ མཐའ་མེད་པའི་དུས། 最初时，原始时。有史以来，开天辟地之时；ང་ནི་ཐོག་མེད་དུས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་མགོན། 最初我就是你的护持者。

ཐོག་མེད་སྒྲིམས་ཁང་བཁབ་རེ། གང་ སྟེང་ཕྱོགས་ཁྲིམས་ཁང་དོ་རེ། 露天剧场。顶上没有遮盖的剧场。

ཐོག་བརྩེགས། ཁང་ཐོག་ཁང་བརྩེགས། 重楼，楼层。

ཐོག་བརྩེགས་ཁང་ཆེན། ཐོག་ མང་རིམ་པ་ མང་པོ་བརྩེགས་པའི་ཁང་པ་ཆེན་པོ། 大楼。多层楼房。

ཐོག་ཚད་མ། མཐོ་དམན་ཁང་པ་ཐོག་ཚད་གཅིག་ ཙམ་ཁོངས་པ། 一层楼高。高度约及一层楼；སྐུ་འབྲ་ཐོག་ཚད་མ། 一重楼高的佛像。མཆོད་རྟེན་ཐོག་ཚད་མ། 一重楼高的佛塔。

ཐོག་བཙལ། (1)བརྡུས་བཙོས། 轻视，欺负。(2)རྒྱབ་ངན་ལ་མི་ཉེ་བར་ དང་ འདོད་ ཕྱར་ ཐད་ཀྱ་དུ་འགྲོ་བ། 冒进，莽撞，冒险犯难。

ཐོག་ཐྲོག (1)ཐོག་ཏི་གནོད་པ་སེལ་བ། 避雷。防止雷击。(2)རྡོ་དཀར་ཁ་སེན། 白花石。迷信说此石能避霹雳。

ཐོག་ཕེབས། (1)ཐོག་ཉེབས་ཀྱི་ཕེལ་བ། 顶幔，顶幕。(2)ཟབ་ཟི། 华盖。宝座顶上张悬的伞状物。

ཐོག་གཡབ། མདུན་དུ་ཐུང་སྐས་སེད་ པའི་ཐོག་ཁེབས། 廊顶，走廊屋顶。

ཐོག་གཙོག་ས། སྟེང་གཙོགས་སམ། ཟླ་གབ། 屋顶，楼顶。

ཐོག་ཏས། ནང་ཐོག་ལ་བཀབ་པའི་ངས་ཏེ་གནས་ གདན་ཡང་ཟེར། 顶棚布。屋内顶上承尘布。

ཐོག་དེམ། ཐོག་བརྩེགས་ཏེ་ཁང་པའི་ཐོག་གཅིག་ གི་ སྟེང་ དུ་ གཅིག་ བརྩེགས་ ནས་ ཕྱབ་ པའི་ རིམ་ པའོ། 楼层。楼房的一层。一一重叠的楼房层次：ཐོག་རིམ་ལྔ་པ། 第五层楼，五楼。

ཐོག་རུས། ཐོག་གིས་ བསད་ པའི་ ཟེམས་ ཅན་ གྱི་ རུས་པ། 雷劈骨，雷劈死的动物骨。

ཐོག་ཤས། ཞིང་བདག་གིས་ ཞིང་ འདེབས་ མཁན་ གྱི་ཚ་ཤེ་ རྩོག་བཟོ་བཤད་ བྱེད་པའི་ འབབ། 庄稼分成。地主瓜分农民庄稼的成数。

ཐོག་ཤོག ཁང་པའི་ཐོག་ལ་སྒྲུང་བའི་ཤོག་བྱ། 顶棚纸。屋内顶上承尘纸。

ཐོག་ཟེར་སྐོད། གནམ་ལྟགས་དང་། ཟེར་བ་ དག་པ། 猛烈雷雹。

ཐོག་ས། འདོགས་པའི་སྐལ་ཚོག

ཐོག་ས་བཅས། ཐོགས་རེག་དང་བཅས་པའི་དངོས་ པོ། 有质碍，有对。可以打触感觉的物体。

ཟོག་མཐའ། ཐོག་ཅིག་ཀྱི་ མཐའ། 碍究竟天。

ཟོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འཛིན་པ་དང་། འཇོག་པ། 执，持，携带，拿起：དར་ཆ་དམར་ པོ་མཐོན་པོར་ཐོག་པ། 高举红旗。ལག་ཏུ་མཚོན་ཆ་ཐོག་ནས་འགྲམ་འཇིང་གི་ཀུ་སྤྱིག་ཕྱེད་པ། 手执武器，准备战斗。 ❷(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཕྱིར་འགྱང་པ་དང་། འགོར་པ། 耽搁，延迟；ཐོག་ཏུར་ནས་ཐོག་སོང་། 因突然患病耽搁了。ཡུན་རིང་པོ་ རང་ ཐོག་ མ་ སོང་། 耽搁得不很久。(2)གྲུག་རེག་གིས་མ་གཏང་པ། 阻碍，滞留。阻塞不能通过：ཁེན་ཐོག་ས། 挂碍。ཁེན་ཁེན་ཐོག་ཐོག་ས། 牵牵扯扯。ལུགས་ པ་ཅུང་ ལ་ཐོག་ནས་ཚུར་ཆུག་མི་ཐུབ། 风被墙阻，吹不过来。བྱ་འཕུར་ཤེས་ན་ཁ་གོག་སྟེ་བཀ་ལ་མི་ཐོག་ས། མི་འཁྲི་ཤེས་ན་རྐང་སྟེ་རྡེ་ལ་མི་ཐོག་ས། 鸟会飞，翅尖不撞岩；人会走，脚尖不绊石。 རྐང་པ་རྡེ་ ལ་ ཐོག་ ནས་ འགྱེལ། 脚绊在石头上倒下去。(3)ཐོན་ ཐའམ་ སྐྱེས་ པ། 产生，长出：བྱ་ལ་ཁ་གོག་ཐྲུ་ཐོག་ས། 鸟生羽翼。ཁམ་སྟོང་ལ་འབྲས་བུ་ཐོག་འདུག 杏树结杏子。 ❸དུག་པ་སྟེ་ཁ་ཐེག་ཁི་ཁོ་ནང་ཁ་ཐེག་རྟུག་ས་ ཁ་རྒྱག་ ཅན་ ཁ་ཐོག་པ་མི་འབྱུང་བའི། 名词。抵触，有对，碍著。在同一位置上，排除第二物同时存在或占据的可能性。前者为防碍，后者为拘碍。

ཟོག་པ་མེད་པ། བར་ཆད་མ་ མཉེས་པ་དང་། རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 无阻，一直，贯通，无有障碍，无质碍：ལམ་བར་ཐོག་པ་མེད་ པ། 路上没有耽搁。 ཁ་ནས་རྒྱུ་མཚན་ཐོག་པ་མེད་པ་ཞིག་ བཤད་རྒྱུ་འདུག 口头上理由说得头头是道。

ཟོག་པ་གསུམ། མིག་སོགས་ཁམས་བཅོ་བཅུད་ལ་ བརྟེན་ནས་ ཉེ་བའི་ སྒྲིབ་ བའི་ ཐོག་པ་དང་། ཡུལ་ལ་ཐོག་པ། དམིགས་པ་ལ་ཐོག་པ་སྟེ་ གསུམ། 三有对。依眼等十八界分为三种有对：障碍有对、境界有对和所缘有对。

ཟོག་པ་ཅིའི་རིག་པ། རེག་བའི་ ཚོགས་ དྲུག་ པོ་ ལས་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐོག་ བཅས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྔ་ལ་བརྟེན་པའོ། དབེར་ན་ མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ནི། མིག་གི་དབང་པོ་ དང་གཟུགས་དང་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ གསུམ་ འདུས་ཏེ་ཡུལ་ཅིར་ས་ གཅོད་ པ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། 有碍触，碍对触。六触中眼耳鼻舌身等有对五根所生之触。例如眼触，须待有对眼根、色境及眼识三者和合，始生触觉判断外境。

ཟོག་ཤེད། འཇམ་གླིང་མཛེས་པའི་ཏྲན་དུག་གི་ ཡ་ཀྱལ། ཀུ་ཆེན་སྤྱད་པའི་ཐུལ་འཕེད་ཀྱི་ཤེང་དུ་ སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཐོག་མེད་དེ། སྤྱན་པ་ ཐུ་ཆང་ལས་འདས་ནས་ ལོ་ དཀུ་ བཅུ་ ལྔ་ ལོན་ ཅིང་། དུས་རབས་བཞི་པ་ཙམ་ན། ཀྱམ་རྡེ་ཤོ་ ཐུ་ཐྱ་ཀ་ཤི་ལ་ཞེས་པའི་ཐུས་ཐུ་འཁྲིས། རྡོ་ བོ་ཀྱ་ཀང་དུ་ བྱོན་ནས་ཇེ་བཙུན་ དྲམས་པ་བསྒྲུབ་ པས་ཞལ་དངོས་ གྱི་ མཇལ། ཐེག་པ་ཆེན་པའི་ མདོའི་ ཐུས་ དོན་ མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་ པ་ སྟོན་པའི་ དྲྭས་ཆོས་ རྣམ་ ལྔ་ མི་ ཡུལ་དུ་དངངས། དེའི་དགོངས་ པ་འཕེལ་བའི་ བསྟན་བཅོས་ས་ སྟེ་ ལྔ་དང་། སྟོམ་ རྣམ་ཀྱེས་ སོགས་ མང་དུ་ བརྩམས། དབྱིག་ གཉེན་ སོགས་ རྗེས་ གྱུ་ བཟང་ ཆོས་ མངོན་ པ་ དང་ བར་ མཛད་དོ། 无著。赡洲六严之一。佛教广行派开宗大师无著，四世纪时生于北印度一婆罗门家族。相传其往鸡足山修行，亲见弥勒，向人间传播解说大乘经中隐义现观次第之《慈氏五论》，著有注释其密意之《瑜伽师地论》、《阿毗达磨集论》和《摄大乘论》等论著甚多，有宏扬对法学之弟子世亲等。

ཁོང་། ❶ཀ་ཏོང་བའི་སྐྱལ་ཆ་ ❷(རྟེང་) མཐེ་ཕྱུར། 铧。犁尖铁铧。

ཁོང་ཀ། ཐོང་ག་དང་འདྲ།

ཁོང་ཁྲལ། (ཨལ) ས་ཞིང་གི་བཙག་མ། 地租。土地所有权的收益。

ཁོང་ཁོང་། (རྟེང་) གོང་བྱའམ། ཀང་བྱ། 圆球，弹子。

ཁོང་མཁན། ཞོང་མེད་མཁན། 犁耙手，犁地者，耕田者。

ཁོང་ག། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་བྱང་། 胸口，胸膛；ཐོང་ག་ནས་བཟུང་སྟེ་རྩུབ་རེས་ཟིད་པ། 抓住胸膛撕打。སྟག་མོ་རྩུབ་དུས་ཐོང་ག་ནས་མ་འཇེན། 打虎不能抓胸膛。(2)ས་བཙག། 地租。

ཁོང་ལྕགས། ཐོང་པའི་ལྕགས། 铧。犁尖铁铧。

ཁོང་ཁོང་། མིའི་ན་ཚད་དམ། 壮年，年轻；ན་ཚད་ཐོང་ཐོང་གི་སྐབས་སུ་ལུས་སྟོབས་ཆེ། 年轻时体力强壮。

ཁོང་པ། 名词。(1)ཁ་གསུམ་ལོན་པའི་རི་འཞུ་དང་ལུ་གུ་ཚོ། 三岁公羊羔。(2)ཞིང་ཆོད་ཀྱི་གཞོལ། 犁。耕地的犁头。

ཁོང་པ། (ཐ་མི་དད་པ) གཏོང་བ་དང་དོན་ མཐུན་ཀྱི་ བྱ་ ཟེར་ ཐ་ མི་ དད་ པའི་ ལས་ ཚེག་ ཅིག་ སྟེ། གཞན་ལ་སྐད་བཏང་ནས་ཐོས་པ་ལ་སྐད་ཐོང་བ་དང་། སྐད་བཏང་ནས་མ་ཐོས་པ་ལ་སྐད་མ་ཐོང་བ། ཁྱིམས་བཏང་ནས་ཐོང་བ། བསྒྲུབ་བྱ་བཏང་ནས་ཐོང་བ་ཞེས་གྲགས་པ་ལྟ་བུ། 为གཏོང་བ་的内动词。如喊别人听到以后称为喊到了，没有听到称为没有喊到；又如惩罚到了，教育到了等。

ཁོང་ཤི་བ། (རྟེང་) (1)གསོད་པར་འདོད་པ། 想杀，欲杀。(2)གཤེད་མ། 刽子手。执行死刑者。

ཁོང་སྡིག (རྟེང་)དགྲ་ཤ་ལེན་པར་ཡོང་མཁན་ཀྱི་མི། 前来复仇者。

ཁོང་ཆུ། རྐེ་སྟོང་ཪ་ར་ཁྲང་ནས་ཀྱེན་དུ་ཆོད་གང་གཞལ་བའི་སར་ཡིད་པའི་གཏུར་ཆུ་ཞིག་སྟེ། དེ་གཏུར་ནི་སྟེང་ལ་ཆ་བ་ཞུགས་པ་དང་། ཐུལ་ཕུ་བ། དབུགས་གཏོང་མི་བདེ་བ་སོགས་ལ་པན། 喉痧。从天突穴上行一寸处所有剖刺脉。刺此放血，可治热人心脏、咳嗽吐痰和呼吸艰难等。

ཁོང་ཆུ། བྱང་ཀག་གི་མགོ། 嗓窝。胸腔上部。

ཁོང་ཆེར། ལོ་གསུམ་ལོན་པའི་རི་འཞུ་དང་ཕུ་གུ་ཚོ་མ། 三岁公母羊羔。

ཁོང་འཛིན། (1)ས་ཞིང་མཁན་མཁན། 犁耙手，犁地者，耕田者。(2)སྡེ་བོད་ཀྱི་ལས་ཡིག་ཐོག་དུ་དཀའ་སྐྱལ་འདེད་ཆོག་འགྲུས་རྩོང་དབོན་ཀྱིས་བཀོད་པའི་མཆན་འཇེན། 支应签押。旧时，在征派差徭通知单上县官所作批注。

ཁོང་ཁོག ཕུལ་ཀྱི་ཐོང་ག་ནུ་ བྱང་ གི་ ཅོག 心口儿。胸腔下部。

ཁོང་གཅོལ། (1)ཞིང་ཁ་ཆོ་ཟེད། 犁。耕地用具。ཐོང་གཅོལ་འཛིན་པ། 耕者。མིང་གི་རྟགས་བྱང་ལས་ཆོ་ཟེད་དང་། ས་འཇོམས། གཅོལ་བཅས་སོ། (2)ཀུ་སྐར་ཞེག 天豕星。

ཁོང་ཚོ། གཅོལ་ལྕགས་ལམ། ཐོང་ལྕགས་ཀྱི་རྩེ། 铧口，犁尖。

ཁོད། 名词。(1)མགོ་དཀྱི་ཟེད། 头巾，缠头巾；དེ་སྐབས་བོད་དུ་ལ་ཐོད་འཆིང་སྲིལ་ཆེད་མེད། 那时，缠头巾的风俗西藏不甚流行。(2)ཐོག་གམ་སྟེང་། 上部，顶部。

ཁོད་ཀོར། (1)ཡི་གེའི་ཐོད་ཀྱི་ཁྱུད་སྐོར། 顶圈。写在字顶代替鼻音的小圆圈。(2)ལྷ་མོ་འཕྲོ་དུས་ཀྱི་ཞྭ་མོ་ཞེག 白环帽。藏戏道具。

ཁོད་དཀྱིལ། (1)མགོ་དཀྱིས་པ། 包缠头部。(2)མགོ་དཀྱི་ཟེད་ཀྱི་ཚུལ། 缠头巾。

ཐོད་རྐང། མི་མགོ་རྐམ་པ། 头骨骷髅。干枯的人头骨。

ཐོད་རྐམ་རིགས་རྒྱན། ཐོད་རྐམ་ལྔའི་དབུ་རྒྱན། 骷髅五佛冠。由五个骷髅头骨连成的头饰，密乘行者服饰之一。

ཐོད་ཁྲག མིའི་ཀ་ལེའི་ནང་དུ་བཀང་བའི་ཁྲག 人颅器中血。用人头盖骨作成容器，内部所盛血。

ཐོད་འཁྲིར། བཀའ་ཅི་རྒྱ་འབྲིང་ཐུང་པ། 尊重，遵从：བཀའ་དོན་ཐོད་འབྲིར་དང་ལེན་ཀྱིས་ལས་དོན་ཉུར་བརྩོན་ཐུབ་པ། 遵从教言，勤勉从事。

ཐོད་རྒལ། (1)རིམ་པ་འཆོལ་བ། 超越，越级，跳级。不依次第的飞跃：རིམ་པ་བོག་མ་ནས་གོང་དུ་ཐོད་ཚལ་ཀྱིས་འཇོག་པ། 由下向上，越级而登。(2)ལྷུན་གྱིས་ཐོད་ཚལ་དང་དོན་གཅིག

ཐོད་རྒལ་དུ་སྐྱོམས་བང་འཇུག་པ། ཏིང་འཛིན་རིམ་ཀྱིས་བསྒོམ་པ་ལ་མ་ཕྱེས་བར་རིམ་འདས་ཀྱི་རྒྱུན་ནས་མཉམ་བར་འཇོག་བའོ། 超越定，超人禅，超等至。不是逐步修习，而是直接超越次序而入根本定。

ཐོད་རྒྱན། (1)མགོ་ཆྱི། 头饰。(2)ཁྱིམ་དུ་གདགས་ཐྲི་གནས་ཀྱི། 天花板饰。室内天花板上张挂的装饰品。

ཐོད་ཕྲེང། སྐར་བྱད་ཀྱི་ལྷ་ལྷམ་ཚའི་ མགོ་ཆྱི་སྐ་ཉིག་ལས་བཟོས་པའི་ཞ་མ་ལྟ་བུ་ ཞིག 珍珠髻。旧时，西藏贵妇头上所戴饰品。

ཐོད་ཏེ། མིའི་ཐོད་པ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ རྡ་ རྒྱང་ངམ། ཏ་མ་རུ། 颅鼓。人头盖骨所做小鼓。

ཐོད་བཅིངས། དར་རས་སྐམས་མགོ་བོར་དཀྱིས་པ། 头包巾帻。头上包起一条长头巾。

ཐོད་ཆིངས། མགོ་བོར་དཀྱི་བ། 头巾，缠头巾。

ཐོད་མཆོངས། ཁྱིད་དུ་མཆོངས་པ། 跳过，越过：བཀག་ཆ་རྣམས་ལ་ཐོད་མཆོངས་ཐུབ་པ། 跳越障碍物。

ཐོད་ཐྱག (1)ཐད་ཀར་ཐྱད་པ། 直接，面对面。(2)ར་འཐྱད་པ། 符合，吻合。(3)མགོ་དང་མགོ་ཐུག་པ། 碰头礼。平辈相待，以额亲额的最敬礼节。

ཐོད་པ། 名词。(1)(ཀུལ་ལ:) མགོ་བའི་ཐོད་དུ་གནས་པའི་དུས་པ་བའི་སྐྱང་ངམ་ཐོད་སྐྱེགས་ཟེར་བའི་ཀྲིམ་ཀྱི་མིང་། 顶骨，天灵盖。组成颅盖的主体骨，别名护乐，亦称脑勺，是脑髓所在地方。(2)ཐལ་སྐད་དུ་བསོད་ནམས་ ལའང་ འཇུག 俗语引申义为“福报”，ཐོད་པ་དཀར་པོ། 无福。ཐོད་པ་ངན་པ། 福薄命浅。

ཐོད་པ་ཅན། (མཐའ) བདེ་མཆོག 有福。上乐的异名。

ཐོད་པ་རྩེས་པ། མི་མགོ་རྩེ་བ། 新鲜首级。新近割下、鲜血直流的人头。

ཐོད་པང་། སྟེང་ལ་གཞོག་ཏུའི་པང་ལེབ། 盖面木板。如桌面、柜台面等。

ཐོད་པས་མ་འཚུབ། དཔང་དུ་ མ་ འདུས་ པའི་ དོན། 不相生克，没福消受，ཁྱ་དེ་ཐོད་པས་མ་འཚུབ། 没福消受那个孩子。

ཐོད་ཕོར། ཐོད་པའི་ཕོར་པ། 颅碗。人头盖骨所作碗。

ཐོད་ཕྲེང་། (1)མི་མགའི་ཐོད་པ་ལས་ དུས་ པའི་ རྩེས་ཕྲེང་། 颅骨念珠。由人的头盖骨造成的念珠。密乘行者计数的用具。(2)མི་ མགོ་ སྐམ་ རྩེན་ཀྱི་ཕྲེང་པ། 人头项鬘。髑髅或鲜人头串成的项鬘。密乘行者服饰之一。

ཐོད་ཁུ། ཐོད་པའི་རྩ་ལས། 头盖骨上的血管。

ཐོད་ཚལ། མགོ་བུས་ཐོད་པའི་དུམ་བུ། 头盖骨片。

ཐོད་བས། མགོ་དཀྱི་ཉེད་ཀྱི་བས། 头巾，缠头布。

ཐོད་བུས། མགོ་བུས། 头盖骨。

ཐོད་ལེ་ཀོང། ཐོ་ལེ་ཀོང་དང་འདྲ།

བོག། (1)འདོན་པའི་སྐུལ་ཆོག (2)འགྲེན་པའི་སྐུལ་ཆོག

བོག་སྐོར། ས་ཞིང་གི་གྲོན་འབབ་རྩེ་ལྡུགས། 种收比，播收倍数。庄稼收成为所播种子的若干倍，是旧时西藏农作物产量计算法之一；བོད་ཀྱི་ཞིང་ཀ་ས་འབྲིང་ནས་ལོ་རེར་སྐྱེས་འབྱས་ གྲོན་བཏུ་གཉིས་འབབ་ཙམ་རེ་གྲོན་སྐོལ་འདུག 西藏的中等土地年中产量，种收之比，一般可出十二。即一克种子产十二克粮食。

བོག་སྒྲིལ། མི་རྣམས་ཀྱིས་ལག་ ཆར་ བརྟེན་ ནས་ གྲོན་སྒྲིལ་ཏུ་ཆས་སྣ་ཚོགས་དང་། འཚོ་བའི་ཏུ་ཆས་སྣ་ཚོགས་གསར་སྐྲུན་ཞིང་བ། 生产。人们使用工具来创造各种生产资料和生活资料。

བོག་སྒྲིལ་རྫས་ཆས། ངལ་རྩལ་ཀྱི་ཏུ་ཆས་དང་ངལ་རྩལ་བྱ་ཡུལ་ལ་ཟེར་ཞེང་། དེ་ནི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་ཏུ་ཆས་གྲོན་སྒྲིལ་བྱེད་ཤཁས་ངེས་པར་ དུ་དགོས་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཞེག་ཡིན། 生产资料。劳动资料和劳动对象的总和。是人们从事物质资料生产时所必需的物质条件。

བོག་སྒྲིལ་རྩལ་ཤུགས། ངལ་ རྩལ་ ཀྱི་ རྩལ་ པ་ ཡོང་བའི་མི་དང་གྲོན་སྒྲིལ་ཏུ་ཆས་དེ། གྲོན་སྒྲིལ་ཀྱི་ལག་ཆ་དང་། ངལ་རྩལ་བྱེད་ཡུལ་རྒྱང་དུ་སྤེལ་ནས་གྱབ་བའི་རང་བཞིན་ཤེད་བའི་རྩལ་ ཤུགས། 生产力。具有劳动力的人，结合生产资料即生产工具和劳动对象构成的征服、改造自然的能力。

བོག་སྒྲིལ་འབྲེལ་བ། མི་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་ཏུ་ཆས་གྲོན་སྒྲིལ་བྱེད་པའི་བཀྲུད་རིམ་ནང་ཆགས་པའི་ཐྲི་ཆགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཟེར། དེར་གྲོན་སྒྲིལ་ཏུ་ཆས་དབང་བའི་ ལས་ ལུགས་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ དང་། མི་རྣམས་ཀྱིས་གྲོན་སྒྲིལ་བྱེད་པའི་ནང་གི་ཚོ་ས་དང་ཕན་ཚུན་ཀྱི་འབྲེལ་བ། གྲོན་རྫས་བཚོ་བཀའི་རྣམ་པ་བཅས་འདུས་ཚོད། དེའི་ནང་ནས་རྒྱལ་སའི་ཁུས་པ་གྲོན་པ་ནི་གྲོན་སྒྲིལ་ཏུ་ཆས་དབང་བའི་ལས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་ཡིན། 生产关系。人们在物质资料的生产过程中形成的社会关系。它包括生产资料所有制的形式，人们在生产中的地位和相互关系，产品分配的形式。其中起决定作用的是生产资料所有制的形式。

བོག་ཁུངས། དངོས་རིགས་གྲོན་ས་ནི་འབྱུང་ཁུངས། 来源，出处，产地。物品出产的地方。

བོག་ལྷག རྒྱང་ཉིས་ ཅན་བཅོན་ འཇུག་ བྱས་ ནས་ བཅོན་ཁང་ ནས་ གྲོན་ ཉིན་ གྲོན་ལྷག་ ཅིས་རྟ་ ལྷག་ བཀུ་ནས་ ཉིས་བཀུའི་བར་གཞུ་སྐྱལ་ཚོད། 出狱鞭答。旧时，罪犯出狱，依例须先鞭答一百至二百，始得获释。

བོག་རྡེ། གྲུབ་ པེ་དང་འདྲ།

བོག་བ། འགྲོན་པའི་འདུས་པ།

བོག་བྱག ཐུགས་སུ་གྲོན་ཁའི་ཕྱག་འཚལ། 告别礼，辞行致敬；གཁ་རིང་དུ་འགྲོ་དུས་ གྲོན་ཕྱག་ ཞུ་བ། 远行时辞别致敬。སེམས་མི་དགའ་བས་ གྲོན་ཕྱག་མ་ཞུས་པར་རྗེ་གྲོན་བྱས་ སོང་། 心里不高兴，不辞而别。

བོག་བྱ། (1)གྲོས་བྱ་དང་འདྲ། (2)(རྟིང་) གཞན་ གྱི་ཆུང་མ་དང་འགྲོགས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱ། 私生子。同有夫之妻苟合所生子。

བོག་བྱ་བཙས་པ། (རྟིང་) དང་ པོར་ གསར་ དུ་ བཙས་པ། 新产，初生。

བོག་མི། (1)སྐྱེ་མེ་གྲོན་ཟེར་བའི་ཡུལ། 通弥。西藏自治区尼木县属一地名。(2)གྲོན་ལ་གནས་ པའི་མི། 世居通弥地方的古代一氏族名。

བོག་མི་སྣོད་རྒྱ། ཐུ་མི་ སམ་ རྩེ་ རྟའི་ མཚན་ ཀྱི་ འབྲི་སྐུལ་གཞན་ཞེག

བོག་ཡིངས། འགྲོ་ཁར་རྒྱུད་ཀྱི་ལག་རྟགས། 馈赠，程仪。临别时赠送的礼物。

བོག་ཡུལ། དངོས་རིགས་གྲོན་ས་ནི་ཡུལ་ལུང། 产区，产地。物品出产的地域。

ཐོབ། འདི་བས་བའི་སྐལ་ཚོག

ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ། ལོག་འཚོ་ལྟའི་ཐང་གསེས་ཤེག་རྟེ། རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀ་ཅིག་གིས་བདག་ལ་ཕྱིན་པ་མ་བྱངས། དད་ལྡན་ཀ་ཅིག་གིས་ཕྱིན་པ་བྱང་ཞེས་སོགས་རྟེད་བའི་བསྒགས་པ་དང་། རྟེད་པ་འཚལ་མཁན་ཀྱི་བསྒགས་པ་སྟེ་བའོ། 大言求利，方便研求。说所得利以动人心。比丘五邪命之一。向人称述“我未接受某某国王布施，我但接受某某信士布施”等等，表现威势以求利养。

ཐོབ་སྐལ། ཐོབ་ཚོད་ཀྱི་སྐལ་བ། 缘分。所得定分。

ཐོབ་ཁྲངས། རྟེ་ཁག་གང་གི་མངའ་དེག་དུ་གཏོགས་པ། 所属单位。某单位统属之下的。

ཐོབ་གྲངས། གང་ཐོབ་བའི་འབྲེལ་གྲངས། 得数。经过计算所得结果数。

ཐོབ་རྒྱལ། གཙང་རྟེལ་སྐྱིང་རྩེང་གི་ཁོངས་ས་གནས་ཤེག་རྟེ། 托杰。后藏南木林县属一地名，是八世达赖绛白嘉措的诞生地。

ཐོབ་ཕྱི། ཐེབས་ཆེ་དང་འདྲ།

ཐོབ་ཚ། རིན་འབབ་ཐམ། ཐོབ་བའི་ཚ། 收入，所得，应得定分。

ཐོབ་ཆེ། ཐེབས་ཆེ་དང་འདྲ།

ཐོབ་ཆུ། ཐེབས་ཆེ་དང་འདྲ།

ཐོབ་ཐང་། (1)ཐོབ་ཚོད་ཀྱི་དོས་འབབ། 正分，应得权利，正当权益。(2)གང་ལ་དེ་འཚམས་ཀྱི་ཚོ་གནས། 地位。相当的位置。

ཐོབ་ཐོ། ཐུང་ཐོ། 收入帐。接受进项的帐簿。

ཐོབ་ལྷོན་མ། སྣར་མ་མོན་ཀྱི། 虚。二十八宿之一。

ཐོབ་ཚོར། (1)བགོ་བྱའི་གངས་བགོད་ཐེད་ཀྱིས་བགོས་བའི་ཅི་ཐོབ་ཀྱི་གངས། 商数。除法计算所得结果数。(2)མི་སོར་ཐོབ་བའི་ཐུ་རོར་ཀྱི་སྐལ་བ། 应得份子。各人所得财物的份子。

ཐོབ་བ། ●འཐོབ་བའི་འདོམ་བ།●名词。(1)ལྡོག་མིན་འདུ་ཐེད་དུ་ཐུར་བའི་ཚོས་བཅུ་བཞིའི་ནང་གཅིས་ཤེག་རྟེ། ཐེ་བག་ཟླ་བའི་ལུགས་ལ། རང་གང་དང་ལྡན་བའི་གང་ཟག་ཀྱི་ཐུན་ལ་ལྡན་ཐེད་ཀྱི་རྟོགས་ལ། 得，得绳。十四种心不相应行法之一，毗婆师说为使有情身中获得某一事物的一种实法。(2)རྟེད་ཐོབ་དང་དོན་གཅིག

ཐོབ་ཐུབ། (ཚངས) ལུས། 能得。身体的异名。

ཐོབ་ཚར། (རྟེད) ཐུང་བའི་རིས་མེའམ། ཐུང་རིམ། 接替次第，继承顺序。

ཐོབ་ཡིག དབང་ལུང་སོགས་ཆོས་ཐུན་ཐོབ་བའི་བཟེད་ཐོ། 受法录。佛教徒从上师获得灌顶、传承等佛法传统的记录单。

ཐོབ་རིམ། དབང་ལུང་སོགས་ཐོབ་བའི་རིམ་པ། 受法次第。佛教徒从上师获得灌顶和传承等佛法传统的次第。

ཐོབ་གཏ། (1)ཅོག་ཐོབ་དང་། ཅོག་གཏ། 夺取，竞争，抢夺；ཐུལ་ཁ་ཐོབ་ཀ་འཐུད་པ། 争夺胜利。(2)ཐོབ་སྐལ་ཐུ་ཀ། 份子肉。分配肉类时所得的定份。

ཐོབ་ཀ་ཀ་ཀ ཐོབ་ཐུང་ཀི་ཀདེད་ཚོད། 以为能得；ཐུལ་ཁ་རང་ལ་ཐོབ་ཀ་ཀ་ཀ་ཐུད་པ། 自以为能得到胜利。

ཐོབ་ཏོར། ཐུལ་ཐམ་དང་། རྟེད་པ་དང་བཅག་པ། 胜败，得失。成功和失败；ཁེ་བཅང་ཐོབ་ཏོར་མ་བཏོས་པ། 不计得失。

ཐོབ་ཀ་ཀཀས། ཅོག་ཐོབ་དང་ཁ་ཀཀས་འཐུད་པ། 争夺和对辩。

ཐོབ་ས་ཐོབ་ཁྲངས། འབབ་ས་འབབ་ཁྲངས། 归属范围。

ཐོམ། ཀཁན་དུ་འཚལ་བའི་དོན་དུ་ཙོ་བའི་འདོམ་བའི་སྐལ་ཆོག

ཐོག་བྱ། གཟར་བྱའམ། སྡོང་ཚིག 名词。杓子。

ཐོག་ཁོར། འགྲོག་ཁོར་དང་འདྲ།

ཐོགས། (རྟིང) སེམས་ཤིག 想一下!

ཐོག་ཀུན། ཐུག་ཀུན་དང་འདྲ།

ཐོང་ཚོད། སོག་བོ་ཚོ་རོད་ཆ་བཞིའི་ཁ་ཤུལ་ཞིག 土尔扈特。厄鲁特蒙古四部之一。

ཐོར་ཙོག མགོ་སྐྲ་ཀྱེན་དུ་གེར་ཐྱིས་བཅིངས་པའི་གཏུག་ཏུར་ལྟ་བུ། 发髻。束发成顶髻状者，མགོ་མཐོ་བའི་སྟེང་དུ་ཐོར་ཙོག 头高再加顶髻。

ཐོར་ཚངས། (1)ཞོགས་པ་དུས་ཀྱན་ཐུང་དུ་ཞིག་ལ་འཚོགས་པའི་ཚོགས་རིས། 早课。寺庙中晨间短时的诵经集会。(2)ཚོས་གྲྭ་བྱ། 零星的教义。

ཐོར་ཏུ། (1)མགོ་སྐྲ་གཏུག་ཏུར་ལྟ་བུར་བཅིངས་པ། 顶髻，发髻。(2)(རྟིང) རྩེ་མོ། 顶，尖。

ཐོར་བྱང་། ཐོ་རངས་ཀྱི་གྲུབ། 早座。宗教徒在每日黎明的一段念经时间。

ཐོར་རྟག ཐོར་པ་ནག་པོའམ། འབྱམ་ནག 黑痘。因治疗失当变成恶性的痘疮，患者多死。

ཐོར་ནད། (1)གཞུང་གི་ས་བཅད་ཚེ་བའི་ཁྲོངས་ཀུ་མ་གཏོགས་པའི་ཁ་ ཐོར་དུ་ གནས་ པའི་ ནད་སྣང་འགགས་པ་སོགས་ལེའུ་བཅུ་དགུའི་ རྒྱུ་ མིང་ཞེག 零星病。病理学主要篇章所不论列、散见于各科的十九种病症，如声音嘶哑等。(2)ཐོར་པ་དང་དོན་གཅིག

ཐོར་སྐམ། ཐོར་གོད་ནས་ཐོན་པའི་སྐམ་བྱ། 猩猩毡。土尔扈特所产毯毡。

ཐོར་པ། བགས་པའི་སྟེང་དུ་འབྱམ་བྱ་ ཐོན་ པའི་ནད་ཅིག 名词。丘疹，小脓疮。一种皮肤病。

ཐོར་པ། ཐོར་པ་དང་འདྲ།

ཐོར་བྱ། ཁ་འཐོར་རམ། ཕྱོགས་བྱ། དུམ་བྱ། ཕྱོགས་ཆོགས། ཉུང་ངུ་། 形容词。零散，零星，杂碎，少许；དཔེ་ཚ་ཐོར་བྱ་འགའ་ཞིག་འདུག 有些零散书籍。ཉ་མོ་དེའི་རིགས་ཀུ་མཚོའི་ནང་གང་ས་གང་དུ་ཐོར་བྱང་གནས་ཡོད་པ། 那种鱼类散居在大海各处。

ཐོར་བྱ་ཐོར་བྱ། ཐ་རེ་ཐོ་རེ་ཉུང་ངུ་ཆོ་ཆོ་ཡོད་པ། 零零碎碎，零碎小块；ཤིང་བྱ་ཐོར་བྱ་ཐོར་བྱ། 零碎木块。རྩོམ་ཡིག་ཐོར་བྱ་ཐོར་བྱ། 片段短文。

ཐོར་འབྲུར། བགས་ནད་ཀྱི་ཉེ་བགེ་ཅིག 疮。

ཐོར་མ། ཕྱག་རྟགས་སམས། ཕྱོགས་བྱ། 形容词。零散，零星，杂碎，少许；ཡ་བྱང་ཐོར་མ། 零星器物。ཅ་ལག་ཐོར་མ། 零星家具。

ཐོར་ལོ། ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་ཨ་རྒྱུ། 名词。两岁牝马。

ཐོར་ཙམ། ཉུང་ཙམ་མམ། ཐ་རེ་ཐོ་རེ་ཙམ། 稍许，些微，零散；དེ་ནང་ཁོ་གས་ པ་ཁ་ བ་ཐོར་ཙམ་བཅས་བཞག 今天早上下了一些雪。ཤུར་པ་བཅུག་ནས་མེ་ཏོག་ཐོར་ཙམ་གཅོར་འདུག 刮风把花吹零落了。

ཐོར་རྩིགས། ཐོར་ཚུགས་དང་འདྲ།

ཐོར་ཚུགས། ཐྱ་ཀྱེན་དུ་བཅིངས་པའི་གཏུག་ཏུར་རམ། ཐོར་ཙོག ཙོག་ཚུ་ 发髻，顶髻。

ཐོར་ཐམ། འབྱམ་བྱ་དང་མེ་དབལ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པ་ཐོར་རིམས་ཀྱི་ཉེ་བགེ་ཅིག 传染性皮肤疮。

ཐོར་རེ་བ། ཅུང་ཟད། 少量，少许，一点儿；བཤད་པས་ཐོར་རེ་བ་ཞོ། 讲后能知少许。

ཐོལ། ཐོ་ལེ་ཞེས་པའི་བསྡུས་མིང་སྟེ། ཚུ་བྱང། 副词。忽然，突然。为ཐོ་ལེ་一语省声；དད་གཞི་ཐོལ་རྒྱུས། 突然生病。དགྲ་བོའི་ཚུར་ཆོལ་ཐོལ་ཐྱིས་བྱང་ཡང་ཁ་དོག་ཅི་ཡང་ གནས་ སུ་ཀྱང་མེད་པ། 虽遭敌人突袭也未措手不及。

ཐོན་ཐོན། ཐོག་བྱང་ཐོག་བྱང་རམ། སྐབས་སྐབས། 忽忽，时而，不时：རྨོག་པ་ཐོན་ཐོན་དུ་སྐྱེས་པ། 忽而生起了解。 ཆུ་བྱང་ཐོན་ཐོན་དུ་བྱུང་བ། 不时发生水泡。 ཐོང་པ་ཐོན་ཐོན་དུ་སྐྱེས་པ། 不时生起脓疱疮。

ཐོས་གྲོལ། (1)ཆོས་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་གྲོལ་བ། 闻法解脱。一闻教法便证解脱。(2)རྡེང་སངེ་གཉེན་རྡོག་ཀཆ་ཐྲིང་ཁས་གཉེན་ནས་བངས་པའི་སྒྲུབ་འཕྲལ་ཞེ་ཁྲིའི་མིང་།《闻解》。宁玛派伏藏大师噶玛岭巴从伏藏中取出的《静猛神变》一书别名。

ཐོས་ཀྱུ། ཀོ་ཀྱུ། 见闻，见识：ཐོས་ཀྱུ་ཆུང་བ། 听闻不广。ཐོས་ཀྱུ་ཆེན་པོ། 听闻广博。

ཐོས་སྒྲོག (མངོན) (1)ཉན་ཐོས། 声闻的异名。(2)བྱ་རོག 乌鸦的异名。

ཐོས་ཆུང་། ཐོས་ཀྱུ་ཆུང་ངུ། 少听，寡闻，无知；གཞུང་དོན་ཟབ་མོ་ཐོས་ཆུང་གིས་གཉིང་མི་དབོག 孤陋寡闻，不能推知书中深奥的意义。

ཐོས་མཆོག སྐར་མ་མེན་ཅི། 虚。二十八宿之一。

ཐོས་ལྡན་ཀྱེས། (མངོན) གཟའ་ལྷག་པ། 具闻生。水曜的异名。七曜之一。

ཐོས་ལྡན་པ། མཁས་པ། 学者。博闻多识的人。

ཐོས་ལྡན་དབང་། (མངོན) ཟླ་བ། 具闻王。月亮的异名。

ཐོས་ལྡན་དབང་ཕྱི། མཁས་པ་ཆེན་པོ། 学界泰斗。

ཐོས་ཚོར། ཐོས་པའི་རྣོན་ཤུགས་ཆེག

ཐོས་སྒྲང་། ཀོ་བའི་ཚུལ་ལྟགས། 传闻，风闻。听到传说：ཐག་རིང་ནས་ཐོས་སྒྲང་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་ངེས་དྲན་རང་མེད། 远方传闻不大确切。

ཐོས་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) རྟ་བས་མཉན་ཏེ་ཀོ་བ། 闻，听到：བློ་བྱང་འབྱུག་སྒྲ་ཐོས་ནས་ཞེད་ཤུང་དབང་མེད་དུ་སྐྱེས། 骤闻雷声，不禁心生恐惧。ཐན་བརྟ་ཐོས་ཏེ་སེམས་མི་དགའ་བ། 听到噩耗心中不喜。ཐུལ་ཞེས་ཐོས་ཀྱང་མ་ཁེངས། ཕམ་ཞེས་ཐོས་ཀྱང་མ་ཁྲུས། 闻胜勿骄，闻败勿馁！བཙན་བྱ་མང་དུ་ཐོས་པས་མཁས་པར་གྱུར། 多闻成博学。●ཀོ་བའི་མིང་། 名词。听闻，见闻，ཐོས་པ་ཆུ་ཆེ་བ། 见多识广。ཐོས་པ་ཆུང་བ། 孤陋寡闻。

ཐོས་པ་དགའ། རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པའི་མཚན། 推巴噶，闻喜。米拉热巴本名。

ཐོས་པ་བསྟན་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཀྱ་གར་ཀྱི་ཟློ་དབོན་དགེ་སྦྱང་ཀིས་ བཅོམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞེག 《观察听闻颂》。印度护善论师所著因明注释之一。

ཐོས་པ་ལས་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་རབ། ཐོས་བྱང་གི་ཤེས་རབ་དང་དོན་གཅིག

ཐོས་པ་ལས་སྒྲུབ་པའི་ས། མཁས་པས་སློབ་པའི་ས་སྟེ་ཚོགས་ལམ། 闻所成地。胜解行地，即资粮道。

ཐོས་པའི་ཚོར། འཕགས་ནོར་ བདུན་ཀྱི་ནང་གི་ཤེས། གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་གསན་པས་མཁས་པར་ཤེད་པ་སྟེ། ལོག་རྟོག་གི་གཡུལ་ངོ་བཟློག་པས་དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་ མཚུངས་ པའོ། 闻财。七圣财之一。闻思广大无边经教，摧破颠倒寻思阵营，如同轮王之将军宝。

ཐོས་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་ལ་སྦྱངས་པ་རབ་ཀྱི་རྟེན་སོན་པ། 闻波罗蜜多，到闻之彼岸。广学无边经义，达到究竟。

ཐོས་པའི་གཟུངས། ཐོས་པ་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི་གཟུངས། 闻持陀罗尼。能记忆一切所曾听闻诸法的神力。

ཐོས་པའི་ཚེན་ཏུན། ཐོས་ པ་ ཅུས་ པའི་ དགེ་

ཡོན་ཏན། 闻功德，闻德。从听闻中获得的智力。

ཉན་བའི་ལམ། (1)རྣ་སྤྱོད་ཅམ་ལས་མཐོང་ཡུལ་ལས་འདས་བའི་ལམ། 见闻，听闻。但从耳闻而非目见的境界。(2)ཤི་བ། 死亡。

ཉན་བའི་ཤེས་རབ། གསུང་རབ་ཀྱི་ཚིག་མཁན་སློབ་དཔོན་བའི་བཤེས་གཉེན་ཀྱི་ངག ལས་ ཐོས་ པ་དང་། སྐོ་ལ་འཛིན་པ་དང་། ཁ་ཏོན་དང་གཤད་སྐང་ཁྱད་པ་ལ་སོགས་བའི་སྐོ་ནས་ཚིག་དང་ དོན་ལ་དཔྱད་བའི་ཤེས་རབ། 闻慧。从师友口头听受经文，忆念、讽诵、复习以观察其词义之慧。

ཉན་སྐྱང་། དཀྱི་བའི་བཤེས་གཉེན་ནམ་ལུང་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་སྲིད་ཙམ་ཀྱི་ངེས་པ་རྟོག་པ། 闻所成，闻所生。依善知识或依正教，听闻法音获得的定见。

ཉན་སྐྱང་གི་རྟོག་པ། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ། 闻所生分别心。闻所生慧。

ཉན་སྐྱང་གི་ཤེས་རབ། ཤེས་རབ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ཡ་གུལ་ཞེག་སྟེ། གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་སྐྱེ་སྲིད་ཙམ་ཀྱི་སྐོ་ནས་ངེས་པ་རྟོག་ཅིང་ བའི་ཞེན་རིག དབེར་ན། བྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུ་མཚན་གཏན་ལ་མ་ཕེབས་པར་བྱམ་པ་ མི་ རྟག་པ་རྟོག་པ་སྟེ་བྱའོ། 闻所生慧。但依语言概念，对于任一经义获得定解之耽著识。如不以所作性等为理由进行抉择，循声认定瓶是无常之分别心。三慧之一。

ཉན་བྱེད། (མངོན) རྣ་བ། 能听。耳的异名。

ཉན་དབང་། མཁས་པ། 学者。有学问的人。

ཉན་མང་། མཁས་པ། 学者，博闻者。

ཉན་ཚད། རྣ་ལམ་དུ་གང་ཞི་བ་ཚང་མ། 所闻。凡所听到的一切：བསམ་ ཚད་ ཁ་ ནས་ མ་ ཟོད། ཐོས་ཚད་ཡིད་ཆེས་མ་བྱེད། 不要想起什么说什么，不要听到什么信什么！

ཉན་ཚོད། རྣ་བར་རྀ་ཅམ་ཞོ་ཚོད། 应该听到了。揣测别人已经知道： ངག་ ལན་ གཉིས་ གཏུང་བ་ཡིན་པས་ཐོས་ཚོད་ཡིན། 已送去两次口信，想来应该知道了。

ཉན་འཛིན། (མངོན) རྣ་བ། 持闻。耳的异名。

ཉན་འཛིན་རྒྱན། (མངོན) རྣ་རྒྱན། 持闻饰品。耳饰的异名。

ཉན་ཟེར། ཐོས་སོང་ཟེར་བ་དང་ཐོས་པའི་སྐུལ། 说是听到了： ཁོ་ ལོ་ དང་ ཐོས་ ལོང་ བཞག་ ནས་ རྟམས་སུ་མ་བྱོང་ས་པ། 自以为懂得了，听过了，放在一旁并不实行。

ཉན་ཐོས་ཀུན། རྣ་བར་ཐོས་ཚད་ཐམས་ཅད། 一切所闻，所听到的一切。

ཉན་བསམ། གཞན་ལས་བསྟབ་བྱའི་དོན་ རྟེན་པ་ དང་ དེའི་ དོན་ ལེད་ལ་ ཟིན་ པ། 闻思。耳中听人讲解，心中思考其义。ཐོས་ བསམ་གྱིས་ སྒྲོ་འདོགས་ཆོད་པ། 多闻勤思，以释疑义。ཐོས་བསམ་གྱི་ཤུས་པས་ཞེ་ཚམ་གྱི་དོགས་གཅོས་ས་ངེས་པ། 以闻思之力，解疑难之义。

ཉན་བསམ་སྒོམ་གསུམ། གཞན་ ལས་ རྟེན་ པ་ དང་ ཐོས་པ་ལས་ ཤེས་ པར་ ཟིན་ པ་ ནི་ ཐོས་ པ་ དང་། ཐོས་པའི་དོན་ དེ་ རང་གིས་ལུང་དང་རིགས་པས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསམས་ཏེ་ རང་ སྤྱོད་ཀྱི་ ཀྱི་ཉེས་པར་ཟིན་པ་ནི་བསམ་པ་དང་། དེ་ལྟར་ཐོས་བསམ་གྱིས་ངེས་པར་བྱས་ཏེ་ཞེ་ཚམ་དང་ བྲལ་ བ་ན་ཡང་དང་ཡང་དུ་འདྲིས་པར་ཟིན་པ་ནི་ སྒོམ་པ་ བཅས་ གསུམ་ མོ། 闻、思、修。从他听闻，心有领会为闻；依教依理如法思考所闻意义，生起定见为思；反复熟练如是闻思所生定见，扫除疑惑为修。

ཉན་བསམ་སྒོམ་འཇོག་གས་ཆོད་པ། ཐོས་ བསམ་ གྱི་ རྟེན་པས་ ཞེ་ཚམ་གྱི་ དོགས་པ་ སངས་པ། 闻思释疑。依闻思力消除疑惑。

ཐོས་བསམ་སྒོམ་མེད། གྲུབ་མཐའ་ཀུན་ལ་ཐུགས་རིས་མེད་ཅར་ཉན་པ་དང་དཔྱད་པ། 闻思无类。听闻思察教义，不分教派。

ཐྲིག་ཐྲིག སྒྲ་ཀཱ་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞེས་རྟེ། ལྟམ་སྒྲ་ལྟ་བུ། 体体。一种声音，如履声等。

མཐང་ཀ། 名词。(1)སྨད་ཆ། 下部。(2)བྱད་མེད་ཀྱི་རྩེ་རྒྱང་མདུན་རོས་དང་རྐེད་བའི་ བོག་ཆ། 下体。妇女股上和腰际以下部分。

མཐང་ཚོལ། (ཞན་རྟགས།) འཆོ་བའི་ཚེ་བྱད་པའི་ཁུལ་ཀྱི་ནང་གསལ། ཆོས་ཚོལ་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ཁ་ཤལ་སྟེགས་ བུ་ དང་ ཐེག་ཆ་ ཐུ་ ཐྱེད་ དང་ གཉིས་པ། ཚད་ཞིང་དྲུག་དོ་དང་ཕྱེད་དྲུ་ཐུ་ལྔའམ་བཞི། ཁ་མ་ལྷེ་བ་མནའ་ཆད་ཐུལ་མོ་ཁཉ་ཆད་དེ་འཁོར་གསུམ་ཁྱབས་པའི་ ཚད་ གྱང་ དྲང་ལ། ཁུལ་སྐྱམ་བས་མི་ཡོགས་ན་རལ་ཁ་དཔྱང་ཆད་བསྡུད་གྱང་དྲང་བའི་སྐད་གོས་ཤིག ཅོད་དྲ་ ཡོངས་གྲགས་སུ་ཤས་ཐབས་ཞེས་བར་གྲགས། 下衣，五衣，僧裙。通称禅裙。梵音译作安咀婆娑。比丘十三资具之一。亦为三法衣之一。由五片合成一条半，尺度宽二肘， 长五或四肘，宽度最小须能掩蔽脐下膝上身躯三轮。若腰身粗大不够围绕时， 亦可增长两肘见方的补幅。

མཐང་སྦྱངས་པ། འཁྲིག་པ་སྤྱད་པ། 性交。

མཐང་སྦྱར་བ། མཐང་སྦྱད་པ་དང་དོན་གཅིག

མཐང་ཤམ། སྨད་ཀྱི་མམ། ཀྱི་ཐབས། 裙。

མཐའ། 名词。(1)ཟད་པའི་མུ་དང་། མཚམས་ཁམ། སྟེ། 边际，界限，尽头。གངས་རི་ཆེན་ཅིས་ཡུལ་ཕྱང་འདིའི་མཐའ་ནས་བསྐོར་བ། 此地边际有大雪山环绕包围。གཞོང་དཀྱིལས་ཅན་ཀྱི་ས་བཅ་མཐའ་མཐོ་ལ་དབུས་དམའ་བ། 周围高而中央低的盆地。གཙོ་ བོའི་ མཐའ་ ལ་ བསྐོར་ནས་བཙུད་པ། 环坐在首脑的周围。དམག་གིས་མཐའ་བསྐོར་བ། 军事包围。(2)ཡི་གེའི་ མཐའ་རྟེན། 字尾，后加字：ག་མཐའ་ཅན། 有ག་字尾者。འ་མཐའ་ཅན། 有འ་字尾者。

མཐའ་ཡས་པ། གངས་ཀྱི་ ཚད་ གཟུང་ དུ་ མེད་ ཅའམ། འཁྱམས་ ཀྱལ་པ། 超越边际，无边，无限；ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་པ། 无边的虚空。

མཐའ་ཐྲུད། ཆོན་པ་དང་གང་གི་སོགས་ཀྱི་ ཁོང་ གཡས་མཐའ་བཅང་བའི་སྐུད་པ། 边线。衣服和卷轴画等花边周围的粗线。

མཐའ་སྐོར། (1)མཐའ་འམ་ཕྱི་ ལོགས་ ཀྱི་ ཁོར་ ཡུག 周界，周围；ཁྱོང་ཁྲོན་ཀྱི་མཐའ་སྐོར་ལམ་ཆེན། 环城大马路。(2)ཕྱི་ནས་བསྐོར་བ། 包围，围绕；ཕྱགས་རི་རིང་ཙམ་མཐའ་ བསྐོར་ བ། 外面由长的城墙围绕。དགྲ་བོ་མཐའ་སྐོར་བྱས་ནས་རྩ་མེད་དུ་གཏོང་བ། 围歼敌人。

མཐའ་སྐྱེལ་བ། ལས་ཀ་ཁྱེད་འཐོ་མ་བཞག་པར་མཇུག་ སྐྱེལ་བ། 收尾，结束。不留尾巴，把事情做到底。

མཐའ་སྐྲོད། གཏ་རིང་དུ་སྐྱུགས་པ། 驱逐，赶出去；བཙན་འཇུལ་ ཁྱེད་ མཁན་ གང་ ནས་ ཏོང་ ས་དེ་ ཁྱེད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་གཏོང་བ། 侵略者从哪里来，就从那里把他赶出去。

མཐའ་འཁོབ། (1)རི་གཤུང་མ་དང་བའི་ཡུལ། 草野，草昧地区，边鄙地区。未开化的地方。(2)ས་ངས་རྒྱས་ཀྱི་ འཕགས་ རྣམ་ བཞི་ མི་ རྒྱུ་ བའི་ ཡུལ། 边地。指如来四众弟子即佛教徒足迹不到的地区；མཐའ་འཁོབ་དུ་སྐྱེས་པ། 生于边地。(3) རྒྱལ་ ཁམས་ སས་ ཡུལ་ གྱུ་ ཞེག་ གི་ མཐའ་ མཚམས་ས་ཁྱོལ། 边境地区。

མཐའ་འཁྱོངས། ཐུ་བ་མ་རྫོགས་བར་དུ་བསྒྲུབས་ནས་བྱང་བ། 贯彻，彻底，到底，究竟。

མཐའ་འཛོལ། ཐ་མ་མཐའ་མཇུག་བར་དུ་ སོན་པ། 究竟，到底，贯彻，彻底；གང་ཅིའི་མཐའ་འཛོལ། 做事彻底。

མཐའ་ཐུ། ཐ་ཐུ་དང་འདྲ།

མཐའ་ཐོག་མས། ཕྱག་ཏུ་ཐོག་མས། 白头夫妻，终身伴侣。

མཐའ་ཐྲོམ། ཐྲོམ་ ཕྱག་ ཆེན་ པོ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས། རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེ་པ་དེ་ཉིད་དུས་གསུམ་དང་ཤེས་བྱ་གང་དུའང་མི་གནས་པས་མཐའ་ཐྲོམ་ཞེས་བྱའོ། 边际解脱。旧密大圆满四种大解脱法之一。本智不住三时以及任何所知界中，故名边际解脱。

མཐའ་འཇོག་གས། མཐའ་གཅོད་པའམ། གཏན་ལ་འབེབས་པ། 决疑，决择。

མཐའ་འཕྱོལ། ཆོམ་བྱའི་མཐའ་འཇགས། 贴边，吊边。加在衣服边缘里面的狭幅。

མཐའ་ཐུབ། ཞོས་ཀྱི་མཐའ་ཐུན་ ཐག་ ཕྱག་ཕྱ་བྱ། 花边儿。如用水獭皮所镶的衣边。

མཐའ་ཕྲིལ་བ། མཐའ་འཇགས་སམ། མཐའ་ནས་བཕྲིལ་ཏེ་འཆོམ་པ། 缝贴边，缉边，镶边；གོན་ཆས་ཀྱི་མཐའ་ཕྲིལ་བ། 给衣服镶边，给衣服缉边。

མཐའ་རིམས། དཀྱུས་མིད་བའི་ཐུང་ཀྱི་ཚ། 边沿，边缘。

མཐའ་ཅན། (1)རྗེས་འཇུག་དངོས་སུ་ཡོད་ པའི་མིང་ངམ་ཆོག有后加字的藏文字。(2)རྙེད་མཐའ་འམ། ཚ་མཐའ་ཡོད་པ། 有边，有尽头。

མཐའ་གཅིག ཐྱོགས་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའམ་ཚོངས་སུ་གཏན་འཁེལ་བ། 一概，没有例外，完全断定；བཤད་སྲོལ་དེ་བཞིན་ཡང་དག་ ཡིན་ མིན་ དེ་ ཕྱི་ ཉིད་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དབྱེ་འབྱེད་ཐུ་ མེ་རུང་། 这种说法正确与否，现在还不可完全断定。རང་ཕུགས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ། 全面坚持自己主张。ཚད་རིས་སུ་གཏོང་བར་མཐའ་ གཅིག་ ཏུ་ ང་ཚོལ་ཅིའང་། 坚决反对浪费。

མཐའ་གཅོད། མཐའ་དཔྱད་དང་འདྲ།

མཐའ་ཡུག་གས། (ཁྱམ) (1)པར་ཤིང་གི་མཐའ་སྐོང་ཧེ་མོ། 边框。书版周围线框。(2)གོས་སོགས་ཀྱི་ མཐའ་ འཕྱོལ། 贴边，衣服吊边；གོས་ ལ་ མཐའ་ཡུག་པ་བྱང་པ། 镶吊边。

མཐའ་ཆགས། གོས་ཀྱི་མཐའ་འཕྱོལ། 贴边，吊边，衣缘。

མཐའ་ཆུམས། མཐའ་ ནས་ འདུས་པ། 卷拢，收场，收束；ཐ་རྒྱོད་ ཚང་མ་ མཐའ་ཆུམས་བྱས་པ། 一切行动全结束了。

མཐའ་ཆོད། ཞེ་ཆོམ་མམ་དོགས་པ་སོགས་ཀྱི་ རྩ་བ་ ཆོད་ པ། 消释，消散，解除；དོགས་གནས་ཀྱི་མཐའ་ཆོད་ནས་ཡང་དག་པའི་དོན་ངེས་པ། 疑问消除，真实的意义就明确了。

མཐའ་མཇུག ཟུང་མཚམས། འབྱུང་འགྱུར། 末后，最后，将来，ཀུལ་བསྟུང་གི་མཐའ་མཇུག 行列末尾。ཡིག་ཁྱང་དེའི་ མཐའ་ མཇུག་ ལ་ཡོད་པའི་ ཡི་ གེ། 那行字的最后一个字。ཕྱི་ ཟླའི་ མཐའ་ མཇུག་ཏུ་ ཚུན་ཟོག་ཡོང་། 明年年底，将要回来。

མཐའ་འཇགས། གོས་སོགས་ ཀྱི་ མཐའ་ ཆགས་ སམ། མཐའ་འཕྱོལ། 边沿，框子，贴边，衣服吊边； གོན་པ་འཆོམ་སྐབས་མཐའ་མར་ མཐའ་ འཇགས་གཏོང་བ། 缝完衣服，再上贴边。

མཐའ་གཉིས། (1)ཐུག་གཅིས། 二边，两极端；ཡོད་ མེད་ ཀྱི་ མཐའ་ གཅིས། 有无二边。བཟང་ངན་ཀྱི་མཐའ་གཅིས། 好坏两极端。མཐའ་གཅིས་སུ་དོགས་པ། 犹豫，怀疑。(2)ཆད་མཐའ་ དུག་མཐའ་གཅིས་སམ་སྐྱེད་ དང་ ཞེ་ བའི་ མཐའ་

གཉིས་སོ། 二边。断常二边或生死涅槃二边。

མཐའ་གཉིས་སྤང་བའི་སྒྲུབ་བ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཆུས་ངྲམས་པ་དང་། ཞེན་ངྲམས་པའི་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྟུང་བ་སྟེ། འདོད་པ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ་དང་ངལ་དུབ་ལ་ སྤྱོད་པའི་མཐའ་གཉིས་སྤང་བའོ། 断二边行。出家人戒除两种趋于极端的生活行径：纵情享乐的一边和苦行折磨的一边。

མཐའ་གཉིས་སྤངས་པ། ལྟ་བ་རྟག་ཆད་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་སྤངས་པ་དང་། འཚོ་བ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ་དང་། ངམ་ཞིང་ངུབ་པའི་མཐའ་གཉིས་སྤངས་པ། 断除二边。离常断见；断除纵情行乐边和苦行折磨边。

མཐའ་གཉིས་བྲལ་བ། དབུ་མའི་ལམ། 远离二边，不走极端，中道。

མཐའ་རྙེད་དཀའ། (མངོན) གཟེ་མ་ར་མགོ། 难得边。蒺藜的异名。

མཐའ་གཏུགས་པ། ཡ་མཐར་གཏུགས་པ་སྟེ་ མཐའ་ལ་ཟིངས་པ། 到底，究竟，到尽头；དྲུས་ཐུ་ཕྱིའི་མཐའ་གཏུགས་པ། 穷前后际。 ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ཀྱི་མཐའ་གཏུགས་པ། 直尽虚空。

མཐའ་རྟེན། ཨེ་ཅེའི་རྗེས་འཇུག 后加字。指གཱ་ང་དྲ་ན་མ་འ་ར་ལ་ས་等作后加字的十字母。

མཐའ་རྟེན་ཀྱི་དབང་། སློབ་མ་རྣམས་དབྱགས་དབྱང་བ་དང་བཀུ་ཤེས་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ཚཀ་ཤི་སོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྟེང་བཏུན་དང་། བཀུ་ཤེས་རྟགས་བརྒྱད་ དང་ རྩས་ བརྒྱད་ སོགས་ ཀྱི་ དབང་ བསྐུར་བའོ། 结行灌顶。灌顶后金刚上师以画片等授予弟子，行七政宝、八瑞相、八瑞物等灌顶，用致安慰、喜庆之意。

མཐའ་ལྷག མཐའ་མ་གང་ཡིན་ཀྱི་ལྷག་མ་སྟེ་དེའི་ སོང་མ། 倒数第二。

མཐའ་ཐིག མཐའ་ལ་བརྒྱབ་ པའི་ ཐིག་ རིས། 边线，དཀྱིལ་འཁོར་ཀྱི་མཐའ་ཐིག 坛场的边线。དཔེ་ཆའི་མཐའ་ཐིག 书的边线。

མཐའ་བྱམ། གོས་ཀྱི་མཐའ་འཕྱེལ། 贴边，衣服吊边。

མཐའ་དག ཐམས་ཅད་དེ། མང་ཚིག་ཅིག 一切，所有，全部，各种；ཡུལ་གྱི་མཐའ་དག 一切地区。

མཐའ་དག་གཟུགས་བཅས། གཟུགས་ཅན་ཀྱི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་ མཐའ་ དག་ དཔེའི་ ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ བཀོད་པའི་ ཆུན་ཞིག 全部形象化。对被比事物的总体和支分一律用比方加以形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

མཐའ་ཚིག ལས་དོན་གཅིག་ཚོད་པའི་མཐའ་ མའི་ དོན་ གནད། 结尾语。最后一个问题。

མཐའ་འདུམ། མཐར་གྱུག་གི་བར་འདུམ། 彻底和解，最后调解；མི་མཐུན་པ་གསས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་ འདུམ་པར་བྱས་པ། 一切不和都已经彻底和解。

མཐའ་འདུལ་གཙུག་ལག་ཁང་། བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ སྐབས་ བོད་ ཆགས་ ཡུལ་ གྱི་ ས་དབྱིབས་ཐིན་མོ་གན་ཆུལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུའི་དཔྱང་ མགོ་གཡས་གཡོན་དང་། དེའི་ མགོ་གཡས་གཡོན་ གྱི་ཁ་གཡོན་དུ་ བཞིངས་པའི་གཡོན་རུ་ཁྲ་ འབྲུག་ དང་། གཡས་རུ་གཅང་འགྲམ། དབུ་རུ་བཀའ་ ཆལ། རུ་ལག་གྱམ་བ་ཆུང་སྟེ་ལྟ་ཁང་བཞི། 镇肢寺庙。古堪舆家说西藏地形为罗刹女仰卧状，松赞干布时建以镇压女魔肩部臀部的四座寺庙。即运如昌珠寺、也如藏章寺、布如噶采寺和如拉准巴江寺。

མཐའ་འདེད། མཐར་མ་ གྱུག་བར་འདེད་པའམ་

ཙད་གཅོད་པ། 追查到底，彻底查明；བདེན་རྫུན་ཀྱི་དབྱེ་བ་མཐའ་འདེད་གསལ་པོར་བྱས། 是真是假，要彻底查明。

མཐའ་འདོམས། མཐའ་མཇུག་ཚང་བར་འདུས་པ། 了息，了结；འཕྲལ་ཕྱག་འཚུང་སྡོག་མེད་པའི་མཐའ་འདོམས་ཀྱི་གནད་ཆུ་འཇོག་ལེན་བྱས་པ། 出具永无翻悔的结案文约。

མཐའ་རྒྱལ། 〈ཞུའབངྟུཿ〉 གྲངས་གནས་ཤེས། 乌波跋多。一数目名。

མཐའ་སྡོམ། མཇུག་སྡོམ་མམ། མཇུག་སྡུད་པ། 结尾，结束，总结；ཉམས་སྐྱོང་རྣམས་ མཐའ་སྡོམ་ཟིན་པ། 总结经验。

མཐའ་བསྡོམས་གན་རྒྱུ། འགྲུང་སྡོག་མི་འབྱུང་བའི་ཡིན་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཟིས་དན། 甘结，了结文约。最后解决不再翻悔的证书；ཁབ་རྫོན་གཉིས་ཐུགས་དགས་མཐའ་བསྡོམས་གནང་ཆུ་ འཇུགས་ རྒྱུ་མོས་མཐུན་བྱུང་། 双方已经愿意出具甘结。

མཐའ་སྡུང་། 〈ཏིཏིཐྦུཿ〉 གྲངས་གནས་ཤེས། 地致婆。一数目名。

མཐའ་སྡུང་ཆེན་བོ། གྲངས་གནས་ཤེས། 大地致婆。一数目名。

མཐའ་སྡེ། རྩུང་མཐའ་འམ། སྡེ་མོ། 边，角，端，头，终点。

མཐའ་པ། ས་ཆ་ཡུལ་ཐོང་སོགས་ ཀྱི་ མཐའ་ ལ་ གནས་ པའི་ མི། 名词。边地居民；དགོན་ པའི་ མཐའ་པ། 寺庙附近的居民。

མཐའ་ཁྱོད། གཞུང་དོན་དཀའ་གནད་ཀྱི་ མཐའ་ ལ་དཔྱད་པ་བྱེད་པ། 辨析，探讨，研讨。分析书中深奥之义，གཞུང་དོན་ཐབ་མོ་ལ་ ལྟང་ དང་ རིགས་པ་སྦྱར་ནས་ མཐའ་དཔྱོད་པ། 联系教理，探索书中奥义。རང་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཅོད་ན་གཞན་ལ་ འདྲི་སྤྲོད་བྱས་ཏེ་ མཐའ་དཔྱོད་བྱེད། 自己有疑惑，向别人询问研讨。

མཐའ་བྲལ། (1)མཐའ་ མེད། 远离二边，无边；རྒྱུག་བསྡལ་ཀུ་ མཚོ་ མཐའ་ བྲལ་ཁང་། ཀ་སྐོང་ ཤེས་ན་ སྐམ་ སར་ སྐྱིབས། 苦海无边，回头是岸。(2)(ཨཱཀཱཤ) ནམ་མཁའ། 无边际。虚空的异名。

མཐའ་དཀྱིལ། མཐའ་དང་དབུས། 中边；ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ དབུས་ མེད། 虚空无中边。ཡུལ་ཀྱི་ མཐའ་ དབུས། 边区和腹地。 གྲལ་ རྩེ་ མཐའ་ དབུས། 座次的中间和首尾。

མཐའ་ བཏྲད། ཀུང་ འབྱད། 流放；ཉེས་ ཅན་ རིགས་ མཐའ་ འབྱད་ གཏོང་ པ། 流放罪犯。

མཐའ་ འབྲལ་ས། (1)མཐའ་ ཀླས་ པ། 无边。(2)〈ཙཱརཱམ〉 གྲངས་གནས་ ཤེས། 杂罗满。一数目名。

མཐའ་འཁྲས། ཕུག་ས་ཀྱི་ འབྲས་ བྱུའམ་ལ་ ཇེས། 结局，后果。最后的结果。

མཐའ་མ། རྗེས་མ། 名词。末尾，最后；མི་ ཟེད་དཀྲ་ ཟེད་ མང་ དྲག་ས་ ནི་ མཐའ་ མའི་ ངན་ འབྲས་ བརྗོད་ཀྱི་ས་ མི་ ལང་ པ་ ཞེན་ འཁོར་ ཚང་། 过分胡行乱为，会招致说不完的恶劣后果。མེ་ ལ་ རྩེད་ མོ་ ཏུ་རྩེ་ པ་ན། མཐའ་ མར་ ངང་ ཉིད་ འཆོག་ པར་ འགྱུར། 玩火者必自焚。

མཐའ་མི། (1)ཡུལ་ གཞན་ དང་ ཕྱི་ རྒྱལ་ཀྱི་ མི། 异地人，外乡人，外国人。(2)ཡུལ་ ཁམས་ ཀྱི་ མཐའ་ གནས་ པའི་ མི། 边地人。

མཐའ་མེད། (1)མཐའ་ མངོན་ མི་ བྱེད་ པའམ་ སྐུ་ མེད། 无了期，无边，无尽；མཐའ་ མེད་ འཁོར་ བ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚང་ ཆིང་ ཁྲིད། 无边轮回荆棘中。(2)(ཨཱཀཱཤ) ནམ་མཁའ། 无边。虚空的异名。

མཐའ་མེད་སྐུ་མེད། མཐའ་ རྩོགས་ རྒྱུ་ མེད་ པ། 无边无际。

མཐའ་དམག རྒྱལ་ཁབ་གྱི་རོལ་ གྱི་ དགྲ་ དམག་ 外寇。侵犯边境的敌军。

མཐའ་བཙན་ཐུ། མཐའ་བཟང་བའམ། ཐུག་སྟ་བརྟན་ པ། 稳当可靠，永久可靠。 ཁོ་ ཁྱབ་ མི་དམངས་རྣམས་ལ་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་ན་མཐའ་བཙན་ པ་ཞིག་ཡོང་། 依靠广大人民群众，就稳当可靠。

མཐའ་རྩ་བ། འགྲོ་མགོན་ཁམ་མོ་གྲུ་བའི་མཚན་ གཞན་ཞིག 塔杂瓦。帕摩竹巴·多吉杰波的别名。

མཐའ་ཚར། སྐུམ་རས་སོགས་ཀྱི་ ཁ་ ཚར་ རམ། ཐུག་ཚར། 匹头绪子。毯子或布匹等织物两端浮绪。

མཐའ་མཚམས། ས་མཚམས། 边界，疆界，地界，边地，边疆；མཐའ་ མཚམས་ བརྟན་ སྐྱང་། 巩固边疆。མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ། 边区，边地。

མཐའ་མཚམས་ལས་ཐིག རྒྱལ་ཁབ་ ཁན་ཆུན་གྱི་ མཐའི་དབྱི་ མཚམས་ ས་ཐིག 边境线，边界线，国界线。

མཐའ་བཞི། (1)ཐུག་ བཞིར། རོས་ བཞིར། མཐའ་ རྣོར། 四方，四面，四边，周围。(2)སྡེ་ བཞི། 四句，四义。(3)རྒྱུས་ ན་ ཁོ་ བཞི་ ལོན་ པའི་ རྟ་ རྡེལ་ སོགས། 四岁驹犊。生满四年的骒马等牲畜。(4)རྒྱུ་མཐའ་ འཆི་ བ། འདུས་ མཐའ་ འབྱལ་ བ། བསགས་མཐའ་ འཇོད་ པ། མཐོ་ མཐའ་ ལྷུང་ བ་ རྣམ་ པ། 四际：生际必死、合际必分、聚际必散、高际必坠。(5)བདེན་ པར་ གྱུབ་ པའི་ རྟག་མཐའ་ དང་། ཐ་ སྙད་ ཅམ་ དུ་ མེད་ པའི་ ཆད་མཐའ། བདེན་ པར་ གྲུབ་ པ་ དང་ ཐ་ སྙད་ དུ་ མེད་ པ་ གཉིས་ ཀར་ ཡོད་ པའི་ ཡོད་ མཐའ། བདེན་ པར་ མེད་ པ་ དང་ ཐ་ སྙད་ དུ་ ཡོད་ པ་ གཉིས་ ཀར་ མེད་ པའི་ མེད་ མཐའ་ བཅས་ བཞེ་ སྟེ། ཡོད་ མཐའ་ དང་། མེད་ མཐའ། གཉིས་ ཀའི་ མཐའ། གཉིས་ མེད་ ཀྱི་ མཐའ་ རྣམས་ སོ། 四边：谛实实有为常边、名言亦无为断边、谛实实有名言亦无二者俱有为有边和谛实实无名言当有二者俱无为无边，即有边、无边、亦有亦无边和非有非无边四。

མཐའ་བཞི་ལས་ རྒྱལ་དང་ རྒྱལ་བ། མཐའ་ རྣོར་ ཀྱི་ ཐུགས་ ཐམས་ ཅད་ ལས་ རྣམ་ པར་ རྒྱལ་ བ། 胜四边，胜四际众，征服四方。

མཐའ་བཞི་པའི་ རྒྱ་ སྐྱེན་ དགྲ། དུས་ རབས་ བཅུད་ པའི་ ནང་ ཆོས་ རྒྱལ་ ཁྱི་ སྲོང་ ལྷའི་ བཙན་ གྱི་ སྐུ་ དུས་ སུ་ ཡུལ་ ལུང་ གཞན་ ནས་ གདན་ དྲངས་ པའི་ རྒྱ་ གར་ གྱི་ སློབ་ པ་ ཀཱ་ཏྱི་ གཏུ་ དང་། ཀ་ ཆེ་ ཀུ་ ཏེ་ བཙུ། རྒྱ་ ནག་ ནས་ སྟོང་ གསུམ་ གང་ ཤེས། ཏ་ ཤི་ ཀུ་ ལ་ ཤཱ། ཏ་ ཇི་ ཀ་ ཀུ་ ལ། ཏ་ ཐག་ ན་ ནས་ ཀྱང་ ཐེ་ ལ་ ཏེ་ ཀུ་ ལ། ཀུ་ ཀུ་ ན་ ནས་ ཞེང་ མདོ་ ངོད་ ཚེན། དོལ་ པོ་ ན་ ས་ ཁྱུ་ ལ་ མ་ དུང་ རྩེ། བལ་ པོ་ ན་ ས་ དྲྭ་ ཤེ་ ལ་ རྩེ་ དཀྱུད། 远方九太医。八世纪中吐蕃王赤松德赞时，从境外请到西藏的印度医师一人兴底噶巴，迦湿弥罗医师一人谷耶班札，汉医三人东松冈瓦、八拉和尚和杭底巴达，大食医师一人哈拉兴底，吐谷浑医师一人僧多位钦，堆波医师一人却麻绒子，尼泊尔医师一人达磨希拉，共称远方九医。

མཐའ་ ཡས། (1)ཚད་ མེད་ པ། 无边，无垠。(2)ཀླུ་ རྒྱལ་ པོ་ དུ་ ཡ་ གྱལ་ ཞེས། 无边龙王。八大龙王之一。(3)(ས་རྟེན) ས་ གཞི། 大地的异名。

མཐའ་ ཡས་ པ། མཐའ་ མེད་ པ། 无涯际，无边，无极，无垠；ནམ་ མཁའི་ རྒྱ་ ཁྱོན་ མཐའ་ ཡས་ པ། 虚空广阔无垠。

མཐའ་ ཡས་ པའི་ འདུ་ ཤེས། འདུ་ ཤེས་ ཚད་ མེད་ པ་ རྣམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་ རྒྱུ་ མཚོད་ ནས་ འདུ་ ཤེས་ མེད་ འདུ་ ཤེས་ མེད་ མིན་ མན་ ཆད་ ཀྱི་ འདུ་ ཤེས་ སོ། 无边想，无量想。从空无边处至非想非非想之间所有诸想。

མཐའ་ ཡས་ མ། (ས་རྟེན) (1)ས་ གཞི། 大地的异

名。(2)དབལ་ལྡན་ལྷ་མོ། 吉祥天母的异名。

མཐའ་ཡུལ། རང་ཡུལ་མིན་པའི་གཞན་ཡུལ། 异地，他乡；རྒྱས་མེད་མཐའ་ཡུལ་དུ་འགྲོ་བ། 到生疏的异地去。

མཐའ་ལ་རེག་བ། ཕྱགས་ལ་ཐུག་པ། 到边际，到尽头；བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་ མོར་ བྱས་ ནས་ དོན་ སྙིང་གི་མཐའ་ལ་རེག་པ། 详细研究，触及要义。

མཐའ་ཡས་འདས་བ། མུ་མེད་པའམ། མཐའ་མེད་པ། 无边，无边际。

མཐའ་ཡས་འདས་པ་སྟོང་པ་ཉིད། ཟད་མེད་ གང་དུ་བཟུང་ན་མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ གཡང་ དུ་ སྐྱེ་བའི་རྟག་མཐའ་དང་ཆད་མཐའ་ ལས་ འདས་ པའི་ཚོས་ཉིད་དེ། སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ ཞེག 毕竟空。随执有无皆堕异品，出离常断为毕竟空。十六空之一。

མཐའ་ཟེ། འགྲམ་སྙིའི་ མཐའ་ མ། 臼齿。左右两边最后的牙齿，俗名大牙。

མཐའ་སྲུང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་ མཚམས་ སྲུང་ དམག 边防军。

མཐའ་གསལ། གསལ་ བ། 清楚，明净，莹澈，分明；དཀར་ ནག་ མཐའ་ གསལ། 黑白分明。

མཐའ་ གསལ་ མཐོལ་ མཐོང་། གནས་ ཚུལ་ མངོན་སུམ་དུ་ འཛིན་གསལ་ཏོ་ བྱུང་བ། 水落石出。实际情况完全明白。

མཐའི་རྒྱལ་ཁམས། (1)མཐའ་ སྐོར་ཀྱི་ཡུལ། 连界边区，周围附近地区。(2)མཐའ་ སྐོར་ཀྱི་ རྒྱལ་ཁབ། 邻国。接境的国家。

མཐའི་ཚོར་ཁ་སྲུང་བ། ས་ མཚམས་ སྲུང་ འཛིན་ ཐེབ་པ། 守望边界。

མཐའ་ཕྱིས། རིམ་ཕྱིས། 副词。逐渐，次第，渐次，སྦྱངས་ན་ མཐའ་ཕྱིས་ ཤེས་ པར་ འགྱུར། 熟习就能逐渐了解。མི་ཚོ་ མཐའ་ཕྱིས་ ཙོང་ བཞེན་ ཙོང་དུ་ དུང་ ཆང་ འཛོམས་ མི་ འདུག 人们虽然逐渐到来，但是还没有到齐。 ལག་རྩལ་ མཐའ་ ཕྱིས་ སྦྱང་བ། 依次学习技艺。

མཐའ་ཕྱིས་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀ། བསམ་ གཏན་ བཞི་ དང་ གཟུགས་ མེད་ བཞི་ སོགས་ ཀྱི་ གནས་རེ་རེ་ནས་རིམ་པ་མཐའ་ ཆགས་སུ་ བཙོད་ དེ་ དང་ལམ་ཀྱི་ མཉམ་བཞག་ལ་སྟོམས་པར་ འཇུག་པ། 次第定，次第等至。次第经由四禅八定趋入各自道位的三摩钵底。

མཐའ་ཕྱིས་ཀུན་ལས་བཏུས་པར་ འཇུག་པ་ དགུ། བསམ་གཏན་ དང་ ཐོ་ ནས་ འཞོག་ པའི་ བར་ ཚོ་ཚེ་མཐའ་ཆགས་ སུ་ གནས་ པའི་ བསམ་གཏན་ བཞི་ དང་། སྟོམས་ འཇུག་ བཞི་ དང་། འཞོག་པའི་ སྟོམས་འཇུག་སྟེ་ དགུའོ། 九次第定。由初静虑至灭尽定次第入住的四初静虑、四等至及灭尽定等，总称九定。

མཐའ་ཕྱིས་ བའི་ སྐྱོར་ བ། མཁྱེན་ གསུམ་ ཀྱི་ རྣོགས་པ་ལ་ བརྩུལ་པ་ཐོབ་དོན་ དུ་ མཁྱེན་ གསུམ་ ཀྱི་ རྣམ་པ་ གཉིས་ཅར་ རིམ་ཀྱིས་ རྟ་ རྒྱུག་ པ་ ལྟར་ དཀྱུས་ ཐོག་ནས་ གཅིག་ལ་ ཚོ་ རིམ་ འགྲེས་ ནས་ དུ་ རྣོན་ པའི་ ཤེས་རབ་ དང་ལྡན་ པའི་ རྣལ་འབྱོར་ ཤེར་ ཕྱིན་ དངོས་ པོ་ བརྒྱད་ཀྱི་ ཡ་གྱལ་ ཞེག 次第加行。菩萨为令三智行相坚定，有如纵马疾驰，一往前行，依次一遍修完三智所有一百七十三种行相的大乘圣者瑜伽。智度八事之一。

མཐའ་ཕྱིས་སྐྱོར་བའི་ཚོས་བརྒྱ་གསུམ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཏུ་ ལས་ སྐྱོར་ བ་ བཞིའི་ ཚོས་ སོ་ དྲུག་ཀྱི་ ནང་ ཚན་ མཐའ་ ཕྱིས་ སྐྱོར་ བ་ མཚོན་ ཕྱིར་ ཀྱི་ ཚོས་ བཅུ་ གསུམ་ སྟེ། བ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པའི་ མཐའ་ ཕྱིས་ སྐྱོར་ བ་ དྲུག་ དང་། རྣམ་ སུ་ དག་ པའི་ མཐའ་ ཕྱིས་ སྐྱོར་ བ་ དྲུག་ དང་། དངོས་ མེད་ རང་ བཞིན་ དུ་ ཤེས་ པའི་ མཐའ་ ཕྱིས་ སྐྱོར་ བ་ བཅས་ པ་ ཐུབ་ གསུམ་

མོ། 次第加行十三法。智度七十义中，四加行三十六法中，标志次第加行之十三法；六种到彼岸次第加行法、六种随念次第加行法及无实性智次第加行法，总为十三法。

མཐར་གྱིས་ བཞག་ པ། (1) རིམ་ གྱིས་ བཞག་ པའམ། གལ་བཀྲིགས་པ། 排列。依次安置排列。(2)(རྩིང་) འཇུར་མདུད་མེད་པ། 无纽结。没有纥结。

མཐར་གྱིས་སྐྱོང་བའི་བསོད་སྙོམས་པ། 邻居·མཐར་ཆགས་ཤུ་སྐྱོང་བའི་དགེ་སློང་ཕུ་བྱའོ། 次第乞食。比丘从聚落边起逐日依次沿门乞食。

མཐར་ ཐུག། (ཞིང་) རོ། 已到尽头。尸体的异名。

མཐར་ཐུག་པ། མཐར་ ཕྱིན་པ། 彻底，究竟；རྒྱལ་ཁ་མཐར་ཐུག་པ། 彻底的胜利。

མཐར་ཆགས། གོ་རིམ་བཞིན་ནམ། རིམ་པ་བཞིན། 依次，次第，无间；སྐད་ཅ་མཐར་ཆད་ཀྱིས་བཤད་དགོས་པ་དང་། ལས་དོན་མཐར་ཆད་ཀྱིས་བྱེད་དགོས་པ། 话要按顺序说，事要依次第办。 གཅིག་རྗེས་གཅིས་མཐུད་ཀྱིས་མཐར་ཆགས་སུ་རྒྱུ་བ། 一个接一个地，循序而行。

མཐར་གཏུགས། ཐ་རོལ་ཚུ་རོལ་ཀྱི་བར་མཚམས་དང་ཟད་མཚམས་ལ་གཏུགས་པ། 究竟，终究，完毕，完结：མཐར་གཏུགས་ནས་བཤད་ན། 说到底，归根结蒂。

མཐར་ལྟ། མཐར་འཛིན་པའི་ལྟ་བ་སྟེ། འཇིག་ལྟའི་ཡུལ་ཀྱི་བདག་ལ་དམིགས་ནས་ རྟག་ པ་ ཡིར་རྟག་པའམ་ཕྱི་མར་རྟིང་མཚམས་སྦྱོང་བ་མེད་པའི་ཚད་པར་ལྟ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། ཅིད་ལས་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་ཉེས་པར་འཕྱང་བ་ལ་བར་དུ་ གཅོད་ པའི་ ཤེས་རབ་རྟོན་མོངས་ཅན། 边见，边执见。误认萨迦耶见所缘之我为永恒固定之常见，或来世不再结生的断见。此种染污慧边执见，有能妨碍生起中观正道的作用。

མཐར་ཕྱིན་ ཡུག་ས་དང་། རང་མཚམས་ལ་སྦྱིབས་པའམ་ མོན་ པ། 到底，究竟，彻底，极端，毕竟尽，到边际：ཚེགས་ཀྱི་ མཐར་ ཐུག་ བར། 直至完成。མ་རབས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ། 最为卑鄙。མཐར་ཐུག་རྒྱལ་ཁ། 最后胜利。མཐར་ཐུག་དམིགས་ཡུལ། 最后目的。

མཐར་ཕྱག་ཀེ་སྒྱུ་ལུས། ངོད་ཀས་ལ་ ལྷན་ ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ལས་རྟེན་རྟ་བ་རྣམ་ སྣང་མཁའ་སྐྱེ་མཐར་ཐུག་རྣམ་སྨིན་ མའི་ལྷ་ སྐུ་ ཤོང་སྐྱོད་རྫོགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་མི་ སློབ་ པའི་ ཐྲུང་ འཇུག་འབྲས་བྱའི་ཚུལ་དུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བའོ། 究竟幻身。既以光明俱生之智，根本净治业及烦恼，从而成就究竟清净幻化受用圆满天身、无学双运之果。

མཐར་ཕྱག་བསྡོམས་ ངོན། ཡུགས་ ཀྱི་ གནད་ འགག་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པའི་དོན། 最后结论。

མཐར་ཕྱག་པའི་ མངོན་ རྟོགས། མཐར་ཐུག་པའི་ལམ་ལྟ་ གཉིས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་ཤེས། 究竟现观。究竟道即一切智。

མཐར་ཕྱག་པའི་ཤེས་ པ། གཉིས་ ཅད་ མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས། 究竟智，一切智。

མཐར་ ཕྱག་ འབྲས་ བྱའི་ ཁྱད་ ཆོས་ གསུམ། ངོ་བོ་ཀ་ནས་དག་པ་རིག་སྟོང་དབྱེར་ མེད་ དང་། རང་བཞིན་ལྷུན་ཀྱིས་ གྲུབ་པ་ གསལ་ སྟོང་ དབྱེར་ མེད། ཐུགས་རྗེ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པ་སྟང་སྟོང་དབྱེར་ མེད་དེ་གསུམ། 三究竟果法：自体本净识空无别、自性天成明空无别和大悲遍满现空无别。

མཐར་ཐོ། བརྡུང་བྱའི་དངོས་སྐུད་ཁོད་སྟོམས་ཞུན་ མཐར་འདོན་ཅིང་ཀྱི་ཙམ་ བྱད་ཅིག 打磨锤。捶平金属造件表面所用铁锤。

མཐར་གསོལ་སྨོན་མས་འཇུག་དགུ། མཐར་ཀྱིས་

གཏན་བའི་སྟོམས་པར་ འཇུག་ པ་ དགྱེ་ བསྙེས་ མིང་།

མཐར་གཏན་བཞི། ལེགས་སྩུང་ སྐད་ཀྱི་ གསལ་ཁྱད་ཡ་ར་ལ་ཕ་སྟེ་བཞི། 四近位字。梵文 ཡ་ ར་ ལ་ ཕ་ 四字，其发音部位分别邻近于其前面五组。例如：ཕ་字邻近于其前面པ་组五字的重唇发音部位而为轻唇音，ལ་字邻近于其前面ད་组五字的舌端发音部位而为邻近舌端的边音等。

མཐར་སྐྲག གཏོང་གི་ཚ་མཐའ་ལ་སྐྲངས་པ། 驱逐。赶往远方： མི་ངན་རྣམས་ལྷུང་བའི་མཐར་སྐྲག་པ། 把坏人从当地驱逐出去。

མཐར་ཕྱིན་པ། ཚ་རལ་ དུ་ ཕྱིན་ པ། 透彻，彻底，得究竟，圆满，到彼岸；ཡོན་ དན་ མཐར་ཕྱིན་པ་ཟོབ་དགོས། 本领须学彻底。གནས་ཚུལ་ མཐར་ཕྱིན་པར་ རྟོགས་པ། 彻底了解情况。མི་ཚེ་ མཐར་ཕྱིན་པ། 寿命完结。ལེགས་པ་ཅི་ས་མཐར་ མ་ཕྱིན་པ། 改变得不彻底。 མཐར་ཕྱིན་པའི་ཟླ་ པ། 极细。

མཐར་ཕྱིན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། ས་ བཅུའི་ཐུན་མཐར་གནས་པའི་བྱང་སེམས། 究竟菩萨。住十地究竟位菩萨。

མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ། སངས་རྒྱས་འཕགས་པའི་ རྒྱུད་ཀྱི་ མཁྱེན་པ། 究竟道，无学道。佛智。

མཐར་བྱེད། (1)གསོད་པ། 杀，毁灭。(2)(མཆོག) གཤེགས་རྗེ། 使到边者。阎罗王的异名。

མཐར་འབྲོལ། མཐའ་ལ་ འབྲོས་ པ། 溜走。溜边逃走；གཡུལ་སའི་ མཐར་འབྲོལ་བ། 逃出战场。

མཐར་མ་ཐུག་པའི་ཤེས་པ། བྱང་ཆེམས་འཕགས་ པའི་ རྒྱུད་ཀྱི་ ཤེས་པ། 未究竟智。菩萨智。

མཐར་འཛིན་པའི་ལྟ་བ། བདག་གམ་ ཕུང་ པོ་ ལྔ་ལ་རྟག་པ་དང་ཆད་ པར་ འཛིན་ པ་ འདི་དག་ མཐའ་ ལམ་ གྱིས་ ངེས་ པར་ འབྱུང་ གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། 边执见。于五蕴我，执计常断。把我或五种取蕴，看成是恒常的或断灭的事物。能妨碍生起中观正见。

མཐར་ཐུག་ཀྱི་ཡི་ཀེ། ལེགས་སྩུང་སྐད་ཀྱི་གསལ་ཁྱད། ཀྵ་字。梵文辅音殿后字。

མཐར་ཕོན་པ། ཚ་རལ་དུ་ སྐྱེ་བས་པ་དང་། ཅང་ མཐར་ ཕྱིན་ པ། 到究竟，到彼岸，彻底，到尽头；སྦྱང་བརྡར་མཐར་ཕོན་པ་ཁྱད། 彻底锻炼。

མཐལ་ཕྱལ་པ། ཚད་མེད་པ། 无边际。

མཐལ་གཏུགས། ཚད་མཚམས་ཅད་པ། 到底，究竟，穷尽；ནམ་མཁའི་ མཐལ་གཏུགས། 尽虚空边际，无穷无尽。

མཐིང་། རྡོ་ཚོན་ སྐྱེན་ པོ་ ཞིག 名词。石青。一种蓝色颜料。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུ་ ཤྲའི་ཁམས་ དང་། དུས་ཀྱི་ མེ་ དོག ཐ་ཕྱུང་རྟེ། མིག་སྐྲན་ སྐྱེན་ པོ། མེ་ དོག་མིག་སྐྲན། མེ་ དོག་ཅེ། གསལ་ ལྡན། གསལ་བ་ཅན་བཅས་ སོ།

མཐིང་སྐྱ། མདོག་སྐྱེ་སྐྱ། 浅蓝。

མཐིང་ཁ། གཞི་ སྐྱེན་ པོ་ལ་རི་ མོ་ དཀར་ ཐོ་ ཙོང་ པའི་དང་རིགས་ཤིག ལྗང་ཁུ་ཙམ་ཁ་ཤས་ ཁ་ ཙོང་ ཡིན་ ཏེ་ ཁ་ ཙོང་ ཁ་ ཙོ་ ཞེས་ ཟེར། 蓝底白花绢：མཐིང་ ཁའི་ གཡབ་དང་ཕྱིས་གཡོབས་ཤིག 用蓝底白花绢拂拭；དཀར་ཙོལ་ཁུ་རིང་ལ་མཐིང་ཁའི་དང་ཁེབས་ གཙོགས་ཤིག 用蓝底白花绢巾包裹长柄碗！

མཐིང་གུ། སྐྱེན་ པོ། 深蓝，蔚蓝，天蓝。

མཐིང་ཀྱི་ཞལ་བཟང་མ། ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་མཆེད་ ལྷའི་ཡ་ཕྱལ་ཞེག་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་སྐྱེས་ཀྱི་ རིང་རི་ རྩྭ་ངེ་ཞི་ཤུ་ རས་སུ་ཙོད། 丁结协桑玛。意为翠颜仙女，是珠穆朗玛五仙女峰之一。位于西藏定日县南部。

མཐིང་སྐྱས། རྡོ་སྐྱན་ཀྱི་ རིགས་དབྱིབས་ ཀྱུས་ཕྱན་ གཤེའ་པ་དང་འདྲ་ ཞིང་ མདོག་མཐིང་ག་ ཞེག་ སྟེ།

རོ་བསྐྱ། ཞུ་རྡེས་རྡོ། ནུས་པས་ཆུ་ཆུས་ཆད་པ་དང་། ཆུ་ཆུས་རིངས་འཁྲམས་གྱུར་པ་མོགས་ལ་ཚད། 阳起石。别名羊起石或马起石。一种硅酸盐矿石，形如纤维状集合体，颜色暗绿。味涩，性温，治筋络僵直萎缩及折裂等。

མཐིང་སྨོན། རྡོ་ཟླག་གི་རིགས་མདོག་སྔོ་ནག་ཅན་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་མཁལ་མའི་ནད་དང་། དྲི་ཆུ་སྐྱི་བ། ཆུས་པ་འཁྲམས་པ་བཅས་ལ་ཚད། 暗绿琉璃。一种蓝色宝石，入药能治胃病、小便癃闭、肌肉劳损等。

མཐིང་ཆེན། ཚོན་ཆེན་སྔོན་པོ། 梅花青，深蓝。

མཐིང་མདོག སྔོན་པའི་མདོག 青色，蓝色。

མཐིང་ཆུ། ཚོན་སྔོན་འབྱུང་སའི་དོ། 石青石。作暗蓝色颜料的一种矿物。

མཐིང་ནག མདོག་སྔོ་ཞིང་ནག་པོ། 深蓝色，ཀུ་མདོག་མཐིང་ནག་རབ་ཏུ་བཟང་། 肤色深蓝，十分魁梧。

མཐིང་ཁྲན། མཐིང་བཏུལ་བའི་ཁྲ་བ། 蓝色汁，蓝颜色液体。

མཐིང་རིལ། ཐིང་རིལ་དང་འདྲ།

མཐིང་རིལ་ཆྱི་མོ། (ཁྱལ) ཐིང་རིལ། 水鸥，海鸥。

མཐིང་རིལ་མཆུ། མ་གཏིང་ཤིན་ཏུ་རིང་བོར་ལུས་པའི་རྐྱ་རྩ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ཟམ་ པ་ ཆུ་ བྱ་ མཐིང་རིལ་གྱི་མཆུ་འདྲ་བ་ཞིག 鸥嘴钳。从骨肉深处挑出竹木或骨、铁碎片的器械。状如水鸥嘴。

མཐིང་ཤིང་། སྔོ་མདོག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཚོས་ཤིང་ཅིག 丹青木，靛树。可作青蓝色染料的一种木本植物。

མཐིང་ཤོག ཤོག་བུ་སྔོན་པོ། 黑色书写纸。可用金银末浆写经书的蓝黑色厚纸。

མཐིལ། 名词。(1)དབུས་ སམ། གཙོ་ བོ། 中央，主要部分：གོང་ཁྱེར་གྱི་མཐིལ། 市中心。ལས་དོན་གྱི་མཐིལ། 事情的主体。ནང་དོན་གྱི་མཐིལ་ཤེས་པ། 知道内部底细。(2)བོག་ཞབས་ སམ་ གཏིང་། 底。器物的最下部：ཀང་མཐིལ། 脚底。ལག་མཐིལ། 手心。ལྷམ་མཐིལ། 鞋底。ཆུ་མཚོའི་མཐིལ། 海底。གཙང་པོའི་མཐིལ། 河床。དཀར་ཕེའུ་གྱི་མཐིལ། 碗底。

མཐིལ་ཀོ། ལྷམ་མཐིལ་གྱི་ཀོ་བ། 鞋底皮革。用土法烤制作鞋底的皮革。

མཐིལ་སྟོན་པ། ཕྱགས་དོན་དང་། སྤྱིར་བ་མིག་ལ་སྟོན་པའམ་བཤད་པ། 详尽指示，彻底说明，提示要点：ལས་དོན་གང་འདྲ་བྱས་ན་ཁས་ཐོབ་ཆེ་བའི་ཞྭལ་ ཏུ་བཅབ་ པའི་ མཐིལ་ སྟོན་ རོགས་གནང་། 事情怎样做才大有益处，请详尽指示！

མཐིལ་བརྒྱལ (1)སྟོད་ཀྱི་ཞབས་བརྒྱལ་བ། 戳破，戳穿器底。(2)ཉེས་ཅན་གྱི་མཚང་བརྒྱལ་བ། 揭穿，揭发。揭露罪过：ཉེས་ སྤྱོད་ ཀྱི་ མཐིལ་ བརྒྱལ་བ། 揭穿罪行。རྫུན་གཏམ་མཐིལ་བརྒྱལ། 戳穿谎话。

མཐིལ་མཐའ། སྟོད་དང་ཆུ་བའི་གཏིང་མཐའ། 底面，底边。器底及河床等。

མཐིལ་དུག སྟོད་མཐིལ་ཀྱི་དུག་པ། 锅烟。锅底柴烟或污垢。

མཐིལ་ཕྱིན། མཐར་ ཕྱིན། 彻底，究竟：ལག་ལེན་མཐིལ་ཕྱིན་བསྒྲུབ་པ། 彻底执行。ཚད་གཅོད་མཐིལ་ཕྱིན་པ་བྱེད། 彻底追查。ཐུན་རིག་མཐིལ་ཕྱིན་པ་རྩོགས་པ། 精通医学。

མཐིལ་མེད་རྟག་པ། ཚོད་ལེན་མེད་ཐུབ་པའི་གཏིང་རིང་པ། 深远，深奥。莫测高深：བརྩོན་འགྲུས་ཕུན་ཏུ་གཏོང་བའི་མཐིལ་མེད་རྟག་པ་གང་ཡང་མ་རེད། 只要勤奋，书中义理也不是什么艰深难懂的。

མཁིལ་ཞལ། ཁང་བའི་མཁིལ་གྱི་ཞལ་བ། 室内地面。室内地面所涂细泥。

མཁིལ་ལྕགས། (ཡིག) ལྟམ་གྱི་རྟོག་བའི་ལྕགས་པ། 鞋底的补钉。

མཁིལ་ལྟམ། ཀང་བའི་མཁིལ་ཙམ་འཁོར་བའི་ལྟམ་ཞིག 拖鞋，凉鞋。有底无帮的鞋子。

མཐུ། 名词。(1)སྟོབས། 力量，威势，神力：མཐུ་ཉམས་པ། 气力衰退。སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་མཐུ་ཤུལ་དུ་བྱུང་བ། 勇气超群。(2)ངན་སྨྲགས། 恶咒：མཐུ་གཏུང་བ། 诅咒。མཐུ་རྒྱག་པ། 诅咒。མཐུ་འདེབས་པ། 进行诅咒。ངན་སྨྲགས་ཀྱི་མཐུ་གཞན་གཏུང་བ། 诵咒以害人。

མཐུ་བསྐྱེགས། (མངོན) ཉི་མ། 宣威。太阳的异名。

མཐུ་ཆེན། (1)དུས་སྟོབས་ཆེན་པོ། 力量大，威力大。(2)སྨྲགས་ཀྱི་ མཐུ་དུས་ ཆེན་ པོ། 咒力凶猛。(3)ཁྱབ་ འཇུག་ ཞི་མིང་། 力士，金刚，那罗延。毗纽天别名。

མཐུ་ཆེན་ཐོབ། གསང་བདག་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 大势至菩萨，秘密主金刚手。

མཐུ་གཏད། ཐུབ་མ་མཁན་ཀྱི་ངན་སྨྲགས། 恶咒。诅咒。厌胜咒师所诵恶咒。

མཐུ་སྟོབས། མཐུའི་སྟོབས་སམ་དུས་པ། 威德，气力，能力，力量：དགྲ་སྡོགས་རྣམ་པར་གཞོན་པའི་མཐུ་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ། 有制伏敌人的巨大威慑力量。

མཐུ་སྟོབས་བདག་པོ། (མངོན) ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 威势主。金刚手的异名。

མཐུ་ཐོབ། (1)དུས་པ་ཐོབ་པའམ་རྙེད་པ། 获得力量。(2)ས་ངས་རྒྱས་ཤེག་ཀྱི་མཚན། 得势佛。

མཐུ་དམ་པ། དུས་པ་ཤུལ་དུ་བྱིན་པ། 威势最胜。

མཐུ་ལྡན། མཐུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པ། 兴盛，强壮，具备威力。

མཐུ་བསྟོངས་དབྱངས་ བསྟོངས། མཐུ་ སྟོབས་ དང་དབྱང་ཤུགས་མཉམ་བསྟོངས་བྱེད་པ། 合力会师，同心协力：མཐུ་བསྟོངས་དབྱང་བསྟོངས་བྱས་ཏེ་དགྲ་ལ་རྨུན་པ། 同心协力，抗击敌人。

མཐུ་པ། མཐུ་ཤུགས་རྒྱུ་མཁན། 名词。咒师。

མཐུ་དབང་། (1)དུས་ པ་ དང་ཤུགས་ བརྡེད་ དམ་ མངའ་ གང་། 威德。力量与权威。(2)ས་ངས་རྒྱས་ཤེག་ཀྱི་མཚན། 德势力佛。

མཐུ་ལྡན་ཚོགས་ཀྱི་རྩལ་བསྡོད། རྩལ་བསྟོད་ ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྟོད་ཡུལ་དབེ་ཅན་ལ་རང་ཉིད་དུས་མཐུའི་ཁྱད་པར་ལྟུག་ འདོད་ ཀྱི་རྒྱུགས་པ་སྟེ་ང་རྒྱལ་མེད་ཀྱང་། ཡོད་པ་ལྟར་ དུ་སྨད་ དེ་དོན་ དུ་དབེ་ མཐུ་ ལྡན་ ཤུགས་ ཞེག་ བཀོད་ནས་དེ་དང་ མཚུངས་ པའི་ མཐུ་ ལྡན་ ལྷམ་ ཚོགས་པར་ རྩལ་ཀྱིས་བསྟོད་པའི་རྒྱུན་ཞེག 全能隐赞。故意贬责欲赞之人为恃才自骄，但并不优于另一力量最强之人。实际是借此为贬抑之词以赞扬其才能的修辞方法。隐赞修饰法之一。

མཐུ་ཟྭད། ངན་སྨྲགས་ མཁན་ཀྱི་ མཐུ་དང་ ཐུབ་ སྐྱེས། 蛊，恶咒。厌胜咒师所诵咒语。

མཐུ་ཟིན་པ། དུས་པ་ཉམས་པ། 力衰，气力衰迈，ལོ་རྒས་དས་ལྷས་མཐུ་ཟིན་པ། 年老力衰。

མཐུ་མེད་པ། དུས་པ་མེད་པ་དང་། ཐབས་མེད་པ། 无功能，无势，无用，无自在：རང་ ལ་ འཁག་འཛིན་ཡོད་ཀང་སྒྲུབ་པའི་མཐུ་མེད་པ། 自己虽负有责任，但无力完成。

མཐུ་མོ་ཆེ། དུས་པ་དང་ལྡན་པ། 强有力者，严重的，庄严的：གནས་ཆུ་མཐུ་མོ་ཆེ་ བྱས་ འཛེག་ཐུབ་པ། 订立庄严的契约。དཔུང་རྡེ་མཐུ་མོ་ཆེ། 劲旅。ཡི་དྭགས་མཐུ་མོ་ཆེ། 大力饿鬼。佛书所说一种饿鬼名。

མཐུ་སྟོབས། སྟོབས་ རྩལ་ཏུས་པ། 力量，能力。威力和技能：ཀྱལ་སྤུང་ དཔུང་སྡེའི་ མཐུ་ རྩལ་གྱི་ཚུ་ཚད། 国防军的威力和技术水平。

མཐུ་ཤོད་པ། ནུས་པ་ཆེན་པོ་ཤོད་པ། 有力，有堪能，诸根猛利： རང་ལ་མཐུ་ཤོད་པས་གཞན་དྲིང་ཀོ་ནང་མི་ འཇོག 自己有力量，不一味依靠别人。

མཐུ་ལས་རྒྱང་བའི་ཏིང་ ངེ་ འཛིན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྟུ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 威德定。由如来神变力生起的三摩地。

མཐུག་རྩམས། དཔངས་ཚད། 高度：ལྷགས་རི་ མཐུག་རྩམས་ཆེན་པོ། 很高的城墙。

མཐུག་པ། མཐུག་པོ་དང་འདྲ།

མཐུག་པོ། 形容词。(1)རིས་གཉིས་ཀྱི་ བར་ཚད་ཆེ་ བ། 厚。两面中间距离大：སྐམ་ བྱ་ མཐུག་པོ། 厚毯子。ཤོག་བུ་མཐུག་པོ། 厚纸。(2)སྡུག་པོ། 密，不稀薄，不稀疏：ཤིང་ནགས་མཐུག་པོ། 密林。མི་ཚོགས་མཐུག་པོ། 人口稠密。ས་བོན་ མཐུག་འདེབས། 密播种子。

མཐུག་པོའི་སྡེ། ཀུ་ཁང་སྣད་ཀྱི་ ཁསལ་ བྱེད་ཤེ་ གེའི་སྡེ་ཚན་ལས་སྐྱ་རྟེ་སོགས་ཀྱི་མིང་། 重叠字。如梵文字母 ཀྱ་རྟེ་ 等。

མཐུག་ཚད། སྦ་མཐུག་གི་ཚད། 厚度。

མཐུད་དམ། ཤོག་བུ་བཅོག་ཁ་གཉིས་ སྦྱར་ བའི་ མཐུད་མཚམས་སུ་བཏུབ་བའི་ཞྭ། 骑缝印章。两张纸接合处所盖的印章。

མཐུད་པ། (ཐ་དད་ཁ) རྒྱལ་བའམ། སྦྱོར་བ། 接续，补数：ཚད་བའི་ཐག་པ་རྣམས་མཐུད་ པ། 接起断了的绳子。 ཚད་མཐུད་ཅོ་བསྡངས། 弥补。གཅིག་ རྗེས་ གཅིག་ མཐུད། 一个接一个。སྐད་ཅ་གཅིག་འགྲོ་གཉིས་ མཐུད། 话说开了。

མཐུད་མ། 名词。(1)ཁྱ་བཀྲིགས་ནས་བཞག་བའི་ དངོས་རྟེགས། 备件，备份，接应部分。(2)ལྷུན་ པ། 补丁，补疤：ཆོན་པ་རྩིང་བར་མཐུད་མ་ཁག་ མང་བཏུབ་པ། 旧衣上补了很多补丁。

མཐུད་དམག ཁྱ་བཀྲིགས་ནས་བཞག་བའི་དམག་ གི་དཔུང་རྟགས། 接应兵，援兵，后备兵，预备部队。

མཐུད་ མཚམས། ཐད་ ཚུན་ མཐུད་ བའི་ བར་ མཚམས། 接口，衔接处，接触面。互相连接处：ཐད་ཚུན་མཐུད་མཚམས་ཤོར་ཏེ་ཁ་བྱལ་བ། 脱节分散。

མཐུན་རྐྱེན། འབྲས་བུ་ འབྱུང་ བ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་བའི་ རྐྱེན་ནམ་རྒྱུ། དཔེར་ན། ནས་སྐྱེས་ཀྱི་ བའི་མཐུན་རྐྱེན་ཆུ་ཤུད་ དང་། འཚོ་ བའི་ མཐུན་རྐྱེན་ཟས་ ཅོས་ལྟ་བུ། 顺缘，有利条件。对出生后果有利之助缘或因缘。如生起麦苗之有利条件为水、肥；生活之有利条件为衣、食等，

མཐུན་རྐྱེན་སྒྲིག་ བ། 准备条件。འཚོ་བ་ཡར་ཚུས་ ཡོང་ བའི་ མཐུན་ རྐྱེན་ བྱེད་ བ། 帮助提高生活。

མཐུན་རྐྱེན་ སྨིན་ བ། 条件成熟。**མཐུན་ རྐྱེན་ མ་** འཛོམས་བ། 条件不具备。

མཐུན་རྐྱེན་ལྔ། རབ་ཏུ་ བྱུང་བ་ལ་ མཐུན་ རྐྱེན་ ལྔ་ དང་ལྡན་དགོས་པ་སྟེ། ཡུལ་མཚོག་གིས་ཁང་ སངས་རྒྱས་ བཅུ་བཞུགས་པ་དང་། རྒྱུད་ཆོགས་སུ་ མ་ ཚང་ཞིང་ སྟོམ་ རྩ་ མེད་ པ་ དང་། ཆོགས་ ལྟ་ མ་ སྟོན་ དུ་ སོང་བ། རྣམས་སྐྱ་དང་ཁ་སྦྱ་བྱེགས་ཤིང་ ཙོ་ བྱད་ཚང་བ། བསམ་པ་ རྒྱུ་ དུས་ཀྱི་ ཀུན་ སྐྱོང་ དང་ལྡན་ ཞིང་ ངེས་འབྱུང་ གི་ བསམ་པས་ ཐེབ་པ། ཆོ་ག་ སྦྱོར་ དངོས་ མཐུག་ གསུམ་ ཚང་ བ་ ཅ་ཅས་ ལྡན། 五顺缘。出家所需五种条件：地方须有三宝及亲教、轨范诸师，自须未曾厕身僧会，未破律仪，先已受持前期戒律，外貌须已剃净

须发，备诸资具；意乐须具因位等起，怀出离心；仪轨须完加行、正行及结行等。

མཐུན་རྐྱེན་གསོལ་སྐུལ། ཟས་གོས་གནས་མལ་སོགས་ཀྱི་ཚ་རྐྱེན་གསོལ་རས་གདང་བའི་སྐུལ་བ། 赐得份额。衣食住等生活资具的赐得数额。

མཐུན་གྲོགས། (1)བསམ་པ་མཐུན་པའི་ གྲོགས་པོ། 莫逆交。同心的朋友。(2)ཕན་པ་སྤྲོབ་པའི་ གྲོགས་པོ། 益友。对自己有帮助的朋友。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀར་ཉེ་དང་། ཆོ་དཀར་བ། སྙིང་སྟུག མཛའ་བཤེས་བཅས་སོ། 具体交谈之后，我们两人的想法才协调起来。

མཐུན་གྲོལ། མཐུན་འགྱུར་ཀྱི་སྐད་ཆའམ། གཅིག་མཐུན་ཀྱི་ གྲོས་མོལ། 协议，协商。取得一致意见的商议。

མཐུན་འཐུང་། (1)རོགས་རམ་དང་ མཐུན་ རྐྱེན་དུ་འགྱུར་བ། 有利，裨益，助益，协助。(2)གཅིག་མཐུན་དུ་འགྱུར་བ། 一致，相同，协调。

མཐུན་འཐུང་ཡི་ཀེ། གྲོགས་ཉེར་བའི་ཡི་གེ། 协助文件。如介绍信等。

མཐུན་སྒྲིལ། གྲུབ་མོང་གི་ཕྱགས་རོའམ་ལས་འགན་ལེགས་འགྲུབ་ ཀྱིད་ ཆེད་ རྒྱས་ གྲུགས་ གཅིག་ སྡུད་ཀྱིས་ མཐུམ་དུ་ སྒྲིལ་བ། 团结。为了集中力量实现共同理想或完成共同任务而联合。

མཐུན་བསྒྲིགས། (1)གཉེན་བསྒྲིགས། 订婚，联姻。(2)བར་འདུམ། 调和，调解。

མཐུན་ འཛུག (1)གཞན་ དང་ མཐུན་ པ་ ཉེད་ འཛུག་པ། 撮合。使和好亲睦：ཕྱོགས་འདི་ཕྱག་ མཁན་གཉིས་ཐོག་མཐུན་འཛུག་ཉེད་པ། 使争吵双方彼此和好。(2)གཞན་དང་བསྟུན་པ། 迎合，逢迎，迁就：རང་ སྙང་ གང་ དུན་ མིན་ པར་ གཞན་ཀྱི་བསམ་ བློ་དང་མཐུན་འཛུག་ཉེད་པ། 不是自己随心所欲，而是迁就别人的想法。མི་ གཞན་ལ་བསྟུན་པའི་མཐུན་འཛུག་ཅན། 善于迎合他人者。

མཐུན་འདུམ། ཕན་ཚུན་མཐུན་པའི་འདུམ་སྒྲིག 和解，调解。

མཐུན་ ཚེབ། བསམ་ བློ་ མཐུན་ ཞིང་ མཉམ་ དུ་ འགྲོགས་པ། 协同。同心协力。

མཐུན་ པ། ❶(ཕ་མི་དད་པ) མཛའ་ བ་ དང་། འཆམས་པ། 和好，亲睦，谐和：མི་ མཐུན་པ་ རྣམས་ མཐུན་པར་ ཕྱིར། 不和的趋于和好。ཀྱ་རྩ་ཏུག་པ་མི་ མཐུན་པ། 乌鸦鹐鸦不会亲睦。འགྲོས་ མོལ་ ཞིབ་ གལས་ ཀྱས་ པའི་ མཐར་ ཅིད་ གཉིས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་གཞི་དས་མཐུན་སོང་། 具体交谈之后，我们两人的想法才协调起来。❷གཅིག་པ་དང་། མཚུངས་པ། 形容词。等同，一致，符合，随顺：ཁ་གཏིང་གཉིས་མཐུན། 心口一致。གོས་ མཐུན་ པ། 商议一致。ཐུ་ ཆིག་ དང་མཐུན་པ། 符合前言。ཐུ་བ་མཐུན་པ། 见解相同。གཞི་མཐུན་པ། 同处。同一位置。རིགས་ མཐུན་པ། 同类。ཐོ་ ལེམས་ མཐུན་པ། 志趣相同。བཤད་ཚུལ་གཞན་དང་མི་མཐུན་པ། 同别的说法不一致。བདེ་སྡུག་གང་ཞུས་ ཚང་ མ་གནས་ ལུགས་ཀྱུ་མཚན་དང་མཐུན་པ་ ཤ་ སྡུག་རེད། 陈述的一切疾苦，都是合情合理的。

མཐུན་པ་སྒྲུན་བཞི། རྩོན་འགྲུ་བ་ གོང་ ས་ཟིག་ དང་། རི་བོང་། སྤྲེའུ། ཀླང་ཆེན་བཞི་ཚན་ གཞོན་བཞི་ བཀྲ་ཤིས་ ངེའི་ ཁུལ་ དུ་ བདེ་སྐྱིད་འཕྲུང་བའི་ལོ་ རྒྱས་ཀྱི་རི་ མོ་ ཞེག 和气四瑞。传统图案。谓某地有大象、猴子、山兔和羊角鸡四种动物，互相尊重，和睦相处，招致地方安宁、人寿年丰。藏俗多在住宅内壁上画此故事，以表祥瑞。

མཐུན་པ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ། མཛའ་ གོག་ཀྱི་བར་དུ་དགྲ་ཤིང་རྒྱ་བ། 挑拨离间，破坏和合。

མཐུན་པའི་ཚིག། ཆོག་ཕྱད་ཀྱང་སོགས་ཆོག་དོན་རྒྱ་ཕྱི་མཐུན་པའི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ། 顺连词。用ཀྱང་ཡང་འང་三字表明相比两词的含义相辅相成或更进一层的连词：ཁོང་ཀིས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་ཀྱང་སྦྱངས་ཚོད་ལ། 他学也学了，通也通了。ཟླ་གཞུ་བཏུར་ཀྱང་བཏུགས་ཚོད་ལ། གསལ་ཡང་གསལ་ཟེ། 电灯装也装了，亮也亮了。ངས་ཁོང་ལ་རོགས་རམ་བྱས་ཀྱང་བྱས་ལ། ཁོང་དགའ་ཡང་དགའ་སོང། 对于他，我帮也帮了，他欢也欢喜了。

མཐུན་པའི་ཆོས། ཕན་ཚུན་འགལ་བ་མེད་པའི་དངོས་པོ། 随顺法，同类事物。

མཐུན་པའི་ཉམ་ཆ། གོག་བུ་སོགས་ལ་མེ་སྐད་ཅེ་བཏུགས་ན་ཆུང་ཁྲག་འགྲིགས་ཐབས་གཟིར་བ་དང་། ཕྱི་སྐྲན་མཐའ་དག་གཅུར་ཉིད་ཀྱི་ཚོ་བྱད་མེ་བྱས། 火罐。治疗气血肿胀、皮肤症块等所用器物名。

མཐུན་པའི་ཉེད་རྒྱུ། ངང་འདྲ་རྒྱུད་པར་ཉེད་པའི་རྒྱུ། 平等起因。

མཐུན་པའི་སྨན། དེད་བབ་དང་མཐུན་པའི་གསོ་ཉེད་ཀྱི་སྨན། 良药。与疾病相投对症的药。

མཐུན་པའི་ཚོ་ཐང། འདུལ་བའི་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད། 随顺资缘，随顺资生具。合于律经所说比丘的生活必需品。

མཐུན་པའི་རླུང་། འགྲོ་སྐྱོགས་དང་ མཐུན་པའི་རླུང་། 顺风。如行船时所遇顺风等。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྟེས་མཐུན་རླུང་དང་། འདོད་པའི་རླུང་། བ་དན་དང་ཕྱི་ཤུགས་འགྲོ་བཅས་སོ།

མཐུན་པའི་གསོ་སྦྱོང་། གསོ་སྦྱང་དུག་གི་ནང་གཤེས། ཆེ་འདིའི་ཟག་པ་འགོག་ཅིང་ཕྱག་པའི་ཚུལ་ཁིམས་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མཐུན་པའི་གསོ་སྦྱང་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལའང་ནང་གཤེས་སུ་གསོ་སྦྱང་བཙུ་བཞི་པ་དང་། བཅོ་ལྔ་པ་དང་། གནོད་པ་བརླག་པའི་གསོ་སྦྱང་དང་། འཕྲོག་པ་བསྲུངས་པའི་གསོ་སྦྱང་དང་། བཀྲ་ཤིས་པའི་གསོ་སྦྱང་དང་ལྔ་ཡོད་དོ། 相顺布萨。比丘布萨之一。能使今生烦恼寂灭，增上戒清净，故名相顺布萨。此可分为：十四布萨、十五布萨、除害布萨、解恨布萨和吉祥布萨五种。

མཐུན་ཚི། གཅིག་པ་དང་། མཚུངས་པའི་དོན་ད་འཇུག་པའི་མཐུན་པ་དང་འདྲ།

མཐུན་དཔེ། རྟགས་གསལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་འགོད་སྐབས་བསྒྲུབ་བྱ་དེས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་མཚུངས་དཔེའམ་དང་དང་རིགས་མཐུན་གྱི་དཔེ། 同喻，同品喻。提出因法时，为确定所立之宗而列举的同类譬喻。

མཐུན་དཔེ་ཚུར་སྣང་། རྟགས་ཆོས་གཉིས་དང་མི་ལྡན་པའམ། བསྒྲུབ་བྱ་དེས་པའི་སྟོན་དུ་ཁྱབ་པ་རིས་རྒྱུ་ཀྱི་གཞིར་མ་གྲུབ་པ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་ སྒྲ་མི་རྟག་པར་ སྒྲུབ་པའི་ མཐུན་དཔེར་ སྒྲ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། 似同喻，似同品喻。因法二者不全相应，即在所立宗确定之前，不能作为确定同品遍之事物者。如以“所作性”为因，成立“声是无常”，列举“声”为其同喻。

མཐུན་དཔེ་ཁང་དག དཔེ་ཁང་དག་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གྱལ། རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་ཆོས་མཐུན་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེ་སྟེ། བསྒྲུབ་བྱ་དེས་པའི་སྟོན་དུ་ཁྱབ་པ་དངོས་སུ་དེས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་ སྒྲ་མི་རྟག་པར་ སྒྲུབ་པའི་ མཐུན་དཔེར་ བྱམ་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། 正同喻。二种正喻之一。因及法二者俱全，即在所立宗确定之前，作为确定同品遍之事物，如证成“声是无常”之先，所列举的“瓶”。

མཐུན་ཕྱོགས། (1)རྒལ་བ་གཅིག་བའམ་རྟེ་ཚན་གཅིག་པ། 同分，同类。相同的一面。(2)མཛའ་མཐུན་ཀྱི་གཉེན་ཟོགས། 亲友，同党。互相助益的亲戚朋友。(3)དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་བ་སྟེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་དང་། རྗེས་སུ་མཐུན་བའམ་ལྡན་པ་རྗེས་འགྲོའི་ཚུལ། 同品。所立宗中有所立法，即与所立法互相从同或互相均等者。

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆར་གཏིས་ས་འཐུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟེ་བཞིའི་ཁ་གཅིག། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ལ་ ཁྱབ་ མ་ཁྱབ་གཉིས་ཀའི་ཚ་ཡོད་པ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ཇ་སྐྱ་དང་། བློག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་དེ་སྐྱ་རྟོག་བྱེད་དུ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་དུ་འཐུག་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་ཐུ་འཐུག་པ་སྟེ། རྟོག་བྱེད་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། རྟོག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པའོ། 同品遍异品遍不遍。九句因中四种正不定因之一。此因对于法之同品周遍有，于其异品亦遍亦不遍有。如云："声是勤勉所发，无常性故，喻如鼓音、电及虚空。"此无常性，既遍于证成声是勤勉所发之同品，而亦遍亦不遍于其异品，以勤勉所发者皆是无常，而非勤勉所发者，常及无常二者俱有故。

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཅིག་མེད་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཐུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་འགལ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཅིག། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི། རྟགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ཇ་སྐྱ་དང་། བློག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་དེ་སྐྱ་རྟོག་བྱེད་དུ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་དུ་འཐུག་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་ཐུ་འཐུག་པ་སྟེ། རྟོག་བྱེད་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། རྟོག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པའོ། 同品遍异品遍不遍。九句因中四种正不定因之一。此因对于法之同品周遍有，于其异品亦遍亦不遍有。如云："声是勤勉所发，无常性故，喻如鼓音、电及虚空。"此无常性，既遍于证成声是勤勉所发之同品，而亦遍亦不遍于其异品，以勤勉所发者皆是无常，而非勤勉所发者，常及无常二者俱有故。

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཅིག་མེད་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡང་འཐུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་འགལ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཅིག། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི། རྟོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ཇ་སྐྱ་དང་། བློག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་དེ་སྐྱ་རྟོག་བྱེད་དུ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་དུ་འཐུག་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་ཐུ་འཐུག་པ་སྟེ། རྟོག་བྱེད་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། རྟོག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པའོ། 同品遍异品遍不遍。九句因中四种正不定因之一。此因对于法之同品周遍有，于其异品亦遍亦不遍有。如云："声是勤勉所发，无常性故，喻如鼓音、电及虚空。"此无常性，既遍于证成声是勤勉所发之同品，而亦遍亦不遍于其异品，以勤勉所发者皆是无常，而非勤勉所发者，常及无常二者俱有故。

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡང་འཐུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་འགལ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཅིག། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི། རྟོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ཇ་སྐྱ་དང་། བློག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་དེ་སྐྱ་རྟོག་བྱེད་དུ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་དུ་འཐུག་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་ཐུ་འཐུག་པ་སྟེ། རྟོག་བྱེད་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། རྟོག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པའོ། 同品遍异品遍不遍。九句因中四种正不定因之一。此因对于法之同品周遍有，于其异品亦遍亦不遍有。如云："声是勤勉所发，无常性故，喻如鼓音、电及虚空。"此无常性，既遍于证成声是勤勉所发之同品，而亦遍亦不遍于其异品，以勤勉所发者皆是无常，而非勤勉所发者，常及无常二者俱有故。

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ། དཔེར་ན། བྱས་པ་རྟོག་སྒྲ་བཀོད་ནས་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚེ་བྱས་པ་དེ་མི་རྟག་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི། 同品有。所列举之因，存在于所立宗法之同品中。如以所作性为因，成立无常，此所作性，存在于无常之同品中。

མཐུན་སྐྱེགས་ལ་ཡོད་བར་ངེས་པ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པ། 同品定有。所举之因，能以正理证明其存在于所立宗法之同品中。

མཐུན་ཟྱོད། ཕྱོགས་གཅིག་མཐུན་པར་ཟྱོད་པ། 和好，和谐。

མཐུན་འབྲེལ། ཕྱོགས་གཅིག་ཁན་ཆུན་མཛའ་མཐུན་ཀྱི་འབྲེལ་བ། 和好关系。和睦协调、符合一致的关系。

མཐུན་སྦྱོར། ཁན་ཆུན་མཐུན་པའི་ལས་ལ་སྦྱོར་བ། 配合，附和，协调：བཟོ་ཞིང་གཅིག་པར་ལ་མཐུན་སྦྱོར་ཀྱི་ལས་ཀ་ཡག་པོ་ཟྱོད་པ། 做好工农之间的协调工作。ཁ་སྦྱོད་ནོར་བ་ལ་མཐུན་སྦྱོར་མ་ཟྱོད། 不要附和错误的行为。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྟེ་བར་སྦྱོར་བ་དང་། མཐུན་ཕྱོད། མཚམས་སྦྱོར། མཛའ་ཟྱོད་པ་བཅས་སོ།

མཐུན་མི་མཐུན། ཁན་ཆུན་བསམ་པ་དང་། སྦྱོད་པ། སྐད་བཏང་། ཚ་ལྷགས་སོགས་རིས་མཐུན་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་གཅིག 适合不适合，同异，一致不一致。

མཐུན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཀ་ལ་གཏན་མེད་དོ་འཇུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་དཔེས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཞིའི་ཐ་གྲལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཀ་ལ་ཁྱབ་པར་ཚོད་པ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ནམ་མཁའ་དང་བུམ་པ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཞལ་བྱ་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པའི་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་གཅིག་ཀ་ལ་ཁྱབ་ཟྱོད་ཅིང་། འཇུག་པ་སྟེ། རྟག་པ་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའོ། 同品异品两俱遍有。九句因中四种正不定因之一。此因对于宗法之同品异品皆能周遍。如云："声是常，所量性故，喻如虚空及瓶。"此所量性，对于宗法之同品常其异品无常皆能周遍，以若是常皆是所量，若是无常亦皆是所量故。

མཐུན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཀང་རུང་པ་གཅིག་གཅིག་གུ་འཇུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་དཔེས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཞིའི་ཐ་གྲལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་མ་ཁྱབ་གཅིག་ཀ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལའང་ཁྱབ་མ་ཁྱབ་གཅིག་ཀའི་ཚ་ཡོད་པ། དཔེར་ན། ཚ་བ་གཅིག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དབང་ཤེས་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་གཅིག་གཅིག་གུ་འཇུག་པ་སྟེ། མཐུན་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལ་དབང་ཤེས་ཡིན་མིན་གཅིག་ཡོད་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་

如云："声是常，所闻性故，喻如瓶及虚空。"此中所闻性，在证成声是常之同品虚空上全不存在，在其异品瓶上亦全不存在。

མཐུན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཀང་ཁྱབ་ཟྱོད་ཅིང་འཇུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་དཔེས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཞིའི་ཐ་གྲལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པ་ཡང་ཡོད། ཁྱབ་མེད་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལའང་ཁྱབ་པ་ཡང་ཡོད། ཁྱབ་མེད་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཚ་བ་གཅིག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དབང་ཤེས་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་གཅིག་གཅིག་གུ་འཇུག་པ་སྟེ། མཐུན་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལ་དབང་ཤེས་ཡིན་མིན་མི་

མིན་པ་ ལ་འང་ དབང་ ཤེས་ཡིན་ མིན་ གཉིས་ ཡོད་ པའོ། ཡང་ན་འཐུང་བཞིའི་ རྟག་པ་དང་ རྟག་ཏུ་ ཅན་གཞི་ མཐུན་དུ་འདོད་པའི་ ངོར། རྒྱུ་ རྟག་སྟེ། རིག་བྱ་ ཅན་མ་ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། དཔེ་ནམ་མཁའ་དང་ རྟག་གྲུབ་དང་ ཐུམ་པ་'' བཞིན་ ཞེས་པ་ལྟ་ བུའོ། 同品异品两俱有非有。九句因中四种不正定因之一。此因对于宗法之同品，亦遍亦不遍；于其异品，亦亦遍亦不遍。如云："见双月影之根识是现量，以是根识故。"此中根识，于同异二品，俱有非有，以于同品现量，有是否根识二者，异品现量，亦有是否根识二者之故。又如在同时承许四大种微尘是常及是有所触者之前立量云："声是常，非有所触故，喻如虚空、微尘、电及瓶。"

མཐུན་ཚོང་། བྱན་ཚོང་དང་འདྲ།

མཐུན་ཚོང་གར་རྒྱུ། ཕན་ཚུན་མཉམ་འབྱེལ་ ཀྱི་ཚོད་དོན་གཏན་ཁུ། 集体合同。互相联合成为一体者所立契约。

མཐུན་ཚོགས། བྱན་མོང་གི་ལས་དོན་ཞིག་འཛེལ་ཆས་གཅོང་ཚད་དུ་ བརྩུགས་ པའི་མང་ ཚོགས་ཀྱི་ ཚོགས་པ། 协会。为促进某种共同事业的发展而组成的群众团体，ཞིང་པའི་མཐུན་ཚོགས། 农民协会。

མཐུན་རྒྱུ། ཕེད་མཐུན་ཀྱི་རོགས་སམ། 挚友。相好的朋友，心性投合的朋友。

མཐུན་གཟུགས། ཐད་དཀྱིལ་སོགས་གཞི་མཐུན་ ཀྱི་གཟུགས། 同形，形状一致。

མཐུན་ལམ། ཕན་ཚུན་མཐུན་པའི་འབྲེལ་ལམ། 和睦。协调的关系：རྒྱུད་ཀྲ་ མི་རིགས་ ཕན་ཚུན་ དབང་ཀྱི་མཐུན་ལམ། 兄弟民族间的和睦关系。

མཐྱང་། ཀ་བོང་ཀྱི་མགོར་བསྐོན་ནས་འཁྲིད་འདོད་ཐེབ་པའི་ཚེ་ཐུང་ཆེན། 名词。辔头，马笼头。套住骡马头部以便牵引的器物之一，ཀ་ལ་མ་བཞོན་ གོང་དུ་ སྐབ་མཐུང་སྐོན་པ། 乘马先套马笼头。

མཐྱང་འཁོལ། སྐབ་ལས་གཞན་པའི་ཆུན་དུ་མགོ་ལ་ བསྐོན་ཆུ་ཞིག 马笼头，马络头。牲口嘴子以外，套住牲口以便牵引的绳索等。

མཐྱང་འཁོལ་སྐྱ་ ཐག ཀ་ དེལ་ ལ་ གཡོག་ ཆུའི་ མཐུང་འགོ་དང་། མཛོ་གཡག་ལ་གཡོག་ཆུའི་སྐྱ་ ཐག 羁绁。牲口笼头和鼻绳，引申作羁縻义。

མཐྱང་ ཐག ཀ་ དེལ་ ཀྱི་ མཐུང་ འགོ་ བཀོད་ བཏགས་ པའི་ཐག་པ། 缰绳。牵骡马的笼头绳。

མཐྱང་ཞིག ཀ་ དེལ་ཀྱི་ མཐུང་འགོ་བཏགས་པའི་ ཐག་པ། 缰绳。牵马的笼头绳。

མཐྱང་མདུད། མཐུང་འགོད་བཏགས་པའི་ཀ་ དེལ་ འཁྲིད་ཐུབ་ཀྱི་ ཐག་པ། 缰绳。牵骡马的笼头绳。

མཐྱས་རྐུ། སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱི་གཞན་ནོར་རྐུ་བ། 强行盗取，ཚོན་དབང་གིས་འཕྲོག་ པ་དང་། གཡོ་ཐབས་ཀྱི་ མཐུས་རྐུ་བ་གཉིས་གང་ཐུས་ཀྱང་ ཉེས་ཚབས་ཆུང་མེད། 暴力掠夺与强行盗取，同属严重的罪行。

མཐྱས་ འཕྲོག ཚོན་ དབང་ གིས་ གཞན་ ནོར་ འཕྲོག་པ། 强夺，掠夺，རྐུ་ ནོར་ མཐུས་ འཕྲོག 强夺财物。

མཐེ་བོ། མཐེ་བོང་དང་འདྲ།

མཐེ་བོང་། སོར་མོ་ཐུམ་གོས། 大指，拇趾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི་ སོར་མོའི་ ཐུ་ བོའོ།

མཐེ་བོང་ཁག་ཁྲིས། ཐུར་ བོད་ས་ གནས་ ཕྱིད་ གཞུང་སྐབས་ཁྲལ་འགལ་ ཞེག་ དུ་ ཞིང་ ཐུན་ མཐེ་བོང་ཁག་ཁྲིས་ཆོད་ཀྱིས་ མངའ་བདག་གི་ཞིང་ གིའི་ ཐུ་ མཐུག་པར་ ཉིས་ཀྱི་ ཚེས་ ཁྲག་ཁྲིས་ ཞེས་པའོ། 指头乌拉。差徭名。西藏地方政府时代，凡有拇指的人，都要为农奴主拾掇收获时掉在地里的青稞穗。

མཐེ་བོའི་ཐུ་གང་། མཐེ་བོང་གི་དབང་ཞིང་གི་

ཚད་དེ་མཐེབ་ཆོན་དང་མཉམ། 一拇指宽。宽度相当于一个拇指。

མཐེ་མོ། སོར་མོ་སྐྱམ་གོས། 名词。拇指，拇趾。手足的大指。

མཐེབ་ཀོང་། མཐེ་བོང་ལ་བསྐོན་རྒྱུའི་ཀྱད་ཀོང་། 扳指。套在拇指上作为挽弓弦用的指环，亦作装饰品。

མཐེབ་སྐྱ། མན་ལ་མཐེ་བོང་གིས་ཀོང་ཀོང་བཅས་པའི་ཀཀྵོང་གཟེས་ཀྱི་མཐེབ་སྐྱ། 指头面团，糌粑疙瘩。用拇指按糌粑成碗状小块，以补宗教活动中祭祀的朵马不足之数者。

མཐེབ་ཀྱང་རྡེབ་པ། མཐེ་ བོང་ དང་ ཀྱང་ མོ་ གཉིས་ཐད་རྩུབ་རྡེབ་པ་སྟེ་ སེ་ཙོལ་གཏོག་པ། 弹指。拇指中指互相弹拨。

མཐེབ་ཕྱི་བ། (ཞུལ) གཞན་ཕྱི་ཐམ་ པྱག་རྡང་གི་ ཅ་ལག་ཐབས་ཀྱིས་ཀུ་བ་བཏེ་མིང་། 扒手。从别人衣袋中窃取财物的小偷。

མཐེབ་རྩེང་། མཐེཉ་རྩེང་སྟེ་ཀང་ལག་གི་སོར་མོ་ཕྱེད་ཐ་མ། 小指，小趾。

མཐེབ་ཆེན། མཐེ་བོང་། 拇指。

མཐེབ་དྲས། མཐེབ་ཀྱི་བ་དང་མཉངས་ཏེ་གཞན་ཀྱི་ཐམ་པྱག་གི་རོང་ཀུན། 扒手，剪绺者。窃人衣袋中财物者：མཐེབ་དྲས་ཀུག་མཁན། 扒手。

མཐེབ་པྱ། མཐེ་བོང་ལ་བརྟེན་ནས་ ལཉམས་པའི་ མོ་པྱ། 拇指圆光。观测拇指纹里光色进行占卜。

མཐེབ་མོ། སོར་མོ་སྐྱམ་གོས།名词。大指，拇趾。

མཐེབ་བཅིངས། མཐེབ་མིས་ཀུག་ས་ཀྱི་བཙིར། 指压。拇指用力掐断、压平。

མཐེབ་རྩེ། མཐེ་བོང་གི་ རྩེ་ སོ།拇趾尖，大指尖。

མཐེབ་ཚིགས་དཀྱུས་མ། ལག་ པའི་ སོར་ མོ་ དང་ པོ་ལ་མཐེ་བོང་ཞེས་པ་དེའི་ཚིགས་ གཉིས་པ་ ལའོ། 中节穴，拇指中节。大指拇的第二节。藏医针穴之一。

མཐེབ་ཐིག། མཐེ་བོང་དང་ཐིག་མཇུག་གཉིས་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 大指和无名指。

མཐེབཆུ། སོར་མོ་ཕྱ་ཀོས། 名词。小指，小趾。

མཐེབཆུ་རྩེང་། ཀང་ལག་གི་སོར་ མོ་ ཕྱ་ མ། 小指，小趾。

མཐོ། 名词。(1)མཐེ་བོང་གི་རྩེ་དེས་གྲང་མིའི་རྩེ་བར་ཀྱི་རིང་ཚད། 卡，虎口尺。旧名磔手。拇指尖和食指或中指尖张开的长度；འཇིམ་སྐྱ་ མཐོ་གང་བ། 高满一卡的泥塑像。མཇུག་མཐོ། 小卡。拇指和食指尖间张开的长度。ཀྱང་མཐོ། 大卡。拇指和中指尖间张开的长度。རས་ ཆ་ མཐོ་དོ། 两卡长的布。(2)སོར་མོ་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་ཞེང་ཚད། 大卡。十二指宽。此《蓝琉璃论》计算法。藏医测量人体部位的长度单位名。

མཐོ་གང་། མཐེབ་རྩེ་དེས་ ཁོང་ མཇུག་ ཀྱི་ རྩེའི་བར་ཚད་དེ་དང་སོར་བཏུ་གཉིས་གཞལ་བ་གཉིས་དོན་གཅིག 一卡，一磔手。拇指尖至中指尖伸开的长度。相当于十二指宽。

མཐོ་གང་གི་ཐྲང་བ། ཐྲང་ཕུང་སུམ་ ཅུའི་ རང་ གཟེས། གདིང་བ་གཟར་པ་བྱུབ་པའི་ཚེ། རྩིང་བ་དེས་བའི་ བར་གཅེགས་པའི་མཐོ་གང་ གི་ཚད་དེ་མིའི་ཁུ་ཐུང་དོ་མ་ཐུན་བར་ ཁོངས་ཐྲང་པའོ། 一卡敷具。三十舍堕之一。缝新敷具不从旧敷具上剪用如来一卡，即常人一肘又半补于其上而受用者，即犯此堕罪。

མཐོ་བརྒྱབ་བ། རིང་ཐུང་ལ་མཐོ་ཚད་བརྒྱབ་པ། 以卡量长短。

མཐོ་འཇལ་བ། རིང་ཐུང་ལ་མཐོ་ཚད་ཀྱག་པ། 以卡量长度。

མཐོ་སྐྱེག (1)གོ་གནས་གོང་ ཨ་ གོང་ མར་ སྐྱེག་ འདོད་ཐེབ་པ། 向上爬。钻营高位；འདོད་ཆེན་ མཐོ་ སྐྱེག་ཐེབ་མཁན་ལ། སྐྱེར་ཁན་ལྷག་བསམ་

ཐུབ་ཅམ་མེད། 贪得无厌向上爬，全无丝毫公益心。(2)མགོ་འདེན་ནམ། 领导；寻找有力的靠山；ངང་མགོ་ངང་འདོན་མ་ཐུབ་པར། 严格自己的行为，高攀权贵复何益？

མཐོ་སྐྱེམས། ཅི་མཐོང་རྟོག་པའི་ང་རྒྱལ། 高傲，骄傲；ཡོན་ཏན་ཅི་ཡང་ མཐོ་ སྐྱེམས་ ཀྱི་ ཁྱོངས་ དེགས་མེད། 才大而不骄。

མཐོ་བོ། མཐོ་བ་དང་འདྲ།

མཐོ་སྐྱོད། ཕྱི་བའམ་སྣང་བ་མཐོན་པའི་ཐིང་སྐྱོད། 高傲的行为。

མཐོ་བ། 形容词。(1)མི་དམའ་བའམ་རྩ་རྩེ་ཡང་ན་སྟེང་གོད་བར་ཀྱི་ཚད་ཅེ་བ། 高。从顶部至足部或自上至下的中间所有长度；ས་མཐོ་བ། 高地。ཤིང་མཐོ་བ། 高树。 རྒྱུན་མས་མཐོ་བ། 高潮。ཁང་རྩེགས་མཐོ་བ། 高楼。(2)ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའམ་མཆོག 高贵，高傲。胜过一般；རིགས་རྒྱུས་མཐོ་བ། 门阀高贵。ངང་ཉིད་ མཐོ་བར་ སེམས་པ། 自以为高。སྣང་བ་མཐོ་བ། 优越感。ཡོན་ཏན་མཐོ་བ། 本领大。རིན་ཐང་ མཐོ་བ། 高价。རི་ཕུར་མཐོ་ཞིང་ཆུ་ཕུར་རིང་བ། 山高水长。མཐོ་རྣམ་མཁའ་ཉི་ཟླ་རྒྱུན་ཕུར་འཁོར། 高空日月常运转。

མཐོ་དབང་། (མངོན) ཟླ་བ། 高王。月亮的异名。

མཐོ་འབྲིང་དམའ་རྒྱང་། མཐོ་ས་བླ་ལ་ལས་འཕྲལ་བ་དང་། ཐམ་ཆུང་ལ་ཐུབ་ཆོད་ཁྱེད་པའི་ གཏམ་ དུའི། 媚上欺下，上谄下骄；ས་ ངའས་ ངང་རྟགས་མཐོ་འབྲིང་དམའ་རྣང་དེད། ཐུ་ཞིག་ ཡིན་ཡང་ཞེན་ ཚིག་ ཡི་ ཐང་ ཆད། 上谄下骄卑鄙相，谁都厌恶生反感。

མཐོ་དམའ། དྲག་ཞན་ནམ། མཆོག་དང་ཐ་ཤལ། 贵贱，高低。等级的上下；ཚོ་ས་མཐོ་དམའ། 地位高低。བསྟབ་པ་མཐོ་དམའ། 学历深浅。

མཐོ་དམའ། སྐང་གཅོང་ངམ། ཁྱེན་འཕངས་ཀྱི་ མཐོ་ ཚད་ ཆེ་ ཆུང་། 高低，高矮，高度；ས་ བའི་མཐོ་དམའ། 地势高低。དཔྱད་དུས་ཀྱི་ཆུ་ ངམ་མཐོ་དམའ། 夏季水位高低。

མཐོ་དམའ་སྙོམས་པ། སྐང་གཅོང་ཁོད་ སྙོམས་ པ། 均衡，铲平；ལམ་ གའི་ ས་ ཆ་འབྲུང་ཀྱོང་ གང་ ཡོད་ མཉམ་ པར་ བརྡལ་ ནས་ མཐོ་ དམའ་ སྙོམས་པ་ཐུབ། 把凹凸不平的道路填平。

མཐོ་ བཞེགས་ ཀྱི་ ཚུལ། ཐུག་ མཆོད་ གསོལ་འདེབས་ཀྱི་རྟེན་ཚིགས་ཞིང་སྐོམ་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། གཙོ་བའི་ སྟེང་ཁ་ནས་ མཁར་གཅིག་ བོག་ དུ་ གཅིག་ བཞེགས་ནས་ བཞུགས་ པའི་ རྣམ། 重楼式。佛家资粮田观想方法之一，观想主尊顶上虚空之中历传诸师顶踵相接重叠而坐。

མཐོ་ཚད། (1)ཐུན་འཕང་མཐོ་ བའི་ ཚད། 高低程度，高度。物体竖立时的长度。(2)ལག་ མཐོའི་ ཚད། 一卡之长。(3)ཚད་མཐོན་པ། 水平高。

མཐོ་འཚམས་པ། (1)འགྲན་པ། 较量，抗衡；སྟོན་པ་ལ་མཐོ་འཚམ་ཞིང་ བར་ དུ་ གཅོད་ པར་ འདོད་པ། 欲与大师抗衡阻挠。(2)གནོད་པ་ དང་བཀྲམ་བཅོམ་བྱེད་པ། 损恼，讥诮，嘲弄，轻视；དགྲ་ལ་མཐོ་འཚམ་པ། 损害敌人。

མཐོ་ཞོར། གོ་ཡོར་དང་འདྲ།

མཐོ་རིམ། རིམ་པ་མཐོ་བ། 高级，高等，上层；མཐོ་རིམ་མི་སྡུ་རྣམས་ལྷན་ཅིག་དུ་ བྱོས་ མོལ་བྱས། 和上层人士一起协商。

མཐོ་རིས། མཐོན་བའི་ཐྲོག་ས་མ་ རིགས་ ཏེ་ ལྷ་ དང་མི།善趣，上种，上界，天上。天趣和人趣。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐབས་ གཞན་ གནས་ པ་

དང་། སྐྱོ་མེད། རྒྱལ་ཐེད། འཆི་མེད་གནས། སྐྱེ་མེ་འཇིག་རྟེན། དལ་འཇེན། བདེ་འགྲོ། བདེ་ལྡན། ནམ་མཁའི་ཀློམ། གནས་བཟང་། རྣལ་བའི་ས། ས་ཐུ། སུམ་རྟེན། ལྷ་ཡི་གྲོང་། ལྷ་ཡི་ཡུལ། ལྷ་ཡི་འཇིག་རྟེན་བཅས་སོ།

མཐོ་རིས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། ལྷ་དང་མི་ཡི་འཇིག་རྟེན། 人天世界，天世界。

མཐོ་རིས་གྲུང་། ལྷའི་རྒྱུ་བོ། 天河。

མཐོ་རིས་དགེ་བ། མཐོ་རིས་ལྷ་མིའི་དགེ་བ་སྟེ། ཟག་བཅས་ཀྱི་དགེ་བ། 上种善，人天善根。天界和人世间的有漏善法。

མཐོ་རིས་རྒྱལ། (མངོན) བརྒྱ་བྱིན། 天王。帝释的异名。

མཐོ་རིས་ཐོབ། (མངོན) གཟའ་ཕྱུར་བྱའི་མིང་། 得上生。木星的异名。

མཐོ་རིས་འདྲེན་པ། (མངོན) བརྒྱ་བྱིན། 善趣导者。帝释的异名。

མཐོ་རིས་ཁམས། མི་ཡུལ་དང་ལྷ་གནས། 上界，天界。人间和天界。

མཐོ་རིས་སྣང་བྱེད། (མངོན) ཟླ་གཟའ། 照善趣。罗睺星的异名。

མཐོ་རིས་བུ་མོ། ལྷ་མོ། 天女。

མཐོ་རིས་བྱེད་པོ། (མངོན) དགེ་བ། 善趣作者。善业的异名。

མཐོ་རིས་སྨན་པ། ལྷའི་སྨན་པ། 天界医生。

མཐོ་རིས་ཚོན་ཆུང་བདུན། རིགས་ བཟང་ བ་དང་། གཟུགས་མཛེས་པ། ཚེ་རིང་བ། ནད་མེད་པ། སྐལ་བ་བཟང་བ། རོང་ཕུག་པ། ཤེས་རབ་ཆེ་བ་སྟེ་བདུན། 上种七财，人天七德，种姓高贵、形色端严、长寿、无病、缘分优异、财势富足和智慧广大七种圆满。

མཐོ་རིས་གསུམ། ལྷ་དང་། མི། ལྷ་མ་ཡིན་ཏེ་གསུམ། 三上种，三善趣：天、人和阿修罗。

མཐོ་རིམ། དེའི་གོང་ལ་མེད་པ། 最高，顶点，极高。

མཐོན་། (མངོན) ཚེས་གནམ་གང་། 晦。阴历每月末日。

མཐོན་ཀ། མཐོང་ག་དང་འདྲ།

མཐོན་ཁ། མཐོང་ག་དང་འདྲ།

མཐོན་གཤ། ལུས་ཀྱི་ཁྲང་ཁོག 名词。胸膛。

མཐོན་ཐོལ་མ། མཇལ་བ་ཙམ་གྱིས་ཐར་པ་ཐོབ་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐུ་ བཀྲེན་འཁོར་གསོལ་བའི་མཚན། 现见解脱。一经朝拜瞻仰，即能证得解脱。称呼若干灵异佛、菩萨像的徽号；ཐུབ་དབང་མཐོང་ཐོལ་མ། 现见解脱释迦牟尼佛像。བྱམས་པ་ མཐོང་ཐོལ་མ། 现见解脱弥勒菩萨像。

མཐོང་དགའ་ཐོས་དགའ། མིག་ གིས་ མཐོང་ན་དགའ། རྣ་བས་ཐོས་ན་དགའ། 喜闻乐见。

མཐོང་རྒྱ། མིག་གིས་མཐོང་ཡུལ་གྱི་ རྒྱ་ ཁྱོན་ ཆེ་ཆུང་། 视野，眼界，见闻。见识的范围。

མཐོང་རྒྱ་ཆུང་བ། (1)ཡོན་ཏན་ཆེར་མེད་པ། 孤陋寡闻，见闻不广。(2)ས་ཆ་ཀུ་དོག་པོ། 地势褊小。

མཐོང་རྒྱ་ཆེ་བ། (1)ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ། 见多识广，渊博。(2)ས་ཆ་ཀུ་ཡངས་པོ། 视野广阔，地势开旷。

མཐོང་རྒྱ་མེད་པ། (1)ཤེས་ཡོན་མེད་པ། 没见识。(2)ས་ཆའི་མཐོང་ ཡུལ་གྱ་ཆུང་བ། 地势不开展。

མཐོང་ཆུང་། སྐུང་ཆུང་། 小视，轻视，低估：རང་ཉིད་མཐོ་སྐྱེས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་དང་། ཁ་ཁྱེད་ལ་ མཐོང་ཆུང་གི་ཁྱད་གསོད་མ་ཅིད། 不要自己骄傲自大、轻视小看别人；དགྲ་བོར་མཐོང་ཆུང་ཅིད་པ། 藐视敌人。

མཐོང་ཆུང་ཁྱད་གསོད། སྐང་ཆུང་ཁྱད་གསོད། 歧视，轻视，小看。

མཐོང་ཆེན་པོ། གཅིགས་མཐོང་ཆེན་པོལམ། གལ་ཆེ་བ། 尊重，重视，注意；ངལ་རྩལ་ལ་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 重视劳动。

མཐོང་ཚོལ། དཔྱིའི་དུས་སྐབས་འདི་ལ་ མཐོང་བའི་ཚོལ། 现实。亲眼所见事物。佛书译为见法、现法。

མཐོང་ཚོལ་ བདེར་ གནས། འཇིག་རྟེན་ ཆ་འདིའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་གནས་པའོ། 现法乐住。身心留住今世今生安乐之中。

མཐོང་ཚོལ་བདེར་ གནས་ ཀྱི་ ལམ་ ལྔ། ཆ་འདིར་ བདེ་ བར་ གནས་ པའི་ ལམ་ ནམ་ མཁའ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་སྟོབས་འཐུག་དང་། རྣམ་ ཤེས་ མཐའ་ ཡས་ ཀྱི་ དངོས་ གཞིའི་ སྟོབས་ འཐུག ཅི་ཡང་མེད་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་ སྟོབས་འཐུག སྲིད་རྩེའི་དངོས་གཞིའི་སྟོབས་འཐུག འགོག་ པའི་རྣམ་གང་ཉེ་ལྔ། 现法乐住五道。现前安乐受用法味的五根静虑：空无边处根本定、识无边处根本定、无所有处根本定、有顶根本定和灭尽解脱道。

མཐོང་ཚོལ་ལྷོང་ བསྒྲུབ། ཆ་ འདིར་ བསགས་ པའི་ལས་འབྲས་ཆ་འདིར་ལྷོང་བ། 活报应，现眼报。现世现报：佛书译为顺现法受。

མཐོང་ཚོལ་ལྷོང་འབྲུབ་ཀྱི་ལས། ཆ་འདི་ ལ་ བྱས་པའི་ ལས་སྟོབས་ ལྡན་ཆ་དེ་ ཉིད་དུ་ རྫོགས་ པ་ རྣམས། 顺现受业，顺现法受业。今生所造强有力业，即于今生受果报者。

མཐོང་ཚོལ་ཞི། མཐོང་ལས་ གོབ་པའི་ མི་ ཆ་དེ་ ཉིད་ལ་ཐུ་ངན་ལས་འདའ་བ་ལྟེ་ཐུབ་འདས་ གོབ་ པ་ རྣམས། 见法静。即于见道之一生中必定证得涅槃之不还果。

མཐོང་ཚོལ་ ཞི་ བ། དཀྱི་ འདུན་ ཉི་ ཤུའི་ ནང་ གནས། མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ཞི་བ་འགོབ་པ་ཉེ། ཐྱིར་མི་ འོང་དང་པོ་ གོབ་པའི་རྟེན་ལ་དཀྱུ་བཅོམ་ པ་གོབ་པ་ཐྱིར་མི་ འོང་འབྲས་གནས་ཐུབ་པའང་ ཅན་ ཏན་ ཏྱི་ ཀྱས་ཤེས། 现法寂灭。二十僧伽之一。现法证得寂灭，谓即于初证不还果之一生中，证得阿罗汉果之殊胜不还住果者。

མཐོང་ཐོས། མིག་མཐོང་རྣ་གོས། 见闻。耳闻目睹；སྔར་ཀྱི་མཐོང་གོས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ། 过去见闻之所不及。སྔར་མཐོང་གོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་ཀྱུར་བའི་ ང་མཚར་བའི་ལྟད་མོ། 未曾耳闻目睹的精采节目。

མཐོང་ཐོས་རྣམ་གཡེང་བཟོ། སྐྱོད་ཡུལ་གསས་ཅད་ལ་ཕྱིང་ཆ་ལྷོང་བ། 混淆视听，淆乱视听。扰乱一切见闻的范围。

མཐོང་ཐོས་དོགས་གསུམ། མིག་ གིས་ མཐོང་བ། རྣ་བས་གོས་པ། ཡིད་ཀྱིས་དོགས་པ་གསུམ། 或见或闻或有所疑：གཏས་ཆུལ་གསར་པ་མཐོང་གོས་དོགས་གསུམ་ཁེ་བྱང་ཆང་མ་སྤང་མེད་དུ་མ་འཇོག 对于新的情况或见或闻或有所疑，都不可放任不理！ རང་གི་མཐོང་གོས་དོགས་གསུམ་ཁེ་བྱང་ཆང་མ་དྲན་གོང་བཀོད་པ། 自己或见或闻或有所疑，都写在记事册上。

མཐོང་ཐོས་དྲན་རྟོག མིག་གིས་མཐོང་བ་དང་། རྣ་བས་གོས་པ། ཡིད་ཀྱིས་དྲན་པ། ཕུས་ཀྱིས་རེག་པ་བཅས་སོ། 见闻觉知。耳滞、目染、心念、身受。

མཐོང་དུག མཐོང་བ་ཙམ་ཀྱིས་ནད་ཐེག་བའི་དུག 视毒。眼一观看即能致病的毒。

མཐོང་དཀའ་མེད། གཞན་ མཐོང་ གི་ ཐེ་ ཆོས་ མེད་ པ། 何至于看见，不会看见：ཁོ་ ང་ ང་རྒྱལ་ཆེ་དྲགས་དན་ཙམ་རྣམས་ མཐོང་དཀའ་མེད། 他太骄傲，何至于看得见弱小的人。

མཐོང་ངོན། ཐུང་མཐོང་རྗེས་ངོན། 观感。

མཐོང་སྣང་། མཐོང་ཚུལ་ལམ། མཐོང་ཐྱག་མ། 看法，印象，所见情景：འཁྲག་ པ་ ཀུད་ ཀོང་ ཅམ་ལ་མཐོང་སྣང་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཁ་བདུན། 冰块才如扳指，看法却有七样。喻对同一事物的看法各有不同。

མཐོང་སྣང་མཛེས་ཙི། 美观，精致，好看：ཚུལ་མིན་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་བྱས་ན་གཞན་ཀྱི་མིག་ཡུལ་ལ་མཐོང་ སྣང་ མཛེས་ཙི་ མི་ཚང་། 不规矩的行为，在别人眼里不好看。

མཐོང་སྤང་། མཐོང་ལམ་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱ་བ་སྟེ། རྟེན་མོངས་ཀུན་ཏཱ་ཀཱ་ཀྱི་ཆ་དང་ཤེས་ སྒྲིབ་རང་བ་རྣམས་སོ། 见所断。见道位中应断除者。谓一切遍计所执烦恼及粗分所知障。

མཐོང་སྤང་ཀུན་ སྤྱོད་ གསུམ། མཐོང་ ལམ་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཁྱད་པའི་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་གསུམ་སྟེ། འཇིག་ལྟ་ཀུན་ ཐ་ཏཱ་ཀཱ་ཀྱིས་ ཁར་བ་ ལ་ སྐྱེ་ཀ་ ཉམ་ འཕྲོ་ མི་འདོད་ཀུན་ སྤྱོད་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ཀྱིས་ལམ་མ་ཡིན་པ་ལ་ ལམ་དུ་འཛིན་པས་ལམ་ རྟེ་ཅིས་ཀྱི་ཀུན་ སྤྱོད། ལམ་ ལ་ཐེ་ཚོམ་བྱས་ནས་ཁང་བའི་ཕྱོགས་ཅུད་པས་ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ཀུན་ སྤྱོད་བཅས་གསུམ་མོ། 见断三结。初入圣道应断的三种烦恼：遍计萨迦耶见怖畏解脱不欲趋入，名为见结；于自戒禁执为最上，误以非道为道，名为戒禁取结；怀疑正道，障碍解脱，名为疑结。

མཐོང་སྤང་བཟུ་ ཁང་ བཅུ་ གཉིས། འདོད་པའི་མཐོང་སྤང་བའེན་པ་བཞི་བོ་རེ་རེའི་ སྤང་བྱ་ཕྱོགས་བཅུ་རེ་ བཅུ་ རེ་ བཅུས་ བས་ བཞི་ བཅུ་ དང་། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་སུ་ཁོང་ཁྲོ་ཤེད་བས་ སོ་བྱ་པ་ཚན་པ་ གཉིས་ བཅས་ ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ མཐོང་སྤང་བཅུ་བཅུས་བས་ བཅུ་ དང་ བཅུ་ གཉིས་ ཚོད་བར་མངོན་པ་ ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས། 见断一百一十二种。《阿毗达磨集论》说，欲界见所断内，四谛各有十种随眠，共四十种，色无色界，无嗔随眠，各唯三十有六。三界见所断随眠共有一百一十二种。

མཐོང་ སྤང་ བརྒྱད་ ཅུ་ རྩ་ བཞི། འདོད་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་ སོ་གཉིས་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་རྟེན་བཅུད། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་ སྤང་ རྟེན་ བཅུད་ བཅས་ ཁམས་གསུམ་ན་ཁྲོན་བཟློག་པས་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ ཕུ་རྒྱས་ ཀུ་ བཅུད་ ཚད་ བར་ མངོན་ པ་ མཐོང་སྤང་བཞི་བཅུ་རྩ་བཞི། 见断八十八种。《俱舍论》说，欲界见断三十二，色界见断二十八，无色界见断二十八，三色总计见断随眠八十八种。

མཐོང་ཕྱག ཕན་ཚུན་མཐོང་ སྐབས་ འབྱལ་ རེས་ བྱས་པའི་ཕྱག 见面顶礼。相见所行敬礼。

མཐོང་ཐྱག་མ། སྣང་ ཚུལ། 看法，印象，见解，所见情景：མཐོང་ཐྱག་ཡང་ དག་ པ། 正确的看法。མཐོང་ ཐྱག་ གཅིག་ ཀྱང་། 看法一致。ཕུ་སྐྱེ་མཐོང་ཐྱག། 心目中的看法和想法。

མཐོང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རྟོག་པ་དང་། སྣང་བ། 见，看明，察觉，觉知：མིག་མཐོང་གཏན་ གྱི། 眼见属实。མིག་ མཐོང་ལག་ཐེག 看得见，摸得到。རྟེན་ཞར་བཟུས་ཀྱང་མི་མཐོང་ཁོང་ བ་ཡིན། 白昼视而不见是瞎子。མིག་འཕྲུལ་ཡིན་ པས་མིག་གིས་ མཐོང་ཡང་ཡིད་མི་ཆེས། 因为是魔术，亲眼看见也不信。གདོང་རིས་ངན་པ་མཐོང་ན་འཇིགས་ སུ་འཕྱང་། 面貌狰狞，看起来可惧。མདུན་ ལམ་ གསལ་ ཅང་ མཐོང་ བ། 明见前途。ཟབ་དོན་ཤེགས་པར་ མཐོང་། 深知奥义。❷ཚིག་ མཐོང་། 名词。估量，评价，理睬，看待：མིའི་ བསམ་འཆར་ མཐོང་ཤེད་དུ་ མ་འཇལ། 莫要不理睬别人的意见！

མཐོང་བ་དོན་ལྡན། མཐོང་བ་ཙམ་ཉིས་དོན་དང་ལྡན་པ། 利见，一见得利，见即获益，不虚见。

མཐོང་བ་དོན་ཡོད། (1)མཐོང་བ་དོན་དང་འབྲེལ་བ། 见而有益。 (2)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྲགས། 利见佛。(3)དྷ་ལའི་ཐ་མའི་མཚན་གྱི་ཆེ་མིང་ཞིག 达赖喇嘛一名号。

མཐོང་བའི་དངོས་བོ། མིག་མཐོང་གཟུགས་ལྟབ་ཀྱི་དོན་དུག 现见事，可见者。

མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་བའི་བསམ་གཏན། རྣམ་པར་མི་རྟོག་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་འགོག་བའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དུག 现法乐住静虑。无分别定及灭尽定。

མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་འདས་པའི་མྱ་ངན་འདའ་བ། འཁོར་བ་ལས་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བའི་ཞི་བ་ཐུབ་འདོད། 现般涅槃。解脱轮回涅槃寂静。

མཐོང་བའི་ལམ། མཐོང་ལམ་དང་དོན་གཅིག

མཐོང་བའི་ས། རྒྱུད་ཕྱོགས་འབྱས་གནས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་བའི་ ལམ་ཕྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་ པོ་ མངོན་ སུམ་དུ་མཐོང་བ་འདི་དམན་པ་ས་ བཅུད་ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ཞེས། 见地。小乘八地之一。依出世间道初时现见人无我的预流果现观。

མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ། 见道所断，见所断。遍计所执障。

མཐོང་བྱེད། (མངོན) མིག 能视。目、眼睛的异名。

མཐོང་བྱེད་མཁྲིས་པ། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་ མཁྲིས་པ་ལྔའི་ཡ་ཁྱལ་མིག་ལ་གནས་པ་ཞེས་སྡེ། ཏིང་ལས་ཐྱེ་རལ་ཀྱི་ཡུལ་བལྟས་ནས་མཐོང་བར་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས། 明视胆。人体五根本胆分之一，存留于眼内，功能专司视见外境一切事物。

མཐོང་བྱེད་མིག་རྩ། སྐུང་ཚོང་གི་ གཡོང་ནས་ཁའི་མིག་གི་ཥ་གཉན་ཞེས། 视见脉。和睛穴凹陷处所有重要视觉神经之一。

མཐོང་རྟོག། ངོས་འཛིན་ཏིང་སྣང་སངས། 看法，见解：མཐོང་རྟོག་གཅིག་གྱུར། 见解相同。འཇིག་རྟེན་གྱི་གནས་རྟོག་ལ་མཐོང་རྟོག་མི་འདྲ་བ་ཡོད། 对世间的情形有不同的看法。

མཐོང་ཚོར། མིག་ཀིས་མཐོང་བ་དང་། རྣ་བས་ཀོ་ཚོར། 视听。目所见，耳所闻。

མཐོང་བཟེས། གཟེགས་བཟེས། 奖品。作奖励用的物品。

མཐོང་བཟེས་བདག་གཉེར། ཕྱས་རྗེས་ ལེགས་སྒྲུབ། 奖赏。奖励有功者的礼品。

མཐོང་ཡུལ། མཐོང་ཀྱི། 视线，视野，眼界。

མཐོང་གཡེལ། མཐོང་ཡུལ། 视野，眼界。目力所及的范围；མཐོང་གཡེལ་ཆུ་ཆེ་བ། 视野广阔。ཚོགས་རྩོང་ཀི་ ནང་ དུ་ སྐྲབས་ སུམས་ མཐོང་ གཡེལ་ཆུང་ངུ་ལས་མེད། 来在深谷中，眼界看不开。

མཐོང་ལམ། ལམ་ལྔའི་ནང་གཅེས། རྣམ་པར་ གྲོལ་བའི་འཇུག་ངོགས་གང་ ཞེག་ དེ་ ཁོ་ ན་ ཉིད་ རྟོགས་ཤིང་མཐོང་བ་གཅིར་ དུ་ མཐོང་ ཞེང་འཕྲོགས་ཤིང་ཉོན་པར་ རྟོགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་བསྒོམས་པས། སྐང་བ་མཐོང་སྤང་གི་ ཉོན་མོངས་ པ་ རྣམས་ རྩད་ནས་ བཅོམ་པའི་ཚུལ་ཤེས་ཞེང་། འཕགས་པ་ལྔ་པ་བདག་མེད་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་ཅི

有法尽所有性，修七觉支以根本断除一切见所断惑，离五怖畏，证得十二一百功德之道。

མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྣད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་གོ། 十六心见道。

མཐོང་ལམ་གྱི་བཟོད་པ་བརྒྱད། མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྣད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་གི་ ཁར་ ཆད་ མེད་ལམ་བརྒྱད་དེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། འགོག་པ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། འགོག་པ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། ལམ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། 见道八忍。十六心见道中的八无间道智：苦法智忍、苦类智忍、集法智忍、集类智忍、灭法智忍、灭类智忍、道法智忍、道类智忍。

མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག བདེན་པ་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་བཟོད་པ་བརྒྱད་ དང་ ཤེས་ པ་བརྒྱད། 十六心见道：见道八忍八智为十六心。

མཐོང་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་བརྒྱད། མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྣད་ ཅིག་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ རྣམ་ གྲོལ་ ལམ་བརྒྱད་དེ། སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཤེས་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ། ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་ཆོས་ཤེས་པ། ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ། འགོག་པ་ལ་ཆོས་ཤེས་པ། འགོག་པ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ། ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་པ། ལམ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ། 见道八智。十六心见道中的八解脱道智：苦法智、苦类智、集法智、集类智、灭法智、灭类智、道法智和道类智。

མཐོང་ལམ་གྱི་ལེགས་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག མཐོང་ལམ་ལས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྣད་ ཅིག་ བཅུ་ དྲུག་ དང་ དོན་གཅིག

མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ། མཐོང་སྐང་སྐངས་ནས་བྱལ་བའི་ཐོབ་པ་ཉམས་སུ་ལྡོང་བའི་ལམ། ཤེས་པ་བརྒྱད་དེ་ སྤྲིན་ པ་ལས་ རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བ་མངོན་དུ་ བྱས་ པའོ། 见道解脱道。既断见断，领纳离系得之道位八智，从诸障中现前解脱，名解脱道。

མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ། མཐོང་ལམ་གྱི་ངོ་སྤྲལ་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེ་ བ་ ཀུན་ བརྟགས་ ཀྱི་ ཆ་རྣམས་སྤོང་བའི་དངོས་གཉེན་དུ་ གྱུར་པའི་ལམ་ བཟོད་པ་བརྒྱད་དེ། སྤྲིན་ལམ་གྱི་རྗེས་ ཐོག་ཏུ་ གཞན་གྱིས་ བར་མ་བཅད་ པར་ སྤྲིན་པ་ སྤྲིན་ པའོ། 见道无见道。能断见道本分所断一切遍计之正对治道所有八忍，能于加行道最后分位，无他间隔，永断诸障。

མཐོང་ལམ་རྩེ་སྤྲིར། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་གསེས། བསྒོམ་སྤྲོམ་རབ་ཏུ་ གྱུར་པ་གང་ ཞེག མཐོང་སྤང་བདེན་འཛིན་གྱི་གཉེན་ ཞི་ ཐེབ་ པའི་ཆ་ནས་བཞག་ པའི་ ཐེག་ ཆེན་ གྱི་ བདེན་ པ་ མངོན་རྟོགས་སོ། 见道顶加行。智度七十义之一。于见所断实执生起对治作用的大乘诸现观。

མཐོང་ཁྱད་ལྡན། མཐོང་ཚུལ་ལམ། མཐོང་སྤྱངས། 看法，见解。

མཐོང་གསལ། མངོན་སུམ་མཐོང་ཆོས་ཀྱི་ཡུལ། 亲眼明见：མིག་ལམ་དུ་མཐོང་གསལ་ལྟར་རེད། 是亲眼明见的。ཚང་མས་ མཐོང་ གསལ་ ལྟར། 如众所周知。

མཐོངས། 名词。(1)བར་སྟོང་གི་དབྱིངས། 范围，界，空间。(2)ཁང་ པའི་ རྩ་ མཐོངས། 天窗。屋顶上透光通风的窗棂。

མཐོངས་ཀ། སྒོག་ ཅའི་ མདུན་ ངོས་ སུ་ གསོག་ ཅིང་

ཀོས་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ཐུན་སྒྲས། 名词。案帷，桌帷。遮挡桌子前面作装饰物的丝绸等织品。

མཐོངས་ཁྱང་། ཀྱང་བའི་དཀར་ཁྱང་ངམ། 5' བ་འགྲོ་སའི་ཐོག་ཁྱང་ངམ་གནམ་ཁྱང་། 透光穴，天窗，屋顶烟洞：མི་ཀ་རོག་སྡོད་ས་ལ་སྐད་མཐོངས་ཁྱང་དུས་ཀོ། 闭口沉默坐，谤从天窗来。

མཐོངས་ཐུམ། 国ེའདས། གནམ་ཐུན། 华盖，顶帘，顶幔。张在人顶上的盖状装饰物。

མཐོངས་ཐུག 큁ེའ་མཐོངས་འཇེད་ཅིང་ཀྱི་ཐུག་པ། 烟洞撑杆。撑开牛毛帐篷烟洞顶盖的木杆。

མཐོངས་འཇུག (ཡིག) ཐང་གི་ སོགས་ ཀྱི་ ཚོང་གཤམ་ཀྱི་མཐོངས་འཇུག 上下门面。卷轴画或立柜门等正面上下特别辟出的长方形部分。

མཐོངས་ཞིག (ཡིག) མཐོངས་གཡོག་ཅིང་ཀྱི་རེ་ཞེར་བཏགས་པའི་ཐག་པ་ཐུ་བོ། 天窗绳。牵引牛毛帐篷天窗幕帘的牛毛细绳。

མཐོངས་གཡོགས། ཐུ་མཐོངས་ཀྱི་ཁེབས། 烟洞盖，天窗幕帘。

མཐོན་ཀ། 名词。(1)མཐིང་ག། 深蓝，蔚蓝。(2)མིག་སྔ་ལ། 蓝宝石。

མཐོན་ཀ་ཆེན་པོ། རིན་ཆེན་སྔོན་པོའམ། མིག་སྔ་ལ། 蓝宝石，帝青宝。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་དབང་སྔོན་དང་། རོང་བྱའི་སྐྱིང་པོ། མིག་སྔ་ལ་བཅས་སོ།

མཐོན་ག། མཐོན་ཀ་དང་འདྲ།

མཐོན་ཞི། བཟང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་མིང་། 蓝缎。深蓝色缎子。

མཐོན་མཐིང་། སྔོན་པོ། 深蓝色，天蓝色。

མཐོན་པོ། ངམས་ཆེ་བའམ། དབང་ངམ་མཐོ་བ། 形容词。高，不矮：རྟ་ཤིང་མཐོན་པོ་རྒྱས་པ། 草木生长得高。བ་ཆུབས་མཐོན་པོ། 高潮。རི་མཐོན་པོ། 高山。ཆུ་ཚད་མཐོན་པོ། 水平高。ལོ་ན་མཐོན་པོ། 高龄。

མཐོན་པོ་སྐང་། མཆོ་སྤྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲངས་མཚོ་ལག་བོད་རིགས་དང་སྐྱང་ལྷལ་ཀྱི་རུ་སྐྱིད་རྩྭ་ཞི་ཞི་ཞིག མཐོ་ཚད་མཆོ་ངས་ལས་སྐྱི་ ৪<,০ ཨད། 同布冈。青海省果洛藏族自治州玛多县一山峰名，峰高海拔4810米。

མཐོན་པོར་བཀྲིག་པ། (1)ཀོང་དུ་བཀུར་བའི་དོན། 拥戴，推崇。(2)ཐེག་དུ་བཀྲག་པ། 抬高，高举：དར་ཆ་དམར་པོ་མཐོན་པོར་བཀྲིག་པ། 高举红旗。

མཐོལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྐྱེག་བའམ། མི་ཁས་བང་བའི་སྐྱ་བ། 坦白，宣布：སྡིག་པ་ཅི་ཡིད་རྣམས་མི་འཆབ་པར་ མཐོལ་ བ། 全无隐蔽地坦白罪过。❷ཉེས་ལྟུང་བྱང་བ་རྣམས་ཐུ་ཁས་མེད་པར་བཤད་པ་སྟེ། ལྟུང་བ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་ནང་གི་སེམས་ཤེས་ 名词。发露。犯罪还净之一。对于所犯之戒明白宣露，无有隐瞒。

མཐོལ་ཚངས། བཤགས་ཤིང་དག་པ། 忏净。坦白发露罪过便净。

མཐོལ་བཤགས། རང་གི་ཉེས་པ་མི་ཁས་བང་ནས་ཤོད་པ། 坦白，发露忏悔：སྤྱང་ཀི་ཁས་ནས་མཐོལ་བཤགས། 狼老方忏罪。喻后悔已迟。

མཐོལ་པ། (ཡིག) མཐོ་དྲགས་པའམ། མཐོ་ཆེ་བ། 太高，过高。超过标准：གདན་འདི་ ཕྱག་བྱ་མཐོལ་པར་དེད། 坐垫稍嫌高些。

འཁག་བསྐོར། རང་འཁག་བསྐོར་བ། 推磨。推挽转动磨子。

འཁག་མཁན། (1)སྐིད་རགས་དང་། ལྷམ་སྤྲག་ཁང་གདན་ཐག་པ་སོགས་འཁག་ལས་ཅིད་མཁན། 织造者，织女。织造腰带、靴带、裙带等的人。(2)རྩམ་པ་སོགས་ འཁག་ མཁན། 磨工。磨糌粑的人。(3)(མངོན) སྐྲམ། 织者。蜘蛛的异名。

འཕྲག་རྩེ། རང་འགྲིག་གི་རྡོ། 磨子石。

འཕྲག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུགས་པ། བཏུག་པ། འགྲོག། (1)འཇོམས་པ་དང་། མེད་པར་བཅོ་པ། 粉碎，摧毁，消灭：དགྲ་དབུང་ཐུ་མར་བཏུགས་པ། 粉碎敌军。 བག་ཡོས་པར་ཚང་མ་ཆིག་མེད་དུ་བཏུགས་པ། 彻底消灭一切魔障。 (2)ཞིབ་མོར་བཅོ་པ། 磨细，研碎：ནས་རྣམས་བརྩེས་ནས་རྩམ་པ་བཏུགས་པ། 炒了青稞磨糌粑。 (3)རས་སོགས་འགྲག་པ། 织，编织：བལ་སྐྲུང་བཀལ་ནས་སྐྲམ་བུ་བཏུགས་པ། 纺毛线以织毯子。 ལག་ཀྲབས་འགྲག་པ། 编织手套。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཐག་པ། འགྲག་པ།། སྐམ་པོར་འགྱུར་པ། 干，变干：ཀ་ཇི་ཐག་ཕོང་། 肉汤炖干了。 ཆུ་འགྲག་དུ་བཅུག་པ། 让水煮干。

འཕྲག་པ་བསྒྲིལ་བའི་ཐང་ཅ། 指比丘对非亲俗人受托允为自己织衣者，自行馈赠，令织不合施主本意，净治贵重之衣，即犯此戒。 ཐུ་ཚ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་པས་ཐག་བཏུགས་ནས་རང་ལ་སྟེར་བར་ཁས་བླངས་པ་ན་ཐག་མཁན་ལ་བྱ་རྒན་ཁྱེད་ནས་ སྟོན་བདག་གི་བློ་དང་མི་འཚམ་ པའི་ བཟང་ཡག་ དུ་བཅུག་ པའོ། 给织酬。三十舍堕之一。比丘对非亲俗人受托允为自己织衣者，自行馈赠，令织不合施主本意，净治贵重之衣，即犯此戒。

འཕྲག་སྟེང། ཐག་མཁན་གྱི་ཤོ་ཐུང། 织布机，织具。

འཕྲག་མ། ལྟམ་སྐྲག་འགག་མཁན་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག 名词。梆刀。织靴带时，用以敲紧纬线的铁口木刀。

འཕྲག་ཀ། (ཁྱམ) འགག་སྟེང་ཅིག 筘。织布机上确定经纱的部件。

འཕྲག་ཤེལ། ཐག་འགག་ཐུང་གྱི་ཤིང་ལེབ་ མ་ཚ་ཅན། 竹筘。织布机上有缺口的木板用以固定经纱者。

འཕྲད་སྐབ་ཀྱི་རིགས་པ། མངོན་སུམ་གྱི་ ཚད་མ་དང་དཔོག་སྟོབས་རྗེས་ དཔག་ དང་ ཡིད་ ཆེས་རྗེས་དཔག་སྟེ་ཚད་མ་གསུམ་གང་རུང་གིས་གྲུབ་པའི་རིགས་པ། 证成道理。现量、事势比量或信解比量，三者随一所成道理。

འཕྲད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)རིགས་པའམ། འོས་པ་དང་། རུང་བ། 合理，适当，对：ཁོང་ཚ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་མི་འཕྲད། 那样说就不合理。ཆུ་ཙམ་དང་མེད་ཀྱང་འཕྲད། 有水没水都对。 (2)འདོད་པའམ། དགའ་བ། 承认，嘉纳：ལས་དེན་དེ་ངའི་རྒྱུད་ལའང་འཕྲད་དོ། 这件事也合我的心。❷རིགས་པའམ། ཀུན་མཚན། 名词。因，理由：དེང་མིན་ ཀུག་ པོར་ བཤད་ པ་ མང་ ཡང་འཕྲད་པ་མིན། 歪曲的说法再多也不是正理。

འཕྲད་པ་སྐྱབ་པ། མཚན་ཉིད་གངས་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པའི་རྣམ་གངས་ཤེས 证成道理。抉择事物性质时所根据的一种道理。

འཕྲད་པ་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ། ཚད་མའི་རྗེ་པ་དང་དོན་གཅིག

འཕྲམ་རྡེ་འབེབ་རྡེ། ཐུ་བཤོལ་ལམ། ཐང་འགྱང་། 拖拖沓沓，疲沓推诿，ལས་ཀ་འགྲུལ་འགྲུལ་དུ་མི་ཐུབ་པར་འགྲན་རེ་འགྲེན་རེ་ཐུབ་པ། 拖拖沓沓，不及时进行工作。

འཕྲམ་བོ། (རྟིང) འགྱུར་བ་མེད་པའི་བརྟན་བོའམ། ཏ་བ་ལ་ཐོབ་སྐྱམ་པའི་ནན་བོ། 稳当，坚定，郑重。

འཕྲལ་ཀྱོལ། (1)སྐྱོགས་གཉིས་ཐག་ནས་ཆུན་ རྩོད་ པ་ སྐྱེང་བ་དང་། འགྲབ་པའམ། འཁྲུག་པ། 争论，斗殴，斗争，战争。(2)གནོད་པའི་རྒྱུ། 祸根，祸胎。灾难的根源。

འཕྲལ་ཀྱོལ་ཅན། འགྲབ་རྩོད་ཐུབ་མཁན། 斗殴者，好勇斗狠者。

འཐབ་འབྲུག འགྲན་རྩོད་དམག་འབྲུག 打仗，战争。

འཐབ་རྩལ། དམག་འབྲུག་ལ་ བཀོད་ པ་ ཅིད་ སྟངས་ཀྱི་འཆར་གཞི་དང་ གཐབས་ཤེས། 战略。指导战争全局的计划和策略。

འཐབ་པ། (ཐ་དད་པ) འགྲན་པ། འགྲབ་པ། འགྲོན་ས།། (1)འཛིང་པ། 战斗，斗殴，扑打，冲突；ཁ་འགྲན་ཚིག་འགྲན། 口舌争辩。ཁ་ཤེར་ འགྲན་པ། 对辩。 ཚ་ གྲང་ འགྲན་ པ། 寒暑交加。 ཁ་རྩུབ་དང་འགྲན་པ། 和暴风雪搏斗。 བྱག་རྩ་འགྲན་པ། 水拍石岩。དཀའ་ངལ་ལ་མི་འཇེམ་པར་དགྲ་དང་འགྲན་པ། 不怕艰苦，和敌人战斗。(2)རྩིས་འཆོ་གཏུག་པ། 品迭。收支相抵：གཏོང་ཚོང་ཁ་འགྲན་བྱས་ནས་འཆོ་ གྲུག་གི་མི་འདུག 收支品迭不合。

འཐབ་མོ། འཛིག་རྩེད་ བྱེད་ པ་ཚོ། 名词。战斗人员，斗争者。

འཐབ་བྲོག་གས་གཅིག་སྡུད། གྲལ་ རིམ་ འགའ་ཞིག་གམ་སྒིད་དང་འགའ་ཞིག་གིས་ གྲུབ་ མོང་གི་ དམིགས་ཡུལ་གང་ཞིག་གི་ ཆེད་ དུ་ བཏུགས་ པའི་ མཐའ་འབྲེལ་དེད་རེད། 统一战线。几个阶级或几个政党为了某种共同的政治目的而结成的联盟。

འཐབ་བོད། (རྟེང) ཁོ་ཁྲབ། 甲胄。

འཐབ་ཐལ། (ལྷ་གཡུ་) འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག་གི་ནང་གཅིས། རི་རབ་ཀྱི་ གཡས་ གནས་ཤིང་། ལྷ་མ་ཡིན་དང་འགྲན་མི་དགོས་ པས་ འགྲན་ བྱལ་ ཞེས་ བྱ། 时分天。六欲天之第三天界。梵音译作夜摩天。居于须弥山前上空，按时行乐，故名时分；不与阿修罗战，故名离斗诤天。

འཐབ་རྩོད། འགྲུལ་པ། 名词。斗争，战争，口角；རང་དགྲ་གཉིས་ བྱོགས་ནས་འགྲན་ མོ་ སྐྱེད་ པ། 敌我双方，展开战斗。

འཐབ་མོ་འཁྱེད་པ། (1)དམག་འགྲུག 打仗，交战。(2)ཤག་འཛིང་། 肉搏，搏斗。 (3)ཁ་རྩོད་ བྱེད་ པ། 争论，争吵。

འཐབ་མོ་ཅན་མ། (ཚངས་) བྱ་ མོ་ གཞོན་ ཅུ་ མ། 有争女。少女的异名。

འཐབ་མོ་པ། དགྲ་ལ་འགྲན་འཛིང་བྱེད་མཁན། 战士，士兵。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ འགྲན་ མི་ དང་། འགྲན་འཛིང་པ། དམག་མི་ཁ་ཅན་ སོ།

འཐབ་མོའི་འདུན་ས། (ཚངས་) གཡུལ་ས། 战斗场所。战场的异名。

འཐབ་རྩལ། དམག་འགྲན་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་རྩ་དོན་དང་གཐབས་ཤེས་ཀྱི། 战术。进行战争的原则和方法。

འཐབ་སྐྱེད། (1)དམག་འགྲུག་པའམ། གཡུལ་ འཁྱེད་པ། 打仗，战争，征伐。(2)འཛིང་པ། 斗争；གྲལ་རིམ་འགྲན་པ་སྐྱེད། 阶级斗争。

འཐབ་འཛིང་པ། འགྲན་འཛིང་ དམག་ མི། 战士，战斗员。

འཐབ་རྩྭ། ཚ་རོལ་ཆོལ་པ་ཞོའམ། དགྲ་ཁ། 敌手，敌人。斗殴的对手。

འཐབ་ཁ། འགྲན་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཐག་ཏུ། 敌对者，对手。

འཐབ་ཁལ། (དབྱངས་) གྲངས་གཏས་ཀྱི། 达摆步陀。一大数名。

འཐབ་ར་འཁྲོད་པ། དགྲ་ དཔུང་ དང་ འགྲན་འཛིང་དངོས་སུ་ཚུགས་པ། 打仗，交战；གཡུལ་ས་འགྲན་ར་འཁྲོད་པའི་དམག་རྡེ་ལ་ རྒྱབ་དཔུང་ གཏོང་བ། 向在战场上战斗的部队派出援军。

འཐབ་རྩིགས། འཛིང་རྩིགས། 战壕，工事。

འཐབ་སྨོན། འགྲན་ཞོར། 误伤，དམག་གི་འགྲན་

རལ་དུ་ཤི་བ། 在战争中误伤致死。

འཐབ་མོ། འགྲབ་ཁའི་འདབ་མ།

འཐབ་རྩོད། ལུས་ཀྱིས་འགྲབས་ཤེང་ཆོག་ཤེས་སྨྲད་པ། 斗诤，战斗和争论。

འཐམ་པ། (ཐ་དད་པ) འགྲམས་པ། འགྲམ་པ། འཐོམས།། (1)དབྱང་གིས་འཛུད་པ། 拥抱，围抱。用胳臂围而持之：ཁན་ཚུན་འགྲམས་ནས་དགའ་བཤམ་གདང་བ། 互相拥抱，高兴得流泪。ཁན་ཚུན་རྩེད་ པ་ནས་ འགྲམས་ ཏེ་ ལུས་ སྟོབས་ འགྲན་བསྡུར་བྱེད་པ། 拦腰互抱，比赛体力。བུ་ཀུས་ཨ་མའི་མཇིང་པ་ནས་འགྲམ་པ། 孩子抱住母亲的颈部。ཏེ་སྐ་ལ་འགྲམས་ནས་ མ་ གཡུར་ ཅམ་བྱུང་། 紧抱马鞍，才免被摔下马来。(2)ལག་པས་དམ་ཐོང་ འཇོན་ པ། 握持，紧握。稳稳地擒住：འགྲམས་ནས་མི་བླངས་པ། 抓住不放。མཆོག་ཆར་འགྲམ་པ། 紧握着武器。(3)དམ་ཐོ་ འཆུམ་པའམ། བཏུམས་ནས་མི་འབྱེད་པ། 紧闭。闭住不开放：ཁ་འགྲམས་པ། 闭口。

འཐམ་ལག ཐམ་ལག་དང་འདྲ།

འཐམས་པ། ❶འགྲམ་པའི་འདབ་མ། ❷(རྟོག) (1)བཟའ་བ། 慈爱。(2)གཏམ་ཆད་བྱེད་པ། 议定，谈定。(3)སྐྱོ་བ། 恶言相骂：ཐང་མེག་ བལྟས་ཏེ་འགྲམས་པ། 怒目相视，恶言责骂。

འཐམས་མེད་པ། (རྟོག) འཁྲོལ་མ། 赠品，馈物。

འཐམས་ཤིག (རྟོག) སོང་ཞིག 去吧！

འཐབ་པ། (ཁམ) བར་ དུ་ བཅིང་ ཏེ་ཀ་ ཐུགས་ སོགས་ ལ་ སྐྱེན་ བྱུང་ བ། 掐伤，砸伤：ལག་ པ་ རྡོས་འགྲང་ནས་ཁྲག་གི་ཆུ་ཚོང་ སྐྱེས་པ། 手被石头砸起了血泡。

འཐམ་པ། 形容词。(1)ས་པ་དང་། ས་ཁྲིགས་ པ། 牢固，坚实，坚硬：ས་ཐུན་འགྲམ་པ། 土质坚硬。(2)ཞེན་པ་ཆེ་བ། 顽固，固执。顽梗不化：དེ་འདྲའི་མི་ཚ་འགྲམ་ཆ་ལ། 多么顽固的人！

འཐིང་སྐད། (རྟོང) (1)འཚུ་སྨོད། 讥毁，诽谤，污蔑。(2)སྡེགས་ཚོ། 恫吓，威胁。

འཐིབ་པ། འཐིབས་པའི་དུ་ལྟ་ བ་ དང་ མ་ངོངས་ པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཐིབས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲིགས་ པ་ དང་ མི་གསལ་ བ། 笼罩，遮掩，蒙昧：ཐྲིའི་དབང་ པོ་ འཐིབས་པ། 智慧愚昧。གནམ་འཐིབས་པ། 天阴了。རི་འགོང་སྨུག་པ་འཐིབས་པ། 山头被雾笼罩。ཁང་པའི་ནང་ལ་དུ་བ་འཐིབས་པ། 屋里充满了柴烟。

འཐིབས་ཚོ། ❶སྦུག་ པོའམ་འབྲུག་ པོ། 形容词。稠密，厚实，黑暗，昏沉：ཐུན་ནག་འཐིབས་ པོ། 漆黑昏暗。རིག་པ་འཐིབས་པ། 神志昏愦。ཤིང་ཉེང་འཐིབས་པོ། 草木丛杂。❷(ཨངོན) ནད་ ཚལ། 茂密。森林的异名。

འབྱ་ཚ། ཤེར་ཟོ་ཟོ་ནས་སྤྱི་ གོག་དུ་ རྟེར་ མཁོའི་ དངོས་ཚས་སྡུད་པའི་བསྡུ་ཚ། 股子，股份。集聚共同财物时，各人凑集的一份子。

འབྱ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཀ་བཏུས་པ། བཏུ་བ། གྲུས།། (1)སྡུད་པ། 采集，收集：ཐུན་ ཤིང་ འབྱ་བ། 拾柴。ཤན་བཏུས་པ། 捡药。ཤ་མ་ སྐམ་པོ་ རླུང་གིས་ བཏུས། 枯叶被风刮集在一处。མེ་ཏོག་བཏུས་ཏེ་ བུམ་པར་ བཙུགས། 采花插瓶中。(2)སྐྱུག་པ། 啄取，提取：ཁྱིམ་བྱ་དེས་འབྲུ་འབྲུ་ བཞིན་པའི་ངང་ནས་འགྲོ་བ། 那只鸡一面啄食一面走。སྔགས་བཏུ། 提出咒语。ཀ་འགྲུས་པ། འབྲུ་བ། འགྲུས།། བསྡུ་ཚ་ཚུགས་པ། 集合，拼凑，聚集：ལག་དངུལ་འབྲུས་ནས་ཟོ་ཚས་ཉོ། 集合现金，购买食物。

འཐུག་ཏེ་བ། འཐུག་པའི་ཐུང་བར་ཞེག 密密丛丛的，厚厚的；ཤིང་རྒྱས་འཐུག་ཏེ་བ། 密密丛丛的森林。གོས་འཐུག་ཏེ་བ། 衣服厚实。

འཐུག་འདེབས། ཞེང་ལ་ས་ཐོན་འཐུག་ཐང་འདེབས་པ། 密植。在一定土地上增加播种量及株数。

འཐུག་པ། མཐུག་པོ་དང་འདྲ།

འཐུག་ཙི། མཐུག་པོ་དང་འདྲ།

འཐུག་འཇིངས། ཤིང་རྒྱས་དང་སྐྲ་སོགས་འཐུག་ལ་ཐན་ཚུན་འདྲིས་པ། 稠密，厚密，丛胜。树木或头发等密集而杂乱。

འཐུང་སྟོད། ཐང་པ་དང་། དཀར་ཨཊ་སོགས། 饮器。碗杯等盛饮料的器物。

འཐུང་འཕྱི། བཏུང་བ་འཐུང་བའི་ལྷག་འཕྱི། 残羹。剩余饮料如残汤剩水等。

འཐུང་བ། (ཟ་དད་པ) བཏུངས་པ། བཏུང་བ། འཐུངས།། 饮，喝，吸，ཆུ་དེ་བཏུངས་ན་ལྟོ་བར་གནོད་པ་མེད། 饮用此水不伤腹。ཚང་བཏུངས་ཏེ་རང་རོ་བར་ཐུབ། 喝酒喝得滥醉了。ཁོ་ཐོས་ཇ་འཐུང་གིན་ཡོད། 我在喝茶。ཆུ་མཚོ་བཏུངས་ནས་མ་རངས་ས། རི་རབ་བཟས་ནས་མ་འཁྱངས། 喝干海水不厌，吃却须弥不饱。喻贪得无厌。ཀ་ཁ་ཁྲག་འཐུང་། 食肉饮血。

འཐུང་ཟིད། (མཛད) གུར་ཀུམ། 能饮。藏红花的异名。

འཐུང་ཚོད། འཐུང་ཤེད་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 饮量。能饮多少的量。

འཐུང་ཟོམ། བཏུང་བ་ལ་ཞེན་པ་ཆེ་བ། 贪饮。

འཐུངས། འཐུང་བའི་སྐྱལ་ཚིག

འཐུངས་པ། འཐུང་བའི་འདོས་ བའི་ འབྲི་ ཆུལ་གཞན་ཞེག

འཐུན་པ། མཐུན་པ་དང་འདྲ།

འཐུབ་པ། གཏུབ་པའི་དཔྱ་བའི་འབྲི་ཆུལ་གཞན་ཞེག

འཐུམ་པ། འཐུམས་པའི་དཔྱ་བ་དང་ མ་ འདྲས་པ་གཅིག་ཀྱི་འབྲི་ཆུལ་གཞན་ཞེག

འཐུམས་པ། (ཟ་མ་དད་པ) ནང་ དུ་ ཆུད་ ནས་དཀྲག་འཁྲུག་པ་དང་། རིག་པ་མི་གསལ་བར་བྱེད་པ། 闭气，昏迷，闷闭。包在里面气透不出，从而引起呛咳、昏沉等；དུ་བས་ འཐུམས་ཏེ་ སོ་ཐུག་པ། 被烟气呛得咳嗽。 འཕྱི་ཚང་ནང་དུ་ འཕྱི་བ་དུ་བས་འཐུམས་ཏེ་ཤི་བ། 雪猪被烟气闷死在洞里。 རྒྱང་ མ་ བད་ མའི་ སྐྱབས་ སུ་ འཐུམས་ནས་ཤེ་ སོང་། 蜜蜂包在莲花蕾里闭了气。 ཚོ་སྐྱག་འཐུམས་པ། 神志昏迷。 ཞེད་ནས་ འཐུམས་འདུག 吓得发了昏。

འཐུར་བ། (རྟིང) འཁྲུགས་པ། 错乱，紊乱。

འཐུལ་འཐྲུལ། ཅེན་དུ་འཐུར་ཆུལ་ཞེག 突突，喷喷然。连续向外喷出状；དུ་བ་འཐུལ་འཐུལ་པ། 突突地冒烟。ཀ་བཅོས་ བའི་ རྒྱངས་པ་ དེ་ ཞེས་ འཐུལ་འཐུལ་དུ་ སོན་པ། 煮肉发出香喷喷的水汽。

འཐུལ་བ། (ཟ་མི་དད་པ) སོན་པ་དང་། འབྱུང་བ། 冒起，喷出。向外喷射；དུ་བ་འཐུལ་པ། 冒烟。ཁྱིམ་དུ་དུ་བ་ཤུང་ ཤུང་ འཐུལ་ པ། 屋顶袅袅冒出青烟。དྲི་མ་འཐུལ་བ། 喷出气味。སྤོས་དྲི་ཞེས་པོ་འཐུལ་པ། 喷出香的烟气。

འཐུལ། བསྡུ་ཆ་ཆུག་པའི་ དོན་ དུ་ ས་ བའི་འབྲ་ བའི་སྐྱལ་ཆིག

འཐུལ་སྐྱོ་ཚང་བ། ལས་དོན་ཀྱ་འཕྲིག་བྱང་བ། 完美，顺利；དངོས་གྲུ་ལག་བསྡུར་ཀྱི་ཁྱད་ཐབས་ འཐུས་ སྐོང་བ། 完善的实行方法。

འཐུལ་མཆན། ཆོག་མཆན་ཏེ་བཀའ་འཁྲལ་བའི་

ཞི་གེ་མདོར་བསྡུས། 准许的批示。简略的批准文字；འགྲུས་མཆན་རྟགས་པ། 批准。

འཐུས་པ། ❶བསྟུ་ཆ་རྟག་པའི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་འགྲུ་བའི་འདོམས་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) འཕྲིག་པ་དང་ཆོག་པ་དང་རུང་བ། 合适，恰当，可以：ཟོ་གོས་བཟང་ངན་དེ་ ཙམ་ཕྱིས་ འགྲུས། 衣食水平那样就可以了。འགྲོ་འགྲུས། 可以去。བཤད་པས་འགྲུས། 说了就可以。སྨན་འདི་བཏུང་བས་འགྲུས། 可以服这种药。

འཐུས་མིའི་སྐུ་ཚབ། རྒྱུ་འགྲུས་ཀྱི་མིའི་གཙོ་བོ། 首席代表。

འཐུས་ཚང་། ཚང་འཛོམས་སམ། ཚད་ལྡན་ཞེད་པ། 完善，完备，健全：གཏན་ཁྱེབ་འགྲུས་ཚང་བྱུང་པ། 条件已经完备。

འཐུས་ཚབ། དོན་གཅོད་འགྲུས་མི་ཚང་མ་དེའི་ལས་ཚབ་ བྱེད་ པས། 代理，代行人。代替代表办事的人：པས་བོའི་འགྲུས་ཚབ། 代理堪布。

འཐུས་ཉོང་བ། ལས་བྱུས་རྩིས་པ། 失宜，失当，失误，损失：བར་ཁག་ཚུར་དཀྲིའི་ ཐ་ སྙི་ ཀྱི་ བྱས་ན་ལས་ཀ་འགྲུས་ཤོར་བ་ལས་ཡོང་རྒྱུ་མེད། 一味互相责怪吵嚷，工作只会遭受损失。རིས་པར་འགྲུས་ཤོར་མེད་པ་ཞིག་བསྒྲུབ་དགོས། 务必做到没有失误。

འཇེང་བོ། ❶ཀང་པ་ཞ་ཀྱག་ཅན། 名词。跛子。❷ཀང་པ་ཞ་ཀྱག 形容词。跛，瘸：ཀང་པ་འཇེང་ཐོར་འགྲོ་བ། 跛脚行走。ཀང་ཞ་ལག་འཇེང་། 足瘸手残。

འཇེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇེངས་པ། འཇེང་པ།། ཞ་པ། 足偏废，跛：ཀང་པ་འཇེངས་ཀྱང་འགྲོ་རྒྱུ་འདུག། 腿跛了仍然想走路。

འཇེངས་པ། འཇེང་བའི་འདམས་པ།

འཇེན་ཁྲིམ་། ཁྲིམ་ གཅིག་ ནས་ འཇེན་ ཏེ་ ཁྲིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་ འཐུག་པ། 抽调。从一处调出派往另一处：ལས་ཅུད་ པ་ ཁ་ ཤས་ འཇེན་ཁྲིམ་བྱས་ནས་ཁ་ཅོ་དགོས་མཁའི་ལས་ཀ་ཅུད་ དུ་ འཐུག་པ། 抽调一些干部，使他们来做紧急工作。

འཇེན་ཁ་སྒྲོང་རེས། (ལྟལ) ཅ་ ལག་ ལག་པས་ མར་ཚུར་འཇེན་པ་དང་། དོན་གནད་ལ་ཀྱོས་མི་ འཆམ་པར་ རང་དོད་ཅུད་ པ། 拖扯，拌嘴。各执一词，争辩不休，如鞣革时向四方拉扯。

འཇེན་འཁྱེར་ཀར་ཀོར། ཀྱོས་ མ་འཆམས་པའི་ཀར་ཀོར། 牵扯，东拉西扯，拖延争论：ཐུབ་ཞེན་འཇེན་འཁྱེར་ཀར་ཀོར་མང་ན་ཀྱོས་ འཆམས་ཐུབ་པ་ཀམ་ཀི་རེད། 偏袒争论，牵扯太多，则难于达成协议。

འཇེན་ཐག ཐར་ཚུར་རམ། ཐར་མར་འདྲེན་པའི་ཐག་པ། 纤绳。拉曳用的索子。

འཇེན་འཇོག ཀ་སྤུ་སོགས་འཇེན་པ་ དང་འཇོག་པ། 拧毛，拔毛，拧肉。

འཇེན་པ། (ཐ་དད་པ) (1)འདྲེན་པ་དང་། འཕྲིད་པ། 扯，拉，牵引：བཏན་ དབང་ ཤེས་ འཇེན་ འགྲོ་པ། 强迫拉走。སྒོ་མར་འཇེན་ཅམ་ཀྱིས་ ཙམ་ཅང་། 把门拉拢关闭一下！ཁ་ཁྲལ་མ་ནས་ཕྱིར་ འཇེན་པ། 撤出战斗。ཐག་པ་དེ་འཇེན་ནས་ཆད་ སོང་། 那一条绳子被拉断了。ཁོ་མོའི་བར་དུ་ ཐག་པ་ འཇེན་ པ། 撮合不正当的男女关系。(2)ཁྲལ་འཇལ་པ། 交纳租税，支应差役：ཀང་ འགྲོ་ལག་འདོན་ཀྱི་ཁྲལ་རིགས་འཇེན་ པ། 支差纳税。(3)ནང་བཤམ། འགྱང་བར་ཅུད་ པ། 拖长，

延引使长；དབྱངས་འཐེན་པ། 拖长歌音。དུས་རྒྱུན་འཐེན་ཐུབ་པ། 延长时间。(4)རྨུག་པའང་ཐུབ་པ། 吸，吸入；ཐ་མ་ཁ་འཐེན་པ། 吸烟。དབུགས་གཏུང་འཐེན་ག་ལེར་ཐུབ་པ། 缓缓呼吸。

འཕེལ་འཕྲོལ། ལྷག་མ། 多余部分。

འཕེལ་པ། ལྷག་པོ། 形容词。剩余，多余；གོས་འཕེལ་པ། 剩下的衣服。ཟས་འཕེལ་པ། 剩下的饮食。མི་གཅིག་འཕེལ་པ་ཐུང་སོང་། 多了一个人。

འཕེས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐེམས་པ། འཐེམ་པ།། ཚང་བ། 完成，满足；རྩོད་བཀག་གངས་འཕོད་སྐེམས་པ། 完成了预定数目。མི་གྲངས་སྐེམས་པ། 名额已满。

འཕེམས་ཏན། (རྟེང) ནན་ཆགས་བྱས་པ། 踏实，殷重，郑重。

འཕོག འཐག་པའི་སྐལ་ཆ།

འཕོག་པ། (ཐ་དད་པ) བཏུགས་པ། བཏུག་པ། འཐོགས།། ལག་སོང་གྱེས་གཅོད་བཤམ། འཐེན་པ། 掏，摘，折，捋，ཚལ་ཞིང་ནས་སྟོ་ཚལ་གྱི་རྩེ་མོ་འཐོག་པ། 从菜园里掏取嫩菜尖。ཤིང་ཏོག་སྨིན་པ་ཚང་མ་བཏུགས་པ། 成熟了的果实都摘了。བཏང་མི་ཐོགས་པའི་ཡལ་ག་རྣམས་འཐོག་པ། 折去无用的旁枝。མེ་ཏོག་འཐོག་པ། 采花。ཇ་ལོ་བཏུགས་པ། 采茶。ཁའི་སྤུ་རྣམས་གཙང་མར་བཏུགས་ནས་ཚོས། 拔尽肉上的毛再煮！

འཕོགས། འཐག་པའི་སྐལ་ཆ།

འཕོངས་ཁ། འགྲོ་ཁ། 将出发，出发时。

འཕོངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐོན་པ། འཐོན་པ། ཐོན།། (1)འགྲོ་བ། 出发，动身；འདི་ནས་ཐོན་ཏེ་གང་དུ་འགྲོ། 从这里动身到何处去？ཁང་པའི་ནང་ནས་ཕྱིར་ཐོན་ཏེས། 从屋里到外面来！(2)འབྱུང་བ། 发生，出产；དེ་རིང་དོན་དག་ཆེན་ཞིག་ཐོན་སོང་། 今天发生了一件大事。ཡུང་པ་དེ་ནས་ལུལ་ཐག་ཁེན་ཆེན་ཞིག་འཐོན་རྒྱུ་ཡོད། 那地方出产大批土产品。(3)འཆར་བ། 露出，出现，ཞིང་ཁའི་ནང་ནས་སོན་ཀྱི་སྡུ་ཀ་འཐོན་ཉེར་འདུག 地里种子快要发芽了。སྲུ་ཀུ་གསུམ་སྐྱེས་པ་ཆང་མ་མགོ་ཐོན་པ་རེད། 所生的三个孩子都长大成人。རང་མགོ་ཐོན་མ་གྱུབ་པ། 不能自立。

འཕོན་ལྡོག ལམ་དུ་འཐོན་ཁའི་ཀུས་འདུད། 临别致敬。

འཕོབ་ཁ་མ། འཐོབ་ལ་ཁད་དམ། འཐོབ་རན་པ། 即将获得。

འཕོབ་ཏུ་ཆ་བ། འཐོབ་ལ་ཁད་དམ། འཐོབ་གཅམས་ཙོད་པ། 将得，即将得到；གྱུབ་འབྲས་འཐོབ་ཏུ་ཆ་བ། 将得结果。

འཕོབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐོབ་པ། འཐོབ་པ།། རྙེད་པ། 获得，得到；གོ་སྐབས་ཐོབ་པ། 得到机会。སྐལ་པ་ཐོབ་པ། 得到机缘。མི་ངན་ལ་གོ་ས་ཐོབ་ན་རང་སྤྱང་གང་དྲན་བྱས་ཙོང་། 坏人得势，就会任意胡为。སྨོན་མི་མང་སྟེ་འཐོབ་མི་དཀོན། 希求的人多，获得的人少。

འཕོབ་བྱའི་རྒྱུ། རྒྱུའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤོག་སྟེ། ཡིད་ལ་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་འཐོབ་བྱའི་རྒྱུ་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་གསོ་འཕུལ་སྨྲན་པའི་རྒྱུན་ཞེས། 谋得因。说明为求谋得所欲事物而进行种种权术的修辞方法。因由修饰法之一。

འཕོབས། འཐབ་པའི་སྐལ་ཆ།

འཕོམ་རྒྱག (ཚིག) མི་ཤེས་བཞིན་དུ་ཐ་ལ་འཇུག་པ། 莽撞，盲目从事；ཐ་ཅ་ལ་བརྟག་

དཔྱད་མེད་ཅིང་བར་འཐེས་ཚགས་དུ་མ་འཇུག 不可不加考虑卤莽从事。

འཐོམ་ཐུམ། (ཨཱམ) གང་ཡང་ཅི་མེ་ཤེས་པའམ། རིག་པ་མེ་གསལ་བ། 笨蛋，蠢材。

འཐོམ་ཐུམ་འཐོམ་རྟག (ཨཱམ) ཤེས་རིག་མེ་གསལ་བའི་ཚལ་ཕྲྀད་ཆོག 蠢家伙，笨货。对糊涂愚笨者所用贬词。

འཐོམ་འཐོམ། རིག་པ་མེ་གསལ་བ། 糊涂，迷惘：མི་འཐོམ་འཐོམ་ཞིག 一个糊涂人。

འཐོམ་བ། འཐོམས་པའི་དཔལ་བ་དང་མ་ཟོངས་པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེ་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཐོམ་མེ་བ། རིག་པ་མེ་གསལ་བ། 迷迷糊糊的，昏头昏脑的：ལས་དོན་མགོ་མེ་འཆོས་པར་འཐོམ་མེ་བར་སྡོད་པ། 摸不着工作的头绪，迷迷糊糊地过日子。

འཐོམ་ཚོང། མགོ་འཐོམ་པའི་མིའི་རྣམ་འགྱུར། 糊涂，迷乱，困惑。

འཐོམས། འཐམ་པའི་སྐུལ་ཆོག

འཐོམས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) མགོ་བོ་འཁོར་བ། 迷乱，困惑，分辨不清：མགོ་བོ་འཐོམས་ནས་ཉི་ཙང་མེ་ཤེས་པར་གྱུར། 昏头昏脑什么也不知道。

འཐོམས་གཡོགས་པ། (ཨཱམ) མགོ་སྐོར་བཏང་བ། 哄骗。

འཐོར་བྱམས། ཁ་མ་ཚང་བ་དང་། ཆག་ཉེག་གི་དངོས་པའི་བཐུས་ཆོག 破碎，残破。残缺不全：ཨ་ཐུང་འཐོར་གྱམ་ཅན་ཉམས་གསོ་བྱས་པ། 修理破烂不堪的器物。

འཐོར་འབྱང་། ལྷ་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་ཆུ། 神水。向空弹洒用以敬神的水。

འཐོར་སྡོད། ཁ་ཐག་ནས། ཁ་འཐོར་ནས་སྡོད་པ། 散居。分散居住。

འཐོར་རུས། ལྷ་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་འབྲུ་ནས། 神麦。向空撒出用以敬神的青稞。

འཐོར་སྐྱེད། འཐོར་ཉེད་ཀྱི་ཨ་ཐུང་ཟིག 喷水壶。洒播用具。

འཐོར་བ། ●གཏོར་བའི་དང་ལྡ་བའི་འབྲི་རྒྱལ་གཞན་ཞིག ❷(ཐ་མི་དད་པ) ཐོར་བྱར་འགྱུར་བ་དང་། ཐུགས་རེ་བར་འགྱུར་བ། 离散，散失，脱落。团聚一处的向各处分散：ཁྱིམ་ཚང་འཐོར་བ། 家室离散。གོས་སྒྲམས་འཐོར་བ། 衣缝脱了线。ལུག་ཁྱུ་འཐོར་བ། 羊群散失。ལག་ཤེད་ཀྱུ་རོར་ཚང་མ་འཐོར་སོང་། 手头的财物都散失光了。མ་བུ་ཁ་འཐོར། 母子分离。

འཐོར་བྱིད། (ཨཱངཀ) རེ་ཙོ། 能散。鹦鹉的异名。

འཐོར་བྱོལ། དཔུང་འཐོར་རོས་བྱོས་པ། 溃退。队伍溃败逃散。

འཐོར་འབྲུ། ལྷ་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་འབྲུ་རིགས། 神谷。向空撒出用以敬神的谷物。

འཐོར་མ། ཁ་འཐོར་ཀྱི་དངོས་བོ། 名词。零星物品。零星的东西。

འཐོར་མ་རུག འཐོར་ལ་ཁད། 将要离散，快要散失：ཁྱིམ་གཞོས་འཐོར་མ་རུག 室家行将离散。

འཐོར་རླུང་། ཐུགས་ཀུན་ནས་ལྟང་བའི་རླུང་དྲག་པོ། 大风，狂风。

འཐོར་བཙུག ཁ་འཐོར་ནས་བཙུག་པ། 散失，遗失。

འཐོར་ཚོག་འདེབས་པ། རོལ་ཤལ་ཅམ་དུ་མ་ཡིན་པར་ཞིང་ཁ་གང་ས་གང་དུ་ཚོག་འདེབས་པ། 撒播，遍地撒种。不依行列，满地撒播种子。

འཐོབ་པ། (ཨཱམ) ལྷག་པོའམ། ལྷག་མ། 多余的，超额的：ཤེས་དེན་རྣ་ཅམ་མང་ཅང་འཐོལ་པ་ཡིན་པར་མ་མཐོང་། 知识再多也莫认为是多余的！བྱ་ཆ་འཐོབ་པ། 额外报酬。ཁྲལ་པོ་འཐོབ་པ། 额外负担。

འཐོལ་བ། མཐོལ་བ་དང་འདྲ།

ད། ཅང་ཨིཀ་གསལ་ཁྱད་ བཏུ་གཅིག་ པ་འདིའི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་སོ་དང་། ཁྱད་པ་ཡིན། ནང་ཁ་རོལ་པ་སོ་ཡིན་ཐུབ་པ་དང་། ཕྱིའི་རོལ་པ་བྱེག་ཆང་ཐུབ་ཡོད། 藏文第十一字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为齿舌全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读为舌尖前送气（或不送气）清塞音。相当于汉语拼音字母d，国际音标t。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的ta(或da)。 ●(1)མིང་གཞིའི་ མེ་ ཨིག་ཅིག 弱音语基字母之一。(2)སྔོན་འཇུག་མ་རིང་ཁ་ཨེ་གེ་ཁྲིག 中强音前加字母之一。(3)རྗེས་འཇུག་ཟེ་ཨིག་ཀྱི་ཐུས་ཏ་ཐ་ཁྲིག 强音后加字母之一。(4)ད་དྲག་ གམ་ ཐུ་ དྲས་ རྗེས་ འཇུག་ མ་རིང་ཀྱི་རྗེས་ཐུ་འཇུག་པའི་ཐང་འཇུག་ཅིག 古体藏文里，中强音后加字母后所用重后加字母。●དྲས་ འདི་ རྟིད། 名词。现在，这一下；ད་ལྟབས། 现时。ད་དྲས། 当今。ད་ལོ། 今年。ད་འགྲོ་དགོས། 现在该走了。ད་འཁྲིགས་སོང་། 这一下合适了。ད་ཀ་ཚོ་སོང་། 这一下懂了。ད་ཁྲག་ཅིག 马上放下！ ད་དགའ་ལས་མེ་འདུག 当前没有困难。

དཀའ། (རྟིང) ད་རེ། 这一下，从此。

དཀྲུ། (ཁྲལ) ད་ཀུང་ཀི་མིང་། ད'字母。

དཀྲོང་། (1)མེ་ཀེ་ད་ཨིག་ཀྲོང་ཁ། 单个ད'字母。(2)མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་འགར་ཏ་དང་ད་ གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་གདངས་གཅིག་ཏུ་ འབོད་ པས་ ཁྱད་ པར་འཕྲད་རྟེད་ཀྱི་ཆགས 伸足ད'字母。青康若干地方，ཏ'ད'两字音调不分，为求辨别方便，故说蜷足ད'字母和伸足ད'字母。

དག། (ཁྲལ) འདི་བཞིན་ནམ། འདི་འདྲ་བ་ཞེས་པའི་ཚད་བཟང་ཀི་རྒྱུ་ཞིག 这样儿，这么着，如此：དྲས་ཁྱད་ཅེས་ཅན་ཞིག་ ཀི་ བར་ ད་ ག་ ད་ གའི་ངང་ནས་ཏུར་བསྒྲུབ་ཐུས་པ། 就这样儿努力一段时间。ལས་ཀ་ད་གས་ཙོང་བ་འདུག 事情这么着就对。ཅ་ལག་ད་གས་འགྱིག་པ་འདུག 东西如此这般就可以。

དག་ཙམ། (ཁྲལ) འདི་ ཙམ་ མམ་ འདི་ ཕུ་ ཐུ། 即此，就这样，只是如此：ལས་ ཀ་ ད་ ག་ ཙམ་ ཐུས་ནས་མཚམས་ཞིག་ཅིག 事情就做到这儿为止；དངོས་པོ་ད་ག་ཙམ་གྱང་ན་ཆོག 东西有这样多就行。

དག་ནེ། (ཁྲལ) (1)དོན་ཤེད་གང་གྱང་ངམ། དངོས་གནས་ཤེན་པ་མཚོན་པའི་ཚིག་ཅིག 随便，不认真，不经心：ཁོད་ཅ་དེ་ད་ག་ ཤེ་ བཀད་ པ་

མ་རེད། དངོས་གནས་ཡིན། 那句话不是随随便便说的，是认真的。 འཆར་གཞི་ཞིབ་གསལ་མ་བཏིང་བར་ལས་འགོ་དགེ་གི་ཉེ་བཀོད་མི་འཐུག་ནས་ཨ་འཕྲིག 不可以不订出详明计划就随随便便地开工。 (2)དེ་འདྲ་ཞིག 就这样，如此； ལས་ཀ་དེ་གི་ཉེ་ཐུས་ནི་ཆོ་གང་ཟེར། 这样做事有何益处？ དེ་རིང་ལས་ཁེལ་མེད་པས་དང་ལ་ དེ་ གི་ ཉེ་ བསྡད་ཡོད། 今天不忙，就这样在家闲坐。

དུ་ཡིན། (ཕུལ) ཉི་སྔོན། 刚才； དུ་གིད་ཨི་གཅིག་ལྷའམ་སོང་། 刚才来了一个人。

དུ་ཡིན་ཙམ། (ཕུལ) དུ་ལྟའི་ཚོང་དུས། 早已，过了一会儿了； ངས་ཁྱོད་ལ་དུ་གིད་ དུས་ ལའམས་པ་ཡིན། 我早已给你说过的。

དུ་ཚོང་། དུ་སྔོན་ དུས་སྔར། 过去，以前，以往； དུ་ཚོང་ཐའ་ཙང་སུ་ལའང་མ་སྨྲས་པ་ཡིན། དུ་ ཁྱོད་ལ་བཤད་པར་ བྱའོ། 以前向谁也没有讲过，现在给你说吧。

དུ་དགོང་། (ཕུལ) དེ་རིང་དགོང་མོ། 今夜，今晚； དུ་དགོང་སྐར་འོད་ཆམ་ཆམ་དུ་འཕྲོ་བ། 今夜星光灿烂。

དུ་ཙམ། སྐལ་ཆོགས་ཤམ་བཐུབས་པར་ དུད་ཁྲག་ དུས་ དུས་ ཆོགས་ཕྱིར་འབྱང་ བའམ་ དུ་ ག་ཐ་ པར་འགྱུར་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་དང་གཤེས་ཐུ་ དཔེ་ན་ཆུང་དུད་ཏན་དང་། མཁལ་ནད་དུ་ ཏན་ གཉིས་ མོ། 佝偻病。病邪侵入脊椎或脊髓中，引起骨椎外突内陷之象，此分风疾佝偻和肾疾佝偻两类。

དུ་ཚིག་ ཚང་ ཁྱག 骆背。风疾之一。风疾侵入脊髓，症见颈椎短缩入于胸腔，后背突起之状。

དུ་ཚན་ཉི་དགྱེ། ཆུང་ནད་ཐལ་གཞུང་གི་བཐུབས་པར་ཁུགས་པ་ཞིག་སྟེ། ནད་རྐྱགས་ཐུ་ བྱང་འབྱང་ཞིང་གཉའ་བ་བསྡུངས་ལ་ལྟག་པ་དགེ་ བ་ སོགས་ འབྱུང་བ་ཞིག 鸡胸。风疾病邪侵入脊髓，症见颈椎短缩、枕骨后仰、胸椎突起之象。

དུ་ཁྱོས། དུ་ཆ་དང་། ཉི་ཁག 现在特别，现在尤其是： རྒྱུན་གོང་ཁྱས་ལྟར་དང་། དུ་ཁྱོས་ཁྱོ་ རྒྱུན་ཁྱིད་ཀི་གཤམ་གསལ། 一般已如上述，现特叙述所说要义如下。

དུ་ཚི། འདས་མ་ཐག་གམ་ཅུང་ཟད་སོང་བའི་དུས། 刚才，适才间； མི་དེ་དུ་ཅི་འདི་ནས་ཐྱེན་མ་ཐག་པ་ཡིན། 此人刚刚从这儿走了。 ཁོ་ལ་དུ་ཅི་ནས་ སྐུལ་ལྟག་བཏང་བ་ཡིན། 刚刚才鼓励了他。

དུ་ཆ། དུ་ལྟའི་ཆ། 而今，今朝，目前，现在； ནུ་ཆ་དུ་ཆ་དྲན་འདུག 现在病已全愈。 ཐང་དེ་ ལྟར་ཡིན་ཡང་དུ་ཆ་དེ་ལྟར་མ་ཡིན། 过去虽然如是，而今不是了。

དུ་ཆུ། མཆལ་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། ནུས་ པས་ དུས་པ་ཆག་པ་སྐྱེར། ཆུ་ སེར་སྐེམ། གཉན་ དང་ འཇོམས། 丹银朱。银朱之一。入药能续骨折，敛黄水，避瘟疫。

དུ་ཆུ་ཚྭ། མཆལ་ཆུའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀིག 朱砂，辰砂。

དུ་ཆོག (1)(ཕུལ) དུ་འཕྲིགས། 这一下合适了，这下够了。 (2)བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆོ་གའི་ གྲས་ཀིག་སྟེ། རྒྱལ་ཆོག་གི་རྗེས་སུ་བཅས་པའི་ གསལ་བཞེའི་ལས་འཁོར་དང་ བཅས་ པ་ སྟོན་ པ་ འདས་ནས་དུ་ལྟའི་བར་དུ་ བྱེད་ པའི་ བསྟེན་ པར་ རྫོགས་པའི་ཆོ་ག། 现行仪轨。受近圆仪轨之一。先行仪轨之后制定之白四羯磨，自佛去世后迄今受近圆戒之仪轨。

དུ་ཇིག ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ་ རྣུང། ཁུ་རྩེས་

རྩྭ། ནུས་ཅས་འཕྲུ་བ་གཅོད། རྩྭ་གསོ། སྐྱུར་བ་དང་ཤི་བཀྲམ་བ་སེལ། 五味子。木兰科药用木本植物名。味酸，性温，功能止泻、养肺、止吐、开胃口。

ད་ལྟ། དུས་འདི་ཉིད། 今，现在，此时；ད་ལྟ་ཙམ་ནས། 自今以往。ད་ལྟ་མན་ཆད། 今后。ད་ལྟ་ཡན་ཆད། 从前。ད་ལྟ་ཉིད་དུ་བསྲེག་པར་ཐུ། 立即焚之。ང་ད་ལྟ་འཕྲལ་དུ་སྐྱེས་ཡོང་། 我立即前来。ཆུ་ཚོད་དྲུག་དང་ཐྱད་ཀ་ནས་ད་ལྟའི་བར། 从六时半到现在。

ད་ལྟ་བ། (1)དུས་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་དུས་སྐབས་འདི་ཉིད་དེ་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཞེས་ཆའམ། མ་འོངས་པའི་ཆ་གང་ཡང་མིན་ པར་ སྐྱེ་ལ་མ་འགག་པའི་ཆ་འདི་ཉིད། 现在，如今，目前。现、过、未三时中的现在时间。某一事物，非谢灭位，非未生位，生已未灭、现正存在的分位。(2)རྟགས་འཇུག་གི་སྐབས་སུ་ཐུ་ཐེའོ་ཐ་དད་མི་དང་གང་རུང་གི་ཐུ་བ་ ཐེའོ་ བཞིན་ པའི་ དོན་ཞིག་ལ་ཚོ་དགོས་པ་དང་། ཐ་ཐེའོ་ཐ་དད་པའི་ཐེའོ་ཚོ་ཁ་ཐོན་ལས་དང་། དེའི་ཐེའོ་ལས་དང་ བཅས་པའང་དུས་དལ་པའི་ཁངས་སུ་བསྡུ་དགོས། 现在式。藏语音势论中所分外动词和内动词的现在式，以及外动词的主要能作、普通能作和能作行动三项，均包括在现在式中。

ད་ལྟ་རང་། (ཞལ) ད་ལྟ་ཉིད་དུ། 即时，立刻。

ད་ལྟའི་དུས་ལ་མ་ཚགས་ མ་ བྱགས་ པའི་ ཤེས་ཀྱི་ཟློག་པ་འཇུག་པ། ད་ལྟང་ཁོ་ན་ཐོག་བཏུ་ཐམས་ཅད་ན། ཆོས་ཅི་དང་ཅི་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་མཉེན་པ་སྟེ། 智慧知现在无碍。佛十八不共法之一。佛以智慧照见现在十方一切世界生起何等一切诸法。

ད་ལྟར། (1)དུས་འདི་ཉིད། 如今，今世，现在。(2)དུས་ད་ལྟ་ལ། 于今，在现在；ད་ལྟང་ཐུ་དུས། 现时，现世。ད་ལྟང་ཐུ་རྒྱུན། 现缘。

ད་ ལྟང་ཐུ་ བདག་ རྒྱས། དུས་ གསུམ་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནང་གསེས། སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའོ། 现在佛。三世诸佛之一，即释迦牟尼佛。

ད་ལྷོ། ཐྱེད་ཅད། 此后，自今以往；ད་ལྷོ་རིང་ཞིན་གཞན་གཞན་དུ་འགྲོ་དགོས། 今后不久要往别处去。

ད་མཐའ། རྗེས་འཇུག་བཏུའི་ནང་གསེས་དང་། ན་ར་ལ་གསུམ་ཀྱི་མཐར་ཐོའ་པའི་ད་དང་གསུ། ཡང་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གཡས་དེ་མཐའ། ད་字尾。后加字ད་和重后加字ད།。

ད་དང་། ཡང་བསྣར་དང་། ད་ལྟ་ཡང་། 仍然，再，尚，还；ད་དུང་མ་ཡོང་ན་ འཕྱི་ དུགས་ པ་རེད། 再不来就会迟了。ཐེ་བ་ཤོད་པར་མ་སངས། ད་དུང་ཡང་ཁོད་ཀྱིན་འདུག 不但从前说过，目前也还在说。ཐོན་ནས་ ཐུགས་ ཁྲང་ བཞེས་ དང་ བཞེས་སྐུས་གྱ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་། ཐུམས་དང་སྐྱིང་ རྗེའི་ ལུགས་ ཀྱུས་ མི་ འདོར་ པ་ གནང་དགོས། 过去现在均蒙关注，今后仍祈慈悲提携，永不相忘！

ད་བྱག རྗེས་འཇུག་ན་ར་ ལ་ གསུམ་ ཀྱི་ རྗེས་ ཀྱ་ འཇུག་པའི་ཡང་འཇུག་ད་ མཐའ་ འདི་ ཉིད་ དུས་ རབས་དཀར་ཀྱ་པར་ བོད་ཆུལ་ཁྲི་རབས་ཀྱི་ སྐད་གསར་ བཅད་ཅིད་ བསྐབས་ ཐོན་ ཡང་ ཆེད་ དུ་ དོར་ནས་ད་ ཆར་བཏང་ ཉིང་མ་གཏོགས་འཕྲི་ཐུལ་མེད། 强化ད。由于后加字ད，能强化语基的音势，故有此名。此仅见于古藏文中。及至公元九世纪藏王热巴坚时，为求简化字形，已经废弃，今已不再实际写明。

ད་གདོད། (1)རྗེས་ཐུའམ་ཕྱི་ས། 随后，后来；ད་གདོད་གཞེ་ནས་ཤེས་བྱུང་། 后来才懂了。ད་ གདོད་ཤོག་ཡང་། 往后再来啊！(2)གཞེ་ནས།

从头起，这才：དཔོན་དཀྱི་བ་འཕྲལ་གྱི།　这才能够加以区别。

དཀོང་།　དེ་རིང་ཐུན་དང་པོ་རིང་ཞོགས་པ།　今晨，今早上。

དཀོངས།　དགོང་དང་འདྲ།

དཀོག་བཟུང་།　དཔྱིན་ཆད།　自今，从此，自此以后：སྔ་ཤུན་ཚགས་པས་དེ་ནས་བཟུང་བརྟག་དཔྱད་གཟབ་ནས་ཀྱིད་དགོས།　由于上了当，从此以后，应该郑重观察。རྒྱུན་ཆད་བྱས་པ་མི་ལེགས་ཀྱང་དེ་ནས་བཟུང་ལེགས་ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་བརྩོན་པ་སྐྱེད་ཅིག　过去作得不好，今后要往好处努力！

དཀྱི།　དུས་ཐ་སྙིའི་མཚམས་ སྐྱོང་ སྐབས་ དུས་དེ་ཕྱུ་པ་ཆེད་དུ་སྐྱེས་བའི་ཚིག་ཕྲད་ཅིག　这下，这一下：དེ་ལས་ འགན་ གྲུབ་ སོང་།　这下任务完成了。

དཀྱིའི་བྱ།　(ཨངོན)　ལྷ་མིན།　达努之子。非天的异名。

དཀྱམ།　དེ་ལྷ་ཚན་ཆད།　过去，现在以前。

དཀྱིམ།　དེ་ནས་ བཟུང་ཐེ་ ཕྱིན་ཆད།　以后，今后。从此以后：ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ལས་ གཙང་མར་ བཅད་དེ་དཀྱིན་གྱི་འཕྲད་ མི་ ཉེད་ པ།　彼此完全断绝关系，今后不再往来。

དབང་།　ཐུར་ནས་དལྷའི་བར།　至今，迄今，到今天：ཐོག་མ་ཉིད་ནས་ དེ་བར།　从开始到现在。

དབྱིར།　(རྟེང)　མིག་གནས་ ལམ་ཚ་ མིག་གི་གནས།　烧火处。焚烧柴火的地方。

དབའི།　སྒྲིབ་ཉད་དང་ཟློང་ འགོག་ཉེད་ཀྱི་ཐྲིག་ཁ་ལེབ་ སོ།　屏风，挡板。用以遮蔽视线和挡风的木板。

དཀྱིལ།　སྐབས་དུ་འཕྲོ་བའི་ སྐྱོག་ཆགས་ཀྱི་ རིགས་ གཅིག　དེའི་རྣམ་གངས་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་།　གངས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་ཆགས་དང་།　སྐྱིན་གོང་ནི་འབྲིང་ཙམ།　རྩངས་པ་དེ་ པ་ཚ་ཞིག་ཡིན།　蜥蜴，蛤蚧，大云虎儿。种类繁多，均可入药。最上品为雪鳖，其次为水蜥蜴，再下为石蜥蜴。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཏེའུ་ལེ་བ་དང་།　བདག་སྐྱེས། ས་འཇིག།　ས་འཇིན་སྐྱེས་བཅས་སོ།

དཀྱིལ་དཀར་ཅོ།　ཐ་ཚོད་ཤུག་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས།　爬地黄别名。

དཀྱོག།　འཕྲལ་དུ།　立即，迅速：ནད་ གཞི་ཤ་དྲག་ཆེ་བས་དེ་མོད་སྐབས་བཅོས་ཀྱིད་དགོས།　病势很急，需要立刻治疗。

དཀྲག　(ཨལ)　དགང་དང་།　དག་རེ།　这一下怎样，现在如何。

དཀྲངས་དཀོན།　མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ འབངས་ ཁམས་རྩང་གི་ཁངས།　རྗེ་རྩང་ཁ་བའི་སྐྱོབ་མ་ཚ་ཁྲ་ངག་དབང་གྲགས་བས་དགོན་པ་ བཀྲ་ དང་ བཀྲད་བཅུ་བའི་ཐ་མ་འདི་ཡིན་བས།　དགོན་བཀྲ་རྩ་བཀྲད་དང་ཚང་སོང་གསུངས་ནས་དེ་ ཚང་ དུ་ མིང་ཆགས།　达仓寺。四川马尔康县境一寺庙名。宗喀巴弟子擦科·阿旺札巴发愿修建百零八寺之最末寺庙。当落成时，人谓“现已足数”，故称“达仓”。

དཀྲུང།　ཆུང་དཀར་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག　白矾。明矾的异名。

དཀྲོང།　དཔྱ་ཉིད།　这早晚，这会儿，此时：སང་ཉིན་དེ་ཚོད་ཙམ་ལ་ ཞེའས་ཤང་།　请明天这个时候来啊！

དཀྲམ་མཚམས།　དེ་ ཕྱིའི་ དུས་ སྐབས།　这个时候。

དཀྲབ།　དེང་ སང་།　现在，近来：དེ་ ཁག་ཁྱེད་རང་གང་དུ་ ཞེའས་པ་ ཡིན།　近来你到哪儿去了？

དཀྲབ་ཀྱིད།　(1)གཞི་ནས།　这才，现在才：ཁོ་རང་ མཁས་པ་ཡིན་པ་དེ་ གས་ཀྱིད་ ཤུང་།　现在

才知道他是有才能的人。ཁེངས་མང་གསུངས་ནས་དཔག་མེད་ཙམ་བྱུང་། 讲了很多遍，这才懂了。(2)རྗེས་ནས་དང་ཕྱིས་ནས། 往后，然后，嗣后；དཔེ་ཁེད་ནས་བརྩང་ཡི་གེ་འབྲི་རྩུའི་འགོ་ཚུགས་ཤིག 从现在起就开始写字吧！

དཀར། མར་བཏོན་ཐེག་པའི་ཏོ་མ་སྐྱུར་མོ། 酪浆。已搅取酥油的酸味酪浆。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྩ་སྐུ་དང་ཆབ་སྐྱེའོ།

དབང་ཁམ་ཆེ། (མིག) དཔང་ཆེ་བ། 权大势大。

དངང་། (ཕྱི) (1)དེ་རིང་ཞོགས་པ། 今晨，དངང་ཐུ་བོ་ནས་ཕྱིན་སོང་། 今晨打早走了。(2)དཔལ་དུས་ཆོད་མཚམས་འཇིན། 此刻，现刻，就是现在。དངང་ཅིའི་རན་སོང་། 此刻就该做了。

དབྱང་། ཡང་བསྐྱར་དང་། དཔལ་ཡང་། 仍然，再，尚，还。དེ་རྩང་ཁྱིམས་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཁ་ཤས་གནས་ཡོད། 还存在一些违法行为。

དེས། ཐེངས་འདི་ཉིད། 此次，这一回。དེས་ཆུལ་ཁ་ཐོབ་བྱུང་། 这回胜利了。དེས་ལན་ཅིག་འགྲོ་དགོས་ཀར། 这回需要去一次。གོ་སྐབས་བྱང་བ་དེས་ཙམ། 机会只有这一次。

དལམ། ཐེངས་འདི་ཉིད་དམ། ཚར་འདི་ཉིད། 这回，此次。དལ་ཁྱེད་ཚེས་ཐུབ་ཡ་གནང་རོགས། 此次，望你能够去一下！དལ་ཁོ་བོ་གང་དུའང་མི་འགྲོ། 这次，我什么地方都不去。

དལམ། ཉེ་ཅར། 最近，近来，现今。དལམ་ལན་ཅིག་ཁུལ་འཛོམས་བྱུང་། 最近会到了一次。དལམ་སློབ་སྦྱོང་གནད་སྨིན་བྱུང་། 近来学有成效。

དཀྱིལ། མེ་རོག་ཟེར་སྐུ་དྲི་ཁེམ་བའི་ཤིང་རིགས་ཤིག 黄花杜鹃。

དཤོ། ལོ་འདི། 今年。དཤོ་རྩེ་ཆུ་འཛོམས་པ་འདྲུག 今年水草丰美。

དཔྱ་རིལ། མོང་ཀོལ་ཏུལ་ཏུ་སྤྱི་ཁུལ་ཁའི་ཡུལ། དེང་མོང་ཀོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་ཆུལ་ས་ལྟུའུ་ལན་པ་གྲུའོ་ཡེ་གནའ་མིང་། 大库伦。今蒙古人民共和国首都乌兰巴托古名。

དྲི་རུ་ཤྲི་ལ། དེས་རབས་བཅུད་པར་གསོལ་བའི་ཐུགས་ཤེང་། ཁྱི་སྲིང་ཁྲིའུ་བཙན་སྐབས་བོད་ལ་གདན་དྲངས་པའི་དྲིན་ཅན་ཚེ་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཀུལ། 施戒。梵音译作达那希拉。八世纪生于克什米尔，赤松德赞时迎请来藏的三恩师之一。

ཏ་མ་རུ། (མེགས) གསང་སྔགས་པའི་རྩལ་ཆ་ཁྱེག་རྡེ་གཡས་གཡོན་གཉིས་ཀ་ཐུགས་བཅུག་ནས་བསྐྱེད་རིམ་ལ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁྲིད་ཡིག་ཚན་ཞིག་ལ་ཐོན་པའི་ལག་ཆ་ཚུང་ངུ་ཞེག 鼗鼓。可以左右两面摇击的一种小鼓。密宗修行者所用乐器之一。

ཏ་རྟ། ཏ་མ་རུའི་བསྡུས་ཚིག

ཏ་རུ་སྐྱོག་པ། (1)ཏ་མ་རུ་དྲུང་བཞག་ཐེབས་པ། (2)ཕྱ་མ་ཅི་དགའ་ཅི་བའི་དོན་བྱེད་པ། 摇鼗鼓。(2)搬弄是非，挑拨离间。

ཏུ་མཁོ། མི་ངན་མཁོ་གཉིས་མ། 两面派。

ཏྲ་ཀི། (མེགས) མཁའ་འགྲོ། 空行。梵音译作突吉。

ཏྲཻཝི་པ། (མེགས) ཐུབ་ཆུ་གང་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་ཞིག 仲毗巴。古印度一得成就者名。

དཀ། 数词。(1)གཉིས་ཆེག་ལ་འགྲོ་བའི་རྣམ་དབྱེ་དང་བའི་མིང་མཐའ་ཞིག 二数。表示二数的后缀之一：མི་འདི་དཀ 这两个人。ལས་ཀ་ དེ་དཀ 那两件事。(2) མང་ཆེ་ལ་ འགྲོ་བའི་ རྣམ་དབྱེ་དང་བའི་མིང་མཐའ་ཞིག 多数。表示复数的后缀之一；མི་འདི་དཀ 这些人。 ལས་ཀ་ དེ་དཀ 那些事。

དཀ་ཐུབ། བཅོམ་ཐ་མདོ་སྡེགས་དབེ་ཆ་ཚོ་ཏེ་ཆུང་ དང་མང་ ཐུང་གང་ ཞིག་ ཁིན་ དེ་འགོ་

ནས་མཇུག་བར་མ་ཆད་པ་དང་མ་རྣོར་བར་བློག་པ། 畅诵，准确讽诵。所读显密经籍，不分卷帙大小多寡，自始至终，皆能准确讽诵，不错不落。

དག་ཙི། ཤ་མ་དྲི་ཞིམ་ཅན་ཁྱི་རྩྭ་སྨན་ཞིག་སྟེ། ནུ་ཕྲུམ་རྣམས་སྨན་དུ་བཀོལ་ཏུང་བའོ། 薄荷。叶有香味的草本植物，全株可入药。

དག་བཅོས། བཟོ་བཅོས་ གཙང་ མ། 改正，修改；འཆར་གཞིར་དག་བཅོས་བྱེད། 修订计划。རོར་འཕྲལ་ལ་དག་བཅོས་བྱེད། 改正错误。

དག་ཆ། (1)མིང་ དང་ ཚིག་གི་ འཇུག་ཚུལ་ རོར་ དང་མ་རོར་བའི་ཁྱད་པར། 正确写法，正确拼写法。文字、词句的正确程度。ཡི་ གེ་ དག་ ཆ་ ཅན། 正字。ཡི་གེ་དག་ཆ་མི་འདུག 文字不正确。(2)དྲི་མ་སྤྱང་བའི་ཆ་ཤས། 净分，清净分。纯净的程度。

དག་མཆན། རྩིས་ཏྲག་གཙང་རྫས་མཆན་འགོད་ཐག་བའི་ཡི་གེ། 注销签字。帐目准予核销的批示文字。

དག་ཞིབ། ཞུས་དག་གམ་ལེགས་བཅོས། 校正，审订，整理，整顿；སྒོ་གསར་བཅད་ཀྱིས་དག་ཞིབ་ བྱེད་ པ། 用厘定后的文字加以校订。ཀུན་སྤྱོད་དག་ཞིབ་ བྱེད་པ། 整风，整顿行为作风。དབེ་ཚ་ལ་དག་ཞིབ་གཏོང་བ། 核审书籍。

དག་ཏག ཚོས་ཏུལ་བ་དང་། ངན་པ་དང་། རྙིང་པ། 破烂、粗劣或陈旧的衣服。

དག་ལྡང་། སྣང་ཞིད་སྣོད་ བཅུད་ཐམས་ཅད་དག་བའི་ཞིང་ དུ་ སྣང་ བ་སྟེ་ སྣ་ དང་ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ རྣམ་པར་ སྣང་བ། 净相，清净现分。现见一切情器世间均是净土，均是佛身佛智之所示现。

དག་པ། ❶འདག་པའི་འདས་པ། ❷གྲུབ་ཤིང་པ་ དང་། སྐྱོན་ཀྱིས་མ་ ཚོས་པ། 形容词。纯洁，精致，正确，不杂，无垢；བསམ་བློ་དག་པ། 思想纯洁。སྤྱོད་ལམ་དག་པ། 行为端正。ཡི་གེ་ དག་པ། 文字正确无误。ལས་སྒྲུབ་དག་པ། 工作质量好。ཁྲོན་ཆུ་དག་པ། 洁净的井水。སྨོན་ལམ་དག་པ། 净愿。

དག་པ་གཉིས་ལྡན། རྟེན་ མོངས་ པ་ དང་ ཤེས་ བྱའི་ སྒྲིབ་པ་གཉིས་དག་པ་ སྟེ་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ས་ འགའ། 具足二净。所知、烦恼二障并净。意指佛果。

དག་པ་བཞི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དག་པ་བཞི་སྟེ། ལུས་དག་པ་དང་། དམིགས་ པ་དག་པ་དང་། སེམས་དག་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ དག་པ་སྟེ་བཞི་ཞེས། 四净，四一切行净。如来四种一切行净：身净、缘净、心净及智净。

དག་པ་ས་གསུམ། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ས་ བཅུད་པ་མི་གཡོ་བ་ནས་ ས་བཅུ་ པ་ཆོས་ ཀྱི་ སྤྲིན་ བར་ཀྱི་ས་གསུམ་པོ་སྟེ། དེར་གནས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའ་ལ་ང་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་དག་ཅིང་ཞེན་ པས་དག་པ་ས་གསུམ་ཞེས་ བྱའོ། 三净地。菩萨住于第八不动乃至第十法云等三地之中，我慢完全净尽无余，名三净地。

དག་བའི་ཁམས། (1)(ཁ་དོན) 1、དངུལ་ཆུ། 水银的异名。2、ཉན་ ཐོས། 声闻的异名。(2)མ་དག་བའི་དྲི་མས་མ་གོས་བའི་ཞིང་ཁམས། 清净界，界清净。

དག་པའི་སྒྱུ་ལུས། རྫོགས་རིམ་བསྒོམ་ཆུལ་ཀྱི་ གྲས་ཤེས་སྟེ། སྒྱུ་མའི་དཔེ་བཅུ་ གཉིས་ཀྱིས་ཉེ་ བར་ མཚོན་པའི་ ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ སྐུ་ རྟེན་དང་བརྟེན་པར་ བཅས་པའི་ དཀྱིལ་འཁོར་ བསྒོམ་པ། 清净幻身。圆满六次第之一。修习如幻十二譬喻所表智身一切能依所依坛场。

དག་པའི་མཐའ་ཅན། (ཁ་དོན) བཙུན་མོའི་ཁབ་ བྱང་། 有洁净边。后妃宫室的异名。

དག་ཅིའི་སྡེ་དཀར། ཤེལ་དཀར་བོ། 白色玻璃。

དག་ཅིའི་གཞན་དབང་། གཞན་དབང་གི་ནང་གསེས། འཕགས་ཅིའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་ཞུགས་པ་དང་། བདེ་བ་ཅན་སོགས་དག་ཅིའི་ཞིང་ཁམས་རྣམས་སོ། 清净依他起。依他起性之一。见道圣者后得位中，现见而不耽著之识，及极乐世界等诸净土。

དག་བོ། ཡང་དག་པའམ། གཙང་མ། 形容词。正确，纯洁：ཡི་གེ་དག་བོ། 文字正确。སྐད་དག་བོ། 发音正确。བསམ་པ་དག་བོ། 心地纯洁。གོས་སོགས་ཁྲུས་དག་བོ། 衣服等洗得干净。

དག་ཟིན། (མཚན) (1)ཁ་དོག་དཀར་བོ། 白色的异名。(2)ཆུ། 水的异名。(3)མེ། 火的异名。(4)གཙང་བོ། 江河的异名。(5)རྡོ་ཀུ་ཤ། 吉祥草的异名。(6)རླུང་། 风的异名。(7)རླུང་ལྷ། 风神的异名。(8)ཞ་ཊ་རེ། 诃子的异名。

དག་ཟིན་ཀྱི་ཟླ་བ། རིང་ཟླ་ལྔ་བའི་མིང་། 致净月，藏历五月。

དག་འབྱེད། བདེན་པ་ཡིན་ལུགས་རྗེད་པ། 申辩。向对方说明自己正确有理：རིམ་པ་ས་ནང་དག་འབྱེད་ཡག་པོ་ཞུ་བ། 向上级切实申辩。རང་ལ་བྱས་ཉེས་ཀྱི་གནོང་མེད་བའི་དག་འབྱེད་ཟེད་པ། 申辩自己没有错误过失。

དག་འཕྱལ། ཁ་གཏད་ལ་བདེན་པ་ཐུབ་པ། 认错。承认对方正确：ངས་རྩེར་སོང་ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་བདེན་པ་རང་ཡིན་ཞེས་དག་འབྱལ་བྱས་པ། 承认错误说："我错了，你的话是正确的。"

དག་སྒྱངས། དག་བཤེར། 校正，校审，审订：ཡི་གེར་དག་སྒྱངས་ཟེད་པ། 校正文字。

དག་སྒྲུབ། ཐུ་བ་བཟང་ལམ་དུ་འཇུག་ཐབས། 改正，纠正：བསམ་སྤྱོད་ས་དག་པ་བྱུང་རིགས་ལ་དག་སྒྲུབ་ཟེད་པ། 纠正出现的一切错误的思想行为。

དག་མ། ❶རྡ་ལས་བཟོས་པའི་ཀེ་པ་སྟོལ་སྟུད། 名词。鞣革瓦缸。❷ལྷད་མེ་ཞུགས་པའི་གཙང་མ། 形容词。纯净，纯而不杂：གསེར་དག་མ། 纯金。

དག་མ་རིག ཟླུ་བརྡེད་བའི་ཚེ་རང་མེད་པ། 口齿不清，咿呀学语声。

དག་རྫོགས་སྐོར་གསུམ། ཐུགས་ཀང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྒྲིད་རིམ་སྐྱེའི་ངོ་བོར་དག་རྫོགས་སྐྱེས་ཀྱི་ཚོར་ཆང་དགོས་པ་སྟེ། འཁོར་བའི་ཀུན་འཆིང་བར་དུ་གསུམ་དང་སྐྱེ་གནས་བཞི་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དང་མཐུན་པར་བསྒོམས་པས་ཐོབ་པ་གསུམ་པའི་ཞེན་སྡང་ཐམས་ཅད་སྤྱོང་ཞིང་དག་པར་ཐུབ་པ་དང་། ཚུལ་འདུས་དང་མཐུན་པར་ཏིང་འཛིན་གསུམ་དང་། ཞིང་དང་། ལྷ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་བསྒོམས་པས་འབྱུང་བ་སྐུ་གསུམ་ཀྱི་ཚོན་དུན་རྣམས་གཞི་ལ་རྫོགས་པ་སྟེ་མངོན་དུ་སད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཐུས་པ་ཐུབ་པར་ཅན་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ལྟར་དག་རྫོགས་གཉིས་ཀྱང་རང་ཉིད་ལུས་ཀྱི་རླུ་ཐིག་ཏུ་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུ་ནས་རྫོགས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ་ཅིས་དང་དོན་ཀྱི་ཚེད་གསལ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེན་ཅིད་དུ་འཇུག་པ། 净圆熟三。密乘内续生起次第所需具备的三种性质：随顺生死而修三有四生等相，清净除治三界贪著为净；随顺涅槃而修三三摩地、刹土、本尊等相，生起可以觉醒的殊胜功能，使果位三身功德圆具于基位之中为圆；如此净圆亦为摄持金刚身中风、脉、明点，生起圆满次第譬喻智慧胜义光明之成熟因为熟。

དག་ཞིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས། 净土，清净佛国。

དག་ཡིག (1)འཕྲོ་སོང་ཀྲངས་སྐྱེལ་ཡིག། 报销帐

目。(2)བདེན་རྟེན་ཀྱང་སྐྱེལ་ཞུ་བ། 申述真实情况。

དག་ཡིག ཡི་གེ་དག་ཅིང་ཀྱི་དབེ་ཚའི་མིང་། 字书，正字学；ཡི་གེའི་དག་ཚ་མི་ཤེས་པས་དག་ཡིག་རྩོག་པ། 因为不知道文字的正确写法，才翻字书。

དག་ཡིག་མཁས་པའི་འཇུག་ཁུངས། 见ཚད། བཟོ། གསོ། དབྱ་མ། པར་ཅིག། འདུལ་བ། མངོན་པ། གསང་སྔགས་སོགས་ཀྱི་ཚོས་སྐད་རྣམས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱོས་ཏེ་བསྡིགས་པའི་མིང་། གེ་རྣམ་གྲངས། དྲས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པར་ལྷང་སྐུ་རོལ་པའི་རྟོ་རྗེས་མཛད་པ། 《正字学·智者生处》。十八世纪章嘉·若白多吉著。全书依声明、因明、工巧、医方和内明中之中观、般若、戒律、对法、密乘等分科汇编所有名词而成。

དག་ཡིག་ངག་སྒྲིགས། ངག་གི་སྐྱེན་མའི་མིང་། གཞན་ཞིག

དག་ཡིག་ཟུར་མ་ཀོལ་བ། དག་ཡིག་རིན་ཆེན་ཟ་མ་རྒྱ་ཅེས་བྱ་བ། བོད་ཀྱི་མིང་བརྗེའི་གནས་ལུགས་རྣམས་འཕྲལ་སེལ་བར་བྱེད་པའི་གཞུང་། དྲས་རབས་བཅུ་དྲུག་པར་ཞུ་ལུ་ས་སྐྱ་པ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོས་མཛད་པའི་དག་ཡིག་གི་གཞུང་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་ཞིག 《正字宝匣》。纠正藏文拼写错误的一部字书。十六世纪初，藏族大译师夏鲁·却窖桑波以偈句体裁写成。

དག་བཤེར། ཞུ་དག་དང་ཞིབ་འཇུག 改正，校正，审订；ཡིག་རིགས་རྩོམ་སྐྲུན་གང་བྱས་ཚང་མར་དག་བཤེར་གཟབ་ནས་གཏོང་དགོས། 凡是编写或翻译的文字，都要慎重审订。

དག་ས། ཤེས་སྒྲིབ་ཕྲ་བ་རྣམས་སྤོང་བར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ས། 清净地。能断除微细所知障的菩萨地。

དག་སེལ། ཉེས་སྐྱོན་མེད་པར་བཟོ་བ། 正误，改正；སྐྱོན་མེད་ སྐྱོན་འཇུགས་བྱས་པར་ དག་སེལ་བྱེད་པ། 平反诬枉。

དང་། ❶སྒྲ་རྟུ་པར། གསུམ་པ་ལ་ནི་གཉིས་པ་སྟེ། དེ་ནི་སྦྱོར་དང་འབྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་ཆེ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟོང་། ཞེས་ པ་ལྟར་ དང་ སྐྱ་འདི་ནི་དེན་ལ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱད་ཅིག 连词。藏语语法三十颂中说 དང་ 字是表示合并、分离、理由、时间、教导五种意义的一个虚词。(1)སྦྱོར་པ་ལ་འཇུག་པ། 合并词。表明若干事物相互连接：སྐྱེ་དང་ཁ་སྐྱེ། 发和须，须发。གཅིག་དང་གཉིས། 一和二。(2)འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། 分离词。表明事物彼此分离。1.གཞི་ གཅིག་ནས་དུ་མ་འབྱེད་པ། 从一处分离为多处者，实际上也是表明相互连接：དབང་པོ་ལྔ་ནི་མིག་དང་ནཱ་བ་དང་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་སོ། 五根：眼、耳、鼻、舌、身。2.འབྱེད་སྦྱོར་རྒྱུ་མཚན་ཆེ་སྐབས་གདམས་ངག་གང་ཡང་མིན་པར་བྱ་ཚིག་སོགས་དང་སྦྱར་བ། 不属于合并、理由、时间和教导等四种用途而与动词和形容词连用者：ཁོང་ དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེས་པ། 和他同来。ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་འགྲོ། 和你同行。ཁྲིམས་དང་འགལ་བ། 违法。ཁྲིམས་ཚུལ་བཞིན་ཁྲུང་ན་དང་། གལ་ཏེ་སྡིག་མ་ཁྲུང་ན་ཉེས་པ་མེད། 若依理守法，固可不论，否则会犯罪。མོང་དང་མཚུངས་པ། 同上。མི་དང་འདྲ་བ། 象人。གྲོགས་པོ་དང་འགྲོགས་པ། 和朋友要好。དགྲ་དང་འཐབ་པ། 与敌人战斗。ཆུ་དང་གཅིག མེ་དང་གཉིས། རླུང་དང་གསུམ། 水为一，火为二，风为三。ཤུགས་ དང་ མཐུན་པ། 合理。ཆུ་དང་ཐག་ཉེ་བ། 近水。ཉེན་ཁ་ དང་འཐབ་པ། 遇险。གཉེན་དང་བྲལ་བ། 离开

亲友。ཨ་མ་དང་འགྲོགས་པ། 随同父母。ཡི་གེ་དང་སྦྲགས་ནས་བཏང་བ། 连同书信送出。(3)རྒྱུ་མཚན་ལ་འཇུག་པ། 理由词。表明前一事物是后一事物的原因：སྨན་ཟས་པ་དང་ནད་ཉུང་བ། 服了药病才好了。འགྲེལ་པ་ཤེད་ཕྱེ་བ་ཁས་ལྷག་པ་དང་དོན་གནད་རྟོགས་པ། 经过详细解释才懂了要义。(4)ཆ་སྐབས་ལ་འཇུག་པ། 时间词。表明事件发生的时间：ཉི་མ་ཤར་བ་དང་ཕྱིན་པ། 日出时走了。ཁོ་བྱེད་པ་དང་འགོ་བཙུགས་པ། 他一到了就开始。❶ཁད་མས་ངག་ལ་འཇུག་པ། 语气词。表明指示或教训等语气：ཁྱོས་དང་། 你看！ལེགས་པར་སྦྱངས་དང་། 好好地读。

དང་ཐུག དབུ་ཐྲུད་དེ་ རྗེ་ བཙུན་ མ་བཏུ་ ཀྱིས། དང་ ཐུག་ནི་ ཐབ་བོ་ ཆིའི་ སྐུ་ ལྟུ་ བྱའི་ ཚ་ ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ ཡི་ གེའི་ དང་ ཐོང་ འཇུག་པས་ དེ་ ལྟར་ བཀའ་ བཅར་གསུངས། ལ་ལས་ སྒྲུགས་ཀྱི་ དབྱངས་ ཚེ་ ཡིག་ འགོད་ སྐུལ་ ཡོད་ པ་ བཞིན་ བོད་ ཡིག་ ཀི་ དབྱངས་ ཡང་ ཚེ་ ཡིག་ བཀོད་ པ་ རིམ་ ཀྱིས་ ཡི་ གེའི་ ཚུལ་ ཞིག་ པ་ དང་ ཐུག་ ཡིན་ པར་ བཤད་ དོ། 篇头符号。即ཨ，也叫云头符。据萨迦班智达说，用形如象鼻的ཨ་字，表示文字的开端，故有此名。或谓梵语的咒文头上，常写—ཨོཾ་字，故在藏文的开头也写—ཨོཾ་字，经衍变形成为书名和篇章前的符号。

དང་ཁ། དང་གི་དང་འདྲ།

དང་གི། 名词。(1)རས་ཆ་འདོད་ཀྱི་འདོད་པ། 食欲，胃口，དང་ གི་ འགག་ སོང་། 食欲不振。ཐུན་རིང་དུ་ན་བས་དང་གི་ཞན་པ། 长久患病，食欲减退。ཟོས་དང་གི་ཕྱེ་ སོང་། 饮食胃口已经开了。(2)ཁོ་བའི་ཤུལ་ཁོག་གི་ཁོ་བ་ཙམ་ས། 胃脘，胸胃。胸部下方胃前区：ཁྱོ་ཤ་འབྲིད་པས་ དང་གི་ན་པ། 饮食失调，胃前区发痛。

དང་གི་བདེ་བ། རས་ཆ་འདོད་ཆེ་བའམ་ རས་ལ་ རྣམས་ པ། 胃口好， 食欲旺盛。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ ཐོད་ཆེ་ དང་། ཆོག་ ཤེད་པ། ལྟུ་ཆེ། ཆེམ་ཤེད་ བཅས་ སོ།

དང་བཅས་པ། ཆ་བས་ཅིག་ཏུ་ ཡོད་པ། 连同，具有，一并：འཁོར་དང་ བཅས་ པ། 偕眷。

དང་བསྟོད། (1)དང་ བས་ བསྟོད་ པ། 衷心赞美。(2)(གྲུབ) གཟབ་གཟེངས། 讲究，精美，考究：མི་འགའ་ཞིག་ ཅ་ ལག་ལ་ དང་ བསྟུན་ ཆེན་ པོ་ ཡོད། 有些人对于东西很考究。གོན་ པ་ ལ་ དང་ བསྟུན་ ཆ་ པོ་ བྱེད་ ཀྱི་ ཡོད། 对于穿着很讲究。

ཏང་ཐག དང་ པའི་ ཐོག་ མའི་ དུས། 首先，开始，最初：ཐུགས་ གཉིས་ ཀྱི་ ལྟ་ ཚུལ་ དང་ ཐོག་ ཉིད་ ནས་ གཅིག་ མཐུན་ བྱུང་ ཡོད། 双方的观点，一开始就是一致了的。

དང་དང་ཚོད་ཚོད། ལས་ དོན་ ལ་ གཟབ་ པའི་ དུ་ བཅོན་ ཀྱི་ ཚུལ། 精到，讲究。精明周到：ཐུ་ བ་ དང་ དང་ དོད་ དོད་ ཀྱི་ ཐོ་ ནས་ བྱས་ ན་ འགྱས་ ཤོར་ ཉུང་། 办事精细周到，失误就少。

དང་དུ་ལེན་པ། (1)རང་ མོས། 自愿，志愿：བོས་ འགན་ བསྒྲུབ་ ཆུ་ དང་ དུ་ ལེན་ པ། 志愿完成任务。(2)ཁས་ ལེན་ པ། 接受，容忍，采纳，甘受：ཡང་ དག་ པའི་ འཁོ་ ཁྲིད་ དང་ དུ་ ལེན་ པ། 接受正确的领导。སྡུག་ བསྔལ་ དང་ དུ་ ལེན་ པ། 甘受痛苦。

དང་དོད། དང་ བསྟོད་ དང་ འདྲ།

དང་ལྡན་པ། ཆ་བས་ ཅིག་ ཏུ་ ཡོད་ པ་ དང་། རང་ ཆས་ སུ་ ཡོད་ པ། 具有，相应。一同俱备，连同一起：ཡོན་ ཏན་ དང་ ལྡན་ པ། 有本领。

དང་ཐོ། ❶འཁོ་ མ་ དང་། ཐོག་ མ་ དང་། སྔ་ མ། 名词。起初，开始，先前，ངས་ དང་ ཐོ་

ནས་གསལ་བོར་བཤད་ཟིན། 我起初就说明了。ཁས་དང་བོ་རྟེ་ནས་ཁས་ཐུབས་པ། 虽然开始承诺了，但后来未曾实行。དང་བོ་ དང་ ཐ་ མ་ ཚང་ མར་འགྱུར་བ་མེད་པ། 始终不渝。❷ཞེང་གྲངས་དང་པོ། 数词。第一：ཐེངས་དང་པོ། 第一次。ལེའུ་དང་པོ། 第一章。ཞང་དང་པོ། 第一名。

དང་པོ་དང་ཐུང་། ཐོག་མ་རྟེད། 最初，起初，破题儿第一遭。

དང་པོ་སྤྱོད་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། བསྒོམ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། དཀྱིལ་འཁོར་ བའི་ཕྱི་ སྤྲུལ་བ་པོ་ གཙོ་བོ་ ཡབ་ཡུམ་ གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ ཕྱག་མ་གཉིས་ཀྱི་ ཐོག་མར་བྱང་བས་དང་པོ་དང་། ཐབས་ཤེས་གཉིས་མེད་དུ་སྤྱོད་བས་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ། 初合等持，初行等持。密乘生次三等持之一。主尊双身化现坛中诸尊之定。生于余二等持之前故名为初，方便智慧无二结合，故名为行。

དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལམ་ལ་བསླབ་ པའི་ཐོག་ མར་བྱང་ཆུབ་ མཆོག་ཏུ་ སེམས་བསྐྱེད་པ། 最初发心，初发心。修学菩萨行时最初发起证求无上菩提之心。

དང་པོ་གསལ། (མངོན) ནམ་ལངས་པ། 初明。天晓的异名。

དང་པའི་མཚོན་པོ། ཤེངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ། 第一佔主，报身佛。

དང་པའི་རྡུལ་ཅན། (མངོན) བཀྲ་ མའམ་ ཁྱིམ་བདག་མོ། 初尘。新娘、主妇的异名。

དང་པའི་ལངས་སྒྲས། (1)གདོད་ མའི་ ལངས་ སྒྲས། 初佛，无始第一佛。(2)ཀུན་བཟང་རྡོ་རྗེ་འཆང་། 普贤金刚持佛。

དང་པོར་འཕྲངས། (མངོན) ཤིང་ ལ་གསལ་དུ་ ཁ་འབྱས་པ། 初生。新叶的异名。

དད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་དགའ་བའམ་དད་ མོས་སྤྱི་བ། 喜悦，心爱，相信；དང་བས་ཏུང་ ལེན། 高兴接受，志愿接受。གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ ལ་དང་བ། 喜爱他人才能。སྨྲ་བཟང་ལ་དང་ བར་བྱ། 对好事应该喜悦。❷名词。(1)དད་ མོས་ཀྱི་ཤེས། 信念，信心。喜好的心情；དང་ བ་སྟོན་པ། 信任，表示相信。 དང་བ་དྲག་པོ། 坚信。དང་ བ་འདྲེན་ པ། 引生信念，起净信。 དང་བ་མི་ཕྱེད་པ། 信念坚定不移。མཁྱེན་པའི་ ལམ་ནས་ལེགས་བར་སྨྲ་བ་ཡིས། 你从喉间发出妙音，使我心中生起崇高的信念。(2)རྣམ་པ་ མེད་པའམ་རི་ མེད་ པ། 纯净，纯洁，美妙；དང་བའི་གཟུགས། 美妙色。དང་བའི་ སེམས། 纯净心。དང་བར་གྱུར་པའི་དཔེགས་པ། 净妙境界。མོས་གུས་དང་བའི་ཡིད་ཀྱིས་ཏུར་ བརྩོན་ཞུ། 以纯正的敬信发勤精进。

དང་བའི་དད་པ། དད་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། དད་ཡུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཤེས་ནས་སྤྱོས་པའི་ མོས་པ། 净信，清净信。了知所信对境一切功德，生起欣乐之心。四种信之一。

དང་བླངས། དང་དུ་ བླངས་པའམ་ཁས་ བླངས་པ། 自愿，承认，接受；དཀའ་བ་དང་དུ་ བླངས་པ། 不辞辛苦。དང་ བླངས་ཀྱི་ཡིག 志愿书。

དང་མཐུན། (ཉིང) དེ་མ་ཐག 立即，随即。

དང་ཞེན། དང་ དོད། 考究，讲求精美；ཟོ་ གོས་ལ་དང་ཞེན་ཤེད། 对衣食讲求精美。

དང་ཅོ། དང་ངས་དང་འདྲ།

དང་རུས། སྤྲག་ངུས། 胛骨，肩胛骨，翅骨；འཕུར་འདོད་ཤིའུ་དང་ངུས་ཆག 欲飞之雀翅骨

断。 ཐ་རྨིད་ཀྱི་དང་རྩེ་ལས་བཟོས་པའི་ཧྲིང་བྱ། 用鹭鸟翅骨所制短笛。

དང་རྩ། (རྟེང་) ར་སྐོར་རམ་ད་བ། 院子，庭院。

དང་ཁ། (1)ཆུ་མིག་འབྱུ་བའི་ཇྭང་བྱ། 池，沼。泉水池塘。(2)ཐོག་མ། 起初，开始。

དང་ཁ་ཅི། (རྟེང་) བཤད་མི་དགོས། 何须说，不用说。

དང་ཆེན། དང་དུ་ལེན་པའི་བསྡུས་ཚིག

དང་ལེམས། དགའ་ཤེས་ས་སོ་སྐྱེ་ཤེས། 惬意。喜悦的心情。

དང་བསམ་འདྲུས་པ། མཐའ་མ་ལེན་པའི་ཕུང་སྐལ་ཞིག་སྟེ། ངའི་རོང་དང་ཁྱད་ཀྱི་རོང་དཀྱི་བ་ཤེད་ པར་འདྲུས་ནས་འཚོ་བའི་ བཟའ་ཚང་། 同居，志愿同处。男女双方合并财产共同生活者。

དད་ཀྱས། ཨོན་དུག་མཐོང་བའི་དད་པ་དང་། བཀའ་དྲིན་དྲན་པའི་མོས་ཀྱས། 敬信，虔信。钦佩其德，感戴其恩；དད་ཀྱས་ཆེན་པོ། 笃信。

དད་ཀྱས་ཐྲོ་གནམ། རྒྱ་ལ་དད། གསུང་ལ་ཀྱས། གཤགས་ལ་ཐྲོ། 信敬热爱。信服其人，敬重其言，热爱其思想。

དད་ཆེ་བ། ཟིད་ཞེན་ཆེ་བ། ●沉缅，沉迷，贪恋；ཆང་དད་ཆེ་བའི་ཁྱོ་གཡའ་ཚལ་པོ་དང་། ཁྱོ་དད་ཆེ་བའི་ཐུད་ཤེད་འཆལ་མོ་གཉིས། ཁྱིམ་གཅིག་ནང་དུ་འཛོམས་ན་འཕྱིགས་པ་མིན། 嗜酒淫荡儿，恋男风骚妇，难可长同室。

དད་དད་ཀྱས་ཀྱས། དད་པ་དང་གུས་པ་ཆེན་པོ། 崇信，敬仰，信仰。

དད་དམ་འཛིན་མེད་ཀྱི་འདྲུན་པ། འགྱུ་ལྡོག་མེད་པའི་དད་པ་དང་དམ་ཚིག 坚定不移的敬信，坚定的爱慕；ས་ལས་རིང་ཐོས་བཅད་ཀྱང་དད་དམ་འཛིན་ཤེད་ཀྱི་འདྲུན་པ་ཆད་མེད་ལགས། 道路修阻而爱慕不移。

དད་འདྲུན། མིད་ཀྱས་གུས་ཤེང་མོས་པ། 敬重，爱慕；ཨོན་དུན་ལ་དད་འདྲུན་བསྟེད་ནས་ སློབ་སྟེ་ཟིད་ཀྱི། 爱慕本领，故尔学习。

དད་འདྲུས། དད་མོས་ཀྱས་འདྲུས་པ། 信众。因虔信而聚集的大众；དད་འདྲུས་ཀྱི་ཐ་མ་རྣམས། 信女徒众。

དད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)དང་བས་ མིད་ཆོས་པ། 信奉，信仰。心中相信和尊敬；གནས་ལུགས་ རྟེ་ བཞིན་དུ་རྟོགས་ནས་ ངང་ མིད་ དད་ཟིང་། 真正懂了道理，然后心里相信。(2)དགའ་བ་དང་ཆགས་པ་དང་ཟིད་པ། 爱好，嗜好。贪图享受；སྐོམས་དད་པ། 贪饮。དམར་དད་པ། 嗜肉食。ཆང་དད་པ། 好酒。❷名词。(1)དགའ་བ་དང་ཆགས་པ། 贪爱，爱好，喜爱；གཉིད་དད་ཆེ་བ། 喜睡。རོང་དད་ཆེན་པོ། 贪财。ཁྱེད་རྣལ་འབྱོར་པ་བྱ་བ་སྐྱུང་དད་ཆེ་བ་ཡིན། 你号称瑜伽师，竟是个好酒之徒！(2)ཡང་དག་ པའི་གནས་ལ་དང་བའི་མིད་ཆོས་དང་འདྲུན་པའི་རྟེན་ཅིང་ པ་སྟེ་དགེ་བའི་ ཤེམས་བྱང་ བཏུ་གཅིག་ གི་ ཡ་གྱལ་ཞེག 信心，信仰，信。对有德有能之正净处所，生起的澄净忍可、欢喜爱乐之心。十一善心所之一；དད་པ་རྟེང་པ། 起信。དད་པ་ཉམས་པ། 信心减退。དད་པ་ཤིག་པ། 信心消失。ཇོངས་ པའི་ དད་ པ། 迷信。ཆོས་དད་ རང་དབང་། 信教自由。བ་སྤུ་གཡོ་བའི་དད་པ་ཐོབ་ པ། 起信而汗毛耸动。

དད་པ་བྱ་བཙལ་མ། ཆུ་བལ་ཀྱི་དད་པ་ཆེར་མེད་ པའམ་ཙམ་ཀྱི་དད་པ། 浮萍信仰，口头信仰。喻信仰不坚，犹如飘浮在水面的没有植根的浮萍。

དད་པ་བཞི། དང་བའི་དད་པ་དང་། འདོད་ པའི་དད་པ། མིད་ཆེས་པའི་དད་པ། ཐྲིར་མི་ ཐྲོག་པའི་དད་པ་བཅས་བཞི། 四种信：净信、乐

信、胜解信和不退转信。

དད་པ་གསུམ། སྐྱ་ལ་དང་བའི་དད་པ། གཙང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ། སྨོན་ལམ་ལ་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་བཅས་གསུམ། 三种信：清净信、胜解信和现求信。

དད་པའི་ཤིང་ལྔ་འབྱུང་། དགེ་འདུན་ཏེ་ཤུའི་ནང་གནས། སྒྲུབ་ཏུ་ཕྱགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཕྱགས་པ་གང་ཞེག དབང་པོ་རྩལ་པོ་ཐ་རལ་གྱིས་བསྟན་པ་ཏ་ནི་ཟློས་སུ་འབྱངས་ནས་བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པ། 随信行。二十僧伽之一。预流向钝根补特伽罗，但依他教以现观谛实者。

དད་པའི་སྟོབས། ཐང་སྐྱགས་སོ་བདུན་གྱི་སྟོབས་ལྟའི་ནང་གནས་ཤེག་སྟེ་མཆོག་གསུམ་ལ་མ་དད་པ་ལ་སོགས་པ་མི་ མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་ རྣ་ བ་མེད་པའི་དད་པ། 信力。不受不信三宝功德等反面损害之净信力。三十七道品中五力之一。

དད་པའི་སྟོབས་བཟློད་པ་ཁ་ འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱའི་མདོ། འཕགས་པ་དད་པའི་སྟོབས་བཟློད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཆེས་ཐུ་བའི་ མདོ་སྡེ་དང་བློ་ཀ་བདུན་ཏུ་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་ མཁན་པོ་སུ་རེན་ཏྲ་བོ་དྲི་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བན་དེ་ཤེ་ཤེས་རབ་བསྟུང་པ། 《信力入印法门经》。五卷七十颂。印度亲教师苏任陀罗菩提和藏族译师智军由梵译藏。元魏昙摩流支由梵译汉。

དད་པའི་ཚོང་། འཕགས་ནོར་ བདུན་ཀྱི་ ནང་གནས། ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་སྟེ། རྟེན་མཚན་དཀོ་བའི་ལམ་ལ་ འདྲེན་པར་བྱེད་བས་ འཁོར་ཤ་རིན་པོ་ ཆ་དང་ ཚོས་ མཐུངས་ པའོ། 信财。七圣财之一。相信因果之心，能于昼夜恒常引人入于善道，如同轮王轮宝。

དད་པའི་དཔང་པོ། ཐང་སྐྱགས་ སོ་བདུན་ ཀྱི་ དབང་པོ་ལྟའི་ནང་གནས་ཤེག་སྟེ་ བདེན་ བཞི་ ལ་ མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ། 信根。于四圣谛兴起净妙信解之心。三十七道品中五根之一。

དད་པའི་མ། དད་པ་དང་། བཙུན་འཇུག་ བདག་པ། རྟེ་བ་འཇིན། ཤེས་རབ་བཅས་ཀྱལ་ལ་ གནོ་ བོར་ མཁས་ པའི་ གནས་ སེམས་ ཀྱི་ ལས་སྡེ་ ཚོགས་ལས་དང་དོན་གཅིག 信地，信解地。以熟练信、勤、念、定、慧等五事为主的分位，即资粮道。

དད་པའབྱལ་དད་བཞེས། ཟོས་ བསྐང་ཚ་ ཀྱིས་ ཕྱལ་བའི་དད་ཤེས་འབྱལ་བཞེས། 敬献信受。馈受双方具怀敬信之心者。

དད་མོས། ཡིད་ཀྱིས་གྱས་ཤིང་འདུན་པ། 信仰，信奉，信解。

དད་མོས་པ། ཆོས་ལ་དད་པ་དང་ འདུན་པ་ཡིད་ མཁན། 信仰者。信奉宗教者。

དད་ཡོས། དད་པ་ཅན་ཀྱིས་ཕྱལ་བའི་དངོས་རྫས། 信财，三宝财物。信徒奉献的资财实物。

དད་ཞེན། དད་པ་དང་ཁ་ཞེན། 信仰，爱戴。

དད་ཟས། དད་པས་ཕྱལ་བའི་ཟས། 信畜。因信仰而供奉的饮食。

དད་ཚེག་ཅན། སྔར་ ཀྱི་དད་ མོས་ དེ་ ཚེག་ རས་ མེད་ པར་ གྱུར་བའི་མི། 信仰退失者。原有信仰而后消失者。

དད་སེམས། དད་མོས་ཀྱི་ཡིད་ཤེས། 信心，信念。

དན། མི་འགྱུར་གཏན་དུ་ཁེལ་བའི་གཅིག་ མཐུན་ཀྱི་ རེ་མོ་དོན། 名词。信约，定准。一定不易的共同契约等；ཁ་དན། 信约。 ཐོག་ དན། 定论。 ཆོད་དན། 决议。

དན་ཁུ། དན་དུ་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་རས་ཁ་བའི་ མིང་ལྡེ། ནུས་པ་དན་རོག་དང་མཚུངས། 蓖麻子。大戟科药用植物名。功能同巴豆。

དན་གོང་། (ཐ) འཕེམ་ པས་ ཐུས་ པའི་ རིལ་བུ་ འཕེན་ཅིའ་གཞུ། 弹弓。抛射泥丸之弓。儿童玩具。

དབང་ཕྱུག་མ། རོགས་བྱེད་མཁན། 助手，帮手。སྟོབས་རྩལ་ཅན་ཕྱི་དབུ་ཕྱུག་མ། 得力的助手。

དབུ་ཀ། དབུ་རོག་དང་དཀྲི་གཅིག

དབུ་ཅིག ཨཆོ་སྲོན་ཞིང་ཆེན་ཏ་ལུང་རྫོང་ནུ་ཡོད་བའི་ཀུབ་བའི་གནས་ཆེན་ཞིག རྒྱང་དུར་ཨས་བསྡུན་པ་ བསྡུཔས་བའི་རྗེས་སུ་ བོད་ཀྱི་ མཁས་པ་མི་གསུམ་མདོ་སྨད་དུ་བྱོས་ནས་གནས་འདིར་ཡུན་རིང་བཞུགས་པ་དང་། མཁས་པ་གསུམ་ལས་ཆ་ཆེན་ དགོངས་ པ་རབ་གསལ་ བསྟིན་ པར་ རྗེགས། ཆ་ཆེན་ཀིས་དབུས་གཙང་ཀི་མི་བཙུ་ལ་སོ་ གང་ཀྱི་ སྟོམ་ཚུལ་བྱེལ་བ་ལ་བརྟེན་བསྡུན་པ་ ཕྱི་ དང་ དུས་ སུ་བསྡུན་བའི་མི་ རོ་མདོ་ཁམས་སྨད་ནས་ གསོས་ཞེས་བའི་ གྲགས་པ་དོན་དང་ ལྡན་པ་དེ་ དེན་ཏིག་ གི་གནས་འདི་ནས་བྱུང་བ་ཡིན། སེ་ཏུའི་བཀའ་ འགྱུར་དཀར་ཆག་ཏུ་ ཤེགས་ སྐབས་ དཔྱིག་ ཅས་ བྱིས་ཡོད། 且迪寺。在青海省化隆县。朗达玛灭法后，西藏高僧三人逃至青海长住且迪。贡巴饶色从三僧受近圆戒，并于此寺给卫、藏十人传授别解脱戒。史载后宏期佛教余烬复燃于康、青，盖自此地始。

དབུ་རྟགས། ཁྲིམས་སྐྱེལ་ བྱ་བའི་ རྟགས་ཆོན་ གསལ་ཡོ། 证据，凭证。能证明真实性的事物。

དབུ་དུ། དབུ་རོག་དང་དཀྲི་གཅིག

དབུ་རྩི་ ཤིང་སྐེ་ཀྱི་རིགས་དེ་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་ནག་པོ་ སྟེ། རོ་ཚ་ཞིང་ཁ་ལ་ མངར་བ། ཁུ་རྩེས་དྲིའུ། ནུས་པས་མ་ཁུ་བ་ སོགས་ ལྟེ་འདུས་ ཀྱི་ནད་ རྣམས་ གྲང་དུ་ བཤལ་ བར་བྱེད། 巴豆。大戟科药用木本植物，分黑、白、花三种，黑色者味辛、苦而甘，性热，能下泻食物积滞不化。

དབུ་རྩིག་སྐ། དབུ་གྲོགས་དང་དཀྲི་གཅིག

དབུ་ཁྲིའི་ དཀོངས་ རྒྱས། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་ 公元十七世纪中，藏族学者迷旁·格勒朗杰所著《诗镜》的注释。

དབབ་དྲིན། སྐྱ་མི་གསལ་བའམ་ངག་ལྟབ་ལྷིན། 口齿不清，言语结巴。ཁ་ནས་ སྐད་ ཅ་ དབབ་ དྲིན་ལས་ཤ་ཐོན་པ། 口里结巴，说话很艰难。

དབབ་དོན། དབབ་ཅི་དོན་བཅའ་བསྟུས་ཆོག

དབབ་ཅི་རོབ་ཅི། (1)བརྟུན་གཞོན་བག་ མེད་ པ་ སྟེ། ཆོས་མི་ཟྭག་ཅིང་། སྐྱིགས་ཁྲིམས་མི་སྲུང་བ། འཕྲུག་ འཇིང་ཅིད་ཅང་དགའ་ བའི་གྲུ་པ་ དང་ཤ། 浪荡僧。寺庙中一类不念经忏、不守清规、好勇斗狠的青年僧徒。(2)(ཕྱག) ཀྱག་རུལ་ ལྷོད་ བའི་ཉམས་ འགྱུར། 叠莽的姿态。ཐུ་ དབབ་ དོབ། 二流子，二愣子。

དབབ། ❶མིང་ཚབ་ དེའི་ཧེས་ གྱུ་ སྐྱོང་ བའི་ འཇུག་ སྡུད་ཀྱི་ཐག་ཅིག 连词。和，若，或。后加字དོ་字后面所用离合词：བདེ་སྐྱིད་དཔལ། སྡུག་བསྔལ། 苦和乐，苦乐。ཡོད་དམ་མེད། 有或无。❷མིང་ཚབ་ དེའི་ཧེས་ གྱུ་ སྐྱོང་ བའི་ ཐེ་ཚོམ་ སྟོན་ ཅིང་ ཀྱི་ སྐྱིའི་ཀྱེན་ཞིག 助词。吗，呢，吧。后加字为དེ་字后面所用疑问词，ལས་ འགན་ འདི་ བཞེན་ ཁྱེད་རང་ཀིས་ལེན་ ཐོབ་དམ་མི་ ཐོབ། 你敢不敢负担起这项责任？

དཔའ་ཁ། ཐེལ་རྟེའི་ཞེ་ས། 名词。印。私章的敬语。

དཔའ་གུ། དམ་ཁ་དང་འཇ།

དཔའ་བཅུག་ལ། ཁས་ཟྭངས་དམ་ཆོག་ལས་འགལ་བ། 爽约，背信弃义。ཉེན་འཆེའི་ཀྱེན་ ཕྱག་ ཀྱ་ ཞེག་ ཕྱད་འཕྲལ་དམ་འགལ་ཐུས་ཙོང་། 稍有风险就背信弃义。

དཔའ་རྟགས། (1)ཐེལ་རྟེ། 印，章，钤记。(2)(ཉིང) 1.དཔང་རྟགས། 契约，合同。2.ཁྲིམས་རྟགས། 法网，

严法。(3)དམ་ཚིག་གི་ཕྱག་རྒྱ། 三昧耶手印。

དམ་བསྒོག་ལས། ཁྲིམས་ཀྱིས་འདོམས་ བའམ་ དོ་དམ་བཅན་པོ། 约束，管制，严加管束；མཚན་མོ་འགྲོ་བཞུད་ལ་དམ་བསྒོག་ ཅིང་ བ། 实行宵禁。དམ་བསྒོག་ ཡུན་ བསྲིངས་ ཀྱིས་ སློབ་ གསོ་ གཏོང་དགོས། 要长期约束，进行教育。

དམ་ཅན། (1)དམ་བཅའ་ཁས་ ལེན་པ། 发誓允诺者。(2)དམ་ཚིག་ལ་གནས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་སྐྱང་མ། 护法神。信受奉行誓言的世间守护神。

དམ་ཅན་མགར་བ་རྟགས་པོ། དམ་ཅན་ར་ཞོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་པའི་སྐྱང་མ་ཞིག 骑羊护法。以山羊为其坐骑的一尊世间护法神名。

དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ། བསྟན་ པ་ སྐྱང་ བའི་ དམ་ཚིག་ཅན་གཤེད་ རྣ་ ཆོས་རྒྱལ། 阎罗王。阎魔护法神。

དམ་ཅན་རྩ་རྣ་ལེགས་ པ། སློབ་ དཔོན་ བད་ མས་ བཀའ་ བཀོས་ བའི་ འཇིག་ རྟེན་ བའི་ སྐྱང་མ་ དམ་ཅན་ ཟེང་ཞོན། 护法大将军，骑狮护法。宁玛派开派祖师莲花生收伏的一护法神名。

དམ་བཅའ། (1)ཁས་ ལེན། 要约，诺言。允许的事；ཐ་ཚིག་དང་ལྡན་ བའི་ དམ་ བཅའ། 宣誓订下的诺言。(2)ཁས་ བླངས་ བའི་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ དོན་ ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ ཆོས་ ཅན། མི་ རྟག་ སྟེ། ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 宗。已经承许认为可成立的事物或命题。如云："声是无常。"

དམ་བཅའ་བ། ཁས་ ལེན་ པ། 发誓，保证，应允，认允；ལས་ དོན་ ལ་ འབད་ བརྩོན་ བྱ་ རྒྱའི་ དམ་ བཅའ་ བ། 保证努力工作。

དམ་བཅའ་བཞག་པ། (1)ཁས་ ལེན་ བྱས་ པ། 立誓，发誓；རང་ སྐྱེ་ བོ་ སྐྱེས་ བཏང་ ནས་ མེས་ རྒྱལ་ སྐྱང་ སྐྱོབ་ བྱེད་ བའི་ དམ་ བཅའ་ བཞག་པ། 誓死保卫祖国。(2)རྩེད་ གྲའི་ རིགས་ ལས་ ཀྱི་ རང་ རང་ གི་ མིག་ ཅ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ སྐྱོགས་ རྩ་ བཀོད་ པའམ་ གླུ་ མཐའི་ བཞེད་ པ་ ཁས་ ལེན་ པ། 立宗。辩论场中根据各自文献道理提出自宗或本派承许之论点。

དམ་ བཅའ་ ལུགས་ ཀྱི་ སྐྱེ། ཆོག་ རྩ་ མ་ དམ་ བཅས་ པ་ དེའི་ གསལ་ བྱེད་ དམ། སྐྱབ་ ཅིང་ དུ་ ཆོག་ ཤེ་ ན་ འདུན་ པའི་ ལུགས་ བཅས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ འདིའི་ ནང་ ལ་ དབྱེ་ བ་ འདུན་ པ་ དང་། གཏན་ ཚིགས་ འདུན་ པ། ཐ་ སྙད་ ཚིག་ འདུན་ པ། རྒྱས་ བཤད་ འདུན་ པ་ སྟེ་ བཞི་ ཡིན། 情由连引词。帮助前文引申详情或理由的连引词。此分类别连引、原因连引、释文连引和释义连引四种；འཕགས་ པའི་ བདེན་ པ་ བཞི་ སྟེ། རྒྱ་ བརྒལ་ བ་ དང་། ཀུན་ འབྱུང་ བ། འགོག་ པ་ དང་། ལམ་ ཤེ་ བདེན་ པའོ། 圣谛有四类，谓苦谛、集谛、灭谛、道谛。དཀའ་ ཆོགས་ གང་ ཡིན་ ཀུང་ སེལ་ བྱ་ སྟེ། རྩུ་ བ་ རྩོལ་ ཏེ་ བྱེད་ པའི་ ཕྱིར། 任何困难都可以克服，因为十分努力的缘故。སངས་ རྒྱས་ ཀྱི། མ་ རིག་ པའི་ གཉིད་ སངས་ པ་ དང་། ཤེས་ བྱ་ ལ་ ཆུབ་ རྫོགས་ རྒྱས་ པའོ། 佛陀梵音，此译觉广；觉谓无明之睡已醒，广谓智慧广大遍于所知界。རྒྱལ་ སྲས་ ཀྱི་ སྤྱོད་ པ་ སྟེ། ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་ གམ་ བཅུ་ བོ་ ཐམས་ ཅད་ ཡིན་ ནོ། 佛子行即六度或十度所摄万行。

དམ་བཅས་ རྩལ་ སྤྱོད་ པ། (1)དམ་ བཅའ་ ལས་ འགལ་ བ། 背盟，撕毁誓约。佛书译为立已复毁。(2)སེམས་ ཧིག་ བཅད་ ནས་ འཕྱ་ སྤོད་ ཕྱེད་ པ། 坚决申斥。

དམ་ཆོས། དམ་ བའི་ ཆོས་ ཀྱི་ བསྒྲས་ ཆོག

དམ་ ཉམས། (1)དམ་ ཚིག་ ཉམས་ པ། 渝盟，败约。(2)དམ་ ཚིག་ ཉམས་ བའི་ གང་ ཟག 渝盟者。弃信背盟之徒。

དམ་ ཐིག དམ་ ཚིག་ གི་ ཐིག 誓言线，三昧耶线。

དམ་དུ་འཛིན། (ཚངས) དྲུས་ཐུལ། 紧持。龟的异名。

དམ་དྲམ། དམ་མི་དྲམ་མིའི་བསྒྲམས་ཚིག

དམ་དེམ་པ། (རྟེང) ཁས་ཆངས་པ། 发誓，保证。

དམ་དོག ངོ་དམ་སྡུད་པ་ དང་ཡངས་པ་ མེད་པ། 约束，严格管束：སྲིག་ཁྲིམས་རྒྱས་འཆལ་དུ་མེ་འགྲོ་བའི་དམ་དོག་ཏུ་ དྲི་ཐེད་པ། 严格约束，不让纪律趋于败坏。མི་སྡུད་ངན་ལ་དམ་དོག་ཆེན་པོ་བྱས་པ། 严格管束行为恶劣的人。

དམ་ཚིག། གཟབ་ཏུ། 认真，切实：ཁྱེད་རང་གིས་ བཀའ་ མངགས་ གཏང་ བ་ ཐམས་ ཅད་ ངས་ འཕུལ་དུ་དམ་དོན་ཞུས་ཆོག 我立刻认真办理你所交代的一切。དམངས་ཀྱི་ ཁེ་ ཕན་ དང་དངོས་ སུ་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ ཐེན་ ཐྲེན་ དམ་ དོན་ གྱིས་ ཐེད་དགོས། 凡是对群众利益直接有关的事，都要认真对待。

དམ་རྨས། (རྟེང) དམ་བཅའ། 誓愿，誓约。

དམ་འདོགས་ས། དམ་ཆོག་ ཁས་ལེན་དུ་ འཇུག་པ། 降伏，控制。宗教上特指运用法力制伏鬼物，使听受指使。

དམ་ལྡན། ཐ་སྡོད་བཙམ་མཆོད་ཡོན་བར་ལ་བསྡུད་ཏྲའི་དམ་ཆོག་རྣམས་མ་ཉམས་པར་ལྡན་པ། 有约，立有誓言。师徒之间或受施者与施主之间，留有彼此信守不渝之盟约。

དམ་པ། ●འཕགས་པ། 名词。正士，善友，圣人，圣贤。❷形容词。(1)ཡང་ དག་ པ་ དང་། མཆོག་ དུ་ གྱུར་པ། 真，善，正确，优越，最上：དོན་དམ་པ། 真理。སྐྱེས་བྱ་དམ་པ། 正士，圣贤。ཤེས་ཕྱིས་དམ་པ། 正慧。(2)ཤི་མཁན་གྱི་ཞེ་ས། 逝世者。对死者的敬称：ཕ་ དམ་ པ། 先父。སྟོན་པ་དཔོན་དམ་པ། 先师。རྒྱལ་པོ་ དམ་པ། 先王。(3)དམ་པོ་ དང་འདྲ།

དམ་པ་ཀྱེ་ གཉིས། གཟུགས་ སྐུ་ དམ་ པ་ དང་། ཆོས་སྐུ་དམ་པ་གཉིས། 净妙二身：净妙色身和净妙法身。

དམ་པ་ཅོག་དཀར། ཀུག་ སྐབ་པ་ དགའ་ ལྡན་ ཡིད་དགའ་ ཆོས་ འཛིན་ ན་བཟུགས་ པའི་ དུས་ ཀྱི་ མཚན། 白幢。释迦牟尼在兜率内院时的名称。

དམ་པ་དྲུག་ལྡན། ཐེག་དྲུག་སྒྲུབ་ པའི་ཚུལ་དམ་ པ་དྲུག་དང་ལྡན་པར་ཐམས་སུ་ བྱེད་པ་སྟེ། རྟེན་ དམ་ པ་ ཐུབ་ ཆུབ་ ཀྱི་ ས་མས་ དང་ ལྡན་ པ་ དང་། དངོས་ པོ་དམ་ པ་སྒྲིན་ སོགས་ སྐྱོགས་ རེ་མ་ ཡིན་ པར་གཞི་ ཐམས་ཅད་ལ་ཧཏྟ་པ། ཆེད་དུ་ཐུ་བ་ དམ་པ་ སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ཀྱི་ དོན་དུ་ སྒྲུབ་པ། ཐབས་དམ་པ་ འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་མི་ རྟོག་པའི་ ཤེས་རབ་ཀྱིས་ སྐེན་པ། ཡོངས་པར་ སྨོན་དམ་པ་ ཐུ་ མེད་ ཐུབ་ཆུབ་ དུ་ བསྐྱེ་བ། རྣམ་དག་དམ་པ་ སྒྲིབ་ གཉིས་ཀྱི་ དངོས་གཉེན་དུ་ སྒྲུབ་པ་རྣམས། 六种殊胜。大乘菩萨依六殊胜行六度行：具菩提心故，人身殊胜；施等遍于一切处故，事物殊胜；普利一切众生故，所为殊胜；无分别慧所摄持故，方法殊胜；回向无上菩提故，回向殊胜；正治二障故，清净殊胜。

དམ་པ་རིགས་བརྒྱ། ཐུལ་བའི་ ཕུང་པོ་ ལྔ་ བའི་ གཙོགས་དང་། ཁམས་བཞི་ཡུམ། སྐྱེ་མཆེད་ དྲུག་སེམས་དཔའ། ཕུལ་ལྔ་ རྡོ་རྗེ་མ་ སྐྱེ་ ཏྲི་ ཤུ་པ་ རིགས་ལྔ་ ལྔར་ བྱེ་བའི་ གསང་ཐུགས་ཀྱི་ ལྷ་ བ་རྒྱ། 百圣，百种姓本尊。密集说本尊所有五蕴为五如来，四界为四佛母，六处为六萨埵，五境为五金刚母。此二十法各判五种姓，总为百圣。

དམ་པའི་ ཆོས། གང་ ལ་ དཉིགས་ ན་ ལུས་ ཅན་ རྣམས་ ཀྱི་སྒྲིབ་ པ་ཐམས་ བའི་ གཏམས་སུ་ གྱུར་ པ་སྟེ། ལུང་ དང་རྟོགས་ བའི་བདག་ ཉིད་ ཅན་ཀྱི་ ཆོས་ སོ། 正法，妙法，微妙法。缘以为境，即令一切有情障蔽永尽之方便。此有教法和证法二类。

དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། མདོ་ཌི་དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ཆོས་ཀ་སྣང་ཕྱག་གྱམ་ཐུ་ཤ་དྲུག་བམ་པོ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུའི་བདག་ཉིད་ཅན་པ་ཚའ་ཤ་ཐ་བས་བསྒྱུར་བའོ། 《正法念处经》。三万六千颂，四十九帙。八撩译师由梵译藏。元魏时代瞿昙般若流支由梵译汉。

དམ་པའི་ཆོས་པད་མ་དཀར་པོའི་མདོ། བམ་པོ་བཅུ་གསུམ་དང་ལེའུ་ཉིར་བདུན་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀུན་ཏུ་དང་པོ་ཐུབ་པ་བཟླ་སྡུ་ནམ་མེ་ཤེས་ལྷས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《妙法莲花经》。十三卷二十七章。印度佛学家苏任陀罗菩提、西藏译师僧纳南·智军翻译校订。后秦时代鸠摩罗什流支由梵译汉。

དམ་པའི་གཟུགས་བརྙན། (1)རྒྱལ་བའི་སྐུ་བརྙན། 佛像，圣像。(2)བཟང་པོ་ཡིན་པའི་བཟོ་ཚམ། 表面正经，假正经：དམ་པའི་གཟུགས་བརྙན་སྟོན་པ་ཚམ་ལས་དེན་དུ་མི་ཤ་ཟལ་པ་ཞིག་རེད། 只是表面正经，实际是一个下流家伙。

དམ་པའི་རིགས་ཅན་དྲུ་མ་ལྔ། སྟོན་པ་ཐུབ་ཆེན་ལས་འདས་ནས་ཟླ་ཤ་ཀུ་རུ་བཀྲད་འདས་པ་ན་རི་མ་ལ་ཡ་གནམ་ལྗགས་ཙེའི་རྩེར་ཆོས་གསང་བདག་ཕྱག་ན་དོ་རྗེས་གསང་བའི་རྒྱུད་མཐའ་དག་གསྲངས་པའི་གདུལ་བྱ་དམ་པའི་རིགས་ཅན་དྲུག་ཡོད་དེ། ལྷ་ཀུལ་པ་མཆོག་སྐྱོང་དང་། ཀུ་ཀུལ་འཇོག་པོ། གནོད་སྦྱིན་སྐར་མདའ་གདོང་། སྤྱན་པ་ཟླ་གོས་གཅས་ལྟེན། མི་ལེ་རྟ་བྱི་དེ་མ་ཧེད་པར་གྲགས་པ་བཅས་སོ། 圣种五贤。释迦牟尼圆寂后二十八年，秘密主金刚手菩萨在乌拉雅山天铁峰上讲说一切密乘续部时五最妙弟子：妙称天、安止龙王、流星面药叉、慧方便罗刹和离遮族人无垢称等五。

དམ་ཅི། སྟོད་ཁངས་མིན་པ། 形容词。谨严，紧密；制度谨严。 ལག་པ་དམ་ཅི། 手紧，悭吝。 གྲལ་སྟུང་ཆགས་དམ་ཅིང་སྤྱིགས་ཤིག 把行列排紧密些！ གོད་རགས་དམ་ཅིང་བཅིངས། 紧束腰带。 ལག་ཏུ་མཆོག་ཅ་དམ་ཅིང་འཛིན་པ། 手里紧握着武器。འཕྲོ་ཆས་དམ་དུ་བཟུམས་ནས་ཐོག་ཆོག་ཆོག་ཕྱིས། 捆紧行李，做到随时可以出发！

དམ་ཕྱག ཐེལ་རྟེ། 印章，关防：བཀའ་ཆུ་དེ་ལ་དམ་ཕྱག་དམར་ཅི་ཡབ་འདུག 那件文告上盖有红色关防。

དམ་བུ། ཁ་དོག་ལ་ཟླ་ཆེ་བའི་ཐུམ་ཡའམ་ཆང་རགས་སོགས་བླུགས་སྟོང། 瓶子，酒罐。颈细腹大的一种酒浆容器：སྐོམ་ཆང་དམ་བུ་གང་། 一瓶酒。

དམ་འབའ། དམ་བཅོ་དང་འདྲ།

དམ་འབྱངས། ཐེལ་རྟེ་བཀའ་ཡོད་པ། 盖有印章、关防的文件：ཕྱག་བྱིས་དམ་འབྱངས་མ། 盖了印的书信。

དམ་མི་དྲམ་མི། (1)དྲམ་ཐུང་བཅད་པའི་རྣམ་པ། 短短的，一节一节的，小段小段的：ཤིང་དམ་མི་དྲམ་མིས་ཀ་བ་མི་རྟེན། 小段小段的木材不堪作柱子。(2)ཐོ་རེ་བ། 零碎，零零星星，片段：ཚིགས་བཅད་དམ་མི་དྲམ་མི་བརྗམས་པ། 写些片段的偈句。 སྐད་ཅ་དམ་མི་དྲམ་མི་ཞེག་ལས་མ་བཤད། 只说了些琐琐碎碎的话。མཁའ་ཁྱབ་དམ་དྲམ་ཞེག་ཤེས་པ། 知道一点零星窍门。

དམ་མོ། དམ་པོ་དང་འདྲ།

དམ་ཚགས། ཞིབ་ཚགས་སམ། དྲན་རྟོག 严密，细致，细密：དངོས་ཐོག་དེ་དག་དམ་ཚགས་ཀྱིས་རྟེར་པ། 好好地保管那些东西。བདེན་རྫུན་ལ་བརྟག་དཔྱད་དམ་ཚགས་ཀྱིས་འཇྱད་པ། 细辨真伪。

དམ་ཚི། འབྲུ་རྩི་དམ་པའི་རིགས། 胶着物。胶、

浆糊、漆等粘性强的物质：ཤིང་ལེབ་ གཉིས་ ཀྱི་ སྐྱབས་བར་དམ་ཚིགས་སྦྱོར་བ། 用胶在两块木板的缝隙中粘合。

དམ་ཚིག (1)(སངསཀྲ:) འདི་དཀའ་རྡོ་རྗེའི་ཐ་ཚིག་ ཅེས་ རྗེ་ལྟར་ བཅས་ པ་ ལས་མི་ འདི་ བར་ གཡང་དམ་གཉེན་པོར་ཁས་ ཟུངས་པའི་ ཐ་ཚིག 誓言。梵音译作三昧耶。不可逾越的金刚誓词，如所严肃应允永远坚持不违的最后誓言：དམ་ཚིག་སྲུང་བ། 守誓。 དམ་ཚིག་ཉམས་པ། 渝盟。(2)(ཕྱི) འཁོན་ འགྲས། 怨恨，仇怨：དམ་ཚིག་བསགས་པ། 积怨。དམ་ཚིག་བཟོས་པ། 制造隔阂。(3)(ཕྱི) ཀ་ཤེན་དང་། མཛའ་བའི་ འདུ་ཤེས་ སྤུང་ སེམས། 感情，情分，情谊：དམ་ཚིག་ མཐུན་ པོ། 融洽，情投意合。 དམ་ཚིག་ཀོར་བ། 交情冷淡。ཐན་ཆུན་ གཅིག་ སེམས་ གཅིག་འཇིན་ཀྱི་དམ་ཚིག་མཐུན་ པོ་ བྱེད་པ། 互相关心，融洽无间。

དམ་ཚིག་ དཀྱིལ་ འཁོར། ཡིད་ ཀྱིས་ བསྒོམས་ ཤིང་ གསལ་ བཏབ་ པའི་ བདག་ མདུན་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར། 观想坛场，三昧耶曼荼罗。密宗行者心中观想现起的自生坛场或前生坛场影像。

དམ་ཚིག་ཇོད་ དྲིལ། གསང་སྔགས་ ཀྱི་ ཚོ་ བྱད་ ཪིག 誓言铃杵。密宗行者所用铃杵之一类。

དམ་ཚིག་ པ། ཡིད་ ཀྱིས་ བསྒོམས་ པའི་ བདག་ མདུན་ ཀྱི་ གྲུ། 观想尊，誓言本尊，三昧耶尊。密宗行者心中观想现起的自生本尊和前生本尊影像。

དམ་ཚིག་ཕྱག་རྒྱ། རྒྱུད་ སྡེ་ བཞི་ པོ་ ཟུང་ཟིའི་ གྱེན་ ཚང་མ་ ཡིན་ པའི་ ལག་ པའི་ ཕྱག་ རྒྱ། 三昧耶印。密乘四部中各部不共的手印。

དམ་ཚིག་ ཀུན་ཚང་ མ། (1)ཆོས་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཁས་ ལེན་དམ་ བཅའ་ མ་ཉམས་པ། 盟誓坚贞，三昧耶清净。(2)(ཕྱི) འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ མཛའ་ བའི་ ཐུན་ ཚན་ ཐམས་ཅད་ ཚང་ཞིང་ དག་པར་ འགྲུབ་ མ་ཐུག་པ། 情谊真诚。友谊真诚亲切，毫无芥蒂。

དམ་ཚིག་གཞལ་ ཡས་ ཁང་། ཆོ་ ཀས་ བསྒྲིང་ བའི་ གཞལ་ ཡས་ ཁང་། 观想宫殿。三昧耶无量宫。依仪轨次第观想生起的坛场宫殿。

དམ་ ཚིག་ སེམས་ དཔའ། བསྒྲིང་ རིམ་ སེམས་ དཔའ་ གསུམ་ བརྟེགས་ ཀྱི་ ནང་ གི་ སེམས་ དཔའ། 誓尊，誓言勇识，三昧耶萨埵。密乘生起次第中，三重勇识之一，依照仪轨观想现起的本尊容貌。

དམ་ཚིག་ གསུམ་ བཀོད། (1)གྲུབ་ དབང་ ནང་ ཚན་ གྲུབ་ པའི་ སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་ ཀྱི་ དམ་ ཚིག་ གསུམ་ བཀོད་ པའི་ རྟེན། 誓言三尊，三重三昧耶。释迦牟尼身语意三德和合的影像名。(2)དམ་ ཚིག་ གསུམ་ ལ་ གནས་ པ་ སྐྱེ་ ཁྲི་ ལ་ མི་ ཉལ་ བ། ཚང་ མི་ འགྲུང་ བ། 守三誓言。密宗行者奉行的三种戒律：不卧床、不饮酒、不食如法印食。后者义指不食作成神佛手中所拈如莲花、金刚杵等形状的食品。

དམ་རྫས། (1)དམ་ ཚིག་ གི་ རྟ་ ཏུ་ སྔགས་ ཀྱིས་ བྱིན་ ཀྱིས་ བརླབས་ པའི་ དངོས་ པོ། 圣物。经过诵咒加持的器物或药物等。(2)དམ་ བཅའ་ ཅན་ ལ་ མཁོ་ བའི་ རོ་ ངེས། 法器。佛教徒修行时所需器物如铃杵等。

དམ་ཤ། དོ་ དམ་ དང་ རྟེ་ གསང་། 警觉，警惕。锐敏地加以监视：འཇུར་ སྡོག་ ཆ་ བའི་ གནས་ ཚུལ་ རྣམས་ ལ་ དམ་ ཤ་ གང་ གཟབ་ བྱེད་ པ། 对多变的情况，提高警惕。

དམ་ཁྲོང་། ཚར་ཆུ་འཁྱིལ་བའི་ཁྲོང་བྱ། 泥塘，水坑。

དམ་བཞག་པ། (རྟེད་) གཉེར་པ། 司库，管理者。

དམ་ཆབ། དམ་པོ་དང་། ཟབ་ནས། 密切，深厚，紧密：ཕན་ཚུན་དབང་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ། 彼此之间存在密切关系。

དམ་ཡེ། དམ་ཚིག་པ་དང་ཡེ་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 誓智。密乘所说誓言尊和智慧尊的合称。

དམ་ཡེ་ཟུང་དུ་པ། བདག་དམ་ཚིག་པ་དང་། ལྷ་ཡེ་ཤེས་པ་གཉིས་མཚོག་དམན་རྗེ་ཁོལ་ཕྱི་ཚུལ་དུ་ལྟ་བའམ། མཚོག་དམན་མཉམ་པ་སྐྱེན་ཟོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ལྟ་བ། 誓智异体。自为誓言尊，本尊为智慧尊，或观为有胜有劣如同主仆，或观为胜劣相当如同伴侣，但皆异体各别。

དམ་ཡེ་དབྱེར་མེད། བདག་དམ་ཚིག་པ་ བསྐྱེད་པར་ལྷ་ཡེ་ཤེས་པ་བཀྲིག་བསྡེམ་བྱས་ཏེ་ཚ་ལ་ཚ་བཞག་པ་ལྟར་དམ་ ཡེ་ དབྱེར་མེད་ ཀྱི་ ངང་ ནས་ བཟས་པ་ ཐྱེད་ པ་ རྣལ་ འབྱོར་ རྒྱུད་ ཁག་ ཚོད་ ཀྱི་ མཚན་ བཅས་ ཀྱི་ བསྐྱེད་ རིམ། 誓智无别。密乘瑜伽部以上的生起次第。自己生为誓尊，然后迎降智尊，如水注水合一无别，就此念诵。

དམ་ལ་བཀྲོལ་ལ། འཇི་ སྐྱེན་ སོགས་ མནའ་ དམ་ལ་ བཀག་ནས་ བཀུལ་པ། 制伏，降伏。佛教谓运用法力制伏鬼神，使受约束。

དམ་ལ་གནས་ལ། དམ་ཚིག་ཁས་ བླངས་ རྗེ་ བཞིན་ དུ་ གནས་པ། 守誓，持戒。佛教谓妖魔被制伏后遵守约束。

དམ་ལ་ཞུགས་ལ། དམ་ཚིག་ཁས་ ལེན་ ལ་ འཇུལ་ བ། 降伏，归依，向化，投诚。佛教谓妖魔鬼怪被制伏后接受约束。

དམ་ལ་བཞག་ ཐ། ནང་ འཇུག་ གི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ སྟེ། 指两个或两个以上的人或物之间的关系疏远或亲近。

དམ་ལས། (1)ནང་ཚིག་ དེ་ ཁས་ བླངས་ ཟིན་ ཀྱང་ ཡང་ ཐེ་ཚོམ་ ཟ་ ཞིང་ ཁས་ ལེན

དང་ཆགས་འདུག 湖水结冰。 གཙང་ཐོར་དང་ཁ་འཕྱོགས་པ། 河水封冻。

དར་དཀར། (1)གོས་ དང་ དཀར་ བོ། 白绸。(2)ཁ་བཀྲགས་དཀར་བོ། 洁白哈达。(3)འཁྲི་ པ་དཀར་བོ། 白冰，白色冰川。

དར་སྐྱེད། སྡེར་སྐུད། 丝线。

དར་ཁྱབ། འཛེལ་ནས་ཁྱབ་པ། 遍布，盛行，广泛流传， བཤད་ཐུགས་དེ་དག་དེང་སྐབས་དར་ཁྱབ་ཏུ་ ཅང་ཆེ། 那些说法，目前十分盛行。

དར་ཁ། དར་གོས་ཁ་བོ། 花绸，花缎。

དར་གྱང། དར་རྒྱང་དང་འདྲ།

དར་གྱང་བཟང་གཉན། དཔྱགས་ལེན། མངལ་ གནས། ཐུས་རྫོགས། བཅས་པ། ཁྲུས་ཀྱིད། གོས་གོན། ལས་ཀྱེད། དར་བ། གྲུབ་པ། ནོ་ བ། ཤི་བ། དྲུ་ཞག་རྣམས་སོ། 十二盛衰：纳气、住胎、成形、出生、沐浴、着衣、行事、壮年、衰老、疾病、死亡和入墓。

དར་གོས། དར་དང་གོས་ཆེན། 绸缎，绫子，丝绸。

དར་ཁོར། (ཟོག) དམངས་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཀྱས་རྩེས་ བཞག་ནས་ཐོབ་པའི་ཚོ་ས་ཞིག 达尔罕，答剌罕。古代蒙古庶民因立功而获得的一种职位名。

དར་ཆད་ཀྱིན། (ཟོག) དབང་ཆ་ཆེན་པོ། 大权。

དར་ཕྱུད། དར་བ་དང་ཆུད་པ། 兴衰，盛衰， ཆུལ་ཁམ་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་དང་ཆུད། 国势兴衰。 ཚོང་ལས་དང་ཆུད། 商业盛衰。

དར་རྒྱས། ཡང་ཆུས་སྐམ་ཚོང་འཛེལ། 繁荣，发达，兴盛，昌隆， འཚོ་བ་དང་ཆུས་ཐུང་བ། 生活优裕了。 ཉིན་རེ་བཞིན་དང་ཆུས་ཚོང་འཛེལ་དུ་ འགྱེ་བ། 日益繁荣兴旺。 དབལ་འབྱོར་དང་ཆུས་ཤུན་ལུན་སྐུམ་ཆོགས་པ། 经济繁荣昌盛。

དར་རྒྱས་ལ། བོད་ངང་སྐྱོང་ སྡེངས་ ཀྱི་ ཁམ་ བ་ རྩེང་ཁྱི་ཁྱུད་དུ་ཁྱེད། 达吉拉。山口名。在西藏自治区冈巴县南部。

དར་ཚིག ཐང་ཅིག་ཁམ་དུས་ཁྱད་ ཙམ་ ཞིག 顷刻，片刻，须臾： དང་ཅིག་བསམས་ཏྲོ་བཏང་ནས་དན་ཐུང་། 稍一思索就回想起了。 དེ་ནས་དང་ ཅིག་ནས་དན་བ་ཏྲོ་ཤེས་སོས་པ། 过了一会又苏醒过来。

དར་ཚིག དང་ཐུག་དང་འདྲ།

དར་ཕྱེ། དང་རས་ཀྱི་ཕྱེ་ འཛངས། 旗边浮角。装饰在旗帜边缘上的三角形布片。

དར་ཕྱོག ཉིམ་ཚང་ཁེ་ཐོག་ཀ་དང་། ལྷ་རྟེན་ཁམ་ལ་འཇུག་ཆུའི་ཤིང་རྩེ་དང་རས་ཆོན་སྦྱའི་ཐང་ཐུས་བཀྲན་པའི་དང་ཐུག་ཁལ་འདབ་ཐུ་མེའི་ མཚོ་ཤིང་ཅན། 小旗，风旗，神幡，经旗。砍下桠杈歧出的树枝，各个枝梢缀系彩色经旗多面，插于家屋顶或神垒顶上以祈福禳灾者： འབྲོང་བས་བས་མ་ཚང་རྩ་མའི་དང་ཐུག 不但逞能杀野牛，还取牛尾当旗幡。喻行事过分。

དར་ཐུག་རྒྱང་བསྐྱེད། བས་མ་ཐུ་བཏུན་བོ་མེད་ པ་དང་། གཞན་ཀྱིས་ངན་སྐུལ་ཐེད་བའི་དབེ། 风卷旗幡。喻思想不坚定或受人播弄。

དར་ཚ། ཆུལ་དང་། དམག་དང་། རྡ་དང་སོགས། 旗，旗帜： དར་ཆ་ཐྲེང་མཁན། 旗手。 རླུང་ སེམས་དང་ཆ་ལྟབ་ལྟབ་སྐྱེད། 风卷旌旗飘扬。

དར་ཙུ། ཆ་ཅུའི་སྟོད་ཆུད་ཀྱི་ཆུ་ལས་ཨིག མཚོ་ སྡེན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་བག་བོད་ རིགས་ངང་ སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་དང་ལས་རྩོང་དྲུ་ཚེད། 达日河。黄河上游一支流。在青海省果洛藏族自治州达日县内。

དར་བཀྲགས་པ། (1)ཁ་ བཀྲགས་ འདོགས་ པ། 拴哈达。(2)གོས་ཆེན་ཐགས་བཀྲགས་པ། 织绸，织绸。

དར་ཐོད། དར་ཀྱི་ལ་ཐོད། 缠头丝巾，丝质头巾，缠头巾。

དབང་དིར། མི་ཁམས་ཞིང་ སྐྱེ་བའི་ སྒྲ་ སྙེ་ སྒྲང་ཕྱི་སོང་ཕྱུ་བ། 嗡嗡。不清晰而听之悦耳的声音，如蜂鸣声。

དབང་ དིར་ སྒྲོག (ཁངས) སྒྲང་ཕྱི། 嗡嗡鸣。蜜蜂的异名。

དབང་མདོ། དབང་རྩེ་མདོའི་བསྡུས་མིང་།

དབང་ལྟེ། དབང་ཀྱི་ལུ་ཏེ་ལྟེ། བོད་པ་ཁམང་ཆེས་སྤྱབས་ཁྱིམ་ཆེན་ཀྱི་ཐོག་སྐོང་དང་། རྩེ་རྩེ་རིའབྱང་། ཆུ་བྱང་ཀི་འཕྱམ་ངོཁས་མོཁས་ལ་འཕྱེམས་རྒྱའི་དང་སྒོག་ཆོན་སྟེ་ཐག་སྐྱེད་ ལ་ ཐྲེལ་ཏེ་བརྒྱན་པའི་ དང་ལྟེ། 彩旗幡，风旗。藏俗新年用长绳串连彩色经旗多面，牵挂屋顶， 或山尖、垭口、河岸、桥头等处，以祈福禳灾者。

དབང་ལྟེང་། དབང་ལྟེ་དང་འདྲ།

དབང་བང་། (1)དང་ཀྱི་བང་ཁྱབས། 丝质围裙。(2)ལྷའི་ མདུན་ དུ་ གཡོགས་ པའི་ དབང་། 神像护胸巾。

དབང་བོ། དང་ཁྱབ་ཆེ་བ། 形容词。流行，时兴，盛行：དམངས་གཞས་དང་པོ་ཙེད། 民歌流行。

དབང་བོ་ཆེ། (1)དང་སྒོག་ཆེན་བོ། 大旗，大幡：དང་པོ་ཆེ་དགུང་ རྩེན་ མཐོངས་ ལ་ འཕྱང། 高举大旗。(2)གྱུ་གཟིངས་ཀྱི་རླུང་གཙོང། 帆，船帆。船上风篷。

དབང་དཔྱངས། (1)དང་ཀྱི་ རྟེད་ པན། 飘带。帽沿作装饰的长带。 (2)དང་ སྐུད་ ཀྱིས་ བཏགས་ པའི་ ཐག་པ། 丝质提手带子。

དབང་ཕྱང་། དང་སྒོག་མང་པོ་ མཉམ་ དུ་ བརྩུགས་ པ། 旗林。祭神时插在一处的很多小旗。

དབང་ཟིད། (1)གྲེན་དུ་ བསྐངས་པ་དང་། ཐུང་ དུ་དཔྱངས་པའི་དང་ཀྱི་ ཟིན་པོ། 丝线流苏。倒竖和下垂的丝线缀子。(2)(ཁངས) རྩོན་པའི་ འབག་ གི་རྣ་ བ་གཡས་གཡོན་དུ་ བཏགས་ པའི་ ཚར་ ཟིད། 角飘带，丝线垂。 藏剧中猎人面具之耳部所系缨络。

དབང་འཕགས། དང་གོས་ལས་བཟོས་ པའི་ ཀ་ བའི་ རྒྱན་ཅ། 幡。悬挂柱上的丝质旗幡。

དབང་འཕྲུ། ཆོག་གི་རྩེ་མོར་བཏགས་པའི་དང་ཚོན། 盔旗，盔顶彩旗。插在头盔顶端的丝带装饰物。

དབང་ བ། ❶ (ཐ་མི་དང་ པ) རྒྱས་ བཤམ་ རྒྱ་ ཆེར་ འཕེལ་བ། 流行，盛行，发达：བསྟན་ པ་ སྔ་དར། 前宏期佛教。 བསྟན་པ་ཕྱི་དར། 后宏期佛教。 དཔལ་འབྱོར་ཤིན་ཏུ་དང་བ། 经济很发达。 མི་རབས་ནས་མི་རབས་ བར་དུ་ རྒྱུན་ཐག་ཆོད། 一定能世代相传。 བོད་ཀྱི་ཡིག་ སྐྱལ་དུ་ བ་ནས་དེ་ བར་ ཚེ་ ཆེག་ སྐྱོང་ སྐབ་ བརྒྱ་ ལྔག་ ཅམ་ སོང་ཡོད། 藏文创始流传到现在，已有一千三百多年了。❷དར་དང་དོན་གཅིག

དབང་བཅ། དང་ལ་བཅ་ པ་ སྐྱེ་ ན་ ཚོད་ དང་ མར་ སྐྱེབས་པ། 成年，青壮年。

དབང་བཅ་མ། བྱད་མེད་དང་མ། 壮年妇女。

དབང་ཀྱ། (ཁྲལ) རས་ རྩོན་ སྐབ་ མོ། 经旗布。印制经旗的稀薄纱布。

དབང་ཀྱབས། དང་གོས་ཁྲག 成匹绸缎。未经裁剪的整匹丝织品。

དབང་འཕྲུ། དང་སྐུད་འཕྲུང་སའི་འཕྲུ། 蚕。吐丝的昆虫。

དབང་འཛིག རྒྱང་ བོད་ ས་ གནས་ སྤྱད་ གཞུང་ གི་ དབོན་རིགས་ཆེ་ བའི་ རྩོན་འཛིན་ ཚེས་ གཙོན་ གཡས་ གཡོན་དུ་ འཛིང་ རྒྱའི་ གོས་ཆེན་ གྱི་ འཛིག་ ཅིལ་ རིང་ ཟ་ ཞེག 包袱卷。原西藏地方政府高级官员出行时， 开路卓尼手中所捧用缎子包卷的长方形包袱。

དབང་མ། 名词。 (1)ན་ ཆོད་ དང་ ལ་ བཅ་ པ་ སྐྱེ་ འདོད་ ཡོན་ ལ་ སྤྱོད་ རྒང་ བའི་ དྲུག 壮年人。通指能享受五妙欲之年的人。 མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་

ལ་གཞོན་ཏུ་དང་། ལང་ཚོ་ཅན། ཤར་པ་བཅས་སོ། (2)ས་མིང་ཞིག བོད་དང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྨད་རྩེང་གི་ཁྲོ་ཕུད་དུ་ཡོད། 达玛。地名。在西藏自治区措美县南部。

དང་མ་གྲག Ⅱ་བྱག་ཀི་མིང་། 岩雕。一种鹫鸟。

དང་མ་ཀུ་མ། (ཤེཀས) ཆོས་ཉིད་འཛིན། 持法性。

དང་མ་དབང་ལྡན། འཕགས་ཡུལ་མདང་སྐུ་འཁྲིངས་ཤིང་། རྗེ་སྐམ་པོ་བའི་སློབ་མར་གྱུར་ཏེ་འབའ་རོམ་བཀའ་བཅུད་ཀྱི་སྐོལ་འཇུད་ཡིན། 跋绒·塔玛旺丘。译言盛自在。宋代藏族高僧，生于拉萨北彭波地区，塔波拉杰之弟子，在藏北建跋绒寺，开创跋绒噶居派。

དང་མོ་སྒོག་རམས་ཅ་ལྷོ་བཟང་ཚོས་གྲགས། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་སྐུ་འཁྲིངས། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ངག་དབང་ཟློ་བཟང་རྒྱ་མཚའི་ཐུགས་སྲས་སོ། རྩེ་མོ་བྱང་དམར་པའི་ལྷ་དབང་སྡེག་གམ་ཤར་ཆེན་ཐོག་ཏུ་གསོ་རིག་གི་སློབ་གྲྭ་གཉིས་ཏེ་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་དགོངས་དོན་ཧོར་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཅིང་ཐུགས་ཀྱི་ཟབ་ཁྱད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཏུ་མཛད་ཅིང་། གཡུ་ཐོག་གསར་རྩིང་གི་རྣམ་ཐར་སོགས་ཤེས་ཀྱང་མང་། 达莫·门让巴·洛桑却札。生于十七世纪，任五世达赖太医，在布达拉宫东阁创办医科学校，兴讲授、辩论及撰述《医学四续》要义之风，著有西藏医学诀窍汇编《秘本》和前后《宇妥传》等。

དང་སྐྱེག། ས་མཚང་དཀར་ནག 明矾。

དང་ཙམ། ཁྱག་ཙམ། 顷刻，一刻，一瞬；དང་ཙམ་མནོ་བསམ་བཏང་ནས་སྨྲ་ཆ་བཤད་པ། 稍稍想了一下才说话。

དང་སྲ། ཕུས་རྩའི་ཁྲ་བག་ཅིག 藏医所说发育脑髓的脉络。

དང་རྩེ་མདོ། རྩེང་ཞིག མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་ངང་སྐྱིང་ཁུལ་ཤར་རྩེ་དང་ཆུལ་རོང་ཆུལ་མེའི་དྲུལ་ཆུའི་ནུབ་འགྲམ་ནོ་ཡོད། ཁུལ་མི་དམངས་སྤིད་གཞུང་གི་གནས་ཡུལ་ཡིན། 康定。旧名打箭炉。县名。在四川省甘孜藏族自治州东部大渡河西岸，现为州人民政府所在地。

དང་ཚགས། དང་སྐུད་ལས་བཟོས་པའི་ཚགས་མ། 丝罗，绢罗。丝织罗底的筛子。

དང་ཚུར། ཚ་ལ་དཀར་པོ་སྟེ། ལན་ཆུའི་རིགས། རྡ་ལན་ཚ་ལ་སྐྱུར། ནུས་པས་ཆ་འདྲུབ་པ་དང་། ཁག་ཏུ། དགུ་ཙ་སྐྱོང་བར་ཁྱེད། 硼砂，白硼砂。药用矿物名。味咸而酸，功能愈合疮口，行血，治肾型水肿。

དང་འཇོ། མར་བཏོན་ཐེན་པའི་ འོ་མ་ བསྡུལ་ བའི་ཨོ། 酸酪。取过酥油的奶汁所造酪。

དང་རྒྱབ། གོས་ཆེན་ཡག་གོས། 缎子，上品缎。

དང་རྒྱམ། མི་ཕྱུགས་སོགས་ ཡང་ ཆུ་ འཁྲོ་ ཐུབ་པའི་ འཁྲག་ རམ། 冰桥。江湖封冻可行人畜的冰层。

དང་ཙ་ཀན། (1)བདུད་རྩི། 甘露。古代祥瑞地区方言。(2)གེང་ཆག་སྟེ། དམིགས་པ་གནད་ཀྱི་དང་ཡ་ཀན་དང་། བཅ་པ་སྐབས་ཀྱི་དང་ཡ་ཀན་དང་གཉིས་མཆིས་པས་ཐུ་མ་ནི་བྲིང་ཁག་ པ་ དང་། ཀྱི་མ་ནི་ཆོང་སྟོན་ལ་སོགས་པའི་རིགས་ཤིང་ ཁུའི་ རྒྱི་ མིང་། 独行菜。一说为葶苈。十字花科药用植物名。一为独行菜，一为紫堇。前者有俄康普巴，后者有多刺绿绒蒿等二十五类，通称独行菜。

དང་ཁྱག དང་གོས་བྱབས་ ཆང་། 成匹绸缎。未经裁剪的整匹丝织品。

དང་ཁོལ། (1)ན་ཆོད་དང་མ་ལས་ཡོལ་ ཙམ། 老，衰老。(2)དང་ཀྱི་ ཡོལ་བ། 罗幔，绸幔，丝巾。

དར་རས། (1)དར་དང་རས། 丝棉匹头。绸缎和布匹。(2)དར་སྒྱག་གི་རས། 制作经幡的纱布。

དར་དི་མོ་ཅན། དར་གོས་དེ་མོ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ། 花缎，彩绸。

དར་ལ། རས་སྦྱངས་མོ། 细布，纱布。

དར་ལ་བབ་ཆའི་དུས། དུས་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ལོ་སུམ་ཅུ་ནས་ལྔ་བཅུའི་མཐའ་ཅད། 壮年。人生八期之一，自三十岁至五十岁之间。

དར་ལག ཇང་ཞིག ཨཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིས་མཚོ་ཡག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཤར་ཏུང་དང་མི་ཀུའི་སྟོ་ འཁྲབ་དུ་ཡོད། ཇང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་ཏུང་སྨད་ན་ཡོད། 达日。县名。在青海省果洛藏族自治州南部黄河南岸，县人民政府驻吉迈。

དར་ལམ། འཁྲུག་བའི་སྟེང་ནས་ཁར་ཚུར་འགྲོ་སའི་ལམ། 冰道，冰桥。可供人畜通行的冰上之路：དགུན་དུས་དང་ལམ་ཆགས་ནས་ཀུའི་ཕ་རོལ་དུ་ཤར་མར་འགྲོ་སྤྱབ་པ། 冬季冰道结成以后，可以直接走到对岸。

དར་ལུ། (རྡོང) དར་སྦྱངས། 绫罗，薄绸，纱罗。

རར་ཁིང་། དར་གོས་དང་། ཁིང་ཞེས་བའི་གྱུའུ་རྡེ་ཤེན་དུ་སྦྱངས་མོ་ཞེག 绫，绢，薄绸。一类极薄的丝织物。

དར་ཤ། ཀྲུ་མའི་ནང་གི་ཤ་སྦྱངས། 肠壁薄膜。

དར་ཤམ། (1)དར་ལས་བཟོས་བའི་ཤམ་བྱ། 绸缎彩帘。(2)དར་གྱི་ཤམ་གཅས། 绸裙。

དར་ཤིང་། (1)དར་སྒྲག་འདོགས་ཀའི་ཤིང་། 旗杆，桅杆。悬旗的木杆。(2)ཤིང་རྒྱུད་ཀྱི་རིགས་དེ། རོ་ཁ། ནུས་པ་བཞིལ། སྡུང་བའི་ནུས་ཚད་ཞེལ་བ་དང་། 桑树，桑枝。入药味苦，性凉，树干入药清骨热，熬膏可治妇科病。

དར་ལང་། དར་གོས་ལས་བཟོས་བའི་ཁོལ་ཁ་ཐིན་ཅན། 薄绸。丝质罗纹，丝质薄纱。

དར་སོ། དར་སྐྱལ་དང་། ཁྱབ་ཁྱལ། 流风，风行地区：དར་སོ་ཐག་རིང་དུ་ཁྱབ་པ། 流风远播。ཁུང་པ་དེར་བོད་ཀྱི་ཆ་ལུགས་དང་། སྐད་ལུགས་ཚང་མ་སྐད་ནས་དར་སོ་ཆེན་པོ་འདུག 在那里，藏族服饰、语言的流风早就十分盛行。

དར་སྲིན། མི་དང་མ་ཤི་བའི་སྲིན། 壮年夭亡鬼魂。迷信谓壮年短命鬼。

དར་སྲིན་ཀ། དར་སྐྱོད་འབྱུང་མའི་སྲིན་བྱ། 蚕。吐丝的昆虫。

དར་སྲོལ། ཁུལ་ལ་སྐྱེ་ནས་དང་བའི་ལུགས། 风尚，风气。

དར་བཟློས། དར་སྐྱོད་བཟློས་མའི་རིགས། 丝织品。丝线的织物。

དར་ཧོན། (སོག) གོ་ས་ཆེ་གྱས་ཤིག 大汗，达尔汗。古代蒙古最高统治者称号名。

དར་ཧྲག (1)དར་གོས་ཆལ་བྱ། 绸缎碎片。(2)དར་ཆ་ཆུང་ངུ། 小旗。结成旗鳌的各个小旗。

དལ། (རྡོང) དཀྱིལ་འཁོར། 坛城。古代抄写藏文时，常将དཀྱིལ་འཁོར་一词，略作དལ།。

དལ་ཀིང་། གཟའ་རྣམས་རང་རང་སྐྱེས་སྐད་ལས་བརྒྱལས་ཏེ་རིམ་དང་རིམ་མེད་ཀང་ཐུ་ཕྱེས་རོང་བ་ཙམ་དུ་སྐྱུང་བའི་ཀང་ཁོངས། དལ་བ་དག་ཅིང་ཀྱི་གཞི་ཚེན་ལས་ནས་ཡུར་ཐག་ས། 迟步。诸曜从各自的诞生宿（远地点）起，经过顺序的前、后步与逆序的前、后步的区别而产生的盈亏数值，因其为计算"迟行定数"的数据，故名。

དལ་ཁ། (1)རིམས་ནད་དམ། འགོ་བའི་ནད། 疫疠，传染病。(2)གནོད་པ། 灾害，祸灾，损害。

དལ་ཁོམ། བྱལ་ཞིང་མེད་པ། 闲暇，空闲；

ལས་ཀ་ཤིན་ཏུ་ ཟིལ་ པ་ ཆེན་ པོ་ ཡོད་ པས་ དལ་ ཆོམ་མེད། 工作很忙，没有闲暇。

དལ་འཁོར། (མངོན) (1)རྒྱུ་ཀུ། 流水、江河的异名。 (2)ངང་ པ་ དཀར་ པོ། 白鹅的异名。 (3)གཞའ་ཐེག་པ། 土曜的异名。 (4)རུས་ཟིལ། 龟的异名。

དལ་འཁོར་མ། (1)གཞའ་ ལྔའི་ འགྲོ་ ལུགས། 缓行。金木水火土五曜，在各自轨道中循序缓慢运行。(2)གོམ་ པ་ཐོ་ སྐངས་ཤིག 缓步。一种舞蹈步法。(3)དལ་འབྱོར་ དང་འདྲ།

དལ་འཁོར་ལྷུ། གཟའ་ རྣམས་རིམ་ བཞིན་ ཕྱི་ ཤང་ ཐོག་ མའི་ ས་ནས་ ཀ་ ལྷུང་ ཐུགས་ ཏེ་ དལ་ བ་ དང་ བསྟུན་ བཞིན་ ཏུ་ བའོ། 慢步南行。诸曜从顺序后步的第一步（留）起，面向南方（早晨出现在南方），其行渐缓(运动速度为负值，但盈缩积仍为正值，减少到零时为"冲")。

དལ་ཐུ། (1)ག་ལེར་འགྲོ། 缓行。 (2)(མངོན) རྒྱུ་ཀུ། 流水、江河的异名。

དལ་བཏུང་། དལ་བ་བཏུང་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དལ་ཚིག དུས་ཤིན་ཏུ་ ཐུང་ངའམ། ལན་གྱངས་ གཅིག 片刻，一会，一次；དལ་ཚིག་ང་ལྷགས་ དང་། 等我一会吧！

དལ་ལྡེན། དལ་ བཏུང་ ཚང་ བའི་ མི་ ལུས། 有暇人身，暇满人身。

དལ་ སྐྱེར་ རྟེད། (མངོན) མཚན་ མོ། 施暇者。夜的异名。

དལ་དག གཟའ་ རྣམས་ངང་ ངང་ ཐུམ་ སྐར་ དས་ བཅུང་ ངང་ འཁོར་ཀྱི་ སྐར་ ཁྱིམ་ ལ་ ལོངས་ སྤྱོད་ པའི་ སྐྱེ་ ལ་ དལ་ བའི་ ཀང་ ལོངས་ ཀྱི་ སྟོན་ ཕྱི་ ཐུས་ མིན་ པ། 迟行定数。五曜以其"本身行"，从其诞生宫开始，在宫宿中做不等速运动（相当于托勒玫系统所说的行星本轮中心绕均轮旋转的运动）所达到的方位，亦即内行星的视差动和外行星的本身行的视差位置。

དལ་དལ། ཟིལ་ བ་མེད་ པ། 慢慢的；ཟིལ་ བ་མ་ གནང་དལ་དལ་ མཇོད། 不要忙，慢慢来！

དལ་དལ་ཆོམ་ཆོམ། དལ་ དལ་ སྐྱོད་ སྐྱོད་ དང་ དོན་ གཅིག

དལ་དལ་སྐྱོད་སྐྱོད། ཟིལ་ བ་ མེད་ པ། 从容不迫，慢慢地：དལ་ དལ་ སྐྱོད་ སྐྱོད་ ཀྱི་ ངང་ ནས་ ཐོས་ སྐྱེད་གནང་ པ། 从容不迫地进行讨论。

དལ་ཙི། དལ་ཐ་ དང་ འདྲ།

དལ་སྐྱོད། དལ་ བའི་ སྐྱོད་ ལས། 起居悠闲。从容的起居行动：དལ་ སྐྱོད་ ཀྱི་ ནད་ གཞི་ གསོ་ པ། 从容养病。

དལ་འབྱལ། (1)སྐྱོད་ སྐྱོད་ ཉ་ ཉི་ མ་ རྒྱལ་ པ། 悠闲度日。(2)དལ་ གྱི་ འཕྱལ་ ཏེ་ འདེད་ པ། 缓缓推移。

དལ་བ། སྐྱོད་ པའམ་ ཆོམ་ པ། 闲暇，悠闲，无挂碍，有工夫。佛书译为有暇：དེ་ རིང་ ང་ ལ་ ཟིལ་ བ་ མེད་ པས་ དལ་ བ་ ཡིན། 今天我不忙，有空闲。དོན་ མེད་ དལ་ བར་ འདུག་ པ་ ཡང་ས། 虚度光阴实可惜。

དལ་བ་བརྒྱད། དགྲལ་ བ་ དང་། ལེ་ དྲག་ས། དྲང་ འགྲི། ཐ་ ཐྱི། ལྷ་ ཆེ་ རིང་ བོ། ཤག་ལྷ་ ཅན། ཟངས་ རྒྱས་ མ་ ཐོབ་ པ། ཕྱག་ པ་ ཅན་ མེ་ ཆོམ་ པའི་ གནས་ བཅུད་ དང་ ཟིལ་ བས་ ན་ དལ་ བ་ བཅུད་ དོ། 八有暇。远离地狱、饿鬼、旁生、边鄙人、长寿天、执邪见、佛不出世、喑哑等八种无暇。

དལ་ བ་ སྐྱེར། (མངོན) མཚན་ མོ། 给与闲暇。夜的异名。

དལ་བ་ལྷག་ བྱམ་ ཚོགས་ པ། དལ་ བ་ བཅུད་ ཚང་ བའི་ མི་ ལུས་ རིན་ པོ་ ཆེ། 有暇圆满。具八有暇之人身。

དལ་བའི་ ཚེ་ ལྷོད་མ། ཏུ་ སོང་ སྲིད་ མ། 毕宿。

二十八宿中一星座名。

དལ་བར། གཟའ་རྣམས་རང་རང་སྐྱེས་སྐར་ནས་བརྒྱང་སྟེ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་སྐར་ཁྱིམ་ལ་ཚངས་སྤྱོད་པའི་སྟེང་ལ་དལ་ཀང་གིས་སྟོན་ཏེ་ མ་ བྱས་ པའི་ བར་པ་སྟེ་ཟླང་གཤམ་པ། དག་གཤམ་དལ་བར་དང་ཞོ་གཉིས་དལ་བར་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ལ་སྟོན། 中迟，迟行中数。诸曜从其各自的诞生宿（远地点）起，以其本身行，在宫宿中运动的数值上面尚未经过加减"迟步"成分的中间步骤。

དལ་བར་འགྲོ། (མཛོད) སྐེད་པའི་མིང་། 缓行。土星的异名。

དལ་བྱ། ཀ་ལེ་དང་། བྱལ་མེད་དམ། རིམ་གྱིས། 形容词。渐渐，缓缓，逐步，依次：ལམ་དུ་ དལ་ བྱང་ འགྲོ། 途中缓步。ནད་ གཞི་ དལ་ བྱ་ དལ་བྱ་ བྱས་ ནས་ དག་ ཙོང་། 病会慢慢好的。ཤིང་ལ་ སྐམ་ པོ་ དལ་བྱས་ ཐམས་པ། 树叶渐蔫。གསར་སྐྱེས་ ནུས་ སྟོབས་ དལ་ གྱིས་ འཚང་ ཚངས་ བྱང་པ། 新生力量逐渐成长。གོས་ སྐུ་དལ་གྱིས་ ཅིའོ། 缓商。དལ་གྱིས་བོན་པ། 缓缓而来。

དལ་འབབ། (1)ཁད་ གྱིས་ འབབ་ པ། 缓缓下降：ཆུ་ བོ་དལ་གྱིས་འབབ་པ། 河水缓流。 ཁ་ཆར་དལ་གྱིས་འབབ་པ། 风雪飘飘。(2)(མཛོད) འབབ་ཆུ། 缓流。江河、河流的异名。

དལ་འབབ་མཛོད། (མཛོད) ཆུ་ མཚོ། 缓流藏。海的异名。

ཚལ་འབྱོར། དལ་བ་བཅུད་དང་འབྱོར་པ་ བཅུའི་ བསྡུས་ མིང་། 暇满。八有暇和十圆满：དལ་ འབྱོར་རྙེད་དཀའ། 暇满难得。 དལ་འབྱོར་དོན་ ཆེ། 暇满义大。

དལ་སྦྱིན་མ། (མཛོད) མཚན་ མོ། 施暇女。夜的异名。

དལ་མ། ཁར་མཁན་གྱི་ མིང་གཞན། 名词。缓步女。舞蹈家的别称。

དལ་མོ། དལ་བྱ་དང་འདྲ།

དལ་འཛིན། (མཛོད) སྐུམ་ རྟ་ ཙ་ གསུམ་ གྱི་ ལྷ་ ཡུལ། 持暇。三十三天的异名。

དལ་འཛིན་རྒྱལ། (མཛོད) སྐེད་ མོའི་ རྒྱལ་ པོ། 持暇王。罗刹的异名。

དལ་ཚམས། ཡམས་ནད་དང་ རིམས་ ནད་ ལྟ་ བུ་ གཞན་ལ་འགོ་ བའི་ ནད་རིགས 慢性传染病。

དལ་རླུང་། རླུང་འཇམ་པོ། 微风，和风。

དལ་ཚངས་ཆད་གཞི། མངོན་གསལ་ ཆེར་མེད་ པར་ལངས་པའི་ནད་གཞི། 慢性病。

དལ་ཤིག་ཤིག དལ་ མོའི་ རྣམ་ པ། 闲适，悠闲状：ལས་བྱེད་མེད་པར་དལ་ཤིག་ཤིག་ཏི་ ངང་ དུ་ བསྡད་འདུག 无事闲居。

དལ་འཕྲལ། དཔེ་ཐོན་འཇུག 5' 字前加字。藏文有前加字母5'者。

དཱི་དི་ཏྟ་ཏྟ། (ཡུལ) བྱ་ ཐི་ བའི་ རིགས་ ཤིག 斑鸠。

དི་ཌི་ཌི། སྒྲ་ སྐད་ མང་པོ་ ཆུང་ མེ་ འཚང་ པར་ ཀུན་ སྡུངས། 嘤嘤，瑟瑟，隆隆，轰轰，萧萧等重复不断的大小声响：ཁྱིམ་ མཆེས་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ ཕྲུ་ གུའི་ དུ་ སྒྲ་ དི་ ཌི་ ཐོས་ པ། 听到邻家孩子哇哇哭闹。 ཀུང་ངར་ ཆེ་ བའི་ ལྟག་ པ་ དི་ ཌི་ ཌི་ བཏུབ་ ཅིང་། 寒风刮得瑟瑟作响。ས་ ཐག་ རིང་ པོ་ ནས་ མེ་ སྐྱེ་ གས་ ཀྱི་ སྒྲ་ དི་ ཌི་ ཌི་ གོ་ བྱུང་། 听到了远处隆隆的炮声。 འབྲུག་ སྐད་ དི་ ཌི་ ཌི་ ཀྱ་ པ། 雷声隆隆。 མི་ མང་ ཐའི་ ཁ་ ནང་ དི་ ཌི་ ཌི་ འཁོར་ བ། 众口嚣嚣不已。

དྲི་ཚོ་ཀ་ར་ཛྭ་ལན་ད། (ཤེས་གཞ) དཔལ་ ལྡན་ མར་ མེ་ མཛད་ ཅེ་ ཤེས་ ཏེ་ ཙ་ རི་ ཤའི་ ར་བ་ བྱང་ ཀྱི་ མཚན་དངོས། 吉祥燃灯智。印度佛学家阿底峡的梵名。

དཀ་སྐད། དཀ་བའམ་ཆིག་གསལ་པོ་མེད་པའི་སྐད་ཅ། 结结巴巴的话，不清楚的语言。

དཀ་སྐྱེན། (མཚན) ཕྱག་རོན། 咕咕动听。鸽子的异名。

དཀ་གཏམ། ཁ་དཀ་པའི་སྐད་ཅ། 结巴话。

དཀ་དཀ རྔ་མེད་ཆགས་སྡང་སེ། 钝，不锋利：ཕྱི་ཚོད་སོ་ཁ་དཀ་དཀ 钝刀。

དཀ་པ། ཁ་ནས་སྐུ་འཐོན་དཀའ་བ། 形容词。口吃，口难出声，发音吃力：ཁ་དཀ་པ། 说话结巴。

དངངས། དེ་རིང། 名词。今天，今日：དང་གི་ཆར་ཞེ་བའི་དུས་བཟང་དང། 当今太平盛世。

དངང་ཁྲི་བཙན་བོ། ཤུ་ཁྲི་བཅན་པོ་དང་ས་དིང་དིང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་ཡིན་ལ། བོད་ཆུལ་གྲུང་རབས་གསུམ་པ་དང་། གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་དུ་གཏས་པའི་གསུམ་པའང་ཡིན། 丁赤赞普。木赤赞普和王妃萨丁丁所生子，吐蕃王朝第三王。

དངང་དངང། རིའི་སྒྲ། 匈匈，冬冬。鼓声。

དངང་ཅུར། ཅ་ཅོའམ་ཀུ་རོ། 嘈杂，喧哗声。

དངངས། རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེའས་ཀྱི་ནུབ་ཤུགས་ངོས་སུ་ཡོད། འདིའི་ཤྱོ་ཆུང་བལ་པོ་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན་ཞིང་། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཤེལ་དཀར་དུ་ཡོད། 定日。县名。清代称定日汛。在西藏自治区西南部，南与尼泊尔接壤，县人民政府驻协嘎尔。

དངངས་ཀྱི་ཀླང་འཁོར་དགོན། བོད་རང་སྐྱོང་སྡེའས་དིང་ཤི་རྫོང་ལ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་མེ་ཀླང་ལོར་ཤུ་མ་བྱང་ཆུབ་བོད་ཀྱི་ཚ་བོ་རྩེ་སྒེས་ཞེ་བྱད་པའི་སྤྱལ་གཏེད་མཁན་པ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞུགས་ཡུལ་དུ་བཏབ། 定日朗可寺。在日喀则地区定日县治西。公元1097年宋哲宗绍圣四年后不久，谷格国王绛曲贡之侄名则得王者，为希杰派祖师荡巴桑杰创建此寺。

དངང་ལང་། དེ་ཤིང་སང་ཉིན་ཏེ། དེང་སྐབས་དང་། དེང་དུས། 现在，目前。

དཀམ་ཆུ་རྒྱག་པ། མཁོ་ཆུའི་ནང་དུ་བཏུག་སྟེ་རྒྱལ་རྒྱག་པ། 潜游，扎猛子。纳头入水下游泳。

དཀམ་པ། (ཡུལ) ཐིམ་པའམ་རྒྱག་པ། 没入，陷入：ཞྭ་མའི་ནང་དུ་རྐང་པ་མར་མར་དཀམ་པ། 脚在沙中逐渐下陷。ཆུ་ནང་དུ་དཀམ་པ། 没入水中。

དཀར་དཀར། སྒྲ་སྐད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག 嗡嗡声：སྦྲང་ཏ་རྣམས་ལྷོང་སྐོར་ཀྱིས་སྒྲ་དིང་དིང་སྒྲོག་པ། 蜂群盘旋，嗡嗡飞鸣。

དཀར་རེ་བ། ལབ་བྱེད་མང་བའི་ཚུལ། 议论纷纷，众说纷纭：ཤོག་ལབ་དིང་རེ་བ་བྱུང། 背后议论纷纷。

དྲ། ❶ག་ཚོད། 代词。几个，多少，若干：མི་དྲ་ཚོད་པ། 有多少人？འཇིན་གྲྭ་དིར་སྦྱོབ་ཁྲག་དྲ་མཉིས། 那个学习班上有多少学生？❷སྒམ་ཐུ་པ་ལས་འབྱུང་བའི་ལ་དོན་ཞིག 介词。藏语语法学中判位 ལ་ 字之一。❸སོལ་དྲ་འཕྲུད་གསུམ་ཀྱི་དྲ་རེ་མ་ནོངས་པའི་དོན། 白烟。比喻未来。

དྲ་ཀྱ་ལ། (ཤིལས) ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་ཀྱི་ལུ་གོས། 纺编，透明天衣，云裳。

དྲ་ཁག དྲད་ཁྲག་དང་འདྲ།

དྲ་ཁང་། དྲད་ཁྲང་དང་འདྲ།

དྲ་འཁོལ། དྲད་པ་ཕྱིར་ཐོན་ས། 烟囱。出烟之所。

དྲ་མཚམས། (1)རྫི་ཙམ་ཙམ། 凡所有，尽其所有：རང་གི་ནུས་ཤུགས་དྲ་མཚམས་པའོན་ནས་གྲོགས་པོར་ཐད་ཕན་བཅས་བྱེད། 竭己之力，帮助朋友。(2)གང་ཚེ་ཙམ་ཙམ་ཀྱི་དྲི་ཆ་གཅིག 几何，有多少，ཁྱིམ་ཚང་དེར་མི་མཁོ་དྲ་མཚམས། 那个家庭

有几口人？

དུ་ཐལ། ཐ་མག་འཐེན་ཏེ་ལུས་ པའི་ཐལ་བ། 烟灰。烟吸过后所余残灰。

དུ་དག་གཅིག ག་ཚོད་ཙམ་པ། 多少，几个，若干。

དུ་དུ། མང་ཉུང་ག་ཚོད། 若干，多少；ཚོགས་འདུ་འཚོག་མཁན་མི་དུ་དུ་འདུག 开会的人有多少？བམ་པོ་སོ་སོང་ལའཱ་དུ་དུ་ཙམ། 每卷各有多少章？

དུ་རྡེག དུ་བ་ལས་བྱང་བའི་རྡེག་པ། 食，锅烟。

དུ་བདུག (1)དུ་ བ་ བདུག་ པ། 熏，熏烟。(2)(ཐུམ) དུད་པའམ་དུ་བ། 烟，火烟。

དུ་བདུག་སྒབས་ཅན། གྲིབ་ རྒྱང་ ནི་ སྐབས་ འདིའི་ ནང་ དུ་ རྒྱང་ ཁ་ གནོན་ ཅིང་ རྒྱང་ བདུག་ བཏབ་སྟེ་ ཁ་དང་སྣ་ ཁྱང་ལ་དུ་ བ་བདུག་ཅིང་ ཀྱི་ ཙི་ཙི་ བྱད་བྱམ་གཟུགས་སྒྲུབས་ཅན་ཞེག 熏烟器。藏医治疗中风时，以药气熏人口鼻中所用器械。

དུ་མདོག དུ་བའི་ཁ་མདོག 鼻烟色，浅绛色。

དུ་སྤྲིན། དུ་བ་ཕུ་བྱའི་སྤྲིན་པ། 烟云；ལ་ཁར་དུ་ སྤྲིན་འཁྲིགས་པས། བཞལ་འདོད་འགྲོ་ལམ་མི་གསལ། 烟云漫山梁，欲行路不明。

དུ་སྐོད་ཅན། དུ་བ་མཉག་རིང་། 彗星。

དུ་བ། 名词。(1)དུད་པ། 火烟；ཐབ་ཚང་གི་ ཐོག་ཁ་ནས་ དུ་བ་འཐུལ་ ཤེ་ བ་འཕྱུར་བ། 厨房屋顶，冉冉冒烟。འཕྱི་ཁྲང་ནང་ལ་ དུ་བ་བཏང་བ། 向雪猪穴里放火烟。ཤིང་ནགས་ནང་ ནས་ དུ་བ་འཐུལ་བ་ལ་ བཏེའ་ནས་ མེ་ ཡོད་པར་ ཤེས་པ། 森林冒烟，知其有火。ཁང་ པའི་ ནང་ ལ་ དུ་བ་ འཕུམས་པ། 室内烟气弥漫。མེ་ རང་ཤི་དང་། དུ་བ་རང་ ཡལ། 火自息灭烟自散。喻同过眼云烟，不能经久。(2)ཐ་མག 烟。供人吸用的烟类；དུ་བ་འཐེན་པ། 吸烟。

དུ་བ་མཉག་ཁིང་། ཀེའུ་ ཞེས་པ་ ཀཟའ་ བཅུའི་ ནང་ ཚན་ ཤར་ ཀྱི་ དུ་ བ་ མཉག་ རིང་ དུ་ ཐག་ཟས། ཆུ་ཁྱིམ་ཆུ་ སྐད། རྟག་ པའི་ ལོངས་ སྤྱོད་ཀྱི་ མ་ དང་ མཚུངས་ཀྱང་། འགྲོས་བཞེ་ རྩོམ་ པའི་ ཀང་ པའི་ ཁྱད་ཀྱིས་ འཆར་བ་ སྟེ། རྣམ་པ་ མདུན་དང་ རྣམ་ མིན་ལ་ སྟེ་ མའི་ རྒྱུ་ དུ་ མཐོང་ བར་ འགྱུར་ཞིང་། ཟླ་བ་ བཅུ་ དང་ ཉ་ བཅུས་ འགྲོས་ བཞེ་ རྩོགས་པ་ ཡིན། དེ་ཡང་ འགྲོས་ བཞེ་ གང་ ལའང་ ལོ་ གསུམ་ ལོངས་ སྤྱོད་ རྟེན་ རེ་ བཞེད་ ཆུ་ སྐང་ གཅིས་ དང་ དབྱགས་ གསུམ་རེས་ རྟེ་ མ་ལས་ མདུན་ ཆུ་བ་ དུ་ རོང་ དང་ ཐུ་ ལོན་ སྤྱོད། ཅེས་པ་ ཡིན་རེ། 彗星，长尾星，长烟星，计都星，豹尾星。时轮历中说为十曜之一，号称东方烟氲长尾星。远地点在斗宿，其平行度与太阳相同，但由于"四种行"的起点不同，顺序时在太阳之前，逆序时在太阳之后。完成一次四种行（即恒星周期）用一百五十个月。每一种行都用三年零一个半月，在三个整年中每天与太阳或正或负相差二分三息，在那一个半月中则以与太阳相差较大的速度，每天以正负一刻五十二分三息运行。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀེའུ་ དང་། སྐག་ ལས་ སྐྱེས། སྐུ་ གཉིས་པ། མཉག་ ཚོད་ ཅན། ཚོད་ ཅན། སྤྱལ་ ཅན། གནོག་ ཕུད་ ཅན་ བཅས་ སོ།

དུ་བ་གནམ་གཅོང་། ཁྱིམ་བཟང་སྟེ་ མེ་ གཅོང་ མཁན་ ཚོད་ ཚད། 烟灶，烟户。安家立灶的人户。

དུ་བ་གནམ་གཅོང་གི་ཁྲལ། ལུང་ བང་ བསྟད་ དས་ མེ་ གཅོང་ དགོས་ མཁན་ ཚོད་ ཚད་ ལ་ འཁྲི་ བའི་ ཁྲལ་ རིགས། 烟户差。凡居处升起炊烟者均须支应的差役，故名。

དུ་བ་རལ་བ། དུད་ བའི་ རྡེག་ པ། 烟絮。长期

累积形成附悬壁顶檐下的缕状烟尘：དྲ་བ་རལ་བ་ཐུག་ནས་ཁྱེ་རལ་དུ་འདོན་པ། 扫下烟絮送出宅外。

དྲ་བའི་ཁྱོ་གོར་སས། (ཨངོན) (1)སྤྲིན་པ། 云的异名。(2)མེ། 火的异名。

དྲ་བའི་ཁ་དོག ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 烟色。八种支分显色之一。

དྲ་བའི་ཆོག (ཨངོན) མེ། 烟幢。火的异名。

དྲ་བས་འཆི། (ཨངོན) ཇིག་པ་དུ་ཅན། 死于烟。蝎子的异名。

དྲ་མ། . ❶གཅིག་མིན་མང་པོ། 形容词。许多，若干，各种，不一：མཐུན་ཁྱེན་དྲ་མ་ཚོགས་པ། 具备各种条件。མི་ཚང་དྲ་མ། 许多人家。དངོས་པོགས་དྲ་མ་གཞི་གཅིག་ཏུ་ཚོགས་པ། 很多东西积累在一处。❷ཚོས་གང་ཞེག ཏིག་པ་ལ་ཐ་དད་དྲ་ཞན་པ། 名词。多。谓法之一，分别心各别显现者。

དྲ་ཚག དྲ་རྡོད་གཞི་སྐྱེད། 烟灰盒。抖烟灰的器皿。

དྲ་ཞག ཐུ་དགོང་བར་སྐང་དྲ་འཕྲིགས་པའི་དྲ་བའི་ཕྱོགས། 烟雾，炊烟。晨昏缭绕城镇或村庄上之烟气：དྲ་ཞག་འཕྲིགས་པ། 炊烟缭绕。

དྲ་ཤིག གང་ཚོད་ཙམ། 几许，有多少，约几何，མི་དྲ་ཞིག་ཙམ། 有多少人？

དྲ་ཧོད། (1)ཅི་ཙམ། 凡所有，尽其所有。(2)གངས་ཨེ་ཙམ་ཙམ་གྱི་ཏི་ཚིག 有多少，有几许。

དྲ་ཧ་ཀ། 〈དྲཧཱ:〉 (1)སྤྲོས་ཀྱི་ཧྲི་བག་ཅིག 怀香，安春香，杜若。梵音译作率堵鲁迦香。(2)ཤུག་པ་ཙན་དན་ཝེར་བའི་ཤུག་རྩང་ཚན་པོ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་སྐལ་ཙམ། 大柏树。称为紫檀柏，作熏烟用。

དྲ་རེ་བ། ཐུན་ཆགས་པ། 常，相续。

དྲ་ཁྱེ། (ཤེགས) སྡུག་བསྔལ། 苦难，痛苦，疾苦，忧苦：ཨབ་རྗེ་འབངས་བཅས་ཀྱི་ངན་དྲ་ཁྱེ་ཤས་གཅིག 父王和百姓皆为忧患所苦。འཁོར་བའི་དྲ་ཁྱེ་ཤས་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བ། 完全为轮回苦难所厌烦。

དྲག 名词。(1)སྐྲན་ཀྱི་ཉོག་ཆེ། 毒，毒物：རང་བཞིན་ཀྱི་དྲག 本质毒。འགྱུར་བའི་དྲག 变化毒。སྡུད་བའི་དྲག 合成毒。མཐོང་དྲག 见面传染毒。རེག་དྲག 接触传染毒。ཆང་དྲག 饮酒中毒。ཤ་དྲག 肉类中毒。ཟས་དྲག 食物中毒。དྲག་འགོག་པ། 防毒。དྲག་ངན། 剧毒。དྲག་ཟིག་པ། 中毒。དྲག་བཏབ་པ། 放毒。རང་སྐྱོན་བཏང་སྙམས་བཞག་པ་དྲག 无视己过便是毒。དྲག་ཁ་ལ་བཟས་ན་རང་ཉིད་ཚེས། 食毒则败己。མིང་གི་རྟེན་གྱངས་ལ་ཀ་ཀོ་ལ་ དང་། འཇིམས་ཅིང་སྐྱེ་རུ། ནག་པོ་བཅུག་ས། ཆུའི་ཉེ་བ། རང་དུ་གསལ་བཅས་སོ། (2)དྲག་གི་གཉགས་སུ་བཀོད་པའི་ཉོན་མོངས། 喻烦恼为毒：དྲག་བཅོས་པ། 净治烦恼。

དྲག་གི་མེ་ཏོག ག་དྲང་རྡོ་དྲག་གི་མེ་ཏོག 青莲花。

དྲག་གི་མཆོག་ཚ། (ཨངོན) དྲག་སྤྲུལ། 毒器。毒蛇的异名。

དྲག་ཕྱ། ཉོན་མོངས་དྲག་ཕྱ། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྡང་། གཏི་མུག ང་རྒྱལ། ཐག་དོག་སྐྱེ་ཕྱེ་ན་གང་བའི་སྲོག་འཕྲོག་བར་ཟྱེད་ཅིང་ངང་ཚུལ་སྡུག་བསྔལ་བར་ཟྱེད་པ། 五毒。五烦恼毒：贪、嗔、痴、慢、妒。

དྲག་ཅན་གནས། (ཨངོན) ཆུ་མཚོ། 毒者住处。海洋的异名。

དྲག་གཙང་གྲང་སྐྱོང། རེན་པོ་ཆེ་དང་རྡོ་རིའ་ལས་སྐྱོང་བ་ཐུབ་པའི་དྲག་ལ་ཚ་བ་འཐུང་མི་སྲིད་

ཅིང་གང་བར་འགྱུར་བས་དེར་དུག་ནད་གང་སྐང་སྐྱེར་ཞེས་རེད། 寒凉中毒。珍宝矿石导致药物中毒，症现皆是寒象，不可能出现热象。

དུག་ཀཙོང་ཚ་སྐྱོར། ཤ་དང་ཅི་དང་རྩ་སོགས་ལས་སྐྱེས་པ་བྱས་པའི་དུག་ལ་གང་བ་འབྱུང་མི་རིགས་ཅིང་ཚ་སྐྱེས་ཀྱི་དུག་ཏུ་འགྱུར་བས་ན། དེར་དུག་ནད་ཚ་སྐྱེས་ཞེས་རེད། 温热中毒。肉类及草药等导致药物中毒，症现皆是热象，不可能出现寒象。

དུག་ལྕེ། དུག་ཨད་པའི་ལྕེ། 毒舌：སྐྱལ་ལ་དུག་ལྕེ་དང་། སྨན་ལྕེ་གཉིས་ཨེད་པར་བཤད། 据说蛇有放毒和治毒的两个舌头。

དུག་འཇོམ་པ། དུག་འཇིག་པར་བྱེད་པའམ་སེལ་བར་བྱེད་པ། 消毒，灭毒。

དུག་འཇོམ་མས། (1)སྨན། 药物。(2)དུག་མེད་པར་བཟོ་བ། 除毒，治毒，灭毒：ངན་པས་ངན་པ་འདུལ་བ་དང་། དུག་གིས་དུག་འཇོམས་པ། 以恶治恶，以毒攻毒。

དུག་ཁབས། ནད་དངོས་དུག་ནད་མ་ཡིན་ཀྱང་ནད་རྟགས་དུག་ནད་ལྟར་ཤོ་མཚན་མེ་བདེ་ཞིང་། ཟས་མེ་འཇུ་བ་དང་། ཁུས་ཀྱི་ཤ་སྐེམ་ཞིང་བཏོན་པའི་ནད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ལྟ་བུ་ཡོང་འགྱུར་བའི་ནད་ཅིག 假中毒。本非中毒而症现中毒之象，如肝胃不适，食物不化，身体枯瘦，皮肤黧黑等症状。

དུག་ཐུབ་པ། དུག་རིགས་འགོག་གྱབ་མཉམ། དུག་གིས་གནོད་པ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ། 抗毒。能耐毒害，毒不能害。

དུག་མདའ། དུག་བྱགས་པའི་མདའ་མདེལ་ལྟགས། 毒箭。箭镞涂有毒药者。

དུག་རྣག དུག་ངན་པ། 剧毒，烈性毒。

དུག་པ། ●གོས་ཐུལ། 名词。破旧衣服。●(རྡོག)ངན་པ། 坏，劣，恶劣。

དུག་པོ། གོས་ཐུལ་རྡོང་པ། 名词。褴褛衣衫，破旧衣服。

དུག་འབྲོག སྐྱལ་དུག་ཤེལ་གྱབ་པའི་རྩ་སྐྱེན་ཞིག 马兜铃。一种能解蛇毒的植物名。

དུག་དབལ། དུག་གི་ནུས་པ། 毒性，毒力。

དུག་ཐུལ། བཙས་དཀའ་བའི་ཤེ་སོགས་ཀྱི་ཐུན་པ། 毒瘤。恶性肿瘤。

དུག་སྐྱོད་བ། (1)ཁ་ཟས་སོགས་ལ་དུག་འདེབས་པ། 投毒。施放毒药于食物等中。(2)དུག་བཟོ་བ། 制毒。制作毒药。

དུག་ཐྲོང་། ཤན་དུག་ཅན་ཀྱི་སྐྱང་བྱ། 毒蚊，毒蜂。

དུག་སྐྱལ། དུག་ཨད་པའི་སྐྱལ། 毒蛇：དུག་སྐྱལ་བང་དུ་ཆོངས་པ། 置毒蛇于怀。喻同“引狼入室”。

དུག་མེད་ཁོང་ཀ་གསུམ། བོང་ང་དཀར་པོ་དང་། བོང་ང་དམར་པོ། བོང་ང་སེར་པོ་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་ཞིག 三种无毒乌头。白、赤、黄三种无毒乌头总名。

དུག་ཙོང་། སྨྲ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རྡ་ཁ། ཁྲ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་པས་ཤཁིས་པའི་ནད་དང་། ཚ་འབྱུ་གཅོད་པ་སོགས་ལ་པན། 白薇。一作黑薇。萝藦科药用草本植物名。味苦，性凉，功能治胆道病，止热泻。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཅད་སྐྱོ་དང་། སྐྱ་ཅན། བཟུ་ཅན། རྡ་ཤི་བྱང་བ། ཤེང་སྐྱ་བཅས་སོ།

དུག་སྨ། བཙས་དཀའ་བའི་ཆ་རིགས། 恶疮，毒疮。难治之疮。

དུག་སྨན། (1)དུག་ནད་སེལ་བྱེད་ཀྱི་སྨན། 消毒药。(2)དུག་རིགས་སྐྱང་བའི་སྨན། 毒药。有毒之药。(3)བཙན་དུག 乌毒。

དུག་ཚེ། གོས་ཐུལ་རྡོང་པ། 破旧衣服。

དུག་ཏྲ། (1)དུག་རིགས་ཀྱི་རྩྭ། 毒草。(2)(ཁངདན)བོང་རྟག 毒草。草乌的异名。

དུག་ཚལ། ཀུན་ཆས་སོགས་རྡོང་ཐུལ་ཚལ་བྱ། 破

烂布片，衣服破片。

དུག་མཚོན། སྐྱར་བ་ལ་སོགས་བའི་དུག་དང་། མདའ་རྩ་ལ་སོགས་བའི་མཚོན་ལས་བྱུང་བའི་ནད་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 中毒金疮。合成毒等造成的中毒与矢石等造成创伤者二者合名。

དུག་འཚོ་བྱེད། (མངོན) ཤང་ཤང་ཉེའུ་ཞེས་བའི་བྱ། 毒食者。共命鸟的异名。

དུག་འཛིན། (མངོན) སྐྱལ་དང་གླུ། 持毒。蛇和龙的异名。

དུག་ཚན། དུག་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ། 毒物，毒素。

དུག་ཟན། (མངོན) ཚེ་བྱ། 食毒。孔雀的异名。

དུག་རབ་འཇོམས། (མངོན) (1)པདྨ་དཀར་བའམ། (2)རྒྱའི་ཉེ་བཀའ་ཟིགས 含羞草和龙的异名。

དུག་ཙི། དུག་གི་ནད་རོ། 旧毒，余毒。

དུག་རུ་གཉིང་འདོན། ནད་ཚ་ཤོད་ཚད་ཐྲིང་འདོན་བའམ། བྱ་ངན་ཤོད་ཚད་ཐྲིང་ཞེང་འདོན་ཉིད་བ། 根除病痛；排除所有弊端。

དུག་ཙི་སྐྱོང་བ། དུག་གི་ནད་རོ་སྐྱང་བ། 旧毒重发。中毒旧病愈后再发。

དུག་ཏུ་ཅན། (མངོན) (1)སྐྱང་མ་དུག་ཅན། 毒蜂的异名。(2)སྐྱང་བྱ། 苍蝇的异名。

དུག་རླངས། (1)སྲང་བ་ཁད་སྐྱལ་དུག་སྐྱལ་སོ་ཀྱི་ཁའི་དབྱུག་རླངས། 毒气。据说毒蛇等呼出的有毒气息，中人便致病死。(2)སྐྱང་དུག་ལས་བྱུང་བའི་རླངས་པ། 人造毒气。

དུག་ལས་བཙུལ། (མངོན) བོང་དཀར། 超毒。白乌头的异名。

དུག་ཤིང་། དུག་ཤེད་བའི་ཤིང་། 毒树。

དུག་ཤོག དུག་རེ་ལྕག་གིས་བཟོས་བའི་ཤོག་བྱ། 毒纸。藏区用瑞香狼毒所造的纸。

དུག་ཤོར་བ། སྲང་མེད་དུ་དུག་བྱུང་བ། 无意中毒，偶尔中毒。

དུག་སེལ། (1)རྩེ་སྐྱན་ཞེག 乌先蒿。玄参科药用植物名。(2)དུག་མེད་བར་བཟོ་བ། 消毒；དུག་སེལ་སྐྱན་རིགས། 消毒药品。(3)རྒྱང་བོད་དུ་ཆུ་ཆེན་སོགས་ལ་ གཙོལ་ཁ་ མ་ ཁྱས་ གོང་དུ་སྐྱེན་བདག་གིས་ཐུང་ཟད་འཐུང་བའི་ལུགས་ སྔོལ་ ཞེག 除毒，消毒。旧时，向上层喇嘛献茶时，施主须先饮少许，以示茶内无毒，亦称“消毒”。(4)(རྟོང)དུག་འཛོམས་སྐྱན་པ། 消毒医生。

དུག་སེལ་བོད། (མངོན) སྐར་ མ་ རི་ ཁྱི། 除毒光。金星、太白星的异名。

དུག་སེལ་སེར་བོ། རྩེ་ ཞེག 林绸。一草本植物名。

དུག་ སྐོག (ཐལ) (1)གོན་ པ། 衣服：གནས་གཤེས་ལ་བསྟུན་ཏེ་དུག་སྐོག་གོན་པ་དང་། འཁྱད་པ། 适应气候穿脱衣服。(2)པགས་རིགས་ཀྱི་གོན་པ། 皮衣，皮制衣服。

དུག་གསུམ། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་། གཏི་མུག་བཅས་རྣོན་མངས་གསུམ། 三毒：贪、嗔、痴等三种烦恼。

དུག་ཀ་ཀ་ལ། བོང་ང་རྐག་པའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག 黑乌头的别称。

དུག་རླངས། མ་ཞུ་བ་སོགས་ལྟེན་འདུས་བའང་ཀན་ ཤས་ཆེར་ཀྱི་ནད་སེལ་བའི་ཐབས་གང་ཞེག་ནད་དམིགས་སྐྱེང་སྐྱར་བའི་དོན་ཏེ། དེ་ལ་ཡང་ནང་གསེས་སུ་དབྱི་ན་ཐ་མ་དང་སོ་ ཐག་ གསོས་ པ་ ལྟ་ བྱ་ ཚ་ དུགས་དང་། སྐད་ཆ་དང་ཆོས་ལྟགས་ཀྱང་མོ་ལྟ་བྱ་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་མཚམས་སོ། 名词。毒疗法。在人体穴位上安置药物医治饮食不化等涎分偏盛的并病、合病之法，有以烧热片石、火砖等热毒和以星光水、冷铧头等冷毒两类；མེ་དུག། 火熨。ཆུ་དུགས། 水毒。བསིལ་དུགས། 冷毒。

རྡོ་དྲག། 热敷。རྡོ་དྲག། 石熨。ཐང་དྲ། 鲜热马粪罨熨。ཨས་དྲག། 炒热米麦罨熨。

དྲག་ཁང་། (རྡོ་) (1)ཁྲུས་ཁང་། 浴室。(2)བཙོ་ཁང་། 烤火室。

དུང་། 名词。(1)རྩལ་ཆ་ཚེག 号角，喇叭；དམག་དུང་། 军号。དུང་ཆེན། 长号。དུང་སྐད། 号音。དུང་བདེ་གཏོང་བ། 以号音联系。དུང་འབྱེད་པ། 吹号角。(2)རྒྱ་མཚོ་སོགས་ལས་སྐྱེས་པའི་སྐྱེ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྱི་ན་དུང་གཡས་འཕྱལ་དང་། གཅིག་དུང་། དུང་འཕྱལ་བ། དུང་ཆེར་མ་ཅན། དུང་དམར་བཅས་ལྟ་མཆིས། རོ་བསྐལ། ཁུ་རྡེས་བཤིལ། ནུས་པས་རྣག་སྐེམ་པ་དང་། རྣག་འཕྱིངས་པ་འབེགས། རྩས་ཚད་སེལ། འབྲས་འཇོམས། ཆུ་ཤིར་དང་དམུ་ཆུ་སྐེམ། ཕྱད་པའི་ནད་དང་དུག་ནད་ལ་བན། 螺贝，海螺，砗磲。一种复足类水生软体动物。有右旋螺、玛瑙螺、旋纹贝、刺螺、赤贝等五类。味涩，性凉，功能收敛脓血，破脓头，清骨热，散疮核，收敛黄水、积水，治脑疾，解诸毒病。

དུང་དཀར། དུང་གི་ཕྱི་སྐོགས་དཀར་པོ། 贝壳，介壳，白色海螺。佛教徒讲经说法时鸣之，故亦名法螺；རྒན་མོའི་མགོ་བོ་དུང་ལྟར་དཀར། 老妇白发似海螺。

དུང་དཀར་འཁོར་ལོ། སྤྱིན་མཚམས་ཀྱི་རྩའི་འཁོར་ལོ། 白螺轮。眉间脉轮。

དུང་དཀར་གཡས་འཕྱལ། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་ཏགལ་ཞིག 右旋法螺，右旋海螺。八吉祥物之一。

དུང་དཀར་རྡག་གཤོག་ཅན། འབྲད་དུང་རལ་གྲི་གཤོག་ལྡན། 铜镶法螺。镶有铜翼之白海螺。作佛事的乐器之一。

དུང་དཀར་གཤོག་པ་ཅན། དགོན་པའི་ཆོགས་དུང་གི་ཟུ་བག་ཅིག 镶翅法螺。以黄铜镀金镶饰的海螺。做佛事的乐器之一。

དུང་སྐྱོང་། ལུ་རྒལ་ཀྱི་ཟུ་བག་ཅིག 守螺龙王，护贝龙王。八大龙王之一。

དུང་ཁང་། མགོ་བོའི་ཀ་ཤི། 颅腔，天灵盖。

དུང་ཁྲག (1)གློད་ཁྲག 脑浆，脑髓。(2)ཐོད་པའམ། དུང་སྟོད་ཁྲག་གིས་གང་བ། 海螺或颅器中盛满鲜血者。佛教徒修密宗时常用之。

དུང་མཁན། (1)དུང་དཀར་ལས་ཀྱུན་ཆ་བའི་མཁན། 制贝工人。(2)རྩལ་ཆ་དུང་སོགས་བའི་མཁན། 号角工匠。打造号角的匠师。(3)དུང་གཅོང་མཁན། 司号员，吹螺者。

དུང་འཁྲིལ། (1)བོད་རིགས་བྱད་མེད་ཀྱི་ལག་བའི་ཀྱུན་བའི་ དུང་གི་ལག་ འཁྲིལ། 珠贝腕钏。藏族妇女所戴的海螺手镯。(2)མ་ཉེ་དུང་ཕྱེད་ཨོད་བའི་འཁོར་ཆེན། 万万咒轮。有一亿遍六字明咒的转经轮。

དུང་འཕྱིལ་ཧི་ཨོ། གཡས་གཡོན་ དུ་འཕྱིལ་བའི་རི་མེ་དུང་རིས་ཕྱོ་བྱ། 螺旋纹。

དུང་གི་ཟོང་ཚ་ག འཛགས་ཀྱལ་ཀྱི་སྐྱེན་པ་ཡི་ཕྱི་དགའ་ཕྱིད་དང་། ཕྱོ་ཐོ་རི་སྐྱེན་བཙན་ཀྱི་སྐས་མོ་ཕྱོ་ཕྱམ་ ཨིད་ཀྱི་རོལ་ ཆ་གཉིས་ ཀྱི་སྐས་སུ་ཕྱི་ཤའི་དུས་རབས་གཐུམ་པར་སྐྱ་འཕྱངས། ཆུང་དུའི་དུས་ནས་རང་གི་ཡབ་ལས་རེ་གུ་པ་རྡུའི་མདོ། འཆོ་བ་ཅས་ཀྱི་མདོ། སྐྱོང་བ་སྐྱེན་ཀྱི་མདོ། གཏར་བ་ཕྱི་ཤའི་དཔྱད་ཀྱི་མདོ། ཆ་ཚས་བཐོ་ཨི་མདོ་བཅས་དང་། དེ་དག་གི་འཕྲིལ་བ་ཤད་ཁོག་འབྱབས། ས་བཅད། ལག་ཤེན་སོགས་གསན་ཏེ་མཁས་པར་གྱུར། ཆུལ་ཁོ་ཕྱོ་ཐོ་རི་སྐྱེན་བཙན་དང་། དེའི་ཐུས་ཁྲི་ཕྱེད་གཟུངས་བཙན་གཉིས་ཀྱི་ཆ་སྐྱེན་པ་མཛད། འདི་ཉིད་ནི་བོད་ཡུལ་ཀྱི་སྐྱེན་པ་ཀུན་ཀྱི་ཕྱི་མོ་ཤེན་པ་དང་། གཡུ་ཐོག་

ཨོན་ཏན་ མཁོན་ ཏོ་ ཡང་ གཉང་ རྩལ་ འདི་ ལས་ འབྱོས་པར་ ཐུགས། ཉང་གི་ རྩང་རྩ་གི་ སྐས་ བྱོས་ཆེན་ བོ། དེའི་ སྐས་ བྱོ་ གོས་ མཚང་ མེད། དེའི་ སྐས་ བྱོ་ གོས་ རབ་ གསལ། དེའི་ སྐས་ བྱོ་ གོས་ ཆུལ་ མཛད། དེའི་ སྐས་ བྱོ་ གོས་ བགེས་ གཉེན་ བཅས་ བྱང་པས་ དེ་ རྣམས་ ཀྱིས་ རིམ་ བཞིན་ བོད་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཏོ་ འབྱང་ གཉེན་ ཐེ་ ཅ་ དང་། སྔ་ ཀི་ གཉེན་ གཟིགས། གནམ་ རི་ སྤྱང་ བཅན། སྤང་ བཅན་ ཐམས་ ཏོ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཕྱ་ སྐྱེན་ པ་ མཛད། ཅེན་ ཀྱང་ སྐྱབས་ དེ་ དག་ ལ་ བོད་ ལ་ ཡི་ གེ་ མེད་ སྔ་བས་ དང་ ཆུས་ ཆེར་ མ་ ཐྱེན་ པར་ ཐུགས། 薰格妥觉。义译螺髻。古代侨居西藏的印度医师比奇噶杰与吐蕃王拉妥妥日公主意吉锐恰之子，生于公元三世纪中，幼从其父听受脉经、食经、方药经、针灸经、医械工巧经等本注，精通其大纲、次第与实践，任拉妥妥日与赤年松赞两代太医，为藏医鼻祖。相传宇妥·云丹衮波即其后裔。螺髻之后慧广、慧无比、慧明、慧仓、慧友等父子相传，五世业医，次第为仲年德如、达日年思、囊日松赞、松赞干布等四朝太医。由于当时西藏尚无文字，故医术未能广事流传。

ཉང་ ཀི་ ལྷེམ་ ཤིང་དཀར་ཅི། 树名。一种可以雕像的白色坚木。

ཉང་ཀི་ཨ་ཚོང་། ཉང་ཀི་ནོ་ཆུན། 海贝耳环。

ཉང་རྒྱ་ཐྲིང་། རོལ་ཆ་ཉང་དང་ཆུ་ཐྲིང་། 喇叭，唢呐，长短号。

ཉང་རེ་བ། (1)སེམས་བཅུ་ཉང་ངེ་བ། 切切。亲热恳切貌。ཁེད་ཉང་ངེ་བའི་ ངང་ ནས་ མིག་ ཆུ་ ཀོང་བཞིན་ བར་ ཐུ་ལ་ བསྒོ་ཐུ་ཅིད་པ། 亲热恳切地流着眼泪教训儿子。(2)སེམས་ སྐྱོ་ཉང་ངེ་བ། 忡忡。忧愁貌。ཐག་རིང་ གི་ ཀཉེན་ ཚན་ ཀྱི་ ཁབས་ རྙལ་མ་ ཀོ་ བས་ སེམས་ ཉང་ངེ་ བར་ ཏྲེན་" པ། 听不到远方亲友的消息，忧念不安。

ཉང་ཅན་མ། བྱད་མེད་ རིགས་ གི། 螺阴女。女人相之一。

ཉང་ཆེན། འབྱད་ཆུའི་ རོལ་ མའི་ ཁྱེ་ བྱེ། 喇叭，长角号。

ཉང་ཆེན་མེ་ཏོག མེ་ ཏོག་ གི་ ཁྱེ་ བྱེ་ ཅི། 喇叭花，牵牛花。

ཉང་ཆོས། (1)ཉང་དཀར་ཆུང་ངུ། 小螺，螺贝；ཉང་ཆོས་ ཀྱི་ ཆུ་ ཞལ་ ཟུམས་ གྱ་ ཐུལ་ བ། 以小螺中水献作饮料。(2)སྔགས་ ཀྱི་ བྱམ་ སྐྱབ་ ལ་ མཁོ་ བའི་ ཙ་ ཐུ་ ཉང་ངུ་ ཆུང་ངུ། 小螺。密宗行者念修宝瓶时所需用的小海螺。

ཉང་ཆོས་དང་ཀཱིང་ཁ་ཐོག་ རྡོ་ རྗེ། ཐུམ་ སྐྱབ་ སྡེགས་ ལ་ མཁོ་ བའི་ ཙ་ ཐུ་ ཅི། 螺杵。小海螺和系绳金刚杵。佛教徒修密宗的用具之一。

ཉང་མཆོག ཉང་དཀར་ཁ་ཡས་ འབྱེལ། 右旋海螺。

ཉང་ཁག ཁྲོན་ གཏམ 井绳。汲水桶上所系绳。

ཉང་ཁལ། སྐྱེག་ ཆགས་ སྐྱེན་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཉང་ བཟེགས་ པའི་ ཐལ་ བ་ ཅེ། རོ་ ཆ། ཁུ་ རྡེས་ སྐྱོམས། ནུས་ པས་ སྐྱངས་ པ་ འབྱིགས། རྣག་ སྐེམ། སྐྲན་ རྟེ་ བ་ ཀྱི། 煅贝螺，烧贝螺所成灰。味辛，性平，功能消肿、收敛脓血、散症瘕。

ཉང་ཉང་། སེམས་ བཅུ་ ཞིང་ ཉང་ བའམ། ཐན་ ཚུན་ འབྲེང་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར་ རྟོལ་ མེད་ རང་ ཤུགས་" འབྱུང་ བ། 情切，股切。情不自禁；ཐ་ མེས་ ཆུལ་ ཁྲབ་ ཉང་ ཉང་ ངན་ བ། 股切思故国。ཁེད་ ཉང་ ཉང་ བའི་ ངང་ ནས་ ཐ་ མ་ ངན་ བ། 情不自禁地怀念父母。

ཉང་འབྲེ། རྡོ་ རྨུག་ གྱི་ རིགས་ དབྱིབས་ ཉང་ དཀར་ དང་ འབྲ་ བ་ ཞིག་ ཏུ། ནུས་ པས་ རུས་ པ་ ཆག་ པ་ སྐྱོང། དངུལ་ ཚ་ འཛིང་ བར་ བྱེད། 螺贝化石。形如螺贝的一种化石，入药能接骨折，封闭水银毒性。

ཉང་ཟུར། ཉང་རྡོ་ ལ་ འབྱུང་ བ་ ཞིག 螺贝化石。

དུང་བརྡ། དུང་གཏོང་བའི་བྱད། 号音，号角声。

དུང་རྨ། དུང་གི་ནོ་ལོང་། 白螺耳环。

དུང་པ། དུང་གཏོང་མཁན། 名词。吹螺人，吹号人。

དུང་བན། (ཐུ) ཁྲུས་སྟོད་ཀྱི་ཉུ་བག་ཅིག 铜盆。洗脸用具。

དུང་ཕྱེད། ཁྲི་ཆོ་ཁྲི་གམ་པ། 万万，亿。

དུང་ཕྱེད་རྒྱད། ཁངས་ཀ་དུང་ཕྱེད་ཀའི་ཀི་རྒྱད་ཀའི་ཀམ་ཆ་ཀའི་ཀ 万万等分，一亿分之一。

དུང་ཕྲེང་། དུང་ལས་བཟོས་བའི་ཕྲེང་བ། 砗磲念珠。螺壳所制白色数珠。

དུང་འཕྱེད། དུང་ཕྱེད་དང་འདྲ།

དུང་བ། (ཁ་མི་དད་པ) དུངས་པ། དུང་བ།། ཞེན་ཆགས་བཞག་འཕྲོད་པ། 爱慕，留恋：ཀཉིན་བཤེས་ཚན་ཚུན་འཕྲལ་མི་བོད་ པང་ སེམས་ བཅུ་ཞེང་དུང་བ། 眷恋亲友，不忍别离。ཚན་ཚུན་ཕྱུ་དུ་ཕྱུ་བྱང་བཅུ་ཞེང་དུངས་པ། 互相友爱，情同手足。

དུང་འབྱད། (1)ལྟས་ཀྱི་རྩའི་ཉུ་བག་ཅིག 吹螺脉。在锁骨下之弧形肺脉。(2)དུང་གཏོང་བ། 吹螺：དར་ཕྱར་དུང་འབྱད། 扬旗吹螺。

དུང་འབྲལ། རུས་པ་སྐྱེར་བྱད་ཀྱི་རྡོ་སྐེན་ཞིག 螺贝化石。一种可入药、功能接骨的化石。

དུང་ དམར། (1)དུང་ མདོག་ དམར་ བོ། 银朱螺，赤色海螺。(2)ཁྲག་ཀིས་བཀང་བའི་ཐོད་པ། 盛满血的头盖骨。

དུང་ཆེར་མ་ཅན། དུང་གི་ཁ་ཆེར་མའི་རྣམ་པར་ཅད་པ། 刺螺。口缘呈刺状的海螺。

དུང་ཁལ། ཤུལ་ཤེད་བའམ། མི་མངོན་པར་ཁས་འགྲོ་བ། 消失，散去，隐没。

དུང་གཡས་འབྲིལ། དུང་གི་ རི་ མོ་ གཡས་ སུ་ འབྲིལ་བ། 右旋海螺。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀྲ་ཤིས་དུང་དང་། སྐྱེ་བ་ལྡ་བ། ཆུལ་ཟོ་ འབྲིལ་བ། ཆུ་སྐིན་དག། དུང་མཆོག ཤ་ཀ། གཤེད་དུང་བཅས་སོ།

དུང་གཡོས་འབྲིལ། དུང་གི་ རི་ མོ་ གཡོན་ དུ་ འབྲིལ་བ། 左旋海螺。

དུང་རྩ། ཤ་བའི་དུ་ཅའི་མིང་གཞན། 螺角。鹿角之别称，以其状似螺，故名。

དུང་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ དབལ་ འབའ་རྩང་དང་ཐྲེ་བོ་ཆུ་མདའི་མཚམས་སུ་ཡོད། དེའི་ མཐོ་ཚད་ཀུ་ མཆོའི་ངོས་ནས་ཐྲེ་ ৬১৪৫ ཡོད། 东拉。山口名。 在西藏自治区边坝县和波密地区顿多之间，海拔6145米。

དུང་ཡོང་། རྡོ་ཀྱེན་དུང་ཀྱི་ཁ་ལོང་། 白螺耳环。

དུང་ཤིང་། དུ་ལིས་སྐྱང་བའི་མིང་ཤི་རྣམ་གྲངས། 杜鹃花茎之别称。

དུང་སེམས། བཅོ་སེམས། 悲悯心：ཕ་མས་ཕྱུ་ཀུར་དུང་སེམས་འཆང་བ། 父母怜爱孩子。དུང་སེམས་མཐུམ་སྐྱེ། 同情。ཕྱ་མིར་དུང་སེམས་སྐྱེས་ཀྱུལ། 悲天悯人之状。

དུངས་པ། དུང་བའི་འདོས་པ།

དུད་ཁ། 名词。(1)ཚོས་གཞི་ཁམ་ནག 栗色，深赭色。(2)མི་ཚང་། 人户，烟户。

དུད་ཁྲ། དུ་བའི་ཁྲ་བ། 烟汁。

དུད་ཁྲག ཐ་མག་ ཐུག་སྐྱེད་ ཁྲག་མ། 烟袋，烟荷包。

དུད་ཁྲང་། དུ་བ་འགྲོ་ས་ནི་ཁྲང་ཐུ། 烟囱。火烟通道。

དུད་ཁྲངས། ཁྱིམ་ཁྲངས། 人家户数，烟户数。

དུད་འགྲོ། མགོ་བོ་དུད་དེ་འགྲོ་བའི་རྟ་ཐུང་སོ་སེམས་ཅན་སྐྱིའི་མིང་། 旁生，畜生。俯首行进的动物总称，如牛马等：རིགས་ མཐུན་ དུད་ འགྲོ་ཁྱུ་ ཀའི་ཀ་དུ། སྐྱོང་མཐུན་མི་རྣམས་ལྷན་ཅིག་འདུ། 畜以类聚，人以志聚。

དྲང་འབྲོག་གསོད་པའི་སྡུང་རྒྱད། ཕྲུང་རྒྱད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། གསོད་སེམས་ཀྱིས་ དྲང་ འགྲེའི་ རིགས་ སུ་ གཏོགས་ པ་ གསོད་དམ་གསོད་ དུ་ འཇུག་ པའོ། 杀旁生。九十单堕之一。谓比丘故意杀害，或使他人杀害旁生者，即犯此堕罪。

དྲང་འབྲོའི་སྐྱེ་གནས། དྲང་འགྲོའི་ གནས་ཁྱིད་ ན་གནས་པ་སོགས། 旁生趣，畜生类。畜生存在的一切地方。

དྲང་ཁུག (ཐུལ) དྲང་དེག་རྩིང་པ། 陈烟。房内陈年熏积的烟垢。

དྲང་སྒྲོ། དུ་བ་འགྲོ་ས་ནས་གནམ་ཀློང་། 烟囱，烟突。出烟的天窗。

དྲང་གཅིག་མ། ཡུལ་ཞིག་ དུ་ ཁྱིམ་ ཚང་ གཅིག་ལས་མེད་པ། 独户，单家独户。一地仅有一户者。

དྲང་ཆུང་། སྡུར་བོད་ལ་ཁལ་རྟེན་ས་ཆ་མེད་པའི་ གཡོག་ཆུག་དྲང་ཚང་ཆུང་དུ། 堆穷，小烟户。西藏封建农奴社会中，没有差地的农奴，其经济地位低于有地差民。

དྲང་ཆུང་ཅུང་ཙམ། མི་སེར་དྲང་ཚང་ ཆུང་ དུ་ ཁལ་རྟེན་ ཙམ་པ། 有地堆穷。有差地的小烟户，其经济地位稍优于堆穷。

དྲང་སྟོང་ས། ཁྱིམ་དྲང་ འབྲོང་ ཞིག་ སོང་ པ། 空宅。居民逃亡后所遗房屋。

དྲང་ཟེས། མིམ་གྱངས་ཀྱི་ ཐོ། 户籍簿，户口名册。

དྲང་རྡིག དྲང་པའི་རྩི་ ཚགས་ པའི་ དྲིག་ པ། 烟垢，煲，焰头飞煤。烟气所凝黑灰。

དྲང་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐུར་དུ་ཀྱག་པ། 俯，向下屈，垂下；འབབ་ ཆུ་དྲང་ པ། 河水下流。ལྟོན་ཤིང་འབྲས་བུ་ཅུས་ན་ ཡལ་འདབ་ཐུར་དུ་དྲང་ ཡོང་། 树上果熟，枝叶就会下垂。❷མེའི་དུ་ བ། 名词。火烟；དྲང་པ་བཏང་བ། 烧烟，放烟。དྲང་པ་སངས་པ། 烟气消散。

དྲང་པ་སྔོན་འགྲུལ། མེ་ཤུ་མ་ འབབ་ ཚོང་ དུ་ དྲང་པ་འཐུལ་བ། 烟出先于火。喻事有先兆，应察微而知渐。

དྲང་པ་ཐྲ་བཙམ་མ། ཆུ་དལ་འབབ་ ཀྱི་ ནང་ དུ་ བཙམ་ཐག་ལྟང་སྟོ་ནས་ནས་ཆུའི་ ཁར་ གཡེང་ བའི་ ཆུ་བཙམ་དུ། རུས་པས་མེས་ཆོག་པའི་ཚའི་ཆུ་ ཤེས་ཤེམ། 水苔藓。流水中荡漾如棉条状的苔藓植物名，敛烧伤疮口所出黄水。

དྲང་བཙམ། དྲང་དེག་རབས་པ་ལྟ་ བུར་ ཆགས་པ། 烟絮。烟尘凝成缕状长垂不断者。

དྲང་ཆུ། དྲང་པའི་ཐིག་པ། 烟汁。

དྲང་ཚང་། མི་ཚང་ངམ་ཁྱིམ་ཚང་། 户，人家；དྲང་ཚང་ངན་ཙུལ། 贫苦人家。འཚོ་བ་འཕེལ་ པའི་དྲང་ཚང་། 富裕人家。

དྲང་ཚོ། གྲོང་ཚོ། 村落，村庄。

དྲང་ཚངས། མེ་ཤིང་བཟིགས་པའི་ དྲང་ པ་ དང་ བཅའ་ བཏུང་ འཁོལ་ བའི་ ཆངས་ པ་ མཉམ་ དུ་ འཁྲིགས་ པ། 烟气。烟雾和蒸气；དྲང་ ཆངས་ དང་སྨུག་པ་རོད་པ་བྱས་ནས་ བསྲད་ ཟོད། 混淆了烟气和雾气。

དྲང་བསྲུང་། (1)དུ་བའི་དྲི་མ། 烟气，烟味。(2)དུ་བའི་དྲི་ཞིམ་པོ། 烟的香气。

དྲང་ལས། རིན་པོ་ཆེ་སྨུར་ལེན་ཏེ་ སྐྱེས་ ཤེལ་ ཀྱི་ མིང་། 琥珀，赤琥珀。

དྲན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ལུས་སེམས་ཐང་ཆད་ཚའམ་ ངལ་པ། 疲乏，疲劳，困倦；ཁམས་ དྲན་པ། 身体疲劳。ལུས་སེམས་དྲན་པ། 身心疲倦。

དྲན་པ་ལ་སྐྱོང་བའི་མཐའ། སྐྱེན་ པས་ རྗེས་སུ་ཁགང་ཞིང་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ མེད་ པའི་ཟས་ཚོས་ ཤོངས་སུ་མི་ སྐྱོད་པར་ དོན་ མེད་ པའི་ དཀའ་ ཐུབ་ བསྟེན་ཏེ་ བདག་ཉིད་དྲན་པ་ལ་ སྐྱོང་བའི་མཐའ། 苦行折磨边。不肯服用佛所许用的无罪衣食，

无谓苦行折磨自身的极端。

དུས་ཚུ། (རྟོག) དུས་ཀྱི། 于时，在某时，当其时。

དུམ་ཐུག་ལས། དུམ་བུར་སོང་བའི་མིང་། 碎片，破片。碎裂的小块。

དུམ་གཅིག དུམ་བུ་གཅིག་སྟེ་ཙམ་གཤམ། 一点，部分，一块，一节：ཤིང་ཐོག་དུམ་གཅིག་གསོལ་བ་གནང་། 请吃点水果！

དུམ་བཅད། (1)དུམ་བུར་བཅད་པ། 分零，切碎，截为细筹。(2)ཚོ་པ་དང་ ཚན་ པར་ བཅད་པ། 分群，分组：མི་དུམ་བཅད་ཀྱིས་འཕྲིད་པ། 把人分组带走。རྨ་བས་སེམས་ཅན་ དུམ་བཅད་ཀྱིས་འདྲིད་པ། 牲畜被盗匪分群赶走。

དུམ་དུམ། ཐུང་ཐུང་། 短小，ཤིང་དུམ་དུམ་མེ་ལ་འབྱད་བདེ། 短小柴块，容易焚烧。རྡོག་ཕིས་དུམ་དུམ་ཀྱབ་དུ་འཁྱར་བདེ། 短小包袱，容易携带。

དུམ་བམ། ●བོ་དྷི། 名词。函：ཕྱག་དུམ་བ་བཅུ་དྲུག 《大般若经十六函》。●(རྟོག) འདུམ་བའི་བང་རྩིང་སྟེ། མཐུན་པ་དང་། འཕྲིག་པ། 和解，调和：ཏུ་བོད་མཐའ་དུམ་མཛད་པ། 唐蕃会盟。

དུམ་ཐུ། 名词。(1)རིལ་པོ་ཞིག་བའི་ཆ་ཤས། 小段，小块，碎片，小条：དཀར་ཕོལ་དུམ་ཐུར་བཀས་པ། 打碎瓷碗。མེད་སོ་མ་བཏང་བའི་ས་ཐག་དེ་དག་དུམ་ཐུར་ཞིག་འདུག未经烧过的砖坯溃成小块。ཤིང་དུམ་ཐུར་བཅད་པ། 砍成小段木材。འགྲོ་ལམ་དུམ་ཐུ་ཁག་བསྐོས་ཀྱིས་བདག་སྐྱེད་ཐེབ་པ། 分段管理道路。དུམ་ཐུ་བཏུར་བཏུབས། 切碎。(2)བཏུག་པ་དང་རབ་ཐེབ། ལེའུའི་མིང་། 章节，品：དུམ་ཐུ་དང་པོ། 第一章。 དུམ་ཐུ་ཞེ་གཉིས་པ། 《四十二章经》。(3)ཚོ་པ་དང་ ཚན་པ། 群，类，组：མི་ཚོ་དུམ་ཐུ་དུམ་ཐུར་བསྐོས་པ། 把人们分成组。

དུམ་ཐུ་གསུམ་པ། (1)སྨན་དུར་ཐིབ། 离娄。药用植物名。(2)ཚན་པའམ་ལྟུ་དུམ་གསུམ་པ། 第三小段，第三小块。

དུམ་ཞིག ཐུང་གས་ཤེག 少许，微少。

དུམ་རེ། (1)ཆུང་ཟད་རེ། 稍许，少量。(2)ཆག་དུམ་རེ། 一小块。(3)ཚན་པ་རེ། 一组，一群。

དཀྲུ་ཕུག (ཐུ) བཟའ་བཅའི་རིགས་ཤེག 豆腐。

དུར། མི་ཤི་བའི་རྣ་ཐུལ་སའམ་འཇོག་སའི་གནས། 名词。天葬场，坟地：དུར་ དུ་ཐྲོད་པ། 埋葬尸体。དུར་སྐ་མཆོད་པ། 火化尸体。

དུར་ཁང་། རྟ་ཁང་ངམ་ཐུལ་ཁང་། 停尸房，殡殓所。

དུར་ཁྲོད། (ཐུབ་ཀུན) མིའི་རྣ་ཐུལ་སྐ། 尸林，寒林，天葬场，火葬场，弃尸处。梵音译作尸摩赊那。曾抛四具死尸以上的地方。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇིག་གནས་དང་། ཞ་མེས་ནགས། མཚུན་ཏུ་ཚལ། ཞི་བའི་གནས། རྟ་ཐུལ། རྟ་གནས། གཤེན་ཏུ་གནས། ཐྲེག་གནས་བཅས་སོ།

དུར་ཁྲོད་ཀྱི་ཆས་བརྒྱད། མི་མགོའི་དབུ་ ཏྲུན་དང་། མི་མགོའི་ངོ་ཤལ། ཐྲང་ཆེན་ཏུ་བཀས་བའི་སྟོད་གཡོགས། ཞེང་ཐུགས་ཀྱི་གཡང་གཞི། སྡུག་ཐུགས་ཀྱི་ཤས་ཐབས། ཞུག་ཀྱི་ཐེག་ལེ། ཐལ་ཆེན་ཏུ་ཚོམ་བུ་བཅས་བཏུད་ད། 寒林八饰：人头冠冕、人头项链、象皮肩帔、恶人全皮、虎皮围裙、人油胭脂、鲜血明点和尸灰点子。

དུར་ཁྲོད་ཀྱི་རས། རྟ་ཁྲབས། 尸林布。尸林中覆尸之布。

དུར་ཁྲོད་བཏུད། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཏུད་ དང་ དོན་གཅིག

དུར་ཁྲོད་ཆེན་ཁོ་བཏུད། ཀང་དུ་གཏུམ་ དག་

དང་། བྱང་དུ་ཚང་ཆེང་འཁྲིགས་པ། རྒྱབ་དུ་རྟེ་འཛམ་པ། ཐུར་ཀང་རུས་ཅན། དཔང་ཕུག་དུ་དགུ་རྩེ་བ། མེར་བཀྱ་ཤེས་ཚལ། བདེན་བཟལ་དུ་ཐུན་པ་དགུ་པོ། ཤར་དུ་ཀི་ལི་ཀི་ཤིའི་ཚལ་སྐྱེ་བ་བཅས་བཅུད། 八大寒林，八大尸林。八大弃尸的处所：东方暴虐寒林、北方密丛寒林、西方金刚焰寒林、南方骨锁寒林、东北方狂笑寒林、东南方吉祥寒林、西南方幽暗寒林和西北方瞅瞅寒林。

དུར་ཁྲོད་བདག་པོ། ཀཱང་རུས་ གཟུགས་ཅན་མེ་མིན་ཞིག 尸林主，尸陀林主。状如一对男女髑髅的鬼物，是尸林之神。

དུར་ཁྲོད་པ། དུར་ཁྲོད་ཀྱི་གནས་སུ་ཕྱིན་ཏེ་ཉམས་ལེན་ཕྱིད་མཁན། 尸林行者。梵音译作禅怕路。独处尸林或坟地中修习佛法的人。

དུར་ཁྲོད་མ། (ཨངས) དབལ་ལྡན་ལྷ་མོ། 寒林女。吉祥天母的异名。

དུར་ཁྲོད་བལེལ་བའི་ཚལ། ཀུ་ གཱང་ ཀྱི་ དུར་ཁྲོད་ཅིག 尸林，寒林。梵音译作尸多婆那。印度一尸林名。

དུར་ཀྱི་མཆད་པ། རྡ་རྒྱད་ས། 陵墓，墓园。

དུར་ཐེ། དུར་ཁྲོད་ཀྱི་ས་ཐེ། 葬场租。使用天葬场时交纳的费用。

དུར་ཏགས། (ཁྱོ) ལས་དང་བྱ་བ་གང་ ལའང་དུ་ ང་ཉམས་མྱོང་ཆེ་བའི་མིའི་ཐུ་དགས་ཀྱི་མིང་། 老把式，老手。对经验丰富的人所用称谓。

དུར་ཐུག་ལས། (1)དུར་ཁྲོད་དུ་རྡ་ རྒྱལ་ སྐབས་ རྟ་བའི་ཁྱོ་ཅས། 坟场饭食。送尸体去坟场时吃的食物。(2)རྡ་དང་མཉམ་དུ་ གཏོང་བའི་ རས་ཏོས་ སོགས། 殉葬衣物，殉葬品。

དུར་ཐོག། རྡ་ ཐག། 棺材。殓尸的木棺。

དུར་ཐྲི། བོན་ཆོས་ལས་ བཤད་ བའི་ གཤེད་ ཐའི་ དུར་ཁྲོད་ལགོག་ཅིང་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞིག 尸规。苯教防止死者作祟的一种宗教活动。

དུར་ཐྲོག། རྡ་ ཐག། 棺材。殓尸的木棺。

དུར་མཆོད། རྡ་ རྒྱལ་བའི་ ཀྱིན་ མོར་ འཕྲལ་ བའི་ མཆོད་པ། 送丧道场。葬日念诵的经忏，引申其义为上坟、扫墓等。

དུར་ཐོད། དུར་ཁྲོད་དུ་ ཚོད་པའི་ མི་རྣའི་ ཐོད་པ། 头骨碎片。从尸林中拣回的人头盖骨片。

དུར་གནས། རྡ་ རྒྱད་ས། 尸林，坟墓。

དུར་བ། (དུ་བ) རྟགས་པ། 名词。百节草，茅草。

དུར་བོན། བོན་ བའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག 杜苯派。早期苯教一派名。

དུར་ཕྱ། མི་རྡ་ མཁའ་ ཐ་ གང་ ག། 苍鹰，鹫鸟，吃尸鸟；དུར་ཕྱ་ ཆུབ་དགོངས། 白背鹫。一种吃尸鸟。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱབས་ ལ་ ཀྱ་ ག་ དང་ ཆུབ་ དགོངས་རྡ།

དུར་ཕྱང་། རྡ་ ཕུང་ གང་ དུ་ རྒྱས་ གནད་ བཏུ་ གས་ བའི་ མིང་ ཐྱང་། 墓碑。刻有文字立于墓前以资识别者。

དུར་ཕྱིད། ཐང་ རྒྱན་ ཀྱི་ རིགས་ ཏེ་ རྡངས། ཞུ་ རྩེས་ རྩོད། ནུས་ བས་ ཆུ་ དུལ་ གས། ནད་ ཆ་ གང་ གཉིས་ ཀ་ རྒྱང་། 离娄。药用植物名。味甘，性温，功能去疮疡腐肉，兼治寒热诸疾。མིང་ གི་ རྟགས་ གང་ ལ་ ཀུན་ རྩེས་ འཕྲང་། དུས་ ཕྱ་ གསུམ་ པ། དོང་ ཕྱིད་ མ། མདའ་ འཇོམས། རྡུལ་ ཅན། ཕྱང་ མ་ གསུམ་ པ། ཚངས་ གསུམ། ཁེ་ མ་ གསུམ་ པ་ བཅས་ སོ།

དུར་མཆེད། རྡ་ རྒྱད་ས་ དང་། མེར་ སྐྱ་ ས། 尸林，坟墓，葬场。

དུར་གཤེད་མཐོང་ཆ་ཅན། བོན་ བའི་ ཕྱ་ ཕྱ་ ཅིག 古代西藏苯教之一派，以为死者和生者推算吉凶为业。

དུར་ས། (1)རྡ་ འཇོག་ ས། 停尸处。(2)རྡ་ རྒྱད་

ས། 坟墓。

དུར་ཁྲི། དུར་ཁྲོད་ལ་གནས་པའི་འཇིགས། 尸林鬼魅。

དུར་སྲུང་པ། དུར་ཁྲོད་སྲུང་མཁན། 守葬地者。看守火葬场或天葬场的人。

དུལ་བ། བཏུལ་ཏེ་འཇམ་ཞིང་ གྱང་ བའི་ ཞི་ བ་དང་། གཡུང་བ། 形容词。温顺，驯服，柔和，调柔：སེམས་རྒྱུད་དུལ་བ། 性情柔和。སྤྱད་ལམ་དུལ་བ། 行动温和。 འཇམ་དཀར་སྔོན་བཏང་ གེས་ཞི་ ཞིང་དུལ་བའི་ངང་ནས་ཚིག་སྨྲ་བ། 笑颜先开，婉顺而言。 གཤེས་ཀ་ གོང་ ཞི་བཏུལ་ནས་ ཞི་ ཞིང་དུལ་བར་གྱུར་པ། 野性经过调教，已变驯服。

དུལ་མ། ❶ཀ་ཆུང་ མའི་ མིང་ གཞན། 名词。少女，姑娘。❷ཐབས་ཤེས་ ཀྱིས་ བཏུལ་ ནས་ ལས་ རྣང་དུ་ གྱུར་པའི་ རྀགས། 形容词。驯的，纯的，精炼的，堪用的：རྟ་དུལ་མ། 驯马。སྨན་དུལ་མ། 炮制过的药材。 གཤེར་ དུལ་ མ། 熟金。 རག་དུལ་མ། 熟铜。

དུས། 名词。(1)ཆོ་ ཤཱཀས། 时，时间，季节。佛书译为世、位、世位或劫：གནད་ ཐུ་ མའི་ དུས། 远古时代。 ཕ་མེས་ཀྱི་ དུས། 先世，祖代。 དེང་དུས། 现代。 དུས་དེའི་བར། 在那段时间。 རང་ཉིད་འཆི་ ཞིང་གནས་པའི་དུས་ དེན་ ཙམ་དང་ ཉེ་བར་ བྱེད་པ། 使自己存活的时间过得有意义。 རྒྱ་མཚའི་ ཆུ་ རླབས་ དུས་ ལས་ མི་ ཡལ་ བར་ འཕྱུང་བ། 大海潮涨不愆期。 དུས་དང་དུས་སུ་ མཐའ་བར་ བྱེད་པ། 时时和睦相处。 ལས་ ཁུངས་ ལ་དུས་ ཐོག་ ཏུ་ འགྲོ་བ། 按时到机关上班。 ཚེས་ བཟང་དུས་ བཟང་། 吉日良辰。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་བཀུར་ བྱ་དང་། ཡང་དག་ འགྲོ། ཐུབ་ བྱང་ བཅས་ སོ། (2)(ཤངས) དཔྱིད་དང་ སོ་ ག། དབྱར། སྤྱི། དགུན་ སྟོད། དགུན་ ཐུག་དེ་དུས་ མཚམས་ལ་དུག་ ཡོད་ པས་ གྲངས་ དུག་ ཚཱངས་ཏེ། 季节。古印度分一年为春、春夏之交、夏、秋、早冬和晚冬六季，故表数字 6。 (3)རྒྱུ་ དང་ འབྲས་ བུ་ རྒྱུན་ དུ་ འབྱུང་ བའི་ ཡུན་ གྱི་ གནས་ སྐབས། ཕྱོགས་ མེད་ འདུ་ བྱེད་ ཀྱི་ ཏང་ ཀ་ སོགས་ ཤེས། 因果连续生起的分际。不相应行之一。

དུས་ཀྱི་ ཀྱན་ ཆོང་། དཀོ་ ཚུལ་ ཁོང་ ཆུབ་ སྐབས། བསམ་ བའི་ མཐུན་ ཏེན་ ལས་ དུས་ ཀྱི་ ཀུན་ ཁོང་ ཐོབ་ ཤེས་ པ་ དོགས་ པ་ རྣོ། ཚུལ་ ཁྲིམ་ པ་ འཆི་ ཀ་ ལས་ ཀ་ སོལ་ བ་ སོང་ ནས་ ལས་ བརྩེད་ པ་ ཀ་ གྲུབ་ ཀྱི་ ཐ་ མ་ རྣོ། བདག་ བརྩེད་ དང་ བྱ་ བ་ བརྩེད་ པ་ རྩ་ མ་ ཐག་ ཏོག་ བར་ ང་ ཤེས་ པ། 时间等起。受沙弥戒、比丘戒时，想顺缘中，时间等起为知得戒。谓从授戒仪轨中，行一启白三羯磨后，即自启、告业毕时，即得戒。

དུས་ཀྱི་ བསྐུལ་ དོན། བསྐལ་ དོན་ གཞུམ་ ཀྱི་ ནང་ གཞེས། དུས་ ཡུན་ རིང་ ཐོས་ བར་ དུ་ ཚད་ བའི་ དབང་ གིས་ རྟོག་ མི་ ཐུབ་ པ། དབེར་ ན། ཆུ་ བ་ ཐ་ ཕྱི་ ཕུ་ བྱ། 时隐蔽。三隐蔽事之一。时间久远不能了知者。如前生后世。

དུས་ཀྱི་ འཁོར་ ལོ། 〈ཀྲི་ཀཱལ་ཙཀྲ་〉(1) ཆོ་ ཤེད་ རྒྱུད་ རྣ་ ཞིག་ རྣ་ གཞི་ ལས་ འབྱས་ བྱེད་ རྣམ་ གཞན་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ ནང་ གཞན་ གསུམ་ གྱི་ དུས་ སྦྱོར་ དང་ འབྲེལ་ བས་ དུས་ ཀྱི་ འཁོར་ ལོ་ ཞེས་ བྱའོ། 时轮，时轮金刚。系无上密乘。基道果位一切建立，均与内、外、别三种时会密切联系，故名时轮。(2)གཉིས་ མེད་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཡི་ དམ་ ཞེས། 无二续一本尊名。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁམས་ གསུམ་ འཁོར་ ལོས་ སྐྱོང་ བ་ དང་། གཉིས་ སུ་ མེད། ཐ་ མ་ མེད། ཐབས་ ཤེས་ བདག་ ཉིད། ཐོག་ མའི་ མཐོག་ པོ། དང་ བའི་ སངས་ རྒྱས། རྟོ་ རྗེ་ སེམས་ དཔའ། སྐྱེས་ པ་ ལ་ འདུས་ པ། རྣམ་ ཀུན་ མཆོག་ ལྡན། རྣལ་ འབྱོར་

རྣམ་པ། འཕོ་ཞེད། བྱང་ཆུབ་སེམས། ཞི་བ། རིགས་ཀུན་ཁྱབ་བདག རིགས་ཞེད་པ། ཤེས་དང་ཤེས་བྱའི་བདག་ཉིད་མཆོག ཞི་ཤི་ཡི་གེ་བཅས་སོ།

དུས་ཀྱི་འཁོར་ཡུག་ཁྱི་ རྒང་གཞུང་གསུམ། ཁྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དེ། རི་རབ། ཐྲིང་བཞི། ཐྲིང་ཕྱན་བཅུད་ཟོགས་སྟོང་ཀྱི་ འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཡིན། ནང་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དེ། འདོད་ཁམས་ཕྱི། འདོད་ལྷ་དྲུག གཟུགས་ཁམས་བཅུ་དྲུག གཟུགས་མེད་ཐུབ་མཆོད་སྐྱེས་ཀྱི་ འཇིག་རྟེན་ཁྲིད་པ་སྐྱམ་ཐུ་སོ་ གཅིག་ ཟོགས་ཡིན། གཞན་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དེ། བསྒྲུབ་རིམ་ཀྱི་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་། རྩོགས་རིམ་ཀྱི་ཪ་རྩུང་ཐིག་ལེ་ཟོགས་ཡིན། 内外别三种时轮。外时轮指须弥山、四大洲和八小洲等器世间；内时轮指五欲界、六欲天、十六色界、四无色处边等三十一有情世间；别时轮指生起次第的能依、所依坛场和圆满次第的风、脉、明点等地道。

དུས་ཀྱི་དཀག་དབྱི། དཀག་དབྱེའི་ ནང་གསེས། དུས་ངེས་པ་དབྱར་གནས་ཟླ་བ་གསུམ་རྫོགས་པའི་ ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལ་དགག་དབྱེ་བྱ་བ་སྟེ། དབྱར་ཐུ་མ་ཁས་ཟླངས་ན་དབྱུག་པའི་ཉ་ལ་ཞེས་སྟོན་འཕྲིང་པ་སྐར་ཀྱི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་དང་། དབྱར་ཕྱི་མ་ཁས་ཟླངས་ན་སྨིན་དྲུག་གི་ཉ་ལ་ཞེས་ སྟོན་ པ་ ཆུང་ གི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལ་ དགག་དབྱེ་ བྱ་བ། 及时解制。三种解制之一。比丘夏令安居，定期三个月，到月圆之十五日，及时解制。前安居时期，到仲秋九月十五日解制；后安居时期，到季秋十月十五日解制。

དུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། (མངོན) ལོ་འཁོར། 时王。年的异名。

དུས་ཀྱི་ཆ་ཚོད། དུས་ཁྱད་རིང་ཐུང་འཇལ་ ཕྱེད་ཀྱི་ཚད་གཞི། 日晷，日圭，日规。测日影的仪器。

དུས་ཀྱི་ཆ་ཤས། (1)དུས་ཀྱི་ཡན་ལག 时分。单位时间。(2)(མངོན) ལོ། 时分。年的异名。

དུས་ཀྱི་ཚོ་གཏན། དུས་ཚོད་རྩི་གཞས། 计时法，测时法。观测时间的方法。

དུས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད། (མངོན) འཆི་བ། 时法性，时间法则。死的异名。

དུས་ཀྱི་འཇུག་ཕྱིད་བདུན། དབྱགས་དང་། དབྱགས་ཀྱི་ལ་དྲུག་ལ་ཆུ་སྐང་གཅིག ཆུ་སྐང་དྲུག་ཏུ་ལ་ཆུ་ཚོད་གཅིག ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཏུ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་ལ་ཟླ་བ་གཅིག ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་ལོ་གཅིག ལོ་མང་པོ་བསགས་ན་བསྐལ་པ། 七个计时单位。佛经所说七记时单位：呼吸顷，六呼吸顷为一时刻(相当于二十四秒钟)，六十时刻为一时，六十时为一日，三十日为一月，十二月为一年，积多年为劫。

དུས་ཀྱི་སྐྱིགས་མ། སྐྱིགས་མ་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དང་ མཚོན་ སུ་ གཅེ་ བསྐལ་ པ་ དག་ གིས་ གདུངས་པ། 劫浊。五浊之一。遭受瘟疫、战乱、饥荒劫的痛苦。

དུས་ཀྱི་ཟད་མ། (1)སྐྱིགས་མ་ལྔ་བདེ་བའི་དུས། 末劫。五浊世界。(2)འཆི་ཁའི་དུས། 死时，临命终时。

དུས་ཀྱི་ཐུང་མཐའ། སྐད་ཅིག་མ་སྟེ་དུས་མཐའི་ སྐད་ཅིག་མ། 极短时。刹那时或极刹那。

དུས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ། ཆེ་ལས་ འདུས་ བའམ་ ཤི་བ། 死，殁。

དུས་ཀྱི་ རྩེ་ རྟ། (མངོན) (1)འཆི་ བདག་ གཤིན་རྗེ། 阎王的异名。(2)ས་རྟའི་ལོ། 戊午年、土马年的异名。

དུས་ཀྱི་ཉིད་ པོ། (མངོན) ཉི་མ། 主时。太阳的异名。

དུས་ཀྱི་མེ་ཏོག (མངོན) མཁིང་། 时花。靛的异名。

དུས་ཀྱི་རྩ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 时脉，离魔脉。藏医所说人体中与中脉并存之脉名。

དུས་ཀྱི་ཞགས་པ། འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་དབེ། 时绳，死时：དུས་ ཀྱི་ཞགས་ པས་བཅིངས་ པ། 为时绳所系。意谓死期已至。

དུས་ཀྱི་ཟླ་བ། ཉིན་ཞག་སུམ་རྩ་ལ་ཟླ་བ་ གཅིག་ ཏུ་བྱས་ པའི་ཟླ་ བའི་མིང་། 月。三十日构成的阴历一个月。

དུས་ཀྱི་ཤགས། ཞག་གི་ཤགས། 时杂染，过夜杂染。

དུས་ཀྱིས་འཚུ་བ། (རྟིང) དབང་ གིས་ སྡུད་ པ། 制伏，征服，强占。

དུས་ཀྱིས་བསྡུས་པ་གསུམ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མ་འདྲིས་པའི་ཆོས་བཅུ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན། འདུས་ པའི་ དུས་ ལ་ མ་ ཚགས་ མ་ ཐོགས་ པའི་ ཤེ་ ཤེས་ གཅིགས་པ་འཇུག་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དུས་ ལ་མ་ ཚགས་མ་ ཐོགས་ པའི་ ཤེ་ ཤེས་ གཅིགས་ པ་འཇུག་པ་དང་། ད་ལྟའི་དུས་ལ་མ་ཚགས་མ་ཐོད་ པའི་ཤེ་ ཤེས་གཅིགས་པ་འཇུག་པ་སྟེ་ གསུམ། 时所摄三。如来十八不共法之三：于过去世无著无碍智、于未来世无著无碍智、于现在世无著无碍智。

དུས་བཀག ཀཏ་འཕེལ་བཙོས་པའི་ ཚེ་ སྨབས། 期限，定时，དུས་བཀག་ ཚོང་ རས་ ལས་ འགན་ འགྲུབ་པ། 提前完成任务。བྱ་ལོན་ཟོད་ པ་ལག་ དང་མེད་ པ་དུས་བཀག་ཅི་དང་པ། 对负债有则偿现，无则限期。

དུས་བཀག་བཙོན་འཇུག ཁྲིམས་ གཅོད་ ཅི་ སྡུངས་ ཤེག་ སྟེ། ལོ་ རྒྱ་ གྲངས་བཅད་ཀྱིས་བཙོན་ ལ་འཇུག་པ། 有期徒刑。

དུས་སྐབས། (1)ཚེ་ སྨབས། 时，时候，时机，时代，阶段：དུས་ སྨབས་ མཉམ་ པ། 同时。དུས་ སྨབས་ ཐོག་ ཙ། 初期。དུས་ སྨབས་ མཐའ་ ཙ། 末期。དུས་ སྨབས་ བར་ ཙ། 中期。དུས་ སྨབས་ རྟེད་ པ། 寻找时机。 གཞོན་ ནུའི་དུས་ སྨབས། 青年时期。(2)བསྐལ་པ། 劫。

དུས་སྐབས་མཚམས་མེད། ལོ་ རྒྱ་ ཞག་ སོགས་ དུས་ སྨབས་བར་ མཚམས་ མེད་ པ། 时间无间。岁、月、日、时无有间歇。

དུས་སྐྱེས་ཤིང་ལེར། (མངོན) ཤིང་སྐྱེས་ ཞིག 时生黄木。黄柏的异名。

དུས་བསྐལ། (མངོན) འཇིག་བའི་ བསྐལ་ པ། 时劫。末世劫的异名。

དུས་ཁྲིམས། ཉ་སྐྱོང་བཅུད་ གསུམ་ སོགས་ཀྱི་ དུས་ བཅིན་ གནས་ བསྡུང་བ། བཅིན་ གནས་ སྐྱོམ་ པ་ དང་ལྡན་ པ་ལས་ དེ་ རིང་ ཉི་ མ་ མ་ ཤར་ གོང་ དུ་ བླངས་ནས། སང་ ཉི་ མ་ ཤར་ བར་ ཉིན་ ཞག་ གི་ མཐའ་ ཅན་ དུ་ བསྡུང་ བའི་ ཁྲིམས། 时戒，斋戒。望日、晦日、初八日受持近住律仪，即受持斋戒。如今日日出前至翌日日出前中间守护之时日斋戒。

དུས་ཁྲིམས་ ཡན་ལག་ བརྒྱད། བཅིན་ གནས་ ཀྱི་ བསྡུང་ བྱ་ སྟེ། རུ་ བ་ བཞི་ སྐྱོགས་ མཐུན་ དང་ ཐ་ཅག་ པ་ རྟེན་ པ་ རྟོལ་ ཁྲིམས་ བཏུན་ པར་ ཅི་ ཡང་ ལས་ གཞི་ དང་། ཚང་ གི་ བཏུང་ བ་ སྐྱོང་ བ་ བག་ ཡོད་ ཚོང་ འཛིལ་ བྱེད་ པའི་ ཡན་ ལག་ དང་། མལ་ ཆེ་ མཐོ་ དང་ གཞོང་ ལ་ སོགས་ པ་ དང་། ཉི་ རྟེའི་ ཁ་ ཟས་ ཏེ་ དེ་ གསུམ་ སྐྱོང་ བ་ བཏུལ་ ཞུགས་ དག་ བར་ ཅི་ ལས་ ཡན་ ལག་ གསུམ་ བཅས་ བཅུད། 八时戒，八斋戒，八关斋，八支斋。谓断与四根本相顺分，为使戒律坚固之四支；不饮酒，为增进不放逸支；不得坐高广大床，不歌舞着华鬘，不得非时食等，为使戒禁之三支。以上共为八支。

དུས་ཁྲིམས་ལ་ གནས་པ། བཅིན་ གནས་ ཀྱི་ རྟོམ་

བ་སྲུང་བ། 受斋，持斋。

དུས་མཁྱེན། (མཚན) སྐར་ཚེས་མཁན། 知时。星相家的异名。

དུས་འཁོར། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྡུས་མིང་།

དུས་འཁོར་བསྡུས་རྒྱུད། མཆོག་གི་དང་ བོའི་སངས་རྒྱས་ལས་ཕྱུང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ རྒྱལ་ བོ་ དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྡུས་བའི་རྒྱུད། ཤེཊ་ལྡ་བ། ཀ་ཆེའི་བཀྲི་ཏ་སེ་མ་ནྡ་ཐ་དང་། ཚེ་རྟ་བ་འབྱོ་དགེ་སློང་ཤེས་རབ་ཀྱཻས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཏེང་། ཕྱིས་ ཀོང་རྩེན་རྡོ་རྗེ་ རྒྱལ་ མཆན་ གྱིས་ འགྱུར་ བཅོས་ མཛད་བའོ། 《时轮摄略经》。全名《最胜本初佛所出俱特罗王吉祥时论摄略》。全书五章。克什米尔学者索玛纳塔和西藏卓译师协绕札由梵译藏，后由匈敦·多吉坚赞修订。

དུས་འཁོར་ཕྱི་ཙིཏ་དྲི་མེད་འོད་ཟེར་རྒྱས། སངས་ གྱྭ་རྩེ་བཅང་ཐུ་མཆོག་རབ་ བྱང་ བཅུད་ བའི་'' ས་ཕྱི་ ཁོང་ བཅུགས། 《时轮经总义·无垢光释庄严篇》。克珠·珠宝海著于公元1478年。

དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད། ཤེ་ཁོ་ཀ་ སྟོང་ ཕྲག་ བཅུ་ གཉིས་ཙམ་ བྱང་ བའི་ཀུན་དུ་ བྱུང་ བའི་'' མདོར་ བསྡུས་ཚ་གཏོགས་མ་ འགྱུར། 《时轮根本经》。原文一万二千颂，藏文仅译"灌顶总说"部分。

དུས་འཁྲུགས། དམག་འཁྲུགས་བའི་དུས། 战时，乱世。

དུས་གང་། གཅུས་དང་། ནམ་ཞིག 何时：དུས་གང་དང་ གང་ ལ་ དགྲ་ ཐོག་ཏུ་ རྩུ་ ཆོལ་ བྱང་བ་དེ་དང་དེར་ཐར་ཆོལ་ཐུབ་ཆོག 何时遭到敌方进攻，即何时予以反击。སྐུ་ མཁྱེན་ རྣམས་ དུས་ གང་ངང་ཞིག་ལ་འདིར་ཕེབས། 贵宾们随时到此。

དུས་ཚེ་བཙོད་བ། སྟོམ་པ་ ཐོབ་ མཚམས་ ཀྱི་དུས་ ཚེ་ བར་ བཙོད་པ་ཞེས་ རབ་ བྱང་ ཚེ་ སྟོམ་པ་འབྱོ་''བའི་ རྩེས་ཀྱི་ཆོ་ ག་ཞེག་ སྟེ། བསྟེན་ བཀུར་ཀྱི་ གནས་དང་ གནས་ མ་ ཡིན་ པ་ ཤེས་ བའི་ ཚེད་ དུ། སྟོམ་པ་ ཐོབ་ མ་ ཐག་ བའི་ གང་ ཟག་ བཙོད་ བའི་ དགེ་ སློང་ ཚུལ། དུས་ ཚོ་ བཙོད་ བའི་ དགེ་ སློང་ ཁོ་ རང་ ཡིན་ ཏེ་ ཁོ་ ཤེས་ བའི་ གནས་ ཤིང་ ཁམས་ ཀྱི་ ཐུ་ བྱག་དང་། ཆོས་ ཀྱངས་ དང་། ཉིན་ མཚན་ ཀྱི་ ཆ་ ཤས་ རྣམས། སྐྱེས་ བུ་ དང་ ཀང་ བའི་ ཐ་ སྙད་ ཀྱིས། བཀུ་ ཤེས་ བའི་ གནས་ ཤིང་ ཞེས་ བྱ་ བ། མཁན་ པོ་ དང་ སློབ་ དཔོན་ མཚན་ ཤིང་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ དྲུང་ བསྟེན་ རྫོགས་ ཀྱི་ སྟོམ་ པ་ ཐོབ་ པ་ ཡིན་ ནོ་ ཞེས་ བཙོད་ བའོ། 告明知时。于得戒时即了解之授近圆戒末一仪轨。为了解是否供养处，初得戒者，由表明得戒时间之比丘，于初得戒之影测处，告明年月日时，以士夫和足名目，于此吉祥处就某堪布和阿阇梨座前受近圆戒。

དུས་འགའ་རེ། སྐབས་ཤིག། 间或，偶尔，有些时候：དུས་ཤིག་རེར་ལམ་བར་དུ་ཁན་ཏོན་ གྱུག་ཡོང་། 偶尔会在路上相逢。

དུས་འགྱངས་པ། དུས་ཡུན་རིང་དུ་ སོང་བ། 延长时间：དུས་འགྱངས་ཆད་ཤུས། 拖欠。དེ་རིང་ སྨན་ པ་ བསྟེན་ སར་ ཡོང་ མཁན་ མང་ བས་ སྨན་ བཅོས་ཁྱད་དུས་དུས་འགྱངས་པ། 今天来就医的病人多了，因而延长了治疗时间。

དུས་འགྱུར། དུས་ཆོད་ཀྱི་གནས་ ཚུལ་ འགྱུར་ བ། 事变，变乱时代，时局变化：ཆོད་ དཔག་ ཁྱད་ དཀའ་ བའི་ དུས་འགྱུར། 难于预测的事变。

དུས་འཕྲིག་པ། དུས་ཆོད་སྒོམས་འཁེལ་བ། 时会巧合，机缘成熟：ཁྱེད་རང་ཡོང་བ་དང་ང་ལ་ ལས་ རྒྱལ་མེད་ པ་ དུས་འཕྲིག་པ། 正碰到我不忙的时候你来了。

དུས་ རྒྱུན། ནམ་ ཞིག་ རྒྱུན་ ལྡན། 经常，常常：

རང་གི་བསམ་སྤྱོད་དུས་རྒྱུན་དུ་ བརྟག་དཔྱད་ཟིད་དགོས། 对自己的思想行为要经常省察。

དུས་སྐོབ། ཆ་སྐབས་ཀྱི་མཚམས། 期间，时期，期限； སྔོན་ བཀག་ དུས་ སྐོ། 规定时期。 ལས་ གོག་གི་དུས་སྐོ་གཅང་བ། 任职期满。

དུས་བརྒྱད། མི་ཚེ་གཅིག་གི་དུས་ སྐབས་ བརྒྱད་དེ་ མངལ་ན་གནས་པའི་དུས་དང་། བཙས་པའི་ དུས། ཐྱིས་པའི་དུས། གཞོན་ནུའི་དུས། ལང་ ཚོའི་དུས། དར་ལ་བབ་པའི་དུས། རྒས་པའི་ དུས། འཁོགས་པའི་དུས་བཅས་བརྒྱད། 人生八期。佛书分人生为八个阶段：住胎期、在生时、童年、少年、青年、壮年、老年和残年。

དུས་རིས་པ། དུས་ཆས་ གཏན་ འཁེལ་ བ། 时量决定，分位决定，时分决定： དུས་རིས་པ་མེད་ པ། 应时，随时，时无决定。

དུས་རིས་པའི་གསོ་སྦྱོང་། མཐུན་ པའི་ གསོ་ སྦྱོང་གི་ནང་གནས། གསོ་སྦྱོང་བཏུ་བཞི་པ་དང་། བཅོ་ལྔ་པ་གཉིས་དུས་རིས་པའི་གསོ་སྦྱོང་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཟླ་གཅིག་ལ་ཟླ་བ་བཏུ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་ཟླ་བ་རེ་ལ་ཡར་ངོ་དང་མར་ངེའི་ གསོ་ སྦྱོང་ གཉིས་ གཉིས་འབྱུང་བས་ཏེ་ཉ་ཅ་བཞི་ཡོད་ལ། དེ་ ཡང་ཡར་ངེའི་བཏུ་གཉིས་དང་། མར་ངེའི་བྱང་ སྟེ་བཅོ་བརྒྱད་ཞག་གྱབ་བཅོ་ལྔ་པ་དང་། མར་ ངེའི་བྱང་ཞག་མི་ གྱབ་བཏུ་བཞི་པ་མིན། 定时长净，定时布萨。相顺布萨之一。十四布萨与十五布萨为定时布萨。一年十二月，每月上弦与下弦之二次布萨，共有二十四布萨。此中又以上弦十二次和下弦六次共十八次作为十五足净，下弦六天不足，作为十四足净。

དུས་མཛོད། དུས་འཁོར་ དང་ མངོན་ པ་ མཛོད་ གཉིས། 《时轮》与《俱舍》二书的简称。

དུས་ལྷ། དགྱེ། དཀྱིལ། སོས། དབྱར། སྐོན་ཏེ་ལྷ། 五季。谓冬季、春季、春夏之交、夏季和秋季。

དུས་ལྷ། (མངོན) སྐོན་ཀ། 时早。秋季的异名。

དུས་ཚིར་ཟད། དུས་ཆོད་ཐུང་ངུ། 短暂，暂时，权且： ལས་འགོ་བཙུགས་ནས་དུས་ཚིར་ཟད་ལས་མ་སོང་། 开工之后，只经过了短暂的时间。

དུས་གཅིག་ལ། དུས་སྐབས་ལན་གཅིག་ལ། 一时，某时，有一次： འདི་ སྐད་ བདག་གིས་ ཐོས་ པ་དུས་གཅིག་ལ། 如是我闻，一时……。

དུས་ཆུང་། ཆུ་ཚིས་ལས། ཉི་བཞི་ལ་དུས་ཆུང་ གཅིག་དང་། དུས་ཆུང་ཟེར་བཞིའམ་ཉི་ཚེ་དྲུག་ ཟེན་ཞག་གཅིག་ གི་ཚད་དུ་ ངེས། 小时。汉历算法：一个太阳日之量，定为二十四小时，每小时为四刻，合为九十六刻。

དུས་ཆེན། དཔལ་ སྦྱོན་ཟེན་ སོ། 节日； དུས་ ཆེན་ སྤྱི་བསུ། 迎接节日。 རྒྱལ་ཁབ་དབྱི་བཟུང་བའི་ དུས་ཆེན། 国庆节。

དུས་ཆེན་བཞི། ནང་ བའི་ དུས་ ཆེན་ བཞི་ སྟེ། གཟིགས་བའི་ཡང་ངོ་ལ་ཆོ་འཕྲུལ་བསྟན་པ། བཞི་ བའི་ བཅོ་ ལྔ་ མངོན་ པར་ སངས་རྒྱས་པ། དྲུག་ བའི་ དྲུག་ལ་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་པ། དགུ་ བའི་ཟེར་ གཟིགས་ལ་ལྷ་ལས་བབས་པ། 佛教四大节日：二月十五神变节，四月十五成佛节，六月六日说法节，九月廿一回降节。

དུས་ཆེན་གསུམ་འཛིན་མས། ས་ག་ཟླ་བ་ སྟེ་ ཅོར་ ཟླ་བཞི་ བའི་ ཡར་ ཆོས་ བཅོ་ ལྔའི་ ཟེར། སྐོན་ པ་ སྤྱབ་ བའི་ དབང་ པོ་ ལྷུམས་ ཐུ་ ཞུགས་ པ་ དང་། མངོན་ པར་ སངས་རྒྱས་པ་དང་། སྐུ་ ཐུ་ངན་ལས་ འདའ་ བ་ སྟེ་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཛད་པ་ གསུམ་ བསྟན་ བའི་ དུས་ ཆེན། 三重节。氐宿月，即藏历四月十五日，是释迦牟尼人胎、证觉和涅槃三大行迹纪念日，故名。

དུས་ཆོས། དུས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་བསྡུས་ཆ་

དུས་མཆོད། དུས་ཆོགས་ངེས་ཅན་ཀྱི་ མཆོད་ པ། 期供。定期法会，定时祭祀。

དུས་ཇི་ཙམ། དུས་ཚོད་གང་ཙམ། 尔所时，齐至何时。

དུས་ཇི་སྲིད། དུས་ཡུན་གཅིག། 几时，随尔所时。

དུས་ཉེ་བའི་ཚ། ཉེ་ བའི་ དུས་ སྐབས། 最近，近来。

དུས་མཉམ། དུས་མཚུངས་པ། 同时：སྐད་ཐོས་པ་དང་ཅོ་ཅེས་དུས་མཉམ། 闻其声同时识其貌。དུས་མཉམ་དུ་འབྱོར་ནས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ བསྡད། 同时到达，坐在一起。

དུས་སྩིགས། དུས་ཀྱི་སྩིགས་མའི་བསྡུས་མིང་།

དུས་གཏན། རྟག་ཏུ། 常久，永恒，永远，长期：དུས་ གཏན་ དུ་གནས་ པ། 永存。 དུས་ གཏན་ དུ་མཉམ་ལས་ཁྱེད་པ། 永远合作。

དུས་གཏུགས། ཆོ་ སྐབས་ རང་ ལ་ ཆིབས་ རན་ པའམ་དུས་ཚོད་ཟད་རན་པ། 到期。时期已至，时间紧迫。

དུས་གཙོར། དུས་ཆོགས་ངེས་ པ་ ཅན་ ལ་ འབྱལ་ བའི་མཆོད་གཙོར། 定期朵马。宗教活动中，定期对某一鬼神所献供品。

དུས་བཀབ་པ། དུས་ཚད་བྱས་ པའམ་ དུས་ ཚོད་ བཅིགས་པ། 定期，约定时间：ཁོ་ཚོས་གང་ལ་ འཁོ་རྒྱའི་དུས་བཀབ་པ་དེར་འགྲོ་དགོས། 要在约定的那个日期前去。

དུས་རྟག་པ། ཅམ་ཐུན། 经常，随时，时时刻刻：སྔར་གང་བཟློས་པ་རྣམས་ལ་དུས་རྟག་པར་ བསྐྱར་ སྒྲུབ་ ཅེད། 经常温习从前学过的东西。དུས་རྟག་པར་ལུས་ཀྱགས་ ཀྱི་ ངལ་ རྩོལ་ ནང་ དུ་ ཞུགས་པ། 经常参加体力劳动。

དུས་སྐོར། དུས་ཆོས་ངེས་ཅན་ཀྱི་དགའ་སྟོན། 节日宴会，节日典礼；ལོ་གསར་ཀྱི་དུས་སྟོན། 新年宴会。འདུལ་ བའི་ ཆོག་ ཤེན་ ལ་ ཡོད་ པ་ ནི། ཕུན་སུམ་ཚོགས་དུ་སྐྱ་བཞུགས་པའི་དུས་སྟོན། གཙུག་ཕུད་ བཅག་པའི་དུས་སྟོན། ཟེགས་པའི་ དུས་ སྟོན། མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་དུས་སྟོན་རྣམས་སོ། 律经所载节日：腊必尼林降生节、束髻节、削发节和成道节。

དུས་ཚད། ཡུན་ཚད་དམ་དུས་ཀྱི་རྒྱུན། 时间。时刻的长短： དུས་ ཐག་ རིང་ པ། 长时，远期。 དུས་ ཐག་ཉེ་པ། 近日，近期，短时。

དུས་རྒྱུག་པ། དུས་ལ་ཟིན་པས་ པ། 到期，届时：ཚོགས་འདུ་འཚོག་དུས་ཐུག་པ། 开会期间已到。གནད་ཀྱི་ཁང་ གསལ་ཟླ་ དུས་ ཐུག་པ། 到达契约所载日期。

དུས་བོག སྔར་བཞིགས་པའི་དུས་ སྐབས། 及时，按时：ཁོ་རང་དུས་ ཐོག་ལ་ཟིན་པས་ སོང་། 他按时到达了。ཚོགས་འདུ་འཚོག་ལར་དུས་ ཐོག་ རིས་ ཆེས་ ཡོད་ པ་ ཞུ། 务请届时出席会议。

དུས་མཐའ། (1)དུས་ཡུན་ཐུང་ གོས། 时极。最短时间。(2)བསྐལ་པའི་མཐའ་མ། 末劫，末日。世界坏灭的时际。 (3)རྟེད་ ཙུག་ མཆོད་ འབྲུག་ དང་བའི་དུས། 小三灾：瘟疫、饥馑和刀兵劫。

དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ། དུས་ཡུན་ ཐུང་ བའི་ མཐར་ཐུག་པ་སྟེ། ཆུས་བྱ་རྟེད་ ཙམ་ སྟོང་ཆས་ དང་ ལྡན་ པས་ ཆེ་ལ་ གཅིག་ གཅིག་ བའི་ ཡུན་ ལ་ ཆ་ དྲུག་ཏུ་ རེ་ ལྡང་ ཞིང་ བའི་ ཆ་ གཅིག་ ཁིན་ ཞེས་ མངོན་ པའི་ གཞུང་ལས་ གསལ། 时边际刹那。《对法论》中所说壮健男子一弹指顷的六十五分之一。

དུས་མཐའི་མེ། དུས་ མེ་འབར་ ཟེར། བསྐལ་པ་ འཇིག་པར་ ཞིང་ པའི་ མེ་ སྟེ། ཉི་མ་བདུན་ གྱི་ ཚ་ རེག 劫火，末劫火。

དུས་མཐའི་རླུང་། འཇིག་རྟེན་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་ལྟུང་།末劫风，劫坏风。坏灭世界的风灾。

དུས་དང་དུས་མིན་བསྲུས་པའི་གཞི། ལྷུང་བ་བཅའམ་མ་བཅའམ་ཐེ་བག་ཏུ་འཆད་པ་དུས་དང་དུས་མིན་བསྲུས་པ་འབྱུང་བའི་གཞི་ཞེས་པ་སྟེ། གཞི་ལྷུང་ལྷུང་མིན་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཤེས་ཤིང་དེན་རྟོས་པའི་དགེ་སློང་ཁོ་ནས། བསམ་པ་གསང་འདོད་ཀྱི་བསམ་རྟོག་མ་ཆད་པ། སྐྱོང་བ་ལུས་ངག་གིས་འཆབ་པར་བརྩོན་པ། མཐར་ཐུག་སང་གི་སྐུ་རིངས་ཤར་བར་བཅའམ་པ་སྟེ་ལན་ལག་བཞི་ཀ་ཚང་ན་ བཅའམ་པའི་ལྷུང་ངོ་བོ་དངོས་གཞིར་འགྱུར་ཞིང་། མ་ཚང་ན་མི་འགྱུར་བ་དང་། ཐམ་པ་འཆབ་བཅས་གསོར་མི་རུང་ཞིང་། འཆབ་པ་མེད་ན་ལས་ཀྱི་བསྒབ་པ་ སྐྱེན་པའི་ སྐོ་ནས་ ཕྱིར་བཅོས་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་ལྷུང་བྱུང་ན་སྐོ་མཐོས་ཀྱི་ཚད་ལས་བསྒྲུབ་པ་དང་། སྐང་ལྷུང་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷུང་བ་བྱུང་བའི་དངོས་ པོ་ དེ་ཞག་གཅིག་ཏུ་ སྐངས་པ་དང་། གཞན་རྣམས་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱིས་བཤགས་པ་བྱེད་པ་སོགས་རང་རང་གི་ཚོ་ག་བཞིན་བྱེད་པ། 时非时所摄事。犯罪别分覆不覆藏，称为时及非时摄事。事谓对境，即犯罪人。谓此比丘能辨能忆犯与非犯；想谓不断欲覆藏心；行谓身语力行覆藏；成谓覆藏直至明晨。事、想、行、成四者俱全，成覆藏罪，若未全具即不得成。他胜覆藏不可救治；若非覆藏可施羯磨治罚还净。犯僧残者，当受行履迁悦等罚；犯舍堕者，应一昼夜舍其所从犯堕之物。其他各别从身语意如仪忏悔。

དུས་དང་རྒྱས་པ་ཀུན། ག་དུས་ཡིན་ནའང་། 普遍，经常，一律，随时随地。ལས་ ཀ་ བྱེད་སྟངས་ཐད་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འདུ་ མཚུངས་ མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡོང་མི་ ཤེས། 工作方式，不会一成不变。

དུས་དུས། སྐབས་སྐབས་སས། 有时，间或，常常，随时，每每，往往。ལྷུང་བ་དེའི་ས་བོ་དམའ་ཅམ་ འདུག་ པས་ དུས་ དུས་སུ་ཞིང་གི་རྣམས་ཆུས་གནོན་པའི་གནོད་སྐྱོན་ཡང་ཡོང་། 那里地势较低，往往也出现耕地被水淹没的灾害。ལེགས་རྟེས་གང་ཡིན་ དུས་ དུས་ སུ་ སོ་ སོར་ བརྟག་པ། 时时观察是好是坏。

དུས་དེ་ཕྱིན། དུས་དེའི་ཚུན། 乃至尔时，直至彼时。

དུས་དྲུག (1)རྟེན་ལན་གསུམ། མཚན་ལན་གསུམ་སྟེ་དྲུག 六时。昼三段时间和夜三段时间。(2)དཔྱིད། སོས་ག། དབྱར། སྟོན། དགུན། དགུན་ཐུད་བཅས་དྲུག 六季。春、长夏、夏、秋、冬、晚冬，共为六季。

དུས་གདབ་པ། དུས་ཚོད་རེས་ཅན་བཟོ་བ། 约定时期：ཆུ་ཚོད་དང་ཐོར་ མཉམ་ དུ་ འཛོམ་ ཐུབ་ དེ་ དུས་ གདབ་པ། 约定一点钟相会。

དུས་གདབ་མ། (མངོན) བྱད་ མེད་ འདོད་ ལྡན་ མ། 时施女。荡妇的异名。

དུས་བདག (མངོན) ཉི་མ། 时主。太阳的异名。

དུས་བདེ་ཞོད་འཚགས། ལྷང་པ་བདེ་འཇགས་ཡིན་པ། 太平，时局平静。

དུས་བཟེ་སས་འཇམ། ཐིང་འཛུག་མེད་ པའི་ དུས་ བདེ་ཞོད་འཇགས། 太平盛世，地方安宁。

དུས་མདའ། ལུད་ ཅམ་ དུས་ ཐུན། 时间。时刻长短；དུས་ མདའ་ ཐུང་ བ། 时间紧急。དུས་ མདའ་རིང་བ། 不迫促。

དུས་འདས་པ། (1)དུས་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 过去时间。(2)དུས་ཚེལ་བ། 过时，时间已过。(3)ཤི་བ། 殁，死，去世。

དུས་ལྡན། གཤས་བརྟན་བཏུ་དགུ་ཀི་ཁ་ གལ་ཞིག་

སྟེ། སྟོན་པའི་བཀོད་པ་ལྟར་ཅངས་སྐྱིང་ན་བཞུད་པའི་གནས་བརྟན་ཞེག 时相应。梵音译作迦里迦，十六尊者之一。遵佛命居赤铜洲，住持佛教。

དུས་ལྷུང་མ། (མངོན) ཟླ་མཚན་དང་ལྡན་མ། 具时女。月经期间妇女的异名。

དུས་སྟུང་བ། རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བའི་ནང་གསེས། 时间省略词。第五格之一种：ཐུ་ཚོད་དང་བོ་ནས་ལྟ་བའི་བར། 从一点钟到五点钟。句中表从字的ནས，即时间省略词。

དུས་རྟག་ཏུ་། གཏུས་ཡིན་ཏང་། 永远，一向，随时：དུས་ནམ་ཡང་བརྗེད་མི་གྱུར། 永不能忘。

དུས་བསྒྲུབ་བ། དུས་ལྟ་བསྒྲུབ་ཁྱད་པ། 提早，提前：འཆད་གཞི་འགྲུབ་དུས་བསྒྲུབ་པ། 提早计划完成的时间。རྗེ་གོས་ཁྱེད་དུས་བསྒྲུབ་པ། 出发时间提前了。

དུས་ཚོ་ཆེ། (རྟོང) འཇིག་པ་ཆེ་བའམ། ཤིར་སྐྱེ་ཆེ་བ། 执著大，十分悭吝。

དུས་ཀྱི་ཀྱེས་མཐའ་ཚོགས་པ། གདུལ་བྱ་རྣམས་འདུལ་བའི་དུས་ལ་བབ་པ་མི་རྣམས་ཆེ་ཤོ་བཏུ་རྩི་ཀུ་གྱུབ་པའི་དུས་སམ་རྟག་པ་རྒྱུན་ཀྱི་འཁོར་ཤེ། 时圆满。教化所化众生时机，值遇人寿百二十岁经常不断。

དུས་ཐྱིར་རྒྱབ་པ། དུས་འགྱངས་པ། 时间迟延了：ཞཏུག་ཐྱིལ་དུས་ཐྱིར་ནུབ་པ། 延迟了收工时间。

དུས་ཐྱིས། (1)རྗེས་སོར། 后日，他日，异时。(2)དེང་སང་། 近来，最近，现在。

དུས་འབྱལ་བ། ལས་ཀ་མི་ཟད་པར་དུས་ཚོད་ཐྱེལ་གང་གྱུབ་ཟེད་པ། 虚度，挨日子，消磨光阴：ལེ་ལོས་དུས་མ་འབྱལ་ཞིག 不要偷懒虚度时光！ཉིན་འབྱལ་དུས་འབྱལ་ཐྱིས་མི་ཚེ་བསྐལ་བ། 玩时愒日，消磨了人生。

དུས་འཕྱི། འགྱངས་པ། 延期。

དུས་བབ། (1)དུས་ལ་བབ་པའི་བསྒྲུས་ཚིག (2)(རྟོང) འཆི་བ། 死。

དུས་ཅ། (1)དུས་ཐོག་ཏུ་འགྲོ་འོང་ཁི་ཅ་རིགས་ཀྱི་དང་ཀྱུག་ཕྱོ་ཅ། (2)དུས་གངབ་པ། 候鸟。定期迁移居地的鸟类，如燕、杜鹃等。(2)དུས་གངབ་པ། 定期，约定时间。

དུས་ཅས་པ། (1)ཚེ་ལས་འདས་པའམ། ཤེ་བ། 死，殂落。(2)དུས་ཚོད་བཟྱིགས་པའམ། ཁ་ཚད་ཅས་པ། 定期，约定时限：འགྲོ་དུས་ཅིད་པ། 确定行期。

དུས་ཅིར་ཐྱིས་བཟུབས་པ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཚོས་ལྟེན་ཀྱི་དོན་དབེངས་ན་དགེ་འདུན་སྐྱེ་ཚན་ཤོགས་ཀྱི་དོན་འདི་ལྟ་བུའི་ཚེ་སྟོན་པས་གནང་བ་ཡིན་སྟམ་དུ་དུས་དེན་ཅས་ནས་རེག་པ། 时加持。《毗奈耶经》中所说如法之义，例如僧伽为公共神像着色等，须先存念此为佛已开许者方触之。

དུས་ཅིད། དུས་ཀྱི་ཅིད་པའི་བསྒྲུས་ཚིག

དུས་དཀྱིངས། དུས་འཁོར་དང་དཀྱིངས་འཚར།
时轮和元音数术。

དུས་འཕྲས་ཅྱ་ཡོད་པ། དུས་ཚོད་འགྲོ་བ་ཆུག་ཏུ་མ་སོང་བ། 不虚时。

དུས་འཕྲེལ་གསོ་སྐྱོང་། དུས་རེས་པའི་གསོ་སྐྱོང་དང་དོན་གཅིག

དུས་སྐྱོང། (1)དཀའ་ཞེས་པ་སྟེ། ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་ཀྱིམ་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཕྱག་ཀྱི་དུས་སྐྱོང་ནས་ཉའི་དུས་ཀྱི་ཐོག་ལྟུག་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཅིག་ཡོད་ས་ནས་རིམ་པར་ཉིན་ཞག་ཕྱག་གཅིག་ལ་ལན་རེ་འཁོར་བས་དུས་སྐྱོང་བཏུ་གཉིས་བཅིས་ཏེ། ས་དུམ་བྱ་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་རེ་རེ་བཞིན་

ལུག་ཐྲིམ་སོགས་གསར་དུ་འཆར་བ་ནས་ཐལ་ཆེར་ཆུ་ཚོད་ལྟེའི་རིང་ལ་ཐྲིམ་དེ་དང་དེའི་དུས་ སྐྱོང་ཞེས་བཀྲགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྟོན་ཚད་ཉིན་མོར་ཟོར་བདུན་ཅན་གྱི་ཐུང་གྲིབ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཀྲགས་པ་དང་། མཚན་མོར་སྐར་མ་ལ་བརྟེན་ནས་བཀྲགས་ཤེང་། ཐྲིམ་གང་གི་དུས་སྐྱོང་འཆར་སྐབས་ཐྲིམ་དེའི་སྟེང་དུ་ གཟའ་དགུ་ ཪའི་གང་རུང་གནས་མི་ གནས་ཞིབ་ དུ་ བཀྲགས་ ནས་ ལེགས་ཉེས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྱེད་པ་ ལ་ ཚེས་ སྟོའས་ དང་ལྡན་པ་ཡིན་པས་ དུས་ སྐྱོང་ ཙནྡ་ དབྱམ་ལྡན་ཞེས་ བརྗགས་ པ་ ཡིན་ ནོ། 合时。观测日影长短变化和星宿位置以定季节， 返回来又可以在任何季节， 根据已测定的数据推算太阳入宫时刻和昼夜长短等等的方法。 在历算和占星数中都极关重要，因此有“合时之功， 其用无穷”之说。一天分为多少段时间本是任意的， 为了与十二宫配合， 划分为十二个“合时”。 每宫在周天1620弧刻(度)中占135度， 规定大致以其开始的5度中的数值代表该宫， 在无钟表的时代， 白天用七节圭表的影长， 夜间用星宿的位置来测定。(2)དུས་ཚོད་ཀྱི་འཐྲེད་སྐྱོང་དང་མཐུན་སྐྱེག་བྱེད་པ། 择配时日吉凶。

དུས་སྐྱོང་གྱི་རླུང་། ཞག་གཅིག་ལ་ ཆུང་ ཉི་ ཁི་ཆིག་སྟོང་དུག་བརྒྱ་ཕྱེ་རྩ་དུ་འགྱོ་ བའི་ཚེ་ བྱེད་པ་ འབྱུང་འཇུག་གི་མཚན་ཉིད་ཅན། 应时风息。体内外一昼夜间出入二万一千六百次的呼吸气息。

དུས་མ་ངེས་པའི་ཁམ་སྐྱོང་། མཐུན་པའི་ཁམ་སྐྱོང་གི་རྣང་ཁམས། ཟླ་བ་ཕྱེད་ཕྱེད་ཀྱི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལྟའི་དུས་ངེས་གཏན་མེད་པར་ ཁམ་སྐྱོང་ཐ་ན། དེ་ལའང་བཀུ་ཤས་པའི་ཁམ་སྐྱོང་དང་། ཁམ་ཙམ་པ་ཟླ་ཁ་ཙམ་པའི་ཁམ་སྐྱོང་། འཁོན་པ་བསྡུམ་པའི་ཁམ་སྐྱོང་སྟེ་ཁམ་ཐམས་ཅད་དོ། 不定时长净，不定时布萨。相顺布萨之一。 如非半月半月定于十五所作之布萨。又分为吉祥布萨、禳灾布萨、调解纷诤之布萨三种。

དུས་མ་ཡིན་པ། སྤྱིའམ་ལ་མ་བཅས་པ་སྟེ་འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་དུས་ མ་ ཡིན་ པའི་ ཟས་ དང་། དུས་མ་ཡིན་པར་ཟློ་བ། དུས་མ་ཡིན་པས་སྐྱ་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་འདི་ལྟ་བུ། 非时，不以时，不按时。《毗奈耶经》中所说，如非时而食， 非时而眠，言不应时等。

དུས་མ་ཡིན་བར་ ཟ་ བའི་ ལྷུང་ བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིག། ཐྲིང་འདའི་ཏེ་མ་ཐྱེད་ཙམ་ལ་ནས་སང་གི་ རྒྱ་ རེངས་ མ་ཤར་ཀྱི་བར་དུ་དུས་དྲུང་གི་སྐབས་ཀེ་ ཟས་ ཟ་ བའོ། 非时食。定时以外所进饮食。九十单堕之一。谓比丘自当日午后至次日黎明前这段时间进食，为非时食，即犯此堕罪。

དུས་ཀྱི་ཕྱི་ དགག་ དབྱེ། དགག་དབྱེའི་ ནང་གཅེས། དུས་ལ་མ་བཅ་པར་དགག་དབྱེ་ ཐ་པ་སྟེ། དབྱར་ཟླ་བ་གསུམ་དུ་གནས་པའི་མཐུན་ཀྱེན་མ་ཚང་བའམ། འཁལ་ཏའི་ཀྱེན་ཉི་བར་གནས་པ་ནས་ཟླ་བ་གཅིག་གམ་ཕྱེད་ དང་ གཉིས་ འདས་ པ་ན་ དགག་ དབྱེ་ཐུབ་ དུ་ རུང་ བ། 非时解制。三种解制之一。比丘夏令安居，定期三月， 如遇违缘，未满三月，安居一月或一月半者， 可以解制，名为非时解制。

དུས་ཀྱི་འཆི་བ། སྐྱེ་བ་དེའི་ཚེ་ཚད་མ་ཇོག་པར་ཚེ་འཕོ་བ། 非时死，横死。谓不得善终。

དུས་ཀྱི་ཤེས་བ། སྐབས་ལ་མ་བཅ་ པ་ ཅ་ ག་ བ་ཐ་ བོ་ དང་སྐར་མཚན་ལྟ་བུ། 知非时，知定时或季节。如雄鸡、星相家等。

དུས་མེ། (1)གཟའ་དགུའི་ཁ་ གྱལ། སྐྱ་གཅན་ དང་ཐོགས་པ་གདུང་བ་གནས་པས་ན་ སྐྱ་ གཅན་ཞེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཐ་ སྙད་ གཏོ་བ། 劫火。九曜之一。与罗睺相对，所以又名罗睺尾， 即黄白降交点。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱ་གཅན་མཚན་

དང་། སྡུ་ཚཁས་མདོག་ཅན། མིག་སྐེན་མདོག་ཅན་བཅས་སོ། (2)དུས་མཐའི་མེ་སྡུ་འཇིག་རྟེན་སྟོང་སྐབས་སུ་ཉི་མ་བདུན་ཀང་ནས་འཇིག་རྟེན་ཐེག་བར་ཐྱེད་པའི་མེ། 末劫火，坏劫火。世界坏灭时，七个太阳并出烧毁世界的烈火。

དུས་བཅོམ། དུས་བཀག་བཅོད་འཇུག་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དུས་ཆེན། (མངོན) འདོད་ལྷ། 时戏。欲界天的异名。

དུས་ཆད། དུས་ཚད་ཀྱི་ཆད་གཞི། 时间长短；དུས་ཆད་བཀག་པ། 限期。དུས་ཚད་ལས་འདའ་བ། 逾期。

དུས་ཆིགས། (1)དུས་ཀྱི་བར་མཚམས། 时间，时会，时令，节气；དུས་ཆིགས་འགྱུར་བ། 时令转变。དུས་ཆིགས་བདེ་བ། 世道太平。(2)(མངོན) ལོ། 时节。年、岁、载的异名。

དུས་ཆིགས་ལྔ། དབང་ཕྱི་མ་ཁས་ལེན་ཞེས་བའི་ཆེད་དུ་འདུལ་གཞུང་ལས་དུས་ཆིགས་ལྔར་དབྱེ་བ་སྟེ། རྩོད་རྟ་བཏུ་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་ནས་རྩོད་རྟ་གཉིས་བའི་ཆེས་བཅོ་ལྔའི་བར་རྟ་ཉི་ཤུ་བཞི་ནི་དགུན་ཀྱི་དུས་དང་། རྩོད་རྟ་གཉིས་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་ནས་རྩོད་རྟ་དྲུག་བའི་ཆེས་ཀྱི་བར་རྟ་ཉི་ཤུ་བཞི་ནི་དབྱིད་ཀྱི་དུས་དང་། རྩོད་རྟ་དྲུག་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་ནས་བདུན་བའི་བཅོ་ལྔའི་བར་རྟ་ཉི་ཤུ་བཞི་ནི་ཁ་ཟས་ཀྱི་དུས་དང་། རྩོད་རྟ་བདུན་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་ནས་བདུན་བའི་བཅོ་ལྔའི་བར་རྟ་ཉི་ཤུ་བཞི་ནི་དགུན་གྱི་དུས་དང་། རྩོད་རྟ་བདུན་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་པ་ཞག་གཅིག་དབང་གྱུར་དུའི་དུས་དང་། རྩོད་རྟ་བདུན་བའི་ཆེས་བཏུ་དྲུག་ནས་བརྒྱད་བའི་བཅོ་ལྔའི་བར་སྟེ། ཟླ་བ་གཟུམ་ལ་ཞག་གཅིག་མ་ཚང་བ་ནི་དབྱར་རིང་བའི་དུས། 五季。律经为求确知受夏日期，分一年为五季：自藏历十月十六日至次年二月十五日间四个整月为冬季，自二月十六日至六月十五日间四个整月为春季，自六月十六日至七月十五日间一个整月为如夏季，七月十六日一天为短夏季，自七月十七日至十月十五日间三个月少一天为长夏季。

དུས་ཆིགས་ཅན། (མངོན) བྱད་ཟེད་ཟླ་མཚན་ཅན། 时节者。有月经妇女的异名。

དུས་ཆིགས་བཅུ་གཉིས། དགུན་ར་བ། དགུན་འབྲིང་། དགུན་ཕ་ཚུང་། དབྱིད་ར་བ། དབྱིད་འབྲིང་། དབྱིད་ཕ་ཚུང་། དབྱར་ར་བ། དབྱར་འབྲིང་། དབྱར་ཕ་ཚུང་། སྟོན་ར་བ། སྟོན་འབྲིང་། སྟོན་ཕ་ཚུང་རྣམས་སོ། 十二季：冬、春、夏、秋四季，每季又分初、中、后三段，以孟、仲、季别之，称为十二季。

དུས་ཆིགས་རྒྱར་བཞི། དབྱིད་ཀྱི་ཁ་བ་ཆར་སྤྲིན་སྦྱིན་འབྱུང་། དབྱིད་མཉམ། ནམ་མཁའི་མདངས་ཁ་སྐས། འབྲུ་ཆར། དབྱར་རྒྱ་བྱི་བ་ཁང་། ཚོན་འདེབས། དབྱར་ཉི་སྤྲིན་ཆ་ཚུང་། ཆ་ཆེན། སྟོན་རྒྱ་བསིལ་འབྱུག ཐེལ་དཀར། སྟོན་མཉམ། བད་ཀན་སད་ལྡང་། དགུན་རྒྱ་ཁ་བ་ཆུང་། ཁ་བ་ཆེ། དགུན་ཉི་སྤྲིན་ཁང་བར་ཆུང་། ཁང་བར་ཆེ་བཅས་སོ། 二十四节气。指立春、雨水、惊蛰、春分、清明、谷雨、立夏、小满、芒种、夏至、小暑、大暑、立秋、处暑、白露、秋分、寒露、霜降、立冬、小雪、大雪、冬至、小寒、大寒等二十四个节气。

དུས་ཆིགས་དྲུག དགུན། དགུན་སྐད། དབྱིད། སེམས་ཀ། དབྱར། སྟོན་ཏེ་དྲུག 六季：冬、后冬、春、后春、夏、秋。

དུས་ཆིགས་བཞི། དགུན་ཟླ་ར་བ་འབྲིང་ཕ་ཆུང་། དབྱིད་ར་འབྲིང་ཕ་ཆུང་། དབྱར་ར་འབྲིང་ཕ་ཆུང་། སྟོན་ར་འབྲིང་ཕ་ཆུང་སྟེ་བཞི། 四季：冬、夏、秋、春，此又各分孟、仲、季三段。

དུས་ཆིག་གསུམ། དཔྱད་དང་། དཔྱིད། དབྱར་བཅས་ཡིན་ཞིང་སྟོན་ཀྱི་ཚ་བ་ཆེ་ཞིང་ཆར་བ་འབབ་པས་དབྱར་ཁར་བཏེ་བ། 三季。冬、春、夏三季。秋季炎热多雨，故视为夏季。

དུས་ཚོད། (1)ཆེ་སྐབས་ཀྱི་རྒྱུན་རིང་གྱང་གི་འབོར་ཚད་དང་། རྲ་སྒྲིའི་མཚམས། 期间，时候；དུས་ཚོད་ཁག་བགོས། 分期。 དུས་ཚོད་མཆོག 良辰，吉时。དུས་ཚོད་ཉེས་པ། 凶时。 དུས་ཚོད་རྒྱང་བཀག 抽出时间。 ཚོགས་འདུ་འཆོག་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་འགྱངས་སོང་། 开会时间已延迟。(2)ཉིན་མཚན་མཉམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ནམ་ལངས་ཙམ་ཀྱི་དུས་ཚོད་ནས་ཉི་ཟླ་བྱ་མི་དུས་ཚོད་སོགས་དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཙམ་དུ། དེ་ལྟའི་དུས་ཚོད་འཁོར་སོ་དང་བསྟུན་ན། དཔྱགས་བཅོ་ལྔ་སྐད་མ་གཅིག སྐད་མ་དྲུག་ཏུ་དུས་ཚོད་གཅིག དུས་ཚོད་ཉིད་བཞི་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཡིན་ཚད་ཡིན། 时辰。在昼夜的长度相等时，天明为卯时，日落为酉时等共十二个时辰。如果按现在的计时，则二十四小时为一昼夜，一时为六十分，一分相当于十五个"息"(呼吸顷)。

དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས། ཉིན་ཞག་ཐུག་གསལ་གཅིག་དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ་ནས་ལངས། ཉི་ཤར། ཉི་དྲོས། ཉི་ཕྱེད། ཕྱེད་ཙམ། ཉི་ཞུར། ཉི་ནུབ། ས་སྐོས། སྐོང་འཁོར། ནམ་ཕྱེད། ཕྱེད་ཙམ། ཐོ་རངས་ཏེ་བཅུ་གཉིས་སོ། ཉིན་མཚན་མཉམ་པའི་སྐབས་སུ་ནས་ལངས་ཙམ་ཐོ་རངས་ཤེས་སྐབས་སྤྱིར། དུས་ཚོད་རེ་རེར་ཡང་ཆུ་ཚོད་ལྔ་རེ་ཙམ། 十二时辰。一昼夜分为十二时辰：破晓、日出、日跑隅中、日中、日昃、日晡、日落、日昧黄昏、人定、夜半、夜阑、黎明。春分、秋分时破晓为卯时，日出为辰时，以下类推。如一天分为六十刻，则一个时辰为五刻。此与夜半、隅中之间为鸡鸣、平旦、日出、食时的分法有所不同。

དུས་ཚོད་ཀེང་བཞི། ཆུ་རྩིས་ལས། ཐེག་ལེ་ཀྱི་སྐད་ཅིན་མིའི་མཚོ། བཅོ་ཉ་བྱང་སྟོང་མིག་བྱང་སྐད། མེ་མིག་ཀྱི་སྟོང་ཉིན་མིའི་མཐའ། དུས་བོག་ཐུན་ནས་ཐུན་ཡིན་དེ། ཆོས་ཐོབ་ནོར་ཀེ་ལྟག་ཐུན་དང་། དུས་ཚོད་གང་ཤར་དུ་ཕྱི་བ། ཀེ་ཐུན་དེ་ཉིང་འདུས་བའི་མཚམས། 二十四时。汉历算法，零为子正，是一日之始。一为丑初，二为丑正，……二十三为子初，是一日之终。时以下的单位为分，分位除以十五得刻，余数仍为分。

དུས་ཆོད་ཁྱབ། (མངོན) ཀྱེམ་ཏྲ། 鸣时。雄鸡的异名。

དུས་ཆོད་འཛིན་ཁྱབ། (མངོན) ཀྱེམ་ཏྲ། 守时禽。雄鸡的异名。

དུས་མཚམས། ཆེ་སྐབས་ཀྱི་མཚམས་སམ་ཚེ་སྐབས། 时际，时分，时代，时机，阶段；ཉིན་མཚན་ཀྱི་དུས་མཚམས། 昼夜分际。 ཆུལ་བམ་དཉི་འཕྲད་ཀྱི་དུས་མཚམས་གལ་ཆེན་ཐྲེལ་བས་པ། 临到分别胜负的紧要关头。 ཐང་ཆོལ་ཕྱིད་བའི་དུས་མཚམས་འཚོལ་བ། 伺机反击。

དུས་མཐུངས་པ། དུས་མཉམ་པ། 同时，并且，ཁྱགས་པ་ཆེན་པོ་ཆུག་པ་དང་དུས་མཐུངས་སུ་ཆར་པ་ཆེན་པོའང་འབབ་བཞིན་འདུག 刮着大风，同时还下着大雨。

དུས་འཛིངས། དུས་འདོམས་པ། 时间冲突。挤在一个时间里，ལས་ཀ་ཁག་མང་དུས་འཛིངས་ཐུང་བར་བརྟེན་ཐེལ་བ་ཆེ་ཙམ་འདུག许多工作挤在一个时间里，因此显得比较忙些。

དུས་འཛིན། (མངོན) གཤིན་རྗེ། 持时。阎王的异名。

དུས་གཞན། དུས་སྐབས་གཞན་ཞེག 余时，别时。另外的时间。

དུས་གཞན་ལ་དགོངས་པ། 别时意趣。所指时间不同，但以发愿往生极乐，便云降生彼世界中。

དུས་བཞི། (1)ནམ་རྒྱ་དུས་བཞི་སྟེ། དབྱིད། དཔྱད། སྤྱིད། དགུན། 四季：春、夏、秋、冬。(2)འདུ་ལ་བསྒལ་བ་རྣོགས་ལྡན། གསུམ་ལྡན། གཉིས་ལྡན། རྩོད་ལྡན་ཏེ་བསྒལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་བཞི་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀང་རྣོགས་ལྡན་ སོགས་ བཞི་དང་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དུས་བཞི་བཤད་པ་སོགས་མང་། 四种时：圆满时、三分时、二分时、斗诤时。有依劫而说，依佛法而说，与依法寿而说等几种不同的说法。

དུས་བཞི་ལྡེ་མིའི་དཀྱིལ་མ། རིགས་ལྡན་དཀའ་ཐའི་ཁན་ཏ་སུམ་སྟོང་ཐུམ་བརྒྱ་དང་བཞི(སྤྱི་ཟླའི་རྩེ་གྱི་ ༡༤༠ ནས་ དེ་ མན་ གྱི་ ༢ཀ༢ཀ བར) དུས་བཞི་ལྡ་མ་དང་། རིགས་ལྡན་དཀའ་ཐའི་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ལས་ ཆེག་ སྟོང་ བརྒྱ་ བརྒྱ་ དུས་བཞི་ཐྱི་མ། གཉིས་ཀ་བརྩམས་ནས་ལ་ ལྡ་སྟོང་བརྒྱ་དང་བཞི་དུས་འཁོར་ ལུགས་ ཀྱི་ བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ཡིན། 佛教四时的前期和后期。时轮派说：香拔拉的勇武法王以前三千三百〇四年(公元前880—公元2424年)为前期，其后的一千八百年为后期，共五千一百〇四年。

དུས་བཞི་ཕྱི་མ། རིགས་ལྡན་དཀའ་ཐའི་བསྟན་ པ་ ལ་ སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱ་གནས་པ་ དེ་ ཆ་ མཉམ་ བཞིར་ བགོས་པའི་ ཆ་ རེ་ རེ་ ལ་ ལ་ བཞི་ བརྒྱ་ ལྡ་ བཅུ་ ཚོང་ པ་ལ། རིམ་བཞིན་ རྣོགས་ལྡན། གསུམ་ ལྡན། གཉིས་ ལྡན། རྩོད་ལྡན་ཏེ་དུས་བཞི་ཕྱི་མ་ཞེས་ 后四时。时轮派说，勇武法王所传佛法将存在一千八百年，分为圆满时、三分时、二分时、斗诤时四段，每段四百五十年，称为后四时。

དུས་བཞིའི་མེ་ཏོག ཏུམ་གདན་ཀྱི་ གཡས་རིམ་བྱའི་མེ་ཏོག་དང་། ལྷང་མ། འབྲས་བྱ། སྐྱ་ག་མ་ བཅས་ བཞི། 四季花。藏族工艺品中采用的一种传统图案。桃花、柳枝、香果和绿竹，依次为代表春夏秋冬的花木。

དུས་ཆིང་། དུས་མི་བདེ་བའམ་འཁྲུགས་པ། 时局变乱，混乱，事变，乱世：སྐྱེ་ཚགས་ལ་དུས་ཆིང་བྱུང་ན་མི་དམངས་ལ་དཀའ་ངལ་འབྱུང་། 社会发生混乱，人民就会遭受困苦。

དུས་ཟླ། དུས་ཚོད་ཀྱི་ཟླ་བ། 月份。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇལ་བྱེད་དང་། ཉིན་ཞག་ཚགས་པ། དབྱགས་སྐྱེས། ཟླ་མེ་ཆ་ཤས། ཟླ་མེ་མཇོད། ཟླ་མེ་ཡན་ལག་བཅས་སོ།

དུས་གཟེངས། (1)ཆོས་ཟླ་ དཀའ་ བའི་ སྐོས་ འབྲེའི་ ཚངས་གྲངས་ལ་བརྟེན་ནས་ ཟོལ་ བའི་ དུས་ རྟགས་ རྣེ་ འབྱུང་ཚད་ འཇིན་ ཀྱི་ རེཊ་ མེག ། 时运表。星相家根据计算太阴月清数时所得余数以推算全年的吉凶征兆的数目表。(2)དབྱགས་སྐང་གི་ཟོ་ གཅིག་ གི་ རིང་ ལ་ ཉི་ མ་ གང་ གནས་ སྟོན་ པར་ བྱེད་ ལ། དེའི་ ཚུན་ ཆྱི་ ས་ ལ་ དུས་ བཞིའི་ འབྱུང་ བ་ ཡང་ འཆོལ་ མེད་ དུ་ སྟོན་ པས་ ན། དུས་ བཞི་ མི་ འབྱུང་ གནད་ ཀྱི་ གཟེངས་ ཞེས་ བྱ། 季节的标志。节气标志着一年中太阳的不同位置，因此能确定四季的变化。

དུས་བཟང་། དུས་ཚོད་ ལེགས་ པ། 良辰，好时候，贤善时：ཆོས་ བཟང་ དུས་ བཟང་། 吉日良辰。

དུས་ཤེག་ཅན། (མཁན་) མཁས་པ། 知时知书者。学者的异名。

དུས་ཚུན། དུས་ ཀྱི་ རིང་ ཚད། 期限，时段：འཇུག་སྐྱེན་ལས་ དོན་ དུས་ ཚུན་ དྲང་ ཉ་ ཞེག་ གི་ ནང་ དུ་ རྒྱས་ ཏེ་ ཅང་ ཆེན་ པོ་ བྱུང་ ཚོད་ པ། 建

设事业，在短暂时期里有了很大的发展。 དུས་ཐུན་རིང་པོར་བར་མཆམས་ཆད་པ། 长期停滞。

དུས་ཚོལ་བ། (1)དུས་བཏབ་པ་ལས་ཚོལ་བ། 逾限。过了约定的期限。 (2)དཔྱད་དགུན་སོགས་རིམ་གྱིས་ཚོལ་བ། 过时。季节已过：སྟོང་གཏམ་བཤད་པས་དུས་ཚོལ་བར་ཟིན་པ། 说空话浪费时光。

དུས་རབས། ལུ་ཐྱིའི་རབས། 时代，世纪，དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ། 二十世纪。 དུས་རབས་བར་མ། 中世纪。

དུས་རྩིང་གི་སྨན། འབྲལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཟླས་བཀྱེའི་ཡ་གྱལ། སྐུ་རིངས་ཤར་ནས་ཉིན་གྱང་ཚུན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་དུ་རུང་ཞིང་ བཀྲིས་པ་ལ་གཙོ་བོར་གནང་བའི་སྨན། བཅས་ལྡན་དཀྱེ་སྦྱོང་གིས་སྤྱིར་བཏང་ལ་ཉི་ཚེངས་སྤྱོད་ དུ་རུང་བས་དུས་རྩིང་ཞེས་བྱ། 时药。《毗奈耶经》所说四药之一。由旦至于日中，听任食用，主疗饥病之药，佛制五啖食及五嚼食等。比丘通常午后不得食用，但于午前用之，故名时药。

དུས་རེ་ཞིག གནས་སྐབས་ཤིག 暂时，短时，短暂：དུས་རེ་ཞིག་ལ་ བམ་ཉིས་བྱང་། 暂时遭到失败。

དུས་རེས་འགའ། སྐབས་འགའ་ཞིག 有时，间或，时或：སེམས་ཀྱས་དུས་ རེས་ འབག་ཆེ་ལ། དུས་རེས་འགོ་ཚང་བ། 情绪时高时低。

དུས་ཆབས། ཁང་གནས་ཤིག 薛罗。一数目名。

དུས་ལ་དགའ། (མཛོད) ཉི་མ། 喜时。太阳的异名。

དུས་ལ་བབ་བ། སྐབས་ལ་བབ་པ། 应时，到时，时机成熟：དུས་ལ་བབ་ན་ཤ་མོང་གིས་སྐྱང་བཀྲེལ་ཐོང་། 时机成熟，蘑菇也能穿草地。喻条件成熟，不难见效。དཀར་ནག་དཉི་བའི་དུས་ལ་བབ། 已到明辨是非时。

དུས་ལ་ལ། དུས་ཁ་ཤས་སམ་སྐབས་འགར། 或时，时或，间或。

དུས་ལས་འདས་བ། (མཛོད) ཤི་བ། 过时。死亡的异名。

དུས་ཤོག དུས་འགྱུར། 变乱，事变。战争、天灾等事态变化。

དུས་ཤོག་ལ་ཅན། དུས་སྐབས་ངན་པ། 时机不利，时令不正。

དུས་ཤེས། (མཛོད) རྩིས་པའམ། སྐར་རྩིས་མཁན། 知时。星相家、占卜者的异名。

དུས་སུ་འདྲི་བ། དུས་སུ་གཏམ་འདྲི་བ། 以时问，时至而问。

དུས་སུ་འབྱོང་བ། (1)དུས་ཐོག་དུ་ རྒྱབས་ པ། 如期到达，应时而至。 (2)ཉི་མ་ཁྱིམ་ བརྒྱ་གཉིས་སོ་སོར་དུས་སྐབས་སུ་འཁོར་བ། 照临某宫。指太阳在黄道十二宫的某宫运行。

དུས་གསུམ། (1)འཇིག་རྟེན་ཐ་ སྙད་ སྤྱིར་ གཏམ་ བའི་དུས་འདས། མ་འོངས། ད་ལྟ་གསུམ། 三时。过去、现在和未来。 (2)རྟགས་ འཇུག་ སྐབས་ཐ་ཅིའ་ཐ་དད་ཆོས་ཀྱི་ ལ་ ཁྱབ་ བའི་ འདུས། མ་འོངས། ད་ལྟ་གསུམ། 三式。藏文音势论中所说内动词和外动词的现、过、未三式。

དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ། སངས་ རྒྱས། 遍知三时。知过去、未来和现在者。佛的别号。

དུས་གསུམ་བརྟག་པ། སློབ་དཔོན་ཐོགས་ ཁང་གིས་མཛད་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ཞིག 《观三时》。陈那论师所著一因明学著作名。

དུས་ གསུམ་ ལངས་ རྒྱས། འདུས་ པའི་ སངས་རྒྱས་ མངས་མེ་མཛད། དཔལ་ལངས་ རྒྱས་ཀུག་ གྱུ་པ། མ་འོངས་ལངས་རྒྱས་ཐུབས་པ་མགོན་པོ།

三世诸佛：过去燃灯佛、现世佛释迦牟尼和未来佛慈氏怙主。

དྲང་བ། རྭ་རན་པ། 百节草，茅草，盐味草。禾本科植物名。

དྲང་ལྷ། དྲུ་བ་དང་འདྲ།

དེ། ❶ཐག་རིང་ཅས་འཛིན་གྱི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་གྱི་ཚིག 代词。彼，那。指明远时、远地，起独立关联作用的词：དུས་དེའི་བར། 乃至，如是之久。 དུས་དེའི་རིང་། 乃至，如是之久。 གྱུ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས། 因是之故。དེ་དང་འདྲ་བ། 与彼相似。 དེ་ལ་ཅི་ཟེར། 那有什么。❷མིང་མཐའ་དང་ཨིག་གི་ རྗེས་ སུ་ སྦྱར་ ནས་ ཀྱི་ཞེས་ ཐུག་བཅས་ཀྱི་སྐྱེའི་ཀུན་ཚིག 连词。用于ད་字尾后边起连引作用的规则虚词。

དེ་ཀ། དེ་ག་དང་འདྲ།

དེ་སྐད། ཚོང་གསལ་ལས། རྩོན་དུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དེ་འདྲ་བ། 如是说，那样说，如是云云，上文所说： ཅི་རྩོན་བདག་གིས་དེ་སྐད་ཐོས་བྱུང་། 迩来我闻如是云云。མི་ཚང་མ་ལ་དམིར་བསལ་མེད་པས་ཁྱེད་རང་གིས་དེ་སྐད་མ་ཟེར། 大家都没有例外，你不要那样说： དེ་སྐད་སྨྲ་བ། 说那种话。

དེ་སྐད་ཁས་བཚམ་བ། ཁས་ལེན་པ། 应许，接受。

དེ་སྐད་ཅེས་ཟེར། དེ་འདྲ་བཞིན་པ། 如是说，作如是说：རང་དོན་ཁོ་ནར་ལྟ་མཁས་མ་གཏོགས་དེ་སྐད་ཅེས་ཟེར་མི་ཚེ། 不是只顾私利的人，是不会那样说的。

དེ་ཁྱམ། གཞན་ཐོག་ཀྱི་ས་ཁུལ། 那里，那边，那地方。

དེ་ཁོ་ན། (1)དེ་འབའ་ཞིག་གམ་དེ་ཤ་སྟག 唯彼，只此，无他：མདུན་སྐྱེད་དེ་ཁོ་ན་ནི་འོད་སྣང་ལྟར་བའི་ལམ་མོ། 只有前进，才是光明的道路。 རྟག་པར་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་གནས་པ། 常如是住。(2)བདེན་པ། 真实，的确，实在： དེ་ཁོ་ན་ཉག་གཅིག 绝对真实。 བདེན་དོན་དེ་ཁོ་ན་རང་ཚང་ཐིན། 那是唯一的真理。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད། (1)གཞན་དང་མ་འདྲེས་པ། 唯彼，只此，无他。(2)སྤྱོད་ཡིད་དེ་གནས་ལུགས་མཐའ་བྱུག 一切事物的真实性或空性。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཆོད་པ། བདེ་བ་ཆེན་ པའི་ ཤེས་ཀྱི་ མཆོད་པ། 真实性供，大乐智供。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན། སྤྱོད་པ་ཡིད་ཀྱི་དོན། 空性，真实义，真实法义，真实义理。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་ཟུག་ནས་ གཅིག་ པ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མིང་དེ་དག་ སྤྱོད་ པ་ ཡིད་ དུ་ ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ སོས་ པས་ སྤྱོད་ པའི་ ཚ་བཞིའི་ནང་གཅིག་ཏུ། 入真实一分胜解。生起通达诸法名言性空之慧。菩萨四胜解行之一。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པའི་དཀའ་འགྲེལ། ཀྱ་གར་གྱི་ སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལས་བརྩམས་ པའི་ ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《摄真实性释难》，印度莲花戒论师所著因明注释之一。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཀྱ་གར་གྱི་ སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོས་བརྩམས་ པའི་ ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《摄真实性颂》，印度静命论师所著因明注释之一。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་པཎྜི། ཀ་ཤུད་ ཀྱི་ དེ་ ཁོ་ ན་ ཉིད་ བཞིའི་བརྩལ་ཚིག

དེ་ཁོ་ན་དེ་བཞིན་ཉིད། སྤྱོད་ཡིད། 真如实性。

དེ་ཁོ་ན་ཤེས་པ། སྤྱོད་ཡིད་རྟོགས་པའི་ ཤེས་ པ། 真实智，真智。

དེ་ཁོངས། དེའི་རིགས་དང་། དེའི་ཁྱས། 那种，其类，属于彼：ཆེ་སྐབས་ཀྱི་སྐྱ་རེ་དེས་ཀྱི་ང་བ་

སྐྱེན་བའི་མིང་རྣམས་ཏེ། དེ་རིང་དང་། སང་ཉིན། ཁོགས་པ། ཉིན་དགུང་སྨགས་ཚང་མ་དེ་ཁངས་སུ་ཡོད། 时间词是表明时间的词，诸凡今天、明天、早晨、中午等皆属其类。

དེ་ཁ། དེ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ རོས་ གཟུང་བའི་ ཚིག་ཅིག 即彼， 正是如彼， 就是那样：ཁྱེད་རང་གིས་གསུངས་པ་དེ་དེ་ག་རང་རེད། 诚如尊言。ཡུལ་ལུང་དེའི་གནས་ཚུལ་དེ་ག་རང་དུ་འདུག 那个地方的情况真就是那样的。 བསམ་འཆར་ཁུ་རྐུ་དེ་ག་རང་ལས་གཞན་ མེད། 要陈述的意见，只有这些，别无其他。 དེ་རིང་འཁྲིད་རྩྭའི་དབེ་ཚ་དེ་ག་ཙམ་གྱིས་འགྲིག 今天的书就讲到这里吧！ བསམ་པ་དེ་གས་རྫོགས་པ། 那样就满意了。 དེ་ག་འདྲ་ཟའི་ཚིག་པ་ཅ་དགོས་དོགས་མེད། 何须生那么大的气！

དེ་ག་ཟེར། དེ་འདྲ་ཟེར། 如那样说，说是那样：རྒྱང་བྱང་ གནས་ ཚུལ་ དེ་ ག་ ཟེར་ གྱི་ འདུག་ སྟེ། བདེན་ པ་ ཡིན་ མིན་ དང་ དོན་ བརྟག་ དཔྱད་ ཅིད་ དགོས། 经历的情况说是那样，真假虚实还需要研究。

དེ་ག་རང་། དེ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་རོས་ གཟུང་ བའི་ ཚིག་ཅིག 诚然，的确如是：གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དེ་ག་རང་རེད། 真实情况就是这样。

དེ་དགོང་། དེ་རིང་ དགོང་ མོ་ ཞེས་ བའི་ བསྡུས་མིང་། 今晚。今天晚上。

དེ་ཐུབ། སྐུར་ཡུལ་གང་ཡང་རུང་བའི་མིང་དངོས་གྲུ་ཚིག་ཅིན་དུ་ཡིད་ མེད་ ཐེ་ ཕྱར་ རུང་། དཔེ་ མ་ མཐའ་སྐྱོར་བའི་ཐག་རིང་རིས་འཇིན་ཅིང་ཀྱི་ཚིག་ཡུད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། སྐབས་ཅུ་བར། ཐ་སྙད་དབང་དུ་གསུམ་ཡིན་ཏེ། དངོས་ཀའི་དབང་དུ་བཞེ་དུ་འགྱུར། དུས་ཀྱི་དབང་དུ་གཉིས་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་རེ། 彼，那。一个用于词语末尾指示远时远地的代词和发生连引作用的规则虚词。虚字论分此字用途为三条九款。(1)依其所指词语分为三款：1.རྣམ་གངས་གཞན་ ཞེག་ལ་སྐྱོར་ཆུ་ཙེད་བའི་ཐ་ སྙད་ སྟོན་ པ། 有别事可指者：གཞུང་ ལམ་ དེ་ མིའི་ འཚོ་ སའང་ ཡིན་ པ་དང་། རྟ་ རྒྱལ་ཀྱི་འཚོ་ སའང་ཡིན་པ། འཁོར་ ལོའི་ རིགས་ ཀྱི་ འཚོ་ སའང་ཡིན། 大路，人行路是它，骡马路是它，机车路也是它。 2.མིང་ མཐའ་དེ་ཡིག་གི་རྗེས་ སུ་འཇུག་པའི་ཕྱག་ བཏགས་ ཀྱི་ཚུའི་ཐ་ སྙད་ སྟོན་ བའི་ཕྱད་ཅིག ད་字尾后边所用连引词：གོང་ བཏང་ དེ་ འབྱད། 砍柴烧。3.འདུས་ བའི་ཐ་ སྙད་ སྟོན་ པ། 指明过去时间的语词：གོང་ དུ་ བཤད་ པ་ དེ། 上文所说。(2)依其所指事物，分为四款：1.བདེན་ བའི་ དངོས་ པོ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明所说的事物：ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་ པ་ དེ་ དེ་ བཞིན་ ནོ། 就象你说的那样。2.གསང་ བའི་ དངོས་ པོ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明暗示的事物：དེ་ འདྲ་ མ་ ཟོད། 莫那样说！ དེ་ སུ་ རེད། 那是谁？ དེ་ གསོད་ དགོས། 那该杀！ ཁྱོད་ཀྱིས་ དེ་ སྐོས་ གཞན་ ལ་ མ་ སྟོན་ ཞིག 你莫把那些告诉别人！ 3.བདག་ གི་ བའི་ དངོས་ པོ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明我所有的远方事物：ངའི་ ཨ་ ཡུལ་ དེ། 我的那个家乡。 བདག་ གི་ ལས་ དོན་ བྱེད་ སྟངས་ དེ་ ཚོ། 我的那些工作方法。4.ཨ་ རྟ་ བའི་ དངོས་ པོ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明别人所有事物：ཁྱོད་ ཀྱི་ གོན་ པ་ དེ་ དག 你的那些衣服。ཁོའི་ སྤྱོད་ པ་ དེ་ ག་ས། 他的那些行为。(3)依其所指时间，分为二款：1.དུས་ འདས་ པ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明过去时间：ཁ་ ནིང་ གི་ ཚེ་ དེ། 去年的那一年。 2.དུས་ མ་ ཐོངས་ པ་ ལ་ འཇུག་ པ། 指明未来时间：སང་

བོད་ཀྱི་ལོ་དེ། 明年的那一年。

དེ་སྔོན། ཐུར་དུས་སམ་དེའི་གོང་། 以前，过去，原先。

དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་གང་ཡིན་རེད་དེ། 何以故，云何如是，这是为什么。

དེ་ཇེས་ཟློགས་ཀྱི་ལྟུང་བ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། བཟློ་བ་ལས་གྱུར་པའི་ལྟུང་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། དགེ་འདུན་ཀྱི་དབྱེན་ཁྱད་པ་དེའི་རྣམ་གྲངས་ཐུགས་ཀར་བཟུང་བ་ལས་''གསུམ་ཀྱི་བར་དུ་བརྗོག་ཀང་མི་ཉན་པ། 随顺破僧违谏。十三僧残中因违谏而犯四种之一。谓随顺、襄助破合和僧，已谏三次而不听者。

དེ་ཁྱད། (1)དེ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ངོས་གཟུང་བའི་ཚིག་ཅིག 即彼，正是如此；མི་དེ་ཁྱད། 就是他。(2)(མངོན) སྐར་ཀྱ་གང་ཀྱི་གྲུ་སྟེགས་ཐངས་ཅན་པ་ཆོས་ཁས་བླངས་པའི་དེ་ཉིད་ཟེར་བའི་ཐག་གཅོད་དང་། ནི་བ། ཡྱེ། སྟེ། ལག་པ། ཀང་པ། འཕངས། བཀས་པ། འདོམས། ངག ཡིད། ཟླ། རེག གཟུགས། རྡེ། དྲི། ནམ་མཁའ། སེ། ཆུ། མེ། ཤུང་། གཙོ་བོ། ཆེན་བོ། ང་རྒྱལ། རྒྱས་བྱ་བཅས་ཁྱད་ཕྱ་ཡོད་པས་ཐུབས་ཁྱད་ཕྱ་མཆོག། 自性。古印度外道数论派所说自性，包括眼、耳、舌、鼻、手、足、肛门、皮、阴处、语、意、声、触、色、味、香、空、地、水、火、风、自性、大、我慢、神我等二十五种，故表数字25。(3)དམ་པ། 专用以指死者；མཁན་པོ་དེ་ཁྱད། 逝世的堪布，先师。(4)དེ་ཁོ་ན་ཁྱད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དེ་ཁྱད་ཀྱི་ཐུབ། ལས་དང་། ཐུ་བོ་སོ་སོར་འབྱེད་ཀང་། མིང་ཚིག་གང་རུང་གི་གཞི་གཅིག་ལ་སྐྱོར་བའི་ཚེ། ཐུ་ལས་ རོ་ བོ་ ཐ་ མི་ དད་པར་ ཐུ་བ་ གཅིག་ ལ་ སྐྱར་ནས་ གོ་ དགོས་ པར་ བརྗེན། ཐུ་ ཡུལ་དེ་ཁྱད་ཐུ་བའི་ རང་ བཞིན་ ཁྱད་ དུ་ འགྱུར་'' པར་སྐྱོན་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤྱབས་འདྲིའི་ལས་ས། ཐུ་བའི་ཡུལ་དེ་ མིང་ཀུང་ཡིན་ན་རྟགས་དཔྱིའི་ ཕྱིར་'' དེ་འགྱུར་བའམ། འགྲུབ་པའི་དོན་དུ་གོ་ཆུ་དང་། ལས་ ཚིག་ གམ། ཐུབ་ ཆོས་ ཡིན་ ན་ རྟགས་ འགྱུར་ ཞེག་ཅཆོན་པའི་ དོན་དུ་གོ་དགོས་པ། དཔེར་ན། མེར་ཏུ་འཚེར། གོང་ཏུ་འཕེལ། གཉེན་དགྲ་ཏུ་འཛིན། ཆུ་ཆང་དུ་མོས། ཞེས་པ་ ལྟ་བུ་ མིང་ཀུང་དང་། གནས་ ལུགས་ ཤེས་ པར་ ཟིན། རེ་དོན་འགྲུབ་པར་འགྱུར། བསམ་འཆར་ བཤད་པར་ཐུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལས་ཚིག ཐག་པ་ རིང་དུ་གཏོང་། གོམ་སྟབས་འགྲུག་པོར་སྐྱུར། ལུགས་རྣམས་ག་ལེར་ཤོག་ཨོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 动宾同体词。形式上划开宾词和动作，意义上将宾词合入动词之内，使动宾二者融成另一动作的判位词。宾位若是名词，它就含有"成为"，"当做"之意；宾位若是动词或形容词，它就变宾位为副词去形容后面的动词。例如：燃成火，放成光，增长，以友为敌，把水当作酒等，藏语判位词前都是名词。能够知道情况，希望可以达到，应当发表意见等，藏语判位词前都是动词。把绳子放得长长的，步法变得偏偏倒倒的，牲畜慢慢地回来等，藏语判位词前都是形容词。

དེ་ཁྱད་ཀྱི་ཅོད་ཅན་ཚིག་ལྔའོ། སྐབས་སྐབས་སུ་བསྟན་ཐ་ལྟག་མ་གཞན་སྟོན་པས་ངོ་ གསལ'' བར་ཐེབ་པའི་ཆུན་དང་། སྐབས་སྐབས་སུ་ངོ་རྒྱར་པ་མི་སྟོན་ཡང་ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་ལྟ་ ཐུབ་ འཇུག་ པས་ ཚིག་ མཇུས་ ཐེབ་ཀྱི་ ཆུན་ ཅི་ རིགས་ སུ་ སྟོང་ བའི་ཚིག་ཐུབ་ཅིག་སྟེ། དཔེར་ན། ཤེན་ཏུ། ཀུན་ཏུ། རབ་ཏུ། མཆོག་ཏུ། ཐུབ་དུ། ཤས་དུ། ཕུལ་དུ། ཡང་གཅིག་ཤར། མངོན་པར། རྣམ་པར། རྟེ་བར། ངེས་པར། ཐུབ་པར། རྗེས་

ཐུ་ལ་མོགས་པ་ཡུ་བྱ། 动宾同体虚词。有时增益余义，有时但助语气的一类副词。

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། དེ་ངང་གི་དོན་དུ། 是故，由此道理，即以此义。

དེ་ཉིད་ཀྱི་མོད། དེ་མ་ཐག 即于彼时，于尔时，即便，即刻。

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ། དེའི་སྐབས། 于此时，即时，此生。

དེ་ཉིད་བཅུ། རྡུགས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བཅུ་སྟེ། དཀྱིལ་འཁོར་དང་། རྡུགས་དང་། ཕྱག་རྒྱ་དང་། བདག་དང་། གནས་ལ་སོགས་པ་བསྲུང་བ་དང་། ཐུ་རྣམས་བྱིན་ངངས་པའི་ཆོ་ག་དང་། བསྒོམ་པ་དང་། ཕྱི་དང་ནང་གི་བདག་ཉིད་ཅན་ཀྱི་སྦྱིན་སྲེག་དང་། རྟེ་བའི་བསྲུ་བ་དང་། གཤེགས་སུ་གསོལ་བ་རྣམས་སོ། 十真实。密乘金刚上师应当娴练的十种本性：坛场、密咒、手印、守护我及处等、迎神仪轨、念诵、修习、内外护摩、收摄和送神。

དེ་ཉིད་བཙོང་བའི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དབེ་དང་། རོན་གཉིས་ཚན་ཕྱད་ཆོས་འདྲ་ཆ་བས་ རོན་ཡིན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཆེ་ཞིང་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་ཁ་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ་པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཞིག 真相喻。由于比方和被比事物，过分相似，可能乱真，但经审慎辨查，真相仍可大白的修辞方法。譬喻修饰法之一。

དེ་ཉིད་ཆོགས་ཀྱི་བྱང་། (མཚན) རང་ སངས་རྒྱས། 中证真。独觉佛的异名。

དེ་ཉིད་ཤིག་པ། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ། 了知空性；དེ་ཉིད་རིག་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ། འདོད་ལ་སྐྱོད་ཀྱང་ཞེན་པ་མེད། 了知空性瑜伽师，妙欲受用也不恋。

དེ་ཁེད། མང་ཐུང་དེ་ ཙམ་དུ་ ངོས་ གཟུང་ བའི་ ཚད་ལྡན། 就有那样多，如尔所，如许，如量，即有尔许；དུས་ཀྱགས་ཇི་སྙེད་ཙམ་དུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལས་ཀ་ཅི་ཡང་ཞིག 有多大力量，就做多大事情。དཔུང་བོ་ཇི་སྙེད་ཅིག་རྒྱབ་པ་ དེ་ སྙེད་ ཅིག་ ཙ་ གཏོར་ བཤིག་ 敌人来多少，就歼灭多少。དཀའ་ཚེགས་ཇི་སྙེད་ ཅིག་ བྱང་ བ་ དེ་ སྙེད་ ཅིག་ བསལ་བ། 遇到多少困难，就克服多少困难。

དེ་ལྟ། དེ་ལྟ་བུའི་བསྡུས་ཚིག

དེ་ལྟ་ན། དེ་འདྲ་ཡིན་ཚེའམ་དེ་འདྲ་ཡིན་ན། 若尔，如是则…，似此则…；སེང་ཆ་ སོད་ སྐྱངས་ དེ་ལྟ་ན་ དེ་ ཅང་ ཐལ་བར་ འགྱུར། 若果是那样说法，就太过分了。

དེ་ལྟ་བས་ན། དེ་འདྲ་ཡིན་གཅེས། 因是之故，由此，所以；ཐོན་ ཤས་ ཀྱི་ སྐྱས་ ཀ་ དང་ འབྲེལ་གནད་ཆེན་ཞི་ ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྟ་བས་ན་ཚང་མས་ དོན་དམ་གཟབ་ཅིང་ དགོས། 和产品的质量关系重大，所以大家应该密切注意。

དེ་ལྟ་བུ། དེ་འདྲ་བོ། 似彼，如此，如是；མི་ དེ་ལྟ་བུ་ དགོན་ པོ་ རེད། 象那样的人是少有的。རང་གིས་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་ པས་ དེ་ ལྟ་ བུ་ འབྱུང་བ། 自不小心，以致如此。

དེ་ལྟ་བུ་ཐུབ་པ། (1)དེ་ལྟར་བྱུང་བ། 发生了那样的事。(2)རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་རྒྱས་དང་། གཏམ་རྒྱུད། རྣམ་ཐར་བཅས། 故事，传说，传记。

དེ་ལྟ་བུ་ཐུབ་པའི་རྟེ། (ཤཀྱཐུབཔ་) གཞུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ བཀྲད་ པ་ རྟོགས་ཀྱི་ གཏམ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ རྒྱུར་ བ་ དང་ ལྡན་ པའང་ རྟོགས་ པ། དབེན་ནས། 梵音译作伊帝日多伽。宣说如来弟子于过去世行状经历的经典，属毗奈耶藏，如《百业经》等。是十二分教第八部。

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། དེ་འདྲ་ཡིན་ཏཾང་། 虽则，虽然如是：གསང་སྔགས་རྣམ་ཀྱི་ཚུང་ཙམ་ཞིག་ལས་མེད་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། མཐར་སྡུབས་རྣོང་ཆུལ་དང་འཐབས་ཏེ་ཆུལ་ཁ་ལེན་ཐུབ་རིས་ཅན་ཟེན་རེད། 虽然新生力量比较弱小，最后却一定要战胜腐朽势力。

དེ་ལྟར། དེ་འདྲ་བར་དང་། དེ་ལྟ་བུར། 如是，似彼，如前，亦尔，象那样：འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་དེ་ལྟར་བལྟ། 一切有为法，应作如是观。དེ་ལྟར་བསམས་ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཕྱོགས་རྣམས་འཇོག་ཅིང་། མཁའ་རྣམས་ལ་ངང་ཆོས་དཀའ་ཁྱོན་སྨིན་ཆེད་བཤེས་ཀྱང་བཞེན་དུ་ཡོད། 对立下有如那样不可思议的功劳的人，我们谨致以无上的敬意和钦佩。

དེ་ལྟར་ལྟ་བ། དེ་ལྟར་བསམ་པའམ་རྟོག 起如是见，如是认定。

དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་འདྲ་རེད་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་། 虽是这等，虽然如是。

དེ་ལྟར་ཡིན་མོད་ཀྱི། དེ་འདྲ་ཡིན་ཡང་། 虽然如是：རྒྱང་བཏང་དེ་ལྟར་ཡིན་མོད་ཀྱི། དམིགས་བསལ་ལ་རེས་པ་མེད་དོ། 一般虽然如是，但在特殊情况下就不一定了。

དེ་ལྟས། དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་ཞེས་པའི་དོན། 为此，因此，因如是之故：དེ་ལྟས་དགེ་བ་ཉམ་ཆུང་ཉིད་ལ་རྟག རྣག་པ་སྟོབས་ཆེན་ཤེན་ཏུ་མི་བཟད་པ། དེ་ནི་རྩོགས་པའི་ཐུང་ཆུབ་སེམས་མིན་པ། དགེ་གཞན་གང་ཞིས་ཐེལ་ཀྱིས་གནོན་པར་ འགྱུར། 是故常以微薄善，难胜猛厉重大恶，若非圆满菩提心，别有何善能制伏？

དེ་ལྷོ། (རྡོ་) བོན་ཏེ། 虽是，但是。

དེ་དག (1)མང་ཚིག 彼等，彼类，彼彼：མི་དེ་དག 彼等，那些人。 དེ་དག་དང་མཚུངས་པ། 同样，与彼共同。དེ་དག་ཐམས་ཅད། 皆，彼一切，如是一切。དེ་དག་ལས་གཞན་པ། 异此，其余，此外。དེ་དག་ལས་བཟློག་པ། 反之，与此相违。(2)གཉིས་ཚིག 那两个，彼二。

དེ་དང་དེ། འདི་གཅིང་གི་སྐྱེ་ཞིག 如此如此，彼彼，种种：ལུང་པ་དེ་དང་དེ་ལ་གནས་ཚུལ་དེ་དང་དེ་བྱུང་བ། 如此如此地方，发生如此如此事态。

དེ་དང་ཕྲད་པ། (1)མི་དེ་དང་ཐུག་པ། 相遇，相会。(2)ཉེན་དེ་དང་ཕྲད་པ། 遭遇，遭逢。

དེ་དང་འཚམས་པ། དེ་དང་ཕན་ཚུན་མཐུན་ཞིང་རན་པ། 相应，与彼相当：དབང་བའི་རིམ་པ་དེ་དང་འཚམས་པའི་བྱ་གསོ་ཡང་ཡང་བྱས། 根据资质反复进行相应的教育。

དེ་དུས། 当时，那时，彼时：དེ་དུས་ང་ཡང་ཕྱིན་པ་ཡིན། 当时我也去了。

དེ་དུས་དེ་མིན། རྒྱ་ཚིག་ཕྱི་འགལ། 当时非此。当时不是那样说的。意指否认前言。

དེ་དེ། དེ་དང་དེའི་བསྡུས་ཚིག

དེ་དེ་བཞིན། དེ་གཅིག་རེད། 就是那样：དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་གསུངས་པ་དེ་ དེ་ བཞིན་ནོ། 所说的实际情况就是那样。

དེ་ཅིག (1)གོང་དུ་བཤད་པ་དེའི་དོན། 那件事，此事：དེ་དོན་མ་བརྗེད་པར་གྱིས། 不要忘了那件事！ དེ་ དོན་ དགོངས་ དགྱེངས་ སུ་ འཇགས་ པ་ འཚལ། 请留心此事！ (2)དེའི་དོན་དུའི་བསྡུས་ཚིག

དེ་འདྲ་བ། དེ་དང་མཚུངས་པ། 似彼，如是，同样，那样：གྱི་དེ་འདྲ་བ་ཞེག་རྩེས་དང་། 买那样一把刀子！ དེ་འདྲ་བ་བྱས་ན་མི་ཆོག 象那样办事是不行的！

དེ་འབྲིག (རྡོ་) འཕྲལ་ལས་དེ་མ་ཐག 刚刚，适才。

དེ་ལྟག དེ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དེ་འདྲ་ཙོད་པ། 具

彼，有如彼者：ཁོན་དུན་དེ་ལྟ་སྟེ་མི། 有那样本领的人。

དེ་རབས། དེའི་སྐབས་དེའི་རྗེས། 由是，从彼，然后，复次：ས་དེ་ནས་གསེར་བྱུང་། 那地方出了黄金。 དང་པོ་བསམས་ཏེ་བཏང་དེ་ནས་ གཏམ་བཤད་པ། 首先考虑，然后说话。

དེ་རས་སྟེ། ཕྱ་བ་ལྟ་ཅི་མཆམས་སྐྱོང་ཀྱི་ཐུབ། 复次，尔后，而且，并且：མི་གཞན་ བཏང་ བ་ མ་ཐད་དེ་ནས་ རི་ཁོ་ རང་ཡང་ ཕྱིན་སོང་། 不只是派了别人，而且他自己也去了。

དེ་རས་བརྒྱང་། ཁྱལ་དུས་ རིས་ ཅན་ དེ་ ནས་ བརྒྱང་། 从此，从此以后：དུས་དེ་ནས་བརྒྱང་ ཟེ་གྲངས་མང་ཞིའི་བར། 从此经过若干年。

དེ་ཁ། མི་ཁོ་ པ། 代词。他，那个人：མི་ཁྱོ་ ཐྲེས་ཅན་དེ་ཡས་ཐུབས་ བཟང་ མང་ ཞེ་ བཤད་ པ། 那个聪明人，出了很多好主意。

དེ་ཁས་ཆད། ཁྱལ་དུས་རིས་ཅན་དེ་ཐན་ཆད། 从此，自此以往：ཁྱལ་དེ་ཐན་ ཆད་ ཁོ་ ཚའི་ ཡིན། 从此地以上便是他们的。 དུས་ཚོད་དེ་ཐན་ཆད་ ཤར་བའི་དུས་ཡིན། 自此以前便是过去。

དེ་ཁོ། ཁྱི་ཐུ་ཁོ། 名词。雄鸡。

དེ་ཁོ་མཆའ་ཁྱ། ཁྱི་ཐུ་ཁོ་ཐྲུ་མདོག་དམར་ཁོ། 红公鸡，红羽雄鸡。

དེ་ཁྱིན་ཆད། དེ་ནས་ རིས་ ཁྱི། 往后，从此以后：སྔར་དེ་ལྟར་བྱུང་ཡང་དེ་ཁྱིན་ཆད་ལས་དོན་ དེ་ལྟར་བྱུང་མེད། 过去虽发生过，往后不会有那种事了。

དེ་ཁྱིར། དེའི་ཆད་ དམ་དེའི་ དོན་དུ། 是故，因此，所以。

དེ་འཁྱལ། འཁྱལ་མར། 立刻，马上，立即，随即，མ་བཏུགས་བསམས་ཚད་དེ་འཁྱལ་བཅུམས་ན་སྐྱོན་ཆ་ཡོང་། 贸然为之，会出毛病。

དེ་འཁྱལ། དེའི་ལྟག་མ་དང་། དུས་ཚོད་དེའི་རྗེས། 其余，所余，其后：དངུལ་གཞུང་འབྱལ་ ལག་འཁོར་བྱུང་ཞིང་། དེ་འཁྱལ་རྟམས་ ཁྱེད་ཚས་ཉར་ན་འཛིག 上交的款项已收到，其余的可由你们保存。

དེ་བ། (1)གོང་ཞིག 白杨。杨柳科植物名，可入药。(2)རྩོན་ལྷན་གྱི་རིགས་ཏེ། རང་ཁ། ཀུ་ རྗེས་བཞིལ། རུས་ བས་ ཀྱོ་ བའི་ ཚང་ ཡ་ དང་། རིམས་ཚད་ལེལ། 黄秦艽。龙胆科药用植物名。味苦，性凉，清肺热，治流感。(3)(ལེགས) ཕྱི། 天。

དེ་བར། ཁྱལ་དུས་ཀྱི་ བར་ མཚམས། 直至，乃至，迄彼。

དེ་བས་ཀྱང་། དང་ཚེད་ལས་ཕྱག་བ། 越发，更加，较甚：ཐོན་རྩྭིད་དེ་བས་ཀྱང་དངོས་རྒྱས་ཆེ་བ། 生产更发达。 ནང་ཀྱ་རྡོན་སྤྱིད་དེ་བས་ཀྱང་ཆ་ ལག་ཚང་བ། 内容更全面。 གྲོགས་པོ་དེ་བས་ ཀྱང་མང་བ། 朋友更多。 གསར་བརྗེའི་མཐུ་ སྟོབས་དེ་བས་ཀྱང་ཆེ་བ། 革命力量更大。

དེ་བས་ཀྱ། དེ་ཡི་རྒྱུ་རྐྱེན། དེས་ན། 因此，所以，因是之故：འཚོ་བའི་ མཐུན་ རྐྱེན་ སོགས་ རྗེ་ ལེགས་ སུ་ ཕྱིན་ པ་རེད། དེ་བས་ན་ཨིའི་ལུས་ ཁམས་བདེ་ གང་དུ་ གྱུར་ པ་རེད། 由于生活条件等逐步改善，人们的身体都健康起来了。

དེ་ཕྱིར་ས། དེ་ཨིན་རྒྱུ་ ཕྱིར་ས། 其余，其他，此外：དེར་ ཡོད་ ཞིང་ གི་ ཚ་ ཡུ་ ཅམ་ ལ་ རྩྭ་ ཚལ་བཅུ་ཅིང་། དེ་ ཕྱིར་ས་ཚང་ མར་ བཟའ་ འབྲ་ བཅུ། 所有土地大约百分之五栽了蔬菜，其余都种的是粮食。

དེ་སྐང་འཆིལ། འབྲལ་ བའི་ ནང་ གསེས། དེ་ ལས་དེ་ ཕྱིང་ཀི་འབྲལ་བ་ སྟེ། ཁྱ་དང་འབྲས་ བྱའི་ འབྲལ་བ། དབེར་ན། ཨེ་དང་དུ་ བ་ ཕྱ་ ཁྱ། རྩེས་ ག་དང་ བ་ཡིན་ ཞིང་། ཨེ་ ཤག་ན་དུ་ བ་ ཤག་ བར་

འགྲུབ་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བའོ། 彼生相属。相属之一种。此从彼生的关系即因果关系。如火与烟，实质各异，无火则无烟，是为缘起。

རྟེ་འབྲེལ། དེ་དང་མཚུངས་པ། དེ་དང་དུས་མཉམ། 同时，同样：འཚོ་བ་རེ་ལེགས་སུ་སོང་བང་མ་ཟད། དེ་འབྲེལ་རིག་གནས་ཀྱི་ཆུ་ཚད་ཀྱང་མཐོ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། 不但生活改善了，同时文化水平也有提高。

རྟེ་མ་ཁད། དེ་མ་གག 片刻，无间隔。

དེ་མ་གཏོགས། དེ་ལས་གཞན། 此外，除此以外。

དེ་མ་ཐག ལམ་ སང་། 赓即，立即，随即：འབོད་མི་འབྱོར་བའི་དུས་ དེ་ མ་ གག་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ཡིན། 来呼唤的人一到，立即去了。 སྒོམས་དང་པོའི་ལས་ཀྱ་ཀྱུབ་པའི་དེ་མ་ གག་ ཏུ་ སྒོམས་ གཉིས་པའི་ལས་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན། 第一阶段的工程刚完，第二阶段就开工了。

དེ་མ་ཐག་པ། དེ་མ་གག་དང་དུན་གཅིག

དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན། རྒྱུན་ བཞིའི་ ནང་ གཅིས། ཞེས་ཞེས་བྱང་མཚུངས་ པ་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཐུ་ མ་ གང་ ཞེག་འགག་པའི་ དེ་མ་ གག་ ཏུ་ རང་གི་ ཕྱི་ ཟེར་ ཀྱི་ ཞེས་ ཞེས་ བྱང་ རྒྱུད་ པའོ། 等无间缘。四缘之一。相应心心所法，次第无间，前一甫灭，后一即生。故称前者为无间缘。

དེ་མ་ཐག་པའི་ལམ། སྒྲུབ་ལམ། 无间道。

དེ་མ་འཇུག (རྟེང) འཕྲལ་དང་། དེ་ མ་ གག 刚刚，适才。

དེ་མན་ཆད། མཚམས་ཀེག་གིས་བཅད་པའི་དེ་ནས། 此下，自彼以后：ས་ཆ་དེ་ མན་ ཆད་ རྩང་ ཁྲལ་ ཡིན། 那地方以下是谷地。ལོ་དུས་དེ་ མན་ ཆད་ དུ་ཕྱི་དུས་ རབས་ཀྱི་ ཁངས་སུ་ བཅི་དགོས། 从那一年以后，就算是现代。

དེ་ཕིན། དེ་མ་ཡིན་པ། 此外，另外，གོང་དུ་ཞུས་པ་རྣམས་ལས་དེ་ ཕིན་ བསམ་འཆར་ཞེད། 除此以外，再没有意见。

དེ་ཐུ། དེ་ཁི་ང་དང་། དེ་ཕུ་ནང་ བཞིན། 长此，继续那样，照旧：ཁེ་གསད་ཁེ་ ཆུག་གི་ རྩིང་ རྒྱུད་ གང་ བྱས་ དེ་ སྐུར་གཏན་ནས་ བཅད་ རྒྱུན་ ཁེ་ རུང། 对于杀人放火的暴行，决不可宽容下去。ཆུལ་ ཁེན་ ཀྱི་ བསམ་ བློ་ དེ་ སྐུར་ བཞག་ནས་ ལེགས་ བཅོས་ མ་ བཏང་ ན་ ང་ རྩིད་ ལ་ ཡན་ པ་ གཏན་ ནས་ ཞེད། 对不正确的思想继续放任不改，于自己决无好处。

དེ་ཆེ། ❶名词。(1)ཕྱི་མ་ བྱ་ མ། 母鸡。(2)གོང་ ཡུལ་ ཀྱི་ ས་ ཆ་ ཞིག 德木。工布地区一地名。❷(རྟེང) དགོས་པ། 必要，需要。

དེ་ཆེ་ལ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྗོངས་ཀྱི་ གོང་ པོ་ དང་ ཐུ་ ཡུལ་ བར་ ཀྱི་ ལ་ ཞིག 德木拉。一山口名。在西藏自治区工布和波密之间。

དེ་ཅ་རུ། དེའི་ ཚེ་ ན། 那个时候，于彼时：གོང་ ཆ་ འདི་ དག་ སྐབས་ དེ་ ཅ་ ན་ སྨྲས་ པ་ རེད། 这些话是那个时候说的。

དེ་ཙམ། ཚད་ འཇེན་ ཀྱི་ རྒྱུ་ ཞིག 那么多，如许，唯量：ཁོང་ ཁྲོ་ དེ་ ཅམ་ ཟེད་ མི་ དགོས། 用不着那样发脾气。རིན་ དངུལ་ དེ་ ཅམ་ སྨྲད་ དགོས་ ཀྱི་ མ་ རེད། 不须付出那样的价钱。ལུག་ དེ་ ཅམ་ ཀྱི་ བར་ དུ་ བརྒྱགས་ པ། 等了那样久。དགག་ རྩི་ ཅམ་ བརྒྱབ་ པ་ དེ་ ཅམ་ ཀྱིས་ སྐྱོབས་ ཆེ་ རུ་ འགྲོ་ བ། 越打越强。

དེ་ཙམ་ལྔ། གྲངས་ ཅན་ བས་ བཞག་ པའི་ ཤེས་ བྱ་ རྣེ་ ཐུབ་ ལྡའི་ ནང་ ཚན་ ཞིག་ སྟེ་ གཟུགས། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ་ བཅས་ ལྔ། 五唯，五唯量。古印度数论派所立二十五谛之一组，即色、声、香、味、触等五境。

དེ་ཙམ་དུ་ཞུགས་པ། དེ་ འདྲ་ ཞིག་ གི་ ང་ ནས་ རྩལ་ གསལ་ པའམ། ཚད་ བ། ཟད་ པ། 唯彼，但有，仅此而已：ཁོ་ རང་ གི་ མི་ ཚེའི་ རིང་ བྱས་ པའི་ ལས་

ཀྱེ་གྲུབ་འབྲས་དེ་ཙམ་དུ་ཟད་པ་རེད། 他毕生的工作成绩仅此而已。

དེ་རྒྱག (1)དེ་ཕྱར། 如是；ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ རྒྱག་གམས། 你是那样作的吗？(2)དེ་གང་། 那是为什么。

དེ་ཐོ། (ཉིད) དེ་ཚོ། 那些，彼等。

དེ་རྟེན། དེ་ལ་གཞིགས་པ། 据此，因是之故，按照这样：མི་ཚང་མས་རྩུབ་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་གཤེས་དེ་རྟེན་ཁྱོད་རང་གིས་ཀང་རྩུབ་བརྩོན་བྱེད་དགོས། 大家都在努力，因是之故，你也应该努力。

དེ་མཚུངས། དེ་དང་འདྲ་བ། 似彼，同彼，同样，同时。

དེ་མཚུངས་ཀྱི་དཁང་བཟོ། རང་འབྱུང་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟེན་གསུམ་བདག་ཏུ་དུ་མར་པ་མ་ཡིན་པ། གཉིད་ཟིག་པའི་དུས་སུ་བསམ་ཀྱི་མིག་རྟ་སྐྱེ་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་སོ། 相应根。不成为自果根识不共所依或增上缘，如睡眠时间所有眼、耳、鼻、舌、身根等。

དེ་ལ། དེ་བ་དང་འདྲ།

དེ་ཁོག (ཁྱི) དེང་སང་། 现在，近来，ཁོ་གང་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་གསུམ་དེ་ཁྲག་མཐོང་མ་བྱུང་། 他到哪里去了？近来没有见着。

དེ་བཞིན། (1)དེ་ཕྱར། 如是，如此，如实：གཤམ་གསལ་དོན་ཚན་རྣམས་ཀྱང་ཁོང་འཆད་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཆོག 下列各条也可以按照上文应用。ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་ཁོ་བོས་རྟོ་བཞིན་པར་རྟོགས་བྱུང་། 象你所说的那样，我已如实理解。(2)དཔེས་བོ་སོ་སོའི་རྩ་བོ་རིས་གཟུང་ཀྱི་མཚོན་དཔེ། 反身譬喻。别无能喻，故以自身作喻：ཁང་པ་དེ་བཞིན། 象这样的房子。ལུག་རྟེ་དེ་བཞིན། 那个牧羊人自己。ལས་ཀ་དེ་བཞིན། 象这件事。སྐད་ཅ་དེ་བཞིན། 象这种话。

དེ་བཞིན་ཉིད། སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སོ། 真如，本性，空性。离戏论法界。

དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བོ་ཉིད། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད། 真如自性。

དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་རོ་གཅིག་པ། ཚོས་དབྱིངས་སུ་རོ་གཅིག་པ། 一味真如。

དེ་བཞིན་ཉིད་བདག ཚོས་དབྱིངས་སམ། དམ་བའི་བདག 法界。

དེ་བཞིན་ཉིད་དམིགས་བསམ་གཏན། ས་དང་པོ་ཡན་ཆད་ས་བཅུ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྟོང་པའི་དོན་ས་རེ་རེ་བཞིན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱིས་ཇི་བར་བསྒོམ་པ། 缘真如静虑。从住初地乃至十地诸大菩萨，各依妙智缘法性空于一一地次第所修之定。

དེ་བཞིན་ཉིད་གསུམ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལུགས་སུ་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་ཚོས་ཉིད་ལ་ཁྱད་མེད་ཀྱང་། ཚོས་ཅན་རྟེན་ཐ་དད་པའི་སྐོ་ནས་དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་དང་། ལུང་མ་བསྟན་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་གསུམ་སྟེ། 三真如。《阿毗达磨集论》中说真如虽无差异，但依内心有境所依不同，分为三种：善真如、不善真如和无记真如。

དེ་བཞིན་ཉིད་བཞག་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་དོན་གཅིག

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། 〈ཏཐཱགཏ〉 སྒྲིབ་ཞེ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐུབ་ཆོག་ཅོར་མངོན་པར་གཤེགས་པ། 如来。梵音译作多陀阿伽陀。不住生死涅槃，由如实道来成大觉，故曰如来。佛名号之一。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐེབས་ཀྱ་དྲན་པ། སངས་

ཀུན་རྟེས་གཟུ་དྲན་པ་དང་དོན་གཅིག

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཕལ་ཆེན་ཏང་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་རྒྱུད་ལས་ཏེ་ཚིགས་ཅད་ལ་གཟིགས་པོའི་ཞུས་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའོ། ཀུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྗེ་ན་མི་དྲང་། གུ་རིན་པོ་ཆེ། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དེ་ཝ་ཤཱནྟ་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་མདོ་སྡེ་ཞེག 《佛说庄严王陀罗尼咒经》。古印度论师姿纳迷札、苏仁陀罗菩提和西藏译师智军、焦若·鲁坚赞由梵译藏。唐代义净由梵译汉。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དྲི་མེད་ཟླ་འོད། 无垢月光如来。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་ཚོན་གྱི་སྒྲོན་ལམ་གྱི་ཁྱད་པར་རྒྱས་པ། 药师琉璃光七佛本愿功德经》。大乘经八百颂。古印度论师姿纳迷札和西藏译师智军由梵译藏。唐代义净由梵译汉。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལང་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཁོན་ཏུན་བཇོད་པའི་ཚེས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ཀུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྗེ་ན་མི་ཏྲ་དང་། དཔུ་ན་ཤྲཱི་ལ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པའི་མདོ་རྡེ་ཞིག་ 《佛说较量一切佛刹功德经》。古印度论师姿纳迷札、达那希拉和西藏译师智军由梵译藏并校订，在经藏第四卷中。宋代法贤由梵译汉。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མི་འཁྲུགས་པའི་བཀོད་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀོད་པའི་ལེའུ་བམ་པོ་ལྔ་དང་ལེའུ་ལྔ་པ། ཀུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྗེ་ན་མི་ཏྲ་དང་། དཔུ་ན་ཤྲཱི་ལ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡེ་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། 《大宝积经不动如来会第六》。不动如来品五卷五章。古印度论师姿纳迷札、达那希拉和西藏译师智军由梵译藏并校订。唐代菩提流志由梵译汉。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བཞི། ཀུལ་པ་རིན་ཆེན་མང་། གཟུགས་མཛེས་དམ་པ། སྣུ་འབྱམས་ཀྱས། འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དུང་བྱལ་བའོ། 四如来：多宝如来、妙色如来、无边身如来和无畏如来。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིགས་ལྔ། རྣམ་སྣང་དང་། མི་བསྐྱོད་པ། ཚེ་དཔག་མེད། རིན་འབྱུང་། དོན་གྲུབ་བཅས་ལྔ། 五种姓佛：毗卢遮那佛、不动佛、阿弥陀佛、宝生佛和不空成就佛。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཡ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཁྲག་ཕྱུང་བ། མཚམས་མེད་ལྔའི་ནང་ཚན། 恶心出佛身血。五无间罪之一。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འཁོར་བཞི། དགེ་སྦྱོལ་པ་མ་དང་། དགེ་སློང་པ་མ་བཅས་པཞིའོ། 如来四众。如来弟子出家四众：沙弥、沙弥尼、比丘和比丘尼。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དགེ་བ་བསམ་གཏན། ཅེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཅིང་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པས་ཅི་ལ་ཡང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་གཞན་གྱི་དོན་མ་ལུས་པར་འཇོག་པ། 如来善法静虑。无余通达诸所知界，无余永断烦恼障和所知障，远离一切虚妄分别，圆满行持自他义利。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཚེས་ཀྱི། ཆོས་སྐུ་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་སྐུ་སྟེ་ཐུབ་དབང་མཐའ་ཡྱས་ཅིའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུ། 如来法身。佛三身之一。彻底断证智慧身。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེང་རྡེ་ཆེན་བོ་རྩེ་

བདར་བསྒྲགས་པ། འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་རིས་པར་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་གཟངས་ཀྱི་དཔང་པྱག་རྒྱལ་པོས་ཞུས་ པའི་ མདོ་་བམ་པོ་བདུན་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཤཱི་ལེནྡྲ་བོ་དྲི་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡེས་བསྒྱུར་ཞིང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པ།《大哀经》，《示现如来大悲经》。全名《示现如来大悲陀罗尼自在王请问经》。全书七卷。古印度论师希兰陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。西晋时代竺法护由梵译汉。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ། (1)འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་ པོ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ མདོ་བམ་པོ་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡེས་བསྒྱུར་ཞིང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པའོ། 《大方广如来藏经》。全书一卷。古印度论师释迦波罗跋和西藏译师智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。唐代不空由梵译汉。(2)བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ་སྟེ་ངང་བཞིན་གནས་རིགས། 如来藏。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྒོ་བས་བཅུ། སྒོ་བས་བཅུ་དང་དོན་གཅིག

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་བ། ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཆོས། 佛教，佛圣教，如来教。教证之法。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ཐེག་པ་ སྟེ་ མཐར་ ཐུག་ཏེ་ ཐེག་པའམ་ ཐེག་པ་ཆེན་ པོ། 如来乘。佛乘，究竟乘，大乘。

དེ་བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ དྲིལ་བུ། དྲིལ་ བྱའི་ རྣམ་ཐར་སངས་ཀྱེ། 如来铃。铃柄上部有佛像、铃口饰以轮鬘、宝鬘、莲鬘或剑鬘者。

དེ་བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ རྣམ་ པ་ཐམས་ ཅད་ མཁྱེན་ པ། ཐམས་ ཅད་ མཁྱེན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས། 如来一切种智。了知一切之智。

དེ་བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ མི་ འཇིག་ པ་ བཞི། མི་འཇིག་པ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚན་དཔེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ གཟུགས་མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ དང་ དཔེ་ བྱད་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ ཚང་བ། 如来相好。佛三十二相和八十种随好齐备。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཟུགས་སྐུ། གདུལ་བྱའི་ སྣང་ངོར་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐུ་ བཞིན་ ལག་ ཅན་ གྱི་ རྣམ་པར་ ཤར་བ། 如来色身。佛在所化众生心目中显现的身形。

དེ་བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ ཚེའི་ ཁམས་ དང་ ཡེ་ ཤེས་ བསམ་ གྱིས་ མི་ ཁྱབ་ པའི་ ཡུལ་ ལ་ འཇུག་ པ་བསྟན་ པ། བམ་ པོ་ གསུམ་ པ། རྒྱ་ གར་ཀྱི་ མཁན་ པོ་ ཇི་ ན་ མི་ དྲ་ དང་ ཐབྱོ་ ཤཱཀ། ལོ་ ཙཱ་ བ་ བནྡེ་ ཡེ་ ཤེས་ རྡེས་ བསྒྱུར་ བའོ། 《大方广人如来智德不思议经》。全书三卷。古印度论师姿纳迷札、般若瓦尔马和西藏译师智军由梵译藏。唐代实义难陀由梵译汉。

དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ རིགས། (1)རིགས་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ གི་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོའི་ རིགས་ ཏེ་ ས་ དང་ པ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ མཐའ་ ཕྱེད་ བཟློག་ པའི་ བག་ ཆགས་ ཡོད་ པ། 如来种姓，大乘种姓。显教三种姓之一。具十地和波罗蜜多闻修习气。(2)སྔགས་ ལུགས་ ཀྱི་ རིགས་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ གི་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ། 佛部。密教三部之一。

དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ ས། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ས་ སྟེ་ ཀུན་ ཏུ་ འོད་ ཀྱི་ ས། 如来地，普光地，即佛地。

དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ སྲས། ཐུང་ ཚེ་ བ་ མས་ དབའ་ སྟེ། 如来子。菩萨的通称。

དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ གསང་ བ་ བསམ་ གྱིས་ མི་ ཁྱབ་ པ་ བསྟན་ པ། བམ་ པོ་ བཅུ་ དང་ ལེའུ་ ཉེར་ ལྔ་ པ། རྒྱ་ གར་ གྱི་ མཁན་ པོ་ ཇི་ ན་ མི་ དྲ་

དང་། ཤེ་རྡུ་བ་བཀྲེ་ཤེས་རིགས་ལྡན་བསྟུང་ཅིང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པའོ། ཤའི་དགོན་བཀྲ་ཤིས་རྩེ་དང་ཀུ་བཞུགས་པ། 《大宝积经密迹金刚力士会第三》。全书十卷二十五品，在宝积部中。古印度论师姿纳迷札和西藏译师智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。西晋时代竺法护由梵译汉。

དེ་ནས་ག (1)དེའི་གཤམ། 其下，在下面，以下。(2)དེའི་རྗེས། 其后，以后，继此，其次。

དེ་ཡང་། སྔར་བཤད་ཀྱི་མར་བསྟུན་པའི་ཚིག་ཕྱད་ཅིག 此亦，此，又，复次，彼亦，尚且，仍然，ཁྱོད་ཀྱིས་སྔར་སྨྲས་པའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ལེགས་སོ། 你先前所说的那个意义也很好。དེ་ཡང་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་པ། 仍然如此说。

དེ་ཡན། མཚམས་ཀི་ག 过此，此上，从此以上，从此以后，དེ་ཡན་ལ་བསྒྲེད་མི་ཆོག 勿再往上走！

དེ་ཡིན་ཏ་རེ། (ཕུལ) དེ་འདྲ་ཡིན་པས། 为此，因之，是故，མི་དེ་ནད་པ་ཡིན་ཏ་ན་དགོངས་པ་གནང་དགོས། 因为他是病人，所以应该给假。

དེ་ཐམ། དེ་ཀུན་ནས་ཐམས་ཅད། 一切，全部。

དེ་རབ (ཕུལ) ཉི་ཚར་རབ་ཀ་ སང་། 近来，前几天，དེ་རབ་ངོས་མངལ་ཞུ་སོང་། 前几天晋谒之时。

དེ་རང་། རང་ཉིད་ དུ་ངོས་ གཟུང་བའི་ ཚིག་ཅིག 即彼，正是如此：ཁ་སང་ཡོང་མཁན་མི་དེ་རང་རེད། 他就是昨天来的那个人。

དེ་ཉིན། དང་ཕྱིན་ཉིན་མོ། 今天，今日，དེ་རིང་ཞི་ལས་ཀ་དེ་རིང་འགྲུབ་པ་བྱ་དགོས། 今天的事要今天完。དེ་རིང་ནས་ བསྟུང་ དུས་ མཚམས་ གསར་པ་ཞིག་ཀར་ཐུང་། 从今天起进入了一个新阶段。

དེ་ཉིན་ཁ་སང་། དེ་རིང་ལན་ཚད་ཀྱི་ཉིན་གས་རིང་། 几天以来，近来：དེ་རིང་ཁ་སང་གནམ་གཤིས་ཚ་ཐང་སྐྱེས་པོ་འདུག 近来气候温和。

དེ་རིང་ཁ་སྔང་། དེ་རིང་ཁ་སང་དང་དོན་གཅིག

དེ་རིང་ལན་ཚད། དང་ཕྱིན་ རྗེན་ཚད་ དང་ ཕྱིན་ཚད། 以前，以后。自今以往，截至现在为止。

དེ་རིང་ ལང་ ཉིན། (1)དེ་ རིང་ དང་ ཕྱི་ ཉིན་ གཉིས། 今明两天。(2)དེ་རིང་ལན་ཚད་ཀྱི་ཉིན་གས་རིང་། 今天以后几天。

དེ་ལ་བརྟེན་རུལ། དེ་འདྲ་ཡིན་ཕྱབས། 因此，由此，由此因缘，因而：ཀུ་ མཚན་ དེ་ ལ་ བརྟེན་ནས་ཐན་ཚུན་འབྲེལ་ལས་དམ་ཟབ་བྱུང་བ། 因是之故，彼此关系就密切起来了。

དེ་ལ་སོགས་པ། (རྣོང) དེ་ལ་སོགས་པ། 彼等，如是等。

དེ་ལ་སོགས་པ། གཉིག་གཅོ་བོར་བཀོད་ནས་དེ་ཕྱིར་སོགས་སྨྲས་བསྡུས་པ། 彼等，如是等。

དེ་ལན་དེ་འཁྱལ། ཚུར་ཕྱིད་ སྐྱབས་ ལ་ དཔལ་ནས་ དེ་ཕྱར་ ལན་ཟོག་པ། 一报还一报，以牙还牙，照样报复。

དེ་ལས། (1)འབྱུང་ཁུངས་རྩིས་བསྟུང་། 从彼，自是；དེ་ལས་ལྡོག་པ། 相反。དེ་ལས་བཟོག་པ། 相反，颠倒。རྩུ་བཙོན་འགྲུས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མཐས་པ། 从努力因得精通果。(2)དཔག་ཚམ་རྩིས་ བསྟུང་། 较彼，除彼：དེ་ལས་ གཞན་ པ་གང་ཡང་མེད། 除此之外，别无其他。

དེ་ཤོ་ལེགས། ཞེ་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱ་ལྷས་བྱ་མ་ན་གཉིས་ཀྱི་བྱས། སྔར་བོད་རྒྱལ་བཙུ་གཉིག་པ་སྲིན་ལེགས་བྱེག་ཤ་ཡུལ་ཞེག 德肖勒。埃肖勒和王妃木姜札马纳所生子，吐蕃王朝第十一王。

དེ་བྱིད། དུས་དེའི་རིང་ངམ་དུས་དེའི་བར། 乃至，齐彼，如是之久，尔所时：གས་འཚོ་བ་དེ་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བ། 为

人民服务一辈子。

དེང་། དེ་རིང་གི་བསྡུས་ཚིག

དེང་རབས། ད་ལྟའི་དུས་རབས། 现代，当代，今世。

དེང་ཚེ་ཚ། ཐེ་དུས་ཀྱི་ཅ། 现刻，目前，当今，迩来。

དེང་དུས། ད་ལྟའི་དུས་རབས།现代，当代，今世。

དེང་རྗེས། དེ་རིང་ནས་སམ། ད་ནས། 自今，从今，དེང་ ནས་ བཟུང་ ཐེ་ ཆུབ་ འགལ་ དང་ ནང་ འགྱུར་བྱས་མེ་ཚིག 自今而后不得违误。

དེང་ཕན། དེང་ཕན་ཆད་དམ་དེ་རིང་ཕན་ཆད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དེང་ཕར་ཚད། དུས་ ད་ ལྟའི་ རྗེན་ ཆད་ དང་། ཐིན་ཆད། 以前，以后。自今以往，截至现在为止。

དེང་ཐྱེས་ཚད། མ་དངས་པའི་དོན། 从今以后；དེང་ཐྱེན་ཆད་ལས་ཀ་ཡག་པོ་ཅེད་དགོས། 从今以后要好好工作。

དེང་རྩེན། སྟེང་ཐོག་ན། 上面，楼上。

དེང་སང་། (1)དེ་རིང་དང་སང་ཐེན། 今明天。(2)ད་ལྟའི་དུས་རབས། 现代，当代，今世。

དེངས། འདོང་བའི་སྐུལ་ཚིག

དེངས་པ། (རྟིང) (1)རྙིང་ཏུལ། 破旧，陈腐。(2)ཐིན་པ། 走，去。

དེད། འདེད་པའི་སྐུལ་ཚིག

དེད་འབྱེན། ཀྱངས་ཀན་ཤེག 婆喝那。一大数名。

དེད་འབྱེན་ཆེན་པོ། ཀྱངས་ཀན་ཤེག 大婆喝那。一大数名。

དེད་པ། འདེད་པའི་འདས་པའི་ འཕྲི་ ཚུལ་ ཀཁེན་ཁེག

དེད་དཔོན། ཚང་པའི་འགོ་ཁིད་དམ། ཀུ་ཀཅེངས་ཀྱི་ཀ་ཤ་པ། 首领，商主，船主，舵手。ཅེང་ཤི་རྣམ་ཀྱངས་ལ་ཚོ་ཤ་རྣམ་པདུན་པའོ།

དེན་ཀོ། (རྟིང) (1)ཀུལ་ཀ། 戏谑。(2)ཐེཁ་རང་། 独脚鬼。

དེབ། ཤོག་ཁ་མང་པོ་ཀཅིག་ཏུ་བསྡེབས་ནས་བྱང་བའི་ཐྲིག་གས་ཁྱེ། 名词。册，簿，本子，ཡིག་དེབ། 书本。དཔེ་དེབ། 书籍。ཀློག་དེབ། 读本。རི་མོའི་དེབ། 画册。

དེབ་ཐྲིལ། (1)ཀནས་ ཡུགས་དེབ་ ཐོག་ཏུ་ འཁོད་པ། 记于册中，载入文字。(2)ཡིག་ཁམ་དེབ་ཐྲིལ། 挂号寄出，登记寄出。

དེབ་འཁྲིལ་མ། དོན་ ཀནད་ ཁང་ངང་ དེབ་ཐོག་ཏུ་འཁོད་ཡོད་པ་རྣམས། 册中载明者。

དེབ་ཀེར། དེབ་ཐེར་དང་འདྲ།

དེབ་ཆེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡི་ཀི། 纪事，史鉴，史书。记载历史的巨册。

དེབ་ཆེད་དཀར་ཆོ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ བཅུག་ པའི་ མེ་ཁྱི་ ལོར་ མདོ་ སྐད་ ཀྱི་ མཁས་ པ་ ཆེན་ པོ་ དཀྱེ་འདུན་ ཆོས་ འཕེལ་ ཀྱིས་ བརྩམས་ པའི་ བོད་ རྒྱལ་རྒྱང་བཙན་སྒམ་ པོ་ནས་བཙན་པོ་ མང་ སྐྱང་མང་ བཙན་པར་ཀྱི་ བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་རབས་ཀེག 《白史》。1946年，多麦学者根敦顷佩所著一部记述松赞干布至芒松芒赞之间西藏王朝世系的历史著作。

དེབ་ཆེད་སྔོན་ཆོ། འགོས་ ལོ་ ཅེ་ བཅང་ རྩེ་བ་ གཞོན་ནུ་དབལ་ཀྱིས་རབ་བྱང་བརྒྱད་པའི་ མེ་སྐྱེལ་ནས་ས་ཁྱི་ ལོའི་ བར་ལ་ བརྩམས། དེག་ཤུགས་མ་ དང་ གོང་ཁ་ཀྱབ་ མཐའ་ སེ་ ཚེ་ དང་། བརྒྱད་པའི་ ལོ་ རྒྱས། བཤྱན་ རྩིས་ཀྱི་ ལོ་ ཆོགས་ཐུ་ ཞེའ་ བཅས་ བ་ ཅེའུ་ བཅོ་ ལྔ་ བཅོད་ཡོད་ ལོ་ རྒྱུས་ ཀྲངས་ ཤྱད་ ཞེག་ ཡིན། བར་ ཤེང་ སྔར་ ཞུ་ དམར་ པའི་ ཡངས་ པ་ ཅན་ དགོན་ བར་ ཡོད་ ཀྱང་། ཐྱེས་ སུ་ ཀྱན་ བའི་ སྒྲིང་ དུ་ ཐྱེས། 《青史》。郭译师循努白（1392—1481）所著，成书于1476—1478年之间，作

者山南泽当人，又名也桑则瓦。本书对格鲁派以前各派及密法传承记载极为翔实，于历史人物年代考索尤为详备，一向被推崇为信实可靠的要籍。全书分十五品，原版藏于羊八井红帽派主寺，乾隆间移归功德林。

དེབ་ཆེར་དགྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་རྒྱ་དཀྲངས། གངས་ཅན་ཡུལ་ཀྱི་ས་ལ་སྤྱོད་པའི་མཐོ་རིས་རྒྱལ་རྒྱུན་གཙོ་བོར་བརྗོད་པའི་དེབ་ཐེར་རྩོམ་ལྟེན་གཞོན་ནུའི་དགའ་སྟོན་དགྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་བ་ལའོ། རྒྱལ་དབང་ལྔ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་ཆུ་མཚོས་རང་ཐུང་བཅུ་གཅིག་ཡིན་ཚུལ་ཁོར་མཇད། བརྗོད་ཟླ་ཆོས་ཁྱིད་གཉིས་ལས་སྐྱིད་སྡུགས་གཙོ་བོ་དང་། དྲས་རབས་ལྔ་ཕྱི་གཉིས་ལས་ཕྱི་རབས་བྱང་དང་མན་ཆད་གཙོ་བོར་བསྟན་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ས་སྐྱ་པ་དང་ཞག་ཀུ་གཉིས་ལའི་འཕྲིན་བཤད་དེབ་ཀྱི་ཤེས་རྒྱུ་ཆུང་ཞིང་། ཚད་ལྡན་ཆུ་ཤིང་ཡིན། ཁྱབ་བྱ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཆུལ་དབང་ལྔ་པ་ངག་དབང་བློ་བཟང་ཆུ་མཚོས་རང་ཐུང་བཅུ་གཅིག་ཡིན་ཚུལ་ཁོར་མཇད། བརྗོད་ཟླ་ཆོས་ཁྱིད་གཉིས་ལས་སྐྱིད་སྡུགས་གཙོ་བོ་དང་། དྲུས་རབས་ལྔ་ཕྱི་གཉིས་ལས་ཕྱི་རབས་བྱང་དང་མན་ཆད་གཙོ་བོར་བསྟན་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ས་སྐྱ་པ་དང་ཞག་ཀུ་གཉིས་ལའི་འཕྲིན་བཤད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱུ་ཆུང་ཞིང་། ཚད་ལྡན་ཡིན། ཁྱབ་བྱ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཆུལ་ལོ་ཐོག་ཏུ་

འདི་ལྟར་གཤེགས། 因是之故，因而，是故：དེད་གཞི་དེའི་རྒྱུན་གྱིས་བར་མཚམས་ཆད་པ། 因为那种病才停止下来。

དེའི་སྐད་ཅིག་མ། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ། 彼刹那。一百二十个时极刹那，时间比两个弹指顷短十个刹那。

དེའི་སྐབས། (1)མ་འོངས་ པའི་དུས་དེའི་སྐབས། 未来彼时。未来的某一预定时间。 (2)འདས་ པའི་དུས་དེའི་སྐབས། 过去彼时。过去的某一特定时间。

དེའི་སྐོར། གཞད་དོན་གང་ཙམ་པ་དེའི་སྐོར། 关于，对此，于彼：དེའི་སྐོར་ལ་ང་ཚོས་ དོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཉིད་དགོས། 对此我们必须十分注意。

དེའི་རྒྱས་བཏབ་བསྡུ་བ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ནས་ བདུན་པའི་བར་གང་རུང་བསྡུ་བ་སྟེ། 省广义、攻读医学以及一切学科。 后以杜玛班钦之名，遍传于康藏，在贡觉境内倡建杜玛寺。 著有佛学、声韵、工艺、历算等著作多种。 尤以医学名著《晶球晶鬘》详明论述药物分类、本质、功能和名称。 此外尚有《实用制药程式选集·普照日轮》、《医药异名释要》、《针灸学》等著作约及百种。 及门弟子中有八邦司徒·却吉穷乃等品学兼优之士甚多。

དེའི་ཚེ་ལ། (1)དུས་ཚོད་དེའི་ཐོག་ལ། 在这个上面。(2)དེའི་སྐབས་ལ། 在那个时候，彼时。

དེའི་དོན་དུ། དཔེས་པ་དེའི་ཕྱིར། 是故、为此，因是之故。

དེབ། ❶རི་འབྲང་པོ་ཆུང་ངུ། 名词。小山，小丘：དེབ་འབྲང་། 丘陵。❷(རྟོག) ཉེ་བའམ་མྱུར་བ། 几乎，将近；迅速，快要：དེབ་ཤི་བ། 几乎死了。དེབ་བསད་པ། 差点儿杀了。

དེབ་ཨིན་ན། ཐུང་ཟད་མིན་ན། 几乎，差一点：མེ་ མདའ་ ཁ་ཤོར་ ནས་ དེབ་ མིན་ ན་ མི་ལ་ ཐོག་ཟོང་། 枪走了火，几乎伤人。

དེབ་ དམར་ དག་ བཤེས་ བསྣམ་ འཇིམ་ ཕྱིར་ ཕྱོགས། རབ་ཏུ་བཏུ་ གཉིས་ པའི་ ནང་ སྐུ་ འཁྲུངས། དཀྱང་ལོ་ བཅུད་ཀྱི་ ཐོག་ནས་ གསོ་ བ་ རིགས་ རིག་ གནས་ ཀུན་ ལ་ ཐོས་ བསམ་ དབྱིས་ ཕྱིན་ པར་ མཛད་ དེ་ བོད་ ཆེན་ ཁིའི་ ལྷྭངས་ འདིར་ དེབ་ དམར་ བཀྲ་ ཆེན་ ཞེས་ པའི་ མཚན་ སྐྱེས་ ཕྱིས་ ཁྱབ་ པར་ གྱུར། མདོ་ ཁམས་ ཀོ་ འཛོ་ ར་ དེབ་ དམར་ ཐབ་ ཀུས་ ཆོས་ ལྡིང་ ཕྱག་ བཏབ། གསུང་ རྩོམ་ ཡང་ དང་ ཕྱི་ རྗེས་ ཁྱེད་ དང་། ཚེ་ ཟབ། རྒྱས་ པ། མིང་ བཅས་ ཀུས་ པར་ བཀའ་ བ་ ཤེལ་ ཀོང་ ཁྲིད་ དང་། ལག་ ལེན་ གཅེས་ བསྡུས་ སྨན་ ཀུན་ བཏུད་ ཅ་ བསྒྲུབ་ པའི་ ལས་ ཀྱི་ ཆོ་ ག་ ཀུན་ གསལ་ སྟང་ མཛོད། གསོ་ རིག་ མཛོད་ བཙོད་ ཅེར་ མཁའི་ དོན་ གསལ། མེ་ བཙའ་ དང་ གཏུར་ གའི་ སྐོར་ སོགས་ དབེ་ ཚན་ བཀུ་ ལ་ ཅེ་ བར་ བརྩམས། སྨྲ་ བ་ མ་ ཡིན་ དུ་ ལྷུང་ སེ་ ཤུ་ ཆོས་ ཀྱི་ འབྱུང་ གནས་ སོགས་ མཁས་ བཏུ་ ལྡན་ པ་ མང་ པོ་ བསྒྲུབས་ པ་ སོགས་ མཛད་ རྗེས་ ཤེད་ དུ་ ཆེ། 杜玛格西·丹增彭措。十八世纪时人。八岁即听受、攻读医学以及一切学科。后以杜玛班钦之名，遍传于康藏，在贡觉境内倡建杜玛寺。著有佛学、声韵、工艺、历算等著作多种。尤以医学名著《晶球晶鬘》详明论述药物分类、本质、功能和名称。此外尚有《实用制药程式选集·普照日轮》、《医药异名释要》、《针灸学》等著作约及百种。及门弟子中有八邦司徒·却吉穷乃等品学兼优之士甚多。

ལ་ཕྱིག 杜玛·洒杰寺。十八世纪时，杜玛格西·丹增彭措在昌都贡觉县色卡地方倡建的一所塔波噶居派寺庙名。

རེག་རེ། རྒྱང་རིང་ཙམ་རེའམ། རོག་ཙམ་རེ། 一点儿，几乎：དེག་རེ་མིན་ན་གཡང་ས་ལྷུང་སོང་། 差一点儿堕下悬岩。

རེར་བས་སོ། དེ་ཙམ་ལས་མེད། 如是而已：ཡི་གེར་གང་འཁོད་ཀྱི་ཚིག་དོན་དེར་བས་སོ། 载人书中的词义如是而已。

རེར་མ་ཟད། དེ་ཙམ་ཀྱིས་མི་ཚད། 不但，不仅，而且：ཕྱག་དབེ་འདི་ཁྱེད་ལ་ཡོད་པ་དེར་མ་ཟད་གཞན་ལའང་འདུག 这本书不但你有，别处也有。

རེར་སྣང་ངོ། དེ་ཙམ་ལས་མེད། 只是，不过尔尔，仅只此耳：ཁྱིག་མས་རི་རབ་གཡོ་འགྱལ་གཏོང་རྩེས་རི་རང་སྐྱབས་རང་ཤིས་ཚོད་མེ་ཐིག་པའི་རྟགས་དེར་ཟད་དོ། 蝼蚁图谋撼须弥，徒见其不自量力而已。

རེས་ཀོ། (རྟེང) དེས་ནི། 以此，用此。

དེས་ཆོག དེ་གས་ཚིག་པའམ་དེ་མིས་རུང་བ། 可以，那样就行。

དེས་ན། དེ་ཡི་ཕྱིར་ནའམ་དེ་ཕྱི་བས་ན། 因此，是故，若尔，那么：ཁོང་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དེས་ན་ཀུན་གྱིས་བསྔགས་པརྗོད་བྱས་པ་རེད། 他的贡献大，所以大家都称赞。

རེས་པ། ཞི་ཞིང་དུལ་བའམ། རང་བཞིན་བཟང་པོ། 形容词。和蔼，温和，善良，敦厚：སེམས་རྒྱུད་དེས་པ། 性情敦厚。དེས་རིང་པ་རྣལ་ཕྱིན་ལ་རབ་བརྩོན། 善良而勤修密乘。

རེས་བས་ཀྱལ་པ། བམ་པོ་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྗེ་ན་མི་ཏྲ་དང་། བོ་ཏ་བཅུད་ཨེ་ཤེས་རྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཀྱས་པ། 《大宝积经善顺菩萨会第二十七》。全书一卷。古印度论师姿纳迷札和西藏译师智军等由梵译藏并校正。唐代菩提流志由梵译汉。

རེས་མ་ཚང། དེར་མ་ཟད་དང་དོན་གཅིག

རྣམ། ❶名词。(1)རྒྱང་ངམ་གཉིས། 一双，二：ཇ་དཀར་ཨཉལ་དོ་ལས་མ་འགྱང་། 只喝了两碗茶。ལག་དོ། 助伴，帮手。(2)ཁ་རྡེབ། 匹敌，对手：དགའ་མགུ་ཆ་བ་རིན་བྱ་རྟེན་པས་དོ་མ་ཕེན། 欣慰之情，非获至宝所可相匹。འཇིག་རྟེན་ཨངམས་ལ་དོ་མེད་པ། 盖世无双。❷དོ་མཐའ་སྐྱོང་རྒྱུ་ཚིག་བརྡུའི་ཐུང་ཉེག 助词。དོ་字后面所加语终词。❸མིང་གི་སྔོན་དུ་འཇུག་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཤེག 用于词前的前缀。(1)དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཡང་མི་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཤེག 不表示任何意义的一种前缀；དོ་སྙོམས་པ། 相等。(2)ཉེ་བའི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཤེག 表示频临、接近等义的一种前缀：དོ་ཤི། 将死。

རྣ་ཀེར། ཐོད་ཀྱི་མས་སས་ཐོད་ཅིག 顶髻，头上发髻。

རྣ་ཀེར་ཅན། མགོའི་ཐུར་གཏུག་ཏོར་ལྟང་བཅིངས་པའི་མི། 有顶髻者，头顶束发髻的人。

རྣ་སྐོར། ལྟབ་འགྱུར་རམ་ལྟབ་གཅིག 一倍，加倍。

རྣ་བཤུ། དོ་བདག་དང་ཁག་ཐེག་བྱེད་མཁན། 当事者与保证人。

རྣ་ཐུང། སེམས་ཁྲང་རམ་དོ་སྣང་། 挂念，关心，关怀：སྤྱི་བའི་ཁེ་ཚན་ལ་དོ་ཁྲང་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 很关心公共利益。

རྣ་གཅན། གནད་འགག་གསལ་འགག། 关头，关节，要点，关系：དཀྲ་བཅུལ་ཐུལ་ལེན་ཐུབ་མིན་ཀྱི་དོ་གལ་ཆེ་སྐབས་གཅིག་ནས་བྱེད་གལ་ཆེ། 到了能否克敌制胜的紧要关头，要特别注意。ལས་དོན་དོ་གལ་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་ཐུ་ཚེ་ཧིང་གི་ཚོ་རིམ་སྒྲིག་པ། 根据事情轻重，安排先后次序。

རྣ་གལ་རྙོག་ཁྱོག། གལ་ཆེ་ཟབ་ནས། 郑重，庄

重，严正：ངང་གི་ལྟ་ཁུག་རྩི་ཤིན་དོ་གལ་ནས་ཏེ་གཞན་ཁོ་ གཏད་ཀྱི་ལ་ རྟོད་ པ་ རྣམས་ ལ་ གསལ་ བཟླགས་ཤིད་པ། 向对方郑重声明自己的观点。

ཀོ་དཔོང་། དེ་རིང་གི་མཚན་མོ། 今夜，今晚。

ཀོ་རྒྱག་པ། དོ་པོ་བཟོ་མཁན་ནམ། དོ་པོ་རྒྱག་མཁན། 包装工人。

ཀོ་རྒྱབ། དཔལ་ཐའི་དོ་པོ་ཚད་ལོངས་ པ་གཉིས། 驮子。适于驮畜运输的两包货物。

ཀོ་ལྕགས། དོ་པོ་འཆིང་ཐེབ་ཀྱི་ལྕགས་ཀན། 铁皮条。打包所用狭长的铁皮。

ཀོ་ཚས། དོ་པོའི་ཚས་ཀ། 捆子，包裹。ཁྱེད་རང་གིས་འཁྱེར་རྒྱུའི་ཅ་ལག་ རྣམས་ དོ་ ཚས་ ཡག་ པོ་ ཐེབ་དགོས། 你把要带的东西都包装好！

ཀོ་ཚོད། ཀོ་ཆོད་པའམ་ཀོ་འཛིར་པ། 中用，合用，有用，顶事；དོ་པདག་ངོ་མ་ཡོང་མ་ཐུབ་ཆེ་ངོ་ཚའོ་དོ་ཆོད་ཅིག་བཏང་ནའང་འཐུག 当事人不能亲自来，派一个顶事的代表也可以。

ཀོ་མཉམ། ཚ་མཉམ་མམ་ཡང་ཞིལ་ སོགས་མཉམ་པ། 对应，对称，相等，རྒྱབ་ཁལ་དོ་མཉམ་བྱང་ནས་ངང་དགངས་ཁལ་ལོག་མི་ཐེབས། 驮子两面轻重相等，就不至于掉下来。

ཀོ་དམ། (1)བདག་སྐྱེད། 管理。保管；གལ་ཆེའི་དངོས་པོ་རྣམས་དོ་དམ་ ཡག་ པོ་ བྱེད་དགོས། 重要物品应该好好地保管。(2)བཙོན་འཇུག 监禁，看管；བཙོན་པར་དོ་དམ་བྱེད་པ། 管制犯人。

ཀོ་དམ་པ། (1)བདག་སྐྱེད་བྱེད་མཁན། 管家，管理人，监视者，守护者。(2)གུ་དོག་པོ་ ཤིན་པ་ དང་སྡུག་ཡངས་མེད་པ། 严厉，褊窄。

ཀོ་དམ་གཞན་བཙོལ། གཞན་ལ་ མངགས་ནས་ དོ་དམ་བྱེད་དུ་བཅུག་པ། 托管。托他人代为管理。

ཀོ་ཀོ་ཀྲུས་ཀྲུས། གཟབ་གཟབ་ནན་ནན། 踏踏实实。

ཀོ་བདག ངོ་གྲི་བདག་པོའམ་ངོ་མ། 当事人，本人，原主；དོ་བདག་རྣམས་ལ་འདྲི་རུད་ཞིབ་གསལ་བྱས་པ། 已向当事者详明查询。

ཀོ་བདག་དངོས། དོ་བདག་ངོ་མ། 当事者本人；ལམ་རྒྱུད་ནས་བསྡུགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་བཅུག་མཁན་དོ་བདག་ངོ་མའི་ལག་ཏུ་བསྡུལ་བ། 把路上拾到的东西，送到原主的手里。

ཀོ་བདག་ལེ་བཏྲི། དོ་བདག་དང་ལེ་ཤོགས་པའི་མི་ངོ་མ། 有关的当事人。

ཀོ་མཚོ། (རྟོད) མཚན་མོ། 晚间，夜。

ཀོ་བཙུངས། འགྲན་ཟླ། 比赛，敌对，对抗；ཁོ་གཏད་སྟོབས་ལྡན་དང་དོ་བསྡུངས་ཐུབ་ཆོད་པ། 敢于同强大的对手比赛。

ཀོ་བསྡོད་པ། འགྲན་ཟླ་ཐུབ་པ། 较量，对抗，相持；སྟོབས་ཀྱིས་དོ་བསྡོ་བར་ཐུབ་པ། 角力，较量力量。འཁྲུ་སེམས་ཀྱིས་དོ་བསྡོ་བར་ཐུབ་པ། 心怀怨仇，对抗相持。

ཀོ་ཀན། གཟབ་ནས། 认真，严格，踏实；དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ཅི་ཡིན་ པར་བརྟག་དཔྱད་ དོ་ནས་ཐུབ་དགོས། 事情的本质是什么，要认真加以考察。

ཀོ་རྩེ་པ། དེ་རིང་གི་མཚན་མོ། 今夜，今宵。

ཀོ་རོབ་པ། (1)དོ་ ཡ་ གཉིས་ ཡང་ ཀྱི་ རྟོམས་ པ། 负载平衡。驮子两面的轻重一致。(2)མཁོ་ཐོན་པ། 伶俐，头脑清楚，精明。

ཀོ་སྐྱང་། སེམས་ཀྱི་ སྐྱང་ པ། 注意，经心；དོ་སྐྱང་ཐུབ་པའི་དོན་ཚན། 注意事项。འཕྲལ་ཙམ་གནད་དོན་ལ་དོ་སྐྱང་ཐུབ་ གལ་ཆེ། 极注意有关问题。དགེ་པ་ཕྲ་མོ་དོ་སྐྱང་མེད་པར་བཞག་ནས་མི་ཐུབ་པ། 轻视小善而不为。

ཀོ་པ། ལག་རོགས་སམ། ལག་དོ། 名词。助手。

ཀོ་ཁ། ཁལ་རྒྱབ་ཀྱི་ཡ་གཅིག 名词。货捆，捆子。驮运一驮货物的一只；དོ་པོ་བཀྱབ་ནས་མཇུད་

ཁང་ལ་འཇུག་པ། 包装入库。

དུ་ཚོག ཁོངས་སུན། 损害：གནའ་རྩས་རྣམས་ལ་དུ་ཚག་བཏང་མི་ཆོག 不得损坏古代文物。

དུ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ནུས་པ། 能，能够：ཁྱོད་འགྲོ་ཨེ་དུ། 你能去吗？སྙིང་རྗེ་དུ་མེད་བཏུབ་པ། 无比仁慈。ཁོ་དང་ཤུགས་ཙད་ན་མི་དུ་བ་ངས་ཀ་ཁོ་བྱུང་། 我已知道不能同他角力。❷རྩི་ཞིག 名词。辛菜。十字花科的一种植物。

དུ་བ་རྩྭང་། བར་སྐབས་སྐྱེ་བྱག་ལ་བསྡུགས་པའི་རྩྭང་ཞིག་ཅིང་། 多瓦宗。晚近在洛札地区所设一县治名。

དུ་མ། ཚབ་མ། 名词。代替者，顶替者。

དུ་མ་གལ། དུ་སྐང་མེད་པ། 轻视，漠视：ཞབས་འདེགས་སྐྱེ་ཕྱི་ལས་གང་དུ་མ་གལ་ཉེན་མེ་དུང་། 勿轻视服务性工作。

དུ་མོ། (སྡུང) དགོས་པ། 需要。

དུ་མོད། (ཐུན) དེ་རིང་ཀི་མཚན་མོ། 今夜，今晚。

དུ་བཙོན། དུ་འཕྲང་ཆུར་བཏོན། 积极，认真：ལས་དོན་ལ་དུ་བཙོན་ཉིད་པ། 工作积极。ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་སློབ་སྦྱོང་ལ་དུ་བཙོན་ཆེན་པོ་ཉིད་པ། 对学习始终认真。

དུ་ཚད། དུ་བོ་གཅིག་ལོངས་པའི་ཚད། 一驮之重。一只驮子的重量。

དུ་འཚོང། ཉོ་ཚོང་ཉིད་པ་སྟེ། ཚང་ཐག་དུ་བ་ཁག་ནས་འཚོང་བ། 批发，趸卖。

དུ་ཞག རྟེན་གཅིག་གཉིས་ཙམ་ཕྱི་རྟེ་དུས། 近来，最近一两天：དུ་ཞག་ཁྱེད་རང་མཐོང་མ་བྱུང་། 这两天没有见着你。ཁྱམ་བར་དུ་ཞག་བྱེལ་བ་ཚ་བ་ཨེད། 尤其是近来很忙。

དུ་ཤག་ཅི་དུས། (ཐུན) དེང་ས་ཁ་དུས་ཤམ་རྟེ་ཙར། 迩来，近来。

དུ་ཤུག། (རྟེང) མཆེང་བྱ། 铬石，假宝石。

དུ་རྒྱ། འགྲན་ཟབས་ཀྱ་གཏུག། 对等者，匹敌，对手：སྙིང་སྟོབས་དུ་ཤ་མེད། 胆气无双。ཐུས་གྱང་དུ་ཤ་མི་སྲིབས་པ། 无与伦比。

དུ་ཡ། (1)ཀལ་ཆུབ་ཀྱི་ཡ་གཅིག 驮子的一只。(2)ཀ་གཏུག། 对手：ཁན་ཏུན་དུ་ཡ་ཐྲེད་པ། 彼此作对，相抗。རྒོ་ངས་བྱག་རྡེའི་དུ་ཡ་མི་ཡོང་། 鸟卵不是岩石的对手。

དུ་ར། (1)རྩེད་རབས། འཚམ་ར། 戏院，舞台，舞场；ཞབས་བྲེའི་ དུ་ ར། 游戏场，舞场。(2)འབྲོག་ཐང་། 牧场。(3)འབྲུའི་སྐྱེ་མ་གཡོབ་ཐེབ་ཅིག 耒，钉钯。收拢禾穗所用农具。

དུ་ལ་མདོ། ས་མིང་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཚབ་མདོ་རྫོང་ཚིས་ཤུ་གཏུགས། 都兰多，多兰都。地名。在西藏自治区昌都县境。

དུ་ཤི། ཁྲོགས་སམ་བྱམས། 轿，肩舆。

དུ་ཤེ། རྣ་རྒྱན་ སོག་ཕྱེ་ཀྱི་མཉུག་ རྒྱན་རྒྱུ་ གཡུ་དང་འདྲ་བའི་རྡོ་རྫོན་ཞིག 葱石。耳饰上的一种似琥玉的蓝色宝石；གཡུ་དང་དུ་ཤེ་རྣོང་ཉེན་ཆེ། 易把琥玉当葱石。喻同鱼目混珠，以伪乱真。

དུ་ཤོག ལྟབ་འགྱུར། 双倍，两倍：འབྲུ་ཏ་དོ་ཤོག་བྱས་བའཇེ་སྒྲུར་ཉིད་པ། 一份粮食换两倍盐巴。དོ་ཤོག་ཀི་རོ་བཅུད་དགུས་ཚང་ལས་ལྟབ་གཅིག་ཀིས་ཆེ་བ་ཡོད། 双料藏酒的味道，比普通藏酒浓一倍。

དུ་ཤལ། ཐྲེང་བ་ཁྲག་ལ་ཅན་ཕྱི་རྒྱན་ཆ་གཡུ་དང་ཐུ་ཏ་ཐྲེས་ཤེལ་སོགས་ཚོད་པ། 环形项链，双垂璎珞。用松儿石、珊瑚、琥珀等串成的环形装饰品。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཕྱང་ཐུལ་དང་། བྱང་གི་རྒྱན། ས་མོ་དོ་བཅས་སོ།

དུ་ཤལ་ཐྲེད་པ། རྒྱན་ཆའི་ཐྲེང་བ་ཁྲག་ ལ་མེད་པ། 单垂璎珞。搭在项上分别垂在左右胸前的

珠宝长链。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཕྱང་ཐུལ་དང་། བྱང་གི་རྒྱན། ས་མ་དོ་བཅས་སོ།

དོ་ཤི། ཤི་ལ་ཁད་ཐུས་བའམ། རྩང་མིན་ན་ཤི་བ། 将死。差点死了。ཁོ་བོ་ནི་དོན་འདིའི་ཆེད་དུ་དོ་ཤིང་ཐུང་། 我几乎为这件事而死。

དོ་ཤི་དོ་ཚད། ཤི་ལ་རྟེ་བ་དང་། ཚད་ལ་རྟེ་བ། 濒死濒劳。接近死亡和劳顿。

དོ་གསོད། གསོད་དུ་རྟེ་བའམ། དེཏ་གསོད་དམ། གསོད་ལ་ཁད། 将杀，几乎杀了。

དོ་ཀ། (ཤེགས) རྒྱའམ་མགུར། 歌，歌词，歌谣。

དོ་ཀ་མཛོད། (ཤེགས) གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་རྟོགས་རྒྱ་མཚ་པོ་བྱགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས། 道情歌集。古代佛教徒叙述修道证果情景的歌词总集。

དོ་ཀ་གསུམ། རྒྱ་གྲ་གར་ཀྱི་གྲུབ་ཐོབ་ས་ར་ཀ་པ་དཀྱེས་པའི་རྒྱུ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་དོ་ཀ་དང་། བློན་པོ་དོ་ཀ། དམངས་དོ་ཀ་བཅས་གསུམ། གཞན་ཡང་དོ་ཀ་མཛོད་དང་། རྒྱལ་པོ་དོ་ཀ། བཙུན་མོ་དོ་ཀ་སྟེ་གསུམ་ལས་དང་པོ་ས་ར་ཀའི་གསུང་ཞེས་ལ་ཀྱི་མ་གཏེས་བལ་པོ་ཞ་སས་བྱས་པར་ཐག་ཆེས་བྱ་སྟེ་གསུངས། 三歌。古印度佛教徒萨乐和所著国王、大臣和庶民等三种道情歌词。又据布敦·仁钦竹说，一为道情歌集、国王歌和后妃歌三者，前一为萨乐和著，后二为尼泊尔阿萨著。

དོག་དཀྲི། (ཐུལ) སྐུད་པའི་དོག་པ་ལག་པར་དཀྲི་བའི་མིང་། 绕线成绺。

དོག་པ། 名词。(1)གང་བྱ། 穗，荚：ཀྲ་སྐན་མའི་དོག་པ་གས་སོང་། 蚕豆荚裂了口。འབྲས་དོག་པ་ཐལ་ཆེར་སྨིན་འདུག 青稞穗多半熟了。(2)རིལ་བྱའམ་གོང་བྱ། 球状物，圆球体。(3)ཚུན་བོ། 一把，一束：མེ་ཏོག་དོག་པ་གཅིག 一束花。(4)རེ་འབྱུ། 花蕊。(5)སྐུད་པ། 线。(6)དོག་པ་དང་འདྲ།

དོག་ཅི། ཀུ་ཡངས་བའི་ཐྲོག་ཐུག་གས། 形容词。褊窄，狭小，狭隘：ཁང་ཆུང་དོག་ཅི། 褊窄的小屋。གནམ་ཡངས་ཅི་ས་དོག་ཅི། 天宽地窄。མི་དེ་ཐུན་སྐྱབས་དོག་ཅི་ཞེག་འདུག 他是一个心胸狭隘的人。དོག་ཅིང་རིང་བའི་ས་ཁུལ། 狭长地区。

དོག་ཅིང་ཁྱབ་པ། ཡངས་ཀུ་ཁེངས་པ། 充满，充塞：སྤྲིན་ནག་གིས་བར་སྣང་མཐའ་དག་དོག་ཅིང་ཁྱབ་པ། 乌云布满了天空。དཔེ་ཆ་མང་དུགས་པས་དེའི་ཁྲི་དོག་ཅིང་ཁྱབ་འདུག 书籍太多，堆满了书架。

དོག་མ། 名词。(1)ས་གཞི། 土地，大地。(2)(རྟིང) མདུན། 前面。

དོག་མོ། (1)དོག་པ་དང་འདྲ། (2)དོག་མ་དང་འདྲ།

དོག་ལེ། (རྟིང) ཆུ་བཤོ་ས་དང་ཐས་གཙོ་མའི་མཛེ་སྣོད། 锅。

དོག་ས། གཡང་ས་འཕམ་གྱ་དོག་ས། 险处，狭窄处。

དོགས་སྐྱག དོགས་པ་དང་སྐྱག་སྣང་། 疑惧。怀疑和恐惧。

དོགས་ཅན་མི་ཡན། དོགས་རྟེན་ཅིང་དགོས་པའི་མི། 形迹可疑者。

དོགས་གཅོད། ཤེ་ཆམ་སེལ་ཐབས། 释疑。消除疑难：དགེ་རྒན་ཀྱི་སྐུ་མདུན་ལ་བཅར་ཏེ་དོགས་གཅོད་ཞུ་བ། 求见老师，解决疑惑。

དོགས་གཅོད་པ། ཤེ་ཆམ་ཀྱི་དོན་སེལ་བ་པོ། 解疑者。改正误会的人。

དོགས་ཆོད་པ། མིད་ཀྱི་དོགས་པ་བསལ་བ། 释疑。怀疑消失。

དོགས་མཚན། ཤེ་ཆམ་ཀྱི་གནས་གཅོ་ཆེ་བ། 疑义。怀疑的主要点：གཞུང་དོན་ཀྱི་དོགས་མཚན་

བཅད་པ། 分析书中疑义。

དོགས་འདྲི། 动 ཞེ་ཆོས་ཀྱི་འདྲི་བ། 问难，质疑：དཀེ་རྒན་ལ་དོགས་འདྲི་ཞུ་བ། 向老师问难。

དོགས་འཇིག 动 དོགས་པས་འཇིག་པ། 惊恐，疑惧。

དོགས་གནད། ཞེ་ཆོས་ཀྱི་གནད་འགག 疑点，疑难处。

དོགས་གནས། ཞེ་ཆོས་ཀྱི་གཞི། 疑问，疑义。

དོགས་སྐྱང་། ཞེ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱང་བའམ་བསམ་པ། 警惕心，疑心。警惕的心思：ལས་ཀ་དེ་ག་འདྲ་ཞེད་མིན་ལ་དོགས་སྐྱང་མ་བྱུང་། 我没有注意到那件事办得怎样。

དོགས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཞེ་ཆོས་ཟ་བ། 怀疑，忧虑。发生疑惑：རྟག་ཏུ་འཁྲིག་སྐྱེགས་ཀྱིས་དོར་ནས་འཆོ་གཅས་རྒྱལ་བའི་ དུས་ སྐབས་ དེ་ ཙ་ བ་ནས་ཙམ་ལ་ སོང་། 经常担心受饥受寒的时代已经过去了。གཞན་ཀྱིས་འགྲ་སྨོད་བྱས་ཙམ་ཟུམ་ནས་དོགས་པ་བྱས་ཏེ་ ཁ་རོག་ སྤྲད་ བ། 因怕旁人非笑，默不作声。 ཟམ་པའི་འོག་ནས་ཀུར་ཐྲུ་བྱུང་བར་དོགས་པས་རྟ་འདྲེག་པ། 马被桥下发出的嘈杂声诧走。 དོགས་པ་མི་དགོས་པར་བག་ཚེའམ་པར་བྱས་ཤིག 不必过虑，请自安心吧！ ཐོབ་རེ་ སོར་དོགས། 患得患失。❷ཞེ་ཆོས། 名词。疑难，疑心，顾虑：དོགས་པ་རྒྱུ་བ། 生起疑心。 དོགས་པ་ཆ་ཚོ། 疑心大。 ཞེ་ཆོས་ཀྱི་དོགས་པ་ཟེལ་བ། 消除疑虑。 ཁ་རལ་ཕྱིའི་འདོད་ཡུལ་ལ་དོགས་པ་བཀོད་པ། 对于对方的主张，提出疑问。 འདི་ལྟར་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་དུ་དོགས་པ་ཐ་བ། 是否如此，心生犹疑。 ཚིག་དོན་ལ་བདད་ཀ་ཞིབ་ཏུ་བཅད་པས་དོགས་པ་ཟལ་བ། 对词义经过详细研究，怀疑已经消释。

དོགས་པ་སྤྲོད་བཀུ། སྤྲོད་ནས་ དོགས་ སོར་ ཀྱི་ བསམ་ རྩོ་ གཏོང་བ། 设疑。假设疑难：དཀའ་བའི་གནས་ལ་དོགས་པ་སྤྲོད་དུ་བསྒྲུབ་ནས་དཀག་སྤྲུབ་ཅིང་བ། 就艰深之处，假设疑难进行辩驳。

དོགས་མེད། (1)ཞེ་ཆོས་མེད་པ། 没有怀疑，无需顾虑。(2)ཡོང་སྐྱེད་པའི་སྐབས་མེད་པ། 何至于：མཐོང་དོགས་མེད། 不至于看见。བྱས་དོར་ མེད། 何至于逃跑。མི་གསོད་དོགས་མེད། 何至于杀人。 ཁྱི་འཇིང་ཡང་ཁྱི་ཕྲག་རུལ་དོགས་མེད། 狗咬狗，何至撕破皮。喻内部纠纷，伤害不大。

དོགས་ཙམ། དོགས་པའམ། ཞེ་ཆོས། 猜疑：དོན་མེད་དོགས་ཙམ་ ཐུས་ནས་ རང་གིས་ རང་ལ་རྩུབ་ཀྱ་མ་བཟོ། 不要无端狐疑，自找麻烦！

དོགས་གཞི། ཞེ་ཆོས་ཀྱི་གཞི། 疑问，问题，疑义。

དོགས་བཟོད། ཞེ་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་དོ་སྐྱང་། 提防，警惕，戒备：དོགས་པོན་ཆེ་བཞིན། 提高警惕。དགྲ་བོ་རྟག་ཏུ་དོགས་ བོན་ ཐུས་ ན་ རིས་མེད་ཚུར་ ཆོལ་བྱུང་ཡང་ཐུ་ དགའ་ཐེད་ གཏད་མི་ཡོང་། 对敌人经常保持警惕，即使突然遭到攻击也不会手忙脚乱。

དོགས་བཙོད་པ། ཤུ་རྟག་ཐེད་ཝཱ་ཀ། 警察。

དོགས་བཟོད་གཡེལ་མེད། དོགས་པོན་སྐྱེད་མེད། 经常警惕，མི་ངན་ཁྱི་ འཆེ་ བ་ ཡོང་ མིན་ དོགས་ པོན་གཡེལ་མེད་ ཐེད་པ། 经常警惕有无坏人破坏。

དོགས་སྒྲོང་། ཞེ་ཆོས་ཟ་རུ་འཇུག་པ། 猜疑，怀疑。引生疑问：ཚིག་དོན་ གང་ ཁི་ ཆ་ ལ་ འགལ་སྐྱེན་ཡོད་མེད་དོགས་སྒྲོང་ཐེད་པ། 对词句、意义，都提出疑问，考虑有无不妥之处。

རོང་། 名词。(1)ས་འི་ཁྲང་ཐུ། 穴，坑，孔，窟窿。地面坑洞：ཆུ་དོང་ཟབ་མོ། 深水坑，井。མེ་དོང་། 火坑。དོང་ལམ། 地道。ས་དོང་དུ་གཏུག་པ། 埋置地穴中。(2)སྒྲོམས། 管，筒，

ཡུགས་དོང་། 铁筒。 ཤིང་དོང་། 木管。 སྨྱུག་དོང་། 竹管。(3)གནའ་བོག་ཁྱི་བཙོན་ཁང་། 地牢；རྡིག་དོང་། 蝎子地牢。 ཐལ་དོང་། 蛤蟆地牢。 ཆོར་དོང་། 荆棘地牢。

དོང་ཀ། དོང་གི་དང་འདྲ།

དོང་ཀུ། ས་འོག་ཆུ་འཕྲོ། 深沟，阴沟。地下水道。

དོང་ཁྲང་། དོང་གཏིང་རིང་། 地洞，深坑。

དོང་ཁ། ཤིང་སྐན་ཁྱི་རིགས་ཏེ། རང་མངར། ཕྱུ་རྩེས་བཤིལ། ཆུས་བསལ་མཆིན་ནད་དང་ཁྱིས་བའི་མཁྲིས་ནད་སོགས་འཇམ་པོར་སྐྱོང་བར་ཟིན། 猪牙皂。药用木本植物名。味甘，性凉，功能治肝病，缓解小儿胆病等。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ལོ་འདྲ་དང་། ཆུལ་བོའི་ཤིང་། ནད་འཇོམས། མེ་རྐྱ་ཟྲིང་བ། ཞི་ཟིན། ས་མ་བཟང་། སོར་མོ་བཞི་པ་བཅས་སོ།

དོང་སྐྱེ། རི་དྭགས་འཇིན་ཟིན་ཅི་ཀ 阱，陷阱。捕兽陷坑。

དོང་དུ་ཐྱབས། (རྫིང) དོང་དུ་མནན་པ། 埋在坑中。

དོང་པ། མདའ་ཁུབས། 名词。箭袋，箭囊。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མདའ་སྐྱོང་དང་། མདའ་འཇིན། མདའ་ཤི་གནས། བཙུང་རུ་བཅས་སོ།

དོང་སྤུག ཙ་བ་རྩས་འདོན་པ། 拔根，根除，灭除，消灭。

དོང་བ། འདོང་བའི་འདས་པ།

དོང་ཚེ། (ཐ) རྒངས་སོགས་ཀྱི་དོང་ཚ་ཟེར་རྒངས་ཀྱི་རྒངས་དངུལ། 铜子，铜钱。旧时钱币。

དོང་ཚང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག ཨོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ མཚོ་སྐྱ་རྩྭང་ ཁྲངས་མོན་ཡུལ་དུ་ ཚད། 东章曲。河名。在西藏自治区错那县门隅地区。

དོང་རྩལ། ཀ་དྲལ་ འབྱ་དྲལ་ས་ དྲལ་སོགས་ཀྱིས་ ཁང་བའི་བཙོན་ཁང་ངམ། ས་དོང་ཐམ་ང་དྲི་མ་ཙན། 地牢。满布腐臭尸体、烂泥污水的监狱或地洞。

དོངས། འདོང་བའི་སྐུལ་ཚིག་ཀི་འབྲི་ཆུལ་གཞན་ཞིག

དོངས་པ། དོང་པ་དང་འདྲ།

དོད་པསྐོས་པ། ཚབ་བསྐོ་གཞག་བྱས་པ། 补缺，派出继任者。

དོད་ཕྱིལ། དོད་དངུལ་དུ་འབེལས་པ། 折现。把实物折合成现钱。

དོད་ཕྱིལ་ཐོབ་ཐུབ། ཐོག་ཆང་ཀྱི་དོད་ དངུལ་ཐུབ་པ། 包干，承揽，ཆ་ འཁོར་ ཀྱི་ དགོས་ ཆ་ཚང་མ་དོད་ཕྱིལ་ཐོབ་ཐུབ་ཟིན་པ། 全年所需用度，一并包干。

དོད་དཉུལ། དངོས་ཁིའི་ཚབ་དངུལ། 代金。代替实物的现钱。

དོད་ཁྱབ། ཚབ་ཏིང་ཁྱབ་པ། 可以代替，代用品：གལེང་ཀྱི་དོད་ཁྱབ་དངུལ། 可用白银代黄金。ཏྲ་མ་ཀ་རའི་དོད་ཁྱབ་ཁྱ་རམ། 使用红糖代砂糖。

དོད་པ། (ཐ་ཤེ་དད་པ) དབྱིབས་ དང་ རྟེ་ མོ་ རྟེ་བཞིན་དུ་ ཐོན་པ། 凸起，浮现，出现：ཀ་བང་བཀོས་པའི་རྟེ་ མོ་ སྐུ་ཚོགས་འཁྱང་དུ་དོད་པ། 柱上凸起各种雕花。 སྐྱང་པོ་ཉམ་ཐག་པའི་ཉམས་དོད་པོ་ཁྱས། 表露出可怜的乞丐相。

དོད་ཀོ། ❶ཚབ། 名词。代替品，代表者，继任者：གཤོལ་དོད། 筵席代金。ནང་བཞའི་དོད་ཀོར་ སྐོང་མོ་ ཕྱེ་བཅུ་ ཐམ་པ་ལྔལ། 致送服装代金五十元。 ❷དབྱིབས་ལམ་རྣམ་པ་ཤོགས་གསལ་ཀོར་མཚོན་པ། 形容词。鲜明，显露，形象醒豁：རྟེ་མོ་འཁྱང་དུ་དོད་ཀོ་འདུག 花纹突出。མི་དེ་ཉམས་དོད་ཀོ་འདུག 那人架子大。ཐྲུང་ཀ་དོད་ཀོ། 活泼。

མོད། ❶名词。(1)ཁས་ཀ། 事，工作，事件：

ཀུང་དོན། 公事。རིག་དོན། 私事。རང་དོན། 自利。གཞན་དོན། 他利。(2)ཚིག་འབྲེལ་དོན། 义，含义，本意；དགོངས་དོན། 意旨，宗旨。ཚིག་ཐུང་ཞིང་དོན་རྒྱལ་བ། 言简意赅。ཚིག་ཚེ་དོན་རྟོགས་དཀའ་བ། 词义难懂。ཚིག་ཟུར་ལྷང་ཙམ་བཤད་བས་དོན་ཚོ་བ། 口头稍稍一提就懂了。(3)དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས། 实际，真情，真意：བསམ་པ་དེ་རྣམས་ཚང་མ་དོན་དུ་གནས་པ། 想的都很合理。ཁ་ནས་དེ་ལྟ་བཤད་ཀྱང། དོན་དུ་དེ་འདྲ་མ་རེད། 口头虽是那样说，实际上不是那样的。གང་བཤད་པ་རྣམས་དོན་དང་མི་མཐུན་པ། 所说的不合乎实际。(4)ཕྱི་དོན་གཟུང་བྱའི་ཡུལ། 外境，外界，物质世界。对内心或精神世界而言：དོན་ཤེས་དུ་གྱུར་པ། 不可见者。(5)ནང་ཁྲལ་ཞེག 脏，内脏。胸腹内部器官。●དངོས་པོ་གང་ཡང་ངང་བའི་གྲངས་བཅུ་གནས་ཙམ་ལས་ཕར་ཡིག་བདུན་ཡིན་བའི་གཅིག་གནས་སུ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཐོག་ཨེག 连词。七十和它后面个位数字中间所加连接成分，有时径以代表七十：བདུན་ཅུ་དོན་ལྔ། 七十五。དོན་བརྒྱད། 七十八。

དོན་ཀུན་གྲུབ་པ། (1)དོན་དུ་གཉས་ཅད་གྲུབ་པ། 诸事完成。(2)གྲུབ་ཐོབ་པ། 义成，悉达。释迦牟尼名字。(3)(ཤིང་) ཡུངས་ཀར། 事成。白芥子的异名。

དོན་བསྡོམ་པ། བསྡོམ་བའི་ཚུལ་ཐྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཅེ། བསྡོམ་ཐ་གཅིག་ཀྱི་གནས་ལུགས། སྐོང་ཟིད་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་མི་འདྲ་བ་མང་ཞིས་ཡང་ཡང་སྨྲས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཟྲོན་བའི་ཚུལ་ཞེག 叠义修辞。用多种同义短语，反复说明一个中心事物的修辞方法。重叠修饰法之一。

དོན་མཐའ་མཐའི། འཕྲོད་ཚུལ་རྩོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཞེག་རྟེ། ཤར་བོད་ཀྱི་ཆུལ་ཞི་འགའི་ཁང་སེ་དེར་ཡོད། 敦喀达。吐蕃赞普陵墓所在地名，在今山南穷结县境内。

དོན་ཚོམས་པ་ཅན་ཕྱི་དབང་མངོན་ཚད་མ། འཕྲོ་བའི་གཟུགས་འཛིན་བའི་དབང་མངོན་ཚད་མ་ཡུ་བྱ། 串习境根现量。如儿子见父亲形象的根限量。串习，即对事物习惯性的认识，见之不必分析。

དོན་ཕྱི་ཁོག་ཕྱབ་པ། དོན་ཕྱི་ལྟ་ཕྱི་ཚོ་རིམ་བཟོས་པ། 工作安排。事情的布局。

དོན་ཕྱི་ཁྱད་པར། བཏེན་པ་ཡུ་བྱང་སྣང་བའི་ཚོས་ཉི། དབེན་ན་བྱས་བའི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་དང་མཐོས་མི་མཐོས་སོགས་ཡུ་བྱ་གཞིའི་ཤྲིང་དུ་ཁོད་བའི་ཁྱད་པར་ཕྱི་ཚོས་རྣམས་སོ། 对境特性。于所依对境上现似能依者。如瓶上所有之所作性、无常、美及不美等一切特殊的属性。

དོན་ཕྱི་རྒྱན། ཆུ་གང་ལྷུ་ཀར་བྱན་མོང་དུ་འདོད་བའི་སྤུན་ངག་གི་དོན་ཆུ་ཚོ་སོ་ཡི། 意义修辞。古代印度修辞学东南两派共同承认的三十五类意义修饰法。

དོན་ཕྱི་ཚ་བོ། རྟེན་ཡུ་བྱང་སྣང་བའི་ཚོས་ཉི། དབེན་ན་བྱས་པ་ཡུ་བྱ་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་དུ་མ་ཡུན་བའི་གཞིའོ། 义体，境体。现似所依之事物。如瓶，是所作性等众多特性所依附之处。

དོན་ཕྱི་འཇུག་ཚུལ། ཐྲོན་རྩེས་མིང་གསུམ་ཚིག་ཟུང་རྣམ་དཀྱི་དང་བཅས་པ་དོན་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་བའི་ཚུལ། 字的用途。藏语语法中，有关前加、后加、语基、连词和判位词在表达意义上的用途，它说明某字的前、后使用某字能表达何种意义的规律。

དོན་ཕྱི་བདག་ཅེ། བདག་ཅེ་ཇི་མཐམ་གཅོ་ཅེ། 当事人。

དོན་ཕྱི་མདོར། གནད་འགག 略义，要义。

དོན་གྱི་ཁྲོར་ཡུལ། ཅས་དོན་གྱི་རྡོར་ཡིལ། 了义铃杵。

དོན་གྱི་རྩེ། རྒྱ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེག་རྒྱེ། མང་དུ་ཐོས་པ་བཅའ་བ་དང་རོང་གསོག་སྡུང་ཉིད་པ། 义财分。寻求多闻，蓄守资财。四部之一。

དོན་གྱི་གཙོ་བོ། བསྒྲུབ་བྱའི་སྙིང་པོ། 要义，心要。事物的根本或主体。

དོན་གྱི་གཞན་སེལ། དོན་རང་མཚན་གྱི་ གཞན་སེལ་གྱི་བསྒྲུས་ཚིག

དོན་གྱི་གཟུངས། གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེག་རྒྱེ། མིང་དང་ཚིག་གིས་བརྗོད་པའི་དོན་གང་དང་གང་གང་ཡིན་པའི་དམིགས་ པ་ རྒྱུང་ དུ་ ཚོ་'' ཞེང་མིང་བརྗོད་པར་འཛིན་པ། 义陀罗尼。得闻一切句、名所叙义理，迅速了达受持不忘。四陀罗尼门之一。

དོན་གྱི་འོད་གསལ། རྨོགས་རིམ་ གྱི་ ཚོས་ ཀེག་རྒྱེ། གཉིད་འཕྲལ་ལ་བརྟེན་པའི་མཐོང་སྐྱོན་དང་རྣམ་སྐང་གཉིས་ཀྱི་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་ས་ བོན་ ཡང'' ལམ་གྱི་འོད་གསལ་རྩེ་བས་ལྡོག་གྱིས་ སྤངས་ བས'' གཞེའི་འོད་གསལ་ཐོབ་བྱང་ཏི་བྱལ་ཏུ་གྱུར་པ། 胜义光明。圆次法门之一。睡眠错乱所起见修所断二障种子，亦被道位强力光明永远断除，顿然离垢之基位光明。

དོན་གྱིས་གོ་བ། ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པ། 推知，会意。依义得解：ཞེབ་ གསལ་ མ་ སྤྲས་ ཀྱང་། དཀའ་གནད་ཙམ་ ཆེར་དོན་ གྱིས་གོ་བྱང་། 虽未详细说明，难懂的意义大部分已经领会了。

དོན་ཀྱབ། (1)དོན་ཀུན་ཀྱབ་དང་དོན་ ཙམ་ ཀྱབ་ བའི་བསྒྲུས་ཚིག (2)(ཟངས་) 1.ཡུངས་ དཀར། 白芥子的异名。2.ས་ལུག་ ལོ། 己未年、土羊年的异名。

དོན་འགལ། དོན་མི་ མཐུན་ པ། 反面的意义，与实际相违。

དོན་འགྲུབ། (1)འཚར་ ཅན་ གྱི་ ལས་ དོན་ དང་ གནས་ཚུལ་ལས་ གསར་ དུ་ འབྱུང་ བ། 事变。新发生的非常变化。(2)སྐད་དོགས་གཅིག་ གི་དོན་ སྒྱིང་སྐད་དོགས་གཞན་ ཞེག་ དུ་ སྒྱུར་བ། 意译。把一种语言的词语意义，译成另一种语言的词语。

དོན་འཕྲོད་གྱི་ཤེས་ཚམ། ཤེ་ཚམ་གྱི་ནང་གསེས། རང་ལུལ་དོན་ མཐུན་ དུ་ འཇུག་ པའི་ ཡང་དག་ པའི་ ཐུན་སྒྲིབ་པར་ བྱེད་པའི་ཤེ་ཚམ། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག ཞལ་ཆེར་མི་རྟག་ལས་ཆེ་ སྤྲས་ པ་ཡིན་ བྱ་ སྟེ། དེས་ སྒྲ་མི་རྟག་པར་ རྟོགས་པའི་ ཐུན་ བའི་ཤེས་པ། 合理犹豫。犹豫之一。犹豫之能引生合理认识自境之正确心识者。如思"声是常耶，抑无常耶？大概很可能是无常"。此一犹豫，能引生了知声是无常之心。

དོན་འཁྲིལ། (1)དོན་སྙིང་གང་ཡིན་ འགྲེལ་ བཤད་ ཀྱི་ བ། 释义。解释言词要义。(2)ཚིག་ གི་ འབྲུ་མི་ གཅིར་ བར་ དོན་ གྱི་ ཚོ་ བ་ རྣམས་ མཐར'' ཚགས་ སུ་ བཤད་ པའི་ གཞུང་། 疏证。不解释字词含义，只阐述原著内容的书。

དོན་རྟོག། ཇ་ པའི་ གཞུང་ ཆེ་ བཅང་ མའི་ ལེའུ་ གཅིག་ པ། རྒྱ་ཆེ་ ལ་ སོགས་ པ་ འདོད་ ཀྱའི་ དོན་ གྱི་ སྒྲིབ་ པ་ གཅོ་ བོར་ སྤྲོན་ པས་ དོན་ ཀྱས་ ཟེར་ ཞེང་། ཀྱ་ གང་ ཤར་ སྒོགས་ པ་དང་། ཁྲོ་ སྒོགས་ པའི་ སྐྱེ་ ངགས་ གསུང་ དུ་ གྲགས་ ལ། ནང་གསེས་ཀྱི་རྣམ་ གྲངས་ནི། རང་ཆཞེན་ བརྗོད་དང་དབེ་ དང་ནི། གཞུགས་ཅན་ གསལ་ ཁྱེད་ བཅས་ པ་དང་། འགལ་དང་ སྐབས་ མིན་ བསྟོད་ ཚུལ་ལས་ གསར་ དུ་ འབྱུང་ བ། 事变。新发生的非常变化。(2)སྐད་དོགས་གཅིག་ གི་དོན་ སྒྱིང་སྐད་དོགས་གཞན་ ཞེག་ དུ་ སྒྱུར་བ། 意译。把一种语言的词语意义，译成另一种语言的词语。

ལ་དང་། ཐལ་བསྡོད་ངེས་པར་བསྡུན་ལ་དང་། ལྡན་ཅིག་བརྗོད་དང་ཡོངས་བརྗེས་ཤེས། རབ་རྒྱལ་དེ་དག་དགོངས་པ་ཅན། འདི་དག་ཚིག་རྣམས་དག་གི་ནི། ཆུན་ somewhat 'ཏྲོན་ཀྱི་མཁས་པས་བསྡུས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐུམ་ཏུ་སོ་ལོའོ། ,意义修饰法。修辞学本论诗镜第二章所述，古印度东南两派相同的诗文作法，或论或赞，以意义变化为主的修辞方法。分为三十五类：直叙、譬喻、形象化、点睛、重叠、否定、叙因，翻案、存在、影射、夸饰、浪漫、因由、隐微、片面、次第、欢喜、姿态、威武、托词、良缘、宏壮、歪曲、双关、特写、牵合、矛盾、非时赞扬、隐赞、确定、并论、交换、祝愿、间杂和有意义修饰法。

དོན་རྒྱས་པ། དོན་ཞིབ་ཅིང་གསལ་བ། 广义。详尽宽泛的含义。དོན་ཐུས་ཚིག་ཐུས། 文义并茂。

དོན་རྟོགས་ཀྱི་རྐྱེན། དོན་འབའ་ཞིག་རྟོགས་ཀྱི་རྐྱེན་ཡང་དག་སྟེ། རྐྱེན་ཚོས་ལ་མཚན་མཚོན་ཀྱི་འཇིལ་བ་མ་ཐུབ་པའི་གཏན་ཚིགས། དབེར་ན། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཐུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 证成义理因。单独证成义理。即因与法二者无所作，能表关系之正因。如云："声是无常，所作性故。"

དོན་མངོན་རྟོགས། སྤྱོད་ལམ། 义现观，加行道。

དོན་ལྡན། དོན་སྙིང་ལྡན་པ་སྐྱེས་ཚིག

དོན་གཅིག་གསལ་བྱེད། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། གསལ་བྱེད་གཅིག་གིས་ཐུ་བའི་རྣམ་གངས་དུ་མའི་སྐོར་ནས་གསལ་བྱ་དོན་ཚིག་གི་གནས་ལུགས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཐུན་ཞེས། 一事点睛。列举一个事物的许多动作，集中指明一义的修辞方法。点睛修饰法之一。

དོན་གཙོད་པ། (1)ལས་ དོན་ ཐག་ གཅོད་ པར་ བྱེད་པ། 办事，处理事务。(2)ལས་དོན་ཐག་གཅོད་ བྱེད་ མཁན། 决定事务的人。(3) ལས་དོན་སྒྲུབ་མཁན། 办事人。

དོན་འཇུག་པ། དོན་ཤེས་པར་ བྱེད་པ། 了解义理。

དོན་ཀུང་བ་ཐུ་བ་ཀུང་བ། འདོད་པ་ ཆུང་ བ་ དང་ཡོ་ བྱད་ མང་ པོ་ མི་ འཇེད་ པ། 寡欲，物欲淡薄。

དོན་ཀུང་ཚིག་མང་། དོན་དག་ཉུང་ལ་ ཚིག་ས་ མང་པ། 义少词赘。言词繁冗，意义空洞。

དོན་གཉིས། (1)དོན་དག་གཉིས། 两种意义，两件事。(2)རང་དོན་དང་གཞན་ དོན་ གཉིས། 二利：自利和他利。

དོན་གཅེར། འབད་བརྩོན་ བྱེད་པ། 追求，希求，乞讨，谋取，需索：བདེ་སྐྱིད་དོན་ གཉེར་ བྱེད་ པ། 追求幸福。ཡོན་ཏན་དོན་ གཉེར་ བྱེད་པ། 求学。

དོན་སྙིང་། (1)དོན་ཀྱི་ རྩ་བའམ་དོན་ཀྱི་ གཙོ་ བོ། 要义，主旨，关键：དོན་སྙིང་ གཉིང་ཟབ་ པོ། 意义深刻。(2)ཁོག་པའི་སྙིང་། 心脏。(3)ཁོག་པའི་ནང་ཁྲལ། 内脏。

དོན་སྙིང་ལྔ། ལུས་ཀྱི་དོན་དུ་བས་ མའི་ རྟེན་ དང་ གཟུགས་ སོགས་ ཡུལ་ལྔའི་ དོན་ བྱེད་ པ་ ཡི་ ལྔ་ སྟེ། སྙིང་དང་། རྩྭ་པ། མཚེན་པ། མཆེར་པ། མཁལ་མ་ བཅས་ སོ། 五脏。体内精气所依附处，能作色等五外境事，故名五脏，即心、肺、肝、脾、肾。

དོན་སྟོང་། དོན་ཀྱིས་སྟོང་པ་སྟེ་ སྙིང་ པོ་ མེད་ པ། 无意义，空洞，空无所有：སྙིང་པོ་མི་ལེན་ པར་དོན་སྟོང་གི་བྱ་བས་ མི་ཆེ་ སྐྱེལ། 不务正业，徒行无义，枉度人生。དོན་ སྟོང་ ནེ་ ཙེའི་ ཀ་ འདོན་ དེ་ཁོ་ནང། བསམ་ཡེས་ སྐྱེས་བུ་ ཀུ་ ཞེག་ ཡིད་ རྟོན་ བྱེད། 鹦鹉念经唯空言，明理士夫谁相信？谓徒托空言，无济于事。

དོན་བོག ཐབས་ གང་ ཡིན་ ཀྱི་ དོན་ ངོ་ ཐོག 本身，当前实际：ལས་ཀ་ གང་དང་གང་ བྱེད་ཀྱང་ ཀ་ ཙམ་ཆོག་ ཙམ་ མིན་ པར་ དོན་ ཐོག་ རྟུ་ སྐྱེན་ པ"

ཐེབ་དགོས། 做事不在口头空谈，必须实际有效。 མི་ངན་པའི་ཞོག་གཡེ་དོན་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་མི་འཇུག་པ། 不让坏人的阴谋得逞。

དོན་མཐུན། (རྟོག) (1)ཚོང་པ། 商人。(2)མཁྱེན་པ། 客人。

དོན་མཐུན་པ། (1)དོན་ཚན་ཆུན་གཅིག་པ། 义利一致，义相似，友善。 (2) བསྟུ་བའི་ཐེག་ཤེག་སྟེ་གཞན་རྣམས་དོན་གང་ལ་སྦྱར་བ་དེ་ལ་རང་ཡང་ཁོ་གནས་ནས་དེ་དང་མཐུན་པར་བྱེད་པའོ། 同事，同事摄。使人行利益众生之事，自亦同其所作。四摄事之一。

དོན་དག (1)ལས་དོན། 事情，工作：བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་དག་ཇི་ཙམ་བསྒྲུབས་པ་དེ་ཙམ་དུ་འཐོབ་བྱའི་རང་སྐལ་འཐོབ་ཨེང་། 做了多少该做的事，就得多少应得的份。ཕྱང་པ་དེར་བསྡད་ན་དོན་དག་མང་པོ་བྱ་རྒྱུ་འདུག 住在那个地方，有很多事情要做。(2)ཚིག་གི་དོན། 词义，含义，意义：དོན་དག་གང་ཡང་མེད། 毫无意义。དོན་དག་ཟབ་མོ། 意义深刻。ཁྱེད་ཀྱི་སྐད་ཅ་དེ་ཚང་དོན་དག་མང་པོ་ཞིག་ཏོ་རྒྱུ་འདུག 你的那些话，含义很多。(3)དགོས་པའམ། ཆེད། 需要，目的：གཞན་གྱི་འཚམ་བྱའི་དོན་དག་ལ་རང་གི་ཀཱ་མི་གཅོག 制作他人衣服，不损自己缝针。谓有益于人，无损于己。

དོན་དམ། (1)(མཚན) ཐར་པ། 胜义。解脱的异名。 (2)ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམ་བཞམ་བརྗོད་པ་དང་བྲལ་བ་སོ་སོ་རང་རིག་པའི་ཞེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཚོས་ཉིད། 胜义，真实。诸法本性，远离言说思议，依分别自证慧所行境之法性。

དོན་དམ་འཁོར་བཟློག། སྔགས་སྨོང་མའི་གཞུང་ལས་གསལ་བའི་མ་དཀྲུ་ཚེ་གའི་ལྟ་བ་སྟེ། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏེ་ཅི་ཡང་བཞིན་དུ་ཡང་ཞི་ཐལ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི

真实事。(2)དེ་ཁོ་ན་ཉིད། 真谛，胜义，第一义。

དོན་དམ་པ་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཐམས་ཅུ་ཡ་ཀྱལ། 如幻师咒力和药力所加持，既无彩蛇，亦无有蛇，于胜义中自性不成。

胜义无性，胜义无自性性。三无性之一。一切圆成实法，如每一线上，

དོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད། སྙིང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའོ། 胜义空。涅槃本无实性。十六空之一。

དོན་དམ་པའི་ཀུན་རྫོབ། 世俗谛，胜义世俗。

དོན་དམ་པའི་དགེ་བ། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་མྱང་འདས། 胜义善。真如和涅槃。

དོན་དམ་པའི་དགེ་སློང་། དག་བཅོམ་པ། 胜义沙门，阿罗汉。

དོན་དམ་པའི་དགེ་སྦྱོང་། དགེ་སློང་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དས་དགྲ་བཅོམ་པའི་བར་དུ་གང་ཟག་རྣམས་ཏེ། 胜义比丘。五种比丘之一。自预流向乃至阿罗汉中，四向四果八位总名。

དོན་དམ་པའི་བཙོང་བ། འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་བཙོང་བ། 胜义回向。三轮清净的回向。

དོན་དམ་པའི་ཆོས། བློ་འདས་སྣང་བསམ་བརྗོད་མེད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ། 胜义法。不可思议、无可言说之法。

དོན་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་རྣམ་བར་ཐུལ་བ། འཕགས་པ་དོན་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཐུལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་སྡེ་ཀ་ཉིས་བཏུ་དང་བཅུད་དུ་བསྟན་པ་ཡི་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་ཏེ། 如来现证无常等十六行相的智慧及其禅定。

དོན་དམ་པའི་སྐྱེང་བ་ཉིད། རྣ་ནང་པའི་གསུང་སྐྱས་སུ། རང་རིག་རང་གསལ་སྐྱས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཡོངས་གྱུབ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་མེད་ལ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པས་བདེན་པར་ཡོད་པའོ། དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་དང་། ཆོས་དབྱིངས་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། དོན་དམ་སྟོང་ཉིད་ཅེས་བྱ། 胜义空。觉囊派说自证本明，远离一切戏论之圆成实，在世俗为无，在胜义为有，故是实有。此与法性、法界、真如同名胜义空。

དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས། སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། 胜义菩提心。现证空性的智慧。

དོན་དམ་པའི་མི་དགེ་བ། འཁོར་བ། 胜义不善。一切生死轮回之法，苦为自性。

དོན་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ལྔ། བརྗོད་དུ་མེད་པ་དང་། གཉིས་སུ་མེད་པ། རྟོག་གེའི་ཡུལ་མིན་པ། རོ་གཅིག་པ། མཚན་ཉིད་མེད་པ་བཅས་ལྔ། 胜义五相：不可说、无二、非思虑境、一味和无相。

དོན་དམ་པའི་ལུང་མ་བསྟན། རྣམ་མཁའ་དང་བརྟག་མིན་འགོག་པའོ། 胜义无记。如虚空和择灭等。

དོན་དམ་པའི་སྲུང་འཁོར། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུང་བའི་འཁོར་ལོ། 胜义护轮。

དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད། ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལས་ལུང་མནོས་ཤིང་།

རྗེས་སྐྱབ་དམ་པ་ཆོགས་གཉིས་གྲངས་མེད་གཅིག་ཏུ་བསགས་པ་དང་། རྟོགས་པ་དམ་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་ རྟོགས་ པ་ སྟེ། དམ་པ་གསུམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་ བྱས་པའི་ སེམས་ དེན་དམ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ཞེས་ བྱའོ་ བའོ།

胜义发心。导师至上，从正等觉信受教法；成就至上，总集无量福智资粮；觉悟至上，现证一切法无我性。以三至上为心差别，从止观中成胜义性，是为胜义发心。

དོན་ཟང་ཚིག་བཅན། ཚ་འཇྲིག་མིན་པའི་དོན་ཟང་ལ་ཁྲངས་དང་འབྱེལ་བའི་ཚིག་བཅོན་ནོ།

义正词严。道理正当，言词有据而严厉。

དོན་མདོར་བཤད་པ། དོན་མདོར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ། 概述，概论。

དོན་མདོར་བསྡུས་པ། དོན་གནད་བསྡུས་པ། 略义。简要的含义。

དོན་འདོད་པ། (1)ཀེ་བཟང་སྐྱབ་མཁན། 求利者，求财者。(2)(མངོན) སྐྱང་པོ། 求食者。乞丐的异名。

དོན་ལྡན། དོན་ཚད་པ། 有意义，有利益；མཐོང་བ་དོན་ལྡན། 见者有益。མི་ལུས་དོན་ལྡན་སྐྱབ་པ་སྟེང་ཚང་མཛོད། 要使人生活得有意义！

དོན་ལྡོག ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངང་ངང་གི་ མཚན་ ཉིད་དེ། ངོར་བའི་དོན་ལྡོག་དོན་ཉིད་རྣལ་པ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 事反体。诸法各自所有能表性状，如事物性能功效，即为其事反体。

དོན་བསྡུས། དོན་གནད་བསྡུས་པ། 总括要义，摄义。

དོན་བསྡུས་ཚིག་རྒྱས། ཀོ་དོན་ མདོར་ བསྡུས་པ་ལ་ཚིག་དང་ཡི་གེ་རྒྱས་པ། 义简词冗。含义空洞，篇幅漫长。

དོན་གནད། དོན་གཙོ་ ཆེ་ བ། 要义，问题；དོན་གནད་གལ་ཆེ། 重要问题。

དོན་གནས། དོན་ལ་གནས་པའི་བསྡུས་ཚིག

དོན་སྙིང་། ཁོག་པའི་ནང་ཁྲལ་དོན་ལྟ་དང་། སྙིང་བྱ། 脏腑。体腔内部的五脏六腑。

དོན་སྙིང་རྒྱུ་གསང་། ཆུ་བ་ཀྱི་སྐལ་ཆེགས་ བཅོ་ལྔ་པ་དོན་ སྙིང་ ཐུན་ མོང་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ མེ་། བཅའི་གསང་སྟེ། དེར་མེ་བཅའ་བཞག་ན་དོན་སྙིང་དུ་གང་བ་ཞུགས་པའི་ནད་ཀུན་དང་ཁྱད་པར་དུ་གང་ཟུང་ལ་ཐག། 脏腑总穴。在第十五脊椎背后连结脏腑的灸穴名。灸此穴能治一切寒人脏腑，尤能治寒风并发之症。

དོན་བ། (ཁ་ལ) བྱུང་བའམ། སྐོན་པ། 出产，出生；གསེར་ཁ་ནས་གསེར་དོན་པ། 金矿里产金。ཆུ་མིག་ནས་ཆུ་ཐྱུན་དོན་པ། 井中出水。

དོན་ཚི། དཀོས་ པའི་ སྟེང་ པོ། 名词。目的，要求。要求的主旨；འདི་གར་ཕོང་བའི་དོན་ཚི་དེ་ཡིན། 来此目的就是那个。དེ་རེས་ཀྱི་དོན་ཚི་ཆེ་འདི་ངེས་པར་འགྲུབ་པར་བྱ། 这次的重要目的必须达到。

དོན་དཔོག་པ། དོན་གཞན་ཞེག་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ ཤེས་པར་ ཁྱེད་པ། 推知，以理推知。

དོན་དཔྱོད་པ། (1)དོན་ལ་རྟོག་དཔྱོད་ ཁྱེད་ པ། 考察，研究。(2)དོན་གནད་ལ་རྟོག་དཔྱོད་ཁྱེད་ པ་པོ། 考察者，研究者。

དོན་སྤྱི། སྤྱིའི་ནང་གསེས། རྟོག་པའི་སྣང་ངོ་ཙམ་དུ་གྱུབ་པའི་སྤྱི་བཏགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཆུང་ལ་སྣང་བ། དཔེར་ན། རྟོག་པ་ལ་སྣང་བའི་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། 义共相。概念共相之一种。但存在于思维过程中之增益部分，即心中现起的外境形象，如思维中所现抽象之瓶。

དོན་སྤྱི་ཁྱོན་པ། དོན་སྤྱི་ཀུང་པ་ལ་སྣང་བའི་རྟོག་པ་སྟེ། བཏ་ལ་མ་ཁང་བའི་ཆུས་བཏེ་ཐུང་ཀྱི་ཁམ་བའི་དོན་སྤྱི་སྣང་བའི་ཆུ་ལྟ་བུ། 义共相分别。

但显现于义共相上之分别心。如不谙世事者现见瓶义共相之心。

དོན་སྒྲུབ་པ། (1)ཕན་དོན་ཉིད་པ། 作利益他人的事。(2)གདམས་པའི་དོན་དེ་ལ་གཞན་བཀོད་པ་སྟེ་བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་ནང་གཅིག་ཏུ། 利行，利行摄。赞颂所说利益众生之事，身体力行。四摄事之一。

དོན་ཚན། (1)དོན་ལ་ཚན་འདོགས་པ། 有利，实际利益。(2)(མངོན) བྱག་ཕྲུག། 实利。五灵脂的异名。

རོག་ཕྱགས་པ། གཉིང་ཐུན་པར་རྟོགས་པ། 晓悟，懂透，彻底了解。

རོག་ཉེད་རུལ་པ། ལས་སུ་བཀོལ་ཐུབ་པ། 有功能，能发生作用：ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་དོན་ཉེད་རུས་པ། 外境内心一切事物，各于对境能起作用。

དོན་ཉེད་རུལ་བའི་ཇལ་ཚོད། ཇལ་ཚད་ཀྱི་རྣམ་གཞག། ཀ་བྱམ་ལྟ་བུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་དོན་ཉེད་རུས་པ་ཡིན་པའི་ཚ་དེས་ཇལ་བྱ་ཚད་ཟིན་ཚད་ཡིན་པའི། 有功用实有。实有之一。如柱、瓶等诸有为法，能有功用，故为实有。

དོན་ཉེད་སྣང་ཅན་ཀྱི་དབང་མངོན་ཚད་ཟས། མེས་བཙོ་བཟོག་གི་དོན་ཉེད་རུས་པར་འཛིལ་བའི་དབང་མངོན་ཚད་མ་ལྟ་བུ། 见功能现量。如衡量火烧煮功能之根现量。

དོན་ཉེད་པ། རུས་པ་འདོན་པ། 生效，发挥力量：ལུས་རྩལ་འགུལ་སྐྱོད་ཀྱིས་ལུས་སྟོབས་འཛེལ་རུས་འགོ་ཐུབ་ཀྱང་ཡན་པའི་དོན་ཉེད་པ། 体育运动对体力增长起着有效的作用。ས་ཆུ་མེ་རླུང་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་དོན་ཉེད་པ། 地水火风，各自发生作用。

རོན་འབབ་ཁེག་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག
དོན་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་དང་དོན་གཅིག

དོན་འཁྲབས། དོན་ཀྱི་སྙིང་པོ། 本义，要义。

དོན་སྤྱོད། ཚད་དང་རྣམ་དབྱེ་རྣམས་དོན་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་ཚུལ། 字的用途。连词和判位词的用途。

དོན་སྤྱོད་རྟོག་པ། རྟོག་པའི་ནང་གསེས། དོན་ལ་མིང་གི་ཐ་སྙད་མ་སྦྱར་བར་འཇིན་པའི་རྟོག་པ། དཔེར་ན་ཁྱིས་བྱ་རྟ་ཞེན་པ་འདི་སུ་ཞེག་ཡིན་སྙམ་དུ་འཇིན་པའི་རྟོག་པ་དང་། ཚོམ་བྱང་གི་རྟོག་པ་ཞེས་བྱའོ། 事物分别。分别心之一。对于尚未命名之事物所起分别心。如思惟“此乘马者为谁”之时所起分别心或修道所生分别心。

དོན་མ་གྲུབ་པ། (1)དངོས་གནས་མ་ཡིན་པ། 不真实。(2)ལས་དོན་མ་གྲུབ་པ། 事功不成。

དོན་མི་འཚུམ་གྱི་ཤེས་ཚམ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ནང་གསེས། རང་ཡུལ་དོན་མི་མཐུན་དུ་འཇེན་པའི་ཝོག་རྟོག་ཁྱེད་པར་ཅིང་པའི་ཐེ་ཚོམ། དཔེར་ན། ཁྱོ་རྟོག་གམ་མི་རྟོག ཞལ་ཆེར་རྟོག་ལས་ཆེ་སྙམ་པ་ཡིན་ཏུ་སྟེ། དེས་ཁྱོ་རྟོག་འཇེན་གྱི་ཝོག་རྟོག་བཟློད་པའོ། 非理犹豫。犹豫之一。犹豫之能引生不合理认识自境之邪分别心者。如思：“声是常耶，抑无常耶？大概很可能是常。”此一犹豫能引生认为声是常之颠倒分别心。

དོན་མེད། དོན་འབྲས་མེད་པའམ་དགོས་དོན་མེད་པ། 虚弃，无益，无意义。旧译唐捐：དོན་མེད་རྩྭད་ཆོང་། 无理取闹。དོན་མེད་ཀུག་གས་འབྱེན། 空费力气。

དོན་མེད་ཁ་བརྡར། སྙིང་པོ་མེད་པའི་སྐད་ཅ་བཤད་པ། 闲聊，闲谈。说无聊的话：ལས་གང་གི་ཚེའམ་དོན་མེད་ཁ་བརྡར་བཙུད་དེ་མ་རྩེད་ཅིག 不要放下工作坐下闲聊！

དོན་མེད་ཁྱོས་སྨོ། དོན་གནད་མེད་པའི་བཟང་གཞི། 空谈。无实际意义的议题：དོན་དག་

རྟོག་རྟོག་གོད་ཀྲུ་མེད་བའི་དོན་མེད་ཀྱི་གྲོས་སྡེ་མང་པོ་མ་འདོན། 不要提一些不具体的空泛议题。

རོན་མེད་སྟོང་ཐང། དགོས་དོན་གང་ཡང་མ་གྲུབ་བར་ངང་དགར་ཆེ་དུས་ཚོལ། 空费，枉然。劳而无获，虚度时日：མི་ཆེ་དོན་མེད་སྟོང་ཟད་ལ་བཏང་ན་འཁྱད་པ་ཞིག་བས་མེད། 虚度人生，只有后悔，别无是处。

རོན་སྒྲུབ། དོན་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་བའམ་སོན་པ། 效验。达到预期目的：རེ་བ་བཅོལ་ཁུལ་མ་རོང་བས་དོན་སྒྲུབ་ལག་སོན་བྱུང། 寄托希望之处没有错，所以达到了预期的目的。

རོན་སྒྲ་རྣ་ཁྱབ། དངོས་པོ་ཁྱི་དོན་དུ་གྲུབ་པར་སྒྲ་བའི་རྣ་པ་གཉིས་ཏེ་ཐེག་ཆུ་བ་དང་མདོ་རྣ་པ་གཉིས། 说实事二宗：有部和经部。

རོན་སྒྲུབ། (1)དོན་དག་གོད་པ། 解说意义，讲义理：ཐོག་མར་ཚོགས་འདུ་འཆོག་དགོས་བའི་དོན་སྒྲུབ། 首先说明开会的意义。(2)ཁྱི་དོན་ཚད་པར་འདོད་བའི་ཐེ་མདོ་གཉིས། 说实事师。指佛家宗派的经部和有部。

རོན་རྩེ། དོན་ཁྱི་ཙ་པ། 要点，本旨，原则，主要目的，主题：གོང་གསལ་དོན་ཙ་ཐུས་ཁྲབས་འགྱུར་མེད་ཐུ་རྒྱུ། 保证遵守上述原则。

རོན་ཆུ་མེད་པ། དམིགས་ཁུལ་མེད་པ། 不要紧，无目的，没有需要，ཞིང་ཁྱི་དོན་དུ་གཞན་ལ་རྩོད་པ་འཛུགས་བའི་དོན་ཙ་མེད་པ། 没有必要因为私事向别人挑起争论。

རོན་ཚན། ལས་གཞམ་དོན་ཁྱི་ཐེ་ཚན། 条款，项目，部，类别。

རོན་ཚགས། དོན་ཙོང་ཞགས་བའི་བསྡུས་ཚིག

རོན་གཞན། འདི་མ་ཡིན་བའི་དགོས་བའམ་ལས་ག་གཅིག་གོས། 别义，余义。另外的事：ཁོང་གིས་གསུངས་པ་དེ་དག་ནི་དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པ་ཐག་ཆོད། 他说的那些话，一定是别有所指。

རོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུན། དོན་གྱུན་ཁྱི་ནང་གཞས་ཤེག་ཐེ། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོ་འགའ་ཞེག་དམ་བཅའ་ཚུལ་དུ་ཐོན་ལ་བཀོད་ནས། དེ་དང་རིགས་མཚུངས་བའི་ དོན་གཞན་ཞེག་ སྒྲུབ་ཅད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པའི་རྒྱུན་ཞེག་ཐེ། ནང་གཞས་ རྣམ་ གངས་བརྒྱད་ནི། གྱུན་ཁྲབ་དོན་གཞན་བཀོད་པ། ཁྱད་པར་ལ་གནས་བའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། སྒྲུབ་བ་ཅན་ཁྱི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། འགལ་བ་ཅན་ཁྱི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། མི་བོས་བའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། བོས་བའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། བོས་མེད་མི་བོས་བའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། མི་བོས་མེད་བོས་བའི་དོན་ གཞན་ བཀོད་པ་ བཅས་ཐེ། 叙因修饰法。先就某事下一断语，然后举出另一事作为理由，以修饰其文辞。分为八类：叙共通因、特殊因、双关因、矛盾因、反面因、正面因、正反因、反正因。意义修饰法之一。

རོན་གཞན་ཁྱིས་འགོག་པ། འགོག་བའི་ཆུན་ཁྱི་ནང་གཞས་མེག་སྒྲུབ། དགག་བྱ་དངོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཚད་ལས་བཟུལ་བ་དང་། ངོ་མཚར་བའམ། ཡ་མཚན་པ་ལྟ་བུའི་དོན་ཞེག འགོག་ཅིའི་དང་ཆོས་མཚུངས་ཁྱི་དོན་ཞེག་དབའི་ཚུལ་དུ་བཀོད་ནས་འགོག་པར་ཅིའི་ཆུན་ཞེག 别事否定。举出和非常事物性能相同的另一事物，以否定对于所谓非常发生惊奇的修辞方法。否定修饰法之一。

རོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པ། 别义意趣。言词不同于含义。如以诸法无有本性云云，显示性空。

དོན་ཟབ་རྒྱ་གསལ། གོ་རྟྭའི་དོན་ཟབ་ལ། རྣོན་ཏེད་ཀྱི་ཚིག་གསལ། ཡི་གེ་གསལ་ཞིང་རྟོགས་སྐ་བ། 深入浅出。含义深邃而词句浅显。

དོན་བཟང་རྒྱུ་བསྒང་། བརྗོད་བྱའི་དོན་བཟང་ལ། རྣོན་ཏེད་ཀྱི་ཚིག་ཀུང་ལེགས་པ། 文义并妙。含义精辟，词句优美。

དོན་ཡོད། དོན་དང་ལྡན་པ། 不空，有利，有意义。旧译不唐捐。

དོན་ཡོད་གྲུབ་པ། རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔའི་ནང་ཚན་ཞིག 不空成就如来。五种姓佛之一。

དོན་ཡོད་བའི་ཞགས་བའི་ཚ་ག་ཞིབ་རྒྱའི་རྒྱལ་བྱེ། བམ་པོ་ཉིར་ལྔ་པ། རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་བསྒྱུར་པ། 《不空羂索神变真言经》。全书二十五卷。仁钦竹由梵译藏。唐代菩提流志由梵译汉。

དོན་ཡོད་འབྲས་བུ། (1)བྱས་རྟེས་སྐྱེར་པོ། 后果，后效。(2)(སངས་) སྨན་སྨན་ཞིག 有效果。药用植物罗荆子的异名。

དོན་ཡོད་ཞགས་པ། (1)ཆོས་རྒྱལ་དོར་ བཟང་ཀི་རྣམ་གངར་དུ་གསལ་བའི་རྡོར་བུ་ ཞིག་ཀི་ མིང་། 不空羂索。《罗桑王传》中所说一种宝绳。(2)འཕགས་པ་སྤྱན་ངས་གཟིགས་ཀྱི་མཚན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 不空羂索。观世音菩萨的别名。

དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་སྙིང་པོ། འཕགས་པ་དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ཆེན་ པའི་མདོ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁའ་པོ་ཁ་མོ་ཕྱ་བརྒྱ་ དང་། ཤ་ངུ་བ་དཀོ་སྲོང་རིན་ཆེན་ཀྱི་ཆོས་ གསྲུངས་པ། 《不空羂索咒心经》。大乘佛经名。古印度论师阿磨帕潘札和西藏译师仁钦札由梵译藏。唐代菩提流志由梵译汉。

དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་ལ་རྟོག་ཏུ་ཐྱིན་པ་ ཏྭག་ཡོངས་ཀྱ་རྩོགས་པའང་ཅིད་པ། འཕགས་པ་དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་ཐ་རྟོག་ཏུ་ ཐྱིན་ པ་ དྲྭ་ཡོངས་ཀྱ་རྩོགས་པའང་ཅིད་པ། 合理，符合实际。(2)ཁ་ཅོན་ཡོངས་སྒྲུབ་པ། 践言，践约。实行前定之事。

དོན་ཡོད་ཡིད་བྱེད་པའི་བསམ་གཏན། གཅིར་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་དཀྱུ་བ་ཡི་ཏུ་དང་། ཚོར་བ་ལ་ཆུ་བུར་ཡི་ཏུ་དང་། འདུ་ཤེས་ལ་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུ་དང་། འདུ་བྱེད་ལ་ཆུ་ཤིང་ལྟ་བུ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་འཇིན་ཞིང་བསྒོམ་པ། 义分别静虑。思维修习色如聚沫、受如浮泡、想如阳焰、行如芭蕉、识如幻事的禅定。

དོན་ལ་རྟེན་པ། (1)དཀོངས་དོན་སྙིང་ པོར་ ཆ་འཇོག་པ། 依义。凭依义理，不管词句。(2)རྟེན་པ་བཞིའི་ཁ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁོང་ཆུད་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་ རྣམས་སྟོན་པ་དང་། ཕྱིར་ལའོར་གསུམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ལམ་དང་འབྲས་བུ་བཅས་པ། མདོར་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ མཁྱེན་ པའི་ཡེ་ ཤེས་ མངོན་པ་ཁྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་གྱུར་མོང་ མ་ ཡིན་ པ་ རྣམས་ལ་ཡིད་རྟེན་པ། 依义。对于论述出世间法，如菩提分、三轮无别道果，以及现证一切种智方便义理，应当信从。法四依之一。

དོན་ལ་གཅེས་པ། (1)དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པ། 合理，符合实际。(2)ཁ་ཅོན་ཡོངས་སྒྲུབ་པ། 践言，践约。实行前定之事。

ཅོན་ལ་མ་གྲུབ་པ། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོའམ། ཆོས་ཅན་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སོང་དེན་ལ་མི་སྲིད་པའམ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 事境不成。因之体性，前陈有性之体性，以及二者关系等于事理中不可能有或根本不存在者。三种不成因之一类。

ཅོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་རྟགས་བཞི། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཆོས་ཅན་ཀྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཞི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ཐུགས་གཅིག་ཆོས་ཅན་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཆོས་ཅན་ཀྱི་ཐུགས་གཅིག་རྟགས་ལ་མ་གྲུབ་པ། ལྟོག་པ་གཅིག་པས་མ་གྲུབ་པ་བཅས་དེན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལྔ་སྟེ་བཞི། 六种事境不成因：因体性不成、有法体性不成、依因相属不成、因一分有法不成、有法一分因不成和反体同一不成。

ཅོན་ཚོས་ཐམས་ཅང་ཁེགས་པར་རིག་པ། ཚ་ཚ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་རབ་ཏུ་ཤེས་པ། 义无碍解。菩萨四无碍解之一。谓能无碍通达诸法一切行相、差别的智慧。

ཅོན་གསལ་ཚིག་གསལ། ཚོ་ཆུའི་དོན་ཡང་རྟགས་ཆ་བ་དང་། རྗེད་ཅིང་ཀྱི་ཚིག་དང་། ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་རྟགས་ཆ་བ། 义显句明。含义易解，文句也容易懂。

ཟོམ། 名词。(1)གཅན་གཤད་ཞེག 熊，棕熊；དོམ་ཕྱགས། 熊皮。དོམ་རུང་ཆིབས་དུས་ཤེ་མདའ་ཐུང་། 来到熊前枪赔火。意谓关键时刻不起作用。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཅན་ གཤདཔ་དང་། ཇི་བའི་ཚུ་ཅན། ཕྱག་ཐལ། མིག་ཆུན་ཁུས་ཅན། རབ་དཀར་སྟིང་བཅས་སོ། (2)(སྟིང) བྱ་ལོན། 债务，欠债。

དོམ་མཁྲལ། རྩི་ཆུན་ཀྱི་རིགས་དེ། རང་ཁ། ཁྱུ་རྩེས་བསིལ། ཅུས་བས་རུ་ཁ་རྩོམ། ཚ་བྱལ་བ་གསོ། བཤལ་གཅོད། ཀཱཨ་ཀྱི་བང་ཅིང། 熊胆，黑熊胆汁。味苦，性凉，功能封闭血道，去疮瘤腐肉，止泻痢，生新肌。

དོམ་ཆགས་བྱ་ལོན། གཡང་བྱབ་ནམ། ཐུང་ནས་ཆགས་པའི་བྱ་ལོན། 祖先债，子孙债。待偿的旧债。

ཟོམ་དོམ། (ཡུལ) ཐུང་ཚོ་གནས་ཅན་ཀྱི་དཔོན་པའི་བཞོན་རྟ་བཞོན་ངེལ་ཀྱི་ཚེ་དང་བྱང་ལ་འདོགས་པའི་ཇ་མ་དམར་པའི་ཆོམ་བྱའི་ཐུན། 马缨，缉胸。旧时，系在官员坐骑项下胸前以表示等级的装饰物：སྟིང་དོམ། 胸缨。ཁོག་དོམ། 项缨。

དོམ་ཟོམ་ཉིས་བཅུགས། ཐུང་དཔོན་རིགས་རིམ་བཞི་ཡན་ཆད་ཀྱི་བཞོན་རྟ་བཞོན་ངེལ་ཀྱི་ཚེ་དང་བྱང་ལ་འདོགས་པའི་ཇ་མ་དམར་པའི་ཆོམ་བྱའི་སྟིང་ཤོག་རྟིས་ཚུགས། 双缨。旧时，四品以上官员坐骑胸前并系的项缨和胸缨。

དོམ་ཁབ (1)གཅན་གཤད་དོམ་ནག་པོ། 黑熊。(2)ཁྱི་དོམ་ནག 黑狗。

དོམ་ངར། མི་ཚན་ཆོས་མིག་ལ་ཕན་དུ་རེ་ནས་ཐུབ་དང་བཅས་པའི་དོམ་ཐག་ལས་ བཟོས་པའི་ཐལ་ཆས། 熊皮眉帘。老年人戴用的护眼额罩。

ཟོམ་ཚེམ། བྱ་ལོན་ལེན་པ། 举债，赊帐。

ཟོང། ❶འདོར་བའི་སྐལ་ཆ། ❷ཆ་ཐུལ། 名词。双，对，偶。两两成对者：ཆོན་དོར་གཅིག 成对的耕牛。རྨང་དོར་གཅིག 成双的黄牛。ཐུང་མཐིང་ཆོན་ཀྱི་དོར་གཅིས་ཤིན། 蓝绿两色，成双相配。ཡ་གཅིས་དོར་དུ་བཏེབས་པ། 把两只配成一双。

ཅོར་གྱངས། ཆོན་དོར་ལ་བརྟེན་ནས་ ས་ཞིང་ཀ་

ཀུ་ཁྲོན་རྩིས་ཀྱི་ལུགས། 双牛数。以两头耕牛并耕一日的面积为单位计算耕地之法：རང་སྲལ་ཀྱི་ས་ཞིང་ཚང་མར་དོར་གངས་བརྩི་བ་རེད། 以双牛数计算本区所有耕地。

དོར་ཁུ། འདོམས་ཀྱི་ཁ་བས་ས་གོས་ཐུང་གི་མཇུག་ཀྱི་བཀག་ཁ། 裤裆。

དོར་སྐྱབས། གོམ་པ་ཐོ་བའི་སྐྱབས་སྐྱབས། 步法。

དོར་བ། ❶འདོར་བའི་འདས་པ་དང་མ་ངེས་པ། ❷འཕྲི་རྩིས། 名词。减法。

དོར་བ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད། སྣང་པ་ཉིད་བརྟུ་བྱ་གི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངང་ཅོ་དོར་ཏེ་བྱའམ་བྱང་དུ་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པའོ། 无散空，无失空，无变异空。诸法自体于胜义中无所取舍之性。十六空之一。

དོར་བྱེད་པ། (རྟིང) གཡོ་བྱེད་པ། 摇动。

དོར་མ། གོས་ཐུང་། 名词。裤子，དོར་ཐག 裤带。དོར་ཐུང་། 短裤。དོར་རིང་། 长裤。དོར་ཤའི་སྐྲག་ཀུ། 裤绊，裤扣。དོར་མ་ནང་ཚངས་ཅན། 棉裤。

དོར་ཞུག་མ། དོར་མཐུག་ཏུང་པར་མ་བཅིངས་པ། 裤脚敞开的长裤。

དོལ། (རྟིང) ཐ་ཚུའམ་ཐ་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་ད་བ། 网。

དོལ་གཅོད། རེ་ཤོམ་མེད་པར་ཐག་གཅོད་པ། 坚决，直捷了当，རོད་འབྲལ་དང་སྐྱོན་ཆ་རྣམས་ལ་དོལ་གཅོད་བྱེད་པ། 坚决改正缺点和错误。

དོལ་ཆོད། (1)སེམས་ཐག་གཅོད་བཅད་ཀྱིས་ཚམ་ཆོམ་མེད་པར་གྱུར་པ། 坚决。无所犹疑，ལས་དོན་དོལ་ཆོད་དུ་བྱས་ནས་མཐར་ཐུག་ལེགས་འགྲུབ་ཀྱང་པ། 由于坚持工作，得以彻底完成。(2)ཀོང་བའི་དེག་རྩ་ཕྱ་བྱའི་གཏུར་རྩ་ཆུང་དུ་རྣམས་ཁག་འབྱུང་བའི་ཚེ་དུ་གཅག་བྱས་ཏེ་བཅད་བྱ་དང་བཅད་བྱ་དགོས་པའི་གྱང་མཐའ་ཅུ་ཆེར་ཐེལ། 切割放血法。切断微血管如附骨痛风的脉道使之出血的一种针刺医疗法。

དོལ་བོ་བ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན། རྡོ་རྗེ་བའི་ཁྲ་མ་ཞིག རང་བྱུང་ཕྱ་བའི་ཆུ་འབྱུག་ལ་འཁྱུངས། རབ་བྱུང་དྲུག་བའི་ལྷག་ཐུང་ལ་འདུས། ཁོང་དང་བོ་ས་སྐྱའི་ཆོས་བཙུན་པ་ཕེན་ཀང་། དཀྱང་ལོ་སོ་གཅིག་བར་ཇོ་ནང་དུ་ཞེའས་ནས་ཀུན་སྐྱངས་བའི་ཐྲིབ་མ་ མཁས་བཙུན་ཡོན་ཏན་ཆུ་མཆོ་ལས་དུས་འཁོར་ཀྱི་དབང་ཁིད་ཀུལ། དེ་ནས་བཟུང་ཇོ་ནང་བའི་ཆོས་བཙུང་དུ་ཞུགས། དཀྱང་ལོ་སོ་ཕྱ་བ་ལ་ཇོ་ནང་གི་གདན་ས་བཟུང་ནས་སྐུ་འབྱམ་མཐོང་གྲལ་ཆེན་མོ་བཞེངས། རབ་བྱུང་དྲུག་བའི་ཤིང་ཁྱི་ལོང་ཐུགས་སྐས་ས་བཟང་མ་ཏི་བཏ་ཆེན་དང་། ཚེ་རྩ་བ་ཐུབ་གྲས་དབལ་གཉིས་དུས་འཁོར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་འགྱུར་ལ་ཞུ་དག་མཛད་དུ་བཏུག་ཅིང་། འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད་ཀྱི་རི་ཀ་དང་དོན་བསྡུ་མཛད། གཞན་ཡང་ཇོ་ནང་བའི་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ངེས་རྩེ་ཁ་དང་ཏོན་བསྡུ་མཛད། རྒྱུད་ཁའི་རྟེ་ཁ་ཤངས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་སྐོར་ཞིག་ཀང་ཕྱིས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱག་ལེན་བྱས། ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཏུ་ཡང་ཇོ་ནང་ལུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁྲིད

算等多种，使觉囊派兴盛一时。

དཀྱུ་བྱ། སྐྱེན་སྐྱུང་ལས་བཟོས་བའི་ཐུལ་རྣམ། 网，网罟：ཉ་མོ་དཀྱུ་བྱའི་ནང་དུ་ཕྱིན། 鱼落网中。

དཀྱུ་བྱ་བ། ཝ་ཏུ་བའི་དཔོན་སློབ་ཅན་དུ་ཕྱིན་པ་སྟོན་པ་ཞེས་པ། 堆布瓦。博朵瓦及门弟子，《蓝皮手册》一书的著者。

དཀྱེངས། དྲི་རྩང་ལ་ཁྱོས།

དོས། 名词。(1)ཐྲིང་འབྲེག་ཐུབ་དཔོས་པ། 驮子。用畜力运输的货驮子：གཞུང་དོས། 支差运送的公物驮子。ཚོག་དོས། 商品驮子。(2)ཉ་འཇོན་ཁྲད་ཀྱི་དྲ་བ་ཞིག 一种鱼网：ཁྱོ་དཀར་ཉ་མོ་དོས་ཅི་འཇོན། 怎样网住白肚鱼？

དོས་སྐྱེལ། དོས་སྐྱེལ་འབྲེག། 运送货物。

དོས་ཁང་། དྲི་ཝ་འཇུག་ཁང་། 堆栈，货栈。寄存货物驮子的仓库。

དོས་ཁལ། དོས་འགེལ་བའི་ཁལ་མ། 驮畜。

དོས་སྐྱབ་པ། འབྲུ་དང་། ཚོག་རིགས་སོགས་ཀྱི་དོས་ཀྱི་ཐུབ་ཆེ་ཁེད་མཁན། 押运者。押运驮载货物的人。

དོས་ཆད། ཁྱད་ཆད་དམ་ཁྱད་ཅུང་། 单独，独一，孤零零的：རི་དོས་ཆད་གཅིག། 三座孤山。

དོས་ཆས་སྐྱག་པ། དཔོས་ཝ་དྲི་ཝའི་ཐྲིག་རས་འཕྱིང་ཆག་ཆག་བཏབ་པ། 打包，捆扎驮子。

དོས་དྲག་ཚོ། ཚའཕ་ཆེན་ཚོའམ་རྒྱག་དྲུ་ཆེན་པོ། 严重，剧烈：ཁེ་དེའི་ན་ཚ་དོས་དྲག་ཚོ་ཞིག་ཏུ་ཐུབ་འདུག 那个人的病情加剧。

མོས་འཁེད་པ། དྲི་ཝ་ལ་ལུ་རྐྱག་ཁྱེད་ཀྱིས་ནས་དོས་སྐྱབ་པ། 押运者。随驮畜管理货物的人。

རྡོས་པ། དོས་སྐྱེལ་མཁན། 名词。运送驮子者。

རྡོས་ཐྲེད། དོས་འགེབས་ཐུང་བ། 驮罩。用来覆盖驮子的毛织物。

རྡོས་ཚད། ཁལ་མང་འགེལ་ཐུབ་ཀྱང་དྲི་ཆ་ཆུང་གི་ཚད་གཞི། 驮子重量。畜力运输时两只驮子的重量。

དྲ། (ཅ) སྤུང་ཁ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་གྲལ་ཞེག 兑卦。八卦之一。

དྲ་གྲགས། (ཅ) སྤུང་ཁའི་ཁྱེ་བཀའ་ཅིག 兑卦。兑为金。八卦之一。

དྲ་ཕྱག ཆུང་དུས་ནས་ཨ་མ་ཤི་བའི་ཕྱུ་ཀུ། 孤儿。死去父母的孩子：དྲ་ཕྱུག་ཁང་། 孤儿院。དྲ་ཕྱག་གི་ཆུགས་ཕྱི། 遗孤生活费。

དྲ་ཕྱག་ཁ་ལེར། དྲ་ཕྱུག་ཆུང་དྲ། 黄口孤儿，幼小孤儿。

དྲ་བ། 名词。(1)ཐང་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རོ་ཚ། ཁྱུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་འབྲས་ནད་དང་། ཀ་རང་འདུལ། སྐེན་གསོད། རུས་མཛེད་འགོག 天南星。天南星科药用植物名。味咸，性温，功能治疮核、消肉结、杀虫、防骨质增生。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འབྱེམ་རྩི་དང་། གཡང་ཁྱུ་བ། ཁྱ་ལུ་བཅས་སོ། (2)ཏུ་བྱོ་མ། 花生。

དྲ་ཤེས། (ཤེགས) འདབ་མ་ཅན་ཏེ་རྩྭ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག རོ་མངར། ཁྱུ་རྩེས་སྐྱོམས། ནུས་པས་ས་ཆུ་མེ་འབྱེད་པ་དང་། སྐུ་ཟབ་ཀྱིས་ལུས་ཁམས་སྐྱངས་པ། ཆྱོ་ནད། དབུགས་མི་བདེ་བ། ལུས་སྐྱེའས་ཉམས་པ་བཅས་ལ་ཐན། 杜鹃花，阳雀花。别名映山红。梵文译作有瓣者。草本药用植物名。味甘，性平，功能治水土不服、全身浮肿、肺病、呼吸不畅及体力衰败等。

དྲགས་ཀོང་། བོད་སྐྱོ་ཁ་ཁུལ་ཀྱི་དཀྱས་བོ་ས་ཁུལ་དང་ཉིང་ཁྲ་ཁུལ་ཀྱི་ཀོང་བོ་ས་ཁུལ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 塔工。西藏山南地区的塔波和林芝地区的工布两地的简称。

དྲགས་སྐྱེད། དྲགས་བོའི་ཁུལ་ཀྱི་སྐྱེད་ཚ། 塔堆。西部塔波。

དྲགས་བོ། སྐད་ཐོང་བཅོན་སྐམ་བོའི་དུས་ས་

དབུས་གཙང་དུ་ལྟར་བཀོས་པའི་གཡོ་རྒྱའི་ཐང་ལྷལ་མ་ཆ་ཞིག་ཡིན་པ་འདིར་གཙོ་ཆེར་དཀའ་བ་ཞིག་པའི་རིགས་རྒྱས་ཀྱི་མི་ཚོ་གཞིས་ཆགས་ཡོད་པས་དཀའ་བ་དང་། བར་སྐབས་ཀུ་ཚ་དང་། ཟླ་དང་། ལྟ་རྟེ། རླུ་རབ་རྣམ་རྒྱལ། རྒྱལས་སྟོང་བཅས་རྩོང་ཁག་ལྟར་བཞུགས། དཔལ་ཡོད་རང་རྒྱུང་ལྷུངས་ཀུ་ཚ་རྩོང་དང་། བློ་བཟང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཚཁས་ཀྱལ་ཡིན། 塔波。松赞干布时划分前后藏为五大翼中天如之一部。当时是以塔氏为主的一个部落所在地，故名塔波。其后改为加查、朗、拉加里、匝鲁那木吉和金东五个宗，约在今西藏自治区加查县和朗县境内。

དྭགས་ཡི་བཀའ་བརྒྱད། མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་དང་། མི་ལ་རས་པ། དཀས་པོ་ལྟེ་བཅས་མཁན་སློབ་གསུམ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་བརྒྱད་ཡིན་ཞིང་། དཀས་པོ་ལྟེ་རི་སྐབས་ སུ་དང་ རྒྱས་ ཆེས་ ཆེར་བྱུང་བས་དཀས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ཅེས་ སུ་ གྲགས། 塔波噶居派。从玛尔巴、米拉热巴、塔波拉杰师徒三代传出，在塔波拉杰时兴盛起来的噶居派。

དྭགས་ པོ་ ལྟེ་ བའི་ ཁམས་ རིམ་ཆེན། གཉལ་ཀྱི་ཡུལ་དུ་རབ་བྱུང་དང་པའི་ས་ལུགས་པོར་འབྲུངས། ཆུང་དུས་སློབ་དཔྱད་ཀྱིས་ནད་པ་མང་པའི་དོན་མཛད་པས་ལྟེ་རིར་གྲགས། དཀྱང་ཁོ་རྣེར་དྲུག་ལ་ཆོས་སྒོར་ཞུགས་ནས་ མདོ་ སྡགས་ ཀྱི་ཆོས་ལ་སྦྱངས་པས་མཁས་ཤིང་བྱང་ཆུབ། དཀྱང་ཁོ་ས་གཉིས་པ་ལྷགས་སྐྱ་ཁོར་རྩེ་བཙུན་མི་ལའི་སྐུན་པ་གསན་ནས་སྟོང་ཕྱོགས་སུ་བྱོན། གངམས་ངཁ་གསན་ཏེ་ཉམས་སྐྱོང་གི་རྟོག་ཐོན། དབྱས་སུ་ཤེའས་ཏེ་དཀས་ལྟ་སྒོམ་པོང་དགོན་པ་ བཁྲ་ སྟེ་བཞུགས། བཀའ་གདམས་པའི་ལམ་རིམ་དང་། མི་ལའི་ཐུགས་ཀུ་ ཆེན་ པའི་ གདམས་ པ་ གཅིག་ ཏུ་ རྩིལ་ནས་ལམ་རིམ་ཐར་ཏུ་མཛད། གདུལ་བྱའི་དབང་ པོ་ རྣོ་ རྩལ་ གང་ ལ་ གང་ འཚམས་ ཀྱིས་ གདམས་ པ་ གནང་། སློབ་ མ་ མཐའ་ ཡས་ པ་ བསྒྲངས་ནས་ དཀས་ པོ་ བཀའ་ བརྒྱུད་ ཅེས་ པའི་ སྒོལ་བཏུགས། དཀྱང་ལོ་རྟེན་ལྟ་པ་ཆུ་ བྱ་ལོར་ འདུས། 塔波拉杰·琐南仁钦(1079—1153)。译言福宝。宋代西藏著名佛学家。继承玛尔巴、米拉热巴一派噶居传统，阐发宏扬成为塔波噶居体系的一代大师。出生于藏南塔波地区涅地方（今属隆子县）尼氏家族，幼年学医，稍长以医理医道驰名，有塔波神医之称。公元1104年出家受戒，从多师学法，约于1110年赴后藏甄地（聂拉木附近）投米拉热巴学法十三个月，奉师命回前藏专修。1121年于塔拉干波地方建干波寺，收徒布道。传授教法时著有《解脱道庄严论》，融合噶丹派法于米拉热巴密法，以“大印”为主，视徒众机宜分别传授“方便道”或“大印”，开一代噶居教法新风，故称塔波噶居。

དྭགས་ཀྱི་གསུང་འཛོང་འབྱམ། དྲས་རབས་བཅུ་གཉིས་ པའི་ ནད་ དཀས་ པོ་ མཐའ་ མེད་ ལྟ་ རྟེས་མཛད་པའི་གཞུང་འགྲེལ་དང་། མན་ངག་ལག་ལེན་ཀྱི་སྐོར་སོགས་ཁ་འཐོར་སྡུ་ ཚོགས་ ཙམ་ པའི་ སྐོན་ཀྱི་བསྡུན་བའོས་ ཏེགཏ《塔波拾零集》，十二世纪中，塔波拉杰·琐南仁钦所传有关医学注解及实用诀窍等零星著作的汇编。

དྭགས་ཕོར། དཀས་པོ་རས་ཐོག་པའི་ཕོར་པ། 塔波木碗。

དྭགས་སྐད། དཀས་པོའི་ཡུལ་ཀྱི་སྐད་ཅ། 塔麦。东部塔波。

དྭགས་ཡུལ། དཀས་པོའི་ཡུལ། 塔隅，即塔波。

དྭགས་ཤོག དཀས་པོའི་ཡུལ་རས་ཐོག་ པའི་ ཤོག་ བྱ་མཐུག་ཅིང་སྐྱེས་ལེགས་པ་ཞིག 塔波纸。纸质厚韧结实。

དྭགས་སྒེབ། དཀས་པོའི་ཡུལ་རས་ཐོག་པའི་ ཐུང་ པ། 塔波毯子。塔波地方所产条花毯子。

དྭངས་སྐྱིགས། ཉིང་ཁུ་དང་རྩ་མ། 清浊，精华

和糟粕：ཆུ་རྣོག་མའི་དྭངས་སྙིགས་འཇེད་པ། 澄清浑水。 གཞུང་དོན་གྱི་དྭངས་སྙིགས་དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ། 分清了书中含义的精华和糟粕。

དྭངས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གསལ་བའང་གྲུང་པ། 清澈，明亮：རྟོག་པ་དྭངས་ན་ལྟོ་སྐྱེད་འཕེལ། 神志清明则思路涌发。 ཆུ་དྭངས་ན་ཉ་མོ་གསལ། 水清则见鱼。ཐུགས་དགོངས་དྭངས་མོང་། 心中会释然。❷ངེ་མ་དང་བྲལ་བའམ། རྣོག་པ་མེད་པ། 形容词。 清净，莹澈：ཆུ་དྭངས་པ། 清水。ཚང་དྭངས་པ། 清酒。

དྭངས་མ། ❶名词。(1)གཙོ་བོ། 主体，重要部分，主要：དགྲའི་དྭངས་མ། 主要敌人。(2)རྒྱངས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་འབྱུང་ཤུའི་ཟས། ཟས་བའི་བཅུད་དེ། ལུས་ཀྱངས་ཀུས་བའང་བྱེད་པའི་རྩ་བ་ཤུ་བྱ་ཞེག 精华，元气。体内精气之一。人食五大元素所变精华，为长养身体精气之本。(3)རོ་བཅུད་ཀྱི་ཁྱད་པར། 滋味，味道：ཤིང་ཏོག་གི་དྭངས་མ་མཉེ་བ། 水果味道粗涩。ཚང་གི་དྭངས་མ་ཟབ་པ། 酒味淡薄。(4)(མངོན) ཁུ་བ། 精液的异名。❷གསལ་ བ། 形容词。透亮，莹澈，明净：ཆུ་དྭངས་མ། 清水。མི་དྭངས་མ། 痛快人，爽快人，神志清明者。 ནམ་མཁའ་དྭངས་མ། 天空爽朗。

དྭངས་མ་ཐུམ་སྦྱོང་། ཕ་མའི་ཁེག་ལེ་མཉམ་སྦྱོང་། 精血和合。男女精液相接。

དྭངས་གཙང་། རྣམ་སྦྱོན་དང་བྲལ་བ། 纯洁：ཐལ་ཐག་གཙོ་ལྟད་མེད་བའི་ཐ་ སྦྱོང་དྭངས་གཙང་བྱུང་བ། 行为正直，清白纯洁。

དྭངས་རྩེ། ཁང་རྩེ། 顶端，尖端，尖子；དཔའ་བོའི་དྭངས་རྩེ། 英雄中杰出者。དཔུང་ཁྲིད་ཀྱི་དྭངས་རྩེ་རྣམས་དམག་ལ་བྱོན། 部伍中的雄杰降临军中。

དྭངས་ར་གཡུ་མཚོ། མཚོ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཤན་རུ་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 当惹雍错，唐古拉攸穆错，湖名。在西藏自治区申扎县境。

དྭངས་ཤེལ། ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་རྟོག་ མེད་ དེ་བཟལ་ཀྱི་ཤེལ། 晶石。内外透明、无瑕无垢的水晶石。

དྭངས་ཤེལ་མེ་ཏོང་། ཁྲིམས་ ཡིག་ དྭངས་ ཤེལ་ མེ་ཏོང་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

དྭངས་སངང་། རྣོག་པ་མེད་བ། 清醒，清澈：མི་འདི་དྭངས་སངང་ཁེག་འདུག 这是一个清醒爽快的人。 ཀྲ་དེ་ལས་འབབ་པའི་ཆུ་དྭངས་ སངང་རེ་བ། 岩间的泉水清澈。

དྭངས་སིང་རེ་བ། རྣོག་པ་དང་བྲལ་ བའི་ ཚུལ། 透明，莹澈。清冷冷的，清明无垢状：རྟོག་པ་དྭངས་སིང་རེ་བ། 神志清明。

དྭངས་གསལ། རྣོག་མའམ་དེ་མ་མེད་པ། 明亮，透明，莹洁，清澈：ཟླིན་བྲལ་ སྐྱེས་ ཚའི་ ནམ་མཁའ་དྭངས་གསལ་ཆེ། 秋日晴空，清澈无云。

དུང་བ། (རྫིང) (1)སྡེ་ཚལ། 青菜。(2)ཕ་ མ་ཤེ་བའི་བྱ་ཐུག 孤儿。

རྡོ་རྗེང་། དོ་བ་རྗེང་ཁྲེ་ བོད་ངང་ སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་ཐུལ་བཀའ་རྗེང་གི་མིང་རྫིང་ཡིན། 多宗，多瓦宗。西藏自治区洛扎县旧名。

ཏུ་ཁེབས། ཏ་མིག་ཅན་གྱི་ཁེབས། 网罩。网形覆盖物。

ཏུ་ཕྱི། ཏ་གཅད་ཀྱི་ཚ་བྱད་ཀྱི། 裁刀，孤口切刀。

ཏུ་འཚོ་རྒྱབ་མཁན། (ཐུལ) ཏ་བང་གི་རྒྱ་ རྐེད་ མཁན། 裁纸助手。裁纸时紧握裁纸木板不让动摇的助手。

ཏུ་ཐྲི། སྐུད་པའི་ཏ་བས་བཟས་པའི་སྣོད་ཐྲི་མོ། 网袋。用线编织而成的网兜或袋子。

ཏུ་རྡབ། རེམ་ཅས་ཏ་བ་དང་། ཁབ་དང་འཁོར་

ཆོས་འཆམ་པ། 裁与缝。剪裁和缝纫。

ཅ་གདན། ཤིང་པ་སོགས་ཅ་མའི་ངོག་གི་པང་ལེབ། 案板，切割台。

ཅ་པང་། (ཐུལ) ཤོག་བུ་ཅ་མའི་པང་ལེབ། 切纸板。裁切纸张的木台或木板。

ཅ་སྒྲིག། ཚོས་དང་ཤོག་བུ་སོགས་ཅ་ཅིད་ཀྱི་དངོས་པོ་སྒྲིའི་མིང་། 切刀，剪刀，裁刀。

ཅ་ཐག། (1)སྐུད་པའི་ཏ་པ་ཅན་གྱི་སྟོད། 网兜，网袋。(2)གཅན་པ་སོགས་ཟན་གྱི་སྟོད་ཏ་ཐག། 盛马草的大型皮弦口袋。

ཅ་ཕྲེད། (1)(ཐུལ) རྡོག་པའི་ཁྲེལས་ཀུ་བྱས་པའི་ཤས་བྱའི་ཚང་ཀེ་རི་མོ། 半璎珞花纹。(2)མཚོན་རྡོས་ཏྲུན་ཕྲེང་ནར་དཀྱངས་ཁྱག་ཕྱིད་ཅན། 半璎珞。珠玉长链之不成环状者。

ཅ་བ། ❶འཇུ་བའི་མ་ངེངས་པ། ❷名词。(1)མཚོན་རྡོས་ཏྲུན་ཕྲེང་ནར་དཀྱངས་ཁྱག་པ་ཅན། 璎珞，宝珞。珠玉长链之成环状者。(2)གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་མཐུན་པའི་ཀུ་དང་། རྡེ། 网，网状物；འགྲེམ་འགྲུལ་ཀྱི་ཅ་པ། 交通网。རྟོག་པའི་ཅ་པ། 思虑网。ཐེ་ཚོམ་ཀྱི་ཅ་པ། 疑网。འོད་ཟེར་ཀྱི་ཅ་པ། 光网，交织的光辉。རྟེས་ཅན་གྱི་ཚེན་མ་ཁྱིམས་ཀྱི་ཅ་པ་ལས་འབྲོས་དཀའ། 有罪者皆难逃法网。ཕྱག་དང་ཞབས་ཅ་བས་འབྲེལ་པ། 手足缓网。ངང་པའི་ཤིང་པ་ཅ་བས་འབྲེལ་པ། 雁趾间蹼。

ཅ་པ་ཅན། (མངོན) (1)འབུ་རྟོག། 蜘蛛的异名。(2)ལྟགས་ཚོས་དང་ཚོ་ཆ། 铠甲的异名。(3)ཀུ་པ། 瓜类、攀援植物的异名。

ཅ་པ་ཅན་མ། (མངོན) བྱད་མེད་ཀུང་པོ། 具网女。聪明女人、巧妇的异名。

ཅ་པ་ཅ་ཕྲེད། (1)རྡོ་འགྱེང་དང་མཐོངས་ཚོམས་ཀྱི་མཇེས་ཀྱིན། 半满璎珞。门楼和天窗等上悬挂的装饰品。(2)ལྷ་ཁང་ཚོམས་ཀྱི་ཀྱངས་ཁམས་མཚོད་རྟེས་ཀྱི་ཅྱི་བྱག་ཅིག 单垂和双垂璎珞。用以掩盖屋梁的装饰品。

ཅ་པ་ཤའི་མ། (མངོན) ཉ་པ། 持网者。渔人的异名。

ཅ་པའི་ཀང་ལྟེག། (མངོན) ངང་པ་ཐྱི། 具网足。雁、野鸭的异名。

ཅ་མ། 形容词。(1)མཁས་པ་དང་། ཡ་ངམས། 能干，精明，高尚。(2)ལེགས་པ་དང་། གཡེར་མ། ཡང་དག་པ། 优良，美好，正确；ཚོས་ཆེན་ཅ་མ། 优质缎子。ལས་འགན་མཐའ་དག་ཅ་མ་བསྒྲུབས་སོང་། 一切任务都完成得很好。ཁྱེད་ཀྱིས་བཀའ་མངགས་གནང་བ་རྣམས་ངས་ཅ་མ་ཞིག་ཁུལ་ཆོག 我可以好好地按照你所嘱咐的那样办。

ཅ་མ་ཅངས། (རྫོང) དམག་ཅངས་པ། 领兵，引兵。

ཅ་མིག 門窗，方格架子，网眼。

ཅ་ཚགས། ཅ་པ་ཅན་གྱི་ཚགས་སྒྲུ། 筛子，འབྲུ་མ་བརླག་གོང་ནས་ཅ་ཚགས་ཤུ་བཙགས་པ། 青稞未炒之前，先用筛子筛过。

ཅག་ཀངས་ཞེ་ཡལ། ངག་གཟའ་གཡུན་ངང་ཞེ་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་དལ་བར་རེ། གང་བཤེའི་རྟེན་ཀྱི་རྟེ་བར་དེ་རྟེད་མིན། 武步文迟。“三武曜的检步”与“两文曜的迟行中数”的简称，实即所求目的“中日”。

ཅག་སྒྲུགས། སྒྲུགས་སྐན་ཀྱི་སྒྲོང་ཁེ་རིལ་བ་ཏིལ་ནས་བཏང་སྟེ་ངག་ཐིའི་ཆོས་ནས་ནད་ཀྱི་སྐྱུར་བར་ཅན་ཅིད་པའི་ཐབས་ཤེག 急吐。服用催吐药物配制的药丸，使疾病从上吐出的猛烈疗法。

ཅག་སྒྲིད། ནད་བཅ་ཡང་ཅུ་འགྱོ་བ། 好转，起色，痊可；ཁྱད་རིང་ན་ནས་ད་ཅང་ཅག་སྒྲིད་

ཐུང་མ་སོང་། 长期患病，仍未好转。དེང་སང་ནད་གཞི་དྲག་ཐུང་ཟད་འདུག 最近病情，稍有好转。

དྲག་སྒྲུབ། གསང་སྒགས་ཀྱི་ལས་བཞིའི་ནང་གསེས་དྲག་ཏིའི་ཆོས་ཤིག 诛法，伏魔法。密乘四羯磨中之威猛法。

དྲག་སྔགས། དྲག་ཏིའི་གཙང་སྔགས། 威猛真言，诛敌神咒。

དྲག་ཆར། ཆར་པ་ཆེན་པོ། 骤雨，暴雨：དྲག་ཆར་བབ་ཅིང་ལྕང་འཆུབ་ལང་ས་ལ། 暴风骤雨。དྲག་ཆར་ཀྱི་གནོད་སྐྱེས་ཐུང་ལ། 暴雨成灾。

དྲག་ཆས། དམག་ཆས་ཚོ་ལག་བཅས། 兵器，武器，武装：མང་ཚོགས་ཆང་མར་དྲག་ཆས་སྒྲུབ་ལ། 把群众都武装起来了。མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློ་གསར་བཟློའི་རིགས་ལས་ཀྱི་དྲག་ཆས་སྒྲུབ་ལ། 把人们的思想，用革命的道理武装起来。

དྲག་འཇུག། ཁྲིམས་དྲག་ཏོག་བཅུན་ཏེ་བསྒྲབ་ཐུག་ལ། 严加约束，严法管制：ཁྲིམས་འགལ་མི་སྡུག་བའི་རིགས་ལ་དྲག་འཇུག་ཐེབ་ལ། 严厉管制违法暴徒。

དྲག་ཏུ་ཚོད་ལ། དྲང་ཁྲད་ཆེན་ཏོ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 狂笑寒林。八大寒林之一。

དྲག་གཏུམ། ཤིན་དུ་ཁྲོ་བའི་རྣམ་པ། 凶暴。

དྲག་ཇལ། རྩུབ་ཅོ་དང་ཞོད་དལ། 缓急，松紧。

དྲག་སྡེབས། མཚོག་གས་མཐོ་གས་མཉམ་སྡུང་ཐེབ་ལ། 世家联盟。指旧时门第高的人户互相联合。

དྲག་རྨ། (མངོན) དྲག་ཆར། 罹重疾。暴雨的异名。

དྲག་ཤད། ནད་དྲག་པོ། 重病：དྲག་ནད་ན་ནས་འཆོ་མ་གྲུབ་པ། 患重病未能治愈。

དྲག་གཙོད། རྩུབ་ཅའི་ཚོན་ནས་འདུལ་བ། 镇压：ཁྲག་རྡེ་བྱོ་བའི་དྲག་གནོན། 血腥镇压。

དྲག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ན་ཚ་སངས་པ། 痊愈，病好：སྨན་བཅོས་བྱས་ནས་ནད་དྲག་ཟོང་། 经过治疗而病愈。❷形容词。(1)ཤུགས་ཆེ་བའམ་ཚའམ་ཆེ་བ། 激烈，严重：སྒྲ་དྲག་པ། 声音大。རྩ་འཕང་ཤུགས་དྲག་པ། 脉搏跳动急速。(2)ཡག་པ་དང་ལེགས་བའམ། མཆོག་གམ། བཟང་བ། 好，优良，美好，合适：ལས་ཁྱད་དྲག་པ། 干员。སྡོད་ཁང་དྲག་པ། 好住宅。ས་བཀས་དྲག་པ། 地势优越。མི་དེ་ཚའི་ནང་ནས་ལས་ག་སུ་དྲག་པ་འདུག 那些人中间，谁的工作最好？ ཁྱེད་ལ་བྱུགས་རྒྱས་ཡོད་པས་དྲག་པ་མ་ཀྱགས་དབྱ་འཐོམ་ཡོང་། 幸好你熟悉情况，不然会摸不着头脑。འདིར་བསྡད་པ་ལས་དེར་ཁྱེད་པ་དྲག 去到那里，比住在这里合适。(3)མཐོ་བ། 高贵，与众不同：མི་དྲག་པ། 贵族。

དྲག་བའི་འཇུག་ཚུལ། སྡོད་འཇུག་གི་ཚོ་ཁ་ཡིག་བ་དང་། རྗེས་འཇུག་གི་ཚོ་ཁ་ཡིག་ག་ད་བ་ས་བཅས་རང་རང་འཇུག་ཡུལ་ཁྱི་མིང་གཞི་དག་ལ་སྐྱ་དང་རྩལ་བ་དྲག་བའང་འཇུག་པ། 刚强化。藏语音势论说：强势前加字ད，强势后加字 ག་ད་བ་ས་诸字加入语基时，能使语基发音势力转强。

དྲག་ཤི། ❶名词。(1)(མངོན) 1.ལྕགས་སྤྲེ་ཤི། 庚申年、铁猴年的异名。2.ལྕ་དབང་ཕྱག་ཆེན་ཚའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ས་སྤྲེས་ཀང་གཅིག་དང་དྲག་ཚོ་ཤེས་བཅུ་གཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ནས་གྲངས་བཅུ་གཅིག་མཆོག། 勇武。大自在天之异名，有单足、勇武等十一个，故表数字11。(2)དྲག་ཚའི་གཟུངས་སྔགས། 诛法，凶恶诅咒。❷ཁྱེ་འཇམས་མ་ཡིན་བའི་བཅན་ཤུགས་ཆེ་བ། 形容词。威猛，凶恶，严厉，强暴，雄武：སྤྲོད་ལས་དྲག་ཚ། 剧烈的行动。ཁེ་དྲག་གཉིས་འཐེང་ཀྱི་ཡོད་

ཏེན་ཚང་བ། 文武全才。ཁ་དྲང་དགག་པོ་བཏང་ནས་ཐུབ་འབེབས་བྱེད་པ། 严词斥责。ལག་གཉིས་དམ་ཐོང་བཐུང་ནས་ཤུགས་བསྐུལ་ཏེ་དགུ་འཕེན་པ། 双手紧紧握住使劲猛拉。གསོལ་བ་དགག་པོ་འདེབས་པ། 恳切请求。

དག་པོ་མངོན་སྤྱད། ཇས་དང་། སྔགས་ཀྱི་ནུས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་བཤེས་ཀྱི་ཚར་གཅོད་པའི་ལས། 威猛伏魔法。依靠药物、真言的威力降伏魔障怨敌的宗教活动。

དག་པོ་བརླ་གཅིག ལྷ་སྐམ་ཏུ་ཆ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་དག་པོའི་ལྷ་བཏུ་གཅིག་སྟེ། མ་རྒྱས་དང་། ཀང་གཅིག་འཛེལ་དང་། འཛོག་པོ་དང་། དག་པོ་དང་། བརྩེན་འགྱུས་ལྡན་དང་། འཕྲོག་ཕྱིད་དང་། བདེ་འབྱུང་དང་། མིག་གསུམ་པ་དང་། གཞན་ལས་རྒྱལ་དང་། དབང་ལྡན་དང་། ས་གསུམ་པ་བཅས་བཏུ་གཅིག 威猛十一天。三十三天中之威猛十一天：未生、三足、安止、威猛、勤奋、能夺、乐生、三眼、胜他、得自在和三地，共十一天。

དག་པའི་ཞོད། (མངོན) ཆུ་པོ་གང་གི། 威武巾。恒河的异名。

དག་པའི་དཕྱད། བཀས་པ་སོགས་འདལ་བ་དང་། དུས་པ་སོགས་གཅོད་པ། ཀ་དང་དུས་པའི་ནང་གི་རྒྱག་དྲུ་སོགས་འབྱད་པ། ཁོང་བའི་ནང་དུ་ མདེའུ་སོར་བ་ སོགས་ཕྱིར་འཕྱེ་བ་ལྟ་བུའོ། 猛厉疗法。如割裂皮肤、截骨、拔除骨肉内疼痛、取出体内弹头等等的治疗法。

དག་པའི་སྤྱད་པ། (1)སྤྱད་པ་རྩུབ་པོ། 暴力行为，武力行动。(2)དཀའ་ངལ་དང་དུ་ཟིངས་པ། 苦行。

དག་པའི་ཐོག་ལས། (མངོན) ཟླ་བ་ མར་ ཅ་ སྟེ། ཅོས་བཅུ་དྲུག་ནས་ཀན་ནམ་ཁང་བར། 猛厉方。下半月的异名。

དག་པའི་སྐྱེས་སྒོག ཁདོན་ བཤེགས་ འཇོམས་ཕྱིར་ཁྲོ་སྐྱེ་སྒོག་ཆོག 诛灭护摩。一种诅咒镇压邪魔怨敌的火祭仪轨。

དག་པའི་གཙུག་རྒྱན། (མངོན) (1)སྐྱེ་གཅན། 罗睺星的异名。(2)ཟླ་བ། 月亮的异名。

དག་པའི་གཟུགས། (མངོན) (1)སྐྱེ་གཅན། 罗睺星的异名。(2)ཟླ་བ། 月亮的异名。

དག་པའི་ལས། དག་པོ་མངོན་ སྐྱེད་དགྲ་བཤེད་སྐྱེལ་བའི་ལས་དེ། བསྒྲུག་མནན་འཕེན་གསུམ་ཀྱི་ལས་སྐྱེད་ཅེ། 诛业，伏业。以焚烧、镇埋、投掷等威猛之法诛灭制伏怨敌邪魔之业。

དག་པོར་སྐྱེང་བ། (1)ཤུགས་ ཆེའི་ བཤལ་ སྐྱེན་གཏོང་བ། 猛药祛泻法。藏医治疗法之一。(2)དམག་གཡབས་ ལ་མཁས་པར་ བྱེད་པ། 精习战术。学会作战方法。(3)སྐྱེ་སྤྱད་ཤུགས་དག་པོ་ བྱེད་པ། 努力学习。

དག་དཔོན། དམག་དཔོན། 武官，军官。

དག་སྤྱད། རྩུབ་པའི་ལས་ཀ། 暴力行为，剧烈动作。

དག་འབབ་ཆུ་སྐྱེས། ཤུགས་དག་འབབ་པའི་ཆུ་རྒྱུང་། 激流。湍急的水流。

དག་སྐྱང་ཀྱོན་འཇུག ཀར་སྐུང་རྩིས་ལས་ཤུགྱའི་ འདས་ལོ་དེ་དག་ པོ་ སྟེ་ བཅུ་ གཅིག་ གིས་ སྐྱངས་པའི་ཕྱག་མ་མཆོ་ཡིས་དོར་ཕྱག་ལ་མེ་ ཤར་ན་ཀུན་ འཇུག་ཅོས་ཟེར་ཏེ་ ཡུལ་ཀུན་ ཁྱབ་ བང་ སྐྱང་ ཚངས་ འབབ། 遍入。甜头算术语。夏迦纪元之积年减11，除以4后之商余如果得3，表示各地普遍降大雨，名叫"遍入"。

དག་ཙི། 名词。(1)བྱང་མེད་གཏུམ་མོ། 悍妇。(2)(མངོན) 1.ལྷ་མོ་ཁྲོ་མ། 卢陀罗大自在天后的异名。2.ཁྲོ་དག་མོ། 威猛女神。吉祥天母等的异名。

དག་བཅོས། (1)དག་ཅིང་བཅོན་པ། 强横，强

暴。(2)གཙོ་དག་དང་དོན་གཅིག

དྲག་ཅཙན་ལྟག་འཕྲུང་། ཁ་དོག་དབང་བཙོན་ཁ་འཕྲིང་གིས་ཁྱེའུ་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིན་པ། 恃势骄傲。凭借权势欺人：དག་བཙན་ལྟག་འཁྲང་གིས་གཞན་ལ་བརྡེས་བཙོས་བྱེད་པ། 仗势欺人。

དྲག་རྩལ། དག་ཅིང་གཏུམ་པའི་རྣམ་པ། 武艺，武术：དྲག་རྩལ་སྤྱིང་སྟོབས་གཞན་གིས་འགྲན་མེད། 勇武绝伦。

དྲག་རྩྭ། ཞེ་བ་མིན་པ། 粗暴，粗野：སྤྱོད་པ་དྲག་རྩྭ། 行为粗暴。སྐད་ཅ་དག་རྩྭ་ཅན། 言词粗野者。

དྲག་རྩོལ། དཀའ་བསྟེན་ཆེན་པོ། 极勤劳，勇猛勤奋。

དྲག་ཆུང་། བཟང་ངན། 强弱，高下，大小，优劣；མི་ཚང་གི་ཕྱིད་རྩྭ་དག་ཁན། 贫家富户。ཤེས་ཉན་དག་ཁན། 才能强弱。 སྤྱས་ཀ་དག་ཁན། 质量优劣。སློབ་སྤྱོང་གི་གྲུབ་འབྲས་དག་ཁན་བར་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ཡིན་པ། 把学习成绩分成上中下三等。

དྲག་གཤེད་བཞི། ཉི་མ། མིག་དམར། ཟུར་ཐུ། སྤེན་པ་བཞི། གཡས་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་འགྱུར་བས་ན་དྲག་གཤེད་ཞེས་བྱའོ། 四武曜。日、火、木、土四曜在右，故名武曜。

དྲག་གཤེད་གསུམ། དག་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

དྲག་ཡང་ཀོ་བཙན། སྐེར་ཚོས་དག་བཙན། 僧、俗领主和庄头乡吏。世俗领主、寺庙上层和庄园执事或较有地位不同于平民者。

དྲག་རིགས། (1)རྒྱུ་དག་གི་རིགས། 贵族。(2)ཡར་བས་ བཟང་ བའི་རིགས། 上品，优良种类。(3)དྲག་རྩལ་ཅན་གྱི་རིགས། 威猛、凶暴者。

དྲག་ལས། དག་ཐའི་ལས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དྲག་ཤུལ། ལུས་ངག་དུ་ ཐོན་ པའི་ ཁྲོ་ བའི་ རྣམ་འགྱུར། 凶猛，狰狞，粗暴，残酷可怖，དྲག་ཤུལ་གྱི་རྟོགས་དང་ལྡན་པ། 相貌狰狞。དྲག་ཤུལ་གྱི་སེམས། 暴戾恣睢之心。 སྐད་ཅ་དག་ཤུལ་ཅན་བཤད་ན་མིའི་རྣ་བར་འབབ་དཀའ། 说话粗暴使人难于接受。

དྲག་ཤུལ་ཁྲིམས་བཅས། དག་སྤྱོད་དགག་པ་གཙུབ་པའི་ཁྲིམས་བཅས། 暴恶戒。粗暴艰苦的禁忌苦行。

དྲག་ཤུལ་གྱི་ཀྱམས། རྟེན་ ལྡན་གྱི་ རྟུལ་ གྱི་ཅང་ གསེས་ཤིག་རེ། ཡིད་དུ་མི་བདེ་བའི་ཡུལ་དང་ལྡན་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་ མང་ དུ་ ཁྱོ་ བ་ འཛེལ་ བའི་རྣམ་འགྱུར་དག་རྟེན་ལྡན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 凶猛姿态。遇逢可恨事物，内心忿怒，现为凶狠神气的修辞方法。姿态修饰法之一。

དྲག་ཤུལ་ཅན། (1)ཁྲོ་བའི་ ངང་ཚུལ་ ཅན། 暴虐，残酷。(2)ངར་སྐད་དང་ལྡན་པ། 刚音。一种与柔音相对的乐音之一。(3)སྤྱོབས་རྩལ་ཅན། 雄勇，矫健。(4)(ཁྱུག་ཏ) སྤྱན་པ་ཤུག་ གྲུབ་པ་ཞེས་ བཀྱགས་ སྐབས་ ཀྱི་ ཁྲིམས་ བདག་ ཅིག་ སྤྱན་ བའི་ཞལ་སྐྱེས་དུ་ གྱུར་ པའོ། 圣雄长者。梵音译作郁伽罗越、郁伽长者。佛住世时一法官名，后皈依佛为弟子。

དྲག་ཤུལ་ཆེ་བ། (1)སྤྱོབས་རྩལ་ཆེ་བ། 勇武，豪强，大雄勇。(2)ཁྲོ་ཐམས་ཆེ་ བ། 极忿怒。

དྲག་ཤུལ་གཟི་བརྗིད། ངམས་ བརྗེད་དང་ལྡན་ པ། 威武，雄威。

དྲག་ཤུལ་ཟོད་བཅད། གཟི་ལྡན་དག་ཤུགས་ཅ་ཅང་ཆེ་བ། 威光赫然，势派显赫；དམག་དཔུང་གི་དག་ཤུལ་ཟོད་ལབས་ལྟག་གེར་གསལ་བ། 军威烜赫。

དྲག་བཤལ་སྨན། ཁོང་ བའི་ནང་ གི་ནད་ རྣམས་ ཤུགས་དག་ཐའི་ སྨོ་ ནས་ ཐུང་ དུ་ འཐུ་ བར་ ཅིང་ བའི་སྨན། 急泻药。使体内疾病从下部猛泻的药物。

དྲག་གསུམ། གཟའ་མིག་དམར། ཕུར་བུ། ཐིག་པ་གསུམ། 三凶曜。火、木、土三曜。

དྲག་གསུམ་ཀང་འཇིམ། ཀོ་དོན་ཏི་བང་དང་འདྲའང་། ཐུང་ཀང་སྐྱབ་ཅིང་དམ་འཇིན་ཅིང་ཕེན་པས་དེ་ཕྱར་གྱུགས། 三武检步。概念与"中日"相似，因其为检求"疾行步度盈缩表所用的引数"，故名。

དྲག་གསུམ་དལ་བ། བར་ཐུའི་ཏིན་དེར་དྲག་གཟའ་རྣམས་རང་འཁོར་ཀྱི་ཤུལ་ཁྱི་ནས་ཡལ་ཕྱི་ཚུ་ཚོད་ཅི་ཙམ་རྒྱང་ཐེབ་པ། དལ་དག་རྩང་ཐང་མ་གྱབ་པའི་བར་ན་གནས་པས་ན་དེ་ ཕྱར་ གྱུགས། 三武迟中。三武曜的迟行中间数。即所求日该曜以其本身行运动所达之点距白羊宫首的弧长。

དྲག་ལྷགས། ཤུགས་ཆེན་ལང་བའི་རླུང་། 暴风。

དྲགས་པ། ❶(རྟེང) རྩོམ་ པ། 捆，束缚，སྡོན་ཐོག་ཀི་ཚར་མ་དྲགས་ཏེ་གཡུལ་ཁར་བཀྱལ་པ། 捆好收获的庄稼送往打禾场。འཕྲོ་ཆས་ཀྱི་ཁྲིད་པོ་དྲགས་ཤིག 捆起行李驮子吧！ ❷ཐལ་པ། 副词。太，过度。གཞས་བཏང་དྲགས་ན་མིད་ པ་ཚ་ཁོང་། 歌唱过度，嗓子会痛。ཐྲག་བཞུ་གསལ་དྲགས་ན་མིག་ཀུང་གདང་མི་ཐུབ། 电灯太亮，眼睁不开。

དྲང་མཐོན། (1)བར་ མི། 证人，见证人。(2)ཁྲིམས་བདག 法官。

དྲང་འཁྱོག (ཨངོན) ནམ་མཁའི་འཇའ། 曲直。长虹的异名。

དྲང་འཕྱོག (ཨངོན) མདའ། 直行。箭、矢的异名。

དྲང་རེམས་གཉིས། དྲང་དོན་དང་རེམས་དོན་གཉིས་ཀྱི་བསྟན་མིང་། 了不了义，了义不了义。

དྲང་རེམས་ཀེགས་བཤད་སྙིང་ཅི། རྗེ་ ཙོང་ ཁ་བས་མཛད་པའི་ མདོ་ཟྲེ་ལ་དྲང་ རེམས་འབྱེད་ཚུལ་ཀྱི་རྒྱུ་ནས་ལྟུ་བའི་གཞུང་། 《辨了不了义论》。宗喀巴从了义和不了义两方面解释经典的一部著作。

དྲང་སྙོམས། ཁོག་དྲང་ ཞིང་ཉེ་རིང་མེད་པ། 公平；དྲང་སྙོམས་ལུགས་ མཐུན། 公平合理。

དྲང་ཉིག ཐད་ཀ། 端正，笔直。

དྲང་གཏམ། བདེན་པའི་སྐད་ཅ། 真话，直言，公论，公正话；རྩོད་པ་ཆུང་ཆུ་ཚེན་ནའང་དྲང་གཏམ་ཟོད་ དགོས། 即使会引起争论，也必须说真话。

དྲང་ཕད། ཀུག་མེན་ཀྱི་ཁ་སྐྱོགས། 端正，对直；ཤར་ནས་དྲང་ཀྱས་ནུབ་ལ་ཕྱིན་པ། 从东边端直西去。

དྲང་ཐིག ཨ་འཁྲུག་མེད་ བར་ འདེབས་ བའི་ ཐིག 直线。不弯曲的线。

དྲང་དོན། དྲང་བའི་དོན་ཀྱི་བསྟན་ཆོག

དྲང་དོན་ཀྱི་མདོ། དྲང་ བའི་ དོན་ ཀྱི་ མདོ་ སྡེ་ དང་དོན་གཅིག

དྲང་དོན་རྫོང་ཌིཏ། མཚོན་ཁེད་ དཀར་ཀྱི་དོར་ ཏིལ། 不了义钤杵。用以表示法义的实物钤杵。

དྲང་དོན་ལ་ཨི་རྐོན། མི་རྟོན་པ་བཞིའི་ ཚ་ཀུལ་ཞིག་རྟེ། འཁོར་བ་ལ་སྐྱེ་བ་ཆུ་ བ་དང་། ཀུན་ རྫོབ་ལ་འཇུག་པ་ ལ་སོགས་པ་གཉུལ་བ་ཙམ་ཞུ་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་གཞན་སེམས་ཅན་མས་བའི་དོན་དུ་ བསྟན་པའི་ཆོས་ལ་ཕེད་རྟོག་པར་མི་བྱ་བའོ། 不依不了义。暂为引导心厌轮回，身入世俗，尚未成熟的所化众生而说之法，为不了义，不应信从。四不依之一。

དྲང་བོ། 形容词。(1) བདེན་ བཞག་ གཙོ་ མེད་ དང་། གཅུ་ བོའམ་མི་ སྐྱ་ བ། 公正，真实，正直无欺；སྐད་ཅ་དྲང་པོ་ རྟོ་ བ། 说话公正。ལས་ ཀ་ དྲང་ པོ་ ཤིག 做事要老实！ བསམ་ བློ་ དྲང་ པོ་ ཞིག་ འཆང་ བ། 存一片正直心。དྲང་ན་ ཀ་ བ་ མདའ་ མེས་ ཆོག 只要直，箭杆能当柱子。

མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཇུག་མེད་དང་། སྐུ་མེད་པ། གཡོ་མེད། རང་བཞིན་བཟང་པོ། གཤེས་བཟང་། སྤྱང་བ་བཅས་སོ། (2)ཀུག་ཏུག་མིན་པ། 直，端正。不弯曲：འགྲོ་ལམ་དྲང་པའི་ཐོག་ནས་འགྲོ་དགོས། 走路要走正路。ཀ་བ་བཟོ་རྒྱུ་ཤིང་དྲང་པོ་དགོས། 做柱子的木料要端正。རྒལ་མེད་ཀྱི་ཐུབ་དྲངས་པ་འཆོས། 纠正不正当的行为。ཤིང་མ་དྲང་བ་མ་རེད། ཐིག་མ་དྲང་བ་རེད། 不是树木不直，而是墨线不正。

དྲང་པོ་དྲང་གཞག ཉེ་རིང་ཐུགས་སྐྱང་ཟུང་བ། 公平，正直：བར་དབང་ཁྱད་དུས་ཐན་ཚུན་གཉིས་ལ་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་ཁྱད་དགོས། 出席作证，对双方都应公平正直。

དྲང་པོ་ཁྲག་མཉམ། ཁྲག་སྐྱལ་དང་མཐུན་པའི་སྐྱད་པ་དྲང་པོ། 公平合理：བགོ་བཤེ་ཆུག་དུས་དྲང་པོ་ཁྲག་མཐུན་ཁྱད་དགོས། 分配时应公平合理。

དྲང་ཚར་གཤེགས་པའི་དཔེ་ཁྱད། སངས་ཀྱས་ཀྱི་དཔེ་ཁྱད་བཟང་པོ་བཀྲ་རྟའི་ནང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། རྐང་དུ་ཤེམས་ཀྱ་ཀྱུ་མི་མངའ་བ་ཅིང་ཀྱིས་ མི་ཁོ་བར་ གཤེགས་པ་སྟེ་དྲང་ཚར་གཤེགས་པ། 行步端正。如来心无诡诈，感得方步直前、无或偏斜之好。佛身八十种随好之一。

དྲང་དཔོན། ཁྲིམས་དཔོན། 法官。

དྲང་བ། འདྲེན་པའི་མ་ནོངས་པ།

དྲང་བའི་ཚོར། གྲུལ་ཁ་ཐུན་མོང་བ་རྣམས་ཀྱང་ངའི་ཐྱིར་དུ་འཛིག་རྟེན་སྣང་ཚོད་དུ་ཁྱབ་བྱས་པ་གཅོར་བྱས་པ། གང་ཟག་དང་ཤེམས་ཅན་དང་། ཕུང་ཁམས་ཟུམ་མཚེད་ལ་སོགས་པ་དང་། དེ་དག་གི་སྐྱེ་འགག་འགྲོ་བོང་ལ་སོགས་པ་སྐྱ་བསམ་བརྗོད་པའི་རིམ་པས་གཞལ་ཞིང་སྐྱ་བཏགས་ནས་བསྟན་པ་དང་། དེ་རྗེད་ཁྱད་ཀྱི་གསུང་རབ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཡབ་ཡུམ་ཟུང་དུ་འཇུག་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། 不了义，未了义。为诱导寻常徒众，以世俗之现象为主，指出补特伽罗、有情和蕴、界、处等，及其生灭往还，能渐次以言说思议称量而增益者，此即佛典注疏等。

དྲང་བའི་ཀུན་སྤྱི་མདོ་སྡེ། མདོ་ ཉིང་འཇེན་ཆུལ་པོ་སོགས་གཏུལ་བྱ་རྣམས་ ཁ་དོག་བའི་ ཐྱིར་དུ་གསུངས་བའི་མདོ་སྡེ་ཞེག 不了义经，不了义契经。如《三摩地王经》等，为诱导众生而宣说的经典。

དྲང་བའི་གནས། སྐྱེའི་གནས་ བཅུད་ཀྱི་བཞི་པ་གཞན་གཅོད་ ཅིང་ཅི་ བྱག་ འབྱེད་པར་ ཅིད་པ་སྟེ། དབེར་ན་ མིའི་མགོ་ཞེས་ ཁྱད་གཞི་དང་ ཁྱད་ཚོས་སྐྱར་བས་མགོ་དེ་ཁྱི་སོགས་ཀྱི་མགོ་ཡིན་པ་བཅད་ནས། མིའི་མགོ་ཅི་ བྱག་དུ་ སྟོན་པར་ ཅིད་པའོ། 指引品。声明八品中之第四品。指出区别，排除歧义。如云“人之头”，结合形容词“人之”于名词“头”前，即可排除“狗头”等歧义，确定此是“人头”。

དྲང་འཇིལ། དངོས་གནས་སམ་དང་པོ། 真实，确实，的确。

དྲང་འཇིལ་ཁྲིམས་འདོམས། དང་པའི་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཁྱབ་འདོམས། 绳之以法。用公正的法律纠正约束：ཉེ་རིང་མེད་ པའི་ དང་ འཇིལ་ ཁྲིམས་ འདོམས་ཅིད། 不分亲疏，一律绳之以法。

དྲང་ཚུགས། གཞན་ ཀྱེན་ཀྱིས་ སྐྱལ་མི་ ཐུབ་ པའི་ རང་ཚུགས། 公正，独立自主，不偏不倚：གཡས་འཁྱག་གཡོན་འཁྱག་མེད་པར་ དང་ ཚུགས་ ཅིན་ ཅིད་པ། 不偏不倚，公正办理。

དྲང་གཞག་ ལུགས་ མཉམ། དང་ པོ་ ལུགས་ མཐུན་ དང་ དོན་ གཅིག

དྲང་ལམ། (1)འགྲོ་ སའི་ ལམ་ གཅིག། 直路，正道。(2)ཡང་དག་ པའི་ ལམ་ ལུགས། 良规，好制度。

དྲང་སྲོང་། (1)ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གཡེ་སྐྱེ་མེད་པར་དྲང་བའི་ཕྱོགས་སུ་སྒྲུབ་པ། 仙，仙人。身语意不诡不谁、公正持身的修行者。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་ཏུ་ཆུ་དང་། དཀའ་ཐུབ་སྒྲུབ། ཁྲས་ཀྱི་བརྟུལ་ཞུགས་ཅན། དགེ་བར་སྨྲང་། ངག་བསྡམས་པ། རྟོན་མོངས་ཐུལ། བརྟུལ་ཞུགས་ཅན། ཐུལ་བ། བདེན་སྨྲ། སྔོན་བཙོན་དབང་བོ། ཚ་རོལ་འདོད། མི་སྨྲ། སྨྲ་བ་བཅད། གཙང་གནས། ཚངས་བའི་སྤྱད་པ། རིག་ཅིད་སྐྱག་བཅས་སོ། (2)སྒྲ་དབྱངས་ངེས་པ་བདུན་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 仙人调。歌音七品之一。(3)(མངོན) བདུན་ཞིང་ཅན་། ཉི་མ། རྒྱུན་ཤེས། བདུན་ཡངས། ཐུ་མིན་འཇོམས། མཚོད་སྤྱིན་ཅན། གནས་འཇོག་སྟེ་སྣང་མ་སྤྱིན་བདུན་ལ་གནས་བའི་དྲང་སྲོང་བདུན་ཡོད་པས་གངས་བདུན་མཚོན། 仙人。 北斗七星上居有具光等七仙人，故表数字7。

དྲང་སྲོང་ཁྲོས་པའི་ཅམལ། ཕུ་ཁོ་བའི་སྐུའི་ཉམས་ཤེག 忿怒仙人。 身形枯瘦的一种忿怒神像。

དྲང་སྲོང་རྒྱས་པ། ཤར་ཀྱ་གང་ཀྱི་གྲྭབ་ མཐའ་སྐྱ་བ་ཞེག་ཤི་སྟོན་ པ་རྒྱལ་ བ་དམ་ བའི་ རྗེས་སུ་འབྲང་མཁན་རྒྱལ་བ་པར་ཡང་གྲགས། 广博仙人。古印度一教派的祖师胜固仙人的信徒。

དྲང་སྲོང་རྒྱས་པས་ཞུས་པ། ཀུ་གང་ཀྱི་མཁའ་ཪི་རྡ་མི་ཏ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ཤེ་ཐུ་བ་བའྱེ་ཡེ་ཤེས་རྡེས་བསྒྱུར་ཞུས་བ། 《大宝积经广博仙人会第四十九》。古印度论师婆纳迷札和西藏译师智军由梵译藏并校订。唐代菩提流志由梵译汉。

དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས། 大觉仙，大仙。佛的别名。

དྲང་སྲོང་བཟང་ཁེར་མིག ཤར་ཀུ་གང་ཀྱི་གྲྭབ་མཐའ་སྐྱ་བ་ཪི་ཀུ་གི་ལ་ཤེན་དུ་ཐུང་བ་ཞེག་ཐུང་སྟེ། དེས་རང་གི་ཐུ་མེ་ལ་འདོད་པ་སྐྱེད་བའི་ཕྱིར་ སྐྱ་བ་ཪི་ཀུ་ཤེན་ཞེས་ བ་ ཤ་ཁྱི་ མེད་ བར་ སྐྱས་ཏེ་དགེ་བ་ལ་ཕན་ཚེན་དང་། ཤྲེག་པ་ལ་ཁེས་དམིད་མེད་ བར་ སྐྱེན་ བའི་ གཞུང་ འབྱམ་ ཕུག་ གཅིག་ བཅོས། དེའི་རྗེས་འབྱང་རྣམས་ལ་སྐུ་སྟེགས་ཅུང་འཕེན་པ་ཐུ་བའི་ཕ་ཚངས་དེ་ཐུང་ངོ། 世间眼仙人。古印度一教派之祖师，长于法相，为与其女同居，乃言无前生后世，主张善恶无报应，著书十万言，随顺其主张者称为顺世派。

དྲང་སྲོང་གནས། (མངོན) དགས་ ཚལ། 仙人居。森林的异名。

དྲང་སྲོང་སྐྱོད། (མངོན) ཕུང་བཟེད། 仙人钵。钵盂的异名。

དྲང་སྲོང་ཕུར་ཏྲ། (མངོན) སྣར་ མའི་ ཏྲ་ ཏྲག་ཅིག 仙人杵。木橛的异名。

དྲང་སྲོང་མེ་ཏོག (1)རྡོ་ སྐྱེ་ཞིག 雪棉。药用植物名。(2)(ཞལ) རྩ་ཀྱི་རྡི་ མའི་ ཏྲ་ ཏྲག་ཅིག 仙人花。一种绒毯图案。

དྲང་སྲོང་སྨྲ་བ། (1)དྲང་པོ་ ཤོད་ མཁན། 直言者，说公正话的人。(2)དྲང་པོ་ ཤོད་པ། 说公正话，说直话。

དྲང་སྲོང་མཛེས་པ། ཤར་ཀུ་གང་ཀྱི་ཞྭྲྭབ་མཐའ་སྐྱ་བ་ཞེག་ཡིན་པ་འདི་ཤུང་མིག་བཞང་ཟེར། 丽仙派。古印度一教派名，又名足目派。

དྲང་སྲོང་གཟའ་ལྔ། མིག་དམར། ཕུག་པ། ཕུར་ཏྲ། པ་སངས། རྒྱན་པ་སྐྱེ་ཕྲེད། 神仙五曜。七曜中除日月以外五曜总名。

དྲང་སྲོང་གཟེགས་ཐོག། གཟེགས་ རན་པ་དང་ དོན་གཅིག

དྲང་སྲོང་ཅྭ་པ། ཤར་ཀུ་གང་ཀྱི་དྲང་སྲོང་ཞེག་ཅིས་ ཅུག་པ་ཕུར་ འཕྲལ་ནས་ ཆོག་དོན་ དྲུག་རྟེད་ བར་འདོད་མཁན་ཞེག 鹪鹩仙人。古印度一仙人

名。其人信奉鹘鹞为天神，自称依此悟六句义。

དངར་སྐྱོང་ལེར་སྐྲ། རྒྱང་ཀུ་ཁར་ཀྱི་ དང་ སྐོང་ལེར་སྐྲ་ ཞེས་བྱ་བ་རལ་པ་ལེར་སྐྲ་ཙེད་ པ་མངོན་ཤེས་ལྔ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། 淡黄仙人。古印度一具五种神通、蓄发淡黄的仙人名。

དངལ་ཁྲི། ཐེབས་བྱམས་སམ། ལངྡ་ལེ། 轿子。

དངས་ཆུ། ཁུར་བའི་ཆུ། 浇地水。从人工渠中引出的流水。

དངས་པ། འདྲེན་བའི་འདུས་པ།

དད་ཆག (ཁལ) སྐད་མ་ཞིབ་མོ་ བཏགས་བའི་དུ་ དེལ་ཀྱི་ཆག 粗颗饲料。磨碎了的马料，如豌豆瓣等。

དད་དད། (ཁལ) ཨར་ཚུར་ཡང་ཡང་དད་དེ། 蹭来蹭去，磨来磨去： ས་ ལ་ ཡང་ ཡང་ དད་དད་ ཀྱིས་ཀང་ལག་ཤས་པ། 在地上蹭来蹭去把手足磨破了。 རྟ་དེལ་ཀྱིས་ཀང་ལག་དད་དད་བྱས་ནས་ ས་ལ་ཀྲུང་ཐོན་འདུག 骒马用蹄子在地上刨出了槽印。

དན་སྐུལ། དྲྭ་ སྲ་ དེ་དུ་ འཇུག་བའི་ སྐུལ་ཚུག 提醒，引起注意： ཐིད་དོན་ ཟློབ་ སྒྲུང་ ཀྱི་ དེ་ སྐུལ་ འདེབས་ པ། 提醒注意政治学习。འཁར་ ང་བཏུངས་ ནས་མི་རྣམས་ ལ་དེ་ སྐུལ་ གཏོང་ པ། 鸣锣引起人们注意。

དན་སྐུལ་ཁ་ཚིག སྐུལ་ཚུག་གི་ནས་ ཆིག 警告。提醒的告诫。

དན་སྐེད་པ། དེ་སྐེད་ པོ་དང་འདྲ།

དན་སྐེད་པོ། ཤེམས་ལ་འཆར་སྤྲངས་སྐྱེད་པ། 心机灵动，思路敏捷。

དན་ཐུ། མི་དེ་དཀྲ་དེ། 异想天开，胡思乱想：དེ་ ཐུ་ མང་ན་ དོན་ མི་གྲུབ། 胡思乱想，作事不成。

དན་ཐུ་མོད་པོ། (1)མི་དེ་དཀྲ་དེ་ ཚ་ པོ། 心眼多，想法多。(2)བསམ་པ་དེ་འཕྲལ་ སྐེད་ པོ། 心机灵动，思路敏捷善变。

དན་ཐུ་མང་པོ། ཤེམས་ལ་འཆར་ཐུ་ སྣ་ མང་བ། 东想西想。

དན་གཏམ་གསང་བསྐྱེད། སྐྱ་ མའི་ཁ་དེན་ལ་ མ་གནས་པར་ བསྒྲུབ་ནས་ དེན་བའི་གཏམ་ གསང་ དུ་ཐེལ་བ། 节外生枝，新持异议。

དན་རྟེན། སྐར་བྱང་ རྗེས་དེན་ ཀྱི་ཆེད་དུ་ བཞག་བའི་དངོས་པོ། 纪念品：འདུ་བར་ཞིག་དེན་རྟེན་ དུ་འཇོག་པ། 留一张像片作为纪念。

དན་རྟོག རྣམ་རྟོག 念头，想法： ཀྱི་རོལ་ཁྱལ་ མཐོང་ནས་དེན་ རྟོག་འཆར་བ། 见景生情。

དན་བོ། མི་བཇེད་བའི་ཆེད་དུ་ བཀོད་བའི་ཡི་ཁ། 备忘录，笔记。

དན་འཛོར་ བསྐྱང་སོས། བརྒྱལ་ ནས་ དེན་ པ་ ཐམས་པ་ཟློར་ སོས་པ། 苏醒，昏死复苏。

དན་རྨགས། དེན་ མི་ ཐུབ་ བའམ་ བཇེད་པ། 健忘，念力不强，记忆力衰退。

དན་པ། ●(ཐ་དད་པ) ཤེམས་ལ་ཡང་ཡང་འཁོར་ ནས་མི་བཇེད་པ། 惦念，恋慕，记忆不忘；དེན་ བས་ མ་ ཐེག། 记不得了。སྐྱེན་ མའི་ གནས་ ཚུལ་ དེན་ དུ་ འཇུག་ པ། 促使忆念旧事。སྐར་ བྱང་ སྐྱག་བསྐལ་རྣམས་ཡིད་ལ་དེན་པ། 忆念旧时苦。དུ་ཕྱི་བཀའ་ དྲིན་དེན་པ། 想念现时恩。འགྲུལ་བས་ངང་ གི་ ཨ་ ཡུལ་ དེན་པ། 游子念故乡。ཨ་ མས་ངང་ གི་ བྱ་ ཐུག་རྣམས་ དེན་པ། 父母惦念自己的孩子。ཆང་ གིས་ ང་ བཅི་ ནས་ དེན་ པ་ མི་ གསལ་པ། 酒醉之后记忆模糊。●ཡུལ་ངེས་ ཕྱི་ནང་ གསེས། སྐར་འབྲིས་ བའི་དངོས་ པོ་ ལ་ དམིགས་ ནས་ མི་ བཇེད་ བའི་ ཤེས་ པ་ བཇེད་ངེས་ ཀྱི་ གཉེན་ པོ་ མི་ གཡེང་ བའི་ ཐེད་ ལས་ ཅན་ ནོ། 名词。念，忆念。五别境之一。缘所熟悉事物而起不忘之心所，具有对治遗忘、能不散乱之作用者。

དན་པ་འབྲལ་བ། ཤེམས་ འཁྲུལ་ བ། 念心错乱，

易忘。

དྲན་པ་བརྒྱལ། དྲན་ཤེད་དུ་བརྒལ་བ། 发昏，昏倒。

དྲན་པ་བསྒོམ་པ། སེམས་མི་གཡེང་བར་བྱེད་པ། 修念，修习正念。

དྲན་པ་བཅུ། དྲན་པ་དྲུག་གིའི་ཐོག་ཏུ་རྟུལ་འབྱོར་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། རྫོགས་ཀྱི་གནས་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། སྐྱེ་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་བཞི་བསྣན་པས་བཅུ། 十随念，十念。在六随念上增加瑜伽、身处、生和死等四种随念，为十随念。

དྲན་པ་ཉེར་གྲ་བ། སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ། 留心，留神。佛书译为安住正念：དོན་གནད་གལ་ཆེན་ལ་མཁོ་བསམ་གཏོང་དུས་སེམས་གཞན་མ་གཡེངས་པར་དྲན་པ་ཉེར་གྲ་བ། 考虑重要问题时，留神注意心思不乱。

དྲན་པ་བརྗེད་བ། མི་དྲན་པར་ཕྱིར་པ། 忘记，不记忆。佛书译作失念：དངོས་པོ་ཉོ་རྒྱུའི་དྲན་པ་བརྗེད་པ། 忘记了买东西。

དྲན་པ་ཉམས་པ། སེམས་ལ་དྲན་རྒྱུ་མེད་པར་ཕྱིར་པ། 忘念，记忆退失，དྲན་པ་ཉམས་པས་གང་ཟས་ཇོད་རྒྱུ་མེད། 记忆力退失，做了什么事说不出来。

དྲན་པ་ཉམས་པ་མེ་མངའ་བ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་། བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་བ་དང་། དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་དང་། གཉེན་པོ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་གང་ཤིས་འདུལ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་རིག་ཐོག་ཏུ་ཤེས་ཀྱིས་རིག་ཅིང་ཐམས་ཅད་ཁོ་ནའི་འཚལ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མ་འདྲེས་པའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གཅིག་གོ། 念无失。对于一切众生所有行止、意乐、随眠及诸根器，诸能对治，诸相违品，有何差异，由何调伏，皆能前知前念，智慧照了，非如声闻临现在前始能念知。如来十八不共法之一。

དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་གསུམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གྲུབ་པས་ཆོས་ཉན་པ་ལའང་ཆགས་པ་མེད་པར་གྱུར་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་དང་། མ་གྲུབ་པས་མི་ཉན་པ་ལའང་སྡང་བ་མེད་པར་གྱུར་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་དང་། ཉན་པ་དང་། མི་ཉན་པ་གཉིས་ཀ་མེད་པར་གྱུར་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའོ། 三念住。如来三念住：于恭敬听受所说法者，不以为喜之心念住；于不敬听受所说法者，不以为怒之心念住；于听及不听二者，不为喜怒之心念住。

དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའི་མདོ། འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའི་མདོ་ཟབ་ཅིང་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཐམས་ཅུ་ཙ་ཅོ་དྲུག་པ། ཀྲུ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ཀ་ན་ཀ་ཝ་ར་གུཔྟ་དང་། སུ་ཛྷ་ཏི་ཙནྡྲ་སོགས་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་བ་དགེ་སློང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་བསྒྱུར་བའོ། 《正法念处经》。全书三万六千颂。古印度班智达阿巴亚嘎拉故达、释迦拉吉达、苏布哥赞札和西藏译师僧楚遏坚赞由梵译藏。元魏时代瞿昙般若流支由梵译汉。

དྲན་པ་ཉེར་བཞག དྲན་ནི་ཤེས་རབ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ནོར་བར་ཤེས་པས་ལྟག་མཐོང་དང་སྦྱར་ཞིང་། རྟེན་བར་བཞག་པ་ནི་ཇི་ལྟ་ཇི་ཙམ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་པ་དེ་ཉིད་ཅི་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཏུ་འཇོག་པས་ཞི་གནས་དང་སྦྱར། 念住。念谓如实无误察知法相之慧，与观相合；住谓即于慧所察知之处一心安住，与止相合。一译念处。

དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ཅཱའི། ལུག་མཐོང་སྐོམ་སྐབས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་བཞི་སྟེ། ལུས་དབུ་པ་ཉིད་

བཞག་དང་། ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག ས་མས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག ཆོས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བཅས་ཐུབ་ཐོག་ས་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག 四念住。修观时四种所缘行相：身念住、受念住、心念住和法念住。三十七菩提分法之一。

དྲན་པ་རྙེད་པ། (1)དྲན་པ་བསྐྱང་དུ་ སོས་པ། 恢复知觉，昏迷复醒：མགོ་ཡུ་འཁོར་ཏེ་བཏུལ་བ་ལས་ཟློར་ཡང་དྲན་པ་རྙེད་པ། 昏迷后又恢复了知觉。(2)གྲྭ་ཀུ་དྲན་པ་གསར་དུ་ཐོབ་པ། 初会记忆。孩子开始能记忆经历的事。

དྲན་པ་མཐུ་ཆུང་བ། བརྗེད་ངས་ཆེ་བ། 念力薄，念劣，记忆力不强。

དྲན་པ་འཕྲོར་བ། དྲན་ མེད་དུ་ བཏུལ་བ། 昏迷：ཚ་བའི་ནད་ཀྱིས་ན་སྐྱེ་དྲན་པ་འཕྲོར་བ། 因患热病，昏迷不省人事。

དྲན་པ་ དང་ཤེས་ བཞིན། མི་ བརྗེད་ པ་ དང་ ཐུབ་དོར་ཀྱི་གནས་རིས་པ། 正念正知。不失念，忆及取舍之处所。

དྲན་པ་རྟག རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་ཀྱིས་སྐྱོང་བ་དྲག་ལ་ཚུར།

དྲན་པ་མི་གནས་པ། སེམས་ ནང་དུ་ མི་གནས་པ། 不留心，注意力不集中。佛书译为不系念：སེམས་གཞན་དུ་འཕྲོས་ནས་ དྲན་པ་ མི་གནས་ པ། 心思外驰，不能集中。

དྲན་པ་རྩེ་གཅིག་པ། སེམས་རྩེ་གཅིག་པ། 念一境性，集中了的念力。

དྲན་པ་བཞི། ཞུས་དང་། ཚོར་བ། སེམས། ཆོས་ཏེ་བཞི། 四念住：身、受、心、法。

དྲན་ པ་ ཡང་ དག་ ཐྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་ ཡན་ ལག ཐུབ་ ཆུབ་ ཡན་ ལག་ བདུན་ ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག་ སྟེ། དེན་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡན་ལག་གཞན་རྣམས་དམིགས་རྣམ་ལས་མི་གཡེང་བར་བྱེད་པ་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག 念觉支。以正念力使余觉支所缘行相不散乱故，念为住分。七菩提分之一。

དྲན་པ་བརླག་པ། སེམས་སྐྱོང་བ། 失神，丧心，丧失念力：ཐོ་ ཐུང་ འཇིགས་ སླག་ གིས་ དྲན་ པ་ བརླག་པ། 猝然受惊，忘念失神。

དྲན་པ་སོས་པ། དྲན་སོས་དང་དོན་གཅིག

དྲན་པ་གསོ་བ། དྲན་པ་གསལ་དུ་གཏོང་བ། 提醒，使回忆：གྲྭ་ཀུན་བསྐྱབ་ཐུ་བཙུབ་ ནས་ སྔར་ ཐུང་ དབྱལ་ཐོབས་སྡུག་ བསྟལ་གྱི་དྲན་ པ་གསོ་ བ། 教育孩子，使回忆旧时贫困之苦。

དྲན་པའི་ཀ་བ། (མངོན) པོ་མཚན། 念柱。男生殖器的异名。

དྲན་པའི་ཁྲོན་པ། (མངོན) མོ་མཚན། 念井。女生殖器的异名。

དྲན་པའི་དགྱེ། (མངོན) (1)མངས་རྒྱས། 佛的异名。(2)ལྷ་དབང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。

དྲན་པའི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) ལྷའི་རྒྱལ་མཚན། 念穗。天界歌者的异名。

དྲན་པའི་སྟོབས། ཐང་ཐུགས་ས་བདུན་གྱི་སྟོབས་ ལྷའི་ནང་གཞས་ཤེས་ སྐྱེ་བརྗེད་ངེས་ སོགས་ ཀྱིས་ མི་ རྨི་ བའི་དྲན་པ། 念力。不致遗忘失误的记忆力。三十七道品中五力之一。

དྲན་པའི་དབང་པོ། (1)(མངོན) མཁས་པ། 念根。学者的异名。(2)ཐང་ཐུགས་ས་བདུན་གྱི་དབང་པོ་ལྷའི་ནང་གཞས་ཤེས་སྐྱེ། བདེན་བཞིའི་དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ། 念根。不忘失四谛所缘及行相之念。三十七道品中五根之一。

དྲན་པའི་ཤིང་རྟ། (1)(མངོན) འདོད་ཆགས། 念车。贪欲的异名。(2)འདོད་ལྷ། 欲界天的异名。

དྲན་ པས་བཟློག་པ་ སྐྱེས་པ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ པའི་ རྩེད་ བཟེད་ ཀྱི་ཆོས་ བདུན་ གྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག་ སྟེ། ལྷང་བ་ཐྱིབས་ཀྱི་ཡན་ལག་ ཐུབ་ ཆུབ་ ཡན་ ལག་ བདུན་ གྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག་ སྟེ། དེ་ ལྟ་ བུ་ ཐོས་ པ་ ཐམས་ཅད་ ཀྱི་ ཡང་ དག་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཅན་ ཡིད་ བྱེད་ པ་ ཡིན་ ཏེ།

མ་བྱང་བར་ངེས་ན་དག་པ་སྟེན། བྱང་བར་ངེས་ན་སྟེར་བཅོས་ཏེ་གདམས་ངག་སྟེན་པར་ཟེད་པ། 回忆施教，忆念毗尼。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。诘其犯罪不能明白记忆者，则使他人回忆犯或未犯。决定未犯，即予洗刷；决定曾犯，即行回净，予以教诫。

དྲན་ཀོ། མི་བཟེད་པའི་ སེམས་ཀྱི་ དོན་དུ་ གོ་བའི་དོན་ལ་དང་འདྲ།

དྲན་འཕྲལ། དྲན་རྒྱ་ཆོད་པའི་ཐབས་འཕྲལ། 习狡，诡谲，狡黠。

དྲན་དབང་། དྲན་པའི་དབང་ཐོབ་པའམ་ཆོག

དྲན་མེད། སེམས་ཀྱས་ཆོར་ཏུ་མེད་པར་བཏུལ་བ། 不省人事，昏倒，昏厥；ཁྱོ་ ཚབས་ ཆེ་བས་ དྲན་མེད་དུ་བོག་པ། 病重昏倒。

དྲན་ཙ་ན། སྔོན་ཀྱི་ལས་དོན་སྣང་ སེམས་ལ་ཤར་བའི་དུས་ན། 忆起。往事重现于心时；ཀུ་ཆུང་ཞལ་རས་ཁེད་ལ་དྲན་ཙ་ན། 忆起孩子的面庞。

དྲན་ཚད་ཀོད་པ། གང་དྲན་བཅོས་མེད་ དུ་ སྨྲ་བ། 随说。想起什么就说什么。

དྲན་ཚོར། ཤ་ གོ་བ། 感觉，知觉。

དྲན་འཇོག (1)རེས་ ཤེས་ བརྟན་ པའི་ ཕྱིར་ དུ་ བད་ སྐུལ་གཏོང་ གཏས་ཤེག 警诫。告戒使之注意。(2)དྲན་པའམ་མི་བཟེད་པར་ཟེད་པ། 牢记，紧记；དྲན་འཇེན་དམ་པོ། 牢记不忘。

དྲན་ འཇོག་ ཚད་ ལས་ཀྱི་ ཁུལ་ཞུ། ཁུལ་ ལྷེ་ བཅུ་ དྲུག་ཀྱི་ ནང་གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ལུས་ཆད་མི་ ཐོབ་ པའི་ རིགས་ལ་ ཕྱིས་འདོམས་ དྲན་འཇེན་ ཀྱི་ ཆེད་དུ་ ཁྲུ་ ནོར་ཀྱི་ ཆད་ལས་འགལ་ ཞེན་ ཟེད་ ལུང་ ཀྱི་ ཁྲིམས། 警告罚赎律。古代为警戒再犯罪过，责罚犯人缴纳财物赎罪的法律。古代法律十六条之一。

དྲན་བཞེག (1)སེམས་ལ་ངེས་བཞེན་ནས། འཇུག་ བཞེན། 正在记忆。(2)མི་བཟེད་པའི་ སེམས། 正念。

དྲན་ཤེས། (1)སེམས་ཀྱི་ངེས་ཤེས། 记性，相信；མི་སྐྱེན་པའི་དྲན་ཤེས་ རྣལ་དུ་མི་གནས། 疯人神经错乱。(2)བྱོ་ སྐྱོང་ སྐབས་ཀྱི་དྲན་ པ་དང་ ཤེས་བཞིན་ཀྱི་བསྒོམ་ཆོག 念知。修行的正念和正知。

དྲན་ཤེས་ཅམས་པ། སེམས་ཚོར་ཞན་དུ་ སོང་བ། 心思胡涂，感觉不灵。

དྲན་ཤེས་བག་ཡོད། བསམ་ མནོ་ གཏོང་ ཤེས་ཤིང་བག་ཡོབས་པོ་ ཡོད་ པ། 念知不放逸。思想专注，谨慎从事。

དྲན་སེམས། དྲན་པ། 记忆力，念力。

དྲན་སོས། (1)དྲན་པ་ ཉམས་པ་ རྣམས་བསྐྱང་དུ་ རྩེད་པ། 恢复知觉，昏厥重醒。(2)བཟེད་པའི་ དོན་ རྗེས་ སུ་དྲན་ པ། 记起，心中重现；བཟེད་པ་རྣམས་དྲན་སོས་བྱུང་སྟེ་ཉམས་དུ་ ལ་བཀོད་ ཡོད། 忘了的事记起了，立刻写在本子上。

དྲན་གསོ། རྗེས་བྱང་གནས་ ལུགས་ཤེད་ལ་ བསྐྱང་ དུ་ཤར་བའི་ཤིང་། 回忆，想起；དྲན་གསོ་ཁང་། 纪念堂。དྲན་གསོ་བསྐུལ་བ། 提醒。

དྲབ། ཁང་ བའི་ ཕུམ་ཤིང་ ཐོག་ཉ་ཐེམས་བའི་དྲབ་ཤིང་དང་། ཀོ་ གྲྭའི་མཐིལ་དུ་ཉ་ཐེམས་བའི་ཤིང་། 名词。椽子，桁。屋顶横木或牛皮船撑架。

དྲལ་ཕུམ། ཁང་བའི་དྲལ་མ་དང་། ཕུམ་ཤིང་། 盖顶椽木。屋椭和铺在上面的木棍或树枝。

དྲལ་ཅི། མིང་བཉམས་གཅེན་པ། 名词。兄，哥哥。

དྲལ་ཕྱམ། དྲལ་ཕུམ་དང་འདྲ།

དྲལ་བ། ཉྲལ་བའི་ཉདས་པ་དང་མ་ཏོངས་པ།

དྲལ་མ། གྲལ་མ། ཁང་བའི་ཕུམ་ཀྱི་ སྟེང་དུ་ གྲལ་ གཤེབས་ཉེས་ཀ་བའི་ཤིང་། 名词。盖顶短木。藏式建筑物铺在屋椭上作充填用的木棍和树枝。

དྲལ་ཙེ། (ཀ) ཀུ་ནག་ སོང་ཤར་ ཡར་སྐྱེད་ གསན་ ཕྱལ་བའི་ཞུ་ ཡིག 折子。上给皇帝的奏章。

དྲལ་བཤགས། ཤིང་བཤགས་གཏུབས་ཐུས་བའི་དྲལ་མ། 盖顶劈柴。铺在屋椽上面的木棍及劈开的树枝，无有定型，参差不齐者。

དྲལ་སྡེལ། ཤིང་ཏིལ་མས་བཟས་བའི་དྲལ་མ། 盖顶圆木。铺在屋椽上面的短木棍，削成定型而整齐美观者。

དྲས་རྒྱག་པ། (ཐུལ) (1)སློབ་ཕྲུག་གི་ཡིག་གཟུགས་ལ་དག་རུགས་ཀྱིས་སྒྲིན་འདོན་པ། 教正。改正学生的字体。(2)གོས་རྐུ་སོགས་འདྲ་གཅོད་ཐུབ་པ། 剪裁。

དྲས་ཚན ཐེ་ཚོམ། 疑问，སློབ་གཉེར་ཐུབ་སྐབས་དགེ་ཐབ་མ་ཆོད་པ་ཙམ་ན་གྲོས་ བསྡུར་ཀྱིས་དགེ་ཐབ་གཅོད་དགོས། 学习上出现疑问时，要讨论解决。

དྲས་མཐུད། འདྲ་བ་དང་མཐུད་པའི་བསྡུས་ཚིག 剪接。

དྲས་ཐུབ་པ། ཆོམ་བུ་པ། 缝纫师，缝衣工人。

དྲས་གདན། ཀོ་བ་སོགས་འཕེག་གཅོད་ཐུད་སའི་བོག་གདན། 剪裁台。切割皮张等的木案。

དྲས་པ། འདྲ་བའི་འདས་པ།

དྲས་སྒྲིག གོས་དང་རོག་བུ་སོགས་འདྲ་ཐུད་སྒྲིའི་མིང་། 剪刀，切刀。剪截刃具总名。

དྲས་སྒྲིང་རྒྱག་པ། གོས་ཆེན་ལྷུ་བསྒྲིགས་ཏེ་གང་སྐུ་བཞེ་བ་ལྟ་བུ། 剪贴。如剪裁绸缎镶成佛像等。

དྲས་རྒྱས། སྒེག་བཅོས་ཀྱི་ཚེ་ཐུད་ཅིག 划刀和缝针。藏医医疗用具之一类。

དྲས་གཟེངས། གསེར་བཟོ་བས་གསེར་དངུལ་སོར་ཀྱི་སྐུད་པ་ལ་འབྱངས་ཏིལ་ཆ་ཚུང་བཟོ་ཐུད་ཚེ་ཐུབ་པའི་ཐུལ་ཅིག 磋刀。饰件工人，旋转切磋金银丝成贯珠状时所用工具。

དྲི། སྣ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་ཐུ། 名词。气味。鼻所闻者。佛书译为嗅。

དྲི་དཀྱུ། དྲི་མ་དཀྱུ་བའི་བསྡུས་ཚིག

དྲི་ཁ་བ། དྲི་ཐུ་བ། 发出气味，气味散发。

དྲི་བཟློང་། (མངོན) ཟུང་། 携气味。风的异名。

དྲི་རྒྱབ། རྗེན་བཙོས་གང་བྱང་གི་ཕྱི་ཟན་ལ་བཟོས་བའི་རྒྱུད་ དམིགས་ཡུལ་སྐུ་ལིན་ གྱི་ཁ་དྲིས་བཟློས་པ། 呵气替身物。旧俗用生熟麦粉捏成人像，交由病人呵气其上，以为可作替身以禳灾送祟者。

དྲི་ང་བ། སྣ་ལ་ གདུང་ བ་སྐྱེད་ པ་དྲི་མི་ ཞིམ་པ། ཀ་བུལ་གྱི་དྲི་ལྟ་བུའོ། 臭气。能与鼻以不快的恶臭，如腐肉气；དྲི་ང་བ་མེད་པ། 不臭，无恶臭。

དྲི་དན། དྲི་ བསྲུང་ གི་ ནུས་ པ། 气味；དྲི་དང་ ངན་པ། 臭气。དྲི་དང་ཞིམ་པོ། 香气。馥郁香甜之气。

དྲི་དཀྲུ། དྲི་ མ་ ངན་ པ། 臭气；དྲི་ ངན་ ཁྱིར་ བཅའ། 排除臭气。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་མ་ ཅན་དང་། དྲི་མས་གོས་པ། དྲི་མས་བཟུང་པ། རོགས་པ་བཅས་སོ།

དྲི་ངན་ས་འགེབས། ཐུ་ བ་ ངན་ པ་ གཅས་ཀྱིས་ འགེབས་པའི་དབྱེ། 以土遮臭。意谓掩盖坏事。

དྲི་ལྔ། (1)ཙན་དན་དང་། ཀུ་རྡི། རྟ་ཀྱི། གུར་གུམ། ཀ་ཐུར་ཏེ་ལྔའོ། 五香：檀香、麝香、肉蔻、红花和冰片。(2)དུས་ འཁོར་ ལས་ བཤད་ པའི་དྲི་ལྔ་ སྡེ་ ཀྱི་དང་། ཙན་དན། དྲི་ཚ། དྲི་ཆེན། ཀ་བུས་བཅས་ཀྱི་དྲི་རྣམས་སོ། 五种气味。密宗时轮经中所说五种特殊气味：麝香气、旃檀气、小便气、大便气和骨肉气。

དྲི་བཅས་རྣམ་རྫུན་པ། སེམས་ ཙམ་ རྣམ་ རྫུན་ པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ས་ ན་ གཉིས་ སྣང་ཙམ་ པར་ འདོད་པ་དང་། རྣམ་ཤེས་ རྣམས་ མ་ རིག་པའི་ མཐུས་ ཀྱི་ རྣམ་རིག་ ཀྱི་གཟུང་ བའི་ རྣམ་པར་ སྣང་ བས། རྣམ་ཤེས་ རང་གི་ ངོ་ བོ་ རྣམ་ པ་ རྫུན་ པ་ དེས་ གོས་ པར་ སྐྱེ་ བའོ། 有垢假相派。唯识假相派之一。宣说承认佛地有二现，诸心

识因无明所现外境之相，心识自体为外境假相所染。

དྲི་ཆབ། དྲི་བཟང་བཏུབ་པའི་ཆུ། 香水。

དྲི་ཆབ་མ། མཆོད་པའི་ལྷ་མོ་ཞེས། 涂香天女。

དྲི་ཆུ། གཅིན། 尿，小便，小香：དྲི་ཆུ་འགག་པ། 小便不通。དྲི་ཆུ་འདོང་བ། 解小便。དྲི་ཆུ་བསྲུངས་པ། 忍住小便不解。

དྲི་ཆེན། སྐྱག་པ། 大便，粪便。

དྲི་ཆེན་སྐྱང་མ། སྐྱག་པ་སྐྱ་པོ། 稀屎。

དྲི་མཆོག (1)དྲི་བཟང་པོ། 胜香，妙香。(2)(མངོན) ཆང་། 妙香。酒的异名。

དྲི་མཆོག་རྟབ། (མངོན) ཆང་། 殊妙香。酒的异名。

དྲི་གཏུགས། དྲི་བའི་རྩ་ཤས་ཕྱགས་གཏུགས་པ། 寻根问底，询问究竟。

དྲི་འཕྲལ་བ། དྲི་མ་འཆུབ་པ། 气味四溢。气味到处散发：ཆང་དྲི་འཕྲལ་བ། 酒香四溢。

དྲི་རྣམ ཞིམ་པའི་དྲི་དང་། དྲི་ང་བ། མཉམ་པའི་དྲི། ལྷན་སྐེས་སྒྲིམ་པའི་དྲི། སྨྲང་བྱང་གི་དྲི། གྲུང་པ་ལས་འབྱུང་བའི་དྲི་རྣམ་དྲུག six种气味：香气、臭气、不香不臭气、自然气、混合气和霉气。

དྲི་ལྡན། (1)དྲི་བཟང་ངན་གང་དང་ལྡན་པ། 有气味。(2)རྡོག་པ་ཅན། 有污垢。

དྲི་ལྡན་གྲུ་བསངས། བོད་ལ་ཅན་དན་དགར་བོ་དང་། དམར་བོ། ཤུག་པ་ སོགས་ བཟིགས་ནས་ལྟ་ གསོལ་དང་ མཁྱེན་བོ་ཐལས་ བསུ་ཞུ་ ཆེད་དྲི་ལྡན་སྐུ་བསངས་ཞེས་པ་གཅིང་སྐོལ་ཙོང། 施放香烟。藏俗燃檀香或柏枝施放香烟，用以敬神或迎接贵宾。

དྲི་རྙོག ལུས་དང་ཚོས་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་དྲི་མ་ནག་རོག 污迹，污垢：རྣམ་པར་དག་པའི་སྤྱད་ལམ་ལ་དྲི་རོག་ཐོག་པ། 纯洁的品行上留下了污点。མཐལ་དར་དཀར་གཙང་དྲི་རོག་མེད་པ། 洁白无垢的哈达。

དྲི་མནམ་པ། (1)དྲི་མ་བྱོ་པ། 放出气味。(2)དྲི་མ་ངན་པ། 臭气味，恶臭。

དྲི་སྨོལ། (1)དྲི་མ་སྨོལ་བའི་བསྲུལ་ཚིག (2)(མངོན) སྨུག 臭气味。虎的异名。

དྲི་བ། ❶འདྲི་བའི་མ་ཚིངས་པ། ❷དྲི་བྱའི་དོན་སྐྱིང་། 名词。问，问题：གསར་འགྱུར་འགོད་མཁན་གྱིས་དྲི་ བ་བཏོན་པ་ ལ་དྲིས་ལན་བཏབ་པ། 回答记者提出的问题。 ཞོད་ ས་ ཚན་ ཚུན་ ལ་ ཁྲིམས་ཁང་ནས་ དྲི་ བ་འདྲི་ བ། 法院审询诉讼双方。

དྲི་བ་དྲིས་ལན། ཚར་བཏོན་པའི་དྲི་བ་དང་ཚུར་ལན་བཏབ་པའི་དྲིས་ལན། 问答。提问和答复。

དྲི་བ་རྟ་བ་ལ་གཅིག་པ། དྲི་བའི་ལན་དངོས་ཀྱང་ཐོར་མེད་ནོད་པ། 不如实答问。

དྲི་བ་ལྷང་བསྟོད་པ། དྲི་བ་ལ་ལན་ཏྲག་པ། 答问，དོན་ དང་ལྡན་ པའི་དྲི་ བ་ལ་ ཡང་ དག་པར་ ལྷང་བསྟོད་པ། 认真答复有意义的询问。

དྲི་བ་ཁོག་པ། ཡང་དག་པ་མིན་པའི་དྲི་བ། 颠倒的问题，不正确的问题。

དྲི་བར་སྐུར་བའྱི། ཚུར་དྲི་བ་ཕྱས་དོན་ སྐར་ཡང་ ཡར་འདྲི་བ། 反问。

དྲི་ཟིལ། (1)སྐྱོན་དང་ཉེས་པའི་དྲི་མ་བྱལ་བ། 无垢，离垢，正确，无过失。(2)(མངོན) སངས་ཀྱས། 无垢。佛的异名。

དྲི་འཕབ། (མངོན) སྣ། 注味。鼻的异名。

དྲི་མ། 名词。(1)སྣའི་ལུལ་དྲི་བསྲུང་། 气味：དྲི་ མ་ ཞིམ་ པོ། 香气。དྲི་ མ་ ངན་ པ། 臭气。(2)རྡོག་རོག་དང་དྲིག་པ། 垢腻，污点：ཕྱོན་པ་ དྲི་མས་ཐུགས། 污垢弄脏了衣服。དྲི་མ་ཅན་

དྲྭ་གྱུར་པ། 变成有污秽。 (3)ཨུ་རལ་ཏུ་འཕྲིན་བའི་དྲི་ཆེན་དང་། དྲི་ཚ། དྲལ་ཚ། སོ་དྲིག་སོགས་མི་གཙང་བ་སྦྱིའི་མིང་། 排泄物，体内废物。包括大便、小便、汗、齿、指甲以及其他窍孔的排泄物。 (4)སྐྱོན་དང་། ཉོན་མོངས། 污点，瑕疵，缺点。佛书所说烦恼惑。

དྲི་མ་དཀྱུ་བ། དྲི་མི་ཞིམ་པའམ་དྲི་ངན་པ། 臭气。刺鼻的气味。

དྲི་མ་བཀྲུས་པ། ནག་རོག་དང་དྲིག་པ་སོགས་ཚུས་དག་པར་བྱས་པ། 洗濯，涤垢。

དྲི་མ་འཁོངས་པ། (1)ནག་རོག་གིས་གོས་པ། 起污垢，变脏。 (2)དྲི་ངན་གྱིས་གོས་པ། 染上臭气味。

དྲི་མ་འགག་གས་ཐའི་རྣད། གྲུར་སེལ་ཀྱི་ཆུང་འཕྱགས་ནས་བཤང་བ་འགགས་པ། 便秘。下行风功能紊乱，肛道阻塞之病。

དྲི་མ་རྒྱག་པ། རྨལ་གྱངས་ཀྱི་གཡའ་སྐྱོན་ངང་གིས་འཁོངས་པ། 变臭，发臭味；ཀ་རྩིང་ལ་དྲི་མ་རྒྱག་པ། 陈肉发出臭味。

དྲི་མ་ཚགས་པ། (1)དྲིག་པས་གོས་པ། 染上污垢，沾染气味。 (2)རྩོལ་སྐྱོན་ཀྱིས་སྐྱགས་པ། 犯过。犯了过失。

དྲི་མ་དྲུག (1)དྲི་ཆེན། དྲི་ཚ། མིག་སྐྱ་རྣ་སྦུབས། ཙིལ་མ། སྐྱབས་པའམས་དྲུག 六垢。体内六种不净的排泄物：大便、小便、眼眵、耵聍、唾沫和鼻涕。 (2)ཆོས་ཉན་སྒབས་སྐང་བར་བྱ་བའི་སྐྱོན་དྲུག་སྟེ། ང་རྒྱལ་དང་། མ་དད་པ། དོན་གཉེར་མེད་པ། རྣམ་པར་གཡེང་བ། རྨུགས་པ། སེམས་སྐྱོ་བ་བཅས་སོ། 六过。听讲佛法时应断的六种障碍：骄傲、不信、不好学、心散乱、神志昏沉和厌倦。

དྲི་མ་ལྡན། (མཛད) བྱད་མེད་ཆ་ཙམ་ལྡན་ལྟན་མ། 具臭味。行经妇女的异名。

དྲི་མ་རྣམ་པར་དག་པ། དྲི་མེད་གཙང་མས་ཚན་ལྟན་པ། 垢净。垢腻清净。

དྲི་མ་རྣམ་གཏུམ། དྲི་མ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

དྲི་མ་སྨྲ་མ་བ། དྲི་བཟུང་སྣང་ལེན་པ། 嗅。闻气味。

དྲི་མ་བྱོ་བ། དྲི་མ་ལྡང་བ། 发出气味。喷香或放臭；ཞིམ་ཟས་ལ་སྦྱོང་སྐྱན་བཏབ་པའི་དྲི་མ་བྱོ་བ། 美味食品散发佐料的香味。

དྲི་མ་མེ་མངའ་བ། དྲི་མ་མེད་པ། 无垢，离垢，洁净。

དྲི་མ་མེད་ཀྱིས་ཀྱིན་ཅས་ཞུས་པ། ཀུ་གང་ཀྱི་མཁའ་བོ་ཌ་ན་མེ་ཏ་དང་། ས་སྐྱ་པ་བཟླེ་ཤེས་རབ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པ། མདོ་ལྡེ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པམ་ཅ་པར་བཞུགས་པ། 《大宝积经无垢施菩萨应辩会第三十三》。古印度论师姿纳迷札和西藏译师智军等由梵译藏并校订。在《大宝积经》第五函中。西晋时代聂道真由梵译汉。

དྲི་མ་མེད་པ། (1)སྐྱོན་མེད་ཡང་དག་པ། 正确，纯洁；དྲི་མ་མེད་པའི་སྐྱལ་བཟང་ཐོ། 良好的风气。 (2)ནག་རོག་མེད་ པ། 无垢，洁净。 (3)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྱི་མཚན། 无垢佛。

དྲི་མ་མེད་ཅིང་ས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུའི་གཉིས་པ། ས་འདིར་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཚལ་བ་དང་ཞེག་དམན་ཤིང་ཚུལ་བྱད་པའི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བས་ས་གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། 离垢地，无垢地，净地。菩萨十地之第二地。住此地中之菩萨，远离毁犯戒律及诸小乘作意之垢，名无垢地。

དྲི་མ་མེད་པར་གྱུར་པས་བསྡུས་པ། འཕགས་པ་དྲི་མེད་པར་གྱུར་པས་བསྡུས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་ཐམ་པོ། དྲུག་དང་ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། ས་སྐྱ་པ་བཟླེ་ཆོས་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བསྡུས་

ཚིབ། 《无垢称经》，《维摩诘所说经》。全书六卷十二品。西藏译师法戒由梵译藏。后秦时代鸠摩罗什由梵译汉。

དྲི་མ་ལས་གཙོག ངང་སྐོན་ཐས་བསྐྱངས་བྱས་བའི་དབེ། 摄土掩丑。喻文过饰非，ངང་སྐོན་ཇེལ་འགེབས་དྲི་མ་ས་གཙོག་མ་ཅྱད། 对自己的缺点，不要遮蔽掩盖。

དྲི་མ་གསུམ། (1)འཕྱང་ལྡའི་ཐས་སོམ་ལས་བྱང་བའི་སྲིག་མ་ལྷུས་ལས་ཕྱིར་ཐགས་བའི་ དྲི་མ་གསུམ་སྟེ། ཁ་ཐས་སོ་བའི་སྲིག་མ་བཤང་བ་དང་། ཟུ་བའི་སྲིག་མ་གཅེན། དྲང་ཀྱི་སྲིག་མ་རྨུལ་ནག་བཅས་སོ། 三垢，三种排泄物。从体内排出的五大元素饮食所生三种渣滓：食物的渣滓大便、饮料的渣滓小便、热力的渣滓汗液。(2)འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་གསུམ། 三垢：贪、嗔、痴。

དྲི་མས་ཆོགས་པ། བཙོག་པར་བཟོས་པ། 染污，弄脏。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་ ཞེན་དང་། དྲི་མ་ཅན། དྲི་མ་ཚོས། དྲི་མས་སྐུན་ཕྱུང་། ནག་རོག་ཅན་བཅས་སོ།

དྲི་མེད། (1)དྲི་མ་མེད་བའི་བསྡུས་ཚིག (2)(ཨངས) 1. ཞུང་ ཆེར། 云母的异名。2.ར་གན། 黄铜的异名。

དྲི་མེད་ཀུན་ཞྱན། ཐུར་ཆུལ་བྱ་དྲི་མེད་ཀུན་ཞྱན་ཐེར་ བ་ངང་ བཞིན་ཀྱིས་ གཏོང་ ཚད་ཆེ་ བ་ ཞིག་ཙོད་བ་དེས་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་རྟ་ ཆེའི་རོར་བྱ་དག་ ཅོར་ ཐྱིན་ བས་ ཡབ་ ཆུལ་ ཁྲིས་ ནས་ ཁོང་ ཆུང་ ཉབྱད་ བཏང་ ཐའི་ ལས་ བར་ དུ་ ངང་ དང་ ཞྱན་ ཅིག་དུ་ ཉཐྱོགས་ ཨཁན་ གཅེས་བའི་ བཅུན་ ཚོ་ དང་ ཐྱས་ གཉིས་ ཟབ་ ཡ་ ཞེས་ ཐྱིན་ བར་ བཏང་ཐའི། དཀོན་མཆོག་གི་ཐྱིན་ཐབྱས་མེག་གཉིས་ བསྐྱར་དུ་རྟེད་ནས་ གསལ་ཅོར་ཞྱ་ ཐྱབ་པ་ཐྱང་བ་ ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཐྱས་གཉིས། དག་ སྐྱབས་ ནས་ནོར་ ཐྱ་ཐེན་ ཅོ་ཆེ་ བཅས་ ངང་ ཉཐྱོགས་ཐྱ་ ཚུམ་ཆེ་ ཐྱིན་ ཐྱས་ ཐྱིས་ ཐྱབ

ཉི་མེད་བཤེས་གཉེན། (ཤི་མ་ལ་མི་ 5) སྒར་གྱ་གར་ཀྱི་བཙུན་ཏ་ཛེག་སྟེ། དུས་རབས་བཅུད་བའི་མཁུག་ལ་ཁྲི་ སོང་ ལྷའོ་ བཅན་ ཀྱིས་ བོད་དུ་སྐྱབ་དྲངས། གསང་སྒགས་རྙིང་མའི་རྩོགས་པ་ཆེན་བོའི་ རྒྱུད་ཁ་ཅིག་ རོག་ཆས་ སོགས་འགའ་ཞིག་ སྐོར་ལས་མཛད། 无垢友。梵音译作比马拉米札。古印度一佛学家名。八世纪末，赤松德赞延请来藏，传布旧密《大圆满心点》等法要。

ཉི་ཞེད། (1)གཏམ་ འདྲི་ བ། 问话，发问；ཉི་ཞེད་གཟབ་ གཟབ་བྱས་ནས་ ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་ཀྱིས། 审慎发问，做到没有疑问；(2)འཚམས་ འདྲི་ ཉིད་པ། 问安，问候，寒暄。

ཉི་གཙང་ཁང་། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཕྱི་ཁང་སྐྱ་ག། 内殿。寺庙大殿里面的神殿。

ཉི་བསྲུང་། (རྟེད) ཉི་བསུང་། 气味。

ཉི་ཚིག ཤད་ཆ་ཉི་བའི་ཚིག 询问的话。

ཉི་འཇོག། (མངོན) (1)སྣ། 鼻的异名。(2)ར། 山羊的异名。

ཉི་འཇོག་སྐྱེས། (མངོན) ཤི་ཁྲི། 持香生。黄丹的异名。

ཉི་འཇོག་ཁང་། གཙང་ཁང་ངམ་གཏུ་རྡོ་ལ། 内殿。大殿里面的神殿。

ཉི་འཇོག་འབབ་མངོག། ཉི་འཇོག་ བའི་ དབང་ བའི་ མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཅོག་སྐྱེའི་ དབང་ བོ་ ལས་དངོས་ སུ་ སྐྱེས་ བའི་ གཞན་རིག་གི་རེས་ པ་རྟོག་བཅལ་མ་འཁྲུལ་བ། 嗅觉根现识。自增上缘鼻根直接所生离分别、不错乱的悟他识。

ཉི་འཇོག་ཡིད་མངོག། ཉི་ འཇོག་ བའི་ ཡིད་ཀྱི་ དབང་ བའི་མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཅོག་ཉི་ འཇོག་ཡིད་ཀྱི་དབང་ བོ་ལས་དངོས་ སུ་ སྐྱེས་ བའི་ གཞན་རིག་གི་རེས་ པ་རྟོག་བཅལ་མ་འཁྲུལ་བ། ཉི་ འཇོག་དབང་ མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ཕྱེ་བ། རང་ གི་གཉང་ དོན་ ཐོགས་སུ་ ཡོད་བའི་ དབང་ མངོན་ གཅིག་གིས་དེ་མ་ཐག་ཅིག་ཅས་ པ་ལས་ བྱུང་ བའི་ གཞན་རིག་གི་རེས་ པ་རྟོག་བཅལ་མ་འཁྲུལ་བའོ། 嗅觉意现识。自增上缘嗅觉意根直接所生离分别、不错乱的悟他识，即以伴有自所觉境之根现识为等无间缘所生离分别、不错乱之悟他识，如嗅觉根现识之后一刹那。

ཉི་ཤིམ། (མངོན) གུར་གུམ། 味香。藏红花的异名。

ཉི་ཤིམ་དཀར་ཅོ། (མངོན) ཙན་ དན་ དཀར་ པོ། 妙白香。白檀香的异名。

ཉི་ཤིམ་ཚྭོན་པ། (མངོན) ཤ་ག་རྟ། 妙香木。沉香的异名。

ཉི་ཤིམ་བཀྲག་མ། (མངོན) ཙན་ དན་ དཀར་ པོ། 研妙香。白檀香的异名。

ཉི་ཤིམ་འཕྲལ་བ། ཉི་མ་ཞིམ་པོ་ བྱེ་བ། 香气扑扑。香气喷出；མེ་ ཏོག་གི་ཉི་ཞིམ་འཕྲལ་བ། 花香四溢。

ཉི་ཤིམ་ཟླ་ག། (མངོན) ཏོར་ ཆུ་ གསུམ་པ། 具香。藏历三月的异名。

ཉི་ཤིམ་ཟླ་ག་དུས། (མངོན) དཔྱིད་ཀི་དུས། 具香之时。春季的异名。

ཉི་ཤིམ་པ། སྣ་ལ་སིམ་པ་སྐྱེད་པ། ཙན་དན་གྱི་ ཉི་ཤུ་བྱའོ། 香气。能与鼻以舒适感觉的香气。如旃檀气。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་ མོས་དང་། ངད་བཟང་། སྐྱེད་འབབ་ ཉི། ཉི་བཟང་། འདོད་ བའི་ ཉི། རྣམ་ཉིད་སྤྲུང་ཐོས། སྣ་ གཉེན། སྣ་ ཆོས། འབོད་ཅྱེད། བཞོན་པ་ཙན། རིང་དུ་ ཐུབ། རིང་རྟག་པ། ལེགས་བང་འཕྲལ། ཤེན་དུ་ ཡིད་འཕྲོད་བཙས་ སོ།

ཉི་ཤིམ་ཟླ། དཔྱིད་དུས། 馥香月。春季的异名。

ཉི་ཤིམ་ལྱལ་དམར། (མངོན) གུར་གུམ། 红身妙香。藏红花的异名。

ཉི་བཞོན། (མངོན) ཤུང་། 香乘。风的异名。

དྲི་ཟ། (1)(梵语音) འདོད་པའི་བར་སྲིད་དེ་སྐལ་བ་བཟང་ངན་གྱིས་དྲི་ཞིམ་པ་དང་ མི་ཞིམ་པ་ཟ་བའི་ཕྱིར་དྲི་ཟ་ཞེས་བྱའོ། 寻香，食香者。欲界中有或中阴身，各依因缘善恶，吸食种种香、臭气味，故名寻香。梵音译作乾达婆。 (2)འདོད་ལྷའི་རྒྱལ་མཁན་གྱི་ཉ་བཀའ་ཅན། 俳优，乐神。欲界天中司伎乐之神。

དྲི་ཟ་སྐྱེས། (མངོན) ལྷའི་རྒྱལ་མཁན། 食香生。天界乐师的异名。

དྲི་ཟ་རྩོལ་བ་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ། དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་གྱི་མིང་། 乾达婆王。

དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར། (1)འཁྲིལ་སྡུང་ལ་ཤར་བའི་གྲོང་ཁྱེར། 寻香城。海市蜃楼。喻无而显似有者。 (2)(མངོན) བར་སྲིད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁྱིམ་ནས། 寻香城。乾达婆城的异名。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཟང་ཟིའི་གྲོང་དང་ཕྱི་གྲོང་ངོ་།

དྲི་ཟའི་ཀྱུ་དབྱངས། སྐུན་བའི་ རྒྱ་དབྱངས་ ཀྱི་དབྱི། 天上歌音。喻美妙乐音。

དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ། དྲི་ཟའི་ མངའ་བདག 乾达婆王。

དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་ཚྭོན་པ་ཅ་མཚོ་ཅན། དྲི་ཟ་ཚྭོན་པ་རྟ་མཚོ་ཅན་དོན་གཅིག

དྲི་ཟའི་ཏབང་པོ། དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་ ཏཐཱུ་ར་སྟེ། 乾达婆王。

དྲི་བཟང་། (1)དྲི་མ་ཞིམ་པོ། 芳香。(2)(མངོན) གུར་གུམ། 芳香。藏红花的异名。

དྲི་བཟང་ཁང་པ། (མངོན) པདྨ། 妙香宫。莲花的异名。

དྲི་བཟང་རུ་གཤི། ཐ་ཁྱབ་ཅན་གྱི་ཤིང་རྟས་པ་སེན་སྐོག་ལྟ་བུ་དེའོ། 穿山甲鳞片。状如指甲，煅后可入香料。

དྲི་མི་ཚོས་ཅན། (མངོན) རྒྱ་ཧེ། 有香衣者。麝香的异名。

དྲི་ཡི་ཐོད། (མངོན) རྒྱ་ཧེ། 香顶。麝香的异名。

དྲི་རབ། (མངོན) ཚངས། 味至佳。酒的异名。

དྲི་རྩ། དྲི་དེ་སྐུས་བསྐུམ་བ། རང་དེ་ཁྱེས་སྐྱོང་བ། 气味和滋味。鼻嗅气味，舌尝滋味。

དྲི་ལན། གཏམ་དྲི་བ་དང་། ལན་འདེབས་པ། 问答。

དྲི་ལེན། (མངོན) (1)སྣ། 鼻的异名。(2)རླུང་། 风的异名。

དྲི་བཟུང་། སྐྲའི་ཁུལ་དུ་བསྐུམ་ བྱའི་ དྲི་ མ། 气味；དྲི་བསུང་འབྱུལ་བ། 散发芳香。 མཚོག་རྣམས་ཀུན་ལས་བའི་དྲི་བསུང་ཐྱོགས་ཀུན་ཁྱབ། 美名四处流芳。

དྲིན། ཚུལ་ལུགས་སམ་བརྗོད་ལུགས། 名词。道理，说法；གཞན་གྱི་དྲིན་། 别人的说法。

དྲིན་བརྟེན་པ། གཞན་ གྱི་ སྟོབས་ ལ་ ཤུ་ བའམ་ གཞན་ ལ་ རག་ ལས་ པ། 信赖，凭借，依赖；གཞན་དྲིན་མི་འདེབ་པ། 不依靠他人。

དྲིན། བན་པ་དང་། བན་བཀའ་ལས་བའི་ཐུས་བཟང་། 名词。恩情，恩惠；བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཐུང་། 深受厚恩。 ཐུས་པ་དྲིན་དུ་མི་གཅོ་བ། 不报旧恩。 སྐུ་དྲིན་ལ་སྐུ་དྲིན་དུ་ ཤེས་ པ། 认识厚恩。 ཚད་ལས་འདས་པའི་ དྲིན་ ཆེན་ པོ་ དང་ ལྡན་ པ། 恩惠无量。

དྲིན་སྐྱོང་། བཀའ་དྲིན་གནང་བ། 惠赐，施恩；ཆིབས་སྐྱེལ་བཀའ་ དྲིན་ སྐྱོང་ བ་ ཞུ། 敬请惠临。 ཐམས་ཅོས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱང་ཞུ། 将惠予培修。

དྲིན་ཅན། སྐུ་དྲིན་ཅན་གྱི་མི། 恩人，有恩惠者；དྲིན་ཅན་དྲིན་དུ་གཅོ་བ། 以恩报恩。

དྲིན་ཅན་ཤེས་བཀྲ་གསུམ། ཞི་སྐོང་ལྷའི་ཁ་ཅན་སྒོམ་བཟོད་ལ་ ཆོས་སྐྱོང་མཁན་གྱི་ཤེས་བྱ་ བཀའ་ དྲིན་ཅན་གསུམ་སྟེ། ཇི་ན་མི་ཏ་དང་། དཔལ་ཀྱི་ལ། བོད་པ་ཞང་ཁེ་ཤེས་རྡེ་སྟེ་གསུམ། 三恩师。

赤松德赞时在西藏翻译佛经的三位译师：姿纳迷札、达那希拉和祥·也协德。

དྲིན་ཆུང་བཀྱང་བ། ཕན་འདོགས་པས་ལ་ལ་ཕན་མེད་འདོགས་པར་སྐྱེད་བསྒྲུང་བྱས་པ། 不加管教，放弃教养；ཕ་མ་ངན་པས་བུ་ཀུ་དྲིན་ཆུང་བཀྱང་བ། 不好的父母对孩子不加管教。

དྲིན་དུན་པ། ཐུར་ཡི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སུ་དུན་པ། 念恩，思念恩情，记忆恩惠。

དྲིན་ཟིན་པ། བཀའ་དྲིན་ཡིས་སྐྱོང་བ། 施恩。施行恩惠；དྲིན་ཟིང་པ་ལ་ཁ་ཁྱོང་བ། 诽谤旧恩。

དྲིན་ཀློག་པ། དྲིན་ལན་གསོལ་བ། 报恩。

དྲིན་ཡུལ་བཤད་པ། དྲིན་བྱས་རབས་བགྱངས་བའི་མི་ཞེས་ཡུལ་བཤད། དྲིན་ཡིས་བསྐྱངས་པ་ཡིན་ཞེས་ཡུལ་བཤད་པ། 示恩，夸恩。向人数说自己所施恩德。

དྲིན་ལག་རྡོ་བརྒྱང་། དྲིན་ལན་ལོག་ཁཐལ་ཡི་གཏམ་དམིགས། 石砸恩人手。喻忘恩负义，恩将仇报；ཚུར་སྨངས་པར་སྐྲད་ཟེད་བའི་དྲིན་ལག་རྡོ་བརྒྱང་ཟེད། 忘恩负义，来而不往。དྲིན་ལག་རྡོ་བརྒྱང་ཟེད་པ་ནི་ཁ་སྐྱོད་ངན་པ་ཞེག་ཡིན། 恩将仇报是不义之行。

དྲིན་ལོག ཕན་བཏགས་པའི་ལན། 报恩，报德，答报；བཀའ་དྲིན་ཅན་ལ་དྲིན་ལན་གསལ་བ། 有恩报恩。

དྲིན་ལོག་འཁལ་བ། དྲིན་ལན་སྐྱོག་པ། 报答，报恩，酬谢；བྱས་པ་དྲིན་ དུ་བསམས་ནས་ ཕར་དྲིན་ལན་འཁལ་བ། 感念旧德而酬报。

དྲིན་ལོག་ཁོག་འཁལ། བསྐང་བྱས་ལ་ཁོག་པའི་ལན་འཁལ་བ། 忘恩负义，恩将仇报，以怨报德；བཀའ་དྲིན་ལ་བསམ་ཤེས་མེད་པར་ དྲིན་ལན་ཁོག་འཁལ། 不念旧德，恩将仇报。

དྲིན་ལོག་སྐྱོག་པ། དྲིན་ལན་འཁལ་བ་དང་དོན་གཅིག

དྲིན་ཤེས་པ། དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ཤ་ཚོ་བ། 知恩。认识恩情。

དྲིན་བསམ་པ། དྲིན་ཚར་ཞིང་དུན་པ། 念恩。感念旧恩。

དྲིའི་ཡུལ་ མཆེད། ཕྱིའི་ཡུལ་ མཆེད་ དྲུག་ གི་ ནང་གསེས། སྣ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་སྣོ། ཙན་དན་ཀྱི་དྲི་ལྟ་བུའོ། 香处。外六处之一。鼻识所行境，如旃檀香气。

དྲིའི་སྐྱིང་བོ། (མངོན) ཙན་དན་སྐྱི། 香藏。旃檀的异名。

དྲིའི་བག དྲི་ མའི་ གཡའ། 气味，གོས་ལ་ དྲིའི་ བག་ཆོས་འདུག 衣服上有气味。

དྲིའི་ཤིང་རྟ། (མངོན) ཏུང་སྐྱི། 香乘。风的异名。

དྲིལ། འདྲིལ་བའི་སྐུལ་ཆ་

དྲིལ་སྒྲ། དྲིལ་བྱ་དཀྱིལ་བའི་ སྒྲ། 铃声，དྲིལ་ སྒྲ་ སིལ་སིལ་དུ་འཕྲིལ་བ། 铃声阵阵。

དྲིལ་སྒྲུབ། བསྒྲུབ་བྱ་མང་ པོ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་ཏེ་ སྒྲུབ་པ། 联合举行。几桩事联合进行。佛书译作合修。

དྲིལ་སྒྲོག་པ། ཁྱབ་པར་སྨྲོག་པའམ་ ཡོངས་ ཁྱབ་ ཏུ་སྨྲོག་པ། 公布，宣布，传播，传扬。

དྲིལ་སྒྲོག་ས། (མངོན) ཁྲིམས་ཁང་། 摇铃所。法院的异名。

དྲིལ་བསྒྲགས། དྲིལ་བྱ་ དཀྱིལ་ བཞིན་ པར་ སྨྲོག་ པར་བྱེད་པ། 颁布，公布，宣传。

དྲིལ་ཙོང་། (ཐ) དྲིལ་བྱ་ཆེན་པོ། 钟。大型铃。

དྲིལ་ལྕེ། དྲིལ་བྱའི་ལྕེ། 铃舌。

དྲིལ་ཆུང་། དྲིལ་བྱ་ཆུང་ངུ། 小铃。

དྲིལ་ཆེན། དྲིལ་ བྱ་ ཆེན་ པོ་ ལྕེ་ དྲིལ་ ཙོང་། 钟，大钟。

དྲིལ་ཁྲེགས། དྲིལ་བྱ་འཇོག་ས་འི་ཁྲེགས་ཐུ། 铃垫。放铃子的托垫。

དྲིལ་གདུགས། དྲིལ་བྱ་འཇོག་ས་འི་བོག་གདུགས། 铃

垫。放铃子的托垫。

དྲིལ་ཕྱིས། (1)ལུས་ཀྱི་དེག་པ་ཕྱིས་པ། 擦拭，搓擦。(2)ཐུག་ས་ཕྱིས། 用捏和了的糌粑团，搓擦衣服，粘去尘埃。(3)(རྡོང་) 1.མེ། 火的异名。2.སྟེགས། 坐褥、坐位的异名。

དྲིལ་བ། (1)འདྲིལ་བའི་འདུལ་པ་དང་མ་འདིངས་པ། (2)རང་འཕོང་ཕྱེས་གནས་གོང་མས་ཐེབས་ཤ། 进位。按率进为上位数：སུམ་ཅུས་ཚུ་བད་དྲིལ་བ། 以30除之，进位为月数。

དྲིལ་བུ། རིལ་ཆ་ཞིག 名词。铃，铃铛：མིལ་སྟུན་ནས་ཤགང་འཐུང་མི་དགོས་པར་དྲིལ་བུ་ཐང་བོག་ཏུ་དགྱེལ་ཆོག་པ། 铙钹不须空中举，铃铛总可胸下摇。意谓私下了结，不必张扬。

དྲིལ་བུ་བཀག་ས་ཆོག་པའི་འཁྲིལ་འཇོག། སྐར་རྩིན་ལས་ཆུགས་དུས་ལུ་ས་ནའི་མི་ཆོའི་རྟ་དྲིལ་སོགས་ལ་ཤེས་ཀྱུན་བཏགས་ཆོག་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཁུས་པའི་འཁྲིལ་འཇོན། 系铃证。旧时，拉萨传召期间，居民的牲口项下若系铃铛，须向铁棒喇嘛购买此证。

དྲིལ་བུ་པ། སྐར་ཀུ་ཀར་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་ཞིག 铃尊者。古印度一得成就者名。

དྲིལ་བུ་མ། སྐོ་མ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 持铃母。密宗坛场四守门天母之一。

དྲིལ་བུ་གསིལ་བ། དྲིལ་བུ་དགྱེལ་པ། 摇铃。

དྲིལ་གེང་། དྲིལ་བུ་དང་གེང་ཀ། 钟形铃和裂口小铃。

དྲིལ་གེང་ཕྱི་ཏུ་བ། བྱེ་པ་གཞས་མའི་ཤིང་བང་དཀྱི་བུ་གེང་ཀའི་དེ་ཁལ། 铃网。裂口小铃连成的璎珞，为歌舞者道具之一。

དྲིས། འདྲི་བའི་སྐུལ་ཆོག

དྲིས་ཟིན། གཏམ་དྲིས་བའི་ཐོ་མིག 发问记录册。

དྲིས་བ། འདྲི་བའི་འདུས་པ།

དྲིས་ལན། དྲི་བང་བཏབ་བའི་ལན། 答案。答复问题的话。

དྲིས་ལན་སྒྲིགས་པ། དྲིས་ལན་སྦྱག་པ་དང་དོན་གཅིག

དྲིས་ལན་སྦྱོག་པ། དྲི་ལན་འཛལ་བའམ་སྐད་ཅ་དྲིས་དོན་ལ་ལན་བཏབ་པ། 答问。答复质问。

ཅ་ཀྱ། (1)ཞོ་ཁང་སྐེ། སྐུད་བའི་གོང་ཀ། 线球，线团。(2)གནའ་རབས་མངའ་རིས་ཀྱི་ཐྲང་དང་ཤེ་ལུལ་ཀྱི་སྟོང་བར་ཙམ་དའི་རྒྱལ་ཕྱུག་གི་མིང་། 古代阿里之北和阗之南一小邦名。汉史称为突厥。

ཅ་ཀྱི། སྐུད་བའི་གོང་ཀ། 名词。线球：སྐུད་པ་རིང་ཞིང་དྲུ་ཐུང་ཀྱིལ་བ། 卷拢长线成线球。

ཅ་མ། ཐྲུ་ཏེ། 名词。珊瑚。

ཅཀ གྲངས་ཀ། 数词。六。数字六。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ཐུན། དྲུག ཐྲུ་ཐྲང་། ཏེ་བ། མཚམས། བཐང་ཞི། རོ་བཅས་སོ།

ཅཀ་དཀར། གཡུའི་ཅྱ་ཐག་ཅིག 白璁。绿中带白的松儿石。

ཅཀ་ཀྱེལ། ཐུ་དཐྲངས་རིས་པ་བདུན་ཀྱི་ཁ་ཏུག་ཞེག 六合声。歌音七品之一。

ཅཀ་འཁོ། ཀུ་མིའི་ནང་རྒྱུད་ནས་ མར་ སོང་ བཞེ་གཞལ་ མཚམས་ ཀུ་ གནས་ བའི་ མཆིན་ པ་ དང་འབྲེལ་བའི་གཏུང་རྩ་ཞེག་སྟེ། དེ་གཏུང་ན་མཆིན་ནད་དང་། ཐུ་ཚད་སོགས་ལ་ཐན། 六头脉。肘窝以下四指处与肝相连的脉道，刺此治肝病和肺热。

ཅཀ་ཐྲེ། འབྲེལ་བའི་ཐྲེ། 第六格，领属词。

ཅཀ་རྩ་ཁ། (1)ཐུགས་ཐྲོང་བཅོ་ལྔ་དང་། འཇིག་ཅྱེད་ཀྱི་བཀའ་ སྐྱོང་ འཆི་ བདག་ ལས་ གཤེན་ ལ་གཏོང་མ་ཐུལ་ཏེ་ ལས་ བཞེའི་ འཕྲིན་ ལས་ བཅོལ་བའི་ཚོ་ག། 六十食子。祭奠护方十五神和阎罗以求祷四业成就的一种宗教活动。(2)རྩམ་ པ་

དྲུག་རྩ་མ་སྟེ། རྡོང་འཐག་ཏུག་སྐབས་འབྲུ་ཁལ་དྲུག་ཐར་བྱང་ནས་རྩམ་པ་ཁལ་བཏུ་ཚུང་ལེན་པར་རེད། 六换十。六克青稞换十克糌粑，即交给磨房六克青稞，换回十克糌粑。

དྲུག་ཆ། དྲུག་ཏུ་བགོས་པའི་ཆ། 六分之一。

དྲུག་ཕྱིར། (ཁལ) ཆང་སྐང་དྲུག་ཐུག་ཆོག་སའི་ཁོག་ཕྱིར། 六两罐。能盛六两的酒罐。

དྲུག་ཐུལ། དྲུག་ཕྱིར་དང་དོན་གཅིག

དྲུག་བདུན་འཕྲི། (ཁལ) ཐུར་དཔྱིད་དུས་འབྲུ་ཁལ་བཏུན་ཁལ་དྲུག་བཏང་ནས་སྟོན་དུས་འབྲུ་ཁལ་བདུན་ལེན་པའི་རྒྱུད་ཁའི་ལུགས་ཐིལ་ཞིག 借六还七。旧时高利贷利率之一。春借六克种，秋还七克粮。

དྲུག་མདོག། སྐལ་ཆིགས་ཀྱི་མཐའི་མཆིས། 家畜尾脊骨。牛马等脊椎末梢的凸骨。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱབ་ཀྱི་རྒྱུད་འཇིན་དང་དྲུག་མེད་པའོ།

དྲུག་རྩེ། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱུ་གྲུབ་བས་བཅས་པ་མཐའ་ཡུལ་གྱི་ཉན་ཐོས། དཀའ་བོ། ཉ་དཀའ་བོ། འཕྲོ་མཐུགས། རྟའམ་ས། འདུན་པ། འཚང་ཀ་སྐྱེ་དྲུག་རྟེའི་མིང་གི་སྐད་དོད་རིམ་བཞིན། ནཌེ་ཡ་ནཌེ། ཨ་ཤ་ང། ཨུ་ན་རྟ་ཡ། རྩོན་རྟེ། ཤུ་དྷ་ཀེ། 六群比丘，释迦牟尼六众恶行弟子：难陀、邬难陀、阿说迦、补掠婆素迦、阐陀、卢陀夷。佛制戒多缘此六比丘而起。

དྲུག་རྣམ། (རྟེད) དྲུག་ཆའམ་དྲུག་ཏུ་བགོས་པའི་ཆ། 六分之一。

དྲུག་པ། ཨང་གྲངས་ཤེས། 数词。第六；ཟླ་བ་དྲུག་པ། 六月间。ཐེངས་དྲུག་པ། 第六次。

དྲུག་པ་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན། (ཨངོན) རྡོ་རྗེ་འཆང་། 第六大金刚持。金刚持的异名。

དྲུག་པ་ཆེས་བཞི། ཇོ་བོ་ དྲུག་པའི་ཆས་བཞི་ཉེན་སྐྱེན་པས་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་བསྐོར་བའི་དུས་ཆེན་དེའི་དུས་ལྟ་སའི་ མེ་ཏེར་ཉེ་འབབས་ཀྱི་དགོན་པར་མཆོད་པ་འབྱུལ་བར་འགྲོ་སྐུལ་ཚེད། 六四转山会，竹巴采希。前藏地区一佛教节日。藏历六月初四日，为释迦牟尼转四谛法轮之期，拉萨市民多于是日前往附近山寺巡礼朝供。

དྲུག་པའི་ཚིག རྟགས་དཉི་དྲུག་པ་ འབྲེལ་ སྒྲ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག 第六衬声，第六格。

དྲུག་མེད་པ། (ཨངོན) དྲུག་མདོ། 无六。家畜尾脊骨的异名。

དྲུག་དམར། གཡུའི་ཅུ་བྱག་དམས་ མདངས་ ཅན་ཞིག 红璁。上品松儿石，色微红。

དྲུག་ཀས། དྲུག་ཆ། 六分之一。

དྲུང་། 名词。(1)རྩ་བ། 根本；སྡུག་བསྔལ་དྲུང་ནས་འབྱིན་པ། 根除痛苦。(2)ཉེ་བ་དང་། མདུན་ཞེས་པའི་ཞེ་ས། 台端，阁下。身旁、近前、前面的敬语：སྐུ་དྲུང་། 台前。ཞབས་དྲུང་། 足下。ཨ་བྱང་གི་སྐོ་དྲུང་དུ་སྐྱེས་པ། 来到王宫门前。

དྲུང་དཀྱུས། སྡེ་བོད་ མ་གནས་ སྐིད་ གཞུང་གི་གོད་དྲུང་དཀྱུས་མ། 普通俗官。原西藏地方政府下级俗官。

དྲུང་འཁོར། སྡེ་ བོད་ས་ གནས་ སྐིད་ གཞུང་གི་གོད་དྲུང་། 仲科。原西藏地方政府俗官。

དྲུང་ཆེན། དྲུང་ཁེག་ཆེན་མའི་བསྡུས་ཚིག

དྲུང་ གཅོག་གས། དྲུང་ འཁོར་ གྱི་ ག་ གནས་ ཚེད་ བཅས་ཁོར་ཁངས་ཀྱི་ གཅོག་ས་ཙམ། 同仲科。地位相当于仲科而实际较低者。

དྲུང་དྲུག སྡེ་བོད་ས་ གནས་ སྐིད་ གཞུང་གི་ཁོར་ཡུག་ གཅོག་ས་ཆེ་ གོང་གྱི་ དྲུང་ཅིག་ མཐོ་ གྲས། 仲札。原西藏地方政府上层僧俗官员。

དྲུང་ནས་སྐྱོད་པ། མདུན་ན་འདོན་ནས་ དྲུང་འཁོར། 御前行走。指大臣或侍从。

དྲུང་ནས་མི། ཉེ་འཁོར་པ། 左右的人，从者，亲密侍者。 དྲུང་ན་མ་གལ་ཆེའི་སློབ་མ། 亲密弟子。

དྲུང་གནས། (1)རྟེ་འཁོར་བ། 身边的人，亲密的人。 (2)ཐུར་བོད་ས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་དང་དྲུང་འཁོར་ཀུ་ཚོ་གནས་ཡོད་པ། 仲乃。原西藏地方政府中担任仲科的官员。

དྲུང་པ། 名词。(1)སྐུ་ཞབས། 先生。对人的尊称。 (2)དགོན་པ་འཕགཽ་ཞིག་གི་དགེ་བཤེས་རིམ་པ་དང་བའི་མིང་། 仲巴。某些寺庙的初级格西。 (3)སྲུན་ཕྲའི་ཞེ་ས། 昆仲，昆季。弟兄的敬语。

དྲུང་པ་རིན་པོ་ཆེ། མི་དཀའ་ཆེན་བོའི་གདུང་རིའ་ལས་བྱང་བའི་བཙུན་པའི་ཞེ་མིང་ཞེས 贵族大师。旧时，西藏对于大贵族子弟出家者所用敬称。

དྲུང་བོ། སྲུན་ཕྲའི་དོན་དུ་ཀོ་བའི་དྲུང་པ་དང་འདྲ།

དྲུང་སྡེ། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་གི་དྲུང་རིགས་མེད་སྐུ་སྡེ། 全体公职人员。原西藏地方政府僧俗官员总名。

དྲུང་འཚོ་བ། སྨན་པ། 医生。

དྲུང་ཡིག སྐྱིད་གཞུང་གི་ ལས་ ཁྲིམས་དང་ ཐབ་དབའི་ ཆེན་པའི་ མདུན་དུ་ཡི་ཀ་འབྲི་ མཁན། 仲益，秘书，司书。政府中的秘书和上层僧侣以及官员身边管理文件档案者或缮写人员。

དྲུང་ཡིག་ཆེརྒ་ཚོ། (1)ཐུར་ བོད་ས་ གནས་སྐྱིད་ གཞུང་སྒའབས་ཡིག་ཚང་ལས་ཁྲིམས་ཀྱི་ལས་ འགན་འཛིན་པའི་ རྩེ་དྲུང་མཁྱེན་ཐོ་ཚོ། 仲益钦莫。原西藏地方政府时代，益仓中有堪布名位的负责僧官。 (2)ལས་ཁྲིམས་ ཆེ་ ཁག་ གི་ དྲུང་ཡིག་ཁག་པ། 秘书长。某些大机关的秘书长。

དྲངས། (རྟེད་) ཙ་པ། 根本，根。

དྲངས་སྒྲུང་། (རྟེད་) ཙ་པ་བཏུད་པ། 挖根子，连根拔掉。

དྲད། འབྲུད་པའི་སྐྱལ་ཆིག

དྲད་དྲད། ས་ལ་ཡང་ཡང་དྲུད་པ། 拖来拖去，摩摩擦擦。 ཨང་ཚུང་དྲུད་དྲུད་རྟེད་ཀྱི་ས་ལ་ཀྱང་རལ། 磨来磨去，衣服都磨破了。 ཁྱི་རོ་ཡང་ཡང་དྲུད་དྲུད་ཀྱི་ཁྱི་ཕྲག་རལ། 死狗被拖来拖去，狗皮已经破烂。

དྲད་པ། འབྲུད་པའི་འདུས་པ།

དྲབ་པ། (ཐ་དད་པ) དྲྭས་པ། དྲྭ་པ། དྲྭས། འཆམ་པ། 缝缀，绣；འདྲ་པར་འཆམ་དྲྭས་པ། 绣像。 ས་ལ་ཆེན་དྲས་ གནས་ སྐམ་ སྲུང་ དྲྭས་ པ། 剪裁缎子缝袈裟。

དྲབས། དྲྭ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

དྲབས་པ། དྲྭ་བའི་འདུས་པ།

དྲམ་པ། ཀྲམ་པ་དང་དོན་གཅིག

དྲལ་བ། དྲལ་ བ། 腐烂，变坏；ཀ་ རྟེད་ པར་ ཀྲོང་གནས་དྲལ་སོང་། 肉已腐烂。

དྲས། འདྲ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

དྲས་ཀྲག་པ། (ཁྲལ) ཚོས་སྲེ་ སོའི་ནང་ སྐྲག་གནས་ རྟོག་པ་རྩེས་བའིང་ སྲེ་ ཚོས་ ཕྱག་ས་ཀུ་བ། 脱麸。把炒青稞盛入袋内，用脚踏揉以去其皮。

དྲས་པ། འདྲ་བའི་འདུས་པ།

དྲས་ཆུ། གཡག་ད་ས་བཞི་པ། 名词。四齿牦牛。即满四岁的牦牛。

དྲས་མ། 名词。(1)བཙོད་མ། 乳牛；བ་དྲས་མ་ལས་ནོ་མ་བཙོ། 从乳牛挤奶。 (2)འབྲུ་རིགས་ བཀག་པ་གད་བདང་བྱས་པ་ ཞེག 去壳的粮食。

དྲས་བཞག (ཁྲལ) ཨ་ ཕྱུག་ལ་ལ་སྲུང་ སྲུད་ ཅིད་ བའི་དྲས་ ཤར་བ། 牲畜发情期已到。

དྲས་ཚོག་ཐྲག་པ། (ཁྲལ) ཕྱུག་ རིགས་ལ་ སྲུང་ སྲུད་ཅིད་ དྲས་བའི་དྲས་ཆོད་ཡང་བསྲུངས་འཆར་བ། 牲畜再次发情。种畜交配后不久，重现发情的象征。

དྲི། གཤེན་འདྲིའམ་གཤེན་འདྲི་ ཚ་ ཚའི་ མིང་ཞེག 名词。鬼。男女活鬼或死鬼的总名。

དྲི་ཤོ། 名词。(1)(ཁྲལ) དྲལ་ཤ། 盖顶短木。屋椽上的小棍和树枝。(2)ཚ་འདྲི། 男鬼。

ཏེ་མོ། མོ་འདྲི། 名词。女鬼。

ཏེག་ཀུམ། ལག་པའི་ཀུ་མོ་གཉིས་དང་ རྐང་པའི་ཙིལ་ཙིགས་ གཉིས་ བཅས་ ན་ པ་ ཏེག་ ནད་ དང་། ཙན་ལག་གི་ཙིགས་ཀུན་ན་ པ་ ཀུམ་ ཁྱེའི་ ནད་ དང་ གཉིས་ སོ། 关节痛风。两肘两跗疼痛为痛风，四肢关节疼痛为关节炎。

ཏེག་ཁགོས་སྐྱོན་ཞོང། ཏེག་ནག་གིས་འགོས་པ་ དང་སྐྱོན་ཆགས་པ། 污损。污染和损坏。

ཏེག་རུད། རྐང་པའི་མཐེ་བོང་གཉིས་དང་། ལག་པའི་ཀུ་ཙིགས་ གཉིས་ བཅས་ བཞེ་ ལ་ ཏེག་ བཞེ་ རེར་བས་དེའི་གནས་སུ་བབ་པའི་ རླུང་ཁྲག་འཐུབ་པ་ལས་ བྱུང་བའི་ནད་ཀྱི་ མིང་། 痛风，关节炎。两足拇趾和两手肘关节被风邪热血侵扰发生疼痛之病。

ཏེག་པ། ནག་རོག་གི་ ཐལབས་ ཆགས་ པའི་ གཡའ་ དང་ ཕྱེ་ ཕྱེད། 名词。污垢，积秽。不洁的附着物；ཁྱེའི་ཏེག་པ། 舌苔。 གཟུགས་ ཐོང་ ཏེག་པ་མཐུག་པོ་ཆགས་འདུག 身上积垢甚厚。གཅིན་ ཏེག་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་གཞི་བརྟག་པ། 根据小便沉淀诊断病症。

ཏེག་ཐལ། དུ་ཏེག་གི་རལ་པ། 塌灰。室内久未打扫、悬结屋上的烟絮。

ཏེགས་ཀྱམས། ང་རྒྱལ་ཁེངས་ཏེགས་ཅན་གྱི་ཐྲསས། 傲慢劲儿，骄傲的态度。

ཏེགས་ཚེམས། ང་རྒྱལ་ ཁེངས་ སེམས། 骄傲，傲慢。

ཏེགས་ལྷོན་མ། (མཛོན) བྱད་མེད་གཞོན་ནུ་ མ། 傲慢女。青年妇女的异名。

ཏེགས་པ། ●(ཐ་ཚི་དད་པ) རྒྱགས་པའམ་ ཁེངས་ པ། 傲慢，自满；རྒྱགས་པས་ཏེགས་པ། 骄傲自满。●ང་རྒྱལ། 名词。傲气，骄慢，高傲；ཏེགས་པ་ཆེ་ དྲགས་ ནས་ ཡར་ རྒྱས་ གང་ ཡང་ མ་ བྱུང་། 由于过分骄傲，没有任何进步。ཏེགས་མེད་ཀྱིས་ཙོན་ ཅན་ ལེགས་ཤེས་ཐོབ་ ཀེས། 谦虚能学得知识。དཔའ་རྩལ་ཆེ་བའི་ཏེགས་པ། 恃勇骄傲。

ཏེགས་པ་བཅོ་ལྔ། ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱིས་ ཏེགས་ པ་ དང་། ཐོས་པས་ཏེགས་པ། ཟློས་པས་ཏེགས་པ། རྟེད་པས་ཏེགས་པ། ཁཀུང་ སྟེས་ ཏེགས་ པ། རིག་གནས་མཁས་པས་ཏེགས་པ། དབེན་གནས་ཀྱིས་ཏེགས་པ། སྐུངས་པའི་ཙོན་ཅན་ཀྱིས་ཏེགས་པ། ཙོ་ཐང་སྟེང་བས་ཏེགས་པ། གཟུགས་བཟང་བས་ བས་ཏེགས་པ། ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཏེགས་པ། དབང་ཆེ་བས་ཏེགས་པ། འཁོར་གཡོག་ བཟང་བས་ཏེགས་པ། བསམ་གཏན་མངོན་གེས་ཀྱིས་ཏེགས་པ། ལུ་གུ་སོགས་ཀྱིས་བསྟོད་པས་ཏེགས་པ་བཅས་ བཅོ་ལྔའོ། 十五憍，十五傲慢：戒律憍、多闻憍、辩才憍、利养憍、恭敬憍、通达明处憍、寂静处憍、头陀功德憍、少资具憍、风姿美好憍、财富憍、权势憍、眷属优美憍、静虑神通憍、天龙赞叹憍。出家大众应当戒除的十五种傲慢。

ཏེགས་སྨྲ་ག ང་རྒྱལ་ཁེངས་ཏེགས་ཅན་གྱི་ཚིག 傲语。傲慢自大的话。

ཏེད། གཅན་གཟན་དེད་མོང་གི་བསྡུས་མིང་། 名词。乌熊。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རེ་དགས་ཐ་བ།

ཏེད་ཙོ། སྨལ་རལ་ཆ་བོ། 撒赖，逞刁要挟。

ཏེད་ཙི། 形容词。(1)ཐོན་ཐུང་ཡིབས། ཁེ་ཙི་ཅན། 奸诈，油滑，懒散；མི་དེ་རེ་དེད་ཙི་ཞིག་རེད། 那是一个奸滑的人。 ཐོན་སེམས་ དེད་དུ་གྱུར་སོང་། 思想变得油滑。ལས་ཀ་ལ་སྡོད་བས་ མ་འབད་ན་རྣམ་གཡེང་གིས་ ཐོན་ དེད་ ཤེན་ ཆེ་ བ་ཙམ། 不热情努力工作，谨防变成油滑之徒。(2)ཆོས་དང་སེམས་ཀྱུད་མ་འདེས་པ། 教油子。满口宗教道德而无信徒之行的人。

ཏེད་ཐུག་ལས། དེད་མོང་གི་བཀས་ པ། 乌熊皮；བཞའ་ཆན་ཙོད་ས་དང་། ཀན་མ་ཀེས་ཀྱང་སངས་

དོད་ཕྲག་དོད་ཆེན་པོ་ཙམ་བས་ཚན་ གོགས་ པོ་ཙང་། 马熊皮能够保温，在寒湿地方很有用处。

དོད་ཁོ། ཁ་ཅན་ཁ་ཟས་དོད་ཚང་ཁོ། 名词。雄马熊。

དོད་མ། ཁ་ཤེས་རྒྱུད་སྐྱོང་པའི་བྱད་མེད། 名词。奸诈妇女，油滑妇女。

དོད་མོ། 名词。(1)ཁ་ཅན་ཁ་ཟས་དོད་ཚང་མོ། 雌马熊。(2)དོད་ཚང་དང་འདྲ།

དོད་ཙོང་། ཁ་ཅན་ཁ་ཟས་ཞིག 马熊：དོད་ཙོང་གིས་འཕྲི་བ་འཇིན་སྐབས་ཁ་ཅིག་ཐེབ་དྲས་ཁ་ཅིག་བརྗེད་འགྱོ་བ་རེད། 马熊捉雪猪，得后忘前。

དོད་ཟེ། (ཟངས) ཟེང་གེ། 食熊。狮子的异名。

དོཏ། དོལ་ཐུ། 名词。骡：དོཏ་ཁལ་ཐེག་ཆེ། 骡能负重。

དོཏ་རྩེག (1)དོལ་ཀྱི་རེ། 骡鬃。(2)རྩེག་སྐྱེན་ཐུམ་རེ། 穗边毯子。边沿有穗如骡鬃的毛织垫子。

དོཏ་ཁྲོ་ཀངས་གཙུམ། རྒྱ་འཕྲལ་ཀྱི་ཀངས། ཆུང་ཀེ་གཀོག་པ། ཐུབ་མཆོག་ཀྱི་རྟ་ལ་ལྷན་པའི་དོཏ་ཞེག་སྟེ་དབལ་ལྷན་ལྟ་མིའི་བཞོན་པ། 三胜神骡。吉祥天母的坐骑，具有神变足、鼓风翼和神行力等三种特殊的优点。

དོཏ་ཙི་ཚེག མས་ཀན་རིང་ལ་གཟུགས་བོངས་ཆུང་བའི་དོལ་ཞེག 矮骡。下腭长而体小的一种骡。

དོཏ་ཚག སྒོག་འཚོ་སྐབས་ དོལ་ ཚས་ བདག་བཟང་གི་དོལ་རྟེ་ཤུ་ཐམ་བའི་ཆ་གཅིག 骡组，骡帮。外出时骡夫所管的二十头驮骡组合成的骡群。

དོལ། ཚོད་མ་དང་བོང་ཁུ་ ཁས་ རྒྱས་ བའི་ ཤེས་ཅན་ཞེག 名词。骡。马驴杂交所生者：ཨ་ཀྱེ་བཟང་བོང་ཁུས་ཆུང་དོལ་ཁང་རྒྱེད། 驴子养健骡。意谓母贱子贵。

དོལ་རྒྱ་རོ། དོཏ་རྒྱ་ མདོག་ དག་ ལ་ ཁ་ མིག་ གི་ ཨཐང་ དཀར་ ཞེ། 白额骡。毛色黑而嘴、眼毛色白的骡子。

དོལ་ལྷག་ས། དོལ་ཀྱི་ཆིག་ལྷག་ས། 骡掌。马蹄铁。

དོལ་ཚེས་པ། དོལ་ཀྱི་རྩེས་འགྲོ་མི། 赶骡者。

དོལ་གདང་། དོལ་འདོག་ས་ཤའི་གདང་ཐག 骡脚索。拴骡足的长绳。

དོལ་ པ། 名词。(1)དོལ་ འདེད་ སཁན་ དང་། དོལ་བདག་དམ་ཅིད་ སཁན། 赶骡者，管理驮骡的人。(2)དོལ་མང་ཞི་འདེད་བའི་འགྲུལ་པ། 骡帮，驮伕。

དོལ་པ་ལག་ཀྱེ། དོལ་ལ་ཁལ་འགེལ་ སཁན། 驮伕。给骡马上驮子的伕役。

དོལ་ཚྭ། དོལ་འཚོ་ སཁན། 牧骡者。牧放骡子的人。

དོལ་རུ། དོལ་འདོག་ས་ཤའི་ར་བ། 骡厩，骡圈。

དོལ་ས་ག (ཁྲལ) དོལ་ ཀྱི་ དཀྱི་ འཚའི་ བཀས་ བ་ལས་བཅས་བའི་རྡོ་ མོ་ འབྱང་དོད་ཚའི་ཀ་ བ་ཐེག 骡胯皮。骡胯部粗粒皮所制皮革，状如鲨鱼皮面。

དོས་མ། ཐག་བ་བཅོ་བྱང་བའི་རྩྭ་ཐེག 名词。马兰草。可作绳的一种草，དོས་ ཐག 马兰草绳。དོས་འབྲུ། 马兰草籽。

དྲོས་མཁའ་ཚེ་ཁར། རྩ་དོས་ མའི་ མེ་ ཏོག་སྐྱེ། དྲུས་ བས་ སྐྱེན་ཁུགས། ཐུང་ཐབས་འཇོམས། 马兰花。功能杀虫，除脏腑绞痛。

དྲོ། 名词。(1)ལས་དྲུ་འཁྲིང་ཐུའི་བཟའ་ཚས། 途中食品，旅途干粮：དྲོ་ཚས་སྟོགས་ཤིག 要备好上路的干粮。(2)དྲུས་སྟོན་བའི་ཚིག་ཐོག་ས། 表示时间的词缀：ཞོ་དྲོ། 上午。ཕྱི་དྲོ། 下午。

དྲོ་ཐུལ། ལས་ཚས་ཐུག་སྟོད་ཏུལ་བ། 途中粮袋。盛途中食物的口袋。引申义作路上口粮：དྲོ་ཏུལ་རང་འཐུག་ས། 自带口粮。

དྲོ་ཕྱིད། དྲོ་ཤིང་ཕྱིད་པ་ ཏེ་ མའི་ བོད་ ཐེང་ ལས་ རྒྱེད་བའི་ཚོར་སྐྱང་ཡུ་ བྱ། 暖和，温暖。

རྒྱ་ཁ། (ཐུན་) ཕྱག་ནུ་འགྲོ་དུས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཟས། 途中食品：རྒྱ་ཁས་མ་འདངས་ན་རྒྱ་སྐོན་ཀྱང་དགོས། 途中食物不足就须增添。

རྒྱ་ཚང་། ཚ་གང་གི་ཚད། 温度。寒暖的程度。

རྒྱ་ཆུ་ལེ་བ། རྒྱ་སྐྱིད་བྱུང་ཆུལ་ཞེག 热烘烘的，热呼呼的：འཁྱག་དུས་མེ་ལ་བསྲེས་པས་རྒྱ་ཆེ་ལེ་བ་བྱས་སྟུང་། 冷天烤火，感到热呼呼的。

རྒྱ་འཇམ། (1)རྒྱ་ཞིང་འཇམ་པ། 温柔，温和：མལ་ཆས་རྒྱ་འཇམ་དུ་ཉལ་བ། 睡在温柔的被窝里。(2)ཆ་པོ་རྣམས་ཆུང་ཁད་གང་དུ་སོང་བ། 温凉，半冷半暖，不冷不热：ཆུ་རྒྱ་འཇམ། 温水。

རྒྱ་རྩེག། ལམ་ཆུགས་ཀྱི་དོད་དངལ། 途中食费。

རྒྱ་ཁྱིང་ཁྱིང་། མེ་དང་ཉི་མ་སོགས་ཀྱི་ཚ་རྒྱ་སྐྱེ་སྐངས་ཤེག 暖烘烘，热烘烘的：འཁྱག་དུས་ཉི་མངར་བསྲེས་པས་རྒྱ་ཁྱིང་ཁྱིང་བྱས་སྟུང་། 冷天晒太阳，感到暖烘烘的。

རྒྱ་ཟོན་པ། ཟླ་རྒྱའི་ཁ་ལག་གམ་ཟ་མ་བཟས་ཚར་བ། 早食毕。吃过了早饭。

རྒྱ་དོད། ལམ་ཆུགས་ཀྱི་དོད་འབྲུ་དངལ། 途中食费。

རྒྱ་འདེབས་པ། ཚ་ཐོགས་ཆུག་པ། 打尖。途中进食：ཕྱོགས་འགྲོའི་ལམ་བར་དུ་རྒྱ་འདེབས་པ། 远出旅行，在路上打尖。ཚུར་ཡོང་དུས་རྒྱ་འདེབས་པའི་ཁྱིབས་གང་ཧཁས་ཆས་ཐུག་རྒྱ་ཤིང་འགོར་སོང་། 来时打尖的次数太多，所以耽搁久了。

རྒྱ་ཙི། གང་བ་ལས་ལྡོག་པ། 形容词。温，微热，不凉：སྨན་ཀྱི་ཚོན་ཏེག་རྒྱ་ཙི། 药功微热。དྲྭ་ཚགས་རྒྱ་ཙི། 暖和的衣服。

རྒྱ་བ། ●(ཐ་ཤེ་དད་པ) རྒྱས་པ། རྒྱ་བ།། ཚ་བ། 温，热，暖：ཆུ་གང་མེ་ཤེད་བསྲེས་ཏེ་རྒྱས་པ། 冷水被烧热了。●རྒྱ་ཙི་དང་འདྲ།

རྒྱ་བའི་དུས། (1)ཉིན་དགུང་ཚགས་ཐང་ཐ་རན་པའི་དུས་ཚོད། 正午，日中分，热时。(2)(མངོན) དབྱིད་ཀ་དང་། སོས་ཀ། 和煦时分。春季的异名。

རྒྱ་བའི་ཡི་ཀེ་བཞི། ལེགས་སྦྱངས་སྐད་ཀྱི་ཀཁལ་ཐེའུ་ཀྱ་ས་ཏ་བཞི། 四暖气字。梵文的四个透气字母ཀ་ཏ་ས་ཏ།

རྒྱ་སྐྱོང། ཉ་དྲེ། 上午，午前。

རྒྱ་ཁ། དྲད་རྟེན་ས། 热源，暖处，暖所依：དེ་ཁ་དམའ་བའི་མེད་ཐུས་པས། ཁམ་ཀ་འདྲ་ཁངས་ཤིང་ལ་བྱུང་། 热源靠红火，吃亏是柴薪。

རྒྱ་ཤལ། ཉིན་དགུང་ཀི་ཐས་ཐ་བའི་དུས་ལས་ཤལ་བ། 日偏西，过午。正午以后的时间。

རྒྱ་ཕྱག ཕྱོགས་འགྲུལ་སྐབས་ཀས་བྱའི་ཕྱག 途中食用羊。屠宰作途中食用的绵羊。

རྒྱ་ཀ། ཕྱོགས་འགྲུལ་སྐབས་བཟའ་བྱའི་ཤ། 途中食用的肉类。

རྒྱ་ས། (1)ས་ཆ་དྲོ་བ། 温暖的地方。(2)ཚ་དྲོ་འདྲེབས་ས། 休息打尖的地方。

རྒྱ་སྐེབ་སོང་། དྲོ་ཁིང་ཁིང་དང་དུན་ཀཅིག

རྒྱག ཐོ་ཐུང་དྲ་ཐུང་བའི་བཟའ་བཏུང་ངམ་ཁོངས་སྐྱོང་ཀྱི་དོན་དྲ་ཀོ་བའི་ཐོག་ཀི་འཕྲལ་གཞན་ཞིག

རྒྱག་ཁོད། ཐོག་ཤད་དང་འདྲ།

རྒྱག་སྐུ། ཐོག་ཐུ་དང་འདྲ།

རྒྱངས། འབྲེན་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྒྱད། 名词。(1)ལུས་དང་གནམ་གཤེས་དང་ཤེས་སོགས་ཀྱི་དྲོ་མིང་ཀྱང་། 温度，热力：ཉི་མའི་དྲོད། 日光热度。ལུས་ཀྱི་དྲོད། 体温。བསིལ་དྲོད། 冷热，寒暖。(2)ཚོད། 程度，火候：ཉམས་དྲོད། 经验的多少和程度。 ཚོན་ཏེག་ཀྱི་

ཏྲད། 学力。 ཏྲད་མི་ཤེས་པ། 不知分寸。 (3)སྒོམ་ལམ་ངེས་འབྱེད་ཅ་བཞིའི་ནང་གཅིས། སོ་སོ་ར་ངེ་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བདེན་ བཞིའི་ཚོས་ལ་དམིགས་ནས་བསྒོམས་པས། ནང་འཇིན་པ་ཡིད་ཀྱི་བཟློད་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་གཟུང་ བ་ཕྱི་དོན་མེད་ཅར་རྟོགས་པའི་ སྣང་ བ་ ཐོབ་ པའི་ ཉིང་ ངེ་འཛིན་ ཞི་ གནས་ དང་ ཤེས་ རབ་ ལྷག་ མཐོང་ མཐུངས་ལྡན་དང་ བཅས་ པ་ སྟེ། དེའིང་ན་ ཤིང་གཏུབ་པ་ལས་མེ་འབྱུང་བའི་ སྟེན་ དུ་ ཏྲད་ འབྱུང་ བ་ལྟར་མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ མེ་ ལྟ་ བུ་ སྐྱེ་ བའི་ ཐ་ལྟས་སུ་ཏྲད་ཐོབ་ པའོ། 暖。加行道四抉择分之一。依内证智缘四谛法以观修内能取心但是意言，外所取境本无自性而与止观相应之明得定，有如钻木取火，先现暖相。此种即将生起见道慧之前相，得名为暖。

ཏྲད་ཀྱི་ཆེ་སྒྲུབ། ཏྲད་ཅི་སྒྲུབ་དང་དོན་གཅིག

ཏྲད་ཁྱེད་ཅིག (ཨང་ན) ཁི་ཁི་ཤིང་། 能发热。 率拔的异名。

ཏྲད་ཁང་། ཏྲད་ཚད་ཆེ་ཙམ་ཙེད་པའི་ཁང་པ་སྟེ་དཀྱན་ཁར་སྟོ་ཚལ་ལམ་མེ་ རྩྭ་ སོགས་ འདེབས་ གསོ་ བྱེད་ ས་ ཞིག 温室。温度较高的房间，多用于冬季栽培蔬菜花木等。

ཏྲད་ཁྱག ལུས་སོགས་ཏྲས་པ། 取暖，使暖和。

ཏྲད་ཆང་། (1)ཚ་ཏྲད་ཆང་ངེ་། 不很热，微温。 (2)གདེང་ཏྲད་ཆང་བའི་མིའི་མིང་། 不沉着的人，易喜易愁的人。(3)ཐམས་སྒོང་མེད་པའི་མི། 无经验的人。

ཏྲད་ཆེན། (1)ཚ་ཏྲད་ཆེན་པོ། 极热，温度高。 (2)ཐམས་ཆུས་ཆེན་པོ། 经验丰富。 (3)གདེང་ཏྲད་ཆེ་བ། 把握大。

ཏྲན་ཀློག ཐོའི་གདེང་ཚད་ལྟ་བ། 测验，试探；ཞེན་ཏན་ཆེ་ཆུང་གི་ཏྲད་ཐུལ་བ། 测验学识大小。

ཏྲད་ཏྲག། ཀྱི་ས་ཀང་བཙུས་ལ་ཆང་ བྱན་ནས་ བཟོས་པའི་ དྲག་ཀྱིས་ བྱད་ མེད་ བྱ་ བཅས་ པའི་ རྡེས་ཀྱི་ཆུ་ཞབས་དང་མཆང་ད་མཁལ་ཏུད་གཟེར་ བ་འཇོམས་པ་ལྟར་ཀྱི་ཐུན་འཆོས་ཐབས་ཤེག 热罨，热敷。取东向鼠穴泥土，喷酒炒热，敷于患处，治产妇小腹疼痛和尾椎、肾腰等处疼痛之症。

ཏྲད་པ། ཐམས་ཆད་ལྟ་ མཁན། 名词。观察员，巡逻人员。

ཏྲད་ཤེས་ཏྲས། (ཟླ་ན) དཔྱིད་ དུས། 暖来时。春季的异名。

ཏྲད་འབེབས། (ཟླ་ན) དཔྱིད་ཀ། 暖降。春季的异名。

ཏྲད་མེད། (1)ཚོད་མེད་དམ། ཚ་ཤེས་མེད་པ། 无度，不知足。(2)གདེང་ཚོད་མེད་པ། 无把握。

ཏྲད་ཐག ཏྲད་སྟོབས་རྒྱད་ཁྲིད་ཀྱི་ཐུན་ཤེག温性药物。如率拔、益智等。

ཏྲད་ཐག་ཏང་ཟེ། (ཟླ་ན) པི་ཏི་ཤིང་། 扁形温药。率拔的异名。

ཏྲད་ཐག་ཧལ་ཟེ། (ཟླ་ན) ཚོ་བ་རིས། 圆形温药。黑胡椒的异名。

ཏྲད་ཆེ་སྒྲུབ། ཤེད་ཁྲིད་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་ གཤིས། བསྒོམ་ཐུན་རབ་དུ་ གྱུར་པ་མཚན་ཁྲིད་ གང་ཤེག ཐུན་ལམ་ཏྲད་ཀྱིས་བསྒོམ་ པའོ། 暖位顶加行。加行道暖位所属标志殊胜之总摄修习者。

ཏྲད་ཚད། (1)རྟོག་པའི་ཐམས་ཆད་དམ། གདེང་ཚད། (2)ཚ་བ་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 温度；ཏྲད་ཚད་ཆེ་བ། 高温。

ཏྲད་བྱང་ཏྲས། སོས་གའི་དུས། 春季。

ཏྲད་རླངས། ཚ་ཏྲད་ལས་བྱུང་བའི་རླངས་པ། 热气，暖气。

ཏྲད་ཧྲང་། ཏྲད་འཕེབས་ཁྲད་ཀྱི་ཧྲང་། 热风，暖风。解冻的春风：དཔྱིད་ ཀ་ འབྱིང་ བར་ ཏྲད་

ཟུང་ཟླ་བ། 仲春二月暖风起。

དྲོད་ཀྱི་སྟོབས། ཚ་དྲོད་ཀྱི་རྩལ་གྱི་སྟོབས། 热力。

དྲོད་ཤེས་པ། ཚོད་ལེན་པ། 摸底，知道究竟，ད་ཚ་འདི་ཕྱིས་སུ་དྲག་གྱབ་མིན་ཀྱི་དྲོད་མི་ཤེས། 将来，这个病能否治好，还不摸底。

དྲོད་གཤེར། ཚ་དྲོད་དང་ཆུ་གཤེར། 温度和湿度；དྲོད་གཤེར་སོགས་ཚ་ཆུན་དང་ལས་རྩལ་འཇོམས་ན་ཞིང་ལ་སོ་ལེགས་ཙོང་། 有了湿度、温度等条件，再加上劳力，地里庄稼就会丰收。

དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པ། འབུ་སྐྱེ་ལ་སོགས་པ། 湿生。如虫蚁等。

དྲོད་སྐེབས། གནམ་གཤེས་ཀྱི་དྲོད་གསར་དུ་སྐྱེས་པ། 天气初暖。

དྲོད་གསུམ། ཪ་ཀི་དང་། སྐག་སྐྱེལ། ཀ་ཀོ་ལ་གསུམ་གྱི་བསྡུས་མིང་། 三辛温。肉蔻、白蔻和草果等三种辛温药物的总名。

དྲོད་ལྷགས། ནམ་དུས་རྩེད་སྐྱེ་བའི་རླབས་ཀྱི་བའི་ལྷགས་པ། 暖风，和风。

དྲོད་འཇམ། ཚ་གང་རུན་པ། 略暖，温和。不冷不热；ཆུ་དྲོད་འཇམ། 温水。གསོལ་ཇ་དྲོད་འཇམ། 温热茶。

དྲོད་འཕྲག བསྡུས་ཏེ་འཕྲག་པ་དང་ལྷད་འཕྲག་པ། 冒充，搀假；སྐད་ཅ་ལ་ཚིག་དྲོད་བཙུག་སྟེ་དགྱག་ཤེད་ཀྱག་པ། 话里搀假，进行挑拨。

དྲོད་ཅི། གང་མོ་མིན་པ། 形容词。温热，温暖。冷暖适中，ཁྲག་དྲོད་པོ། 鲜血，热血。ཆུ་དྲོད་པོ། 温热水。

དྲོད་མོ། དྲོད་པོ་དང་འདྲ།

དྲོད་ཆོས། དྲོད་མ་ཡལ་བའི་ཇོ་གསར་པ། 鲜酪。热气未消失的新鲜酪。

དྲོད་ཤ། བསད་མ་ཐག་པའི་ཤ། 鲜肉，新鲜肉。

དྲོལ། འདྲལ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

དྲོས། འདྲ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

དྲོས་ཆུན། (ཐུལ) ཉིན་དཀྱང་མ་ཐེན་གོང་། 近午，午前片时。

དྲོས་པ། དྲོ་བའི་འདུས་པ།

དྲྭ་ཐིག ཤེ་གེ་པོ་ཏི་འཇུག་སྟོང་ཤེང་ཐྲེམ་ཀྱི་དྲྭ་ཐིག 格架。陈放书籍的分层格架。

དྲུ་དྲུ་ར། (ཤེགས) སྐང་པ་དཀུ་འཕུར་ཏེ་ཐང་ཐྲོམ་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ་ཀྱི་སྨྱེ་མིང་ཞེག 达杜罗。梵义为九倍光。青、白、杂三色良莨菪总名。

དྲུག་སིང་ཁྲ། (ཤེགས) ཆོས་ཀྱི་སེང་གེ། 法狮子。

དྲུག་ཤི། (ཤེགས) ཆོས། 法。梵音译作达磨。

དྲུག་ཤྲཱ། (ཤེགས) ཆོས་སྐྱོང་སྐྱེ་བོད་དུ་ཆེའམ་སྐྱོང་བའི་ཆུ་གར་ཀྱི་སྐྱེའི་དབོན་བོད་ཀྱི་བླ་ལ་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 法护。梵音译作达磨婆罗。曾到过西藏的古印度高僧，是西藏“三护论师”之一。

དྲུ་དྲུ་ཀ། རྨྱེ་ཏི་ཀ་དང་འདྲ།

དྲྭ་ཏི་ཀ། (ཤེགས) གཏུད་རབས་ལྷ་པ་སྨྱེ་ཐུན་ཐོས་དགྱ་བཅོམ་པ་ཞེག 有愧。梵音译作地底迦。第五代付法藏师。

དྲུ་ཏི། (ཤེགས) ཨ་ལི་རྨྱེ་ཏི་སྨྱེ་ཅ་དབུ་མ། 中脉。人体中央的一种脉道。

དྲུ་བ། (ཤེགས) བརྟན་པ། 固定，坚固不动。

དྲུ་ལ་ཀ། (ཤེགས) ཅ་བའམ་རིས་པ། དབེར་ན། ཉི་མའི་དྲུ་ལ། གཟའ་དྲུ། 基本，确定。如太阳基数，曜基数。

གདགས་ཕྱི་བཅོད་ཅི། མིང་ཕྱི་བཅོན་པོ་དང་གདགས་ལྟ་དཀར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྐས། རྒྱང་བོད་ཀྱལ་དྲག་པ་སྨྱེ་གནམ་ཀྱི་ཁྲི་བདུན་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 达赤赞普。美赤赞普和王妃达拉噶莫所生子。吐蕃王朝第六王。

གདགས་པ། ❶འདོགས་པའི་མ་བོངས་པ། ❷མིང་གི་ཐ་སྙད། 名词。名字，名称。佛书译为所假

立者，简称假立。

གདགས་གཞི། མིང་འདོགས་སའི་གཞི། 命名处。有名称的事物。佛书译为设施处、施设器：གང་ཟག་གི་གདགས་གཞི་ནི་ཕུང་པོ་ལྔ་རེད། 补特伽罗的设施处是五蕴。

གདགས་སྨྱོབ། (1)ནད་པལྟ་སྨན་པས་ སུ་ གདགས་སྨྱོབ་པ་དང་། 医生与病人。(2)རྩེ་པལྟ་སྐབས་སོང་མེའི་ཁར་ རྒྱང་དེན་ ལྟའི་ རྩ་ ལ་ གདགས་དང་། 鼻与呼吸。指头内外。内以候五脏，外以候六腑。(3)དཀྱུར་ཕྱི་ནང་དུ་ རྒྱུ་སྐབས་དཀྱགས་ཕྱིར་རྒྱུ་ལ་ གདགས་ དང་། ནང་རྒྱུ་ལ་སྨྱོབ། 呼与吸。(4)དུས་ཚོད་ སྐབས་གདགས་ཉིན་མོ་དང་། 昼与夜。(5)སྨན་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ སྐབས་ གདགས་ ཉིན་ངས་ཀྱི་རི་དང་། 阳山与阴山。

གདངས། 名词。(1)ས་ལ་ཐག་པ་ བཏུངས་པའི་ སྐེ་མེར་ཕྱུང་པ་བཏུབ་པའི་སྐྱོ་ཕྱུགས་ འདོགས་ཐག 牛脚索。两端钉在地上系缚牛马足部的长绳：མཚན་མོར་རྟ་བོང་ཚང་མ་གདངས་ལ་ བཏགས། 夜间，驴马都拴在长绳上。(2)ཁྱམ་བྱའི་ སྐྱེད་གནས་ སུ་འཕྲེད་དུ་ བཏང་བའི་ཤེད། 栖鸡横梁，ཁྱམ་ བྱ་རྣམས་དགོང་མོ་ བྱ་གདངས་ལ་འཛེག 傍晚，家鸡上栖于横木。(3)གོས་ སྐུགས་འཁྲིལ་ སའི་དཔྱང་ཐག་དང་ཤིང་ཕྱེ་ བྱ། 晾衣绳，晾衣竿，衣架。

གདངས་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག ཆུ་འགོ་ གདངས་ལའི་ ཆུ་ ཅོས་ནས་བྱང་ ཞིང་ བོད་ རང་ སྐྱིང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ སྐུན་རོང་ཐྲོངས་ཀྱུལ་དུ་ ཀཀ་ཆུ་ དང་ འབྲེས་ པ་ དེ་ ཆུལ་མོ་ རྡུལ་ཆུའི་ ཆུ་ འགོ་ ཞིག་ཡིན། 当曲。河名。发源于唐古拉山南麓，在西藏自治区聂荣县境与下曲汇合为怒江之一源头。

གདངས་ཐག (1) གོས་ སྐུགས་ འཁྲིལ་ སའི་ དཔྱང་ཐག 晾衣绳。(2)གང་ལ་ཏུ་ ཐུགས་འདོགས་ ཐག 牛脚索。系缚牛马足部的长绳。

གདངས་ཐག་འབྲལ་མིག་བཅུ་འབྱུང་ བ། དུ་ དྲིལ་ཁལ་ བོང་ སྐུགས་ ཐྲེང་ བསྡུད་ ཀྱིས་ འདོགས་ ཐྲེང་ཐག་པ་ཐུང་ བཅུ་འབྱུང་བ། 十环牛脚绳。一条牛脚绳上，串连有十个活套可以系缚十头骡马足部者。

གདངས་ཕྱར། (1)ཁང་ བའི་ ནང་ དུ་ གོས་ སྐུགས་ འཁྲིལ་ སའི་ ཤིང་ཕྱར། 挂衣橛，衣架木钉。(2)གདངས་འཛིན་ཐྲེད་ ཀྱི་ཕྱར་བ། 脚索桩。固定牛脚索两端的小橛。

གདངས་བ། (ཐ་དད་པ) གདངས་པ། གདངས་པ། གདོངས།། ཕྱེ་བ། 张开，打开，睁开：ཀྱི་སྒོ་ གདངས་ནས་ཕེབས་ སྐུག་ཞུས། 打开大门迎候。མིག་གདངས་ནས་ལྟོས། 睁眼看吧！ཁ་ གདངས་ཏེ་གད་མོ་དགོད་པ། 张口发笑。ཁ་གདངས་ཐོ་ མཐོང་། 开门见山。

གདངས་ཐྲེ། 名词。(1)སྐས་འཛེག་གི་གདངས་ཐྲེ། 梯级，梯层：སྐས་ཀྱི་གདངས་ཐྲེ་ ཁངས་ཀ་ ཁ་ ལ་ ཐུག་པ་ཞིག་ཅིག་ བཟོ་དགོས། 梯级应修造成单数。藏俗登梯时，第一步是 སྐྱིད་ 乐字，第二步是 སྡུག་ 苦字，最后一步应落在乐字上，故有此说。བང་ཐོག་ཤིང་ སྐས་གདངས་ཐྲེ་ བཅུ་གཅིག་ ཡོད། 二楼木梯有十一级。(2)ཁྱམ་ ནང་ གི་ ཡོ་ ཐྲེད་ འགེལ་ས། 架子，横木架。室内挂衣帽的长绳、木杆、金属杆：གོས་ཀྱི་གདངས་ཐྲེ། 衣帽架。ཁྱམ་ ཐྲེའི་གདངས་ཐྲེ། 家鸡栖处木架。ཕྱར་ གདངས་། 有木橛的衣帽架。ཡིག་གདངས། 书架，分层的书柜。

གདངས་ཚ། སྐོ་ཐུགས་དང་ལ་འདོགས་ སའི་ ང་ བ། 牛圈，马厩。

གདངས་ལ། (1)ལ་ཞིག བོད་ནང་ སྐྱིང་ སྐྲེངས་ཀྱི་ སྐུན་རོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཐྲོང་དྲུང་དུ་ ཡོད། དེའི་ མཐོ་

ཚད་ཀྱ་མཆིའི་ངོས་ནས་རྒྱ་ཡུན་༦༢༢༠ཨོད། 唐古拉。山口名。在西藏自治区聂荣县北部，海拔 6220 米。(2)རི་བོ་ཁྲིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐྲོང་ཤར་ངོས་དང་མཚོ་སྨོན་ཁྲིད་ཆེན་ཀྱི་ལྷུ་རྒྱབ་ངོས་ན་ཨོད། ཀུལ་མོ་ཏླལ་ཆུ་དང་། ཇི་ཆུ། འཇི་ཆུ་བཅས་ཀྱི་ཆུ་འཁོ་རི་བོ་འདིའི་གཞོགས་གཉིས་ནས་ཐྲུང་བ་ཡིན། 唐古拉山。在西藏自治区东北部和青海西南部，为怒江、澜沧江和长江发源地。

གདང་ཤིང་། སྐོན་ཆས་སོགས་འཁོལ་ས་རི་ཤིང་གདང་། 衣架。

གདངས། 名词。(1)སྒྲའི་ཐ་མས། 音调；腔调。གདངས་ལེན། 语调。གཞས་གདངས། 曲调。གདངས་བཅག་པ། 降低音调。གདངས་ཆག་པ། 音调减弱。གདངས་སྙན་པོ། 音调和雅。 གདངས་འདྲ་བ། 声调一致。གདངས་འཐེན་པའི་སྒོ་ནས་སྐྱབ་ཆོག་འདོན་པ། 引吭诵诗。 དུང་གདངས་རྡེང་པོ་ཞིག་བཏང་སོང་། 吹起悠扬的号角声。(2)(རྟེན) བྱེད་ཐབས། 做法，方式。

གདངས་སྒྲིག་པ། སྐད་གདངས་མཐུན་པར་རྗེས་པ། 配音，调整音调。

གདངས་ འདྲུད། ཆོགས་ དཔྱས་ སོགས་ ཐུ་ ཁ་ འདོན་སྐད་གདངས་རྡེང་ཐོས་འདོན་པར་ གདངས་དང་། ཁ་འདོན་ཤད་མང་འདོན་པར་འདྲུད་ཟེར། 长诵直念。僧众诵经拉长音调叫གདངས，直接诵读叫འདྲུད།

གདངས་པ། ●གདང་བའི་འདས་པ། ●(རྟེན) ནད་ སངས་ པའམ། དྭག་པ། 痊愈，癒：སྐུང་གཞི་གདངས་པ་དང་འཐལ་དུ་ཟེའམ་སོང་། 病好后立即走了。

གདངས་དབྱངས། གདངས་ཀྱི་འགྲུལ་ཁྲག 腔调，音调。

གངོན། 名词。(1)སྡེབ། 坐褥，衬垫：འཐིལ་གདན། 软垫。ཅི་གདན། 小孩衬尿布。ཁ་གདན། 坐垫，椅垫。རྒྱང་གདན། 盖面毯子。(2)ཁྲི། 座，坐位：རྡོ་རྗེའི་གདན། 金刚座，坚固永恒的地方。གདན་ཐོག་དུ་ཟེའམ་པ། 入座。

གདན་ཁྲི། (1)སྡོད་ སའི་ སྡེབ་ ནམ་ ཁྲི། 坐位。(2)གདན་འོག་དུ་འདིང་རྒྱའི་ཤིང་སྐྲས། 床，褥座。坐垫下面的架子。

གདན་ཅོག གདན་དང་ཅོག་ཙེ། 坐垫和桌子。陈设的坐位和坐位前面安置的小桌。

གདན་ཐྲོག གདན་ཅོག་དང་འདྲ།

གདན་ཆ། (1)གདན་ཆས་དང་འདྲ། (2)ཡ་མཉན་བའི་གདན། 成对坐褥，一双衬垫。

གདན་ཆས། སྡོད་སའི་གདན་སོགས། 坐具。坐褥及其下铺设的全副软垫、木架等。

གདན་གཉེར། རོང་ཀ་སྐྱིང་གི་དང་། རྩེ་ པོ་ ཐང་ནང་ཤེ་གདན་ཐེ་ ཙོད་ བདག་ བོ་ རྒྱ་ ཨཀན་ ཀོ་གནས་ཙོད་བའི་མི་འགའ་ཞིག 坐垫管理员。罗布林卡和布达拉宫中专管坐垫的人员。

གདན་ བཀྲིང་ བ། 敷座，设座。铺设坐位：གདན་ བཀྲིང་ བ་ ལ་ བཞུགས་ ནས་ བཀའ་ མོལ་གནང་བ། 敷座面坐，相与谈论。

གདན་ཐོག ཤེ་ཁྲོན་ཁྲེང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དང་མདོ་སྔོན་ཐེ་ཤི་ཁྲེག 跑马山。在四川省甘孜藏族自治州康定县。

གཙུག་འཛུགས། གདན་ས་ ཁག་ ཀྱི་ འགྲུས་ ཤེ་ རྒྱ། ཐུང་བོད་ཀྱི་ལས་ དོན་ ཆ་ གྲས་ ཐག་ གཙོང་ རྒྱད་ ཐིད་ གཞུང་ ཀྱི་ དབོན་ རིགས་ ཀྱི་ ཨཐུམ་ ད་ གདན་ས་ ཤེ་ འཐུས་དགའ་གཞུམ་ཀྱི་འགྲུས་ཤེ་ཡང་ ཙོང་ དཀོས་ ཨ་ དེད་ ཟེར། 寺院代表。旧时，西藏解决重大事项时，除原西藏地方政府官员外尚有拉萨哲蚌、色拉和噶丹三大寺的代表参加。

གདན་འདེགས། གཞི་བསྐྱས་ནས་འགྲོ་བའམ་གཞིས་ཐོག་ནས་འགྲོ་བ། 迁走，移去。

གདན་འཇེམ། མཁྱེན་ལྡ་བྱ་ཆེད་དུ་འབོད་པ། 迎请，邀请，邀约，延聘；ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོར་གདན་འཇེན་ཞུས། 邀请参加会议。

གདན་ཕུ། ལས་དོན་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འབོད་ཅིང་བསུ་བ། 迎请，邀请，邀约，延聘；གདན་ཕྱའི་མི་ཀེ། 聘书。གསོལ་སྐྱེན་དུ་ཐག་རིང་གི་སྐུ་མཁྱེན་གདན་ཕུ་བྱས། 宴请远道客人。

གདན་ཕྱས་ལྡར། གདན་དྲངས་པ་བཞིན། 应邀，如约；སྐུ་མཁྱེན་ཚང་མ་གདན་ཕྱས་ལྡང་ཆིབས་འདུག 宾客都应邀前来。

གདན་ཁྲི། འབྲས་ཐྲུངས་ཐོག་ཚང་གི་ཁྲི་གདོང་དང་བསམ་ཐྲི་ཁང་ཚན་དགེ་ཚན་ཀྱི་ཞལ་མོ། 萨形帽。拉萨哲蚌寺果芒札仓哈东和桑洛两康村师傅所戴帽。

གདན་རབས། དགོན་པ་ཁག་གི་མཁན་པོ་དང་ཐིམ་ཐུགས་ཆེན་ཀྱི་གདན་ས་འཛིན་མཁན་མི་རབས། 法嗣。寺庙堪布、活佛等的传承世代。

གདན་ས། ཐི་རབས་རིམ་བར་བྱུང་བའི་དགོན་པ། 古寺。有上师世系的大小寺庙；གདན་ས་ཆེན་པོ། 大寺庙。有历史意义的古寺。

གདན་ས་ཆེལ། གདན་ས་མཁེལ་དང་འདྲ།

གདན་ས་མཁིལ། རབ་བྱུང་གསུམ་བའི་ས་ཕྱག་ཨོང་འཁྲོ་མཁོན་ཐག་ཙམ་ལ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་པོས་ཕྱག་བཏབ་བའི་དྲུག་ཏུ་དགོན་པ་ཞིག 邓萨梯寺。西藏自治区桑日县属寺庙名。公元1158宋绍兴29年，噶居派喇嘛多吉杰波所倡建，因其地名帕摩竹，从此寺传出的僧徒，名为帕竹噶居。元代在该地置帕竹万户。其后该寺第八代寺主札巴僧格之兄大司徒绛曲坚赞，击败萨迦派，建立帕竹第司政权。

གདན་ས་གསུམ། ལེང་འབྲས་དགའ་གསུམ། 拉萨三大寺。指色拉、哲蚌和噶丹三寺。

གདན་གསུམ། (1)སྐྱིང་བཏང་དུ། ཕུང་ཁམས་གཅེཀས་པ་གཅེཀས་མ། དབང་ཕྱུག་ཟེམས་དབའ་ཟེམས་མ། ལན་ལག་ཁྲོ་བོ་ཁྲོ་མོ་བཅས་ཀྱི་གདན་གསུམ་མོ། 三位，密乘通指蕴和界为男女佛位；根和境为男女菩萨位，诸胺为忿怒佛母位。(2)ས་སྐྱ་པའི་ལུགས་ལ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གདན་དང་། རིག་མ་དང་ལྷ་མོའི་གདན། ཁྲོ་བོ་དང་ཁྲོ་མོའི་གདན་བཅས་གསུམ་མོ། 三座。萨迦派所说三座：诸佛菩萨座、明妃天女座和明王忿怒佛母座。

གདན་གསུམ་དཀྱིལ་འཁོར། ལུས་ཀྱི་ཕུང་ཁམས་ཀྱི་མཚེད་རྣམས་གདན་གསུམ་ཚང་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་གཏས་པ་སྟེ། ཕུང་ཁམས་གཅེཀ་པ་གཅེཀས་མའི་གདན། སྐྱེ་མཚེད་སེམས་དཔའ་སེམས་མའི་གདན། ལན་ལག་ཁྲོ་བོ་ཁྲོ་མོའི་གདན་རྣམས་སོ། 三位坛城。身内诸蕴界处，结成具足三位坛场；蕴界结成佛、佛母位，处成菩萨、女菩萨位，支体结成阴阳忿怒明王之位。

གདབ་པ། ❶འདེབས་པའི་མ་ཟོངས་པ། ❷名词。(1)རྩེད་པ་བཏུ་གཅིག་ནང་གི་འཐོ་རྒྱད་ཅིག 枝梢。藏历十一作用神中，七轮流作用神之一。(2)(རྫིང) ཤིང་གི་ཡལ་ག་ལྗུག་ཕྲན། 细枝，弱枝。树的嫩枝。

གཙབ་ངེས་གཞི། གདབ་པར་བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ། 所求之事，所要达到的目标。

གཙབ་ཡས། གྲངས་གནས་ཤིག杂罗兰。一大数名。

གདམ་ཀ། གདམ་སྐྱེག 拣择，选取；བཟང་ངན་གཅིས་ཀྱི་ནང་ནས་གདམ་ག་མ་རོང་པ་ཞིག་རང་གིས་རྩེད་དགོས། 好坏要自己善于选择。

གདམ་ང་། གང་ཡང་རུང་བའི་དོན། 任一，随一。可任意选择的；ལ་ལར་གདམ་ང་ཅན་ཏིང་དེ། འཁྲང་ཁྲང་དང་འཁྲིན་ཁྲིན་ལྟ་བུའོ། 其中

任何一个都行。如ལའྱིང་ 与 ཡྱིང་ 这两个词和ལའྱིན་ 与ཡྱིན་这两个词，可以任意选择一个使用。

གདམ་ཚ་ཅན། གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པ་ཞིག 不定的，可任意选择的事物：མིང་ཚིག་ལའདི་གཉིས་ཀང་རྒྱང་སྐོག་ཅིའི་གདམ་ང་ཅན་ཡིན། 这两个词是可以任意选择使用的。དངོས་པོ་ལའདི་ཚའི་ནང་ནས་གང་ལའོད་ཧངས་ཚིག་ཅིའི་གདམ་ང་ཅན་ཞིག་ཡིན། 这些东西里面，是有可以任意选择的。

གདམ་ངག གདམས་ངག་དང་ལའཏ།

གདམ་པ། ལའོམས་ཅིའི་མ་ཉེངས་པ།

གདམ་ཀྱི་དབང་ཚ། བདམ་ཀྱི་དབང་ཚ་དང་ལའཏ།

གདམས་ངག མན་ངག་གམ་ཁན་ཅིའི་ངག 口诀，窍门，教诲。佛书译作教授、教诫。བཤད་ཀྱི་གདམས་ངག་ལ་ཉན་པ། 听受教诲。

གདངས་ངག་ཐེག་ཆེན་ཅང་ཅན། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་ལའཚང་རྒྱ་ཅིའི་ལམ་ཚ་ཚང་སྒྲུབ་ཅིའི་མདོ་དང་བཤུན་བཅོས་ཐམས་ཅཏ་དོ། 殊胜教诫。完整讲述大乘种姓成佛正道的一切经论。

གདམས་ངག་གི་གཞུང་། ཀྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ། རྒྱ་སྒྲུང་གི་ཁྲིད། བསྒྲུན་རིམ་གྱི་ཁྲིད། བདེན་བཞིའི་ཁྲིད། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཁྲིད། བདེན་གཉིས་གྱི་ཁྲིད་སོགས་ཟང་ངོ་། 教诫经典。讲述佛家修道窍门的书籍，如《菩提道炬论》、《修心指导》、《正教次第指导》、《四谛指导》、《缘起指导》、《二谛指导》等。

གདམས་ངག་བཙུ་གཅིག དགེ་སྦྱོང་གི་སྡོམ་པ་ལའཞི་བའི་མཐུག་ཏུ་གདམས་ངག་བཅུ་པ་སྟེ། དེ་ལ་བསྒྲུབ་ཚུལ་བསྡོད་པ་ཡིན་ལ། རྟེའི་ནང་གཞས་སུ་བསྟེན་ཀ་ལའཚ་བ་རྣམ་དག་དང་། ཐམས་ལེན་སྐྱོང་པ་རྣམ་དག་ལ་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚས་བཞི་དང་། བསྟེན་རྫོགས་ཐོབ་པས་མཆོག་ཏུ་ལའདོད་པའི་དོན་ལའགྲུབ་པ་དང་། གཞས་བརྟན་རྣམས་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་མཉམ་པ་དང་། མཁོན་སྐྱོབ་ལ་གུས་པར་ཀྱ་བ་དང་། ཐོགས་ལ་གུས་པར་ཀྱ་བ་བཅས་དུལ་བའི་གཞས་ལ་བསྒྲུབ་པ་དང་། རྨོགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉེ་ཁྲིད་པ་དང་། ཤང་དགོ་པར་ཟབ་བ་ལ་བསྒྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་པ་ལ་གུས་པར་སྐྱང་བ་དང་། བསྒྲུབ་པར་ཀྱ་བ་ཐབས་བཟོད་པ་བགེགས་ཀྱི་ཞི་བ་ཐམས་ཅཏ་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་ཡིན། 十一种教诫。授比丘戒至结束时，讲说教言，略申比丘所应学处，及如何学。此中分为：所依活命清净、所守戒律清净、所持行为清净四沙门法、得近圆故所欲成就、与诸上座戒律等同、敬恭亲教及轨范师、敬恭朋辈温良柔和、修学闻思清净正见、清净受持戒律、虔诚谨守学处、慎重应答所当承办等十一种。

གདམས་ངག་སྐོར་བ། ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་དམ་སྐྱེང་བ་གོད་པ། 传授口诀，传教诫。

གདམས་ངག་འཕེགས་པ། གདམས་ངག་སྒྲོན་པ་དང་དོན་གཅིག

གདམས་ངག་བཞེག་པ། འདུལ་བའི་ཐུག་ལེན་ཞིག་སྟེ། གང་ལ་ལྷང་བ་ཐྱིད་ཀྱི་ཆོས་བཞི་དང་། ཐབ་ཏུ་ཞུས་ཀྱང་ཉན་པ་ལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག་ལ་བསྟན་ཏེ་ཁྲིམས་ལ་ཞུགས་ཤིང་ཉན་པ་ལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱིར

སྡོང་ཚུལ་ཅི་བྱ་དུ་འཆད་པ་ཙམ་ཞུ་སྡོང་བའི་གཞི་སྟེ། ལྷུང་བ་བྱེད་བའི་སྐོ་ནས་གཞན་ཀྱི་ཆུད་སྡོང་བར་ཅིད་ཅིང་། ལྷུང་བ་བྱེས་ཀྱང་དེའི་སྐབས་མི་འཆྱད་ན་བརྗེད་བཅས་དང་། གདམས་ངག་བཞག་པ་དང་། གསོ་སྡོང་བཞག་པ་དང་། དགག་དབྱེ་བཞག་པ་བཅས་ཅིད་པ་དང་། སྐབས་ཅི་ནའང་མཐུན་བར་མི་ཅིད་ན་ཕྱར་བཅས་ཅིད་ པ་རྣམས་སོ། 中止教诫长净解制本事。毗奈耶犯罪还净四事中，分论犯罪还净以治身心之圆净本事。即以诘问犯罪之法，净治其身心。诘其犯罪仍不置理者，当予评说，中止教诫，中止长净，中止解制；虽亦置理但不听教者，当予带撅。

གདམས་པ། འདོམས་པའི་འདམས་པ།

གདའ། འདུག་གམ་ཡོད་པ། 有，存在。此多见于古代传记和牧区方言中：དཔའ་ ཡང་ དག་ པའི་མི་ཞིག་གདའ། 有一位真英雄。 གཟུགས་ གཞི་ བདེ་ པོ་ གདའ་ ལགས། 身体安康。

གདའ་ཀོ། (ཚིག) ཡོད་ ཚའམ་འདུག་ཚ། 有啊。对存在表示感叹。 མི་ དེ་ ལ་ ཡོན་ དཀ་ བཟང་ པོ་ གདའ་ཀོ། 那个人有的是好本领啊！

གདངས་མ། ཐུ་བཞི་ནང་མའི་དབྱིབས་ཅན། 名词。长方形块状物：མར་གདངས་མ། 酥油砖块。 ཐྲེད་ གདངས་མ། 酥糕砖块。

གདལ་ཁ། ཁྱབ་གདལ། 散布，流布；དད་རིམས་ གདལ་ཁ་ ཅ་ བང་ཆེ་བ། 瘟疫流行区域很宽。

གདལ་གཏམ། གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ མཆེད་པའམ་ ཁྱབ་ པའི་གཏམ། 传言。流行的话：ཆུ་ བཀྲ་ ཤམ་ དོག་ ཏུ་ འདུས་ ཞེས་ པ་ འདི་ མི་ རྣམས་ ཀྱི་ གདལ་གཏམ་ཁྱབ་ཆེ་ཞེག་རེད། “百川汇桥下”是人们很流行的一句话。

གདལ་བཟོ། (རྩིང) དབྱག་ གིང་ ཁྱག་ པ། 挑拨，离间。

གདལ་བ། ❶(ཐ་ཤི་དད་པ) མཆེད་ པ་ དང་ ཁྱབ་ པ། 遍布，满布；ལུང་པ་དེར་ནད་ རིམས་གཏུག་ པ་ཞིག་གདལ་ འདུག 在那里流行着很厉害的传染病。❷ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་ མིང་། 名词。普遍性，周遍；ཡུལ་ལུགས་ གདལ་བ་ཆེན་ པོ། 乡俗遍播。

གདལ་ བ་ ཚལ་ ཉིད་ཀྱི་ལས། སྔགས་ རྩིང་ མའི་ གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་ ལྟ་ བའི་ སྐབས་ སུ་ ཐོབ་ པའི་ས་དགུ་ པ་ སྟེ། མཐར་ ལས་དུ། ཚས་ ཉིད་ དོན་ ཀྱི་ ངེད་ གསལ་དང་། ཚས་ ཅན་ ལྟ་ སྐྱེའི་ སྐང་ བ་ གཉིས་ འདུ་ འཕེལ་ མེད་ པའི་ ཚད་ ཉིད་ ཀྱི་ ཕུག་ ཏུས་ སྐང་ སྟོང་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ ཁྱབ་ པར་ གདལ་ བས། ས་དགུ་ པ་ ལ་ གདལ་ བ་ ཚས་ ཉིད་ ཀྱི་ ས་ ཞེས་ བྱའོ། 流布法性地。旧派密乘所说第五瑜伽位中所证九地。究竟道中，胜义光明法性与本尊身现诸法永无离合之法性印，遍布一切明行之中，故称九地为遍布法性。

གདགས་བ། (ཐ་དད་པ) སྨྲ་ བའམ་ ཞུ་ བའམ་ གོ་ བ། 述说，陈述，了解；ཁོང་ ལ་ དོན་ གནད་ ཚང་ མ་ གདགས་ པ་ ཡིན། 把要紧的意义都向他说了。ཚིག་ དག་ གིས་ ནི་ གདགས་ པར་ ཐུ། 应从言词上去了解。

གདིང་། གཏིང་། 名词。底，深处；ཁོ་ ཤེམས་ ཀྱི་ གདིང་ནས་ ཆེ་ གཏ་ པ་ ཐུགས་ སོང་། 他深为恼怒。

གདིང་ཁྲལ་ཐོག་ དུ་ བཅའ་ བ། ཀ་ དག་ ཁྲིག་ ཚད་ ཀྱི་ སྨིམ་ རིམ་ ཐམས་ ཅུ་ ཤེས་ ཚུལ་ ཞེག་ སྟེ། ཅི་ སྣང་ ཅི་ ཤར་ ཐམས་ ཅད་ དང་ པོ་ ཚས་ ཉིད་ ཀྱི་ ཆ་ ལུ་ དུ་ བྱུང་། དེ་ ཕྱི་ ཚས་ ཉིད་ ཀྱི་ ངང་ དུ་ གནས། མཐར་ ཚས་ ཉིད་ ཀྱི་ ངང་ དུ་ ཐིམ་ པའོ། 解脱自信。旧密大圆满本净观修的方式之一。随其所显所现一切，皆是初生于法性之力，现住于法性之势，终没灭于法性之境。

གདིང་བ། ❶འདིང་ བའི་ མ་ འོངས་ པ། ❷འཆོ་ བའི་ ཚེ་ ཐུང་ བ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། གནས་ སྐབས་ བསྒྲུབ་ པའི་ ཐྲེང་ དུ་ གནང་ ཞེང་། ཚད་ ཐྲེད་

དྲུ་གསུམ་ཞེང་དྲུ་ཕྲུ་དོ་སོང་དྲུག་ཡོད་བའི་རབ་བྱང་གི་སྡེ་ཅེ་བཅག་ཅིག 名词。敷具。十三资具之一。出家人用以保护坐褥卧具的坐垫之一，长三肘，宽二肘六指。

གདིང་བ་ཚད་ལྷག་བྱེད་བའི་ཐུང་བྱེད། 犯过量敷具。九十单堕之一。谓比丘作敷具长超出三肘、宽超出二肘六指者。

གདིང་བའི་ཐུང་བྱེད། 草敷具。九十单堕之一。谓比丘于寺庙殿内铺设敷具，其下所垫之草及叶等，用后未及收拾。

གཅ་ག། གཅ་ཐ་དང་འཇ།

གཅ་བ། (ཁ་དད་པ) གཅས་པ། གཅ་པ། གཅས།། (1)བཤོལ་ཏེ་ཁར་བོ་བཅོ་བ། 熬，炖：ཐུག་པ་གཅས་ཤིག 熬粥！ སྨན་གང་གཅས་ནས་གར་དུ་གཏོང་བ། 把药汁熬浓。(2)(ཞེན) ཞེན་ཅིང་ཆུད་པ། 贪恋，贪爱：རྒྱ་རོད་ལ་གཅ་བ། 贪财。

གཅ་ཀ། ཀང་ལག་གི་རྒྱན་ཀྱི་ཅེ་བཅག 名词。钏镯。环形饰件：ཀྲུ་གཅབ། 肘环。སོར་གཅབ། 指环，戒指。ཀང་ལག་དང་དཔུང་བའི་གཅ་ཐ། 腕钏、足镯和臂环。

གཅ་ཐུལ་བཆུམས་པ། གཅ་ཐ་ཐོན་པ། 戴镯，穿钏，套指环。

གཅག་ཆད། གཅག་པ་ཅན་དང་ངོན་གཅིག

གཅག་འདྲེ། གཅག་པ་ཅན་ཀྱི་འདྲེ། 恶鬼，厉鬼。

གཅག་འདྲེའི་ཐུབ་བ། ཨ་བ་དགོ་དགོའམ་གཅ་ཐ་ཐུང་གསོལ་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 马勃的别名。

གཅག་པ། མ་རྟངས་པ་དང་མི་བཟང་པ། 形容词。凶狠，恶毒，残暴：གཅན་གཟན་གཅག་པ། 害人猛兽。བསམ་བློ་གཅག་པ། 恶毒的心肠。ཞེ་སྡང་མེ་ཤུར་འབར་ནས་གཅག་པའི་ང་རོ་ཆེས་ཆེར་སྒྲོག་པ། 怒火中烧，发出凶猛的吼声。

གཅག་པ་ཙམ། གཅོད་པ་ཅན་ནམ་ཞེ་སྡང་ཅན། 祸害，有瞋心的，恶毒，凶暴：དགྲ་བོ་གཅག་པ་ཅན་ཀྱིས་ཀྱང་གཉེད་པ་བྱེད་མི་ཐུབ། 凶狠的敌人也不能损害。

གཅག་པ་གཏུག་ཚང་ཚན་པ། ཤུན་རྒྱས་ཀྱི་མི་མ་ཡིན་རྐྱེན་དུ་གཤས་པ་ཞེག 俱生鬼，守宅神。

གཅག་སྤྱོད། མ་རྟངས་པའི་ཐ་སྤྱོད། 恶行，暴行。横蛮的举动：གཅག་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་བ། 暴行。གཞན་ལ་གཅག་སྤྱོད་བཏང་བ། 施暴行于人。

གཅག་ཕྱལ། གཅག་རྟུབ་ཆེ་བའི་སྦྲུལ། 毒蛇，猛蛇。凶恶的蛇。

གཅག་རྩུབ། ཤུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་མ་རྟངས་པ། 凶狠，恶毒，残暴，野蛮，གཅག་རྟུབ་རྒྱལ་པོ། 暴君。གཅག་རྟུབ་ཅན། 凶狠者。གཅག་རྟུབ་སྤྱོད་ངན། 暴行。ཚིག་གཅག་རྟུབ་ཅན། 恶毒的话。གཅག་རྟུབ་དགུ་འཛིན་ས། 穷凶极恶。གཅག་རྟུབ་སེམས་གནག 阴险毒辣。བསམ་པ་གཅག་རྟུབ་ཅན་གྱིས་མི་ལ་གཉོད་འཚོ་ཉེ། 存心凶狠，加害于人。

གཅག་སེམས། གཉོད་སེམས། 坏心肠，恶意。

གཅགས། 名词。(1)རྡི་ཚར་འགོག་ཉེ། 伞，华盖：རྡི་གཅགས། 阳伞。ཆར་གཅགས། 雨伞。གཅགས་ཙུ། 伞柄。ཆར་པ་འབབ་དུས་གཅུར་ཟུབ་པ། 雨时撑伞。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུར་མ་བཏུ་པ་དང་ཚད་སྤྱོད་བོ། (2)རྡི་མ། 日，太阳：རྣམ་མཁའི་གཅུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟར་

འོད་ཟེར་གསལ་ཞིང་ཚ་ཤུགས་དང་ལྡན་པ། 有光辉，有热力，象空中的日轮一样。(3)ཉིན་མོ། 昼。白天。(4)ཉི་དྲོ། 午时，午前。

གདུགས་དཀར། (1)དབྱ་གདུགས་སམ། ཉི་གདུགས་དཀར་པོ། 白伞。(2)དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་ཏོར་ནས་བྱང་བའི་གདུགས་པོ་ཅན། 《佛顶大白伞盖陀罗尼》。在《甘珠尔》中函。(3)དབྱ་སྟོང་ཕྱག་སྟོང་ཅན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ཞེས། 白伞盖。千头千手佛母。

གདུགས་དཀར་སྒྲུབ་ཐབས། རིག་སྔགས་ཀྱི་ཆུལ་མོ་གདུགས་དཀར་ཀྱི་མདོ་ཚན་ལ་བརྟེན་ནས་བདར་ཆད་བྱེད་ཅིང་ཚེ་གཞོག་ཞེས། 依靠修念白伞盖母仪轨以祈祷止灾息难的一种宗教活动。

གདུགས་ཁང་། (ཁྱིམ) བཟོ་ཁང་ངམ་ཐུགས་ཁང་། 僧侣暖室，浴室。

གདུགས་ཀྱེའུས། (ཤིང་ནུ་) ཤིང་སྡུག་པ། 伞盖。桦树的异名。

གདུགས་འཁོར། སྐར་རྩིས་ནང་གི་རི་མོ་ཞེག 伞蛇图。星象算中占卜中央、东方和西方人众的吉凶等方法之一。

གདུགས་ཐོགས་པ། (1)གདུགས་འཛིན་པར་བྱེད་པ། 执伞。(2)ལག་ཏུ་གདུགས་འཛིན་པ་པོ། 持伞者。

གདུགས་ཚོད། (1)ཉིན་གུང་། 午时，正午，日中。(2)ཉིན་གུང་གི་ཟས། 午斋，午饭。佛教徒不过午时的饭食；འཁོར་དང་བཅས་པར་གདུགས་ཚོད་དྲངས། 供僧众午斋。

གདུགས་མཚན། ཉིན་མཚན། 昼夜。

གདུགས་རིམ། (ཤིང་) གདུགས་བཅུགས་པའི་རིམ་པ་སྟེ་མཆོད་རྟེན་ལ་གདུགས་རིམ་པ་བཅུ་གསུམ་ཡོད་པས་ཁྱབ་པར་བཅུ་གསུམ་མཆོད། 宝盖层。佛塔宝盖有十三层故表数字13。

གདུགས་རེ། (རྟིང) ཉིན་རེ། 每天。

གདུགས་ཤེར་ལེང་གཙུབ་ཀྱི་བཟློག་པ། གདུགས་དཀར་ཀྱི་བཟློག་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱིང་ཐའི་བཟློག་པ། མཁའ་འགྲོ་མ་ལེང་གཤའི་གདོང་པ་ཅན་ཀྱི་བཟློག་པ་བཅས་གསུམ་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 白伞盖母禳解法、般若波罗蜜多心经禳解法、空行母狮面禳解法的简称。

གདུང་། 名词。(1)རིགས་རྒྱས། 族，姓，氏族。(2)རུས་པའི་ཞེ་སྡ། 骨的敬语；སྐུ་གདུང་། 遗骸，遗体。འཕེལ་གདུང་། 佛舍利。

གདུང་རྒྱས། གདུང་མ་ཀང་གཅིག་ལ་ཐག་བཏོན་པའི་འཇུག་རྒྱས་ཏེ། བོད་རྒྱས་དང་། ཐ་རྒྱས་གྲང་ཟེར། 圆木梯。在圆木一侧刻出缺口作成的梯子。

གདུང་སྐྱོབ། (ཤིང་) ཉི་གདུགས། 防热。阳伞的异名。

གདུང་ཁང་། རྩ་ཁང་། 灵堂，灵塔，地下陵寝；རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་གདུང་ཁང་ལ་བང་རྩེ་ཟེར། 国王之墓，名为陵墓。

གདུང་འཁོར། གདུང་མ་བཞེ་སྡེ་ རྒྱད་པའི་ཐུ་བཞེ་འཁོར་མ། 环梁。四角互相衔接成弧的方形梁。

གདུང་རྒྱུད། རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 世族，后裔。

གདུང་བྱོམ། ལུང་རྒྱས་མམ་རྩི་རྒྱས། 棺，尸龛。

གདུང་ཚིགས། ཁང་པའི་ནང་གི་གདུང་མ་ཚེན་པོ། 柁梁。房屋前后两柱间的横梁。

གདུང་ཅུལ་མ། ཁང་མིག་ཆེན་བོང་ཀ་བ་འཐུང་མེ་དགོས་པར་ཅུལ་མར་ གཏོང་བའི་གདུང་ རིང་། 通梁。宽敞的房间里，不立柱子直架的长梁。

གདུང་རྟེན། སྐུ་གདུང་བཅུག་པའི་མཆོད་རྟེན། 灵塔，灵骨塔。

གདུང་ཐལ། རྩ་བཞིགས་པའི་ཐལ་བ། 尸骨灰。焚尸所成灰。

གྲུང་འདེགས། (1)གྲུང་མ་འདེགས་ཐེད་ཀྱི་ཀ་བ། 柱子。(2)གྲུང་མ་འདེགས་པར་ཐེད་པ། 撑起横梁。

གྲུང་བ། (ཟ་མི་དད་པ) གྲུངས་པ། གྲུང་བ།། (1)མྱ་ངན་དང་ཚ་བས་མནར་བ་དང་། 烦闷，忧伤，苦恼，燥热；ཡིད་མྱ་ངན་ཤིས་གྲུངས། 忧苦伤心。ཉི་མའི་ཚ་ཟེར་གྱིས་གྲུངས་ཏེ་རིག་པ་མི་གསལ་བར་གྱུར་པ། 烈日燥热，弄得神志不清。ལུས་ནད་ཀྱིས་གྲུང་པ། 身受病苦。(2)འདུན་པ་དག་པོ་ཐེད་པ། 奢望，贪爱；ཟོ་ཐོས་ གཏམ་ གསུམ་ ལ་ གྲུང་ བས་ ཆོས་ མེས་ རྣལ་དུ་མི་ གནས་ པ། 贪图衣食名誉，心中忐忑不安。

གྲུང་བའི་ཁོད་འཇིག (ཞི་དེ) ཉི་མ། 发热光者。太阳的异名。

གྲུང་ཤིག (ཞི་དེ) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)ཐན་པ། 旱灾的异名。

གྲུང་དབྱངས། མེས་ཆོས་ བའི་ དབྱངས། 悲调，悲歌；གྲུང་དབྱངས་ནང་ནས་ ཁོང་ ཁྲ་ ཇེ་ ཡིད་ མཆོག། 悲歌抒愤。ཆོས་ ཀས་ ཀྱི་ གྲུང་དབྱངས་ བྱུངས། 唱起了悲愁的歌。

གྲུང་ འབར་ ཚེ། (ཞི་དེ) ཐན་པ། 炎热。干旱的异名。

གྲུང་འཆིང། མེས་ཆོས་ བའི་ ངང་ ནས་ འབོད་ པ། 叫苦，哀呼；སྡུག་ བསྔལ་ མ་ བཟོད་ པར་ གྲུང་འབོད་ ཡང་ ཡང་ ཤིག། 痛苦难忍，一再哀呼。

གྲུང་མ། ཁང་བའི་ལྷམ་ ཤིང་ གི་ སྒྲ་ བཏེགས་ ས། 名词。梁，屋梁。

གྲུང་ཚན། གཉེན་ཚན། 亲戚。

གྲུང་ཚིག སྡུག་ བསྔལ་ བའི་ ཚིག་ གམ་ ཡིད་ ཆུ་ བའི་ ཚིག 伤心话，悲痛语；ཐན་ ཚུན་ གྲུག་ པ་ དང་ སྡུག་ བསྔལ་ ཆུང་ ཆུལ་ གྱི་ གྲུང་ ཚིག་ ཨང་ བྱ་ བཏོན་ པ། 彼此相遇，数说受苦之情。ཐན་ ཚུན་ ཡིད་ འཕྲོད་ བའི་ ངང་ ནས་ གྲུང་ ཚིག་ ཧོད་ རེས་ ཅིད་ པ། 彼此惺惺，互诉悲怆之怀。

གྲུང་འཚོབ། (1)དྭས་ རྒྱུད་ ཐམས་ པ་ དེ་ འཚོབ་ པར་ ཅིད་ པ་ དང་ འཇིག་ པར་ ཅིད་ པ། 承祧，承继，续后。继起衰微的家门血统。(2)རིགས་ དང་ ལྡན་ གྱི་ རྒྱུད་ འཇིག་ མཁན། 后嗣，继承人，后代人。

གྲུང་འཛིན། (1)རིགས་ རྒྱུད་ རྗེས་ སུ་ འཛིན་ པ། 承嗣，承先启后，继承后代。(2)རིགས་ རྒྱུད་ འཛིན་ མཁན། 后裔，子嗣。传继宗族的后代人或传承弟子。

གྲུང་ཁྲག་ལྷལ། རྩ་ མེར་ བཟོ་ གས་ པ། 焚尸，火葬遗体。

གྲུང་ཟམ། གྲུང་ མ་ ཀང་ གཅིག་ གི་ ཟམ་ པ། 独木桥。

གྲུང་རབས། དྭས་ རྒྱུད་ མི་ རབས། 世系，血统，世代。

གྲུང་རིགས། དྭས་ རྒྱུད། 氏族。

གྲུང་རིང་། (1)ཁང་ བའི་ གྲུང་ ཤིང་ རིང་ པོ། 长梁，直梁。(2)གྲུང་ རྒྱུད་ གྱི་ མི་ རབས་ རིང་ པོ། 宗族绵延，家族世代久远。

གྲུང་དྭས། (1)ཐ་ མ་ སོག་ གི་ དྭས་ པ། 上层僧侣的尸骨。(2)རིགས་ རྒྱུད། 种族，世系，血统。

གྲུང་ཐྲག་ས། གྲུང་ བའམ་ ཉན་ པ་ དྲག་ པོ། 渴望，奢望；གྲུང་ ཤུགས་ ཀྱིས་ གསོལ་ བ་ བཏབ་ པ། 怀着强烈的希望提出请求。

གྲུང་སེམས། སྡུག་ བསྔལ་ གྱིས་ མནར་ བའི་ སྐྱོ་ སྐྱང་། 悲痛心，伤感心。忧伤心情；གྲུང་ མེམས་ མཐུན་ གྱི། 同情。གྲུང་ མེམས་ དྲག་ པོས་ མཆི་ མ་ ཆད་ པ་ ལྟར་ བབས་ པ། 甚为悲痛，泪如雨下。

གྱང་བུས། དྲས་ཆུང་ཀི་བུས། 嫡子，嗣子。直系血统的子孙。

གྱང་བསབས་པ། རིགས་ཆུང་མ་ཆད་པ་བྱས་པ། 承祧。保持宗祧不断灭。

གྱངས་པ། གྲངས་བའི་འདུས་པ།

གྱད་པ། འབྱད་པའི་མ་ནོངས་པ།

གྱབ་ཀོར། གྱ་ཐ་སྟེ་ཀང་ལག་ཀི་ཅུན། 手足的钏环。

གྱབ་སྒོར། གྱབ་ཀོར་དང་འདྲ།

གྱབ་སིལ། ཀང་ལག་ཀི་ཅུན་གྱ་བ་འཁྲིལ་བའི་སྒྲ། 钏环相碰声。

གྱལ་བ། འབྱལ་བའི་མ་ནོངས་པ།

གྱལ་བའི་དངོས་བོ་ལྔ། བསྟེགས་པ། སྐད་བ། བསྟུད་པ། སྙར་བསྒམ་པ། སྐང་བ་སྟེ་མི་འཇིགས་པ་ བཅས་ ལྔ། 五调伏事，五种教化方式：面斥、谴责、劝说、修好和卫护。

གྱལ་ཁྱི། སློབ་མ་སོགས་བསྐྱབ་བྱ་ གཏོང་ ཁྱལ་ཀི་གང་ཟག 徒众。佛书译为所化、化机。

གྱལ་ཁྱིའི་ཁམས་དབང་ བཞི། རྒྱས་ ཆུང་སྟེ་བཞིའི་གྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་སྨོན་བའི་ནུས་པ་དམན་མཆོག་མི་འདྲ་བ་བཞིར་ངེས་པ་སྟེ། སྟོང་པ་དང་ལྡན་རྟག་འཕྲོད་མངོན་དུ་ ཁྱད་ པ་ ལ་ ཕྱིའི་བ་མང་པོ་ལ་ལྟོས་པ་དང་། བ་ཅ་ཙང་མི་མང་བར་ཕྱིའི་བ་དང་ནང་གི་ཉིང་འཇིན་གཉིས་ཆ་མཉམ་པ་ལ་ལྟོས་པ་དང་། ཕྱིའི་བ་དང་ནང་གི་ཉིང་ འཇིན་ གཉིས་ ལས་ ཉིང་ འཇིན་ གཅོ་ཅོང་ཐུང་པ་ལ་ལྟོས་པ་དང་། ཕྱིའི་བ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ གོང་ན་མེད་པའི་རྟག་འཕྲོད་རྣལ་འབྱོར་ཐུན་དུས་པ་སྟེ་བཞི། 四品化机。密乘四部行者，在现证空性修习本尊过程中，依其修道功能优劣不同分为四等：须多行身外法行者；不须多行法行，但与内定等量并行者；外行、内定二者之中以内定为主者；不须外行而能生起无上瑜伽者。

གྱལ་ཁྱོང་། སངས་ཀྱས་ཀྱི་གྱལ་བ་གནས་པའི་ཁྱོང་ངམ་ཡུལ་ཉེ་མི་མཐེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱོང་ཕུ་བ། 化土，所化刹土。佛书所谓佛的徒众所在之地如娑婆世界。

གྱན། གྱ་བའི་སྐུལ་ཚིག

གྱས་ཁ། ཡུན་རིང་དུ་བསྐོལ་བའི་ཁུ་བ། 汤液，汤汁。经久煮成的液汁。

གྱས་ཁང་། སྐད་དང་། ཪ། དྲས་པ་ སོགས་ ཡུན་རིང་དུ་བསྐོལ་བའི་ཁུ་བ། 汤液。久煮的汁髓，如药汤、茶汁或骨汤等。

གྱས་པ། གྱ་བའི་འདུས་པ།

གདེག་པ། འདེགས་པའི་མ་ནོངས་པ།

གཏེང་། ཚད་དམ་རྟོས་གཞི་སྟེ་ ཡིད་ ཆེས་ ཀྱི་ ཆུ་ མཚན། 名词。定见，把握，信念。信赖的凭据：ཉེ་གདེང་། 定见。གདེང་ཚད། 信念、把握的程度。འཐོབ་གདེང་། 能够获得的把握。

གཏེང་འཁེལ་བ། ཡིད་ཆེས་པ། 靠得住，可靠，堪信任：ང་ཚོ་དྲང་བདེན་ཡིན་པས་གདེང་འཁེལ་བའི་ གྲོགས་ པོ་ རྙེད་ གྱུ་བ། 我们是正直的，找得到可靠的朋友。 ཕོ་ ཉ་ གདེང་ འཁེལ་ བ་ ཞིག་ བཏང་བ། 派了一个可靠的信使。

གཏེང་འཇོག་པ། ཚ་འཇོག་པའམ་རིན་གང་ རྟེ་བ། 认定，估价。判断优劣：ཚོང་ཁག་ བཀྲམ་ནས་ རིན་ གོང་ འདི་ ཙམ་ ཁྱག་ ཡོང་ བསམ་ བའི་ གདེང་ འཇོག་ པ། 陈列商品，评定大致可以获得的价格。

གཏེང་ཐུབ་པ། ཆུ་ ཁེལ་ བ། 可靠，堪信赖：ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་དུས་ལམ་གྲོགས་གདེང་ གྱབ་ པ་ ཞིག་དགོས། 远行时结伴要可靠。

གཏེང་ཚོད་པ། རིམ་ཅེས་ གྱབ་བའམ། ནང་ཐུན་

ཙུད་པ། 能自信，有了把握；མི་འཇིགས་པའི་བྱེ་གདེང་ཐོབ་པ། 有恃无恐。

གདེང་རྟེན། སྐྱབས་པའི་ཚད། 把握，定见；ཀྱ་བ་མ་བརྟགས་གོང་ལ་གདེང་རྟེན་རྐྱེན་པ་ཞིག་དགོས། 办事前须有定见。

གདེང་ལྡན་པ། གདེང་ཟབ་པ། 有信念，成竹在胸；མཐར་ཐུག་གི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་གདེང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས། 要有获得最后胜利的信念。

གདེང་བ། (ཐ་དད་པ) གདེངས་པ། གདེང་བ། གདེངས། འཕྱང་བའམ་གཟས་པ། 高举，扬起；རལ་གྲི་གདེངས། 扬剑。དར་ཆ་གདེང་བ། 扬旗，张旗。ཕྱ་གཡོག་གདེང་བ། 举翼，展翅。ལག་པ་གདེང་བ། 举手。

གདེང་ཚད། ཡིད་ཆེས་སམས་སྐྱབས་པའི་ཚད། 信念或把握的大小程度。

གདེང་ཚོད། ཡིད་ཆེས་སམ་སྐྱབས་པ། 成算，定见，把握；དགྲ་བོ་ཚང་མ་ཐུབ་ཙོང་སྤྱམ་པའི་གདེང་ཚོད་རྐྱེན་པ། 有把握抵当一切敌人。ཐོག་མཐའ་མམས་ཅད་ནས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གདེང་ཚོད་ཙོད་པ། 有战胜一切的把握。

གདེངས། གདེང་བའི་སྐྱལ་ཆ།

གདེངས་ཀ། རྒྱ་རྒྱལ་གྱི་མགོར་སྐྲའི་རྩེ་ལྔ་བྱ། 名词。蛇冠。神话所传龙王头上天生的蛇头状肉瘤；སྣྲལ་ལྔའི་གདེངས་ཀ། 五尖蛇冠。སྣྲལ་བདུན་གྱི་གདེངས་ཀ། 七尖蛇冠。

གདེངས་ཀ་ཅན། (མཛད) རྒྱ། 蛇冠者。龙的异名。

གདེངས་ཀ་བདུན་པ། (མཛད) རྒྱའི་དཔང་པོ། 七蛇冠者。龙王的异名。

གདེངས་ཀ་འཛིན། (མཛད) སྣྲལ་གྱི་གདེངས་ཀ་ཙམ་བའི་རྒྱ་རྒྱལ། 有蛇冠者。龙王的异名。

གདེངས་ཅན། (མཛད) (1)རྒྱ་ལ་ཤིང་གཞོན་གདེངས་ཅན་ཡང་ཟེད་པས་ཁྱད་པར་མཆོག (2)གདེངས་ཀ་ཅན་གྱི་བསྡུས་ཚིག (3)སྣྲལ། 蛇冠。龙类有八，别名蛇冠，故表数字8。(2)蛇的异名。

གདེངས་ཅན་འདུག་པོ། (མཛད) རྒྱའི་རྒྱལ་པོ། 昂首主。龙王的异名。

གདེངས་ཅན་འཇུག་པ། (མཛད) རྒྱ་རྒྱལ། 蛇冠导者。龙王的异名。

གདེངས་ཅན་དབང་པོ། (མཛད) རྒྱའི་རྒྱལ་པོ། 蛇冠王。龙王的异名。

གདེངས་ཅན་ལྷ་མོ། (1)སྐར་མ་སྐག 柳宿。二十八宿之一。(2)རྒྱ་མོ་ཞིག 龙女和须吉。

གདེངས་པ། གདེང་བའི་འདུས་པ།

གཙོང་། 名词。(1) གདོང་ བའི་ བསྡུས་ ཆ། (2)མདུན། 前面，面前；གདོང་དུ་འགྲོ་མཁན་རྣམས་དེ་ཧིང་ཐོན་པ་རེད། 走在前面的人，今天动身了。ཧེ་བོང་དང་རྟག་སྐལ་གཏེས་གོམ་རྩལ་འགྲན་པས་དུས་སྐལ་ གདོང་ དུ་ ཕེབས་ པ། 龟兔竞走，龟先到达。རང་རང་ གི་ ཡུལ་ དུ་ གདོང་ སྐྱབས་ཏེ་ཕྱོག་པ། 各自回乡。(3)འཕྲིན་སོགས་སྐྱེལ་མངགས་ཐྲེད་པའམ་བརྡུད་པ། 送达，托付；བང་ཆེན་རྡོ་ རྗེའི་ གདོང་ དང་བཅས་ པ་ ཕུལ་ཙེད། 托付使者多吉，面呈函件，附致礼品。

གདོང་དཀར། (1)ངོ་གདོང་གི་ཀ་མདོག་དཀར་པོ། 白脸，白面。容颜白皙。(2)གདོང་འཕྲུམ་པའི་རྣམ་འགྱུར། 笑脸，笑颜。(3)ས་མིང་ཞིག་ཅད་དང་སྐྱོང་ཚྭངས་ཀྱི་སྟེང་ཕུང་ བའི་ ཆེན་ རྩང་ཁྲོངས་ སུ་ ཙེད། 东嘎，洞嘎。西藏自治区堆龙德庆县一地名。

གདོང་གཤང། གཤའ་སྐྱ་གཅན་གྱི་ གདོང་ ཐང་ ཀྱ་

ཚེར་མ། 当头星。正对罗睺星前方的星宿。

གདོང་བཀོད། བང་ཤིང་གི་ཐུང་གདོང་གི་ཀ་བྱང་བཀོད་མ། 板头签。刻在书板板心外端，以便检寻的书名简称和页码。

གདོང་ཁ། རོ་གདོང་། 面部，颜面。

གདོན་ཁེབས། (1)དབེ་ཚ་ཐྲིག་བམ་གྱི་གདོང་འཇར། 书名标签。悬在书函外端的标签。(2)གདོང་འབག 面具，假面具。(3)བྱད་ཤེད་གྱི་གདོང་ལ་ཆོན་བའི་སང་རས། 面纱。

གཏོང་གི་ཁ་ཚ། ཤེག་དང་རྟ་བའི་བར་གྱི་ཁ་ཁྱོང་གཡས་གཡོན། 太阳穴。眉后耳前低陷处。

གདོང་ཀྱད་དུ་ཐུར་བ། རོ་གདོང་ཐད་ཀར་ཤེ་སྐྱེན་བར་གཡས་གཡོན་སོགས་ལ་རྒྱང་གཏུས་ཅིད་པ། 掉过脸去，掉头不顾。转过脸面，不打招呼。འཁོན་བའི་ཤེ་དང་ཐྲད་དུས་ གདོང་ ཀྱ་ དུ་ ཐུར་པ། 遇到有嫌怨的人，掉头不顾。

གདོང་ཁྱོགས། སྐྱང་ཁྱོགས་དང་འདྲ།

གདོང་ཆུད་པ། རོ་ ཚ་ བའམ་ ཀ་ སྐྱངས་ ནས་ གདོང་ས་ལ་ཐབ་པ། 垂头，俯首。因羞涩而低头：ཨ་མས་ཤེ་ མང་ ཁྱེའི་ ཁྲད་ དུ་ བྱ་ ལ་ བཀའ་ བཅོན་ གནང་བས་ བྱ་རོ་ཚ་ ནས་ གདོང་ ཆུད་ པ། 母亲在众人面前训斥孩子，使他羞得低下了头。

གདོང་སྐྱར། གདོང་གི་རྣམ་འགྱུར་གཞན་དུ་ སྐྱེ་བར་ཅིད་པ། 变容，变脸，变色：ཁྱོད་ཀྱིས་ཐུན་ཙམ་ལ་གདོང་སྐྱར་བའི་ཐ་སྙིད་མ་ཅིའང། 勿为细故而翻脸。

གདོང་ངམ། (མངོན) (1)སྤྲེའུ། 猴的异名。(2)ཤེ་སྤྲེ་ལོ། 丙申年、火猴年的异名。

གདོང་ལྡེ་པ། (མངོན) (1)དཔང་ཐུག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。(2)སེང་ཁྲི། 狮子的异名。

གདོང་སྐྱོན་ཅན། ཤེ་ཁྲེན་ཞིང་ཆེན་ ཁྲོངས་ དཀར་ མཛེས་ཞིབ་དེཁས་རང་སྐྱོང་ ཁྱལ་ གྱི་ ཉབའ་ ཐང་ ཁྲོམ་ཁ་ཤས་ཡོད། 位于拉萨河南岸，现辖城关区的一个街道办事处。

གདོང་ཆགས་པ། (མངོན) སྐྱེན་ཁྱིའི་ཆུལ་པོ། 十面者。夜叉王的异名。

གདོང་ཆུང་། (1)རོ་གདོང་ཆུང་བ། 脸小，面庞狭窄。(2)རོ་ཚ་ཆེ་བ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་པ། 面浅，脸皮薄，害羞，羞耻心重。(3)རྟེན་མཐོང་ཞེད་པ་དང་སྐྱང་ཆུང་། 轻看，看破，薄待，不重视：ཡ་ རབས་ ཀྱིས་ སྐེད་ ཐན་ གདོང་ཆུང་དུ་ཉདོད་ཐུབ་པ། 高尚的人能看破私利。གཉེན་ལ་གདོང་ཆུང་གི་ཉག་པ་སྐྱེན་པ། 看轻亲戚，背弃不顾。

གདོང་ཆེན། (1)རོ་གདོང་ ཆེན་ པོ། 脸大，面庞宽阔。(2)དཔལ་ཀོ་མཐུག་པོ་དང་། རོ་ཚ་ཞེད་པ། 厚颜，脸皮厚，不知羞耻。(3)རྟེན་མཐོང་ཆེན་པོ། 看重，厚待，热中，

གདོང་གཏུགས་པ། ཐན་ཆུན་གདོང་དང་གདོང་ཐད་ཀར་ཐྲད་ བའང་ ཐུས་ པ། 打照面，面对面，碰头：དངོས་སུ་གདོང་གཏུགས་པ། 直接碰头。ལམ་འཐུང་དོག་པོར་གདོང་གཏུགས་པ། 在狭路上相撞。

གདོང་སྐྱོན་པ། རོ་གདོང་སྐྱོན་པ། 出头露面，现面见人，གདོང་སྐྱོན་མེ་ཤེས་པ། 无颜见人。གདོང་སྐྱོན་པ་ལ་རོ་ཚ་པ། 羞于出头露面。ཁྱོ་ཀུ་འཁའ་ཤས་ ཀྱིས་ འཐུལ་ པ་ གས་ པ་ ཆེས་ དུས་གདོང་སྐྱོན་མེ་ ཐུབ་ པ་ ཐུས་ ཙིང་། 有些孩子，在客人新来的时候，不敢露面。

གདོང་བཅུད་པོ། གཤེས་ཀ་འགྱུར་ ཆུ་ པོ་ མེད་ བའམ་རང་ཚུགས་ཐུབ་ པོ། 稳重，沉着，坚定。性情持重有定见：གཞན་ཀྱི་རོ་རྒྱས་དགོར་ནས་ལ་མེ་ཁྱུ་བའི་གདོང་བཅུད་པོ་ཞེས་ཙིང། 不管对方面色喜怒，自有定见。དུས་ཁུན་ཤེ་ ཅམ་འགྲོ་

ཀུང་འགྱུར་བ་མེད་པའི་གདོང་བརྟན་པ་ཞིག་ཅིད་དགོས། 要做到不管相处多久都坚定不移。

གདོང་ཁྲག་ཁངས་སྐྱེལ། ང་གདོང་ཕྱད་ནས་དེན་ཅ་ར་སྨྲད་ཅིད་པ། 对证，对质，གདོང་ཐུག་ཁངས་སྐྱེལ་ཞིག་རང་ཞལ་ཆོག་པ་ཞུ། 请允许当面对质！

གདོང་ཁྲག་པ། (1)ཞལ་ངས་མཇལ་བ། 会面，见面，会遇，会晤。面对面：རང་གཞན་ཀྱི་དཔུང་དམག་གདོང་ཐུག་ཏུ་འཐབ་པ། 敌我两军展开正面战斗。(2)བན་ཚུན་ཟླ་བྱང་དུ་གདོང་ཐུག་བཏུབ་པ། 突然迎面相撞。

གདོང་ཁངས། པུ་ཏིའི་གདོང་རིས་སུ་གདགས་ཀ་ཚེས་ཆེན་སོགས་ཀྱིས་ བཐེས་ པའི་ གདོང་ རྟགས། 函头标签。藏式书函左端的书名浮签，一般多用绸子制成。

གདོང་ཐྲག་པ། ཤུ་དཔང་ཕྱག་ཆེན་པའི་ཀ་གཞོན་ནུ་ གདོང་ དྲུག 大面天。大自在天之子六面童天。མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བརྟུ་གཉིས་མིག་ལྔན་དང་། མ་དྲུག་ཀ། ལྷའི་དམག་དཔོན་བཅས་སོ།

གདོང་མདོག བཞེན་ངས་ཀྱི་ཁ་དོག 面容。脸上表情：ཁོང་ཁྲོ་བཅས་ནས་གདོང་མདོག་དམར་ནག་སྐྱེས། 心里生气，面现怒容。

གདོང་སྐྱག་པ། (1) མཇའ་ བརྒྱའི་ རྣམ་ འགྱུར་ཞག་པ། 作色，变脸。收敛亲切的颜容；ཀ་སྡུད་ངན་བས་ཁེལ་ ནས་ དགའ་ ཉ་ ཐུབ་ དགར་ ཀྱི་ གདོང་ལྟོག་པ། 羞恶恶行，收敛欢悦的面容。(2)ཚུར་ཡོང་བཞེན་དུ་ བར་ ཞག་ པ། 回头，回转，返回：དགྲ་ བོར་ འཐབས་ བས་ གདོང་ ལྟོག་ ཏུ་ བྲོས་ སོང་། 敌人遭遇打击，掉头窜逃。ན་ ཚ་ ཞག་འཐུལ་སྐྱེན་བཏང་ བས་ དེད་ གཞི་ གདོང་ ལྟོག་ སོང་། 刚病就吃了药，病势已好转。

གདོང་བསྐུལ་བ། བཞེན་བསྐུལ་ ནས་ ཁྲོ་ གཉིར་ བསྐྱེན་པ། 发怒，现怒容：སེམས་ཁྲོས་ཏེ་གདོང་ བསྐུལ་པ། 心中生气，面现怒容。

གདོང་སྐྱ་གཏད་པ། ཁ་ཤོགས་པ། 面向：རང་ ཡུལ་ལ་གདོང་ སྐྱ་གཏད་ནས་ ལོག 朝着家里走。

གདོང་པ། བཞེན་ངས། 名词。脸，面部，脸面：གདོང་ཕྱགས། 脸皮。 གདོང་པ་ནག་ཀུང་ སེམས་པ་དཀའ། 面恶心善。 གདོང་དཀར་བ་ ཟླ་བ་ལྟ་བུ། 面如皎月。

གདོང་ཕྲད་པ། བན་ཚུན་གདོང་ཐུག་ ཏུ་ བཏུག་ པ། 使之相见，སྡུར་ནས་ཁ་ བྱལ་དུ་ སོང་བའི་ མཛའ་ གྲོགས་ཁག་ཚུན་ དེ་ལས་ང་རང་ གིས་ གདོང་ ཕྲད་ པ་ ཡིན། 是我促成早年分别的好朋友互相见面。

གདོང་ ཕྱིས། (1) གདོང་ བཀྲས་ པ། 洗脸。(2)གདོང་འཕྱེད་ཀྱི་ཀ་ངས། 面巾。(3)འཆོ་བའི་ཚེ་ཁྱད་བཅུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་གི་ཞེས། ཕྱད་དང་ ཞེང་དུ་ཕྱུ་གང་གི་ཚད་དང་ལྡན་བའི་ཚེ་ཁྱད་ཅིག 拭面巾。比丘十三资具之一。尺度长宽各及一肘。

གདོང་ཕྲད་པ། ཞལ་ངས་མཇལ་པ། 会晤，会面，面对面：གདོང་ཁྱད་བའི་སྐབས་ཀྱ་སྐད་ཅ་ཤོད་པ་ལས་ཆུབ་ཏུ་ ཤོད་མི་ ཉན། 有话当面谈，不可背后说。

གདོང་བཟ། (ཐ) ཁྲུས་ཕྱུད། 面盆。

གདོང་འཕགས གདོང་ལ་ཐོན་ཆུའི་འཕགས 面具，假面具。

གཙོང་འཕྱིད། (1)ངོ་ངས་ ཀྱིས་ འཕྱིད་ པ། 洗脸，擦面。(2)གདོང་ཕྱི་ཁྱིད་ ཀྱི་ ངས། 毛巾，洗脸帕。

གདོང་དམར་ཅན་ཀྱི་ཡུལ། བོད་ མི་ ཡུལ་ ཆེ་བའི་གདོང་ ཤདོག་ཆུ་ བོ་ངང་ མིན་ བའང་དམར་ གས་

ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བོད་ཡུལ་ལ་གངྒོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་ཞེས་རེད། མདོ་ལས་ཀྱང་། གངྒོང་དམར་ཅན་གྱི་ ཡུལ་དུ་དམ་བའི་ ཆོས་དང་ བར་ཧགྱངས་རེ། ཞེས་དང་། རྒྱའི་དཔའ་རྩེར་དུ་བོད་མི་རྣམས་ལ་གངྒོང་ཀྱི་མཛེས་བྱེད་དུ་ ཆོས་ དམར་ པོ་བཀོ་བའི་ཁོམས་ སྐུལ་ ཡོད་ བར་ བཤད་ པ་ དང་། བོད་རང་ཀྱི་ཡི་ཁེ་རྟིང་པ་ རྒྱལ་ པོའི་ བཀའ་ ཐང་ཡིག་ལས་ཀྱང་ ཤ་ ཟན་ གངྒོང་ དམར་ ཅན་ ཞེས་ཀྱང་སྣང་རེ། Ⅰ 赭面国。藏族肤色较深，故古代对其所居之地有此称呼。印度佛经中有圣怯传入"赭面国"之预言，《唐书》中有以赭涂面为好之记载。藏文古代文献如《王者遗教》中，亦曾见"食肉赤面者"之语。

གངྒོང་དམར་ཅོག། (1)རྨ་མདོག་དམར་པོ་སྐྱེ་ཁོང་ཁྲོ་ཟ་བའི་གངྒོང་མདོག Ⅰ 脸红，怒容：ཆོག་པ་བཟས་ནས་གངྒོང་དམར་པོར་ཐྱེས་སོང་། Ⅰ 气得脸红了。(2)རྨ་ཚ་བའི་གངྒོང་མདོག Ⅰ 面红耳赤，羞容：མཆེད་སྐང་གིས་ གངྒོང་ དམར་ པོར་ ཐྱུར་ སོང་། Ⅰ 羞得面红耳赤。

གངྒོང་དམར་པ། (1)སྐར་བོད་རིགས་ཀྱི་མིང་ལ་དེ་ཉར་ཟེར། Ⅰ 赭面人。藏族人的古称。(2)གངྒོང་གི་ཁ་དོག་དམར་བ། Ⅰ 红脸。

གངྒོང་དམར་ཡུལ། གངྒོང་དམར་ ཅན་ ཀྱི་ ཡུལ་ དང་དུན་གཅིག

གངྒོང་སྐྱད་པ། གངྒོང་ ས་ ལ་ ཕབ་ པ། Ⅰ 伏面，俯首，低下头：རྨུག་ ཀྱབ་ རྡལ་ ཏེ་ རྨ་ ཚ་ ནས་ གངྒོང་སྐྱད་པ། Ⅰ 谁话被揭穿，羞得低下头。

གངྒོང་ཚམ། རྨ་ཚ་མཆེར་སྐང་། Ⅰ 颜面，脸皮，གངྒོང་ཚན་ཆུང་བ། Ⅰ 脸皮薄，面浅。གངྒོང་ཚན་ཆེ་བ། Ⅰ 脸皮厚，不害羞。གངྒོང་ཚན་མཐུག་པོ་ཤིན་ པས་ རྨ་ ཚ་ རེར་ བ་མི་ ཤེས། Ⅰ 厚颜无耻。

གངྒོང་ཚམ་ཅན། དཔལ་ཀོ་མཐུག་པོའམ། རྨ་ཚ་ འཇེམ་ པ་ Ⅰ 厚颜者，不害羞者：གངྒོང་ཚན་ཅན་གྱི་མི་ཆོས་གང་ཡང་བྱས་ཤོང་། Ⅰ 厚颜无耻的人，什么都做得出来。མིང་ནི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་སྐྱེངས་པ་མེད་དང་། གཙོང་མེད། དཔལ་ཀོ་ཅན། ཐྱི་བཟུལ་ཅན། འཆད་པ་མེད། ཤོག་ པར་ཐུབས་པ་ཅན་མོ།

གངྒོང་འཇངས། ཆོས་པོ་ཏིའི་ མཚན་ མིག་ འཁོད་ བའི་ འཇངས། Ⅰ 函头标签。藏式书函左端的书名浮签。

གངྒོང་འཕྲོག། སྒྲ་གཅན་གངྒོང་དང་ཉི་ ཟླ་ ཕྱིང་ དེ་ འཇིག་པའི་མིང་། Ⅰ 头食。罗睺头遮蔽日月。

གངྒོང་ཁྲ། རྨ་བཀྲུད་ཀྱིས་མ་ཁྲས་ པར་ ཁྲ་ ཡུལ་ གཙོ་ བོ་ དེ་ རང་གི་མདུན་ དུ་ རང་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཐད་ ཀར་ཁྲས་པ། Ⅰ 直诉，面陈。当面自陈衷情：ཐོ་ ཕྱིའི་བའི་ སྡུག་ཚོང་ཀྱེན་ ཆང་མ་དོན་ གྱི་ བདག་ པོ་ རྨ་མར་གི་སྐུ་མདུན་ དུ་ གངྒོང་ ཁྲ་ མཐར་ ཕྱིན་ ཏྲས་པ་ཡིན། Ⅰ 所有前后遭遇疾苦之情，已亲谒主事者详陈。

གངྒོང་བཞི་པ། (ཨངས་) ཚངས་པ། Ⅰ 四面者。梵天的异名。

གངྒོང་བཞི་མིག་བརྒྱད། མི་མང་འཛོམས་པའི་ དོན། Ⅰ 四面八眼。意谓大伙、大众，དོན་དགའ་དེའི་ སྐོང་ངང་རྣམ་ གངྒོང་བཞི་ མིག་ བརྒྱད་ ཀྱིས་ ཐོས་ ཐག་ བཅད་པ་ཡིན་ ནོ། Ⅰ 那件事是我们大家议定的。

གངྒོང་ཡིག ཐེག་ཆས་ཀྱི་ གངྒོང་ཁེབས་ སྐྱང་ གི་ ཡི་ གེ། Ⅰ 书签字，书签题。写在书函外端标签上的文字。

གངྒོང་ཡིག་གི་ རྒྱུ། ཀུ་ རིམ་ པ་ བའུན་ ཀྱི་ ནང་ གཞས། ཐེག་ཆས་ཀྱི་མིང་འཁྲུག་པར་ བྱེད་པའི་ རྟེན་ དུ་ གངྒོང་འཇངས། Ⅰ 卷帙标签。为求书函次序不乱，而加用的函头标签。七置标号之一。

གདོང་གཡོགས་བཅིང་བ། ཐྲི་འཇུག་གི་ནང་གཞས། སྨིན་མ་རྣམས་དཀྱིལ་འཁོར་མཐོང་བ་རེ་ཞིག་བསྟེན་པ་དང་། མ་རིག་པས་ཁྲོངས་པ་མཚན་ཉིད་དུ་མེག་དང་དམར་བོ་དཔལ་བར་བཤིང་བའོ། 戴蒙面巾。密乘灌顶入外坛场仪轨之一。众弟子额间束系红色目巾，暂时掩目勿睹坛场，并表示遭受无明蒙蔽。

གདོང་རིས། ངོ་གདོང་། 面孔，脸面；གདོང་རིས་ངན་པ། 丑陋的嘴脸。

གདོང་ལེན་པ། མདུན་དུ་འགྲོ་བ། 先锋，先行者；དམག་གི་མཚན་ཆའི་གདོང་ལེན། 面迎锋镝。གདོང་ལེན་འཐབ་འཛིང་པ། 先锋战士。ཁང་འགྲོ་དམག་གི་གདོང་ལེན་ཡིན། ཚུར་ཕོང་དཔུང་གི་རྗེས་མ་ཡིན། 出发打先锋，返回作殿后。སྐྱང་བ་ཡིན་ན་ཁྱི་ཁ་གདོང་ལེན་པ་ཞིག་དགོས། 是乞丐就得不怕狗。意谓迫不得已或不得不如此。

གདོང་ཤིང་། (ཐུལ) ལྷམ་ཀྱི་གདོང་རྒྱང་ཐེབ་ཀྱི་ཤིང་། 齿纹棍。植靴时绷紧靴筒的用具。

གདོང་ཤེད། ཉམ་ཐོབས། 放肆，狂躁，狂妄；རང་དོན་ཁེག་ཏུ་བཏུག་ནས་གཞུང་གི་ཏྲུ་རོར་ལ་འདོད་ངམ་ཀྱི་གདོང་ཤེད་ཆེན་པོ་ཐེབ། 心怀私利，肆意贪求公家财物。

གདོང་གཤེས། ངོ་གདོང་གི་རྣམ་འགྱུར། 面色，神色；ཁའི་རྨུག་ཀུབ་རོལ་བས་ཁ་སྐྱངས་ནས་གདོང་གཤེས་འགྱུར་སོང་། 他的虚伪被揭穿后，羞愧失色。

གདོང་བཤེར། ཐད་ཚུན་གདོང་གྲུག་གིས་རྩོད་པ། 对质。双方当面争辩对答；ཁྱོད་ཀ་གཉིས་གདོང་བཤེར་ཐེབ་དུ་འཇུག་པ། 让诉讼双方当面对质。

གདོང་བཤེར་རུ་སྐྱེད། དངོས་གྲུ་གདོང་གྲུག་ནས་ར་སྐྱེད་ཐེབ་པ། 对证，当面质对；ཐད་ཚུན་གཉིས་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་འགལ་འཛོལ་ཆེ་བས་གདོང་བཤེར་ར་སྐྱེད་ཀྱི་ཐེབ་གཅས་མེད་དྲྭང་། 双方的说法悖谬，不得不当面质对。

གདོང་བབྱ། ཚུར་ཡོང་མཁན་ཀྱི་གདོང་ལ་ཐྲིན་ནས་བསུ་བ། 迎接，面迎，གདོང་བསྐྱས་ནས་ཚར་ཆོལ་ཐེབ་པ། 迎面反击。 གདོང་བསྐྱས་ཏེ་ཁྱིམ་དུ་སྐྱིབས་པ། 迎入家中。ཐག་རིང་བར་དུ་འགྲུལ་པ་གདོང་བསུ་ལ་འགྲོ་བ། 远道迎接新来的客人。

གདོང་ལྟགས། མདུན་ཕྱོགས་ནས་རྒྱག་པའི་རླུང་། 逆风。迎面吹来的风；གདོང་ལྟགས་རྒྱག་དུས་གྲུ་རྒྱུས་དཀའ། 逆风难行船。

གདོང་མ། གདང་བའི་སྐུལ་ཚིག

གདོད་ནས་མ་སྐྱེས་པ། ཆོས་ཀུན་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ངོ་བོ། 本来无生。

གདོད་ཅཱ། གཞི་ཅ་བ་ནས་བྱལ་བ། 本无，原本没有。

གདོད་མ། ཐོག་མའམ་དང་པོ། 名词。开始，第一，原始，早期；གདོད་མའི་དུས། 初期。གདོད་མའི་ནགས་ཚལ། 原始森林。

གདོད་མའི་ལངས་སངས་རྒྱས། (1)ཐོག་མའི་མཚོན་པོ་ཅོད་མི་འགྱུར་བའམ་ཆོས་སྐུ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། 初佛。元始估主如不动光佛或法身普贤佛等。(2)གཞི་དུས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཏེ་གཞི་རྒྱུད་བའི་བར་གཤེགས་བའི་སྙིང་པོ། 基位佛。基位相续所有善逝藏等。

གདོན། མི་མིན་ཀྱི་གཤེད་ཟིན་ཟིག 名词。魑魅，邪魔。所谓危害人的非人鬼物；ཁའི་སེམས་རྒྱུད་གདོན་ཀྱིས་བརླམས་པ་ལྟར་སྐྱོན་པར་གྱུར། 他的心神有如中魔发狂。རང་དབང་མེད་པར་གདོན་ཞུགས་པ། 鬼使神差，不由自主。

གདོན་བཤེགས། མི་མ་ཡིན་གདོན་བཤེགས། 魔障。

གདོན་འདྲེ། མི་མིན་གདོན་འདྲེའམ། གཏུག་འདྲེ། 魔鬼，厉鬼。

གདོན་ནད། ལུ་ཀླུ་གཟའ་བཙན་ལུ་བྱ་མི་ མིན་ཕྱིས་གནོད་པ་ བཏང་བའི་ རྒྱུ་ གཟའ་ཕྱིའི་ དང་ ཚེ་ རིགས་ལྟ་བུ་ཡིན། 鬼病。所谓天龙凶曜及妖魔等非人所致病害，如凶曜中风和麻风病等。

གདོན་གཙོད། འདྲེ་ གདོན་ ཀྱི་ འཆེ་ བ། 鬼祟。所谓鬼魅兴作的灾祸。

གདོན་པ། འདོན་པའི་མ་ངོངས་པ།

གདོན་སྐྱ། མི་ཞེག་ཁི་ ལག་ རྟ་ འཕངས་ སྐངས་ ལ་ བརྟེན་ནས་ཁོ་ལ་གདོན་འདྲེའི་ གནོད་ སྐྱེན་ སེགས་ བྱུང་ཚེད་ མེད་ བརྟག་དཔྱད་ཅིང་ བའི་ མཛུ་ རྩེ་ མཚན་རྟ་ བདུན་ཁྱི་ནང་ གཅིག་ཡིག 邪魔占。藏医根据人的脉象以占卜其遭遇邪魔等与否，为七奇脉之一。

གདོན་མི་ཚུགས་པ། ཐེ་ཚོམ་མེད་པ། 无疑，必然；དགྲས་ཆོལ་བར་ལྟགས་པ་གདོན་མི་ཁ་ བ། 敌人无疑会来进犯。

གདོན་ཁྲག་ པ། མི་མ་ ཡིན་ མིའི་ ཁོག་ བར་ ཁྲག་ པ། 中魔，中邪，所谓邪魔入体；རྒྱུད་ལ་གདོན་ཁྲག་ཏེ་ རྒྱུས་ སོང་ ཟེར། 据说因为中邪发狂。

གདོན་ཐོག་ བར་ཆད་ཚོང་བའི་ རོང་ ཐུབ། 鬼货。所谓招致不祥的财物。

གདོན་ཐྲི། གདོན་གཙོད་དུས་ སུ་ ལྡང་བའི་ ཐྲི། 魔鬼。

གདོན་གསུམ། སྐྱེ་གདོན་གཟའ་ དང་ ཀླུ་ སྐད། བར་གདོན་བཙན་དང་ཆུལ་བ། ས་གཞི་གདོན་ཀླུ་ དང་ས་བདག་བཅས་གསུམ། 三祟，三种邪魔：星曜为天祟，鬼怪为虚空祟；龙神地祇为地祟。

གདོལ་ལ། འདམ་བའི་ རྒྱལ་ཆིག་ ཐོམ་དང་དོན་གཅིག

གདོལ་པ། 〈ཅ་ རྒྱལ〉 བཀག་པ། 屠户。梵音译作旃陀罗。古印度社会中以屠宰为生者，被歧视为不可接触的种姓之一。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ བྱང་བ་ དང་། ཆོས་ མེད། ཐུ་ ཆེ་ བ། གཏུམ་པ། ཐུབ་ཆོད་ ཅན། སྡིག་པ་ ཅན། མ་ བྱང་ས་པ། མི་དགེ་ སྡུག། མི་བསྙུན་ བཅས་ སོ།

གདོལ་ སྡུག། མི་བསྙུན་ རྩུབ་ པའི་ སྡུག་པ། 粗暴行为，下流的行为。

གདོལ་ཅིགས། རྒྱང་ཆུ་ གང་ཀྱི་ རིགས་ བཞིའི་ ཐ་ མ་དམངས་རིགས་ལས་ ཀྱང་དམན་ པའི་ མགང་ བ་ དང་། བཀན་པ། རྩོན་པ། ཐུ་པ། ཐགས་ མཁན། ཆོས་པོ་ སོགས་ སྡིག་མེད། 最下种姓。古印度社会中，较戍陀罗种姓的地位尤低的一种所谓不可接触的阶层，包括铁匠、屠户、猎户、渔户、纺织工人和盗匪等。

གདོས། 名词。(1)བོམ་པའི་ཚད་ཀྱང་པའི་ཁ་རྒྱུར་ ཀྱི་བོང་ས། 体积，堆垛；ཀ་ཁྱོས་ཆེན་པོ། 一大堆肉。ཇ་སྐམ་གདོས་ཆེན་པོ། 成箱茶叶堆垛大。བྱ་རམ་རྡུ་ཚོར་གདོས་ཆུང་པ། 草包圆糖体积小。(2)ཀྱ་དང་དྲ་པ། 网罟，网罗。

གདོས་བཅས། རགས་པའི་ཁ་རྒྱགས་ཅན། 实体，实质。既有形状又有实物者；གདོས་ བཅས་ ཀ་ ཁྲག་ཀི་ལུས། 实体血肉之躯。

གདོས་ཆེ་བ། གདོས་སུ་ ཆེ་བའི་ བསྡུས་ཆོག

གདོས་ཐག 汀ནི་ཐག་པ། 纤索。拉船用的绳子。

གདོས་པ། 名词。(1)ཀུ། 船。(2)ཤུ་པ། 桨，橹。(3)ཀུ་ཁ་ཤིངས་ཀྱི་ རྡེང་དྲ་བཏགས་པའི་ རྟགས་ དང་། 船上风旗。(4)མཁན་པ། 船夫。

གདོས་ པ་ ཁ་རྡེག་ པ། (མངའ་) ཀོ་ ཀུ་ གཀྲོང་ མཁན། 掌橹者。船夫的异名。

གདོས་ཀྱ། 名词。(1)ཤིང་བྱ་ལས་བྱས་པ་ཆུ་ཚོད་ ཀྱི་ རྡེང་འདྲ་བ་དག་ རྩིང་ བསམ་ གཏན་ པ་ གཉིད་ རྩིང་ ཁྱད། 水盂，有柄木杯。佛教徒所用一种盛水的有柄小皿，柄上系线，连于修行人耳上，

若瞌睡头摇，则曳动水杯而使水倾泼，可令惊醒。(2)གྲུའི་རྟྭང་གཡོར། 船上风旗。

གཟུགས་བྲལ། འཇིག་རྟེན་ལྟ་བུའི་གཟུགས་ཐུབ་པ། 虚像。仅有形象没有实质的东西，如虹、影等。

གཟུགས་མེད། བོངས་ཆུང་བའམ་ཐུབ་པ། 体积不大，堆垛儿小。

གཟུགས་ཚད། བོངས་ཚད་དང་། ལྗིད་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 体积或容积，重量。

གཟུགས་ལུ་ཆེ་བ། (1)ལྗིད་ཆེ་བ། 重量大。(2)བོངས་ཚད་ཆེ་བ། 体积大，魁梧。

བདག ངང་ཉིད་དམ་ང། 代词。我，自己，བདག་གི་ཕ་མ་ལས་ཀྱང་བཀའ་ཉིན་ཆེ། 比我父母的恩德还大。བདག་དྲུ་མ་བཟུང་བ། 无主者。གཞན་ཕྱིས་བདག་དྲུ་འཇེན་པ། 为他人占有。ངོན་གནད་འདི་ང་ལ་རྒྱུས་ཙམ་བས་བདག་དྲག་སྣུམ་པ་འདུག 我熟习这件事，所以觉得我适当一些。

བདག་རྒྱུད། (1)བྱས་རྗེས་བཟང་བོ་ལ་གཟེངས་བསྟེད་བའི་དངོས་པོ། 奖赏，奖品。奖励立功之人的实物。(2)རྒྱུན་བཞིའི་ནང་གསེས། འབྱས་བུ་འཐུང་བ་ལ་དབང་ཉིད་པ་སྟེ། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ཏེ་ངང་འབྱས་ཤེས་པ་རྒྱུད་བའི་ཚེ་ཐོག་ཏུ་བཟུང་བ་ཤེས་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཞེས་བྱའོ། 增上缘。四缘之一。对于生果能增强势力，如眼等五根对于生起自果眼等五识能增加效力，名增上缘。

བདག་ཕྱིད་གཞན་སྨོད། བདག་ཉིད་སྐྱིད་པང་མ་ཟད་གཞན་ཀྱིས་སྨོན་པའི་གནས་སུའང་གྱུར་པ། 己乐人羡。自己快乐，别人也羡慕；གཟུགས་པོ་བའི་པོ་ཤིན་ཏ་བདག་སྐྱིད་གཞན་སྨོན་པ་རེད། 身体健康，会使己乐人羡。

བདག་སྐྱེལ། (མངོན) (1)ཚང་། 酒的异名。(2)དཀྱིལ། 蜥蜴的异名。(3)ཕྱུ་ཀུ། 幼小人畜的异名。(4)བྷམ་ཧེ། 古印度婆罗门的异名。(5)ཚངས་པ། 梵天的异名。

བདག་བསྐྱེད། (1)(མངོན) ཚངས་པ། 我生。梵天的异名。(2)བདག་ཉིད་ལྷར་བསྐྱེད་པ་སྟེ། ངང་ཉིད་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་བརྒྱས་པ་དང་ཉིར་བསྡུ་བ་ལ་སོགས་པ། 自生。密乘行者自身现为本尊以进行本尊瑜伽念诵和收摄等程序。

བདག་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། བྱ་ཀྱུར་ཀྱི་སྒོམ་པ་དེ་ཉིད་བཞིའི་ཐ་ཤལ་ཞེག་སྟེ། ལྷ་ཚོས་ཉིད་དག་བའི་ལྷ་ཞེས་ངང་གི་སེམས་ཉིད་སྤྲོས་གཤལ་ཀྱི་ཤེས་རྒྱས་སྤྲོས་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བར་རྟོག་ཏས་ཀྱང་རྫོགས་ཀྱི་སྣང་ཆ་ཐོངས་ཐུ་དག་པའི་ལྷའི་ངང་བཞིན་དུ་གསལ་བའི་ལྷ་བའི་ངང་དུ་འཛིག་པ་སྟེ། གཟུངས་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་མེད་པ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སྣང་བ་མེད་པ། དུལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་གཏུགས་མེད་པ། མཚན་མའི་གཡོ་བ་མེད་པ། ངང་བཞིན་ངེད་གསལ་བ། ངང་གི་རྫོ་བོ་སོ་སོ་ངང་གིས་རིག་པ་སྟེ་ཆོས་དྲུག་ཕྱོགས་ཀྱི་ངང་བཞིན་ཅན་དུ་བསྒོམ་པའོ། 我真实。密乘事部修习中四真实之一。法性清净本尊之见，证悟自心本性空明之智离戏论边，住于显现世俗现分为完全清净本尊体性之正见中。修习六法：谓无能取所寻思、无无寻现分、无极微尘色、无相分作用、自性光明和自证本性者。

བདག་གི་སྡེགས། (1)ངང་ཐོག་ས། 我方。(2)ངང་གི་གྲུབ་མཐའི་ཐོག་ས། 自宗。自己的教派。

བདག་གི་བ། ང་ལ་ཡོད་པའི་མིག་སྣ་སོགས། 我的东西，属于我所占有者，如我的眼睛，我的鼻子等。佛书译为我所、我所有。

བདག་གི་ཐུབ་བ། ངང་གི་གྲུབ་མཐའ། 自宗，我论。

བདག་གི་གཞི། སྤྱིད་རྒྱུད་ཀྱི་འཕྲས་པ་ཡན་ལག་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བདག་ཉིད་ལྷར་

བསྟེང་བའོ། 自所依支。密乘行部念诵四支之一。自己生为本尊。

བདག་གིར་ལྟ་བ། རང་གི་ཡིན་ པར་ འཛིན་ པ། 视为我所有，见我所，我所见。

བདག་གིར་བྱས་པ། རང་གི་ཡིན་ པར་ བཅིས་ པ། 作为我所，取为己有，承担，允诺。

བདག་གིར་འཛིན་པ། རང་ཉིད་ ཀྱི་ ཡིན་ པར་ ངོས་འཛིན་པ། 执为我所有，执我所。

བདག་རྒྱུད། རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་དམ། རང་གི་ལུས་སེམས། 我的身心。佛书译为自相续。

བདག་ཐྲ། མིང་གི་མ་མཐའ་གང་ཟག་མཚོན་ པར་ ཉེད་པའི་ རྒྱུ་ཕྲད་ཤེད་ པ་ལ་གསར་དུ་ པ་ ཨོ་ དང་ མ་ཨོ་ སྐྱར་བས་ རིམ་བཞིན་ ཨོ་ དང་ ཨོར་ ཚོ་ དགོས། 主人词。动词或名词之后，新加词尾པ་或ཨོ，མ་或ཨོ་以表动作的作者或事物的所有者。通例པ་和ཨོ་表男性，མ་和ཨོ་表女性。

བདག་ངལ་བ། རང་ཉིད་དོན་ཤེད་དུ་ངལ་ ཨོར་ སྐྱར་པ། 徒劳，自苦。无端自苦，བདག་ངལ་བ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་ཚོང་རྒྱུ་ཤེད། 徒劳无所获。

བདག་ཅག ང་ཚོ། 我们，我等：འབངས་ཀྱི་ཐུ་བ་བདག་ཅག་གིས་ མི་ སྐྱབ་ན་ སུ་ ཞིག་གིས་ སྐྱབ། 老百姓的事，我们不做谁做。

བདག་གཅིག་འབྲེལ། འབྲེལ་བའི་ ནང་ གནས། ངོ་བོ་བདག་ཉིད་གཅིག་བའི་འབྲེལ་བ་སྟེ། དབེར་ན། དངོས་པོ་དང་ཐུམ་པ། ཐུམ་པ་དང་ཐུམ་ བའི་ཚུལ་བ་ཡིན་ཐ། ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་ ཚུལ་བ་ཐ་དད་ཡིན་ལ། དངོས་པོ་དང་། ཐུམ་ པ་ཤེས་ན་ ཐུམ་ པ་ དང་ ཐུམ་ བའི་ ཚུལ་ པ་ ཤེས་ བར་འགྱུར་བའོ། 同体相属。相属之一种。体性同一和关系。如实有法与瓶和瓶与瓶之反体，皆体性同一而反体各异。若无实有法则无瓶，无瓶则无瓶之反体。

བདག་གཅེས། གཅེས་ཟྭས། 培植，爱护，ཁྱོད་ཀྱང་ཁྱོ་དང་རིགས་ལ་རྟག་བདག་གཅེས་ ཟྭོང་ཤེད་ཅིད་པ། 随时随地坚持爱护国家财产。

བདག་ཆེན། (1)བདག་ཉིད་ཆེན་ པའི་བསྟན་ ཆོག (2)བདག་ཆེན་རིན་ པ་ ཆེའི་ བསྟན་ ཆོག

བདག་ཆེན་རིམ་པོ་ཆེ། ས་སྐྱའི་གདུང་ ཁྱུང་ ས་སྐྱ་ རང་ཁོངས་ཀྱི་ ཆོས་ སྲིད་གཉིས་ ཀའི་ དབང་ ཆ་ འཛིན་ མཁན་ཁྱི་ ཆེ་ མིང་། 达勤。义译大长。藏传佛教萨迦派自八思巴以后，兼摄政教两权者有此称号。其只充教主而无政权者，但呼为ཚོང་མ，不称为བདག་ཆེན།。

བདག་འཇུག ཀུན་ ལ་ དབང་ མ་ བསྐུར་ གོང་། སྔོན་དབོན་ རང་ཉིད་ལེ་ ཤེས་ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ དུ་ འཇུག་ཅིང་ཁྱའི་ སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་ ཡོན་ ཏན་ ཕྲིན་ ལས་ དང་ དབྱེར་ མེད་ དུ་ ཁྱ་ བའི་ དབང་ ཐོབས་ པ་ དང་། སྔོན་མ་གཞུག་པར་གནང་བ་ནོད་ པ། 自人，自受灌顶。为他人灌顶之先，金刚阿阇梨自己进入智慧坛场之中，观自我与本尊身、语、意、德、业五者无二无别，接受灌顶，取得允许弟子进入坛场之权。

བདག་ཉིད། (1)རང་ཉིད་དམ་ང་རང་། 我自己，我本人：བདག་ཉིད་ལ་གསོན་ཅིག 请听我说！ རྒྱལ་པོ་བདག་ཉིད། 朕，国王我本人。བདག་ ཉིད་ ཀྱི་ འགལ་ བ། 自相矛盾。(2)རང་བཞིན་རྣམ་ཅོ་བོ། 本质，自性，本体。(3)བདག་པོ། 主宰，权威：མཁྱེན་ བའི་ བདག་ ཉིད། 智慧的权威。ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད། 仁者。ཤུས་ བའི་ བདག་ ཉིད། 能力的主宰。མིང་ གི་ རྣམ་གངས་ལ་རྒྱུ་ བ་ པོ་དང་། རྒྱུས་ཐུ་ གཙོ། གང་ ཟག་རང་། མཚོད་ཡྱེན་ ཟྱོར། ཉིད་ སྐྱབ་ པ། ཤེད་ བདག ཤེད་ཐུ། ཤེད་ལས་ རྒྱུས་ བཅས་ ཟེས།

བདག་ཉིད་ཀྱི་ སོ་ སོ་ རང་ གི་ ཉིག་ པ། རང་

ཐུང་ཀུ་ཅེ་ཤེས། 内现证。

བདག་ཉིད་སྨྲ་བ། (1)རང་གིས་རང་བསྟོད། 自夸，自己称赞。(2)(ཨངཀ) ཀུ་རོཀ 自夸。乌鸦的异名。

བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྱེལ་ཐྲྀད་ནང་གསེས། 同性领属词。藏语语法第六格之一种，གསེར་གྱི་བུམ་པ། 黄金的瓶子。此处的黄金已成为瓶子，瓶子也是黄金，故说为同性。ཀུ་མཚའི་ཆུ། 大海的水。

བདག་ཉིད་ཆེ། རྒྱལ་ཆེན་དམ་པའི་མཆོག། 国王，大德，上士，大圣。

བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། (1)བདག་པོ་ཆེན་པོ། 圣人，大王，大主宰。(2)(ཨངཀ) མངལ་ཀུས་ཐྲྀག། 圣人。佛的异名。

བདག་གཉེར། བདག་ཏྲྀད། 管理，经营；སྤྱི་ཇས་བདག་གཉེར་ཡག་པོ་ཐྲྀད། 管好公物。

བདག་ཏུ་ཚོར་བའི་མ་རིག་པ། འཁོར་བའི་རྩ་བར་གྱུར་པའི་བདག་འཛིན་ཏེ། བདེན་པོན་མི་ཤེས་ཤིང་ཐུང་བོ་རྟག་པ་དང་། བདེ་བ་དང་། བདག་དང་། རིལ་པོ་དང་། མེམས་ཅན་དུ་འདུ་ཤེས་པ་སོགས་དངོས་པའི་རང་བཞིན་དང་མི་མཐུན་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཚོང་ཁའི། 我痴无明。轮回根本之我执。于谛实义愚昧无知，于一切蕴作常想、作乐想、作我想、作一想、作有情想，违反事物本性，颠倒执著之愚痴。

བདག་ཏུ་འཛིན་པ། ཕུང་པོ་ལ་བདག་ཏུ་ཞེན་པ། 我执，执我，计我，取为我。

བདག་ལྟ་གཉིས། རིགས་པའི་དགག་བྱ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་གོ། 二种我见。正理所破除的两种我，法我和人我。

བདག་ལྟའི་ཞབས་ཚགས། བག་ཆགས་བཞིའི་ཁ་གྲལ་ཞིག་སྟེ། བདག་གཞན་རིས་སུ་བཅད་ནས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལྟ་བ་སྐྱེད་པ་ལ་དབང་བར་ཟད་པ། 我见习气。四种习气之一。分化人我，能生我执的习气。

བདག་བསྟོད་གཞན་སྨོད། རང་ལ་བསྔགས་ཤིང་གཞན་ལ་འཆྲི་སྨོད། 自誉谤他，自赞毁他。赞誉自己，毁谤他人。

བདག་ཏོག་བདག་གཅེས། ཅ་ལག་སོགས་ལ་གཅེས་སྐལ་ཡག་པོ་ཟེད་པ། 爱护备至。

བདག་ཏུ། རང་རང་གི་བདག་དབང་དང་ཐོབ་ཆ། 自己所有权，自己所得。

བདག་དོན། རང་གི་ཁེ་བན། 自义。自己的利益。

བདག་དོན་བདག་གཅེས། རང་གི་དོན་དག་ལ་རང་གིས་དོ་སྣང་ངམ་འབད་བརྩོན་ཟེད་པ། 自事自管，自理。自己的事自己料理，努力去办。

བདག་ལྡན། (ཨངཀ) ཆུང་མ། 具主。妻的异名。

བདག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) དབང་པ། 隶属，管辖，归于；རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་མི་དམངས་ལ་བདག་པ། 国家主权属于人民。ཕ་ཡ་བདག་དང་། ཕ་མོ་མ་བདག 父管男，母管女。离婚时对子女归属的习惯作法之一。

བདག་པོ། དབང་བ་ཞིའམ་གཙོ་བོ། 名词。主人，所有人；བདག་པོའི་འདུ་ཤེས། 主人翁的态度。དོན་ཀྱི་བདག་པོ། 当事人。 ཁང་བདག 房主。ཞིང་བདག 地主。འབྲོག་བདག 牧主。མངའ་བདག 领主。མི་བདག་བདག་ཏུ་རེ། བདག་པོ་ཁྱོན་འདོན། 外人当主人，主人挨作犬。喻同“喧宾夺主”。

བདག་པོ་དང་ཁྱལ་ཀྱི་འབྲེལ་བ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྱེལ་སྐྱེད་ཐྲྀད་གསེས། 主从领属词。第六格之一种，表明连结物主和附属事物的判位词；སྐེར་ཀྱི་མ་ཛ། 私人资本。ངའི་ཁང་པ། 我的房屋。

བདག་བོ་མེད་པ། སྐྱང་འཇིན་བྱེད་ མཁན་ མེད་ པ། 无主，无人管理。 **བདག་བོ་མེད་པའི་ཞིང་ལ་ཤོ་ཏོག་ཡག་པོ་སྐྱེ་མི་ གྱུར།** 没人管理的地里，庄稼长不茂盛。

བདག་བོའི་བཀྲ་ཤིས་མས། (1)བཙུ་མ། 妻子。(2)ཁྱིམ་བདག་མོ། 主妇。

བཙན་བོའི་རྩ། ཕུས་རྩའི་བྱེ་བྱག་ཅིག 主人脉。谓人体内左脉。

བདག་བོའི་ཁ། བདག་ཐྲེ་དང་དོན་གཅིག

བདག་བློད། བདག་པོ་བྱེད་པ། 管辖，管理，掌握，主持：རང་རང་གི་ཡོ་བྱད་གང་ཡིན་ངོས་བཟུང་ནས་བདག་བློད་བྱེད་པ། 认清自己的东西加以收藏。

བདག་བས་གཞན་གཅེས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ སྐྱེ་ གི་ མན་ ངག་ ཁྱད་ པར་ པ་ཞེག་སྟེ། རང་ལས་གཞན་གཅེས་པར་བཟུང་ནས་བའི་ སྦྱོག་གཏོང་ཤེད་ བྱེད་ པའོ། 重人轻己菩提心。修习菩提心的特殊诀窍之一。

བདག་ཉིད་ཕྱིས་བཟློ་ཀའི་ཏིམ་པ། བདག་ གི་ མ་དག་པའི་ ཕུང་ཁམས་ སྐྱེ་ མཆེད་ རྣམས་ སྐྱང་ནས་ རྡོ་ རྗེ་ གསུམ་ གྱི་ ང་ བོར་ བྱེད་ གྱིས་ བརླབ་ པའི་ ཆོ་ག། 自身加持次第。净治自身所有不净诸蕴，加被成为三金刚之仪轨。

བདག་བྱེད། (1)བདག་ པོ་ སྐྱོང་ པ། 执掌，掌管：རིན་ཐང་ཅན་ཁྱེ་དངོས་ པོར་བདག་བྱེད་ ཚོད་ པ་ སྐྱས་ཝི་ དགོས། 贵重物品，当然要管起来。(2)བདག་སྐྱོང་བྱེད་མཁན། 执掌者，管理者。

བདག་དབང་། རང་གི་དབང་ཆ། 主权，所有权：བདག་དབང་ལག་ལེན་བྱེད། 行使主权。

བདག་འཛིས། འབྲས་བུ་ལྷའི་ནང་གསེས། རང་ཆུས་རང་དབང་དུ་བཆུད་པར་བྱ་བ་སྟེ། རྟེན་པ་བྱས་པས་ཁྱབ་བདག་པར་ཆུ་ཞིང་། དེས་པ་བྱས་ པས་ཁྱབ་བདག་པོ་ ཉེས་ཀྱི་ ཁུངས་ རྟེན་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བདག་ཅེས་ བྱ་ བ་ ཡིན་ ཏེ། 增上果。五果之一。由自因力增强所生，如作恶则增强生于恶趣，行善则增强生于善趣，另能作因果。

བདག་མ་མཆིས་པ། གང་གས་གཞི་ཁྱང་ ཐུ་ རེ་རེ་ནས་བཙལ་ཀྱང་བདག་ཅེས་པ་ རྟུལ་ ཙམ་ ཡང་ མ་ མཆིས་ པ་ སྟེ་ མེད་ པ། 无我。从命名处五蕴中一一寻觅，所谓我者，全然无有，故名。

བདག་མེད། (1)བདག་བརྒྱང་བྱེད་ མཁན་ མེད་ པ། 无主，རོང་བདག་མེད་ཁྱང་གི་འབྲོང་། 藏北凭是无主野牛。喻无人管理之物。(2)བདག་མེད་ བའི་བསྒྲུབ་ཆོག

བདག་མེད་ གཉིས། གང་ ཟག་ གི་ བདག་ མེད་ དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ གཉིས། 二无我，人无我和法无我。

བདག་མེད་རྡོལ་འཛིན་མ། ཀྱེ་ རྡོར་ ཕྱི་ ཁྲལ། 无我母，无我瑜伽母。密乘本尊喜金刚的明体或佛母。

བདག་མེད་པ། བདག་ཏུ་ ཕྱ་ བའི་ མི་ མཐུན་ བའི་ ཕྱོགས་ཀྱིས་ བདག་མེད་ པ། བདེན་ བཞིའི་ རྣམ་པ་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ནང་ གསེས་ ཀྱི། 无我。四谛十六行相之一，与我见相反，故名为无我。

བདག་མེད་པ་ དྲིས་ བའི་ མདོ། འཕགས་ པ་ བདག་མེད་ པ་ དྲིས་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ མདོ། ཀྱ་ གར་ ཀྱི་ མཁན་ པོ་ ཀ་ མ་ ལ་ ཤཱི་ ལ། ལོ་ ཙྪ་ བ་ རིན་ ཆེན་ བཟང་ པོས་ འགྱུར། 《尼乾子问无我义经》。古印度论师迦玛拉谷达和西藏译师宝贤由梵译藏。宋代日称等由梵译汉。

བདག་མེད་ཕྱ་ ངག་ས། གང་ ཟག་ ངང་ ཀྱ་ གྲུབ་ བའི་ རྟེན་ ཚད་ ཀྱིས་ མ་ གྲུབ་ པ་ དང་། གང་ ཟག་ ངང་ བཞིན་ ཀྱིས་ མ་ གྲུབ་ པ་ ཁོ་ ན། 粗细无我。补特伽罗非自立实质存在为粗无我，补特伽罗非自性存在为细无我。

བདག་མེད་མ། ཤུ་མོ་ཞེས་གྱི་མཚན། 无我母。一佛母名。

བདག་མེད་ཡིང་ཐུར། སྐྱང་འཇིན་མ་བྱས་བར་ཅད་ དེ་ དོར་ བ། 放弃不管，无人过问，རྒྱལ་དངོས་ཉིག་བདག་མེད་ཡིང་ སྐྱང་ ཅིད་ མི་ དུང་། 公有物品不可弃掷不管。

བདག་མེད་ གསུམ། གང་ ཟག་གི་ བདག་ མེད་ དང་། ཆོས་ཀུན་གཟུང་འཇིན་དང་རྟས་གཞན་ གྱི་ སྟོང་ པ་ དང་། ཆོས་ བདེན་ གྲུབ་ཀྱི་ སྟོང་ པ། 三无我：人无我、诸法二取异体空和诸法实有空。

བདག་མོ། 名词。(1)ཁྱིམ་བདག་མོ། 主妇，主母。(2)ས་སྐྱ་ཁོང་མའི་ བདག་ མོ། 萨迦法嗣的妻。(3)རྒྱ་མའི་གསང་ཡུམ། 佛母。喇嘛之妻。

བདག་དམན་པ། གུས་ཕྱན་ཅན། གུས་ཆུང་ཞེས་ པ་ལྟ་བུའི་ཤིངས་སྐྱང་ངམ། 妄自菲薄。自我轻蔑：བདག་དམན་པར་བསམ་པའི་སྐོ་ནས་ སྐྱིད་ཡུག་པ། 自我轻蔑，心生怯懦。

བདག་འཛིན། ཕུང་པོ་ ལྔ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་ བདག་ཏུ་འཇིན་པའི་ སྐབས་ ངའོ་ སྙམ་ པའི་ ངར་ འཇིན། 我执。随执五蕴之一为我或想“此即我也”之心。

བདག་འཛིན་འཇིག་ལྟ། དམིགས་པ་ངལ་དམིའ་ ནས་རྣམ་པ་རང་བཞིན་ གྱིས་ གྲུབ་ པར་ འཇིན་ པ། 我执坏聚见，计我萨迦耶见。以我为所缘，以自性实有为行相的观点。

བདག་འཛིན་གཉིས། ལས་ཀྱི་དགག་བྱ་ གཉིས་ ཏེ་ཆོས་དང་གང་ཟག་ གི་ བདག་འཇིན། 二种我执：法我执和人我执。

བདག་གཞན། (1)རྟགས་འཇུག་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པ་ ཞི་དང་བྱ་བའི་ཡུལ་ཅིན་ལ་དེ་ ཡང་ཁྱད་ ཞི་ གཅོ་ ཚལ་དང་ཁྱད་པའི་ལས་བཅས་དངོས་ ཞི་བདག་གི་ ཁོངས་སུ་འདུ་བ་དང་། ཐུ་ཡུལ་ཐུ་ལས་དང་ བཅས་པ་དངོས་ ཞི་གཞན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འདུ། 能作和所作，能所，自他。藏语言势论中，以“自”表能作，以“他”表所作。此处所说“能作”，包括作者、工具和属于作者的动作；“所作”包括直接宾词和属于直接宾词的动作。(2)རང་ གཞན་ གཉིས། 自他，人我，བདག་ཚན་ གཞན་ གཅེར་ བའི་ ཐབ་ཀྱི་ ལས་ ཀ། 损人利己之事。བདག་གཞན་ བརྗེ་ བའི་ ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་ སེམས། 自他相换菩提心。

བདག་ གཞན་ བརྗེ་ བའི་ ཐུང་ཆུབ་ ཀྱི་ སེམས། བདག་ གི་ བདེ་ བ་ གཞན་ ལ་ སྐྱེད། གཞན་ ཀྱི་ སྡུག་ བསྔལ་རང་ གིས་ ལེན་ པར་ བསྒོམ་ པའི་ ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་ སེམས་ བསྒྲུབ་ ཆུལ་ ཞེག 自他相换菩提心。自身安乐界之于人、人之痛苦归诸于己的一种菩提心修法。

བདག་ གཞན་ མཉམ་ བརྗེ། བདག་ གཞན་ མཉམ་ བའི་ ཐུང་ ཆུབ་ ཀྱི་ སེམས་ དང་ བདག་ གཞན་ བརྗེ་ བའི་ ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་ སེམས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 自他平等相换。自他平等菩提心和自他相换菩提心。

བདག་ གཞན་ མཉམ་ པ། བདག་ དང་ གཞན་ སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ བདེ་ བ་ ལངས་ ཏིང་ སྡུག་ བསྔལ་ མི་ ལངས་ པར་ མཉམ་ པའམ་ མཉམ་ སྐྱེ་ བ། 自他平等。自他一切有情好乐恶苦相同。

བདག་ གཞན་ མཉམ་ བའི་ ཐུང་ཆུབ་ ཀྱི་ སེམས། ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་ སེམས་ བསྒོམ་ ཆུལ་ ཞེག་ སྟེ། བདག་ གཞན་ སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ སྡུག་ བསྔལ་ ལས་ ཐར་ གཅིག་ ཏུ་ མཉེས་ པས། བདག་ ལ་ གཅིག་ པར་ འཛིན་ ཅིང་ གཞན་ ལ་ སྐྱང་ བར་ འཇིན་ བའི་ སེམས་ སྐྱབས་ ཏེ་ མཉམ་ པར་ འཇིན་ བའོ། 自他平等菩提心。一种菩提心修习法。自他一切有情厌苦贪乐相同，断除重己贱人之心，是为平等。

བདག་ བཅུང། བདག་ ཅི་ ཐུབ་ ཙེད་ པ། 有主，

执掌，管理；རང་གི་ཅ་ལག་ལ་རང་གིས་བདག་བཟུང་ཡིད། 各管自己之物。 བདག་བཟུང་ཚང་བའི་བྱད་མེད། 有夫之妇，已嫁女子。

བདག་རིག་ཐུབ་བ། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག ཕྱི་སྣང་དང་བཅས་བའོ། 自悟。现量与比量及似唯自悟。

བདག་ལ་མི་འཛེམ་བ། རང་གི་ཉེས་སྐྱོན་ལ་རང་གིས་མཆེད་སྣང་མི་ཉིད་པ། 不自顾忌，不自惭愧；འདོད་པས་ངོ་ཚ་བསྒྲིབས་ནས་བདག་ལ་མི་འཛེམ་པའི་སྐྱོན་ངན་གང་ཐུབ་ཉིད་མི་འཇུག 勿使欲念掩盖羞耻，不自检束而胡行乱为。

བདག་ལས་གཞན་གཅེས་ཀྱི་ཐུབ་རྩལ་ཤེམས། ཐུབ་རྩལ་ཀྱི་ཤེམས་བསྒོམ་རྩལ་ཞིག་སྟེ། རང་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཐུབ་ཙམ་བཟོད་པར་ཐུ་ཡི། གཞན་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཐུབ་བར་ཤེམས་ཀྱིས་མི་བཟོད་པར་སྡུག་བསྔལ་ཉིར་ཁྱེར་ཀྱི་ཤེམས་བསྒྲུབ་པ། 重人轻己菩提心。一种菩提心修法。于己所现痛苦能忍受，于人所现痛苦则不能忍受而生起承担之心。

བདག་ཏེག་རིག་གི་སྒྲིས་ཐ། གྲངས་ཅན་བས་འདོད་པའི་བདག་སྟེ་ཏེས་ཐ་རྟེར་ལྔའི་ཚ་གྱལ་ཞེག 神我。古印度数论派所承许的二十五所知之一。

བདག་སྐྱེག་ཁཆོད་པ། རང་སྐྱེག་རང་གིས་གཅོད་པ། 自杀，害自命。

བདམ་པ། མང་ཡིའི་ནང་ནས་སྐྱེག་པའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འདམ་པའི་མ་ཟངས་པ།

བདམ་ཐུའི་དབང་ཚ། (1)སྐྱི་དམངས་རྣམས་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱིས་ཚུལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགྱས་མིའམ་ལས་ཀའི་ འགན་ཁྲུངས་ཅན་ཞིག་ཏུ་བོས་ཐུབ་ཆོག་པའི་དབང་ཚ། 被选举权。公民依法当选为国家权力机关代表或被选担任一定职务的权利。 (2)རྩ་འཕྲུག་སྡུ་ཚོགས་ཀྱི་ཁོངས་མི་རྣམས་རང་དང་རྩ་འཕྲུགས་ཀྱི་འགྱས་མིའམ་འགོ་ཁིད་པའི་ བོས་ཐུབ་ཆོག་པའི་དབང་ཚ། 被选举权。各种组织的成员当选为本组织的代表或领导人的权力。

བདམས་ཀོ། མང་ཡིའི་ཁྱད་ནས་ བདམས་ ཏེ་རྟོ་བ། 选购。

བདམས་ལྷིག་ས། བདམས་ཏེ་ཁྱེར་བའི་ལྷག་ལྷིར། 选余，底货，脚货。选择后剩余部分。

བདམས་ཚོན། འདམ་སྐྱེག་ཐུས་ནས་མིང་ཐོན་པ། 当选。

བདམས་པ། མང་ཡིའི་ནང་ནས་སྐྱེག་པའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འདམ་པའི་འདམ་པ།

བདའ་འབེད། (1)བྱ་ལོན་འདེད་པ། 讨帐，索债；འབྱུ་དཔུལ་བྱ་ལོན་ལེན་ཚུ་བདའ་འདེད་ཐེད་པ། 催收钱债和粮债。(2)དོན་ རྩ་ རྩད་གཙོད་ཐེད་ པ། 寻根，追究，探求；གོང་ དོན་ ཀྱི་རྩ་ བ་ བདའ་ འདེད་ ཐེད་ པ། 追究纠纷的根源。ཁྲིམས་ འགལ་ ཀྱི་ བྱས་ རྟེས་ རྣམས་ བདའ་ འདེད་ མཐིལ་ཕྱིན་ཐེད་དགོས། 彻底追查违法分子。

བདའ་བ། ❶འདོད་པའི་མ་ཟངས་པ། ❷རྩ་ཞིམ་ པ། 形容词。甘美，美味，适口；ཟས་ བདའ་ བ་ཁོ་ན་ ཟ་ བ་དང་། གོས་ བཟང་ བ་ཁོ་ན་ གོན་ མཁན་ གྱིས་ དགའ་ སྐྱེད་ཐེད་ གྱུ་ མི་ ཡོང་། 一贯甘食美衣之人不能忍受艰苦。

བདར་སྐོས། ཀྱི་ མར་ བདར་ བའི་ སྐོས་ སམ་ སྐོས་ ཐེ། 香屑，香末。供燃香用的粉末。

བཏང་བ། (ཐ་དད་ཁ) བདང་ བ། བདང་ བ། བདོད།། (1)སྒྲིག་ པ། 排列，安置；ཐང་ ཆེན་ སྟེང་ དུ་ དམག་ རྩེ་ ཁག་ མང་ བདར་ འདུག 广场上排列着很多军队。(2)མདུན་ དུ་ བདར་ པ། 列于前行。(3)རྩོད་ པ་ དང་། ཤོད་ པ། 说，口上念诵。(4)ཞེབ་ ཏུ་ རྡོར་ བ། 研磨，研细；ཀྱི་ མར་ བདར་

བ། 研成粉末。(5)ཕྱི་བ། 擦，拭，ཐྱག་བདར། 扫地。ཕྱི་བདར། 擦拭。

བདར་ཐུག་ཞེབས་པ། བྱད་བདར་ཆས་བས་སྐབ་རྗེལ་ཕྱིན་པ། 磨损。

བདར་ཀ་ཆོད་པ། བརྟག་དཔྱད་བྱས་ནས་ཐག་ཆོད་པ། 得出结论，判断，断定，ཞེ་ཆས་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ནས་ཡིན་མིན་ཀྱི་བདར་ཀ་ཆོད་པ། 研究疑问，是非得以判断。དོན་འདི་བདར་ཀ་ཆོད་སོང་ངམ། 这件事得出结论了吗？

བདལ་གྲ། སྐྱེལ་འདེབ་བྱས་པའི་གྲ་ཚ། 运费，运价。

བདལ་བ། (ཐ་དད་པ) བདལ་བ། བདལ་བ། བདོལ།། རྒལ་བ། 铺开，摆开；དངོས་ཟོག་རྣམས་འཆོང་ཚུང་བདལ་བ། 摆开货物出售。རོང་བདལ་བ། 散财。

བདས་པ། འདིད་པའི་འདས་པ།

བཏག་པ། (ཐ་དད་པ) བཏགས་པ། བཏག་པ། བཏགས།། ཉེ་ལ་བཏག་པ། 熏，熏烟。在烟火上熏；ཁང་པའི་ནང་དུ་ཟོས་དེ་བཏགས་ཤིག 屋内用香熏！

བཏག་ཟོས། མཆོད་རྫས་ཀྱི་ཟོས། 熏香。

བཏག་ཟོས་མ། མཆོད་པའི་ཕུ་མོའི་ཁྱ་བག་ཅིག 烧香天女。

བཏག་ཟོས་ཤིང་། (1)དྲི་ཞིམ་ཞིང་ བཏག་ དུ་རུང་བའི་ཤིང་སྐྱེའི་མིང་། 熏香树。一切可作熏香的木本植物。(2)(མཛད་) ཀུན་པ། 柏树的异名。

བཏག་ཟུད། བཏག་ཟོས་ བཏག་ཁྱད་ ཀྱི་ ཨ་ཐུད། 熏笼，熏香器，香炉。

བཏག་རྫས། ཤིབ་དང་མི་ཁ་ཐང་བ་མེལ་བར་ཁྱད་བའི་རྫས་ཤིག 熏烟料。特指用来焚烟熏鼻为人祛病的物品。

བཏག་ཤིང་། བཏག་ཟོས་ཤིང་གི་བསྡུས་ཚིག

བཏགས། བཏག་བའི་སྐྱལ་ཚིག

བཏགས་པ། བཏག་པའི་འདས་པ།

བཏང་བ། (ཐ་དད་པ) བཏངས་པ། བཏང་བ། བཏངས།། ཚུར་འཁྱགས་པའམ། འཐེན་པ། 扳弯，挽，牵引；གཞུ་བཏངས་པ། 挽弓。རྒྱུད་བཏངས་ནས་མདའ་འཕེན་པ། 控弦放箭。

བཏངས། བཏང་བའི་སྐྱལ་ཚིག

བཏངས་པ། བཏང་བའི་འདས་པ།

བཏུད། 名词。(1)(སྒོར) ཤེས་སུ་ ཅན་ ལ་ གཙོད་ འཆེ་དང་དགེ་བ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་མཁན། འདོད་ཁྲི་ཤེས་དྲུག་གི་རང་གཤེས་ཤིག 魔，魔天。梵音译作魔罗或摩罗。即所谓害人命、障善法的一种邪魔，为六欲天之一类；བཏུད་ཀྱིས་བཅོམས་པ། 中魔道。བཏུད་སྡེ་བས་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ། 摧伏一切魔军势力。བཏུད་ཕྱིར་ཆོལ་བ། 邪魔怨敌。བཏུད་ཀྱིས་མི་བསྒྲུབ་པ། 魔不能害。(2)(མཛད་) བཏུད་ ལ་ ལྷའི་ ཀྱ་ དང་ཁྱོན་མོས་པ། འཆི་བདག ཕུང་པོ་བཅས་བཞི་ཚིན་བས་གྲངས་བཞི་མཚོན། 魔有天魔、烦恼魔、死魔、五蕴魔四者，故表数字4。

བཏུད་ཀྱི་དགའ་མ། (མཛད་) བཏུད་ཀྱི་རྒྱང་མ། 魔妻。欲界天后的异名。

བཏུད་ཀྱི་དགྲ། (མཛད་) སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ཞིག 魔之敌。佛的异名。

བཏུད་ཀྱི་བདག བཏུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། 魔王，魔主。

བཏུད་ཀྱི་བཏུད། (མཛད་) སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཅི་བཀའ་བ། 魔之魔。佛的异名。

བཏུད་ཀྱི་གནས། གཞན་ འཐུལ་ དབང་ཅིད་དེ། འདོད་ལྷ་ཁྲིགས་དྲུག་གི་རང་ཚན་ཞིག 魔天。六欲天中之他化自在天。

བཏུད་ཀྱི་ཏིམ། བཏུད་ཀྱི་ཁྲི། 魔众，焰摩天。

བདེ་དགའ་རབ་དབང་རྒྱལ། 欲天自在天子魔，欲天王。

བདེ་རྒྱལ། བདུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། 魔王。

བདེ་བྱ་བ། (མངོན) ལྷའི་ཐུའི་ བདུད་དམ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཐུགས 第五魔。天子魔、他化自在天子魔的异名。

བདེ་བའི་མགས། (མངོན) (1)ཉིན་མོ། 太阳的异名。(2)ཀུ་དུམ་པ་ད། 优昙花的异名。

བདེ་བའི་མགས་ཉིན། (མངོན) ཉིན་ མོ། 降魔日。白昼的异名。

བདེ་འདུལ། (1)(མངོན) སངས་ རྒྱས་ སྐྱེ། 伏魔。佛的异名。(2)བདུད་འཇོམས། 伏魔，降魔。

བདེ་འདུལ་གདངས། (མངོན) རྟ་ཀྱ་ཀ། 伏魔座。吉祥草的异名。

བདེ་ཕྱག་ཅན། (1)(མངོན) འདོད་ལྷ། 恶魔。欲天的异名。(2)བདུད་ དགའ་ རབ་ དབང་ ཐུག 凶魔，恶魔。六欲天中之他化自在天王。

བདེ་དཕུང་། བདུད་ ཀྱི་དམག་ དཕུང་ངམ་ཟེ། 魔军。

བདེ་ཁྲིར་ཐོལ་བ། བདུད་ཀྱི་ གཙོད་པ། 恶魔怨，怨敌恶魔。

བདེ་བཟལ་མ། ཕུལ་རྩའི་ཁྲ་ཐག་ཅིག 离魔脉。人体中与中脉同住之脉名。

བདེ་བློན། གཙོད་ པ་ ཁྲད་ མཁན་ ཀྱི་ ཆོན་ པ། 奸臣。

བདེ་མོ། གཞན་ ལ་ གཙོད་ མེམས་ ཅན་ གངོན་ འདྲིའི་རིགས་སུ་ གཏོགས་པའི་ཐུང་ མེད། 名词。魔女，女妖。

བདེ་སྐྱ། (1)〈ཞགྱ〉 འཆི་མེད་ དེ་ འཆི་ བ་ འཇིགས་ཁྲད་ཀྱི་ རྡུལ། 甘露，天酒，不死药。梵音译作阿密哩多；དམ་ ཆོས་ བདེ་ སྐྱ་ སྐུལ་ གསོལ། 祈赐正法甘露。(2)སྐྱེ་ཀྱི་སྣ་ཚོགས་སུ་ བདུད་ ཅས་ སྐྱེས་ ཐུའི་ཆ་ སྐྱག་ ལ་ གཙོད་ པར་ཁྲད་ པའི་ ཅད་དང་། ཐ་ཤེས་ མེམས་ ཅན་ སྐྱེ་ བག་ ཅི་ ཐུག་ ཏུ་ འཇིམས་ཁྲད་ཀྱི་ གཉེན་ པོ་ སྐྱེ། 降魔药物，伏魔药物。藏医认为，邪魔能致人疾病，伤害人命，而液汁是消除病苦、带来福泽的对治药物，故名。

བདེ་སྐྱ་ སྐྱེས། (མངོན) (1)ཉ་ ཁྱུང་། 鹏的异名。(2)ལྷ་ སྐྱེ། 天神的异名。

བདེ་སྐྱ་འཕྲལ་བ། ཁོ་ རྒྱལ་ཀྱི་ ཁྲ་ བག་ ཅིག 甘露滚明王。

བདེ་སྐྱ་གངས་ཀྱས། རྩྭ་ སྐྱེ་ ཀྱི་ རིགས་ ཏེ། རྩ་ སངངས་ལ་ ཁ་ བ། ཁུ་ རྩེས་ བསིལ། རྩུལ་ བས་ རྒྱུ་ དང་ གས། ཚད་ པ་ འཇོམས། 高原蚤缀。石竹科药用草本植物名。味甘苦，性凉，功能疗肺疾、消炎。 མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ ཁྱབ་ ཅན་ འཕྲོད་ ཅོ་ བཅུ་ གས་ བ་ དང་། གངས་ བཅུད་ འཇེག་ པ། རྒོད་ ཀོ་ དང་ ཐོད་ ཅན། ཀང་ ཤེས་ སྐྱ་ གི་ བ ཅས་ སོ།

བདེ་སྐྱ་ ལྔ། གས་ངང་ སྐྱ་ གས་ མཚོད་ ཀྱི་ རྩེས་ སྐྱ་ འཕྲོ་ བའི་ དྲི་ ཆེན་ དང་། དྲི་ ཆུ། ར་ ཁྲ། མི་ ས། རྩ་ རྩེའི་ ཁྲལ་ པ་ བ ཅས་ སོ། 五甘露：大便、小便、人血、人肉和精液。为密乘内供用品。

བདེ་སྐྱ་ལྔ་ འབབ་ བའི་ སྐྱ། ལུས་ རྩའི་ ཐྱ་ བག་ ཅིག 五甘露脉。谓心间八脉中四支胸脉。

བདེ་ སྐྱ་ སྐྱང་ གི་ ཁས་ ལག་ བརྒྱད་ པ་ གསངས་ པ་ མན་ ངག་ གི་ སྐྱུང་། བདེ་ སྐྱ་ སྐྱང་ ཐ་ དད་ དང་ དགོས་ པ། ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ པ་ བརྩེད་ ཐའི་ དོན། གསང་ པ་ མན་ ངག་ གི་ རྒྱུད་ ཅས་ རྩེད་ ཀྱི་ མཚན་ བསྟན་ པ་ སྐྱེ། གས་ པ་ རིག་ བའི་ དབལ་ ཕྱོགས་ རྒྱུད་ བཞིའི་ དབེ་ དང་ དགོས་ པ་ བརྩེད་ ཐ་ རྩེད་ ཅད་ ཤེགས་ ལ་ བ ཅོས་ ནས་ བཏགས་ པའི་ མཚན་ ཞེག 《甘露要义八支密秘诀窍续》。“甘露要义”为书之譬喻与需要，“八支”为书之内容，“密秘诀窍续”为书之文字。此乃依于譬喻、需要、内容、文字等方面对经典著作《医

学四续》所命之名。

བདུད་རྩི་གཉེར་མཛོད། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མཐུག་ཏུ་ཐུར་ལ་ཀང་ཐའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ཅོང་ཁོག་ཀྱི་ སློབ་པ་རྣམས་བསྡུས་ཏེ་ བཀའ་བཙོས་བཞིན་དུ་ རྩོམ་པའི་སྨན་རིག་ཟབ་ཁྱད་ཅན། ཇོ་འདོན་ཤེགས་གསལ་བར་འཁོད་པའི་གཞུང་ཞིག «甘露库»。十五世纪中，宿喀·娘尼多吉邀集塔波和工波地区著名医家共同讨论后写成有关除去药物毒性、增强药力、加速药效等方面的一部著作名。

བདུད་རྩི་སྐྱ། བདུད་རྩི་ལྡང་དོན་དུ་གཅིག

བདུད་རྩི་ཟླ། (མཛོད) ཟླ་བ། 放甘露。月亮的异名。

བདུད་རྩི་བྱམ་ཆེན། དུས་རབས་བཅུད་པའི་ནང་ཚེ་ རྒྱུན་ཀྱི་ ཟླབ་དབྱིངས་ཆེན་པོ་ ཁྱོད་འཕྲུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་གཉན་དང་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་ཟབ་མོ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་མ་དོངས་བར་ཚན་པའི་ སློང་དུ་གཅིར་དུ་ ཟླས་ པ་ལས་ཕྱིས་སུ་ གཅིར་སྟོན་རྫོང་ འབྱམ་ཆོས་ཀྱི་ ཐག་ལས་ ཐང་ཟླ་ དུན་རྟེའི་རུ་ མཚེན་ངེགས་ པ་ཐིལ་གཏོན་ཀྱི་ ཐུགས་ཀ་ནས་གཅིར་བཏོན་པའི་ སློན་ཀྱི་ཐུབ་གཞུང་ཆེན་པོ་ཞིག «甘露巨瓶»。八世纪时，莲花生所著一部医学巨著名。为求利济后世，将其存入“伏藏”之中，后由多绷·却札从绛札敦子寺所有伏魔马头明王塑像胸间取出，始流行问世。

བདུད་རྩི་བྱམ་བཟང་། (1) རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་པའི་ ནང་བཀུ་འབྱམ་ པས་མཛད་པའི་ནད་ སྨན་ཐུབ་པའི་ཐེམས་ཅིག་ཅིག «甘露良药宝瓶»。十八世纪时，札绷巴所著一部实用对症处方的医书名。(2)བདུད་རྩི་བྱམ་ཆེན་ ཀྱི་མཚན་གཞན། «甘露美瓶»。 «甘露巨瓶»别名。 (3)རབ་ བྱུང་ བཅུ་ དྲུག་ པའི་ ནང་ སྨན་ རྩིས་ འཁོ་ འཇིན་ མཁྱེན་རབ་རོང་འཕུལ་མཛད་པའི་ སྨན་ཀྱི་ སྐྱོང་ཚད་ སོགས་གསལ་བའི་བསྟན་ སྐོང་ཞིག «甘露宝瓶»。 本世纪中，西藏医算学院院长钦绕诺布所著叙述有关配方剂量的一部医书名。

བདུད་རྩི་འབེབས་སྒྲུབ། ཟབ་མོ་རྡོ་རྗེས་ དབའི་ སྐུ་ལས་ཡེ་ ཤེས་ཀྱི་བདུད་ རྩི་ཆུན་བཅས་ཏེ་རྡེག་སྐྱེ་སྐྱོང་བར་བསྒོམ་པ། 甘露淋治。密乘中，由上师体内放出智慧甘露洒遍行者全身、净治罪障的修习方法。

བདུད་རྩི་འཇོག (མཛོད) ལྕེ། 滴甘露。舌的异名。

བདུད་རྩི་ཁམ། འབྲུ་ མར་ དང་ འདྲ་ བའི་ཟེམས་ ཅན་ལྟའི་ཁམ་སྟེ། ཉ་དང་། ཆུ་ སྐིན། རི་ བོང་། དོམ། ཐག་བཅས་ཀྱི་ཆོལ་བཞུས་བའི་ཁག་བསྐོལ་ཞིང་བཅོས་པ་ཞུན་མར་དང་འདྲ་བ། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་བའི་ཁམ་ བའུ་བའི་སྨན་ཀྱི་ ཅི་ཐུག་ཅིག 凝脂。与芥菜油相似，以鱼、鲸、兔、熊、猪等五种动物脂肪熔炼过滤而成。《毗奈耶经》所说七日药之一。

བདུད་རྩི་ཟས། (1)རྒྱལ་ཆུ་ཁུར་ཀྱི་ ཆུལ་བོ་ ཟེང་ཁ་འཁྱམ་ཀྱི་ཏུ་ བཅཱིའི་ཁབ་ཀྱི་ སྟེ། ཤཱཀྱ་ཐུ་ དེའི་ ཀུ་བོ་ཞིག甘露饭王。古印度狮子王四子之一。释迦牟尼的叔父。(2)(མཛོད) ལྷ། 食甘露。天神的异名。

བདུད་རྩི་ཟླ་གསལ་བ། (མཛོད) ཟླ་བའི་ དོད་ཟེར། 甘露屑。月光的异名。

བདུད་རྩི་ཤེལ་ལྗོངས། (1)རྩེ་ སྨན་ རྟག་ དུ་ དཔེ་མེད་ཁུངས། 光明甘露。茅膏菜的异名。(2)(མཛོད) ཟླ་བ། 光明甘露。月亮的异名。

བདུད་རྩི་ཤོལ་མ། ཀ་སྟོད་སྨང་ལ་སྐྱེས་པའི་ འཇེན་པ་མེ་ ཏོག་ དཀར་ཐེམས་ ཅན་ འཚང་བའི་ ཤོ་མ་ སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། རྩུབ་བས་རིམས་ཚད་ དང་། ཁམ་ཀུ་ སོགས་ལ་ཐན། 藏乌头叶。毛茛科药用植物名。生于高山草地的白花草乌上的叶子。味苦，性凉，功能治瘟热、消炎症。

བདུད་རྩི་གསེར་ཤིང། (ཨངརན) ཞ་ ཏ་རའི་ཤིང་། 黄金甘露。诃子树的异名。

བདུད་རྩིའི་ཁང་བ། (ཨངརན) དབེན་གནས་དང་རི་ཁྲོད། 甘露室。山中小寺、僻静处的异名。

བདུད་རྩིའི་སྙིང་བོ། (1)རྡིང་ཀྲི། 甘露精华，麹酶，甘露藏。(2)ཚལབས་རྡི། 酵母。(3)(ཨངརན) ཚང་གི་རྡིང་ཀྲི། 甘露精华。醇酒、酒精的异名。

བདུད་རྩིའི་རྟེན། (ཨངརན) ཀཱ། 甘露依存处。口的异名。

བདུད་རྩིའི་འཕྲེང་གནས། (ཨངརན) ཟླ་བ། 甘露源。月亮的异名。

བདུད་རྩིའི་མཚན། (ཨངརན) ཟླ་བ། 甘露相。月亮的异名。

བདུད་རྩིའི་འོད། (ཨངརན) ཟླ་བ། 甘露光。月亮的异名。

བདུད་རྩིའི་ཟས། ལུས་ འཆི་ ཁྱེད་ དུ་ གྱུར་ ཅིང་ ཁམས་ཀྱི་ ཟས་རྣམས་པ་མེད་པ་ཕྱི་ ཟས་ཀྱི་ དུངས་མ། 甘露餐，无漏乐。能养生、有营养价值的精美食物。

བདུད་རྩིའི་ཟས་ ཅན། (ཨངརན) (1)ཟླ་ གཅན་ འཇིན། 罗睺的异名。(2)ལྷ་ རྣམས། 天神的异名。

བདུད་ རྩིའི་ ཟས་ མཆོག འཆི་ པ་ མེད་ པའི་ བདུད་རྩི། 甘露上食，不死甘露，无漏乐。

བདུད་རྩིའི་ཟེགས་མ། (1)ཟླུན་ མོག་ཀྱི་ བཏུད་ པཟང་ ཐིའི་ ཕེག་ པ་ཁྱ་ མ། 甘露滴，精华涓滴。(2)(ཨངརན) ཟླ་ འོད། 甘露滴。月光的异名。

བདུད་རྩིའི་ཧིལ་བྱ། ཟླུན་ ཐུགས་ཀྱིས་ བསྒྲུབས་ པའི་ དམ་རྫས་ ཀྱི། 甘露丸。经过念咒加持过的药丸。

བདུད་ ཁྲག། བདུད་ ཁོང་ དུ་ ཁྲག་ པའམ་ འཇུལ་བ། 邪魔作怪，中魔：ཞེས་ ལ་ བདུད་ ཁྲག་ དུ་ སྐྱེས་པ། 中魔发疯。

བདུད་བཞི། རྟེན་ མིང་ པའི་ བདུད་དང་། ཕུང་ པོའི་ བདུད། འཆི་ བདག་ གི་ བདུད། ལྷའི་ བུ་ ཡི་ བདུད་དེ་ བཞི། 四魔：蕴魔、烦恼魔、死魔和天子魔。

བདུད་ལ་ རྒྱངས་ ཁྲེད། (ཨངརན) བསྐྱོ་ ས། 羞魔。地祇的异名。

བདུད་ ལ་ ལྷར་ བསམས། རང་ ལ་ གནོད་ སྐྱེལ་ མཁན་ ཐོག་ས་ བོར་ བཅུ་བ། 以魔为神。喻同“认贼作父”。

བདུད་ལས་ རྒྱལ་བ། (ཨངརན) (1)ཉི་ མ། 太阳的异名。(2)སངས་ རྒྱས། 佛的异名。

བདུད་ཕྲག། གནོད་ཅིང་ མཁན་ དང་། མི་ ཀ་ ཐ་ མཁན་ ཁྱེད་ བོ་ གཉིས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 魔鬼。魔和鬼的简称。

བདུན། གྲངས་ཀ། 数词。七。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྟེ་ དང་། བྱ་ བ། དྲང་ ཐོ། རིན་ ཆེན། ས་ ཁ་ ཏོན་ པ་ ཅས་ སོ།

བདུན་ཕྲེད། (ཀུལ) ཐུར་ དྲུག་ ཐྲེ་ ཕུ་ བཅུ་ ཐུམ་ པ་ རིར་ ཤས་ ཕྲེད་ ཐྲང་ བདུན་ རི་ ལེན་ པའི་ བྱ་ ཚེན་ གཅོང་ ཐྲལ་ ཞིག 七两利。旧时利率之一。每借藏银五十两，经十二月，生息七两。

བདུན་ཕྲེད་ བ་བདུན་ པ། གཟའ་ ཐྲེན་ པ། 土曜。以日曜为第一，依次算至土曜为第七，故名。

བདུན་བཏུད་ འབྲོག། (ཀུལ) ཐུར་ ཁ་ བྱ་ ཀྲལ་ བདུན་ རིར་ ཤས་ ཕྲེད་ ཀྲལ་ གཅིག་ རི་ བཐུན་ པས་ ཀྲལ་ བདུན་ ཀྲལ་ བཏུད་ དུ་ ཁ་ ཚོན་ གཅོང་ ཐྲལ་ ཞིག 借七还八。旧时利率之一。春借七克，秋还八克。

བདུན་ གཅིག བདུན་ ཞག་ གཅིག་ གམ་ བདུན་ ཚར་ གཅིག —七日，一周。

བདུན་བསྡོད། (ཨངརན) ཀང་ གཏུབ། 颂七。足钏的异名。

བདུན་ མཐོ་ བའི་ མཚམས་ བཅད། བཟའ་

བཏུང་ཀུ་ཆེན་ཙོ་ཐྱིན་བས་ཐུགས་ཁྲལས་ཀྱི་ཐུབ་བཞེ་དང་། ཐུགས་གོང་གཉིས་དང་། ལུག་པ་སྡེ་བདུན་རྣམས་ཀས་ཀྱངས་པ། 七处平满相。如来广施饮食，感得手背、足背、两肩、后脑七处平满无缺之相。三十二大丈夫相之一。

བདུན་རྣལ་དག་ བཤགས་པ་དང་། ཡི་རང་། དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་པ། སྐབས་འགྲོ། སྨོན་སེམས་བསྐྱེད་པ། འཇུག་སེམས་བསྐྱེད་པ། བསྔོ་བ་སྡེ་བདུན། 清净七支：忏悔、随喜、发胜义菩提心、皈依、发愿菩提心、发行菩提心和回向。

བདུན་པ། ❶ཆོས་གོས། 名词。七衣。比丘三法衣之一。❷ཨང་བདུན་པ། 数词。第七。

བདུན་ཚོ། གངས་བདུན་རེ་ཨེད་པའི་ཚན་པ། 名词。七者。七件事物构成的一组。

བདུན་ཕྱག བདུན་ཚར། 一七，七者。以七个单位构成的一组，如一星期等。

བདུན་ཕྱག་བདུན། བདུན་བདུན་བཞི་ བཅུ་ཞེ་དགུ། 七七。四十九。

བདུན་ཚན་གཅིག བདུན་ ཚན་ གྱི་ ཁྱངས་ རིས་ བཟུང་། 含有七个的一组。

བདུན་ཚིག ཡིག་འབྲུ་ བདུན་རེ་ གང་བར་ བཅད་ པའི་ ཚིག 七言。七个字组成的词句。

བདུན་ཚེགས། མི་ཤི་ནས་ཞག་བདུན་རེ་ ལ་དགེ་རྒ་རེ་སྐྱབ་ པའི་དུས་ཚེགས་ཏེ་ ཆུ་བཟའ་ གོང་ཇོ་ཐྱི་མས་སྐོལ་བཏེབ་པའི་ལུགས་སྐོལ་ཞེག 七期。人死后每满七日之期。藏俗七期，为金城公主创始。

བདུན་ཚེགས་བརྒྱབ་པ། མི་ཤི་ནས་བདུན་ཁྲག་བདུན་ཐྱི་ རིང་བདུན་ ཁྲག་ནས་ ཤར་ལ་ མཆོད་ པ་ འབྱལ་བའི་མིང་། 七期荐亡。人死四十九日内逢七所作之佛事。

བདུན་རྒྱར། (1)དགྲ་ཟླའམ་ཤེས་དུ་ མི་ མཐུན་པ། 敌对，对头。(2)ཐྱི་ བ་ ཚོགས་ ཐྱི་ལོ་ སྐོང་ བཏུ་ གཅིག་ པོ་ རང་ གི་བདུན་པ་གང་ཡིན་དེ་ དེ་བདུན་ རྒྱར་ དུ་དབེན་ན། ཐྱི་བའི་བདུན་ཀྱར་ དུ་དང་དུའི་ བདུན་ཀྱར་ཐྱི་བ་ཡིན་པ་བཞེན། 七冲。十二地支中从某支起，其第七支与之相冲，如子午相冲。

བདེ་སྐྱིད། བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པ། 快乐，舒适，幸福；མིའི་རིགས་ལ་བདེ་སྐྱིད་ སྐུན་ པ། 为人类造福。བདེ་སྐྱིད་ ཀྱི་ འཚོ་ བ། 幸福的生活。བདེ་ སྐྱིད་ ཕུན་ཚོགས་ ཚོགས་ པ། 幸福圆满。བདེ་སྐྱིད་ ཡོན། 有福。 བདེ་སྐྱིད་ཚོང་ གཏམ་ཐྱིད་པ། 创造幸福条件。ཡུལ་སེམས་བདེ་སྐྱིད་ བྱུང་བ། 身心愉快安适。 མཐའ་དབུས་ཡུལ་གྱ་ ཀུན་ཏུ་ བདེ་སྐྱིད་ དང་བ། 地方无分中边，皆幸福而繁荣。

བདེ་སྐྱིད་རྒྱལ་བོ། ཀུ་སྐད་དུ་ ཁང་ཤེས་ཞེས་པ་ དོན་ འགྱུར་བཅས་ནས་ བདེ་སྐྱིད་དེ། མན་ཆད་ཚོང་ཁ་ དེ་ ལ་ སྐུ་ནས་ རབ་ བྱུང་བཅུ་གཅིག་ པའི་ཚུ་ སྐུ་ བར་ཁོ་ དྲུག་ ཏུ་ རེ་ གཅིག་རིང་ ཁྲིར་བཞུགས། 康熙帝(1654—1722)。清圣祖玄烨的译名，取"康宁"与"熙洽"之义。在位六十一年(1662—1722)。

བདེ་སྐྱིད་ དར་ བ། ཡུན་ ལུགས་ ཚོགས་ པའི་ ཚོ་སྐབས་ ཤར་བ། 圆满兴隆，幸福繁荣；མཐའ་དབུས་ཡུལ་གྱ་ ཀུན་ ཏུ་ བདེ་ སྐྱིད་དང་བ། 全境各地皆幸福而繁荣。

བདེ་སྐྱོང། ཐོད་པའམ་ཀ་ལི། 天灵盖，头顶骨。

བདེ་སྐྱོང་འཁོར་ལོ། ཁ་སང་ཁ་ནས་ཀྱི་ རྩ་འཁོར། 护乐轮。人体私处脉轮。

བདེ་དཀའ། ཡུལ་ཁམས་དྲངས་ཤིང་སེམས་སྐྱོ་བ། 安乐。身心快乐。

བདེ་བཅོད། ལམ་དུ་བའང་ ཚད་ཤེད་བའང་ ཐར་བ། 畅通，通达，沿途平安；ཐག་ རིང་ལམ་ བའང་ལ་ རྩ་འབྲང་ཁ་ཤུམ་བདེ་ བཅོད་ གྱབ་པ། 道路漫长，山川险阻，皆得顺利通达。

བདེ་ཆོག། ཚུ་ མི་ ཁྱིས། 善道，善趋，善趣，人

天善趣。

བདེ་འགྲོ་མཐོ་རིས། ལྷ་མི་གཉིས་པོ། 善趣，上界，人天世间。

བདེ་འགྲོ་ཚིགས་བཅད། (ཨངོན) ལྷ། 佳节善趣。天神的异名。

བདེ་འགྲོ་གསུམ། ལྷ་དང་། མི་དང་། ལྷ་མིན་བཅས་གསུམ། 三善趣，天、人和非天。

བདེ་འགྲོའི་ལམ། (ཨངོན) དཀོ་བ། 善趣正道。善业的异名。

བདེ་ཅག་འཕྲུག་ཅི། གནམ་གས་ཅི་ལྟར་ཐམས་ཅད་བའི་ཡང་ཤེས་ཅི། 活泼，轻便灵活；སྤྲིའུ་བཞིན་དུ་བའི་ཅག་འཕྲུག་ཅི་འདྲག 敏捷如猴。

བདེ་ཆགས་མེ་བ། (1)བདེ་ཐམས་འཆར་ཚུལ་ཞེག 舒舒服服，爽快，愉快状；ལུས་ སེམས་ བདེ་ཆགས་མེ་བ་ཐུགས་བྱང་། 使得身心愉快。(2)བདེ་སྐྱང་ངེའམ་བདེ་ཤིག་ཀེ། 平平安安，平稳安全状；སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐོལ་ནས་བདེ་ཆགས་མེ་བར་གནས་འདུག 脱离痛苦，平平安安地居住下来。

བདེ་ཆས། སྤྱབས་བདེའི་ཆས་ཚོས། 便服，便装。

བདེ་ཆེན། (1)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤུག་རྩེ་རྫོང་མི་དམངས་སྒེད་གཞུང་གནས་ཁུལ་དེ་ཡིན། 德庆。地名。为西藏自治区达孜县人民政府所在地。(2)ཁུལ་ ནས་ཞིང་ཆེན་ ཁོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཞིག ཞིང་ཆེན་འདིའི་རྒྱབ་ཐང་ཐྱོགས་སུ་ཡོད། ཁུལ་འདི་དང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས། ས་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་བཅས་ས་ཆ་འདྲབས་འཛིལ་ཡིན། གཞོགས་ཤར་དུ་འཇི་ཚུ་དང་རྒྱབ་དུ་ཟླ་ཚུ་འབབ། ཁུལ་དེའི་ཁོངས་སུ་འཛོལ་དང་འབའ་ཞུང་། རྒྱལ་ཐང་བཅས་རྩོང་ཁག་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ཁུལ་མི་དམངས་སྒེད་གཞུང་དེ་རྒྱལ་ཐང་དུ་ཡོད། 迪庆。云南省属藏族自治州名。在云南省西北部，邻接西藏自治区和四川省，下属德钦、维西、中甸三县。金沙江和澜沧江纵贯东西两翼，州人民政府驻中甸。(3)ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདེ་བའོ། 大乐。俱生的智慧安乐。

བདེ་ཆེན་འཁོར་ལོ། སྐྱེ་བའི་རྩ་འཁོར། 大乐轮。人体顶际脉轮。

བདེ་ཆེན་སྒྲིང་། ཡུན་ རིང་ ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་ འཛོལ་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་བའི་དགེ་ཕུག་བའི་དགོན་པ་ཞིག 迪庆寺。云南省德钦县境内一格鲁派寺庙名。

བདེ་ཆེན་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ། བཀའ་ བརྒྱུད་བའི་ རྣམས་ལེན་ཀྱི་ཐཝིལ་ཁོལ་ལམ་ ཕྱག་རྒ་ཆེན་པོ་སྟེ། ཡུལ་ རྣམ་ པ་ ཀུན་ ཤུད་ཀྱི་ སྟོང་པ་ཉིད་ དང་ཡུལ་ཅན་འགྱུར་ ཞེད་ཀྱི་ བདེ་བ་ ཆེན་པོ་ གཅིས་ དབྱེར་ མེད་ཀྱི་ ཟུང་འཇུག་ཏུ་ སྐྱོང་བའོ། 大乐大印，幻身。噶居派修行要旨所说解脱道大手印。修习对境无所不遍的空性与内心永不变异的大乐二者之无二双运。

བདེ་ཆེན་ཞིང་། རྒྱ་བདེ་བ་ ཅན་ཀྱི་ ཞིང་ཁམས་ ཏེ་ ས་ངས་ རྒྱས་ བོད་དབུས་ མེད་ཀྱི་ ཞིང་ཁམས། 大乐世界。佛教所说西方极乐世界，即无量光佛刹土。

བདེ་མཆོག 〈ཉེདཀ〉 བདེ་བ་ ཆེན་ པོའི་ ཚེ་ ཤེས་ མངོན་ དུ་ བརྟེས་ པར་ ཐེབ་ བའི་ ལམ་ དང་། འཕགས་ ཐུའི་ རིམ་ པ་ སྟོན་ པའི་ ཐབ་ མེད་ མ་ རྟོག་ ཀྱི་ རྟོག་ གཞུང་ དང་། དེའི་ ཚེ་ དམ་ ཞེག 胜乐，上乐。梵音译作泗鲁迦。指出现证大乐智道果次第之无上母续及其本尊名。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཁའ་ འགྲིལ་ དབང་ དང་། འཁོར་ ཚེ་ སྟོན་ པ། ཐོད་ པ་ ཅན། རྡོ་ རྗེ་ འཁོར་ ཚེ། དཔའ་ ཚེ་ རྡོ་ རྗེ། ཆོ་ བའི་ ཙོད་ བཅན། རྡེ་ ཁྲིད་ པ་ ཁ་ ཅས་ ཚེ།

བདེ་མཆོག་ཀཱ་ རྩེ་གསུམ་ རྡོམ་ རྡེམ་ ལྟ། བདག་

ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། སྐུ་ཚེགས་རྡོ་རྗེའི་རིམ་པ། རོང་བུ་འཁོངས་བའི་རིམ་པ། ཕ་ལན་རྡོའི་རིམ་པ། བསམ་མི་ཁྱབ་ཀྱི་རིམ་པ་བཅས་ཕྱོགས། 胜乐五次第。胜乐金刚圆次五次第：自身加持次第、交杵金刚次第、明珠满盈次第、炽燃保固次第和不可思议次第。

བདེ་མཆོག་སྙན་བརྒྱུད། མི་ལ་ར་པ་ནས་བཏུང་བའི་བདེ་མཆོག་གི་གདམས་ཟབ་ཅིག 胜乐耳传。米拉热巴所传无身空行之法名。

བདེ་མཆོག་རྡོ་རྗེ་ཤེམས་དཔའ། བདེ་མཆོག་གི་ལུ་རྟེ་ཡི་དམ་ཞིག 上乐金刚萨埵，金刚勇识上乐本尊。

བདེ་མཆོག་ཟུག་གཉིས་པ། གསང་ཐུགས་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞིག 二臂上乐金刚。密乘一本尊名。

བདེ་མཆོག་ལྷན་སྐྱེས། བདེ་མཆོག ཡབ་ཡུམ། 双身胜乐金刚。无上密乘示现阴体阳体的胜乐金刚。一本尊名。

བདེ་འཇགས། དུས་ བདེ་ ཞོད་ འཇགས་ སས། བདེ་སྐྱིད་སྡེང་ཚགས་པ། 治安，太平，安宁；时局安定，没有动乱。བདེ་འཇགས་སྐྱོང་བ། 维护治安。རིང་འབྲིག་རྩོག་ དྲི་ རྒྱུན་ བཅད་ ནས་ བདེ་འཇགས་པར་ བ། 消除动乱，使趋安定。

བདེ་བཤོད། བཀྲ་ཤིས་བའི་ཚིག吉祥语，祝愿词。

བདེ་ཚོ་དྲང་སྣོང་། ཚོང་རིན་གོང་ བདེ་ བོ་ དྷས་ དེ་ རྟོ་ བ་དང་ཚར་དང་ བོ་ དྷས་ དེ་ འཚོང་བ། 买卖公平，交易公道。

ཚད་སྡོང་། རྡུགས་ ལུགས་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཅན་ བདེ་ བ་ ཆེན་ བོ་དང་། ཡུལ་སྡོང་པ་ཉིད་གཉིས། 空乐。空性和大乐，即大乐的内心和空性的外境二者。

ཚད་སྡོང་གི་ཁྱིལ་བྱང་། ཁྱིལ་གྱང་འཆའ་ཚུལ་ཞེག 空乐幽趺。

བདེ་སྡོང་ཐུ་ཤེ་ཤེས། སྡོང་ ཉིད་ ཡུལ་ དུ་ ཐུས་ བའི་ ཐབས་ བདེ་ བ་ ཆེན་ བོའི་ ཡེ་ ཤེས། 空乐智。有能力以空性为对境的大乐智慧。

བདེ་སྡོང་མཉམ་ བ་ ཉིད། བདེ་ སྡོང་ ཐུགས་ ཆད་དུ་ མ་ ལྡུང་ བར་ རྒྱང་འཇུག་ མཉམ་ བ་ཉིད་ ཀྱི་ ཆ། 空乐平等性。不偏空偏乐、平等双运的分际。

བདེ་སྡོང་ཀུན་མེད། ཐབས་ བདེ་ བ་ ཆེན་ བོ་ དང་། ཤེས་རབ་སྡོང་ཉིད་ ཙམ་ཉིད་ དུ་ གཅིག་ ཏུ་ གྱུར་ པ། 空乐无别。大乐方便与空性慧一味双运。

བདེ་ཁང་། གཟུགས་ བོ་ ནད་ མེད། 健康，身体健全；བདེ་ ཐང་ སྟོབས་ ལྡན། 健壮。གཟུགས་ གཞི་ ནད་ མེད་ བདེ་ ཐང་ གི་ སྐབས་ སུ་ ལས་ ཀ་ ཅུང་ ཟད་ དགའ་ མེད། 身体健康时，作事满不在乎。

བདེ་འབྲུང་། (མངོན) (1)གློག 闪电的异名。(2)བདུད་ རྩི། 甘露的异名。

བདེ་རྐྱ བཞང་ངན་ ནས། བདེ་ སྐྱ་ གི་ བསྟན་ ཅིག 安好，平安。健康状况或治乱情形：ཁོང་ ཚ་ དང་ མཇལ་ འཛོམས་ བྱང་ འཕྲལ་ སྐུ་ ཁམས་ ཀྱི་ གནས་ རྩལ་ བདེ་ དོག་ གང་ ཡོད་ འཚམས་ འདྲི་ ཞུས་ པ་ ཡིན། 刚会到他们，就问候了身体安否。

བདེ་སྐྱ། (མངོན) ལྷ་ ཡུལ། 具乐。天国、天界的异名。

བདེ་སྐྱབ་མ་ཡུང་ཁཊྭཾ་བ། འཕགས་ པ་ བདེ་ སྐྱབ་ མ་ ཡུང་ བསྟན་ བའི་ མདོ་ ཤོ་ ཁོ་ ག་ བདུན་ ཅུ་ པ་ མདོ་ ཟེ་ ཐེག་ བམ་ ཅ་ པར་ བཞུགས་ པ། 《差摩婆帝授记经》。全书七十颂，载经部 ཅ་ 函中。元魏时代菩提流支由梵译汉。

བདེ་སྡུག བདེ་ བ་ དང་ སྡུག་ བསྔལ་ ཀྱི་ བསྟན་ མེད། 苦乐，痛苦和安乐；བདེ་ སྡུག་ ལ་ ཞེས་ ཀྱང་ ཅིང་ བ། 关怀苦乐。རྒྱལ་ བའི་ བདེ་ སྡུག་ ཅི་ འཁོར་ ཀྱི་ རྒྱུ་ བའི་ ལག་ ཏུའང་ གནས། 国王的苦乐，也操纵在侍从手中。

བདེ་བོ། སྐྱིད་ བོ་ དང་། ཐང་ ཤོས་ ཆེ་ བ། ལས་

ཟུ་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་བདེ་བ་དང་དོན་གཉིས།

བདེ་བ། ❶དགའ་ཞིང་སིམ་པའི་ཚོར་བའམ་སྐྱོང་བ། 名词。安乐，平安，安稳：སྡུག་བསྔལ་ལས་བསྒལ་ཏེ་བདེ་བར་བཀོད་པ། 出痛苦而登于安乐之中。ཚེ་ཕྱིད་དུ་ བདེ་བ་དང་ལྡན་པ་བྱུང་བ། 晚年得安乐。བདེ་བ་ཆ་ན་མེད་ པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ། 无上安稳涅槃。❷形容词。(1)སྐྱིད་པོ་དང་། སིམ་པོ། 安适，愉快；དེད་དཀའ་མེད་པས་བདེ་བར་གནས་པ། 无病无恼，安适居住。ཉིན་མོར་ལས་རྩལ་བྱས་ནས་མཚན་མོར་ བདེ་བར་གཉིད་ཀྱི་ལོག་པ། 白天劳动了，晚间安然入睡。ལུས་སེམས་ བདེ་ བ། 身心愉快。(2)བྱང་ཆུབས་ཚེ་བའམ་མཁས་པོ། 熟练，灵巧，伶俐；ལག་པ་བདེ་བ། 手巧。ཁ་བདེ་ལྷུ་བདེ། 花言巧语。སྐད་ཅ་བདེ་བ། 言谈流利。(3)ལས་ སྐྱ་པོ། 容易，平易；རྒྱ་ལས་བདེ་བ་ཞིག་ལ་འགྲོ། 走平坦的大路。འཆད་གཞི་འདིང་དུས་ནས་ལག་ ལེན་ འཇུག་ བདེ་ཚོད་ ཨེད་ལ་ བསམ་ བྱ་ གཏོང་ དགོས། 定计划就要考虑到执行起来是否容易。

བདེ་བ་ཅན། ངོ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཞིང་ཁམས། 极乐世界，无量光佛刹土，阿弥陀佛国。

བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཚིགས་བཅོད་བ། ཨོ་ཨ་ག་སྐྱམ་རྒྱ་ བ་ བཀྲིད་དུ་ན་ཀྲི་ལ་དང་། ཨ་རྟ་བ་བཀྲེ་ཡེ་ཤེས་ རྡེ་ལ་སོགས་བས་བསྒྱུར་བ། 《佛说阿弥陀经》。全书三十颂。古印度佛学家达那希拉和西藏译师智军等由梵译藏。姚秦时代鸠摩罗什由梵译汉。

བདེ་བ་ཆེན་ཏིའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། ཟག་ མེད་ བདེ་ སྐྱོང་ག་ཡེ་ ཤེས་ སྐོམ་ བའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན། 大乐定，幻身。修习无漏空乐智慧之定。

བདེ་བ་ ཉམས་ སུ་ སྤྱོང་ བ། དགའ་ སྐྱིད་ ལ་ སོང་ནས་སྐྱོད་བ། 享乐，受福；ཉེན་འཕྲལ་དགའ་ སྐྱེན་ཀྱི་བདེ་བ་ཉམས་སུ་ སྤྱོང་བ། 享受喜筵之乐。ལྷ་མིའི་བདེ་བ་ཉམས་སུ་ སྤྱོང་བ། 受天上人间之福。རང་དབང་ལ་ དགའ་ཤགུང་ཤོང་ནས་ སྐྱེད་བའི་ བདེ་བ་ཉམས་སུ་ སྤྱོང་བ། 充分享受自由的快乐。

བདེ་བ་བརྙེས་པ། (ཤངས) སངས་རྒྱས། 得乐。佛的异名。

བདེ་བར་གཤེགས་པ། (སྒྲ་གཅ:)སངས་རྒྱས་ཏེ། ལས་ བདེ་བ་ བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ཐེག་ པ་ལ་ བརྟེན་ ནས་ འབྲས་བུ་ བདེ་བ་ རྫོགས་ བའི་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ སར་ གཤེགས་ པས་ བདེ་ གཤེགས་ ཞེས་ བྱའོ། 善逝。梵音译作修伽陀。依安乐大道菩萨乘，趋证安乐上果佛位者。

བདེ་ཅིང་། (ཤངས) (1)ཀླུ། 龙的异名。(2)གུར་ གུམ། 藏红花的异名。(3)བཙུ་ དྲིན་ མཆོད་ཅ། 帝释武器的异名。(4)ཆུ་ སྲིན་ཀྱི་ ཅི་ བྱག་ ཅི་ག 鲸鱼的异名。(5)པོ་ རྟགས། 男生殖器的异名。(6)དབང་ ཕྱུག 自在天的异名。(7)སྨན་པ། 医生的异名。(8)ཟས་ ཀྱི་ དུས། 春季的异名。(9)རོང་ ལེན། 黄连的异名。(10)ཞ་ རུ་ད། 诃子的异名。(11)ལྷ་ དབང་ ཕྱུག་ཆེན་ པའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་མ་ སྦྱོས་ ཤིང་ གཅིག་ དང་། འཕེལ་ བ། བསྟེན་ པ། དྲག་ པོ། བཙོན་ འགྱུས་ ལྡན། འཕྲོག་ ཅིའི། བདེ་ འབྱུང་། སྤུན་ གསུམ། གཞན་ ལས་ རྒྱལ་བ། དབང་ ལྡན། ས་ གསུམ་ བཅས་ བཅུ་ གཅིག་ ཚོད་ བས་ གྲངས་ གཅིག་ མཆོག། 大自在天有独脚、兴旺、赞颂、勇武、精选者、能夺、乐源、三目、胜他、具权、三域等十一异名，故表数字11。

བདེ་ཅིང་དུས། (ཤངས) དཔྱིད་དུས། 行乐时。春季的异名。

བདེ་བླག ལས་ སྐྱ་ པོའམ་ སྐྱུར་བ། 容易，平易，顺利；ལས་ ཀ་ ཚོམས་ན་ བདེ་ བླག་ དུ་ སྐྱུབ་ ཐུབ།

工作熟悉，就易于完成。ཚུར་ཐོང་སྐབས་ལས་བར་དུ་དཀའ་ཚེགས་མེད་བར་བདེ་ཐག་དུ་བགྲོད་པ། 来时途中顺利，没有困难。ཕྱི་བའི་འཇུག་ཚོགས་ལ་དཀའ་བ་མེད་བར་བདེ་ཐག་དུ་སྒྲུབ་པ། 应行应止，处理顺利。

བདེ་འབྱིན། (མངོན)དགེ་བ། 施乐。善事的异名。

བདེ་འཐུང་། (1)བདེ་བའི་འབྱུང་གནས། 安乐的根源。(2)(མངོན) 1.བཞད་གད། 笑的异名。2.དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。3.ཕྱ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པའི་མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་ཀྱང་བཅུ་གཅིག་མཆོག། 大自在天之异名，有十一个，此为其中之一，故表数字11。

བདེ་འཐུང་གཙུག་རྒྱན། (མངོན) ཟླ་བ། 乐源顶饰。月亮的异名。

བདེ་མིན། (མངོན) དགྲལ་བ། 非乐。地狱的异名。

བདེ་མེད། (མངོན) དགྲལ་བ། 无乐。地狱的异名。

བདེ་མོ། གཟུགས་པོ་ རྣད་མེད་པ་ བདེ་པོ། 形容词。平安，安全，无病，健康：ཉེ་ཞོ་མེད་བར་ བདེ་མོར་སྐྱབས་པ། 平安到达。མ་མཐལ་བར་ དུ་བདེ་མོར་བཞུགས། 一向安好，别后无恙。

བདེ་རུ། བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ཆ་བ། 幸福的泉源。

བདེ་རྩལ་འཚུགས་ཁོལ། ཤུས་རྩལ་ཆེ་ལ་སྐྱང་བ། 敏捷，矫捷。

བདེ་ཞིབ་ཡས་ཁྲངས། ཐུར་བོད་ས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་གི་ལས་ཁྲིམས་ཤེག་སྟེ་མི་ ཞེར་ཀྱི་འཆོ་བར་ ཡུ་རྟོག་ཟྱད་མཁན། 德细勒空。原西藏地方政府管理群众生活的一个机构。

བདེ་གཅོད། འཁྲུག་ལོང་ སོགས་ཡུལ་ ཁམས་ མི་ བདེ་ བའི་ ཐེང་ ཆ། 荒乱，地方不安宁：ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཐུབ་ཡུགས་ བའི་བདེ་གཅོད་སྐྱིང་འཇུག་ སུ་བཏང་བ། 平定了地方偶尔发生的骚乱。

བདེ་ཁངས། (1)བདེ་ ཞིང་ ཡངས་ བ། 平坦。(2)རྡེ་ ཡངས་ ཀུང་ ཟེར། ཁྲམས། 天井，庭院。

བདེ་ལ་བཀོད། བདེ་བར་གནས་ཐུབ་ པ་བྱས་པ། 使安乐：མི་དམངས་བདེ་ ལ་བཀོད་ཚེད། 使人民得到安乐。

བདེ་ལེགས། འཕྲལ་སྐྱིད་ཐུགས་ ལེགས། 吉祥，祥瑞，喜庆。眼前幸福和长远利益：གཉེན་སྐྱེག་རྣེན་འབྲེལ་བཀུ་ཤེས་བདེ་ ལེགས་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ་བྱུང་ཚེང་། 婚礼吉祥圆满。

བདེ་ལེགས་ཅན། (མངོན) ཁྱིམ་བྱ། 祥瑞者。鸡的异名。

བདེ་ལེགས་ལུ་སྐྱང་ཅིག སྐྱེས་ཚེག་ཅིག 愿幸福来临，但愿得吉庆。一种发愿求福之词：ཁྱོ་ཚེའི་ཡུལ་ ཁམས་ ཐམས་ ཅད་བདེ་ ལེགས་ སུ་ གྱུར་ཅིག 但愿幸福遍四方！མི་ཚེས་རྣམས་ ཚེ་རིང་ རྙེད་ ལེད་ བདེ་ ལེགས་ སུ་ གྱུར་ཅིག 但愿老人们长寿无病、蒙受吉祥！

བདེ་གཤེགས། བདེ་བར་གཤེགས་བའི་ བསྡུས་ཚིག

བདེ་གཤེགས་ རྒྱ་ བོ་ བ། རྒྱར་ ཆུང་ ཤེས་ རབ་ གྲགས་ཀྱི་ མཚན་ གཞན་ ཞེག 善逝嘉卧巴。小宿协绕札巴的别名。

བདེ་ གཤེགས་ མཆེད་ བརྒྱད། སྐུ་ ཟུ་ བདེ་ གཤེགས་ མཆེད་ བརྒྱད་དེ། མཚན་ ལེགས་ དང་། རིན་ ཆེན། གཟེར་ བཟང་། ཐུ་ ངན་ མེད། ཆོས་ གྲགས། མངོན་ མཁྱེན། སྐུ་ ཀྱི་ ཟླ། ཤཱཀྱ་ ཐུབ་ པ་ རྣམས་ སོ། 八如来。《药师佛经》所说八大如来：善名称如来、珍宝如来、金色如来、无忧名如来、法赞如来、现智如来、药师如来和释迦牟尼如来。

བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ ཆ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ཁ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། སྟོན་ པ་ ཤཱཀྱ་ ཐུབ་ པ་ སྐུ་ བཀྲམས་ བའི་ ཚེ་ གོང་ ཁྱེར་ ཤེར་ སྐྱེས་ བཞེངས་ པ། མཆོད་ རྟེན་ རྣམ་ པ་ བདུན་ འདྲ་ མ་ ཅན་ ཀྱི་ བང་

རིམ་བཞིའམ་བདུན་བཅུག་པ་ཡིད་འདབ་ཀྱིས་བླུག་པའི་མཆོད་རྟེན། 善逝塔。八大宝塔之一。在释迦牟尼诞生处迦毗罗城龙弥儞园中所建佛塔。塔身圆形，莲瓣为饰，四或七级互相重叠。

བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ། 梵 ཏ་ཐཱ་ག་ཏ་གརྦྷ། 藏 ཀུན་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་གཞི་རྒྱང་བའི་བསམ་གཏན་ཡང་དག་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཆོས་ཉིད། 如来藏。未离客尘位心所有自性清净的法性，即一切有心中具有的谛实性。

བདེ་གཤེགས་སྙིང་པའི་ཚོགས་དྲུག 七支 འཇིག་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་མེད་པ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ། དྲལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་གཟུགས་མེད་པ། མཚན་མའི་གཡོ་བ་མེད་པ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་མེད་དུ་མཁས་པའི་རང་བཞིན་འདོད་གསལ་བ། རང་གི་ཅོ་ཅོ་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ནོ། 如来藏六法。如来藏的六种性质：无能取所取寻思、无无寻现分、无极微尘色、无相分作用、超出无遮自性光明和自证本性。

བདེ་གཤེགས་སྐར་མ་ཟིལ་གྱིས་ཁྱབ་པའི་དཔལ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། 梵 སཾ་ཀུ་སུ་མ་ཏྲ་ཀེ་ཏུ་ 藏 བཀའ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཅན་གསེར་གྱི་རྒྱལ་པོ། 药师琉璃光王如来。《药师佛经》中所说八如来之一。

བདེ་སྐིང་རེ་བ། 悦 བདེ་ཞིང་རིག་པ་གསལ་བ། 轻松自如状，神志清醒状。 སྨན་གྱི་རྩལ་བས་ཤུགས་སེམས་བདེ་སྐིང་རེ་བ་བྱས་བྱུང་། 药物的功效使身心轻松。

བདེ་སོགས་བདག (ཞི་ཁྲོ) བཀྲ་ཤིས། 诸乐主。帝释的异名。

བདེ་སྐྱོད། གཟུགས་ངོ་ཡང་ཞིང་། སེམས་སྐྱོད་སྐྱོད། 和缓，轻松，从容。

བདེན་ཁ་ཕྱིན་པ། བདེན་པ་གཞན་ལ་སྐྱེར་བ། 赔不是。承认对方是正确的： ཁམ་ཁ་རང་གིས་ཤུང་ནས་གཞན་ལ་བདེན་ཁ་ཕྱིན་པ། 自己认输，向别人赔不是。

བདེན་བྱེད། བདེན་པར་གྱུར་པ་སྟེ། ལྷུ་ལ་སྐྱང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་སྟོང་ཤུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་དེ་བདེན་པར་གྱུབ་པའི་ཚད་ཡིན། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ། རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ། ཡང་དག་པར་གྲུབ་པ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་སོགས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། 实有，谛实有。外境自体本已存在，不待现于内心而后始有者。别名自相有、自性有、自体有、真实有、胜义有、真性有等。

བདེན་རྒྱབ། བདེན་པའི་ཆོས་སྐྱོང། 支持，主持正义， ཁྲིམས་དབོན་གྱིས་ བདེན་ རྒྱབ་བྱས་ བྱུང་། 得到法官支持。

བདེན་ཙམ་རྩལ་ཆེ། བདེན་པ་ཙམ་པའི་མི་དེ་མི་འཇིགས་པའི་གདེང་ཆེ། 理直气壮。

བདེན་གཉིས། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས། 二谛，世俗谛和胜义谛。

བདེན་གཏམ། དྲང་པའི་སྐད་ཆ། 公论。正直的话。

བདེན་སྟོང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱི་གྲུབ་པས་སྟོང་པ། 谛实空，空性。一切法自性非实有。

བདེན་ སྟོབས་ ཀྱིས་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས་ པའི་ བཀའ། ཐུགས་ ཀྱི་ བྱིན་ བརླབས་ བཀའ་ གསུམ་གྱི་ནང་གི་སེམས་ཅི་ཞིག་སྟེ། དེས་མཁའ་དང་ལྡོག་ཤིང་ཙོག་ཤོགས་ལས་ཆོས་ཀྱི་ སྒྲ་ འབྱུང་ བ་ རྣམས་ སུ། 谛力加被所说教。三意加被教之一。如来依其意念之力，加被虚空及树木等发出宣扬法性的声音。

བདེན་མཚོག་མེད། ཕེད་ཆེས་མི་རྟག་པའི་གཏམ།

不会真实，不可信：གཐུང་ གཐུང་ ཨིན་ འགོ་ བདེན་མདོག་མེད། 随便说说不算数。 ཨ་རིག་ ལྷགས་བས་ཁྱེར་བ་བདེན་མདོག་མེད། 大风不可能吹走乌鸦。 ངང་ པ་ ཆུས་ ཁྱེར་ བ་ བདེན་ མདོག་ མེད། 水冲走野鸭，哪儿有的事？

བདེན་བ། ❶རྟེན་ མའི་ ལྟོག་ ཐྲོག་གས་ ཏེ་ དངོས་གནས། 名词。真理，是非的是。佛书译为谛、圣谛： བདེན་པའི་དངོས་པོ། 实事。 དཔེར་གྱི་ཀ་ཅཆ་ དེའི་བདེན་ པ་ངས་ཐོབ་ བྱུང་། 此次诉讼，我得胜了。 བདེན་ ཤང་པ་ གཉིས་དེ་ ཐུ་ ཐག་རིང་། རྟེན་ཚ་བ་གཉིས་དེ་ མཇུག་མ་ གྲུང་། 真理犹如山谷深又远，谎言象田鼠尾巴细又短。 ❷དང་ཚིམས་དངོས་གནས་མི་ཐུབ་བ། 形容词。真实，真正： སྐད་ ཅ་ བདེན་ པ་ བཤད་ པ། 说了真话。

བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། མཐོང་ལམ་ཞེས། བདེན་པ་མངོན་ སུམ་དུ་གསར་དུ་ རྟོགས་པའི་ལམ་དེའི། 谛现观。见道。从新现见真谛之道。

བདེན་པ་མཐོང་བ། སྟོང་ ཉིད་ མངོན་ ཐུམ་ དུ་ རྟོགས་པ། 见谛，知谛。现证空性。

བདེན་པ་བདུད་བ། བདེན་པའི་ཚིག་བཟློད་པ། 祝告，诉说，申诉真情： ཐུབ་ མེད་ བདེན་ པ་ བདུད་བས་ཤིང་སྐམ་པོ་ ནས་ཤ་མ་ཐུབས་ཏེ་ ཉཐས་ ཁྱབ་ཅཁས་པའི་ ཐུང་། 真诚祝告而使枯树生叶结实的神话。 དམ་ ཅན་ རྣམས་ཀྱི་ མིང་ནས་ བོས། ཁུལ་མིས་ སྡུག་བཏང་ཚུལ་བདེན་པ་ བདུད། 呼唤护法神，诉说受乡人加害之苦。

བདེན་ པ་ བདེན་ ཉཁྱལ། བདེན་ ངོན་ བདེན་ ཐོག་ཏུ་ ཉཁྱལ་པ། 真者是真，真实；ཁོས་ ཁང་ བཤད་ཚང་མ་བདེན་པ་བདེན་ཉཁྱལ་ བྱང་སོང་། 他所说的都是真实的。

བདེན་པ་བདེན་ཐུབ། ཀ་ ཅང་ དང་པོ། 真诚，老老实实： གཤོ་ ཐེལ་ཐུ་ ཙམ་མེད་པང་ བདེན་པ་ བདེན་ གྱུབ་ཀྱིས་བང་དཔང་བྱས་སོང་། 充当了全无虚伪的老老实实的公证人。

བདེན་པ་ཐུབ་བ། ཉན་ ཐོས་ རྣེ་ གཉིས། 说实事师。小乘的经部和有部。

བདེན་པ་བཞི། སངས་རྒྱས་ཤཀྱ་ ཐུབ་ པས་ ཆོས་ ཉཁོར་ ཐོག་ མར་ བཤད་ཟིན་ གསུངས་ པའི་ ཉཁོར་ བའི་ རྒྱ་ ཉཐས་ དང་ ཐུང་ ཉཐས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ ཉཐས་མ་ ཐུས་པ་ བཐུས་ནས་ བྱང་ དོར་བ་ བའི་ གཞི་ ཉཁང་ བའི་ བདེན་པ་བཞི་ རྣམ། 四谛，四圣谛。释迦牟尼初转法轮所说总括一切生死涅槃因果、应取舍事之四圣谛，即苦谛、集谛、灭谛、道谛。此等四法，于圣智前，确定谛实，无错乱故，名四圣谛。

བདེན་པ་བཞིའི་ཚུལ་ཁྲིམས། བཀའ་ དང་པོ་ བདེན་པ་བཞིའི་ ཆོས་ཉཁོར་ རེ། 四谛法轮。第一时教四谛法轮。

བདེན་པ་བཞིའི་མདོ། མདོ་ རྒྱ་ བྱིས་པ་ཁ་ བང་ཁ་ཐུགས་པ། 《杂阿含经第四百参经》。 载经部 ས་ 函中。刘宋时代求那跋陀罗由梵译汉。

བདེན་པ་ངར་སྒྲོག། དངོས་ཉཁྱལ་ཁྲིངས་སྒྲོལ། 证实，证明属实： མཐོང་ ཐོས་ ཉམས་ སྐྱོང་ དངོས་ ཉཁྱལ་ཀྱི་བདེན་པ་ངར་སྒྲོག་ཅིང་། 证明见、闻、体会，真实不虚。

བདེན་པའི་ཚིག (1)དང་ཚིའི་གཏམ། 直言，真话，公正话。(2)(ཨཱདཿ) ཀྭ་རོག 乌鸦的异名。

བདེན་ པང་མ་ སྟོང ཆོས་ རྣམས་ རང་ བཞིན་ ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ། 自性空，无自性。

བདེན་བར་འཛིན་པ། (1)གཞན་གྱི་གཏམ་སོགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཏེ་དངོས་གནས་ཡིན་པར་སེམས་པ། 信以为真，相信他人言行真实。(2)ཆོས་རྣམས་བདེན་པར་གྱུར་པའམ་དང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ། 实执，执实。执一切法实有。

བདེན་པས་མཐའ་འཁོབ་འཚོལ། (1)གཡོ་སྒྱུ་ཟེད་ཀྱི་པའི་ལས་གསས་མི་ཆེ་མཐར་ཕྱིན་པ། 生乎正直，一生公正。(2)བདེན་པ་ཡོད་སྐབས་རྒྱལ་ཁྲ་ཐོབ་པ། 公理战胜。

བདེན་དཔང་། དཔང་པོའམ་བར་དཔང་། 证人，中证。

བདེན་བྱེད། (མངོན) (1)ཤིན་པོ། 罗刹的异名。(2)ཤར་ནུབ་ཀྱི་མཚམས། 西南方的异名。

བདེན་བྱེད་བདག་པོ། (མངོན) ཤིན་པོའི་རྒྱལ་པོ། 离实王。罗刹王的异名。

བདེན་བྱེད་གཙོ་བོ། (མངོན) ཤིན་པོའི་རྒྱལ་པོ། 离实王。罗刹王的异名。

བདེན་དཔང་། (མངོན) བསྟེན་མ། 实权。地祇的异名。

བདེན་འཛེམ། དང་ཞིང་ཚད་པ། 正直，公正；རྣལ་མེད་བདེན་འཛེམ་ཀྱི་ལས་ཀ་ཅིད་པ། 行事公正无欺。

བདེན་མེད་གཏམ་ཟངས། དང་ལ་སྐྱངས་ལྷང་མེད་པས་གཞན་ལ་རྟོད་ཤགས་འདེབས་རྒྱུའི་རེ་བ་ཟད་པ། 理屈词穷。

བདེན་སྐྱ། (མངོན) དང་སྐྱང་། 言实。仙人的异名。

བདེན་ཚིག (1)ཡང་དག་པའི་ཚིག 真话，老实话；སྙིང་ནས་ཞུས་པའི་བདེན་ཚིག 心里的话。(2)སྔགས་སྐད། 螫言，真言，诤语。

བདེན་ཚིག་བཟང། བདེན་ཚིག་གི་དམངས་སྐྱང་བཟོད་པ། 念诵真言。

བདེན་འཛིན། བདེན་པར་འཛིན་པའི་བསྒྲུབ་ཚིག

བདེན་འཛིན་ཀུན་བརྟགས། གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བས་འཐད་དུ་བརྟགས་པའི་བདེན་འཛིན། 遍计实执。根据宗派理论，临时虚构的实执心。

བདེན་འཛིན་ཕྱ་ཚོ། གཅིང་འཛིན་གཉིས་སྣང་གི་ཤེས་པ་ཕྱ་ཚོའོ། 细分实执。细微的二取俱现识。

བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས། ཐོག་མ་མེད་ པ་ནས་རྟེས་སུ་ཞུགས་པ། གྲུབ་མཐས་ཆོས་བསྒྲུབ་མ་བསྒྲུབ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན། 俱生实执。不问有无宗派色彩，无始以来即相随逐的实执心。

བདེན་རྫུན། བདེན་པ་དང་རྫུན་པ། 是非，虚实，真伪；བདེན་རྫུན་དབྱེ་འབྱེད། 分别真伪，分辨是非，判断曲直。 ལེགས་ཉེས་བདེན་རྫུན་ཤན་འབྱེད་དགོས། 须分辨好坏是非。

བདེན་རྫུན་དཀར་ནག་ རྒྱག་དང་ཐ་སྙད་ལེགས་ཉེས། 是非黑白。

བདེན་ཞེན། བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཆུ་ཤུགས་ཆེ་བ། 执著实有。强烈的实执心。

བདེན་ཞེན་དབང་སྐྱེས། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ། 凡夫，凡人，一般人。

བདེན་བཞི། བདེན་པ་བཞིའི་བསྒྲུབ་ཚིག

བདེན་བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག རྒྱ་ཆེ་ཅི་རིའི་ཐེག་པ་ཐེ་ཝ་ཏ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་བཞི་ཏེ་བཅུ་དྲུག་གོ། སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་དང་། ཀུན་འབྱུང་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་དང་། འགོག་པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་དང་། ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་དང་བཅུ་དྲུག་གོ། 四谛十六行相。四谛分别各有四种行相：苦谛四行相、集谛四行相、灭谛四行相、道谛四行相，总为十六。

བདེན་ཕྱལ་བཤད་པ། བདེན་པ་ཙམ་ཚུལ་གྱི་ཕྱལ་བདར་བ། 夸功，自矜功能：ཕན་འདོགས་སོགས་ཐུས་ཚུལ་གྱི་བདེན་ཕྱལ་བཤད་པ། 夸耀功德。

བདེན་ཤགས་བདར་བ། བདེན་པ་ཙམ་བའི་ཕྱལ་བཤད་པ། 夸耀有理，说理。

བདེན་བཤེར། དྲང་གཉམ་འགན་བསྡུར། 争讼曲直：ཁྲིམས་སར་ཀྱོད་ཡ་ཕན་ཚུན་བདེན་བཤེར་ཏུག་པ། 诉讼双方，在法庭上争辩曲直。

བདེར་བགྲོད། བར་ཆད་མེད་པར་སྐྱིལས་པ། 畅通，通达：ལམ་བར་གེགས་མེད་བདེར་བགྲོད་ཐུབ་པ་བྱུང་སོང། 途中得以畅通无阻。

བདེར་གཤས་ཀྱེན་ཀྱི་གཞི་ལྔ། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། བསྟན་པ་བསྡུང་བའི་གཞི་དགུའི་ནང་གསེས་བའི་བར་གནས་པ་ཀུན་ཀྱི་གཞི་ལ་ལྟ་སྟེ། གོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་དང་། སྐན་ཀྱི་གཞི། གནས་མལ་ཀྱི་གཞི་རྣམས་སོ། 安住缘事五。毗奈耶十七事所说守戒九事之五种乐住缘：衣本事三、药本事一、宅舍本事一，合而为五。

བདེར་སྨོས། བདེ་བ་ཡིན་ཏུལ་བྱེད་པ། 自诩安乐：རྟག་ཏུ་ཡིད་བདེར་སྨོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྡད་པ། 经常自诩安乐。

བདེར་གཤེགས། བདེ་བར་གཤེགས་བའི་བསྡུས་ཚིག

བདོ་འབྱོ། ཐུས་བའི་སྐང་། 发达时期，正在兴旺：བདེ་སྐྱིད་བདོ་འབྱོ་ལ་འཁེལ་བ། 正当幸福昌隆时。

བདོ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) དར་བ་དང་འཕེལ་བའམ་ཐུས་པ། 流行，旺盛，高涨：སྐྱེལ་བཟང་ཀུན་ནས་བདོ་བ། 良风盛行。སྡིག་མ་ལྟ་བདོ་བ། 五浊横流。ལང་ཚོ་ཡོངས་སུ་མ་བདོ་བ། 年龄尚未成熟。

བདོག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འདུག་པའམ་ཡོད་པ། 有，存在：བདོག་པ་བདོག 有财物。བདོག་པའི་དངོས་པོ། 所有的财物。གཙང་ཁར་ཉ་བདོག 河里有鱼。ཅི་སྐྱོན་གང་དུ་བདོག 缺点在何处？ཐབས་བདོག་དང་མི་བདོག 有没有办法？❷ཟློ་ནོར་དང་། དངོས་པོ། 名词。财物，货物：བང་མཛོད་བདོག་པས་ཁེངས་པ། 货财充府库。རང་ཡོད་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གོང་བ། 舍弃一切私有财物。

བདོང། བདད་པའི་སྐུལ་ཚིག

བདོལ། བདལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

མདག་པ། མདག་མ་དང་འདྲ།

མདག་མ། མེ་མ་ཐལ་ལས། མེ་མ་སྐུད། 名词。余烬，火炭，热炭，塘煨，非火非灰：མདག་མའི་དོང་། 炭火坑。

མདག་མེ། མེ་མདག 余烬，火炭，热炭，塘煨：མདག་མེའི་འོབས། 塘煨坑。

མདང་སྐྱེས་ཟིམ་པ། མདང་དགོང་སྐྱེས་པའི་ཟིམ་པ་སྐྱེ་སྐྱེས་མ་ཐག་པ། 昨夜婴儿。指初生的婴儿。

མདང་ཁཚོང། ཉིན་ཐོན་མའི་མཚན་མོ། 昨夜，昨晚。

མདང་རྟག་པ། ཐུ་ཤུབ་མཚན་མོ། 昨晚。

མདང་སངས། དེང་སང་དང་འདྲ།

མདང་སྐྱམ། ཐུ་ཤུབ་མཚན་མོ། 昨晚：མདང་སྐྱམ་ཉལ་བའི་ཆེ་ལམ་བཟང་པོ་ཞིག་མ་བྱུང། 昨夜没做美梦。

མདང་སོང། མདང་སྐྱམ་དང་འདྲ།

མཛངས། 名词。(1)མདོག་གམ་བཀག 色泽，光泽，光彩：དོད་མདངས། 光华彩色。ཞལ་མདངས། 容颜。བརྩེ་བའི་མདངས། 慈颜。(2)ལུས་ཀྱི་ཀུ་བའི་ཁང་ཀུ་དྲངས་མ་མཐད་ཅིན་

ལ། 精气。体内精液的精华。(3)(ཨངན་) ཀང་མར། 光彩。骨髓的异名。

མདངས་ཞུགས་ཆ། ཚོན་མདོག་གམ་ཁ་དོག་སྐྱ་ཚགས་གསལ་བ། 光彩灿烂，颜色鲜艳。དོད་མདངས་བཀྱ་བ། 光辉灿烂。

མདངས་བཀྱག བཀྱག་མདངས་དོད་འབར་བ། 光辉。发光的彩色。

མདངས་སྐྱ་ལྷག་ཞེ་ཚ། ཚོན་མདངས་མེ་སྐྱེས་པ། 憔悴，无光泽。ངང་མདངས་སྐྱ་ལྷག་ཞེ་བ། 容颜憔悴。

མདངས་སྐྱངས་མཁྲིས་པ། ལུས་ཀྱི་རྟ་བའི་མཁྲིས་པ་ལྟེའི་ཙ་ཀུལ་མཆེན་པར་གནས་པ་ཞེག་སྟེ། ཉིད་ལས་ཁ་ཟས་ཀྱི་དྲངས་མ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་རྒྱངས་ཀྱི་ཁ་དོག་རྣམས་སོ་སོར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ། 转色胆。人体五种根本胆分之一，存在于肝脏之中，作用能使食物精华、血、肉等七种体魄转成各自本有之色。

མདངས་བཀོད་པ། མདོག་ཞེགས་སུ་བཏང་བ། 起光，磨光。使物体表面现出色泽光彩。

མདངས་ལྕགས། (ཨངན་) (1)ནེ་ཙོ། 鹦鹉的异名。(2)གསེར། 金子的异名。

མདངས་ཚོག་པ། གཡབ་ཚོག་པའམ་ཤུགས་ཀྱེན་ཟེའམ་པ། 影响，感染：ཉི་མའི་མདངས་ཚོག་པ་དང་ལུས་ལ་བའེ་རྡོད་འགར་སྐྱང་། 由于阳光的影响，身上暖烘烘的。

མདངས་ཟྭི་ཐ། (ཡུལ) ཚོན་མདངས་ཀྱིས་རི་མཚེའི་ཐུམས་འདོན་པ། 暴染，设色。使画中人体肤色及花朵色彩滋润发光。

མདངས་ཞུཐྲག་པ། (1)ཁ་དོག་ཡལ་བར་ཟིད་པ། 减色，使颜色败坏。(2)སྐྱང་གཤེ་ཐྲག་གས་ན་གནས་པ་སྐྱག་འཇེན་པར་ཟིད་པའི་རྩ་ས་ཀྱི་ཟུ་བག་ཚིག་ལ་མདངས་ཞེས་ཐུ་ལ། དེ་སྐྱག་ས་ཆ་རིང་དུ་མི་གནས་སོ། 失魂，丢了魂。迷信谓人的心中有一种光彩，支配生命，若被夺走，人即夭亡。(3)གདོན་སྐྱེན་མདངས་འགྲོག་པ་ཞེག་ཟ་ཚ། 夺色夜叉。

མདངས་མི་སྐྱམ་པ། བཀག་མདངས་ཉམས་པ། 颜色憔悴，形容枯槁，不润泽：ལུས་ཀྱི་ནང་བཏུད་ཉམས་པས་ཕྱིའི་མདངས་མི་སྐྱམ་པ། 体内精力衰败，表面颜色憔悴。ཁང་པའི་ནང་ཁ་རྡས་སྐྱོང་པས་ཕྱི་རོལ་ཀྱི་མདངས་མི་སྐྱམ་པ། 室内什物短缺，外观便觉失色。

མདངས་བཆོང་ལྷག་ཞེ་བ། ཚོན་མདངས་གསལ་པོང་འཆོང་བ། 光明皎皎：སྐྱེད་ཁའི་ཟླ་བའི་ནེད་མདངས་འཆོང་ལྷག་ཞེ་བ། 秋月光明皎洁。

མདངས་བཟང་བ། (1)ནོད་མདངས་ལེགས་པ། 光泽美好，气色光昌。(2)སྐྱིང་སྐྱེས་ངང་དང་ལྡན་པ། 意气高昂。

མདངས་རིས། ཚོན་རིས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞེག 色调。画中颜色明暗浓淡等差别。

མདངས་གསོ་བ། ཚོན་མདངས་ཉམས་གསོ་བྱེད་པ། 重施彩色，恢复容颜：ཆ་སྒམ་ལ་ཚོན་བཏང་སྐྱེ་མདངས་གསོ་བ། 为立柜重施彩色。ཁ་ཟས་བཅུད་ཙན་བསྐྱེན་ཏེ་ལུས་ཀྱི་མདངས་གསོ་བ། 服食营养食物，养复容颜。

མདུན་པ། 名词。(1)འགྲམ་པའི་རྡེན་དུ་གོ་བའི་ལྟེ་བ་དང་འདྲ། (2)སྒོའི་གཏུན་པ། 门闩。

མཇུབ། 名词。(1)ལུང་པའི་མཇུག 山沟尾，山溪口，ལུང་པའི་ཐུ་མདུད་ཚང་མར་ས་ཞིང་གཅིན་པ་ཙམ། 沟头沟尾都有肥沃的土地。(2)འཕང་དྲའི་མཚན་ཀྱི་ཅུ་བག་ཅིག 矢，箭：སྨྱུག་མདའ། 竹矢。མེ་མདའ། 枪。སྐར་མདའ། 空中流星。བཀང་ན་མདའ་དང་བཀུག་ན་གཞུ། 伸开当箭，屈曲作弓。意谓一物可二用。མདའ་དང་ན་

ཐུང་ཐང་གི་འབྲོང་ཡང་བསད། 箭直便能射杀羌塘兕。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱ་ཅན་དང་། སྐྱ་ལྟེན། ཕྱགས་སྐྱབས་ཅན། ཐག་ཕྱེན། ལྟོང་ཅན། དུག་གི་བྱུག་པ་ཅན། དྲང་ཚོ། འདབ་ལྟེན་མཆོན། འཕེགས་ཁྱེད། འཕེན་བསྐྱེན། མི་འཁྲིག་འགོ། རྩེ་མོ་ཅན། མཆོན་ཆའི་གཙོ། ཁང་སྐྱ་ཅན་བཅས་སོ། (3)སྐྱབས་ཅན་འདྲེང་པོ། 直杆，直管：ཐ་མ་ཁའི་གང་ཟགས་ཀྱི་མདའ། 旱烟管。སྲང་མདའ། 称杆。རྒྱ་སྒྲིང་གི་མདའ། 喷呐管。(4)(ཨངོན) བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག་གི་མདའ་ལ་ཚོས་ཁྱེད་དང་། 爱箭。རྨོངས་ཁྱེད། 愚痴箭。རེག་ཁྱེད། 触箭。འཆིང་ཁྱེད་བཅས་ལྔ་ཨོད་བས་ གྲངས་ལྟ་མཆོན། 他化自在天有能醉、能爱、能愚、能瘦和能缚等五箭，故箭表数字5。

མདའ་རྐང་སྒྲིང་བསྒྲགས། མདའ་བརྒྱབ་བའི་སྐད་དེ་སྒྲིང་བྱ་བའི་སྐད་དུ་བསྒྲགས་པ་སྟེ་རྫུན་ཚིག་བདེན་གཏམ་དུ་བསྒྲགས་བའི་དབེ། 箭声充笛声。谓用假言充作真话。

མདའ་སྐྱེས་པོ། མདའ་འཕེན་མཁས་པོ། 善射者。

མདའ་བཟྲོད། (ཨངོན) གཞུ། 箭行。弓的异名。

མདའ་མཁན། (1)མདའ་བཟོ་མཁན། 造箭者，箭工；མདའ་མཁན་རང་གི་མདའ་ཡིས་བསད། 箭工被杀于自造之箭。(2)མདའ་འཕེན་མཁན། 射箭者，弓箭手。

མདའ་འཁྱམས། འཕང་མདའ། 流矢。

མདའ་གང་། མདའ་ཚད་གཅིག 一矢之长。一支箭的长度。

མདའ་ཁྲོད། (1)ལུང་བའི་མདའི་ཁྲོད། 谷口的村落。(2)མདའ་དོད་ངམ་མདའ་ཕྱབས། 箭筒，箭袋。

མདའ་གླུ། མདའ་ཐུག་སྐབས་ལེན་བའི་གླུ། 箭歌。射箭时所唱歌。

མདའ་ཐྲག་བ། མདའ་འཕེན་པ། 射箭，放矢，ཁོ་ཚོད་ཙོད་ནས་འབྲོང་ལ་མདའ་བཐྲབ་པ་ཡིན། མདའ་ཤེས་ནས་གཞུ་ཉོས་པ་ཡིན། 有勇方射兕，会射才买弓。意谓凡所作为，应求符合实际。འབེན་མཐོང་ནས་མདའ་ཐུག་དགོས། 望见靶子再射箭。喻同有的放矢。

མདའ་ཐྲོང་། མདའ་འཕེན་གཞོང་གཅིག་གི་ཀུང་ཆུས་རྩེ་ཅམ་འགོ་བའི་བར་གྱི། 射程。一发之箭所能达到的距离；མདའ་ཐྲོང་གང་། 一箭之地。

མདའ་ཐྲོང་འཕེན། མདའ་ཐྲོང་ནས་འཕེན་པ། 远射。用箭从远处射击目标；མདའ་ཐྲོང་ནས་འཕེན་པ་ཤུར་མ་ཡིན། ཁྱི་བཅར་ནས་གཡུག་པ་དཔའ་བོ་ཡིན། 从远处射箭是懦夫，到身旁挥刀是英雄。

མདའ་ཐྲོན། (1) མདའ་འཕེན་ འཕྲུག་ སྐབས་འཛོག་བའི་ཐྲོན། 比射赌注。赛箭时所下赌注。(2)མདའ་ལ་བཀྲམས་བའི་ཐྲན་ཚ། 箭上装饰品。

མདའ་ཐྲལ་བ། མདའ་འཕེན་འཕྲུག་བསྒྲུབ་ཐས་ཏེ་ཐྲལ་ཁ་ ཐོབ་ པ། 竞射获胜。比赛弓箭赢得优胜。

མདའ་སྒྲས། ཤུ་སྐྲན་ཁྱི་རིགས་འབྲས་ ཀྱ་ དམར་ པོ་ཐུ་རྡུ་དང་འདྲ་བ་སྟེ་ནག་པོ་ ཅན་ མིང་ གཞན་ དམར་རྡུ་ཤེས་ནག་རེར་བ་སྟེ། རོ་ཁ་བསྐ། ཁུ་རྩེས་སྐྱོམས། ཐུས་བས་རྩ་ཁ་འབྱེད། མངལ་ནས་ཐུ་འབྱེད། མོ་ནད་འཇོམས། 小豆，赤小豆。药用植物名。果实色红，上端呈黑色，似珊瑚，又名相思子。味苦辛，功能舒脉络、下胎儿、疗妇科病症。

མདའ་སྒོ་གྲ་ཁ། ཁུན་ནས་ཞིང་ཆེན་ཁྱི་ཐུལ་ གང་ རྩེས་ཀྱི་ཤར་དོས་འབྲི་ཆུའི་འགྲམ་དུ་ཡོད་བའི་ཐྲ་ཁ་ཞེས། 打鼓渡。云南省东部中甸县金沙江畔一渡口名。

མདའ་ཐྭོ། མདའ་ལ་སྐྱེར་བའི་ཕྱ་སྐྱེ། 箭羽，箭翎。矢上所粘鸟羽。

མདའ་ལྔ། ལྷ་གཞན་འཕྲལ་དབང་ལྡན་ལ་ཡོད་པའི་མྱུས་ཀྱེད་དང་། སྡེད་ཀྱེད། ཆོངས་ཀྱེད། སྐེམ་ཀྱེད་དམ་རྐོད་ཀྱེད། འཆིང་ཀྱེད་དམ་བཏུལ་ཀྱེད་ཀྱི་ མདའ་ སྟེ་ལྔ། 五箭。他化自在天子五箭：能醉、能爱、能愚、能瘦和能缚。

མདའ་ལྔ་པ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 五箭者。欲天的异名。

མདའ་ཆུ་ལུ། ལ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རྫ་ཁུལ་རྩེ་གེ་ལྷུན་དུ་ཡོད། 打秋拉。西藏自治区察隅县南部一山口名。

མདའ་ཆེམ། (1)མདའ་བོ་ཆེ། 强弩。(2)མདུང་། 铁矛，铁锭。

མདའ་འཇོམས། རྩ་ཞེག 离娄。药用植物名。

མདའ་ཉེ་འབེབ་རྒྱང་མེད་པ། མདའ་ལ་རྟེ་བ་དང་འབེབ་ལ་རིང་བ་མ་ཡིན་པ་ རྟེ་ རྟེ་ རིང་ མེད་པའི་དཔེ། 箭近靶不远。意谓不分亲疏，一视同仁。

མདའ་ཉེམ། (མངོན) གཞུ། 箭所依。弓的异名。

མདའ་ལྷོ་བ། (མངོན) གཞུ། 箭腹者。弓的异名。

མདའ་སྐྱོང་། (1)གཞུ་རྒྱུད་དང་སྐྱེར་རྒྱའི་ཁ། 筈，箭弭。箭尾扣弦之叉；རྒྱུད་ ལ་ མདའ་ སྐྱོང་ སྐྱེར་ ཏེ་གཞུ་བཀྲངས་པ། 箭筈扣弦再挽弓。(2)ཐྲུམ་རྩིལ་གྱི་དངོས་བོར་འཛམ་མཐའ་འདོན་ ཅིང་ ཚག་པའི་ཙི་ ཐྲད་ཅིག 凹口錾刀。在圆形器皿上錾浅花所用小凿。

མདའ་སྒྲུབ། (མངོན) གཞུ། 箭座。弓的异名。

མདའ་དཀར། མདའ་ལ་དང་ཚོན་ སྣ་ ལྔ་ དང་། ཞེ་ཚང་སོགས་ བཀྲགས་པའི་ མདའ་ དང་ ཏེ་ བཀ་མ་ ལེན་ སྐྱབས་ དང་ ཆོ་གཤང་ འགྲུ་ པའི་ ལས་ སོགས་ སྤུ་ དགོས་ པའི་ རྩལ་ ཤིག 彩箭。藏俗婚礼和祈寿、招福等活动中习惯使用的一枝系有彩色哈达、小镜、绿松石等物的箭。

མདའ་དང་རྩེ་ལྔ། (1)ལྟ་མོ་འཁྲབ་དུས་དགོས་པའི་ མདའ་ དང་། 五股彩箭。藏戏道具。(2)དང་བཅུགས་པའི་ མདའ་ སྟོང་ཁ་ ལྔ་ པ། 五弦箭。箭尾分五股，股各有弦，唯中股之弦可以扣弦，余但作装饰。

མདའ་དོང་། མདའ་སྣོད། 箭筒，箭袋。

མདའ་མདུན། མདའི་ མདེལ་ལྷགས། 镞，箭头。

མདའ་རྡོ། ལག་ ཤུགས་ ཀྱིས་ འཕེན་ པའི་ མདའ་ དང་ རྡོའི་བསྐྱས་ མིང་། 箭石。射出的箭和抛出的石子：འཕེན་ བཏུགས་ ཏེ་ མདའ་ རྡོ་ཁྲག་ པ། 立靶射箭抛石。ཕྲུ་ གུས་ འཕྱིག་ གཞུ་ལ་ བཏེག་ནས་ མདའ་ རྡོ་ འཕེན་ པ། 孩子用弹弓抛出石丸。

མདའ་རྩལ་བསྟེགས་ པ། མདའ་ རྡོ་ འཁངས་ནས་ འཇིགས་ སྐྱང་ བསྐུལ་ པ། 挽弓欲射，举石将投：དཔའ་རྩལ་ཅན་ལ་ མདའ་ རྡོས་ བསྟེགས་ གྱང་ གེ་ལ་ འཇིགས། 有勇者岂畏人弓箭弹丸之威胁？

མདའ་པ། 名词。(1)མདའ་ འཕེན་ པ་ པོ། 弓弩手，射箭者。善于射箭的人。(2)ལུང་ པའི་ མདུན་ རྡོད་ མཁན། 溪口居民，山谷口外居民。(3)ས་ཆ་ ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རྩ་ མདའ་ རྡོང་ཁོངས་ སུ་ ཡོད། 达巴。西藏自治区札达县一地名。

མདའ་ཁྲིམས། ཐུབ་བོད་ས་གནས་ སྲིད་གཞུང་གི་ དམག་དཔོན་ གོ་གནས་ཆ་ ཀུས་ ཤིག ས་ཐུབ་ཀྱི་ ཁྲིམས་ཡིག་ཚང་མ་ ཚན་ ལུང་ གི་ དུས་ མཐུག་ དུ་ མདའ་ དཔོན་ རེའི་ མངའ་ བདག་ དུ་ དམག་ མི་ ལྟ་ བཅུ་ རེ་ གཏན་འབེབས་ བཅོས་ ཤེང་། རྗེས་ སོང་ རིམ་ བཞིན་ མང་ དུ་ བཏང་ ཡོད། 代本。旧译戴捧。原西藏地方政府藏军军职。清乾隆末年，始确定每一代本辖兵五百名，后来渐有扩充。

མདའ་འཕེན། (1)མདའ་ ཐུག་པ། 射箭，㧐箭

མདའ་མེ་མྱན་ནག་མདའ་འཕེན་རེད། 你是向暗处射箭。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྒྱུད་ལས་ཁོལ་བ་དང་། རྒྱུད་ལས་འཐོས། དཔག་ཚའི་ཤུགས་འཁོ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) གཞུ། 发箭。弓的异名。

མདའ་བོ་ཆེ། མདའ་ཆེན་པོ། 强弩，铁弩。

མདའ་འབེགས། མདའ་རྒྱག་སའི་འབེགས། 的，箭靶。射箭的靶子。

མདའ་སྐྱེགས། (མངོན) སྟོན་དུས། 施箭。秋季的异名。

མདའ་རིས། 名词。(1)མདའ་གཞུའི་མདའ། 箭。弓矢的矢。 (2)མདའ་ལ་བརྟེན་ནས་བཟང་ངན་བརྟག་པའི་མོ་སྤྱི། 箭卦。旧时，用两箭连筈以问吉凶的占卜术。

མདའ་རྨོ་ཆེ། མདའ་གཞུའི་མདའ། 箭，矢：མདའ་མོ་ཆེ་གསུམ་ཐོག་པས་རྟའི་སྟེང་ནས་ལྷུང་བ། 身中三箭，坠下马来。

མདའ་རྩལ། ལག་མདའ་འཕེན་ཤུགས་ཆེ་ཚང་གི་འཐོང་རྩལ། 箭法。射箭技艺：ཀླིང་ཁའི་ནང་དུ་མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ མདའ་རྩལ་འགྲན་གྱི་འདུག 林园里有几个人比赛箭法。

མདའ་རྩེད། མདའ་རྩལ་འགྲན་པའི་རྩེད་མོ། 比箭，试箭。射箭运动。

མདའ་ཚ་ཁ་སྐྱ་བ། མདའ་རྩལ་འགྲན་པའི་རྟེན་པ། 赛箭。比赛弓箭。

མདའ་ཚད་མ། རིང་ཐུང་གི་ཚད་ མདའ་གང་ཙམ་མམ། མདའ་ལ་ཚད་བཞག་པའི་དངོས་པོ། 箭杆等长之物。与箭杆等长或等高的东西。

མདའ་ཚན་ཆེན་པོ། མདའ་འཕེན་མཁན་མཁས་པ། 善射者。

མདའ་འབྲིན། (མངོན) (1)ཤུག་པ། 柏树的异名。(2)མདའ་དོང་། 箭袋的异名。

མདའ་གཏུ། འཕང་ཐའི་མདའ་དང་། འཕེན་ཐེབ་ཀྱི་གཏུ། 弓矢，弓箭：ཀ་བ་སོག་ཁར་ཆུའམ་དུས་མདའ་གཏུ་བཅོ་བ། 野鹿过门前，才来造弓箭。喻同"临阵磨枪"。

མདའ་ཟེ། (མངོན) གཞུ། 食箭。弓的异名。

མདའ་ཟས་ཅན། (མངོན) གཞུ། 食箭者。弓的异名。

མདའ་རྒྱག་པ། མདའ་རྒྱག་ ཡུལ་ ལ་ ཐོག་ནས་ གཉིང་ལ་རྒྱག་པ། 射箭穿的。箭镞没入靶子。

མདའ་ཟེ། (ཡུལ) རྩམ་པ་འཛལ་ ཅིང་ སྟོང་ ཆུང་ཞིག 直桶。桶形小量具。

མདའ་བཟོ་བ། (1)མདའ་མོ་ གསར་ དུ་ བཟོ་བ། 造箭。(2)མདའ་བཟོ་མཁན། 造箭者。

མདའ་ཡབ། (1)ཁང་ཐོག་གི་གྱང་སྟེགས་ཀྱི་ཤུལ་ ཤུའམ་ རྒྱ་རྩིས། 埤堄，女墙。屋顶周围短墙，藏式屋顶短墙，碉楼顶上短围墙。 (2)གསེར་ཟངས་སོ་ཀྱི་ཐུ་འདུག། 槍，飞槍。

མདའ་ཡིག (1)རྒྱལ་བོད་ས་གནས་ སྲིད་གཞུང་གི་དབའ་རིགས་ཆེ་ གྲས་ཐོག་འགྲེའི་སྒམ་ཁ་ཤས་ རྐྱེ་ སྟོན་ ཚུད་ནས་ རམང་ ལ་ བྱིས་ཏེ་ མདུན་ བཏུགས་ ནས་ གཏོང་བའི་ཡི་གེ། 箭令。原西藏地方政府为高级官吏催征乌拉差役时，将命令写在布上，缠在箭外，飞马送达，以便当事者先作准备。 (2)མདའི་དཀྱིལ་དང་འདྲ་བའི་ ཤེགས་ རྒྱུ་ ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིག 一种古体梵文。形如箭镞。

མདའ་གཡབ། མདའ་ཡབ་དང་འདྲ།

མདའ་ར། མདའ་འཕེན་ས་ཞི་ར་བ། 射箭场。

མདའ་རིའི་སྐྱག ཚ་འགྲོ་ལ་སྟོས།

མདའ་ལ་ཁྲག་མ། (རྟིང) མདའ་མདེའུ་མེད་པ། 无镞箭。无箭头之箭。

མདའ་ཕྱང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཤ་ཡུལ་རྫོང་གི་རྩུབ་ རྒྱུད་ དང་ སྟོ་ ཡུལ་

ཀྱི་ཀང་ཀྲུང་དུ་འབབ། 丹龙曲。河名。在西藏自治区察隅县西部和洛隅东部。

མདའ་ཐུབས། མདའ་ཐུགས་ཁའི་ཤུབས། 箭囊，箭袋。

མདའ་ཕྱི་ཚྭ་འཇིན། གཅིག་གི་ཤུལ་གཅིག་གིས་འཇིན་པའི་དབེ། 箭后有翎。喻有后继者。

མདའ་ཤེས་གཞུ་ཅོག གདེང་ཚད་ཡོད་ནས་ཐུ་བ་ཐེབ་པའི་དབེ། 善射才买弓。意谓对事有把握才付诸行动。

མདའ་གཽག མདའ་ལ་སྐྱང་བའི་ཐུ་སྐྱེ། 箭羽，箭翎。

མདའ་བཤད། བཀའ་མ་ལེན་སྐབས་ མདའ་ དང་ བཀ་མའི་ཁོས་ཀྱི་ཁོང་བར་གཟེར་ཏེ་མདའ་ བཤད་ ཀྱག་ སྐྱལ། 彩箭祝词。藏俗婚礼中把彩箭插上新娘衣领时所致祝词。

མདའ་གསང་། མི་ ལུས་ ཀྱི་ བྱང་ ཁོག་ གཡས་ གཡོན་བར་ དུ་ ཡོད་ བའི་ ཕུག་རོན་ གསང་ སོགས། 箭穿。藏医谓人体有若干穴道，只有肌肉，空无脏腑，所以，虽被兵器洞穿亦不危及生命。

མདའ་གཉམ་པ། ལྟང་པ་ གསུམ་ མདོ་ ཁ། 三岔口。

མྱང་། མཆོག་ཅ་ཞེག 名词。矛，戟：ལྕགས་ མྱང་། 铁矛。འཕང་མྱང་། 标枪。 མྱང་ རིང་། 长矛。 མྱང་ བསྡུན་ པ། 用矛刺。 མྱང་འཕེན་པ། 投标枪。དགྲ་ལ་མྱང་བཏུབ་པ། 以矛刺敌。

མྱང་ཅན། (མངོན) (1)རྩངས་པ་སྐལ་རལ། 蜥蜴的异名。(2)འབྲ་ཕྲ་མོ། 小虫的异名。(3)ཨ་རིལ་དཀར་པོ། 白胡椒的异名。

མྱང་ཐུང་། མྱང་ཐུང་ཐུང་། 短矛，标枪，ཁྱི་ཐུང་ཤེད་བར་བཏགས། མྱང་ཐུང་ལག་དུ་ཐོགས། 腰挂短刀，手持短矛。

མྱང་བཟོགས། (མངོན) དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 持矛。大自在天的异名。

མྱང་དར། མྱང་རྩེར་བཏགས་པའི་དར་ཆ། 矛幡。系在戈矛颈部的彩绸。

མྱང་དོར། (རྩིང) རྩད་མཁེ་ཆུན་འཕྱེད་པ། 下注，掷赌注。

མྱང་རྩེ། མྱང་གི་རྩེ་མོ། 矛头，མྱང་རྩེ་ཁ་སྐྱོད། 针锋相对。

མྱང་རྩེ་དཀར་ཅོ། དོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རང་མངར། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་དུས་ཆག་སྐྱེར། ཟབ་སྐྱེན་ནེལ། མིག་ནད་བར་འཕྱིབས་ལ་ཐན། 白赭石。药用矿物名。味甘，性凉，功能愈合骨折、治脑膜损伤、除眼中间障。

མྱང་རྩེ་སྐྱག་ཅོ། དོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ མདོག་ སྐྱག་ནག་བཅག་ཆེ་མྱང་སོ་ཕྱར་དུམ་བྱང་འཕྱུར་ བ་ཁེག་སྟེ། རང་མཚམ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་དུས་ཆག་སྐྱེར། མིག་ཀསལ། ཟབ་ཁང་མས་སྐྱེན་རོང་བ་སོགས་ལ་ཐན། 赭石。药用矿物名。色紫黑，断口如矛头尖锋，味涩，性凉，愈合骨折，明目，治脑膜损伤。

མྱང་རྩེ་གསུམ་པ། མཆོན་ཅ་ མྱང་ཀི་ཁྱེ་ བྱག་ཅིག 三角叉，三尖矛。

མྱང་རྩེའི་སོ། ཁན་ལག་ཀི་རྩག་གསང་འབིགས་ཁྱད་ཀྱི་ཁོ་བྱད་ཅིག 矛锋刀。挑破肢体脓疮的器械。

མྱང་མཚོ། མཆོ་ཁེག ཐོད་རང་སྐྱེ་ཕྱོངས་ཀྱི་ཁ་མདོ་རྩེང་ཀི་ཤུ་ཐུབ་བྱུ་ཁོད། 憧锵。西藏自治区安多县南部一湖名。

མྱང་ཁགས། ཡུ་བང་ཐག་པ་རིང་ ཐོ་ བཏགས་ཏེ་འཕེན་ཐུའི་ མྱང་། 带绳镖，标枪，踢戈。投出可挽回者。

མྱང་སྐྱ་ཆེས་མ། མྱང་རྩེའི་ལྷགས་ཀྱ་དཀྱིབས་ སྐྱ་ཆེས་དང་འདྲ་བའི་མྱང་། 戟，月牙标枪。矛头作月牙状。

མདུང་ཐུ། མདུང་གི་ཐུ་བ། 矛柄。

མདུང་ཤིང་། མདུང་གི་ཐུ་བའི་ཤིང་། 矛杆。

མདོག་འཕྱེ། ཁོ་མཚན་གྱི་ནད་ཀྱི་ཁྱེ་བག་ཅིག — 种男性生殖器病。包皮翻转肿胀如结，多生小疮。

མདོག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མདུད་པ་འདིབས་པའམ། 打结。挽成疙瘩；ཐག་ཆད་པ་དེ་རྣམས་མདུད་པ་མདུད་ནས་མཐུད་པ། 把断了的绳子，打结连接起来。❷མདུད་པ་བཏུབ་པའི་མིང་། 名词。线结。绳子的疙瘩：ཤུད་པར་མདུད་པ་ཏུག་པ། 在线上打疙瘩。 ཐལ་ཐག་དེ་ཁ་ཅིག་མདུད་པ་བཅིངས་ནས་མཐུད་པ། 把两条羊毛绳，打疙瘩连接起来。ལུས་ནང་གི་རྩ་མདུད། 体内脉结。སེམས་སྐྱེ་མདུད་པ། 悭结，悭吝的思想。ཨེལ་མདུད། 喉结。 སྦྲུལ་མདུད་སྦྲུལ་བཤིག 蛇结蛇自解。喻同“解铃还是系铃人”。

མདུད་པ་བོར་ཁ། མདུད་པ་བཏུབ་པ། 拴成结子，挽成疙瘩。

མདུད་པ་ཞིག་པ། མདུད་པ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲོལ་བ། 结散开，疙瘩散开；སྐེ་རགས་ཀྱི་མདུད་པ་ཞིག་ནས་སྐྱོ་ལྷུག་མར་གྱུར། 腰带疙瘩散了，衣服松落下来。

མདུད་པ་བཞི། བརྣབ་སེམས་དང་། གནོད་སེམས། རྩུལ་ཁྲིམས་མཆོག་འཛིན་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་བཅས་བཞི། 四结：贪结、嗔结、戒禁结和戒禁取结。

མདུད་འཛིན། ཕྱིང་བའི་མདུད་པ་འཛིན་ཅེད། 念珠末端的大珠。

མདུད་ཤོག་རྒྱག་པ། མདུད་པ་འགྲོལ་དཀའ་བ་རྒྱག་པ། 拴成死结。结成难解的疙瘩。

མདུན། སྔང་དང་། ཉེ་འགྲམ། 名词。前面，近前方，近旁；མདུན་ཐལ། 前列。 མདུན་ཕྱོགས། 前方。 སྐྱབས་མདུན་ད་བཅར་བ། 前来晋谒。 ལུས་ཀོ་མདུན་ད་བསྒྲངས་ནས་གུས་འདུད་ཕྱི་བ། 鞠躬致敬。 གཡུལ་སའི་ མདུན་ དུ་ ཁ་ གཏད་པ། 面向战场。ཅུལ་ཁར་འཕོ་བ་ཕེབ་བའི་མདུན་ནས་མདུན་དུ་འགྲོ་བ། 乘胜前进。གནམ་གྱུ་མང་པོ་མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་ཉིང་སྐོར་ཅུག་པ། 很多飞机在前方上空盘旋。 ཅུབ་ ཤོག་ས་ ཐེབ་གས་པ་རྣམས་ མདུན་དུ་ ཐྲོ་བ། 把排在后面的提前。མདུན་བརྟེན་སའི་འཁར་བ། ཅུབ་དྲི་བའི་ཐྲག་པ། 前面作依撑的手杖，后面当暖身的皮袄。意谓有所寄托和依靠。

མདུན་ཐྲོད། སྔོན་ལ་འགྲོ་བཞིན་པ། 先行，前进。

མདུན་བཐུད། མདུན་ དུ་ དགྱིལ་ འཁོར་ རྫོགས་པར་བཐུད་ནས། དུལ་ཚོན་ལ་སྐུ་གོན་ཏེ་དགྱིལ་འཁོར་གཞུག་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ལ་ཡེ་ཤེས་པ་བརྟག་ནས་མཆོད་ཡིན་བསྟེད་པ་སོགས་བྱ་བ། 对生。对面生起。在行者对面虚空中圆满生起坛场。预备坛场入于彩粉，智尊入于一切，并行供赞。

མདུན་ཁང་། (ཉིང) འབྲག་སེ། 住处，住所。

མདུན་ཏུ་ཁྲིང་གསང་། ནུ་ མ་ གཡས་གཡོན་གཉིས་པོ་ཐེག་གིས་ཐྲེལ་བས་དེའི་ དགྱིལ་ དུ་ སྙིང་དང་འཐྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་ཞེག་སྲེ། དེར་ མེ་བཙའ་བཞག་ན་འགྲོ་བ་དང་འདར་བ་སྙིང་མེ་ བའི་བ་སོགས་ལ་བན། 前心穷。连接左右两乳直线中点的灸穷，灸此可治心脏跳动、身体震颤及心情忧郁等病症。

མདུན་ཁྲིས། བཀའ་མདུན་ན་འདོན་དགུ་གི་བཀའ་ཁྲིས། 谋划，谋士会商，མདུན་ཁྲིས་ ལ་ དབང་བ། 主谋。

མདུན་འཇུག་ཐུབ་མཐུད། དམག་སའི་ མདུན་

ཕྱག་སུ་འཐབ་མཁན་ཤེ་འཕྲལ་དུ་ཆུབ་སྟོན་ཅིང་མཁན་ཀྱིས་ཆུ་མཐུད་ནས་འཛིང་བ། 前仆后继。

མདུན་རྒྱབ། རྩས་དང་ཆུབ་ཚགས། 前后。前面和后面。

མདུན་ངོས། མདུན་ཕྱོགས། 前部，前面，前方。

མདུན་ཆབ། ཀུ་ལུ་ཆས་གོན་དུས་མདུན་དུ་དཔྱངས་པའི་ཏོས་ཆེན་ཀྱི་འཐག་ཕྲུ་བུ་གཉིས། 腰前飘带。藏戏王子装中悬垂腰前的一对缎质飘带。

མདུན་འཇོག (མངོན) ཕྱག་རྟེན་ནམ་འབྱལ་བ། 前置。礼品的异名。

མདུན་ཟབས། (1)ཁྱོ་ཀུག་ཁྱིམ་གཅས། 夫妇，夫妻。(2)མནའ་མའམ། བག་མ། 新娘，媳妇。

མདུན་དུ་ཕྱག་བའི་དགེ་བ། དཀོ་བ་མཆོག་གསུམ་ཀྱི་རྟེན་མདུན་དུ་ཕུས་ཏེ་མཆོད་པ་ཕྱིད་པ། 面行善。想当三宝面前行诸善法，以行供养。

བདུན་བདུད། དཔུང་རྟེའི་རྩོན་དུ་འགྲོ་བའི་དམག་མི། 前锋，先锋，前卫，མདུན་བདུད་དཔུང་ཁག 先锋队。

མདུན་ལྡབ། (ལྷས) ཕྱ་མེ་འཁྲབ་དུས་ མདུན་གྱོགས་སུ་རྒྱུ་བའི་ཚོམ་པ། 前进步调。藏戏中的前进台步。

མདུན་ཁ་འདོན། བློན་པོ་སྡེ་ཁུལ་བའི་ མདུན་དུ་གོས་འདོན་མཁན། 国师，大臣，辅弼。古代为国王出主意的谋士。

མདུན་ཁ་ཨོ། རྟེ་འཁོར་བའམ་སྐུ་བཅར། 近臣，近侍，贴身侍从。

མདུན་སྡེ། མདུན་གྱོགས་ཀྱི་སྡེ་ཚོ། 前端。

མདུན་མ། འདུན་མ་དང་འདྲ།

མདུན་མ་གྲིང་བ། གྲོས་བྱེད་པ། 商量，商议。

མདུན་ཡིག རྒྱང་ནོད་པའི་ཡི་གེ་འཕྲི་མཁན། 缮写员，写字员。

མདུན་ཁཡོག རྟེ་འཁྱམ་དུ་སྐྱོད་པའི་ཁཡོག་ཐོ། 近侍。

མདུན་རི། མདུན་གྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་རི། 前山。正面的山。

མདུན་རོལ། མདུན་གྱོགས། 前边，面前，ཁང་པའི་མདུན་རོལ་ནས་ཨང་ཕྱིན་པ། 从房屋前面走过去了。

མདུན་ལམ། (1)མདུན་གྱོགས་ཀྱི་འགྲོ་ལམ། 前面的路。(2)མ་ངོངས་པའི་ཁནས་རྟོག 前途。将来的光景；མདུན་ལམ་བཟང་ཐོ། 光明前途。མདུན་ལམ་ཟད་པ། 途穷。走投无路。

མདུན་ཚོགས། མདུན་ གྱོགས། 前面，正面。

མདུན་ཤོག (1)ཡི་གེའི་དེབ་ཀྱི་མདུན་ངོས་ ཕྱོར། 上页。藏文书页的正面。(2)དཔེ་ཆའི་ཧོག་ཕྱེབ་ཀྱི་ མདུན་གྱོགས། 封面；མདུན་ཧོག་ནང་མ། 扉页。

མདུན་ས། ཚོགས་འདུ། 集会。

མདུན་སོ། ཁའི་སོ་མདུན་མ། 门齿，前齿。

མདུན་སྲུང་། མདུན་ནས་སྲུང་སྐྱོབ་ཟེར་མཁན། 前卫。前行的保卫者。

མདུན་བསུ་བ། སྤྲོད་བསུ་ཟེར་པ། 迎接，迎迓，前迎；འགྲུལ་པའི་མདུན་ནས་བསུ་པ། 迎接客人。དུས་ཆེན་མདུན་བསུ། 迎接节日。

མཁེཌ། མེ་མདའི་མཁེཌམ་མདའི་མཁེཌ། 名词。子弹，箭镞。

མཁེཌ་ཏིཌ་སྐྱིང་མ། མདའ་ཁ་མཁེཌའི་དབྱིབས་ཀཀྲག་ཅིག 鸡心镞。箭头如鸟类心脏者。

མཁེཌ་རྒྱང་བཞི་མ། མདའི་ མཁེཌའི་དབྱིབས་ཀཀྲག་ཅིག 四棱镞。箭头如四角锥体者。

མཁེཌ་ཀསོང་། ཤིང་ བཟོ་ བའི་ ལས་ཆ་ ཀསོང་། 钻。木工工具。

མཁེལ་ཁབ། མཁེཌ་རྒྱག་སྐྱེད། 枪子袋。盛鸟枪铁弹丸的小皮囊。

མཁེལ་བར། ཅད་མདའི་མཁེལ་རིལ་ལུགས་ རྒྱ་

མདེའུ། 弹模，铸鸟枪弹丸的模子。

མདེལ་རྩི་ལུ། བོད་མདའི་ནང་བྱུག་ཐུའི་ཞ་ཉེས་བའོས་པའི་མདྲུ་རྩི། 铅丸。火枪用的铅质弹丸。

མདེལ་ཀྱབས། མདྲུ་འཇུག་སྣོད། 子弹袋。

མདོ། 名词。(1)ཉུང་དུར་བཏུས་པའི་སྐོམ་མམ་གནད་འགག 要点，关键。事物的重要部分。(2)ཆུ་ངོ། ལམ་སོགས་ཀྱི་འཛོམས་འགག 汇合处，交叉地方。ལམ་བཞི་མདོ། 十字路口。ཆུ་གསུམ་མདོ། 三江口。བྱག་གསུམ་མདོ། 三岩口。ལམ་མདོར་ལུས་པ། 徘徊歧途。(3)ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱིའམ་མདའ། 内外的外，首尾的尾：ཁང་པ་སྒྲག་མདོ། 内室和外室。ལུང་པའི་ལྟ་མདོ། 谷头尾。(4)ཆོ་སྣོད་གསུམ་ཀྱི་ནང་ལས་མདོ་སྡེ། 经藏。佛教三藏中的经藏。(5)མདོ་སྡེགས་ཀྱི་རྒྱས་དབྱེ་བའི་མདོ། 显教，显乘。佛教显密两宗中之显宗。

མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་བྱའམ་སྡུད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་གཞུང་དབུལ་མཚོན་པོ་ཀུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པ། བམ་པོ་ལྔ་པ། ཆུ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ཤིན་ལེན་པོ་ཇི་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་ཚེས་རྩེའི་འགྱུར། 《大乘宝要义论》。别名《集经论》。古印度佛学家龙树所著的一部主要讲述菩萨行的论著。全书五卷。姿纳迷札、希兰陀罗菩提和西藏译师智军由梵译藏。宋代法护、惟净等由梵译汉。

མདོར་བ། སྐད་ཅའི་སྡིང་པོ། 扼要，精练，མི་དེའི་སྐད་ཅ་མདོར་ཁ་འཕྲལ་པོ་འདྲག 那个人说的话，简明扼要。

མདོ་ཁམས། (1)ཞ་མདོ་དང་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། 多康。青海和康区总名。(2)མིང་གཞན་སྐད་ཁམས་ཏེ་དཔལ་འབྱི་ཚ་སྡོད་ཆུབ་ཀྱི་གཡས་གཡོན་ལ་ཟེར། 多康。古译朵甘思，别名麦康。地当今青海省、昌都地区和四川甘孜藏族自治州境内金沙江流域。元置朵甘思田地里管军民都元帅府，归宣政院管辖；明置朵甘行都指挥使司。

མདོ་ཁམས་སྐང་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

མདོ་དགེ་འདུན། སྔར་ལྟ་ལྟེན་སློབ་ལམ་སྐབས་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་སྤྱི་ཁོངས་ལ་དངོས་སུ་མ་འཛུལ་བའི་ཚོགས་ཁང་གི་མདོ་ན་བཞུགས་པའི་བཙུན་ཀྱལ། 外僧伽。旧时，拉萨传大召时，三大寺以外的其他寺庙僧徒参加时，只能坐在大昭寺外，故名。

མདོ་དགོངས་པ་འདུས་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་གསང་བའི་ཡེ་ཤེས་དོན་ཀྱི་སྙིང་པོ་རྣ་རྩེ་བཀོད་པའི་རྒྱུད་རྣལ་འབྱོར་ཀུན་བའི་ལུང་ཀུན་འདུས་རིག་པའི་མདོ་འགྲེལ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོངས་པ་འདུས་པའི་མདོ་ཤེས་རབ་ཀུན་ཏུ་རོན་ལྡན་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། ཀྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་རྒྱམ་པོ་ཆེ་བཙན་ཐབས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བ། 《经部密意集合经》。旧派密乘大圆满经幻心三部经典之一类。全名《一切如来秘密心智要义金刚庄严本续瑜伽成就圣宫总集明智经》，或名《诸佛密意集合经》。共七十五卷，由印度论师法觉、施护与藏族校订译师切增杰等由梵译藏。

མདོ་འགག་ (1)ཁང་པའི་བང་ཁྱམས། 走楼，房屋过道。(2)ལམ་ངང་ཆུ་སོགས་ཀྱི་འདུས་མདོ། 十字路口，河流会合处。(3)དོན་གནད་ཀྱི་སྡིང་པོ། 重点，关键。

མདོ་སྔགས། མདོ་དང་སྔགས་ཀྱི་གཞུང་། 显密经典。佛教显乘和密乘典籍。

མདོ་སྡེད་ཀྱི་ལས་ལམ། མདོ་ སྡེགས་ ཀྱི་ གཞུང་ ལས་ བཤད་ པའི་ སངས་རྒྱས་ སྐྱབ་ པའི་ ས་དང་ ལམ་ ཀྱི་ རྣམ་ བཞག 显密地道。佛教显、密乘典籍所说有关成佛的论述。

མདོ་སྡེད་ཉིར་གཅིག ཟ་མ་ ཏྐ་ བཀོད་ པ་ དང་། བད་མ་ སྙིང་ པོའི་ མདོ། ཞལ་ བཏུ་ གཅིག་ པའི་ མདོ། བཅུ་ གཅིག་ ཞལ་ ཀྱི་ གཟུངས། དོན་ ཡོད་ ཞགས་ པ། དོན་ ཞགས་ ཀྱི་ མ། བད་མ་ མཆོག་ དང་ བ་ བསྡུད་ འཕོང་ ཚོ། ཆོག་ རྒྱས་ ཀྱི་ རྒྱུད། ཡིད་ བཞིན་ ནོར་ བྱའི་ གཟུངས། སྙིང་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ མི་ གཡོ་ པ། ཏོང་ ཟེང་ རྣམ་ པར། བད་མ་ ཅོད་ པན་ ཀྱི་ མདོ། ཡི་ གེ་ དྲུག་ པའི་ མདོ། དམ་ ཚིག་ པད་ དཀར། བྱང་ རྡོ་ ཁགའ། ཆུ་ ཀླུང་ སྣ་ ཚོགས་ པའི་ མདོ། སྐང་ བ་ རོལ་ པའི་ མདོ། མཚན་ བཅུ་ རྩ་ བཅུད་ པ། མཚན་ དབ་ ཡོངས་ སུ་ བསྟན་ པའི་ མདོ། ཐུག་ སྟོང་ སྐུ་ ཚོགས་ པའི་ མདོ། སྐང་ བ་ རོལ་ པའི་ མདོ། མཚན་ བཅུ་ རྩ་ བཅུད་ པ། མཚན་ དབ་ ཡོངས་ སུ་ བསྟན་ པའི་ མདོ། ཐུག་ སྟོང་ སྐུ་ ཚོགས་ པའི་ མདོ། སྐང་ བ་ རོལ་ པའི་ མདོ། མཚན་ བཅུ་ རྩ་ བཅུད་ པ། ཉི་ ཁ་ བཅུད་ པ། ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ རྒྱལ་ པོ། ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ལྷུན་ གྲུབ་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ། ཟབ་ མོ་ གཟུངས། ཡང་ དག་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ། ཆོས་ ཀྱི་ ཐུགས་ ཀྱི་ གཟུངས། ཆོས་ ཀྱི་ ཐུགས་ ཀྱི་ རྒྱུད། ཡིད་ བཞིན་ ནོར་ བྱའི་ གཟུངས། སྙིང་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ མི་ གཡོ་ པ། ཏོང་ ཟེང་ རྣམ་ པར། བད་མ་ ཅོད་ པན་ ཀྱི་ མདོ། ཡི་ གེ་ དྲུག་ པའི་ མདོ། དམ་ ཚིག་ པད་ དཀར། བྱང་ རྡོ་ ཁགའ། ཆུ་ ཀླུང་ སྣ

尔马和西藏译师智军等由梵译藏。东晋时代瞿昙僧伽提婆由梵译汉。

མདོ་ཆེན་བོ་སྤྲོང་བ་ཉིད་ཆེན་པོ། བམ་པོ་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏ་དང་། ཀཱཤྱ་པའམ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་བས་བསྒྱུར་བའོ། 《大空经》。半卷。古印度佛学家姿纳迷札、般若瓦尔马和西藏译师智军等由梵译藏。东晋时代瞿昙僧伽提婆由梵译汉。

མདོ་ཆེན་བོ་འདུས་པ་ཆེན་བཞི་མདོ། གནས་གཙང་མའི་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཀློག། འགྲུལ་བྱང་མེད་པ། རྒྱུད་འཕྲིན་བྱེད་པས་བཅར་བཤུགས་པའོ། 《大经大集经》。净居天众陀罗尼之一。藏文书后无译跋，在德格版但特罗集第十五函中。宋代法天由梵译汉。

མདོ་ཆེན་བོ་གཙུག་ལག་ཅན་སྐྱིང་མོལ་བབྱུ་བ་ཞེས་བྱ་བ། བམ་པོ་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏ་དང་། ཀཱཤྱ་པའམ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་བའོ།

《频婆娑逻王迎佛经》。半函。古印度佛学家姿纳迷札、般若瓦尔马和西藏译师智军等由梵译藏。东晋时代瞿昙僧伽提婆由梵译汉。

མདོ་སྡེ། མཆོ་ཌེན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཆོ་ཌེ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། མགོ་ལོག་བོད་རིང་དང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་མིང་རྟེན། 多堆。青海省海南藏族自治州和果洛藏族自治州一带地方古名。

མདོ་དཀར་མ། རྡུལ་མིའི་ཅྱ་བྱག་ཌིག 吹打。云锣、大鼓、洞箫和唢呐合奏的音乐。

མདོ་ཀོན། རྩ་བའི་དོན། 要点，纲要；སྐད་ཆ་མང་པོ་མ་ཕཉད་པར་མདོ་དོན་བཤད་ན་ཐོ་བའི། 话不在多，只要说明要点就容易理解。

མདོ་ཏྲིག་པ་ཉིར་བཞག དོན་པ་ཅི་བང་བཞག་པའི་མདོ་དང་དོན་གཅིག

མདོག་ཁེ། 〈སྐྱ་རྟེ〉 ཡུལ་གང་དུ་ གང་ ཟག་གང་གི་ཅིང་དུ་གསུངས་པ་སྐྱེས་པས་གནས་དང་། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་ པའི་ བདེན་ པའི་ མཚན་ཉིད་ སྐྱེས་པས་མཚན་ཉིད་དང་། ཕྱང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་སྐྱེས་པས་ཆོས་དང་། དགོངས་པའི་དོན་ཟབ་མོ་དག་སྟོན་ པས་དོན་ བཅས་ བཞི་སྐྱེས་པས་མདོ་ཁྲི་ཁེས་བྱའོ། 经，契经，经藏。梵音译作素怛缆，义译贯穿。叙于何处为何人说，为契合处；叙世俗谛及胜义谛一切相性，为契合相；叙说蕴界处等，为契合法；叙说深密义理，为契合义。经文契此四者，故名为经。

མདོ་སྡེ་རྒྱུད། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ ཕྱ་ ལས་ རྒྱུ་ རྣམ་ གཉིས་ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། དང་ངེས་ཀྱི་མདོ་སྡེ་སྣ་ཚོགས་པའི་དོན་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པར་ བྱེད་ པའི་གཞུང་། ལེའུ་ རྣེར་གཅིག་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཤཱཀྱ་མིང་ཅན་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་དབང་བརྩེགས་ཀྱི་འགྱུར་ལ་ཨོ་ཏན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ འགྱུར་བཅོས་ བྱས་ པའོ། 《经庄严论》，慈氏五论中二庄严之一。确定了不了义诸经部之义的论著。全书二十一章。古印度论师释迦僧格、西藏译师拜则由梵译藏，洛丹协绕校订。唐代波罗颇迦罗密多罗由梵译汉。

མདོ་སྡེ་པ། མདོ་སྡེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས། རང་རྟག་དང་ཕྱི་དོན་གཉིས་ཀ་ བདེན་ ཞེས་ ཁས་ལེན་པའི་ ཐེག་དམན་ཕྱི་བྱུང་མཐའ་ཕྱེ་བ། 经部，经部师。信从契经，固执承认内心外境二者皆是实有的古印度小乘佛教一派系名。

མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ། སློབ་དཔོན་ཞི་ཏ་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཐོག་ལྡེ་བའི་ཕྱི་ དོན་ངང་གི་ མཚན་ ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་དབུ་མ་ རང་ རྒྱུད་ པའི་ བྱུབ་མཐའ་ཕྱེ་བ། 经部行中观师。古印度佛学家清辨论师开创的中观自续派。此派承认外境自相实有。

མདོ་སྡེ་ཕྱེ་བ། མདོ་སྡེ་པ་དང་དོན་གཅིག

མདོ་སྡེ་ངེ་མ་ཁོག་གི་སྐྱིང་བོ། བོད་ཇེ་ ཐོ་ ཐོ་

རི་གཉན་བཙན་གྱི་ གྲུགས་དམ་ གཉན་ པ་ གསང་བར་ཀྱགས་པའི་ནང་ཚན་ བོད་ ལ་ ཐོག་ མར་ བྱང་བའི་ མདོ་ཕྲེ་ཞིག ཐུ་མིས་ བོད་ཡིག་གསར་གཏོད་ བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་ བོད་ ཡིག་ དུ་ བསྒྱུར། 《宝篋经要》。吐蕃王拉妥妥日时代流入西藏的两部梵文佛经之一。土弥桑布札创造藏文以后， 始译为藏文。

མདོ་ཕྲེ་ལྔང་ཕྲེ་བཞི། ལྔང་གཅིག་ལས་ འཕྲོས་པ་ དང་། བར་མ། རིང་མོ། ཐུན་ཚོགས་ དུ་ བཞི། 《四阿含经》，《四阿笈摩经》：增一阿含、 中阿含、长阿含和杂阿含。

མདོ་ཕྲེའི་རྒྱུན། མདོ་ ཕྲེ་ རྒྱུན་ དང་ དོན་ གཅིག

མདོ་ཕྲེའི་མཆོད་པ། བོད་ རྒྱལ་ སྲོ་ རེ་ བཙན་ བའི་ སྐབས་ བསམ་ཡས་ ཐུ་ བཏུགས་ པའི་ དུས་ མཆོད་ཚན་ བོ་ ཞིག 经藏供养。吐蕃王木奈赞普时在桑耶寺创立的大供之一。

མདོ་ཕྲེའི་ཚུལ་ སྡོད། ཕུག་ པ་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ བཟླ་ པ་ གཅོ་ བོར་ སྤྱོད་ པ། གསུང་རབ་ ཡན་ལག་ བཅུ་ གཅིས་ ཀྱི་ ནང་ནས་ དབྱངས་ ཀྱིས་ བསྒྲུབ་ པའི་ ཚུལ་ དང་། ཆོགས་ སུ་ བཙན་ པའི་ ཚུལ་ དང་། ཚེད་དུ་ བརྗོད་ པའི་ ཚུལ་ དང་། ལྔང་དུ་ བསྒྲུབ་ པའི་ ཚུལ་ དང་། ཏིན་ དུ་ ཐུགས་ པའི་ ཚུལ་ དང་། ཆད་དུ་ བྱང་ བའི་ ཚུལ་ སྤྱོད་ པ། 经藏。梵音译作素怛缆藏，亦译修多罗藏。主要阐述增上慧学， 包括十二分教中之契经、应颂、讽颂、自说、授记、方广以及希法。

མདོ་སྡེ། སྐར་བོད་ས་གནས་ སྡེད་གཞུང་ ཀྱི་ ཁམས་ མདོ་ སྨད་ སྡེ་ ཁྲལ། 原西藏地方政府驻昌都地区的总管。

མདོ་སྔགས། ཐུ་ ཚ་ རོལ་ དུ་ ཕྱིན་ པ་ གཅོ་ བོར་ སྤྱོད་ པའི་ གཞུང་། 显教，显宗。主要宣说因位波罗密多的经论。

མདོ་ཁྱབ། ཁང་ པ་ནང་ མ་ དང་ ཕྱི་ མའི་ བསྒམ་ མིང་། 内室和外室。套间房屋的里间和外间。

མདོ་སྨད། (1)དཔལ་ ཆབ་ མདོ་ ས་ ཁུལ་ གྱི་ མིང་ གཞན་ ཞེག (2)མིང་ གཞན་ གཡིར་ མ་ ཐང་ སྟེ་ དཔལ་ མཆོ་ རྟེན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ མཆོ་ རྟེན་ བའི་ ལྷོ་ ནུབ་ ཀྱུད་ དང་ མ་ ཏ་ ནས་ ལྷོ་ ཐུགས་ སུ་ ཕྱིན་ པའི་ ས་ ཀྱུད་ རྒྱིའི་ མིང་། 多麦。古译脱思麻，别名野摩塘。 地当今青海省境青海湖西南和黄河流域一带。 元置脱思麻路，属陕西等处行中书省。

མདོ་སྨད་ཚོས་འབྱུང་། མདོ་ སྨད་ ཚོས་ འབྱུང་ དེ་ ཐིར་ ཀུ་ མཆོ་ ཞེས་ བྱ་ བ། འདི་ ཀྱག་ སྒོམ་ པ་ སྐྱེ་ བསྟན་ པ་ རབ་ ཀུས་ ཀྱིས་ རབ་ བྱུང་ བཅུ་ བཞི་ པའི་ ཤིང་ ཡིལ་ ཁའི་ ལོ་ ལ་ ཨང་ བཀོད་ ཡོད། 《安多政教史·书志之海》。又名《脱思麻教法史》。 札贡巴·丹巴饶杰著，成书于1865年。全书分三卷， 拉卜楞木刻本共900页， 专述安多地区佛教历史， 对该地主要寺庙、各寺重要历史人物都有介绍， 所记各寺之地域距离、物产、僧尼人数， 十分可贵，序论中录史传总目600余条， 可作史传目录参考。1982年， 甘肃人民出版社出版了铅印本， 题名《安多政教史》。

མདོར་བཙམ། ཐུས་ པ་ རང་ མིན་ པ། 概括地，简略地；མདོར་ ཙམ་ པ་ སྨྲས་ པར་ བྱ་ བ་ དེ་ འདི་ ལྟ་ སྟེ། 简言之，有如下述。

མདོར་བཤིག་པ། ཆོས་ གང་ ཞི་ འཕྲིན་ བྱའི་ དོན་ གང་ ཡིན་ པ་ དེའི་ གཞུང་ སྒོང་ བ་ བོ། 道白人，剧情

介绍者。

མདོག་ཕྱི། ཁྲག་གམ་ཤམ་བྱམས་ཁྱི། 轿子，肩舆：མདོག་ཕི་འདེགས་པ། 抬轿子。

མདོ་ཁོན་ཞུ་བཅད་ཀྱི་ཁྲིམས། སྤྱང་བཙན་སྐམ་ཞིས་ཅད་དུ་ལག་བསྟང་བྱས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་སྟེ་བདེན་རྫུན་དབྱེ་འཛིད་སྐབས་ཀ་དག་ཞན་གཉིས་རྟོད་ན་དག་པ་མི་ཐྲིངས་ཤིང་ཞན་པ་མི་མི་འཚད་པར་ཐག་གཅོད་པ། 两造不等则敬强护弱。尊卑互讼者，应使尊者不蒙羞，卑者不失望。松赞干布在西藏制定的判决是非的三大法律之一。

མདོ་གཤམ་པ། ལུང་པ་གསུམ་མདོ་ཀ། 三岔口，三岔路口。

མདོག ❶ཀ་དོག 名词。色，颜色：སྐུ་མདོག 身色。ཤ་མདོག 肉色。ས་མདོག 土色。རས་མདོག 布匹的颜色。 མདོག་བཟང་བ། 妙色。མདོག་ངན་པ། 颜色难看。མདོག་མི་སྡུག་པ། 颜色不美丽。❷ཡིན་ལུགས་དང་། 似的，似乎。貌似或假充之意：མི་འཛོན་འཛོན་མདོག་རྩོ་ལེ་ལངས་འཕྱང། 弄巧成拙。

མདོག་ཀ། ཀ་དོག་ཤེ་དོན་དུ་ཚོ་བའི་མདོག་དང་དོན་གཅིག

མདོག་ཀ་ཟོ། (1)བྱ་ཚིག་ཤི་མཐར་ཤས་ཆ་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཅིག 在动词后，作“大概要”或“多半会”解的一类语助词：ཡོང་མདོག་ཀ་ཟོ། 多半会来。འགྲོ་མདོག་ཀ་ཟོ། 大概要去。སྤྲོད་མདོག་ཀ་ཟོ། 多半会给予。འཕྲིག་མདོག་ཀ་ཟོ། 大概可以。(2)ཁྱད་ཚོས་ཀྱི་ཚིག་ཤི་མཐར་ཆ་འདྲ་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཅིག 在形容词后，作“似乎是”解的一类语助词：ཆེ་མདོག་ཀ་ཟོ། 似乎很大。དཀར་མདོག་ཀ་ཟོ། 似乎很白。མཛེས་མདོག་ཀ་ཟོ། 似乎很美丽。མཐོ་མདོག་ཀ་ཟོ། 似乎很高。

མདོག་ཀ་ཚོ། མདོག་ཀ་ཟོ་དང་འདྲ།

མདོག་ཁྲ་ཤིག་ཅི་བ། ཚོན་མདོག་ཁྲ་ཐིང་ཅེ་བ། 光辉灿烂，斑斓：སྟག་གཟིག་ཀྱི་སྤུ་མདོག་ཁྲ་ཤིག་ཅི་བ་ཡོང་། 虎豹毛色斑斓。

མདོག་འགྱུར། མདོག་རང་བཞིན་ཐུལ་འགྱུར་བ། 色变，颜色改变：དགུན་དུས་སྤང་དང་ནགས་ཚལ་ཐུ་མདོག་འགྱུར་བ། 冬季草原森林变了颜色。

མདོག་སྐྱར། ཚོན་མདོག་ཆེད་དུ་སྐྱར་བ། 改变颜色，施色：སྒོམ་བྱ་བཀྲས་ནས་ མདོག་སྐྱར་ཐུ་ཚོས་ལས་ཁེད་པ། 洗净毯毡，印染施色。

མདོག་ལྔ་པ། ཉི་མའི་རྟ་བདུན་ཐུ་ཡ་ཀུལ་ཁེག 五色。日神七马之一。

མདོག་གཅིག་པ། (1)ཀ་དོག་མཐུན་པ། 单色，单一颜色。(2)(མངོན) བྱ་རོག 一色。乌鸦的异名。

མདོག་ཉམས་པ། བཀྲ་མདངས་ཤེལ་པ། 容颜憔悴，色衰，色减退：ཉོ་སྐྱ་གོས་ཟུལ་ཐུས་མདོག་ཉམས་པར་གྱུར་པ། 恶衣恶食，形容憔悴。

མདོག་ཉེས། ཚོན་དམ། ཚོས་ཀ་མ་ལེགས་པ། 色劣，色泽难看：བཟོ་དཀྱིལས་ལེགས་ ཀྱང་མདོག་ཉེས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལྟ་སྐྱང་ལ་མི་འགྲོ། 样子虽好，颜色不佳的东西不中看。

མདོག་མདོག བཅོས་པའི་ཚུལ་ལས་ཀྱལ། 假态。伴装作态：མི་ཤེས་པ་ཤེས་མདོག་མདོག་ཟེར་པ། 不懂装懂。

མདོག་ལྷན། (1)རྒྱ་ཁེག 蜀葵。锦葵科植物名。(2)(མངོན) གསེར་ཐུག། 具色。金子的异名。

མདོག་མེད་སྐྱེས། (མངོན) སེ་མ་རྣ་རྡུ། 无色生。麻的异名。

མདོག་དམར། (མངོན) (1)ཁྲག 血的异名。

(2)ཨབྱ་ར་ག། 红宝石的异名。

མདོག་མཛེས། ཁ་དོག་ལྡན་སྡུག་པ། 美色，色泽秀丽：མདོག་མཛེས་མེ་ཏོག 美丽的花朵。

མདོག་ལེགས། ཁ་དོག་བཟང་པོ། 好颜色，色泽美丽：རྒྱས་མ་མདོག་ལེགས་ཤིག་ལེགས་རྒྱས་སུ་སྣང་ལ་བ། 颁发闪闪发光的奖章。

མདོག་ཉམ། ཁ་དོག་ཤོར་བའམ་ཉམས་པ། 色衰，色减退，陈旧：ལུས་སྟོབས་ཉམས་ན་མདོག་ཤོར་ཚོང་། 体力衰败，容色减退。

མདོག་གསལ་མཐིས་པ། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་མཐིས་པ་ལྟའི་ཁ་ཤལ་པཀས་ལ་གནས་པ་ཞེས་སྡེ། ཅིད་ལས་ལུས་ཀྱི་པཀས་ པའི་ མདོག་ གསལ་ ཞེང་ དང་བར་ཅིད་པ་ཡིན། 明颜胆。人体五根本胆分之一。存在于皮肤中，能使皮肤色泽鲜明光润。

མདོག་གསལ་ཚད། ལུས་ཀྱི་རྩ་ བའི་ མཐིས་ པ་རིགས་ལྟའི་ནང་ཚན་མདོག་གསལ་ནད་དུ་ ཀྱུར་ པ་སྡེ། ནད་རྟགས་སུ་པཀས་ མདོག་ རྩོ་ ལ་ནག་ཅིང་རིག་པ་རྟུབ་བར་འཕྱང་བ་ཞེས 明颜胆病。人体五根本胆分中明颜胆分之病。症见肤色青瘀、触觉粗糙之象。

མདོང་ཆོ། རང་དང་འི་མ་སོགས་སྐྱབ་སྡོད། 名词。酥油茶筒，搅乳桶：རྩ་སྐྱབ་སྡོད་མདོང་མོ་རབ་ཀན་མ། 黄铜箍的酥油茶桶。

མདོང་ནས་ཚོལ། (རྟེང) (1)ངོ་དགའ་ཅིད་པ། 当面奉承。(2)དངོ་གྲུབ། 直言，实话。

མདོངས། 名词。(1)སྐྲོ་ཐིག 翎眼。鸟羽上的圆形环点：མ་ཀྱིའི་སྐྲོ་མདོངས་བཀྲ་མདངས་ཅན། 斑驳的孔雀翎眼。(2)དྲྭ་ ཤགའི་ དཔལ་ བའི་ དཀར་ཐིག་ཆེ་བ། 兽额点。牲畜额上毛色不同的圆点：མི་མིང་ཅན། རྟ་མདོངས་ཅན། 有名声的人、有额点的马。喻指不同一般的人物。 མི་དཀར་ལ་ཞྭ་ནག རྟ་དཀར་ལ་མདོངས་ནག 白人戴黑帽，白马生黑额。喻同“白圭之玷”。

མདོངས་ཅན། གདོང་ལ་དཀར་ཐིག་ཙམ་བའི་རྟ་དཔལ། 白额骡马。

མདོངས་མཚན་ཅན། (མངོན) མ་ཎི། 尾有翎眼者。孔雀的异名。

མདོངས་ལྡན། (མངོན) མ་ཎི། 具翎眼。孔雀的异名。

མདོག་མེད། མིག་ཞང་བ། 名词。瞎子，盲人：མིག་མདོངས་པ། 盲人。

མདོངས་སེལ་བ། (མངོན) ཤེར་མ་རི་ཎི། 除盲。太白金星的异名。

མདོངས་གསོལ། མདོང་གསོལ་དང་འདྲ།

མདོམས། ཚོ་མའི་ མཚན་ མ་གནས་ ཡུལ་ དོན་དུ་ གོ་བའི་འདོམས་དང་འདྲ།

མདོའི་སྡེ། གསུང་ རབ་ ཡན་ལག་ བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ དང་ བོ་གྲུལ་ བྱ་འདྲུལ་བའི་དོན་དུ་ ཐུས་བསྡུས་ བཅད་ཕྱག་ཏི་རིགས་ཀྱི་ སྐོ་ནས་ བརྗོད་ བྱ་ སྡུ་ཚོད་ སྡེན་བའི་ མདོ་ཐུན་ བཞིས་ ཀྱི་མདོ་ སྡེའི་སྡེ་ སྡོང་དུ་ གཏོགས་པ་ཞེག 契经。佛为适应所化众生的各种情况，或依偈句，或依散文，或详或略宣说各种教理的经典。属声闻经藏，十二分教第一分。

མདོར་བསྡུས་པ། དོན་ གནད་ གང་ དང་ མདོ་ སྡེ་ བསྡུས་ཏེ་ བསྡུན་པའམ་ངག་ རིམ་ཙམ་བཤད་པ། 概论，简示，略说，略标，总略宣说。总括大略扼要的说明：མདོར་བསྡུན་པའི་ཚིག 总句，总纲。མདོར་བསྡུན་པར་ གཞག་པ། 略表。རེ་ཞིག་ ཐུས་ བཤད་ཀྱི་སྐྲོས་པ་དོར་ ཏེ་ མདོར་ བསྡུན་ཙམ་ ཞུས་པ་ཡིན། 且不详论，但作略说。

མདོར་བསྡུས། ཐུང་དུ་བསྡུས་པ། 简括，集要，略摄，总略：ཐུས་ པ་ ལས་ མདོར་ བསྡུས་ ཏེ་ བཤད་པ། 简要地说，去繁从简地说。ཡི་ གེའི་

སྤྲོས་པ་ཤད་དོར་ཏེ་མདོར་བསྡུས་ སྟབས་བདེ་བྱེས་པ། 舍弃繁文，简单记录。

མདོར་བསྡུས་ན། མདོར་ བསྡུས་ ནས་ བཤད་ན། 简言之，总而言之。简单地说来：མདོར་ བསྡུས་ན་གང་ཅ་གཉའ་གཅོད་ཙམ་དེ་ རྙེད་ཅ་ཅོག་ཙམ་ཡོད་པ། 总而言之，哪里有压迫，哪里就有反抗。

མདོར་ན། (1)སྡོམ་བསྡུ་ནའམ་མདོར་བསྡུ་ན། 总略，简要：མང་ཅ་བཤད་ཐེག་ཆེང་། མདོར་ན་ རྟེང་བོ་འདི་ཡིན། 话说得多了， 总其要点就是这个。(2)ཐ་ན། 甚至，乃至，连……都：ཁང་པ་འདིའི་ ནང་ཅ་ འཇོག་ཚས་ མང་པོ་ ཡར་ བཞག་མདོར་ན་ཀུང་མེ་འཕྲག 这间屋内的家具不说多，连一个垫子也没有。

མདོར་བཤད། མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་པ། 概述，简要叙述。

མདོག། མཆོད་ཡོན་གྱི་ཚབ་མམ་བླུད་རྫས་འདི་ལ་ གཉིས་ དཀྲི་ ཐུ་ ཡིད་ བའི་ ཚན་ སྐུགས་ ནི་ཡུ་ ལ་ མཆོད་པ་འབྱུལ་ཐུ་དང་། མས་སྐུགས་ནི་གདོན་ བའེགས་རྣམས་ལ་ སྤྱིན་པ་གཏོང་ཐུ་ཡིན། 名词。灵器，供施代替品。用彩线绕成或用糌粑捏成日用品、牲畜、房屋等摹拟物。用以供神者称为上供灵器， 用以布施鬼类者称为下施灵器。

མདོས་ཀྱི་ཐག་ཅ། མདོས་ སྐུང་ དཀྱི་ སའི་ སྤྱག་ རྩྭམ་ཁྲི་ རྣམ་ མཁའ་ མཆོད་ཀྱིང་ཅོག 灵器竹篾。用篾片在上供灵器周围编成的十字隔栏。

མདོས་བརྒྱབ་པ། དགྲ་བཅོམས་ མོགས་ལ་གཏོར་ རྫས་ཀྱི་སྐུང་ རྡོངས་བའྱང་པ། 投灵品。禳解不祥的一种宗教活动。

མདོས་བཙུགས་པ། མདོར་ བསྡུས་ ཀྱི་སྐོ་ ནས་ བཤད་ རྩྭམ་པ། 简明指示，扼要通知。佛书译为总记别。

མདོས་འཕངས་པ། གདོན་ བཅོམས་ མོགས་ ལ་ གཏོར་ རྫས་ཀྱི་སྐུང་ རྡོངས་གཡུགས་པ། 投灵品。禳解不祥的一种宗教活动。

མདོས་བཟོ། མཆོད་ཡོན་ དུ་ བྱ་ཐུབ་ མདོས་ དང་ གཏོར་ ཟོ། 灵器食子。备上供下施使用的摹拟品器物：མདོས་ ཟོ་ བརྒྱབ་པ། 抛投灵器食子。

མདོས་ཡས། གཏོར་ བཅོས་ཀྱི་ མདོས་ དང་ དེའི་ རྫས་ཚ། 祭神的灵器。

མདོས་ཉོས། སྐུང་པ་ ཆོས་ ཆོགས་ སྐྱེ་ བའི་ ནམ་ མཁའ་ དང་ ཤྲིང་ ཆང་ སོགས་ མཆོན་ ཅྱད་ ཀྱི་ རི་ མེ། 灵器纹。灵器上用彩色细线绕成的种种虹状花纹。

འདག་ཀྱ། ཛ་ག་ཀྱ་ དང་ ཨ།

འདག་ཆལ། (1)ཁྲུས་ རྫས་ ཚས། ཨདག་ ཅྱད་ཀྱི་ རྫས། 肥皂，除垢剂。洗濯用物。 (2)བ་ ཐྲུང་ ལྷ་ ཐྲེ་བ་ ལས་ བྱུང་བ་ ཁྱི་ བ་ དང་། གཅེན་པ། ངོ་ ས། ཞོ། མང་ བཅས་ ལྷ་ ལ་ མཆོད་ རྫས་ གཙང་ བང་ བཅས་ ཅྱད་ ཀྱི་ བའི་ རྫས་ ལྷ་ ཟེར། 净品，牛身五净品：牛粪、牛尿、牛乳、酪及酥油。 佛教徒用以净治坛场之物。

འདག་ཁོང་། ཨདམ་བག་ གིས་ གང་ བའི་ ས་ ཁོང་ དོང་། 泥沼，污泥坑：ཨདག་ དོང་ ནང་ དུ་ ཁང་ པ་ ཆུད་པ། 足陷泥沼。

འདག་འདག་ བཟམ་ དག་ ནས་ ཨདམ་ བའི་ ཐུ་ ཐན་ ཀྱི་ ཐུག་པ་ ལྷ་ བྱ། 烂糊糊的。粪汤过浓呈淡糊之状：ཆ་ རྩྭ་ ཟེད་ བའི་ བག་ ཐུག་ ཨདག་ ཨདག་ དེ་ ཨཐུང་ མཁན་ ཀྱི་ དང་ གང་ མེ་ ཨཐོ། 浓稠糊汤的疙瘩面，没盐没肉，吃来没味。

འདག་པ། ●(ཐ་ མེ་ དད་ ཨ) དག་པ། ཨདག་པ།། གཙང་ མས་ ཨཁྱུ་ བ། 洁，净，清白干净：རྩ་ ཤ་ ཟེག་ བར་ བཀྱས་ ནས་ མེ་ ཨདག་ པ་ མེད། 认真洗涤，没有除不掉的污垢。ནམ་ མཁའ་ གཡའ་ དག་ པ་ དང་། ས་ གཞི་ དུལ་ དག་ པ། 天空无浮云，地

面无尘埃。喻心地光明磊落。❷ འདམ་དང་། འཇིམ་པ། 名词。稀泥，泥泞，湿泥：ཆར་པ་མ་བབ་ན་ཐལ་བ་དང་། བབ་ན་འདུག་པས་ཁྱིམས་པ། 不下雨到处是灰尘，下了雨遍地是泥泞。

འདག་བག འདམ་བག་དང་འདྲ།

འདག་བག་ཕར་འཐྲོལ། འགྲོ་ལམ་ སོགས་ ཀྱི་ འདམ་ བག་ གནས་ སྤངས་ ནས་ ཐུབ་ ཅམ་ རྒྱ་ ཆེ་ བཅས་ཀྱི་དྲིའོ། 扫开泥灰。意谓扫而不除。喻敷衍塞责。

འདག་ཉིལ། འདག་ཉིཏ་དང་འདྲ།

འདག་ཉིད། (མཛད་) ཆུ་ སོགས། 能净。水等能洗净污垢之物的异名。

འདག་ཉིཏ། ཐ་ལྡག་ཏུ། 燕，雨雀。

འདག་འབྱངས། (1)རྩི་ སོགས་ ཁང་ པའི་ ཐུ་ ག་ འདག་པས་འཇུངས་པ། 涂泥。在门窗户孔上用湿泥抹填：ཁྱང་རྩེ་བར་འདག་འཇུངས་ཀྱག་པ། 在旧墙上涂泥。(2)འདམ་ བག་ གོས་ པ། 沾染了污泥。

འདག་རླུངས། ཐུག་པ་སོགས་འདག་པས་བཀག་པ། 泥封。敷抹湿泥填塞缝隙：རྩི་ འདག་ རླུངས་ཀྱིས་ བཀག་པ། 涂泥封门。

འདག་ཚང་། འདག་ཉིལ་ཀྱི་ཁང་པ། 燕巢。

འདག་རྩྭ། འདག་རྨྱག 泥泞，泥淖：ཕྱམ་ལ་ འདག་རྩྭ་འགོས་འདུག 鞋上沾上了污泥。

འདག་རྩལ། ཁྲུས་རྩལ། 肥皂，胰子。

འདག་ཞལ། འདམ་བག་ཀྱི་ཞལ་བ། 壁面、墙面所敷泥：རྩིག་ པར་ འདག་ ཞལ་ བཏུབ། 壁面敷泥。

འདང་། (ཁྱམ) (1) ཞེན་ ཆགས་ བཞམ་ བརྩེ་ གྲུང་། 爱，眷恋：ང་ རང་ རང་ ཀྱི་ཡ་ ཡུལ་ལ་ འདང་ཆེ། 我热爱我的家乡。(2)བསམ་བློ། 思维，思索：མི་འདི་ གྱ་ ཡིན་ངམ་ འདང་ཡུན་རིང་ བཏུབ་ཀུང་དེ་ སོགས། 此人是谁，我想了许久仍记不起来。

འདང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འདངས་པ། འདང་བ།། ཚད་ངེས་ཅན་ལོངས་པ། 足够，满额：མི་གྲངས་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ་འདངས་མ་སོང་། 不满五十人。ལོ་གཅིག་གི་འཚོ་བའི་ཚ་ཀྲུན་འདངས་ལ་ཁད་ཅིག་འདུག 有将够一年的生活费用。རས་ གོས་འདང་གཅིག 一件布衣料。

འདང་མ་འདངས། ལྡང་མ་ལྡངས་དང་འདྲ།

འདངས་ཆེང་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་ཆེན་རྩོང་གི་ཤྲྀ་ཁུད་དུ་ཡོད། 当顶拉。西藏自治区措勤县南部一山口名。

འདངས་པ། འདང་བའི་འདོས་པ།

འདངས་ཙམ། ཚོངས་ཙམ། 恰够，刚刚够，大约够：རྩམ་པ་འདི་ ཙམ་ཞིག་ཐུང་ན་ ལས་ ཆུགས་ འདངས་ཙམ་ཡོང་བ་འདུག 有这么一些糌粑，路上吃的大约够了。

འདད། (སྐྱང) གཤེན་ བོར་དམིགས་བའི་དགེ་རྒྱུ། 超荐。为死者行善。

འདད་པ། (སྐྱང) (1)གཤེན་ བོར་ སེམས་ འཁྲང་ བའམ་ ཆགས་ སེམས་ ཅན། 为死者操心的人。(2)གཤེན་ བོའི་ཆེད་དུ་དགེ་བ་རྒྱུ་མཁན། 超荐死者的人。

འདན་ཁོག་ཏུབ་མ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་ སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་ འཇོ་མདའ་ རྩོང་ཁྲོངས་ ཡིན་ཞིང་། འབྲི་ཆུའི་ནུབ་འགྲམ་དུ་ཡོད། 西邓柯。西藏自治区江达县境金沙江西岸一地名。

འདན་པ། སྐྱའི་གཏུན་བའི་དོན་དུ་ཀོ་བའི་མདུན་པ་དང་འདྲ།

འདན་བྱ། སྐྱའི་ཁ་ཤིང་། 名词。门闩。

འདན་ཤིང་། (སྐྱང) སྐྱའི་ འཁྲབ་ གཏུན་ དང་ འཁོར་གཏུན། 门闩。横的和可转动之门闩。

འདབ་སྐྱོད། (མངོན) ཐ་སྐྱེ། 翅行。鸟类的异名。

འདབ་སྐྱོབ། (མངོན) ཐ་སྐྱེ། 护翅。鸟类的异名。

འདབ་ཁ། ཨེ་དུ་ཀ་ཀི་འདབ་མའི་ཁ། 花苞；花瓣开放。

འདབ་ཁྱུ། (མངོན) ཁྱུ་དུ། 斑翅。燕子的异名。

འདབ་བརྒྱ། (མངོན) བད་མ། 百瓣。莲花的异名。

འདབ་བརྒྱ་པ། (མངོན) མ་ཡི། 百翅。孔雀的异名。

འདབ་ཆགས། ཐ་རིཀས། 鸟类，禽。མིང་ཀ་རྣམ་ཀྱངས་ལ་མཁའ་སྐྱོད་དང་། མཁའ་འགྲོ། མཁའ་ཆུ། མཁའ་ལ་ཆུ། སྐོང་སྐྱེས། སྐྱེ་ཅན། སྐྱེ་གཤོག་ཅན། ཆུག་ཅིང་། ཆུལ་ཅིང་། གཉིས་སྐྱེས། འདབ་ལྡན། འདབ་མ་ཅན། འདབ་མའི་ཤིང་རྟ། ནམ་མཁར་འགྲོ། ནུས་འགྲོ། ནུས་ཅན། ནུས་ལྡན། གནམ་སྐྱོད། འཕུར་འདོད། འཕུར་ནུས། འཕུར་ཅིང་། ཚང་སྐྱེས། ཤིང་གནས། གཤོག་འགྲོ། གཤོག་ཆུས། གཤོག་ལྡན་བཅས་སོ།

འདབ་ཆགས་རྒྱལ་བོ། (མངོན) མཁའ་ལྡིང་། 鸟王。大鹏的异名。

འདབ་ཆགས་ཞབ་མ། (མངོན) སྐང་མ། 有翅之下者。昆虫、蚊蝇的异名。

འདབ་ཆགས་གསེར་ལྡན། (མངོན) དྲང་པ། 具金翅。黄鸭的异名。

འདབ་སྟོང་། (མངོན) མེ་ དུག་ བད་ མ་སྟེ། 千瓣。莲花的异名。

འདབ་བདུན། (མངོན) རྒྱ་ཏྲིའི་ཤིང་། 七叶。豆蔻树的异名。

འདབ་ལྡན། (མངོན) (1)ལྡེབ་ཤིང་། 树的异名。(2)ཐ་ རིཀས། 鸟类的异名。(3)རྩ། 脉管的异名。

འདབ་ལྡན་མཚོན། (མངོན) མདའ། 羽毛兵器。箭的异名。

འདབ་བ། རྩང་ཞིག ཤེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཇེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ནུབ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ། 稻城。县名。在四川省甘孜藏族自治州南部。

འདབ་ཅི་འདོབ་བ། སྐྱེན་ཆེས་བའི་ ཤིང་འབྲས་ལྟ་བུ་རེ་ག་བུ་སྐྱེ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག 烂烂的，烂成团。果实等过熟趋于溃烂状；ལི་ གསུམ་ཁམ་བུ་སྐྱེན་ནས་འདུག་ཅི་འདོབ་ཅི་ཆགས་འདུག 桃子熟得烂烂的。

འདབ་མ། 名词。(1)ཤིང་གི་ལེ་མ་དང་། མེ་ དུག་གི་འདབ་མ། 树叶；花瓣。མེ་དུག་དམར་པོ་རྒྱས་ཀྱང་འདབ་མ་སྔོན་པོས་སྐྱོང་དགོས། 红花虽繁茂，还得绿叶护。བད་མའི་འདབ་མ་དཀར་ལ་དམར། 莲花瓣红中带白。(2)གཤོག་པ། 翅，翼。鸟虫的翅膀。

འདབ་མ་བརྒྱ་པ། (མངོན) ཐ་ཤིང་རྟ་མོ། 百瓣者。啄木鸟的异名。

འདབ་མ་བརྒྱད་པ། མེ་ དུག་ བད་ མ་ འདབ་ མ་ བཀྲད་པ། 八瓣莲花。

འདབ་མ་ཅན། (མངོན) འདབ་ ཆགས། 有翅者。飞禽的异名。

འདབ་མ་སྐྱག་པ། ཐབའི་གཤོག་པ་སྐྱག་སྐྱག་ཅིད་པ། 振翅，鼓翼；གཏམ་མ་བཤད་ཚོང་ནས་བསམ་ཟློ་གཅིང་། ཐ་མ་འཕྱང་ཚོང་ནས་འདབ་མ་སྐྱག 话未出口先思考，鸟未飞前先鼓翼。

འདབ་མ་ཡངས་ལྡན། (མངོན) ལྡེབ་ཤིང་། 具广叶。树的异名。

འདབ་མའི་ཤིང་ཁྲིག་པ། (མངོན) ཀུ་ཐུག 叶乘。杜鹃的异名。

འདབ་མའི་ཕྱུག། (མངོན) ཙན་ དན་ དམར་ བོ། 叶身。紫檀的异名。

འདབ་མའི་ཤིང་ཁ་ཅན། (མངོན) ཐ། 翅车者。鸟的异名。

འདབ་བྱང་ཅན། (མཚན) ཤ་ག་རུ། 双叶者。沉香的异名。

འདབ་བྱང་ལྷུན། (མཚན) ཤིང་ཨོངས་ཤདུ་ས་བཏོལ། 具双叶。如意宝树的异名。

འདབ་བཟང་། (1)བྱ་ཨི་ཁ་གསོག་པ་ལེགས་པ། 妙翅，翼美丽。(2)ལོ་མ་ལེགས་པ། 叶茂密。(3)(མཚན) 1.ཁྱུང་། 大鹏、妙翅鸟的异名。2.སེ་མ་རྟ་རྭ། 大麻的异名。

འདབ་ཕྲིན། ཤེ་མ་ཟ་མཁན་འབྱུ་ཞིག 蟘。食苗叶的害虫。

འདབ་གཏུམ། (མཚན) (1)ལ་ཕུག 萝卜的异名。(2)ཏུ་རྒྱགས། 紫梗的异名。

འདབ་ཕྲེ། ཤེ་དཀར་སོགས་ཀྱི་འདབ་མ་ཕྲེ་བ། 瓣，花瓣。

འདབས། ངོགས་སམ་འབྲིས། 名词。旁侧，近处：རིའི་འདབས། 山边。གོང་ཁྲོང་གི་ཉེ་འདབས། 市郊。ནགས་འདབས། 林边。མཆིན་བའི་འདབས། 肝区。

འདབས་ཆགས་བ། གཞུ་ཉེ་བའི་སར་ཆགས་པ། 近处。紧接无间之处：གོང་ ཁྲོང་ གི་ འདབས་ཆགས་པ་ན་ནགས་ཚལ་ ཆུ་ཀླུང་གིས་ ཁོར་ཡུག་ཏུ་ བརྩེར་བ། 城市附近有森林和河流环绕。ཆབས་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་ཁ་འདབས་ཆགས་སུ་བྱུང་བ། 伟大的胜利，一个个紧接着出现了。རྒྱར་ མཁའི་ ཨ་བྱང་སྣ་ཚོགས་པས་འདབས་ཆགས་སུ་གང་བ། 周围堆满了各种必需的器材。

འདམ་ཀ། འདམ་སྤྱད 名词。拣择，选择。后缀ཀ་字，可改作ཁ་ག་或ང་字：བཟང་ངན་འདམ་ཁ་མ་རྩེར་གཅེས། 选择优劣，不要弄错。

འདམ་ཁྲིས། (མཚན) ཤེ་དཀ་བད་མ་སྤྲིན། 泥生。莲花的异名。

འདམ་བཀོལ་ཆུ་ཐག ཁ་ མཆུ་ཐག་མ་ ཆོད་ཆ་འདམ་བག་བསྐལ་བ་དེའི་ ནང་དུ་ དེཊ་དཀར་ནག་ཐྲག་ཉེ་ཅིང་ ཡ་བན་ཚུན་ སྤྱག་དུ་ འཇུག་ བའི་ ཟེལ་ངན་ ཞེག 煮泥抓石。旧时陋俗，起誓者从煮沸的泥浆或浊水中抓出黑白石子以辨是非。

འདམ་ཁ། ཆུ་རྩྭ་ག་མ་ཅན། 泥浆。

འདམ་ཁྲོད། འདམ་ རྡབ་ ཀྱི་ དཀྱིལ། 泥污中：འདམ་ཁྲོད་དུ་ ཉེས་ཀྱང་འདམ་ཀྱིས་མི་གོས། 生长污泥中，而不受污泥染。

འདམ་ཆུག འདམ་བག་དུང་ཅིད་ཀྱི་ ཆུག་པ། 调泥杖。调制塑像粘土的木棍。

འདམ་ཕྱག ཨང་ཅའི་ནང་ནས་ཡག་སྤྱག 挑选，选择；ས་ཅོན་འདམ་སྤྱག 选种。

འདམ་བཅུད་ཀོག་བ། ཨན་ རུ་ གོང་ མ་ ཆན་ ཞུང་ གི་ དུས་ ས་ སྐལ་ ཆགས་ བའི་ ཅིང་ ཀྱི་ ཐང་ འཛིག་ནང་ ཚན་འདམ་གཞུང་ ཐེ་ གོག་ཁག་བཅུད་བ། 当雄八部落，达木八族。清乾隆初分置八佐领，管理其地，今属当雄县。

འདམ་ཆུ། (1)ས་འདམ་མམ། ནགདམ། ཐྱ་ འདམ་བཅས་ས་ འཕྲལ་བའི་ཆུ། 塘水。平地、草坪、沙滩等处积聚之水。(2)བོད་ རང་སྐྱང་ཚོང་ཁྱི་འདམ་གཞུང་རྩང་ཁི་དབྱས་ སུ་ ཙའི་ བའི་ འབབ་ ཆུ་ ཞེག་ཡིན་ཞེང་། འཕེན་ཡུལ་ངན་ཆུའི་ ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 当曲。河名。在西藏自治区当雄县中部，为澎玉年曲一支流。(3) འབབ་ཆུ་ ཞེག མཆོ་ སྤྲོན་ ཞེང་ཆིན་ ཁོངས་ ཡུལ་ རྩེའུ་ བོད་ རིགས་ངང་སྐྱང་ཁྲལ་ཀྱི་ རྩ་ སྐྱེད་ རྩེང་དུ་ ཙོད། 当曲。河名。在青海省玉树藏族自治州杂多县境内。

འདམ་འཚག ཆོག་ སྐྱག་ ནས་ འདུལ་ སྐྱང་ ཐྱད་ བ། 混研。如和水研磨颜料等。

འདམ་ཀྱལ་བ། བཏེ་ བོ་ ཆུག་ ནུས་ བ། 宁可选择，愿选择：ཁོ་ངང་ནི་ བ་ ཁས་ངང་ ཐྱད་ འཆི་ བ་ འདམ་ནུས་ བ། 宁愿己死，以代他病。

འདེམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡.བདམས་པ། བདམ་པ། འདོམས།། མང་ཙམ་ཞིང་ནས་གང་རུང་ཞིག་སྒྲུག་པ། 挑选，选择。འགྲོ་ལམ་རང་གིས་འདམ། འབྲས་བུ་རང་གིས་སྐྱོང་། 道路自己选，后果自己受。༢.བཏུམ་པ། གཏམ་པ། ཐོག།། གཞན་དུ་འཆོལ་པ། 寄托，托付；བདག་གཉེན་གཏམ་པ། 委托经营。ཁུ་ཚོར་ཁོ་ལ་བཏམ་བའི་ཐུ་དངོས་རྣམས་སྐྱོན་ཆ་མེད་བར་བསྡུད་འདུག 去年托给他的一些东西，都完好无损。❷ས་ཆུ་འདྲེས་པའི་འདམ་ཚ། 名词。泥泞，粘泥：རྐང་གཉིས་འདམ་བའི་ནང་དུ་ཕྱིང་བ། 双足陷入泥淖中。འདམ་ཆེ་སར་ཏུ་ཕྱུགས་རྒྱག་ན་འདོན་དཀའ། 牛马陷入泥淖后，不易牵出。

འདམ་ཁད། (ཕྱག) མེ་ཏོག་བང་མའི་རི་མོ་ཅན་གྱི་རྩྭ་ཐྱི་མིང་། 莲花图。绒毯图案。

འདམ་བག ས་རློན་གྱི་འདམ་པ། 湿泥，泥淖；འདམ་བག་བཏྲེས་ནས་ཁང་བར་བྱུགས། 和泥抹墙。

འདམ་བྱ། འདམ་རྩྭ། 名词。芦草，芦荻。

འདམ་བྱ་ཀ་ར། སྡོ་སྨན་གྱི་རིགས་ཏེ། རང་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བློ་ཚད་དང་། མཆིན་ཚད། ཆུ་ཚད་པ་ཅས་ལ་ཐན། 杉叶藻。杉叶藻科草本药用植物名。味甘，性平，功能清肺、肝和经络诸热。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལྟོང་ཤ་ཅི་ཞེས་དང་། རང་མངར། ཆུ་དང་བྱིད་པ་ཅས་ཤ།

འདམ་བྱའི་མཆུ་རིང་། ཀ་ཅུས་ཀྱི་ཀཱས་པའི་ན་ལུས་པའི་ཐུག་རྩེ་འདོན་ཐུབ་པའི་རྡོ་ཁ་ཅུས་ཀྱི་ལྟ་ཆས་པ་བཟོ་དབྱིབས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤེས། 芦管钳。外科手术中从骨肉深处拔出碎片的器械。

འདམ་བྱའི་ཚལ། འདམ་རྩྭ་སྐྱེས་པའི་ཚལ། 芦苇丛，苇塘。འདམ་བྱའི་ཚལ་ན་ཆུ་སྐྱེས་མཇེས་པ་སྟེ། རང་རིས་ལྟེན་ཡང་རྒྱ་བ་མིད་འོང་ཐེང། 苇塘无损莲花美，黑斑无损月光明。

འདམ་བྱིཏ། འདག་ཐེཏ་དང་འདྲ།

འདམ་འབྱར། འདམ་བག་གིས་འབྱར་བ། 沾染污泥，泥淖染污。

འདམ་སྐྱག་སྲ། འདམ་རྩྭ་དྲི་ངན་པ་ཅན། 臭泥浆。

འདམ་རྩུ། རྩྭ་ཁྲིག 芦苇，芦草，班毛草。

འདམ་རྩྭ། མི་གཙང་བའི་འདམ་རྩྭ་རྩྭ་ཙོང་པ། 淤泥，臭泥浆，污泥臭水；ལོ་མང་ཚགས་པའི་འདམ་རྩྭ་བཏེན་ནས་ཤུད་བཙོ་པ། 挖出陈年淤泥作肥料。བོང་བྱ་འདམ་རྩྭ་ཏུ་ཐྱིང་ནས་ཐོན་མི་ཐུབ་པ། 毛驴倒在污泥中爬不起来。འདམ་རྩྭ་ནང་དུ་ཚུད་དེ་ཐུ་དཀའ་ཐེབ་གཏད་ཀྱི་གནས་ཐུ་ཁུར་པ། 陷入泥淖，进退维谷。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇེམ་པ་དང་། འཐྱིང་ཐེབ། རྩྭ་བཅས་སོ།

འདམ་རྩྭ་ཁ་ཤ་ཁྱི་ཤ འདམ་ཐྱི་ཤ་ཆགས་ཆེ་ཤ རྩྭ་ཙོང་ཆ་ཚ་ཤ་ཁྱི་ཤ་ཁྱི་ཤ། 雨水太多，房屋附近污泥遍浊。

འདམ་བཅིས་སྒྲ། འདམ་རྩྭ་ནང་འགྲོ་སྐབས་རྐང་བའི་རྡོག་སྒྲ། 践踏烂泥声。

འདམ་ཞལ་བ། འཇེམ་བའི་ཞལ་བ་བཟོ་ མཁན། 圬人，泥水匠。涂抹墙面的泥水工人。

འདམ་གཞུང་། རྩྭ་ཐེག བོད་རང་སྐྱང་ལྷོ་ཞས་ཀྱི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་བྱང་ངོས་སུ་ཡོད་ཅིང་། རྩྭ་མེ་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་འདམ་ཆུ་ཀ་ར་ཡོད། 当雄。旧译达木。县名。在西藏自治区拉萨市北，县人民政府驻当曲卡。

འདམ་གཞོང་། འདམ་བག་འཇོག་སྟོད་གཞོང་པ།

盛泥槽。存放塑像湿泥的石槽。

འདམ་ངུ། འདམ་རྫི་རྒྱུ་སའི་ངོ་བ། 泥塘，苇塘，芦花潭。

འདམ་རས། འཇིམ་བཟོ་བས་འདམ་སྐུང་གཡོགས་རྫུའི་རས་ཆུན་བ། 护泥帕。掩盖泥塑湿像的布巾。

འདམ་སེང་། རྒྱས་ཁོད་དུ་གནས་བའི་སེང་ཀེ། 森林中的狮子。

འདམ་སྐོག འདམ་རྫའི་སོག་མ། 苇秸。芦苇的茎。

འདམས་སྐྱེགས། འདམས་ཏེ་བྱིང་བའི་སྐྱེགས་རོ། 选余，下脚货。选择后余下部分。

འདམས་པ། (སྐྱེ་) མཚན་མ་ཆད་པ། 男根烂损。

འདབ་ཀ་ཡེ་ཤེས། མདོ་སྡེ་ཞེག་སྟེ་ འཕགས་པ་འདབ་ཀ་ཡེ་ཤེས་ཀོ་ཝོ་ག་བཏུ་པ། 《临终智大乘经》。全书十颂，由汉文本译成藏文，藏族译师阙名，汉籍今佚。

འདབ་དཀའ། འགལ་མི་རུས་པ། 难违反；不易超过：རང་གིས་ དམ་བཅས་པའི་དོན་ ལས་འདབ་དཀའ་པ། 难于违反自己的誓言。 སྨད་ཆ་རྣམ་ཙམ་ཡོ་བཤད་ཀྱང་དོན་འདི་དག་ལས་འདབ་དཀའ་པ། 话说得再多，也难超出这些意义。

འདབ་ཁ། འཆི་ཁ། 名词。临死：ཆོ་ལས་འདབ་ཁ་ལ་ སྲོག་ཀྱང་ གསོན་ རེ་ ཟེར་ པ། 死到临头仍想活。

འདབ་ག་མ། འཆི་ཁ་མ། 垂死，将死时：ཆོ་འདབ་ག་ མར་ཁ་ཆེམས་ བཞག་པ། 临死时留下遗嘱。

འདབ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འདས་པ། འདབ་པ།། (1)མཚམས་ལས་ཆུལ་པ། 超过，越出，逾越：རྩོན་པ་ཀག་དུས་ཆོད་ལས་འདས་པ། 逾期。མི་གྲངས་ལས་འདས་ པ། 无数的人。ལས་ འགོ་བཏུགས་ནས་ཟླ་བ་བཀྲད་འདས་པ། 开工已经过了八个月。ཐོ་ཡུལ་ལས་འདས་པ། 超出想象范围之外。(2)ཆེ་རྩོགས་པ་སྟེ་འཆི་པ། 死，生命已尽：ཆེ་འདས་པ། 命终。དུས་འདས་པ། 时间已过。❷ཤིང་ བལ་ དང་ བལ་ སོགས་ ཞྭ་ མོར་ བསེད་ པའི་ལེབ་མོ། 名词。撕松了的棉花或羊毛团：ལུས་ཤིང་བལ་ཀྱི་འདུའ་བས་དཀྱིས་པ། 用撕松了的羊毛团把身子裹起来。

འདོད་ཁྱོམ་ཁྱོམ། འདོད་རྒྱལ་ཞེག 摇晃不定，偏偏倒倒：ཚང་གིས་བཅེ་རས་གཟུགས་ བོ་འདོད་ ཁྱོམ་ཁྱོམ་བྱས་བྱུང་། 醉后身体偏偏倒倒。

འདོད་འཁྱོམས། འཕར་ཞེང་གཡོ་བའམ། འགུལ་ཞེང་ལྡེག་ པ། 战抖，摇摆，晃荡：གཟུགས་ བོ་ ངང་ཚུགས་མི་བྱེད་པར་འདོད་འཁྱོམས་བྱེད་པ། 身体摇晃，站立不稳。ས་ གཡོས་ པས་ཁང་ཁྱིམ་ཚང་མ་འདོད་འཁྱོམས་ལེང་ལེང་བྱེད་པ། 地震使房屋都摇摇晃晃的。

འདོད་འདོད། ཙམ་ཙམ། 微颤，发抖，战抖：གང་རྒྱག་ མ་བཟོད་པས་ གཟུགས་བོ་ འདོད་འདོད་ བྱེད་པ། 冷得受不了，身体直发抖。

འདོད་ཆད། འདོད་བྱ་ལ་སྟོས།

འདོད་ཕྱིལ་ཕྱིལ། ཀ་འགུལ་ཏུག་པ། 颤巍巍的，颤抖：རྟ་ལ་ཀ་ སྤྲང་གིས་སོ་བཏྲུབ་ པས་ལུས་ བོ་ འདོད་ཕྱིལ་ཕྱིལ་བྱས་ཚོང་། 马被虻螫，身上发抖。

འདོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཙམ་ཙམ་དུ་འགུལ་པ། 打颤，发抖，战抖，གང་བས་འདོད་པ། 寒噤。སྙིང་རྩ་འདོད་པ། 心惊胆战。མགོ་འདོད་པ། 头部摇摆不定。ཁ་ འདོད་ པ། 冻得打颤。ལུས་ འདོད་ པ་ལ་ཁའི་ དང་སྟོག་འདུ། 身体颤栗，有似山头风旗。ལག་པ་འདོད་ནས་ཡི་ གེ་འབྲི་ ཐུབ་ པ་མི་འདུག 手颤得不能写字。

འདོད་བྱ། རིམས་ནད་ ནང་ཚན་རྒྱང་རིམས་ཤེག་སྟེ། ནད་རྟགས་ཐུ་ལུས་ཡུན་ རིང་དུ་ འདོད་ ཞིང་

ཐུམ་ནེར་ཁྱེར་བ་སོགས་འཐུང་བ་ཞེག 疟疾。传染病中风邪传染病之一。症见周身寒战，发生鸡皮疙瘩等象。

འདར་རྩ། འགུལ་བའམ་འཐར་བའི་རྩ། 动脉。

འདར་ཤིང་འཐྲོ་བ། འགུལ་ཞིང་ལྡེག་པ། 震撼，震动：སྐྱེགས་ཆེན་འཕངས་པས་དགྲ་གནས་ཐམས་ཅད་འདར་ཤིང་འཐྲོ་བ་ཞེག་ཐུང་སོང་། 大炮轰击，敌阵震动。

འདར་ཁྲམ་ཁྲམ། སྐྲག་ པའམ་ གང་ ཆེས་ པས་ ལུས་འཐར་ཚུལ། 哆嗦。受惊受寒身体颤抖状：དགྲ་བོ་སྐྲག་ནས་འདར་ཁྲམ་ཁྲམ་བྱས་ནས་འཕྱལ་ཏེ་ཐོན་སོང་། 敌人吓得直打哆嗦，立即逃去。

འདར་ཙམ། གཡོ་ཞིང་འཏྲོམས་པ། 颤巍巍的，摇曳不定貌：ཆུང་ ཁྲག་ ཆུས་ པས་ མགོ་ ལུས་འདར་ཙམ་ཙམ་པ། 病势风热交加，全身颤栗。ཆུང་ཆེན་ལངས་ པས་ལྟོན་ཤིང་ཚང་མ་འདར་ཙམ་ཙམ་བྱེད་པ། 大风吹来，树木摇曳。

འདར་ཙོམ་ཟེ་བ། འཐར་ཞིང་འཏྲོམས་པ། 摇晃，晃荡。动荡不稳貌：ཐོ་ བྱང་ ངེ་འདོགས་ལངས་ནས་ ཐོ་སྙིང་འདར་ ཙོམ་ཟེ་ བ་ ཞེག་ཐུང་། 突然惊诧，心神动荡不宁。ཆུ་ ཆེན་ པོ་ ཆུ་བས་ གཡོས་ པས་ གྲུ་ གཟིངས་ འདར་ ཙོམ་ ཟེ་ བ་བྱས་སོང་། 洪涛巨浪使船身颠簸摇晃。

འདར་ཀ། སོག་ པ་ནས་ ཟླུམ་གཞུང་ བར་ འབྲིལ་བའི་ཀ། 连结肩胛骨与背脊的肌肉。

འདར་ཀོང་ཀོང་། མི་ཕྱུགས་ སོགས་ཀྱི་གཟུགས་ པོ་ གཡོ་ ཚུལ། 颤抖抖的，人畜身体颤栗状：ཕྱུགས་ཐག་པས་ བཙུམས་ཏེ་ ལུས་ འདར་ཀོང་ཀོང་ ཟེར་འདུག 牲畜被绳子捆缚，吓得全身发抖。

འདར་ཀྱིག་ཀྱིག ལུས་ གཡོ་ ཚུལ་ ཞེག 摇摇不稳，惊吓发抖状，མཚན་ དགུང་འཐུགས་ འཇེར་ གཏེགས་ ཀ་ འདོམས་ ནས་ གཟུགས་ པོ་འདར་ ཀྱིག་ ཀྱིག་ བྱས་ བྱུང་། 夜里受寒受惊，浑身发抖。འབྲུག་ སྐད་ དག་ པོ་ བཟློགས་ ནས་ ཁང་ པ་ཡང་ འདར་ ཀྱིག་ཀྱིག་ཟེར་ འདུག 霹雳震得房屋摇摇欲坠。

འདར་ཧྲམ་ཧྲམ། གཟུགས་ པོ་ གཡོ་ ཚུལ་ཞེག 哆嗦。身体颤抖貌：གངས་ ཁྲོད་ དུ་ ཕྱིན་ པས་ ཏ་ ཅང་འཐུགས་ ཏེ་ མགོ་ ལུས་ ཚང་མ་འདར་ ཧྲམ་ ཧྲམ་ བྱས་ ཐུང་། 走入雪地，冷得全身打哆嗦。

འདར་ལིག་ལིག སྐྲག་པའམ། གང་ངར་མ་ བཟོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 战栗，寒颤。受不住惊恐或寒气时的颤栗貌：ངོ་ ལུག་ གིས་ བཀད་ པ་ མཐོང་མ་ཐག་ཏུ་འདར་ གིག་ གིག་ བྱས་སོང་། 菜羊见屠夫，立即恐惧战栗。གང་ ཆུའི་ནང་ དུ་ ཞུར་ འཐུལ་ ལུས་འདར་ གིག་ གིག་ ཟེར། 一进入冷水中就打寒颤。

འདར་ ལིལ་ ལིལ། འཐུགས་ འཇིགས་ ཀྱི་ རྣམ་ འགྱུར། 颤抖抖的，寒噤颤栗状：འཐུགས་ནས་ གཟུགས་ པོ་འདར་ ལིལ་ ལིལ་ ཟེར་ ཀྱི་ འདུག 浑身冷得打寒噤。དངངས་ སྐྲག་ མ་ བཟོད་ པར་ འདར་ ལིལ་ ལིལ་ ཟེར་ པ། 经不住恐吓，周身颤抖不止。

འདར་ཧུད་ དེ་ བ། ལུས་ འཐར་ ཞིང་ དཐུགས་ འཚང་ བའི་ ཐམས། 喘嘘嘘的，战栗喘息状：ཐོ་ བྱང་ དུ་ ཞེད་ སྐང་ དག་ པོ་ སྐྱེས་ནས་ རེ་ ཞེག་ འདར་ཧུད་དེ་ བར་ ལུས་ པ། 骤然恐怖起来，只觉得喘嘘嘘的。

འདལ། (རྫིང་) མནྡ་ལ། 曼荼罗。

འདལ་ཀ་ཆེ་བ། ཁྱབ་ཆེ་ བའམ་ ཆུ་ ཆེ་ བ། 广大，普遍。

འདལ་འབྲོ་བ། ཁྱབ་འགྲོ་ བའམ་ མཚེད་འགྲོ་ བ། 漫开，漫宽，散开：བག་ ཚེབ་ སོབ་ སོབ་ ཐ་ ཆུའི་

ནང་དུ་བཏབ་མ་ཐག་ཏུ་འདལ་འགྱོ་བ། 松脆的饼干，放进茶水里，立刻就散开。

འདྲལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མཆེད་པ། 浸，渍。逐渐感染传开：སྡུག་ཚ་འདིས་ཁི་ཁེ་ཟིས་ནད་འདལ་རས་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་། 用这种墨水写字，会浸得不能认识。གོག་བྱང་སྐྱམ་ཐེག་པ་གཅིག་འཐོར་ན་ཀུ་ཆེན་པོར་ འདལ་འགྱོ་བ་རེད། 纸上滴了一点油，会浸得很宽。❷(རྟེང) དལ་བ། 安闲，舒适。

འདས་ཁྲིམ། ཉི་མ་ལྷག་ཁྲིམ་ལ་སྐྱེས་རས་གང་བཅིའི་ཟླ་བ་དེའི་ བར་དུ་ཁྲིམ་ཉི་ཚམ་འདས་པའི་གྲངས། 已过宫数。太阳人白羊宫至所求月之间已过宫数。

འདས་བསྐྱེ། མི་འདས་རྗེས་བསྐྱེ་སྐྱེན་ཞུ་བ། 超度，超荐。为死者作回向发愿以祈福禳灾。

འདས་མཆོད། (1)ཆོ་འདས་ནས་ལོ་འཁོར་སྐབས་ཀྱི་མཆོད་འབྱལ། 忌日供。逝世后每满周年所作佛事。(2)ཆོ་འདིར་སྐབས་ཀྱི་ མཆོད་འབྱལ། 丧葬佛事。人死时举办的佛事。

འདས་མཇུག གཤེག་པའི་ཕྱལ་འཇོད། 身后事。死后殡葬等事。

འདས་བརྡ། ཆོ་འཕོས་ མི་ཤེའི་གནས་ ཚུལ་སྐྱེན་པའི་བརྡ། 讣告。报丧的通知。

འདས་པ། ❶འདིར་བའི་འདས་པ། ❷名词。(1)དུས་ གསུམ་གྱིས་དབྱེ་ བ་ཞིག་ བའི་ནང་ གཞས་ཤེག 过去。三时中的过去时间： འདས་ པའི་དུས། 过去时。(2)རྟགས་ འཇུག་ སྐབས་ སུ་ ཐ་ཅེད་ཐ་ དད་དང་ མི་དད་ གཏིས་ གའི་ཐ་ བ་ ཐུས་ སྐྱེན་བའི་དོན། 藏语音势论中，内动词或外动词所表动作已经完毕的过去式。(3)གཤེག་ པ། 死者。(4)སོང་སྐྱེན་བའི་རིགས། 已经过去的事物。

འདས་པའི་ཚར་གྱངས་པ། དུས་ཆོད་ འདས་པ། 已成过去：དུད་འགྲོ་ལས་ངན་པའི་འཆོ་ བ་ རྒྱལ་ བའི་དུས་སྐབས་དེ་ འདས་པའི་ཚར་གྱངས་པ། 过牛马不如的生活时代已成过去。

འདས་པའི་ དུས་ལ་མ་ཆགས་ མ་ཐོགས་ པའི་ ཤེས་ཅེས་གཟིགས་པ་ འཇུག་པ། བསམ་བ་ གྲངས་ཤེད་པའི་ མདུན་དུ་ ཆོས་ཅི་ འབྱུང་བ་ དང་། ལས་དགེ་སྡིག་ ཅི་ རྒྱུད་པའི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཐམས་ཅད་ མ་ འཁྲུལ་བང་ མཁྱེན་པ། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ ཆོས་ མ་ འདྲེས་པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ གཤེས་ཤེག 智慧知过去世无对无碍。智慧照知无数劫前曾发生事，曾造何种善业恶业，一切经历，无有错乱。如来十八不共法之一。

འདས་པའི་ལངས་ རྒྱས། སྔར་ བྱོན་ ཐེག་ པའི་ སངས་རྒྱས། 过去佛，古佛。

འདས་པོ། གཤེག་ པོའམ་ ཤེ་ མཁན། 名词。死者，亡人。

འདས་མ་ཁད། དུས་ཆོད་ ཡོལ་མ་ ཐག 刚才，适才间。

འདས་མ་རྫོག་པ། དུས་ཆོད་ ཡོལ་འཕྲལ། 无间过去，刚刚过去。

འདས་ཚིག བྱ་བ་ བྱས་ ཐེད་པ་ སྐྱོན་ པའི་ ཚིག 动词的过去式。

འདས་ཞག གཟའ་ རྣམས་ ཁྱིམ་དུང་ སྐྱེས་ དགས་ ཞག་ ཉམ་འདས་ པའི་ གྲངས་ ཅེ་ བཅུ་ བྱ་ གང་ ཡིན་ གྱི་ དུས་ ཡན་ གྱི་ ཞག་གྲངས་ཡིན། 过去日。某曜人某宫后，已过日数。即从月首起至当日止已经过去的日数，如初一为月首，初七的过去日数为"六"。

འདས་རྒྱས། (1)བཅུ་ བྱའི་ ལོ་ དེའི་ ཟླ་བ་ དང་ པོ་ དགས་ གང་ བཅུ་ བཅའི་ ཟླ་བ་ དེའི་ བར་ གྱི་ ཟླ་ གྲངས། 人年已过月数。从所求年的第一个月起，到所求月之前的月数。(2)གཟའ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཆོས་ ཀྱའི་ དགྱེལ་ འཁོར་ དང་། ཉི་ ཟླའི་ དགྱེལ་ འཁོར། ཁྱིམ་

ཟླའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལས་ལྷུང་ཚེ་ཙམ་འདུས་པའི་ཟླ་གྲངས། 人历已过月数。即积月。有按太阴月、太阳月、宫月等不同算法。

ལངས་ཐོ། འདིར་ཁྱིམ་ཚེ་གཙོ་བས་ གཟའ་ རིང་ངང་གི་ཞག་གསུམ་མགྲན་ཚེ་དང་། དྲུག་ཏུའི་སྐོར་མགྲན་དག་པའི་ཚེ་ཆོགས་ལས་ཅི་ཙམ་འདུས་ཟིན་པ་དང་། དཔྱ་གནམ་ཚེ་གང་ལ་གནས་པ་སོ་དྲུས་ སྐབས་ སུ་ སོང་ མ་ འདྲེས་ པར་ འཁྱིད་ པའི་གཞིར་གལ་ཆེ་པ་ཞེག་ཡིན་ནོ། 积年。人历以来的年数。从历首起至所求年之间已过的年数。一般按宫年(恒星年)计算。此乃历算中最基本的数值。至于采取哪年为历首有三种日齐同和干支齐同等远距上元和截取近距历元等不同的方法。

ལངས་ཚོག ཤེ་ནས་སྐྱར་སོས་པ། 还魂，死后复苏；འདས་ ཚོག་ཆོས་ མཛད་སྐྱང་ ས་བོད་ འཕྲལ། 还魂女朗萨文邦。

ལའི། ཐག་རྐེ་པ་དང་། དཔྱ་པ་ སྐྱེན་ ཐྲེད་ ཀྱི་མིང་། 代词。这个，此处，目前。指示近处及现在的实词：སྐབས་འདི། 此时。མི་འདི། 这个人。ཕྱང་པ་འདི་སྐྱིད་པོ་འདྲག 此处安乐。

ལའི་ཀོ། འདི་ནི། 这个。

ལའི་སྐད། འདི་ ལྟ་ བྱའི་གཏམ་ མས་འདི་ ལྟ་བུ་ རེད། 这样的话，如是说，话是这样说的：འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ། 如是我闻。སྐབས་དེར་ངས་འདི་སྐད་ཅེས་དྲིས་པ་ཡིན། 当时我是这样问的。རྒྱས་པའི་ཚིག་གིས་ཕྱུ་བ་འདི་སྐད་དོ། 乃详陈曰。ཁོས་ དེ་སྐད་ དྲིས་ ན་ཁྱོད་ ཀྱིས་ ལན་ འདི་སྐད་གདབ་པར་བྱ། 彼如是问，尔应如此答。

ལའི་སྐབས། དུས་ འདི། 此刻，当前，现在。

ལའི་ཁོ་ནོ། འདི་ལས་གཞན་མེད་ པ། 仅此，唯此，别无其他：བསམ་ བློ་འདི་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ གཞན་མེད། 只有这个想法，别无其他。

ལའི་ག། ཐག་རྐེ་པའི་དུས་དང་གནས། 此时，这里：ཟླ་དུས་ཚེས་ གང་ཚེ་ འདི་ གའི་ རིང་ དུ་ རད་ གཞི་དག་ཙམ་པའི་ཅིས་པའི་ཐེས་པ་མེད་འདུག 病不一定就在这个日期里痊愈。ས་གནས་ འདི་གའི་ གནས་ ཚུལ་ དང་། དེ་གའི་གནས་ཚུལ་འདྲ་ མི་མཉམ་འདུག 这里的情况和那里的情况不同。ཁྱོད་ རང་ འདི་ ག་ རང་དུ་སྡོད། 你就在这儿坐下！

ལའི་ཉིད། འདི་གཅིག་ པུའམ་འདི་ དང་། 即此，这个本身，唯此：གནས་འདི་ཉིད། 这个地方本身。དུས་འདི་ཉིད། 就是这会儿。མི་འདི་ཉིད། 这个人本身。

ལའི་སྙེད་ཙམ། འདི་ཙམ་ཞེག 如是之多。有尔所，有几许多：ལོ་ལྟར་ སྐོན་འབོར་ གང་ཚམ་ ཚད་ འདི་ སྙེད་ཙམ་ བྱུང་ཞེས་ ཁམས་དྲངས་ནོད་དགོས། 每年产量有几许多，该说明白。

ལའི་ལྟ་སྙེ། འདི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། 谓为，如是，如下，象下文这样：དུས་གསུམ་ནི་འདི་ལྟ་ སྙེ། དཔྱ་པ་དང་། འདས་པ། མ་འོངས་པའོ། 三时，谓现在、过去和未来。འདུས་ བྱས་ ཆོས་ནི་འདི་ལྟ་ སྙེ། བུམ་པ་དང་། ཀ་པ་ལྟ་བུའོ། 有为法者谓若瓶若柱。

ལའི་ལྟ་བུ། འདི་ནང་བཞིན། 如是，如此，象这样：ཅ་ལག་འདི་ལྟ་ བུ་དགོན་པོ་འདྲག 象这样的东西不多。དོན་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ལྟ་ བུ་མང་པོ་ཡོད། 和这种情况相同的事很多。ཡི་གེ་འདི་ལྟ་བུར་བྲིས་ཤིག 字体要写成这个样子！འདི་ ལྟ་ ཡིན་ན་གཞན་པ་ཅི་ཞེག་ ཡིན། 不象这样，应该是怎样？འདི་ ལྟ་བུ་ སྐོས་ནས་ ཁོང་ ཁྲོ་ ཆེ་ ལྟར་འབར་པ། 听到如是情况后，心中燃烧起忿怒的火焰。

འདི་ལྟར། འདི་ནང་བཞིན་ཏེ། 这样，如此：མི་ཚང་མ་བདེ་སྐྱིད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འདི་ལྟར་ཡོང་བ་གོ་གཅིག 愿大家都这样幸福！ ཁྱོད་ལ་འདི་ལྟར་བཤད་ཀྱིས་ཤེས། 好好听着，我来这样告诉你！ ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་འདི་ལྟར་ཡིན་ན་ཅ་ཅང་ཐལ་དྲགས་སོང་། 若果你的主张是这样的，就太过分了！

འདི་དག འདི་གཉིས་སམ་འདི་ཙམ། 这两个，这些，如是等：མི་འདི་དག་ཐམས་ཅད་རྩ་རྒྱ་ཆ་གཅིག་ཏུ་བསྡིལ་བ། 这些人都团结一致。

འདི་དུས། དུས་འདི། 此时，今日。

འདི་འདྲ་བ། འདི་བཞིན་ནམ། འདི་ལྟ་བུ། 如此，如是，象这样：སྔལ་ རྒྱུན་ བཟང་ པོ་ འདི་ འདྲ་བ་ཞིག 如此优良传统。 དུས་པ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག 这样的力量。

འདི་ཇི། ཐག་ཅོ་བ་རིས་གཟུང་གི་སྐྱ་ཞིག 这个，此乃：གནས་ལུགས་འདི་ནི་ནམ་ཡང་ཡོང་མི་ཤེས་པ་ཞིག་རེད། 这种情况永远也不可能发生。

འདི་སྣང་། ཆོ་འཕྲིན་སྣང་ཤེས། 现世观。佛教徒所谓"俗务"。

འདི་ཁ། མི་འདིའམ་འདི་ཉིད། 名词。此人，本人：འདི་བའི་ གདོང་འདི་གང་ ཕྱག་བྱས་འབྱོང་ བྱུང་། 此人到来，奉到手书。 བང་ཆེན་འདི་པ། 来使。派来的使者。 འཕྲིན་ སྐྱེལ་འདི་ པ། 信使。送信的人。

འདི་འཕའ་ཞིག འདི་ལས་གཞན་མེད་པ། 此，只是，唯此，འདི་འཕའ་ཞིག་བདེན། 唯此真实。

འདི་ཙམ། འདིའི་ངང་ངམ་འདིའི་འབྲེར། 按照这些情形，这样继续下去：ཁོ་ འཕྱལ་ ཞག་ འཕྱལ་ ཀྱི་ཕྱི་ བཤོལ་ འདི་ སྐུར་མ་ལུས་ བར་ མཐུགས་ སྐྱེར་དུ་ བརྩོན་ཀྱིས་ཤེག 不要这样推延日月，赶快努力做吧！

འདི་ཙམ། འདི་གའི་རྒྱུན། 按照这样下去：ངོ་མིན་ཀྱི་ སྐྱོད་ཚུལ་འདི་ སྐུས་ སུ་ བཞག་ ན་ མི་ འཕྱིག 不能让不正之风，就这样继续下去。 ཁྱེན་རིང་ བར་དུ་འདི་ སྐུས་ལ་ཏུར་ བརྩོན་ཐུས་ ན་ རེས་ བར་ ལེགས་འགྲུབ་ཐུབ་ཨོང་། 就这样长期努力下去，一定会成功。

འདི་ཙམ། རེས་བཟུང་གི་སྐྱོས་ཙང། 仅此，就这样：མང་ ཆུང་ འདི་ ཙམ་ཁྱེས་ཆོག 这样多就够了。 ཆོག་འདི་ཙམ་ཁྱེས་དོན་རྟོགས་བར་མེ་དུས། 仅此数语，不能达义。 ཚོ་བྱང་ཆུང་ངུ་འདི་ ཙམ་ཁྱེས་མི་ མང་ལ་མི་ལྡོང་། 只这样一点东西， 人多是不够的。 སྐད་ཅ་ མང་ ཡོ་འདུག་ཀྱང་དོན་ སྙིང་འདི་ ཙམ་ དུ་ ཟད་ དོ། 话虽然很多，意义只此而已。

འདི་རྟག (རྟེང) (1)འདི་ ཤུར། 如此，似此。(2)འདི་ གང་། 此为何，这是什么。

འདི་མཚུངས། འདི་ནང་བཞིན་དང་། འདི་དང་ འདྲ་ བ། 似此，象这样，同样：ཀ་ དེའ་ འདི་ མཚུངས་ཤིག་ཁྱོད་ཀྱིས་ བྱིས་དང་། 你就照着这本字帖去写吧！

འདི་བཞིན། འདི་ཤུ་ བྱ། 如此，这样：ཁོས་ ཆོས་ལེགས་ གཅིག་ བསྡིལ་ཁྱེས་དུའི་ ཆ་ ཤུ་ བཞིན་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ཀང་འདི་ བཞིན་ཁྱེས། 他在聚精会神地看书，你也这样做吧！ མི་ འདི་ བཞིན། 象这个人。 ཡི་ གེ་འདི་ བཞིན། 象这种文字本身。

འདི་ཡིན་འདི་མིན། ཡིན་ མིན་ མཚམས་ འབྱེད་ ཀྱི་ གལ་ཆ། 此是此非，实际的是非。是这样或不是这样：གནས་ལུགས་ཡོང་ཀྱན་འདི་ ཡིན་འདི་ མིན་ཁ་ གསལ་བ་ཤད་ན་ ཚོ་ བདེ་ བ་ཡོང་། 经过情形或是或非，说清楚些就容易了解。

འདི་ངང། འདི་ གའ་ངང། 即此，就是这个：

འས་ཀ་འདི་རང་། 即此事，就是这桩事情。ཅ་ལག་འདི་རང་ཨག་པོ་འདུག 就是这件东西好。

འདི་རིགས། འདི་ཐུས། 这类，这等：གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་སྣང་མེད་དུ་འཛོག་མི་ཆོང་། 这类现象不可忽视。

འདིར། འདིར། 于此，在这里：ཁོད་འདི་ར་ཤོག 你到这里来！

འདིང་བ། (ཐ་དད་པ) བཏིང་བ། གཏིང་བ། ཐིང་།། ས་ལ་འཁྲིམས་བའམ་སྒྲིག་པ། 敷设，铺排，展开：འཚར་གཞི་ འདིང་ བ། 制定计划。ལམ་ དུ་ རྡོ་ བཙལ་ བཏིང་ བ། 路面铺上石板。བཞུགས་གདན་འདིང་བ། 敷设坐褥。

འདུ་ཁང་། དགེ་འདུན་མང་ཚའི་ཚོགས་ཁང་། 大殿。寺庙中札仓所属僧众集会的神殿。

འདུ་འཚོད། (1)དོན་གཉེར། 经营，追求：ཟོ་གོས་ཀྱི་ འདུ་ འཚོད་ ཟེད་ པ། 谋求衣食。ནམ་མཁའི་ ཁྱོན་ལ་མཇུག་ མེད་འདུ་ འཚོད་ཀྱིས་ ཚད་ འཛལ་བའི་ ནུས་ པ། 手指不能比量无边的天空。(2)ཀྱེན་སྒྲིག 准备，安排，布置：འཚར་གཞི་ འདུ་ འཚོད་ཟེད་པ། 准备方案。(3)ཐུ་གོང་ ཚུར་ལེན་ཀྱི་ཟེད་སྐོ། 收支，出纳：འཚར་གཞིའི་ འདུ་ འཚོད་ཚགས་ཚུད་ པོ་ འདུག 计划收支已经安排妥帖。

འདུ་འཚོད་ལས་ཁྲངས། རྒྱང་ བོད་ ས་ གནས་སྒྲིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཤིག ལས་འགན་ནི་ འཐུ་དཔལ་བསྡུ་ཚགས་ཀྱིས་དམག་ ཞོགས་ ཚོ་ སྒྲིག་ ཟེད་ཐུ་དེ་ཡིན། 都果勒空。原西藏地方政府筹集军饷的机构。

འདུ་སྐོ། འཐབ་སྐོའམ་ཚོང་སྐོ། 收入，收入项目。

འདུ་གནས། ཚོགས་ས། 会场，集合地点。

འདུ་སྡེ། ཁུལ་གྱུ་ སེ་ སིའི་ འཐུས་ཚོགས། 地区公会，乡村公会。一定地方全体居民的共同组织。

འདུ་འཛོད། འཚོགས་ཤིང་འཛོད་པ། 会合，结合，集聚：མེ་རྡོ་དང་མེ་ལྕགས་འདུ་ འཛོད་བྱས་ ན་སྐུ་བར་མེ་འབར་ཚོང་། 火石和火镰相击，火绒就会着火。དྲོད་གཤེར་གྱི་འདུ་ འཛོད་ལ་ བརྟེན་ ནས་ཤེ་ རྟག་སྐྱེ་བ། 温度和湿度结合，庄稼就得以生长。

འདུ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འདུས་པ། འདུ་བ། འདུས།། ཚོགས་པ། 会合，聚集，自然结合：ཁྱུ་འདུས་པ། 群集。འདུས་ རྡོད། 聚居。བཀུ་ཚོགས་ སྡུད་ འདུས། 百汇千集。ཆུ་ བོ་ གསས་ ཅད་ཀུ་ མཚང་འདུ། 百川汇海。གཞོན་ནུ་ ཤོ་ མེ་ གཉིས་ཁྱོ་ ཀུག་ཏུ་ འདུ་བ། 那一对年轻人结为夫妇。ཁྱོད་ ཚོ་ ཚང་ མ་འདིར་ འདུས་ ཤེག 大家都集合到这儿来！ ❷名词。(1)ལུས་ ཁམས་ མམ་ གཅུགས་ཡང་། 身体：འདུ་བ་མེ་ བདེ། 身体不适。(2)(རྫིང) རོང་ རྫས། 财物，货财。

འདུ་བ་ འཚུགས་ པ། ཁམས་ མེ་ བདེ་ བའམ། ལུས་ཀྱི་ འཐུང་བ་ འཁྲུགས་པ། 身体违和，四大不调，生病。

འདུ་བ་སྐྱེམས་པ། ལུས་ཀྱི་འཐུང་བཞི་ཚ་ སྐྱེམས་ བའམ་བདེ་ བ། 身体健安，四大调和：འདུ་ བ་ སྐྱེམས་ཤིང་དང་མེད་ བདེ་ བར་འགྱུར། 身体平安无病。

འདུ་བ་རྩ་གསུམ། ལུས་ཀྱི་ཚ་ ཤས་ ཕྱ་ མེ་ དང་ བཅས་ བའི་ གནས་ ཐུ་ ཐག་ ཏུན་ མཚན་ ཉིད་ མི་ མཐུན་ཡང་རྟེན་ འབྲེལ་ ཀྱི་ དབང་ གིས་ གཅིག་ ལ་ གཅིག་བརྟེན་ནས་འདུ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ཁུང་ དང་། མཁྲིས་པ། བད་ཀན་ བཅས་ སོ། 三相和合。即风、胆、涎三和合。身体内部所有三种微细成分，性质各异，互相依存。

འདུ་བ་གཅེད་དུ་བཅས། རང་གཅིག་བཅོས་ནོ་ གཅིག་ཀྱི་གཅེད་དུ་བཅས་ནས་ གས་ དཀའ་ བར་

གྲུང་བའི་སྐྱག་གཅོད་ནད་དགུའི་ཡ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། དབེར་ན། ཚ་བ་བཅོས་ནད་གྲང་བའི་གཤེད་དུ་ བཅས་ པ་ ཡ་ བྱ། 和合相克。九种绝症之一。欲攻此邪，反伤彼正，终成难治绝症，如方治热病，反损阴液等。

འདུ་བྱེད། སེམས་ མངོན་ པར་ འདུ་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ ཕྱང་པ་དང་དོན་གཅིག་ གོ། 行。使心造作活动的作用，即行蕴：འདུ་ བྱེད་ ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། 诸行无常。འདུ་བྱེད་པ་བདག་ མེད། 行是我所。 འདུ་བྱེད་པ་བདག་གནས་པ། 我住于行。

འདུ་བྱེད་ཀུན་འབྱུང་བ། ལས་ཀྱི་ཀུན་ འབྱུང་ སྟེ། སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་བའི་གཞི་དགར་ནག་ གི་ལས་ མངོན་ པར་ འདུ་ བྱེད་ པའོ། 有行集，业集。诸苦之源造作善恶业。

འདུ་བྱེད་ཀྱི་བཏང་སྙོམས། རྟོག་མོངས་པ་ཅན་ ཀྱི་ཆོས་རྣམས་བསལ་ཞིང་ རྟོག་མོངས་པ་ཅན་ མེད་ པར་གནས་པ། 行舍。弃绝一切杂染诸法，平等安住无杂染中。

འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། ཐྲབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ སྡུག་བསྔལ་དང་དོན་གཅིག

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ། ཕུང་པོ་ལྔའི་ཁ་གྱལ་ཞེག་ སྟེ། སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་དང་། མཚུངས་ ལྡན་མིན་པའི་འདུ་ བྱེད་ སོགས་ སེམས་ ཀྱལ་ ལས་ དམིགས་པ་ལ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དང་། ཡུལ་ སྣ་ཚོགས་ལ་སེམས་གཡོ་ཞིང་སྐུལ་བར་ བྱེད་ པའི་ བདག་ཉིད་ཅན་ཀྱི་ སེམས་པ་དུ་མ་སྡུངས་པའོ། 行蕴。五蕴之一。心相应行及心不相应行等能使心于境或所缘发起作用，及使心于各种外境进行活动之心，同类众多蕴集一体，称为行蕴。

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཁམས་ལྔ། ཉེན་འཇིལ་ཁན་ལྔ་བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། མ་རིག་པས་ཀུན་ནས་ བསྒོངས་ཏེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། བསོད་ ནམས་མིན་པའི་ལས་དང་། མི་གཡོ་བའི་ལས་ བསགས་པས་ཀུན་ གཞི་ ལ་ས་ བོན་ འདེབས་ པར་ བྱེད་པའི་ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའོ། 行支。十二缘起支之一。由无明支起念，积集福业、非福业及不动业，于藏识中，现前造作种植种子之行为。

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གསུམ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས། མི་གཡོ་བའི་ལས་ བཅས་གསུམ། 行蕴三业：福业、非福业和不动业。

འདུ་བྱེད་ དང་ བཅས་ ཅི་ འདའམ་ བ། འདུ་ བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་ སྐྱངས་ལས་ འདས་ པའི་ བསྟུས་ མིང་།

འདུ་བྱེད་པ། བྱ་བ་ བྱེད་ པ། 有所为，能作，造作。

འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་ ཡོངས་ སུ་ རྫོ་ ངན་ ལས་ འདས་པ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་གཅིག་ཕྱིར་ མི་ ངོང་ འབྱས་ གནས་ ཡིན་ པ་ གཉིར་ བྱས་ ནས། ཚངས་ཆེན་ མ་ ཀཉོགས་པའི་གཟུགས་ ཁམས་ བཅུ་ དྲུག་ གང་ ཡང་ རུང་ པའི་ གནས་ སུ་ སྐྱེས་ ནས་ ལམ་ ལ་འབད་ རྩོལ་མེད་ པར་ འདའ་ བའི་ རིགས་ ཅན། 无行般涅槃。住于不还果位，除大梵外，随一生于色界十六天处，不待勤勉修道而般涅槃者。二十僧伽之一。

འདུ་བྱེད་པ་ཡོངས་ སུ་ རྫོ་ ངན་ ལས་ འདས་ པ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་གཅིག་ཕྱིར་མི་ ངོང་ འབྱས་ གནས་ཀྱི་ཡ་ གྱལ། ཚངས་ཆེན་ མ་ ཀཉོགས་པའི་ གཟུགས་ ཁམས་ བཅུ་ དྲུག་ གང་ ཡང་ རུང་ བའི་ གནས་ སུ་ སྐྱེས་ ནས་ ལམ་ ལ་འབད་ རྩོལ་དང་ བཅས་ ཏེ་ འདའ་ བའི་ རིགས་ ཅན། 有行般涅槃。不还果之一。除大梵外，随一生于色界十六天处，勤勉修道而般涅槃者。二十僧伽之一。

འདུ་བྱེད་མེད་པར་འདའ་བ། འདུ་ བྱེད་ མེད་ པ་ཡོངས་ སུ་ རྫོ་ ངན་ ལས་ འདས་ པའི་ བསྟུས་ མིང་།

འཁྱིལ་ཟླ་བ། ཉི་མས་བྱམ་བའི་ཁྱིམ་སྐྱོང་བའི་ཟླ་བའམ་ཅོར་ཟླ་དང་བོའི་མིང་། 行月。太阳在宝瓶宫之月或藏历正月。

འདུ་ཚོགས། འདུ་བ་དང་ཚོགས་པ། 和合，聚集，聚会：མི་མང་པོ་འདུ་ཚོགས་བྱས་ནས་དུས་ཆེན་ཁྱི་དགའ་སྐྱིད་ལ་རོལ་བ། 许多人聚会，共享节日的快乐。

འདུ་འཇི། (1)ཡུལ་རྒྱུན་ལ་བཏེན་ནས་ བྱང་བའི་ཟེལ་ཝེང་གི་རྣམ་པ། 混乱，嘈杂，闹热：སྡོད་གནས་འགོལ་བོ་ཞེག་ཡིན་སྐད། འདུ་འཇི་མེད་པའི་ཀུ་མིམ་བཞག་ཤེག་བྱུང་། 住处偏僻，没有嘈杂。འགྲུལ་པ་རྣམས་འདུ་འཇིམས་ཀྱིས་ འདུ་འཇི་ཟང་ཟི་ཟེང་ཟི་ཞེག་བྱུང་། 旅客聚集，显得杂乱。(2)གཡེང་བ། 散漫，放逸：འདུ་འཇི་རྣམ་གཡེང་གི་ངང་དུ་མ་སྡོད། 不要漫无检束！

འདུ་འཛོམས། འདུ་བ་དང་། འཛོམས་པ། 会合，会聚：མི་མང་པོ་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཆོས་བསྡུར་ཟེད་པ། 聚众商议。

འདུ་ཤོང་། མི་མང་པོ་འདུས་པའི་ཟང་ཟིང་། 嘈杂，喧哗，热闹。

འདུ་ཤེས། (1)བསམ་པའམ། མཚན་མར་འཛིན་པ། 情分，情意，感情，观念：སྤུན་ཟླའི་འདུ་ཤེས། 弟兄之谊。པ་བྱའི་འདུ་ཤེས། 父子之情。འདུ་ཤེས་འཕྲལ་པ། 想法错误。འདུ་ཤེས་ངན་པ། 思想不正。མེས་རྒྱལ་གྱི་ འདུ་ཤེས། 祖国观念。རྒྱུ་བོར་ཁ་མའི་འདུ་ཤེས་འཛོག་པ། 认贼作父。(2)ཀུན་འགྱོ་ལྔའི་ཁ་ཐུལ། ཡུལ་གྱི་ སྣང་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་ངང་སྤྱོད་ཀྱིས་ འབྱེད་པའི་ཤེས་པའོ། 想。五遍行之一。自力辨察各自对境不共形相之心所。

འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ། ཕུང་པོ་ལྔའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག་རྣམ། དོན་དང་། པ་སྐྱེ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་ལྟ་བུ། རྒྱུན་གཅིག་མཚམ་མམ་བཞི་མོག་འདུས་ཏེ་ཤེས་པར་ཟེད་ཐབས་ཡུལ་ཀྱི་ཐ་དད་ངམ་ སྐུ་ རིས་མ་འདྲིས་པར་ སོ་སོར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་" ཀྱི་སེམས་པ་དེ་མ་སྐྱེས་པའོ། 想蕴。五蕴之一。三或四缘聚合之后，即能了知义理、名言，生起想象，分别辨察外境差别不相混淆之心，同类众多蕴积一体，称为想蕴。

འདུ་ཤེས་བསྒྲུབ་བ། (1)ཕེན་པ་ ལ་ མིན་ དང་། མིན་པ་ལ་ཡིན་ཞེས་སོགས་ ཕྱོ་ བྱ་ བསམ་ པ་ ཐྱེད་ཅེ་ས་ཀ་དེ་བསྒྲུབ་པ། 反常的想法，颠倒的认识：གནས་ཚུལ་དངོས་འབྲེལ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་ལ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུར་འདུ་ཤེས་བསྒྲུབ་པ། 把非真实的情况颠倒视作真实。(2)བསམ་ བློའི་ འཕྲིང་སོ་གསར་རྙིང་ བརྗེ་ པ། 改变看法，变更想法：བསམ་ཚུལ་རྙིང་པ་སྤྱོད་དུ་མཐོང་ནས་རྣམ་པ་གསར་པ་ཞེག་དུ་འདུ་ཤེས་བསྒྲུབ་པ། 认识到旧的想法有毛病，思想面貌就该改变成新的。

འདུ་ཤེས་ལྔ། ཆོས་འཆད་དུས་ ཀྱི་ འདུ་ ཤེས་ ལྔ་སྟེ། དང་ལ་སྨན་པ་དང་། ཆོས་ལ་སྨན། ཉན་ པ་པོ་ལ་ནད་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྨྱོས་ པ་དམ་པ། ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་ པ་བཅས་ཀྱི་འདུ་ ཤེས་ བསྒྲུབ་པ། 五想，说法五想。讲解佛经时应有的五种态度：于自己作医生想、于正法作药物想、于听众作病者想、于如来作正士想、于教法作长住想。

འདུ་ཤེས་གཉིས། རྟེན་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་ འདུ་ཤེས་དང་། ཐ་སྙད་ལ་མཚན་མར་འཛིན་ པའི་འདུ་ ཤེས་ གཉིས། 二种想：于境取像想和设施名言想。

འདུ་ཤེས་རྣམ (1) མཚན་ བཅས་ ཀྱི་ འདུ་ ཤེས་ དང་། མཚན་མེད་ཀྱི་འདུ་ཤེས། ཀུ་ཆུང་ བའི་ འདུ་ཤེས། ཀུ་ཆེ་བའི་འདུ་ཤེས། ཚད་མེད་ པའི་འདུ་ཤེས། ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་བཅས་

དྲུག་ 六想蕴。想蕴的六种差别：有相想、无相想、狭小想，广大想，无量想和无所有想。(2)ཆོས་ ཉན་ བའི་ སྐབས་ ཀྱི་ འདུ་ ཤེས་ དྲུག་ སྟེ། རང་ལ་ནད་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ལ་སྨན་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སྨན་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས། ནན་ཏན་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་ནད་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ལ་རིང་དུ་ གནས་ བའི་ འདུ་ ཤེས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་བའི་ འདུ་ ཤེས་ རྣམས་ སོ། 六想。听闻佛法时应有的六种态度：自身如病人想、佛法如药物想、上师如医生想、殷重修持如养病想、圣教如常住想、如来如正士想。

འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར། གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞིའི་ནང་གཅིག། འདུ་ཤེས་འདི་ནི་ ནད་ དང་ ཀུ་ བ་ དང་ རྒྱ་དུ་ ལྟ་ བ་ སྟེ་ སྐྱོན་ཏན་ཡིན་ ནོ་ ཞེས་ བཀག་ནས་ཇེ་ ཕྱ་ ཇེ་ ཕྱང་ ཐུང་ བ་ དང་ འདུ་ ཤེས་ གཏན་ནས་ མེད་ ན་ ཡང་ ཆོངས་ པར་ འགྱུར་ ཏེ་ མི་ རུང་ ངོ་ སྟེ་ ནས་ འདུ་ ཤེས་ ཕྱི་ ནང་ གི་ ལ་ གནས་ ཏེ་ སྐྱོན་ ཡོན་ མེད་ མིན་ གྱི་ མཆེད་ རྣོ་ གས་ པར་ བྱས་ པའོ། 非想非非想处解脱。四无色解脱之一。心念此想如病、如痈、如箭，是大过患，应行灭除，渐趋细微。又念想若全无。即成昏迷，亦复不可。如此住于微细想中所修非想非非想之定。

འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ མཆེད་ ཀྱང་ བཞིའི་ནང་གཅིག། ཡི་ཡང་མེད་དོ་ སྙམ་དུ་སེམས་པའི་ འདུ་ཤེས་དེ་ཡང་དག་དང་ཟུག་ཏུ་ ཕྱ་ བྱ་ ཡིན་པས་ རྣང་ངོ་ ཞེས་རེ་ ཕྱ་ རེ་ ཕྱང་ བཀག་ནས་ འདུ་ ཤེས་ རབས་པ་མེད་ཅིང་། འདུ་ཤེས་དེ་གཉེན་མེད་ པར་ གྱུར་ ན་ ཡང་ མི་ རུང་ ངོ་ སྙམ་ནས་འདུ་ཤེས་ གཉེན་དུ་ བྱ་ བ་ ཉན་ཐོས་ ཀྱི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ ཐམས་ཅད་ ཀྱང་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ཐམས་ཅད་ ཀྱང་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕ་

伽罗，发起作意，使心、心所不恒相续，六种转识暂得息灭之定。不相应行之一。

འདུ་ཤེས་མེད་བའི་སྐྱེ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ཐོག་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྐྱེ། 无想天。生于第四禅定广果天僻静处中的补特伽罗。

འདུ་ཤེས་མེད་མིན། འདུ་ཤེས་ཕྲ་བ་ཡོད་པ། 非非想。有极细微想。

འདུ་སྡ། འཚོག་ས། 集会处，聚集处。

འདུ་སྡོང་། ཚུར་འདུ་བ་དང་ཕར་འཐོར་བ་གཉིས། 聚散。聚拢和散去。

འདུ་སྡོང་ཆེ་བ། ལག་ཤོགས་ཆེ་བ་དང་། འཐོ་སོང་ལ་མི་འཇེམ་པ། 挥霍无度；འཆོ་བ་སྤྱིད་ཀའི་ཆེད་དུ་འདུ་སྡོང་ཆེ་བ་ཟེར། 为了生活舒服，挥霍无度。

འདུག་ཐྲལ། སྡོད་སའི་ཐྲལ། 座次。坐位的排列：འདུག་ཐྲལ་གྱི་ཐྲལ་འགོར་བཞུགས་པ། 在前排就坐。

འདུག་ཚངས། (1)སྡོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 坐姿。坐的姿势。(2)ཟེད་ཡུགས་ཟེད་སྤྱངས། 作风，风气；སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འདུག་སྤྱངས། 世路，世道。ཀུན་མངའ་མེད་པའི་ཡུལ་ལུང་གསར་པ་ཞིག་ལ་སྐྱབས་པས་འགྲོ་སྤངས་འདུག་སྤངས་མི་ཤེས་པ། 到了一个不熟悉的陌生地方，不知要怎样做才好。

འདུག་སྟེགས། ཀུཊ་བཀྲག་གམ། གདན་བཀྲག 坐凳。

འདུག་གནས། སྡོད་སའི་གནས། 住处。如坐位、房屋等：འདུག་གནས་སྐྱོ་བོ། 住处舒适。

འདུག་པ། ●(ཐ་མི་དད་ལ) (1)སྡོད་པ་དང་གནས་པ། 居住，坐下：ཤུན་ཐང་ཀུན་ཡང་འདི་གར་འདུག་ཨོད། 我照旧居住在这里。ཁོ་ཚོ་གདན་ལ་འདུག་སྟེ་གཏམ་གོད་པ། 他们坐在垫子上谈话。(2)མངོན་པ་སྟེ་ཨོད་པའི་དོན། 有，在。叙述涉及间接人物存在状况或辅助表明间接人物所有动作时间：ཁ་ས་ཚོགས་འདུ་གྲོལ་དུས་མི་དེ་གང་དུ་འདུག་གམ། 昨天散会的时候，那个人在哪儿？ཆུ་ཚོད་གསུམ་པའི་སྐོག་ལ་ལས་ཁུངས་ནང་སུ་འདུག་གམ་མི་འདུག 三点钟的时候，机关里有没有谁？ད་ལྟ་ཆུ་ཁོལ་མ་འདུག 现在有开水。དེང་སྐབས་ཁོང་ཨེ་ཅིན་ལ་བཞུགས་ འདུག 目前他住在北京。མི་དེས་ལས་ཀ་འདི་ལ་ཕན་གནས་ཨོང་བ་མི་འདུག 那个人对这件事不会有益处。བསམ་ཚུལ་མི་གཅིག་ པའི་ མི་ཚེས་ ཚོགས་འདུའི་སྐོག་ནས་རྩོད་པ་ཞུག་གི་འདུག 见解不同的人正在会上争辩。●རེད། ཡིན་པར་གོ་བའི་དོན། 表明判断是否的是：ཁ་སང་བསྟན་པའི་ཐོག་བརྙན་དེ་ཨག་པོ་འདུག 昨天放映的电影很好看。ཨག་པོ་བྱས་པལྟ་དུས་ངའི་སྤྱོད་གྱང་འདི་ཆུང་ དགས་ འདུག 仔细一瞧，我的这件上衣太小了。

འདུག་པའི་ཚུལ་བཅད། ལྷང་ཟིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་པཅུའི་ནང་གཅིས། ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཐུབ་མེད་དང་ལྷན་ཅིག་དབེན་པ་སྐྱབས་ ཨོད་ དུ་ སྡོད་པ། 同坐。九十单堕之一。比丘独自与一非亲女人同坐于僻静处者。

འདུག་པའི་ཚུལ་དགུ། ཉེས་ཐུས་ཀྱི་ སྡེ་ ཚན་གསུམ་པ། སྤྱན་ལ་འདུག་པའི་སྡེ་ཚན་ལ། ཁྱིམ་བདག་སོགས་ཀྱིས་མ་བསྐོས་པ་དང་། སྐྱ་ཚོགས་ཨོད་མེད་སོགས་མ་བརྟགས་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཕྱིད་ཐབ་པ་དང་། ཀང་པ་བསྟོལ་ཏེ་བཀྲངས་པ་དང་། བཏུ་བསྟོལ་བ་དང་། ཤོང་ཐུ་བཏེགས་པ་དང་། ཅོར་འདུག་ཀྱི་རྣམ་པས་ཀང་པ་ཁྱིད་ཅིག་དུ་བཀུག་པ་དང་། ཀང་པ་ཐན་ཆུན་གང་དགས་པ་དང་། འདོམས་མཐོང་བར་ཐུས་པ་བཅས་ཀྱིས་བསྡད་ན་ཉེས་ཐུས་ཐུ་ འགྱུར་ བ་ སྟེ་ དགུ། 九坐

聚。恶作罪第三类有九条：谓施主未请坐而坐、未观察有无虫类而坐、放身猛坐、交脚而坐、翘膝而坐、竜踝而坐、过敛足而坐、舒足而坐和露形而坐。

འདུག་རིམ། སྡོད་པའི་རྒྱ་ཕྱི་རིམ་པ། 就坐次第，人位先后：ངེད་ས་པ་ལ་འདུག་རིམ་ཚང་། 我们守望的轮次已完。

འདུག་རྟགས། (1) བཞའ་ཚེ། 夫妇，配偶。(2)མཉམ་སྡོད་རོགས་པ། 同住侣伴：འགྲོ་རོགས་འདུག་རོགས། 亲密伙伴。

འདུག་ཁྱགས། (1)སྡོད་སྟངས། 坐姿。坐下的姿态。(2) སྤྱོད་ཚུལ། 举止动作，作风。应付世事的方法：ཅ་ཁྱགས་འགྲོ་ཁྱགས་འདུག་ཁྱགས་གསུམ། དེན་ཆེན་པ་མའི་བསྟན་བྱ་ཡིན། 饮食、起居诸方法，都是父母教诲的。

འདུག་ས། སྡོད་ས། 住处。

འདུག་ལེ་ཐུབ། (ཁྱབ) འདི་འདྲ་ཐུབ། 照这样做，按照这样办。

འདུད་ཟྱངས། ཀུས་འདུད་ཐྲེད་སྟངས། 礼貌。温文有礼的表现。

འདུད་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཏུད་པ། གཏུད་པ། ཐུབ།། ཀུས་པ། 恭敬，谦恭，尊敬：ཞབས་ལ་འདུད་པ། 敬仰，尊敬。མཆོ་བཏུད་པ། 鞠躬。ཡན་ལག་ཕྱ་ས་ལ་བཏུད་པའི་ཕྱག་ཐྲེད་པ། 行五体投地的大礼。གཞན་དག་གིས་རེ་ཞིང་འདུད་པར་ཐྲེད་པ། 被人仰慕而致敬。❷ཀུས་པའི་རྣམ་འགྱུར། 名词。敬礼。恭敬的表示。

འདུད་ཚུལ། (1)ཀུས་འདུད་ཐྲེད་པའི་ལུགས། 礼貌。致敬的表示。(2)ཀུས་འདུད་ཐྲེད་པའི་དཔྱལ། 敬礼状。作出敬礼的姿态。

འདུན། གཤེག་པོར་ཕྱ་ངན་ཐྲེད་པའི་རྟགས། 名词。祭奠。悼念活动：ཉིན་བདུན་རིང་འདུན་ཐྲེད་པ། 七日祭。对死者去世后第七日的悼念活动。

འདུན་ཁང་། (1)ཚོགས་ཁང་། 会场，集会处。(2)འདུག་གནས། 住处，房屋。(3)བང་མཛོད། 仓库。

འདུན་བྱེད། སྐས་བསྡུར། 讨论，商议：ལས་དོན་ཐྲེད་སྤྱངས་ཀྱི་སྐོང་ལ་འདུན་ཐྲེས་ཡང་ཡང་བྱས་པ། 反复讨论工作方法。

འདུན་པ། ❶(ཐ་ཤི་དད་པ) དོན་གཉེར་འདོད་པ་དང་། རེ་བ་ཐྲེད་པ། 希求，想望，喜爱：ཚན་རིག་ལ་འདུན་པ། 喜爱科学。རང་གི་མིས་ཆུལ་ལ་འདུན་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་ཐྲེན་དེ་ལ་ཡན་ཐོག་པའི་ལས་དོན་ཀྲ་ན་ཐྲེད་དགོས། 一个热爱自己祖国的人，应该做对祖国有益的事。❷名词。(1)འདོད་པའི་མིང་ཚམ། 意向，愿望，欲望，希望，ཚང་འཐུང་པའི་འདུན་པ་མེད་ན་ཨ་འཐུངས་ཤིག 不愿喝酒便喝茶吧！སྤྲེད་འདོད་དལ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་བཟློག་པ། 防止贪图舒服安逸之心。གསར་པཞེ་ཐྲེད་པའི་འདུན་པ་ཉམས་པ་མེད་པར་ཡིད་ལ་ བཅངས་པ། 干革命的意愿坚定不移。(2)〈རྟོགས〉 ཀུཀུ་ཐུབ་པའི་ཉན་ཐོས་དྲུག་ལྷའི་ཚ་ཀུལ་ཞེག 阐那陀。释迦牟尼弟子中六群比丘之一。(3)ཡུལ་ངེས་ལྷའི་ནང་གསེས། གང་འདོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དེ་དོན་གཉེར་ཀྱི་ཤེས་པ་བརྟེན་ འཕྲུས་ཀྱི་རྟེན་ཐྲེད་པའི་ཐྲེད་ལས་ཅན་ནོ། 欲，乐欲。五别境之一。缘所欲乐事物而生希求之心所。具有发起勤奋的作用者。

འདུན་པ་ཀུན་ལས་པ་མི་མངའ་བ། སངས་རྒྱས་ནི་ཐུན་ནས་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་དང་། སེམས་ཅན་མ་ལུས་པའི་དོན་ལ་མོས་པ་འདུན་པ་ ཉམས་ པ་ མེད་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་ བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 欲无灭。佛于无上菩提及一

切众生义利，常欲希求，无有止息。如来十八不共法之一。

འདོད་པ་ཕྱིར་བཤགས་བའི་སྒྲུབ་ཐབྱེད། ཕྱིང་ཐུང་འབའ་ཞིག་ལ་དགྱུ་བཅུའི་ནང་གཅེས། དགེ་འདུན་ལས་ལ་མི་མཐུན་པ་མེད་པར་ཐ་བའི་ཕྱིར་དུ་འདུན་པ་ཕུལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིན་ཅིག་ཅེས་སྡོག་ཏུ་བཤག་པ། 悔欲。翻悔前诺。九十单堕之一。谓比丘于僧伽事，前表赞同，无有异议，后又翻悔，自食前诺所犯堕罪。

འདོད་པ་འབྱུལ་བ། གཙོ་སྦྱོང་སོགས་ཀྱི་ལས་གྲལ་དུ་དངོས་སུ་ཞུགས་མ་ཐུབ་ཀང་བློ་མཐུན་པར་ཐ་ཕྱིར་འདུན་པ་འབྱུལ་བ་སྟེ། ཡུལ་ལས་ཅིའང་དགེ་འདུན་དང་། དགེ་འདུན་དེས་འདུན་པ་ལེན་པ་ལ་བསྐོས་པའི་དགེ་སློང་ལ། ལས་གྲལ་དེར་འདུ་བའི་ཆེད་མ་ཚང་བའི་གང་ཟག་གིས་ལས་ལ་མི་མཐུན་པ་མེད་ཅིང་མཐུན་པ་སྐྱབས་བའི་ཚེའོ། འདུན་པ་འབྱུལ་བའི་རྒྱུགས་ཆིག་ལན་གསུམ་བརྗོད་པ། 献同欲。谓比丘虽不能正式加入布萨集会，为表同心故，即献同欲。对执事比丘及专委任听取献同欲之比丘，即于此处，不能参加布萨者，于事无有异议，为此，而念诵献欲词三遍。

འདོད་པ་རྩེ་གཅིག སྨོ་སེམས་རྩེ་གཅིག་སྒྲིལ། 专心致志，一心一意；རང་ཉིད་ཡར་ཐོན་བའི་འདུན་པ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བཟུང་ནས་སྨོ་བ་སྒྲུབ་ཅིང་། 渴望进步，专心学习。

འདོད་པ་ལྷའི་ལས་བའི་རྒྱལ་བཅོད། རྣལ་འབྱོར་ལྷའི་ཁ་ཏོག་ལྟེ་རྩེ་མིད་གཞུང་རྣམས་ཐུ། རྩོགས་ལས་ཀྱི་དུས་ཐུབ་བའི་བོད་གསལ་དང་སྦྱང་བའི་ཕུ་སྐུ་གཉིས་ཀ་འདུན་བས་དང་ཐབས་བའི་མོས་པ་ཅ་ཤ་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཅིད་བས་འདུན་པ་ལེན་ས་བའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་བྱའོ། 思欲乐观行。旧派密乘经典中说资粮道中，作为欲乐空分光明和现分佛身二者所引信解之所缘境，故名思欲乐观行。五观行之一。

འདོད་པ་གསུམ། འཕྲད་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ། མི་བྱལ་བར་འདོད་པའི་འདུན་པ། དོན་དུ་གཉིས་པའི་འདུན་པ་བཅས་གསུམ། 三欲。三种希求爱乐之心：愿值遇欲、不别离欲和勤寻求欲。

འདོད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། འདུན་པ་དང་བོའི་གྲས་སྐྱོང་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཐུན་ཕྲག་ཀྱི་རྟག་སྐྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 欲定，欲乐三摩地。强烈虔敬希求之行与恒常连续勤勉之行生起之定。

འདོན་མ། 名词。(1)གཏམ་རྩོམ།计策，计划，主意；གཏེན་ཁྱི་འདུན་མ། 久计，永久的计划。འདུན་མ་སྐྱོབ་པ། 忠告，为人出主意。འདུན་མ་བཟང་པོ། 好主意。འདུན་མ་ངན་པ། 不正当的主张。(2)ཚོགས་འདུའམ་གྲོས་མོལ། 会议，商讨：ལས་དོན་འདིའི་སྐོར་ང་ཚོས་འདུན་མའི་ཐོག་ནས་གྲོས་བསྡུར་ཞིས་ཐག་གཅོད་ཅེའོ། 关于这件事，我们要在会议上讨论决定。རྩོད་གཞིའི་དོན་གནད་འཁྲལ་འཛོལ་ཆེ་བས་རེ་ཞིག་འདུན་མ་མ་འཕྲིག་པ་རེད། 争论的问题距离很远，所以协商未能成功。

འདོན་ལས། དུན་ལས་དང་འདྲ།

འདོན་ས། གྲོས་ཐེང་ས། 会场。会议的地方，འདུན་སར་གྲོས་ཐེང་བ། 在会场里讨论。

འདོན་ས་ཆོས་བསྡུད། རི་རབ་ཀྱི་རྩེ་མོར་ལྷ་ནས་ཕྱོགས་བའི་གོང་ཕྱིར་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་གྱོ་བྱ་མཚམས་ཀྱི་གྲྭ་རུ་ཐིབས་ཀྱི་ལྟ་སྐྱེས་བུ་ཐམ་པ་ཁོ་ནའི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་འདུ་བའི་གནས། 善法堂。须弥山巅善见城外西南境三十三天诸神会聚之处。

འདོམ་ཁ། ཁ་མཆུ་བསྡོམ་བའི་ཡི་གེ། 调解书，བཙན་ཚུན་གཉིས་ཀྱོགས་ལ་འདོམ་ཁ་བཏང་བ། 给双方发调解书。

འདུམ་འཕྲོག རྩོད་པ་འདུམ་གཅས་ཀྱིད་པ། 调处，调停：ཕན་ཚུན་རྩོད་རྙོག་གང་ཡོད་ཀྱི་རྒལ་ཁང་བཞིང་གི་ནང་ས་འདུམ་འཕྲོག་ཀྱིད་པ། 彼此间存在的纠纷，由内部自行调停处理。

འདུམ་མཐུན། བསྡུམས་ནས་མཐུན་པོར་གྱུར་པ། 和解，纠纷消除：ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀས་ལ་ཅྭ་མཛོ་གཅིམས་བྱས་པས་འདུམ་མཐུན་གང་ལེགས་བྱུང་པ། 由于彼此让步，得到了一定程度的和解。

འདུམ་བདེ་བོ། སྟབས་བདེ་བོ། 简易，便利，方便，干脆：གཏམ་ཆིག་རྩེ་གཅིག་ལེ་བའི་འདུམ་བདེ་བོ་བཤད་དགོས། 说话要简洁干脆。

འདུམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འདུམས་པ། འདུམ་པ།། (1)མཐུན་པ་དང་། འཕྲིག་པ། 和解，调和：ཁོ་རྩེའི་བར་ཀྱི་འཁལ་པ་རྣམས་ འདུམ་པའི་གནས་མེད། 他们之间的各种矛盾没有调和的余地。གནས་སྐབས་ཀྱི་རྩོད་ཁེལ་ལེགས་པར་འདུམས་སོང་། 暂时的争端已得和解。(2)(རྟེང་) སྐུང་དུ་འགྱོ་པ། 缩短，变近。❷བར་དཔང་། 名词。中间人，调解人。

འདུམ་རྒྱད་པ། མཐུན་གཅས་ཀྱིད་པ། 调解，调停。

འདུམ་ས། (1)འདུམ་རྒྱད་པའི་གནས། 调解处。进行调解的场所。(2)སྟབས་བདེ་ས། 方便之处：སྐོང་འཁྲིག་མེ་དགོས་པར་ལས་འདུམ་ས་ནས་འགྱོ་པ། 不绕弯路走捷径。(3)གཅིག་ཏུ་ས། 近处。

འདུམས་པ། འདུམ་པའི་འདམ་པ།

འདོང་འཕྲོས། དལ་བྱེལ་སྐྱེམས་པའི་འགྱོ་སྟངས་ཤེས། 蹿走的步法：རྟས་འདོང་འགྱོས་བཀྲབ་ནས་འགྱོ་པ། 马蹿驰奔走。

འདོང་རྒྱུགས། (1)དལ་བྱེལ་སྐྱེམས་པར་འགྱོ་པ། 蹿驰，小跑：རྟ་འདོང་རྒྱུགས་ བཏང་ན་ཁོད་མཁོན་ལ་བདེ་མི་ཙམ། 纵马蹿驰，乘者不会安适。(2)མཆོག་དམན་དག་ཁག་ཁྲད་མེད་མཉམ་རྒྱུགས་ཀྱི་ཁྲལ། 平均支应。不分贵贱一律缴纳的税课。

འདོང་ཐྲལ། མཆོག་དམན་དག་ཁག་ཁྲད་མེད་ མཉམ་རྒྱུགས་ཀྱི་ཁྲལ། 平均支应。不分贵贱一律缴纳的税课。

འདོང་འདོང། དལ་བྱེལ་སྐྱེམས་ པར་ རྒྱུག་ རྩུལ། 蹿跑。蹿蹿跳跳地跑：ཁོ་ རང་ འདོང་ འདོང་ བརྒྱུགས་ནས་བདག་གི་མདུན་དུ་ སྐྱེས། 他蹿蹿跳跳地跑到我的面前来。སྐྱེ་མ་རྣམས་སྐྱང་ཚོ་ འདོང་འདོང་ཀྱིས་བྱེས། 懦夫逃跑如母狼蹿跳。

འདོང་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)དལ་བྱེལ་རང་བར་ འགྲོ་པ། 小跑，蹿驰。且跳且跑：རྟ་བཞོན་ཏེ་ འདོང་ནས་ཕྱིན་པ། 乘马蹿驰而去。(2)མིལ་བྱང་གྱང་ནས་ཞིག་པ། 烂，溃散：གོག་པྱ་རྩའི་ནང་དུ་འདོང་པ། 在水里把纸泡烂。ཀ་ཏ་ཅང་ཚོས་ དྲག་པས་ བས་ འདོང་ པ། 肉煮得烂熟。(3)མནན་ དེ་ ནོན་ པ། 服帖，驯善，顺从：ཁྲིམས་ངེག་ལ་འདོང་པ། 遵从法纪。སྤྱག་ཆག་བསྡོང་ནས་ཚང་ མ་ འདོང་ པ། 经过打场牛群驰践，禾杆全被踏平。❷འགྲོ་སྐྱོང་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ཞིག 名词。蹿驰。骡马小跑步法之一：འདོང་ ཆེན་ཀྱིད་འཇུག་པ། 使大颠。འདོང་འཇམ། 软颠，缓跑。

འདོང་ཚིག དོང་ཐོན་དང་འདྲ།

འདོང་ཤིད། (རྟེང) གཤེན་ཐོའི་དགེ་རྒྱུ། 超荐。为死者行善。

འདུལ་གཞུལ། ཐམ་པར་ཀྱིད་པའཁ་ངོས་ཁོ། 所教化者，调伏对象：སྤྱག་གཞིག་རྩོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ། ཁེང་ཆེན་རྩོད་ཀྱིའི་འདུལ་གྲལ་རེད། 彼乃大食财神王，为我僧钦(格萨尔王)所教化。

འདུལ་ཕྱིམས། འདུལ་བའི་བཅས་ཕྱིམས་ཏེ་ དམ་ཚིག་འདུལ་ བ་ ལས་ གསུངས་ པའི་ སྡང་ སྐྱང་ གི་ ཕྱིམས། 戒律。律经中佛所制定的戒律。

འདུལ་ཚིགས། འདུལ་གཞུང་གི་སྡེམ་ཚིག 律摄颂。律经偈句。

འདུལ་བ། ❶(ཐ་དད་ཁ) བཏུལ་བ། གཏུལ་བ། སྒུལ།། ངན་པ་བཟང་པོར་འཆོས་པ། 调治，教化，训练，制伏。佛书译为调伏：ས་ ཞིང་ འདུལ་བ། 整治土地。མི་ངན་འདུལ་བ། 教化恶人。དྲ་ཚོད་འདུལ་བ། 训练烈马。དགྲ་བོ་ བཏུལ་བ། 制伏了敌人。མི་འཇམ་གྱིས་འདུལ། དང་ རྩྭ་ ཀྱིས་ འདུལ། 柔以化人，刚以克己。གཏུལ་དཀའ་བ། 难伏，难以教化。❷〈བཅིངས〉 ལྷུང་བ་རྫོ་ལྡང་། ལྷུང་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་དང་། ལྷུང་བ་ལས་ལྡང་བ་དང་། ལྷུང་བ་ལས་རིས་པའང་ འབྱུང་བ་དང་། གང་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་པ་ བཅའ་བ་གང་ཟག བསྟན་པ་དང་མཐུན་པ་ དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ། ལྷུང་བ་དང་ལྷུང་མེད་རྣམ་ པར་རིས་པ་བཅས་དོན་ རྣམ་ པ་ བརྒྱད་ སྟོན་ པས་ འདུལ་བ་ཞེས་བྱའོ། 名词。律，律经。梵音译作毗奈耶，义译为灭。阐述八事，谓五篇堕罪、犯堕原因、出堕、离堕、依何制戒补特伽罗、所制学处本体、学处名目、抉择犯和未犯等八，以灭三业罪过，故名为律。

འདུལ་བ་སྐྱོང་ལུགས། ས་ཐུ་ བ་ ཆེན་ པོ་ རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་དུས་སུ་ མངའ་རིས་ཐུགས་སུ་དང་ བའི་འདུལ་བའི་ལུགས། 上律宗。公元十世纪，大译师仁钦桑波在阿里地区传出而盛行的律宗。

འདུལ་བ་ མདོ་ རྩ། འདུལ་ བ་ ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ དགོངས་ པ་ ཐུགས་ གཅིག་ ཏུ་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པར་ བྱེད་པའི་ བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ ཀ་ ཅིས་ སྨྲང་བདུན་ བཏུ་དང་། བམ་ པོ་ དགུ་ བ། ཀུ་ གར་ གྱི་ མཁས་ པ་ ཨཱརྱ་ སཱུ་ ར་ ཏ་ ཀྲི་ ཏ་ སཾ་ ཀ་ ཤ་ ནཱ་ མ་ ཏན་ ཏྲ་ ཨ་ ཡུ་ ཥྱ་ ཨཱ་ ཡུ་ ཥ་ ཏ

བཤད་པ་དང་། དེའི་སྐོང་མའི་རྣམ་འཇིད་ལྔང་ཀང་སྡུམ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཙ་ཙ་བཞིའི་སྐོར་ རྣམས་ཀྱི་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་། 《律分别》。佛所说四种律典之一。其中叙述分辨别解脱，即比丘二百五十三条别解脱戒之制定，每条皆从缘起、制定学处利益、制定之理、犯堕罪、不犯堕罪、学处等六门而作一般解释及广明息诤，以及广说比丘尼戒三百六十四条等之律典。

འདུལ་བ་ལྷན་ཚེགས། འདུལ་བ་ལུང་ལྷན་ཚེགས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

འདུལ་བ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་ཐུང་། འདུལ་ བ་ ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་ཐུང་ངེས་བྱ་བ་ འཕགས་པ་ས་གལ་ལྟས་མཛད་པ་བམ་པོ་ལྔ་པ། བམ་ པོའི་ བཅྱི་ཏ་ཀ་ཀ་ར་དང་། བོད་ཀྱི་ཚོ་ བྱ་བ་ཁྱོན་ཀིརྟིས་བསྒྱུར་པ། 《根本说一切有部毗奈耶颂·花鬘》。全书五卷。古印度论师氏宿天著，尼泊尔佛学家札雅嘎惹和西藏译师般若基底由梵译藏。唐代义净由梵译汉。

འདུལ་བ་འཇིག་པ། བཅིན་བར་རྫོགས་ནས་སྟོམ་ཐུན་བར་མ་ཆད་པའི་བརྟན་པའི་ ཡོན་ཏན་ དང་། འདུལ་བ་ཤེས་ཤིང་ འཆད་ ཟིལ་ ཟེད་ སས་ཚས་ པའི་ ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་དགེ་ཟོང་། 持律，持律上首。近圆已来护持戒统未断为坚固德，通达律藏巧于讲演宏扬为贤善德。比丘具此二德号称持律，堪为戒师。

འདུལ་བ་གཞི་གཞུམ་རྩོ་གེ། བཟླབ་པ་ཡི་ངེས་ཟུ་ཟོང་བའི་གཞི་གཞུམ་སྟེ། དཀྱར་གནས། གསོ་ ཟོང་། དཀའ་དགེ་རྣམས་ཚུལ་རྗེ་ལྟང་ཐ་བའི་ རིམ་པ་གསལ་བའི་ཕྱོགས་ལས་ཀྱི་ཆོ་ག། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པར་ འདུལ་ འཛིན་ ཀྱགས་ པ་ ཏུལ་ ཤཚན་ ཀྱི་ སྐབས་ པ། 《三毗奈耶事仪轨》。十五世纪中，藏族持律法师札巴坚赞著。详明叙述熏陶一切戒律三事，即夏住、长净、解制等三种细则的次第。

འདུལ་བ་གཞུང་དམ་པ། སངས་རྒྱས་ཀུན་ཀྱུ་ཐུབ་པས་གསུངས་པའི་འདུལ་ བ་ ལུང་ ལྟེ་ བཞིའི་ ནང་གསེས། གཞུང་དམ་པའམ། གཞུང་ཆུ་མ་ཞེས་པ་ཡིངས་རྩོགས་བོད་ཀྱི་འགྱུར་མེད། དེ་ལས་ ཁུ་བ་དང་འདུལ་ཅིང། ཆེང་གཞི། གཅམ་གཞི་ སོགས་ལེའུ་བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་པ། 《律上分》。佛所说四种律典之一。未全部译成藏文，现只有其中之启白、制定、缘起、言事等十一章。

འདུལ་བ་གཞུང་ཆུ་མ། འདུལ་ བ་ གཞུང་ དམ་པ་དང་དོན་གཅིག

འདུལ་བ་ལུང་སྡེ་བཞི། སངས་རྒྱས་ ཀུག་ ཐུབ་པས་གསུངས་པའི་ ཐེག་ དམན་ གྱི་ འདུལ་ བའི་ སྡེ་སྣོད་ཀྱི་གཞུང་བཞི་སྟེ། འདུལ་བ་ རྣམ་འབྱེད་ དང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་དང་། འདུལ་ བ་ཕྲན་ཚེགས་དང་། འདུལ་བ་གཞུང་དམ་བའོ། 四种律典，四部毗奈耶。释迦牟尼佛所说小乘律藏四部：律分别、律本事、律杂事和律上分。

འདུལ་ བ་ ལུང་ ཤམ་ འབྱེད། འདུལ་ བ་ རྣམ་ འབྱེད་དང་དོན་གཅིག

འདུལ་བ་ལུང་ཕྲན་ཚེགས། སངས་ རྒྱས་ ཀུག་ ཐུབ་པས་གསུངས་པའི་འདུལ་ བ་ ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ ནང་གསེས། ཕྱ་ཏི་གཉིས་ཀྱི་ཚད་དུ་ལངས་པའི་ ཤོ་ལོ་ཀ་སྟོང་ཕྲག་ བཅུ་ བདུན་ དང་ བདུན་ བཅུ་ ཡོད་པ་དང་། སྐོ་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡོད་ཅང་། སྐོ་རེ་རེ་ལ་སྒྲིའི་སྟོམ་རེ་རེ། དེ་རེ་རེའང་སྟོམ་ཀྱི་ཆོད་ཐུ་ བཅད་པ་བཅུ་བཅུའི་སྐོ་ནས་སྟོན་ པའི་ གཞུང་། 《律杂事》。全名《根本说一切有部毗奈耶杂事》。佛所说四种律典之一。全书二卷，一万七千七百颂。有八门，每门各有总嘱陀南，又各从十十偈门讲述之律典。唐代义净由梵译汉。

འདུལ་བ་ལུང་ཀུ་བ། འདུལ་ བ་ གཞུང་ དམ་ པ་ དང་དོན་གཅིག

འདུལ་བ་ལུང་གཞི། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་བཀའ་བསྒྱུར་བའི་འདུལ་བ་ལུང་རྩེ་བཞིའི་ནང་གནས། གཞི་བཅུ་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གཞུང་ངོ་། 《律本事》。全名《根本说一切有部毗奈耶事》。佛所说四种律典之一。此为制定十七事之律典。唐代义净由梵译汉。

འདུལ་བ་སྡུམ་བརྒྱ་པ། རྩང་རུ་གང་གི་ སྨིབ་དབོན་ཀློག་ བོད་ ཀྱིས་ མཛད་པའི་ དགེ་ ཚུལ་ གྱི་ བསྡུབ་བྱ། ཤེ་ལེ་ཀ་སུམ་བརྒྱ་ཙེའང་པའི་ བསྟན་བཅོས་ཡིག 《毗奈耶三百颂》。古印度释律论师释迦光所著沙弥戒论，全书三百颂，故名。

འདུལ་བ་སྦྱངས་ཅན། འདུལ་བ་ལ་ལྷུང་ཞུགས་པ་རྣམ་རྟོག་ མིན་ གཞི་ བཅུ་ སོགས་ སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ བཅས་པའི་རྣམ་གཞག་དང་འགལ་ བའི་ འདུལ་ བ། 伪律，伪毗奈耶，伪造律经。如非法十事等与释迦牟尼所说制戒相违的戒律。

འདུལ་བའི་གྲོང་འཕྲུམ་ཆེད་མོ། དུས་རབས་ བཅོ་ལྔ་པར་འདུལ་བ་ལུང་ རྩེ་ བཞིའི་ ཤཱཀས་ སུ་ གྲུབ་གཞི་རྩེ་ ལྷུང་བྱང་བའི་ ཚུལ་བཙུན་པ་རྣམ་དང་འདུལ་འཛིན་ གྲགས་པ་ རྒྱལ་ཤཱཀ་ཀྱིས་ མཛད་པ་དང་འདུལ་འཛིན་ གྲགས་པ་ རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་ མཛད་པ་ཞེག་ཀང་ཡོད། 《毗奈耶经广因缘集》。有一世达赖根敦珠所著和持律法师札巴坚赞所著两种，两书均叙述毗奈耶四律典制戒起因故事。

འདུལ་བའི་མཆོད་པ། བོད་རྒྱལ་སྲིད་ རེ་ བཅོན་ བཙའི་ ཤཱཀས་ ལྷ་ ས་ བཅུགས་པའི་ དུས་ མཆོད་ ཆེན་ པ་ ཞེག 律藏供养。吐蕃王木奈赞普时在拉萨大昭寺创立的四大供养之一。

འདུཊ་བའི་ རྩེ་ སྡོད། ཡུལ་ པ་ ཚུལ་ ཁིམས་ ཀྱི་ བསྡུབ་ པ་ གཅོ་ བོར་ སྡོད་ པ། གཤུང་ངབ་ཡན་ལག་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ནས་ བྱེ་ གཞི་ རྩེ་ དང་། རྟོགས་ པ་ བརྗོད་ པའི་ རྩེ་ དང་། དེ་ ལྟ་ བུ་ བྱང་ བའི་ རྩེ་ དང་། སྐྱེས་ པ་ རབས་ ཀྱི་ རྩེ་ རྣམས་ འདུལ་ བ་ བསྡུས་ པ། 《毗奈耶藏》，《律藏》。主要宣说增上戒学。十二分教中，缘起、譬喻、本事、本生四分，均属律藏。

འདུལ་བའི་གཞུང་། སོ་ ཐར་ ཀྱི་ བསྡུབ་ པ་ གཅོ་ བོར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་། 《毗奈耶经》。主要宣说别解脱学处的佛经。

འདུལ་བའི་བསྡུབ་བ། སོ་ ཐར་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཁྲིམས། 戒学。别解脱戒。

འདུལ་བར་ཟྱེད་པ། ཤེས་གཞན་དགྱེ་ལྡན་ རྒྱ་ ཆེར་ རེ་ སྐྱེན་ ཀྱི་ ཚེན་ དུས་ བསམས་ ནས་ དེ་ ལ་ དགའ་བ། 调柔。第五住心。思维三摩地功德心生爱慕。

འདུལ་སྦྱོང། (1)རྟ་ དང་ བྱང་ པོ་ སོགས་ ཕྱུགས་ རིགས་ ཚོང་ པོ་ རྣམས་ ཁྱིང་ པོ་ བཟོ་ ཐབས། 调教，教练。调教烈性牛马之法。(2)གསེར་ དངུལ་ སོགས་ ཀྱི་ ལྕགས་ བཏོན་ ནས་ མཉེན་ པོ་ འཚོས་ ཐབས། 冶炼，锻炼。炼出金银等中的杂质使之柔韧。

འདུལ་འཛིན། འདུལ་བ་ འཛིན་ པའི་ བསྟན་ འཛིན

འདུལ་འཛིན་མཆོག་གཉིས། ཀུ་ གང་ ཀྱི་ འདུལ་ འཛིན་ སྤྱི་ བ་ དབོན་ མཆོག་ གཉིས་ རྣ་ ཚེན་ དང་ དང་། ཤཱཀ་ ཅོད། 持律二胜。古印度持律第一的两阿阇梨：功德光和释迦光。

འདུལ་ ཞིང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ གདུལ་ བྱའི་ ཞིང་ ཁམས། 佛国，化土，刹土。诸佛施行教化的国度或世界。

འདུས། འདུ་ བའི་ སྐབས་ ཆོག

འདུས་འཁོད། མཉམ་དུ་ འཛོམས་ ཤིང་ ཡུན་ ཅིག་ གནས་ པ། 聚居，会集。ཆོགས་ ཁང་ དང་ དུ་ འཐུས་ མི་ མང་ པོ་ འདུས་ འཁོད་ ཡོད་ པ། 会场里聚集很多代表。མི་ རིགས་ ཀྱི་ གཅིག་ གཅིག་ འདུས་ འཁོད་ ཀྱི་ ཁུལ་ ལུང་། 单一民族聚居地区。

འདུས་མངོན། ལས་ སོགས་ འཛོམས་ པའི་ འགག 交

叉点，会合处：མི་མང་པོ་འདུས་མཉེད་ཕྱིན་ཏ་འཚང་གཅེན་པོ་ཡོང་། 很多人到达会合地点，就会拥挤。འཕེད་ཐེག་དང་། གཞུང་ཐེག་གཉིས་ཀྱི་འདུས་མདོ་ནས་དང་ཐེག་གཞན་ཞེག་འདེབས་པ། 从横线和直线的交点，另外画一条直线。

འདུས་ཚེ། དགེ་འདུན་པ་མང་པོ་འདུས་པའི་ ཚེ་སྡེ་དོགས་པ། 寺庙。僧众集聚处。

འདུས་རྙད། སྐྱ་ཚོགས་འདོམས་པའི་ནད། 合病，杂病：རླུང་མཁྲིས་འདུས་ནད། 风热合病。

འདུས་པ། ❶འདུ་བའི་འདོམ་པ། ❷名词。(1)ཚོགས་པ། 会。(2)དགེ་འདུན་པ། 僧众，僧伽。(3)ཚོགས་པ་ཅུང་རྟོག་ཙམ་ཞེག་སྡེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་གཅིག་ལ་རྗེད་ཅིང་ཀོ་ཤ་ཀ་དུ་མ་ཡོད་པ་ལ་བྱ་ཚིག་ཀུང་དུ་མ་ཡོད་པ། 集聚。修辞学构成偈颂的格式之一。一个含义，需要若干颂及若干动词始能说明者。(4)(མངོན) ལུས། 集成。身体的异名。(5) གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟན་ཚིག

འདུས་པ་རྒྱ་མཚོ། དགེ་འདུན་མང་པོ་ཚོགས་སྡེ། 僧海，僧伽海会。多如海洋的僧众。

འདུས་པ་ཆེན་པོ་ཞེག་ པ་ ཆེན་ཟིའི་ མདོ་ སྡེ་ ལས་ དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ བའི་ ངཔལ་ ཕྱི་ དམ་ཚིག་ ཅེས་ བྱ་ བ་ ཞེག་ པ་ ཆེན་ པོའི་ མདོ། བམ་པོ་གསུམ་དང་ལེའུ་བཞི་པ། ཀུ་གང་གི་མཁན་པོ་ས་ཧ་རཱ་ཧུལ་ཀ་ཏི་ཀ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བཀྲི་རྟགས་པ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བཀྲི་རྟགས་པ་ཨི་རྟག་བའི་འགྱུར། 《大乘大集地藏十轮经》。唐代玄奘以永徽二年正月迄十二月译成汉文，凡八品十卷。后由汉僧深和尚、藏译师朗巴密多译成藏文。

འདུས་པ་ཡུག་གས་གཉིས། འཕགས་པ་ གྲུ་ སྤྲུབ་ དང་། སངས་རྒྱས་ཤེ་ཅེས་ཞེབས་ སོ་ སོ་ནས་ བརྒྱུད་བའི་གསང་བ་འདུས་པ་ཡུག་གས་གཉིས། 密集两派。由龙树传出和佛智传出的无上密乘本尊密集金刚，各有特点，成为两派。

འདུས་པའི་ རྣད། ནྷང་དང་། མཁྲིས་པ། བད་ གཉན་ བཅས་ མཉམ་ དུ་ འདུས་ པའི་ རྣད་ དེ། མཚོན་ ཉིད་ བད་ གཉན་ སྐྲག་ པོ་ ཕྱ་ བྱའོ། 合病。三病齐发之症，风胆涎三毒合病，如胃溃疡等涎分杂合病。

འདུས་པའི་ ཚ་ བ། ནྷང་དང་། མཁྲིས་པ། བད་ གཉན་ བཅས་ མཉམ་ དུ་ འདུས་ པ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ ཚ་ བའི་ རྣད་ ཅིག 热邪合病。风胆涎邪同时混合所生热病。

འདུས་པའི་ ཚོགས་པ། (1)མི་ མང་ པོ་ འཛོམས་ པའི་ ཚོགས་ སྡེ། 集会。众人聚合的集会。(2)དགེ་འདུན་ པའི་ ཚོགས་ པ། 僧团。僧众的集会。

འདུས་ཕྱད། གཞི་ གཅིག་ ལ་ འཛོམས་ ཤིང་ ཐུག་ པ། 会合，汇聚：ལྷག་ ལས་ ཁག་ གསུམ་ འདུས་ ཕྱད་ འབྱུང་ ས་ཞི་ ཁྲིར་ དེར་ འཕྲིམ་ འགྱུལ་ རྒྱལ་ འཕྲིན་ འཕྲིག་ པ་ ཡོང་། 那座三条铁路会合的城市，交通运输定会繁忙。

འདུས་བྱས། རྒྱུ་ ཀྱེན་ དུ་ མ་ འདུས་ ནས་ འབྲས་ རྒྱུས་ པ་ སྟེ། ལུང་ ཕྲས་ བསྟན་ པའི་ ཆོས་ རྣམས་ སོ།

有为，有为法。众多因缘和合造作所生事物，如五蕴所摄诸法。

འདུས་བྱས་ཀྱི་རྒྱུ་བཞི། རྒྱུ་རྐྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན། དམིགས་རྐྱེན། བདག་རྐྱེན་བཅས་བཞི། 有为四缘：因缘、等无间缘、所缘缘和增上缘。

འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས། རྒྱུ་ཀྱེན་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་བྱས་པའམ་སྐྱེས་པའི་དངོས་པོ་སྟེ། 缘聚生起的事物，即五蕴所摄诸法。 ཕྱང་ལྔས་བསྡུས་པའི་ཆོས་རྣམས་སོ། 有为法。众多因

འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཞི། སྐྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཀུ་བའི་མཚན་ཉིད། གནས་པའི་མཚན་ཉིད། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་བཅས་བཞི། 有为法四相：生相、老相、住相、无常相。次第别译为生、异、住、灭，通常说为生、住、异、灭四相。

འདུས་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད། སྐྱོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གཅིག་གོ་སྟེ། རྒྱུ་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་ཁམས་གསུམ་སྐྲོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 有为空。因缘所生三界器世间法性。十六空之一。

འདུས་ཕྲུང་། ས་ཀྲལ་ཞིག བོད་དང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་པ་སྐམ་རྫོང་ཁྲབས་སུ་ཡོད། 杜穹。西藏自治区白朗县境一地名。

འདུས་སྦྱོར། སྐྲ་ཚོགས་འཛོམས་པའི་སྦྱོར་བ། 配合，混合：སྨན་སྐྲ་མང་པོ་འདུས་སྦྱོར་བྱས་པ་དེ་རྣམ་པ་ཅི། 多种药物配制的成药效果良好。

འདུས་མ་བྱས། རྒྱུ་འཁོག་གནས་གསུམ་དང་བྲལ་བའམ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ། 常，无为，无为法。不从因缘生起的种种事物，即非实事法。

འདུས་མ་བྱས་བརྒྱད། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་ན། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་གསུམ་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་དང་། འཚོག་པའི་སྙོམས་འཇུག་གི་དུས་ཀྱི་ཟིམས་འགག་པའི་གནས་སྐབས་གཉིས་དང་། འདུས་མ་བྱས་གསུམ་བཅས་བརྒྱད་དོ། 八种无为。《阿毗达磨集论》所说八种无为法：三种真如、无想定及灭尽定所有二种心寂天位，以及三种无为，共八种无为。

འདུས་མ་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་པ་ཉིད་བཏུ་བྱ་གཅིག་གི་ནང་གནས་སོ། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་དངོས་པོ་ཡོད་སྐྱམ་ནས་ཡང་དངོས་པོ་མེད་བའམ་སྟོང་པའོ། 无为空。没有生、住、灭三相的无为法，虽知其为有，但实为无。十六空之一。

འདུས་མ་བྱས་པ་བཞི། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གྱིས་མ་བསྒྲིངས་པའི་ཆོས་བཞི་སྟེ། སོ་སོར་བརྟགས་ཏེ་འགོག་པ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པའི་འགོག་པ་དང་། ནམ་མཁའ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་བཅས་བཞི། 四无为。佛书所说不由因缘造作之四种法：择灭、非择灭、虚空和真如。

འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས། ནམ་མཁའི་ཁམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཉིད། 无为法界。如虚空、真如等。

འདུས་མ་བྱས་པའི་གཞི། དངོས་མེད་ཀྱི་ཆོས། 无为法，无实有。

འདུས་མ་བྱས་གསུམ། མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ལུགས་སུ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གསུམ་སྟེ། སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་། བརྟགས་མེན་འགོག་དང་། ནམ་མཁའ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三种无为。《阿毗达磨俱舍论》所说三无为法：择灭、非择灭和虚空。

འདུས་སྐྱེ། ཆུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཀ་འདུས་པའི་རྐྱེན་སྟེན་པའི་སྐྱེ་ཁྱིད་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 百合病。风胆涎三邪杂合之病，症见神经分裂及癌病等象。

འདུས་ཚོགས། (1)འདུས་པའི་ཚོགས་པའི་བསྡུས་ཚོག (2)འདུས་ཤིང་ཚོགས་པ། 会合，聚会。

འདུས་ཅཱང་། ཐང་ཀ་གར་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་སྐྱེ་བའི་

སྐྱབ་དབོན་ཞེས། 集贤。古印度佛教毗婆沙部一论师名。

འདུས་རིམས། རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཚ་འདུས་ཏེ། ནད་རྐྱེན་མ་ངེས་པ་སྟོན་པའི་རིམས་ནད་ཅིག 传染性合病。风胆涎三邪杂合之病，症见不定，属传染性。

འདུས་ཤིང་ཟ་བའི་ཐུང་ཟྭིད། ལྷུང་ཟིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིག། མཚམས་ནང་དུ་བསམ་པ་མེ་མཐུན་པས་དགེ་འདུན་སྡེ་ལས་བཙུགས་ཐུ་འདུས་ཏེ་ཟ་བ། 别众食。九十单堕之一。谓于界内不和僧伽别众而食者。

འདུས་ས། ཚོགས་ས། 集聚处，会合处。

འདུས་ཚོ་གསུམ། རྒྱ་གཙུག་དང་། མཚོགས་མ། རྒྱད་སྐོ་གསུམ་གྱི་བསྡུས་མིང་ཞེག 三总门。头部三要害穴道：顶门、囟门和脑户穴。

འདུས་སྒྲིང་མང་ཁོ་རྡེ། ཁྲི་འདུས་སྒྲིང་མང་ཁ་རྡེ་ཆུང་ནམ་འཕྱལ་གྱི་ཆུལ་ཁ་ཞེས་བྱ་བ་འདི། མང་སྒྲིང་ མང་བཅན་དང་འབྲོ་བཟང་ ཁྲི་ཁང་གཉིས་ཀྱི་སྐས། བོད་ཆུལ་གདུང་རབས་སོ་དྲུག་པ་ཡིན་ལ། ཡབ་འདུས་ནས་ཞག་བདུན་ཁོན་བ་ནས་སྐྱེས། མགར་བཅན་སྐྱ་ལྡོམ་བྱ་དང་མགར་ཁྲི་འབྲིང་བཅན་བྲོན་གཉིས་ཀྱིས་ཚབ་ སྲིད་བསྐྱངས། འདིའི་རིང་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཆེ་ མི་ བདུན་ ལྷུང་ བ་ དེབ་ཐེར་ནས་གསལ། ག་ཙོན་དང་། ཏོང་དང་། སོག་ཁ་བཏུལ་ཏེ། དཔའ་ཅབ་ཀྱི་ལ་ཆུང་ལ་གཏུག་པར་མངའ་མཛད་དེ། མཐའ་བཞེ་དབང་བསྡུས། ཁོ་རྟེ་ཤུ་རུ་དཀྱིལ་ཐོག་འཛིང་ཁྲི་ཤུལ་དུ་དམག་དྲངས་ཏེ་དེར་འདུས། 杜松芒波杰。唐书译作器弩悉弄。芒松芒赞和王妃没庐所生子，吐蕃王朝第三十六王。父死后七日始生，生后即继位，由禄东赞之子钦陵、赞婆当国。藏史称此时有壮士七人，勇猛非凡，征服（回纥）可汗、霍尔及蒙古诸地，疆域极广。《唐书》亦载，“其地东与松、茂、嶲相接，南极婆罗门，西取四镇，北抵突厥，幅员万里。”二十九岁时亲征南诏，卒于军中。

འདུལ་བྱེད་ས། ན་གངས་བཀྲད་དཀྱང་བྱེ་བས་བཀའ་བའི་རྟེ་དེལ། 满牙，全牙。生后八九岁的骒马，口中牙齿已经生长齐全者。

འདེ་ཀུ། (ཐིང་) (1)ཇེ་ཀུ། 膏，浓汁。煎熬而成的胶状物。(2)སྒྲུ་མ། 浆糊。作粘合用的糊糨。

འདེ་བ། (ཐིང་) མེད་ཁེ་བ་སྟེ་བཟོ་བ། 烤，烘。གྲང་དུས་ཉི་མར་འདེ་བ། 冷时晒太阳。

འདེ་བེ། འཇེམ་སྐུ་བཞིང་སྐབས་འབྲང་གོང་སྟེམས་ཅིད་ཀྱི་ཙམ་ཙོ་དང་དབྱུ་གུ་ཞེག 抿笔，抿泥棍。用小木棍削成的一种塑像用具，尖端如指头，用以压抹塑件、突出线条或褶痕者。

འདེ་བེ་ཁ་རིལ། ལྟ་སྐུ་བཞིང་ སྐབས་ འཇེམ་ བ་ འཇམ་དུ་གཏོང་ཅིང་དབྱུ་གུ་རྡེ་སྟུང་སྟུང་མིན་པ་ཞེག 菱角形抿棍。一种塑匠用具。

འདེ་བེ་ཁྲ་ཀཆུ་མ། ལྟ་སྐུ་ བཞིང་སྐབས་ འཇེམ་ བར་རི་མོ་རྒྱ་བོ་འདོན་ཅིང་དབྱུ་གུ་ཞེག 马脖纹抿棍。一种塑匠用具。

འདོགས་ཁལ། (ཡིག) འདོགས་ཁལ་རིར་ཉོ་གི་ཉི་ཤུ་རེ་ཙེའོ་བ། 克。西藏重量单位名，每克有二十藏两，重约七市斤。

འདོགས་འཇོག་ས། བཏེག་ནས་ ཚད་ འཇལ་ བ། 过秤，衡量，ཀ་ མར་ སོགས་ འདོགས་ བཅོག་ས་ནས་འཆོང་བ། 肉、酥油等过秤出售。མཛོད་ཁང་དུ་དངོས་འབྲ་མར་རྣམས་འདོགས་ འཅོག་ས་ བྱེད་པ། 衡量库存粮食和酥油等物。

འདོགས་རྒྱ། ཕྱིང་ཚད་འཅོག་ས་ཁའི་ཆུ་མ། 秤。量物轻重的器具。

འདོགས་རྒྱག་བ། (ཡིག) (1)ས་ གདན་ སོགས་ འཐག་ དུས་ ཤིང་ རྒྱས་ ལ་ ཆུ་ དཀྱིས་ ཏེ་ དམ་ དུ་ གཏོང་བའི་དོན། 撑紧。使地毯等织物的经线绷

紧。(2)ཁང་པ་རྡོག་ཆོག་བཟོ་བཅོས་ཐེབ་སོགས་གདུང་མ་སོགས་ཀྱི་འོག་ནས་འདེགས་པ། 支撑。房屋将倒塌时，从下支撑。

འདེགས་རྟེན། ཕྱི་ཡིག་དང་མཉམ་དུ་འབྱལ་ཆུའི་དངོས་རྫས། 押信礼品。随函附献的礼物。

འདེགས་པ། (ཐ་དད་པ) བཏེག་པ། གཏེག་པ། ཐེག། (1)ཐེན་དུ་སྦོང་བ་དང་བཀག་པ། 举起，抬高，捧，向上撑：ཀ་ བས་ གདུང་མ་ འདེགས་པ། 柱子撑起横梁。ཚོ་ ས་ མཐོན་ པོ་ ཞེག་ལ་ བཏེག་པ། 捧上高级的地位。ལྷགས་གདུང་ཆེན་ པོ་ཡང་འདེགས་པ། 抬起大铁梁。(2)ཆུ་ མར་ འཇོག་པ། 过秤，秤重量：ཉུ་ ཡང་ གང་ཡིན་ འདེགས་ཆུང་འདེགས་པ། 是轻是重放在秤上秤。(3)འགྲོ་ བ། 去，走：ཐེག་ཐུ་བཏེག་པ། 去到远方。བྱེགས་འདི་ལ་ ཞུབས་ སོང་བཏེག་པ། 来到这里。

འདེགས་ཐྲེད། (མཛོད) འཇལ་ཚས། 能秤。衡器的异名。

འདེགས་ཚད། སྐང་ཚད་དུམ། ཉ་གང་འདེད་ བའི་ཚད། 重量。过秤后所得分量。

འདེགས་མཆོད། ཡི་ཀེ་འབྱལ་རྟེན། 押信礼品。随函附呈的礼物。

འདེགས་ཤིང་། ཉ་གཤི་ཤིང་། 秤杆。

འདེགས་གཤོར། ཉ་གང་འདེགས་པ་ལ་ འདེགས་དང་། ཐེ་དང་འཐོ་ལ་འཇལ་བ་ལ་གཤོར་ཅིང། 秤提，秤量。用秤量轻重和用升斗量多少：འབྲི་ རིགས་ཚར་ སྐྱེད་ཚུར་ལེན་ སྐབས་ འདེགས་ གཤོར་ ཐུ་ཞིབ་ཐེད་པ། 交接粮食时，过细衡量。

འདེགས་སྒང་། ཁང་ཐྲེད་འདེགས་ ཐེད་ཀྱི་ སྒང་། 秤，戥子，两。

འདེད་རྒྱག་པ། བསམ་ཆྱེ་གཏོང་བ། 思索，考虑。

འདེད་འདེད་བ། འགྲོ་བཞེན་པ། 正在行走，老是走着不停。

འདེད་བར་སྐྱེད་པ། སོན་ བད་ སྐྱེད་ པ། 通知动身。

འདེད་པ། ཚད་ལེང་པ། 足够，敷用，足数。

འདེད་ཚོད། ཐུང་བའི་ཚོད། 大约够量，差不多够了：བཟའ་བཏུང་འདེད་ཚོད་ཁོད་པ། 饮食大约够了。

འདེད་ཐུལ། སྐུལ་འདེད་ གཏོང་ བ། 催促，督促：ཁོ་ ལོན་ངོ་ སྐྱེད་གྲངས་ཚང་ འཐུལ་ མར་ དགོས་ ཞེས་ འདེད་སྐུལ་ཚ་ པོ་ གཏོང་བ། 紧急催促立即交付全部本金。

འདེད་པ། (ཐ་དད་པ) བདས་པ། བདའ་བ། དེད།། (1)མཐའ་སྐྱེད་པ་དང་། རྡེས་ཐུ་ སྐྱེག་ པ། 驱逐。赶开，逼走：དགྲ་ བོ་ གང་ ནས་ བོང་ས་དེ་ ཁྱོད་ཀྱི་བར་ཁྱེར་ལེགས་དུ་ བདའ་བ། 敌人从哪里来，就从那里把他赶回去。(2)སྐུལ་ བ་དང་། ཐེད་དུ་ འཇུག་པ། 驱使，催逼，赶向：ཁལ་ མ་བདས་ནས་ག་ལེར་ སྐྱེན་པ། 赶着驮牛慢慢走去。ཕྱུག་ རྡེ་ ཕུ་ ཀུ་ གཅིག་ གིས་ རྨོ་ ཕྱུག་ནས་ རྡོ་ ཁང་འདེད་པ། 一个牧童把牲畜赶往草地。བྱེ་བདག་གིས་ཐུ་ ལོན་དེད་པ། 债主逼债。དབོན་ངན་ཀྱིས་ཁལ་ཀུལ་འདེད་པ། 恶吏催征差税。(3)རྟེ་བའམ་རྩད་གཅོད་པ། 计算，追溯，探求，寻根源，ཀུ་ ཀྱེན་ གང་ ལེན་ བདས་ དེ་ ཤུངས་ཐུ་ བསྐུལ་པ། 追根求原，以求证实。རིགྲ་ བས་འདེད་པ། 推理。

འདེད་ཐྲེད། (མཛོད) (1)དངུལ་ ཆུ། 水银的异名。(2)སྐུལ་ཐྲེད། 马鞭的异名。(3)དེད། 光的异名。

འདེད་སྒང་། ཐུ་ལོན་ ནས་གཡར་ དངོས་ སོགས་ ཐྲེད་ལེན་བའི་བདའ་འདེད། 催逼，催征，追收，强迫收回：གཅིག་ མཐུག་ གཉིས་ བསྡུད་ ཀྱིས་ ཐུ་

ཞིན་འདེད་སྐྱང་ཅིད་པ། 一次接连一次地催逼债务。

འདེད་སྐྱང་རིམ་བྱེད། ཐུ་ཞིན་དང་། གཡར་དངོས་ཞིགས་ཡང་ཡང་འདེད་པ། 一再催逼，接连催收：བྱན་བདག་གིས་ཚད་བྱན་འདེད་སྐྱང་རིམ་བྱེད་ཀྱི་གཅེར་སྐུན་གཏོང་བ། 债主接连催逼欠债，使人心意烦乱。

འདེབས་སྐྱོང་། ཞིང་བཀབ་ནས་བདག་གཉེར་བྱེད་པ། 田间管理。

འདེབས་ཆ། རང་གི་འཐུང་ཐར་འདེབས་ཆུའི་ཐ། 自用茶。家常熬用的茶：ཐ་འདི་ཚང་ཐ་མ་རེད་འདེབས་ཐ་རེད། 这不是商品茶，是自用茶。

འདེབས་འཇོག་རེ་མོས། དཔྱར་བསྐལ་བསྐང་བྱེད་པའི་ས་ཞིང་གི་ས་ནས་ལྟ་བྱ། 轮休。指农田休耕。

འདེབས་པདག ས་ཞིང་དགེ་བའི་སྦྱིད་མཁན། 耕种者，种地的人。

འདེབས་པ། (མ་དད་ཁ) བཀབ་པ། གདབ་པ། ཐོབ།། (1)གསར་དུ་འཛུགས་པ། 栽植，撒播，设置，修建，ཤིང་སོན་འདེབས་པ། 栽种树苗。འབྲུ་སོན་འདེབས་པ། 撒播谷物种子。གྲང་ཆེན་དུ་དམག་གྱང་བཀབ་པ། 在广场上安营扎寨。གྲོང་ཁྱེར་གསར་དུ་འདེབས་ པ། 新建城市。དགོན་པ་བཀབ་ པ། 修寺庙。ཚལ་ཞིང་བཀབ་པ། 种菜园。(2)ཆུག་པ་དང་། ཐེབ་པ། 加，施，作：བཀང་ཡིག་ལ་ཆུས་བཀབ་པ། 在信件上盖印加封。གཟུགས་བོར་ནད་ཀྱིས་འདེབས་པ། 疾病缠身。ངན་སྨགས་ཀྱིས་ བཀབ་པ། 施之以恶咒。འགྲོ་རྩིས་བཀབ་པ། 决定前去。ལས་དོན་ཞིབ་ཚགས་འདེབས་ པ། 商谈工作。དྲན་སྐུལ་འདེབས་ པ། 提醒，引起注意。ཇ་ལ་ཚོ་འདེབས་པ། 茶里放盐。ཐུག་གཅེར་འདེབས་པ། 刺痛。(3)ཞུ་འཐུལ་ཐེབ་པ། 陈述，启发，སྨོན་ལམ་འདེབས་པ། 发愿。 གསོལ་བ་བཀབ་པ། 启请。ངོ་སྤྲོད་འདེབས་པ། 介绍。

འདེབས་ཐེབ། (མཚན) རལ་གྲི། 能击。剑的异名。

འདེབས་འཛུགས། ས་ཐོན་འདེབས་པ་དང་ཤིང་འཛུགས་པ། 栽植，种植。

འདེབས་ཞིང་། ས་ཞིང་། 耕地。常年耕种之地。

འདེབས་ལྗང། སོན་མ་བཏོས་གོང་ཅམ་ལ་ཆུག་པའི་ལྗང། 基肥。播种前施在田里的肥料。

འདེབས་ཟློས་སྐོར་བ། རོག་སྐོར་བ་སྟེ། ས་ཐན་ཟློས་ལ་ནས་འདེབས་པ་ལྟ་བུ། 轮种，轮栽。

འདེམས་ཀ། འདམ་སྐྱོག 名词。拣择，选取。后缀的ཀ་字，可改作ཁ་ག་或 ང་字。

འདེམས་ཀ་བོར་བ། འདམ་ག་བཀང་པ། 选择，挑选。

འདེམས་སྐྱོག ཨང་པའི་དཀྱིལ་ནས་ བདམས་ ཏེ་སྐྱོག་པ། 选拔，挑选，འདེམས་སྐྱོག་ ཅིད་ འཕྲུན་བསྡུར། 选拔比赛。

འདེམས་པ། ཨང་པའི་ ནང་ནས་ ཁང་ རྩིག་སྐྱོག་པའི་ དོན་དུ་ ཁོ་པའི་ འདམ་པའི་ ད་ལྟ་ པའི་ འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འདེམས་ཅིད་དབང་ཚ། (1)སྤྱི་དམངས་རྣམས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ལུགས་ ལྟར་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་ འཛིན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་འཐུས་ མི་ འདེམས་ བསྐོ་ ཅིད་ དབང་ཚ། 选举权。公民依法选举国家权力机关代表的权利。(2)ཚ་འཛུགས་སུ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིངས་མི་ རྣམས་ཀྱིས་ རང་རང་ གི་ཚ་ འཛུགས་ ཀྱི་ འགོ་ཁྲིད་ཚའམ་འཐུས་མི་འདེམས་བསྐོ་ཅིད་དབང་ཚ། 选举权。各种组织的成员选举本组织的领导人员或代表的权利。

འདེལ་བ། ཤིང་ཞིག ལུས་གཟེ་བ་དང་གཅེར་

འཇགས་བའི་ནུས་པ་ཅན། 杜仲。人药有滋补和镇静作用。

འདོར། སྐད་གྲང་དང་། རྩེ་གསང་ངམ། ཐུན་གསང་། 名词。机警，敏感。嗅觉和心思灵敏的程度：ཨ་མ་ངང་འདོ་ཆ་ཚུང་དུ་རེས་རེད། 不分男或女，机智看今朝。

འདོར་ཀ། (རྒྱང) ཨ་རྟའམ་བང་ཆེན། 使者。

འདོར་བ། རྟ། 名词。马，འདོར་བ་རྟ་ཡི་བང་དང་འདྲ། 有如马奔驰。

འདོར་མེད། གནད་འགག་གམ། ཀེ་རྟེན་སོགས་ཚོས་ཀྱི་བསམ་བློ་མེད་པ། 糊涂。不明事理和利害；འདོ་མེད་པ། 糊涂人。不明事理者。

འདོར་རྒྱངས། གནད་འགག་གམ་ཀེ་རྟེན་སོགས་དགྱེད་བའི་བསམ་བློ། 心计，心眼。对利害得失的打算；ཀོ་ལ་འདོ་རྒྱངས་ཤོད་མེད་ལས་དོན་ཞིག་མངགས་ན་ཤེས་ཤོང་། 托付一件工作，可以看出他有无心计。

འདོར་ཚོད། གནད་འགག་གམ་ཀེ་རྟེན་སོགས་ཚོས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཤོད་པ། 有心计，精明，能干。明白利害和事理。

འདོར་ཤི། མདོ་ཤི་དང་འདྲ།

འདོར་ཤེ། མདོ་ཤི་དང་འདྲ།

འདོགས་ཐྲི། ཐག་བང་འདོགས་བའི་ཁྱི། 守门犬。拴在门前的狗。

འདོགས་ཅན་ཨི་ཅེ། ཞ་དང་། ཡ་ར་ལ་བཞིའི་སྐད་འདོགས་ཅན་ཀྱི་མིང་གཞི། 有足字。有ཞ་ཡ་ར་ and ལ་ 字作下加字的语基，如ཀྱ་ཀྲ་ཁྲ་ and སྐྱ་ 等。

འདོགས་ཐག ཨཆིང་ཐག 系物的绳子；གནག་ཕྱུགས་འདོགས་ཐག 牛鼻索。

འདོགས་པ། (ཐ་དད་ཁ) བཏགས་པ། གདགས་པ། ཐོགས།། ཨཆིང་པ། 系，拴，安上，佩带。佛书译为施设、假立：ཏ་དེ་ཟོ་རའི་ནང་དུ་བཏགས་ཨོད། 那匹马拴在院内。ཕུ་ཀུ་དེ་ལ་མིང་ཞིག་གདགས་དགོས། 要给那个孩子取一个名字。ཁོ་ལ་ཕན་བཏགས་པ། 有益于他。ཕུས་ལ་ཚོ་མཆོན་ འདོགས་པ། 身带兵器。ཐུགས་ལ་འདོགས་ པ། 关怀，关切。དམ་ ལ་ བཏགས་པ། 降伏。迷信所说收伏邪魔使归正道。རྒྱུ་ མཚན་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཅན་ བཏགས་པ། 于因中立果。རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པ། 因受果名。

འདོགས་འཇུག (1)སྐད་ འདོགས་ཀྱང་ཨོད་ལ་ རྗེན་འཇུག་ཀྱང་ཨོད་བའི་མིང་གཞི། 前加有足语基。有下加字和前加字的语基。如 འགྲུ་ བཀྲ་ 等。(2)འདོགས་ཚིག་དང་འཇུལ་ཚིག 下加字和前加字。

འདོགས་བྱང་། གཞན་ ལ་ འདོགས་ རྟགའི་ ཤེང་བྱང་། 吊牌。拴在器物表面上的标签或号牌。

འདོགས་མིག ཤེང་བྱང་ ཚོགས་ལ་ འདོགས་ ཉེད་ཁུང་ཐག་བརྒྱ་ཤའི་མིག་ཀྲང་། 穿线孔。器物上穿过线绳的小孔。

འདོགས་ཚིག ཀྲད་གས་ཀཞི་ གང་ཡིན་ ལ་འདོད་བའི་མིང་ཚིག 事物的名称。

འདོགས་ཀཞི། འཆིང་ས་ཞི་ཞིའམ། དཔྱང་ས་ཡི་ལུལ། 系物处。如拴马桩等。

འཚོགས་ཐམ། བར་ སྐྱང་དུ་ འཁེལ་ བའི་ བཅའ་ཐམ། 吊桥。悬空的绳桥。

འདོགས་ཡིག ཞ་དང་། ཡ་ར་ལའི་འདོགས་ཡིག་བཞི། 下加字。 即加于语基下面的 ཞ་ ཡ་ ར་ 和 ལ་ 等四字。

འདོགས་ཡྱང་། དངས་སྐུང་ཀྱེན་དུ་ འདོགས་ཁྲིད་ཀྱི་ཡུང་ཐག 纽襻，挂环。

འདོགས་ཤ། ཀ་འཁྲག་ ཚམ་གཅོང་བ་ཁྲེ་དགུན་

ཀ་ཤ་ལྷུག་ཐག་བར་བཀལ་ནས་འཕྱག་བཏང་སྟེ་སྐམ་པར་འདོགས་ཤ་བཏང་བ་ཞིང་། 干冻肉条。冻干了的肉条。冬季把牛羊肉切成条块冻干。

འདོགས་ཤིང་། དངོས་སྐྱེད་འདོགས་སའི་ཤིང་། 系物木桩。

འདོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) དོང་བ། འདོང་བ། དེངས།། འགྲོ་བའམ། འགྲོ་བ། 走，行，去：རང་གནས་སུ་དེངས་ཤིག 各就各位！ཚོས་འཕྲིད་དུ་འདོང་། 去洗衣。ལམ་བཟང་དེའི་ཐོག་ནས་འདོང་དགོས། 该走那条正路。ནམ་མཁར་དོང་བ། 散人虚空。རྒྱལ་ཁའི་ཐྲོག་སུ་དོང་བ། 走向胜利。

འདོད་ཁམས། འདོད་པའི་ཁམས་འདིའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཁམ་ཟས་དང་འཁྲིག་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་ཤིང་འདོད་ཡོན་ལྔས་འཚོ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྣོད་ཀྱང་འདོད་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་གནས་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད། 欲界。此中众生贪爱段食，贪行淫行，享妙五欲，其器世间亦为有贪欲的众生之所居处，故有此名。

འདོད་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་དྲུག འདོད་པའི་ཁམས་འཇིང་སྐྲམ་ལས་གྱིས་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། འཇིག་ལྟ་དང་། མཐར་ལྟ་བཅས་དྲུག 欲界修断六种。欲界修道所断无明、贪、嗔、慢、萨迦耶见和边执见，共有六种。

འདོད་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་ས་ཀུན། འདོད་པར་སྡུག་བའི་ཀུ་སྤང་བྱ་བཏུ་དང་། ཀུན་བའི་ཀུ་སྤང་བྱ་བདུན། འགོག་བའི་ཀུ་སྤང་བྱ་བདུན། ལམ་བའི་ཀུ་སྤང་བྱ་བཀྲད་བཅས་མཐོང་སྤང་གི་ཕྱ་རྒྱ་ཀུན་ཏུ་ཅ་ཀྱིས་ཤེད་པར་མངོན་པ་མཛོད་ལས་གསུངས། 欲界见断三十二种。《俱舍论》中说，欲界中苦谛所断十，集谛所断七，灭谛所断七，道谛所断八，总共有见断随眠三十二种。

འདོད་ཁམས་གནས་རིགས་ཉི་ཤུ། ཚ་དམྱལ་བཀྲད་ཀྱི་གནས་བཀྲད་དང་། ཡི་དྭགས་དང་དུད་འགྲའི་གནས་གཉིས་ཏེ་ངན་འགྲོའི་གནས་རིགས་བཅུ་དང་། མིའི་གནས་ཤྲིང་བཞི་དང་། འདོད་པ་ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་གནས་དྲུག་བཅས་ཉི་ཤུ། 欲界二十处：八热地狱、饿鬼旁生为十恶趣，人处四洲，欲天六处，共为二十处地。

འདོད་ཆེད། རང་གི་འདོད་དོན་ཁོ་ན་འགྲུབ་པབས་ཅྲད་པ། 徇私，贪图私利，མི་དང་པོ་མིན་པ་ཚོས་འདོད་ཆེད་ཁོ་ན་བྱས་ཡོང་། 不正直的人只会徇私。

འདོད་དགུ། འདོད་པ་ཐམས་ཅད། 所欲，凡百希求，一切愿望：ཐུ་བ་འདོད་དགུར་གྱུབ་པ། 诸事如意。དགའ་བའི་ད་བཞིན་ལ་ འདོད་དགུར་སྤྲོད་པ། 尽情享受欢乐。

འདོད་བཙུད། (སྡིང) སྐད་འཆོང་མ། 妓女，娼妓。

འདོད་འཆུ། (མངོན) བྱད་མེད་འདོད་ལྡན་མ། 欲行。风骚妇女的异名。

འདོད་འཆུ་མ། (མངོན) སྐད་འཆོང་མ། 欲行女。娼妓的异名。

འདོད་རྒྱ། འདོད་དགུ་དང་འདྲ།

འདོད་རྒྱལ། (1)རང་འདོད་ཁོ་ན་ཙམ། 任意，随心所欲：མ་བསམས་ འདོད་རྒྱལ་ གཏམ་ ལ་གཏད་མེད། 不加思索、随便说出的话不作数。(2)མིང་བདེ་འདོགས་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། དངོས་པོར་ཐོག་མར་ བདའ་སྐྱར་བ་ན་ རྒྱ་མཚན་ལ་མ་བརྟེན་པར་བདེ་སྐྱར་མཁན་གྱི་འདོད་པ་དབང་བཙན་དུ་བྱས་ནས་རང་དགར་བཏགས་པའི་མིང་། དབེར་ན། མ། ཆུ། མེ། རླུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 随欲，任意。命名方式之一种。最初对事物命名时，不凭借理由，但由命名者随心所欲任意安立之名。如云地、水、火、风等。(3) འདོད་ བའི་

ཆུལ་བའི་བསྡུས་ཚོག

འདོད་ཆུལ་གྱི་ཕྱོ། འདོད་ཆུལ་གྱི་མིང་དང་དོན་གཅིག

འདོད་ཆུལ་གྱི་མིང་། རིས་ཆོག་གི་འགྲེལ་བཤད་དང་ཆུ་མཚན་གང་ཡང་བརྗོད་ཆུ་མེད་བར་རང་འདོད་ཁོ་ནས་ཐོག་མར་སྨྲས་བའི་བྱད། 原始词，根词。无理可解，无义可释，最初任意所创之语词。

འདོད་ཆུལ་སྨྲ་བ། མ་བརྟགས་ པར་ དྲན་ ཚད་གང་བྱང་དུ་སྨྲ་བ། 随意乱说，任性行言。

འདོད་ཇས། འདོད་ཇམས་དང་འདྲ།

འདོད་ཇམས། འཐོབ་ འདོད་ ཅ་ འདོད་ ཀྱི་ རྣམ་ཤེམས། 野心，贪婪。贪得的心。

འདོད་ཆ། ཆ་བཅུ་གསུམ་དུ་བྱས་པའི་ཆ། དེ་ཡི་གཅུགས་ཀུག་གཅུགས་བྱག་ཆ་ འདོད་ པས་ བཞོས་ན་ཏེ་ མཁའ་རིའི་ཚར་འགྱུར། 十三分之一。此数的 1/9191，用13除后，它的分母就化成707。

འདོད་ཆགས། ཅ་ ཉོན་ དྲག་ ཀྱི་ དང་ གཤེས། ཁམས་གསུམ་པའི་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་ཆགས་པ་སྟེ་ སྲིད་པའི་ རྒྱུ་ བསྐལ་ སྐྱེད་པར་ ཟྲད་ པའོ། 贪。贪著三界有漏诸蕴，生起轮回众苦为业。佛书亦译为贪、欲、爱和爱染等。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་བཀའ་ཆགས་དང་། མངོན་འདོད། མངོན་ཞེན། ཆགས་པ། རྐྱེད་འདོད། ཐོབ་འདོད། འདོད་པ། འདོད་སྲོ། ཞེན་པ། ཕིད་ཀྱི་ཤིང་རྟ། རེ་བ། ཟེད་པ་བཅས་སོ།

འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཁྱིགཏ་མཆུ་དམར། འདོད་ཆགས་སྲིན་བྱའི་གཤེགས་ལུ་བཀོད་པ། 红嘴夜鹰，赤喙鬼头鸟。佛教徒用以表示贪欲。

འདོད་ཆགས་ལྔ། ཡིད་ལ་ཆགས་པ། དང་ལ་ཆགས་པ། སྐྱེ་བསྐལ་ལ་ཆགས་པ། གཟུགས་ལ་ཆགས་པ། འཇིག་ཚོགས་ལ་ཆགས་པ་བཅས་ལྔ། 五贪：外贪、内贪、苦贪、色贪和坏聚贪。

འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། འདོད་ཉོན་མཐའ་དག་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ་ དགྲ་ བཅོམ་ པ། 离贪，离欲。远离一切欲界烦恼，即阿罗汉。

འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་མཆོག (མངོན) སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས། 离欲最高者。佛法的异名。

འདོད་ ཆགས་ དང་ བྲལ་ བའི་ ལམ། དགྲ་ བཅོམ་པའི་ལམ། 离染道，阿罗汉所修道。

འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས། ཐེག་དམན་ས་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མི་སློབ་པའི་ གཙང་མི་ ཏོང་ འབྲས་གནས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས། 离欲地。住不还果位现观，即无学地。小乘八地之一。

འདོད་ཆགས་ཉེགས་བཞི། གཉིས་གཉིས་འབྲེལ་བའི་འདོད་ཆགས་དང་། ལག་པ་བཅངས་པའི་ འདོད་ཆགས། ཚེད་པའི་འདོད་ཆགས། བལྟས་པའི་འདོད་ཆགས་བཅས་བཞི། 四欲，互拥欲、执手欲、含笑欲和凝视欲。

འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས། ཟས་གོས་སོགས་ལ་ཅམ་ འདོད་མེད་པར་གང་བྱང་བ་ཞེག་གིས་སེམས་མཉམ་པ། 少欲知足。

འདོད་འཇོ། (1)གང་འདོད་སྒྲུབ་པ། 如意，满愿。(2)(མངོན) 1.དཔག་བསམ་གཤིང་། 如意树的异名。2.རྣམ་ཐོས་སྲས། 财神的异名。

འདོད་འཇོའི་ཕྱུ། ཏེ་ མ་ ཉི་ འདོད་ སྒྲུབ་ བའམ་ རེ་བ་སྐོང་བར་བྱེད་པའི་པ། 如意牛，如意宝牛。能随心所欲产生乳汁等的理想牛。

འདོད་འཇོའི་བུམ་བཟང། དགོས་འདོད་ སྒྲུབ་ པའི་ བུམ་པ་ མཆོག 如意宝瓶。能随意满足需要的理想妙瓶。

འདོད་ཡོན། འདོད་པའི་ ཁམས་ ཀྱི་ ཉ་བའི་ ཉོན་ མོངས་པ་དྲུག་དང་ཉེ་བའི་ ཉོན་ མོངས་པ་ཉི་ཤུ། 欲惑，欲界烦恼。欲界所有六种根本烦恼及二十

种随烦恼。

འདོད་ཉོན་སྐོར་དགུ། འདོད་པའི་ཆོམ་ཐང་དགུའོ། 九种欲惑。欲界九修断。

འདོད་གཏམ། (1)འདོད་ཆགས་ཀྱི་སྐད་ཅ། 淫词，亵语。(2)རང་འདོད་ཀྱི་གཏམ། 有偏见的话，袒护之词。

འདོད་ཁམས། འདོད་པའི་ལུས་མི་གང་དུང་གི་ལུས་རྣམས། 欲身，欲界身。欲界天和人的身体。

འདོད་ཁྲག་ཅེ་བ། ཆོས་སུ་ཐུང་བ། 不耐心，性急：ལས་ཀྱའི་འགོ་བཙུགས་མ་ཐག་ཏུ་ ལས་མཇུག་བསྡུ་རྩྭའི་འདོད་ཐག་ཉེ་བ་ཅིའོ། 工程刚开始，便急于想结束。

འདོད་ཆོག་སྒྲུབ་བ། འདོད་དོན་ ཐོག་ ཏུ་བབ་པ། 如愿， 愿望达到， 理想实现：ལས་དོན་གང་བརྩམས་ཐམས་ཅད་འདོད་ཐོག་སྒྲུབ་ཀྱིན་པ། 所办之事，都如愿以偿。

འདོད་ཏལ་ཟླ། (མངོན) ཆོར་ཟླ་གསུམ་པ། 欲时月。三月的异名。

འདོད་དོན། (1)རེ་དོན་དང་། དགོས་དོན། 愿望，希望。所追求的事：འདོད་དོན་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་ཀྱིས་གྱུར་པ། 所有愿望都实现了。(2)ཁས་ཟབ་པའི་དོན། 主张。已经承认的意见。

འདོད་འདུན། (1)འདོད་པའི་ ལུལ་ ལ་དགའ་བའམ་རེ་བ། 希冀，贪图，企图。(2)ཀུན་སྦྱོར་ལྔའི་ཡ་ཀུལ། འདོད་ཁམས་པའི་ཆུང་ལ་ཡོད་པའི་འདོད་པའི་ དབང་འབྱོར་ལ་འདུན་པའོ། 贪结，贪爱结。五结之一。欲界位中所有贪爱妙欲资财之烦恼。

འདོད་ལྡན་མ། (མངོན) (1)བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美女的异名。(2)སྨད་འཚོང་མ། 娼妓的异名。

འདོད་ཀྱལ་ཁྱེད་ཐྱོ། འབྱ་དངུལ་ སོགས་ ལ་ཞེ་གདག་གིས་བཀལ་བའི་ཁྱེད་ཅེན། 狠心利。狠心盘剥的高利率：འདོད་ གཏག་ཁྱེད་ ཐྱོར་བཏང་བའི་བྱ་ ལོན་ གྱིས་ དབུལ་ ཐོངས་ ལ་ བཀུ་ གཞོག་ཅིང་པ། 放狠心利剥削贫民。

འདོད་ཆོག་ཅན། འདོད་ཆེམས་ཆེ་བ། 多欲，贪心重。

འདོད་ལྡམ། འདོད་ཡོན་ཀྱི་ལྡམ་བུའི་བསྡུས་ཚོག

འདོད་ལྡམ་དམར་ཐོ། ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་ཐྱི་རལ་མཆོད་པའི་ལྷ་མོ་བཞུགས་ཡུལ། 供女朱台。坛场外围供养天女所站台阶。

འདོད་པ། ❶(ཐ་ཤེ་དད་པ) (1)ཆགས་ པ་ དང་། དགའ་བ་དང་། ཞེད་པ། 贪恋，爱好，欲愿，想望；ཆང་འཐུང་འདོད་པ། 贪酒。རྩེད་མོ་རྩེ་འདོད་ པ། 好玩。རང་ བའི་ བར་ འདོད་ པ་ ལ་དབང་ བས་གཞན་སྡུག་བསྔལ་མེ་ འདོད་པ་ཤེས་པ། 从自己想望幸福，推知别人不愿受痛苦。(2)ཁས་ ལེན་ པ། 承认，同意，应允，许诺：རང་ ལུགས་འདོད་ པ་ལས་ གཞན་ ཀྱི་བཤད་ ཟིལ་ཁས་མི་ལེན་པ། 只承认自己的主张，不同意别人的说法。རོན་འཁྲུལ་སྐྱེང་ཐག་པ་ནས་འདོད་ ཅིང་ཁས་ ཟངས་ པ། 表心承认错误。ཆོས་དད་ ཅིད་ མཁས་ཆང་མས་ལྷ་ ཡོད་ བར་ འདོད་ པ། 凡是信宗教的人都承认有神。❷名词。(1)ཆགས་པའི་མེང་། 贪心，淫欲；འདོད་པ་ཁེངས་པ། 满足。འདོད་ པ་ ཆུང་པ། 寡欲。འདོད་ པ་ ཆེ་པ། 多欲，贪心大。འདོད་པ་ལ་ལོག་པར་གཡེམ་པ། 行邪淫行。(2)(མངོན) འདོད་པའི་ལྷ་ རྟེ་ལྷའི་ཟླད་ འཆོང་མ་བཅུ་གསུམ་ཡོད་ བས་ཀྱངས་བཅུ་གསུམ་ མཆོག། དེ་དག་ནི་ཐུགས་ཀྱི་འོད་ཟན་མ་དང་། ཐིག་ལེ་མཆོག་མ། བད་དཀར་མ། ལག་བཟང་ མ། དཀར་བའི་ཤིང་རྟ་མ། རབ་དུ་རྒྱས་ཅིང་ མ། མེ་རྡུ་ཀ། ཟླ་འཇེས་མ། ལེགས་ཆུན་མ།

སྐྱེ་སྐྱེས་མ། ཙ་ལས་སྐྱེ་ཏྲ། ཆུ་ཤིང་བཅུ་ཅན་མ། སྐེད་ལེགས་མ་བཅས་སོ། 天界有妓女光电女、精纯女、白莲女等十三，故表数字13。(3)འདོད་པའི་ཁམས། 欲界。

འདོད་པ་བཅུ་གཅིག ཚ་དམྱལ་དང་། ཐང་དམྱལ། ཀླུ། ལྷ་མིན། མི། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་བཅས་བཅུ་གཅིག 十一欲界：热地狱、寒地狱、龙、阿修罗、人及欲界六天。

འདོད་པ་དང་ལྡན་པའི་ལྷ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ། 欲界天。

འདོད་པ་ལྡན། (མངོན) ཐ་ངང་པ། 具欲。黄鸭的异名。

འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ལྷ་མི། འདོད་ཁམས་ན་གནས་པའི་ལྷ་དང་མི། 欲界天人。

འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ལྷའི་རིས་དྲུག འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

འདོད་པ་སྤྱོད་པ། འཕྲིག་པ་བསྟེན་པའམ། ཚུར་པ་སྤྱོད་པ། 淫欲，性交。

འདོད་པ་ལྷག་ལྟམ་ཚོགས་པ། གང་འདོད་འབྱུང་བ། 愿望满足，所求称遂。凡所愿乐圆满富足：འཚོ་བའི་རྒྱུ་ཆས་གང་དགོས་འདོད་པ་ལྷུན་སྲུབ་ཚོགས་པ་ཡོང་རིས་ཡིན། 所需的生活物资，定会富足。

འདོད་པ་བྱེད་པ། རེ་འདོད་ཀྱི་ཞེམས་སྐྱེ་བ། 想望，希求，爱慕：བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་འཚོ་བ་ལ་འདོད་པ་བྱེད་པ། 想望幸福生活。

འདོད་ པ་ བཅལ་ ཀུང་ མི་ རྟེད་ བའི་ སྒྲུབ་བསྒོམ། སྒྲུབ་བསྒོམ་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་ཅིག་སྟེ། ཙོ་རྒམ་ཐུས་སྐྱང་སྟོན་ཐོག་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཚོང་ཐུས་ཀུང་ཁེ་སྐྱེས་མ་ཐོན་པ་ཟོས་ཤེ། གང་ལ་རེ་བ་དེ་འབད་རྩལ་བཅལ་ཀུང་མ་རྟེད་པས་ཞེམས་ལ་སྐུ་ངན་སྐྱེ་བ་དང་། ངག་ཏུ་སྨྲེ་སྐྱོས་འདོན་པ། ལུས་ལ་གནོད་པ་བསྐྱེད་པ། ཡུལ་དེའི་ཙོན་ཏུན་དྲན་ཞིང་འདོད་པས་ཡིད་གདུང་བ། དེའི་ཟོང་ས་རྟེད་མ་ཚང་བས་ཡི་ཆད་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ། 求不得苦。诸有欲图，求之不得，如勤农事而无收获，经商不得利润，心生悲哀，语出号泣，身觉痛楚，眷念其德，留恋伤感，惘然失意之苦。八苦之一。

འདོད་པ་ལ་འདུན་པ། འདོད་འདུན་དང་དོན་གཅིག

འདོད་པ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ། སྟོན་པས་ཙོང་སུ་བཀག་ བའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའི་འདོད་ཙོན་ཀྱི་ དངོས་ཙོར་ཞེན་པས་ བག་མེད་པར་ ཟོང་སུ་སྤྱད་པའོ། 纵情享乐。对于佛所禁止的有过患之事物妙欲等，恣意贪爱，纵情享受。

འདོད་པ་བསོད་ཉམས་པ། ཆོག་ཤེས་མེད་པ། 贪心不足，贪欲无止境：གཞན་ ལས་ ལྷག་ པར་ ལེན་པའི་འདོད་པ་བསོད་ཉམས་པ། 比别人多取，贪心不足。

འདོད་པའི་ ཁྲོན་ པ། (མངོན) མོ་ མཚན། 欲井。女生殖器的异名。

འདོད་པའི་འཁྲིལ་ཤིང་། (མངོན) ཙོ་ མཚན། 欲藤。男生殖器的异名。

འདོད་པའི་རྒྱལ་པོ། ཁོ་བཅུའི་ཙ་ ཀུལ། 欲帝明王。十忿怒明王之一。

འདོད་པའི་སྐོམ་ཐང་དགྱ། འདོད་ པའི་ སྐོམ་ཐང་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཤེང་། དེ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་དང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ གསུམ་དུ་ཕྱེ་བས་ དགུའོ། 欲界九修断。总集欲界一切修所断烦恼，分为上中下品，每品又分为上中下，故成九品。

འདོད་པའི་སྐོམ་ཐང་ལྟ་སྤང་ཙ་ཡིན། འདོད་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་ཐང་དྲུག་པོ་དེ་ ཆེན་ པའི་ ཆེན་ པོ་

ཅཀ་སྟེ་སྤང་སོང་དཀྱུས་ཕྱི་བས་ང་བཞིའོ། 欲界修断五十四种。欲界六种修断，各分九品，共计五十四种。

འདོད་པའི་སྐོམ་ཐང་ཅན། སྐོམ་ལས་ཀྱི་ངོ་སྐལ་ཏེ་ཐུང་བའི་ཐང་ཅན་ཏོ། འདོད་པའི་སྐོམ་སྤང་བཞི་དང་། འདོད་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་འཇིག་ལྟ་དང་། མཐའ་ལྟ་བཅས་སོ། 欲界六修断。欲界所属修道本分六种所断：欲界修所断四，欲界俱生萨迦耶见和边执见。

འདོད་པའི་སྐོམ་སྤང་བཞི། འདོད་ཁམས་ཀྱི་སྐོམ་ལས་ཀྱི་སྤང་བ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ་བཅས་བཞིའོ། 欲界修断四种。欲界修道所断无明、贪、嗔、慢，共有四种。

འདོད་པའི་ཀུ་ཚ། (ཨངོན) ཀུ་ཁུཊ 欲蒲葵。杜鹃的异名。

འདོད་པའི་དད་པ། དད་པ་བཞིའི་ཁ་ཅིག་སྟེ། ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་སྐྱེ་བར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ་བཅས་བཞིའོ། 乐信。为证无上菩提生起恭敬学道之心。四种信之一。

འདོད་པའི་དྲུས། (ཨངོན) (1)མཚན་མོ། 夜的异名。(2)དཔྱིད་དྲུས། 春季的异名。(3)ནག་པའི་ཟླ་བ། 藏历三月的异名。

འདོད་པའི་ཉེ། ཉེ་བཞིའི་ཁ་ཅིག་ཏེ། ལྷ་མིའི་ཡུལ་ལ་ཤིང་སྐྱེས་པའོ། 欲求分，受用人天世界。四部之一。

འདོད་པའི་ཚོ་ཀ། (ཨངོན) (1)ཀུ་ཁུཊ 杜鹃的异名。(2)དཔྱངས་སྒྲ། 音乐的异名。(3)འདོད་ལྷ་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག 欲界他化自在天的异名。

འདོད་པའི་བར་ཆད། ཉི་ཤིང་ཆུ་ཁུན་ཀྱི་ཚོགས་པ་མ་རྟེན་ཀྱི་བར་དུ་གཏས་པའི་དུས་ཏེ། 欲界中有生。即未得投生中间的寻香者。

འདོད་པའི་དབང་ཕྱུག (ཨངོན) བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག欲自在。他化自在天魔王的异名。

འདོད་པའི་འཁྲལ་ཁམས། (ཨངོན) དམྱལ་བ།离欲果。地狱的异名。

འདོད་པའི་རྫོགས་བྱེད། (ཨངོན) དུ་མ། 欲醉瓶。乳房的异名。

འདོད་པའི་རྒྱུད་མ། (ཨངོན) ཆུང་འཚོང་མ། 欲乐女。娼妓的异名。

འདོད་པའི་རྩོད་གནས། འདོད་ཁམས་ཀུ་བསམ་པ་རྩོད་ལྡན་ཀྱི་དུས། 欲界斗诤时。

འདོད་པའི་ཚལ། (ཨངོན) སྐྱེད་མོས་ཚལ། 欲园。林园的异名。

འདོད་པའི་ཟག་པ། ཟག་པ་བཞིའི་ཁ་ཅིག། འདོད་པའི་རྟེན་མོངས། 欲漏。欲界的烦恼。四漏之一。

འདོད་པའི་ཚོར་ཀུན། མིག་ཆོས་པར་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཆུས་པ། 声色，可爱乐事。佛书译为妙欲。妙资具、欲乐。

འདོད་པའི་ཚོར་ཀུན་ལྔ། ཁཏྟཱས། རྣ། ཉི། ཤེ། རྣ་བ་སྐྱེ་ལྔ། 五欲乐，妙五欲：色、声、香、味、触。

འདོད་པའི་ཏིག་འཛིན། གསང་ཐགས་ཀྱི་སྐྱེད་འབྱས་ཤེས་སྐྱེ། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་ཅིད་ཐོབ་པ་ནས་ལུས་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་དང་མཉམ་པ་མཐུ་མངའ་བ་དང་། རིག་ཐགས་དང་དངོས་གྲུབ་སྐྱེ་ཆོགས་ཅིད་པ། ཆེ་ལ་དབང་བ། 欲界持明。修行密乘所生效果之一。获得共通成就瞬位之时，身与欲界诸天同分，能得明咒及诸成就，奉命自在。

འདོད་པའི་ཚོང་སྐྱེད། (1) དགའ་བ་ཅིང་རོས་པའི་དངོས་རིགས། 乐欲事物。可资享受的

事物。佛书译为受用欲尘。(2)འཁྲིག་པ། 性交。(3)(ཨངར།) འདོད་ལྷ། 欲乐者。欲天的异名。

འདོད་ཁམས་ཤེམས་རྒྱང་། འདོད་ཁམས་ པའི་སྐྱེད་ཀྱི་ཤེམས་བྱང་། 欲界心所。

འདོད་ཁམས་ཕྱིད་པ། འདོད་ཁམས་ ཏེ་ སྐྱེད་པ་ གསུམ་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞིག 欲有。三有之一。

འདོད་ཁམས་ལྷ། འདོད་ལྷ་དང་དོན་གཅིག

འདོད་ཁས་ཆོས་སྐྱབ། འདོད་ པ་ ཆ་ དྲགས་ཁས་ ཆ་ཚ་སྐྱབ་པ། 贪而忘羞，利欲熏心。

འདོད་དབང་ལས་ཀྱང་། རྒར་བོད་ས་གནས་ སྐྱེད་གཞུང་གི་བཐེ་རིགས་སྐྱེ་འདུས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ ཅིག་སྟེ། ཟངས་བཐེ་བ་དང་། ལྷགས་བཐེ་བ། ཚགས་པ། ལྷགས་པ། རི་མོ་བ། ཕྱ་བཐེ་བ། འཇིམ་བཐེ་ བ་སོགས་ཐད་ ཀར་བདག་གཉེར་ཟྭད་ པ་ཞིག 手工局。原西藏地方政府征调手工业工人无偿应差的机关，直接管辖铜工、铁工、刻镂工、铸工、画工、饰件工、塑工、车工等手工业工人。

འདོད་བྱེད། (1)དགའ་བའི་ཐུགས། 亲友，用率。偏袒的一方：རང་རང་དགའ་ བའི་ འདོད་ཐུགས་ ཀྱི་ ནུ་ འཇིན་ པ། 只袒护自己偏爱的一方。(2)དགའ་བའི་དངོས་པོ། 所爱的事物，喜好的东西。(3)ཁས་ ཟབངས་ པའི་ གནས། 承认的事，认可的道理。

འདོད་ འཕེལ་ ཟླ་བ། (ཨངར།) སྒྲོན་ ཟླ་ བཞི་ ཆུ་ ཟླ་ ཕྱེ་པ། 欲盛月。藏历五月的异名。

འདོད་ཅྱེད། (ཨངར།) ཚང་། 行欲者。酒的异名。

འདོད་ཐལ་བ། (1)ཞེན་ པ་ ཤོག་པ། 厌恶，厌弃。(2)དགྲ་ བཅོམ་པ། 离欲，阿罗汉。

འདོད་ཆྱོ། རང་རང་གི་འདོད་པ་ཐམ་ འདོད་ཚལ་ འཇིན་ པའི་ ཆྱོ། 心愿，意愿，理想；འདོད་ཆོ་ ཉིམས་པ། 满意。རང་ ཉིད་ ཀྱི་ འདོད་ ཆོ་ ཁ་ནས་ སྐྱེ་ བ་ རེ་ བྱེད་པ། 只凭个人愿望从事。

འདོད་དབང་། (ཨངར།) ཁྱི། 欲王。狗的异名。

འདོད་ཚ། 名词。(1)ལུས་ ཀྱི་ རྩའི་ ཁྱ་ བྱག་ ཅིག 人体心脉轮中南支脉名。(2) (ཨངར།) བྱད་ མེད་ མཆོག 欲女。美妇的异名。

འདོད་ཚེས། ཞེ་ བག་ པ་ནས་ མོས་པ། 意志，志向；ང་རང་གི་འདོད་ མོས་དང་མཐུན་ སོང་། 符合我的心愿。

འདོད་ཆོགས། (1)འདོད་ པ་ལྟར་འགྲུབ་ པའི་ རྨོན་ ལམ། 愿望，企望。希望达到的心愿。(2)འདོད་ པ་དང་ རྨོན་ པ། 景仰，爱慕。爱好和羡慕。

འཆད་ཚུལ། ཁས་ལེན་ སྐྱངས་སམ་ ལྟ་ བ་འཛིན་ སྐྱངས། 意旨，主张；འདོད་ ཚུལ་ རྒྱབ་ འགལ། 主张相悖。

འདོད་ཆེན། རྒྱུ་ རོང་ སོགས་ ལ་ རྨྱེས་ པའི་ ཞེན་ ཆགས། 耽湎，贪恋；འདོད་ཞེན་ ཁོག་ སྟེད། 贪淫无忌。ནུ་ རོང་ལ་འདོད་ཞེན་ རྨྱེས་པ། 贪财。

འདོད་གཟུགས། (1)འདོད་ པ་ རྨྱེ་ ལུལ་ གྱི་ གཟུངྒ། 可爱色。(2) འདོད་ ཁམས་ དང་ གཟུགས་ ཁམས་ གཉིས། 欲界和色界。

འདོད་གཟུགས་ཅན། (ཨངར།) ལྷ། 妙体者。天神的异名。

འདོད་ཡོན། (1)འདོད་ པའི་ ཡོན་ ཏན་ གྱི་ བརྒྱས་ ཚིག (2)(ཨངར།) འདོད་ པའི་ ཡོན་ ཏན་ ལ་ གཟུངྒ་ དང་། སྒྲ། དྲི། ངོ། རེག་བྱ་ རྟེ་ ལྡེ་ ཡོད་ པས་ བྱང་ལྡ་ མཆོག། 妙欲。妙欲有色、声、香、味、触五者，故表数字5。

འདོད་ཡོན་ཀྱི་ལྷམ་ བྱ། དཀྱིལ་ འཁོར་ གྱི་ རྩྭ་ རྩལ་ དུ་ བཀོད་ པའི་ འདོད་ པའི་ ལྷ་ མོ་ མཆོད་ པའི་ སྟེགས་ བྱ། 供女台阶。密宗坛场外围供养天女所站台阶。

འདོད་ཡོན་ལྷ། (1)གཟུགས་ དང་། སྒྲ། དྲི།

རྣ། རེག་བྱ་བཅས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནམ་ནུས་པ་ལྟ། 五妙欲，妙五欲。色、声、香、味、触五种外物的功能或其对眼、耳、鼻、舌、身所起的作用。(2)མཆོད་རྟས་ཀྱི་ཉེ་བྱག་མེ་ཤང་དང་། མེ་ལྕང་། དུང་ཆུ། ཤིང་འབྲས། ཙོས་དང་ལྟ་བུས་རྣམ་བཞིན་གཟུགས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆུ་ཤིང་ཟས་སོང་མཆོད་པ། 五妙欲供。供养神佛的色、声、香、味、触，分别以铜镜、琵琶、海螺中香水、果实和绫罗等为代表。

འདོད་ལན། དེ་ལྟར་དུ་འདོད་ཅས་ལན་བཏབ་པའི་དོན་ཏེ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་གཏལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏལ་འཕྲུལ་ལ་འདོད་ལན་བཏབ་པས་ སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་འདོད་ཅས་ཁས་ལྡངས་པའོ། 认可。答以“承认如是”。如有难云：“声，应是无常，所作性故。”对于此一责难，径可承许答云：“承认声是无常。”

འདོད་ལན་ཟེངས་པ། གཞལ་འགྱུར་ལྟར་ སྐང་བཞིའི་ནང་གེས། མི་འདོད་པའི་གཞལ་བ་འཕེན་པ་གང་ཞེག རྟགས་ཁྱབ་གྱུབ་ཅིང་འདོད་པར་ཁས་ལྡངས་པར་བསལ་བ་མི་འབབ་པ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་གཞལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྐྱོན་མིན་སྐྱོན་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ཞིང་། གཞལ་གྱི་ལན་ལ་འདོད་ཅས་ལན་ཞེས་པའོ། 顺势认可。四种似应成之一。对方发动不肯承许之责难，若其因可以周遍，认可而无损于我之所许者。如云：“声，应是无常，是实有事物故。”对此以无过为有过之责难，径可顺势答云：“承许。”

འདོད་ཡུལ། ཁས་ལེན་ཚུལ། 主张：རྩོད་ཅད་ཀྱི་འདོད་ཡུལ་ལས་ལག་ལེན་བྱ་ཚེས་ཡོད། 打算按原有的主张实施。

འདོད་ཆགས། ཆོག་གཡེམ། 奸淫，贪淫。佛书译为邪淫，为十恶之一：འདོད་ཆོག་སྐྱེད་པ། 行淫。

འདོད་སེམས། མངོན་འདོད་ཀྱི་སེམས། 贪心，欲念：འདོད་ སེམས་ཀྱི་ཆ་ རྒྱབས་བྱག་དུ་ འཕྱུར་བ། 欲念如潮涌。

འདོད་ཞེད། འདོད་པ་ལ་ཤེན་དུ་ཆགས་པ། 贪，贪爱，贪婪：འདོད་ ཞེད་ ཚོར་སྐ་ སྐྱེད་ལ་ ཆགས་པ། 贪图享受。

འདོད་གཞོལ། རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་འགྱུབ་པའི་གཞོལ་འདེབས། 祈祷，祝告，祷告。

འདོད་ཀྱམ། རང་འདོད་ཀྱི་ཀྱམ་པ། 非分之想，贪求：དངོས་ པོ་ ལ་ འདོད་ ཀྱམ་ ཅིང་ པ། 贪求财物。

འདོད་ལྷ། འདོད་ པའི་ཁམས་ ལ་གནས་ པའི་ལྷ། 欲天，欲界天。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ དཀའ་ ཐུབ་དགུ་དང་། འཁོར་ལོའི་ཐ་མ། དཀའ་མའི་བདག་པོ། དཀའ་རབ་དང་ཐུག འཇོམ་པའི་ཉིན་ཀྱི། ཆུ་ཤིན་ཆུལ་མཚན་ཅན། ཉ་མི་རྟག ཉི་མའི་མདའ། སྙིང་ལ་ཉ། སྟོབས་ལྡན་ བཅུམས། དྲན་པའི་ཡིང་ཀྱི། བདུད་རྩིག་ཅན། མདའ་ལྟ་བ། སྟོམ་པའི་དགྲ། དབང་ཐུབ་བདག སྒྲུབ་རྩིའི་ཁ་ལོ་བ། མི་རྟག་མདའ་ཅན། མི་རྟག་གཞུ་ཅན། སྐྱེས་ཐྱེད། རྟེ་དགའི་ཐ་མ། ཚངས་བཅོམ། ཞི་མཐར་ཐྱེད། གཞན་འཕྲུལ། ཡིད་ལ་ཉ། ཡིད་ལས་བྱུང་། ཡིད་སྐྱབས། ཡིད་སྐྱབས་བདག་པོ། ཤུལ་མེད་བཅས་སོ།

འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག འདོད་ ལྷ་རིས་ དྲུག་དང་ དོན་གཅིག

འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག ཐུལ་ཆེན་རིགས་བཞི། སུམ་རྩེ་རྩ་གསུམ། འཕྲུལ་བྱེད། དགའ་ལྡན། འཕྲུལ་དགའ། གཞན་འཕྲུལ་དབང་ཐྲེད་དེ་དྲུག 欲界六天：四大王众天、三十三天、时分天、知足天、乐化天和他化自在天。

འདོམ། རྒྱང་བོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས་ཁུལ་

རྡེན་ས་ཁྲོན་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཞིག འདོན་རིའི་ཚད་ཆེ་ཆུང་རིས་གཏན་མེད་ཡིང། འདོན་ཆེ་བའི་སོན་ཁལ་བཏུ་ལྔག་ཙམ་ཕྱི་ས་ཞིང་ཐོད་ལེའུ་ལ། ཆུང་བའི་སོན་ཁལ་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུའི་ས་ལས་མེད། འདོན་གྱངས་ལ་གཞིགས་ནས་ས་ཐོགས་དང་། དམག་ཁལ། རྟ་ཁལ་ཀྱི་ཁལ་སོགས་གང་འཚམས་རེ་རྒྱག་དགོས། འདོན་རིར་ཤང་གཉིས་རིའམ་བཞི་རེ་ལེའུ། 顿。西藏地方政府时代，计算差地面积单位名。每顿面积的大小不定，大者可播种青稞百余克，小者可播种二、三十克。依土地多少规定每顿交纳田赋若干克，畜力差徭若干头次，兵役差若干名。每顿分为二冈或四冈。

འབོག་ཐྲིག དབེ་ཆ་ཐྲག་འདོན། 诵读，念诵。

འབོག་ཁ་ཁྱལ། ཇང་དགོན་རྡེ་ ཁག་ཀི་ ཁྱ་ བས་ཆོགས་ཀྱལ་དུ་སྐྱོང་དགོས་བའི་ཁ་ཏོན། 念诵差。寺院僧众集会念诵经文，形同交差，故名。

འབོག་ཆོག ངག་འདོན་བྱ་རྒྱའི་ གསོལ་ འདེབས་ དང་ སྐོན་ ལས་ བཅུད་ ཆོག་ ལ་ སོགས་ པ་ ཐུགས་གཅིག་ཏུ་ བཀྲིགས་པ། 念诵仪轨。将口头祈祷、发愿等仪轨汇编成的念诵课本。

འབོག་འཇུག ཕྱིར་འདོན་པ་དང་། ནང་དུ་ འཇུག་པ། 出入，装卸。在仓库车船里取出和放进货物。

འབོག་པ། ●(ཟ་དད་ཟ) བཏོན་པ། གདོན་པ། ཐོན།། (1)འཚོག་པ་དང་། སོགས་སུ་འཕྱིད་པ་ དང་། འཕྱེན་པ། 拔掉，取出，发出；དབྱལ་ཐོངས་སྡུག་བསྔལ་ཚོང་རྩེན་ཀྱི་རྩ་བ་བཏོན་པ། 拔掉了贫穷痛苦的根子。མཛོད་ ཁང་ ནང་ ནས་ འབྲུ་མར་འདོན་པ། 从库房里取出粮食和酥油。བསམ་ འཆར་ འདོན་ པ། 发表意见。རང་སྐྱོན་ རང་གིས་བཏོན་པ། 自我揭露过失。བུས་ཤུགས་ ཙོད་ དཀུ་ བཏོན་ པ། 拿出全部力量。ང་ རྣ་ འདོན་པ། 发音。སྐད་གདངས་འདོན་པ། 讴出声调。མཆི་མ་བཏོན་པ། 流泪。(2)ཀ་ ཀོན་ཐེབ་ པ། 念，念诵；ཆོས་འདོན་པ། 诵经。སྔགས་ འདོན་ པ། 念咒。དབེ་ ཅ་ བཏོན་ པ། 读书。(3)མངའ་གསོལ་བ་དང་། ཁོང་དུ་འཚོད་པ། 登，就，上；ཁྲིར་འདོན་པ། 坐床，上任。ཆེ་ སར་ བཏོན་ པ། 就职，上任。གྲུ་གཟིངས་ནས་ སྐམ་ སར་ བཏོན་ པ། 登陆。❷(སྤྱིང) བཟའ་ བཏུང་། 饮食。

འབོག་ཐེབ། བུས་ཤུགས་སམ། སྤྱིང་སྟོབས་ བཏོན་ ཏེ་ ཆུ་ ཁྱབ་ དུ་ ཐེལ་ པ། 发扬，发挥；སྔར་ཀྱི་ཐེལ་ཆུན་བཟང་བོ་འདོན་ཐེལ་ཐེད་ པ། 发扬优良传统。དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་ བུས་པ་འདོན་ ཐེལ་ཐེད་ པ། 发挥积极作用。

འབོག་ དམག (ཁྲལ) སྔར་ བོད་ ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ས་ རྡེན་འདོན་ ཁྲངས་ ལ་འཁྲི་ བའི་ དམག་ཁལ། 差徭兵。原西藏地方政府时代，按差地征集的兵员。

འབོག་ དམག་ཁལ་ཐོག་ཆུ། སྔར་ བོད་ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ ས་ རྡེན་འདོན་ ཁྲངས་ ལ་ འཁྲི་ བའི་ དམག་མི་ གས་ད་ དུ་ སྐོང་བ། 新交兵差。原西藏地方政府时代，根据兵差土地新交的兵员。

འབོག་འཇུག། ཕྱིར་འདོན་པ་དང་ནང་དུ་ འཇུག་ པ། 出入。出外与入内。

འབོག་ཆཆང་ཁ། ཆོག་ བཆང་ ཐོ་ ཡོད་ བའི་ ཁྱ་ པ། 饱学僧。能背诵较多经书的僧人。

འབོག་ཀ་སྟོབ་འཇལ། སྔར་ བོད་ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ མི་ ཝེར་ ཀྱི་ ཀ་ ཁྲལ་ སྤྲོད་ ཆེན་ ལེའུ་ འབྱལ་ ཀྱི་ ཚུལ་ དུ་ འཇལ་ ཐྲལ་ ཞིག 贺节肉。西藏地方政府时代，每逢节日或公私典礼，差民向领主缴纳的作为礼品的肉类。

འབོག་ཆབ་ བཅུ་ ཚོགས་ ཀྱི་ སྟོང་ དུས་ ཚས་ ཚུན་

བརྗེ་བ། 腾空转让，迁移，掉换：ཁང་པ་འདོན་པཀྱག་བྱེད་པ། 调整房屋。སྣོད་སྐུད་ཆ་ཚང་ནང་གི་དངོས་པོ་པན་ཚུན་འདོན་པཀྱག་ཆུག་པ། 大小容器中之物，互相掉换。

འདོབ་ཐུ། (ཡུལ) ཆང་འཚག་སྣོད་ཤིང་གི་ཐུ་ལག་མཆུ་ཅན་ཞིག 有嘴木桶。酿酒时所用滤酒器。

འདོམ་གང་། ལག་ གཉིས་ གཡས་ གཡོན་ དུ་བཀྱངས་པའི་སྐད་ མེ་ ནས་ སྐད་ མཐིའི་ བར་ ངམ། མིར་རྒྱ་ནས་མིར་རྒྱའི་བར་གྱི་ཚད། 一弓，一寻，一度。平伸两臂之长度。古代长度单位名。

འདོམ་ གང་ ཀྱ་ བཞི། (ཡུལ) ཁྱིང་ དཀྱུས་ ལ་འདོམ་གང་རེ་ལས་མེད་པའི་ བཙོན་ཁང་། 方形小牢。方广一度的牢房。

འདོམ་འཇལ། འདོམ་ཚད་ལ་བཤེར་བ། 以度计量：རིང་ཐུང་འདོམ་ལ་འཇལ་བ། 以度量长短。

འདོམ་ཚོགས་ འཛོམས་ཏེ་འཕྲད་པ། 麇集，群集，聚合：ངོ་ཤེས་པ་མང་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་འདོམ་ཚོགས་བྱུང་སོང་། 很多相识，同时会聚在一起。ལས་ཀ་ཁག་མང་འདོམ་ཚོགས་བྱུང་འདུག 诸事丛集。

འདོམ་པ། ❶(ཟ་ཧོ་དད་པ) འདོམས་པ། འདོམ་པ།། ཚོགས་གཅིག་ཏུ་ཆོགས་པའམ། མཉམ་དུ་ འཛོམས་ པ། 聚合，齐集：དེ་རིང་ ལས་ ཀ་ཅ་ཙུ་ མང་པོ་ ཞིག་འདོམས་ པ་ཡིན་ སྤྱིས་ཚེས་ པ་ཆེན་པོ་འདུག 今天很多要作的事聚合在一起了，所以很忙。❷རིང་ཐུང་འཇལ་རྒྱེད། 名词。度，寻。向左右平伸两臂后，两掌或两中指尖间的长度：འདོམ་པ་གང་ལ་བྱུ་བཞི་ཙམ། 一寻有四肘长。འདོམ་ཤིང་། 长及一度的木尺。ལྟུན་ནག་འདོམ་འཇལ། 暗中摸索。རིང་ཐུང་འདོམ་པས་ཚད། ཚང་ལྕེད་ཀྱི་མར་བཀག 长短用度量，轻重用秤衡。

འདོམས། ❶འདོམས་པའི་སྐུལ་ཆོག་དང་མང་པའི་ཐབས་ཤེས་སྐུག་པའི་དོན་དུ་ཀོ་བའི་འདམ་པའི་སྐུལ་ཆོག ❷ཨ་མའི་མཚན་མ་གནས་ཡུལ། 名词。胯间，私处。生殖器官所在处：ཇ་མ་འདོམས་ བོག་ཏུ་འཇུག་པ། 夹着尾巴。

འདོམས་ཀྱི་མཇུག་མ། (མངོན) ཨ་མཚན། 阴尾。男生殖器的异名。

འདོམས་ཀྱི་ཐོག་ཁམས། ཨ་མའི་མཚན་མ་ཁེད་ཤའི་ཐོག་ས། 秘处，私处。生殖器部分。

འདོམས་ཀྱི་ཐུ་བ། ཨ་མཚན། 阴茎，男生殖器。

འདོམས་ཀྱི་ཐུ་བ་བྱའམས་ལྟ་ རྟོབ་ པའི་ མཚན་ པའང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཡོད། ཆུ་ཀྱི་ ཐུ་མས་ཅད་ ཚངས་ པར་ སྤྱོད་ པ་ཡང་དག་ པར་ ལེན་དུ་ འཛུག་ པ་དང་། གསང་བའི་གསང་ཆེག་བསྡུངས་པས་ འདོམས་ཀྱི་ ཐུ་ བ་ཐུམས་ སུ་ ཅུབ་པ། 马阴藏相。如来教诸众生正受梵行守秘密语，感得男根密藏不露之相。三十二大丈夫相之一。

འདོམས་དཀྱིལ། ཐུང་དཀྱིས། 下衣，亵衣。男女掩阴布。

འདོམས་པ། ❶(ཟ་དད་པ) གདམས་པ། གདམ་ པ། འདོམས།། ཐོབ་པའམ་སྐྱེན་པ་དང་། ་འཆད་པ། 教导，传授口诀，讲说，ཁྲིམས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཅའ་ཁྲིམ་བཟྱེད་པས་འདོམས་པ། 以严肃的法律条文进行教导。བརྩོན་པར་འདོམས་པ། 劝人勤奋。གདམས་ངག་འདོམས་པ། 传授口诀。ཐང་དོར་ཀྱི་བཟླ་བ་ཕྱི་ ཀཤལ་ གདམས་ ནས་ རང་ཉིད་ཡུལ་ གཞན་ དུ་ བསྐྱོད་པ། 详明指示取舍行止以后，自己就往别处去了。❷འདོམ་པའི་འདོམ་པ།

འདོམས་ཐུ། ཨ་མའི་མཚན་མའི་སྐུ། 阴毛。

འདོར་ཁ་བ། རྡོ་ཁྲིག 山扁豆。豆科植物名。

འདོར་བ། (ཟ་དད་པ) དོར་བ། དོར་བ། དོར།།

སྤྱད་པ་དང་། གཏོང་བ། སྤོང་བ། འབོར་བ། 舍弃，抛出，戒除：དམ་པའི་སྤྱད་པ་འདོར་བར་མི་ཉེད་པ། 不舍正行。མི་དགེ་བ་དོར་ནས་དགེ་བར་འཇུག་པ། 弃恶从善。གཞུང་དོན་དུ་རང་སྐག་འདོར་བ། 因公殉职。ཚོམ་པ་འདོར་བ། 开步走。

འདོར་བྱ། (1)གཡུག་ཐུབ་དོར་བ། 应该抛弃的东西。如坏事、恶癖等。(2)(མངོན) སྤྱག་པ། 所弃。粪便的异名。

འདོར་ཉེད། (མངོན) ཚེ། 弃者。年的异名。

འདོར་ལེན། སྤང་བྱ་འདོར་བ་དང་། ཐོབ་ཐུབ་ལེན་པའི་བསྟེན་མིང་། 取舍：གང་ཉེད་འདི་ཉེད་ནས་ཁྱེད་ཀྱིས་འདོར་ལེན་གནང་རོགས། 何去何从，请你取舍。

འདོལ་འཇོལ་བ། (1)ཞེ་ཞིང་དུལ་བ། 柔和，性情温良：ཁོའི་གཤེས་ཀ་འདོལ་འདོལ་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེན་ཤེད་ཁོང་ཁྲོ་གཏན་ནས་བྱས་མི་ཤོང་། 他的性情温和，绝对不会无故发怒。(2)འབོལ་འབོལ། 松软，绵软，疏松：ས་ཆ་འདོལ་འདོལ་བ་ནས་ཆུ་མིག་བྱུང་བ། 疏松的地方出现一股泉水。

འདོལ་བོ། འདོལ་བ་དང་འདྲ།

འདོལ་བ། འབོལ་ཚིག་མིང་སོགས་སུ་ཡོད་པ། 形容词。疏松，松软，绵软：ས་གཤེས་འདོལ་བ་ལ་ས་བོན་གང་བཏབ་སྐྱི། 土质疏松，撒播任何种子都会生长。

འདོལ་བོ། (རྡོ) ས་རྡུལ་ཞིབ་མོ། 微尘，细尘。

འདོལ་ཕྱེང་། ས་འབོལ་ཚིག། འཇམ་ཚོ་ཚོང་བའི་ཞིང་གི། 良田。疏松肥沃的土地。

འདོལ་ས། འབོལ་ས་སྐྱེ། ས་གཤེས་ཚིག་མིང་ལེགས་པ། 良田。疏松肥沃的土地。

འདྲ་རྫི། སྐུ་འདྲིག། སྐུ་བཏབ། 像，偶像。包括人像和神像等：འདྲ་སྐུ་བཞེངས་པ། 塑像。

འདྲ་སྒྲིག་བ། (1)ཚ་སྒྲིག་བཞིག་འདྲ་འདྲ་གཤེའམ་ཏེ་སྒྲིག་པ། 配对。配合相同的在一起。(2)རོ་མ་མ་ཡིན་བར་དེ་དང་འདྲ་བའི་ཚབ་སྒྲིག་པ། 找代替品。

འདྲ་ཤིག གཟུགས་བརྙན་ཏམ། འདྲ་སྐུ། 神像，图像。

འདྲ་བཙོས། འདྲ་ཚོ་བཟོས་པ། 拟态，冒充，以伪乱真：མདའ་སྐད་སྒྲིང་བསྒྲངས་ཕྱུ་བྱའི་འདྲ་བཙོས་བཟོས་པ། 将箭声充作笛声，以伪乱真。

འདྲ་ཚགས་པ། འདྲ་ཚགས་ཚོ་དང་འདྲ།

འདྲ་ཚགས་ཚོ། རྟེག་ཚོའམ། ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ། 象样，象模象样，冠冕堂皇：མི་དེ་འདྲ་ཚགས་ཚོ་ཞིག་འདྲུག་ཨ། 那个人很象样子。སྐད་ཅ་འདྲ་ཚགས་ཚོ་ཁོ་ཏ་བཤད་པ། 净说冠冕堂皇的话。ཁ་མཁས་འདྲ་ཚགས། 花言巧语。

འདྲ་ཚོས། མཚང་ས་འདྲའི་ཐྲད་ཚོས། 假象。类似的外表形状：རིག་བཅོས་ཀྱི་ཟློ་ཤས་འདྲ་ཚོས་བསྒྲིགས་པ། 捏造假象。

འདྲ་གཉིས། གཞི་ མཚང་ས་ གཉིས། 相同的两份：གཅོ་ཀྱ་འདྲ་གཉིས། 两份合同。དངོས་ཚ་འདྲ་གཉིས། 相同的两件东西。

འདྲ་མཉམ། ཐྲད་ པར་ མེད་ པ། 平等，འདྲ་མཉམ་གཉིས་ཐད། 平等互利。འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག 不平等条约。

འདྲ་བཅོད། འདྲ་གཟུགས། 肖像。

འདྲ་འདྲ། འདྲ་མཚང་ས། 相似，一致，相同：དེའི་དང་དོན་གཉིས་འདྲ་འདྲ་རེད། 比喻和实事一致。འདྲ་འདྲ་བསམས་ཏེ་འདྲ་ས་མེད། 想来相似，却无相似之处。

འདྲ་འདྲ་འཕྱིག་འཕྱིག ཕྱར་སྐང་དུ་འདྲ་བའི་

རྟེན་བཟློག་གས། 似是而非的，冒充的，矫饰的；ཁ་ནས་འདྲ་འདྲ་འཕྲིག་འཕྲིག་མང་པོ་ཞིག་གོང་ཀུང་དོན་ལ་ཇི་ཡིན་མི་ཤེས། 口头虽说了很多漂亮话，还不知实际如何。

འདྲ་འདྲ་མཉམ་མཉམ། གཅིག་པ་ནང་བཞིན། 相等，一样，平等；མི་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་ཚད་འདྲ་འདྲ་མཉམ་མཉམ་ཀ་སྟག་མ་རེད། 人们的知识范围不尽一样。ཁག་གཞོན་བཙ་བོས་ཀྱི་བཙི་བཀུར་མེད་པར་འདྲ་འདྲ་མཉམ་མཉམ་ཟེར་པ། 不分长幼辈分，同等相待。

འདྲ་འདྲ་ཐད་ཀར། གཅིག་པ་ནང་ལྟར། 相等，一样；མི་མང་ཚིའི་ཁ་ནས་སྐད་ཅ་འདྲ་འདྲ་ཐད་ཀར་ན་ཤོད་ཀྱི་འདུག 众口一词。

འདྲ་བཀ། ཪ་མ་དང་མཚུངས་པའི་པར། 像片，照片。

འདྲ་པར་ཚེམ་རྒྱབས་མ། འདྲ་གཟུགས་ཀྱི་རི་མོ་ཚེམ་བྱས་བཟོས་པ། 绣像。刺绣而成的人像。

འདྲ་ཚོ། མཚུངས་པའི་དོན་དུ་ཡོ་བའི་འདྲ་པ་དང་འདྲ།

འདྲ་དབེ། (1)མཚུངས་པའི་དབེ་སྟེ་དབེར་ན་མི་དེའི་སྣ་ཐུང་ཚེན་གྱི་སྟ་དང་འདྲ། 喻同。同类的譬喻。如谓鼻子大得象象鼻子一样。(2)མ་དབེ། 底本，样本。(3)རིགས་འདྲའི་དབེ་སྐོལ། 成例，先例。

འདྲ་དབེ་ཐུས་བཟོབས། རིགས་འདྲའི་དབེ་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་བཀབ་ནས་བྱ་བ་ཟེར་པ། 援例。硬套成例，生搬旧规。

འདྲ་སྒྲུག། དྲས་སྒྲུག་དང་འདྲ།

འདྲ་བ། ●(ཐ་དད་པ) དྲས་པ། དྲ་བ། དྲོས།། གཅོད་པ། 剪裁，割裂；དགུན་ཚས་འདྲ་འཆམ་ཟེར་པ། 裁缝冬衣。ཤིང་སྒོང་པང་ལེབ་ཏུ་འདྲ་བ། 锯截圆木成木板。ཤེལ་སྒོ་དྲས་ནས་ཁྲ་མར་བསྐོར་པ། 划割玻璃装在窗棂上。 ●མཚུངས་པའམ་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པ། 形容词。同类，如象，相似，平等；གཞན་དོན་ལའང་རང་དོན་དང་འདྲ་བར་ལྟ་བ། 把别人的事，看成同自己的事情一样。ཚང་གིས་རང་བཞི་ནས་རོ་དང་འདྲ་བར་གྱུར་པ། 醉如死尸。གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ། 不同情况。མི་རིགས་མི་འདྲ་བ། 不同民族。ཀ་མདོག་མི་འདྲ་བ། 肤色不同。དེ་འདྲ་བའི་ལས་ཀ། 那样的事。ཅི་འདྲ་བའི་སྐད་ཅ། 什么样的话。འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་། 以相似理由所命名。

འདྲ་བའི་རྒྱུན། རྒྱུ་དང་མཚུངས་པའི་ལྷན་ཅིག་ཟེར་ཀྱི། 相似缘。

འདྲ་བའི་རྒྱུ། འབྲས་བུ་དང་མཚུངས་ པའི་ རྟེན་ཞེན་ཀྱི་རྒྱུ། 同类因。

འདྲ་བའི་ཡི་ཀི། (1)ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་དཔྱངས་ཡིག་ཁ་རིང་ཐུང་ཐམས་ཅད་འདྲ་བ་དང་། ཨི་རིང་ཐུང་འདྲ་བ་དང་། ཪུ་རིང་ཐུང་འདྲ་བ་དང་། ཪཱ་རིང་ཐུང་འདྲ་བ་དང་། ལྀ་ཐུང་ནད་འདྲ་བའམ། སྐབས་འགར་ཪཱ་ལྀ་གཉིས་ཀྱང་འདྲ་བའོ། 同元音字。梵文元音 ཨ་ཨི་ཪུ་ཪཱ་四音各分为短音、长音、最长音三种，ལྀ་无长音只分短音、最长音二种，共十四字，其中除五个最长音即三眨眼音称为 ཕྲུ་ 者通常不用外，只有九字；一切 ཨ་ 长短音为同元音字，ཨི་长短音为同元音字，ཪུ་ 长短音为同元音字，ཪཱ་长短音为同元音字，ལྀ་ 短音与 ལྀ་ 短音为同元音字或有时ཪཱ་与ལྀ་亦为同元音字。(2)ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་རྗེ་ཚན་འདྲ་བའི་གསལ་ཟེར་ཡི་ཀི་སྟེ། དཔེར་ན། ན་དི་ཀའི་རྗེ་ཚན་དང་འདྲ་བའི་ཡི་ཀི་དང་། ང་ཎི་ཀའི་རྗེ་ཚན་དང་འདྲ་བའི་ཡི་ཀི་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། 同组字。梵文辅音 ཀ་ཙ་

ང་ད་པ་各组中同组之字。例如 ཏ་为ད་同组之字，ང་为ག་同组之字。

འདྲ་བཟོ། གདོང་དཔྱིའམ་འདྲ་བའི་འབག 假面具，面具。

འདྲ་མ། ཚེ་རྒྱུས་ སམ་ གནས་ ཚུལ། 名词。情形，过程：ཆོག་གསུམ་འདྲ་མ་མ་བཤད་ན། ཁ་སྐོས་པ་ཆེ་ ཙང་ཝ་ལ་ཞོ། 要是不说三句话，见闻虽广也不懂。

འདྲ་མ་ཡི་འདྲ། གནས་ཚུལ་འདི་ཡ་བྱ། 如此情况。

འདྲ་ཤི་འདྲ། སྣ་ཚོགས་པ། 各种各样，形形色色，ཚང་ཁང་ནང་དུ་དངོས་པོ་འདྲ་ཤི་འདྲ་མང་པོ་བཏེག་འདུག 商店里摆着各种各样的东西。

འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས། གཞི་ མི་ མཐུན་ པ་ སྣ་ འདུས། 不同式样，形形色色；བསམ་ བློ་ འདྲ་མིན་ སྣ་ ཚོགས་འཁོར་བ། 各种各样的想法。

འདྲ་མཐུན། ཐོག་མཐུན་ནམ་ཚ་འདྲ། 相象，一样，类似：གོད་ ཞུགས་ དེ་ གཉིས་ ཀྱང་ འགལ་ཤེན་པས་འདྲ་ མཐུན་ མེད་ བཅིས་ ནི་ མི་ འཐོག 那两种说法是矛盾的，不可相提并论。

འདྲ་གཅོང་། ཤུགས་འདྲ་ཅྱད་ཀྱི་རྩེ་ གཅོང་། 宰铁凿子。切割金属的工具之一。

འདྲ་བཟོས། དབེ་དེ་དང་འདྲ་བར་བཟོས་པ། 摹拟，仿造。比着制造。

འདྲ་རིས། འདྲ་བའི་རི་མོ། 近似图形，临摹的图画；འདྲ་རིས་འབྲི་བ། 临摹。

འདྲ་ཤས་ཆེ། (1)ཐལ་ ཆེད་ མཐུན་ པ། 大部分相象，大致相同。(2)འདྲ་ བར་ སྲིད་ པ། 可能相象， 有相同的可能；ཁོ་ གཉིས་ ཀྱི་ བསམ་ ཚུལ་འདྲ་ཤས་ཆེ། 他俩的想法可能相象。

འདྲ་བཀྲས། (1)མ་དབེ་དང་འདྲ་བར་ཐྲིས་པ། 临摹，抄写。(2)འདྲ་བར་ཐྲིས་པའི་དཔེ་རིས། 抄本，副本。

འདྲ་ས་འདྲེས་ལ། འདྲ་མིན་ སྣ་ ཚོགས་ མཉམ་དུ་ འདྲེས་པ། 混杂，搀杂。

འདྲ་གསོབ། སྐྱ་ལྟེན་འདྲ་བའི་སྟོང་གསོབ། 空腔体像，中空身像；འདྲ་ གསོབ་ བཅས་ ཤས་ ཐྲུད་དུ་བཏང་བ། 作空腔体像送鬼。

འདྲག་མཐིལ། (རྟེང་) ལག་མཐིལ། 手掌。

འདྲད་པ། (ཐ་དད་པ) འདྲད་པ། འདྲད་པ། འདྲད།། འཐོག་ པ། 啃。用牙齿咬啮：དུས་ བར་འབྱང་བའི་ ཤ་རྣམས་ སོས་འདྲད་པ། 用牙齿啃下附骨肉。

འདྲལ་བ། (ཐ་དད་པ) དལ་བ། དྲལ་བ། དྲལ།། འཇེམས་པ། 撕烂，裂碎，毁坏，违犯；དམ་ཆོག་ འདྲལ་ བ། 毁约，背弃誓言。 མཚམས་ བཅད་ དྲལ་བ། 越过禁关。ངོ་ཚ་དྲལ་བ། 不顾羞耻。ཁྲིམ་ཁྲིམས་འདྲལ་བར་མི་བྱེད་པ། 不犯法纪。

འདྲལ་ཁྱེད། (མཁར) ཐོང་ཁོལ། 能裂。犁的异名。

འདྲི་ཁོད། ཁྱམ་འདྲི་ཞིང་དོན་ རྩད་ཁོད། 审判。审问判断。

འདྲི་རྟགས། རེ་ཚམ་མམ། དྲི་བའི་རྟགས། 问号，疑问符号。

འདྲི་རྩྭ། ཁྱམ་འདྲི་ཞིང་དོན་ལ་ རྩིག་དཔྱད། 研讨，查究。

འདྲི་བ། (ཐ་དད་པ) དྲིས་པ། དྲི་བ། དྲིས།། (1)ཁྱམ་ཞུ་བ། 问，询问；མི་ གེས་ པ་ རྣམས་ ཁཞེན་ ལ་ འདྲི་ བ། 不懂的就问别人。ཁམས་ འདྲི་བ། 问候。འཚམས་འདྲི་བ། 问好。ཚོང་ འདྲི་བ། 商询。ཁྱམ་འདྲི་བ། 问话。(2)ཐ་ དད་པར་འཇུག་པའི་འབྲི་ བའི་ ད་ ལྟ་ བའི་ འབྲི་ ཚུལ་གཞན།

འདྲི་བ་ལ་ལྷང་བསྒྲུབ་པ། དྲི་བར་ལན་ བཏུབ་

བ། 答问，答复问题。佛书译为请问记论。

འདྲི་སྐྱེད། (1)ཁམས་བདེ་འདྲི་བའམ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་པ། 询问健康。(2)དྲི་བ་བཏོན་པ། 提问，询问，质疑：དཀའ་གནད་ཅིག་འདྲི་སྐྱེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་པར་ཐུབ་པ། 以质疑的方式提出一个疑难问题。

འདྲི་རྟོད། གཏམ་འདྲི་བ་དང་གནད་འགག་ རྟད་གཅོད། 查问，追询，审问，盘诘：ཕྱང་པ་རྒྱུས་མེད་ནང་འདྲི་རྟད་བྱེད་བཞིན་འགྲོ་བ། 在不熟悉的地方，一面查询，一面走去。

འདྲི་ཚིག གཏམ་མས། རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་འདྲི་བའི་ཚིག 问话。询问的话。

འདྲི་ཞིབ། རྒྱུ་རྐྱེན་འདྲི་ཞིང་། གནས་ཤུགས་ཞིབ་འཇུག 盘查，稽核：རྒྱུ་མཚན་འདྲི་ཞིབ་གནང་ཉེན་ཁྱེད། 认真查问原因。

འདྲིད་པ། (ཐ་དད་པ) བྱིད་པ། བྱིད་པ། བྱིད།། སྤུ་པ། 欺哄，引诱，诳骗：ཆོ་བྱིད་པ། 欺诳。བྱིས་པ་སྐྱང་རྩིས་ཀ་བྱིད་པ། 用蜂蜜诳小孩的口。ཉ་མོ་ཟས་ཀྱིས་ཀ་བྱིད་པ། 鱼被饵诱。སྤུ་འདྲིད་བྱས་ནས་གཞན་ཀྱི་རྒྱུ་ནོར་འཕྲོག་པ། 骗取别人财物。གཅིག་གིས་གཅིག་མི་འདྲིད་པ། 不相欺骗。བཟའ་བཏུང་ཞིམ་པོ་དང་ཀ་འཇམ་གཏམ་སྐྱན་ཉེ་ཉེ་ལྟ་བྱའི་རྣམ་འགྱུར་ཀྱིས་གཞན་འདྲིད་པ། 为甘食美言和亲昵之态所欺。

འདྲིལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) དྲིལ་བ། དྲིལ་བ། དྲིལ།། (1)རིལ་མོར་སྐོང་བཙམ་བཟོ་བ། 搓拢，团拢，捏成一团：སྨན་རིལ་ འདྲིལ་ བ། 搓制药丸。(2)རྒྱལ་མོར་སྐྱལ་བ་སྟེ་འགྱེལ་བར་ཐེབ་པ། 卷，包缠，裹拢：ཐང་ག་དྲིལ་ནས་བཞག་པ། 把卷轴画卷拢放好。(3)སྡུད་པ། 收束，归总，结合，结集：མི་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་བའི་ལམ་དུ་ཆོས་གཅིག་ཏུ་འདྲིལ་ཞིང་འགྲོ་བ། 万众一心，走向胜利。❷(ཐ་མི་དད་པ) རིལ་བ་དང་འགྱེལ་བ། 滚动，旋转而行：ཆུ་ རྡོ་ རི་ ཐོག་ཅམ་ནས་འདྲིལ་བ། 礓石从山坡上滚下。

འདྲིས་ཐོབས། ཉང་ཆུབ་པའམ། སྐྱོང་བ་ཐོན་པ། 熟练，纯熟，取得经验：ལག་རྩལ་ལ་འདྲིས་ཐོབས་མཐར་ཕྱིན་ པ་ཐྱུང་། 技术彻底熟练了。

འདྲིས་ཆ། སྐྱོང་ཐོབས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེས། 经验。实际知识：ལག་ལེན་བྱས་ནས་འདྲིས་ཆ་ཤེད་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས། 要通过实践取得经验。

འདྲིས་རྟག་ཚོ། པན་རྩེན་རྟག་ དུ་ མཉམ་ གཤིབ་ཀྱིས་འདྲིས་ ཚོ་ཤེད་པ། 熟悉，熟识。长期相处，彼此相熟。

འདྲིས་སྟོབས། ཐོབས་པའི་རྣམ་པ། 熟练程度，串习力：འདྲིས་ སྟོབས་ རྩང་ ཟབ་ པ། 低下的串习力。

འདྲིས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐོབས་པའམ་ཆ་རྐྱེས་ཟོན་པ། 娴熟，谙习，熟识：ས་མ་འདྲིས་ ཐང་ཐང་སྐྱ་མོ་རེད། འདྲིས་ཞེར་ནུ་ངང་གི་ཚ་ ཡུལ་རེད། 地方生疏，觉得是荒野；一经熟习，就象是家乡。 འདྲིས་པའི་མི། 熟人。 ❷མཛའ་གྲོགས། 名词。旧交，密友，老朋友。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངོ་ཤེས་པ་དང་ཡོངས་སུ་འདྲིས་པའོ།

འདྲུ། ལོ་རྒྱུས་སུ་བོད་རྡེ་ སྲོང་ བཅན་ སྐམ་ བཙན་སྐབས་སུ་ཐྱུང་བའི་མིའུ་གཅུང་དྲག་ གི་ ཡ་ ཀྱལ་ཏེ། ཟུངས་ཤོད་ཀྱི་ཡུལ་རིས་ལ་དབང་བ་དེའོ། 柱氏。历史传说为西藏六氏族之一，在松赞干布时领有西藏泽当附近一带封地。

འདྲུ་སྐྱད། ཀུང་ཐུ་ཚོ་ཅིར་དམ། སྟོག་ཅིར། 挖掘工具。

འདྲུ་བ། (ཐ་དད་པ) དྲུས་པ། འདྲུ་བ། དྲུས།། འདྲུ་ བ་ དང་། རྩོ་བ། 挖，掘：ས་ དོང་ འདྲུ་

ཁ། 挖地洞。རྒྱོན་མཚང་འབྱུ་བར་ཐེབ། 揭发过失。ཁ་སྐོམ་དུས་ཁྲེན་པ་འབྱུ་ཁ། 临渴掘井。

འབྱ་བཤང་། ཆུ་ཀྲང་སོགས་འབྱུ་བ་དང་བསང་ཁ། 疏浚，ཆུ་ལུང་འབྱུ་བཤང་ཐེབ་པ། 疏浚渠道。

འབྱད་པ། (ཐ་དད་པ) དྲད་པ། འབྱད་པ། དྲད།། ས་ལ་རྒྱུད་ནས་འཐེན་པ། 拖，曳，拖引：གོན་པ་ས་ལ་འདྲད་པ། 衣服拖在地上。ཐག་པ་ཞིག་འདྲད་པ། 拖着一条绳子。ཐག་པས་ཤིང་འདྲད་པ། 用绳子曳引木料。

འབྲལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འབྲལས་པ། འབྲལ་བ།། མི་ཁ་སེས་པ། 疮口生肌，伤口愈合：མི་ཁ་མགྱོགས་པོ་འབྲལ་ཚོང་། སེམས་ཁྲལ་མ་ཐེབ། 伤口很快会愈，不要着急！❷(རྩིང) འཆམ་པ། 缝纫。

འབྲལ་སྒྲོག། ཁཁ། 针。

འབྲལས་པ། འབྲལ་བའི་འདུས་པ།

འབྲམས། (རྩིང) འཆོ་བའམ་ཐབ་ཆེན་པོ། 灾害，凶兆。

འབྲལ་བ། (རྩིང) རྩལ་བ། 腐烂，朽坏，腐蚀：རྩོ་ཚལ་འབྲལ་བ་ཟེས་ན་ཁོག་པ་ན། 吃了腐烂的青菜肚子痛。

འདྲི། མི་མ་ཡིན་གྱི་བྱེ་བག་ཅིག 名词。鬼，非人：འདྲི་ངན། 恶鬼。འདྲི་བཙན། 厉鬼。འདྲི་པོ། 男鬼。འདྲི་མོ། 女鬼。ཀུན་ལྡན་འབྱ་ལ་བདག་པོ་འདྲི་འབྱ་བ། 财产齐天，主人象鬼。喻财主贪婪凶狠。

འདྲི་དཀར། བོད་ལྗོངས་རྩིང་པར་ ཟླ་གསར་སོགས་དུས་ཆེན་གྱི་ སྐབས་ འབག་ དཀར་ པོ་ ཀུ་དང་ཞལ་ཆོམ་ཅན་ཞིག་གོན་ནས་ བཀྲ་ ཤེས་ བའི་བཤད་པ་ཏུག་ལཁ་གྱི་ལྷོང་མོ་བ། 白胡老人。旧时，每于节日，头戴白须面具，登门贺喜乞食，有如往昔汉区登门唱"数来宝"求乞者。

འདྲི་སྐས། ཤིང་གྱང་ཉག་ཁ་ཅན་ གྱི་ སྐས་འཛིག་ 独木梯。有缺口便于攀登的圆木梯。

འདྲི་ཐག། མཚན་མོ་ གང་ རྩྭང་འབག་མེ་བོད་ཀྱི་ ཆོམ་བྱ་ལྟམ་ལྟམ་འབབ་བའི་མཐོང་ཚུལ་ཞིག 鬼营，鬼火。大量天然磷在野外所发绿光，广袤数丈，随风流散。

འདྲི་ངར་ཆུང་། བྱ་གཉི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ཤིག 薪黄的别名。

འདྲི་འཇིགས། གུ་གུལ་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 安息香的别名。

འདྲི་གདོན། མི་མ་ཡིན་ གྱི་ རིགས་ཤིག 鬼魔。

འདྲི་འདུལ། འདྲི་དམ་ལ་འདོགས་པ། 收鬼。降伏鬼怪。

འདྲི་རྩེ། རྡོའི་ཁྱེ་བག་ཅིག་ཁྱེ་གམ་ རྡོའི་ ནང་ དུ་ ཙམ་བའི་འགྱུར་རྡོ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། རྒྱུ་རྒྱུ་ བཏང་ན་ རྒྱུ་གག 鬼石，木化石。包在卵石中的一种化石，摇之有声。

འདྲི་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འདྲིས་པ། འདྲི་བ།། རིགས་ མི་ མཐུན་ པ་ རྣམས་ མཉམ་ དུ་ འདུ་ བ། 混合，夹杂，搀和：ངན་པ་ཁུ་འདྲིས། 同流合污。གསེར་དང་ཁྱེ་མ་མཉམ་དུ་འདྲིས་འདུག 金砂混合了。བཙག་དང་འདྲིས་ན་དམར། རྣམས་ དང་འདྲིས་ན་ཐུ། 近朱者赤，近蓝者蓝。ཆུ་ དང་ནོ་མ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འདྲི་བ། 水乳融合成一体。རྒྱ་བོད་འདྲི་བར་གནས་པ། 汉藏杂居。❷(རྩིང) འགྱེལ་ཚིག་ཁྱེད་པ། 打滚，滚转。

འདྲི་འཁག ག་དུག་འདྲིའི་ གདོང་འཁག 鬼面具。

འདྲི་འཁྲས། ལུས་ཀྱི་གནས་ཅིས་མེད་དུ་ བྱུང་ས་ འབྱུར་བོ་འབྱུང་བའི་འཁྲས་ནད་ རིགས་ ཤིག 鬼瘤。身体上所长肿块。一类肿瘤名。

འདྲི་མེ། མཚན་མོ་ གང་ སྤྲོང་འགར་ ཞིག་ ཏུ་ མེ་ བོད་འབར་ཚུལ་ཞིག་སྣེ་ལེན་ རྡོ་ ངང་ བཞིན་ དུ་ འབར་བའི་བོད་ཅིག 磷火，鬼火。天然磷在野外

遇空气发出时隐时现的绿光。

འདྲི་མོ། 名词。(1)མོ་འདྲི། 女鬼。(2)བྱད་མེད་གཏུམ་རྩུབ་ཅན་ལ་སྦོད་པའི་ཚིག 女妖怪，女妖精。辱骂凶悍妇女所用语。

འདྲི་མོ་ཁལ་ཏོམ། ཁ་བ་དཀོ་དགོའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག 马勃别名。

འདྲི་མོ་རླུང་འཕྱུབ། (1)རྨོང་བཞིན་ཐྲེག་དྲུ་འཕྱུར་བའི་ཐལ་རླུང་འདྲས་མ་ཞིག 旋风。扶摇直上的暴风。(2)ཁྲོ་བྱང་སྐྱེད་རྩུབ་སྐྱེན་བའི་དབེ་ཞིག 勃然变色貌。

འདྲི་དམག (1)འདྲི་སྐར། 鬼营，磷火团。(2)སྒྲུང་རྒྱུད་ནས་བཤད་བའི་དམག་རྫི་ཞིག 鬼兵。神话故事所说的鬼兵。

འདྲི་རྩེར་མ། ཤིང་སྐྱེས་ཞིག དེའི་འབྲས་བུ་སྐོར་སྐོར་རམ་འཛོང་འཛོང་། མདོག་དམར། ལྷས་གསོ་བར་བཏུ། 枸杞。茄科，药用植物名。果实圆形或椭圆形，红色，入药有滋补作用。

འདྲི་ཚོགས། མི་མ་ཡིན་མང་པོ་འདུས་བའི་ཚོགས་པ། 鬼会，鬼群。

འདྲི་ཞུགས། མི་སེམས་ཀྱི་ཁོག་དུ་མི་མ་ཡིན་ཞུད་པ། 魔鬼附体。ལུ་ཁོག་འདྲི་ཞུགས་དང་། མི་ཁོག་ལུ་ཞུགས། 鬼附神体，神附人体。喻辗转受人播弄。

འདྲི་ལག འདྲིའ་ལག་པ། 魔掌，鬼手。ལུ་ལྷང་དུ་འདྲི་ལག་བཏུངས་པ། 鬼手伸上天界。喻胡作非为或不安本分。

འདྲི་ཤོག འཁྱལ་ཤོག་གས་འཁྱི་ལྡོག 打滚，翻转。རྟ་དྲིལ་རྡུགས་ས་ལ་འདྲི་ཤོག་ཆུག་བར་དགའ་བ། 骡马喜欢在地上打滚。

འདྲི་ཤིག ཤིག་དྲི་མ་ཅན་ཞིག་སྐྱེ་ལྷས་ བའི་ཁྲག་འཛིབ་བའི་འབུ་ཞིག 鬼虱，臭虫。

འདྲི་ཕྱིན། གདུག་འདྲི་མི་མ་ཡིན། 鬼魅，妖精。

འདྲིག་པ། འཕྱིག་བའི་དུ་ལུ་བའི་འབྱི་ཆུལ་གཞོན་ཞིག

འདྲེགས་དྲི། དངོས་རྫས་རྩུབ་ཆིག་བའི་དྲི། 焦味，煳味。

འདྲེགས་པ། (རྟེང) མེས་ཆིག་ འཁྱུར་ ཁྱི་ གནས་སྐབས། 焦，烤焦：ཐོན་ བས་ རྡུ་རྩྭེན་ འདྲེགས་པ། 天旱使青草枯焦。

འདྲེད་བརྡབ་ཀོང་བ། ཀང་པ་འདྲེད་དེ་འཕྱལ་བ། 滑倒，跌倒。

འདྲེད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྡོག་སྤུབས་འབཆང་བ། 滑倒，溜：ཀང་ པ་ རྡོ་ ཐོག་ དུ་འདྲེད་པ། 滑倒在石头上。ཀང་འདྲེད་ཀོང་བ། 失足滑倒。

འདྲེན་ཁ་གཏོང་བ། (ཡུམ) ཞིང་ ཁའི་ ཚང་ མ་ གཡུལ་ཁའི་རྡེང་ལ་འདྲེན་པ། 送禾。把收割的农作物，运往打禾场。

འདྲེན་ཚས། ཐང་རྩུ་དངོས་པོ་འདྲེན་ཐྲེད་ ཚེ་ ཐྲེད། 运输工具。

འདྲེན་ཐག འཐེན་ཐྲེད་ཀྱི་ཐག་པ། 牵绳，拉索。

འདྲེན་ཐང་། (ཁངོན) ཐབ་ཀ་པ། 引灶。厨师的异名。

འདྲེན་སྒྲུབ། (1)གངས་ བཀེད་ ནས་ སྒྲུབ་ པ། 审核，清理校对。(2)འཐེན་ཀྱུག་ས་འགྲེན་པ། 拔河比赛。

འདྲེན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) དྲངས་པ། དྲང་པ། རྡེངས།། (1)འཐེན་པ། 拖，拉，提，挽，曳引，ཐག་པས་ཤིང་འདྲེན་པ། 用绳子拖木料。གྲུ་གཟིངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ དངོས་ རྫས་ འདོར་ ཆེན་ དྲངས་པ། 用船只运输大批物资。 གཅང་པའི་ནང་ནས་ཆུ་ས་ནང་འདྲེན་པ། 从河里拉上岸来。རྟ་མཆོག་གིས་ལེགས་པར་ འདྲེན་ པའི་ གསེར་ གྱི་ཤིང་རྟ་ལ་བཞུགས་ ནས་ཕྱག་ མེའས་ སོ། 乘坐骏马挽曳的金车而去。(2)འཁྲིད་པ། 引导，开导，带领：ཆུ་ཕྱེར་བཆོས་ནས་ཞིང་ཆུ་འདྲེན་པ། 新修渠道，引水灌溉。འཁོ་ གའི་ ལས་ སུ་ འདྲེན་པ།

引路。དཔུང་ཁྲ་ཆེན་པོ་ཕྱིག་དང་ཏ་ཚུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། 带领大军到了河对岸。 ཀུ་མཐོན་བྱུན་མ་དང་བར་ཐེམས་པ། 宾客不请而至。ལས་ཅྱད་པའི་མཁོ་འདྲེན་པ། 提拔干部。དཔུང་ཁྲའི་མཁོ་དང་པ། 统率部队。(3)བཟའ་བཏུང་སྤྲེར་བའམ་འབུལ་བ། 散发，呈献；奉茶。བཞེས་གྱག་འདྲེན་པ། 呈献面食。(4)འཁོད་པ། 引述，引证；ལུང་ཆིག་མང་པོ་དང་ཀུང་དེའི་སྒྲུབ་ཅྱད་དུ་མ་གྱུབ། 引经据典，都不成其为理由。(5)བཀུང་བའི་དུ་ལྟ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན། (6)ཞེན་ཅིང་ཆགས་པ། 贪爱，酷爱；སྒྲ་སྐད་སྙན་པོས་ཡིད་འདྲེན་པ། 歌声美妙，使人陶醉。❷名词。(1)སྐྱེན་པ་པོ། 引导者，带路人，导师。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གངས་ཤེག་རྒྱ། སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བའི་གནས་ལས་བརྒལ་ཏེ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གནས་སུ་འདྲེན་པར་མཛད་པས་འདྲེན་པ་ཞེས་བྱའོ། 导师。佛的名号之一。引导众生超脱轮回达到解脱和遍知境界者。

འདྲེན་པ་ཨི། (མཛད) བཙུན་མོ། 主母。后妃的异名。

འདྲེན་པ་གཙོ་བོ། (མཛད) སངས་རྒྱས། 主导者。佛的异名。

འདྲེན་ཅྱད། ཅ(མཛད) (1)མིག 眼睛的异名。(2)འཕེན་པར་བྱེད་པ་པོ། 驮畜的异名。

འདྲེན་མ། འདྲེས་མ། 形容词。混杂，间杂；དཀར་ནག་འདྲེན་མ། 黑白夹杂，善恶混杂。བའི་སྡུག་སྦ་ཚོགས་འདྲེན་མར་ཉམས་སུ་མྱོང་བ། 错杂经历种种苦乐。མི་ཕྱུགས་འདྲེན་མང་གནས་པ། 人畜杂处。

འདྲེན་ཁམག དཀྱ་དམག་མཁོ་སྐོང་བཀང་ནས་ཚུར་འཕྲད་ཙོང་བའི་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག 诱敌之兵。

འདྲེན་དྲ། (སྐྱང) ཕྱིར་འཁྱང་། 延误。

འདྲེས་འཁྱོར། གདུག་འདྲེས་བཙན་མས་བཞིན་འཕྲད་པ། 中邪狂走。所谓人畜被鬼摄走。

འདྲེས་རྩྭ། འདྲེས་ཤིང་རྩྭ་པ་དང་། འདྲེས་ཏེ་འཇིངས་པ། 混杂，紊乱；ཤེ་ཚན་འདྲེས་རྩྭ་མེད་པ། 种类未乱。མི་རོང་འདྲེས་རྩྭ་གིས་གནས་པ། 人畜杂住。

འདྲེས་རྨི་ལམ། གཉིད་ཀྱིག་སྐབས་ལག་པ་སྙིང་ཁར་བཞག་པས། དབུགས་གཏོང་ཤེན་དགའ་སྐང་ཤང་བའི་ཆེ་ལས་ཞིག 梦魇。睡眠时手置胸间，致使呼吸困难而产生的梦。

འདྲེས་གནས། རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁྱུ་གཅིག་ཏུ་འཚོགས་པ། 杂处，杂居。不同品类的混住在一处。

འདྲེས་བསྡོམས། རྩ་མེ་འབྲ་བ་མཉམ་དུ་བཤོས་ནས་བརྡེས་པ། 混杂，交错，混合。

འདྲེས་པ། ❶འདྲེ་བའི་འདུས་པ། ❷འབྲ་མེན་སྐྱ་མང་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ། 形容词。混杂，夹杂；ངན་པ་ཁྱུ་འདྲེས། 同流合污。འདྲེས་བའི་དྲི་མ། 混合气味。འདོད་ལྟགས་ཐན་ཚུན་འདྲེས་པ་མེད་པ། 各种主张，不相混杂。

འདྲེས་བའི་མ་རིག་པ། ཕྱ་བ་ཐུན་མོངས་ཅན་དང་འདྲེས་བའི་རྨོངས་པ། 间杂无明。与见惑俱杂之愚痴。

འདྲེས་བའི་ཚལ། (1)མེ་ཏོག་དང་། ཤིང་རིའ་སྐྱ་ཚོགས་ཡོད་བའི་དགའ་ཚལ། 万花园，杂林苑。各种花木丛生的园林。(2)ཀོང་ཁྲིད་ཕྱ་ཅན་སྡུག་བའི་ཅུ་བ་ཐུགས་ས། ཕྱའི་ཐུ་དང་ཐུ་མ་འདྲེས་ནས་འདོད་ཡོན་ལ་སྤྲོད་བའི་ཚལ། 杂林苑，混杂苑。在帝释天所居善见城画，天子天女混杂同居享受五欲的林苑。

འདྲེལ་མ། 名词。(1)སྒེལ་མ། 混杂，间杂，轮番更替，连绵间杂：རྟ་དང་བོང་ཐུ་འདྲེལ་མར་འཚོ་བ། 马驴混牧。དཀར་ནག་འདྲེལ་མ། 黑白间杂。善恶混杂。(2)སྦྱར་ཚོགས་བཟེས་ནས་ཟོད་པའི་དངོས་རིགས། 夹杂物，混合物；ཐོ་ནས་འདྲེལ་མ། 杂麦。

འདྲེལ་ཚལ། འདྲེལ་བའི་ཚལ་གྱི་བསྡུས་མིང་།

འདྲེལ་མཚམས། ཕན་ཚུན་འདྲེལ་བའི་མཚམས། 夹杂处，交错处。

འདྲེལ་བཆམས། འདྲེ་ཁོག་ཏུ་ཞུགས་པ། 鬼使神差。所谓鬼物附体，使人迷乱失常。

འདྲོག འཕལ་དང་། དེ་མ་ཐག 副词。刚刚，适才，无间：ཁོ་ཚས་ཟས་འདྲོག་རེད། 刚才吃了饭。ཁོ་དེ་ཕྱི་ཐིན་འདྲོག་རེད། 他刚刚走了。

འདྲོག་སྐད། རྟ་སོགས་འདྲོག་སྐབས་ཀྱི་སྐད། 马等惊嘶声。

འདྲོག་འཁོ། རྟ་ སོགས་ ལ་ ྱུ་ བྱང་ བྱང་ བའི་ འཇིགས་ སྣང་། 诧眼。马等视觉错乱惊走。

འདྲོག་འཕོ་ཅན། འདྲོག་འཕོ་ལང་ན་པོ། 易惊诧，轻易惊走者。

འདྲོག་འཕོ་ལངས་པ། རྟ་ སོགས་ ལ་ ྱུ་ བྱང་ འཇིགས་ སྣང་ བྱང་ ནས་ འཕགས་པ། 惊诧，诧眼惊跳：མགྱར་འགོ་ གཡོག་མཁན་ མེད་པར་འདྲོག་འགོ་ལངས་ནས་ གང་ ཟེར་། 没人套笼头，何须自惊走。意同“庸人自扰”。

འདྲོག་ཅམས་ཅན། འདྲོག་འགོ་ལང་ ན་ པ། 易惊诧，轻易惊走者。

འདྲོག་འདྲོག་པ། (1)འདྲོག་བཞིན་པ། 正在惊诧。(2)ཡང་ཡང་འདྲོག་པ། 老是惊诧：རྟ་འདྲོག་འདྲོག་པའི་ གོག་ལ་མི་ ཞོན་ གཏན་མི་ རེད། 马易惊诧人难骑。

འདྲོག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འདྲོགས་པ། འདྲོག་པ།། དོགས་པས་ཞེད་ནས་འཇུར་བ། 诧，惊惧，惊跑， 诧眼惊走：རྟ་ འདྲོགས་ ནས་ སྐུ་ བཅག་ སོང་། 马诧眼摔破了鞍。དོན་མེད་དོགས་འདྲོག་བྱེད་མི་དགོས། 不须无端惊惶！ རི་བོང་ཅལ་འདྲོགས། 山兔惊传“嘎拉”声。

འདྲོག་སྐྱོང་། རྟ་སོགས་སྐྱེད་པོར་ གནས་ སྐབས་ ཆེད་དུ་འདྲོག་དུ་འཇུག་པ། 使惊起，诧走。

འདྲོགས་རྒྱག རྟ་སོགས་འདྲོགས་ཏེ་རྒྱག་པ། 诧走，惊奔；རྟ་ འདྲོགས་ རྒྱག་ བྱས་ རྟེ་ མི་ སངས་ གཡྱགས་སོང་། 诧走乘马，摔人下地。

འདྲོགས་པ། འདྲོག་པའི་འདོས་པ།

འདྲོགས་འཕྱང་། ཐུ་སོགས་སྐྱག་ནས་འཕྱང་བ། 惊飞：མེ་ མདའ་ བརྒྱབ་ སྟེ་ ཐུ་ རྣམས་ འདྲོགས་ འཕྱང་དུ་ བྱས་སོང་། 放枪使鸟群惊飞。

འདྲོང་ཙི། བྱང་པ་སྟེ་འཆྱོག་མེད་པ། 形容词。公正，确实，端正，端直：གཟུགས་པ་འདྲོང་ཙི། 身体端正。སེམས་རྒྱུད་འདྲོང་ཙི། 心性正直。ལམ་འདི་མདའ་ལྟར་འདྲོང་པ་འདུག 路直似箭。

འདྲོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འདྲོངས་པ། འདྲོང་བ།། རྟེད་པ་དང་། འབྱོར་བའམ་སྐྱིབས་པ། 到达，来临：ཚོང་ཟོག་རྣམས་ས་འདིར་རིམ་གྱིས་འདྲོངས་སོང་། 货物都已先后到达此处。སྐུ་མཁོན་རྣམས་གདན་དྲངས་ཀྱང་འདྲོངས་མ་སོང་། 请了客人没有来。 གནས་ཚུལ་ ཞིབ་ གསལ་ བསྒྲིངས་འབྱོར་ ཡིད་ལ་འདྲོངས། 详函奉悉。རྒྱལ་ཁ་འགྲོ་རྒྱུར་རེས་པ་འདྲོངས་པ། 确定会得到胜利。

འདྲོངས་པ། འདྲོང་བའི་འདོས་པ།

འདྲོད། འདྲད་པའི་སྐུལ་ཚིག

འདྲོབས། (རྟིང) དང་པོ། 正直，端正。

ཙ་དྲོ་ཅ། (ཤེགས) གང་ཟག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་

ཏཱག 达杜日。喜荣异名。

རྡ་དཔའ། (ཀ) དཀར་ཕེལ་ཆེ་བ། 大碗，大型瓷碗。

རྡ་ཐབ་ཆུ། (སོག) དགུན་དུས་ཁལ་ཁ་རྒག་པུ་བའི་སྟེང་དུ་གོན་ཆུའི་བཀལ་བའི་སྟོང་ཁྲབས། 蒙式短褂。冬季套在镶边金丝缎长袍上面的短皮褂。

རྡག་ཅི་རྡོག་ཅི། ཁོང་བུ་ཆེན་པོ་རང་མེད་པ། 零零碎碎，零散不整状：ལམ་ལ་རྡེའུ་དག་ཅི་རྡག་ཅི་མང་པོ་ཡོད་པས་འགྲོ་མི་བདེ། 路上有许多零碎小石，不便行走。

རྡག་བྱུ་རྡོག་ཐུ། ཀང་བའི་རྡེག་སྒྲ། 脚步声，踢踏声：ཐོག་ཁར་དག་སྒྲ་རྡེག་སྒྲ་བྱས་ན་ཅོད་དུ་འདུག་བཟོད་མི་བདེ། 楼上踢踏声，楼下不安宁。

རྡང་། གདང་དང་འདྲ།

རྡང་ཐག དུད་འགྲོ་འདོགས་སའི་གདང་ཐག牛脚索。拴牲畜的绳子。

རྡང་འཕེར་པ། ས་གས་འགྱལ་ སྐབས་ རྩ་ དེས་ འདོགས་ སའི་རྡང་ རྐྱབ་པ། 钉牛脚索。在地上钉桩，安上系骡马等足部的长绳。

རྡང་བྱི། 名词。(1)གདང་ཐག་གི་ཕྱང་པ། 杙，橛。牛脚索端小木桩。(2)སྐས་ འཛེག་གི་ གདང་ བྱི། 梯之横级。

རྡབ་ཆུམ། (རྟེང) འགྱེལ་པ། 跌倒，摔倒。

རྡབ་རྩོབ། (ཐུལ) སྡང་དགོན་པའི་ནང་ གི་ ཁྲ་པ་ གཞོན་ ནུ་ རྟུང་ སོས་ ཤེག་སྟེ། ལས་ འགན་ དེ་ ཧ་ འཛིན་ སོགས་ གཞོན་ ཁུལ་ རྒྱུག་དགོས་ ཤིང་། ཚས་ ཚོས་ དང་ སྦྱོང་ ལས་ འདུལ་ ཁྲིམས་ དང་ རྩུང་ ཟད་ མི་ མཐུན་པ། བག་ གལ་ངང་ འཐུག་ འཛིང་ ལ་ དགའ་ བ་ ཞེག་ ཡིན་ ཞིང་། གྲྭ་ ས་ ཆེན་ པོ་ ཤས་ ཙམ་ དཔའ་ རྩི་ ཆོགས་ པ་ འང་ ཡོད། 浪荡僧。旧时寺庙中极少数的年青僧人，其主要任务是为僧众行茶。他们懒散好斗，装束和行动不全遵戒律。某些大寺庙中有此类僧人的专门组织。

རྡབ་ཏེ་རྩོབ་བེ། (1)རྡབ་རྡོ་དང་དོན་གཅིག (2)རང་ པོ་ བཏུ་ བཞི་ ཙམ་ ནས་ བཅུ་ དྲུག་ བཅུ་ བདུན་ བར་ གྱེས་ པའི་ གཞོན་ ནུ་ ཞོ་ ཚོ། 少年。十四岁到十七岁的少年，ཐུ་ཀུ་ རྡབ་ཅི་ རྡོ་ བེ་ མང་ ཅིས་ ཆང་ལ་ རྩེལ་ ཅིག་ ཀྱི་ འདུག 许多少年儿童在劳动。

རྡབ་ཞོག་ས། ཉེན་ ལང་ས་ པ། 慌张，纷扰。吵嚷，嘈杂。

རྡར་རྡོ། གྲི་ སོགས་ རྡར་ ས་ རྡེ་ རྡོ། 磨刀石，砥石，砺石；འཇམ་ རྡོ། 细磨刀石。 རྩུབ་ རྡོ། 粗磨刀石。

རྡར་རྡོ་རྒྱག་པ། (ཐུལ) (1)གཟོང་ སོགས་ རྡར་ པ། 磨利：གྲི་ ལ་ རྡར་ རྡོ་ རྒྱག་ པ། 磨刀。(2)ངག་ འཇམ་ གྱི་ སྐོ་ ནས་ སླུ་ འདེད་ རྒྱད་ བའི་ དབྱི། 磨光。喻甜言蜜语，欺骗试探。

རྡར་པ། (ཐ་དད་པ) བརྡར་ བ། བརྡར་ བ། རྡོ།། གྲི་ སོགས་ རྩོད་ པོང་ རྒྱད་ བའམ། རྡར་ ཀ་ གཅོད་ པ། 琢磨，研究：གྲི་ གོ་ གོ་ ཏུ་ བརྡར་ པ། 磨刀霍霍。དགྲ་ བོས་ གྲི་ རྡར་ གྱི་ ཡོད་ པས་ ང་ཚོས་ ཀྱང་ གྲི་ བརྡར་ དགོས། 敌人在磨刀，我们也要磨刀。

རྡལ་ཐུ། དངོས་ པོ་ སྐྱེལ་ འདེད་ བྱས་ པའི་ ཀྲ་ ཚ། 运费，ལྷ་ ས་ ནས་ ཕག་ རྡེ་ བར་ གྱི་ རྡལ་ ཐུ་ སྐས་ ཀྱང་ ཚང་ སྒྲུབ་ པ། 从拉萨到帕里的运费，已全部付清。

རྡལ་རྒྱུ། མི་ ཁྲན་ ཁེང་ ཆེན་ ཁོང་ས་ དཀར་ ཨཇེས་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ དཀར་ ཨཇེས་ རྫོང་ གི་ འཁབ་ ཆུ་ ཁེག 达曲。四川省甘孜藏族自治州甘孜县一河流名。

རྡལ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྡལ་ བ། བརྡལ་ བ། རྡོ།། འགྱེས་ པ། 铺开，摆开：རྡོ་ ཆལ་ མར་ བརྡལ་ བ། 铺平石头。རས་ ཀྱི་ ཁྱོང་ དུ་ འབྱ་

བདུལ་ནས་ཉི་མར་སྐམ་པ། 把粮食摊在布上晒干。ས་རྡམས་འབབ་འབྲང་ མ་ཕེན་ པར་ སྟོམས་ཥིར་བརྡུལ་དགོས། 铺平泥土，勿使成堆。

རྡེ་ཧྲ་ཀྱ། (ཞལ) ཐ་རིགས་ཀིག 斑鸠。

རྡེ་རང་ཨྱང་། ཞོང་ཁེག 邓让宗。西藏自治区错那县辖门隅地区一村名。

རྡེག 名词。(1)ཟུགས་རྟེའུ། 王牌。应急的储备，可恃的凭借；ཟུགས་རྡེག 最后一张王牌。(2)ཐ་སྐོལ་སྟོད་ཟངས་རྡེག་ཕུ་བཅའ་སྟོད་རྒྱུད་སོགས། 器皿。如铜壶等。

རྡེག་ཐུག (1)གོས་ཀྱགས་ཀྱི་སྒྲ། 沉重的脚步声；ཁང་བའི་ཐོག་ཁར་འགྲོ་མཁན་ཚེད་དུས་རྡེག་ཐུག་ཚོང་། 屋顶上有人行走时，就会发出沉重的声音。 (2)དངོས་པོ་ལྷུང་བའི་སྒེའི་ཁྱད་བར་ཁེག 重物堕地声。

རྡེག་རུ། བྱད་མེད་ཀྱི་ཤིད་བར་འཛིང་རྒྱའི་དཀྱུལ་ཀྱི་སྐེ་རགས་རྒྱན་ཅན་ཁེག 银饰女腰带。

རྡེབ་ཐྱོག མར་ལྷུང་བ། 坍塌，倒下。ཁང་བ་འདི་ས་ཚེས་བཅུབ་པའི་རྒྱན་ཀྱིས་རྡེབ་ ཐྱོག་ ཐྱུང་ཚང་། 这座房子，由于地震坍塌了。

རྡེབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཀྱི་ནས་ནང་ དྲལམ་ རྒྱང་ནས་མར་ཀོང་ཀོང་དུ་ཐྱུར་བ། 坍塌，塌陷，陷落，凹陷；མེ་ཐྱོགས་ཁོག་ནས་ཁང་ བའི་ ཐོག་རྡེབ་ ཚང་། 中了炮弹，屋顶坍塌。མིག་ ཁྲང་ཁྱེས་ཁྱེང་དུ་རྡེབ་པ། 两眼深陷。

རྡུ་པ། ཁྲག་ཁྱོད་པར་ཁན་པའི་ཐྲེ་ཐྱོན་ཁེག 蓟。又名大蓟。多刺之紫苑科植物名。入药能止血。

རྡོགས་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཟད་ པ་ དང་། ཐུག་ བའམ་ ཐོགས་ པ། 穷尽，阻碍，滞留；ཀྲི་རྣོ་དུགས་པ། 刀钝。ཀུན་ཤེས་ཁྱོག་དུགས། 一障阻全知。喻同"一叶蔽目。" ངས་ཁང་ཐུབ་ཐུབ་བྱས་པ་ཡིན་ དུང་ དེ་ ཐབས་ དུགས་ ཚང་། 我虽尽力做过，但已没有办法。འཆད་རྩོད་རྩམ་གསུམ་ལ་ཐོགས་དུགས་མེད། 讲、辩、著述，全无碍难。གནམ་གྲུ་རྡམ་མཁའ་ལ་ཐོགས་ དུགས་ མེད་ བར་ འགྲོ། 飞机全无阻碍地在天空飞行。(2)མཆོང་པ། འཇིགས་པ། གྲན་པ། 厌恶，顾虑，反感；ཡུལ་གྲང་ ཀྱི་ འཚོ་ བར་ སྡུ་ དུགས་ པ། 厌恶流浪生活。དུག་ སྦྲུལ་ ཀྱིས་ ཟ་ཤིན་བྱང་བས་ཐེ་གུ་ཁྱ་ བོ་ སྐྱ་བར་ འགྲོ་ རྩྭ་ ལ་ སྡུ་ དུགས་པ། 曾经被蛇咬过，去捡彩色绳子也有顾虑。❷མ་རངས། 形容词。下流，卑鄙；དྲིན་ལན་ངན་འཇལ་ཟེར་མཁན་མེ་དེ་ ཐབས་ དུ་ བ་ལགས། 恩将仇报的人实在卑鄙！

རྡོང་ཁ། དུང་ག་དང་འདྲ།

རྡོང་ཁ། ཁན་ཚུན་དབྱལ་ བ་ ཁཏྲག་ རས་ འཇིང་ཚུལ། 名词。抵牾，角抵角；ཁྱེག་ཁྱིས་དུང་ ག་ཅུག་པ། 两条牦牛，抵角相斗。ར་དང་ལུག་ ཁྱིས་ དུང་ག་ཆད་པ། 绵羊和山羊，抵牾较量，ཀ་བ་ལགས་དང་ དུང་ཁ་མ་ཅུག དགེ་བཤེས་ལགས་དང་ རྩོད་པ་མ་ཅུག 莫与柱头抵牾，莫同格西辩论。意谓难胜对方。

རྡོང་ཁྱག ཅུག་ དུང་། 打，击，责打；ཁ་མ་ལག་སག་ཁེས་ཐུ་ ཁུང་ དུང་ཁྱག་ཡང་ཡང་ བཏང་ཚང་། 爱动手的父母，经常要责打孩子。

རྡོང་བཙག རྡུག་ཅིང་ཐུ་ མར་འཐག་པ། 捣细，砸碎；ཐུག་ཅ་ཏོ་ཏོ་རྣམས་ དུང་ འཐག་ བྱས་ ནས་ ཐུ་ མ་བཟོ་པ། 把块状药物研成细粉。

རྡོང་རྡེག ཅེས་ཁྱག 殴打，踢赋；ཁན་ཚུན་ དེག་ཁྱོང་པ། 互相殴打。

རྡོང་པ། (ཐ་དད་པ) བདུང་ས་པ། བདུང་པ།

དྲངས།། (1)འཚོག་པ་དང་། ཐུག་པ་དང་། སྐྱེན་པ། 打，捶，敲：ལྕགས་དྲང་པ། 打铁。སྒོ་དྲང་པ། 敲门。སྐྱེ་མ་བདྲངས་ནས་འབྱུ་འདོན། 打麦穗脱粒。རྐང་པས་དྲང་པ། 用脚踢。ཆག་དྲང་ཐུག་དྲང་བཟོ་པ། 砸烂。རི་ལ་སྐྱེ་བོས་དྲང་པ། 以头触山。喻同"以卵击石"。ཇ་བདྲངས་ཏེ་གར་འཁྱབ་པ། 击鼓而舞。(2)འཁྱབ་པ། 跳舞，舞蹈：གང་ཆེན་ལ་ཐུ་དཔྱངས་གཏོང་བཞིན་པར་བྱེ་དྲང་པ། 在广场上载歌载舞。

དྲང་འཚོག ཐེས་གཏོག 打，责打。

དྲང་རྩོག ཐེས་གཏོག 殴打：དྲང་རྩོག་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐོག་འདུག 遭受很大打击。

དྲངས། དྲང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

དྲམ་པ། ཐུང་བའམ་ཆད་པ། 形容词。残断，短秃，短缺：ཁྱི་མཇུག་མ་དྲམ་པ། 秃尾狗。ར་དྲམ། 秃角。角已残断。ལག་དྲམ་ཀང་དྲམ། 手足残断。དེང་སྐབས་ངའི་ལག་པ་དྲམ་དྲམ་ཡིན་སྟབས་ཁྱེད་རང་ལ་རོགས་རམ་གང་ཡང་ཀྱ་ཐུབ་མ་སོང་། 近来我手头拮据，什么也没能帮助你。

དྲམ་བུ། དྲམ་པ་དང་འདྲ།

དྲྭ། 名词。(1)ཐུ་བའི་གཟུགས། 尘，细末。微细色法：ཉི་དྲྭ། 日光尘。ཆུ་དྲྭ། 细微的水分子。ཐལ་དྲྭ། 灰尘。དྲྭ་ཐུན་ཐུ་མ། 微粒。མེ་ཏོག་གི་དྲྭ། 花粉。ས་དྲྭ། 尘土。རྡོ་ཇེའི་དྲྭ། 天雷。རྩྭད་མཁན་མེད་བའི་ཁང་བའི་ནང་ད་དྲྭ་ཆགས་ཡོང་། 没人居住的房屋，会积起灰尘。ཕྱི་བདང་མ་བཏང་བའི་སྐུད་དངོས་སུམས་དྲྭ་ཕྱིས་ཁེབས་པ། 器物不经擦拭，满布灰尘。བཙན་འཇྲལ་ཕྱེད་བར་ཡོང་མཁན་ཐུ་ཡིན་ཀང་དྲྭ་ད་ཆ་ཆུང་ཞིས་འཇོག་ཐུབ། 粉碎任何来侵之敌。(2)ཟླ་མཚན། 月经。(3)ཉེས་སྐྱོན། 过失，缺点：ཉོན་མོངས་བའི་དྲྭ་ཕྱིས་མ་གོས་པ། 烦恼过失之所不染。

དྲྭ་ཁྲོད་ཀྱི་ཀ་ཐེ། (1)ཕྱག་དང་ཁྲོད་ཀྱི་འདྲ། 旗幡鬼。(2)གདོན་འདྲེ་ཆུང་འཁོར་རྩུབ་མའི་ནང་གི་འདྲ། 旋风鬼。

དྲྭ་ཕྱི་ཁ་དོག ཁན་ལག་གི་ཁ་ དོག་ བརྒྱད་ ཀྱི་ནང་གཅིག་ཏེ་ག 尘色。八种支分显色之一。

དྲྭ་ཕྱི་ཁ་ཟོག་པ། (མངོན) ཆུང་། 御尘者。风的异名。

དྲྭ་ཕྱི་ཆུ། (མངོན) པ་མོ། 尘水。霜的异名。

དྲྭ་ཕྱི་རྩ། ལུས་རྩའི་ཡ་ཕག་ཅིག 尘脉。谓人体内右脉。

དྲྭ་ཕྱི་ལམ། (མངོན) མོ་ མཚན། 月经路。女生殖器的异名。

དྲྭ་བཅས་མ། (མངོན) ཕྲད་མེད་ དང་མ། 经血女。青壮妇女的异名。

དྲྭ་འཚང་། (མངོན) སྐྱང་མ། 持花粉。蜜蜂的异名。

དྲྭ་ཉལ། (མངོན) སྐྱང་མ། 粉眠。蜜蜂的异名。

དྲྭ་འཕྱུར་བ། ཐལ་བ་དང་དྲྭ་ལངས་པ། 尘埃飞扬：ཆུ་མ་གཏོར་བར་གང་ བརྒྱབ་ ན་ དྲྭ་འཕྱུར་ཡོང་། 不洒水就扫地，尘埃会飞扬起来。

དྲྭ་ལྗོན། (མངོན) མཚན་མོ། 具尘。夜的异名。

དྲྭ་ལྗོན་ཐེག ཐེས་ཏེ། 具尘眼。水牛的异名。

དྲྭ་སྐྱག་བ། ཐལ་དྲྭ་སྐྱག་སྐྱག་བཏང་ བ། 抖灰：ཐལ་གོས་སོགས་ལ་འགོས་བའི་དྲྭ་སྐྱག་པ། 抖去衣物上面附着的灰尘。

དྲྭ་ཕྲ་ཙམ། དྲྭ་ཆུང་། 微尘。细小的尘埃。

དྲྭ་ཕྲ་རགས། དྲྭ་ཀྱི་ཕྲ་མོ་དང་རགས་ པ་ནི་ ཅིའང་ཆོད་ཆེ་ཆུང་གིས་འཇོག་པ། 粗细微尘。微尘的粗细，乃就其体积之大小而言。

རྡུལ་ཕྱ་རྐྱ། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆུང་བ་མཐའ་ཐུག་པ། འདོད་ཁམས་སུ་དུལ་རྡས་བཅུད་འདུས་ཀྱི་ཚོང་བུ། ཅི་བག་སྣུམ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཐུགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་མེད་བས་ཚ་མེད་ཀྱི་དུལ་རྡས་ཞེས་སུ་འདོད་དོ། 极微尘。色法之最极微细粒子。如欲界所有之八尘质聚。分别说一切有部等师承认极微尘为无方分微尘实体。

རྡུལ་ཕྱ་རྐྱ་ལུས་མེད། མིག་གིས་མཐོང་རྒྱུ་མེད་བའི་དུལ་ཕྱ་མོ། 无体极微。有位置无形体的极微尘。

རྡུལ་ཐྲུན། དུལ་ཕྱ་རྐ་བདུན་ཙམ་འདུས་བའི་ཚོང་བུའོ། 微尘。七微尘结合而成之粒子。

རྡུལ་ཐྲུན་གཅིག ཕྱ་རྐ་བདུན་ཚོགས་པ་གཅིག 一微尘。七极微尘合成之长度。

རྡུལ་ཐྲུན་ཐུགས་ཀྱི་ཆ་མེད། ཅི་སྣུམ་འདོད་བའི་དུལ་ཀྱི་ཆུང་མཐའ། 无方分极微尘。说一切有部所承许的最小微尘。

རྡུལ་ཐྲུན་ཐུ་མོ། མིག་གིས་མི་ཐེན་བའི་དུལ་ཕྱ་མོ། 微粒。肉眼所不能见的微尘。

རྡུལ་འཕྱག་བ། ཐལ་དུལ་འཕྱག་པ། 扫灰，掸除灰尘：སྡོད་ཁང་ཕྱི་ནང་གི་དུལ་འཕྱག་པ། 扫除居室内外的灰尘。

རྡུལ་བྱབ་པ། ཐལ་དུལ་ཕྱིས་པ། 擦拭灰尘：སྟོན་ཆས་ལ་ཆགས་བའི་དུལ་བྱབ་པ། 刷去衣服上面的灰尘。

རྡུལ་བྲལ། (1)ཐལ་བ་མེད་པ། 无灰尘。明洁无垢，不染纤尘。(2)(ཨཔ་དེ་ན) 1.སངས་རྒྱས། 佛的异名。2.ཐར་པ། 解脱的异名。

རྡུལ་བྲལ་དྲི་མེད། (1)ཐལ་བ་མེད་པ་དང་། དྲི་མ་མེད་པ། 远尘离垢，无尘无垢：ནམ་མཁའ་གསལ་དག་དུལ་བྲལ་དྲི་མེད་རེད། 晴空明净，远尘离垢。ཁན་ཆུན་རྩོད་མེད་དུལ་བྲལ་དྲི་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་སོང་། 互无争吵，释然不存芥蒂。(2)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྲབ་ཀྱི་མཚན། 无垢佛。

རྡུལ་མེད། (ཨཔ་ན) ཐར་པ། 无尘。解脱的异名。

རྡུལ་དམར། (ཨཔ་ན) ལི་ཁྲི། 赤尘。黄丹的异名。

རྡུལ་བཙུགས། (ཨཔ་ན) རི། 积尘。山的异名。

རྡུལ་ཚོན། འབྲང་རིས་སོགས་བའི་ཤེར་ཚོས་བྱུག་བའི་ཤ་མ། 彩色细砂。染成各种颜色的细砂，作撒布图案用。

རྡུལ་ཚོན་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། ཚོན་ཤེ་སྡུ་ཚོགས་ཀྱིས་ཐེག་བཟོ་བའི་ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་དབྱིབས། 彩粉坛场。用各种颜色粉末撒布而成的本尊宫殿。

རྡུལ་འཕྱུར་བ། ཐལ་བ་ལངས་པ། 灰尘扬起，尘飞扬，扑灰尘：རྟ་ཁོ་ཐང་ལ་རྒྱུག་དུས་དུལ་འཕྱུར་བ། 牡马驰平原，蹄尘飞扬。ཆུང་དམར་ལང་དུས་བར་ སྐང་ལ་དུལ་འཕྱུར་བ། 狂风刮来灰满天。

རྡུལ་ཛས། ས་ཆུ་མེ་རླུང་སོགས་ཀྱི་དུལ་ཕྱ་རྣ་ཀྱི་ཤས་མ་དངས་པོ། 尘质。由地、水、火、风等元素极细微尘所构成的物质基点。佛书译作蕴、依事、余依、有执、尘。

རྡུལ་ཛས་བརྒྱད་འདུས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆུ་བྱ། དུལ་ཕྱ་རྣ་ཕྱུ་བྱའི་གཞི་གཅིག་ལ། ས་ཆུ་མེ་རླུང་དང་། གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བཅས་བཞི་ཚོད་ལྡན་བའོ། 八尘质聚。欲界一极微尘粒子中具备地、水、火、风和色、香、味、触八种物质者。

རྡུལ་ཛས་དྲུག་འདུས། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་དུལ་ཕྱ་རྣ་ཀྱི་ཚོང་བུ་ལ་གཟུགས་རེག་གཉིས་དང་འབྱང་བ་བཞི་བཅས་འདུས་བའོ། 六尘质聚。色界一极微尘粒子中具备色、触和四大种者。

རྡུལ་རྣག་པ། དུལ་ཛས་བརྒྱད་འདུས་ཀྱི་ཚོང་བུ་རགས་པ། ཀ་བ་དང་། བྱམ་པ་ལ་སོགས་བའི་གཟུགས་རགས་པ་རྣམས་སོ། 粗微尘。八微

尘实体组合所成粗粒，如柱、瓶等一切粗色法。

རྡུལ་ཤོང་ཤོང་། དུལ་འཆུབ་ལང་སྐྱངས། 尘埃滚滚飞扬，尘土飞扬：ཆངས་འཁོར་ཕྱིན་ཤུལ་དུ་རྡུལ་ཤོང་ཤོང་དུ་ལྟུང་བ། 汽车驰过，尘土飞扬。

རེ་འཐག ཕྱང་བའི་གནས་སུ་ངོ་སྐྲན་ཆགས་ནས་དེ་ཚུ་འགག་པར་གྱུར་པའི་ནད། 小便癃闭。膀胱结石引起的小便不通。

རེག་ཅིང་སྐྱེད་པ། བྱད་མེད་ལ་བཙན་པོ་དབང་ཡིད་ཀྱིས་སྐྱེད་པ། 强奸。强行奸淫。

རེག་ཆ། (མངོན) ཀྲི་སྒྲི། 砍具。刀的异名。

རེག་ཆ་མཁན། (མངོན) མཁར་ བའམ་ལྷགས་བཟོ་བ། 造砍具者。铁匠的异名。

རེག་འཚའ་བ། (1)ཁོམ་ རྩུགས་ མི་ བརྟན་ པར་ ཁྱུར་ཁྲོར་འགྲོ་བ། 踉跄。偏偏倒倒地走：རང་ཚ་མ་ཉན་པར་རེག་འཚས་ཀྱི་འགྲོ་བ། 身不自主踉跄而行。(2)འཇིག་བརྡབ། 滑倒，失足跌下：ས་ལ་རེག་འཚའ་འཕྱལ་བ། 跌倒在地。(3)ཁ་བྱབ་ཟིག་ཅིང་འཕྱལ་བ། 颠扑。

རེག་འཚོས་པ། རེག་འཚའ་བ་དང་འདྲ།

རེག་པ། (ཐ་དད་པ) བརྡེགས་པ། བརྡེག་པ། རྡེགས།། རྩུག་པ་དང་། དུང་བ། 打，捶，鞭打：མགོ་བོར་དབྱུག་པ་བརྡེགས་པ། 棒击头部。བྱང་ཁྲག་ལ་ཀྲི་ བརྡེགས་པ། 刀刺入胸膛。རྡོ་ བ་རྡེག་པར་ གཟས་པ། 扬起石块准备打击。

རེག་པའི་སྡུང་བྱེད། ཕྱུང་ ཉེད་ འབའ་ ཞིག་པ་ དགུ་ བཅུའི་ ནང་ གཅིས། 殴打比丘。九十单堕之一。比丘因瞋恚亲自殴打或令他人殴打其他比丘所犯堕罪。

རེག་འཚོག ཉེས་གཏུག 打，击，捶，鞭笞：ཞིང་ པ་ བྱེད་གཙོག་ རྣམས་ རྟག་ཏུ་རྡེག་ འཚོག་གི་སྡུག་ བསྔལ་སྐྱོང་བ། 农奴们经常遭受鞭笞的痛苦。

རེགས། རྡེག་པའི་སྐུལ་ཚིག

རེའ་རེབ། སྐྱག་སྐྱག་གཡོང་བ། 抖动，振动：ཉལ་ གཟན་རྡེབ་ རྡེབ་ཐུས་ནས་ ཉེ་མར་ བཀྱམ་པ། 抖抖被褥，晒在太阳下。

རེབ་པ། (ཐ་དད་པ) བརྡབས་པ། བརྡབ་ པ། རྡོབས།། རྩུང་བའམ་རྒྱག་པ། 拍击，敲打，磕碰：ཆ་ལང་རྡོབས་ཤིག 击钱吧！ཐལ་མོ་རྡེབ་ བའི་སྐབས་འབྱུག་ཕྱང་སྐྱོག 鼓掌声如雷鸣。ཀྱ་ལས་ཏེ་ ལག་ པ་ རེབ་ བར་ ཐྱེད། 惊奇得拍手。ཡར་ལང་ས་ནས་མཚོ་བརྡབས། མར་བསྡད་ནས་ཀུབ་ བརྡབས། 站起碰头，坐下碰腚。喻处境困难，动辄得咎。ཁོང་ཁྲོ་མི་ཕྱང་འབར་ནས་ཅ་ལག་དེ་ ཆོ་ས་ལ་བརྡབས་སོང་། 心中发火，把那些东西摔在地上。

རེབས། རེབ་པའི་སྐུལ་ཆིག་གི་འཁྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

རྡོའུ། 名词。(1)དོ་ ཆུང་། 石子，小石，ཆུ་ གཏིང་ གི་ རྡོའུ། 水底小石。(2)གངས་ ཀྱིས་ འཇིན་ རྡེས། 棋子。计数时所用筹码：ཁོ་ མང་ བར་དུ་ ཤེས་བཞིས་གྱང་ དུ་དང་རྡེས་ཤེས་ གིང་ ཤེས་ ཀྱི་ མི་ འདུག 学了多年算术，还不会使用筹码。(3)ནད་ཀྱི་ བྱག་པ་ཞིག 结石病：ཁོ་རྡོའུ། 男子结石病。མ་རྡོའུ། 女子结石病。

རྡོའུ་བཙུད་ཚེན། རྡོའུ་ ལ་ རྩགས་ བཏབ་ ནས་ བཟས་ཏེ་ཟས་ཀྱི་ཚབ་ཀྱིད་པ། 石子避谷术。对石诵咒，食之以度日。

རྡོའུ་ཆང་བཀུ་བ། ཆང་ བསྡུལ་བ་ མ་ལངས་ ན་ རྩགས་བཅུབ་པའི་རྡོའུ་ ཞིག་ཟླམ་ཀྱི་ནང་ དུ་ བཅུག་ སྟེ་ ཡང་ བསྡུད་བསྡུལ་བས་ མཚོགས་ པོ་ལང་ ཚང་ ཟེར་ བའི་ གཏས་བཅོས་ཤིག 咒石酿酒。藏俗酿酒不成时，延咒师对石子诵咒，投入酒糟中以催酒发酵。

རྡོའུ་བབྱར་ཐོག། སྐྱེ་ ཁྱིམས་དང་མི་འདྲ་བ། 平

地冒石。意谓事出意外或不同一般。

རྡོའུ་ཁོ་ཐག་པ། ཁོ་བསྐལ་བ་མ་ལངས་ན་སྐྱག་བཏུབ་ པའི་རྡོའུ་ཞིག་དེ་ མའི་ ནང་དུ་ བཏུག་ སྟེ་ ཡང་བསྐྱང་བསྐལ་བས་མཐོག་པོ་ལང་ཡོང་ ཐེང་ པའི་ཐབས་བཅོས་ཤེག་ 咒石造酪。藏俗造酪不凝结时，延咒师对石子诵咒，投入乳中，以催乳迅速凝结。

རྡོའུ་གསུམ་དོར་བ། སྡུ་དུས་ཀྱི་མནའ་ཆག་ཅིག་ སྟེ། རྡོའུ་གསུམ་ཀུགས་ཀྱིས་གཡུགས་ན་ཅུབ་ཅུབ་ ཏུ་མི་ སྡོད་པ་ བཞིན་ དུ་བཟའ་ ཚང་ གཉིས་ ཀྱང་ མཉམ་ཅུབ་ཏུ་མི་སྡོད་ཅེས་མནའ་བསྐལ་ པའི་དོན། 撒石发誓。旧俗离婚时撒掷三石，发誓说"永不重聚，如此三石"。

རྡོལ། རྡོའུ། 名词。小石，筹码；རྡོལ་ བཀྲམ། 铺石子，摆棋子，播弄筹码。

རྡོལ་དཀར། རྡོ་ སེགས་ཀྱི་ རྡོའུ་ དཀར་ པོ། 白石子。

རྡོལ་མདའ། ཐག་པའི་ཀྲག་པར་རྡོའུ་ རྒྱགས་ནས་ མདའ་ཕྱར་འཕེན་པ། 石弹子。用抛石绳子抛出的石子。

རྡོལ་ཁྱི། རྡོའི་རྡོའུ་ཆུང་ངོ། 石子，小石。

རྡོལ་རྩིས། གྲངས་པཉྩ་ སྒྲངས་ཤེག རྡོའུ་དང་ ཤེང་ ཐུར་སོགས་ལ་བརྟེན་ ནས་རྩིས་ཏྲག་ པ། 筹算。用石子和木片等进行运算的一种方法。

རྡོའ། 名词。(1)ས་དང་ རྡོ་ཞེས་ པའི་ རྡོ། 石，石子。 ཏུ་ རྡོ། 建筑用条石。མེ་རྡོ། 燧石，火石。ཐྲི་རྡོ། 火镰石的艾绒和火石。ཐྲག་རྡོ། 法码，秤砣。རྡོ་ཆུང་ཆུང་ཕྱགས་པས་འཕྲིང་དོགས་མེད། རི་ཆུང་ཆུང་པང་ཁས་ཐེག་དོགས་མེད། 石虽小，大风吹不跑；山虽小，双手抱不了。མིང་ གི་ རྟགས་ལ་ཚོང་མ་དང་། རྩ་བོ། ཁུངས། རྡོ་བ། ཞེང་ཅིའ། བཅོག་པོ་བཅས་སོ། (2)རྩ་བའམ་ སྙིང་པོ། 要点，主要部分，སྐྱེན་ཞུའི་རྡོ་ཆོག 呈文的要点。རྡོ་ཆོག་ཁོ་ནའི་ ཐོག་ནས་ མ་ཁྱོགས་ཆོག་ ཅེས་ མང་པོ་ མ་ཟོད། 只说扼要的，莫多说废话！

རྡོ་ཀ་མ་དུ་བ། ཁམང་ ཏེ་ དང་ ཁཉ་ པའི་ རྡོ་ དཀར་པོ་ཞེག 大理石。

རྡོ་ཀ་ཀྱི་ཁ། ཁ་ཤེར་ཀྱི་སྐྱས་ཀ་ཕུ་ཅིང་ཀྱི་རྡོ་ནག་ པོ་ཞེག ཁ་ཤེར་ཞེག་རྡོ་ཀ་ཀུ་ཁ་ལ་བརྡོང་ ཚམ་ བྱས་ན་ཁ་ཤེར་ཀྱི་སྐྱས་ཀ་ལེགས་རྟེས་ བཏུག་སྟེ། 试金石。用黄金在试金石上稍行磨擦，就可以看出黄金的成色。

རྡོ་ཀོ་བྱི། རྡོ་ཐག་ཤག་དང་དོན་ཁ་ཅིག

རྡོ་ཀྱང། རྡོ་སྐན་ཀྱི་རིགས། དཀྱིལས་ཀྱང་པ་དང་ ཁཉ་པ་ཞེག་སྟེ། རོ་བཀུ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་ པས་ཀྱང་པ་འཇོག་པ་སྡོམ་ཞེང་། མའི་ཀཱ་ཀྱིད། 赤石脂。一种矿物药，状如人脑，味涩，性平，收敛脑漏，生肌。

རྡོ་དཀར་ཚོང་། རྡོ་དཀར་པོ་ཞེག 白石，鹅卵石。

རྡོ་དཀར་པོ། (ཨངན) ཤེལ། 白石。玻璃的异名。

རྡོ་བཀྲག རྡོ་ལས་བཅས་པའི་སྐས་འཇོག 台阶，石阶。

རྡོ་རིག་པ། རྡོ་ལ་མ་རྟི་ སོགས་ཀཱཏྲངས་སྡུགས་དང་། རྟགས་དཔེ་ སྡུ་ཚོགས་ཀོ་ མཁན། 刻字石匠。在石上凿刻咒语和经文者。

རྡོ་སྐས། རྡོ་ལས་བཅས་པའི་སྐས་འཇོག 石阶，石梯子，རྡོ་ སྐས་ཐོག་འཇོགས་ནས་འགྲོ་པ། 沿石级而上。

རྡོ་ཐུར། རྡོ་སྐན་ ཀྱི་ རིགས་ མཚུང་ ཡང་ རོ་ སྐྱུར་ པ་ཞེག་སྟེ། ཅུས་ཁས་ ཚོ་ བའི་ བའང་ཀན་འཇོམས་ པ་དང་། ཚོ་ནད་ མ་ཁུ་པ་ སེལ། མེ་ རྩེད་ སྐྱེད། 矾石。一种矿物药，味酸，功能祛除胃中湿邪，治食物不化，温补胃阳。

རྡོ་སྐྱེས། (ཨངན) ཟླ་ཁུག་ཁྱེག 石生。岩精的异名。

རྡོ་ཐག ཁ་ཅས་ ཀྱི་དྲངས་ མ་ ཁུ་པ་ཐང་ བའི་ ཐུ་མིག་ཏུ་ གོང་ བ་དེ་ བཏེལ་ནས་ རྩེ་ ཡུར་ ས་བའ་

གྲུང་བའི་སྐྱེན་དང་ཅིག 膀胱结石。食物精华不化，下注膀胱结成坚硬如石的症瘕。

རྡོ་བཀོས། རྡོ་བཀོས་བའི་རི་མོ་དང་། ཡི་གེ་སོགས། 石刻，石雕。

རྡོ་ཁ། སྙིང་པོའམ་རྩ་བ་གཟུང་སྟ། 要点，基本点，中心意义；སེལ་རྩ་ རྡོ་ཁ་མེད་པའི་རྒྱུ་རྟགས་ཁ་ཐག་རིང་པོ་མི་དགོས། 不要讲那些无意义而又过时的话。

རྡོ་ཁང་། རྡོ་བརྩེགས་པའི་ཁང་བ། 石室。用石块砌成的房子。

རྡོ་ཁབ་ལེན། ལྕགས་ལེན་གྱི་རྡོ་ཁྱད་པར་བ་ཞེག 磁石，吸铁石；དུལ་དང་ འདྲེས་ པའི་ལྕགས་ ཀྱི་རྣམས། ཁབ་ལེན་རྡོ་མེས་ལེན་པར་ཤེས། 铁粉混尘土，吸铁唯磁石。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ ལ་སྐྱེད་ འདྲེན་ལེན་པོ་དང་ལྕགས་ཀྱི་ལེན་རོ།

རྡོ་ཁེབས། རྡོ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཁེབས་ གཅོད། 石盖。

རྡོ་ཁོག རྡོའི་ཁོག་ས། 石臼，石锅，石罐。

རྡོ་ཁོག་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་མཚོ་སྣེ་རྩེང་གི་ལ་ཞིག རྡོ་མི་ཁོག་མ་བཟོ་བའི་ལག་རྩལ་དེ་རྣམ་དང་ འགོ་བཙུགས་ པ་ཡིན་ཟེར། 多括山口。在西藏自治区错那县境内。传说西藏制造石锅的技术，即从此地传开。

རྡོ་ཁྱ་མགོ། རྡོ་སྐེན་ཅིཉ་མགོ་མཚོག་དམན་རིད་ གཉིས་ ཀྱི་ནང་ཚན་ དམན་པ་ དབྱིབས་ ཁྲའི་ མགོ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན། ནུས་པ་ཅིཉ་མགོ་དང་ མཚུངས། 次等石燕。药用矿物名。状如鹦头，作用同石燕。

རྡོ་མཁན། རྡོ་བཟའི་ལག་ཤེས་པ། 石工。

རྡོ་མཁར། རྡོ་ལས་བཟོས་པའི་ ཁང་པ། 碉堡，石堡。

རྡོ་མཁྲིས། རྡོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རང་ཁ། ཁུ་རྡེས་ བཅིལ། ནུས་པས་ཆ་འབྱུག ཀཅ་སྐྱེ། ཚུ་སེར་ འདྲེན་པར་ཅིང། 石胆，石中黄。药用矿物。味苦，性凉，功能敛疮口、生新肌、 拔除黄水。

རྡོ་འཁྱམས། འཕེན་ མཁན་གྱི་ ཡིན་རྟེན་ མེ་ཚོད་ པའི་ལག་རྡོ། 冷石子。意外袭来的不知投掷者的石子。

རྡོ་གད་རྒྱག་པ། (ཞལ) འབྲུའི་ནང་ནས་རྡོ་ བ་འབྱེད་པ། 粮中挑石。从粮食中拣出小石子。

རྡོ་ཀྱ། (1)རྡོ་ ཆུང་ ཆུང་། 小石子，石子；རྡོ་ཀྱ་དེ་ ཅིས་པའི་རྩེད་རྡོ་ཡིན། 这石子是儿童作玩具的石子。(2)(སྡེར) གཏུན་ཆུང་། 小杵。

རྡོ་རྒྱབ་ཆེན་ ངགོན་པ། གྲྭ་ ཆེན་ དགོན་ ཀྱི་ གདན་ས་དེ་ ཐོག་ མར་ ཡར་ ལྷང་ པའོ་ བགོད་ ཅིས་ པ་ ཁམས་ཀྱི་ བྱང་ ཕུ་ ཤུལ་ གཅིར་ ཐོག་ཁམས་ ཆར་ རབ་ བྱང་ བཏུ་ བཞི་ བའི་ ལྷུན་ ཡར་ ལྷང་ གི་ས་ ཆར་ རབ་ བྱང་ བཏུ་ བཞི་ བའི་ ལྷུན་ རྡོ་ རྒྱབ་ ཆེན་ འཇིགས་ མེད་ ཐེག་ ལས་ ངོད་ ཟེར་ ཀྱིས་ ཁྱབ་ བཏབ། ཀྱིས་ སུ་ རྡོ་ རྒྱབ་ རིན་ ཚོ་ སྐུ་ ཞྭ་ གཉིས་ པ་ འཇིགས་ མེད་ ཕུན་ ཚོགས་ འབྱུང་ གནས་ ཀྱི། རང་ བྱང་ བཏུ་ བཞི་ བའི་ དཀྱིལ་ དུ་ རྩྭ་ ཀྱི་ ས་ ཆར་ གཅོང་ ཆེན་ དངོས་ གྲུབ་ དཔལ་ འབར་ ཞྭ་ ཞྭ་ བའི་ དགོན་ པ་ བཏབ། དེ་ རྗེས་ སྐུ་ ཞྭ་ གསུམ་ པ་ འཇིགས་ མེད་ བསྟན་ བའི་ ཉི་ མའི་ གསང་ སྔོང་ རིས་ མེད་ ཀྱི་ མདོ་ སྡེ་ གས་ བཀའ་ སྩལ་ ཀྱི་ ཆོས་ གྲྭ་ བཏུ་ གས་ ཏེ། མཁས་ གྲུབ་ ཀྱི་ སློབ་ མ་ མང་ དུ་ ཐོན། སྙིང་ ཐོག་ དུམ་ གཉིས་ དང་། མཛོད་ བདུན། རྡོ་ གྲུབ་ ཆེན་ འཇིགས་ མེད་ བསྟན་ བའི་ ཉི་ མའི་ གསུང་ འབུམ་ སོགས་ ཀྱི་ བར་ ཡིང་ ཡང་ སྤྱི་ ཚོགས་ ཙམ་ བའི་ སྐྱིང་ མའི་ དགོན་ པ་ ཀྱོགས་ ཅན་ ཞེག་ གོ། 多·知钦寺。由藏族高僧多·知钦吉美遏列兀色于1810年倡建于康区北部瓦述色达境内上堆龙地方，名雅隆莲花庄严寺。其后，多·知钦二世吉美彭措于藏历十四丁卯中在多堆地方建立成就光华寺，三世吉美丹白尼玛创建新旧各派讲修显密的学院，造就高僧学人甚多，是拥

有二部广大精要、七藏、吉美丹白尼玛文集等各种书板的宁玛派一著名寺庙。

རྡོ་འཐུག་གས། རྡོ་ཡར་བང་བར་འདེགས་པའི་རྩེད་སོ། 举重。举起重石以较膂力：རྡོ་འཐུག་གས་བྱས་ནས་ཤུགས་འགྲན་པ། 进行举重比赛。

རྡོ་རོད། རྡོ་མཁྲེགས་པོ། 硬石。极坚硬的石头。

རྡོ་རླངས། རྡོ་ཙ་ལ་ཚན་པའི་དོན་ཞིག 阳起石。入药作强壮剂，治阳萎。

རྡོ་རླངས་བྱ་བལ་མ། རྡོ་རླན་རིགས་བརྡུངས་ན་བྱ་སྐད་ཀྱི་ཐུལ་ལྟར་འབྱུང་བ་ཞིག་སྟེ། རང་བཞིན། ཞུ་རྩེས་རྩྭ། ནུས་པས་ཆུ་ཆུས་རེངས་འཁྲམས་ཀྱང་ཡ་དང་། ཆུ་ཆུས་ཆགས་པ་ལ་ཚན། 石棉。捶打后即成鸟毛状的一种药用矿石。味涩，性温。治筋络曲张和筋络损伤。

རྡོ་རྒངས། ཞི་ཁྲེན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་རྩ་བ་བོད་རིབ་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་འཛམ་གླིང་རྩེ་ཤེལ་ཞིག 杜尔岗垭口。四川省阿坝藏族自治州壤塘县一山口。

རྡོ་སྒམ། རྡོ་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱམ་སྟེད། 石箱，石匣，石阱。

རྡོ་སྐྱོགས། ཀུང་དུ་འཕེན་པའི་རྡོའི་སྐྱོགས་མདའ། 礌石：རྡོ་སྐྱོགས་འཕེན་པ། 放礌石。从山上推下大石。

རྡོ་རྫི་ཀང་། གོང་རྡལ་ཞིག ཡུན་རིས་ཞིང་ཆེན་ཤི་ས་དམ་འཛང་རིགས་རང་ སྐྱོང་རྩྭལ་ཀྱི་འཇམ་གླིང་རྫི་ཀ་ཞེས་པ་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆུ་ཀློའི་འགྲམ་དུ་ཡོད། གོང་རྡལ་འདིའི་འགྲམ་དུ་ཐུ་ཀ་ཞིག་ཡོད། 石鼓。云南省丽江纳西族自治县西部金沙江畔一镇名。镇旁为一渡口。

རྡོ་གཅལ། རྡོ་བཙོས་ཏེ་གཅལ་མར་ བཀྲམ་པའི་ས་གཞི། 石板地面。石板铺平的地面。

རྡོ་ཚང་། (ཨངོན།) (1)ཞེང་བ། 鼻的异名。(2)ཐོག་ཁྱིམ་的异名。

རྡོ་ཚལ། རྡོ་ལས་བཟོས་པའི་ཚོ་ག་ལོ། 石器。石质用具。

རྡོ་ཆུ། (1)བྱག་དང་རྡོ་གཞི་ནས་བཕུང་བའི་ཆུ། 石泉，石间清泉。从岩石缝隙中流出之水：རྡོ་ཆུ་དང་མོ་ཁྱོ་ལ་ཕན། 石间清泉，有益肠胃。(2)ཆུ་ཚན་ཞིག་ཀྱི་གཉིད་རྩྭ་ཀྱི་རྡོ་ཁུ་ནས་ཆུ་བ་བཅས་པ་ཆུ་དང་ བསྲེངས་ནས་ཐེ་བ་ཐོན་པས་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཚེ་ནས་རྡོ་གཞན་ཀྱི་ངོས་སུ་ ཆུ་རྟེག་ཁྱར་ ས་མིན་རྡོ་མིན་སྐྱ་སོ་ཅན་ཆགས་པ་དེ་ལ་ཟེར་ཏེ། ནུས་པས་རྩྭ་པ་ཆག་པ་སྟེན། དཀའ་ཁྱི་དུག་ལ་ཕན། 水积石。温泉深处的热水将石头熔化于水，流出地表，水蒸气散失后，与水分离附着于山石表面，状如污垢，非土非石，灰白松软。功能疗骨折、消银毒。(3)བོད་རང་སྐྱོང་ སྲོང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ལའོ་ ཚང་ཁྲོངས་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞིག ཆུ་འགོ་ཁྲ་བོ་ཐང་ནས་ཐུང་ཞིང་སྐེ་ལའི་འཇུག་ཅིང་དུ་འབབ། 多曲。西藏自治区江达县境一河流名。源于查吾通，在波罗流入金沙江。

རྡོ་མཆོད། རྡེའུ་ མང་ པོ་ ཕུང་ བོར་ སྐྱངས་ པའི་ མཆོད་ པའི་ཚུལ་ དུ་བཀམས་པ། 石供。排列石堆，视作供品，以供神佛。

རྡོ་རྡ། གེང་ཞིག 儿茶。一种木本植物名，入药止血。

རྡོ་རྗེ། 〈བཏ〉 (1)མི་ཕྱེད་པ་དང་། མི་ཤིགས་པ། 金刚，不坏。梵音译作跋折罗。义谓坚不可破，利能摧敌。(2)རྡོར་ ཏུ་ གང་ ཀྱི་ མཆེན་ ཆ་ ཞིག་ གཅིག་ ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས་ཐབས་ཀྱི་མཆོག་ཅེས། 金刚杵。古代印度一种兵器名。佛教密乘以此代表方便智慧两分中之方便分，作为本尊之标帜。(3)སྐྱེས་ པ་རྟེན་བདུན་ གྱི་ནང་གིས་ ཤིག 金刚杵。藏历二十七值日会合神之一。(4) རྡོ་རྗེ་ཅ་ལས་ཀྱི་བསྒྲུབ་མིང་།

རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་ཀྲུང་། ཉིང་ ངེ་ ལཱཧེན་ ལ་ སྒྲུབ་ ཅང་ ལཱཧུག་དུས་ཀྱི་ལའུག་སྒྲངས་ཤིག་ཤོག། ཀང་གཙོན་

ནང་དང་། ཀུང་ཀ་ལས་བཟུང་བའི་བཞུགས་སྡང་ལ། 金刚跏趺坐。修定时盘曲双腿左内右外的一种坐姿。

རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་ཀུང་གསུམ། ཅ་ནྡྲ་ཧི་ཀ་ལེའི་རྡོ་རྗེའི་རྒྱལ་ཀུང་གསུམ། 金刚三跏趺。佛书所说脉、气、明点三种金刚跏趺。

རྡོ་རྗེ་འཁོར་ལོ། (མཚན) བདེ་མཆོག 金刚轮。上乐本尊的异名。

རྡོ་རྗེ་གྲི་གུ། (མཚན) ཀླ་ན་རེ། 金刚弯刀。喜金刚的异名。

རྡོ་རྗེ་ཁྲོ་བོད། ཀུ་ཏྲ་མཚན་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་ལས་གྲུབ་ཁྲོ 忿怒金刚。莲花生八种名号之一。

རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གྲམ། ལས་བཞི་སོགས་མཚན་ཉིད་སྦྱོར་ཚུལ་དེ་ཙམ་ལ། ལྟའི་ཐུགས་མཚན་ཉི་ཤེ་བཀའ་ཅིག 交杵金刚。由两金刚杵交叉成十字形者。

རྡོ་རྗེ་ཅན། (མཚན) (1)རྡོ་རྗེ་འཛིན། 金刚持的异名。(2)ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 金刚手的异名。

རྡོ་རྗེ་གཅོད་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྡོ་རྗེ་གཅོད་པ། ཀུ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཤཱཀྱ་ལེན་དྲ་བ་དྲིས་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བཉེ་ཤེས་རྒྱས་བསྟན། 《金刚经》。《大般若波罗蜜经》第九会，第五百七十七卷。印度论师希兰陀罗菩提及西藏译师智军由梵译藏。唐玄奘由梵译汉。别名《能断金刚分》。

རྡོ་རྗེ་ལྕགས་ཀྱུ་མ། སྐོ་མ་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞིག 金刚钩母。密宗道场司门天女。

རྡོ་རྗེ་འཆང་། (བཙན་ཟུར) རིགས་ཀུན་ཀྱི་ཁྱབ་བདག་ཆུང་ཀྱི་སྟོན་པ། མདོ་ལས་ཀུན་ཁྱབ་པས་གསང་སྔགས་ཚོས་གཏུང་སྣ་བས་ཀྱི་སྐུའི་རྣམ་པར་ཞེད། 金刚持，诸佛共主。梵音译作伐折罗陀罗。佛书说为释迦牟尼讲演密乘所现身相。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀ་སྦྱོང་བའུན་ལྡན་དོང་། ཇེས་པ་ལྟ་ལྟར། རྡོ་རྗེ་ཅན། རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན། རིང་ཀུན་ཁྱབ་བདག ཤེས་བརྒྱའི་བདག གསང་སྔགས་ཆུལ་བཅས་སོ།

རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན། (མཚན) རྡོ་རྗེ་འཛིན་། 金刚大持。金刚持的异名。

རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད། ཀུབ་ཆེན་ལ་ཤི་དཔལ་ཙེ་ཏན་ཀྱལ་ནས་སྐྱེས་དྲུག་ཏུ་ཁྲོ་བོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྐུ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པ་ཞིག་ཏུ

金刚喻定。在摧毁一切障碍证得大小乘修道究竟果位之极微细应断分时，具有威力无阻之能治无间道。

རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་ བསྐྱེད་ཉིར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཅིས། ས་བཞི་པ་བའི་སྐྱེད་ཀྱི་བརྩེན་འགྱས་ཀྱི་ ཚར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ བསྐྱེད་ནི་ཐུ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་ མིད་ཆེས་པ་ བརྟན་ པས་བདུད་ཀྱིས་ མི་ཕྱེད་ པས་ན་ རྡོ་རྗེ་ལྟ་ བུའོ། 金刚喻发心。二十二种发心之一。四地菩萨所具精进波罗蜜多发心，坚定归信无上菩提，虽有邪魔无能变异，如同金刚。

རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ། (མངོན) གསང་སྔགས་ ཀྱི་ཐེག་པ། 金刚乘。密乘的异名。

རྡོ་རྗེ་ཉེག་པའི་སྡིག་ བའི་ལྟུང་ བྱང་བ། སྔགས་ ཀྱི་བསྡུང་ཁའི་སྡོམ་ པོ་ བརྒྱད། 金刚乘粗罪。密乘中所应戒绝的八种重罪。

རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་རྩ་བའི་ སྐྱེང་བ། སྔགས་ཀྱི་ བསྡུང་ཁའི་རྣམ་ པོ་ བཅུ་བཞི། 金刚乘根本堕罪。密乘中所应戒绝的十四种重罪。

རྡོ་རྗེ་གདན། ཀུག་ ཐུབ་ པ་ སོགས་ དུས་ གསུམ་ སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ མངོན་ པར་ བྱང་ ཆུབ་ པའི་ ས་ སྡེ་ ཆུ་ གང་གནས་ཀྱི་ ཡེ་ བ། 金刚座。菩提道场，坚固永恒的地方。中印度伽耶地方一佛教主要圣地名，是释迦牟尼等三世诸佛成道处。

རྡོ་རྗེ་གདན་པ། (མངོན) ཀུག་ ཐུབ་པ། 金刚座者。释迦牟尼的异名。

རྡོ་རྗེ་གདན་བཞི། བདག་ དང་། གཞན་ དང་། སྡུང་བ་ དང་། གསང་བ་བཅས་བཞི། 四金刚座，自、他、合、密。

རྡོ་རྗེ་རྣམ་ བར་ འཇོམས་ པའི་ གཟུངས་ ཞེས་ བྱ་བའི་ ཁིམ་ བར་ ཕྱེ་ བའི་ ཚུ་ ཆེར་ འགྲེལ་ པ་ གསལ་ བའི་ སྡོན་ མེ། རྒྱ་ དབའ་ ཞེ་ ཤེས་ རྡོ་ རྗེ་ མཛད་པ། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ མཁན་ པོ་ བྱན་ ཀ་ ཅེ་ དང་། བོད་ ཀྱི་ ལོ་ ཙྪ་ བ་ རྨ་ བ་ དབལ་ བཟང་ པོ་ སྔ་ དར་ གྱི་ ལོ་ ཙྪ་ བ་ ཡིན་ ནོ། 《金刚摧破陀罗尼广注》。古印度佛学家也协多吉著，亲教师佛陀古哈耶和西藏译师噶瓦拜则由梵译藏，后由仁钦桑波改译。

རྡོ་རྗེ་ རྩེ་ དཔལ། (མངོན) འཇམ་ དཔྱངས། 金刚利。文殊菩萨的异名。

རྡོ་རྗེ་སྙིགས། རྡོ་རྗེ་ སྙིགས་ ཀྱི་ཁས་ཀྱི་ བསྡུས་ ཚིག

རྡོ་རྗེ་སྙིགས་ ཀྱི་ལས། རིགས་ གཅིག་ ཏུ་ ཞི་ བའི་ ཐུགས་ ཀྱི་ དབང་ མཉམ་ དུ་ ཞུགས་ པའི་ མཆེད་ ཀྱི་ལས། 金刚弟兄。同坛受密法灌顶的法侣。

རྡོ་རྗེ་སྙིགས་ སྐྱེ་ བུ། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ དབང་ ཁིད་ མཉམ་ དུ་ ཞུགས་ པའི་ མཆེད་ ཀྱི་ལས་ པོ་ མོ། 金刚兄弟姊妹。同坛受密乘灌顶、戒律的法侣。

རྡོ་རྗེ་ ཤ་ ཟས། རིན་ པོ་ ཆེའི་ མཆོག 金刚石，钻石。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ རྡོ་ རྗེའི་ རིགས་ དང་། རོང་ བུའི་ མཆོག ཞེས་ རིགས་ པ་ ཅས་ སོ།

རྡོ་རྗེ་ ཕག་ ཟོག། བདེ་ མཆོག་ གི་ ཡུམ་ བཀའི་ ལྷ་ མོ་ ཞེས 金刚亥母。上乐金刚阴体佛母。

རྡོ་རྗེ་ དྲྭ་ བ། (1) སྡང་ ཆུ་ གང་ ཀྱི་ མཚོན་ ཆ་ ཞེས 金刚橛。古代印度一种兵器名。(2) ཡིད་ བཞིན་ ཕུག་ མཆོན་ ཞེས 密宗本尊手中宝帜名。(3)ཟུང་ མེད་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ལེ་ དམ་ ཞེས 无上续一本尊名。

རྡོ་རྗེ་ རྩ་ མེ་ རྩེ་ གས་ ལ་ མེད་ ལ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ གཟུངས། རིགས་ ཀྱི་ ཁྱོ་ བོ་ ཁྱོ་ མོའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཀུན་ ཤེས 《金刚摧碎陀罗尼》。忿怒明王佛母陀罗尼之一。藏译无跋，在德格版《甘珠尔》陀罗尼集第二十函中。宋代契丹慧贤由梵译汉。

རྡོ་རྗེ་ བྱེ་ ཏག་ དཀོན་ པ། རང་ བྱང་ བཟུ་ བའི་ དུས་ སུ་ རྟིང་ མའི་ ཆུ་ ཚ་ བཀུ་ ཤེས་ རྣོ་ བས་ རྟུལ་ ཏྲི་ ཤ་ དཀའ་ ཅིང་། ཐོག་ ཏེག་ ཆེན་ ལས་ བཏབ་ ནུ་ བ།

རྡོ་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ལྷག་པའི་དགོན་པའི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་གསལ་གཤེགས་མེ་བཙུབ་ནས་ བཟེགས་ཀང་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་ཐུབ་ཡོད། 多吉札寺。西藏自治区札囊县境一寺庙名。十六世纪末，宁玛派喇嘛札西朵杰倡建，时期较冈珠林寺为早，是北传宁玛派祖庙，曾被准噶尔部焚毁，后经修复。

རྡོ་རྗེ་དབང་ཕྱུག (མངོན) ཕྱག་ན་དོ་རྗེ། 金刚自在。金刚手的异名。

རྡོ་རྗེ་དབྱིངས། (1)རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོ་རྡོར་དབྱིངས། 金刚界佛。瑜伽续中一本尊名。(2)སྟོང་པ་ཉིད། 空性。

རྡོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་མ། རྒྱུད་རྗེ་ལས་བཤད་པའི་གཤེགས་མ་ཞིག 金刚界自在母。金刚持佛男体，佛母名。

རྡོ་རྗེའི་འབར་བ་ཙན། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཏུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག 金刚焰寒林。八大寒林之一。

རྡོ་རྗེ་ཚིའུ་དྲི། གཤས་ བཏུན་བཅུ་དྲུག་ལས་མིང་གི་ལའི་སྒྲིང་ན་བཞུགས་པའི་གཤས་བཏུན་ཞིག 金刚媳子。梵音译作伐阇罗佛多。十六尊者之一。居僧伽罗洲住持佛教。僧伽罗洲即今斯里兰卡。

རྡོ་རྗེ་རྩེ་དགུ་པ། དབུས་སུ་དེ་ གཅིག་ཕྱི་ རྩལ་དུ་དེ་བཅུད་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་རྡོ་རྗེ་ཞིག 九股金刚杵。一股居中，外环八股。

རྡོ་རྗེ་རྩེ་བརྒྱ་པ། ལྷ་བཙུ་ དྲིན་ གྱི་ ཕྱག་ མཚན། 百股金刚杵。帝释天所持百股杵。

རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་པ། དབུས་དང་ཐྱོག་ བཞིར་ དེ་ ཕྱོགས་ཙན་ དོ་རྗེ་ཞེས། 五股金刚杵。一股居中，四方各一股。

རྡོ་རྗེ་རྩེ་གཅིག་པ། དབུས་སུ་དེ་གཅིག་ཀྱེན་དུ་ འབྱུང་བའི་རྡོ་རྗེ། 独股金刚杵。中间一股直立的金刚杵。

རྡོ་རྗེ་འཛིན། (མངོན) (1)རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན། 金刚持的异名。(2)ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 金刚手菩萨的异名。(3)གསང་སྔགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན། 密宗师的异名。(4)བཙུ་དྲིན། 帝释的异名。

རྡོ་རྗེ་གཙོས་རྒྱུད། ཐུ་མེད་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཡི་ དམ་ ཕྱུང་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཁ། 金刚童子。无上续本尊金刚橛的异名。

རྡོ་རྗེ་བཞི་པས་བསྐྱེད། ཕྱ་བསྒྲིད་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། རྡོང་རྩེ་བསྒོམས་ནས་བདུ་ལ་སོགས་པའི་གདན་ ཀྱི་སྟེང་དུ་ཟླ་ དྲི་ས་བོན་ ལས་ བོད་ ཟེར་ འབྲས་ བྱང་ འདུས་པ་ལས་ཕྱའི་སྐུ་ རྫོགས་པར་བསྒྲིད་དེ་གནས་གསུམ་དུ་ཨི་ཀེ་གསུམ་དགོད་པ། 四金刚生次。密乘本尊生起次第之一。由修空性之中，观想莲花日轮等宝座上，月轮、日轮、种子放射光明，敛后生起本尊全貌，三门标以三字，名为四金刚生次。

རྡོ་རྗེ་བཟའ་པ། གསང་ སྔགས་ རྒྱུད་ མའི་ རྒྱུད་ རྡོ་རྗེའི། 《金刚桥续》。宁玛派一密乘经典名。

རྡོ་རྗེ་གཟེགས་མའི་ མཁའ་ལྡིངས། གཏོད་ ཆེགས་ཆེན་ པོ་ ལྷའི་ ནང་ གསེས། རྒྱ་ལ་དབྱིད་པ་ དངོས་ སྐྱའི་ ཟེགས་ རྟོག་གི་ ཕྱག་རྡེ་ འཇིག་ པ་ དོ་ རྗེ་ གཟེགས་ མ་ ལྷ་ བྱ་ རྣམ་ པར་ ཐར་ བའི་ སྐོ་ མཚན་ མ་ མེད་ པ་ སྟོན་ པའི་ གཏོད་ ཆེགས་ཀྱི། རྒྱ་ ཀུ་ ལྷ་ བྱའི་ དངོས་ པོ་ རྣམས་ ཚོས་ ཅན། འདེན་ པ་ མི་ སྡུང་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ མི་ སྡུང་ བའི་ འཇིག་ རྟེན་ ཀུན་ ཏུ་ ཚིག་ ཀ་ དང་ གཅིག་ མིན་ ཏེ་ རྒྱུ་ མེད་ ལས་ མི་ སྐྱེ

བཅོམ་ལྡན། 《大金刚妙高山楼阁陀罗尼》。古印度亲教师希兰陀罗菩提、般若悉地和西藏译师智军共同由梵译藏，并根据厘定后的藏文校定。宋代施护由梵译汉。

རྡོ་རྗེ་ཌོང་བོ་ཆེ། རྡོ་རྗེ་ལ་ལས། 金刚石，钻石。

རྡོ་རྗེ་རོ་ལངས་མ། ལུ་མོ་དབྱངས་ཅན་མ་དག་ཏུ་ཁྲོས་པའོ། 金刚起尸母。妙音佛母愤怒像。

རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའ། (བརྡས་ཏ) ཐུག་གཞས་རྡོ་རྗེ་སྙིང་ཁར་གསོར་ཞིང་། གཡོན་པས་དྲིལ་བུ་དཀྱུ་ལ་བརྟེན་པ། ཞབས་གཉིས་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་གིས་བཞུགས་པ། སྐུ་མདོག་དཀར་གསལ་ཞི་བའི་མདོག་ཅན་ཏྲི་ཡེ་དམ་རིགས་བཅུའི་ཐུབ་བདག 金刚勇识，金刚萨埵。梵音译作缚日罗萨怛缚。密乘百部本尊之共主。右手当胸执金刚杵，左手持铃置左股上，两足结跏趺坐，身色洁白，皎如皓月。

རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་དྲིལ་བུ། དྲིལ་བུའི་རྣམ་གྲངས་ཀིག 金刚萨埵铃。谓铃口边以金刚杵璧围饰者。

རྡོ་རྗེ་སེམས་མ། རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་ཡུམ། 金刚勇识佛母，金刚心母。金刚萨埵佛阴体。

རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན། གསང་སྔགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་མངོན་པར་དབང་བསྐུར་བའམ་ཆོལ་བྱད་ཀྱི་གདམས་པ་སྟོན་པའི་ཕྱོགས། 金刚上师，金刚阿阇梨。在密乘道场中亲授灌顶、亲授语诀诸轨范师。

རྡོ་རྗེའི་གླུ། བའི་སྟོང་ཀི་ཐམས་སྡང་བཟོད་བྱེད་སྟོན་པའི་གླུ། 金刚歌。宣说空乐情景的歌词。

རྡོ་རྗེའི་སྒྲ། (མངོན) (1) ཐོག་དང་བཅས་པའི་འབྱུག་ཐུ། 雷声的异名。(2)སྟོང་ཉིད་ཀྱི་གཏམ། 空性语的异名。

རྡོ་རྗེའི་ཚངས། (མངོན) (1)ཤེར་བ། 雹的异名。(2)ཐོག 霹雳的异名。

རྡོ་རྗེའི་མཆུ་ཅན། (མངོན) (1) ཁྱབ་འཇུག་བཞིན་པ། 遍人天坐骑的异名。(2)ཐུ་ཁྱུང་། 大鹏鸟的异名。(3)ཐུ་རུག 乌鸦的异名。(4)ཚོད་བདག་ཁྱང་སྐྱ། 象鼻天的异名。

རྡོ་རྗེའི་མཚེར། ཕ་མ་གཅིག་གི་སློབ་མ། 金刚弟兄。同一上师的弟子。

རྡོ་རྗེའི་མཇུག་མ། (མངོན) ཁྱི། 金刚尾。狗的异名。

རྡོ་རྗེའི་བཀྲལ་ཞུགས། ཐ་མལ་གྱི་ལས་སྤྱད་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཏུལ་ནས་ཐེ་ཚོམ་རྣམས་དང་བྲལ་ཞིང་ཆུལ་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ། གསང་སྔགས་ཀྱི་བཏུལ་ཞུགས་སམ་སྤྱོད། 金刚戒禁。密乘所守禁行。禁制庸俗现行寻思，三门遵循金刚勇识理趣而行。

རྡོ་རྗེའི་ཐེག་པ། ཐབས་ཤེས་དབྱར་མེ་ཐུབ་པའི་རྣ་ཐེའི་ལམ་གྱིས་ཏེ་ཇི་ཀསྐམ་མངོན་དུ་ཕྱིའི་ཐེག་པ་ལ་རྗེས་ཐུབ། 金刚乘。密乘之中，依于方便智慧无二无别之金刚道，现证三门金刚，故称密乘为金刚乘。

རྡོ་རྗེའི་ཏམ་ཚིག ཐུགས་ཀྱི་བསྒང་ཐབ་དམ་ཚིག 金刚誓言，金刚三昧。

རྡོ་རྗེའི་འདུག་སྟངས། རྟེ་རྗེའི་སྐྱིལ་ཀྲུང་། 金刚跏趺坐。

རྡོ་རྗེའི་ཕྱེ། སངས་རྒྱས་ཤེས 金刚军佛。

རྡོ་རྗེའི་ཙིབང་བཟུང། གསང་སྔགས་རྟེ་རྗེ་ཐེག་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་མངོན་པར་དབང་བསྐུར་བ་སྟེ། རྟེ་རྗེ་ལག་ཏུ་གཏད་ཅིང་། གསང་བའི་མིང་འདོགས་པ་སོགས་སོ། 金刚灌顶，密乘灌顶。于密咒金刚乘坛场中现行灌顶，交金刚杵，命秘密名等。

རྡོ་རྗེའི་དམྱལ་བ། གསང་སྔགས་ཀྱི་བརྟེ་ཅད་ཅིག་སྟེ། དམྱལ་བ་མཐའ་མེད། 金刚地狱，无间地狱。犯密乘戒后所堕地狱。

རྡོ་རྗེའི་སྨོན་ལམ། གསང་སྔགས་ཀྱི་སྨོན་ལམ།

金刚誓愿。

རྡོ་རྗེའི་ཚིག ཁམས་ཟབ་ཅིང་ཆོག་སོགས་ཐབ་ཅིང་ཆགས་པའི་ཚིག 金刚句。讲述密宗等深奥而庄严的词句。

རྡོ་རྗེའི་བྱིལ་བ། (ཨངོན) ཁུ་བ། 金刚露。精液的异名。

རྡོ་རྗེའི་ཁྱིམ་མ། (ཨངོན) ཐོག 金刚屋。厕房的异名。

རྡོ་རྗེའི་ཕུ། (1)(ཨངོན) ལྷགས་རི། 金刚山。围墙的异名。(2)རི་ཁྲོན་ལ་རྒྱ་ཁོང་ཡུག་གི་ཚེ་རིའི་ཏུ་གདོང་ཤེའང་རེད། 金刚山。在内六山之外，故为第七重山。火轮外缘高耸，亦名马首火山。

རྡོ་རྗེའི་ཕྱོགས། རིགས་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 金刚部。密教三部之一。

རྡོ་རྗེའི་རྟ། གཞལ་ཡས་ཁང་གི་ཐྲུགས་བཞིའི་ཀུ་སྟེན་ཚེད་ཆད་པའི་རྡོ་རྗེའི་དབུས་རྟ་དང་། ཀུ་སྟེན་ཁ་ཏགས་ཐོན་པའི་ཐྲུགས་རྟ། 金刚杵股。密乘道场四方所有金刚杵的中股和鲸鱼口中所出的旁股等。

རྡོ་རྗེའི་རྟ་གྲོར། རྡོ་རྗེའི་ར་བས་བསྐོར་བའི་སྒང་འཁོར། 金刚垣幕，金刚护轮。

རྡོ་རྗེའི་སོར་གཅིབ། རྡོ་རྗེ་ཙའི་བའི་མཛུབ་མོའི་ཏུག། 钻石戒指。

རྡོ་རྗེའི་གཏུང་། བདེན་པ་མི་འགྱུར་བའི་གསུང་། 金刚语。确定不移的话。

རྡོ་ཟླ་མ། རི་བོ་ཞེག མཆོ་སྟོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་མཆོ་ཁྲོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཀུང་ཀོ་རྗེང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 日月山。在青海省海南藏族自治州共和县境内。

རྡོ་མཁྲིག སྟོད་སྐྱེད་སོགས་བཟོ་རྒྱུ་བའི་རྡོ་སྣོ་མོ་ཞེག 腊石。一种可制器具的软石。

རྡོ་སྙིང་། (1)སྐད་ཆའི་དོན་གནད་སྟིང་བོ། 要点，主要部分，主旨。(2)རྡོའི་སྙིང་བོ། 玛瑙。(3)(ཨངོན) 石精。铁的异名。

རྡོ་ཉིང་། མཚམས་པ་དང་དགོན་པ་ཁྲ་ཚང་གི་བང་གཀྱང་ཐྲེད་ཀྱི་རྡོ་ཞིག 石片钟。静室前或寺院里悬挂的一种作用如钟的片石。

རྡོ་གཏམ། རྡོའི་གཏུན་ཀོང་། 石臼。

རྡོ་སྟེགས། རྡོ་ལས་བཟོས་བའི་སྟེགས་བུ། 石台。

རོ་ཆ། ཁ་སྣང་འཐེན་རྡས། 草烟，烟草；རྡོ་ཐ་དབྱངས་ནས་སྣ་ཐ་བཟོ་བ། 研碎烟草制成鼻烟。

རྡོ་ཐལ། (1)རྡོའི་ཐུ་མ། 石粉，细石粉。(2)ཁང་རྩི་གཀོང་ཐྲེད་ས་དཀར་རུས། དཀར་རྡག 白土。一种粉刷墙壁的白色陶土。(3)རྡོ་སྨན་གྱི་རིགས་ཏེ། རོ་ཚ། ཁུ་རྡེས་རྡོད། ནུས་བས་རྡོད་སྐྱེད། ཟས་འཇུ། སྐྲན་བཤེག བེ་སྐྱབས་འཇོས། 陶土。药用矿物名。味辛，性温，功能益阳、助消化、破症瘕、祛湿邪。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྡོ་དཀར་དང་། ཐུ་རྡོ། བག་རྡོ། ཚོས་རྡོ། ཁྲུན་རྡོ་བཅས་སོ།

རྡོ་ཁལ་རིགས་ལྔ། དཀར་ཟི་འདོ་མ་ཁ་དང་། རྡོ་སྐྱ་ཁྲག་རོན་རྐེ། སྐྱ་བོ་ཚོ་བཞིའི་ཚུབ། དམར་སྐྱ་ཏྲེ་ཁ། རྡོ་ནག་ཚང་སྐྱེན་མདོག་བཅས་ལྔ། 五种陶土：白如乳色、青如鸦颈、灰如雕背、粉红如马肺、黝黑如欲雨之云。凡此均可入药。

རྡོ་ཐེབ། (1)རྡོ་བཟོ་བའི་རྡོ་གཅོག་ཐུབ་ཀྱི་ཐོ་ཚུང་། 手锤。石工所用手锤。(2)རྡོ་ལས་བཟོས་བའི་ཐེལ་རྟེ། 石章，石印。

རྡོ་ཆུ། (1)རྡོ་གཅོག་ཐུབ་ཀྱི་ཐོ་བ། 石锤。石工所用击碎石片的铁锤。(2)ས་མཚམས་ཐོག་ལ་འཇུག་ཀྱིའི་རྡོ་ཐོ། 界石，界碑；རྡོ་ཐོ་བཏུ་ནས་ས་མཚམས་དཀྱི་བ། 立碑分界。

རྡོ་དྲག་ས། མེར་བཅོས་ཏེ་ནད་ལ་གཏུག་བའི་སྨན་བཅོས་ཀྱི་ཐྲི་བག 石熨。一种医疗法。

རྡོ་དྲམ། རྡེའི་དྲམ་ཐི། 石块，扔石块，向狗打去。拾起石块，向狗打去。

རྡོ་དོན། དོན་ཆུ་སྐྱིང་བོ། 主旨，要点；把意见的要点，写成了文字。 བསམ་འཆར་ཞུ་རྒྱའི་རྡོ་དོན་སྐྱིང་བོ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་ཟིན། 把意见的要点，写成了文字。

རྡོ་དྲིལ་བ། རྡོ་ཐུར་དུ་རིལ་བ། 石向下滚；石头从坡上往下滚动。 ཤང་ནས་ཐུར་དུ་རྡོ་དྲིལ་བ། 石头从坡上往下滚动。

རྡོ་དྲེག (1)རྡོ་ལ་ཆགས་པའི་དྲེག་པ། 石垢。石上积垢。(2)རྡོ་ཁ་བོང་དང་། བྱག་ཀི་ངོས་སོར་ཐུ་ཆགས་པའི་དྲེག་པ་སྟེ། ནང་གསེས་ཐུ་དཀྱི་ན་དཀར་བོ་དང་། སེར་བོ། དམར་བོ། ལྗང་གུ། ནག་པོ་བཅས་ལྔ་མཆེས། ནུས་པས་དུག་ནད་དང་། ཚད་པ་སྐྱིང་པ་ལ་ཐན། 石蕊，石花。生于巨石或悬崖表面状如积垢之苔藓，有白、黄、赤、绿和黑色五种，能解毒消散宿热。

རྡོ་དྲེག་དམར་ཁ། ཁ་བོང་དང་བྱག་ཀི་ངོས་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་རྡོ་དྲེག་དམར་པོ་མེ་རྐྱག་རིས་ཐུ་ཆགས་པ་སྟེ། རང་གསེས་ཐུ་ནད་དང་། ཁྲག་ནད་དང་། ཚད་པ་སྐྱིང་པ་སེལ། 石苔花。附生于岩石表面，形成红花状。味涩，性平，解毒，清散宿热。

རྡོ་རྣག ལུགས་ཀོང་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཐུན་ཆ་རྡོ་ཞིག 黑石。一种耐火黑土，似是石墨，常用以制坩埚。

རྡོ་རྣང་ཐུ། རྡོ་དཀྱུས་རིང་བོ། 长石，条石。

རྡོ་རྒྱངས། མཆོད་པའི་ཚུལ་དུ་རྡོ་རིལ་ མང་པོ་ཕུང་ པོར་སྡུངས་པ། 供神石堆。堆积卵石作供品者。

རྡོ་རྒྱས། རྡོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་དབྱིབས་ཅུ་ཤིག་དང་འདྲ་བ་རྒྱས་ཀྱི་དྲི་མནམ་པ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་རྩུབ་ཚ་ཀུན་རིངས་འཁྲམས་གསེས། འདུ་བའི་ནད་ལ་ཐན། 香石。药用矿物名。状如滑石，有熏香气味，功能疗骨折、治肌肉僵缩及和合之病。

རྡོ་རྒྱུག། རྡོ་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཁང་ ཚང་། 石砌小屋。

རྡོ་ལག་ཁོང་། རྡོ་ཆེན་ པོ། 大石，大石块；རྡོ་ལ་ཁོང་གཤགས་ནས་ རྩིག་རྡོ་བཟོ་བ། 劈开巨石作砌墙石。

རྡོ་ལག་མེཚེ། རྡོ་སྐན་ གྱི་རིགས་དབྱིབས་ལག་ཏི་མེཚེ་དང་འདྲ་ བ་ཞིག་ཀྱི། རྡོ་ཁ་ ཞིག་ རྟེ། རང་བཞི། ཁུ་རྩེས་སྐྱེས་ཐེབས། ནུས་པས་དུས་པ་སྐྱིང་། ཚུ་ཤེར་སྐེམ། 石燕。形如猪头的一种药用矿石名。味涩，性平，愈合骨折，敛黄水。

རྡོ་ཕུང་། ལྷ་རྟེན་ཁྲིད་སས་མཆོད་ པའི་ ཚུལ་ དུ་ སྐྱིངས་པའི་རྡོ་རིལ་གྱི་ཕུང་བོ། 供神石堆。在神前堆作供品的石子堆。

རྡོ་བ། རྡོ། 名词。石头；ཁིད་ལ་རྡོ་ བར་རི་ མོ་ བཀོས་པ་རྩི་ བཞིན་དུ་རང་ཐོས། 镂骨铭心，牢牢记住。

རྡོ་བའི་ནད། (མངོན) བྱག་ཁྲག། 石病。岩精的异名。

རྡོ་བའི་བྱ། (མངོན) རི་ལས་བོང་བའི་ཚོན་སྐྱེ། 石之子。矿物颜料的异名。

རྡོ་བྱིའུ་མགོ། རྡོ་སྐན་ གྱི་རིགས་དབྱིབས་ བྱིའུའི་ མགོ་དང་འདྲ་བ་ ཞིག་སྟེ། རང་བཞི། ཁྲག་རྩེས་ དྲད། ནུས་པས་ཚ་ཀཞི། དུས་ཆག་སྐྱིང་། ཚའི་ ཚུ་ཤེར་ཁྱིར་འདྲེག། 石雀。形如麻雀的一种药用矿石名。味涩，性温，疗疮疡，合骨折，拔除疮口黄水。

རྡོ་བྱག རྡོ་ཆེན་ བོའམ་ བྱག་ཁོང་། 大石块。高大的岩石。

རྡོ་འབྱམ། མ་རྟེ་ཤིག་པཎྜི་པའི་རྩེའི་ ཕུང་ བོ། 石经塔，嘛呢堆。刻有六字明的石块垒成的高堆。

རྡོ་ཐུལ། སྐྱལ་པ་རྡོ་ རན། ཁོ་བོ་རང་ལ་ཆགས་ ཤེད་པས་དེའི་ཟས་ཀྱ་རྡོ་བ་བོ་ཁ་ཁྱིས། 石蛙，石鱼，哈什蚂。胃中常有结石，故有说以石为食。

རྡོ་ཐུམ། རྡོ་ཆ་བ། 大块石头。

རྡོ་ཐལ། རྡོ་ཚང་ཁྱིམས་པའི་རྩེས་ཀྱལ། 放石处。

原来放置石头的地方。

རྡོ་སྐོལ། གནའ་ལེགས་ནམ་བོག་ཏུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་ཐུན་ཞིང་རྡུག་པོ་འདྲིལ་བ་ཞིག་སྟེ། རང་གཞས་ཐུབ་དབྱེ་ན་གཞིར་རྡོ་དང་། ཟངས་རྡོ་ལྟ་བུ་མེར་བཟིགས་པའི་ཚེ་བཞུ་བཏུབ་པའི་རྡོའི་རིགས་ཤིག་དང་། སྐལ་ཏུབ་དཀར་སྨུག་ལྟ་བུ་མེར་བཟིགས་པའི་ཚེ་བཞུ་མི་བཏུབ་པའི་རིགས་ཤིག་དང་གཉིས་མཚམས་སོ། 矿石药。存在于地下的坚实块状的药物，分熔化性和非熔化性两类，前者如金矿石和铜矿石等加热可以变成液体，后者如赭石等加热不熔而煅成灰。

རྡོ་ཙོག རྡོ་ཙོག་ཙོག 高耸的石头，矗立的石块。

རྡོ་ཆུ། (1)གཟུ་ཆུ། 釉子，在陶器上施釉。(2)རྡོ་ཞོའམ་རྡོ་ཐལ། 白土，石灰：གང་གི་ཕྱི་རོལ་དང་ནང་རོལ་གཉིས་ལ་རྡོ་ལེགས་པར་བཏུབ་པ། 在墙的内外两面，细致地刷上石灰。

རྡོ་རྩིག རྡོ་ཤེ་རྩིག་པ། 石墙：ཁང་པའི་ལྟགས་རིར་རྡོ་རྩིག་བཏུབ་པ། 砌石墙作为房屋的围墙。

རྡོ་ཚད། སྐར་བོད་དཉལ་སྐང་ལྟ་བཅུ་ཐམ་པ། 秤。旧制藏币单位。一秤合藏银五十两。

རྡོ་ཚན། རྡོ་ཚ་བོ་སྐེ་མེར་བཟིགས་ནས་ཚ་བོར་གྱུར་པ་དང་། རྟེ་མར་བཞག་ནས་ཚ་བོར་གྱུར་པ། ཆུ་ཚན་ནང་གི་རྡོ་ལྟ་བུ། 暖石。烧热、晒热或温泉中的石头。

རྡོ་ཚིག (1)དོན་གནད་སྟེང་བའི་ཚིག 要点，要言。扼要的话：སྐྱིད་སྡུག་སྐུན་ཞུའི་རྡོ་ཚིག 陈述疾苦的要点。(2)མི་འགྱུར་བའི་ཚིག 坚定的言词。

རྡོ་ཛུག་ལམ། ཅ་ཤིག་ལྟ་བུ་རྡོ་མཉེན་ཞིག་རྩེ་རིགས་ལས་བཟོས་པའི་རྡོ་ཚུགས་མར་མེའི་སྤྲིན་ལ་བཙོས་ནས་ནད་དམིགས་སྟེང་བརྡེག་དགོས་པ་ཞིག 石熨。用滑石等柔软矿石作成石杵，在灯火上烧热烫熨患处者。

རྡོ་ཞུན། རྡོ་བཞུས་པའི་ཁུ་བ། 岩浆。

རྡོ་ཞོ། རྡོ་ཐལ། 石灰，生石灰：ཀོ་བ་མཉེན་པ་བཟོ་ཆེད་རྡོ་ཞོ་བཏུལ་མ་བྱུགས་ཏེ་མཉེས་པ། 为使皮张柔软，用石灰水渍过再揉。

རྡོ་ཟླ། སྐར་མིའི་མཚོ་ལ་རྡོ་གཡོགས་ནས་མིག་རིལ་སྟེང་འབྱང་བའི་ཚེ་སྐམ་པས་འཐེན་ནས་འདོན་པའི་ཁྲིམས་ཆས་ཤིག 石帽。旧时，挖眼用的刑具之一，重四十余斤，压在头上，使眼球突出，然后割去。

རྡོ་གཅོང་། རྡོའི་གཅོང་པ། 石盆。

རྡོ་གཅོང་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡོང་ཀྱི་སྨིན་སྒྲིང་རྫོང་གི་ཤར་ཐུང་དུ་ཡོད། 多雄拉。山口名。在西藏自治区米林县东部。

རྡོ་རྨ། རྡོ་སྐྱལ། 石蛙，石鱼。

རྡོ་རྨའ། རྡོ་བརྒྱུག་པའི་རྨའ་པ། 石桥。

རྡོ་གཟེར་། རྡོ་གཤག་ཐུང་། 錾子，石凿。穿石工具。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྡོ་བའི་ཚན་ཐུང་དོ།

རྡོ་བཟོ་བ། རྡོའི་བཟོ་ལས་པ། 石工。砌墙的石工。

རྡོ་ཤི་རྒྱལ་པོ། (ཨངོན) གཡུ། 石王。松儿石的异名。

རྡོ་ཤི་ཆར། (ཨངོན) སེར་བ། 石雨。雹的异名。

རྡོ་ཤི་ཟས་ཅན། (ཨངོན) ཕྱག་རྔན། 石食者。鸽的异名。

རྡོ་གཤམ། རྡོ་ལེབ་ཐུབ་མོ་སྟེ་མདོག་ནག་ཤིང་དཀྱིལས་ལེབ་པ་ཁང་པའི་ཐོག་ཁེབས་དང་རྩྭར་ཐིད་ཐུབ་པ་ཞིག 天然石板。色黑、薄硬成片，可盖屋顶和围墙的一种片石。

རྡོ་ངམས་པའི་དཀའ་བཤེས། གདན་ས་སོ་སའི་ཚོགས་ཆེན་རྡོ་གཅལ་དུ་མཚན་སྟིད་དམ་བཅའ་འཛོག་པའི་དགེ་བཤེས། 石阶善知识，多让巴格西。在全寺大殿门外石阶前，会聚部分僧众，答复辩难所考取的学位名。

རྡོ་ཉིང་། ལོ་ཐུས་ནམ་མི་མིང་སོགས་བྱས་ཏེ་

བཏུགས་པའི་རྡོ་རིང་པོ། གྲུ་བཞི་དང་། ཉིལ་མོ། རྡ་ཤེལ། ཡི་གེ་ཡོད་མེད་བཅས་ཚང་མ་འདུས། 碑。包括方柱、圆柱、平板、有字、无字等类型的石碑：རྡོ་རིང་གི་ངོས་ཀྱང་བ། 石碑侧面。རྡོ་རིང་གི་ངོས་ཆ་བ། 石碑前后面。རྡོ་རིང་གི་རྟུས་ཐྭལ། 龟趺。碑座石龟。

ཐོ་རིང་བདག་མ་ཅན། 莲花碑。碑存桑耶寺内，上刻赤松德赞崇佛盟约全文。

ཐོ་རིང་བཀྲ་ཤིའི་རྣམ་བཅད། 《多仁班智达传》。多仁班智达·南木结才登著，成书于十八世纪中叶，向以手抄本传世。多仁家藏甚为珍密，抄本极少。其中收录大量上谕及奏折，对研究清代西藏地方史极为可贵。

ཐོ་རིལ། 碎石，卵石，圆形小石。

ཐོ་རྩལ་གཏྲག་པ། 彻骨透石。足被石砸时，硬骨碰硬石，痛透人骨。喻行动扎实、彻底。

ཐོ་རྩལ་ཐུག་པ། 彻骨透石。喻彻底、最终极，ལམ་ལུགས་རྣམ་པ་བཐུང་བཅོས་རྗེ་རྩལ་ཐུག་པ་ བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ཐོ་རྩལ་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། 旧制度要彻骨透石般地进行改革。

ཐོར་ཀྱ། རྡོ་བཀྱིག་པའི་ཁ་སྐོར། 石围。石块砌成的环形小院。

ཐོར་ལག་བསྒྲུལ། རྡོ་མེ་གཅིག་གི་ལག་ནས་གཅིག་གི་ལག་པ་བརྒྱུད་ནེ་རིམ་གྱིས་ཐུག་ཁ་ལྟར་ཐོག་ཏུ་ནས་དཔོན་རིགས་འགའ་ཞེག་ཐུ་མ་ནས་ཕྱི་མར་བརྒྱུད་ཏུ་ཐུག་དགོས་པའི་དབྱེ། 过手传石。喻辗转传接：རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་གསང་འགྲུབ་རྡོ་ལག་བརྒྱུད་ལྟར་བྱུང་བ། 胜利的消息辗转传来。གཞུང་ཆས་རྣམས་རྡོ་ལག་ བརྒྱུད་ཀྱིས་ཐུས་ཐུག་ཐྭལ་ཕེབ་པ། 辗转移交公物。

ཐོར་ལས། རྡོའི་ལས་ཀ། 石方工程。

ཐོར་ལེབ། རྡོ་དཀྱིབས་ ལེབ་ མོ། 石板，沟壑山沟全被水淹，石板不会独干。喻同“覆巢无完卵”。

ཐོར་ལེབ་ལེབ། རྡོ་ལེབ་མོ། 石板，扁平石头。

ཐོར་ཤིང་ཁྱིམ་པ། (ཐུལ) ཐུན་རྡོ་ བཟོ་ ཤིང་ བཟོའི་ཁྱིམ་པ། 木石公会。旧时，木工和石工共同组成的行会。

ཐོར་ཤེལ། ཤེལ་དང་འདྲ་བའི་རྡོ། 水晶，水精，水玉。

ཐོར་ཤོ། (1)རང་བྱུང་གི་རྡལ་བྱ་ཐུ་བཞི་ ཁྱིམ་ རྡལ་ཁ་དོག་དེབ་ཨཁ 石骰。天然的方形石子，多用作计数筹码。(2)རྡོ་ལས་བཟོས་པའི་མོ་ཁྱུ་འདེབས་ཁྱེད་ཨཁ 石质骰子。作占卜用的石骰子。

ཐོར་སྐམ། (1)མེ་ཁོང་དེབ་གཉིར་རྡོ་རིགས་ཤ་ཞིག 煤。一种作燃料的黑色矿石。(2)ཆུ་ཚན་འཁོལ་དེབ་ཀྱི་རྡོ་ཁྱེ། རོ་བསྐལ་ལ་ཚ། ཁུ་རྡེས་རྩོད། རྩལ་པས་རྡོ་ཁྱེན་ཀྱི་རིགས་འཇུ། ཁག་ཏོར་གཅོད་པ་སངས་ཀྱས་ཆ་ཁ་སྟོམ། 石炭。入药，味涩而辛，性温，功能消化矿物类药、止血、收敛血道。

ཐོར་གསེག་ རྡོ་ཆུང་ཆུང་། 碎石子，小石子。

རྡོ་གསོབ་གསོབ། ཤཕ་གས་པོ་མེན་པའི་རྡོ་གསོབ། 松软的石头。

རྡོ་ཐུག རྡོ་ཆུང་ཆུང་བས་རྡོ་ཏུག་ཏུག 碎石子，细小石子。

རྡོ་ཐུབ། རྡོ་ཏུག་དང་འདྲ།

རྡོ་སྒོག རྡོ་ཅུབ་ལས་ཐུང་ཟད་ཆེ་བའི་རྡོ། 卵石。

རྣག་བཀྲོལ་བ། དོན་གསལ་པོ་བཅས་པ། 搞清楚，弄明白。

རྣག་ཁེས། ཁྲད་པོ། 包袱，背包；ཀང་པ་ཐུ་མོང་རྣག་ཁེས་ཕྱིད་པོ། 腿细包袱重。喻力薄任重。རྣག་ཁེས་ཁྱེར་ནས་སྐྱོད་གསིག་ཏུག་པ། 背上包袱后耸动上身。

རྣག་ཐུག ཤེ་དང་རྐ་རྡེལ་སོགས་ཀྱིས་ཀང་པ་བཏེག་སྟེ་གཞུ་བའི་ཤིང་། 弹腿，抬豚子。人畜使用脚踢的动作名：འཕྱེལ་བའི་ཐང་ལ་རྣག་ཐུག་བཞུས། 倒了再用脚踢。喻同“落井下石”。

རྣག་ཐུར་ཐུག་པ། ཀང་པ་ས་ལ་རྡེབ་པ། 跺脚；ངང་ནས་རྣག་ཐུར་ཐུག་པ། 激动得跺脚。

རྣག་ཐེ། ཤེ་ཐུགས་ཀྱིས་ཀང་པ་བཀུགས་ཏེ་རྡེག་བའི་ཤིང་། 弹腿，抬豚子。人畜使用脚踢的动作名：རྡེལ་ཀྱིས་རྣག་ཐོ་བཐུབ་སྟེ་ཀང་པ་ཐུངས་སོང་། 脚被骡踢伤了。

རྣག་ཐོན་ཚ། འགྲུལ་པ་ཐོན་པ། 启程，出发，动身；ཐོག་ལས་ལ་རྣག་ཐོན་པ། 动身远行。ངང་གི་ལས་སར་རྣག་ཐོན་ཟིན་ཆུའི་ཆེས་གངས་གཏན་འཁེལ་པ། 确定启程去自己工作地方的日期。

རྣག་མཐིལ། ཞལ་མཐིལ། 鞋底。

རྣག་དྲིལ། དོན་སྡིང་པོ་བསྡུ་བ། 总括，总结，摄要；གང་གསུངས་པའི་དགོངས་དོན་སྡིང་པོ་རྣག་དྲིལ་ཟིན་པ། 概括所说的宗旨。

རྣག་རྣག (1)སྡིང་པོ། 要点，简要；དོན་དག་རྣག་རྣག་སྡིང་པོར་འདྲིལ་ཐུབ་པ་དགོས། 要能够总括要点。(2)རྡིལ་རྡིལ། 块，坨，圆团；གསེར་རྣག་རྣག་གཅིག 一块金子。 ཐུགས་རྣག་རྣག་གཅིག 一坨楷耙。 (3)ཞྭལ་གྱི་སྐུ་མགོའི་ཡང་ཙམ་གྱི་ཚང་ཟིན། 藏靴梁上的刺绣。

རྣག་སྐུ། ཞྭལ་གྱི་རྣག་པའི་སྐུ། 鞋底尖；རྣག་སྐུ་ཐོགས་པ། 鞋尖撞着路面。

རྣག་པ། ཞྭལ་མཐིལ་ལ་བླུན་པའི་ཀྲད་པ། 名词。鞋底皮补钉；རྣག་པ་སྐྱིང་པ། 旧鞋补钉。རྗིང་རྣག་ཐུག་པ། 补鞋后跟。ཞྭལ་རྣག་ཐུག་པ། 补鞋底。མི་ལ་ང་ཚ་དང་། ཞྭལ་ལ་རྣག་པ་དགོས། 人要羞耻鞋要底。ལག་པའི་ཁྲ་ཐུང་གཞུས། ཞྭལ་གྱི་རྣག་པས་བརྡུངས། 拳打脚踢。

རྣག་པ་ཐུག་པ། (1)ཞྭལ་ལ་རྣག་པ་ཐུག་པ། 补鞋底，重上鞋底。(2)ཞྭལ་གྱི་རྣག་པས་རྡེག་པ། 踢，蹴，脚踢。

རྣག་ཐོ། 名词。(1)རྡོག་རྡོག 一块，一个，一圆团。表自然数量的一种单位：མི་རྡོག་ཐོ་གཅིག 一个人。ཤིང་རྡོག་ཐོ་བཞི། 四根树。འབྲུ་རྡོག་ཐོ་གསུམ། 三粒粮食。(2)ལུས་སྐྱོབས། 个头，身材；འབྲ་གོག་མ་རྡོག་ཐོ་ཆུང་ན་ཡང་། ཀུཥས་ཆེ་བས་འབྲ་ཆེན་རྡས་ཀྱང་བཟུང་། 蚂蚁个头虽小，力大能搜大虫。

རྣག་ཕྱིས། ཞལ་པ་འཕྱེ་ཕྱད། 地擦子。擦地用具；ཞང་ཀའི་ཞལ་བར་རྡོག་ཕྱིས་ཐུག་པ། 用地擦子擦抹水泥地面。

རྣག་འཕྱུལ། རྡོག་ཐོའམ་ཀང་ཐོ། 踢，抬豚子。用脚或蹄踢的动作；འཐོངས་ལ་རྡོག་འཕྱུལ་བཏུབ། 脚踢臀部。

རྣག་མ། 名词。(1)རྩེས་ཀྱི་རྡེལ་རྡས། 颗，小粒，团。计数时所用算子的颗粒。 (2)(ཞལ) རྡོག་པོ། 个，只，根，张。一种自然数量单位：མི་རྡོག་

མ་གཅིག་གྱང་བཤད་མི་འདུག་ 一个人都没有留下。

རྩེག་ཙམ། རྒྱང་ཟད་ཙམ་མམ། རྒྱང་ཙམ། 少量，小量：ཀ་རྩེག་ཙམ་རྩེག་ཙམ་བཅད་དེ་ཕྱུར་ཕྱུར་མ་ཚགས་བར་དུ་བཙོས་པ། 切肉成小块，煮得烂熟。

རྩེག་ཆུ། གནད་གཅིག་ཏུ་རྩིལ་བའི་དོན། 集中，统一：བསམ་འཆར་རྩེག་རྒྱ་ཆུ་གཅིག་རྩིལ་ཐུབ་པ། 统一意见。རྩལ་ཤུགས་རྩེག་རྒྱ་ཆུ་གཅིག་ཏུ་རྩིལ་བ། 集中力量。

རྩེག་ཆོག རྩེ་ཆག་དང་འདྲ།

རྩེག་བརྡེལ། (1)ཞུམ་རྩེག་གིས་བསྡུར་བ། 践踏，蹂躏：ཞིང་བཏབ་ཟིན་ཏོག་རྩེག་བརྡེས་བཏང་མི་ཆོག 不准践踏庄稼。(2)རྒྱེ་མེད་བྱས་པ། 轻视，无视，不重视：ཆ་འཛིན་ཡིག་རིགས་རྩེག་བརྡེས་བཏང་ནི་ཆ་འཛོག་གང་ལ་ཐུབ། 轻视了纲领性文件，用什么做根据？

རྩེག་རྩལ། (1)གང་བའི་བོག་ཏུ་བརྡེ་བ། 践踏，蹂躏：གླང་ཆེན་གྱིས་ཕག་ཕྲུག་ཆུང་ཆུང་རྣམས་རྩེག་རྩལ་གཏོང་བྱ་མ་འཇུག 莫让大象践踏小猪群！(2)རྒྱེ་འཕྲང་མི་ཐུབ་པ། 轻视，不重视，不认真负责：ཐན་ཚུན་གྲོས་དན་ཆད་ཡིག་རྩེག་རྩལ་མ་གཏོང་། 对协议文件不可轻视！

རྩེབ་རྩོབ། དབྱངས་དང་འདྲ།

རྩེབས། རྩེབ་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྩེའི་སྐྱིང་ཅི། (ཁངས་ཀ) མཐོད། 石精。绿玉、玛瑙、铁的异名。

རྩེའི་ཁྱབ་པ། རྩེ་ལས་བཞེངས་བའི་ཐུབ་བའི་སྐུ་བཏྲེག། 石刻释迦像，石佛像。

རྩེའི་རྩ་རིལ། རྩེ་སྐྱབས། 石疖。

རྩེའི་གསེག་མ། རྩེ་ཅུག་གམ་རྩེ་ཞིབ། 砾石，小石子，鹅卵石。

རྩོད། རྩད་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོད་རྡོར། རྩེ་རྩེ་ཕུ་བྱའི་རྐྱང་ངེ་འཇིན་གྱི་བསྒོམ་མིང་། 金刚定，金刚等持，金刚三摩地。

རྩོད་ཏྲིལ། ཐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྩེ་རྩེ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟིལ་བུ་སྡེ་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཚོ་བྱད་ཅིག 铃杵。密乘法器。代表方便的金刚杵和代表智慧的金刚铃，合称金刚铃杵。

རྩོད་ལྡུད་བརྟགས། ཁུ་རྟགས་ཆ་བའི་དོན། 石上钉橛。意谓顽固、固执：རང་འདོད་མཐའ་སྐྱེལ་རྩོད་ལྡུད་བརྟགས་ཀྱི་ཁ་འཐས་བྱས་པ། 坚持己见，顽梗固执。

རྩོད་སྡེའ་གཉིས། རྩེ་རྩེ་བག་དང་། སྡེའ་ཐོལ་སྐྱིང་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 多闵二寺。宁玛派多吉札寺和闵珠林寺之合称。

རྩོད་རྩ། རྩེ་རྩེའི་དྲ། 金刚杵股。

རྩོད་ལེམས་བསྒོམ་བཟླས། གསང་སྔགས་ལུང་ཀྱི་རྡེག་སྒྲིབ་སྦྱོང་བའི་ཆོ་ག་ཞེག 金刚心修诵。依密乘修法净治罪障的一种仪轨。

རྩོལ། རྩལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོལ་ཆོས། གང་ཟུང་བའ་ཅལ་དུ་སྤྱད་བའི་ཐུང་སྤྱད། 动作粗鲁，行为随便：ལུགས་དང་མི་མཐུན་བའི་རྩལ་ཆོས་བང་སྐད་གང་དྲན་ཟིང་པ། 随意作出不合理的粗鲁动作。

རྩོལ་གཏམ། མ་བརྟགས་གང་ཟུང་གོད་བའི་འཆལ་གཏམ། 流言，蜚语。没有根据的话。

རྩོལ་བའབས་སྒྲ་བ། (1)སྐད་ཅ་ཟུང་ཐུལ་རྩིལ་སྐྱབས་སུ་སྐྱ་བ། 口快乱说。(2)(སྐྱེང) ཆོག་རྟོག་ཡལ་ཁྲིལ་སྐྱ་བ། 话不明晰，言语含糊。

རྩོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐུམས་བའབས་ཞེག་བ། 破漏，洞穿，冒出：ཁོག་ཁྱེང་ཞབས་རྩོལ་བ། 瓦罐底穿漏。ཆུ་མིག་ཅིག་རྩོལ་བ། 冒出一股泉水。ཆ་བརྩོལ་ནས་རྩག་རྩོལ་བ། 刺疮则脓出。སྐོ་ང་

རྡོལ་ནས་ཕྱིའུ་ཐོན་པ། 卵破雏出。བྱས་རྟེས་ཀྱི་སྐྱོན་མཚང་རྡོལ་བ། 罪行暴露。རྡོལ་བའི་ཁྱིམ། 破漏的房屋。རྡོལ་བའི་བྱ་གག། 漏孔，破洞。

རྡོལ་བྱག རྡོལ་བའི་བྱ་གག། 漏孔，破洞。

རྡོལ་བོན། བརྡོལ་བོན་དང་འདྲ།

རྡོས། བཙས་ཚད། 名词。体积，堆垛儿。物体的大小：རྡོས་ཆེ་བ། 体积大。ལུས་རྡོས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ལས་མེད་ཀང་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ་འདུག 身材小而胆量大。

རྡོས་བཅས། (1)སོགས་རེག་ཐུང་རུང་བ་བཅས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། 实体物质。(2)ལུས་ཁྱང་། 身体：རྡོས་བཅས་ཀ་ཁྲག་ལུས་ནི་མི་བརྟན་པ། 血肉之躯非固定不变。

རྡོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རྒྱང་དུ་ འཕྱུར་ བའི། 浮上，冒起：ཆུའི་ནང་ནས་དཀྱུ་བ་རྡོལ་བ། 气泡从水中冒上来。

ལྗ་ཕྲེ། དར་ཞུ་ཆོས་སྐུ་བརྒྱར་བཀྲམ་ཀྱི་ དར་ ཟྲིང་རྒྱ་ཁང་ཐོག་ལ་དཔྱངས་པའི་ མཆོད་ རྟས་ ཀྱི་ ཁྱི་ བྱག་རྡེག 彩旗幡。把各色经旗经幡，串连成串，高悬中柱井牵向各方的装饰物。

ལྗ་རྡེ་ལྗ་རྡེ། ལྗར་ལྗུར་ཏེ་ཤ་དང་ལ་ བྱག་ སོགས་ཆོས་དྲགས་པའི་རྣམ་པ། 烂糊糊的，煮得烂熟状：དུལ་ནས་ལྗ་རྡེ་ལྗ་རྡེར་གྱུར་པ། 腐烂如糊。ཀ་ཆོས་དྲགས་ནས་ལྗ་རྡེ་ལྗ་རྡེ་ བྱས་འདུག 肉煮得过火，成了烂糊糊的。

ལྗག་ཀྱ། (1)བྱག་པའི་ཁྱ་ བྱག་རྒྱུ་མ། 面糊，膏，酱。食用的浆糊糞。 (2)(རྡོང) ས་ནས། 豆，豆类。

ལྗག་ཆལ། ཁྱམ་རྡས་སམ་འདག་རྡས། 去垢物，肥皂。

ལྗག་ལྗོག གཡོ་བའམ་འགྱུལ་བའི་ཚུལ། 摇曳，摆动状。

ལྗག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བལྟགས་པ། བལྟ་བ། ལྟོགས། འབྱོག་པ། 舐：རྒྱུ་མ་བལྟགས་པ། 舐食面糊糞。ཁོ་ཁྱེས་བལྟགས་པ། 用舌舐食乳酪。❷རྒྱུ་མའམ། བྱག་པ། 名词。稠糊糞。面粉及糌粑糊糊。

ལྗག་ཁྱེ། ཁྲུས་ཁྱེའམ་ལྟ་ཆས། 洗涤剂，肥皂。

ལྗང་ཀ་ཀཱ། ལྗང་རྐོ་རྐེ་དང་འདྲ།

ལྗང་རྐོ་ཀཱ། (རྡོང) སེང་ཁྲི་ཤ་ རྣ་ རྒྱ་སེང་ཁྲི་ཀང་པ་བཅུད་པ། 八脚狮子。神话所说一野兽名。

ལྗང་རྡེ་ལྗང་རྡེ། (1)རྣམ་ མཁར་ སེང་ སེང་ དུ་ འཕྱོ་ཚུལ། 荡漾，翱翔， 摇曳， 盘旋：ཕྱི་རྣམས་ལྗང་རྡེ་ལྗང་རྡེར་འཕུར་ཁྱེན་འདུག 鸟儿盘旋飞起。(2)ལས་ཀ་ཐར་ཁལ་ཚུར་ཁལ། 迂曲，迂回，绕圈子：བྱ་བ་ལྗང་རྡེ་ལྗང་རྡེ་མེད་པར་ཤར་ཤར་ཟེད་དགོས། 做事要简捷，不可绕圈子。

ལྗང་དུབ་ཁཆེར། ཟུག་ཁཆེར་ འཚར་ ལྗང་ ཟེད་ བའི་ནད་ཅིག 阵痛。时疼时止。

ལྗང་ལྷང་། (1) ལྗང་ མ་ ལྷང་ ཁྱ་ བརྒྱས་ ཆཁ། (2)ལྗང་རྡེ་ལྗང་རྡེའི་བརྒྱས་ཆཁ།

ལྗང་པ། (ཐ་མི་དད་ཨ) ?.ལྗངས་པ། ལྗང་པ། ལྟོངས།། ལང་པ། 起，立：ཁྱེད་རང་ ཅིའས་འཕྲལ་དུ་ཁོ་ཁུངས་ནས་ལྗངས་འདུག 你刚一到，他就从坐位上站起来了。ལང་ལྗངས་ཤིག 起来吧！?.ལྗངས་པ། ལྗང་པ།། (1)འཕྲལ་པ། 冒出：རི་རྩེ་ནས་སྤྲིན་པ་ལྗང་པ། 山巅云出。ཁང་ཐོག་ནས་དུ་བ་ལྗང་པ། 屋顶冒炊烟。ཆུང་དུག་ཏ་ལྗང་པ། 暴风刮来了。ཕན་ཚུན་དགྲ་དུ་ལྗང་པ། 彼此成仇。ཏེང་རེ་འཇོན་ལས་ལྗང་པ། 出定。(2)འབོར་ཚད་ཁོང་ཁབས། ཚང་པ་དང་། མཉམ་པ། 足，够，满：ཟོ་ ཚོས་ གཉིས་ ལྗང་། 丰衣足食。འབོར་ཚད་ཀྱིས་མི་ལྗང་པ། 数量不

足。མི་གངས་ལྡང་ཙམ་ལས་ལྷག་མེད་འདུག 人数刚够，没有多余。ཏ་ཚོད་ལྡང་བ། 同庚，同年。

ལྡང་བ་ཡང་བ། ཡར་ལང་དུས་གཅུགས་པོ་ཡང་བ། 起居轻快：ཁོ་ན་མཐོ་ཡང་ལྡང་བ་ཡང་བ་དེ་གཅུགས་པོ་གང་པོ་ཕེན་བའི་རྟགས་རེད། 年龄虽老而起居轻快，是身体康强之象。

ལྡང་བའི་རྣལ་འབྱོར། གསང་སྔགས་ཐམས་སུ་ལེན་མཁན་མལ་ནས་ལྡང་ཆེ་ལྷས་བསྐུལ་བར་མོས་ནས་ལྡང་བ། 起定瑜伽。密宗行者下座时，观想本尊劝请起座而后出定。

ལྡང་མ་ལྡང་། (1)ལོང་མ་ལོངས། 够不够，满不满。(2)ཀྱེན་དུ་ལང་མ་ལངས། 起不起来。

ལྡང་མ་ལྡིང་། ལང་མ་ལིང་། 起伏，浮沉，飘荡；时有时无，时作时辍：ཤིང་ལ་ཆུ་བའི་ཁ་ལ་ལྡང་མ་ལྡིང་དུ་གཡེང་། 树叶飘浮于河面。ནམ་མཁའི་དབྱིངས་སུ་འདབ་ཆགས་ལྡང་མ་ལྡིང་དུ་འཕུར། 鸟儿在空中上下飞翔。ལ་ཁར་སྤྲིན་བ་ལྡང་མ་ལྡིང་ཞིག་ལང་བ། 山口上不时冒起云雾。མི་དེས་ལས་ཀ་ལྡང་མ་ལྡིང་ཅིད་ཀྱི་འདུག 此人工作时作时辍。

ལྡང་མིན། ཚད་ཀྱིས་འདང་མི་འདང་། 够不够，མཁོ་ཆས་སྤྲྱབ་ཆུའི་ལག་དངུལ་ཀྱིས་ལྡང་ མིན་ དུ་ ལྟ་ཆོད་ཞིག་ཀི་མི་འདུག 采购必需物品的现金够或不够，目前还估计不到。

ལྡང་ཙད། (1)ཁ་ཚང་བའམ་ཁ་ལོང་བའི་ ཚད། 够量，恰够：ཕྱུ་བ་ལྡང་ཚད་ཀྱི་རས་རྩེས་པ། 买了恰够做一件长袍的布。བར་འགྲོ་ཚུར་ཚོང་གི་ལས་ཀྱལས་ལྡང་ཚད་ཅིག་སྤྲད་པ། 发给足够应用的往返旅费。(2)ལོང་དཀའ་བ། 难敷足，有些嫌少，有所短缺：ཞང་ཐིའི་ དགོས་ ཆས་ ལྡང་ཚད་བྱས་ཐུང་། 使得建筑材料有所短缺。

ལྡང་སྐྱག ན་ཚ་སྐབས་རེ་འཐར་ལྡང་ བྱེད་ ཚུལ། 阵痛，时痛时止：སྤྲུལ་མ་ལུ་ ཀུ་ སྐྱེ་ དང་ ཀྱི་ན་རྒྱ་ལྡང་བ། 孕妇发生临产阵痛。

ལྡང་ལ། གདང་ལའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ལྡངས་བ། ལྡང་བའི་འདུས་པ།

ལྡད་རྒྱག་བ། གཟན་པ་མིད་དེས་ རྒྱང་ ཡང་ ཁའི་ནང་དུ་བསྐྱགས་ཏེ་བཟའ་བཅའ་ བྱེད་པ། 反刍。

ལྡད་པ། (ཐ་དད་ཐ) བལྡད་པ། བལྡད་པ། ལྡད།། (1)ཟློད་པ་དང་། སྐྱང་བ། 辗转缓嚼。在口中团转细嚼：ལྡོ་ ཆས་ ཀ་ ལེད་ བལྡད་ དེས་ བཟའ་དགོས། 食物要缓缓细嚼。(2)གདེག་ཟྱུགས་སོགས་ཀྱིས་གཟན་པ་མིད་དེས་རྒྱང་ ཡང་ཁའི་ནང་ དུ་ བསྐྱགས་ ཏེ་ བཟའ་ བཅའ་ བྱེད་ པ། 反刍，回嚼：མཛོ་དེ་ས་ལ་ཐལ་དེས་ཁ་ལྡད་པ། 那条犏牛卧在地上回嚼。

ལྡད་མངོད་བ། (རྟེད) སྟོན་མོ་བཀོམས་པ། 设宴，摆设筵席。

ལྡན་ཀཀར་ཨོ་བྱང་། ལྡར་བོད་ཆུལ་ཁྲི་ཁྲེ་གཙུག་བཀྲན་ཀྱི་ཚེ་བྱང་ཞིག ལྡུ་ཀ་སྟེ་གདོང་རྩྭང་ཁངས་སུ་ཡོད། དེའི་ཞལ་ཤུལ་དུ་ལྡུ་ རུ་མི་ཚོད། 邓噶宫。西藏山南乃东县颇章区古代王宫名，遗址今已不可寻。

ལྡན་ཀཀར་མ། (1)དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་སྟེ་བོད་ཆུལ་ སད་ ན་ ལེགས་ མཛད་ ཡོན་ སྣབས་ ཐུ་བཟློགས་པའི་མངའ་སྡེའི་དཀར་ཆག 邓噶目录。藏王色纳勒劲云时所编藏文佛经目录，藏于邓噶宫中。(2)ལྡན་དཀར་ཚེ་བྱང་ངོ། 邓噶宫。

ལྡན་ཁོག (ཁམ) བྱད་ཀྱི་ལྡན་པའམ་འཁྱམ་པ། 面颊，腮。

ལྡན་ཚོལ་ཁ་ཉིས། ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཞིང་། རྟེས་པའི་སྐྱེན་ལས་ཚོལ་བ་ཁ་རྟེས་ མ། 成就与远离。具诸功德与离诸过患。

ལྡན་ལྷག འཁམ་ལྷག 批颊，打耳光：ཁའི་འཁམ་པར་ལྡན་ལྷག་ཁ་རྟེས་བཞུས་སོང་། 打他两耳光。

ལྡན་ཚོགས། ལྡན་མེད་འདུ་ཤེད་ལས་སྤོང་བའི་དགེ་བའི་ཆོས། རྒར་སྤོང་བའི་ཐུན་མ་ཉམས་པར་གནས་པ། དབེར་ན་གང་ཟག་སྡོམ་ལྡན་གྱི་ཁུར་གྱི་སྡོམ་པ་ལྟ་བུའོ། 有得，法俱得。心不相应行法中所说得之一。先所得法，存留未败者，如具有戒律者身中所有律议。

ལྡན་པ། ●ཡོད་པ་དང་། མཐུན་པའམ། འགྲེ་བ། 有。一个只表存在、相应，而不表动作的特殊动词，常在前面加上连词 དང་ 或省作 ལྡན，其意义均同；དོན་དང་ལྡན་པའི་བྱ་བ། 有意义的事。དགའ་བ་དང་། བདེ་བ་ལྡན་པ། 有喜有乐。གསེར་ལྡན་གྱི་རི་བོ། 金山。རྒྱུ་མེ་ལྡན་པ། 无缘，条件不具备。❷名词。(1)ཐེབ་གྱི་འགྲམ་པ། 面颊。(2)སྡེབ་སྦྱོར། 加法。算术四则之一。

ལྡན་པའི་ཚད། ཁད་སྡུ་གཉིས་རེ་འདོམས་པའི་ཁད་གྱི་མིང་སྟེ། རྒྱང་མཐིས་ལྡན་པ་དང་། བད་མཐིས་ལྡན་པ། བད་རྒྱང་ལྡན་པ་ལྟ་བུ། 并病。两病齐发之症，如风胆并病、涎胆并病和涎风并病等。

ལྡན་པའི་མ་ཚོབ་པ། ཅི་སྐྱེའི་ལུགས་ལ་ཆོས་དེ་གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ལ་རྒྱུན་དུ་ལྡན་པའི་བཟོག་རྣམ་རྟོག་ལ་འཇོག 成就未得。法在有情身中与成就相违的一种实法。毗婆沙师所承认者。

ལྡན་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དབེ་ཅན་དོན་གྱི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་དག་ལྟར་ཅིག་དུ་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཞིན་གནས་གཅིག་ལ་ཁས་ལེན་པ་ལྟ་བུའོ། 相应形象化。用互不相容的两个比方，使被比事物总体和支分形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

ལྡན་ཕྱི། སྐོན་བུ་མེ་ཁྱེར། 名词。萤火虫。

ལྡན་མིན་ཕྱི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དབེ་ཅན་དོན་གྱི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཅིག་ཅར་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཞིན་གནས་གཅིག་ཏུ་ལྡན་ཅིག་མི་ལྡན་པའམ། མི་འགྲེས་པའི་ གཟུགས་ཅན་ཏེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས། 不相应形象化。用互不相容的两个比方，使被比事物总体和支分形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

ལྡན་མིན་འདུ་ཤེད། འདུ་ཤེད་ཀྱི་ཁད་གསེས་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པ་སྟེ། གང་ཟག་དང་། དུས་ལྷག་དང་། དུས་ཐུན་མོང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཁོ་ནའོ། 不相应行。不与心法同时而起，如补特伽罗及时间等，不与心相应，但与各自时位现起造作。

ལྡན་མིན་འདུ་ཤེད་བཅུ་བཞི། སྐོབ་པ་དང་། མ་ཐོབ་པ། སྐལ་མཉམ་པ། འདུ་ཤེས་མེད་པ། དེའི་སྙོམས་འཇུག འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག སྲོག རྒྱུ། ཚ། གནས། འཇིག མིང་། ཚིག ཡི་གེའི་ཚོགས་བཅས་བཅུ་བཞི། 十四种不相应行：得、无得、众同分、无想事、无想定、灭尽定、命根、生、老、住、无常、名身、句身、文身。

ལྡན་མིན་འདུ་ཤེད་ཉིར་བཞི། ལྡན་མིན་འདུ་ཤེད་བཅུ་བཞིའི་སྟེང་དུ་སྐྱེ་དངོས་པ། འཇུག་པ། སྡེ་སྣོད་ངེས་པ། འབྱོར་འཕྲལ། མཚོག་གསུམ་པ། གོ་རིམ། དུས། ཕྱོགས། གྲངས། ཚོགས་པ་བཅས་པ་སྡུད་པས་ཉེར་བཞི། 二十四种不相应行：异生性、流转、定异、相应、势速、次第、时、方、数、和合性，加上前述十四种不相应行，共二十四。

ལྡན་ཚད། (1)ཡོད་ཚད། 所有，全部；ཡོན་ཏན་ལྡན་ཚད་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས་བཀྲོལ་བ། 使出所有的本领。(2)ཚ་བ་ཤུང་བ་མ་ཡིན་པ་སྟོང་ཚ་

གཞན་ཞེག་ཡོད་པའི་ཚ་བ་སྟེ། ཚ་བ་རྒྱང་ལྡན་པ་བཅས། 热邪并病。不单有热邪，尚有其他病邪同时发生的疾病，如风热并病等。

ལྡོང་སོ། འགྲམ་སོ། 犬齿和前臼齿。

ལྡབ་སྣེལ། ལྡབ་འཕར་གྱི་སྣེལ་བ། 双份。

ལྡབ་སྐྱོར། བསྙེ་ཡང་ལྡབ་པ། 重复，再，又；གཏམ་རྙིང་ལྡབ་སྐྱོར་དུ་གོད་པ། 旧话重提。

ལྡབ་གྲངས། རྣམ་པའི་ལན་གྲངས། 倍数。重复的次数：གོན་རྒྱུད་ལྡབ་གྲངས་མང་ཚ་འཕར་བ། 生产多倍增长。

ལྡབ་འགྱུར། (1)གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བ། 双倍，二倍。(2)ལྡབ་ཅས་ལྡབ་ཏུ་རྣམ་པ། 加倍，成倍：ཟ་འབྲུ་གོན་འཕོར་ལྡབ་འགྱུར་དུ་འཕར་བ། 粮食成倍地增长。སློབ་གྲྭ་བའི་མི་འཕོར་སུམ་ལྡབ་འགྱུར་བ། 学生人数增加成三倍。

ལྡབ་ཆག་པ། ཀྱིས་ཆར་ཆག་པ། 跌落一倍；མ་ཀེན་ལྡབ་ཆག་པ། 成本降低一倍。

ལྡབ་ཐེབ། ལྡབ་པ་ཐེབ་པའི་བསྡུས་ཚིག

ལྡབ་ཚོབ། ལྡབ་པ་ཚོབ་པའི་བསྡུས་ཚིག

ལྡབ་སྐྱོན། རྟེས་འགྱུར་གྱི་འཕར་སྐྱོན། 倍增，加倍。བཟོ་གྲྭའི་གོན་རྫས་ལྡབ་སྐྱོན་དུ་འཕར་བ། 工厂的产品成倍增长。ཀཱུང་ལམ་ཀྱི་རིང་ཚད་ལྡབ་སྐྱོན་དུ་བཟོས་པ། 公路成倍地增修。

ལྡབ་བ། ●(ཐ་དད་པ) བསྡུབས་པ། བསྡུབ་པ། ཚོབས།། སྐྱོང་བ། 重叠，重复，ཚིག་ཡང་ཡང་བསྡུབས་ནས་བཀད་ན་ཉན་མཁན་མེད། 说话一再重复，就没人听。●རྣམ་ལན། 名词。倍，倍数：རྟེས་ལྡབ། 二倍，双倍。སུམ་ལྡབ། 三倍。ལྔ་ལྡབ། 五倍。དངོས་ཟོག་ཀྱི་གོན་འབོར་ཐུར་ལས་ལྡབ་འཕར་བ་ཙམ་རྙེད། 商品的产量有可能成倍提高。གོན་རྫས་ཁ་ཤས་ལ་གོན་སྐྱོད་ལོ་རེ་ནས་ལོ་རེར་ལྡབ་འཕར་དུ་ཡང་སྐྱས་འགྲོ་བ། 有些产品的生产，逐年成倍增长。

ལྡབ་ཅི་ལྡིབ་ཅི། སྐད་ཆ་ཁུགང་པོ་མེད་པའམ་ཁུགས་པོ་མེད་པ། 讷讷。口齿不清：ཚ་བའི་ནད་ཀྱིས་མནར་ཏེ་སྐད་ཆ་ལྡབ་ཅི་ལྡིབ་ཅི་ལས་གོད་མི་ཐུབ་པ། 因患热病，说话只是讷讷不明。ཁེན་རྒེན་ཚང་མས་སྐད་ཆ་ལྡབ་ཅི་ལྡིབ་ཅི་གོད་ཀྱུང་ངང་། ཁོམ་པ་ཐུ་རེ་ཁྱེ་རེ་སྐྱུ་ཚུལ་དཀས་མེད། 不见得老人说话都讷讷不清，步履都偏偏倒倒。

ལྡབ་ཅེ་ལྡོབ་ཅེ། མཉེན་པ་དང་། སྲེ་བའམ། འབོལ་བའི་རྣམ་པ། 蔫。半干半湿貌：ཁམ་བུ་ལྡབ་ཅེ་ལྡོབ་ཅེ། 半干半湿的杏子。ཀ་ལྡབ་ཅེ་ལྡོབ་ཅེ། 半干肉。

ལྡབ་མ། ལྡབ་སྐྱོར་དུ་གྱུར་པ། 名词。倍，倍数。

ལྡབ་ཚོང་། (ཚོང) མ་རུའི་འཕོར་གྲངས་དང་མཐུངས་པའི་ཁེ་བཟང་བྱུང་བའི་ཚོང་། 赚一倍，倍称之息。与成本相等的商业利润。

ལྡབ་ལོག གཅིག་ལ་གཉིས་དང་། གསུམ་ལ་དྲུག་སོགས་ལྡབ་འགྱུར་དུ་འཕར་ཚུལ། 加倍，成倍。加倍增多：སྐུས་ཁུ་ལས་ཆྱག་ཁུ་ལྡབ་ཤོག་གིས་བོད་གསལ། 电灯比油灯亮若干倍。

ལྡབས་ཆྱོར། གྲངས་གཏས་ཤིག 一大数名。

ལྡམ་ཚྭམ། (1)ལྡམ་རའི་ནང་གི་རྩྭ་ཚལ་སྤྱིའི་མིང་། 园蔬。菜园内青菜的总名。(2)(སྡོང) ཤིང་སོགས་གཏས། 果实。

ལྡམ་ལྡེམ། ལྡམ་མེ་ལྡེམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ལྡམ་མེ་ལྡེམ་མེ། མཉེན་ལྷག་སོགས་རྩང་ཟད་གཡོ་བའི་ཚུལ། 摇曳，摇晃。缓缓颤动摇摆状：ཟམ་བའི་སོག་ནས་འགྲོ་དུས་ལྡམ་མེ་ལྡེམ་མེ་བྱེད་ཀྱི་འདུག 在桥上行走时摇晃不定。ཤིང་གི་ཡལ་ག་ལྡམ་མེ་ལྡེམ་མེར་གཡོ་བ། 树枝摇曳。ཁྲུས་ལྡམ་

ཨེ་ཁེས་ཨེ་བྱས་ཏེ་འགྲོ་བ། 摇摆弄姿地走去。

ལྡང་ལྡུང་། ལྡ་རི་ལྡ་རིའི་བསྒྲས་ཚིག

ལྡང་བ། 形容词。(1)རྩྭ་ཁྱོང་གཅེར་བ། 润湿，潮湿：ཆུས་བཏུན་ཐིང་ལྡང་བར་བྱས་བའི་ས་ཆ་ཟབ་ཙམ་ཨེ་རེད། 润湿的地方是稀泥。(2)བློ་བ་དང་བྲེ་མེ་གསལ་བ། 昏昧，愚痴。

ལྡས་བ། (ཐུལ) ལས་བའམ་ཕུས་བ། 剩下，掉下，留下：ངའི་ མིག་ཤེལ་ དེ་ཁོའི་ སར་ ལྡས་པ་རེད། 我的眼镜掉在他那里了。

ལྡེ་དེ་དེ། སྒྲ་སྒྲག་སྐྱངས་ཤིག 轰轰，隆隆。表巨大音响的伏声词：འབྲུག་སྒྲ་ལྡེ་རེ་རེ་སྒྲག་པ། 雷声隆隆。མེ་སྒྲགས་འཕངས་ནས་སྒྲ་ལྡེ་རེ་རེ་གྱག་པ། 大炮轰鸣。

ལྡོག་ལྡོག ཇ་རེ་རྩ་རེ་མེད་པ། 肥实，精美，不零碎：ལྡོ་ཆས་ སྐད་ སྐད་ལྡོག་ལྡོག་ ཅིག་ཁཉས་པ་ཟིན། 饱饱实实地吃了一餐。 ཤ་ལྡོག་ལྡོག་ཅིག་ཉོ། 买一块肥实的肉。

ལྡེང་། 名词。(1)ཡུལ་ འབྲོག་ ཚོ་ པ། 定。小部落，村寨。旧时，若干居民户编成的一个单位。(2)མིན་ཡུལ་ཀྱི་ཁྱོང་དྲུད་ཚོ་ཁག དྲས་རབས་ བཅོ་བརྒྱད་པར་ བོད་ས་ གནས་ སྐྱིད་ གཞུང་ གིས་ མིན་ཡུལ་དུ་བཙུགས་པའི་ སྐྱིད་འཛིན་ལྟེ་ ཚན་ ཞེག 定。十八世纪初西藏地方政府在门隅地区建立的基层行政单位。(3)ཐུར་ བོད་ས་ གནས་དམག་མི་ཉི་ཤུ་ཐུ་ལྔ་རེ་ལྡེང་གཅིག་དུ་བཅུས་ ཤིང་ སྐེ་ དང་ ཚོང་མ་ཚན་ཁྲབས་ནས་ གཏན་འབེབས་ བྱས་པ་ཞེག་ཡིན། 定。西藏旧时兵员编制单位，乾隆时厘定每定辖列兵二十五名，设定本统之。

ལྡེང་ཀྲུམ། (ཐུལ) ཆུ་འཁོར་ཀྱི་ ནྲོང་ དུ་ བཏགས་པའི་ཚོས་ཀྲུག་སྒྲོད་ཀྱི་ཀུལ་བ། 悬囊。悬在磨上的粮袋。水磨磨粉时须使原粮缓缓进入磨眼内，因而磨上悬置粮袋。

ལྡེང་སྐོར། ནམ་མཁའ་ལ་སྐོར་བཞིན་པའི་ འཕྲུར་ སྐྱོབས། 翱翔，盘旋：གནམ་ གྲུ་ མང་ པོ་ བར་ སྐྱོང་ལ་ལྡེང་སྐོར་ཞུགས་བ། 许多飞机在上空盘旋。

ལྡེང་ཁག་མཆོག་པ། ཚོ་པའི་མཆོག་པ། 小部落酋长，村落头人。

ལྡེང་ཁང་། (1)ཁང་ པ་ སྟོག་ གཅིག་ མ། 平房。一层的平顶房：ཀ་ གདུང་ ཕུམ་ དང་ དལ་ མ་ནས་ས། ཚོགས་པས་ཤིང་རོང་ལྡེང་ཁང་གྲུབ། 梁椽齐备，美宅建成。(2)འཇའ་ ཟེད་ ཀྱི་ གྲུང་ཁང་། 日月彩晕。日月周围七彩光环。(3)(མཚན) ཉི་ཁྲིམ། 宫室。太阳宫的异名。

ལྡེང་བཁོར། ལྡེང་བཞིན་དུ་འཁོར་བ། 翱翔，盘旋：དུར་ཁྲོད་ཙོད་ས་ཐ་ རྐོད་ ལྡེང་ འཁོར་ཐེབ་པ། 食尸雕在天葬场上空飞翔。སྐྱེད་མོས་ཚལ་དུ་གས་སྐྱང་གཡུ་སྐྱང་མང་ བོ་ ལྡེང་འཁོར་ཆུས་ སྐྱ་སྐྱེན་དོར་དོར་ སྐྱག་པ། 金黄玉翠的群蜂，在花园里萦绕飞鸣。

ལྡེང་གྲུར། རས་གཡབ། 飞幕。帐顶悬盖：ལྡེང་ གུར་ཏོག་དུ་ ཞྭམས་ བྱོ་ འཁྱབ་པ། 在飞幕下跳舞。

ལྡེང་ཐག ལྡེང་གཡབ་ཀྱི་ཐག་པ། 悬幕绳。

ལྡེང་དཔོན། (1)ཐུར་ བོད་ས་ གནས་ སྐྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ ཡུལ་ཆོ་ས་ ཟའི་ མེ་ཤར་ཀྱི་ འགོ་ཁྲིད། 村长，头人。原西藏地方政府县以下的地方头目。(2)དམག་མིའི་ཞལ་ངོ། 定珮，定本。

ལྡེང་བ། (ཤ་མི་དང་ཁ) ལྡེངས་པ། ལྡེང་བ། འགྱོ་བ། 回翔，盘旋：རྨོད་ ཀྱི་ ལྡེང་བ། 鹭鸟盘旋。ཀྱ་ནམ་མཁའ་ལྡེང་བ། 鸟在空中盘旋。

ལྡེང་ཚོ། ཚོ་ཀོག 小部落，村寨。

ལྡེང་གཡབ། རས་གཡབ། 天幕，飞幕。

ལྡེངས་པ། ལྡེང་བའི་འདྲས་བ།

ཕྱེ་ཕྱེ། སྐྱ་མི་དག་བའམ་སྐྱ་མི་གསལ་བ། 言词不清，口齿含混不清。

ཕྱེ་བ། ཁྱེ་མི་བདེ་བ་དང་། སྐད་མི་གསལ་བ། 形容词。口齿不清，话不明晰：སྐད་ཕྱེ་བ། 出语蹇吃。ཁ་ཕྱེ་བ། 口吃。ཁྱེ་དོག་པ་མིན་ན་སྐད་ཆ་ཕྱེ་བ་བཀའ། 口吃的人，言词不清。

ཕྱེ་ཁྱོག མི་གསལ་བའི་ཚིག 结巴话。话不清楚，不清楚的语言。

ཕྱེང་སྒྲ། ཕྱེང་ཕྱེང་ཞེས་བའི་སྒྲ། 隆隆声。轰隆巨响：མེ་འཁོར་ཕྱེང་སྒྲ་གག་ཁྱེ་སོང་། 火车隆隆，奔驰而去。

ཕྱེང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྐད་ཆེན་སྒྲོག་པ། 震响，巨响：འབྲུག་སྐད་ཕྱེང་བ། 雷鸣。❷形容词。(1)སྐད་ཆེན་པོ་སྒྲོག་ཆུལ་ཞེག 轰轰，隆隆。巨响回应状：མེ་སྒྲོགས་ཕྱེང་ཕྱེང་ཀྱག་པ། 炮声隆隆。(2)དབྱིབས་འབྱང་ཆུལ་ཞེག 便便。圆满鼓起状：བྱམ་བའི་ཁྱོ་ཕྱེང་བ། 大腹瓶。

ཕྱེ་བ། (ཐ་དད་པ) ཕུགས་པ། ཕྱུག་པ། ཕྱུར། 注入，灌入，装进：སྟོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་ཕྱུགས་ནས་བཞག་པ། 把水贮存在容器里。གནས་སྐབས་བདེ་སྐྱིད་མི་དགོས་བའི་དངོས་ཆས་རྣམས་སྒམ་ཀྱི་ནང་ལ་ཕྱུག་པ། 把暂时不用的东西装在箱子里。

ཕྱེ་གས། ཕྱུག་བའི་རྒྱལ་ཆ་

ཕྱེ་གས་པ། ཕྱུག་བའི་འདས་པ།

ཕྱེད་པ། (ཐ་དད་པ) བཏུང་བ་སྐྱེད་པའམ་སྐྱིན་པ། 喂乳，给水喝，使饮：ཕྲུ་གུ་ནོ་མ་ཕྱེད་པ། 给孩子喂乳。རྨ་ཁལ་རྣམས་ལ་ཆུ་ཕྱེད་པ། 给牛马饮水。སྐྱེག་ཐང་ཕྱེད་པ། 喂汤药。

ཕྱེམ་ཁྱག ཀོ་ཅི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཅིག 番木鳖异名。

ཕྱེམ་འཇིལ། སྐོ་ཕུ་བ་དང་ཕུད་པ་ཕུ་བ་དང་ཐག་ཆད་ཀྱི་ཡོད་པའི་རྩྭ་ཤིང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐང་ཡིག་ཅིག 茼蒿，蓬蒿。药用植物名。有止咳祛痰作用。

ཕྱེམ་རྐང་དོམ་མཁྲིས། རྩྭ་སྐྱེག་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རྡ་ཁམས་བ། ཁྲ་རྩེས་བསིལ། རྩུལ་བས་ཆ་གཟེ། ཆ་ཁ་རྩྭ། 蓝花青兰，野莴苣。药用草本植物名。味苦而甘，性凉，疗疮伤，敛血道。

ཕྱེམ་བ། (རྟེང) (1)ཚོང་པ་ཟས་ཁྱོག 种菜人。(2)ཟས་ཆེན། 厨师。

ཕྱེམ་ཁྱ། 名词。(1)རྩྭ་སྐྱེ། བཅའ་ཐུན་པ་དང་བཅའ་མི་ཐུན་པ་ཚང་ཟ་འདུས། 草本植物总名。包括可食的菜和不可食的草：མེ་ཏོག་དང་རྩྭ་ཚལ་ཀྱི་ཕྱུམ་ར་ཁག་ས་སོར་འཇོག་དགོས། 花园和菜园应该分开。(2)སྐྱེཁྱ་ཞེས་བའི་རྩྭ་བཅའ་ཐུན་པ་ཞེག 灰灰菜。野苋菜的一种，可食用。(3)(རྟེང) ཁྱིམ། 碉堡，城堡。

ཕྱེམ་ཁྱ་རྡམ། རྩྭ་སྐྱེག་ཞེག དེའི་རྩམ་བས་ཁྱག་གཅོད་པ་དང་འབྱ་སྐྱེ་སེལ་བར་བཏེ། 贯众。药用植物名。功能止血杀虫。

ཕྱེམ་ཁྱ་རྡག་འབྲུར། ཟངས་རྩྭ་མི་ཁྱ་ནག་གྲངས་ཀྱི། 西草科药用植物锅子藤的异名。

ཕྱེམ་ཁྱི་ཚལ། ཕྱུམ་ར་ཚལ་ཞིང་། 菜园。

ཕྱེམ་ཞིང་། ཚལ་ཞིང་དང་རྩྭ་ཕྱུམ་ཁྱ་ས་ཞིང་། 菜园，菜地。

ཕྱེམ་ར། ཚལ་དང་མེ་ཏོག་འདྲའམ་ཡུལ་ཁྱི་ར་བ། 园圃。种植蔬菜、花草的园地：རྩྭ་ཚལ་ཁྱི་ཕྱུམ་ར། 菜园。མེ་ཏོག་གི་ཕྱུམ་ར། 花园。

ཕྱེམ་ར་བ། ཕྱུམ་ར་ལ་བདག་གཉེར་རྒྱང་བའི། 园丁。管理园地的人。

ཕྱེར་ཕྱེར། བཙོས་དྲགས་ནས་འབོལ་བའམ། ཏ་ཅང་མཉེན་པར་འགྱུར་བའི་ཆུལ། 烂烂的，极松软的。烂熟溃散状：འབྲས་མིལ་ཕྱུར་ཕྱུར། 过熟的干饭。ཞོག་ཁོག་ཕྱུར་ཕྱུར། 煮得烂熟的马铃薯。

ཐུང་རྡེ། ཞིབ་ཏུ་བཏགས་པའི་ཕྱེ་མ། 细粒。磨细的粉末：རྟ་ལ་ཆུ་སྣེར་སྐབས་ཐུང་ཕྱེ་འདེབས་པ། 给马喂水时，加入饲料粉末。

ཐུང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མཉེན་པོའམ་འཚལ་བོང་གྱུར་པ་དང་། འདུལ་བའམ་འདག་འདག་ཆགས་པ། 烂熟，软化，消融：ཀ་ཚོས་ དྲགས་ ནས་ ཐུང་བ། 肉煮得烂熟。ཐུ་ ཐུག་ སྐོལ་ ཡུན་ རིང་ དྲགས་པས་ཐུང་བ། 面条煮得太久，成了烂糊。

ཐུལ་བ། (རྟེང) ལུས་པ། 剩下，留存。

ཐེ་ཀུ། (1)བཀ་ཟན་སྦྱ་བ་དང་། ཕྱེ་མ་བསྐོལ་ བའི་རྫུས་མ། 糊羹，浆糊。(2)ཁུ་བ་གངས་པོ། 膏，酱，糖浆。(3)དྲི་བཟང་སྦྱངས་པའི་ཆུ། 香水，香料液体。

ཐེ་ཀྱིའི་སྐྱོར་བ། སྦྱང་ཆུ་བཅད་པ་དང་། མར་ཀྱི་ཕུལ་ཉིག་ཕྱུང་བ། བྱ་རམ་ཆུར་བསྲུས་པ་ བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་ སད་ གང་ ཤེལ་ བར་ ཁྲད་ བའི་ སྐན་ཁྱི་བཤེས་ཏེ་དཀྲག དེའི་ ནང་ ཀ་ ར་ ཞིབ་ བཏགས་བཏབ་ནས་སྐུ་ མ་ གར་ པོ་ བསྡེན་ དགོས་ པའི་ རྩིང་ཞིབ་ཞེན་པའི་ནད་ཞི་བར་ བྱེད་ པའི་ ཞི་ བྱེད་ཀྱི་ཐེ་ཚན་ཞིག 糖浆糊剂。除净蜂蜜水分，散去酥油泡沫渣滓，剁融红糖成混合液，然后加入治病药剂粉末，搅和成糊状物，再撒上冰糖细粒，调和饮服，用作除治陈年痼疾之剂。

ཐེ་རྒྱལ་པོ། ཐེ་སྡེལ་པའི་བྱ་ རྒྱར་ བོད་ རྒྱལ་ རྒྱབ་སྐྱ་པ་སྡེ་རྒྱལ་པོ་ཐེ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 德杰波。德诺波子，吐蕃王朝第二十二王，为德字八王之一。

ཐེ་བཀྲད། རྒྱལ་པོའི་བྱ་ རྒྱར་ བོད་ རྒྱལ་ རྒྱབ་སྐྱ་པ་སྡེ་རྒྱལ་པོ་ཐེ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 德诺波。德诺囊子，吐蕃王朝第二十一王，为德字八王之一。

ཐེ་ཆོས་བཟང། ཐེ་རྒྱལ་པོའི་བྱ་ རྒྱར་ བོད་ རྒྱལ་ རྒྱབ་གསུམ་པ་སྡེ་རྒྱལ་པོ་ཐེ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 德珍赞。德杰波子，吐蕃王朝第二十三王，为德字八王之一。

ཐེ་བ། (ཐ་དད་པ) ཐེས་པ། ཐེ་པ། ཐེས།། སྐྱ་ བ་དང་། ཚ་བར་བྱེད་པ། 烤热，晒暖：ཉི་མ་ ཐེ་པ། 晒太阳取暖。མེ་ཐེ་པ། 烤火取暖。

ཐེ་ཙྭ། (ཁུལ) ཐུང་བའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་སྡེ། མར་ བཏོན་ཟིན་པའི་ཞོ་མ་ལ་སྐྱུར་རྩི་བཏབ་ནས་བཙས་ པའི་ཐུང་བ་བཀུ་ལེབ་ལྟ་བུ་ ཞིག 饼状干酪。用取酥后的乳汁发酵制成的干酪。

ཐེ་ཧིག ལྕགས་ཀྱིས་བྱེད་པའི། 钥匙。开锁工具。

ཐེ་ཧིག་པ། (མངའ) གཉེར་པ། 司钥者。管家的异名。

ཐེ་ཧིག་འཇིམ་པ། ཐེ་ཧིག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཐེ་ཧུར། ཐེ་ཧིག་ངོ་མ་མིན་པ། 假钥匙。

ཐེག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བཐེགས་པ། བཐེག་པ།། (1)གཡོ་བ། 涌，动，动摇，腾起：ས་ཐེག་པ། 地动。(2)སོ་ཆུག་བཀབ་སོས་ཟན་དུ་པ། 咀嚼，啃，咬：ཀ་ཅོས་ཀྱང་མ་ཞིག་ལ་ སོ་ ཡང་ ཡང་ ཐེག་པ། 啃吃附骨的肉。

ཐེང་བ། (ཁུལ) ཚད་ ཚོང་ བ། 足够，满数：རས་འདིས་ གོས་ ཐེང་ བ་ ཡོད། 这段布可以够一件衣料。

ཐེང་ཤོར། ཚད་ཀྱིས་འདང་མི་འདང་། 够不够：རས་ཁུག་འདིས་ ཡས་ གུང་ མས་ གུང་ གཉིས་ ཀ་

ཉེ་མིན་བརྟན་བརྟན་མི་འདུག 这段布不一定够缝一套上下装。

ཤོག་མ། གོག་ཡིག། 名词。张，篇页。纸张的正反两面：ཤོ་མ་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་པའི་ པོ་ དེ་ གཅིག 约有三百篇的一函书。

ཤེབས། ཤོགས། 名词。侧面，旁边：གྲང་གི་ཤེབས། 墙面，壁面。ཤེབས་སུ་འཇོག་པ། 放在一旁。རིའི་ཤེབས་རངས། 山的侧面。ཤེབས་ཤོགས་འཇམ་པོ། 墙面光滑。

ཤེབས་རིས། སྐུ་ཤེབས་ལ་རིས་པའི་རི་མོ། 壁画。

ཤེབས་མ། ཤེ་མ་དང་འདྲ།

ཤེབས་ཞལ། རྡོག་པའི་ཤེབས་ཀྱི་ཞལ་པ། 墙壁粉面。墙面所涂细泥。

ཤེབས་ཞིང་། རི་ཤེབས་ཀྱི་ཞིང་ཁ། 坡田，坡地。

ཤེབས་རིས། སྐུ་ཤེབས་ལ་རིས་ པའི་ རི་ མོ། 壁画：རྡོག་པའི་ཤེབས་རིས་ པར་ དུ་ བཏབ། 摄下墙上的壁画。

ཤེམ་ སྐུ། རིས་ འབྱང་ གང་ དུང་ གི་ སྐུ་ བརྟུན་བཞེངས་པའི་རྟེན་པ་ ཅན། 立像。站立的塑像或画像。

ཤེམ་ དཀོངས། འཆྱག་ པའི་ དཀོངས་ པའམ། དྲང་པོ་མ་ཡིན་པའི་བསམ་པ། 隐含义，隐约义。言外所指的含义。佛书译为秘密意，或径译秘密。

ཤེམ་དཀོངས་བཞི། གཞུག་པ་ཤེམ་པོར་དཀོངས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ཤེམ་པོར་དཀོངས་པ་དང་། གཉེན་པོ་ཤེམ་པོར་དཀོངས་པ་དང་། བསྒྱུར་བ་ཤེམ་ པོར་ དཀོངས་ པ་ སྟེ་ བཞི། 四种秘密：令人秘密、相秘密、对治秘密和转变秘密。

ཤེམ་ཆོད་པ། ཁས་གཏམ་ཐིང་ཤོར་བ། 猜透谜底，了解秘密。

ཤེམ་བསྡེད་པ། ཚོ་རྒྱ་ཅན་ཀྱི་གཏམ་ བསྡོར་ དེ་ བརྗོད་པ། 说双关语。语义关涉两事，除本义外别有所指。

ཤེམ་གཏམ། འཆྱག་པའི་གཏམ་མམ། ཐད་ཀར་མི་སོད་པའི་སྐད་ཅ། 隐义语。转弯抹角、别有用意的话。

ཤེམ་ཤེམ། གཡོ་རྩལ་ལམ་འགྱལ་རྩལ་ཞིག 颤抖抖的，物体抖动状：ལྟགས་པ་ལང་དུས་རྩེ་ཤིང་ཚང་མ་ཤེམ་ཤེམ་དུ་ འགྱལ་ ཡོང། 风起时草木摇曳。ཤྲོན་པ་རྣམས་འབྲས་བུ་ བཅང་པོས་དུད་པ་ལས་ཆུང་གིས་བཏུབ་སྟེ་ཤེམ་ཤེམ་དུ་འགྱལ་འདུག 果实下垂的树枝，被风吹得颤颤摇动。

ཤེམ་ཤེམ་ལྷུག་ལྷུག ལུས་བདེ་ཞིང་ཁྱག་པ། 颤动，摇摆抖动：རྦོས་ གང་ འཁྲབ་ དུས་ གཟུགས་ པོ་ཤེམ་ཤེམ་ལྷུག་ལྷུག་གི་སྐེག་ཉམས་སྟོན་པ། 歌舞时全身颤动，绰约多姿。

ཤེམ་པ། ཤེམ་པོ་དང་འདྲ།

ཤེམ་ཙི། 形容词。(1)འཆྱག་པོའི་འམ་དང་མི། 曲折，隐约不显露：སྐད་ཅ་ཤེམ་པོར་མ་སོད། 说话不要拐弯抹角！ཚོམ་སྤྱབས་ཤེམ་པོར་འགྲོ་པ། 迤逦而行。(2)ལུས་དང་ཤེང་སོགས་ཁྱེད་ཤེན་པ། 婀娜，轻盈：ཤེམ་པོར་གཡོ་བའི་ལུས་ཀྱི་གཞོན་ཉམས་མཛེས། 体态婀娜，轻盈优美。

ཤེམ་འབྱུ། ཀུ་ཏོག་གི་ཁྱད་པར་ཤིག 帽翎。插于帽顶作为装饰的鸟翎。

ཤེམ་འབྱལ། འགྱལ་ཞིང་གཡོ་བའི་ཉམས། 摇曳状，抖动的姿态：མཁའ་ལྡིང་ཁྱུང་གི་ཤེམ་འགྱལ་ མཛེས། 妙翅鸟颤动的姿态优美。

ཤེམ་ཀྲ། གཉེན་མི་ཁྱག་པ་དང་། ངལ་ཟུ་བ། ཀ་རིམ་གྱིས་རིད་འགྲོ་བ། སྐྲའི་དང་ཁ་ཤེན་པ་ བཅས་ཀྱི་མཆེན་ནད་ཅིག 慢性肝病。一种失眠困倦、渐转枯瘦、食欲不振的肝病。

ཤེམ་མེ་བ། ཐང་ཆུང་གཡོ་ཆུལ། 起伏颤动，飘摇动荡。

ཞེས་ཆོད་པ། ཆོད་པོག་པ། 猜透谜底。揣摩到言外之意。

ཞེས་བྱག་ལས། རེས་འཛར་གྱི་བྱ་གག། 弹力。

ཞེབ། 名词。(1)དྲི་བ་དྲིས་ ལན་ བྱེད་ མཁན་ མི་ གཉིས་ཀྱིས་ གཅ་ཆོག་དྲི་བ་ཤད་ རིས་འགྲེད་མིན་ལ་ བཏེན་པས་ རྒྱལ་ཐས་ རྩི་ བའི་ ངག་ རྩེད་ ཀྱི་ རྣམ་གྲངས་ཤེག 谜语。两人问答、出谜猜谜以定胜负的一种口头游戏：ཞེབ་ཀྱི་ཆོག 谜语。(2)སྐར་མ་སྨྲོན། 心宿。二十八宿之一。(3)ཞེ་གུ་དང་འདྲ། 逆正周遍。因法八周遍中四正周遍之一。法若非彼则因遍非彼。如云："若非无常，则遍非所作性。"

ཞེབ་མིག ཞེ་མིག་དང་འདྲ།

ཞེབ་ཤི་ངག གསང་གཏམ་མམ་འབྱང་འགྱུར་རྫོགས་ནས་ཤེས་པའི་གཏམ། 隐语，预言。

ཞེར་སྐྱ། འཇིམ་པ་ལས་བཟོས་ པའི་ སྐུ་ འདྲ། 泥像，塑像。

ཞེར་ཚོ། འཇིམ་པ་ལས་གྱབ་པའི་སྐུ་འདྲ། 泥像，塑像。

ཞེར་བཟོ། འཇིམ་ལས་ བཟོས་ པའི་ སྐུ་ འདྲ། 泥像，塑像。

ཞེས། ཞེ་པའི་སྐྱལ་ཆོག

ཞེས་པ། ཞེ་པའི་འདས་པ།

ཞོག་སྐྱེད་པ། (1)མྱུར་ཤོག་ཐུང་བ། 迅速转回。(2)ཚོན་ མདོག་ཤོག་ཟུ་བ། 容易退色。

ཞོག་ཁྱབ། རྟགས་གསལ་གྱི་སྐྱོང་ བ་ འགོད་ པའི་ ཚུལ་གསུམ་པ། དེ་ སྐྱབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ དོན་ ཞོག་དང་འབྲེལ་བས་ དེ་ སྐྱབ་ ཀྱི་ མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ལ་མེད་ པ་ཉིད་དུ་ ཚད་ མས་ ངེས་ པ་ ཞེ། དབེར་ན། རྟག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ཞུ་བྱ་མི་ མཐུན་པའི་ ཕྱོགས་ལ་མེད་ པའང་ བསྒྲུབ་ བྱ་ ཞོག་ན་རྟགས་ཞོག་པའོ། 异品周遍。因法立量之第三支。与立量所立事物反义相属，故于立量异品之中决定是无。如云："若其是常，则遍是非所作性。"异品中无，与所立反，即与因反。

ཞོག་ཁྱབ་རྣལ་ མ། རྟགས་ གསལ་ ཁྱབ་ པ་ སྐོ་བཅུད་ལས་རྣལ་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། གསལ་བ་དེ་མིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། དབེར་ན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ཞུ་བྱའོ། 逆倒周遍。因法八周遍中四倒周遍之一。若法非彼，则因遍非非彼。如云："若非常，则遍是非非所作性。"

ཞོག་ཆོས། རྟག་པ་ལ་རྡུས་ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ དུ་ སྣང་ བའི་ཆོས་གང་ཞེག དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ། དབེར་ན། བུམ་པའི་ཞོག་པ་དང་། རྟོག་ངོར་ཤར་བའི་ གཟུགས་ཀྱི་མི་རྟག་པ་ཞུ་བྱ། རང་གི་དགག་བྱ་ བཅད་པའི་ཞོག་ཆ་ནས་རྟོག་ངོར་སྣང་བ་ཙམ་དུ་ གྱུབ་པའི་ཆོས་སོ། 反法，反体法。思维中现起的实体性能，非实有事物。如瓶之反体，及思维中所现色法无常，皆是各自应破分已破后之反体，在思维中所显现者。

ཞོག་ཆོས་གསུམ། ཞོག་ཆོས་ལ་སྐྱས་བཤད་རིགས་ཀྱིས་དབྱེ་ན། ཀུན་བཏགས་དང་། ཞན་མིན་དུ་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། ཡོངས་གྲུབ་དང་གསུམ་མོ། 三类反体法。反体法依名、言分为三类，即遍计所执性、不相应行和圆成实性等三类所摄一切事物，均是反体法。

ཞོག་གཅིག། དུས་ཆིག་ཏུར་བཞིའི་ནང་ཚན། ཏུ་ མ་ཐུག་བཅོད་ མཐར་ གྱག་ལ་དཀྱན་ ཏུ་ ཞོག་དང་། ཐང་བཅོད་ མཐར་ གྱག་ལ་དཀྱན་ ཏུ་ ཞོག་ གོ། 二至。冬至和夏至。

ལྡོག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1) ལོག་པ་དང་། ཕྱིར་འོང་བ། 返，回，还，回归：ཉི་མ་ལྡོག་པ། 太阳回归。冬至或夏至。ལམ་ནོར་པ་ལས་ལྡོག་ནས་འཁོར་ལམ་ཡང་འཁོར་བ། 从歧途返回到正路上来。(2)དང་བཞེན་ཤིས་འདོར་བ། 离开，止息，舍去：ཐོབ་དོར་འཇུག་ལྡོག 去取依违。དགེ་སྡིག་འཇུག་ལྡོག 从善去恶。(3)ཁ་དོག་སོགས་ཡལ་བ་དང་། འགྱུར་བ། 退化，退色，变化：རས་ཀྱི་ཚོས་ལྡོག་པ། 布退色。སྙིང་སྟོབས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ། 勇气不衰败。❷名词。(1)ཐོག་ལས་དང་པེས། 面，方面。事物的一面：ཀ་བའི་རང་ལྡོག 柱子本身。ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པ། 体同面异。(2)མི་མཐུན་པའི་ཐུགས། 反面，对立面：ཕེན་ལྡོག 非。མིན་ལྡོག 是。ཨང་ལྡོག 无。མེད་ལྡོག 有。ཞོ་ལྡོག 颠倒。(3)བཟློག་པ་སྟེ། དགག་པ། 回遮，抵制，破除。(4)རྟོག་པ་ལ་རིགས་མི་མཐུན་པའམ་ཐ་དད་པ་ལས་ཤེག་པར་སྣང་བའི་ཚོས། དབེར་ན། བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཤེག་ཅམ་ཀྱི་ ཚ་ རི་ བྱམ་ པའི་ལྡོག་པ་ཡིན་པ་སྟེ། རྟོག་པ་ལ་སྣང་བའི་གཟུགས་ལྟ་བུའོ། 反体。思维中所现与异类或别类相反的事物。谓思维中所现的色法，如与非瓶相反者，即为瓶之反体。

ལྡོག་པ་ཅན་གྱི་རྒྱུན། དོན་རྒྱུན་གྱི་ནང་ གཞིས་ཤེག་སྟེ། སྐྱ་དོན་གང་རུང་གི་སྐོ་ནས་དབེ་དང་དོན་གཉིས་མཚུངས་ པར་ གྱུར་ པ་ལས་ སྐར་ ཕྱིས་ ཚོས་འདྲ་མིན་གཞན་ཞེག་ཀྱི་སྐོ་ནས་མི་ མཚུངས་ པར་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་རྒྱུན་ཞེག་སྟེ། ནང་གཞིས་རྣམ་ གྲངས་ བཅུ་ རེ། གཅིག་ གི་ ལྡོག་ པ་ ཅན། གཉིས་ཀྱི་ལྡོག་པ་ཅན། སྣ་བའི་ལྡོག་པ་ཅན། འགོག་པའི་ལྡོག་པ་ཅན། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ལྡོག་པ་ཅན། རྟེན་ཀྱི་ལྡོག་པ་ཅན། དབེ་ལས་དབེ་ཅན་ལྡོག་པའི་ལྡོག་པ་ཅན། མཚུངས་ཚོས་འབྱེད་བྱེད་གཉིས་ཀ་སྐྱས་ཟིན་པའི་ལྡོག་པ་ཅན། མཚུངས་ཚོས་ཤུགས་དང་འབྱེད་བྱེད་སྐྱས་ཟིན་ ཀྱི་ ལྡོག་ པ་ ཅན། རིགས་ མཐུན་ འབྱེད་ པའི་ ལྡོག་ པ་ ཅན་བཅས་སོ། 翻案修饰法。前文或从字面，或从含义，说明比方和被比事物二者相同，而后文又别引理由，说明两事不同以修饰其文词。此分为单面、双面、双关、否定、理由，处所、优异、明叙同异、隐同扬异和辨同等十类翻案。意义修饰法之一。

ལྡོག་པ་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུན་གྱི་རྣང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་དང་། དབེ་ཅན་གཉིས་ཚན་ཚུན་ཁྱད་ཚོས་འདྲ་བ་ལྟར་ སྣང་ ཡང་། ཁྱད་གཞི་ངོ་བོ་མི་མཐུན་པར་མཐོང་བས་མཚུངས་པ་ལས་ལྡོག་པ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་ཞེག 异况形象化。说明比方和被比事物表面现象虽似相同，而本质实有差异的修辞方法。形象化修饰法之一。

ལྡོག་པ་གཅིག་པས་མ་གྲུབ་པ། དོན་ ལ་ མ་ གྲུབ་པའི་རྟགས་དྲུག་གི་ནང་གསེས། ལྡོག་པ་གཅིག་ དང་མེད་ནས་ མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དབེར་ན། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 反体同一不成。六种事境不成因之一。反体雷同无有差别，从而不成者。如云："声是无常，以是声故。"

ལྡོག་པ་གཅིག་པས་མ་གྲུབ་པ་གསུམ། གཞི་རྟགས་གཅིག་པ། གཞི་ཚོས་གཅིག་པ། རྟགས་ཚོས་གཅིག་པ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三种反体同一不成：依因同一、依法同一和因法同一。

ལྡོག་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱེ་བ། ཚོས་མི་ མཐུན་པའི་ དབེ་ ལྟར་ སྣང་ ཕྱིའི་ རང་ གསེས། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐྱེ་བ་འགོད་ཚུལ་གྱི་ཚོས་

མི་མཐུན་པའི་དབེ་དེ་ཁྱོག་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱར་པའི་སྐྱོན་ལ་ཟེར། སྐྱ་མི་རྟག་སྟེ། ཐོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་ཐོག་པ་ཅན་མཐོང་ནས་བུམ་པ་ བཞིན་ ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུར་མཚོན་ན། ཐོག་པ་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཚོལ་ ཏེ་ ཚོལ་ གཉིས་ཀས་རྩལ་ཐུབ་ཐོག་པ་ཅན་ཡིན་ལ་ རྟག་ པ་ ཡིན་པར་ འདོད་ དོ། 倒离。五种似法喻之一。因明论式中所举异法喻之犯有倒离之过失者。如云："声是无常， 无质碍故。" 由于认为若是无常，必有质碍，乃出喻云"如瓶"， 则因立敌双方皆许微尘既有质碍又是常住。若云"诸有质碍皆是无常"，便成过失。

སྐྱོན་པ་མ་བསྟན་པ། རྟགས་མི་མཐུན་ པའི་ དབེ་ལྟར་སྣང་ལྡི་དང་གཅིས། གཏན་རྟགས་རིག་པའི་སྐྱོན་པ་འགོད་ཚུལ་ ཀྱི་ རྟགས་ མི་ མཐུན་ པའི་དབེ་དེ་སྐྱོན་པ་མ་བསྟན་པའི་སྐྱོན་ལ་ཟེར། སྐྱ་རྟག་སྟེ། ཐོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མི་མཐུན་པའི་དབེའི་ཀྱིད་ཀྱི་ཁྱད་དང་། ཐོག་པ་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅི་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས

སྨོང་ཁྱེད། (ཚངས) སྐུན་པ། 使盲。黑暗的异名。

སྨྱང་སྨན། རྡོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རང་ཁ་ལ་ཚ། ཞུ་རྡེས་དྲེད། ནུས་པས་ཆེན་པོ་ཟློང་བས་པ་དང་། ཆུ་རྩལ་པ་ལ་ཐན། དངུལ་ཆུའི་དུག་འདོན་ནུས། 雄黄。矿物药名。味苦辛，性温热。消淋巴腺炎，去疮口腐肉，散水银中毒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་མཁན་མ་དང་། ཟླ་ཕྱེ་བ། བ་ན་རི་ཆུས། བས་ཁྱལ་ཆུས། མ་དེ་ཙ། མ་ནོ་ཏ། མན་ཀེལ། དམར་པོ་དྲི་ལྡན། ཡིད་འབོད་མ་བཅས་སོ།

སྨྱངས། ལྟང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨྲད། ལྟད་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྨྲས་པ། (རྟེང) ཟོན་པ། 答，回复；驳斥，反驳。 ལན་ལས་ལྡོན་པ། 答复质问。 བཟང་ལས་བཟང་ལྡོན། 以德报德。ངན་ལས་ངན་ལྡོན། 以怨报怨。

སྨོན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ལྡོབས་པ། ལྡོབ་པ།། ཤེས་པའམ་ཚོམས་པ། 理会，领悟；མ་ཤེས་པ་རྣམས་བསྦྱབས་ནས་ལྡོབ་པ། 不会的学了就会。

སྨྲབས། ❶ལྟབ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷ཀུས་སྦྱངས་ཀྱང་བཀ 名词。狡诈，虚伪，ཁ་ཅོག་ཡང་མི་ཤེས་བའི་ཁུལ་ཉིད་པ་དེ་འདྲའི་ལྡོབས་ཚ་བ་ལ། 佯装不知，实很狡诈！ རང་ཤེས་ཀྱང་མི་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཀྱི་ལྡོབས་ཉིད་པ། 虽然认识，却佯装不睬。

སྨྲབས་སྐྱེར་པ། ཤེས་ཟན་པ། 敏锐，领会快，容易了解；ཆོག་དོན་མཐའ་དག་ལྡོབས་སྐྱེན་པ། 所有语义易于领会。

སྨྲབས་ཅན། མ་ཡིན་ཡིན་ཚུལ་ཉིད་མཁན། 故作姿态者，装佯相者。

སྨྲབས་པ། ❶ལྟོ་བའི་འདོམ་པ། ❷སྨྲབས་པ། 名词。聪慧，领悟力。

སྨྲམ་པོ། 名词。(1)ས་ཐྱག་ངེས་མེད་རྒྱུ་བའི་འཁྱམ་པོ། 流浪者。漂泊无有定居者；མི་འཁྱམ་ལྟོས་པོ་ཐྱག་ཀུད་ཀྱི། 流浪者漂泊四方。(2)བདག་བཟུང་ཉིད་མཁན་མེད་པའི་ཐུག་ས་ཏྲ། 无主畜类；ཁྱི་འཁྱམ་ལྟོས་པོ་ཀོང་ཁུལ་འཚེམས། 丧家之犬，流窜村庄。

སྨོན་ཏྲ། ❶བསོད་སྙོམས། 名词。乞讨，募化，化缘；གནས་སྐོར་བ་ཞིག་ལྟོས་ཐུ་ཉིད་དུ་ཟུང་བ། 一个朝圣者前来化缘。❷(རྟེང) ཤུལ་བ། 探索，寻找。

སྨོན་ཏྲ་བ། བསོད་སྙོམས་པའམ། སྨོང་མོ་བ། 化缘者，乞讨者。

སྨོན་ས། བསོད་སྙོམས་ས་ཁུ་འཚོ་ས། 化缘处，乞讨处。

སྨོང་དགྲ། གནོད་ཉེད་དགྲ་བོ། 怨敌，敌人。

སྨོང་བོ། ཐམས་བའི་ལྟོག་ཐུགས་ཀྱི་གཞན་ལ་འཚེ་བའི་མིང་། 名词。厌恶，深恨，忌恨；གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སྨོང་བོ་བྱས་པ། 彼此忌恨。

སྨོང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཚེ་བ་དང་། ཁོ་བའམ་མི་དགའ་བ། 恨，愤，怒，厌恶，嫌憎；སྐྱེ་བས་ལ་གནོད་འཚེ་སྐྱེས་བར་མི་ཚང་མས་སྨོང་བར་བྱས་ཙོང་། 损害公益，必招众怒。དགྲ་ལ་སྨོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཅང་མི་ཕན། 仅仅忿恨敌人，没有益处。❷དགྲ་བྱ་འཛིན་བའི་ཞེས་ས་སམ། ཁོང་ཁྲོ། 名词。怒气，敌意，瞋恨心；ཚེག་སྐྱེད་བས་མི་དམངས་རྣམས་ལ་སྨོང་བ་ཆེན་པོ་ ཉིད་ཀྱི་ཡོད། 反动分子对人民十分仇恨。

སྨོང་བས་ཕྱེལ་གྱིས་གཙོད་བ། (1)ཁོང་ཁྲོས་ཞེས་ས་ཞེ་བར་ཉིད་པ། 瞋令智昏，瞋所蔽。(2)ཁོང་ཁྲོས་གཞན་ཐུ་བཀོང་བར་ཉིད་པ། 发怒使敌人慑伏。

སྨོང་ཉེད། དགྲ་བོ། 敌人，སྨོང་ཉིད་དགྲ་བོ་ཐབས་ཀྱིས་འདུལ་དགོས། 设法制服敌人。

སྨོང་མིག ཚེག་ཟུག 怒目。表示忿怒的双目；

ཞེ་འཁམས་མི་གཅིས་སྡང་མིག་ལྟ་རེས་བྱེད་པ། 敌对双方怒目而视。

སྡང་རྒྱག གཉོད་ལེམས་སམ་མི་དགའ་བའི་ལེམས། 仇恨，愤恨；གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སྡང་རྒྱག་བྱེད། 互相仇恨。

སྡང་ལེམས། གཉོད་པ་རྒྱལ་འདོད་ཀྱི་ལེམས། 瞋心，敌意。仇视的心；སྡང་ལེམས་འཇེན་པ། 心怀敌意。

སྡང་སྐད། སྡང་མའི་སྐད་ཅ། 畏葸语，怯懦话。懦夫的话，示弱的话。

སྡང་སྡང། ཁུམ་ཁུམ་མམ་ཞེད་པའི་རྣམ་པ། 怯怯，畏葸貌；སྡང་སྡང་བྱེད་པ་དེ་ ཁོ་ཁག་ཤེད་པའི་ རྟགས་རེད། 畏怯是胆小的表现。

སྡང་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐྱག་པའམ་ཞེད་པ། 畏葸，怯懦；ཉེན་ཁར་ཐུག་ཀང་ཕྱེད་བྱ་ ཅམ་ཡང་ སྡང་མེད། 虽遇危险，但一点也不害怕。 ཁོ་རང་ཕྱེད་བྱ་སྡང་པ། 他有点害怕。

སྡང་མ། སྙིང་སྟོབས་ཆུང་བའི་མི། 名词。胆小者，懦夫；སྡང་མ་རྣམས་སྙིང་སྟོབས་དང་མི་ལྡན་པ། 懦夫之辈无勇气。

སྡང་མ་ལྷའི་ཞུལ་ལྟེ། ཆུལ་ཁྲིམ་ལ་ཐ་རྙོལ་ གྱི་ཆོལ་བ་དཔྱང་ཚན་ཆེ་བ་བྱུང་ན་དགྲ་ཐོག་ལས་ ཆུལ་བ་མ་བྱུང་ཡང་། མི་ཐམ་པའི་ཐབས་རྩལ་ རྣམ་གཞག་ཀྱི་ཁྲིམས། 懦夫狐狸律。古代遭受强敌进攻无法克敌制胜时，用以避免失败的一些措施。

སྡིག་ཁྲིམ། ཁྲིམ་བརྒྱད་པ། ཁྲིམ་ཞག་ཉི་བདུན་ཁོར་བཅོ་ལྔ་དང་། ཆུ་ཚོད་ཞེ་ལྔ་ཤུར་ཚ་ཉི་མ་ སྡིག་ཁྲིམ་ དྲུ་ སྐྱེད། དེའི་མིང་དོན་ཁྲིམ་བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ཐད་ན་གསལ། 天蝎宫。十二宫的第八宫。按宫日计算的太阳平行度从第十五宿的45度起人天蝎宫。

སྡིག་གྲོགས། མི་དགེ་བའི་ཐོགས་པ། 损友，恶友，帮凶。

སྡིག་སྒྲིབ། བསགས་པའི་སྡིག་པ་དང་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ། 罪障，孽障。

སྡིག་ཅན། (1)སྡིག་པ་དང་ལྡན་པ། 有罪者，鄙恶；སྡིག་ ཅན་ཁིམས་ལ་མ་སྐྱེད་ན། ཉམ་ཆུང་ མཁོ་ བ་བཀག་མི་ ཐུབ། 凶顽不惩治，弱小难仰首。(2)(མཛོན) རྩུན་སྐྱ་མཁན། 鄙恶者。说谗者的异名。

སྡིག་ཚོས། མི་དགེ་བའི་ལས། 恶法，恶事。罪恶行为。

སྡིག་འཇོམས། སྡིག་པ་མེད་པར་བཟོ་བ། 灭罪。消除罪过。

སྡིག་ཀྱོ། སྡིག་པའི་བསམ་སྐྱེས་ རྩུབ་ པོ། 罪过，罪恶。恶毒的想法和行为；སྡིག་ ཀྱི་བསམ་ པ་ འདོར་ བར་ བྱ། 应抛弃罪恶的想法。 ཁྲིམས་ འགོག་པར་བྱེད་པའི་ མ་ དྲངས་ པ་ སྡིག་ ཀྱ་ ཅན་ཚར་བཅད། 惩治了违法的凶犯。

སྡིག་ལྟ། ལྟ་བ་ངན་པ། 邪见，恶见。

སྡིག་ལྟ་མི་གཏོང་བའི་སྐྱང་བྱེད། ལྟུང་ བྱེད་ འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། སྟོན་པའི་ གསུང་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་སྡིག་ལྟ་སྐྱེས་པ་གཞན་ ཀྱིས་བརྗེ་བའི་མཐའ་ལ་མི་ གཏོང་ བའོ། 不舍恶见。九十单堕之一。谓比丘不信佛语，生起恶见，虽经他人谏诤仍不舍弃恶见所犯堕罪。

སྡིག་སྐྱང་། སྡིག་པ་དང་ལྟུང་བའི་བསྟན་མིང་། 罪过。罪恶。

སྡིག་ཤ། ●(ཐ་དད་པ) བཙོག་ས་པ། བཙོག་པ། སྡིག་ས།། (1)འཇིགས་སྐྱེད་སྐྱལ་བ་དང་། འཇིཊ་ སྟུ་ འཇུག་པ། 恐吓，威胁。以力逼人，使生畏惧；དྲག་ ཤུགས་ཀྱིས་ གཞན་ལ་ སྡིག་པ། 使用暴力威胁别人。སྣ་ དམངས་ ལ་ སྡིག་ པ། 恐吓僧众。(2)གཤེ་ བ། 指骂；ཁྱོ་ ག་ ལ་ ཆོག་ རྩུབ་ ཀྱིས་

བརྡེག་ན་ མི་ འཚེག 恶言指骂孩子是不对的。(3)འབེན་ལ་གཟས་པ་དང་། རེག་པར་རྩོམ་པ། 瞄准，扬举，挥起；དཔའི་མགོ་བོར་ མེ་ མདའ་ བརྡེག་ པ། 举枪瞄准敌人脑袋。❷名词。(1)མི་དགེ་བ་དང་། ངན་པ། 罪恶，罪过；ལས་ ངན་པའི་སྡིག་པ་མ་བསགས་ན། སྐྱ་དགོས་ པའི་ གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ་མེད། 未作邪恶事，不怕阎罗王。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགེ་བའི་ འགལ་ ཕྱོགས་ དང་། ངན་འགྲོའི་ལས། ངན་སྤྱང་། རྟེས་པ། རྟེས་སྨོད། སྡིག་བཤགས། རོངས་པ། ཉང་བྱ། དམས་བཟེད། མཆེར་འགྱེ། བཟང་ལས་བྱོལ་ བཅས་སོ། (2)རྟེ་ མའི་རྒྱུ་ལས་ཀྱིས་བཅུ་གཉིས་ ཀྱི་ཡ་ གྱལ་ ཞེག 天蝎宫。黄道十二宫之一。(3)སྡིག་པ་དེ་ ཙམ་ཞི་བསྲས་མིང་།

སྡིག་པ་འཁྱངས། སྡིག་པ་འཁྱེར་བ་ སྨོ་ མནའ་ ཆོག་ ཅིག 甘愿担当不是。常用作发誓的语助词：ཁོ་ བོས་དོན་གཅད་འདི་སྡིག་པ་འཁྱངས་ཤེས་ མ་སོང་། 这件事我发誓不知道。ལས་དོན་ཡག་པོ་ཞིག་མི་ ཉིད་རེ་ སྡིག་པ་འཁྱངས། 发誓要把工作搞好。

སྡིག་པ་སྐྱོག་པ། སྡིག་པ་ཁྱབ་བསྐྱག་དུ་ གོད་པ། 发露诸恶，宣布罪过。

སྡིག་པ་ལྔ། དུས་འཁོར་ལས་གསུངས་པའི་སྡིག་པ་ ལྔ་ སྟེ། གཞན་ལ་འཚེ་བ་དང་། རྫུན་སྨྲ་བ། འདོད་ཚིག མ་བྱིན་ལེན་པ། ཚང་འགྲུང་བ་ བཅས་ལྔ། 五罪业。《时轮》所说五种罪恶：损他、妄语、邪淫、不与取和饮酒。

སྡིག་པ་འཚབ་པ། མི་ དགེ་ བའི་ ལས་ ཁྱས་ པ་ གཞན་ཁྱིས་ཤེས་དོགས་ནས་གསང་བ་ཉིད་པ། 讳罪，隐恶，伏藏诸罪；ཉར་ བསགས་ སྡིག་ པ་ འཚབ་པ་ལས། འཕྲལ་འཕྲལ་ བཤགས་པ་བྱས་པ་ ལེགས། 与其隐讳旧罪，不如从速坦白。

སྡིག་པ་མི་དགེ་བ། འདོད་པའི་ ཁམས་ ཀྱི་ ལུས་ ངག་ཡིད་གསུམ་ཀྱི་མི་དགེ་བ་དང་། དེ་དག་ གིས་ཉེ་བའི་རྒྱུ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་ སྡང་ ལ་ སོགས་ པ་ཉི་བདག་དང་གཞན་ལ་ གནོད་ ཅིང་ རྣམ་ པར་ སྨིན་པ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་ སྐྱེད་ཅིང་། དགེ་ བ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་འཕགས་པ་ རྣམས་ ཀྱིས་ སྤང་ བའི་ གནས་སུ་ གྱུར་པ། 恶不善。欲界所有身语意三不善业，及能生因贪瞋等法，能损自他，能引极大苦异熟果，与善相违，圣者所呵。

སྡིག་པ་མི་དགེ་བ་བཅུ། མི་དགེ་ བ་ བཅུ་ དང་ དོན་ གཅིག

སྡིག་པ་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ཚས། ལུས་ ཀྱི་ལས་ གསུམ། ངག་གི་ལས་བཞི། ཡིད་ཀྱི་ལས་གསུམ་ སྟེ་ བཅུའོ། 十不善业。谓属于身者三，属于口者四，属于意者三，共有十种不善业。

སྡིག་པ་མིག་བཙུམ། འབྲས་བུ་ལེགས་ ཉེས་གང་ འབྱུང་ལ་ མི་ ལྟ་ བའི་ ཐུ་ ཚུགས། 闭眼造孽。意谓不顾后果。

སྡིག་པ་རུ་ཅན། སྡིག་པ་དུ་ ཚ་དང་དོན་ གཅིག

སྡིག་པ་རུ་ཤག སྡིག་པ་དུ་ ཚ་དང་ དོན་ གཅིག

སྡིག་པ་རུ་ཙ། དུག་ཅན་གྱི་འབུ་ཞེག 蝎。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་དུ་ བས་ འཆི་དང་། མར་གྱིས་ ཉམས་ བྱེད། ལུས་མི་སྡུག་ བཅས་ སོ།

སྡིག་པ་བཤགས་པ། མི་དགེ་ བའི་ ལས་ སྐྱ་ གསང་ མེད་ བར་ བཤགས་པ། 忏罪。坦白罪恶。

སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ སྟོབས་ བཞི། རྟེན་ གྱི་ སྟོབས་དང་། གྲུབ་འཕྲིན་ བའི་ སྟོབས། སོར་ ཆུད་ པའི་ སྟོབས། གཉེན་པོ་ ཀུན་ དུ་ སྤྱོད་ པའི་ སྟོབས་ བཅས་ བཞི། 忏罪四力：所依力、能破力、返回力和对治力。

སྡིག་པའི་ཁ་ཁེངས། སྡིག་ པའི་ ཁ་ སྟོད་ གོངས་ པ། 恶贯满盈。

སྡིག་ཅན་ཁྱིམ། ཉེ་མདེ་ཆུ་ཁྱིམ་ཞེས་གི་ མིང་སྟེ་ ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས 天蝎宫。十二宫之一。

སྡིག་ཅན་གཉེན་པོ་སྟོབས་བཞི། རྟེན་དང་། གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སློང་བ་དང་། རྣམ་པར་སྤུན་འབྱེད་པ་དང་། ཉེས་པ་ལས་སྐྱང་སྡོག་བའི་སྟོབས་ བཅས་ བཞི། 对治罪患四力：所依力、现行对治力、破除力和遮止力。

སྡིག་ཅན་ལྟོ་ཅན། (ཨངན) དོམ། 恶腹者。熊的异名。

སྡིག་ཅན་རྣམ་སྨིན། ཆུ་མི་དགེ་བ་ ལས་ འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བ་སྨིན་པའོ། 恶果，恶报。恶因招恶果。

སྡིག་ཅན་ཞོ་རྣམ། སྡིག་པའི་ཐ་བ་ ཚ་ རྣམ་ ཀྱི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་པ། 耕耘罪恶。喻坏人孜孜行恶，不辞劳累有如耕作。

སྡིག་སྤངས་དགེ་བཟུང། རྣག་ཅའི་ལས་ སྤངས་ རས་དཀར་ཅའི་ཐ་བ་དང་དུ་ སྤང་བ། 戒恶行善，从善去恶。 ཐ་ བ་ གང་ ཅིའང་ སྡིག་ སྤངས་ དགེ་བསྒྲུབ་དགོས། 凡行事须从善去恶。

སྡིག་སྤྱོད། ཉེས་པ་འཕྲུང་བའི་ སྤྱོད་པ། 罪行。

སྡིག་ཕྱག (1)སྡིག་པ་དུ་ ཚའི་ ཕྱུ་ ཀུ། 小蝎子。(2)ཟངས་སྡིག་ཆུང་ཆུང་། 小铜锅。

སྡིག་སྒོན། རྣག་ཅའི་ལས་ལ་དགའ་བའི་ སྒོན་ ཅི། 奸臣，奸相。

སྡིག་སྦྲུལ། སྡིག་པ་དུ་ ཚ་དང་། སྦྲུལ་ཀྱི་བཤུས་ མིང་། 蛇蝎。蝎子和蛇的简称。

སྡིག་མེད་གནས། (ཨངན) ཕུ་ ཡུལ། 无恶处。天界的异名。

སྡིག་སྨོན། (1)མི་ དགེ་ བའི་ ཚིག 不善之词，恶言。(2)གཞན་ལ་ཞེད་སྣང་སྤུལ་བའི་ཚིག 威胁的言语。

སྡིག་སྒྲས། ཆུལ་མིན་ཀྱི་ བྱ་བས་ བསྒྲུབས་ བའི་ ཚོ་ཟས། 罪恶饭。依靠不正当行为谋得的饮食。

སྡིག་རྟ། (ཨལ) བྱད་མེད་ཀྱིས་འཚིང་ ཆུའི་དངུལ་ཀྱི་ཤལ་ཅགས་ཆུན་ཅན་ཞེས 银饰女腰带。

སྡིག་རྟེ། (1)སྡིག་པ་དུ་ ཚའི་བསྐྱལ་ཚིག (2)ཀྱིས་པ་འཁྲང་ཆས་གཟན་ཆུང་ གི་ སྡེ་ སྐྱེག་ ཅིང་ སྡིག་དའི་དཀྱིལས་ཅན། 蝎子背带。背负小儿的包袱所系带扣，形如蝎子，故名。

སྡིག་རྟེ་སྐོ་བཅིང་། ཐང་བོད་ཀྱི་ ཕུ་ ཕུམ་ གཟབ་ སྐྱེས་སྐབས་ མདུན་ ཐུགས་ ཐུ་ འདོགས་ བའི་ ཆུན་ཞེག་སྡེ། ཐུང་ཚོས་ཀྱི་སྐེད་བའི་ཐད་ནས་ སྐྱེ་ཁྱེད་སྡིག་དུ་ གཞིང་དང་ དངུལ་ ཀྱིས་ བཟོས་ ཤོང་། ཆུན་གྱ་ ཏྲིག་དང་ཐུ་ རུ་ མོགས་ཀྱི་ཞེགས་ པ་སྐེད་པ་ནས་ བྱས་ མའི་ གཡོག་དུ་ འཛིང་བ་ཞེག 蝎子腰链。旧时，西藏贵族妇女着盛装时所佩装饰品。蝎子由纯金打成；链由珍珠、珊瑚等串就，上挂腰前，下垂过膝。

སྡིག་ལས། མི་དགེ་བའི་ ལས་ཀ། 恶业，恶事；སྡིག་ལས་བསགས་པ། 造孽，积恶业。

སྡིག་སྒོམ། སྐྱེ་ཆགས་ སྐྱེན་ཀྱི་ རིགས་ཏེ། རང་ མངར་ལ་ ཆ་བ། ཞུ་རྡེས་རྩོད། ནུས་པས་ མཁལ་ མའི་ རྩོད་དང་ནུས་པ་ཉམས་པ་དང་། ཆུ་བཙན་པ་གཉན་གད་ཐུ་ ཁོག་བཅས་ལ་ཁན། 螃蟹。人药味甘辛，性温，功能温补肾阳、利小便、治瘟疫和腓肠肌痉挛等。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ ཀང་ མང་དང་འཁོག་ཐེད་དོ།

སྡིག་བསགས་རང་འཁྲུར། རང་ གི་ བྱས་ ཉེས་ རང་གིས་འཁྲུར་བ། 积孽自受，自作自受。

སྡིགས། སྡིག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡིགས་བ། འཇིགས་སྐུལ་ཀྱི་སྒྲངས་ཀའམ། རྣམ་ འགྱུར། 名词。警告，威胁；སྡིགས་པའི་གད་མོ། 威慑他人的狞笑。

སྡིགས་མོ། འཇིགས་སྐུལ། 名词。威胁。吓唬别

人的姿态：གཞན་ལ་ཇིགས་མོ་བྱ་ཞིང་ནམ་མཁར་མེ་མདའ་འཕེན། 向天开枪吓唬人。

ཇིགས་ཚིག གཞན་ལ་ཞེད་སྡང་སྐུལ་བའི་ཚིག 威胁语。

ཇིགས་མཇུག ལག་བའི་ཐུག་ཏུ་ཞིག 期克印。

ཇིགས་ངེ འཇིགས་སྐུལ་གྱི་སྡུངས་ཀ། 警告，威胁：མི་ངན་སྐྱོད་ངན་ལ་དགའ་བའི་ཇིགས་ངེ་སྐུལ་བ། 对坏人坏事给以严厉警告。

ཇིགས་ངའི་ཚ་ཚིག མནའ་ཚིག་དང་སྦྱགས་བའི་འཇིགས་སྐུལ་གྱི་སྐད་ཆ་ཇ་དག་པོ། 警告。严厉告诫的言词：མི་ གཉའ་ རིངས་ རྣམས་ ལ་ ཇིགས་ངའི་ཐ་ཚིག་བསྐྱགས་ཟིང་། 对顽固分子已给以警告。

ཇིགས་རྨི། འཇིགས་སྐུལ་གྱི་སྡུངས་ཀ། 威胁，恐吓。

ཇིངས། 名词。(1)མཐོ་སའམ། སྐང་དུ་ཙེད་བའི་གསོང་གསོང་། 台，高台。隆起而平坦之处：ས་ཞི་ཇིངས། 土台。 རྡོང་ཇིངས། 草原岗岙。རི་ཇིངས། 山岗。(2)དཀྱིལ་ལམ་དབུས། 中心，中央：དཀྱིལ་འཁོར་ཇིངས། 坛城中心。

ཇིངས་ཆ། ཞབས་བྱེ་སོགས་ འཕྲབ་ ཁུལ་ ཇིགས་སམ་སྐང་གི་མིང་། 舞台，高台。

ཇིངས་ཆུ། མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཇེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞེག ཁང་ནས་སྟེ་ ཐུགས་ས་ ཤི་ཐང་དང་ཇེ་རྩང་རྡོང་བཙུད་དེ་འཇི་ཆུ་འབབ། 定曲。四川省甘孜藏族自治州一河流，从北向南经理塘、德荣等县流入金沙江。

ཇུ་ཀྱ། རྩུག་ཀྱའི་བསྡུས་ཚིག

ཇུག་བསྐོལ། རྩུག་བསྡལ་སྐྱང་བའི་ལས་བསྐུལ་བ། 驱使，役使：དེད་འཚོ་ཉམ་ ཐག་ རྣམས་ ལ་ ཞོན་འཁེལ་རྩུག་བསྐོལ་ཀྱི་མནང་སྡང་མ་ཅིང། 不要狠心役使瘦弱的牲畜！

ཇུག་ཀོང་། རྩུག་བསྡལ་མ་བཟོད་པའི་སྐད། 呼痛声，呻吟声，哀号声；འཕྲག་ལྷོག་གིས་ཀྱིས་ མནར་ རས་རྩུག་སྐད་ཀྱག་པ། 啼饥号寒。 རྐྱ་དུ་མ་ བཟོད་པང་ རྩུག་ སྐད་ ལྷང་ ལྷང་ ཀྱག་པ། 疼痛难忍，发出沉重的呻吟之声。

ཇུག་ཀོང་ཅེ་རེ། ཚ་ངེའམ་རྩུག་བསྡལ་ཀྱི་ རྩུ། 凄楚声，惨叫声；འཕྲག་ ལྷོག་གིས་ གཉིས་ ཀྱིས་ མནར་བས་ ཐུ་ངན་ཀྱི་ རྩུག་ སྐད་ཅེ་ རེ་འདོན་པ། 饥寒交迫，发出凄苦之声。

ཇུག་བསྒྲངས། རྩུག་བསྡལ་ཀྱི་ ཁྲང་ བསྒྲང་ བ། 虐待，残暴驱使：རྩུག་བསྒྲངས་ཁྲལ་འགེལ་བྱས་པ། 横征暴敛。

ཇུག་ཁྲལ། (1)རྩུབ་དཀའ་བའི་ ཁྲལ། 苦役，苛税。(2)ཁྲལ་ངན་ལ་རྩོད་ཆོག 倒霉差，瘟税。詈骂差徭租税所用词语。

ཇུག་འཁྲངས། རྩུག་བསྡལ་ཀྱི་ ཁྲང་ འཁྲིངས་ བཞེན་པ། 受苦，遭难：ཀྱེན་ངན་ རྩུག་ འཁྲངས། 逆来顺受。རྩུག་འཁྲངས་མེ་ ཐུབ་པ། 不甘心，不情愿。

ཇུག་འཁྲག རྩུག་ལས་ཐོང་བར་ནད་འཁྲག་པའམ། ནད་ཞེག་པ། 能受苦，刻苦，坚忍；ཕྱག་དོན་ལ་དམིགས་ནས་དཀའ་ཆེས་ལ་རྩུག་འཁྲག་ཅིད་པ། 为了永久利益，刻苦耐劳。

ཇུག་ཀ། རྩུག་བསྡལ་ཀྱི་སྡང་ཚུལ། 倒霉，糟糕。表示不幸的语气词：ཨ་ཁ་གནས་ཚུལ་ངན་པ་དེ་འདྲ་བྱང་བ་རྩུག་ཀ། 哎呀，碰到了那样不好的情况，倒霉！ དཀའ་ལས་ཆེ་ལ་བྱས་འབྲས་ཚང་བ་རྩུག་ཀ་ལ། 费力大而成功小，真糟糕！

ཇུག་ཁད། ཞེམས་རྩུག་ཐུ་ཤས་ཀྱིས་དུ་ སོར་ ཁད་མོ། 苦笑，欲哭之笑：ཐར་ཐོང་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྡང་ཚུལ་དུན་ནས་རྩུག་ཁད་སོར་བ། 想起过去遭受困苦之情，不禁苦笑。

ཇུག་ཀྱ། མཛེས་པའམ། ཤིན་ཏོང་བ། 美丽，

可爱。

སྡུག་བྱ་མ། (ཨངོན་) བྱད་མེད་མཆོག 美妇。贵妇的异名。

སྡུག་ཀེ་བ། སྡུག་བསྔལ་ཀྱི་སྒྲ་ཚུལ། 哎呀。痛苦的呼词：ཁོ་ལ་ཀྱ་མ་འཕྱིགས་པ་སྡུག་ཀེ་བ་ཞེག་བྱུང་བཞག 哎呀，他遭遇到不幸了！

སྡུག་ཐྱོང་། སྡུག་བའི་ཐམ་ཐྱོང་། 活该。心中愤恨而不怜惜别人吃亏之意：ཁྱང་དུས་ནས་ཏུར་བཙོན་མ་བྱས་གནད་དུས་སུ་ཟོལ་ཐམ་ཡིད་ཆད་བྱུང་ཡང་སྡུག་ཐྱོང་རེད། 少壮不努力，老来灰心失望也活该！བོང་ཀྱི་སྡུག་པ་དང་སྡུག་ཁལ་འཕྱེད་བ་སྡུག་ཐྱོང་། 驴儿自寻苦，活该驮重饿！喻自作自受。

སྡུག་ཐྱོང་འཕྲོད་བ། ཐྱོང་ཁྱེ་འདུད་བ། 甘受损失，承认吃亏：ཐུབ་ཆོད་ཇི་ཙམ་བཏང་ཡང་བདག་ལའང་མ་བཟོགས་པར་སྡུག་ཐྱོང་འཕྲོད་བ། 怎样受欺负，也不报复，自认吃亏。

སྡུག་ཐྱོང་བཀྱང་བ། (1)ཐྱོང་བསྒྲུབ་བ། 占便宜，使人吃亏：མཁོ་ཆས་གཡར་ནས་ཚབ་སྐྱེས་མ་སྦྱད་པར་སྡུག་ཐྱོང་བཀྱང་བ། 借了东西不还，使人吃亏。(2)རྙེས་མེད་དུ་དོར་བ། 轻视，藐视。不算做一回事：འཚོ་བའི་དཀའ་ཆགས་ལ་མ་བརྩེས་པར་སྡུག་ཐྱོང་བཏང་བ། 对生活上的困难，不当一回事。

སྡུག་ཐྱོང་འཁྱོ་ཏེ། ཕར་དུ་མེད་པའི་ཐོན་ནད་ཅིག 反复生出的疖子疮。

སྡུག་ཐྲོགས། སྡུག་བསྔལ་མཉམ་འབྱུང་གི་རོགས་པ། 难友。同受患难的朋友。

སྡུག་སྒྲ། སེམས་སྡུག་སྤྱབས་ཀྱིང་བའི་གླུ། 哀歌，悲歌。

སྡུག་ཤོག (1)སྡུག་བསྔལ་ཡང་ཡང་ཐྱོང་བའི་ཚད་བོལཨ་ཤོག་བོ། 饱受痛苦的老人。(2)མི་ཆེ་ཀཅིག་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཀྱི་ན་ཐྱོང་མཁན། 终身受苦的人。

སྡུག་ཟྭངས། སྡུག་སྤུང་དང་འདྲ།

སྡུག་ཟློངས། དཀའ་ཐོང་ཁྲལ་ཏེ་བསྒོམ་རས་སྟོད་པ། 忍苦，忍耐。坚忍不拔：ཀཏས་ཚུལ་ངན་ཀུང་བཟོད་ཟན་ཀྱིས་སྡུག་ཟློངས་ཟིད་པ། 身居恶劣环境也能坚忍不拔。

སྡུག་ཟོས། བཟོད་བསྒན། 忍受，忍痛，忍气。

སྡུག་ཅེ། སྡུག་བསྔལ་བྱང་རས་དྲ་བ། 悲泣。因痛苦而哭泣：དཀའ་དྲ་དང་སྡུག་ད་ཀཉིས་མི་འདྲ། 喜极流的泪不同于痛苦流的泪。

སྡུག་རྩི། མི་དཀའ་བའི་ཀདོང་མདོག 愁容，苦脸，愁眉苦脸：ཁོ་ལ་ཆཀས་སྐོ་བྱང་རས་སྡུག་རྩི་རེ་ཤུ་བྱ་སྡུད་ཀྱི་འདུག 他遭逢不幸，面上愁容有如片石叠山。

སྡུག་བསྔལ། (1)སྡུ་ངན། 苦，痛苦，厄难，忧患：སྡུག་བསྔལ་དོས་དྲག་པ། 苦难深重。སྡུག་བསྔལ་བཀྲག་པ། 诉苦。སྡུག་བསྔལ་མ་སྐྱོང་ན་སྐྱིད་མི་གི། 不经痛苦，不知幸福。སྐོམ་བའི་སྡུག་བསྔལ་བཏུང་བས་མེལ། 饮料解口渴之苦。གཟུང་གནོན་བཀུ་གཞོག་དོག་ཏུ་ལུས་ སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཉི་རིགས་ པ་སྐྱེ་བ། 在压迫剥削之下，身心受尽痛苦。བཅིངས་འགྲོལ་ ཐོབ་ ཆེ་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐྲོལ་བ། 获得解放，脱离痛苦。ངལ་ རྩལ་ མི་ དམངས་ ཚང་ མའི་ དོན་ ད་ སྡུག་བསྔལ་དང་དུ་ ལེན་ ཁོད་པ། 敢为全体劳动人民的利益，忍受痛苦。མིང་ཁི་རྣམ་གངས་ལ་ཁོང་ཚུད་དང་། གདུང་བ། སྡུག སཁད་བ། བརྟག་ དཀའ། བྱ་འཚལ་བ། ཐུ་ངན། རྒྱག་རྡུ། ཤེད་གདུང་། ཤེད་ནང་ཚུད། རབ་དུ་ཚ། སེམས་ཁྲལ། སེམས་སྡུག སེམས་གཤེང་བཅས་

སོ། (2)ཕུས་ཤེམས་ལ་གཙོད་པའི་བདག་ཉིད་ཅིན་པའི་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་བ་སྟེ། བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་གཅིག་ཏུ། 苦。四谛十六行相之一。以逼害为其本性，故名为苦。

སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཆུ་བོ་ཆེན་བོ་བཞི། སྐྱེ་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། རྒ་བའི་སྡུག་བསྔལ། ན་བའི་སྡུག་བསྔལ། འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའོ། 四大苦瀑流。生老病死四苦以瀑流作比喻的形象化说法。

སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས་སྟེ། ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་ཡུལ་དང་བཅས་པ་སྟེ། སྐྱེས་ཙམ་ནས་ལུས་སེམས་གདུང་བར་བྱེད་པའི་ སྡུག་ བསྔལ། 苦苦。苦受及其所从生起之境。生已即使身心损恼之苦。三苦之一。

སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྣམ་པ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་དང་འཕྲད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ རྣམས་ སུ་ རྟོག་ པའི་ཤེས་པའོ། 苦受。遇不合意之对境所生亲证之识。

སྡུག་ བསྔལ་ བརྒྱད། བཅོམ་ ལྡན་ འདས་ ཀྱིས་ སྡུག་བདེན་འཁོར་བའི་རྟེན་ དམིགས་ སུན་ ཟ་བས་ ཐུ་གསུངས་པའི་སྡུག་བསྔལ་བཀྲུད་དེ་སྟེ་བ་དང་། ཁ་བ། ན་བ། འཆི་བ། སྡུག་པ་དང་འབྲལ་བ། མི་སྡུག་པ་དང་འཕྲད་པ། འདོད་པ་བཅས་ཀྱང་མི་རྙེད་པ། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་སྡུག་བསྔལ་ བཅས་བཀྲུད། 八苦：佛薄伽梵宣说轮回过患开示苦谛，所说生苦、老苦、病苦、死苦、爱别离苦、怨憎会苦、求不得苦和略摄一切五取蕴苦。

སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ བཟློད། མཐོང་ ལམ་ གྱི་ ཡེ་ཤེས་སྣང་ངོ་ བཅུ་དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞེག་ སྟེ། འདོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་དམིགས་པའི་ཆོས་ཤེས་ པའི་བཟོད་པ་ཞེས་སྡུག་བདེན་ གྱི་ ཆོས་ ངང་ དང་ རྗེས་ མཚན་ཉིད་ཤེས་ཤོང་ཁར་ བཅས་པ་ མངོན་དུ་ ཐུར་པའི་ ཐག་ཤེད་ཤེས་རབ་ ཀྱིས་ཐུང་ བ་ མི་སྐྱག་པའི་བཟོད་ པ་ ཐོབ་ པ་ མཐོང་ལམ་བར་ཆད་ཤེད་ལམ་གྱི་ ཡེ་ཤེས། 苦法智忍。见道十六心或十六刹那智之一。谓缘欲界苦之法智忍。即了知苦谛自相共相，长时串习证无漏智断所断时，能得无畏信忍之见道无间道智。

སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཤེས། ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མཐོང་ལམ་ གྱི་ ཡེ་ཤེས་སྣང་ངོ་བཅུ་དྲུག་གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞེག་ སྟེ། སྡུག་བསྔལ་ ཆོས་ བཟོད་ ཀྱི་ མཐུག་ དེ་ མ་ ཐག་ ཏུ་ ཐུང་ བ་ ལས་ རྣམ་ པར་ གྱུར་ པ་ ཐོབ་ པའི་ མཐོང་ལམ་ རྣམ་ གྱུར་ ལམ་ གྱི་ ཡེ་ ཤེས། 苦法智。小乘见道十六心或十六刹那智之一。在苦法智忍之后，立即解脱所断诸惑之见道解脱道智。

སྡུག་བསྔལ་རྗེས་བཟློད། ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མཐོང་ལམ་གྱི་ ཡེ་ཤེས་སྣང་ངོ་བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞེག་ སྟེ། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་ སྡུག་བདེན་ཀྱི་ ངང་ སྒྲིལ་ མཚན་ཉིད་ཤེས་ནས་ བྱང་ཐུབ་པ་ སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ བར་ ཆད་ ཤེད་ ལམ་ གྱི་ ཡེ་ ཤེས། 苦类智忍。小乘见道十六心或十六刹那智之一。由知上二界苦谛自相共相，进而断除所断，信忍此苦，类同下界之见道无间道智。

སྡུག་བསྔལ་རྗེས་ཤེས། ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མཐོང་ལམ་ གྱི་ ཡེ་ཤེས་སྣང་ངོ་བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞེག་ སྟེ། སྡུག་བསྔལ་རྗེས་ བཟློད་ ཀྱི་ མཐུག་ ཐོག་ ཏུ་ ཁམས་ གོང་མ་ལ་དམིགས་པའི་ སྒྲིལ་ཐུབ་ པའི་ མཐོང་ལམ་ རྣམ་ གྱུར་ ལམ་ གྱི་ ཡེ་ ཤེས། 苦类智。小乘见道十六心或十六刹那智之一。在苦类智忍之后，立即永断缘上二界应断诸惑之见道解脱道智。

སྡུག་བསྔལ་ གཏུག་ མ། སྡུག་ བསྔལ་ གྱི་ གཞི་ མའམ་ངང་བཞིན། 苦根，苦性。

སྡུག་བསྔལ་གཉེར། (མངོན) དགྲལ་བ། 苦藏。地狱的异名。

སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་གྱི་བཟློད་ བ། དགེ་བ་

ཉིད་བའི་དུས་ན་བཀྲེས་ཤིང་སྐོམ་པ་དང་། ཕྱང་ཞིང་ཚ་བ་ལ་སོགས་པ་གནོད་པའི་ རྒྱུན་ གང་ ཡི་བྱང་ཡང་མི་གཏོང་བ་སྟེ་དགེ་བའི་ཆུས་ མི་གཙོད་པ། 顺受苦忍。行修善法，虽遇饥渴或寒热等诸损害缘仍不舍离，仍不间断。

སྡུག་བསྔལ་དྲུག་ དེས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། ངོམས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། ལུས་ཡང་ཡང་འདོད་པའི་སྡུག་བསྔལ། ཡང་ཡང་ཉིང་མཚམས་ སྦྱིན་པའི་སྡུག་བསྔལ། ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ། གྲོགས་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཏེ་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་དྲུག 六苦：无定苦、无餍足苦、数舍身苦、数受生苦、 数数高低变易苦和无友伴苦。

སྡུག་ བསྔལ་ བདེན་ པ། བདེན་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གཅིག། ངང་རྒྱུ་ལས་ སྐྱེན་གྱིས་བསྒྲིབ་པའི་ཉིན་ཞེན་གྱི་ཕུང་ པོ་ ཀ་ དག་ བའི་ སྣོད་ བཅུད་ ཟག་་་ བཅས་འཕྲས་གྱུར་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དེ། དེ་དག་ནི་ སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་ པོ་ ནང་ཤེས་ པར་ བྱ་བ་ཡིན་ པ་འཕགས་པའི་ གཟིགས་ངོར་མི་ བསླུ་་ བར་ སྣོང་ བས་ སྡུག་ བསྔལ་ འཕགས་ པའི་ བདེན་ པའོ། 苦谛。四谛之一。自因业及烦恼所生取蕴，有漏情器世间为其后果之一切事物， 为众苦之蕴， 当知如病， 此于圣者， 始能如实现见，故名苦圣谛。

སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི། བདེན་ བཞི་ རྣམ་པ་བཅུ་ དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཞེག་ སྟེ། སྐད་ ཅིག་ རེ་ རེ་ ནས་ སྐྱེ་ ཞིང་འཇིག་པའི་ ཚེས་ཅན་ ཡིན་་་ པས་ མི་ རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ གསུམ་གྱིས་ ཕྱུག་ མི་ འཆད་ པར་ འཆི་ བས་ སྡུག་བསྔལ་བ་ དང་། ཕུང་ པོ་ ལྔའི་ ནང་ ན་ རྟག་ གཅིག་ ངང་ དབང་ གི་ བདག་མེད་པས་ཁང་པའི་ ནང་ མི་ མེད་ པ་ ལྟ་ བུ་ སྟོང་པ་དང་། ཕུང་ པོ་ ལྔ་ པོ་ ཉིད་ ཀྱང་རྟག་གཅིག་ངང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་མ་ཡིན་ པས་ ཁང་ པ་ མེ་ མ་ཡིན་པ་ལྟ་ བུ་ བདག་མེད་པ་བཅས་བཞིའོ། 苦谛四行相。四谛十六行相之一类。是一一刹那生灭之法，故是无常相； 三苦损恼连续不断，故是苦相；五蕴之中，无有常， 一自在之我，喻同室中无人， 故是空相； 即此五蕴， 亦非我， 一自在之我， 喻同室不是人， 故是无我相。总为苦谛四行相。

སྡུག་བསྔལ་བསྡུང་གནས། (མངོན) འཁོར་བ། 苦源。轮回的异名。

སྡུག་བསྔལ་བཞི། སྐྱེ་བ་དང་། རྒ་བ། ན་བ། འཆི་བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ བཅས་ བཞི། 四苦：生、老、病、死。

སྡུག་བསྔལ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་ཁ་ཅིག་ཞེག་སྟེ། རྣམ་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་ པོ་ རྣམས་ སྡུག་ བསྔལ་བར་ཤེས་པ། 苦智。十智之一。了知一切有漏取蕴皆是苦谛之智。

སྡུག་བསྔལ་གསུམ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ སྡུག་ བསྔལ། འགྱུར་བའི་ སྡུག་བསྔལ། ཁྱབ་པ་འདུ་ བྱེད་ཀྱི་ སྡུག་བསྔལ་བཅས་གསུམ། 三苦：苦苦、坏苦和行苦。

སྡུག་ཅིག་མ། ལུས་རྩའི་ ཁྲི་ བཀག་ ཅིག 人体心间八脉分入手足大指以外的十六指头之脉名。

སྡུག་ཚགས། (1)ངན་པའམ་མ་རབས། 坏，恶劣；མི་ སྡུག་ཚགས། 坏人。ཁྱི་ སྡུག་ཚགས། 恶犬。ལས་ཀ་ སྡུག་ཚགས། 坏事。གནམ་གཤེས་ སྡུག་ཚགས། 天气恶劣。(2)སྐྱོད་པའི་ཚེ་གཏུ་ གེག་ཨིན་ཞེང་སྐབས་འགངས་ཚགས་རེར་ བ་ བསྡུས་ནས་ སྡུག་ གཅིག་ བྱ་ མིང་ གི་ ཐོན་ དུ་ བྱས་ ཡང་ འཐད། 讨厌，可恨，不争气的。一个表示发怒时咒骂语气的语助词，有时省作 སྡུག，加于名词之前：སྡུག་ཞྭ། 讨厌的帽子；སྡུག་ཕྱམ། 不争气的鞋子；སྡུག་ཁྱི། 癞狗；སྡུག་བྱེད། 可恨的债务；སྡུག་ལག 不争气的手；སྡུག་ཀང་། 不

争气的脚！ སྡུག་ཤེ་བཏུབ་པ། 该死！

སྡུག་གཏམ། (1)སྡུག་བསྔལ་བྱང་ཚུལ་གྱི་སྐད་ཅ། 苦情。诉苦的话：ཉར་མྱོང་གི་སྡུག་གཏམ་ཞིབ་ཏུ་གསལ་བ། 详细陈诉过去所受之苦。(2)བཀྲ་མི་ཤེས་པའི་གཏམ། 凶讯，噩耗。不好的消息：རྡེ་བར་མི་སྙན་པའི་སྡུག་གཏམ་ཞིག་ཐོས་པ། 听到一个不好的消息。

སྡུག་ཟིག ཇ་ཐུག་པ། 计穷，没法：ཞིང་བཟའ་ཟས་མེད་པས་སྡུག་ཐུག་རས་ཁོ་ རློང་ཏུ་ཕྱིན་པ། 农奴们无衣无食，没办法就去乞讨。

སྡུག་ཟིག་པ། སྡུག་བསྔལ་བཟོད་ཐུབ་པ། 坚忍，刻苦：དཀའ་ངལ་རེ་ཅམ་བྱུང་ཡང་ཁྱམས་པ་མེད་པའི་སྡུག་ཟིག་པ། 遭受任何困苦，也能坚忍不惧。

སྡུག་ཟིག་སྡུག་བརྟེགས། (1)སྡུག་བསྔལ་བསྡུད་ཚར་ བྱང་པ། 苦上加苦，屡受痛苦：ཁོ་ཚོར་མི་ཤི་ཐུ་ བཅགས་ཀྱིས་ སྡུག་ ཐོག་ སྡུག་ བརྟེགས་ བྱང་འདུག 他们人死财亡，苦上加苦。(2)ངན་པ་ལས་ཀྱང་ངན་པ། 坏而又坏，变本加厉。

སྡུག་བདེན། སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་བསྡུས་མིང་། **སྡུག་བདེན་གྱི་རྣམ་པ་བཞི།** མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ། སྟོང་པ། བདག་མེད་པ་སྟེ་བཞི། 苦谛四行相：无常、苦、空和无我。

སྡུག་བདེན་གྱི་ཕྱོང་ཐུབ་བཅུ། འདོད་པའི་ཁམས་ འདིར་སྡུག་བདེན་མཐོང་བས་ སྤང་བར་བྱ་ བ་ལྔ་ བ་ལྔ་དང་ལྔ་མིན་ལྔ་སྟེ་ ཕྱ་ཀྱས་བཅུའོ། 苦谛所断十种。欲界由见苦谛，所断五见和五非见，共十随眠。

སྡུག་མདོག སྡུག་བསྔལ་ཙམ་པའི་ཐ་མས་བསྟན་པ། 伴装痛苦。故作悲苦之状：མི་ སྡུག་ སྡུག་ མདོག་ ཅིའོ། 故作悲苦。

སྡུག་ཚད། སྡུག་བསྔལ་ཚད་གཅུགས་ཐུ་བཀོད་པ། 苦恼，苦楚。把痛苦形象化作为疾病，故直译为苦病：ཐུབ་ཆེད་བཏང་གངས་མང་བས་ སྡུག་ཚད་ཞག་རེ་བྱལ་བ། 受欺负太多，苦恼得无法忍受。དོན་མེད་བས་ཐུང་འབྱེར་དགོས་པའི་ སྡུག་ཚད་མི་ཞེག 要无故吃亏就受不了。

སྡུག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཡིད་དུ་འོང་བ། 悦，喜，乐：ཡིད་ལ་སྡུག་པ། 心爱。(2)སྐྱོ་བ། 悲，忧，愁苦：སེམས་སྡུག་ཚས་དུ་བ། 悲泣。ངའི་སེམས་སྡུག་པ་ལ་ཚད་མ་བྱུང་། 我心里悲伤的情绪说不尽。❷名词。(1)མཛའ་བོ། 所爱，亲爱：རང་གི་སྡུག་པ་དང་བྱལ་བ། 别离所爱。(2)གསང་ཡུམ། 明妃。活佛之妻。❸形容词。(1)མཛེས་པོ། 美丽，可爱：བུ་ཀུ་མཚང་སྡུག་ཅན། 可爱的小孩。མི་སྡུག་པའི་རྣམ་པ། 不美丽的形象，不净相。(2)ཉེན་པ། 坏，恶劣：སྡོད་ས་སྡུག་པ། 居住条件恶劣。བཟའ་ཐུང་སྡུག་པ། 饮食恶劣。

སྡུག་པ་གྱིས་ཤིག སྡུག་ཅོང་ཆེས་ཁེལ་མ་རངས་པའི་ཚིག 活该。有值不得怜惜之意：མི་ཁྱོད་ལ་དེ་འདྲ་ཁེག་དགོས་པ་ ཡོད་ ལ་ བྱུང་ ཡང་ བྱུང་འདུག་སྡུག་པ་ཆེས་ཤིག 你这样的人应该遇到这样的事，果然遇到了，活该！

སྡུག་པ་དང་བྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་ཅུལ་ཁེག་སྟེ། ཆེས་ཁང་བའི་གཉེན་ལ་སོགས་པ་དང་བྱལ་བ་ན་དེས་ སེམས་ལ་ཆུ་ངན་ཆེ་བ་དང་། ངག་ཏུ་ཟླ་ཐག་འདོན་པ། ལུས་ལ་གནོད་པ་བཟུང་པ། ཁུལ་དེའི་ཡོན་ཏན་དེན་བྱེད་འདོད་བས་ཡིད་ཀྱང་བ། དེའི་ཚངས་སྤྱད་མ་ཚང་བའི་ སྡུག་བསྔལ་བཅས་སོ། 爱别离苦。离失所极爱惜如亲友等，心生悲哀，语出号泣，身觉痛楚，眷念其德，而留恋伤感，惘然若失等诸痛苦。八苦之一。

སྡུག་བའི་རྣམ་ཐར། རྣམ་གང་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཡུལ། གཟུགས་སྡུག་པ་སྤྱལ་ བ་ ལ་ དགའ་ བ་ སྟེ་ འབད་པའི་ བློ་ སྐྱེ་བ་དང་། གཟུགས་མི་ སྡུག་པ་སྤྱལ་བ་ལ་མི་དགའ་བ་སྟེ་མི་འབད་པའི་ བློ་ སྐྱེ་བའི་ ཀུན་ནས་ ཉོན་ མོངས་ པ་ དེ་ དག་ གི་ གཉེན་ པའོ། 净解脱，净色解脱。喜化净色心生勤勉，不喜变化诸不净色心不勤勉，为求除治此种烦恼所修禅定。是八解脱中第三解脱。

སྡུག་པོ། ❶གནོད་ཉེ། 名词。伤害，损伤：སྐྱིད་སྡུག 甘苦，苦乐。བདེ་སྡུག 甘苦，苦乐。ཀ་སྡུག་ཁྱི་སྡུག 鹿犬两苦。喻两败俱伤。དངོས་ཀུལ་བརྒྱུད་ གཞན་ གང་ ཅིའི་ ཆེ་ ནས་ སྡུག་ པོ་ བཏང་ཐུང་། 直接间接地进行损害。དགྲ་གཉེན་ ཞན་ཚུན་གཅིག་གིས་ གཅིག་ ལ་ སྡུག་ པོ་ ཅིད་ པ། 敌对双方，互相为害。❷形容词。(1)ཁག་པོ། 困难，苦头，痛苦：ལས་ བང་ ཁ་ ཆད་ བཅས་ ནས་ སྡུག་པོ་ ཐུང་བ། 路上碰到雨雪交加，吃了苦头。(2)ངན་ པ། 坏，不善良：བསམ་ བློ་ འཁོར་ སྡུངས་ སྡུག་པོ། 思想方法不好。ལས་ཀ་ ཅིད་ སྡུངས་ སྡུག་པོ། 工作作风坏。ཁྱིམ་ ནང་གི་ འཁོས་ཀ་ སྡུག་པོ། 家境贫穷。

སྡུག་པོངས་པ། དབུལ་ ཞིང་ ཕངས་ པའི་ མི། 贫苦人，乞丐。

སྡུག་བྱེད། སྡུག་ བསྔལ་ བར་ བྱེད་ པའི་ རྒྱུ་ ཀུན་ འཐུང་ངོ་། 集。致苦之因。

སྡུག་སྦྱོང་། དཀའ་སྦྱོང་ངམ་དཀའ་ངལ། 苦难，折磨，虐待：སྡུག་ སྦྱོང་ སྒོང་ བ། 忍受苦难。སྡུག་སྦྱོང་བཏང་བ། 进行折磨。

སྡུག་བསྔལ། དོན་ མེད་ འཕྱོ་ བཅག 浪费，虚耗，空度：མི་ཚེ་ དོན་ མེད་ སྡུག་ཟད་ ལ་ མི་ གཏོང་ བར་ འབྲལ་ཕྱུག་ ལ་ བཞག་ པའི་ སྙིང་ པོ་ ཤེན་ ཐབས་ བྱེད་ དགོས། 不要虚度人生，应该争取做些有益于现在和未来的事情。

སྡུག་ཁྱལ། ཁུལ་ ལས་ ལུང་ བར་ སྤྱོད་ པའི་ ཚིག 苦境。倒霉之地。诅咒地方不好所用词语。

སྡུག་ཁྱེལ། བྱས་ ཁུས་ ལ་ སྤྱོད་ ཚིག 丑表功。卑薄他人、自我吹嘘所用词语，ཁོ་ཚོང་ བཏགས་ བར་ ང་ ཤའི་ སྡུག་ ཁུས་ བཀྱོང་ བ། 施了小惠就丑表功。

སྡུག་རིད། སྡུག་ བསྔལ་ ཤེས་ ངལ་ གྱིས་ ཁུས་ ཆུད་ པའི་ རྒྱས། 憔悴，苦瘦。因忧伤而消瘦：ཁོ་ དགའ་ ངལ་ བྱང་ ནས་ གཟུགས་ པོ་ སྡུག་ རིད་ ལ་ ཤོང་ འདུག 遭受困难，他的身体都消瘦了。

སྡུག་རྩུལ། (1)ཞོན་ ཆས་ ཤེགས་ དངོས་ པོ་ རྙིང་ ཁུལ་ མང་། ལེ་ལོ་ མེད་ རིགས། 破烂，腐朽，褴褛。(2)མི་ བསམ་ ངན་ ཞེ་ གནག་ རྩ། 坏蛋。阴险恶毒之人：མི་ སྡུག་ རྩུལ། 坏人。ཞོན་ པ་ སྡུག་ རྩུལ། 破衣。

སྡུག་རྩུབ། བརྩོད་ བསྒྲན་ ནམ་ ཁྲ་ ཚུགས། 顽强，刻苦：སྡུག་ རྩུབ་ ཆེན་ པོ་ བྱས་ ནས་ དཀའ་ ངལ་ བསལ་ བ། 顽强不屈，克服困难。

སྡུག་རྩུབ་ཟེག་པོ། དཀའ་ སྡུག་ བརྩོད་ བསྒྲན་ ཆེན་ པོ། 有能耐，坚忍不拔：དཀའ་ ངལ་ ཇི་ ལྟར་ བྱུང་ ཡང་ སྡུག་ རྩུབ་ ཟེག་ པོ་ ཡོད། 遭受任何艰苦，亦能忍耐。

སྡུག་རྩུབ་ཚ་པོ། (1)བརྩོན་ འགྲུས་ ཆེན་ པོ། 很刻苦，很努力，极勤奋。(2)ཁྲོ་ རྩུགས་ ཚ་ པོ་ འཛམ། བརྩོད་ བསྒྲན་ ཆེན་ པོ། 很固执，能坚持。

སྡུག་རྩེལ་ཕྱིང་ཆ་ལེ་རྩེལ། སྡུག་ པོ་ བྱང་ ན་ བཤད་ རྩེལ་ ཡོང་ བའི་ དོན། 互相埋怨，互相推诿。

སྡུག་ལས། (1)རང་ གཞན་ སྡུག་ བསྔལ་ བའི་ ལས་ སམ་ བྱ་ བ། 苦业。使自他受苦的行为。(2)ལས་ ཀ་ ལ་ སྐྱོད་ པའི་ ཚིག 背时的工作，讨厌的事。埋怨工作所用贬词：ཁོས་ ང་ ལ་ སྡུག་ ལས་ བསྐུལ་ བྱང་ སྐམ་ དུ་ མ་ རེམས་ ཤིག 莫以为他给我派了一

件讨厌的事!

སྡུག་སོང་ཟུག་སོང། མི་འདོད་པའི་གཏམ་སྨྲ་བ། 埋怨，泄怨气：ཁོས་ང་ལ་སྡུག་པོ་བཏང་བྱང་ཞེས་སྡུག་སོང་ཟུག་སོང་ཟེར་བ། 说他被虐待了，老是对我埋怨。

སྡུག་སེམས། (1)རང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ལ་སྨོད་པའི་ཚིག 不争气的心力，不中用的思想。自怨自艾之词：ལས་དེན་རྣོ་བ་དེ་སྡུག་སེམས་འདིས་མ་བྱང་བ་རེད། 那件事错了，都怪这个不中用的思想！ སྡུག་སེམས་འདི་བརྗེད་ངས་ཆེ་བ་ལ་ཨང་། 这个倒霉的脑筋，好大的忘性哟！(2)གཞན་ལ་སྙིང་རྗེ་བའི་སེམས། 仁心。对人表示怜愍、亲切的心情。

སྡུག་བསྔལ། སྡུག་ངུས་ཟས། བཟོད་སྐྱེ། 坚忍，刻苦：ཚ་གང་བཀྲེས་སྐོམ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཡང་སྡུག་སྔལ་ཞེག་བའི་མི་མང་པོ་ཡོད། 有很多人能坚强忍受任何寒暑饥渴之苦。 སྡུག་སྔལ་ཞེག་མི་ཐུབ་པ། 不能刻苦。忍受不了艰难困苦。

སྡུག་བསོག དཀའ་སྡུག་གིས་རྩོལ་གསོག་པ། 辛苦积财。

སྡུག་བསངས། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཉུང་བའམ་བའི། དོང་བ། 解忧，解除痛苦。

སྡེད་རྩེ། སྐབ་གཞུང་ལས་འབྱུང་བའི་ལུས་ཀྱི་གནད་གསང་ཞིག་རྟེ་ལྟ་ལྟག་ཁྲུང་། 藏医所说后脑针穴之一。似即中医所说"脑户"穴。

སྡུད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡུས་པ། བསྡུ་བ། སྡུས།། (1)གསོག་པའམ་འགྱུགས་པ་དང་། འཛོམས་པར་ཟེད་པ། 集，聚，凑合，汇集，招收：མི་མང་པའི་ནང་གསལ་བྱུགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ། 集中了许多人的智慧。 སྡུགས་ཁག་ས་སའི་བསམ་འཆར་སྡུད་པ། 汇集各方面的意见。མི་ཆུ་རྒྱ་གཞུམ་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་བསྡུས་ཏེ་ མཚོགས་ནས་སྐྱེ་ཐེབས། 集中人力物力，加速建设社会主义。སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་ཁག་མང་གསར་བཏུགས་ཀྱིས་སློབ་ནས་སའི་ཕྱུ་ཀུ་རྣམས་སློབ་སྡུད་པ། 开办许多小学，招收学龄儿童学习。 སྡེ་བསྡུ་ལྟེ་དམག་དཔུང་རྣམས་རང་གི་དབང་དུ་བསྡུས་ནས་དགྲ་རྣམས་ཐེལ་ཀྱིས་མནན་པ། 集中强大部队摧毁了敌军。(2)སྡེམ་པ། 总括，省略，收束：གནད་ཆེའི་ཚིག་དོན་མདོར་སྡུད་པ། 简括主要意义。ས་ཏོག་སྡུད་པ། 收庄稼。ལས་གྲུའི་མཇུག་སྡུད་པ། 工程收尾。

སྡུད་ཚིའི་སྒྲ། (1)རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བའི་ནང་གསེས་ཡུལ་དུས་དངོས་ཀྱི་གྲངས་ཀ་བཅས་ཀྱི་ མཚམས་འཛིན་ཤིང་སྡུད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ནས་སྒྲ། 省略词。第五格之一种，表明限制时、地、物、数等前后界限的ནས་字：ཀིང་ ཐུགས་ནས་ནུབ་ཐུགས་བར། 从东方到西方。 ཐང་ནས་དེ་བར། 从古到今。གཅིག་ནས་བརྒྱའི་བར། 从一到百。ཞྭ་ནས་ལྟམ་བར། 从戴的到穿的。 (2)ཆོག་དོན་རྣམས་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པའི་ཐབས་གཞན་དབང་ཅན་གམ་སོགས་བརྒྱ་གཅིག་དང་། ཀུང་ལ་སོགས་པ་དང་། ཕྱད་ར་དང་དབང་ཅན་སྒྲ་བཅས་ལ་ཟེར། 结合词。连词中表示抑或的གམ་等十一字，表示及、和的དང་字和表示而且的ཀུང་等三字在传统语法学中的总名：ཤར་རྫམ། ལྷོའམ། ནུབ་བམ། བྱང་ནི་ཐུགས་བཞིའོ། 若东若南若西若北，是为四方。 བདག་ཀྱང་འགྲོ་དགོས། 我也需要去。ཁོང་ཡང་ཟེའམས་བྱུང་། 他也来了。འདས་པ་དང་། མ་འོངས་པ་དང་། ད་ལྟ་བ་ནི་དུས་ གསུམ་མོ། 过去、未来和现在，是为三时。

བྱང་བླུག ཚོང་སྤྱད་པ་དང་ཐར་ཐུད་པ། 出纳，收发。集拢和散发：གཞུང་ཞིང་ཀྱི་འབའ་ཙམ་ཐོག་ནས་སྤུད་ཐུད་ཅིང་ཟོ་སོགས་ཀྱི་ཐུ་ཚུད་ཀྱང་ཐུད་ལེན་ཚུལ་མཐུན་ཅིང་དོགས། 所有公私财物的出纳事务，都要按照标准秤斗合理收支。

བྱང་ལེན གཞན་ནས་ཚུར་དུ་བསྡུའམ། 汇集，收拾，接收，ཐྲེས་བའི་ཚར་མ་གཡུལ་ཁར་སྡུད་ལེན་ཅིང་པ། 把割了的庄稼收集到打禾场来。 བཀྲས་ནས་བསྐམས་པའི་ཆོན་ཆས་ཚང་མ་སྡུད་ལེན་ཅིང་པ། 把洗净晒干的衣服都收拾起来。 མི་ངན་རྣམས་ཀྱི་ལག་ཆ་གཞུང་གིས་སྡུད་ལེན་ཅིང་པ། 收缴歹徒所持武器。

སྐྱེམ་ཁབ (རྟིང) ཁྱིམ་གཡ་བམ་ཁྲོ་གྲིག 夫妇，夫妻。

སྐྱེམ་པ ❶(ཐ་དད་པ) བསྡུམས་པ། བསྡུམ་པ། སྡུམས།། མཐུན་པར་ཅིང་པ། 调和，调解，消弭争端：ཕན་ཚུན་བར་དུ་རེས་དགྲགས་རེས་སྡུམ་མང་དུ་ཐུང་བ། 彼此之间，时战时和，多次反复。རྩྭ་གཞི་བསྡུམས་ནས་ཐུལ་བཞིན་འཆམ་པོར་གྱུར། 争端调解之后，和好如初。❷(རྟིང) ཁྱིམ་མམ་ཁང་པ། 家屋，住宅。

སྐྱེམ་ཁྱི (རྟིང) ཁང་པ་ཆུང་ཆུ། 小屋。

སྐྱེམ་ཅྱེད (རྟིང) གཅུ་ཅྱེད། 和解，调解；中人，公正人。

སྐྱེམ་མཚེས (རྟིང) ཁྱིམ་མཚེས། 近邻，邻居，住处相邻。

སྐྱེམས སྡུམ་བའི་སྒྲུལ་ཚིག

སྐྱེར སྡུར་བའི་སྒྲུལ་ཚིག

སྐྱེར་བ (ཐ་དད་པ) བསྡུར་བ། བསྡུར་བ། སྡུར།། འགྲན་བཛམ་སྦྱོར་པ། 较量，比较，比赛：དངོས་པོ་ལེགས་ཉེས་བསྡུར་ཏེ་དཔྱི་བ་འཇིད། 比较优劣，作出分别。ལུས་རྩལ་བསྡུར་བ། 体育比赛。

སྐྱེས སྡུད་པའི་སྒྲུལ་ཚིག

སྡེ རིགས་དང་། ཚོགས་དང་། མང་པོའི་ཚོགས་པ། 名词。品类；群体，集团；组，部：ངང་སྡེ། 我方。གཞན་སྡེ། 他方。དམག་སྡེ། 军队。ཆོས་སྡེ། 寺庙。ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ། 僧众俗众。གཡས་སྡེ་གཡོན་སྡེ། 右翼左翼。ཡུལ་གྱི་རྣམས་སྡེ་སྡེར་བགོས་པ། 划分地方成区域。

སྡེ་དགྱག (1)དགེ་འདུན་ནང་མི་ མཐུན་ པ་ བཙན་བའི་དབྱེན་དགྱག 僧众内部的纷争。 (2)ཡུལ་ལུང་དགྱག་པ། 地方纷乱，部落互斗：སྡེ་དགྱག་མཁན་ཁྲག་པ། ས་དགྱག་མཁན་ཞེ་བྱ། 扰害地方的刁徒，破坏土地的田鼠。詈骂语。

སྡེ་སྐོར (1)དགོན་སྡེ། 寺庙。(2)གྲོང་སྡེ་ཁག 乡村。(3)སྡེ་ཚོ། 部落。

སྡེ་ཁག སྡེ་ཚན་ཁག་ས་སོ། 部门，单位；གྲོང་སྡེ་ཁག 各村落。མི་སྡེ་ཁག 各种人。ཡུལ་སྡེ་ཁག 各地。རོག་སྡེ་ཁག 各部落。

སྡེ་དགེ། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ དཀར་ མཛེས་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ རྩ་བ་བྱང་ རོས་ དང་། འབྲི་ཆུའི་ཤར་འཐམས་ནས་ཡོད་པའི་རྫོང་ཞིག རྫོང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་ནི་དགོན་ཆེན་ན་ཡོད། 德格。县名。在四川省甘孜藏族自治州西北部，金沙江东岸。县人民政府驻更庆。

སྡེ་དགེ་བྱི་ཤ། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ ཆེན་ དཀར་ མཛེས་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་སྡེ་དགེའི་ཤར་ རྒྱད་ ཀྱི་རི་ཞིག 德格雀儿山。四川省甘孜藏族自治州德格县东部的大山。

སྡེ་དགེ་དགོན་ཆེན། ཀམས་སྡེ་དགེ་དགོན་ཆེན་དབལ་ལྡན་གྲུབ་ཆུའི་གཙོ་ཆོས་གྲྭ་ཞེས་པ་རང་བྱུང་བཏུད་པའི་ས་འབྲུག་ལོར། གྲུབ་ཆེན་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོས་བྱག་བཏབ། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་རིན་བྱེན་

རྣམས་ཀྱིས་མཛོད་གནས་སུ་གྱུར་ཏེང་། བར་ཁང་ཆེན་མོ་སོགས་རིག་གནས་ཀྱི་ཤུལ་བཞག་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ས་སྒྲིལ་དགོན་པ་གཅིག་ཅན་ཞེག 德格更庆寺。全名德格更庆·吉祥天成上经院。萨迦派一著名寺庙名。公元1448年为藏族高僧唐东杰波所倡建，成为历代德格土司供施之处，有大印经院等重要文化古迹。

སྡེ་དགེའི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གང་ལས་ཅན་ཞི་བདྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ལྟར་སོགས་པའི་ཀུན་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཤིང་ཁྱིའི་ལོ་ལ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡི་བར་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་ཡང་བསྐོར་བ་ལྟ་བུའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡི་བསྟན་པ་ཡང་ཡང་བསྐྱེད་ཅིང་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤིང་ཁྱིའི་ལོ་ལ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡི་བར་དུ

ཨེན་ཝ་བཅས་བརྒྱད་དེ། 八部，八部鬼众，天龙八部，冥部八众：天、龙、药叉、寻香、非天、金翅鸟、人非人和大腹行。

སྡེ་ཁག་ཉིས། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་བའི་སྡེ་ ཁག་ཉིས་དེ། ཚོས་དཀོར་ལྡང་ཚའི་སྡེ་དང་། རབ་བྱུང་དུར་སྐྱེ་གཽ་སྡེ་ཁག་ས། 二众。藏传佛教的二类僧众：在家白衣带发修行大众和出家褐衣持戒修行大众。

སྡེ་ཐང་། (1)གྲོང་ སྡེ་ ཡོད་ བའི་ ཐང་། 有村落的平原。(2)ཚོལ་ཐང་། 市价：ཚོང་དུས་ཁ་ཤེས་ལ་ སྡེ་ ཐང་ ཁ་ཤེས་ མི་ ཡོང་། 一场交易不会两样价。喻对同类事作同样处理。

སྡེ་དུམ། སྡེ་ཤོག་ཆུང་ངུ། 小村镇，小部落。

སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་རྒྱན་སེལ། ཚད་མ་ སྡེ་ བདུན་ ཀྱི་ རྒྱན་ ཡིད་ ཀྱི་ རྒྱན་ སེལ་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ བསྟན་ བཅོས། མཁས་གྲུབ་ རྗེ་ མཛད་ བའི་ ཚད་ མ་ རྣམ་ འགྲེལ་ ཀྱི་ རྒྱུ་ དོན། 《因明七论除暗庄严疏》。克珠杰所作解释《释量论》的概论。

སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་བའི་ སྒྲ་ དོན་ གཏེར་ ཡིད་ ཀྱི་ རྒྱན་ སེལ། རྗེ་ ཙོང་ཁ་ བས་ མཛད་ བའི་ ཚད་ མའི་ རྒྱུ་ དོན། 《因明七论入门》。又名《因明七论入门除暗论》，或《七部量理概论》。宗喀巴大师所著因明学概论。

སྡེ་ཙ། (རྒྱལ་) སྡེ་དཔོན། 地方长官，地区头目。

སྡེ་སྣོད། 〈ཡིད་ཀ〉 བྱིད་ཆེ་ལ་འཇུག་པ་ སྟེ། དབེར་ ད་ བྱིད་ཆེ་ལ་ བྱེ་ཐུ་ ཆུང་ཤང་ ཨོ་ འདུས་ པ་ ཕྱ་ ཐ། ཤང་ ཨོ་ འདུས་ བའི་ སྐྱོད་ དོ། 藏。梵音译作毗支迦，义译为筐，亦译为大斗。如大斗中容纳众多小升，此能包含众多事物之器，故名为藏。

སྡེ་སྣོད་ཁག་གཉིས། ཐེག་པ་ཆེ་ ཆུང་ ཀྱི་ སྡེ་ སྣོད་ རིགས་ ཁག་ཉིས། 二藏：大乘经论和小乘经论。

སྡེ་སྣོད་འཛིན་པ། འདུལ་བ། མདོ་ སྡེ། མངོན་ པ་ བཅས་ ཀྱི་ དོན་ ཐམས་ ཅུ་ ལེན་ པ་ ཨི། 三藏法师。奉行律藏、经藏和论藏的佛教通人。

སྡེ་སྣོད་གསུམ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ བཀའ་ ཐམས་ ཅད་ བརྗོད་ ཐ་ བཤད་ པ་ གསུམ་ གང་ ཅིར་ ཡང་ རུང་ བའི་ སྒོ་ནས་ རྗེད་ སྡེ་ སྣོད་ གསུམ་ དུ་ འཛིན་ པ་ ལ། འདུལ་ བའི་ སྡེ་ སྣོད་ དང་། མདོ་ སྡེ་ སྣོད་ དང་། མངོན་ བའི་ སྡེ་ སྣོད་ རྣམས་ སོ། དེ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ དུ་ གསུང་ རབ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཅིག་ ཀྱི་ དོན་ དང་། ཆོག་ ཐམས་ ཅད་ དོ། 三藏。一切佛语，依所诠释之义理分为三学，依能诠释之文字分为三藏，谓经藏、律藏和论藏三者。十二分教一切文义，色法乃至遍智之间一切所知，总集于此三者之中，故名为藏。

སྡེ་སྣོད་གསུམ་ངོས་འཛིན་ཀྱི་ཐུགཔ འདུལ་བའི་ ཐ་ དད་ དུ་ ཐམས་ ཅད་ རྟོགས་ པ་ དང་། མདོ་ སྡེ་ ལ་ སངས་ རྒྱས་ ཏུ་ བ་ ཆོས་ ཀྱི་ སྐུ་ ལ་ དཔྱད་ ཅིང་ ཁས་ ལེན་ པ་ ལ་ ཐུག་ འཛལ་ ཐེག་ ཆེན་ ལ་ ཆུ་ ཤིང་ ཀུན་ ཏུ་ བཟང་ པོ་ ལ་ སོགས་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ མ་ དེས་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ དུ་ བཤད་ ནས། ལ་ ལ་ པ་ རང་ དང་ བའི་ ལྷ་ ལ་ ཐུག་ ཐུས་ པར་ འཛད་ མོད། འོན་ ཀྱང་ སྔོན་ བསྟན་ བའི་ འདུལ་ བ་ དང་། མངོན་ པ་ དང་། མདོ་ སྡེ་ པའམ་ མི་ ཚེ་ ལ་ རིས་ པ་ ཅན་ དུ་ སྨོས་ འདུག་ པས། ཁྱེད་ མ་ རིས་ ཀྱང་ དང་ བའི་ ཚོས་ རྒྱལ་ རྣམས་ ཀྱི་ དུས་ སུ་ བཀས་ བཅད་ པར་ རིས་ སོ། 三藏识别礼。律藏卷首礼一切智，经藏卷首礼佛菩萨，论藏卷首敬礼文殊，说为先世译师学者所定。后世虽说此乃译师敬礼各自信奉之佛，前说殊非定论。但若考核旧译三藏大抵如是，虽不奉为准则，然亦似是先代法王所规定者。

སྡེ་པ། 名词。(1)ཚལ་ལུང་ སོ་ སོའི་ ལས་ ཤིའི་ འགོ་ བྱེད། 首长，部落主，第巴。古代统治一个地

区的首领。(2)གསལ་ཡིད་ཀྱི་ཌེ་ཚན། 字母组：བོད་ཡིག་གསལ་ཡིད་ཌེ་པ་དང་པོ། 藏文字母第一组，指ཀ་ཁ་ག་ང་四字母。(3)(སངས་) ཌེ་རྒྱ་གར་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ པ་ ཚོང་ གནས་ བརྒྱད་ པ་ དང་། གསས་ཅད་ཙེད་ པར་ཟླ་ བ། མང་པོས་ བཀུར་བ། ཐལ་ཆེན་པ་ཌེ་ རྩ་ བའི་ ཌེ་ པ་ ལ་ བཞི་ ཡོད་ པས་ ཀྱང་ བ། ཐལ་ཆེན་པ་ཌེ་ རྩ་ བའི་ ཌེ་ པ་ ལ་ བཞི་ ཡོད་ པས་ ཀྱང་ བཞི་ ཐཚོན། 部。古印度佛教分上座、说一切有、正量、大众等四根本部，故表数字4。

ཌེ་པ་ཌྲུག་བརྒྱད། བོད་ཡིག་གི་གསལ་ཡིད་སྡུམ་རྩ་ གསུམ་ པ་ བཞི་ བཞི་ ཌེ་ པ་ རེར་ བཅས་ པའི་ ཀ་ ཌེ་ ནས་ ར་ ཌེ་ བར་ ཌེ་ པ་ བདུན་ དང་། ཏ་ ཐ་ གཉིས་ ཌེ་ པ་ ཌྲུག་ དེ་ ཌེ་ ཚན་ ཌྲུག་ དང་ བཅུད་ དོ། 七组半。分藏文三十字母为四字一组，自ཀ་组至ར་组为七整组，所余ཏ་ཐ་为半组，共七组半。

ཌེ་པ་གཞུང་། ཐུབ་ཀྱི་ བོད་ ས་ གནས་ ཀྱིད་ གཞུང་། 原西藏地方政府。

ཌེ་པའི་ཁྲ་པ། ཤེགས་ སྐྱབ་ ཀྱི་ གསལ་ ཡིད་ ཌེ་ པ་ ཁ་ སོས་ སོའི་ ཤེ་ ཁ་ པ་ ཌེ། ང་ཉ་ ཏ་ ན་ ནམས་ ས། 五鼻音字。梵文辅音字中ཀ་ ཅ་ ཊ་ ཏ་ པ་各组的第五字，即ང་ཉ་ ཏ་ ན་ མ་五鼻音字。

ཌེ་དབོན། (1)ཚོ་ པའི་ ཤ་ ཚོ་ པ། 部落长，酋长。(2)ཌེ་ ཚོ་ མང་ པའི་ ཐུ་ དབོན། 大酋长。许多部落的共同首领。

ཌེ་ཐུན། ཌེ་ ཚོའི་ ཤ་ ཚོ་ ཐུན་ ཚན་ པ། 部落宰。酋长像属的首领。

ཌེ་ཤཁངས། མི་ ཞེར། 百姓，部落庶民。

ཌེ་ཚན། ཚོ་ དང་། བམ་ པོ། ཤེ་ ཚན། དྲུ་ ཀུ། 种别，部类，集团，单元，章节，组；ཡིག་ ཌེ་གས་ ཁག་ མང་ པར་ ཆུང་ མེ་ ཤ་ ཐེས་ པའི་ ཆེད་ དུ་ ཌེ་ ཚན་ དུ་ ཌེས་ པ། 为使各种文件不相混淆，进行分类。དངོས་ ཌེ་གས་ ཡག་ ཀྱེས་ གང་ དང་ གང་ ཡིན་ ཌེ་ ཚན་ ཐུ་ ཌེད་ ཟེས་ ཤ་ ཐེད་ དོ། 分清物品种类是好是坏。

ཌེ་ཚོ། ཚོ་ པ། 部落，旗，氏族。

ཌེ་ཞིབ་ལས་ཁུངས། སྐད་ བོད་ ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་ སྐབས་ ཀྱལ་ ཌེའི་ ཐོད་ དོན་ སོང་ ལ་ རྩད་ ཞིབ་ ཐུད་ པའི་ ལས་ ཁུངས། 检察局，德希勒空。原西藏地方政府所属检察诉讼案件的机关。

ཌེ་བཞི། ཤུན་ ཆོག་ ཌེ་ བཞིའི་ བསྡུས་ ཐིང་།

ཌེ་ ཐིང་ ཁག་ ཐུ་ ཐིང་། (ཤ་) བསྟོག་ པ་ བཤ་ ཤ་ ཤྲུག་ པ། ཙོ་ ཤ་ ཁྲོ་ ཐས་ ཆེན་ པོ། 凌乱不堪，狼藉遍地，ཅོག་ ཅའི་ ཌེང་ གི་ དཔེ་ ཆ་ ཚང་ ས་ ཌེ་ ཐིང་ དཀྲ་ ཐིང་ བ་ ཐོས་ པ། 桌上的书籍弄得凌乱不堪。

ཌེ་ཀཆར། ཐིང་ ཤ་ ཤྲུག་ ཀས་ དས་ ཀ་ ཤྲུག 战乱，骚动，扰乱。

ཌེ་ཀཐར་ ཐུས་ ཏུར། དས་ ཀ་ ཤྲུག་ ཚ་ བས་ ཆེན་ ཐུང་ ཌེ་ ཨི་ རྣ་ ས་ ར་ང་ ས་ ས་ ཆ་ ས་ པར་ ཏུ་ ཤ་ ཀྱོ་ པ། 遭受战乱，流离失所。

ཌེ་ཁང་ས། ཁྱ་ ས་ 天井，庭院。

ཌེ་ཏིས། ཌེ་ ཚན་ ཀྱི་ ཁོང་ ཀ་ དྲུ་ ཀ་ ས། 部属。部门下属，དཔོན་ ཤ་ བ་ ས་ ཌེ་ ཐེས་ དང་ བ་ ཅ་ ས་ པ་ ཀ་ ཁྱལ་ དུ་ ཞུ་ ས་ པ། 军民部属等都参加战斗。

ཌེ་ཇང་། རྡོང་ ཞིག ས་ ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ ད་ ཀ་ ཨཛེ་ ས་ བོད་ ཨིག་ ཅང་ ཀྱལ་ ཀྱི་ ཚུ་ ཐུ་ ཇ་ ས་ དང་ ཤ་ ཀྱི་ ཆུ་ ཤེ་ ཤ་ ཁ་ ཁ་ དུ་ ས་ ཤོད། རྡོང་ ཨི་ ད་ ས་ ཅ་ ཐིང་ ཁྲིད་ ཀ་ ཞུ་ ཅ་ ཤོད། 得荣。县名。在四川省甘孜藏族自治州西南部，金沙江东岸，县人民政府驻松麦。

ཌེ་ཡག ཁྱལ་ དགོན་ ཀང་ རྩང་ ཀྱི་ ཁས་ ཡག 附属村落。某一地或某一寺庙的附属部分。

ཌེ་རིགས ཁྱལ་ ཚོ། 部落，ཌེ་ རོ་ ཀ་ རིགས་ ཐུང་། 部族。

ཌེ་ཁྲིད། (1)ཁྱལ་ ཌེའི་ ཁྲིད་ དབང་། 地方政权。(2)ཁྱལ་ ཌེའི་ ཁྲིད་ དབང་ ཤ་ ཌེད་ ཀས་ ཁྲོ་ ཌེ་ པ་ ཤ་ ཤ་ ང་

ཟེར། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་ལས་ལུགས་དང་བའི་སྐབས་སྲིད་ཐོག་གི་ཐ་ བ་ ཅིང་ མཁན་གཅོ་བོ། 地方行政官。音译第司、第悉、第斯，义同第巴。旧时，在西藏政教合一的制度下，代表法王管理政务者。

སྡེ་ཕྱིད་གཅིག་བའི་ས། སྲིད་དབང་ སྡེ་ ཚན་གཅིག་ བའི་ ས་ ཆ། 同辖区。古代同一个部落长管辖的地区。

སྡེ་ཕྱིད་མི་གཅིག་བའི་ས། སྲིད་དབང་ སྡེ་ ཚན་མི་གཅིག་ བའི་ ས་ ཆ། 不同辖区。古代不同部落长所管辖的地区。

སྡེ་ཕྱིད་གཙང་པ། བཀའ་ བཀྲད་ བས་ བོད་ ཀྱི་ སྲིད་དབང་འཛིན་སྐབས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ རྣིང་ མ་ སྡེ། སོག་ཀུ་ སྤྲེ་ བསྟན་འཛིན་ ཆོས་ རྒྱལ་ གྱིས་ དྲག་ ཤུར་ ལ་ བཏེན་ ནས་ དེ་ ཚར་ བཅད་ ཅིང་ སྲིད་ དབང་འཛིན་ གྱི་ རེད། 第司藏巴汗。噶居派统治西藏的最后一个第司，被蒙古固始汗夺权推翻。

སྡེ་ཕྱིད་ཟངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཅིག་བའི་ཚ་ སྐྱེལ་ལོང་ ལྷ་ ལྡན་ བྱང་ ཆུབ་ གྲོང་ སྐད་ གཞི་ གང་ ཡབ་ ཡུ་ སྐུ་ དང་། ཡུམ་ བྱ་ ཁྲིད་ གཏིས་ ཀྱི་ ཐུས་ སྐུ་ འཁྲུངས། དགུང་ ཚེ་ བཞི་ ལྟེ་ བོ་ ནས་ ཤེ་ ཀེ་ འཕྲི་ ཐོག་ དང་ སུམ་ རྟགས་ སོགས་ ལ་ ཐུགས་ གཞོལ། དགུང་ ལོ་ བཅུ་ ཀྱི་ ནོག་ རྒྱལ་ དབང་ ལྷ་ བའི་ སྐུ་ མདུན་ དུ་ བཅར་ ནས་ མདོ་ ཐུགས་ སོགས་ སྐྱོ་ དང་ ཐ་ རྡོ་ ཀྱི་ ཁ་ ཐོག་ ཏུ་ དོན་ མང་ པོ་ གསན། འདིར་ ཁ་ ཚོ་ ཁྱེད་ ལ་ ཐུགས་ ཁྱོན་ ཆེ་ ལས་ བྱང་ ཁོག་ ཡུལ་ ཐིག་ དང་། ཇ་ རྒྱུད་ སྟོང་ འབྱེལ། གསང་ སྒྲུབ་ ཆོག་ བཅུད་ སྐོར་ ཀྱི་ མན་ ངག་ བཅས་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ སྐྱང་ བ་ སོགས་ མདོར་ ན་ མཁས་ གྲུབ་ གཉིས་ ལྡན་ ཀྱི་ ཡོངས་ འཛིན་ དུ་ མ་ བསྟེན་ ནས་ གྲུས་ མིན་ དང་ གྲུབ་ ཚང་ གི་ རིག་ གནས་ ཀུན་ ལ་ དབྱིས་ ཕྱིན་ པར་ མཛད། རྒྱལ་ དབང་ ལྷ་ ཆེན་ ཚོས་ ཆོས་ སྲིད་ གཉིས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཁབ་ ཀུན་ ལ་ ཞུགས་ ཤིང་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེ་ ཞིང་ ཁྱབ་ བདག་ ཏུ་ གྱུར་ ཏེ། ཁོང་ ཆོས་ སྐོར་ ལ་ ཕྱག་ ལྷག་ ཅིང་ ཇི་ ཙམ་ ཞུས་ ཀྱང་ ཆོག་ ཅེས་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེ་ བའི་ ཕྱིར། ཁོང་ ཆོས་ ཀྱི་ ཡིག་ ཆ་ ཤིན་ ཏུ་ མང་ པོ་ ཞིག་ ཡོད། ཁོང་ ཉིད་ ཀྱ

方。八岁从五世达赖听受显密佛学，从达巴译师听受历算学和语音学，从隆阁·阿旺听受声韵占卜术，从绛巴伦顶·囊杰多吉听受人体尺度学本论支干和秘方语传诀窍等。1679年，任五世达赖第司，管理政教，维修扩建布达拉宫，建造五世达赖肉身灵塔，校正刊刻《医学四续》。其著述在历算方面有《普氏算法·白琉璃》、《白琉璃除垢》、《金塔志·赡洲独严》、《法典·清明晶鉴》、《医学概论·琉璃宝镜仙人喜筵》、《医学四续注释·蓝琉璃》、《诀窍论补遗·斩除非命死绳利剑》及《医学四续图解》七十七幅。又创建医科学校于药王山。1705年被拉藏汗所杀。

ཚེབ། དེབ་དང་འདྲ།

ཚེབ་རྒྱུ། (ཞུས) རིགས་དང་གྲས། 类别，归属：སྐབས་མ་དང་། ཚོགས་ཁག་རིགས་ནི་འབྲུའི་ཚེབ་ཀུ་རེད། 豆和睫类都属于粮食一类。ལ་བ་ནི་སྐུམ་བུའི་ཚེབ་རྒྱུ་རེ་ཡིན། 毡子算是毛织物。

ཚེབ་གཅིག ཚར་ཚར་མིན་བའི་སྐབས་ཅིག་གམ་ཆབས་ཅིག 一同，一齐，成批：ལོ་གསར་ཕྱི་དགོས་མཁོ་རྣམས་ཚེབ་གཅིག་ཏུ་ཉོ་བ། 成批采购新年物品。

ཚེབ་ཉོ། ཚོང་ཐོག་མང་པོ་ཚེབ་གཅིག་ལ་ཚུང་ཉོ་བ། 趸买，成批买进：དངོས་ཐོག་ཚེབ་ཉོ་ཉོ་བ་འཚོང་བྱེད་པ། 成批买进卖出商品。

ཚེབ་པ། (ཟ་དད་པ) བསྡེབས་པ། བསྡེབ་པ། ཚེབས།། (1)འགྲོགས་པ། 结伴，联合：མི་གེམས་དང་ བསྡེབས་ནས་ཡུ་བ་དང་། རྣ་བ་སེམས་དང་བསྡེབས་ནས་ཉོན། 用心看，注意听。ངན་པ་མཉམ་ཚེབ། 同流合污。ཐོ་མཐུན་བའི་ཐོག་གས་དང་ ཚེབ་ པ། 结合同心的朋友。(2)སྡེབ་བའམ་སྡིག་པ། 拼拢，汇聚，组合：དཔེ་དེབ་མང་པོའི་དོན་ སྡེབ་གཅིག་ ཏུ་ བསྡེབས་ནས་བསྒྲུབ་བཅོས་གསར་པ་ རྩོམ་པ། 综合群书，别著新论。གས་ཐུ་བསྡེབས་པ། 归类。མེ་ཀེ་དབྱངས་གསལ་བསྡེབས་ནས་ མིང་ ཚིག་ གྲུབ། 元音字母和辅音字母拼缀构成词和词组。

ཚེབ་བླངས། ཅིག་ཅར་དུ་ བླངས་པ། 一并取出，采集：དགོས་ཆ་རྣམས་ཚེབ་ བླངས་ཏུས། 一次取出必需物品。

ཚེབ་སྒྲིལ། (1)དངོས་པོ་གཉིས་ཡན་ཆད་ཅིག་ཚེབ་ཏུ་སྒྲིལ་བ། 结合，拼合。(2)བོད་ཡིག་སྒྲིག་རྣམ་བཅུགས་འདོགས་རྣམས་ བསྡེབས་ནས་སྒྲིལ་བ་ཤེས་ཡི་གེའི་ སྒྲིལ་བ། 拼写。藏文前加、后加、语基、上加和下加字母的拼合法则。(3)རིག་གནས་ཆུང་བ་ལྔའི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་ཤེས། ཆུ་བཅད་རོལ་མ་ལུགས་ སོགས་ ཡི་ གེའི་ སྒྲིལ་ བ་དང་། ལེགས་སྒྲིལ་གྱི་ཡི་གེའི་ཤེས་ ཡང་ཟེལ་བའི་ རོལ་ ཏུ་ གཞུང་ཞིག 声律学，缀文法。小五明之一。主要论述诗句组合规律和梵文偈句轻重音组合规律。

ཚེབ་སྒྲིལ་རིག་ཆོར་འཕྲུང་གི་རྒྱས། བྱིའུ་དང་ རྡུ་ རྐེ་ལ་ཡི་ གེ་ཤེས་ ཡང་ སོགས་ཚན་ ཚུན་ བསྡེབས་ནས་ཆོག་ སྒྲིལ་ལེགས་ བར་ སྐོན་ བའི་ གཞུང་ སྒྲིབ་དབེན་ཤཀྱ་བས་ མཛད་པ། 《声律学·宝生论》。古印度论师兴底所著详述梵语元音、辅音轻重配合规律的一部著作。

ཚེབ་སྒྲིལ་ཀུམ་ཁིད། བསྐྱེན་བཅོས་ཀྱི་འགོ་ཚུན་ མཆོད་བརྗོད་སོགས་ཀུ་ལན། ཞི་རྟུ། བོད་ཡིག་ གཤུམ་ཤྲི་ ཡང་ བསྡེབས་ཏེ་ སྒྲུང་ བའི་ སྡུམ་ ཚན་ཀྱི་ ཕྱིའུ་དེ་ རྒྱུང་ཆག 三体诗文。兰札、乌尔都和藏文三体合璧的诗句，一般用于书的序头。

ཚེབ་སྒྲིལ་གཤུམ་ཐུགས། ལན། ཞི་རྟུ། བོད་ ཡིག་ གཤུམ་ སྒྲུང་ བའི་ ཐུགས། 三体咒文。兰札文、乌尔都文和藏文三体对照的咒语。

ཚེབ་ཁྱལ། ཚེབ་གཅིག་ཏུ་ བཅིང་། 清算，算总帐，ཐུང་ཀྱི་ ཆད་ཀྱན་ རྣམས་དེ་ རིང་ ཚེབ་ ཁྱེས་ བཅུག་ ཡ་

ཚེན། 过去的债务，今天一并进行了清理。

ཚོང་ཚུ། མང་པོ་འགྲིལ་བའི་ཐེ་ཚན། 成批，一批。

ཚོང་འཚོགས། མཉམ་འཚོགས། 会聚，集合：དུས་བཅར་བཞུགས་ཀྱལ་ཐེབ་འཚོགས་བྱེད་པ། 经常举行联席聚会。

ཚོང་འཇོང་། ཚོང་རྫོག་མང་པོ་ཐེབ་གཅིག་ལ་ཁས་འཇོང་པ། 批发，趸卖。

ཚོད་གཟེ། གསེར་ཟིས་རེ་མོ་བརྡར་ནས་དོད་མདངས་འདོན་བྱེད་ཀྱི་གཟེ། 磨画石，磨画猫眼石。磨光金粉画面使线条发光所用的一种宝石。

ཚོད་ཅུར། མི་མང་གི་ཁ་ནས་དུས་གཅིག་ཏུ་ སྒྲིག་པའི་སྐད་སྒྲ། 哄声，哄然发声。多人同时发出的哄动声：སྐད་ཅ་རིམ་བཞིན་སོད་པ་མ་གཏོགས་ མི་མང་ཐེབ་ཅུར་བཏུབ་ནས་མ་སོད། 话要依次说，不要众口嚣嚣起哄！

ཚོད་ཡིག (1)སྨན་ཀྱི་སྦྱོར་ཐབས་འཁོད་པའི་དཔེ་ཅ། 药物炮制法。记载炮制药物方法的书籍。(2)སོག་ཤུ་མང་པོ་ཐེབ་གཅིག་བཅོས་པའི་ཡིག་དཔེ། 成册文书。装订成册的文件。

ཚོངས། ཐེབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཚོམ་ཀ། (ཁྱད) ཆུན་པོའམ་ སྒྲིལ་ཁ། 捆，束，卷：རས་ཆའི་ཚོམ་ག་རེར་ཡུག་བདུན་རེ་ཡོད། 每一捆布有七匹。སོག་བྱ་བཅུ་དེབ་ཀྱི་ཚོམ་ག་ལྔ། 每十张一卷的纸卷五个。

ཚོམ་ཆག མང་པོ་གཅིགས་ཏེ་འཆིང་བ་ཞིག 捆扎成束者。捆绑成一把一把的：ཤིང་ཚོམ་ཆག་བྱེད་པ། 捆柴成束。

ཚོམ་པ། (ཁྱད) འཕྲིག་པའམ་འཆིང་བ། 捆，绑，束缚；ཁྲིམས་ཚོམ་པ། 制定法律。

ཚོར་ཁ། ལོ་གཤར་སོགས་ཀྱི་སྐབས་མར་སྐྱམ་ཁྲོ་ཞིང་ ཀྱིས་ བཅོས་ པའི་ དུག་ སྐྲའམ་ ཁ་ ཟས་དཀྱིལས་གཅུགས་ནས་ཆོགས་ཙ་ཁྲངས་དག་ བདུན་ཙམ་ཁྱེར་ཏེ་ཆུ་ཁུ་ཚུར་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐང་ཆུང་ཀུ་ཐོག་ཏུ

之苦。དང་ དབང་ ལ་ཐོབ་ པའི་ དོན་ དུ་ དགྲ་ ལ་ བསྡེས་ པ། 为了获得自由，曾和敌人相拼。(2)རྩྭང་བ་དང་། ལག་བྱ། 较量，比赛，竞争；དོ་ བསྡེ་ ཞིང་ ཁོད་ བཏུགས་པ། 竞相挑战。གཞན་ཀྱི་ མཐོང་ ཆུང་ ཁྱད་ གསོད་ མ་ བཟོད་ པར་ སེམས་ ཐག་ གཅོད་ བཅད་ ཀྱིས་ ལག་བྱེད་ ཅིང་ རྩེ་ བ། 不甘别人轻凌，坚决与之较量。(3)བཀའ་བ། 讲说，吩咐：ཁྱེད་ རྣམས་ བདག་ གིས་ བསྡེ་ བ་ ཐཱིད་ བཀྱིད་ ན་ བདག་ དེ་ ཕྱར་ བཀྱིད་ དོ། 诸位若果按照我所吩咐的行事，我就那样办。

སྡོག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡོགས་པ། བསྡོག་པ། སྡོགས།། (1)སྡུད་ པའམ་ ལེའུ་ བ། 揽起，卷拢，盘绕，拾掇：ཆུ་ རབས་ བཅལ་ པར་ གྱོན་ པ་ ཡང་ བསྡོག་ དགོས། 徒涉河滩，要揽起衣服。ཐག་ པ་ བསྡོགས་ པ། 收卷绳子。(2)སྦྱ་ གོན་ ནས་ ཀྱབས་ གཡོམ་ ཅིང་ པ། 准备，预备：ནང་ ཉིན་ ཀྱི་ ཇ་ མར་ དེ་ རིང་ནས་ བསྡོགས་ ཚར། 明天用的茶叶和酥油，今天已经准备好。

སྡོགས། སྡོག་ པའི་ སྐུལ་ ཆོག

སྡོང་ཀང་། (1)མཆོད་ མེའི་ སྡོང་ ཀང་། 灶，灯心。(2)རྩྭ་ ལོ་ སོང་ ཀང་། 树干，草茎。མིང་ གི་ རྣམ་ ཀྱངས་ ལ་ ཡལ་ གྱ་ ལ་ ཆང་ དང་། ལལ་ ཀ་ རྩ་ བའི་ བར་ ཀྱི་ ཤིང་ རྩ།

སྡོང་ཁྱོགས། མཉམ་ དུ་ གཤེགས་ པའི་ ཁྱོགས་ པོ། 助伴，同路朋友，亲密的同伴：མེ་ རྣམས་ ཀྱིས་ སྡོང་ ཁྱོགས་ མཛོད་ ཅིག 请人们相助为伴吧！

སྡོང་ཐིགས། མཆོད་ མེ་ སྡོང་ ཀང་ རྒྱུན་ ལ་རྩ་ ཡལ་ ཁོད་ ཤར་ ཁྲ་ གཤོས་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ རྩེ་ ཐྱུགས་ པའི་ མར་ ཁྲའི་ ཐིགས་ པ། 灯心油滴。在神灯的灯心近旁添注的灯油点滴：དཀར་ མེར་ ཞལ་ གསོའི་ སྡོང་ ཐིགས་ ཀྱ་ ཀ་ པ། 为神灯添注灯心油滴。

སྡོང་དུམ། ཤིང་ སྡོང་ གི་ ཆ་ དུམ་ མམ། ཤིང་ སྡོང་ རྩིང་ པ་ ལ་ཀྱི་ ཞིང་ ལ་ཐོབ་ པའི་ དུམ་ དུམ། 成段圆木，断折的枯树干：སྡོང་ དུམ་ ཆོག་ པ། 烧焦的圆木段。

སྡོང་བོ། ལལ་ ག་ ཀྱེས་ གཞིའི་ རྟེན། 名词。茎，干。植物的主茎。引申义可作事物的根由解：པད་ མའི་ སྡོང་ བོ། 莲梗。ཤིང་ སྡོང་ ཁོང་ དུ་ པ། 空心枯树。ཀྱོད་ ཀྱི་ རྩ་ བ་ དང་། རྣག་ གི་ སྡོང་ བོ། 诉讼问因，流脓找根。

སྡོང་བཟི་བཀོད་ པའི་ སྒྲིང་ ཟུ། ལ་ལགས་ པ་ སྡོང་ བོ་ བཀོད་ པ་ གཟུང་ བར་ ལ་ཀྱུར་ བའི་ གཟུངས། རྒྱུད་ ལ་ཐུབ་ རྒྱས་ བཅོམ་ ལྡན་ བཞུགས། 《华严经心陀罗尼》。藏译者佚名。唐代实义难陀由梵译汉。藏文本在德格版《甘珠尔》怛特罗部第十四函中。

སྡོང་བཟི་སྐར་ རྩེ། (མངོན) ལལ་ ག། 树之手指。树枝的异名。

སྡོང་ཕྱན་ སྡོན་ ཤིང་། ཤིང་ སོགས་ ཀྱི་ སྡོང་ བོ་ ཐུང་ ལ་ ཕྱ་ བའི་ རིགས། 灌木，小树。

སྡོང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྡོངས་ པ། བསྡོང་ བ། སྡོངས།། མཉམ་ དུ་ གཤེགས་ པ་ ལ་ ལ་ སྡོགས་ པ། 结伴，联合，会同：སྡོགས་ དང་ བསྡོངས་ ཏེ་ ཐུན་ ཐུ་ ལ་ རྒྱ། 结伴外出。

སྡོང་ཐྱ། 名词。(1)སྐྲོད་ མེའི་ སྡོང་ རས། 灶，灯心。(2)སྡོང་ པོ་ ཆུང་ ཆུང་། 细枝干，小树干。

སྡོང་ ཐྱ་ རིང་། (མངོན) ཀུ་ བ། 长灯心。葫芦的异名。

སྡོང་ཐྱའི་ སྐོན། ཤིང་ སྐོན། 木本药用植物。

སྡོང་ སྐྱ། སྡོང་ སྡོགས་ དང་ དོན་ གཅིག

སྡོང་ བཀ། སྐྲོད་ མེའི་ སྡོང་ ཐྱང་ དཀྱི་ ཐྱའི་ རས། 灯心布。裹成灯心的布条。

སྡོང་ རྩ། སྐྲོད་ མེ་ ལ་ཐབ་ སྐེད་ པའི་ སྡོང་ ཐྱའི་ རྩ་ མ། 焦灶。燃过的灯灶。

ཇོང་རོས། ཇོང་རས་དང་འདྲ།

ཇོང་ཤིང་། མཆོད་མེའི་སྐྱང་རས་དཀྲི་ སའི་ཤིང་། 灯心扦子。

ཇོངས། སྐྱང་བའི་སྐུལ་ཆོག

ཇོད། སྐྱད་བའི་སྐུལ་ཆོག

ཇོད་ཁང་། སྐྱད་སའི་ཁང་པ། 住宅，居室。

ཇོད་གྱང། སྐྱད་སའི་གྱང། 帐幕。

ཇོད་ཐྲོང་། ཁང་དུ་གནས་སའི་ཐྲོང་ཁྱམ། 本村。现在居住的村落。

ཇོད་སྒྲུབས། འདུག་སྟངས། 坐姿。

ཇོད་གནས། འདུག་སའི་གནས་སམ་ཡུལ། 住宅，住址，居处。

ཇོད་པ། (ཐ་ཤི་དད་པ) བཞུད་པ། བཞུད་པ། སྐྱད།། གནས་པ་དང་། འདུག་པ། 坐，居住，停留：ཚང་མ་མར་སྐྱད་ཅིག 大家都坐下！གནས་རེས་ཅན་ཞེག་ལ་སྐྱད་དགོས། 要居住在固定的地方。ངའི་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་འདི་བཞུད་སོང་། 我的这只表停了。

ཇོད་དབང་། ཡུལ་གང་ཞེག་ལ་གནས་ཚུལ་བའི་དབང་ཚ། 居留权。停留居住的权利。

ཇོད་མ། (ཡུལ) གཞན་ཀྱི་ རྟ་ རོང་འབྲེག་ མཁན་ཧག་པ་རྣམས་ཚན་པ་གཉིས་ཀུ་ བགོས་ ཏེ་ གཅིག་གིས་རྟ་ རོང་དེད་དས་འགྲོ་བ་དང་། གཅིག་གིས་ ་མདའ་འགོག་ཕྱིར་སྐྱད་པ་དེར་ཟེར། 殿后队。匪徒劫得财物，即分为两股，一股持财物逸去，另一股暂时留下，以阻追捕，名为殿后队。

ཇོད་ མལ། སྐྱད་ གནས། 住处；ཐུ་ མའི་ སྐྱད་ མལ་དུ་ ཡིད་ ཆགས་པ། 眷恋旧居。

ཇོད་ཚུགས་པ། (1)རང་གནས་ས་ སྐྱད་ བཏབ་པ། 安静，宁静。性情、气度沉着稳定：སྐྱད་མ་ཚུགས། 不安分。 སློབ་ཕྲུག་རྣམས་སློབ་གྲྭར་ཚུལ་བཞིན་ སྐྱད་ཚུགས་པ། 学生们在学校里安静沉稳。(2)ཚོད་ཟིན་པ། 守分，安分，循规蹈矩：ཁོང་ ཁྲོ་ལང་ཀྱང་ཁ་དང་ལག་ པ་ སྐྱད་ ཚུགས་ པས་ འགྲན་རྩོད་མི་ བྱེད་པ། 虽然发怒也能沉住气，并不动手动口。

ཇོད་བཙན་མི་བདེ་བ། གཞན་གྱིས་ བཙན་ མི་ བདེ་བ་བཟོས་པ། 坐卧不宁，难于忍受：སྐྱིན་ བདག་གིས་སྡུག་ པོ་ བཏང་ བས་ སྐྱད་ བཙན་ མི་ བདེ་བ་བྱུང་། 被主人虐待得受不了。

ཇོད་ཡུལ། འདུག་སའི་གནས། 住址，住地。

ཇོད་རིམ། སྐྱད་དུས་ རེ་ མོས། 值班，当值。该留住的轮次：མཐའ་མཚམས་ སྐྱང་ དམག་ རྟམས་ སྐྱད་རེས་བྱེད་པ། 轮换边防军。

ཇོད་རོགས། མཉམ་སྐྱད་ཀྱི་ རོགས་པ། 同居的朋友。

ཇོད་ཡུགས། (1)སོ་ སའི་ གནས་ སུ་ འདུག་ སྟངས། 坐姿。(2)གནས་ལུགས་ སམ། སྟོང་ ཉིད། 空性。

ཇོད་ཚོང་། འདུག་པའི་ ཁོམ་པ། 空闲，有暇：རང་གི་ཁྱིམ་དུ་ལས་ ཀ་ བྱས་ ཏེ་ སྐྱད་ཚོང་ཙམ་དུ། 有工夫留在自己家里做些事。རྟག་ པར་ སྐྱད་ཚོང་མེད་པ། 经常不闲。

ཇོད་ ས། གནས་ གཞིའམ་ སྐྱད་ ཡུལ། 住处，寓所，位置，坐位：སྐྱད་ས་འཇོན་པ། 占位置，占据坐位。

ཇོད་ སྐྱང་། སྐྱད་ གནས་ བཅས་ ཏེ་ སྐྱང་ པ། 驻守。驻扎防守。

ཇོམ། 名词。(1)བ་ ཐག་ གི་དུ་ ཁུ་ ཅིད་ མཁན་འབྲ་ ཞིག 蜘蛛。མིང་ གི་རྟམ་ གྲངས་ལ་ ལྟེ་ བའི་ ཅན་ དང་། འཐག་ མཁན། དུ་ བ་ ཅན། སྒྲིབ་ འདུ། བའི་ ཅན་ བཅས་ སོ། (2)(ཐུབ་ཅན) མང་ པོ་ ཕྱོགས་ གཅིག་ ཏུ་ སྡོམ་ པ། 归总，归拢，总结。佛书译为嘱陀南或乌枕南：ལས་ སྡོམ་ ཅིང་ པ། 总结工作。གཞུང་ དོན་ ཐུ་ ཁྱི་ ཕྱོགས་ གཅིག་ ཏུ་ སྡོམ་ ཏུག་

ལ། 总括书中前后含义。

སྡོམ་ཀྲྭ། འཕྲུ་སྡོམ་གྱི་དྲྭ་བཀག 蜘蛛网。

སྡོམ་གྱི་ཚིགས་ལུ་བཅད་པ། ཚིག་དོན་གྱི་མཐུག་སྡོམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཚིགས་བཅད་དུ་བསྡེབས་པ། 歌括，歌诀。总结性的偈句。佛书译为嗢陀南颂。

སྡོམ་རྒྱུན། སོ་ཐར་བྱང་སེམས་སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་པའི་ཟབ་མོ་བརྒྱུད་རིམ། 戒统，律统，律仪传统。别解脱戒、菩萨戒和密乘戒授戒上师的历代传承。

སྡོམ་རྒྱུན་འབོགས་པ། སྡོམ་རྒྱུན་གནང་བ་སྟེ་རྒྱལ་བའོ། 传戒。传授戒律。

སྡོམ་བརྒྱུད། སོར་བྱང་སྔགས་གསུམ་གྱི་སྡོམ་པའི་ཟབ་བརྒྱུད། 戒律师承。别解脱戒、菩萨戒、密乘戒的师承。

སྡོམ་གཅོད་པ། གཉེམས་ཆུང་གི་སྒོར་ མཛལ་མི་གཏོང་གཅོད་ཅིང་ཤོལ་མཁན། 内室传达。在寝室外面的传达人员。

སྡོམ་ཆུང་། (1)ལེའུ་ཆུང་བ་ཞིག་གི་སྡོམ་ཚིག 小结。小段落的总结。(2)སྲིག་ ཚགས་ཀྱི་ རིགས་ཀིག 小蜘蛛。

སྡོམ་ཆེན། (1)ལེའུ་ཆེ་བ་ཞིག་གི་སྡོམ་ཚིག 大结。大段落的总结。(2)སྲིག་ཚགས་ཀྱི་རིགས་ཀིག 大蜘蛛。

སྡོམ་འཛིངས་། (1)འཚིང་ཐུ། 捆绑，约束。(2)སྡོམ་ཉིད་ཀྱི་ཐག་པ། 绳子，绳索。

སྡོམ་ཀྱི་ཀ་བཤད་བསམ་སྒྲུབ་མ། ཤེ་ཆེན་ རྒྱམ་སྒྲིགས་རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ ནང་ མཛད་ པའི་ སྡོམ་གསུམ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག 《戒律注释·如意穗》。十八世纪大译师达磨室利为《三律仪论》一书所作注释。

སྡོམ་ཐག སྲིག་ཚགས་སྡོམ་ཀྱི་ཀ་ རས་ བྱང་ བའི་ ཀུད། 蜘蛛丝。蜘蛛所吐丝。

སྡོམ་རྣམ་གཉིས། འཕགས་པ་ཐེག་ མེད་ ཀྱིས་ མཛད་པའི་ཐེག་པ་གྲུབ་ མང་ ཀི་ སྡོམ་ མངོན་ པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྲུབ་མངོན་མིན་པའི་སྡོམ་ཐེག་བསྡུས་ཏེ་གཉིས། 二摄颂。无著论师所著属于共通乘的《阿毗达磨集论》和属于不共乘的《摄大乘论》。

སྡོམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡.བསྡམས་པ། བསྡམ་པ། སྡོམས།། (1)འཁྲིག་པའམ་འཆིང་བ། 捆绑，束缚：ཐོག་བོང་ སྡོམ་པ། 捆成束。 ཐག་བས་ལག་པ་དམ་བོར་བསྡམས་ཏེ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅིད་དུ་མི་འཇུག་པ། 用绳子捆住手不让动弹。(2)མི་འདོད་པར་ཅིད་པ། 断除，封闭，禁闭：རི་རྒྱུ་དང་ཀྲུང་རྒྱ་བསྡམས་པ། 禁止渔猎。 ཁ་ཁྲིམས་སམ་གསང་རྒྱ་བསྡམས་པ། 保密。སྐོ་ཀྱ་བསྡམས་པ། 封门。རྣོན་སེམས་བསྡམས་པ། 断除私念。༢.བསྡོམས་པ། བསྡོམ་པ། སྡོམས།། སྡུད་ པ། 结合，加在一处：བཞི་ དང་ དྲུག་ བསྡོམས་ན་བཅུ་ཡོད། 四加六成十。 ❷གཞན་ལ་གནོད་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་སྐྱོང་ ཞིང་ འཆལ་བའི་ རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱུན་ སྡོམ་ཞིང་འགོག་པ། 名词。律仪，律仪护。根本断除损他行事，能遮能灭恶戒相续的善戒：སྡོམ་པ་སྐྱེ་བ། 律仪生起。 སྡོམ་པ་ཉམས་པ། 失戒。 སྡོམ་པ་འཛིན་པ། 持戒，守戒。 སྡོམ་པ་ལེན་པ། 受戒。 སྡོམ་པ་ཉེས་པ། 失戒，犯戒。

སྡོམ་པ་ཀུན་ལས་བའི་རྒྱུ་བཞི། ལྷུང་ བ་ འབྱུང་བའི་སྐོ་བཞི་སྟེ། མི་ཤེས་པ་དང་། མ་གུས་པ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། རྩེན་མོངས་པ་མང་བ་ནམས་ སོ། 犯戒四因。违犯佛制律仪的四种原因：不知、不敬、放荡和烦恼粗重。

སྡོམ་པ་ཉི་ཤུ་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བསྡམ་ བྱ་ སྟོན་

ཅིང་ཚིགས་བཅད་ཅེ་ཤུ་ཡོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཅེས་བྱ་བའོ་ཞེས་གསུངས་པ། 《律仪二十颂》。古印度旃陀罗阁弥论师著，全书包含二十偈颂，叙述菩萨戒诸学处。

སྡོམ་པ་གཉིས་བའི་རྒྱུ་བཞི། སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་པ་རྣམ་གཉིས་གཉེན་པའི་རྒྱུ་ནི་བཞི་སྟེ། བདུད་འཕྲིན་པའི་གང་ཟག་གི་དྲྭ་བ་ཐག་པ་ནས་བཏྲུབ་པ་ཕྱལ་བ་དང་། ཤི་འཕོས་པ་དང་། རྒྱུ་འབྲས་ཤེད་པར་ལྟ་བ་སོགས་རྟེན་ལྟ་རྒྱས་པ་དང་། མཚན་གཉིས་ཅིག་ཅར་ཐྱུང་བ་དང་ མངོན་གཉིས་ཀྱང་པ་རྣམས་སོ། 舍戒四因。舍弃别解脱戒有四种因：决心向解事明理者说明还戒，死亡，生起无因果等邪见，二根人和性别三次变异者。

སྡོམ་པ་ཕྱལ་བ། བསྟན་པ་ཡང་ཕྱལ་ཏེ་སྐྱེ་ནས་བཅ་པ། 奉还戒律，舍戒还俗。

སྡོམ་པ་ལེན་ཡུལ་ལྔ། སྟོན་པའི་སྐུ་གཟུགས་དང་། ཆོས། མཁན་པོ། སློབ་དཔོན། དགེ་འདུན་བཅས་ལྔ། 受戒五境，受持律仪五处：佛像、佛经、亲教师、轨范师和僧伽。

སྡོམ་པ་གསུམ། (1)སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་པ། ཐུང་ཞེམས་ཀྱི་སྡོམ་པ། སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་པ། 三律仪：密乘、菩萨和别解脱。(2)འདོད་པའི་ས་ལས་བརྒྱས་པ་སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་པ། གཟུགས་ཀྱི་ས་ལས་བརྒྱས་པ་བསམ་གཏན་གྱི་སྡོམ་པ། ཁམས་གསུམ་ལས་འདས་ཤིང་འཕགས་པའི་ས་ལས་བརྒྱས་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་སྡོམ་པ་སྟེ་གསུམ། 三律仪：由欲界地所摄别解脱戒；由色界地所摄静虑戒；超出三界由圣者地所摄无漏戒。

སྡོམ་པའི་དཀྱིལ། (ཨངན) འདོད་ལྷ། 戒律敌。欲天的异名。

སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། ཉེས་སྤྱད་མཐའ་དག་ལས་ལྡོག་པར་ཟིན་པ་སྟེ། 律仪戒。守诸律仪远离罪过，防护此心不于十不善业动念流转。

སྡོམ་ཁྱིམ། ཁང་ཆུང་། 小房，小屋：སྐྱིད་ཚལ་གྱི་མཐའ་སྡོམ་ཁྱམ་བསྐོར་བ། 林园四周有小屋环绕。

སྡོམ་ཟུངས། (1)དཔེ་ཚན་ཁ་ཡིག 书题。书籍封面标名。(2)ཁག་མང་སྡུགས་བསྡུས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག 总目，综合名单。

སྡོམ་ཟིད་ཕྱག་རྒྱ། གདོན་བགེགས་འཆིང་ཟིད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། 拘捕印。拘捕魔鬼时所结手印。

སྡོམ་མིན། གཞན་གནོད་གཞི་དང་ བཅས་ པ་ ལ་ཤུན་དུ་ཞུགས་ནས་ཕུས་ངག་མི་སྡོམ་པ་ སྟེ་ ཤན་པ་ དང་འཇུད་མཐུན་མ་སོགས་ཀྱི་ བྱ་ངན་དང་འབྲེལ་ བའི་རྣམ་པར་རིག་ཟིན་ཀྱི་གཟུགས། 不律仪，非律仪，恶戒。持续从事损他之行，不护身语，如屠夫娼女等邪恶言行所系表色。

སྡོམ་ གཙང་། བསྟབ་ ཞིས་ གཙང་ བ། 戒行清净。

སྡོམ་བཟོད། རབ་བྱུང་། 僧伽，出家人：སྡོམ་བརྟུན་ལྡན་བའི་བགེས་གཉེན། 持戒善知识。

སྡོམ་བཞོད་དམ་བ། རིགས་ གསུམ་ མགོན་ པོ་ དང་། མཁན་སློབ་ཆོས་གསུམ། ཤོ་སྟ་བ་སོགས་ མཚན་བའི་དབེ་རིས་ཤིག་སྟེ། རལ་གྲི་དེ་འཇམ་བའི་དབྱངས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱོད་བཅོན་ དང་། པོ་ ཏི་ ཐུགས་རྗེ་ རྗེ་མཚན་ཐྲེད། རི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ བའི་ ཁད་ མ་དེ་ སྐུན་ རས་གཅིགས་དང་ སློབ་ དཔོན་ ཁད་ མ་ འབྲང་ གནས་ མཚན་ཐྲེད། ངང་པ་མགོ་གཉིས་ཅན་དེ་ཞེ་བ་ འཚོ་མཚན་ཐྲེད། རེ་ཙོ་ མགོ་ གཉིས་ཅན་དེ་ཤ་ ཐོན་བ་མཚན་ཐྲེད་བཅས་རེད། 圣僧图。表示三怙主，亲教、轨范、法王三尊和翻经译师等的西藏佛教传统壁画之一。剑表文殊菩萨和赤松

德赞，经函表金刚手菩萨，中央莲花表观音菩萨和阿阇梨莲花生，双头黄鸭表堪布希瓦措，双头鹦鹉表译师。

སྡོམ་བཟློག་དབང་བོ། (ཤངས) དང་སྦོང་། 比丘王。仙人的异名。

སྡོམ་ཚིག དོན་མང་པོ་ཚིག་ཐུང་དུ་བསྡུས་པའི་ཚིག། 结论，总纲。佛书译为摄颂或嘔陀南。

སྡོམ་གཟེར། ཨན་ཏུན་སྡོམ་ཅིད་ཀྱི་གཟེར་བུ། 钉，绞钉。

སྡོམ་ཙི་མེད་ཅ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ པའི་ མཐུན་ཀྱེན་ལྔའི་ནང་ནས་བསམ་ པའི་ མཐུན་ ཀྱེན་ཞེག་སྟེ། དེ་ཚུལ་ཁྱི་སྡོམ་པ་ལན་གཅིག་ཟིངས་ཀྱང་རུ་ལྟུང་ཉཚབ་བཅས་ཀྱི་སྐྱེ་ནས་ཐམས་པ་མ་ཡིན་པ་སྡོམ་པ་རྣིང་བས་ཚུད་མ་ བཀག་པ། 无残戒。毗奈耶中所说五种顺缘中之想顺缘事。谓沙弥戒虽一次受，但非由覆根本罪之残戒所遮止者。

སྡོམ་སེམས། ཉེས་པ་ཁྱིས་མི་ཟེད་པའི་སྐྱང་སེམས། 防护心，警戒心；ཐུར་ ཐུས་ ལ་ ཤུད་ སེམས་དང་། ཐྱེན་ཆད་སྡོམ་སེམས། 悔前戒后。

སྡོམ་གཏུམ་རྩམ་ངེས། རང་ བཞིན་ རྡོགས་ པ་ ཆེན་པའི་ལས་ཀྱི་ཆ་ལག་སྡོམ་པ་གཏུམ་ རྣམ་པར་ དེས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས། 释为广律论。关于戒律之论著。

སྡོམ་ཐུ། ●སྡོམ་པའི་སྐུལ་ཆིག ●ཕྱག་པ། 名词。捆，把，束。

སྡོར། ཐུག་པ་སྐྱོ་ཚ་ལ་གདབ་ རྒྱུའི་ཁ་ཆིལ་སོགས་ རས་ བཏུད་སྐྱེད་ ཟེད་ཀྱི་ ཇས། 名词。佐肴品。搀和在肴馔、茶、汤面及粥中的食物；ཐུག་སྡོར། 汤面或粥中搀和的蔬菜、肉类及干果等。ཇ་སྡོར། 和茶物。指酥油。

སྡོར་དཀར་བ། སྐྱང་གནས་ སོགས་ དམར་ ཐས་ སྐྱངས་ནས་དཀར་གསྐྱམ་ཀྱི་ རས་ལ་རྟེན་ མཁན། 素食者。不吃荤腥的人。

སྡོར་ཁལ། ཐུག་པ་ལ་གདབ་ རྒྱུའི་ སྡོར་ དང་ ཟེ་ ཅམ། 加入粥中的佐食品和面粉。

**ལྡེ་ཀ་ཁྱུང་ དང་ ཁྱུང་ཆུང་ ཁ་ཅིག་ ཡང་ ཁ་ཅིག

ཚོལ། ཚོལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བཏད། 名词。(1)ཀོ་ཅིའོ། 符号，记号，名称，姿势。有意义可解的事物、声音或动态：མིག་བདེ། 眼色。བདེ་ཚིག་བཏགས་པ། 只是挂名。ལག་བདེ། 手势。(2)ཡིག་ཐོག་གསལ། ངག་ཐོག་ནས་བཀའ་བའི་ལན། 信，消息；ཞེས་བདེ། 动身信号。འཕྲིན་བདེ། 音讯。མཚོན་བདེ། 客单，请帖。དངོས་ཀུགས་བཏུད་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་བདེ་བཀའ་བ་ལྟར་དོག་ཐབས་ཅིའོ་བ། 按照直接、间接表示的态度进行准备。

བཏ་སྐད། (1)མིང་བདེ་དང་སྐད་རིགས། 符号和声音。(2)སྐད་དོའོ། 对字。两种不同语文中互相对应的原文。

བཏ་སྒྱུར་བ། (1)སྐད་ཡིག་སྒྱུར་མཁན། 翻译者。(2)རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྐད་ཡིག་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་འབེལས་པ། 翻译。文字或口头翻译。

བཏ་ཆད། (1)ཤེས་བྱའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ནས་སངས་བྱས་མིན་གྱི་སྒྲུབ་བའི་མིང་བདེ། 术语。某一学科中的专门用语；འདུལ་བའི་བདེ་ཆད། 毗奈耶术语。(2)སྐད་དོའོ། 对字。两种不同语文中相对的原文。

བཏ་འཆལ། བདེ་ཁྲིམས་མ་དག་པ། 无根据的信息。

བཏ་སྐྱོང་བ། མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བོད་བདེ། 古字，旧词。指唐末藏王热巴坚以前，未经重订的文字。

བཏ་སྟོན་བ། ཀོ་བདེ་སྒྲོག་བ། 指示，示意，发出信号；ཐེབ་ཕྱགས་ཐེབ་སྐྱངས་ཀང་ཤའི་བདེ་སྟོན་བ། 指示各种方式方法。

བཏ་ཟིན། འཕྲིན་གཏོང་ཐེབ་ཀྱི་ཡི་གེ། 通知书，通知单；དངོས་རིགས་ལེན་བའི་བདེ་ཐོ་བཏོང་བ། 发出领物通知单。

བཏ་ཚིག་བཀའ་གཅོད། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་སྐད་ཆའམ་ལག་རྟོང་སོགས་ཀྱི་རྣོ་ནས་དོན་ཅ་གཏན་འབེབས་ཐེབ་པ། 表决。会议上通过发言、举手等方式做出决定。

བཏ་དག (1)ཡི་གེའི་བདེ་ཐོབ་མ་ནོངས་པ། 文字正确，拼写法不错。(2)སྒྲ་དང་སྐྱེ་ངག་ཕྱོགས་བའི་སྐུམ་རྒྱུགས་དང་། དག་ཡིག་ཤུ་བྱ། 语法及正字学。声明论和修辞学以外的语文书。

བཏ་དྲན་ཤེས་པ། རགས་པ་ཙམ་ཤེས་པ། 略知，粗解；མིང་ཆིག་བདེ་དྲན་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་གནས་ཤུགས་ཟབ་མོའི་དཀའ་གནད་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་དཀའ། 只凭粗解词义是难于精通艰深的道理的。

བཏ་དྲན། གཞི་གང་ལ་མིང་ཐོག་མར་སྤྱང་བའི་དྲན། 名号位。初给事物命名之时。

བཏ་དོན། མིང་དང་སྐད་ཀྱི་ཚོ་དོན། 文义，语义。可以了解的意义。

བཏ་འདེད། རྩད་གཅད་དམ། ཞིབ་འཇུག 盘查，追问，穷究；ཁྱད་གཏེ་སུ་ཡིན་ཀུ་མ་ཀུ་འདེད་ཀྱིས་བདེ་འདེད་མཐེལ་ཁྱེན་གཏོང་བ། 象吹气澈肠一样地穷究祸首为谁。ངན་སྤྱོད་གཏོམས་མཁན་གང་ཡིན་བདེ་འདེད་ཞིབ་ནས་ཁྱེད་ཀྱི། 认真追查搞阴谋的人是谁。

བཏ་འདེད་པ། ཁྲིམས་རྩད་གཅད་མཁན། 盘查者，追问者。

བཏ་སྒྲིག། (1)(བྱ་གངས།) 1.མིང་བདེ་ཐ་སྙད་རྣམས་ཁེ་བཞིན་ཚོ་བར་ཁྱེད་ཐབས། མ་རོད་བར་སྐྱེན་བར་ཁྱེད་བའི་གཞུང་། དབེར་ན། ཐུམ་རྒྱས་དག་གི་སྐུམ་ལྟ་བྱ། 语文著作物。如语法、正字学等。2.སྒྲའི་བསྟན་བཅོས། 声明论，声明学。(2)ལན་སྒྲིད་པ་དང་ཚོ་དོན་ཐོད་པ། 通知书，通告文件。

བརྡ་སྦྱོང་བཅུད་བཅོལ། ཡི་གེའི་བད་དག་སྦྱོན་པའི་གཞུང་། 语言学书籍。

བརྡ་སྦྱོང་པ། (1)ཕྱང་སྦྱོན་པ། 解音释义。(2)གཏམ་གོང་པ། 通知，告知，打招呼。(3)ལག་པ་སོགས་ཀྱིས་བརྡ་གཏོང་བ། 以表情、动作示意，如手势等。(4)ལུ་སྟེགས་ཚངས་པ་བའི་ནང་གསེས་གྱུབ་མཐའ་མཁན་ཞེག 声论派师。古印度梵天教内所分三派之一的声论教徒。

བརྡ་སྦྱོང་ཚིའི་རིག་པ། ཡི་གེའི་བད་དག་སྦྱོན་པའི་རིག་གནས། 声明。文字音韵学。

བརྡ་སྦྱོང་གཞུག་ལག ཡི་གེའི་བད་དག་གི་བསྟན་བཅོས། 语言学书籍。

བརྡ་སྦྱོང་ཡི་ཀེ། འཕྲིན་ཡིག 信函，通知书。

བརྡ་འཕྲོད་པ། གོ་དོན་ཁོག་ཏུ་ཚུད་པ། 领会，了解，明白：ཕན་ཚུན་འཕྲོས་མིལ་གང་བྱས་བདེ་འཕྲོད་ཀྱི་ཤེས་བྱུང་སོང་། 相互讨论的都明白了。བོད་སྐད་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་ཞེག་གིས་བོད་རིགས་ལ་སྐད་ཅ་གང་བཤད་བད་འཕྲོད་པ་ཡོང་། 一个通晓藏语的人，和藏族谈什么话都谈得通。

བརྡ་སྦྱོང་མཁན་ཅོ། བད་སྦྱོད་མཁན་དམ་མིང་ཐོག་མར་འདོགས་མཁན། 命名者，擅长语言学者，创造名词术语者。

བརྡ་སྦྱོང་བ། (1)བད་སྦྱོད་པའམ། ལན་སྦྱོད་པ། 通知，告知。(2)ཞུ་གཏུག་ཐྱེད་པ། 控告，陈诉：ཁེམས་ཁང་ལ་བརྡ་སྦྱོང་ཞུས་པ། 已向法院起诉。(3)མིང་བད་གསར་པ་སྦྱོང་བ། 安名，命名，最初命名。

བརྡ་མི་རྙིང་ཅོ། མིང་ཐོག་མར་འདོགས་མཁན། 命名老人。最初给某一事物定立名称的人。此等名称，须经约定俗成始能明确表达概念，然后称为བ་ཐུབ།

བརྡ་ཙམ། དོན་མེད་པའི་མིང་ཀུང་ཙམ། 空名，唯名，有名无实。

བརྡ་ཤིག (1)བད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས། 语言学，声明论。(2)ལན་གཏོང་བའི་ཡི་གེ། 通知书。(3)གསུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱིས་པའི་ཡི་གེ། 秘密文字，密码，隐符：མཁའ་འགྲོའི་བད་ཡིག 空行秘籍。宗教徒臆造的一种不易认识的"天书"。

བརྡ་ཚིགས་སུ་གཅོད་པ། གོ་ཆོད་ཀྱི་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ། 肯定意义。因明中译为判断名称或假设分别。如说"这是碗"，则"碗"是被正面肯定的事物。

བརྡ་ལན། ངག་དང་ཡིག་འབྲིན་གང་རུང་གི་ལན། 反应，回答，响应：མེས་རྒྱལ་ཁྱི་འབོད་སྐུལ་གནང་བར་བད་ལན་ཕུལ་བ། 响应祖国的号召。ཁོ་ཚོར་བད་ལན་སྟོངས། 回复他们吧！

བརྡ་ཚིག བད་གོ་ལོག་ཏུ་སྨྲོད་པ། 颠倒示意，反面示意：སྐད་ཅ་འདི་གོ་ཉིས་བད་ལོག་བྱུང་སོང་། 此话已说错听错。

བརྡ་ཤེས། (1)སྐད་ཡིག་སོགས་ཀྱི་གོ་དོན་ཤེས་པ། 领会，了解。明白语言、文字等的意义。(2)ཕྱང་གནས་ཤེག 珊岩。一大数目名。

བརྡ་ཕྱོག ཐུགས་རིས་ཆེ་བ། 偏见大，颇偏私。

བརྡ་ཕལ་ངེ་བ། བོད་རྒྱལ་ཁྲི་རལ་སྐབས་བཀས་བཅད་མཛད་པའི་རྗེས་ཀྱི་བོད་བད། 今用字。藏王热巴坚时重订后的藏文。

བརྡ་བསལ་བ། མིང་བད་རྣམ་པར་གཅོད་པ། 否定意义。如说"这是碗"，则"瓶"等是被侧面否定的事物。

བརྡབ་དགྱག་རྒྱག་པ། ཟུ་མ་འཇུག་པ། 挑拨，搬弄是非：ཕན་ཚུན་མཐུན་པའི་བར་དུ་བདབ་དགྱག་རྒྱག་པ། 在互相和好的关系中进行挑拨。

བརྡབ་བཙོས་ཏེ་འབྲོ། འབྲིད་པའམ་འགྲེལ་ཕྱིན་འགྲོ་པ། 跟跄而行：ཚང་གིས་ར་བཟི་རས་ལས་

བར་བྱད་འཚེས་ཏེ་འགྲོ་བ། 带醉途中，跟跄而行。

བརྡབ་བརྡབ་སྐྱག་བ། དུལ་སོགས་གསིག་གསིག་བྱས་ནས་མིད་པ་བཙོ་བ། 振动，抖搂，抖去；གོན་ཆས་ལ་ས་དུལ་འགོས་པ་བྱད་བྱད་སྐྱགས་ཏེ་ཕྱིས་ཚིགས་བཏུབ་པ་ཡིན། 抖去沾在衣服上的灰尘，然后折叠起来。

བརྡབ་བརྡབ་གསིག་གསིག ཇི་ཙམ་ཚང་མ། 尽具所有，一切，全部；དངོས་པོ་གང་ཙམ་ཞང་ལ་བྱད་བྱད་གསིག་གསིག་བྱས་ནས་སྐྱད་པ་ཡིན། 全部东西都给了他。

བརྡབ་བ། ❶རྡེབ་པའི་མ་ངོངས་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) བརྡབས་པ། བརྡབ་པ།། ཤེད་ཀྱིས་རེག་ཐལམ། གྲུག་པ། 碰，跌；ཆུ་ལ་བཤལ། ཕྱག་ལ་བརྡབས། 水中洗过，石上磨过。意谓已经受多方面考验。ས་ལ་འགྱེལ་ཏེ་ཀང་པ་བརྡབས་སོང་། 摔倒在地上，跌伤了脚。སྒོའི་ཡ་ཐེམ་ཏེ་ཅང་དམའ་བས་རྐྱག་པར་མགོ་བརྡབ་ཀྱི་འདུག 门楣太矮，经常碰着头。ཡང་ལངས་ནས་མགོ་བརྡབས། 起立碰着头，坐下碰着腚。喻处境困难。

བརྡབ་ཚོགས། ལས་ཀ་གང་ཤིན་དུང་མི་ གཅིག་གིས་བྱས་ན་ཚང་མས་བྱེད་པའི་ཉུང་ལངས་པ། 群起效法，一呼百应；མི་རྣམས་ བརྡབ་ ཚོགས་ལངས་ནས་སྒྲིབ་སྒྱུང་བྱེད་པ། 人们群起跟着学习。སྐད་ཅ་བརྡབ་ཚོགས་བྱས་ནས་བཤད་པ། 异口同声跟着说。གྲོས་གཏམ་སྟོང་དལ་ཀྱིས་ མི་ གོད་པར་ བརྡབ་ ཚོགས་ ཆེན་པོས་ གོད་པ། 讨论并不松弛，发言很踊跃。

བརྡབ་གཏོགས། (1)བརྡབ་ཚོགས་དང་འདྲ། (2)བརྡ་གཏོག་དང་འདྲ།

བརྡབ་གསིག འཁྲིག་དྲང་ངམ་མནར་གཅོད། 蹂躏，欺压，糟蹋，扰害，摧残；མི་ སེར་ ལ་ ཁྲལ་ བསྒྲལ་ ནས་ བརྡབ་གསིག 催征差徭，扰害平民。

བརྡབས་ཆག བརྡབས་ནས་ཆག་པའམ། སྐྱེག་གོང་བ། 跌碎，落地破碎；དཀར་ཕེའུ་སར་བརྡབས་ཆག་བྱུང་། 碗落地上跌破了。

བརྡབས་པ། ❶རྡེབ་པའི་འདུས་པ། ❷བརྡབ་པའི་འདུས་པ།

བརྡབ། བརྡ་དང་འདྲ།

བརྡའི་ཚ་སྒྲུག བརྡ་ སྐད་ཀྱི་ མིང་། 名称，名词，术语。佛书译为名言假说、假言说。

བརྡའི་ངོ་བྱ་སྐྱེང་བ། རང་བྱུང་གི་མིང་ དྲུབ་ཆོས་འཛིན་པ། 假名出家。空具出家名号。

བརྡར་བཏགས་པ། མིང་གི་ཐ་སྙད་སྐྱེར་བ། 命名，取名。佛书译为世俗、假立、假有、假名安立；མི་རྣོད་པོ་ཁྱེག་ལ་སེང་གེ་ཞེས་པའི་ བརྡར་བཏགས་པ། 给勇猛的人取个名字叫“狮子”。

བརྡར་བཏགས་པའི་ ཚིག་ མཛོད་པ། དོན་དམ་པའི་ཚིག་མཛོད་པ་དེ་འགྲེལ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ དྲུ་ཁྱུགས་པའི་ ཐེག་པ་མཐའ་མྱེལ་གསུམ་གྱི་ ཤེས་རབ་ ཟབ་ཁྱད་དང་ལྡན་ ཐོབ་ཀྱི་ ཤེས་ རབ་ གང་ ཡིན་པ་དང་། དེ་རྣམས་བརྗོད་བྱར་ཕྱིད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ སོ། 世俗对法，假名阿毗达磨。宣说为证胜义对法而努力闻、思、修时所有诸有漏慧和生得慧的论著。

བརྡར་བཏགས་པའི་ཤེས་པ། ཐ་ སྙད་ དབྱངས་ཕྱིད་ཀྱི་རིག་པ། 语言知识。佛书译作世俗智。

བརྡར་པ། དར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

བརྡར་གཟུབ། ངོ་བྱ། 摩擦。

བརྡར་ཤ་ཆོད་པ། (1)རིག་ པས་ དཔྱད་ ཤཐང་ གཏན་པ། 判断，决断。(2)མཆོད་སོགས་རྩེ་ཐོན་པ། 锋刃锐利。

བརྡལ་བྱ། དལ་ཐུ་དང་འདྲ།

བཏལ་བ། དལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བྱིངས་པ།

བཏལ་ཚེན། (1)གཞན་གྱི་དངོས་རྫོག་རྒྱལ་འབྲིན་ཐུ་རྒྱ་ཐོངས་ནས་བྱ་ཆ་ལེན་པ། 运货收费，收运费。(2)བྱ་ཆ་ལེན་མཁན། 收运费者。

བཏལ་བཤིག ཐྲི་འཛོག་མ་བྱས་ བའམ་ རས་ སྲ་བོར་བ། 撕毁， 抛弃： མནའ་ ཆིངས་ བཏལ་བཤིག་ཏུ་བཏང་བ། 撕毁了盟约。

བཏུང་བ། དུང་བའི་མ་བྱིངས་པ།

བཏུངས་པ། དུང་བའི་འདུས་པ།

བཏུངས་ སྐྱེད། བཏུངས་ ཏེ་ ལྷུ་ བསྒྲིགས་ པ། 捶合， 敲拢。 经敲捶使之成形： ལྷགས་ ཏོག་ བཏུངས་སྐྱེད་ཀྱིས་བཟོས་བའི་སྟོད་ སྐྱེད། 捶铁皮而成的器具。

བཏུངས་བཅོག་ས། ཐྲི་བཏུངས། 打，殴打，བཟུང་དམག་ལ་བཏུངས་ བཅོག་ས་ མི་ ཉེད། 不殴打俘虏。

བཏྲལ་བ། (རྟེང་) (1)གཡོ་བ། 挥舞，摇动。(2)བཏྲལ་བ། 研磨，研细。

བཏེག་ཆ། དེག་ཉེད་ཀྱི་ཟཆོད་ཆ་ སྐྱིའི་མིང་། 挺、锤等古代使用的打击武器。

བཏེག་འཆོས་པ། འགྲེལ་བའམ་ལྷུང་བ། 倒下，坠下；ས་ལ་བཏེག་འཆོས་པ། 倒在地上。གཡང་ དུ་བཏེག་འཆོས་པ། 掉下悬岩。

བཏེག་བ། དེག་བའི་མ་བྱིངས་པ།

བཏེག་བའི་སྐྱང་བྱིད། ལྷུང་ཉིད་འབའ་ཞིག་པ་ དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། དགེ་ སྐྱོང་ལ་ངང་གིས་ དངོས་སུ་བཏེག་པའམ་ བཏེག་ ཏུ་ བཅུག་ བའོ། 殴打堕。九十单堕之一。 亲自殴打或唆使他人殴打比丘者。

བཏེག་བར་གཟུས་པའི་སྐྱང་བྱིད། སྐྱང་ཉིད་ འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། ཁྲོས་པས་ དགེ་ སྐྱོང་ལ་བཏེག་པར་བཅུམ་པ་ སྟེ་ བཏེག་ ཙམ་ ཉིད་ དུ། 拟打堕。九十单堕之一。 谓瞋恚拟打，即作打比丘状者。

བཏེགས་པ། དེག་པའི་འདུས་པ།

བཏེགས་ཀྱལ། བཏུངས་པའི་ ཤུལ་ ཁམ་ རྀས། 伤痕。 鞭打棍击留下的痕迹： ལུས་ བོར་ ཐྲི་ བྱང་བཏང་བའི་བཏེགས་ཤུལ་ཀྱིས་ཁྱིངས་པ། 身上到处都是被毒打的伤痕。

བཙོལ་ཚོས། རྒྱང་སྐྱེད་དམ་ མ་ རབས། 狂放的行为，下流的行为。

བཙོལ་གཏམ། ཚུལ་མིན་ཀྱི་གཏམ་མམ་གང་བྱང་ གོད་བའི་གཏམ། 胡言，乱语。随便说的话。

བཙོལ་ཁབས། ཚིག་ལྡན་ཁྱེའ་བམ་ཉག་རྩེག 词语不清，言辞含混。

བཙོལ་བ། (རྟེང་) འབྱུང་བོས་བཏམས་པ། 魔鬼附体。

བཙོལ་བོར། ཐུལ་ བོ་ གཉའ་ ཁྲི་ བཅན་ བོ་ ནས་ ཐུལ་རབས་དྲུག་པ་ཁྲི་ སྟེ་ བཅན་ བོའི་དུས་ སུ་ བོད་ དུ་ དར་བའི་ བོན་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ ཤེག་ སྟེ་ སྟོན་ ཀྱི་ བཤད་ སྒྲིལ་ དུ་ སྐར་ གདུག་ འཇིས་ ཐྲི་ བ་ ཁེག་ ལྷལ་ཁམས་ གཞན་དུ་ ཁྲིད་དེ་ ནུས་པ་ བསྒྲུབས་ནས་ མངོན་ ཤེས་ སྒོབ་པ་ བ་དང་། ཐྲི་ས་ཀྱི་དེབ་ ཐེར་ཁག་ གི་ནང་དུ་ ཆབ་ སྲིད་ བོན་ ཀྱི་ བསྒྲུབས་ ཁེས་ གསལ་ བའི་ བོན་ བོ་ དེ་ ནས་ བྱུང་། 附体苯波。最先在前藏流行的苯波教。传说古有厉鬼迷一儿童，引往异地授以道术，得鬼神通， 首创此教。后世历史传记中说"苯教辅国政"的苯教， 即指此派，最初拥立渥赤赞普为吐蕃王者亦即此派。

བཙོལ་བ། རྩོལ་བ་དང་འདྲ།

བཙྭག་བ། ཙྭག་བའི་མ་བྱིངས་པ།

བཙྭག་པས་བ། ཙྭག་བའི་འདུས་པ།

བཙྭད་བ། ཙྭད་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བྱིངས་པ།

བཙྭབ་བ། ཙྭབ་བའི་མ་བྱིངས་པ།

བཙྭབས་བ། ཙྭབ་བའི་འདུས་པ།

བསྡོག་པ། ཕྱིག་པའི་མ་དོངས་པ།

བསྡོགས་པ། ཕྱིག་པའི་འདུས་པ།

བསྡད་ཐྲོང་། དཔལ་མ་སྡོངས་ པར་ བསྡད་ ཡོད་ པའི་ཐྲོང་། 居民点。现在有人居住的村落。

བསྡད་ངོན། དཔལ་མ་སྡོངས་པར་བསྡད་ཡོད་པའི་མི་ཚང་ཐེམ་དུའ། 住户。现存的居民户。

བསྡད་པ། སྡོད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་དོངས་པ།

བསྡད་ཀྱལ། ཐུར་བསྡད་ཐྲོང་པའི་ཁྱམ་མམ་ས་ཆ། 故居。往昔住所。

བསྡམ་བཀྲིག ཡན་ལག་སོགས་ཐག་ པས་ འཆིང་ པ། 捆绑，系缚；གཡག་ལུག་ཐག་ པས་ བསྡམ་ བཀྲིག་ཅིའོ་པ། 绳捆牛羊。

བསྡམ་རྒྱ། བཀག་ སྡོམ་ ཅིང་ རྒྱའི་ ཁྲིམས་ རྒྱ། 禁令。禁止从事某项活动的法令。

བསྡམ་པ། འཕྲིག་པ་དང་མི་འདྲ་ བར་ཅིང་པའི་ དོན་དུ་ ཚོ་བའི་ སྡོམ་པའི་མ་དོངས་པ།

བསྡམ་བྱ། སྐོ་གསུམ་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་དེ། སྡོམ་གསུམ་ རང་རང་གི་ཐུང་བྱ་རྣམས་ སོ། 所戒。于三门恶作，三律仪各各之应断者。

བསྡམ་བྱའི་ཉེས་བྱས། དགེ་ཚུལ་ཀྱི་བསྡུང་བྱ་ རྒྱངས་འདུས་ སོ་གསུམ་ལས་གཞན་པའི་དགེ་སློང་ གི་ཐུང་བྱ་རྣམས་ཡིད་ཀྱིས་བསྡམ་ པར་ བྱ་ དགོས་ པས་བསྡམ་བྱའི་ཉེས་བྱས་ཞེས་བྱ། 所戒恶作。沙弥所守护之三十三种违犯之外的比丘所应断罪，须加意防护，故名所防护恶作罪。

བསྡམ་རྩ། ཐ་བ་གང་བྱུང་བྱས་མི་ཚུགས་ པའི་དམ་ བཟློག་ས། 禁戒，禁令。

བསྡམས་པ། འཕྲིག་པ་དང་མི་ འདྲ་ བར་ ཅིང་ པའི་ དོན་དུ་ ཚོ་བའི་ སྡོམ་པའི་འདུས་པ།

བསྡམས་ཚོང་། གཞུང་ཟླར་ངེས་ ཅན་ ཞོག་ གིས་ མ་གཏོགས་གཞན་ཀྱིས་ ཉོ་ཚོང་མི་ ཚོག་ ཅས་ དམ་ བཟློག་ཐུས་པའི་ཚོང་ལས། 专营，垄断商业。政府统管或某一私家垄断经营的商业。

བསྡེག་པ། སྡོག་པའི་མ་དོངས་པ།

བསྡེགས་ཁང་ཐྲོད་པ། (ཐུབ) མིག་གིས་གཟགས་ པ། 瞄准。སེ་ཁུང་ནས་འབེན་ ལ་ བསྡེགས་ ཁུང་ ཐྲོད་དེ་མེ་མདའ་ཐྲག་པ། 从瞄准孔瞄准开枪。

བསྡེགས་པ། སྡོག་པའི་འདུས་པ།

བསྡུ་སྒྲིགས། (སྐྱང) དོ་དམ། 收藏，收拾，管理。

བསྡུ་ཚ། མང་པོ་ནས་ ཚ་ སྡོམས་ ནས་ མང་ ཐྲུང་ གིས་བསྡུ་བའི་ཐ་བའམ་དངོས་པོ། 份金，股份；བསྡུ་ཚ་ཐྲག་པ། 凑份金。 བསྡུ་ཚ་བསྡུས་ནས་ འགྲོ་སོང་བཏང་། 集聚份金，以行支付。

བསྡུ་ཉར། བསྡུ་ བ་ དང་ ཐུར་ བའི་ བསྡུས་ ཚོག 收藏，保存；དངོས་རིགས་ཚང་མ་རང་གནས་སུ་ བསྡུ་ཐུར་ ཅིང་ དགོས། 全部东西都要收藏在原处。

བསྡུ་ རིམ། ཡང་ སོ་ བསྡུ་ ལེན་ ཅིང་ བའི་ དེབ་ གཞུང་། 征收簿。登记征调收人项目的册子。

བསྡུ་བ། སྡུད་པའི་མ་དོངས་པ།

བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི། སྐྱབ་མ་རྣམས་ བསྡུ་ བའི་ཐབས་བཞི་ སྟེ། ཚོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་ པ་གཉིས་པ་དང་། གཉགས་སྤྱན་པར་སྨྲ་བ། དོན་ སྤྱོད་ པའམ་ གྲུལ་ ཅའི་ འདོད་ དོན་ དང་ མཐུན་ པར་སྤྱོད་པ། དོན་མཐུན་པའམ་གྲུལ་ཅའི་ཐ་ སྤྱོད་ལ་བསྟུན་ནས་བསྐྱབ་པ་བཅས་སོ། 四摄事，四摄法。菩萨摄持众生的四种方法：布施摄，随愿布施法、财；爱语摄， 善言慰藉； 利行摄，随顺众生意乐行利益事；同事摄， 随顺众生意乐，同其所作使得利益。

བསྡུ་བའི་ཞུབས། སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ རྣམས་ ཐུ་མཐུན་པར་ ཅིང་ པའི་ སྟོབས།摄受力。摄受一切有情之力。

བསྡུ་བའི་གནས། སྐྱའི་གནས་ བཅུད་ ཀྱི་ གཉིས་ པ་དོན་དང་ལྡན་པའི་ཚོག་བསྡུས་ནས་ཡེ་ གྲུང་

དང་ཉིད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡུཏྤལ་ཡང་ཨིན་སྟེན་པོ་ཡང་ཨིན་པ་ཞེས་པ་བསྡུས་ནས། ཡུཏྤལ་སྟེན་པོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ། 复合品。声明八品中之第二品。结合若干有意义的词素成为简明的词。如既是莲花，又是青色，合成一个复合词"青莲花"。

བསྡུ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། གཞུང་གི་སྐབས་བབ་ཀྱི་དོན་རྣམས་བསྡུས་པའི་ཚུལ་ཁྱིས་བསྡུན་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། 摄颂。概括全文的简要诗句。

བསྡུ་ཚགས། ཚུར་བསྡུ་བ་དང་བདག་པོ་སྐྱོང་པ། 收管，保存，储藏：ཕྱི་བའི་ཐུན་དངོས་ལ་བསྡུ་ཚགས་དམ་དོན་ཉིད་པ། 管好公物。

བསྡུ་རིམ། བསྒྲིད་རིམ་རྣམས་རིམ་ཁྱིས་དཔེགས་ཤེད་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་སྡུད་པའི་རྗེས་ཆོག་ཀྱི་རིམ་པའོ། 摄次，收摄次第。收摄入空之后仪轨次第。

བསྡུ་རྒྱབ། ཚུར་འགྲུགས་པའམ་གསོག་པ། 征收，收集：དམག་མི་བསྡུ་རྒྱབ། 招兵，征兵。

བསྡུ་ལེན། སྐྱབ་གྲ་པ་སོགས་ཚུར་འགྲུགས་པའམ་ཁྱེས་ལེན་པ། 招收，征收：སྐྱབ་གྲུབ་ཕྱུག་བསྡུ་ལེན་ཉིད་པ། 学校招生。

བསྡུ་གསོག བཀམ་པའི་ཚེ་ཐུད་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་རྒྱབ་ཅིང་འཛོག་པ། 积聚，收拾，收集：ཕྱོགས་ལ་མ་ཐོན་གོང་དུ་ཁྱིམ་ནང་གི་ཅ་ལག་བསྡུ་གསོག་ཏུག་པ། 未动身出门之前，收拾好家里的器物。

བསྡུམ་པ། སྡུམ་པའི་མ་དོངས་པ།

བསྡུམས་པ། སྡུམ་པའི་འདུས་པ།

བསྡུར་བ། སྡུར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་དོངས་པ།

བསྡུས་སྐོག སྒྲོར་སྐོག་མ་ཡིན་པར་བསྡུས་སྐོག་བཏུབ་སྡེ་སྐོག་པ། 直音。不经拼读，直接念出字音。

བསྡུས་ཁ། (1)གདུས་ཁུ། 浓汁，稠膏。熬浓的药汁、药膏等。(2)སྙིང་པོ་དང་བཅུད། 精华。

བསྡུས་གྲྭ། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒོ་འཁྱེད་པའི་ཤེས་ཕྱོ་བྱ་དང་མཚན་ཉིད་རིགས་ལམ་ཐོག་མར་སྦྱོང་བའི་གཞུང་ཞེག་སྟེ། ཆ་པ་ཚོས་སེང་སོགས་ཀྱིས་མདོ་སྡེ་པའི་རིག་པའི་འགྲེས་དང་སྦྱར་ནས་ཚད་མའི་གཞུང་གི་དོན་བསྡུས་པའི་བསྡུས་གྲྭ་ཞེས་པའི་སྐྱལ་བ་ཀོད། དེ་ལ་བསྡུས་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་ཕྱིད་པ་དང་། ཉིར་གཅིག་ཕྱིད་ཚུལ་གཉིས་སོགས་སུ་ཚོགས་ཙམ། 摄类学。对因明如启门钥匙，为初学法相理论者必修读本。在藏传因明中，首先由恰巴·却吉僧格等依经部师规范概括量学要义，分门别类，成为专科，名摄类学。此中分有十八或二十一广摄类学等多种。

བསྡུས་གྲྭ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། བསྡུས་གྲྭའི་རིགས་ལམ་སྐྱོང་ཚུལ། དཔང་པོ་རབ་འབྱིང་ཐ་གསུམ་དང་བསྟུན་པར་བསྒྲིགས་པའི་བསྡུས་ཚན་དང་། བསྡུས་འབྱིང་། བསྡུས་ཆུང་སྟེ་གསུམ་མོ། 广中略摄类学。研习摄类学理论时，依学者程度不同分别编成的广本摄类学、中本摄类学和略本摄类学。

བསྡུས་འགྲེལ། ཚིག་དོན་མདོར་བསྡུས་ཏེ་བཀའ་བའི་འགྲེལ་པ། 释要。总括要义，加以注释。

བསྡུས་ཆུང་། བསྡུས་གྲྭའི་རིགས་ལམ་ཆུང་བ་སྟེ། ཁ་དོག་དཀར་དམར། ཕེན་ཚོག་མིན་ཚོག ཆུ་འབྲས་ཆུང་བ། སྐྱེ་བྱེ་བག རྩས་ལྷོག འཁལ་འབྲེལ་སོགས་ལས་དང་ པོ་བས་ ཐོག་ མར་ སྐྱབ་རྒྱུའི་བསྡུས་ཚན་རྣམས་སོ། 略本摄类学。简略摄类理论。初学者初学赤白显色、反是反非、简明因果、总别、实质反体、相违相属等时所学科目。

བསྡུས་ཚན། བསྡུས་གྲྭའི་རིགས་ལམ་ཚ་བ་སྟེ། གཙལ་འཕྱང་ཚ་བ། གཞན་སེལ། སེལ་འཇུག སྐྱབ་འཇུག ཆུ་འབྲས་ཚ་བ་སོགས་དང་ཁ་བ་

རྣམས་ཀྱི་སྒོམ་རྒྱུད་བསྡུས་ཚན་རྣམས་སོ། 广本摄类学。详细的摄类理论。高等程度学者所学摄类科目如应成详论、遣余、遣除趋入、成立趋入、因果详论等。

བསྡུས་འཛིམས། ཚ་དགྱལ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། 俄语 Трапеция 的音译。

བསྡུས་ཀ། ❶སྡུད་པའི་འདས་པ། ❷ཆུས་པའི་ཚུལ་བྱོགས། 形容词。大略的，简要的；从属关系。简要次第。❷(རྟོང) (1)ཟ་བ། 食，吃。(2)ཚངས་བྱ། 一握之余食。

བསྡུས་པ་ལས་གྲུང་བའི་གཟུགས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྟོག་པས་ཕྱེ་བའི་ཚུང་མཐའ་དྲལ་ཕྱ་ཙམ་གྱི་གཟུགས་མིག་ལ་བསྡུད་དུ་མེད་པའོ། 极略色。五种法处所摄色之一。思维分析至于细微边际之极微尘、眼所不能现见者。

བསྡུས་པའི་ཚིགས། མང་པོ་དག་བཏུས་ཏེ་བྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཤིགས་པའི་སྡེམ། 略摄颂。梵音译作略嘔柁南。概括全文的简要诗句。

བསྡུས་པའི་ཚིགས་སྡོམ་གྱི་ཆིགས་ལུ་བཅད་པ། ཆིག་དོན་མང་པོ་བྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་ཚིགས་ཆིག་ཆིགས་བཅད་དུ་བཤིགས་པ། 总摄颂。梵音译作总嘔柁南。用诗句形式概括全文内容的偈颂。

བསྡུས་པའི་དཔེ། དབེའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་དང་། དཔེ་གཉིས་ཁྱད་ཆོས་གཅིག་ཙམ་མིན་པར་མཚུངས་ཆོས་གཞན་ཡོད་པ་ཡང་བསྟན་པའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅིག་ཀྱང་བསྡུས་པའི་དཔེ་ཞེས་བྱ། 譬喻修饰法之一。

བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་གྱི་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག དཔེའི་ཁྱད་གཞི་

略义，概括义，简要义；གོང་གསལ་རྣམས་བསྡུས་དོན་སྟེང་བོ་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན། 以上各节，概述如下。

བསྡུས་དོན་ཀྱི་ཆ་ཆངས། ཆིངས་ལྟེའི་ཡ་གལ་ཞིག གཞུང་དོན་ མདོར་ བསྡུས་ ཏེ་ བཤིགས་ པའི་ ས་བཅད། 归纳主旨。读书五纲要之一。

བསྡུས་པ། ❶སྡུད་པའི་འདས་པ། ❷ཆུས་པའི་ལྟོག་པྱོགས། 形容词。大略的，简要的；从属关系。简要次第。❷(རྟོང) (1)ཟ་བ། 食，吃。(2)ཚངས་པྱ། 一握之余食。

བསྡུས་པ་ལས་གྲུང་བའི་གཟུགས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྟོག་པས་ཕྱེ་བའི་ཆུང་མཐའ་དྲལ་ཕྱ་ཙམ་གྱི་གཟུགས་མིག་ལ་བསྡུད་དུ་མེད་པའོ། 极略色。五种法处所摄色之一。思维分析至于细微边际之极微尘、眼所不能现见者。

བསྡུས་པའི་སྡོམ། མང་པོ་དག་བཏུས་ཏེ་བྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་སྡོམ། 略摄颂。梵音译作略嘔柁南。概括全文的简要诗句。

བསྡུས་པའི་སྡོམ་གྱི་ཆིགས་ལུ་བཅད་པ། ཆིག་དོན་མང་ པོ་བྱོགས་ གཅིག་ ཏུ་ བསྡུས་ པའི་ སྡོམ་ཆིག་ཆིགས་བཅད་དུ་བཤིགས་པ། 总摄颂。梵音译作总嘔柁南。用诗句形式概括全文内容的偈颂。

བསྡུས་པའི་དཔེ། དབེའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་དང་། དཔེ་གཉིས་ཁྱད་ཆོས་གཅིག་ཙམ་མིན་པར་མཚུངས་ཆོས་གཞན་ཡོད་པ་ཡང་བསྟན་པའི་ཆུན་ཞེས་ཀྱང་འདྲ་བར་བསྡུས་པའི་ཆུན་ཞེས་ 亦复喻。说明被比事物与比方二者之间，相同者不只一点，尚有其他相同者的修辞方法。譬喻修饰法之一。

བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ གྱི་ ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་གྱི་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག དཔེའི་ཁྱད་གཞི་

ཁྱད་ཆོས་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བཀོད་ཅིང་། བར་གྱི་འབྲེལ་ཟླ་བསྡུས་པའི་རྒྱུན་ཞིག 省格形象化。略去各个比方和被比事物间全部属格，以形成同位关系的形象化修辞方法。形象化修饰法之一。

བསྡུས་བོ། རྒྱས་བོ་མ་མིན་པ། 形容词。简略的，简单的；གསོལ་ཚོགས་བསྡུས་བོ། 便宴。བསྡུས་ཡིག 简写。

བསྡུས་འབྱེད་། བསྡུས་གྲྭའི་རིགས་ལམ་འབྱེད་པ་ཞེས། དཀའ་གཞི་ཅི་ཙམ། དཀག་གཞི་ཅི་ཙམ། དྲིས་ འཕངས་ ཀྱི་ རྣམ་ གཞག་ སོགས་ དབང་ བོ་ འབྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བློབ་རྒྱུའི་བསྡུས་ ཚན་ རྣམས་སོ། 中本摄类学。详略适中的摄类理论。中等程度学者所学科目如六格辩、所破事辩和质问论等。

བསྡུས་ཚན། བསྡུས་གཞུང་ཁང་གི་ཚན་པ་ལ་ཟེར། དབེར་ན། ཁ་དོག་དཀར་དམར་ཟེར་བ་བསྡུས་ ཚན་གཅིག ཕིན་ལོག་ཕིན་ལོག་རྟེས་པ་བསྡུས་ ཚན་གཅིག རྒྱུ་འབྲས་རྒྱང་པ་ཞེས་ པ་བསྡུས་ཚན་ གཅིག་བྱས་པ་ལྟ་བུ། 摄类单元。摄类学中的单元。如赤白显色为一单元，反是反非为一单元，简明因果为一单元等是。

བསྡུས་གཞུང་། གཏེན་ཚིག་རིག་པ་ དང་ མཚན་ཉིད་རིགས་ལམ་ སྦྱོར་ བའི་ དབེ་ དེབ། 摄类学论著。初学因明和法相理论的书籍。

བསྡུས་གཙོམ། བསྡུས་འཛོམས་དང་དོན་གཅིག

བསྡུས་ཡིག བསྡུངས་ཡིག་ལྟེ། ཚིག་ཁྱིམ་གཅིག་ཏུ་ མིང་ གཉིས་ གསུམ་ ཙམ་ བསྡུས་ པའི་ ཡི་ ཀེ་ དབེར་ན། སཀྱས། འཕྲིང་སོགས། 简字。简缩几个字为一个字，如སཀྱས་、འཕྲིང་等。

བསྡུས་རྟ། བསྡུས་གྲྭ་ལྟེ་མཚན་ཉིད་ རིགས་ ལམ་ ཀྱི་ ཐོག་མར་ སློབ་པའི་གཞུང་ཞིག 《摄类学》。佛教经院中初学辩论时所读书名。

བསྡུས་ཤིང་མ་བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེགས་ལྟེ། དཔེ་ ཅན་དོན་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག་དབེའི་ ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཅིང་། བར་གྱི་འབྲེལ་ཟླ་འགའ་ཞིག་བསྡུས་ལ། འགའ་ ཞིག་མ་བསྡུས་པའི་རྒྱུན་ཞིག་ 省或不省格形象化。对各个比方和被比事物间的属格，省去一部，留下一部不省，以形成一体的形象化修辞方法。形象化修饰法之一。

བསྡེབ་པ། སྡེབ་པའི་མ་བོངས་པ།

བསྡེབས་པ། སྡེབ་པའི་འདུས་པ།

བསྡེབས་འཛོགས། (ཁྱད་) སྡེབ་འཕྱང་ཐེབས་པ། 聚集，辐辏，丛集；ཁང་ཆུང་གཅིག་གི་ནང་ དུ་ ཅ་ལག་མང་པོ་བསྡེབས་འཛོགས་ཐེབས་འདུག — 间小屋里堆积了很多东西。

བསྡོ་བ། སྡོ་བའི་མ་བོངས་པ།

བསྡོགས་ཆས། བསྡོགས་ཀྱི་ཁ་བྱད། 行李，行装；དངོས་པོ་བསྡོགས་ཆས་བཀྲམ་ ནས་ ཐུག་ས་ ལ་ ཐོན་པ། 收拾行李外出。

བསྡོགས་པ། ❶སྡོགས་པའི་མ་བོངས་པ། ❷(རྟེད) (1)བཀས་པ། 铺开，展开。(2)ཀོ་ལྷམ་ སོད་ཀྱི་ལྷན་པ། 补丁。皮鞋等的补丁。

བསྡོགས་པ། སྡོགས་པའི་འདུས་པ།

བསྡོང་བ། སྡོང་བའི་མ་བོངས་པ།

བསྡོངས་པ། སྡོང་བའི་འདུས་པ།

བསྡོམ་པ། སྒོམ་པའི་དོན་དུ་ཚེ་བའི་ སྡོམ་ པའི་ མ་ བོངས་པ།

བསྡོམས་གྲངས། ཁྱོན་འབོར་བསྡོམས་པའི་གྲངས་ཀ། 总数。

བསྡོམས་པ། སྒོམ་པའི་དོན་དུ་ཚེ་བའི་ སྡོམ་པའི་ འདུས་པ།

བསྡོམས་འབྲོར། ཁྱོན་བསྡོམས་ཀྱི་མང་ཉུང་།

总数量，总数：གོང་གསལ་རྩིས་གྲངས་ཀྱི་བསྡོམས་འབྲེང་གཞིང་བཞག་ནས་གཤམ་དུ་ཚ་འགེམས་ཟིད་དགོས། 根据以上总数进行分配。

བསྡོམས་རྩིས། གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པའི་རྩིས། 总计，结数，结算。

བསྡོམས་ཚིག གཞུག་བསྡོམས་བཏུབ་པའི་བརྗོད་ཚིག 结论。对人或事物所下的最后论断。

བསྡུས། (རྟེང) རྩེད་ཚོལ་བྱས་པ། 进攻。

བསྡུས་པ། རྫོ་བའི་འདུས་པ།

ན། བོད་ཡིག་ཁ་སཉའ་ཟེད་བཅུ་གཉིས་ པ་འདི་ཉིད་ངར་འདོན་ རྩལ་ལ་སྐྱེ་ གནས་སོ་སྐྱེ་ དང་བཅས་ པ་དང་། ཟེད་པ་ཞེ་རེ། ནང་གི་རྩལ་བ་སོ་ཞེ་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་ཐོག་ཏང་སྐྱེ་ཞུན། 藏文第十二字母。此字母发音情形：传统说其静发音位在齿及鼻，动发音位在舌尖，口内动态为齿舌全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读为舌尖前鼻浊音，相当于汉语拼音字母 n，国际音标 n。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时，都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于 汉拼的 na。❶(1) མིང་ གཞིའི་ ཤིན་ དུ་ མཐའི་ ཡི་ གེ་ ཞེག 极弱音语基字母之一。(2)རྗེས་ འཇུག་གི་ མ་དེང་ ཡི་ གེ་ ཞེག 中强音后加字母之一。❷名词。(1)མིའི་ ལོ་ གྲངས་ཀྱི་ ཚོད། 年龄，岁数：ལོ་ ནི་ མཐོན་པོ། 年高。ཕྲུ་ གུ་ དང་ མ་ སོན་པ། 孩子年幼。(2)ལོ་ ཕྱེ་ ལོན་ པའི་ དུ་ དེལ་ ཀྱི་ ལོ། 新齿岁。骡马生后五年，乳齿脱尽，新齿生齐，即称满一新齿岁。(3)ཆུ་ ཆིན་ ཆེ་ བའམ་ ཆུ་ འཁྱིལ་ མང་ པོ་ ཡོད་ པའི་ སྒང་ ཕྲེང་ མ། 水草地。水草茂盛的地方：ཏང་ ཁ་ དཀར་ མིག་ བཞི་ ན་ ལ་ ཟིག 野马四蹄陷入草泽地中。❸ཚིག་ ཐུད་ ན་ ཡིག 连词ན་字。藏语语法学中此字用于下列各处：(1)དམིགས་ ཀྱི་ དཉེ་ བ། 苟，若果。表正面虚拟的连词：དངོས་ སུ་ ན། 若果在实际上说。མདོར་ བསྡུས་ ན། 若果总括起来说。ཡིན་ ཀྱང་ ན། 若是。(2)ཏུ་ མཚན་ སྟེན་ པ། 因为，由于。陈述理由的连词：མེ་ ཡོད་ ན་ དུ་ བ་ འབྱུང་། 有火故有烟。ས་ བོན་ བཏབ་ ན་ འབྲས་ བུ་ ཞིག། 播了种子所以结果。(3)ཏུ་ མཚན་ དོན་ ཀྱི་ སྟེས་ སྟེན་ པ། 苟，若果。表反面虚拟的连词：ནད་ མེད་ ན་ སྨན་ པ་ ཅི་ ཕྱིར་ བྱེད་ པ་ ཞེ་ རེ། 若是无病，何故就医？ཚང་ མ་ བཏུང་ ས་ ར་ བཞེ་ དོན་ མེད། 若未喝酒，何至于醉？ཆུ་ མེད་ ན་ ཉ་ ག་ ལ་ ཡོང་། 若果没有水，哪儿会有鱼？(4)ཆོག་ འཁྲལ་ བར་ སྟོན་ པ། 虽，纵然。引出矛盾的连词：ཁོ་ རང་ མཁས་ པ་ ཡིན་ པར་ ཁྱོད་ ནས་ བཟང་ ངན་ ཀྱི་ དབྱེ་ བ་ འབྱེད་ མེ་ ཤེས་ པའི་ རྨངས་ པ་ ཞེག་ རེད་ འདུག 他虽自称聪明，却是不辨好坏的蠢材。(5)དེས་ པར་ དཀའ་ བ། 况且，连……都。表出乎常理的连词：ཁྱི་ ལའང་ འཇིགས་ ན་ སེང་ ཁེ་ ལ་ བ་ ཤུད་ མི་ དགོས། 连狗都害怕，何况是狮子？མི་ རྒན་ པས་ འཕྱང་ མི་ ཐུབ་ ན་ ཕྲུ་ གུ་ ཤས་ ཕྱུ་ ཅི་ སྨོས། 成年人都拿不起，何况是小孩？དེད་ པ་ དེ་ བས་ རྩེ་ འགྲོ་ ཐུབ་ ན་ ཡང་ ལང་ ཐུབ་ པ་ སྨོས་ ཅི་ འཚལ། 那个病人来去都能够走动了，何况起立？(6)ཁྱི་ ཆོག་ རིས་ པར་ ཁྱད་

ཡ། 当然，理应。以常理加重下文语气的连词：དུད་འགྲོ་རྣམས་ཤིན་དུ་ཆེར་ན་མིའང་དེ་ལྟར་འདུག 畜生当然很蠢，岂有人亦如是？འབྲི་ཡས་ཁྱིང་འདེའས་མི་ཤེས་ན་སོ་ནས་ཡས་ཁྱིང་ཁ་འདེའས་མི་ཤེས་ཡཱང་འདུག 牧民可能有不会种地的，岂有农民也不会种地的？(7)སྨོན་ཡ། 但愿，焉得。表羡慕的连词：ངས་རྩལ་མི་དམངས་ཚང་མ་ཐཉིངས་འགྲལ་ཐོབ་ན་ཅི་མ་རུང། 但愿劳动人民都得解放，那该多么好啊！(8)ཅི་ཆོས་སྟོན་ཡ། 是倒是。表犹疑的连词：ས་བོན་དེ་ཁཀ་ཐིན་ན་འདི་ལས་སྐྱ་གུ་འབྱུང་ངམ་མི་འབྱུང་། 种子倒是播了，会不会发芽呢？སྨན་ཁཀ་ཙོང་ན་ནད་ཞེ་སོས་མི་སོས། 药倒是服了，病会不会好呢？གདན་འདེབ་ཕྱས་ཐིན་ན་ཁ་ཙོང་ངམ་མི་ཙོང་། 请倒是请了，但他会不会来呢？❶ལ་དོན་ཞིག 介词。藏语语法学中判位ལ་字之一。

ཀ་གྱ། (ཤིག) ཆུ་སྲིན་ཆེན་པོ། 大鲸鱼；ཀྱི་མཆོ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་དེ། གངྒ་ཅན་ནས་གྱའི་ཀྱོང་ཡང་ཡིན། 出产珍宝的大海，也是鲸鱼之故乡。

ཀ་གྱའི་ཁྱོང་ཁྲེད། (མངའ) ཀྱ་མཆོ། 鲸鱼城。大海的异名。

ཀ་ཁ། སྒང་གང་རྩྭེན་པོ། 草坪，草原，青草地。

ཀ་ཁ་ཐྲེ་ཐོ། སྒང་གཤོངས་དཀྱིལ་ཀྱི་སྒང་འབྱང་འབྱང། 草块。浅草地上突起的圆形青草垛。

ཀ་ཀྲི། (1)ཐྲོག་ཆགས་ཀྱི་རླུན་ཀྱི་རིགས་ཅ་ཁྱབ་ཅན་ཁྱིའི་སྐོགས་ཐུགས་ཤིན་མོ་ཤུ་བྱ་དྲི་ཞིམ་པ་ཞིག་རྟེ་རུས་པས་བྱས་པའི་ཚ་བ་ཤེལ། 穿山甲，鲮鲤。外皮状如指甲的角质鳞片，有香气，能清骨热。(2)མཆྱོན་པ་ཞིག 小贝壳。(3)རྩྭ་ཞིག 茸澄茄，茸澄果。可作药用。

ཀ་ཀི་ཆི། རྩྭ་ཞིག 鹅不食。草名，可作药用。

ཀ་རུལ་ཕྱི་ཁྲབ། ལོ་ཐུགས་དགས་རིག་པ་ཤེས་པའང་ཐུབ་པ། 老迈，年老昏愦。年老智力衰退。

ཀ་སྐྱེ་ཆེན་པོ། (1)ན་ཚ་ཚབས་ཆེན། 严重疾病。(2)འཁོན་ཆེན་པོ། 大仇，深仇大恨；འཁོན་འགྲས་ཙོང་མཁན་བར་ན་ཐུ་ཆེན་པོ་ཡྱང། 仇人之间嫉恨深。

ཀ་སྐྱེ་ཚ་སྐྱེ། (1)ཤུལ་ན་པ་དང་ཚ་བ། 病痛，疾病；འཕྱང་བསྟེན་ཙམ་པོ་བྱས་ན་ན་ཐུ་ཚ་ཐུ་ཙང་ཀི་ཙོང་། 讲究卫生，就不会多病。(2)འཁོན་འཇན་ཞེ་ནད། 仇恨，不满意，忿忿不平；སྐད་ཚ་ན་ཐུ་ཚ་ཐུ་ཙང་པོ་ས་པ་ཤད། 勿说愤然不平的话！

ཀ་ཀཅ། ན་སྒང་ཀི་དུམ་བུ་བསྐྱིགས་པའི་ས་ཆ། 草坪。用草皮铺的地面。

ཀ་ཆུང་བ། (1)ཙི་ཚེ་ཆུང་བ། 年轻，年少。人岁数不大。(2)དྲུ་སོགས་ཀ་ཆུང་བ། 口轻。牛马等家畜年龄小。

ཀ་ཆུང་མ། བྱད་ཟེད་ཚ་ཚོད་ཆུང་བ། 少女，女青年，年轻妇女。

ཀ་ཅིག་ཙམ། ཚ་ཚོད་འདྲ་བ། 同岁，同年。出生的年岁相同；ཁོང་གཉིས་ཀ་ འབྱུག་ཚེར་ སྐྱེས་པས་ན་ཟླ་མ་རེད། 因为他俩的是辰年生的，所以是同岁。

ཀ་ཅིག་མ། (1)ན་ཚོད་འདྲ་བའི་བུ་མོ། 同岁女孩。(2)(མངའ) ཟླགས་མོ། 同庚女。女友的异名。

ཀ་ཏང་། ན་འདབ་ཀྱི་ཐང་། 沮洳地。

ཀ་ཏིང་ཏིང་། ན་ཤུལ་ཞིག 疼痛，痛得一掣一掣的；མགོ་བོ་ཉི་མས་དྲངས་ན་ ཐིང་ཐིང་ཅིན་འདུག 头部被太阳晒久了，痛得一掣一掣的。

ཀ་མཁོ་ཁ་འབྱེར། ཚ་ཐུགས་ཁག་འདོགས། 倚老卖老，借口年老；རང་ཉིད་ན་མཁོ་ཁ་ འབྱེར་

ཀྱེས་ལས་འཛེམས་བྱེད། 倚老卖老，推拖工作。

ནོ་དང་བོའི། ཏ་རེལ་མདུན་སོ་ཚང་མ་བཞེས་ཚར་བའི་ཤོ་སྟེ་ཤོ་ཕྱེ་ཀྱིན་པ་དེར་ཟེར། 新齿一岁骡马。生后五岁，乳齿已经换完的骡马。

ནོ་འདམ། ཆུ་དང་བཅས་བའི་ཐང་གང་ངམ་ཏ་གཞུང་། 沮洳地。卑湿的草泽地。

ནོ་འབྲིད་ཐང་ཐོགས། ནོ་ལ་འབྲིད་པ་དང་ཐང་ལ་ཐོགས་པ་སྟེ། 草坡滑足，草坪碍足。意谓自己作不好而寻找借口。

ནོ་ནོ་ཚ་ཚ། ནོ་ཚའི་ཕྱོགས་ཆིག 种种病痛，病痛众多；ཁེ་ཚར་ང་ལ་ནོ་ཚ་ཚ་མང་ཨེ་ཐུང་། 最近，我不是这儿痛，就是那儿痛。མི་འཁའ་ཞིག་ལ་ཤོ་ཆུང་དུས་ནས་ནོ་ཚ་ཚ་མང་ཨེ་ཡོད། 有些人从小就有许多病痛。

ནོ་ཧིང་། ཤོ་ཟླ་མ། 昨年，去年；ཁང་ནོ་ཞིང་ཤིག་ནས་ཐལ་འཕུའང་དུ་ཤོ་ལངས་ཐུང་། 去岁墙已倒，今年灰才飞。意谓问题早已解决，近期却又提出异议。

ནོ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ནད་ཚོག་པ། 患病，发痛；ནོ་ལུགས་ནོ་སྟངས། 病状。ནོ་ལུགས་ཤོ་རྒྱས། 病历。ལུས་ནོ་བ་སྨན་ཀྱིས་འཆོས། སེམས་ནོ་བ་ཀུན་ཀྱིས་འཆོས། 身病用药治，心痛用话医。喻对症下药，不拘一格。❷ནོ་འདམ། 名词。沮洳地。

ནོ་བའི་རྒྱུ་བཟི། ཆུ་བོ་བཞིའི་ཡ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། ནོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 病瀑流。疾病痛苦的形象化。四种瀑流之一。

ནོ་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་བསྔལ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བའི་ཁམས་རྣམས་ཆ་མི་མཉམ་པར་གས་ཅི་ཆུང་ངུ་འཕྲིགས་པས་ཀ་ཤ་ཙ་བཀག་ སེམས་སོགས་ལུས་ལ་ གངང་ བ་བསྟེད་ ཅིང་ སེམས་ལ་མི་ བདེ་ བ་ བསྟེད་ པས་ ཤིན་ དུ་ བཙོད་ དུ་ བྱེད་ པ་ ཡིན་ ཏེ་ ཤིན་ ཏུ་ སྡུག་ བསྔལ། 病苦。体内四大不调，盛衰错乱，身觉痛楚，心感忧伤，生起种种难忍之苦。八苦之一。

ནོ་ཀན། ཆུ་ རླུང་ སོགས་ སུ་ འཕྲོགས་ པའི་ དུད་ ཆང་མས་འདེས་པ་སྐྱག་པའི་རིགས་ཤིག 薄雾，轻烟。弥漫在山间水滨等处的蒙蒙水汽；རིའི་ རྐེད་ པར་ན་ བྱེད་འཕྲིགས། 烟雾弥漫山腰。

ནོ་བྱན་བྱ་མོ། ཟོག་ཆགས་ཀྱི་སྐེན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཕྱི་སྐོགས་དུང་དཀར་འདྲ་ བའི་ ནང་ དུ་ ཁན་ས་ ཤེང་དབྱར་ དུས་ ན་ བྱེད་ ཤོང་ བའི་ སམ་ཁ་ ལུས་ ཕྱིར་ མངོན་པ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པས་ཀློད་པ་འཇམ་པ་ཁ་ཅིད། མི་ཁས། དུས་ཆག་སྐྱེས། 海蛤。外壳如白色海螺，夏令大雾中即裸露肉体。功能止脑漏、疗疮疡、续骨折。

ནོ་མ། 名词。(1)རྟ་རི་ཀྱི་བཀ་ཅིག—种草。(2)མེ་ཤེང་དུ་ དུང་ བའི་ སྐང་ ཞེག 可作燃料的一种草皮。(3)ཉིན་མོ། 白昼。

ནོ་མ་བོ་ཐོ། ནོ་ཁ་ཐྱོ་ གོ་དང་འདྲ།

ནོ་མེ་དུ་ཀ། (ཤེགས) ཕྱམ་བྱ་དྲི་མ་ཅན་ཞེག —种有臭味的果子。

ནོ་མོ། 名词。(1)སྐང་ཁང་། 草原，牧场；ནོ་མོ་ཆེ། 大草原，大牧场。(2)(ཤེགས) འདུད་དོའམ་ བྱག་ འཚལ་ལོ། 敬礼，顶礼。梵音译作南无。

ནོ་མོ་བྷ་ག་ཝ། (ཤེགས) སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། 敬礼佛。梵音作南无佛陀耶。

ནོ་དམར་གཞུང་། ནོ་གང་གི་གཞུང་། 沮洳滩。

ནོ་སྐད་བ། འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་ ཡན་ཚག་གི་ཚིག་ མ་ཚང་བའི་ ལྟུང་བར་ན་སྐད་བ་ཅིའི་ ཚེ་ ཡང་ ལྟུང་ བའི་ ཉེས་ བྱས་ ལྟུང་ བ་ དེ་ ལྟ་ བུ་ བའི་ ཕྱིར། 轻微犯戒者。戒律中一支不具的轻罪，指犯此轻罪者。

ནོ་ཚ། ནད་ཀྱིས་ན་བ་དང་ཚ་ཐྱག་རྒྱ་བ། 病痛；ནོ་ཚ་ཐོག་པ། 得病。ནོ་ཚ་འཆོས་པ། 治病。

ན་ཚ་དྲག་པ། 病愈。རྒྱུ་གཅིག་ནས་བྱུང་བའི་ན་ཚ། 一个原因引起的病，一张牛皮割下的弦。喻人或事物关系密切。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁམས་མི་བའི་བ་དང་། ཉམས་མེ་བའི་བ། རྟེ་བར་གདུང་། སྐྱེན། འདུ་བ་འཕྲིགས་པ། ན་བ། ནད། བརྟག་དཔྱད། ཐོ་ནད། ཐོ་འཆལ། རྒྱ་དྲུ་བཅས་སོ།

ན་ཚ་རྣོན་བསྡུངས། ན་ཚའི་འགལ་རྐྱེན་མང་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་བསྡུངས་པ། 百病齐发。产生疾病的种种违缘同时迸发。

ན་ཚ་ཚབས་ཆེན། ནད་གཞི་ཤོད་ཀྱི་འཛའ་ན་ཚ་དྲག་པོ། 重病，剧痛。

ན་ཚ་རིས་པ། (ཡུལ) ན་ཚ་རྟིང་པ་ཆགས་པ། 转为沉疴，形成慢性病：སྨན་བཅོས་དུས་ཐོག་ཏུ་མ་འཕེལ་བས་ན་ཚ་རིས་པ་རེད། 未能及时医治，所以转成慢性病。

ན་རྟགས། (1)ན་ཤུགས་ན་སྟངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ། 病况，病情：ནད་པས་ཁེས་ཆིར་ན་ཚུལ་གོད་པ། 病人向医生叙述病情。(2)མི་ན་ན་ཀྲལ། 装病，佯病，假装有病：མི་ན་ན་ཚུལ་ཁྱི་ནད་རྟྭ་བྱས་པ། 没病装病。

ན་ཚོད། ཤེ་གངས་རྩི་ཙམ་ཤེན་ཚོད། 年纪，年龄。已经生存的年数：ན་ཚོད་ཤོང་ས་ཉམས་པ། 完全衰老。ན་ཚོད་ཆེན་དུ་ཕྱ་ཡང་ཤག་ཙམ་ལན་དུའི་དོན་སྨྲང་ཉེ་གནད་ལ་འཕེལ་བ་ཞིག་བཤད། 年龄虽然小，答话却能引证事例，说得中肯。

ན་ཚོད་དར་བ། ཤེ་ཚོད་དང་ལ་བཅས་པའམ་ན་ཚོད་ཤོང་བ། 成年。年龄已壮，已成壮年。

ན་ཚོད་དར་ཟླ། ལང་ཚོད་དང་ བའི་མི་ སྐྱ་ཤེ་ཐུམ་རྩ་བཞི་བཅུ་ཤེན་ ཙམ་ ཞིག 壮年。三、四十岁年纪的人。

ན་ཚོད་ལྷོག། (ཟོད) ཆིང་ཐག་ཤེ། 具龄。乙亥年、木猪年的异名。

ན་ཚོད་གཏན། (ཟོད) (1)ཀྱི་ཐྲུག 杜鹃的异名。(2)བྱ་རོག 乌鸦的异名。(3)སྐྱུ་ དུ་རའི་ཤིང་། 山楂树的异名。(4)ན་ཚོད་དང་ཟླ། 壮年的异名。

ན་ཚོད་ཤོང་ཟླ། (1)ཚད་བཀག་གི་ཤེ་ ཐང་ཤོང་ཟླ། 足龄，满龄。年龄够成人标准。(2)ཐྲིས་བའི་ཤེ་ཚད་ལས་ཡོལ་བ། 成年。童年已过。

ན་ཚོད་སོང་བ། ལང་ཚོ་ཐས་བའམ་ཤེ་ཐས་པ། 年迈。年已衰老。

ན་ཐུ། ན་མེད་ན་ཐུ་ཐྲེད་པ། 无病装病，假装有病：ན་མེད་ན་ཐུ་བཏབ་པ། 无病装病。

ན་གཞོན། ཤེ་ན་གཞོན་པ། 年青人，青年。

ན་རྩུག ན་བའི་རྩུག་གཟེར། 刺痛，疼痛。

ན་ཁྲ། ཤེ་ཟླཔ་པ། 同庚，同岁。同年出生的人。

ན་བཟའ། ཆོས་ཀྱི་ཞེ་ས། 衣服的敬语：ན་བཟའ་དམ་པ། 美衣，最好的衣服。

ན་ཁམས། ཚོད་ཚོད་དམ་ཐྲེས་ཐྲེས། 臆度，臆说。想当然的主观揣测：མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་བར་ན་ཁམས་མ་ཤོད། 没有调查研究，就不要想当然地臆说。

ན་ཁོལ། ལང་ཚོ་ཐས་བའམ་ན་ཚོད་སོང་བ། 老，年迈，年纪老。

ན་ར་གཡུ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་གི་ མཚོ་སྐྱ་རྩེ་ཀྱང་རྒྱུ་ཡོད། 拿日雍错。湖名。在西藏自治区错那县北部。

ན་ར་ར། (1)སྐྱེ་མེ་འཛིར་བའམ་འཕྱང་བ། 穗子下垂状。(2)རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 川流不息，不断地流。如液体流注连续成线状。

ན་ར: (ཟོགས) མི། 人。

ན་རཀ། (ཟོགས) དམྱལ་བ་སྐྱེ་ན་རཀ་ཀྱང་ཞེས། 地狱。梵音译作奈洛迦。

ན་རབས། (1)རིམ་པ་བསྟུན་ཆགས། 次序，层次，先后。(2)རྗེ་ཐྲན་ཀྱི་རིམས་ཀེག་སྐྱེ། རྣ་ཁ་ལ་

མངར། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་འཕྲུ་བ་གཅོད། ཆུ་གཅིར་ལ་ཐན། 海韭菜。别名大车前。芝菜科药用植物名，味苦甘，性凉，功能止泻，治小肠疼痛。

ནས་སྙེ་ཀི་ལ། (ཤེགས) ཤིང་བེ་ཏྲི་འབྲས་བྱ། 椰子。

ནས་ཁིམས། (1)ནང་ཚང་ཀྱི་རིམ་པ། 长幼次序，年龄排列次序。(2)རབས་སབས་རིམ་པ། 历代，世代：མི་རབས་ནས་རིམ། 世世代代。འཛིན་གྲྭ་ནས་རིམ་བཞིན་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ། 按班次高低，进行学习。

ནས་རེ། ཟེར་པ། 说，云，曰：ཁོང་ནས་ཀྱོན་དང་། 他说："你们听着，有一个好消息！" མི་ གཞན་དག་ན་རེ། 另外一些人说："这样做就好。"

ནས་རེ་ཙོ་རེ། ནོར་འཕྲལ། 错落，散乱貌：ཚིག་ན་རེ་ནོ་རེས་དོན་མི་གོ། 词句错落，难于理解。

ནས་རེ་པ། རྒྱུན་ཆགས་པའམ་ནས་མ། 经常，长期，连续，无间：ལས་ཀྱ་བཏུགས་པ་ནས་བཟུང་ཉེ་ལས་རྒྱུན་ནས་རེ་བར་འཛིན་སྐས་རེད། 开工以来，工程一直持续不断地进行着。

ནས་རྩ། བོད་ཡིག་གི་དབྱངས་བཞིའི་ཐ་མ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བད་ཞེག 藏文第四个元音符号的名称，其形状如岩羊角"ུ"，故名。

ནས་རོགས། དོན་མེད་སྟོན་པའི་ཚིག་ཡིག 徒然辛劳，枉自受苦。义指空无效益。དོན་མེད་འཕྲལས་པ་ཀར་པ་ན་རོགས་རེད། 无事游荡，徒使脚劳。

ནས་ལེ་གཞས། ཚོ་བ་རིས་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 胡椒异名。

ནས་ཤུལ། ན་བའི་དུས། 病期，患病期间：ང་ན་ཤུལ་རིང་ལ་ཁོང་གིས་གང་ཅིར་རོགས་རམ་ཡག་པོ་གནང་བྱུང་། 我在病中承蒙他多方帮助。

ནས་ཀོ། རྩེ་ཞིག 白龙须。一种可入药的植物。

ནས་ལོ། ལོ་ཚད་དམ་ལོ་ན། 年龄，年纪，ན་ལོ་གཞོན་གཞོན། 年轻轻的。

ནས་ལོན། ན་ཚད་ལོན་པ། 成年。

ནག་གཤོག་ཟླབས། རྟ་དེལ་སྐྱེས་ནས་ལོ་བདུན་ལོན་པ། 七岁骒马。

ནག་ལྕང་ལྕང་། ནད་ཀྱི་རྒྱུ་ཚང་ཆུལ། 痛彻骨髓。痛得利害的样子，གཟུགས་པོ་མི་བདེ་པ་ནལ་ལྕང་ལྕང་ཞིག་འདུག 周身不安，痛得利害。

ནག་པ། (ཤེགས) ཀླུ། 龙。梵音译作楞伽。

ནག་པ་ཀེ་ལས། ཀླུའི་ཀེ་ སས་ རས་ ཟུང་ བོའི་ ཀེ་སས་ཏེ། ཤིང་ཟླན་མེ་ཏོག་ཀི་རིགས། རོ་བཀག ཞུ་ཚེས་ཆུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཀྱོན་ཆད་དང་། མཆིན་ཚད། སྐྱིང་ཚང་སོགས་ལ་ཐན། 木棉花。药用木本植物花蕊。味涩，性凉，功能清肺、肝和心脏热邪。

ནག་པ་རའི་ཡི་ཀེ། (ཤེགས) ཐུང་ཀུ་ གང་ ཀྱི་ ཡི་ཀེའི་རིགས་ཤེས 龙文，楞札字。古印度文字之一种。

ནག་མ། (ཤེགས) ཁེས་བྱ་བའི་མིང་དོན། 著称，号称。以某某名号著称。

ནག་རིལ་མཁའ་ལྡིང་མ། བཀ་ཆེན་ནུ་རོ་པ་ནས་བཅུད་པའི་མཁའ་ལྡིང་མ་སྟེ་ཐུགས་ཆ་མེད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞེག 纳若空行母。佛教无上密宗一本尊名。

ནག་རོ་ཆོས་དྲུག ཀུ་གང་ཀྱི་བཀ་ཆེན་ནོ་རོ་པ་ནས་བཅུད་པའི་གདམས་པ་སྟེ། འདི་ལ་ཆོས་དྲུག་འདྲིན་ལུགས་གཉིས་ལས་གཅིག་དེ། གཏུམ་མོའི་ནལ་འབྱོར་དང་། ནོད་གསལ། སྒྱུ་ལུས། བར་དོ། འཕོ་བ། གོང་འཇུག་བཅས་དྲུག ཡང་གཅིག་དེ། གཏུམ་མོ་དང་། ནོད་གསལ། སྒྱུ་ལུས། རྒྱང་འཇུག འཕོ་བ། གོང་འཇུག་སྟེ་དྲུག ནག་རོ་དྲུག་ཏུ། 古印度佛学家纳若达巴所传修道六法。一说为

脐火瑜伽、光明、幻身、中有、往生和夺舍；一说为脐火、光明、幻身、双运、往生和夺舍。

ནཱ་རོ་བ། དྲྭ་རའམ་བཏུ་གཅིག་བའི་སྐབས་གུ་ཐུང་བའི་ཆུ་གར་ཀྱི་གླུབ་ཆེན་ཏེ་ ཤེ་ བའི་ དངོས་སྨྲའོ། བོད་ཀྱི་མར་པ་ཤེ་ རྣལ་ཞི་བ་ཡིན་ཞིང་། མར་པ་ཤེ་ རྣ་ལ་བདེ་མཆོག་དང་རྡུ་རོ་རྗེ་ རྡོག་གཤགས་ཀྱི་གདམས་པ་ཟབ་གནང་མཛད། 纳若巴。公元十一世纪出生于印度，为得大成就者底洛巴弟子，西藏玛尔巴译师之师，对玛尔巴译师传授胜乐及纳若六法等。

ནཱ་ལེནྡྲ། ཐུང་ཆུ་གར་མ་ག་དྷ་ཆུལ་ ཁབ་ ཀྱི་ ཆུལ་ཁྲིམ་ཆུལ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚལ་ད་ཡོད་བའི་ དགོན་ པ་ ཀུན་ཟན་ཞིག ྲྭ་རའམ་ཕྱ་པ་ནས་དྲག་བའི་དུས་ འགོའི་བའང་དུ་བཏབ། དེར་དགོན་ཆེན་བཅུད་ཡོད་པ་དང་དགེ་འདུན་གཞིས་ཁྲི་ས་ ཀུངས་ ཆིག་ ཁྲི་ཚས་ཞིག་ཐུན་དུ་བཞུགས། དེར་ཐེག་ཆེན་ཐེག་ཆུང་དང་། རིག་ཁྲིད། ཚད་མ། སྒྲ་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ་སོགས་བསླབ་བའི་གནས་ཡིན་པས་ཆུ་གང་ དུ་ སངས་ ཐུས་ ཆོས་ ལུགས་ ཀྱི་ སྐྱབ་ ས་ མཐོ་ ཤོས་ ཤིག་ དུ་ གྱུར། རང་ ཐུལ་ ཐང་ ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཤུན་ཙང (ཐང་ཅན་ཁྱི་མ) དང་དཔྱི་ཕིང་ སོགས་དེར་ སྐྱབ་གཉེར་ ཤེ་ མང་ མཛད། ྲྭ་རབས་བཏུ་གཅིག་ བའི་ ྲྭ་ མཁྱེན་ དུ་ བསྡུབས་ཤིང་། ཉེ་རབས་གཞི་ནས་དེའི་ རྗེས་ཤུལ་ཁག་ གཅིག་ས་ དེག་ནས་བཅོམ་ལྡན། 那烂陀。译言施无厌。古印度摩揭陀国王舍城的著名寺院。建于五世纪至六世纪初，有八大寺院，僧徒主客常至万人，学习大乘、小乘并吠陀、因明、声明、医方等，为印度佛教的最高学府。我国唐代玄奘、义净等曾在此留学多年。十二世纪末以后被毁，近世以来才发掘出一部分遗迹。

ནག་ཁྲོང་། ཙུག་ཏག 黑暗，漆黑，阴暗。

ནག་ཁྲ། དག་ཤས་ཆེ་བའི་ཁྲ་ཁྲ། 黑斑纹。

ནག་ནོ་ཙམ་ནོ། རྡེ་མོ་ཙོན་ཟོག་ཤུབ་བའི་ནས་ བ། 色泽退变，黑垢斑斑。污点众多貌：མདོག་རིས་དག་ཀེ་རོག་ཀེ་ཤེད་ བར་ ཁུས་ཤལ་ པོ་ འདྲག 色彩纯净，未染污垢。ཙོན་རིས་རྣམས་དག་ཀེ་རོག་ཀེ་ར་ ཁུར་འདྲག 颜色都退变了。

ནག་ཀེ་བ། སྐྱེན་དང་། རྡེ་རོག་ཅཁས་ཙུལ། 黑黝黝的，肮脏龌龊。ཁོས་རྟེང་དག་ཀེ་ བ། 污秽的旧衣。ཐ་སྐྱེད་དག་ཀེ་བ། 肮脏的行为。

ནག་འཕྲོག དག་ པ་འགྲོ་ཤེས་ཀྱི་བསྡུས་ཆིག

ནག་ཅན། ཉེས་པ་ཡོད་ མཁན། 罪犯。犯罪的人：དག་ ཅན་ གཉེ་ བ། 罪魁，首恶分子。དག་ ཅན་ ཕྱེ་ བ། 主犯，首恶分子。

ནག་ཆུ། (1)རྩོང་ཁེག ཅད་ངང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ ཁྲོང་ཁྱེར་ལྟ་ སའི་ཐུང་ཤར་ངོས་ན་ཡོད། རྩོང་མེ་ དམངས་སྐྱེད་གཞུང་དེ་ཐུང་དག་ཆ་ཁྲ་ རུ་ཡོད། 那曲。县名。在西藏自治区拉萨市东北方，县人民政府驻那曲卡。(2)འབབ་ཆུ་ཁེག ཆུ་འགོ་ གདང་ལའི་ལྟུ་ ངོས་ནས་ཐུང་ཁེང་ ཅད་ ངང་ སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཞ་ མདོ་ རྩོང་ཁྲལ་ཀྱི་དག་ མཆོད་ འབབ། དེ་ནས་དག་ཆུ་ རྩོང་བཆུད་དེ་འབྲི་ རུ་ རྩོང་ཁྲལ་དུ་ ཤག་ཆུ་དང་འདྲེས་ཤིང་། དེ་ནས་སོག་རྩོང་ཁྲལ་ དུ་ སོག་ཆུ་དང་འདྲེས་རྗེས་ གཁེ་ནས་ཆུལ་ མི་ རྨུལ་ཆུ་ཁེག་ཟེར། 那曲。河名。源于唐古拉山南麓，流入西藏自治区安多县境的错那(湖)。此后经那曲县与在比如县的下秋河汇流，在索县境与索曲汇合后，始称怒江。(3)ས་ཁྲལ་ཁེག ཅད་ངང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཐུང་ཆུད་ དུ་ ཙོད་ བིང་ འདྲིའི་ཐུང་ཅས་ཁེན་ཅང་ཁུ་ གུང་ངང་ སྐྱོང་ཐྲོངས་ དང་ཤཆོ་ རྩོན་ཁེང་ཆེན་ གཉེས་ དང་ འབྲལ་ ནས་ ཙོད། ས་ཁྲལ་འདྲིའི་ཁོངས་སུ་ དག་ཆུ་དང་། ཚ་ཤདོ། སྐྱན་རོང་། ཐྲག་ཆེན། སོག འབྲི་བྱ། དབལ་ ཤགོན། ཁུ་རེ། ཤག་ཏ་བཅས་རྩོང་ཁྲག་དཀྱ་

ཨོད་ཅིང་། ས་ཁུལ་གྱི་ལས་ཁུངས་ནག་ཆུ་ཁར་ཨོད། 那曲。地区名。在西藏自治区北部，北面与新疆维吾尔自治区和青海省接壤，辖那曲、安多、聂荣、巴青、索县、比如、班戈、嘉黎、申扎等九个县。专区机关驻那曲卡。

ནག་ཆེན། རྩོད་པ་ཆེན་པོ། 大罪。罪大恶极。

ནག་ཆེན་ཁག་སྐྱོང་གྱི་ཞལ་ལྟེ། ཞལ་ལྟེ་བཏུ་དྲག་གི་ནང་གཅེས་ཐུ་དང་ཁ་ཤས་ལའང་ཆད་ཆེན་བྱས་རིགས་ལ་དབང་བ་གཅོད་ འཕགས་ལུས་སྐྱང་གི་ཚད་པ་གཅོད་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས། 重罪肉刑律。对犯人施行挖眼刖足等摧残人身的法律。古代法律十六条之一。

ནག་མཆན། གཞུང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་འབྲིའི་ཞབས་ལ་སྐྱག་ཚས་བྲིས་པའི་མཆན་འགྲེལ། 墨批。在著作物的正文下面用黑色墨水添写的旁注。

ནག་ཉེས། ཐུ་བ་རྩོད་པའི་སྐྱོན། 罪行，罪恶：ནག་རྩོད་ཆེན་ བོ་ནམ་མཁར་མི་ གོང་བ། 罪恶滔天。

ནག་ཁྲིང་རེང་། ས་ཐང་མའི་ཤོག་ཤིན་དུ་ནག་པོ། 黑洞洞的，黑漆漆的。颜色深黑晦暗无光状：དཀར་གསལ་མེད་པའི་ཁང་པ་ནག་ཁྲིང་རེ་བ། 黑洞洞的房屋。ཞལ་ནག་ཁྲིང་རེར་ གྱུར་ནས་ ཕྱིན་ སོང་། 板着脸走了。རྡོ་སེལ་ལྗང་ནག་ཁྲིང་རེ་ པའི་ཐག་རྡོ། 黑如煤炭的岩石。

ནག་ཕིག ཤོག་ནག་ཚའི་ཐིག་ལེ། 黑点，黑圈，黑斑。

ནག་ཕིང་རེ་། ནག་ཁྲིང་རེ་དང་འདྲ།

ནག་ཕིང་ཕིང་། ཁ་དོག་ནག་ཆུལ། 黑黝黝的：ངོ་དཀར་སེང་སེང་། སེམས་ནག་ཐིང་ཐིང་། 面色白白的，心里黑黑的。喻同"口蜜腹剑"。

ནག་ཕིབ་ཕིབ། ས་ཐ་དང་ཐིབ་སོ་འཐིབས་པའི་ཁ་དོག 黑沉沉的。昏暗阴沉状：ཉི་མ་དུབ་ནས་ཀནམ་ནག་ཐིབ་ཐིབ་ཏུ་ གྱུར་ སོང་། 夕阳西下，天空变得黑沉沉的。

ནག་ཕྱིམ་མེ། ཆོ་བྱང་ས་ཐ་འཐིབས་པ་ ཕྱ་བྱའི་སྣང་བ་འཆར་སྣང་ཤིག 黑糊糊的。骤然昏黑模糊状：ནད་པ་ནག་ཕྱམ་ མེར་ བརྒལ་ སོང་། 病人骤然昏迷，失去知觉。ལྕགས་ པ་ ཐོག་ ནས་ ཁྱོ་ མར་ནག་ཕྱམ་མེར་ཤེ་ སོང་། 灯火被风吹息，一下子变得黑糊糊的。

ནག་ཟིམ། (1)ས་ཐ་དུབ་པ། 光线阴暗：ཁྱོ་ མར་ཆོ་ བྱང་དུ་ནག་ཐོམ་སྐྱེ་ཤེ་ སོང་། 灯光突然阴暗息灭了。(2)རིག་པ་མི་གསལ་བ། 昏聩，神志不清。

ནག་ཟིམ་ཟིམ། དཀར་གསལ་མེད་པ། 黑洞洞。阴暗无光貌：ཁྱེ་ཁང་ནང་དུ་ནག་ ཐོམ་ ཐོམ་དུ་ ལུས་འདུག 暗室里黑洞洞的。

ནག་ཟྲི་ག ཐབ་སྐྲོད་སོགས་ཀྱི་མཐིལ་དེག 锅烟。烟气凝结在锅底等处的黑灰。

ནག་མདངས། ཁ་དོག་ནག་ཚའི་མདངས། 黑色。

ནག་ཙོག ནག་ཁེ་རོག་གེའི་བསྡུས་ཚིག

ནག་པ། 名词。(1)རྒྱུ་སྐར་ཞེག་ཁི་མིང་སྟེ། རྩེད་མོ་གཅིག་པའི་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་གསུམ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་ནག་ཁུངས་རེད། ཁུ་བ་ཐུ་ཀུས་དྲས་སུ་སྐར་མ་ནག་པ་དང་ཁུ་བ་གཅིག་ཐལ་ཚེར་འཁོགས་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད། 角宿。二十八宿之一。藏历二月十六至三月十五日，望在角宿，故名。(2)ཚོས་གཞི། 一种颜色。

ནག་པ་ཟླ་བ། (ཨངོན) ནག་པ་ཁུ་བ། 角宿月。藏历三月的异名。

ནག་པ་ཁུ་བ། (ཨངོན) དབྱིད་ཀྱི་ཟླ་ཐའམ་རྩེད་ཁུ་ གསུམ་པ། 角宿月。藏历三月的异名。

ནག་པང་། རྩི་ནག་པོ་ བཏང་ བའི་ ཤེ་ གེ་ འབྲི་གཞིའི་པང་ལེབ། 黑板。

ནག་པའི་ཀ། རྩེད་ཁུ་གསུམ་པའི་ཚེས་ བཅོ་ ལྔ་

ཚེས་མ་དག་པ་དང་ཟླ་བ་མཉམ་བཙོང་ཀྱི་དུས། 藏历三月十五。角宿与圆月相值遇之时。

རྣག་ཅི། ●名词。(1)ཐ་བ་ངན་ པའམ་ རྩེས་ པ། 罪过，邪恶，过恶：དགར་བ་ལ་གྱེན་འདིད་དང་ དག་པ་ལ་སྐྱང་འདིད་ཅིད་པ། 从善去恶。(2)རྟེན་ ཐོས་དགྱ་བཅོམ་པ་ཞིག་སྟེ། བསྟན་པའི་གཏད་ རབས་དྲུག་པ། 黑色。释迦牟尼第六代付法藏师。●ཁ་དོག་གི་ཅ་ཏག་ཅིག 形容词。黑色，青色：སྐེལ་བ་དག་པ། 黑炭。རས་དག་པ། 黑布。མཚན་མོ་དག་པ། 黑夜。སེམས་དག་པ། 心黑，心狠。ངོ་དག་པ་སྐྲུན་པ། 板起面孔。●ཀ་ཅང་ངམ་ཤིན་དུའི་དོན། 副词。很，最，极，十分，非常：དགྲ་བོ་དགྲ་དག 最凶恶的敌人。ཕྱུག་པ་ཕྱུག་ས་དག 十分悬盛。དབེ་དག་པ་བསག་སོང་། 糟糕得不可收拾。ཀ་དག་པ་ལས་སོང་། 惊奇得不得了。ཁྲོ་དག་པ་འཐུས་སོང་། 恨透了，恨极了。

རྣག་པ་འགྲེལ་ཤེས། ཚིག་འབྲུ་དཀྲུས་ གཅིག་ ཏུ་ ཡང་ཀྱེས་འདོན་ ཆགས་ཐུབ་པ། 直讲，易读。随文逐句作出的简明注释：ཚོ་དཀའ་ བའི་ གཞུང་དོན་རྣམས་དག་པ་འགྲེལ་ཤེས་སུ་བཀོད་པ། 把书中难懂的内容写成简明的注释。

རྣག་པོ་ཆེན་པོ། 〈梵文汉对〉མཧཱ་ཀཱ་ལི་ཏཱ། 大黑天。梵音译作摩诃伽罗。佛教的一类护法神。

རྣག་པོ་བསྡུན་པ། འཁོར་བའང་འབྱམས་ཐེང་ ཀྱི་ རྒྱུ་ཀོ་ན་སྟོན་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཞིག 说黑法部。古印度一教派名。此派只向人宣说生死轮回的原因。

རྣག་པོ་ རྣག་ ཐུང་། ཚོས་ གཞི་ གཞན་ དག་ ཤ་ འདྲིས་པའི་ནག་ཆུང་། 黑黝黝的，漆黑，纯黑色。

རྣག་པོ་སྐྱོད་པ། ཉོང་ཆུ་ ཀར་ཀྱི་ གྲུབ་ཆེན་ ཞིག་ རྟེན་ཐག་ ཐོག་ཏུ་ སོང་བ་ཐུབ་དབང་རྒྱའི་ཡ་གྲལ་ཞིག 黑行者。古印度八十成就者之一。

རྣག་པོ་བཅུག་ལས། (མངོན) དྲག 恶积。毒的异名。

རྣག་པོ་ཚེང་འཕེལ། ཅ་ཤ་ཀྱེན་ཀྱིས་ རྟེན་ སྐྱོན་ འཇུག་པ། 横加诬陷，无理加罪。

རྣག་པོ་གྲུབ་སྐྱེལ། ཀྱི་རལ་ཀྱི་དྲག་ཅན་ ཁིན་ ཐ་ བའི་ ཏ་ དང་། ལུས་ ནང་ གི་ ཁྲག་ ཁྱེན་ གཉིས་ འདོམས་ཏེ་ གཉན་ཆད་ཟུང་གསུམ་ མཉམ་ དུ་ ཚོང་བའི་ནད་གདུག་པ་ཅན་འཕྲལ་དུ་ སྐྱེ་ ལ་ ཆོལ་ བ་ ཞིག 三毒合一。身外毒虫巴尔巴达与身内血虫相遇，引发疫、热、风三毒合一，迅及死亡的一种暴病。

རྣག་ཟླའི་ཚ། (1)ཟླ་བ་མར་ཕྱོགས། 下弦月。下半月的月亮。(2)ཐ་བ་མི་དགེ་བ། 罪行，恶业，不善业。

རྣག་སྐྱོགས། (1)ཟླ་བ་མར་ཕྱེད་དུས། 下弦月，下半月。(2)སྡིག་སྒྲིབ་ཀྱི་རིགས། 罪恶，邪恶。佛书译作黑品。

རྣག་འབྱམས། (1)ཡི་གེ་ནག་སྐྱབ། 字迹不清，字迹模糊：སྐ་ཚ་འདལ་ ནས་ ཡིག་ འབྲུ་ ནག་ འབྱམས་ལ་ཐྲིན་འདུག 墨汁洇纸，字迹变得模糊不清。(2)དགར་ཆའམ་སྐུང་བ་གཞས་ཅད་ འཕྱིབ་ པ། 光线阴暗：ཆར་ ཤུན་ འཐིབས་ ཏེ་ ཤུན་ པ་ ནག་ འབྱམས་ལ་སོང་བ། 阴雨笼罩，天色暗淡。(3)སྐྱེལ་ངན་ཁྱོན་ཆགས། 恶习成风，弊端流行：སྐྱེགས་ལས་ཉམས་ནས་སྐྱེལ་ངན་ ནག་ འབྱམས་ ཁྱོ་ བྱུང་བ། 规则败坏，弊端流行。

རྣག་མེད། རྟེན་པ་མེད་ པ། 无罪。没有罪过：ནག་མེད་རྟེན་བཏུགས། 捏造罪名。མི་ནག་མེད་ ལ་ནག་དང་། རྡོ་རྒྱང་མེད་ལ་ཁྱུང་། 诬好人犯罪，说圆石有棱。喻颠倒黑白。ནག་ མེད་ ནག་ འཁེལ། 无辜受害。

ནག་མེད་ཉེས་བཅོལ། ཐུས་རྟེས་མེད་བཞིན་དུ་རྟེས་ཁག་དཀྱི་བའམ་རྟེས་པ་ མེད་ པར་ རྟེས་ ཆད་གཏོང་བ། 诬陷，栽诬。加罪于无辜者。

ནག་མེད་ནག་བརྫུགས། རྟེས་པ་མེད་པར་རྟེས་ཁག་ བཀལ་ བ། 栽诬，诬害。捏造罪名：གོང་ ས་བཟ་ཚུན་ནག་མེད་ནག་བརྫུགས་ཀྱིས་རྩོད་ ཀཏ་ བཏུབ་མི་ཆོག 诉讼双方不得相互栽诬。

ནག་མོ། 名词。(1)བུད་མེད། 女人，妇女；ནག་ མ་ཁྱེ་མེད། 无夫之妇。(2)(ཨངར་) སྔོ་ཆ། 黑色。芥菜的异名。

ནག་བརྫུགས་བ། ནག་ མེད་ ནག་ བརྫུགས་ དང་ དོན་གཉིག

ནག་ཆུ། ཁང་བའི་སྒོ་དང་སྒེའུ་ཁུང་ཀྱི་མཐའི་ནག་ ཆུ། 黑漆。漆门窗的一种黑色漆。

ནག་ཆོས། རྩེའུ་དཀར་ནག་བཆོས་ནས་ལུས་ སྐོག་ དང་བཅང་གང་རྟེའི་ འབྲུང་ ཁམས་ རྣམས་ ཀྱི་དང་ རྒྱུ་བཆི་ཚུལ། 星命，数术。用黑白棋子占卜，推算吉凶祸福之术。

ནག་ཚང་། (ཡུལ་) (1) གནག་ ཕུག་ས་ ཡིད་ བའི་ འབྲོག་དུད། 养牛的牧户。(2)རེ་རྡེས་བཟོས་ བའི་ སྒྲ་དཉིབས་ཀྱ་བཞི་ མ། 牛毛帐篷。(3)ས་ མེང་ཞིག ཅང་ངང་སྐྱང་ལྡེངས་ཀྱི་ ཤན་ཆ་ རྩྭང་ ཀི་མེང་སྐྱིང་ཁེན། 纳仓。地名。西藏自治区申扎县旧名。

ནག་ཚབ་ཚབ། ཀྱིབ་མའམ་ཁུན་པ་དང་ རླུང་ནག་ ཚུབ་ ཚུབ། 黑气腾腾。昏暗笼罩貌，གཡ་ ལྷུང་ ཆེན་ཅི་ནག་ཚུབ་ ཚུབ་ ཅིག་ ལངས་ འདུག 狂风扬尘，黑气腾腾。

ནག་ཚྭ་། ལན་ཚའི་ རླན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ སྟེ། རོ་ སྐྱུར། ཁུ་རྩེས་སྐྱོམས། 卤水。药用盐类。味酸而咸，性平，功能去疮疡腐肉，破症瘕，使白发转黑，治牙龈和口腔诸病。

ནག་ཚོ་ཚེ་དབང་ཕྱུག་ རྒྱལ་ བ། རབ་ བྱང་དང་ཐིའི་གོང་ གི་ ཤེ་ གྲངས་ བཅུ་ བདུན་ པ་ ལྷག་ཚག་ལ་ སྐུ་འཕྲངས་ ཤིང་ ཀུ་ ཁེའི་ རྒྱལ་ ཐོ་ བྱང་ཆུབ་ངོད་ཀྱི་ བཀའ་ བཞིན་ རྩོག་ ཞེག་ བའི་ ཤེས་རབ་དང་ལྷན་ ཅུ་ རོ་ ཐོ་ རྩེ་ གདན་ འཇེན་ དུ་འཚགས་ཡུལ་དུ་ ཞེའས་ བའི་ ཤེ་ ཐུ་ བ་ ཞིག 纳措·楚逞杰瓦(1011—？)。藏族译师名。曾奉谷格王绛曲丹之命与勒巴协绕一道前往印度，迎请阿底峡来藏。

ནག་ཚོང་། གསང་ཐབས་ཀྱི་ སྐོར་ནས་ཡུལ་ ཐང་ ལས་ རིན་ གོང་ཆ་ བའི་ ཉོ་ ཚང་ ཁྱད་ བའི་ ཚོང་། 黑市交易。以高价暗地进行的非法买卖。

ནག་མཚོང་། ཁ་དོག་ནག་ པོ་ ཐེ་ ཁྱད་ ཀྱི་ མཚུར་ ཞིག 黑矾土。一种媒染剂，亦可入药。

ནག་ཐལ། ནག་ཁྲ། 黑斑纹，བ་ཕྱུག་ནག་ ཐལ། 黑斑乳牛。མཇོ་ མ་ནག་ ཐལ། 黑斑母骗牛。

ནག་ཐྲི། (ཨངར་) ཅོང་ ཐ་ གཟུམ་པ། 角宿月。藏历三月的异名。

ནག་ཌོ་རེ་བ། ཀྱིབ་ནག་ གི་ རྣམ་པ་ ཞིག 阴影模糊，黑影幢幢：མཚན་ མོར་ གག་ རིང་ གི་ ཁང་ པ་ རྣམས་ནག་ ཙོ་ རེ་ བ་ ཞིག་ ལས་ མ་ཐོང་ རུ་ མི་ འདུག 夜间看远处的房屋，只是幢幢黑影。

ནག་ཙོག་ གེ་བ། སེལ་བའི་ མདོག 黑黝黝。焦黑状：མཆལ་དུམ་ནག་ རོ་ གེ་ བ། 烧得焦黑的木柴余烬。ཁོས་ ཏེ་ གདོང་ནག་ རོ་ གེ་ གེ་ བར་ བསྡུད་ འདུག 盛怒之下，板起面孔坐着。

ནག་ལས། ཡང་དག་པ་ མིན་ བའི་ ལས་ ཀ། 黑业，罪业，不善业。

ནག་པ། (ཡུལ་) དུད་འགྲོ་ གནག་ ཕུག་ས་ ཀྱི་ ཤ། 牛肉。

ནག་ཤེ། གནག་ ཕུག་ས་ རིགས་ ཀྱི་ ཤེ། 牛租。旧时，牧主租出母牛所收毛、皮和酥油等实物租税。

ནག་ཤེར་བ། ཀ་དོག་ནག་ པོའི་ ཁྱད་ པར་ ཞིག 黑

黝黝的，乌黑的：སྐྲ་སྣུམ་ནག་ཟེང་བ། 乌黑的头发。

ནག་ལེང། ཁ་དོག་གི་ཁྱད་པར་ཞིག 鼻烟色，黑黄色：རས་ནག་ལེང་གི་ཕུ་པ་བྱ་བའི་ མདོག 鼻烟色的藏式布袍。

ནག་ཐྱེ། (ཐུལ) དཀར་རག་དང་སྣག་ཚ་བཅས་པའི་མདོག 灰黑色。白土粉和淡墨汁合成的一种涂料颜色。

ནག་ཏུ་རེ། བག་པ་སྟོང་པའི་མངོན་ཚུལ་ཞིག 黑洞洞，深深的：ཁང་པའི་སྒོ་ནག་ ཏུ་རེར་ ཕྱེ་འདུག 房门黑洞洞地开着。ཟེང་གིའི་ཁ་ནག་ཏུ་རེར་གདངས་འདུག 狮子的口深深张开。

ནག་ཕྱལ་ལེ་བ། སྐྱེན་ནམ་དྲི་རོག་ཆགས་ཚུལ། 黑糊糊的。肮脏龌龊貌：ཙོས་རྙིང་ནག་ཕྱལ་ལེ་བ། 脏黑的旧衣。

ནག་སྐྲག་སྐྲག ཏི་རོག་ཆགས་ཚུལ། 黑糊糊。黑垢斑斑、污秽不洁状：ཡི་གེ་བྱ་ནག་སྐྲག་སྐྲག་ལ་ཡིག་འབྲུ་གསལ་པོ་མེ་ཙོང་། 污浊的纸上字迹不会清楚。

ནག་སྣད། ཡང་དག་པ་ལ་སྐྱོན་སྣད་འདྲེས་པ། 杂质。掺杂的不纯成分。

ནགས། རྒྱ་ཤིང་མང་པོ་ཚེད་ན། 名词。树林，森林。大片生长的树木：ནགས་སྐྲག་པོ། 密林。ནགས་འཐིབས་པོ། 密林。ནགས་ཀྱི་ཤིང་མེ་དྲང་པ་མིན་པར་ཤིང་མཁན་ཐིག་མ་དྲང་པ་རེད། 并非林木长得斜，而是木匠的墨线歪。意谓好事叫办事人办糟了。

ནགས་ཀྱི་དབང་། (མངོན) སེང་གེ། 林中王。狮子的异名。

ནགས་ཀྱི་ཙན་དན། (མངོན) ཞ་གུ། 林中旃檀。沉香的异名。

ནགས་ཀྱི་རི་དྭགས་གསོད། (མངོན) འཕངས་པ། 杀林兽。豺的异名。

ནགས་ཀྱི་ཤ་ཁ། གཅན་གཟན་སྐྲག་གཅིག 猛兽。虎、豹等。

ནགས་ཀྱི་ས་འཇིན། (མངོན) ནགས་རི། 林木持地。山林的异名。

ནགས་ཀྱི་ཤི་ཁ། (མངོན) ཕག་ཆེན། 林中英豪。野猪的异名。

ནགས་ཚལ། ངང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེས་པའི་ནགས་ཚལ་སྣུག་པོ། 树林，林海，天然林，大森林：གཏིང་དུས་ནས་ཆགས་པའི་ནགས་ཀླད། 原始森林。

ནགས་ཁྱལ། ནགས་ཚལ་ཅན་གྱི་ས་ཁྲལ། 林区。培育和采伐森林的地区。

ནགས་ཁྱི། (མངོན) འཕངས་པ། 林中犬。豺的异名。

ནགས་ཁྲོད། ཤིང་ནགས་མཐུག་པའི་ནང་ཁྲལ། 林间。密林深处。

ནགས་འདབ་ཕལ། ཤིང་ནགས་ཀྱི་ གཤམ་ མམ་ རྟེ་འཁོར། 林边，林外，林下。森林的外边。

ནགས་ན་དཀའབ། (མངོན) (1)ཀྲ་བྱུག 杜鹃的异名。(2)གླང་པོ་ཆེ། 大象的异名。

ནགས་ན་གནས། (1) གནས་བརྟན་བཅུ་ དྲུག་ལས་ལོ་མ་བདུན་པའི་ རྗེ་ ཐུགཔ་ ནུ་ བཞུགས་ པའི་ གནས་བརྟན་ཞིག 伐那婆斯尊者。十六尊者之一。居七叶窟。(2)(མངོན) སྤྲེའུ། 栖林。猴的异名。

ནགས་ན་སྐྱོད། (མངོན) ཀ་ ར་ སྟ་ སྟེ་ སེང་ གེ་ ཀང་པ་བཅུད་པ། 林中行。八脚狮子的异名。

ནགས་ཕག་མཚོ། ཡུན་ནན་ཞེང་ཆེན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྫོང་ཁའམ་གྱ་ ཙེད་ པའི་ མཚོ་ ཞེག 那帕错。湖名。在云南省中甸县境。

ནགས་བྱ་རྩི་བ་རི། ཀྱ་ཁ་དུ། 林鸦。树林中的乌鸦。

ནགས་སྦྲང་། ཤིང་ནགས་ནང་གི་སྦྲང་མ། 蜂虻。林间蚊蝇。

ནགས་མ། དུས་པ་ཆག་པར་སྦྱོང་བ་ལ་ ཐབ་ པའི་ རྩྭ་ སྨན་ཞིག 一种疗骨折的药草。

ནགས་མིའི་ཁང་རྫུ། གཤོག་ཁང་ཤིང་གི་ཁང་རྫུ་

ཐེ། ནོ་ཀ་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་སྐྱོགས། རུས་བཙས་རྣག་འབིགས། ཆུ་ཤེར་སྐེམ། 松脂。针叶松流出的胶液。味苦辛，性平，功能穿破脓头、收敛黄水。

རྒྱགས་མེ། ནགས་ཚལ་ལ་མཆེད་པའི་མེ། 林火。延烧森林的野火。

རྒྱགས་ཚལ། རང་བྱུང་གི་ཤིང་ནགས། 森林，天然林。非经人工培植的自然树林。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགོན་པ་དང་། སྐུག་བའི་ནགས། འཕེའས་པོ། ནགས་ཀླུང་། ཚང་ཆིང་ཅན། ཚལ། ཤིང་ལྗོན་བཅས་སོ།

རྒྱགས་ཚལ་རལ་ཁྱིའི་ཁོ་མ་ཅཆ། རལ་གྲི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་དང་དོན་གཅིག

རྒྱགས་ཚྭ། ཤིང་ནགས་ཚང་ཆིང་། 密林。稠密的树林。

རྒྱགས་རྩེ། ཤིང་ནགས་ཡིད་བའི་རི་བོ། 林山，树山。生长有树木的山：ནགས་རི་དང་གངས་རི་སྤྱང་རི་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གངས་རི་མཐོ། 树山、雪山和草山三者之中，雪山最高。

རྒྱགས་ལས། ཤིང་ཆ་དང་ནགས་ཐོན་དངོས་རྫས་འདོན་བའི་ཆེད་དུ་ནགས་ཚལ་འཕྲུགས་གཏེར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ལས་དོན། 林业。为取得木材和其它林产品而培育和保护森林的生产事业。

རྒྱགས་གལེའུ། ཤིང་གཞན་བཙམ་ནགས་ཁྲོད། 林间。森林中间。

ནང་། 名词。(1)ཕྱི་ནང་གི་རྣམ་ཕྱེ་བའི་ནང་། 内部，里面，中间：སེམས་ནང་། 意中。ཁང་བའི་ནང་། 室内。ཆུའི་ནང་། 水中。མི་མང་ཚའི་ནང་དུ་འཚང་བ། 挤进人群里面。ཚོགས་ཁང་གི་ཕྱི་ནང་ཚང་མ་མི་མས་གང་འདུག 会场内外都挤满了人。ནང་སྐོང་ཁ་འཚམས། ཕྱི་སྐོང་ཐུན་མཐུན། 内部和睦，外部协调。ནང་དབའ་ཚའི་དབའ་གྲལ་མ་བཀོག་ན། ཕྱི་གེ་སང་དམག་ལ་སྐྱག་མེ་དགོས། 内部英雄不涣散，外面何惧格萨兵。(2)ཁྱིམ་མམ་སྡོད་ས། 家，家庭：ཁོང་ནང་ལ་བཞུགས་མེ་འདུག 他不在家。ཁོང་ནང་ལ་ཟེག་ཕྱིན་སོང་། 他已经回家去了。(3)འཕྲོས་དོན་སེམས་ལའང་འཇུག 心中。作内心解释的引申义：དཀའ་ཚགས་ཆེ་ཡང་ནང་མ་ཞུམ། 困难再大，心里也莫畏缩！(4)འཕྲོས་དོན་གསང་བའི་དོན། 秘密。作内部解释的引申义：ནང་ཁུལ་ཀྱི་ཡིག་ཆ། 内部文件。

ནང་ཀངས། (ཐུལ) སྒོ་འབྱེའས་ཀྱེད་ནང་གི་ཀ་ཏུག 内撑杆。牛毛帐篷里的支柱。

ནང་དཀྱག་ཀོ་ཀྱེད། (ཐུལ) ཤིང་རྡོག་ཁོག་པ་དཀྱག་ཀྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཐྲོག་གཅིག་ལ་སོ། ཙོང་པ་ཞིག 内车刀。车制木碗等器具时挖空木料内部的单口车刀。

ནང་ཁྲོད། ནང་གི་རྐུན་མ། 家贼。内部盗窃的人：དོགས་རྣན་ཀྱེད་དཀའ་བ་ནི་ནང་རྐུན་ལིན། 家贼难防。

ནང་རྒྱུན། རྟེ་བའི་རྒྱུན་ནམ་ནང་ནས་བྱུང་བའི་རྒྱུན། 内缘。本身内在的缘由。

ནང་སྐོར། (1)ནང་ལོགས་ཀྱི་ཁོང་མ། 近亲，内部人员。(2)ནང་དོན། 内部事务。(3)སྐོར་ལམ་ནང་མ། 内层环行路。佛教徒围绕圣地巡礼时走的最内一层通道。(4)གཡས་སྐོར། 右绕。佛教徒右手一面靠向圣地进行的巡礼环绕。

ནང་ཁྲལ། ནང་ཚགས། 内部。

ནང་ཁོངས། ནང་གི་ཁོངས་གཏོགས། 内部。

ནང་ཁྱིམ། རང་གི་ཁྱིམ། 家庭。

ནང་ཁྲལ། ཐོང་ཁྲལ་པ་ཚོས་ཆེད་དུ་བོད་ཀྱི་ཞི་ཞིང་འཇལ་དགོས་པའི་ཁྲལ། 内差。旧时，差民对各自直接领主承担的差税。

ནང་ཁྲིམས། (1)ནང་ཁུལ་གྱི་ཁྲིམས་ཁྲིམས། 内部纪律。(2)སྐོང་རམ་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཁྲིམས་ཁྲིམས།

家规。

ནང་ཁྲམ། ངང་ཁྱིམ་གྱི་དངོས་པོ་ཕྱིར་འཚོང་བ། 出售自家什物。

ནང་ཁྲལ། ཀུ་མ་ཟླ་མཆིན་ གྲོད་ ཁ་ སོགས་ ཁོག་ནང་དོན་ལྟ་སྟོད་དུག་སྟེའི་མིང་། 内脏，脏腑。动物体内肠、肝、肚、肺等五脏六腑的总名。

ནང་འཁོར། བྱན་གཙོག་ལས་ལུགས་ཀྱི་སྟེ་ཚོགས་སྣའབས་མངའ་བདག་གི་ཁྱིམ་དུ་ཉར་བའི་ནང་མའི་འཁོར་གཙོག 近侍，家仆。奴隶社会中给领主家中服劳役的奴隶。

ནང་འཁྲུག ནང་ཁུལ་གྱི་འཐབ་རྩོད། 内讧，内乱，内战。

ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད། འབྱུང་བ་ ཆེན་ བོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་ཅན་དང་བ། མིག་གི་དབང་ པོ་ སོགས་ བསྡུན་ ཝེད་ ཐོགས་ བཅས་ ཀྱི་གཟུགས་དང་། ཡིད་སོགས་བསྡུན་ཝེད་ཐོགས་ཝེད་རྣམས་སོ། 内处。四大为因所造清净有色，即眼根等可见有对色和意等不可见无对色。

ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག སྐྱེ་མཆེད་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་རྣང་གསེས་ཤེགས་སྟེ། མིག རྣ། སྣ། ལྕེ། ལུས། ཡིད་བཅས་རྟེན་གྱི་ཚ་རས་ཤེས་ པ་སྐྱེ་བའི་སྐོང་གྲུང་པ་དྲུག་གོ། 内六处。十二处之一类。从眼、耳、鼻、舌、身、意六种所依分上生起六识之处。

ནང་གི་ཁམས་དྲུག ཁམས་ བཅུ་ བཀྲད་ ཀྱི་ ཕྱི་བཀག་ཅིག་སྟེ། མིག རྣ། སྣ། ལྕེ། ལུས། ཡིད་བཅས་ཀྱི་དབང་པོའི་ཁམས་རྣམས་སོ། 内六界。十八界之一类。眼、耳、鼻、舌、身、意等六界。

ནང་གི་ རྒྱ་ འཇིམ། (མངོན) གཉེར་ པ། 持家舟。管家的异名。

ནང་གི་རྒྱུ་གཞན་རྟོང་ཚད་སྟོབ་པའི་སྒྲིབ་ པ་ ཅན། ཕྱིད་པ་ཅན་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱི་དང་ གསེས་ཤེགས་ སྟེ། ཚོངས་ཁ་གསལ་ཀྱི་རྒྱུ་ བཀག་ནས། དང་གི་རྒྱུ་གཞན་རྟེན་ཅད་ཅས་ཀྱི་འབྲས་ བུ་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུ་ཞེག 特殊内因存在事物。否定通常原因，以突出其他身内原因所引后果实际存在的修辞方法。存在修饰法之一。

ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ། དང་བཅུད་ཀྱི་ སེམས་ ཅན་རྣམས་རྟེན་འབྲེལ་ཡང་ལས་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་འབྱུང་བ་སྟེ། མ་རིག་པ་ལས་འདུ་ཤེད་དང་། དེ་ལས་རྣམ་ཤེས་སོགས་རྒྱུ་སྟེ་མ་ལས་འབྲས་ བུ་ཕྱི་མ་འབྱུང་བ་དང་། རྒྱུ་འཁྲུག་ བས་ འབྲས་ བུ་ འཁྲུག་ བའོ། 内缘起，内因缘。内情世界，依十二因缘支次第生起，无明为缘生行，从此生识等，诸前因生起后果，前因坏灭，后果亦灭。

ནང་གི་བསྟན་བཅོས། སངས་རྒྱས་པའི་ བསྟན་ བཅོས། 内论，内明论。佛教徒自称为内道，故称佛教典籍为内论。

ནང་གི་རྒྱུད་པ་གསུམ། གསང་སྔགས་རྙིང་མའི་ལུགས་ལ་མ་ཎ་ཙ་ ཙ་ ཏྲི་གསུམ། 三内续，三内乘：宁玛派建立的生次大瑜伽、圆次无比瑜伽和双运心点瑜伽。

ནང་གི་ དེ་ ཉིད་ བཅུ། ཕྱིར་ བཟློག་ གཉིས། དབང་བཞི་བསྒྲུབ་པ། ཁ་སྦྱོར་དབྱེ་བ། གཉེར་ མ། རྡོ་རྗེའི་ཐབས་པ། དྲག་ཤུལ་སྒྲུབ་པ། རང་གནས། དཀྱིལ་འཁོར་སྒྲུབ་པ། མཆོད་ བསྟོད་བྱ་བ། བདག་འཇུག་ལེན་ཞིང་རྗེས་གྲུ་གནང་བ་རྣམས་སོ། 十内本性：两驱邪、四灌顶、分契合、施食子、金刚念诵、成就威猛、开光明、治坛场、典供赞、自入坛场随受允许。

ནང་གི་སྡུག་བསྔལ། (1)སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། 内苦。内心的痛苦。 (2)རང་ ཁྱིམ་ དུ་ ཁ་ མ་ འཇིག་པའི་སྡུག་བསྔལ། 家务烦恼。家庭发生意外事故的痛苦。

ནང་གི་བེམ་ཚོ། ནང་གི་དུལ་ དུ་ གྱུབ་ པ་ སྟེ། དབང་པོ་ གཟུགས་ཅན་པ་རྣམས་སོ། 内色物质。

由内之极微而成者，即诸净色根。

ནང་གི་བྱེད་པ། (ཨངན) སེམས། 内作者。心的异名。

ནང་གི་སྒྲོལ་བ། ཡི་གེ་སྦྱིག་སྐབས་ཀ་ ནང་ གི་ རྒྱི་གནས་དང་ཁྱད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོལ་བ། 口内动态。藏语语法学中所说字母发音时口腔内部的开喉、闭喉、轻触、重触等动作。

ནང་གི་ཚོར་བ། ཡིད་ཀྱི་ཚོར་བའམ། སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ། ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་བའི་ཚོར་བའོ། 内受。意受，心受，意识所觉受。

ནང་གི་མཚན་མ། བདེ་སྡུག་ བཏང་ སྙོམས་ ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱེ་བ། 内相。内心所觉苦受、乐受、平等舍受诸差别相。

ནང་གི་མཚོ། ནང་གི་ཀུ་མཚོ་སྟེ། རི་ལ་བའི་མཚོ་བདུན་ནམ། རི་རབ་ནས་ཐུ་ཐུན་འཛིན་ལ་ཐུག་པའི་རི་དེ་དག་ གི་ བར་ ན་ ཡིད་ བའི་ མཚོ་བདུན་ཀྱི་ནང་མ་དྲུག 内海。自须弥山至持边山间七层山海中之内层六海。

ནང་གི་མཚོ་དྲུག ཟྲང་ཆུ། མར། ཞོ། ཉི་མ། ཆུ། ཆང་སྟེ་དྲུག 内六海：蜜海、奶油海、酪海、乳海、水海和酒海。

ནང་གི་གཟུགས། ཤེས་བྱའི་ཡེས་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཏེ། དབང་པོ་ལྔ་ཡུ་བྱ་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དུངས་པའོ། 内色。内心所统摄的色法。如五根等身内净色。

ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དུང་བ། ནང་གི་གཟུང་ཅན་དུངས་པའི་འཇིག་རྟེན་གཞན་ཞིག

ནང་གི་གཟུགས་ཅན་ དུངས་ བ། དབང་ པོ་ལྔའོ། 内净色，内清净色。五根。

ནང་གི་ཨེ་ཤེས་དགྲ་གྲི། ཙ་དབུ་མ། 中脉。藏医所说人体主要脉络之一。

ནང་གི་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་དྲྭ་གི་ནང་ ཚན་ཞིག་སྟེ། ཉིང་བ་དང་། ཆོད་པ་དང་། རང་ཐོང་བར་ཉེད་པ་སྟེ། སྐྱེན་དེ་གཟུམ་གྱི་རྣིང་ཇེ་འཛིན་ལེན་ཅིང་པའོ། 内散动。昏沉、掉举、爱著定味，由此三过退灭等持。六种散动之一。

ནང་གི་རི་དྲུག ངོད་རྫོན། ཨཏྲང་། སྙིགས་ཁྲབ་ཀྱི་ཤོལ་ཁྱེའུ་ཅན། དྲི་ཟ། བཤེལ་རི་རྣམས་སོ། 内六山：碧光山、风伽山、尼卡扎山、宝光山、达裥那山和凉山。

ནང་གི་རིགས་པ། ནང་རིག་པ་དང་དོན་གཉིག

ནང་གི་རིགས་བཞི། བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་ཐོག་མའི་རིགས་དྲུས་མཆེད་གཞི་དེ་ལེ་རྫེ། རྒྱ་རྫེ། ཇོང་རྫེ། སྤྱང་རྫེ་བཞིའོ། མི་ཁྱ་རིགས་བཞིའང་རེད། 本部四族。即吐蕃古代传说中色、木、董、东等四大氏族。

ནང་གི་ལུས། བདག་ངང་གི་ཕུས་ཀྱ་ཤ་ཁྲག་དྲུས་གསུམ་ལས་གྲུབ་པའི་གཟུགས་དང་ ནང་ གི་ དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལྟ་བྱ་བྱའོ། 内身。血肉骨骼所成自我身躯，以及体内诸有形器官。

ནང་གོས། (1)གོན་གོས་ནང་མ། 内衣。(2)རྫ་དུས་ཀྱ་ནག་གོང་མའི་མཛོད་ནས་ ཐོན་ པའི་ གོས་ཆེན། 库缎。旧时，专为皇宫内库织造的上好缎子。

ནང་གྲས། (1) རྫ་དང་གོས་ཁ་མཉམ་མཚུངས་ཀྱི་ ནང་ མིའི་ གྲས། 自己人，内部人员。共同生活、共同工作的人：རྩོ་མཐུན་ནང་གྲས། 自己同志。གཉེན་ཚན་ནང་གྲས། 内亲。(2)ནང་གི་རིམ་པ། 里层，内层。

ནང་གྲོས། ཕྱི་མིས་ཐོས་སུ་མི་དུང་བའི་ ནང་ དོན་ཀྱི་གྲོས། 内部酝酿，秘密商议，ཞིབ་ ནན་ ཆེན་ པའི་ སྐོ་ནས་ནང་གྲོས་བྱས་ཏེ་རྩོམ་གཞི་འདྲིང་བ། 详密进行内部商讨，制定策略。

ནང་དཀྲུ། དང་ སྐྱགས་ དག་ བཙམ་ སྟྲུང་ ལོག་ པ་ ཕྱིའ་མཁན། 内敌，内怨，家贼。

ནང་རྒྱ། ནང་ལོགས་ཀྱི་ཁ་ཁྲོད། 容积。容器内部的容纳面积。ཁང་པའི་ནང་ཁ་ཏ་ཅང་ཆེ། 房

屋的容纳面积很大。

ནང་བཤགས། སྒྲུབས་དངོས་སུ་མ་བྱངས་ཚོང་ལ་ནང་ཁུལ་དུ་སྒྲུབས་ལེན་པ། 预试。正式考试前的内部考试。

ནང་སྡུད། རྩིང་མ་བའི་ལུགས་ལས་ནང་བྱ་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་རྣམས་རྣ་ཆེ་འཆང་ཆེན་བོས་ཆོས་འབྱུང་ཡང་བའི་ཞིང་ཁམས་སུ་གསུངས། དེ་དག་ལས་བྱ་ན་མེད་བའི་ཐེག་པ་ནི་གདོད་མའི་མཐོག་བོ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལྷུན་གྲུབ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་བའི་སྐུར་བཞེངས་ནས་དག་སྣ་ལ་གནས་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་བསྟན་བའོ། 内续。宁玛派说大金刚持佛在广严法刹土所说内无上密乘。所谓无上乘，是原始怙主普贤现为报身像，对诸净地菩萨所讲之法。

ནང་སྡེ་ཁ་ཤས། རྩིང་མའི་གཞུང་ལུགས་ལ་རྒྱུད་མ་ཀུ་ཚོ་གཅིག ལུང་ཚ་ནུ་ཚོ་གཅིག མན་ངག་ཚ་ཁ་ཚོ་གཅིག་ཏུ་ཚོགས་པ་སྟེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣོང་བཅས་ཅད་ཕྱག་བའི་ཚད་གཞི་དཀྱིལ་འཁོར་ཐུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལྷུན་གྲུབ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་བའི་ཞིང་ཁམས་མཁས་བས་དབང་བསྐུར་བའི་ཐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་ཏེའོ། 密教内三部。旧派密乘说密续大瑜伽、教言随类瑜伽、决窍最极瑜伽为密教内三部。心性显为身及智慧之相，论断一切情器世间殊胜二谛无别，离所行境，善巧运转诸法大平等性所有方便，故一名运转方便乘。

ནང་རྒྱས། ནང་གི་གནས་རྟོག། 内情，底细；ནང་རྒྱས་ཤོད་པ། 摸清底细。

ནང་རྒྱས་ཅན། (1)རང་ཐོག་ཀྱི་གནས་རྟོག་རྒྱས་ཀྱི་མངའ་ཐོད་ཀ། 知情者。了解内情的人。(2)རིག་གནས་གང་ཟུང་ཞིག་ཏུ་ཐོག་ཅ་ཁ་ཤས་ཤེས་པ། 内行。通晓某一门知识的人。

ནང་རླུབ། ནང་གི་ནད་དང་འབྲེལ་ཁམས་ཀྱས་རྒྱུན་བའི་མིག་ནད་ཅིག 内障。由体内风、胆等病源引起的一种眼病。

ནང་རོལ། ནང་གི་ཐོག། 里面，里边；ཁང་བའི་ནང་རོལ་གྱི་མཁོ་ཆའི་ཚོ་ཐུང་རྣམས་རིམ་བཞིན་བཀྲིགས་ཚོད། 屋内布置了必需的家具。

ནང་བཅས། (རྟེང་) ཞེ་འཐས་ཁའམ་ཁོན་ཚོད་བ། 仇恨，瞋恨。

ནང་ཆ། ཁོག་ནང་གི་ངོན་སྟོད། 脏腑。

ནང་ཆག ཐུར་ཕྱི་ཆུར་བཀའ་གཏན་ཆོག་ལ་བསྐྱུར་བཀོད་མེད་བའི་ཐོག་ནས་ཁལ་པ་ནང་ཁུལ་བནས་ཆུན་ཐོག་མེལ་ཕྱི་ཁལ་ཆག་བཏང་བ། 内减。旧时，差户根据规定外差照支，内差如何减免、顶替等由差户相互协商决定。

ནང་ཆངས། (1)དོད་ཀ་སོག་འཆིང་བྱེད་ཀྱི་སྐ་རགས། 裤带，贴身腰带。(2)གསང་བའི་ངང་ནས་བཞག་བའི་ཁ་དན་ཡིག་རིགས། 密约。秘密签订的条约。

ནང་ཆེན། རྫོང་ཁྲིག མཆོ་སྦྱོན་ཁྲིའ་ཆེན་ཁོངས་ཀྱས་དྲུཌ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཞོ་ཚུང་དང་རྫེ་ཆུའི་ཞོ་འཐག་རྩ་ཁྲིའ། རྫོང་མི་དམངས་སྒིད་གཞུང་དེ་ཤར་མདུན་ཞོའོ། 襄谦。县名。在青海省玉树藏族自治州南部，澜沧江上游南岸。县人民政府驻香达。

ནང་ཆོན། (1)གོས་ཀྱི་ནང་གི་མཐའ་འཇཁས། 内吊边。缝在衣服里面的吊边。(2)སྦྲུ་ཀུང་ནང་གི་ཆོན་ཐག 内纤绳。从里面拉紧牛毛帐篷所用短绳。

ནང་མཆོད། སྔགས་ལུགས་གསང་དབང་དང་འབྲེལ་བའི་མཆོད་བའི་རྫས་རིགས། 内供。佛教徒秘密灌顶时的供品之一。

ནང་མཆོད་ཀ་ཤི། སྔགས་ཀྱི་མཆོད་བའི་སྟོད་སྐྱེད་ཀས་ཀ་པ་ཤི། 内供颅器。佛教密宗所用

盛内供的容器，一般用人的颅骨制成。

ནང་འཚམ། ཕུ་བའི་བོག་གི་གོན་ཆས་ཤེག 内衣：སྐྱེད་གྲང་ནང་འཚམ། 衬衣。གོས་གྲང་ནང་འཚམ། 衬裤。

ནང་འཇུག ཟློབ་མ་རྣམས་ཕྱེ་དང་སྒལ་བ་ མཉམ་པར་གཞུག་པའི་ཐྲིན་ཚལ་བ་ནང་འཇུག་བྱ་བ་སྟེ། ཤར་སྒོ་ནས་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་ནང་དུ་ཕྱགས་ཅི་ཕྱ་རྣམས་ལ་བསྐོང་ནས་ཕྱག་བྱ་བ་དང་། དམ་ཚིག་བསྲུང་དགོས་པར་དམ་བཞག་ཐྲིད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་པ་ཁའ་སྟེ་དམ་ཡེ་དཐྲིར་ མེད་ དུ་ བརྟན་པར་ཐྲིད་པ་དང་། བདེན་སྟོབས་བརྗོད་དེ་མེ་རྐྱག་དོར་བ་དང་། རིགས་བདག་གི་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་མེ་རྐྱ་ཕྲེང་བའི་དབང་བསྐུར་ བ་ རྣམས་ སོ། 内人。为令弟子本尊缘分相同， 使由东门入无量宫， 围绕本尊巡行顶礼，誓守应守誓言，降下智尊融入誓尊坚住无别，授予花鬘灌顶以结部主接引之缘。

ནང་བློ། ཁྱིམ་ནང་གི་གཙོ་བདག 家长，家主。

ནང་ཁམས། མཆེད་སྡང་དང་ཉེ་འཇོག་མེད་པ། 随便。视为自己人，不拘形式的亲密态度。

ནང་ཉེ། ནང་མའི་གཉེན་གོགས། 内亲，近亲。

ནང་སྙིང་། (1)ནང་གི་ཚ་གུ། 果核，果仁。坚果内部可食部分。(2)ནང་གི་སྙིང་པོ། 主旨，要义。 (3)བཁ་ལེབ་སོགས་ཀྱི་ནང་བཅུད། 馅子。包子、饺子、点心里包的细碎的肉、菜、糖等。

ནང་གཏམ། ནང་གི་ཐབས་རྩལ་དོན་སྐོང་ཀྱི་སྐད་ཅ། 内言。机密的话，内部的密议。

ནང་གཏམ་ཕྱིར་ཐྲོལ། ནང་ གི་ གསང་ གཏམ་གཞན་ལ་སོན་པ། 内言外传。把内部的机密泄露给外人。

ནང་ལྡར། དངོས་དོན་དང་མཐུན་པའམ་ཉེ་མ་ཆེ་བཞིན། 如同，依照，相似，ངེ་མ་ནང་ལྡར། 遵真。འཆར་གཞི་ནང་ལྡར་སྒྲུབ་དགོས། 要按照计划办理。ཁོང་གིས་གསུངས་པ་ནང་ལྡར་སྒྲུབས་ཤེག 按照他说的去做！

ནང་སྟོང་པ་ཉིད། སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་དྲུག་དང་དེའི་རྟེན་ལུས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་དག་ནི་རང་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཐལ་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡང་མེད་པ། 内空。内谓眼等六根及其所依身内五蕴。是诸根蕴，无微尘许常恒永住人法实有，名为内空。

ནང་བསྟན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། 内教，佛教。佛教徒自称为内道，故称佛教为内教。

ནང་ཁྲི། ཕུ་བའི་ཐུ་བ་ནང་མ། 内襟。长袍的短领。

ནང་མཐུན། ནང་ཁུལ་བསམ་གོས་མཐུན་པ། 和睦，融洽，ཚན་ཚེན་ནང་མཐུན་ བྱུང་ བ་ དེ་ ལས་ དོན་འགྲུབ་པའི་ཚ་ཀྱེན་ཞེག་རེད། 彼此和睦是事情成功的因素。

ནང་འཐབ། ནང་ཚགས་མི་མཐུན་པའི་འཐབ་རྩོད། 内争，内部争吵。

ནང་དག་ཅིག མེམས་མཐུན་པོ། 内部和睦；ནང་ཁུལ་ཚང་མ་འཐབ་རྩོད་མེད་པའི་ནང་ དག་ པོ་ ཤ་ སྟག་ཅིན། 内部和睦，全无争执。

ནང་དུ་ཆུད་པ། (1)ནང་དུ་ཞོང་བ། 容纳，包含，ཅ་ལག་མང་དྲགས་པས་ཁང་པ་ཆུང་དུའི་ནང་ དུ་ཆུད་ གཏས་ མེད། 东西太多，小屋子里无法容纳。(2)ཤོང་དུ་ཆུད་པ་དང་རྟོགས་པ། 了解，知晓，懂得；དངོས་ཟོད་ཀན་ནས་ཆུལ་ནང་དུ་ཆུད་ པ། 了解实际情况。

ནང་དུ་ཚུད་པ། ཁོང་ས་ཀུ་ཀོགས་པ། 参与。包括在内；ཟོག་རྒྱུད་པ་རྣམས་མི་དམངས་ཀྱི་ནང་ དུ་ཚུད་ མེད། 反动分子不包括在人民之内。

ནང་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། དུས་འཁོར་ཤེ་ནང་གསང་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྩེ་ཅ་ཟུང་ཐིག་ལེའི་ཚགས་ཚུལ། 内时轮。叙述脉、风、明点形成情况。内外密三时轮之一。

ནང་དོན། (1)དབེ་ཚ་སོགས་ཀྱི་ བརྗོད་བྱ། 内容，含义。实际包括的意义：ཁོང་གིས་གསུངས་པའི་ནང་དོན་གལ་ཆེན་པོ་འདུག他所说的意义很重要。དབེ་ཚའི་ནང་དོན། 书中意义。ཕྱི་སྐྱམ་ཆ་ཡང་ནང་སྟོང་པ་རེད། 外面架子大，内部却空虚。སྐད་ཅ་རྩིག་ཀང་ནང་དོན་སྟོང་པ་རེད། 话虽漂亮，内容却空洞。(2)རྒྱལ་ཁབ་པམ་ཁྱིམ་ཚང་སོ་སོ་ ངང་ གི་ ལས་ དོན། 内务。国家的内政或家庭的私务。(3)གཟུགས་སེམས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་སེམས་ཀྱི་ཆོས། 心法，内心世界。

ནང་དོན་བཟང་ཤོ། ནང་གི་དུལ་འགྱུ་པ་སྟེ། ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དབང་ པོ་ ལྔ་ ཡིན། 内境物质。内微尘所成之内净色五根。

ནང་འབྲུམ། ཞོད་གཞི་ནང་འཛིག 调和，和解：ཕན་ ཚུན་ དབར་ཀྱི་ རྩོད་ གཞི་ ནང་ འབྲུམ་ ཡོང་ གཅས་ཟེར་པ། 设法调解相互之间的争执。

ནང་འཛོམ། སྟེ་མང་མཉམ་འུ་ འཛོམས་ པ། 交集。挤到一起，ཐུ་ཕྱིའི་ ཚོ་རིམ་ མ་ བཟྱིགས་ ན་ ལས་དོན་ཅིང་ཆུ་མང་ པོ་ནང་འདོམ་ཡོང་། 先后次序不安排好，要做的工作就会交集在一起。

ནང་འདྲེན། ཕྱི་ནས་ནང་འུ་འདྲེན་པ། 输入。从外运进。

ནང་ཚོད་ཕྱི་མི། ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་འུ་རྩོད་གནས་ བཅས་པའི་ཕྱི་ ཆུལ་ཀྱི་མི། 外侨。侨居国内的外国人。

ནང་ཆུས་པའི་དབང་ཕྱུ། མ་དུ་ཡོ་གའི་འཇུག་སྒོ་སྟེ། རང་དོན་ཆུས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཅན་ལ་ ཉན་དབང་དང་སྒོམ་དབང་གཉིས། གཞན་དོན་ཆུས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཅན་ལ་ འཆད་ དབང་ དང་ ཕྲིན་དབང་གཉིས། གཉིས་དོན་ཆུས་པ་ལ་རྩོ་རྩེ་རྡོ་རྗེ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དང་ཕྱེད། 内五力灌顶。旧派密乘大瑜伽乘五种人门灌顶：自利精进力听闻灌顶和修习灌顶；他利精进力说法灌顶和事业灌顶；二利能成金刚王广大佛语灌顶。总为五力灌顶。

ནང་རྫས། ནང་གི་རོས་པ་སྟེ་ཁྱིམ་གྱི་ཆུ་དངོས། 家产。家庭的财产，མི་ཚང་དེ་ལ་ནང་རྫས་མང་ པོ་ཡོད། 这家有很多家产。

ནང་རྫོང། ནང་རོམ་དང་དོན་གཅིག

ནང་པ། 名词。(1)ནང་ས་པ་དང་འདྲ། (2)ཆོས་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་ཕྱི་བའི་ནང་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་པ། 内道。佛教徒分宗教为内外两道，自称内道，佛教以外的为外道。

ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ། ཀུཀ་ ཐུབ་ པའི་ ཆོས་ ལུགས་འཛིན་པ་ཡིན། 佛教徒。奉行释迦牟尼所创佛教的教徒。

ནང་པའི་ གྲྭབ་ མཐའ། དཀོན་ མཆོག་ གསུམ་ སྐྱབས་གནས་ཡང་དག་ཏུ་འཛིན་ཞིང་། ཕྱ་བ་ བཀའ་བཏགས་ཀྱི་ཐུག་རྟ་བཞི་ཀྱས་ལེན་པའི་ གྲྭབ་ མཐའ་ སྟེ་པ། 内道宗派，佛教。承认三宝是最正确的皈依处所和承认四法印是最正确的见解的宗教派系。

ནང་པའི་གྲྭབ་མཐའ་སྡེ་པ་གཉིས། ཐེག་ཆེན་ སྡེ་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་ སྡེ་པ། 内道两部：小乘佛教和大乘佛教。

ནང་པའི་ཆ་ལུགས། སངས་རྒྱས་པའི་ཆ་ཐུབ། 僧装。佛教徒的装束。

ནང་པའི་ཆོས། སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས། 内道法，佛法。

ནང་པའི་ལྟ་བ། ཕྱ་བ་བཀའ་ བཏགས་ ཀྱི་ ཐུག་རྟ་བཞི། 内道见。合于佛教四法印的观点。

ནང་པའི་སྒོམ་པ། སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་

སྟོན་གཉིད་མཁན་ཤྱུ་ཐུབ་པ། 本师。佛教徒称佛教创始人释迦牟尼为本师。

ནང་བའི་བཅུན་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། 佛教。内道佛教。

ནང་ཕྱག རྒྱ་ཀི་ཆ། 底里，里边，后边；ཁང་བའི་ནང་ཕྱག 内室。ལུང་བའི་ནང་ཕྱག 山沟深处。ལས་དོན་གྱི་ནང་ཕྱག 事情的底细。

ནང་སྐྱག་ལས། (1)ཁང་པ་དང་། ངང་པ་སོགས་ཀྱི་ནང་ཁོངས། 内侧，内面，里面。(2)ནང་ཁུལ། 内地。(3)གྲྭ་མཐའ་ཤི་ནང་ཀི་རྒས་ཐྱེ་བའི་ནང་རྟེ། 内道，佛教。

ནང་ཕྱད། ནང་ཕྱག་སྒུ་ཐད་ཀྱོན་ཐུག་ཕྱད། 私宅相见。不拘礼节，互相会见；ཐོག་ས་ཐད་ཀྱོན་ནང་ཕྱད་བྱང་བ། 朋友不拘形式地互相会见。

ནང་བོན། སངས་རྒྱས་དང་ཆ་འདྲ་བའི་བོན་པོ། 内苯教。近似于佛教的苯波教。

ནང་རྟོག། (1)བྱེ་གཡོག仆人，内臣。(2)ཁོང་དུ་ཆུད་པའམ་རེས་པར་ཤེས་པ། 了解，定解。

ནང་རྟོག་ཆུད་པ། ཁོང་དུ་ཆུད་པའམ་རྟོགས་པ། 了解，通达，掌握；ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ནང་བྱན་ཆུད་པ། 掌握所有的知识。

ནང་རྟོག་རྒྱད་པ། ནང་བྱེ་ཆུད་པ་དང་འདྲ།

ནང་རྒྱོན། ཆུལ་པོ་དང་ཐག་རྗེ་བའི་ རྒྱེ་ བའམ་ རྒྱེ་པོ་གཙོ་ཆེ་པ། 内大臣，近臣，权臣。古代随侍国王的当权大臣。

ནང་དབྱུགས། ཕྱི་དབྱུགས་ ཆད་ ནས་ སྟེང་ གནི་ དོད་ཐག་མ་ཆད་བར། 体内气息。藏医所说死后外部呼吸停止至心间热气消失为止尸体内的气息。

ནང་ཕྱག ནང་གི་ཕྱག 最里面，最后面。

ནང་སྟབས། རྒྱུ་ཀུ་ཅན་ཀྱི་ཁོག་པ། 中空，空管。

ནང་སྒྲོང་། རྩོན་འགྲུས་ཀྱ་སྒྲིག་གམ་རྩོན་ཅུང་བའི་ སྒྲོང་བདེད། 排练，预演，演习；ལྷད་མོ་དངོས་གཞི་མ་བསྟན་གོང་ནང་སྒྲོང་ནས་ཅུན་ཅིད་བྱ། 节目在未正式演出前，认真进行排练。

ནང་ཟླ། 名词。(1)ནང་ཚགས། 自己人。对非亲人而言。(2)ནང་འཁོར། 内廷近侍。古代王公贵族的随从。(3)གསང་བ། 内部，稳秘，机密，秘密；ལས་ དོན་ ནང་ ས། 内部事务。གསུང་ནང་ས། 秘语，秘密著作。 ནང་མའི་ཡཀའ་ཐིས། 秘函。ནང་མའི་ཡཀའ་མཆིད། 秘函。(4)བོད་ཀྱི་རྒྱས་གང་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྩེ། དུ་ལའི་ཏ་མ་སྐུ་ ཐྲེང་ ཕྱ་ བའི་ སྐབས་ རྩེ་ ཐིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱུ་ མཆོས་ དཀྱ་ དུ་ཐིད་ ཨོན་གཞན་ དག་ དང་ ལྷན་ དུ་ ནང་ མ་ ཁང་ དུ་ ཐུན་ མོང་ མ་ཡིན་པའི་གཞས་དང་ ཞབས་ བྱའི་ གཡོགས་ མོ་གཅིགས་པ་ནས་བཅུང་ རིམ་ གྱིས་ དང་ ཐྲིལ་ བྱུང་ ཞིང་དམངས་ཁྲོད་དུ་ ཡོངས་ ཀྱ་ ཁྲབ་ བའི་ གཞས་རིགས་ཤིག 内廷音乐，宫廷歌舞。第五世达赖时期，第巴·桑杰嘉措常在侍从室里与司伦共赏的一种歌舞。这种歌舞，形式新颖，日久相沿成习，继而传入民间。

ནང་མ་ཁང་། ནང་འཁོར་རྩོད་ས། 侍从室。内侍众仆聚会之处所。

ནང་མ་ཚེང་། ནང་མ་ཁང་དང་འདྲ།

ནང་མའི་ཞབས་བརྡུང་། ཀང་སྟབས་ཀྱི་ཁྱེ་བཀ 踢踏舞。舞步急促的一种舞蹈。

ནང་ མའི་ གསུང་ མཆོད། ནང་ ལྷགས་ ཀྱི་ ཡི་གེའམ། གཏམ། 密函，密议，秘密消息。

ནང་མི། (1)ཁྱིམ་གཅིག་བའི་མི། 家人，家属，家眷。(2)ཁྱི་མིའི་ཚོགས་པ། 自己人，内部的人。

ནང་མོ། བྱེ་མོའམ་གཡོག་མོ། 名词。女仆。

ནང་མོལ། ཁྱེད་མ་ཀུང་བར་ནང་ཁུལ་དུ་ཐྲག་མོལ་

ཟིད་པ། 内部商榷；དང་མཁལ་ཟིན་པ། 内部商妥。

ནང་བྱག་ལས་པ། དང་ཤེག་ཅལ་པ། 腐朽，腐败。内部朽败；ཕྱི་རོལ་མཛེས་ཀང་དང་ནང་བྱག་པ་དེས་ཚན་མི་ཐོག་ས། 表面美观内部腐朽的东西，没有用处。

ནང་དམག ཉེ་སྐོར་འགུངས་ཆ་ས་སྡུང་མཁན་གྱི་དམག 近卫军。

ནང་དམེ། རུས་གཅིག་པ་སོགས་ཉེ་དུ་ཚན་ཆུན་གསོད་རེས་ཟིད་པ། 同室操戈。家族自相残杀；ཕུ་ཏུ་དང་དམེ་ཟིད་པ། 同胞自相残杀。རྒྱལ་བའི་ཚང་གི་ཉེ་དུ་ཚན་ཆུན་དང་དམེ་དང་ནས་གསོད་རེས་ཟིད། 王室亲族，自相残杀。

ནང་གཅང་། (1) མི་ཚན་ཆུན་དགའ་མཐུན་ཟློས་འཁེལ་པ། 感情融洽，情投意合；མཆེད་གྲོགས་ཚང་མ་ཟླ་མཐུན་དང་གཅིར་ཤུག་ཡིན། 朋友们感情都很融洽。(2)ཟོལ་སྙིང་དཀར་པོ། 诚挚，恳切，朴实；ཤེས་རྒྱུད་ཕྱུད་མེད་དང་གཅང་ཡིན། 性格朴实。

ནང་ཚགས། དང་གི་གཉེན་གྲོགས། 自己人；ང་ཚོ་དང་ཚགས་ཡིན་པས་ད་དེ་འདྲ་གསུང་དགོས་དོག་མེད། 我们是自己人，用不着那样说。

ནང་ཚང་། (ཁྱིམ) ཁྱིམ་ཚང་། 家庭。

ནང་ཚངས། ཚོས་ཀྱི་དང་ཚངས་སམ་བང་ཚངས། 絮棉。棉衣、棉裤或被褥等夹层中的棉花、羊毛等充填物。

ནང་ཚངས་ཅན། བང་ཚངས་བཏུག་པའི་ཚོས་སྡེན་ཐལ་འབོལ་སོགས། 有絮棉的衣着卧具；ཐལ་འབོལ་དང་ཚངས་ཅན། 厚枕。ཞིན་པལ་ཀྱི་དང་ཚངས་ཅན་གྱི་ཚོས། 丝棉袄。

ནང་ཚན། དང་གཞས། 条款，项目。内部细目。

ནང་ཚིག ཁམ་ཏྭ་སོགས་ཀྱི་དང་གི་ཆ་ཀུ། 果核。

ནང་ཚིལ། ཁོག་པའི་དང་གི་ཆ་ལུ། 腹内脂肪；དུད་འགྲོ་ཆོན་པོ་ལ་དང་ཆེལ་མང་པོ་ཡོད། 肥壮动物的腹内脂肪多。

ནང་ཚེས། དང་གི་འཚོ་གཅས་སམ་དང་གི་ བདེ་གཅས། 家务，生计。

ནང་རྒྱལ། (1)དང་དོན་ཀྱི་གནས་ཚུལ། 内幕，底细。事物内情；ལས་ དོན་ འདི་ སྐོང་ ཀྱི་ དང་ཚུལ་ ཞིབ་ གསལ་ གོད། 详细说明这件事情的内幕！(2)དང་མ་ཡིན་ཁྱལ། 冒充自己人，伴作同情；དང་ཚུལ་མཐའ་བའི་ཐེལ་ཆག་སྨྲ་བར་རྣ་བ་མ་གཏོད། 勿听信伴作同情的虚伪之言！

ནང་རྒྱང་། དང་ཁྱལ་དུ་ཚོང་རྒྱག་པ། 出让，转让。内部交易。

ནང་རྒྱལས། ཁང་བའི་དབུས་ཀྱི་ཚོས། ཆེན་ནས་ཁང་མེག་ཆེ་བ། 正厅，堂屋。正房居中的大厅。

ནང་འཚངས། འཚང་ཁ་བཏུབ་ སྐེ་དང་དུ་ཞུར་པ། 挤人，挤进；མགོ་བའི་ དང་ འཚངས་ཟིད་པ། 投机钻营。

ནང་མཇོད། (1)ཁ་བཏགས་ལེགས་ཀྱས་ གེག 内库哈达。一种质量最好的哈达。 (2)ཁང་བའི་ནང་གི་བང་མཛོད། 内仓，内库。

ནང་འཛིང་། དང་ཁྱལ་ཁ་འགྲབ་ལག་འགྲབ་ཟིད་པ། 内争，内乱。 内部互相斗殴；དབང་ཁྲབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ དང་ འཛིང་ རྒྱག་ པ། 为了争权夺利，内部相互斗争。

ནང་གཞིས། ་མངའ་ བདག་ གི་ དང་ ཁྱིམ་ དང་ གཞིས་ཀ། 家庭和庄园。领主的家庭和庄园。

ནང་བཞིན། འདྲ་མཚུངས། 依照，如象，一样；ཁྱོད་ཀྱི་སྐུ་ཀ་དང་བཞིན་ཞིག་ང་ལའང་ཡོད། 象你那样的笔我也有。 ཁ་ དོས་ བཤད་ པ་ དང་ བཞིན་ལག་ལེན་ཟིད། 按照口里说的去实行。

ནང་བཀྲལས། (1)ཁྱིམ་མི་སྡེ། 寺院僧俗

འབྲི་སྐོལ་དུ་ནང་བཀྲམས་ལྟེན་ཐུས་ལྟ་བུ། 家人。如书信中所说全家人等。(2)རང་ཁྱིམ་དུ་བཞུད་མཁན་ཏེ་རྒྱས་ལ་བསྡོས་ནས་བཏགས་བའི་ཁྱིམ་མི། 在家者，居家者。对外出者而言。(3)གཟུངས་ཐུ་བཀྲམས་བའི་རྟེན། 内藏。佛塔、佛像中所装的藏。指咒文经卷等。

ནང་ཁྲན། ནང་དུ་སྡོ་ཤ་མཁན་ཏེ་ཐུར་བོད་ཀྱི་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གཞུས་ཀྱི་ཁྱིམ་ནང་དུ་སྡོ་ཤ་བ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་ཤེད་ཆ་གཅིག་ཐུག་མཁོན། 家奴，家养奴隶，朗生。原在西藏三大领主家中仅得口粮，为领主终身服役的奴隶。

ནང་ཁྲུང་། ནང་ཁྲལ་ཀྱི་ཁྲུང་ཆ། 内乱。内部不和，བག་ཚུན་ཤེད་མི་ཆས་བར་ནང་ཁྲུང་ཐུག་གི་འདུག 互不信任，内部不和。

ནང་བཅིན། ནང་རྟེན་དང་འདྲ།

ནང་བཁྱིམ་བ། ཁྱིམ་བཟུང་བ། 安家，立户；ཕོ་མོ་གཉེན་སྦྱིག་བྱས་ནས་ནང་ཁྱིམ་བ། 男女婚配成家。

ནང་ཡངས་བ། (1)སེམས་ཀྱ་ཡངས་པ། 胸怀豁达，宽宏大量；སེམས་ནད་མེད་བའི་ཐོ་ཀྱ་ནང་ཡངས་པ། 心无芥蒂，度量豁达。(2)ནང་ཁོག་ཐུ་ཆེ་བ། 宽阔。内部宽广；ཆོགས་ཁང་ནང་ཡངས་བར་མི་གྲངས་མང་པོ་ཤོང། 礼堂内部宽敞，可以容纳很多人。

ནང་ཡན་པ། (1)ནང་གི་སེམས་ཐུ་ཡན་ནས་ཀྱ་ཡངས་ཉིད་མཁན། 心胸开朗者，思想散逸者。(2)གསང་དོན་ཕྱིར་ཁྱབ་བ། 泄密。走漏消息。(3)(རྡོང) ཁྱིམ་ནང་དུ་ཁལོག་ཐུག་མཁན། 家仆。

ནང་རྩ། ཁང་བའི་ནང་གི་ར་བ། 内院，后院；སྤྲུལ་ཟིག་ནང་ར་བཙན་པའི་ནང་དུ་འཛུག 把牲畜关在坚固的后院里。

ནང་རིག་པ། བསྒོམ་པ་གཞུམ་དང་། བསྒྲིད་རྗེགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ སོགས་ ནང་ པ་ སངས་ ཐུས་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བའི་ཁས་སྤྲོན་བའི་རིག་པ། 内明，内学。佛教徒自称讲述佛教三学、二次第修习方法的唯心主义哲学为内明或内学。

ནང་རྒྱལ་བ། ནང་ནས་གནོད་འཚེ་སྐྱེལ་ བ་ དང་ རྩ་ཚགས་ཅིད་ཀྱི། 内奸，叛逆。

ནང་རྨུལ་བ། (1)ཤིག་བའི་ནང་རྨུལ་བ། 内部腐烂；ཤིང་སྡོང་སྐྱེང་བའི་ནང་རྨུལ་བ། 枯木内部腐烂。སྒོ་ངའི་ནང་རྨུལ་བ། 蛋内腐烂。(2)ནང་མི་མཐུན་པ། 内部不和；ནང་མི་ནང་རྨུལ་བ། 内部人员不和。

ནང་ཙམ། ཀྱི་རྣལ་མིན་པ། 里面，内部。

ནང་རླུང་། (1)ལུས་ཀྱི་རླུང་ཁམས་སྐྱེ། 内气。体内的气。(2)རྒྱུ་རྩ་ཞུགས་བའི་རླུང་། 中气。人体命脉中流行的气息。

ནང་ལུགས། སྐྱོན་པ་དང་འདྲ་ཆགས་པོ་ཐེབ་མེ་དགོས་པ་ནང་ཁུལ་ཀྱི་ཐེབ་སྟངས། 随便的形式，亲密而无拘束的形式；ཆོས་ཀྱི་བའི་མེ་ལ་ནང་ལུགས་ཀྱང་འཇིག་འཕྲིག་འདུག 对亲密的人可以不拘形式。

ནང་ལུགས་གཟུང་ མཆོད། ནང་ མའི་ གཟུང་ མཆོད་དང་དོན་གཅིག

ནང་ཚོགས། ནང་ཁོངས་སམ། ནང་ཐུགས། 里面，内部；ཁང་བའི་ནང་ཚོགས་ སུ་ བསྡུད་ ནས་ ལས་ཀ་ཐེབ། 在室内做工作。

ནང་ཚོང་རུས་འབྱངས། ནང་གི་ཀང་ ཆོགས་ ཀྱི་ རུས་འབྱངས། 内踝骨。

ནང་ཀ། (1)ནང་ ཁྲལ། 内脏。(2)ཅོས་ སྐྱེ་ སོགས་ཀྱི་ ནང་ ཀ། 里子。衣帽等内层；ཞྭ་ མ་ལ་ནང་ཀ་ཁྱོང་བ། 给帽子上里子。(3)ནང་སྐྱེང་། 瓤子。

ནང་ཀངས། ནང་ཁྲལ་དུ་ཐོག་མཉམ་བྱས་ ནས་ ཁ་དན་ཐག་གཅོད་ཐེབ་པ། 内部商定。

ནང་ཤུན། ནང་ཁོག་སུ་ཡོད་པའི་ཁོག་པ་སྦྱབ་ཐིའི་རིགས། 内膜，内层薄皮。 **ནས་ནག་ནང་ཤུན།** 卵内薄膜。 **སྡོང་ཀའི་ནང་ཤུན།** 核桃仁薄膜。

ནང་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གཞིས་ཤེག་ཐེ། ནང་ཤེམས་རྒྱུད་ཀྱི་དངོས་ཐིའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱའི་རྒྱུན་ཞེག 知内心因。察辨内心活动状态的修辞方法。因由修饰法之一。

ནང་བརྒྱག དཀའ་རྩིའི་ས་ནས་ཀེ་ས་ཅང་མ་བྱངས་པར་ཕར་ཚུར་རོགས་རམ་བྱེད་ཅ་ལག་རྩ་ཆང་། 出让，让卖，内部转卖：དངོས་རིགས་འཕྲལ་འཁྱལ་ནང་བརྒྱག་གཅོང་རེས་བྱེད། 转让剩余物资。

ནང་ལེམས། ཤེམས་རྒྱུད། 内心，性格：ཁྱི་སྐྱོང་རྒྱབ་ཀྱང་ནང་ཤེམས་འཇམ་བོ་ཡོང་ཀས་ཆེ། 行为虽然粗鲁，内心也许温和。

ནང་ལེབ། འགལ་ཆའམ་ནང་མ་མཐུན་པའི་སྐྱོན་གོང། 隔膜，隔阂，内部不和：མཛའ་གྲོགས་པའི་ཚུན་ནང་ཤེལ་མེད། 亲密的朋友之间没有隔阂。

ནང་ལོ། ས་མཚམས་སུ་སོ་ལྟ་ཤེལ་ཆ་མཁན། 内哨。在边境巡逻或守望的人员。

ནང་ལོག (1)ཤོག་ཡུལ་ས་མཐོ་ཁྱི་ནང་གཉིས་སུ་ཁྱེ་བའི་ནང་མཉམ་ལྟ་མ། 内蒙。分蒙古高原为内外两部分的内部，或南北两部分的南部。(2)རང་རྒྱལ་ཀྱི་ནང་ཤོག་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་བཤུས་མིང་། 内蒙古。我国内蒙古自治区的简称。

ནང་ལོག་རང་སྐྱོང་ལྷོངས། ১৯৪৭ལོའི་ཟླ་བ་ ৬ པའི་ཚེས་ ১ ཉིན་དབྱ་བཅུས་ཤེང་། ལྷོངས་མི་དམངས་ཁྱེད་གཞུང་རྩེ་ཀ་ཏའི་ཐེ་ཚོང་ཁྲིར་དུ་ཡོད། གཞིས་ཚགས་ཀྱི་ཤེ་རིགས་ཤོག་བོ་ཕྱང། རྒྱ་དང་། རྩའི་རིགས། མན་རྒྱ་རིགས། རྒའོ་རིགས། ཤ་ཤུར་རིགས། ཤོ་ལྷུན་ཁྲི་རིགས། ཤོ་ལྷུན་ཁྱུན་རིགས་ཤོགས་ཡོད་ཅིང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་ཅང་རྒྱུད་ན་ཡོད་པའི་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་དེ་ཕྱུགས་ལས་ཀྱི་རྟེན་གཞིའི་ས་གནས་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། 内蒙古自治区。建立于1947年5月1日。自治区人民政府驻呼和浩特市。居民除蒙古族外，还有汉、回、满、朝鲜、达斡尔、鄂温克、鄂伦春等族。地在我国北部，是我国主要畜牧业基地之一。

ནང་ཞོབ། ནང་ཁོགས་ཞབ་ཞབ། 内部脆弱，中间松脆。

ནང་ཁྲིམ། རྒྱལ་ཁབ་ས་ཁའི་ནང་ཁྲལ་ཀྱི་ཚབ་ཞིད་ལས་དོན། 内政。国家内部的政治事务。

ནང་སྲིན། རྒྱུ་མའི་ནང་དུ་གནས་པའི་འབྱུ་ཞིན། 内脏寄生虫。条虫、蛔虫等肠道寄生虫。

ནང་གསལ། (1)ནང་དུ་གསལ་བར་བཀོད་པ། 载明，明白记载：ཡི་གེའི་ནང་གསལ་ལྟར་ཞེད་དགོས། 按照文中所载办事。(2)ནང་ནས་མཐོང་བ། 透明：ཤེལ་དེ་ཁྱི་གསལ་ནང་གསལ་ཞེག་རེད། 玻璃是透明的。

ནང་གསེས། ནང་ཚན་ནས་ནང་གི་ཁྱེ་བྱག内容条目，内部区分。

ནང་སྐྱུག དོན་སྡུད་ནང་གི་གནས་སུ་བཅས་ནས་སྐྱག་པ་ལྟ་བུའི་ནད་ཀྱས་སྐྱེན་པ་ཞེག 内疽。内脏炭疽。病邪内伤脏腑，现为痈疽毒疔之症。

ནང་སྐྱོང་། ནང་གི་བར་ཆད་དམ་འཚུབ་ཚ། 内难。内在的事故或灾害：ནད་དང་བར་ཆད་ཀྱི་ནང་སྐྱོང་། 本身的疾病事故。

ནངས། (རྟིང) སྔོག་མའི་དུས་དང་། གནའ་བའི་དུས། 古代，初期。

ནངས་རྒྱབ། ཞོགས་པ་དང་དགོང་མོ། 早晚：དགུན་དུས་ནངས་རྒྱབ་གང་ལ་ཉིན་གུང་དྲི། 冬天早晚寒冷，中午暖和。

ནངས་པ། སྡ་ནི། 名词。早晨，上午；ད་ནངས། 今晨。སང་ཐོགས་ནངས་པ། 明晨。རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་བསྟབ། 即或明朝死，今日也该学。 ངས་ནངས་པར་གདམས་ངག་བཀྲ་བས་དེ་ཤུབ་ཕྱིད་ལ་ཕན་ཐོགས་པ་ཡོང་། 我旦教汝，汝暮得益。

ནངས་མེ། ཐོགས་པར་གཏོང་བའི་མེ། 晨炊之火。早上造饭的火。

ནངས་སོ། སྡ་ནི། 名词。早晨，上午。

ནངས་རེ་དགོང་རེ། ཐོགས་ཕྱར་དགོང་ཕྱར། 一早一晚，每天早晚，一朝一夕；ལས་དོན་བཟང་པོ་ཚང་མ་ནངས་རེ་དགོང་རེ་ཙམ་ཏུ་ཚར་འདོད་ཀྱི་ངང་ཐུང་མ་ཅིག། 不要急于想在一朝一夕就把所有的好事都做完！

ནངས་རེ་རྒྱབ་རེ། ནངས་རེ་དགོང་རེ་དང་དོན་གཅིག

ནད། ལུས་དང་སེམས་ལ་གནོད་ཅིང་ཟག་ཏུ་འཕྱང་བའི་སྡུག་བསྔལ་བ་ཞེག་སྟེ། ནང་གིས་གསུ་དཀྲི་ན་དང་རིགས་བཞི་བཀུ་ཙ་བཞི་དང་། སྟོང་དང་ཙ་གཉིས་སོགས་འདྲེན་ཚུལ་མཆིས་སོ། 名词。病，疾病。损害身心，引生疼痛及忧苦之事；ཚམ་ནད་བོག་པ། 感冒。རིམས་ནད་འགོ་བ། 感染疫疠。ཁ་ཟས་མ་འཚྲོད་པས་བོ་ནད་ལང་ས། 饮食失调，患了胃病。རླུང་ནད་ཀྱིས་གཅེར་ཆུག་པ། 风病引起刺痛。སེམས་ནད་ཀྱིས་མནར་བས་རིག་པ་རྣལ་དུ་མི་ཕབ། 神经患病，精神失常。

ནད་ཀྱི་སྨན་ཁྱི། ནད་གསོ་བའི་རྫས། 药。治病的药物。

ནད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན། དུས་དང་། དབང་པོ། སྲོག་ལས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་ཀྱི་རྣམ་པ་མང་དུ་རྒྱུ་ཞིང་། སྟོབས་འཕེལ་བའམ་རིམ་བཞིན་ལུས་ལ་མཆེད་པར་ཐུབ་པའི་དོན། 病因。由于时令、器官、起居生活等使种种疾病发生、发展之因。

ནད་ཀྱི་བསྐལ་བ། ཆེ་ལོ་བཅུ་པའི་རྣམས། ནད་རིམས་ཚོས་ཆད་ཚང་མ་འཕྱལ་དུ་ཤི་བའི་ནད་ཀྱི་བསྐལ་པ་ཟླ་བ་བདུན་དང་ཞག་བདུན་འཐུང་བ་དེའོ། 疾疫劫，疾疫灾，疾疫中间劫。佛书说劫末人寿十岁时，病毒流行，一染即死。即疾疫灾，历时七月七日，过此即止云。

ནད་ཀྱི་འཁྲལ་ཅན། (ཨངཀ) ཆུ་ཤིང་། 病果者。芭蕉的异名。

ནད་ཀྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད། ལུས་ནད། ཟིམ་ནད། མོ་ནད། གདོན་ནད། མཆོད་ནད། དྲག་ནད། ནག་ནད། རུ་ཁྲོའི་ནད་དེ་བརྒྱད། 八病。人体八种疾病：内科病、儿童病、妇女病、癫痫病、疮伤病、中毒病、老年病和精液病。

ནད་རྒྱུན། ནད་ཡོང་བའི་ཕྱི་ནང་གི་རྐྱེན། 病缘。生病的内因外缘。

ནད་ཁྲག ནད་བའི་གཟུགས་ཀྱི་ཁྲག་ངན། 坏血，病血。病人体内不正常的血液。

ནད་ཁྲི། ནད་བའི་ཉལ་ཁྲི། 病床。病人的卧榻。

ནད་བཟོད་པ། (1)ནི་ཚ་བཟོད་ཐུབ་པ། 忍痛。能忍受病痛疾苦：ནད་པ་ནད་འཁྲིག་སར་སྐུན་པ་མེམས་མི་འཁྲིག 病人能忍痛，医生不忍心。(2)བཟོད་པ་སྐམ་གྱུབ་པ། 容忍，忍受；གཉའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་དྲག་ཀྱི་རྒྱུད་ནད་འཁྲིག་པ་མི་འདུག 忍受不了如此残酷的剥削压迫。

ནད་འཇོམ་གནོད་འཇོམ། ཕྱི་ནང་གི་འགལ་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་སེལ་ཆད་ཞི་བའི་དབེ། 除病驱邪。喻内外一切不利因素全部消除。

ནད་ཀྱམ་པ། ནད་ལུས་ལ་ཀྱམ་པའམ་ཟིར་པ། 患处感染，病毒蔓延全身。

ནད་དགོངས། ནད་པར་སྐྱེ་བཅོས་དང་ངམ་གསོའི་གནང་བ། 病假。

ནད་འཚོག་པ། རིམས་ནད་མི་ཚང་བ་བྱེད་པ། 防病，防疫。

ནད་རྒས་པ། ནད་རྙིང་པ། 老病，宿疾。一向就有的病。

ནད་རྒྱུ། ནད་ཀྱི་བཤེ་བྱེད་གཅི་རྒྱུ། 病因。产生疾病的原因：ནད་ཀྱུ་ཤེས་ན་སྔོན་ཆད་ནས་འཚོག་རྒྱབ། 知道病因就能事先预防。

ནད་བཏུ་སྐན་གཅིག (1)ནད་ མང་འཇོམས་རྒྱབ་པའི་སྐན། 万应药，百灵丹。(2)འགྲུང་ བ་མེད་པའི་དབེ། 百病一药。喻千篇一律，毫无变化。

ནད་ངོ་། ན་བའི་རྒྱ་ཕྱོས། 病兆。发病的征候：ཐོག་བྱང་ནད་ངོ་བྱུང་འཕྲལ་འཚོག་ཐབས་བྱེད་པ། 一经发现病兆，就立即预防。

ནད་ཅན། ཤུས་ཀྱི་རྒྱངས་བདུན་དང་། དྲི་མ་གཏུམ། རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་བཅས་གང་འཕེལ་བའམ། ཟད་པ། འཁྲུགས་པར་གྱུར་ནས་ནད་དུ་གྱུར་པའི་དོན། 患者，病人。患有某种疾病的人。体内七种精气，三种糟粕及风、胆、涎等盈、亏、消、涨错乱失调者。

ནད་ཅན་ཆུ། ནད་པའི་གཅིན་པ། 病人小便。藏医据以诊断疾病者。

ནད་ཅན་མ། (མངོན) སྐྱེས་མའམ་ཕྱ་ཀ་རྒྱུ་ཀྱུ་ཚད་པའི་ཁྱད་མེད། 病妇。孕妇的异名。

ནད་ཅན་རྩ། སྐན་པའི་དཔྱགས་ཀྱི་ནང་ཁི་རྒྱུ་པ་རེར་འཕར་རྩ་ཕྱ་ཡན་བརྒལ་བའམ་ཕྱ་མན་ཐུང་བར་གྱུར་པ། 病脉。一呼一吸脉行超过或不及五至之脉搏。

ནད་གཅོང་། ན་ཚ་རྙིང་པ། 痼疾，沉疴。经久不治的老病。

ནད་བཅོས། (1)ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས། 疗法。疾病治疗法。(2)ན་ཚ་བཅོས་པ། 治病。治疗疾病。

ནད་བཅོས་སྨྱུག་སྐྱེབ། ནད་ ལ་ བཅོས་ ཐབས་ བྱས་ཏེ་ནད་པའི་ཤུས་སྐྱ་སྐྱོབ་པ། 治病救人，治得起病痛。(2)མི་ འདོད་ ལ་ དང་ སྨྱུག་བསྒལ་བཟོད་ཐུབ་པ། 忍耐，坚忍，དཀའ་ལས་ཇི་ཙམ་བྱུང་ཡང་ནད་ཐེག་གྱུབ། 无论遇到多少困难都能顶得住。

ནད་ཟོ། སྐན་བཅོས་ལས་ཁྲངས་ཀྱས་ནད་ པའི་ན་

ཚུལ་དང་སྨན་ བཅོས་ ཐབས་ ཤེས་ སོག་ འགོད་ ཚའི་ ཡིག། 病历。医疗部门记载病情、诊断和处理方法的记录。

ནད་ཐོག་སྨན་འཁེལ། འཁང་ཆེ་ཤར་གནད་ འཁོལ་བའི་དབེ་བོ། 对症下药。喻举措深中肯綮。

ནད་དྲངས་པ། ནད་དག་བའི་ཞེ་ས། 病愈。疾病好转的敬语。

ནད་དག་པ། ནད་སོས་བའམ་ནད་ལས་ཐར་པ། 病愈，病好了：ནད་དག་ བའི་ རྗེས་ ལ་ སྨན་ པ་ བརྗེད། ཆུ་ཐ་རོལ་སྐྱབས་རྗེས་གྲུ་པ་བརྗེད། 病愈后忘了医生，过河后忘了船夫。

ནད་དྲག་ཅི། བཙོད་དགའ་བའམ་བཅོས་ དཀའ་ བའི་ ནད་ ཕྱིད་ ཀི། 重病。疼痛难忍、医治困难的疾病。

ནད་གདོན། ནད་དང་གནོད་འཚེ་བྱེད་ མཁའ་ཀྱི་ མི་མ་ཡིན། 病魔。使人患病、受害的鬼魅。一种比喻的说法。

ནད་བདག ནད་གཏེར་ མཁའ་ གདོན་ འདྲི། 瘟神，瘟君。传说中的散布瘟疫之神。

ནད་བདུན། ཆུང་དང་། མཁྲིས་པ། བད་ཀན་ ཤུང་བ་རེ་དང་། དེ་དག་གཉིས་ལྡན་གསུམ། གསུམ་འདུས་གཅིག་བཅས་བདུན་ནོ། 七病。风、胆、涎三种单一病，三种二合病，一种三合病。总为七病。

ནད་འདོང། (ཤིང་) ཞ་ཏུ་རའི་ཤིང་། 奔病。诃子树的异名。

ནད་པ། ན་བའི་ མི། 名词。病人。患有疾病者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གདུང་ བས་ གཟིར་ དང་། ནད་ཀྱིས་བཏབ་པ། ནད་ཅན། བྱ་ནད་ཅན། བྱ་ འཚལ་བ། མི་བདེ་བ། མི་སྡུག་གྱུར། རྒྱག་ཏུ་ ཅན་བཅས་སོ།

ནད་བག ན་ཚའི་གཡའ། 后遗症。病后余毒或残余病势。

ནད་བཅས། ནད་གཞི་ཉེ་ཡང་གི་གནས་བཅས། 病势，症状，病情。疾病变化情况。

ནད་ཅུ། ནད་གཞི་ཆུང་ རིགས་ ལས་ ན་ ཚ་ ཆུང་ གས། 小病，微病。

ནད་ཀྱ་མེད། (ཤིང་) སྐྱེ་ བོ་ ནད་ མེད་ གཙོང་ མེད། 健康者。无疾病者的异名。

ནད་ཁང་། ནད་བའི་སྡོད་ཁང་། 病房。病人的住房。

ནད་འབྱུ་ཕྲ་མོ། ནད་སྐྱེད་བྱེད་འབྱུ་ཆུང་ཕྲ་རབ། 病菌。致病的细菌。

ནད་འཇམ་རྟག་ཅི། བོན་གྱི་སྐྱེད་བའི་ སྐོར་ གྱི་ གཞུང་ ལུགས་ ཤེས 《玄武瘟疫经》。苯波教有关修行持教的一种书。

ནད་འཇམས་ལ། ནད་མཆེད་བའམ་ཐུབ་པ། 疾病流行，疾病蔓延。

ནད་མ། སྨྲ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤེག་སྐྱེ། ནང་གསེས་ སུ་ནད་ཀ་འབྱང་མ་དང་། ནད་མ་སྐྱེན་བྱ། ནད་ མ་སྐྱེབ་མ་གསུམ་མཆེས། རོ་ཁ་ལ་མངར། ནུས་ བས་དུས་ཆག་སྐྱོར། ཚ་འབྱུབ། སྐྱབས་པ་ གཞི་ལ། 名词。蓝布君。一紫草科药用植物名。味苦而甘，功能合骨折、收敛疮伤、消肿。

ནད་སྐྱ་འཐྱ་རྩོད། འགོ་ བའི་ ནད་ རིམས་ དང་། སྐྱ་གེ། དམག་འཐབ། རྩོད་པ་བཅས་སོ། 饥疫战乱。指瘟疫、饥荒、战争、动乱。

ནད་མེད། (1)ལུས་ཀྱི་ཟུངས་བདུན་དང་། དྲི་མ་ གསུམ། ཆུང་མཁྲིས་བད་ཀན་བཅས་འཕེལ་བའམ། རུང་བ། འཐྱག་པ་བཅས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱ་ཚ་ལྡུང་ བ་སྟེམས་པར་གནས་པ་ཞེག 无病者，平人。人体内部所依根基七精华和三糟粕，能依身体成分风、胆、涎，无有盈虚错乱，平衡调和，即为无病，或名平人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱ་གཟུར་ བའི་དང་། ཁམས་བའི། གཙང་མེད། ཉེ་ཁོས་ དབེན། ཉེར་འཚེ་མེད། སྡུག་མེད། ནད་ཀྱ་མེད།

རྒྱ་མི་འཚལ། འབྱུང་བཞི་སྙོམས་པཅས་སོ། (2)(མངོན) ཞ་རུ་རའི་ཤིང་། 无病。诃子树的异名。

རད་མེད་གཙོང་ཐུབ། དད་འདི་ཡིན་དམིགས་བསལ་བཟློད་ཐུབ་མེད་ཀྱང་ཤིང་གཟུགས་སྡུག་ཞན་པ་ཡིན་པའི་མི། 老病号，病秧子。病象不明而体质衰弱者。

རད་མེད་ཆུ། ཁ་དོག་འབྲི་མར་བཞུས་པ་དང་འདྲ་བ། སྣང་དུ་མ་སྙོམས་ན་ཐྲི་དུ་ཕྱར་མནམ་པ་སོགས་འབྱུང་བའི་མི་དད་མེད་ཀྱི་དུ་ཆུ། 乎人小便。色如牦牛的酥油融液，发出气味似狐臭的无病的人所解小便。

རད་མེད་རྩ། སྐབས་པའི་དབྱུག་ཐུར་ཆུ་བའི་ཚེ་འཕར་རྩ་ལན་གཉིས་དང་། དབྱུག་ནང་དུ་དྲུབ་པའི་ཚེ་ལན་གཉིས། བར་དུ་གཅིག་བཅས་ཕྱེ་འཕར་བ་ལ་ཟེར། 平脉。医生呼吸时，每一呼气顷脉搏二次，每一吸气顷脉搏二次，呼吸中间脉搏一次，共为五至，即称无病平脉。

རད་རྫུ། མི་ན་ད་ཁུལ། 假病，伪装的病；དད་རྫུ་འདེབས་པ། 装病。

རད་ཕེ་བ། དད་དག་པ། 病愈。

རད་གཤིན། ན་ཚ་ཡང་ཆེའི་གཞི། 病势，病情。疾病的症候；དད་གཞི་ཡང་བོ། 轻病。དད་གཞི་ཐུ་བོ། 重病。དད་པ་སོ་སོའི་དད་གཞི་ལ་བཏུག་དཔྱད་ཟེར། 观察每个病人的病症。དད་གཞི་ལྷོད་ན་སྐན་པ་ཐུབ་འབོད། ཚོད་ཁོག་སྟོགས་ན་ཟས་ལ་དཀྲི་བ་མེད། 病重乱投医，肚饿不择食。比喻急不暇择。

རད་རྨུག དད་ཀྱི་རྨུག་གམ་གཞིང་མིག 病痛；བཟའ་བཏུང་མ་འཇུ་བས་བོ་བར་དད་རྨུག་ལང་ཐུང་། 饮食不消化，胃里发生阵痛。སྐན་བཏུང་ནས་དད་རྨུག་ཆག་སོང་། 服药止痛。

རད་ཡམས། འགོ་བའི་རིམས་དད། 传染病，瘟疫，疫疠。

རད་གཡོག དད་པ་ལ་ཕྱི་སྐྱོང་ཟིད་མཁན། 护士。护理病人的医务人员。

རད་རིམས། གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ མཆེད་འགྲོ་བའི་འགོ་ནད། 疫疠，瘟疫，传染病；སྐན་ཁྱིས་དད་རིམས་འགོག་པ། 用药物防疫。

རབ་ཙི། (1)ན་ཚ་རྩིང་བའམ་དད་གཞུག་མ་ ཚོད་བའི་རོ་མ། 旧病，痼疾，疾病残余，后遗症；སྐྱོད་ལས་འཚམ་པོ་ མ་ ཐུང་བའི་ རྒྱུན་ཁྱིས་ སྐང་ཡང་དད་རོ་ལང་ས་པ། 起居失调，致使旧病复发。(2)སྡང་ཁོན་གཏིང་ནད། 宿怨，深仇大恨；ཚོད་གཞིའི་དད་རོ་བསྒང་དུ་ལང་ས་པ། 重念旧仇。

རད་ཚོག དད་དག་པ་སྐང་ལང་ས་པ། 犯病，旧病复发；ཟས་སྐྱོད་ཤང་ དོར་ གཟབ་ དད་ མ་ ཐུས་པས་དད་ཚོག་བཐུབ་འདུག 饮食起居不慎，旧病复发。

རད་བངས་པ། དད་ལས་ཐར་པ། 病愈。病已痊愈；ལུས་རྩལ་རྒྱུན་འཁྲོངས་ཐུས་པས་ གཅོང་ དད་ ས་ངས་ སོང་། 因为坚持体育锻炼，痼疾已经痊愈。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེན་གངས་ པ་ དང་། དད་ཀྱིས་བཏང་། དད་ལས་ཀྱོལ། དད་ལས་ཐར། དད་སོས་པ། རྣམ་འགྱུར་ཞེད། རྒྱ་དྲུ་བྱལ་ བཅས་སོ།

རད་ཞེལ་བ། དད་གསོ་བར་ཟིད་པ། 治病，祛除疾病。

རད་སོལ་བ། དད་ལས་ཐར་བའམ་ དད་ དྲག་ པ། 病愈，康复；སྐན་ བཅོས་ དང་ ཟས་ རྒྱུད་ འཐྲེད་ བསྟེན་བྱས་པས་དད་སོས་པ། 依靠适当的医药、饮食和起居，把病疗养好了。

རད་སྐྱང་ རྒྱུན་ གཉིས། ཁ་ ཟས་ མི་ འཐྲེད་ པ་ བསྟེན་པ་ལས་བྱུང་བའི་དད་ སྐྱང་ བའི་ རྒྱུན་ དང་།

སྐྱོད་ལས་མི་འཐུད་པ་བསྟེན་པ་ལས་བྱུང་ བའི་རྟེན་སྐྱོང་བའི་ཀུན་དང་གཉིས་སོ། 起病二缘。饮食不合生病和起居失宜生病，是起病的两种外缘。

རྩད་གཅོང་། རྩད་དུག་སྐབས་ཀྱི་བར་གཅོང་། 剧痛间歇时。

རྩད་གསོ། ན་ཚ་བཅོས་ཐབས་ཁྱེད་པ། 治病，医疗；རྩད་གསོ་ཁང་། 治疗室，医院，疗养院。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐན་བཅོས་དང་། སྐད་ཀྱི་ཐ་བ། ཆེའི་རིགས་ཁྱེད། འཚོ་ཐབས། གསོ་དཔྱད་བཅས་སོ།

རྩད་གསོ་བའི་རིག་པ། སྐན་དཔྱད་ཀྱི་རིག་གནས། 医方明，医学。

རྩད་ཕྱག 皇室的后遗症。

རྩན། རན་པ་དང་རྟེན་གཅིག

རྩན་འབྱེགས། (1)རན་ཏེན་ཀྱིས་ཚུར་ འདོད་པ། 召回。强令召回。(2)(རྐྱང) མཐུས་འཐོག་པ། 抢劫，强取，霸占。

རྩན་ཏོག། གནང་གཅན། 形容词。郑重，严肃，切实，勤奋，黾勉。ཐ་བ་རན་ཏེན་ཆེན་ བོས་སྒྲུབ་པ། 认真办事。ལག་ལེན་རན་ཏེན་ཁྱེད། 认真执行。གལ་བོ་ཆེ་ལ་རན་ཏེན། བཟང་བའི་བསྒྲུབ་ཐུབ་བཀུ་ཚངས། 要事应该郑重，良言不厌百回。

རྩན་ཏོང། (རྐྱང) (1)རན་ཏེན་རམ་དོ་རན། 认真，郑重，努力，精进。(2) རེས་ བར་ དང་ ཤིན་དུ། 很，极，十分。

རྩན་ཏྲུང། (1)དོ་གལ་དང་ཞུ་ཚུགས། 认真，顽强。(2)འདུལ་བ་ ལས་ བཤད་ བའི་ ལྷུང་ བ་ ཐེབ་ བཅོས་མི་སྐྱོ་བ་ལ་ཚད་ལས་ཀྱི་ཐ་བ་སྟེ། དེ་ཁུ་གཞུག་ཅིང་བཤུང་བའམ་སྐད་བའི་དོན་ནོ། 治罚。《毗奈耶经》所说于犯罪不乐还净者进行治罚，使居下位，申斥诃责。

རྩན་ཏྲུང་ཀྱི་ཐེབ་བཅོས། འདུལ་བ་གཞི་ བཅུ་ བྱུང་ ལས། ལྷུང་བ་ཐེབ་བཅོས་ཀྱི་གཞི་བཞིའི་རང་གཤེས། མི་སྐྱོ་བ་རན་ཁུ་ཀྱི་ཐེབ་བཅོས་ཐ་ཚུལ་ ཁག་ གཅིག་སྟེ། འཐབ་ཀོལ་ཅིང་བ་ལ་ཐ་བ་འདི་ ཐོང་ཞེག་མི་གོང་ན་གནས་ ནས་ དབྱང་ ངོ་ ཞེས་ བསྟེགས་ པ་ རན་ ཁུ་དང་། ལྷག་ལྷུང་ཐེབ་མི་བཅོས་པར་ཆུད་ དུ་ཐུང་བ་ལ་གང་ཟག་རང་དབང་ ཅན་ ཁེན་ ཀྱང་ གཞན་ལ་ཆོས་ཤེག་ཅེས་པ་སྐད་བ་རན་ ཁུ་ དང་། ཁྱིམ་ སུན་ འབྱིན་ པ་ གནས་ དེ་ ནས་ ཐེབ་ ཕྱད་ པ་ བསྐྲད་པ་རན་ ཁུ་དང་། ཁྱིམ་པ་ མོགས་ལ་བརྟུས་ ཐབས་ ཅིང་ པ་ ལ་ མཐའ་ གཅུགས་ ཀྱི་ དཔོས་ བོ་ སྐྱོང་ས་ནས་ཐེབ་ འཁྱིལ་ པ་ སྟེ་ བཞིའོ། 四治罚。《毗奈耶经》十七事中犯罪还净事之一。一类对于不乐还净者的治罚方式：威慑治罚，于行斗殴不听制止者，声言挟黜；呵责治罚，于犯残堕不肯还净又续犯者，身虽自在，仍令往就他处还净；永摈治罚，于污家者，从彼众中永远摈黜；疏远治罚，于轻悔在家人等，不行亲善友好之行。

རྩན་རྩན། དོ་དོ་དུན་དུན་ཐིད་ཚུལ། 实实在在，踏踏实实；ལས་དོན་གང་ ཅིར་ ཁྱད་ བས་ཚོན་ བོས་ཕྱག་ཕྱག་རན་རན་ཐིད་པ། 以高度负责的精神，踏踏实实对待一切工作。

རྩན་ རྩན་ བཅུག་ བཅུག བཏུད་ བཟློང་ དང་ གཟབ་རན། 稳重，扎扎实实。

ཧོད་བརྟག། ཆེད་དམིགས་གྱིས་ངེས་བཟུང་བ། 特别指定，郑重指出：མི་མང་པའི་ནང་ནས་དྲག་ཤོས་ཀ་ཅིག་ནས་བཏན་གྱིས་འདེམས་ བསྐོ་བྱས་པ། 从很多人中间，郑重地选择一个最好的。

ཧོད་པ། བྱ་ངང་ཚའམ་ཞིབ་ཚགས་པ། 形容词。认真，细致，稳妥，不苟且：མི་དྲྭ་ནས་པ་ཞིག་ གཏོང་དགོས། 派一位稳妥的人。གཏམ་ནས་པ་ཞིག་བཤད་སོང་། 作了一次郑重的谈话。མི་ངན་རིགས་ཁྲིམས་ལ་བཏུང་ཏེ་ནས་གྱིས་འཇུག་པ། 对坏分子严法约束。ཚུལ་མིན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ལ་ནས་ གྱིས་གནེ་བ། 严厉斥责不正当的行为。ངས་ནས་ཀྱིས་གཏད་པ་དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་མ་སྐྱར་ཐང་། 我郑重委托给你的事，你可不要弃置不顾！

ཧོད་ཀི། ནས་པ་དང་འདྲ།

ཧོད་ཅ་གཏད་པ། (1)དོན་གྱི་གནད་ལ་བཀངས་པ། 注重，着重。(2)ནས་དེན་གྱིས་མངགས་པ། 重托，郑重嘱咐。(3)བཙན་བོས་ཁྲལ་སོགས་ བཀལ་བ། 横征暴敛，强派差税。

ཧབ་པ། (ཞ་དད་པ) མནའས་པ། མནའ་བ། རྔོན་མ།། གོན་པ། 穿，着，戴：ན་བཟའ་མནའས་ པ། 穿衣。དཔྱ་ཁུ་མནའས་པ། 戴帽。

ཧའས་སོ། ཆུ་སྐར་ཉི་ཀུ་རུ་བཅུད་ཀྱི་ཐེ་བཀུར་ཅིག 井宿。二十八宿第六星座名。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་སྟོང་དང་། སྤྱིན་མའི་ལྟ་མོ། ཀུ་ཀྱ་མ་ བཅས་སོ།

ཧའས་སོ་སྐྱེས། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 井宿生。遍入天的异名。

ཧམ། ●名词。(1)གང་གི་དུས་ཐུ། 何时，几时，永远，随时：ཆར་པ་ནམ་འབབ་རེས་མེད། 何时下雨，没有一定。ལས་འགན་ནམ་འགྲུབ་ ཡོང་། 任务什么时候能够完成？སློབ་ཁྲལ་ནམ་འགྲོ། 何时到学校去？རྒྱབ་ཆད་ནམ་ཡང་གསན་མ་ཐོས་ལ་ ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་ནམ་ཡང་འབྱུང་མེ་སྲིད། 前所未闻，今后也永远不会发生。ངལ་རྩོལ་ མི་དམངས་བདེ་སྐྱིད་འགྲོ་བ་ཆེད་ནམ་ཡང་འབད་བརྩོན་ལེན་ཐུབ། 为劳动人民获得幸福而永远努力奋斗。གཟའ་སྐར་ནམ་ཤང་ལ་ངལ་གསོ་མེན། 每逢星期日都休息。(2)མཚན་མོ། 夜间，夜晚：ནམ་མི་ལངས་ཀ་མེད་སྐོ་མས་འདིད། 太阳遍使天黎明。❷མིང་མཐའ་ནའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་འབྱེད་སྤྱད་ཀྱི་སྐྱའི་རྟེན་ཞིག 连词。或，及，和。后加字 ན་字的后面所用离合词：དགའ་སྟོན་ནམ་ཚོགས་འདུ། 宴会或会议。གཡས་གཡོན་ནམ་སྟོང་སྐད། 左右或上下。❸ མིང་ མཐའ་ ནའི་ རྗེས་ སུ་ སྦྱོར་ བའི་ཐེ་ཚོམ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་སྐྱའི་རྟེན་ཞིག 助词。吗，呢，吧。后加字 ན་ 字后面所用疑问词：ཨེན་ནམ་མིན་ནམ། 是耶非耶？སྨན་འདིས་ན་ཚ་འདི་ རིགས་ ལ་ཐན་ནམ་ མི་ཐན། 这种药对这类病有效无效？

ཧམ་ཀཱ། (རྟིང) ནམ་མཁའ། 天空，虚空。

ཧམ་མཁའ། (1)སྟོགས་རིག་མེད་བའི་ བར་ སྟོང་སྟོང་བ། 虚空，天空，ནམ་མཁའ་དྲངས་པོ། 天气好，天气晴朗。ཚར་སྤྲིན་ནག་པོས་ནམ་མཁའ་ ཡོངས་སུ་དཀྱིལས། 满天乌云。ཁྱ་རིགས་འཕགའ་ཞིག་ནམ་མཁའ་ལྟེང་སྐོར་ཀྱུག 鸟儿在天空中飞翔。གསེར་ས་དོག་ དུ་ ཡོད་ ན་ ཉད་ ནམ་ མཁར་ ཁྱབ་ཡོང་། 黄金埋地下，光辉照虚空。ནམ་མཁའི་ཁྱ་དགྱོག ས་གཞིའི་འཕྱ་དགྱོག 天空鸟惊，地上虫惊。喻扰攘不安。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ཁྱབ་དང་། ཀུན་འགེའམ། ཀུན་འགྱོ། ཀུན་གསལ། ཁྱབ་འཇུག་གནས། ཞོ་འཕྱེད། དཀྱང་། ཆུ་སྐར་ལས། ཆ་སྤྱོག ཆ་མཐོང་ས། རྟག་སྟོང་། མཐའ་བྱས། མཐའ་མེད། གནས། སྤྱིན་ལས།

བར་སྣང་། བར་མེད། ཀུ་ལས། མི་འགྱུར། མི་འདྲལ། མི་གཡོ། མེ་ཞུལ། ལུས་མེད། ལྟ་རྟེན། ལྟ་མེ་རྡོང་རིང་། ལྟ་ལས་བཅས་སོ། (2)(མཚན) ནམ་མཁའ་ སྟོང་ པ་ ཁིན་ པས་ གྲངས་ བློད་ སྐོར་ མཆོག། 虚空。天为虚空，故代表数字〇。

ནམ་མཁའ་ཐྲི་ལངས། རྒྱན་མེད་བའི་ནམ་མཁའི་མདོག 蔚蓝色。无云蓝天的色彩。

ནམ་མཁའ་འཇའ། (མཚན) ཉི་མའི་ཅོད་ཟེར། 晨虚空。日光的异名。

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་སུ་བཞིའི་ནང་གསེས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་ མཁའ་ ཙམ་ དུ་ ཟད་ ལ་ ནམ་ མཁའ་ ནི་ མཐའ་ ཡས་ སོ་ སྙམ་དུ་ མེམས་པའི་ ས་ པའོ། 空无边处。四无色处之一。思惟诸法但如虚空，而此虚空是无边际者。

ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་ སྐྱེ་ མཆེད་ ཀྱི་ རྣམ་ ཐར། གཟུགས་ མེད་ རྣམ་ ཐར་ བཞིའི་ ནང་ གསེས། མིག་ལ་ སོགས་ པའི་རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་ལྔ་ དུ་ མ་ སྐྱེ་ མི་ འབྱུང་ བས་ དེའི་ རྗེས་ སུ་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ ཀྱི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་དང་། དེ་དང་ འགྲོགས་ པའི་ འདུ་ ཤེས་ ཀྱང་ མི་ འབྱུང་། དེ་ལྟར་ ཕྱིའི་ ཡུལ་ དང་ ཡུལ་ ལ་ རྟེན་ པའི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་ མི་ འབྱུང་ བས་ན་ ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ ནམ་ མཁའ་ ཙམ་ དུ་ ཟད་ ལ། ནམ་ མཁའ་ ནི་ མཐའ་ ཡས་ སོ་ སྙམ་ དུ་ སྟོས་ ཤིང་ ཞུགས་ པ་ སྟེ་ ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་ སྐྱེ་ མཆེད་ རྗེར་ བཅས་ ཏེ་ གནས་ པའོ། 空无边处解脱。四无色解脱之一。眼等五识没不生起，随转意识及助伴想亦不生起。如是外境及于外境流行诸识不生起故，诸法唯余虚空，念此虚空无有边际，从而安住空无边处之定。

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་ཏེས་སྒོམས་བརྟག གཟུགས་ མེད་ སྟོམས་ འཇུག་ བཞིའི་ ཡ་ ཐུལ། ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་ སྐྱེ་ མཆེད་ ལ་ དམིགས་ པ་ རྩེ་ གཅིག་ ཏུ་ འཇུག་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ ནོ། 空无边处定。四无色定之一。以空无边处为所缘，一心专注之定。

ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ། ཐུ་ ཆེ་ བའི་ དབེ། 齐天，量等虚空。极言其广大、众多。

ནམ་མཁའ་དྭངས་གསལ། བར་ སྣང་ སྐེབ་ པ་ དང་དུ་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ གཡའ་ དང་ བྲལ་ བ། 天空晴明，太空明净，天朗气清。

ནམ་མཁའ་ལྡིང་། (གཙུང་)བྱ་ རྒྱལ་ མཁའ་ ལྡིང་ ངམ་ ཁྱུང་། 鹏，妙翅鸟，金翅鸟。梵音译作揭路荼。

ནམ་མཁའ་གཏོན། (མཚན) སེང་ གེ། 伏空。狮子的异名。

ནམ་མཁའ་ལྗང་སྐྱ། (ཐུལ) གང་གའི་ སྟོང་ ཚའི་ ནམ་ མཁའི་ མཐའ་ རིམ་ ཀྱིས་ མི་ གསལ་ བར་ འཕྲེང་ ཀུ་ བྱས་ ཏེ་ ཐིག་ ཁའི་ མིང་། 碧空点托法。藏画中使用浓淡色点，烘托所画天空部分的笔法。

ནམ་མཁའ་ལྗ་རིང་། (ཐུལ) གང་གའི་ སྟོང་ཚའི་ ནམ་ མཁའི་ མཐའ་ རིམ་ ཀྱིས་ མི་ གསལ་ བར་ འཕྲེང་ ཀུ་ བྱས་ ཏེ་ ཐིག་ ཁའི་ མིང་། 碧空线托法。藏画中使用粗细线条，烘托所画天空部分的笔法。

ནམ་མཁའ་མཛོད། (1) འདོད་ ཡོན་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པའི་ དབེ། 天府。喻物资丰富，取之不尽。(2)མཆོད་ པའི་ རྫས་ རྣམས་ ཐགས་ མེད་ ཀྱིས་ རི་ བའི་ ཐོག་ ཏུ་ སྐྱེ་ ཞིང་ པའི་ ཁམིར་ དུ་ སྐྱེ་ བའོ། 虚空藏。供养之物经无漏三摩地加持后，成为无尽增长者。

ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན། ས་ དང་ པའི་ སྐབས་ སུ་ ཐོབ་ པའི་ སྐྱེ་ བ་ ལ་ དབང་ ཐོབ་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན། 虚空藏三摩地。初地所证布施自在的三摩地。

ནམ་ མཁའ་ གཡའ་ དྲི་ ནམ་ མཁའ་ སྐེབ་ ཅིང་ བྲལ་ བ། 晴空无垢。虚空明净，不染云

烟：ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་ས་གཞི་དུལ་དག 烟消尘净。喻一切隔阂争执，完全消释无余，有如天朗气清之状。

ནམ་མཁའི་རྒྱ་ངག་ལ། (མངོན) དཀྱུ་ཆིག་ས།虚空带。天河的异名。

ནམ་མཁའི་སྐྱེ་བོན། (མངོན) དབང་ལྡན། 虚空发者。自在天的异名。

ནམ་མཁའི་ཁམས། ཁམས་དྲུག་ གི་ ནང་ གཅིས་སྟོང་བའི་ཚ་སྐྱེ་ས་བོན་མི་སྐྲག་པའི་ཐ་བ་ཅིད་ ཡ། 虚空界。能令种子不受障蔽。六界之一。

ནམ་མཁའི་ཁྱིམ། (མངོན) མཐོ་རིས། 虚空室。上界、天堂的异名。

ནམ་མཁའི་གླང་པོ། (མངོན) སྤྲིན་པ། 虚空象。云的异名。

ནམ་མཁའི་གླིང་། (མངོན) སྤྲིན་པ། 虚空岛。云的异名。

ནམ་མཁའི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) སྤྲིན་པ། 虚空幢。云的异名。

ནམ་མཁའི་རྒྱུ་བོ། (མངོན) ཆུ་བོ་ཁང་གུ། 虚空河。恒河的异名。

ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ། ཇི་སྲིད་བཅུད་ཀྱས་ཀྱི་བྱང་ཤེས་ས་ཡིག 虚空藏。八大菩萨之一。

ནམ་མཁའི་རྩེག (1)(མངོན) ཉི་མ། 虚空顶。太阳的异名。(2)བྱང་ཤེས་ས་ཡིག 虚空顶菩萨。

ནམ་མཁའི་རྟ། (མངོན) བྱ། 虚空马。鸟的异名。

ནམ་མཁའི་སྐྱེལ་བཅོལ་བ། (མངོན) གཤའ་མིག་དམར། 虚空上行。火曜的异名。

ནམ་མཁའི་གཞོབས། (མངོན) ནུབ་སྤྲིན། 空中力。风的异名。

ནམ་མཁའི་ཐིག་ལེ། (མངོན) ཉི་མ། 虚空点。太阳的异名。

ནམ་མཁའི་ཏོ་བ། (མངོན) ཐོག 虚空锤。霹雳的异名。

ནམ་མཁའི་ཏོད་ལྡན་རྒྱུ་བ། (མངོན) རྟོང་ཐུ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཟླ་བ། 天冠月。藏历七月的异名。

ནམ་མཁའི་མཛེངས། ནམ་ མཁའི་ དབྱས་ ས་མ་ངས། 空中，空间；འཇའ་ ཐྲག་ ས་ནས་ མཁའི་མཐོངས་རེད། 彩虹从空中生起。

ནམ་མཁའི་མདངས་ཀ་སལ། རྟོང་ ཐུ་ ཀཱརྟི་ཁའི་དབྱ་ཀས་ཐོ་བ། 清明。藏历三月交节。

ནམ་ མཁའི་ མཆོག ནམ་ མཁའི་ ཁ་ དོག་ གམ་ མདོག་ལྟེབ་པ། 天蓝色。似蓝天的色彩。

ནམ་མཁའི་རོང་ཁ། (མངོན) ཉི་མ། 虚空宝。太阳的异名。

ནམ་མཁའི་རྣ་བ། (མངོན) ཟླ་བ། 虚空耳。月亮的异名。

ནམ་མཁའི་དབྱ་གས། (མངོན) རླུང་ཐྲི། 虚空气。风的异名。

ནམ་མཁའི་དབྱིངས། བར་སྣང་གི་དཀྱིང་། 天空，太空，虚空。

ནམ་མཁའི་མིག (མངོན) ཉི་མ། 虚空眼。太阳的异名。

ནམ་མཁའི་རྒྱ་ཁྲེད། (མངོན) སྐོན་ཁྱ་ མེ་ ཁྲིར། 虚空辋。萤火虫的异名。

ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག (1)མེད་པའམ་མེ་སྐྲེད་པའི་དབེ། 空中花。虚空中的花朵。喻绝无可能存在。(2) (མངོན) རྒྱུ་ སྐར། 虚空花。星星、行星的异名。

ནམ་ མཁའི་ མཛོད། (1) ཐང་ སེམས་ ཤེག་ གི་ མཚན། 虚空藏菩萨。(2)རོང་ ཅི་ འདོད་ འཐུང་ བའི་ བང་ མཛོད། 天府。如意宝库。(3)འཕགས་པ་ནམ་ མཁའི་ མཛོད་ཀྱིས་ཞུས་པ་ཞེས་ཁ་ བ་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ མདོ། བམ་པོ་བཅུད་པ། རྒྱ་ གར་ གྱི་ མཁན་ པོ་ ཇི་ ས་ ཀྱེ་ ལ་དང་། ཀྱི་ ལེན་ཏྲ་ བོ་དང་། ས་ ཏྲ་ བ་ བཟླ་ ཅེ་ ཤེས་ ལྡེས་ བསྒྱུར་ཏེ་ སྐད་ གསར་ བཅད་ཀྱིས་ བཙོས་ པའོ། 《虚空藏》。

全名《虚空藏菩萨所问大乘经》。共八卷。古印度佛学家比杂雅希拉、希兰陀罗菩提、藏族译师智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。

ནམ་མཁའི་ཆུ་ཚལ་བ། གནམ་གཡེར་བའི་ རླབས་པ་མོ་འབྱུང་བའི་ཚུ་དུལ། 空中水粒，晴夜降霜的湿气。

ནམ་མཁའི་ཤེད། (མངོན) སྐིན་བུ་མེ་ཏྭེར། 虚空光。萤火虫的异名。

ནམ་ མཁའི་ རླངས་པ། (མངོན) བ་མོ། 虚空气。霜的异名。

ནམ་མཁའི་ལམ། གཟའ་རྣམས་ཀུན་བའི་ ལམ་སྟེ། ཉི་ཟླམ་བཅུ་གཉིས། 虚空轨道。星曜运行的轨道，即黄道十二宫。

ནམ་མཁའི་སྲོག (མངོན) རླུང་སྟེ། 虚空命。风的异名。

ནམ་མཁར་འགྲོ། (མངོན) འདབ་ཆགས། 空中行。飞禽的异名。

ནམ་ཀུང་། མཚན་ཕྱེད། 中夜，半夜。

ནམ་གྱི་ཀུང་ཁུན། མཚན་ཕྱེད་ཀྱི་གྲུ། 中夜，半夜。

ནམ་གྱི་ཆ་སྟོད། མཚན་མོ་ཆ་གསུམ་ དུ་ བགོས་ པའི་ཆ་དང་པོ། 初夜，上半夜。

ནམ་གྱི་ཆ་སྨད། མཚན་མོ་ཆ་གསུམ་ དུ་ བགོས་ པའི་ཆ་གསུམ་པ། 后夜，下半夜。

ནམ་གྱི་ཐོ་རངས་ཆ། མཚན་མོའི་ཆ་གཅ་མ། 夜后分，天将晓时。分全夜为四分的第四分。

ནམ་གྱི་འཕྱི་དཀྱི། ནམ་གྱི་འཕྱི་ཆ། 下半夜。

ནམ་གྱི་སྔོན་ཆ། མཚན་གྱི་ཆ་དང་པོ། 夜初分。

ནམ་གྲུ། རྒྱ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཆ་བཅུད་ཀྱི་ ཁ་ གྱལ་ ཞེག་ཅེ། 奎宿。二十八宿之一。མིང་ གི་ རྟགས་ གྲངས་ ལ་ གསོ་བའི་ཕྱོགས་ མོ་དང་། རེ་བ་ཉི། ཤེས་པ་རྒྱས་ཏེད་བཅས་སོ།

ནམ་དཀྱིལ་། ནམ་གྱང་དང་འདྲ།

ནམ་རྒྱུན། དུས་རྒྱུན་ནམ་རྟག་པར། 惯常，经常，平素：བསམ་རྩལ་ནམ་རྒྱུན་དང་མི་འདྲ་བ། 反常心理。མི་གཤེས་བཅངང་ནན་གང་ཡིན་ནམ་རྒྱུན་ གྱི་སྤྱོད་ལམ་ལ་བརྟགས་ན་ཤེས། 观察平素行为，就能够知道一个人性格的好坏。

ནམ་མཇུག སྤྱོན་མཇུག 秋末。

ནམ་སྐྱེད། ནམ་གྱི་ཚ་སྐྱེད་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོག

ནམ་ཕངང་། (ཁྱལ) (1)ནམ་མཁར་སྤྲིན་མེ་ འཁོངས་ པ། 晴明。天气晴朗。(2)དབྱར་ཁ་ཚར་མེ་ འབབ་པའི་ཕན། 干旱。夏季无雨造成的旱象：འདི་ལོ་ནམ་གང་ནས་ལོ་ རྟག་ལ་སྤྲིན་ཆེན་ པོ་ སོང་ སོང་། 今年因干旱无雨，庄稼受到极大的损失。

ནམ་ཟོ་ཏངས། མཚན་གྲུབ་པ་མ། 黎明，天刚亮。夜后分。

ནམ་དུས། (1)ཚོ་གཅིག་གི་དུས་བཞིའི་ སྤྱི་ མིང་། 季，季节，时令：དབྱར་དཀྱུན་ཀྱི་ ནམ་ དུས་ རྣ་ཁུང་ལ་དབབས་པའི་ཆོན་པ་ཆོན། དངོས་ཡོད་ཁ་ནས་ལུགས་ལ་དབབས་པའི་ལས་ རོན་ ཀྱི་ འཚང་ གཞི་འདིང་། 斟酌冬夏时令寒暑穿衣服，按照事物实际情况定计划。འབྲུ་ སོན་ ནམ་ དུས་ དང་ བསྒྲུབ་ ནས་ འདིབས་ དགོས། 粮食要及时播种。(2)དུས་ སྐབས། 时间，时候：མེ་ རྟག་ བཞད་ པའི་ ནམ་ དུས། 花开时。ཆུ་རྒྱས་པའི་ནམ་དུས། 水涨时。

ནམ་དུས་བཞི། དབྱིད་ དབྱར་ སྤྱོན་ དགུན་ ཏེ་ བཞི། 四季：春、夏、秋、冬。

ནམ་ཏངས་པ། (རྟིང) ནམ་ ལངས་ པ། 破晓，天亮。

ནམ་ལང་སྐྱར་གྱི་ཞལ་ཕྱེ། ཞལ་ ཕྱེ་ བཏུ་ དྲུག་ གི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། སྐར་རྟ་ དྲིལ་མཛོ་ གཡག་ སོག་ སྨོ་ བྱག་ ཕྱུག་ རིག་ གཡང་ ཁྲོད་ ལེན་ ཀྱི་ ནམ་ ཞག་ སྟ་ ཕྱེད་ བར་ དུ་ ཤེ་ ཚོད་ ཐུང་ན་ གཡང་ མཁན་ ལ་ ཉེས་ ཁག་ འཕྲི་ མིན་ ཞེའ་ དཔྱད་ ཀྱས་ ཉེས་

ཚད་འཁྲལ་འཐེན་ཁྱེ་བོས་བརྟག་བའི་ཁྲིམས། 半夜前后律。古代法律规定租赁牛马等家畜在交还的当夜发生死亡时，判定夜半以前死去由承借人负责，夜半以后死去由畜主负责的法律。古代法律十六条之一。

ནམ་ཕྱག་ལས། དུས་མཐར་ཐུག་པ། 永远，到底。究竟：ཁས་ལེན་ཐེངས་གཅིག་བྱས་ན་ནམ་ཕྱག་འགྱུར་བ་མེད། 一经承认，永不改变。

ནམ་ཟྲིད། དུས་ཚད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤེག་སྟེ་ཁྱི་བའི་དུས་ཚོད། 子时，半夜。十二时辰之一。

ནམ་ཟྲིད་རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། མཚན་གང་ངམ་མཚན་ཉིལ་པོ། 彻夜，通宵。

ནམ་ཟྲིད་ཤོལ། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤེག་སྟེ་ཐྲང་ཀྱི་དུས་ཚོད། 丑时。十二时辰之一。

ནམ་འཕངས། ནམ་མཁའི་མཐོ་དམའི་ཚད་དམ་དཔངས། 虚空高度。高空的广阔度：ཕྱ་རྐོང་གྱིས་ནམ་འཕང་གཅོད་པ་ལྟར་ཕྱ་གཞན་གྱིས་གཅོད་མི་ཐུབ། 别的飞禽不象鹭鸟那样能够冲越高空。

ནམ་འཕངས་གཅོད་ཁྱེད། (ཞང་) ཕྱ་རྐོང། 高空行。鹭的异名。

ནམ་དཀྲུགས་པ། ནམ་རྒྱས་པ་དང་འདྲ།

ནམ་རྒྱུགས་པ། གནམ་འཐིབས་པ་དང་། ས་སྐྱེས་པའམ་སྐུན་དུ་བ་པ། 天阴，日暮，黄昏。

ནམ་སྐད། ནམ་ཀྱི་ཚ་སྐད་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ནམ་ཚིང་། (རྟེང) ཐྲང་ཁ་ཁོག་ཁའ་ཚད། 胸椎骨上部。

ནམ་ཚོད། མཚན་མའི་གྲུབ་སྐྱ་ཕྱེའི་ཚེད། 夜间时分：ཐུ་མེད་སར་བོང་བྱས་ནམ་ཚོད་དང་། ཁྱི་མེད་སར་ཁྱམ་བྱས་དུས་པ་སྐུང། 没鸡驴报晓，无狗猫哨骨。ཁྱིམ་བྱས་ནམ་ཚོད་ཐེག 鸡知夜间早或晚。

ནམ་ཞག ཉི་མ་ནམ་ཤར་ཀྱི་ཞག་དུས། 日常，平日。

ནམ་ཞག་རྒྱུན་གཏུན། དུས་རྒྱུན་ནམ་རྟག་པར། 经常，长远，永久：ནམ་ཞག་རྒྱུན་གཏུན་དོགས་ཐབ་ཅིང་དགོས། 应经常警惕。

ནམ་ཞག་རྒྱུན་པ། ནམ་ཞག་རྒྱུན་གཏུན་དང་དོན་གཉིག

ནམ་ཞར། (རྟེང) ནམ་ཡང་། 任何时候，随时。

ནམ་ཡིག དུས་སྐབས་ཤེག་གམ་ཉིན་ཞིག 何时，一旦，总有一天：ནམ་ཞིག་ཡང་ཐོན་ཚུར་རྒྱུར་ཚང་མ་རིས་གཏན་ཅིང་དགོས། 何时出发，何时到达，都需要确定下来。རྫུན་གཏམ་ཇི་ཙམ་བཀོད་མཁས་ཀྱང་ནམ་ཞིག་གཞན་ཀྱིས་ཤུ་ཚོ་ཕོང་། 不管假话说得怎样巧妙，总有一天会被发觉。

ནམ་ཆོད། ཆར་ཞོད། 雨水，雨量：དཔལ་ནམ་ཞོད་ཆེ་སྐབས་གཅང་པོ་ཤ་ཅང་རྒྱས་འདུག 目前雨水多，所以河水涨得很高。

ནམ་གཟུག (1)ནམ་དུས་ཀྱི་མཇུག་སྟེ་ཕལ་ཆེར་སྟོན་དུས་ལ་རེད། 秋末，秋季。(2)གཏན་ཀྱི་ཐུག་ས། 将来，永远，究竟，到底。

ནམ་གཟུག་བསྡུ་ཁ། སྟོན་དུས་རྫོགས་ལ་ཁད། 秋末，秋季将尽。

ནམ་རྒྱུ། (1)དུས་ཚོད་སྐྱེའི་མིང་། 月份，季节，岁时：ནམ་ཟླ་རིང་པོ། 昼长的月份。དབྱར་དཔྱད་སྟོན་དཔྱིད་ལའི་ནམ་ཟླ་མེན། 春夏秋冬是一年的季节。(2)གནམ་གཤིས། 天气，气候：དབྱར་དུས་ནམ་ཟླ་དྲོ། 夏季天热。

ནམ་རྩེག (1)སྐར་མ་ས་གཏ། 氐宿。二十八宿之一。(2)ནམ་མ་ལང་ས་གོང་། 天明以前。

ནམ་ཡང། དུས་གང་དུ་ཡང་། 任何时，无论何时，ཏོ་བཏུད་པོ་ནམ་ཡང་འགྱུར་བ་མེད། 永不变心。

ནམ་རིང། མཚན་མེའི་དུས་རིང་བ། 夜长，ཉིན་

ཐུང་ན་ནམ་རིང་། 昼短则夜长。

ནམ་ལ། ལ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དིང་རི་རྫོང་གི་ཐུགོ་ཀྱུད་ངོ་ཤེད། 朗木拉。山口名。在西藏自治区定日县南部。

ནམ་ལངས། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཨ་ཙུལ་ཁྲིག་སྟེ། ཚེས་ཀྱི་དུས་ཚོད། 卯时，破晓，天明时。十二时辰之一：ནམ་ལངས་ལངས་དང་ཉི་མ་ཤར་ཟིན་རེད། 天已亮，日已出。意谓事已明朗，昭然若揭。

ནམ་ལངས་བ། མཚན་དུས་ཚེལ་ བའམ་ ནམ་གསལ་བ། 天明，天亮。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དང་པོ་གསལ་དང་། རབ་རྫོ་གསལ། རབ་སད་བཅས་སོ།

ནམ་ལེང་ཙམ། ནམ་ལངས་ མ་ལངས་ཙམ། 拂晓。天将明未明时。

ནམ་སྲིད། མཚན་མའི་ཚ་སྐྱོད། 黄昏，初夜。

ནམ་སྲིལ་བ། ཉ་དུབ་པ། 天黑，日暮。天色向晚。

ནམ་གསལ་བ། སྐུ་རིངས་པ་མ་ཤར་བ། 黎明。天初晓。天色破晓；ཀུ་སྐད་གསུམ་ པ་ བརྒྱབ་ནས་ནམ་གསལ་ཟེར། 鸡叫三遍天初明。

ནམ: (ཟེགས) འདུད་དོའམ་ ཕྱག་ འཚལ་བ། 敬礼，顶礼。梵音译作南无。

ནཱུ་གཱ། ཐང་ལྗང་གུ། 青草地。绿油油的草地。

ནད་འགྱངས། དུས་ཚོད་ཐེབ་བཞོལ། 延缓，拖拉，推迟；ལས་གཏད་འགྱངས་ཐུ་གཏོང་བ། 耽误工作。ལས་དོན་འདི་ནད་འགྱངས་ཐྱི་བཞོལ་དུ་མ་སོང་བར་དུས་ཐོག་སོ་སོར་ཐེད་དགོས། 此事不可迁延推迟，应该及时办理。

ནད་ནད། དཔྱིལས་ནད་མོའམ་འཛངས་འཛངས། 形容词。长长的，久久的，ཐག་པ་ནད་ནད་དུ་དྲངས། 绳子拉得长长的。ཆུ་ནད་ནད་དུ་ཐུག་པ། 流水如线。གོས་ནད་ནད་ དུ་ འཛངས། 衣服拖得长长的。གདུན་འཁེལ་ཐྱི་དུས་ཚོད་ནད་དུ་བྱས་མེ་ཆོག 不得拖延确定的期限。

ནད་ནད་ཟུང་། (1)དགུས་རིང་བའི་དཔྱིབས། 狭长状；སྐོང་མོ་ནད་ནད་ཀོ། 椭圆形。གྲུ་བཞི་ནད་ནད་ཀོ། 长方形。(2)འཛངས་འཛངས་ཀོའམ་རྒྱང་རྒྱང་ཀོ། 迁延，连绵，拖沓。不爽利状；ལས་ཀ་ཚང་ཐུབ་མེད་བའི་ནད་ནད་ཀོ་མ་བྱེད། 做事莫拖拖沓沓地没有了结！(3)མངལ་ཐྱི་ གནས་སྐབས་ལྔའི་གསུམ་བའམ། མི་ལུས་མངལ་དུ་ཚང་བའི་བདུན་ཕྲག་གསུམ་པ་སྟེ། མིར་མེར་ཀོ་ ལས་ཀ་དཔྱིབས་ཀ་ ཅང་སྟེ་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་མནན་དུ་ མི་བཟོད་བའི་དུས། 闭尸位，血肉位。胎藏五位之第三位或结胎第三七日。膜疱逐渐成肉，尚极柔软，不耐触压。

ནད་ནད་ཨོ། ནང་ནང་ཀོ་དང་འདྲ།

ནད་ཇོད། ན་རེ་ནོ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ནད་བ། རིང་དུ་ཐྱེན་པ། 延伸，伸长；འཐྱིག་གི་སྐུད་པ་དེ་འཐེན་ན་ ནད་ཨོང་། 橡胶线拉了就会延长。མཆི་མ་ནད་ཀྱི་འཛག 眼泪潸潸成线。ལས་ཀ་དེ་དུས་ཐོག་ནས་ཅུང་ཟད་ནད་བ་རེད། 这项工作照原定时间稍迟了一点。ལས་ཀ་ནད་ ན་འགྱུར་ཁྲག་མང། 拖延多变化。谓夜长梦多。

ནད་མ། ཐུན་ཚགས་བའམ་ཐུན་མོ་འཆད་པ། 形容词。经常，长期，连续，无间；ཟས་ནད་མ། 平常的食物。བཟའ་བཏུང་ནད་མས་གཏོང། 长期供给饮食。སྔ་ཕྱི་ནད་མས་སྐྱེན་ཐུབ་ཀྱི་བ། 前前后后经常向你聒噪。ལས་ཀ་ནད་མས་བྱས། 不间断地工作。

ནད་ཨོ། དགུས་རིང་མོ། 形容词。长长的，狭长的；སྐུ་གདེ་དཔྱིབས་ ནད་ཨོ་རེད། 笔是长锥形的。དེར་རྡོ་ནད་ཨོ་ཞེག་འདུག 那儿有一块长

石头。

རིང་ཐིང་། རིང་ནས་རིང་པོ། 狭长：ས་རྒྱུད་ནས་རིང་། 狭长形地带。ཁང་པ་རིང་རིང་། 长方形房屋。

རིང་ལྡས་གོར་བ། ཐེ་འགྱངས་སུ་གྱུར་པ། 拖延，停顿，稽延：ལས་ཀ་ཞིག་ཅིད་དགོས་བསམས་པའི་ངང་ནས་དེ་བར་ནས་ལྟས་གོར་བ། 一件事情，心里老是想做，却一直拖延到现在。

རིལ། 名词。(1)པད་རག་འབྲུ་བའི་རིན་པོ་ཆ་ཁ་དོག་ཐུང་ཟད་སྨུག་ཀས་ཆེ་བ་ཞིག 碧玺。宝石名。(2)དུས་གཅིག་པའི་ཁྱིམ་ཐབ། 同姓通婚的夫妇。

རིལ་ཐུག ནལ་བུ་དང་འདྲ།

རིལ་བུ། 名词。(1)ཚུལ་མིན་དུ་ཚ་མའི་འབྱལ་བ་བྱས་ནས་བྱུང་བའི་བུ་ཕྲུག 私生子。不正当的男女关系所生子女。(2)དུས་གཅིག་པས་བཟོ་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་བུ་ཀུ། 同姓结合所生子女。

རིལ་མ། 名词。(1)ཤིང་བྱ་མ། 猫儿刺。药用植物名。(2)མིང་སྤྱིར་བཤད་ཚང་བྱས་པའི་བྱད་མེད། 近亲结婚的妇女，同姓通婚的女人。

རིལ་ཐུ། (1)ལུས་ཀྱི་ཅ་འཕྲུག་འདུད་སྐྱེ་ཞིག 搔痒的抓子。(2)(རྟེང) སྐྱོགས། 灼，飘。

རིལ་རིན་ཆེན། རིན་པོ་ཆེ་མདོག་སྨུག་པོ་ཞིག 碧玺宝石。

རིལ་ལེ། (ཁམས) ཐེ་བྱས་པའི་ཕྱུ་ཀུའམ། ཚ་ངོས་འཇིན་ཐུབ་མེད་པའི་འཆལ་ཐྲུག 私生子。非婚男女所生孩子。

རིལ་བཤམས། ཁོག་ཏུ་ལོག་གཡེམ་ཅིང་བ། 私通，通奸：བཙུན་མོ་དང་མི་གཞན་ནལ་བཤམས་པ། 王妃与他人私通。

རྩྭ། ❶名词。(1)འབྲུ་རིགས་ཀིག 青稞，稞麦。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཆུ་མ་དང་ཐུ་དཀར་རྣ། (2)ཐུང་ཀྱི་འཇལ་ཅིང་ཆད་གཞི་ཞིག་གི་མིང་། 麸麦。一粒稞麦的长度。佛书所说古代一种长度单位名。❷介词。(1)ཚོས་གང་ནས་གང་ཞིག་བྱང་བ་སྟོན་ཅིང་རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྐྱེའི་རྟགས་ཞིག 由，从。藏语语法学中，表明事物所从出处的一个虚词：ཞིང་ཁའི་ནང་ནས་རྩྭ་འབྱུ་ཐོན་པ། 田地里出粮食。ཤར་ཐོགས་ནས་ཉི་མ་ཤར། 东方升起了太阳。(2)ཕྱལ་དང་། དུས་དང་། དངོས་པོ་སོགས་མཚམས་འཇོན་ཡིང་སྤྱད་པའི་དོན་སྟོན་ཅིང་རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བའི་སྤྱད་སྐྱེའི་རྟགས་ཞིག 自此至彼。藏语语法学所说表明此一时地至彼一时地等关系的省略虚词：གཁད་ཙི་མོ་ནས་དེ་ལྟའི་བར། 从古到今。ཨ་ཐྲིང་ནས་ལ་ཏིང་མེ་ཐྲིང་གི་བར། 从亚洲到拉丁美洲。བརྒྱ་ནས་སྟོང་བར། 从一百到一千。❸མཚམས་སྦྱོར་བའི་ལྟག་བཅས་སྟོན་པའི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ཞིག 连词。而。藏语语法学中，表平接前后动作的一个承接虚词。རྟ་ཁ་རེའི་འཁྲིས་ཀྱི་བསྡད་ནས་ཁ་བརྡད་ལྟག་པོའང་བྱེད་པ། 在桌子旁边坐下来闲聊。

རྩྭ་ཀྱི་འབྲི་ཤིང་། (ཤངས) ས་ནས་མ། 稞麦藤。豆类的异名。

རྩྭ་སྐྱོ་ལྟག་བཅས། མཚམས་སྦྱོར་ལྟག་བཅས་ལ་འདུག་པའི་ནས་སྐྱ། 而。一个平接连词。藏语语法所说承接连引词。སྐྱེ་དེ་ and དེ་字，均可以此字代替：མིག་གིས་བལྟས་ནས་མཐོང་། 视而后见。

རྩྭ་ཆག ལེབ་མོང་བརྡེགས་པའི་ནས་འབྲུ། 麦片。压扁了的麦粒。

རྩྭ་ཆང་། ནས་ཀྱིས་བཙོས་པའི་ཆང་། 青稞酒，青稞酒。

རྩྭ་ཐུ། (ཁམས) ནས་རིལ་ཀྱི་ཐུག་པ། 青稞粥。大麦粒煮成的稀糊糞。

ནས་ཁང་། འབྲུ་རིགས་འཛོག་སའི་ཁང་བ། 青稞仓，粮仓。

ནས་རྡེག ནས་རྡེག་པར་བཏགས་པའི་ཐུལ། 青稞粉。生青稞磨成的面粉。

ནས་རྡེག་ཚ་བ། (ཐུགས) ནས་རྡེག་པར་ བཏུར་པའི་ཐུ་ཚ་གྱུག་པ། 青稞面糊糊。青稞面粉所作汤面或糊羹。

ནས་སྐེ། ནས་ཀྱི་སྐེ་མ། 青稞穗。

ནས་ནག་ཁ་ཁྱིམས་མ། (ཐུགས) ཐོན་ཚད་ མཐོ་བའི་ནས་ཀྱི་ཅི་ཕག་ཅིག 双芒青稞。一种产量较高的青稞。

ནས་ཕྱེབ། ནས་ཀྱི་ཤུན་པ་མང་ བའི་རྡུ། 青稞秕糠，青稞秕。

ནས་ཐུལ། ནས་རྡེག་བཏུགས་པའི་ཐུལ། 青稞面。青稞磨成的面粉。

ནས་ སྒང་། (ཐུགས) ནས་ ཟྲུག་ སའི་ བང་ བའམ་ རྡང་། 青稞仓。装青稞的囤子。

ནས་རྩམ། ནས་ཀྱི་རྩམ་ པ། 青稞糌粑。

ནས་ཞིང་། ནས་ཀྱི་ས་བོན་བཏབ་བའི་ཞིང་ཁ། 青稞地。

ནས་ཟན་ (1)འབྲུ་རིགས་ནས་ཀྱི་ཟན་ཐུགས། 糌粑团。揑和的青稞糌粑。(2)(མངོན) ཅི་ཞུ་མཆིལ་པ། 食稞麦。雀、麻雀的异名。

ནས་ཚོས། ནས་བརྗེས་པའི་ཚོས། 炒熟的青稞。

ནས་ཤུན་པ། ཤུན་པ་དང་ལྡན་པའི་ནས་འབྲུ། 带壳青稞。

ནས་ཤོག ནས་ཀྱི་ཤོག་མ། 麦秸，青稞秸。

ནས་ཤོག ནས་ཀྱི་ས་བོན། 青稞种子。

ནས་སྐྱུག ནས་མ་སྨིན་ཙམ་ཀྱི་ཟྲུ་མ། 嫩麦粒。将熟未熟的青稞，ནས་སྐྱུག་ཀྱི་ཐུག་པ། 嫩麦粥。

ནས་བཤོད། ཨ་ འབྲུ་ ནས་ ཀྱི་ བཤོད་ སྟྲུམས་ ཀྱི་ སྡུང་བོད་ཀྱི་ཁུ་ བཏུན་ཤུགས་ཀྱས་ སྟྲུན་འབྲས་ སྨིན་ དུས་ཁྱལ་ སྒོང་ཁག་ལ་འབྲུ་རིགས་ སྨིང་བའི་ སྐིང། 泻肠。治疗便秘和肛虫等脐以下疾病时，煎药成汤，盛于袋内下经肛门灌入肠内之法。依药物配方不同，分为猛泻、缓泻和缓急适中的三种泻剂。

ཉི་ཀུ། 名词。(1)བུ་མོ་ཆུང་ངུ། 女孩，妮子。(2)མཁའ་འགྲོ་མ་དེ་ཀུ། 妮谷空行母。

ཉི་ཀྱའི་ཚོས་ དྲུག སྔགས་ ལུགས་ དེ་ ཀུ་ མཁའ་འགྲོ་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་དྲུག་སྟེ། 有关妮谷六法。密乘妮谷空行所传六种秘法：脐火暖乐自然、幻身贪馈自解、梦境迷乱自净、光明愚钝自醒、往生不修自觉、中有如来报身。总为妮谷空行所传六法。

ཉི་སྐྱ། གཞི་ལས་མོགས་ཤུ་དཀར་བའམ། དམིར་ཀྱས་འཇུག་པ་དང་། རིས་གཟུང་དམ། ནད་ཀྱི་ས་བརྟེན་པ་དང་། ཚེག་གི་ཁ་སྐོང་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱད་དང་དབང་ཅན་གྱི་ཁ། 者，呢。表明分开、提出、指定、加重等提顿语气的虚词，有时亦可作凑足偈句字数之用。མཐིང་ག་དེ་ སྔོ་སངས་ལས་གཞན་ནོ། 深蓝不同于浅蓝。ཁྱོད་དེ་དབའ་ཞིང་ཁྱོད་དེ་ མཛངས། 你又勇敢又聪明。 ལས་དོན་སྒུང་དུ་ ཚར་བར་དེ། 要想事情快完，应当大鼓干劲。

ཉི་དུ་ཀ། རྡུག་སྐམ་དང་། གཞང་སྨིན་ཤུ་བྱ་ཁྱེ་བོག་མན་ཀྱི་དང་ ལ་ ཟླད་ བཟོལ་ ནས་ ཁུ་ བ་ཐོད་བའི་ ནང་ ཟླག་ ཁྱེ་ གཤང་ ཁས་ ནས་ མས་ ཚཀང་དགོས་པ་ཞིག་ཁྱེ། 治疗便秘和肛虫等脐以下疾病时，煎药成汤，盛于袋内下经肛门灌入肠内之法。依药物配方不同，分为猛泻、缓泻和缓急适中的三种泻剂。

ཇི་ལ། (ཤེགས) སྒྲིལ་དང་འདྲ།

ཇུ་ལ་ཟོ་ཁ། ལན་ཚའི་རིགས་ཀྱི་ནང་ ཚན་ མཚུང་ སྟོན་ཏེ། རོ་ལན་ཚ། ནུས་པ་དྲེད། འབྲས་ཀྱི་ནད་དང་། སྐྲན་ལ་ཐན། མིག་ཁི་ལིང་ཐོག་ཤེན། 绿矾。药用矿物盐类硫酸铜。味咸性热，治痈疮、痞块、角膜溃疡。

ཇིམ་བ། གེང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྐྱོས། ནུས་པས་ཚད་པ་དང་། སྐོམ་དད། ཁེ་ག་འཚུས་པ་སོགས་ཤེལ། ཐག་ནས་ནད་དང་། ཤེ་དཔལ་འཇོས། 山豆根。药用豆科灌木。味苦，性平，功能清热、解渴、开胃、治皮肤病及皮炎。

ཇུལ། (ཤེགས) སོན་ཁྱའི་རིགས་རྟོ་སྟོན་པོ་ཞིག 蓝宝石。

ཅུ་སྐྱེས། (མངོན) འོ་མ། 乳生。乳汁的异名。

ཅུ་མགོ། ནུ་མའི་རྩེ་མོ། 乳头，乳峰。

ཅུ་ཏོག ནུ་མའི་རྩེ་མོ། 乳头，乳峰。

ཅུ་འབྲུང་། (1)འོ་མ་འབྲུང་བ། 吮乳。(2)(མངོན) ཉིས་པ། 婴儿、小孩的异名。

ཅུ་ཁང་ཁ། ནུ་མའི་རྟོག་གི་ཁང་། 乳房。

ཅུ་སྣོག ནུ་མའི་རྩེ་མོ། 乳头，乳峰。

ཅུ་བ། (ཐ་དད་པ) ནུས་པ། ནུ་བ། ནུས།། འོ་མ་འབྲུང་བ། 吸乳，咂奶；ཉིས་པས་མའི་འོ་མ་ནུ་བ། 婴儿吮吸母亲的乳汁。

ཅུ་བོ། གཏུང་ཟོ་སྟེ་ཕ་མ་གཅིག་པའི་ཁུ་སྤུན་ཆུང་བ། 名词。胞弟，弟弟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཏུང་ཟོ་དང་། རྩེས་སྤུན། རྗེང་ལས་སྤུན། ཁ་ཆུང་། ཁྱི་སྤུས་བཅས་སོ།

ཅུ་འབྲུང་། ནུ་མའི་རྩེ་རྟོག 乳头，乳峰。

ཅུ་མ། འོ་སྐྱེད། 名词。乳房；ནུ་མ་སྦྱིལ་བ། 挤奶。ནུ་མ་འབྲུང་བ། 吸乳。ཕྱུ་ག་དམར་འབྲང་ལ་ནུ་མ་བསྐྱེད། 给婴儿喂奶。རྡུ་ཚ་ཐུལ་དུས་མ་ཕྱུགས་བཚོན་མའི་རིགས་རྣས་ནུ་ མ་འབབ་པ། 水草旺盛的季节里，有奶母畜自然产乳。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀར་འཛིན་དང་། འདོད་པའི་ཐྲུས་བྱས། བྱང་སྐྱེས། འོ་འཛིན། ལང་ཚའི་མཚན་མ། ཁོག་སྐྱེས་བཅས་སོ།

ཅུ་མོ། ཕ་མ་གཅིག་པའི་ ཁུ་ མོ་ སྤུན་ ཆུང་ བ་ སྟེ། གཏུང་མོ། 名词。女弟，妹妹。

ཅུ་ཚབས། མོ་ནད་ཁྲག་ཚབས་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནུ་མ་སྐྱངས་ཤིང་རྒྱ་གཟེར་ཆེར་འབྱུང་བ་ཞིག 乳腺炎。妇科血症之一。症见乳部肿胀、剧烈疼痛之象。

ཅུ་ཇེ། (རྟེང) ཚང་དང་བདུད་རྩིའི་ཉིང་ཁུ། 精华，酒精，醍醐。

ཅུ་ཞོ། (1)འོ་མ། 乳汁，奶汁；ནུ་ཞོ་ལུད་པ། 喂奶，哺乳。以乳饮儿。ཨ་མའི་ནུ་ཞོ་ཕུ་གྱ་དགའ། བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པར་མི་དམངས་དགའ། 母亲的乳汁孩子爱，获得解放人民喜。(2)འོ་མ་དང་ཞོ། 乳酪。鲜乳和酸酪。

ཅུ་རིམ། སྐོང་ཚང་གཉེར་ཉིན་བག་མའི་མར་ སྐྱེད་པའི་དངུལ། 乳礼。藏俗在求婚日，送给女方母亲以表示感谢哺育恩德的钱财。

ཅུ་སྣར། ནུ་མའི་རྩེ་མོ། 乳头，乳峰。

ཅད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐུབ་མའུད་གང་རུང་དུ་འཐེན་པ། 退回，退还，返回，前移，后撤；ཚོགས་འདུ་མ་ཐྱོལ་གོང་དུ་ཕྱིར་རྒྱུད་པས་མི་འཐུག 会议未结束前不应退席。ཀུལ་ཁ་མ་ཐོབ་བར་དུ་ཕྱི་རྒྱུད་གོམ་པ་གང་ཡང་མི་ཀྱག 未获胜利之前一步也不后退。

ཅབ། ཉི་མ་བཞུད་གའི་ཐྱོགས། 名词。西方。日落方向。

ཅབ་ཀྱི་ཐྱོགས་སྐྱོང་། (མངོན) ཆུ་ལྷ། 护西方。水神的异名。

ནུབ་ཀྱི་རི་བོ་ཡ་གནས་བདུན་ལྡེ། 四山住部。大众部五部之一。

ནུབ་སྐར་བདུན། 四方七宿：房、心、尾、箕、斗、牛、女。

ནུབ་གངས་ལ། 鲁贡拉。山口名。在西藏自治区嘉黎县东部，海拔5776米。

ནུབ་གླིང་། 西方大陆。

ནུབ་ཕྱོགས། 西边，西面，偏西一带。

ནུབ་སྒོ། 西门。

ནུབ་ཤར། 西方，西面。日没的地方。

ནུབ་གཅིག་ཕུག་བོང་ཀློལ་ བཞི་ ཐུང་ བྱེད། 与未近圆者同一界内共住二夜以上者。九十单堕之一。宿过一夜。

ནུབ་བཤུ། 坐东朝西，门西向。

ནུབ་ཙོག། 西偏南。

ནུབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)ཉི་ཟླ་ སོགས་ བཞུད་ནས་མི་མངོན་པར་ འགྲུབ་ པ། 沉没，落下，日落。(2)རྒྱུན་ནང་དུ་འཕྱིང་པ། 湮没，下沉，船沉海底。(3)ཐོག་ཏུན་སོགས་ཉམས་པར་ འགྲུབ་ པ། 衰败，崩溃，泯灭，功名永垂不朽。 不让优良的技艺湮没失传。

ནུབ་ཕྱོགས། 西方。太阳落下去的一边。

ནུབ་ཕྱོགས་བདག་པོ། (མངོན) ནུབ་ཀྱི་ ཕྱོགས་ སྐྱོང་ རྒྱ། 西方主。水神的异名。

ནུབ་ཕྱོགས་པ། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ སྡོད་ མཁན་ ཐྱི། 西方人。

ནུབ་བ་གླང་སྤྱོད། (ཞེའབར་གོདྟ་ནཡཿ)གླིང་བཞི་ཡ་གྱལ་རི་རབ་ཀྱི་ནུབ་ངོས་ཀྱ་ མཚོར་ཆགས་ པའི་ གླིང་ཆེན་ཞེག་ སྟེ། ཁ་ལང་དང་རོང་ཐུ་ལ་ཤོངས་ སྤྱོད་པས་བ་ལང་སྤྱོད་དང་། དཔྱིའམ་ རྒྱམ་བ་དང་། མཐའ་སྐོར་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་དང་ བཅུད་ཡིན་ལ། ཆུ་ཞེང་ངམ་ གྲིད་ཞེང་གཅིག་ལ་ དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་དང་གསུམ་ཅོད་དོ། 西牛货洲，西瞿陀尼洲。佛书所说须弥山西方海中大洲名。此洲享用牛和珍宝，故名牛货。洲作圆形，周七千五百由旬，直径二千五百由旬，四大部洲之一。

ནུབ་བྱང་། (1)ནུབ་དང་བྱང་། 西方和北方。(2)ནུབ་བྱང་བར་ཀྱི་ མཚམས། 西北角。西方和北方之间。

ནུབ་བྱང་བདག་པོ། (མངོན) ནུབ་བྱང་གི་ཐུར་ སྐྱོང་རྒྱང་ཐུ། 西北主。风神的异名。

ནུབ་བྱང་ཕྱོགས་སྐྱོང་། (མངོན) རྒྱང་ ཐུ། 护西方。风神的异名。

ནུབ་མ། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ ཚོད་བའི་ཁང་པ་དང་ གྲོང་ཁྱེར་ སོགས། 名词。西面的东西。位于西头的房屋城市等。

ནུབ་མོ། ཉི་མ་ནུབ་ནས་མ་ཤར་ བར་ ཀྱི་ དུས་ ཏེ་ མཚན་མོ། 名词。夜。日落至日出间。

ནུབ་སྐད། ནུབ་ཕྱོགས་སྟོད་སྨད་གཉིས་སུ་ ཕྱེ་བའི་

སྒོང་ཆ། 西偏北。

རྒྱབ་དེ་ལ་གནས་ཚུལ་སྡེ། 从前在部。大众部五部之一。

རྒྱར་རྒྱར། (ཡལ) ཐུག་ པ་ སོགས་ གར་ པོ། 稠，浓。

རྒྱར་རྒྱར་ཅོ། 〈གལཚོ〉མངལ་ཀྱི་ གནས་ སྐབས་ ལྔའི་དང་པོའམ། མི་ལུས་མངལ་དུ་ཆགས་པའི་ ཐབ་ཐག་དང་པོ་ སྟེ་ཚ་ཤའི་ཁུ་ཁྲག་ཞོ་སྐྱ་ བོ་'' ཉ་བྱང་གྱུར་ལ་སྐྱེས་མ་ཆགས་མེད་པའི་དུས་འདི་'' ལ་ཡུངས་དཀར་ རུམ་ ཀྱི་ དུས་ གྱང་ཟེར། 羯罗蓝位，凝酪位。胎藏五位之第一位或结胎第一七日。父精母血初成，凝酪尚未形成薄膜。亦名芥子位。

རྒྱར་པ། གར་པའམ་གར་བོ། 形容词。稠，浓，酽。

རྒྱར་ཕྱིན། གཟའ་འཛིན་སྐབས་སྐྱ་ གཅན་ གདོང་ མཚུག་གང་བུང་ལ་ཆ་ཚོད་གཟུགས་མེ་ སོགས་ཆ་'' བ་བཞི་དང་ཆ་ ཕྱེད་ཀྱི་ ཚོང་ས་ སྐྱེད་ ཀྱི་ ཕྱི་ བ་'' དང་། གཟའ་དག་པའི་ཚོང་ས་སྐྱེད་ཀྱི་ སྟེང་བུ་ རྒྱུ་ སྟེང་ཆུལ་ སོགས། 移动值，改正值。例如，推算月蚀时从罗睺头或尾中减去四个半月的数值31度，和推算出的"定曜"的数值，根据月相再加某个数值等。

རྒྱས། བུ་པའི་སྐུལ་ཆོག

རྒྱས་འཕྲོ། (མངོན) འདུག་པ་ཆགས། 力行。飞禽的异名。

རྒྱས་ཅན། (མངོན) འདུག་པ་ཆགས། 能者。飞禽的异名。

རྒྱས་སྟོབས། དབང་ངམ་ཤུགས། 力量，功能：ངང་ལ་རྒྱས་སྟོབས་མེད་ན་གཞན་གྱིས་བརྩི་འཇོག་མི་ཉེར། 自己若无能力，就不会得到别人的尊重。

རྒྱས་མཐུ། སྟོབས་ཤུགས། 力量，威力：གཞན་རོགས་སྐྱེད་བར་ངང་ལ་རྒྱས་མཐུ་དགོས། 援助他人，必须自己有力量。

རྒྱས་ལྡན། (1)ཐབ་པའམ་སྟོབས་ཤུགས་ཡོད་ པ། 有效，有力：ཉེད་ཐབས་རྒྱས་ལྡན། 有效办法。དབུང་ཤེ་རྒྱས་ལྡན། 强大的兵力。(2)(མངོན) 1.གླ་བྱང། 冰片的异名。2.བང་མཛོད། 仓库的异名。3.རྟེར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 藏历十一月的异名。

རྒྱས་པ། ❶རྒྱ་བའི་འདུས་པ། ❷མཐུ་སྟོབས་ དང་། རུལ་དང་། ཐབ་པ། 名词。能力，功用，效力，性能：མིའི་ རྒྱས་ པ། 人的作用。སྨན་གྱི་རྒྱས་པ། 药的效力。རྫས་ཀྱི་རྒྱས་པ། 物质功能。སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ། 精神力量。ཁོ་ ཚོས་རབས་རྒྱས་པ་ཞོར། 年老力衰。❸གྲུབ་པ་ དང་ཐོད་ པ། 副词。能够，勇于，敢于：བསམ་ རྒྱས་པ། 敢想。ཞོད་རྒྱས་པ། 敢说。ཉེད་རྒྱས་ པ། 敢作敢为。ད་ལྟའི་གནས་ལུགས་ལ་གཞིར་ རས་རྫེས་སྐུ་གང་ ཙོང་ དབགས་རྒྱས། 根据现在情况，可以推知未来。རྒྱལ་ཁ་ལེན་གྲུབ་མེ་ གྲུབ་ཀྱི་ གནད་འགག་དེ་འགྲན་འཛིང་ཉེ་རྒྱས་མེ་ རྒྱས་ལ་'' གྲུག་ཙོང་ པ། 能不能胜利，关键在于敢不敢斗争。

རྒྱས་པ་བརྒྱད། འབྱུང་བ་ལྔའི་སྟོབས་ལས་ བྱུང་ བའི་སྨན་གཙས་ཅད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ མེ་ འདྲ་ བ་ བརྒྱད་ དེ་ཞེ་བ་དང་སྦྱམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་ རྒྱང་ནད་ ཞེལ་ བ་ དང་། བཞིལ་བ་དང་རྟུལ་བ་གཉིས་ ཀྱིས་ཤཔྲིས་ ནད་ ཞེལ་བ། ཡང་བ་དང་རྩུབ་པ་ཚ་བ་ རྟོ་ བ་ བཅས་བའི་ ཙོས་ བད་ ཀན་ ཀྱི་ ནད་ ཞེལ་ བ་ ཡིན། 药物八功能。五大元素所成药物的八种不同功能：重、滑两种功能，以治风疾；凉、缓两种功能，以治胆疾；轻、涩、热、急四种功能，以治瘟疾。

རྒྱས་པ་སྒོང་ལྷན། (མངོན) རྩེ་ དུང་ བ། 具千能。节节草的异名。

རྒྱས་བྱེད། (མངོན) ཁུ་བ། 能作。精液的异名。

རྒྱས་འབྲས། རུལ་ཤུགས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས། 效果，

效益，效验：ཆུ་ཕྱང་གསར་ བཟློག་དེ་ རྣམས་ཀྱི་ དུས་འབྲས་ཐོན་པ། 新修水渠，已经见效。

རྩལ་སྟངས། ཡོན་ཏན་ནམ་ལག་ རྩལ། 本领，才能，技能。

རྩལ་ ཟླ། (མངོན) ཆུལ་ ཟླ་ བ་ སྟེ་ ཅིང་ ཟླ་ བཅུ་ གཉིས་པ། 功能月。藏历十二月的异名。

རྩལ་ཤུགས། སྟོབས་དང་ ཤེད་ཀྱགས། 力量，功力，势力，作用，性能：དུས་ ཀྱགས་ གཅིག་ སྡིལ། 集中力量。དུས་ཀྱགས་གང་ ཡོད་ འདོན་པ། 竭尽全力。དུས་ཀྱགས་ཡོད་དགུ་ རྩལ་ བྱགས། 尽力。

རེ་ཀུ། (རྟིང) ནག་པོ། 黑色。

རེ་ཁོག་ཅ། བུ་ཁོ་ད་དང་འདྲ།

རེ་ཁང་། ན་གང་ཆུང་ ཆུང་། 草地，草场。小块青草坪。

རེ་རེ། ཨ་ནེ་ སྟེ་ ཨའི་ སྡིང་ མ་ ཆེ་ ཆུང་། 姑姑。父之姊妹。

རེ་རེ་མོ། ནེ་ནེ་དང་དོན་ གཅིག

རེ་མོ། ནེའུ་ གསིང་ སྟེ་ བྱང་ ཁྱོངས། 名词。草坪，草地。

རེ་ཙི། (1)མཆུ་ ཀུག་ ཅིང་ རྒྱུ་ མདོག་ མཛེས་ པ་ མི་ སྐད་ རྒྱ་ ཤེས་ བའི་ འདབ་ ཆགས་ ཤིག 鹦鹉，鹦哥。喙呈钩状，羽毛美丽，能学人言。མིང་ གི་ རྟགས་ གང་ལ་ ཀྱན་ དུ་ འཇོ་ དང་། སངས་ གཏིས་ པ། འབྲོག་ ཙའི་ མཆུ་ ཅན། ཁྱེ་ གཏིས་ པ། འཇམ་ ཁྱང་ འདབ་ ཁྱན། འཕོར་ ཅིང། ཡིད་ གཞུང་། ཆོག་ འཇམ་ བཅས་ སོ། (2)མིན་ ཆུལ་ ཀྱི་ ཆོན་ པོ་ ཞིག་ 罗刹王一大臣。

རེ་ཙི་ ཁྱང་ཀྱ། ཀྱ་ ནེ་ ཙའི་ ཁ་ དོག 鹦哥绿，翠绿色。

རེ་ཙའི་ཁ་འཕྲོག ཁ་ ཆོས་ ཙམ་ ཀྱི་ དབ། 鹦鹉念经。喻只凭空谈或徒托空言。

རེ་དི་ཀྱལ་མཚོ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཁྱོངས་ ཀྱི་ ནག་ ཆུ་ རྩོང་ གི་ ཅུ་ ཆུ་ ཀྱུ་ ཤེལ། 乃日平错。湖名。西藏自治区那曲县西部的一碱湖名。

རེ་ལེ། བོལ་ ཁ། 名词。鸢，老鹰，鹞：ཁ་ ཁ་ ཁབ་ ན་ ནེ་ ལེ་ དགའ། 下雪鹞鹰喜。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁང་ཚང་ལ་ ཅི་ ལྟུ་ དང་། མིང་ ཀྱང་ མ། བོལ་ སེར་ ཁ་ ཅ་ སོ།

རེ་ལེ་ ཁོད་ ཁུ་ ཐུ་ ལ་ ཐོ་ ཁ་ དའི་ འཕྲི་ ཆུལ་ གཞན་ ཞེག 绿矾的别名。

རེ་གསིང་། ནེའུ་ གསིང་ དང་ འདྲ།

རེམ་ ཁང་། (ཁྱོ) འབྲ་ རས་ དཀར་ དམར་ སྐྱ་ བའི་ གཟན་ ཕྱ་ བྱ་ ཞེག (ཁྱོ) 三幅巾。藏俗用茧绸三幅缝成长巾，中幅红色，两侧幅白色，两端有浮络，可作肩帔，亦可负物。

རེམ་ རྒྱང་། ཐེ་ ཚོམ་ མམ་ ཡིད་ གཉིས། 犹豫，怀疑，疑惑，迟疑：གཏམ་ འབྲོང་ ལ་ ནེམ་ རྩད་ ཁོས་ ཤེད། 对流言蜚语应当怀疑。དོན་ ལྡན་ གྱི་ གྲོས་ ལ་ ནེམ་ རྩད་ མི་ ཤེད། 不怀疑合理的议论。ཡང་ དག་ པའི་ ལས་ དུ་ འཇུག་ པར་ ནེམ་ རྩད་ མི་ ཤེད། 毫无怀疑地走向正路。གསལ་ བཤད་ གྱིས་ སྔར་ གྱི་ ནེམ་ རྩད་ བསལ་ ཡོང་། 解说消除了原有怀疑。

རེམ་ རེམ། འཇོལ་ འཇོལ་ ལས་ ཚོམ་ ཚོམ་ དུ་ འགུལ་ ཙུལ། 松软动弹，轻缓颤动貌：སྐྱེད་ པ་ ལག་ པས་ ནེམ་ ནེམ་ དུ་ གཞོག། 用手轻缓地压动皮火筒。ས་ གཞི་ མནན་ ན་ ནེམ་ ནེམ་ ཤེད་ པ་ དང་། བའི་ ན་ ཡར་ ཡར་ ཤེད་ པ། 地面柔软，随足起伏。

རེམ་ རེམ་ ཅ། (1)འཇོལ་ འཇོལ་ གྱི་ རྣམ་ པ། 颤动。摇摆、荡漾状：ཐལ་ ཁྱི་ ནེམ་ རེམ་ པ། 软绵绵的卧榻。སྐྱང་ གང་ ནེམ་ རེམ་ པ་ ཞེག་ ལ་ འཆམ་ འཆམ་ ཤེད་ བཞེག་ ཨོད། 在柔软的草地上散步。(2)ཐེ་ ཚོམ་ ཟ་ བའི་ རྣམ་ པ། 迟疑。犹豫不决状：སྐྱེ་ འདོམ་ ནང་ ལ་ ཡན་ ནམ་ མི་ ཡན་ སྐྱམ་ དུ་ ཐོ་

རེམ་རེམ་པ་ཞིག་འདུག 这种药对病有效无效，有些怀疑。

རེམ་རེམ་ཡིང་ཡིང་། འཚལ་བའམ་གཡོ་བའི་ཐུང་བར། 弹动，颤动。飘摇摆动状：ཟམ་པ་རེམ་རེམ་ལིང་ལིང་བྱེད་པ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་གལེར་ཐྱོན་པ་ཡིན། 是从摇摆颤动的桥上慢慢走过去的。

རེཏྲ་ཀ། རེཏྲ་གསིང་གི་ཀ་སྟེ་ཐང་སྟེང་། 草坪中，园中草地上。

རེཏྲ་ལྗང་། ཐང་ལྗང་གུ། 青草地。绿油油的草地。

རེཏྲ་ཁང་། རེ་ཐང་དང་འདྲ།

རེཏྲ་ལྗངས། ནང་མཐམ་བའམ་སྐྱེས་ལོ་གཅིག་པ། 同庚，同年，同岁。

རེཏྲ་རྒྱ། ནང་ཚོད་མཐམ་པ། 同年，同岁，同庚。

རེཏྲ་ལེ། ཀྱི་མོང་། 猫鼬。一种黄鼠狼。佛书译为吐宝鼠。

རེཏྲ་ལེ་ལིང་བོ། ཀྱི་མོང་སྐྱེ་ལིང། 黄鼠狼。

རེཏྲ་ལེའི་ཐིག་རྒྱས། ལག་ཤིང་ཀྱི་རྩེ་མའི་མདུན་ངོས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཚགས་བའི་ཐི་དང་མཚེའི་ཐི་མོ། 指纹。手指肚上中央形成的箕斗纹理。

རེཏྲ་ལོ་པ། ནང་མཐམ་མམ་ལོ་མཐམ། 同岁，同庚。同年出生的人。

རེཏྲ་ལིང་། རེཏྲ་གསིང་དང་འདྲ།

རེཏྲ་གསིང་། རྩྭ་སྟོན་སྐྱེས་པའི་ཐང་ཐང་། 草坪。花园中或林间草地：རེཏྲ་གསིང་ཐ་ཀྱ་ཡངས་པ་ལ་ཁྱད་ཁང་རྣམ་པར་བཀྲ་བ་དག་ཕུལ་བ། 在宽广的草坪上，搭起美丽的帐篷。

རེ་བྱ་ལ། བལ་ཡུལ། 尼泊尔。

རེངཕྱུག། (ཤེས་ཀ) ཀུ་གང་རྡོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་རྒྱ་དངའམ་ཐུ་ཚན་པའི་ཆུ་བོ་ཞེས། 尼连禅河。印度金刚座附近一河流名。

རེར། ནང་མཐར་ཐུབ་ཆུང་ཐབ་བཐུའི་ཕྱད་ཚིག 助词。ནོ་字后面所加语终词。

རོ་རྗེ། རྗེ་ལག་ས་མམ་ཁ་རྗེ། 名词。兄长，哥哥。

རོ་ཅོག་ཏུ་ཁན། (མོག) ཐྲེང་མོག་སྐད་ཀྱི་ཚོ་མིང་ཞེག 法王。蒙语为诺们汗。古代蒙古族官职名。

རོ་ཤོག། (མོག) དབོན་པོ། 官员。蒙语为诺颜。

རོ་ཤོག་ཀུ་ཐུག་ཐུ། (མོག) མོག་སྐད་ཀྱི་ཚོ་མིང་ཞེག 至圣者。蒙语为诺颜呼图克图。古代蒙古僧官职务名。

རོག་ བ་ལང་དང་ཐ་མོང་གི་མཇིང་སྟེང་གི་ཀ་འབྱུར། 名词。牛项上厚肉；骆驼背峰：ཧོག་དང་ཁྲག་ཀལ་མེད་ན་ཡང་། ཡ་མོ་ཅན་ཀྱི་བ་ལང་ཡིན། 颈无垂肉项无峰，依然有牙黄牯牛。

རོག་ཀ། ཇ་མདོག་ཡུ་བཏི་ཀ་དོག 茶褐色。

རོག་ཅན། (མཚན) (1)བ་ལང་། 黄牛的异名。(2)ལ་གླང་ལོ། 乙丑年的异名。

རོག་འབྱར། ཕྱག་ལ་ཀྱི་མཇིང་སྟེང་གི་ཀ་འབྱུར། 牛肩厚肉；骆驼前峰。

རོག་ལ་བ། (ཐ་ཤེ་དད་པ) དྲི་ནག་ཚག་བ་དང་། གསར་ མདངས་ཉམས་པ། 污渍，新色退败：ཆོས་གསར་ལ་དྲི་མ་ཚག་སྟེ་ནོག་ལྟུག 新衣脏了，色泽退败。ཤོག་ཁང་སྐྱམ་སྟེ་འགོས་ནས་ནོག་ལ་བ། 纸张被油污渍。

རོག་ལ་ཁག་ དྲི་མའི་སྐྱེན་ནས་གཡའ། 污秽，垢腻。ཆོས་སྐྱག་ལ་ནོག་ལ་ཁག་ཆགས་པ་ཆུ་གཙང་ལ་འཁྱུ་བ། 在清水里洗濯有污垢的衣服。

རོང་བ། (ཐ་ཤེ་དད་པ) རྨངས་པ། རྨང་བ།། འགྱོད་པ་རྒྱུ་བ། 失悔，悔恨，忧愧：ཕ་མ་བསྐྱངས་ནས་བདག་ཉིད་རྨོང་བ། 父母生病，自己心生忧愧。

རོངས་པ། ●(ཐ་ཤེ་དད་པ) (1)རྨངས་བ། 错，失误，错误：རང་གིས་མ་ རྨངས་པར་ཉམ་ཆད་

ཚག་མི་ཡོང་། 自己没有错，就不会受处罚。 ལས་དེན་དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཅི་སྡིག་ཡོད། 事情那样办了有何罪过？ (2)སྡིག་བའི་འདུས་བ། ❷སྐྱོན་གསལ་བྱས་ཐེས། 名词。罪，罪过，过失：རང་གི་སྡིག་ཡས་བ། 自己的罪过。 སྡིག་པར་མི་ཟྱེད་བ། 不犯错误，不犯罪。 སྡིག་པ་མི་མངའ། 无罪愆。 སྡིག་པ་ཁྱེ་མཚས་བཟོད་བར་གསོལ། 有何错误，恳祈宽恕。

སྡིག་སྐྱོང། ཐེས་སྐྱོང། 过错，罪行。

སྡུད་བ། ❶(ཐ་དད་བ) མནོས་པ། མནོ་བ། རོས།། ལེན་བའམ་ཞུ་བ། 接受，承受，བསྟན་པ་བྱ་ཚུལ་བཞིན་སྡུད་བ། 认真接受教训。 ལས་འགན་མནོས་བ། 接受任务。 ❷(ཐ་མི་དད་བ) རྙེད་བའམ་ཐོབ་བ། 获得，收到：ངལ་རྩོལ་བྱས་ནས་ཐོན་འབྲས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་སྡུད་བ། 参加劳动，分得产品配额。 སྨན་སྦྱོང་བྱས་ནས་ཤེས་ཡོན་ཀྱི་ཁང་དུན་སྡུད་བ། 通过学习获得知识。

སྡུག། གཙོན་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡོང་ཆུང་བ། (1) གཙོན་ཤུགས་ཞན་བ། 不严格，没威风，压不住：དམ་བཅྱག་སྡུད་ཆུང་བ། 管束不严。དམག་སྡེ་བས་སྡུད་ཆུང་བ། 军威不振。(2)གཟི་མདངས་མེད་བ། 暗淡，不鲜明：སྤྲིན་གཤེབ་ཀྱི་ཉི་འོད་སྡུད་ཆུང་བ། 云闸的日光暗淡。

སྡོད་ཆེ་བ། གཙོན་ཤུགས་ཆེ་བ། 严厉，严格，郑重：སྒྲིགས་ཁྲིམས་སྡུད་ཆེ་བ། 纪律严格。ཁྱབ་བསྒྲགས་སྡུད་ཆེ་བ། 郑重宣告。

སྡོད་བ། ●(ཐ་མི་དད་བ) (1)སྐྱ་འཁྲལས་ བའམ་ཞུམ་ བ། 屈服，泄气。勇气退减：དགྲ་ བའི་ཟིལ་གྱིས་སྡུད་བས་མཚོ་བའུགས་བྱས་བ། 屈于敌而投降。(2)ཆགས་བའམ་ཞེན་ བ། 贪爱，喜好，耽着：ཀ་ ཆང་ ལ་ སྡུད་ བ། 嗜好酒肉。དབའ་བའི་ལ་ རྒྱས་ལ་ སྡུད་ བ། 爱好英雄故事。མིང་གཡས་དང་རྒྱུ་སྡུད་ཚོང་སྐྱེད་ལ་སེམས་ སྡུད་བ། 贪图名利。❷ཁྱོན་ཏུ་ སོགས། 名词。坐骑。所骑骡马等。

སྡོབས། ནབ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྡོམ་ཆི་ཀྱེ། (སོག) སོག་ཡུགས་ ཀྱི་ ཀོ་ སའི་ མིང་ཞེས། 诺木齐图。古代蒙古官职名。

སྡོམ་ཆེན། ཅ་ལག་འགངས་ཆེན་ནས་ཐ་ཆེན། 贵重器具。

སྡོམ་ཅུག (རྟེང) ཐུགས་ གཅིག་ རེག་ བར་ སྡོམ་དང་། 扪触，抚摩。扪触其一部为སྡོམ，抚摩全部为ཐུག。

སྡོམ་འདོད་ལྷོ་ འཚོལ། རྟེད་ བཀུར་ ལ་ ཆགས་ནས་བཟའ་བཏུང་འཚོལ་བ། 贪财求食。谋求饮食财物：སྡོམ་ འདོད་ ལྷོ་ འཚོལ་ཀྱི་ འཁྲམ་ ཐུལ་ཏེད་བ། 到处去谋求饮食财物。

སྡོམ་སྡོམ། རེག་རེག་དང་ཐུག་ ཙམ་ཐུག་ ཙམ། 摸来摸去，抚摩不舍：ཕྲུ་གུ་ ཚོ་ རྩེད་ཆས་ གསར་ བར་དགའ་ནས་ཅང་ཙམ་ སྡོམ་སྡོམ་ཏེད་བ། 孩子们欢喜新玩具，反复摸弄。

སྡོམ་སྡོམ་ཁག་བ། ནད་པ་འཆི་ལ་རྟེ་ སྐབས་ ཐུ་ གོས་ཀྱི་ཁ་གས་ནས་ སྤུ་འཐོག་ཆུལ་དང་། འཆང་ ཙམ་འཆང་ ཙམ་ཏེད་བའི་ངང་ཆུལ་ཞེག 拈拈手。病人垂死时表现的拈捋衣毛、摸索衣角等动作。

སྡོམ་བ། ●(ཐ་དད་བ) མནམས་བ། མནམ་བ། རོམས།། རེག་པ་དང་། འཇུ་བའམ་འཆང་བ། 扪触，抚摩，握执，牵掇：ཁན་ ཆུན་ འབྲལ་དུས་ལག་པ་ནས་དམ་ བོར་ རོམ་བ། 分离时，彼此紧紧握手。 གོས་སྤྱབ་ནས་མནམས་ཏེ་མི་གཏང་

ཁ། 牵住衣襟不放。 ལྷག་ཐེག་ཁས་དམར་བ་མནན་ཁས་ལག་པ་ཚིག 打触赤热铁烧坏了手。

●རྙོག་ཤངས་སྤྱད་དང་རྩེད་ཁ། 名词。财物，财富，物质利益：ཀུ་རོར་དང་རོམ་པ་འབོར་ཆེན་བསགས་ཁ། 积累了大量的物质财富。མིའི་རྟག་རོམ་བས་རྟོས། རེཏ་ཕུག་ངེ་མས་གསོས། 物品拿钱买，马驹用奶喂。

རོམ་ཕྱོད། རྩེད་རོར་རམ་དངོས་རྫས་ཀྱི་ཕྱད། 礼物献新。从收受的礼品中首先取出一分以转赠他人者。

རོམ་བྱ། ཟིས་པ་རྩང་དུར་ཁ་ཤེས་བསྟེད་དེ་ སྐྱར་བྱའི་ཟས། 名词。含喂的食物。对不能自己进食的婴儿，用口哺喂的饮食。

རོམས། རོམ་བའི་སྐལ་ཆ

རོཏྲང། (ས་) མཚོ། 湖，淖尔，诺尔：ཁྲི་ཁོ་རོཏྲང། 青海湖。ཐེང་གེ་རི་རོཏྲང། 纳木错。བར་ཁྲལ་རོཏྲང། 巴里坤湖。

རོད། 名词。(1)ཀུ་དངོས་སམ་ རྫུ་ རྫས་ དང་། དཀོར། 货财，物资，物质财富：སྒེ་རོས་ལ་ཁེའས་སྐུལ་ཟེད་དགོས། 爱护公共财物。རྫུན་དུ་འགྲོ་ཁྲོན་མཁས་ཁྱོང་མ་ཐུས་པས་ རོས་ ཚོད་ ཁ། 平时不节省，致使财物耗散。ཐོན་ རྒྱུད་ལ་ བརྟེན་ན་ཁཞེ་རས་སྒྲུ་ཚོགས་ཀྱི་རོས་ རྒྱལ་ ཐུབ་ ཁ། 依靠生产，才能增加社会的物质财富。(2)འབྲི་ཁྱས་ཁ་ ལང་ དང་ མཛོ་ མཛོ་ མོ་ ཚགས་ ཁན་ཐུགས་རྡོགས། 牛类，家畜牛；ཡངས་པའི་སྒང་ཐང་རོས་ཀྱིས་ཁེངས། 广阔的牧场上布满了牛群。(3)(མངོན) རོས་ ཕྱ་ དང་ མཐུངས་ ཁས་ ཁྱངས་ བཅུད་མཚོན། 财神有八，故表数字8。

རོད་ཀངས་སྒྲི་བ། (1)ཀུ་རོས་ཐུང་ཏུ་ཉེན་ཁ། 财物减少。(2)ཁན་ཐུགས་ཀྱི་འབོར་ཁྱངས་ཐུམས་ཁ། 牛群减少。家畜牛的头数减少。

རོད་ཀྱལ། རོད་རྫས་བཀོས་བའི་ཐོབ་སྐལ། 应得的财物：རྩིས་ཀྱི་རོད་ཀྱལ། 计算后所得的份额。

རོད་སྐྱོང་། (མངོན) ཁཉེར་ཁ། 护财。管家的异名。

རོད་སྐྱོན། རོད་འཕྲལ་བྱུང་བའི་སྐྱོན། 缺点，错处。

རོད་ཁམ་བོ་ཆེ། རོད་རྩ་འཁོངས་ཅན། 贵重财物。

རོད་ཁྲལ། ཀུ་རོས་ཀྱི་དཔྱ་ཁྲལ་ལས་ རོད་ ཕྱུགས་ཀྱི་དཔྱ་ཁྲལ། 财产税。财产差税或牲畜差税。

རོད་འཁྲུལ། འཇོལ་བའམ་ཐྲེན་ཅི་ ཤིག་ དུ་ ཕྱིར་ཁ། 过错，错误，颠倒，迷乱：རོད་འཁྲུལ་བྱུང་ན་ཡོ་བསྡང་ཉེད་དགོས། 有错必纠。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཁྲུལ་པ་དང་། རོད་པ། འཇོལ་ཁ། ཤིག་བའི་ཆུ་ ཐྲོས། ཤིག་ཅེས། ཅིན་དུ་ འཁོར་བཅས་ས།

རོད་ཐྲི་བདག (མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 财主。毗沙门的异名。

རོད་ཐྲི་ཟླ་ཐྲོས་མ། (མངོན) ས་གཞི། 财慧女。大地的异名。

རོད་ཐྲི་དབང་ཕྱུག (མངོན) ཁཉུ་ས། 财主。财神的异名。

རོད་མཁོ་ལ། གངས་རི་ཙོང་བའི་ལ་ཞིག བོད་ རང་ སྐྱང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ ས་ དཀའ་ རྡོང་ གི་ ཁྱོ་ ནུབ་ མཚམས་ སུ་ ཙོད། ལ་རྡེའི་མཁོ་ཚད་ ཀུ་ མཚོའི་ངས་དགས་སྒྲི་ ৬৮২৪ ཙོད། 卢古拉。雪山和山口名。在西藏自治区萨嘎县西南部，海拔6724米。

རོད་ཐྲལ་བ། ཕྱུག་བའམ་ཀུ་རོས་འཛེལ་བ། 富庶，物资充足。

རོད་ཐྲལ་ཁྱ། (མངོན) ཀླུའི་རྒྱལ་ གཞས། 广财子。一龙王的异名。

རོད་སྐྱེལ་མ། རོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱུལ་སྐྱེད་བའི་ཡུམ་ མོ་ ཞིག 增禄天母，财流佛母，财续母，财宝天母。赐予财宝成就的佛教密乘一本尊名。

རོད་སྐྱེལ་མའི་སྒྲིབ་ཐམ། ཀུ་ རྒག་ ཀི་ ཙི་ ཀེ་

དགེ་བའི་དུ་བསྐྱེད་བའི་རྒྱུད་ཅིག《持世母愿》。此由安慧译师依据汉文本译成藏文。

རྒྱང་དངོས་པོ། དོད་རྫས་ལས་དངོས་ཆས། 财物。金钱和物资。

རྒྱང་བཅོས། རྩོམ་ནང་གི་ཡི་གེ་མ་དག་པ་རྣམས་དག་གིར་ཐྱེད་པ། 勘误。更正错误的文字。

རྒྱང་འཕུལ་བ། ཁེལ་བྱེན་རྟེས་ཆད་སོགས་སྐྱེད་པ། 纳税，偿债。缴纳罚金。

རྒྱང་ཉམ་པ། (1)གོ་ཆོད་བའམ་ཐན་ཐོགས་པ། 有效，有用，有益：མི་དོན་ཐུབ་པ། 有用的人。ཅ་ལག་དོན་མེད་ཐུབ་པ། 无用之物。ལས་དོན་དོན་ཐུབ་པ། 有益的事。(2)ཚང་སྐྱེད་དུ་རུང་བའི་རྫུ་ཅ་ལག 财货。有用之物。

རྒྱང་གཉེར་པ། བྱག་མཛོད་དམ་གཉེར་པ། 管家。主管财物的人。

རྒྱང་སྟོབས། རྫུ་དོད་རམ་གནག་བྱུགས་ཁྱེད་འབོར། 财力，财富：རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོད་སྟོབས། 国家的财力。སྡེ་ཚོགས་ཀྱི་དོད་སྟོབས། 社会的财富。

རྒྱང་འང་བྱ་ཚོན། སྐྱེན་འཕྲི་བྱ་བའི་གྲངས། 盈亏，正负，དོད་ཀྱི་རྩིང་རས་བྱ་ཚེན་བྱེགས། 由原数中减去亏欠数。 དོད་དང་བྱ་ཚེན་ཁ་དག་འགྱུར། 正负相抵。

རྒྱང་དག། རྫུ་དངོས་ཀྱི་དགའ་ཞེན། 贪财，好利：རྗེ་ཪམ་སྐོང་ཤེས་ཚེ་བ་དེ་ཕྱར་དོད་དང་ཆེ། 自私心越重越贪财。

རྒྱང་དུ་འགྱུར་བ། བསྡེ་བ། 加。加法。

རྒྱང་རིག། གཞུང་གི་རྫུ་དངོས་འདུ་འགོད་ཐེད་བའི་ལས་དོན། 财务。管理安排公家钱财物资的事务。

རྒྱང་བདག (1)དོད་ཀྱི་བདག་པོ། 财主。占有财物者。(2)གནོད་སྦྱིན་ཟས་དོད་ཕྱི། 夜叉，财神。

རྒྱང་བའུམ། འཕགས་པའི་དོད་བའུན་ཀྱི་ བསྒྲས་ཚིག

རྒྱང་ཕྱོགས། (མངོན) (1)ས་གཞི། 大地的异名。(2)རྩེ་ཟླ་བཅུད་པ། 藏历八月的异名。

རྒྱང་ཕྱག་མ། (མངོན) བུ་མོ་གཞོན་ཅུ་ལ། 具财女。少女的异名。

རྒྱང་ ཕྱོགས་ བཅུགས། (མངོན) ཐྲིག་ མཁར། 垒财宝。垭、蚁冢、蚁封的异名。

རྒྱང་སྡོང་། དཔག་བསམ་ཀྱི་ཤིང་། 如意树，摇钱树。传说中能随意出生财物的宝树。

རྒྱང་དབོན། གནག་ ཕྱུགས་ སྐྱོང་ བའི་ འཁོ་ ཅིད་ མཁན། 牧官，牧工头目。

རྒྱང་སྐྱུགས། འཕྲི་གཡག་དང་མཛོ་མཛོ་མོ་སོ། 牛类，家畜牛。

རྒྱང་སྐྱ། དོད་རྫས་ཀྱི་ཕྱུ་གཡང་སྐྱེ་ དོད་ ས་ ཀྱི་རྫ བཀྲ་ཤིས་ཤེང་དགེ་བའི་རྟགས་པ། 名词。财运。占卜者所谓将要获得财物的吉祥卦象。

རྒྱང་ བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྲུལ་ བའམ་ འཛོལ་ བ་ དང་འཕྱགས་པ། 错，误，失当：ལས་ དོན་ཧོག་ ཅེས། 迷途知返。 ཚོ་ དོན་ ཐོས་ དོན་ བྱང་པ། 误听误解。ཟིང་དོར་མ་ དོན་པ། 取舍行止，不曾失当。རྒྱས་མངའ་ ཆེར་ མེད་ བས་ དོན་ དོགས་ ཡོད། 因为不大熟习，所以恐有失误。

རྒྱང་བྱ། 名词。〈མིཏྲ〉(1)རྡོ་རིགས་རིན་ཆེན་སྐྱེའི་མིང་། 宝石，珍宝，珠宝。梵音译作末尼。引申义作为对人亲昵的称呼：སྙིང་གི་ དོན་ བྱ། 心爱的宝贝。 དོན་ བྱ་རིན་ པོ་ ཆེ་ རིན་ ཐང་ མེད་ པ། 无价珍宝。དོན་ བྱ་ གཞན་ དུ་ ཁྱིད་ པ་ ཪམ། ཀྱི་ མཚའི་ ཐྱིང་དུ་ གཡ་ ཁྱེད། 珍宝只能别处售，海岛哪有市场销？(2)པོ་ མཚན་ ཀྱི་ རྐོག 龟头。

རྒྱང་ཁྱ་ཙཀར་ཅི། (མངོན) ཞུ་ ཤེལ། 白宝。水晶的异名。

རྒྱང་ཁྱ་ཁྱིར་མདོག དོན་ཁྱིའི་ཁྱ་ བྱག་ཅིག 星色

宝，灿星珠，星光宝石。一种宝石名。

རིན་ཀྱི་མཁས། རིན་ཏུ་ལེན་པའམ་བརྟག་དཔྱད་མཁས་ལ་མཁས་པའི་མི། 珠宝师。旧译摩尼师。为宝石加工的工匠或善于识别宝石者。

རིན་ཀྱི་ཕྲེང་ཁ། ཀླ་ལའི་ཐ་མ་བདུན་པའི་དུས་དབྱར་ཁ་ཐུག་གས་ལྷ་སར་ཞིང་ཁྱིམ་སུ་ཞལ་བཞེངས་པ་དེས་ཀུན་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་ཤིས་ཀྱང་ཁ་རྩེ་ཀུས་ཐུ་སོང་བའི་ཐྲོག་ཕྲེང་། 罗布林卡。意为珍珠花园。在拉萨市西郊，拉萨河北岸。公元1755年清乾隆二十年，七世达赖初于其地倡建格桑颇章，作为夏季休沐之所。后来迭经扩建，成为拉萨著名园林。

རིན་ཀྱི་དཀའ་བཀྲམ། (1)རྒྱང་བོད་ཀྱི་ལུ་ཡུམ་གཟའ་ཐྲོག་ཟླུམ་ཟླས་ལྷུང་ཆུབ་ངོས་ཀྱི་ཀུན་ཆ་ཞེག 珍珠腰围。旧时，西藏贵族妇女著盛装时，背后腰际所系饰品。(2)དེ་མོ་ཐྲོང་ཐྲོང་དུ་འཁྱིལ་བའི་རོང་ཀྱ་ཞེག 喜旋珠。

རིན་ཀྱི་དགོས་འདོད་དཔུང་འཇོམས། ཐུབ་ལས་ཆགས་པའི་རོང་ཁ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེག 破阵如意珠。神话故事所说一种如意宝珠名。དགོས་འདོད་དཔུང་འཇོམས་ཐུབ་ཀེས་མི་གོང་ན། ཁ་རྩེལ་ཏེ་འདོད་ལྷུང་བ་རྟུན་མར་འདུག 不舍破阵如意宝，要啥施啥是谎言。

རིན་ཀྱི་ཅན། (མངོན) རིན་ཆེན་འཕྲུང་གཏམ་ཆུ་མཆོ་ཆེན་པོ། 具宝者。大海的异名。

རིན་ཀྱི་ཆ་བདུན། ཆུལ་པའི་རྟ་ཆ། བཙུན་མོའི་རྟ་ཆ། བཟོ་དཔའ་རྟ། ཕྱུ་བུའི་སྟོང་པོ། ཁྱིམ་ཆེན་མཆེ་བ། ཐོན་པའི་རྟ་ཆ། རོང་ཁྱ་མིག་གསུམ་སྟེ་བདུན། 七珍。旧时被视为稀世之宝的七种器物：国王耳饰、皇后耳饰、犀牛角、珊瑚树、象牙、大臣耳饰和三眼宝石。

རིན་ཀྱི་ཆེན་པོ། (མངོན) ཕྱུ་བུ། 大宝。珊瑚的异名。

རིན་ཀྱི་འཆིང་བ། (མངོན) མཁྲིག་མ། 缚宝。腕的异名。

རིན་ཀྱི་ལྗང་ཁུ། (མངོན) མཐོང་། 绿宝。玛瑙的异名。

རིན་ཀྱི་ཚྭ་བ། (མངོན) ཐྲོམ་དཀར། 喜宝。白芸香的异名。

རིན་ཀྱི་དཀར་སྔོན། (ཞིན་རྒྱལ) 蓝宝石，帝青宝，帝释青。梵音译作因陀罗尼罗。

རིན་ཀྱ་མེ་འབར། རོང་བྱའི་ཀྱེ་བག་ཅིག 喷焰末尼。藏俗以为象征财运昌隆的一种图形，壁画或绒毯等图案常用之。

རིན་ཀྱི་སྐྱེ་ཁྲིག (ཤེགས) རང་ཐུང་གི་རྡུལ་ཁྲི་དང་། བཅོས་མའི་རྡུལ་ཁྲི་གཉིས། 青铜合金，慈青宝。

རིན་ཀྱི་མཛེས་བཟང་། (མངོན) མཆོང་བྱ། 佳宝。宝石的异名。

རིན་ཀྱི་ཧོར་ཟི་ཆེ། ཆུལ་ཐིབ་སྟ་བདུན་གྱི་ཁ་ཤུལ། ཁུལ་ཀྱི་ཚོངས་པ་ཤེལ་ཁྱོང་དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་རོང་ཁྱ་ཞེག 神珠宝。七政宝之一。

རིན་ཀྱ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རྫ་ཡུལ་རྡོང་གི་ཐུང་ཤར་ངོས་ཆུལ་མོ་རྩུལ་ཆུའི་ཁུ་བ་འཁྲམ་དུ་ཨོད། 罗布拉。山口名。在西藏自治区察隅县东北部怒江西岸。

རིན་ཀྱི་བསམ་འཕེལ། རོང་ཁྱའི་ཁྱ་ཐགས་ཅིག 如意宝，称心末尼。传说中能随意增长财宝的如意宝珠之一。

རིན་ཀྱིའི་འཕྲིན་ཤིང་། (མངོན) ཐུ་ཏ། 宝藤。珊瑚的异名。

རིན་ཀྱིའི་མགྲིན་ཅན། (མངོན) ཁྱིམ་ཐ། 宝颈者。鸡的异名。

རིན་ཀྱིའི་ཆུད་བཟོ། རོང་ཐ་ཐུགས་གཅིག་བཞེངས་པའི་ཆག་པ་ལྟ་བུ། 珠链。宝珠璎珞。

རིན་ཀྱིའི་མཆོག (མངོན) རྡོ་རྗེ་ཝ་ལས། 上宝。金刚钻、金刚石的异名。

རིན་ཀྱིའི་སྐྱེང་བོ། རོང་ཁྱའི་མཆོག་གམ་རོང་ཐ་

ཡཁ་གོས། 宝中宝。最上珍宝。末尼藏。

རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ། རིན་ཆེའི་ཁྲིང་ཐག 珠缕。贯穿珠宝的细绳。

རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ། རིན་ཆེའི་ མཁྱལ་འཕྲིང་ དང་ཡལ་སོགས། 珠链。珍珠串连成的项链等。

རིན་སྦྱིན། (1)རིན་རྫས་སྦྱིན་པ། 施财。给人财物。(2)རིན་ལྷའི་རིགས། 财神。

རིན་སྦྱིན་རྒྱལ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་ཀྱས། 施财王。毗沙门的异名。

རིན་སྦྱིན་གཙང་སྲིལ། (མངོན) སྡིན་བཟའི་ཆུལ་བོ། 财神之弟。罗刹王的异名。

རིན་སྦྱིན་འདྲིན་པ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་ཀྱས། 施财主。毗沙门的异名。

རིན་སྦྱིན་མ། (མངོན) (1)བཙུ་ཁྱིན་གྱི་ ཆུང་ མ། 帝释之妻。(2)ལྷ་མོ་རིན་ཆུན་མ། 增禄天女。

རིན་མེད་ཅིག་པ། (1)ཕན་མེ་ཐོགས་པ། 无用，无益，不成器。(2)རིན་ན་མེ་འཕྲིག་པའམ་རིན་མེ་རུང་པ། 不可错，不许弄错。

རིན་མེད། (1)རིན་རྫས་མེད་པའམ་དབུལ་ བཅངས། 穷困，贫乏，贫匮。(2)འཁྲུལ་སེ་མེད་པ། 没有错。

རིན་སྲུས། རིང་ཁྱགས་ཀྱི་ཀྱངས་རྩིས། 牛群帐目。

རིན་ཆེན། གཙེད་སྦྱིན་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 戏珠财神。一药叉名。

རིན་ཚན། རིན་རྫས། 财物。

རིན་མཛོད། བང་མཛོད། 库房。

རིན་ འབྱིན། (མངོན) ས་ གཞི། 持宝。大地的异名。

རིན་འབྱིན་པ་ཏུ། ཏུབ་ ཡོལ་ སོགས་ ལ་ འགོད་ པའི་རི་མོའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 嵌珠花边。器具上镶嵌宝石的漏明花边。

རིན་ཐང་། ཏུ་རིན་ཡོངས་སྦྱོང། 财物，物质财富；སྐྱེ་བའི་རིན་རྫས་སྐེད་ཀྱས་བདག་གིར་མི་ཁྱེད། 私人不占有公家财物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀ་ ཅ་ དང་། དཀོར། དངོས་ཆས། དངོས་པོ། དོན། རིན། དཔྱག འབྱོར་པ། རྫས། ཐང་ཁྱིང་། ཡོ་ཐྱད། ཚོང་རྩྭད་བཅས་སོ།

རིན་ གཞི། འཁྲུལ་ གཞི། 差错，混淆；གཞིར་ དང་ངར་གན་གཉིས་ལ་ རིན་གཞི་ ཡོད། 黄金和黄铜，可能辨认错。

རིན་ཡ། འཁྲུལ་ཁྱེན་ ཡོང་ སའི་ ཡུལ། 错处。易于失误之处；ཕ་ཆོད་བའི་ཁྱ་ལ་རིན་ཡ་ མེད། 英雄之子不易错。

རིན་གཡང་། རིན་གྱི་དབལ་ལམ་རྩལ་པ། 财运。迷信所说得财的机运。 རིན་གཡང་འབྱུག་ས་པ། 招财。迷信所说勾招财缘。

རིན་ལས་སྐྱེས། (མངོན) མེ་ལྷ། 财生。火神的异名。

རིན་ལས་རྒྱལ། (མངོན) མེ། 胜财。火的异名。

རིན་ཚངས་སྐྱོང། ཏུ་དངོས། 财物。

རིན་ཚེ། རིན་འཁྲུལ་ཚོང་ སའམ་འཁྲུལ་ ཁྱེན། 错处。失误的可能；དྲ་བ་ཆུངས་ པ་གཉིས་ལ་ རིན་ སེ་ཡོད། 烟、雾二者可能弄错。

རིན་ཐྱད། རིན་དོན་ནས་ རིན་རྫས་ སྐོང་ཁྱ་བ། 财政。财务工作。

རིན་སྐྱང་། (1)ཏུ་ རིན་ སྐྱང་སྐྱོང་། 守财。保护财产。(2)(མངོན) ཁྱི་དེ་མིང་། 守财。狗的异名。

རིན་བཐྱས་པ། ཏུ་ དངོས་ ཐང་ ཀྱེས་ དོགས་ དེ་ སྐྱོང་ མཁས་ ཁྱེད་ པ། 节用，俭约，珍惜物资。

རིན་ལྷ། (1)རིན་གྱི་ལྷའི་རིགས། 财神。(2)(མངོན) རིན་ལྷ་ལ་ཆུ་ལྷ་དང་། བརྒན་པ། ཁ་པ། འཇིན་ཁྱད། ཆུང་། མེ། ནས་ལངས། བོད་ཁྱད་ བཅས་བཀྱད་ཡོད་པས་ ཀྱངས་ བཀྱད་ ཨཊྛ། 财神。此有水天等八，故表数字 8。

རོལ་ཆའས་བཀྱི། (རྩིང) ཁན་ཆུན་དམག་འཐབ་

ཀྲུག་པ། 交战。彼此发生战争。

ཅོལ། རོད་པའི་སྐྱལ་རྩོག

ཅུ་ཀྲོ་ཀ། (ཤིཀཿ) ཚད་སྐད་དུ་ཀང་མང་ཞེས་བྱ་ཞེང་། དེའི་ས་བོན་ནི་ཡུངས་དཀར་གྱི་བཞི་ཆ་ཙམ་ཙམ་ཡོད་པ་ལ་ལོ་རེ་ལ་ཡལ་ག་རྒྱང་གསུམ་ཙམ་དུ་ཁྱབ་པར་སྐྱེ་བར་བཤད་པས་ཤིན་དུ་ འཕེལ་སྟོབས་ཆེ་བའི་ཤིང་ཞེག་གི་མིང་། 尼构卢树。盛产于南亚地区的一种香料果树。意译多足。此树种籽仅相当于芥子的四分之一，每年生长一闻距(约250市尺)，长势甚旺，ས་བོན་ཆུང་སྐྱེས་ནུ་ཙི་ཀའི། ལལ་འདབ་ཀྱས་པས་རྒྱང་གྱགས་ཁེབས། 尼构卢树种籽小，树枝繁茂覆闻距。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ནུ་ཙི་ནུ་དང་། ཤ་ཀ། ཐུ་བད་བཅས་སོ།

གོམག འབྲི་གཡག་དང་མཛོ་མེ་བཅས་པའི་ཕྱུར་རིགས། 名词。黑牛。特指牧区饲养的黄牛以外的黑牛。

གོམག་ཁྲེ། དུད་འགྲོ་འབྲི་གཡག་དང་། མཛོའི་ཁྲེ། 牛群，黑牛群。

གོམག་ཞྭས། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་རྐང་ལག་གི་རྗེས། 牛脚印。牛蹄踩地所留迹印。

གོམག་རྨད། ཕྱུགས་ནད། 牛瘟，兽疫。

གོམག་པ། 形容词。(1)སྡིའི་རྣམ་འགྱུར་འཇམ་འཇམ་འདྲ་ཡང་། དང་དུ་གནོད་སེམས་འཆང་བའི་སེམས་ངན་པོ། 阴险，恶毒。外似温良而内心残暴：ཞེ་གནག་པ། 内心险恶。གནག་པའི་ལས་ཀ། 坏事。(2)ནག་པོ། 黑，黑色：དུད་འགྲོ་ཕྱུ་གནག 黑色牛。རྩ་གནག་མ་སྐྱེན། 莫现怒容！སྐྲ་ཕྱུམ་ལ་གནག་པ། 头发润黑。

གོམག་ཅི། གནག་པ་དང་འདྲ།

གོམག་ཕྱུགས། འབྲི་གཡག་དང་མཛོའི་རིགས། 黑牛。黄牛而外的牦牛、犏牛的总称。

གོམག་བག ཤདོག་ནག་ཙམ་ཞིའི་དྲི་མ། 黑垢，黑斑点：གདོང་པར་སྐེ་བ་དང་གནག་བག་མེད། 脸上无痣无斑。

གོམག་ཧྲི། གནག་ཕྱུགས་འཚོ་ཤགས་རྗེ་ཅི། 放牧员，牧牛人：རི་རྩེའི་ཀུ་དབྱངས་གནག་རྗེས་ལེན། དྲངས་དགའི་མགོ་བཏགས་དབའ་ཅེས་ལེན། 山顶高歌牧人唱，劲敌降表英雄受。

གོམག་ཁྱིངས་བཏབ། (རྩིས) ཤ་ཁྱེས་བཏབ་ཀྱང་རེད། ཤ་ཁྲལ་ཆེན་ཅི་བསྡུས་པ། 定肉税。征收肉类税。

གོམག་ལེམས། གཏུག་ལེམས་སམ་ཞེ་ནག་ཅི། 黑心，恶意，坏心眼。

གོང་བཀག ངང་བ་གནང་ཞིང་། མི་ངང་བཀག་པ། 允许和阻止。旧译开遮。

གོང་སྐྱེལ། ལག་རྟགས་སམ་ཐན་ཆུན་རྗོངས་བསྐྱང་བའི་རྫས། 礼物。互相致送的礼品。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཆོད་ཡིད་དང་། འདིགས་རྟེན། འདིགས་མཆོན། འབབ་རྟེན། འབབ་སྡེགས། གཞིགས་རྟེན་བཅས་སོ།

གོང་ཆ། གོང་རིམ་ནས་གསོལ་རས་བསྐུལ་རྒྱའི་དངོས་རྫས། 赏赐品。上级恩赐的物品。

གོང་ཆེན། ཀུ་ཡངས་ཀྱི་གནང་བ་ཆེན་ཅི་སྡེ། སྡིག་གི་ཚད་པ་རྐྱང་མི་དགོས་པའི་གནང་བ། 大赦，宽恕，免于死刑。

གོང་ཁེབ། ལག་རྟགས་སམ་ཡིག་རྟེན། 附函礼物。随同信函致送的礼品。

གོང་པ། ❶(ཐ་དད་པ) གནང་བ། གནང་བ། གནོངས།། (1)སྡིང་བའི་ཞེ་ས་སྡེ་སྐུལ་བ། 惠赐，颁发。给与的敬语：གཟིགས་ བཟོས་གནང་བ། 颁发奖品。ལེགས་སྐྱེས་གནང་བ། 赠送礼品。བཀའ་ལན་གནང་བ། 批复。(2)སྐྱེ་པ་དང་བྱེད་པའི་ཞེ་ས། 作、做、办理的敬语：

ཕྱག་ལས་གནང་བ། 做事情。ཕྱག་ཁྲིད་གནང་བ། 关怀。གཏུང་ བཤད་ གནང་ བ། 讲话。❷བཀྲ་དུ་རུང་བའི་དགོངས་ པ། 名词。听许，允诺，容许。旧译开许、开：གནང་བ་ཞུས་ནས་ ཐོབ་སོང་། 请准，求得允许。གནང་བ་མ་ཐོབ་ གོང་ལ་ ཁྱོད་ ཁྱེད་ མི་ ཆོག 没有得到允许前不准离开。

གནང་བའི་ཉེས་མེད་བཅུ་གསུམ། དཀོ་ཚུལ་ལ་ཉེས་མེད་དུ་གནང་བ་སྟེ། ཆོས་གོས་ཕྱག་བཞི་འཆང་བ་དང་། ཕྱང་བཟེད་རྒྱང་འཆང་བ་དང་། ཆོས་གོས་དང་བྲལ་བ་དང་། སའམ་བ་དང་། རིན་ཆེན་ཀྱི་རིགས་ལ་རེག་པ་དང་། མེ་ལ་རེག་པ་དང་། ཐལ་བཏང་ནས་ཡང་ཟ་བ་དང་། ཤིང་མེ་གང་ལས་མཐོར་འཛེགས་པ་དང་། ཤིང་སོད་བཞི་བ་གཅོད་པ་དང་། ཁྱིན་ལེན་མ་བྱས་པར་ཟ་བ་དང་། རྟ་རྩོན་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་མི་གཅང་བ་འདོད་པ་དང་། གསོག་འཛོག་དུ་སོང་བ་ཟ་བ་དང་། དུང་བ་མ་བྱས་པར་ས་བོན་འཛོམས་པ་བཅས་བཅུ་གསུམ་མོ། 开许无罪十三条。沙弥开许无罪十三：持余法衣、持双钵、离法衣、掘地、触宝、触火、再食、攀过人高树、伐树、不予取食、青草上撒秽物、食蓄物和未许损种。

གནང་ སྦྱིན། གསོལ་ རས། 赏品，赏赐物：གནང་སྦྱིན་གྱི་འབྱུང་པ་ལ་འཁྲན་དུ་ མི་ བཟོད་ པ། 赏赐之物，丰盛无比。

གནང་ཚུར་ལེན། (ཉིང) རྒྱལ་ཁ་ ཚུར་ ལེན་ པ། 取胜，得胜。

གནངས། སང་ཉིན་ གྱི་ ཕྱི་ ཉིན། 名词。后天。明日之翌日：སང་གནངས་ལས་ཀ་ མང་ ཤོད། 明后天工作很多。 སང་འགྲོ་གནངས་འགྲོ་རེང་ནས་མ་ ཐོན་པར་ བསྡད་འདུག 说是明后天要走，但是推延未成行。

གནངས་འཆར། ཉི་མ་གསུམ་པའི་ ཐོག་ གི་ དུས་ ཆེགས་རེ་ མོས། 间日。 每第三天：ཉི་མ་ གནངས་འཆར་ ཐོག་ ཕྱུང་ མོ་ རེ་ སྟོན། 每隔一日演出一次。

གནངས་ཉིན། སང་གི་ ཕྱི་ ཉིན། 后天。明天的明天。

གནངས་བཏང་། འབྱུང་འགྱུར་ ཉིན་གསུམ་པར་ གང་ ཟེར་དགོས་པའི་ བརྡ། 事前两天通知。在两天前发出的预告：ཆོགས་འདུ་ དམ་ འཆོགས་ གནངས་ བརྡ་ གཉིང་ཤོང་། 何时开会，在两天前会发出通知。

གནངས་ཐོག། ཟླ་རྗེས་མའི་ རྗེས་མ་ སྟེ། དེ་ཝོ་ནས་ བཅུས་ པའི་ ཟོ་ གསུམ་ པ། 后年。明年的明年。即从今年算起的第三年。

གནངས་གཞེས། གནངས་ཉིན་དང་གཞེས་ ཉིན་ ཕྱི་ བསྟུས་ཆོག 后天和外后天，后天和再后天：དེ་རིང་སང་ ཉིན་ མ་ བྱས་ ན་ གནངས་ གཞེས་ ཟེར་ ཟོང་ མི་ ཟོང་། 今明天不做，两三天以后就没工夫做了。

གནད། 名词。(1)(ཤན)ལུས་ཀྱི་ ཐྲག་ཅ། 命根，要害，肯綮。梵音译作末摩。人体中关系到生命的重要部位。(2)གལ་ཆེ་ སའམ་ རྩ་ བ་ སྟག་ས། 根本，关键，要点：གནད་དུ་ ཟུག་པ། 击中要害。

གནད་ཀ། ཉིང་ ཁ་དང་། རྩ་བའམ་འགག་ཅ། 名词。重点，根本，关键，机要：ཆོག་ ནི་ གནད་ཀ། 言词要点。དོན་ཀྱི་ གནད་ཀ། 问题的关键。 དཀའ་ བའི་ གནད་ཀ། 困难的关头。 རྩ་ བའི་ གནད་ཀ། 究竟根底。སྐྱོན་ བརྗོད་ གནད་ ཀར་ ཟུག་ པ་དང་། 批评中肯，改正彻底。

གནད་ཁེལ་བ། (1)དཀོས་དོན་ ཀྱི་ ཐོག་ དུ་ འབྲེལ་ བ། 扼要，切合实际：ལས་དོན་ ཁྱད་ ཐུགས་

གནད་ཁྲལ་བ། 工作方法，切合实际。ད་ཆའི་སྐབས་བཅོས་གནད་ཁྲལ་བ། 治疗得法。(2)ལུས་ཀྱི་གནད་ཆེ་ས་ངར་ཁྲལ་བ། 正当要害，命中肯綮：མེ་ནད་གནད་ཁྲལ་ཀྱིས་ཀྱེན་བས་རྟེན་ཁ་ཆེ། 疮的部位正当要害，故而很危险。

གནད་འགག གལ་འགངས་ཆེ་སའམ་གཞི། 关键，症结，根底，枢纽：ལས་དོན་འགྲུབ་གྲུབ་མིན་ཀྱི་གནད་འགག་མི་ཤུགས་ལ་གྲུག་ཡོད། 事情成功与否，关键在于人力。ལས་དོན་གང་ཞིན་དེའི་གནད་འགག་ཆེ་ས་ནས་བསམ་བློ་གཏོང་གྲུབ་པ་དང་། གནད་འགག་ཆུང་ས་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་གྲུབ་པ་ཅིང་དགོས། 凡事要从大处着眼，小处着手。

གནད་འགྲེལ་བ། (1) གནད་དོན་བཀྲལ་ནས་འཆད་པ། 释要。注释要点。(2)རྒྱབ་མདུད་པ་འགྲོལ་བ། 启封，解网，解结。

གནད་གཅོད་པ། རང་བཞིན་གྱིས་འཆི་སྐབས་ཆུང་དང་། གསོད་ཀུས་མཆོན་ཆས་ལུས་ཀྱི་ཆ་གནད་རྣམས་བཅོད་པ། 解支节，断末靡。佛书说身体筋络根节，在病死时被气息分解，横死时被兵器等割裂为解支节。

གནད་ཆུང་ཆེ་བཙས། གནད་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཆེན་པོ་བཙས་པ། 小题大做。

གནད་འཆད་པ། མཆོད་ཅ་དང་། ནང་ཁུང་གང་རུང་གི་ཀྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཀྱི་ཆ་གནད་རྣམས་ཀུན་ཐུར་ཞིག་འགྲོ་བ། 解支节，断截末靡。外因刀杖，内因百病，致使身内经络解体，归于死亡。

གནད་སྙིང། དོན་གནད་སྙིང་པོ། 重点，要点。

གནད་དོན། གནད་འགག་གྲུག་གཞི་དོན། 要事，要义，主要问题。

གནད་བསྡུས། གནད་འགག་གཞས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡེལ་བ། 摘要，集要，摄要。

གནད་བསྡུས་རོན་སྙིང། གནད་དོན་ཕྱོགས་བསྡུས་ཀྱི་སྙིང་པོ། 纲要，概要，提纲。

གནད་སྒྲིག། གང་དུ་དམིགས་སའི་གནད་ཐོག་ཏུ་ཐབ་པ། 实效。切实有益：རྫུ་དངོས་བའི་སྒྲུབ་གནད་སྒྲིག་པ་ཞིག་ཅིད་དགོས། 使用财物，要使之切实发生效益。

གནད་ལ་བཀངས་བ། དོན་གནད་ཀྱི་ཕུག་རུང་གཏུགས་པ། 根据，据实，依实，按照，依照：ཆ་དོན་ཀྱི་གནད་ལ་བཀངས་ནས་བྱོས་མོལ་ཅིད། 根据原则，进行讨论。ཁྲིམས་ཀྱི་གནད་ལ་བཀངས་ནས་སྒྲིགས་ལ་བཅུར། 依照纪律，进行约束。བྱས་རྟེས་ཀྱི་གནད་ལ་བཀངས་ནས་ཁྲིམས་ཆད་འཕེལ་བ། 按罪惩治。

གནད་ལ་བསྒྲོ་བ། (1)གཤེ་ཐབས་ཀྱིས་གནོད་པ་ཅིད་པ། 陷害。设计害人。(2)ཡོན་ཏོ་དང་ཀུ་གྱུའི་རྣམ་པ། 歪曲，不正直。(3)གནད་དོན་རིགས་འཕྲོ་གཏོང་རྒྱུའམ་གནད་དོན་གཅིག་མཚུངས་བྱ་རྒྱུ། 推理，推论，类推。

གནད་གསང་། གཏུར་གཤེ་དམིགས་དང་། མེ་བཙའི་གསང་ལྟ་བུ་ལུས་ཀྱི་རྟེ་གནད་དང་ཐུན་གནད་མེད་བའི་གསང་དམིགས། 穴道。针刺窍穴、火灸脉道等没有筋络或肌肉结构的部位。

གནད་གསུམ། ཐོད་ཀལ་བསྐོམ་བའི་གནད་གསུམ་སྟེ། བཅའ་བ་ལུས་ཀྱི་གནད་སྐུ་གསུམ་ཀྱི་བཞུར་སྡུངས་གསུམ་ལས་མི་གཡོ་བ། འཁྲིད་པ་དཔྱིངས་ཀྱི་གནད་སྐུ་གསུམ་ཀྱི་གཟིགས་སྡུངས་ལས་མི་འགྱུལ་བ། སྡུང་བ་ཡུལ་ཀྱི་གནད་དཔྱིངས་རྣམ་མི་འབྱལ་ཞིང་ཆུང་དལ་བར་རྟོད་པ་རྣམས་སོ། 三要。旧密大圆满超越修习之三要：整饬身体要点，不超离三身之三种坐姿；引导法界要点，不动摇三身之看法；现象外境要点，法界

本智不分不离，缓息安住。

གནམ། གནམ་མཁའ་སྟེ། རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ལས། 名词。天，天空，太空，གནམ་ངན་པ། 阴雨，霪天。གནམ་དྭངས་པོ། 天晴。གནམ་སྡུག་པོ། 坏天气。གནམ་འཚུབ་པོ། 天气恶劣。གནམ་ལ་འཕུར་དཀྱུ། 所有鸟类。གནམ་ལ་སྐར་མ་མང་ཡང་། དཀར་གསལ་འདྲ་ཞི་མི་འདྲག 天上星星虽多，不如一轮月明。

གནམ་སྐྱོད། (1)བར་སྣང་ལ་འགྲོ་བ། 航空。(2)(མངོན) འདབ་ཆགས། 空行。飞禽的异名。

གནམ་ སྐྱེན། (1)ཐད་ཀའི་དུས། 干旱时。(2)གནམ་གཤེས་ངན་པ། 天气恶劣。(3)གཟའ་ནད་དམ་ཁྲིབ་སྐྱེན། 中风，脑溢血。

གནམ་བསྐོས། (1)གནམ་ནས་བསྐོ་བཞག་བྱས་པ། 天授，天命。(2)(རྟེན) སྐུ་བསོད། 福泽，福报。(3)(མངོན) འཁོར་ལོས་སྒྱུར་ཏུལ། 天授。转轮王的异名。

གནམ་བསྐོས་ཁོང་མ། སྲུང་གོང་མར་ཆེ་བསྟོད་ཀྱིས་འབོད་པའི་ཞེ་ས། 奉天承运大皇帝。旧时，对皇帝的敬称。

གནམ་བསྐོས་དཀའ་ལྡན་ཚེ་བྱང་། སྲུང་བོད་ཀར་གཞུང་གི་ཞེ་སོང་། 天授噶丹颇章。旧时，对西藏地方政府的敬称。

གནམ་བསྐོས་འཕགས་དཀྱིལ་ཁོང་མ་བདག་ཅོ་ཆེན་པོ། སྲུང་གོང་མར་ཆེ་བསྟོད་ཀྱིས་འབོད་པའི་ཞེ་ས། 奉天承运曼殊室利大皇帝。旧时，对皇帝的敬称。

གནམ་བསྐོས་ས་ཡི་ཚངས་པ། སྲུང་གོང་མར་ཆེ་བསྟོད་བྱས་པའི་མིང་། 天授地上大梵。旧时，对皇帝的敬称。

གནམ་ཁུང་། མཐོང་ལྡང་ངམ་སྲིད་ཀི་དུ་ཁྱང་། 天窗。透光穴或出烟孔。

གནམ་གང་། ཚེས་བ་ཟུམ་ཏེ། 晦。藏历每月最末一日。

གནམ་ཀྱི་ཁྱི་བདུན། སྲུང་བོད་ཆུལ་གོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ ནས་ བཟུང་ སྲུ་ ཁྲི་ དང་། དེང་ཁྲི། སེ་ཁྲི། མེར་ཁྲི། གངཀས་ཁྲི། སྲིབ་ཁྲི་བཅས་ཆུལ་རབས་བདུན་པོ་ཤེ་དུས་ནམ་མཁར་གཤེགས་སོ་སྐད་ཅེར་སྐྱེས་འདུག་བས་གནམ་ཀྱི་ཁྲི་བདུན་ཞེས་པ་དང་། སྲུ་ཁྲི་ནས་སྲིབ་ཁྲིའི་བར་སོ་སོའི་སྐྱེད་ཅྱད་ མའི་ མིང་ ལ་ བརྟེན་ ནས་མིང་ བཏགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ འདུག 天座七王。吐蕃王朝第一王涅赤赞普，接着是木赤、丁赤、索赤、美赤、达赤、直到第七代思赤，据神话传说，死时均飞升天界，故云天座。约当西汉末年。木赤至思赤，均依各人母姓得名。

གནམ་ཀྱི་ཚོར་ལམ། རྟེ་ཟླ་སྐར་མ་རྣམས་ གནས་སའི་ནང་ གི་ དཀྱིལ་ འཁོར། 天体轨道。一切日月星曜在空中运行的轨道。

གནམ་ཀྱི་རྒྱན། (མངོན) ཁ་བྱེ། 天庄严。华盖的异名。

གནམ་ཀྱི་རྒྱལ། (མངོན)(1)ཆུལ་དེགས། 王族的异名。(2)ཆུལ་པོ། 国王的异名。

གནམ་ཀྱི་འཇིགས་པ། (མངོན) ཐད་ཀ་དང་སད་ཞེར་སོགས། 天灾。旱、霜、雹等灾害的异名。

གནམ་ཀྱི་ཉེར་འཚེ། (མངོན) སད་ཞེར་ བཅའ་ ཐད་ཀོགས། 天灾。霜、雹、锈、旱等灾害的异名。

གནམ་གྱི། གནམ་མཁར་ འཕུར་ སྐྱོད་ ཅྱད་ པའི་ ཚ་ བྱད་ཅེ་ཀ 飞机。飞行的工具。

གནམ་གྱི་ཁང་། གནམ་ གྱི་ འཕུར་ འབབ་ ཅྱད་ ས་ཞི་ཐང་ཆེན། 机场。飞机起飞、降落的广场。

གནམ་གྱིས་པ། གནམ་མཁའ་ཆེར་འཕྲག་པའམ། སྐད་ངན་སྐྲག་པ་སོགས་ལ་གྱིས་པའི་དབེར་བྱས་པ། 天崩，天垮了。又指天空出现剧烈震动：རྡོ་བོ་རྟེལ་བ་དང་གནམ་གྱིས་པ་ཕུ་བྱའི་ཚེ་སྐྲག་གྱི་

སྒྲ་ཆེན་ཐོས་པ། 听到了山崩天塌一般的炮声。

གནམ་ཁྲོ་ཐག་རྒྱུད། རྒྱལ་རྩེ་ རྡོ་ དང་ བའི་ཆེས་གཏིས་རྟིན་པོ་ཏེ་ལའི་ཤར་ཆེན་སྒྲག་གི་ཡང་སྟེང་ནས་རྩེ་རིང་ནང་མའི་བར་གཅོང་ གནམ་ ཁྲོ་བའི་ཐོ་རྒྱས་ལུས་རྩལ་ཅན་འགས་ ཐུར་ རྒྱག་ ཐག་ཤུར་བྱེད་ཅིང་འཛོ་ཞིག 朗木卓绳戏。旧时，藏历正月初二日， 在拉萨布达拉东阁楼至山下石碑间之空中，高悬长绳，令后藏朗木卓地方差民自上溜下，以供统治阶级观看娱乐。 因常有死亡，后经废去。

གནམ་རྒྱ་ལས་སྐྱེ། སྡུག་སངོན་མང་ཆུ་རྟེ་བཏུགས་པ་ལྟ་བུ་དག་ཁོའམ་ཏེས་ཅད་ ལས་ བྱ་ཁོ་ཐང་ས་མེད་པའི་དབེ། 天罗地网。喻对敌人或罪犯防范严密。

གནམ་རྒྱབ། (1)རྒྱ་རེ། 顶帘。坐位顶上方盖。(2)ཐོག་ཁེལ། 屋内顶棚。天花板上蓬布。

གནམ་སྒོ། (1)ཐོག་ཁ་ནས་ཁར་མར་ འཇུག་གཉིས་སྒོ། 室内上下层出入的小门。 (2)ཐོག་གི་སྒང་ཁུང་། 天窗。楼或帐幕顶上通风透光的窗户或开口处。(3)འབྱུང་རྟེས་ ལས་བྱུང་བ་ལྟར་ནས་སྐར་མ་ངན་ པ་ ཤར་ བའི་ སྡུག་ས། 天煞。五行算所说凶煞、恶曜出现的方向。

གནམ་སྔོན་ཅོ། (1)ནམ་ མཁའ་ སྔོ་ སངས། 青天。蔚蓝色天空。 (2)(ཕྱལ) གནམ་ དབང་ དུ་ འཇུག་པའི་མནའ་ཆིག་ཅིག 青天作证。民间流行的发誓用语。

གནམ་ལྕགས། (1)ཉེ་འབབ་བཞི་ཐོག 霹雳，雷：མདའ་འཕངས་པ་གནམ་ལྕགས་ཐོག་ལས་ཚ། 箭急猛于霹雳。 (2)ས་འོག་ནས་གཏེར་བཏོན་བའི་རྡོ་རྗེ་དང་ལྡན་པ་ ཕྱ་ བྱ་ བརྟུབས་ ན་ སྐད་ སྙན་ཞིང་། ཁ་དོག་གསལ་མེད་སྐྱམ་མདངས་ཅན་ལྟར་ཐལ་བས་མི་བཟེ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་བཀེག་ས་ འཇོམས་ཤིང་སྐྱོ་ཐྱད་ ལ་ ཐན། 天生铁。从地下掘出的金刚杵橛等金属器物， 叩之发音清越，光泽油润暗黑。功能驱邪魔，镇惊狂。

གནམ་ལྕགས་སྒྲ། (མངོན) འབྲུག་སྒྲ། 天铁声。雷的异名。

གནམ་ ལྕགས་ ཐོག་ བཅ། མགོ་སྟེང་ དུ་ ཐོག་ བཏུབ་པ་ལྟ་བུའང་ གྲུ་བྱུང་ཀྱི་ཁོག་ཆགས་བྱུང་བའི་ དབེ། 迅雷，晴天霹雳。意指骤然发生，如不幸的事有如晴天霹雳般出现。

གནམ་ལྕགས་འབབ་པ། རི་བོ་ཞིག བོད་ངང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ སྐད་ཀྱིང་ རྡོང་ ཁོངས་ཡར་ ཀྱངས་ གཅོང་བའི་ཁྲག་པ་ཆེན་ བའི་ནང་ དུ་ ཡོད་ ཅིང་། དེའི་ མཐོ་ཚད་ཀྱ་ མཇའི་ ངོས་ནས་ སྟེ། ᠈᠈᠐᠐ ཡོད། 南迦巴瓦。山峰名。 在西藏自治区米林县境、雅鲁藏布江的大弯里，海拔7756米。

གནམ་ཆུ། ཆར་པའམ་ཆར་པའི་ཆུ། 雨，雨水。ཆུ་ཡུར་གསར་དུ་བཏོད་ པས་ གནམ་ ཆུ་ རེ་སྐྱག་ཅིང་མི་དགོས། 因为开了水渠，无需靠雨水。

གནམ་ཆོད་པ། ཆར་མཚམས་ཆོད་པ། 雨停，雨止息。

གནམ་འཇམ་ས་འཇམ། དུས་བདེ་ཞོད་འཇའ་ཤི་དབེ། 天下太平，世道升平。

གནམ་ཤེ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་བདེ་ཆེན་ཐོང་ རིའ་ རང་སྐྱོང་ཀུལ་ཤི་ས་ཆ་ཞིག 南尼。云南省迪庆藏族自治州所属一地名。

གནམ་སྟོང་། རྒྱ་རེའི་ཆོས་ཐུམ་ཏུ་པ། དུས་ འཁོར་ ལུགས་ སུ་ རྒྱ་ པ་ ཀུན་ ལ་ གནམ་ སྟོང་ ཡོད་ཀྱང་། ཀུ་ རྟེས་ལ་ ཡོད་ མེད་ མི་ རེས་ རེ། ཡོད་ན་ རྒྱ་པ་ཆེ། མེད་ན་ རྒྱ་ པ་ཆུང་ ཟེར། 天尽日。指每个月的三十日。时轮历每个月都有天尽日；汉历则不定，有者为大尽，无者为小尽。

གནམ་ཕྱང་པ། གནམ་ ཡེར་ པ། 天晴，天气放晴。

གནམ་འཁྲིབས་པ། ནམ་མཁའ་སྨིན་ཁུས་འཁྲིབ་པ། 天阴，天气阴沉。

གནམ་འཁྲིབས་ལས་དུབ། སྲུན་ནག་འགྱག་པའི་དབྱེ། 天昏地暗。黑沉沉之状。

གནམ་དུ་གཤེགས་པ། ཆེ་ལས་འདས་པའི་ཞེས། 逝，崩，升天。对人死的敬语。

གནམ་རྩིག་ཁ། ལ་ཞེག ཕེ་ཁྲེན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཅ་པ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་རྒྱང་རྩ་རྫོང་ཁག 狼家岭。山名。在四川省阿坝藏族自治州松潘县境内。

གནམ་མདའ། (1)བར་སྣང་ནས་དང་ བཞིན་དུ་ཀྱཀས་པའི་ཐུན་ཞེག་སྟེ། དཀ་རྩུན་དུ་བཀྲ་མི་ཤེས་པའི་ལྟས་ཡིན་ཟེར། 天箭。空中出现的一种声响。俗谓是一种不吉利的征兆。 (2)ཀོང་ཇོ་དང་པའི་ཆས་ཉིར་བདུན་ཉིན་ལྟ་ རྟ་ཁྱུ་གནམ་མདའི་འཕངས་རྩལ་འགྲན་ པའི་ རྩེད་ཐུབ་ཀྱི་གནམ་མདའི་ཁ་ཤས། 朝天箭，朗木达。藏历正月二十七日，在拉萨布达拉山后举行的跑马射箭比赛。

གནམ་ཉིབ། འབྱུང་མི་སྲིད་པའི་དབེ། 天坠。喻不可能的事。ཏེ་ཤང་གནམ་ཉིབ་ཀྱི་སྐུག་བསྔལ། 山兔忧天坠。意谓杞人忧天，无端惶惑。

གནམ་རྡོ། (1)གནམ་ནས་བྱུང་བའི་རྡོ། 陨石。(2)མེར་བ། 冰雹，雹。

གནམ་ལྕེ་བོད་སྐྱངས། འདི་ནི་ཐང་དང་ མའི་ བཏུན་མོ་ཅུན་མའི་སྐས་ཀེ། འདི་བཏུན་མོ་ཆེན་མས་གསོད་དམ་ འཕྲག་ བར་ དོགས་ པས་ མཚན་མོར་མར་མེའི་ཅོད་དང་མ་བྱལ་བར་ བསྐྱངས་པས་མིང་དེ་ལྟར་ཆགས། ཕྱིས་སུ་འདི་དང་ཁྲི་ལྕེ་ཡུམ་བཏུན་གཉིས་ མ་འཚམས་ བར་ འཁྲུགས་ ཏེ་ གཉིས་ཀའི་ཐུལ་སོར། དེ་ནས་བརྒྱང་སྟེ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་བོའི་གདུང་ ཀྱུད་ ཀྱིས་ བོད་ སྐྱི་ ལ་ དབང་ བསྒྱུར་མ་གྱབ་པོ། 朗德尤松。朗达玛侧室妃之子，因恐长妃劫杀， 通夜燃灯守护，故名。长时与赤德云丹争夺王位， 争战多年，皆未能成为赞普。从此吐蕃王朝分裂，再未统一。

གནམས་པ་བ། རྡོ་ཆེན་གཤག་པ་དང་། རྡོ་རིས་ རོས་ལས་བྱེད་མི་སྐྱིད་ཆ་དགས་ཀྱི་མིང་སྟེ། དེ་དག་གི་ལས་བཟོའི་ལག་རྒྱུན་ ཐོག་ཨང་ གནམ་ཞེས་ བའི་ ཡུལ་དས་དང་བས་དཔལ་ རྡོ་ གཤག་པ་ ཐམས་ཅད་ལ་མིང་དེ་ལྟར་ གྱགས་ སོ། 石匠，石工，朗巴瓦。劈石工人和錾花石工总名。古代前藏地区从事此种职业者， 多系拉萨西南朗村居民，后来遂以此地名作职业名。

གནམ་བང་། ཐོག་བང་སྟེ་ཁང་བའི་ནང་ རིས་ཐུ་ བང་ལེབ་བསྐྱགས་པའི་ ཐོག 望板，天花板。

གནམས་བོ། ❶名词。(1)བཞད་གད། 讥笑，笑话。(2)དཔང་པོ། 证人，中证人。❷ཉང་པོ། 形容词。正直，高尚。

གནམས་ཏྲ། གནམ་གཤེས་ལེགས་ཐེས་ཀྱི་ཏྲ་རྟགས། 望气，占天候。 星相家占卜年成丰欠和未来吉凶。

གནམས་དཔྱད། གནམ་གཤེས་བརྟག་དཔྱད། 气象观测。

གནམས་དབྱིབས། (1)བར་སྣང་གི་ཐུགས་ཀྱི་བཟོ་ དབྱིབས། 天形。 星算家所说从某地低处望见周围山岭与天空衔接线内形成的虚空形状， 是当地的天形。(2)ནམ་མཁའི་དཀྱིལ། 空中，天空。

གནམས་འབབ་པ། ཆར་འབབ་པ། 降雨，落雨。

གནམས་མཚོ། མཚོ་ཞེག ས་གོ་སྐད་དུ་ཐང་ཀེ་རེ་ཉེར་ཞེས་ཟེར། ལྷ་ས་ནི་ནུབ་ཐང་རོས་འདམ་གཞུང་དང་དཔལ་མགོན་རྫོང་ གཉིས་ ཀྱི་ མཚམས་ སུ་ཡོད། འབོ་ཆུ་ སོགས་མཚོ་འདི་ནི་དུ་ འབབ་ཅིང། ཆུ་ ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྱ་བཞི་ ,ooo་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཁོངས་ ཀྱི་ མཚོ་ ཆེ་ གོས་ རྡེ་

འདི་ ཡིན། 纳木错。湖名。蒙语称滕格里海。在西藏自治区拉萨市以北当雄、班戈两县间，有波曲等水注入，面积1993平方公里。为西藏第一大湖。

གནམ་མཚོ་རྒྱ་མཚོ། གནམ་མཚོ་དང་དེན་གཅིག

གནམ་མཆོ་ལ། ལ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཆབ་མདོ་རྫོང་གི་རྩྭ་རྒྱུད་དུ་ཡོད། 朗错拉。山口名。在西藏自治区昌都县西部。

གནམ་གཟེར། ཕྱིང་གུར་ཀྱི་གཏན་ཤིང་དང་། རྨུའི་ཡ་ཐེམས་ལ་བཏགས་ པའི་ གཏན་ ཤིང་ ངམ་ གཡའ་ཤིང་། 天闩。从上向下插的门闩。

གནམ་ཡངས་ཀ་བ་ བཞི། ཁང་ ཆེན་ ཀྱི་ བར་ ཁྱིམས་སེང་གཡབ་ཀ་བ་བཞིའི་ས། 通天四柱。藏式建筑从天井地面直通最上楼顶的四根长柱。

གནམ་ཕེར། གནམ་ཐང་ནས་སྤྲིན་འཁོར་མེ་ ཐུབ་ པ། 天晴。晴朗无云。

གནམ་ཤོལ། གནམ་ཆུན་ནམ་ལྟས་ཁེབས། 望板，顶篷。室内天花板。

གནམ་རི་སྐྱོང་བཅན། འདྲིའི་མཚན་གནམ་རི་བློན་བཅུན་ཞེས་ཀང་སྡུང་། སྐབ་རི་གཉན་གཅིར་དང་ རོལ་ ཚོང་ བཟའ་ སྐྱོང་ བཐུན་ འཚོ་ དཀར་ གཉིས་ཀྱི་སྐས། བོད་ཆུལ་གདུང་རབས་སོ་གཉིས་ པ་ཡིན་ལ། འདྲིའི་སྒབས་སུམ་པ། ཚོང་པོ། དཀས་པོ། འཕན་ཡུལ། ཆུང་པོ་སོགས་ཡུལ་མང་པོ་མངའ་བོག་ཏུ་བརྟགས། མཐའི་ཆུ་དང་གྲུ་འཛང་བྱེད། སྐྱོང་བཅན་སྐབས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཆུལ་ཁམས་ཆེན་པོའི་དཔྱིམས་ཅམ་ཆགས། ཕུག་ ཡུག་གིས་དྲས་ཏེ་ བློན་པོ་ རྣེས་ ཅན་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུ་ དཀར་ཡུལ་ས་དང་། མཁར། བྱབ་ཁྱིམ་བཆུལ། བློན་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་བཅན་པོ་འདི་ཆབ་ཁྱིང་ གནམ་ལས་མཐོ་བ། དཀུ་ཆོག་རི་ལས་བཅན་ཏེ། གནམ་རི་བློན་བཅན་ཞེས་མཚན་དུ་གསོལ། གཞན་ ཡང་འདིའི་སྐབས་སུ་ཀུ་དག་དས་བློན་དང་འཐུང་རྩེས་བྱེད། རྟ་མདོ་བ་ཅང་ཤེས་རྟེད་པར་ཆིབས་ དས་ཐུང་འབྲོང་བློན་པ་བསད་པའི་ཀ་སྐ་ལ་བཏུར་ པ་ས་ལ་ལྷུང་བ་ལ་ཆུ་འགོས་པའི་ཐྲོ་བ་ཆོར་བས་ ལས་ཆུ་ངོ་ ཤེས་ ཏེ་ ཐུང་ གི་ཆུ་ཤེན་ པའི་ སྐོལ་ཐུང་ སྐད། 囊日松赞。译言天山王。《新唐书》作论赞索。达日年思子，吐蕃王朝第三十二王。此时吐蕃领有苏毗、工布、塔波、彭域、年波等处，并攻战邻近唐室和突厥之地，以土地、堡垒及奴隶分封有功，为松赞干布时代开拓疆域奠定了基础。又从北方羌塘获得食盐，从汉地获得医药和历算。臣下以此王"政比天高，权比山重"，因上此尊号云。

གནམ་དྲུ། (རྟིང) གཞུ། 弓。

གནམ་ཆུན་ཅན། ཚར་ཆེས་པའི་གནམ་གཤིས། 潮湿天气。

གནམ་ལོ། ལོའི་ཞེ་ས། 年、岁的敬语。

གནམ་ལོ་གསར་ཆེས། ལོ་གསར། 新年，岁首；གནམ་ལོ་ གསར་ དུ་ ཆེས་ པ། 新年来临。གནམ་ལོ་གསར་ཆེས་ལ་བཀྲ་ཤིས་དེན་འབྱེལ་ཞུས། 祝贺新年。

གནམ་ལོ་གསར་བཞེད། གནམ་ལོ་གསར་ཆེས་ དང་ དོན་ གཅིག

གནམ་ལོའི་སྐྱེ་བ། འཁྱུང་རྟིས་ལས་ཐུང་བའི་ལོ་ས་ སའི་ སྐྱེ་ བ། 值年宫。五行算所说九宫之值年宫。

གནམ་གཤིས། གནམ་ཀྱི་ངང་བཞིན་ དམ་ གཤིས་ ཀ། 天气，气象；གནམ་ གཤིས་ སྟོན་ བསྒྲགས་ ཐུང་ན་སད་ཤེར་འགོག་ཐུབ། 天气预报，可防霜雹。

གནམ་ས། (1)དམ་ མཁའ་ དང་ ས་ གཞི། 天和地。(2)ཁྲད་པར་ཆེན་ཚོའི་དབེ། 天壤，天渊。喻相差甚远；གནམ་གྱ་དང་ཀང་ཐང་གི་མཚོ་གས་

ཐུབ་གནམ་ས་དང་འདྲ། 飞机和步行的速度有如天壤之别。

གནམ་ས་ཁ་རྡེབ། གནམ་དང་ས་གཉིས་སྦྲག་ཚལ་རྡེབ་པ་ལྟར་གཡོ་འགུལ་བཏང་བ་སྟེ་གཡོ་འགུལ་ཆེབས་ཆེན་གྱི་དེ། 天地相碰，天翻地覆。喻震荡极大。

གནམ་ས་ལྡོག་བཟློག་འཐུང་བ། འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོའི་དེ། 天翻地覆：སྤྱི་ཚོགས་གནང་སྐྱེད་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གནམ་ས་ལྡོ་བཏང་འགྱུར་བ་ལྟར་འཐོན་པ། 新旧社会的变化，有如天翻地覆一样。

གནམ་གཤོང། སྐེད་ཐུགས་རས་ཐུར་དུ་སྐོར་བའི་གཤོང་ཆེ་བ། 天钻，车钻。穿孔用具。

གནམ་ཡ་སྟོང། ནམ་མཁའ། 苍天，虚空。

གནའ་ལྟ་ཚེ། ཤུར་ལྟ་མ། 古代，古昔。

གནའ་གཏམ། ངག་རྒྱུན་ལ་གྲགས་པའི་གཏམ་རྒྱུད། 传说，故事；ཁྱེད་ པ་ རྣམས་ ལ་ གནའ་ གཏམ་ བཤད། 给孩子们讲故事。

གནའ་དུས། སྔོན་ཆི་དུས། 古代，古时；གནའ་དུས་ཆ་ལུགས། 古装。

གནའ་དཔེ། (1)སྔོན་དུས་ཀྱི་གཏམ་དཔེ། 古谚。(2)སྔོན་དུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ། 古书，古典。

གནའ་ཅ། རི་དྭགས་ཤིག名词。岩羊，野火羊。

གནའ་ཏེ། ལྟ་མའམ་གཟོད་མ་དང་། གདོད་མ། 名词。往昔，往古；གནའ་དང་དུ་མི་འདྲ། 古今不一样，父子不相同。

གནའ་མི། ལྟ་དུས་ཀྱི་མི། 古人。古代的人。

གནའ་མོ། (1)ཐུ་ མའམ་ སྔོན་ དུས། 古时，从前。古时候。(2)རི་དྭགས་གནའ་བ་མོ། 雌岩羊。雌野火羊。

གནའ་ཡས། ལྟ་དུས་ཀྱི་དངོས་ཡས། 古物，古董。古代留传下来的器物。

གནའ་ཡས་རྙིང་ཀུལ། ལྟ་དུས་ཀྱི་ དངོས་ ཡས་ རྙིང་པ་དང་ཁུལ་ཁུང་གི་རེས་ཤུལ། 文物古迹。

གནའ་ཡས་ཞིབ་དཔྱད། ལྟ་དུས་ཀྱི་དངོས་པོ་ དང་རེས་ཤུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ ལྟ་ ཚུལ་ ལ་ ཞིབ་འཇུག་བརྒྱུད་བྱེད་པ། 考古。根据古迹、古物研究古代历史。

གནའ་གཡག ལུག་དང་ འབྲི་བའི་རི་དྭགས་ཤིག་ རྟེ་གནའ་བ་ཞེ། 雄岩羊，雄野火羊。

གནའ་རབས། གནའ་ ལྟ་ མོའི་ དུས་ རབས། 古代。距现代较远的时代。

གནའ་ཤུལ་ཁྲག་ཐལ་ ཅན། ལྟ་ རབས་ ཀྱི་ རྟེས་ཤུལ་མིང་ཁྱག་ཅན། 名胜古迹。

གནའ་གཤིས། གནའ་བའི་གཤིས་ལུགས། 旧习。旧的风俗习惯；གནའ་གཤིས་ཀྱི་ཤུགས། 旧习惯势力。

གནའ་ཁྲིམ། ལྟ་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ། 旧规，旧俗。

གནས། 名词。(1)ས་ ཆའམ་ ཁུལ་ ཁམས། 地点，场所，位置。佛书译为处、界；ས་གནས། 地方。ཚོ་གནས། 地位。མཆོད་གནས། 供养处。སྐྱབས་ གནས། 归依处。གྲོང་ ཁྱེར་ ཆགས་ པའི་ གནས། 城市的位置。(2)སྡོད་ས། 住处；རྒྱལ་ པོའི་ གནས། 王宫。ཁྱིམ་ པའི་ གནས། 俗家住宅。(3)དགོན་ རྟེ་ སོགས་ སྐུ་ གཟུང་ ཐུགས་ རྟེན་ ཡོད་ས། 圣地。寺庙等宗教古迹。(4)ཐག་ ཁྱེའི་ ཡན་ ལག་ ཅིག 纵。织布机上借以升降经线的织具之一。(5)ཁུལ། 地，处。据以为口实或话柄；ཀད་ མོའི་ གནས། 笑柄。ངོ་ ཚ་ བའི་ གནས། 羞耻事。དོགས་ པའི་ གནས། 可疑之处。(6)བླ་ མའམ་ སྐྱབ་ དབོན། 喇嘛，导师；གནས་ ཀྱི་ སྐྱབ་ མ། 喇嘛侍从。(7)གཅིག་ བཅུ་ བཅུ་ སྟོང་ ཁྱེ་ སོགས་ཀྱི་ ཀངས་ གནས། 位数。数

字中的个位、十位、百位、千位、万位等；ཐགོད་ཀྱིད་མཐའ་དབྱས་ཐིག་ལེ་ནི། རང་གནས་འཇིན་ལས་ཐགོད་ཀྱས་མེད། 乘、除数中的零，只起记位的作用。གནས་ མི་ མཚུངས་ ན་ ཁས་ མི་ རྀགས། 位不同者不能相加。(8)གནང་ མ་ ཆུ་ ཚོད་ནས་ཆ་ཤས་ཁང་ཀྱི་གནས་རྣམས། 宿位，刻位，息位，分位，གནང་གནས། 宿位。དབྱུ་གུའི་ གནས། 刻位。དེ་ཉིད་གནས་ དྲུག་ ཚར་ཕྱ་ ཐགོད། 这个六位数字重复写五遍。ཆ་ ཤས་ མང་ ཆུང་ དང་གནས་ལ་ རིས་པ་ མེད། 息位以下的分母大小和位数多少不固定。

གནས་ཀྱི་དངོས་བོ། སྟོད་ཡུལ་ཀྱི་འཇིག་ཚས། 家具。佛书译作舍宅事。

གནས་ཀྱི་བདག་པོ། (ཟངས) བརྒྱ་ བྱིན། 圣地主。帝释的异名。

གནས་ ཀྱི་ ཡན་ ལག (1)བསམ་ གཏན་ བཞིའི་ ཡན་ལག་ཅིག་ སྟེ། བསམ་གཏན་བཞིའི་གཉེན་ པོའི་ ཡན་ལག་དང་ཕན་ ཚུན་ ཀྱི་ ཡན་ ལག་ གཉིས་ པོ་ འབྱུང་བའི་གཞི་ སེམས་ རྟེ་ 'གཅིག་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ནོ། 安住支。四静虑支之一。四静虑中，生起对治和功德二支之所依处，谓心一境性三摩地。(2)དྲན་པ་ ཡང་དག་ བྱང་ ཆུབ་ཀྱི་ ཡན་ ལག་ གོ། 依止支。念著提分。

གནས་ཀྱི་སློབ་ དཔོན། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ པའི་ སློབ་དཔོན་ ལྔའི་ ནང་གསེས། གནས་འཆའ་ བའི་ སློབ་ མ་ལ་དགག་སྒྲུབ་གནང་གསུམ་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ བྱ་ སློབ་ པར་ ཅིའི་ དགེ་ 'སློང་། 依止师。《毗奈耶经》所说五轨范师之一。对新度比丘授予遮止、修习、开许三种教诫之先辈比丘。

གནས་ཀྱི་སློབ་མ། ཐུ་ མའི་ གམ་དུ་ གནས་འཆའ་ བའི་ སློབ་ མ། 依止徒。生活在喇嘛身边的弟子。

གནས་སྐབས། (1)འཕྲལ་ སྐང་ངམ་རེ་ ཞེག་ སྟེ། 临时、权且，短暂。(2)དུས་ ཚོད་ ངེས་ ཅན་ གནས་ ཞེག་ཀྱི་ཁབ། 阶段，期间，分际，分位。

གནས་སྐབས་བརྒྱད། སྐགས་ལུགས་ལས་བཤད་ པའི་ས་ ཆུ་ མེ་ རླུང་དང་། དཀར་ལམ། དམར་ ལམ། ནག་ལམ། སྣང་བ་ བཅས་ཐིམ་རིམ་ཀྱི་ གནས་སྐབས་ བརྒྱད། 八位。密乘所说地、水、火、风、白、红、黑、明等隐没次第之八分际。

གནས་ སྐབས་ བཞི། ལུས་ ལ་ ཧ་ ཤུང་ ཐིག་ལེ་ རྩོགས་པས་ གནས་སྐབས་ བཞི་ འབྱུང་སྟེ། དེ་ གསུམ་ཀྱི་ རང་ ངོ་མ་ ཀེས་ མིང་ གཟུང་ འཛིན་དུ་ ཞེན་ པའི་ དབང་ལས་ ཚོགས་ དྲུག་ མི་ གསལ་ བར་ ཀུན་ གཞི་ལ་ བསྡུས་པ་ གཏི་ འབྱུག་ བའི་ གནས་ སྐབས་དང་། དེ་ལས་ཡིད་ འདུ་ བྱེད་དང་ བཅས་ པ་ སྣེ་ ལས་ ཀྱི་ གནས་ སྐབས་དང་། ཚོགས་ དྲུག་ ཡུལ་ལ་ འཇུག་ པ་ ཐ་ མལ་ ཀྱི་ དུས་ ཀེ་ སད་ པའི་ དུས་ དང་། དེ་ ལས་ འཕོ་ བའི་ བག་ ཆགས་ ཉམས་ སུ་ ཐོང་ བ་ སྟོམས་ འཇུག་ ཀྱི་ གནས་ སྐབས་ ཀེ་ བཞིའོ། 四位。身中具备风、脉和精，故有四位：不识三者本来体性，执著二取，六识暗昧，敛入藏识为沉睡位；此时意识发起造作为梦幻位；六识正常感知外境为醒觉位；体验从此转趣往生为等至位。

གནས་སྐབས་ ལམ་ ཡིག ཕྱང་ བོད་ ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་ སྐབས་ ཀྱ་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ཁྲལ་ འཕྲལ་ ཐིང་ ཐེབས་ རེ་ ཙམ་ སྐལ་ འཐུས་ ཀྱི་ ལག་ འཁྲིད། 临时路照。原西藏地方政府及其所属机构签发的支差执照。此种路照只可使用一次。

གནས་ སྐོར། གནས་ རྟེན་ རིམ་ བཞིན་ མཇལ་ ཁྱེན་ འགྲོ་ བ། 巡礼，朝圣，朝山。宗教徒往名山寺庙等处瞻仰进香的活动。

གནས་ སྐོར་ བ། གནས་ རྟེན་ མཇལ་ སྐོང་ ཐེབ་ མཁན། 香客。朝圣的人。

གནས་བསྡུས། གནས་ཁའི་བསྡུས་པའི་བསྡུས་ཚིག

གནས་བསྡུས་ཀྱི་དུས་བའི། འཇིག་རྟེན་ཚགས་ནས་མ་ཞིག་པའི་བར་ཀྱི་དུས་བཞི་སྟེ། རྫོགས་ལྡན་དང་། གསུམ་ལྡན། གཉིས་ལྡན། རྩོད་ལྡན་བཅས་སོ། 住劫四时。佛书把世界已形成后、未坏灭前的住留期间分成的四个时代：圆满时、三分时、二分时和斗诤时。

གནས་ཁང་། འདུག་སའི་ཁྱིམ། 住处，住房。

གནས་ཚོང་། དངོས་པའི་རིན་ཚོང་། 价值，成本：ངལ་རྩོལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ལས་ཚོང་རིམ་གྱིས་ཐུང་ནས་ཐོན་ཐེག་གི་གནས་ཚོང་རིམ་གྱིས་བཅག་པ། 逐渐提高劳动生产率，以逐渐降低成本。

གནས་ཚོང་མ། གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཁམས། 上界。色界和无色界。

གནས་ཀྲ། གནས་ཚང་གཡང་བའི་ཀྲ་ཚ། 店钱。旅店住宿费。

གནས་མཁྲིད། ལམ་བར་གྱི་གནས་ཚང་དང་དེར་ཡོང་མཁན། 旅店和旅客。

གནས་འགྱུ། རྣམ་རྟོག་འཆར་ཚུལ། 动心，动念。思想意识活动。

གནས་འགྱུར་བ། སྐར་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བ། 转化。情况等发生变化。佛书译为转依：སྔོན་ཚེགས་གསར་རྩིང་གི་རང་བཞིན་གནས་འགྱུར་བ། 新旧社会发生了本质的变化。བའི་སྡུག་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གནས་འགྱུར་བ། 一切苦乐性质的变化。

གནས་ངན་མ། (ཕྱི) གཞན་གྱི་མནའ་མར་ཕྱིན་ཟིན་ཀང་རང་ཤི་བ་མའི་ཁྱིམ་ལ་ཞེན་བའི་བྱད་མེད། 恋娘媳妇，傻媳妇。嫁后仍恋娘家的妇女。

གནས་ངན་ལེན། (1)སྐྱེ་གནས་མི་ལེགས་བར་སྐྱེ་བ་སྟེ། དཔལ་སྡུག་བསྔལ་བར་ཟྱད་པའི་གཞི་མཉེན་པས་ན་གནས་དང་ལྡན་ཏེ། ཚེ་འདིན་པས་ན་དང་ལེན་ཞེས་བྱ། 取恶趣。投生恶趣。现在为苦依，复引未来苦。(2)རྒྱུ་གསུམ་ལས་སུ་མི་རུང་བ། 粗重。身语意不堪能。(3)ཀུན་ཏན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གོང་ནས་གོང་དུ་བསྒྲིད་པའི་ནུས་པ་ཟེམས་རྒྱུད་ལ་གནས་པའི་བག་ཆགས། 烦恼习气。留存心相续内，能使颠倒心识辗转增长的习气势力。(4)(རྩིང་)ལྷུང་བ། 堕罪。

གནས་ངན་ལེན་ཀྱི་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་དུག་གི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། སྙིང་ནས་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཕྱི་ཡོན་ཏན་འདོད་ཀྱང་ཀྱང་བདག་ཏུ་བསམ་གཏན་པའི་སྐྱམ་པའི་ང་རྒྱལ་མངོན་དུ་བྱུང་བ། 粗重散动。心虽爱乐等持功德，但计我是修静虑者，我慢现前。六种散动之一。

གནས་ངན་ལེན་འཆབ་པའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ཡ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་སློང་ཡ་ཁྱད་པར་ཅན་ལེད་པར་དགེ་སློང་གཞན་ལ་ཐམ་ལྷག་གང་རུང་གི་ལྷུང་བ་བྱུང་ཡང་ཞེས་བཞིན་དུ་འཆབ་པའོ། 覆罪。九十单堕之一。谓无特殊需要，明知其他比丘犯有他胜或僧残堕罪而故意覆盖者。

གནས་ངན་ལེན་བཤད་པའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ཡ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གསེས། ཐམ་ལྷག་གང་རུང་བྱང་བའི་དགེ་སློང་ལ་ངང་ཁྱེད་དེའི་ལྷུང་བ་བྱིང་བར་མ་བསྐོས་བཞིན་དུ་བསྟེན་པར་མ་རྟོགས་པ་ལ་སྨྲ་བར་བྱེད་པའོ། 说罪。九十单堕之一。对犯他胜或僧残比丘，自己未被派为揭其堕罪，但向未近圆者言之。

གནས་ལྔ། ལུས་ཀྱི་གནས་ལྔ་སྟེ། སྤྱི་བོ། མགྲིན་པ། སྙིང་གི། ལྟེ་བ། གསང་གནས་བཅས་སོ། 五处。身体中五个部位：顶间、喉间、心间、脐间和密处。

གནས་བཅས་པ། (1)རྩེད་གནས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་

གནས་དུ་ཚགས་པ། 定居，安居，栖息：གང་ཞེག་དུག་གི་རི་ལ་གནས་པ་ཅས་ན། དེ་ཡི་འདབ་ཆགས་ཐམས་ཅད་དུག་ཏུ་འགྱུར། གང་ཞེག་གསེར་གྱི་རི་ལ་གནས་པ་ཅས་ན། དེ་ཡི་འདབ་ཆགས་ཐམས་ཅད་གསེར་དུ་འགྱུར། 离栖毒山都成毒，鸟息金岭皆变金。喻同"近朱者赤，近墨者黑"。(2)རྒྱུད་སྡེ་ཁྱིམ་ཚང་སོགས་བཟོས་པ། 创造基业，安家创业：མཐའ་མཚམས་སུ་གནས་པ་ཅས་པ། 在边疆地区安家创业。

གནས་ཆ། སེམས་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་ གནས་པའི་ཆ་སྟེ། སེམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་པའི་ཆ་དེའོ། 住分，安住分。心在定境上持续留住不向别处流散部分：གནས་ ཆ་ དང་ མཐུན་ པའི་ བསམ་གཏན། 顺住分静虑。

གནས་ཚགས་པ། གཞིས་ཆགས་པ་སྟེ། ཡུལ་ངེས་ཅན་ཞེག་ལ་གཏན་དུ་སྡོད་པ། 定居，安家落户：ཡུང་པ་འདི་ལ་དགའ་ཞེན་བྱས་ཏེ་གནས་ཚར་པ་རེད། 欢喜这个地方，就定居下来。སྔོན་ཚོར་སྟིང་པའི་ནང་དུ་གནས་ཚགས་མ་གྲུབ། 在旧社会未能安家定居。

གནས་ཚུང་དཀོན། གནས་ཚུང་སྐུ་དབྱངས་ཀྱིང་སྟེ། ཐུབ་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་སྐུང་མ་གཙོ་བོ་ཆོས་སྐྱོང་རྟེ་ཞེ་གྲགས་ལྡན་ གནས་ སའི་དགོན་ པ་དེའོ། 乃穹寺。原西藏地方政府供奉主要护法神金刚称护法的寺庙名。地在拉萨哲蚌寺山下。

གནས་ཚུང་ལྷོག གནས་ཚང་དགོན་གྱི་མིང་གཞན་ཞེག

གནས་ཚུང་ཆོས་སྐྱལ་ཆེན་ པོ། གཞུང་ བསྟེན་ དགྲ་ ལྷ་ ཆེ་ ཉུང་ སྐྱལ་པོ། 护法大神。原西藏地方政府所供奉的护法神。

གནས་ཆེན། (1)རྒ་འཁངས་ཆ་བའི་ ས་ གནས། 重镇，要地。重要的地方。(2)གནས་མཆོག་ དང་དོན་གཉིག

གནས་ཆེན་ལྔ། འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཆེན་ལྔ་སྟེ། ཡུལ་དབུས་ཀུ་ གང་ རྟེ་ གདན། ཤར་ གྱི་རི་ བོ་ རྟེ་ལྔ། ནུབ་ཀྱི་ཨོ་རྒྱ་ན། བྱང་གི་ཀཱ་སྤུ་ལ་བཅས་སོ། 瞻部洲五圣地。佛书所说南瞻部洲五大圣地：中土印度金刚座、东方五台山、南方普陀山、西方邬仗耶纳和北方香拔拉。

གནས་མཆོག (1)ཆོས་ཡུགས་ཀྱི་ སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་ རྟེན་ བཞུགས་ ཡུལ་ མཆོག་ ཏུ་ གྱུར་ པ། 圣地。宗教徒视为神圣而瞻仰、进香、朝拜之地。(2)ལོ་ རྒྱུས་ ཀྱི་ དོན་ སྙིང་ ཆེན་ པོ་ ལྡན་ པའམ་ ནུས་ པ་ ཆེན་ པོ་ ཐོན་ སྐྱོང་ སར་ རེད། 指具有重大历史意义和作用的地方：གསར་ བརྗེའི་ གནས་ མཆོག་ ཡན་ ཨན། 革命圣地延安。

གནས་མཇལ་བ། (1)གནས་ རྟེན་ མཇལ་ བ། 朝山，朝圣。(2)གནས་ མཇལ་མཁན། 香客。朝山拜庙的宗教徒。

གནས་འཇུག (མངོན) ཉིན་ མོ། 入处。白天的异名。

གནས་གཀྱོང་བ། (1)གནས་ཚང་གཡར་བ། 借给宿处：ཁོ་ ཅང་ དུ་ ཕྱག་ བའི་ མཚོན་ པ་ ལ་ ཚ་ ཞག་ གི་ གནས་ གཀྱོང་ བ། 对临时到达的旅客，借给打尖、夜宿之处。(2)རང་གནས་ སྐྱོང་བ། 避地，遁世。舍弃原处。

གནས་རྟེན། (1)ཆོས་ ཡུགས་ ཀྱི་ གནས་ འགངས་ ཅན་ དང་ རྟེན་ གསུམ། 圣地。宗教徒视为神圣的寺庙神像、经书、灵塔等。(2)གནས་སངས་ གནས་གཞི། 住处，居处。

གནས་བརྟན། རང་ལས་ བརྒྱ་ པ་ རྣམ་ བའི་ དགེ་ སློང་ གི་ ཆ་ བཟང་ དེ་ འདུལ་ བའི་ བདེ། 长老，尊者，

上座。佛教律经中尊称戒腊较自己为高的比丘。

གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག 梵语 ཥོ་ཌ་ཤ་ སྟ་ཝི་ར་ གནོད་ཅིང་ཁྲག་འཐུང་བའི་དགྲ་བཅོམ་ པ་ བཅུ་ དྲུག་སྟེ། ཨན་ལ་ཀ་འབྱང་། མ་ཧེམ་པ། ནགས་ན་གནས། དུས་ལྡན། རྟོ་རྗེ་མཛེད་བྱེ། བཅང་པོ། གཞེར་ཕྱི་བཅུ། ཐུ་ར་ཁུ་ཙ་གཞེར་ཅན། པ་ཀུ་ལ། རྒྱ་གཅན་འཇིན། ལམ་ཕྱེད་བསྐུན། ཐུ་ར་ཁུ་ཙ་བསོད་སྙོམས་ལེན། ལམ་ཆེན་བསྐུན། ཀླུའི་སྡེ། སྤེད་ཁྱེད། མི་ཕྱེད་པ་སྟེ་བཅུ་དྲུག 十六尊者。受释迦牟尼之命，住持佛教的十六罗汉：因竭陀尊者、阿氏多尊者、伐那婆斯尊者、迦里迦尊者、伐阇罗佛多尊者、跋陀罗尊者、迦罗加伐蹉尊者、迦诺迦跋黎堕阇尊者、巴沽拉尊者、罗估罗尊者、注荼半托迦尊者、宾度罗跋罗堕尊者、半托迦尊者、那迦希尊者、苏频陀尊者和阿秘特尊者。

གནས་བརྟན་པ་གསུམ། ཞེག་དམན་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། རྒྱལ་བྱེད་ཚལ་ན་གནས་པ་དང་། འཇིགས་མེད་རི་ལ་གནས་པ། གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་ན་གནས་པ་སྟེ་སྡེ་གསུམ། 上座部三部：祇陀林住部、无畏山住部和大寺住部。迦旃延那所传。

གནས་བརྟན་པའི་ཤེས། ཐན་ཐོས་ཀྱི་ཆ་བའི་ སྡེ་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། གནས་བརྟན་འཕགས་པའི་རིགས་ཡིན་པར་སྣང་བས་གནས་བརྟན་ པར་ གྲགས་ལ། མདོ་འདོན་པའི་ཚེ་ཡི་ཀ་ཅིའི་སྐད་དུ་འདོན། མཁན་པོ་སྙིག་མ་མཁན་ཀྱི་རིགས་ཀ་དྲྭ་ཁ་ན། སྐབས་སྐབས་ཐུན་ཐུན་ལ་ཆགས་ཅིང་ཁྱབ་ གནས་དང་ཚོ་ཚའི་མཐའ་ཅན། གྲུབ་མཐའ་འགོག་སྟེ་མེམས་ཡོད་པ་དང་། ཟོག་ཤེས་མེད་པ་དང་། གྲངས་མེད་པ་ཐུ་ཁན་ནས་ཐུམ་ཅུ་མན་གང་རུང་གིས་འཚང་ཆུ་བར་འདོད་པའོ། 上座部。声闻根本四部之一。因其圣者种姓系上座故得此名。该派用毕舍遮文(即颠鬼语)诵经，其亲教师为竹艺种姓迦旃延，所著祖衣用五至二十一条幅制成，并以海螺为标记，惹刍之名后附以生处或铠甲。主张灭尽定有心，无颠倒识和十无数劫乃至三十劫以内，可以成佛。

གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཕངས་པ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེས། ཟོག་མིན་ཀྱི་མཐའ་ཐུག་པའང་འགྲོ་བ་གང་ ཚངས་ ཆེན་ མ་ གཏོགས་ པ་ གནས་གཞན་ཐམས་ཅད་བརླུད་ནས་ཟོག་མིན་ཀྱི་རྣེན་ལ་འདུད་བའི་རིགས་ཅན་ནོ། 处遍超越。二十僧伽之一。凡彼往趋色究竟者，除大梵外，遍经色界其他一切天处，然后以色究竟身，而般涅槃。

གནས་ དང་ གནས་ མ་ ཡིན་ པ་ མཐུན་པའི་ སྐོང་བས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུའི་ ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། ལས་དང་རྟེན་མིང་པ་དེ་ ལེམས་ཅན་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ ཡིན་ པར་ ཤེས་ ལ་ བདག་ དང་ཁྱད་པར་དང་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ དེ་ ལེམས་ཅན་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ མ་ཡིན་ པར་ མཁྱེན་ པ་ དང་། དགེ་བས་ མཐོ་རིས་སུ་ སྐྱེ་བའི་གནས་ཡིན་ལ། དེས་ངན་སོང་བས་ངན་སོང་དུ་ སྐྱེ་བའི་གནས་མ་ ཡིན་ པར་ མཁྱེན་ པ་དང་། མི་དགེ་བ་ སྤྱད་པས་ངན་སོང་དུ་ སྐྱེ་བའི་གནས་ཡིན་ལ། དེས་མཐོ་རིས་སུ་ སྐྱེ་བའི་གནས་མ་ ཡིན་ པར་ མཁྱེན་ པ་ སོགས་སོ། 知处非处智力。如来十力之一。如来了知生起有情之因，是业烦恼，而非我、非造作者、非自在天等；行善往生上界善趣是应理处，往生恶趣是不应理处；行恶往生恶趣是应理处，往生善趣是不应理处。

གནས་དུས། (1)ཡུལ་ཐོག་གསང་དང་དུས་སམ་བས། 时地。地方和时间。(2)སྡོད་པའི་སྐབས། 留住的时间。佛书译为住劫。

གནས་དུས་ཚོད་ཕྱེས། ཡུལ་དང་ དུས་ བབ་ ལ་ བསྟུན་ནས་ཐ་དན་ཐེབ་པ། 钻空子，伺机而动。

གནས་བདག གནས་ཚང་གི་བདག་པོ། 旅店主人。

གནས་བདེ་དུས་འཇགས། གནས་བདེ་ཞིང་དུས་སྐབས་སྐྱིང་འཇགས། 时局平安。

གནས་རྣས་སྐྱེད་པ། (རྟེང) རང་ས་ནས་གཞན་དུ་འཐུད་པ། 驱逐，流放。

གནས་པ། (1) ཡོད་པའམ་བརྟེན་པ། ཚགས་པ། སྡོད་པ། 有，住，居，留，栖息，存在。佛书译作依止：ཐབ་ནང་དུ་མེ་གནས་པ། 灶中有火。ནགས་ཚལ་ནང་དུ་གཅན་གཟན་གནས། 森林里有猛兽。ཁྱིམ་དུ་གནས་པའི་ཁྱིམ་བྱ། 住家里的家禽，栖息山间的野兽。བྱས་རྗེས་བོད་འབངས་ལ་སྐྱིང་བར་དུ་གནས། 辉煌功绩千古留。ཕྱིན་པ་དེར་སྐྱེས་དང་གནས་ཐུབ་མ་སོང་། 虽然迁到那里去了，但未能定居下来。ཁྲིམས་ལ་གནས་པ། 遵守法律。བཤད་སྐལ་དེ་ཀུས་ དོན་ལ་ གནས་ པ། 那种说法是符合实际的。སོན་ བཏབ་ ནས་ སྐྱུ་ ཀུ་ སྐྱེ་ཏྲུང་ གནས་ པ། 播下种子会生芽是合理的。(2)སློབ་མ། 弟子，徒弟。(3)ལྷན་ མེད་ འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱང་བཞི་དེ་དག་བྱུང་ནས་ དེ་སྐད་ཅིག་ མའི་ ཏྲུན་ མཐུད་པ་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་འདུག་པ་དེའོ། 住。一切行蕴发生以后，未灭以前，刹那相续，辗转存在。不相应行之一。

གནས་པ་དཀྱུ། སྟོན་པ་དང་། ཆོས། དགེ་འདུན། སློབ་དཔོན། ཕ་མ། གནས་གང་ཟག ཡུལ་བཅས་དགུ་ལ་བརྟེན་བའོ། 九依止：依止佛、法、僧、轨范师、亲教师、上师、弟子、补特伽罗和境。

གནས་པ་མི་འགྱུར་བའི་ས། ཐུགས་ རྟེང་ མའི་ གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་ལྟ་བའི་སྐབས་ སུ་ ཏོག་ བའི་ས་བཅུད་པ་སྟེ། མཐར་ལས་དུ། དཔྱིར་མེ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་རྟག་ཏུ་གནས་ཤིང་ འཛི་འགྱུར་མེད་པས། ས་བཅུད་པ་ལ་གནས་པ་མི་འགྱུར་བའི་ས་ཞེས་བྱའོ། 安住不变地。旧派密乘所说第五瑜伽所证八地。究竟道中，永恒安住法性智慧无二无别根本位中无有变异，故称八地为安住不变。

གནས་ པ་ བཞི། ཕྱག་ གནས་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། དགེ་སྦྱོང་གི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་བཞི་སྟེ། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་དང་། ཕྱིར་ལོང་ འབྲས་གནས་དང་། ཕྱིར་མི་ལོང་འབྲས་ གནས་ དང་། དགྲ་ བཅོམ་འབྲས་གནས་ རྣམས་ སོ། 四住。八果向中，四种住于沙门果位者：预流果、一来果、不还果和阿罗汉果。

གནས་པ་ལས་མི་ཕྱྭོད་པའི་ཚོས་ཅན། དགྲ་ བཅོམ་པ་དྲྭ་ཚི་ནང་གསེས། གང་དབང་ པོ་ རྣལ་པོ་ འདོད་ཁྲེས་ སྐྱེས་ཀྱང་དུང་ མ་སྐྱེས་ ཀྱང་དུང་ མཐོང་བའི་ ཆོས་ལ་བདེ་ བར་ གནས་ པ་ ལས་ཡོངས་སུ་ ཉམས་པའི་ སྐལ་པ་ ཅན་ མ་ ཡིན་ལ་ དབང་པོ་ རྣམས་ སྐྱོང་བའི་ སྐལ་པ་ ཅན་ ཡིན་ ཡང་མ་ ཡིན་པའོ། 安住法罗汉。六种罗汉之一。钝根罗汉，不问受或不受妙欲迷醉皆无可能退失现法乐住，亦无可能炼治诸根者。

གནས་པའི་བསྐལ་པ། བསྐལ་པ་བཞིའི་ གཅིས་ པ། འཇིག་རྟེན་ཆགས་ཅིན་པ་ནས་འཇིག་ལ་ཐུག་ པའི་བར་ཀྱི་གནས་པའི་ཡུན་ཚད་དེ་ མནར་ཚེད་དུ་ སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱེས་ པ་ ནས་ གནས་ བསྐལ་ ཀྱི་ མཚོ་ཆུགས་པ་ཡིན་ཞེང་། མི་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་ བོ་ དཔག་ཚད་ནས་བཏུང་ཁྲི་དང་། དེ་ནས་ སངས་ཆུས་ འབྱོར་བ་འཇིག གཅིར་ཐུབ། བོད་སྐུང་། ཤུག་ ཐུབ་པ་ སྟེ་ ཐམས་པ་ མ་ བྱོན་ བའང་ བསྐལ་པ་ ཡོ་ ཐོག་ རིང་ མོ་ ཡིན་ཞེང་། དེ་རྗེས་ མར་ འཕྲི་བ་ཚེ་

ཨ་བཏུ་པ་ནས་ཡར་འཕེལ་ བཀུད་ ཁྲིའི་ བར་ དུ་ འཕེལ་བའི་བར་གྱི་ཀྱག་ པ་ བཅོ་ བཀུད་ དང་། སངས་རྒྱས་སྟོང་གི་ཐ་མ་སངས་རྒྱས་མས་པ་ བྱོན་པ་ནས་ བསྐལ་ པ་ ཚ་ ཐོག་ རིང་ མི་ བཅས་ བར་ བསྐལ་ཉི་ཤུའི་ཁུན་ལ་གནས་བའི་ བསྐལ་ པ་ ཞེས་བྱའོ། 住劫。四劫中之第二位。世界形成以后，尚未坏灭以前的一段时间。无间地狱中最初出生一有情时，即为住劫开始。中经人寿无量减至八万岁，次第出现拘留孙、拘那含、迦叶波和释迦牟尼，乃至弥勒佛未出现前，为一上限长劫。尔后人寿减至十岁，复由十岁增至八万岁间，成一来复。如此十八来复之末，千佛中最后一佛即善观佛出现为止，为一下限长劫。如是二十中劫，为一中住劫。

གནས་བའི་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ། ཡ་ ཐོག་ རིང་ མེའི་ཚ་ བསྐལ་དང་ བཅས་ བཀུད་ ཁྲིའི་ བར་ དུ་ བཀུད་དེ་ བར་ བསྐལ་ བཅོ་ བཀུད་དང་། ཡ་ཐོག་ རིང་ མེའི་ཚ་ བསྐལ་ཐ་མ་སྟེ་ བཅོམས་པས་ བར་ གྱི་ བསྐལ་པ་ཉི་ཤུའོ། 二十中劫。为初限劫或第一中劫。中劫来复十八次，末限劫或最后中劫，共二十中劫。

གནས་བའི་རང་རྒྱལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ རྒྱུན་ ཞུགས་ ཀྱི་འབྲས་བུ་ ཙམ་ ཐོབ་ནས་ རང་རྒྱལ་དུ་ གྱུར་པ། 住法独觉。甫证声闻预流果位即成独觉者。

གནས་པོ། 名词。(1)གནས་ཚང་བདག་པོ། 旅店主人，逆旅主人。(2)ཁྱིམ་ཀྱི་བདག་པོ། 家长，当家男子。(3)ཚོང་དཔོང་། 经纪人。

གནས་སྐངས། (1)སྡོད་གནས་སྐྱོ་བ། 迁居。(2)ཚོ་ས་སྐྱེད་པ། 提升，提拔。提高地位。(3)ཆོས་ཀྱལ་ཕྱིར་གཤེན་པའི་རྣམ་ཤེས་ གནས་ ཚོང་ སངས་སྐྱེ་བ། 超度，超荐。宗教徒为死者诵经，据说可以使亡魂脱苦升天，故名超度。

གནས་སྐྱོ་བ། སྡོད་ གནས་ གཞན་ དུ་ སྐྱོ་བ། 迁移，迁居；སྡོད་ཁང་གསར་ བའི་ ནང་ དུ་ གནས་ སྐྱོ་བ། 迁入新居。དབྱར་དུས་ཀྱི་ བར་རྣམས་སུ་ ཆུ་གང་བཟང་དུ་ གནས་ སྐྱོ་བ། 夏季，游牧部落都迁往水草优美之地。

གནས་ཕྱོགས་བཅུ་ཚོགས་པ། ཕྱག་ སྐུ་ ཚོགས་ པ་ཕྱིའི་ནང་ གནས། རོག་ཤིན། དཀའ་ལྡན་ སོགས་ལྷ་ ཡིལ་དང་། ལྷ་ རྟ་ སེ། ཐུ་ཚོད་ ཕྱང་ བའི་རི། རི་ ཙ་ ས་ལ་ས་ སོགས་ སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ ཆོས་ གསུངས་བའི་ གནས། 处圆满。指色究竟天、知足天等天界和波罗奈斯、灵鹫山、玛拉雅山等佛在人间说法处。五圆满之一。

གནས་ས་ཚོགས། (1)སྡོད་བའི་ས་ ཐོག་ས། 住地，居处。所在处所。(2)ལྟ་ བ་འཛིན་ སྟངས། 立场。

གནས་འཕོ་བ། (1)སྡོད་གནས་ གཞན་ དུ་ཤུད་ བ། 迁居，迁移。(2)ཤི་ གནས་ གཞན་ དུ་ཤུད་ བ། 死亡。(3)ཁོ་ གནས་ གཞན་ དུ་ཤུད་ བ། 调职。地位变动。

གནས་བབས། སྡོད་ བབས་ ཟས། གནས་ ཚུལ་ཀྱི་ བབས། 局势，形势，情况；གནས་ བབས་ ཏ་ ཅང་ བཟང་། 形势很好。གནས་ བབས་ ཐ་ དག་ ཅིང་ གིད་ དུ་ ཀྱར་བ། 陷于进退维谷之境。

གནས་ཐབ་ཚལ་བཞི། རབ་ རྟུ་ ཐུང་ བས་ རྒྱུན་ དུ་ སྐྱེ་ བས་ ཐ་ བའི་ འཚོ་ བའི་ སྐྱེད་ ལས་ རིགས་ བཞི་ སྟེ། ཚོས་ བཟང་ ངན་ ཀྱི་ མཐའ་ གཉིས་ སུ་ མ་ ལྷུང་ བ། ཟས་ མཐའ་ གཉིས་ སུ་ མ་ ལྷུང་ བ། གནས་ མལ་ མཐའ་ གཉིས་ སུ་ མ་ ལྷུང་ བ། སྨན་ མཐའ་ གཉིས་ སུ་ མ་ ལྷུང་ བར་ སྐྱེད་ པ་ བཅས་ བཞིའོ། 四常住法。出家僧众可以享用的四类生活资具：衣不堕美恶二边、食不堕二边、卧具不堕二边和药事不堕二边。

གནས་ཅིག (ཁངར) (1)བྱད་ མེད། 妇女的异名。(2)འོད། 光的异名。

གནས་བློ་མ། རབ་ ཐུང་ རྟེན་ ས་ཡི་ གནས་ བཅུན། 长老，小庵长老。僻静小佛寺的剃度亲教师。

གནས་དབེན་ཅ། ཞང་ ཟིང་ ཤེད་ བའི་ གནས་དགོན་ རི་ ཁྲོད་ སོགས། 寂静处，僻静处。如山间小寺等。

གནས་དགྲོང་། (1)རང་ས་ ནས་ རྒྱང་ རིང་ དུ་ འབྱད་པ། 放逐，流放；ཁྲིམས་འགལ་ཉེས་ཅན་ རྣམས་གནས་དབྱུང་གྱོང་བ། 流放罪犯。(2)གོ་ གནས་ འབེབས་ པ། 撤职，罢免，撤消职位；ལས་དོན་ བྱས་ཉེས་ བྱུང་ནས་གནས་ དབྱུང་ གྱོང་བ། 工作犯了错误因而撤职。

གནས་དགྲོང་བཏང་། ལྷུང་བ་ ཕྱིར་ བཅོས་ ཀྱི་ གཞི་བཞིའི་ནང་གསེས། 从一部分三部之一。正量部所分三部之一。

གནས་ཚང་གྲངས་ཀ། གཅིག་གནས་ ནས་ བཅུ་ གནས་དང་། བཅུ་གནས། སྟོང་གནས་སོགས་ མང་པོར་བརྩགས་པ། 多位数。从一位至十位，百位、千位等。

གནས་མལ། སྡོད་ གནས་ ཁམ་ སྡོད་མལ། 住宅卧具。佛书译为敷具。

གནས་མལ་ཕྱི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་ཁྱད་འབར་ཞེག་ པ་དཀྱ་བཅུའི་ནང་གསེས། གནས་མལ་ལས་ཀྱང་ བའི་ལྷུང་བྱེད་དེ་ ཁྲི་ལ་ སོགས་ པ་ དགེ་ འདུན་ ཀྱི་ གནས་མལ་རང་གིས་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ མཐར་ཚགས་ མ་བྱས་པར་ ཉི་མ་ཆར་པ་ སོགས་ ཀྱིས་ཆུད་ཟོས་སུ་ འཇུག་པའོ། 损坏敷具。九十单堕之一。僧伽的床等敷具，用后未曾收检而受日晒雨淋损坏所成堕罪。

གནས་མལ་ཕྱི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་ བཅུ་བདུན་ ལས། བའི་ གནས་ཀུན་ཕྱི་ གཞི་ ལྔའི་ནང་གསེས། གནས་མལ་ མཐའ་ གཉིས་ སུ་ མ་ལྷུང་བས་ བའི་ གནས་པའི་ གཞི་ སྟེ་ གཅུག་ ལས་ ཁང་ བཅའ་ བར་ གནས་པའི་ གཞི་ སྟེ་ གཅུག་ ལས་ ཁང་ བཅའ་ བར་ ཚིགས་ནས། ཆོས་ ཀྱི་ ཁང་ བཅའ་ བ་ ཡིན་ ཏེ

བྱེ་བ་དང་། གཞན་ཡང་མཇོད་དང་ཟས་ཁང་ལ་སོགས་པ་དང་། གང་ཟག་སོ་སོའི་ཁང་པ་སྟོང་ལམ་བཞི་ཡོང་གི་ཚད་ཅན། མཆོད་རྟེན་དང་ལྷ་རྟེ། ཆུལ་མཚན་ལ་སོགས་པ་གཞུང་མཐུན་དུ་བྱ་བའོ། དེ་དང་འབྲེལ་བར་མཆོག་ལ་ངབ་ཏུ་བྱུང་བས་ཕྱག་བྱ་བ་དང་། མཉམ་ནས་གནས་པ་དང་། བྱང་ཤེད་ཀྱིས་དགེ་སློང་ལ་ཕྱག་རྒྱའ་སོགས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་བ་ཅན་ལས་སོ། 宅舍事。《毗奈耶经》十七事安住缘五事之一。宅舍不失于两种极端，从而成为安住处所。佛寺建成之后，山门侧壁绘五分轮回图，后殿正壁绘开派祖师，侧壁绘释迦牟尼本生传记，其余仓库、食堂，各人寮房尺度能容行住坐卧，以及灵塔围墙并幢幡等一依经文建造。寺中出家大众敬礼师尊，平辈敬礼长老，妇女敬礼比丘等事，亦在宅舍事之列。

གནས་མིན། (1)འོས་མེད་པ། 不合理，不适宜：རྒྱ་གཞང་ལ་རྩི་ལ་འདེབས་སའི་གནས་མིན། 沙滩非种庄稼之地。(2)བྱ་བ་རྒྱུད་མི་རྩུང་བའི་གནས། 不适当的地方。佛书译作非处、非地：དགྲ་བོ་སྙིང་རྗེ་རྒྱུད་སའི་གནས་མིན། 敌人不是怜悯的对象。

གནས་མེད་འཁྱམས་པོ། སྡུད་གནས་ཀྱིས་གཞིས་གང་ཡང་མེད་པས་རིས་མེད་དུ་འཁྱམས་ནས་སྡུད་མཁན། 流浪者。流离失所者。

གནས་མེད་པ། (1)འོས་མེད་པའམ་མི་འགྲུབ་པ། 不合理，没有是处：ངམ་རྩོལ་མ་བྱས་པར་ཐོབ་འབྱས་ཀྱི་བཟོ་སྐལ་རྩོད་སའི་གནས་མེད་པ། 不劳动而分取果实是不合理的。(2)གོ་སྐབས་མེད་པ། 没有机会：དགྲ་བོའི་བཙན་འཕྲལ་ངན་སྟུས་ཤམ་སྟོང་ཚང་བའི་གནས་མེད། 敌人的侵略阴谋，没有得逞的机会。(3)སྡུད་ས་མེད་པ། 无住处：སྔར་གནས་མེད་པ་རྣམས་ལ་ད་ལྟ་གནས་གསར་པ་ཚེད། 从前无住处者，现在有了新居。 སྔོ་ཚོགས་རྟིང་ཡར་དབྱལ་བོ་རྣམས་ལ་སྡུད་སའི་གནས་མེད། 旧社会，穷人无居住之地。(4)(མངོན་བྱེད་) ཉུང་སྦྱོ། 无定。风的异名。

གནས་མེད་བྱོགས་བྱང་། ཅ སྡུད་གནས་མེད་ཅས་ཡུལ་བྱོགས་ངེས་མེད་དུ་གྱུར་པ། 无家可归，流离失所：བོད་འཇུལ་དམག་འཁྲུག་གི་རྒྱུན་ངན་བྱང་རྣས་མི་དམངས་རྣམས་གནས་མེད་བྱོགས་བྱུང་དུ་གྱུར་པ་རེད། 遭受侵略战争的灾难，人民流离失所，无家可归。

གནས་མོ། 名词。(1)གནས་ཚང་གི་བདག་མོ། 旅店女主人。(2)ཁྱིམ་གྱི་བདག་མོ། 女当家人。

གནས་མོ་སྐྱ་གཉིས། རི་རྩེ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་སྐུ་ཉེ་རྩོངས་ཁོངས་མ་ཡམ་གཡུ་མཚའི་ཞུམ་ངོས་སུ་ཡོད། མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྐོར་ཁ་ཤས་རྩ་ཡོད། 纳木那尼。山峰名。在西藏自治区普兰县境玛旁雍错(湖)南面，海拔7728米。

གནས་གཙང་མ། གཙང་མའི་གནས་རིས་ལྷ་ནི་འཕགས་པའི་གནས་ཡིན་པས་གནས་གཙང་མ་ཞེས་བྱའོ། 净居天，净宫。佛书所说一天界名。

གནས་གཙང་མའི་ས་ལྷ། མི་ཆེ་བ། མི་གཡེང་བ། ཀུ་རྩམ་སྐྱང་། ཤིན་ཏུ་མཐོང་། འོག་མིན་ཏེ་ལྷ། 五净宫地，五净居天：无烦天、无热天、善现天、善见天和色究竟天。佛书所说四静虑中一类天界。

གནས་ཚང་། གཡས་པའི་སྡུད་ཁང་། 寓所，旅店。租借的住宅：རང་ལ་སྡུད་ཁང་མེད་པས་གཞན་གནས་གནས་ཚང་གཡར་བ། 自己没有房屋，才向别人租住宅。

གནས་ཚད། མང་ཉུང་ངམ་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 程度：རིན་གོང་གི་གནས་ཚད། 价格。དུས་ཀྱན་ཀྱི་གནས་ཚད། 期间。རིག་ཤེན་ཀྱི་གནས་ཚད། 文化程度。

གནས་སྟངས། ཐུལ་དང་། ཐ་བ། དངོས་པོ། དུས་ཚོད་སོགས་ཀྱི་བཅས་ སམ་ ཡོང་ སྐྱངས་ དང་ ཚགས་སྐྱངས། 状况，现象，形势，局面，情形，环境，气氛；དངོས་ ཡོད་ གནས་ སྟངས། 实况，现实状况。གནས་སྟངས་རང་མ། 真实情况。གནས་ སྟངས་ དམིགས་ བསལ་ ཅན། 特殊情况。གནས་སྟངས་ཆུན་པོའི། 正常状况。 གནས་སྟངས་ ཐོང་ཐ། 、片断情节。གནས་སྟངས་རྫོགས་པ། 全貌。全部情况。

གནས་བཟང་ཁྱབ་མོ། (ཨངར) མཚན་མོ། 持处女。夜晚的异名。

གནས་གཞི། (1)སྡོད་སའི་ཐུལ་ལམ་ ཁང་གཞིས། 住地，根据地，位置，方位。(2)རྣམ་དབྱེ་ བདུན་པ། 依存格。第七格。(3)(ཨངར) ཁང་ པ། 依处。房屋的异名。

གནས་གཞི་སྒྲོན་བའི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་ བདུན་ པ་ རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ་ སྟེ། གཞི་གང་ལ་ཆོས་དེ་ ལྡན་ བའམ་མི་ལྡན་ བར་ སྟོན་ བའི་ལ་དོན་ ཀྱི་ ཕྱད་ སྒྲར་ བའི་ སྒྲ་ ཞེས། 依存格。第七噶声依存词。表明某一处所有无某一事物的ལ་字判位虚词：གནམ་ ལ་ སྟེ་ ཉི་ཟླ་ ཡོད། ས་ལ་ སྨོག་ ཆགས་ ཡོད། བར་ སྟོང་ ལ་གང་ ཡང་ མེད། 天上有日月，地上有生物，空中什么也没有。

གནས་གཞིའི་སྒྲ། ་གནས་གཞི་ སྟོན་ བའི་ སྒྲ་དང་ དོན་ གཅིག

གནས་བཞི་པ། (ཨངར) སྐེན་ བའི་ རྒྱལ་ པོ། 四处者。罗刹王的异名。

གནས་སྐྱེས་བདེ་བོ། (ཁྱལ) (1)འཆེ་བ་མེད་པ། 无忧无患，逍遥自在，དེང་སང་མི་ ཚང་མ་གནས་ སྐབས་བདེ་ པོ་ རེད། 目前，人们都很安适。(2)ཁ་ ཁྱེ་ སེམས་ པོ། 幽静，清静。不混杂喧嚣：རྐང་ སྐྱ་ ཞང་ སྐྱ་ སོས་ རྒྱུ་ མེད་ བས་གནས་ སྐབས་ བདེ་ པོ་ འདུག 听不到嘈杂的声响，幽静安适。

གནས་བཟང་ཁྱོ། (1)སྡོད་ས་བཟང་པོ། 优美住处，好房屋。(2)(ཨངར) 1.ལྷ་ཐུལ། 天堂的异名。2.རྡོ་ རི་ གངས་ རི་ སོགས། 草山、雪山的异名。

གནས་ངན་ས། འདོད་ཁམས། 下处，下界。三界中的欲界。

གནས་ཡིག ལྷ་ ཁང་དང་གནས་ཀྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཀྱི་ མི་ ཀ། 寺庙志，圣地指南。

གནས་ཐུལ། སྡོད་ སའི་ ཐུལ། 位置，场合，所在地。

གནས་ཐུལ་ངོམ་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ ཁྱོངས་ཀྱི་ རྒྱན་ རྩིང་ རྫོང་ གྲུ་དུ་ ཡོད། 纳玉东拉。山口名。亦名索拉山口。在西藏自治区米林县南部。

གནས་རི། ལྷ་ གནས་ བའི་ རི། 圣山，神山。

གནས་ལོག། ཐང་གནས་ ཚུལ་ལི་ ཀ་ བཏང་ བའི་ མིག་ལན། 复信，回函。给对方的答复。

གནས་ཡུགས། (1)གནས་ ཚུལ། 状况，情形。རང་ ཁུལ་ ཀྱི་ གནས་ ཡུགས་ ཡོངས་ རྫོགས་ སོང་ རིམ་ ལ་ ཞུས། 已将本地区全部情况报告上级。(2)ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ ངོ་ བོ་ ཉམ་ དངོས་ པོ་ ཡོངས་ རྫོགས་ ཀྱི་ རང་ བཞིན། 道理，实质，本性。

གནས་ཡུགས་མཐོང། ཀློང་ ཆེན་ མངོད་ བདུན་ ཀྱི་ ས་ ཀུལ་ ཞེས་ སྒྲ། མེད་ པ། ཐུལ་ བ། ལྷུན་ གྲུབ། གཅིག་ པུའི་ རྣམ་ གངས་ རང་ བཞིན་ རྫོགས་ པ་ ཆེན་ པོའི་ རྒྱུད་ རྣལ་ རང་ རྡོག་ ཅ་ ཐམས་ པར་ བརྫོད་ དོན་ ཐ་ དད་ དུ་ གནད་ ཅ་ ཅོག་ ཞིང་ ཤེན་ ཡུགས་ གནད་ ཐོག་ ཏུ་ ཐབ་ ནས་ ཅ་ ཅོག་ བསྟན་ ཏེ། རང་ གྲོལ་ བས་ རང་ ལས་ འདས་ པའི་ ཆིངས་ སུ་ བཅིངས། འབད་ རྩོལ་ རྒྱུ་ འབྲས་ ལ་ མ་ སྟོས་ པར་ ལ་ བཟུང་ བ་ སྟེ། རྫོ་ རྗེའི་ གནས་ ཆེན་ པོ་ བཏུ་ དྲུག་ གསལ་ བར། སྟོན་

ལ་མཛོད་ཁང་ངམ་ལེའུ་ལྟ་བའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ དཔལ་ལྡན་ འཇིལ་གཉིས་ལྟེན་ གྱི་ གཞུང་ འདི་ དུས་ རབས་ བཅུ་བཞི་ པར་ཀུན་ མཁྱེན་ ཆོས་ གྲྭས་ མཛད་ པའོ། 《本性藏》。隆钦七藏之一。十四世纪中，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著，全书一依自性大圆满续部经中用语，分别解释无性、平等、任运、唯一等四要义，抉择归纳诸法本性，总结本来解脱超出心外，论断其为不待艰辛，不待因果。本文自注，共分五章，十六大金刚位或十六品。

གཙུག་ལག་ཁང་། གཙུག་དང་ཉེན་གསུམ་གྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ བདུ་ རྟེའོ། 佛寺介绍，圣地解说：ལྷ་ ཁང་ སྐྱིང་ པར་ གཙུག་ བཤད་ གསར་ དུ་ བཤད་ ཁྲིས་ ཡོད་ པ། 旧神庙作出新解说。喻指牵强附会，改头换面。

གཙུག་སྐྱང་བོ། (མཛོད་) རྣམ་ པོག་ སྐྱ། 守卫者。毗沙门的异名。

གཏུབས། གཅོང་རིན་སྤུངས་ཀྲལ་གྱི་ཁུང་པ་ ཞེག་ དང་ དེའི་ གཙས་ བོད་ ཀྱི་ ཡབ་ འབངས་ དུས་ རྒྱ་ནང་ གི་ རྒྱལ་མོང་ཞེག 努氏。吐蕃一氏族名。其聚居地在今后藏仁布县一带。

གཏུབས་ ལངས་ རྒྱས་ ཤེ་ ཅེས། ཁི་ སྲོང་ ཁྲེ་ བཅན་ གྱི་ དུས་ སུ་ བྱུང་ ནས་ བོད་ དང་། བལ་ བོ་ དང་། ཀྱ་ ཀར་ དང་། བྲ་ ཤའི་ མཁས་ པ་ མང་ པོ་ བསྡེན་ ཞེང་། འདི་ ལ་ མདོ་ སྡུ་ ཟེམས་ གསུམ་ གྱི་ བཀའ་ ཐམས་ ཅད་ གཅིག་ ཏུ་ བའམ་ པ་ ཡིན་ པར་ གྱུར་ཞེས། སེ་ རུང་ གནུབས་ གསུམ་ གྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེས་ 努·桑杰也协。赤松德赞时人，曾遍谒吐蕃、尼泊尔、印度及勃律等地学者，号称融汇旧密集经、幻化、心品三种教法传承于一身。

གཙོང་བཀྲ་བ། རང་ གི་ ཉེས་ པ་ ཁས་ ལེན་ པ། 懊悔，内疚。自己认错。

གཙོང་འཕྲང་བ། རང་ སྐྱོན་ རང་ གིས་ ཅིས་ ཤེན་ པ། 认错。承认自己的过失：གཞན་ གྱིས་ སྐྱ་ མཇུག་ མ་ བཏུགས་ གོང་ དུ་ རང་ གནོང་ འཕྲང་ པ། 在别人尚未指出以前，就自己认错。

གཙོང་འཇོག་། ཉེས་ སྐྱོན་ བྱང་ བའི་ གནོང་ དང་ འགྱོད་ པ། 后悔，羞愧：རང་ སྐྱོན་ ལ་ གནོང་ འགྱོད་ སྐྱེས་ ཏེ་ ཐེག་ པའོ་ མས་ བཅོམ་ ཅེད་ པ། 对于自己过失，深生懊悔，戒慎往后再犯。

གཙོང་བ། (ཐ་ན་ དད་ པ) གནོང་ས་ པ། གནོང་ པ།། སྐྱོན་ གྱིས་ བག་ འཁྲུགས་ དང་ ཉེས་ པས་ འཁྲུགས་ པ། 愧悔，羞愧；ངོ་ གནོང་ བ། 面色惭愧。ཞེ་ གནོང་ བ། 心生懊悔。ཉེས་ སྐྱོན་ བྱུང་ བས་ གནོང་ ས་ པ། 犯罪内愧。

གཙོང་བཀ ཟེམས་ ཁྲམ་ བའམ་ ངོ་ ཚ་ བའི་ རྣམ་ པཁ 羞容。愧悔的表情。

གཙོང་ མེད་ པ། ཉེས་ སྐྱོན་ གྱི་ གནོང་ འགྱོད་ མེད་ པ། 无愧。

གཙོང་ལེན་ པ། ཉེས་ པ་ ལ་ ངོ་ ཚ་ བའི་ རྣམ་ འགྱུང་ སྟོན་ པ། 认错，表示愧悔：མི་ མང་ གི་ དབྱས་ སུ་ རང་ སྐྱོན་ གྱི་ གནོང་ ལེན་ པ། 当着众人，承认自己的错误。

གཙོང་ས། ●གནོང་ བའི་ སྐལ་ ཆ་ ●སྐྱོན་ ནམ་ ཉེས་ པ། 名词。过失，罪过。

གཙོང་ས་ པ། གནོང་ བའི་ འདས་ པ།

གཅོད་ རྒྱག མི་ བདེ་ བ་ སྐྱེད་ ཟེད། 损害，伤害。

གཅོད་ རྒྱལ། གཞན་ ལ་ སྐྱོན་ གཉོང་ བ། 危害，加害，损害；ཕར་ ཚུར་ གནོད་ སྐྱེལ་ ཟེད་ པ། 互相加害。

གཅོད་ རྒྱུན། འགལ་ ཀྱེན་ རྣམ་ ཉིན་ འཆེ། 灾害，祸害，灾祸：རང་ ཐུང་ འཐུང་ བའི་ གནོད་ སྐྱོན་ ཞེལ་ བ། 消除自然灾害。དམག་ འཁྲུག་ ཀྱི་ གནོད་ སྐྱོན་ ཐུང་ རིགས་ མཁྱེགས་ སྐྱེ་ གཞི་ བ། 迅速医治战争创伤。གཞན་ ལ་ གནོད་ སྐྱོན་ བཏང་ ཚད་ རང་ ལ་ འཁོར་ བ། 图谋害人，害了自己。

གཅོད་ འཇྱེད་ པ། གནོད་ པ་ གཉོང་ བའམ། སྡུག་ བསྔལ་ བཟོ་ བ། 损伤，危害，伤害；སྐྱེགས་

ལམ་ལ་གནོད་འགྱེད་པ། 危害秩序。སྡེ་བའི་ཁེ་བན་ལ་གནོད་འགྱེད་པ། 损害公众利益。

གོངས་ཀྱི། གནོད་འཚེའི་ཐེག་ཁ། 危机，风险。发生灾祸的时机：བཙན་འཇུལ་ཅིང་མཁན་ཇེ་སྐྱེད་གནས་པ་དེ་སྐྱེད་དམག་འཁྲུག་གི་གནོད་ཐེག་ཡོད། 什么时候有侵略者，什么时候就有战争的危机。

གོངས་བསྡེན། ཀུན་འབྱུང་པ། 集。佛教所说四谛之一。

གོངས་ལྟས། གནོད་འཚེ་ངོང་བའི་སྔོན་རྟགས། 恶兆。将受损害的预兆。

གོངས་དོགས། བར་ཆད་འབྱུང་བའི་ཐུ་དོགས། 犯疑，疑点：དུས་ཀྱི་གནོད་དོགས་ཡོད་ཚེ་ཡིད་གཟབ་པ། 随时注意可疑之处。

གོངས་གཅན། 〈ཪཐྭལ:〉གནོད་སྐྱེད་ནག། མི་མིན་རོང་ལྷའི་རིགས། 药叉。梵音译作瞻婆拉。佛教所说一类财神名。

གོངས་པ། ●(ཐ་དད་པ) མི་བའི་ བའམ་འགལ་ཀྱེན་ཅིང་པ། 损害，妨碍，破坏，伤害，毁伤：གནོད་པ་ སེལ་བ། 救治，医治。ནད་ཀྱིས་ ལུས་ལ་གནོད་པ། 疾病伤身。སད་ཟེར་ཀྱིས་ལོ་ཏོག་ལ་ གནོད་པ། 霜冻和冰雹损害了庄稼。དགྲ་ཤིང་བཀྲབ་ནས་མཐུན་སྐྱེལ་ལ་གནོད་པ། 挑拨离间，破坏团结。●名词。(1)ཉེན་འཚེ། 灾害，祸患，危难，苦恼，损害。佛书译为不饶益：དུག་སྐྱེལ་གསོ་བའི་མི་དེ་ལ། མཁྱག་ཏུ་སྐྱེལ་ཀྱིས་ གནོད་པ་ ཐེབ། 饲养毒蛇者，终究被蛇伤。(2)སྡུག་བསྔལ་བ། 苦。佛书所说四谛之一。

གོངས་པ་གཉེན་པ། གཞན་ལ་འཚེ་ བར་ ཐེབ་ པ། 迫害，妨害：གཞན་ལ་གནོད་པ་ རྒྱལ་ བའི་ ལས་ མི་ཐེབ། 不作危害他人的事。མིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངན་ཐེབ་པ་དང་། ཉེས་ཐེབ། མཐོ་འཚམས་ ཟ་ བའི་ བཤད་ཚིག་ཅིག་ཁོ་ནས་ ཁོ་ཚོ་ ཐུག་ ཡིན་ཏེ། 仅仅因为一句话，他们就打起来了。

གོངས་པ་བཟོད་པའི་གསོ་སྦྱོང་། མཐུན་པའི་ གས་སྦྱོང་ལས་དུས་མ་ངེས་པའི་གས་སྦྱོང་ གི་གྲས་ཤིག་ཡིན། ས་ངང་པ་། ཆོམ་རྐུན། དང་ཡམས་ སོགས་གནོད་པ་བྱུང་ ཐེན་ བཟོག་ བཞི་ ཐུབ་ཅིའི་ཐེབ་གས་སྦྱོང་ཐེད་པའོ། 禳灾布萨。相顺布萨之不定时布萨之一。为消除冰雹、匪盗、瘟疫等危害或使不再发生所作布萨。

གོངས་པ་གཏམ་པ། འཚེ་པ་ ཐེད་ ཀྱ་ སྐྱེག་ པ། 谋害。谋划杀害或陷害。

གོངས་པའི་ལྷག་མ་གཉིས། དགེ་ འདུན་ ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། གཉེན་མེད་ཀྱི་ རྣུང་ འདེབས་དང་། བག་ཚམ་ཀྱི་རྣུང་འདེབས་གཉིས་ནི་གནོད་པ་ལས་གྱུང་བའི་ ལྷག་ མའོ། 损恼二僧残。十三僧残之一。谓无根谤和假根谤。

གོངས་པར་ཐེད་པའི་མི་དགེ་བ། སེམས་ཅན་ལ་གནོད་པ་ཐེད་པ། 损恼不善。损害众生之行。

གོངས་པས་འཇག་པ། ཀུན་ ངན་ ཐུད་ དེ་ ལུས་ རྒྱངས་ས་བོན་ཤོར་བ། 触衣梦遗。遗精病之一。

གོངས་ཐེད་གཙོན་བཀེག་ས། གནོད་པ་གཙོ་ མཁན་འཇུ་དང་འབྱུང་བོ་ སོགས། 魔鬼，魅魅。加害于人的魔鬼梵。梵音译作部多。

གོངས་ ཐེད་ ལ་ ཇེ་ མི་ སྐྱམ་ པའི་ བཟོད་ བ། ཕན་པཏྲགས་པའི་ སེམས་ཅན་ ལ་ སོགས་ པ་ གཞན་ ཀྱེས་ བཏེག་པ་དང་། བབིང་པ་ལ་ སོགས་པའི་ གནོད་པ་ སྡུ་ཚགས་ ཐེད་ ཀུང་དེ་ལ་ མི་ ཁྲོ་ ཞིང་བན་ སེམས་ མི་ རྒྱུ་བ། 不计损害忍辱。忍受我曾施恩有情，对我反施捆打等诸损害之行，心不愤怒，不怀恶念。

གོངས་སྐྱེས། (1)〈ཡབྷ〉མི་ མིན་ ལྷ་ འདྲེའི་ རིགས། 施碍，勇健。梵音译作药叉、夜叉。佛书所说一类鬼名。(2)རོང་ལྷའི་ ཐེ་ བྱག་ འགའ། 瞻婆

拉。佛书说一类财神名。

གཉའ་སྦྱིན་ཀ་ཆུའམ། (མཛོད) དཀྱུ་ཆོགས། 夜叉气。天河的异名。

གཉའ་སྦྱིན་གང་བཀྲོང་། རི་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོའི་ཀྱི་སྐུ་དཀར་རྩེ་རྡོང་དང་ཆུལ་རྩེ་རྡོ་ཁེ་བར་མཚམས་སུ་ཡོད་དེ། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆོའི་ངོས་དེས་དཔག་སྟེ། ⁷¹⁹¹ཡོད། 宁金岗桑拉。山峰名。在西藏自治区浪卡子县和江孜县交界处。海拔7191米。

གཉའ་སྦྱིན་རྒྱལ། (མཛོད) རྣམ་ཐོས་སྲས། 夜叉王。毗沙门的异名。

གཉའ་སྦྱིན་ཆང་། (མཛོད) ཆང་། 夜叉酒。酒的异名。

གཉའ་སྦྱིན་རྡེ་དཔའ། (1)གཉའ་སྦྱིན་ཆོགས་ཀྱི་རྡེ་བོ་སྟེ། རྣམ་ཐོས་སྲས་ཕུ་བ། 施得大将。大药叉军主，药叉大将。(2)(མཛོད) ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 药叉大将。金刚手菩萨的异名。

གཉའ་སྦྱིན་སྤོས། (མཛོད) སྤོས་ དཀར། 夜叉香。芸香的异名。

གཉའ་སྦྱིན་ཕྱོགས། (མཛོད) ཐང་ཕྱོགས། 夜叉方向。北方的异名。

གཉའ་སྦྱིན་མ། (མཛོད) ཉི་མ། 夜叉女。太阳的异名。

གཉའ་ཤིག སྡང་མིག་གམ་ཚིག་ པ་ ཟ་ བའི་ ཕྱུ་སྣང་། 怒目，瞋目。忿怒的眼光。

གཉའ་ཤིག གཞན་ལ་ཁོག་ཕྱག་ཉེད་པའི་སྐད་ཅ། 恶言。伤人的话：དགོས་མེད་ཞེན་ པ་ སྤྲག་ པའི་ གཏོད་ཚིག་མ་ཤོད། 莫说无端伤人感情的恶言！

གཉའ་བཅོ། དོ་ཁག་གམ་གཏོད་ སྐྱེན། 损害，危害，灾祸：གཏོད་བཅོ་སྐྱེལ་བ། 损伤，迫害。

གཉའ་ཐར་པ། འགོག་པ། 灭。佛书所说四谛之一。

གཉའ་ཐལ། གཅྱགས་ཁམས་ལ་མི་འཐྲོད་པའི་ཕྱོ། 有毒食物。伤身的饮食。

གཉའ་བྱེག་གི་སྐོ་སྐྱང་། གས་ སྐྱང་ གསུམ་ཀྱི་ནང་གི་མཚམས་བར་ཚད་བྱེག་ཉེད་གས་ སྐྱང་ཞི་གཅ་ 息灾长净。比丘为求襄解临时灾难而诵读戒经忏罪的宗教活动之一。

གཉའ་ལན། ངན་ཐག་པའི་ལག་ཚོད། 报复，复仇，报仇，反击伤害：དུས་ཡུན་རིང་ སོང་ ཡང་ གཏོད་ ལན་འཇལ་ མེམས་མི་ གཏོང་ པ། 历时虽久，未忘报复之心。

གཉའ་མེམས། གཞན་ལ་མི་བདེ་ བ་ བཟོ་ འདོད་ཀྱི་མེམས། 恶意，恨心。使人蒙受损害的心。佛书译为嗔心。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ངན་ མེམས་ དང་། སྡུག་མེམས། མ་རྩངས་མེམས། འཚེ་ མེམས་བཅས་སོ།

གཉའ་ཚོམ། སྡེགས་ཁྲིམས་ཀྱིས་གཏན་པ། 约束，管制：ཚེག་སྐྱོང་པ་ རྣམས་ ལ་ ཁྲིམས་ སྐལ་ གཏོན་ སྤྱོམ་ལེགས་པར་དགོས་རྒྱུ། 要用法律严格管制反动分子。

གཉོན་པ། (ཐ་དད་པ) མནན་པ། མནན་པ། རོན།། སྡེང་རས་ངོག་ཏུ་ ཤུགས་ཀྱིས་ བཙིས་ཏེ་ འགུལ་དུ་མི་འཐུག་པའམ་གཞོམ་པར་ བྱེད་པ། 按压，按捺，抑制，制止，掩蔽：ཆ་ སྐྱེན་ འགོག་ པ་ལས་མི་མང་ བོའི་ཁ་ལ་བ་གཏོད་དགའ། 压制众人不让说话，要比堵塞洪水还难。ཉི་ ངོད་ ཀྱིས་ མར་ མེ་ སྐེལ་ ཀྱིས་ མནན་ པ། 日光掩蔽了灯火。དམངས་ཤུགས་ཀྱིས་གཏན་པ། 暴力镇压。

གཉོན་བཅིངས། སྡེང་རས་ངོག་ཏུའམ་ཁྱི་ རས་ནང་ དུ་ བཅུམ་ ཞིང་ གཞོམ་ པ། 压榨，压缩，箍紧：བད་ཁ་གཏོན་ བཅིང་ཀྱིས་སྐུམ་འདོན་ པ། 压榨菜籽使出油。གོས་ རྩོན་ པ་གཏོན་ བཅིང་ བྱས་ནས་ཉི་ མར་ སྐེམ། 拧干湿衣服，晒在日光下。ཤིང་ བལ་ སོ་ སོ་ རྣམས་གཏོན་ བཅིང་ ཀྱིས། 把疏松

的棉花压紧！

གཙོན་རིང་། (1)སྒོ་སྐག་གཙོན་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 抵门杠。(2)ཐག་ཚས་ཀྱི་ཀང་ཤིང་། 踏板。织具的踏脚板。

གཙོན་ཤུགས། གཙོན་བྱེད་ཀྱི་ཤུགས། 压力。制伏之力：ཁྲོང་ཕྱོགས་ཀྱི་གཙོན་ཤུགས་ཆ་ཚང་ཆེ། 舆论的压力很大。

མནག་དཀའ་བ། བཟོད་དཀའ་བའམ་བསྒྲན་དཀའ་བ། 难忍。不可忍耐：གཉའ་གཙོན་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མནག་དཀའ་བས་ཕྱོགས་རྣམས་དབྱང་བསྟེའས་ཀྱིས་ངོ་ཚུལ་བྱས། 受不了压迫的痛苦，奴隶们才群起反抗。

མནག་པ། (རྟོག) བཟོད་པ་དང་བསྒྲན་པ། 忍受，忍耐，顶住，承担起：དཀའ་ངལ་ཇི་ཙམ་བྱུང་ཡང་མནག་གྱུའ་པ། 不管遭到多少艰辛，都能忍受。རང་འཕྲིད་ལས་འཁྱེར་སྤྱིང་གཱ་པ་རས་ཁྲད་དུ་མནག་པ། 坚决承担起自己的责任。

མནང་བར་བཞེག་པ། (རྟོག) ལེགས་པར་བཀྲུད་པ། 盛装，严饰。

མནངས། (རྟོག) སྤུང་ཙམ་ཆ་འགངས། 轻重的分量，重要的程度。

མནངས་ཆུང་བ། མཐོང་ཆུང་ཆུང་། 轻视，小视。

མནངས་ཆེ་བ། གཏིགས་ཆེ་བ། 贵重，珍惜，重视。

མནངས་ཆོག་ཏོ། མནངས་ཆ་བ་དང་དོན་གཅིག

མནངས་པ། (རྟོག) (1)རོང་ཁངས་སྤྱོད། 货物，物资。(2)སྲིད་དམ་འཇིག་རྟེན། 世间，世界。

མནན་གཏད། ཐུགས་པའི་དྲག་ལས་ཀྱི་ཅི་ཡིག་ཪིག 诅，诅咒厌胜。祈求鬼神加祸于人的活动。

མནན་པ། གཙོན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

མནན་མི་བཟོད་པ། (1)མནག་ན་བསྒྲན་མི་རུས་པ། 经不起压，受不住压：ཐམ་པ་ཁྲེམ་ཁྲེམ་ཙོ་ཀང་པས་མནན་མི་བཟོད་པ། 摇晃的桥梁经不起脚踩。ཉིས་པའི་མཆོག་མ་ལག་པས་མནན་མི་བཟོད་པ། 婴孩的囟门经不住手压。(2)འགོག་མི་ཐུབ་པའམ་གཙོན་མི་ཐུབ་པ། 压制不住，阻止不住：གསར་བརྗེའི་སྟོབས་ཤུགས་མནན་མི་བཟོད་པ། 革命力量不可压制。

མནན་བསྲེགས་བཙང་བསུམ། སྲེ་མནག་པ། གདོན་བཤེགས་བསྲེགས་པ། 诅烧抛。采用厌胜、焚魔、抛掷朵马等方式以禳灾祈福的一类宗教活动。

མནབ་པ། ནབ་པའི་མ་ངོངས་པ།

མནབ་ཟས། (རྟོག) ཁ་ཟས། 食物，食品。

མནམས་པ། ནབ་པའི་འདུས་པ།

མནམ་པ། ❶ནོམ་པའི་མ་ངོངས་པ། ❷(ཐ་ཤེ་དད་པ) (1)དྲི་མ་བྱེ་བ་དང་། དཀྱུ་བའམ་ལང་བ། 发出气味。散发出芳香或恶臭的气味：དྲི་ཞིམ་མནམ་པ། 喷出香气。དྲི་ངན་མནམ་པ། 发出臭味。(2)སྣང་ཚར་བ། 嗅到气味。ཀྲིད་ཚལ་ནང་ཁ་ས་གང་ཡེ་ཏོག་གི་དྲི་ཞིམ་སྣང་མནམ་བྱུང་། 花园里到处闻到花香。

མནམས་པ། ནོམ་པའི་འདུས་པ།

མནའ། རྟེན་གསུམ་སོགས་དང་དུ་བཅུགས་ནས་དམ་བཅས་པ། 誓言。以三宝作证发誓：ཁོས་མནའ་བསྒྱལ་ནས་ཁས་བླངས་སོང་། 他发誓承认了。

མནའ་གཏེལ་ཏམ་བཅའ། ཐ་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་ཁས་ལེན། 誓言，盟誓。

མནའ་གཏེལ་བ། ཐ་ཚིག་འཛིགས་པ། 发誓，赌咒，宣誓。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱོ་བོར་བ་དང་། དབུ་བསྐྱང་ངོ་།

མནའ་ཁ་རྟགས། མནའ་བསྒྱལ་ནས་བཞག་པའི་ཁ་རྟགས

ཀྱི། 誓约。发誓所立盟约。

མནའ་སྐྱོག་པ། མནའ་སྐྱེལ་དུ་འཇུག་པ། 使发誓，使赌咒。

མནའ་བཅའ་བ། དམ་བཅའ་བའམ་མནའ་སྐྱེལ་བ། 发誓。

མནའ་ཆས། གནའ་ཐང་མིའི་སྲིལ་དུ་ མནའ་ སྐྱེལ་སྐབས་ཀྱ་གོན་ཆུའི་གོས་ཆས། 誓装。古代起誓时所着特殊装束。

མནའ་ཁིངས། མནའ་ བསྡུལ་ ནས་ བཞག་ བའི་ ཁིངས་ཡིག 盟约。缔结同盟时所订立的条约。

མནའ་གོ་བཅད་པ། བན་ཚུན་བར་ལ་ཡིད་ཆེས་ བའི་ཕྱིར་དུ་ མནའ་ བཞག་པ། 立誓。订立盟约。

མནའ་མཐུན། ཐ་པ་གྲུན་མོང་དུ་ཕྱིད་ཆད་ མཉམ་ དུ་ སྒྲིལ་བའི་ ཚོགས་པ། 同盟。为采取共同行动而形成的团体；མནའ་ མཐུན་ རྒྱལ་ ཁབ། 盟国。མནའ་མཐུན་པ། 盟员，同盟者。

མནའ་འཇོམ་པ། མནའ་སྐྱེལ་པ་དང་དོན་གཅིག

མནའ་བོད། མནའ་བསྐྱལ་པ། 赌咒，发誓。

མནའ་སྒྲིལ། རྒྱལ་ཁབ་བམ་བྱོགས་ཁག་མང་པོས་ མཉམ་དུ་ སྒྲིལ་བའི་ ཚོགས་པ། 联盟。两个以上的国家或团体结成的集团：མནའ་ སྒྲིལ་ རྒྱལ་ ཁབ། 盟邦。

མནའ་མ། བག་མ། 名词。媳妇，妻；མནའ་ མ་སྐྱེན་པ། 嫁女。མནའ་མ་གསར་པ། 新娘。མནའ་ མང་ སྐྱེད་ པ། 嫁作人妻。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་སྐྱེས་མ་དང་། ཕྱིམ་གནས། ཕྱིམ་པ་མོ། བག་མ། བྱའི་ རྒྱང་མ་བཅས་སོ།

མནའ་མི། མནའ་སྐྱེལ་མཁན། 发誓者。

མནའ་ཚིག མནའ་བསྐྱལ་བའི་གཏམ། 誓言，誓词。

མནའ་སྡུག་སྐྱེལ་བ། མནའ་ཕྱིན་ཅི་ཟོག་དུ་ སྐྱེལ་ བ། 赌反咒。发假誓；མནའ་ རྫུན་ བསྐྱལ་ཏེ་ མཁོ་སྐོང་གཏོང་བ། 发假誓进行欺骗。

མནའ་སྐ་བ། མནའ་དམ་ལ་མི་ རྩི་བ། 背誓，食誓言，渝盟；ཏམ་བདོད་སྐྱིང་བཅང་ གིས་ མནའ་ ཟ་ བ། 存心险恶，背弃誓约。 རྒྱ་ ཆེག་ དམ་ བཅའ་རས་ ཐུ་ བོར་ནས་ མནའ་ ཟ་བ། 弃信背盟。

མནའ་རི། ས་ས་ ཀུང་ སྐྱིང་དུ་ བདག་ པོ་ མི་ ཏུག་ པའི་ མནའ་ བསྐྱལ་བའི་རི། 誓山，盟誓山。共同盟誓不许占为私有的山；ས་བདེ་ཀུན་ཁྱི་ མནའ་ རི་ ཡིན་ པས་ བདེན་ཁང་ པ་ བཏུབ་ན་ ཏུབ་ བའི་ཀྱིའི་ གཅིག་ བོང་། 此地是大家的盟誓山，在上面建房将引起纠纷。

མནའ་གྲོགས། བན་ཚུན་ གཅིག་ བཙོག་ རེས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ནས་ མཐུན་ བའི་ཀྱིལ་ཁྱེད་ པའི་ གཤག་ པོ་ སྐྱེ་ གྲོགས་ པོ། 盟友。相互起誓结成的朋友。

མནར་གཅོད། (1)གཟིར་ གནོན་ ནས་ སྡུག་ སྐྱོང་། 糟踏，践踏，蹂躏，折磨，迫害，虐待；བོད་ གཡོག་ལ་ མནར་ གཅོད་ གཏོང་ པ། 迫害奴隶。བཙན་དབང་གི་ མདུན་དུ་ སྐ་ ཤ་ཁམས་ ཡས་ མཐར་ མནར་ གཅོད་ བ་ཁྲང་ དགོས་ ཐུང་། 因为屈服于强权，终于受到蹂躏。མནར་ གཅོད་ བྱས་ དུགས་ ན་ བུ་ ཡང་ དག་ དུ་ འགྱུར། 虐待过了分，子女也成仇。(2)སྡུག་ བསྔལ། 痛苦，疾苦。

མནར་སྐྱོད། མནར་ གཅོད་ དང་ དོན་ གཅིག

མནར་བ། (ཐ་མི་ དད་ པ) གཞིར་ བའམ་ འཚེ་ བ་ སྟེ། སྡུག་ ཏུ་ འཇུག་ པ། 迫害，逼迫，恼损。ལུས་ ཀེཏྟགས་ ནད་ ཀྱིས་ མནར་ ཏེ་ འཆི་ ལ་ རྟེ། 被疾病折磨得快死了。རང་ ལ་ རང་ གིས་ མནར་ བར་ མ་ བྱེད། 不要自己害自己。འཁྱགས་ སྡུགས་ ཀྱིས་ མནར་ བ། 饥寒交迫。

མནར་མེད། (ཞི་བྱེད) ཚ་ དམྱལ་ བ་ཆུད་ ཀྱི་ ནང་ གི་ ཁམས།

ལུགས་ ཕྱི་ འབར་ བའི་ ནང་ དུ་ གཤེག་

རྣེའི་ལས་ མཁན་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཤ་གསོ་ བཟིགས་ ཀྱི་ སོལ་བ་ཏེ་ ཤར་ ཐུབས་ བའི་ ཁོད་ དུ་ དགུལ་ བའི་ སེམས་ ཅན་གང་ལེད་ པ་བཅུག་ནས། མེ་དང་ ཤུས་ གཉིས་ ཨེད་ དུ་ བཟིག་ པ་དང་། ཁོ་ཚ་ ཁོལ་ མ་ཁར་ ཐུགས་ པ་ སོགས་ཀྱི་ སྡུག་ བསྔལ་ ཚ་ ང་ བ་ སྣང་དགོས་ པའོ། 无间地狱。梵音译作阿鼻地狱。八热地狱之一。在炽热之铁房中，阎罗鬼卒将无数地狱众生投置于堆积如山之炽热铁炭内，烈火与身躯二者遂成一体，并使之受沸热铁汁灌注人口之无比痛苦。

མནར་ སེམས། འཚེ་བའི་ སེམས་ སམ་ ཁོ་ སེམས། 嗔恨，轻蔑。企图害人的心。

མནར་ སེམས་ ཀྱི་ དངོས་ པོ། མནར་ སེམས་ ཐྱེ་ བར་ ཉེད་ པའི་ གཞི་འམ་ རྒྱུ་ ཀྱེན། 嫌隙。引生仇恨、嫌怨的事由或因缘。

མནར་ སེམས་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ དགུ། ཕ་ རོལ་ ཀྱི་ དགྲ་ བོས་ བདག་ལ་ གནོད་ པ་བྱས་ སོ། ཉེད་ དོ། ཉེད་ པར་ འགྱུར་ རོ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ གསུམ་ དང་། བདག་ གི་ མཛའ་ བོ་ ལ་ གནོད་ པ་བྱས་ སོ། ཉེད་ དོ། ཉེད་ པར་ འགྱུར་ རོ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ གསུམ་ དང་། བདག་ གི་ དགྲ་ ལ་ ཕན་ བཏགས་ སོ། འདོགས་ སོ། འདོགས་ པར་ འགྱུར་ རོ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ གསུམ་ སྟེ་ དགུའོ། 九嫌，嫌隙九事。怨家仇敌，三时损害我和我的亲友，利济我的仇人。三时三方，共为九事。

མནལ། གཉིད་ ཀྱི་ ཞེ་ སྡ། 名词。睡眠的敬语：མཚན་ མོར་ མནལ་ དུ་ སོང་ བ། 夜晚入睡。མནལ་ སད་ པ། 睡醒。

མནལ་ དཀྲོགས། གཉིད་ སྐྱེད་ པོ་ ཁྲག་ སྐབས་ གཞན་ ཀྱིས་ དཀྲོགས་ པ། 惊醒，弄醒。酣睡时被人惊醒。

མནལ་ ལྟས། མི་ ལྟས། 梦兆。梦境的预兆。

མནལ་ ཐུམ་ པ། གཉིད་ ཐུན་ ནས་ གཉིད་ སོང། 短寝，小睡，瞌睡：མཚན་ དགྲིལ་ མནལ་ ཐུམ་ པ་ ཞིག་ གཤེས་ ནས་ བཞེངས་ པ། 半夜里，短睡一会儿就起来了。ཐོ་ རེངས་ མནལ་ ཐུམ་ ཙམ་ ཁྲག་ པ། 黎明时，模模糊糊地睡着了。

མནལ་ འཇོག་ནས། མནལ་ དགོས་ དང་ དོན་ གཅིག

མནལ་ ཐབ་ པ། གཉིད་ ཁྲག་ བཅུག་ པ། 使安眠，使入睡：སྐུ་ ཁམས་ མཉེལ་ གསོའི་ མནལ་ ཐབ་ པ། 让他入睡，休养体力。

མནལ་ བ། (ཐ་མི་ དད་ པ) མནལ་ བ། མནལ་ བ། མནོལ། (1)གཤེགས་ པ་ སྐྱེ། ཉལ་ བའི་ ཞེ་ ས། 卧、睡倒的敬语：བསྙེངས་ ནས་ གཤེགས་ ཤིའི་ སྐྱེང་ དུ་ མནལ་ ནས་ བཞུགས་ འདུག 抱病在身，卧眠床榻。(2)གཤེགས་ ཁྲག་ པ་ སྐྱེ། གཉིད་ ཁོག་ བའི་ ཞེ་ ས། 睡熟，入睡：གཤེགས་ མཐུག་ པོ་ མནལ་ བ། 沉沉入睡。

མནལ་ གཤེགས་ པ། གཉིད་ ཉལ་ བ། 睡，入眠：མཚན་ གང་ མནལ་ གཤེགས་ མ་ གྱུབ། 通宵没有入睡。

མནལ་ ལབ། གཉིད་ ལབ་ བས་ ཟླ་ འཚལ། 梦话，呓语。

མནལ་ ལམ། རྨི་ ལམ། 梦，梦境，梦幻。

མནོ་ བ། (1)རྟོག་ པའི་ མ་ དོངས་ པ། (2)སེམས་ པའམ་ བསམ་ བློ་ གཏོང་ བ། 思维，熟虑。

མནོ་ བསམ། བསམ་ བློ། 思维，考虑：ལས་ ཀ་ གང་ ཟིད་ ཀྱང་ མནོ་ བསམ་ ཡག་ པོ་ ཐོངས། 无论做什么事，都应慎重考虑！

མནོག 名词。(1)ཕྲུག་ ད། ཁེ་ ཕན། 利益，好处：མནོག་ ཆུང་ བ། 利少。མནོག་ ཆེ་ བ། 利大。(2)དོན་ རྒྱུ་ ངམ་ ཚོ། 意义，聊赖：སྐད་ ཅ་ མནོག་ མེད་ བཤད་ པ། 说话无聊。མནོག་ ཆུང་ བ་ བས་ ཕན་ པ་ ཆུང་། 作事无聊，没有好处。མནོག་ ཆེ་ བ། 重要，有意义。

མནོག་ པ། 形容词。(1)ཞེས་ པའམ་ ཀྱ་ རོལ་ པ།

甘美，丰盛。སས་མནོག་པ། 食物丰美。(2)(རྟེང) མང་པོ། 多。

མནོག་ཟངས། རྡོག་ཟན་དང་འདྲ།

མནོལ། མནལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

མནོལ་ཁྲིབ། བཙོག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཁྲིབ། 污秽中煞。迷信所说由晦气引起的中风病。

མནོལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཁོ་ བའམ་ འཐག་པ། 沾染，传染，玷污。གཟུགས་པོ་མི་གཙང་བས་མནོལ་བ། 身上脏了。❷བཙོག་པའམ། མི་གཙང་བའི་ ཁྱས། 名词。晦气。迷信所说杂秽之气。

མནོལ་བ་བསལ་བ། བཙོག་ ཁྲིབ་ ཀྱི་ སྐྱེན་ དག་པར་བྱས་པའམ་བཙོག་སྐྱེན་གཙང་མར་བཅས་ པ། 净晦。清除污秽之气。

མནོལ་བཙོག ཁྲིབ་བཙོག 晦气。

མནོལ་རྡི། རྡི་ཁྲིབ་ཅན། 晦山。迷信所说被腥秽弄脏了的山岭。

མནོལ་རིགས། (1)སྡུར་མཁར་ལས་དང་། བཤེན་ལས་སོགས་ལ་མཐོང་ཆུང་གིས་ ལས་ དང་ བར་ རྒྱེད་། ལས་དེ་རིགས་བྱེད་མཁན་ཁྱི་རིགས་ཀྱང་ལ་མནོལ་རིགས་ཟེར། 贱种。旧时，歧视屠宰等业而以为贱业，并以此等从业人员为贱种。(2)མི་གཙང་བའི་ཁྱས། 秽物。污秽的东西，不洁之物。

མནོལ་ཁོངས། མི་གཙང་བས་ཕོངས་པ། 遭逢晦气，沾染污秽之气。ཕྲུ་ གུང་ གཙང་ སྦྲ་ ཐག་ རྣས་ མནོལ་ཁོངས་ མེད་ པ། 保持孩子清洁，不染污秽之气。

མནོལ་བསངས། (1)བཙོག་ པ་ ཤེལ་ ཐབས་ ཀྱི་ བསངས། 熏香。为清除污秽而焚烧的熏香。(2)བཙོག་པའི་རིགས་བསལ་བ། 清除晦气。

མནོས་པ། རོད་པའི་འདུས་པ།

རྣ་ཀོང་། ཞམ་རྩ་གྱི་ཆུན་ཚ། 耳环。

རྣ་ཁྱོག ཞམ་རྩ་ནང་གི་རྡུལ་ཁྱབས། 耳垢，耳屎。

རྣ་ཁྲོང་། ཞམ་རྩ་གྱི་ཐུ་གཱ། 耳孔，外听道：ཁོ་ཆུའི་སྐད་ཅ་ནི་ཁྲོང་དུ་ ཆུག་ པ། 把话说到耳朵里。又谓使人彻底晓喻。

རྣ་ཁེབས། བོད་ཤདའི་རྣ་བ་དང་རྣ་རྩས་འགེབས་ཐེབ། 火门盖。掩盖鸟枪火门上所装引信火药的小铁片。

རྣ་གཡ་བཀང་། (རྟེང) ཤདའ་འཕེན་ པ། 射箭。

རྣ་ཆྱོངས། ཞམ་རྩ་གྱི་ཆུན་ཁྱིག 耳饰。耳上装饰品。

རྣ་ཆྱོད། རྣ་བའི་ཆུན་ཚ། 耳饰，耳严。耳上装饰品。མིང་གི་རྣམ་ གང་ལ་ འཁྲིལ་ བ་ ཅན་ དང་། སྐུན་ཆུན། ཐོས་འཛིན་ཆུན། རྣ་བ་རྡེགས་ཐྲེད། རྣ་བ་མཛེས་ཐྲེད། རྣ་བར་འཁྲིལ་བཅས་སོ།

རྣ་ཆྱོད་ཅན། (ཞར་དུ) ཚ་ཐྲ། 有耳饰者。孔雀的异名。

རྣ་ཆྱོད་གཅིག་པ། (ཞར་དུ) རྣམ་ཐོས་ སྲས། 单耳饰。毗沙门的异名。

རྣ་ཆྱོད་ཤ་ཁོང་། གསེར་དངུལ་སོགས་ལས་བཅས་ བའི་རྣ་བའི་ཆུན། 耳环。用金银所制耳饰品。

རྣ་ཆུབ། ཞམ་རྩ་གྱི་ཆུབ་ཁོགས། 耳后，耳旁，脑后。

རྣ་ཆུབ་ལྷགས་པ། ཞམ་རྩ་གྱི་ཆུབ་ རས་ ཆུག་ བའི་རྒྱང་ལྡང་བཟློ་ཐུ་སོགས་ དོན་ ལྟེ་ ཁྱི་ སྐད་ཆ་ལ་མི་རྟུན་པའམ། སྐད་ཆང་རྩི་འཛོག་མི་ཐྲེད་ པར་ཆུབ་སྐྱེད་ཐྲེད་པའི་དབེ། 耳旁风，耳边风。喻对有益的教导不听从或不重视：བཀའ་ སྩལ་ བཟང་པོ་གདང་བ་རྣམས་རྣ་ ཆུབ་ ལྷགས་ པ་ ལྟེ་ རྩི་མ་ སྐྱེད་དུ་མ་སྐྱེད་ཅིག 莫把有益的教诲当做耳边风而不重视！

རྣ་ཆོག རྣ་སྐྱོག་དང་འདྲ།

ཁ་གཅོད་པ། ཁ་ཅོག་འཕྱེག་པ། 割耳。旧时的一种酷刑。

ཁ་ཐུག ཁ་པ། 耳，耳朵；ཁ་ཐུག་བཀོག་ནས་ཀྱབ་ཀྱི་ལྟད་པ། 割下耳朵补臀部。喻同"挖肉补疮"。

ཁ་ཆ། (1)ཞལ་ཅོག་གི་རྒྱན་ཆ། 耳饰，耳饰。(2)རྡེ་རེར་དང་འབྲེལ་བའི་འཇའ་དྲལ་ཐུ། 短虹。虹的一段。(3)(མངོན) རྡེ་ཁྱིམ། 耳饰。太阳宫的异名。

ཁ་ཆ་གཏབ་ཀོར། ཁ་ཤང་སྐོར་མོ། 耳环。耳上环形装饰物。

ཁ་ཆེན། (1)ཁ་ཅོག་ཆེན་པོ། 大耳。(2)(མངོན) བོང་བྱའི་མིང་། 耳大。驴的异名。

ཁ་མཆོག ཁ་ཅོག་སྟེ་ཞལ་ཅོག་ཀྱང་རེར། 耳，耳朵。

ཁ་ཉན་པ། མོ་པ། 侦探，暗探。

ཁ་གཏམ། གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་གཏམ། 传闻，传说。辗转传递的话：ཐག་རིང་ གི་ ཁ་གཏམ་ཐོས་པ་ཙམ་ཅི་ཟད་ཐུག་ ཅིའང་ དོན་ ཅི་ཡོད། 但闻远道传说，何须随之忧喜？

ཁ་ཕྱག་བསིད་བྱ། ཁ་ཏུབ་ཕྱགས་པ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཁ་ཚེག་ཅན། གཏམ་གང་བྱང་ གིས་ གཡོ་ འཁྱལ་མི་ ཐུབ་པ། 耳稳，耳不软。不轻信别人随便说的话。

ཁ་ཐོས་ལ། བོད་རང་སྐྱང་ཐྲོངས་ཀྱི་ ས། མོ་ རྩྭང་ གི་ཤུ་ ཏུང་ངུ་ཡིན། 乃堆拉。山口名。在西藏自治区亚东县南部。

ཁ་འདབ། ཞལ་ཅོག་གི་ ཤུན་ ཕྱགས་ ཀྱོང་ ཀྱོང་། 耳壳，耳翼。

ཁ་ཐུབས། ཁ་ཁྲང་གི་དུལ། 耳垢，耳屎。མིང་ གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ན་ སྐྱག་དང་། ཁ་བའི་ དྲི་ ཙ། ཁ་དྲི་བཅས་སོ།

ཁ་འཕྱང་། ཁ་ཅོག་གི་ མར་ སྐེའི་ ཤ་ ཚེའ། 耳垂。耳翼下端垂肉。

ཁ་པ། 名词。(1)རྟེན་ཅིང་ཀྱི་དབང་པོ། 耳。听觉器官；ཁ་པ་འགེབས་པ། 掩耳。双手盖着耳朵。ཁ་ཐོས་བཀུ་ལས་ མིག་ མཐོང་ གཅིག་ དགའ། 百闻不如一见。ཇི་ལྟར་བཤད་ ཙང་ཁ་ བར་ རྟེན་པ། 不管怎样说都能听得进去。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་སྐྱ་འཇིན་དང་། སྐྱ་ མི་ གནས། རྟེན་ཅིང་ རྟེན། ཐོས་པ་འཇིན། ཐོས་དབང་། ཐོས་ཅིང་ བཅས་སོ། (2)རི་དྭགས་གནའ་པ། 岩羊，野火羊。獐鹿属野兽。

ཁ་པ་ཀྱོང་ཀྱོང་། (1)ཞལ་ཅོག་ཅིན་ དུ་ འཕྲིང་ཙམ། 耳朵直竖状。(2)རེ་བ་ཅིང་པ། 企望，切望，渴望；དོན་ སྒྲིབ་ ཐོབ་ ཤག་ གིས་ དུ་ ལྟའི་ བར་ དུ་ ན་བ་ཀྱོང་ཀྱོང་བྱས་ནས་ སྐྱག་འདུག 以为定会成功，所以一直热切地渴望到现在。

ཁ་པ་ མཉེན་གས་ ཅོ། (1)གཏམ་ གང་ བྱང་ གིས་ གཡོ་འཁྱལ་མི་ ཐུབ་པ། 耳稳。耳朵不软。喻不轻信人言。(2)ཁ་པ་ མི་ གསང་ བའམ་ དོན་ སྐྱོན་ ཚད་པ། 重听。耳略聋。

ཁ་པ་བཅུད་པ། (མངོན) ཚངས་པ། 八耳者。梵天的异名。

ཁ་པ་ཅན། (མངོན) ཐྲག་དཀར་ཤིང་། 有耳者。娑罗树、芸香树的异名。

ཁ་པ་ཕྱང་ཅོ། གཏམ་ གང་ བྱང་ གིས་ འཁྱལ་ མི་ ཐུབ་པ། 耳稳。耳朵不软。意谓不轻信人言。

ཁ་པ་གཏོད་པ། ཞལ་ཅོག་ཉན་པ། 听，属耳，倾耳而听。

ཁ་པ་རྡེགས་རྒྱབ། (མངོན) ཁ་ཀྱོག 耳骄。耳饰的异名。

ཁ་པ་བྱོ་པ། (སྐད) ཞལ་ཅོག་ཉན་པ། 倾听。

ཁ་པ་ཐྲག་གས་ པ། (སྐད) སྐད་ ཅ་ ལ་ ཞལ་ ཅོག་

གཏོད་པ། 听，竖耳倾听。

རྣ་བ་མེད་པ། (1)བཀའ་བྱ་མི་ཉན་པ། 不听忠告，不受教诫。(2)རྡེ་བའི་དབང་པོ་ཉམས་པ། 聋子，耳聋者。

རྣ་བ་གཅེར་བུའམ། ཞེ་སྒྲ་པ། 逆耳，刺耳，杂声乱耳：དད་པའི་འཁྲིས་སུ་རྣ་བ་གཅེར་ སྒྲ་ཀྱི་སྐད་རྩེར་མ་ཏྲིག 莫在病人旁边吵闹刺耳！

རྣ་བ་ཚ་བོ། ཞེ་སྒྲ་པོ། 絮叨，聒耳，唠叨刺耳，ཆེར་དོན་ཡང་ཡང་བྱེད་རྒྱས་ རྣ་ བ་ ཚ་ བོ་ཅིད་པ། 老谈个人问题，唠叨不休。

རྣ་བ་འཛིན། (མངོན) མཉན་པ། 持耳。船工的异名。

རྣ་བ་སྒྲ་འཕྲིན་པ། ཞེ་སྒྲ་གཉེར་པ། 刺耳，逆耳，聒噪。

རྣ་བ་སྐྱ་བ། (1)རྡེ་བ་གསང་བོ་མེད་པ། 耳沉。听力不佳或听觉迟钝。(2)གཏམ་གང་བྱང་ མི་ ཉན་པ། 不轻信人言。

རྣ་བ་སྙབ་བོ། གང་བཤད་ལ་ཉན་ཅང་མེད་ ཆས་ཅིད་པ། 耳根子软。自己无主见轻信人言；གཞན་ཁྱེས་གང་བཤད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུང་བའི་རྣ་བ་ སྙབ་པ། 附和他人的耳根子软的人。

རྣ་བ་སྐྱ་བོ། གཏམ་གང་བྱང་ཉན་པའང་དགའ་ བ། 耳根子软，轻于听信。喻自无主见，听信人言；འཆལ་གཏམ་གང་བཤད་གང་ཟེར་ཉན་པའི་ རྣ་ བ་ སྐྱ་བོ་ཅིད་པ། 耳根子软，听信流言蜚语。

རྣ་བ་གསང་བོ། (1)སྐད་སྒྲ་གོ་སྐ་ བ། 听觉灵敏。(2)ཐོས་ཆུ་ཆེ་བ། 消息灵通，见闻广博。

རྣ་བའི་ཁྱེ་མཆེད། རྣ་ བའི་ རྣམ་ གེས་ སྐྱེ་ ཞེང་ མཆེད་པའི་དབང་པོ། 耳处，耳入。生长耳识的听觉器官。

རྣ་བའི་ཁམས། སྒྲ་འཇིན་ཅིང་ཀྱི་ རྒྱུའི་མ་ རྟོགས་ ཏེ་རྣ་བའི་དབང་པོ། 耳界。能闻声或感受声音的原因或官能的族类。意指听觉器官。

རྣ་བའི་མངོན་གེས། ཕྱི་རྣ་ བའི་ མངོན་ གེས་ དང་དོན་གཅིག

རྣ་བའི་བཏུད་ཚིག། ཡིད་ ལ་ འབབ་ བའི་ གཏམ་ བཟང་བོའམ་སྙན་པོ། 顺耳的话，悦耳之音。

རྣ་བའི་རྣམ་གེས། རྣ་གེས་དང་དོན་གཅིག

རྣ་བའི་ བྱ་ རྒམ། ཐན་ འདོད་ བའི་ གཏམ་ སྙན་ བོའམ་སྐད་ཅ་ ཡག་ བོ། 甘言，甜言密语。意指中听的话或悦耳之音。

རྣ་བའི་དབང་མངོན། དབང་མངོན་ ཕྱི་ ནང་ གསེས། རང་གི་བདག་ཏུན་རྣ་བའི་དབང་ པོ་ལས་ བྱུང་ ཞིང་ རྟོག་ བྱལ་ མ་ འཕྲུལ་ བའི་ གཞན་ རིག་དབེན་ན། 耳根现识。五种根现识之一。从自己增上缘耳根所生、离分别心、无有错乱之他证分。如听到笛声的耳识。

རྣ་བའི་ཤབ་བོ། དབང་པོ་ ཕྱི་ ནང་ གསེས། རང་འབྱས་རྣ་ གེས་ཀྱི་ ཐུན་མོང་ མ་ ཡིན་ བའི་ རྟེན་ ནམ། བདག་ཏུན་དུ་ གྱུར་བའི་རིགས་སུ་གཏན་ བའི་ ནང་གི་གཟུགས་ ཅན་དུ་བས་པ། དབྱིབས་ཀིང་ ཙོ་ག་གཅུས་པ་ཁུ་ བྱའོ། 耳根。听觉器官。五根之一。属于成为能生自果眼识不共所依或增上缘之净色，形如扭曲之桦木疖。

རྣ་བའི་ དབང་ པོ་ གཟུགས་ ཅན། རྣ་ བའི་ དབང་པོ་དང་དོན་གཅིག

རྣ་བའི་ཚེང་མ། ཚམ་ ཅོག་ ཐུན་ མི་ འདོད་ བའི་ སྐད་ ཅ། 粗恶言语，刺耳的话；དོན་ མེད་ རྣ་ བའི་ ཚེང་མ་འདེབས་མི་ རུང་། 不可无故口出刺耳之言。

རྣ་བའི་ཁྱམ། (1)སྒྲའམ་སྐད་ཅ། 声音，语言，话。(2)རྣ་བའི་ལས་ཚམ་ཐོས་ཀྱི། 听闻。耳所经闻；སེམས་ཅ་དེ་འདྲ་དུ་བར་རྣ་བའི་ ཁྱམ་ དུ་ ཐོས་ མ་ཚུང་། 耳里从未听过那样的话。

ཉན་བདེ་འཇེབས་པ། ཡིད་དུ་ འོང་བའི་ གཏམ་ སམ་ཟླ། 悦耳，和雅。

ཉན་བདེ་བའོ་བ། རྒྱ་ལ་འཐད་པ། 中听，顺耳。

ཉན་བདེ་མོག་པ། ཐོན་པ། 听。

ཉན་བདེབས་པ། གཏམ་ཡིད་ལ་འཇུག་པ། 中听，顺耳。

ཉན་བདེ་མི་འཇོག་པ། རྒྱ་ལ་མི་ འཐབ་ པ། 不中听，不入耳：གཏམ་ནུ་བདེ་མི་འཇོག་པ་དང་། ཆུ་ཚོད་བདེ་མི་ཟོང་བ། 话不入耳，水不落槽。

ཉན་བདེ་གཅན་པ། ནུ་བདེ་གཅོད་པ། 聒噪，言语刺耳：མི་མང་ཁ་མང་ནུ་བདེ་གཅན་ཆེ། 人多话多，甚为聒噪。སྙིང་ཐུའི་གཏམ་ནུ་བདེ་གཅན་པ། 不听忠告之言。

ཉན་བདེ་གཟོན་པ། བཀྲོ་བ་ནུར་གཟོན་ཏེ་མི་ཐུབ་པ། 不听从。不听吩咐或不受劝勉：བཤད་ཚོག་བཟང་པོ་ཐུ་ནུ་བདེ་གཟོན་བདེ་བྱས་པ་ཐབས་པ་ ལ། 没有听从好言劝告，多么可惜！

ཉན་བདེ་བཙུན། (མངོན) གཡོ་ཅན། 耳语。狡诈者的异名。

ཉན་བདེ་ཐྱོང་བ། མམ་ཅོག་ལ་ཐོས་པ། 入耳，听到。

ཉན་ཁུག ཙམ་ཅོག་གི་ཁུ་གཡ། 耳孔。

ཉར་དབང་། ནུ་བའི་དབང་པའི་བསྡུས་ཚོག

ཉར་ཐུག ནུ་བའི་ཀྲང་ཐུ། 耳底。耳之内部。

ཉར་ཐུབས། ནུ་ཀྲང་གི་ཐུབས་སྒོང་། 外听道，耳管道。

ཉར་ཐྲོང་། (སྐྱེ) མདེབ། 子弹，箭头。

ཉར་རྩ། (1)ནུ་ བའི་ ཙ། 耳际血管。(2)ནུ་ བའི་ འཁིས། 耳边，耳际。

ཉར་རྩུ་ཐུབ་འཇེབས། གཉན་ནད་རིགས་ ཤེག་ ཟླ། ནད་ཀྱགས་ཐུ་ནུ་བའི་རྩའི་འཁོར་དུ་ ཐུབ་ འདེབས་པ་ཕྱང་ཐྲོངས་པ་ཞིག 流行性腮腺炎。风火瘟疫之一。症见耳根肿胀如气鼓。

ཉར་སྟེ། ཙམ་ཅོག་གི་རྩེ་མོ། 耳尖。耳壳上部高处。

ཉར་ཐུལ། མེ་མདའི་ནུ་ ཐུལ། 火门药。鸟枪火门上的引信火药。

ཉར་ཞབས། ཙམ་ཅོག་གི་མར་ལྟེ། 耳垂。耳下垂肉。

ཉར་ཁྱངས། ནུ་བའི་ནང་ནས་ཀྱག་པའི་ཐྲོ། 耳鸣。

ཉ་གཡག གཤོག་དང་འདྲ།

ཉ་རྩེ། (1)གཤོད་གཡག་གི་དུ་ཅེ། 岩羊角。(2)ནོ་ རོ་དང་འདྲ། (3)(རྩེང) འཁྲིག་པ། 性交，交媾。

ཉ་རོལ། (ཐུལ) དཀར་རག་དང་ ཀུ་ ཆོས་ བཟིས་ པའི་ཆོན་ མདོག 浅紫色。白粉调和紫红颜料所成颜色。藏画中常用颜料之一。

ཉན་ཐོས། ནུ་བ་ལས་ཀྱི་གཏུགས་ ཀུ་ བགོད་ པ་ ཟླ། ནུ་བའི་ཐོས་ཀྱི། 耳，听闻，所闻：ནུ་ལས་དྲ་མི་འཚོ་བའི་གཏམ་ལའང་ ཐུ་ དགོས། 不入耳的话也要听。ནུ་ལས་བཏུང་དེ་སེམས་ལ་བཅས་ནས་དགའ་བ་ཞུས་པ། 听在耳里，喜在心里。

ཉན་ཐོས་དྲ་རོང་བ། (1)ཙམ་ཅོག་ལ་ ཚོ་ བའི་ ཐོས་ པ། 听到。(2)རྒྱང་ ཆ་ སེམས་ ལ་ འཐུང་ བའི་ནུ་བ་བཅས་པ། 中听，顺耳。

ཉར་ཁོང་། ནུ་ཞུག། 耳环。环形耳饰。

ཉར་གཤ། ནུ་བའི་ནོག་གི་བགས་འཇང་། 耳垂。耳翼下端垂肉。

ཉར་ཤེས། ནུ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཟླ། ཞུན་ངང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉིད་ ནུ་ དབང་ ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ངང་ཁུལ་དུ་ཐུར་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཀྱི་རྫོང་ཁ་ བཅད་ཀྱི་ རོ་ བོ་ ངང་སྟོབས་ཀྱིས་ མཐོང་ བའི་ རིག་པ། དབེར་ན། གཏམ་སྐད་ཚ་ རྟེན་ཅིང་ཀྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། 耳识。依各自不共增上缘耳根而生、自力能了别自境声处体性之识。如闻语言之耳识。

ཉར་གཤོག་ག ནུ་བའི་འདབ་ཐུམ་ཀྲོང་རྡེ་བ། 耳轮，耳翼。

ཚ་སྐྱོང་གྲོག་སྒྲངས། 向公布明白。宣读文告，使明白知晓。

ཚག་ 名词。脓，脓水：ཚག་དྲི། 脓味。ཚག་འབྱུས། 脓疮。ཚག་བཙིར་བ། 挤脓。

ཚག་ཁྲག་པ། ཚག་ཆགས་པ། 化脓：མི་ལ་ཚག་ཁྲག་པ། 疮已化脓。

ཚག་ཁྲག ག་ཁྲག་དུལ་ནས་དཀར་མོར་གྱུར་པའི་ཚག་དང་ཞུས་ཀྱི་ཁྲག་དམར་མོ་ གཉིས་ཀྱི་ བསྲུས་ཚོག 脓血。脓和血。

ཚག་བཀྲོལ་བ། ཚག་བཏོན་པ། 挑脓。

ཚག་ཟོག་གཙག་འབེལ། གནད་ལ་འབིལ་ བའི་དབྱེ། 针扎脓包。喻一针见血，恰中要害。

ཚག་འདོན་གཙག་ཟུ། ཚག་ཁྲག་པ་གཅག་ཟུད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཅིག 破脓扦子。割开已经成熟的脓疮所用器械。

ཚག་འདྲིན་པ། མིའི་ཚག་འཐེན་པའམ་འདོན་པ། 挤脓，挑脓。

ཚག་འབྱམས་པ། ཚག་ཁྲབ་པ། 疮熟化脓。

ཚག་སྨིན་པ། རྗེལ་རན་པའི་ཚག་རྩིངས་པ། 疮脓成熟。

ཚག་གཙག་པ། མི་ ཁང་ གཏུང་ བཏུབ་ སྟེ་ ཚག་འདོན་པ། 刺脓。割疮排脓。

ཚག་འཇོག་པ། (1)ཚག་རང་བཞིན་ གྱིས་ འབབ་པ། 流脓。(2)སྣ་རྩད་ཀྱི་ ཟབག་ཅིག 化脓性鼻窦炎病。

ཚག་གཌམ། འཚོ་བའི་ ཡོ་ བྱད་ བཅུ་ གསུམ་ གྱི་ རང་ གཤེས། དགེ་ སློང་ ཆག་ཅན་ གྱི་ ཤ་ ལ་ སྐུང་ ཀེ་ བགོ་ བའི་ ཚོད་ ཟླ་ གོས་ དང་ མཉམ་ བའི་ ཡོ་ བྱད་ ཅིག 护脓衣。十三资具之一。比丘用以遮护身有脓疮者，尺度与上衣同。

ཚག་ཁུག། ཚག་དང་ཁ་ཁུག། 脓痰，脓和痰。

ཚག་གྲང་། དུལ་ཆག་ཏི་ང་བ། 脓臭。化脓发臭：རང་ དུལ་ ཆག་ སྐྲངས། 尸体脓臭。ཆག་ སྐྲངས་ སུ་ གྱུར་ བའི་ ཚ་ རྐྱེང། 化脓发臭的旧疮。

ཚག་ལས་པ། (རྟེང) ཚག་དུ་ གསུར་པ། 化脓，灌脓浆。

ཚང་། (རྟེང) ཞིང་། 田，田地，土地。

ཚང་ཆལ། ཞིང་ཆུ་ སྟོམས་ཆེད་དུ་ བཅོས་ པའི་ ས་ འཐུན་ གྱི་ ཟླང་། 畦埂。为求灌溉均匀，在田间画分小区段的围埂。

ཚང་མ། ཞིང་ཆུ་ ཁོད་ སྟོམས་འགྱེས་ བདེའི་ ཆེད་ དུ་འཐེན་པའི་ ས་བཅད། 名词。畦。为使灌溉均匀，在田中以土埂所作区段。

ཚང་སྐྱེག ཞིང་གའི་ རྣང་བཅད་བར་ གྱི་ ས་ ཁོངས། 畦田。田间以田埂划分的小区段。

ཚབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བརྟན་པས་པ། བརྟན་པ།། ཆགས་ཝེམས་ ཀྱིས་ འཐོབ་ འདོད་ པའམ་གཞན་ རྒྱུར་ བརྩམ་ པ། 贪图，贪得，贪婪：ཚེར་ གྱི་ བཏང་ བའི་ ཁོ་ ནང་ བརྟན་པས་པ་ ཇི་ ཙམ་ཞིག་གས་རེད། 一味贪图个人利益是可耻的。

ཚམ་ཀྱད། རྟག་པ་ ཀུན་ ཏུ་ དུས་ སོགས་ ཤེས་ ཐ་ མཐའ་དག 随时随地，一切种相。

ཚམ་ཀྱད་མངོན་རྟོགས་རྩོལ་ཟུགས་པ། རྟག་ ཀུན་ མངོན་རྟོགས་སྦྱོར་བའོ། 正等现观，正等加行。

ཚམ་ ཀྱད་ མངོན་ རྟོགས་ སྦྱོར་ བ། ཤཱཀྱ་ཐུབ་ཀྱི་ རྟོགས་ པ་ ལ་ རང་ དབང་ ཐོབ་ བར་ ཐ་ བའི་ ཕྱིར་ མཁྱེན་ པ་ ཀུན་མ་ ཉི་ མེད་ སྤྲོས་ པ་ དང་ བྲལ་བའི་ རང་ བཞིན་དུ་ བསྒོམ་ཏེ་ མཁྱེན་ཀུན་ཀྱི་ རྣམ་པ་ བཅུ་ དང་ དོན་ ཀུན་ སྤྲོམ་ པའི་ ཚེས་ རབ་ ཀྱིས་ ཐིན་ བའི་ ཚེམས་ དབའི་ རྣལ་འབྱོར། ཚེར་ ཕྱིན་ དངོས་ པོ་ བཅུད་ ཀྱི་ ཡ་ ཀྱལ། 正等加行。为于三智所证获得自在，总摄三智自性无生离诸戏论，以修一百七十三种行相之慧所摄大乘圣者

瑜伽。智度八事之一。

རྣམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན། 普善，完全净妙，现空无别。

རྣམ་དཀར། (1)དགེ་བའི་ལས། 善，善业。(2)ཁ་དོག་ཤེལ་ཏུ་དཀར་བ། 纯白。颜色洁白。

རྣམ་བཀྲ། རྣམ་པར་བཀྲ་བའི་བསྡུས་ཆོག

རྣམ་མཁས་མ། བྱང་ཆེད་ཤེས་ལྡན་མ། 聪明的妇女。

རྣམ་མཁྱེན། (1)སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་མངའ་བའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། ལྷ་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་ཤིན་ཏུ་མ་གཏིག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་མཁྱེན་པ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་པོ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་ཅུལ་ཞེག 遍智。唯佛始有的一切种智。能于一刹那顷现见诸法如所有性，尽所有性的究竟智慧。智度八事之一。(2)སེམས་ཀྱི་ཞེ་ས། 尊意。心意的敬语；རྣམ་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱོང་ཆེན་པོར་ཡུད་ཙམ་མངའ་བ་མཁྱེན། 敬祈尊意稍予垂察。书牍用语。

རྣམ་མཁྱེན་ཀྱི་ཚོས་བཅུ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུ་ལས་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཆོས་སུམ་ཅུའི་ཁྱད་ཆོས། རྣམ་མཁྱེན་མཆོག་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་བཅུ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་ཤེམས་བསྐྱེད་དང་། གདམས་ངག་དང་། ཏེས་འཕྲིད་ཡན་ལག་དང་། སྒྲུབ་པའི་རྟེན་དང་། སྒྲུབ་པའི་དམིགས་བ་དང་། སྒྲུབ་པའི་ཚེད་དུ་བྱ་བ་དང་། ཚེ་སྒྲུབ་དང་། འཇུག་སྒྲུབ་དང་། ཚོར་སྒྲུབ་དང་། ཏེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་བཅས་བཅུའོ། 遍智十法。智度七十义中属于三智所有三十法之十种标志遍智者：大乘发心、教言、抉择支、成就所依、成就所缘、成就所为、披甲成就、入修、资粮成就和定离成就。

རྣམ་གངས། རྣམ་གྲངས་གནད་མཛོད་ཀྱི་བསྡུས་ཆོག

རྣམ་གྲངས། (1)མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བའམ་རྣམ་པ། 品类，差别，门类。旧译异名、异门；མིང་གི་རྣམ་གྲངས། 不同的名称。དུས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། 不同的时间。ཡུལ་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། 地区的差别。དོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། 不同的事物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མིང་གཞན་དང་། རྣམ་པ་ཐ་དད་སྡུ་ཚོགས། རྣམ་པ་མང་། སོ་སོ་བཅས་སོ། (2)བརྩི་བྱའི་གྲངས་ཀ། 数目。

རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཀུན་བཏགས། རང་བའི་དང་ཐུབ་པར་ཀྱི་གཞི་རང་མཚན་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྣང་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཀུན་རྫོབ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ། 差别遍计，差别假立。本质、表象虽然自象现似实有、实际非有的一切世俗有为法。

རྣམ་གྲངས་ཅན་པ། གྲངས་ཅན་པ་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་གྲངས་བརྗོད་བའི་རྒྱུན། དོན་རྒྱན་ཀྱི་དང་གཞས་ཤེག་སྟེ། འདོད་པའི་དོན་བསྒྲུབ་ཐུགང་ཞེག་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་པར་དེ་ཉིད་འགྲུབ་ཀྱིང་གཞས་ཤུགས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གཞན་ཞེག་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 托词修饰法。不直说所欲说事，而从其他方面巧妙立言，以修饰其文词。意义修饰法之一。

རྣམ་གྲངས་ཐ་དད་པ། དོན་གཅིག་ལ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ་སོར་ཡོད་པ་སྟེ་དཔེར་ན། རྟ་བདུན་དབང་པོ་དང་། སྡུ་ཚོགས་ཤིང་རྟ་དང་། ཚ་ཟེར་ཅན་དང་། ཉི་མ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མིང་གི་མངོན་བརྗོད་རྣམས་སོ། 别名异。同一事物有各种名称差别者。如七马主、种种车、热光者、太阳等名异而物同。

རྣམ་གྲངས་བསྡུ་བ། ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་ཚན་མིང་བཅུ་སྡུ་ཚོགས་བསྡུ་བའི་བམ་པོ་ཞེག 《摄异门分》。无著论师所著《瑜伽师地论》五分之一。书中收集种种有关词语。

རྣམ་གྲངས་བའི་ཀུན་བཏགས། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ནང་གཅིག། རྟོག་པ་ལ་སྣང་བའི་དོན་ཐུན་རྣམས་དང་མེད་པ་གསལ་སྣང་ཡུ་བྱ། 差别遍计所执。遍计所执性之一。思维分别中现起的概念和现见的无有等。

རྣམ་གྲོལ། རྣམ་བར་གྲོལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཚིག

རྣམ་གྲོལ་སྡེ། ཀུ་གང་ཀྱི་བརྡོ་ཏ་ཛེག་སྡེ། 古印度一佛学家，为世亲论师弟子，是《般若二万五千颂显明论》著者。

རྣམ་གྲོལ་མིག (ཨངོན) ཁྱམ་བྱ། 解脱眼。猫的异名。

རྣམ་གྲོལ་ཙེ་ཤེས། ཐེག་གཉིས་ཐབས་བའི་གཅིར་བ་མཐར་གྱུག་སྡེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་བའི་ཙེ་ཤེས། 解脱智，极解脱智。永断二障的究竟鉴察力。意指一切种智。

རྣམ་གྲོལ་ལམ། རང་རྒྱུ་བར་ཆད་མེད་ལས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་བྱུང་བའི་མཁྱེན་པ། 解脱道。紧接自因无间道后所生智。

རྣམ་རྒྱལ། ཤར་རྣམ་རྒྱལ་སྡེ་རྩོང་ཁེག ཀཅང་གཞེས་ཀ་རྩེའི་བྱང་ཤར་ངོས་དང་ཡར་བྱང་ཀཅང་བའི་བྱང་ངོས་སུ་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་རི་རྩོན་དུ་ཡོད། 南木林。清代译作朗林。县名。又称响朗林。在后藏日喀则东北，雅鲁藏布江北岸，县人民政府驻任伍村。

རྣམ་འགྱུར། (1)རྣམ་པ་སྟོན་སྣང་ངོས། 姿态，面貌，表情，态度，气概：རྣམ་འགྱུར་གསར་པ། 新气象。རྣམ་འགྱུར་སྐྱུ་བོ། 惨象，愁苦象。འཇིགས་ངམ་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཤིག་པ། 威风扫地。སྐྱུ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཤིག་པ། 愁容消失。(2)(ཨངོན) ལྕགས་ཁྱི་སྟག་ལོ། 庚寅年、铁虎年的异名。

རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གཞེས་ཤེག་སྡེ། རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལས་འབྲས་ཀྱི་འདོད་བའི་དངོས་པོར་འགྱུར་བ་སྟོན་བའི་རྒྱུ་ཤེག 变化因。说明从可爱原因，辗转变化，发生不良后果的修辞方法。因由修饰法之一。

རྣམ་འགྱུར་གྱི་དཔེ། དཔེའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གཞེས་ཤེག་སྡེ། དཔེ་ཅན་དོན་ཀྱི་དངོས་པོ་གང་ཞེག་དཔེའི་ནང་ནས་གསར་དུ་བཏོན་པའམ་ཕྱུང་བ་བཞེན་དུ་རྣམ་འགྱུར་ཤེད་དུ་འོང་བར་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 姿态喻。形容被比事物姿态，有如新从比方中脱然分出的修辞方法。譬喻修饰法之一。

རྣམ་འགྱུར་སྟོང་བ། ཤེགས་ཉེས་སམ་དགའ་སྐྱག་གི་བཅུ་ལྟ་སྟོན་བ། 表示，表态，表情，对待：དཔའ་བོའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་བ། 表现出英雄气概。མཁས་པ་ཡིན་ཁུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་བ། 冒充行家。གདུང་སེམས་མཉམ་སྐྱེས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་བ། 表示同情。

རྣམ་འགྱུར་མཛེས་བ། (1)མདོག་དཀྱིབས་ཤེད་བ། 容颜美好。(2)བྱ་སྤྱོད་ཤེགས་པ། 举止大方。

རྣམ་འགྲེལ། (1)འགྲེལ་བཤད། 注释，注脚。(2)ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། 《释量论》。因明学一著作名。

རྣམ་རྒྱལ། (1)མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་མནན་ནས་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁ། 胜利。压倒一切对立面取得的胜利。(2)(ཨངོན) ཆུ་སྦྲུལ་ལོ། 癸巳年、水蛇年的异名。

རྣམ་རྒྱལ་ཁང་བཟང་། གོང་ཁྲི་ཤུ་ན་རྩུག་བའི་དབུས་ནས་ཤོད་བའི་ཤུའི་དབང་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཁ་ཅིག 尊胜宫。帝释天所居宫殿名，在善见城中央。

རྣམ་རྒྱལ་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་བཀྲ་ཀྱི་ཀ་ཀྱལ་ཞེག་སྡེ། ཡང་ས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་གྲུབ་

བའི་དཔང་པོས་སྐུ་ཚེའི་འདུ་ཤེད་རྒྱ་བ་གསུམ་དུ་ཕྱིན་ཏེས་བརྒྱབས་བའི་ཚེ་བཞེངས་བའི་མཆོད་རྟེན་རྒྱས་པོ་བང་རིམ་གསུམ་པ་ཅན། 尊胜塔。八大宝塔之一。释迦牟尼为使寿量延长三月而加持时，在毗耶离(广严)城中所建佛塔。塔身圆形，分为三层。

རྣམ་རྒྱལ་བུམ་པ། བྱམ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དཔང་བསྐྱངས་སྐབས་བྱམ་པ་ལྟེའི་ནང་གེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱམ་བའི་བྱམ་པ། 尊胜瓶。以宝瓶曼荼罗授灌顶时的佛陀宝瓶。五宝瓶之一。

རྣམ་རྒྱལ་མ། ལྷ་ཞིག 尊胜佛母。

རྣམ་རྒྱལ་ཚེ་སྒྲུབ། བྱ་རྒྱུད་ནས་རྒྱལ་ལྷ་དཀྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་རྒྱལ་བའི་ཚེ་གཞིག 尊胜延年法。佛教徒依靠事续尊胜九尊的佛事以求延年益寿的一种宗教活动。

རྣམ་རྒྱས། (སངས་) ལྡོན་ཤིང་། 茂盛。树木的异名。

རྣམ་སྐེག་མ། ནམ་འགྱུར་བཟློད་པའམ་ཁྲིབས་རྒྱས་ཅན་མ། 美人。容貌美好的女人。

རྣམ་འགྲེལ་རྒྱུ་ཀ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དེ་ཀ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཞེས་བའི་བསྟན་མིང་། རྒྱལ་ཚབ་དང་མ་རིན་ཆེན་ཤེས་བརྩམས། 《定量论疏》。为《显佛意趣定量论疏》之省称。杰擦·达麻仁钦著。

རྣམ་གཅོད་ཀྱི་ཐུན། ཁོ་ན་དང་། རྟེན་ཕྱ་བྱའི་ཚིག་ཕྲད། སྐྱོང་རྩལ་ཀྱི་དབང་གིས་གཞི་གང་ལ་ཆོས་གང་མི་ལྡན་པའམ། གཞན་ལ་ལྡན་པ་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་ཐུན་དེ། 限制词。规定某一范围的虚词，如"只"、"惟"、"即"等虚词可用以表示某处不存在某一事物或否定某处具有其他事物者。

རྣམ་བཅད། (1)ཐུ་ཌ་ལས་ འདས་ པའི་ ཐིག་ཀོར་ཏེ། ལེགས་སྐྱེར་ཀྱི་ཐིག་ ཀོར་ རྟེས་ བཅིངས། 涅槃点。梵文中一种字符，用上下重叠二圆圈表示，藏译梵咒亦沿用此。(2)བྱེས་རྟོགས་རྩལ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞེག་སྟེ། གཞི་དེ་ཆོས་དེ་ཡིན་པར་ཡང་རྣམ་པར་ཅན་ཡིན་ཏེ་ཤེས་ཤིང་རྟོགས་ པའི་ དོན། དབེར་ན། གཞི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་བྱེས་དངོས་སུ་མེ་རྟག་པར་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་ན། བྱེ་དེའི་ངོར་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཡང་རྣམ་པར་ བཅད་ བའི་ དོན་ཏོ། 否定，否认。认识活动的方式之一。对于一种事物，除去其是而确认其非。如对于瓶，为求心从正面认识其是无常，则于心中除去或否定其为有常。(3)(སངས་) ཉི་མ། 决断。太阳的异名。

རྣམ་བཅད་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར། སྦྱ་རིག་པ་ལས་བྱང་ བའི་ ཚིག་ དཀ་ གི་ མཚམས་ སྦྱོར། 涅槃点拼合。

རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན། རྟ་ཀྱ་མ་ ལ་ ཤ་ ར་ ཚེ་ཞེས་པ་ལ། 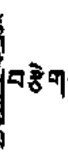 ཡི་ གེ་ བཅུ་ཚོགས་ མ་ འདི་ འདྲ་ ཞེག་སྟེ། རྟེད་གཞལ་ཡས་ཁང་གི་བོད་གཞི་བྱང་མེ་རྩ་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞེ་ཡ་ར་ཤ་ལ། རི་ར་བ་གཞལ་ཡས་ཁང་བཅས་པ་མ། བཅུད་པ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཤུ་རྣམས་ཀྱང་། ཐུགས་དཀྱིལ་ཀྱི་ཤུ་རྣམས་ཏེ། བདེ་ཆེན་འཁོར་བའི་ལྟའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་ཐིག་ལེ་ནུ་དཔྱི་རྟེད་བརྟེན་པའི་ ཤུ་ རྣམས་ མཆོད་ བར་བྱེད་པའོ། 十相自在。由七个梵文和三个图形联合组成。标志密乘本尊及其坛场和合一体的一个图文，ཡ་ར་ཤ་ ལ་四字，顺次标志所依无量宫房基风、火、水、土四轮，མ་字标志须弥山及无量宫；ཀྱ་字标志诸能依者身、语、意本尊；ཏ་字标志胸轮诸本尊；新月、圆点及竖笔形，顺次标志顶轮本尊之身、语、意。

རྣམ་འཇོམས། (1)ཕུང་མེད་དུ་ གཏོར་ བ། 摧毁，歼灭。(2)ཕུང་བའི་ཤུ་ཞེག 摧破金刚。

རྣམ་རྟོག (1)ཤེས་ཀྱི་འཆར་གྱི། 思量，计虑，想象，幻想。佛书译为寻思、分别心。(2)དོགས་པ་དང་། ཞེ་ཆེས། 忌讳，疑虑：རྣམ་རྟོག་ཚ་བ། 忌讳多。རྣམ་རྟོག་ཅན་ལ་འབྲེ་དགུ་འཁོར། 诸魔纠缠多疑者。དང་བདེན་ཀྱི་ལས་ དོན་ ལ་ཉུང་བཅོན་ ཆེ་བསྒྲུབ་ བྱས་ན་ འགྲུབ་ མིན་ཀྱི་ རྣམ་རྟོག་མི་དགོས། 从事正义的事业，只管积极进行，能否成功，勿庸置虑。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ རྟོག་དང་། རྟོག་པ། རྟོག་དཔྱོད། དན་པ། ཡང་དག་རྟོག མིད་ཀྱི་ལས། མིད་ གཞུངས། མིད་ལ་བྱེད་པ། ཤེས་ཀྱི་ ཚིངས་སྒྲུབ། བས་ མནོ་ བཅས་སོ།

རྣམ་རྟོག་རྩུ་བ། གཏི་མུག་གས་མ་རིག་པ། 痴，愚痴。蒙昧无知。

རྣམ་རྟོག་ལངས་པ། རེ་དོགས་སོགས་ཀྱི་ བས་ ཆོག་ ཏུ་ ཤར་བ། 起疑，心里犯疑。由于忌讳生起的疑心：ཁ་རོག་ཀྱི་ཐོག་སྣང་ཐོས་ནས་རེ་བའི་ རྣམ་རྟོག་ལངས་པ་དང་། ཉན་པའི་ཐད་ སྣང་ ཐོས་ནས་ དོགས་པའི་ རྣམ་རྟོག་ལངས་པ། 听到鸦报喜，心生希望；听到鸦报忧，心里犯愁。

རྣམ་རྟོག་སྐྱེང་བ། བར་ཆད་ སོགས་ ཀྱི་ ཉེན་ ཁ་ སྐུལ་བའམ་དོགས་པ་ཟ་ དུ་ ལཏྟ་པ། 使人犯疑，使生疑虑：སྐད་ཆ་ངན་པ་བཤད་ནས་ མི་ ལ་ དོན་ མེད་ རྣམ་ རྟོག་ སྐྱེང་བ། 口上乱说，使人无故生疑。

རྣམ་གར། (1)སྐྱེས་བུ་ དམ་ པའི་ མཛད་ སྟྲུང་ ཤ་ ཆུས་ཀྱི་ཁཐུང་ངམ། རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་བསྟན་ བཅོས། 传记，高僧传。记载宗教徒事迹的著作。(2)རྣམ་གྲོལ། 解脱。

རྣམ་ གར་ སྐོར་ གསུམ། རྣམ་ པར་ ཐར་ པའི་ སྐོར་ གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

རྣམ་གར་བརྒྱད། སྐྱེས་བསྒྲུབ་ཅེད་པའི་ སྐྱེས་ པ་ ལས་ རྣམ་པར་ ཐར་ པ་ཆུང་དེ། གཟུགས་ཅན་ གཟུགས་ལ་ལྟ་བའི་ རྣམ་ ཐར་དང་། གཟུགས་མེད་ གཟུགས་ལ་ལྟ་བའི་ རྣམ་ ཐར་དང་། སྡུག་པའི་ རྣམ་ ཐར་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ རྣམ་ ཐར་བཞི་དང་། འགོག་པའི་ རྣམ་ ཐར་ཏེ་ བརྒྱད་དོ། 八解脱，八背舍。八种脱离神变障碍之定：有色观色定、无色观色定、净色定、四无色定和灭尽定。

རྣམ་ གར་ གཏམ་ པ། སྐྱེས་ བུ་ དམ་ པའི་ མཛད་ རབས་ ལ་ ཆུས་ཀྱི་ གཞུང་ ནས་ བྱང་ བའི་ ཚིགས་ བཅད་དབྱངས་སུ་ ལེན་པ། 唱书词。藏戏中引吭高唱剧本或传记里的歌词。

རྣམ་ གར་ དད་ པའི་ འཇུག་ ངོགས། རྗེ་ བཙུན་ ཙོང་ཁ་ པ་ ཆེན་ པོའི་ རྣམ་ གར། 《宗喀巴传·起信津梁》。十五世纪中，宗喀巴弟子克珠·格勒白桑著。

རྣམ་ ཐོས། མང་ པོ་ ཐོས་ པའམ་ ཆུ་ ཆེར་ ཐོས་ པ། 多闻，见闻广博。

རྣམ་ ཐོས་ ཀྱི་ བུ། རྣམ་ ཐོས་ སྐས་ དང་ དོན་ གཅིག

རྣམ་ ཐོས་ སྐས། (ཨཱཡུཥྨཱན་) ཆུལ་ ཆེན་ རྣམས་ བཞེའི་ ནང་ གསེས་ རྣ་ བ་ ཀྱི་ བྱང་ ངོས་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཆེན་ རྣམ་ བྱང་ གི་ ཐུགས་ སྲིང་། 多闻子。梵音译作毗沙门。佛书所说北方一神名。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀྵང་ པ་ གསུམ་ ལྡན་ དང་། ཆུལ་ ཐིའི་ ཆུལ། ངམ་ བཟོས་ པ། གཉེར་ ཀྱི་ བདག་ དཔོན་ བྱེད། ནོར་ ཀྱི་ བདག་ ནོར་ སྦྱིན་ ཆུལ། ནོར་ སྦྱིན་ འབྱེད་ པ། ནོར་ ཅན། གནས་ སྐྱང་ ཐོ། གནོད་ སྦྱིན་ ཆུལ། རྣ་ ཆུད་ གཅིག་ པ། རྣམ་ ཐས། དཔལ་ གཉེར། བྱང་ གི་ སྐྱོང་ སྐྱང་། བྱང་ སྐྱོང་ ཤ་ ཀྵི་ ཚངས་ འཕེལ་ བས། མི་ ལ་ ཞོན། མི་ གཡ། མི་ གཡ་ གསུམ་ སྐོགས་ པ། མི་ དེ་ ཆོས་ ལྡན། ཆ་ གསུམ་ པ། བོད་ ཡིག་ ཆ་ བོ། རིན་ ཆེན་ སྐྱིང་ པོ། ལུས་

ངན། གསང་བདག་བཅས་སོ།

རྣམ་དག རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ་ཉེས་སྐྱོན་དང་ བྲལ་བའམ་ཡང་དག་པ། གཙང་མ། 清净，纯洁，纯净，真诚，笃实。

རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ། ཐེག་ཆེན་ཟག་མེད་ སྒོམ་ལམ་གང་ཞིག་ཟློག་པའི་མཐར་ གྱུར་གྱི་ རྒྱུ་ བྱུང་བའོ། 清净修道。成为究竟断德因之大乘无漏修道。

རྣམ་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་ འདུལ་ བའི་ བཅུམ། བོན་གྱི་སྤྱད་པའི་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤེས 《净戒毗奈耶集》。记载苯教修行持戒的书名。

རྣམ་བདུན་གྱི་ཧིགས་པ། བདག་ དང་ ཤེང་ རྟ་ དབེ་ དོན་ སྤྱང་བའི་ སྒོ་ནས་བཤད་དེ། ཤེང་རྟ་དེ་ ཤེང་རྟའི་ ཡན་ལག་རྣམས་དང་དོན་ གཅིག་ དང་ ཐ་ དད་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་བཞིན་དང་། ལྡན་པ་ དང་ལྡ། ཚོགས་པ་དང་དབྱིབས་གཉིས་ཀྱི་ བདུན་ གྱི་ཆ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གཉིས་ལ་ཡང་ཡོད། 七相道理。以车喻我，由七种道理进行分析：车与零件，是一，是异，是零件依车，是车依零件，是车中有零件，是零件累积为车，是其总形为车？如是确定车无自性，人无我性亦复如是。

རྣམ་བདེན་པ། སེམས་ཙམ་པའི་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་ཚང་ གསེས། ཕྱི་དོན་བདེན་དངོས་སུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ དབང་ ཤེས་ལ་སྣང་བ་ལྟར་ སེམས་ སུ་ བདེན་ པར་ འདོད་པའོ། 实相派，唯识实相师。唯识师两派之一。此派虽不承认所取境为实有，但承认如根识所现为实识有。

རྣམ་འདུལ། (རྟེ་) རྣམ་པར་འདུད་པ། 敬礼，恭敬，鞠躬。

རྣམ་འདུད། (1)དབ་ དུ་ གུས་ པ། 极恭敬。(2)〈ཕིནདུག〉གསེར་གྱི་རྡོ་བདུན་གྱི་ཁ་ཅུལ། རྡེའི་རྩེ་དབུས་ཀྱི་ཐུགས་ལ་འདུད་ པར་ ཚོད་ བས་ རྣམ་འདུད་དང་། རྡོ་རིར་དཔག་ཚད་ལྷ་འབྲི་ལྷ་ཕྱི་ཉི་ཤུ་ཚ་ཞེ་དང་། མཐའ་སྐོར་དུ་ས་ ཁ་གཉིས་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཆག་ཁྲི་ཚོད། 象鼻山。梵音译作毗那多迦。七金山之一。山峰向内倾斜，故名。山面各广五十五万二千五百由旬，周二百二十一万由旬。

རྣམ་འདྲེན། རྣམ་པར་འདྲེན་པའི་བཤེས་ཆེན

རྣམ་འདྲེན་ལྔ་པ། (མངོན) བྱམས་པ་ མགོན་ པོ། 第五导师。弥勒菩萨的异名。

རྣམ་འདྲེན་བཞི་པ། (མངོན) ས་ཀྱ་ཐུབ་ པ་ གྲུབ་ པ། 第四导师。释迦牟尼佛的异名。

རྣམ་གནས། (མངོན) ཉི་མ། 遍住。太阳的异名。

རྣམ་གཙོན། (མངོན) ལྕགས་འབྲུག་ལོ། 摧伏。庚辰年、铁龙年的异名。

རྣམ་སྣང་། རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཀྱི་བཤེས་ཆེན

རྣམ་སྣང་གངས་ཆེན་མཆོག ས་ངས་ ཀུས་ ཤེག་ གི་མཚན། 遍照雪海佛。

རྣམ་སྣང་ཆོས་བདུན། ཀང་པ་སྐྱིལ་ཀྲུང་། ལག་ པ་མཉམ་གཞག རླུང་ཆོགས་དྲང་པོ་བསྲང་བ། མགྲིན་པ་རྩང་མདུག་ལ། དཔྱང་པ་ཆོད་གཤོག་ ལྟར་བཏྲང་བ། མིག་སྣ་རྩེར་ཞབས་པ། ལྕེ་རྩེ་ཁ་ གན་ལ་སྦྱར་བ་སྟེ་བདུན་ནོ། 毗卢七法。佛教所传的一套静坐姿式：两足跏趺、手结定印、脊椎正直、颈部微俯、肩臂后张、眼观鼻尖、舌尖抵上腭。

རྣམ་པ། ❶名词。(1)རིགས་སམ་དཀྱི་བ། 种类，区分，差别：ལྟ་ ཚུལ་ གྱི་ རྣམ་ པ་ མི་ འདྲ་ བར་ བསམ་པའི་འཁྲིད་འབྱེད་སོ་ མི་ མཐུན་ པ་ ཡོང་། 观点不同，思想就不一致。ལས་ཀ་ཁྱེད་སྤྱངས་རྣམ་པ་ སྣ་ ཚོགས། 各种各样的工作方法。མཚོན་ཆ་རྣམ་ པ་བཅུ་བཅུད། 十八种兵器。ཤེས་བྱའི་རྣམ་པ། 知识的类别。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྣམ་ གྲངས་ དང་། རྣམ་པ་ཐ་དད་ཚུལ། མིང་གཞན། སོ་ སོ་ བཅས་སོ། (2)ཚུལ་དང་ སྤྱངས་ཀ། 态度，方

式，形式。佛书译为相、行相：ཤེད་ཅ་ཚོད་པའི་རྣམ་པ། 说话的态度。རྒྱུན་གཏན་གྱི་རྣམ་པ། 常态。འཐབ་རྩོད་བྱེད་པའི་རྣམ་པ། 斗争的方式。བསམ་པའི་ རྣམ་ པ། 思维方式。(3)དབྱིབས་ གཟུགས་དང་བཙན་ཕྱ། 形状，样式，容貌：ཀྱི་ ཤཱཀྱའི་རྣམ་པ་ཅན། 四方形。སྐོར་སྐོར་གྱི་རྣམ་ པ། 圆形。རྣམ་པ་གསར་པ། 新气象，新型，新式。རྣམ་ པ་ མཛེས་ པ། 美貌。ངལ་རྩོལ་ལ་ བརྟེན་རྣམ་ལུས་ སེམས་གཉིས་ཀ་བདེ་ཐང་ གི་ རྣམ་ པ་ཆགས་པ། 通过劳动，身心都显得很健康。(4)རས་སྣམ་ཁྱག་བཅད་ཀྱི་དུམ་བུ། 幅，条。衣、裙的幅：ཕྱུ་བའི་ཁོག་ལ་རྣམ་པ་དྲུག་བཏང་བ། 藏式长袍的身宽，缝有六幅。❹མིང་ གི་ མཐར་ སྐྱོང་ནས་མི་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ ཚོགས་ སྡེ་ ལ་ འབོད་ བའི་ཚེ་སོ། 诸位，众位。对二数以上多数人的敬称：ཁྱེད་རྣམ་པ་གཉིས། 你们二位。ཁོང་རྣམ་ པ་བཞི། 他们四位。སྐུ་ཚབ་རྣམ་པ། 诸位代表。སྐུ་མཚོན་རྣམ་པ། 各位来宾。❺འདི་ མཐའ་ར་སྐྱར་ན་ཚིག་གི་ཐུན་དུ་འཇོག་བའི་ རབ་ཏུ་ དང་ཤེད་ཏུ་ སོགས་ཏུ་ ཅང་གི་དོན་ཚེག 此字后面加上ར་字，构成从前面修饰动词或形容词，使词义更加深刻化的一个副词：མཁྱེན་དྲྭངས་རྣམ་ པར་ཡངས་པ། 智慧十分广博。ཚོན་རིས་ རྣམ་ པར་བཀྲ་བ། 色彩异常鲜艳。རྣམ་པར་འགྲེལ་ པ། 详细注解。སེང་གེ་རྣམ་པར་བསྒྲགས་ ཏེ་ང་ རོ་ སྒྲོག་ པ། 狮子发威怒吼。བསམ་ སྦྱོང་ རྣམ་ པར་དག་པ། 思想行为都纯洁。ཡིད་ བསམ་རྣམ་ པར་དག་པ། 忠心耿耿。

རྣམ་པ་ཀུན། དུས་སོགས་ཤེས་ཐུ་ མཐའ་དག 随时随地，一切种相。

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད། དུས་སོགས་ཀྱི་ནང་གི་ཤེས་ ཐུ་ཚང་མ། 随时随地。一切种别或一切行相。

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ཐུགས། 一切种妙智，一切种智。佛智。

རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས། མི་འདྲ་བ་ཅི་རིགས་པ། 各种各样，形形色色。

རྣམ་པའི་ཐུན་མོང། ཐུ་མོའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། བསམ་བློ་ རྩོན་བཏང་མེད་པར་ ལུས་ ཀྱི་ རྣམ་ འགྱུར་གསར་པ་ཞིག་ངང་གིས་གསལ་བའི་ སྐོ་ ནས་ སེམས་ཀྱི་འཆར་སྐོ་མཚོན་པར་ བྱེད་ པའི་ ཐུ་ མོའི་ རྒྱུན་ཞིག 形色隐微。事前无意，偶以新态流露内心情绪的修辞方法。隐微修饰法之一。

རྣམ་པར་ཁྱུ་བ། (1)རབ་ ཏུ་ མཛེས་ པ། 鲜艳，美丽：རྒྱན་གོས་རྣམ་པར་ བཁྱུ་ བ། 服饰美丽。(2)གསལ་ཞིང་སྣང་ བ་ དང་ སོ་ སོར་ གསལ་ བ། 鲜丽，斑斓：ཁ་ དོག་ རྣམ་ བཁྱུ། 色彩鲜明。ཉི་ མའི་ མཐའ་ སྐོར་དུ་འཁོར་ གྱང་ རྣམ་ པར་ བཁྱུ་བ་ཞིག་ཐུབ་འདུག 太阳周围，环绕着彩虹斑斓的日晕。(3)མི་དྲན་དུག་ དྲན་ རྣམ་ བསམ་ སྐྱོ་མི་འཆར་དུག་འཆར། 诡谲，心多。思想反复多变：རང་འདོད་རྣམ་བཁྱུ། 诡谲自私。

རྣམ་པར་གྲོལ་བ། སྒྲིབ་པ་གཉིས་ལས་རྣམ་ པར་ གྲོལ་བའོ། 证得解脱，得解脱。从二障证得解脱。

རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བ་ ཉམས་ པ་ མི་ མངའ་ བ། ཉན་ཐོས་དག་ནི་ཞི་བ་ཐོབ་གཅིག་ ཏུ་ ཐེག་ ཆེང་ ཉོན་ མོངས་བའི་ སྒྲིབ་པ་ ཙམ་ཞིག་ཉི་ ཚེ་ ལས་ གྲོལ་ བ་ནི་ ཉམས་པ་ཞེས་ཐུ། སངས་རྒྱས་ནི་ ཉོན་ མོངས་ པ་དང་ ཤེས་བྱའི་ སྒྲིབ་པ་ གཉིས་ཀ་ ལས་ གྲོལ་ ཏེ་ མི་ གནས་པའི་ ཐུ་ ངན་ ལས་ འདས་པ་ ཐོབ་ ཅིང་ འཁོར་ བ་ཇི་ སྲིད་ པ་དེ་ སྲིད་ དུ་ སེམས་ ཅན་ གྱི་ དོན་ མཛད་ པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ཚོས་ མ་ འདྲིས་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཤེག 解脱无灭。诸声闻众，一向

沉浸寂灭之中，仅能脱离烦恼障分。至于如来，能从烦恼和所知障完全解脱，证得无住涅槃，直至轮回边际行利生事。佛十八不共法之一。

རྣམ་བར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཡེ་ཤེས་བཞི་མངོན་དུ་གྱུར་ནས། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ལ་བདག་རྣམ་པར་གྲོལ་བའོ་སྙམ་པའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའོ། 解脱和见蕴，解脱智见身。

རྣམ་པར་རྒྱལ་བ། (1)མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་རབ་ཏུ་རྒྱལ་བ། 战胜，降伏，胜利，克敌制胜。(2)ཁྱད་པར་འཕགས་པ། 优越，胜过。

རྣམ་པར་རྒྱལ་བྱེད། (མངོན) རྒྱལ་མཚན། 全胜者。幢的异名。

རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་སྡེ་ལྔའི་ནང་ཚན་ཞིག 《摄决择分》。无著论师所著《瑜伽师地论》之一分。

རྣམ་པར་རྟོག་པ། (1)བསམ་བློ་གཏེར་བ། 构思，想象。佛书译为寻思、分别思择。(2)ཡིད་ཀྱིས་སྡུ་ཚགས་དྲན་པ། 妄念、胡思乱想，想入非非。佛书译为妄分别、虚妄分别。

རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱ། ཁྱབ་པའི་དམིགས་པ་ཉམ་ཆུང་བ་ལ་སྣང་བ་ལ་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་བཏགས་ཏེ་ཐ་དད་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོད་ཅིང་དཔྱོད་པ་ཡོད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། 有分别影像，有分别影像所缘。修止对境四种遍满所缘之一。所缘对境非实体物，只是心中所显事物影像，分别观察此影像时，名缘有分别影像。

རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱ། ཁྱབ་པའི་དམིགས་པ་བཞིའི་ཁ་ཏུལ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱའོ། དམིགས་པ་རང་མཚན་པ་དངོས་མེད་པར་དེའི་རྣམ་པ་ཏན་ལ་སྣང་བ་ལ་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་བཏགས་ཏེ་ཐ་དད་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོད་ཅིང་དཔྱོད་པ་ཡོད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱའོ། 无分别影像，无分别影像所缘。修止对境四种遍满所缘之一。所缘对境非实体物，只是心中所显事物影像，心住其上不作观察，名缘无分别影像。

རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་བཀྲོད། རྣམ་གངས་བཀྲད་དང་དོན་ཀཊིཀ

རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ། སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སམ་ཏིང་ངེ་འཛིན། 解脱门。趋入解脱证得涅槃的方法，即三摩地。

རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ། རྣམ་པར་གཞག་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གསུམ་ སྟེ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སྒོ་དང་། མཚན་མ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སྒོ། སྨོན་པ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སྒོ་སྟེ་གསུམ། 三解脱门，三三摩地。亦作三三昧。证得解脱的三种方法：空解脱门、无相解脱门及无愿解脱门。亦称空三昧、无相三昧及无愿三昧。

རྣམ་པར་འཕེན་པའི་འདུ་ཤེས། མི་སྡུག་པ་སྐོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེག 坏想，离散想，分散想。修不净观时的一种瑜伽。

རྣམ་པར་དག་པ། རྣམ་དག་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་ པར་ དག་ པ་ སྟ་ གཞན་ ནི་ གཙོས་ པ། སྐྱོད་པ་སྟ་གཞན་ན་གནས་པའི་རང་གཞོས་ཤེག་སྟེ། སྐྱ་བ་གསུམ་དང་། མཁུ་བ་གསུམ་དང་། སྐྱ་ལྡན། མཁུ་ལྡན། སྐྱ་མཁུ་དགྱེ་བ་བཅས་སོ། 清净别住。三种行履别住之一。三降迁，三愉悦：降迁成就、愉悦成就和解除迁悦。

རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུ་ལྟ། ལས་ དངོས་ ཡོངས་ སུ་ དག་ པ་ དང་། རྟེན་ བསྟོག་ ཡོངས་ སུ་ དག་ པ།

རྣམ་པར་རྟོག་པས་མ་སྐྱས་པ། དྲན་པས་ཡོངས་སུ་དག་པ། ཟུང་འགལ་འདུས་པར་བསྒོམ་པ་བཅས་ལྔའོ། 五因清净：道清净、将禅清净、寻思不染、正念无间和回向涅槃。

རྣམ་པར་དག་པའི་ས། ཐང་ཆུབ་ཀྱི་ས། 清净地。

རྣམ་པར་དག་པའི་ལྷ། ཀུན་དུ་ཞུགས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར། 净天，清净天。自预流果乃至佛位。

རྣམ་པར་དྲངས། (མངོན) རྟ་མཆོག 驯骑。骏马、良马的异名。

རྣམ་པར་འདྲེན་པ། (1)འཕེད་པའམ་འགེན་པ། 牵引，带动。(2)(མངོན) 1.ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ། 车的异名。2.སངས་རྒྱས། 佛的异名。

རྣམ་པར་གཙེམ། (མངོན) (1)རྟ། 马的异名。(2)རྟ་པ། 骑士的异名。(3)སེང་གེ། 狮子的异名。

རྣམ་པར་སྣང་བྱེད། (མངོན) ཉི་མ། 明照者。太阳的异名。

རྣམ་པར་སྣང་མཛད། (1)(མངོན) 1.ཉི་མ། 太阳的异名。2.ཟླ་བ། 月亮的异名。(2)(བཅོམ་ལྡན་འདས་)རྣམ་པར་སྣང་མཛད། 大日如来，明照佛。梵音译作毗卢遮那。佛教五佛之一。

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ། བསམ་གཏན་མེད་གཏོང་བ། 详细考虑，审慎观察。佛书译为伺、伺察。

རྣམ་པར་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བའི་སྡེ། 说分别部。古印度小乘十八部中属于说一切有部之一部。

རྣམ་པར་བཙམ་པའི་འདུ་ཤེས། མི་སྡུག་པ་སྐྱེས་པའི་རྣམ་པར་འཇོམ་པའི་ཤེས་རབ། 浮肿想，肿胀想。修不净观时的一种瑜伽。

རྣམ་པར་བྱང་བ། (1)གཙང་སྦྲ་དག་པ་བསམ་གཏན་གྱང་ཐོབས་ཟིན་པ། 清白，洁净，清净；纯熟，熟练。(2)རྣམ་པར་གྲོལ་བ། 得解脱，证涅槃。

རྣམ་པར་ཤེས་པ། སྐྱེའི་གནས་བཅུད་ཀྱི་ངག་པ། སྐྱེ་གཅིག་ཀུན་ཏུ་བཏུབ་པ་ཡ་ཞེས་ སྐྱེ་གཅིག་ དོན་ཀུན་ལ་འཇུག་ཏུ་བཏུབ་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་སྟེ། དབྱིར་ན། ཆོས་ཞེས་པའི་སྐྱེ་གཅིག་ཀྱང་དོན་ཀུན་ལ་སྤྱོད་དུ་བཏུབ་པ་དང་། གནས་པའི་ཆོས། མི་རྟག་པའི་ཆོས་ཞེས་ཀུན་ལ་སྤྱད་ཅུང་བ་དང་། སྐྱ་དེ་ཤེས་བྱ། ལས། གསུང་རབ། ཆ་སོགས་དོན་བཏུ་དང་། ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་བྱ་བ་ཉི། 类别品。声明八品中之第六品。一词多义，各有差别。如一个ཆོས་字，可用于生法、住法、无常法等词中，而ཆོས་字本身，又有知识、经典、寿命等义。

རྣམ་པར་འཕྱམ་གཞི་བའི་འདུ་ཤེས། མི་སྡུག་པ་སྐྱེས་པའི་རྣམ་པར་འཇོམ་ཞེས་ 虫咬想，破坏想。修不净观时的一种瑜伽。

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། བསམ་གྱིས་མི་གཏོང་བ། 无分别，无所分别。不进行思维。

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྙན། རྣམ་པར་རྟོག་ པ་ མེད་ པའི་ གཟུགས་ བརྙན། 无分别影像。

རྣམ་པར་ མི་ རྟོག་ པའི་ ཡེ་ ཤེས། སྟོང་ ཉིད་ མངོན་ སུམ་ དུ་ རྟོགས་པའི་ ཡེ་ ཤེས། 无分别智。了知空性之智。

རྣམ་པར་ མི་ འཚེ་ བ། དཀྱེ་ བའི་ སེམས་ ཐུང་ བཅུ་ གཅིག་ཏུ་ཀུན་ལ་ དམིགས་པ་ སེམས་ཅན་ ལ་དམིགས་ནས་ རྣམ་ པ་ བཅད་ པའམ་ བཅུ་ བའི་ རྣམ་པ་ ཅན་ ཉིད་ ལས་ གནོད་ པའོ་ ཐུང་ ཉིད་ ཅེ་ ཐལ་ ཕྱིར་ ཞེ་ སྡང་ ཆེ་ བ་ ཉིད་ ཀྱི་ སེམས་ ཀྱང་། 不害。对境缘有情，行相具忍、悲，作用断损害，无瞋一分所摄心所。十一善心所之一。

རྣམ་པར་སྐྱེད་པ། (1) སེམས་ པར་ སྐྱེད་ པའམ་

རབ་ཏུ་སྨིན་པ། 纯熟，熟透。完全长成。(2)ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ། 果报，异熟；དཀེ་བའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ། 善异熟。སྡིག་པའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ། 恶异熟。ཉེས་བྱས་རྣམ་སྨིན་རང་གིས་ཟོང་བར་འགྱུར། 自食恶果。

རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པའི་གཤེད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་བ། 非异熟刹那加行。智度七十义之一。一刹那顷能证一切从非异熟无漏所有功德的大乘圣者究竟瑜伽。

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་གཤེད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་བ། 异熟刹那加行。智度七十义之一。一刹那顷能证一切从异熟无漏布施乃至八十随好之间所有功德的大乘圣者究竟瑜伽。

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སྐུ། རྣམ་སྨིན་གྱི་ཀུན་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཕྱོགས་བ། ངན་འགྲོ་རྣམ་པ་གསུམ་དང་འདྲ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དང་ཐང་གི་ཀླ་མི་སྣོན་དུ་སྐྱེས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཕྱོགས་པ་སྟེ། སྡུང་གི་ལས་ཀྱིས་ཚུད་ངན་པར་འཕངས་པའོ། 异熟阵。宿业所招不善身心，如生三途、无想有情及俱卢洲等诸众生。

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཚད་བྱས་བ། སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད། དག་པ་ས་གསུམ་ཐོབ་སྐབས་ཀྱི་ཐུང་རྟུབ་སེམས་བསྐྱེད། 异熟发心。证得三净地时所发菩提心。

རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དགུ། སེམས་བསྐྱེད་ཉིར་གཉིས་ལས་ རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དགུ་སྟེ། ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ཉི་མ་སྣང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྒྱ་དབྱངས་སྒྲ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། བང་མཛོད་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ལམ་པོ་ཆེ་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། བཟོན་པ་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། བཀོད་མའི་ཆུ་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྒྱ་སྐྱན་སྐྱ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་རྣམས་སོ། 九种异熟发心。二十二种发心中之九种异熟发心：如意珠喻发心、日光喻发心、歌声喻发心、王者喻发心、库藏喻发心、大路喻发心、坐骑喻发心、喷泉喻发心、琴瑟喻发心，共为九种。

རྣམ་པར་འཚེ་བ། ཉེ་རྟེན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེར། གསོད་སྐྱེས་དང་བཙེམ་འཚེག་ལ་སོགས་པ་གནོད་པ་སྣ་ཚོགས་ཉེར་དྲུག་གོ། 损害。进行残杀、放逐、鞭打等种种戕贼之行。二十随烦恼之一。

རྣམ་པར་ཞི་བར་ཉོད་པ། སེམས་གནས་དགུའི་བདུན་པ། ཅུང་སེམས་དང་ཕྲད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་སོགས་ཞི་བར་ཉོད་པའོ། 最极寂静。第七住心。一切贪欲、忧恼，随其生起即便断灭。

རྣམ་པར་གཞག་པ། བཀོད་ཟིལ་དང་། ལམ་ལུགས་སོགས་གསར་དུ་གཏོད་བའམ་ཞེགས་བར་འཆད་པ། 安立，建立，放置，首创，论述。

རྣམ་པར་གཟིགས་པ། 〈ཞི་བཀྲི〉 སངས་རྒྱས་རབས་བདུན་གྱི་ཁ་ཏྭལ་ཞེག 胜观佛。梵音作毗婆尸。佛教七佛之一。

རྣམ་པར་རིག་པ། (1)རྟོགས་པ། 知觉，解，了知。(2)སྤྱན་འབྲས་ཤེས་པ། 心，意，识。

རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ། ཀྲི་ཀར་གྱི་སློབ་དཔོན་དིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞེ་བས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《成唯识论》。印度生宝寂论师所著一因明注释。

རྣམ་པར་རིག་ཅིག། (1)སྐྱེའམ་སེམས། 心，意，识。(2)ལུས་ངག་གི་ལས། 表，有表。身语之业。

རྣམ་པར་རིག་ཅིང་ཀྱི་གཟུགས། ཕྱིའི་གཟུང་དང་ནང་གི་གཟུགས། 表色，有表色。显然可见的内外有形事物。

རྣམ་པར་རིག་ཅིང་ཀྱི་གཟུགས་བཅུ། དབང་པོ་ལྔ་དང་དོན་ལྔ། 十表色。眼、耳、鼻、舌、身五根及色、声、香、味、触五境。

རྣམ་པར་རིག་ཅིང་མ་མིན་པའི་གཟུགས། རང་ཀུན་ནས་སྐྱེ་ཅིང་ཀྱི་ཀུན་སྐྱེ་ནི་རང་གི་མིད་ཅེས་ཁོ་ནའི་ཡུལ་དུ་སྣང་ཞིང་གཞན་ཀྱི་སྐྱེ་ཡུལ་དུ་རིག་བར་མི་ཅིའི་ཀུན་སྐྱེ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱི་གཟུགས་ཏེ། སོ་ཐར་ཀྱི་སྡོམ་པ་དང་། བསམ་གཏན་ཀྱི་སྡོམ་པ། ཟག་མེད་ཀྱི་སྡོམ་པ། སྡོམ་མེད། བར་མའི་དགེ་བ་ཡུལ་ཅག་གི་སྡོམ་པ་ལྟ་བུ། 无表色。自己所起动机，唯有自己意识能予觉察，他人不能明见的一种假立之色。如八解脱律仪、静虑律仪、无漏律仪、不律仪及中间善等身语戒律。

རྣམ་པར་དྭངས་བའི་འདུ་ཤེས། མི་སྡུག་པ་སྐོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཞིག 坏烂想。修不净观时的一种瑜伽。

རྣམ་པར་ཤེས་པ། (1)ཡུལ་ཀྱི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་རིག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱེད་ཅིང་། རང་གི་དམིགས་པའི་ངོ་བོ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཀྱི་ཤེས་པ་ཏེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ཏེ། 识。识了别对境本体，分别思维各自所缘之心。总指眼识乃至意识等六识身。(2)བར་དོའི་ཡིད་ཀྱུས། 魂，灵魂。迷信认为死后尚未受生以前的鬼魂；རྣམ་ཤེས་གྲོན་སྐྱོང། 升魂，超度灵魂。རྣམ་ཤེས་འགུགས་པ། 招魂。རྣམ་ཤེས་མར་འབེབས། 降魂。

རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་། དེ་བཞིན། རྣ། སྣ། ལྕེ། ལུས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་རྣམས་སོ། 六识界。十八界之一类。眼识界乃至意识界等共六识界。

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་བདུན། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ལས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱང་པའི་ཚང་གཏོང་བ་བདུན་ཏེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་རྣམ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་བར་དྲུག་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཁམས་བཅས་བདུན་དོ། 七种识界。十八界中属于识蕴者七。眼识界至意识界之六界及意界，共为七识界。

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ། ཕུང་པོ་ལྔའི་ཁ་གཅིག་སྟེ། མིག་ཤེས་སོགས་ཡུལ་ཀྱི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་རིག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱེད་ཅིང་རང་རང་གི་དམིགས་པའི་ངོ་བོ་སོ་སོར་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའོ། 识蕴。五蕴之一。眼识等能见能知外境本体，故能分别了知各自所缘本性之心，同类众多蕴积一体，称为识蕴。

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཟས། མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་གནས་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ཉེ་བར་བྱེད་པ། 识食。诸心识对于生命未生能生，已生能使维持不灭，从而名之为食。

རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒོ་བཞུ་བ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཁ་ཅི་

ཕྱིའི་བམ་པོ་ཞེས། 《摄释分》。无著论师所著《瑜伽师地论》之一分。

རྣམ་པར་གྲོལ་འབྱིན་པའི་གཉེན་པོ། གཉེན་པོ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེས་སྡེ། བདེན་པ་དང་པོ་གཉིས་ལ་དམིགས་པའི་ལམ་གང་ཤེས་དམིགས་པ་དེ་མི་དགེ་བ་ལ་སོགས་པའི་ནམ་པར་གྲོལ་བའོ། 厌患对治。缘苦集二谛，厌弃无常等诸过患的道或智慧。四对治之一。

རྣམ་དབྱིད། ཆོ་ཐོས་སམ་ཤེས་རབ་སྡེ། དོན་ཕྱི་ངོ་བོ་དང་ཐུབ་པར་ལ་དཔྱད་པའི་རིག་པ། 智慧；辩才。具辩才。

རྣམ་དབྱིད་མིག ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག 慧眼。

རྣམ་སྒྲ། (ཨངོན) སྒྲ་སྙན། 极悦。琴瑟的异名。

རྣམ་སྒྲིང་། སྣམ་སྒྲིང་དང་འདྲ།

རྣམ་སྒྲིལ། སྣམ་སྒྲིལ་དང་འདྲ།

རྣམ་འཕྱང་། (ཨངོན) ས་ཕྱི། 下垂。戊戌年、土狗年的异名。

རྣམ་འཕྲོ། (ཨངོན) ཉ། 善游。鱼的异名。

རྣམ་འཕྲུལ། སྒྱུལ་པ། 变化。

རྣམ་གྲོལ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་ཐང་བ་སྡེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པའོ། 解脱，涅槃。

རྣམ་གྲོལ་ཞི་ཚུལ། ཉོན་མོངས་པ་དག་སྒོང་བའི་གཉེན་པོ་མི་ཤེ་ཁང་བ་དང་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པའོ། 净法。能断绝除治烦恼的事物，如不净观、慈心、缘起等。

རྣམ་གྲོལ་ཞི་སྟོབས་ལྔ། ཐང་ཐུགས་སོ་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྡེ། དད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས། དྲན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་སྡེ་ལྔ། 五力：信、精进、念、定、慧。三十七道品之一。

རྣམ་གྲོལ་དབང་བསྡུ་ལྔ། ཐང་ཐུགས་སོ་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྡེ། དད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས། དྲན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་སྡེ་ལྔ། 五根：信、精进、念、定、慧。三十七道品之一。

རྣམ་བཅང་བཞི། རང་བཞིན་ཡོ་རྣམ་བྱང་དང་། དམིགས་པའི་རྣམ་བྱང་། རྣམ་དག་གིའམ་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་བྱང་། ཐོབ་པའི་རྣམ་བྱང་བཅས་བཞི། 四清净、四离：自性清净、所缘清净、成办清净和证得清净。

རྣམ་རྒྱལ། (ཨངོན) ས་འབྲུག་ལོ། 胜生。戊辰年、土龙年的异名。

རྣམ་རྒྱུད། (ཨངོན) ཚངས་པ། 创造者。梵天的异名。

རྣམ་དབྱེ། (1)བརྗོད་དོན་ཚན་ཚུན་མ་འདྲིས་པའི་སེམས་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་སྒྲའམ་རྟེན། 判位词，格，啥声。能判别各个词在句子中所处地位的一种虚词。(2)ཁྱད་པར། 差别，类别。

རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་པ། འཇོད་པའི་སྒྲ། 第八格，第八啥声，呼唤格。

རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ། འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲ། 第五格，第五啥声，出处格。

རྣམ་དབྱེ་ཚེས་མཐུན་པ། ལ་དོན་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ལ་དཔག་སྒྲ་སྐྱོང་བ་རྣམས་ཀྱི་མིང་སྡེ། དཔེར་ན་ཐང་དུ་མི་འགྲོ། ཕྱུག་ལ་ཆང་མི་སྐྱེད། རིང་དུ་མ་ཕྱུང་ཅེས་སོགས་ཁྲ་ཐུ། 近似判位词。后面有否定语气的ལ་词判位词：不去北方，不给孩子酒喝；不远等，在这些藏语句子的ལ་词后面，都有否定语气。此种ལ་词，名为近似判位词。

རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ། ལས་སུ་བྱ་བའི་སྒྲ། 第二格，第二啥声，示宾格。

རྣམ་དབྱེ་དང་པོ། ངོ་བོ་སྟོན་པའི་སྒྲ། 第一格，第一啥声，本体格。

རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ། འབྲེལ་བའི་སྒྲ། 第六格，第六啥声，领属格。

རྣམ་དབྱེ་བདུན། ངོ་བོ་བརྗོད་པ་དང་། ལས་

ས་བ་བ། ཉེད་པ་བོ། དགོས་ཚེད། འབྱུང་ཁུངས། འཇིལ་བ། གནས་གཞི་བཅས་བདུན། 七格，七啥声：本体格、示宾格、施事格、故为格、出处格、领属格和依存格。

རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ། རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ། 第七格，第七啥声，依存格。

རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ། དགོས་ཚེད་ཀྱི་སྒྲ། 第四格，第四啥声，故为格。

རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ། བྱེད་པའི་སྒྲ། 第三格，第三啥声，施事格。

རྣམ་དབྱེའི་རྒྱན། ལ་དོན་དང་། ཉེད་པ་དང་། འཇིལ་བ་རྣམས་དང་། མཁས་པ་ལ་ལས་རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པའང་ཡིན་པར་བཤད། 判位词。ལ་等七字，施事格和领属格各五字，均能判别词在句子中所处地位，名判位词。别有说从格的དེས་ལས་二字亦为判位词者。

རྣམ་དབྱེའི་ཐུན། རྣམ་དབྱེའི་རྒྱན་ཏེ་ཡེ་ཤེ། 判位词。

རྣམ་པའྱེད། ཤེས་རབ། 智慧，智力；རྣམ་འཇེད་གསལ་བས་དོན་ཀུན་བདེ་བླག་ཏེད་དུ་གྱུབ་པ། 因为头脑清醒，所以顺利地完成了一切事务。

རྣམ་པའྱེད་དཔྱ། (མངོན) ལྷའི་སྨན་པ། 智慧子。天界医生的异名。

རྣམ་ཕྱིན། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་བསྡུས་ཚིག

རྣམ་ཕྱིན་གྱི་རྒྱུ། ཀུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤེས་རྒྱ། རང་འབྲས་རྣམ་པར་སྨིན་པ་རྒྱུད་པར་ཉེད་པ། རིག་བཅས་ཀྱི་དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་གང་དུང་གིས་ བསྡུས་ པའི་ ཚོས་ རྣམས་ སོ། 异熟因。六因之一。能使自果异类而熟，如恶业及有漏善所摄诸法。

རྣམ་ཕྱིན་གྱི་འབྲས་ཏྱ། འབྲས་ བུ་ ལྷའི་ ནང་གསེས། རིག་བཅས་ཀྱི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གང་དུང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཤེ། 异熟果。五果之一。不善及有漏善随一异熟因所生之果，如有漏取蕴。

རྣམ་ཕྱིན་གྱི་ལུས། སྐྱང་གཞི་ བར་ དོའི་ལུས་ གཤུམ་གྱི་ནང་གསེས་ཤེས་ཤེ། སྐྱེ་དེས་མ་ཤེའི་བར་དུ་སྐྱེ་ཤེ་བར་དོ་དེ་ དགེ་རྩིག་ དུ་ མའི་ ལས་ བསགས་པས་བདེ་སྡུག་སྣ་ཚོགས་སུ་སྨིན་ཞིང་སྐྱོང་བས་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ལུས་ཞེས་བྱའོ། 异熟身。应净治处中有三身之一。生后未死之前，即生死中有，由于造积种种善恶之业，感受种种苦乐之报，称异熟身。

རྣམ་ཕྱིན་གྱི་གནས། ལྷུང་བའི་ གནས་ སོ། 异熟杂染。即堕罪杂染。

རྣམ་ཕྱིན་རིག་འཛིན། སྐྱག་རྩིང་མའི་ས་ལས་བཤད་ཚུལ་རིག་འཛིན་རྣམ་པ་བཞིའི་ ཁ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། མཐོང་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ། དང་པོ་བསྒྲུབ་རིམ་ལ་བརྟུན་པ་ཐོབ་ནས་ས་ལམ་རྣམས་རྩེ་དགུང་ཕྱིན་ཟིན་ཀང་། འབྲུང་བའི་སྐྱིགས་མ་སྤྱང་མ་རྟོགས་པའོ། 异熟持明。旧密所说地道修行过程中四种持明之一，属见道位。此过程中，虽于生起次第已经坚固，心已证成本尊，但肉体浊行尚未能净治。

རྣམ་འཛིན་གཟུགས། (མངོན) ལུས། 持色。身体的异名。

རྣམ་རྫུན་པ། སེམས་ཙམ་བའི་ ཁྱབ་ མཐའི་ དང་ གསེས་ཤེས་ཤེ། ཕྱི་དོན་བདེན་དངོས་སུ་མ་གྲུབ་པར་མ་ཟད། དབང་ཤེས་ལ་སྣང་བ་ཕྱོད་མ་གྲུབ་པས་སེམས་ཙམ་མི་བདེན་པར་ ཁདོད་ པའོ། 假相派，唯识假相师。唯识师两派之一。此派非但不承认所取境具实有，并如根识所现也无实有，为识亦是假。

རྣམ་རྟོག་སྤྲོང་ བ། རྣམ་ ཀུན་ མངོན་ རྟོག་ སྤྲོང་བའི་བསྡུས་ཤིང་།

རྣམ་རྟོག་སྤྲོང་བའི་ཚོས་བཅུ་གཅིག ཤེར་

ཕྱིན་དོན་བདུན་ཏུ་ ལས་ སྒྲུབ་ པ་ བཞིའི་ ཚས་སོ་ དྲག་ཀི་ནང་ཚན། རྣམ་རྟོག་སྒྲུབ་པ་མཚན་ཉིད་ ཀྱི་ཆོས་ བཏུ་ གཅིག་ ནི་ སྒྲུབ་ བའི་ རྣམ་ པ་ དང་། སྒྲུབ་པ་དང་། སྒྲུབ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་། སྒྲུབ་ བའི་སྐྱོན་དང་། སྒྲུབ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཐེག་ཆེན་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་དང་། ཐེག་ཆེན་ངེས་འབྱེད་ ཆ་མཐུན་དང་། སྤྱི་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། སྟིང་ཁེ་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་དང་། ཞིང་དག་ བའི་སྒྲུབ་པ་དང་། ཐབས་མཁས་སྒྲུབ་པ་ནི་བཅུ་ གཅིག Correct practice of the eleventh method: Among the thirty-six methods of the Bodhisattva-bhūmi, the eleventh method of correct practice, namely: the aspect of practice, practice, the merits of practice, the faults of practice, the characteristics of practice, the Mahāyāna liberation and the accordance with liberation, the Mahāyāna discrimination and the accordance with discrimination, the non-retreat from the state of a bodhisattva, the equality of the nature of compassion, the practice of purifying the Buddha-field, and the practice of skillful means. Total eleven.

རྣམ་ གཞག་ (1)ཚུལ་ ལས་ ལུགས་ སོལ་ གསར་ གཏོད་དང་། སྒྲིག་འཇོག establishment, construction, setting, initiation; discussion. (2)(མཆོད) འབུལ་བ། offering. Gifts, offerings, tributes.

རྣམ་ གཡེང་། ལེ་ ལོའམ་ བག་ ཡངས། laziness, slothfulness, idleness: ཐམས་ཅད་ཀྱང་ ནམ་གཡེང་ངང་ནས་བྱུང་བ་གཅིག་ཀང་མེད། not a single thing is obtained from laziness. མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མི་ བརྟེན་དང་། གཡོ་བ། སེམས་མི་གནས། ས་མི་ བསོད་བཅས་སོ།

རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་ཅ་བཅུ། དངོས་ པོ་ མེད་ པར་རྟོག་པ་དང་། དངོས་པོ་ཡོད་ པར་རྟོག་པ། སྒྲུབ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ། སྐུར་བ་འདེབས་པའི་ རྟོག་པ། གཅིག་ཏུ་རྟོག་པ། ཐ་དད་དུ་རྟོག་པ། ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ། ཁྱད་པར་དུ་རྟོག་པ། མིང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དོན་རྟོག་པ། དོན་ཇི་ལྟ་ བ་བཞིན་དུ་མིང་རྟོག་པ་བཅས་བཅུའོ། ten kinds of distraction: discrimination of non-existence, discrimination of existence, discrimination of establishment, discrimination of slander, discrimination of singularity, discrimination of difference, discrimination of nature, discrimination of particularity, discrimination of name according to meaning, discrimination of meaning according to name.

རྣམ་གཡེང་དྲུག འདོད་པའི་ ཡོན་ དྲན་ དག་ ལ་སོགས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་སྟེ། རང་བཞིན་གྱིས་ གཡེང་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་དུ་གཡེང་བ་དང་། ནང་གི་གཡེང་བ་དང་། མཚན་མའི་གཡེང་བ་ དང་། གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་དང་། མིད་ལ་ཉིད་པའི་གཡེང་བ་སྟེ་དྲུག་གོའོ། six distractions, six distractions of the mind. The mind flows from the wonderful desires and is distracted. This is divided into six: distraction of nature, distraction of the outside, distraction of the inside, distraction of signs, distraction of bad habits, and distraction of laziness.

རྣམ་གཡེང་བག་མེད། དེན་མེད་དུ་ གཡེང་ བ་དང་སྒྲུབ་ཚུལ་བག་མེད་པ། carelessness.

རྣམ་རིག སྤྲོའམ་ཤེས་པ། mind, intention, consciousness.

རྣམ་རིག་པ། སེམས་ཙམ་པ་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་ཤེས། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བསྡུས་ཚིག

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས། མིང་དང་གཟུགས་སྐྱེ་ བའི་ ཐ་བ་ཉིད་བའི་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ རྣམ་ ཤེས་ ཅེ་སྙེད་པར་སྐྱེ་ བའི་རྟེན། consciousness. The conditions for the arising of name and form, the consciousness with defilements, as much as it arises.

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་བདུན། མིག་དང་། རྣ། སྣ། ལྕེ། ལུས། ཡིད་བཅས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ ཁམས་དྲུག་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང་བདུན་ནོ། seven consciousness realms. The eye, ear, nose, tongue, body, mind and mind realms are the seven consciousness realms.

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་བ། རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཞེན་ འཇིགས་ཐ་ཡུལ། consciousness abides. The sentient consciousness delights in the realm of peaceful abiding.

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བདུན། མི་རྣམས་ དང་ ལྷ་ཁ་ཅིག་སྟེ། ཚངས་རིས་ཀྱི་ལྷ་གང་དག་དང་ ཐད་ཀྱང་བ་དེ་དག་དང་། ཤེད་གསལ་ཀྱི་ལྷ་ རྣམས་དང་། དག་ཟུས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དང་། རྣམ་

分别：无相散动、有相散动、增益散动、损减散动、一性散动、异性散动、自性散动、差别散动、如名取义散动、如义取名散动。总名十种散动分别。

རྣམ་གཡེང་དྲུག 六种散动，六种心散动法。纵心流散于诸妙欲，称为散动。此分为六：自性散动、外散动、内散动、相散动、粗重散动和作意散动。

རྣམ་གཡེང་བག་མེད། 放荡不羁。

རྣམ་རིག 心，意，识。

རྣམ་རིག་པ།

རྣམ་ཤེས།

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས། 识界。生起各色、自持其体、往生三有的有漏心识。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་བདུན། 七识界。眼、耳、鼻、舌、身、意共六识界，以及意界，共为七识界。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ། 识住。有情之识乐于安住之境。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བདུན།

མཁའ་མཐའ་ཡས་དང་། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པ་ཙམ་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ཉེ་བར་འཚོ་བའི་ལྷ་རྣམས་སོ། 七识住。全体人趣和一分天趣有情之识乐于安住之处有七：第一识住人趣、第二识住色界初禅梵天、第三识住色界二禅光音天、第四识住色界三禅遍净天、第五识住无色界空无边处、第六识住无色界识无边处、第七识住无色界无所有处。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བཞི། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཕུང་པོ་ལ་ཉེ་བར་སྤྱད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་ཙམ་བཞི་ལ་ཉེ་བར་སྤྱད་པའོ། 四识住。有漏身中的色、受、想、行四蕴，是识所依著，识所从生之处。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ། སྣོད་ཡུལ་དུ་དུ་མ་སྤྱངས་པ་ལྟར་སྣང་ཞིང་། རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ཅི་རིགས་ཤིན་ཏུ་སེམས་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། ཟས་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞིག 识蕴。似于意境中多分蕴积，自力了别各各境界自体之心。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཟས། རྣམ་ཤེས་དྲུག་གམ་ བཅུད་ཀྱིས་ལུས་སྲོག་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། ཟས་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞིག 识食。能支持利益有情身命之识，如六识、八识等心识。四食之一。

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག ཇེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཅིས། འདུ་བྱེད་ཀྱིས་སྐྱེད་པའི་སྐྱེ་གནས་རྣམས་སུ་ཡང་སྐྱེད་ཕྱི་མ་འཕེན་པར་བྱེད་པ་སྟེ་ས་བོན་དང་མཐུན་པར་སྐྱེ་གནས་སུ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། 识支。十二缘起支之一。能以行支，于诸轮回生处，招引后有，即能牵引前往种子同分生处之识。

རྣམ་ཤེས་བརྒྱད། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བཅུད་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་ཤེས་གཞི། (ཨཱཏྨན) སྙིང་། 识依。心脏的异名。

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་སུ་བཞེད་ནང་གསེས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐའ་ཡས་པ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ་སྙམ་དུ་སེམས་པའི་སྐྱེ་མཆེད། 识无边处。四无色处之一。思惟诸法如同虚空无有边际，缘彼之识亦复无边者。

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར། གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་སུ་བཞེད་ནང་གསེས། རྣམ་མཁའ་དེ་མཐའ་ཡས་པར་མ་ཟད་ཀྱི་ རྣམ་ མཁའ་མཐའ་ཡས་སོ་སྙམ་དུ་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་འབྲེལ་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཡང་རྣམ་མཁའ་བཞིན་དུ་མཐའ་ཡས་སོ་སྙམ་དུ་སྤྲོས་པར་ཞུགས་པ་སྟེ་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་ མཆེད་ རྣོགས་ པར་ བྱས་ ཏེ་ གནས་པའོ། 识无边处解脱。四无色解脱之一。思惟不但虚空无有边际，即此与空无边想共住之识，亦如虚空无有边际，从而安住识无边之定。

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྤྲོས་བཅས་འདུག གཟུགས་མེད་སྤྲོས་བཅས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་དམིགས་པ་རྟེ་ གཅིག་ ཏུ་ འཇོག་པའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 识无边处定。四无色定之一。以识无边处为所缘，一心专注之定。

རྣམ་ཤེས་དྲུག རྣམ་ཤེས་ཚོགས་ དྲུག་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་ཤེས་འཕོ་བའི་ཁ་ག་ངག། ཚངས་བྱག་སྐྱེན་མཚམས། མིག རྣ་བ། སྣ། ཁ། ལྟེ་བ། རྩ་ལམ། བཤང་ལམ་བཅས་དགུའོ། 九窍。灵魂离开肉体的九处门道：囟门、眉间、眼、耳、鼻、口、脐、前阴道和后阴道。

རྣམ་ཤེས་ཙམ་པ། སེམས་ཙམ་པ་དང་དོན་གཅིག

རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་ དྲུག་ དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་ཀུན་གཞི་རྣམ་

ཤེས་ཏེ་བཅུད་དོ། 八识，六识加上染污末那识和阿赖耶识，共八识。

རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དང་། ན་བའི་རྣམ་ཤེས། སྣའི་རྣམ་ཤེས། ལྕེའི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཏེ་དྲུག་གོ། 六识：眼识、耳识、鼻识、舌识，身识和意识。

རྣམ་ཤེས་ཟླ་བ། (མངོན) ཉི་མས་ཐ་ཁྱིམ་སྐྱེད་བའི་ཟླ་བའམ་རྟོང་ཟླ་གཉིས་པའི་མིང་། 识月。太阳在双鱼宫之月，或藏历二月。

རྣམ་ཤེས་ལ་མི་ཉོད་པ། མི་རྟེན་པ་བཞིའི་ཁ་གཉལ་ཞིག་སྟེ། རྫུ་རྣལ་བའི་བདེན་པར་ལྟ་བ་དང་། བདག་དང་ཕྱང་པོ་ལ་སོགས་པ་མཚན་མར་རྟོག་པ་དང་། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྔའི་བདེ་བ་ལ་དེར་འཛིན་ཀྱི་ཟློའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་དེ་ལ་ཡིད་ཆོས་པར་མི་བྱའོ། 不依识。心不自主，视表象为真实，思我、蕴为有相，执五欲为安乐者为识，不当信从。四不依之一。

རྣམ་བཤད། འགྲེལ་བཤད། 注疏。申说注脚的文字。

རྣམ་བཤད་སྙིང་ཚིའི་རྒྱན། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པར་རྗེ་ཟློ་བཟང་གྲགས་པས་ཤེར་ཕྱིན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ཞལ་ལུང་བཞེད་རྒྱལ་ཚབ་དང་མ་རིག་ཅེན་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཚར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག《疏要庄严论》。十四世纪中，杰擦·达麻仁钦依宗喀巴·洛桑札巴讲授《般若·现观庄严论》时所说教言而写成的一部般若注疏。

རྣམ་ལངས། (མངོན) ལྷ། 常醒。天神的异名。

རྣམ་ཐོས། རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བསྡུས་ཚོག

རྣམ་ཐོས་གནོད་མེད། སྔར་བོད་ས་གནས་ཀྱི་བཀའ་ཤག་ཁང་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཀ་ལས་ཡོད་པའི་ནང་གི་ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཀ་ལས་ཡོད་པའི་ནང་གི་ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། 拉宫内的金库，即用此名。

རྣམ་གནས། (མངོན) (1)མཁས་པ། 学者的异名。(2)གློག 电的异名。

རྣམ་གནས་ལྷ་དྲེད། (མངོན) ཉི་མ། 极明者。太阳的异名。

རྣམ་གསུམ་དག་ཟའི་ཤ། བང་གི་ཆེད་དུ་བསད་པའམ་མཐོང་ཐོས་དོགས་གསུམ་མེད་པའི་ཤའོ། 三净肉。三种可食之肉。非为某个人所宰杀之肉。

རྣམས། ཚང་མའམ་ཐམས་ཅད། 数词。诸，众，些，们，全体，一切。用于语词末尾表示多数的字：རྒྱལ་ཁམ་རྣམས། 各国。ཚོགས་འདུ་བྱེད་མཁན་རྣམས། 到会的人们。འཛུགས་སྐྲུན་ཀྱི་ཉ་གཞག་རྣམས། 一切建设事业。འཇིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་འབྱུང་མེད་པ་རྣམས་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བདག་སྐྱེད་གཏོང་ཞེད་དགོས། 全世界无产者联合起来！རྒྱུ་དངོས་དེ་རྣམས་ལ་བདག་སྐྱེད་གཟབ་ཅིང་དགོས། 认真管好那些物资。

རྣ་ལ་ཉན་ཡིད་ལ་བབབ། གཏམ་རྣ་བར་སྐྱེ་པ་དང་དོན་ཡིད་ལ་འབབ་པ། 喜闻乐见，悦耳中意。

རྣལ་འབྱོར། (ཡོག:) ཡང་དག་པའི་ལམས་དབང་བྱ་སྒྲུབ་པ། 相应，观行，相应观。梵音译作瑜伽。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱད། (ཡོག:ཀཏྲ)རང་གཅིག་ཏེས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྐོམ་པ་ཁོ་བོར་གྱུར་པས་སམ། ཅབ་པ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང་ཀུན་ཚོ་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་གཉིས་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཁོ་བོར་ཐུག་ཅེས་པ་སྟེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཟུང་འཇུག་ཏུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཟེར། 瑜伽续，瑜伽部。以修习内心方便瑜伽为主，或以修习能知能证岩深若广胜义世俗二谛和合相应无二之定为主，故称瑜伽部。

རྣལ་འབྱོར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་པ། སྒོམ་རྟོང་མའི་

ཐེག་པ་རིམ་དགྱའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག འཇུག་སྡོ་རིག་བའི་དབང་ལྔ་དང་། སྒོམ་དབོན་ཀྱིདང་ལྡོ་བྱག་ཐོབ་པར་བྱས་ནས་ལྟ་བ་དོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཚན་མ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིན་ཆབས་ལས་ཀུན་རྫོབ་རྟེ་ཞེད་དཔྱིངས་ཀྱི་ལྷང་བལྟ་བ། སྤོམ་པ་མངོན་བྱང་ལྔ་དང་། ཆོ་འཕྲུལ་བཞི། ཕྱག་རྒྱ་བཞི་སོགས་བསྡོམ་པ་ཐབས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་། ལྟ་བའི་ངང་ལ་འཇོག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་བསྡོམ་ཞིང་། སྤྱད་པ་ཁྲས་དང་གཙང་སྦྲ་སོགས་ཚོགས་ཙམ་དུ་བསྟེན་ནས། འབྲས་བུ་རིའ་ལུ་སྤྲུག་པོ་བཀོད་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་དོ།

瑜伽部乘。旧派密乘所说九次第乘之一。入门，获得五种明智和阿阇梨等六灌顶；见，由证诸法胜义无相加持之力，观诸世俗为金刚界本尊；修，修习五现证、四神变、四手印等方便瑜伽和安住正见之智慧瑜伽；行，沐浴清洁等身外业唯作助伴；果，于五种姓密严刹土证觉成佛。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་དམ་ཚིག་བཅུ་བཞི། མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་བདེན་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་གསུམ། རྡོ་རྗེ་དང་། དྲིལ་བུའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། སྒོམ་དཔའ་དཀྱིལ་འཁོར་རིགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་གསུམ། ཆོས་དང་། ཟང་ཟིང་དང་། མི་འཇིགས་པ་དང་། ཐུགས་བའི་སྐྱེན་པ་སྐྱེ་རེན་ཆེན་རིགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་བཞི། ཕྱི་ཐ་སྐྱོད་དང་། གང་རྣལ་འབྱོར་ཏྲུད་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་ཀྱི་ཆོས་འཛིན་པ་སྐྱེ་བའི་རིགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་གསུམ། མཆོད་པའི་ལས་ལ་བརྩེན་པ་ལས་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་གཅིག་སྟེ་སྐྱབ་ཐོག་ཀྱི་དམ་ཚིག་བཅུ་བཞིའོ། 瑜伽部十四种誓言：皈依三宝为如来部三誓言；杵印、铃印和阿阇梨为金刚部三誓言；法施、财施、无畏施和慈施为大宝部四誓言；外持事行二部，内持瑜伽部，并持三乘诸法为莲花部三誓言；勤修供养为羯磨部誓言。合为修品十四种誓言。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་བཅུ། རྡོ་དབྱིངས་ཀྱི་དབང་བྱ་བ། ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་དབང་། འཕྲོ་འདུལ་ཀྱི་དབང་། དོན་གྲུབ་ཀྱི་དབང་བཅས་བཞི། 密乘瑜伽部四品：金刚界品、三界尊胜品、调御众生品和所作成就品。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་བདུན། མེ་ཏོག་ཕྲེང་དང་། རྩ་དང་། ཅོད་པཾ་དང་། རྡོ་རྗེ་དང་། དྲིལ་བུ་དང་། མིང་དང་། རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་གྱི་དབང་བཅས་བདུན། 瑜伽部七灌顶：花鬘灌顶、甘露灌顶、冠冕灌顶、铃灌顶、杵灌顶、名号灌顶和金刚阿阇梨灌顶。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་རིགས་ལྔ། སངས་རྒྱས་དང་། རྡོ་རྗེ་དང་། རིན་ཆེན་དང་། པད་མ་དང་། ལས་ཀྱི་རིགས་རྣམས་སོ། 瑜伽五部，瑜伽部五姓。密乘瑜伽部五种姓部：佛部、金刚部、珍宝部、莲花部和羯磨部。

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་གསུམ། རྒྱ་བའི་རྒྱུད་དེ་ཉིད་འདུས་པ། བཀའ་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་རྩེ་མོ་མོ། ཆ་མཐུན་ཀྱི་རྒྱུད་དཔལ་མཆོག་དང་པོ་རྣམ་གསུམ། 瑜伽部三续：《本续·真实性集合经》、《释续·金刚顶经》和《同品续·圣最胜第一经》等三部密乘经典总名。

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ། མངོན་སུམ་བཞིའི་ནང་གཅིག རང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཡིན་པའི་བདག་ཏུ་ཞེ་ལྡག་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་ཉེར་འཇོག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་པའི་རང་ཡུལ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་རྟོག་ཐལ་མ་འཁྲུལ་པའི་མཐུན་པ། དབེར་ན། བུམ་པ་མི་རྟག་པ་མངོན་སུམ་དུ་ རྟོགས་ པའི་ རྗེ་ དང་། མཐོང་སྐྱམ་བཞག་དང་། མི་སྐྱབ་པའི་མཐུན་པ་ལྟ་བུའོ། 瑜伽现识。四种现识之一。依各自不共增上缘即止观双运三摩地所生之对真实自境离分别、无错乱智。如现证瓶是无常之心，见修二道根定及无学道智。

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཚད་མ། མངོན་སུམ་

ཚད་མའི་རང་གིས། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉེན་ཞི་ ཕྱག་ རྒྱ་ འཇུག་ ཉིང་འཛིན་ལས་བྱང་ཞིང་རང་ཡུལ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་རྟོག་བཞལ་མ་འཁྲུལ་བའི་གསར་དུ་མི་ བསྒྲུབ་བའི་ཤེས་པ། དབེར་ན། རྣམ་མཐུན་དང་། མཐོང་སྐོམ་མཉམ་བཞག་ གསུ་ ཡིག་ དང་ བོ་ ཕྱ་ བྱའོ། 瑜伽现量。现量之一。依各自不共增上缘即止观双运三摩地所生，对真实自境离分别、无错乱、新生之真实智。如第一刹那一切种智及见修道根本智。

རྣལ་འབྱོར་ལྔ། གསང་ སྔགས་ རྟིང་ མའི་ ཁ་ ཏུ་ ཡོ་གའི་ ལུགས་སུ་ ལམ་ ལྔའི་ ངོ་ བོར་ ཀྱུར་བའི་ རྣལ་འབྱོར་ ལྔ་ སྟེ། ཚོགས་ལམ་འདུན་པ་ སེམས་ཀྱི་ རྣལ་འབྱོར། སྦྱོར་ལམ་རིགས་ཅན་འཕྲད་པའི་ རྣལ་འབྱོར། མཐོང་ལམ་དབྱགས་ཅན་འབྱེད་པའི་ རྣལ་འབྱོར། བསྒོམ་ལམ་ལུང་ཅན་ ཐོབ་པའི་ རྣལ་འབྱོར། མི་ སློབ་ ལམ་ རྩལ་ཅན་ རྫོགས་པའི་ རྣལ་འབྱོར་ ཏེ་ ཞེ། 五瑜伽，五观行。旧派密乘随类瑜伽中作为五道本体的五种观行：资粮道思欲乐观行、加行道辨大姓观行、见道大安息观行、修道得大授记观行和无学道全大勇观行。

རྣལ་འབྱོར་ཆེན་ ཅའི་ རྒྱུད། རྒྱུད་ སྡེ་ བཞིའི་ བཞི་པ་ སྟེ་ ཨེ་ ཀྱི་ རྒྱུད། 大瑜伽部。密乘四部中的第四部，即无上瑜伽部。

རྣལ་འབྱོར་པ། ལམ་ཐམས་ སུ་ ལེན་ མཁན། 修行的宗教徒。佛书译为瑜伽师、修观行者。

རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ། (1)དབུ་མ་རང་ རྒྱུད་པའི་ ཁེ་ བག་ཅིག 中观自续派。佛教中观宗的一个派系名。(2)རྣལ་འབྱོར་པ། 观行者，瑜伽师，瑜伽行者。修行的佛教徒。

རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་ པའི་ དབུ་ མ་པ། དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་ནང་གི་ཁས་ཀེག་ཁྲེ། ཀུན་རྫོབ་ཙམ་དུ་ ཤེས་པ་ཞེག་ཁས་ལེན་ཞིང་ ཕྱི་ དོན་ ཁས་ མི་ ལེན་ པའི། 瑜伽行中观师。中观宗自续派的一个派系名。此派仅于世俗承认识，而不承认所取境。

རྣལ་འབྱོར་བླ་ན་ མེད་པའི་ རྒྱུད། 〈ཨཏྱུནྣཏཏནྲ〉 གཅིག་ དང་ ཤེས་རབ་དབྱེར་ མེད་དུ་ སྦྱོར་ བས་ རྒྱུད་ གཅིག་ཏུ་ ཀུན་ཆོག་ དུ་ ཐུག་པ། དེའི་ ཚོང་ན་ རྒྱུད་ གཞན་ ཤེས་རབ་ ཕ་ མ་ ལྟ་ ཅི་ ཞེ་ ན། ཐབས་ ཤེས་ ཟུང་ འཇུག་ ཏུ་ ཐུག་ ཅིང་། ཐེག་ཆེན་ གྱི་ ཐུག་ ཏུ་ ཐེག་ ཆེན་ ཐེག་ པ་ ཡིན་ ཏེ། 无上瑜伽续，无上瑜伽部。方便智慧无二和合，成为一切密乘至高无上，过此再无其他更上密乘，故称无上瑜伽部。

རྣལ་ འབྱོར་ མ། 〈ཡོགི་ནཱི〉 (1) ཡང་དག་ པའི་ ལམ་ སྤྱོད་པ་ མོ། 女修行者。梵音译作瑜伽尼。(2)མོ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཕྱ་ ཞེག 瑜祇母，瑜伽母。佛教密宗一本尊名。

རྣལ་འབྱོར་མ་ གསུམ། ཕྱོགས་ གཅིག་ དང་། ཞིང་ གཅིག་ དང་། སྔགས་ གཅིག་ ཀྱི་ རྣལ་ འབྱོར་ མ་ སྟེ། 三瑜伽母：俱生、刹生和咒生。

རྣལ་འབྱོར་བཞི། བཀའ་ བརྒྱུད་ པས་ ཕྱག་ རྒྱ་ ཆེན་ པོ་ བསྒོམ་ པའི་ ལམ་ ཞེག་ སྟེ། སེམས་ལ་ དམིགས་ པ་ རྩེ་ གཅིག་ ཏུ་ གཏད་ པས་ རྩེ་ གཅིག་ དང་། སེམས་ སྤྲོས་ པ་ལ་ དུ་ རྟོག་ པས་ སྤྲོས་ པ་ལ་ དང་། སྣང་ སེམས་ རང་ གཅིག་ ཏུ་ རྟོག་ པས་ རང་ གཅིག་ དང་། མཚན་ བཅས་ ཀྱིས་ སྒོམ་ དུ་ མེད་ པས་ སྒོམ་ མེད་ བཅས་ བཞིའོ། 瑜伽四部。噶居派修习大印之道：专缘内心，名为专注；通达内心离诸戏论，名为离戏；通达心境平等一味，名为一味；不依有相进行修习，名为无修。

རྣལ་འབྱོར་ས་ གསུམ། གང་ཟག་ གི་ བདག་ མེད་ རྟོགས་ པའི་ རྣལ་ འབྱོར་ ཀྱི་ ས་ དང་། གཉིས་ སྣང་ རྟོགས་ པའི་ རྣལ་ འབྱོར་ ཀྱི་ ས། ཆོས་ ཐམས་ གསུམ། 瑜伽三地：现证人无我瑜伽地、现证二取性空瑜伽地和现证诸实空瑜伽地。

རྣལ་མ། 形容词。(1)ཡང་ དག་ པ་ དང་ བདེན་

བདེན་ཡིན་ལུགས་དངོས། 真实，正确，实际：གཏམ་རྣལ་མ། 真话。ཚོ་བསྡུར་རྣལ་མ། 正确的比较。གནས་ལུགས་ རྣལ་ མ། 实际情况。(2)གཅིག་མ་དང་རྒྱལ་བཞིན་ནམ། གནས་ལུགས་ གཤའ་མ་དང་མཐུན་པ། 正常，安静，原始，本原：ཉེན་ཚབས་ཆེ་བའི་གནས་ སྐལ་བྱང་སེམས་ སེམས་རྣལ་དུ་བཅ་སྟེ་བཏགས་དཔྱད་ཟིད་དགོས། 遇到危急情况，要冷静地分析。དགེ་པ་རྣལ་དུ་ བཞག་ནས་རྩོད་པ་གྲུག་པ། 心平气和地进行辩论。ཤེས་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པ། 精神不正常。

རྣལ་མའི་ངོ་བོ། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ། 本义，法性。

རྣལ་མའི་རླུང་སེམས། ལུས་ལ་ངང་ཚས་སུ་ཡོད་ པའི་རླུང་སེམས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་དང་རིག་ པའོ། 原始心风。自身原有的智风、智慧风息。

རྣལ་མའི་ལུས། གཅིག་མའི་ལུས། 原始身。

རྣལ་མའི་སེམས། གཅིག་ མའི་ སེམས་ ཏེ་ རང་ བྱུང་གི་ཡེ་ ཤེས། 原始心。正常的心理状态。

རྣལ་མིན་ གྱི་ བསམ་ པ། རྒྱུན་ ལུགས་ དང་ མི་ མཐུན་པའི་བསམ་པ། 变态心理。不正常的心理状态。

རྣལ་མོ། བརྟན་བཞིང་བག་ཡོད་པ། 形容词。集中，专注，稳当：སེམས་རྣལ་མོ་ བྱས་ནས་ རྩོམ་ ཡིག་ བཏགས། 专心致志写文章。

རྣལ་ལམ། རྣལ་མའི་ལན་ཏེ། རྩོད་པའི་སྐབས་ དབྱེ་བ་ན། ཐལ་ལན་རྣམ་ཐར་སྐོ་བཞིར་འདེབས་ ཡིན། དེ་བ་དང་རྩོད་པ་ཐུབ་པའི་ལན་དངོས་ བཏོད་པའོ། 正面对答。当辩论时，依四解脱门答复应成，不作反诘、争辩，直述答语者。

རྣལ་ལམ། (རྡོང་) རྨི་ལམ། 梦。

རྣལ། (རྡོང་) སེའི་རྩེལ། 牙龈。

རྣལ་ཁད། (རྡོང་) སེ་རྩེལ་ནད། 牙龈病。

རྣོ་རྩལ། (1)མཚོན་ཆའི་རྩེ་མ་ སེ་ རྣོན་ པོ་ དང་ རྩུལ་བའི་བསྡུས་ཚིག 利钝。锋利和不快。(2)རིག་ པའམ་དབང་པོ་ཁུལ་དང་མི་ཁུལ། 智愚。聪明和鲁钝。

རྣོ་བཙོན་པ། བརྡར་ཏེ་ རྣོན་པོ་ བཟོ་བ། 磨利，使锋利：ཤེད་ཀྱི་ལ་ རྣོ་ བའི་ཐག་ཆད། 磨利腰刀。

རྣོ་རྩུལ་པ། ཀྱིའི་རྩེ་མ་སེ་ ཟད་པ། 钝，不锋利，刀刃不利。

རྣོ་ཚ། རྣོ་བ་དང་འདྲ།

རྣོ་སྒྲངས་པ། བརྡར་ནས་ རྣོན་ པོ་ བཟོས་པ། 磨利，使锐利：ཁག་དུ་ ཙོང་པའི་མཚོན་ཆང་ རྣོ་ གྱང་ རྡེ་ དག་ བའི་ཐང་ ཤེན་ དུ་ རྒྱག་ པ། 磨利手上的武器，等待对付敌人。

རྣོ་བ། 形容词。(1)འཇིག་རྟེན་དམ་ཀཅོད་ཟེན་ ཀྱི་ རྩལ་ པ་ ཆེ་ བ། 锐利，锋利，尖锐。མཚོན་ ཆ་ རྣོ་ བ། 兵器锐利。མདུང་རྩེ་ རྣོ་ བ། 矛头锐利。རྩེན་ དུལ་ རྣོ་ བ། 药性灵敏。 རྩེན་ ཀྱི་ ཙོན་ དུག་ རྣོ་ བ། 药力猛烈。ཀ་མ་ཆོས་པ་མ་ ཤེས་པའང་ ཀྱི་མི་ རྣོ་ བའི་ མཚོ་ལ་ ཁ་ཏོང་། 不知肉未熟，却怪刀不利。义指错怪或误解。(2)རིག་པ་ ཁུལ་ བ། 聪颖，敏锐：རིག་པ་ རྣོ་ བ། 聪明。

རྣོ་བའི་ཤེས་རབ། དཀའ་གནད་ཀྱི་ གཉེར་འཚེར་ ནུས་པའམ་ལས་ བྱ་ བོར་ ཤེས་ ཐུབ་པའི་ ཁྱོ་ ཐོས། 利慧，锐敏的智力。分析和理解力强。

རྣོ་དཔའ། མཚོན་ཆའི་ རྣོ་ དང་། 锋刃的强度，锋利的程度。

རྣོ་ཚེག་པ། མཚོན་ བཙར་ ཏེ་ རྣོན་ བོར་ ཟུད་ པ། 磨利。磨利刀、锥等：དཔའ་ དམ་ ངར་ ཚེག་ རྣོ་ ཤེན་ པ་ ཟུ་ ལ་ རྣོ་ དུ་ གས་ པའང་ ཟུ། 腰刀无钢，磨利容易，钝也容易。

རྣོ་ཤོག་པ། མཚོན་ཀྱི་ རྣོ་ དུ་ གས་ པ། 钝，不锋利，兵器卷口不利：ཁ་དོག་ རྩུ་ བ་ དག་ ནས་ ཤ་ དྲལ་ བ་

ལ། སྡིང་སྟོབས་རལ་གྲི་རྣོ་མ་ཤོག要制伏凶恶的强敌，锐利的宝剑切莫卷口！

རྗེས་བཟུང་། (ཟ་དད་པ) ༡.བརྟན་པ། བརྟན་པ། རྣོག་ས།། (1)དྲན་པ་དང་། ཤེས་པ། 怀念，记忆，思维，考虑。ཡིད་ལ་བརྟན་ས། 记住，挂怀。སྔར་གྱི་སྡུག་བསྔལ་རྣོག་བཞེན་པར་དུ་ལྟའི་བདེ་སྐྱིད་ལ་སྲུང་སྐྱབ་ཅེད། 记住过去苦难，保卫今日幸福。(2)བཟོད་པ། 忍受，忍耐。ཏི་ཚ་བརྟག་དཀའ་བ། 难于忍受的重病。གསར་བཟློའི་དམག་འཁྲུག་ནང་དཀའ་ཚོགས་རྣམ་བཅུད་ཚང་མ་བརྟགས་ཐུབ་པ། 革命战争年代里遭到的困难，都顶住了。༢.བརྟགས་པ། བརྟག་པ། རྣོགས།། སྐྱེད་སྐུང་བྱེད་པའམ་གསང་བ་བྱེད་པ། 隐匿，瞒藏，སྤྱི་རྟེའ་སྐེར་དུ་བརྟགས་པ། 私藏公物。ན་ཚ་རྣམ་པ་བརྟགས་པ་དེ་ཙམ་སྡུག་བྱས་རྣམ་པ་ཙམ་བརྟགས་པ་དེ་ཙམ་ཆེ། 疾病越瞒越重，罪过越瞒越大。

རྗེག་ཐང་། སྐུམ་བཙོས་ཀྱི་འཁྲུང་པ། 煎饼，油煎饼子。

རྗོགས། རྟོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྗོགས་པ། (རྟོང) བོས་པ། 呼唤，喊叫。

རྗོན་ཐོ། ❶形容词。(1)འབིགས་བྱེད་དམ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་རྣུས་པ་ཆེ་བ། 锋利，尖锐，ཀྱི་རྟེན་ཐོ། 快刀。མདའ་རྟེན་ཐོ། 利箭。ཁབ་རྩེ་རྟེན་ཐོ། 锐利的针锋。ཐོ་རྒོད་ཐོ་རང་གིས་མ་བྱུང་ན། མཚོན་རྟེན་ཐོ་མི་ལེ་ལག་ཆ་རེད། 汉子若无能，利器属他人。(2)རིག་པ་གསལ་པ། 聪明，颖悟力强。བློ་རིག་རྟེན་ཐོས་དོན་གནད་རྣམ་པར་འབྱེད། 用犀利的思路分析问题。❷(མངོན) ལྕགས། 锐利。铁的异名。

རྗོན་པ། (རྟོང) བརྗེ་བ། 掉换。

སྣར། 名词。(1)དྲི་འཇོག་དབང་ཐོ། 鼻。嗅觉器官。ཁ་ཆག་སྣ་རལ། 嘴破鼻裂。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་འབབ་དང་། དྲི་འཇོག། དྲི་ཞེན། སྣ་བྱག སྣུམ་ཐྲད། ཤང་བཅས་ས། (2)གདོང་ངམ། སྣ་མཐམ་ མཐའ། 前头，前部，端，头绪，旁边，གྲོང་སྣ། 村头，村边。རི་སྣ། 山角，山嘴。གནམ་མཐའ་མཚོ་སྣ། 天涯海角。བཙིངས་འགྲོལ་བཙུན་ཞེན་གྱི་འགྲན་འཇིང་ཐྲད་སྐབས་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྣ་ལ་འགྲོ་པ། 在争取解放的斗争中，走在群众的前面。(3)རིགས། 种，类，各样，各种，ཟས་སྣ། 食品种类。གོས་སྣ། 衣饰品种。མཚོན་སྣ། 各种武器。སྨན་སྣ། 种种药物。ཆུ་སྣ་ཀུ་མཚོར་འདུ་བ། 江河归大海。

སྣ་དཀར་ཁུག། རྫོང་ཁྲིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནགས་ཀྱུང་ཡར་འབྲིག་གཡུ་མཚའི་འགྲམ་དུ་ཡོད། 浪卡子。旧译浪卡。县名。在西藏自治区南部羊卓雍错湖畔。

སྣ་ཀེད། སྣ་བྱག་ནས་འདོན་པའི་སྐད། 鼻音。

སྣ་ཁ། རིགས་སམ་རྣམ་གྲངས། 名词。品类，种类，ཉིན་མཁྱེའི་ཚོང་ཁག་སྣ་ཁ་མང་པོ་ཡོད། 日用商品，种类众多。

སྣ་ཁྱག (ཡུལ) སྣ་དབང་། 鼻子，སྣ་ཁྱག་འགྲིལ། 鼻子不通气。

སྣ་ཁྱག་ཁ་འཛིན། འགྲུབ་ཐབས་མེད་པའི་ཐ་བར་ཁྱེ་ཁ་ལ་ཚུགས་ཐེབ་པའི་དབྱེ། 鼻子拉到嘴边。喻勉强去做办不到的事。

སྣ་ཁྱག་བརྡབས་པ། སྣ་བརྡབས་ པ་དང་དོན་གཅིག

སྣ་ཁྱང་། སྣ་ཐྲག 鼻孔。

སྣ་ཁྲག སྣ་ཁྱག་ནས་དོན་པའི་ཁྲག 鼻血。

སྣ་ཁྲིད། (1)འགོ་ཁྲིད། 带头，领队。(2)(མངོན) ཤིང་རྟའི་ཁ་ལོ་པ། 引领。御车者的异名。

ལྷ་ཁྲིད་གསུམ། ཐོད་ཀལ་བསྐོམ་པའི་ཐོག་ནས་ཀུ་གསུམ་ཀྱི་སྟ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པ་འབྱུང་བཞིའི་ཐུགས་དོན་ལ་བསྒོམ། རིག་པའི་སྟ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པ་འཁོར་འདས་ཏུ་ཤེས་འབྱེད་པའི་སྐྱོད་པ་ལ་བསྒོམ། ཤེམས་ཀྱི་སྟ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པ་འཁོར་འདས་ཏུ་ཤེས་འབྱེད་པའི་སྐྱོད་པ་ལ་བསྒོམ། ཤེམས་ཀྱི་སྟ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པ་སྐྱེ་གསུམ་ཀྱི་སྡུག་འཕྲོ་ལ་བསྒོམ་པ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三引导。旧密大圆满超越修习之初，为引三身而学四大种所有声义，为引本智而学辨析生死涅槃分齐之行，为引心识而学身语意三门加行。

སྣ་འཁྱོག (1)སྣ་ཁྱོག་ཁྱོག 弯鼻。鼻梁歪曲。(2)(མངོན) ཉག་པ། 鼻曲。猫头鹰的异名。

སྣ་འཁྲིད་པ། འགོ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན། 领导人，带头的人。

སྣ་ག། སྣ་ཁ་དང་འདྲ།

སྣ་ཀྱག སྣའི་རྩེ་མོ་ཀྱག་པ། 鹰鼻。钩形鼻子。

སྣ་ཚོང་། མིག་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས། 印堂。鼻上眉间。

སྣ་ཐུང་ས། རིགས་མི་འདྲ་བའི་ཁ་གྲངས། 项目。

སྣ་འཕགས་སྡོམ་པའི་དགེ་བསྙེན། སྤོག་གཅོད་དང་མ་ཁྱིན་ལེན་གཉིས་སྡོང་བའོ། 二戒居士。受持不杀、不盗两条戒律的近事男。

སྣ་རྒྱན། སྣ་ལ་འདོགས་པའི་ཆུན་ཆ། 鼻饰。鼻上的装饰品。

སྣ་རྩུག་གཞུལ་པ། དམིགས་ཡུལ་སྐྱབ་དུ་མ་བཏུག་པའམ། རེ་དོན་ཐམ་ཅིས་སུ་བཏང་བའི་དཔེ། 照鼻一棒。意谓迎头痛击；བཙན་འཇུལ་པ་ལ་སྣ་རྩུག་གཞུས་པ། 迎头痛击侵略者。

སྣ་ཐང་། སྣ་ཡྱག་གི་སྟེང་། 鼻梁。

སྣ་ཐོ། སྣའི་བུ་གա། 鼻孔。

སྣ་ཅན། (མངོན) ཕག་ཆོད། 具鼻。野猪的异名。

སྣ་གཅིག་དགེ་བསྙེན། སྣ་གཅིག་སྡོང་བའི་དགེ་བསྙེན་ཀྱི་བསྲུངས་ཚིག

སྣ་གཅིག་སྡོང་བའི་དགེ་བསྙེན། བཟློག་པ་གཞི་ལྟ་ལས་སྤོག་གཅོད་ཙམ་སྡོང་བ། 一戒居士。守一条戒的居士。谓于五条居士戒中，誓守不杀生者。

སྣ་གཅུ། མཛོ་གཡག་གི་སྣ་བྱག་ནང་ཆུད་པའི་ཤིང་ལྷུག་སྐོང་སྐོང། 牛鼻圈。穿过牛鼻孔内以系鼻绳的树枝小环。

སྣ་གཅོད་པ། སྣ་རྩེ་འབྱིག་པ། 劓，截鼻，割鼻。旧时酷刑之一。

སྣ་བཅག་པ། (ཕུལ) (1)རྩུས་ཤུགས་སམ་ངང་ཀྱི་རྩེ་མེད་པར་ བཅོས་པ། 打击，摧折锐气。(2)སྣའི་རུས་པ་བསྣད་པའམ་ཚག་ཀྱམ་བཅོས་པ། 打碎鼻骨。(3)གོས་ལྟམ་སོགས་ཀྱི་ སྐེ་ཚམ་བྱས་བསྐོལ་བ། 绲边。为衣服等卷缝边缘。

སྣ་ཚའུ། ཚམ་པ་སྣད་བཅ་ནས་ཀ་མ་འཁྲུགས་ཏེ་ན་བ་ནད་ཏུགས་སུ་གདོང་སྐྱངས་ཤིང་། སྣ་འགག་ལ། སྣ་ནས་རྐ་དང་ཆུ་མེད་འཇགས་པ་ཞིག 鼻粘膜炎。感冒侵于鼻窦，症见面部浮肿、鼻塞不通、流鼻涕脓和黄水。

སྣ་ཆུ། སྣ་ཀྲང་ནས་འབབ་པའི་ཆུ། 鼻涕。

སྣ་ཆེན་པོ། (1)དྲི་འཇིན་ནས། སྣ་ཀྱག་ཆེན་པོ། 大鼻；སྣ་ཆེན་ཁོག་དོག 大鼻子。(2)བློན་པོ་དབང་ཆེ་བ། 权臣，大臣。

སྣ་ཅ། སྣ་གཅུ་དང་དོན་གཅིག

སྣ་ཅག་ཅག སྣ་ཀྱག་ཐུག་ཀ་ཅན་ནས། ཀོང་ཀོང་ཁེད་པ། 塌鼻梁。鼻梁凹下。

སྣ་ཉེར། མི་ འདོད་ པའི་ རྣམ་ པ་ ཞིག་སྟེ་སྣའི་གཉིར་ན་བསྡུས་པ། 皱鼻，耸鼻。不高兴的样子。

སྣ་ཏུག སྣ་ཀྱག་ནས་ཐོན་པའི་ རྐ་ཆུ། 鼻涕。

སྣ་ཐ། སྣ་ལ་འཕེན་ཏྲའི་ཐུས་ཤེག 鼻烟。

སྣ་ཐག མཛོ་སོགས་ཀྱི་སྣ་ལ་བཏགས་པའི་ཐག་པ།

牛鼻绳。穿过牛鼻以便牵御的绳索。

སྣར་ཐག་མགོང་དཀྱིལ། རང་དབང་རང་གིས་འཇོག་པའི་དོན། 鼻绳盘在头上。喻放任自由，不受控制。

སྣར་ཐག་བཙོགས་པ། (1)སྣ་ལ་བཏགས་པའི་ཐག་པ་བསྡམས་པ། 挽起牛鼻绳。(2)གཞན་དབང་དུ་མ་ཕྱིན་པའི་དོན། 不受约束，脱离拘束。

སྣར་ཐག་ཤོར་བ། རང་དབང་གཞན་ཕྱི་ལག་ཏུ་གོང་བའི་དོན། 鼻绳落人手。喻失去自由，不能自主；སྣ་ཐག་གོང་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པ། 鼻绳落人手，完全失自由。

སྣ་ཁྱག སྣ་རྨུག་དང་འདྲ།

སྣ་ཁྲང་ཁྲང་། སྐྱོ་ཁྲང་ཁྲང་ངམ་ཁོང་ཁྲོ་ལང་སྐྱེན་པ། 易怒，性情暴躁。

སྣ་ཁྲང་སྐྱ་ཟུབ། ཁོང་ཁྲོ་ཚ་ཞིང་གཤེས་ཀ་ངན་པ། 性情急躁，暴躁易怒。

སྣ་ཁྲང་བ། (1)སྐྱ་སྣ་ཁྲང་བ། 纤维短，品质差。སྣ་ཁྲང་བ། 纤维短的羊毛。ཤིང་པལ་སྣ་ཁྲང་། 纤维短的棉花。(2)སྐྱོ་ཁྲང་བའམ་ངང་ཚུད་ཁྲང་བ། 暴躁，易怒，性急；རྒོ་ཆོལ་བྱེད་པའི་ཤེད་ཚ་ལའང་ངང་ཚུད་རིང་པས་ཐུན་དགོས་པ་ལས་སྣ་ཁྲང་མི་བྱེད། 对于反对的话也要耐心听取，不可性急暴躁；(3)དཀོན་པའམ་ཉུང་བ། 短少，缺乏；ལག་སྣ་སྣ་ཁྲང་བ། 手头拮据。(4)(ཞྭལ)འཁྲང་ལེན་ཆུང་བ་ཞིག 短头刨。一种木工用具。

སྣ་དྲི། སྣ་ཁྲང་གི་དྲི་མའམ་སྦའམ་དུལ། 鼻垢，鼻中恶臭。

སྣ་གདོན། ལྤམ་མཚོན་སྣའི་འོག་གི་སྐམ་ཐི། 尖衬。衬压藏靴尖端里的毛织品。

སྣ་གཙང་། (1)སྣ་ཁྲང་གི་དབང་ཤུད། 鼻梁。(2)རིའི་སྣ་རྩུད། 山嘴；རི་མ་གཅིའི་སྣ་གཙང་དུ་གྲོང་ཆུང་ཆུང་དུ་ཁ་ཤས་ཡོད། 下面山嘴上，有几个小村落。

སྣ་འཇུག་པ། གོག་མང་འགྲོ་བའམ་སྔོན་ནས་ཁ་སྐྱོན་པ། 先行，引导，率领；དོན་ཀྱི་སྣ་འཇུག་པ། 疾病的先导。泛指致病之由。 ལམ་ཐུས་མེད་པའི་མི་རྣམས་ལ་ལམ་སྣ་འཇུག་པ། 给道路不熟悉的人们引路。

སྣ་སྐད། ཁ་སྣ་ཁ་ཤེས་ནས་མཐའ་དུ་འདོན་པའི་ཡི། 鼻音字。从口鼻两处发音的字母，如 ང་ཉ་ན་མ་是。

སྣ་ལྡན་མཚོན་ཁ། སྣ་ལྡན་ཀྱི་ཡི་ཀེ་ཁང་ཡིན་གསལ་བའི་ མཚོན་པ། 随音点。表鼻音的符号，如加在字母头上的“o”是。

སྣ་ལྡོག་པ། ཁ་ཕྱོགས་འགྱུར་བ། 返回，回转，回头；རྡོ་ལས་ནས་ སྣ་ལྡོག་པ་རྣམས་ལ་བརྩེ་དུང་ཆེན་བོས་རོགས་རམ་བྱེད་པ། 对于知错改错的人们，给予热情帮助。

སྣ་བརྡབས་པ། (1)སྣ་ཁྲག་རྩིག་པ་ སོགས་ལ་གྱིག་རེག་བྱེད་པ། 碰鼻。鼻子碰着壁、柱等处。(2)རེ་དོན་མ་གྲུབ་པར་ཁ་ཆེངས་པའི་དབྱེ། 碰壁。喻所欲不遂；རྫུན་ཀུབ་ རྡོལ་ནས་ སྣ་བརྡབས་པ། 虚伪漏底而碰壁。

སྣ་ནག་མ། བཀུ་མི་ཤེས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྟེ། གང་སོང་དུ་དོན་མི་འགྲུབ་པའི་མི་ཞིག 黑鼻子。倒霉的人。指常遭不幸或到处碰壁的人。

སྣ་ནད། སྣ་ཁྲག་གི་ན་ཚ། 鼻病；སྣ་ནད་ཁག་འཛག 鼻衄。སྣ་ནད་རྨུག་འཛག 鼻化脓，鼻流脓。

སྣ་ནད་ཀ་ཁྱེ། སྣའི་ནང་ཀ་ཤུག་རྒྱས་ནས་དཀྱུར་འཁྱགས་ཤིང་སྐད་མི་གསལ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག 鼻疮。鼻中异常突起的肉疣。常使呼吸阻滞，语音不清。

སྣ་ནམ། གནའ་དུས་བོད་ཀྱི་དུས་ཐུད་མི། 纳

南。古时西藏一氏族名。

སྣ་རྒན་བཟའ། བོད་རྗེ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན་དགེ། མེས་ཁག་ཆོས་ཅན་གཙུན་ཀྱི་བཙུན་མོ་ཞེག་སྟེ། ཀྱིམ་ཤེང་ཀོང་རྗེ་ལ་སྐས་ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེ་ བཅན་ བལྟམས་ དུས་ཞེ་སྡང་གིས་ཀོང་རྗེའི་སྐས་བྱིགས་ ཏེ་ མོ་ རང་ ལས་ སྐྱེས་པ་ལྟར་བྱེད་མཁན་དེ་ཡིན། 纳南萨。赤德祖丹一妃名。藏史载金城公主初生赤松德赞，被其夺去据以为己生者。

སྣ་རྩེ་བ། རྩེ་ སྐྱང་ བཟབ་ རྩེ་རྩེ་བ། 嗅觉灵敏，ལ་མའི་སྣ་རྩེ་བས་ཐག་རིང་པོ་ནས་དྲི་ཚང་ཡོང་། 狐狸嗅觉灵敏，能从远处辨别气味。

སྣ་རྩོན་ཅི། (1)དྲི་ཚང་ཐུ་ བཟབ་ རྩེ་ གསང་ དོད་ པ། 嗅觉锐敏。(2)སྣ་ རྩེ་ རྩེན་ བཟབ་ སྐྱང་ སྐྱང་། 尖鼻。 (3)(རྟེང་) བྱ་ར་ བཟབ་ སོ་ པ། 了望者，哨探，侦察者。

སྣ་སྐབས། སྣ་ ཁྲང་ གི་ ལྷད་ བཟབ་ ཐག་ ཆུ། 鼻涕。

སྣ་བ། རྒྱས་ སྐྱེན་ མཁན་ དགས་ རྒྱས་ ཡོད་ བྱེད་ མི། 名词。向导，带路人。

སྣ་བ། ལུས་ བསྡུད་ དེ་ ཡན་ ལག་ མ་ ཚང་ བཟབ། རྒྱང་ འཁྱོག་ ཅན་ དགས། ལུས་ གཅོང་ ཅན། 名词。残废人。身有残疾者。

སྣ་བྱག སྣའི་ ཁྲང་ བྱ། 鼻孔。

སྣ་བོ། 名词。(1)གཙོ་ བོ། 首领。(2)སྐོས་ དོའོན་ དགས་ ཚ་ རྒྱས་ སྐྱེན་ པ་ པོ། 向导，谋士。

སྣ་བོ་ཆེ། རྒོན་ ཐོབས་ གཙོ་ བོ་ དྲག་ པ། 大臣，重臣。封建王朝的权臣。

སྣ་དབང་། སྣའི་ དབང་ པོ་ སྟེ། རང་ འབྱས་ སྣའི་ རྣམ་ གེས་ རྒྱུ་ བྱེད་ ཀྱི་ དབང་ པོ། 鼻根。能生自己果位鼻识的器官。

སྣ་དཔྱག་གཞུས་པ། སྣ་ རྒྱ་ གཞུས་ པ་ དང་ དོན་ གཅིག

སྣ་ཐུང་། (རྟེང་) མདའི་ རྩེ་ མོ་ ལ་ ཙོང་ བའི་ ལྟུག་ས། 箭头。

སྣ་ཐྲེལ། (1)ཚོན་ མཛོའི་ སྣ་ ཐྲེལ་ བྱེད་ ཀྱི་ ཐག་ པ། 络鼻绳。双牛耕地时连接两头牛鼻的绳子。(2)ཐག་ པས་ སྣ་ ཐྲེལ་ བའི་ གནག་ ཕྱུག་ ས་ གཅིག 连鼻牛。放牧时从鼻孔用绳索联系以免走失的两头牛。

སྣ་མ། 名词。(1)དྲྭ་ ཏིའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ མེག 肉蔻，སྣ་ མའི་ མེ་ ཏོག་ ཅག་ བ་ ཙམ་། དྲི་ ཞིམ་ ཀུན་ དུ་ ལྡང་ བར་ འགྱུར། 掩住豆蔻花，香气仍四溢。(2)སྣ་ ཕྱག་ བའི་ གནག་ ཕྱུག་ས། 鼻索牛。穿了鼻索的牛。对幼犊而言。(3)ཁལ་ མ། 驮牛。

སྣ་མ་མི་སྐལ། རྒར་ སྐྱལ་ ལྟར་ ཕྱོགས་ འགྲོའི་ ལས་ བར་ དུ་ མི་ གཅིག་ གིས་ བདག་ སྐྱེད་ བྱ་ རྒྱའི་ སྣ་ མ་ ཞེ་ གནག་ ཕྱུག་ ངོ་ གྲངས་ ཉི་ ཤུ་ ཐམ་ པ་ རེའི་ མིང་། དབྱས་ གཅོང་ དུ་ རྩིཌ་ ལག་ གམ། གལ་ ལག་ རེར། 牛份子，牛组，骡组，骡帮。旧俗，长途驮运时，每人分工管理二十头驮牛，称为一个牛份子。

སྣ་མང་། སྣ་ གྲངས་ རྣམ་ པ་ སྣ་ ཚོགས་ མང་ པོ། 多种，各种，多种多样。

སྣ་མའི་འབྲས་བྱ། སྣ་ མ་ ཤིང་ ཞེས་ ཏྲྭ་ ཏིའི་ མིང་ མི་ རྣམ་ གྲངས་ ཡིན་ པས་ དེའི་ འབྲས་ བྱ་ ཏེ་ དྲྭ་ ཏིའོ། 肉蔻子。豆蔻树种子。

སྣ་མའི་མེ་ཏོག དྲྭ་ ཏི། 豆蔻的异名。

སྣ་ཚིག་སྣ་ཚོགས། འདྲ་དང་མི་ འདྲ་ བ་ མང་ པོ། 种种，五花八门，各式各样；ཐབས་ བཅད་ སྣ་ མིན་ སྣ་ ཚོགས་ སྤྱོད་ པ། 运用各式各样的好办法。ཤེས་ བྱ་ སྣ་ མིན་ སྣ་ ཚོགས་ རྟེ་ བཞེན་ རྟོགས་ པ། 真正了解各种知识。

སྣ་མེད། (1)སྣ་ ཐག་ བཅུ་ ས་ ཐུག་ པ་ རལ་ བ། 豁鼻子。穿绳的鼻孔豁了。(2)སྣ་ ཐག་ མེད་ པའི་ སྤོ་ ཕྱུག་ས། 未系有鼻绳的牲畜。(3)སྣ་ ཕྱག་ མེད་ པའི་ མཛོ་ གཡག་ སོགས། 鼻中膈无孔。未曾穿过鼻绳的牲畜。

ལྟར་སྐྱེས། མགོ་དང་ནམ་ཚང་ཡན་ཆད་ཀྱི་ནད་ལ་སྦྱིན་སྲེག་དང་དུ་བཏང་ནས་ནད་ཕྱིར་སྐྱོང་བར་ཕྱིད་''བའི་ཐབས་ཤེས། 鼻药。纳入鼻内以除治头部及锁骨以上喉管各部疾病的药物。

སྣ་རྩེ། སྣའི་རྩེ་མོ། 鼻尖，鼻准。

སྣ་ཚང་། མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚགས་འཛིམས་པའམ་ཆ་ཚང་བ། 齐全，全备，整套，全套；ཐིད་ཀྱིས་སྣ་ཚང་གཅིག 一套办法。ལག་ཆ་སྣ་ཚང་། 全套工具。གོན་པ་སྣ་ཚང་། 全套衣服。

སྣ་ཚོགས། (1)མི་འདྲ་བ་མང་པོ། 各种，种种，杂；ཚས་གཞི་སྣ་ཚགས་ཡོད་པའི་རས་ཁི། 各种颜色的花布。(2)(ཨངོན་) 1.འདོད་པ་དང་། དྲུག་དང་། གང་བ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷ་ལ་བཏུ་གསུམ་ཡོད་པས་གྲངས་བཏུ་གསུམ་མཚོན། 欲天等神共有十三个，故表数字13。2.རྟ་རྣ་པ། 壬午年、水马年的异名。

སྣ་ཚོགས་སྒྲིགས་བརྒྱ། གཏམ་རྟུལ་མང་པོ། 各种方法，千方百计。

སྣ་ཚོགས་འཇིངས། (ཨངོན་) ས་གཞི། 载满。大地的异名。

སྣ་ཚོགས་རྒྱ། (ཨངོན་) ཉི། 善游。鱼的异名。

སྣ་ཚོགས་རྟ་ཅན། (ཨངོན་) རླུང་ལྷ། 多样马者。风神的异名。

སྣ་ཚོགས་ཐབས་བརྒྱ། སྣ་ཚོགས་སྒྲིགས་བཏུ་དང་དོན་གཅིག

སྣ་ཚོགས་མདོག (ཨངོན་) བ་ཁི། 种种色。石黄的异名。

སྣ་ཚོགས་མདོག་ཅན། (ཨངོན་) གཟའ་དུས་མེ། 有多色。劫火曜异名。

སྣ་ཚོགས་སྡེ་རྩེ། རྡོ་རྩེ་རྟེ་གསུམ་པ་དང་རྡོ་རྩེ་རྟེ་ཕྱེ་བ། 斑杵，交杵。宗教建筑物上常用的一种装饰物。

སྣ་ཚོགས་པད་མ། པད་མ་འདབ་བརྒྱད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བཞིའི་འདབ་མ་དམར་པོ་དང་། ཤར་ལྷོ་དང་། རྒྱབ་བྱང་གི་མཚམས་གཉིས་ཀྱི་འདབ་མ་སེར་པོ། ལྷོ་རྒྱབ་ཀྱི་འདབ་མ་ལྗང་གུ། བྱང་ཤར་ཀྱི་འདབ་མ་ནག་པོ་བཅས་ཡིན་པའི་པད་མཏོ། 斑莲，杂瓣莲。八瓣莲花四方的花瓣红色，东南和西北两瓣黄色，西南一瓣绿色，东北一瓣黑色。常用作宗教建筑物上装饰品。

སྣ་ཚོགས་སྤྲུལ་སྐུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་རྟེན་རྣམས། 妙化身。各种佛像。

སྣ་ཚོགས་བྱེད་པོ། (ཨངོན་) ཚངས་པ། 造物者。梵天的异名。

སྣ་ཚོགས་ཁྱིག་པོ། ཤེར་སྦྲུལ་ལོ། 多宝。乙巳年、木蛇年的异名。

སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བྱེད། (ཨངོན་) དབང་ཕྱུག 多目者。自在天的异名。

སྣ་ཚོགས་གཙུག་རྒྱན། (ཨངོན་) གཟའ་ཕུར་བུ་ཕྲེད་མིང་། 华饰。木星的异名。

སྣ་ཚོགས་འཛིན། (ཨངོན་) ས་གཞི། 持杂。大地的异名。

སྣ་ཚོགས་འོད། (ཨངོན་) ཉི་མ། 多光。太阳的异名。

སྣ་ཚོགས་འོད་ཟེར། (ཨངོན་) (1)མེ་ལྷ། 火神的异名。(2)མེ། 火的异名。(3)རླུང་། 风的异名。

སྣ་ཚོགས་ཤིང་རྟ། (ཨངོན་) ཉི་མ། 众车。太阳的异名。

སྣ་ཚོགས་སྒྲུ་སྒྲིགས། འདུ་ལ་འདུ་མེད་མང་པོ་ཐུག་སྒྲིགས། 拼凑。把不同的合在一起。

སྣ་མཆུ་ཁ། སྣ་དང་མཆུ། 嘴巴子。牲畜面部由颊至口的总名。

སྣ་འཚང་བ། (ཁྱབ་) སྣ་ཁྲང་ནས་དབུགས་གཏོང་ལེན་བྱེད་དཀའ་བ། 鼻阻滞，呼吸阻塞。

སྣ་མཇུག། སྣ་ལ་མཇུ་མོ་འཇུག་པ་སྟེ། བྱས་ཤེས་རྒྱང་གི་སྐྱངས་ཀ། 面责。当面指责。直译

指着鼻尖。 意谓当面揭发。 མིའ་ངན་ཁོ་ལ་སྡུ་མཐུག་བཏུགས་ནས་སྐྱོན་མཚང་ད་ བླགས་པ། 当面揭发证实了他这个歹徒的罪恶。

སྡུ་མཐུག་བླྱད་པ། (1)སྡུ་ལ་མཐུག་མོ་འཇུག་པ། 指名道姓。(2)སྐྱོན་མཚང་ད་བླྱད་པ། 当面揭发。 ཁོ་ཚིའི་ཐུས་ཉེས་རིགས་ ལ་ གདོང་ སྐྱག་གིས་སྡུ་མཐུག་བླྱད་པ། 当面揭发了他们的罪行。

སྡུ་འཛངས། སྡུ་འཛངས་དང་འདྲ།

སྡུ་འཛིན། སྡུ་གཏོ་འཛིན་མཁན་ནས་ ཐུ་ བའི་ སྡུ་འཛིན། 领导，带头。

སྡུ་འཛོམས་དུས་དེབ། དུས་ངེས་གཏན་ཞིག་ ལ་ བར་དུ་སྐྱུན་བའི་དུས་དེབ་ནང་དོན་སྡུ་ཚོགས་ཙོང་བ་ཞིག 杂志。定期出版的刊物。

སྡུ་འཛོམས་པ། རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ འདུས་བཅས་ ཚང་ བ། 齐全，齐备；སྨན་ སྡུ་ འཛོམས་ཙོང་བའི་སྨན་ཁང་། 药物齐全的医院。ཚོག་སྡུ་ འཛོམས་པའི་ཚོང་ཁང་། 百货齐全的商店。

སྡུ་ཁ་གས། གླང་ཆེན་གྱི་སྡུ་ཞུགས་པའི་གཟུགས་སུ་ བཀོད་པ། 鼻套索。象鼻长圆如绳索，能卷取食物，故有此名。

སྡུ་ཁ་གས་ཅན། (ཞར་རྟ) གླང་པོ་ཆེ། 绳鼻者。象的异名。

སྡུ་ཁོག། སྡུ་རྡེབ་བའབས་ལེབ་པ། 塌鼻。

སྡུ་ཁ་ཆེན་ནས་ཅན་ཏེ་པ། སྡུའི་དཔངས་ཤས་པ། 高鼻，隆准。鼻梁高起。

སྡུ་ཅ་ལ། སྡུ་ཀྲག་ངལ་སྐྱོན་ཅན། 豁鼻子。鼻中膈断缺。

སྡུ་ཇིང་། (ཞར་རྟ) (1)གླང་པོ་ཆེ། 大象的异名。(2)ཕག་རྐོང་། 野猪的异名。(3)སྨན་པ་པི་ལིང་། 药用植物华拔的异名。(4)ཨུག་ པ། 猫头鹰的异名。

སྡུ་ཇིང་པ། (1)བལ་སོག་ས་སྐྱ་རྡིང་པ། 纤维长。羊毛等纤维细长。(2)ངང་ ཏྲུད་ རྡིང་ པོ། 有耐性，脾气温和。(3)འབྲལ་པོ་ དང་ ཚད་ པོ། 富足，充裕；འཚོ་ ས་ཁའི་ ཏྲུ་ ཚས་ སྡུ་ རྡིང་པ། 生活必需品丰富。འབྲོག་ ཁུལ་ ཐུ་ ཐོན་ ཐོག་ སྡུ་ རྡིང་ གོས་པའ་མང་རེད། 牧区产品最多的要数羊毛和酥油。(4)(ཤིང) འབྲུང་ལེན་རྡིང་ པོ་ ཞིག 长头刨。一种木工用具。

སྡུ་རིལ་བྱ་ཚོགས། དྲག་ཞུན་ཐི་ རིགས་ མང་ པོ་ འདྲིལ་པ། 混杂，杂揉。好的次的搀和到一块儿。

སྡུ་བུ། (1)སྡུ་ཐ་བྱག་སྐྱོད་སྐྱི། 鼻烟壶。(2)དུ་ ཅ་ལས་བཟོས་པའི་ སྡུ་ཐ་བྱག་སྐྱོད། 角质鼻烟壶。(3)(རྟེང) དབྱངས་ཡིག་ནུ་ རྣ་ མཚན་ཉིད་ ཀྱི་ བད། 藏文第四元音符号。

སྡུ་རྣ་སྐྱ་གཉིས། དངོས་པོ་ རེ་ རྒྱང་ངམ་ ཁ་ གས་ གིག 一两件，一两个。

སྡུ་རུ། དུ་ ཅ་ལས་བཟོས་པའི་ སྡུ་ ཐག་བྱག་སྐྱོད། 角质鼻烟壶。

སྡུ་ལྕང་། སྡུ་ཁྲག་ཀྱི་ཞི་ཁྲང་ལ་ཆུ་ བའི་ ཐག་པ། 鼻绳。牲畜鼻孔里贯穿的绳索。

སྡུ་ལྕི། སྡུབས་རྡུག 鼻涕。

སྡུ་ལེན། སྡུ་ལེན་དང་འདྲ།

སྡུ་ལེབ་པ། སྡུ་ཁྲག་ལེབ་པའི་ཞི། 鼻塌的人。

སྡུ་ཤོ། བཙོན་དུ་ངུང་བའི་ གཡག 牦牛坐骑。可供人乘骑的牦牛。

སྡུ་ཤ། (1)སྡུའི་ ཤ། 鼻肉。(2)དུད་ འགྲོ་ མཚོ་ སོགས་ཀྱི་ སྡུའི་ ཐག་ པ། 鼻绳。牛等鼻孔穿的牵绳；སྡུ་ ཤ་ གཞན་ལ་ མ་ སྐྱོད། 鼻绳莫让别人牵。意谓事须自主。

སྡུ་ཤྭ། (1)སྡུའི་ནང་ དུ་ ཤྭ་ ཐོན་ རྒྱས་ ཏེ་ ཚ་ འཁྲུང་ བའི་ སྡུ་ནད་ཅི་ག 鼻疳。鼻溃疡。鼻中所生疮疖。(2)སྡུ་ ཆུང་ཤི་ ཤྭ་ སྐྱོ། 粗重鼻息声。

སྡུ་ཤེལ། སྡུའི་ རྣམ་པར་ ཤེས་པ་ སྐྱེ། ངང་ཤི་ ཐུན་

མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཅུན་སྣ་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རང་ཤུལ་དུ་ཐུབ་པའི་དྲིའི་རྒྱུ་མཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྤྱིམས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་ཧིག་པ། དབེར་ན། རྒྱས་དྲི་སྣོམ་ཉད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། 鼻识。依各自不共增上缘鼻根而生、自力能了别自境香处体性之识。如嗅熏香之鼻识。

སྣ་ཀོ། སྣ་རལ་དང་དོན་གཅིག

སྣ་ཀོག་ག སྣ་ཀུང་གཡས་གཡོན་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིའི་ཤ་འབྱངས་ཐོའམ་སྣའི་ཀ་གོག་ 鼻翅。鼻端两侧凸出部分：དད་པའི་ཁོག་དང་ཚ་བ་ཆེ་བས་དབུགས་གཅིང་ཤེན་ཉེད་སྐབས་སྣ་གོག་བཏུབས་ཡོང་། 病人体温很高，张大鼻孔呼吸。

སྣ་ཀྱན་ཟོག་པ། སྡང་ཚམ་ཉེས་བྱང་སྐྱང་ 受挫折，受到打击，遭受失败，有过教训；ཚམ་ཉེས་བྱང་ཡང་དུ་དུང་སྣ་སྡུད་ཟོག་ཆུ་མེད། 遭到失败，仍不肯接受教训。

སྣ་ཀྱབས། དབྱག་འབྱིན་རྩྭ་དཀའ་བར་གྱུར་པའི་སྣ་ནད་ཅིག 鼻塞。鼻孔窒塞，呼吸不利。

སྣ་ཤེལ། (1)རྒྱེན་ཤེལ། 排除障碍，消灭事故；འགན་རྒྱེན་བར་ཆད་མ་བྱུང་གོང་ནས་སྣ་ཤེལ་སྐྱབ་པ། 事故未发生以前就进行预防。(2)འགྲོ་ལའི་གདོང་ལས་བའི་ཙི་བཟོ་བ། 开路，扫清道路。

སྣག 名词。(1)གཉེན་དང་རྒྱུད་ཉེ་དུ། 亲属，亲戚。(2)རྒྱང་བོད་ཀྱི་དབུས་ཤིག 纳氏。西藏古代一氏族名。(3)སྣག་ཚ། 墨汁。

སྣག་ཀོང་། (1)སྣག་བྱམ། 墨水瓶。(2)སྣག་ཚ་དབྱར་ལའི་སྣོད། 砚，砚台。研磨墨汁的器皿。

སྣག་ཁྲུག་ལ། བོད་ཡུགས་སྣག་ཚ་དབྱར་ལའི་ཤེང་སྣོད་དམ། ཡུགས་ལས་བཟོས་པའི་སྣོད་ཅིག 砚，砚台。藏式研磨墨汁的木碗或铁盘。

སྣག་གི་གཉེན་མཚམས། ཁ་མ་གཅིག་ཁའམ། ཁ་མ་གཉིས་ཁྱགས་གང་དུང་ལས་བྱང་བའི་རྒྱུན་མིག 血缘亲属。泛指同胞、同堂或表弟兄姊妹。

སྣག་གི་ཚ་བོ། མ་ཀྱགས་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 甥，外侄。

སྣག་རྩྭག (ཡུལ) སྣག་ཚ་སྣང་ཅིང་ཤེང་ཏིལ་ལས་སྣག་ཏིལ། 磨墨杵。研细墨汁用具。

སྣག་སྐྱིགས། སྣག་ཚའི་སྐྱིགས་རྡེ། 墨汁沉渣。

སྣག་བྱམ། སྣག་ཚ་རྒྱག་སྣོད། 墨水瓶，墨盒。

སྣག་རྒྱག (ཡུལ) རྡ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ སྣག་ཚ་རྒྱག་སྣོད། 墨盒，墨池。盛墨汁的器皿。

སྣག་དབོག། སྤུ་མེའི་བྱའམ་སྐིང་མེའི་བྱ། 表亲弟兄。古代，对父亲的姊妹或本身的姊妹两代儿子的总称。

སྣག་མོ། (རྟེང) མཉེན་ཞིང་འབོལ་བ། རྩུས་པ་དང་རངས་རངས་མེད་པའི་ཀ་ལ་ཀ་སྣག་མོ་ཞེས་པ་ཡུ་བྱ། 纯肉，净肉。细嫩、柔软、没有骨头和杂质的肉。

སྣག་རྩྭག (1)སྣག་ཚ་དང་རྩྭ་ཀྱའི་ བསྡུས་མིང་། 笔墨。(2)བོད་ཡིག་འབྲི་ཁྱད་ཀྱི་ཚ་བྱད། 墨瓶和竹笔。藏文书写工具。

སྣག་ཚ། (1)ཡི་ཀ་འབྲི་ཁྱད་ཀྱི་ཚོན་རྩི་ དང་ པ། 墨，墨水。(2)སྣག་ཀི་ཚ་བའི་བསྡུས་མིང་།

སྣག་ཚ་འཇེལ་ཁྱེད། (མངོན) རྒྱེན། 助墨者。胶的异名。

སྣག་ཚོག་ལ། (རྟེང) ཀ་སྣག་མོ། 纯肉，净肉。

སྣག་རིལ། སྣག་ཚས་བྲིས་པའི་རི་མོ། 墨线，墨色轮廓；ཡུ་བྲིས་པས་རས་གཞིའི་སྟེང་དུ་དང་པོ་སོལ་རིས་དང་གཉེས་པ་སྣག་རིས་རྒྱག་པ། 画匠在布底上先用木炭勾勒，然后画墨线。

སྣག་བ། (རྟེང) (1)བྱད་ཤེད་ ལ་ བཙན་ དབང་གིས་ གཡེམས་ པ། 奸污。(2)གཙང་བའི་དངོས་བོ་དེ་མས་སྐྱགས་པ། 弄污。

སྣང་། རྩོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷུ་སྐུད་

ལང་ཀྲུངས་གཅང་བའི་ཚུ་རྒྱུད་དུ་ཡོད། 朗。县名。清代译为朗营。在西藏自治区南部，雅鲁藏布江沿岸。

སྣང་སྐྱིད་ཆོག་བའེ། བཀ་ཡངས་ཆོ་བའི་མས་ཤེས་ཆོ་ཆོ་བའེ། 欢欣，欣慰：རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་ཕྲིན་བཅང་ཐོས་ནས་ཏ་ཅང་སྣང་སྐྱིད་ཆོ་བའི་བྱུང་། 听到胜利的消息，十分欣慰。

སྣང་ཁྲངས། སྣང་ཁྲང་། 窗，透光孔。

སྣང་གྲུ་རིག་གསུམ། གཟུགས་སྣང་ཞེང་། ཐོ་གྲུ་པ་དང་། ཤེད་གསལ་བ། 见闻觉知。所见、所闻和所知。

སྣང་གྲགས། ཀུན་གྱིས་མཐོང་ཞེང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ། 人所共知。众闻而遍传：གོང་སྟོགས་མཁན་ལ་ཟས་འཐོད་ཆ་བ་དང་། ཁ་སྐོམ་མཁན་ལ་བཏུང་འཐོད་ཆ་བ་ཚང་མའི་སྣང་གྲགས་རེད། 饥者易为食，渴者易为饮，是人所共知的事。

སྣང་འཁྲོལ། ཟླ་འཁོལ་ཀྱང་ཟེར། སྣང་ཁྱིམ་ཟླ་སྟོབས་ཀྱིས་ཉིན་ཞག་རེ་རེ་འཁོར་ཐེངས་གཅིག་གཡས་སུ་བསྐོར་བ་དེ་མིག་ཡུལ་དུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་ན་སྣང་འཁྲོལ་ཞེས་གྲགས། 显见行。十二宫和二十七宿在天球上，每一昼夜右旋（顺时针方向）运转的运动。极为明显易见，即周日视运动，又名"风行"。

སྣང་རྟོ། (1)སེམས་ཀྱི་འཛིན་ཚུལ། 心目，印象范围：སེམས་ཀྱི་ སྣང་ རྟ་ རྟ་ ཤེས་ བའི་ མིའི་གཟུགས་བརྙན་འཛིན་པ། 心目中出现熟人的影子。(2)ཕྱིའི་ མཐོང་ ཚུལ། 外观，表面：ཕྱིའི་ སྣང་ རྟ་རྟ་ཁོང་གཅིག་མཐུན་པ་འདུག 表面上他二人一团和气。

སྣང་རོར་ མི་ འཇུག་ པ། མཐོང་ སྣང་ དུ་ མི་འཚམས་པ། 不顺眼。

སྣང་རོར་མཛེས་པ། མཐོང་སྣང་དུ་འཇ་ཚགས་པ། 体面，象样，美观，好看。

སྣང་རྩམ། (1)མདུན་ ཕྱོགས་ སམ་ མཐོང་ ཕྱོགས། 前方，正对面。(2)མཐོང་ སྣང་ གི་ ཕྱོགས། 现象，表象。可见部分。佛书译为现分。

སྣང་ཚུང་། མཐོང་ཚུང་ངམ་གཅིགས་ཆེན་ པོ་ མ་ཡིན་པ། 轻视，小视，忽略：གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སྣང་ཚུང་རྩིས་མེད་ མ་ བྱེད། 彼此不要轻视。དགྲ་བོར་སྣང་ཚུང་ བྱེད་མི་རྟོགས། 不可轻视敌人。

སྣང་ཚུང་ཁྲན་མེད། མཐོང་ཚུང་ཚོད་ཡངས། 怠慢，忽视，放任，轻视：རྒྱུ་དོན་ཚང་མས་ སྣང་ཚུང་ཁྱད་མེད་ མ་ བྱེད། 所有公务都不可忽视。

སྣང་ཚུང་ཆེན་ཡངས། ཐ་ པ་ ལ་ ན་ རྒྱུ་མ་ པོ་ མེད་པ། 疏忽大意：ལས་དོན་ རྒྱུ་ སྐབས་ སྣང་ཚུང་ཆེད་ཡངས་བྱས་ན་ དོན་འཐུལ་ཡོང་། 工作上疏忽大意，要出错误。

སྣང་ཆེན། གཙོགས་ཆེན་ པོ། 重视。

སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ། སྣང་པ། མཆེད་པ། རྟེན་ཐོབ་གསུམ་གྱི་ཁ་སྐྱས་མིང་། 明增得相。

སྣང་པཆུང། གཟུགས་པ་ཆུ། 形象，影像，影子。

སྣང་སྟོང་། སྣང་པ་ཐ་བས་དང་སྟོང་ པ་ ཤེས་ རབ། 现空，相空。现分和空分谓方便和智慧。

སྣང་སྟོང་དབྱེར་མེད། སྣང་པ་ཐ་བས་དང་ སྟོང་ པ་ ཤེས་རབ་དབྱེར་མེད་ པ་ སྟེ། ཡུལ་གྱི་ཚ་ན་ས་ སྣང་སྟོང་ཟུང་འཇུག 现空无别。方便智慧无二无别。为对境之现空双运。

སྣང་དག (1)དོ་ སྣང་དང་། གནད་འགག 注意，关系，关心：སྣང་དག་མེད། 不要紧，没关系！བརྩོན་འགྲུས་ ཡོད་ ན་ མཁས་ པར་ འགྱུར་ པ་ སྣང་ དག་ མེད། 要是勤奋，精通不成问题。ཁཀའ་ལྷ་དེའི་ནང་དུ་དགོངས་ དོན་ གལ་ ཆེ་ པ་ཞིག་འདུག་པ་ལ་ཁྱོད་རང་ སྣང་ དག་ བྱུང་ ངམ་ མ་བྱུང་། 指示里有一条重要精神，你注意到没有？སེམས་ཀྱི་ཀེ་ ཙན་ལ་ སྣང་དག་མ་བཏང་ པ། 不关心

个人利益。(2)དོགས་པ། 顾虑，操心：ཁྱེད་རང་གྱགས་སྐྱོད་སྐྱོད་གནང་ནས་ཕེབས་དང་། འདི་ཐུགས་ངོས་ཀྱི་ལས་ དོན་ ལ་ སྣང་ དག་ གཏོང་ མི་དགོས། 请你放心前去吧，不必操心这方面的工作！

སྣང་སྒྲོག་ཤིང་རྟེ། (ཨངོན) 北斗星。北极星的异名。

སྣང་ཚུགས། (1)མཐོང་བའི་ཚ། 表面现象，可见部分。(2)དཀར་གསལ་གྱི་ཐུགས། 光明部分。(3)ཐབས་ཀྱི་ཚ། 现分。

སྣང་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)འཆར་བའམ་གསལ་བ། 出现，显现，呈现，放光，照耀：ཉི་ཟླ་སྐར་གཙུམ་མཉམ་དུ་ སྣང་ བའི་ དུས་ སྐབས་ ཀྱང་ ཡོད། 太阳、月亮和星宿也有同时出现的时候。ལམ་སྟོན་སྒྲོན་མེ་ནས་བོད་ཆེན་སྣང་བ། 指路灯大放光明。གློག་བཞུ་ མང་ པོས་ ཉིན་ མོ་ ལྟར་གསལ་ ཏེར་ སྣང་ བ། 电灯照耀，光亮如同白昼。(2)མཐོང་བའམ་མངོན་པ། 明见，觉知，感觉，暴露：རི་དྭགས་ཤིང་ནགས་ནང་ དུ་ བྱས་ ནས་ མི་ སྣང་ བར་ ཐུབ་ པ། 野兽迷入森林里不见了。མིག་ལ་སྣང་བ་ཙམ་ཀྱིས་ཐོན་ལ་ངེས་དགའ། 只在眼里晃一下，是不易记住的。མདུན་ ཐུགས་ ཀྱ་ བའི་ སྒྲིང་ཀྱི་ལས་བཟང་ཞིག་སྣང་འདུག 前面出现了一条幸福路。(3)ཡོད་པའམ་ གནས་པ། 有，存在，ལས་དོན་འདིའི་ སྐར་ ལ་ ཐབས་ ཤེས་ སྣང་ ངམ་མི་སྣང་། 对于这件事，有没有办法？ ཚ་ ཟེར་ཞེས་པ་ཉི་ མའི་མིང་དུ་སྣང་། 太阳有别名叫做“热光”。དེ་ ལྟ་ བུའི་ ཟེར་ སྐྱོས་ པས་ སྐད་ ལ་ སྣང་། 口语里有那样的说法。●名词。(1)འོད་ ཟེར། 光辉，光明：ཉི་ མའི་ སྣང་ བ། 日光。ཐོག་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ། 智慧的光辉。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་སྐྱོན་མ་དང་། མངོན་པར་གསལ་བ། སྣང་ཉིད། སྣང་གསལ། འོད་མདངས། འོད་ ཟེར་འབར་བ། རབ་གསལ། གསལ་བ་བཅས་སོ། (2)སྒྲིབ་གནས་ཆུལ། 现象，表象：དམག་འཁྲུག་ གི་ སྣང་བ། 战争的景象。ཞི་བདེའི་ སྣང་བ། 太平景象。མི་ལམ་གྱི་ སྣང་བ། 梦境。(3)རང་གི་ བསམ་ཚུལ་དང་མཐོང་ཚུལ་ལམ། 感觉，心情，情绪：འཁྲུགས་ སྣང་ ཙྪ་གས་ སྣང་། 饥寒的感觉。རང་ སྣང་ གང་ དུན། 随心所欲。མིའི་ སྣང་ བར་ མི་ འགྱོ་ བའི་ སྐད་ཅ་ མ་ ཟོད། 不要说使人难堪的话！ ཉམས་ སྣང་། 体验，心境。མཐོང་ སྣང་། 观感。(4)(ཨངོན) ཉི་ ཟེད། 光辉。日光的异名。(5)ཐེམ་རིམ་འཆར་ སྐབས། ཐོག་ མར་ སྟོན་ གནམ་དུངས་པ་ལ་ མཚན་ མ་ ཟླ་ ཟེད་ཀྱིས་ ཁྱབ་ པ་ ལྟར་ སྟོང་ པ་ དཀར་ ལས་ བའི་ སྣང་ བ་འཆར་ཀྱི། དེ་ལས་ གཞན་ གང་ ཡང་ མི་ འཆར་ བའི་ ཚེད་ ཅེས་ ཀྱ་ མ་ ཞེག 明相。隐没次第中，首先现似秋夜晴空，月光满天，唯见白茫茫一片空明别无所有的微细意识景象。

སྣང་བ་ཤིན་ཏུ། ཤེས་ བཞིན་ ཐེ་ བ་ མེད་ ཤེས་ རྟོག་ པ། 乐观。想法天真，ལས་ འགན་ ཚགས་ ཐུ་ ཚུད་ ན་ སྣང་ བ་ སྒྲིབ་ པོ་ ཡོང་། 顺利完成任务，心境就会愉快。དོགས་ རྩེ་ མེད་ བའི་ སྣང་ བ་ སྒྲིབ་ པོང་ རྩུད་ མི་ ཉན། 不可放松警惕，盲目乐观！

སྣང་བ་འཁྲུལ་བ། ཤེས་ འཁྲུལ་ བ། 感觉错乱，ཐག་ ཁ་ དུག་ སྐྲལ་ དུ་ འཛིན་ པ་ དེ་ སྣང་ བ་ འཁྲུལ་ བའོ། 误认彩绳为毒蛇。

སྣང་བ་འགྱུར་བ། མཐོང་ སྣང་ ཁོག་ བའམ་ ཤེས་ ཀྱི་ འཆར་ ཚུལ་ འགྱུར་བ། 看法改变，感觉转变：ཐོན་ རྒྱུད་ འགག་ རྒྱབ་ རྟེན་ དུ་ དངོས་ སུ་ ཞུགས་ ནས་ ངལ་ རྩོལ་ ལ་ མཐོང་ ཆུང་ བྱེད་ བའི་ སྣང་ བ་ འགྱུར་

ཐུབ་པ་བྱང་བ། 实际参加生产斗争，轻视劳动的看法从而有了改变。

སྒྱུ་ལུས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། 现分幻化，现分幻身。诸法现似梦幻无有自性。幻身之一种。

སྒོམ་པ་མཆེད་པ། 明增胜解。生起通达名言所说事物不唯如幻之慧。菩萨四胜解行之一。

སྒོམ་པ་ཉིམ་ཐྲིབ། 心情易变，喜怒无常；དགའ་སྡུག་གི་ སྐྱེ་བ་སྐྱིན་ལུ་བཏུབ་ལྡོག་ཆེ་བ། 悲欢的情绪变化无常。

སྒོམ་པ་ཟློག་པ། 明得胜解。生起通达于内外法所立名言如幻之慧。菩萨四胜解行之一。

སྒོམ་པ་མཁའ་ཁས། (1)(ཁྱལ) ལངོ་ རྒངས་མེད་པའི་མི་ལ་སྨོད་ཚིག 胡涂人。对无心计者的贬语。(2)(ཨཱཡུརྦུདྷ)སངས་རྒྱས་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་མཚན། 无量光佛，阿弥陀佛。

སྒོམ་པ་མཐོན་ཅི། 傲慢，矜骄；རྣམ་པར་ རྒྱལ་ཆེན་ཏོ། 胜而不骄。

སྒོམ་པ་དག་པ། 心地纯洁。

སྒོམ་པ་ཅྭད་པ། 狃习，玩忽。满不在乎；གཞན་གྱི་ ངལ་རྩོལ་གྱིས་ལབ་ལྟས་ཀུན་ལུས་ཀྱི་ དྲུ་ནས་ སྐྱོ་བ། 侵占别人劳动果实满不在乎。 སྒྲིང་ཁྲིམས་ལ་སྐྱོ་བ་དེད་པར་བྱས་པ། 玩忽法纪。

སྒོམ་པ་གངོོང་འདེད། རང་ཤེད་ཆ་ཏོ། 极其固执，坚持己见，自以为是：རང་ འདོད་ གང་དུན་མཐར་ཆུལ་གཏོང་བའི་སྐྱེ་བ་ གཏོང་ འདེད་ བྱས་པ། 一味任凭私见，固执到底。

སྒོམ་པ་བྱུན། ཆེ་ལས་དང་། སྒྱུ་མ། ཟློག་རྒྱུ། སྐྱ་བཅུན། གཟུགས་བརྙན། དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར། སྤྲུལ་པ་བཅས་བདུན། 虚幻七相：梦境、幻术、阳焰、回响、镜影、寻香城和幻化。

སྒོམ་པ་བདེ་བ། སེམས་བདེ་ བའམ་ སེམས་ སྐྱིད་པ། 感觉快乐，心情高兴；ཁེམ་ ཆེས་ ནད་ པ་ སེང་དུག་སོང་བའི་ ངོ་ གཏོང་ མཐོང་དུས་ རང་ ལ་སྐྱོ་བ་བའི་ པ་ཚད་མེད་ པ་ཞིག་འཆར་ ཡོང་། 医生看见病人痊愈了，自己会觉得无限高兴。

སྒོམ་པ་རྣམ་སྒོམ་བར་འཇོག་པ། བདེ་ནས་བདེ་ བར་འགྲོ་བ། 自明入明，从明趋明。从善趋善。

སྒོམ་ པ་ རྣམ་ སྐྲག་ ཁྲིད་ དུ་ འཇོག་ བ། བདེ་ འགྲིའི་ལུས་རྟེན་བོར་ནས་ངན་སོང་དུ་ འགྲོ་བ། 从明入冥，从明趋暗。从善趋恶。

སྒོམ་པ་རྒྱབ་པ། སེམས་ཀྱི་ འཆར་ སྐྱེ་ མེད་ པར་ གྱུར་པ་ སྟེ་ ཤི་བ། 死。失去生命，心境冥灭。

སྒོམ་ པ་ བཟང་ ཐོག། ཐམས་ སྐྱེ་ གསལ་ ལ་ མི་ གསལ། 恍惚的感觉，依稀彷佛的情况；དོན་ གནད་ལ་དཀྱི་ ཞིབ་ ཐེད་དུས་ དཀའ་གཅད་ མེད་ པའི་ སྐྱེ་བ་བའི་ བྱེད་ ཙམ་ལ་ ཤིན་ ཆེས་མི་ དུང་། 分析问题时，不可只根据依稀彷佛不定的情况。

སྒོམ་པ་མ་སྐྱང་། དོ་ སྐྱེ་མ་ཐུང་བ། 忽略。没有注意，མི་བདེ་གྱི་ གཏོང་ སྐྱོན་ཐེད་ བར་ སྐྱེ་བ་ མ་ཐུང་། 没有注意坏分子进行破坏。

སྒོམ་ཅ་མེད་བ། (1)སེམས་ཀྱང་མེད་ བའམ་ དོ་

སྣང་མེད་པ། 满不在乎，漫不经心：ལས་དོན་ལ་སྣང་བ་མེད་པར་ཁང་ཐང་ཡེང་བྱས་ནས་དཔྱལ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ། 对工作敷衍了事，以致发生严重错误。(2)འོད་མེད་པ། 无光，黯淡：མར་སྣུམ་གྱི་བཞུ་མར་ལ་དཀར་གསལ་གྱི་སྣང་བ་མེད་པ། 油灯没有明亮的光线。

སྣང་བ་བཞི། གསང་སྒགས་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ་ལས་ཐོབ་པའི་ཟློག་པའི་ལམ་ནས་མི་བླུབ་ལམ་བར་གྱི་ལམ་གྱི་སྣང་བ་སྟེ། ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་བ། ཐམས་སྣང་ཚོང་འཛིལ་གྱི་སྣང་བ། རིག་པ་ཚད་ཟིན་གྱི་སྣང་བ། ཆོས་ཅང་ཟུད་འདས་ཀྱི་སྣང་བ་རྣམས་སོ། 四相。修习密乘大圆满道，证得有学乃至无学所有道相：法性现前相、证悟增长相、明智如量相和法遍不可思议相。

སྣང་བ་ཟབ་ཏེ། (1)མཐོང་སྣང་ངེས་པ་མེད་པ། 景况隐约；情形模糊：མི་ལམ་གྱི་སྣང་བ་ཟ་ཏེ་འཚང་བ། 梦境依稀。(2)འོད་སྣང་མི་གསལ་བ། 朦胧，光亮不明：སྤྲིན་གསེབ་ནས་ཟླ་འོད་ཀྱི་སྣང་བ་ཟ་ཏེ་ཞིག་འཕྲོ་བ། 云里月光朦胧。

སྣང་བ་གཡེངས་བ། སེམས་གཡེངས་པ། 意乱，分心，精神不集中：གཞན་ལ་སྣང་བ་གཡེངས་བཞིན་དུ་ལས་ཀ་བྱས་ན་དོན་ཐོག་འཁེལ་མི་ཡོང་། 精神涣散，工作便落不到实处。

སྣང་བ་གསུམ། སྣང་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

སྣང་བའི་བདག་པོ། (མཐོན) ཉི་མ། 光主。太阳的异名。

སྣང་བའི་དབང་པོ། (མཐོན) མིག 明根。眼睛的异名。

སྣང་བའི་མཛོད། (མཐོན) ཉི་མ། 光藏。太阳的异名。

སྣང་བར་གང་ཤར། སེམས་ལ་གང་དུན་ཏེ་འོས་དང་མི་འོས་ཀྱི་བསམ་གཞིགས་མེད་པ། 任意，随心所欲：སྣང་བ་གང་ཤེས་ཀྱིས་ལས་ཀ་བྱེད་མི་རུང་། 不可任意作事。

སྣང་བྱེད། (མཐོན) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)མིག 眼睛的异名。(3)འོད་ཟེར་སྤྲིན། 光亮、光线的异名。(4)མེ། 火的异名。

སྣང་མེད། (1)མཐོང་མེད།没有看见，无所见。(2)ཉེ་མི་རྟག་པའི་ཚུལ་ལས་དོ་གལ་མི་ཆེད་པ།轻视，漫不经心，忽略：མང་ཚོགས་ཀྱི་ བསམ་བཆར་སྣང་མེད་དུ་སྐྱུར་མི་རྟེན། 不可漠视群众意见。གཞན་སྤྱོན་མི་རྩོད་པ་མི་འཕྲིག་ལ། རང་སྤྱོན་སྣང་མེད་དུ་བཞག་ནས་མི་སེལ་བ་དེ་བས་ཀྱང་མི་འཕྲིག 不指出别人的缺点是不对的，忽视自己的缺点，不加以克服就更不对！ (3) (མཐོན) 1.མཚན་མོ། 夜的异名。2.ཟུན་བ། 黑暗的异名。

སྣང་མེད་བག་ཡངས། ཀུང་ མེད་ ཟྲོད་ ཡངས། 听其自然，放任不负责。

སྣང་མེད་ཚང་མེད། དོ་སྣང་མེད་ཅིང་ཀ་ ཉེན་མི་ཚང་བ། 麻木不仁。

སྣང་མེད་གཡང་གཡེངས། རང་ མཐོང་ རང་འཕྲིང་གི་སྣང་མེད་རྟོག་བཟོ། 自夸。自己夸耀自己。一种贬词：སྣང་མེད་གཡང་གཡེངས་གིས་རང་ཚེ་རང་བསྟོད་ཅིད་བ། 别人不夸自己夸。

སྣང་མེད་ཁིང་གྲུབ། ཀུང་མེད་ཆུང་སྐྱུར། 漠不关心，弃置不顾，置若罔闻。

སྣང་མེད་སྐྱོད་གཡེངས། ཀུང་མེད་ སེམས་གཡེངས་ངམ་རང་དགར་འཇོག་པ། 麻痹。粗心大意，掉以轻心。

སྣང་སྲིད་ཀུན་ལས་ཁྱབ་བདག ཐུབ་ཅོད་ ས་ གཤེགས་ཅིད་གཞུང་སྐབས། ལུ་ སའི་སྐྲིང་སྐོར་ནང་ཁོངས་སྐྱེགས་ཁྲིམས་ གཤོག་ གཅོད་ ཅིད་ མཁན་ཀྱི་ ལས་ཀྲིངས་ཤེན་ཞིང་། ལས་ཀྲིངས་ཚུགས་ཀུལ་ཁྲིམ་

སྤྱི་ས་ཁྲལ་རྒས་པ་སྣང་རྩེ་པ་ཞིང་པ་ཞེག་གི་རྩོད་ཀག་དུ་བྱས་པས་མིང་སྣང་རྩེ་ཀག་ཅེས་གོ་རིམ་ཐོབ་སོ། 朗孜厦。原西藏地方政府时代，维持旧拉萨环城路以内市区治安和行使法律的机关。以其所在地是贵族朗孜瓦的住宅，故名。

སྣང་ཚད། (1)ཤེད་ཅེ་རྩང་གི་ཚད། 光度，亮度。(2)མཐོང་ཚད་དམ་རིག་ཚད། 一切现象，所有一切。 སྤྱི་པའི་ལས་དོན་མིག་ལ་སྣང་ཚད་ཚང་ཚང་མར་བདག་སྐྱེད་ཀྱིད་དགོས། 凡是眼睛见到的集体事务都要管。

སྣང་ཚུལ། (1)ཡིད་ལ་ཤར་ཚུལ། 情景。心里现起的感觉状况。(2)མིག་ལ་མངོན་པའི་ཚུལ། 现象。眼里见到的表面状态。

སྣང་ཞིག་དགོན། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲངས་ང་པ་རྩེ་ཀི་བོན་དགོན་ཆེ་གྲས་ཤིག 朗习寺。四川省阿坝县境一苯波教寺庙名。

སྣང་ཞེན། མཐོང་བའི་ཡུལ་ལ་ཆགས་པ། 执著，固执。拘泥，不超脱。

སྣང་བཞི། སྣང་བ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

སྣང་འོད། ཤེད་ཀྱི་སྣང་བ། 光明，光辉。

སྣང་ཡུལ། རྟོག་པར་སྣང བའི་རྣམ་རིག་པར་བྱ་བ། དབེར་ན། བུམ་པ་དང་། བྱམ་པའི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བྱ། 显现境。由现起于理中以了别者。如瓶及其概念。

སྣང་ཁམེལ། (སྡེ་ཁ) (1) སྒེའུ་ཁུང་དང་ རབ་གསལ། 窗户。(2)གནས་དབེན་པ། 僻静地。

སྣང་རྩང་མ་དམིགས་པའི་རྟོག། མ་དམིགས་པའི་རྟོགས་ཡང་དག་གཅིག་ཏུ་ཁོས་ཟིན་ཀྱང་། རྟོག་གཞིའི་སྟེང་དུ་དགག་རྩོལ་ཅིས་ཀྱང་ རྟོག་ཏུ། དབེར་ན། མཚན་ཉམ་ཀྱི་ཀུ་མཚོ་ཚོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འགོག་བྱེད་ཀྱུ་མ་དམིགས་ པའི་ རྟོག་ཀྱིས་དགག་ཚོས་འབྱས་བུ་ཡོད་པ་བཀག་པའོ། 可现不可得因。不可得真因之一。能于所诤事中证成所得事物决定是无者。如云："夜间大海，无烟，以无火故。"以不可得原由之能破因，破除有果之所破法。

སྣང་རྩང་མ་དམིགས་པའི་རྟོགས་གཉིས། འབྱེལ་ཚུལ་མ་དམིགས་པའི་ རྟོགས་ ཡང་དག་ དང་། འགལ་ཚུལ་དམིགས་པའི་རྟོགས་ཡང་དག་གོ། 二种可现不可得因。统一不可得真因和对立可得真因。

སྣང་ལ་མ་རིས་པ། ཆོས་རིག་བདུན་ཀྱི་ནང་གཅིག་ རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་གསལ་བར་སྣང་ཡང་དེ་ལ་རིས་ པ་ འདྲེན་ མི་ ནུས་ པའི་ཤེས་པ། དབེར་ན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་པཞེན་པའི་གནས་སྐབས་ ཀྱི་ སྒྲ་ འཇིག་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་སྣང་ཡང་མ་རིས་པའོ། 现而不悟。七种心识之一。心识当其自境之自相已经明现，而仍不能于彼引生领悟者。如眼识正极度耽著于色时，了别声之耳识即为现而不悟者。

སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་དབང་མངོན། སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་བྱེད་ནང་གསེས། དབང་ཤེས་ལ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྣང་ཡང་རང་ཡུལ་ མ་ རིས་ པ། དབེར་ན་མིག་ གཟུགས་ ལ་ ལྟག་ པར་ ཆགས་ པའི་སྐབས་ཀྱི་སྒྲ་འཇིག་དབང་མངོན་ལྟ་བྱ། 现而不悟根现识。现而不悟心之一。自境之相虽已明现于根识中，而仍未能领悟其自境之识。如眼于色极度耽著时所有闻声之根现识。

སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་ཡིད་མངོན། སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་བྱེད་ནང་གསེས། ཡིད་ཤེས་ལ་རང་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་ཡང་། རང་ཡུལ་ལ་རིས་པ་འདྲེན་ མི་ནུས་པ། དབེར་ན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཡིད་མངོན་ལྟ་ བྱའོ། 现而不悟意现识。意识中当其自境已经明现而于自境仍不能引生领悟者。如刹那念顷之意现识。

སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་རང་ངོ་ སྣང་ལ་མ་རིས་

བའི་ཤེས་པ་གང་ཞིག སྣང་ལ་མ་རིག་པའི་དབང་མངོན་དང་། ཡིད་མངོན་ཉམས་སུ་སྐྱོང་བའི་ཤེས་པའོ། 现而不悟自证分。现而不悟之心识，凡能感知现而不悟之根现识与意现识者。

སྣང་ཚིག མཐོང་ཚུལ་ཚིག་པ། 反感，变心。

སྣང་ཤས། གནས་སྐབས་ཙམ་གྱི་འདོད་བདེ་ལ་སྐྱེད་པའི་ཞེན་ཆགས། 图谋眼前安乐之心。

སྣང་གཤེན་བལ་ཆོད་ཅན། བོན་གྱི་ཁྱེ་བཀའ་སྩལ། ཁུ་རོར་ཚུར་འགྲུགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་གསོག་པ། མི་དང་རོང་ཕྱུགས་བའི་བའི་སྐྱེན་ལས་ཆུག་པ་བཅས་ཀྱི་ ཆོས་ལུགས་པ། 朗兴苯。西藏原始宗教苯教之一小派。以招财祈福，祈祷人财两旺为主。

སྣང་ལ་བོད་འབྱམ། སྔར་གཙང་ཁུང་སྟོད་ཀྱལ་རྩེའི་ཁྲལ་ཀྱི་མི་ཁྱིམ་ཐལ་པ་ཞེག་ཀི་བྱ་མོ་ སྣང་ས་བོད་འབྱམ་ཞེས་པ་དེ་རང་ལོ་ ལོངས་ མཆམས་ སུ་ཡུལ་དབོན་ཁྱིས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་རང་ཀི་བྱའི་ ཚང་མར་ཐྲངས་པོག དབོན་ཚང་ནང་མི་ཆོས་སྐྱག་སྐྱོད་ སྐྱ་ཆོགས་བཏང་བའི་རྒྱུན་ཀྱིས་བྱ་ མོ་ སྣང་ ས་ ཤེ་ཞིང་། དུང་ཁྲོད་ནས་འདས་ལོག་བྱང་རྩེས་རང་ཁྱིམ་སྐངས་ཏེ་ ཆོས་ཅེད་ས་ ཁྱིན་བའི་མཐར་ ཡུལ་དབོན་འཁོར་འབངས་དང་བཅས་པ་ཡང་ཆོས་ ཅེད་ བ་ཅན་ཁག་བའི་སྐྱང་འཇའ་ ཐོག་མར་དམངས་ཀྱི་ ངག་རྒྱུན་ཙམ་དང་། ཕྱིས་བོད་ཀྱི་ཐྲོས་ཀར་ལྷ་ མོ་བའི་འཕྲིན་ཞེག་ཏུ་བསྒྲིགས་ནས་དར་འདུག 还魂女朗萨。 神话故事人物。 后藏江孜地方有民家女朗萨文邦，被土官强取为媳， 遭受夫家虐待致死，还魂后坚决出家修行， 并感化土官家人皈依佛教。故事原只有说唱本， 后始编成藏剧剧本。

སྣང་སྲིད། སྣང་བ་སྲིད་བའི་ཆོས་ཀུན་ནམ། འཇིག་རྟེན་ན་ཡོད་ཚད་ཐམས་ཅད། 万物。一切可能存在的事物。

སྣང་སྲིད་དྲེགས་པ། འཇིག་རྟེན་བའི་སྣང་བ་ལ་ཚོད་བའི་ལྷ་འདྲེ་དྲེགས་པ་ཅན། 厉鬼。轮回世间存在的凶恶鬼神。

སྣང་སྲིད་ཙམ། སྣང་ཙམ་མམ་སྲིད་ཙམ་སྟེ་ཚོད་པ་ཙམ། 仅有可能， 绝无仅有：ཤི་ལམ་ནས་ཐར་པ་དེ་སྣང་སྲིད་ཙམ་རེད། 死里逃生， 绝无仅有。

སྣང་གསལ། (1)སྣང་ བ་ གསལ་ བོ། 光明。(2)མར་མེའམ་སྐྱེན་མེ། 供灯。供神祀鬼的灯。

སྣང་གསལ་མར་མེ། མཆོད་ཡུལ་ལ་འབྱལ་ཆུའི་སྐྱེན་མེ། 供灯。供神祀鬼的灯。

སྣང་གསུམ། ས་སྐྱའི་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཀྱི་གཞི་མའམ་སྔོན་འགྲོ། ཐོག་མར་ཐ་རོལ་ཏུ་ཁྱིན་པའི་ལམ་དང་ཐུན་མོང་བ་སྣང་བ་ གསུམ་ ཀྱི་ ལམ་སྟེ། མ་དག་པའི་སྣང་བ། རྣལ་འབྱོར་ཉམས་ཀྱི་ སྣང་བ། དག་པའི་སྣང་བ་བཅས་གསུམ་མོ། 三现分。修行萨迦派道果预备位。显乘的共通三现分道：不净现分、 瑜伽景象现分和清净现分。

སྣང་མས་ཆེན། (རྟེང) རྩིས་ཆེ་བའམ་གཅིགས་ ཅན། 重要，有价值。

སྣད་བ། (ཐ་ཤི་དད་པ) བསྣད་བ། བསྣད་བ།། ཆས་བའམ་ཉམས་པ། 受伤，损害，衰损：ལག་ པ་དེ་དབར་དུ་ཚུད་ནས་མཛུབ་མོ་ཅུང་ཟད་བསྣད་ བ། 手夹在石头中间，指头稍微受了点伤。དགྲ་དང་འཐབ་ འཛིང་བྱས་ ཀྱང་ངང་ དམག་ མ་ བསྣད་མ་ཆས་པ། 曾和敌人进行过战斗，但我军未有损伤。རྟ་ཐོག་ནས་ལྷུང་ས་ཀྱང་མཚོ་ ལུས་ ལ་ སྣད་སྐྱེན་མ་ བྱུང་། 虽从马上滚了下来，但身体未曾受伤。

སྣད་ཁར། ཆས་བའམ་སྐྱོན་ཞུགས་པ། 受伤，损害，衰损，出错误，有纰缪。

སྣབས། སྣའི་ཟགཀ་ཆུའམ་སྣ་ ཁུད། 名词。鼻涕，

鼻液。旧译作涕：སྣབས་ཁྲག་པ། 流鼻涕。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངང་སྣབས་དང་། སྣ་རྡུག་སྣ་ཅི་དྲི། སྣ་ཁྲད་བཅས་སོ།

སྣབས་རྐྱག སྣ་ཁྲད། 鼻涕；སྣབས་རྡུག་ལྟར་རྩིང་དུ་དོར་བ། 弃之如擤鼻涕。

སྣབས་ཕྱུག་བ། སྣབས་ཁྲག་བར་མ། སྣབས་རྡུག་དོན་བ། 流鼻涕。

སྣབས་ཐྲི་བ། (1)རས་ཀྱིས་སྣབས་རྡུག་འཐྲིད་བ། 揩鼻涕。(2)སྣབས་འཐྲད་བའམ་འདོན་བ། 擤鼻涕。

སྣབས་ཐྲིས། སྣབས་རྡུག་འཐྲིད་ཅིང་ཀྱི་སྣམ་རས། 鼻帕。藏族习用以揩鼻涕的褡裢片。

སྣབས་ཁྲད། སྣ་ནས་དོན་བའི་ཁྲད་དམ། སྣབས་རྡུག 鼻涕。鼻涕和口痰。

སྣམ་དཀྲིས། (ཐག) བཀྲག་ཐེག་བའི་སྣམ་ཁྱུ་དཀྲི་ས་འི་ཤིང་། 织物卷轴。藏式毛织机的一个组成部分。

སྣམ་ཁྱད། སྡུར་བོད་ཁྲག་སྣམ་རྩིས་ཀྱི་ཁྱད་བར་ཞེག 藏族古代算术中，长度复名数的分数算法。

སྣམ་སྒོད། སྣམ་ཁྱའི་སྟོད་གོས། 呢料上衣或短褂。

སྣམ་བཟོག་པ། སྣམ་ཁྱ་འགག་མཁན། 织褡裢者。

སྣམ་པ། དར་གོས་སྣམ་རས་ སོགས་ཀྱི་ སྒྲིང་ ངམ་ཞེང་། 名词。条，幅。衣服的腰宽，织物的口面。

སྣམ་ཕྱིང་། ཕྱི་ས་ཁང་ངམ་གསང་སྒྲིད། 厕所。

སྣམ་ཕྱིས། སྣམ་ཕྱིང་དང་འདྲ།

སྣམ་ཕྲད། དགེ་སྦྱོང་གི་ གོས་ ཅྱ་ ཐག་ བའི་ སྣམ་ བའམ་སྒྲིང་། 小幅。组成比丘所着袈裟的条或幅。

སྣམ་ཕྱག སྣམ་ཁྱ་སྐུ་ཕྱག 褡裢。

སྣམ་ཁྱ། 名词。(1)བལ་སྐུད་ཀྱིས་ བཀྲག་ བའི་ གོས་ཀྱུ་ མཐུག་པོ་ སྟེ། དེའི་ནང་གཞེས་ ཡག་ ཅྱ་ཀྱི་ རིམ་པ་དེ། ཤེག་ས་ གོས་ སྐུ་ ཅན་ཕྱུད་མ་དང་། སྐུ་བཅད་ཚད་མ། དེ་ འདི་ སྐུ་ ཅན་ ཕྱུད་ འདི་ དེ་འདི་སྐུ་ ཕྱུག དེ་འདི་ཁྱིང་མ། ཐ་མ་ལ་བ། 褡裢。一种手工业厚毛织品。品质最上刷毛未剪者名胥玛，已剪者名协玛，以下依次为胥沃、褡裢、劲玛等，最下品为洛瓦，相当于褐。(2)སྟེགས་ཁྱ། 小台，台阶，梯层；ཏྲ་ བའམ་ཀྱི་སྟེམ་ཁྱ། 牌坊层级。རྩིག་པའི་ངོས་སྟེམ། 墙外台阶。

སྣམ་ཁྱ་ཀུ་ཚ་མ། ཀུ་ སྐྱེན་ ཕྱ་ མོས་ བཀྲག་ བའི་ སྟེམ་ཁྱ་ སྐྱབ་པོ། 单缕薄褡裢。

སྣམ་ཁྱ་ཐིག་མ། སྟེམ་ཁྱའི་ ཐོག་ ལ་ ཀུ་ དྲ་ ཁྲའི་ ཐིག་ཁྲ་ བཏུབ་པ། 花褡裢。有"十"字形的花褡裢。

སྣམ་ཁྱ་སྐྱ་ཅན། སྐྱ་མ་ བཅད་ བའི་ སྟེམ་ ཁྱབས། སྟེམ་ཁྱ་ སྐྱ་ ཆེན། 长毛褡裢。一种有浮毛的褡裢。

སྣམ་ཁྱ་ཕྱིང་མ། སྟེམ་ཁྱ་ སྐྱས་ཚད་འཕྱིང་ བ་ སྐྱ་མ་བཅད་པ་ཞེག 中等褡裢。未剪毛的中等褡裢。

སྣམ་སྒྲུབ། ཉཱ་བའི་ཡོ་ཁྱེད་བཅུ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་གཞས། ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ། དཀྱེ་སྒྲོང་ཁོ་ནས་རྟེན་ལ་ ཕྱག་འཚལ་ ཞེང་བསོད་སྟོམས་ཀྱུ་བ། ཆོས་འཆད་ཉན་དང་ལས་ཆོག་ལ་འདུས་ བའི་ སྐབས་སུ་ གྲོན་བའི་ སྟོད་གོས་ཞེར་ བོ་ ཞེག དེ་ ལའང་དང་གཞེས་སུ། སྟེམ་ཕྱོན་དཀྱ་མ། བཅུ་ གཅིག་མ། བཅུ་གསུམ་མ་གསུམ་དེ་ སྒེགས་བྱ་ ཕྱེད་དང་གསུམ་ཅན་ཏེ་ ཐ་ མ་སྐོང་གསུམ་དང་། བཅོ་ལྔ། བཅུ་བདུན། བཅུ་དཀྱ་གསུམ་དེ་ སྒེད་ ཀྱ་ཕྱེད་དང་བཞི་ཅན་ཏེ་འཕྱིང་སྐོང་གསུམ་དང་། ཉེར་གཅིག ཉེར་གསུམ། ཉེར་ལྔ་གསུམ་དེ་ སྒེད་ ཀྱ་ཕྱེད་དང་ལྔ་ཅན་ཏེ་རབ་སྐོང་གསུམ་བཅས་ཙོད་དེ། ཚད་དེ་རབ་སྐོང་གསུམ་ཞེང་དུ་ ཁྲ་གསུམ་ དང་ཐྲེད་དུ་ ཁྲ་ལྔ། ཆུང་སྐོང་གསུམ་དེ་ལས་ ཁྲ་ ཕྱེད་ཕྱེད་ཐྲི་བ། འཕྱིང་གསུམ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་རྣ།

重复衣，祖衣。十三资具中三袈裟之一。唯比丘于礼拜、乞食、讲闻佛法、羯磨仪轨聚会等时，可以服用的黄色上衣。分九、十一、十三片合成两条半者为下品；十五、十七、十九片合成三条半者为中品；二十一、二十三、二十五片合成四条半者为上品。尺度上品三类均宽三肘，长五肘，下品三类各减半肘，中品介于二者之间。

སྣམ་འཇོར། སྣམ་བུའི་སྡེ་འཇོར། 绪。整匹毯穗两端的浮绪。

སྣམ་ཁེངས། སྣམ་བུའི་ཁེངས་གཅ། 毯穗口面。

སྣམ་ཀཱཏཱས། ཉེ་འགྲམ་མམ་ཏྭ། 侧面，旁边，背面。

སྣམ་རྒྱངས། (རྟེང) (1)བྱད་མེད་ཀྱི་གཙོ་མོ། 国王后妃。(2)མནའ་མ། 新妇。

སྣམ་ཕྱག སྣམ་བུ་ཕྱག་ཚང་ངམ་བྱབས་ཚང་། 整匹毯穗。

སྣམ་རས། སྣམ་བུ་དང་རས། 毯穗和棉布，棉毛织物。

སྣམ་ཤོགས། (རྟེང) (1)ཉེ་འཁོར། 附近。(2)རྒྱངས་ཀྱ། 侧面，背面。

སྣའི་ཀ་བ། སྣ་བྱག་གཉིས་བར་ཀྱི་ཐྱམ་དུས། 鼻柱，鼻中膈。

སྣའི་སྒྲ་མཆེད། སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲ་ཁྱེད་མཆེད་པའི་དབང་པོ། 鼻处，鼻人。生长鼻识的嗅觉器官。

སྣའི་ཁམས། དྲི་འཇོག་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཅེ་སྣའི་དབང་པོ། 鼻界。能辨别气味的一类感觉。意指嗅觉器官。

སྣའི་ཁྲང་ཁྲང་། སྣའི་རུས་ཟབ་ཐུམ་ཐུམ། 鼻软骨。

སྣའི་དྲི་མ། སྣ་ཁྲང་ཀྱི་དྲི་དུལ་ལས། སྣའམ་རྡུག 鼻垢，鼻涕。

སྣའི་དབང་མངོན། དབང་ མངོན་ ཐུའི་ ནང་ གཞས། རང་ཀྱི་བདག་ཉིད་སྣའི་དབང་པོ་ ལས་ བྱུང་ ཞིང་ རྟོག་ བྱལ་ མ་ འབྲལ་ བའི་ གཞན་ རིག་ དབེན་ན། སྐྱེས་དྲི་མནམ་བའི་ སྣ་ ཤེས་ཕུ་ བྱ། 鼻根现识。五种根识之一。从自己增上缘鼻根所生、离分别心、无有错乱之他证分。如嗅知熏香之鼻识。

སྣའི་དབང་ཤ། དབང་པོ་ ཐུའི་ནང་གཞས། རང་ འབྱས་ སྣ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཐུན་ མོང་ མ་ ཡིན་ བའི་ རྟེན་ ནམ་ བདག་ཉིད་ཀྱི་ དུ་ ཐུང་ བའི་ རིགས་ བའི་ ནང་ གི་ གཟུགས་ ཅན་ དུ་ མཐོང་ བའི་ དབང་ པོ་ ཐུ། 鼻根。嗅觉器官，五根之一。属于成为能生自果鼻识不共所依或增上缘之净色，形如束集铜针管状。

སྣར་ཐང་དགོན་པ། ཡ་ ཏེ་ བའི་ ཡང་ སྐྱབ་ གཏུམ་ སྟོན་ ཀྱི་ ར་ བ་ ཐུང་ གསུམ་ བའི་ ཚུ་ ཐུ་ ཤེར་ བཏབ་ པ་ དེར་ ཤ་ ར་ བ་ ནས་ བཏུང་ བའི་ བཀའ་ གདམས་ གཞུང་ བའི་ ཁིད་ ཀྱུན་ དང་། ཀ་ ཆེ་ བཀ་ ཆེན་ ཤྲཱི་ ཤེས་ བཟང་ པའི་ འདུལ་ བ་ གཙོ་ ཅོར་ འཛིན་ ཅིང་། རབ་ ཐུང་ བཞི་ བའི་ དུས་ སུ་ མཁན་ ཅོ་ བཅོམ་ ལྡན་ རིག་ བའི་ རལ་ ཀྱི་ དང་ དབུས་ པ་ སྐོ་ གསལ་ ཡབ་ སྐས་ ཀྱིས་ སྡེ་ སྣོད་ གསུམ་ ཀྱི་ གཏུགས་ ཤས་ ཅད་ དུ་ འགྱུར་ བ་ ཡོད་ དོ་ ཅོག་ བགོར་ འགྱུར་ དང་ བཀྲན་ འགྱུར་ གཉིས་ སུ་ བཟོས་ ཏེ་ བར་ དུ་ ཁས་ བླངས་ ཀྱང་། དུ་ ཕྱ་ མཐོང་ རྒྱུ་ ཡོད་ པ་ དེ་ རབ་ ཐུང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ཚུ་ ཐུ་ ཤེར་ ཅོ་ ཕྱ་ བསོད་ ནམས་ སྟོབས་ རྒྱལ་ ཀྱིས་ མཐུན་ ཀྱིན་ མངོང་ དེ་ བར་ དུ་ ཁས་ བླངས་ པ་ དེ་ ལིན། 纳唐寺。博朵瓦再传弟子冬盾·洛追札巴（1106—1166）创建于1153年。继承噶当派所传教法和迦湿弥罗班禅释迦师利所传戒律。十三世纪时，寺中堪布均丹热赤及其弟子卫巴洛赛将当时所有的藏译三藏佛经编订为甘珠尔和丹珠尔，即佛说及论疏两部藏文经典刻板印行。但现今所见之纳唐版大藏经，则系1732年颇罗鼐主持所刻者。

སྣར་ཐང་གངས་ཀ་ཡག་ཁང་། སྣར་ ཐང་ དགོན་

ལ་དང་དོན་གཅིག

སྣར་བླུད་བའི་སྐུད། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་སྣར་ནས་ཟན་ཐུག་ཅིད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ། 灌鼻器。兽医为牲畜鼻内滴注药物治病的器械。

སྣར་ཚོག་ལ། གཙོད་སྐྱེན་གནད་ལ་འཁེལ་བ། 打中鼻孔。喻上当、吃苦头、受磨难，ངང་ཚ་ཁེལ་མེད་བྱེད་མཁན་ཀྱི་སྡུ་ལ་ཚོག་པ། 让无耻之徒吃苦头。བཏུབ་པའི་ཁ་ལ་མ་ཚོག མ་བཏུབ་སྡུ་ལ་ཚོག་པ། 没打中要打的口，反打中不打的鼻。喻误伤无辜。

སྣར་བ། (ཐ་དད་པ) བསྣར་བ། བསྣར་བ། སྣར།། རིང་དུ་གཏོང་བ། 拉长，拖长，延展，ཐག་པ་ནས་ནད་བསྣར་བ། 拉长绳子。ལས་དུས་རིང་དུ་བསྣར་བ། 拖长工作时间。ལག་པ་སྣར་བ། 伸长手臂。རྒྱ་ཁྱིས་མཇུག་མ་བསྣར་ནས་བྲིས་ཕྱིན་པ། 走狗拖着尾巴跑了。ཕུ་བའི་སྐབ་གཅམ་ས་ལ་བསྣར་བ། 长袍拖曳在地上。

སྣར་མ། ཀུ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཙ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་ གཅིག 名词。毕宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྟགས་ཀྱིས་ལ་སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་དང་། དཔལ་བའི་ཕུ་ཕྲེན་མ། བི་རྗེ་བཅས་སོ།

སྣར་མ་སྐྱེས། (མངོན) གཟའ་ལྷག་པ། 毕宿生。水曜的异名。

སྣལ་མ། སྣམ་བུའི་རྒྱ་སྐྱེན་སྐྱེའི་མིང་། 名词。经纬。织物经线和纬线总名。

སྣལ། ཐག་སྐྱ་ཤོ་བྱད་ཅིག 名词。纵。用以提拨经线的织具。

སྣལ་འཁོར། ཐག་སྐྱའི་ལྷུ་ལག་ཅིག纵滚子。旧式织布机上用以升纵、降纵的滑轮。

སྣད། སྣད་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྣད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྣད་པ། བསྣད་པ། སྣད།། ཐིང་འཕྱལ་བའམ་ཐིང་འབྱད་པ། 摒黜，排斥，放逐，驱除；དས་ཞིང་ནང་གི་ཐྱུའ་རྡམས་ཚ་རོལ་ཏུ་བསྣད་པ། 赶走青稞地里的麻雀。

སྣུན། སྣུན་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྣུན་པ། (ཐ་དད་པ) བསྣུན་པ། བསྣུན་པ། སྣུན།། (1)སྐྱེ་བའམ་སྐྱུང་བ། 喂乳，哺，给：ཕུ་ཀུ་ལ་ཏུ་མ་སྣུན་ཅིག 给孩子喂奶；(2)རྡེག་བའམ་རྩུག་པ། 打，踢，刺，钉入：ཀང་པ་འཁོན་རྡོ་ཀང་བས་བསྣུན་པ། 用脚踢开绊脚石。དམིགས་བའི་གནད་དུ་བསྣུན་པ། 正视目的物。དཔུ་བོ་ལ་མཚོན་ཆ་སྣུན་པ། 兵器戳向敌人。

སྣུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྣུབས་པ། བསྣུབ་པ། སྣུབས།། མེད་པར་གཏོང་བའམ་ནུབ་པར་ཐྱེད་པ། 消灭，毁除，废弃，使沉没：ལུགས་ སྲོལ་ངན་པ་བསྣུབས་ཏེ་སྲོལ་བཟང་བཏུགས་པ། 破除坏制度，建立好规矩。གཏིང་རྡོ་ཆུ་བོའི་ནང་བསྣུབས་པ། 把锚石沉入河中。

སྣུབས། སྣུབ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྣུམ། 名词。(1)མར་དག་སྐྱེ་ དཀྱལ་ སོགས་ ལས་བྱུང་བའི་རྩི་མར། 油。食用油，植物油：ཟ་སྣུམ། 食油。བད་སྣུམ། 菜油。དཀྱལ་སྣུམ། 芝麻油。(2)གཏེར་ཁ་ལས་བོན་བའི་ཁུ་བ་ལྟ་ བྱའི་ གཅིར་གཅིགས། 矿产化学液体：ས་སྣུམ། 煤油。རྡོ་སྣུམ། 石油。

སྣུམ་ཅག མདངས་སམས་གཟེ་བརྗིད། 光泽。油光润滑。

སྣུམ་ཀྱལ། སྣུམ་སྐྱོད་ཀྱལ་པ། 油袋。盛油皮囊。

སྣུམ་ཁྲོན། རྡོ་སྣུམ་འདོན་ཆེད་འཕྱལ་འཁོར་ གྱིས་ཕྱག་བའི་ས་དོང་རིང་བོ། 油井。为开采石油而钻的深井。

སྣུམ་འཁྲིར། སྣུམ་ནང་བཙོས་བའི་འཁྲིར་བ། 油煎饼，馃子。

སྦུམ་རྫི། སྦུམ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རྫུ་བད་ཀ་སོགས། 油料。榨油的原料。

སྦུམ་བཇོས། སྦུམ་ཀྲལ་མའི་ནང་བཅུགས་པ། 油炸，油炒。

སྦུམ་ཆེལ་ཅི་བ། སྦུམ་མདངས་འཆར་རེ་བ། 滋润，油光润滑。油脂浮溢状：ཁངོ་ལ་ཞག་ཆེ་སྦུམ་ཆེལ་ཅིར་བྱུགས་འདུག 脸上涂得油光润滑的。

སྦུམ་འཆོས། བཤལ་སྐུགས་སོགས་ལས་ལྟའི་ རྩོན་དྲ་ཆུང་སོགས་གཞིལ་བའི་ཕྱིར་འབྲུ་མར་སོགས་ཀྱི་སྦུམ་ལུས་ལ་བསྐུ་བ་དང་། ཤུ་གར་དགྱང་བ། ཁོང་དྲ་བའུང་བ་བཅས་ཀྱིས་འཆོས་ཐབས་ཤེས། 清油疗法。进行吐泻等五种治疗之先，用菜油等外涂、内食及注入诸药以驱逐风等病邪之法。

སྦུམ་ཇེན་པ། སྦུམ་མ་བསྒྲལ་བ། 生油，原油。未经炼制的油。

སྦུམ་གཏེར། (1)རྡོ་སྦུམ་ཐོན་སའི་གཏེར་ཁ། 油矿。开采石油的地方。(2)ས་འོག་རྡོ་སྦུམ་འདུས་ས། 石油矿藏。地下蕴藏石油之处。

སྦུམ་ཐབ། ས་སྦུམ་ཐུག་པའི་ཐབ། 汽炉，煤油炉。

སྦུམ་དམ། སྦུམ་ཐུག་སའི་རྡེ་དམ་མམ་ཤེལ་ དམ་སོགས། 油瓶，油罐。

སྦུམ་མདངས། སྦུམ་པའི་འོད་མདངས། 润泽，光泽。

སྦུམ་རོ་ཐུག་པ། ཐུར་ཞོད་དུ་ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་མ་ཐུབ་ཆེ་སྦུམ་ཁོལ་ གྱི་ ནང་ དུ་ རྡོ་ དཀར་ ནག་གཉིས་ཐུགས་ཏེ་ གོད་པ་གཉིས་ལ་ཐུག་ དུ་འཛུག་པ། 油中捞石。旧时，每逢诉讼不能判清时，在煮沸的菜油中，投入黑白石子，令诉讼双方赤手抓出，认为抓得白石子者无罪，抓得黑石子者有罪，以此判断曲直。

སྦུམ་ལྕགས། (1)བཤལ་ཐུན་བྱེད་པའི་མར་ཁུ། 溶酥泻剂。藏医治疗便秘的药物之一。(2)(མངོན་ཅན་དན་དམར་པོ། 具油。紫檀的异名。

སྦུམ་སྐྱག སྦུམ་ཅན་སྐག་ཚ་བར་ ཏུག་ སྐབས་ ཀྱི་ མཁོ་རྫས་ཤེས 油墨。印刷用黏性油质。

སྦུམ་པ། 形容词。(1)སྐྱ་བ་ལས་ཁྲོག་པ། 滑利，不凝滞：ཐུན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྦུམ་པའམ་ཟླ་བ། 药功滑利。ཐུན་བྱས་སྦུམ་པ། 药性滑利。(2)སྦུམ་ཅ་དང་འདྲ།

སྦུམ་པར། སྦུམ་ཅན་སྐག་ཚ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏུབ་ པའི་པར། 油印。一种简便的印刷方法。

སྦུམ་ཟོ། 形容词。(1)བཟང་པོ། 美好，浓厚，有益：ཀུང་ཁྲན་ཏང་ཀི་ ཐུགས་རྗེའི་ཕྱིར་ བསིལ་སྦུམ་ཟོས་འཚོ་བཞིན་པ། 生活在共产党的恩泽浓荫之中。(2)ཚོན་ཟོའམ་ཚོ་བ། 肥的，油多：ཁྱོ་ཆས་སྦུམ་ཟོ། 油多的食物。(3)མདོག་ལེགས་ཟོ། 滑腻润泽，色泽美好：ཞལ་རས་སྦུམ་ཟོ། 容光润泽。ན་བཟའ་ཀ་དོག་སྦུམ་ཟོ། 颜色美好的衣服。

སྦུམ་བག སྦུམ་པའི་ཉམས། 润滑，光泽，油腻：ཁྱོ་ཆས་སྦུམ་བག་ཆེ་བ། 油腻重的食物。ཁྱོ་ཆས་སྦུམ་བག་ཆུང་བ། 清淡的食物。ཁང་ཆེན་སྦུམ་བག་ཅན། 华丽的巨宅。

སྦུམ་བག་འཆར་བ། སྦུམ་ཞག་ཆེ་བ། 润泽发光：གཟུགས་ཟོ་བའི་ཐང་བྱང་ནས་ང་གངོང་སྦུམ་བག་འཆར་བ། 身体健康，容颜润泽。

སྦུམ་བཀ། སྦུམ་སྐོད་ཐེ་ཅངས་སོགས་ཀྱི་ཁག་ཨ། 油罐，油瓶。盛油的陶器或铜器等。

སྦུམ་སྨན ཞུན་མར་སོགས་མཐིལ་བཞེ་ དང་ ཆུང་ གསངས་སྔགས་ གྱ་ བྱུགས་ ཏེ་ ཆུང་ནད་ལ་ ཚན་བའི་ ཐུང་བའི་ཐབས་ ཤེག 涂油疗法。在手足掌及其他风穴上涂敷融酥以治风疾之法。

སྦུམ་བཙིར། བང་ཁ་སོགས་སྦུམ་ཆུའི་འབྲུ་རིགས་

ནས་སྒྲུམ་འདོན་པ། 榨油。 སྒྲུམ་བཙིར་འཕྲུལ་འཁོར། 榨油机。

སྒྲུམ་རྩི། ཞག་ཆེའམ་སྒྲུམ་པཱ 油光。润滑的光泽。

སྒྲུམ་ཆིལ། སྒྲུམ་དང་ཆིལ་ཁྱི། 油脂。植物的油和动物脂肪。

སྒྲུམ་ཆིལ་ཁྱི་བ། སྒྲུམ་མདངས་ཐོན་སྣང་ཤེག 油汪汪，油光。

སྒྲུམ་ཚོས་མ། སྒྲུམ་ཁྱིས་བཙོས་པའི་ཁ་ཟས། 油煎的食物。如油条等。

སྒྲུམ་ཞག (1)སྒྲུམ་དང་ཞག་ཆིལ། 油脂。(2)སྒྲུམ་པཱག་གམ་སྒྲུམ་མདངས། 润泽，色泽美好；གོན་པ་སྒྲུམ་ཞག་ཅན། 华美的衣服。

སྒྲུམ་ཞག་དཀྲུག་ཁྱི། སྒྲུམ་ཁྱི་མདོག་པཱག་མཛེས་གསལ་ཆེ་བ། 润泽华丽，油亮；ཁང་པ་ སྒྲུམ་ཞག་དཀྲུག་ཁྱི། 房屋华美。 ཡུལ་ལུང་སྒྲུམ་ཞག་དཀྲུག་ཁྱི། 富饶的地方。 ས་ཞིང་སྒྲུམ་ཞག་དཀྲུག་ཁྱི། 田地肥沃。 ཞལ་ རས་ སྒྲུམ་ ཞག་ དཀྲུག་ཁྱི། 面容润泽。

སྒྲུམ་སྐྱ། (ཨངར་) སྐྱོག་མེ། 吃油。灯的异名。

སྒྲུམ་ཟད་མར་མེ། མར་མེ་འཆི་ཁ་སྐྱེ་འཆོ་བའི་ཚ་ཀྱེན་ཙམས་ སུ་ཟད་ པའི་ དཔེ། 残灯。油尽的灯。喻来日无多，寿命不长。

སྒྲུམ་ཟན་ཟ། ཟས་ཞིམ་མངར་རས། ཚེན་པོ་ཟ་བའི་མི། 肉食者，择美味而食者。一种贬语。

སྒྲུམ་ལ་དཀའ། (ཨངར་)སྐྱོག་མེ། 喜油。灯的异名。

སྒྲུང། སྒྲུང་བའི་སྐུལ་ཆོག

སྒྲུང་བ། (ཐ་དད་པ) བསྒྲུང་བ། བསྒྲུང་བ། སྒྲུང་། (1)འཕེད་པ་དང་། འདྲེན་པ། 曳引，拖动，拉扯；བཞུགས་གྲལ་ཚུད་དུ་བསྒྲུང་བ། 把坐位向前移动。 ཡི་གེ་འབྲི་དུས་དཔེ་ཆ་ཚོགས་ སུ་བསྒྲུང་བ། 写字时把书推到一旁。 (2)དུས་ སྔ་དུའམ་ཐག་ཉེ་དུ་གཏོང་བ། 提前，靠近；སང་ཉིན་ཀྱ་རྒྱའི་ལས་ཀ་དེ་རིང་ཚུར་བསྒྲུང་ཟོང་། 明天的工作，提到今天来了。 དུས་ཚོད་སྔ་བསྒྲུང་ཉི་འཁྱང་མ་བྱས་པ། 未曾改动时间。 (3)ཞིབ་མོར་འགག་པའམ་དབྱངས་པ་དང་། ཕྱུང་ཕྱུང་བཟོ་བ། 磨细，研碎，搓磨；སྐག་ཚ་ སྒྲུང་ བ། 磨墨。 ཚོན་བསྒྲུང་བ། 研磨颜料。 སྨན་ཁྱི་ཞིབ་ཏུ་ བསྒྲུང་བ། 研细药末。

སྒེ་ཁ། རིགས་ཟས་སྡུ། 名词。种，类，项，件。

སྒེ་ཁག རིགས་མང་པོ། 各种，多种。

སྒེ་ཁྲིད་པ། འགོ་ཁྲིད་པ། 引导者，带头人。

སྒེ་མཁོན། (1)འགྲུལ་པའི་སྐེ་ལེན་ ནས་ སྐུ་ ལེན་ཅིང་པའི་མཁོན་གཉེར། 知客，知宾。接待宾客的人。(2)སྐྱང་བོད་ ས་ གནས་ ཁྲིད་ གཞུང་ སྤྱིས་སྐྱོ་ཤེས་ཁྲིད་སྐྱོ་ཤེས་ཀྱི་ མཁོན་གཉེར་ གཙོ་ བོ། 南卓。原西藏地方政府为藏王接待宾客的首席知宾。

སྒེ་འཁྱག་གས། (ཁྱལ) དང་ཐག་ལ་བརྒྱས་པའི་ཐག་ཐུང་ཀྱི་མིང་། 套脚绳，短绳。从一条长绳分出，用以套住牲畜足部的短绳。

སྒེ་སྐོད། སྐེཌ་སྐོད་དང་འཇ།

སྒེ་རྒྱན། ཡར་སྐེ་མར་སྐེ་གང་རུང་གི་རྒྱན་ཆ། 缨子。衣物的上下边沿或首尾的穗状装饰物。

སྒེ་ཤིག་ཀྱི་རྒྱ། དཔེ་ཆའི་ནོག་ལྷེབ་ སོ་སའི་ སྐྱེང་ཅིག་ཁྱས་ཁྱིན་ཀྱི་ མཐའ་ལས་ མི་ འཆོལ་ བར་ཅིང་ བའི་ རྟགས། 框标。为求图文不越界限，在书页四边所画线条。

སྒེ་མཇུག སྒྲས་ངས་སོགས་ཀྱི་ ཡས་ སྐེ་ མས་ སྐེ་ ཡན་ཚུན་སྦྲེལ་བ། 衔接，连接，接头。

སྒེ་ཤར་ཅང་། རྩང་ཞིག བོད་ངང་སྐྱང་ཚྭང་ཀྱི་ཚུ་རྟུད་ཡར་བྱུངས་ཁ་ཙང་བོ་དང་ ཡང་ ལྷ་ ཤས་ བའི་ཚ་ཁྱས་འཛིམ་ སར་ ཡོད། 乃东。县名。清代称奈布东城。在西藏自治区南部雅鲁藏布江和雅拉香波曲(雅隆河)汇流处。

རྩེ་འདོམས། སྡུ་ཁ་མང་པོ་མཉམ་དུ་འདོམས་པ། 纷繁，头绪多；ཆུན་ཆགས་རྩེ་འདོམས། 多灾多难。

རྩེ་འདྲེན་པ། ལས་དོན་གང་དུང་གི་འགོ་རྩོམ་མཁན་ནམ། རྩེ་ཁིད་བྱེད་མཁན། 开创者，提倡者。

རྩེ་མ། མཐོ་མཇུག་གི་མཐའ་རྩེ། 名词。端，头绪，首尾，始末。

རྩེ་མང་འབྲེལ་འཇིངས། (1)སྣུད་ཀྱི་མང་པོ་འབྲེལ་ནས་འཇིངས་པ། 纷杂。乱丝纷纭。(2)ལས་བྱེལ་རྩིལ་མང་འདོམས་པ། 复杂，错综复杂。

རྩེ་མོ། 名词。(1)རྩེ་མོ་དང་འགོ་མཐམ། ཐོག་མ། 端，头，起始，开头；བྱ་བའི་རྩེ་མོ། 事情的开端。ཐག་པའི་རྩེ་མོ། 绳头。རྩམ་པའི་རྩེ་མོ། 桥头。ཡལ་གའི་རྩེ་མོར་འཛུས་ནས་ཤིང་ཏོག་ཟའོ། 抓住枝头摘果实。(2)མཐའ་དང་ཕྱོགས། 边，沿，角落；གོང་གི་རྩེ་མོ། 村边。ལམ་གྱི་རྩེ་ཐང། 路旁。འཕྱང་རྩེ། 狭路边。རྡོ་སྐྱའི་རྩེ་མོ། 山岩拐弯处。

རྩེ་མོ་བ། ལས་ཀའི་རྩུ་ཁིད་མཁན་ནམ་འགོ་བྱེད་པ། 首领，首脑。

རྩེ་མོ་ལས་འཛིན་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག། ཁུལ་ཕྱི་བཏུ་དུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་རྩེ། རྒྱ་དུས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཤུང་གིས་ མཐའ་ དཔུས་ ཁུལ་ གྱ་ སོ་སོའི་རྩེ་མོར་བཀོལ་བའི་ལས་བྱེད་པ་ཚོའི་ཐ་རྒྱུད་ཀྱི་ ཁྲིམས། 地方官吏律。古代西藏法典所载地方官吏应当遵守的法律。古代法律十六条之一。

རྩེ་མཚམས། ས་མཚམས་སམ་མཐའ་མཚམས། 交界处，毗连处。

རྩེ་འཛངས། ཀོས་དང་རས་སོགས་ཀྱི་མཐའ་རྩེའི་ཁ་ཚངས། 穗头，端绪。织物两端的浮绪，ཁ་བཏུད་ཀྱི་རྩེ་འཛངས། 哈达的穗子。སྐམ་བྱའི་རྩེ་འཛངས། 卷穗穗头。

རྩེ་འཛིན། (1)ལས་ཀའི་འགོ་འཁྲིད་མཁན། 领队。带头人，领头的人。(2)ལས་ཀའི་འགོ་འཛུགས་པ། 开工，动工。

རྩེ་འཛོམས། སྡུ་ཁ་མང་པོ་ཚོགས་པ། 齐全，俱备，全备。

རྩེ་ཐིམ་པ། མཚམས་ལ་སྐྱེས་པ། 到达边缘；རྒྱང་ལོག་ཙོང་དུས་མས་ཆུལ་ཀྱི་ས་རྩེ་ཐེབ་པ་དང་" ཀྱོགས་པོ་མཐལ་བྱུང་། 回国途中，刚到祖国地界，就碰到了朋友。

རྩེ་རྒྱང། རྩེའམ་རྒྱང་མཐའ། 端，边缘。

རྩེ་ཞེས། མཁྱེན་པོ་རྣམས་ལ་ཁ་ལེན་ དང་ ལེན་ བྱེད་པའི་ལས་དོན། 接待，招待；རྩེ་ལེན་ཞུས་པ། 款待。 མཁྱེན་པོང་ཐ་ཚང་བཀའམས་ནས་རྩེ་ལེན་ བྱེད། 备好茶酒，接待客人。

རྩེ་ཞེས་ཁང་། མཁྱེན་པོང་རྩེ་ལེན་བྱེད་ སའི་ཁང་པ། 招待所，接待室。

རྩེ་ཞེས་པ། (1)ཁ་ཐ་ཅ་ཐ་བྱེད་པ། 招待，接待。(2)སྡུ་ལེན་བྱེད་པ་པོ། 招待员。

རྩེ་ཤོག་པ། སྐུ་མཁྱེན་ལ་ཕྱི་ནང་བར་ཀྱི་ཆུས་ཙོད་ བྱེད་མཁན། 接头人，联络员。

རྩེ་སེལ། ཕྱན་བྱའམ་ཅུང་ཟད། ཕྱུང་ཕྱུང་། 微量，少分，些须；མི་ལ་རོགས་རམ་ རྩེ་ སེལ་ཅམ་ བྱེད་པ། 稍微帮助别人一下。ད་ཆ་རྩེ་སེལ་བྱུང་ བར་ སྨན་བཅོས་མ་བྱས་ཀྱང་འགྲིག 生了一点小病，不治疗也可以。སྐྱོན་ཆ་རྩེ་སེལ་ཞིག་ལས་མ་བྱུང་ཙང་ངོ་ནས་ཀྱི་ སེལ་གཅས་ བྱེད་ དགོས། 虽然只有一点小缺点，也要认真克服。

རྩེམ་པ། (ཐ་དད་ཐ) བརྩེམས་པ། བརྩེམ་པ། རྩེམས།། ཀུན་པ། 缓压，轻按，使微动，ཞི་སྐུད་ བརྩེམས་ནས་བཞུགས་པ། 轻按坐褥，然后坐下。ས་ཆ་རེམ་རེམ་དུ་ བརྩེམས་ནས་ འབྱང་ ཀྱང་ ཁྲིད་

སྟོམ་པ། 轻轻压平疏松不平的土地。

སྡེམས། སྟེམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡེཀ། (1)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷུང་སྡེ་ཀ་སྡོད་ལུང་བའི་ཚན་རྫོང་ཁྲ་ཤས་ཀྱི་ཡོད། 柳吾，乃乌。地名。在西藏自治区堆龙德庆县境。(2)སྡེ་སྣན་གྱི་རིགས་ཤེས་སྟེ། དང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་ཀུ་སྟེ་དམར་བོ་དང་། བོད་སྟེ་སྡེན་པོ་ཀཱ་སས་མཆིས། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་རྩལ་འདེན། དང་ཀ་འཇེད། ཚ་བ་ལ་བན། 灰灰菜。一种野苋菜。分赤、蓝两种。入药味甘而苦，性平，功能发汗、开胃、治热毒。

སྡེཀ་ཚོད། སྡེ་ཞིག 灰灰菜。藜科药用和食用植物名。

སྡེཀ་སྡོན། སྡེའམ་རྟ་སྡེན་པོ་ཞིག 灰灰菜。一种野苋菜。

སྡེཀ་ཀདོང་། སྟེ་ཀདོང་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྡེཀ་ཚོད། སྡེ་ཚོད། 灰灰菜。一种野苋菜。

སྡེཀ་ཀཁྲང་། སྡེ་ཞིག 辣秧菜。一种野苋菜。

སྡོ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྡོས་པ། བསྡོ་བ། སྡོས།། སྐྱུ་བ་དང་། རྡེ་བ། ཀཁོ་བ། སྡུད་པ། 揉合，拌匀，搓拢，研磨；གྲུང་སྡོ་བ། 揉合酪糕。ཐོ་ཞིའ་ལེགས་པར་བསྡོས་ནས་བག་ལེབ་བཟོ། 揉合面粉做饼子。

སྡོག་པ། (ཐ་དད་པ) བསྡོགས་པ། བསྡོག་པ། སྡོགས།། ཚོང་ཤོག་དགྱག་པ་དང་བཞི་པ། 颠倒打乱；དཔེ་ཆ་ཚང་མ་བསྡོགས་སོང་། 把书都打乱了。

སྡོག་ཅོ། (རྟེང) (1)ཡོན་ཆ་བའམ་ཚོང་ཆ་བ། 大批，多，宽绰，容量大。(2)བཅུད་ཆ་བ། 富于营养。

སྡོག་ཚན། རྟོག་ཐག་དང་འདྲ།

སྡོགས། སྡོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྡོད། 名词。(1)དངོས་ པོ་ བྱུག་ སའི་ སྡོད་ སྦུད། 容器，器皿；བྱ་སྡོད། 子宫。 ཆུ་སྡོད། 盛水器。ཚོས་ཀྱི་ སྡོད་ དུ་ རུང་ བ། 可共商议的人。(2)ལུས་ཁོག་གི་ནང་ཁྲལ་ཞིག 腑。五脏六腑的腑。

སྡོད་ཀངཀང་། སྡོད་སྦུད་མཐིལ་ སྦུག་སྦུག 容器深，深底容器。

སྡོད་ཀྱི་སྐྱོན་གསུམ། ཆོས་ཉན་པ་ པོ་ སྦྱབ་ སའི་ སྐྱོན་གསུམ་སྟེ། རྣ་བ་མི་གཏོད་ཀ་ སྦྱབ་ལྟ་ བྱའི་ སྐྱོན། ཕེད་ལ་མི་འཇེན་ཞལས་རྗོལ་ལྟ་ བྱའི་ སྐྱོན། རྟེན་མོངས་དང་འབྲེས་བུག་ཅན་ལྟ་ བྱའི་ སྐྱོན་བཅས་ གསུམ་མོ། 法器三过。闻法弟子的三种缺点：耳不听，如器口下覆， 不能注入；心不记，如器底穿漏，终归流失；具烦恼， 如容器不洁，终变污秽，不堪饮用。

སྡོད་ཀྱི་མཁྲིས་ཆུན། ཀ་ཟས་ཀྱི་དྲངས་མ་མ་ཞུ་བ་སྡོད་མཁྲིས་ཀྱི་གནས་སུ་ལྷུང་བས་དེ་ལ་མཁྲིས་བའི་རྐེ་ཆགས་ཏེ་འདྲིལ་བར་གྱུར་པ་ཞིག 胆囊症。食物精气不化，陷入胆囊， 混合胆汁聚积而成的症块。

སྡོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། སྤྱིང་བཞི་ངེ་ རབ་ རྡོ་ རྗེ་ སོགས་སྡོང་གསུམ་ཀྱི་ སྡོང་ ཆེན་ བཅོ། 器世间。四洲、须弥和日、月等三千大千世界。

སྡོད་ཁ། སྡོད་ཀྱི་ཁ་ངོས། 器口。容器上缘；སྡོད་ཁ་སྦྱབ་པ། 器口朝下。སྡོད་ཁ་བསྟངས་པ། 器口向上。 ནོ་མ་སྡོད་ཀྱི་ཁ་མཉམ་དུ་གང་བ། 满盛牛奶，平齐器口。

སྡོད་མཁྲིས། མི་ལུས་ཀྱི་ཁང་ཁོག་སྐད་ཀྱི་ གཡས་ངོས་མཆིན་འདབས་ སུ་འབྲེལ་བའི་ སྡོད་དུག་གི་ཁ་ཏུལ་ཞིག་སྟེ། དེའི་ཁྲིད་ལས་ནི་ ཐས་འཇུ་བ་དང་ ཆོགས་མིག་ སོགས་ཀྱི་ཆུ་ ཞེང་ རྒྱས་ གཏོང་ བར་ ཁྲིད་པ་ཡིན་ནོ། 胆，胆囊。六腑之一。在人体胸腔下部右侧与肝脏相连接处。功能消化食物、输送关节及眼中所需黄水。

སྣོད་བཅུད། (1)ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་ཐང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན། 大地和动物。佛书译为情器世间。(2)སྣོད་སྐྱུད་དང་དེའི་ནང་དུ་བླུག་ཏུའི་དངོས་རིགས། 能盛的容器和容器里所盛的东西。例如碗和水。

སྣོད་ཚལ། ཅ་ལག་བླུག་སྣོད། 容器，盛物之器。

སྣོད་ཟེར་ཟེར། སྣོད་སྐུད་ཀ་གཤེར་གཤེར་རྩིང་མ་ཤུ་བ། 容器浅，坦口容器。

སྣོད་དུ་ཞུང་བ། འཇུག་སྐོ་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཚད་སྣོད་དྲུག་པོ་གང་དུང་གི་གནས་སུ་རིམ་བཞིན་ཞུགས་པའི་དོན། 病邪入腑。病邪入侵之一。病邪逐渐内陷于六腑中任何一腑的通道。

སྣོད་དྲུག ཀ་ཟས་དང་དུངས་མའི་རྣམས་མ་གནས་མའི་སྣོད་དྲུག་སྟེ་པོ་བ་དང་། 胆、胃、肠、膀胱和精囊六腑。体内容纳食物及其糟粕渣滓之处：分胃、小肠、大肠、胆囊、膀胱和精囊等六腑。

སྣོད་ལྡོག་སྐྱོབ་མ། ཡོན་ཏན་སྐྱབ་ཁྲིད་བྱེད་ངེས་པའི་དགེ་ཕུག 合格的徒弟。可以培养的弟子。

སྣོད་གཙང་། སྣོད་ཀྱི་གནད་རྩིང་སྟེ་པོ་བ། 胃。藏医谓胃为脏腑之主。

སྣོད་མ་ཡིན་པ། དངོས་པོ་བླུག་སའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། བསྒྲུབ་བྱའམ་གཏམ་གོང་སའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ། 非器，非法器。不堪教育或不是谈话的对象。

སྣོད་ཨིན། སྣོད་མ་ཡིན་པ་དང་དོན་གཅིག

སྣོད་ཚད། པོ་བ་སོགས་ནང་གི་སྣོད་དྲུག་ལ་ཚོག་པའི་ཚད་པ། 六腑发炎。藏医所说内科病之一类。

སྣོད་ཞབས། སྣོད་སྐུད་ཀྱི་མཐིལ། 器底。容器脚底。

སྣོན། སྣོན་པའི་སྐུལ་ཆིག

སྣོན་ཁ། ཚད་མ་ལྡངས་པ་རྣམས་ལྡང་བར་བྱེད་པའི་ཁ་སྐོང་། 名词。补遗，加数，增加部分：མི་གྲངས་མ་ཚང་བར་སྣོན་ཁ་འདེབས་པ། 人数不全的，予以增补。

སྣོན་ཆབས། གྲངས་ཀ་མང་པོ་ཐུགས་ཀཱིག་ཏུ་སྡོམ་པའི་རྩེ་མོ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་པ་ཁཱིའི་ཚ་ཀྱལ་ཞེག 加法。算术四则之一。

སྣོན་པ། ❶(ཐ་དད་ཀ) བསྣན་པ། བསྣན་པ། སྣོན།། རྩེག་པའམ་ཀསོག་པ་དང་། ཁ་སྐོང་བ། 添加，增益，累积补足，འགོ་ཁིད་ལ་ཤུགས་སྣོན་པ། 加强领导。ཞུབ་དབུང་སྣོན་པ། 增加援军。གསུམ་ལ་གཉིས་བསྣན་ན་ལྔ། 三加二等于五。ཆ་བོག་ཐོག་ལ་མེ་ཏོག་སྣོན་པ། 锦上添花。❷ཁ་སྐོང་བྱེད་ཀྱི་ཚ། 名词。增添部分。加入的东西。

སྣོན་འཕྲི། མང་དུ་གཏོང་བའམ་ཉུང་དུ་གཏོང་བ། 增减，加减。

སྣོན་འཕྲི་ཟོར་གཅོག ཡར་སྣོན་མར་འཕྲི་དང་ཡང་ཟོར་མར་གཅོག 增减损益。

སྣོན་མ། ཁ་སྐོང་བྱེད་ཀྱི་ཚ། 名词。增加部分，加数，增添物：ཁ་མ་ཚང་བར་སྣོན་མ་བརྒྱབ་སྟེ་ཁ་བསྐངས་པ། 不够的添补够了。དམག་མི་སྣོན་མ། 援军，后备军。ཆོང་འཁོར་ལ་ས་སྐུམ་ཀྱི་སྣོན་མ་རྩེ་བ། 给汽车加油。

སྣོན་ཨིས། རྩིས་གཅས་ཤེག 加法。算术四则之一。

སྣོམ་པ། (ཐ་དད་ཀ) བསྣམས་པ། བསྣམ་པ། སྣོམས།། (1)འཁྱེར་བའམ་འཛིར་བ་དང་ཐོགས་པའི་ཞེ་སྡ། 携带、拿着、执持的敬语：ཕྱག་དཔེ་ཆ་བསྣམས་དགས་བྱེ་ཁར་རྩེ། 手执乐器舞蹈。ཁྱེད་མཁའི་སྐུ་ཆས་ཚང་མ་བསྣམ་ཞེབས་དགོས། 要携带全部必须物品。ཐུགས་ཀྱེར་སྣོམ་པ། 负责任。(2)སྐྱ་བྱག་གིས་རྡེ་བཏུད་ལེན་པ། 喫。

以鼻闻气味，དྲི་མ་སྣོམ་པ། 嗅气味。རྒྱལ་གྱི་དྲི་ཞིམ་སྣང་བསྣོམས། 鼻中闻到檀香的气味。མི་རྒན་པའི་ཁ་ལས་ཉན། ཇ་ཞིམ་པའི་དྲི་ལ་སྣོམས། 听老人的话，闻香茶的味！

སྣོམ་བྱ་བ། (རྟོང་) རྟོག་ཞིབ་པ། 侦探，瞎探。

སྣོམ་ཤིང་། (མཛོད) སྣ། 能嗅者。鼻的异名。

སྣོམས། སྣོམ་པའི་སྐལ་ཚོག

སྣོར། ❶སྣར་བ་དང་སྣོར་བའི་སྐལ་ཚོག ❷ལོ་ཐོག་བཙས་ཀུལ་གྱི་རྡ། 名词。遗草。庄稼收割后地中遗留的杂草：ཞིང་ཁའི་སྣོར་འབྱས་བཙས་ཀུལ་གྱི་སྣོར་རྡ་སྨོ་ཕུག་ལ་སྐྱེར་ན་བཏུང་ཆེ། 收割后地中遗草，对于家畜颇有营养。ཞིང་ཁའི་སྣོར་ལ་བོང་བྱ་འཚོ། 在收割后的茬地里放牧驴子。

སྣོར་བ། (ཐ་དད་པ) བསྣོར་བ། བསྣོར་བ། སྣོར།། ནོར་དུ་འཇུག་པའམ་ཚོ་རིམ་དཀྲུག་པ། 搅乱。弄得零落错乱：གཞུང་གི་ཚིག་དོན་ཚོར་བསྣོར་བ། 书中的前后词义被弄乱了。སྐད་ཆ་ཚན་ཚུན་བསྣོར་ནས་བཤད་པས་ཚོ་མི་ཐུབ། 说话错乱，难以听懂。

སྣོར་མ། 名词。(1)རྡ་བཟང་བའི་ཐང་ཁ། 优美的草原。(2)སྣོན་ཐོག་བཙས་ཀུལ་གྱི་རྡ་དང་སོག་མ། 遗草。庄稼收割后地中留下的禾秸和杂草。

སྣོལ། སྣོལ་བའི་སྐལ་ཚོག

སྣོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྣོལ་བ། བསྣོལ་བ། སྣོལ།། ཚན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་རྩེག་བའམ་སྐྱོར་བ། 交叉，会合，交错，互相错杂，ཚེ་བྱ་མཇིང་པ་བསྣོལ་ཏེ་གར་ཁྱེད་པ། 孔雀交颈而舞。རྟ་ཤེག་འགྲུག་པ་ཐེབ་དུ་ཤེ་བསྣོལ་པ། 两马交颈，互舔虱痒。ལག་སོར་ཚན་ཚུན་སྐྱེད་པ། 两手指头互相交叉。བཟུ་གཡས་པའི་སྐྱེད་དུ་གཡོན་པ་བསྣོལ་ཏེ་བསྡད་པ། 左腿翘在右腿上坐着。

ཐེག་གཅིས་གསེག་འགྲོས་སུ་སྣོལ་བ། 两线斜交。ལམ་གཅིས་ཐད་ཀར་སྣོལ་པ། 两条道路正交。

སྣོལ་མ། ཚན་ཚུན་སྐྱེར་བའི་ཚུལ། 形容词。交叉的，相交者：ཆོས་འབྱེང་སྣོལ་མ། 交叉三角形。ཐེག་སྣོལ་མ། 相交的直线。ཀང་པ་སྣོལ་མར་བྱས་པ། 两足交叉。

སྣོལ། སྣོ་བའི་སྐལ་ཚོག

སྣུབས། ཀུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 名词。尾宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གྱུ་སོག་མ་དང་། སྤུ་ལ། རྩ་པ་ཡང་བཅས་སོ།

སྣེལ་ཞི། (རྟོང་) (1)ཚོ་རིམ་འཚོལ་བ། 错乱，凌乱。(2)འཕྲེད་དམ་ལོག་ས། 横斜；旁，旁边。

སྣོན། ཀུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 名词。心宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་བྱ་དང་། ཉེ་ཁ། ཕྱ་ཕྱོགས། ཕྱ་དབང་ལྡན་བཅས་སོ།

སྣོན་ཟླ་བ། ཏོར་ཟླ་བཞི་པའི་བཅུ་དྲུག་ནས་ལྔ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་སྣོན་ཟླ་བ་ཞེད། 心宿月。藏历四月十六至五月十五日，望在心宿，故名。

སྣོན་ཟླ་ལྔ་པ། ཏོར་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ། 藏历五月十五日。

བརྣག་པ། དྲན་པའི་དོན་དུ་ གོ་བའི་རྟོག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བརྣག་མིན་གྱི་གཏམ། མི་བཟོད་པའི་ གཏམ། 难堪的话。令人不能忍受的话。

བརྣག་ལས་པ། དྲན་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ རྟོག་པའི་ འདུས་པ།

བརྣག་ཚིའི་དོན། སེམས་ལ་བསམས་པའི་དོན་དུག 心事，心愿。意中极端怀念的事。

བརྣངས་པ། (རྟོང་) མིད་པ་སོགས་འགག་པ་དང་ འཆུབ་པ། 哽咽，气结，闭气，窒息，མིག་

མཆི་མས་བརྡུངས་པ། 满眼泪横流。 མིད་པ་མཆིལ་མས་བརྡུངས་པ། 咽喉被唾液窒塞。 ཟས་མིད་པར་ཐོག་ནས་བརྡུངས་པ། 食物阻住喉头。 དུ་བས་བརྡུངས་ཏེ་དབྱུག་འཚང་པ། 浓烟闭气。

བརྩམ་པ། (ཐ་དད་པ) དཔྱ་བ་རྟེན་པ་དང་ སྐུལ་ཆོག་རྟེན་ཡང་སྣང་།། ནན་གྱིས་དགང་བ་དང་། གཙོ་ཆེ་རིས་གཟུང་ཐྲེད་པ། 注重，着重，特指，认定；སྒོམས་བའམས་ཀྱི་ལས་འགན་བརྟན་ནས་སྒྲུབ་བཞིན་པ། 正在重点地完成当前任务。 ཕྱུ་ཀུ་རྩེར་སོ་སའི་ཐུབ་མིག་འཁྲིད་ཐབས་ ཐྲེད་ དཀོས་ པ་ལས། 教育孩子要启发他们的思考能力，只注重写读文字，益处不大。 མི་དམངས་རྣམས་ཀྱི་ཁེ་ བག་ རྟེན་ པ། 以人民的利益为重。དོན་གྱི་གནད་ལ་མ་འཁེལ་ན། རྟགས་བརྟན་པས་ཅི་ལ་ཞན། 要点抓不住，强调语词有何用？ རྟགས་བརྟན་པས་དོན་རྣམས་གསལ་བོར་མཚོན། 着重词句，意义就可清楚地表达出来。

བརྩམ་པའི་སྒྲ། དོན་གང་རུང་ཞེས་ ལ་ ནན་ ཏན་ གྱིས་ངེས་གཟུང་ཐྲེད་པའི་ནི་སྒྲའི་མིང་། རྡེ་ལྟར་ འཇུག་ཅེ་ན། དབེར་ན། འདི་ནི་གསེར་རིད། འདི་ནི་དངུལ་རིད་ལྟ་བུ་གསེར་དངུལ་གྱི་དངོས་པོ་གཏིས་སོ་སོར་ནན་ ཏན་ གྱིས་ ངེས་ གཟུང་ བྱས་ པ་ དང་། ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲིགས་ཁྱམས་ནི་བསྟུངས། ཁྱད་རྫོར་འབད་བརྩོན་ནི་བྱས་ལྟ་བུ་ བྱ་བ་ བྱས་ པ་ དེ་དག་ནན་བཤད་ཀྱིས་ངེས་གཟུང་ བྱས་ པ་ སོགས་ལྟ་བུའོ། 着重词。用以指或对某一事物加重语气的一种助词。如，“这是金子”、“这是银子”，是强调金、银两种物质；“机关纪律，遵守得好”，“干工作，很努力”，是强调两件事情。

བརྩམ་ཚིག (1)དོ་གལ་ནན་ ཏན་ གྱིས་ བརྗོད་ པའི་ གཅིག། 严词，重话。严肃认真的言词；རང་སྐྱོན་སྤང་ཚུལ་ཁྲིད་ཐེབ་མཁན་ མི་ ལ་ བརྟན་ ཆོག་ གིས་ བཤད་ ཐུ་ ཆུག་ དགོས། 对忽视自己缺点的人，要严词教训。(2)བརྟན་པའི་སྒྲ། 着重词。

བརྩལ་པ། རྣལ་པའི་མ་འོངས་པ།

བརྩལ་ལེགས། གཞན་ནོང་བདག་གིར་ཐུབ་ཀའོད་ཀྱི་བསམ་པའམ་གཞན་ཚུ་རང་ལ་འཐོབ་ཀའོད་ཀྱི་བསམ་པ། 贪心。贪图他人财物之心：གཞན་ཁྱི་རྟོང་ལ་བརྟུབ་ལེགས་སྐྱང་། རང་གི་རྟོང་ལ་ གྲོན་ཆུང་ཁྱི་ས། 他人财物莫贪图，自己财物节省用！

བརྩལབས་པ། རྣལ་པའི་འདུས་པ།

བརྩུ་པ། (རྟིང) འཕེན་པའི་དོན། 迁延，拉移。

བཙོག་པ། སྐྱིད་སྐུང་ཐུབ་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་རྟོག་པའི་མ་འོངས་པ།

བཙོག་ཐས་པ། ❶སྐྱིད་སྐུང་ཐུབ་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་རྟོག་པའི་འདུས་པ། ❷(རྟིང) བསྡམས་པ། 捆缚。

བཙུངས་པ། (རྟིང) ཁི་ཁ་ཁྱེན་དུ་འཕྱུང་བ། 呕逆，噎。

བཙུད་པ། སྤྲད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བཙུས་པ། ❶སྤྲོན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ❷སྤྲོན་རྩིས། 名词。加法。

བཙུས་པའི་སྒྲ། ཡང་སྐྱ་བསྐྱར་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། 重叠词。用于词前或句首表重复意义的一个副词，གཅིག་ཡང་ཡང་བཤད་པ། 一再地说。ཡང་ཁོང་གིས་ གསུངས་ དོན། 他又说。ཁོང་ གི་ གསུང་ཡང་ཡང་ཉན་པ་ཡིན། ཞལ་ཡང་ཡང་མཇལ་བ་ཡིན། 一再聆听他的教诲，多次谒见他的尊容。བཤེས་གཉེན་ཀྱི་གདམ་ངག་མ་ཐོབ་ན། ཞལ་ཡང་ཡང་མཇལ་ཡང་ སྙིང་ བོ་ མེད། 未获恩师口诀，一再晋谒何益！

བསྒམ་པ། སྒོམ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྒམས་བ། སྒམ་བའི་འདུས་པ།

བསྒང་བ། སྒང་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒད་བ། སྒད་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒན་བ། ❶སྒན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

❶སྒང་ཆེས། 名词。乘法。

བསྒབ་བ། སྒབ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒབས་བ། སྒབ་བའི་འདུས་པ།

བསྒར་བ། སྒར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒེམ་བ། སྒེམ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒེམས་བ། སྒེམ་བའི་འདུས་པ།

བསྒོ་བ། སྒོ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒོག་བ། སྒོག་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒོགས་བ། སྒོག་བའི་འདུས་པ།

བསྒོར་བ། སྒོར་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒོར་མ། ཐན་ཚྭན་ཡར་མར་འཁྲུགས་བའི་དངོས་རྒས། 名词。次序错乱了的东西。

བསྒོལ་ཁ། དང་ཐིག་སོགས་ཐན་ཚྭན་ བསྒོལ་ བའི་མཚམས། 名词。交错，错综，交点；ཏལ་མར་བཏང་བའི་གདུང་མཐུད་པ། བསྒོལ་ཁ་མེད་ན་ཕུགས་མི་བརྟན། 屋梁衔接处，无榫不牢固。

བསྒོལ་བ། སྒོལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བསྒོས་པ། སྒོ་བའི་འདུས་པ།

ཨ། ཨོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀའུ་གསུམ་པ་འདིའི་ངོ་རང་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཆུ་དང་། ཕྱིའི་མཆུ། ནང་གི་རྩལ་བ་མཆུ་གཉིས་ཕྱད་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྐྱ་ཚུང་སྐྱ་མེད། 藏文第十三字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为唇，动发音位为唇，口内动态为双唇全阻，口外动态为不送气清音。今前藏读作双唇不送气清塞音。相当于汉语拼音字母b，国际音标p。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的ba。 (1)མིང་གཞིའི་ཨ་ཡིག་ཅིག 强音语基字母之一。(2)ཨ་མཚན་བར་བྱེད་བའི་བདག་པའི་སྐྱ་ཞེག 一种表示男性主人或所有者的后缀：རྟ་པ། 乘马者，骑士。ཨོད་པ། 西藏人。(3)མིང་མཐའ་ཞེག 后加字为ག་ད་ན་བ་མ་ས་和ད་ཏ་ག及一部分后加字为ང་的词根的后缀：ཕྱིན་པ། 去了。ཤེས་པ། 知道。ཀང་པ། 足。སྐྱོབ་པ། 保护。ཐུག་པ། 打，击。གནོད་པ། 损害。དག་པ། 真实，正确。(4)གངས་ཀྱི་རིམ་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་མིང་གི་ཚ་ཤས། 表序数的后缀：གསུམ་པ། 第三。(5)གངས་ཀྱི་ཁྲི་ཚན་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་མིང་གི་ཚ་ཤས། 表组数的后缀，བཅུ་བདུན་པ། 十七个。སུམ་ཅུ་པ། 三十个。ལྔ་བཅུ་པ། 五十个。

ཨ་ཀཱར་ཅི་རྀ་ཙ་ན་རཀྵི་ཏ། དུས་རབས་བཅུད་བའི་དཀྱིལ་དུ་བྱུང་བའི་ བོད་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁ་ དོག་བཙན་དུས་ཀྱི་ཤ་ཊ་བ་གཙུག་ཕུད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཅན་ཁྱི་ཁྲོད་ཀྱི་ཨ་ཡུ

(2)ཨེཁས་སྦྱངས་གསལ་ཅིང་ཀྱི་རྟེ་བ་ཐ་བ་རྟེ་བ་ཚ་བ་དྲུ་མ། 梵文第五组字母：ཚ་ཚ་བ་དྲུ་མ།

བ་ཆུ། (ཨེཁས) 名 水。

བ་ལྡམ། རྩང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཁུལ་དང་ལྷུང་ཆུའི་རྒྱུད་ཁ་ཤོད་ཅིང་། རྩང་མེ་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་ནོར་བུ་ཐྲིང་རྫོང་ཤོད། 白朗。县名。在西藏自治区南部，年楚河中游。县人民政府驻洛布穷孜。

བ་ཚ། སྐྱེད་ཕྱིད་དམ་ཚ། 爸爸，父亲。

བ་ཚ་རེ་སྐོན། ཚ་ཡག་གི་མིང་གཞན་ཞིག

བ་ཚ་སངས། བ་སངས་དང་དོན་གཅིག

བ་ལྕ་སངས། བ་སངས་དང་དོན་གཅིག

བ་ཙན རྩེ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་མངར་ལ་ཁ། ཕུ་རྩེས་བསིལ། རྩ་བས་ཆོག་ནད་སེལ། ཆོག་རྣག་འདྲིག། ཤ་མས་ཆུ་གསོ། འབྲས་བུས་སྟིང་ནད་སེལ། 丹参。药用草本植物名。味甘苦，性凉。根能清肺热，拔肺脓，叶能愈疮伤，种子泻心火。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀྱི་བ་ཚུན་གཅོད་དང་། ཁོ་ཡག་བ། ཆུལ་ཙི་གཏུག་ནོར་བུ། ཐོག་ནག་མགོ་དཀུ། ཐུ་རོག་ནོར་བུ། ཐུ་རོག་བུ། གཡག་སྟིང་། གཡའ་ཕྲུམ་ལུ་གུ་སྟིང་། ལུག་སྟིང་། ཤུ་བ་ཏོག་ལེན་བཅས་སོ།

བ་རི་ཁི་རི། (ཚུལ) བརྟན་ཙི་ཆད་ཁའམ་མགོ་བདེ་དང་ལན་འཐུལ། 油滑，狡猾，滑头滑脑的：ཁེ་དེ་བ་རི་ཁི་རི་ཚ་ཙི་ཞིག་འདུག་བས་ཀློག་གཟོ་ཙི་ཞིག་གིས་ཏོག་གཏོང་དགོས། 此人很油滑，要认真进行教育。

བ་རི་ཁྱ་ངེ། བ་རི་ཁི་རི་དང་འདྲ།

བ་ལུ། (1)ཆོས་ཆུག་སའི་སྟོད་དང་། རྩ་ཆང་སོགས་ཆུག་སྟོད་ཧ་བན་ཆེ་བ་ཞིག 巴如，瓦缸。作染缸、酒坛、榨油缸等用的大型陶器坛子。(2)ཁོང་བ་ཞིག་ཀྱི་མིང་སྟེ། བ་རམ་ཁང་ཐེངས། ཙམ་མའི་ཁྱེའུ་ལ་འཁོར་བ་དེ། ཐེངས། 一种木质碗。又名བ་རམ，安多地区有些地方称བ་ཏུ།

བ་ལུ་བ་ལེ། (ཕྱོགས) མཚམས་མཚམས་སམ་མཚམས་སམ་སྣབས་སྣབས། 不时，间或，有时，偶尔：ཁྱེད་རང་བ་ལུ་བ་ལུ་ལ་ངའི་ནང་ལ་ཞོགས་ཤ། 请你不时到我家里来！ངས་རྩོལ་ཀྱི་བ་ལུ་བ་ལུ་ལ་དོན་གནད་ཀྱས་ཐུབ་ཀྱང་ཆོག 在劳动的时候，间或也可以商议问题。

བ་ལྕ་ཀ། (ཨེཁས) ཀེང་ཤུ་ཀ་སྟེ་ཏུ་སྐྱེགས་ཤིང་། 紫梗树。梵音译作甄叔迦树。

བ་ལོ། སྐྲ་ལྟས་ཤ། 发辫：གནག་སྐྱས་པ་ཙམ་བྱེ་བ། 剪掉乌黑的发辫。

བ་ཤི། བཀྲི་དང་འདྲ།

བ་སངས། རེས་གཟའ་ཞིག སྐད་དང་ཐོ་རངས་མཐོང་ཐུབ་པའི་སྐར་ཚན་ཞིག སྐྱས་ཀྱིས་སྐར་དྲུག་སྟེ་ནཔས་སའི་ཏུ་ཚོང་པཎ། རྩེ་དཀྱིལ་ཏེས་བཏུ་ཏེར་བཞི་དང་བཅུ་ཆ་བདུན། ཚེས་དཀྱིལ་ཏེས་བཏུ་ཏེར་བཏུ་དང་བཅུ་ཆ་གཅིས་ མདའ་ འདོད་དཀའ་ཆ་བདུན་སྟོང་དགུ་བཅུ་ གོ་བཞི། 金星。内行星之一。远地点在井宿0度，公转周期224.7日(太阳日)黎明可见，甚大。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀྱུ་བ་དཀར་པོ་དང་། ངན་སྐྲོང་བ། ངན་ལས་ཆུལ། བཅུ་དྲག་འོད་ལྡན། མཆུ་ལས་སྐྱེས། སྐྱེ་དངཀས་མཁན། དབྱངས་བཅུ་ཐ། ཚེག་བཏུའི་བདང་། ལྷ་མིན་བདག་པོ། ལྷ་མིན་ཐ་མ་བཅས་སོ།

བ་སངས་སྐྲོབ་མ། (ཚངས) ལྷ་མིན། 金星弟子。非天的异名。

བ་བཐུས། (ཨུལ) ལྷམ་ ཐེན་ བའི་ ལྷམ་ ཡུ་ དང་མཐེལ་སྐྲོག་མཚམས་འཆམ་སྐྱངས་ཀྱི། 辫纹缝法。缝合藏靴底帮花边的一种针法。

བྱ་རྒད། (སོག) ཐྱ་དུར་ཁང་ཐེར། གཡུལ་འཕྲེད་བའི་མི་སྟེ་དབའ་རུལ་ཙམ་ཅན། 巴图鲁。翼长，先锋，

勇士。

བླ་ལ་རྣམ་གསུམ། སྔར་ཆུ་གངར་ཀྱི་སྐྱབ་དབོན་བཀྲིས་ཀ་དྲྭ་ལའི་སྐྱབ་མའི་གཙོ་བོ་གསུམ་སྟེ། སྤྲ་རྟུ་བླ་ལ་དང་། གུ་རུ་བླ་ལ། ཐྱོན་བླ་ལ་བཅས་གསུམ་པོ་དེ་དུས་རབས་བཅུ་པ་ནས་བཅུ་གཉིག་བའི་བར་མཚམས་སུ་མངའ་རིས་གུ་ཀེ་ཆུལ་པོ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཅེས་པས་དྲྭ་ལ་ཨོད་དུ་གདན་ཞུ་སྐབས་ལྟན་དུ་ཕེབས། དེ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་བསྒྱར་དུ་དད་བར་མཛད། 三护。古印度佛学家法护之主要三弟子：善护、德护和智护。约于公元十至十一世纪之交，阿里谷格王也协畏延请法护入藏时，随同入藏重振佛教，被称为三护论师。

བླ་ལམ་ལས། (ཕྱལ) རྒྱད་ཁྱད་པ། 父亲，爸爸。

བཀྲིས། (ཟླག) (1)བོད་ཀྱི་ཐྭ་མ་ཆུ་ཏག་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ཆོས་བཤད་ནས་ཐོབ་པའི་ཚེ་མིང་ཞེག་སྟེ། དཀོན་ཏན་ནམ་སྐྱབ་དབོན། 把式。西藏喇嘛到内地传教后所得名号。意为老师、师傅、教师、长者。(2)བཙུན་པ་དང་ཐྭ་མ། 喇嘛，出家人。

བཀྲུ། (ཉེཀས) རུ་མཆོག་ཁ་འབབ་སྟེ་ཡར་ཀུངས་གཅང་པོ། བོད་ཀྱི་གནས་ཡིག་རྙིང་པའི་ནང་ནས་གསལ་བ་ལྟར་མཆོ་མ་དྲོས་པའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཐུ་ཟེའུ་ཐུག་རྟའི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་བྱུང་བའི་ཆུ་བོ་བཀྲུ་ཤིས་པས་ཟེའུ་རྟའི་ཟུ་མ་འདྲེན་ཞིང་ཆུ་ཐུན་ལྔ་བཅུ་དང་བཅས་མཆོ་མ་དྲོས་པ་ལ་གཡས་སྐོར་ལན་བདུན་བྱས་ནས་ནུབ་ཀྱི་ཆུ་མཆོང་འབབ་པ་ཞེག་གོ། 缚刍河。马泉河下游名，为印度四大河之一。西藏古地方志说：无热池西岸，有琉璃岩，形如马口，流出五百小溪，带琉璃沙，右绕池周七匝，流入西海。

བཀའ་ཤི། (1)(ཀ) ཆུའི་སྐྱང་གོང་མཁན། 说唱者。为人讲故事或唱歌以谋生活的人。系汉语“把戏”二字借词，初见于明初藏文著述中。(2)མོག་སྐད་བཀའི་སྐྱེའི་རྒྱང་ཆག 为蒙语བཀའི་之音变。

བཀས་བཀྲ། (མཛོན) གཅན་གཟའ་གཟེག 花皮。豹的异名。

བཀས་བཀྲ་ཅན། (མཛོན) སྟག 花皮者。虎的异名。

བཀས་རྒྱུམ། བཀས་པ་ལས་བཟོས་པའི་ཁུལ་པ། 皮口袋，皮囊。

བཀས་ཁ། སྐེན་དཔྱད་གཞུང་ཁཁ་ཆུག་ལའི་གནད་གཞང་གི་བཀས་པ། 肤面。藏医术语，特指针灸穴窍的表皮。

བཀས་གོས། བཀས་རིགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཐོན་པ། 皮衣，皮袄，裘。

བཀས་ཀྲི། བཀས་པའི་སྐྱེ་མེ་འབྱད་ཅིང་དམ་བཞེངས་ཅིའི་ཀྲི། 刮刀。鞣革时，刮去皮革表面薄膜的刮刀。

བཀས་ཆེན། ལུག་ཕྱགས་སྐྱ་ཚགས་ཆེ་ལ་རིང་བ། 老羊皮。毛团大而长。

བཀས་གདོན། བཀས་རིགས་ཀྱི་གདོན། 皮垫。

བཀས་ཆད། ལུས་ཀྱི་ཆུ་ཤེར་ཞོགས་ནད་དུ་གྱུར་ནས་བཀས་ལ་ཐྱམ་པ་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་བཀས་པ་མདོག་འགྱུར་ཞིང་། ཐུ་ཐྱེས་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 白斑病，雀斑。汗斑之类的皮肤病。

བཀས་པ། ཤུན་པ་དང་། སྐོགས་པ་དང་། ཤུབས་བཅས་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་བའི་མིང་འདི་བཞིན་དག་ཁྱིམ་ལུགས་ཤ་སྟོན་དུ་གཞི་དང་མ་འབྲེལ་བ་དང་། འབྲེལ་ཡང་དུ་དྲུག་སྐྱ་ཚའི་སྣང་འཇུག་རྟོགས་ཡུལ། 名词。皮，肤，表皮，外壳。按藏语正字学规律，此字只用于前面没有修饰语，或虽有修饰语但同时又有第六格者：བཀས་ཞྭ། 皮帽。སྟག་གི་བཀས་པ། 虎皮。གཟིག་གི་བཀས་པ། 豹皮。ལུས་ཀྱི་བཀས་བཏང་ཁ་སྐྱག་ལངས་པ། 身上皮肤发痒。ཤིང་རྩི་གི་བཀས་པ། 果皮。མིང་

གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐོགས་པ་དང་། ཁྲག་འཇེན། རྨུས་གཟེབ། ཤུན་པ། ཤུན་ལྷགས་བཅས་སོ།

ཁགས་ཅ་ཅན། (མངོན) ཤིང་གྲོ་གླ་སྟེ་ཤིང་སྡུག་པ། 具皮者。桦树的异名。

ཁགས་ཅ་མཁེན། ཁགས་པ་ཅན་དང་འདྲ།

ཁགས་ ཅ་ རྡབ་ཁགས་ འབྱིན། (མངོན) སྐུད་པ། 送风皮袋。皮火筒、皮风箱的异名。

ཁགས་ཅ་རིན་པོ་ཆེ། རྟེ་བའི་རིན་ཆེན་བདུན་གྱི་གསལ་སྒྲལ་ལྷགས། 蛇皮宝。转轮王敷座用具，七种近宝之一。

ཁགས་ ཀ་ ཁྲབ་ ཅིང་ འཇམ་ ཁའི་ མཚན་ ཉཟུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཚན་ ཉཟུང་ སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གིས་ཤེས་སྟེ། ཁང་བཟང་ལ་སོད་པ་དམ་པ་བྱིན་པས་ཁགས་ པ་ ཐུབ་ ཅིང་ འཇམ་ པ། 皮肤细滑相。如来施舍良宅，感得身体皮肤薄细软滑之相。三十二大丈夫相之一。

ཁགས་ཀ་ གསེར་ མདོག་ འབྱ་ ཁའི་ མཚན་ ཉཟུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཚན་ ཉཟུང་ སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གིས་ཤེས་སྟེ། གདིང་པ་ཀུ་རོམ་པ་བྱིན་པས་མདོག་གསེར་འདྲ་བ། 身金色相。如来施舍美妙敷具，感得皮肤细薄紫磨金色之相。三十二大丈夫相之一。

ཁགས་ཁའི་སྐྱེ་གནས། (མངོན) རི་དྭགས། 皮生处。野兽的异名。

ཁགས་ཁའི་གོས་ཅན། (མངོན) ལྷ་དབང་ སྡུག་ཅན་པོ། 皮衣者。大自在天的异名。

ཁགས་ཁའི་མཁོ་ཤུབས། དཔལ་ཀོང་གཉིས་ཀྱི་ ཁགས་ཀོས་མཁོ་ནས་མར་ཞུན་ཐུ་ཞེག 皮坎肩。塔波和工布地区的一种皮制背心。

ཁགས་ཁའི་འདབ་ཅན། (མངོན) པ་ཕང་། 皮禽。蝙蝠的异名。

ཁགས་ཁའི་འདབ་ཆགས། ཁགས་ཁའི་འདབ་ཅན་དང་དོན་གཅིག

ཁགས་ཁའི་མེ་ཏོག (མངོན) པ་སྤུ། 皮花。汗毛的异名。

ཁགས་ཁའི་སྤུ་ཀྱ། (མངོན) པ་སྤུ། 皮苗。汗毛的异名。

ཁགས་ཁའི་གཙུག་ལྗང་ཅན། (མངོན) 具皮髻者。鸡的异名。

ཁགས་རྒྱུག། (མངོན) ཁ་ཕང་། 皮鸟。蝙蝠的异名。

ཁགས་མ་ཚར། ལུག་ཆེན་གྱི་ཁགས་པ་ལས་ ཐུབ་ ཅིང་། ལུག་ཐུག་གི་ཁགས་པ་ལས་འཐུག་པའི་ཁགས་པ་སྟེ་ སྤྲོང་ཚར་ཡང་ རེད། 二号毛皮妖。毛的长度介于羔羊皮和老羊皮之间者。

ཁགས་ཆུག ཁགས་པའི་ཀོན་པ་ སྟེ་ སྤྲོག་ པ། 羔裘，无面羊裘。缝好的羔羊皮袍。

ཁགས་ཆག ཁགས་རྩ་དང་འདྲ།

ཁགས་ཚར། (1)ཁགས་པ་དང་ཚ་རྩི་བསྡུས་ཆོག 老羊皮和羔羊皮。(2) (ལྷས) ཁགས་ རིགས་ ཀྱི་ ཀོན་པ་སྤྱིའི་མིང་། 皮袍，裘。

ཁགས་ཞྭ། དཀྱིལ་ཞ་ཞོག 皮帽。冬季所戴的一种皮帽。

ཁགས་རིགས། ཁགས་པ་སྣ་ཚོགས། 皮张。

ཁགས་ ཀྱོག། (1)ཁགས་ ཁའམ་ ཤུན་པ། 皮，外壳。(2)ཁགས་པ་དང་ཤུན་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་ཆོག 皮壳。

ཁགས་ཁྱིམ། ཁྱིན་ཅད་ཁགས་ལ་ཁབ་པ་སྟེ། ཅད་ རྐྱགས་ སུ་ལུས་ གཡའ་ ཞིང་ ཚ་ བྱུག་ཅིང་ པ་ དང་། ཐོར་པ་ཆུ་ ཟེར་འཇགས་པ་ ཅན་འབྱུང་བ་ཞེག 皮肤虫菌。微生虫侵入皮肤，症见皮肤发痒、发烧、丘疹出黄水等。

ཁགས་སྒྲིག ཞ་མ་ཁགས་ སྒྲིག མདོ་ཁམས་ཀྱི་ ཅོད་རིགས་ཚོས་ནམ་ཆུད་ ཀོན་པའི་ཞ་ མ་ ཞེག 翻毛遮阳帽。青海和康区藏族常戴的皮帽之一。

ཁགས་ གསོབ། ཁགས་ པ་ སྤུབས་ བཤུས་ ཀྱི་ ནང་

བཀྲངས་ཀ་ཁྱེ་དབྱིབས་མ་ཉམས་བར་ བཟོས་ བའི་ ཤ་གཟུགས། 空壳偶像。充填空皮所成偶像。

ཁང་བཀག ཁང་ལེབ་ཀྱས་བཀྲབ་བའི་ ཁང་ བའི་ བར་བཅད། 间壁木板。将房子分作两间的木板。

ཁང་ཁེབས། ཚོས་ཀྱི་ཐུ་བའི་དྲི་ལེན་སྐམ་རས་སོད། 围裙，围腰。

ཁང་ཁྲག ཕྱུ་ཀུ་རྒྱེ་སྐབས་མངལ་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ཁྲག 开怀血。分娩时所流血。

ཁང་འཇོག་གས། ཁང་པར་འདེགས་པ། 举重。从怀中抱起或提起重物：ཐུན་དོ་ཁང་ འཇོག་གས་ ཀྱི་ འཕྲན་སྤྲང་བྱེད་པ། 举重比赛。

ཁང་སྐྲང་། ལུས་ཀྱི་ཁང་བའི་སྟེང་། 腰间，怀抱里：བོད་རིགས་བྱད་ ཤེད་ ཀྱི་ ཁང་ སྐྲང་ ལ་ ཁང་ གདན་འཆིང་སྐྱལ་ཡོད། 藏族妇女腰间，有系彩色围裙的习惯。

ཁང་གཅལ། ཁང་བའི་མཐིལ་དུ་ཁང་ལེབ་བཟློད་ བའི་གཅལ། 楼板。用木板铺平的地面或楼面。

ཁང་སྟེང་། (1)ལུས་ཀྱི་ཁང་བའི་ སྐྲང་། 腰间，怀抱里。(2)སྐང་རྟེན་དང་འདྲ།

ཁང་ཐག ཁང་གདན་འདོགས་བྱེད་ ཀྱི་ ཐག་ པ། 裙带。系裙腰带。

ཁང་གདན། བྱད་ཤེད་ཀྱི་ཁང་ཁེབས། 围裙。藏族妇女腰间所围彩色围裙。

ཁང་པ། ལུས་ཀྱི་ཁདུན་ཐྱགས་ཀོས་ཀྱི་ཐུ་བའི་སྐྲང་སྟེ་བཟུ་གཉིས་སྟེང་ཐྱགས། 名词。怀抱，怀中，衣兜。腹前腿上部分：གཅེས་ཕྱག་ཆུང་ དུ་ ཁང་ དུ་གས་པ། 怀中抚养着心爱的孩子。ཕྱུ་ཀུ་ ཆུང་དུ་ཁང་དུ་ལེན་པ། 怀抱婴儿。དཔེ་ཆ་ཁང་ བའི་སྟེང་དུ་འཇོག 书本放在怀中。

ཁང་བ། (ཁྱད) ལག་གཉིས་ཀྱིས་ཁང་དུ་ སྐྲང་ བ། 怀抱，抱住，抱起：ཕྱུ་ཀུ་ཁང་དུ་ཁང་བ། 把孩子抱在怀里。ཁྱེད་ཀྱིས་དོ་ཆེན་འདི་ཁས་ཁང་ཞེ་ ཐུབ། 你能否抱起这块大石头？

ཁང་ཚད། ཕྱུ་ཀུ་རྒྱེ་སྐབས་ ཐུ་ འབྱུང་ བའི་ ཁའི་ ཚད་ནད་ཅིག 产褥热。分娩后因细菌感染所患热病。

ཁང་ལེབ། ཤིང་ལེབ། 木板：ཐོག་ལེས་ཤིང་སྟོང་ ཁང་ལེབ་དུ་ གཡུགས་པ། 用锯把圆木解成木板。

ཁད་ཀོར། ལག་བའི་ཕྱག་རྒྱའི་ཁྱེ་ བྱག་ཅིག 转莲印。双手旋转指掌的手势：ལག་ བས་ ཁད་ ཀོར་ ཁྱེད་པ། 转动指掌。

ཁད་དཀར། མེ་ཏོག་ཁད་མ་དཀར་པོ། 白莲花。

ཁད་དཀར་ཞལ་ལུང་། ལྷག་ པ་ ལྷུན་ བྱུབ་ རྒྱ་ མཚན་རབ་བྱང་བརྒྱད་བའི་མེ་ཁོས་ལོད་ བརྒྱས་ བའི་སྐར་རྩིས་ཀྱི་གཞུང་ཞིག 《白莲亲教》。历算书名。公元1447年普巴·天成海著。

ཁད་ཁ། སྐྱས་བཟོ་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ ཆ་ འབྱུ་རིགས་རྡོག་ཆུང་ལ་ཤུན་པ་དམར་ཀོ་ཁོད་པ་ཞེག 油菜。十字花科油料植物名：ཁད་ཁའི་ སྐྱས། 油菜子油。

ཁད་ཁང་། ཁད་ཁ་དང་རྡོག་གཅིག

ཁད་ཁྲད་མཚོ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཁོངས་ གཉའ་ནང་རྩོང་དང་སྐྱིད་རོང་རྩོང་ཀྱི་མཚམས་ ཐུ་ ཁོད་ བའི་ མཚོ་ཞིག 佩枯错。湖名。在西藏自治区聂拉木县和吉隆县之间。

ཁད་རྒྱག (1)རྡེ་སྐྱོད་ལ་བའི་ མའི་ རེ་ མོ་ འདོན་ཅིང་ཀྱི་ཤིང་ཞིག 莲花棍。在陶器表面压制莲瓣花纹的木棍。(2)ཁད་ཁང་ གི་ ཁ་ འབྲས་ བཏོན་ བའི་ཀང་། 油菜茎，菜子秆。

ཁད་ཆུང་། ཁད་ཁ་ཆུང་བ། 小油菜。十字花科白菜型类油菜。

ཁད་ཆེན། ཁད་ཁ་ཆེ་བ། 大油菜。十字花科芥菜型类油菜。

ཁད་ཅུང་། (ཁ) ལྷག་རིགས་ཀྱི་ཞུབས་ སྐྱེགས་ བའི་

འདབ་ཀྱི་རི་མོ་ཅན། 莲座。藏式建筑、绘画的碉墩或宝座的装饰图案。

པད་འདབ། (1)མེ་ཏོག་པད་མའི་འདབ་མ། 莲瓣，荷花瓣。(2)(ཁ་ལ) ཆུ་ལུ་ཆས་ཀྱོན་དུས་ཀྱི་རྣ་རྒྱན་ཁ་གཅིག་གི་མིང་། 单耳坠。古代藏式太子装束中耳饰之一。

པད་རྡུལ། མེ་ཏོག་པད་མའི་རེཀ་འབྱུ་ཚགས་པའི་དུལ། 莲蕊粉。

པད་ཐྲེང་། མེ་ཏོག་པད་མའི་སྡོང་བོ། 莲柄，莲花茎。

པད་སྦྱངས། པད་ཀ་ལས་བྱང་བའི་སྦྱངས། 菜油，油菜子油。

པད་པ། ཁྱག་འཇིབ་མཁན་ཆུའི་ སྲིན་ བུ་ སྐུད་ པ་ འདྲ་བ་ཞིག 名词。水蛭，马蟥。生活于水中的一种长形吸血虫。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁྱག་ འབྱང་དང་། ཆུ་ཚི་སྡུང་བ། ཐ་མ་ཏོག་ཅན། དུས་པའི་ཐོང་བཅས་སོ།

པད་སྦུབས། མེ་ཏོག་པད་མའི་ ཉེ་ བའམ་ འདབ་མ་ཀ་ རྒྱས་པའི་ནང་གི་སྦུབས་ སྡོང་། 莲苞。含苞未放的莲花。

པད་མ། 名词。(1)འདབ་མ་སྐྱེས་མེ་ཏོག莲花，牡丹花；པད་མའི་གེ་སར། 莲蕊。པད་མ་མེ་ ཏོག་ མཛེས་ཀྱང་ལོ་མ་སྟེན་ པས་ རུང་ དགོས། 荷花虽好，也要绿叶扶持。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ གེ་ སར་ ཅན་དང་། ཆུ་ སྐྱེས། ཆུ་ རུང་། ཆུའི་ ལང་ཚོ། རྟེ་ མས་ བཞིན། དྲི་ བཟང་ཁང་། འདབ་ བཅུ་ བ། འདབ་ སྡོང་། འདམ་ སྐྱེས། དབལ་ གོས། དབལ་ གྱི་ འདབ་ མ་ ཅན། སྐྲང་ རྩི་ འཇིན། སྐྲང་ རྩིའི་ རྒྱལ་ མཚན། མཚོ་ ལས་ སྐྱེས། མཇུག་ འབྱུ་ ཅན་ བཅས་ སོ། (2)མོ་ མཚན། 女生殖器。(3)རྩྭ་ སྐྲན་ ཞིག 川赤芍。毛茛科药用植物名。(4)རྩྭ་ ཞིག མཚོ་ སྟེན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ མག་ ཁོག་ བོད་ རིགས་ ནང་ སྐྱོང་ དུལ་ གྱི་ སྟོལ་ རྒྱུད་ དང་ རྒྱལ་ རིའི་ རྩེ་ རྒྱལ་ ཆུའི་ སྟོད་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད། རྩེང་ མེ་ དམངས་ སྡིད་ གཞུང་ དེ་ ཤལ་ ཁ་ ལའི་ ཐང་ དུ་ ཡོད། 班玛。县名。在青海省果洛藏族自治州南部，大渡河上游，县人民政府驻赛来唐。

པད་མ་དཀར་ཅོ། (1)མེ་ཏོག་པད་དཀར། 白莲花。(2)རྩྭ་ སྐྲན་ མེ་ ཏོག་ གི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རྩ་ ཁ་ ལ་ བཀྲ། ཞུ་ རྡེས་ སྟོམ་ མས། ནུས་ པས་ སྡིང་ ཚད་ མེད། 忍冬之一种。忍冬科药用植物名。味苦涩，性平，功能清心热。

པད་མ་བཀའ་ཁང་། རང་ བྱུང་ ལྷ་ བའི་ གནོ་ བྱ་ ལ་ ཙམ་ ཞུན་ ཐྲིང་ བས་ བཟམ་ ཡས་ དང་ ཤེལ་ ཐག་ ནས་ གཏེར་ དུ་ བཏེག་ བའི་ ཀུ་ རུ་ བད་ མ་ འབྱུང་ གནས་ ཀྱི་ སྐྱེས་ རབས་ རྣམ་ བར་ ཐར་ བའོ། 《莲花记》。公元1285年，邬坚领巴从前藏桑耶和协札地下掘出有关莲花生的本生传记名。

པད་མ་བཀོད། དེང་ སྐབས་ བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོང་ ཁྱི་ མེ་ ཏོག་ རྫོང་ གི་ མིང་ རྫིང་། 白马岗。西藏自治区墨脱县旧名。

པད་མ་ཀྱི་ ཁང་། (1)མེ་ ཏོག་ པད་ མའི་ འདབ་ མའི་ དབྱས་ སུ་ ཆགས་ པའི་ འབྱས་ ཁྱི། 莲房，莲蓬。(2)པད་ མའི་ སྐྲའམ་ ཟེ་ བ་ སྟེ། ཤིང་ སྐྲན་ གྱི་ རིགས། རོ་ བཟླ་ ལ་ ཀ། ཞུ་ རྡེས་ སྟོམ་ མས། ནུས་ པས་ སྟོང་ གི་ ཚ་ བ་ སེལ། 辛夷。木兰科药用木本植物名。味涩而苦，性平，功能消心脏热邪。

པད་མ་རྒྱ་བྱ། པད་མ་དང་ ཀུ་ དྲའི་ རི་ མོ་ ཙམ་ པའི་ ཚོས་ ཆེན་ ཞིག 游莲舞凤。织有莲花和凤凰图案的缎子。

པད་མ་རྒྱལ་པོ། ཀུ་ རུ་ མཚན་ བཅུད་ ཀྱི་ ཁ་ ཙམ་ ཞིག 莲花王。莲花生八种名号之一。

པད་མ་ཅན། (མཐོ) (1)ཁྲི་ བ་ འཇུག་ གི་ ཆུང་ མ། 遍入天之妻的异名。(2)སྤྱན་ ར་ ས་ གཟིགས། 观世音的异名。(3)བུད་ མེད། 女人的异名。

པད་མ་ཅན་གྱི་མཆོད། པད་མཆོ་དང་དོན་གཅིག

པད་མ་ཆེན་པོ། ཀླུ་ཆེན་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞིག 大莲龙王。八大龙王之一。

པད་མ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་བ། དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ཁྲིངས་ནས་ཚན་པ་སོ་གཉིས་སུ་གས་པ་ཇེ་གང་དམྱལ་བཅུད་ཀྱི་བཅུད་པ། 大红莲地狱。地狱有情身躯冻裂成三十二片等。八寒地狱之第八。

པད་མ་ཚིལ་བཟོ་གས། ལྟ་ཁང་སོགས་ཀྱི་ནོ་དང་གདུང་མའི་རྒྱན་བཀོས་ཏི་མ། 莲花累帙。藏式建筑中，刻绘成莲花瓣和象征累卷叠帙的凸凹方格以装饰门窗框架的花边。

པད་མ་ལྟར་གས་པ། དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ཁྲིངས་ནས་བཅུད་ཚན་དུ་གས་པ་ཇེ་གང་དམྱལ་བཅུད་ཀྱི་བདུན་པ། 红莲地狱。地狱众生身体冻裂成八片如莲花。八寒地狱之第七。

པད་མ་འདབ་བརྒྱ། འདབ་མ་བཅུ་ཙམ་བའི་བད་མ། 百瓣莲花。

པད་མ་འདབ་བརྒྱད། འདབ་མ་བཅུད་ཙམ་བའི་བད་མ། 八瓣莲花。

པད་མ་སྒྲངས་བའི་མཆོད་རྟེན། བདེ་གཤེགཔ་མཆོད་རྟེན་གྱི་མཚན་གྱི་ཁྱི་བག་ཅིག 聚莲塔。善逝塔的别名。

པད་མ་འཇུང་གནས། མཁན་སློབ་ཆོས་གསུམ་གྱི་རྣང་གསེས། སྲིབ་དབོན་ཆེན་པོ་བད་མ་འབྱུང་གནས་ནི་ཨོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། རྒྱལ་པོ་ཕེན་ཏྲ་པོ་དྲིས་སྐྱེན་དངས་ཏེ་བད་མ་འབྱུང་གནས་དང་མཆོ་ཤྲེས་དྲོ་རྗེ་ཞེས་མཚན་གསོལ། ཟ་ཏོར་ཁྱི་ཡུལ་དུ་དབོན་ནས་སློབ་དཔོན་ཐ་ཤ་ཏྲ་ཏྲ་ལས་རབ་ཏུ་བྱང་ནས་མཚན་ཤཀྱ་ཤེང་གེར་གསོལ། རྗེ་འཇིན་ཆེན་པོ་བཅུད་ལས་སྐྱབ་པ་རྣ་བཅུད། སངས་རྒྱས་གསང་བ་ལས་སྐྱེ་འཕྲལ། རྒྱ་སེ་རྟ་ལས་རྗེ་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་མདོ་རྒྱུད་ཐུགས་མཐའི་གནས་ལ་གསན་བསམ་གྱི་ཡ་རངལ་དུ་ཕྱིན། ཟ་ཅོར་དང་ཙོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་རྣམས་སུ་གྲུལ་ཐུགས་བཟང་རྣམས་ཆོས་ལ་བཀོད་ཅིང་མཚན་བདག་མ་རྒྱལ་ལུས་ཁྲིངས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེ་ཞིང་ཐུབ་བསྟན་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་པ། ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་ཤྲཱི་བཱ་ཧུ་ཀ་ལ་ཏྲ་ཏྲ་ལས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཚེ་མ་མི་ཉ་སོགས་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་མང་པོ་གདན་དྲངས། མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་དང་བསྟུན་བཅོས་གཙོ་བ་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར། མངའ་བདག་ཁྲལ་པོ་དང་། ཞེ་ཤེས་མཆོ་ཁྲལ་སོགས་ལས་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ལ་བཀའ་བཅུད་དང་རྟོ་རྗེ་ཕུར་པ་མན་ངག་ཕྱེ་ཞིང་སོགས་གསང་སྒགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱིས་སྨིན་ཏིང་ཚེའི་ལངས་ཏེ་མཁའ་སྤྲོད་ཅིང་མཇད། ཁྱེ་མཚན་རྟིད་ཀྱི་ཐེག་བའི་བཤད་གྲྭ་དང་། འབྲས་བུ་གསང་སྒགས་རྟོ་རྗེ་ཐེག་བའི་སྨོན་ལམ་གྱི་བཅུག་གས། རབ་བྱུང་དྲུག་སྨིག་གི་རྟེ་དང་། གོས་དཀར་ལྔ་ཅའི་རྟེ་ཞེས་དགེ་འདུན་གྱི་རྟེ་གཉིས་དང་ཁྱེ་སྲུ་བཅུད་བ་སོགས་ཐུགཔ་རྗེས་འཁྱུད་ཆེ་ཞིང་ཁྱེ་ཚུར་ཁྱེ་ཚུར་ཁྱེ་ཚུར

寺，教藏族弟子学习翻译之学。从印度邀无垢友等通人证士至藏，翻译重要显密经论为藏文。为赤松德赞及王妃也协措杰等有缘者传授无上密乘八法、金刚橛及诀窍正见等教法，创建显乘经院及密乘道场，发展出家在家两种僧团等奠定西藏旧派密乘之基。其后离开西藏，往之遮末罗等印度西方古国教化有缘，号称罗刹王者、罗刹颅鬘大师云。

བད་མ་དམར་ཟི། འདབ་མ་དམར་པའི་མེ་ཏོག་བད་མ། 红莲花。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲུང་པ་སྟྲང་ཐིན་དང་། ཆུ་སྐྱེས་དམར་པོ། ཁྲག་ལ་དམར་པོ་བཅས་སོ།

བད་མ་ཧོད་འབར། སྐར་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་གཡས་རང་གི་མངའ་འོག་ཚང་དུབོན་འཕྲུང་པ་ཆ་ཅ་མིང་ལ་རོད་བྱ་བཟང་པོ་ཁྱེས་པར་རང་གི་དབང་གྲང་ཤོར་དོགས་ཀྱིས་ཀུ་མཆིའི་ནང་ དུ་ རོད་ བྱ་ ལེན་ པར་ བཏང་སྟེ་བསད་པའི་རྗེས་སུ་ཚང་དུབོན་ཁྱི་བྱ་བད་མ་འོད་འབར་སྐྱེས་པ་དེ་ ཡང་གསོད་ གཐས་ ཁེངས་ མང་བྱས་ཀྱང་གསོད་མ་གྱབ་པའི་མཐར། བད་མ་འོད་འབར་ཁྱིས་ཆུལ་པོ་ལ་ མཁོ་ སློར་ བཏང་ ནས་ སྐྱེན་པའི་ཡུལ་དུ་ ཁྲིད་བསད་ཀྱིས་ དགྱ་ ཀ་ ཆངས་ ཏེ་ཆུལ་པའི་ཚོ་ས་བཟང་བའི་སྐྱང་འདི་དང་མཐུན་པར་བསྒྲིགས་པའི་བོད་ཀྱི་ ཇྭས་ གར་ ལྟ་ མི་ བའི་ འཁྲབ་གཞུང་ཞེག 白玛文巴。神话故事人物。某国王忌妒商人罗布桑波势大，恐其夺取王位，因强使人海寻宝将其害死。继又多次谋害罗布桑波遗腹子白玛文巴，计不得逞，反被白玛文巴诱入罗刹国被鬼类啖食，王位亦落入白玛文巴手中。这一故事曾经编成藏剧剧本。

བད་མ་རྩྭ་གཡ། (ལེགས) བད་མ་དམར་པོ་ སྟེ་ རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་མདོག་དམར་པོ་ཞིག རྩྭ་བཟང་ སྐྱེད་སྐྱོན་ཅ་ཅད་དང་། གཟའ་གདོན་སོགས་ འཇོམས། 映红，红宝石，红莲宝石。一种红色宝石，功能治脑溢血、中风等。 མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་མདོག་དམར་དང་། བད་རྣག རིན་ཆེན་དམར་པོ་བཅས་སོ།

བད་མ་ལོ་ཁྲ། ཀུ་རྡ་མཚན་ བཅུད་ ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག 莲花生。莲花生八种名号之一。

བད་མ་ལེར་པོ། སྨྲ་ཞིག དེའི་རྩ་བ་དང་བཀས་པ་སྨན་དུ་སྤྱད་ཆོག ཅིང་། རྩྭས་ བས་ ཁྲག་ ཚད་ ཟེལ། 黄牡丹。根皮可入药，功能清血热。

བད་མ་ཀུ་ཚོས། ཀུ་བའི་ཐུ་གས་ཚོང་ཁུན་ བད་ འདབ་ཀྱི་དབྱིབས་ཅན་ཚོས་ པ་ཞིག 莲花领。喇嘛所着藏式外氅领上的莲瓣形装饰品。

བད་མའི་སྒྱིལ་ཀྲུང་། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ བཞུགས་ སྟངས་ཤིག 莲花跏趺坐。菩萨一坐姿名。

བད་མའི་གྲོགས། (མངོན) ཉི་མ། 莲友。太阳的异名。

བད་མའི་དགྲ། (མངོན) ཟླ་བ། 莲敌。月亮的异名。

བད་མའི་གཉེན། (མངོན) ཉི་མ། 莲亲。太阳的异名。

བད་མའི་ལྟེ་བ། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 莲脐。遍入天的异名。

བད་མའི་བར་ཐིག སྨྲ་ཞིག སྐབ་དྲུ་བཀྲང་ནས་ཚད་པ་འཇམས་པ་དང་། ཁམ་ཐུག་པ། ཟླ་མཚན་སྟོམས་པ་བཅས་ལ་ཐན། 牡丹皮。入药作清热、活血、调经之用。

བད་མའི་མིག (མངོན) བྱ་ག། 莲眼。孔、穴、窟窿的异名。

བད་མའི་ཉེ་ཐག (མངོན) ཉི་མ། 莲亲。太阳的异名。

བད་མའི་ཐེག་འབྲུ། མེ་ ཏོག་ བད་ མའི་ རྩེར་ ཚགས་པའི་འབྲས་བྱ། 莲蓬，莲蓉。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བད་མའི་ལྟེ་བ་དང་ས་བོན་མཛོད་དོ།

བད་མའི་རིགས། རིགས་གསུམ་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག 莲花部。密教三部之一。

པད་མའི་ལག (མངོན) ཉི་མ། 莲手。太阳的异名。

པད་རྩ། མེ་ཏོག་པད་མའི་ རྩ་ པ། 藕。莲的地下茎。

པད་ཚལ། མེ་ཏོག་པད་མའི་ཚལ། 荷花池，牡丹园。

པད་མཆོས། མེ་ཏོག་པད་མ་ཅན་པའི་མཆོས། 莲池，莲塘，荷花池；ངང་པ་པད་མཆོར་འཇུག་པ། 野鸭入莲池。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་ཤི་སྐྱིང་པོ་དང་། པད་མ་ཅན། པད་མ་ལྡན། པད་མའི་འབྱུང་གནས། པད་མའི་ཇིང་བྱ། བཞད་ལྡན་མ། ལྷས་བཀང་བཅས་སོ།

པད་ཞྭ། སློབ་དཔོན་པད་མའ་ར་ ཏོར་ རྒྱལ་ བོས་ཀྱལ་བའི་དབུ་ ཞྭ། 莲花帽。古东印度孟加拉国王赠给莲花生的帽型。

པདྨ། པད་མའི་འབྱི་ཚལ་གཞན་ཞེག

པདྨ་རྩ་གཉིས། པད་མ་རྩ་གཞི་འབྱི་ཚལ་གཞན་ཞེག

པདྨ་ཀ་ར། (ཤེགས) སློབ་ དཔོན་ པད་ མ་ འབྱུང་གནས། 莲花生大师的别名。

པན་པ། (པན་ཏཱ།)མ་ནིང་། 名词。不男，黄门。梵音译作半择迦。

པན་ཁ། (ཐུ)རྩི་ ཞེག 半夏。药用植物名。

པཎ་ཏིབ། པཎྜི་ཏ་དང་གྱུབ་ཐོབ། 通人，证士。佛教学者和得道者。

པཎ་ཆེན། (ཤེགས) པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་ སྐོ་ མཁས་པ་ ཆེན་པོ། 班钦，班禅，大学者。

པཎ་ཆེན་ཚྭམ་གྱུན། ཀ་ཆེའི་པཎ་ཆེན་ ཤྲཱི་ ཐེག་ཆེན་བཀྱེད་པའི་ རྩོམ་རྒྱུན། 班钦律统。藏传佛教别解脱戒，即由克什米尔佛学家释迦室利传出的律仪传统。

པཎ་ཆེན་ཤྲཱི་ཐྲི། ཀ་ཆེ་པཎ་ཆེན་ ཡང་ཟེང་ པ་ དེ་ནི་རང་ བྱང་ ཀཱ་ཅེས་ ཤེས་ ཀཱཏྱ་ལ་ རབ་ དུ་ འབྱིང་པ་དང་བང་ ཆེ་ ཐེབས་ ལ་ རབ་ དུ་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ ཚལ་ དུ་ ལེགས་ སྦྱར་ ཏེ་ ཁྱོད་ ཀྱི་ ཚེ་ ཐམས་ཅད་ དུ་ ངས་ ཁྱོད་ ལ་ ཀ་ ཆེའི་ དམག་ གི་ དཔོན་ ཏུ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ སྟ

住后藏札什伦布寺。

བཀའ་ཐུབ། བཀྲི་ཤིས་ཀྱི་མོ་ཐྲེ་རིང་ཞེས་པ་通人冠。佛教学者专用的一种帽型。帽顶尖长，左右有飘带。

བཀྲི་ཤིས། (ཕིགས།) ལྷ་རིགས་པ་སྒྲུབ་རིགས་ཤིས་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོ་ཐམས་ཅུ་མཁའ་འགྲོ་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ

བར་སྒྲོམ། (1)བར་ཤིང་འཛོག་གའི་སྒྲོམ། 书版架。放木刻书版的合架。(2)བརྙན་ བར་ སྣག་གའི་ སྒྲོམ། 相架。放置图画、相片的台架。

བར་ཆས། (1)བརྙན་བར་ཐུག་ཕྱེད་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས། 摄影机，照相机。(2)དཔེ་ཆ་བར་ཐུག་ཕྱེད་ཀྱི་ འཕྲུལ་ཆས་སམ་ཨོ་བྱད། 印刷机。

བར་ཁྱང་། (སྤྱི) མཐའ་སྟེ་ རྟའི་ ཅ་ རྩོག་ དང་ འདྲ་བའི་གདན་ཏེ་རྩོག་སྐྱས་གྱམ་ཅེ་ ཡང་ ཅེར་ བ་ འབོལ་གདན་ ཀྱི་ སྟེང་ དུ་ གདིང་ བའི་ ཁ་ གདན་ འཕྱེད་ཞོལ་དང་། ཁ་གང་མ་རིགས་གཉིས། 缓边坐褥。边如马鬃铺于坐垫上面的长褥或方褥。

བར་སྟེགས། བར་འདེབས་དུས་བར་ ཤིང་ འཛོག་ གའི་ སྟེགས། 书版座。西藏印刷木版书时安放书版的木架。

བར་ཐང་། བར་ཏང་དང་འདྲ།

བར་ཐང་ཁྲ་ཚོ། (སྤྱི) གདན་གྱམ་ཅེ། 彩绒垫。

བར་ཐུང་། (1)བར་ཤིང་ཐུང་ངུ་། 短版。藏式书版长度只有一尺左右者。(2)དཔེ་ཆ་བར་མ་ཇེ་ཐུང་། 短本。短版所印书籍。

བར་འདེབས་བ། བར་ཐུག་བ། 印，印刷，刊印。

བར་འདེབས་ཚོས་ཆགས རས་སྣག་ལ་ རྡེ་ཚའི་ བར་ཐུག་པ་དང་། ཚོས་ཐུག་པ། 印染。纺织品的印花和染色。

བར་སྐྱ་ དཔེ་ཆ་བར་ཐུག་ཕྱེད་ ཀྱི་ སྐྱ་ཚ། 印墨，印书用墨。

བར་པ། དཔེ་དེབ་ཀྱི་བར་ཐུག་མཁན། 名词。印书者。专以印书为职业的人。

བར་པ་ཀ། རྩྭ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ ཞུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་བཞ་རིམས་ཚད་དང་། དུག་ཚད་ཟེལ། 角茴香。罂粟科药用草本植物。味苦，性凉。功能避瘟解毒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁྲི་ཤེང་རལ་པ་ཅན་དང་། རྩྭན་པོ་ཆིག་ཐུབ། མེ་ཏག་རལ་པ་ཅན། རིམས་འཇོམས་པཅས་སོ།

བར་བྱ་ཀ། (ཤིག) གཟུབ་ནད་ཀྱི་རྒྱུ་ ཅིད་ དུག་ཅན་ཁྱིས་ཁྱིང་སྟེ། བོད་སྐད་དུ་བསྒྲུངས་ནས་སྨག་འཐྱག་ཅིད་ཅེས་པའི་རི་དྭགས། 巴尔巴达。能致瘟毒、疫疠的一种有毒细菌。

བར་བར། འཕར་རྩེལ་ལས་ འཕག་ སྐྱངས། 跳跃，踊跃，雀跃，ཁང་ཅིའུ་ རྣམས་ ཐང་ དུ་ བར་ བར་ འཕར་ནས་འགྲོ། 麻雀在平地上跳跃而行。

བར་ཁིར། བ་རི་ཁི་རིའི་བསྒྲུས་ཚོག

བར་ཁྲིས། དཔེ་ཆ་བར་ཐུག་མཁན་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད། 印经师。专管印刷书籍的负责人。

བར་ཁྱེ། སྒར་བོད་དུ་བར་འདེབས་མཁན་ སྒྱེ་བའི་ ཚིང་། 印书工人行会。西藏旧社会中印售木版书籍的行会。

བར་ཕྱད། དཔེ་ཆ་སོགས་ཀྱི་བར་གཞི་ གསར་དུ་ བཀོས་ནས་ ཐོག་མར་བཏབ་པའི་དཔེ་ཆ་ གསར་པ་ དེ་དག་གཅིགས་ཕྱད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འབྱལ་བའི་ ཚིང་། 版本献新。在书版刻成之初，将第一次印成的新书赠送亲友作为供奉用者。

བར་ཕྱེ། (སྤྱི) སྐྱེད་ཆུང་དུ་ཞོག 小容器：མར་ བར། 盛酥油器。ཞག་བར། 盛浮油器。སྐྱེ་ མའི་བར་ཕྱེ། 竹盒。

བར་ཕྱང་། བར་ཀྱི་མཇུག་ཕྱང་། 跋。书籍或文章的后记，བར་ ཕྱང་ སྐྱོན་ ཆོག་ ཚུལ་ དུ་ བཀོད། 将后记写成祝词。

བར་མ། བར་བཅུབ་རྣས་ཐུང་བའི་དཔེ་ཆ་ སོགས། 名词。印本，印刷品。印刷的书本和图书，对抄本而言：བེ་ཇིན་བར་མ། 北京版。ལྷ་སའི་ བར་མ། 拉萨版。སྡེ་དགེའི་ བར་མ། 德格版。

བར་ཙུ། དཔེ་ཆ་ སོགས་བར་ དུ་ བཀོ་ རྒྱུའི་ ཐོག་ མར་ སོག་ཐུར་ ཐྱེས་ཏེ་ བར་ ཤིང་ལ་ སྐྱོར་ བའི་ བར་ གཞི་ ཤེ་ ཀེ། 底样，样张。反贴在木版上以便依样雕

刻的文字或图画。

བར་ཆ་སྒྲིག་བ། བར་གཞིའི་ཡི་གེ་བར་ གཏང་ལ་ སྒྲིག་བ། 贴样。雕刻藏式书版时，在木板上贴合字画的样张。

བར་ཞུས། བར་ཡིག་གི་ཞུས་དག 校对。

བར་གཞི། ལྟགས་བར་ཤིང་བར་སོགས་ཀྱི་གཞི། 印版。刻就的书版画版。

བར་གཡོག བར་ཆུག་མཁན་གྱི་རོགས་པ་ སྟེ་ བར་འདེབས་སྐབས་བར་ཤིང་གི་སྟེ་གཅིག་འཛིན་མཁན་སོགས་ལྟ་བུ། 印刷辅工。西藏印刷木版书时，帮助翻转印版的工人。

བར་རིང་། (1)བར་ཤིང་རིང་པོ་མདའ་ཚད་མ། 长版。藏式书版长约二尺者。 (2)དཔེ་ཆ་བར་མ་ཉུང་རིང་། 长本。长版所印书籍。

བར་རིས། (1)འབྲི་ བར་ དང་། ཟིམ་ རིས་ཀྱི་ བརྙན་ཚོག 图片。照片和画片。(2)བར་ཀྱི་རི་མོ། 印就的图样。

བར་ཤིང་། བར་བཀོ་གཞིའམ། བར་ཀྱི་རི་མོ་ བཀོས་ཚད་བའི་ཤིང་། 印版，木刻书版。

བར་ཤིང་ཁྲེལ་བ། བར་ཀོ་སའི་མཁྲེགས་ཤིང་ཅུ་ བྱག་ཅིག 刻版木。一种刻书用的坚韧树木。

བར་ཤོག བར་ཆུག་ སའི་ ཤོག་ བྱ། 印书纸，印刷纸。

བར་བརྒྱས། དཔེ་དོན་རྣམ་པ་དབྱིར་མེད་ཀྱི་འབྲི་ཚུལ། 翻版，依样摹拟。བཀའ་ ཁྱེའི་ཐང་ དོན་ གཅིག་ ཀྱང་ མི་ སོ་ སའི་ ཤོད་སྲིད་པར་ བརྒྱས་ བརྒྱབ་པ་ནང་བཞིན་མི་ཙམ་། 所讲的内容虽然相同，但各人的讲法不可能象翻版似的一模一样。

བར་སིག གཤལ་དུས་ཀྱ་གང་ཅྭ་ཐྱོགས་ ཀྱི་ ཆུལ་ཁབ་ཅིག་གི་མིང་། 古波斯国。即今伊朗之别称。古史籍称作大食。

བར་སིག་པ། (རྟེང) (1)མི་ ཀ་ ལ་ ཤའམས་ སྐྱེད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 吃人猛兽。(2)བར་སིག་པ། 大食人，波斯人。

བི་ཕི། 名词。(1)ཆང་སོགས་སྐྱེད་གཞན་དུ་ ཆུག་ཅིང་ ཀྱི་ཐི་ཕི། 漏斗。(2)ཀྱ་ ཆྱིང་གི་དབྱངས་འཐོ་ ས་ཏི་ གར་བསྐོན་ ཀྱ་ འདམ་ རྩྭའི་ ཀོང་ ལས་ བཅས་ པ་ཞེག 叫子。装在锁呐等筒管乐器口上的苇管。(3)ཆང་འཆོད་ སྐབས་ བྱམ་ རྩའི་ ནང་དུ་ བཀལ་ནས་ ཆང་ཐེགས་བཅིང་དེ་ ཕྱིར་འདྲེན་ སྐྱེད་ཅིག 接引管。蒸青稞酿酒时从瓦锅内引出酒的管子。

བི་ཕི་ཡིང་། (ཚིགས) ཀྱི་ སྐྱེན་ཀྱི། ཤིང་ སྐྱེན་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག ངོ་ཚ་ ལ་ མངར། ཁུ་ རྩེས་ དྲན། རྣས་ བས་ ཐོ་ བའི་ དྲྭ་ ཉམས་ པ་དང་། བད་ ཆྱིང་ གི་ནད། དབྱུགས་ མེ་ བའི་ བ་ སོགས་ ལ་ ཐན། ནད་ ཁྱི་ དང་ ཐུང་ ཁྱི་ འཁྱིད་ རྣས། 華拨。生于深谷的胡椒科药用木本植物名。味辛而甘，性温热。扶持胃阳，治痰分、风分及呼吸不畅诸病，能分离恶血和良血。མིང་ གི་ རྣམ་ ཁྱངས་ ལ་ ཀྱི་ ས་ གི་ ཀཅུགས་ ཅན་ དང་། དྲྭ་ ཆྱིད་ ཁྱེད། དྲྭ་ སྐྱེ། དྲྭ་ སྐྱེ་ འཇང་ ཚ། དྲྭ་ སྐྱེ་ ལྕང་ ཚ། དྲྭ་ སྐྱེ་ ནད་ ཚ། ནག་ ཚ་ ཀྱི་ ཅེད། ནག་ ཚ་ ཚན་ཁྱེ། སྐྱ་ རིང་། ཐྱོད་ ནད། ཁྱང་ ཆུ་ ཐྱོན་ ཅེང་། ཁྱི་ རིལ། སྐྱེ་ ནག ཚ་ བ་ ལ། ཡུལ་ དབྱས་ ཆྱིས། གཤེ་ ཁྱེད། ཡུལ་ འཕགས་ ཆྱིས། སྐྱེ་ ཁྱེད་ བཅས་ ཚ།

བི་ཝང་། དམ་ བྱ་ རངས་ ཐྱོ་ སྐྱེ། 名词。琵琶，筚篥。弦乐器名。

བི་ཝང་ཐྱོད་ གཅིག་བ། ཆུང་དམ་ སྐུད་ བ་ གཅིག་ ལས་ ཤེད་ བའི་ བི་ ཝང་། 单弦琵琶。

བི་ཝང་ཐྱོད་ ཤང་། ཆུང་དམ་ སྐུད་ པ་ ཤང་ བ་ ཚོད་ བའི་ བི་ ཝང་། 多弦琵琶。

བི་ཝང་ཐྱོད་ གསྡམ། ཆུང་དམ་ སྐུད་ པ་ གསུམ་

ཨོད་བའི་ཨི་ཤང་། 三弦琵琶。

ཨི་རི། (ཀ)ཨིར་ལེབ་མོ། 笔，排笔。

ཨི་ལིང་ལ། ལ་ཞིག ཨོད་རང་སྐྱོང་སྤྲངས་ཀྱི་ས་ཁྱེར་རྫོང་གི་སྟོ་རྒྱང་དུ་ཨོད་ཅིང་། མཐོ་ཚད་ཆུ་མཆིའི་ངོས་ནས་སྟེ་ ৫৩২০ ཨོད། 柏林拉。山口名。在西藏自治区普兰县南部，海拔5320米。

ཨི་ཀྲ་ཤེ་ཀཱ། (ཤཱཀ) སྐད་རིགས་ཚེན་ པོ་བཞིའི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ་ ཀ་ ཟའི་ སྐད། 颇鬼语。梵音译作毕舍遮文。古印度四大语族之一。

ཨིང་ཀྱང་མ། (ཕྱི) ཁྱ་ནེ་ལེའམ་ངེལ་བ། 鹞鹰。

ཨིང་ཀོར་བ། (ཕྱི) རྩར་ཨོད་དུ་འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྟེངས་རགས་ཆུབ་པ་དང་གཅིག་པ་ལིན། ཡང་ཞོབ་ཚ་ཁྱེད་སྐལ་ལས་ཤི་འགྲོབ་པའི་ཚོགས་པ་ཞིག操琴会。西藏旧社会中，职业同于负尸会成员而收人仅及其一半的一种为人搬尸的劳工组织。

ཨིཏི་ཁུ། (ཀ) ཙཱ་ རག་ འབྲང་ སྟོད་ ཆུང་ དུ། 杯子，酒杯。

ཨི་རུ། 名词。(1)(ཀ)སྤུ་སྐྱེག 笔，毛笔。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཏྲིས་ སྐྱེག་ དང་ འབྲི་ ཁྱེད་ དུ། (2)ཆུ་གནས་ཁྱིག་ཆགས་ དཀྱིལས་ འགྲང་ ཇ་ ཁ་ སྐྱེར་བ་ཕྱང་ཨོད་བ་ཞིག 蚌。水栖动物。有两个椭圆形介壳，形似铜锣相合者。

ཨིར་ཐྱི་རྒྱས་པ། ཆུར་ གནས་ པའི་ སེམས་ ཅན་ དཀྱིལས་འཁྲང་ཇ་ཁ་ སྐྱེར་བ་ ཕྱང་ མཐའ་ འཁྲིད་ ཁ་ཁོ་ ཅན་ཁ་ཁོ་ཅན་ཞིག་སྟེ། དེའི་རྒྱས་པས་ཐྱི་ས་པའི་ གདོན་ནས་དང་། ཆུང་ཐྱི་འཇོམས། 蚌壳。一种水栖动物的壳。每蚌有壳二，形如两面铜锣相合，可以开合。旧说人药治小儿鬼病及夭亡鬼物作祟。

ཨིར་མཚོ། ཀང་པའི་མཐེ་ཙོང་གི་རྩེ་རྒྱེས་ནས་ཨོད་པའི་ཆུ་ཅ་ རྒྱ་ ཅན་ཀྱི་ཨས་ལས་ཅི་ ཐུ་བ་ཐྱམས་པའང་འགྲུང་བ་ཞིག 笔尖脉。大脚趾头背上生毛处所有的一个支脉管。若受损伤，即将牵动内风，以使身肢动作衰退失灵。

ཨིར་སྟེགས། ཚོན་རྩྭང་ཨིར་ཀྱི་སྟེགས། 笔架。

ཨིར་ཐུག ཨིར་ཐུག་ས་ཞིག 笔筒。

ཨིར་ཕྱབས། ཕྱ་རིས་པའི་ཨིར་ཀྱི་སྐྲོད། 笔套，笔帽。

ཨུ་ཀི། བ་ཀི་དང་འདྲ།

ཨུ་དེ་ཀྱང་རྒྱལ། སྔར་ཨོད་ཆུལ་ དཀུ་ ཡ་ ཨུ་ དེ་ ཀུན་ཆུལ་ཞེས་པའི་རྒྱར་ཚ་ཀ་སྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཏིས་ཀྱི་ ཡ་ཀུལ་ཞེག ཁྲོང་གིས་སྐུ་ ཤཀར་ཐྱིང་དབང་ སྟུག་ རྩེ་བཅིགས། ཆུལ་ཨོ་ འདིའི་ སྐུ་ དྲུས་ཐུ་ འཐུལ་ ཆོན་ ཨཔངས་ཨེ་ བདུན་ཀྱི་དང་ ཨོ་ དུ་ ལས་ རྒྱེས་ཀྱིས་ ཆུ་ ཁྱབ་ ཐབ་ དྲངས། རྒྱང་ཞེང་དུ་ ཆོས། རྡོ་ བཞུས་ནས་དྲངལ་ ཐངས་ ཡུགས་ གཐུམ་ བཏོན། ཆུ་ ལ་ ཐམ་ པ་ འཛུགས་ པ་ ཚོགས་ ཐུས། ཤཚན་གཞན་ ཐུ་ ཁྲི་ བཅན་ ཨོ་ ཡང་ ཐེར། 布德共杰。吐蕃王志共赞普次子，系早期二上之一，吐蕃王朝第九王。初名恰赤，领有波密地方。及志共赞普被杀，始继王位。史载此王最早在西藏穷结县建钦瓦打孜王宫。当此王时大臣如勒杰修建水渠，开垦草地，架设桥梁，并熔炼矿石，提取银、铜、铁等。

ཨུ་ཐུ་ཁ་ཐྱིད། (ཕྱི) ཐུ་རིགས་ཤེག་ སྟེ་ ཕུ་ ཀྱང་ ཀྱང་ཐེར། ཐུ་ཁ་ ཨོ་ ཤཀོ་ལ་ སྐྲོ་ སྟོག་ ཨོད་ པ་ ཞེག 戴胜鸟。羽毛五色，头上有冠的一种飞鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ སྐྲོ་ ཤི་གཏུག་ ཐུད་ཅན་དང་། ཤཆུ་རིང་། དྲི་ཅའི་ཤད་བ་ཆགས་ པཅས་ཚོ།

ཨུ་རི། (ཤཱཀ) སྟོང་ཁྲལ་ཐྱི་མིང་། 城市。

ཨུ་ཤིན། (ཤཱཀ) (1)གང་ཟག་ ཚོ་ ཀོ་ ཁང་ ཅྱད་ ཨའི་ ཆོག་ ཐུད་ པ་ ཨོ། 男性主人词尾ཨ་及ཨོ་字，དབུས་པ། 前藏人。ཕྱུག་ཨོ། 富人。ཐུ་པ་ ཨོ། 观者。(2)ཨོའི་རྟགས། 男生殖器。

ཨུ་ཤོ་མ་དགྲ། (ཤངས) བཀྲ་ཤིས། 布罗玛敌。

帝释的异名。

བྱ་ཀྱི། ཁང་བའི་ཐ་ཚུབ་བས་ཆ་སྒྲོང་ཏེ་ཆུ་སྐད་དུ་ལན་གནོན་ཞིང་། 女墙，垛堄，栏杆。藏式屋顶短墙或楼上矮围墙。

བྱ་རྒྱད། པུ་ཤུ་ཁུ་ཀུད་ཀྱི་བཐུལ་ཚིག

བྱ་རོལ། རྡོ་ཞིག 琥珀。入药镇惊、开窍。

བྱ་རོལ་ཙེ། རྩྭ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་བསིལ། རྩྭ་བས་སྐྱག་པ་གཅོད། བད་ཀན་ཚ་བ་སེལ། 有瓜石斛。兰科药用植物名。味甘性凉。功能止吐、治痰分化热。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བ་ལ་དང་། མིན་ལ། རྟ་ག་བྱད། ཁུ་རི་ཀ་བཅས་སོ།

བྱ་ས་ལ། སྐོན་ཉ་སྲའམ་རྩྭ་ བསོད་ རབས་ དབལ་འཇོམས། 荒芜。

བྱག་རིལ། (ཁཁ) ཆང་བཅུག་སེན་པ་ རྒྱག་སའི་སྟོད་ཚིག 双耳酒坛。藏式盛酒陶器。

བྱམ་རི་ཀ། (ཤེས) བད་མ་དཀར་ པོ། 白莲，白莲花。

བྱར། རང་མ་གདུང་གི་ཁེ་ས། 名词。尸、死尸的敬语；སྐུ་བྱར། 人死未葬者。

བྱར་ཁང་། རང་ཁང་རྡེ་རང་འཇོག་སའམ་སྐེག་སའི་ཁང་པ། 殓尸亭，焚尸亭。以土木等制成塔形安放尸体进行火葬者。

བྱར་ཕྱིས་འཕྱང་བ། (རྟེང) ཐོ་བྱང་ དུ་ འཕྱང་བ། 倏尔飞去。

བྱར་རྒྱལ། རྩར་བོད་ཡུལ་ཀྱི་མིང་། སྤུར་ཡང་ཟིས། 西藏的古名。

བྱར་སྒམ། རང་འཇོག་སའི་སྒམ། 棺材。

བྱར་སྐྱོམ། བྱང་སྒམ་དང་དོན་གཅིག

བྱར་ དར། (ཤེས) ཐུང་ པོ་ ལ་ གཡོག་ རྒྱུའི་ ཁ་བཏགས། 殡敛哈达。向遗体告别时所献哈达。

བྱར་སྐྱངས་བ། བྱང་བཞུས་པ་དང་དོན་གཅིག

བྱང་བཞུས་བ། རང་བཟིགས་པ། 火葬，焚尸。火葬时焚烧尸体。

བྱཀར་སྐུ་ལ། (ཤེས) རྒྱས་ཟེད་ཆ་བ་སྟེ། ཐང་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག རང་ཁ་ལ་ཆ་བ། ཞུ་རྡེས་སྟོམས། རྩྭ་བས་བད་གན་ཆ་བ་འཇོམས། ཁག་རྒྱང་ཤིས་རྟེབ་ཤོགས་གཟེང་བ་ཞེ། 川木香，广木香。梵义译作增长根本。菊科药用植物名。味苦辛，性平，功能平痰热、治风热血邪肋痛。

བྱཇ་ཚེ་ལང་། རྩྭ་ཞིག 使君子。药用植物名。

བྱལ་ཁེབས། བྱས་མ་རྡོད་ཟེད་ཀྱི་ ཁྲབས།护膝。盘膝坐下时用以覆盖膝头不让受凉的棉毛薄褥。

བྱལ་འཁྲུད། སྐོམ་ གཉ 禅带。佛教徒静坐时，套在双膝及颈上的带子。

བྱལ་ཀྱག (ཤལ) གཤོལ་མཚོའི་ཤིང་ཀྱག 犁弯木。

བྱལ་ཕྱིབས། བྱས་མིའི་གཡོགས་སམ་བྱས་ཀྱབས། 护膝。

བྱལ་བ་ལ། བྱ་ས་ལ་དང་འདྲ།

བྱལ་མོ། རྒྱུད་ཀྱག་ཀྱི་མདུན་ཆའམ་ རྩེ་ ངར་ དང་ བཏུ་དུས་འཐེལ་བའི་ ཆོགས་ཀྱི་ མདུན་ཆ། 膝。动物股、胫两骨相接处。ལས་ བར་ དུ་ ཆུ་ བོ་ བྱས་མོ་ དུབ་ཅས་བཏུལ་བ། 途中徒涉湿没齐膝的河流。 ཁ་བ་བྱས་མོ་ ཐུབ་ཅས་བཁ་ནས་འགྲོ་ ལས་འགགས་པ། 积雪齐膝，道路不通。 ས་ལ་ བྱས་མོ་ བཏུགས་པ། 跪在地上。

བྱལ་མོ་གཅོད་པ། ཁྲིམས་ཆད་གཅོད་ཡུགས་ངན་པ་ཞིག 刖膝。旧时一种残酷的肉刑。

བྱལ་མོ་བརྡུགས་པ། བྱས་མོ་ སར་ བཏུགས་པ། 屈膝，跪下，膝着地：དགྲ་ བོས་ མགོ་ བསྐྱང་ནས་ བྱས་མོ་ བཏུགས་ཏེ་ ཞུ་ བ་འཕེན་པ། 敌人低头跪下请求投降。 དགྲ་ བོའི་ མདུན་དུ་ བྱས་མོ་ བཏུགས་ཏེ་ གཙོན་པ་ལས་ ཡང་ ལངས་ ཏེ་ ཤི་ བ་ དགའ། 在敌人面前，与其跪着活，不如站着死。

ཕྱག་མིའི་ལྟ་ངན། ཕྱག་ལྟང་དང་དོན་གཅིག

ཕྱག་བརྡགས་ཁལ་སྦྱངས། ཕྱག་མོ་ བཏུགས་ ཏེ་ལག་པ་གཉིས་ཀྱི་སོར་བཏུ་སྟིང་གང་ སྦྱངས་པ། 下跪合掌。

ཕྱག་ཚིགས། ཕྱག་མིའི་ཚིགས། 膝关节。

ཕྱག་ཚིགས་ཕྱི། རྒྱུད་བཅོས་ཅྱད་དུས་གསེར་ཁབ་ཀྱག་སའི་གནད་གསང་ཞེག 膝外穴。藏医所说膝盖外前针穴，似即中医所说足三里穴。

ཕྱག་འཕྲུགས་ཆུ་ཚེན། ཕྱག་མོ་ས་ ལ་ བཏུགས་ ཏེ་ཆུ་ལེན་བའི་ ལྟ་ གང་འཁྲབ་ ཆུལ་ ཞེག 屈膝汲水。藏戏中舞姿之一。

ཕྱག་ཀྱེབས། ཕྱག་མིའི་ཤུབས་སམ་དོང་ཁྱག 套裤。套在外面的无腰裤。

ཕྱག་ལྟང་། ཕྱག་མིའི་མདུན་རུས་སམ་འཚང་ལེ། 膝盖，膝盖骨，膝轮。

ཕྱཕྱི་ཀ: (ཝཁ་) ཐེག་ཚན། 书卷，经卷，卷帙。

ཕེ་ཁིང་། ཕེ་ཁིན་ཀྱི་འཇི་ཆུལ་གཞན་ཞེག

ཕེ་ཁིན། (ཐ) ཀྱང་ཏ་མི་དམངས་ སྤྱི་མཐུན་ ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་ཆུལ་ས། 北京。中华人民共和国首都。

ཕེ་ཏང་རྒྱལ་བོ། སྐབ་དབོན་བདུད་མ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་དམ་ ལ་ བཏུགས་ ཤེང་ བོད་ ས་ གནས་ སྐིད་གཞུང་གིས་བསྟེན་བའི་ལྷ་ གཙོ་བོ་ཞེག 白哈王。被莲花生大师降伏后为西藏地方政府崇奉的一主要神祇。

ཕེལ་ཕེལ། (ཁཁ) ཕེཏུ། 犊，小牛。

ཕོ། (1)མོ་མཚོན་བར་བྱེད་བའི་བདག་བོའི་སྐུ་ཞེག 一种表示男性主人或所有者的后缀。 (2)མིང་མཐའ་ཞེག 一些词根的后缀。

ཕོ་ཏ་ལ། (1)རི་བོ་ཀུ་འཇེན་ཏེ། ཤེལས་སྒྲུབ་སྐད་བོ་ད་ལའི་ཁྲིད་ཅག 系舟岛，布达拉。为梵语ཕོ་ད་ལ་的音变。(2)ལྷ་ས་རྩེ་ཕོ་བྲང་། 拉萨布达拉宫。

ཕོ་ཏ་ལའི་ཁོ་བོང་དཀར་ཕོ། རབ་བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་བའི་ལྷག་པ་ལ་འགོ་ བཏུགས་ ཏེ་ཤིང་ཁྱི་ལ་ཤ་རཏྣ་ཀུ་ཤ་ལ་ཨ་ཏི་ཤ་ཀྱུབ། 布达拉白宫。公元1645年动工， 至1648年建成的布达拉宫白墙部分。

ཕོ་ཏ་ལའི་ཁོ་བོང་དམར་ཕོ། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་བའི་ལྷག་ཤ་ལ་འགོ་ བཏུགས་ ཏེ་ཤིང་ཁྱི་ལ་ཤ་མཉུག་བཟླས། 布达拉红宫。公元1690年动工，至1694年完成的布达拉宫红墙部分。

ཕོ་ཏ་ལ། (ཝཁ) རི་བོ་ཀུ་འཇེན་ཏེ། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས། 系舟岛。旧译普陀或普陀洛。佛教徒认为是南海中圣地，观音菩萨刹土。

ཕོ་ཉེ། དབེ་ཚའི་སྐེགས་བམ། ཕོ་ཉི་ཆེ་བ་རེ་ལ་ གོག་གངས་ལྡ་བཅུ་ ཅམ་དང་། འཁྲིང་བ་རེ་ལ་ བཞི་བཅུ་ ཅམ། ཆུང་བ་རེ་ལ་ཉིས་བཅུ་ དགུ་ གསུམ་བཅུ་བདང་བཅས་ཙམ་དང་། 卷帙，书函，经函。大卷约五百页，中卷四百页，小卷二、三百页。梵文ཕཕྱི་ཀ转音为 ཕུ་ཏི，再转为 ཕོ་ཏི，三转为 ཕོད།

ཕོ་ཏི། ཕོ་མཐོ་དང་འདྲ།

ཕོ་ཏོ་བ། རབ་བྱུང་ དང་ བའི་ ལྷག་ས་ ཤུག་ ས་རོ་ འབྲུངས། མཚན་རིན་ཆེན་གསལ། འབྱོམ་སྟོན་ཀྱི་དངོས་སྐྱོབ་སྐྱེལ་བའི་སྐུ་མཆེད་གསུམ་དུ་གསལ་བའི་ ཡ་གུལ། ཕྱ་མ་འདུས་རྟེས་ཀྱུན་རིང་ལ་གཙོ་ བོར་སྐྱབ་པ་ཉམས་ལེན་མཛད། དཀྱང་ས་ ལྷ་ བཅུ་ ང་ གཅིག་ ནས་ བཅྱང་ སྟེ་ བཀའ་ གངས་གཤེང་དུག་གི་འཚད་ ཉན་ མཛད་ དེ་ གཤུང་ བའི་ སྐྱེལ་བཀོད། ཕོ་ཏོ་དགོན་བའང་བཀྲ་བས་དཔེ་ བཅེས་ཕོ་ ཏོ་ བ་ཞེས་གྲགས། རབ་བྱུང་གཅིས་ བའི་ཤིང་བྱ་ ས་རངས་འདས། སྐབ་མ་དག་གིས་དེའི་ གསུང་ སྐྱས་བཤྱིགས་ཏེ་འཕེལ་བ་སྐྱང་བ་ ལ་ བཞུ་ བྱམ་སྟོན་ཕོ་ཞེས་ ཟེད། 博朵瓦(1031—1105)。

本名仁钦赛，种敦大师弟子，与金厄瓦，普穹瓦合称三昆季。种敦去世后，多年专事修证。至年五十一时，始广收门徒，讲学以噶当六论等典籍为主，在噶当派中开经典派一系，创建博朵寺，并常驻于此，因此被称为博朵瓦。弟子辑其语录并加注释名为《小册青书》。

བོ་བཟོད། ཚིག་མཐའ་བདག་ལྡོ་བོ་སྐྱེ་བ་ མང་བོ་ཆ་བཅིག་པའི་བསྟོད་ཚིག 波字赞。一种诗体。长短不定，每句均以བོ་字收尾的赞歌。

བོ་ཐོ། རྡོ་ དུང་ ཤངས།

བོ་མཐེ། དཔྱིལས་འབྱང་འབྱང་རམ་ཙོག་ཙོག 孤耸。孤单耸立貌：རི་ བོ་ མཐོ། 孤山。རི་ བྱག་ བོ་ མཐོ། 峭立岩石。ན་ཁ་བོ་མཐོ། 草块。草原或池沼中孤立而较高的草堆。

བོ་ཚེ། (རྟེང) མེས་བོ་རྒྱེ། ཕའི་ཚེ། 祖父。父之父。

བོ་ཚོ་ཇི་ཙི། རྩི་ཞིག 雪地黄，水刺桑。药用植物名。

བོ་ཐུས་ཅ། (རྟེང) རི་ལྟང་ཐོགས་པའམ། རི་ ཙམ་འགོད་པ། 耽搁得久。

བོ་ཚོ་ཆ། ཤིང་ལྷན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཚ་ལ་ རྒྱུ། ཁུ་རྩེས་རྩོད། ནུས་པས་མ་ཁུ་བ་སོགས་ བའོ་ཀན་གྱི་ནད་གྱིན་དུ་སྐྱུག་པར་ཟིད། 苏木。药用木本植物名。味辛而酸，性温，功能治消化不良、使涎液病向上涌吐。ཕིང་ཀི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ འབྲིག་པའི་རྩེ་དང་། ཚོང་ཁུ་ཚན། དབྱགས་འཁྱིན་ཤིང་། སྐོས་ཟིད། ལག་པའི་ཚང་ དུས། ཁ་ཤེར་གྱི་ལག་པཅས་སོ།

བོ་ཚོན་འཆའ། བོ་ཚོ་ཆ་དང་འདྲ།

བོ་ཀུ། (ཤེས་) ཏོར་ཟླ་ བཅུ་ ཁ་ཤེས་པ། 博恰。藏历十二月。

བོག (རྟེང) སྤོས། 香，熏。

བོག་ཁོར། (རྟེང) སྤོས་ཁོར་ཏེ་བདུག་སྤོས་བསྲེག་ སྣོད། 香炉。

བོག་རྡེ། (རྟེང) རུས་ཆོགས་ཀྱི་མཚམས། 骨节，骨关节。

བོག་རྩེ། (རྟེང) བ་ཁམ་སྟེ་ བོ་ བྱང་ཁྱི་སྟེངས་ཆ། 阁，楼阁，楼台。

བོད། བོ་རྡེ་དང་དོན་ཁཅིག

བོད་དམར། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་ནང་ཚོང་ སྐབས་ དཀོན་མཆོག་བདེ་ལེགས་ཀྱིས་ མཐུད་ པའི་ གང་སྟེའི་ཁྱིད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་། མན་ངག་ གཙས་ཚང་བསྡུས་པའི་སྐབས་ཀྱི་བསྡུན་བཅོས་ཀྱི་ལག་ ཆེན་ཞེག 《丹书》。十六世纪中，太医衮却德勒所著总集西藏一切医药实践、诀窍的一部医书名。

བྱ། མེ་ཤང་སེགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཆར་པའི་ སྐང་ཚུལ་ ལ་བལྟས་ནས་བཅང་ངན་ཀྱི་ཐུ་ བརྟག་པའི་ ཆ་ ག་ཞེག 名词。圆光，预兆，征候。根据镜中所显现的景象占卜吉凶的一种迷信活动：མེ་ཤང་ཁ་བྱ། 镜面圆光。

བྱ་ཀ་ར་ཀ་ཎི་བཅུད། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཞིས་ མཛད་པའི་ བྱམས་ ཆོས་ ཀྱི་ རྣེ་ ཚན་ རབ་ ཏུ་ ཕྱེད་པ་བཅུད་དེ། མདོ་ རྣེ་ རྒྱས་དང་འཕྱེད་རྣམ་ གཉིས་ཏེ་ གཟུམ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། རྣམ་བཤད་ རིགས་པ་དང་། ལས་སྒྲུབ་པའི་རབ་ཕྱེད། ཕུང་ པོ་ལྔའི་རབ་ཕྱེད། ཉི་ཀུ་པའི་རབ་ཕྱེད། ཉམ་ ཐུ་བའི་རབ་ཕྱེད་དེ་བཅུད་ དོ། 《八品论》。古印度佛学家世亲论师所作阐明弥勒学的八种论著：《庄严经论释》、《辩法法性论释》、《辩中边论释》、《注疏道理》、《作业品》、《五蕴品》、《二十颂品》和《三十颂品》，共为八品。

བྱ་ཀྱི་ཏེ། (ཤེས་) སྐར་ ཁུ་ གང་ ཀྱི་ སྐད་ རིགས་ ཆེན་ པོ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཡུལ་མི་ རང་ བཞིན་ པའི་ སྐད། སྤྱི་ ཤའི་ སྐོན་ཀྱི་དུས་རབས་ ཕྱེ་ བའམ་ དབུ་ བ་ནས་ བཟུང་ ཚད་ མར་ འཛིན་ པའི་ སྐད་ རིགས་

ཤེག་ཏུ་བསྡུར། རྗེས་སོང་དེ་ཀོ་མེད་ཀྱག་མེད་དུ་གྱུར་ནའང་སྐྱི་ཤའི་དུས་རབས་ བཅུ་པའི་ བར་དུ་ཡིག་སྐད་དང་ཆོས་སྐད་དུ་བིད་སྐྱོད་ཀྱ་ མཐྱད་ཀྱས། སངས་ཀྱས་ཆོས་ལུགས་དང་བ་དང་ སྐྱགས་མེ་ ལེ་ལན་ཁ་དང་འབབ་མ་སོགས་ཡ་ སྐྱིང་ཁྲོ་མའི་ ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་བའི་ཆོས་སྐད་དུ་གྱུར་བའོ། 巴利语。土话，土语。古印度四大语族之一。公元前五、六世纪起被加工成为规范性的语言，消亡后仍作为书面语和宗教语言沿用至公元十世纪，并随佛教的传布，成为斯里兰卡、缅甸等南传佛教的宗教语言。

བྱ་མཁན། མེ་ལོང་དང་མཛེ་བོང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མེ་འདེབས་མཁན། 圆光者。于镜上圆光及拇指上圆光之占卜者。

བྱ་ཁྱབས། བྱ་བའ་བའི་རྟགས་སམ་མཚན་མ། 预兆。占卜圆光时所臆造的幻景。

བྱ་དམ་རྩེ་ལྷ་ཁང་། ཐུང་སྲོང་བཙན་སྒམ་ བོའི་ སྐབས་བཀའ་བའི་སྟོད་ས་ ཁུལ་དུ་ ཤེད་ བའི་ ཡང་འདུལ་གཏུག་ལག་ཁང་བཞེའི་ཡ་གྱལ་ཞེག 札冻则寺。七世纪初，吐蕃王松赞干布为镇压罗刹女左膝倡建的寺庙名。地在阿里与后藏之间。四镇节寺庙之一。

བྱ་ལབ་ལ། རྗེས་དང་ཐུགས་ལ་ བརྟེན་ ནས་ ཤོག་གུར་ཀྱི་བརྟེན་པ། 看圆光，圆光占卜。一种占卜术。

བྱ་མིག བྱ་བཀྲག་ཀྱི་གཟུགས་བརྙན་སོགས་ མཐོང་ཐུབ་པའི་མིག 圆光眼睛。占卜者所谓能见圆光幻景的眼睛。

བྱ་ཙི། མེ་ལོང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་ འགྱུར་ཀྱི་མཚན་མ་བརྟག་པའི་ཐབས་ཤམ་ཆོ་ག་ཞེག 名词。圆光。借助镜面等进行的一种占卜术，即圆光占卜。

བྱ་ཕྱི་ཥིག ཐྱིས་དཀར། 白香。芸香树脂。

བྱ་ཕྱིལ། བྱང་ཕྱིའི་ཕྱོགས་མ། བྱ་ཆོལ་ཡང་ཞེད། 蜡。蜂蜜的滴淳。

བྱ་ལེ་ཚ། བྱ་མེ་འབེབས་སྟངས་ཤེག 圆光。一种占卜术。

བྱཀྵ། (ཤེག་ས) ཤེས་རབ། 智慧。

བྱཀྵ་བྱ་ལ། (ཤེག་ས) ཤེས་རབ་བསྐྱངས་ཀྱི། བྱ་ལ་རྟན་གསུམ་གྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞེག 智护。三护论师之一。

བྱི་ཡང་ཀྱ། རྩྭ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཀ། ཁུ་རྗེས་བཟིལ། རྩུལ་བས་ཚོ་བའི་ཚད་བ་དང་། མཆེན་ཚད། ཐྱོ་ཚད་བཅས་ཟེལ། 唐古特青蓝。唇形科药用草本植物名。味甘苦，性凉。功能清胃、肝及肺脏诸热。མིང་གི་ རྟགས་ཀྱ་ཀྱན་འཇོམས་ཀ་བྱང་དང་། ཀྱ་མོ་ཀྱང་ཀྱམ། མཆེན་ནད་ཅཱ། འཇིབ་བྱ། ཏྲིང་ཤེ་ཅྱེ། རྟེཁ་རྩོག་པ། དན་ཏྲིག དང་རྩོན་འཕྱང་བ། རྡེཁ་རྩོག ཚོད་ཀྱང་ཀྱམ། བཏུན་མོ་ཀྱང་ཀྱམ། རྩིཁ་དྲི་ཆེན། ཀཱཁ་རྩོག ཀཱཁ་ཚོ་དང་ཡ་ཀན་བཅས་སོ།

བྱེ་ཀ་བྱ་རིའི་རྒྱལ་ཁམས། མི་དགས་ཀྱི་ཡུལ། 饿鬼世界。

བྱེཀྵ། (ཤེག་ས) མི་དགས། 饿鬼。梵音译作薛荔哆。恶趣之一。

བྱོག རྩེ་མོའམ་དཀྱ 名词。尖，顶，上端；ཞྭའི་མདུད་བྱོག 帽顶，帽结。ཕྱི་ཁྱའི་ཁེ་བྱོག 鸡冠。

བྱོག་མ། སྐྱག་མ་དང་འདྲ།

བྱོག་ཕྲེ། དབྱ་ཐྱེ། 天冠。神像首饰。

སྐྱ་ཅམ། (ཤེག་ས) ཤེས་ སྐྱང་ ཀྱི་ མི་ ཅེའི་ སྐྱ་གདངས་རིང་ཤོས་མཚན་ཉིད་དུ་ སྐྱང་ བའི་ རྟགས་ཀྱ་འདི་ཡིན། 三眨音。梵文发音长及三次眨眼者，字后有ྱ符。

དཔག་ཆེན། ལུས་ཀྱི་ཤེད་སྟོབས་ཆེན་པོ། 力大，体力强壮；ཁོ་དཔག་ཆེན་ཀྱི་ས་འདབ་འཕངས་ བ་

ཕྱོགས་གཅིག་མངར་སྐྱིན་སོང་། 他以力士射箭般的速度径直走去。

དཔག་ཏུ་མེད་པ། གྲངས་བརྗོད་དུ་མེད་པའམ་མཐའ་ཡས་པ། 无量，无边：ནམ་མཁའི་སྐར་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་དཔག་ཏུ་མེད་ཅིང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ། 天空繁星无量无数，多得不可思议。མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ཀྱང་། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཆུང་ངའང་ལེན། 智者学识虽渊博，他人长处亦吸取。

དཔག་ཏུ་རུང་བ། ཚད་འཛལ་གྱུབ་པ། 有定，可以度量，ཡུལ་ལུང་ཞེག་གི་མི་གྲངས་ མང་ཉུང་དཔག་ ཏུ་ རུང་བ་ཞེག་རེད། 一个地方的人数多少是可以计算的。

དཔག་པ། དཔོག་པའི་མ་ངེངས་པ།

དཔག་ཟིལ། (ཅིགཤེ:)དཔག་ཏུ་མེད་པ། 无量数，无限。

དཔག་མེད། དཔག་ཏུ་མེད་པའི་བསྡུས་ཚིག

དཔག་ཚད། (ཡོངཀྵ)(1)མངོན་པའི་ལུགས་ལ་རྒྱང་གྲགས་བརྒྱད་ཀྱི་ ཚད་ དེ་ རྒྱང་ གྲགས་ རེར་ གཞུ་འདོམ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། 逾缮那，由旬。古印度长度单位名。五尺为弓，五百弓为一俱卢舍，八俱卢舍为一逾缮那，约合二十六市里许。(2)དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སོང་ཉེར་མོ་ཉེར་ བཞི་ ལ་ ཐུ་གང་། དེ་བཞི་ལ་གཞུ་འདོམ་གང་། དེ་ཉིས་སྟོང་ལ་རྒྱང་གྲགས་གཅིག དེ་བཞི་ལ་དཔག་ཚད་གཅིག 由旬。时轮派以二十四指节为一肘，四肘为一弓，两千弓为一俱卢舍，四俱卢舍为一由旬。

དཔག་ཡས། མཐའ་ཡས་པའམ་གཞལ་དུ་མེད་པ། 无量，无可计量。

དཔག་བསམ། (1)ཚོད་བརྟག་པའམ་ གཞལ་ བ། 推测，揣度。(2)བློས་དཔག་ བྱའམ་ བསམ་ བྱའི་ ཡུལ་གྱི་དོན། 推想的事，揣度的意义。

དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་། སྐུད་ ངག་ གི་ ལས་ལས་དྲངས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ རྟོགས་ པ་ བརྗོད་པ་ཡིལ་འདྲིབ་བཅུ་ ཅ་ བཀྲད་ པ་ ཆུལ་ བོ་ དཔེ་བའི་དབང་པོས་མཛད་པ། ཀུ་གར་གྱི་སྐུད་ ངག་ པ་ལཱལྷ་ཀ་ ར་དང་། བོད་ཀྱི་ཤེ་རྡ་ཀོང་སྐུད་དོ་རྗེ་ཆུལ་མཚན་ གྱིས་ བསྒྱུར་ ཅིང་ ཞུས་ ཏེ་ གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། 《如意藤》。古印度善自在王著。用诗歌体裁描述释迦牟尼宿世为菩萨时行道经历，内分一百八枝。十三世纪时，印度诗人拉喀迷迦罗及藏族译师匈·多吉坚赞译为藏文并校订。

དཔག་བསམ་ཤིང་། ཙོང་ཁའ་ས་ བཀྲེལ་ དེ། འབྲས་བུ་ དང་ ལོ་མ་ ལས་ ཟས་ ཚོས་ འགྱུར་ བའི་ ཤིང་ཞིག 如意树。神话所说的一种果实可食，叶可作衣的宝树。ཞིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཇ་ ཙམ་ཅན་དང་གསེར་ཤིང་ངོ་།

དཔག་ལམ་པ། དཔོག་པའི་འདུས་པ།

དཔང་རྟུ། (རྟིང) ཐན་ རྩེན་ ཁ་ འཆམས་ མཐུན་ གྱབ་ཀྱི་ཚོད་དན་གན་ཞིག་ ཐེག 协定，契约，合同，券。

དཔང་བརྒྱད། སྔར་ཀོད་ཡ་ཐན་ རྩེན་ གཉིས་ ཀྱི་ བའི་དན་དཔང་ བཞི་ བཞི་ རྟེ་ བརྒྱད། 八证。古代西藏审理案件时，诉讼双方各请四个证人，合名八证。

དཔང་རྟགས། ཚད་མར་འཇིན་ཅང་ བའི་ རྟགས་ མཚན། 证据：དཔང་ རྟགས་ ཁྱངས་ བཙན་ ཡོད་ པ། 有确凿的证据。

དཔང་བསྟོད། བསྟན་པའམ་ དགར་ ཐུགས་ རྩྭང་ བའི་ ལུ་ སྲུང་ རྣམས་ དཔང་ བསྟོད་ པ་ རྟེ་ གཟིངས་ བསྟོད་ཅིང་པ། 礼赞。赞颂佛教和护法。

དཔང་ཚིག། 名词。(1)བར་ མིའམ་ གཉའ་ བོ་ རྟེ། ཐུགས་གཉིས་དབར་དུ་ བའིན་ རྟུན་ ཀན་ འཁྲིད་ ཅིང་ མི། 证人，中证，见证人，བའིན་དཔང་། 确证，证

人。མི་དབང་། 人证。 བར་དབང་། 中证。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མགོ་འཕྲུ་བ་དང་། 同姓。 ཁས་ལེན་པ། ཆ་འཇོན། བར་མི་བཅས་སོ། (2)ཆོལ་བ་གཉིས་ཀྱི་རྩོད་པའི་ཐུལ་ཚམ་ མམ་ ལེགས་ རྟེས་ཀན་འཕྲེད་ཀྱི་གང་ཟག 裁判者，中证人。裁判立敌双方争执的胜败或是非者。

དབང་འཛིན་བ། བར་ཀྱི་ཆེ་བཞིར་འཇོག་ བོས་པ་སྟེ། རྟགས་དང་ཐུ་མཚན་ཁྱད་པར་བར་འཇོད་རྣང་བཞམ་འཇོག་དོས་པ། 适宜作证人，可以为证：དང་པོ་ཚད་ལྡན་ཀྱི་ མི་ དེ་ དབང་ འཛིར་ བ་ཞིག་ཡིན། 那个公正的人可以为证。

དབང་བྱིད་པ། བར་དབང་བྱིད་པ། 作证，充当证人：ཕན་ཚུན་བར་འདུམ་ཀྱི་དབང་བྱིད་པ། 充当调解争端的证人。

དབང་བྱུད་ཁྲིས་བཅོད་པ། རབ་བྱང་ལྟ་བའི་ མེ་ཏོ་ལོ་ ཤ་འཁྲངས་པའི་ བོད་ཀྱི་ལོ་ ཙྪ་ བ་ ཞེག་ སྟེ། འདིས་ཚད་མ་ཀུན་ལས་ བཏུས་པའི་འཁྲིལ་པ་ ཐུལ་དབང་བྱུས་མཛད་པ་དང་། དུས་འཁོར་ཀྱི་བཤད་བྱུང་ལྡིང་ བོ་ སྟང་ བ་ལ་ སོགས་ པ་ བསྒྱུར་ ཤིང་། ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ་སོགས་ བཅུམས། 邦·洛追登巴。译言坚慧译师。生于公元1276年，曾译印度佛学家佛慧所著《集量论注疏》和《时轮经义疏·显真论》，并著有《三身明论》等。

དབང་འཇུག་ལ། དབང་ བོར་འཇོག་བའམ་འཁྲིད་པ། 置证，引作证人：ཉིག་ ཉི་ དབང་ འཇུག་ཕྱོ་བྱ་ མནའ་ཆོག 指日为证。对天发誓。发誓时用语。

དབང་སར། རཚང་དང་མཐོ་ཚད་དང་ཁྱེད་དང་ཁྲེན། 名词。高低，高度。物体竖立的长度：ཕོ་ བྲང་ དབང་ཐུ་ མཐོ། 宫殿高耸。དར་ཆེན་ དབང་ཐུ་ རིང་། 大旗高立。སྐུ་ ཁཐུགས་ དབང་ཆེ་བ། 身体高大。དཀྱ་དབང་རི་ལས་ མཐོ། 威望地位比山高。ཐལ་ཁྲི་ དབང་ མཐོ་བ། 高床。གདན་བཀྲ་དབང་ མཐུག་ པ། 坐垫的架子不矮。འཕོལ་གདན་ དབང་ དམའ་བ། 坐垫很薄。

དབང་ དཀྲལ། མཐོ་ཚད་དང་རིང་ཚད་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 横竖。高度和长度。

དབང་ བསྙོད། མཐོ་བར་ བསྙོད་པ། 推许，赞赏，称赞：དབའ་ བོའི་ སྙིང་ བཟང་ ལ་ དབང་ བསྙོད་ཆེན་པོ་བྱས་པ། 赞赏英雄行为。

དབང་ ཞེང་། མཐོ་ཚད་དང་ ཞེང་ཚད་ གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 高宽。高度和宽度。

དབའ། འཇིགས་པ་མེད་པའི་སྙིང་སྟོབས་ཟམ་བར་ ཤུགས། 名词。雄健，勇武。无畏的勇气：དགྲ་ བོའི་དབའ་ ཞུམ་ པར་ བྱེད་ པ། 慑服敌人气焰。རྟ་ གཅིག་མཆོག་ཀང་ལ་མི་ ཚོད། མི་ གཅིག་ དབའ་ ཡང་དགྲ་ མི་ ཐུབ། 快马一口气翻不过山，勇士一个人胜不了敌。

དབའ་ཅོང་བ། པ་རོལ་ བོའི་ སྙིང་ སྟོབས་ ཞུམ་ པར་ བྱེད་ པ། 焰伏，镇慑，威胁，压倒气焰：མི་དམངས་དམག་ གི་ སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་ པོས་ དགྲ་ བོའི་དབའ་ ཅོང་ བ། 人民军队的强大威力压倒了敌人的气焰。

དབའ་ རྒོད། དབའ་ གཏམ་ སྟེ་ དབའ་ པོ་ ཅི་ ལྟེ་ ཁྱེ་ གྱི་ གཏམ། 大言，夸大的话：རང་ གིས་ མི་ འཇོན་ བཞིན་ དུ་ གཞན་ལ་ དབའ་ རྒོད་ བས་ ཅི་ ལ་ ཕན། 自己不能胜任，说大话有何益处？ དབའ་ རྒོད་ གཡུ་ འབྱུག་ གྱི་ རྔ་ རེད། 豪言壮语如雷灌耳。

དབའ་ རྒྱུད་ ཚ་ ཐོ། ཅེར་ ཀ་ ཚ་ ཐོ་ཅམ་ འཇོན་ མདོག་ གི་ ཆུལ། 冒充行家，假装精灵：མི་ ཤེས་ ཤེས་ མདོག་ གི་ དབའ་ རྒྱུད་ ཚ་ ཐོ་ བྱེད་ པ། 不懂装懂，冒充行家。

དབའ་ ཁ། ཐུལ་ ཁ། 胜利。

དཔའ་སྐོང་བ། སྙིང་སྟོབས་ཆག་པ། 沮丧，志气消沉；དཀའ་ཆེས་མཐོང་ཙམ་གྱིས་སྐད་མ་གང་ཡིན་དཔའ་སྐོང་བ། •是懦夫见到困难就会沮丧。

དཔའ་རྩེད། དཔའ་ཆེ་ཞིང་ངང་པ། 勇猛，猛厉，英武。

དཔའ་རྒྱས་པ། སྙིང་སྟོབས་འཕེལ་བ། 意气风发，勇气振奋；དགྲ་བའི་གནས་ལུགས་གསལ་བོང་ཤེས་རྟས་ངང་དམག་གི་དཔའ་རྒྱས་པ། 摸清了敌人底细，我军斗志更加振奋。

དཔའ་ངར། དཔའ་དང་ངར་གྱི་བསྡུས་ཚིག 勇气，锐气。豪迈的气魄；དཔའ་ངར་སྟོབས་ལྡན། 雄壮。英勇健壮，气势强大。དཔའ་ངར་གྱིས་ཆུ་ཤིག་འགོག་གཅས་ཐྱེད་པ། 英勇抗洪。དགྲ་བའི་དཔའ་ངར་ཙམ་སུ་འཇམས་པ། 挫折敌人锐气。དགྲ་དབུང་ཚམ་འགོ་མ་ཐུང་བར་དུ་དཔའ་ངར་ཞུམ་མེད་ཀྱིས་འཇིང་རུང་ཐྱེད་པ། 英勇顽强地一直战斗到敌军溃败为止。

དཔའ་ངར་བ། དཔའ་ངར་ཆེས་ཆེར་འབར་བ། 奋勇，奋发，奋力。

དཔའ་རྩམ་ཆེ། སྙིང་སྟོབས་ལྡན་ཞིང་འཇིགས་སུ་རུང་བའི་རྣམ་པ་ལྡན་པ། 勇猛，凶猛，有威可畏；ཕྱི་རྟགས་བལྟས་ཆེ་དཔའ་རྩམ་ཆེ་མདོག་ཁ་ཡང་དེན་ལ་ཁྱེ་ལས་སྡུར། 外貌看来凶猛，其实比狐狸还怯懦。

དཔའ་ཤུགས། དཔའ་བའི་རྟགས་ཚུལ་ལས་བཅོ་དབྱིབས། 雄姿，英气。勇猛的姿态。

དཔའ་ཤུགས་པ། སྙིང་སྟོབས་ཞུམ་པ། 气馁，锐气消退。

དཔའ་སྒྲིང་། འཇིགས་པ་མེད་བའི་ སྙིང་ སྟོབས། 英勇，胆量十足；ཐང་ཡངས་ བའི་ དགྱིལ་ རས་ དཔའ་ སྙིང་བསྡུར། 广场上比英勇。དཀའ་ངལ་འཇམ་ དོགས་ མེད་ པ་ དེ་ དཔའ་ སྙིང་ མངའ་ བའི་ངང་ཀྱིས་རེད། 不怕困难就是很有胆量的表现。

དཔའ་སྐེམས། དཔའ་སྙིང་ཆེ་བའི་ཁེངས་རྒྱས་ སམ་ བྱེད་པ། 豪放，强横，矜骄；ངང་ཚུལ་ དང་ མི་མཐུན་པའི་དཔའ་སྐེམས་བྱེད་པ་དེ་གང་མི་ འཆར་བའི་རྒྱུ་རེད། 妄自矜骄，招人讥笑。

དཔའ་གཏུམ། དཔའ་ཞེང་ དག་ པ། 凶勇，勇猛，英武。

དཔའ་སྟོབས། ངང་ཤེས། 勇气，雄心，壮志。

དཔའ་བཀྲལ། དཔའ་བའམ་སྙིང་སྟོབས་ཅན། 英雄，勇士。

དཔའ་ཐལ་བ། དཔའ་ཆེ་དྲག་ པ། 鲁莽，粗率，冒昧；ལས་ཀ་ཁྱེད་སྐང་དཔའ་ཐལ་བ། 作风鲁莽。ཁྱེད་ངང་གིས་བཤད་པ་ དེ་ དཔའ་ ཐལ་བའི་ སྐད་ཆ་ཞེག་རེད། 你说的是一句冒昧的话。ཅ་པ་དཔའ་ཐལ་ཐྱེད་མི་རུང་། 不可鲁莽从事。

དཔའ་རྒྱ། དཔའ་ བ། 英雄，好汉。

དཔའ་དམ། སྐེད་ཀྱི་རིང་བ། 柳叶大刀，长腰刀。

དཔའ་དར། དཔའ་བའི་གཞིགས་བཟོས་ སམ་ ཀྱ་ དགའི་དར། 英雄带。古代发给英雄的一种奖品；ཀུན་བོར་དཔའ་དར་གཡོགས། སྐྱང་ཀྱ་ཆ་ ཐང་ བཏང་། 对贼发奖，对狼放生。喻敌我混淆。

དཔའ་རྩེགས། དཔའ་ཡོད་བའི་ང་རྒྱལ། 豪强，骄盈。恃势骄傲；དཔའ་རྩེགས་ཀུས་དན་ཡས་ ཅི་ ཅི་ཐུབ་ཁ་ཡོད། 若果恃势骄傲，就有失败的危险。

དཔའ་སྡེ་གསུམ། སྲོང་བཙན་ སྒམ་ བའི་ སྤོབས་ བོད་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱང་དན་ཀྱང་ཤར་བར་ཀྱི་ས་མཚམས་ སྐྱང་བའི་ སྟོད་ སྐེད་བར་ གསུམ་ཀྱི་དམག་སྡེ། 戍边三军。松赞干布时戍守西藏西北至东北边境一线以防吐谷浑、羌族和汉族的三支吐蕃军队。

དཔའ་བ། ●ཀུས་བའམ་ ཚད་པ། 副词。敢于，勇于，无畏；འགན་ཁྲིར་ཆེན་ བོ་ ལེན་ དཔའ་ བ།

勇于承担重大的责任。དང་གི་ཐས་ལ་ཆུང་ཐུ་གས་ཆང་ལེད་ཅན་ཡིན་ཏེ། 敢于敞开发表自己的意见。དགྲ་བོ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཁས་ལ་འཐབ་འཛོང་བྱེད་པར་དབང་། 敢于同强敌作斗争。རྒྱལ་ཁ་ལེན་དབང་། 敢于夺取胜利。

●སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་འཛེལ་ཆ་ཅ། ཕྱིང་བརྟན་པ། 名词。勇敢，勇气。གཡུལ་སར་དབང་བ་མེད་ན་ཐམ་ཙུ་ལས་ མེད། 在战场上没有勇气，只有失败。

དབང་བ་བཅོམ་པ། དབང་ བོ་ བརྟན་ པ་ དང་འདྲ།

དབང་བ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཐབས་བསྟོད། ཐོག་བསྟོད་ཀྱི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གཅིས་ཤེག་ཏུ། བསྟོད་ཡུལ་དབང་བ་ ཕུན་ ཚོགས་ ཅན་ ཞིག་ ལ་ རྣམ་ པ་ སྣོན་བརྗོད་ཀྱི་ཁྲལ་བྱས་ནས། དོན་དུ་དབང་བ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟོད་ པའི་ ཆུན་ཞིག 勇猛隐赞。对于有胆气者表面故作贬抑之词，实乃赞其勇往豪迈的修辞方法。隐赞修饰法之一。

དབང་བའི་ཀ་མས། ཐམས་ལྡན་ཀྱི་ ཆུན་ ཀྱི་ ནང་ གཅིས་ཤེག་ཏུ། ཆུ་མ་བསྒྲུབས་པར་འདོད་དོན་ཆེན་པོ་ གྲུབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ ནང་ བློ་ བ་ ཁྱད་ འཕགས་ ཅན་འཛེལ་བའི་ རྣམ་འགྱུར་ དབང་ ཐམས་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞིག 豪迈姿态。毫勉求得难得之事，内心高傲，现为骄姿豪气的修辞方法。姿态修饰法之一。

དབང་བར་འཇོག་པ། 〈ཀུརྟཀ〉ཏིང་ངེ་ འཛིན་ ཞིག་ཀི་མིང་། 健行，健相，万行总称，健行三摩地。梵音译作首楞伽摩、首楞严。佛书所说一种定的名称。

དབང་ཕོ། 名词。(1)སྙིང་སྟོབས་ ཅན། 英雄，勇士，豪杰，好汉，ཁ་གས་མེད་དབང་ཕོ། 无名英雄。དབང་ མེད་ ཀུང་ དབང་ ཕོའི་ རྩལ་ དང་། ཆོས་མེད་ཀུང་ཐུ་མའི་ཏུལ། 无勇充好汉，无法充上师。 喻以假冒真。 ཁོ་ ཆོད་ ཐོའི་ ནང་ གི་ དབང་ ཕོ་དེ། ཡིན་མིན་འགག་ལ་གཏུགས་ན་ གསལ། 男儿是否英雄汉，关键时刻见分晓。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུད་མེ་དང་། འཇིགས་མེད། ཐམ་ང་མེད། སྙིང་སྟོབས་ཅན། བསྙིང་བྱས། གཏུམ་པའི་དཔུང་པ་ཅན། སྟོབས་ཆེན། བརྟུལ་ཞུགས་ཆེད་པ། གཡལ་བྱང་འཕྲོ། རྣམ་གཙོ་བོ། ཆོས་པ་ མེད། ཁྱམ་པ་མི་མངའ། ཞི་སྡང་ལྡན། གཡུལ་ངོར་བརྟན། གཡུལ་ན་བརྗིད་བཅས་སོ། (2)འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཆེན་བོ་བཞིའི་ཡ་ ཕུལ་ སྐྱབ་ དབོན་ དབང་ བོ་ སྟེ། ཆུ་ གར་ རྒྱབ་ ཐོག་ས་ ཐབ་ བྱས་ རྣེ་ ཆེའི་ རིག་ བྱེད་ ཡན་ ལག་ བཅུད་ ལ་ བྱང་ ཆུབ་ པ་ སྐན་ པ་ ཆེན་ བོ་ ས་ ཅང་ ཀ་ གས་ བྱ་ དང་། ཕུམ་རིན་ ཆེན་ དངོས་ གྲུབ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐས་ ཤུ་ འཕྲུངས། དཀྱང་ ས་ ཆུང་ དྲུའི་ དྲུ་ རན་ བྱམ་ རེའི་ ཆོས་ རིག་ བྱེད་ བཞི་ ཁོ་ བའི་ ཡན་ ལག་ བཞི། ལས་ དྲུག་ སོགས་ ལ་ མཁས་ པར་ སྐྱངས། ཁྱད་ པར་ དུ་ ཡབ་ ལས་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ བསྒྲུབས་ པས་ ཆོགས་ མེད་ དུ་ མཁྱེན། ཕྱི་ བའི་ བསྟན་ པ་ ལ་ ཞུགས། གསུང་ སྙན་ བས་ རྣ་ དབྱངས་ སུ་ གཏགས། ས་ རྟེགས་ རྣ་ པ་ སྐྱ་ བའི་ ལུགས་ ལ་ མཁས་ པར་ གྱུར་ ནས་ ནུ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ནང་ བའི་ བརྟེ་ དཔེ་ ཆོས་ དང་ བཅད་ པས་ རྣ་ དབྱངས་ ཆུལ་ དེ་ ནང་ བའི་ ཁྱད་ ཆོས་ ཅན་ ཐུབ་ པ་ བསྒྲུབས་ ནས་ ཕྱི་ བའི་ ལུགས་ སུ་ བསྒྲུར་ ཕྱོགས་ སུ་ རྟོད་ པར་ ཐེབས་ པ་ ལས། སྐྱབ་ དབོན་ ཀུ་ སྐྱབ་ ཀྱི་ སྐྱབ་ མ་ འཕགས་ པ་ ལྟ། རྣ་ དབྱངས་ དང་ ཕྱི་ ནང་ གི་ གྲུབ་ མཐའ་ རྟོད་ པར་ ཐེབས་ ནས་ རྣ་ དབྱངས་ ཚར་ བཅད་ དེ་ ནང་ བའི་ ཁྱད་ ལུགས་ ཀུ་ བསྒྲུར། ཕྱི་ ཤུ་ དབལ་ མཁོན་ ཀུ་

སྐྱབ་ཡབ་སྐས་ཀྱི་སྐྱབ་མ་མཛད། ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་སྡེ་ངག་སོགས་རིག་ཅིང་ཤེས་ཀྱང་མཁས་པར་གྱུར། མཚན་དཀོན་རོག་འབངས་ཞེས་གྲགས། སྔར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་གནོད་པའི་ལས་བྱས་པ་རྣམས་ བཤགས་ པའི་ ཚེད་ རྒྱས་ ར་བས་ ལ་ བསྟོད་ པ་ བརྒྱ་ ཙ་ བརྒྱད་ཀྱིས་མཚོན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཕྱི་ དང་། ཁྱད་པར་དུ་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཚན་པོ། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ལ་ འཇུག་པ། ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྡུས་ པ། དེའི་ངང་འཕྲལ་སོགས་རིག་པའི་གནས་ལྔའི་ གཞུང་མང་དུ་མཛད་པར་གྲགས་སོ། 马鸣。古印度四大士之一。佛灭后约六百年，生于西印度。父狮子密是大名医，母宝成。 幼学婆罗门四吠陀经、四吠陀支、四吠陀节及六业等， 又随父学医。信奉异教，精通有常之论， 驳倒西印度佛教学者，使改信异教以毁佛法。 往游南印，与龙树弟子圣天辩论内外之宗，负而改信佛教，为龙树师弟弟子，精通内学及诸异教诗韵之学，更名三宝仆从， 著《佛本生行传一百八赞》，以忏破佛之业，马解其语，故号马鸣。别著有《医学八支大论》、《八八支论》、《八支集要自注》等甚多。

དབའ་བོ་དཀར་པོ། རྩི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་དྲག་ཚད་དང་། ཚད་རིམས་ལ་ཞན། 商陆。商陆科药用草本植物名。味苦， 性凉，功能清热解毒、治瘟疫。

དབའ་བོ་མཁའ་འགྲོ། རིག་པ་འཛིན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་མོ། 勇士空行。密乘所说持明男女。

དབའ་བོ་དགྲ་འདུལ། ཡ་ང་ བག་ ཚ་ མེ་ ཅིང་ པའི་དེའོ། 勇士制敌。意谓给对方以狠击。

དབའ་བོ་གཅིག་པུ། འཁོར་དང་ཡུམ་མེད་པའི་ཡི་དམ་སྟེ། 一勇本尊，独雄本尊。无上密乘中没有眷众和阴体的本尊，འཇིགས་བྱེད་དབའ་བོ་གཅིག་པུ། 单身大威德。

དབའ་བོ་ཆིག་རྒྱབ། དེད་ ཀུན་ འཇོམས་ ཐུབ་ པའི་སྨན་ཞེག 万应丹。能医百病的灵丹妙药。

དབའ་བོ་ཆེན་བོ། (1)རྩི་སྨན་ཀྱི་ཙ་བའི་ཁྲང་སྟུ་གཅོག་གེང་ཟུང་ཆེན་ཆིག་ཐུབ་ཀྱང་ ཟེད་ དེ། རོ་ཁ་ལ་བཟླ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་དྲག་ཚད་དང་ཚད་རིགས་སེལ། 见肿消。天南星科药用植物块根。味苦涩，性凉， 功能清热解毒。(2)བོང་ང་ནག་པའི་མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི། 大雄片。黑乌头异名。

དབའ་བོའི་ལྷག་གི་ཚུལ་ཁྲིམས། ཞལ་ཁྱི་ བཏུ་ དྲུག་ གི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ། རྒྱ་དྲས་དང་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲབ་ལ་ཐལ་རོལ་ཀྱི་ཆོལ་བ་བྱུང་ན་ ཞི་ དྲག་ ཐབས་ རྩལ་ གང་ མཁས་ཀྱི་རྣོལ་ནས་ དག་ བོ་ འདུལ་ ཤུགས་ ཀྱི་ ཁྲིམས། 英雄猛虎律。古代西藏法典规定在遭受外敌进攻时， 用和平的或武力的手段制伏敌人的一些措施。古代法律十六条之一。

དབའ་བོ་བཀྲ་ལ། (མཚན) ཀུར་ཀུམ། 坚定勇士。红花的异名。

དབའ་བོ་རྡོ་རྗེ། (མཚན) བདེ་མཆོག 勇金刚。胜乐的异名。

དབའ་བོ་ གོ་རྒྱག་ ལག་ ཐྲེང་ བ། རང་ བྱང་ ཆུབ་པའི་ཤེང་ཏི་ ལོངས་འཕྲུངས། ཞུ་ནག་པ་སྐུ་ཐེང་ཆུབ་པ་མི་ བསྐྱོད་རྡོ་རྗེའི་ཐུབ་མ་ཡིན། ཁོང་ གིས་ སྐྱེ་ བྱག་ལྟ་ ལུང་ ཀྱི་ གདན་ས་ བསྒྲུངས། སྐྱོད་ ཨཻ་ཀ་འཇིལ་ཆེན་དང་། རྟོག་ཡིག་ཤེས་ཀྱི་ ཐུབ་ པ་ དེ་ ཡིན། ཁོང་ གིས་ བྱས་ བཅོས་ ཨང་ དུ་ ཆུ་མས། རང་ བྱང་ དག་ པའི་ མེ་ སྐྱག་ ལོངས་ ཨདས། 巴宾·祖拉成瓦(1504—1566)。藏传佛教噶玛噶居黑帽系第八代转世活佛弥觉多吉弟子名。主持洛扎拉隆寺，有《入行论大疏》、《历算论》、《宗教史》等书传世，著述颇多。

དབའ་བོ་ཚེར་ཅི། རྩི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་

ཀཱ། ཀུ་རྡེས་བཤིལ། རྒྱས་པས་རིམས་ཆད་དང་། དུག་ཚད་ལ་ལན། 黄商陆。商陆科药用植物名。味苦，性凉，功能治瘟疫、清热解毒。

དབའ་བའི་གད་མོ་བརྒྱད། ཏ་ཏ་བཟྱགས་བའི་གད་མོ་དང་། ཏེ་ཏེ་དཀྱེས་བའི་གད་མོ། ཏེ་ཏེ་ཟེག་བའི་གད་མོ། རྩ་རྩ་ཐེལ་ཀྱེས་གཏོན་བའི་གད་མོ་བཅས་བརྒྱད། 勇士八笑声：哈哈，威胁笑；嘻嘻，欢喜笑；嘿嘿，逗引笑；吓吓，逼凌笑。

དབའ་བའི་སྐྱེས། (ཤངས) ཁྱབ་འཇུག 勇士种。遍入天的异名。

དབའ་བའི་དྲིལ་ཁྲ། དྲིལ་བྱའི་ཁྲ་ཐུགཊ་ཅིག 勇士铃。外表铸有半满缨络花纹者。

དབའ་སྐྱོ་ཁོག་མེད། རྡོང་སའམ་སྙིང་སྟོབས་ཞན་པ། 胆小，怯懦，没勇气。དབའ་བྱེ་ཁོག་མེད་ན་དག་ཆས་རྡེག་ཀང་ཅི་ཞེ། 没有斗争的勇气，武器优良有何益？

དབའ་མོ། 名词。(1)བྱེ་ཁོག་ཆེ་བའི་ཐུབ་མེད། 女英雄。(2)འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་བའི་ཡུམ་མོ། 空行母。佛书说的出世间佛母。

དབའ་རྩལ། ཡིད་ཀྱི་དབའ་དང་ལུས་ཀྱི་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 豪气，勇气。英勇的气概。གསར་བརྩེའི་དོན་དུ་དང་སྐྱེས་བྱེས་བཏང་གི་དབའ་རྩལ་འདོན་པ། 表现出为革命而牺牲的英雄气概。གཡུལ་ངོར་ཡང་ཡང་འགྱབ་བའི་མི། དབའ་རྩལ་སྙིང་སྟོབས་ལྡན་པར་གྱུར། 久经沙场者，勇敢又善战。

དབའ་རྩལ། དབའ་བའི་བཟོ་ལྟ། 豪气。英雄气派，英雄气概。སྐྱེས་ན་མཆི་མ་མི་གཅིར་བ། སྙིས་པ་ཙམ་ཡི་དབའ་རྩལ་ཡིན། 豪气男子汉，伤心不落泪。

དབའ་མཚན་བྱེད། སྐུ་སྟེང་སྐུ་སྐད་གཉིས་དང་། ཐར་ཆེན་ཐར་ཆུང་གཉིས། གོང་རས་སྐུ་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་སྡེབ་ཅིང་ཐོ་ལ་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་བཅོས་བའི་སྐབས་བོད་དུ་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་བྱ་གཞུག་རིགས་གཅིག 英雄六征。松赞干布时在西藏施行的一种表彰措施。用与众不同的服饰、用具等，对在战场上杀敌制胜的英雄，作特别的推崇和表扬。

དབའ་མཐོངས། སྙིང་སྟོབས་ཆེ་ལ་གཞས་མཁས་བའམ་ཡ་རབས་པ། 英明，英勇。དབའ་མཐོངས་རྒྱལ་བོད་ཀྱིས་མདུན་དུ་བསྐྱོད་པ། 奋勇前进。

དབའ་མཐོངས་རྟེས་གཟུམ། དབའ་ཆ་བ་དང་། གཞས་མཁས་པ། ཤེས་རྒྱུད་འཐམ་པ་སྟེ་གསུམ། 英勇、善谋而贤良。

དབའ་ཞུམ། དབའ་འཇམས་བའམ་དབའ་ཆག་པ། 胆怯，气馁，畏葸，退缩。

དབའ་རྒྱ། (རྡོང) དམག་སྤྱི་གཙོན་པ། 副帅，副指挥。

དབའ་ཡ་མེད། སྡུག་ཀྱང་འགྲན་མི་ཐུབ་བའི་དབའ་བོ། 无敌英雄。

དབའ་ཡང་དག ངོན་ཀྱི་དབའ་བོ་སྟེ་དབའ་བོ་དངོས། 真英雄。དབའ་ཡང་དག་སྐུ་རེད་དེ་རིང་ལྟ། 今天看看谁是真英雄。

དཀའ་རི། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲངས་སྐྱེ་ཤི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྗེང་དུ་ཡོད་བའི་རི་བོ་ཞིག 巴尔山。在四川省木里藏族自治县境内。

དཀའ་ལྕང། ཀྱིའི་ཡུ་བ་ལ་བཏགས་བའི་ལྕང་ཐག 刀柄，大刀环。

དཀའ་ཤོད། ཆ་བ་དབའ་ཤོད་དེ་རྗོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཐུང་དང་ཐུལ་མེ་རྡུལ་ཆུའི་སྟེང་ཐུང་དུ་ཡོད། རྗོང་མེ་དམངས་སྡེ་གཞུང་དེ་བའང་ཡོད། 巴宿。县名。在西藏自治区东部，怒江上游。县人民政府驻白马。

དཀའ་སྐྱང། མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲངས་སྐྱེ་ཤི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྗེང་ཁ་ལ་ཞིག 巴松垭口。四川

省木里藏族自治县一山口名。

དབའ་བས་མཚན། (མངོན) འཕང་བ། 凶猛花纹者。豺的异名。

དབར། བར་དང་འདྲ།

དབར་མ། བར་མ་དང་འདྲ།

དབལ། 名词。(1)བཀྲ་ཤིས་སམ་ཕུན་ཚོགས་དང་། གཡང་ངམ་བཅུད། 吉祥，福德，盛德；གཞི་བྱིན་གྱི་དབལ། 德望。ཚེའི་དབལ། 寿考。མཐུ་སྟོབས་ཀྱི་དབལ། 威德。(2)བོད་དུ་སངས་རྒྱས་པ་ཚོས་མདོ་སྡེ་དང་། ཡི་དམ། གཤེས་ཆེན་སོགས་ཀྱི་མིང་གི་ཐོག་མར་དང་། ཐུ་བྱལ་རྣམས་ཀྱི་མིང་མཐར་སྦྱོང་བའི་ཞེ་ཚོག་ཅིག 藏传佛教徒常在佛经、本尊、圣地等名之前，活佛喇嘛名字之后，加此字以表恭敬之意：དབལ་ གསང་ བ་འདུས་པའི་རྒྱུད། 《吉祥密集续部》。དབལ་རྡོ་རྗེ་ཉིགས་ཅིག། 吉祥金刚佛。དབལ་བསམ་ཡས། 吉祥桑耶寺。འཇམ་མགོན་ཐུབ་བཅང་ཀུགས་པ་དབལ་བཟང་པོ། 估主洛桑札巴吉祥贤。

དབལ་ཀྱི་དུ་བཅང་པའི་གོ་འཕང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྟེ། རྟོང་མའི་རིང་ལུགས་ལ་ཐུབ་ མཐའི་ བར་ ཚད་ མེད་ ལམ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ འདོད་ཆགས་ཆེན་པོའི་ལམ་ཁྱེས་འབྲས་བྱའི་དབང་བསྐུར་བས་ སྐྱང་གསུམ་འཕོ་ བའི་ བག་ ཚགས་ ཐུ་ བ་སྐྱབས་ཏེ་མི་ སློབ་པའི་ཐུབ་འཇུག་ འབྲས་ བྱའི་ ཚོས་ཉིད་ལྔ་ པོ་དབྱེར་མེད་ལྡན་གྱུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ སྐུ་ བཞི་ཡེ་ ཤེས་ལྔའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ ནོ། 具德普贤果位。佛位。旧派密乘所说依相续后际无间道，以大贪欲传授果位灌顶，净治三现往生微细习气，无二无别任运成就二十五种具备四身五智之果位法。

དབལ་ཕྱིང། ས་མིང་ཞེག ཤེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཇ་བ་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ཁོངས་མཛོད་དགེ་རྫོང་གི་ཤར་ཐུང་ན་ཡོད། ১৩২৬ ལའི་ ཟླ་ བ་བཀྲ་བར་ཀུང་ཚོའི་བཅོ་ཞིང་དམར་ དམག་ ཏུང་ སྐྱོང་ཁྲལ་ ཀྱི་ ལམ་ བར་ ས་ ཆ་ འདིར་ ཀུང་ཀུང་ཀུང་དཔུང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཅུས་ཀྱི་ཚོས་ཚོགས་ཤེག་འཚོགས་ནས་ཀུང་ཚོ་ཁམས་ཀྱི་ཁུལ་དུ་ གཏན་ཁེལ་ཡོད་ཅིང་། དམར་དམག་སྡུ་མཐུད་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ བཀྲོལ་ཏུའི་ཚོས་གཏ་བཅད་པ་རེད། 巴西。地名。在四川省阿坝藏族自治州若尔盖县东部。1935年8月，中国工农红军长征途中，中共中央在此召开政治局会议，批判了张国焘分裂中央的罪行，决定红军继续北上。

དབལ་ཁང་། དཔལ་སྐང་ཡང་རེའུ་ཁྲིད། རྒྱང་བོད་ཀྱི་རིགས་རྩལ་ཤེག་དང་དེའི་ཁྱིམ་མིང་། དེང་སྐབས་ཀྱི་བཞད་མཐོང་སྐྱེན་རྫོང་ ཁོངས་ སུ་ ཡོད། 拜岗。古西藏一氏族名及其聚居地名，在今西藏谢通门县境。

དབལ་ཁང་ཚོས་མཛད། གཙང་གི་བཞད་ཤང་ཕྱོགས་ དཔལ་ ཁང་ ཞེས་ བའི་ ཁྱིམ་ དུ་ འཁྲུངས། མཚན་དངོས་ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་ཀུ་ མཆོ་དབྱངས། ཅན་ སྟེམས་བའི་ རྣལ་འབྱོར་ པ་དག་ ལེག་ངག་ སྐྱེས། རྩོམ་པ་མི་ བསྐྱོད་ རྡོ་ རྗེ་ དང་དུས་ མཉམ་དུ་ བྱུང་བ་ ཞེག 拜岗倾则。十五世纪时藏族一译师名，生于后藏谢通门县夏巧地方拜岗家族。为藏文《正字语灯论》作者，与第八代噶玛巴·米觉多吉同时。

དབལ་ཁྱིམ། (མངོན) ཞྭཊྚལ་དམར་པོ། 吉祥室。红莲花、红优钵罗花的异名。

དབལ་གོས། (མངོན) (1)བད་ མ། 莲花的异名。(2)གང་ཙི། 松脂的异名。

དབལ་ཕྱི་ཀུན་དགའ་ རྩ་ བ། (མངོན) བསྒའ་ ཤེང་གི་ར་བ་སྟེ་ སྐྱེད་ ཚལ། 吉祥园。果园的异名。

དབལ་ཕྱི་ཤྲིང་ཅན། (མངོན) རལ་གྲི། 吉祥藏。剑的异名。

དབལ་ཕྱི་དྲམ་ཁྲ། ཙོན་དན་དཀར་ཐིའི་མིང་ གི་

ནམ་ཀངས་ཤིག 吉祥块。白旃檀异名。

དཔལ་ཕྱི་བདག (ཤངས) ཁྱབ་འཇུག 吉祥主。遍人天的异名。

དཔལ་ཕྱི་འདབ་མ་ཅན། (ཤངས) པད་མ། 吉祥瓣。莲花的异名。

དཔལ་ཕྱི་བྱ། (ཤངས) རྟ་སྒྲེ། 吉祥子。马的异名。

དཔལ་ཕྱི་མིང་ཅན། (ཤངས) ཤེ་ཤི། 吉祥名者。丁香的异名。

དཔལ་ཕྱི་མེ་ཏོག (ཤངས) ཀུ་ཏེ། 吉祥花。珊瑚的异名。

དཔལ་ཕྱི་ཚན་པ། (ཤངས) (1)ལུ་ ཁྱབ་ འཇུག 遍人天的异名。(2)ཙཱུ་ལ་དམར་པོ། 红莲花、红优钵罗花的异名。

དཔལ་ཕྱི་ལྷ་མོ། ལྷ་ མནའ་ ཅེ་ ཐག་ ཅིག 吉祥天母。密宗一护法女神名。

དཔལ་དགའ། (ཤངས) ཙཱུ་ལ། 祥喜。睡莲的异名。

དཔལ་མགོན། (1)གཤེ་བཤེས་ལྟན་ པའི་ རྒྱབས་ སམ་དཔལ་ལྡན་པའི་རྒྱབས། 圣主。尊严的靠山，对佛或皇帝的称号。 (2)ཆོས་སྐྱོང་མགོན་ པོའི་ མིང་། 护法神名。 (3)ཀ་ འཛིན་ སྐྱོང་ ཐོག་ས། 保佑，扶助：མ་ རིག་ལས་ ལྷའི་ མཁའ་ འགྲོ་ མཐུ་ སྟོབས་ ཅན། དཔའ་འདུན་མ་ ཁྱོད་ལ་དཔལ་ མགོན་ མཛོད། 威力强大的五位空行母，请予你英雄丹玛以护佑！ (4)སྐྱང་ ཞིག ཅོད་ ར་ ཐྱོང་ སྐྱེབས་ཀྱི་ གནས་ མཆིའི་ ཐུང་ ངོས་ དང་ ནུ་ ཅོས་ ལ་ ཙམ་ན། ཐུར་ གྱི་ མིང་ རྟེང་ ལ་ གནས་ ཏུ་ སྐྱང་ ཟེར། དེང་ སང་ གི་ མིང་ འདི་ ཐང་ ཁོག་ མཆིའི་ མིང་ ཏུ་ ཚིག་ ཐོག་ ཡབ་ དུས། འདི་ འདྲ་ ཞིག་ ཐྱིས་ པ་ དེ་ ཆུར་ བོད་ ཚིག་ དུ་ སྐྱུར་ རྒྱས་ དཔལ་ མགོན་ ཞེས་ གྱ་ བསྐྱར་ པས་ དེང་ སང་ དེ་ ལྟར་ གྱས། སྐྱང་ མི་ དམངས་ ཐིད་ ཀུཏུང་ དེ་ ལྟ་ ཐུང་ གནས། 班戈。县名。旧名为朗如宗。在西藏自治区纳木湖的北面和西面。“班戈”系由 བཀང་ ཁོག་ མཆོ་ 音译而来，而再由汉文转成藏文时书为 དཔལ་མགོན། 县人民政府驻普保。

དཔལ་མཆིག། (ཤངས) དབང་ལྡུག་ཆེན་ པོ། 吉祥颈。大自在天的异名。

དཔལ་ཐང་། དཔལ་ཁང་ལ་ཟྲོས།

རྡལ་ཤག་ཁྲི་དབང་ བོ། ཤག་ཏུ་ རྡེ་ ཐིད་ ཁྲི་ དབས་ དཀྱུ་ པ། 白尔·阿给旺波。译言吉祥语王。帕竹第司第九代。即明史所说班阿吉江东答巴。

དཔལ་ཚུ་བོ་དེ། ཚུ་ བོ་ དེ་ ལ་ ཟྲོས།

དཔལ་གཏེར། (ཤངས) རྣམ་ ཐས། 宝藏。毗沙门的异名。

དཔལ་ལྡན་ཁྲི་བ། (1)གཤེ་ བཟང་ཚན་ པོ། 威严，富丽：ཆུ་ ཁྲི་ བཀོད་ པ་ དཔལ་ ལྡན་ ཁྲི་ བའི་ ཁོ་ བོ་ ཐྱོག 装饰富丽的宫殿。(2)ཤངས་ ཆུས་ ཐྱེད་ མཆན། 佛，如来。

དཔལ་དི། ས་ མིང་ ཞིག ཡར་ འབྲོག་ དཔལ་ དི་ ལྷ་ བོད་ རང་ སྐྱང་ ལྡང་ ས་ ཀྱ་ དཀར་ རྩེ་ རྡོང་ གི་ ཐང་ ཐུང་ དུ་ ཡོད། 白地。又名羊卓白地。地名。在西藏自治区浪卡子县北部。

དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། ཐུ་ ན་ མེད་ བའི་ རྒྱུད་ རྣལ་ ཞེས་ དུས་ ཞེས་ པ་ མི་ འགྱུར་ བའི་ བདེ་ བ་ དང་། འཁོར་ ཞེས་ པ་ རྣམ་ གྱུན་ མཆག་ ལྡན་ ཀྱི་ སྟོང་ ཉིད་ ཡིན་ ལ། བདེ་ སྟོང་ གཉིས་ སུ་ མེད་ བའི་ དོན་ ཀྱིས་ དཔལ་ ཞེས་ བྱའོ། དེ་ ལྟ་ བུའི་ དུས་ ཀྱི་ འཁོར་ ལོ་ དེ་ ཉིད་ ཀྱི་ འཇིག་ རྟེན་ གྱི་ ཁམས། གང་ ཟོ་ ཇིའི་ ལུས། གཞན་ དགྱིལ་ འཁོར་ གྱི་ འཁོར་ བའི་ ཆོས་ སུ་ འཆར་ བའོ། 吉祥时轮。无上密乘一续部名。时谓大乐不变，轮谓空性最胜。空乐不二，是谓吉祥。此时轮分内外别三：外时轮谓器世间、内时轮谓金刚身、别时轮谓曼荼罗轮圆具足。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁམས་ གསུམ་ འཁོར་ བོས་ སྐྱུར་ བ་

དང་། མཆོག གཉིས་སུ་མེད། ཐབས་ཤེས་བདག་ཉིད། ཐོག་མ་ཐ་མ་མེད། ཐོག་མའི་མཐོན་པོ། དང་པོའི་སངས་རྒྱས། རྡོ་རྗེ་སེམས། རྩོམ་ལ་འདུས་པ། རྣམ་པ་ཀུན་མཆོག་ལྡན། རྣལ་འབྱོར། འཕེ་མེད། ཐུང་ཆུབ་སེམས། རིགས་ཀུན་ཁྱབ་བདག རིགས་མེད་པ། ཤེས་དང་ཤེས་བྱའི་བདག་ཉིད། ཞེ་ཤུ་རྒྱ་འཇུག་བཅས་སོ།

དབལ་གཀོང་། (མངོན) ཆུ་ཕྱི་ལོ། 瑞颜。癸酉年、水鸡年的异名。

དབལ་ལྡན། (1)དཀྱི་མཚན་ཉམ་ཅོན་ཏན་མང་པོ་ཅོང་བའམ། གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པ། 美丽，祥瑞，光荣，有德；དབལ་ལྡན་ཁྲི་མ་དམ་པ་རྣམས། 具德诸上师。(2)མདོ་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་མིང་གི་ཐོག་མ་དང་ཁ་སྐུལ་རྣམས་ཀྱི་ མིང་གི་ མཐའ་སྐྱོང་བའི་ཞེ་ཆོག་གི་དོན་དུ་ ཚོ་ བའི་ དབལ་ དང་ ཨདྱ།

དབལ་ལྡན་ཁྲག་འཐུང་། (མངོན) ཀྱེ་ དོ་ རྗེ། 具德饮血。喜金刚的异名。

དབལ་ ལྡན་ རྒྱ་ སྐར། (མངོན) དབལ་ དུས་ ཀྱི་ ཉ་ཁོང་ཁའི་དཀྱིལ་འཁོར། 吉祥星宿。时轮金刚坛场。

དབལ་ལྡན་ཨ་ཙེ་འཇིགས་པ། གསང་ སྔགས་ཀྱི་ སྐྱེས་དགྲའ་ཉི། ཉ་ཁོང་བའི་ཆོས་ཆུབ་ཏུ་ དོང་པ། ཉོན་ཅོང་ཁྱོད་ཆོག་ཤེས་པ། ལག་ལེན་ལ་ མཁས་ཤིང་ཐེམས་སྐྱོང་ཚོད་པ། ཐུབ་ཀྱི་ཆོག་དོན་ ལ་མཁས་ཤིང་སྐྱབ་ལ་བརྩོན་པ། ཕྱ་བའི་དོན་ལ་ མཁས་ཤིང་ཅུས་པ་རྣོགས་ པ། སྙིང་ རྗེ་ ཆེ་ ཁྱེད་ གཏོང་ལ་དགའ་བ་ སྙེ་ མཚན་ཉིད་དུག་ལྡན་ཀྱི་ཁྱ་ཨ། 具德金刚持。密乘阿阇梨。具备背弃轮回、少欲知足、艺高识广、大悲好施、通续部词义而修行勤勉、精正见至理而威力圆备等六种条件的金刚乘上师。

དབལ་ལྡན་མ། ལྷ་མོ་སྐྱིའི་མིང་། 天母，天女。密宗所说女护法神或本尊的总名。

དབལ་ལྡན་ཚངས་པ་རྒྱ་བཞི། འདོད་ཡོན་ལྔ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ། རོར་ཕྱུག་པ། ལྷང་རྟོགས་ཀྱི་ཆོས་འཕེལ་བ། འདི་ཁྱིར་བདེ་ཁྱད་པར་ཐོབ་བའོ། 吉祥四梵福：享妙五欲、货财富有、教法证法兴盛昌隆和今生来世安乐解脱。

དབལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས། པཾ་ཆེན་ ཞེང་ ཏེ་ ནི་ སུ་ ཁྱེང་དུག་པ་འདི་ ཉིད་ངབ་ཐུང་བཏུ་ གཉིས་པའི་ས་ རྣ་ལོངས་འཁྱངས། ངབ་ཐུང་བཏུ་གསུམ་པའི་ས་ ཚག་ལོངས་ཚོང་ མ་ཆན་ལྷང་ཀྱི་བཀའ་ ལྟར་ ཅེ་ ཅིན་ དུ་ ཁེབས། ལོ་དེ་ ཉིད་ལ་ཚོང་རས་གཡང་ཏེའི་ ཨཇའ་ས་དང་། གཡང་ཏེའི་ཐམ་ག་ སོགས་གཅིད་ བཅས་ཆེན་ པོ་ གནང་། ངབ་ཐུང་བཏུ་གསུམ་པའི་ ལྟགས་ཅི་ ལོངས་ པ་ ཅིན་ ཆོང་ ས་ ཁྲེས་པའི་ དཀོན་པར་ ཨདས། སྐུ་ ཕྱང་ གཅོང་ བཀྲ་ ཤིས་ལྟུན་ པོའི་ གདན་ ས་ ཁས་ གས་ སྒོང་ གས་ བཅས་ བཞས་ནང་ བཏུག 巴登也协(1738——1780)。译言吉祥智。第六世班禅额尔德尼。公元1780年，清乾隆四十五年，奉命至北京，居黄寺，赐玉册玉印，优遇有加，同年圆寂于北京，遗体运回后藏札什伦布寺。

དབལ་ལྡན་ལས་སྐྱོང་། ཐུང་ པོད་ ས་ གནས་ སྐྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ སྐྱིད་ བྱོན་ དང་ ཞབས་ པད་ ཀྱི་ མིང་ གི་ ལས་ སྐྱོང་ བའི་ ཆེ་ བསྟོད་ ཀྱི་ ཆོག 祥瑞护邦。西藏地方政府时代，常在司伦、噶伦等官名前附加的尊称。

དབལ་ལྡན་ལྷ་མོ། དབྱངས་ཅན་ལྷ་ མོ་ དབ་ ཏུ་ ཁྲོས་པའི་ ཆོས་ སྐྱོང་ ཞེས 吉祥天母。密乘中妙音天母化现忿怒形象的一尊女护法神名。

དབལ་ལྡན་ཡ་ཏེ་ཀ། ཞ་ ཏེ་ ཤའི་ ཆེ་ མིང་། 具德阿底峡。对阿底峡的敬称。

དབལ་སྒྲངས་དཀོར་བ། རྡེ་དགེ་དབལ་ སྐྱངས་ དཀོན་ པ་ ཐུབ་ བསྟན་ ཆོས་ ལུགས་ སྐྱིང་ ཞེས་ བ།

རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་མེ་ཕྱག་ལོར་མི་དུ་ཚེས་འབྱུང་གིས་ཕྱག་བཏབ། མདོ་རྒྱས་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོས་གྲྭ་བཅུགས་ཏེ་བཀའ་བཀྲུད་ཀྱི་གྲྭ་ཁའི་ཉེ་བར་གྱུར། 八邦寺。全名德格八邦·圣教法轮寺。公元1727年，藏族高僧司徒却穷所倡建，为噶居派讲修显宗密乘的主要经院之一。

དབལ་སྒྲལ་འཇིགས་མེད་ཚོས་ཀྱི་དབང་པོ། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་བའི་ས་འབྲུག་ལོར་བྱང་རྡ་ཆུ་ཁར་སྐུ་འཁྲུངས། དབལ་དགེ་བསམ་གཏན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་ཡང་སྐྱེས་དྲུ་ཅས་འཇིན་བྱས་ནས་མཚན་འཇིགས་མེད་ཚོས་ཀྱི་དབང་པོར་བཏགས། ཁོང་གི་སྐུ་ཚེ་ཉིལ་པོར་བྱ་བྱལ་ཀྱི་མཛད་པ་ བསྟུངས། ཁིད་ཡིག་ཀུན་ བཟང་ ཐུ་མའི་ ཞལ་ ཕྱང་ སོགས་ཐམས་ ལེན་ དང་ ཞལ་ གདམས་ ཀྱི་ སྐོར་ དང་། བྱམས་ཚོས་ཀྱི་འཁྲིལ་ པ་ སོགས་ གཞུང་ བཤད་ ཀྱི་སྐོར། གཏམ་བད་མའི་ཚལ་ཀྱི་ཁྲོས་གོར་སོགས་གཏམ་ཚོགས་སྐོར་ བཅས་ པོད་ ཙམ་ཡོད་ལ། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ མི་ཕག་ལོར་ འདས།

巴珠活佛·吉美却旺（1808—1887）。生于四川甘孜藏族自治州石渠县，被认为巴格·桑丹彭措的转世活佛，终身出世离俗，著有《普贤上师口教》、《弥勒法注释》及《出世法言·莲苑歌舞》等书。

དབལ་འཁྱིལ། (ཨཱིཥྚ)བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས་ 吉祥结，梵音译作室利靺瑳。八种瑞相之一。

དབལ་འབར། (1)གཞི་བཟློད་འབར་བའམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 光华灿烂，威光照耀。(2)རས་སྒུམ་སྒུང་བའི་རྩྭའི་སྒྲོན་མེའམ་ཤིང་གི་སྒྲོན་མེ། 火炬，火把。(3)རྩོང་ཞེག བོད་རང་སྒྲུང་ཕྱོངས་ཀྱི་ཤར་ཐང་ངོས་དང་ཆུལ་མེ་རྡུལ་ཆུའི་སྐྱེད་ཐུང་དུ་ཡོད། རྩོང་མེ་དམངས་སྐྱེད་གཞུང་དེ་དོ་དམར་ གང་ དུ་ཡོད། 边坝。县名。在西藏自治区东北部怒江上游，县人民政府驻东马塘。

དབལ་འབྱོར། (1)ཕུན་སུམ་ ཚོགས་ པའི་ འབྱོར་བ། 富饶，丰盛，富足。(2)དབལ་འབྱོར་རིག་པའི་ གོག་ལ་ སྐྱེ་ ཚོགས་ ཀྱི་ དངོས་ བཟེ་ གོད་ སྐྱེད་དང་། ཟས་ཡང་ གོད་ སྐྱེད་ཅིད་ པའི་ བྱ་ བའ་ ཟེར། 经济。经济学上指社会物质生产和再生产的活动。

དབལ་མར་མེ་མཆོད་ཡེ་ཤེས། རྗེ་བོ་ རྗེ་ ཐུ་ཀེ་ མཚན་ཀྱི་ རྣམ་གྲངས་ ཤིག 吉祥燃灯智。阿底峡尊者的别名。

དབལ་མིག (མངོན) མི་དགས། 不吉利。俄鬼的异名。

དབལ་མོ། 名词。(1)བྱང་ མེད་ མཚོག 美妇。(2)ཐུར་ཁུ་ གར་དུ་ བྱུང་བའི་གྲུབ་ ཐོབ་ བཅུན་ མ་ ཞེག 古印度一得成就者比丘尼名。(3)ཐུགས་རརྟག་གི་ཆུང་མ། 天母，吉祥天女。遍人天之妻。

དབལ་མོ་འོད་ཅན། རྗེ་བོ་ ཙུ་ རྟེ་ ཤའི་ ཁྲུམ་ རྒྱ་ རྒྱང་ཀྱི་ ཀུ་ ལའི་ ཆུལ་ བོའི་ བཅུན་མོ། 光耀吉祥女。阿底峡尊者之母，是古孟加拉国王后。

དབལ་མཛེས། གཟི་ བཟང་ལྡན་ ལ་ མཚང་བ། 华丽，华美。

དབལ་འཕེལ་བ། དགེ་ཞིང་ ལེགས་ པ་ རྣམས་ ཚང་བ། 昌隆，兴盛；སྡོམས་འབྱོར་ མངའ་ གྲང་ གི་དབལ་འཕེལ་བའི་ ཆུལ་ཁབ་ ཆེན་ པོ། 繁荣富强的大国。

དབལ་བཟང་ བོད་ཀྱི་ ཆོ་ སྒྲུལ་དང་། ཆོབ་ དབོན་ སོགས་ཀྱི་ མིང་ ཤར་ བའི་ ཚེ་ བཟོད་ ཀྱི་ ཚིག་ ཅིག 尊荣，贤德。佛教徒常在活佛等姓名之后用此一修饰语以表示尊敬之意；འཇམ་མགོན་ ཆོ་ བཟང་ གྲགས་པ་དབལ་ བཟང་ པོ། 文殊怙主洛桑札巴吉祥贤。

དབལ་ཕྱིད་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་ སྒྲུང་ ཕྱོངས་

ཁོངས་ས།·འཇོ་སྡོང་གི་དབུས་ཐུང་ན་ས་ཚད་ཅི། ཧཀཀཁ ཡོད། 巴依拉。山口名。在西藏自治区贡觉县中部，海拔4642米。

དཔལ་ཕྱལ། རྡོང་ཞེག ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཇེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ནུབ་ངོས་དང་འབྲི་ཆུའི་ཤར་འགྲམ་ན་ཡོད། རྡོང་མི་དམངས་ཐིད་གཞུང་དེ་མར་ཐང་ན་ཡོད། 白玉。县名。在四川省甘孜藏族自治州西部，金沙江东岸。县人民政府驻麻通。

དཔལ་མོན། (1)དཀའ་ཞིང་ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན། 威德，声望。(2)བཀྲ་ཤིས་སམ་ཕུན་ཚོགས། 祥瑞，喜庆，繁荣的气象；དཔྱིད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ཐོགས་ཀུན་ནས་ཤར་བ། 遍地春色。

དཔལ་གཡངས། དཀའ་ཞིང་ལེགས་པའི་སྐྱིང་བོའམ་བཅུད། 好运，福气。获得幸福的自然机缘。

དཔལ་ལྡན། དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོའི་བསྟན་ཆོག

དཔལ་ལྡན་དེ་རབ། རྒར་ལྷ་སར་ཏོར་ཆུ་བཏུ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་དཔལ་ལྡན་དུ། ཀྱིམ་རྡོང་བཅན་གཉིས་ཁུལ་ འཛོམས་པའི་དུས་སྟོན། 天母节。旧时，每年藏历十月十五日，抬着大昭寺吉祥天母像绕行八角街的赛神会。

དཔུང་། 名词。(1)གཡུལ་གྱི་ཚོགས་པ། 兵旅，师众，队伍；དབའ་རར་ལྡན་པའི་དཔུང་ཚོགས། 雄壮的队伍。རང་དཔུང་། 我军。དགྲ་དཔུང་། 敌军。(2)རྒྱབ་རྟེན་ནས་རྒྱབ་སྟོན། 依靠处，靠背山。རྒྱབ་ དཔུང་ བཟང་ པོ། 有力的靠山，坚强的后盾。(3)ཕྲག་པ། 肩膀，肩头；ལྟེས་ཀྱི་དཔུང་པ། 两肩。རིའི་དཔུང་པ། 山肩。山的头下腰上。གཡག་གི་དཔུང་བར་རི་དམར་བཏགས། 在牛肩上系着红缨。མགོ་ཐད་དཔུང་འཐུད། 出头还想露肩。意谓得寸进尺。ཁག་ཤད་ དཔུང་ཐུག 捉襟见肘。

དཔུང་རྐང་། ཕྲག་ཚིགས་ནས་ཀྱུ་ཚིགས་བར་ གྱི་ རྒྱས་པ་དེ་ལ་དཔུང་པ་ཞེས་ཟེར། དེའི་སྐྱབས་སུ་རྐང་མར་འབྲུང་བས་དཔུང་རྐང་ཅེར། 肱骨髓。自肩关节至肘关节间最大的骨骼肱骨中的柔软如胶的物质。

དཔུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར། (མངོན) དམག་ རྡེ། 军旅团体。军队、武装部队的异名。

དཔུང་གི་ཁྲི་མཆོག (མངོན)དམག་དཔོན། 军中众尊。将军的异名。

དཔུང་གི་རྩོལ་ཟན། དཔུང་རྡེ་སྐོང་བའི་བརྡ་ སྐ། 征兵令。调集部队的通知。旧译军书。

དཔུང་གྲོགས། (1)གཞོགས་ འདེགས་ དམག་ རྡེ། 友军。协同作战的军队。(2)རྒྱབ་སྟོན་ དམག་ རྡེ། 援军，后续部队。(3)དཔུང་འདེགས་ལས་རོགས། 助手，臂助，助伴。

དཔུང་མཁྲི། ལྟས་ཀྱི་ཕྱག་བའམ་ཕྱག་ཁོང་། 肩头。

དཔུང་རྒྱན། ལྟས་ཀྱི་དཔུང་པ་མཇེས་ཟྭེད་ཀྱི་རྒྱན་ཅ། 臂饰，臂环。臂上装饰品。

དཔུང་ཁྲད། དཔུང་དམག་སྡེད་གནས། 军营，营垒。

དཔུང་སྡིལ། མི་མང་ཐོགས་གཅིག་ རྡེ་བ། 纠合，连结，聚众；མི་ངན་དཔུང་སྡིལ་ཀྱིས་གཏེར་བཏགས་ཏེད་ མཁན་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་བ། 惩治聚众破坏的歹徒。

དཔུང་ངར་ཤ། དམག་དཔུང་དགེ་ཤུགས་ཆེ་བ། 劲旅。精锐部队。

དཔུང་རྩལ། དཔུང་ཤུགས་ཡོད་སྟམས་སྟོན་པ། 耀武扬威，炫耀实力；ས་ཐོགས་གང་ སར་ དཔུང་ རྩལ་བཏོན་འཇུལ་ཏེ་ རྡེག་ སྐྱོད་ ཅིང་། 到处炫耀实力，进行侵略。

དཔུང་བཅད་རས། (1)ཕུ་དང་མེད་ བའི་ སྐྱེད་ ཐུང་། 坎肩，背心。无袖短褂。(2)དཀའ་ཆོང་

མའི་ནུ་རྒྱབ་ཀྱི་རས། 比丘尼遮胸布。

དཔུང་བཙགས་དབང་སྒྲུབ། དཔུང་དམག་བཏང་ནས་དགྲ་བོ་དབང་དུ་སྡུད་པ། 征服。武力制伏。

དཔུང་འཇའ། རྒྱུ་ནད་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྒྱུ་ནད་ཐག་བའི་ཅ་དཀར་ལ་ཞུགས་ནས་དེར་གནས་བའི་རྩ་འཁྲམས་ཤིང་བྱ་བ་ཉམས་པ་ཞིག 肩痉挛。风疾之一，风邪侵袭肩部筋络，引起脉络萎缩瘫痪之症。

དཔུང་འཇུག དམག་མི་གཉེར་བ། 进军，征伐，出击；ཐག་རིང་དུ་དགྲ་བོ་དཔུང་འཇུག་ཐུས། 长征。

དཔུང་འཇུག་དམ་བཅའ། དག་ཐོག་དམག་དཔུང་གཉེར་རྒྱུར་སྐོས་དེན་བཅའ་བ། 誓师。军队出征前集会表示战斗决心。

དཔུང་གཉེན། (1)རྒྱབ་དཔུང་བཟང་བོ། 友军，亲兵。(2)རོགས་མཁོན་ཏེ་རྒྱབ་སྐྱོང་ཟེར་མཁན། 救助者，救星，依托处；མཁོན་སྐྱབས་དཔུང་གཉེན་ཅིའང་གཞན་གྱུ་མཆིས། 其他的救星谁个有？

དཔུང་རྟགས། ཐག་པ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཅོས་སུ་འདོགས་པའི་མཚན་མ། 臂章。佩戴在衣袖上部的标志。

དཔུང་སྟོབས། དཔུང་དམག་གི་སྟོབས་ཤུགས། 兵力；དཔུང་སྟོབས་དང་ཞིང་དག་པ། 兵力强盛。རང་ཉིད་ཀྱི་དཔུང་སྟོབས་ལས་ཐུང་བ་མ་མཆིས། 并非来自我军。

དཔུང་གདང་ཤིག་ཤིག དཔུང་གཤིབས་ནས་འགྲོ་ཚུལ་ཞིག 肩并肩，ཁོང་གཉིས་དཔུང་གདང་ཤིག་ཤིག་ཐུས་ནས་ཕྱིན་སོང། 他俩并肩而去。

དཔུང་མདུན་མ། རྩྭོན་དུ་འགྲོ་མཁན་དཔུང་ཚོགས། 先头部队。

དཔུང་འདེགས་པ། (1)དཔུང་ཚོགས་འགྲོ་བ། 开拔，出动。军队出发；གཡུལ་ས་དང་ཉེ་བར་དཔུང་འདེགས་པ། 把军队开赴战场附近。(2)ལས་རོགས་ཐེབ་པ། 辅助，帮助。

དཔུང་རྩྭ། དཔུང་ཚོགས་རྒྱུད་སྐབས་ལངས་པའི་ཐལ་འཚུབ། 征尘。军队通过时，脚下扬起的灰尘。

དཔུང་རྩེ། (1)དམག་རྩེ། 军队，武装部队。(2)མི་མང་བའི་ཚོགས་པ། 队伍。人群的行列。

དཔུང་རྩེབ། མི་མང་དཔུང་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་སྡིལ་བ། 纠合，集聚；དམག་ཚོགས་དཔུང་རྩེབ། 集合部队。

དཔུང་གཚོན་པ། དཔུང་སྟོབས་ཀྱིས་ཕ་རོལ་གཏེན་པ། 制敌，压倒敌军；མེ་རྒྱགས་དག་ཏུ་འཕངས་ནས་དགྲ་དཔུང་གཏེན་པ། 发射强大炮火，压制敌军。

དཔུང་སྐྱེན། དམག་དཔུང་གི་སྟོན་མའམ། ཁ་སྟོན། 救兵，援兵。增援部队。

དཔུང་པ། 名词。(1)ཕུས་ཀྱི་གྲུ་མ་ནས་ སོག་བའི་བར། 肩膀；མགོ་ལས་དཔུང་པ་མ་ཐོ། 肩膀倒比脑袋高。喻次第失常。ལག་ཟད་དཔུང་བར་ཐུག 捉襟见肘。དཔུང་པ་ཅོམ་པ། 炫耀力量，示威。དཔུང་པ་མཉམ་གཤིབས། 肩并肩。(2)དམག་རྩེའི་སྟོབས་ཤུགས། 兵力。

དཔུང་པ་སྐྱེས། (མངོན) རྒྱལ་པོ། 胄生。国王的异名。

དཔུང་པ་རྩད་བ། འགྲན་སྡུར་བྱེད་པ། 竞争，比赛，竞赛；ཁོ་གཉིས་རྒྱལ་ཁ་སྐས་ཐོབ་ཀྱི་ཚེད་དུ་དེང་སང་དཔུང་པ་དང་བའི་སྣང་རེད། 他们俩人为了决定谁胜谁负，现在正进行比赛。

དཔུང་བའི་མགོ་རྒྱས་བའི་མཚན་བཅད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཅད་ཤེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། སྐུན་བར་སྐྱ་བ་དང་ལེགས་བར་

སྐྱེ་བའི་རྟེན་སུ་མཐུན་པར་བྱས་པས་དབུང་མཚོ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ། 肩圆满相。如来顺受爱语及善言词，故感两肩圆满丰腴之相。三十二大丈夫相之一。

དབུང་བའི་འདབ། (མངོན) ལག་པ། 臂叶。手的异名。

དབུང་བོ། (སྡེ་ཚན) ཕུང་པོ། 堆，成堆的堆。累积在一起的物件。

དབུང་ཁ་ཆུང་། (མངོན) ཀང་དམག 小卒。步兵的异名。

དབུང་རྒྱལ། དབུང་པ་མཉམ་གཤིབས། 携手联合：ཚང་མས་ལག་གདང་དབུང་རྒྱལ་ཤ་སྟོ་ནས་ལས་ཀ་འབད་བསྡུན་ཆེན་པོ་ཤེད་པ། 大家共同携手、努力工作。

དབུང་དམག དམག་རྡེའམ་དམག་དབུང་། 部队。

དབུང་ཚ། དབུང་བའི་ལུག་ གཞུག་ནས་ ཐུང་ངུ་མོང་གསུམ་གཞལ་བའི་སང་ ཙོད་ བའི་ གཏུང་ ཚ་ཞེག་རྟེ། དེ་གཏུང་ན་ཆོ་ཚད་དང་། 肩脉。从腋窝下行三指处所有剖刺脉道名。剖此放血可治肺热和血分热病等。

དབུང་ཚིགས། དབུང་ལག་གཉིས་ཀྱི་རུས་མཚམས། 肩关节。肩和臂部二者中间的骨关节。

དབུང་ཚིགས་ཐུ། སོག་པ་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས། 藏医所说肩外穴。似在中医所说"肩骨禺"穴下方。

དབུང་ཚོགས། (1)དམག་ མི་ མང་ བའི་ ཚོགས་ བཅམ་རིགས་རྣམ་ མང་བའི་ཚོགས་པ། 队伍，军队。(2)དམག་རིགས། 军种。武装部队的类别。

དབུང་ཚོགས་ཙམ་ལག་ཅིཡི། འཁོར་སྐྱེལ་ཐུལ་ བའི་དབུང་རྟེ་རིགས་བཞེ་རྟེ། རྟའི་དམག་དང་། གླང་པོ་ཆེའི་དམག ཤིང་རྟའི་དམག ཀང་ཐང་ཀྱི་ དམག་བཅས་བཞེའོ། 四兵。转轮王的四种军队：马兵、象兵、车兵和步兵。

དབུང་འཇོམ། ཕུག་དབུང་མདུན་ ཀལས་ ཀལོན་ ཀྱི་ཀང་མོ། 肩窝。肩头凹陷处。

དབུང་ལ། འགྲན་ལའམ་ཁ་ཀཏུ། 敌对者，敌方，对手：དབའ་བའི་དབུང་ལ། 英雄的对手。

དབུང་རུས། ཕུག་པའི་རུས་པ། 肩骨，膊骨。

དབུང་རོགས། གྲོགས་ཅིང་མཁན་རྣམ་རོགས་པ། 助伴，同伴，朋友，帮手：ཁོ་ཆོད་གྱང་ཀྱ་དུ་ དབུང་རོགས་དགོས། 豪杰背后要帮手。

དབུང་ཤུགས། (1)དམག་དབུང་གི་སྟོབས་ཤུགས། 兵力。(2)ལག་པའི་རུས་ཤུགས། 臂力，肩力。胳臂或肩头的力量：ཁེས་ ཁྱང་ ཆེན་ པོ་ཕུག་སྟེང་ དུ་ སངས་ཀྱིས་འགྲུགས་པའི་དབུང་ཤུགས་ རྒྱབ་ པ། 猛地使出臂力把重担扛在肩头上。

དབུང་ཤེད། (1)དམག་ སྡེའི་ སྟོབས་ ཤུགས། 兵力。(2)ལག་ པའི་ རུས་ ཤུགས། 臂力：ཀྱང་ རྡོ་ ཆེན་ པོ་དབུང་ ཤེད་ ཀྱིས་ འདེགས་ པ། 运用臂力举重。ཤེད་སྐོམ་པོ་དབུང་ཤེད་ཀྱིས་གཅོག་པ། 用臂力砍伐粗大的木材。

དབུང་གཤིབ། དབུང་པ་མཉམ་གཤིབ། 并肩：དབུང་གཤིབ་ཀྱི་ངང་ནས་ མདུན་ ནས་ མདུན་ དུ་ སྐྱོད་པ། 并肩前进。དབུང་གཤིབ་མཉམ་འགྲིའི་ སྐོ་ནས་དང་ཐུས་ སུ་འཛེལ་བཞེན་ཡོད་པ། 正在蓬勃发展，齐头并进。

དབུང་གཤོང་། ཕུག་མཚམས་ཀྱི་ཀང་བ། 肩窝。肩头凹陷处。

དབུང་ཐུག ཐུང་ཀོ་བའམ་ཐུང་འཚལ་བ། 用肩臂撞人寻衅，惹事生非：གཞན་ལ་ དོན་ མེད་ དབུང་ཐུག་བཏང་ ཐུ་ཐུང་ཀོ་ཅིང་པ། 无故用肩臂撞人寻衅。

དབུང་གཡིག དབུང་ པ་ གཡིག་ གཡིག་ ཅིང་ པ། 耸动肩头，松肩：ཁྱད་ ཆེན་ འཁྱོང་ དུས་ དབུང་ གཡིག་ཡང་ཡང་བཏུབ་ན་ ངལ་ དུ་ རུང་། 背负重担，时时抖擞肩头，可以减轻疲劳。

དཔུང་རྟགས་པ། ཚོ་གཙང་ཚེ་དམག་རྡེ། 精兵，精锐部队。དཔུ་བོ་ཐེལ་གྱིས་གཏོན་ བའི་ དཔུང་རྟགས་པ་ཞིག་གཏོང་བ། 派出一支精锐部队制伏敌人。

དཔུང་། (རྟིང) སྐུ་དང་འདྲ།

དཔེ། 名词。(1)དོན་གྱི་གནས་ལུགས་གསལ་བྱེད་དམ་མཚན་ཉིད། 例，譬，喻，比况，释例；མཛེས་པའི་དབེ་བའུ་མ། 美丽如莲花。 ཟབ་པའི་དབེ་རྒྱ་མཚོ། 深如大海。 བརྟན་པའི་དབེ་རི་བོ། 稳重如山。མི་འདྲའི་ཕྱིར་ན་དབེ་མ་ཡིན། 不同，故不能为喻。 ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་དབེར་ན་ཁྱུ་སྐད་བཞིན། དུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དབེར་ན་གློག་ཕྱུ་བུ། 知识门类多如繁星，时间迁灭疾如电光。(2)ཚད་འཇོག་གཞི་དབེ། 范例，标准，榜样；བཟོ་དཔྱིབས་དབེ་དང་མཐུན་པ། 样式符合标准。ཁྱ་དབེ་ལྟམ་ལ་བཀབ་པ། 把幅样当鞋样。意谓生搬硬套，不辨是非。 ཁོང་ནི་ང་ཚའི་མིག་དབེར་བོས་པའི་མི་ཞིག་རེད། 他是我们学习的榜样。 རྒྱུ་མེད་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་དབེར་མི་སྲིད། 无因不可能有果。ཆུ་མེད་འཁྲུ་བ་ཚགས་པ་དབེར་མི་སྲིད། 无水不可能成冰。

དཔེ་སྐྱོན་ཅན། དབེར་ མི་ བོས་ པའམ་ དབེ་ དེ་ དང་ལ་སྐྱོན་ཡོད་པས་དབེར་འཇོག་མི་བོས་པ། 有过喻。譬喻不适当。

དཔེ་སྐྱོན་ཅན་མ་ཡིན་པ། དབེར་ བོས་ པའམ་ དབེ་ དོན་ལ་སྐྱོན་ བོས་ པ། 无过喻。譬喻适当。

དཔེ་ཁྱབ། (1)དབེ་ཚ་གསར་དུ་པར་འདེབས་པ། 出版，印刷。(2)མིག་སྟོས་ཀྱི་དབེ་པཅར་འཇོག་པ། 创造典型，树立榜样；རྩོལ་ཚད་བྱང་མ་སྐྱོང་བའི་ཐུས་རྗེས་བཅང་བའི་དབེ་སྐྱེན་ཉིད་པ། 创造空前良好的成绩范例。

དབེ་ཁང། དབེ་ ཚའི་ ཁང་ པའམ་ དབེ་ དེའ་ སྐྱ་ཚགས་ཡོད་པའི་ཁང་པ། 图书室，书店，书房。

དབེ་ཁྱག དབེ་ ཚའམ་དེའ་ཐྱག་ སྐྱེད་ ཀྱི་ ཁྱག་ མ། 书袋。装书的袋子。

དབེ་ཁྲི། དབེ་ ཚ་འཇོག་ མའི་ཁྲི་ སྐྱེགས། 书桌，书架。

དབེ་ཁྲིད། གཞན་ལ་དབེ་ ཚའི་ཆོག་དོན་ བརྡ་ སྟོང་ པ། 讲书，授课，教书。དགེ་ ཚན་ ཀྱིས་ སློབ་ཐྱག་ལ་དབེ་ ཁྲིད་ཅིང་པ། 老师向学生讲课。

དབེ་མཚན། (1)མཁན་ ངག་ ཤེས་ ཀྱང་ སེར་ སྐྱས་ གསང་ སྐྱེ་ མི་ སྟོན་པ། 吝惜秘诀。把窍门留一手，不肯传人。旧译吝文、师拳。 (2)(རྟིང) སྟོང་ ཚས། 器皿。

དབེ་ཚོག དབེ་ ཚ་ སྐྱོང་ བའི་ ཆོག 臭书，朽书。对书的贬词。ཁྱོད་ཀྱི་ དབེ་ ཚོག་ དེ་ ཁྱེད་ ཐོན། ངའི་ རྟེན་མཚོད་ སྐྱས་ལ་ བཅོག་པ་ ཤོར་ བོང་། 把你的那些臭书拿出去，以免玷污我的供品。

དབེ་འཁྲི། དབེ་ སྐྱེ་ མཚུངས་ སུ་ རིགས་ འཇེ་ ཅིང་ པ། 依例类推；སློབ་ སྐྱོང་ཅིང་ གཏས་ དབེ་ འཇེ་ ཐུས་ ཆོག 学习方法，可以依例类推。

དབེ་སྐྱགས། དབེ་ ཚ་ ཤེས་ མ་ ཤེས་ དགུ་ བཤེར་ གཏོང་བའི་ཐྱག་གས། 背诵。测验对书中文字熟记的程度；དབེ་ཐྱགས་ ལེན་ པ། 考试背诵。 དབེ་ ཐྱགས་ སྐྱོད་ པ། 应背诵考试。

དབེ་སྐྱེམ། དབེ་ ཚ་ འཇོག་ མའི་ ཤེང་ སྐྱེམ། 书架，书橱。

དབེ་ངན་པ། དོན་ དང་ འགལ་ བའམ་ མི་ བོས་ བའི་ དབེ། 喻不成，不堪作喻，举例不当。

དབེ་ཚ། ཤེས་ ཐ་ ཤེག་ ཐོག་ དུ་ བཀོད་ བའི་ ཐྱགས་ བམ་ མམ་ དེ་ པ། 名词。书本，书籍，经典；དབེ་ ཚ་ རྙིང་ པ། 古书，旧书。

དབྱི་ཚ་ཁྲ་ཚད་མ། དབྱི་ཚ་སོག་བྱའི་དཀྱུས་ལ་ཁྲ་གང་ཡོད་པ། 肘版，肘长经书。版面为一肘长的藏文书。

དབྱི་ཚ་མདའ་ཚད་མ། དབྱི་ཚ་སོག་བྱའི་དཀྱུས་ལ་མདའ་གང་ཡོད་པ། 箭版，箭长经书。版面为一箭之长的藏文书。

དབྱི་ཚ་བར་མ། པར་བཏུབ་པའི་དབྱི་ཚ། 印本书。对写本书而言。

དབྱི་ཚ་བ། གཞུང་ལུགས་ལ་ཐོས་བསམ་ཉེད་མཁན། 读书人。

དབྱི་ཆོས། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲིན་མའི་ནང་ དོན་རྣམས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁ་དབྱི་ ལས་ དྲས་ པའི་ དབྱི་ཆོས་ཏེ་དགེ་བཤེས་པོ་ རྩོ་བའི་གསུང་སྒྲིས་ རྣམས་ས། 《喻法论》。以谚语譬喻佛法的噶当语录名。十一世纪中，格西博朵瓦所说，札卜氏初辑一略本，札噶氏继增为广本。杰贡氏继辑为中型本。

དབྱི་ཆོས་རིན་ཆེན་སྒྲུབས་པ། བཀའ་གདམས་དགེ་བཤེས་པོ་ རྩོ་ བས་ མཇད་ པའི་ དབྱི་ ཆོས་ ཀྱི་ འགྲེལ་པ་ བྱག་དཀར་ བས་ བརྩམས་ པ། 《喻法论·聚宝》。札噶氏为噶当派格西博朵瓦的《喻法论》所作注释。

དབྱི་མཇུག དབྱི་ཆའི་གཤམ་མམ་སྐད་ཆ། 书末，书尾。

དབྱི་ཀེར་འཕངས། དབྱི་ ཉེར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ དང་དོན་གཅིག

དབྱི་ཀེར་འཕངས་ བའི་ ཚད་ མ། འདྲ་བའམ་ དབྱི་རྟགས་ཅིག་གྱི་སྐུ་ མཚན་ ཡང་ དག་ ལ་ བརྟེན་ནས་ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་དོན་དེ་དབྱི་དེ་ དང་འདྲ་ བར་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག དབྱིར་ན། སྐུ་ཀུ་ བའི་བར་ མེད་པ་མེ་ ལོང་ནང་གི་གཟུགས་ བཏྲོན་ དང་འདྲའོ་ སྐྱམ་པ་དང་། བ་མིན་བ་ལང་དང་ འདྲའོ་ སྐྱམ་པ་ལྟ་ བུའོ། 比喻量。根据已知类似或例证之正确理由，以推测对自己为隐蔽之善物亦同如是之例证者。如果思维苗芽是谛实无，有如镜中之影像，野黄牛有如黄牛等。

དབྱི་ཆྱ། ཆ་མི་ཚང་བ་ སོགས་ མཁོ་ བའ་ མེད་ པའི་ དབྱི་ཆ། 残书，断简残篇。

དབྱི་གཉིས། གཉན་ཚིགས་རིག་པའི་ རྟགས་ སྒྲུབ་ ལ་ཚོས་ མཐུན་ པའི་དབྱི་ དང་། ཚོས་མི་ མཐུན་ པའི་ དབྱི་ གཉིས་ ཡོད། 二喻。谓因明论式有同法喻和异法喻两种。

དབྱི་ཙམ་སྣང་། དབྱི་ སྐྱོན་ ཅན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་ ངེས་པའི་ རྗེན་དུ་ ཁྱབ་ པ་ངེས་ པའི་ གཞིར་ བརྟུབ་ ཡང་ངེས་པར་ མི་ རུས་སོ། 似喻。有过之喻。在所立宗确定了知之前。虽欲用以确定周遍关系，然而不能定者。

དབྱི་སྟོན། གཞན་ལ་ མིག་ དབྱི་ སྟོན་ པ། 示范，表演操作方法。

དབྱི་སྟོན་ཕྱེ་བ། (1)ཉན་ ཐོས་ སྡེ་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ཡ་ གུལ་ ཚོལ་ དམར་ བའི་ དང་ གཞས་ ཀྱི་ ཁག 喻显部。古印度佛教小乘十八部中赤牒部之一派。(2)མདོ་ ཕུང་ དབྱིའི་ སྒོ་ ནས་ སྟོན་ པ་ དེ་ ཁིག་ དབྱི་ སྟོན་ པ་ དང་ དོན་ གཅིག། 经部。古印度佛教小乘二部之一。

དབྱི་སྟོན་པ། མདོ་ སྡེ་ བའི་ མིང་ སྟེ་ ཚོས་ ཐམས་ ཅད་ དབྱིའི་ སྒོ་ ནས་ སྟོན་ བའི་ གྲུབ་ མཐའ་ སྒྲ་ བ་ ཁྱེད 譬喻派，喻化师。经部师别名。主要从列举譬喻以解说诸法，故名。

དབྱི་ཐིག དབྱི་ ཆ་ འབྲི་ དུས་ མི་ འགྲིག་ བའི་ ཆེད་ དུ་ བཏབ་ བའི་ ཐིག 字行线。书写时，为防字行歪斜，事先画好的线条。

དབྱི་ཐོ། དབྱི་ ཆའི་ དཀར་ ཆག 书目。图书目录。

དབྱི་ཏང་ཆ། སྐྱལ་གསང་ མཆེད་ པ། 流行，相沿成习；མི་ ཚང་ མ་ ངལ་ རྩོལ་ ལ་ དགའ་ བའི་ དབྱི་

དང་བ། 形成了大家爱好劳动的风尚。

དཔེ་དེབ། དཔེ་ཅ་མཁོ་བཅོས་མ། 书本，书籍，本本；དཔེ་དེབ་དང་ཚཁས་པར། 书报，书刊。

དཔེ་འདྲ། འདྲ་དཔེའམ་འདྲ་མཚུངས། 依样，模样。一模一样：འབྲི་བ་པས་བལ་འབྲི་སྤྱངས་ཀྱི་དཔེ་འདྲའི་རྩེས་གང་ཞེག་འཁྲབ་པ། 表演同牧人剪羊毛一样的舞蹈。

དཔེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱངས་བ། རྟགས་ལྟ་ འདོད་པའི་ལུགས། ཆོས་མཐུན་པའི་དཔེ་ཉར་སྤང་ལྡའི་ནང་གསེས། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐྱེད་པའི་ འགོད་རྟགས་སྐྱབས་ སྔོན་ལ་རྟགས་དང་ རྗེས་སུ་བསྐྱབ་ཅ་བརྗོད་དགོས་པ་ དེའིང་ནི་ ཁས་ ཅ་ཐ་ལས་མི་རྟག་པ་ཉིན་ཞེས་ཅི་ཞེས་ བརྗོད་པར་ ཅ་བ་ལས་མི་རྟག་པ་ཐམས་ཅད་བྱས་པ་ མིན་ ཞེས་ བརྗོད་པའོ། 倒合喻。五支论轨中，五种似同法喻之一。因明论式中，通倒因当在前，所立在后，应云诸所作者皆是无常，而倒说言诸无常者皆是所作。

དཔེ་བྱད་བཟང་ཆུ། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ དེའི་ བྱད་བཟང་བཅུ་བཀྲད་ཏུ་སྟེ། མེན་མིའི་ཁུལམ་དང་། སོང་མིའི་ཁུལམ་དང་། རྟའི་ཁྱིས་དང་། ཞབས་ཀྱི་ཁུལམ་དང་། ཁོགས་སྐྱབས་བདུན་དང་། དབྱིའི་ཁུལམ་དང་། དབུ་སྐྲའི་རྒྱ་དང་། སྤྱན་ཀྱི་ཕུ་དང་། སྨིན་མའི་བཞེ་དང་། སྣའི་ཀྱི་ཁྱིས་དང་། ཤངས་ཀྱི་ཁྱིས་དང་། ཞལ་ཀྱི་ཁྱིས་དང་། ལྕགས་ཀྱི་ཁུལམ་དང་། ཆོམས་ཀྱི་ཕུ་དང་། ཁམང་ཁི་ཁྱིས་དང་། ཕྱག་ཁི་ཁྱིས་དང་། ཕྱག་ཁི་རི་མིའི་ཁུལམ་དང་། སྐུ་སྤྱིའི་ ཙོན་ཏེན་བརྒྱ་དང་། སྐུ་ལ་སྤྱིན་མེད་བའི་ ཙོན་ཏེན་བཞི་དང་། སྐུ་སྐྱེན་ཀྱི་བཞི་དང་། སྐྱོ་བའི་ ཁྱིས་དང་། ཀུན་སྤྱིའི་སྤྱིའི་ཙོན་ཏེན་ཁུལམ་ བཅས་བརྒྱ་ཅུའོ། 八十随好，八十种好。如来所有八十种微妙细相：属于爪甲者三、指者三、脉络者二、足者三、步态者七、头部者三、发者六、目者五、眉者四、耳者二、鼻者二、口者二、舌者三、齿者五、语者二、手者二、手，纹者三、全身功德者十、身无瑕疵者四、下体者四、脐者二、总行止者三，共有八十。

དཔེ་བྱད་བསྡུངས་པ། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་མཚན་བར་ ཅིང་བའི་མཚན་གྱི་ཁྱད་བར་ རྣམ་ ཅ་ ཤས་ རྣམས་ རྫོགས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། མེ་རྩ་ཤི་ཆ་ཤས་ཅིའྱ་ འབྱུ་ཡིན་པ་ཕྱར་མཚན་གྱི་མེ་རྩ་ལ་དཔེ་བྱད་ཀྱི་ ཅིའྱ་འབྱས་མཛེས་པ་ཞེས་བའོ། 好，随好。修饰大丈夫相，使其支分更为圆满之细相。如云花朵支分为蕊，妙相之花须有随好之蕊以为修饰。

དཔེ་དབྱིབས། དཔེ་ལེན་སཐའམ་བཏུ་ སའི་ བཅོ་དབྱིབས། 模型，样坯。

དཔེ་མ་བྱུང་བ། རྟགས་ལྟ་འདོད་བའི་ལུགས། ཆོས་མཐུན་བའི་དཔེ་ཉར་སྤང་ལྡའི་ནང་གསེས། དོན་དེ་ལ་དཔེ་སྤྱིར་བ་གཏན་མེད་བས་བྱམ་པ་ལ་" སོགས་པ་ལ་སྤྱབ་ཅིང་བསྤྱབ་ཅྱའི་ཆོས་ གཅའ་ཞེག་ཀོ་ན་སྤྱོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བྱམ་པ་ལ་བྱས་པ་ཅིང་བའི་རྟགས་ བྱས་ ཅ་ ཉ་ བྱའོ། 无合喻。五支论轨中，五种似同法喻之一。彼义境上，全无可以配合之喻，以显瓶等唯有能立及所立法。如云瓶上惟所作性和无常。

དཔེ་མི་མཐུན་པ། དཔེ་དོན་ འགལ་ བའམ་ མི་ མཚུངས་པ། 喻不相似，不能相比。比譬不切合实际：དཔེ་མི་མཐུན་པ་ ཞེག་ བཞག་ནས་ ཤད་ ཆ་བཤད་ན་ ཀོ་བདེ་འཁྲོད་མི་ གྱུབ། 讲话时比喻不恰当，就会词不达意。

དཔེ་མེད། (1)མཚུངས་པ་མེད་པ། 优秀，非凡，无比：མི་དེ་དཔའ་བོ་དཔེ་མེད་ རིག་རེད། 他是一位了不起的英雄。(2)(མཆོག) སངས་རྒྱས། 超凡。佛的异名。

དཔེ་ཙམ། དོན་ དངོས་ མེད་ པ། 但喻而已，只

是比喻：ཉི་མའི་ཟླ་བ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་པ་དེ་དབེ་རྟགས་དངོས་མ་ཡིན། 所谓象太阳，象月亮，只是比喻，并非实际一致。

དབེ་མཚམས་པ། མཚམས་ལ་བསྡད་དེ་དབེ་ཚག་ཟུང་ལ་འཇེན་མཁན་དང་། དོན་ལ་རྟོག་དཔྱད་ཤེད་མཁན། 闭户读书研习者。

དབེ་འཚོང་བ། དབེ་ཆ་འཚོང་མཁན། 卖书人，售书员。

དབེ་མཛོད། དབེ་ཆ་འཇོག་སའམ་དབེ་དེབ་སྡེ་ཚོགས་ཡོད་པའི་ཁང་པ། 书库，藏书室。

དབེ་མཛོད་ཁང་། དབེ་ཆ་སྡེ་འཛོམས་འཇོག་སའམ་བཀྲ་སའི་ཁང་པ། 图书馆。

དབེ་འཇོམ་པ། དབེ་ཆ་ཟློ་འཇེན་ཤེད་མཁན། 背书者。默记书本文字的人。

དབེ་གཞི། ལེགས་ཤེས་ཀྱི་མིག་དབེ་བཀྲ་སའི་གཞི། 蓝本，例子，模型，范本；སྟོན་བཟང་གི་དབེ་གཞི་ལ་བཀྲས་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་སློབ་སྟོན་བྱེད་པ། 拿模范行为做例子，进行学习。 གཟུགས་རིས་སྟོང་ཐུའི་དབེ་གཞི་བྱིས་པ། 画出学习图画的范本。

དབེ་རྒྱ། དབེ་ཅན་གང་ཞེག་གི་དབེའམ་དབེ་རྒྱ། 譬喻，比喻：དགྲ་དང་ཕྱད་ན་དཔའ་ངར་དབེ་རྒྱ་མེད། 遭遇敌人时就无比英勇。

དབེ་བཟང་། དབེ་མཚན་ཉིད་བཟང་པོ། 模范。

དབེ་བཟོས་པ། (1)དབེ་གསར་པ་བཅོས་པ། 做模型，做样品。(2)(ཡང་) ཆུད་ངན་ཆགས་སྐྱུང་ཟུང་སྐབས་སོད་ཆུའི་འགྱོད་ཚིག་ཅིག 糟了，坏了。遭遇不幸时的懊悔语；ཁོད་ཡང་བྱས་པའི་ཆུད་ཉིས་ལས་དོན་ཀྱ་མ་འགྲིག་དབེ་བཟོས་སོང་། 糟了，由于疏忽大意，工作出了乱子。

དབེ་ཡང་དག་གཉིས། བསྒྲུབ་དབེ་ཡང་དག་སྟེ་གཉིས་སོ། 二种正喻：同喻和异喻。

དབེ་ཚིག ཚིག་གཅུགས་སྟོང་དབེ་སྟེ་ཚིག་དབེ་ཡང་རིས། 字帖，习字帖。练字用的范本。

དབེ་རས། དབེ་ཆ་སྐྱེལ་ཐུང་གི་རས། 包书布。包裹藏式书籍的方形包帕。

དབེ་རིས། དབེ་བཀྲ་སའི་རིས། 图样，图案，样子，蓝图；རྩལ་འགོད་ཀྱི་དབེ་རིས། 设计图纸。

དབེ་རིས་རིའུ་ཚིག དབེ་བཀྲ་སའི་རིས་ཚོ་དང་། ཞང་ཀྱབས་བཀོད་པའི་རིའུ་ཚིག 图表。

དབེ་རྨུལ། དཀོས་མེད་ཀྱི་དབེ་ཆ། 朽书。无益的书籍。

དབེ་ཡས་དབེ་ཅན་ཅད་བྱག་བའི་སྟོན་པ་ཅན། སྟོན་པ་ཅན་གྱི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཅན་ཁྱད་ཆོས་ཕྱག་བའི་སྐོ་ནས་མཚུངས་པ་དངོས་སུ་སྟོན་ཅིང་། ཀུག་ལ་དབེ་དོན་འབྲ་བར་སྟོན་བའི་ཆུན་ཞེག 优异翻案。以被比事物优于比方为原因，表面说明二者不同，实际是说明二者相同的修辞方法。翻案修饰法之一。

དབེ་ཁྲུང་ཆུ། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཁྲུས་རྫུན་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁྲི་ཤུལ་གྱི་ཁྲི་འབྲུང་རྩེང་གི་འབབ་ཆུ་ཞེག 白陇曲。青海省玉树藏族自治州称多县一河流名。

དབེ་ཀྱབས། དབེ་ཆའི་ཀུབས་སམ་སྐོད། 书夹，书套。藏俗用竹木薄板和布、缎所制的盛书长匣，坐时便于开阅，行时便于负荷。

དབེ་བཀའ། ཁ་དབེའམ་གཏམ་དབེ་མོགས་ཀྱི་

བཤད་པ། 引喻，举例。引经据典：ཁོ་ལ་ཚོ་རྟོག་ཙམ་ཆེད་ལྟར་ གྱི་ལས་ཀྱང་དེ་བཤད། ལུང་དྲངས། ལུང་གཞི་སྣེ་ལ་བཏུས་པ་ཡིན། 为求使他了解，曾列举史例、引证经文，恳切教导。སྐད་ཅ་དོན་ལ་མ་ཁེལ་ན་དེའི་བཤད་ ལུང་འདྲེན་མང་ཡང་ཕན་མེད། 说话不中肯，引经据典再多也无用。

དབའ་སྟེད་པས། (ཕྱི) ཙོད་དོགས་མེད་ཅེས་སྨྲེན་ཚིག 不敢当，不可能：ཁྱེད་རང་ལག་རིས་མཁས་པ་ཞེ་དྲག་ཙོད་པ་རེད་ཅེར་གྱི་འདུག ལགས་དབའ་སྟེད་པས། དབའ་སྟེད་པས། ང་འདྲ་པ་ཅུ་སྨྲེ་མང་པ་ཙོད་པ་རེད། "据说你的手艺很好。""唉呀，不敢当，不敢当，象我这样的人，多得成百上千！"

དབའ་སྒྲིག། མིག་དཔེ། 范例，榜样，典型。བྱས་རྗེས་བཟང་པོའི་དབའ་སྒྲིག་འཛུགས་པ། 树立优良成绩的典型。ལས་སྐྱོང་ཚ་ཚང་དབའ་སྒྲིག་བསྟུན་པའི་སྒོ་ནས་སྒོམ་ཁྲིད་བྱེད་པ། 采用示范解说全套操作法。

དབའ་གསར། བཟོ་དཔྱིའམ་སྒྲུབ་མེད་གསར་པ། 新式，新型：ཐོང་གཤེལ་དབའ་གསར། 新式步犁。མཆེན་ཚ་དབའ་གསར། 新式武器。

དབའ་གསར་ཙམ་གསར། གསར་ པའི་ ནང་ གི་ གསར་པ། 最新式：མི་དང་མིའི་ བར་ གྱི་འབྲེལ་ལམ་དབའ་གསར་ཙམ་གསར་ཞེག་ཆགས་ཡོད། 人和人之间出现了一个崭新的关系。དབའ་གསར་ཙམ་གསར་གྱི་འཕྲུལ་འཁོར། 最新式的机器。

དབའོག་པ། (རྟེན) (1)མཁོ་པ། 需要，必需。(2)ཚང་མེད་ཤེང་ཁྱེད་དུ་བཅང་བ། 爱惜，珍视，合意。(3)གུས་པ། 恭敬。

དབའི་རྒྱུན། དོན་ཆུག་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མཆོག་ཅིང་དབའ་དང་། མཆོག་བ་དོན་གྱི་དབའ་ཅན་གཅིས་ཁའམ་ཚུན་འདྲ་བཅས། མཚུངས་པར་སྨྲོན་པའི་ཆུན་ཞེག་སྟེ། ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་དེ། ཆོས་དབའ། དངོས་ཙོའི་དབའ། བཟློག་པའི་དབའ། ཚན་ཚུད་གྱི་དབའ། རིས་ཤིད་གྱི་དབའ། ཤུལ་བྱུང་གི་དབའ། ཚད་བཏུགས་གྱི་དབའ། རྣམ་ གྲུང་གི་དབའ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་དབའ། གཏུན་ལ་འབེབས་པའི་དབའ། སྐྱར་བའི་དབའ། མཉམ་རྗེད་གྱི་དབའ། སྐད་པའི་དབའ། བསྒྲགས་པའི་དབའ། བརྗོད་འདོད་གྱི་དབའ། འགལ་བའི་དབའ། དགག་པའི་དབའ། མཇོས་པའམ་ངོ་བསྟོད་གྱི་དབའ། དེ་ཉིད་བརྗོད་པའི་དབའ། ཐུན་མོང་མིན་པའི་དབའ། བྱང་མིན་གྱི་དབའ། སྐྱེ་བའི་ དབའ། ངག་དོན་གྱི་དབའ། ཚིག་ཙོ་དངོས་ཙོའི་དབའ། མཚུངས་སྐྱེར་གྱི་དབའ། ཐུའི་དབའ་བཅས་སོ། 譬喻修饰法。指明比方和被比事物相似相同之处，以修饰其词句。分为三十二类：同状、同质、颠倒、相互、唯一、不孤、亦复、突出、浪漫、难能、迷乱、犹疑、理断、双关、破读、贬抑、推尊、欲言、矛盾、否定、面谈、真相、无喻、未曾有、不可能、多方、姿态、连珠、语义次第、对对举、攀合和原因。意义修饰法之一。

དབའི་སྒྱུ་མ། སྒྱུ་ལུས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྫས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ དོན་ ལ་ མེད་ བཞིན་ ཐོག་ཏུ་ རྟ་ བྱང་ཁྱུ་ སོགས་ འཆར་བའོ། 譬喻幻化，譬喻幻身。本来非有，但凭药等实物，突然现起牛马等形。幻身之一种。

དབའི་མཚན་ཉིལ། ངང་དོན་གྱི་རྗེན་ཉིལ། 譬喻铃杵，不了义铃杵。

དབའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ གྱི་ ཆུན་ གྱི་ ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐལ་པ་དབའ་ཅན་གྱི་ཁྱད་གཞི་དང་། གཙོ་བོ་དབའི་ཁྱད་གཞི་གཉིས་ལ་

ཙོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་ཚུལ་ཞེས། 同况形象化。明白指出有形象化关系的比方和被比事物间共通状况的修辞方法。形象化修饰法之一。

དབྱིངས་ཟེད་གསལ། རྗེགས་རིམ་གྱི་ཆོས་ཤེས་སྟེ། རྒྱང་སེམས་སྙིང་གར་བསྡུས་སྟེབས་ཀྱིས་གཏིང་ཟབ་ལ་བརྟེན་པའི་སྐྱེ་གཉིས་གཡོ་བ་དང་། བྱལ་བའོ། 譬喻光明。圆次法门之一。收摄心风入于胸间，由此之力，睡眠、错乱所起二障，不复现行。

དཔེ་ཆ་ཆུང་། དཔེ་ཆ་ཆུང་ཆུང་། 小书，小册子，小本本，袖珍本。

དཔེ་ཇོས། རེའུ་མིག 表格。

དཔེར་བརྗོད། ཚད་ཚུན་ཁྱད་རྫུས་ཀྱི་དབེ་རྒྱར་འཕྲོད་པ། 举例，比作，譬如。引以为喻：ཐུབ་ཏོས་ཀྱི་གཏིང་ཟབ་པས་ཆུ་མཚའི་དབེར་ བསྟན་པ། 把智慧的深广，比作大海。རྟག་རིག་གསལ་བས་ཉི་ཟེད་ཀྱི་དཔེར་བསྟན་པ། 把头脑明白清楚的程度，比作日光。

དཔེར་བཟོད། འདི་ཙམ་དཔེར་སྟོན་པ། 例，例句。

དཔེར་བཟོད་པ། དོན་དག་ཚོ་ཅིང་ཀྱི་དབེ་བསྟན་པ། 举例，作例。引以为喻：དེ་རིང་ངས་བཤད་པའི་སྐད་ཅ་དེ་དཔེར་བཟོད་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པ་ཡིན། 今天我说的话，只是举例而已。

དཔེར་ན། དཔེ་བཤད་ནའམ་དཔེ་མཚོན་ན། 比如，譬如，例如，དཔེར་ན་ངར་ལ་བདེ་སྐྱིད་འདོད་པ་ལྟར་གཞན་ལའང་བདེ་སྐྱིད་དགོས། 比如自己希望幸福一样，别人也需要幸福。དགྲ་དམག་ཨམ་ནས་འཐོར་བ་ནི་དཔེར་ན་རི་བོ་རྡེལ་བ་ཞེས་ཆ་ཅིག། 敌人溃败，势如山崩。

དཔེར་བྱས་པ། འདི་དཔེ་ལ་བཞག་པ། 比照，引以为例：རྙིང་པ་དཔེར་བྱས་ནས་གསར་པ་བཟོ་བ། 比照旧的造新的。

དཔེར་མི་བྱེད་པ། ཡོང་མི་ཤེས་པ། 不至于，不可能：ཉི་ཟླ་ཐང་ལ་ལྷུང་བ་དཔེར་མི་སྐྱེད་པ། 太阳和月亮，不至于坠落在平原上。

དཔེར་མཚོན་པ། དཔེར་གསལ་བའམ་དཔེར་གོ་བ། 举例说明，作为譬喻来说：ཁམ་ཉེས་རྩི་ཙམ་བྱུང་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་སྐྱོ་ཆབས་ ཆེར་འཕྱུར་བ་ནི་དགྲ་བའི་ཉམ་སྐྱོད་ཁོ་ནས་དཔེར་མཚོན་པ། 越失败就越疯狂，这就能说明敌人的横蛮行径。

དཔེར་ལེགས་པ། འདྲ་དཔེ་ལ་འཇོག་པའམ། མ་དཔེ་ལྟར་བཅོ་པ། 事仿，仿照。当作准则：ལྷམ་གོག་བཅོ་དུས་ཁ་མ་དཔེར་ལེན་མི་ཉན། 靴子不能事仿着帽子做。

དཔེར་སྐྱེད་དམ། དངོས་སུ་དེ་བའི་ ཐེལ་ གྱིས་ཤོག་པ་ནས་ཡོང་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་སྟོན་ཆོག 怎能，岂能。以反问语气表明不至于或不可能：ཡ་རབས་ཚད་ལྡན་ཞིག་ གིས་ སྐྱེད་ དན་ དེ་ འདྲ་ཅིད་པ་དཔེར་སྐྱེད་དམ། 一个正直的好人，怎能做出那样的坏事？ སྔར་གྱི་ལས་ལུགས་ངན་པ་དེ་རིགས་སྐྱེ་ཚོགས་གསར་པའི་ཁྲིམས་སྐོལ་ལ་ཡོང་བ་དཔེར་སྐྱེད་དམ། 从前的那些坏制度，在新社会里，岂能成为规章？

དཔོག་པ། (ཐ་དད་པ) དཔག་པ། དཔོག་པ། ཁོག་གྱུར་འཇལ་བའམ་རྟོག་པར་བྱེད་པ། 推测，揣度，比知，料想，思索，考虑：དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཐེ་བཞིན་བོལ་ཚོད་ཙམ་ གྱིས་དཔོག་མི་ཐུབ། 真实情况，不能只凭臆测。མ་བོངས་འཇུག་ཚུལ་ལ་རིགས་པས་དཔག་པ། 根据道理，推知未来。ཐ་སྐྱོད་ལེགས་ཉེས་ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་བློ་བཟང་ངན་གྱི་དྲྭ་བ་དཔོག་པ། 从行为的好坏，来分辨思想的好坏。ལས་ཀྱིད་བའི་ཐྲོན་དུ་མ་དཔག་ས། ཐུས་ཚར་རྗེས་འཚོད་

ཐས་ཉེ་ལ་ཐན། 事前不思量，事后悔无用。

དཔག་རྩིས། ཚོད་རྩིས། 估计：ཁྱི་རིལ་གྱི་སྣང་རྟུལ་ལ་གཞིགས་ནས་ནང་གི་དོན་རྩིང་དཔག་རྩིས་བྱེད། 根据表面现象，对内部实情作出估计。

དཔག་ལས། དཔག་ཚད་སྐུལ་ཚིག

དཔོང་ཁང་། (རྟེང་) དཔོང་ས་དང་དོན་གཉིག

དཔོང་ས། (རྟེང་) (1)ར་སྐོར། 院落，庭院。(2)ཚོས་གྲྭ། 经院。学习佛经的场所。(3)གྲྭ་ཀག僧舍。僧侣的寝室。(4)འདུས་ས། 集会场所。(5)རྩེད་ས། 娱乐场。

དཔོན་བཤད། (ཐ་དད་པ) མི་ཞིག་གིས་རིམ་བཞིན་བཤད་ནས་མི་གཞན་ཞིག་ལ་ཡི་གེར་འགོད་འཛུག་པ། 口授，述诵，口述。令人循声记录时的口诵。ཁྱེད་རང་གིས་ཡི་ གེ་ འབྲི་ རོགས་གནང་། ངས་དཔོན་ཨང་། 请你写，由我给你口述。ཡི་གེ་དཔོན་པ། 朗诵文句，令人记录。

དཔོན་ཁག (1)གྲུ་གེ། 土司。(2)ས་ལྷལ་ཁག་གི་དཔོན་རིགས། 官员。

དཔོན་ཁྱངས། མི་རབས་ཀྱི་མི་རྒྱུད་བདག་པོ། 人身领主。世代占有奴隶人身的领主。

དཔོན་འབྲོང། གཙོ་བོ་དང་ཕྱི་འབྲང་། 主从。主人及侍从随员。

དཔོན་འབོ། མི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུ་དུས་བདག་པོ། 人身领主。奴隶社会中，奴隶人身自由的占有者。

དཔོན་རྒྱུད། རིགས་རྒས་ཀྱི་རྒྱུད་གཅིག་པའི་དཔོན་ཀུས། 官宦人家，贵族门阀，བོད་གཙོག་ རྒྱ་ཚོགས་སྐབས་དཔོན་རྒྱུད་ཀྱི་ མི་ རབས་ མང་ པོས་བོད་གཙོག་ལ་དབང་རྒྱུད་བྱས་པ། 奴隶社会里，族人家世世代代都统治着奴隶。

དཔོན་བརྒྱུད། དཔོན་པའི་ཚེ་གནས་འཛིན་ པའི་ བཀྲུད་པ། 历任官员。

དཔོན་ངན། བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་ལས་ལྷགས་ས་མ་རྟའི་རིང་ལྷགས་ལས་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་ དཔོན་ རིགས་ དང་ ལས་ ཁྱད་ ངན་ པ། 官僚。封建制度或资本主义制度国家里的官员、官吏。

དཔོན་ངན་འབྲོང་ལྟུན་ ཀུལ་ རིམ། བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་ཁྱད་ཙམ་དང་མི་ཚེར་ རྒྱལ་ཁྱལ་ཁྱད་ཙམ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀུལ་རིང་ཞུགས་ དང་ཞིང་བདག་གལ་རིམ་གཏིས་དང་ ངན་འབྲོལ་ བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིད་དབང་བཟུང་ནས། རྒྱལ་ ཁོངས་ཀྱི་དབལ་འབྲོང་ རྒྱ་ རྒྱུར་ སྤྱན་ ཁྱད་ ཤས་ཆེ་ ཕྱི་ཚོང་ཀྱི་ཁྲིད་ཐབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ ཁྱད་ཙམ་ཞིག་ ཡོད་ ཀྱང་ ཁྱད་ཙམ་ཞིག་ ཡོད་ པའི་ འབྲོང་ ཆེན་ གྱལ་ རིམ། 官僚资产阶级。半封建半殖民地国家里，勾结帝国主义和地主阶级势力，掌握国家政权，垄断全国经济命脉的买办性的大资产阶级。

དཔོན་ཁྱམས། མི་ཆེན་ཀྱི་ཉམས་སམ་རྣམ་འགྱུར། 官气，官像架子。

དཔོན་ཁྱམས་རིང་ལྷགས། དོན་དངོས་དང་ཁ་བྱལ་བ་དང་། མང་ཚོགས་དང་ཁ་བྱལ་བ། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁེ་ ཕན་ ལ་ སེམས་ ཁྲུར་ མེ་ ཅིང་ ཡ། བཀའ་འཁོས་བཀོད་གཏོང་ཚོར་ནི་ ཅིང་ ཡ་ ལས་ཞིབ་འཚུག་བརྟག་དཔྱད་མེ་ཅིང་ཡ་བཅས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཅིང་ སྤྱངས་དང་འགོ་ ཁྲིད་ ཅིང་ སྤྱངས། 官像主义。脱离实际，脱离群众，不关心群众利益，只知发号施令而不进行调查研究的工作作风和领导作风。

དཔོན་ཕག་གཙོག་གཅོད། དཔོན་ཐག་འབངས་གཙོང་ཀང་ཟེར། ཐག་གཅོད་དབང་ཤེད་བཞིན་དུ་ཐག་གཅོད་ཡ། 官事仆断。喻自作主张，越俎代庖。

དཔོན་ཚིག (1)དབང་ཆ་འཛིན་མཁན། 官，宦，吏，头目，老爷。ཞི་བའི་དཔོན་པོ། 文官。དཔུང་པའི་དཔོན་པོ། 武官。ཁྲིམས་དཔོན།

法官。སྟོང་དཔོན། 千户。 ཁྲི་དཔོན། 万户。 ལས་དཔོན། 工头，监工。 དཔོན་གནས། 官衙。 (2)དགེ་ཤེས། 师长，老师，དཔོན་སློབ། 师生，师徒。དེད་དཔོན། 舵手。 (3)གཙོ་བོ། 为主者，主人；དཔོན་གཡོག 主仆。

དཔོན་ སློབ། (1)རྒྱལ་ སྤྱི། 宰相，大臣。 (2)དཔོན་པོ་དང་སློན་པོ། 官宦，大小官员；སྔ་དུས་དཔོན་སློན་སྟག་ སྐྱང་ ལས་ ཀྱང་ རྟུབ། 旧时官恶胜虎狼。

དཔོན་འབངས། དཔོན་པོ་དང་། གཡོག་འཁོར། མི་ཞེར། 官民。领主和臣仆。

དཔོན་མོ། དཔོན་ པོ་ བྱད་ མེད། 名词。女官，女王，女土司。

དཔོན་ཁམག དམག་ དཔོན་དང་ དམག་ མི། 官兵，将士。

དཔོན་ཚང་། དཔོན་པའི་ཁྱིམ། 官家，仕宦之家。

དཔོན་གཡོག བྱེ་བདག་ དང་ བྱེ་ འཁོར། 主仆。主人和仆人，奴隶主和奴隶。

དཔོན་རབས། དཔོན་པོ་རིམ་བྱང་གི་མི་རབས། 历任官员。

དཔོན་རིམ། ཚོ་ ས་ཡི་ རིམ་ པ། 官级，官阶，官秩。

དཔོན་སློབ། (1)སློབ་དཔོན་དང་ སློབ་མ། 师生，师徒。老师和弟子。 (2)དགོན་ཆུང་འགའ་རེའི་ སློབ་དཔོན་ནས་ མཁན་པོའི་ མིང་། 长老。称呼小寺庙堪布或亲教师之名。

དཔྱ། (རྫོང) (1)ཁྲལ། 税，赋。赋税，徭役。 (2)དུམ་བུའམ་ཆ་ཤས། 块，段，部分。

དཔྱ་ཁྲལ། རྩིས་གཞི་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁྲལ། 赋税，定额差徭和租税。ས་ཞིང་གི་དཔྱ་ཁྲལ། 田赋。

དཔྱ་ཚང་། ཁྲལ་ཉལ་འཇལ་དགོས་ཀྱི་ གོབ་ཆའམ་ ཁྲལ་འབའ། 赋税额，差徭和税款数量。

དཔྱ་བ། (ཐ་དད་པ) དཔྱས་པ། དཔྱ་བ། དཔྱོས།། སྨད་རུ་གཏོང་བའམ། གཞན་སྐྱོན་རྗོད་པ། 讥毁，指责，申斥，批评；སེ་ སེ་ རང་ གིས་ མ་ བྱང་བར་གཞན་ལ་དཔྱས་པས་ཅི་ཞན། 自己不成器，骂人有何益？ མིའི་སྐྱོན་ཁོ་ན་དཔྱས་ན་རང་སྐྱོན་རྟག་ཏུ་མཐོང་མི་ཚེའོ། 一味责备别人，就永远看不到自己的缺点。

དཔྱ་འབབ། ཁྲལ་ འཇལ་ ཚེན་ བྱ་ རྒྱའི་ འབོར་ གྱང་། 税额，税项。

དཔྱང་ཐག (1)སྟེང་རྟས་གྱང་བ་ཏུ་བཏང་བའི་ཐག་པ། 吊索。悬在高处的粗绳；བཀག་ སྟེང་ རྟས་ དཔྱང་ཐག་བཏང་བར་འཛུས་ཏེ་ ཡར་འཛེག་པ། 抓住从岩上放下的吊索向上爬。 (2)རྩེད་མོས་ གེག 秋千；ཕྲུ་གུས་རྩེད་དེའི་ནང་དུ་དཔྱང་ཐག་རྩེད། 孩子在游戏场中打秋千。 (3)ཡིད་གཉིས་ སམ་ཐེ་ཚོམ། 疑虑，犹豫，དང་ བའེན་ གྱི་ ལས་ དུ་འཇུག་པར་ཡིད་གཉིས་དཔྱང་ ཐག་ འཇོན་ དོན་ མེད། 走正义的道路，无需三心二意犹豫不决！

དཔྱང་ཐིག ཐུར་དུ་ སྐོད་པའི་ཐེ་ཁུའམ་ཐག་ཐུ། 吊绳，垂线。悬挂着的细绳子。

དཔྱང་ངར། ཐུར་དུ་འཕྱང་བའི་དར་ཚོས་ སམ། དར་དཔྱང་། 飘带。悬垂的丝带。

ཁྲབ་ཚོར། ཐག་པར་བཏགས་ཏེ་ ཐུར་དུ་ སྐོད་པའི་ རྡོ། 碇，锤舟石，坠子。

དཔྱང་དཔྱང་ཁྱལ་ཁྱལ། ཐུར་དུ་དཔྱངས་པའི་ དངོས་པོ་ རླུང་གིས་བསྒུལ་ནས་ གཡོ་ རྒྱལ་ ཞིག 摇摇晃晃。悬垂的物体晃荡之状。

དཔྱང་བ། དཔྱོང་བའི་མ་དངོས་པ།

དཔྱང་ཁ་གས། ཐུར་དུ་འཕྱང་བའི་ཁ་གས་ཐག 吊索。一端系有活套或铁钩用以提起重物的绳子。

དཔྱང་ ལྕང་། ཐུར་ དུ་ བཏང་ བའི་ ལྕང་ ཐག 吊环。

དབྱངས་པ། དབྱིང་བའི་འདུས་པ།

དབྱད། ཤེས་ཀྱི་དབྱད་པ་ཞིབ་མའི་ཚུལ་ནས་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་ནང་མངོན་སུམ་འཕྲིན་པའམ་འཕྲལ་དུ་ཞིབ་བཅུད་བའི་ནད་བཅོས་གཏམ་ཤེས་བྱ། ནང་གཤེས་སུ་དབྱེ་ན་འཁྲམ་དབྱད་དུགས་ལུས་བྱུག་པ་གསུམ་དང་། རྩུབ་དབྱད་གཉིས་བཟིག་དབྱག་པ་གསུམ། དག་པོ་འདལ་གཅོད་འདྲུད་འཕྲིན་བཞི་བཅས་སོ། 名词。外治法。经过悉心观察，再由身体表面直接拔除、医治疾病之法，内分蒸、浸、涂等三种柔和外治法，针灸、熨等三种粗重外治法和裂、切、引、拔等四种猛烈外治法。

དབྱད་ཀྱི་ས། རྟ་གླང་སོགས་འདུལ་བའི་ས་ཆ། 教练场。训练马、象等畜力的地方。

དབྱད་ཁྲ། (1)དབྱད་མཚམས་ཁ་ཤའི་བསྡུས་མིང་། 诉讼判决书。(2)ཐུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གིས་རིམ་ཅི་སྐྱབ་སྐབས་དགོས་ཚའི་ གང་ས་འབོད་བའི་ཡི་ཀ་སྐྱབ་དམ་འབྱངས། 诵经条令。原西藏地方政府聚集僧众诵经时发布的有关佛事内容、僧徒人数、物资支付等项，盖有达赖私章的命令。

དབྱད་སྐོམ། སྟོང་ཉིད་སྐོམ་པའི་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། 即对空性之法。以智慧分别观察无我性空，安住远离一切戏论境界之中。

དབྱད་ལྔ། གཏར་ག་དང་། མེ་བཙའ། དུགས། ལུས། བྱུག་པ་བཅས་ལྔའོ། 五种外治法。从身体表面进行治疗的五种方法：刺血、火灸、熏烟、浸浴和涂敷。

དབྱད་འཇོག་ཞྭལ་ཚ། དབྱད་སྐོམ་དང་འཇོག་སྐོམ་རེས་མོས་ཐྲེད་པ། 止观交替。观修、止修循环交换。

དབྱད་གཏམ། དོན་དང་དངོས་པོང་དབྱད་ པའི་ གཏམ། 按语。对有关事物所做的说明。

དབྱད་ཐབས། བཀལ་སྐན་དང་། སྐྱག་སྐན། སྐུ་སྐན། འཇམ་རྩི། དེ་དུ་ཏེ། གཏར་ཁ། མེ་བཙའ། བདུག ལུས། ཐུར་མ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་པ་གསོ་བའི་ཐབས་ཤེས། 疗病手术，外科治疗术。依靠泻药、吐药、鼻药、缓导剂、猛导剂、针刺、火灸、烟熏、蒸、浸、医疗器械等医治病症的一切方法。

དབྱད་ཐབས་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྒྲོང་། བོད་ལུགས་ཕྱིན་ལས་སངས་ཀྱི་གཞུང་ཞིག 《八万四千禳解法》。苯教有关济世法术的书籍。

དབྱད་ཚེ། ཁོག་ཐུར་ཀྱི་དོན་རྣམས་ རྩེ་ལྟར་ རིག་ཧབ་དབྱད་ཅིང་ མངོན་ གྱུར་ ཀྱི་ སྐོ་ ནས་ གཏོན་ལ་ཐབ་ནས་ཞེ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཏེ། གཏོར་ག་དང་། མེ་བཙའ། དུགས། ལུས། བྱུག་པ། ཐུར་མ་བཅས་སྟེ་ཚན་དྲུག་གོ། 外科手术。直译分析术，义谓依理分析潜伏病证、直接治疗的方法。包括针、灸、熏、浴、敷及刀具等六类。

དབྱད་བརྟག། རྟོག་དཔྱད་ཞིབ་ ཚ། 研究：ཐོག་གཞི་ཚང་མར་བྱི་བསྡུད་དཔྱད་བརྟན་ཀྱི་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་གཅིག་བྱེད་ཀྱི་ཡིན། 一切提案都经过酝酿研究而后审慎决定。

དབྱད་བསྒྲུབ། བརྟག་ཞིབ་ཀོ་བསྡུས། 参考，评比：བསམ་འཆར་གང་བཏོན་དཔྱད་བསྡུས་ཀྱི་སྐོ་ནས་དོན་གནད་ཐག་གཅོད་ཡིན། 参考所提出的意见，来处理问题。

དབྱད་པ། དཔྱད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་བྱངས་པ།

དབྱད་པ་གསུམ། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གམ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གམ་གཏན་ཚིགས་པའི་རྗེས་ དཔག་ སྟེ་ རིགས་ པ་གསུམ་ཀྱིས་དཔྱད་པའོ། 三察，三量伺察。经过现量、正比量和极成比量三种正理分析观察。

དབྱད་པ་གསུམ་ཀྱིས་དག་པའི་ལྷང། སངས་

རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཚད་མ་སྟེ་བྱ། གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་ཚར་བཤད་བྱར་སྟོན་ཞིང་། མངོན་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། ཁྱོག་གྱུར་སྟོན་པ་ ལ་ རྗེས་ དཔག་ གིས་ གནོད་པ་མེད་པ་དང་། ཤིན་དུ་ཁྱོག་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་ངང་ཚིག་རྐྱ་ཕྱི་འགལ་བ་མེད་ པ་ བཅས་ མངོན་ རྗེས་ངང་ཚིག་གསུམ་ཀྱིས་ མི་ གནོད་ པའམ་ སྐྱོན་དག་ བཅད། 三察清净圣言。如佛语量。三分宣说所量事物：于现前者，不违现量；于隐蔽者， 不违比量；于最极隐蔽者， 不与前后自语相违。现、比、自语三不相违，过患清净， 称为三察清净至教、圣言。

དབྱད་ཐབ། དད་འཆོས་ཀྱིད་ཀྱི་ཨ་ཐད། 治疗器械。

དབྱད་འཐས། བརྟག་དཔྱད་བྱས་པའི་འབྱས་བུ། 结论判断。观察或研究的结果。

དབྱད་མཚམས། ཐོད་རྒྱད་ཐག་ བཅད་ པའི་ ཁ་ཡིག། 判决书。法庭审理案件最后作出的书面判决。

དབྱད་མཚམས་ཁ་མ། ཁ་མཆུ་ཐག་བཅད་པའི་ཡི་གེ། 诉讼判决书。

དབྱད་ཀའི། བརྟག་དཔྱད་ དམ་ ཞེབ་ འཇུག་ བྱ་ ཡུལ། 课题，题目。尚待研究的题材或观察的事物；དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས། 参考资料。

དབྱད་བཟོད་པ། བརྟག་དཔྱད་དག་བཤེར་འཛེར་བ། 经得起研究，经得起分析。佛书译为堪忍思择；ལས་དོན་གང་བྱས་ཟེལ་རྟོག་གི་ལྟད་མོ་ ཞུར་པའི་དཔྱད་བཟོད་པ་ཞེག་དགོས། 凡作事都要不杂虚伪，要经得起分析。

དབྱད་ཡུལ། དཔྱད་བྱའི་ཡུལ། 话题，课题。所观察的事物。

དབྱད་ཤེས། བཅད་ཤེས་སོ། 伺察识。再决识。

དབྱད་ཚིག ཁ་མ་མདོར་བསྡུས་སམ་ཐུང་ངུ། 裁判令。简要的书面判决。

དབྱད་གཏམ། ཆུང་ཞི་བར་ཁྲིད་པའི་ དཔྱད་ ལ་ རྟེལ་མར་ལ་སོགས་བསླུ་མཛེ་བྱ་བ་དང་། རྩོར་ཀྱི་མེ་བཙའ་བཏུབ་པ། མཁྲིས་ཞེ་བར་ཁྲིད་པའི་ དཔྱད་ལ་ཇུལ་དབྱང་བ་དང་། གཉར་ཁ་ བྱ་བ། ཆུ་ཤེ་འཕྱལ་འཁོར་བྱ་བ། བད་ཀན་ཞེ་བར་ཁྲིད་པའི་དཔྱད་ལ་དུག་བཏུབ་པ་དང་། མེ་བཙའ་བཞག་པ་བཅས་གསུམ་སོ། 三种外治法。以涂抹清油及进行蒙式灸法治风疾；以发汗、放血和毫浴治胆疾；熏蒸、火灸治痰疾等三种外治方法。

དབྱལ། སྐར་བོད་ཀྱི་རིགས་དུས་ཤིག དཔྱལ་ཚེ་ རྩ་བ་ཆོས་བཟང་དེ་ལས་འཕྲུངས་པ་ཡིན། 名词。结氏。吐蕃古代一氏族名。结·却桑译师即出生于该氏族。

དབྱས་བཀུག་ས། འཕྲ་རྨོད་ བྱས་ བའམ་ སྐྱོན་ བཀུག་ས། 责怪，归咎于人；མི་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་ཅིང་ཁ་དོན་ལ་ ཐད་ པ་ ཞེག་ གོད་ དགོས་ པ་ ལས་ དཔྱས་བཀུག་པ་ཅམ་ཀྱིས་མི་ཐད། 批评别人的缺点，应摆事实讲道理， 一味责怪别人，则无济于事。

དབྱས་པ། དཔྱ་བའི་འདུས་པ།

ཀབྱས་མེད། (རྟེན) སྐྱོན་མེད། 无过，无缺点。

དཔྱི། སྐུ་ རྩིང་ ངམ་ དཀྱི། 名词。髋骨，髀骨，股上骨。

དཔྱི་དཀྱི། སྐོ་དང་ཐེ་ཁྲང་གི་རྩ་བ་ཁཞེའི་རྒྱང་སྐྱེད་ཅའི་དཔྱི་མིག་ཏུ་ཐུག་ཐུའི་ ལས་ ལས་ ཀྱི་ སྐྱེའི་ ཤིང་ ཕྱི། 户枢。开关、门扇、窗扇上下活动的转轴。

དཔྱི་མཁོ། ཤིད་བའི་ཅོག་སྐུ་ རྒྱང་ གཡས་ གཡོན། 髋骨，胯骨，庭隆骨；ལག་པ་ གཉིས་ དཔྱི་ མཁོང་ རྟེད་པ། 两手叉髋骨，两手叉腰。ཁོས་ཐུང་མི་ འབྱང་བའི་གདེང་ཚད་དཔྱི་ མཁོང་ཡོད་པ། 髋骨保证裳不坠。意谓有所凭恃。

དཔྱི་མིག (1)སྐོ་དང་ཐེ་ཁྲང་གི་དཔྱི་དཀྱི་ ཐུ་ཡུལ་

ཁས་མས་ཀྱི་ཤིང་སྒྲིམས་ སྟེང་། 门臼。承受门窗转轴的圆孔。 (2)དབྱིའི་འཁོར་མིག་གི་ བསྡུས་མིང་།

དབྱི་ཚིགས། དབྱི་མགོའི་རྩལ་ཚིགས། 胯骨关节。

དབྱི་རྒྱབ། དབྱི་མགོའི་རྒྱང་རབ། དབྱི་རུས་ཀྱི་ རྒྱང་སྟེ། 髋骨边。窟窿骨的上缘。

དབྱིད། 名词。(1)དབལ་ དང་ ཕུན་ ཚོགས་ དང་ གཡང་། 圆满，吉祥，繁荣，瑞气，荣光。(2)ཁམས་ དཀར་ དམར། 精血。佛书所说由母体遗传而得者。

དབྱིད་ཀ། 名词。(1)དུས་བཞིའི་དང་པོ། 春。一年中四季之一。(2)སྙིང་པོ། 精华，要点。(3)(རྟེང) ན་ཚོད་ཡོལ་དང་རྒན་པོ། 老，衰老。

དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་ དབྱངས། ཅིད་ ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཏེ་ཤེ་རྒྱས་སྟོན་པའི་གཞུང་དུས་རབས་ བཅུ་བདུན་པར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པས་མཛད་ པ་ ཞིག《西藏王臣记·杜鹃歌音》。十七世纪时，五世达赖所著西藏历史。

དབྱིད་ཀྱི་ཆིག་ཉེ། ས་བོན་རྣམ་ ཀྱ་ བ། 种子。精血，精液。

དབྱིད་ཀྱི་དབལ་ཤོར། དབྱིད་ དུས་ ཀྱི་ ཕུན་ ཚོགས། 春光，朝气。蓬勃茂盛之状；རྒྱལ་ དཔངས་དཔལ་འབྱོང་ དབྱིད་ ཀྱི་ དབལ་ ཤོན་ ལྷང་ ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བཞིན་དུ་ འདུག 国民经济正在蓬勃发展。

དབྱིད་ཀྱི་ཚོ་ ཀ། (མངོན) (1)ཀུ་ ཏྲུག 春之使者。杜鹃的异名。(2)ཤིང་ཞིག་གི་མིང་། 苣藤的异名。

དབྱིད་ཀྱི་ཤིང་། (མངོན) ཞ་སྐའི་ཤིང་། 春树。柿子树的异名。

དབྱིད་འབྲོག་ས། དབྱིད་རྩེ་འཁོར་ རས་ བསྐྱང་ དུ་ཚང་བའི་ཐང་དང་། 春寒。倒春寒。

དབྱིད་འཚའི་ཆེ་ཀོག ལུ་གུ་ ཆེ་ ཀོག་གམ་གཡང་ ཆོ་ག་ཆེ་ཀོག་ཁ་ཤས་ཀྱི་ ཁ་ཚོ་ ཚུགས། 举行春耕仪式。

དབྱིད་ཉིན་མཚམས་མཉམ། དབྱིད་ཀའི་ ཟླ་ཚེ་ དང་མཚུངས་ ཚེ་དུས་ལྷག་རིང་ཐུང་མཉམ་པ། 春分。藏历二月中气，昼夜等长。

དབྱིད་མཉམ། དབྱིད་ཟླ་ཚེས་མཉམ་གྱི་ བསྡུས་ ཚིག

དབྱིད་བ་མ། ཀོར་ ཟླ་ གཉིས་ པ། 季春。藏历三月。

དབྱིད་ཐིག དབྱིད་ཀྱི་ཐེག་ཆའི་ བསྡུས་ཚིག

དབྱིད་དུས། ཀོར་ ཟླ་ གཉིས་པའི་ བཅུ་ དྲུག་ ཏས་ དྲུག་པའི་ཉིན་ ལྔའི་ བར་ རེ། 春季。藏历二月十六日至六月十五日。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཆུང་ བའི་ དུས་ དང་། ཏི་ ཞེས་ ཟླ། དོད་ ཐེབས། བའི་ ཤིང་ དུས། འདོད་ པའི་ དུས། མེ་ ཀོག་ ལྟོད་ དུས། ཐུ་ གུའི་ དུས་ བཅས་ སོ།

དབྱིད་དུས་ཆགས། (མངོན) ཚ། 春时结。盐的异名。

དབྱིད་ཏྲོད། ཞོ་ རེའི་ ཐོག་ མར་ འབྲུང་ བའི་ དོད། 春暖。

དབྱིད་འདེབས། དབྱིད་ དུས་ ས་ ས་ བོན་ འདེབས་ པ། 春播。

དབྱིད་དཀར། དབྱིད་ གྱི་ ཙོན་ དུས་ ཁད་ ཆགས། 春光，瑞气。

དབྱིད་བལ། དབྱིད་ དུས་ འཁྱག་ བའི་ ཕྱག་ བལ། 春毛。春季所剪羊毛。

དབྱིད་འབྲིང་། ཀོར་ ཟླ་ གཉིས་ པ། 仲春。藏历二月。

དབྱིད་རྩལ། ས་ཁ་ འཁྱད་ དུས་ གྱི་ རྩེན་ པ། 春耕。

དབྱིད་ཚུགས། དབྱིད་ རྒྱ་ དང་ དོན་ གཅིག

དབྱིད་མཚོར། དབྱིད་ གཡག་ འབྲོག་ པ་ སྡོད་ ས། 春牧地。牧民春天结帐居住的地方。

དབྱིད་རྒྱ དབྱིད་ གའི་ འཁོ་ ཚུགས་ པ་ སྟེ་ ཀོར་ ཟླ་ དང་ བའི་ དབྱུགས་ ཐོ་ དུས་ དབྱིད་ ཀྱི་ འཁོ་ ཚུགས།

立春。藏历正月交节，春季开始。

དབྱིད་ཟླ། དབྱིད་དུས་ཀྱི་ཟླ་མ། 春季月份。

དབྱིད་ཟླ་ཚ་ཆང་། རྟེན་ཟླ་གསུམ་པ། 季春，暮春。藏历三月。

དབྱིད་ཟླ་འབྲིང་པོ། རྟེན་ཟླ་གཉིས་པ། 仲春。藏历二月。

དབྱིད་ཟླ་དང་པ། རྟེན་ཟླ་དང་པོ། 孟春。藏历正月。

དབྱིད་ཟླ་གསུམ། དབྱིད་ཟླ་དང་པོ་དང་། འབྲིང་པོ། ཐ་ཆུང་བཅས་གསུམ་སྟེ། རྟེན་ཟླ་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ་ཞེས་དང་། རྟེན་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ་དང་། བཅུ་གཉིས་པ། དང་པོ་གསུམ་ལ་རྟེན་ཟླ་རྣམས་ཏེ་ཚུལ་གཉིས་ཡིན། 春三月。孟春、仲春、季春，相当于藏历一、二、三月或十一、十二、正月。

དབྱིད་ཆུང་། དབྱིད་ཀྱི་རླུང་ཆུང་། 春风。དབྱིད་ཆུང་ལངས་པ། 刮起了春风。

དབྱིད་ལ། འབྲོག་པའི་རྩ་བ་དབྱིད་དུས་སྡོད་གནས། 春季牧地。牧民春天结帐居住的地方。

དབྱིད་གསར་དུས་ཆེན། དབྱིད་ཀའི་ཚེ་གསར་དུས་ཆེན་ཏུ་ཤུགས་ཀྱི་ཚེ་འགོ། 春节。正月初一新年开始的节日。

དབྱིད་བསུ་མེ་ཀོག བོད་ཟླ་དང་པའི་ཟླ་དཀྱིལ་ལམ། གཉིས་པའི་ནང་ཚུ་མེག་ཁི་འཁྱམ་དང་ཐྲང་དུ་ཆུ་བའི་མེ་ཀོག་མདོག་དམར་སྐྱ་ཞིག ཤུང་པ་ལ་ལས་རྡེ་བོ་མེ་ཀོག་ཀྱང་ཟེར། 迎春花。藏历正二月间，水边和草地上盛开的一种淡红色浅草花。别名 རྡེ་བོ་མེ་ཀོག

དབྱིའི་འཁོར་མིག ཤུས་ཀྱི་དཀྱི་མཚའི་རུས་མིག 髁臼，髋臼。髋骨外面容纳股骨的球窠。

དཔྱིས། གཏིང་ངམ་མཐའ། 底，边际，最后。

དཔྱིས་ཐུག་པ། གཏིང་ཐུག་པའམ་མཐར་ཐུག་པ། 彻底，到究竟。

དཔྱོང་བ། (ཐ་དད་པ) དཔྱངས་པ། དཔྱང་པ། དཔྱངས།། འཕྱང་བར་ཐྲེད་པ། 吊挂，悬挂；ཐུར་དུ་དཔྱོང་བ། 倒挂。གྲུང་ཐུན་དུ་དཔྱངས་པའི་དཔའ་དྭངས་ཐྲེད་ནས་མཛེས་པོ་འདུག 悬挂在横梁上的弧形彩带非常好看。 ཐག་པ་ གཅིག་འཕྲེད་དུ་དཔྱངས་པ། 横挂起一条绳子。

དཔྱངས། དཔྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

དཔྱད། དཔྱད་པའི་སྐུལ་ཚིག

དཔྱད་ལྡན། (1)རྣམ་དཔྱད་ཅན་ གནས་ མཁས་ པ། 聪明人。(2)(མཚན) གཟའ་ཕུར་བུ། 贤明。木星的异名。

དཔྱད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) དཔྱད་པ། དཔྱད་པ། དཔྱད།། ཕྱ་ཁིབ་དུ་རྟོག་པའམ་ཟློས་གཟབ་ནས་ཀྱིས་འཇལ་ བ། 分析，详察，慎思，明辨。佛书译为伺察：སྒང་དབང་ ཅེར་ སྐྱོས་ ཀྱི་ སྐད་ ཅ་ གང་ཐོས་ལ་བདེན་རྫུན་ཕྱ་ ཁིབ་དཔྱད་དགོས། 对于道听途说的话，要细辨真假。 ལས་དོན་ ཀྱི་ ཟབ་གནད་ལ་ནན་དུན་དཔྱད་ཅིང་དུ་ ཚུད་ པ། 确切分析，掌握了问题的要点。 མི་མང་ བའི་ནང་གི་ཤེས་ཀྱ་ ཅན། ཆོག་མང་ བོར་ བཏྱགས་ནས་ དཔྱད་ ན་ ཤེས། 要识人中博学者，听其言谈便可知。❷གཞན་འགྱུར་བཞིའི་ནང་གཅིས། ཤེས་པ་དང་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དེའི་ཁྱད་ པར་ ཤོར་གཞིགས་ ནས་ འཇུག་ པ་ ཞི་བའི་ རྣམ་ པ་ ཅན་ཀྱི་ ཤེས་ པའོ། 名词。伺，伺察。四异转之一。依于心识及智慧精细分析事物各种差异之心所。

དཔྱད་པ་བ། 名词。(1)དཔང་པོ། 仲裁人，中证人。 (2)རྩོད་ཀྱ་ གལ་དུ་ བྱུང་བའི་ གྱབ་ མཐའ་ ཞིག་ ཡིན་ ཞིང། དེས་ མཆོད་ སྦྱིན་ ཁོ་ ནས་ ཚངས་ པ་ ལྟ་ བུའི་ མཐོ་

རིས་ཀྱི་ཚོ་འཕང་གཅིག་ པ་ ཙམ་ བར་ འདོད་ ལ། སྲུག་བསྒལ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ གང་ པ་ ནི་ མེད་ བར་ འདོད་ དོ། 伺察派。古印度一教派名。此派主张凭借祭祀仪轨，能得梵天一类果位，认为没有永息众苦的解脱可得。

དཀྱོས། དཔྱ་བའི་སྐུལ་ཚིག

དབྱག དབྱག་དང་། བར་མཚམས་སམ་དབར། 名词。中间，空隙，间隔；ཁང་པ་ གཉིས་ ཀྱི་ དབྱག་ལམ། 宅间小巷。

དབྱལ་ཀོ། (ཨ་ལ) མིག་ཡན་ཆད་དང་སྐྱ་མཚམས་ མན་ཆད་ཀྱི་དབྱལ་བ། 额。眉发间部位。

དབྱལ་ཀོ་སྐམ་ཙི། (ཨ་ལ) བསོད་ནམས་མེད་པ། 无福。指不能获致幸福的命运。

དབྱལ་ཀོ་ཅན། (1)རྒྱུ་བརྟུལ་ཅན་ནམ་ཡུ་ རྩུགས་ ཅན། 顽固的人，固执的人。(2)བསོད་ནམས་ དང་ལྡན་པ། 幸运儿。有福气者。

དབྱལ་ཀོ་མཐུག་ཙི། (1)ཡུ་ རྩུགས་ཆ་ ཙི། 固执，顽固；བོད་ཀྱི་བརྡ་སྦྱངས་མི་ ཤེས་པར། ཅམ་ རྩོད་ དབྱལ་ ཀོ་ མཐུག་ པའི་ སྐྱོན། 不懂西藏语法学，顽固强辩出毛病。(2)སྙིང་ཚན་ཆེ་ བའམ་ སྙིང་སྟོབས་ཆེ་བ། 勇敢。勇往直前，不顾一切。

དབྱལ་ཁེབས། (1)རྩེན་ པའི་ ལྟ་ གར་ འཁྲབ་ དུས་ འཁགས་ཤིས་ དབྱལ་ བར་ མི་ གཏོན་ པའི་ གདན། 额衬。藏戏所用猎人面具的衬垫。(2)རྟ་ དྲིལ་དང་ བོང་ བྱའི་ གདོང་ རྒྱན། 护额，护颅。掩盖骡马和毛驴额颅的毛织品饰件。

དབྱལ་མགོ། དབྱལ་བ་དང་ མགོ། 额颅和头部。

དབྱལ་རྒྱན། དབྱལ་བར་ འདོགས་ པའི་ རྒྱན་ ཆ། 额饰。额颅上的装饰品。

དབྱལ་སྐྲ། སྐྱེན་ མ་ གཉིས་ ཀྱི་ མཚམས་ ཀུ་ ཙོང་ པའི་ གནང་། 印堂穴。藏医所说一针灸穴位名。

དབྱལ་བ། མིག་ ཡན་ ཆད་ དང་། སྐྱ་ མཚམས་ མན་ ཆད་ ཀྱི་ དབྱལ་ བ། 名词。额。眉发间部位；སྟོད་ ས་ དབྱལ་ བ་ བྱས་ ནས། མིག་ ལ་ གཞལ་ བ་ འདེབས། 额上设座，向眼里洒灰。泛指本身所造成的破坏行为。 མིང་ གི་ རྟེན་ གྱང་ ལ་ རྒྱབ་ གནས་ དང་ མིག་ འཛིན་ རོ།

དབྱལ་བ་ གཏུགས་པ། སོད་པ་ གཏུགས་པ། 碰头礼。藏俗相见时的一种礼节。

དབྱལ་བ་དབྱིས་ཆེ་བའི་ དབེ་ རྒྱད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ བོ་ བཅུད་ རྫུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། རླུ་ པ་ གཞས་ ཅད་ འཇོམས་ པར་ མཛད་ པ་ རྟེན་ ཀྱིས་ དབྱལ་ བ་ རྒྱས་ ཤིང་ རྒྱལ་ བ་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱིས་ བསྟོད་ ཅིང་ བཀའ་ སྩལ་ ཚུལ་ ལྟར། 额宽平正。如来折伏一切邪说，感得额颅宽广平正之好。佛身八十种随好之一。

དབྱལ་བ་ཤེགས་པར་འབྱེས་པའི་དབེ་རྒྱད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ བོ་ བཅུད་ རྫུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ལུ་ བས་ བྱས་ པ་ གཞས་ ཅད་ ཀྱིས་ གཞན་ དུ་ མི་ འགྱུར་ བ་ རྟེན་ གྱིས་ དབྱལ་ བ་ ཤེགས་ པར་ འབྱེས་ པ་ སྟེ་ སྐྱ་ མཚམས་ ཤེགས་ པར་ འབྱེས་ པ། 额广圆明。如来于诸邪见所作，不随移易，感得额间发际分明之好。佛身八十种随好之一。

དབྱལ་མིག མེ་ ཤེས་ ཀྱི་ སྤྱན། 额间慧眼。

དབྱལ་རྩ། སྤྱིན་ མཚམས་ ནས་ ཡར་ སོར་ བཞི་ གཞལ་ བའི་ གནས་ སུ་ ཙོད་ པའི་ གཏུར་ རྩ་ ཞེག་ སྟེ། དེ་ གཏུར་ ནི་ དབྱལ་ བ་ སྟེང་ ལ་ གཟེར་ ཞིང་ མིག་ མི་ ཐེག་ པར་ གྱུར་ པའི་ ནད་ ལ་ ཐན། 额头脉。从眉间向上行四指处所有针刺脉。针刺此脉放血，能治额颅闷痛及眉眼不舒诸病。

དབྱལ་རྩ་སྐྱེང་བ། ཁོང་ ཁྲའི་ ཉམས་ མཐོ་ འཕེད་ པའི་ རྣམ་ འགྱུར། 额脉愤兴。忿怒或恐惧时额间紫筋暴露；ཁོ་ ཁྲོས་ ནས་ དབྱལ་ རྩ་ སྐྱེང་ བ། 他气得额上露青筋。 ཁོ་ ཞེད་ ནས་ དབྱལ་ རྩ་ སྐྱེང་ བ། 他害怕得额上筋脉都鼓出来了。

ངའུལ་གཡུ། ཐོད་མེད་ཀྱི་དབྱལ་བར་བཏགས་པའི་གཡུ་རྒྱན། 额瑙。妇女戴于额上的松石额饰。

ངའུལ་རིས། དབྱལ་བར་ཐིག་པའི་ས་དཀར་ཀྱི་རི་མོ། ཕྱག་ཟེའི་ཐིལ་ཏེ། དབྱལ་བར་ས་དཀར་ཀྱི་རི་མོ་གསུམ་བྱས་པའོ། 额纹。印度婆罗门习俗，在额上所作的三道白印。

ངའེ་བ། (རྟེང) རེ་བ། 挽起，撩起。

ཕྱགས་ནད། ལུས་ཀྱི་ཁིན་དང་ཚ་མེར་འཕེལ་བ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱགས་པའི་ནད་དེ། ཀ་བཏུ་དང་། རྒྱང་ཀུ། མཛེར་པ། ཟ་ཚོང་། ཀུ་པ། ཁིན་ཐོར། ངང་ཤིག ཁབས། ཁྱེ་མ་སོགས་སོ། 皮肤病。体内微生虫及病毒黄水引起的皮肤病。有白斑、牛皮癣、脱毛皮疹、癞疮、疖子、疥疮、面癜、雀斑、狗皮疮等。

ཕྱགས་པ། པགས་པའི་དོན་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ཡང་དག་ཡིག་ལུགས་ཕྱར་ན་རྩོན་དུ་གཞི་དང་འབྲེལ་ཞིང་། བར་དུ་དྲག་སྒྲ་མེད་ན་ལ་མགོ་ཅན་ཀྱི་ཕྱགས་པ་འདི་བཞིན་རྣམ་གྲུ། 名词。皮，肤，表皮，外壳。此与པགས་པ་同义，唯依藏语正字学中所说规律，前面有修饰语而中间又无第六格者，均用ཕྱགས་པ，而不用པགས་པ，例如：སྟག་ཕྱགས། 虎皮。གཟིག་ཕྱགས། 豹皮。ཤིང་ཏོག་ཕྱགས་པ། 果皮。ལུས་ཕྱགས། 身上皮肤。

ཕྱགས་རྒྱགས། ལུས་ཀྱི་པགས་པ་དུལ་སྐྱགས་སུ་འགྲོ་བའི་མཛེ་ནད་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱགས་ལ་གྲམ་པ་ཞིག 皮肤溃烂。麻风溃烂蔓延全身的皮肤病。

ཕྱགས་མཛེ། ལུས་ཀྱི་པགས་མདོག་རྒྱང་བ་ཅིའི་པགས་པ་ལྟར་ཐལ་སྐུ་རེག་ཏུ་རྩུབ་པར་འབྱུང་བའི་མཛེ་རིགས་ཤིག ཁད་རྒྱུང་ལྟེན་པའི་མཛེ་གདོ་ཀྱི་མིང་། 象皮麻风。肤色灰白如象皮，扪触时，感觉粗糙，为麻风中的风痰并病之一。

ཕྲེ། 名词。(1)དཔའ་དང་དོན་གཅིག་པ་སྟེ། རྒྱབས་པ་དང་། ཁེངས་དྲེགས་སམ་རྒྱལ། 勇气，雄健，傲慢，骄气：སྟོབས་ཀྱིས་དག་ཅིས་ཀྱང་ཕྲེ་རྣལ་ཞིའི་ཐུབ་བཀོད་པ། 使用暴力镇慑敌人傲气。(2)རྒྱན་དམ་མཛེས་པའི་ཚ། 装饰品：གསེར་དངུལ་གྱི་ཐུན་ཚས། 金银饰件。

ཕྲ་བཀོང་། ཤ་རྩལ་ཞིའི་དབའ་འཛོམས་པར་བྱས་པ། 慑眼，使气馁。

ཕྲ་གོང་བ། (རྟེང) དབའ་ཞུམ་པ། 恐惧，心怵。

ཕྲ་རྒྱོང། གཙང་མིའི་མགོ་རྒྱན་ཀྱི་ཅུ་བྱག་ཅིག 圆形珠冠，巴葛尔。后藏妇女所戴的一种头饰。

ཕྲ་ཚོ་གང་། སྐྱེག་མའི་ནང་ངུ་ཚགས་པའི་ཅུ་གང་། 竹黄。结生于竹中的一种粒状物。

ཕྲ་ཙོག ཐུ་ཚུག་དང་འདྲ།

ཕྲ་ཚྭག རྩར་བོད་ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་ཀྱི་རྟེད་ངུང་རྒྱའི་མགོ་བོའི་ཐུ་ཚུག 顶髻。原西藏地方政府俗官头上所挽发髻。

ཕྲ་ཚྭག་གཅུ། རྩར་བོད་ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་ཀྱི་རྟེད་ངུང་རྒྱའི་ཐུ་ཚུག་ཁྱེར་ཏུ་ཆགས་པའི་ཕྱད་ཞིག 顶髻盒。原西藏地方政府俗官系于顶髻上作装饰的小盒。

ཕྲ་ཆ། མཛེས་ཆའམ་ཕྱད་ཆ། 装饰品。

ཕྲ་ཐག ཕྱད་ཆ་འདོགས་ཐེབ་ཀྱི་རི་གུ། 首饰绳。系装饰品的细绳或花带。

ཕྲ་ཕྱག རྩར་བོད་ཀྱི་ཁྱད་མེད་ཀྱི་མགོ་ཆུན། དེ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བཞེ་ཚོད། ལྷ་ལྷམ་ཕྱ་ལྷག་དེ་ཤུ་དྲིག་ཡིན། དཀྱུག་མ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱ་ཕྱག་དེ་གཡུ་ཁྱུང་ཐེལ་མ་ཡིན། གཙང་མ་ལ་ཕྱ་ཁྱང་དང་། ཕྱི་ཀུ་ཟེང་བ་གཉིས་ཚོད། 珠冠，巴楚。旧时藏族妇女的头饰。贵族妇女所戴缀以珍珠，一般则用珊瑚、松儿石制成。巴楚有三、四种，后藏妇女所戴即有巴隆和基古两种。

ཕྲ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅུད་པ་དང་ཕྱས་པ། 修饰，装饰，打扮：ཚོས་ཀྱིས་ཕྱ་བ། 用服饰打扮

起来。 ཀུན་ཀྱིས་ཐུ་བ། 装饰。 ཡོན་ཏན་ཀུན་ཏྱིས་བྱིན་ཆགས་ཐུ། 提高品德修养。 ❷ མཛེས་པ་དང་ལྡན་ཆགས་པ། 形容词。美丽，漂亮，雍容，雅致。 ལང་ཚོ་ཐུ་བ། 年貌英俊。 འཕྲོ་འདུག་ཀུན་ཐྲོད་ཐུ་བ། 举止仪表，雍容有礼。

ཐ་འབྲི། ཐ་འབྲམ་དང་འདྲ།

ཐ་འཁྲམ། སྐན་དུ་འཕྲོ་བའི་ཤིང་ཐུ་ མའི་འབྲས་བུ། 刺柏子。可入药。

ཐ་མ། ཤུག་པ་དང་འདྲ་བའི་ཤིང་བོངས་ཐུང་ཆེད་མ་ཅན་ལོ་འདབ་རྩི་བ། བལང་རྩ་དང་མེ་གཤོས་ཐུ་མཁོ་བ་ཞིག 名词。刺柏。杜松类，似柏有刺的一种常绿灌木，可作熏香及燃料。

ཐ་ཁག་ཆུ་བ། རྩི་ཞིག 兰石草。可入药。

ཐ་ཁོ། (1)སྐུ་ལུས་མཉམ་ལན་བྱ། 发辫。(2)(རྟེང) སྨྲ་བས་བཤམ་ཉམ་པ། 骄气，妄诞，狂妄。

ཐ་ཀྱག (1)ཤིང་ཐུ་མ་དང་ཤུག་བའི་ བསྡུས་ཚིག 刺柏和柏树。(2)(རྟེང) ཁྱོ་ཀྱག 夫妇。

ཐག་བ། སྨྲག་བའི་མ་ངེ་བས་པ།

ཐག་ལས། 名词。(1)རྩམ་པ་བརྡེས་བའི་ཟན་རིགས། 揉合了的糌粑、面食或饲料，ཐག་ལས་གཡོ་བ། 揉和糌粑。ཐག་ལས་ཁ་ལ་ཅ་བང་ལས་ལུག་ཁྲང་དུ་སྐོང་དེན་མེད། 糌粑径直口中吃，何须绕道后颈窝。喻凡事都该直接了当。(2)(རྟེང)འཕག་པ། 腾跃。

ཐག་ལས་ཁྱུ། ཐག་ལས་གཡོ་བྱེད་ཀྱི་ཁྲ་བ་ཇ་ཆང་སོད། 揉合糌粑的茶酒等饮料。

ཐག་ལས་བསྡོངས་པ། ཐག་ལས་རིལ་རིལ་ བཏས་པ། 揉和糌粑成团，སོ་ ཐུག་ལས་ འཛོ་ བང་ འགྲོ་ དུས་ ཐག་ལས་བསྡོངས་ཏེ་འཁྱེར་བ། 外出放牧时，揉好糌粑团带上。

ཐག་ལས་ཆང་། སར་ཆང་། 藏酒揉和的糌粑。

ཐག་ལས་ ཐང་། (ཁམ) ཐག་ལས་ གཡོ་ སྐྱེད་ བཐག་ལས་བའི་ཁྲག་ཆུང་། 揉糌粑的小皮袋。

ཐག་ལས་འདེད། ཐག་ལས་དང་མཉམ་དུ་ཟ་བའི་ཟས་རིགས། 下糌粑的菜，糌粑佐食品。吃糌粑时所食菜肴、羹汤等。

ཐག་ལས་ བ། (1)ཐོག་ བའི་ འདོས་ བ། (2)(རྟེང) སྐུ་ གོན་བྱས་པ། 准备。

ཐག་ལས་བ་སྐྱོང་བའི་ ཐང་ བ། ཐུང་ ཕྱུང་ སྐལ་ཅུའི་ནང་གཅས་ཤིག ཉེ་མིན་ཁྱིམ་བས་ ཐོན་ས་གང་ ཐོག་ས་ཀྱི་ སྐྱིན་བར་ རྩམ་བའི་ཚེ། དེ་ལས་ལྷག་ བའི་ རིན་ གང་ མོག་ བཟང་ བ་ ཞིག་ དགོས་ ཞེས་ བཐུང་ས་ ཀྱ་ བྱའོ། 乞衣价。三十舍堕之一。非亲属俗人乐施购衣价时，乃要购较此更高法衣之价。

ཐག་ལས་ཐོང་། (1)ཐག་ལས་ག་ཡོ་བ་དང་ཐ་བའི་སྟོད། 揉和糌粑的木碗。(2)ཤིང་མོག་ལས་བཟོས་ བའི་རྩམ་ཁོང་། 盛糌粑的木盒。

ཐག་ལས་ཕྱིས་རྒྱག་པ། ཐག་ལས་ཀྱིས་དེག་པའམ་ནག་ རོག་ ཕྱི་ བ། 面团粘净。藏式绘画时，粉画施色以后，用刀刮平颜料，再用糌粑团粘净画面剥落的色粉。衣服等粘毛粘灰亦可用此法拭净。

ཐག་ལས་མ། ཐག་ལས་དང་མཉམ་དུ་ཟ་ བའི་ཟས། 名词。下糌粑的菜肴。吃糌粑时的佐餐菜肴等副食品。

ཐག་ལས་བརླ་བ། ཐག་ལས་ག་ཡོ་བ། 揉和糌粑。

ཐག་ལས་ཟས་ཅན། ཐག་ལས་ཟ་ མཁན། 习惯以糌粑为主食的人。

ཐག་ལས་ཟན་ལས། རྩམ་བའི་ཟན། 揉合了的糌粑。

ཐག་ལས་ཤུག ཤའི་ཆེད་ དུ་ ཐག་ལས་ ག་ས་ བའི་ཤུག 菜羊。用糌粑团喂肥专作宰杀用的绵羊。

ཐང་། 名词。(1)རྩྭ་ སྟོན་ གྲང་དུ་ ཁྲབ་ བར་ ཆྱེས་ བའི་ས་ཆ། 草地；དབྱར་ཁའི་ ཐང་ལ་ཤི་ ཆྱེ་དག་ ཆྱེ་ ཆྱེ། འཇིག་རྟེན་ཤེ་ལ་ཤི་ ཙོང་དག་ ཙོང་ ཙོང་།

夏日草地百草皆能生，人生世上万事皆能遇。(2)ཟངས་ལྡང་ཀུ་སྐྱེ་སྐྱང་མ་ཡང་རེད། 铜绿。绿色颜料。(3)ཐང་ག་གཡའ་ལྡང་ཀུ་ལ་ཡང་རེད། 铜锈，铜垢。

སྐང་ཁྲང་། (1)ཚོན་སྐང་མ་ཆུང་ཆུང་། 纯绿色，翠绿。(2)ཤིང་ནགས་མེད་པའི་སྐང་དི་དང་སྐང་ཐང་ཁེར་ཆུང་། 没有森林的草山或草地：སྐང་ཆུང་ལྡང་གུ་མར་གང་ས་གཞི་འདྲ། 一片绿色草原，恰似碧玉铺成的地面。

སྐང་སྣོང་ཐུག་བཀྲ་བའི་མདོ། བདེ་རྡེ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་དེ་གཟུན་བཅའ་ཀྱི་དུས་སུ་མདོ་ཤེ་ཅ་ལ་ཏོག་དང་མཉམ་དུ་བྱང་བའི་ཚེས་ཚེ་ཞེག 《诸佛菩萨名称经》。第二十八代吐蕃王朝拉妥妥日年赞时，连同《宝箧经》流传入西藏的最早一部梵文佛经。

སྐང་ཁ། རྡ་རྩེན་སྐྱེ་བའི་ཐང་རྡེང་། 名词。青草地，牧地，草原。

སྐང་ཀི་ཁྲང་ཤེར། རྩེ་ཞེག 川山连。可入药。

སྐང་སོང་མཚོ། བོད་རང་སྐྱང་ལྷོངས་ཀྱི་དུབ་སྐྱང་དུ་ཐོག་རྩོང་དུ་ཡོད་བའི་ མཚོ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། མཚོ་མོ་འདིའི་རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་རླུ་ མ་ དེ་ ཀ་སྐྱིར་ ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་ཚིང་མཚོ་འདིའི་ རྒྱབ་ སྐྱང་ དེ་ ཚ་ ཆུ་དང་ཤར་སྐྱང་དེ་མངར་ཆུ་ ཡིན། 班公错。湖名。在西藏自治区西部日土县境内，西端伸入克什米尔境内，西部为咸水，东部为淡水。

སྐང་ཐྲུན། (1)སྐང་ཐུན་མེ་རྐྱ་ཀི་ བཅུས་ མིང་། (2)རྩེ་རླན་ཞེག ཅ་ཐུན་ཀྱིས་ ཚོ་ དྲད་ སྐྱིད་ བར་ཅིད། 龙胆。药用植物名。根须可作健胃药。

སྐང་ཐྲུན་དཀར་བོ། རྩེ་རླན་མེ་རྐྱ་ཀི་ རིགས་ཤེག་ཏྲེ། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཞིལ། དུས་ བས་ཀྱི་བའི་དུག་ཚད་འཇོམས། སྨད་འགག་ ཟེལ། 高山龙胆。龙胆科药用草本植物名。味甘苦，性凉，功能清咽喉热毒、治声音嘶哑。

སྐང་ཐྲུན་ཁུ་བོ། རྩེ་ཞེག 苦龙胆。可入药。

སྐང་ཐྲུན་ཙྩེ་རུ་བོ། རྩེ་ཞེག 丛生笔龙胆。药用植物名。

སྐང་ཐྲུན་ནག་བོ། རྩེ་རླན་ཀྱི་ རིགས་ སྐང་ ཐྲུན་ ཟེ་ དོག་རྩེ་ནག་འཚར་བ་ཞེག་རྒྱ། རོ་ཁ། ཞུ་ རྩེས་བཞིལ། ནུས་བས་འབྲུམ་ནད་དང་། ཁྲམ་ བྱ། ཟེ་དབལ་སོགས་ལ་ཐན། 丛生笔龙胆。龙胆科药用草本植物名。多年生，花色青蓝，味苦，性凉，治痘疹、痛风及皮炎等。

སྐང་ཐྲུན་ཟེ་དོག སྐང་ཀི་ཐོག་ཤང་བའི་ཟེ་ དོག་ ཆུང་ཆུང་ཚོས་གཞི་རླ་ཚོགས་ཙོང་ ལ་ཞེག 邦坚花，玉簪花。草原上长的小花，有红、黄、白等各种颜色。མིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་དུ་ གས་ དང་། ཁྲབ་འཇུག་གནོན་ལ། རྒྱན་ཀྱི་ཟེ་ དོག་ བ་ལང་ཟས། གཞན་ཀྱིས་མི་གྲུབ། གཞན་ལས་ ཆུལ། རི་བའི་རྣ་ཆུན་བཅས་སོ།

སྐང་རྒྱས། དོ་རླན་ཀྱི་ རིགས་ དབྱིབས་ ཐུགས་ ཁན་ གཤེབ་ ཐ་ དང་ འབྱ་ ཞེང་ མདོག་ སྐང་ མ་ དང་ མཚུངས་པ་ཞེག་རྒྱ། རོ་བསལ། ཞུ་རྩེས་རྩྭ། ནུས་བས་ཆུ་ ཆུས་ཆད་པ་དང་། ཆུ་ཐུས་རེང་ འབྲུམ་དུ་ གུད་པ་སོགས་ལ་ཐན། 草绿阳起石。一种硅酸盐类矿石，纹如束筋，色绿如草，入药味涩，性温，功能治筋络韧带破裂僵缩等症。

སྐང་ཁྲོངས། རྡ་རྩེན་སྐྱེ་བའི་ ཁུལ་ཁྲོངས། 草地，草原。སྐང་ཁྲོངས་ རེའུ་ གས་སྐང་ མེ་ དོག་ཆུས་པ། 绿洲草坪花盛开。

སྐང་ཆེན། གངས་གནས་ཤོག 郎藏伽。一大数名。

སྐང་ཕྱང་། སྐང་བའི་ཕྱང་ཐེབ་དེ། གང་ལ་ཕྱང་བ་འབྱང་བའི་དངོས་པོ་ རྒྱ་ཐེབ་ ཀྱིས་ མ་ བརྒྱབས་ བའི་གོས་ སྐྱན་ སོགས་སྐང་བའི་ རྒྱ་ནས་ ཐེང་ བཙས་ ཐེབ་དགོས་ཤེང་། མ་བཙོས་ན་རྣམ་ རྒྱིན་ངན་ སོང་ དུ་ཕྱང་ཐེབ་པ་ རྒྱ་ ས་ ཁབ་ ཀྱི་ཕྱང

ཚན་ཞིག 舍堕。《律经》中所说别解脱戒五堕罪之一。应先舍弃因何犯戒之物，如未加持之衣裤等，而后如仪改作。若不改作，即堕恶趣。

ཉིང་ཁྱུང་གི་ཚེ། ཉིང་ཁྱུང་དང་དོན་གཅིག

ཉིང་ཁྱུང་བཅུ་ཚན་གཉིས་པ། དགེ་སློང་གི་ཉིང་བྱ་ཉིང་བའི་ཁྱུང་བ་སྲམ་རུ་ལས། བཏུ་ཚན་གཅིག་པ་སྟེ། སྐིན་བལ་ཀྱི་སྟན་ཀྱི་ཉིང་བ་དང་། བལ་རགས་གི་སྟན་ཀྱི་ཉིང་བ་དང་། ཆ་གཅིག་བསྲེས་པའི་ཉིང་བ་དང་། ལོ་དྲུག་གི་ཉིང་བ་དང་། མཐོ་གང་གི་ཉིང་བ་དང་། ལམ་དུ་བལ་ཐོགས་པའི་ཉིང་བ་དང་། བལ་འཁྲིར་འཇུག་པའི་ཉིང་བ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ལ་རེག་པའི་ཉིང་བ་དང་། མངོན་མཚན་ཅན་གྱི་ཉིང་བ་དང་། རྩི་ཚོང་བྱེད་པའི་ཉིང་བ་སྟེ་བཏུའོ། 舍堕第二组十聚。比丘所断三十舍堕之第二个十条：作棉敷具、作黑羊毛敷具、作混合敷具、六年二敷具、一卡敷具、路途担羊毛、令擎溜羊毛、触宝、纳质和买卖。

ཉིང་ཁྱུང་བཅུ་ཚན་དང་པོ། ཉིང་བའི་ཁྱུང་བ་བཏུ་ཚན་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཚོས་ཁྱབ་འཚང་བའི་ཉིང་བ། འབྲལ་བའི་ཉིང་བ་དང་། ཟླ་འཛོག་གི་ཉིང་བ་དང་། ཆོས་གོས་འཁྲིར་འཇུག་གི་ཉིང་བ་དང་། གོས་ལེན་བའི་ཉིང་བ་དང་། སྤྱོན་བའི་ཉིང་བ་དང་། ཁྱག་པོར་ལེན་བའི་ཉིང་བ། ཉག་གས་པ་སྤྲོད་བའི་ཉིང་བ། སོ་སོ་ནས་ཉག་གས་པ་སྤྲོད་བའི་ཉིང་བ། བསྐུལ་བའི་ཉིང་བ་སྟེ་བཏུའོ། 舍堕第一组十聚。三十舍堕第一个十条，持余衣、离衣、月蓄衣、使浣法衣、受衣、乞衣、过量受施衣、办衣价、乞各办衣价和嘱托。

ཉིང་ཁྱུང་བཅུ་ཚན་གསུམ་པ། དགེ་སློང་གི་ཉིང་བ་ཉིང་བའི་ཁྱུང་བ་ཤུལ་རུ་ཡིད་པ་ལས། བཏུ་ཚན་གསུམ་པ་ལ། ཁྱུང་བཟེད་འཚང་བའི་ཉིང་བ་དང་། ཁྱུང་བཟེད་ཁྱག་པོར་འཚང་བའི་ཉིང་བ་དང་། ཐག་འཐག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཉིང་བ་དང་། འཐག་པ་བསྐྱེད་པའི་ཉིང་བ་དང་། ཉིན་འཛོག་གི་ཉིང་བ་དང་། གཏད་པ་ལས་ཐུང་བའི་ཉིང་བ་དང་། དགོན་པའི་འབྲལ་ཉིང་། རས་ཆེན་གྱི་ཉིང་བ་དང་། བཙོས་པ་གཞན་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཉིང་བ་དང་། གསོག་འཇོག་གི་ཉིང་བ་སྟེ་བཏུའོ། 舍堕第三组十聚。比丘所断三十舍堕之第三个十条：持钵、求余钵、织作衣、给织酬、夺回已给物、过期蓄衣、出寺离衣、求雨浴衣、回向转余和积蓄。

ཉིང་ཁྱུང་སྐྱམ་རྩ། དགེ་སློང་གི་ཉིང་ཁྱུང་ཁྱད་ཀྱི་ཤུན་རིང་གསེས། གང་ལ་ཁྱུང་བ་ཐུབ་བའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིང་བའི་སྐྱོན་ཤེས་བཅོས་དགོས་ཤེད། མ་བཅོས་ན་ཉམ་སྐྱིན་ངན་སོང་དུ་ཁྱུང་བར་ཁྱེད་པ་དང་། གྲངས་ནི་བཏུ་ཚན་གསུམ་ཡིད་དོ། 三十舍堕。比丘所断堕罪之一。谓所犯堕罪之物，应舍于众中而忏悔之，若不忏悔，则感堕恶趣异熟果。共有三十种。

ཉིང་ཁང་། ཉིང་རྩ་རྩེན་པོ་རྒྱས་བའི་ས་ཕྱོགས། 草地，牧场；ཉམས་དགའི་ཉིང་ཁོང་། 优美的草原。

ཉིང་ཁྲག་པ། རྩྭ་ཞེག 羊茅。可入药。

ཉིང་རྩལ། བོག་ཏུ་ཆུ་ཡོད་བའི་ཉིང་ས་རྩལ་བ། 涌泉，冒水。草原区域的地下水向上涌出；གསོ་བྱང་ཉིང་རྩལ་ཁྱེའི་བྱ་དངོས་གསར་པ་མང་པོ་ཐོན་པ། 新生事物出现之多有如草原忽然遍地涌泉。

ཉིང་ཐྲལ། རྩྭ་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཁྱེ། རང་ཞུང་རུ། ཁུ་རེས་བཤེལ། རྩུས་བས་དྲག་ཚད་ཡོད་པ། ཤིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་སྐས་དང་རྩྭ་ཅན་རྣོ། 甘松。别名甘香松。敷酱科药用植物名。味微苦，性凉，功能清热解毒、治宿热及热肿等。

ཟང་བ། ●ཟང་བའི་མ་དོངས་པ། ●(རྟེང་) མི་འཇིགས་པ། 无畏，不惧。

ཟང་བ་སྦྱིན་པ། མི་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པ། 施无畏，无畏施。

ཟང་བའི་ཚེས་བྱ་སྐྱོགས་བའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་ཟེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་ལས། དགེ་འདུན་གྱི་གནས་ནས་ཕྱུང་བའི་དགེ་སློང་དང་ལྷན་ཅིག་སྡོད་པའི་དགེ་སློང་ལམ་མཐུན་པའོ། 随被驱摒者。九十单堕之一。与被驱摒之比丘共住受用，同室而宿者。

ཟང་བའི་ལྷུང་བྱེད། དགེ་སློང་གི་ལྷུང་བ་ཞིག 弃堕，舍罪。佛教比丘堕罪之一。

ཟང་བྱ། བྱེད་མི་རུང་བ་སྟེ། ཅ་ཉེན་དུག་དང་ཉེ་ཉོན་ལ་སོགས་པའི་སྡང་བྱ། 所治，所断。即不该做的六根本烦恼和随烦恼等。

ཟང་བྱ་བཅུ། སྡང་བྱ་ཡན་ལག་བཅུའང་ཟེར། དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡང་བ་བཅུ་སྟེ། ཅ་ལྷུང་བཞི་དང་། ཆང་འཐུང་བ། གར་སོགས། ཕྲེང་སོགས། མལ་སྟེན་ཆེ་མཐོ། དུས་མིན་ཁ་ཟས། ཆགས་བས་གསེར་དངུལ་ལེན་རེག་བྱེད་པ་བཅས་བཅུའོ། 十应断，十应断支。沙弥应当戒除的十种重罪：四根本罪、饮酒、观听歌舞、涂饰香、坐高广大床、非时食和贪心受蓄金银。

ཟང་བྱ་བདེན་པ་གཉིས། ལུག་བརྡལ་བའི་བདེན་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ། 应断二谛。苦谛、集谛，是应当永远断除者。

ཟང་བྱ་ཐོང་ཚུལ་གཉིས། མངོན་འགྱུར་རེ་ཞིག་རྣམས་བསྡུད་པ་དང་། ས་བོན་གཏན་དུ་སྤང་ཉེ་རྒྱུ་མི་རུང་གི་ཚེས་ཅན་དུ་བྱས་པའོ། 两种断应断法。两种戒除罪过的方式：暂时制伏一切现行和永远根绝罪恶种子不任再生。

ཟང་བྱ་རིགས་ལྔ། ཁམས་གསུམ་གྱི་སྡང་བྱ་རྣམས་རིགས་ལྔར་དབྱེ་བ་སྟེ། མཐོང་ལམ་དུ་བདེན་བཞི་ལ་མཐོང་བས་སྤང་བྱ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ཚ་བཞི་དང་། སྒོམ་ལམ་གྱི་སྡང་བྱ་ལྔན་ཆོས་བཅས་རིགས་ལྔ། 五类所断。三界所断可分五种：见道由见四谛所断四遍计分、修道所断一俱生分，共为五类。

ཟང་བླང་། སྡང་བྱ་དང་སྡང་བྱ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་སྟེ། སྡང་བྱ་ནི་བསམ་སྦྱོར་ངན་བའི་རིགས་དང་། ཟང་བྱ་ནི་བསམ་སྦྱོར་བཟང་བའི་རིགས་སོ། 取舍。去恶从善：བྱ་སྤྱོད་ལ་དངོས་སུ་མ་ཕྱགས་ཀོང་ནས་རྟོག་དཔྱོད་སྡང་བླང་འཛོལ་མེད་ཅིང་དགོས། 在实际行动以前，应该明辨取舍。

ཟང་འབྱངས། རྡོ་རྩེའི་ཀྱིས་ཁྱབ་བའི་དཉའ་འབྱངས། 草丘。长满青草的小丘：སྡང་འབྱངས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཟིན་པས། 到达草丘上。

ཟང་མ། ཚོན་ལྡང་ཀུ། 名词。绿色颜料。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྩོལ་བ་དང་། སྡང་མ་བཏུལ་མ། སྡང་མའི་མིག་སྐྲག། མ་བྱ་ཅན། རྩེ་ཅན་མཁྱེན་བཅས་སོ།

ཟང་མའི་མིག་སྐྲག། (མངོན) ཚོན་སྡང་མ། 青绿。绿色颜料的异名。

ཟང་སྲིན། རྩི་ཞིག 地衣。可入药。

ཟང་སྲིན་ཙེ་བོ། རྩི་སྐྲན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྣ་ཀ། ཀུ་རྡེས་བཅོལ། ནུས་བས་རིམས་དང་། དུག་ཚད། ཚ་བ་གསར་རྩིང་། དེག་ཀྱམ། ཁག་ནད། ཀུ་ཁཅེར། ཚ་འཕྲུ་བཅས་ལ་ཕན། 翼首草。别名老鹳草，川续断科翼首草。味苦，性凉，功能清瘟疫热毒、治新久热病、关节痛风、血分疾病、小肠疼痛，止热泻。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་བྱེད་ཆུལ་བོ་དང་། ཆིག་ཐུབ་དཀར་བོ། ཐེཁ་རང་མགོ། ཐོག་དཀར་མགོ་དཀྱུ། དོ་བོ་མོ། བདུད་རྩི་འཚེ་སེམ། ཆེ་དོ། མེ་ཏན་མགོ་བོ། རྩི་མགོ་རྩོག ཆུ་བའི་བཅུད། ཙ་མགོ་ཅེར་ཀ། ཙ་མགོ་ཅེར་ཁྱོན་བཅས་སོ།

སྒང་ཆུ་འབྱུང་བཀུ རྩ་ཁྲིག 续断。可入药。

སྒང་ཆན། རྩ་ཁྲིག 唇形科的一种药用植物名。

སྒང་ཆབ་སྦུ་ཅུ། རྩ་ཁྲིག 毛绣球。可入药。

སྒང་ཆབ་སྦུ་ཅུག རྩ་ཁྲིག 高原蚤缀。可入药。

སྒང་ཆོན། ཆོན་ལྡང་ཀུ་སྒང་མ། 绿色颜料。

སྒང་མཆེ། མཆེ་ལྭམ་ནང་ཚན་སྒང་ལ་སྐྱེ་བ་ཁྲིག 草麻黄。麻黄中之生于草原者。

སྒང་ཁྲུན། (1)ཆོན་ལྡང་གུའི་ཀུ་བ། 绿色颜料溶液。(2)རྡོ་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤེས་སྐྱེ། ནུས་པས་མཁྲིས་ནད་སོགས་སྐྱུག་པར་བྱེད། 铜青。药用矿石名。功能以涌吐治疗胆脏等疾病。

སྒང་རམ། སྒང་ལ་སྐྱེས་པའི་རམ་བུ་སྟེ། ནུས་པས་འཁྱུ་བ་གཅོད། 蓼子草。土名狗尾花，亦名水腰子。生于草地之一种蓼科植物，入药能止泻。

སྒང་རྩེ། སྒང་རྩ་སྐྱེ་བའི་རི། 草山。青草覆蔽的山岭，ར་དཀའ་བ་རྩ་རི་དང་། ལུག་དཀའ་བ་སྒང་རི། 山羊爱的是乱石岭，绵羊爱的是绿草山。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྒང་གི་རི་བོ་དང་ཐུན་ཀྱི་ལྡོངས་སོ།

སྒང་ལ་མེ་གོང་། གེས་རབ་རྟོ་ཡང་བཙོན་འགྱས་མེད་པའི་དབེ། 草地失火。喻人虽聪明，但不勤奋；གེས་རབ་རྟོ་བ་སྒང་ལ་མེ་གོང་འདྲ། བཙོན་འགྱས་ཙན་ཀྱིས་རྡོ་ལ་བཀུ་བ་འབིགས། 天资敏锐如草地失火，只能燃尽一层表皮；刻苦钻研，则可以滴水穿石。 འགྲན་རྩྭ་ལ་མཐང་མེ་འབྲོལ་བ་སྒང་ལ་མེ་གོང་ཐུབ་པའི་རྒྱུན་ལ་ཐུབ་ཆ་ཚུན་ཆོད་བྱེད་པ། 努力一阵，不能持久，如草原失火，迅速燃尽烧光。

སྒང་ཀ། སྒང་ལས་སྐྱེས་པའི་ཀ་མོ། 草原蘑菇。

སྒང་ཀོང་ངས། (1)སྒང་ཐྲོངས་ཏེ་ནུ་ཐྲོན་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་ས་ཆ། 草原，青草地。(2)སྒང་ཐྲོངས་དམའ་ས། 低洼草原。

སྒང་ལེང་། (ཁྱད་) ཐྲང་སྐྱ་ལས་དཀར་ཤས་རྒྱང་ཟུང་ཟད་ཆུང་བ། 浅绿。比淡绿色略深的颜色。

སྒངས་རྟོགས། དེ་མ་བྱལ་ཞིང་ཚེན་ཉན་ཁྱོང་དུ་ཆུད་པ་སྟེ། སྒྲིབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་བྱང་བ་དང་། རྣ་ལྟ་རྣམ་ཀྱི་མཁྱེན་པ་མངོན་དུ་བརྟེས་པ་དེ་བའི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྒངས་རྟོགས་ཀྱི་ཚེན་ཉན་ཐུབ་སྐུ་ཚོགས་པའོ། 断证。远离染垢，解悟功德，所有二障及其习气完全净治，如所有性及尽所有性智慧完全证得，即是如来圆满断证功德。

སྒངས་རྟོགས་ཚོན་ཉན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆ་བའི་ཚེན་ཉན་གཉིས་དེ། རྟེན་ཅིས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་མཐའ་དག་སྒངས་ཤིང་། རྣ་ལྟ་རྣམ་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པའོ། 断证功德。如来所有两种殊胜功德：永断一切烦恼障和所知障为断德，通达一切如所有性和尽有性为证德。

སྒངས་རྒས་མེད་བའི་རྒྱུ་རྐྱེ། རྒྱུའི་རྒྱུ་ཀྱི་རང་གཤེས་ཤིག་སྟེ། མི་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་རྒྱུ་རྩ་བ་ནས་སྒངས་ནས་མེད་པའི་ཐུ་དངོས་མེད་དེས། འབྲས་བུ་ཐུན་ཚོགས་འཛིལ་བ་དངོས་བོར་ཐུབ་པ་བཟློད་པ་སྟོན་པའི་རྒྱུའི་ཐབ་ཏུ། 戒后成无能作因。根本戒除罪恶行为后，生起实际圆满结果的修辞方法。因由修饰法之一。

སྒངས་པ། ●སྒང་བའི་འདས་པ། ❷(རྟེང་) བཅོལ་བ། 委托，寄托。

སྒངས་པ་སྟོབ་པའི་ཕུང་རྐྱེད། ཕུང་རྐྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཏུའི་ནང་གཤེས། དེག་སྒོང་གཞན་ཀྱི་སྒང་པའི་ཐས་ཕུག་བོར་མ་བྱས་བཞིན་དུ་བསས་ནས་ཞེས་བཅས་ནས་ཐུབ་པ་བོ་ལ་ཕུང་བོ། 劝更食。九十单堕之一。谓其他比丘剩余之食不作余食法而劝令其更食者。

སྒངས་པ་ཕྱུང་ཚོགས་ལ་མི་འཇིགས་པ། མི་

འཇིག་པ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་རྣམས་ལ་ཆོལ་བའི་གནས་མེད་པ། 漏永尽无畏。一切贪等有漏诸法，已永尽故，自许我已诸漏永尽，无能净者。如来四无畏之一。

ཟངས་པ་ཟ་བའི་ལྟུང་བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། 违食堕法。九十单堕之一。对授受之食既不拟多食亦未多食，竟又食者或食未竟起立后又食者。

ཟངས་པ་སྤྱང་འཕྲུག ཐུགས་ཤུགས་ཀྱིས་ཏེ་དག་པའི་རྒྱུ་ཤུས་དངོས་གཞི་པ་རྣམ་པའི་རྒྱུ་ཚོགས་པའི་ཁྱད་འཕགས་པ། 断德双运。有学平常双运。依密宗道断尽烦恼障，证得正分清净幻身的双运。

ཟངས་པ་ས་ གཞན་ རྣ་ གཅས་ པ། རྒྱུད་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་གཞི་ནང་གསེས། 断绝别住。三种行履别住之一，即七种驱摈和驱摈沙弥。

ཟད། བུ། 名词。子，儿子，ཨ་ཟད། 父子。ད་རིང་ཨ་ཟད་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་དུ་བཞུད་འདུག 今天，父子俩都在家。

ཟའ་ཟྲུག སྤུན་གཅེན་གཉེན། 弟兄，哥弟。哥哥和弟弟。

ཟབས། 名词。(1)དུལ་རིམ་བང་ཆགས་པ། 积垢。多日累积的污物或灰尘：དུལ་ཟབས། 积尘。དུ་བའི་ཟབས། 烟垢。རྣ་ཟབས། 耳屎。(2)བཞད། 潮湿，སྐམ་གཀ་ཤ་ཆོད་བར་དུ་དུང་ཟབས་བཞུད་འདུག 没有晒干还有点潮湿。འབྲུ་ལ་ཟབས་གོང་ན་ངུལ་ཚོང། 粮食潮湿了，就会腐烂。

ཟབས་དུལ། མཐུག་པོང་ཆགས་པའི་ཐལ་དུལ། 积尘。陈年积累的灰尘。

ཟམ། དཔངས་ཚམ་འབོད། 名词。高度，数量，分量。

ཟམ་ཆེ་བ། (1)ཐོན་ཆ་བ་དང་འབོད་ཆ་བ། 大量：ཀུ་དངོས་ཟམ་ཆ་བ། 大量物资。ཐོན་རིགས་ཟམ་ཆ་བ། 大批产品。(2)ཟམ་རྩུ་ཆ་བའི་མི། 爱装模做样的人。

ཟམ་པ། འཚམ་པའམ་འོས་པ། 形容词。妥当，适宜，合度：རྣམ་འགྱུར་ཟམ་པ་ཞིག་བསྟན་པ། 表示一种适当的态度。སྨད་ཚ་ཤོད་སྤྱངས་ཟམ་པ་འདུག 说话得体。ཡར་བཞེངས་པ་ལས་མར་བཞུགས་པ་ཟམ། 站起不如坐下妥当。སྐུད་ཤོས་དེ་ཁྱེད་ལ་ཟམ་པ་འདུག 这件上衣你穿刚合身。ཟླུན་པོ་ཟླ་བ་ཉུང་ན་ཟམ། 愚者少说显得庄重，驴儿慢跑显得稳当。

ཟམ་ཏེ། འབྲིང་ཙམ། 形容词。中庸，平庸，庸劣，老实：མི་དེ་ཟམ་པོ་ཞིག་འདུག 那个人还可以。མི་དེ་ཟམ་པོ་ཞིག་ལས་མི་འདུག 那个人不很好。ཚོད་བཟུང་ནས་ཟམ་པོ་ཞིག་ལ་ཞོག་ཅིག 把握分际，适可而止！

ཟམ་ཟོམ། ཟམ་མེ་ཟོམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ཟམ་མེ་ཟོམ་མེ། (1) ཕྱི་ནང་མེ་ མཚང་བ་འི་ཟམ་ ཙམ་ ཕྱི་ ཚུལ། 假装，冒充，装模做样的：ཁ་ཟཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་ ལྷུད་ ཚུལ་ ཟམ་ མེ་ ཟོམ་མེ་ བྱེད་ཟཁད་མེ་དེ་ གཙོ་སྐྱ་ཚ། 花言巧语、装模做样的人很狡猾。(2)ཞེབ་ ཆ་ མེད་ པའི་ འཁག་ ལྷོལ་ རགས་ ཙམ་ པ། 粗略，大概：ལས་དོན་ཀྱི་ འཚར་ གཞི་ ཟམ་ མེ་ ཟོམ་ མེ་ ཞེག་ བཏིང་

ཐེག། 订了一个粗略的工作计划。

ཐོག་ཏེ་བ། བབ་ཅཀས་ལེ་བའམ་མཇེས་ཅམ་ཙོང་བ། 妥贴。稳妥适当无过不及状：ལས་ཀ་བྱེད་སྟངས་ཐོག་མེ་བ། 作法妥当。

ཐོག་རྫུ། ཁ་ཞེ་མི་ མཚངས་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར་ ཏེ་གཞན་ངོར་འདྲ་ཅཀས་ཀྱི་ཐོབ། 假装正经，装模做样。口是心非的样子：སེམས་ཀྱིས་འདོད་ཀྱང་ཁ་རྣས་མི་འདོད་ཀྱལ་ཀྱི་ཐག་རྫུ་སྟོན་བ། 心有所欲而口相违，故作姿态。

ཐོག་ལ་ཐཇེས་བ། ཚུལ་དང་ཐག་ལ་ཐཚང་བ། 大方，端庄：གོན་ཅས་ ཐག་ ལ་ ཐཇེས་ བ་ ཞེག་གོན་འདུག 衣服穿得周正大方。

ཐོག་བཀད། ཐོག་བཀད་དང་འདྲ།

ཐོཏྲ། (ཁྲལ) ས་ཐག་གམ་སོ་ཐག 名词。土坯，火砖。

ཐོད། (1)བར་ཀྱི་འབྲི་ཐལ་གཞན་ཞེག (2)(རྟེང་)འཕངས་བ། 跳跃，腾起。

ཐོད་ཁ། ཐོད་ཁ་བཏུད་ཀང་ཐེད། འབྲུང་རྟེས་ལས་བཀད་བའི་པུ་ཐཀའི་ཐུ་རྩེ་ཐ་ལས་པ་ཐེ། ནང་གཞས་ཐུ་ལེ། ཁོད། དྲ། ཁེད། ཁམ། གིད། ཐེད། ཐོད་བཅས་ཐཚན་ཐ་བཏུད་ཀྱི་རི་མེ་ཐེ། དོད་ལ། མེ། ས། ཐཚེའུ། གདམ། ཅུ། རི། གདམ་ཡུགས། ཐུང་བཅས་བཏུད་དོ། 八卦。五行算中用以代表八种事物的符号。汉语为离、坤、兑、乾、坎、艮、震、巽，依次代表火、地、泽、天、水、山、雷、风。

ཐོད་ཁ་བཐུད། ཐོད་ཁ་དང་དོན་གཅིག

ཐོད་ཁྱེས། ལག་བའི་ཐྲེད་བའམ་ཆངས་པ་ཐེ་ཐྲེད་ཐེ། 把，撮。手掌所能握持之量：ཆུ་ཐྲེད་ཁྱེས་གང་། 一撮水。མི་ངན་ཐྲེད་ཁྱེས་གང་ཅཀ། 一小撮坏人。

ཐོད་གང་། ལག་བའི་ཁྲེད་གང་ངཀ། ཐྲེད་བ་

གང་། 一把，一撮，一握：དས་ས་ཐོན་ཐྲེད་གང་། 一撮青稞种子。

ཐོད་འཛམ་པ། (1)ལག་བའི་ཐྲེད་ཐོས་དམ་ དྲ་ འཇེན་པ། 抓住，紧握：སོ་ སའི་ ཞེ་ ཐངས་ སོ་ ཐོས་ཐྲེད་འགྱས་པ། 各自握紧手中枪。(2)ལག་བའི་རྩ་འགྲོས་པ། 手部经络蜷缩：ཕྱི་ཁ་གཅིག་ཐྲེད་འགྱས་ནས་ས་ལྟུང་ས་པ། 一只小鸟脚筋蜷缩，坠落地上。

ཐོད་པ། ཐྲེད་ཀྱག་ཐཀད། 名词。刻版者，印刷工作者，照相者。

ཐོད་པ། ❶ཐྲེད་བའི་འབདས་པ་དང་ཐ་འཇེངས་པ། ❷ལག་བའི་ཐཕྱེལ་ཐོད་ བཐྲེགས་ བའི་ ཞེང་། 名词。一把，一握。

ཐོད་ཐ། བར་ཐ་དང་འདྲ།

ཐོད་ཐོ། ཐྲེད་ཐོ་དང་འདྲ།

ཐོད་ཐོ་ལྷོད་པ། ཅེད་སྟེ་ཞེད་བའམ། གཏོང་ཐོད་ཆེ་བ། 挥霍，手松，用钱无节制：ཐྲེད་ཐོ་ལྷོད་བའི་ཞེ་ལ་ཀུ་རོད་ གཉིད་ གཏོང་ཞེ་ ཐེན། 不可让一个手松的人管理财物。

ཐོད་ཙང་། (1)ལག་བའི་ཁྲེད་ཙང་། 一把，一撮手之量，少量：ཆུ་ཁཚེའི་ཆུ་འབོར་ཆེ་བས་ཐྲེད་ཙང་ཀྱིས་ འཇལ་ ཞེ་ ཐུབ། 海深不能撮手量。(2)ཁང་དུ་བཏང་བའི་ཙང་།增加量，增加部分。ཞེ་ཀྲིས་ཐྲེད་ཙང་ཇི་ ཙམ་ཡིན། 人员增加的数目有多少？(3)ཁྱོ་དུ་བཏང་བའི་ཙང་། 提升程度：རིན་ཀོང་ཐྲེད་ཙང་རན་པ་ཙམ། 提价适当。

ཐོད་ཚད། ཐྲེད་ ཁའི་ ཚད། 一把，一撮手，少量：ཁ་སྐོམ་དུས་འགྱང་ ཆུ་ ཐྲེད་ ཚད་ ཀང་ ཙམ་ ཐྱང་ཡང་ཡན་ཐོག་ཆེ། 渴时能得到一撮手的饮水也大有好处。འཕོ་ཐྱེ་ཁོད་བཞིན་དུ་འབྱ་ལ་ ཐྲེད་ཚད་ཐྱེད་ མེ་ དགོས། 有升有斗，无须一把一把地量粮食。

ཐང་འཛིན། ལག་བའི་སྐད་མིས་འཆང་བ། 握持，搞住：ཁྱོང་ལ་ཞོགས་པ་འཛིན་པ་དང་། ཁྱིམ་རག་སྐད་འཛིན་ཁྱག་པ། 捕风捉影。མཆོད་ཆ་ཐང་འཛིན་ཟིད་པ། 手中拿起武器。ཉ་ལ་སྐད་འཛིན་ཁྱག་པ། 捕鱼。

ཐང་ཀད། སྐད་མིའི་སྟེང་འབྱད། 抓搔：མགོ་བོང་ཅ་ཕྱག་ལང་དུས་ལག་བས་སྐད་ཀད་ཁྱག་པ། 用手搔头痒。

སྐྲ། ཤུས་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྲ་སོགས། 名词。毛：མགོ་སྐྲ། 头发。ཁ་སྐྲ། 胡须。བ་སྐྲ། 汗毛。མཆན་སྐྲ། 腋毛。ཐི་སྐྲ། 麝毛。ཁྱི་རྨ་བཀྲལ་ནས་སྐྲ་ཟངཔ་བ། 狗患癞病脱了毛。སེམས་ལ་སྐྲོ་སྡང་སྐྱེས་ནས་ཤུས་ཀྱི་བ་སྐྲ་གཡོ་བ། 心中悲伤，汗毛耸动。

སྐྲ་དཀར་ཁ། (1)བའ་སྐྱེད་ཀྱུས་ཤུ་སོགས་སྐྲ་མདོག་དཀར་ཟིའི་རིགས། 白色毛。(2)འབྲི་ཀྱུས་ལ་ལར་ར་ཤུག་ལ་སྐྲ་དཀར་ཟེར། 羊。有些牧区对山羊和绵羊的总称。

སྐྲ་དཀྱིལ། སྐྲ་དང་བ་སྐྲ་སོགས་ཀྱི་དབྱས། 毛中穴。位于耳后完骨穴附近。

སྐྲ་ཁམ་བཙྱད་པ། (ཁྱི) ཆས་ཁ་མེད་པའི་རི་དགས་ཀ་ཁྱིས་ཀྱུག་ཀྱོག་ཏུ་ བཏུག་ པ་འགས་ མཐའ་ལ་བཀར་པ། 干毛就擒。被猎犬逼得无路逃走的野兽，以其未被枪伤，身毛均干，故名。

སྐྲ་སྐྱོད། བའ་ལས་སྐྱེད་པའི་སྐྱོད་པ། 粗毛线。牛羊毛线。

སྐྲ་བཐུད། སྐྲ་ཉི་བའམ་སྐྲ་བྱད་པ། 毛发脱落：ས་ཆུའི་རྩད་བཅས་ནུད་འཁྱའི་སྐྲ་བཐུད་ཡོང་། 天气热了牲畜会脱毛。

སྐྲ་ཁ། སྐྲ་མདོག 毛色，སྐྲ་ཁ་བཟང་ན་མིག་ལ་མཇེས། 要是毛色好，看起来便顺眼。

སྐྲ་འཁྱིལ། མི་ཕྱུགས་ཀྱི་སྐྲ་ སྐྱེ་ གཏུག་ དང་ སྐྲ་ཤུའི་སྐྲ་འཁྱིལ། 毛滤，卷毛。

སྐྲ་ཀྱ། (1)སྐྲང་ལ་འཇམ་བའི་སྐྲ་དང་། རིང་ལ་ཆོང་བའི་ཀྱ། 兽皮的绒毛和毛箭。(2)སྐྲའི་ཀྱ་མཐའ་རྩེ་མོ། 毛梢，毛尖。动物皮毛的尖端：རྟ་ཕྱུགས་ཀ་ཤེད་ཆུས་དུས་སྐྲ་ཀྱ་ལེགས་པོ་ཡོང་། 牛马肥壮则毛尖良好。གཅན་གཟན་ཀྱི་པགས་པ་སྐྲ་ཀྱ་ལེགས་པ། 毛尖好的猛兽皮。ཁ་ཤུགས་འབྲ་འཆམ་བྱས་ནས་སྐྲ་ཀྱ་སྟོམས་སྐྱེག་ཅིད་པ། 剪裁狐皮，镶拼毛颖。

སྐྲ་ཀྱི། རྩེ་ངར་ཆེ་བའི་ཀྱི། 利刃，快刀：སྐྲ་ཀྱིའི་དངོ་རྩེད་པོ། 利刀的刃口。སྐྲ་ཀྱི་ཀྲའི་སྐྱང་རྩི། 利刀刃口涂蜂蜜。喻同“糖衣炮弹”。

སྐྲ་ཀྱིའི་ཁང་། ཆ་དམྱལ་ཉེ་འཁོར་ལྔག་ པ་ བཅུ་ དྲུག་ནང་གཅེས་སྐྲ་ཀྱིས་གཏམས་བའི་ཐང་། 利刃道。佛书所说一热地狱名。近边十六游增地狱之一。

སྐྲ་རྒྱལ། (རྩིང) བོད་ཡུལ། 西藏。

སྐྲ་རྒྱལ་གངས་ཪྀ། རི་བོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ཀྱི་རྫོང་ཆེན་རྩོང་གི་ནུབ་ཏུང་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཆོའི་ངོས་ནས་སྐྱི་ ༦ ཐ ཨ ཡོད། 布加冈日。山峰名。在西藏自治区丁青县的西部，海拔6328米。

སྐྲ་ཆེན། སྐྲས་བྱ་སྐྱ་ཆེན་ཞེས་སྐྱ་རིང་ཙམ་ཡོད་པ་ཞེག 粗褐毯，毛长的褐毯。

སྐྲ་ཅིག སྐྱའི་ཏང་། 一根毛，一根发：སྐྲ་ཉིག་མང་པོ་བསྐྱེལ་ཏེ་ཐག་པ་བཅོས་པ། 搓毛绳成绳。

སྐྲ་བསྐུལ་བ། (1)ཁོང་ཁྲོ་བ་ཅན་ཏུ། 抑怒，息怒。(2)སྐྱ་ ཆུང་ དྲང་ བྱས་ པ། 放低声音。(3)(རྩིང) ཉེས་པ་བཤགས་པ། 悔罪，忏悔罪过。

སྐྲ་ཐག སྐྱ་ལས་བཟོས་པའི་ཐག་པ། 毛绳。

སྐྲ་ཁྱམ། བཏུགས་ཕྱག་གི་ཐུལ་པ། 皮大氅，半月形皮裘。

སྐྲ་ཏེ་ཀྱང་སྐྱམ། ཕྱ་དེ་ཀུང་ཆུལ་དང་འདྲ།

སྤུ་འབྲི་བ། (ཐུལ) སྤུ་འབྲི་བ། 剪毛。

སྤུ་རྩྭ། སྤུའི་རྩྭ། 残毛。从毛织物或皮袍上脱落的短毛。

སྤུ་ལྡང་བ། སྤུ་ཀེན་དུ་ལང་བ། 毛竖起，毛发耸立：ཁོ་བྱར་དུ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་ནས་ལུས་ཀྱི་བ་སྤུ་ལྡང་བ། 突然受惊，汗毛耸立。

སྤུ་ནག (1)སྤུ་མདོག་ནག་པོ། 黑色毛。(2)འབྲོག་ཁུལ་ལ་ལར་ མཛོ་འབྲི་ སོགས་ ལ་སྤུ་ནག་ཟེར། 牛。有些牧区对牛类的总称：སྤུ་ ནག་ ཨ་ མ། 公牛和母牛。

སྤུ་ནོར། གནག་ཕྱུགས། 牛。

སྤུ་ཕྱག ཞུང་ངོག་ལས་ཞུན་པའི་སྐམ་བྱའི་ཅྱ་ བྱག་ཅིག 褡裢。刷毛未剪的毯子之一种。

སྤུ་འཕྱག ས་གདན་སོགས་བཏུགས་ ཚང་ ནས་ སྤུ་སྐྱེགས་འཕྱག་པ། 刷毛。刷去织物浮毛。

སྤུ་མ། སྤུ་ཙོད་པའི་དང་ཏོས་སོགས་ཀྱི་རིགས། 名词。绒。有浮绒的棉毛织物：ཏོས་ཆེན་ སྤུ་མ། 丝绒。རས་ སྤུ་མ། 绒布。སྐམ་བྱ་ སྤུ་མ། 绒毯，呢绒。ལྕམ་ སྤུ་ མ། 绒靴。ཁ་ཅོར་ སྤུ་ མ། 毛巾。

སྤུ་ཙམ། ཀ་ཅང་ཆུང་བའམ་ཕྱ་བའི་དཔེ། 少量，少许：ངོ་ཚ་ སྤུ་ ཙམ་ཡང་མེ་ཀཀོང་བ། 刚正不阿。བརྩེ་མེམས་ སྤུ་ ཙམ་ ཡང་ མེད་ བ། 冷酷无情。ཀཱ་སྐབས་ སྤུ་ ཙམ་ ཡང་ མི་ ཐོད་ བ། 从不放过机会。

སྤུ་ཧྲིད། འཇམ་བའི་ སྤུ་དང་། རྩྭ་བའི་ཧྲིད་བ། 绒和毛。兽皮的细绒和粗毛。

སྤུ་རྩེ། སྤུ་མེ་རྩེ་མོ། 毛端。长毛的尖端：རྩ་བ་ སྤུ་རྩེ་ཕྱར་ཕྱ་བ། 心思细于毫末。喻思考细致。

སྤུ་འཁྲིངས། སྤུ་ འདྲེས་ བ། 毛纷乱。མགོ་སྤུ་ འཁྲིངས་ཏེ་ཐྲིང་བ་ཕྱར་ཀྱུང་བ། 发乱如结毡。

སྤུ་སྐམ། སྤུ་མདོག་ཁ་ཁ། 斑白毛色。

སྤུ་ཐིང་ཐིང་། སྤུ་ལངས་པ། 毛竖起，毛耸立：ཨག་པ་ཁོས་ནས་སྤུ་མིང་མིང་ཐྲིད། 猪被激怒，耸起身毛。

སྤུ་ཤི་ཕྱག་ཚིགས། ཇ་ཁབ། 毛拂，毛帚。

སྤུ་རངས། སྤུ་ཅིང་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྤུ་ཤིང་། (མངོན) ཨག་པ། 毛长。猪的异名。

སྤུ་ཤེས། སྤུའི་རི་མཛའ་ སྤུ་ མདོག 毛色花纹：ཤེས་བྱའི་སྤུ་རིས། 事物的形形色色。 བཀག་སྡོག་འཆམ་དུས་བཀས་པའི་སྤུ་རིས་སྦྱོག་པ། 缝皮袍时镶配毛色。 བདེན་རྫུན་བསྡུར་དན་ སྤུ་རིས་ འབྱེད་པ། 明察是非善恶。

སྤུ་ཤེས་གཅོད་པ། དཔྱོད་པ་གཅོད་ པའམ་ འབྱེད་ པ། 明察，详细辨别：ཐུབ་མཚན་ཡང་དག་ཤེན་ མེན་ གྱི་ སྤུ་རིས་ གཅོད་པ། 仔细辨别理由的正确与否。

སྤུ་རྩངས། (1)(མངོན) ཨག་ ཆོད། 硬毛。野猪的异名。(2)སྤུ་ཅིང་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྤུ་རྩངས་སྐྱབས་པ་ཤི་བཞི། ཤར་ ཆེན་ རིན་ ཆེན་ བཟང་བའི་ གཤོ་རིག་ གི་ སྨྲ་བ་ ཁ་ ཤུང་ འདུས་ ཤེང་ གེའི་ སྐྱ་དང་། ཀ་ཀ་ཁྱི་ ཤེས་ འབྱུང་ གནས། ཚོང་ སྐྱབས་ ཁ་ ནེ། ཤང་ བོ་ སྐྱབ་ བཏུབ་ ཏེ་ བཞིའོ། 普兰四名医。十一世纪中，大译师仁钦桑波所传医学之四大弟子：娘德·僧格札、夏噶赤·也协穷乃、翁曼尼姑及芒波曼尊。

སྤུ་རྩྭ། ཐ་ཤ་བའི་ཤགོ་དང་གཅན་ གཟན་ གཡིའི་ རྣ་ རྩེ་ སྤུའི་ སྐྱའི་ རྩ་ ཅོ། 毛丛，羽冠。如鹏鹞头上的长羽，猞猁耳尖上的毛丛等。

སྤུ་ལ་བབ་པ། (སྟོང) དུང་བའམ་ ཐོ་ ལ་འབབ་པ། 悦意，中意，可以。

སྤུ་ཤོང་བ། ལུས་ སྤུ་འཕྱེང་བའམ་ཐེང་བ། 毛发竖立，身毛耸动：དགྲ་ བའི་ སྤུ་དང་ཤ་ཐོང་ ཁ་ཤས་ ཀྱི་ སྤུ་ ཤོང་ བ། 看见敌人的罪行，愤怒得毛发上竖。

སྤུ་ཤོང་གཤོ་བ། སྤུ་ལངས་ཏེ་ གཤོ་བ། 毛竖动，

毛发耸动：ཆུ་བྱང་སྐྱག་ནས་སྐྱ་ལོང་གཡོ་བ། 骤然受惊，毛发上竖。

སྐྱ་གདོ། (1)བལ་གདོ། 锥形竹梳。梳羊毛用具。(2)སྐྱ་གདོ་གདོ་ཅིད་བའི་ཡོ་བྱད། 梳子。

སྐྱ་ཀྱི། ཡུན་ཐུང་ངམ་ཡུད་ཙམ། 暂时，短暂，须臾：གནམ་གྱའི་འཕྲལ་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་ཡུན་སྐྱ་སུ་ཙམ་ལ་ས་ཐག་རིང་བོར་སྐྱིབས་བ། 飞机依靠机械力量瞬息千里。

སྐྱ་ཤྱད། (ཡུལ) (1)སྐྱོ་ཐུང་ཐུང་། 易怒，脾气躁：ཁོ་དེང་སང་གཤེས་ཀ་འགྱུར་ནས་སྐྱ་སུད་པོ་ཞིག་ཆགས་བཞག 他近来性情变坏了，容易生气。དོན་མེད་གཞན་མེམས་སྐྱག་བའི་སྐྱ་སུད་བྱེད། 无故暴躁，激怒别人。(2)རང་བཞིན་བརྟན་པོ་མེད་ཅིང་ཐུང་ངམ་ཡུད་ཙམ། 无耐心，不坚定，无韧性：ཐ་བ་སྐྱ་སུད་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ནས་མཐའ་འཁྱལ་དགའ། 没有耐心，作事就不能坚持到底。

སྐྱ་གསར། ལོ་གཅིག་ཙམ་ལོན་པའི་བཟུ་སོགས། 一岁犊。

སྐྱ་གསེད། སྐྱ་འཇིངས་པ་དཀྱེ་བ་འབྱེད་པ། 撕毛，梳毛：ལག་པས་སྐྱ་གསེད་པ། 用手撕毛。ལྕགས་ཀྱིས་སྐྱ་གསེད་པ། 用铁梳梳毛。

སྐྱ་རྒྱང་། རྩང་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ཚྭངས་ཀྱི་མངའ་རིས་ཀྱི་ཁྲོམ་ཏྲུད་ནས་ཡོད། ཐང་སྐྱ་རང་སྤྱི་ལ་མཁར་ཡང་རེད། 普兰。县名。宋代称布让，亦称布拉木达克喇，清代称补人。在西藏自治区阿里南部。

སྐྱག རིན་ཆེན་ཞིག 名词。冰珠石。宝石之一种，有黄、绿及斑斓等色。

སྐྱང་རི་བ། ཕྱང་རི་བ་དང་འདྲ།

སྐྱང་བ། (ཟ་དད་པ) སྐྱངས་པ། སྐྱང་བ། སྐྱངས།། གཞི་གཅིག་ཏུ་གསོག་བའམ་སྐྱད་པ། 积聚，堆砌，累积：འབྲི་ཁང་དུ་འབྲི་རིགས་འབོར་ཆེན་སྐྱངས་ཏེ་བཞག་ཡོད། 粮食仓里堆积有很多粮食。ཐུན་ཤིང་རྣམས་ཐོག་གཅིག་ཏུ་སྐྱངས། 把柴堆积到一处去；འབྲི་འབྲས་རི་ལྟར་སྐྱང་། 堆米如山。ཆུང་འཁོར་གང་དུ་རིགས་སུ་ཆོག་ཐུབ་བཙང་སྐྱངས་པ། 汽车里堆载满了各种物资。

སྐྱང་རྫི། མཆོ་ཐོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཡུལ་ཅུའུ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲལ་ཀྱི་ཆུ་དམར་ལབ་རྩྭང་ཁ་ཞེས་ཀྱི་ལ་ཞེག 奔日。青海省玉树藏族自治州曲麻莱县一山口名。

སྐྱང་གསོག ཐོག་གཅིག་ཏུ་ཕྱང་བོར་སྐྱང་ཞིང་གསོག་པ། 积存，མཁོ་ཆས་སྡུ་ཚོགས་སྐྱང་གསོག་ཐེབ་པ། 积存各种需用品。

སྐྱངས། སྐྱང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

སྐྱངས་པ། སྐྱང་བའི་འདུས་པ།

སྐྱད་པ། (ཟ་དད་པ) བཅུད་པ་དང་། སྐྱས་པ། སྒྲུབས་པ་སོགས། 装饰，修饰，打扮；ཁང་བཟང་གི་གཞུང་སྐྱ་ལ་སྐྱ་ཚུན་སྡུ་ཚོགས་ཀྱིས་མཛེས་པར་སྐྱད་པ། 用各种门饰把建筑物的大门装饰起来。

སྐྱམ། 名词。(1)ཐགས་ཀྱི་འཕྲེད་སྐྱད། 纬。织物的横线：ཐགས་ཀྱི་ཏུ་སྐྱ་སྐྱེན། 织物的经线和纬线。(2)རིགས་ཀྱི་ཉེ་དུ། 同胞，弟兄，同辈亲戚，同学；མཛུབ་མོ་ལྔ་པོ་སྐྱན་རེད། ལག་པའི་ཕྱི་རྟང་ཤ་རེད། 五个指头如弟兄，手心手背都是肉。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དཀྱུ་མཚུངས་དང་། སྐྱེ་གནས་གཅིག་པ། མངལ་མཚུངས་སྐྱེས། ཕྱོ་གཅིག ཕྱོ་མཚུངས། སྐྱན་མཆེད། མཚུངས་སྐྱེས་བཅས་སོ།

སྐྱོན་སྐྱེ། (1)སྐྱན་མེ་སྐྱའམ་ཁྲིམ་པ། 在家弟兄。

(2)སྲུན་སྐུད་མདོག་དཀར་པོ། 白色纬线。

སྲུན་ཀུན་པ། (1)སྲུན་མཆེད་ཆེ་བ། 长兄，大哥。(2)སྲུན་ཀས་འཁོགས། 年老的弟兄。

སྲུན་ལྕམ། (ཡིག)(1)རང་གི་སྤྱོན་དུ་བྱུང་བའི་སྲུན་རིགས། 兄长，姐姐。(2)རང་གི་ཡ་མ་གཉིས་ཆང་ས་མ་བརྒྱབ་ནོང་ལ་བྱུང་བའི་ཡ་མ་གང་དུང་གི་རྗེས་ཁྱིད་སྲུན་རིགས། 异父或异母弟妹。

སྲུན་ཚ། པགས་ཀྱི་སྲུན། 纬线。织物的横线。

སྲུན་མཆེད། སྲུན་ནས་སུ་ མཆེད། 昆季，兄弟姊妹。

སྲུན་ཉེ། ཀ་བྱས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཉེ་བའི་ སྲུན་ དང་ཉིད་ ཉེ་བའི་ མཛའ་ གྲོགས། 亲属，亲戚，亲密的朋友。

སྲུན་རོགས (1)པགས་ ཀྱི་ སྲུན། 毛线。针织用的羊毛线。 (2)སྐུམ་བུ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚ་སྐུལ་མའི་ དོག་པ། 纬线团。

སྲུན་ཏྲིན། སྲུན་ཚའི་ བྱིན་པ་ སྐྱེ་ སྲུན་ཚའི་ཞེ་ས། 昆仲，昆季。弟兄的敬语。

སྲུན་བཏུད་ཚོལ་པ། མིང་རྒྱས་ པ་ ལ་ འགྲོངས་ རྒྱས་བཀྲ་ཤིས་ཞོལ་པ་ སྐས་ སྐུན་ བཏུན་ པ་ཟེར་ བ་འདི་ དེ་ སྐར་ གྱུབ་ཆེན་ ཐང་ སྐྱོང་ རྒྱལ་བོས་ བོད་ ཀྱི་ ཆུ་ ཆེན་ རྣམས་ ལ་ ཡུགས་ ཟས་ འཇུགས་ ཅིང་ ཀྱི་ མཐུན་ རྐྱེན་ སྐྲོང་ མོ་ འཚོལ་ བའི་ ཐབས་ སུ་ སྐྱོ་ ཁ་ས་ ཁྲལ་ ཁོངས་ འགྲོངས་ རྒྱས་ རྩོང་ ཁྲལ་ སྐས་ སྐུ་ ཟེར་ བ་ཁྱེམ་ཚང་ གཅིག་ ལ་ བ་ མོ་ སྲུན་ བཏུན་ ཡོད་ པ་ དེ་ དག་ ལ་ བསྐུལ་ ཏེ་ མི་ གཅིག་ ཀྱིས་ རྩོམ་ རྩེན་ པ། གཅིག་ ཀྱིས་ རྒྱ་ མོ། གཅིག་ ཀྱིས་ ཀུ་ ལུ། གཅིག་ ཀྱིས་ ལྷ་ མོ། གཅིག་ གིས་ མིལ་ དཀྱིལ། ཐང་ སྐྱོང་ རང་ གིས་ ཅ་ དྲུང་ གནང་ སྐྱེ་ ཟླས་ གང་ འཁྲབས་ ནས་ སྐྲོང་ མོ་ མཇད་ ཅིང་། དེ་ ནས་ བཀྲ་ ཤིད་ ཀྱི་ ཟླས་ གང་ ལྷ་ མོ་ འཁྲབ་ སྐྱལ་ རིམ་ བཞིན་ དང་ སྐད། 宾敦雪巴。西藏最早一民间剧团。相传公元十四世纪中，藏族高僧唐东杰波，为在西藏各大河流架设铁桥，邀约今山南地区穷结县境名叫拜纳的一户人家的七姊妹共同组成歌唱队，二扮猎人，二扮王子，二扮天女，一人击钹，唐东击鼓，到处卖唱募化费用，是为藏剧演出的开端。

སྲུན་པ། ❶སྐྱིང་པོ་ཤེད་ བའམ་ རྫུན་པ། 形容词。假的，不真实的：གཞན་ ཟེར་ སྲུན་ པའི་ གཏམ་ ལ་ ཡིད་ ཆེས་ མེད། 他人说的假话不可相信。❷(སྐྱིང་) བསྟུན་ པའམ་ སྐེ་ ཚིགས། 照顾，针对；混合，搀杂。

སྲུན་ སྐྱི་ ཚང་། (ཡིག) རང་ གི་ སྐྱེས་ སུ་ བྱུང་ བའི་ སྲུན་ རིགས། 弟弟，妹妹。

སྲུན་སྒྲག སྲུན་ དཀྱི་ སའི་ སྒྲུག་ མ། 梭轴。一种织具。

སྲུན་ཚ། གཅེན་ གཉུང་ དང་ ཚ་ བོ། 弟兄，子侄，亲族。

སྲུན་ཁྲ། ཕུ་ བྱེ་ མ་ གཅིག་ ཏུ་ དུ། 弟兄，同辈亲戚。 ཨ་ གཅིག་ མ་ གཅིག་ གི་ སྲུན་ ཁྲ། 同胞兄弟。 ཨ་ རུས་ གཅིག་ པའི་ སྲུན་ ཁྲ། 骨肉同胞，亲生骨肉。 ཕ་ སྲུན་ ཀན་ གཞོན། 长幼弟兄。 ཕ་ ཨམ་ སྲུན་ ཀན་ གཞོན། 姊妹，姐姐和妹妹。 སྲུན་ ཁྲའི་ མི་ རིགས། 兄弟民族。 སྲུན་ ཁྲའི་ རྒྱལ་ ཁབ། 兄弟国家。

སྲུན་ཤིང་། ས་ གདན་ དང་ བཏུགས་ ཐུག་ སོགས་ འཐག་ དུས་ སྲུན་ དཀྱི་ སའི་ ཤིང་། 纬线轴，纺锤轴。缠绕纬线的木棍等。

སྲུན་ལོང་། རབ་ ཏུ་ བྱུང་ བའི་ སྲུན། 出了家的弟兄。

སྲུབ་པ། (ཡིག) སྟོང་ ཁ་ འོག་ ཏུ་ སྟོན་ པ། 覆，倒覆，器口向下：ཁ་ སྲུབ་ པའི་ སྟོང་ ཀྱི་ ནང་ དུ་ བཏུད་ མི་ འགོ། 口向下覆的器皿不能盛物。 དཀར་ ཕྱོགས་ ཁ་ གྱང་ དུ་ སྲུབ་ པ། 碗口向下。

སྲུང་། མི་ རྟ། 名词。尸。人死未葬者，སྲུང་ ཚན་ དན་ ཀྱི་ ཤེ་ ལ་ སྲུངས། 遗体在紫檀木中火化。སྲུང་

བཞུས་པ། 火化尸体。

སྐྱིད་ཁང་། རྟ་འཇོག་ཁང་། 停尸房。

སྐྱིད་རྒྱལ། ཐུ་རབས་ཀྱི་དུས་ སུ་བོད་ ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་ལ་ཟེར། 藏族地区的古称。

སྐྱིད་སྒམ། རྟ་ཟམ་མམ། རྟ་འཇོག་གཅི་སྡེད། 棺材。

སྐྱིད་སྒོམ། མི་རྟ་ འཇོག་ གཅི་ གེང་ སྒོམ། 盛尸匣，棺材。

སྐྱིད་ཆས། རྟ ཚོས་སོགས་དྲུར་རྫས། 殉葬物。如衣物等。

སྐྱིད་ཐལ། མིའི་ཕྱང་པོ་མེར་བཟྱོགས་བའི་ཐལ་བ། 骨灰。火化后的骨灰。

སྐྱིད་པ། (ཐ་དད་པ) (1)འཕུར་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཕྱིང་བར་ཅིད་པ། 使飞，使翱翔，放使飞去：ཅིའུ་ནད་པ་ ཁྱེས་ནས་ གནམ་ལ་ སྐྱིད་པ། 养好病鸟，放之飞入空中。ཕུང་ པ་ ཕྱེས་ ཐག་ སྐྱེ་ནས་མཁའི་མཐོང་ས་ཐུབ་པ། 使气球充气放入高空。(2)སྦྱིན་པ་ཁྱོང་པ། 施舍，布施：བཟའ་བཏུང་སྐྱིད་པ། 布施饮食。

སྐྱིད་སྲུང་པ། ཕྱང་པོ་ཞུགས་འཕྱལ་ཅིད་པ། 葬。通常指火葬。

སྐྱིད་ཤེན། སྐྱས་ཤེལ་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཁགས་ཀྱི། 琥珀的异名。

སྐྱེས་ཀ། དངོས་པོའི་རྒྱུ་དཀ 名词。质量，品质：ཐོན་རྩིལ་སྐྱེས་ཀ་ཁཅང་ངན་ ལ་ཁཕྱེགས་ རས་ ཐོན་ རྒྱུད་ལས་དོན་ ཤེགས་ ཉེས་ ཚོད་ཐེག་པ། 根据产品质量好坏，知道生产工作搞得如何。

སྐྱེས་ཁ། སྐྱེས་ཀ་དང་འདྲ།

སྐྱེས་སྐྱང་ བ། (1)ཚོང་ ཀུཁ་ མཁན། 商 人。(2)འཚོང་ བ། 出售，出卖：མཁོ་ མེད་ འཕྲོས་ འཕྲིལ་ཀྱི་དངོས་པོ་ རྣམས་སྐྱེས་ སྐྱང་ཅིད་པ། 出售剩余物资。

སྐྱེས་ཅན། ཀང་ཁཅང་ཐོའམ། རྒྱུ་དཀ་ ཡཁ་ཐོ། 质量好，品质优良。

སྐྱེས་ཆ། དངོས་ཐོའི་སྐྱེས་ཀ། 商品的质量。

སྐྱེས་བརྗེ། དངོས་ ཐོ་ ཡར་ རྒྱུ་ བརྗེ་བསྐྱེད། 交易，交换，以物易物：ཡུལ་འབྲོག་ཀི་ ཐོན་ ཟཁ་ ཡཁ་ རྒྱུ་སྐྱེས་ བརྗེ་ཅིད་པ། 农牧产品，互相交换。

སྐྱེས་ཁྱུ་བ། རྒྱུ་དཀ་ལེགས་ཉེས་ཁྱུ་བ། 看货色，检查质量：ཐོན་ ཟཁ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ སྐྱེས་ཁྱུ་བ། 检查产品质量好坏。

སྐྱེས་ བཟང་ བ། (རྟེ་) རུང་ མིན་ དང་ ཟོ་ ལ་ འཚབ་ མིན་ཁྱུ་ བ། 是否合宜，是否称心。

སྐྱེས་དཀ་བ། སྐྱེས་དཀ་ ཐོ་ དང་འདྲ།

སྐྱེས་དཀ་ ཐོ། རྒྱུ་དཀ་ལེགས་ ཐོ། 质量好，品质佳良：ཅ་ལཀ་ སྐྱེས་ དཀ་ལ་ ཚོང་ཆུང་ བ། 价廉物美。ཅ་ལཀ་ སྐྱེས་ དཀ་ ཐོ་ ཡོད་ ན་ རིན་ ཚོང་ མཐོ། 物美价高。

སྐྱེས་ཚབ་ བ། (རྟེ་) རུང་ བཚམ་ ཟོ་ ལ་ ཚབ་ བ། 合宜，称心。

སྐྱེས་མེད། སྐྱེས་ཀ་ ཉ་ ཅང་ ཞན་ བ། 质量极坏。

སྐྱེས་ཁ་ཙང་། རྒྱུ་ དཀ་ ལེགས་ ཐོ། 质量好，品质佳良：བྱ་སྐྱོད་ སྐྱེས་ཁ་ཙང་། 行为纯洁。ལས་ ཀ་ སྐྱེས་ ཁ་ཙང་། 工作质量好。རས་ ཆ་ སྐྱེས་ ཁ་ཙང་། 质量好的棉布。

སྐྱེས་ཚད། སྐྱེས་ཀ་ལེགས་ ཉེས་ ཀྱི་ ཚད། 规格，质量标准：ཐོན་ རིགས་ ཆ་ ཕྲ་ རྒྱོན་ བཏོན་ སྐྱེས་ ཚད་ དང་ མཐུན་ པ་ ཡྱང་ བ། 大小产品都合乎预定的规格。

སྐྱེས་འཚོང་། དངོས་ རྫས་ ཁང་ འཚོང་ བ། 卖，出售。

སྐྱེས་ཞན་ བ། སྐྱེས་ ཁཉམ། རྒྱུ་ དཀ་ ཞན་ པ། 质量差，质量不好。

སྐྱེས་ སྤྱིང་། ཚོང་ ཐོག 商品。

སྐྱེས་ ཁྱིགས། (1)མཁོ་ ཆས་ ཉོ་ བའི་ ཞེ་ ཚིག

购买、买进的敬语。དོན་རྒྱུད་ཀྱུ་ཚས་གང་མཁོ་འཕྲལ་འཕྲལ་སྒྲུས་ གཅིགས་གནང་བ། 及时买进必需的生产资料。(2)དངོས་པོ་ལེགས་ཉེས་སྒྲུས་ ཀ་ཕྱུ་བ། 看货色，检查质量，鉴定质量。

སྒྲུས་ངན། སྒྲུས་ཀ་ལེགས་ཤོས། 头等质量。

སྒྲུས་ལེགས། ཁྱུ་དག་ཡག་པོ། 质量好，优质。

སྒྲུས་ཚོ། སྒྲུས་དེ་སྒྲུས་ཀ་དང་ཤེ་དེ་ཡིད་ལ་བབ་པ་ སྟེ་སྒྲུས་ཀ་ཚོ་བ། 合乎规格，质量合格。

སྒེ། (1)སྐྱིའི་སྟེང་གི་ཁང་བཅུགས། 门楼。(2)ཁང་ བའི་བཟོ་དབྱིབས་ལྟར་བཅུགས་པའི་དངོས་པོའི་ དོན་དུ་གོ་བའི་ཐེབ་དང་འདྲ།

སྒེད། (རྟིང) ཐོ་བ། 迁移。

སྒེད་ལ། (རྟིང) ཆུང་བ། 小。

སྒེབ་དཀར། ཤིང་སྐད་རིགས་ཐེབ་མ་མེ་ཏོག་ དཀར་པོ་འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་ཟས་མ་ཁུ་ བ་དང་། ཐོ་ལུ་བ་ལ་པན། སའི་རྩི་སྐུང་ཞིང་སོ་ ཙ་བརྟན་པར་བྱེད། 白花柽柳。柽柳科药用木本植物名。花白色，入药治食物不化和咳嗽吐痰，护齿固龈。

སྒེབ་རྩྭ། ཁང་པའི་ཐེབ་བད་ཀྱི་ རྩྭ། 柽柳女墙。藏式屋顶用柽柳枝累成的短墙。

སྒེབ་བཅུ་འཕྲོད། བོད་ཟླ་ ཚེས་ ཡ་ བཅུ་ དང་ གཟའ་ ཐེབ་ཡ་ གཉིས་ རྟེན་ གཅིག་ལ་ འཕེལ་བ། 土十合德。五行算中，以为阴历每月初十若逢土曜值日则为吉日。

སྒེབ་རྟོག (1)ཐེབ་ མས་ བཅོས་པའི་ ལྷ་རྟགས། 柽柳枝垒成的神垒。(2) གཞེང་ དྲྭལ་ སོགས་ ལས་བཅོས་པའི་བྱང་ཤེད་ཀྱི་མགོ་རྒྱན་ཞེག金银首饰。妇女头上的一种装饰品。

སྒེབ་ཤིག ཐེབ་རྟོག་དང་འདྲ།

སྒེབ་མདོ་ཁྱག་ག། མཚོ་ སྟོན་ ཞེང་ ཆེན་ ཁོངས་ མཚོ་ བྱང་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ཁུལ་ གྱི་ཆི་ ཤེན་ རྫོང་ གི་ ལ་ཞེག 扁都口。青海省海北藏族自治州祁连县一山口名。

སྒེབ་ཏག ཤིང་སྐད་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཐེབ། རོ་མངར་ ལ་བཀའ། ཁུ་རྡེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་ཟས་མ་ཁུ་ བ་དང་། ཐོ་ལུ་བ། བྱད་ཤེད་ཀྱི་ནུ་ཚའམ་བཅས་ ལ་བཏེ། 青花柽柳。柽柳科木本植物名。味甘而涩，性平，治食物不化、咳嗽吐痰、妇科乳腺炎等。

སྒེབ་པ། རེས་གཟའ་ཞེག 名词。土曜。五行算中所说星期六的值日神。ཤིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ འཁྱེག་འགྲོ་དང་། གོས་སྟོན་ཅན། ཆུལ་མའི་བྱ། རྡེས་སྐྱེས། ཉི་མའི་བྱ། དལ་བར་འགྲོ ཤེ་བཟང་ ཤིག ཚངས་སྐྱེས། འོད་ཟེར་བདུན་པ། གཡེན་ རྡེའི་བདག་བཅས་སོ།

སྒེབ་ཕོར། ཤིང་སྒེབ་མའི་ རྩ་པ་ལས་ བཟོས་པའི་ ཕོར་པ། 柽柳树根疖所制木碗。

སྒེབ་ཕྱག་ལས། སྒེབ་མའི་ཕྱག་མ། 柽柳树枝扫帚。

སྒེབ་བད། ཤིང་ སྒེབ་ མའི་ མདའ་ ཡབ། 柽柳女墙。藏式建筑的正房屋顶边缘用柽柳树枝叠累造成的矮围墙。

སྒེབ་མ། 名词。(1)ཁང་ པའི་ མདའ་ ཡབ་ དང་ ཕྱག་མའི་རྒྱུང་འཕྲོ་བའི་རྩི་ཤིང་ཞེག 柽柳。一种野生灌木，藏式建筑中，常用作正房屋顶短墙的材料，亦有用以制扫帚者；ཡབ་ རས་ ཐེག་ ཆོད་ སྒེབ་ མའི་ མདའ། 射地鼠只需柽柳箭。意谓无须小题大作。(2)ཤིང་ སྐྱེས་ ཞེག 一种药用植物名。

སྒེབ་མ་དཀར་ བོ། ཤིང་ ཞེག 酒杆子，冻鹿子树。

སྒེབ་མ་སེར་ བོ། ཤིང་ཞེག 黄柽柳。一种蔷薇科植物，可入药。一说系金丝梅。

སྒེབ་ཤུབ། ཤིང་སྒེབ་མའི་རྩ་པ་སྟེ་ ཁོར་བའི་ ཐུ་ ཆ་ ཞེག 柽柳树节。常用作车制木碗的材料。

ཐེབ། 名词。(1)(རྡོང་) 1.ཁང་ཆུང་། 小屋，小舍：ལྷག་རིའི་སྐྱ་གས་མཚམས་ཀྱི་མཁར་ཐེབ། 城角上的碉堡。2.མདའ་ཡབ། 埠堄，墙。碉楼顶上的短围墙。3.སྡོང་བྱ། 茎，树干。(2)ཁང་བའི་བཟོ་དཀྱིལས་ལྟར་བརྩེགས་བའི་དངོས་པོ། 方堆，立体堆。高高垒起的物体：ཤིང་ཐེབ། 木堆。垒积木材所成方堆。ཚན་ཐེབ། 禾堆。堆积禾束所成方堆。

ཐེབ་ཁང་། ཁང་ཆུང་། 小屋。

ཐེབ་སྐྱོག ལྷག་རིའི་སྐང་སོགས་ཀྱི་ཁང་པ་ཆུང་ངུ། 小屋。城墙上的碉堡等。

ཐེབ་ཚོལ། ཀག་སྐོར་ཆུང་ངུ། 廊房。环绕正房周围独立平房。

ཐེལ་ཚོས། ཀྱེས་དོན་དམ་འཕྲོས་དོན་ཏེ་གཞུང་དོན་གསལ་བར་ཟིན་པའི་མཚམས་སྦྱོང་ཞིག 派生的，第二性的东西，先后更迭出现的两种事物中的后一事物，如分段注释的著作物中的释文。

ཐེལ་འདེབས། ས་བོན་ཀོ་ས་ཐད་ཐེལ་མའམ། མཉམ་བཐེས་ཀྱིས་འདེབས་ལུགས། 间种。如豆麦隔陇下种：ནས་ས་ཐེལ་འདེབས་བྱས་ན་ཐོན་ཆེ། 豆麦间种产量高。

ཐེལ་བ། ●(ཟ་དད་ཟ) (1)འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་སྐྱེད་པ། 增添，发展，发行，散布：འབྲོག་ལས་ཐེལ་བ། 发展牧业。ཐོན་ཐེབ་གོང་དུ་ཐེལ་བ། 发展生产。བཀུ་ཤེས་ཐེལ་བ། 增添喜庆。ཡིག་རིགས་བར་ བསྐུན་ཀྱིས་ཐེལ་བ། 印发文件。(2)སྦྱོར་བའམ་བཅེ་བ། 更番和合，混和：ཐོན་སྐྱེད་ལས་དོན་དང་བྱེད་སྦྱོ་སྦྱབ་སྦྱོང་ཚན་ཚུན་ཐེལ་བ། 生产工作和业务学习更迭进行。●སྦྱོར་རྩིས། 名词。乘法：ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་གནས་ཐམས་ཅད། བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་ལ་སོགས། འཚུལ་བསྟན་དེ་ཡིས་ཐེལ་བ་ལ། 官日周期各位乘以100再乘以149209。

ཐེལ་མ། རིམ་ཅན་དང་། སྐྱེལ་མའམ་འདྲེས་མ། 名词。轮番替换，更迭间杂：བཅད་ལྡུག་ཐེལ་མའི་སྡེབ་ཚིག 诗文相间的韵文。ཇ་ཆང་ཐེལ་མར་བཏང་བ། 轮番连续献茶献酒。མི་རིགས་ཐེལ་མར་གནས་པ། 民族杂居。

ཐེལ་ཕྱིག རིང་གུང་ངམ་བཅད་ལྡུག་ཐེལ་མའི་ཚིག 长短偈句混合或诗文相间的文章。

ཐེལ་གཞི། མང་དུ་ཐེལ་བའི་རྟེན་གཞི་སྡེ། ཐེལ་ཚོས་སྐྱོང་མའི་རྩ་བ། 本源，第一性的东西，先后更迭出现的两种事物中的前一事物，如分段注译的著作物中的正文。

ཐེལ་རེས། བཤད་ཚུན་ཐེལ་རེས་སམ། མང་པོར་ཐེལ་བའི་རེས་མོས། 交流：ལས་ཀའི་ཉམས་སྐྱོང་ཐེལ་རེས་བྱས་ནས་བཤད་ཚུན་གཉིས་ཀར་ཕན་གནས་ཐེབ། 交流工作经验，使双方都有益处。

ཐོག། 名词。(1)རྩེ་མོ། 顶，尖端：རི་བོའི་ཐོག། 山顶。ཁང་བརྩེགས་མཐོན་པོའི་ཐོག། 高楼尖顶。(2)ཐོག་མེས་ཀྱལ་དུ་ གནས་ བའི་ བོད་ ཀྱི་ ཡབ་འཁངས་དུས་དྲུག་གི་ཁ་ཤུལ་ཞིག 波氏。古代吐蕃一氏族名，为父臣六族之一，其聚居地在今波密一带。

ཐོག་སྐྱོད། གནས་ཐོག་བའི་འགྲོ་བསྐྱོད། 转移，迁徙，དམག་སྡེར་ཐོག་སྐྱོད། 转移营地。ལས་ཀ་ཚུགས་ཀྱལ་ཐོག་སྐྱོད་བྱས་པ། 转移工地。འབྲོག་པས་རྩྭ་ཆུ་གང་བཐང་ལ་ཕྱུགས་ལུས་ཐོག་སྐྱོད་བྱེད། 那里水草好，牧民就游牧到那里。

ཐོག་མག་སྦྱོང་པ། འདུལ་བའི་བརྡ་ཚད་ཅིག་སྡེ། ལྷག་མའི་ལྟང་པ་ བྱང་ བའི་དགེ་སློང་གི་ ལྟང་བ་ཅིའང་ཐབ་ཅིས་ཀྱི་ཆུལ་ཞིག་སྡེ། ཐོ་བ་ནི་གནས་ཁྲད་ཐར་ཅན་ནས་དམན་པར་སྐྱོ་བ་དང་། མཁུ་བ་ནི་དགེ་འདུན་ཐུགས་ མཁུ་བར་ ཅེད་པ་ སྡེ་དགེ་སློང་

རྣམས་ཀྱི་ གྲལ་ གཞུག་ ཏུ་འདུག་ པ་དང་ ཕྱག་དར་ ཕྱིར་ པ་སོགས་དམན་པའི་ སྐྱོད་པ་ཕྱིར་པའོ། 行履迁悦。律经术语。比丘犯僧残罪还净之法。迁谓降迁，由崇高位降迁卑位；悦谓愉悦，自居比丘末座、躬行洒扫等微贱事，以求僧众心生愉悦。

ཞོ་མཉུ་ཁ་རྒྱངས་པ། འདུལ་བའི་བརྗོད་ཚད་ཅིག་སྟེ། ཐོ་མཉུ་ སྐྱད་ཅིག་ པའི་ དཀྱི་ཆོང་ དེ་ཉིད་ ས་དང་ བཞིན་དུ་གནས་པ་ཐོབ་པ་དང་ གཅིངས་པསྟོང་ཀྱི་ ཕྱིར་ དུ་ གསོལ་ བཞེའི་ ལས་ ཀྱིས་ རང་ བཞེན་ཀྱི་ གནས་ སུ་དབྱུང་ སྟེ་གཞན་ ཀྱིས་བསྟེན་ བཀུར་ཐུ་ བའི་གནས་སུ་ ཟིན་པའོ། 解除迁悦。律经术语。比丘既行降迁愉悦，即依白四羯磨得居本处，予以赞许，使归原位受人供奉。

ཞོ་རྒྱལ་ཆོས་སྐྱོང་། ཐུགས་ གཅིག་ལ་ བན་བཏགས་ནས་ཐུགས་ གཅིག་ལ་ གནོད་པ་ སྐྱལ་ བའི་ དབྱེ། 使翁起令媪倒。喻偏向一方。

ཞོ་ཀུ། (1)རྩུ་ ཙིད་ བའི་ས་ རང་ འབྱར་ དུ་ ཐོན་ པའི་ རྩོག་རྩོག་ 青草堆。沮洳地或草地上突起的生有青草的土堆：ཁི་དང་ཌུག་པ་ ནི་ ལེ་ གཞུམ། ཞོ་ཀུ་ གཅིག་ལ་ཐ་སྙད་བྱས་ཀྱང་། བསམ་ བློ་ མི་ འདྲ་ ས་ ས་ རེད། 鹞、鹊、鸲鹆三个鸟，虽然共栖青草堆，想法不同各是各。喻“同床异梦”。(2)ཞོང་ཆོས་པའི་ཁང་ཀྱི་ས་ རྩོག་ 土地翻耕后未破碎的土块：ཞོ་ཀུ་ དྲུང་བ། 打碎土块。

ཞོ་ཀུག རྩེ་ཀུག 顶，尖端。

ཞོ་ཆོ། ཞོ་ཀུ་དང་འདྲ།

ཞོ་མཆོ། (མངོན) རི། 高丘。山的异名。

ཞོ་ལྡོག། འདུལ་བའི་བརྗོད་ཚད་ཅིག་སྟེ། ལྷག་ལྷུང་ བྱུང་བའི་གང་ ཟག་གིས་ ཚད་ལས་ ཞོ་བ་མནོས་ཀྱི་ སྐྱེད་ཞིང་། མཁྱེ་བ་མ་སྐྱེད་པ་ལ་ཞོ་ ལྡོག་ཞེང་ བྱའོ། 降迁成就。律经术语。犯僧残者，应受降迁之罚，行履已毕，应罚愉悦尚未行履者。

ཞོ་པ། ཞོ་ཡུལ་དུ་རྟོད་མཁན་གྱི་མི། 波隅人。对西藏波密县一带土著居民的称呼。

ཞོ་ཐོ། ཞོ་བོ་དང་དོན་གཅིག

ཞོ་ཟླ། ཞོ་བོ་དང་དོན་གཅིག

ཞོ་བ། (ཟ་དད་པ) ཞོས་པ། ཞོ་པ། ཞོས།། (1)རྗེ་བའམ་སྐྱོང་བ། 改换，迁移，迁徙：ལས་ ཀྱངས་ཞོ་བ། 调换单位。རྟོད་གནས་ཞོ་བ། 迁移住地。དམིགས་ཡུལ་ཞོ་བ། 改变目标。ཤུགས་ ཞོ་བ། 迁徙牧地。ཁོམ་པ་མ་ཞོས་ཐྲིང་བཞེ་ཆོས་ མི་ཐུབ། ཆུ་ཐིགས་མ་བཞགས་ཀྱ་མཚོ་ཆགས་ མི་ ཐེད། 不迈步子，难游四方；不积滴水，难成大海。(2)རིགས་འགྲེ་གཏོང་བ། 类推，比类：གནས་ཚུལ་ གཉིས་ རིགས་པ་ མཚོ་མཚུངས་ ཙུ་ཞོ་ བ། 两种情况，相互比照类推。

ཞོ་བ་ཀཱ་ཤུམ། ཞོ་བ་མཐོལ་བཤགས་ཀྱི་ཐྱིང་བཅོས་ ཏེད་ཚུལ་གཤུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། ཞོང་པ་གཞན་ན་ གནས་པ་ ཞོ་ བ་ཞོང་པ་ལ། ལྷག་ལྷུང་འཆབ་མེད་ རེ་དགེ་ ཆོང་ཤི་ མདུན་ དུ་བཤགས་ ལ་དངོས་གཞི་ འདག་ཅིང་ དུ་ མག་ བ་ཞོང་ལ་དེ་དབྱུང་ ཆོག་ཅིང་། ལྷག་ལྷུང་བཅའབས་པའི་ ཉེས་པ་ དང་ ལྡན་པའི་ དགེ་ ཆོང་ལ། བཅའབས་ཉེས་འདག་ཆིད་བཅའབས་པའི་ ཞེག་གངས་དང་ མཐུན་པར་ དགེ་འདུན་ཀྱི་གསོག་ ཅིང་ ལས་ གསོལ་ བཞེའི་ ལས་ ཀྱིས་ཞོང་ པར་ རིགས་འདྲའི་ ལྷག་མ་ གཉིས་ པ་ཐུབ་ ན་ ཐུན་ལྷན་ པར་ ཞིང་ བ་ ཞོ་ བ་ དང་ ཞོ་ བ་ ཅིང་ བཞེན་ པར་ རིགས་འདྲའི་ ལྷག་མ་ གཉིས་ པ་ཐུབ་ ན་ ཐུན་ལྷན་ ཞིང་ པ་ ཞོ་ བ་ དང་། གསུམ་ པ་ཐུབ་ ན་ ཐུན་ལྷན་ སྐར་ཡང་ གཞེ་ དས་ ཞོ་ བ་ ཞེ་ གསུམ་མོ། གལ་ ཏེ་ བཞེ་ པ་ཐུབ་ ན་ ཞོང་ པ་ དེ་ དང་ ཐུན་ ཏུ་ བའོ། 三降迁。《毗奈耶》所说，乐于发露、忏悔者还净三法中行履别住降迁之法。于僧残罪若无覆藏，则向比丘忏悔，还净正行只须悦意即可解除。若有覆藏，则为净覆藏罪，

须随覆藏日数，依白四羯磨，罚为僧众服役，此为降迁；降迁期中，再犯同类僧残，如前施罚，此为重新降迁；若犯三次，再如前罚，此为再重新降迁；若犯四次，即成申斥呵责治罚。

ཞབས་བཞི་གནས། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། སྡོང་པ་གཞན་དག་ན་གནས་བའི་གཞི་སྟེ། ཚད་ཀྱི་ཐ་བ་ཐུབ་ མཁྱེ་སོགས་ སྟོན་པ་ ལ་ ཐུབ་བའི་ མིང་གིས་བཏགས་པའོ། 降迁事。《毗奈耶》十七事中行履别住本事。宣示降迁、愉悦等治罚程式，名降迁事。

ཞབ་ཏོ། 名词。(1)ཕ་དང་ མའི་ ཕ། 祖父，外祖父。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཕ་ ཡི་ ཕ་ དང་ མེས་ བཏོ། (2)ཁོད་པའི་མིང་གི་ཆེ་བཟོད། 老爷爷，老大爷。对老人的敬称。(3)རྫོང་ ཞེག་ བོད་ རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཐུབ་ ཨར་ ལུང་ གཅང་ བོ་ དང་ཁེད་ བོང་གཅང་བའི་ ཆུ་ ཐུབ་ན་ ཙོད། རྫོང་ མེ་དམངས་ཁྲིད་གཞུང་ དེ་ ཟླ་ མོག་ ཏུ་ ཙོད། 波密。县名。在西藏自治区东部的帕隆藏布和易贡藏布流域，县人民政府驻扎木。(4)ཀུལ་ མིང་ ཞེག་ བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྗོངས་ ཀྱི་ ཟླ་ བོ་ རྫོང་ གི་ ཁྲབ་ ཁོངས་ དང་དེད་ ཁང་ཐང་ ཁྲིད་ རྫོང་ གི་ སྟོང་ མཐུག་ ཆུས་ ཀྱི་ ཁྲབ་ ཁོངས་ ཟླ་ མིང་ ཡིན་ ཞེང་། དེར་ སྟོད་ ཟླད་ གཉིས་ ལུ་ ཅི་ བའི་ ཨར་ ལུང་ གཅང་ བའི་ ཆུ་ ཐུབ་ ལ་ ཟླ་ སྟོད་དང་། ཡིད་ བོང་ གཅང་ བའི་ ཆུ་ ཐུབ་ ལ་ ཟླ་ ཟླད་ ཅིས་ ཟེར། 波密薄。地名。今西藏自治区波密县和林芝县东久区所属地区总名。习惯上分上下两部，以帕隆藏布流域为波堆，以易贡藏布流域为波麦。

ཞབ་ཏོ་མཁོ་ཁོང། རིམས་ ཚད་ ཀྱིས་ མགོ་ ཟླ་ ཅི་ བའི་ ནད་ ཅིག 老人秃头。热病后遗脱发症。

ཞབ་ཏོ་ཁ་གས། སྤུ་ ཁ་གས། 祖父，外祖父，老大爷。

ཞབ་བཅག ཟླ་ བོ་ ཆས་ ཨ་ཁོ་གས་ ཀྱི་ཨ་བག 老人面具。藏戏中装扮老人时所戴面具。

ཞབ་འཛོད་སྐང་། སྐད་ མའི་ ཁམས་ སྐང་ དྲག་ གི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཨ་ཅི་ ཆུ་ དང་། ཤར་ ཆུ་ གཉིས་ ཀྱི་ དབར་ དུ་ ཆགས་ བའི་ ས་ ཆའི་ སྐད་ ཕྱུད། དུ་ ལྟ་ སེ་ ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ དཀར་ ཨཇས་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ལྟེ་ ཐོག་ གསེས་ ཤེག་ ཏུ་ ཐུབ་ ཐོག་ ས་ ཁྲལ་ ཀྱི་ སྟེ། 绷波冈。金沙江和雅砻江中间地带下部古名，是下区朵甘思六冈之一，元置奔不儿亦思剛百姓达鲁花赤二员，归宣政院管辖。地在今四川甘孜藏族自治州南部和云南西部一带。

ཞབ་རྒྱལ། སྐྱ་ བོ་ རྒྱ་ བའི་ ཐ་རྒྱལ་ མིང་། 祖父祖母，老大爷和老大娘。

ཞབ་ཚལ། (ཐ) རྩྭ་ ཚལ་ ཞེག 菠菜。

ཞབ་ཁྲལ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྗོངས་ སྐྱ་ བོ་ རྫོང་ གི་ ས་ མིང་ རྟེ་ ཅིག་ ཡིན། 波隅。西藏自治区波密县一带地方古名。

ཞབ་ཁོར། དབྱར་ དུས་ ཞིང་ ཁའི་ ས་ གསེབ་ ཏུ་ ན་ སྐྱ་ ཐོ་ ཐཅོག་ བའི་ ཐོ་ ཙོར་ གྱི་ ཅི་ ཐག་ ཅིག 草皮堆。夏季田间利用草根土块积起的高堆。

ཞབ་ལ་དང་འཕྱང། མཐོ་ ས་ དང་ ཆ་ ཐཅོག་ པ་ རྟེ་ སྟོབས་ ཤུགས་ ཆེ་ བས་ ལྷོག་ ཏུ་ མེད་ བའི་ དབྱེ། 山顶插旗。喻同高屋建瓴，谓因利乘便，势不可当。མང་ ཆོག་ གི་ ངང་ ཤུགས་ སྐྱ་ ལ་ དང་ འཕྱང་ ཕྱ་ བྱའི་ སྟོབས་ ཆེན་ རེད། 群众的千劲象山顶插旗一样，势不可当。

ཞབ་ ཡབ་ས། (1)ཕ་ མའི་ ཁ། 祖父，外祖父。(2)སྐྱེས་ པ་ ཆུང་ བ་ སྐྱེ། 老大爷，老年人。

ཞབ་ཀ (རྟེ་) སྤོས། 香。

ཞབ་ཀ་ཁྲ། མཁར་ བའི་ ལག་ ཆ་ ཞེག 尖嘴锤。打铁用具之一。

ཞབ་ཀ་བ། (ཐ་དད་པ) སྒ་ཀས་པ། སྒ་ཀ་པ། སྒོ་ཀས།། (1)སྡེ་ བའམ་འདྲེས་ སུ་ འཇུག་ པ། 混合，掺杂；ཁ་ཟས་ སྣ་ ཚོགས་ སྒ་ཀས་ ནས་ ཟ་ བ། 杂吃各种食

品。(2)གནས་གཞན་དུ་གཏོང་བའམ་འཁངས་པར་བྱེད་པ། 迁徙，调动；གནས་གཞན་དུ་སྡོག་པ། 迁居。ཞོ་གནས་སྒྱུས་པ། 调动职位。

ཐོག་མ། སྟོད་སྐྱེད་ཙམ། 名词。器皿，容器。

ཐོགས། ●སྐོག་བའི་ཟླ་ལོ་ཚམ། ❷ཁེ། 名词。利润，赢余；སྐྱེད་ཐོགས། 利息。ཚོང་ཐོགས། 商业利润。ཁེ་ཐོགས། 利润。ཐོགས་བཙྱེད་པ། 营利，追求利润。ཐོགས་ཐོན་པ། 获利。ཐོགས་འདོན་པ། 谋利，追求利润。

ཐོགས་པ། (རྟིང) ཁེ་པ། 商人。

ཐོང་ཁང་། ཆོས་ བའི་ མཚམས་ ཁང་ ངམ་ སྒོམ་ཁང་། 禅堂。宗教徒闭门修行的小室。

ཐོང་ཚག ཅ་ལག་ཆོས་ ཕྱོགས་ ཀུ་ བཏང་ སྐེ་ནད་ ཤུན་ སེལ་ཐབས་ བྱེད་ བའི་ ཐེལ་ རྟེང་ཁྲིག 施舍器物。施舍病人用具以祈求脱病的一种旧习惯。

ཐོང་བདུན། ལུས་ཀྱི་ མི་དགེ་བ་ གསུམ་ དང་ངག་ མི་ དགེ་བ་ བཞི་ ཐོང་བ། 断七。断除身之三不善、语之四不善。

ཐོང་བདུན་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཐོང་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ ས་ གང་ སྤྲོས་པ་ ནི་ ཐོང་ བདུན་ འཁོར་ དང་བཅས་པ་ ཐོང་བ་ རྟེ། ལུས་ཀྱི་ མི་དགེ་བ་ གསུམ་དང་། ངག་གི་ མི་དགེ་བ་ བཞི་ བཅས་ ཐོང་བ་དང་། དེའི་ ཕྱོགས་ གཅིགས་ཀྱི་ ཐོང་ བ་ མཐའ་ དག་ ཐོང་བའི་ ལུས་ངག་ སྤྲོས་ པའི་ ཚུལ་ ཁྱིམས་ སོ། 断七及其从属。声闻别解脱戒者，谓断七及其从属，即身之三不善，语之四不善，以及所属一切所断身语之戒律。

ཐོང་བ། ●(ཐ་དད་པ) སྤངས་པ། བྱང་བ། ཐོངས།། འདོར་བ་དང་སེལ་བ། 抛弃，戒除。旧译舍离、断灭、遮止；ཁ་མག་ ཐོང་བ། 戒烟。རྟུལ་ཆུང་ དང་ སྐྱེ་ལུག་ ཐོང་བ། 戒除马虎、懈怠。མི་ རྟོག་ རྟེད་པ་ སྤང་མས་ ཐོང་། དགས་ཚལ་ ཆོག་པ་ རྡེ་དྲག་ ཐོང་། 蜜蜂厌弃残花，野兽背离焦林。❷名词。(1)ཐོང་བའི་ མིང་། 断离，远离；ཐོང་བ་ ཉམས་པ། 退断。(2)(རྟེད) བཅེ་བ། 仁慈，悲悯心。

ཐོང་བ་ཆེན་པོ། ཤེས་ སྒྲིབ་ ཐོངས་ བའི་ ཐུང་ས་ བའོ། 上品断。永断所知障的断分功德。

ཐོང་བ་པ། རྡེ་ཁྱེད་པ་དང་ཐ་ ཕྱལ་ཀུན་ སྤངས་པ། 断行者。乞化者，独居小寺修行的宗教徒。佛书译为乞化。

ཐོང་བའི་གཉེན་པོ། གཉེན་ པོ་ བཞིའི་ ཚ་ གྲལ་ ཞེག་ རྟེ། གང་གིས་ རྟེན་ མོངས་བའི་ སྒོ་ཐ་ པ་གཅོད་ པ་ རྟེ་ བར་ ཆད་ མེད་ བའི་ ལམ་ སྟུག་བསྔལ་ ལ་ ཆོས་ ཤེས་ བའི་ བཟོད་ པ་ ལ་ སོགས་ བའོ། 断对治。能断烦恼流的智慧，指无间道苦法智忍等而言。四对治之一。

ཐོང་བའི་དམ་ཚིག སྡོམས་ཀྱི་ དམ་ ཆོག་ ཅིག 断禁誓言。谓戒杀生等。密乘戒之一种。

ཐོང་བའི་འབྱུ་ཅྭད། ཉིང་རེ་འཛིན་ ཀྱི་ མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ཤེ་ ལོ་ དང་ བརྩེད་ དམ་ སོགས་ སྒྲིབ་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐོང་ བར་ བྱེད་ བའི་ གཉེན་ པོ་ ཐོངས་ བ་ འདུ་ ཅྭད་ བའོ། 断行。能断除懈怠、忘念等修定五障之对治心。

ཐོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་པ། བར་ཆད་ མེད་ བའི་ ལམ་ དག་ དག་ དུ་ སྐྱེས་ བའི་ བསམ་ གཏན་ དང་ ཐག་ མེད་ ཀྱི་ སྡོམ་ པ། 断律仪。九种无间道中所生能断烦恼的静虑律仪和无漏律仪。

ཐོང་བའི་ལམ། མཐོང་སྤང་དང་། སྒོམ་སྤང་ སོགས་ རང་ གི་ ལམ་ ཀྱི་ ངོ་ སྐལ་ དུ་ ཕྱུར་ བའི་ སྤང་ བྱ་ སྤང་བའི་ ལམ་ ཚོ། 断道。见断和修断于各自道上所应断之所断烦恼所得之道。

ཐོངས། སྤང་བའི་ སྐྱལ་ཆོག

ཐོད། ཀ་ ཟེན་ དུ་ ཐས་ ཀྱི་ རོ་ བཅུད་ དམ་ བྱ་ བ་ འདོན་ ཅིད་ ཀྱི་ ཚ་ ཐ། 名词。佐料，调味香料；

ཟས་ལ་རྒྱང་བཏབ་པ། 在食物里放进佐料。

བྷོད་ཟན། བྷུ་བ་ཙམ་བའི་ཟས། 美味。甘美的食物。

བྷད་སྐམ། ཟས་ཀྱི་བྷུ་བ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་རྫས། 佐料，调味香料。

བྷད་ཚ། རྩ་ཚ་བའི་ཟས་ཀྱི་རྒྱང་དམ་ཁ་བན། 辛辣佐料。如姜、椒等。

བྷད་རྫས། ཟས་ཀྱི་བྷུ་བ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་རྫས། 佐料，调味香料。

བྷོག་པ། (རྟེང) ཁྱེར་བའམ་དྲང་བ། 放，打。

བྷོབས་ཀྱམས། སེམས་ཤུགས་ཙམ་བྱེད་རྣམ་འགྱུར། 豪气。勇往豪迈的精神。དཀའ་ངལ་ལ་ཞུམ་པ་མེད་པའི་བྷོབས་ཆེམས་བང་འདོན་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམ་ཀྱང་བསྟོན་འབད་བཞེན་པ། 发扬不畏艰苦的豪迈精神，努力不懈。

བྷོབས་ཏེ་ལ། ལ་ཞེག་རྩེ། བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱ་གཉིང་རྒྱས་རྩོང་གི་ཤར་རྒྱུད་དུ་ཚུད་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་རན་སྟེ་ ⁸⁰⁹⁵ ཡོད། 波底拉。山口名。在西藏自治区定结县南部，海拔4415米。

བྷོབས་གཏམ། ཁེངས་ཆེམས་ཀྱི་རྩེག་གཏམ། 豪语，高调：མི་ཐུབ་ཐུབ་མདོག་ཀི་བྷོབས་གཏམ་མ་གོད། 勿说佯作能干的豪语。

བྷོབས་པ། ●ཚད་པ་དང་། ནུས་པ་སྟེ་མི་འཇིགས་པའི་དོན། 副词。无畏，有勇，敢于，དགྲ་དང་འཐབ་འཇིང་བྱེད་པར་བྷོབས་པ། 敢于和敌人作斗争。དཀ་བའི་གཡུལ་དུ་འཇུག་པར་བྷོབས་པ། 敢于冲锋陷阵。●名词。(1)ནུས་པ། 气概，胆气，意气：བྷོབས་པ་ཆེར་བསྐྱེད། 意气风发。བྷོབས་པ་གོར་བ། 垂头丧气。དཀའ་ཆགས་རྣམ་ཙམ་ཐྱུང་ཡང་བྷོབས་པ་མི་ཞུམ་པ། 遭遇任何困难都不气馁。(2)གདེང་། 定准，把握，信念：ཐུལ་ཁ་ངེས་པར་ཁོན་ཐྱུང་བྷོབས་པ་ཐོབ་པ། 有信心取得胜利。(3)སྨྲ་ནུས། 口才，谈锋。说话的才能或气势。旧译辩才、辩说无碍、义辩：གཏམ་ཐོགས་ མེད་དུ་གོད་པའི་བྷོབས་པ། 谈锋犀利。(4)གེས་རབ། 智慧，ཡང་དག་ཡིན་མིན་གསལ་བོར་རྟོགས་པའི་བྷོབས་པ་རྣོ་བ། 明辨正确与否的敏锐智慧。

བྷོབས་པ་རླུང་མི་འཆད་པ། (1)ཆོག་དོན་ཐོགས་པ་མེད་པར་འཆད་ནུས་པ། 谈锋雄健，才气纵横。佛经译为辩才无碍。(2)ཁེངས་དྲགས་རྣམ་ཡང་མི་ཞུམ་པ། 一贯骄傲。

བྷོབས་པ་ཅན། (མཁན) མཁས་པའམ་གེས་རབ་ཅན། 有辩才者。智者、学者的异名。

བྷོབས་པ་ཆེ་བ། (1)ང་རྒྱལ་ཆེ་བ། 骄傲。(2)མི་བརྗེད་པའི་གཟུངས་བྷོབས་ཆེ་བ། 辩才不忘陀罗尼。

བྷོབས་པ་ཆེན་པོ། (1)དཔའ་གདེང་ངམ་སྙིང་སྟོབས། 豪迈，勇敢。(2)ཁེངས་ཆེམས་ཆེན་པོ། 傲慢。

བྷོབས་པ་མཐོ་བོ། (1)སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ། 志气高，豪迈。(2)ཁེངས་དྲགས་ཆེན་པོ། 高傲，气焰甚高。

བྷོབས་པ་མི་མངའ་བ། རྩོག་མཐའ་མེད་པའི་དཔའ་གདེང་ངམ་མི་འཇིགས་པའི་སྙིང་སྟོབས། 无比豪迈，无尽辩才。

བྷོབས་པ་བཟོ་གས་པ། བྱང་སེམས་ཤེག 辩积菩萨。

བྷོབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞིའི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། གཞན་ལས་དམ་པའི་ཆོས་མཐུན་ཞིང་ ཐེ་ཚོམ་སེལ་བ་དང་། བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་བཤད་ཅིང་གཞན་ཀྱི་ཐེ་ཚོམ་དགྲོལ་བ་ལ་ སོགས་པ་ སྟུན་ ཞིང་རྟེན་

དང་ལྡན་པ་ཚངས་པའི་དབྱངས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད། 辩无碍解，辩才无碍解，乐说无碍。菩萨四无碍解之一。菩萨从他听闻正法，释诸疑难；自身说法，亦皆音义并美，为他解惑，声为大梵天王所发，清净微妙，连续无碍。

ཐེམ། འབོར་ཚད། 名词。量，数量。

ཐེམ་ཆེན་བོ། (1)ཁྱེད་འབོར་ཆེན་པོ། 大量。数量大。(2)(ཞེམ) ཆེ་ཐུབས་ སམ་ ཆེ་ རྟོག་ ཅན། 架子大，装模做样：རང་ མཐོང་ ཆེ་ འཕྲིང་ ཁ་ རྟོག་ཆེན་པོ་བྱེད་ མཁན་ལ་ ཡར་རྒྱས་ མི་ཡོང་། 妄自尊大的人，难以进步。རང་གིས་རང་བཏེག་ ཁ་ རྟོག་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 装模作样，自我抬高。

ཐེམ་ཁག སྐང་གཏུང་དང་འདྲ།

ཐེམ་ཐེམ། (1)ཆོག་དོན་ཁ་གསལ་མེད་པའི་སྐད་ཅ། 笼统，粗略，大概：འཕྲོས་ མོལ་ རྟོག་ རྟོག་ལས་ཁྱེའུ་གསལ་མི་ གོད་ པ་གང་ ཡིན་ནམ། 为什么只是含胡其词不说清楚？ (2) ལས་ ཀ་ ཁྱེའུ་ ཚགས་ མིན་པ། 粗枝大叶，不细致：ལས་ ཀ་ ཚང་མ་ རྟོག་ རྟོག་ལས་མི་འདུག 工作都不细致，做得粗枝大叶的。

ཐེམ་སྐྱེད། དོལ་ཆོད་ཀྱིས་ སྐྱེད་པ། 估量交付，暂时交付。

ཐེམ་འབོར། ཁྱེད་ འབོར། 数量，分量。

ཐེམ་ཕྱེས། དབྱིག་ཅིས་དང་འདྲ།

ཐེམ་རྩེ་རབ ས་མིང་ཁྱེག ལྷག་ནས་ཁྱེང་ཆེན་ ཀྱི་ བའེ་ཆེན་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁྲལ་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཐང་ རྩྭང་ཁྲོང་ས་ ཞེད། ས་འདི་འབྲི་ རྩ་འཁྱམ་དུ་ ཆགས་ ཚོད་ བས་ བྱ་ ཁ་ ཁྱེག་ ཀྱང་ ཡིན། 奔子栏。一渡口名。在云南省迪庆藏族自治州中甸县境内，位于金沙江畔。

ཐེམ་ཙོང་། མང་ཐུང་ སེགས་ སྐྱེས་དབང་ཀྱི་ ཅོལ་ཚོང། 估堆儿。约略估计的数量：ཟེ་ ཐུང་ ཚོད་ བྱ་བཞག་ནས་ མས་ ལ་ སྐྱེས་ ཚོང་ ཅུང། 放下秤斗不用，凭堆估量酥油。

ཐེམ་ཚོར། (ཞེམ) མི་འཛོད་འཛོད་ རྩལ་ ལས་ ཅེས་ གསལ་ མེད་ བའི་ འཕྲིང་ ཐམས། 冒充行家，摆虚架子：མི་ མཁས་ མཁས་ མདོག་ གི་ སྐྱེས་ ཚོར་ ཅུང་ བ། 不精通而作精通状，冒充行家。

ཐེམ་བཀའ། ཀྱེགས་ ཅམ་ བཀའ་བ། 揣度，揣测之词：མ་བརྟགས་ བཅ་ རོལ་ ཀྱི་ སྐྱེས་ བཀའ་ མཛེས་ མཛེས་ ལྟར་ སྟོང་ ཡང་ དོན་ ལ་ མི་ བཏ། 未加思考的揣度之词，再漂亮也无济于事。

ཐེར། ❶སྐྱེར་ བའི་ རླུལ་ ཆོག ❷名词。(1)རྒྱ་ དྲུ་ འདེགས་ ཅུང་ ཐ་ གའི་ སྐྱེར་ ཀེ་ བོད་ ལུགས་ ཐ་ གའི་ ལྟེད་ ལས་ ཆུང་ བའི་ འཛལ་ ཚད་ ཅི་ ཡིན་ ཞེང། སྐྱེར་ བཞི་ ལ་ ཐ་ གཅིག་དང་། ཐ་ གཅིག་ ཀྱ་ ཐམ་ བ་ ལ་ ཁལ་ གཅིག་ དུ་ ཆེ། 波。旧时藏秤的钱。藏秤两以下的重量单位名。四钱为一两，二十两为一斤，即一克。(2)རྩེ་ རླུབ་ ཀྱི་ རིགས་ རིག་ རྒྱ། རོ་ ཁ་ ལ་ མངར། ཁུ་ རྩེ་ བཅོལ། ནུས་ བས་ རིམས་ ནད་ དང་། ཚད་ བ་ རྐྱེང་ བ། རྩིན་ ནད་ སོགས་ མེལ། 灰条草。草本药用植物名，味苦甘，性凉，功能治瘟疫、除宿热、治虫疾。 (3)ཁ། 口，嘴。

ཐེར་ གོར། (རྐྱང) ཚོར་ བ། 碗。

ཐེར་ ཀྱངས་ ཁལ་ བཅུ་ ལ། སྔར་ བོད་ ལུགས་ ཀྱི་ ལྟེད་ ཚད་ རྩེ་ སྐྱངས་ རིག 钱求斤。旧时藏式重量单位换算法中以斤记钱的方法：སྐྱར་ ཞེ་ ལྔ་ དེ་ ཁལ་ མེད་ ཐ་ གཅིག་ བཅུ་ གཅིག་ དང་ སྐྱར་ གང་ ཡིན། 四十五波，合藏秤的十一两一钱。

ཐེར་ གཙུབ་ བ། ཁ་ གཞན་ དུ་ གཏུབ་ ཏུ་ མི་ འདོད་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར་ སྟོན་ བ། 掉头，扭转脸面。表示不屑、不愿的态度。

སྐར་གཅོག གྲངས་ཚད་ཇེ་དགོས་ཕྱར་མང་དུ་གཏོང་བའམ་ཉུང་ཤས་གཏོང་བ། 增减，升降。调整数量：རྩ་གོང་སྐར་གཅོག 调整物价。མི་གྲངས་སྐར་གཅོག 增减人数。

སྐར་ཚང་། (1)སྐར་གང་རྩིས་ཏེ་ཐོག་མར་ཅང་དུ་ཆུ་བཅའ་ཀོང་རྫས་བསྟན་ཕེབས་བའི་རྩིས་རིག་རྩིས། 五行算。古代汉族中流行的以阴阳五行推算吉凶等算法，最初由文成公主传入西藏。(2)ཀུ་རིག་ལྷག་ཏུ་རྩིས་ཀྱི་གཏུག་ལམ《易经》。

སྐར་ཚང་རྩིས། སྐར་གང་དང་དེན་གཅིག

སྐར་བཏྲམས་བ། ཁ་སྣབ་བཏྲམས་བ། 封嘴，扼闭动物口鼻：གཡག་ལུག་སྐར་བཏྲམས་རས་གསོད་པ། 用扼闭口鼻的办法屠宰牛羊。

སྐར་སྒྱུགས། ཁ་སྒྱུགས། 方向，位置：ལས་ཀ་སྐར་སྒྱུགས་བསྒྱུགས་རས་ཅིད་པ། 故意颠倒从事。གཞུང་དོན་བཞག་རས་ཆེར་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྐར་སྒྱུགས་ཡོག་པ་ཅིད་པ། 本末颠倒，放下公事办私事！

སྐར་བ། (ཐ་དད་ཁ) སྐར་བ། སྐར་བ། སྐར།། (1)འབར་བར་ཅིད་པ། 焚，烧，点燃：མེ་སྐར་བ། 点火。མཆུ་མར་སྐར་བ། 点灯。(2)གྲངས་རིན་འཕར་བར་ཅིད་པ། 升高，增多，加添；རིན་ཚོང་སྐར་བ། 涨价。འཐོར་གྲངས་སྐར་བ། 增添数量。(3)གནས་སྐབས་རིམ་པ་མཐོ་རུ་གཏོང་བ། 曳上，引升，提起，提拔：ལས་ཅིད་པ་ཕུལ་བྱུང་ཤེ་ཚོ་གནས་སྐར་བ། 提拔优秀干部。(4)(རྟིང) སྐྱེ་བ། 迁移，迁徙。

སྐར་ཤིང་། ཤོས་ཐུ། 红柳。

སྐལ། ❶སྐྱོ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷སྐྱ་རྟེ་སོགས་རྩེ་སྐྱོན་ལས་གྱབ་བའི་དྲི་བཟང་ཙན་ཞེག 名词。香：བདུག་སྐྱས། 熏香。བྱུག་སྐྱས། 涂香。སྐྱེ་བྱུང་ཤེ་སྐྱས། 和合香，人工香气。ཕུན་སྐྱས་ཀྱི་དྲི་སྐྱས། 具生香，天然香气。

སྐལ་ཀྱི་རྒྱལ་བོ། (མཚན) ཤེ་ཤེ། 香王。丁香的异名。

སྐལ་ཏུགས། (1)ཤིང་གྲུ་ལའི་གང་རྩེའི་རིགས་ཤེག་སྡེ། རང་ཁ ཀུ་རྩེས་དྲིད། ནུས་བས་ཆ་འབྱུབ། ཆུ་སེར་སྐེས། ཁམ་རྒྱུང་གཏོག། ཆུང་དང་ཆུ་སེར་གྱེས་ལུས་སྐྱབས་པ་འཇོས། 乳香。龙脑香科，娑罗树脂。入药味苦，性温，功能愈合疮口、收敛黄水、镇血息风、治风邪黄水所引周身肿胀。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རོང་བྱ་སྐྱ་དང་གཟུགས་མང་རོ། (2)སྐྱས་ཤེག་གི་མིང་། 白香。药用植物名。一说即芸香。

སྐལ་དཀར་ཤིང་། ཤིང་ལྷ་ལ། 娑罗树。

སྐལ་རྐང་། སྐྱས་ཆག་བའི་ནང་གི་རྐང་། 线香，单根香。

སྐལ་སྐོང་། ཆོས་པ་ཆོས་ལག་ཏུ་སྐྱས་ཁྱེར་ཏེ་ཆོ་ལ་སྐོང་བ་ཅིད་པ། 巡香。佛教徒手捧点燃的线香，向集会僧众巡礼致敬的活动。

སྐལ་འཁོར། སྐྱས་སྐྱས་སྐོང་མར་འཕྱལ་བ། 盘香。

སྐལ་ཐབས། སྐྱས་ཟྱག་སྡོད། 香匣。相当于香炉的木匣。

སྐལ་ངད་ལྷང་བའི་རི། གངས་ཏེ་ས་ནས་དཔག་ཚད་ཕྱ་བཅུའི་མཚམས་སུ་ཡོད་པ་ཞེག 香积山。传说中去冈底斯雪山五十由旬处一圣山名。

སྐལ་ངད་ལྡན། (1)སྐྱས་ངད་ལྡང་བའི་རི་ངང་དོན་གཅིག (2)(མཚན) 1.ཆང་། 酒的异名。2.བྱང་བ། 蜜蜂的异名。

སྐལ་ཆུག་པ། (རྟིང)སྐྱས་བྱུག་པ། སྐྱས་ཀྱིས་གོས་ལ་སོགས་པ་དྲི་ཞིམ་པར་ཅིད་པ། 涂香。用香料等涂洒衣服等。

སྐལ་གཏུམ་བ། (1)སྐྱས་ སྐྱང་བའམ་བདུག་ པ། 焚香，点燃熏香。(2)(རྟིང) སྐྱས་དུད་བསྒྲལ་བ།

香烟弥漫。烟气缭绕。

ཞེས་སྐྱེགས། ཞེས་འཇུག་ས་འདབ་འཇོག་ས་སྐྱེགས། 香台。插香的架子。

ཞེས་ཐལ་སྐེད་བ། (ཕུལ) རྒྱང་རའི་ཚོ་དགོས་ལན་སྐྱེན་ཅི་ལོག་ཏུ་འདེབས་པའི་དབེ། 给香灰。喻讽语拒绝，反唇相讥，给软钉子碰。

ཞེས་དྲི། ཞེས་ཀྱི་དྲི་བ། 烟气。焚香所出烟。

ཞེས་དྲི། ཞེས་ཀྱི་དྲི་བཟང་། 香味。熏香的气味；བདུག་པའི་ཞེས་དྲི་བཟང་ཚོ་རྣམས་ཀུན་དགས་མཆེད་པ། 熏香气味，馥郁扑鼻。

ཞེས་མདོང་། ཞེས་ཀང་ཟུག་སྟོད། 香筒。盛线香的器皿。

ཞེས་འདམ། ཞེས་ཀྱི་བརྙེས་པའི་འདམ་བག 塑像香泥。和有香料的塑像泥土。

ཞེས་འདྲི། (1)ཆོས་པ་ཆོས་ཞེས་སྐྱ་ཀུ་སྐབས་ལག་འཁྱེར་ཞེས་ཆུན་ཚོ་དང་འདྲ་བའི་ཤིང་ཏིལ། 假香束。宗教徒焚香迎神时，捧在手中代表一把线香的木棍。(2)ཞེས་ཤེལ་རྡུན་མ། 假琥珀。

ཞེས་དྲང་པ། ཞེས་བཟོ་མཁན། 造香者。

ཞེས་སྐེས་ཕྱུན་བསུ། ཆོས་པ་ཆོས་ཞེས་ལ་ཤེ་ཞང་བ་ཁྱེར་ཏེ་མདུན་ནས་བསུ་བ། 引香。宗教徒持香前行开路迎神的活动。

ཞེས་སྐྲོད། ཞེས་ཟུག་ས། 香粉荷包，香囊。

ཞེས་བ། ཟོ་བའི་འདབས་བ།

ཞེས་ཞོག ཞེས་ཞོག་དང་འདྲ།

ཞེས་ཞྭག ཞེས་ཟུག་ས་ཁའི་ཞམ་མམ་གཅིབ་སྟོད། 香盒。盛熏香的器皿如香炉等。

ཞེས་ཐོང་། ཞེས་ཀྱི་མ་ཞང་ས་སྟོད། 香炉。焚烧香末的金属器皿。

ཞེས་ཀྱི་ལྕང་མ། ཞེས་ཀྱི་ཀྱི་མ་ཟུགས་བའི་མཆོད་རྟེན་ཤིག 香末囊，香包。宗教徒盛香末悬以供神的荷包。

ཞེས་འཁྱག ཞེས་བྱག་བའམ་ཐུག་བར་ཀྱེད་བ། 涂香。

ཞེས་ཟླང་། ཞེས་བཟོ་བ། 造香，制作熏香。

ཞེས་འཇིན། ཞེས་ཀང་འཇུག་ས། 香插。插线香的插子。

ཞེས་ཤིམ་སྐྱེ་ཀྱ། དེ་བཟང་ཟུངས་བའི་ཚ། 香膏。用香制成的膏剂。

ཞེས་གཤོང་། ཞེས་ཀང་ཟུར་གའི་སྟོད་ནར་མ་ཤིག 线香炉。焚烧线香的长盒。

ཞེས་ཤེལ། རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། དང་གསེས་སུ་དཀྱེ་ན་རིགས་གསུམ་མཆིས། ལེགས་ཤོས་ནི་ཚོས་གཞི་དམར་སེར་ཡིན་པ་ནང་དུ་ཐྲིན་བའི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཡོད། རྒྱས་བསམ་མིག་ནད་རངས་རིབ་ལ་བའོ། 琥珀。一种树脂化石，被视为宝物，分三类。色泽红黄，内有云彩者为上品。入药功能治视力模糊。

ཞེས་སིལ། དུ་རུ་ཀའི་ཟུར་ཞེས། 土耳其香。

སྤྱང་ཀི། གཟུགས་དཀྱིབས་ཀྱི་འདྲ་བའི་གཅན་གཟན་ཞིག 名词。狼：མི་ངན་ལ་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་ན་སྤྱང་ཀི་ནང་དུ་ཁྲིད་པ་དང་མཚུངས། 投靠坏人，如同引狼入室。ལུག་ཁྱུ་སྤྱང་ཀིས་བདག་ཏུ་ཕྱིངས། 恶狼驱散了羊群。སྤྱང་ཀིའི་ཁ་ནས་ལུག་རྨ་མི་འགོ། 狼口夺不来羊肉。སྤྱང་ཀི་དུ་གཟན་ལུག་རོས་མི་འགྲང་། 死羊难饱吃马狼。

སྤྱང་ཀིའི་ལྕེ། སྐག་ཚགས་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། དུས་བས་ལྕེ་སྨན་ཁང་གི་ཁའི་ནད་ལ་བ། 狼舌。狼狗舌肉，入药味甘而辛，性平，功能消舌肿、治喉蛾。

སྤྱང་ཀིའི་ཚོ་བ། སྐག་ཚགས་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་རྒྱད། དུས་བས་ཚོ་བའི་རྒྱད་སྐྱེད། ཁ་ཐས་འཇུ་བར་ཤེད། 狼胃。狼狗胃。味甘，性温，功能益胃阳、助消化。

སྤྱང་ཁ། སྤྱང་ཀི་དང་འདྲ།

སྤྱང་ཁྱི། ཁི་སྤྱང་ཚ་སྟེ། ཁི་དང་སྤྱང་ཀི་རྩེལ་བའི་ཕྱུག། 狼狗。牡狼牝犬合生之猎狗。

སྤྱང་ཐུང་། ཤེས་གསལ་ལ་རིག་པ་ཕྱིམ་པ། 灵活，机警，伶俐；སྤྱང་ཐུང་འཛིམས་པོ། 精明强悍。

སྤྱང་ཐུང་བཐུན་མཁས། ཤེས་ཉེན་རྟོག་ཤེས་ཀྱི་རྩེ་གསང་ཕྱེན་པ་དང་། དུས་དང་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚོ་བཅ་ལ་ཕྱ་མཁས་པ། 机智灵活。明晓利害，善察形势。

སྤྱང་ཐུང་རྣོད་ཅོ། ཤེས་རིག་གསལ་ཞིང་། རྩེ་གསང་དོད་པོ། 精明，机警。

སྤྱང་སྐེག སྤྱང་པོ་དང་སྐེག་པ། 智愚，巧拙。

སྤྱང་སྒོམ། (ཁྲལ) སྤྱང་ཀི་འཇེག་ཉེད་ས་དོང་ནང་ཀི་རྡོ་སྒོམ། 捕狼陷阱。

སྤྱང་བཙོས། སྤྱང་པོ་མེན་པར་ཡིན་མདོག་གི་ཐ་སྤྱད། 假充精灵，指汉族装聪明，更加显愚蠢。

སྤྱང་ཚག དཔྱང་ཐག་དང་འདྲ།

སྤྱང་ཤུལ། སྤྱང་ཀིའི་བཀས་པའི་ཚོས་ཀི་ཅ་ བཀའི་ཁ། 狼皮大氅。

སྤྱང་དྲག་པ། རྩེ་སྨན་བཙན་དྲག་གི་རིགས་སྤྱང་ཀི་ཚིགས་ཀྱི་ཁངས་ཚང་ནས་འཆི་བ་ཞིག་སྟེ། དུས་བས་དྲག་རིགས་ཀི་ཏུས་པ་གོད། 狼毒草、大小苏。乌毒之一种。狼等食之即死。人药功能消毒。

སྤྱང་པོ། གྱང་པོའམ་རིག་པ་ ཕྱིམ་ པོ། 形容词。机警，伶俐，灵巧；བདེན་རྫུན་དང་ལེགས་ཉེས་དཔྱི་ཐུང་སྤྱང་པོ། 善于识别是非善恶。སྤྱང་པོ་སྤྱང་ཐལ་ཞོད། 聪明过头。 སྤྱང་པོའི་སྤྱང་ཚད་མ་ཐེན་ན། སྤྱང་པོ་སྟུན་ལ་འགྱུར་བའམ་མང་། 聪明太过分，往往变愚蠢。 མིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཕྱིམ་པོ་དང་། གྱང་པོ། སྟེམ་པོ། ཆོ་གསལ་པོ། རིག་པ་ཅན་བཅས་སོ།

སྤྱང་པོ་ཀྱེད་ཆེད། སྤྱང་པོ་ཤེན་ལ་ བང་ ཐུགས་འཇེན་མི་ཐུབ་པའམ། བསམ་བློ་ཐ་ཚིག་མི་ཤེས་པ། 假精灵。虽然聪明而头脑简单。

སྤྱང་པོ་ཁང་ཆེད། རིག་ པ་ རྟེ་ ཡང་ བསམ་ བློ་ གཏད་སོ་མེད་པ། 假精灵。貌似伶俐实无主张。

སྤྱང་ཕྱག སྤྱང་ཀིའི་ བྱ་ ཕྱག 狼崽；སྤྱང་ ཕྱག་ གསོས་ཅས་ཟོས་ཁྱི་མི་ཉན། 豢养狼崽，难当门犬。སྤྱང་ཕྱག་ཆུང་དུས་མ་བསད་ན། བཀུ་ ཕྱག་ ཕྱས་ ཅས་རྟོང་ཉེན་ཚེད། 狼崽如不趁小杀，众多羊只从圈空。

སྤྱང་བཚས་བདུམ་པ། (1)སྤྱང་ཀི་དང་ འཚར་ བ་འཛོམས་པ། 豺狼勾结，狼狈为奸。(2)འཚར་ སྤྱང་ཁྱི་ཀྱག་བྱས་པ། 豺狼交配。

སྤྱང་རྨེ། སྤྱང་ཀི། 狼：ཆུ་ མར་ འབབ་ སྤྱང་ མེ་ འདུང་འདུང་རེད། 水流湍急，如狼蹿跳。

སྤྱང་མེ་ མདེའུ་ བཅིན། སྨན་ ཀྱི་ ཁྲོངས་ བཀོད་ དམ་ ཅིང་ ལས་ ལ་བརྟེན་ དས་ བཏུགས་ པའི་ སྤྱང་ རྩེ་ རྡ་ཅིའི་ མིང་ གཞན་ ཞེག 狼脱箭。翼首草异名。

སྤྱང་ཚགས། (རྩིང) ཆུ་ཚགས་ ཁུ་ བ་ ཅན། 有柄的滤水瓢。

སྤྱང་ཆེང། ཐང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ རྩེ། རོ་ མངར་ ལ་བསྐ། ཁུ་ རྩེས་ དྲོད། ཏུས་ པས་ ས་ཁུ་ སོ་ བད་ གན་ ཀྱི་ ནད་ སྐྱག་ པར་ ཅྱད། 大蓟。别名飞廉，一名九头妖。菊科药用植物名，味甘而涩，性温，功能助消化、治呕吐、痰涎诸病。

སྤྱང་ཁ། སྤྱང་ཁྲག་ ཀྱི་ ཁ་ ཟེ། 狼皮帽。

སྤྱང་ཁྱག་ཚོ་ཆོད། བསྐྱ་ ཅ་ དང་ བསྐལ་ ཅ་ ནོར་ བའི་ དུ། 狼羊不分。喻混淆敌友。

སྤྱང་ཤ་ རོད་ ཅོ། གྱང་ རྟགས་ དོད་ པོའམ་ གྱང་ མདོག་ཁ་ ཅོ། 聪明伶俐。

སྤྱང་སྐྱེག སྤྱང་ཕྱག་ཀྱ་སྐྱག་པ། 狼袭。

སྤྱང་ཡ་ཚང་། སྤྱང་ཀྱ་དང་ཚ། 壮年狼。

སྤྱད། ཚ་ཀྱེན་རྣམ་ཨ་བྱད། 名词。工具，器具；སྣོད་སྤྱད། 容器。རྟེ་སྤྱད། 重要器物。ཚགོ་སྤྱད། 必需的器皿。དངོས་སྤྱད། 物资，物品。

སྤྱད་དངོས། ཨ་བྱད་སྤྱེའི་མིང་། 物品，用具。

སྤྱད་གདངས། ཅ་ལག་འཕེལ་ས་ཡི་གདངས། 横架。挂物的横木或绳子。

སྤྱད་པ། ❶སྤྱོད་པའི་འདུས་པ་དང་ མ་ངོངས་པ། ❷བྱ་བའམ་སྤྱོད་ལམ། 名词。行为，举止。

སྤྱད་པ་རྣམ་སྦྱོང་གི་དམིགས་པ། ཞེ་ གཏས་ཀྱ་དམིགས་པ་བཞིའི་ཚ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ་འདོད་ཆགས་སོགས་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱད་པའི་ གཉེན་ བོང་ དམིགས་པ་སྟེ་མི་སྡུག་པ་སོགས་སྒོམ་པའི། 净行所缘。修止四种对境之一。为对治贪等增上，以不净等为所缘而进行修习者。

སྤྱད་པ་རྣམ་སྦྱོང་གི་དམིགས་པ་ལྔ། མི་སྡུག་པ་དང་། ཐུགས་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དང་། ཁམས་ཀྱི་ངབ་དབྱེ་དང་། དབུགས་འབྱུང་རྒྱུ་སྟེ་ལྔའི། 五种净行所缘：不净、慈愍、缘起、界分别和出入息。

སྤྱད་ལག ཨ་སྤྱད། 器物，用具。

སྤྱད་ལག་དངོས་ཀོ། ཨ་ཐད་སྤྱེའི་མིང་། 物品，用具。

སྤྱན། 名词。(1)མིག་གི་ཞེ་ས། 眼、目的敬语：སྤྱན་རྣོན་པོ། 眼明利。ཐུགས་བའི་སྤྱན་གྱིས་མིང་སྤྱིང་གཉིས་ལ་གཟིགས་ནས་བཞུགས། 以慈祥的目光注视着兄妹俩。(2)གྲུགས་སེམས་དང་། བསྐའ་དོན། 盛意，恩情：འཆོ་གཅས་བྱལ་བའི་ཚེན་ཚོན་ནད་པ་སོགས་ལ་གཞུང་ནས་ཡང་ ཡང་ སྤྱན་ གྱིས་བསྐྱངས་པ། 政府经常关怀照顾年老患病生活无着的人。

སྤྱན་དཀར། (ཡུལ) བོད་ཤུགས་རི་མེ་འབྱི་ དུས་མེ་སོགས་ཀྱི་མིག་ལ་གཏོང་ཆུའི་ཚོན་དགར་བོ། 白眼粉。藏式粉画中描画人等眼球时所用特种白色颜料。

སྤྱན་དབྱས་མ། སྤྱན་ གཟུམ་ ཡོད་ བའི་ དོག་ མ་གཉིས། 常眼。三眼神像的两边两眼。对中间之智慧眼而言。

སྤྱན་དབྱས་རིང་། མིག་དབྱུས་ཏེ་ མིག་ ཐྱད་ དུ་ རིང་བ། 目长，广目。

སྤྱན་ཁྲིར། (1)དཔེ་ཚའི་ཤོག་ཁེབ་ཀྱི་ རྒྱང་ མཐའི་ དཀྱེ་མིང་ དང་ ཚང་ གངས་ ཆུག་ སའི་ ཐིག་ ཁང་། 横栅。藏式书页的前后面左侧内刻书名及页数的横格。(2)ཁྲིད་འཛིན། 帙签，函头标号。

སྤྱན་ཁྲིར་གྱི་རྟགས། ཆུ་རིམ་པ་བདུན་གྱི་ནང་ཁ་ཤེས་ཤིག་ སྟེ་ ཁྲིད་འཛིན། 帙签标，名签号，卷头号。藏式书函左端标签。

སྤྱན་གྱི་དཀའ་བྱང་ལྔ། དཔེ་ཐུང་བཟང་ཚོ་བཏུང་ ཐུའི་ཁུས་ཤིག་སྟེ། སྤྱན་ཡངས་པ་དང་། སྤྱན་ བབླའི་འདྲ་མ་འདྲ་བ་དང་། སྤྱན་གཉིས་དག་པ་ དང་། ཁཱཊིག་པ་སྟེགས་ཤེད་དག་པ་དང་། སྤྱན་ གྱི་རྡེ་མ་བ་མཆོག་ཚོ་རྡེ་མ་ལྟ་བུ་བཅས་ལྡན། 目随好五：如来八十随好之一类：目广、目如莲花、目清洁、视无不明、眼睫如牛王相。

སྤྱན་གྱི་རྡེ་མ་བ་མཆོག་ཚོ་རྡེ་མ་ལྟ་བུའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་ཚོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཤེས་ཤེག་སྟེ་ ཁྲོང་ ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་མེད་པར་བལྟས་པས་བ་མཆོག་ཚོ་རྡེ་མ་ ལྟ་ བུ་ སྤྱན་ཤྲིབས་ཀྱི་སྤུ་རྣམས་མ་འདྲེས་པའོ། 眼睫如牛王相。如来视不怒目，感得睫毛如牛王睫。三十二大丈夫相之一。

སྤྱན་ལྔ། སངས་རྒྱས་ཁྲོ་ནང་མངའ་ བའི་ སྤྱན་ ལྔ་ སྟེ། ཀཱའི་སྤྱན་དང་། ལྷའི་སྤྱན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ སྤྱན། ཆོས་ཀྱི་སྤྱན། ཤེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན་ཏེ་ལྔ། 五

眼。唯佛具有的五种眼：肉眼、天眼、慧眼、法眼和智眼。

སྤྱན་སྔ། མིག་སྐྱའམ་མིག་གི་མདུན། 面前，眼前，跟前。

སྤྱན་སྔ་བ། (1)དཀོ་བཞེས་སྟོན་པའི་དང་ཆོས་ སྒྲུབ་སྤྱན་སྔར་གསོལ་དབོན་ལྔ་པ་ མཇད་དེ་བཞུགས་པའི་བཀའ་གདམས་སྐུ་མཆེད་གསུམ་ གྱི་ནང་ཚན་ཞིག 金厄瓦。噶当派开宗祖师种敦巴三大弟子之一，为种敦巴近侍。 (2)མདུན་འདུག་པའམ་སྐུ་གམ་པ། 近侍。身边的侍者。

སྤྱན་ཐ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབངས། འབྲེལ་སྟོན་གྱི་དངོས་སྒྲུབ། རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའང་བསྟན་རས་ པའིད་ཀཻས་ཀྱི་ཁྲིད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཐུབ་ མ་ལ་འཁྲིད་པར་མཛད་དེ། བཀའ་གདམས་པའི་ གདམས་ངག་པའི་ སྐོལ་ བཀོད། ཀས་ ཐུགས་ རཛིང་བ་དང་སོས་སྒྲུབ་ལའང་གནད་ཆེར་མཛོས། ཤོ་ཊ་བའང་མཁས། རབ་བྱང་དང་པའི་ས་སྟག་ ཤར་འཕྲུངས། རབ་བྱང་གཀྱེས་པའི་ཆུ་ལུག་ ཤོར་ འདས། ཀས་གཅས་ལ་ཀོ་བའི་ལྷན་པ་མང་ཐོ་ བཀའ་བས་ཀོ་ ཀས་པར་ གྲགས། 金厄瓦（1038—1103）。本名楚逞巴，曾师事种敦巴，得秘密指授，又曾师事南交钦波、衮巴瓦等，得二谛指授，对性空义有所悟解，通梵文，能翻译，颇有影响，开噶当派教授一派。所着禅裙常用皮革补缀，因而众称皮裙大师。

སྤྱན་ཕྱེ་བས། མིག་འབྲས་ ཀྱི་ མཐའི་ མིག་ ཐུགས། 眼皮。

སྤྱན་ཆབ། མིག་ཆུའི་ཞེ་སྡ། 眼泪。泪水的敬语：སྤྱན་ཆབ་འབྱིན་དུ་ཐོ། 几乎落泪。སྤྱན་ཆབ་ཐིལ་ཐིལ་མཇད། 泪潸潸下。 སྤྱན་ཆབ་ཐིལ་ལེ་བ། 泪涔涔。 སྤྱན་ཆབ་བཤིལ་བ། 流泪，堕泪。 ཐུགས་སྐྱོ་བས་སྤྱན་ཆབ་བཤིལ་བ། 悲伤下泪。

སྤྱན་འཆལ་བ། གཉིད་མ་ཁྲག་པའམ་ལུས་སྟོབས་ཉམས་ཏེ་མིག་ཐུགས་ལ་སྣུལ་ཆགས་པ། 目光失色。失眠或体弱者两眼无精打采。

སྤྱན་གཅིག་དག་པའི་དབེ་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་བྱད་བཟང་པས་པ་ཚན་ཐུའི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ་ རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་སྟོན་ པའི་ ཕྱིར་ སྤྱན་ ར་ རེ་སོགས་ཀྱི་སྤྱན་ཤེད་པས་རྣམ་པར་དག་པ། 目清洁。如来宣说清净正教，感得双目明洁之好。佛身八十种随好之一。

སྤྱན་བསྡུར། མིག་སྐར་བཀྲིགས་ཏེ་བསྡུན་པ། 过目，呈阅，审阅：སྤྱན་བསྡུར་ཞིབ་ གཟིགས། 核阅，核察。 གལ་ཆེའི་ མིག་ རིགས་ ཚང་ མ་ སྤྱན་ བསྡུར་ཞུས་པ། 重要文件，都已呈请过目。

སྤྱན་སྒྲོམ། ཆོས་པ་ཆོས་ ལྡའི་ ཁངྟ་ སྐུ་ གཟར་ པ་ བཞེངས་ཏེ་ སྤྱན་དབྱེ་ ཐྱེད་སྐབས་ཀྱི་ སྟོན་མོ། 开眼宴。佛教徒新造佛像开眼时，特为塑工设置的筵宴。

སྤྱན་མཐོན་མཉིང་འཕྱ་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཆན་ བཟང་ ཚོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གཞོས་ ཤེག་ སྟེ་ ཤེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ བྱ་ གཉིག་ པ་དང་འདྲ་བར་ བཤལ་པས་ སྤྱན་འབྲས་རིན་ པོ་ཆེ་ མཐོན་ མཐིང་ ལྟར་ མཇེས་ པའོ། 眼色绀青相。如来看待众生皆如独子，故感得眼珠黑里透红之相。三十二大丈夫相之一。

སྤྱན་བདར། སྤྱན་ལ་བདར་བ་ སྟེ། མིག་ལ་ སྟོན་ པ། 呈阅，送请审阅：ལས་དོན་ ཀྱི་ འཆར་ གཞི་ དག་ ཁྲིད་ ལྟེ་ ཆུས་ ལ་ སྤྱན་ བདར་ ཞུ་ པ། 把工作方案送请领导审阅。

སྤྱན་འདྲེན། (1)འཇམ་བཟོ་བས་འདྲ་ སྐུའི་ སྤྱན་ འབྱེད་ ཐྱེད་སྐབས་ ཀྱི་ ལག་ ཆ་ ཞེག 开眼木匕。泥塑用具之一。(2)(ཐུ) ཚོས་ཆེན་ ཀྱི་ ཐྱེ་ ཐུག 锦缎。

སྤྱན་འདྲེན་པ། གདན་ འདྲེན་ ཞུ་ པ། 迎请，ཞལ་ ཀྱིས་ བཞེས་ པ་ ལྟར་ སྤྱན་ འདྲེན་ པར་ ཚོང་། 承蒙准允，前来迎请。 སྐུ་ མཁྱེན་ སྤྱན་ འདྲེན་ པ། 请客。

སྤྲེལ་ལྕགས། (1)དྲྭ་གདན་གྱི་དེ་མའི་ཐྱ་བག་ཅིག 叶蔓花衍。藏式绒毯的图案之一。(2)གོས་ཆེན་གྱི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྤྲན་འདབ་དང་འདྲ།

སྤྲེལ་ལྕགས་སྐམ་པོ། གོས་ཆེན་སྤྲེལ་ལྕགས་ཀྱི་དེ་མ་དང་། ཐྱིའུ་ཁ་ཁང་གི་དེ་མ་ཙམ་བའི་དྲྭ་གདན་ཅིག 蔓花蝙蝠。藏式绒毯图案之一。

སྤྲེལ་ལྕགས་འབྲུག་འཁྱོས་མ། གོས་ཆེན་གྱི་ཐྱ་བག་ཅིག 龙步锦缎，蟒缎。

སྤྲུལ་པ། 名词。(1)བྱ་རོ་པ། 监视者，观察者。(2)གཉེར་པ། 管家，司库。(3)སྤྲུལ་པསལ་དང་དོན་གཅིག

སྤྲུལ་པའི་མཛའ་འདབ་མ་འབྱུང་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་ཐུབ་བཅུད་རྒྱུད་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འགྲོ་བ་གཞོན་ནུ་མ་ཐམས་ཅད་མངལ་པ་སྙིང་རྗེས་དགོངས་ནས་མཛའ་བ་སྟིན་གྱིས་སྤྲུལ་དགངས་ནས་འབྱེད་ཤེང་ཡང་མའི་འདབ་མ་རངས་པ་ལྟ་བུ། 目如莲花。如来慈悲一切幼女，感得双目黑白分明美如莲花。佛身八十种随好之一。

སྤྲུལ་སྒྲི། རི་མོར་ཐྲིས་པའི་མི་སོགས་ཀྱི་ མིག་དཀྱི་བབ་ཐྲས་པ། 开眼。绘画时描绘眼睛的特技。

སྤྲུལ་དབུལ་མ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ སྤྲུ། 中眼，智慧眼。三眼神像的中间眼。对左右两通常眼而言。

སྤྲུལ་འཛིབས། མིག་ལ་སྟོན་པ། 过目，审阅，ཡིག་ཆེན་འཕྲིག་ས་དང་མི་འཕྲིག་ སྤྲུལ་ འཛིབས་ ཞུ་དགོས། 文稿是否妥当，要送请审阅。

སྤྲུལ་འབྲུག་ཚུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤེ་དཀར་ཇོང་ཁོངས་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་གངས་རི་དཀར་པོའི་ནུབ་ངོས་ཐུང་ཞིང་ ནུབ་ རྒྱག་ནས་ཡར་སྐྱངས་གཅང་པོའི་ནང་དུ་འབབ། 金珠曲。河名。在西藏自治区墨脱县境。源于岗日嘎布山，向西南流入雅鲁藏布江。

སྤྲུལ་འབྲུག་ལ། ཀ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤུ་བོ་རྡོ་ཁུངས་ཤིག་ལས་ཐོན་པའི་ཟངས་ཀྱི་ཐོ་ཁ་ཅིག 金珠拉。山口名。在西藏自治区波密县南部。

སྤྲུལ་མ། སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་ལ། 佛眼。一菩萨名。

སྤྲུལ་མ་ཅཀྲུལ། མིག་མ་གཡེངས་པར་བྱས་པ། 目不转睛，定睛观看。

སྤྲུལ་སྐྱེ་བཙང་། 〈བཏུགས་〉 དེ་རབ་ཀྱི་ནུབ་ཐོག་སྐྱོང་ བའི་ རྒྱལ་ ཆེན་ ཉི་ རྒྱལ་ ཆེན་ རིགས་བཞིའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག 西方丑目天王，广目天王，梵音译作毗留博叉。四大天王之一，守护须弥山西方者。

སྤྲུལ་དམར། (མངོན) ཁྲག་འཇུག 红眼。遍入天的异名。

སྤྲུལ་དམིགས། དམིགས་པའི་ཞེ་ས། 目的、对象的敬语。佛书译作所缘境。

སྤྲུལ་ཟིམ་རྩི། མིག་ཟེད་ཅམ་བཏུམས་པ། 微视貌，眼睛半闭半开，眯缝着眼；སྤྲུལ་ ཟིམ་ རྩེད་གཟིགས་པ། 眯目微视。

སྤྲུལ་གཟིགས། (1)སྐྱེ་གཤོགས་སུ་ལྟད་ མོ་བཞུ་ཐུང་བཞག་པའི་ཐོག་ཆགས་རིགས། 观赏动物。养存林园等处供人观赏的动物。(2)མགོན་ཁང་སོགས་ལ་བསྐྱེགས་པའི་མཆོད་རྫས་ཀྱི་ཚོ་ཐུང་སྐྱེའི་མིང་། 供品。陈列在护法神殿中作为祭品的野兽躯壳和武器等物。

སྤྲུལ་གཟིགས་ཅག་ཅེ། རྩྭ་སྐན་རྐྱ་དུ་ རིགས་ཀྱི་ནང་དོས་ མེ་ རྐྱ་ མདོག་ དཀར་ པོ་ འཚར་ བ་ཞེག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩྭ་སྟོམས། ནུས་པས་བཅུད་ལེན། ལུས་སྟོབས་སྐྱེད། 白花茅膏菜。三种茅膏菜中之开白花者。味甘苦，性平，补益体力，用作避谷术所需药物。

སྤྲུལ་བཙས་ མགོ་ སྐོན། མིང་ གཞོན་ གཅིག་ སྤྲུལ་ མགོ་ སྐོན་ ཁང་ རྡེར་ བ་ ཐངས་ བཟོ་ པའི་ ལག་ ཆ་ ཞེག 开眼套头。铜工用具之一。

སྤྲུལ་ཁངས་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་

བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཀྱིའི་ནང་གཞས་ཤིག་སྟེ་ཚོས་ཤེད་དུ་ཕུ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་སྐུས་དཀྱུས་རིང་ཞིང་ཡངས་པ། 目广。如来内证功德极广大故，感得双目修广之好。佛身八十种随好之一。

སྐྱོང་རས། མིག 眼，目；视。སྐུད་རས་བཙའ་བ། 观看。

སྐྱོང་རས་གཟིགས། (1)མིག་གིས་ལྟ་བ། 观看。(2)ཤངས་ཆུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསྲང་གི་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་བཅོམ་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་འཇིག་རྟེན་འཇིག་པའི་ཐེ་བའི་སྐས་ཆེན་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས 观音，观世音。总集一切佛语、大悲为性、恒常瞻念众生、随侍如来的八大菩萨之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གྲུ་འཛིན་བདག་དང་། འཇིག་རྟེན་མགོན། འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག ཉིང་རྗེའི་ལྷ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། ཕྱག་ན་པད་མ་བཅས་སོ།

སྐྱོང་རས་གཟིགས་བཅུ་གཅིག་ཞལ། ལྷ་གྱུར་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་གསུམ་ཞེ་བ། གཡས་ཞལ་གསུམ་ཞེ་མ་ཁྲོ། གཡོན་ཞལ་གསུམ་ཁྲོ་བོ། ལྷག་ཞལ་གཅིག་བཞད་པའི་ཐམས་ཅད། དབུ་གཙུག་ན་རོད་དཔག་མེད་ཀྱིས་བརྒྱན་པའོ། 十一面观音。大悲观音化身像之一，前方三面为静相，右方三面为半静半猛相，左方三面为猛相，后一面为笑相，顶上有无量光佛相，共有十一面。

སྐྱོང་རས་གཟིགས་ཕྱག་སྟོང་སྐྱེན་སྟོང་། ལྷ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཏེ་ཐུགས་ཅན། སྐུ་རས་གཟིའུ་ཞལ་བཅུ་གཅིག་པ། ཕྱག་སྟོང་དང་ཕྱག་རེ་རེའི་མཐིལ་དུ་སྤྱན་རེ་ཡོད་པས་སྐུང་སྟོང་ མངའ་བའོ། 千手千眼观音。大悲观音化身像之一。有十一面一千只手，每一手的掌心有一个眼睛，故称千手千眼观音。

སྐྱོང་རས་གཟིགས་ཕྱག་ བའི་པ། ལྷ་ ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཏེ་ཐུགས་ཅན། སྐུ་རས་གཟིའུ་ཞལ་གཅིག་ཕྱག་བཞི་པ། ཕྱག་དང་པོ་གཉིས་ཐུགས་ཀར་ཐལ་མོ་སྦྱར་ཞིང་། ཕྱག་གཡས་པོ་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་ཐོགས་པ། གཡོན་པོ་ཚོས་འཁྱིལ་ཀྱི་ཆུ་ཏགས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོད་པ། 四臂观音。大悲观音化身像之一。一面四臂，第一双手在胸前合掌，右下手持水晶念珠，左下手持八瓣白莲。

སྐྱོང་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག ཉང་སེམས་ཏེ་བའི་སྐས་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ། ཤངས་ཆུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྙིང་རྗེའི་རང་གཟུགས་འཁོར་བ་ཀུན་ལ་ཐུགས་རྗེའི་སྐྱེན་དུ་སྣང་སྲིད་ཞི་ཁམས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཐུགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱན་གྱིས་ཀུན་ཏུ་བརྟག་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་ན་པད་མ་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོད་པ། 自在菩萨，观世音菩萨。八大菩萨之一。象征一切如来大悲本性，以慈悲眼平等照见一切有情，救度所化一切众生的十地菩萨。

སྐྱོང་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གི་གསང་བའི་མཛོད་ཟེགས་ཀ་ནེད་བའི་ཤིང་ཀྱི་འགྲེམ་ཤའི་ཁྲིད་ཡིག། གཟུངས་ཀྱི་ཏེ་ཐུགས་ཅེའུ་དྲུག་པ། ཤ་ཊུ་བ་ཆོས་འགྱུར་ཀྱིས་ཆུ་ཅགས་ཅན། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་པོར་གནས་པའོ། 《如意轮陀罗尼经》。此经出《大莲华金刚三昧耶加持秘密无障碍经》，唐代武则天时菩提流志由梵文译成汉文，后复由法成由汉文译为藏文，共成六品。

སྐྱོང་ལ་མཛེས་པ། (1)ལྟང་སྡུང་མཛེས་པ། 貌似美丽，表面好看。(2)ཐུགས་ལ་འབབ་པ། 顺眼，合意。

སྐྱོང་ལ་གསལ་བ། མིག་ལས་དྲི་ཞིམ་བའམ་འབབ་པ། 顺眼，看中，称心合意。

སྐྱོང་ཤེལ། མིག་ཤེལ་གྱི་ཞེ་ས། 眼镜的敬语。

སྐྱོང་གསལ་རྒྱས། ཤངས་ཆུས་ཤིག 目明满佛，

一佛名。

སྤྱན་འཕྲལ། སྔ་དུས་རྒྱལ་པོའི་ སྤྱན་ ལ་དམིགས་པས་ལ་འཇུག་པའི་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ། 眼前花，亮眼人儿。旧时，王公贵族特别宠信的幸臣或贴身近侍。

སྤྱང་མ། 名词。(1)འཆལ་མོ། 荡妇。淫乱的妇人。(2)རྩིས་སྤྱད་མཁན། 犯罪者，作恶者。

སྤྱི། ●གྱུན་མོང་དང་། 形容词。共同，总共，全面，一般；སྤྱིའི་ སྤྱད་བཟང་། 公德。སྤྱིའི་རྟ་དོན། 总则。མི་ དམངས་ སྤྱི། 全体人民。སྤྱི་དང་ཁྱི་བྱག 一般和特殊。❷ངང་གི་གསལ་བ་ལ་རྟེས་འགྲོ་ཅན་ཁྱི་ཚས་ཏེ། ཤེས་བྱ་དང་། དངོས་པོ་རྣམ་པ་ལྔ་བྱ། རང་གི་གསལ་བ་ཞེས་བྱ་བྱག་ པ་དང་ ཁྱབ་བྱ་ལ་རྟེས་སུ་ཞུགས་ཤེང་ཁྱབ་པའི་ཚས། ཤེས་བྱ་ནི་རྟག་དངོས་ སྐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པས་སྤྱི་ ཤིན་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 名词。共，总，同。成为各自支分或内容统一、归属的事物。如云“所知”，统属一切常法及实有法，故名为总。

སྤྱི་བཀུར། སྤྱི་བོར་བཀུར་བ་ སྤྱི་གུས་ འདུད་ཚེན་པ། 拥戴。拥护推戴。

སྤྱི་ཁང་། སྤྱི་པའི་ཁང་པ། 公宅，公共房屋。

སྤྱི་ཁོག ཁྱོན་མོང་གི་གཞི། 全局，总体；རྩོད་ དུ་གཞུང་དོན་གྱི་སྤྱི་ཁོག་ཟུབ་ཅིང་། དེ་ནས་རྩང་ དོན་གསལ་བར་བཤད་པ། 先对全书谋篇布局，然后详细叙述内容。ལས་ གྲུའི་ འཆར་ གཞིའི་སྤྱི་ཁོག་འབྱའས་པའི་ཆེད་ དུ་ འབྱེལ་ ཡིད་ཡིག་རིགས་ཁག་དང་ཞིབ་ བརྩལ་ ཡང་ བྱས་པ། 为了制定工程的总体计划，还参考了各种有关文件。

སྤྱི་ཁྱབ། (1)མོང་ ལ་ ཁྱབ་ པ། 普遍，遍满，遍于各处。(2)འགོ་ བྱེད་ མང་ པོའི་ སྤྱི་ དབུས། 总管，总其成者。

སྤྱི་ཁྱབ་ མཁས་ཆེ། རྩལ་ བོད་ ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་ཐེབས་ཀྱི་ ཁྱབ་ཚེ་ བ་ཞེག་ སྤྱི་ དུས་ ལས་ དབོན་ ཐོབ་ཚེ་ བ་ཞེག་ སྤྱི་ དུས་ ལའི་ རྒྱ་ མའི་ མཛོད་དུ་པ། 基巧堪布。原西藏地方政府时代，达赖喇嘛随身近侍中高级僧官职位名。

སྤྱི་ཁྲིམས། གྱུན་ མོང་ གི་ ཁྲིམས་ ཤུགས། 公法。

སྤྱི་གནས། གྱུན་ མོང་ གིས་ བཅི་ སྤྱང་ དགོས་ པའི་ གནས་ ཀྱ། 公约。共同遵守的章程。

སྤྱི་ཀྱ། (ཡིག) སྤ་ ཐུག་ གི་ ཅང་ གསེས་ ཤེག་ སྤྱི། རྩང་ གཅང་ མོས་ སྤྱས་ པའི་ མགོ་ རྒྱན་ ཞེག 基古。旧时，后藏妇女所戴头饰，珠冠巴楚之一种。

སྤྱི་ཀྱིང་། གྱུན་ མོང་ གིས་ སྤྱི་ གསེང་ དང་ ངལ་ གསོ་ ཐེབ་ སའི་ རྒྱུང་ ཚལ། 公园。供公众游览休息的园林。

སྤྱི་དཀྱུ། གྱུན་ མོང་ ལ་ གནོད་ ཐེབ་ ཀྱི་ དགྱ། 公敌。

སྤྱི་འཕྲོ། ཀུན་ དང་ འདྲ་ མཚུངས། 普遍类推。

སྤྱི་ཚོགས། སྔ་ དུས་ དགོན་ པ་ འགའ་ ཞེག་ གི་ གླ་ པའི་ སྤྱི་ རྩལ་ ཀྱི་ དོ་ དམ་ ཐེབ་ མཁན། 会首。旧时，寺庙中掌管公共财物的人。

སྤྱི་ཕེར། གྱུན་ མོང་ དང་ སྐེར། 公私。公和私。

སྤྱི་ཕྱེལ། གྱུན་ མོང་ དང་ ཐེ་ བྱག 总别。一般的和个别的。

སྤྱི་སྐྱ། ཕྱད་ ཅང་ དུབང་ ཅན་ ཁང་ ཐེ་ ཤུ་ བཅས་ རི་ ཐེ་ བྱག་ གི་ དོན་ མེན་ བང་ སྤྱིའི་ དོན་ ལ་ འཇུག་ པའི་ སྐྱ། 代词。གང་ ཐེ་ ཇི་ ཐུ་ 四字，不表具体或局部，但论总体的一类不规则代词。其用途分总括代词、具体代词和疑问代词三类。(1)སྤྱི་ སྐྱ་ དོན་ས་ཀྱི། ཐེ་ བྱག་ གི་ ཚིག་ ཞིན་ མེད་ བ། 总括代词。所指词义不涉及具体者。སྐད་ ཅ་ བཟང་ ངན་ ཐེ་ ཡིན་ རུང་ ཐན་ དགོས། 不管好话坏话都需要听。ཇི་ སྙེད་ མཆིས་ པ་ བདག་ ཏུ་ བསྡུང་། 完全占有一切。གང་ ལ་ འབད་ ཀྱང་ གྲུབས་ མཁས་ དགོས། 做任何事，都要方法对头。(2)སྤྱི་ སྐྱ་

ཅི་བྱག་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། ཅི་བྱག་གི་ཚིག་ཁེད་ཙམ་པ། 具体代词。上下文指定具体词义者：གང་ཞིག་ཀར་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་། སྐུན་པ་མཐང་བྱེད་རྟེ་མ་ཡིན། 凡一经出现即能驱除黑暗者，即是太阳。句中"凡"是总体，"太阳"是具体。(3)ཇི་སྲིད་འདི་པ་ལ་འཇུག་པ། 疑问代词。指示疑问语气者：ཁྱེད་ལ་རེ་འདུག་རྩི་སྐུར་ཡོད། 你有什么样的要求？ཁྱེད་ཀྱི་ཨ་ཡུལ་གང་ནས་ཡིན། 你的家乡是何处？

སྤྱི་དངུལ། རྒྱལ་ཁབ་བམ། ལས་ཀྱངས། ཁེ་ལས། ཚོགས་པ་བཅས་ལ་དབང་བའི་དངུལ། 公款。属于国家、机关、企业、团体的钱。

སྤྱི་རེམ། སྐྱ་མེད་པ། 秃顶，秃头，顶发脱落。

སྤྱི་གཅེར། སྤྱི་རེ་དང་འདྲ།

སྤྱི་ཆངས། (1)སྤྱིའམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ སྡོམ་ལས་རིགས་འདུས་པ་སྟེ། དབེ་ཚན་གཞུང་དོན་སྡོམ་ཟིན། 总括，总义：དབེ་ ཚན་ གཞུང་ དོན་ སྤྱི་ ཆེངས་བྱས་པ། 总括书中要义。(2)གྲུབ་མཐའ་ཀྱི་ སྤྱིམས་ཡིག 公约，公共守则。

སྤྱི་ཆེར། སྤྱི་རེ་དང་འདྲ།

སྤྱི་ཚོགས། མི་སེར་ཡོངས་ཀྱི་ དོན། 公事，众人之事。

སྤྱི་གཉེར། དགོན་པའི་ ནང་གི་ སྤྱི་ སེ་དང་ གཉེར་པ་སོགས་འཆོ་བའི་འགན་འཛིན་ མཁན། 总管。寺庙中的管家，即负责生活方面的管理人员。

སྤྱི་ཀྱེར། གཏུག་ཀྱེར། 顶髻。

སྤྱི་གཀྱེར། ཆོས་པ་ཆོས་མཆོད་ཡུལ་ ཀྱི་ མགོན་སྤྱི་ ལ་འབྱལ་བའི་ གཀྱེར་མ། 总朵马。佛教徒用以普供一切护法神的总食子。

སྤྱི་བཙུལ། དཔལ་ཀོ་མཐུག་པོ་ སྟེ། ལྷ་ཚུགས་ཆ་ བའམ་གདོང་ཚན་ཆེ་བ། 固执，厚颜，脸皮厚，སྤྱི་བཙུལ་ཅན། 厚颜者。བདེན་པ་ཁྱད་དུ་བསད་ དེ་ དང་འདོད་སྤྱི་ བཙུལ་ཀྱི་ གཏམ་ སྨྲ་བ། 无视真理，厚脸胡诌。

སྤྱི་བསྐྱབས། ཆོས་པ་ཆོས་ཆོས་སྐྱོང་ལ་འབྱལ་ཆུའི་ སྤྱི་ གཀྱེར་ཞེག 总朵马。佛教徒普遍共祀护法神的食子。

སྤྱི་ཁམ། སྤྱི་བའི་དམ་ བཀྲག 公章。机关团体使用的印鉴。

སྤྱི་ཁེར། གདུ་ཐྱི་ རྩེ་ མགོ་ གྱི་ཐྱི་བ། 秃头，秃顶。头发脱落者。

སྤྱི་ཐུག གྲུབ་མཐའ་ གྱི་ ཁྱོང་དང་། སྤྱིར་བཏང་། 总的，一般：རང་ཅག་དུ་ ལས་ དོན་ གང་ བྱས་ མི་ འདྲ་ཡང་། སྤྱི་ ཐོག་ནས་བཤད་ན་ ཚང་མ་ མི་དམངས་ ཀྱི་ ཆེད་དུ་ ཁྱེད་པ་ ཡ་ སྐུ་ རེད། 在我国，做的工作尽管不同，但总的说来，都是为了人民。

སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། རྒྱལ་ ཁབ་ ཀྱི་ མཆོག་ ཁྱད་ ལས་ ཁྲིམས་ དང་ རྒྱལ་ ཁབ་ཀྱི་ གཙོ་ འཛིན་ རྣམས་ འདེམས་ བཟོ་ བྱས་ནས་ ཐོག་ནས་ བཙན་ བའི་ རྒྱལ་ ཁབ་ལ་ ཟེར། 共和国。泛指国家代表机关和国家元首由选举产生的国家。

སྤྱི་འཛུམ། གུ་ ཚང་ ངམ་ མི་ ཟེར་ སྤྱི་ བའི་ དོན་ གཙོད་ཀྱི་ འགྲུལ་ མི། 公众代表。代表寺院或公众的办事人员。

སྤྱི་ཁམ། སྤྱི་ ཐམ་དང་འདྲ།

སྤྱི་དོན། (1)དབེ་ ཚ་དང་ ཡིག་རིགས་ སོགས་ཀྱི་ སྤྱི་ ཁྱག་ གི་ དོན། 总纲，总义，总则。(2)དམངས་ཀྱི་ ལས་ དོན། 公事，公务：སྤྱི་ དོན་ ཞུང་ ལེན། 担当公事。སྤྱི་ དོན་ འཕྲང་ ཆེ། 热心公益，急公好义。

སྤྱི་བདེ། སྤྱི་ ཚོགས་ རྒྱལ་ ཡིན་ བའི་ བདེ་ འཇགས་ ལ་ ཟེར། དེར་ སྤྱི་ ཚོགས་ ཀྱི་ སྤྱིགས་ ལས་ དང་ སྤྱི་ བའི་ རྒྱུ་ རྣོ་ སོགས་ འདུས། 公安。社会整体的治安，包括社会秩序、公共财产、公民权利等。

སྤྱི་མདུད། གྲུབ་མཐའ་ གི་ འགག་ མདུད། 总纲，总汇。

སྤྱི་བདོམས། ལས་ དོན་ ཁྱད་ མཁན་ ཀྱི་ གཙོ་ བོ་ འཛིན་ སྤྱི་ ཁྱབ། 总领，统领。总理一切事务者，སྤྱི་

འདོམས་ཀྱི་ལས་ལ་འཇོན་ཐང་ཆེ་དགོས། 担任领导职务的应是能干者。

སྤྱི་ལྡོག (1)སྤྱི་གྱུར་མོང་དང་། དེའི་ལྡོག་པ་ཁྱི་བཀག་གམ། 共别。一般和个别。(2)སྤྱིར་བཏང་། 总，共同。(3)རྟོག་བའི་ཡུལ་དུ་ཤར་བའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱིའི་ལྡོག་ཚའམ་སྤྱིར་བཏང་བའི་རང་བཞིན་ནོ། 观念。客观事物在思维中反映出来的概括形象或表象与基本范畴。

སྤྱི་བསྡོམས། (1)མང་པོ་བྱགས་བསྡེལ་ཀྱི་བསྡོམས། 总结，总汇。(2)གྲངས་ཚན་མང་པོ་བསྡོམས་བའི་འབྲས་གྲངས། 总数。几个数相加所得的和。

སྤྱི་ཇོར། (1)སྤྱི་རྫས། 公共财物。(2)གཟའ་ལྷ་མོ་སོའི་བགྲོད་ཡུན་ཀྱི་ཚད་ལ་ གྱུར་མོང་དུ་སྟོན་རྩུའི་ཞང་གྲངས། 共数。藏历计算法中，普遍加入五曜各个周期的一个共同常数。

སྤྱི་བ། 名词。(1)གྱུར་མོང་བ། 公共，共同；སྤྱི་བའི་ཚུ་ནོར། 公共财产。སྤྱི་བའི་མཁྱེན་ཁང་། 公寓。(2)སྡེ་དུས་སྤྱིའི་ནོར་ ཐར་ མཁས་ཀྱི་མིང་། 会首。旧时掌管公共财产的人。(3)སྡེ་ དུས་ལས་ཀ་ཡས་ཀྱི་ ཚོགས་ཁག 行会。旧时的同业组织；རྡོ་བཟོ་སྤྱི་བ། 石工行会。ཤིང་ བཟོ་ སྤྱི་ བ། 木工行会。

སྤྱི་དབོན། གྱུར་མོང་གི་དབོན། 总管。

སྤྱི་ཐུག ཁ་གསལ་པོ་མེད་བའི་རིགས། 含糊，言语含混不明；སེད་ ཅ་ ཁ་ གསལ་ ཙོ་ བའི་ མི་ ཟོད་བར་ སྤྱི་ཐུག་ ཐུག་སྤྱུག་ བཤད་ བས་ བདེ་དོན་ མི་ འགྲུབ། 话不说清楚，含含糊糊，所以词不达意。

སྤྱི་ཐུབས་བོད་མཛོད། བོད་ ཀྱི་ བསྒྲིགས་ རིགས་ འབྲས་བུའི་ སྐོར་ཀྱི་ གཞུང་ཁྲིག 《总集法库》。一部叙述苯教生起次第、圆满次第和果位教法的经籍。

སྤྱི་སྤྱོད། གྱུར་མོང་གིས་བེད་སྤྱོད་པ། 公用。

སྤྱི་ཕན། དམངས་སྤྱིའི་ཕན་ གཐས་ སས་ གྱུར་མོང་ གི་ཁེ་ཕན། 公益，公共福利；སྤྱི་ཕན་མ་དཏུལ། 公益金。

སྤྱི་ཕྱད། (1)གཙུག་ཏོར། 顶饰，顶鬘。(2)འཇིག་རྟེན་ཁམྲི་བའི་སྟོང་དང་བཅས་ཤིང་། 小千世界。

སྤྱི་ཕྱད་ཀྱི་རྒྱལ་བོ། སྟོང་དང་བོ་སྤྱི་ ཕྱད་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ ཚངས་པ། 小千王。小千世界主宰大梵天名号。

སྤྱི་ཕྱག དགོན་པའི་སྤྱི་ སོའི་ ཕྱག་ མཛོད། 管家。管理寺院财产的人。

སྤྱི་བ། (སྡེར) གང་ཙི། 松香。

སྤྱི་བབ། སྤྱིའི་ ཆགས་ རྐྱལ་ ལས་ གནས་ ཤུགས། 一般的处境或总的情况。

སྤྱི་བྱངས། (སྡེར) དཀའ་འདུན་ པའི་ སྤྱི་ རྫས། 僧财。寺庙僧侣的公共财物。

སྤྱི་བོ། མགོ་བོའི་དཀྱིལ་ལས་གཏུག 名词。头顶，顶门；སོང་བཅུའི་ གཅལ་ སྤྱི་ བོང་ བགོད་ ནས་ གསོལ་བ། 头顶合十，进行祈祷。

སྤྱི་བོ་སྐྱེལ། (མངོན) (1)འཁོར་ལོས་སྒྲུང་རྒྱལ་ཞེག 顶生转轮王的异名。(2)སྐྲ། 头发的异名。

སྤྱི་བོ་བའི་ཆོག་ཀྱི་འཁོར་ལོ། སྤྱི་ བོ་ སྨིན་ མཚམས་ གང་ཀྱི་ དབུ་ མ་ལས་ ཀྱེས་པའི་ རྩ་ འདབ་ སོ་ གཉིས་ གདུགས་ ཀྱི་ རྩེ་བས་ མ་ ལྟང་ ཁ་ མར་ གྱེས་ པ། 顶间大乐轮。密宗所说顶上眉间中脉分出三十二脉瓣，构成张伞形脉轮。

སྤྱི་བོ་རས་དབང་སྐྱེད་པ། སྔགས་ ལྟུགས་ བྱམ་ ཆུ་ མཚོར་ ཟུགས་ཏེ་ གསང་ སྔགས་ཀྱི་ སྟོང་ཉང་དང་ ས་ བོན་ འཇོག་ པ། 灌顶。密乘以瓶水淋灌顶上表示移置种子的仪式。

སྤྱི་བོ་གངས་བཙན། མགོ་ བོ་ གནས་ལ་ བསྟན་ པ་ སྟེ་ མི་ སྤྱིའི་ མིང་། 人，人类。人的形象化名称，

又谓顶门朝天者。

སྤྱི་བོར་འཁྱེར་བ། (1)མགོ་ལ་འཇོག་པ། 顶在头上。(2)ཅིས་གུས་བར་བྱེད་པ། 奉戴，尊崇。极恭敬，མི་དམངས་སྡེ་གཞུང་གི་བཀའ་ཁྲིམས་སྤྱི་བོར་འཛིན་པ། 尊重人民政府法令。

སྤྱི་བོར་གསལ་སྟོལ། ཟླ་དོན་རྣམས་ཀྱིས་རང་ལ་བསྟལ་ནས་བའི་བཀའ་རྣམས་ རང་གི་ སྤྱི་བོའི་ སྟེང་ དུ་ གསལ་ པོར་ སྟོལ་ ཞེས་ གུས་ བཀུར་ ཀྱི་ བརྡ་དག་ཚུལ་ལེ། 敬请指教。书信、公文用语。

སྤྱི་བོས་ཕེབ་པ། གུས་པ་ཅིན་ པོས་ ལེན་པ། 敬受。恭恭敬敬地接受。

སྤྱི་བོས་རིར་བརྡུང་། མི་ གྱབ་ བར་ ཟློན་ འཇིང་ ཅིང་ བའི་དཔེ། 用头碰山。喻同"以卵击石"。

སྤྱི་ཕྱིར། ཐལ་ མོ་ཅིའམ་ དམངས་ གཞི། 绝大多数。ཀུ་ ཆེའི་ མི་ དམངས་སྤྱི་ ཕྱིར་ རྣས་ མོས་ མཐུན་བྱུང་བ། 得到绝大多数人民的同意。

སྤྱི་ཁྱི། སྤྱི་དང་ཁྱི་བག 总别，一般和个别：སྤྱི་ ཁྱིའི་ལས་དོན་ རྩེ་གཅིག་ཁིང་ བཅས་ པ། 把一般工作和个别工作都搞乱了。

སྤྱི་ཁྱི་ཁོག གྱུན་མོང་དང་། སེར། 总别，一般和个别：ཚང་མས་ ཕྱར་བ་ རྒྱར་ འདེགས་ ཀྱི་ངལ་ རྩོལ་ཏུར་བཙོན་ བྱས་ནི་ ཀུལ་ཁབ་ སྤྱི་དང་ཁྱི་ཁོག་ ངལ་རྩོལ་མེ་དམངས་ཀུན་ལ་ རྒྱ་ནོར་ ལོངས་ སྤྱོད་ འབའ་ལྷག་ལྷག་ཡོང་ རྒྱ་ ཐག་ཆོད། 大家互相配合，努力劳动，国家和劳动人民的物质财富会丰富起来。

སྤྱི་རྒྱས། (ཀཱམཎྜལུ) དཀྱི་ཆྱོང་གི་ཆུ་ བྱམ་རིལ་བུ། 净瓶，小水瓶，净水小瓶。梵音译作军持、军荼利。比丘常用器物之一。

སྤྱི་འཁྱམས། ཡོངས་ ཁྱབ་ བམ་ རྒྱུད་ འཁྱམས། 普遍，周遍。

སྤྱི་མ། 名词。(1)སྔ་དུས་ལས་རིགས་ཀྱི་ཚོགས་ཁག 行会。旧时的同业公会。(2) གྱུན་ མོང་ བ། 集体，共同，公共：སྤྱི་མའི་ནོར་ཡོངས། 公共财物。ཞིང་སྤྱི་མ། 公田。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ གྱུན་ མོང་བ་དང་། སྤྱི་བ། སྤྱི་ལ་དབང་བ་བཅས་སོ།

སྤྱི་མ་ཐོག་མ། སྤྱི་ཐག་དང་དོན་གཅིག

སྤྱི་མི། སྤྱི་བའི་འགྲུས་མི། 代表。公众的代表。

སྤྱི་མིང་། ཀུན་ལ་འཇུག་པའི་མིང་། 通称，总称。

སྤྱི་མེས། ཁྱལ་ཁམས་ཀྱི་ཆེན་སྐྱོང་ བའི་འཆོ་འཛིན་ གཙུག་པ་ཅན། 祖宗，共主。元首或旧时的君主。

སྤྱི་མོས། ཚང་མའི་འདོད་མོས། 人望，众望。众人之所瞩望：སྤྱི་མོས་གཙོ་འཛིན། 公众领袖。

སྤྱི་དམངས། རྒྱལ་ཁབ་གང་ ཞེས་གི་ རྒྱལ་ ཁོངས་ སུ་གཏོགས་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་དེའི་ཁྲིམས་ལུགས་ གཏན་འཁེལ་ ལྡར་ དབའམས་ ཚ་ ཁོངས་ སུ་ སྤྱོད་ཀྱུ་ ཡོད་པ་དང་། བོས་འགན་ འཛིན་དགོས་ པའི་མི་ ལ་ཟེར། 公民。取得某国国籍，并根据该国法律规定享有权利和承担义务的人。

སྤྱི་གཙུག མགོ་ ཅི་ དཀྱིལ། 头顶，囟门。

སྤྱི་གཙུག་སྐྱ་འཁྱིལ། མགོ་ དཀྱིལ་ཀྱི་ སྐྱ་ འཁྱིལ་ ཏེ་ རྩུང་གསང་ཞེག 顶门旋。头部正中发旋，为头部风穴之一，即百会穴。

སྤྱི་ཚེས། སྤྱིའི་དོན། 公事。关系到众人之事。

སྤྱི་ཚུགས། མགོ་ བོ་ ས་ ལ་ བཙུགས་ བའི་ སྟོད་ སྨད་ཡས་མས་འགྲོ་ སྟངས། 倒栽葱。头顶地脚朝天。

སྤྱི་ཚུགས་སྐུ་འགྲོ་བ། (1)མགོ་ ས་ ལ་ བཙུགས་ ཏེ་ འགྲོ་ བ། 倒栽着走。头朝地脚朝天走路。(2)དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན། 地狱众生。

སྤྱི་ཚོགས། (1)དབལ་ འབྱོར་ ཀྱི་ ཚང་ གཞི་ ངེས་ཅན་ཞེག་ དང་ སྟེང་གི་ བཀོད་ ཁ་ལས་ ཆགས་བའི་ ཚོགས་པ་རིལ་ པོ་ལ་ཟེར། 社会。指由一定的经济基础和上层建筑构成的整体：གདོད་མའི་ གྱང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ སྤྱི་ཚོགས། 原始共产主

义社会。བྱོག་གཡོག་གི་སྡུ་ཚོགས། 奴隶社会。བཀས་བཀོད་རྒྱང་འཇོག་གི་སྡུ་ཚོགས། 封建社会。མ་རྟའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྡུ་ཚོགས། 资本主义社会。གུང་ཁེན་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྡུ་ཚོགས། 共产主义社会。(2)གྲུབ་མོང་གི་དངོས་ པའི་ ཚ་རྒྱུད་ལ་བརྟེན་ནས་ཚན་ཚུན་ འབྲེལ་བ་ ཆགས་ པའི་མི་ ཚོགས་ལ་ཟེར། 社团。指由于共同物质条件而互相联系起来的人群。

སྡུ་ཚོགས་ཆོས་ངེད། སྡུ་ཚོགས་ ཀྱི་ སྣང་ རྟུལ་སྣ་ ཚོགས་ལ་ བརྟག་ དཔྱད་ བྱེད་ པའི་ ཆནྡ་ རིག་ ཉིག་ ཡིན་ཞིང་། དེར་ཆབ་སྲིད་དབའལ་འབྱོང་རིག་པ་ དང་། ཁྲིམས་ལུགས་རིག་པ། ཚེ་རྩལ་རིག་ པ། སྐྱེ་རྟལ་རིག་པ། མཛེས་རིས་རིག་པ། ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ མཆན་ཉིད་རིག་པ་ སོགས་འདུས་ ཚོད། སྡུ་ཚོགས་ཆན་རིག་ནི་འདུ་ ཤེས་འཛིན་ སྣང་ དང་ སྟེང་ཀི་བཀོད་པའི་ ཁྱོན་སུ་ གཏོགས་པ་ དང་། སྡུར་བཏང་ནས་བཤད་ནས་ ཀྱལ་ རིམ་ ཚད་ པའི་ སྡུ་ཚོགས་ནང་དུ་ ཀྱལ་རིམ་ཀྱི་ངང་ བཞིན་ ལྡན་ ཞིང་། དེ་གསལ་བོར་བཤད་ནས་ ཀྱལ་རིམ་ རིམ་ཅན་ ཞིག་ ལ་ ཞབས་ འདེགས་ འབྲུག་པ་ ཞིག་ ཡིན། 社会科学。研究各种社会现象的科学，包括政治经济学、法律学、历史学、文艺学、美学、伦理学等。社会科学属于意识形态和上层建筑范畴。一般说来，在有阶级的社会中是有阶级性的，即为一定阶级的利益服务的。

སྡུ་ཚོགས་རིང་ལུགས། སྡུ་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ ལམ་ལུགས་ལ་ཟེར། དེ་ནི་གུང་ཁེན་རིང་ལུགས་ ཀྱི་ཐོག་ མའི་དུས་སྐབས་ཡིན། སྡུ་ཚོགས་རིང་ ལུགས་ཀྱི་ནང་འབྱོང་ ཤེད་ ཀྱལ་རིམ་ ཀྱི་ཁུལ་ཁབ་ ཀྱི་ཁྱིད་དབང་འཛིན་ཞིང་། དབང་བའི་ལས་ལུགས་ ཀྱི་རྣམ་པ་ གཙོ་ བོ་ ནི་ དམངས་ ཚོངས་ ལ་ དབང་ བའི་ ལམ་ལུགས་དང་ ངལ་ རྩལ་ མང་ ཚོགས་ ཐུན་ མོང་ལ་དབང་ བའི་ལམ་ ལུགས་ དེ་ གཉིས་ ཡིན། བོད་ཀྱི་ཁ་ངོས་ནས་ "གང་རུས་དེ་ སྐྱབ་དང་ རྩོལ་ བསྟུན་ ཐོབ་ རྩིས་" རེད། 社会主义。指社会主义制度，是共产主义的初级阶段。在社会主义社会里，无产阶级掌握了国家政权，所有制的形式主要有全民所有制和劳动群众集体所有制，分配原则是"各尽所能，按劳分配"。

སྡུ་མཚན། ཡུལ་ངང་ ངོས་ནས་ གྲུབ་ པ་མ་ ཡིན་ པར་ རྟོག་ པས་ བཏགས་ པ་ ཙམ་ ཀྱི་ ཚོས། ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀ་ བཅད་ པ་ དང་དོན་ སྡུ་འཛིན་པ་ལ་སྟོས་དགོས་ པའི་འདུས་མ་ བྱས་ ཀྱི་ ཚོས་ རྣམས་ སོ། 共相，抽象。非外境本身实际存在而但由内心思维假立为有的事物，如虚空等有待于断除应破分及现起概念之一切无为法。

སྡུ་མཚན་པ། ངང་མཚན་པའི་ཧྲིག་རྟེན། ཀ་ དངོས་བྱེ་ བྲག་ པ་ མང་པའི་ ངོ་ བོ་ དང་ ཁྱད་ཚོས་ རིགས་མཐུན་ པ་བསྡུས་ པའི་འཛིན་ སྣང་ ཤེས་ཀྱི་ མིང་། 共相物，抽象物。自相之反面物，可理解为具体的反面。谓所见若干差别性和特点之集合体，དམངས་ གཙོ་ ངང་ མཚན་ པ་ ཞེས་ མ་ གཏོགས་ དམངས་ གཙོ་ སྡུ་ མཚན་ པ་ཞེས་ མེད། 只有具体的民主，没有抽象的民主。

སྡུ་མཐུངས། ཅིངས་སམ་ གུན་ དང་ འདྲ་བ། 一律，完全一致，同样；སློབ་སྡོང་ལ་འབད་བརྩོན་ བྱེད་ རྒུ་ དེ་ན་ གཞོན་ སྡུ་ མཐུངས་ ཀྱི་ ལས་ འགན་ ཡིན། 努力学习对青年同样是任务。

སྡུ་འཇངས། སྡུ་ བའི་ རྒྱན། 璎珞。顶髻上的饰品；སྡུ་ འཕངས་ ཆུ་ ཏིག་ ཕྲེང་ བས་ བརྒྱན་ པ། 以珠串饰璎珞。

སྡུ་ཐུམ། སྡུ་ བའི་ རོང་ ཐུམ། 公物，公共财产。

སྡུ་ཚན། རྟེན་འབྲེལ་ ནས་ བཟུང་ སྟེང་ གང་ བཅུ་ བའི་ ཉིན་དེའི་བར་ཀྱི་ ཉིན་ཞག་སྟོམ་གང་ས། གཞན་ལུ་ ལ་ ཐུན་མོང་དུ་ འཚོ་ བའི་ ཉིན་ཞག་ ཡིན་ པས་ན་དེ་

སྤུད་རེར། ཐུམ་ཞག་གཟའ་ལྟའི་སྤྱིལས་བུ་སྦྱིའི་ཐུམ་ཞག་རེས་ཁྱད་པར་ སྤྱར་ནས་ བཤད་དགོས། 共日。所求日距历元的总积日，特指按太阳日表示的五曜共同的总积日。当用宫日或太阴日表示时，则须另外标名为“共宫日”或“共太阴日”。

སྤྱི་ཞག་མཚན་ཚན། སྤྱི་ ཞག་གི་ རྟེ་ རིའི་ ལྟག་མར་བཅོ་ལྔ་ལས་ཉུང་ཆེ“×”མཚན་མས་ ཐྱི་ བ་ དེ་ལ་མཚན་ཚན་རེར། 标符的共日。共日的尾数以64为分母，其分子如果小于15，应标上符号“×”以资区别。

སྤྱི་བཞུང་། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བསྐ་བ། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་ལས་དུས་པ་ཆག་པ་སྤྱོར། དུས་པའི་ ཚ་བ་ སེལ། 杜仲。杜仲科药用木本植物名。味苦涩，性凉，功能续骨折、清骨骼热邪。ཤིང་ གི་ རྣམ་ ཀྱ་ཆས་ སེང་དང་། འདེལ་པ། སྤྱི་བསིལ། ཀྱེཏུང་ཆུ་ བསྒྲུར། ཚོང་དབོན་གཡུ་ཡི་གསང་ཆབ་ཅན། གཡུ་ཤིང་། ཤིང་དཀར། ཤིང་དཀར་རྩབས་ཙོ། ཤིང་སྟོན། སེང་གེའི་ངོ་མ་བཅས་ཙོ།

སྤྱི་ཟླ། སྤྱི་ལོའི་ཟླ་བ། 阳历月份。公历的月份。

སྤྱི་གཟུགས། གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་གཟུགས། 总象。总体，共相。

སྤྱི་ཁྱེར། (རྟེང) རང་གི་ཆུང་མ་མིན་པའི་བྱད་མེད་དང་འགྲོགས་པའི་འཚལ་པོ། 奸夫。

སྤྱི་ཚངས། དམངས་ཚོངས་རྫོགས། 整体，全体。

སྤྱི་ལི། (ཀྱ) ལ་ ཚའི་ རིང་ སྤུང་ འཛལ་ ཅིད་ ཀྱི་ ཚད་ཅིག་སྟེ། སྤྱི་ལི་གཅིག་ལ་སྒྲི་ཆིག་སྟོང་གསལ་པ་ཡིན། 公里。一公里等于一千米。也叫千米。

སྤྱི་ཐེབ། མགོ་ལེབ། 平顶，扁头。

སྤྱི་ཐེབ་འདུས་མགོ། སྤྱི་ གཏུག་ ལེབ་ ཀོང་ དབྱིབས་ཅན་ཀྱི་མགོ། 凹颅头。

སྤྱི་ཚོ། གཤམ་བདག་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་ པ་ ཡེ་ཤུ་ འཁྲུངས་རབས་བཅུས་བའི་ལོ། 公元，阳历年。根据耶稣诞生之年算起。

སྤྱི་ཐགལ། ཚ་ཀྲང་དང་དྲན་སྟོད་ སོགས་ཀྱི་ རྙད་ལ་བའྱོས་ མེ་དགོས་ བར་ རབས་ རྒྱ་ ཁཐུད་བའི་བཀལ་ཏེ། ཐྱི་ཀྱུད་དེད་དབོན་བཞེ་སྤྱང་དང་། དེད་དབོན་བཅུ་སྤྱིས་གཉིས་སོ། 通用泻剂。不分寒热脏腑皆可通用的泻药，如四物先导散和十味先导散等。

སྤྱི་ས། གྲུན་མོང་ལ་ དབང་ བའི་ སའམ་ མཉམ་ དུ་ བའ་སྤྱོད་བྱེད་བའི་ས། 公地。公用的土地。

སྤྱི་སེམས། དམངས་ལ་ བན་ འདོད་ ཀྱི་ སེམས། 大公。公平正直之心，འབྱོང་ མེད་ གྲལ་ རིམ་ཁོ་ནར་སྤྱི་སེམས་རྣམ་དག་ཡོད། 只有无产阶级，才有大公无私之心。

སྤྱི་ཚོ། ཐུ་དུས་དགོན་པ་ཚ་ཚའི་ཐུན་ མོང་གི་གཉེར་ཁྱེད་ མཁན་ལས་ཁུངས། 公家，公上。专指旧时总管寺庙公共财物收支的机构。

སྤྱི་གསལ། (1)སྤྱི་དང་ཁྱི་ བྱ། 总别，一般和个别。(2)ཀུན་ལ་མངོན་པ། 周知。

སྤྱི་བསགས་མ་དཉུལ། སྤྱི་ ཐོག་ཏུ་ བསགས་ནས་ བཞག་བའི་མ་དཉུལ། 公积金。

སྤྱིང་བ། (ཐ་དད་ཐ) སྤྱིངས་པ། སྤྱིང་བ། སྤྱིངས།། ཁྱིང་བར་ཁྱིད་པ། 沉，淹，使沉没；རྨོ་ ཐུགས་ ཆ་ནང་ དུ་སྤྱིངས་ ཏེ་ བསད་ པ། 淹杀家畜。ཀྱ་ གཟིངས་ཀྱ་ མཚོར་སྤྱིངས་པ། 沉船于海底。

སྤྱིངས། སྤྱིང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྤྱིངས་བ། སྤྱིང་བའི་འདུས་པ།

སྤྱིགས། འབྱར་ཁྱིད། 名词。胶；ཤིང་ གི་ བསྤྱིགས་ ཁ་སྤྱིན་ཀྱིས་འཐུར་བ། 用胶粘合木板裂缝。ཁ་ སྤྱིན། 片胶。用口水浸湿即可粘纸的薄胶块。ཤ་ སྤྱིན། 皮胶。དྭ་ སྤྱིན། 角胶。ཤིང་ གི་ རྣམ་ ཐུངས་ལ་ཀོ་བའི་འཐུར་ཚི་དང་། རྡི་ སྤྱིན། སྐག་

ཚ་འཛེལ་ཟེད་བཅས་སོ།

སྒྲེན་ཀོང་། འབྲང་ཟེད་ཀྱི་སྒྲེན་རྒྱ་སྐྱོད། 胶水盒。

སྒྲེན་ཆུ། ཆུ་ལ་སྦྱངས་པའི་སྒྲེན། 胶水。

སྒྲེན་བག སྒྲེན་གྱི་འབྲང་བག་གམ་འབྲང་ཚེ། 胶的粘性。

སྒྲེན་ཚེ། སྒྲེན་གྱི་ཚེ་སྤུ། 胶，粘性。

སྒྲེན་བས། སྒྲེན་རྩི་བྱགས་པའི་རས་ཆ། 胶布，橡皮膏。

སྒྲེན་ཤོག སྒྲེན་གྱིས་བཟོས་པའི་ཤོག་བྱ། 底片，胶片。照相用感光材料。

སྒྲིལ་དུར་ས། མི་ཤི་པའི་རོ་དང་ཕྱུར་ཐལ་སྐྱེལ་ས་གྲུབ་མོང་གི་ས་ཆ། 公墓。公共坟地。

སྒྲིལ་དོན། གྲུབ་མོང་གི་དོན། 公事，共同的事业。

སྒྲིལ་བསྡུས་བརྗོད། བསྡུས་བརྗོད་ཀྱི་ རྒྱན་ ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྡུ་ཐ་དོན་ཀྱི་དངོས་པའི་རང་བཞིན་སྒྲི་ལ་བསམས་ནས། དེ་དང་ཆོས་མཚུངས་ པའི་ དབེའི་ དངོས་ པོ་གཞན་ ཞེག་ སྟེད་ཅིང་བཀོད་པའི་རྒྱན། 概括影射。举出譬喻以概括、影射所拟事物的修辞方法。影射修饰法之一。

སྒྲིལ་མཚན་ཉིད། བདག་ མེད་ པ་ དང་ མི་རྟག་པ་སྡུ་ཐ་ཆོས་དེ་དང་དེ་མ་ཡིན་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་པར་ ཅིང་ པའི་ མཚན་ ཉི། 共相。一切事物共同具有的表相，如无我、无常等。

སྒྲིལ་ཟེ་བཅིང་ཚུལ། འཛམ་གླིང་ སྒྲིལ་གྱི་ གྲུབ་མོང་དུ་ཁྱགས་པའི་ཟེ་ བཅིང་ཚུལ་ ཞེག་ སྡེ་དུས་ ཆོགས་ཏེར་བཞི་ཐལ་ཆེར་ཆེས་གང་ནས་ཀེལ་དང་ཆ་བ་གཉིས་པ་མ་ཀོགས་ཆ་ བ་ ཆེ་ ཚུང་ རྣམས་རྟག་དུ་ ངེས་པས་ཀུན་ཀྱིས་བཅིང་ཐུ་ བ་ ཞེག་ཡིན། རབ་བྱུང་དང་བའི་ཟེ་ ཙེས་ཟེའུ་ སྒྲིལ་ ༡༩༤༢ ཡིན། 公历。现在世界大多数国家通用的历法。二十四节气的日期大体是固定的，除二月外其他各月的大小也是固定的。使用起来比较方便。藏历第一个胜生周的丁卯年为公元1027年。

སྒྲིལ་ཁྱགས། སྒྲིལ་ཁྱགས་དང་འདྲ།

སྒྲིལ་ཚགས། སྒྲིལ་ཚུགས་དང་འདྲ།

སྒྲིར། རགས་ པ་ ཙམ་ཀྱི་ དོན། 名词。一般，通体，普通：སྒྲིར་ ན་ ཐུན་ འདི་ས་ ཆ་ བའི་ ནད་ ལ་ ཐབ། 一般来说，此药能治热病。

སྒྲིར་བཀྲང་། གྲུབ་མོང་ བའམ་ ཡོངས་ ཀུགས་ཏེ་ དམིགས་བསལ་མིན་པ། 总的，一般，共同，通常。

སྒྲིར་བསྡུན་པ། ཆིག་དོན་རགས་རིམ་ཞིག་བཤད་པ། 总论，略说，通论。旧译总开或总明。

སྒྲིར་བཤད་པ། མདོར་བསྡུས་ ནས་ བཤད་པ། 总论，总讲解。

སྒྲིལ་བོ། སྒྲིལ་བ་དང་འདྲ།

སྒྲིལ་བྱ། རྡེ་ ཤིང་ ལས་ བཅོས་ བའི་ ཁང་ ཚུང་། 名词。小屋，草房，茅屋：སྒྲིན་སྒྲིལ་ ཅོག་ཏུ། 小棚。འཇོག་ སྒྲིལ། 小茅屋，茅庵。ལོ་ མའི་ སྒྲིལ་བྱ། 木叶所盖小棚。

སྒྲིལ་བཅན་དུ། (རྟེང་) དབུལ་ ཀོ་ མཐུག་ པོའམ་ ང་ཆ་མེད་པ། 厚颜强求，脸皮厚。

སྒྲུག་ པ། (ཐ་དད་ཀ) སྒྲུགས་ པ། སྒྲུག་ པ། སྒྲུགས།། སྒྲོད་པ་དང་གཞན་དུ་རྩོང་བ། 流放，放逐，摈除：མི་ རྟེས་ ཅན་ས་མཐའ་ སྒྲུག་ པ། 流放罪人。འཇིགས་པའི་རི་ལ་ སྒྲུག་ པ། 放逐于野山。

སྒྲུགས། སྒྲུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྲུགས་པ། སྒྲུག་པའི་འདུས་པ།

སྒྲོ་ བ། (ཐ་དད་ཀ) སྒྲོས་ པ། སྒྲོ་ བ། སྒྲོས།། སྒྲོད་པ་དང་། རྡེགས་ པ། གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ། 责骂，呵斥，指责，恐吓：ཆིག་ངན་ཀྱིས་ སྒྲོ་ བ། 恶言责骂。རྣམ་འགྱུར་རྩུབ་ པོས་ གཞན་ ལ་མ་ སྒྲོ་ ཞེག 不要用粗暴的态度指责别人！ བག་རྩེན་

འཐབ་ཅིང་སྤྱོད་པ། 互相打骂。

སྤྱོད་ཚིག་ངན་སྨོད་ཚིག་ཁམས་ཁའི་ཚིག 诃骂语，攻击语，恐吓的话。

སྤྱོད་པ། (རྟེང་) འཛུ་བ་དང་འཇོག་པ། 执，持，抓着，攥住：ཤི་སྤྱོད་རེ་སྤྱོད། 死死地抓着。

སྤྱོད། སྤྱད་པའི་སྐལ་ཚིག

སྤྱོད་མཁས། བདེ་སྤྱོད་ཅིད་ སྡུངས་ མཁས་པོ། 节俭，节省：ཁྱཁས་ཀྱན་ནས་འགྲོ་ཐྲོན་མཁོ་བའི་སྤྱོད་མཁས་གཅིག་ཏུ་དགོས། 各方面都应该厉行节约。

སྤྱོད་བཟོས། སྤྱོད་ཚུལ་ལས་ཅིང་སྡུངས། 作法，行为，举止行动：ཁོ་པའི་སྤྱོད་འགྲོས་ལ་དཔག་པའི་ཁ་གདེང་འཇལ་སྡུངས་ཅིད་པ། 根据他的举止行动采取对付的办法。

སྤྱོད་རྒྱུད། 〈ཙཱཀྲ〉 རྒྱུད་སྡེ་བཞིའི་ནང་གཅིས་ཤེགས་རྣྱེ་ཐྱི་ལུས་ ངག་གི་ ཐ་བ་ དང་ནང་ སེམས་ཀྱི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆ་མཉམ་པར་ སྤྱོད་པས་ གཉིས་ཀའི་ རྒྱུད་དམ་ སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ཅེས་ཐ་བོ། 行续，行部。梵音译作咱里耶特罗。平等修持身语外业，及内心中三摩地行名内外续，亦称行部。

སྤྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཏེག་པ། རྒྱས་ རྣིང་ མའི་ཐེག་པ་ རིམ་དགྱའི་ཁ་གྱལ་ཞེག འཇུག་སྤྱོ་རིག་པའི་དབང་ཕྱུས་སྐྱེན་པར་བྱས་ནས། ལྷ་པ་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་དང་འདྲ་ཞིང་། སྤྱོས་པ་མཚན་བཅས་བསྒྲུབ་པ་ཡན་ལག་བཞི་དང་། མཚན་མེད་འཇུག་གནས་ལྔང་གསུམ་ཀྱི་ དོན་ དམ་ བྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་སེམས་བསྐྱེས་ནས། སྤྱོད་པ་ཐ་རྒྱུད་དང་འདྲ་ལ། འབྲས་བུ་རིགས་ བཞི་རང་ བའི་ ས་ ཐོབ་པར་འདོད་དོ། 行部乘。旧派密乘所说九次第乘之一。本乘入门，依明智五灌顶成熟身心；见，同瑜伽部；行，同事部；修，由有相四支念诵和无相人、住、出三以修胜义菩提心；果，证得四种姓持金刚地。

སྤྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་དམ་ཚིག་བཅུ་བཞི། མི་དགེ་བ་ བཅུ་སྤྱོང་བ། དེའི་ཐོག་དམ་པའི་ཆོས་མི་གཏོང་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་གཏོང་བ། སེར་སྣ་ རྣོར་མི་སྦྱིན་པ། སེམས་ཅན་ལ་གནོད་མི་ཅིང་པ་ བཞི་ བསྡུད་པས་བཅུ་ བཞིའོ། 行部十四种誓言。于断十不善之上，加入不舍正法、不舍菩提心、不因悭吝而行财施、不害有情，共成十四种。

སྤྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་ཆོག ཤེ་རྩ་འཁྲིད་དབང་ དང་། ཆུ་དང་ཅོད་པཉ་ཀྱི་དབང་། རྡོ་རྗེ་དང་ ཏིལ་བུའི་དབང་། མིང་གི་དབང་དང་དྲུག་གོ། 行部六灌顶：花鬘灌顶、甘露灌顶、冠冕灌顶、杵灌顶、铃灌顶和名号灌顶。

སྤྱོད་རྒྱུད་རིགས་གསུམ། སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ལ་དཀྱེ་ན། རིགས་གསུམ་སྟེ། སྐུ་དང་། གསུང་དང་། ཐུགས་ཀྱི་རིགས་གསུམ་མོ། 行部三姓。密乘行部所分三姓：身、语、意三种姓。

སྤྱོད་ངན། ཐ་བ་ཅིད་སྡུངས་མི་ལེགས་པ། 坏事，不良的行为：སྤྱོད་ངན་ རང་འཛིན། 把坏事当成体面。

སྤྱོད་བརྒྱ། ཐང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ སྤྱོད་ པ་ལ་ འཇུག་པའི་བསྡུས་མིང་།

སྤྱོད་ཉེས། སྤྱོད་པ་ངན་པའམ་ནོངས་པ། 过错，错误的行为。

སྤྱོད་པ། ●(ཐ་དད་པ) སྤྱད་པ། སྤྱད་པ། སྤྱོད།། (1)འཇུག་པའམ་ཅིད་པ། 行，做，运用，进行。佛书译为修习、举行，ཐ་བ་ ངན་ པ་ དོང་ནས་ བཟང་པོ་ འབའ་ ཞིག་ སྤྱོད་པ། 戒除坏事，专做好事。གཐམ་ཤེས་ རྣང་ འབྱེལ་ དུ་ སྤྱོད་པ། 把策略和智慧结合起来运用。(2)ཉམས་ སུ་ ཐོང་ བའམ་ བའི་ སྤྱོད་པ། 享受，受用，利用：འཚོ་ཆས་ལ་སོ་ངས་ ཀྱ་ སྤྱོད་པ། 使用生活物资。བའི་ སྤྱོད་པ། 利用。སྤྱད་ན་ རབ་ མཐའ་ མེད་ པ།

用之不竭。མི་དམངས་ཀྱི་ས་ནས་བསྡུས་ཏེ་མི་དམངས་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱོད་པ། 取之于民，用之于民。❷(1)ལས་སམ་བྱ་བ། 名词。行为，举动，举止。佛书译为行或所作：ཞི་བའི་ སྤྱོད་པ། 温和的行为。དྲག་པོའི་སྤྱོད་པ། 暴力行为。ཡ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་པ། 高尚行为。སྤྱོད་པ་ངན་པ། 坏行为。(2)སྣང་ཁྲིམ་ཡུལ་ལ་ གཟའ་རྣམས་ ཀྱིས་ ཟེངས་ ནུ་སྤྱོད་པ། 运行。日、月和行星在宫宿中(天球上)的运行。

སྤྱོད་པ་འཆལ་བ། སྤྱོད་པ་བག་མེད་དུ་གྱུར་པ། 行为不正，犯戒，违犯规矩。

སྤྱོད་པ་དྲག་ཤོ། (1)སྤྱོད་ཚུལ་རྩུབ་པོ། 暴行。(2)དཀའ་ཐུབ་སྤྱོད་པ། 吃苦。佛书译为苦行。

སྤྱོད་པ་རྣམ་དག སྤྱོད་པ་གཙང་མའམ་ཡ་རབས་ཚུལ་ལྡན། 正确的行为，高尚的品行。

སྤྱོད་པ་བ། (1)(སཱྀམཏྟཱ།) རྡོར་ཏུ་གང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བ་ ཞེག 弥曼差声论师。古印度一宗教派系名。(2)བརྟུལ་ཞུགས་སྤྱོད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ། 禁行瑜伽。

སྤྱོད་པ་མ་ཕྱངས་མ་ཕྱོགས། སྤྱོད་པ་མ་དྭངས་མ་དྲངས་པ། 行为不端正，举动失宜；བསམ་པ་ གཙང་མ་མེད་ན་སྤྱོད་པ་ མ་སྐྱངས་མ་ ཉོགས་ཤིག་ལས་ ཡོང་ གཅས་ མེད། 思想不纯洁，行为就当然不端正。

སྤྱོད་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། ལྟང་བ་ཉིར་བཅོས་ཀྱི་ གཞི་བཞིའི་ནང་ གསེས་ སྤྱི་བ་ མཐོལ་ བཤགས་ཀྱི་ ཉིར་བཅོས་བཅུད་ཚུལ་གསུམ་གྱི་ཁ་ཏུལ་ ཞིག་སྟེ། ལྟག་ལྟང་དངོས་གཞི་དང་ འཆབ་ ཅེས་ འདུག་ཅིང་ སྤྱི་མཐུ་ སྤྱོད་པ་ སོགས་ སྤྱོད་པ་རོད་ དགོས་པས་ སྤྱི་མཐུ་ སྤྱོད་པ་ས་གཞན་ན་གནས་པའི་གཞི་ཞེས་ཀྱགས་ལ། དེ་ལས་འདང་ཐབ་གསེས་སུ་སྤྱད་པ་ས་གཞན་ན་གནས་པ་དང་། སྤྱངས་པ་ས་གཞན་ན་གནས་པ་དང་། རྣམ་པར་དག་པ་ས་ གཞན་ན་ གནས་པ་ སྟེ་གསུམ་མོ། 行履别住事。《毗奈耶经》十七事所说堕罪还净四事中三种乐于发露忏悔还净之一。为求净治残堕正罪和覆藏罪，应当承受降迁愉悦之行，名曰迁悦行履别住本事。此分呵责别住、断绝别住和清净别住。

སྤྱོད་པ་ཅུལ་ཟེ་ བཀས། (རྟེང་) སྤྱོད་པ་ གང་ བྱུང་མང་བྱུང་། 胡作非为。

སྤྱོད་པའི་རྒྱུད། སྤྱོད་རྒྱུད་དང་འདྲ།

སྤྱོད་པའི་སྒོ་བཞི། ཁ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ལམ་ ཀྱི་ མངོན་རྟོགས་ཟམ་སྤྱོད་པའི་ རྣོ་བཞེ་སྟེ། འཇུག་པའི་ སྤྱོད་པ། སྤྱོང་བའི་སྤྱོད་པ། སྒྲུབ་པའི་སྤྱོད་པ། གྲུབ་པའི་སྤྱོད་པའོ། 四行门。密乘事部四种道现观或四种行门：入坛行、方便行、修习行和成就行。

སྤྱོད་པས་ བསྡུས་ པ་ དྲུག ས་ངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མ་འདྲེས་པའི་ ཚོར་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན། འཁྲུལ་པ་མི་ མངའ་བ་དང་། ཅ་ཅོ་མི་ མངའ་བ། བསྟེལ་བ་མི་ མངའ་བ། མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་མི་ མངའ་བ། ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་ མི་ མངའ་བ། མ་བརྟགས་པའི་བཏང་སྙོམས་མི་ མངའ་བ་སྟེ་དྲུག 行所摄六：如来十八不共法之六：无误失业、无卒暴音、无忘失念、无不定心、无种种想和无不择己舍。

སྤྱོད་བཅ་སྟེ་མཉམ། ཅིད་ སྟངས་ འདྲ་ བའམ་ མཐུན་པ། 行动一致；མི་འདི་ གཉིས་ སྤྱོད་ བཅ་ རེ་ མཐུན་རེད། 两人行动一致。

སྤྱོད་མིག གསང་སྤྱོད་ ནང་གི་ གཤང་ གཅི་ འདོར་ སའི་ཁྲོང་ཁ། 厕所坑口。

སྤྱོད་ཚུལ། ལས་ཀ་ཅིད་ སྟངས། 品行，作风。方式方法，举止动作。

སྤྱད་བཟང་། ཕྱད་སྤྱངས་ལེགས་པ། 美德。优良行为，高尚的品行。

སྤྱད་ཡུལ། (1)བསམ་ཡུལ། 思想活动范围。(2)སྒྲ་དང་ཤེས་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ལམ་སྐྱེས་བྱས་པའང་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་གནས། དཔེར་ན། དེན་དམ་ཆོ་ཝི་སྤྱད་ཡུལ་མིན་ཞེས་ པ་ལྟ་བུའོ། 所行，所行处。语声及心识涉入之处或人们所享用之对象。如云“胜义是心之所行处”。

སྤྱད་ལམ། འགྲོ་སྡུད་སོགས་ཀྱི་ཐ་བའམ། སྤྱད་པ། 举止行动，行止。佛书译为威仪、威仪路、礼式威仪。

སྤྱད་ལམ་རྣམ་པ་བཞི། ལུས་ཀྱི་སྤྱད་ལམ་བཞི་སྟེ། འགྲོ་བ་དང་། འདུག་པ། རྨལ་བ། འཆག་པ་བཅས་ བཞིའོ། 四威仪，身四威仪路。身体的四种起居动作：行、坐、卧、住。

སྤྱད་ལམ་བཞི་ཚོང་གི་ཁང་པ། དགེ་སློང་གི་སྡོད་ཁང་། ལྷང་བ་ན་ལག་མི་ཐོགས་པ། ཉལ་ན་ཀང་ལག་བརྒྱང་བསྐུམ་མི་ཐོགས་པ། འགྲོ་ན་ཐུགས་རེར་གཟིགས་ཏེ་ གཅིག་ཏུ་ཞག་བདུན་ཙམ་ལ་ལོ་གནོད་པའོ། འདུག་ན་ཤིལ་གྱང་བཅའ་བ་ལ་མི་ གནོད་པའོ། 能容四威仪房。比丘住房宽度，能容纳一人起不碍手、卧不碍屈伸、行能各方三步、坐能跏趺。

སྤྱད་ཤེད། མཁོ་བའི་སྤྱད་ཀྱགས། 耐用的能力；ཨ་བྱང་སྐྱས་བཟང་རིགས་སྐ་མཁྲགས་སྤྱད་ཤེད་ཆེ་བ་འདུག 质量好的器物，坚固耐用。

སྤྱན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འབྱོན་བའམ་ཕེབས་པ། 来到，莅临；ཚུར་སྤྱོན། 到这边来！ ལ་ཅང་སྤྱོན་པ། 迅速前来。

སྤྱམ་པ། (ཐ་དད་པ) སྤྱམས་པ། སྤྱམ་པ། སྤྱམས། ངོམ་པ་སྟེ་གཞན་ཀྱི་ སྡུང་ ངར་འཕྱང་འཕྱང་ཅིང་པ། 夸耀，炫耀，自吹；མི་སྤྱམ་པ། 覆藏，隐匿。ཡོན་ཏན་སྦྱབ་སྤྱང་ཅིང་པ་འདི་གཞན་ལ་སྤྱམ་པའི་ཆེད་དུ་མིན། 学习知识不是为了向人炫耀。

སྤྱམས། སྤྱམ་པའི་སྐྱལ་ཆེག

སྤྱམས་པ། སྤྱམ་པའི་འདུས་པ།

སྤྱལ། སྤྱ་བའི་སྐྱལ་ཆེག

སྤྱལ་པ། སྤྱ་བའི་འདུས་པ།

སྤྱི། གཅན་གཟན་ཞེག 名词。猿。身躯较狒狒为大的灵长类动物：སྤྱི་དང་སྤྱིཁ་གཉིས་ལ་ ཤེང་རྒལ་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད། 猿和猴的爬树能力有大有小。

སྤྱི་ཀོད་པ། སྤྱ་བ་ཀོད་གཡུང་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཆོད་པ་ཅན་ཏེ། འབྲུར་བྱས་པས་མེད་ངན་དང་། འབྲས་ཀྱི་སྐྱངས་པ་འདུལ་བར་ཁྱེད། 野蒿。菊科药用植物名。贴于患处，治恶疣及疮疖。

སྤྱི་འཆལ། (1)འདོད་མེད་དམ་གཏད་མེད་ལང་ཤོར་ཏེ་ཁད་ཀྱི་ཁ་འཆལ་བ་བཞིན། 不中用，胡涂，不明事理。(2)ཟས་རྫས་ཁྱེད་ཀྱི་ཚེ། 食盐。

སྤྱི་ཚོག རྩི་སྤྱ་བའི་རྩེ་མེའི་འབྲུ། 艾子。艾蒿的种子。

སྤྱི་ཚོག་པ། རྩི་སྐན་ཀྱི་རིགས་སྤྱ་བ་ཐོག་ཀུ་ཅན་ཏེ། རང་ཀ། ཁུ་རྩེས་སྨྱུགས། ནུས་པས་རིམས་ཏད་དང་། ཆམ་པ། རྩ་ལས་སྤྱང་བའི་དུག་ཏད་ བཅས་ སེལ། 火绒草。别名大相思草，菊科药用草本植物名。花后结实，味苦，性平，治流行性感冒，解矿石合毒。

སྤྱི་མཁོག་པ། རྩི་ཁོག 细叶鼠曲草。土名大火草。可入药。

སྤྱི་མེ། (1)སྤྱི་བ་དང་མེ་རྩེ། 艾绒和燧石。(2)སྤྱི་བར་མེ་ལེན་ཅིང་ཀྱི་རྩ་སྐྱེ་མེ་རྩེ། 燧石，打火石。以钢铁敲击即能发火的石英石：བོད་དུ་སྤྱི་རྩེ་ལེགས་ཤོས་རྩེ་དཀར་ལིན། 藏区最好的打火石是白色石英石。

སྤྱི་བ། 名词。(1)མེ་ལེན་ བའི་ རྩས། 艾绒，火绒：མགོ་སྐྱས་སྤྱ་བའི་མེ་རྐྱག་སྐྱར་དཀར། 头发

斑白如艾绒。 (2)ཇོ་ཞིག 清明蒿。菊科，可入药。

ཨག་བའི་ཚོག་ཀུ། མེ་ལེན་གྱི་ཨུ་བའི་འབྲུ། 艾蒿子。艾蒿的种子。

ཨག་བའི་མེ་ཏོག མེ་ལེན་ཨུ་བའི་མེ་ཏོག 白艾花，艾绒。

ཨུ་མི། མིའི་དབྱིབས་གཟུགས་དང་འདྲ་བའི་ཨུ། 猿人。

ཨུ་མེ། ཨུ་བ་རིལ་མོར་དྲིལ་ནས་ནད་དམིགས་སྟེང་དུ་བཞག་སྟེ་མེ་ཨུར་ནས་བསྲེག་དགོས་པའི་ཁྱབ་ནད་སོགས་ཀྱི་ནད་ལ་ཐན་པའི་བཅོས་ཐབས་ཤིག 艾灸。捣搓艾叶成绒作团，安置穴位之上，点燃以治寒病的一种治疗法。

ཨུ་མོ། ཨུའི་རིགས་ཅུ་བག་པ་ཞིག 名词。猿。

ཨུ་ཚིལ། ཨུང་རྡེའི་རྙ་མའམ་ཨུང་སྐྱིགས། 蜂蜡，黄蜡。混在蜂蜜中的蜡质渣滓。

ཨུ་ཚིལ་དཀར་ཆོ། ཨུང་བྱད་ཀྱི་རྫས་ཤིག 白蜡。

ཨུ་ཚིལ་ཐྲོན་མེ། ཨུ་ཚིལ་ལ་མེ་ཨུང་བའི་ཐྲོན་མེ། 黄蜡灯。油中加有蜂蜡的灯火，光度较强而耐久。

ཨུ་ཚུགས། ལུས་ཨུ་བའི་མེས་བསྲེགས་ཏེ་ནད་བཅོས་བའི་ཐབས་ཤིག艾炷。灸法治病时燃烧的艾绒团。

ཨུ་བཟང་། ཨུ་བཟང་ཟིལ་པ་སྟེ་བང་པ་དཀའི་མིང་གཞན་ཞིག 水通草。角茴香的异名。

ཨུ་གཡུང་། རྩྭ་ཞིག 相思草。可入药。

ཨུ་ཡག གཡེ་ཁམ་ཀྱི་ཐོན་ཚུལ། 诡诈，诡诈；ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པ་དེ་ཨུ་ལག་ཚ་བའི་རྣམས་རེད། 心口不一致，是诡诈的表现。

ཨུག་ཚགས་པ། ལ་དུལ་ཡུན་རིང་འཕྱངས་ནས་མཉེགས་པར་གྱུང་པ། 胶结，粘附成一块，结成厚厚的一层：གདོང་ཐང་ཡང་ཡང་མ་བྱས་པའི་རྐྱེན་ཀྱིས་དུལ་སྐྱེགས་མང་པོ་ཨུག་ཚགས་ནས་

བཏོད་འདུག 由于没有经常打扫，灰尘胶结成了一厚层。

ཨུང་ཁྱི། (1)ཁྱི་ལ་ཨོང་ཚིག 死狗，讨厌的狗。对狗生气时的咒骂语。(2)ཇི་དུས་ཨུང་བའི་ཁྱི། 乞丐的狗。乞丐所养狗。

ཨུང་འཁྲམས་པ། (1)འཁྲམས་ཤུལ་ཅན་ཀྱི་མི་དན་ལ་ཨོང་བའི་ཚིག 流丐。对游荡无业者的责骂语。(2)དབུལ་ཕོངས་འཁྲམ་པོ། 流民。流离失所的贫民。

ཨུང་འཇོད་འཁྲིལ་འཇིན། རྒང་ལྟ་ལྟེན་ཨོག་ལས་ཀྱི་ དུས་ སུ་ཨུང་འཇོད་ བཏང་ ཚོག་པ་ ཞེས་ཚོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཞུས་ བའི་ འཁྲིལ་འཇིན། 乞讨证。旧时，传召期间，拉萨乞丐为求准许领得传召法会的施舍份金，须向铁棒喇嘛购买此证。

ཨུང་ཚིག (1)ཨུང་པོ་ དང་ འདྲ་ཞེས་ བའི་ ཨོང་ཚིག 老叫化子。骂人的一种粗恶言词。(2)ཨུང་པོ་ཁད་པོ། 老乞丐。年老行乞的人。

ཨུང་ཐྲུག ཨུང་པོས་ཁྱི་འགོག་ཅིང་ཀྱི་དབྱུག་པ། 讨口棍。乞丐行乞时用的挡狗棍。

ཨུང་པོ། འཚོ་བ་ཨོང་སཁོད་ཀྱི་ དབྱལ་ ཚངས། 名词。乞丐。以行乞为生的人：ཨུང་མིག་དུ་མི་ཚུད་པ། 乞丐眼红。喻东西多而好，引起他人羡慕和嫉妒。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་དོན་ འདོད་ པ་དང་། སུ་ཞུ་བ། ལག་ཆུང་། ལས་པ། ཨོང་མེ་པ་བཅས་སོ།

ཨུང་ཁོ་ཀེར་ཚངས། མི་གཅིག་ཅིང་ཅིང་དུ་རྩོད་ པ་ལས་ཆགས་རྐེན་ས་ཁང་དང་། ཐུབ་ཅོར། གཅིག་ གྲོགས་ སོགས་གང་ཡང་མེད་ བའི་དབེ། 独身丐。喻无房屋、无财产、无亲友的穷光蛋。

ཨུང་ཁོ་གཅེར་ཚངས། ཨུང་པོ་ཀོས་ མེད་ པར་ ལངས་པ་ རྩེ་དབྱལ་ཕོངས་ཀྱི་དབེ། 裸丐。喻赤贫。

སྒང་ཟོ་ ལམ་ ཁངས་ འགྲོ་ ཆོག 古代，乞讨者在西藏旧社会中贫苦农奴口头流行的一句话，意谓与其在压迫剥削的狭路上过日子，不如走向他乡乞讨的大路上去。

སྒང་བ། 名词。乞讨，乞求。

སྒང་བན། 托钵僧。化缘为生的僧徒。

སྒང་སྨོ། 名词。叫化婆。谩骂妇女的一种粗恶言词。

སྒད་མཆན། 付出签署。旧时，为修缮寺庙而进行募化或支付工资时施主或领款人的签字署名。

སྒད་པ། 动词。说话，言语。

སྒད་སྒྲུབ། (སྡེ་) 努力，勤奋。

སྒའས་པ། (སྡེ་) 食物，食品。

སྒལ་རིས། (སྡེ་) 动词。分开，分离。

སྒས་པ། (ཐ་དད་པ) 名词。修饰，装扮，装璜，张彩，结彩；盛服装饰。用饰品装饰起来。女扮男装。

སྒྲ། 名词。(1)新产畜后几天里的乳汁。气味鲜美，异于寻常。(2)(སྡེ་) 新产畜后数日内的乳汁。

སྒྲ་གསར། 新乳，初乳。母畜产仔后数日内的乳汁。

སྒྲང་བ། (ཐ་དད་ཐ) 名词。发送，寄出，传递；赐教。互通消息。虽然路途遥远，寄的信也收到了。传递密信。

སྒྲངས། 名词。

སྒྲངས་པ། 动词。

སྒྲངས་ཡིག 书牍，信函；照会。

སྒྲིག 名词。云。天空中的云，下雨的云。旱云。彩霞或晚霞。乌云蔽空。起云，云合。浓云密布，云满虚空。云涌，云腾。云层。浓云密布。云散，云消雾散。云涌，云层翻腾。黑云，乌云。

སྒྲིག་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན། 白云。秋季天边所起无雨白云。

སྒྲིབ་པ། 皮膜。肉与皮之间的一层薄膜。

སྤྲིན་ཀཀང་། སྤྲིན་གྱི་རྩ་བ་ཐུང་ངུ་ནང་བ། 垂脚云，云脚。远处所见正在下雨的云层。

སྤྲིན་ཀྱག དཔྱིའམ་ཀུག་ཅའི་སྤྲིན་པ། 勾头云。

སྤྲིན་གྱི་ཀ་བ། (མངོན) ཞང་པ། 云柱。冰雹的异名。

སྤྲིན་གྱི་ཁ་ཚོག ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཞེས་ཤིག 云色。八种文分显色之一。

སྤྲིན་གྱི་གོང་བྱི། (མངོན) ཞེང་བ། 云团。冰雹的异名。

སྤྲིན་གྱི་ལྗགས་མ། (མངོན) ཁྲོག 云枝。电的异名。

སྤྲིན་གྱི་སྙིང་ཁོ། (མངོན) ཁ་བྱང། 云藏。冰片的异名。

སྤྲིན་གྱི་རྡོ། (མངོན) ཞེ་རའམ་ཞེང་བ། 云石。冰雹的异名。

སྤྲིན་གྱི་ཚོ་རྟ། བང་ཆེན་ནམ་འཕྲིན་སྤྲིན་གྱི་གཏུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ། ཀུ་གང་གི་སྐུབ་ངག་གི་བསྡུན་བཅོས་ཤེག་གི་མིང་། སྤྲིན་དབྱིན་ནག་ཆིའི་ཁལ་གྱིས་བརྩམས་པ་དང་། ཁ་ཆེའི་པཎྜི་ཏ་སུ་མ་ནས་སྒྱི་དང་། ཚེ་ཏྲ་བ་བྱང་ཆུབ་རྩེ་མོ་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་པའོ། 《云使》，《庆云使者》。古印度佛学家伽俐达洒，译言黑仆所著宣扬佛教生死无常的长篇故事诗名。迦湿弥罗学者苏玛那室利和藏族译师绛曲则摩等译为藏文本。

སྤྲིན་གྱི་ཆེ་ཀྱག (མངོན) (1)ཆར་པ། 雨的异名。(2)ཆུ། 水的异名。

སྤྲིན་གྱི་མེ་བོ་ཆེ། (མངོན) ཁོག 云火。霹雳的异名。

སྤྲིན་གྱི་སྨུ་ཀུ། (མངོན) ཆུ། 云苗。水的异名。

སྤྲིན་གྱི་བཞེན་པ། སྤྲིན་གྱི་བཞེན་པའི་རྟོགས་བརྗོད་དེ། དེའི་བསྐུན་བྱ་གཙོ་བོ་ཆུ་ཀར་གྱི་ཁྲོ་གཤགས་རྡེ་བོ་མ་ལ་ཡ་དང་ཉེ་བའི་སངས་འཕྲུངས་ཞེས་པའི་ཆུལ་བོ་ཞེག 《云乘》，《云乘王传记》。相传云乘是印度南部玛拉雅附近出生的一国王名。

སྤྲིན་གྱི་འོད་ཟེར། (མངོན) ཁོག 云光。霹雳的异名。

སྤྲིན་གྱི་རུས་པ། (མངོན) ཞེང་པ། 云骨。雹的异名。

སྤྲིན་གྱི་སོ་ཅན། (མངོན) རི། 云牙者。山的异名。

སྤྲིན་གྱི་གཡོ་བྱེད། (མངོན) མ་ཎི། 见云起舞。孔雀的异名。

སྤྲིན་གྱི། (མངོན) འབྱུག་སྒྲ། 云声。雷的异名。

སྤྲིན་ཆར། ཆར་པ་ཆུང་ངུ། 小雨。似雾似云的雨。

སྤྲིན་ཆེན། (མངོན) བཻཌཱུརྻ། 大云。琉璃的异名。

སྤྲིན་འཇའ། འཇའ་ཚོན་དོག་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྲིན་པ། 彩云。经日光照射反映而成彩虹状的云层。

སྤྲིན་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྒྲུབ་ཏེ་ཁ་ཅིས་ཀྱི་ནང་གི་སེམས། སྐུལ་སྐྱའི་ཆུང་གི་ཚོས་ཀྱི་སྐུ་དང་ལྡན་པའི་ སེམས་བསྒྲུབ་ནི་ སེམས་ ཅན་ གྱི་ ཡིད་བཞིའི་ཚེ་རྟག་ སྤྲིན་པ་ དེ་ལ་ རབ་ ལས་ བྱས་ སྤྲིན་ལྟ་བུའོ། 浓云喻发心。二十二种发心之一。化身所具法身发心，成熟有情，利乐田禾，惟此是依，故如浓云。

སྤྲིན་མཐེངས། སྤྲིན་གྱི་བར་མཚམས་མཐོངས། 云隙。云间的空隙。མཚན་མོ་སྤྲིན་མཐོངས་ནས་ཟླ་དེད་རབ་ཏུ་ འཕྲོ་ བ། 晚上云隙的月光分外明亮。

སྤྲིན་ཙག་པ། (1)ནག་ནོག་མེད་པའི་སྤྲིན་དཀར། 白云。(2)ནམ་མཁའ་སྤྲིན་མེད་པ། 无云。

སྤྲིན་བྱིན། སྤྲིན་དམར་ གྱི་ ཏེ་ མོ་ ཅན་ གྱི་ ཀོས་ ཆེན་ཞེག 大红云缎。一种彩缎名。

སྤྲིན་འདེགས། (མངོན) ཀྲུག་རྟེ། 撩云。燕子的异名。

སྤྲིན་པ། སྤྲིན་དང་དོན་གཅིག

སྤྲིན་པ་སྐམས་ཅི། སྤྲིན་པ་ དང་ ཐ་ འཕང་གི་ ཏེ་མོ་

ཨོད་པའི་རྒྱས་གྱི་མིང་། 蝙蝠流云。藏式绒毯图案之一。

སྤྲིན་ཕུང་། སྤྲིན་མང་པོ་འདུས་པའི་ཕུང་པོ། 云丛，云朵。

སྤྲིན་འཕྲེང་། (མངོན) དཔྱད་ཀ། 生云。夏季的异名。

སྤྲིན་མེད་གོང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་ཀྱི་འོག་མ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷ་ཁྱེའུ་སྤྲིན་མེད་ཅིང་ཁམས་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་མཐོང་བས་སྤྲིན་མེད་ཅེས་བྱའོ། 无云天。四禅天之最下一层。生于此处诸天，如同大日无云，具备光辉，其余诸天宫殿无能障蔽，故名无云。

སྤྲིན་ཏམཐར། སྤྲིན་པ་དམར་བོ། 朝霞，晚霞，火烧云：ཏཐས་ཐུ་དྲིའི་སྤྲིན་དམར་ཆུ་ཡིན། དཀྱུང་ཐུ་དྲིའི་སྤྲིན་དམར་མེ་ཡིན། 朝霞是水，晚霞是火。

སྤྲིན་ཚོགས། སྤྲིན་མང་བོ། 云丛。

སྤྲིན་གཟུགས། (མངོན) ལྷང་ཆེར། 云体。云母的异名。

སྤྲིན་བཐང་ཅན། སྤྲིན་བཟང་ཅན་ཀྱི་ཚ་བ་དང་དོན་གཅིག

སྤྲིན་བཟང་ཅན་གྱི་ཟླ་བ། (མངོན) ཅོང་ཁ་བཀྲད་པ། 锦云月。藏历八月的异名。

སྤྲིན་དཔེ། སྤྲིན་པའི་རི་མོ། 云纹。绘成云彩的花纹。

སྤྲིན་དཔེ་མ། སྤྲིན་པའི་རི་མོ་ཅན་གྱི་གོས་ཆེན་སོགས། 云纹绸缎，云纹器物。织有云纹的绸缎或绘有云纹的器物等。

སྤྲིན་རྒྱམ། སྤྲིན་ཀྱི་ནང་། 云中：སྤྲིན་རྒྱམ་ནས་ཆར་བབ་པ། 雨从云中降。

སྤྲིན་ལ་དགའ། (མངོན) མེ་ཏྲ། 喜云。孔雀的异名。

སྤྲིན་ལ་ཁོན། (མངོན) བཙུ་ཏྲི། 乘云。帝释的异名。

སྤྲིན་ལ་སྐྱོང་། (མངོན) ཀྲི་ཀ། 向云讨。燕子的异名。

སྤྲིན་ལམ། (མངོན) ནམ་མཁའ། 云路。虚空的异名。

སྤྲིན་ལས་རྒྱལ། (མངོན) སྐུ་གཙུག། 胜云。罗睺星的异名。

སྤྲིན་གལངར། གསར་དུ་སྐྱེས་པའི་སྤྲིན་ས་བོ། 薄云，淡薄的云。

སྤྲིན་གསེབ། སྤྲིན་པའི་ནང་ངམ་བར་གསེབ། 云间，云隙。

སྤྲིན་བས་པ། (རྟིང) སྐོམས་པ། 饥饿。

སྤྲིལ་མ། གཅིན་པ་དང་འོ་མ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་ཆགས་པའི་རྡི། 名词。凝皮，浮膜。凝结在小便或奶汁表面上的浮皮：འོ་སྤྲིལ། 奶皮，乳皮。ཞོ་སྤྲིལ། 酪皮。ཆུ་སྤྲིལ། 小便凝皮。གཅིན་པའི་སྟེང་དུ་སྤྲིལ་མ་འཁོངས་པ། 小便上凝结起浮游物。འོ་མ་བསྐོལ་ཏེ་གང་བཅུག་ན་སྤྲིལ་མ་ཆགས་ཚོང་། 牛奶煮沸冷却后就会结皮。

སྤྲུ་དཀར། གང་སྤྲན་ཀྱི་རིགས་སྤྲུ་མ་དཀར་བོ་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཆ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་སྲིན་གདུག་འཇིམས་པ་དང་། ཁམ་ཀོར་གཅོད་པར་བྱེད། 独活。伞形科多年生草本药用植物名。味苦辛，性平，除虫疾，止血。

སྤྲུ་དཀར་རྩ་བ། རྩེ་སྤྲན་སྤྲུ་མ་དཀར་བའི་རྩ་བ། 独活根。药用植物名。

སྤྲུ་སྐྱེ། རྩེ་ཞེག 土当归。可入药。

སྤྲུ་རྣག གང་སྤྲན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཆ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་གག་སྟོག་གཉན་དང་དང་། འབས་ཀུམ། རིམས་ཚད་ལ་ཕན། མཁོ་སྤྲོད་དང་ཐུང་གཅས་འབྲས། 九眼独活。伞形

科药用植物名。味苦辛，性平，治喉蛾、疔毒、象皮病、痛风及瘟疫等热邪，除头痛、霍乱。

སྒུ་ཁ། རྩ་སྨན་ཞིག་ སྒུ་བའི་མིང་གཞན། 蕲艾。药用植物名。

སྒུ་མ། རྩ་སྨན་ཞིག་ 独活、羌活、蕲艾、槁木等伞形科药用植物名的总名。

སྒུ་རྩྭ། རྩ་སྨན་ཞིག་རྣྱེ། སྒུ་དཀར་དང་། སྒུ་ནག་ སོགས་རིགས་ཀ་ཤས་ཡོད། 羌活。药用植物名。

སྒུག་བརྡབས། སྒུག་སྒུག་ཐུས་ ཏེ་ བརྡབས་པ། 抖，拍；གོས་ ལ་ འབྱང་ བའི་ སྒུ་དང་ རྡུལ་ སྒུག་ བརྡབས་བཏང་བ། 抖掉粘在衣服上的毛和灰尘。

སྒུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྒུགས་པ། སྒུག་པ། སྒུགས།། རྡེབ་བཤམ་གཞིག་པ། 抖，振动，摇晃。全部抖落或倒出：གདན་ སྒུག་ པ། 抖去坐垫上的灰尘。ཐལ་པ་སྒུག་པ། 抖灰。སེང་གེས་ རལ་ པ་ སྒུག་ པ། 狮子抖搂鬈毛。རྩལ་ ཀུགས་ ཙམ་དུག་ རྩལ་སྒུགས། 拿出全部力量。འཁོར་ བ་དོང་སྒུགས། 永拔轮回。❷(རྒྱུད) (1)ཟད་པ། 完，尽。(2)དཀྲི་བར་ བྱེད་པ། 擦拭。

སྒུག་སྒུག རྡེབ་རྡེབ། 抖动，反复摇晃，连续振动；ཐལ་ གདན་ སྒུག་ སྒུག་ ཐུས་ རས་ ཐལ་ རྡུལ་ འབྱང་པ། 抖去卧褥上的灰尘。

སྒུག་གསིག སྒུག་ སྒུག་ ཐུས་ པ། 颠簸，摇晃；རྩོག་མ་སྒུག་གསིག་ཐུས་པ། 抖搂鬃毛。

སྒུགས། སྒུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒུགས་པ། སྒུག་པའི་འདས་པ།

སྒུལ་སྐུ། སྒུལ་པའི་སྐུའི་བསྟན་མིང་།

སྒུལ་སྐུ་གསུམ། བཅོ་ བརྒྱད་དང་། སྐྱེ་བ་ སྒུལ་སྐུ། མཆོག་གི་སྒུལ་སྐུ་རྣམ་གསུམ། 三化身。三应化身。成佛后的三种变化，即事业化身，如身、语等活动，受生化身，如转世活佛，殊胜化身，如释迦牟尼。

སྒུལ་བསྒྱད། སྒུལ་པའི་ བཀོད་ པ་ སྟེ་ ཚོགས་ ཏུ་ བསྒྱད་པ། 变化。示现神通变化。

སྒུལ་པ། རྣང་ཚོས་རྣམ་འཇུང་བའི་ སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ སྐུའི་རྣམ་འཕྲུལ་ཏེ། མཆོག་གི་སྒུལ་སྐུ། སྐྱེ་བ་ སྒུལ་སྐུ། བཅོ་ སྒུལ་སྐུ། སྟེ་ཚོགས་སྒུལ་སྐུ་ཞེ་བ། 名词。幻象，变化。佛教谓由佛身幻变成的人、物和现象，如殊胜化身指释迦牟尼，受生化身指转世活佛，事业化身指身语等活动，人物化身指各种生物及无生物。

སྒུལ་པ་འཆྭད་པ། སྒུལ་པ་སྟོན་པ། 显神通，示显变化。

སྒུལ་པ་སྣང་མ། སྒུ་ཤུས་ཀྱི་རྣང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། བཀྲིད་རྩོགས་ལ་བརྟན་པ་ གོང་བའི་ ཏིང་ ངེ་འཛིན་ གྱི་ སྒུལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ སོགས། 变化幻化，变化幻身。由已证得坚固生次圆次定力变化所起，如坛场等。幻身之一种。

སྒུལ་པ་སྐུད་པ། བར་ སྒུལ་པ་རྣམས་ཚུར་ སྡུད་པ། 隐化。

སྒུལ་བའི་སྐུ། (1) སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐུའི་ ངོ་ བཀོད་ཅིག་སྟེ། ལོངས་སྐུའི་བདག་ཉིད་ལས་ ཐུང་བའི་ དག་མ་ དག་གི་ གདུལ་ བྱ་ རྣམས་ ལ་ སྣང་ ཞིང་ དག་གི་ དོན་ མཛད་ པར་ བསམ་ བཞིན་ སྤྲིད་ པར་ བཟང་བའི་ གཟུགས་སྐུའོ། ཤེར་ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུའི་ རང་ གཤེགས་ ཤེག་ཀྱང་ ངོ་། 化身，变化身。佛身之一种，智度七十义之一。由增上缘报身所起，现于净及不净化机之中，为利是诸化机而随愿受生之色身。(2)སྐྱ་མ་ ཆེ་ ཀུས་ ཀྱི་ ཡང་ སྤྲིད་ ལ་ བཏུགས་ བའི་ མིང་། 活佛。对转世喇嘛所加称号。

སྒུལ་བའི་འཁོར་ལོ། ཁྲུ་ བའི་ རྩ་ འཁོར། 变化轮。佛教密宗所说人体脐间脉轮。

སྒུལ་ བའི་ རྩིག་ས་ བམ། བཀའ་ གདམས་ སྒུལ་ བའི་ རྩིག་ས་ བམ་ སྟེ། བཀའ་ གདམས་ཀྱ་ ཆོས། 《神变书》。噶当派神变书，为噶当派《弟子问道语录》一书的别名。

སྤྲུལ་བའི་ཀུན་གཟིགས། གཏན་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ཕྱོགས་ཀྱི། 变化声闻。如十六尊者。

སྤྲུལ་བའི་རྫུ་འཕྲུལ། རྣམ་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་སྟོན་པའི་རྫུ་འཕྲུལ། 变化神通。

སྤྲུལ་བའི་ལམ་གསུམ། གཟུགས་ཅན་གཟུགས་ལ་ཕྱོ་བའི་རྣམ་ཐར། གཟུགས་མེད་གཟུགས་ལ་ཕྱོ་བའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་བའི་རྣམ་ཐར་དང་གཤེགས་རྒྱུ་རྣམ་ཐར་ཟུང་གཤེགས། 三变化道，三解脱门：有色观天色解脱、无色观有色解脱和净色解脱。

སྤྲུལ་བ། (ཐ་དད་ཁ) རྒྱུད་པ་དང་། འཕྲོ་བར་ཕྱིད་པ། འཕྱིད་པ། སྟོན་པ། སྣང་བ། 扩散，放出，显示，变化：སྤྲུལ་པ་སྤྲུལ་བ། 显示变化。གཅིག་ལས་མང་ཞོ་སྤྲུལ་བ། 由一变化众多。རྣམ་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་སྤྲུལ་པ། 显示出种种姿态。

སྤྱ་དུ། (ཟླམ) ས་དུ་སྟེ། འབྲུ་མ་ཚགས་བའི་སྟེ་མ་སྐྱོན་ཅན། 禾类黑穗病。

སྤྱ་མོ་ལ། བོད་ངང་སྐྱང་སྒྲངས་ཀྱི་ཁྲ་མོ་རྩང་ཁངས་ཞགས་རིའི་ཤར་ངོས་སུ་ཡོད། 哲姆拉。山口名。在西藏自治区亚东县帕里的东面。

སྤྱ་ཙོང་། (ཁྱམ) ས་ཙོང་སྟེ། རེའུ་ལེ་ཡང་རེར། 黄鼠狼。

སྤྱིའུ། 名词。(1)སྤྲེལ་ཡང་རེར། རྟགས་ཁྲིད་ལ་ཀན་ཡས་བའི་དུད་འགྲོ་ཞེས། 猕猴：སྤྱིའུ་མཇུག་རིང་། 长尾猴。 སྤྱིའུར་མི་ལས་བཅོལ་ཀྱང་ཀ་རྣམ་ཡོང་། 把人做的事交托给猴做怎么能行？མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུག་མཆོང་པ་དང་། ཀཱཏྱ་མའི་ཀཱདྱང་། འཕང་འགྲོ། མི་དང་འདྲ། ཡལ་ཀའི་རི་དྭགས། ཆུང་ཀི་བྱ་ཐུད། སའི་མཇུག་མ་བཅས་སོ། (2)(ལོངས) མི་ལྷག་ཟླ། 猴。火羊年、丁未年的异名。

སྤྱིའུ་སྐྲག་མ། ཤེང་ཞེག 土茯苓。土名绊子草。可入药。

སྤྱིའུ་བང་། (ལོངས) སྟོམ། 类猴。蜘蛛的异名。

སྤྱིའུ་ལད། སྤྲེལ་ལད་དང་འདྲ།

སྤྱིའུ་ཤིང་། (ལོངས) ཤེ་འབྲུ། 猴树。石榴的异名。

སྤྱིའུའི་རུས་ཅ། སྐྱག་ཆགས་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་མངར་ལ་བཟའ། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་ཁྱིམ་པ་བཙའ་དགའ་བར་བཤད། 猴骨。猴的骨头。入药味甘而涩，性温，功能治难产。

སྤྱིལ། 名词。(1)སྤྱིའུ། 猕猴；ཀོང་སྤྱིལ། 工布猕猴。རྒྱ་སྤྱིལ། 汉地猕猴。(2)ཞལ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 申。十二地支之一：མེ་སྤྱིལ། 丙申年，火猴年。

སྤྱིལ་རྒྱལ། སྤྱིའུ་གཙོ་བོ། 猴王。

སྤྱིལ་མཐུག་པ། རྩ་སྐྲན་རེ་རམས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 贯众的别名。

སྤྱིལ་སྐྱག སྤྱིའུ་སྤུག་མའི་བསྒྲས་ཆེག

སྤྱིལ་ཟླ། ཏོད་ཟླ་བདུན་པ། 猴月，申月。藏历七月。

སྤྱིལ་ལད། སྤྱིའུའི་ལད་མོ་སྟེ། ངང་དཀའི་རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་དབེ། 沐猴学人样。意指逢迎附和；ངང་དཀར་སྤྱིལ་ལད། 阿谀。སྤྱིལ་ལད་འཁབ་པ། 拍马屁。སྤྱིལ་ལད་བསྒྲགས་བརྗོད། 恭维。

སྤྱིལ་ཐྭག སྤྱིལ་ཕྱགས་ཀྱི་ཀོས། 猴裘。用猴皮制的皮袍。

སྤྱི་ཁྱིད། (1)མེམས་དགའ་ལྷས་བའི། 欢乐，快乐。(2)དགའ་སྟོན། 宴会，འགྲུལ་པ་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཁྱིད་གཤོམ་པ། 宴客。

སྤྱི་ཁྱིད་ཁང་། སྤྱི་ཚོགས་དང་། ཚབ་སྒེད། རིག་རྩལ། རྩེད་འཛོ་སོགས་བྱེད་མཁན་ཚོགས་ཁག་གམ་བྱེད་གནའ་གནས་ལ་ཟེར། 俱乐部。进行社会、政治、文艺、娱乐等活动的团体和场所。

སྤྱི་ཁང་། དབྱར་དུས་སྟོད་སའམ་དགའ་སྟོན་གཉིང་

ས། 别墅。夏季休养或娱乐用的园林住宅。

ཐུགས་སྐོན། དགའ་བར་བྱེད་པའི་སྐྱེས་མོ། 喜筵。

ཐུགས་ཁྲོང་བ། ཁོང་ཁྲོ་ལང་ཐུ་བ། 易怒，急躁，暴躁：ཐུགས་ཁྲོང་བྱས་ན་ལས་དོན་ལ་འཐུས་མེད་ཙམ་གྱི་ཡོད་ཆོད། 临事急躁，必招失败。 ཀོ་ཤང་དམ་ཚིའི་མི་དེ་ཐུགས་ཁྲོང་བ་ཞིག་ཡོང་། 气量小的人容易发怒。ཐུགས་ཁྲོང་བ་ལ་ཀུ་རེ་མ་བྱེད། མི་ཁྱབ་པ་ལ་དོ་མ་སྟོ། 不同易怒者耍戏，莫与难胜者较量！

ཐུགས་སྤྲོ་། ཤེམས་སྐྱིད་པའི་སྤྲོ་བ། 乐观，高兴：ཐུགས་སྤྲོ་ཆེན་པོས་ལས་དོན་ཏུང་བཙོན་མཛད། 高兴地努力工作。

ཐུགས་བོ། 形容词。(1)དགའ་བོ། 欢喜，快乐，称心：གསར་བརྩེའི་གསྒང་གཞས་གསན་ནས་ཁྱགས་ཐུགས་ཐུ་བོ་བྱུང་སོང་། 听到革命歌曲，觉得心情快乐。(2)(ཁ་ལ) ཞིམ་པོ། 香美，甘美：གསོལ་ཆགས་ལ་ཐོད་སྐན་ཐུར་བས་ཐུགས་ཐུ་བོ་བྱུང་སོང་། 菜里放了佐料，所以甘美可口。

ཐུགས་ཐུགས། དགའ་དགའ། 欢欢喜喜：དགའ་དགའ་ཐུགས་ཐུ་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དུས་ཆེན་གཉིང་བ། 欢欢喜喜地过国庆节。

ཐུགས་བ། ❶(ཁ་དད་པ) སྐྱས་པ། ཐུགས་པ། ཐུགས།། (1)འཕྱིང་པ་དང་། འཕྲོ་བར་བྱེད་པ། རྒྱིང་པ། 放出，流散，外驰，散射：འོད་ཟེར་ཐུགས་པ། 放射光明。ཤེམས་གང་ས་གང་དུ་ཐུགས་པ། 心思到处放散。 ཐུང་མེད་གསར་ཐུགས། 旧无新创。(2)(ཁ་ལ) སྐོ་བ། 晒，烤，取暖：མེ་ཐུགས་པ། 烤火。ཉི་མ་ཐུགས་པ། 晒太阳。❷(ཁ་མི་དད་པ) དགའ་བ། 喜，欣庆，爱好，意乐，愿，勤奋：ཐུགས་ཀ་ཅང་ཐུགས་པ། 情绪高涨。འགན་བཅས་ལས་དོན་ལ་ཐུགས་པ། 爱好自己的业务工作。ཐུ་འདོད་ཅིང་ཉན་ཐུགས་པ། 喜闻乐见。 གཡུལ་ཁྱོ་ལས་ལ་མི་ཐུགས་པ། 讨厌战争。 ❸དགའ་བའི་མིང་། 名词。愉快，兴趣，高兴的情绪：རང་འགན་བསྒྲུབས་ནས་ཐུགས་ཐུ་ཆུང་པ། 完成了任务就觉得愉快。ཐུགས་པ་བསྐྱེད་པ། 兴趣增大。 ཐུགས་ཤམས་རྟ་ཆུས། 喜出望外。

ཐུགས་པ་ཅན། (མངོན) ཉི། 优游者。鱼的异名。

ཐུགས་པ་ཆེ་བ། (1)དགའ་ཐུགས་ཆེ་བ། 兴趣大。(2)བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བ། 精进，勤奋。

ཐུགས་པ་བསྐྲངས་པ། ཤེམས་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ། 增长兴趣，提高情绪，慰借，安抚：དགེ་ཚན་ཐུབ་སྟངས་མཁས་པས་ཐུབ་གྲྭ་པ་རྣམས་ལ་ཐུབ་སྐྱང་གི་ཐུ་བ་བསྐྲངས་པ། 老师用有效的教学方法，提高了学生的学习兴趣。

ཐུགས་བག་ཕེབས་པ། ཐུགས་ཐུགས་ཁྱེད་བཞུགས་བག་ཕེབས་པ། 安适，舒畅，ཐུགས་བག་ཕེབས་པར་ལས་ཀ་ཉུང་བཞིན་པ། 心情舒畅地进行工作。

ཐུགས་བཞི་ཚོགས། (མངོན) རི་དྭགས་བས་རྭ། 欢快之群。犀牛、麟的异名。

ཐུགས་ཉིད། (མངོན) གཟུགས་མེ་ཉི་ཐུང། 悦者。刺猬的异名。

ཐུགས་རོ། (ཁ་ལ) ཕིད་དགའ་བ། 形容词。快乐，愉快：ན་ཚ་མེད་ན་ཐུགས་ཐུ་མེ་ཡོང་། 无病心快乐。

ཐུགས་ཞི་བ། རྩུང་ངམ་ཁོང་ཁྲོ་ཞེ་བའམ་འཇགས་པ། 息怒，平息，气平：མི་འདི་ཐུ་ཐུང་ལ་ཐུ་ཞེ་བ་ཡང་ཐུ་བོ་ཞེག་འདུག 此人容易发怒，亦易息怒。

ཐུགས་ཧངས་ཤོ། ཁོང་ཁྲོ་ཆུང་བའམ་ངང་ཏུད་རྡིང་པོ། 心平气和，性子不急躁，གཤེས་བཟང་ཐུ་རྡིང་གི་མི། 性情和蔼的人。

ཐུགས་ལངས་པ། རྩུང་ངམ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ། 发怒：ཁྱོ་ཐུང་དུ་ཐུ་ལངས་ནས་ཀང་བདུན་ལགས་བཏུབ་ཅེག་བྱེད་པ། 突然发怒，拍手顿足。 ཁ་ཐུངས་ཐུ་

ལང་ས། 老羞成怒。

ཐུགས་ཤི་བ། རྔང་ལངས་ནས་ཞི་བའམ་ཆག་པ། 气平了，怒气平息。རེ་ཞིག་ངང་ཐུག་བྱས་ནས་ཁོ་རྒྱ་ཤི་བ་དང་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་གྲོས་སྡུར་བྱེད་པ། 暂且等他怒气平息以后，再去慢慢详谈。

ཐུགས་བྱགས། དགའ་རྒྱའི་རྣམ་སྟངས། 情绪，趣味。

ཐུགས་ཤིང་ངེ་བ། ཤམས་སྐྱིད་ཐུབས་ཆེ་བ། 高高兴兴的，喜气洋洋的：རྣམ་འགྱུར་རྒྱ་ཤིང་ངེ་བ་ཞིག་སྟོན་པ། 表现出喜气洋洋的态度。

ཐུགས་ཤིང་ཤིང་། རྒྱ་ཐུབས་ཤམ་དགའ་ཐུབས་ཆེ་བ། 喜滋滋的，喜洋洋的：མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཀྱ་བའི་ཚེ་སྒོམས་རྒྱ་ཤིང་ཤིང་ཞིག་ཙམ་། 得到为人民服务的机会，心里就喜滋滋的。

ཐུགས་བྱད་པ། ཁོ་རྒྱ་བ། 暴躁，易怒，脾气躁。

ཐུགས་ཤེམས། དགའ་རྒྱའི་ཤེམས། 热心，热情。欢喜的心情。

ཐུགས་ཤེམས་འཁྲིལ་བ། དགའ་ཞིང་རྒྱ་བའི་ཤེམས་ཀུ་ཆེམས་བཞིན་འཕྱུང་བ། 兴奋，热烈，欢天喜地：གཞང་བཟེ་ལེགས་འགྲུབ་བྱང་བར་རྒྱ་ཤེམས་འཁྲིལ་བའི་ངང་ནས་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་བ། 热烈庆祝革命成功。

ཐུགས་གསེང་། གྱང་གསེང་ངམ་སྐིང་གི་སོགས་ཐུ་བཀྲོད་ནས་སྐྱིད་པོ་གཏོང་བ། 游逛，游玩，游览。

ཐུག་མ། ཤུག་ཨའམ་སྐུག་བཤགས་ཀྱིས་བཟུས་པའི་རྒྱ་མ་ཆུང་བ། 名词。小篓，小筐。树枝或篾片编成的小盒：སྤོས་ཐུག 盛香小筐。

ཐུད། རྒྱང་པའི་སྐལ་ཆ།

ཐུད་ཀྱེབས་ཡིག་ཡིགས། དགང་ཆག་ནང་བཀོད་དེ་ཐུས་ལེན་ཐུས་རྒྱང་ཅད་ཅོས་ཐུབ་པའི་ཡིག་ཆའི་དཔགས། 交接书，登记清册。

ཐུད་ཁ། ཐུས་རྒྱང་ཐུས་ལེན་ཅད་སྐའི་བཀའ་རོགས། 交代令。通知新旧任交接的命令。

ཐུད་དངུལ། ཐུས་རྒྱང་ཀྱི་དངུལ་ལམ། འཇལ་རྒྱང་ཀྱི་དངུལ། 支付金。付出的款项。

ཐུད་ཆས། ཐུས་རྒྱང་ཐུས་ལེན་ཅད་སྐའི་དངོས་རྫས། 交接品。应该交接的物资：སྐྱེ་དངོས་རྒྱང་ཆས་རྣམས་འཐོར་ཆུན་བཏང་ན་ཕི་འགྱེལ 应该交接的公物不可散失。

ཐུད་དེབ། ཐུས་རྒྱང་ཐུས་ལེན་ཅད་སྐབས་ཀྱི་དེབ་ཚིག 移交册。交代的清册。

ཐུད་པ། (ཐ་དད་པ) ཐུད་པ། ཐུད་པ། ཐུད།། (1)སྤྲོད་པ་དང་གཏད་པ། 给予，交付，交代：ཕྱིར་ཐུད་པ། 发还，交还。ཡི་གེ་ཐུད་པ། 给予文书。འཕྲིན་ཐུད་པ། 给信。སྐྱེན་ཆབ་ཐུད་པ། 偿还。མདུན་ལམ་ཐུད་པ། 给予前途。ཐུས་རྒྱང་བྱས་པ། 移交。(2)ཕྱག་པ་དང་ཕན་ཚུན་ཐུད་པ། 值遇，会合，འཐབ་མོ་ཐུད་པ། 交战。དགྲ་ལན་ཐུད་པ། 报仇，回击。

ཐུད་དཔང་། ཐུས་ཐུད་སྐབས་ཀྱི་དཔང་བའམ་ཕྱ་རྒྱ་ཅིད་མཁན། 交接的证人，监视交代者。

ཐུད་བྱན། འཇལ་དགོས་ཀྱི་བྱ་ལོན། 债务。

ཐུད་འཛིན། ཕར་ཚུད་གང་རུང་ཐུད་དན་ཀྱི་འཛིན་ཡིག 支票。支付通知书。

ཐུད་ལེན། ཕར་ཐུད་ཚུར་ལེན། 交接，取与，授受，གཞུང་ཀྱི་དངོས་ཆས་གང་ཡོད་ཐུད་ལེན་ཡག་པོ་ཅིད་དགོས། 要把一切公物交接清楚。

ཐུལ། ཐུལ་བ་དང་ཐུབ་པའི་སྐལ་ཆ།

ཐུལ་ཀུན། (1)སྣང་སིད་ཀྱི་དངོས་པོ་ ཐམས་ཅད། 诸事，万物。一切可能存在的事物。 (2)རྒྱས་ཐུལ་ཆང་མ། 一切铺张的事物。

ཐུལ་བཅས། (1)གཞན་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ། 铺张，

讲究排场。(2)བདེན་གྲུབ་ཀྱི་ཞེན་པ། 迷执，误执实有。(3)རྒྱས་ཤིང་རྒྱ་ཆེའི་སྤྲོས་པ་དང་བཅས་པ། 有戏论。

སྤྲོས་པ། ●སྒྲ་བའི་འདུས་པ། ❷名词。(1)རྒྱ་ཆེ་བའི་མཚན་མ་དང་། རྟོག་པ། 虚文，繁文缛节。无益的思路和不切实际的仪节。佛书译为戏论：བག་མེད་རྒྱས་སྤྲོས། 放荡，奢侈淫逸。སྤྲོས་པ་ཆད་པ། 远离戏论。སྤྲོས་པར་ལྷུང་བ། 堕诸戏论。སྤྲོས་པའི་བག་ཆགས། 戏论习气。(2)(རྩིས) ལས་གཉམ་ལས་འགན། 工作，职务。

སྤྲོས་པའི་མཐའ་བརྒྱད། ཤུ་བ་ཐོག་ས་ལྟུང་བ་སྟེ། རྒྱུ། འགག རྟག ཆད། འགྲོ། འོང་། གཅིག ཐ་དད་བཅས་མཐའ་བརྒྱད། 八边戏论，戏论八边：生、灭、常、断、去、来、一、异八种偏见。

སྤྲོས་བྲལ། མཚན་མར་མི་འཛིན་པ་དང་། རྣོང་རྟེན་དམ་ཚིག རྟེན། 离戏，远离戏论。不着迷执，意指空性或法性。

སྤྲོས་བྲལ་བརྒྱད། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ཤུ་བ་ གཏན་ལ་འབེབས་ པ་ན་ སྤྲོས་ པའི་མཐའ་བརྒྱད་དང་བྲལ་བ་སྟེ། རྒྱུ། འགག རྟག ཆད། འགྲོ། འོང་། གཅིག ཐ་དད་བཅས་དང་བྲལ་བ་སྟེ་ མེད་ པའོ། 八种离戏论。中观应成派抉择空性见时应当远离的八种偏见，即远离生、灭、常、断、去、来、一、异等八边。

སྤྲོས་མེད། རྒྱས་པ་མེད་པ། 扼要，简便。佛书译为无戏论：སྤྲོས་མེད་སྙན་ཐུ། 简要报告。

སྤྲོས་གཡོམ། རྒྱས་རྒྱས་བཟང་བཟང་གི་གཡོམ་རྡ། 铺张，阔绰，奢华：དང་དོད་ཀྱི་འཆོ་བའི་སྤྲོས་གཡོམ་མྱོང་བ། 生活上不奢华。

ཕ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་འདིའི་ང་རྣ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཆུ་དང་། བྱེད་པ་མཆུ། ནང་གི་རྩོལ་བ་མཐིལ་པ་ཕྱི་བ་དང་། ཕྱིའི་རྩོལ་བ་སྒོག་ཆེན་སྐུ་མེད། 藏文第十四字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为唇，动发音位为唇，口内动态为开喉发送，口外动态为送气清音。今前藏读作双唇送气清塞音，相当于汉语拼音字母p，国际音标p。高降调。藏文的拼音字母不加元音符号时都含有元音a。所以这个字母的读音相当于汉拼的pa。❶མིང་གཞིའི་མ་རྟེང་གི་ཡི་གེ་ཞིག 中强音语基字母之一。❷名词。(1)སྐྱེད་ཕྱེད། 父亲；ཨའི་མ། 祖母。ཨའི་སྲིང་མོ། 姑母。ཕ་བཟང་གི་བུ་མོ་རིགས་བཟང་མ། 贤父之淑女。ཕ་དགའ་བ་སྐྱིད། 父悦子乐，父子欢乐。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེ་སྲིད་ས་བོན་བ་དང་། སྐྱང་ཕྱེད། ཡབ། གསོ་བ་པོ་བཅས་སོ། (2)ཐབས་ཀྱི་ཕྱོགས། 方便分，阳体。

ཕ་སྐྱེས། དགོང་མོ། 晚上。

ཕ་སྐྱེས་བྱ། ཕ་བཟང་པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱ། 好儿子，贤父之子，孝子贤孙。

ཕ་ཁག་བྱ་ཁྱི། གཉིག་གིས་གཉིག་ལ་ཁག་ དྲྭི་ཚུལ། 父责加于子。父亲的责任强加在儿子身上。意谓推卸责任，或互相推诿。

ཕ་ཀྱེ། ཕ་དང་ཀྲུ་བོ། 父亲和叔伯。

ཕ་ཁྲིལ། ཕའི་ཁ་ལ་ཉན་པ། 听从父亲的话。

ཕ་ཀ། ཕ་རིའམ་ཕ་རོལ་གྱི་ཐོག་ས། 对面，那边。

ཕ་ཀོ། ཕ་རོལ། 那，对面，那边：ཕ་ཀོ་ན་འདུག 在那边。ཕ་ཀོ་ཨེ་དེ་ཁུ་རེད། 那人是谁？

ཕ་ཀྱ། མེར་བཟོ་གས་པའི་ས་ཐག 砖。土坯经过高温烧制而成者。

ཕ་གྲོང་། འབྲས་བུ་མ་ཐུང་བའི་གླང་། 牯牛，种牛。

ཕ་ཀོན། (1)ཕ་ཤེ་ན་མཐོན་པོ། 老父。(2)གྲ་པ་ལ་ལྷོད་པའི་མིང་དན། 老汉，老头。讥讽某些僧人的一种尖刻用语：ཕ་ཀོན་དང་ནག་འཁྲིང་མཁན། 鬼老汉，黑旗手。

ཕ་ཀྱུད། རྡོ་རྗེ་ཟེགས་པའི་སྒང་ཐོག་ས་སྐྱ་ལུགས་ས་ཐབས་བཟུང་པའི་རིམ་པ་ཀུན་བཅུད་སྡུད་པའི་རྒྱུད། 《父续》。金刚乘中，主要论述幻身或现分方便生起次第的经典。

ཕ་ཀྱུད་བཀའ་ཤི་དགྱ་འདུས། བོན་ལུགས་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་སྐོར་གྱི་ཀུན་བཏུས་ཞིག 《父续伏魔总集》。一部论述苯教密乘生圆次第果位的书籍。

ཕ་ཀྱུད་ཐོག་ས་མཐུན། ཐབས་ཐོག་ས་ཀུན་གྱི་ཡན་ལག 同父续。方便分父续的支分。

ཨ་ཆོས། བཀའ་གདམས་ཨ་སྤྱན་འབྲིམ་ཐུལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་དྲི་བ་ཞུས་ཏེ་ཅི་རྡེ་ཁ་ཤས་དྲིས་ནས་ལན་གསུངས་པ་ཟབ་ཐུལ་ལམ་ཕྱི་གནད་ལས་བརྒྱས་པའི་ཞལ་གདམས་མང་པོ་དང་། རྡོ་ཅའི་སྐུ་ཆ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཐུལ་བསྡུས། བཀའ་གདམས་ཐེག་ལེ་བཏུ་དྲུག་གི་ཟབ་བཀྲུད་རྣམ་ཐར་བཅས་གཅོ་ཅར་སྤྱན་བའི་ཆོས་པོ་ཉི་ཞིག《祖师问道语录》。为藏传佛教噶当派开派祖师种·杰瓦穷乃向阿底峡问道语录、广本和略本阿底峡传、噶当十六明点传承师别传等汇编。

ཨ་ཆོས་བྱ་ཆོས། བཀའ་གདམས་བའི་ཨ་ཆོས་དང་། བྱ་ཆོས་ཞེས་བའི་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 《师弟问道录》。噶当派《祖师问道语录》和《弟子问道语录》两书合称。

ཨ་རྗེ། (ཕུལ) སྤྱི་བཀ་བའི་ཕུལ་སྐད་ལ་བའི་མིང་། 父亲。

ཨ་ཇེས་བྱ། (1)ཨ་ཤི་རྗེས་ལས་འཁྲུང་ཐྲེད་བྱེད་ཀྱས་བའི་བྱ། 身后子孙。能承继父业的儿子。(2)མངལ་ཆགས་ནས་ཨ་ཤི་བའི་ཇེས་སུ་བཅས་བའི་བྱ། 遗腹子。

ཨ་ཇེས་བྱ་རབས། མི་རབས་མང་པོ། 祖孙世代，世世代代。

ཨ་ཇེས་བྱས་འཇིག། ཨ་ཤི་རྗེས་བྱས་ཀུལ་འཇིན་ཚུལ། 子继父业，继承先志。ཁོད་རང་ཀྱི་སྐྱེད་བཟང་ལ་ཁ་མིག་ཡར་ལྟ་བྱས་ཏེ་ཨ་ཇེས་བྱས་འཇིན་པ་ཞིག་ཐེབ་དགོས། 应该向往前辈人的品德，以求能够继承先志。

ཨ་ཇེས་བྱས་ཐོན། བའི་ལས་ཁྲིད་བྱས་ཐེག་པ། 子继父业，儿子赶上了父亲；ཁྱས་སྤྲོབས་ཆེ་བ་ཨ་རྗེས་བྱས་ཐེབ་བྱུང་། 儿子力大赶上了父亲。

ཨ་ཁུའུ་བ། ཨ་ཆབ་རྩེ་ཨ་ཡར། 继父，叉父。

ཨ་ཁྱམ་བྱ་འཇོག་ས། (1)བའི་ཐེར་ཐུག་བྱ་ཐུད་ལ་མཚེད་པའམ་བཤད་པ། 子记父言，辈辈相传。(2)གཞན་ཀྱི་ཟེར་སྐུ་འབྱུང་བ། 前传后述。谓随声附和前人的说法：ཤར་བྱང་གཏམ་ཐུད་ཤོད་ཐོལ་སྟ་ཆགས་ལ་ཨ་གཏམ་བྱ་འཇགས་སུ་ཆ་འཇོག་བྱས་ན་མི་འཕྲིག 对旧时的各种说法，前传后述地作为凭信是不妥的。

ཨ་རྐྱ། དྲ་གསེབ། 牡马，种马。

ཨ་མཐའ། (1)ཨ་རོལ་ཀྱི་མཐའ། 那边，对面；གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་ཨ་མཐར་བཅོ་ཐུ་མང་པོ་ཡོད། 城市的那边有许多工厂。(2)ཚུ་ཁྲུད། 边缘，边际：ཨ་མཐའ་མི་མངོན་པ། 不现边际。ཨ་མཐའ་བྱལ་བ་ནམ་མཁའ་བཞིན། 无边如虚空。

ཨ་མཐའ་ཐུབ་ལ་བྱེད། (མིང) གྲུའམ་གྱུ་གཟིངས། 能渡彼岸。船、筏的异名。

ཨ་མཐའ་ཡས། ཨ་མཐའ་མེད་པ། 无边，无涯；ནམ་མཁའི་ཀུ་ཁྲོད་ཨ་མཐའ་ཡས། 虚空无边。ཤེས་བྱའི་གནས་ནི་ཨ་མཐའ་ཡས། 知识无涯。

ཨ་དམ་པ། ཆོ་ལས་འདུས་ཟིན་བའི་པ། 先父。

ཨ་བདུན་པ། (མིང) གཟའ་བྱང་བྱ། 七父者。木曜的异名。

ཨ་མྱངས། བའི་ཆུ་དང་ས། 祖业，家业，家产，传家宝。

ཨ་བཁད། ཨ་བྱ། 父子。

ཨ་སྤུན། (1)ཨ་དང་ཨའི་སྤུན་མཆེད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 父亲和叔伯。(2)ཨ་ཐོག་ཀྱི་སྤུན་མཆེད། 父系弟兄，ཨ་སྤུན་དགྲ་ལ་སོང་ཡང་རུས་ཨ་གཅིག། 父系弟兄虽成仇，宗族骨血仍是金。

ཨ་ཕྱུག་ས། 公畜，种畜。

ཨ་ཕྱོགས། (1)ཨ་གཅིའི་ཐོག་ས་ས། ཨ་རོལ། 对方，对面，那边。(2)བའི་ཐོག་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 父系亲属。

ཨ་བ་དཀོ་དམོ། ཀ་མོང་གི་རིགས་ཀིག་སྡེ། རང་མངར། ཨུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་ཡས་ཁག་གཅོད། རྩ་ཁ་སྟོམ། མེས་ཆེག་བའི་ཚ་དང་། སྨུལ་ཀྱི་སོ་དུག་ལ་ཟན། 马勃。马勃科药用菌类名。味甘，性平，功能止血、收敛脉道、疗烧伤、治蛇咬中毒。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འདྲ་ཐལ་ཐུམ་དང་། འདྲ་མོ་ཐལ་ཀོམ། འདྲ་ཀ་ཚོ་ཏེ། འདྲ་ཀ་མང་། ཨ་བོང་ཚོལ་ཚོལ། མ་བཟེགས་བའི་ཐལ་བ་བཅས་སོ།

ཨ་བང་ཨོང་ཁྱུ། རྡོ་སྐན་རྒག་པོ་གུ་བཞི་ཀོ་དང་འདྲ་བ་ཞིག ནུས་ཡས་ཁག་འཕྱེལ་སེལ། རྨུག་གཟེར་འཇོམས། རུས་ཆག་སྨུར། ཨ་ཞང་ཤོང་གུ་ཞེས་གྱང་བྱེས། 自然铜。矿物药。黑色方块。有散瘀、止痛、接骨等作用。

ཨ་ཁི། (རྟེང) ཨ་རིལ། 对面，那边，彼岸。

ཨ་བྱ་ཚོ་ལྷ་ག་ཀི་སྡུ། འབྲང་རྩེས་ནང་ཐའི་ལག་རུང་བཏེབ་ནས་བྱ་ཚའི་ལག ཅུ་ཚའི་ལག་ཨ་ལ་ག་ཁག་ རུ་བ་ ཚེ་ སོ་ཁག་ ཚུ་ཁ་ ཚོད་ སེད་ ཚོག་ཁ་བའི་མི་ ཕྱུ་ རྩེ་ ཨཚང་ རུ་ བདུན་ ཀྱི་ ནང་ ཁེས་ཀིག 父子占。五行算中，根据父体脉象以占卜子女吉凶，或根据子女脉象以占卜父体吉凶的说法。为七奇脉之一。

ཨ་ཅིང་། རྡོ་ཁོང་ཁུ་ཏ་ཅང་ཆེན་ཟི། 磐石，大石。 ཨ་ཅོང་ཆེན་ཟི་དེ་རུས་སྨལ་ཀྱི་དབྱིབས་དང་འདྲ། 磐磐大石状如龟。

ཨ་ཅོང་ཁ། (1)རྡོ་ཨ་ཅོང་ གི་ སྐྱེང་། 磐石顶。(2)སྲོང་བཙན་སྒམ་ཟེས་ཕྱུ་ཕྱད་ཁ་ཐུག་ལ་ཁང་ཐུག་མ་བཏབ་ཁོང་དུ་སྐྱིད་ཆུའི་ ཀྱང་ གང་ གི་ ནུ་བ་ཁང་ རི་ འདུབས་ ས་ ཁ་ཤས་ ཆུག་ ཁུས་ བའི་ སྨུ་ཁ་ཤེས་ཀིག 帕邦喀宫。拉萨色拉寺西山腰间一古庙名。公元七世纪初，吐蕃王松赞干布在拉萨平原西北山坡上所建小屋名。屋在一块大石顶上，因而得名。

ཨ་ཅིང་ཁོལ་ཁོལ། ཨ་བ་དཁོ་དཁོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀིག 马勃别名。

ཨ་ཐུ་བཙོངས་ཐ། ཨ་མའི་ཞབས་འབྲེན་ཁྱུས་པ། 丧失体面，丢脸。

ཨ་འབབ། ལག་རྟགས། 礼品，见面礼物。

ཨ་མ། (1)ཨ་དང་མ། 父母，ཨ་མ་དང་ལྡན་པ། 父母具存。ཨ་མ་རོངས་པ། 父母双亡。 ཨ་མ་གཅིག་པ། 同胞。ཨ་མ་སྤུན་མཆེད། 父母兄弟。ཨ་མའི་དོད་ཀོ། 继父和继母。 ཁྱས་སྐྱེན་ཨ་མ། 生身父母。(2)ཐབས་དང་ཤེས་རབ། 方法和智慧。(3)ཕོ་མོ། 男女，雌雄；དགེ་ སློང་ ཨ་ མ། 比丘和比丘尼。

ཨ་མ་ གཉེན་ བཤེས། ཨ་ དང་ མ་ དང་ གཉེན་ ཚྭགས། 父母亲族。

ཨ་མ་ལ། ཁྱབ་ནན་ཞིང་ཆེན་བའི་ཆེན་ བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ལ་ཞིག 帕马拉。云南省迪庆藏族自治州境内--山口名。

ཨ་མིང་། (1)ཨ་དང་ མིང་ པོ། 父兄。父亲和兄长。(2)ཨའི་མིང་། 父名。父亲的姓名。

ཨ་མེས། རང་གི་ཨ་དང་ཨའི་ཨ་ སོགས་ ཐུན་ རབས། 祖先，先辈，前辈，祖祖辈辈。ཨ་མེས་ ཡང་ མེས། 上辈，祖辈。

ཨ་མེས་ཀྱི་ཞིག་ཚང་། མི་ ཐོག་ གོང་ ས་ གོང་ ས་ཞི་ ས་ རུས་ཀྱི་ ཞིག་ཆ། 族谱，家谱。

ཨ་མེས་རྒྱལ་ཁབ། རང་ཉིད་ཀྱི་ མེས་ རྒྱལ། 祖国。自己的国家。

ཨ་མེས་རྟགས། (ཁངས) དུང་ ཁྲོད། 祖先林。尸林的异名。

ཨ་ཚ་བྱ་རྒྱུད། ཨ་དང་ བྱ་ ཚ་ བོ་ རྒྱུད་ པ། 世系。父、子、侄相传的系统；མེས་ པོ་ ཨ་ཚ་ བྱ་ རྒྱུད་ དང་ བཅས་ པ། 祖辈，世代。

ཨ་ཚད། ཨད་ ཙམ། 那边一点，往那边些，过

去一点：རི་འདིའི་ཕ་ཚད་ཅིག་ན་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། 这座山过去一点有个大湖。

ཕ་ཚན། ཕའི་ཐུགས་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 父族，父系亲属；ཕ་ཚན་གཅིག་པ། 同宗，同族，同父系。ཕ་ཚན་ཆེ་བ། 门阀高贵，贵族或豪门巨族。ཕ་ཚན་རགས་ལ་མང་བ། 同宗者势大人多。

ཕ་ཆབ། ཕའི་དོད། 义父，继父。

ཕ་ཆེ། ཕད་ཐུ། 小袋，小囊。

ཕ་ཆེ་བྱ་རབས། ཕའི་དུས་དང་ཐུ་རྒྱུད་ཀྱི་དུས། 祖辈孙辈，世世代代。

ཕ་ཆོས། ཕ་རུས་གཅིག་བའི་སྡེ་ཚོ། 父族部落。父权制的氏族部落。

ཕ་ཁྱང་། བྱ་མ་ཅིའམ་ཡཱག་ཅིའམ་ཅུག་ཤེ། 蝙蝠。翼手目动物。藏俗说其半鸟半鼠，有牙有翼。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱིམ་དུ་འགྲོ་དང་། ཡཱག་བའི་འདབ་ཚགས། ཡཱག་ཅིའམ། བྱ་རོག་དགྲ་བོ། མཚན་དུས་རྒྱུ། གཞན་དུ་ཐུགས་བཅས་སོ།

ཕ་ཁང་སྐྱེ་ཏེ། ཕ་བ་དགོ་དགོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱིག 马勃别名。

ཕ་ཁང་བྱིན། སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྐྱན་ཞིག 夜明沙。动物药名。

ཕ་ཁང་ཚོང་བྱ། ཡུལ་འགར་གཞིར་རྡོ་ཟེར་བའི་རྡོ་རགས་ཤོ་ག་བཞེ་ཀོ་དང་འདྲ་བ་ཞིག སྐྱན་ལ་འགྲོ་ཞིང་རང་བྱུང་ཐང་ཆགས་རིད་ཟེར་སྐྱལ་ཡང་ཡོད། 金石。一种立方黑色状如骰子的天然石粒。一说其为可以入药的自然铜。

ཕ་གཞིས། མི་ཤེ་ཤེའི་ཕ་མིས་དུས་ནས་བཟང་བའི་གཞིས་གཤིས། ས་ཞིང་། 祖业。自父母以上世代占有、继承而来的农业庄园。

ཕ་ཐད། ❶མཐའ་དང་ཕ་རོལ། 名词。尽头，边际，那边：ཕ་ཐད་གཏུགས་པ། 到尽头。གཙང་གིའི་ཕ་ཐད་དུ་ཕྱིན་པ། 到达河那边。

❷ཕར་ཙམ། 副词。少许，稍微一点：དུས་ཚོད་ཕ་ཐད་འགྱངས་ཤོང་། 稍微延迟了一点。ཆུ་སྐྱགས་འདི་ཕ་ཐད་ཁོལ་ཅིག 把水瓢挂过去一点！

ཕ་བཟང་བོ། ཕ་གཤེས་ཐུབ་ཡག་པོ། 贤父；ཕ་བཟང་གི་བྱ། 贤父之子。ཕ་བཟང་གི་བུ་མོ། 贤父之女。ཕ་བཟང་གིའི་དངུལ་ཁུག་དེ། བྱ་ངན་པས་ཇ་ཁྱག་ཅིད། 贤父钱袋，歹儿装茶。意谓父贤子不肖。

ཕ་ཙམ་རྩ་ལ། རྩེ་སྐན་ཞེག་རྒྱ། རོ་མངར་ལ་ཁ་བ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། རྣས་པས་ཐུལ་མཚན་དང་། ལུང་པ་དང་། དྲག་སེལ་བ་ལ་ཐན། 兰石草。玄参科药用植物名。味苦而甘，性凉，功能清肺、祛痰、解毒。

ཕ་ཙན། ཕ་ཚབ་བཙན། ཕ་གཉེས་པ། 义父，继父。

ཕ་ཡུལ། ཕ་མེས་རྣམས་ཀྱི་སྡོད་གནས། རང་རང་སྐྱེ་གཤིའི་ཡུལ། 家乡，籍贯，故土，桑梓。祖居或自己出生的地方：ཕ་ཡུལ་ གཅིག་པ། 同乡。ཕ་ཡུལ་པ། 故乡人。ཕ་ཡུལ་དཀྱུལ་བ་ཡིན་ ཡང་སྐྱིད་སྡུང་འཆང་། 家乡虽穷苦，自有真乐趣。མི་ཚས་ན་ཕ་ཡུལ་དྲན། བྱ་རྒས་ན་གོང་ཡུལ་དྲན། 人老思故乡，鸟老念旧林。ཕ་ཡུལ་བྱལ་ཡང་ཕ་སྐད་མི་གོར། 虽离故土，不失乡音。

ཕ་རབས་བྱ་རབས། མི་རབས། 祖辈，世代。

ཕ་གཙང་། ཕ་ཡར་དང་འདྲ།

ཕ་ཕྱི། (1)ཕ་རོལ་གྱི་རི། 那边山，对面山：ཕ་རི་མཐོ་ཞིང་ཆུ་རི་དམའ། 那边山高，这边山低。(2)ཆུའི་ཕ་རོལ། 对岸，彼岸。

ཕ་རེས་བྱ་རེས། ཕ་བྱ་སྐྱས་ས་སྐྱས་འཛོག་གི་རེས་སྐོར། 父子更迭。为父为子，相对变换。

ཕ་ཙོལ། (1)ཕར་སྐྱགས། 对面，对方，彼岸：ཆུ་བོ་ཆེན་ཐིའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ། 到达大河对

岸。ཕ་རོལ་གྱི་བཀག་ཀ། 别人提出的指责。(2)ཕྱི་བ་ཕྱི་མ། 来生，后世。(3)ཞེ་བ་མྱང་འདས། 清净涅槃。

ཕ་རོལ་གྱི་དོན། (1)གཞན་དོན། 他利，别人的利益。(2)ཕྱི་དོན། 外境，物质世界。

ཕ་རོལ་གྱི་དཔུང་སྡེ། གཞན་གྱི་དགྲ་སྡེ། 敌军。

ཕ་རོལ་གྱི་སེམས། གཞན་ སེམས་ ཀྱི་ དོན་ ཤེལ། 他心。别人的心思。

ཕ་རོལ་གྱི་སེམས་ཤེས་པ། ཤེས་ པ་ བཅུའི་ ཙ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། གཞན་སེམས་རྟོགས་པར་ ཅིང་པའི་ ཤེས་པ། 他心智。十智之一，了知他人心思之智。

ཕ་རོལ་ཏུ་ སེམས་ ཤེས་ པའི་ མངོན་ ཤེས། གཞན་སེམས་ཀྱི་དོན་ཤེལ་མངོན་ཐུབ་ དུ་རྟོགས་ པ་ སྟེ་ མངོན་ ཤེས་དུག་གི་ ཚ་ གྱལ་ཞེག 他心通，六通之一。现前了知别人的心思。

ཕ་རོལ་ལྷ་པའི་ལམ། འཆི་བའི་གནས་སྐབས། 死。

ཕ་རོལ་འཇིག་རྟེན། ཆོ་ཕྱི་ མའི་ གནས། 来生，后世。宗教徒所说人死后的另一世界。

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། (1)ཕར་ཪས་ས་ སོང་བ། 到达对岸。(2)(ཡང་མིའུ:) ཚ་ མཐར་ སོན་པ། 彻底，究竟。佛书译为到彼岸、度、波罗蜜多；ཤེས་ རབ་ཀྱི་ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་པ། 智慧到彼岸，慧度，般若波罗蜜多。

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ། ཕ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་པ་དྲུག་ གི་ སྟེང་ དུ་ བཞག་ དང་ སྟོན་ ལས། ཐབས་ ཤེས་ དེ་ བཞི་ བསྟན་ པས་ བཅུ། 十波罗蜜多。佛书所说在六波罗蜜多之上，加入方便、力、愿、智四者为十。

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག (བྱང་མཁྱུད་) རྒྱན་ པ་ དང་། ཚུལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་ སྟེ་ དྲུག 六度，六到彼岸，六波罗蜜多；佛书所说布施度、持戒度、忍辱度、精进度、禅定度、智慧度。

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཐེག་པ། མདོ་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཚོས། 显教，波罗蜜多乘。佛书所说的显宗教法。

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མཐར་ཕྱིས་སྒྲུབ་པ་དྲུག ཤེར་ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུ་ ལས་ མཐར་ ཕྱིས་ སྒྲུབ་ བའི་ ཚོས་ བཅུ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ ཚན། སྒྲུབ་ བའི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ དང་། ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ དང་། བཟོད་ བའི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ དང་། བརྩོན་འགྲུས་ ཀྱི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ དང་། བསམ་གཏན་ ཀྱི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ དང་། ཤེས་རབ་ ཀྱི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ་ སྟེ་ དྲུག་ གོ། 六种到彼岸次第加行。智度七十义中，次第加行十三法之一类：布施、持戒、忍辱、精进、禅定、智慧等六种次第加行。

ཕོ་རོལ་ཕ་རྒྱུད། (1)ཕར་ ཪས་ ས་ ཕ་རྒྱུད་ པ། 驶向彼岸，航行到那边。(2)སྲོག་ ཕ་ཆོད་ པ། 杀生，断命。

ཕ་རོལ་ཕེབས་པ། (མཆོག) འཇིག་རྟེན་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ སོང་ བའི་ ཆོ་ དུས་ ལས་ འདས་ པ། 到达彼岸。死亡的异名。

ཕ་རོལ་ཕོད་དེ། (མཆོག) དབང་ སྒྱུར། 向往彼岸。仙人的异名。

ཕ་རོལ་ཕ་སྐྱེན་པ། (1)ཕ་གཞན་ ཟེལ་ གྱིས་ ཕ་ནོན་ པ། 威慑对方，压服他人。(2)(མཆོག) དཔའ་ བོ། 制敌。英雄的异名。

ཕ་རོལ་པོ། ཕར་ ཐུགས་ པའམ་ ཕ་གཞན་ པ། 他人，对方，敌方。

ཕ་རོལ་མི་ མཐོང་། (1)མཐའ་ མི་ མངོན་ པ། 不见彼岸，看不见对边；ཀུ་ མཚོ་ ཆེན་ པོའི་ ཕ་ རོལ་ མི་ མངོན། 看不见大海的对边。(2)(མཆོག) ཀུ་ མཚོ། 彼岸不现。海的异名。

ཕ་རོལ་ཚུ་ རོལ། ཕར་ ཐུགས་ ཚུར་ ཐུགས། 彼此双方，彼岸此岸，这边和那边；ཀུ་ བོའི་ ཕ་ རོལ་ ཚུ་ རོལ་ ཐག་ རིང་ པོ་ འདུག 河的两岸相去甚远。

ཕ་རོལ་ཏེག་ལས་བཟོད། (ཟབ་དོན) གཤེ་རྟ། 善往彼岸。车、乘的异名。

ཕ་རོལ་ཁྱེགས་པ། (1)ཆོ་ཕ་རོལ་ཏུ་འཕོས་པ། 死，亡，死亡。(2)ཕ་མཐར་ཐུག་པ། 到究竟，到边际，到尽头。

ཕ་ལུ། རྡུ་ཏི་ཕ་ལུ། 肉豆蔻果。

ཕ་ལམ། རིན་ཆེན་རྡོ་རྗེ་ཕ་ལམ། 金刚石，金刚钻。

ཕ་ཚེགས། ཕ་རོལ་ལམ་ཕ་ངོས། 那边，对面。

ཕ་ཤིད། ཕ་ཆེ་འདུས་ཀྱི་དགེ་ཚེ། 超度父灵。超荐所谓亡父灵魂的迷信活动。

ཕ་ཤུལ། ཕའི་རྗེས་ཤུལ། 祖业。前辈的事业。

ཕ་ཤུལ་བྱས་འཛིན། ཕ་ཤེ་བའི་རྗེས་ཀྱི་ལས་ཀ་སོགས་བྱས་འཛིན་པ། 继承，传袭，子继父业：རྒྱ་རབས་ཀྱི་སྐྱེལ་ཆུན་བཟང་བོ་རྣམས་ཕ་ཤུལ་བྱས་འཛིན་བྱས་ཏེ་དང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ། 继承并发扬前辈的优良传统。

ཕ་གཤིན་བདག (ཟབ་དོན) གཤིན་རྗེ། 死主。阎罗王的异名。

ཕ་ས་མ་ཁྱབས། ཕ་རུ་མ་ཐུན། 家世，门第，出身。

ཕག 名词。(1)སྐོག་གམ་ཁུབ། 秘密，暗中，背后：སྒོ་ཕག་ནས་བལྟས་པ། 从门后窥视。ཁྱང་གི་ཕག་ཏུ་མི་ཞིག་ཡིབས་ནས་བསྡད་འདུག 墙背后躲着一个人。(2)ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གལ་ཞིག 亥。十二地支之一，རྩ་ཕག 癸亥年、水猪年。

ཕག་ཀ། བྱད་མེད་ཀྱི་རྐེ་རགས་ཤེག 名词。妇女的腰带。

ཕག་ཀོ། ཕག་གི་ཀོ་བ། 猪皮。

ཕག་ཀྱམ། ཕག་ཤ། 猪肉。

ཕག་ཁྲག ཕག་བྱན་དང་འདྲ།

ཕག་ཁྲག སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྨན་ཁྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ།། རོ་བསྐ་ལ་མངར། ཞུ་རྗེས་སྟོམས། ནུས་པས་དུག་ནད་དང་། ཕད་ཀན་སྨུག་པོ་ལུས་ལ་བྱེད་པ་སྟེ། 猪血。入药味涩甘，性平，功能解毒、敛溃疡。

ཕག་ཀི་ཤིང་ཏུ་ཅན། (ཟབ་དོན) སའི་ལྷ་མོ་བསྟན་པ། 猪车者。地母的异名。

ཕག་ཀྱུ། ཕག་མོ་ཀྱུ་བའི་བསྐལ་ཆེག

ཕག་ཀྱུ་བཀའ་བཞུད། ཕག་མོ་ཀྱུ་པ་རྡོ་རྗེ་ཆུལ་ཁྲོ་དེས་བཅུད་བའི་བཀའ་བཅུད། ནང་གཞས་ཡིག། འཕྲི་གྱང་དང་། སྐྱག་ལྷང་། འབྲུག་པ། གཡའ་བཟང་། ཁྲོ་ཕྱུ། ཤུག་གཞས་པ། སྐར་ཚང་རྣམས་སོ་སོར་ཅིས། 帕竹噶居。帕摩竹巴·多吉杰波所传，噶居四大派之一。此派又繁衍出直工、达隆、竹巴、雅桑、绰普、休色、玛仓等许多支派。

ཕག་ཀྱ་ཇེ་ཁྲིད། ཕག་མོ་ཀྱ་བའི་ཡུལ་ཇེའི་ཁྲིད་དབང་འཛིན་མཁན། ཁྲི་རབས་དང་པོ་དཀའི་ཁྲི་དྲུ་བྱང་རྩུབ་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོ་བར་ཁྲིད་བསྐྱངས་པ་དང་། དེ་ནས་གཉིས་པ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱ་ཤེས་ཤིང་སྐྱེལ་ནས་ལོ་བཅུད། གསུམ་པ་ཀུན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཤིང་སྐུ་ནས་ལོ་བདུན། བཞི་པ་ཀུ་ཤེ་བསོད་ནམས་ཀུན་པས་ལྷུན་ནས་ལོ་བཞི། ལྔ་པ་དབང་ཕྱུག་པ་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་ཤིང་ནས་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་དྲུག དྲུག་པ་དབང་ཕྱུག་པ་འབྱུང་བའི་ཆུ་ཏྱི་ནས་ལོ་བཅུ་གཉིས། བདུན་པ་སངས་ཀྱས་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་ལོ་བཞི། བཅུད་པ་དབང་ཀུན་དགའ་ལེགས་ཀྱིས་བབ་བྱང་བཅུད་བའི་ས་འབྲུག་ནས་ལོ་དགུ། དགུ་པ་དཔལ་ངག་གི་དབང་པོ། བཅུ་པ་དབང་ངག་དབང་ཆགས་ཤེས་ཕྱག་པ་ཆུལ་མཚན། བཅུ་གཅིག་པ་ཞྭབས་བྱང་ངག་དབང་ཕྱག་པ་ བཅས་

ཀྱིས་རིམ་པར་བསྒྱུར་བ། 帕竹第司。帕竹世系兼掌政教，其执掌政权者称为"第司"。首任第司为大师徒·绛曲坚赞，第二任为章阳国师，第三任札巴绛曲，第四任国师琐南札巴，第五任阐化王·札巴坚赞，第六任阐化王·札巴穷奈，第七任桑杰坚赞，第八任阐化王·衮噶列巴，第九任白尔·阿给旺波，第十任阐化王·阿旺札西札巴坚赞，第十一任沙布隆·阿旺札巴。

ཕག་མགོ། (1)ཤེས་རབ་ཅན་ཕག་གི་མགོ་བོ། 猪头。(2)རྡོ་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཕག་གི་མགོ་དཀྱིལ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ། རོ་བསྣམ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་དུས་པ་སྐྱོང་། ཆུ་ཤེར་སྐམ། 猪头石。形状如猪头的矿物药名。味涩，性平，功能接骨、敛黄水。

ཕག་རྐོད། རི་ལི་ཕག་པ། 野猪，山猪。

ཕག་ལྕེ། (1)ཕག་པའི་ལྕེ་སྟེ་སྨིག་ཆགས་སྐྱེ་ཀྱི་རིགས་ཤིག རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་དུས་མཐེར་དང་། དུས་འབྱས་ལ་ཐན། 猪舌。猪的舌头。入药味甘，性平，功能治骨质增生、骨肿大等病。(2)དཀྲག་ཤིང་གི་ཁོག་ལའི། 离间，背后鼓舌，暗中挑拨：ཕག་ ལྕེ་ བཅིང་ པའི་ གཙོ་སྐྱའི་མགོ་སྐོར་ལ་མ་ཐེབས་པ་གལ་ཆེ། 切莫中暗中离间的诡计。

ཕག་ཆར། ཕག་ཁྲག་སྐབས་འབབ་པའི་ཆར་པ། ཆར་ཆུ་དེ་དུག་ཏུ་འགྱུར་བས་སྐྱེ་དཔྱད་སོགས་འཇིམ་དགོས་པའི་བཤད་སྲོལ་ཡོད། 猪雨。藏历五月中气以后七日间天若下雨，名为猪雨。迷信说此雨有毒，忌服汤药。

ཕག་མཆུ། ཕག་པའི་མཆུ་ཏོ། 猪嘴，ཕག་མཆུས་སྐྱོག 猪嘴拱土。

ཕག་ཉོན། ཁོག་ རས་ ཉན་ པ། 偷听，窃听：གསང་གཏམ་ལ་ཕག་ཉན་ཐུག་པ། 偷听秘密话。

ཕག་ལྟ། ཁོག་ལྟ། 私窥，暗中偷看：གསང་བའི་ཡིག་ཆར་ཕག་ལྟ་བྱེད་པ། 偷看秘密文件。

ཕག་མདོག། ཕག་སྐྱ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་དྲིལ་པ་འཁྲུད་ཐུབ། 毛刷。猪毛等所作的洗刷用具。

ཕག་རྫིང་། ཁྱིམ་ཏུ་ཉར་བའི་ཏྲུ་རོད། 私财，私产，私房财物。暗中储存的财物：གཡུ་ དྲྭ་ མང་པོ་ཕག་རོད་དུ་བཞག་པ། 把许多松玉和珊瑚蓄作私财。

ཕག་པ། དུད་ འགྲོ་ ཕག 猪：རི་ ཕག 野猪。ཡུལ་ཕག 家猪。ཕག་གི་ཁྲུ་ སྟོད། 猪槽。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ལོའི་སྟ་ ཅན་དང་། དུར་ སྐྱ་ཅན། མཆུ་རིང་། སྐྱ་རིང་། མང་རྒྱུ། ས་ འཇོམས་པ་ཅན།

ཕག་པ་སྡོམ་གསོས། གསོད་རྒྱུའི་ ཕག་ པ་ ཤེད་མ་མགོ་གས་པོ་ལེན་ཆེད་ཕག་ཚང་གི་ནང་ཁོ་ ནང་ བཏུག་ ནས་ གསོས་ པ། 喂圈猪。圈中喂养，催猪长膘，ཕག་པ་ སྟོམ་ གསོས་ བྱས་ པ་ ཐཅང་ ལ་ མངོན། རྟ་ཁྲིན་སྐལ་བཅོས་བྱས་པ་ངན་ལ་མངོན། 设圈养猪只，猪以为好，治老马背疮，马以为坏。喻不辨善恶，不识好歹。

ཕག་བྱིན། སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེལ་གྱི། རོ་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་མཁྲིས་སྐྱེན་དང་། ཟས་མི་འཇུ་བ། མཁྲིས་པ་གྲང་མཁྲིས། 猪矢。入药味辛，性温，功能破胆道症瘕，治食物不化、寒性胆病、传染性疫疠等。

ཕག་བྱིན་རྩལ་བཟྱིགས། ཕག་པའི་དྲི་ཆེན་ མེ་ལ་དྲོད་པ་མ་ཤོར་བ་བཟྱིགས་པའི་ཐལ་ བ། 煨猪矢。密封猪矢，火煨，不令走烟所得灰。

ཕག་མོ། 名词。(1)མོ་ཕག 母猪。(2)རྡོ་རྗེ་ཕག་མོ། 金刚亥母。

ཕག་མོ་བྲག བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོངས་སྡེ་ གདོང་ རྩེང་གི་ཁྲངས་ཐུན་བོད་ཁྲི་སྨོད་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཁ་ ཏྲལ་དུ་གཏོགས་པའི་ཡུལ་ཞིག 帕摩竹。西藏自治区

乃东县境一地名。十三世纪八思巴所建十三万户之一。公元1354年大司徒绛曲坚赞所立帕竹第司政权，公元1357年，明洪武八年所置帕摩竹巴万户府，均在此地。

ཕག་མོ་གྲུ་པ། (1)རྗེ་སྐྱེད་ཕག་མོ་གྲུ་པ་རྡོ་རྗེ་བཅུང་དྲུག་པའི་ཤེང་རྟ་ཤར་ཏའི་མི་དུ་བྱང་ཆུབ་ཆུལ་མཚན་གྱིས་བཙུགས་པའི་སྐྱེད་དབང་དེ་ཡིན་ཞེང་། རབ་བྱང་བཅུ་པའི་ས་རྟ་ཤར་ཀཱམ་པ་བསྟན་སྐྱོང་དབང་པོས་བསྒྲུབས། 第司·帕摩竹巴。公元1354年，大司徒绛曲坚赞所创帕竹政权。至公元1618年，灭于噶玛·登窘旺波。(2)ཕག་གྲུ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྒོལ་ཁྲིད་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། 西藏佛教帕竹噶居派创始人多吉杰波。

ཕག་མོ་གྲུ་པ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་ཙེ། མདོ་ཁམས་སྟོད་ཐུང་འཕྲི་ལུང་སྟེ་སོད་དུ་ལྷགས་སྐུག་ཤར་བའི་ཡུལ་དུ་ཡབ་ཀུང་ལོ་བཅུ་དགུ་ལ་དབྱས་སུ་བྱོན། དགས་པོ་ལྷ་རྗེ་བསྟེན། ཕག་གྲུའི་གདན་ས་བཀའ་རྙིང་ཁག་ཆགས་ཡང་བཞུགས་པས་ཕག་མོ་གྲུ་པ་ཞེས་པའི་མཚན་ཐོགས། སྐས་པོ་བ་ནས་བཏུང་པའི་ཆོས་ཆུན་ཀུ་ཆེར་ཐེལ་བས་དཀས་པོ་བཀའ་བཏུང་ཀྱི་བསྟན་པའི་བདག་པོར་གྱུར། རང་ཤི་རི་གཅིག་པ་ལྷགས་སྐུག་ཤེར་འདུས། 帕摩竹巴·多吉杰波(1110—1170)。译言金刚王。藏传佛教帕竹噶居派创始人，宋徽宗大观四年庚寅，生于康区的直隆乃薛地方。十九岁入藏，为塔波拉杰弟子。1159年，于帕摩竹地方，倡建邓萨梯寺，形成帕竹噶居派，为塔波噶居嫡系。

ཕག་ཚང་། ཕག་པའི་སྡོད་སའམ། རྡ་བ། 猪窝，猪圈，ཕག་པས་བསྒོམ་ན་ཕག་ཚང་གཞལ་ཡས་ཁང་། 猪儿心目中，猪窝是天堂。

ཕག་ཞིམ། (1)ཕག་པའི་ཆིམ་བྱ། 猪油。(2)སྨན་ཆགས་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག རྩ་མངར། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྣམ་པས་དུག་ནད་ལུས་ལ་བྱེད་པ་དང་ཀུ་སྡིག་ཅ་འཕྱག་སོགས་པ་ཁམས་ནད་ཀྱི་རིགས། 猪油。猪的脂肪。入药味甘，性凉，功能治病毒溃溢全身、疮疖发痒等皮肤疾患及手足皲裂。

ཕག་ཚོང་། (1)ཁྲོག་ཚོང་། 走私，黑市交易。(2)ཕག་པའི་རྩ་ཚོང་། 做猪生意，买卖猪只。

ཕག་ཞག རྟེ་ས་འཁྲིག་ཁྱིམ་དུ་སྐྱབས་ནས་ཞག་བཅུ་བདུན་འདས་ནས་ཞག་བདུན་ཀྱི་བར་ཚུ་ཁྲུག་རྡུག་ཁྱིམ་ནི་ཤེང་ལ་དུང་ཕག་འཇིག་པས་ཆར་བབ་པ་དུག་ཏུ་འགྱུར་བས་ཟླན་དཔྱད་ཆུ་ཁྱི་ལས་ལ་འཇམ་དགོས་རེར། རྟེ་བར་ཚངས་པ་༡༥་༣༠ ཀར། 喷日，毒水日。传说太阳入双子宫后第十七日(太阳平行度为5宿46刻30分)起，七天中有墓猪攀登暗波梨叱树，此时雨水变毒，忌服汤药。

ཕག་རྐང། (1)ཁྲོག་རྐས། 背后偷吃的食物。(2)ཕག་པའི་ཟོ་ཚས། 猪饲料。

ཕག་རྩེ། (1)ཕག་པའི་ཁ་ཐུར་སྐེང་གི་རྒྱ་སྐྱིང་པོ། 猪鬃。(2)ཕག་རྒྱ་ལས་པའོས་པའི་རྡེག་པ་འཁྲིད་རྒྱུ་ཅིག 猪鬃刷子，刷子。

ཕག་རྩོད། ཁྲོག་ལྟ། 窃语，私议；ཚོགས་འདུའི་སྔོག་བསམ་འཆར་གྱང་ཀར་ཤོད་པ་ལས་ཕག་རྩེར་མི་ཚོག 有意见会上说，不可背后议。

ཕག་ཟླ། (ཚངས) རྟག་ཟླ་བཅུ་པ། 猪月，亥月。藏历十月的异名。

ཕག་ཪ། ཕག་པ་འཛུག་ས་དེ་རྩོད་རས་ཕག་ཚང་། 猪窝，猪圈。

ཕག་རྫི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཤར་མེ་རྡོང་ཁངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ཀུ་མཚའི་ངོས་ལས་མཐོ་ཚད་སྒེ་ ༤༢༠༠ སྒེབས་བས་ཉངས་ཁ་འཛམ་སྒེང་གི་ཁྲོང་ཁྱེར་ས་བཅ་མཐོ་ཤོས་ཞེས་པར་ཁག། 帕里。西藏自治区亚东县辖一城镇名。海拔4200米，有"世界第一高城"之称。

ཕག་དིལ། ཕག་པའི་མི་གཅང་སྐྱག་པ། 猪屎，猪粪。

ཕག་དིལ་ཐལ་བ། ཕག་ བྱུང་བསྲེགས་ ཐལ་ ཏེ་ སྨན་ཞེག 猪粪灰。藏医用以入药。

ཕག་ལོ། ཁོ་སྐོང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་མའི་མིང་། 亥年，猪年。藏历十二支之一；ཕག་ལོ་པ། 猪年出生的人。

ཕག་ཤ། ཕག་པའི་ཤ། 猪肉。

ཕག་སྐྱེག ཕག་པའི་རྐང་པ་དང་ལག་པ། 猪蹄，猪脚。

ཕག་གསྐྱག ཕྲོག་ངན། 贿赂品。

ཕང་ཁེབས། པང་ ཁེབས་ སམ་ པང་ གདན། 围裙。藏族妇女腰前所系彩色围裙。

ཕང་མཁན་པ། (རྒྱུད) རིགས་དན་ པ། 贱种。等级制度社会中所谓种姓下劣者。

ཕང་འཛིན། སྒ་སྡུན་ཏེ། གཏོང་སྤྱབས་ཕང་པང་འབྱེད་དགོས་སྡུབས་ཕང་འཛིན་ཞེས་བཏགས་སོ། 琵琶。意为人怀，演奏时抱之怀中，故名。

ཕང་ཏི་ཕྱང་ངི། (1)མིང་འབྲས་ལོ་རྟག་སོགས་ལེགས་པར་སྦྱིན་ པའི་ རྣམ་ པ། 累累，累积重叠貌；ཁམ་བུ་ཕང་ཏི་ཕྱང་ངིར་སྦྱིན་པ། 桃实累累成熟。(2)ཁང་ལིང་ངམ། འབར་འབྱར་དུ་གཡོ་ཤུལ། 团团涌起貌；སྦྱིན་དག་ཕང་ཏི་ཕྱང་ངིར་ཡྱོང་པ། 黑云团团涌起。

ཕང་པ། ཕང་པ་དང་འདྲ།

ཕང་ཕྱང་། ཕང་ཏི་ཕྱང་ངིའི་བསྡུས་ཚིག

ཕང་མ། མིང་ཞེག 名词。胡颓子科的一种药用植物名。

ཕང་མ་དཀར་ཚོ། མིང་ཞེག 过年红。药用植物名。

ཕང་མ་རྐག་ཚོ། མིང་ཞེག 沙棘。药用植物名。

ཕང་ཚོ། (རྒྱུད) འཕང་ཚ་དང་འདྲ།

ཕང་གིང་། འཕང་གིང་དང་འདྲ།

ཕངས་པ། གཅེས་གིང་ཡིད་དུ་འོང་བའམ། སྙིང་དུ་སྡུག་པ། གཅེགས་ཆེ་བ། མནངས་ཆེ་བ་དེ་ པར་གོང་བའམ། ཚུར་མ་ཐོབ་པར་ཡིད་ཐམས་ཆུལ། 形容词。爱惜，珍视，吝惜，惋惜；མི་ངན་དེ་གསོན་བཅུང་ཟིད་མ་ཐུབ་པ་ ཕངས་ པ་ ལ། 可惜呀！未能活捉那个坏人。སདའ་མོ་དོངས་ པའི་ནང་དུ་ ནས་ པ་ ཕངས། 锐矢久困箭囊中，煞是可惜！

ཕངས་མེད། (1)བརྩི་མཐོང་མེད་པ། 不重视，不爱惜。(2)མེད་སྐུ་མེད་ པ། 不吝惜，不惜；རང་སྐྱ་ཕངས་མེད་ཀྱིས་གཞན་ སྐྱ་ སྐྱབ་ པ། 舍身救人。

ཕངས་ལེམས། མེད་སྐྱའི་མེམས། 吝惜，爱惜；རྒྱུ་དོན་ཕངས་ལེམས་མེད་ པར་འཐོ་བཅུག་གིས་ པ། 毫不吝惜地滥用财物。

ཕད་ཁྲག ཐྱེ་མོ་ཆུང་དུ། 小袋，小囊。

ཕད་ཚོག ཐྱེ་མོ། 口袋，囊。

ཕད་སྡོད། ཕད་ཚོག་གམ་ཐྱེ་སྡོད། 口袋，囊。

ཕད་ཚོད་མི་བྱ་བ། (རྒྱུད) རྒྱས་སྡོས་མི་ཟིད་ པ། 不铺张，不奢侈，不讲排场。

ཕད་བྱ། ཕད་ཚོག་ཆུང་དུ། 小袋，小囊。

ཕད་ཚེ། ཐྱེ་མོ། 囊，口袋。

ཕད་ལ་ཕྱག (ཐ) ལ་ཕྱག་གི་རིགས་ཚིག 苦兰。

ཕན་ ཁ། ཕན་ པ། 利乐，利益；ཕན་ ཁ་ མེད་ པའི་ལས་མི་ཟིད། 不作无益之事。

ཕན་བྱེད་ཀས། (1)ཕན་ཐབས་ཀྱི་རོགས་ རམ། 助益，有益的帮助。(2)ཕན་འདོགས་ པའི་ མཐའ་གྲོགས། 益友。

ཕན་ཆ། ཕན་ཐོགས། 好处，效益；སྐབས་འདིས་ ཁ་ཅིའི་ནང་ལ་ཕན་ཆ་ཆེན་པོ་ ཐུང་ སོང་། 这种

药对我的病见了大效。ཨན་ཆ་ཡོད་པ། 有助益。

ཨན་ཚད། (1)དུས་རྒྱུན་ཚད་དང་ཕྱིན་ཚད་གཉིས་ཀར་ཚོ་ངེས་པ། 过去，以前；今后，以后：དེ་རྒྱུན་ཨན་ཚད་ཀྱི་ཁྱས་ཉེས་བྱས་ནས་དེ་རིང་ཨན་ཚད་དེ་ཕྱར་མ་བྱེད། 改正过去的错误，今后不得再犯！(2)ཨར་པོག་ས་ཚུར་ཐོག་ས་ཀྱི་ཨར་ཐུབ། 那边，过此以往：རྡོ་རིང་འདི་ཨན་ཚད་ཀྱི་ས་ཆ། 过了这块界碑那边的地方。

ཨན་ཆུང་ཏིག་ཆུང་། ཨན་ཐོགས་ཆུང་ན་དེན་ཆུང་པ། 小恩小惠。

ཨན་ཆོད། ཨན་ཚད་དང་འདྲ།

ཨན་ཕབས། ཨན་ཐོགས་པའི་ཐབས་ཤེས། 助益，益处。

ཨན་བྱེད་པ། རྒས་པ་ཐོན་པའམ་ཚོ་ཆོད་པ། 有益，有效，受益，中用：ཁྱེད་ཀྱི་བཀའ་སྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ལ་ཨན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་། 你的教言使我受益很大。ཐོན་རྒྱུད་གོང་སྤེལ་ལ་ཨན་ཐོགས་པའི་ཉམས་མྱོང་སྤེལ་རེས་བྱེད་པ། 交流对发展生产有效的经验。ཆུ་ཡུར་དེ་ནས་བར་ཐག་རིང་པོས་ཆོད་པའི་ཞིང་ཁ་རྣམས་ལ་ཨན་མེ་ཐོགས་པའང་ཙོང་སྲིད། 离水渠远的土地也许不能受益。ཨན་ཐོགས་རྩལ་གྱོགས། 效用，效力。ཨན་ཐོགས་བྱུང་འབྲས། 效果。

ཨན་བྱེད་པོ། ཨན་ཐོགས་པ་དང་འདྲ།

ཨན་རྟེ། དགེ་བའམ་བཀྲ་ཤིས་པ། 善，吉祥。

ཨན་རྙོག ཁེ་ཨན་དང་རྩལ་བ། 效用，利益；ཐབས་ཤེས་གནད་དུ་མ་ཁེལ་བས་ཨན་དོན་མ་གྲུབ། 由于方法不切实，以致无效。

ཨན་བདེ། ཨན་པ་དང་བདེ་བ། 利乐，福利安乐：ལས་ཀྱིད་ཀྱི་ཨན་བདེ། 职工福利。མི་དམངས་ཀྱི་ཨན་བདེ། 人民的利乐。སྒྲིལ་ཚགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མེས་ཆུལ་གྱི་ཨན་བདེའི་ཕྱི་བ་མཐིལ་སྐྱམ་བོར་འཚོ་ཞིང་གནས་པ། 生活在社会主义祖国的福利浓荫之下。ཨན་བདེད་ཐོབས་སྒྲིལ་བའི་ཚོ་སྐབས་སྒྲིལ་པ། 给与享受福利的机会。

ཨན་བདེའི་ཆར་རྒྱུན་མ་བྱ་ལེ་ལཀ རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་བའི་ནང་འབྲི་གུང་ཚ་དབང་བརྟན་པའི་སྒོབ་མ་དབོན་ཚང་ཨེ་ཤེས་བསམ་གཏན་ཕྱིས་མཛད་པའི་སྐན་ཀྱི་མན་ངག གཅེས་རིགས་བསྡུས་པའི་ལེ་ཚན་ཞེག་དང་། གཅེས་བསྡུས་ཨན་བདེའི་སྙིང་ཐིའི་ཞལ་ཤེས་སྙིང་གི་ཀུ་བ་ཁོགས་སུ་བཀོད་པ་དང་གཉིས་སོ། 《利乐甘露·母子全书》。十九世纪时，直工·策旺丹巴弟子温仓·也协桑丹所著《药物要诀汇编》及其别录选编所成《利乐中心口诀菁华》两书合名。

ཨན་བདེའི་སྙིང་ཁ། (1)རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་འབྲི་གུང་ཚ་དབང་བརྟན་པས་མཛད་པའི་ནད་སྨན་སྒྲུབ་པའི་མན་ངག་སྡུ་ཚགས་གཅིག་ཀུ་བསྡུས་པའི་སྨན་ཀྱི་བསྡུད་བཅོས་ཤེག 《利乐精要》。十八世纪时，直工·策旺丹巴所著汇集辨症施治各种诀窍的一部医书名。(2)རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་དབའ་སྒྲུངས་སི་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཆུ་བོད་ཀྱི་འབྱམ་བཅོས་དང་། གསར་འགྱུར་ཏ་ལེ་བརྟག་ཐབས། རིན་ཆེན་རིལ་ནག་ཆེན་མོའི་སྐོར་སོགས་འཁོད་པའི་སྨན་ཀྱི་བསྡུད་བཅོས་ཤེག 《利乐藏》。十八世纪时，八邦·司徒却吉穷乃所著《汉藏天花论治》、《脉诊新译》和《大黑珍宝丸》等医药论著名。

ཨན་འདོགས་པ། ཨན་སྒོགས་ཟེད་པ། 利济，加惠，给予好处：ཐབས་ཤེས་གང་ཟབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་རིག་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཨན་འདོགས་པ། 极力采取措施以求有益于文化事业。

ཨན་འདོགས་པའི་འགེ་བ། བསྟུ་དོས་བཞིས་

སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པ། 饶益善。以四摄事利益众生。

ཕན་འབྱེད་། ཕན་ཐོགས། 好处，效益，利益，མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་ཕན་འབྱེད་ཆེ་ཅིས་བྱུང་པ། 大有利于人民大众。

ཕན་ཏེ་ཁྱུང་རི། (1)ཐུང་ཟུལ་གྱི་ཏུག་རིགས་འཇོལ་བའི་ཚུལ། 摇曳，飘然长垂貌。ཐུང་ཟུལ་མཛེས་ཏུག་དང་བཙད་ཕན་ཁྱུང་གཡོ། 华丽的旗幡，摇曳下垂。(2)རྙིང་རྒྱལ་ལས་དམ་དུམ་ཐོང་བྱང་གྱུར་ནས་བིད་སྐྱོད་དུ་མི་རུང་བའི་ཚུལ། 褴褛，破旧不堪状。

ཕན་རྩལ། ཕན་ཐོགས་ཀྱི་ནུས་ཤུགས། 功效，好影响，作用；ཆུ་བིད་ལས་གྲུ་དེ་ནས་ཕན་ནུས་ཐོན་པ། 那项水利工程已经收效。

ཕན་གནོད། ཕན་པ་དང་གནོད་པ། 损益，利害，影响。

ཕན་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཕན་ཐོགས་པ། 利益，裨补，饶益，资益；སྨན་ཀྱིས་ནད་ལ་ཕན། 药对病有益。སློབ་སྐྱོང་བྱས་པས་རང་ལ་ཕན་པ། 学习对自己有益。དངོས་སུ་མི་ཕན་ཡང་བརྒྱུད་ནས་ཕན་ཟེར། 直接虽无补，间接会有益。●ཀེ་ཕན་ནམ་ཕན་ཐོགས། 名词。利益，好处，恩情，恩惠；ཕན་པའི་སྡུག་པསམ། 好意，好心肠。

ཕན་པ་ཅོག (མཚན) ཞི་ཏུ་རའི་ཤིང་། 有益者。诃黎勒树、诃子树的异名。

ཕན་ཕྱོགས། ཕན་ནི་ཕྱོགས་དེའི་བསྡུས་ཚིག

ཕན་ཕྱོགས་མེད་པ། (རྟིང) ཚུད་མེས་སུ་མི་འགྲོ་པ། 不浪费，不耗损。

ཕན་ཚུན། ཕར་ཚུར། 彼此，相互，辗转；ཆོས་མཐུན་པ་ཕན་ཚུན་སྡོམ་སྦྱོང་དང་། ཕན་ཚུན་རོགས་རམ་གྱི་སྐོན་ནས་ཙམ་ཞིག་ཙེང་ཐབས་ཅིད་ཕན་ཚུན་ཡིན་པ་ཡིན། 同志要互相学习，互相帮助，共同进步。ཕན་ཚུན་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་འཛིན་པ། 心心相系，彼此挂念。ཕན་ཚུན་བརྩེ་ཞིང་དུང་བ། 互相同情，互相爱慕。ཕན་ཚུན་དགྲ་གཅོས་པ། 互相挑拨，彼此挑衅。ཕན་ཚུན་དགྲ་འཛིན། 仇视，敌对，互不相容。ཕན་ཚུན་ལྟ་སྐུལ། 互相监督。ཕན་ཚུན་ཐ་དད་པ། 互异，各不相同。ཕན་ཚུན་ཞེ་གཏོགས་མེ་ཅིང་པ། 互不干涉。ཕན་ཚུན་མཐུན་པ། 相同，符合，友爱。ཕན་ཚུན་འདྲ་པ། 相似。ཕན་ཚུན་བསྡུར་པ། 对比，互相比较。ཕན་ཚུན་བསྒོ་དོགས། 尔虞我诈。

ཕན་ཚུན་གྱི་དཔེ། དཔེའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་དང་། དོན་གཉིས་ཀྱི་མཚུངས་ཚོས་ཕར་ཚུར་འཇལ་རེས་བྱེད་པའི་ཆུན་ཞིག 相互喻。用比方和被比事物二者互相譬喻以显其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཕན་ཚུན་འགེབས་བསྡུར། ཅ་ལག་སོགས་ཕན་ཚུན་བཟང་ངན་བསྡུར་པ། 对比，比较优劣；སྔོ་ཚོགས་གསར་རྙིང་གཉིས་ཀྱི་བའི་སྡུག་བཟང་ངན་ཐུང་པར་ཕན་ཚུན་འགེབས་བསྡུར་ཅིད། 对比新旧社会里的幸福和痛苦。

ཕན་ཚུན་ཆེད་བཤད་འཁོར་ལོ། གཟའ་སྐར་གྱི་འབྱས་བུ་བཏུག་པའི་འཁོར་ལོ་སྟེ། གཟའ་གཡེས་གཟའ་བཟང་ངན་ཚད་ཆུ་འབེལ་དགོན་སོགས་བཏུག་གཅལ་སྐར་དཔྱད་རེ་མའི་འཁོར་ལོ། 宿曜交会图。五行算中，根据星曜运行以占卜地方的人畜吉凶和风雨旱涝等术数之一。

ཕན་ཚུན་སྐྱེས་པ། གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་ཅུ་གྱུར་པ། 相对。旧译辗转相待、互相观待。

ཕན་ཚུན་ཅུ་ཐུང་པ། (1)ཕན་ཚུན་གཅིག་ནས་གཅིག་ཅུ་ཐུང་པ། 互相转变。(2)ཐ་དད་ཅུ་ཐུང་པ། 变异，变成不同。

ཐམ་ཚིག་ཧང་འགལ། དང་དོན་ཐོག་ལའགལ། 自相矛盾。

ཐམ་ཚིག་བསྡོར་བ། ཐང་ ཚུར་ བཟོ་ བའཁ། དགྱེས་པ། 交织，交错，混杂。

ཐམ་ཚིག་ཕྱིར་འགལ། འགལ་བའི་རྒྱ་ཐག་ཅིག་སྟེ། ཐན་ཚུན་ཐུང་བའི་རྣམ་ནས་མི་མཐུན་པར་གནས་པ། ཀ་བུམ་གཅིག་དང་། རྟག་མི་རྟག་གཅིག་ལྟ་བུའོ། 互绝相违。相违之一种。彼此互相排除，不能同一者。如柱与瓶，常与无常。

ཐམ་ཚིག་ཕྱིར་འགལ་གྱི་རྟགས་སྒྲུབ། འགལ་རྫ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞེག ཐན་ཚུན་ ཐུབས་ འགལ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ རང་ གི་ ཁྱབ་འཇུག་ངེས་དགོས་པ། མདུན་གྱི་ར་ ཅན་འདི་ཆོས་ཅན། རྟ་མ་ཡིན་ཏེ། ར་ཁོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་དོན་དང་ལྡན་ན་ཅིག་ཤོས་ཡིན་པ་ བཀག་ ཙམ་ གྱི་ འགལ་ཁྱད་གྱུར་པའི་རྟགས་སྒྲུབ་ རོ། 互绝相违论式。真对立可见因之须由互绝相违以确定各自周遍关系者。如云："前面之有角兽，非马，以有角故。"又如云："瓶，非常，以是所作性故。"此等若有其一，则破除或否定其为另一之对立论式。

ཐམ་ཚིག་ཕྱིར་འགལ་གྱི་རྟགས་སྒྲུབ་གཉིས། ཐན་ཚུན་ཐུབས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་ སྒྲུབ་ རྩུབ་ གི་ འགལ་ཁྱད་དམིགས་པའི་ རྟགས་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ པ་ འགོད་ཚུལ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རིགས་པས་ཚུལ་པ་འགོག་པའི་རྟགས་དང་། ཚུལ་པས་རིགས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་སོ། 二种互绝相违论式。依于互绝相违之可现对立可见因所有成立论式的方式有二种：确定破观待因和观待破确定因。

ཐམ་ཚིག་ཕྱིར་འགལ་གྱི་ཚལ་འཕྲོད། གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ ཐལ་ འགྱུར་ བཏུ་ བཞིའི་ནང་གསེས། ཐན་ཚུན་སྐྱོབས་འགལ་དུ་གྱུར་པའི་ འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ ཐལ་ འགྱུར་ གང་ཞེག བརྒྱག་ན་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བ་དམིགས་པའི་རང་སྒྲུབ་འཕེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས། དེ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ བརྒྱག་ པ་གཞན་ རིགས་ འཕེན་པའི་ ཐལ་ འགྱུར་ རོ། 互绝相违应成。十四种招引他类应成中，成为互相排除之相违所遍可得应成。一经倒转，即能招引能遍相违可得自续者。如云："声，应是非所作性，以是常故。"此应成一经倒转，即招引他类自续："声是无常，所作性故。"

ཐམ་ཚིག་སྦྱོར་བ། (1)ཐར་ཚུར་ལྟུ་ བསྡོམས་པ། 拼合，装配。(2)དངོས་རིགས་རྒྱུར་རིས་བྱས་པ། 交换，互相赠予。

ཐམ་ཚིག་སྦྱོལ་བ། ཐན་ཚུན་ཐབྱད་པ། 连结，结合。

ཐམ་ཚིག་མེད་པའི་བྱེད་རྒྱུ། རྫུའི་ཚུན་གྱི་ ཅང་ གསེས་གེག་སྟེ། ཐན་ཚུན་ཡིན་པ་མེད་པའི་ཆུ་དངོས་མེད་དེས། སེམས་ལ་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་བསྒྲིད་པའི་ རྫུའི་ ཚུན་ ཞེག 互无能作用。虚构互无关联的两种事物之间，生起另一实际后果的修辞方法。因由修饰法之一。

ཐམ་ཚིག་གཅོག་འཛོག་པ། ཐར་ཚུར་གཅིག་གཅོག་གསེག་གཅིག་འདེག་ཀྱི་རོགས་ རམ། 相辅相成，互相协作。

ཐམ་ཚིག་བཟོད་སྐོམ། ཐན་ཚུན་བཟོད་པ་སྐོམ་རེས། 互让，ཕྱོགས་ཀྱི་ཐན་དོན་ བསྒྲུབ་ ཆེད་དུ་ གནས་སྐབས་ཐན་ཚུན་བཟོད་སྐོམ་བྱས་ཀྱང་འཕྲིག་ 为了长久利益，也可以暂时互相忍让。

ཐམ་ཚིག་ཁ་བསྒྲང་། ཐན་ཚུན་ ཅོད་ འཛིང་ གི་ ཁ་གཏད་འཛལ་བ། 对峙，相持，དཔུང་འཛིན་

དབུང་རྩེ་ཁག་གཉིས་ཐན་ཚུན་ཁ་བཟུང་ཐུས་ནས་ཕྱིན་རིང་འཛིན་པ། 两军对垒，长期相持。

ཐན་ཟས། ལུས་ལ་ཐན་པའི་ཁ་ཟས། 补品。补益身体的食物。

ཐན་ཡོན། ཐན་པའི་ཡོན་ཏན་ནས་རྟགས་པ། 益处，好处，功效。旧译功德：དད་ཏྲི་པ་ཐུབ་ཀྱི་ཐན་ཡོན་རེད། 病愈是药的功效。

ཐན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག (1)བསམ་གཏན་བཞིའི་ཡན་ལག་ཅིག་སྟེ། བསམ་གཏན་བཞིའི་རང་ས་ནས་ཆོང་བའོ། 功德支。四静虑支之一。四静虑中自地所有领受。(2)དགའ་བ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གོ། 利益支。喜菩提分。

ཐན་ལེམས། གཞན་ལ་ཡག་པོ་ཡོང་བ་བྱེད་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ། 好心肠，利人之心。

ཐན་ལྷེབས། ཐན་ཐོག་ས་མ། ཐན་ཟུས། 利益，效益。

ཐབ། ཐབས་དང་འདྲ།

ཐབ་པ། འབེབས་པའི་འདུས་པ།

ཐབ་ཆོག ཐབ་ཅེ་ཆོག་ཅེའི་བསྟུས་ཆོག

ཐབ་ཅེ་ཆོག་ཅེ། ཚོས་སོགས་ཕྱི་ཅོང་ཆེ་བའི་ཚུལ། 衣服宽大貌：ཆ་ལུགས་ཐབ་ཅེ་ཆོག་ཅེ་སྤྱོད་མི་བདེ། 衣服过于宽大，就不方便。

ཐབ་ཏེ། (ཟླ) གདོང་སོགས་འཕྱིད་ཀྱི་རས་ཙམ་རེད། 帕子，面巾，手帕。

ཐབ་སྡེབས། རིན་གང་གི་ཁྱད་པར་རྩི་ཚུལ། 折合，折算。

ཐབས། 名词。(1)ཁོ་ཚང་སོགས་བསྡུལ་བ་ལྟང་ཀྱི་ཐབས་སམ། རྩ་མ་སྟེ། ཁོ་རྩི་ཚང་རྩི་སོགས། 曲，酒母，酵母，发酵剂。(2)སྨན་དུ་འཇོ་བའི་ཚང་རྩི་སྟེ། རྩུབ་པས་ཆུ་ཐུབ་འཐམས་པ་དང་། ཕྱིས་བའི་ཁྲེ་འཁོར་ཀྱི་ནད། 入药所用酒曲。功能治筋肉劳损、小儿蛲脐、妊娠及骡马寒疾等。

ཐབས་ཀྱ། ཐུན་དང་། དུ་མའམ། ཐབས་རྩི། 酵母，曲：ཚང་གི་ཐབས་ཀ། 酒曲。སྨན་གྱི་ཐབས་ཀ། 药引。

ཐབས་རྩི། ཐབས་རྩས་དང་དོན་གཅིག

ཐབས་ཐུབ། ཁོ་རྩི་ཚང་རྩི་སོགས། 曲药，酒药，发酵剂。

ཐམ་ཁ། ཆོང་ཀུན། 损失，亏损，失利，失败：ཚོང་ལ་ཐམ་ཁ་འཁེལ་བ། 经商失利。

ཐམ་འཁྱངས་བ། ཆོང་འཁྱེར་ཐའམ་བཟོད་པར་བྱས་པ། 负，败，认输，承认吃亏。

ཐམ་འཁྱེངས་བ། ཐམ་འཁྱངས་པ་དང་དོན་གཅིག

ཐམ་ཆུལ། ཐམ་ཁ་དང་ཆུལ་ཁ། 胜负，胜败：ཐམ་ཆུལ་སྐུ་ལ་ཡོང་མིན་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་གནས། 决定胜负的关键。ཐམ་ཆུལ་སྐྱེང་དུ་འབྱེད་ཡོང་། 胜负快见分晓。

ཐམ་རྒེལ། ཐམ་པ། 失败，挫折，挫败：ཐམ་རྒེས་གཏོང་མི་ཐུབ་པ། 不能打败，不可战胜。

ཐམ་སྐྱེངས་བ། ཆོང་གཏོང་བ། 挫败，使失利，使吃亏：རྒྱ་ཚང་དང་པོ་བྱེད་པ་ལས། ཐང་ཚུར་ཐམ་སྐྱེངས་བ་མི་ཚེ། 买卖要公平，不得使彼此吃亏。དགྲ་དམག་ལ་འཇོངས་རྒས་ཐམ་སྐྱེངས་བ། 击败敌军。

ཐམ་འབྲིལ་རྒེས་ཐུས། དགེ་ཚུལ་ཀྱི་ལྟང་བ་ཐམས་ཅད་རྩི་རྒྱས་ཐུས་ཚད་རྒྱས་བཏབ་ཅིང་། རྩ་བ་བཞི་དེ་སྤྱམ་པ་ཉམས་པའི་ཚུ་ཡིན་པས་ཐམ་འབྲིའི་རྒྱས་ཐུས་ཞེས་ཐུའོ། 似根本罪之恶作。沙弥所犯诸戒皆摄入恶作中。四根本系犯戒之因，故云与根本罪相似之恶作罪。

ཐམ་པ། ❶འཐམ་པའི་འདུས་པ། ❷名词。(1)ཆུལ་

ཁ་སྒྲངས་པའི་ཚོག་གཞི། 负，败，失败；ཐམ་པ་རྒྱལ་ བའི་ རྒྱུ་ ཀུན་ ཡིན། 失败为成功之母。(2)〈པའྃརྀཀ〉 མི་ཐུབ་ དང་ བྱང་ ཤེསས་ ཀྱི་ སྟོམ་ པའི་ རྩ་བ་ཉམས་པ། 他胜。梵音译作波罗夷。违犯别解脱律仪和菩萨律仪根本戒构成的重罪。

ཐམ་པ་བརྒྱད། དཀྱི་སྡེ་ཤའི་སྒང་བ། དཀྱི་སྡེ་ཚ་དང་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར་པའི་ཐམ་ པ་ བཞིའི་ སྟེང་དུ་ ཐུན་མིན་གྱི་ཐམ་པ་བཞི་སྟེ། སྐྱེས་པ་ལ་ ཆགས་ཤེསས་ཀྱིས་ཤུས་འཕྲུད་ཅིང་རེག་པ་དང་། སྐྱེས་པ་ལ་ ཆགས་ ཤེསས་ ཀྱིས་ ཤུས་ གནོ་ ཀུལ་ དུ་ བཀོད་པ་དང་། ཟླ་མོར་ཐམ་པ་བྱང་བ་ཅེས་ བཞིན་དུ་འཆབ་པ་དང་། དཀྱི་སྡེ་འགའ་ཞིག་ དཀྱི་འདུན་ གྱི་ གནས་ནས་ ཕྱུང་ བ་ ལ་ སྡང་ ཡང་ འཇུག་པའི་ཤེསས་ཀྱིས་ བཟོད་ པར་ གསོལ་ བ་ དེ་ ཉིད་ཤུས་ངག་གི་སྒྲ་ནས་ཟློག་པར་ བྱེད་ པའོ། 八波罗夷，八他胜罪。比丘尼应断之八种重罪。除与比丘相同之四波罗夷外，再加淫心抱触男子，淫心仰卧男子身前，明知故隐伴尼犯波罗夷，身语拒绝众所摈除比丘悔过来请容忍等四种不共之戒，总数为八。

ཐམ་པ་བཞི། དཀྱི་སྡེ་ཚ་ནི་ཚུལ་བའི་ཕྱུང་བ་སྟེ། མི་ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཐམ་པ་དང་། མ་བྱིན་ལེན་ཀྱི་ ཐམ་པ། སྲོག་གཅོད་ཀྱི་ཐམ་པ། མི་ཚངས་ཐ་ མའི་རྟེན་ཀྱི་ ཐམ་ པ་ བཅས་ བཞི། 四他胜罪。比丘四种根本罪，不净行、不与取、杀生和妄说上人法。

ཐམ་པའི་དངོས་ གཞི། ཅ་ ཅ་ བཞི་ གང་ དུང་ ལས་ཉམས་པ་ན། གཞི་བཅས་སྤྱིར་བ་མཐའ་གྲུབ་ པའི་ ཡན་ལག་བཞི་ ཚང་ བའོ། 犯他胜罪。谓犯四种根本罪之任何一种，皆须齐备事依、发起心、加行、究竟四支。

ཐམ་པའི་སྡེ། དཀྱི་སྡེ་ཤི་ སྐང་ བ་ ཕྱུང་ བ་ རྣ་ ཕྱེའི་དང་པོ་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་ཐམ་པ་བཞི་ཚོད་ ཅིང་། དཀྱི་སྡེ་ཤིས་འདི་དཀྱི་འདུན་གྱི་ཚོགས་པ། 同一戒律，同一说戒，同一羯磨，同一教师，同一学处，同一僧团，同一布萨，同一自恣，同一僧伽，同一结界，同一住处，同一比丘，同一比丘尼，同一式叉摩那，同一沙弥，同一沙弥尼，同一近事男，同一近事女，同一亲教师，同一阿阇黎，同一亲教师弟子，同一阿阇黎弟子，同一亲教师共住，同一阿阇黎共住，同一亲教师共学，同一阿阇黎共学，同一亲教师共戒，同一阿阇黎共戒，同一亲教师共见，同一阿阇黎共见

比丘众，僧众。

ཕར། ཕ་རོལ་ཞེས་བའི་བསྒྲས་ཚིག་སྟེ། རྒྱང་གྱི་ལྡོག་བྱེད་པ། 彼处，对面，此之反；གླུ་ཕར་གཅིག་ཟླངས་ན་རྒྱང་གཅིག་ལེན་པ། 彼唱此和，互相唱和。ཕར་འགྲོ་རྒྱང་བོང་། 此来彼往。来来往往。ཀྲུ་བོད་ཕར་དུ་ཕར་འགྲོ་རྒྱང་འགྲོ་བྱེད། 往来于汉藏两地之间。

ཕར་ཀྱོག་རྒྱང་ཀྱོག འདྲོང་བོའམ་དྲང་ བོ་ མེན་པ། 曲折，歪歪倒倒；འཐབ་ལས་ ཕར་ ཀྱོག་རྒྱང་ཀྱོག་བརྩོངས་ནས་ཁས་བླངས་ ཐབས་ཀ་ གཞི་ནས་ཐོབ་པ། 绕过迂回曲折的斗争，革命才取得了胜利。

ཕར་ཁ། 名词。(1)ཕ་རོལ་གྱི་ངོས། 彼处，对面；རྒྱའི་ཕར་ཁ། 河对岸。ཕར་ཁ་ལྟ་བ། 向对面看。(2)(གཙོ) དུ་རམ་སྐྱས་ཀ་ཞེན་པ། 劣质红糖。庶糖之一种。

ཕར་ཁག་རྒྱང་དཀྲི། ཕར་རྒྱང་ངན་ཁག་ འཛོག་རེས། 互相责怪，推诿过失。

ཕར་འགྱངས། དུས་ཚོད་ཐེངས་གཅིག། 推迟，拖延；དུས་སྐོ་ཕར་འགྱངས་གཏོང་བ། 推迟日期。ལས་ཀ་ཕར་འགྱངས་བཏང་ནས་འཐུས་ཤོར་བྱུང་བ། 工作延宕，造成损失。

ཕར་འཁྱི་རྒྱང་འཁྱི། (1)འགྲེ་ཤོག་ རྒྱག་ བ། 打滚，翻来转去；ཐང་ ཁའི་ སྟེང་ དུ་ རྟ་དང་རྡིཨ་ཕར་འཁྱི་རྒྱང་འཁྱི་ཟེར་བ། 骒马在草地上打滚。(2)ཕན་རྒྱན་རིགས་འཁྱི་གཏོང་བ། 相互类推。

ཕར་འཁྱི་རྒྱང་འཁྱི། ཕར་འགྲོ་བ་དང་རྒྱང་ཟེང་བ། 往来；ཆར་ཤ་འཁོར་ཕར་འགྲོ་རྒྱང་འགྲོ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 汽车不断地去去来来。

ཕར་རྐོལ། ཕར་འ གཡ། 反击，反攻，还击；དང་སྒྲུབ་ཕར་རྐོལ་གྱི་ད་ཕྱི་དཔག་གཡལ་བའི་དུལ་དུ་བཅག་ས། 进行自卫反击，粉碎了敌军。

ཕར་སྒྲག་རྒྱང་སྒྲག ཕར་རྒྱང་མཁྱགས་པོར་འགྲོ་རྒྱང་ཞེས། 东跑西跑，跑来跑去；ཁྱ་བ་གནད་ལ་མ་འཁྲིལ་ན། ཕར་རྒྱག་རྒྱག་སྟོང་ངལ་ཡིན། 行事俏若不中肯，东奔西走总徒劳。

ཕར་སྒྲགས། མཁྱགས་པོ་སོང་ཞེག་ཅེས་བའི་སྐུལ་ཚིག 滚开，站开！

ཕར་ངོགས། ཕ་རོལ་གྱི་ངོགས་ སས་ འཁྲས། 对岸，那边；རྟ་བཞོན་ནས་རྒྱའི་ཕར་ངོགས་སུ་ཕྱིན་པ། 骑马到河对岸去了。

ཕར་ངོས། ཕ་རོལ་གྱི་ངོས། 对面，那边，对方，彼方；ངང་ངོས་དང་ ཕར་ ངོས་ གཉིས་ ཀ་ མཐོང་དགོས། 我方和对方两者都要看到。

ཕར་ཅིར་ རྒྱང་ ཅིར། (རྟེང) མིག་ ཕར་ རྒྱང་ བཟླས་ནི་ཤུ་རྒྱས། 环顾貌，四面审视状。

ཕར་ཆིམ། གོས་ཆེན་དང་། འགོ་སྐྱམ་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ དར་ སྐུད་ ཆེམ་ དུ་བས་ ཀྱིས་ བགོད་ བའི་ མཛེས་རྒྱན་རི་མོ། 刺绣。在丝织品上用彩色丝线绣成各种图形。

ཕར་ཆིར་རྒྱང་ཆིར། ཕར་ཅར་རྒྱང་ཅར་དང་འདྲ།

ཕར་ལྡོག་བ། ཕྱིར་ཤོག་པ། 退回去，返回，回去，ངང་ཡུལ་དུ་ ཕར་ལྡོག་པ། 回家乡去。རྒྱུན་རྒྱང་བཀལ་ནས་ཕར་ལྡོག་པ། 毁人反自毁。དགྲ་བོ་ ཕར་ལྡོག་པ། 敌人自行退却。

ཕར་སྐྱོད། གཞན་ལ་ཕར་ བཀྲོད་པ། 交付，归还，支出；རིན་ འབབ་ ཕར་ སྐྱོད་ པ། 支付价款。གཡར་བའི་དངོས་པོ་ ཕར་ སྐྱོད། 归还借物。

ཕར་སྐྱོད་རྒྱང་ལེན། དངུལ་དངོས་སོགས་གཞན་ལ་ཕར་ བཀྲོད་པ་དང་། ངང་གིས་རྒྱང་ལེན་པ། 收支，交接。

ཕར་ཕར། རེ་རིང་རེ་རིང་། 远远的，久远的；

ཡུལ་ཐག་ཝང་བཏལ་བ། 去过远远的地方。དུས་ཡུན་ཐག་ཝང་འགྱངས། 时间拖得久久的。

ཐར་ཕྱིར། (1)མཐར་བསྐྲད་པ། 赶出，驱走：བཙན་འཇུལ་མཁན་རྣམས་རང་ས་ནས་ཐར་ཕྱིར་ཕྱིག 把侵略者从入侵的土地上赶出去；(2)ཆས་གོས་སོགས་བརྗེ་འབྱེད། 脱换衣服：དགུན་ཆས་ཐར་ཕྱིར་ནས་དབྱར་ཆས་ཚུར་གྱེར་ཏིག 脱下冬装穿上夏季衣服；(3)ཁོགས་སུ་བཀར་བ། 分开，除外：ཁོས་འཁོགས་རྣམས་ཐར་ཕྱིར། དེ་ཐྱིངས་ཀྱིས་ངལ་རྩལ་བྱས། 除老弱而外，其余都从事劳动。

ཐར་ཕྱིན། 〈ཡཀྵིཀཿ〉 (1)ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་སྟེ། ཤེག་ཆེན་གྱི་བསྒྲུབ་པའི་བསླབ་བྱ་ གང་ཞིག་ཐུབ་ཆོས་བཞི་ལྡན་གྱི་ཕྱིན་དྲུག་གིས་ བསྡུས་ པའི་ དཀོན་པ་མཐའ་དག་སྒྲུབ་པའི་ ཤེསས་ པ་ མཐུངས་ ལྡན་ དང་བཅས་པའོ། དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་རང་གི་དཀོན་པ་ཀུན་ལས་ཕུལ་དུ་ བྱུང་ བས་ ཐར་ཅིས་སུ་ཟེར་བའམ། ཐ་མཐའ་སོན་པའོ། 到彼岸，达究竟，度无极，略译为度。梵音译为波罗蜜多。修学大乘所当修学，具备四种特点的六度所摄一切善法之心及其相应之法。以其远远胜过世间，及声闻、独觉所有一切善法，故有彻底超越之意。(2)ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་པའི་མདོ་ངག་གི་བསྡུས་བཅོས་ མངོན་ པར་ རྟོགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མིང་། 《现观庄严论》一书别名。

ཐར་ཕྱིན་ཕྱི་མ་མཐུན་ཕྱོགས་ དྲུག ཤེར་ སྡུ་དང་། རྒྱལ་འཚལ། ཞེ་སྡང་། ལེ་ལོ། རྣམ་གཡེང་། ཤེས་འཚལ་བཅས་དྲུག་གོ། 六蔽。六波罗蜜多相违品。悭吝、破戒、瞋恚、懈怠、散乱和邪慧。

ཐར་ཕྱིན་བཅུ། ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་ཕྱི་སྟུག་བསྡལ་རྒྱ་ མཚོ་དང་འདྲ་བ་ འདས་ནས་ཐར་ཕྱིན་ཅིས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་ ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་ཕྱི་སྟུག་བསྡལ་རྒྱ་ མཚོ་ལས་ཐར་ཕྱིན་ཅིས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་ ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ་སྟེ། སྦྱིན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ། ཐབས། སྨོན་ལམ། སྟོབས། ཡེ་ཤེས་ཏེ་བཅུ། 十到彼岸，十波罗蜜多。超脱三界苦海，次第证得十地果位之道：布施、持戒、忍辱、精进、禅定、智慧、方便、愿、力、智等十波罗蜜多。

ཐར་ཕྱིན་སྟོབས། བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཤངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཤེསས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཤེསས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པའི་སྨྲེད་པ་མི་ཀྱེད་ པ་བཅས་ས། 究竟力。一已成熟佛法，成熟有情，不舍利生妙行之力。

ཐར་ཕྱིན་ཐེག་པ། རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ། 波罗蜜多乘。显宗或论述因位法相之教。

ཐར་ཕྱིན་དྲུག ཕྱིན་ཆོས་ བཞི་ ལྡན་ ཀྱི་ སྨིན་ པ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་སྟེ་དྲུག 六度。布施、持戒、忍辱、精进、禅定、智慧等六度。

ཐར་བྱོགས། ཐ་རོལ་གྱི་ ཕྱོགས། 对方，对岸。

ཐར་བྱོགས་ཆུར་བྱོགས། (1)ཐ་རོལ་གྱི་ཕྱོགས་ དང་ཆུ་རོལ་གྱི་ ཕྱོགས། 此方与彼方，这边和那边。(2)ཐར་ཏེ་ཆུར་ཏེ། 朝三暮四，朝秦暮楚，反复无常。

ཐར་ཙམ། ཡུལ་དུས་སོགས་ཀྱི་ཐར་ གཏུ་ཕྱུང་ཙམ། 那边一点，稍远些，稍久一点：ཁྱོང་ཁྱེར་ཀྱི་ཐར་ཙམ་དུ་ སྨན་ཁང་ཆེན་ཞིག་ཡོད་ཨོང་། 城那边一点有一所大医院。དུས་ཆོད་ཐར་ཙམ་སོང་ནས་ཁྱེར་གར་སོན་འདེབས་རུ། 稍过些时候，就该播种了。

ཐར་ཚད་ཐུང་ཆད། ཐར་གཏུ་ཉེ་བ། 临近，相去不远：ཁྱོང་ཁྱེར་དེ་གཉིས་ཐར་ཆད་ཐུང་ཆད་དུ་ཆགས་ཨོད། 那两个城市距离很近。

ཕར་ཕྱོགས། ཕ་རོལ་ཙམ་རོལ་ཏུ་ཕན་ཚུན་དགས་ཕར་ཕྱོགས་ཚུར་ཕྱོགས། 彼此，相互，双方：ཕར་འགྲོ་བཀྲ་དང་ཚུར་ཡོང་སྐྱོང་། 熙来攘往，络绎不绝。མེ་ཏོག་གི་རྒྱུད་ཚལ་དུ་ཕར་ཚུར་འགྲོ་བ། 在花园中徘徊。ཕར་ཚུར་གོང་རྒྱག་བ། 双方讨价还价。ཕར་ཚུར་བསྡོན་འཐུགས་ཤབ་རྒྱང་མང་བ། 互相指责，颇有争吵。གཞུང་ལམ་གྱི་ཡངས་སར་ཆུངས་འཁོར་གཉིས་ཕར་ཚུར་བཟུར་ནས་གཏོང་བ། 在公路宽阔的地方，两部汽车互相对开。

ཕར་ཞོག ཡུ་ཅི་སྨོས། 何况，不用说，遑论。ཁེ་གེ་འཁྲི་རྒྱུ་ཕར་ཞོག་བྱོག་ཀྱང་གེས་པ་མི་འདུག 不用说写字，连念也不会念。

ཕར་བཞག ཡུ་ཅི་སྨོས་ སམ་ གོང་ ཅི་ དུགས། 何况，不用说：ཇ་ཕར་བཞག་ཆུ་ ཡང་མི་འདུག 不用说茶，连水也没有。ཁོ་ལ་ གཏུང་ ཤེས་ཅིད་ཀྱང་ཆུ་ཕར་བཞག དུ་དང་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི་འདུག 不但不同情，反而骂他。

ཕར་ཡུང་གཅང་ཟུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་སྐྱབ་རྗེ་རྩང་ཁངས་ཀྱི་འཐབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་རུ་འོག་མཚོ་ཨིན་ཞིང་། ཨིད་ནོང་གཙང་པོ་དང་འབྲེས་ནས་ཡར་ཀླུངས་གཅང་པོའི་ནང་འཐབ། 帕隆藏布。河名。在西藏自治区波密县境。源于然乌湖，与易贡藏布汇合后流入雅鲁藏布江。

ཕར་ཕྱོག་ཚུར་ཕྱོག ཕར་ ཚུར་ ཕྱོག་ རེས། 往来，反复：སྐྱེན་ཕར་ཕྱོག་ཚུར་ཕྱོག་བྱེད་ པ། 互相责怪。ཁ་ཕར་ཕྱོག་ཚུར་ཕྱོག་བྱས་ནས་ལྟ་ བ། 辗转熟视，左顾右盼。

ཕར་ཕྱོགས། ཕ་རོལ་གྱི་ཐྱོག་ས། 对面，对岸，那边，那面：གཙང་པོའི་ཕར་ཕྱོགས་ལ་བྱང་ངོས་ དང་། ཚུར་ཕྱོགས་ལ་ལྷོ་ཐྱོག་གནས། 河的那边是北岸，这边是南岸。

ཕར་སྐོང་། ཕར་ཐུག་ཁེས་སྐུལ་ཆོག 站开，滚开！

ཕལ་ཀ། འཕལ་ཀ་དང་འདྲ།

ཕལ་སྐད། ཕལ་པའི་སྐད་དེ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཡུལ་ཡུང་ས་ སའི་ སྐད། 口语，白话，普通话：ཡིག་སྐད་དང་ཕལ་སྐད་གཅིས་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲན་བུ་ཡོད། 书面语和口语有一点儿差别。

ཕལ་ཆེར། (རྟེར་) ཕལ་ཆེར་དང་འདྲ།

ཕལ་ཆེ་བ། མང་ཆེ་བ། 一般，基本上，大多数：ཐོན་རྩིག་ཕལ་ཆེ་བ་འཚང་གཞིའི་ནང་གསལ་སྒྲུས་ཚད་དང་མཐུན་པ། 产品一般都合于计划规格。

ཕལ་ཆེན། (1)མདོ་ཁྲི་ཕལ་པོ་ ཆེའི་བསྡུས་མིང་། 《华严经》简称。 (2)ཐེག་ཆོས་ཁྲི་བཞིའི་ཀུས་ཕལ་ཆེན་ཁྲི་པ། 大众部。古印度小乘佛教四大部之一。

ཕལ་ཆེན་རྩྭ་པ་ལྔ། ཐེག་ཆོས་ཁྲི་པ་ བཅོ་ བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཁྲི། ཤར་རྩྭ་རི་ལ་གནས་པ་ དང་། གངས་རིར་གནས་པ། འཇིག་རྟེན་འདས་པར་ཟྭ་པ། བཀའ་བར་ཟྭ་པ་ཁྲི་ཁྲི་ལྔ། 大众部五部：东山住部、西山住部、雪山住部、说出世部和说假部。小乘十八部之一部分。

ཕལ་ཆེན་བཞི་ཁྲི། ཐེག་ཆོས་ཀྱི་ རྩ་ བའི་ ཁྲི་ པ་ བཞིའི་ནང་གསེས། རྒྱལ་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཕལ་ཆེ་བ་ འདུས་པས་ཕལ་ཆེན་བའི་ ཁྲི་ཞེས་སུ་ གྲགས་ཤིང་། རྒྱལ་པ་ དོད་ སྐྱང་ཆེན་པོ་ ཨིན་ལ། སྐབས་སྐྱོང་སྐབས་ཐེར་གསུམ་མན་ཆད་བདུན་ཙམ་ ཅིད་ བ་ དང་། གྲའི་རྟགས་དཔལ་བཟུ་དང་བྱང་། ཚངས་མདོ་འདོན་བའི་ཆེ། བླ་ཀྱི་ཏེ་ དང་བཞིའི་ཀྱི་སྐད་ དུ་འདོན་བའོ། 大众部。小乘四部之一。前期僧众大部分均已会聚，故名大众部。以大迦叶为上首，僧伽胝衣作七至二十三幅，以吉祥结及海螺为袈裟领记，以自性语诵别解脱戒经。

ཕལ་ཆེར། མང་ཆེ་བ། 基本上，大体上，大部

分，大多数；ལས་འགན་ཕལ་ཆེར་བསྒྲུབས་ཟིན་པ། 任务基本上完成了。 ཚོགས་འདུར་མཆས་དགོས་མཁན་ཕལ་ཆེར་འཛོམས་བཞག 应该出席会议的人大多数到齐了。

ཕལ་ཆེར་ཟློད་བའི་དགེ་བསྙེན། སྐྱ་གཙོད་ཟླ་བ། ཨ་ཅིན་ལེན། འདོད་ཚོག་དང་གཐུམ་སྐྱོང་བའི་དགེ་བསྙེན་རོ། 多戒居士。受持不杀、不盗、不淫等三条根本戒的近事男。

ཕལ་གཏམ། སྐད་ཆ་སྤྱིར་བཏང་བའམ་དགྱས་མ། 口语，普通话。

ཕལ་པ། དགྱས་མའམ་སྤྱིར་བཏང་པ། 形容词。一般的，普通的，平常，中乎；མི་ཕལ་པ། 平凡的人。རིན་ཆེན་ཕལ་པ། 普通宝石。ཤེས་ཡོན་ཕལ་པ། 知识平常。

ཕལ་ཚེ་ཆེ། མདོ་སྡེ་སངས་རྒྱས་ཕལ་ པོ་ ཆེ་ཞེས་པ་བའི་སྐྱོང་དུ་སངས་རྒྱས་ཟ་ག་ ཅད་ དུ་ ཁྱགས་ཤེང་། ཡང་སྐྱེ་ཁྱི་ཚོང་རྒྱུན་འདུར་བསྒྲུབ་པ་ཡོད་ལ། མདོ་སྡེ་འདི་ཤེ་ལེ་ཀ་འབྱམ་དང་། ལེའུ་བཅུ་ཡོད་པར་ཁྱགས་པ་རྒྱ་གར་ཁྱི་མཁན་པོ་ཇ་ད་ཟི་ཟ་དང་། ལོ་ ཙྪ་ བ་ ཡེ་ ཤེས་ སྡེ་ སོགས་ ཀྱིས་ བསྒྱུར་ཅིང་ཚེན་པོ་རྣ་ཚ་ནས་ དག་ པར་ ཕབ་པའོ། 《华严经》。全称《大方广佛华严经》。又译为《耳饰经》。共十万偈，百品。由印度论师姿纳迷札和藏族译师智军翻译，大译师毗卢遮那订正。

ཕལ་ཆེར་ཚེ། (1)ཕལ་ཆེར་དམ་མང་ཆེ་བ། 大多数，大部分；མི་ཕལ་ཆེ་ཚེ། 大多数人。 ལས་ཀ་ཕལ་ཆེ་ཚེ། 大部分工作。 (2)མདོ་སྡེ་ཕལ་ཆེན། 《华严经》的简称。

ཕག་ཟླ་ཁྲ། (ཚེས་) རྟ་ལུགས་ཀྱི་ཟླ་ས་པ། 藏历二月。

ཕས། ཕ་རོལ། 名词。对方，彼处；ཕས་ ཀྱི་ཟོལ་པ། 对方的攻击。

ཕལ་ཆོལ། (1)ཕ་རོལ་པའི་རྩོད་ཚྭལ། 异议，敌论。对方提出的争端。(2)ཕ་རོལ་གྱི་གཙོད་བྱེད་དགྱ་པོ། 对手，敌方。

ཕལ་ཕར་པ། 〈བཟླཽག〉 ཕས་པའི་ལྷུང་བ་སྟེ། ཕ་རོལ་ཆུལ་ནས་ཏ་ལྷུང་ འདི་ དག་ ཅིས་ སྟོས་པ་ལས་ཐུབས་ཤེང་འཇིག་པར་བྱེད་པ་ཞེག 他胜，断头。梵音译作波罗市迦，亦译波罗夷。他指恶法。根本重罪，破坏律仪，比丘被恶法所胜，犯他胜罪。

ཕལ་ཕར་པ་བཞི། མི་གཙང་པ་དང་། མི་ཚངས་ཁ་མའི་རྡུད་ཁོད་པ། མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ། མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་སྟེ་བཞི། 四他胜，四重，四弃，四根本极恶，四波罗夷。佛教戒律所说比丘的四种极重的罪行。即：杀害人命、妄说上人法、非梵行、不与取。

ཕི། (ཡུལ་) ཕྱི་ཞེས་པའི་རྒྱར་ཆག ཕྱི་字音变。

ཕི་ཕྱིང་པ། (ཡུལ་) ཕྱི་ཕྱིང་པ་སྟེ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི། 外国人。

ཕི་པ། (ཡུལ་) ཕྱི་པ་སྟེ་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་གཞན། 外道徒。佛教徒称佛教为内教，其他宗教为外教，其他宗教的信徒为外道徒。

ཕི་རྨ། (ཡུལ་) ཕྱི་དྲོ། 午后，下午。

ཕིག་ཕིག (ཡུལ་) (1)ཤ་ཁུ་ སྤྱིན་ རེངས་ པ་ ལྟང་ཚགས་པ། 冻肉汁。肉汤冷凝而成的胶状物。(2)མི་ཚ་ཆུང་ཙ་ཅན་དང་། བཅ་རོལ་གྱི་གཏམ་སྤྱོ་མཁན་རྣམས་ལ་གདགས་པའི་ཐ་དྲགས་ཀྱི་མིང་ཞིག 轻薄子，轻佻儿。对举动轻浮、喜随声附和的人所取绰号。

ཕིགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)རྟོགས་པ། 了解，通达；ཡིག་རིགས་ཀྱི་སྙིང་དོན་ཕིགས་པ། 了解文件精神。(2)(ཡུལ་) བརྐོལ་གྱབ་པ། 漏，透过；བྱ་ག་ཕིགས་པ། 穿小孔。 རྩིག་པའི་ནང་རོགས་ཤ་ནས་ཆི་ཁྲོང་གཅིག་ཕྱག་ནས་ཕིགས་པ། 从墙内凿

穿了一个洞。

མིག་བར་སྦྱུ་བ། རྒྱང་སྟེགས་བར་བཤད་པ། 说穿，说透彻；རྩོམས་དཀའ་བའི་གནད་དོན་མིང་བར་སྦྱུ་བ། 把难懂的问题透彻地加以说明。

མིང་། (ཀ) ཏྲུ་སྐན་མ་ལས་གྱུབ་པའི་ཟས་ཀྱི་ཁྱ་བག་ཅིག 粉。粉条类食品；ལབ་མིང་། 凉粉。

མིང་ཚན། མིང་སྐམ་པོ་ཚག་པ། 粉条把子。捆成束的粉条。

མིང་རྩྭ། སྐན་མ་རྡོན་པར་བཏུགས་པའི་ཁྱ་མ། 豆粉。豆子磨成的粉。

མིང་ཤ། (1)མིང་དང་ཤ་བཟེམ་པའི་ཚལ་རིགས་ཅིག 粉条肉丁。粉条和肉烹成的菜肴。(2)(ཕྱི) མཐའ་བའི་དབེ། 亲密，ཁོང་གཉིས་མིང་ཤ་རང་རེད། 他俩十分亲密。

མིག་མཁྲིགས། (ཕྱི) རང་འཐག་གམ་ཆུ་འཁོར་ཁྱ་ལྟུགས་སྟེགས་ཀྱི་རྡེར་བཟུང་བའི་རྡོ་རིའི་མིང་། 磨心轴下面的臼状石。

མིའགས། ཁང་བའི་ཐོག་ཁེབས། 名词。屋顶，ཀྲུ་མིའགས། 汉式屋顶，宫殿式屋顶。གསེར་ཀྱི་ཀྲུ་མིའགས། 金屋顶。གཤུའི་ཀྲུ་མིའགས། 琉璃屋顶。དཀར་མིའགས། 走楼，檐下走廊。

མིར། (ཕྱི) ཕྱིར་རམ་བར། 彼处，那边，对面。

མིས། (ཕྱི) ཕྱིར་ རམ་ བར། 彼处，那边，对面。

ཙི། 名词。(1)དབྱུགས། 噗。口中吹出之气，管道喷出之气流；རྡ་ཚ་བོ་ལ་ཙི་གང་བཏབ་ནས་འཐུང་བ། 把热茶吹凉了再喝。ཐུན་མར་ཙི་བས་བསད་པ། 吹熄油灯。མེ་ལ་ཙི་བཏུབ་ནས་འབར་བ། 把火吹燃。རྟ་འཁོར་ལ་ཙི་མ་བཏུབ་ནས་འཁོག་ནས་འགྲོ་སྐྱོད་ཅིད་མི་ཐུབ། 自行车不打气，就骑不走。སྒྲོན་མེ་ལ་ཙི་བཏབ་ནས་བསད་པ། 吹熄灯火。ས་བཞུ་སྐྱོན་ཅན་ལ་ཙི་བཏབ་ཀྱང་ཙི་བརྟན་པོ་མེ་རྫོད། 煤气灯有毛病，打了气也保持不住。སྐུ་ཀུར་སྐྱག་ཚ་ཙི་ནས་འདྲེན་པ། 笔里吸进墨水。(2)ལུང་བའི་ཙི། 沟头。山谷的最高部分；ལུང་བའི་མདའ་ནས་ཙི་ནི་རྩ་རྣམ་བཞིན་འཛེག་པ། 从沟尾逐渐上行到沟头。ཙི་ལ་དགོན་པ་བཏབ་པ་ལས། མདའ་ལ་ཁ་མཆུ་མེད་ན་བའི། 与其沟头建寺庙，不如沟尾无争吵。

ཙི་དཀྲིག་མདའ་དཀྲིག ཡས་ མས་ ཚང་ མར་ དབྱུག་པ། 捣乱，搅乱；ཁ་ས་ ཁ་ ལ་ ཙི་ དཀྲིག་ མདའ་དཀྲིག་བཟོ་བ་དང་། ཁ་ས་ཁ་ནས་བམ་ཉེས་བཟེད་པ། 到处捣乱，到处失败。

ཙི་ཀྱི། ཐ་ཁ། 名词。穴，孔洞。

ཙི་ཆུ། ལུང་བའི་ཙི་ནས་འབབ་བའི་ཆུ། 山溪水。溪头流来的水；དཔྱར་དུས་ཙི་ ཆུ་ རབ་ དུ་ ཆུས་ཀྱང་ཆུའི་འཇུག་པ་མི་ ཙོང་ བ། 夏季溪水暴涨也不会发生水灾。

ཙི་ཆང་བ། རབ་ཐུང་དང་བའི་ལྟུགས་ ཤུག་ ཙོར་ འཚན་ཡལ་དུ་འཐུང་ས། མཚན་གཞོན་ནུ་ཆུལ་མཚན། འབྲོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐུགས་ཟས། སྐུལ་བའི་སྐུ་མཆེད་གཤུམ་གྱི་ཅ་ཆུལ། བཀའ་གང་མས་བའི་ནང་གཤེས་ཀྱི་མན་ངག་བའི་སྐུལ་ཕྱེས། དཀྱང་ཁ་བདུན་ཐུ་དོན་བཆུད་ལ་འདུས། 普穹瓦（1031—1109）。生于澎域。名循努坚赞。种敦三大弟子之一，开噶当派中"口诀"一系。

ཙི་སྐྱོད། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྒེད་ གཞུང་ གི་ ཤོད་ བྱང་གིས་ཆོན་བའི་ཆུ་ལུ་ ཚས་ཀྱི་སྐྱེད་གོས་ཙི་ དང་ ཅན། 王子上装。原西藏地方政府营仲官员所穿的带袖上衣。

ཙི་ཐག (1)སྐུག་གི་རིང་ཚད་དེ། ལུང་བའི་ཙི་ནས་མདའ་བར་ཀྱི་རིང་ བྱང་། 谷距，沟距，山谷远近，河谷长短；ཙི་ ལུང་ གཞུམ་ཀྱི་ ཙི་ ཐག་

རིང་གྲུང་དེ། མདོ་ལུང་གསུམ་ཀྱི་གཅིག་ཏུ་མཐོང་བས་ཤེས། 要知山谷长或短，且看河谷水淌流。喻由此及彼，触类旁通。(2)ཁྲིམས་སྦྱིབས། 绳索，底细：གཞུང་དོན་ཕྱི་གཏན་ནས་ལེགས་པར་རྟོགས་གཅས་ཤིག 穷究书中含义，务必充分理解。སྒམ་རྟགས་ཕྱི་གཏན་ཆོད་པ། 钻研通了藏文文法。

ཕྱི་ཐྲུང་། གོས་ཀྱི་ཕྱི་དྲུང་། 衣袖，短袖：ཕྱི་ཐྲུང་བཀྲེས་པ། 卷袖，挽起衣袖。ཕྱི་ཐྲུང་ཐག་འགེལ། 袖搭肩上。

ཕྱི་མཐའ། མཐར་ཐུག་གམ་ཡང་རྩེ། 尽头，顶点：དབུ་མའི་ཕྱི་མཐའ་བཅད་པ། 学究中观。

ཕྱི་དྲང་། ཕྱི་ཐྲུང་དང་འདྲ།

ཕྱི་དྲང་རྩེ། ཕྱི་ཐྲུང་གི་རྩེ། 袖口，袖头。

ཕྱི་དྲག། (རྟེང་) བཀྲི་སྡུད་ངམ་གྲས་འདྲག། 礼节，礼仪。

ཕྱི་མེད། (1)ལུང་བའི་ཕྱི་དང་མདའ། 沟头和沟尾，山谷的上部和下部。ཐས་ངན་གཅིག་གིས་ཚོགས་བའི་སྡུད་ལྷད་དགྱག 一粒坏食，扰乱全身；一个坏人，扰乱全村。喻败类虽少，为害甚大。(2)རླངས་འཁོར་སོགས་ལ་ཕྱི་ཆུག་ རྒྱུ་ལག་ཆ་ཞིག 气筒，气枪。车轮等充气用具。

ཕྱི་མེད་བར་གསུམ། ལུང་བའི་སྦུག་དང་། མདའ་འམ་མདོ། བར་ཏེ་གསུམ། 沟头沟尾和沟腰。遍沟，整个山沟，山谷的上中下部。

ཕྱི་མེད་ལ་ཐྲངས། ལུང་བའི་སྡུད་ལྷད་དང་། རི་མགོ་ལུང་གཞུང་བཅས་ཀྱི་བསྡུས་ མིང་། 漫山遍野，山野村谷。到处，各处，所有的地方。

ཕྱི་མཚོ། ལུང་བའི་ཕྱི་མདའ། 沟头沟尾，谷头谷尾。山溪的源头和尾闾。

ཕྱི་མཚོ་བར་གསུམ། ཕྱི་མདའ་བར་གསུམ་དང་དེན་གཅིག

ཕྱི་ཙྪ། (1)ཕྱི་བོ་དང་། རྒྱ་བོའི་བསྡུས་མིང་། 弟兄。哥与弟的合称：ཕྱི་རྒྱ་གཅིས་ཀ་ལྷན་ དུ་སོང་། 弟兄俩一起去了。(2)(ཞལ) ཁ་མདོའི་ཕུལ་སྐད་དུ་གཅིན་ཏི་དུ་ཙ་ལ་ཀ་ཡི་མིང་། 亲属，亲戚，亲党：ཕྱི་དུ་མང་པོས་དབུང་སྦྱིག་ཅིད། 亲属集聚，亲戚成群。

ཕྱི་ཏུ་མོ། ཏུ་མོ་སྤུན་གཅེན་པ། 妹妹。

ཕྱི་པ། ལུང་བའི་ཕྱི་ལ་སྡོད་པའི་མི། 名词。沟头居民。

ཕྱི་ཕྱི། ལུང་བའི་སྒུག་གི་སྒུག 深沟，高谷，沟头的最高部分。 ལུང་པ་འདིའི་ཕྱི་ཕྱི་ན་མཆོ་ཞིག་ཡོད། 此地深谷中有一湖泊。

ཕྱི་ཟླ། གཅེན་པོ། 名词。兄，哥哥：མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྔོན་སྒྲིས་དང་། གཅེན་པོ། རྫ་རྫེ། ཙ་རྫེ་བཅས་སོ།

ཕྱི་ཁབ་གཅིག ལུང་བའི་ཕྱི་རི་སྒྲབས། 峡谷，山谷，ལུང་པ་ཕྱི་དབྱིག་ས་ཞིང་ཆུང་། 峡谷少田地。

ཕྱི་འཇོག་པ ལུང་བའི་ཕྱི་ལ་ཡོད་བའི་འཇོག་པ། 山谷深处的牧民。

ཕྱི་ཤེད། བོད་ཀྱི་ཐུད་ཤེད་ཀྱི་དཔང་གོས་ ཕྱི་ དུང་ཤེད་པ། 长坎肩。西藏妇女所着无袖夏衣。

ཕྱི་ཤོ། སྤུན་གཅེན་པ་ཙ་ཅེ། 名词。姊，姐姐。

ཕྱི་ཤོད། ཐོན་ གོས་ ཕྱི་དུང་ ཤོད་ པ། 长袖衣。有长袖的藏式衣服。

ཕྱི་ཧིང་། ཕྱི་དུང་ཧིང་པོ། 长袖。

ཕྱི་ཧྲུ། (ཞལ) ཕྱི་དུ་གོས། 衣袖。

ཕྱི་ཧྲི། (རྟེང་) སྐ་དཀོས། 腰带。

ཕྱི་གྲུམ་ཆུ། ལུང་པ་ཕྱི་གསུམ་ནས་ཤོང་བའི་ཆུ། 三谷水，三溪水。三道山沟汇合的水。

ཕྱི་ལྟག་ལས། ལུང་བའི་ཕྱི་ནས་ནོངས་བའི་རླུང་། 沟底风。沟头吹来的风。

ཕུག འབིགས་པའི་སྐྱལ་ཚིག

ཕུག་སྐྱ། (1)ཕུག་རོན་སྐྱ་བོ། 灰鸽。毛色灰白的鸽。(2)ཁ་དོག་དཀར་པོ་ཞེག 浅灰色，浅蓝，鸽灰色。

ཕུག་ཆུལ། (མངོན) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)དོམ། 熊的异名。(3)འཇི་པ། 鼠的异名。

ཕུག་རྩགས་ཐ། ཕུག་ལ་ཐུག་ཏས་འཁོར་ས་མེད་པ། 山沟尽头。

ཕུག་པ། ❶འབིགས་པའི་འདབས་པ། ❷གཉུ་ཚང་། 名词。窟，穴，洞；བྲག་ཕུག 岩洞。ས་ཕུག 土窟。གདུ་ཕུག 岩穴。དབེན་ཕུག 幽穴。

ཕུག་པ་ཤྭ་ཀྲ་རྒྱ་མཚོ། བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་ལ་མཁས་པ་ཞིག 藏巴·天成海 西藏一历算学家名。1447年著有《白莲亲教论》等书。

ཕུག་པའི་ཆ། ཆོ་ཐང་གི་མཚན་ཐག་པ་སོགས་ཀྱི་ཆུན་ལས་བྱུང་བའི་ཆ་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཤ་བཞིས་ཀྱི་གཉིས་དུ་ཟབ་ཟབ་བོར་ཕུག་པའི་ཆ། 刺伤。创伤之一，伤势直穿皮肉深处者。

ཕུག་མ། སྐྲག་མ། 形容词。最里面的，最内面；མཇུག་ཁང་ཕུག་མ། 最里面的库房。ཁང་པ་ཕུག་མ། 最后面的一间房屋。དོན་ཚ་ཕུག་མ། 中心问题。

ཕུག་གཟེངས། (ཐུལ) བང་ཤིང་ཁུ་དག་གཏོང་སྐབས་བང་ཤིང་ལ་གདབ་ཐུའི་གཟེངས་ཞེག 打眼扦。校对木刻书板时，用此铁扦捶击错字使成凹形，以便嵌入木片改正重刻。

ཕུག་རོན། ཁམས་ཐུགས་སུ་སྐུག་ཀུ་ཞེས་པ་དང་། དབུས་ཐུགས་སུ་འང་ཀུ་ཞེས་པ་དེ་ཡུལ་སྐད་ཡིན། 鸽。康区口语作 ཕུག་ཀུ，前藏作 འང་ཀུ。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐད་ཅིག་འདོད་ལྡན་དང་། ཀུ་ཐིབས་གནས་འཚའ། ཅ་ཅོ་སྐྲག དོག་སྐྱན།

རོ་ཤེ་ཟས་ཅན། འཕྱལ་བའི་མིག་ཅན་བཅས་སོ།

ཕུག་ཏོག་གསང་། དོན་སྡུད་ སོགས་ མེད་ བའི་ལུས་ཀྱི་སྟོང་ཆ་ཕུག་རོན་ཐོད་ཀྱི་གསང་ཞེག་སྟེ། མེ་སྟོང་ཅ་ར་ ཁྲང་ནས་ ནུ་ མའི་ སྟེང་ ཐིག་གཅིག་དང་། ནུ་མ་ནས་སྐྲག་རུས་ཀྱི་ རྒྱང་བར་ ཐིག་གཅིག སྐྲག་རུས་ནས་སྐེ་སྟོང་བར་ཐིག་གཅིག་ བཅས་སྟེལ་བའི་བར་ཀྱི་ཁུ་གསུམ་སྟོང་ཆ་དེའོ།

鸽窍。体腔上方空无脏腑宽可容鸽的空窍名。自天突穴至乳部，自乳部至锁骨外端，自锁骨外端至天突间，各连一线形成的三角形空窍。

ཕུག་ལམ། ས་སྐྱབས་རི་སྐྱབས་སོགས་འགྲོ་ལམ། 隧道。在山中或地下凿成的通路。

ཕུག་ལྷག་ས། ཕུག་པ་ལྷུན་གྱབ་ཀྱ་མཚོའི་ རྩིས་ ཀྱི་ ལྷག་ས། 普氏历算法。普巴·天成海所创之历算学派。

ཕུག་ས། དུས་གཏན་ནས་ཀྱན་རིང་པོ། 名词。终极，最后，长远；ཕུག་ས་ཀྱི་ཀུ་བན། 长远利益。ཕུག་ས་ཀྱི་བྱེ། 最后打算。ཕུག་ས་བསམ། 理想。

ཕུག་ས་འཆྱོལ། མཐར་འཆྱོལ། 持久，经久不变；སྦྱབ་སྦྱོང་ཕུག་ས་འཆྱོལ་བྱེད་དགོས། 学习要持之以恒。

ཕུག་ས་རྒྱ་ས། ཕུག་ས་ཀྱི་འཚོ་ཆས། 常备食粮。长期存储备作将来的生活资料。

ཕུག་ས་ཀཱི་ར། རྒྱུན་དུ་འཕྱལ་བའི་གཏོར་མ། 常设朵马。在经堂中常年陈设的一种供品。

ཕུག་ས་བརྟན་པ། དམ་ ཕུག་ས་ མི་ འགྱུར་ པ། 坚定，不移，稳固可靠；གོག་ས་ པོ་ ཕུག་ས་ བརྟན་པ། 可靠的朋友。བྱ་བ་ཕུག་ས་བརྟན་པ། 可靠的事情。

ཕུག་ས་རྒྱབ་པ། ཁྱབ་རིང་དུ་བརྟན་རྒྱབ་པ། 耐久，过得硬；ལྷུག་ས་ཟས་ ཕུག་ས་ རྒྱབ་པ། 经久耐用的铁桥。ལག་རྩལ་ཕུག་ས་རྒྱབ་པ། 过得硬的技术。

ཕྱག་དོན། ནམ་ཕྱག་ཀྱི་འདུན་མའི་དོན། 最后的利益，永久的事业。

ཕྱག་བདེ། ཕྱག་ཀྱི་བདེ་བ། 长乐，久安。长远的幸福。འདི་རྒྱུད་ཕྱག་བདེ། 现在幸福，将来安乐。

ཕྱག་འདུན། གཏན་ཀྱི་དོན། 理想，志愿，意欲。

ཕྱག་རྟགས། ཡུན་དུ་བཞེ་བའི་དངོས་པོ་ རྒྱ་འགང་ཆེ་བ། 王牌，传家宝。最后的凭借。

ཕྱག་མཛོད། ཕྱག་དམིག་སྡིང་ནོར། 储备物资，备用财物。

ཕྱག་མོར་བཙུ། བཀའ་གདམས་བའི་དགེ་བཤེས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་རྣལ་མ་ཞིག་བསྒྱུར་བར་ ཆེ་ འདི་ ཟློས་གཏོང་བའི་གདམས་ངག་ ཕྱག་ ནོར་ ཕྱ་ བྱ་ བཅུ་སྟེ། ཐེབས་མེད་རྡོ་རྗེ་སྐྱོན་དུ་གཏོང་། ཁྲིལ་མེད་རྡོ་རྗེ་རྣམ་ལ་བཞག ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ངང་ངང་འཐོག། རྩོ་ཕྱག་ཆོས་ལ་གཏད། ཆོས་ཕྱག་སྲུང་ལ་གཏད། སྲུང་ཕྱག་ཤེ་ལ་གཏད། ཤེ་ཕྱག་ཁྱག་པོ་སྐམ་པོ་ལ་གཏད། མི་གཡེ་ནས་བྱད། ཁྱི་གཡེ་བསྟེགས། ཕྱ་གཡེ་ཐོབ་པ་སྟེ་ བཅུའོ། 十种至宝。噶当派格西抛弃现世、专事修行的十大诀窍：不缓金刚先行。不耻金刚后卫、智慧金刚助伴，称为三金刚；心依于法、法依于贫、贫依于死、死依于整，称为四依；脱离人类、接近狗类、证得神类，称为三类。总名十种至宝。

ཕྱག་འཛིན་བ། དུས་ ཡུན་ རིང་ པའི་ ཚོ་ ཆོད་ པ་ཐུབ་པ། 耐久，经久，过得硬。ཚོན་དུན་ཕྱག་ འཛིན་བ། 过得硬的本领。རྟེན་མཁའི་ ཚོ་ བྱད་ ཕྱག་ཆས་འཛིན་པ། 耐久的用具。ལས་ཀ་ཕྱག་ འཛིན་བྱེད་མཁན་ལ་བསྟོད་བརྗོད་གཏོང་བ། 表扬在工作上过得硬的人员。

ཕྱག་འབྲས། ལས་ཀ་ བྱས་པའི་ རྗེས་འབྲས། 后果，结局，下场：དཀའ་ ངལ་ ཁྱད་ བསད་ ཀྱིས་ འཚང་རྒྱལ་ཏུ་ ཐག་ བྱས་ པའི་ ཕྱག་ འབྲས་ ཐོན་ ཤིང་ པོ་ བྱུང་བ། 艰苦奋斗，生产好转了。

ཕྱག་དམིག་ལ། (1)དུས་ ཡུན་ རིང་ པའི་ ཚ་ རྟེན་ ནས། དམིག་ རྟེན། 最后凭借。(2)མཐར་ གྱུག་ རྒྱ་ གཏད་ སའི་ དམིག་ ཡུལ། 最后目标。

ཕྱག་རྩ། དོན་ གནད་ ཀྱི་ འགག་ རྩ། 根源，根底：རོང་ འགྲུལ་ གང་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ཕྱག་ རྩ་ རྩད་ གཅོད་ཅིང་། 追寻发生错误的根源。

ཕྱག་ཚིག ཕྱག་དམིག་ ཀྱི་ དངོས་ ཆས་ གཞི་ གམ་ ནོར་ ཕྱུག། 底财。备用的物资或牲畜。

ཕྱག་ཡུན། ཕྱག་ ཀྱི་ དུས་ ཡུན་ རིང་ བ། 长期，长远：ཕྱག་ ཡུན་ ཀྱི་ འཆར་ གཞི། 长远的计划。

ཕྱག་ཟོམ་བ། ཕྱག་ ཀྱི་ དོན་ རྟོག་ བའམ་ རྩ་ བ་ རྟོག་ བ། 摸底，了解底细：མི་ ཕྱག་ མི་ ཤེས་ ཟོན་ ལ། ཆུ་ ཕྱག་ རྟ་ ཤེས་ ཟོན། 人的底细人了解，水的底细鱼了解。ལས་ གཡེ་ ཕྱག་ ཟོན་ བ། 摸清工作底细。

ཕྱག་ཟོ། ཁུངས་ ཡུང་། 根据，原由，来历：གཏམ་ དེ་ ལ་ ཕྱག་ ཟོ་ ཞེ་ འདུག 那句话有根据吗？གཏམ་ ཕྱག་ ཟོ་ མེད་ ན་ རྫུན་ གཏམ་ རེད། 没有根据的话，就是假话。

ཕྱག་བསམ། ནམ་ ཕྱག་ གང་ ཡོང་ གི་ བསམ་ བློ། 远虑，理想，长远的想法：ལས་ ཀ་ བགོད་ སྒྲིག་ མ་ ཐུབ་ གོང་ དུ་ ཕྱག་ བསམ་ ཞེབ་ ཚགས་ ཤིག་ གཏོང་ དགོས། 布置工作前，要缜密地作长远考虑。

ཕྱང་། རྟམས་ བའམ་ རྟེས་ པ། 名词。祸殃，衰败，耗亡，破败：རྒྱལ་ ཁབ་ ཕྱང་ ལ་ སྐྱེ་ བ། 国家遭祸。རོན་ སྐྱིད་ ལས་ དོན་ ཕྱང་ ལ་ འདེབས། 贻祸于生产。

ཕྱང་ཀྱི་ལ། ཕྱང་ རྟེད་ དམ་ རྩོག་ རྟེད། 祸胎，祸根：

རང་གཞན་ཕྱང་ཀྱལ་ཀྱི་ལས། 于人于己招惹祸根的事情。

ཕྱང་ཀྱལ་རྒྱང་སྐྱལ། ཕྱང་གཞིའི་རྒྱན་སྤྲོང་བ། 鬼使神差，鬼迷心窍。迷信说有鬼物附体，使人疯狂迷乱，遭遇不幸。

ཕྱང་དབྱག ཕྱང་རྒྱབ་དབྱིན་དབྱུག 挑唆，挑拨离间，捣乱。

ཕྱང་ཁ། རྟེས་བའི་གཞི། 名词。祸根。

ཕྱང་ཁམས་སོ་དྲུག ཕྱང་པོ་དྲུག་དང་། ཁམས་དྲུག དབང་པོ་དྲུག ཡུལ་དྲུག ལས་ཀྱི་དབང་པོ་དྲུག ལས་ཀྱི་དབང་ཐ་བའི་དྲུག་སྟེ་སོ་དྲུག 三十六蕴界：六蕴、六界、六根、六尘、六业根和六根事。

ཕྱང་ཁྱིམ། ཁྱིམ་སྟོང་སམ་སྟོང་བཟོ་བའི་གྱོད་གཞི། 倾家讼事。使当事人家破人亡的案件。

ཕྱང་ཆགས། ཕྱང་ཉད་ཀྱི་མི་ངན། 祸害，败家子：ཕྱང་ཆགས་བསྟན་བཅོས 败类，败家子。

ཕྱང་རེ་བ། ཕྱང་པོར་ཕྱང་ཚུལ། 累累，累积貌，重积貌，ཤིང་འབྲས་མང་པོ་ཕྱང་རེ་བར་སྣུང་འདུག 果实累累堆积。 ནགས་ཁྲོད་དུ་ཤིང་ཚ་ཕྱང་རེ་བར་འདུག 森林中树叶厚厚地堆着。མེ་རྒྱག་གི་རྩེ་མོར་ཆུའི་ཐིལ་པ་ཕྱང་རེ་བར་ཚགས་འདུག 花上露珠垂垂。

ཕྱང་འདྲེ། ཕྱང་ཉད་ཀྱི་མི་མ་ཡིན། 鬼祟，破败鬼。

ཕྱང་པོ། 名词。(1)དུལ་རྡས་སམ་རྒྱུན་ལྟ་སྟེའི་ཚ་བསགས་བའི་ས་ངོ་བྱ། 聚，堆，སའི་ཕྱང་པོ། 土堆。དོ་ཕྱང་། 石堆。ཤིང་ཕྱང་། 木堆，柴堆。འབྲུ་རིགས་ཕྱང་པོར་སྣུང་བ། 粮食成堆。བཀའ་དྲིན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་བསྒང་བར་མི་རྟགས་པ། 恩德重重，难以数计。ཚེར་མའི་ཕྱང་པོའི་སྟེང་ན་འདུག་པ་དང་འདྲ། 如坐刺丛之上。(2)རོ། 尸，རེ་བའི་ཕྱང་པོ་མེར་སྐྱེག 焚尸。 (3)(རུས།) ཚོགས་པའམ་སྡུང་བའི་དོན་ཏེ། རིགས་མཐུན་ཀྱི་ཚོས་ད་མ་སྡུང་བའམ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་འདུས་པས་ན་ཕྱང་པོ་ཞེས་བྱའོ། 蕴，阴。聚会、积聚之义。蕴积事物一切差别于一处，故名为蕴。(4)(མངོན་) ཕྱང་པོ་ ལ་གཟུགས་དང་། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་ཤེས་ལྔ་ཡོད་པས་ཕུང་ལྔ་མཚོན། 蕴。此有色、受、想、行、识等总名五种，故表数字5。

ཕྱང་པོ་ལྔ། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ལྔ་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ལྔའོ། 五蕴。有漏五蕴和无漏五蕴。

ཕྱང་པོ་དྲུག གཟུགས་དང་། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རྣམ་ཤེས། ཡེ་ཤེས་དེ་དྲུག 六蕴：色、受、想、行、识和智。

ཕྱང་པོ་རང་བཞིན་ཁྱད་པར་དགུ་སྡོམ། བོན་ཕུག་གི་ལྷ་བ་སྟོན་པའི་གཞུང་ཞིག《五蕴变异总集》。论述苯波教"见"的一书名。

ཕྱང་པོ་རི་བོ་ཆེ། བོད་ཀྱི་རི་ཆེན་བཞིའི་ཁ་ཐུལ། གངས་ཀྱལ་དུལ་དོན། 朋波山。西藏四大名山之一，位于后藏。

ཕྱང་པོ་གཙུམ་བ། (1)ཕྱང་པོ་གཙུམ་བའི་མདོ་སྡེ། ཕྱང་བཀོད། 《三聚经》。一部忏罪的佛经。(2)སྡིག་པ་བཤགས་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ། དགེ་བ་བསྟོ་བའི་ཕྱང་པོ་གཙུམ་མམ། ཡང་ན། སྡིག་པ་བཤགས་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་བཅས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་གཙུམ་མོ། 三事：忏罪、随喜和回向，或作忏罪、随喜和劝转法轮。

ཕྱང་པོའི་བདུད། བདུད་བཞིའི་ནང་གཅིག ཤིག་སྡེ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་བསྒྲིབ་པའི་ཕྱང་པོ་འདི་གྲུབ་ན་རང་དབང་མེད་པར་ན་བ་དང་། ཀུ་བ་དང་། རྒྱད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟེན་ཀྱིས་དགེ་

བའི་བར་ཆད་བྱེད་པས་སོ། 蕴魔。四魔之一。业和烦恼生起五蕴，有此蕴故，不由自主，起诸病、老和衰损等障碍善事，故名为魔。

ཕྱང་བཤིའི་དབེ། 白哥达的。 白哥达所用的小杯或高碗。

ཕྱང་ཐུན། 毒蛇叫声。

ཕྱང་མཆོད། 献新，献新供神。

ཕྱང་གཏོར། (1)ཕྱང་འབྱལ་བ། 献新。在饮食前用指拈少许向空弹撒敬神。 (2)གཏོར་མའི་ཕྱང་། 朵马新。先从食子中取出的供神部分。

ཕྱང་དམ། 献新小瓶。专用以装茶新酒新的小瓶。

ཕྱང་པ། ❶(ག་ཅི་དད་པ) མཐའ་སྐྱོང་བའམ་ཁྱིར་འབྱད་པ། 驱逐，开除，摈弃；རྒྱལ་མཚམས་ནས་ཁྱིར་ཕྱད་པ། 驱逐出国境。ཚོགས་པའི་སྐྱེད་སྤྱག་ནས་ཕྱད་པ། 开除会籍。❷名词。(1)གསར་གོས་སོགས་འདོད་ཡོན་ཁྱེ་དང་པའམ་ཐོག་མ། 新，献新部分。在新鲜饮食等未用之前，首先取以供神的部分；ཇ་ཕྱང་། 茶新。ཆང་ཕྱང་། 酒新。ཐུག་ཕྱང་། 粥新。ཆུ་ཕྱང་། 水新。(2)གོང་ངམ་རྩེ་མ། 上部，顶上，高处；མི་དམངས་ཁྱེད་ཀྱིའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཕྱོད་དུ་ཉོང་བ། 尊重人民政府法命。ཕྱང་དུ་བཀྱང་བ། 拥戴。(3)ཆང་། 酒；ཕྱང་གང་མ། 浓酒。ཕྱང་ཀྱིས་བདུ་བ། 酒醉。ཕྱང་བཞེས། 饮酒。

ཕྱང་ཚོང། ཇ་ཆང་སོགས་ཀྱི་ཕྱང་འཇོག་སྟོང། 献新小碗。藏俗向神供茶新酒新所用小木碗。

ཕྱང་ཟླ། སྐྲའི་ཐོང་ཚུགས་ཆང་ངོ་། 名词。顶上小发髻；གཙུག་ཕྱང། 顶髻。རྐང་ཕྱང། 旁髻。卷发旁出的发髻。

བའི་བར་ཆད་བྱེད་པས་སོ། 蕴魔。四魔之一。业和烦恼生起五蕴，有此蕴故，不由自主，起诸病、老和衰损等障碍善事，故名为魔。

ཕྱང་བཤིའི་དབེ། 白哥达的。 白哥达所用的小杯或高碗。

ཕྱང་ཐུན། 毒蛇叫声。

ཕྱང་མཆོད། 献新，献新供神。

ཕྱང་གཏོར། (1)ཕྱང་འབྱལ་བ། 献新。在饮食前用指拈少许向空弹撒敬神。 (2)གཏོར་མའི་ཕྱང་། 朵马新。先从食子中取出的供神部分。

ཕྱང་དམ། 献新小瓶。专用以装茶新酒新的小瓶。

ཕྱང་པ། ❶(ག་ཅི་དད་པ) མཐའ་སྐྱོང་བའམ་ཁྱིར་འབྱད་པ། 驱逐，开除，摈弃；རྒྱལ་མཚམས་ནས་ཁྱིར་ཕྱད་པ། 驱逐出国境。ཚོགས་པའི་སྐྱེད་སྤྱག་ནས་ཕྱད་པ། 开除会籍。❷名词。(1)གསར་གོས་སོགས་འདོད་ཡོན་ཁྱེ་དང་པའམ་ཐོག་མ། 新，献新部分。在新鲜饮食等未用之前，首先取以供神的部分；ཇ་ཕྱང་། 茶新。ཆང་ཕྱང་། 酒新。ཐུག་ཕྱང་། 粥新。ཆུ་ཕྱང་། 水新。(2)གོང་ངམ་རྩེ་མ། 上部，顶上，高处；མི་དམངས་ཁྱེད་ཀྱིའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཕྱོད་དུ་ཉོང་བ། 尊重人民政府法命。ཕྱང་དུ་བཀྱང་བ། 拥戴。(3)ཆང་། 酒；ཕྱང་གང་མ། 浓酒。ཕྱང་ཀྱིས་བདུ་བ། 酒醉。ཕྱང་བཞེས། 饮酒。

ཕྱང་ཚོང། ཇ་ཆང་སོགས་ཀྱི་ཕྱང་འཇོག་སྟོང། 献新小碗。藏俗向神供茶新酒新所用小木碗。

ཕྱང་ཟླ། སྐྲའི་ཐོང་ཚུགས་ཆང་ངོ་། 名词。顶上小发髻；གཙུག་ཕྱང། 顶髻。རྐང་ཕྱང། 旁髻。卷发旁出的发髻。

ཕྱང་བཤིའི་དབེ། 白哥达的。 白哥达所用的小杯或高碗。

ཕྱང་ཐུན། 毒蛇叫声。

ཕྱང་མཆོད། 献新，献新供神。

ཕྱང་གཏོར། (1)ཕྱང་འབྱལ་བ། 献新。在饮食前用指拈少许向空弹撒敬神。 (2)གཏོར་མའི་ཕྱང་། 朵马新。先从食子中取出的供神部分。

ཕྱང་དམ། 献新小瓶。专用以装茶新酒新的小瓶。

ཕྱང་པ། ❶(ག་ཅི་དད་པ) མཐའ་སྐྱོང་བའམ་ཁྱིར་འབྱད་པ། 驱逐，开除，摈弃；རྒྱལ་མཚམས་ནས་ཁྱིར་ཕྱད་པ། 驱逐出国境。ཚོགས་པའི་སྐྱེད་སྤྱག་ནས་ཕྱད་པ། 开除会籍。❷名词。(1)གསར་གོས་སོགས་འདོད་ཡོན་ཁྱེ་དང་པའམ་ཐོག་མ། 新，献新部分。在新鲜饮食等未用之前，首先取以供神的部分；ཇ་ཕྱང་། 茶新。ཆང་ཕྱང་། 酒新。ཐུག་ཕྱང་། 粥新。ཆུ་ཕྱང་། 水新。(2)གོང་ངམ་རྩེ་མ། 上部，顶上，高处；མི་དམངས་ཁྱེད་ཀྱིའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཕྱོད་དུ་ཉོང་བ། 尊重人民政府法命。ཕྱང་དུ་བཀྱང་བ། 拥戴。(3)ཆང་། 酒；ཕྱང་གང་མ། 浓酒。ཕྱང་ཀྱིས་བདུ་བ། 酒醉。ཕྱང་བཞེས། 饮酒。

ཕྱང་ཚོང། ཇ་ཆང་སོགས་ཀྱི་ཕྱང་འཇོག་སྟོང། 献新小碗。藏俗向神供茶新酒新所用小木碗。

ཕྱང་ཟླ། སྐྲའི་ཐོང་ཚུགས་ཆང་ངོ་། 名词。顶上小发髻；གཙུག་ཕྱང། 顶髻。རྐང་ཕྱང། 旁髻。卷发旁出的发髻。

ཕྱང་བཤིའི་དབེ། 白哥达的。 白哥达所用的小杯或高碗。

ཕྱང་ཐུན། 毒蛇叫声。

ཕྱང་མཆོད། 献新，献新供神。

ཕྱང་གཏོར། (1)ཕྱང་འབྱལ་བ། 献新。在饮食前用指拈少许向空弹撒敬神。 (2)གཏོར་མའི་ཕྱང་། 朵马新。先从食子中取出的供神部分。

ཕྱང་དམ། 献新小瓶。专用以装茶新酒新的小瓶。

ཕྱང་པ། ❶(ག་ཅི་དད་པ) མཐའ་སྐྱོང་བའམ་ཁྱིར་འབྱད་པ། 驱逐，开除，摈弃；རྒྱལ་མཚམས་ནས་ཁྱིར་ཕྱད་པ། 驱逐出国境。ཚོགས་པའི་སྐྱེད་སྤྱག་ནས་ཕྱད་པ། 开除会籍。❷名词。(1)གསར་གོས་སོགས་འདོད་ཡོན་ཁྱེ་དང་པའམ་ཐོག་མ། 新，献新部分。在新鲜饮食等未用之前，首先取以供神的部分；ཇ་ཕྱང་། 茶新。ཆང་ཕྱང་། 酒新。ཐུག་ཕྱང་། 粥新。ཆུ་ཕྱང་། 水新。(2)གོང་ངམ་རྩེ་མ། 上部，顶上，高处；མི་དམངས་ཁྱེད་ཀྱིའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཕྱོད་དུ་ཉོང་བ། 尊重人民政府法命。ཕྱང་དུ་བཀྱང་བ། 拥戴。(3)ཆང་། 酒；ཕྱང་གང་མ། 浓酒。ཕྱང་ཀྱིས་བདུ་བ། 酒醉。ཕྱང་བཞེས། 饮酒。

ཕྱང་ཚོང། ཇ་ཆང་སོགས་ཀྱི་ཕྱང་འཇོག་སྟོང། 献新小碗。藏俗向神供茶新酒新所用小木碗。

ཕྱང་ཟླ། སྐྲའི་ཐོང་ཚུགས་ཆང་ངོ་། 名词。顶上小发髻；གཙུག་ཕྱང། 顶髻。རྐང་ཕྱང། 旁髻。卷发旁出的发髻。

ཐུན། 名词。 (1)(量) སོར་མོ་ཐུང་ཀུ་མིང་སྟེ། སྐྲན་ཁཕྱང་ལས་འབྱུང་བའི་འཇལ་ཚད་ཅིག 分。半指宽，藏医测量人体部位的长度名：ཐུན་གང་། 一分。(2)(རྟེང) གཞིའམ་རྩ་བ། 基础，根本。

ཐུན་ཁྱི། འཛངས། 名词。布匹两端余绪。

ཐུན་ཆེ་མཚོ། ཆུ་མཚོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ངམ་རིང་རྫོང་ཁག་ཅུད་དུ་ཡོད། 坡孜错。盐湖名。在西藏自治区昂仁县北部。

ཐུན་རྩིག་པ། (རྟེང) གཞི་རྩིག་པ། 奠基，扎根，奠定基础。

ཐུན་ཚོགས། ཐུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཐུན་ཚོགས་ཀྲིང་། དཀའ་ལྟུན་ཐུན་ཚོགས་ ཀྲིང་རྒྱ་སྐིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་ཧེ་རྩང་ཁོངས་ཡར་གྲངས་གཅིག་ཏུ་ཡོད། 彭错林。全名噶丹彭错林。地名。在西藏自治区拉孜县境雅鲁藏布江边。

ཐུན་ཚོགས་རྒྱས་པ། ལེགས་ཚོགས་ ཐམས་ཅད་ཚོང་དུ་འཛིལ་བ། 兴盛，发达。

ཐུན་ཚོགས་ལྔ། ཆོས་ཐུན་ ཐུམ་ཚོགས་ པ་དང་། དུས་ཐུན་ཐུམ་ཚོགས་པ། སྟོན་པ་ཐུན་ཐུམ་ཚོགས་པ། གནས་ཐུན་ཐུམ་ཚོགས་པ། འཁོར་ཐུན་ཐུམ་ཚོགས་པ་སྟེ་ལྔ། 五圆满：法圆满、时圆满、师圆满、处圆满和眷众圆满。

ཐུན་ཚོགས་ཉེ་བཞི། ཆོས་རོང་འདོད་ཐང་བཅས་འཇིག་རྟེན་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཐུན་ཚོགས་ཉེ་བཞི་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་བ་དང་། རོང་ཟངས་སྨྲེད་དང་ལྡན་པ། འདོད་ཡོན་ལྔ་ལ་སྨྲེད་པ། ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐང་བ་སྐྱ་འདས་ཀྱི་ཚོགས་འཕང་འཐོབ་རྒྱུ་ཡོད་པ་བཅས་སོ། 四缘，四德，四分圆满。法、财、欲、果等世出世间皆称圆满的四种条件：法谓佛法盛行；财谓资财具足；欲谓享受色、声、香、味、触等五妙欲事；果谓修习佛法能证解脱涅槃之果。

ཐུན་ཚོགས་འབྲེལ། (མངོན) ཤིང་ཡོངས་འདུ་ས་བཏོལ། 圆满增长。如意宝树的异名。

ཐུན་ཚོགས་མིན། (མངོན) ཡི་དྭགས། 不圆满。饿鬼的异名。

ཐུན་ཚོགས་གསུམ། རྒྱུ་དང་། འབྲས་བུ། ཐབ་འདོགས་པ་བཅས་གསུམ་ཀྱི་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ། 三圆满：因圆满、果圆满和利济圆满。

ཐུན་ཚོགས་གསུམ་ལྡན། དགེ་སྐུལ་སློང་བསྙེན་པ་ལ། མཐུན་ཉེན་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་གསུམ་དང་ལྡན་དགོས་པ་སྟེ། གང་ལ་སློམ་པ་ཐོང་བའི་ཡུལ་མཁན་སློབ། གང་གིས་སློམ་པ་འབོག་པར་བྱེད་པའི་ཚེ་གཅིག ཁང་བསྙེན་པར་ བྱ་ བའི་གནས་ ལ་སྐུལ་བཞིན་དུ་བསྙེན་པར་འདོད་པའི་བསམ་པ་སྟེ། ཐུན་སུམ་ཚོགས་ པ་གསུམ་མོ། 具三圆满。受沙弥、比丘戒时，须具三种顺缘：谓受戒处为戒和尚阿阇梨、由何人传授戒仪、应学何学处应如是学之欲念。

ཐུན་ལྡུམ་ཚོགས་པ། ལེགས་ཤིང་ཆ་ཚང་བ། 圆满，兴盛，完善，齐全，富足：བདེ་སྐྱིད་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ། 幸福圆满。

ཐུབ། ❶འབྱེམས་པའི་སྐུལ་ཆིག ❷མདའ་ཐྲི་སོང་སྐྱང་ཅིང་ཆ་ཐུ་སྐྱ་ཤོགས་ཀྱིས་བཟོས་པ་ཞིག 名词。盾，盾牌。用藤、竹等制成，能抵挡刀箭的一种防护武器：ཀོ་ཐུབ། 皮质盾牌。ཐེ་ཐུབ། 藤质盾牌。

ཐུབ་ཀྱི་ཤེལ་ཁོང་། མཆོད་ཆ་ སྐྱབ་ ཅིང་ ཐུབ་ ཀྱི་མཐིལ་ལམ་དཀྱིལ། 护心镜。古代武器盾牌的中心部分。

ཐུབ་ཁ། (རྟེང)ཐམ་ཁའི་མིང་། 亏损。

ཐུབ་པ། འབྱེམས་པའི་འདོམས་པ།

ཐུབ་མ། སྐྱེག་པ། 名词。糠秕，壳皮，麦皮。细碎的麦秸和稻秸：རས་ཐུབ་ཐྲོ་ ཐུབ་ཁོང་བྱའི་

ཟས། 青稞和小麦糠秕，是驴饲料。 ཕྱི་ མའི་ ཅོག་གི་ ཆུ་ དོང་། 浮糠下面的水坑。喻暗设的陷阱。 སྐྱེས་ཕྱི་འཕྱང་ ལ་ སྙིང་ པོ་ མེད། 扬糠不得粮。

ཕྱི་མ་རླུང་འཕྲེང་། རླུ་ ཁྱར་དུ་ བྱུང་ བའི་ རྩྭེན་ ངན་ ཚའམ་ ཆེན་གྱི་ དབེ། 狂风卷秕糠。喻祸起突然。

ཕྱི་དམག མཆོད་ཆ་འགོག་ཅིང་གི་ཕྱི་ཕྱི་ ལག་དུ་ གོགས་པའི་དམག 盾牌兵。古代持有防卫武器的军队。

ཕྱི་སྒེལ། ཕྱུག་མས་བཏགས་པའི་ སྒེལ་ པོ་ ཆེན་ པོ། 大背兜。树条编成、用于背负的一种盛物器具。

ཕྱིར། འཕྱང་བའི་སྐུལ་ཆིག

ཕྱིར་དཀར། ཕྱར་མོང་རིགས་གསུམ་གྱི་ནང་ ཚན་ མེ་ རྐྱ་ཐྲོ་ དཀར་འཆར་བ་ཞེག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ། ཁྲ་རྩེས་སྟོམས། རྒས་བས་སྲིན་ གསོད། བཀས་ནད་ ཤུ་ གོང་ སོགས་ འཇོམས། 白蒿子，止血草。菊科植物草蒿之开白花者。入药味苦辛，性平，功能杀虫、治皮肤疮疡。

ཕྱིར་ཁ། མི་ཁ། 名词。咒殃。迷信谓被怨家咒骂后所发生的祸殃。

ཕྱིར་བཅས། འདུལ་བའི་བང་ ཚད་ཅིག་ སྟེ། ལྟུང་ བ་སྐྱེར་བཅོས་ཀྱི་ནང་གསེས། ལྟུང་བ་སྐྱེངས་པའི་ སྐབས་ཟུ་ ཡང་ མཐུན་པས་མི་ བྱེད་ན་ ཕྱར་ བཅས་བྱ་ དགོས་ལ། རྩེ་ལྟར་བྱ་ན། ཆོ་དང་ལྡན་པ་ ཁྱེད་ གཞི་གང་ཅུང་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟུང་བ་འདི་དང་ འདི་ བཅས་པ་ཡིན་ ནོ་ ཞེས་ལྟུང་བ་ཁྱབ་ དུ་ བཀའ་ ནས་ ཉེས་པ་བསྟན་ཏེ་ བཏང་བྱ་ བ་ སྟེ། དེའང་ན་ དུས་ དགུ་ ཚོད་ ཕྱར་ པ་དང་ བཅས་ ནས་ བཏང་ བ་ ལ་ ཕྱར་བཅས་ཞེས་ སུ་ ཟཀས་པ་ དང་ འདྲ་ བར་ དག་ སྐྱོང་དེ་ ཡང་ ལྟུང་བའི་ དྲི་མ་དང་ བཅས་ པ་ ཟག་ས་ གཞུག་པའོ། 带摈。律经术语。比丘犯罪还净之一。诘问犯罪，虽亦置理，但不听教，当予带摈，此当如何？当云：“长老，汝因某事，有彼彼罪。”使负犯罪之责明其有罪，而后放置。如放烈马，缰绳有橛，名为带橛，使众周知此比丘某带有罪橛。

ཕྱིར་གདངས། (1)ཕྱར་པ་ཨོད་ བའི་ གདང་ ཐག 套脚绳。钉于地上套住牛马脚胫的有橛绳索。(2)གོས་ སོགས་ འགེལ་ གདངས། 衣物档，挂衣横档。钉于墙壁上的有钉衣帽架。

ཕྱིར་རྐན ཕྱར་མོང་རིགས་གསུམ་གྱི་ནང་ ཚན་ མེ་ རྐྱ་སྟོ་ རྐན་འཆར་བ་ཞེག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁྲ་རྩེས་ བཅིལ། རྒྱས་བས་སྲིན་ གསོད། གཉན་ རིད་ འཇོམས། ཤུ་ ཐོང་དང་ ཀ་བཀྲ་ སོགས་ལ་ཟན། 青蒿子，鸡毛蒿。一名避血草。菊科植物草蒿之开蓝花者。入药味苦，性凉，功能杀虫、消炎、治皮肤疮疡、斑纹。

ཕྱིར་བ། 名词。(1)དུང་ འགྱོ་ འདོ་གས་ ཐྲིད་ སོད་ས་ ལ་ གདབ་ ཐུ་ ཞེག ལྕགས་ ཕྱར། 铁桩。ཤིང་ཕྱར། 木桩。གུར་ཕྱར། 帐篷桩。གདངས་ཕྱར། 挂衣橛。 མཚམས་ བཞིར་ ཕྱར་ བ་ བཏུབ་ནས་ གུར་ རྒྱས་ བཏབས་ བ། 在四角上打好小桩，撑起帐篷。སྙིག་ བའི་ ཁྲེབས་ ལ་ གོས་ འགེལ་ ནས་ ཕྱར་ བ་ འདེབས་ བ། 在墙壁上钉起挂衣服的橛子。(2)གདོན་ བགེགས་ འདུལ་ ཐྲིད་ ཀྱི་ ཐུགས་ ཆས་ ཤེག 金刚橛。宗教仪式中使用的降魔橛。

ཕྱིར་བ་ སྒྲི་ གཙོན། ཁེ་ དམ་ ཕྱར་ བ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ སྒྲི་ གནོན་ བའི་ ཆོ་ ག་ ཞེག 金刚橛镇魔法。依靠本尊金刚橛以镇压魔鬼的一种宗教仪式。

ཕྱིར་བ། འཕྱང་བའི་འདུས་པ།

ཕྱིར་བྱ། 名词。(1)རེས་ གཟའ་ ཕྱར་ བྱ། 木曜。五行算中所说星期四的值日神。 མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱིས་ ཐུགས་ལ་ ཐུབ་ ཟམས་དང་། ཐུབ་ ཟམས། བཏུ་ གཉིས་ དོད། རྟེ་ ཟའི་ རིགས་ ཆུགས། ཟླ་ ཕྲེད། དབྱངས་ བདག

འབབ་པ་ལྟན། ཞེ་བཞི་སྐྱེས། ཆོག་བདག ངེག་རྒྱང་བདག ལྟའི་ཐུ་མ། ལྟའི་སྐྱབ་དཔོན་བཅས་སོ། (2)ཐུང་པ་ཆུང་ངུ་། 小橛，小桩。(3)མེ་ཕྱེ། 火焰。(4)(མཚན་) ས་སྐྱེལ་ཤི། 橛。土猴年、戊申年的异名。

ཐབ་བྱ་ཐུགས། ལྷ་སའི་ཞེ་རའི་ཀུབ་ཀྱི་རི་ཁྲོད་ཅིག 普布觉。拉萨北郊色拉寺后山上一小寺名。

ཐུང་མ། 名词。(1)དྲི་ཞིམ་པའི་སྐན་སྐྱས་ཀྱི་ཉེ་མ་ཐུམ་པ། 香荷包，香囊。藏俗有将装有香粉的小囊悬挂室内以发出香气者：སྐྱས་ཀྱི་ཐུང་མའི་དྲི་ཞིམ་ཁོང་ཁྱབ་ཁྱབ། 香荷包香气四溢。(2)དར་གོས་སོགས་ཀྱིས་བཅོས་པའི་མཆོད་རྟེན་ཕྱི་ནང་མ་དང་གཡབ་སྐོང་སོགས་ལ་དཀྲམ་ཐུ་ཞིག 用绸缎制成，挂于梁、檐上的一种供品。

ཐུང་མོང་། ཐུང་མོང་དགོར་ནག་སྐྱ་གསུམ་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། 草蒿。青、白、紫三种蒿的总名。

ཐུང་སྐྱ། ཐུང་མོང་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་མེ་ཏོག་སྐྱ་བོ་འཚང་བ་ཞིག་སྟེ། རྩ་ཁ་ལ་ཆ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྣམ་པས་གཞང་སྨིན་དང་། ཡགས་སྨིན་སོགས་ལ་ཡན། 紫蒿子。菊科植物草蒿之开紫花者。入药味苦辛，性平，功能治直肠寄生虫、皮肤病菌。

ཐུགས་རྩེགས། ཐད་ཀར་རྟག་རྩི་རྩེ་ཁེ་གཅིག་པ། 专注，专心，直接：བསམ་བློ་ཐུགས་སུ་བཏང་ནས་ལས་དོན་ཟེད། 专心做事。མིག་ཐུགས་རྩེགས་སུ་ལྟ་བ། 定睛观看。གསོལ་བ་ཐུགས་རྩེར་སུ་བཏབ། 潜心祈祷。

ཐུང་འཇུགས། (1)ཤིང་ལྟགས་གང་རུང་གི་ཐུགས་པ་འདེབས་པ། 立桩，钉橛：རྡོ་ཐང་གི་ཐོག་ལ་གཤག་ཐུགས་འདོགས་ནས་ཐུང་འཇུགས་ཟེད་པ། 在草场上钉拴牛桩。(2)ཁུལ་འགང་ཞིང་གི་འདེབས་ཐུགས་ཤེས། 点播，点种：ཚོན་ཐུགས་མེད་ཐའི་ལུང་པའ་ཤ་ཏོག་ཐུང་འཇུགས་བྱས་ཤེ་འདེབས་ཐུ་ལ་ཡོད་ཀྱང་། 没有耕畜的地方，习惯用锸窝点播。ཐུང་འཇུགས་ཐུས་ན་སོན་འགྲོ་ཆུང་། 点播所费种子少。

ཐུང་ཀད། དབུ་ཅན་གྱི་ཡི་གེའི་བར་གྱི་གཙོང་མཚམས་དང་། མཇུག་ཏུ་འབྲི་ཆུའི་ཀད་རིས"।" འདི་ལྟ་བུའི་མིང་། 橛形垂符。藏文楷书时，用于句中、句末表示停顿之单垂符。

ཐུང་ཤིང་། ཐུང་པ་བཟོ་ཟེད་ཀྱི་ཤིང་། 桩木。

ཐུམ། ❶འབྱལ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)རྫོང་བོད་ལུགས་ཟེ་གང་གི་དྲུག་ཆ་གཅིག 普，藏合。容量单位，旧时一藏升的六分之一：ཟེ་གང་ལ་ཐུམ་དྲུག་ཡོད། 一升有六合。(2)ལག་པའི་སོར་མོ་ཅུང་ཟད་བསྐུམས་པའི་ཁྲིར་བ། 把，握。手指向掌心微曲所容之量：ས་བོན་ཐུམ་གང་། 一把种子。(3)མཐའ་དང་ཁྱད་པར་རམ། མཚོག་གམ་རབ། 边际，胜境，特殊。上品：ཙན་དན་དགར་བོ་ནི་ཙན་དན་ཀུན་གྱི་ཐུམ། 白旃檀是旃檀中的上品。(4)སྐར་མ་ཅུ་སྐད། 斗宿。

ཐུམ་ཀྱངས་ཁམ་བསྡེབ། ནས་འབྲས་སོགས་ཟེ་ཐུམ་མང་བོ་ཁམ་དྲུ་བསྡེབ་ཚུམ། 藏合变藏斗，以斗记合。藏式容量的小数记数法：ཐུམ་ཞེ་ལྔ་རི་ཁམ་མེད་ཟེ་བདུན་ཐུམ་གསུམ་ཡིན། 四十五藏合，是零斗七升三合。

ཐུམ་དུ་ཁྱིད་པ། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། 殊胜，优越，超绝，顶好：ཀུབ་འབྲས་ཐུམ་དུ་ཁྱེད་པ་ཞེག་ཐོབ་པ། 取得了卓越的成绩。

ཐུམ་དུ་ཆྱད་པ། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། 殊胜，优异，超群绝伦，顶好：ཐུས་རྟེས་ཐུམ་དུ་ཐུང་པ། 成绩优异。

ཐུམ་བ། ❶འབྱལ་བའི་འདས་པ། ❷སྡེབ་པའམ་བསྡེ་པ། 名词。加法。

ཕུལ་ཐུང་། ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་བསྡུས་ཚིག

ཕུལ་ཐུང་ཁྱད་འཕགས། ཕུལ་དུ་བྱུང་ཞིང་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ། 出类拔萃，优异，佼佼，翘楚。

ཕུལ་ཐུང་ཀྱི་རྒྱུན། དོན་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་འདོད་དངོས་པོ་གང་ཡང་རུང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཚེན་རྟོགས་ཏུ་ཕུལ་བའམ་བརྗོད་བྱའི་ཐ་ཚིག་འཛིན་རྟེན་གྱགས་ཚོད་ཀྱི་མཚམས་ལས་བརྒལ་བའི་ཉེས་ཆེན་བཅིའི་སྐོན་ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་བརྗོད་བའི་རྒྱུན་ཞེག་སྟེ། ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་བཞི་སྟེ། ཁྱད་འཕགས་ཕུལ་བྱུང་། ཐེ་ཚོམ་ཕུལ་བྱུང་། ངེས་པ་ཕུལ་བྱུང་། གྱགས་པ་ཕུལ་བྱུང་ངམ། ངོ་མཚར་ཕུལ་བྱུང་བཅས་སོ། 夸饰修饰法。以过度夸大描绘的词句，叙述所论事物优异性态，以修饰其文词。分为四类：优越夸饰、犹豫夸饰、确定夸饰和希奇夸饰或声誉夸饰。意义修饰法之一。

ཕུལ་ཐུང་གི་དབེ། དབེའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་དང་དབེ་ཅན་གཉིས་འཕྲེད་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མང་དུ་ཡོད་མོད་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་ནས་མེད་པར་ཉད་བཙུགས་ནས་དེ་ལས་བཟློག་ཏུ་ཡང་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 突出喻。从比方和被比事物的很多差别中，突出强调某一差别，武断地否定其他差别以极言其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཕུལ་ཡིག བསྐུང་ཡིག 书信。

ཕུལ་ཡུ་རེ་ཙམ། (ཁྱད) ཕུལ་ གང་ ཙམ། 只一把，仅一握。

ཕེ་ཕེ། (རྟོང) ཞིབ་མོ། 精细，细致，详细。

ཕེ་ཙེའི་རེ་སོ། སྤུ་བལ་རྩྭ་བ་ལས་བཏགས་པའི་སྟམ་ཐེར་ཐགས་ཨའི་ངོས་ཀྱི་རི་མོ་འབྱུང་དོད། 粗牛毛织物上面的凸纹。

ཕེག་རྩེབ། ཉིང་ཤགས་ལས་ཆེ་ཙམ་ཀྱི་རིལ་ཨའི་ཐེ་བག་ཅིག 小钺。

ཕེད་པ། (ཐ་དད་པ) ས་སོགས་ བརྐོ་ ཐུབ་ བའམ། ཤིང་སོགས་གཅོད་ཐུབ་པ་དང་གཏུབ་ཐུབ་པ། 翻土，挖地，啃咬，劈开；ཞིང་ཐ་བ་ཞིག་ཆོས་བས་ས་དཀས་ནས་མ་ཕེད་པར་བཞག 开垦瘠土，由于太硬翻不动，才停下了。ཀ་ སྣམ་ ཙི་སོས་ཕེད་ཨི་ ཙོང་། 牙齿啃不动干牛肉。ཤིང་ སྣམ་ ཐྲིས་ཕེད་སོང་། 干柴被刀砍开了。

ཕེབ་ཚོད། ཕེག་རྡོ་དང་འདྲ།

ཕེབས་ཀོ། ཀོ་གྲྭ། 皮船。

ཕེབས་སྐྱེལ། སྐྱེལ་མའི་ཞེ་ས། 送行，ཐག་རིང་བར་དུ་ཕེབས་སྐྱེལ་ཞུ་བ། 远送。

ཕེབས་ཁྲི། ཕེབས་ཐབས། 轿，肩舆。

ཕེབས་སྐྱག ཚུར་ཙོང་བ་སྐྱག་བའི་ཞེ་ས། 迎候，恭候，等候；སྐྱོ་ སེམས་ འཁོལ་ བའི་ངང་ནས་ཨི་དམངས་ཀྱི་དཔའ་བོ་ཕེབས་ སྐྱག་ ཞུ་བ། 热情迎候人民英雄。

ཕེབས་སྐྱོ། (1)མོང་རིམ་ཀྱི་བཀའི་དོན། 命令，指示。旧译旨意：དེ་རེས་ཀྱི་ ཕེབས་ སྐྱོ་ ལྷང་ ཀྱི་ ལས་དོན་རྣམས་ སྐྱུབ་ བཞིན་ པ་ ཡིན། 此次，按照上级指示，正着手办理。 (2)སྐུ་མཇད་སྐྱེའི་སྐབས་རིམ་པ་མོང་མས་བསྐུལ་བའི་ ཁ་ ཟས་ སོད། 赏赐品。旧时举行典礼时上级颁赐的食品等物。

ཕེབས་ཐྲིག འགྲུལ་པ་མ་འབྱོར་ མོང་ སྐྱེད་ ཀུན་མོ་ཐྲིག་ཅེད་པ། 迎候准备。客人未到前的准备工作。

ཕེབས་སྐྱོན། ཐང་ཚུར་ཕེབས་ཁའི་གསོལ་སྐྱོན། 迎送宴。欢送的宴会或欢迎的宴会，饯行或接风的筵宴。

ཕེབས་ཀངྡོང་། ཕེབས་པ་དང་མཉམ་དུལམ་ཕེབས་དུས། 来时。在到达的同时，ཁོང་ ཕེབས་ཀངྡོང་ལ་ཀན་ཚུལ་ཀྱི་ཡི་ཀེ་ཕུལ་ཡོད། 他来时有书面情况上报。

ཕེབས་སྐྱོག ཕྱོགས་ ཕེབས་ ཀྱི་ ཀྱབས། 启程，离

开，动身：ཁས་ཉིན་གཞེས་ཉིན་ནས་མཆས་རྗེས་སོང་ཐོན་སོང་། 大前天就出发了。

མཆས་བྱ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྲོ་བོང་གི་ཞེ་ས། 去和来的敬语，ཁང་འབྲག་ཙམ་མཆས་ཏེ་དེ་ནས་བྱིལ་སྤྱབས་སུ་ཚུར་ མཆས་ པ། 去了不久，接着就匆忙地回来了。མཆས་སུ་ཆ་བ། 准备动身。

མཆས་བར་སྐྱ་བ། བག་ མཆས་ བར་ བྱས་ནས་ གཏམ་ གོད་ པ། 婉言，愉快交谈：བསྒྲབ་བྱ་ མཆས་བར་སློས་ན་ མིའི་ སེམས་ ལ་ འབབ་ སྟ་ བོ་ཡོང་། 婉言劝导，人易接受。

མཆས་བྱམས། འགྲོགས་བྱམས་ས་མ་ མཆས་ ཁྲི་ སྡེ་ འདོ་ ལེ་ ཡང་ རེར། 舆，轿子。

མཆས་ཚིགས། གནས་ ཚུལ་ ཡིག་ འཕྲིན། 书信，音讯：བཀའ་མཆིད་ མཆས་ ཚིགས་ གྱང་དལ་ འགྲིའི་ རྒྱུན་ བཞིན་ ཡོད་ པ་ མཉེན། 祈常赐教言，如川流之不息。

མཆས་རྫོངས། ཕུང་པ་ གཞན་དུ་ འགྲོ་ མཁན་ ལ་ སྐྱེས་ སུ་ འབྱལ་ རྒྱུའི་ དངོས་པོ། 赆，馈赆，赆仪。临别赠送的礼物。

མཆས་ཟམ། མཆས་ ས་ནི་ ཐམ་པ། 桥。

མཆས་ རོགས། (1)ཁང་ མཆས་ ཚུར་ མཆས་ ཀྱི་ ལམ་ རོགས། 陪伴，旅伴，同伴：ཁྱེད་ རང་ ལ་ མཆས་ རོགས་ བྱུང་ ངམ། 你找到了陪伴没有？(2)ཁང་ཚུར་ གང་ དུ་ འགྲོ་ རོགས་ ཤོང་ རོགས་ ཞེས་ པའི་ ཞེ་ ཆོག 请去，请来：མགྱོགས་ པོ་ ཁང་ མཆས་ རོགས་ གནང་། 请快点去吧！ སང་ ཉིན་ ཚུར་ མཆས་ རོགས་ གནང་། 明天请到这儿来啊！

མཆས་ལམ། ཁང་ ཚུར་ མཆས་ ནའི་ ལམ་ ཁ། 旅程，路途，旅途，行程：ཁྱེད་ རང་ ཚུར་ མཆས་ སྐབས་ མཆས་ ལམ་ བདེ་ བཟོད་ བྱུང་ སོང་ ངམ། 你来时旅途平安否？

མཆས་བསུ། ཚུར་ མཆས་ མཁན་ བསུ་ བ། 迎接，欢迎：སྐུ་ ཚབ་ ཆོགས་ པར་ མཆས་ བསུ་ ཞུ་ བ། 迎接代表团。

མཆེ། (ཀ) ས་ སྐྱོང་ རྡ་ མ་ ལྡང་ བྱས་ ལ་ སོ་ མ་ བཏང་ བའི་ ས་ ཁག་ སྐམ་ པོ་ སྟེ། དེ་ མེ་ ལ་ བསྲེས་ པའི་ དུག་ ཀྱིས་ ཆུང་ ཆད་ འཐབ་ པ་ ལ་ ཁན། 坯。未在窑中烧过的砖坯。烧热后用以熏烤可治风热两燔之症。

མཆོང་ཁ། འཚེར་ ཁོ་ དང་ འདྲ།

མཆོང་བ། འཚེར་ བ་ དང་ འདྲ།

ཕོ། ཕོ་ མིའི་ རྣམས་ ཀྱི་ བའི་ སྐྱེ་ འགྲོ་ ཕོ། 名词。男性，雄性：ཕོ་ ཁྱེ་ ཀ། 大丈夫。 ཀུ་ ཕོ། 雄鸡。རྟ་ ཕོ། 公马。ཕོ་ ཅེ་ རེད་ མ་ རེད་ བལྟས་ ན་ རེས། 是不是好汉，试试就知道。

ཕོ་དཀར། ཐུང་ བོད་ ཀྱི་ སྐྱེས་ བས་ བཟའ་ བཏུང་ ཟེད་ སྐྱེད་ ཀྱི་ དཀར་ ཕེལ། 男用碗。旧时，西藏男子所用瓷碗。一般较大而稍矮。

ཕོ་བཀྲག ཕོ་ དཀར་ འཛུགས་ ཐུལ་ ཀྱི་ རྟེན་ ས། 男用碗托座。

ཕོ་རྐྱང་། ཁྱིམ་ ཐབ་ མེད་ བའི་ ཕོ་ ཅིང་། 单身汉，单身男子。

ཕོ་སྐྱེས། སྐྱེས་ པ་ ཕོ། 男子，男子汉。

ཕོ་སྐྲན། ཕོ་ བའི་ ནང་ དུ་ ཆགས་ བའི་ སྐྲན། 胃癌。胃中痞块。

ཕོ་ཁ། (1)ནང་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ཅི་ བྱག་ རྟེག 胃脏。(2)ཕོ་ བའི་ རྟེང་ ངམ་ བྱང་ ཁོག 胸口，胃上部。

ཕོ་ཁེབས། (1)བྱད་ མེད་ ཀྱི་ ཏོག་ འཛུག་ ཏོག་ དུ་ ཆོན་ ཐུའི་ ཕོ་ བའི་ ཐད་ ཀྱི་ ཁེབས། 裹肚。藏式女装汗衫下面贴身衬巾。(2)(ཀ) ཤིང་ བལ་ བང་ ཚངས་ ཅན་ ཀྱི་ མལ་ ཆས། 铺盖。

ཕོ་ཁྱི། ཁྱི་ ཕོ། 雄犬。

ཕོ་ཁྱོ་ག། སྐྱེས་ པ་ ཚོ་ འཚེར། 好汉。男子汉，大

丈夫：ཨ་ཕྱི་གཱ་ང་། 我男子汉。自负语。

ཨ་མཁྲལ། སྟོད་ མཁྲལ་ ཀུལ་ དུལ་ མཁྲལ་ ཀྱ་ ཨ་བར་ཕྱང་པ་ཞེག་སྟེ། དད་ཏྲག་ས་ལ་བྱུ་བའམ་སྐྱུག་པ། 胆汁犯胃。胆汁泛溢入胃，症见上吐下泻之象。

ཨ་ཀེང་། ཀེང་ཨ་སྟེ་ལྷའི་ གར་ མཁན་ ཨ། 男鬼卒。跳神时扮演的男性鬼卒。

ཨ་ཀྱ། (1)ཚག་རིས་བཀྲབ་པའི་དངུལ་རག་ སོགས་ཀྱི་སྐོང་ཀྲན་སྒྲུབས་ཅན་ཞེག 錾花牌子。雕镂金属圆片或方块所成的凸面饰件：དཀྱབ་ཀྱི་སྟེང་དུ་དངུལ་ཀྱི་ཨ་ཀ་བསྒྲིགས། 马衔勒的带子上饰有錾花牌子。(2)སྐེད་རགས་ ཀྲན་ཅན། 錾花腰带。嵌有饰品的花腰带：སྐེད་འཛིང་ཨ་ཀ་ཅན་ཞེག་འཕྲང་འཕྲལ་དུ་བཏགས་པ། 悬系一条錾花腰带。

ཨ་ཅོས་ཀྱི་ཐུགས་རྟག ཀྲ་ལུ་ཆས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀེག 青巾。西藏贵族服饰王子装外面系的黑色小带。

ཨ་སྐང་། སྐང་གཅས་ཨ་ བར་བཅས་པ་ཞེག 胃绞痛。胆囊炎、胆结石等引起的胸胃剧痛。

ཨ་ཀྲད། ཨ་བའི་ཝེ་དྲོད་ཀྱམས་བའི་ནད་དེ། ནད་ཏྲག་ས་སྐྲག་པ་མང་ཞིང་ཟས་མི་འཇུ་བ་དང་། ཕུ་བ་ཅན་སྐྱག་པ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 胃虚。胃中阳气衰败症见贮逆频仍、食物不化、呕吐泡沫等象。

ཨ་སྐོད་ཀེ། ཨ་སྟེང་སྟོབས་ཆེ་བ། 好汉，壮士：ཨ་སྐོད་ཀུང་ཀྲབ་ནས་དཔུང་ཞེག་དགོས། 壮士背后要援兵。

ཨ་སྐེ། སྟོབས་ཤུགས་སམ་འཛིན་གང་། 力量，干练，能干：ཨ་སྐེ་ཅན་དེ་ཀུན་ལ་མཁོ། 能干的人到处需要。

ཨ་སྐྱེབ། ཆེ་ཤམས་སམ་སྐམ་རྩེ། 骄气。盛气凌人的架子。高傲的态度：ཨ་སྐྱེབ་ཀྱི་རྣམ་ འཕྲུང་སྟོན་པ། 摆出傲慢的架子。

ཨ་བསྡུད་ཤེས་པ། སྐྱེས་པ་ མང་ པའི་ སེམས་ཀྱི་ ཤེས་རིག 众人的智慧，万夫之智：ཨ་ བསྡུད་ཤེས་པ་བསྡུར་ན་ ཐོས་ བཟང་ ཐོན་ ཡོང་། 集中众人的智慧，就会想出好主意。

ཨ་ངན། སྐྱེས་པ་བསམ་ཤེས་དམན་པ། 坏家伙，歹徒，恶汉：ཨ་ངན་ཁ་དང་། ཨ་ངན་ལག 泼妇口，歹人手。喻言行下流恶毒。

ཨ་ཚོང་། རྩང་ཞེ་རིགས་ལྟའི་ ནང་ ཚན་ མཐིགས་ཤིང་ཕྱི་ལ་རྟ་ས་བཅག་པ་ལྟ་བུ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པས་ཁམ་མཐིས་ཀྱི་ནད་དང་། ཨ་ནད་འཇམས། 阳性寒水石。五种寒水石之一，体坚硬而重，纹如碎裂马牙。入药能治胆分血分之病，疗胃疾。

ཨ་གཆུ། གཟེར་ གདན་ ཀྲག་ ས། 阳螺丝，长螺丝，螺丝钉。

ཨ་གཅོད། ཨ་དམ་པ་སངས་ཀྲས་ཀྱི་ བློ་མ་ཡིར་ལྷང་ པ་ སྐ་ ར་ སེར་ ཨ་ ནས་ བཀྲུད་ པའི་ གཅོད་ལྷག་ས། 父续能断系。能断派二系之一。帕·当巴桑杰三度入藏时传于弟子玛惹色波等人的决舍派。

ཨ་ལྷམ། ལྷམ་པ་རིགས་ གཤམ་ ཀྱི་ནང་ ཚན་ ལྷམ་རང་སྐྱེ་བའི་ཚེ་ རྩ་གདགར་ ཨ་ དང་། ཀྲ་ ཐང་ཅན་ ཡིན་ ཚེ་ ཀྲ་ ཐང་ཅན་ མིན་ ཡིན། རྩ་ དམར་སྐྱ་ ཀྲ་ ཅན་འཆར་བ་ཞེག་སྟེ། རྩ་མངར་ལ་བཀྲ། ཕུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པ་ཚེ་ རྩ་གཤེས་ས་ བོན་ འཇིག་པ་གཅོད། རྩ་བས་གཅོད་ཚེན་ཟད་ཅིང་ དང་། ཡི་ག་འཁགག་པ་ལ་ཐན། 雄锦葵。锦葵之一。生长园中，花白色、紫红色及深紫色。入药味甘而涩，性平，花能治遗精，根能治消瘦痨、开胃。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ མདོག་ ལྡན་ དང་། འཇིག་གཅོད། རྩ་ལ་བཅས་སོ།

ཨ་ཕྱེབས། ཨ་ དཀྱིས། 裹肚，肚兜。包缠腰腹部分的长巾。

ཨ་ཚས། སྐྱེས་པའི་གོས་དང་ཀྲན་ཚ། 男装。男人

的服饰。

ཨོ་ཆེ་བ། (ཉིང) ཁྱོང་ཨཱཌམ་ལུ་པ་མཐོ་བ། 高傲，自负，自高自大。

ཨོ་ཆོག། འབྲས་བུ་སྐྱང་བའི་རྟ། 骗马。被阉割后的马。

ཨོ་ཀྱ། བང་ཆེན། 使者，信使。奉命传送文书者：འཕྲིན་ཡིག་སྐྱལ་བར་ཨོ་ཨ་བཏང་བ། 派人送信。ཨོ་ཨ་བཀྱེ་བ། 将要派遣使节。ཨོ་ཨ་མངགས་ཏེ་ཚོ་བསྡུར་བྱས་ནས་ཐོག་མཐུན་བྱུང་བ། 遣使磋商，达成协议。མིང་ཚེ་རྟེས་ཁྱོད་ལ་ཨ་ཤད་ན་དང་། ཁྱོས་སྐྱལ། འཕྲིན་ཕྲིར། བང་ཆེན། བྱ་མ་རྟ་བཅས་སོ།

ཨོ་ཀུ་ཚེ། (1)གཡོག་མའམ་ཨོ་མཉེ་བར་དུ་འཐོ་བའི་ཉེན་ཟེད་མཁན་གྱི་བྱད་མེད། 女仆，媒婆。(2)ཁྱོགས་མ། 女友。

ཨོ་གཏམ། སྐྱེས་བའི་ཁ་ཨོ་ཆེ། 夸口，大话，豪言：ཨོ་གཏམ་ཪེ་གཏུགས་ནས་ཤོད་དགོས། དེ་མ་ཆུས་བཀྱགས་ནས་དག་དགོས། 大话要在人前说，污垢要用水洗净。

ཨོ་རྒྱགས། ཨོའི་མཚན་མ། 雄性生殖器。

ཨོ་སྒོད། རྩེན་པ་འཁབ་དུས་ཀོན་ཐུའི་སྐྲ་དང་ཚོས། 条花短褂。藏戏中扮演猎人所着服饰。

ཨོ་ཐ། ཨོའི་ཐ་མ་སྡེ་སྲང་མའམ་ཞན་པ། 懦夫，卑劣者，低能的人：ཨོ་ཐ་འཁྲིགས་པ་རྩ་འཁྲིད་རེད། རྩ་ཁོང་མོ་འཁྲིགས་ན་བཅོ་ཐུ་མེད། 卑劣者梗如顽石，顽石僵曲不可治。

ཨོ་ཐང་འབྲུག འབྲུག 龙：ཨོ་ཐང་འབྲུག་ཁི་སྐད་དང་འདྲ། 声如雷鸣。

ཨོ་ཐེག (1)ཁྱོངས་པ། 骄傲，自负：ཨོ་ཐེག་ཆེ་བ། 很骄傲，十分自负。(2)(ཉིང) ཁྱད་ཕྲིར་བ། 担负，负荷。

ཨོ་རྡུལ། དེལ་ཨོ་ཨོའི་ཁྱས་ཀྱི་བའི་ཨོ། 公骡。

ཨོ་རྡེད། ཨོ་བའི་མེ་རྡེད། 胃气。藏医指胃中消化饮食的热力。

ཨོ་གཏུང་། ཨོ་བའི་ཐད་ཀྱི་གསང་ཞེག 胃炎穴。藏医针灸穴道之一，在中医所说食指"三间"穴附近。

ཨོ་ནད། (1)ཟས་སྐོམ་མི་འཕྲོད་པ་བསྟེན་པ་དང་། ཨོ་བའི་མེ་རྡེད་ཀྱམས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་དེ། ནང་གསེས་ཐུ་དབྱེ་ན་ཨོ་ཚད་དང་། ཨོ་རྒྱད་སོགས་རིགས་བཅུ་ དྲུག་ མཆེས་ སོ། 胃病。饮食失宜、胃阳衰败引生的胃中病患，分胃炎和胃虚等十六种类型。(2)སྐྱེས་བའི་ནད། 男生殖器病。

ཨོ་ནད་གྲང་བ། ཟས་མ་ཞུ་བའི་ནད། 消化不良。

ཨོ་ཅོད། མཇོ་གཡག་བྱང་སོགས་དོས་ཁལ་དབའི་འབྲེན་དང་ཆོས་མཇོ་བྱས་ཆོག་བའི་དྲུག་འགྲོ་ཨོའི་རིགས། 公牛。供驮运或耕作用的公牛。

ཨོ་དཔའ་རྟ་མགྲོགས། ཨོ་དབའ་རྩལ་ཆེ་ལ་རྟ་རྒྱུག་མགྲོགས། 人马精锐，人强马壮。

ཨོ་ཕག ཕག་པ་ཨོ་ཨོའི་ཁྱོས་ཐུ་བའི་ཕག་པ་ཨོ། 公猪。

ཨོ་ཕྱག རྡ་དྲས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱག་འབྱལ་ཁྱུ་སྟངས། 丈夫礼。旧时男子敬礼的姿式。

ཨོ་ཕྱུ། ཨོའི་ཐོན་ཚས་ཕྱུ་པ། 男袍。

ཨོ་ཕྱུགས། ཕྱུགས་རིགས་ཨོ་ཨོའི་ཁྱོས་ཐུ་བའི་ཨོ། 公畜。雄性牲畜。

ཨོ་བ། མི་ལུས་ཀྱི་ཐུང་ཁོག་ སྐད་ ཀྱི་ ཚང་ ཡང་སྙེ་མིད་པ་དང་ཨང་སྙེ་ཐུ་མ་དྲི་འབྲེལ་བའི་སྙིང་དྲུག་ཞི་ཁ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། དེའི་ཐྲེད་ལས་ནི་ཟས་སྐོམ་རྣམས་ཐུག་ བཞུ་སྐྱེང་ ཞེང་ འདྲེས་ བང་ ཐུས་ ནས་ཐུང་དུ་ཁུངས་པ་སོགས་ཐྲེད་པ་ཡིན་ནོ། 名词。胃。六腑之一。在人体胸腔下部，上口连接食管，下口连接小肠。功能磨碎、融合并向下输送饮食。

ཨོ་བ་བཀྲེས་པ། ཁྲོད་ཁོག་སྟོག་པ། 腹中饥饿。

ཨོ་བ་ངན་པ། ཕྱོ་བ་སྟོབས་ཞན་རྣམ་དང་ཅན། 胃弱，有胃病，消化力弱。

ཨོ་བ་དུག་ཟབས། ཟས་སྐོམ་མི་འཇུད་པ་ བསྡེན་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཨོ་དང་ཅིག་སྟེ། དང་རྒྱས་གྱུ་ཟས་མི་འཇུ་ཞིང་དང་གུ་འགག་པ་དང་། ཤ་སྐེམ་ལ་ཟས་ཟོས་མ་ཐག་ སྐྱུག་ པ་ཞེག 胃毒。饮食失宜引发的胃病，症见饮食不化、胃口不开、肌肉消瘦、食后即吐等象。

ཨོ་བ་ཁྱེས་པ། གཅུས་པ་ཁྱེས་པ། 胃胀，胃中发胀。

ཨོ་བ་འཚིང་བ། ཟས་མ་ཟོས་ཀང་ཨོ་བ་ གང་བ་ལྟར་གྱུར་བའི་བད་ཀན་གྱི་ནད་རྒྱས་ཤིག 胃脘闷胀。虽未进食仍觉饱胀的涎分病。

ཨོ་བ་བསྲང་ཚོ། ཕྱོ་བ་སྟོབས་ལྡན་ཏམ། དང་མེད། 胃强，消化力强。

ཨོ་བ་རིལ་ཁུ། ཨོ་བ་རིས་དང་འདྲ།

ཨོ་བ་རིལ་ཁྲ། ཨོ་བ་རིས་དང་འདྲ།

ཨོ་བ་རིས། ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་ འབྲས་བུ་ལ་ནོར་ལུགས་ཀི་ཨོ་ཁའི་རི་མོ་ལྟར་དཀྲི་ཞིང་ཞེས་ཆ། རུས་པས་རྟོད་སྐྱེད། ཟས་འཇུ། བད་ཀན་དང་ གང་ དང་ ཀཕེལ། 胡椒。胡椒科药用木本植物名。果实如羊胃皱纹，故藏语名此。味辛性热，功能益阳补胃、助消化、治痰分寒病。ཤིང་ཀི་རྣམ་གངས་ལ་རྟོད་སྐྱེ་ཉིལ་མོ་དང་། ཏ་ལེ་ཤམ། ཨོ་ཆེ། མ་རྒྱ་ཅ་ཟེ་བཟླ་ཏེ། ཤེ་ཀུ་མ་ནེ། ཏ་རེ་ཏུ་ཀ། ཙ་བ་ཀུ་ཅ། ཙ་བཞུ་ཏ་རྣམས་ཟོ།

ཨོ་བའི་བད་ཀཀར། ཨོ་བའི་ཅི་སྐྲབས་ཀྱི་ཤིང་ཀི་རྣམ་གངས་ཀིག 胃涎。胃液异名。

ཨོ་བའི་མེ་ཚྭད། ཨོ་བའི་ནང་ དུ་ཟས་ སྐོམ་ཞུག་ བཞུ་ སྐྱོང་ བ་ སོགས་མེ་དང་ མཐུན་ པའི་ རྩད་ ཀྱི་ ལས་ཅེད་པ་དེ་ལ་མེ་རྩད་ཅེས་ཟེར། རང་ཨོ་ནི་ཞུས་ཀྱི་རྟ་བའི་མཁྲིས་ པ་ ཕྱེ་ ཁ་ཅུལ་ འཇུ་ཅིད་ ཨོ་ཡི་ནོ། 胃阳。在胃中研磨、消化和清导饮食，功用等同火力者，名为阳气。即五根本胆分中之消化胆。

ཨོ་བའི་རླུང་ཚབས། ཚབས་ རིགས་ དུག་ གི་ ཚབས་ནད་ཨོ་བར་བྱེར་ བའི་ ནད་ ཅིག་ སྟེ། ནད་ རྒྱས་ཐུ་ ཨོ་ བ་ རླུ་ ཁྱེང་ ཕྱང་ དུབ་ ཅིད་ པ་ དང་། ཁ་ཟས་ཀཇུ་དུག་ཅ་ ས་གཅུས་ཀཇུང་ བ་ཁྱེག 胃脘气疾。六种风疾中，风邪犯胃之病，症见胃脘闷胀、间歇发作、食物难化等象。

ཨོ་བའི་ཏུ་རྩ། ཕྱེན་སྟེའི་རྩེ་ནས་ གྲང་ དུ་ཆོད་དོ་ དང་། དེ་ནས་གཡས་གཡོན་དུ་ སོང་ གཐུམ་རེ་ གཞལ་མཚམས་ གུ་ ཡོད་ བའི་ གཏར་རྩ་ ཁྱེག་ སྟེ། དེ་གཏར་ན་ཨོ་ བའི་ ཚད་ པ་དང་། ཨོ་བའི་ རླབ་ ཐབས་ སོགས་ ལ་ བན། 胃角脉。自剑突下行二寸，再分别向左右各行三指处所有剖刺脉。剖此放血，治胃热和胃绞痛等。

ཨོ་བའི་གསང་། ཆུབ་ཀྱི་ སྐལ་ཆེགས་ བཏུ་ གཉིས་ པ་ཨོ་ བ་དང་ འབྲེལ་ བའི་ མེ་ བཙའི་ གསང་ ཁྱེག་ སྟེ། དེར་ མེ་ བཙའ་ བཞག་ན་ ཨོ་ བའི་ མེ་ རྩོད་ ཉམས་ པ་ དང་། ཟས་ མི་ འཇུ་ བ། རྐུ་ དུ་ ཁོག་ པ་ བཤལ་ བ། ཨོ་ བའི་ ཀྱང་ སྐྱེན་ བཅས་ ལ་ བན། 胃窍。第十二脊椎与胃连接处灸穴名。灸此能治胃阳衰败、食物不化、经常腹泻及胃中寒性症瘕。

ཨོ་ཅ། ཀུ་ སྐུད་ ཀན་ པ་ ཙ་ རོའི་ མིང་ སྟེ། ཕུ་ ཅོ་ དང་ མཚུངས། 名词。兄，哥哥。

ཨོ་ཅང་། ཅང་ཐུ་ ཨོ་ མེའི་ ཟླས་ ཀྱེ་ བའི་ ཅང་ ཐུ་ ཨོ། 公驴，叫驴。

ཨོ་ཁྱང་། (1)རྒྱལ་ པོ་ སྟོད་ ས་ནི་ ཁང་ པ། 宫殿，王宫；ཨོ་ ཁྱང་ རྩིང་ པ། 故宫。(2)སྐྱབས་ འགར་ རྒྱལ་ པོའི་ ཞེ་ས་ ལ་ ཡང་ འཇུག 有时此语亦用以称呼国王，同汉语陛下、殿下同义。(3)ཨ་ཀྲ་ ཆོགས་ ཁྱེད་ ས་ནི་ ཁང་ པ། 馆，宫，场所；རིག་གནས་ ཨོ་ ཁྱང་། 文化宫。དཀའ་ ལྟེ་ ཨོ་ ཁྱང་།

噶丹宫。(4)མེ་ མདའི་ ནང་ མདའ་ འཇུག་ ས། 枪膛。

ཚལ་ཕྱང་ཀ་ལུ་ཅ། ཀཀ་ ཀྱ་ ཁའི་ཆོས་ཏྲལ་རིཀས་ ཁྱབ་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ སུ་གཏགས། 迦罗巴宫。传说是香拔拉诸法王的住处。

ཚལ་བྱང་འཁོར། (1)རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ། 后妃，王后。(2)རྒྱལ་པོའི་འབངས། 国王侍从，宫廷眷属。(3)རྒྱལ་པོའི་སྡུད་གནས་ཀྱི་ཉེ་སྐོར། 王宫周围，城市。

ཚལ་བྱང་འཁོར་ཡིག་སྐད། སྔར་རྒྱལ་པོའི་ཚལ་ བྱང་གི་ནང་དུ་ གོད་ པའི་ སྐད། 宫廷语。旧时王宫内所用的语言。

ཚལ་བྱང་ནང་མ། སྔར་རྒྱལ་པོའི་ཚལ་ བྱང་ ཉི་ནང་ གཉིས་སུ་ ཉི་པའི་ནང་མ། 大内，禁城。旧时国王的内宫。

ཚལ་བྱང་ཕེ་བ་ཁོད། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ སྐབས་ བོད་ཀྱི་སྡུད་ མངའ་ རིས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཚལ་ རབ་ བྱང་ཕྱོགས་ཉེན་ཅན་ཞེས། 希瓦展殿下。译言寂光。十一世纪中，西藏阿里地区谷格王国一出家国王名。

ཚལ་བྱང་ཐང་ག་ཁྲི། དགོན་པ་ཞེས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཁ་ས་ཀྱལ་ཁོངས་ལྟུན་ རྩེ་ཁྲོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 颇章羊则。西藏自治区山南地区一寺庙名。在隆子县境内。

ཚལ་དཔང་། (1)ལུས་དབང་ཀྱི་ཉེ་ བྱག་ ཅིག་ ཤེས། ང་ རོ་ གསང་ མཐོ་ བ་ སེཀས་ ཚའི་ ཆོས་ རྟེན་ ལ་ དབང་ ཅིད་ ཡིན་ པ། 男根。主司发出男声等男性特征的体内器官之一。(2)ཚལ་ མཆན། 男生殖器。

ཚལ་འབྲིང་། སྐྱེས་པ་ཚལ་ འཇོན་ གང་འབྲིང་ གྱས། 中等人材，中级人员，能力中平者。

ཚལ་མེ། ཚལ་ བའི་ མེ་ དྲོད། 胃火，胃气。藏医所说胃中消化饮食的热力。ཚལ་མེ་ རྒྱས་པས་ ཟུལ་ ཆོས་ མ་འཇུ་ བར་ སྐྱེག་ མེད་ ལང་ས་ པ། 胃火败退，引起水谷不化，发生呕吐。

ཚལ་མོ། ཚལ་དང་མོ་ གཉིས། 男女，雌雄，阴阳；ཚལ་མོ་འདྲ་ མཉམ། 男女平等。

ཚལ་མོ་ཁ་སྦྱོར། གཉེན་ སྦྱིག་པ། 联姻，订婚。

ཚལ་བཙོག མི་ཆུང་པ། 硬汉，莽夫，凶悍的人。

ཚལ་རྩ། རྩུང་གི་ ངང་ བཞེན་ གྱེས་ བསྒྲིལ་ པའི་ ནད་ མེད་ཀྱི་ཐུན་ རྩའི་ ཁམས་ ཐུལ་ ཞེག་ སྟེ། འཕར་ རྩའི་ཁྲུད་ སྐྱེས་ལ་ རྣག་ཚ་ པའི་ ཚལ་ ཞེག 阳脉。身型属风者无病之平脉象，脉搏洪而粗。

ཚལ་རྩ་བོང་ཚེད། ཕྱེ་ བའི་ ཀྱེན་ དུ་ ཆོད་ གང་ གཞལ་ བའི་ ས་ནས་ འཕྲེད་ ལ་ གནས་ བའི་ ཚལ་ བ་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ རྩ་ ཞེག 驴输胃脉。脐上一寸处与胃相连的脉道。

ཚལ་རྩལ་སྟ་དག། ལུས་ ཀྱི་ རྩལ་ གསུམ་ དང་། ངག་ཀྱི་རྩལ་གསུམ། ཡིད་ཀྱི་རྩལ་གསུམ་བཅས་ དགུ། ཡང་ གོད་ ཐྲལ་ གཞན་ ཞེག་ ལ་ གཏམ་ ཡིག་ རྩིས་ གསུམ་དང་། མདའ་ རྩེ་ མཆོང་ གསུམ། བང་ རྒྱལ་ ཐྲི་ གསུམ་བཅས་ དགུ། 丈夫九能：身之三能、口之三能、意之三能。总为九能。另一说为言谈、书写、计算、射箭、击石、纵跳、疾行、泅水、摄交九种。

ཚལ་ཚད། (1)ཚལ་ བའི་ ཟོད་ དམ་ ཟས་ ཀྱ་ བའི་ རྩལ་ ལ། 消化力。藏医说食物消化有赖于胃中热力。(2)ཟས་ དུག་ གི་ བསྒྲིལ་ བའི་ ཚལ་ དང་ ཅིག 食物中毒，急性肠胃炎。

ཚལ་སྙིང་། (1)རང་ ཆོད་ དམ་ གཙང་ ཆད། 胆量，胆识，勇气；དོན་ གནད་ ཐག་ གཅོད་ པར་ ཚལ་ ཆེ་ དགོས། 处解问题要有魄力。རང་ སྐྱེ་ འདོད་ རྩལ་ གྱི་ ཚལ་ ཡིད་ མེད་ རྟེན་ ཁ་ ཚའམ་ ཆེན་ ཟུང་ བའམ་ གཙོང་ གཏུགས་ ཀྱི་ འཐབ་ སངས་ ཀྱཀས་ ན་ ཤེས་ ཡོང། 有无自我牺牲的勇气，在面临危险或参与短兵相接的战斗就可以知道。མེ་ལ་ ཚལ་ ཆོད་ ཡིད་ ན་ འབྲེལ་ ལ་ མདའ་ འཕེན་ ཚད།

人有胆量，才敢于射野牛。喻有勇才能有为。

ཞོ་ཚོས། ཆུ་སྐྱེགས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤེག 阳性染料。胭脂红异名。

ཞོ་མཚན། སྐྱེས་པ་ཞོ་མཚོན་པའི་རྟགས་སམ་མཚན་མ། 男生殖器。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཆགས་པའི་ཆུལ་མཚན་དང་། དེན་པའི་ཀ་བ། འདོམས་ཀྱི་མཐུག་མ། འདོམས་ཀྱི་སྐྱ་བ། ཞ་ཡི་རྟགས། དབང་པོ། སྐྱེས་ཕྱིད་ཕྱགས་ཀྱ། སྐྱེས་ཕྱིད་ཤེང་། མཚན་གཏུན་ཤེང་། ལེབྲ་བཅས་སོ། **ཞོ་མཚན་ལོས་ཐིན་ཅད།** རྡོ་རྗེ་རྟག་ཏུ་འཆྱིང་བ་དང་། སོ་བཏབ་པ་ལྟ་བུ་ཞོ་མཚན་ཀྱི་པཀས་པ་འཁས་པའི་ནད་ཅིག 强中。阴茎久久高举不萎和包皮破裂如被咬伤之症。

ཞོ་གཞོན། སྐྱེས་པ་ན་གཞོན། 青年，青壮男子。

ཞོ་བཞི། ཁ་གཉིས་མ་གཉིས་ཏེ་ སོ་ བཞི་ མ་གཏོགས་བཞེས་ཚར་བའི་རྟ་དེལ། 四牙。生后四年尚有四颗乳齿未换的骒马。

ཞོ་ཐིམ། བོད་ཀྱི་ཁྲོ་གའི་ལྟས་སྐོན་པ། 男藏靴。

ཞོ་གཅེར། ཞོ་ནད་ཅི་བྱག 胃痛。

ཞོ་བཟོ། (1)མ་ཡིན་ཡིན་མདོག་གི་རྣམ་འགྱུར། 装样子，造假相：ཞོ་བཟོ་ འདོན་ བའི་ དུས་ མ་ཡིན། སྡིང་དུས་འདོན་བའི་དུས་ཡིན། 不是装模做样时，乃是笃志励行时。(2) རང་ བཟོ་ བའི་ དང་ བའི་ཚོད། 臆造，想象。

ཞོ་ཡབ། བཅའ་ཤོ་མེད་བའི་སྐྱེས་པ། 单身汉，旷夫，鳏夫。

ཞོ་ཡིག ངག་ཐོག་ནས་ཡེ་གེ་རྣོད་སྐབས་ སེ་ སོའི་ སྐྱེ་གནས་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས་ཆེ་ཉོས་ པས། ཀྱིས་ས་ གོས་ཡིན་བའི་ཡེ་གེ་རྣམས། 强音字。口读字母时，各字发音部位用力最大最紧者。此分：(1)གསལ་བྱེད་ཐུམ་ རྡ་ ཁམ་ པ། 三十个辅音字母，自ཀ་至ཨ་。(2)མིང་གཞིའི་ཞོ་ཡིག 强势语基，谓ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཚ་五字。(3)སྔོན་འཇུག་གི་ཞོ་ཡིག 强势前加字，谓ཨ་字。(4) རྗེས་ འཇུག་ གི་ ཞོ་ཡིག 强势后加字。谓 ག་ད་བ་ས་ 四字。

ཞོ་ངབ། སྐྱེས་པ་ཞོ་བྱོ་ཆུ་ཆེན་པོ་ཟངས་པ། 超人，高士，俊杰，彦士。才能高超者，识见卓绝者：ཞོ་ངབ་ཨིག་གི་ཀྲིག་ལ་རྟ་བཅུ་ཐུག་སའི་གང་ཟངས། 高士胸中自有百马跑场。喻度量宏大。

ཞོ་ངབས་ཆད་པ། རིགས་ཅུད་ ཆད་ པའམ་ ཅུ་ཐུད་ཟོང་ཆུ་ཟེད་པའི་སྐྱེས་པ། 男子不育。

ཞོ་ཉིལ། སྐྱེད་རྩས་དང་ཞོ་བ་ དྲད་ སྐྱེ་ ཅིང་ ཀྱི་སྐྱེན་ཞེག 胡椒。可作调味香料，又可作温胃药：ཞོ་ རིལ་ དཀར་ པོ། 白胡椒。ཞོ་ རིལ་ ནག་ པོ། 黑胡椒。

ཞོ་རྡང་། བཅའ་ཆ་མེད་པའི་སྐྱེས་པ། 单身汉，鳏夫。未婚或丧妻的成年男子。

ཞོ་རྭ། (1)ཁ་དཀར་ལས་ཆ་བའི་ ཅ་རོག 大乌鸦：ཞོ་རོག་ཐམས་ཅད་ནག་པོ་ཉིམ་ཡིན། 天下乌鸦一般黑。ཞོ་རོག་ལ་སྐྱ་དཀར་ནས་སྐྱེ། 乌鸦何时生白发？喻事不可能。(2)སྐྱ་ མདོག་ ནག་ ཞོའི་རྟ་ དེལ། 黑色骒马。青骒，青马。

ཞོ་རྭ་མིག (1)ཅ་ཞོ་རོག་གི་མིག 鸦眼。乌鸦的眼睛。 (2)ཐུར་ ཅོད་ ཀྱི་ ཐྱ་ ཆེན་ ཆོའི་ ཁོན་ ཆས་རྟ་ཕྱིང་། 乘马披衫。旧时，西藏寺庙堪布乘马时所披外套。(3)ཐྱོ་ སྐྱེན་ ཀྱི་ རིགས་ ཅ་ རོག་ཐྱང་མ་ཐྱེ། རོ་མངར། ཅུས་ཁས་ཐྱོ་ཆད་ དང་། འབྲས་ནད་ལ་ཁན། ཤ་ཁོས། 榨菜。药用草本植物芜菁的变种，味甘，功能清肺热、消疮核、疗疮疡。

ཞོ་རྒྱང་། ཞོ་ཁང་ཁྱང་རྒྱང་ཁྱུག་ཁའི་ནད་དེ། ནད་རྟགས་ སུ་ ཞོ་ཁ་ སྐྱེ་ཞིང་ སྐྱང་ སྐྱེག་ ཅིད་ཡ་ དང་། སྐྱང་སྐྱུགས་ཅིད་ཁབས་འབྲེག་ ཁང་ཁྱུ་ཁ་ ཅན་འཁྲུ་ཁ་ཞིག 胃风。寒风袭胃之病，症见胃

院闷胀呃逆、干呕无物，或肠鸣，泻利泡沫。

ཨ་ལངས། བསམ་སྤྱད་སྐྱེན་ལྡན་ཀྱི་སྐྱེས་པ་ ཞེ་ཨ་ཅན། 坏分子，坏男子。思想行为不健康的男人。

ཨ་ཕྱག ལུག་ཨ་མའི་རྒྱས་ཕྱེ་བའི་ཨ། 公绵羊。

ཨ་ཕྱང་། (ཁྱལ) སྐྲག་ཀུ། 纽扣，铜纽扣。

ཨ་ཚེ། ཨ་ཁམས་ཨ་ལ་ཁེལ་བའི་ཚེ། 阳年。五行算中所说值年五行属阳之年：མེ་ཨ་སྤྲེཀ 丙寅，阳火虎。ས་ཨ་འབྲུག 戊辰，阳土龙。ཆུ་ཨ་འབྲུག 壬辰，阳水龙。

ཨ་ཚ་དྲུག ཀྱི་བ་དང་། སྤྲེཀ འབྲུག དཔྱ། སྤྲེལ། ཁྱི་རྟམས་ཨ། 六阳年：子鼠、寅虎、辰龙、午马、申猴和戌犬。

ཨ་ཚེག (1)གྲང་གཅས་ཏེ། ཨ་བའི་མེ་རྩྭ་ཀྱིས་ཚེག་བའི་ལས་བྱས་ནས་ཨ་ཚོང་རྒྱུ་མའི་སྐྲན་བ་འཁྱགས་བའི་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་ཁོག་པ་སྤྲུ་བ་དང་། ན་ཐུག་དྲག་ཨ་འབྱུང་ཞིང་ལྟང་ཁྱེད་ཀྱི་ནང་དུ་ཁྱབ་ཅིང་ཐེ་ཚོམ་ཟ། ནད་ཀྱི་ཚོ་ཁ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཤི་ཁྱེན་ཡོད་ཀྱང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚོ་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཡིན། 胃逆。由于胃阳失常，扰乱胃及大小肠中诸寄生虫，症见腹腔胀满、阵阵发生剧烈疼痛之象。别名胃绞痛。(2)ཁམས་ཀྱིག་ས་མང་དང་བྱ་རམ་རྩམ་པ་ མཉམ་ དུ་ བཟོས་ཏེ་ བཅོས་པ་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་ནང་ དུ་ བཏུམས་ནས་ བཙོས་ པའི་ཟས་ཀྱི་མིང་། 康俗用酥油、红糖和糌粑做馅的一种包子。

ཨ་ཚེང་། (1)སྐུད་པའི་གུ་ཀུ། 线球。(2)རྟེན་ཆས་པོ་ཨ། 皮球。

ཨ་ཀ། (ཁྱལ) (1)ནང་ཁྲོལ་གཏེ་མ་ཁྱེ། ཨིང་གཤེ་གཞུག་དང་གཞང་ཀྱི་མཚོ་གཏེ་བར་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་མིང་། 大肠和直肠之间的一段肠子。(2)(རྟེན) བཙོས་པ། 煮，烹。

ཨ་ཀ་མེས་སྐྱོན། མི་བསད་པ་དང་བཀ་མ་འགྲུགས་པའི་ཁོད་གཞི། 杀人抢亲的诉讼案件。

ཨ་ཀའི་ཁ་བ། ཀའི་དུས་བྱ་དང་བཅས་པའི་ཐུག་པའི་མིང་། ཐུ་ཐ་ཤེས་ཡང་ཆེད། 肉块粥。

ཨ་ཀང་། ཨ་གཞོན་ནམ་སྐྱེས་པ་ལང་ཚོ་དང་ བཅ། 青年，青壮男子。

ཨ་ཀམ། སྐྱེས་པ་ཐ་ཤལ། 下流人，无赖子，坏男子。思想行为卑鄙的男人：ཨ་ཤལ་བཀུང་སྟེས་བཅགས་པར་འགྱུར། 敬事坏人反招毁。

ཨ་ཀེད། དཔའ་ངམ། 豪强，丈夫气概：མི་ཉམ་ཆུང་ལ་ཨ་ཤེད་ཀྱེད་པ་ངེ་རེ་ཚ། 对弱者逞豪强，可耻！

ཨ་ཀྱལ། ཨ་བའི་ནང་ཁྲེབས་ ཀུ་ ཡོད་ བའི་ ཆས་སྐོམ་ཀྱག་ཀྱིད་ཀྱི་ཐུལ་ལས་ གཉིར་ མ་ ལྟ་ བྱ་ ཞེག 胃粘膜皱襞。胃内壁上所有磨碎食物的皱褶或褶纹。

ཨ་གས་ང། (1)མི་ཨ་གཞོན། 年轻人，小伙子。(2)ཐུག་ས་ཨ་གཞོན། 幼小公畜。

ཨ་ཅེང་། བཟའ་ཆ་མེད་བའི་སྐྱེས་པ་ ཁིང་ ཀུང་། 独身男子。未婚男子或鳏夫。

ཨ་ལྟ། སྐྱེས་བའི་ཐུག་ལྟ། 男子肩头守护神。

ཨ་ལྟ་བ་བསོད་ནམས་སྒྲུབས་སྐྱལ། ཀུལ་ རྡེ་ རྩྭང་ཁི་མི་ཡིན་ཞིང་། ལྟ་བཟང་ཀུན་ཀྱིས་བོད་ས་གནས་ ཀྱི་ ཀུལ་ བོ་ བྱས་ བའི་ དུས་ ས་ ཁོང་ ཁེས་དམག་དོན་ཞང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་ ཆུ་ ཟེས་ཟིང་ཁོང་ལ་མཉན་ གོང་ མས་ ཐའི་ རྡེ་ ཞྭེས་ བའི་ཁོ་གནས་གནང་བ་དང་། བཀའ་ བློན་ཀྱི་ ཁྲིར་བཞེས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་ མེ་ ཤུག་ ཁོར་ང་ལྟས་ སྐྱར་ གསུམ་ སོགས་ ཀྱིས་ ཁང་ ཆེན་ བསོད་ནམས་ཆུལ་ཀྱི་བ་ཁྱོངས། གོང་ བློན་ཨ་ལྟ་ བས་ གཙང་དང་སྐྱོད་མངའ་རིས་ཀྱི་དམག་ མི་དཀྱ་ སྐྱོང་ཁྲིད་དེ་ ལྟ་ ས་ཁ་འབྱོར་ནས་ བསྡད་ པ་ རྡོ་རྗེ་ ཆུལ་ཀྱི་ བཞེས་ བར་ བྱས། ཁོང་ལ་ མཉན་ གོང་ མས་ ཀེ་ ཅས་ ཞེས་ བའི་ གོ་ གནས་ གཅིར་ བསྐྱོད་ མཛད། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ས་ ལུག་ སོར་ ཁོང་ ལ་

ཨང་རྒྱན་ལྡང་ཞེས་བའི་ཀོ་གནས་ཐོབ། བོད་ཀྱི་ཞྭང་འཛགས་དང་མེས་ཆུལ་ཀྱི་ མཐུན་ སྒྲིལ་ གཅིག་ཀྱང་ ལ་ སྐྱེན་ བར་ ཀྱུར། 颇罗鼐·项南道杰(1689—1747)。江孜人。拉萨汗掌权时任军官。清朝平定侵扰西藏的准噶尔部，他与康济鼐分别自后藏和阿里起兵，积极配合。1723年，受清封台吉，升任噶伦。1727年，首席噶伦康济鼐被阿尔布巴等人刺杀，他领后藏、阿里兵九千人攻占拉萨，擒阿尔布巴等人，受权总管藏政，以功封贝子、贝勒、多罗贝勒。1739年，又受封为郡王。他在安定西藏地方局势，巩固祖国的统一等方面，起了积极的作用。

ཚོག སྒྲིན་བའི་དོན་ དུ་ ཀོ་ བའི་ འབོག་ པ་ དང་ འབོགས་བའི་སྐལ་ཆོག

ཚོག་ཀྱ། ཚོ་ཀུ་དང་འདྲ།

ཚོག་སྐུ་ཆེ། (རྟོང་) བསྒོམ་ཆེ་བ། 强忍，大忍，尽量忍耐。

ཚོག་ཁྲག གཞན་གཉེན་ཀྱི་ཁོང་ཁྲོ་ བསྐྱངས་ པ། 冒犯，触怒，激怒，陷害，委屈：ཁྱེད་ རང་ ལ་ རང་གང་ཁ་ ཤེར་ ཕྱིས་ དེན་ མེད་ ཚོག་ ཐུག་ ཐལ་ སོང་ ཡང་ དགོངས་ པ་ གཏན་ ནས་ མ་ འཚམ། 随口失言，冒犯阁下，万勿计较！ སྤྱག་ མོར་ ཚོག་ ཐུག་ བཏང་ ཡང་ རུང་ མ་ བཏང་ ཡང་ རུང་ གང་ ལྟར་ མི་ ཕྱུགས་ ཟ་ མཁའ་ གཅན་ གཟིག་ ཞེག་ རེ་དེ། 对于老虎来说，不管激怒与否，它都是个吃人畜的猛兽。ཁོ་ ལ་ མ་ རྟེས་ ཁག་ གཡོག་ ཀྱི་ ཚོག་ ཐུག་ བྱུང་ ཡང་ སྤྲང་ དག་ མེད་ བར་ སེམས་ ཐོས་ བའི་ ཚར་ གནས་ འདུག 他虽被诬陷，受到委屈，但仍满不在乎，处之泰然。

ཚོག་དྲག ཚོག་ ཐུག་ དང་ འདྲ།

ཚོག་པ། ●སྒྲིན་ བའི་ དོན་ དུ་ ཀོ་ བའི་ འབོག་ པ་ དང་ འབོགས་ བའི་ འདོགས་ པ། ❷(ཐ་ཚི་ དད་ བ) འཁྲིལ་ བའམ་ ཐེབས་ པ། 照射，击中，触犯：རྟེ་ དོད་ ཚོག་ པ། 日光照耀。ཟས་ དུག་ ཚོག་ པ། 食物中毒。དད་ ཚོག་ པ། 染病。གཉམ་ དེ་ ཁོང་ གི་ ཐུགས་ ལ་ ཚོག་ སོང་། 这句话伤了他的心。གཅད་ ཚོག་ པ། 中风。发羊痫风。ཕུར་ རྩེ་ ཚོག་ པ། 被飞蝗石子击中。གནད་ དུ་ ཚོག་ པ། 涉及要害。མདའ་ འཕེན་ ན་ འབེན་ ལ་ ཚོག་ དགོས། རྟོག་ བཤད་ ན་ གནད་ ལ་ འཁེལ་ དགོས། 射箭要中鹄的，发言要中肯綮。

ཚོག་གསང་། མ་ཁ། 伤口。

ཚོགས། འཚོ་ དོད། 名词。工资，薪水，俸给，薪俸：ལོ་ ཚོགས། 年薪。ཟླ་ ཚོགས། 月俸。འབྲུ་ ཚོགས། 俸米，俸粮。 དངུལ་ ཚོགས། 薪金。

ཚོགས་ཁང་། འཚོ་ ཚོགས་ ཆུང་ མཁན་ ལས་ ཁུངས། 粮站，粮饷机关。

ཚོགས་ཆ། ཚོགས་ས་ ཀྱ་ ཆ། 工资，薪资。

ཚོགས་ཞིབས། སྐང་ གྱ་ བར་ ཚོགས་ ཆུག་ ཆུའི་ མ་ རྟ་ འབྲུ་ དངུལ་ སོགས། 维持费，薪资。旧时，支付僧众维持生活的粮食货币等资财。

ཚོགས་ཚད། ཚོགས་ཀྱི་ ཐོབ་ ཆ། 薪额，工资待遇。

ཚོགས་ཚད་འཛིན་ཐུལ་ཐུལ། སྐང་ བོད་ ས་ གནས་ སྡེད་ གཞུང་ གི་ ཚོགས་ དབོན་ དང་། མདའ་ དབོན། རྟེས་ དབོན། སྐས་ རྣམ་ པ་ བཅས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 粮、代、财、肯。原西藏地方政府的粮官、代本、财政官员和贵族世袭子弟等的合称。

ཚོགས་ཏཤོན། སྐང་ དམག་ ཚོགས་ དོ་ དམ་ ཐེད་ མཁན་ ཀྱི་ འགོ་ སྡིད། 粮台长官。旧时，管理军粮的官员。

ཚོགས་ཟིམ་པ། ཚོགས་ བྱང་ ནས་ ལས་ ཀ་ ཐེད་ མཁན། 工薪人员。依靠工资为生的工作人员。

ཚང་ བ། (ཐ་ཚི་ དད་ བ) ཚང་ ས་ པ། ཚང་ བ། དབུལ་ པ། 匮乏，贫困，短少，不足：རིག་ པས་ ཚང་ ས་ པ། 愚昧无知。མི་ ཤུགས་ ཀྱིས་ མི་ ཚང་ བ།

不缺人力。སྐུ་ནོར་ཕྱིས་བཅས་པ། 财力不足。

བཅས་ཀྱིང་ཤི། སྐོམས་ཕྱིར་ཤི་བ། 饿死，饿毙：ཨ་མ་བཅས་ཕྱིར་ཤི། 母亲贫困致死，妹妹为了生活而乞讨流浪。

བཅས་ངན། ཤིན་དུ་དབུལ་བ། 穷透，很穷。

བཅས་ཁྲག་མ། དབུལ་བའི་རྣམ་པ། 穷相，贫穷的样子：ཉར་ཡོད་བཅས་ཁྲག་མ་ཐོང་ཐུབ་སོང་། 过去的贫困面貌已经看不见了。

བཅས་པ། ❶བཅང་བའི་འདས་པ། ❷名词。(1)སྐུ་ནོར་མེད་པའམ་དབུལ་བ། 贫穷，贫苦，厄难，穷困。(2)དབུལ་པོ། 穷人，贫民，穷苦者。

བད། ❶གོས་སོགས་ཀྱི་ཟླུམ་གཡས་སྡེ་འཛངས་རམ། དར་གོས་དང་སྲོང་སྐུད་སོགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཚད་འཛིན། 名词。穗子，缨子。攒簇丝线所成的装饰品，多用于绳端。❷བློ་ཏུས་སམ། སྙིང་སྟོབས། 副词。敢，勇于。

བད་ཀ། ཐུབ་ཕྱོགས་པའི་ཁ་གྲོན་ཀྱི་ གོས་ དང་ ཐུབ་ཕྱོགས་པའི་ འཚམ་ གོས། 名词。咒士衣。旧时以持咒为业的宗教徒穿在外面不束腰带的长衣，或跳神时的外衣。

བད་ཅན། (མངོན) སྐར་མ་དུ་བ་མཐུག་རིང་། 有穗缨。彗星的异名。

བད་ཆུང་། ཐོ་ཁོག་ཆུང་བ། 胆小：ཐོ་ཀུམ་བཏང་ཆུང་ཀྱས་ད་ལས་དོན་གང་ཡང་འགྲུབ་མི་ གྱུབ། 心怯胆小，什么事也干不成。

བད་ཆུང་རེ་བ། ཐོ་རུས་སམ་སྙིང་ སྟོབས་ ཞན་པའི་ཐུམས། 怯生生的，胆小怯懦状：ཉིས་པ་ཆུས་མེད་མི་དང་འཕྲད་དུས་བཏང་ཆུང་ རེ་ བ་ ཞིག་ ཡོང་། 孩子见到生人，显得怯生生的。

བད་ཆུངས་ལེ་བ། བཏང་ཆུང་རེ་བ་དང་འདྲ།

བད་མཁྲི། ས་མིང་ཞིག བོད་དང་སྐྱིང་ཐྲེངས་ཀྱི་ཕྱོགས་གྱབ་རྫོང་ཁྲིས་སུ་ཡོད། 旁多。地名。在西藏自治区林周县境。

བད་པ། ཐུབ་པ་དང་། རུས་པ། 副词。能，敢于，勇于，བད་པ་ཅན། 顽强的人。ལས་འཁྱེར་ཆེན་པོ་འཕྲང་བཏང་པ། 勇于担当重任。ཁ་རོལ་པའི་ཚོལ་ངན་ལ་ལན་སྐྱེད་བཏང་པ། 敢于反击敌人的进攻。མཛའ་གྲོགས་ཐན་ཚུན་འབྱལ་མི་བཏང་པ། 好朋友舍不得分离。

བད་ཅི། རུས་པ་ཅན་དང་སྙིང་པོརྟེལ་ ཅན་ ཀྱི་ གང་ཟག 名词。顽强者，强项的人。

བད་པའཁྱེལས་པ། དངོས་གྲུ་ཐོན་ནས་སྡུད་འཆོལ་བ། 挑战，惹事，叫阵：ཚུར་བཏང་པའཁྱེལ་པའི་ དགྲ་བོར་ཁ་ལན་སྐྱེད། 还击前来挑衅的敌人。ཐན་ཚུན་སྙིའི་ལས་འཁེན་ ལེགས་ སྒྲུབ་ ཀྱི་ ཆེད་ དུ་ བཏང་པའཁྱེལས་པ། 彼此为圆满完成共同的任务而挑战。

བད་འཛངས། དར་གོས་སྡོང་སྐུད་ལ་སོགས་པ་ལས་ བཟོས་པའི་ཀྱེན་ ཞེག 缏，穗子。用绸缎丝线等做的装饰品。

བཙན་ཆེ་བ། འབོར་ཆེ་བའམ་གྲངས་ཀ་མང་བ། 大批，多数：དངོས་ཐོག་བཏེ་ཆེ་བ། 大批物资。

བཙན་ཏེ། (རྟེང) ཁ་ཐན། 利益。

བཙན་བོ། ཚུན་བོའམ་ཆཁ་པ་དང་། བམ་བོ། ཆོཁས་ པ། 名词。束，把，匹，丛，堆，ཚར་ མའི་ བཏེ་བོ། 禾穗把子。རྩྭ་ བཏེ་ བོ་ གཅིག 一把草。མེ་ཏོག་ བཏེ་ བོ། 花束。དར་ སྐུད་ ཀྱི་ བཏེ་ བོ། 一把丝线。ཁ་བཏགས་ བཏེ་ བོ་ གཅིག 一匹哈达。

བཙན་བྱེ། དར་གོས་དང་སྡོང་སྐུད་སོགས་ཀྱིས་ བཟོས་ པའི་ འཛངས་ཀྱེན། 缏，穗子。绸缎丝线等制成的装饰品。

བཙན་འཛངས། རས་སོགས་ཀྱི་སྟེང་མཐའ་འཛངས། 布匹两端余绪。

བཙའ། འབེབས་པའི་སྐལ་ཆ་

ཐོན་པ། (རྡོང་) དུམ་པ། 瓶。

ཐོན་དཀྱག་འཁོར་ཤིང་། ཐོན་པ་དཀྱག་ཅྱད་ཀྱི་དཀྱག་འཁོར། 木碗镟制器。

ཐོན་དཀྱག་ལྕགས་ཀྱུ། ཐོན་མཁན་ཀྱི་ལག་ཆ་རྩེ་མོ་རྟེན་ལེབ་ལྟ་གས་ཀྱུ་ལྟང་གུག་པ་ཞིག 车碗钩刀。尖端扁平卷如钩，以剜空车碗木材者。

ཐོན་པ། ཟན་རེའམ་འཐུང་སྣོད། 名词。饮器，碗：དངུལ་ཐོན། 银碗。ཤིང་ཐོན། 木碗。རྩ་ཐོན། 根瘤碗。俗称葡萄根碗。

ཐོན་པ་གཏིང་ཧིང་། འཐུང་སྣོད་ཐོན་པ་གཏིང་ཟབ་པ། 深底木碗。

ཐོན་ཕྱིས། ཐོན་པ་འཁྱིད་ཅྱད་དམ། ཕྱི་ཅྱད་ཀྱི་རས། 擦碗帕，洗碗布。

ཐོན་ཀྲ། ཙྪོ་སྣོད་ཐོན་པ་ཆུང་ངུ་། 名词。小碗。

ཐོན་འཁྱིད། ཐོན་ཕྱིས་དང་འདྲ།

ཐོན་མར། རྡ་ཐང་ཀ་ཁད་འདེབས་ཆུའི་མར། 碗面酥油。藏俗饮清茶时在碗里茶上放的小片酥油。

ཐོན་ཕྱི། ཐོན་པའི་ཕྱི། 漆，木碗油漆。

ཐོན་ཏས། ཐོན་པ་ཐྲེལ་ཅྱད་དམ་ཕྱི་ཅྱད་ཀྱི་རས། 包碗布。藏俗用以包裹或擦拭自用木碗的布。

ཐོན་ཀྱ། (ཁཁ) ཐོན་པ། 碗。

ཐོན་ཏ། དུ་ལས་ཁཐས་པའི་མེ་མདའི་ཛྭས་འཇལ་སྣོད་ཅིག 量角。系于火药袋上，可容藏式火枪一次射击所用火药量的角质器皿。

ཐོན་ཕྱབས། ཐོན་པ་ཆུག་སྣོད། 碗套。藏式盛碗套子。

ཐུལ། འབྱམ་བྱ་ཐྱ་མོ་ཙོང་བའི་ཚ་འབྱས་སྐྱེ་མོ་འཁོར་ཚའི་དཀྱིའས་མཚུངས་ཀྱི་མིང་། 名词。有头疽。疮初起顶如粟米，后来根盘扩大，状如蜂窠者。旧译毒痈。

ཐུལ་ཉེ། (རྡོང་) ཁེ་བན། 利益。

ཐུལ་བ། (རྡོང་) རྟོགས་པ་དང་ཤེས་པ། 了解，知道。

ཐུལ་འཕྲས། ཐུལ་མེད་ཀྱི་ཚ་དང་འབྱས་ནད་ཀྱིས་མཉམ་དུ་བསྡོངས་པའི་ནད་ཅིག 疽，牛眼疮。疽疮和疽核二者总名。

ཐུལ་མིག (1)པཁས་ནད་དཀྱིའས་འཁོར་ཚ་ལྟང་སྐྱེས་ཞིང་མདོག་རྩི་དཀར་ཐང་ཁ་མི་བཟང་པ་འབྱུང་བ་དང་། རིམ་བཞིན་ཚར་འགྱུང་ཞིང་གཞན་ལ་འགོ་བའི་པཁས་ནད་ཀྱག་པ་ཅན་ཞིག 毒痈，有头疽。疮形圆如轮，皮色青紫，奇痒难忍，渐溃成痈，且能传染的毒疮。(2)(རྡོང་) འཁོར་ཚ། 轮，圆环。

ཐུས། འབྱ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཐུས་པ། འབྱ་བའི་འདུས་པ།

ཐུས་བོར། བཟའ་ཚང་ཁ་ཕུལ་ཅྱད་སྤྲེབས་བདེན་པ་མི་ལ་ཆེ་ན་ཐོས་བོར་ཐེར། 被男方遗弃。离婚时，直在女方者，名为被男方遗弃。

ཐུ་མ་ཐྱོ། སེམས་རབ་ཏུ་གཡེ་བ། 感动，激动，冲动：ཐུ་མ་ཐྱོའི་གླུ་འདི་ཁྱབས་པ། 唱了这首激情的歌。

ཐུ་ཚན། མི་དང་། དྲི། ཁྱི་གསུམ་པའི་ཐུ་གུ་མངལ་དུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཐྱག། 胎粪。人、马、犬胎儿尚处胎中的体内积垢。

ཐུ་ཚན་གསུམ། མི་རྟ་ཁྱི་གསུམ་གྱི་ཐུ་ གུས་མའི་ནུ་ཞོ་མ་འཐུང་བའི་སྔོན་དུ་ བཏང་ བའི་ ཐྱག་ལ་རེར་རྟེ། རྟས་པས་ཐྱང་དུག་དང་། ཀ་དུག་ལ་སོགས་པའི་དུག་ནད་སེལ། 三种胎垢。人、马、犬三种胎儿，尚未吸食母亲乳汁以前所排粪秽。入药功能治合毒和食肉中毒等病。

ཐུ་རུ། (ཁཁ) རེ་ཕྲེ། 牛毛厚布，粗牛毛所织厚毯子：ཐུ་རའི་སྟེང་དུ་འཐྱ་ཏེ་མར་བསྐམས་པ། 在牛毛毯子上晒粮食。

ཐུ་རུ་ཐྱ་འདེགས། ཐུར་པ་ཐྱ་འདེགས་དང་རྟོན་གཅིག

ཐུ་རྩི། (རྡོང་) འཕེབས་ཆུའི་ཁེར། 披风，斗篷。

ཐུ་ལེ་བ། རྩོས་ མཐུམ་ པའི་ དཀྱིབས་ རྟེ། མཐོ་

དམན་དང་འབར་འབྱང་མེད་པ། 平整。表面平整等齐，不凹不凸。

ཕྱེ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ། ངོས་མི་མཉམ་པའི་དབྱིབས་ཏེ། མཐོ་དམན་སྣང་གཡོང་འབར་འབྱང་ཙམ་པའི་དབྱིབས་སོ། 凹凸不平。表面高低不平。

ཕྱག 名词。(1)ལག་པའི་ཞེ་སྡ། 手的敬语：ཕྱག་སོར། 手指。ཕྱག་བདེ་བོ། 手艺熟巧。ཕྱག་ཞབས། 手足。(2)མིང་འཁའ་ཞེག་གི་རྩོད་དུ་སྤྲོང་བའི་ཞེ་ཚིག་གཅིག 加于某些名词前面造成敬语：ཕྱག་དམ། 印鉴，章。ཕྱག་རྫས། 财物。(3)ཕྱག་འཚལ་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 礼节，敬礼：འབྱོང་ཕྱག 报到礼。བཙན་ཕྱག 辞别礼。ཕྱག་བོས་གུ་ཐུབ་པའི་ཡུལ་ལ་ཕྱག་བྱ་བ། 向值得恭敬的致礼。

ཕྱག་ཀོར། ལག་པའི་པད་ཀོར་གྱི་ཕྱག་རྒྱ། 转莲印：ཕྱག་ཀོར་དང་བཅས་ཏེ་ཞལ་འདོན་གནང་བ། 一面结转莲印，一面念经。

ཕྱག་ཁང་། ཁ་ཅིའི་ཆོས་ལུགས་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་འཚལ་སའི་ཁང་པ། 教堂，礼拜堂，清真寺。

ཕྱག་འཁར། འཁར་རྒྱག་གི་ཞེ་སྡ། 手杖。

ཕྱག་གི་དཔེ་བྱད་གཉིས། དེའི་ཐུན་ བཟང་པོ་བརྒྱད་རྟའི་ཁྱས་ཤིག་སྟེ། ཕྱག་རྡོར་ཞེང་ཆུས་པ་དང་། ཕྱག་ཤེང་ཤ་སྟག་ལྟ་བུ་ཞེས་པའོ། 手随好二。如来八十随好之一类，手广长，手柔软如棉。

ཕྱག་གི་རྟེ་ཚན་དཔེ་བྱད་གསུམ། དེའི་ ཐུན་ བཟང་པོ་བརྒྱད་རྟའི་ཁྱས་ཤིག་སྟེ། ཕྱག་རྡོར་མདངས་གསལ་ཞིང་པ་དང་། ཕྱག་རྡོར་ཟབ་པ་དང་། ཕྱག་རྡོར་རྒྱང་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 手纹随好三。如来八十随好之一类，手纹清晰光明，手纹深现，手纹长而不断。

ཕྱག་གྲང་འགྱེལ། གྲང་རྩིག་འགྱེལ་ བ་ལྟ་ བུའི་ ཕྱག་རྟེ་ལུས་ས་ལ་ཐབ་རྟེ་ཕྱག་འཚལ་བ། 拜倒。一种敬礼姿态，直译敬礼如倒墙。

ཕྱག་བརྒྱ་བ། ཕྱག་འཚལ་བ། 叩头，敬礼。

ཕྱག་རྫས། (1)ཕྱག་དམ། 印鉴，章：གཞུང་ཡིག་ལ་ཕྱག་རྒྱ་འདེབས་པ། 给公文盖印。(2)ལག་བའི་བདེ། 手势。

ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ། (1)འབྲས་ཕྱ་མཐའ་ ཐུག་ གསང་མཆོག་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་ཕྱག་རྒྱ་ ཆེན་པོ་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ་ མཆོག་ཏུ་ མི་འགྱུར་བའི་བདེ་བ་དང་། དེ་ལ་རྒྱས་འདེབས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་ གཟུགས་སྣང་ཉིག་དང་བོར་ཐོབ་པ་དེ་ལས་བྱི་ བ་ དང་ གང་ བ་ མེད་པར་ཡེ་ ཤེ་ བཞིན་ པའི་ ངོ་ བོ་ ཉིད་ཀྱིས་ ནམ་མཁའ་ཤེ་ སྙིད་ པ་ དེ་ སྙིད་ དུ་ རྟག་ ཏུ་ གནས་ ཤིང་ གཞུང་ཡང་དེ་ ལས་འདུལ་མི་ སྟོང་པ་ ཉིད་ཀྱིས་ ཕྱག་རྒྱ་ ཆེན་པོ་ ཞེས་ བྱའོ། 大印，大手印。旧密所说究竟果位或殊胜成就，极无变异之乐，与第一刹那所得印证此乐之一切种色，无亏无盈，体性如初，乃至虚空未尽，常住常静，斯之谓印；断、证、心德三大具备，斯之谓大，故名大印。(2)སྐུ་ཕྱག་རྒྱ་ ཆེན་པོའི་རྣལ་འབྱོར་ཏེ། ཀུན་ གཞིའི་རྣམ་པར་ ཤེས་ པའི་ འཁྲུལ་ པ་ ཟད་ བྱེད་ པ་ བསལ་ནས་ དང་ བཞིན་ ཚེ་ ཤང་ ལྟ་ བུའི་ ཡེ་ ཤེས་ མངོན་དུ་ བྱ་བ་ སྟེ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ བཞིའི་ ཁ་ ཅུལ་ ཞེག 身大印瑜伽。密乘瑜伽部四印瑜伽之一。消除阿赖耶识客尘迷乱，现见自性大圆镜智。

ཕྱག་རྒྱ་དྲུག ཅང་རྒྱལ་ ཐོ་ ཐོ་ རེ་ གཟུང་ བཅོན་ སྐབས་ བོད་དུ་འབྱོར་བའི་ བྱིག་ཆ་ བཅ་ ཐུང་ སྐོང་ ཕྱག་རྒྱ་དང་། མདོ་སྡེ་ ཁ་ མ་རྟོག གཞན་ཡང་ གཤེར་ཕྱི་ མཆོད་རྟེན། གཡུའི་ མཆོད་རྟེན། ལུ་ དྲའི་ ཕྱག་རྒྱ། རིན་པོ་ཆེའི་ རྣོས་ ཐོང་ བཅས་ཀྱི་ སྐྱེའི་ མིང་། 六印。吐蕃王妥妥日年赞时流传入西藏的六种佛教文物，包括《诸佛菩萨名称经》、

《宝匮经》、金塔、璁玉塔、六字宝石和观音咒塔印模等六种，今但有记载，未见实物。

ཕྱག་རྒྱ་མ། ཁྲ་མའི་གསང་ཡུམ་སྟེ། རྒྱགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ཡས་བསྟེན་བའི་རིག་མ། 手印母。藏传佛教活佛之妻，瑜伽咒师所依止的明妃。

ཕྱག་རྒྱ་བཞི། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོམ་བའི་ ཕྱག་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར་བཞི་སྟེ། ལས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། དམ་ཚིག་གི་ཕྱག་རྒྱ། ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཅས་སོ། 四印：密乘瑜伽部所说业印、三昧耶印、法印和大印。

ཕྱག་རྒྱ་གསུམ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་ མེད་ པ་ དང་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཀྱི་འདུ་ཤེད་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། 三法印。印证佛语的三种标帜：诸法无我、诸行无常和有漏皆苦。

ཕྱག་རྒྱའི་ཤིང་། ཕྱག་ཀར་ཕྱག་མཚན་ འགྲོ་ དོན་ རྫོགས་བསྒོམས་ནས་རིགས་གང་ ཡིན་ རྒྱ་ལྟ་དེའི་དམ་ཚིག་གིས་རྒྱས་འདེབས་པ་སྟེ་ ཐུ་ རྒྱུད་ལྟ་བུ་གི་ནང་གཟེགས་ རིགཔ 手印本尊。密乘事部六本尊瑜伽之一。修习于自心间观想轮或金刚杵等标帜，再以各自部主誓言作为印封。

ཕྱག་རྒྱུན། ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུན། 成规，传统作风：གསར་བརྗེའི་ཕྱག་ རྒྱུན་ བཟང་ པོ། 革命的优良传统。

ཕྱག་བཅས། ཕྱག་འཚལ་བ་དང་བཅས། 敬礼，致敬。

ཕྱག་ལྟགས། རྒྱ་ལྟགས་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 锁的敬语。

ཕྱག་ཆེན་གཟུ་མ། བདེ་བ་དང་སྟོང་པ་གཟུ་ཁ་སྦྱོང་བཞེད་དབྱེར་མེད་དུ་བསྒོམས་ནས་ངོ་གསལ་མངོན་དུ་ཕྱེད་པའི་གདམས་ངག་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ། 大印宝盒。修习乐空无别，有若宝盒函盖相契，现证光明的诀窍。

ཕྱག་ཆེན་རྡོག་བཞིན། རྒྱགས་རྐྱང་མའི་ས་ལས་བགྲོད་ནུས་རྡོག་འཇིན་རྣམ་བཞིའི་ཚ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། 大印持明。旧密所说地道修行过程中四种持明之一，属于修道。从见道光明定中起后所证有学双运智身大印持明。

ཕྱག་མཉེད། ལུ་ལ་འབྱལ་བའི་ཕྱག་ དང་ མཆོད་ པ། 礼供。向神像顶礼和呈献供品。

ཕྱག་བརྡུག རྐེས་དྲུང་གཏོང་བ། 责打，动手打人：དགེ་ཚན་གྱིས་སློབ་ཕྲུག་རྣམས་ལ་ཕྱག་ འདུག་ གནང་མི་ཆོག 师傅不许打徒弟。

ཕྱག་བཀྲན། (རྟེང་) ཞབས་ཀྱི་འཁོར་འགྲོལ་གཡོག 随从，仆役。

ཕྱག་གཏོང་རེས་གནང་བ། རང་ འཕྲད་ སྐབས་ ལག་འདུ་རེས་ བྱས་པ། 握手。相互握手。

ཕྱག་རྟགས། (1)ལག་རྟགས་སམ། ལེགས་སྐྱེས། 礼物，赠品。(2)དང་ལག་གིས་བྲིས་པའི་རྟགས། 签的字，盖的章。

ཕྱག་རྟེན། (1)མཇལ་རྟེན། 贽见礼。见面致送的礼品。(2)འབྱལ་རྒྱུའི་དངོས་པོ། 赠礼，礼物。

ཕྱག་རྟེན་དམངས། (རྟེང་) ཕྱག་རྟགས་བཟང་པོ། 厚礼。丰厚的礼品。

ཕྱག་སྟོང་སྤྱན་སྟོང་། སྤྱན་ རས་ གཟིགས་ ཕྱག་སྟོང་ སྤྱན་ སྟོང་། 千手千眼观世音菩萨。

ཕྱག་ཚམ། ཕྱག་དམ་དང་འདྲ།

ཕྱག་ དང་ ཞབས་ སོར་ བྱ་ བས་ འབྲེལ་ བའི་ མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྐུ་བའི་དངོས་པོ་ བཞི་ བསྟེན་ པས་ ཕྱག་དང་ཞབས་ ཀྱི་ སོར་ མོ་ ངང་ བའི་རྒྱལ་པོ་ ལྟ་ བུ་དང་དབང་འབྲེལ་བ། 手足缦网相。如来行四摄事，感得手足指间薄膜相连之相。三十二大丈夫相之一。

ཕྱག་དམ། གེལ་ཙེ། 官印，章。

ཐྱག་དར། (1)གང་སྡིགས། 渣滓，垃圾。(2)ཁང་ཐོག་དུ་འཕྲུགས་ཀྱིད་དང་། གཏོར་རྒྱུག་སྐབས་མེས་ལག་དུ་ཐོགས་པའི་དར་ཙ། 旗帜，小幡。插于屋顶或抛施朵马时手中执持者。

ཐྱག་དར་ཁྲིད། གང་སྡིགས་ཀྱི་དཀྱིལ་ལས་དབུས། 渣滓堆，垃圾堆：ཐྱག་དར་ཁྲིད་དུ་བསྐལ། 唾弃，抛弃。

ཐྱག་དར་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོས་གོས། གང་སྡིགས་ཁྲིད་ནས་བསྡུགས་པའི་ཆོས་གོས། 粪扫法衣，百衲衣。佛教徒使用从垃圾堆中拣来布片缝成的袈裟。

ཐྱག་དར་ཁྲིད་པ། གང་སྡིགས་ཁྲིད་ཀྱི་གོས་དུག་ཚལ་ཆུན་མཁན། 衣粪扫衣者，衣服褴褛者。身穿从垃圾堆中拾回破布拼凑成衣者。

ཐྱག་དར་གོས། གང་སྡིགས་ནང་ནས་བསྡུགས་པའི་གོས། 百衲衣，粪扫衣。拾取垃圾堆中破布镶合缝制的衣服。

ཐྱག་དེབ། ཐོ་བཀོད་པའི་ཤིག་དེབ། 簿册，本子。

ཐྱག་གདན། ཐུགས་ཉམས་པའི་དུས་སུ་གཤིང་བྱའི་གདན། 拜垫。向神像礼拜时铺的垫子。

ཐྱག་བདར། དྲལ་ཐུགས་ཤིང་བདར་བ། 扫除，擦拭：ཁང་པའི་ནང་དུ་ཐུག་བདར་ཡང་ཡང་བྱེད་དགོས། 屋内应该经常打扫。

ཐྱག་བའི་བ། (1)སྒར་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ཆོགས་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་དགེ་འདུན་པར་འཐུང་ཆ་འདྲིན་མཁན་ཞིག་ཅི། 行茶僧。旧时，在寺庙大殿为僧侣斟茶的僧人。(2)ལག་བཟོ་མཁས་པ། 手艺熟练。

ཐྱག་མདའ། (1)མི་མདའ། 枪；དོན་མེད་ཐུག་མདའ་བསྐྱོན་མི་ཆོག 不得无故鸣枪。(2)མདའ་གཞུའི་མདའ། 箭，矢；འབིགས་མ་བཏོགས་པར་ཐུག་མདའ་སྐྱོན་དོན་མེད། 无的不放矢。

ཐྱག་མདུད། ཐ་མས་མདུད་པའི་སྐུང་མདུད་ཀྱི་ཞེ་ས། 护身结。

ཐྱག་འཛེགས། བཟོ་སྐྱོན། 建立，修造，修建：རིག་གནས་ཚོ་བྱང་གཡུ་རྩེའི་ཀུ་ཐེའས་ཅན་ཞིག་གིས་དུ་ཐུག་འཛེགས་པར་མཛད། 新建一座琉璃屋顶的文化宫。

ཐྱག་རྩངས། ཐུག་ན་དོ་རྗེའི་བསྒོམ་ཆོག

ཐྱག་རྩངས་ཏྲག་ཏོ། རྩི་སྐན་ཏྲག་ཏུ་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་མེ་ཏོག་རྩི་ནས་ཀྱི་ཐག་འཛངས་པ་ཞིག་ཅི། 黑花茅膏菜。药用植物名。

ཐྱག་ལྡེ། ལྡེ་མིག 钥匙。

ཐྱག་རྡོ་རྗེ་རྗེ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་མཐུ་སྟོབས་ཤུས་པའི་ཞབས་ཏོག་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས་བྱ་བའི་རྟེན་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། 金刚手大势至。总集一切佛慈，大势为性，手持金刚杵，随侍如来的八大菩萨之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐུ་ཆེན་ཐོབ་དང་། མཐུ་སྟོབས་བདག་པོ། རྗེ་རྗེ་ཅན། རྗེ་རྗེའི་དབང་ཕྱུག ཐུག་རྗེ་ལག་ན་རྡོ་རྗེ། གསང་བའི་རྒྱལ། གསང་བའི་བདག་པོ། གསང་བ་འཛིན་བཅས་སོ།

ཐྱག་ན་བད་མ། (མངོན) སྤྱན་རས་གཟིགས། 莲花手。观音菩萨的异名。

ཐྱག་ལྷེ། ལག་ལྷའི་ཞེ་ས་ ལྷེ་ སྤྱིབས་ འཐུལ་ འཁོར་སོང་གིས་ཅུང་ཟད་ཀྱི་དངུལ་སོགས། 手头开支，零用钱，零用款项。

ཐྱག་པ། ཆུན་བོའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ཚིག་པ་དང་འདྲ།

ཐྱག་དཔུང་། (1)ལག་པའི་དཔུང་པ། 臂，手臂。(2)ལག་རོགས། 助手。

ཐྱག་དེབ། དེབ་ཙ། 书本，书籍，经卷。

ཐྱག་ཚེབས། ཐུགས་ཚེབས་དང་དོན་གཅིག

ཐྱག་ཐྱི། (1)གཡོག་པོ། 随从，仆人，ཐུག་ཐྱི་བོ་མོ། 男女随从。(2)ལས་དུ་འཁོལ་མཁན་ཀྱི་

རྗེས་འབྲང་བ། 追随者，随行者：དཔལ་བདག་ཀྱང་ཕྱག་ཕྱི་ལ་འཞོ་བར་ཞུ་ཞུས། 这次我也要求作随行人员。

ཕྱག་ཕྱི་ཞབས་ཀྱི། བཀུར་སྟི་ཞབས་འདེགས། 侍事，服侍，侍候。

ཕྱག་ཕྲེང་། (1)སྒེར་བའི་ཞེ་ས། 数珠的敬称。(2)རྫོང་ཞིག ཆི་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ ཁོངས་ དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཤུལ་ རྩྭ་ ངོས་ཐུ་ཙོང་ཅིན། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། 乡城。县名。在四川省甘孜藏族自治州西南部，邻接云南省。

ཕྱག་ཡིག ཡི་གེ། 字；书信，手书，手教：དགེ་ཚན་གྱི་ཕྱག་ཡིག་འབོད་བྱང་། 收到老师的书信。བརྩེ་བའི་ཕྱག་ཡིག 惠书，亲切的手书。ཁོང་གི་ཕྱག་ཡིག་ཡག་པོ་རེད། 他的字体写得好。

ཕྱག་དབང་། ལག་པ་གཞན་གྱི་མགོ་བཞག་ནས་བྱིན་རླབས་བྱེད་པ། 摩顶。以手抚摩他人头顶作为加持赐福。

ཕྱག་འབྱལ། ལག་བས་ཀུས་འདུད་ཕུ་བ། 顶礼，敬礼：ཤན་གཤེགས་དབའ་བོ་ལ་ཕྱག་འབྱལ་ཕྱི་བ། 向烈士致敬。

ཕྱག་འབྱལ་དབྱལ་སྐོང། པན་ཚུན་ཕྱག་འབྱལ་ཕྱུས་པ། 互相敬礼。

ཕྱག་འབེབས། རྡེས་དུང་། 殴打，动手打人。

ཕྱག་ཐལ། (རྫོང) བཅོན་ཁང་ངམ་བཙོན་དུང་། 监狱，地牢。

ཕྱག་ཐྲག ཆུ་ནོར་མཛོད་ཐུག་དང་དེའི་ གཉེན་ཁ་ཅིད་མཁན་གཉེས་ཀའི་མིང་། 内库，内管家。库房和库房管理人的通称：ས་ཚང་ཕྱག་ཐྲག 僧院内府，僧院内管事。

ཕྱག་ཐྲེལ། ལག་རོགས། 助手，伙伴，同事。

ཕྱག་ཐྲེག ཐུ་ཀུ། 笔。

ཕྱག་ཆེ་ཐྲོད། ཕན་ཚུན་གཉིག་གིས་གཉིག་ལ་ཕྱག་དུས་མཉམ་དུ་འཚལ་བ། 同时互相敬礼。

ཕྱག་ཆ། ལག་བས་བཀབ་བའི་ སྐུརྟེན། 泥印像。湿泥印造小塔或小佛像。

ཕྱག་ཆགས། ཉར་ཚགས། 存放，保管：ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་དངོས་པོ་ཕྱག་ ཚགས་ ལེགས་ བར་ གནང་ནས་སྐྱོན་མེ་འཆོར་བ་ཅིད་པ། 好好保管国家财物使不受损失。

ཕྱག་ཆང་། (རྫོང) ཟབ་ཚང་། 厨房。

ཕྱག་ཆད། ཐིག་ཚད། 尺度，尺寸长短。

ཕྱག་མཆོག (1)ལག་ཆ། 器械，用具，工具。(2)དཀྱིལ་མཆོག་ཏུ། རྡོ་རྗེ་དྲིལ་བུ་ལ་སོགས་པ། 铃、杵等法器、标帜。

ཕྱག་འཚལ་བ། 〈ཐགས〉 ཕུལ་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་གུས་འདུད་ཅིད་པ། 礼拜，敬礼，叩头。梵音译作 南无：སྒྲ་བོས་ཕྱག་འཚལ་བ། 稽首。ཅི་ཕྱག་འཚལ་བ། 告别。

ཕྱག་མཛོད། ཉར་བོད་དུ་བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་མའི་བདག་ཚའི་ ཚབ་ཕྱས་ནས་དེའི་རྒྱུ་ནོར་ཉར་ཚགས་ཅིད་པ་བོ། 管家，匡佐。旧译商卓特。旧时，代理封建领主管理财产的人。

ཕྱག་མཛོད་ཆས། ཉར་བོད་ཀྱི་ཤེ་དབའི་མི་དག་ཆེ་ཁག་གི་ཕྱག་མཛོད་པའི་ གཟབ་ ཆས། 管家服装。原西藏地方政府官员和其他领主的代理人管家所着盛装服式。

ཕྱག་རྒས། ཐུ་ནོར་གྱི་ཞེ་ས། 财物，ཁོང་ཕྱག་རྒས་ཕྱུག་པོ་རེད། 他是富有者。

ཕྱག་ཞབས་འཇམ་ཤིང་གཞོན་ཀ་ཆགས་བཞི་མཚན་བཅུང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆན་བཟང་གི་ གཉེས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ རྒྱ་ གོས་ ཀུ་ རོས་ པ་ཅིད་པས་ཕྱག་དང་ ཞབས་ འཇམ་ ཤིང་ གཞོན་ ཀ་ཆགས་པ། 手足细软相。如来广施美好衣服，感得手足温软细腻如细棉花絮兜罗棉相。三十二大丈夫相之一。

ཕྱག་ཞབས་དབུལ་བའི་ ཚོགས་ཀྱིས་ བརྒྱན་བའི་དཔལ་ ཅན། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་དབེ་ ཅང་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མཛེས་པར་ གྱུར་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཕྱག་དང་ཞབས་ དབུལ་ ཏེ། དང་ བཀུ་ ཤེས་ དང་ གཡུང་དྲུང་འཕྲིལ་བས་བརྒྱན་ པ། 手足严饰吉祥结纹。如来一切时地容颜美妙，感得手足现吉祥结等祥纹之好。佛身八十种随好之一。

ཕྱག་བཞི་པ། ཞལ་གཅིག་ཕྱག་བཞི་ ཅན་ པའི་ལྷ། 四臂神像。一面四手的神，སྤྱན་ རས་ གཟིགས་ ཕྱག་བཞི་ པ། 四臂观音。

ཕྱག་བཞེས། (1)ལག་ལེན། 实行，实施：མི་རིགས་ སྤྱིད་ཀྱས་ཕྱག་བཞེས་ཡང་ དག་ པར་ བསྟུང་ བས་མི་རིགས་ མཐུན་ སྒྲིལ་དམ་ པོ་ བྱུང་ པ། 由于正确执行了民族政策，各民族的团结紧密起来了。(2)ལག་ཏུན་ནས་ སྲོལ་ཏུན། 常规，传统作风。

ཕྱག་བཞེས་པ། གཞན་ཀྱི་གུས་འདུད་དང་དུ་ ལེན་ པ། 受礼。接受别人的敬礼：སྤྱི་ དགེ་ ཀྱི་ སྤྱི་ཞིབ་ མའི་ ཕྱག་བཞེས་པ། 老师接受学生的敬礼。

ཕྱག་བཟོས་མ། མི་གང་ཞེག་གི་ལག་པས་ དངོས་ སུ་ བཟོས་ པའི་ དངོས་ ཉོ། 亲制品。某个人亲手制造的东西。一般作为纪念物品。

ཕྱག་བཙས། (1)ཕྱག་ བྱ་ དེས་ པ། 应受敬拜。(2)(ཟླ་ཞོན) ཟླ་ པ། 应拜。月亮的异名。

ཕྱག་རས། ལག་པ་ཉིད་ཟྭ་ རས། 手巾，手绢。

ཕྱག་དིང་ཞིང་རྒྱས་ པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱ་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། མཆོག་ ཏུ་ མཐུ་ ཆེ་ བས་ སྲུང་ བྱ་ བ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཕྱག་ དང་ ཞབས་ དབུལ་ ཏེ། དང་ བཀུ་ ཤེས་ དང་ གཡུང་དྲུང་འཕྲིལ་བས་བརྒྱན་ པ། 手掌广长。如来最能遮止损害，感得手掌广长之好。佛身八十种随好之一。

ཕྱག་དིང་ཞིང་མཛེས་པའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྣོ་བའི་གཡ་ལ་སྐྱང་བ་ བའི་ཆུ་ བོ་ ཕྱིར་ མ་ ཐུབས་ པས་ ཕྱག་དིང་ཞིང་ མཛེས་ པ། 手过膝相。如来于其所有货财，凡有求者均不吝施，感得正身直立、双手过膝之相。三十二大丈夫相之一。

ཕྱག་དེབས། (1)ལག་པས་ བྱིས་ པའི་ དེ་ མོ། 图画。(2)ལག་ པའི་ དེ་ མོ། 手纹。(3)ཕྱག་ བྱིས། 手书。

ཕྱག་ དེས་ མདངས་ ཚོད་ བའི་ དབེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ཅུའི་ ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མདངས་ཆོད་ པའི་ དགེ་ སྐྱང་ ཆེན་ པོ་ བརྙེས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཕྱག་ གི་ དེ་ མོ་ གསལ་ ལ་ མདངས་ ཆོད་ པ། 手纹明直。如来证得容光威肃大沙门果，感得手纹光泽鲜明之好。佛身八十种随好之一。

ཕྱག་དེས་ཟབ་ པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ དབེ་ བྱ་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། ཆོས་ ཟབ་ མོ་ ལ་ གནས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཕྱག་ གི་ དེ་ མོ་ གཉིང་ ཟབ་ པར་ དོད་ པ། 手纹深明。如来安住甚深法中，感得手纹深明之好。佛身八十种随好之一。

ཕྱག་དེས་དིང་ པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ དབེ་ བྱ་ བཟང་ པོ་ བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། ཕྱི་ རྗེས་ སུ་ ཡང་ དག་ པར་ ཡོངས་ སུ་ དག་ པའི་ ཆོས་ སྟོན་ པར་ མཛད་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཕྱག་ གི་ དེ་ མོ་ ཐ་ ཚད་ པར་ དེ་ དུ་ དོད་ པ། 手纹长。如来于过去世，随顺宣说清净教法，感得指掌纹理修长之好。佛身八十种随好之一。

ཕྱག་རོགས། ལས་ ཀ་ ཅིང་ རོགས། 帮手，助手。

ཕྱག་ལན། བར་ ཕྱག་ འཚལ་ བ་ ལ་ ཚུར་ ཕྱག་ ལན་ འཚལ་ བ། 回敬，答礼。

ཕྱག་ལས། ལས་ ཀ། 事情，工作。

ཕྱག་ལས་ཁོམ། (རྟིང) རང་ བཞི་ པ། 醉，酒醉。

བྱ་ཆོག། (1)ལག་ལེན། 实行，执行。(2)ཆ་གཞི་ལག་ལེན། 轨范仪则，程序。

བྱ་རྐང། ཤི། 刀子。

བྱ་རིང་ བལ་ ལྟར་ འཚམ་ བའི་ ཀའི་ བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་ བཅུད་རྒྱུའི་ ནང་ གཞས་རིགས་སྟེ། ལུས་ལ་ སོགས་པ་ ཐོ་ མཉེག་བའི་ བ་འགྲེབ་བའི་ཚོས་ སྟོན་པར་ མཛད་ པ་ རྟེན་ ཀྱིས་ བྱག་རིང་བལ་ལྟར་རིན་ དུ་འཇམ་པ། 手软如棉。如来宣说能令体质轻快之法，感得两手温软如棉之好。佛身八十种随好之一。

བྱ་གྲོལ། ལག་ལེན་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན། 作风，风格，传统例规。

བྱ་བཤིལ་བ། (1)ལག་ པ་ བཀྲུས་ པ། 洗手；ཞལ་ལག་མ་མཆོད་གོང་ལ་བྱག་བཤིལ་བ། 吃饭前先洗手。(2)ལག་པ་ འབྲུམས་ པ། 手冻，དགུན་ཀ་ ཤར་དུང་ལུས་ རུལ་ མང་ ཙམ་ ཁཤ་ ནས་ བྱ་ བཤིལ་མི་ ཤོང་། 虽在冬季，能够多运动，手就不会冻。

བྱགས། ལྟམ་ གྱི་ ཞེ་ ས། 名词。鞋、履的敬语；ཞབས་ བྱགས། 鞋。

བྱགས་སྐྱིགས། གང་སྐྱིགས། 渣滓，垃圾。

བྱགས་བཀྲིག་པ། ཕྱིན་པ། 去，走，出发，动身，ས་གནས་གཞན་དུ་ བྱགས་བཀྲིག་པ། 到别处去了。

བྱགས་དཀ (རྟེང) ལྟམ། 靴，鞋。

བྱགས་དབང གང་སྐྱིགས། 渣滓，垃圾。

བྱགས་ཕེབས། (1)བོང་པ། 惠临，光临；ཁྱེད་ བྱགས་དུལ་ སྐབས་ ང་ ས་ བྱགས་ ཕེབས་ གནང་རོགས། 您有空时请光临！(2)ཕྱིབས་ བཞས་ འབྱོར་པ། 光临，驾到，驾临；ང་ཚོའི་ཞོང་ཚོར་ བྱགས་ཕེབས་གནང་བྱུང་། 来到我们的村里。

བྱགས་མ། གང་སྐྱིགས་འབྱག་ ཁྱེད་ ལག་ ཆ་ ཞེག 名词。笤帚，扫帚；འཇག་མའི་ བྱགས་ མ། 茅草笤帚。 ཀུ་ ཤའི་ བྱགས་ མ། 孤沙草笤帚。 རྒྱུ་ བྱགས། 柳条笤帚。

བྱགས་ ལྟམ། ལྟམ། 靴，鞋，履；བྱགས་ ལྟམ་ གསོལ་བ། 穿靴，穿鞋。 བྱགས་ལྟམ་བཐོལ་བ། 脱鞋。

བྱང་ངེ་བ། འཇོལ་ལེ་བ་ སྟེ། 悬垂摇摆状；བ་གླང་ཕྱི་ ཁྲོག་ ཤལ་ བྱང་ངེ་བ། 黄牛颌垂悬悬然。 བྱལ་ བྱང་ངེ་བ། 大腹便便。

བྱང་ཆད། (རྟེང) ཐག་བཅད་བ། 决定，确定。

བྱང་ བྱང་ བྱལ་ བྱལ། ཐུང་དུ་དབྱངས་ནས་ བྱལ་ ལེར་ གནས་ བའི་ ངང་ ཚུལ། 悬垂，垂垂。下垂貌。

བྱང་ བྱང་བ། ཐུང་ དུ་ ནང་ ནང་ བའམ་ ཐུང་ དུ་ བྱལ་ བྱལ་བ། 高悬，往下垂；ཐུལ་ སྐྲའི་ ཐུན་ དུ་ ཁང་བཟུ་ ཆོན་ཁ་ ཁ་ དོག་ རྣམ་ བར་ བཀྲ་ བ་ བྱང་ བྱང་བ། 大门上悬饰着灿烂辉煌的彩灯。

བྱང་ བྱལ། ཐུང་ དུ་ བྱང་ ཁྲིང་། བྱལ་བའི་ ཐུན། 璎珞。成串悬垂的装饰品。

བྱང་འབྱལ། བྱང་ བྱལ་ དང་ འབྲ།

བྱང་བ། འབྱང་བའི་ འཁྱི་ སྲོལ་གཞན་ ཞེག

བྱང་ཡན། (1)བྱང་ བར་ ཁྱི་ གཏམ་ འབྱམ་ ཡོ། 街谈巷议，街头话，流言。(2)(རྟེང) འཁྱེད་ ལས། 事业。

བྱད་ དེ་ བྱོད་ དེ། མ་ བརྟག་ བ་ ཆོམ། 随便，放任，听凭，任意；ཁོ་ ལ་ བྱད་ དེ་ བྱོད་ དེ་ བཅུ་ ནས་ ཁྱེད་ དེ་ བཅུ་ ཐེབ། 信步行走。 བཟམ་ བ་ བྱད་ དེ་ བྱོད་ དེ་ བྱས་ ནས་ མ་ བརྟག་ མ་ དཔྱད་ བར་ སྐད་ ཆ་ མ་ གོད། 说话不可随心任意，不加思索。

བྱད་ བ། 形容词。(1)རྒྱུན་ ལ་ དང་ རྟག་ བ། 经常，继续，永恒；འབད་ བརྩོན་ བྱད་ བར་ མ་ བྱས་ ན། འགའ་ ཡང་ འགྲུབ་ སྟབ་ ག་ ལ་ སྲིད། 若不经常努力，任务怎能完成？(2)གཙོ་ བྱང་།

径直，对穿：ཕྱིའུ་ཐུང་ཀྱིས་འཕུར་བ། 小鸟径直飞去。ཆུའི་ནང་དུ་ཉ་མོ་ཐུང་ཀྱིས་འགྲོ་བ། 鱼儿在水中径直游去。

ཐུག་བྱེད། ཐུག་དེ་ཐུང་དེའི་བསྡུས་ཚིག

ཐུམ། ཁྱིམ་དང་ལྷམ། 名词。椽子，屋顶椽木。

ཐུམ་གྱི་རྡེབ་མ། ལྷམ་ཐ་ཀའོག་ཕྱིད་རྡོ་སོགས། 压板。屋顶压椽木的石板。

ཐུམ་ཆད། ཐུམ་ཐུད་དང་འདྲ།

ཐུམ་ཁྱིམ། (རྩིས) དམག་སྒར། 军营。

ཐུམ་ཕྱེགས། ལྷམ་ཤིང་འདེགས་ཕྱིད་ཀྱི་གདུང་མ་དང་རྩིག་པ། 屋梁和墙壁。

ཐུམ་སྐུ། ཁང་བའི་ལྷམ་ཤིང་གི་སྟེང་མ། 檩题，椽头，屋椽的前端。

ཐུམ་བོ་ཆེ། གཙང་པོ། 大江，大河。

ཐུམ་ཐུག (རྩིས) མཉམ་རྩིད། 平等性。

ཐུམ་མེ་བ། ངོས་མཐོ་དམའ་མེད་པར་མཉམ་པ། 平整，高低一致：ཐོང་ཁྲིད་རྩིང་བའི་ཁོར་ཡུག་དུ་བསྐོར་བའི་ར་བ་བཙན་པོ་ཐུམ་མེ་བ། 古城周围的城墙坚固而平整。

ཐུམ་རེ། (རྩིས) ཟོས་ཀྱི་ཟླ་ཐག་ཆ་གས། 半月形大匙。

ཐུམ་རྩེ། ཐུམ་ཅེ་དང་འདྲ།

ཐུམ་ཤིང་། ཁང་བའི་ལྷམ་ཤིང་། 屋顶椽木。

ཐུར་གཅ། འཕྱ་སྤྲོད། 讽刺，讥诮，诋毁：གཞོང་ཀྱིས་ཐུར་གཅ་གཏོང་བ། 从旁讥诮。

ཐུར་ཐོ་ཆེ། (1)རེ་ཤ་འཕྱང་བ་ཆེན་པོ། 大晒垫。用作摊晒粮食的粗毛织物。(2)སྒོ་གུར་ཆེན་པོ། 大帐篷。

ཐུར་སྐྱེད། གྲངས་གནས་ཤེས། 阿波罗那，阿婆罗。一大数名。

ཐུར་བ། ❶འཕྱང་བའི་འདུས་པ། ❷ཟླ་རྩིད་ཀྱི་རས་སོགས་ཤས་བཟས་ཤིང་། འཕྱ་འཕྱས་སོགས་འཁྱིལས་རྐྱེན་དང་། ཁེའས་གཡོག་ཐྱེད་བའི་ཐོ་ཐུར་རྩིད་རྟགས། 名词。晒垫。牛毛或山羊毛所织粗厚毯子，通常用以摊晒粮食，有时亦用作卧具：འབྲུ་རྣམས་ཕྱར་བའི་སྟེང་དུ་བཀྲམ་ནས་ཉི་ཤམ་ཐེད། 把粮食摊开晒在晒垫上。ཐེལ་ཕུར། 厚毯子晒垫。ཀོ་ཕུར། 皮质晒垫。རས་ཕུར། 布垫席。སྐྱེག་ཕུར། 篾席。ཆར་པ་འབབ་ཅོ་ཕུར་བས་འབྲུ་རྩིལས་འཁེབས་པ། 下雨时用晒席盖住粮食。

ཐུར་བ་ཐུ་འདེགས། ཐེའུ་ཐུ་སྟེ་བཞི་ནས་འཐུགས་པ་སྟེ། 协力，配合，群策群力，和衷共济：མི་ཚང་མས་ཕུར་བ་ཐུ་འདེགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་སྤེན་སྐྱེད་དོ་དམ་ཐེད་བཞིན་པ། 大家正同心协力搞生产管理。

ཐུར་བ་རྣག་བོ། (1)རེ་ཤ་ལས་བཟོས་པའི་ཕུར་པ། 黑色牛毛织物所缝晒垫。(2)ཕུར་བ་ནག་པོ་ཕྱུ་བྱའི་མདངས། 黝黑色，旧译黑耀光。

ཐུར་གཡེང་། རྣམ་གཡེང་། 心思散乱，思想不集中：སེམས་ཕུར་གཡེང་མི་ཐེད་བར་བརྩོན་འགྲུས་ཐེད་པ། 专心努力。

ཐུལ། ཁྲོ་བའམ་ཁོང་ཁོག 名词。腹部，肚子。

ཐུལ་འཇོལ་ལེ་བ། གཐུམ་པའམ་ཁོང་པ་ཕྱུག་ཕྱུག 大腹便便。

ཐུལ་དཉེད། (རྩིས) མཉམ་རྩིད། 平等性。

ཐུལ་ཐུང་རྡེ་བའི་དབེ་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུད་བཟང་པོ་བཅུད་རྫུའི་རྣང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཆོས་ཟད་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྩིད་ཀྱིས་ཐུལ་ཐུང་རེ་བ། རྒྱའི་ཐུལ་དེ་ཁྲོ་བ་མཐོ་དམའ་མེད་པས་ཐུང་རེ་བ། 腹圆相，平腹下垂。如来一切功德无量，感得腹不高低，坦然下垂之好。佛身八十种随好之一。

ཐུལ་མོ། སྐྱེས་མ་སྟེ་མངལ་ཁྲིད་བའི་ཐུད་མེད། 名词。孕妇。怀孕的妇女。

ཕྱི། ཕྱི་མ་དང་དོན་གཅིག

ཕྱི་ཀྱེད། ཀང་མགོ་ཕྱིར་ཡོན། 拐脚，足掌向外拐。

ཕྱི་ཁཀ་ཆ། གན་གུལ། 仰，仰面，朝上，向上面：ཉལ་ཁྲིའི་ཐོག་ཕྱི་ལ་ཕྱི་ཁཀ་ དུ་བསྲལ་བ། 把幼儿仰面放卧在床上。སྟེ་གུ་ཁྱུག་ མཁན་ཕྱི་ཅིང་ཆ་ཕྱི་ཁཀ་དུ་བཀྱེལ་བ། 角力者把对手仰面朝天地摔倒在地。ལག་ པ་གཡོན་ པ་ཕྱི་ ཁཀ་ ཕྱི་སྐྱེང་དུ་མེ་མདའ་འཇེན་ པ། 左手掌心向上把枪托住。

ཕྱི་རྐང་། འགྲོ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ དུལ་ འགྲོ་ དང་། འབྲུང་འགྲོ་གཉིས་སོ། 后步，后段，后退步。诸曜运动速度变化步度四行中的慢行和跃行。

ཕྱི་རྒྱུ། ཕྱིའམ་གཞན་ངོས་ བྱུང་བའི་རྒྱུ། 外因。外部的原因或条件。

ཕྱི་སྐོག་གམ། ཤྲབས་དང་པགས་པ། 外皮，外壳；ཨ་གའི་ཕྱི་སྐོག་ས། 信封。ནས་ ཀྱི་ ཕྱི་ སྐོག་ས། 青稞外壳。སྒོང་འབྲས་ཀྱི་ཕྱི་སྐོག་ས། 胡桃的硬壳。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུབ་མ་དང་། སྐྱེན་པ། ཤུན་པ་བཅས་སོ།

ཕྱི་སྐོང། (1)མཆོད་རྟེན་ སོགས་ལག་ པ་ གཡོན་ དུ་ བཞག་ སྐྱེ་ བསྐོར་ བ། 左旋。左手靠近所绕物体旋转，反时针方向旋绕。(2)ཕྱི་ནང་ བར་ གསུམ་ དུ་ ཕྱི་ བའི་ ཕྱིའི་ སྐོར་ལས། 外围巡礼道。宗教徒围绕圣地巡礼时通过的最外一层道路。

ཕྱི་ཁ་ གཞན་ རྣའི་ ཐུགས། 外部，别人方面。

ཕྱི་ཁམས། ཕྱིའི་ཁམས་ཏེ། ཐུབ་ཀྱིས་ མ་བསྟན་ བའི་ཁམས་རྣམས་དམིགས་ པ་ ཡིན་ བས་ ན་ ཡུལ་ དུག་ ཅེས་ ཀང་ བྱ། 外界。心所不摄之身外世界，又指六境。

ཕྱི་ཁྱམས། ཕྱི་སྐོར་གྱི་ཁྱམས་ར། 外围走廊，墙外走廊。

ཕྱི་ཁྲལ། རྩར་བོད་ ས་ གནས་ ཕྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ མངའ་ བདག་ སོ་ སོའི་ ནང་ ཁྲིམས་ མ་ ཡིན་ བར་ གཞུང་ལ་འཇལ་དགོས་ བའི་ ཁྲལ། 外差。西藏地方政府时代，差民除向各自领主承当差税以外，向政府承当的差税。

ཕྱི་གོས། ཁ་གོས། 外衣，外套，面衣，罩衫。

ཕྱི་ཕྱིར། ཕྱི་ནུར་དེ་ རྩར་གནས་ལས་ ལྷག་ཐུབ་ དུ་ འགྲེག་ པ། 后退，向后移，ཀྱི་ ལན་ གཉིས་ གཡུགས་ཀྱང་ཁོས་ ཕྱི་ཕྱིར་ ཅས་ མ་ ཐེབས། 两次挥刀，因他后退都没有砍中。

ཕྱི་ཕྱིང་། ཕྱིའི་ཆུལ་ཁབ་ བམ་ ཕྱིང་ ཁྱེན་ གཞན། 外国，别国。

ཕྱི་ཕྱིང་པ། ཆུལ་ཁབ་ བམ་ ཕྱིང་ ཁྱེན་ གཞན་ ཕྱི་ མི། 外国人。

ཕྱི་ཐོ། དུ་ཞའི་ཐུ་ ཐོ། 后肚带。从马的后腹系紧马鞍的带子，དུ་ ཐུག་ སྐབས་ རྩ་ ཐོ་ དང་ ཕྱི་ ཐོ་ གཉིས་ ཀ་ དམ་ པོར་ བསྡམ་དགོས། 跑马时把系马鞍的前后肚带都要勒紧。

ཕྱི་དཔུ། ཕྱི་ ཁེགས་ ཀྱི་ དཔུ། 外敌，外患：ཕྱི་ དཔུར་ མཆོད་ རྟེན། ནང་ མིར་ ཐོ་ རྟེན། 刀向敌人，心向亲人。喻认清对象，分别对待。

ཕྱི་དཔུ་ཁང་འཛུག ཕྱི་ ཁེགས་ ཀྱི་ དཔུ་ བོ་ ནང་ ཁྲིམས་ སུ་ ཞིད་ ཡོང་ བ། 引敌入室。

ཕྱི་འགག་ ཕྱི་ནང་ གཉིས་ཀྱི་ བར་ འགག 过道间。内外两门中间的通道小房间。

ཕྱི་འཕྱེད། མིག་ གི་ ཕྱིའི་ ཁེང་ དུག 目外障。藏医所说眼疾之一。

ཕྱི་འཐོལ། ཁ་ མདུན་ ཐོག་ སུ་ གཏད་ ནས་ གོམ་ པ་ ཆུ་ ཐོག་ སུ་ འབེན་ ཏེ་ ཆུ་ ཀ་ བའི་ འགྲོ་ སྟངས། 退行，向后曳足的步法：རྗེ་ རིང་ ཐུ་ མའི་ ཞལ་ ངས་ མ་ མཐོང་ གི་ བར་ ལ་ ཕྱི་ འགྲོ་ ཀྱི། 退步而行，直至不见上师尊颜为止。

ཕྱི་ཇག། ཕྱི་ དྲི་ ཉི་ མ་ ཤག་ ཀ། 日暮，日落时。

ཕྱི་ཇོལ། (1) ཕྱི་ནས་ ཚུར་ ཆོལ་ བ། 来犯，向我

进攻，དགྲ་ཐོག་ནས་ཕྱི་ཆོལ་ནས་བྱང་ཆ་འཐུལ་དུ་ཁ་ལོན་སློང་བ། 随时还击敌方的来犯。(2)དགྲ་དང་རྩོད་ཆོལ་བ་པོ། 敌人，来犯者。(3)སྒྲུབ་རྩ་སྤུན་འཕྲོད་པར་ཁས་ལེན་པའམ་ཐལ་བ་འཛེག་མཁན་ཕྱི་ཁང་ཟག 敌者，敌论者。承担破除原立者或指出其过失之人。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྒྲུབ་ཕྱི་མ་དང་ཡང་དག་བཟུང་ང་།

ཕྱི་ཆོལ་ལ་སྐྱེས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ། ཆོལ་བ་ལ་སྟེས་ཏེ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གསུམ་ཕྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་རྟེ། དཔེར་ན། རྩ་ཆོལ་གཅིར་བུ་པས་ཕྱི་ཆོལ་སངས་རྒྱས་པ་ལ། ཤིང་ཆོས་ཅན། སེམས་ཤུན་ཡིན་ཏེ། ཤུན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་སྟེ་བུ། སངས་རྒྱས་པས་ཤུན་པ་བཤུས་པས་ཤིང་སྐམ་པར་འདོད་ཀྱི་འཆི་བར་མི་འདོད་པའོ། 观待敌者不成。三种观待论者不成因之一。如离系师对佛教徒立量云，“树是有情，以剥皮即死故。”但对于佛教徒来说，只承认其剥皮即干枯，不承认是死，故此因不能成立。

ཕྱི་རྒྱ། ནང་ཁུལ་མིན་པའམ་གཞན་སྡོག་ས། 外部，他方，别人方面。

ཕྱི་རྒྱལ། རང་རྒྱལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁམ། 外国，ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་སྐད་ཡིག 外国语文。

ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས། སྐར་བོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཤེག་ཡིན་ཞིང་། ১৯৪৩ལོར་བཙུགས། བོད་རང་བཙན་རེར་བ་ཞེག་ཅིང་རྒྱལ་རེ་བ་བཅངས་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་ཅིད་མཁན་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤེག 外事局。原西藏地方政府机构之一，1943年，为谋求西藏“独立”而建立所谓负责处理对外事务的机关。

ཕྱི་ཐུད། རྟེན་མ་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་ཀྱི་ཁའམ་ཐ་རྒྱུད་རྣམས་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་རྟེན་ཀྱིས་གསུངས། ཞུ་བའམ་སྒྲིང་རྒྱུད་དང་། ཡི་གའམ་རྣལ་འབྱོར་ཐུབ་རྒྱུད་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཀྱིས་གསུངས། 外续。宁玛派以事部、行部、瑜伽部三者为外续。事部是释迦牟尼佛所说，行部和瑜伽部是毗卢遮那佛所说。

ཕྱི་ཐུད་ཀྱི་འཆྱོལ་བ་བཀྲ་གས་བས་ཀྱང་ཤེས། རབ་བྱང་བཀྱད་པའི་ཚང་བ་པ་ཁག་ཤེས་དཔལ་བཟང་གིས་མཛད་པའི་ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་འཆྱོལ་བ་རྒྱས་པ་ཞིག 《医学后续注·诵读了然》。十六世纪时，绛巴·札西白桑所著医学后续广注。

ཕྱི་རྒྱུད་སྡེ་གསུམ། རྟིང་མའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཀྱི་ཡ་སྡེ་བྱ་བ་དང་། ཀུ་རྒྱ་ཡ་སྡེ་གཉིས་ཀ་ཞེས་སྨྲད་པ་དང་། ཡ་གཡ་སྡེ་རྣལ་འབྱོར་བཅས་ཕྱི་རྒྱུད་སྡེ་གསུམ་དེ་ཁྲུས་ དང་ གཙང་ སྦྲ་ལ་ སོགས་ པའི་དགའ་ཐུབ་ བྱམ་ རེའི་ རིག་ བྱེད་ རྣམས་ དང་ ཚུལ་མཐུན་པར་སྨྲོད་པས་དགའ་ཐུབ་རིག་བྱེད་ ཀྱི་ ཐེག་པ་ཞེས་བྱའོ། 密教外三部。旧派密乘说事部、行部、瑜伽部为密教外三部，由于如理行持沐浴、清洁等诸婆罗门苦行明觉，故名苦行明觉乘。

ཕྱི་ཕེག་བཞི། དཀྱིལ་འཁོར་དང་ གི་ ཕྱིའི་ མཆོད་པའི་ལྷ་མོ་བཞི་སྟེ། ཕེག་པ་མ་དང་། རྒྱ་མ། གར་མ་བཅས་བཞི་པོའོ། 外供四天女。密宗道场外层四供养天女：娇姿天女、花鬘天女、歌咏天女和舞蹈天女。

ཕྱི་སྒོ། ཁང་པའི་སྒོ་ཕྱི་མ། 外门，便门，大门，围墙的门；རྩེད་ཁང་གི་ཕྱི་ སྒོ་ཤར་ ལྷ། 住宅的大门东向。

ཕྱི་སྒྲིབ། ཐག་རྗེའི་ རྣམ་ འགྱུར། 外表，外部形态，假相；གྲུབ་ཆོས་བཟང་ བོའི་ ཕྱི་སྒྲིབ་ མཛེས་པ། 盛装华饰，外表美丽。 ཕྱི་སྒྲིབ་ཆེ་ལ་རང་སྐྱེང་སྐྱེང་པ། 外强中干。

ཕྱི་སྟེགས། ཕྱིའི་ཁྲིག 体腔，外部架子；ཁང་པའི་ཕྱི་སྟེགས། 房屋架子。ལས་དོན་འཆར་གཞིའི་ཕྱི་སྟེགས་བཏིང་བ། 安排了工作计划的架子。

ཕྱི་རོལ། ཕྱིའི་ཕྱོགས་ངོས་ས་མ། ཕྱི་ཁ་གས། 外边，外面，外表，表面，外部。

ཕྱི་ལྟག (1)ལག་པའི་ཕྱི་ངོས་ཀྱིས་ག་ཁན་ལ་རྡེག་སྟངས། 反手耳光，反手批颊。用手背打人的动作；འཁྲམ་པར་ཕྱི་ལྟག་གཞུ་བ། 打反手耳光。(2)ལག་པ་ཕྱིར་གཡུག་ས་ནས་རྟ་ལྟག་གཞུ་ཚུལ། 反策，反手鞭策，手向后伸，用鞭击马；རྟ་ལ་ཕྱི་ལྟག་ཡང་ཡང་བཏས་ནས་བང་འཁོས་མཁོག་ཁ་གཏོང་བ། 一再反手策马驰骋。

ཕྱི་ཆོན། (1)ཚོས་ཀྱི་ཕྱིའི་ མཐའ་ འཇགས། 衣服表面的吊边。(2)སྒྲ་གུར་ཀྱི་ཕྱིའི་ཆོན་ཐག 外牵绳。从外边拉起牛毛帐篷的绳子。

ཕྱི་ཆོས། སངས་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ སྨྲ་བའི་ཆོས། 外法，异教法。佛教徒称其他宗教之法。

ཕྱི་འཇམ་ནང་རྩུབ། ཕྱི་ལ་ འཇམ་ ཞིང་ ནང་ལ་ རྩུབ་པ། 外柔内狠，面善心恶。

ཕྱི་འཇུག སྨོན་མ་དཀྱིལ་ འཁོར་ དུ་ གཞུག་ པའི་ སྟོད་དུ་ རྩུང་བར་ བྱ་བའི་ ཕྱིར་ཡོལ་བ་ཕྱི་ འཇུག་བྱ་སྟེ། གསོལ་བ་བཏབ་ནས་ཆས་སུ་ བཏུག་ཅིང་ ཕྱར་ བཀྲིད་དེ་ ཤར་ཟོར་བཞག་པ་དང་། གྲུབ་མོང་དང་ གྲུབ་མེད་ཀྱི་ སྟོལ་པ་ བསྡུང་ ཞིང་ རིགས་ དང་ མོས་པ་དྲི་བ་དང་། གསས་ཅད་ རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་ མེས་པ་ཀྲིད་ཅིང་གསང་བ་ སྟོལ་པ་ རྣམས་ བྱ་བའོ། 外人。为令弟子成器堪入坛场，许其进至坛帏之外，启白，上装，生为本尊，留置东门，受持共及不共律仪，而后询其种姓及其心愿，引发诸瑜伽心，使守秘密。

ཕྱི་ཐེས། (1)ཐུན་མཐའ་རྗེས་མའི་ཚ། 将来，后来，往后。(2)སོང་བའི་ རྒྱལ། 遗迹。

ཕྱི་ཉིན། ཉིན་རྗེས་མ། 次日，第二日。

ཕྱི་ཉུག (ཉིང) སྒང་པོ། 乞丐。

ཕྱི་གཏུལ་བ་པོ། སྒང་པོའམ་ཕྱི་རོལ་དུ་འཐྲམས་པ་པོ། 乞丐，飘泊者，流浪汉。

ཕྱི་ཉིང་། (1)དུས་ཕྱིས་སམ་དེང་སང་། 目前，近来，晚近。(2)རྐང་པའི་ཉིང་པ། 踵，脚跟；རྐང་པའི་རྩེ་ཉིང་སར་བཏུགས་ནས་ཕྱི་ཉིང་བཏེག་སྟེ་ འགྲོ་ བ། 踮足而行。脚尖着地，提起脚跟行走。

ཕྱི་ཚྭང་པ་ཀྲིད། སྟོང་ ཉིད་ བཏུ་ དུག་ གི་ ནང་ གཞས་ཤེག་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པས་མ་ ཟིན་པའི་ འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་དབང་ཉེན་ཁོག་པ་དང་ རྣམ་པར་ཤེས་ པའི་ ཡུལ་ སོགས་ ཅམ་ པོའི་ ངང་ བཞིན་ཅན་ནི་ཕྱི་ཞེས་བ་བ་དང་། དེ་དག་བདེན་པར་གྲུབ་པ་མེད་པ་ནི་ཕྱི་ སྟོང་པ་ཉིད་དོ། 外空。离开心识的四大、根器、六尘等物质世界为外。此等外界无有实质存在，名为外空。十六空之一。

ཕྱི་ཕག (1)འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དུས། 将来，未来时间。(2)ཐ་གསར་ཞེད་པར་འགོག་ཁུན་རིང་བ། 情长，情谊耐久；བསྟོང་ པའི་ མི་ ལ་ ཕྱི་ ཐག་ དགོས། བཞོན་པའི་རྟ་ལ་སྟིང་རྗེ་དགོས། 对伙伴要情长，对乘骑要爱惜。ཕྱི་ ཐག་ རིང་ བ། 情谊长久，友谊永恒。

ཕྱི་ཁམ། དབྱར་མཐུག་གི་ཐག་པ། 季夏旱，夏末不雨。

ཕྱི་ཁྲམ། ཁྲུག་ཕྱེད། 封皮，包装皮。ཇ་ཡི་ཕྱི་ཁྲམ་ ཀོ་ བས་ བྱས་ པ། 用生牛皮做茶叶的包装皮。

ཕྱི་ཏོ། (ཁམ) ས་གདན་སོགས་འཐག་དུས་ དགོས་ པའི་ཤེང་གི་ཐོ་ བ་ ཞེག 木锤。土法织地毯时搞紧纬线所用工具之一。

ཕྱི་མཐའ། མཐའ་ མཐུག 以后，后来，边末。

ཕྱི་དར། རྗེས་ སུ་ དར་ བ། 晚近流行，后期盛行；བསྟན་པ་ཕྱི་དར། 后宏期佛教。ལུགས་ཟོལ་

ཕྱི་དར། 晚近风俗。

ཕྱི་དལ། འགོངས་བཞག་འགྱངས་པ། 阻滞，迟缓；འགྲུལ་པ་ཕྱི་དལ་ཞེད་ པར་ འབྱོར་ ཚོང་། 旅客不要很久就会到来。

ཕྱི་དུས། རྗེས་མའི་དུས། 后来，晚期。

ཕྱི་དོན། (1)རྒྱལ་ཁབ་ ཀྱི་ ཕྱི་ འབྲེལ་ ལས་ དོན། 外事，外交事务，涉外事宜。(2)ཁམས་བ་ཡུལ་ཕྱི་ དོན། 外境，物质世界。对精神世界而言。佛书译作所取或所取境。

ཕྱི་དོན་ཅམ་ཅི། ཕྱིའི་རྡུལ་དུ་གྱུབ་པ་སྟེ། ཕྱིའི་ཁྲིག་དོན་ལྔ་ ཚོང་། 外境物质。行微尘所成之外色法五尘。

ཕྱི་དྲོ། ཉིན་མོ་ཆ་གསུམ་ དུ་བཏང་ བའི་ ཆ་ ཐ་མ་ དང་། ཉིན་ཕྱེད་ཚན། 下午，午后，晚上。分白昼为三分的最后一分。

ཕྱི་དྲོ་ཚོང་དུ་འཇུག་ བའི་ སྡོང་ བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ པ་དག་ བཅུའི་ནང་ གི་ཞེས། ཉི་དུ་མ་ཕེན་ པའི་ ཕྱིམ་དུ་ ཉིན་གྱང་ ཚེལ་ནས་ སང་ གི་སྐུ་རེ་ བས་ ཤར་ ཕྱི་ བར་དུ་ གནས་པ། 午后入村堕。九十单堕之一。比丘过午以后，前往非亲属家中居留至次日黎明构成的堕罪。

ཕྱི་བདར། ཐལ་རྡུལ་འཕྱག་ཚུལ། 擦拭，打扫；ཚོ་བྱད་ལ་ཕྱི་ བདར་ ཁང་ ཁང་ བཏང་ ན་ ཐལ་ རྡུལ་ གྱས་ མི་ རོག་ པའི་ ཁྱད་ ཚེས། 经常擦拭器物，不致为灰尘所污损。ཁང་ པར་ ཕྱི་ བདར་ ཁང་ ཁང་ ཕྱེད་ དགོས་ པ་ ལྟར་ བས་ ལའང་ ཕྱི་ བདར་ ཁང་ ཁང་ གཏོང་ དགོས། 象屋里需要常常擦拭一样，思想上也要常常进行扫除。

ཕྱི་མདའ་ རྒྱག་ པ། མདའ་ དང་ མེ་ མདའ་ ཕྱི་ རྒྱག་ ཕྱེད་ པ། 反身射箭，转身向后放枪；རྗེས་འདེད་ ཚོང་ མཁན་ དགྲ་ བོར་ ཕྱི་ མདའ་ རྒྱག་ པ། 反身射击来追之敌。

ཕྱི་བཏེད། ཀང་ པ་ རྒྱབ་ དུ་ འདེད་ པ། 向后滑倒；འཁྱག་རོམ་ རྡོང་ ལ་ འགྱོ་ དུས་ གོམ་ རྩུག་ བཀྲན་ པོ་ མ་ བྱུང་ བར་ ཕྱི་ འདེད་ སོང་ སོང་། 冰上行走时，立脚不稳，向后滑倒了。

ཕྱི་རྩི། (1)འཚང་ས་ ཕྱི་ བའི་ རྡེ། 卫生石。解便后用以代手纸的石头。(2)རྒྱབ་ དུ་ ཕྱིར་ འཕངས་ བའི་ རྡེ། 反身石子。反身向后抛掷的石头。

ཕྱི་ཕྱིར་ཚང་ཚྭང་། (1) རོས་ འབྱུང་ འབྱུང་ ལ་ ཁོག་ པ་ སྟོང་ ཤེག་ ཅིག 外绷内空。(2)ཁ་ ཟེ་ ཆ་ བ་ བཤད་ ཀྱང་། ཙོན་ དུན་ གང་ ཙང་ ཤེད་ པ། 华而不实。口头浮夸而腹内空虚。

ཕྱི་ཁང་། ཕྱི་ ཚོགས་ དང་ ནང་ ཚོགས། 内外，表里，内面和外面；ཆོས་ པ་ ཕྱི་ ནང་ བློགས་ ནས་ ཆོས་ པ། 把衣服翻转来穿。ཁང་ བའི་ ཕྱི་ ནང་ གཙང་ མ་ བྱང་ པ། 房屋内外，干干净净。ཕྱི་ ནང་ ལག་འཛིལ། 内外勾结。

ཕྱི་ཁང་ཀི་ བྱ་ བ་ མཐའ། ཕྱི་ རོལ་ གྱ་ སྐྱེགས་ པ་ དང་། ནང་ པ་ སངས་ རྒྱས་ བའི་ རིང་ ལུགས། 内外道，内外教派。佛教徒自称为内道，称异于佛教的为外道。

ཕྱི་ཁང་ཀི་ ལུས། བདག་ ལས་ ནི་ ཕྱི་ དང་། རྐྱེ་ མེད་ སེམས་ མེད་ ལས་ ནི་ ནང་ སྐྱེ། སེམས་ ཅན་ གཞན་ གྱི་ ལུས་ སོ། 内外身。非我者为外，非如草木不含心识者为内。别人之身为内外身。

ཕྱི་ནང་སྟོང་པ་རྣམ། སྐྱེ་ཁྲིད་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཚ་ གུ་ ལ་ ཞེག་ སྟེ། རྒྱུ་ མཚན་ བཅུ་ གཉིས་ པོ་ ནང་ དང་ ཕྱི་ གཉིས་ ལ་ དངོས་ པོ་ མེད་ པར་ བསྟན་ ཀྱང་། ཕྱི་ ནང་ གཉིས་ ཀ་ འདུས་ པའི་ སྟེ་ ལ་ ནི་ དངོས་ པོ་ ཞེག་ ཙམ་ དུ་ སེམས་ ན་ ཡང་ དག་ པར་ ཤེས་ པ་ དྲུག་ ཙམ་ དུ་ ཟད་ དེ། དེ་ དག་ ལ་ ཡང་ དངོས་ པོ་ མེད་ པ། 内外空。十六空之一。已说内外十二处俱非有性，仍恩内外二者聚合尚容有性。当知六根缘六尘为境，所起亦惟六识，

亦非有性，是内外空。

ཕྱི་ནང་བར་གསུམ། ཁྱིམ་ཕྱིར་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་ཚང་མ། 里埋外外，不分内外，各处。

ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ། གསང་བ་དང་། གསང་བ་མིན་པའི་ལས་དོན་ཚང་མ། 事无内外。一切秘密的和公开的事。

ཕྱི་རྒྱབ། ཕྱིར་འཕེན། 后退，撤退：དགྲ་ལ་ཕྱི་རྒྱབ་བྱས་ན་དཔའ་བོ་མིན། 遇敌后退非英雄。དམག་སར་ཕྱི་རྒྱབ་མི་ཁྱེད་པར་འཛིང་བ། 在阵地上奋战不退。

ཕྱི་རྒྱང་། ཕྱིར་འགྱངས། 迟延，拖延：ལས་དོན་བསྒྲུབ་དགོས་ཚང་མ་འཕྲལ་ འཕྲལ་ དུ་ཁྱེད་དགོས་པ་ལས། ཕྱི་རྒྱབ་བྱས་ན་ཁག་ཆགས་ཡོང་། 该做的事都要及时去做，往后拖延就会误事。

ཕྱི་ནང་ནང་རྫས། ཕྱིའི་ གནག་ ཕྱུག་ སོགས་ དང་། ནང་གི་ཅ་ལག 内外财物。牲畜、土地和家具。

ཕྱི་སྣང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་མཐོང་སྣང་། 表象，外表，外观，ལས་དོན་གྱི་ཕྱི་ སྣང་ མཐོང་ བ་ ཙམ་གྱིས་ནང་ དོན་ མི་ རྟོགས། 只看事物表面了解不到内部实况。

ཕྱི་སྣོད་འཇིག་རྟེན། འཇིག་རྟེན་ ཆགས་ གནས་ས་མི་ གོ་ལ། 外器世间，大地，地球。

ཕྱི་བ། ཕྱི་རོལ་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཁས་ངང་ཉིད་ལ་ནང་པ་ཟེར་ཞིང་། རང་གི་ཆོས་ལུགས་ མ་ ཡིན་ པ་ རྣམས་ ལ་ ཕྱི་, རོལ་ པའམ་ སྐྱེགས་པ་ཟེར། 外道徒。佛教徒自称为内道徒，称佛教以外的宗教徒为外道徒。

ཕྱི་ཕྱད། ཕྱི་བདར་གཏོང་ཟིང་ཀྱི་ཧ་ས་སྟེ། 擦拭物。抹布等用于擦拭之物。

ཕྱི་བཀ་བའི་དབང་བཅུ། མ་དུ་ཨོ་གའི་འཇུག་ཚོའི་དབང་སྟེ། སྟིང་ཨ་ཕྱ་དང་། དཔྱ་རྒྱུན་དང་། བྱམ་པ་དང་། ཙོད་པན་དང་། ཁྲོ་བོ་དང་། ཚོ་ཆ་དང་། རྒྱལ་མཚན་དང་། གདུགས་དང་། ཕྱག་རྒྱ་དང་། བཟའ་བཏུང་གི་དབང་རྣམས་སོ། 外十利，入门十利灌顶。大瑜伽入门十种灌顶：五物精华及冠冕、宝瓶、冕旒、珠鬘、兵器、幢、伞盖、手印、饮食等十种灌顶。

ཕྱི་ཕྱག ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་ཁར་ངང་གི་ ཐུ་ མར་ འཚལ་བའི་ཕྱག 临别致敬，告别礼。

ཕྱི་ཕྱིར། (1) རྗེས་ སུ། 随后，后面：རྒྱུག་ཁྱི་ བདག་པའི་ཕྱི་ ཕྱིར་དུ་ ཕྱིན་པ། 走狗跟着主子后面走。(2)ཡིན་ཡང་། 再，复，还有：ལས་དོན་ གྲུབ་གཅིག་བྱས་ནས་ཕྱི་ ཕྱིར་དུ་ ཟླ་དོན་མི་དགོས་པ་ ཞིག་དགོས། 事情一次做好，无须返工重来。

ཕྱི་འཕྱེད། (ཉིན) ཕྱི་ཏོ། 午后，下午。

ཕྱི་བ། (ཕྱག) འཕྱིད་པ་དང་། སྒྲུབ་པ། 擦，抹，揩拭：ལུས་ ཀྱི་ ཆས་ ཁྲག་ གཙང་ མར་ ཕྱིས་ནས་ཁང་ཆུང་ཡར་ལངས་པ། 擦干了身上的血迹，重新站了起来。གདོང་གི་དྲི་ རོག་ ཕྱི་ བ། 把脸上的污垢揩拭干净。

ཕྱི་ཁ། (ཉིན) ཕྱི་རོལ། 外，外面。

ཕྱི་བྱད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཕྱི་ རྒྱལ་ ནས་ བླངས་ པའི་ བྱ་ལོན། 外债。国家向外国借的款项。

ཕྱི་བྱད། ཕྱིའི་ཆ་ལུགས། 装束。外表的形态。

ཕྱི་བློན། རྩར་ཕྱི་ མོགས་ཀྱི་ལས་ དོན་ སྐྱབ་ སའི་ ཐོག་ནས་ཡོད། 官外大臣。古代办理官外事务的大臣。

ཕྱི་དབུགས། མཁྲིན་པར་ཐུ་བའི་ཟུང་། 外呼吸。藏医分人体呼吸为内外两部，出入于呼吸管道者为外呼吸。

ཕྱི་དབུགས་ཆད། ཕྱི་ རོལ་ ཀྱི་ ཟུང་ ཁམས་ ཀྱི་ དུང་ས་མ་ནང་དུ་ འདེན་ མ་ གྱབ་པས་དབུགས་ ཀྱི་ ཐུ་བ་ཆད་ དེ་ ཟུང་ སྐོག་འཇིན་ སོགས་ཀྱི་ དུས་ པ་ མེད་ པར་ ཀྱུར་ དུས་ སྐྱུང་དུ་ འཆི་བའི་ ལུས་ ཤིག 断气，气息断绝。外界风中精气，不能吸入体内，气

息断绝，持命风等作用停止，迅即死亡之象。

ཕྱི་འགྲོ་སྐྱེ་འཕེལ། ཚུར་རྗེས་སུ་འབྲོང་ནས་ཐལ་ཕང་རྒྱུན་ལ་ཤོག་པ། 迟到早退。

ཕྱི་འཁྱང་བ། (1) རྗེས་སུ་འགྲོ་བ། 跟随，随后。(2)རྗེས་སུ་འགྲོ་མཁན། 侍从，随侍的仆人。

ཕྱི་འཆིད། ཕྱི་འཕྲིད་དང་འདྲ།

ཕྱི་འཆེལ། རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་རྒྱུན་ལྡན་བྱེད་སྟེ། 外交。一个国家正常的对外活动。

ཕྱི་མ། (1)རྗེས་མ། 后，将来，未来；ཤོ་ཕྱི་མ། 明年。བཀའ་ལུགས་ཕྱི་མ། 后一种说法。ལས་དོན་ཕྱི་མ། 将来的事情。ཕྱི་མ་ཕན་ཆད། 往后，自此以后。ཕྱི་མ་ཕྱི་མ། 后后，最后。(2)ནང་གི་ཅིག་ཅོས། 外，内之对；སྒོ་ར་ཕྱི་མ། 外院，前院。ཁང་མ་ཕྱི་མ། 外面的房屋。ཕྱི་བ་ཕྱི་མ། 来世。ཕྱི་རྣག་པ་ལས་ནང་སྐྱམ་པ་དགའ། 外表威严，不如内部润滑。ཕྱི་ཆར་པའི་ཆར་ཐག་ཆོད་ཀྱང་། ནང་ཁིམས་པའི་ཁིམས་ཐག་མི་ཆོད། 室外雨水已停，室内滴水未断。意谓外部斗争已了，内部矛盾还未解决。

ཕྱི་མ་རྒྱུད། (1)དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་ཡ་ཕྱལ་དུམ་བུ་བཞི་པ་ཁཱ་ཏི་ཀ་པའི་ལས་ལེན་ཕྱི་རྒོལ་རྣམས་སྟོན་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཡོད་པའི་ རྒྱུད་ཕྱི་མ་ཞེས་བྱ་བ། 《后续》。西藏医学四续之第四续。主要叙述医药实践方法，全书二十七品。(2)ཕལ་ཆ་ཐལ་བ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་མིང་། 外续。藏传佛教密乘事部的别名。

ཕྱི་མ་འཕྲིད། (རྟོག) ཕྱི་དྲོ། 午后，下午。

ཕྱི་མ་ཕྱེད། (རྟོག) ཕྱི་དྲོ། 午后，下午。

ཕྱི་མ་རིག་པ། ཕྱི་མཐའ་རིག་པ་སྟེ། ཆ་ཕྱི་མར་གཞན་གང་ཡ་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་གནས་མཇུག་ཏུ་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་ རིག་པ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 后际明，天眼明，死生智证明。明白现见自他于未来世往生何处的智慧。三明之一。

ཕྱི་མཐའ་མཐའ། རྗེས་མའི་མཇུག་གམ། མ་བོངས་པའི་ཐད་མཚམས། 最后，末后。佛书译作后际或未来际：སྐད་དེ་ལྟར་བྱུང་མེད་ལ་དུས་རབས་ཕྱི་མའི་མཐའ་ལའང་དེ་ལྟར་མོང་མི་ཞིད། 过去从未发生过，将来也不会发生。

ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་བཞེད་པའི་ལྟ་བ་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལན་གསུང་ཡུལ་ དུ་མ་ཐུང་བའི་ལྟ་བ་ཀུན་གཅིག་ཏུ་རྩོམས་ནས་ ཚན་བཞིར་དབྱེ་བའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བདག་དང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྡན་མི་ལྡན་གཉིས་ མིན་ གཉིས་ མིན་ དུ་ ལྟ་བ། 后际四见。佛不置答的十四种邪见问难分为四组之一：我及世界为有边耶？为无边耶？亦有边亦无边耶？非有边非无边耶？

ཕྱི་མའི་ཪྩ། (མངོག) ནུབ་ཀྱི་རི། 后山。西山的异名。

ཕྱི་མི། གཞན་ཐུགས་ཀྱི་མི། 外人，ཕྱི་མི་ནང་ལ་བཏང་མི་ཆོག 不让外人入内。

ཕྱི་མིག་ལྟ་བ། (1)མིག་གིས་ཕྱི་ཏུ་ལྟ་བ། 向后看，回顾。(2)སྔོན་ཀྱི་དོན་ལ་མནོ་བསམ་གཏོང་བ། 考虑未来，设想今后。(3)དྲན་གསོ་ བྱེད་པ། 回忆，回溯过去。

ཕྱི་མོ། 名词。(1)ཨ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཨ་མ། 祖母，外祖母。(2)ཀ་ཁ་ལྟ་བུ་མི་གཞི་རྩ་བ་དང་གཞི་མ། 文字的根本或基本，如ཀ་ཁ་等。(3)མི་གཞི་མ་དབེ། 底本，原本，文件存根；མི་རབས་མང་པོ་སོང་ནས་ཕྱི་མོ་ནུབ་པ། 经历多世，原本已经散失。(4)བཟོ་བའི་དགེ་ཚན། 工匠师傅，ཤིང་བཟོ་ཕྱི་མོ་ལག་མས། 木匠师傅。(5)བཏུན་

མོ། 后妃，王后。

ཕྱི་རྒྱུག་མ། (རྟེང) ཕྱོགས་རས་བོང་བའི་སྐྱང་མོ། 流浪女丐，女性游民。

ཕྱི་རྒྱུལ། ཕྱི་རོལ་དུ་གཱུལ་བའམ་འཚོལ་བ། 漂泊，四处游荡：འཚོ་རྟེན་མེད་པས་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་བ། 生活无着，只好到处漂泊。

ཕྱི་ཚར། ཆེན་མ་དང་ཆུན་མ་གཉིས་པས་ཆུན་མའི་བྱུ་གྲུད། 多妻制社会中，后妻所生子女。

ཕྱི་ཚས། (རྟེང) ཕྱི་གྲྭ། 包裹物。包装时所用纸张等。

ཕྱི་ཆད། གཤམ་དུ་གསལ་བའི་སྐད་ཆ། 下文，后文。一句话的后半截或一篇文章的后半部。

ཕྱི་ཆོག་འགལ་བ་སྒྲོན་བའི་ཐུན། ཆོག་ཕྱ་ཕྱི་གཉིས་ཀའ་ཆུན་མི་མཐུན་པའི་དོན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱད་ཅིག་སྟེ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་། ན་ཡིག 反意连接词。如表第六格的判位词和 ན་字等：མི་འདི་སྔར་བརྩོན་འགྲུས་ཆེར་མེད་ན་དེ་འདི་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱི། མ་བསླབས་ན་དེ་ལྟར་མི་ཤེར། 他过去虽然不大用功，现在却变得很努力了。ཤེན་ཏུན་བསླབས་ན་ཤེས་ཀྱི། མ་བསླབས་ན་དེ་ལྟར་མི་ཤེར། 本领学了就会，不学就不会。

ཕྱི་ཆོག་ངེས་བར་བྱེད་བའི་ཐུན། ཆོག་ཕྱི་མར་ནན་གྱིས་བཤྱད་པའི་ཕྱད་ཅིག་སྟེ་དབེར་ན་ཡིག་ལྟར།

ཕྱི་ཆོག་ལས། ཕྱི་དུས། 后期，晚些时候。

ཕྱི་ཆོལ། ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ཁའི་ཆོལ་བྱ། 外脂肪，肉中脂肪。以别于脏腑脂肪者。

ཕྱི་ཆོས། མ་འོངས་པའི་འཚོ་ཐབས། 未来的生计。

ཕྱི་ཆུལ། ཕྱི་ངོས་དང་། བཟོ་དཔྱིས་དང་། སྣང་ཚུལ། 外表，形式，现象。

ཕྱི་རྫོག་ནང་སྐྱོང་། ཕྱི་ནས་བསྟས་ན་རྫོག་མདོག་ཁ་ལོ་ནང་སྐྱོང་བ། 外强中干，华而不实，色厉内荏。

ཕྱི་བཤེ། (རྟེང) བར་དཔང་བྱེད་མཁོ། 公证人，证人。

ཕྱི་བཤེན། (1)རྣམ་བཞག་བཟོ་ལྟ། 外貌，外形。(2)རྗེས་སུ་འཇུང་བ། 跟从，后随：ང་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་དུ་གཤེགས་པ་ཡི། ནགས་ཁྲོད་དབེན་པ་བསྟེན་ཕྱིར་ཕྱི་བཤེན་འགྲོ། 你去密林清幽处，我也跟随共前往。 ཁྱ་གཉིས་འཕུར་ཏེ་ཟོང་བའི་ཕྱི་བཤེན་དུ་གཟིགས། 目送双鸟飞去。

ཕྱི་བཤེན་ཕྱི་བཤེན། ལྷུར་ཡང་ངམ་ཡང་ནས་ཡང་། 再再，重复，屡屡。

ཕྱི་གཟུགས། ཕྱི་ཡུལ་ལ་གཏོགས་པའི་གཟུགས་ཏེ། གཞན་རྒྱུད་དང་སེམས་ཅན་ཕིན་པ་དབེར་ན་ ཡུལ་དྲུག་སྟེ། 外色。属于外境之色，他身、非情是，如六境。

ཕྱི་ཡུལ། (1)ཕྱི་གཟུང་བ་ཡུལ། 客观，外境，外界，物质界。(2)གཞན་ཡུལ་ལས། ཕུང་པ་གཞན། 外地，异乡。

ཕྱི་རྟ། ཕྱི་ཁི་ར་བ། 外院，前院。

ཕྱི་རབས། མི་རབས་དང་དུས་རབས་རྣམས་ཀ། 后代，后世，晚期：ཕྱ་ཚ་ཕྱི་རབས་པ། 后世子孙。གནའ་དུས་ཕྱི་རབས། 近古。ཕྱི་རབས་ཀྱི་རྩོམ་རིགས། 晚期著作物。

ཕྱི་རས། དེགས་པ་སོགས་ཕྱི་བྱེད་ཀྱི་རས། 抹布。作擦拭之用的布片。

ཕྱི་རིག (1)ཕྱིའི་རིག་པ་ཞེ། རྒྱར་ཀུ་གང་ཀྱི་སངས་རྒྱས་བའི་ཚོས་ལུགས་ལས་གཞན་བའི་རིག་བྱེད་པ་དང་། གྲངས་ཅན་པ། ཕྱི་བྱག་པ། སྐྱོད་པ་ཁེས་རྩ་བའི་ཤེ་བཞིའི་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་། 外明。古印度佛教以外的吠陀、数论、胜论、声论等外道宗派的典籍。(2)དང་དོན་རིག་པ་ལས་གཞན་བའི་ཐ་སྙད་རིག་པ། 五明中内

明以外的其他四明称为外明。

ཕྱི་རིམ། ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཁྱོན་ད་བ་ཕྱི་ཐའི་རིམ་པ། 外层，外围墙。**ཕྱི་རིམ་ཤ་ཕྱི་རིམ།** 外层战壕。

ཕྱི་རྨུ། (1)རྟ་ལྗགས་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྨུ་དང་ཕྱི་རྨུ་གཏིས་ཀྱི་ཕྱི་རྨུ། 后鞍鞒。马鞍后面翘起部分。(2)ཕྱི་རོལ་དུ། 在外面：ཁང་པའི་ཕྱི་རྨུ་ཤོད་ཤིང་ཚོ་བཏགས་པ། 房屋外栽了很多树。

ཕྱི་རྟ། (ཐུན) ཕྱི་དྲེའི་རྒྱུ་རྐྱང་ཚག 午后，下午。

ཕྱི་རོལ། ཕྱི་ཁོགས། 外，外边，外面。

ཕྱི་ཚལ་གྱི་རོན་གྲུབ་པ། ཕྱི་རོལ་ཀྱི་དོན་ གྲུབ་པ་ཞེས་ བྱ་བའི་ ཚིག་ ལེའུར་ བྱས་ པ་ ཞེས་ བའི་བརྒྱས་མིང་། རྒྱ་གར་ཀྱི་པཎྜིཏ་དཔའ་དཀོ་སྒྲུབ་ཤེས་བརྒྱས་ པའི་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཞེག 《成立外境颂》。印度护善论师所作因明注释之一。

ཕྱི་རོལ་ཀྱི་ སྣོད་ ཀྱི་ འཇིག་ རྟེན། མི་ སོགས་ གནས་འཚའ་ ཞའི་ ཁུལ་ཁམས། 外界，自然界，物质界。佛书译为外器世间。

ཕྱི་རོལ་ཀྱི་ཡུལ། (1)ཡང་ས་གཞི་ཀྱི་ཤུང་པ། 那边的地方。(2)གཟུགས་སྒྲ་དྲི་ རོ་ རེག་ བྱའི་ རྣམ་པ། 外境，物质界。对内心和意识界而言。

ཕྱི་རོལ་དུ་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་ དྲུག་ གི་ ནང་ གཅིག། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཕྱི་ འདོད་པའི་ ཡོན་ དྲུག་ ལྟ་ལ་ གཡེང་ བའོ། 外散乱。六种散乱之一。意识趋向外境五种妙欲。

ཕྱི་རོལ་ པ། སངས་ རྒྱས་ པའི་ ཆོས་ ལུགས་ ལས་ གཞན་ པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ སྒྲ། 异教徒，外道。佛教徒自称内道，称佛教以外的宗教徒为外道。

ཕྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ སྐྱབས་གནས་ཡང་དག་ དུ་ ཁས་ མི་ ལེན་ པར་ མ་ ཟད་ ལྟ་ བ་ བཀག་ བཏགས་ ཀྱི་ ཐུགས་ རྒྱུ་ བཞེ་ ཁས་ མི་ ལེན་ པའོ། 异教，外道宗派。佛教以外的教派，不但不承认佛法僧三宝是正当的皈依处所，在观点上，亦不承认四法印。

ཕྱི་རོལ་ སངས་ རྒྱས། དགེ་ རྩ་ ཀུན་ དུ་ ཆད་ པ། 外异生。善根已断者。

ཕྱི་ལཀ། ཕ་རོལ་ཀྱི་མི་ངན་དང་ ཕྱི་ དགྲ། 外敌，外部的坏人；**ཕྱི་ལཀ་ནང་ སྦྱོར།** 里应外合，内外勾结。**ཕྱི་ལཀ་ནང་ ལཀ་འབྱོར་པ།** 里应外合，内外勾结。

ཕྱི་ལང་ མཐོ་ བ། (རྟེན) ཀཱཡིས་ ངན་ པ། 禀性乖戾，品质恶劣。

ཕྱི་ལང་བྱེད། (རྟེན) སྐར་ཉེས་བྱེད་ བའི་ རྒྱང་དུ་ ཡང་ ཉེས་པ་བྱེད་ པ། 再犯，重犯。

ཕྱི་ལན་སྐྱང་བ། ངང་ཉིད་ཀང་ནས་ ཚོང་ ས་དེར་ ཕར་ ཕྱིར་ ལོག་ཏུ་ ལན་ སྐྱང་ བ། 捎回口信，回带音讯。

ཕྱི་ལེགས་ནང་ བཙོག ཕྱི་ནང་ མི་ འདྲ་ བའི་ ངན་ པ། 外俊内丑，面善心恶。

ཕྱི་ཟླ། སང་ ཟོད་ དུས། ཟོ་ རྗེས་ མ། 明年，来年。

ཕྱི་ཟོག ཚུར་ ལོག་ ཕྱེ་ ནོང་ བ། 回来，返回，ཁོ་ ཕྱི་ ལོག་ མ་ བྱས་ བར་ དུ་ བསྒུག་ ཨེན། 一直等到他回来。

ཕྱི་ཟོག་ས། ཕྱི་ རོལ། 外，外面，ཁང་ པའི་ ཕྱི་ ལོག་ ས། 室外。རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ཕྱི་ ལོག་ ས། 国外。

ཕྱི་ཟོང་ རུས་ འབྱར། ཀང་ སྐེའི་ ཕྱི་ རྒྱབ་ ཀྱི་ ལོང་ བྱའི་ ཆོག་ རྡོག 外踝骨。

ཕྱི་ཤ། (1)ཤོས་ ཀྱི་ ཕྱི་ ཤ། 衣面，夹衣的外层。(2)ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནི་ ཤ། 体腔外部的肉。

ཕྱི་ཤུན། ཕྱི་ ལོག་ས་ཀྱི་ ཤུན་ པ་ ས། 外膜，表皮。

ཕྱི་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུ་ རྟེན་ ཀྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ བྱ། ཤེས་ བྱ་ ཕྱི་ རོལ་ ཀྱི་ དངོས་ ཀའི་ འབྲེལ་ འབྲུང་ ས་ གནས་ ཀྱི་ གནས་ ཚུལ་ ཤེས་ པར་ བྱེད་ རྒྱུ་ རྟེན་ ཞེག 知外境因。察辨外界事物变化状态的修辞方法。因由修饰法之一。

ཕྱི་བཏིལ། ཕྱིར་འགྱངས་བའམ་ཕྱིར་འཐེན། 推迟，迟延，往后移：དེ་རིང་གི་ལས་དོན་སང་གནངས་ལ་ཕྱི་བཏིལ་མ་བྱེད། 莫把今天的工作推迟到明天或后天！

ཕྱི་སྐ། མི་གཙང་བ་དྲི་ཆེན་ནམ་སྐྱག་པ། 粪，大便；ཕྱི་སྐ་གཏོང་བ། 解大便。ཕྱི་སྐའི་དྲི། 粪臭。旧译一指香。ཕྱི་སྐའི་འདམ། 粪泥，粪淖。

ཕྱི་སྐ་ཁང་། སྐྱག་གཅེན་འདོར་སའི་ཁང་པ། 厕所。

ཕྱི་སོ། ས་མཚམས་ཕྱིའི་གནས་རྒྱལ་མེལ་ཆེ་བྱེད་མེ། 疆吏。古代派往边境视察境外情况者。

ཕྱི་སོག ཝོག་ཡུལ་ས་མཐོ་ཕྱི་རང་གཉིས་སུ་ཕྱི་བའི་ཕྱི་མའམ། བྱང་མ་སྐྱེ་སྲར་ཀྱང་ཚོའི་མངའ་ཁོངས་ཆ་ཤིན་ཞིང་། དཔལ་ཚོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྐྱལ་ཁབ་ཅེས་བྱའོ། 外蒙古。分蒙古高原为内外或南北两部的北部，原为中国领土，今为蒙古人民共和国。

ཕྱི་ཟློལ། དེང་སྐབས་སམ་ཕྱི་རབས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ། 晚期习俗，现行风尚。

ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ། ཕྱི་རང་ཐམས་ཅད་མཐོང་བའི་དངོས་གསལ། 透明，内外通明；ཁོའི་བསམ་སྤྱོད་གང་འདྲ་ཡིན་མིན་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་ཡ་མཐོང་བ། 看透了他的思想行为。ཤེལ་དམ་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ། 透明的玻璃瓶。

ཕྱིང་ཀྱར། ཕྱིང་པ་ལས་བཟོས་བའི་གུར། 毡幕，蒙古包。牛羊毛毡缝制的圆形帐篷。

ཕྱིང་ཀོས། ཕྱིང་པ་ལས་བཟོས་བའི་ཀོས། 毡衣。薄毡所缝衣。

ཕྱིང་ཁྱན། ཕྱིང་ བསས་ བཟོས་ བའི་ གདན། 毡垫。牛羊毛毡所制坐垫。

ཕྱིང་ཐོ། ཕྱིང་པ་རིལ་རིལ། 毡疙瘩，破烂毡片；བལ་ཕྱིང་ཐོ་ཆགས་ན་སྐུད་པ་འཁྲིལ་རྒྱང་ བས་ མི་ ཐོགས། 羊毛结成了毡疙瘩就纺不成毛线。

ཕྱིང་དྲིལ། ཕྱིང་པ་བཅགས་ཐེག་བའམ། སྐུམ་བྱ་ཆགས་བཅགས་ཐེག་པ་མ་སྐམ་ གོང་ ལ་ ཕྱིང་ དྲིལ་བྱེད་པ་ཞེག 卷毡。毡子或毯子擀成后，在未干前，将其卷起者。

ཕྱིང་གདན། ཕྱིང་བའི་སྐྱེན། 毛毯，毡垫。

ཕྱིང་བ། གཞས་སུ་མ་ བྱས་ བའང་ རུ་ ཆགས་ ཀྱིས་ བཅགས་བའི་བལ་གོས། 毡，རྡོ་རུང་ཡང་རིལ་བོ་ཅི་རྩེག་གྱུབ། བལ་ཕྱ་ཡང་ཕྱིང་པ་བཟོ་གྱུབ། 石头虽小砌成山，羊毛虽细擀成毡。

ཕྱིང་བ་བ། སྤྱང་བའི་ཙོན་ཏུན་ བཏུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་གཅིས་ཀེག་སྟེ། ཆོས་ཚོས་གཤུམ་དང་ཚོས་ཕྱམ་ཉི་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཁོ་ནས་ བྱས་བ་ཡ་།། སྐྱབ་འཆང་བར་དམ་བཅའ་བའོ། 持戒衣者。发誓终生但服用粗褐所制三衣及其他衣履的佛教出家人。十二头陀形之一。

ཕྱིང་ དཀའ་ ཁྱབ་ རྩེ་ ཟྲོང་།། བོད་ རང་ སྐྱིང་ ལྗོངས་འཇོང་རྫོང་རྒྱ་ཚེང་དུ་ཙོད་བའི་ གནའ་དུས་ཀྱི་ མཁར་རྫོང་ཞེག 钦瓦打孜寨。西藏自治区穷结县属一古堡名。

ཕྱིང་ཞྭ། ཕྱིང་པ་ལས་བཟོས་བའི་ ཞྭ་ཚ། 毡帽。用毡子作的帽子。

ཕྱིང་གཅད། ཕྱིང་པ་ལས་བཟོས་བའི་རྟ་སྐའི་ཅོག་སྟེན། 毡鞯。马鞍下的垫褥。

ཕྱིང་བང་། (ཐ) བློན་པོ། 丞相，大臣。

ཕྱིང་བྱལ་གཏམ་བཤད། ངན་ཚཙང་ཁྲམ་འདོན་ཀྱི་དབ། 挥舞破毡。喻揭丑扬恶。

ཕྱིང་ལྷམ། ཕྱིང་པས་བཟོས་ བའི་ལྷམ། 毡靴。

ཕྱིད་བ། ●ལྷོང་པ་དང་འཕྱོང་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འཕྱིད་བའི་འདུས་བ། ●(རྟིང) ཚན་པོ། 老迈。

ཕྱིན་ཀ་ཁོག (རྟིང) ཕྱིན་ཅི་ལོག 颠倒，相反。

ཕྱིན་ག་ཁོག ཕྱིན་ཀ་ལོག་དང་འདྲ།

ཕྱིན་ཅི་མ་ཁོག་བའི་ཚིངས་བྱུབ། ཚིངས་བྱུབ་

ཀྱི་དང་གསེས། གཟུང་འཛིན་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཀུན་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྟེ་འཕགས་པའི་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། 不颠倒圆成实性。圆成实之一种。能取、所取二者已空，下余无二真谛实有自证慧分。

ཕྱིན་ཅི་ཕོག་པ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའམ་རྣོངས་པ། 颠倒，反转，错误，背道而驰；སྤྱོད་པ་ཕྱིན་ཅི་ཕོག་པ། 倒行逆施。ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་ཕོག་པ། 邪见。འཕྲོ་ལམ་ཕྱིན་ཅི་ཕོག་པ། 邪路。གཏམ་ཕྱིན་ཅི་ཕོག་པ། 谬论。

ཕྱིན་ཅི་ཕོག་བཞི། ཕོག་ལྟ་བཞི་སྟེ། མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་བར་འཛིན་པ་དང་། བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ། སྡུག་བསྔལ་ལ་བདེ་བར་འཛིན་པ། མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འཛིན་པ་བཅས་བཞིའོ། 四颠倒，四种虚妄邪见：执不净为净，持无我为我，执苦为乐，执无常为常。

ཕྱིན་ཆད། ཐག་ཆད་དམ་ཟད་ཀྱི་ཆ། 今后，从今以后：དེ་ཧིང་ཕྱིན་ཆད་འདི་འདྲ་མ་ཅིག། 今后不要这样做！

ཕྱིན་དྲུག ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གི་བསྡུས་ཚིག

ཕྱིན་དྲུག་གི་ཁྱད་ཆོས་ བཞི། ཐར་ ཕྱིན་ རང་རང་གི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་བཟློ་བ་དང་། ཚོགས་འཁོར་གསུམ་མི་རྟོག་ པའི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱིས་ཟིན་པ། ཅིའི་ལས་གཞན་ གྱི་ འདོད་ དོན་ རྫོགས་པར་ཅིང་བ། འབྲས་བུ་ཐུབ་གསུམ་སྨིན་པར་ཅིང་བ་སྟེ་བཞི། 六度四胜法。六度共同具有的四种特点：不染各度所对治法、三轮无别智慧为伴、满足众生愿望为用和成熟三种菩提为果。

ཕྱིན་དྲུག་གི་ཚན་ཁོན་བཞི། གཞན་ དོན་ རྫོང་ཐུབ་ལ་དམིགས་པས་དམིགས་པ་ཀུ་ཆེ་བ་དང་། ལན་དང་རྣམ་སྨིན་ལ་རེ་བ་ སོགས་ མེད་ པས་ ཀུན་སྤྱོད་ཅང་ ཐེང་ མེད་ པ། སེམས་ ཅན་ གྱམས་ ཅད་ མཉེས་ཤིང་ དོན་ ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཉིད་ ཅིང་ ཐེག་ཆེན་ གྱི་ ཚོགས་ ཀྱི་ ཡོན་ཏན་ རྒྱས་པ་

ཞེག 特殊外因存在事物。否定通常原因，以突出其他外境原因所引实际后果的修辞方法。存在修饰法之一。

ཕྱིའི་སྒྲིབ་པ་ཅན་གྱི་ཡི་དྭགས། 夺·དང·ཀིང·ཐོག·ཆུང·ནས·མཐོང·ཡང·རྟེ·བར·གཅད·དུས·ཀུལ·ཙམ·ཞིད·བར·གྱུར·ཏེ· བཀྲེས· སྐོམ· གྱིས· གདུངས· བའི·ཡི·དྭགས·ཀིག 外障饿鬼。远处望见水及水果，近即化为乌有，苦于饥渴的饿鬼。

ཕྱིའི·མཆོད་པ། རྟེན·སྦྱིད·ལྔའོ། 外供。五享用供品。

ཕྱིའི·རྐེན·འབྲེལ། ཕྱི·སྣང·ཀྱི·འཇིག· རྟེན· ཆམས·ཅུ·ཀྱེན·དུ·མ·འདུས·ཀིང·ཆོགས·བས· ཆུ· ཀུན· རྟེན· འབྲེལ·ལ·ལྟོས·ནས·འབྱུང·བ·སྟེ། ས·བོན·ལས·སྐུ·ཀུ། དེ·ལས·འདི·མ·དང་། སྡོང·བུ·དང་། ཟུ·ཀུ·དང་། སྟེ·མ·དང་། འབྲས·བུ·རྣམས·སྟ·མ·ལས·ཕྱི·མ·རིམ·བཞིན·འབྱུང·བའོ། 外缘起，外因缘。外器世界，和合聚集众多因缘，故须观待因缘而生。如由种子出生苗芽，一切干、茎、穗、果，前前依次生起后后。

ཕྱིའི·ཟེག·པ·གསུམ། ཐེག·དང· བྱང· གསུམ· ཕྱི· ཟེག·བའོ། 三外乘。声闻、独觉和菩萨乘。

ཕྱིའི·དུས·འཁོར། གཟའ·སྐར·སོགས· ཕྱི· སྣོད· ཀྱི· འཇིག·རྟེན·ཏེ·དུས·འཁོར·ཕྱི· ནང· གཞན·གསུམ·ཀྱི· ཚ·ཀུལ·ཞེས 外时轮。内、外、别三种时轮之一，运行于身外的星辰等器世间。

ཕྱིའི·དེ·ཉིད·བརྒྱ། གསང·སྔགས·སྒྲུབ· བའི·སྐྱེར· བ·བཅུ·སྟེ·གཟུགས·ཅན·དང·གཟུགས·ཅན·མ·ཡིན·པའི·དཀྱིལ·འཁོར·དང་། དང·བོ·སྐྱེར·བ·སོགས· ཀྱི·ཏིང·ངེ·འཛིན། ལུ·ལ·ཀུས·འདེབས·པའི·ཕྱག·རྒྱ། སྔོན·སྒྲུབས·འདུག·སྟངས། ལས·ལ·སྐྱེར·བ། ཟས·བསྲུ·བ། བཟླས·བརྗོད། སྦྱིན·སྲེག ཞལ་བ·བཅས·སོ། 十表性。修学密乘的十种外表程序：有形无形道场、初加行等三摩地、封尊手印、身姿、坐姿、羯磨加行、复诵、念诵、护摩和供养。

ཕྱིའི·རྩངས·ཏྲལ། ངང·དེན·ཀྱི·རྣོན·དྲིལ་ཏེ། ཞལ་ས·ཐུས·ཀྱི·རྣོན·དྲིལ། 外铃杵，不了义铃杵。铜质合金所造实物铃杵。

ཕྱིའི·སྐུལ་བ། ཡི·ཀེ·ཀློག·སྐབས·ཁའི·ཁང·ནས·སྒྲ· དང·དབྱག·རྟེས·སུ·རོལ·ཏུ·འདོན·པའི·སྐུལ་བ། 口外动态。藏语语音学所说轻声重声、透气含气等在念诵字母时脱出口腔外部的动作。

ཕྱིའི·ཚོར·བ། ལུས·ཀྱི·ཚོར·བ·དང་། དབང·བའི·ཚོར·བའོ། 外受。身体及其他器官的感觉。

ཕྱིའི·མཚན·མ། སྐྱ·སེར·སོགས·ཁ·དོག·དང་། དབྱིབས·ཀྱི·ཁྱད·པར· ལྟ· བུ། 外貌，外相。事物的颜色和形状。

ཕྱིའི·ཁ་རྒྱས། སྒེལ·བྱའི·ཤེས·རྟུལ·ཀྱི·མ·བསྡུས·པའི· ཁ་རྒྱས· ཏེ། ཁ་རྒྱས· སྒྲ· དྲི· ར· རེག· ཉ· རྣམས·སོ། 外色。心之外境所有形体，如色、声、香、味、触等。

ཕྱིའི·རིག·པ། ལུས·ངག·ཀི· རིག· ཁནས། 外境的学问。佛书分一切知识为内心和外境两类，以不属于思想意识活动的知识为外境知识。旧译外学，亦译外明。

ཕྱིའི·ལུས། རྣམ·པར·ཤེས·པས·མ·སྡེབ·པ· ཁ་རྒྱས· སྐྱ·དང· རྩྭ· ཤིང·ལ·སོགས·པའི· བེམ· ཁ་རྒྱས· སྟོང· ཀྱི· འཇིག· རྟེན། 外身。不含心识的器世间所有色、声、草木等物体。

ཕྱིའི·ཚྭོང་། ཕྱིའི·བར·ཚད·ཀྱི· རྒྱས· མཚན། 外部障难征候。

ཕྱིར། (1)ཚད·དམ། ཐུབ·དང་། སྟོབས· སམ། ཁྱེས། 因由，缘故，为因：དེའི·ཕྱིར·དེ། 为此因缘，因是之故。ཅིའི·ཕྱིར། 何故？ དེར·མེ· ཙེད·དེ། དེ·བ·ཙེད·པའི·ཕྱིར། 彼处有火，以有烟故。(2)ཡང། 又，仍，重复：ཕྱིར·བོང·བ།

回来。(3)ཕྱི་ལ། 于外，往后：སྒོ་ཕྱིར་བསྐྱད་པ། 逐出于门外。གོམ་པ་གང་ཕྱིར་འཐེན་པ། 往后退一步。

ཕྱིར་ཁྲམ་པ། ཕྱིར་འཐེན་ཏུག་པ། 撤回，取消，打消：བཞམ་འཆར་ཕྱིར་བསལ་མས་པ། 撤回意见。དགོངས་ཁུ་ཕྱིར་བསལ། 打消辞意。

ཕྱིར་ཕྱིན། ཕྱི་ལ་གས་སུ་འགྲོ་བ། 出门，出去，出走，外出：ཏ་བཞོན་ནས་ཕྱིར་སྐྱོད་ཉིད་པ། 骑马外出。

ཕྱིར་འཕྱངས། ཐར་ཐས་ལུན་རིང་འགོར་བ། 迟延，拖延：ཁ་ཅ་དགོས་གཏུགས་ཀི་ལས་དོན་ཕྱིར་འཕྱངས་སུ་མ་བཞག་པར་དུས་ཐོག་ཏུ་ཉིད་དགོས། 紧急工作，要及时进行，不可延迟。

ཕྱིར་འཇྱེད། དམག་སྡེགས་ཐར་འཇུད་པའམ་སྤྲོ་བ། 出击，攻伐。对敌发起攻击：རྩོད་ལན་ཚ་བོ་ཞིག་ཕྱིར་འཇྱེད་པ། 激烈答辩。དག་བོའི་དཔུང་རྩེ་ཕྱིར་འཇྱེད་ཀྱིས་ཆོལ་ལན་བྱེད་པ། 出动武装部队还击。

ཕྱིར་འཐོག། ཚུར་ལོག 后退，退步，དཔའ་ཉེན་ཆེ་ཆུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་ཕྱིར་འཐོག་གཏན་ནས་མི་ཏུག 不管对敌斗争的风险有多大，都决不向后退却。

ཕྱིར་ཇོལ། (1)ཆོལ་ལན། 反击，还击，反诘，回驳，ཀུངས་ཤེད་དགོག་གཏམ་ལ་དངོས་ཡིད་གནས་ལུགས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཆོལ་ཅིད་པ། 用事实反驳无稽的谣言。ཕྱིར་ཆོལ་ཞུ་དྲི་བ། 反问，责难。(2)ཆོལ་ལན་སྨྲོད་མཁན། 反击者，答辩者。

ཕྱིར་བསྐྲལ། ཁ་རོལ་ཏུ་བསྐྱད་པའམ་བཏེན་པ། 逐出，摈黜，渡过去，ལུག་ཐུགས་ཙོག་ཡིན་ཀྱང་ཕྱིན་ཀི་ལུག་ཁྲའི་ནང་ནས་ཕྱིར་བསྐྲལ་པ། 把披着羊皮的豺狼，从羊群中赶出去。བྱ་གཟིངས་བཏང་ནས་འགྲུལ་པ་རྣམས་ཆུ་ཀླུང་ཆེན་ཡིའི་ཕྱིར་བསྐྲལ་པ། 开船把旅客渡到大河对岸去。

ཕྱིར་བཅུག། ཕྱིར་བཏེན་པ། 拔除，除掉：ཟློག་ཐྲེལ་ནད་གཞི་ཕྱིར་བཅུག་པ། 用药除病。ཀང་པར་རྐྱ་བའི་ཆར་མ་ཕྱིར་བཅུག་པ། 挑出扎进脚里的刺。

ཕྱིར་བཅོས། ནད་དང་། རོང་འཕྲལ། བསྒྱུར་བ་སོགས་ཟློ་ཤུ་གསོ་བ། 改造，补救，救药。佛书译作回改，ལས་རྫོགས་རོང་འཕྲལ་བྱུང་རིགས་ལ་བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་གིས་ཕྱིར་བཅོས་ཤིད་པ། 做错了的工作，仔细研究，进行纠正。ནོ་ཚ་རྩྭང་པ་ལ་ཞི་ངག་ཟློག་དཔྱད་ཀྱིས་ཕྱིར་བཅོས་གང་ཅན་ཤིད་དགོས། 对旧病要酌情使用种种缓急医法进行治疗。སྐྱོན་ཆ་ཕྱིར་བཅོས་ཡང་ཡང་བྱས་ན་ལེགས། 缺点不断改正为好。

ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི། འདུལ་བ་གཞིའི་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི། 改作分，改作事。经律所说改救犯戒的事。

ཕྱིར་ བཅོས་ ཀྱི་ གཞི་ བདུན། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། རྩོམ་པ་ཉམས་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་ལ། ལྷུང་བ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་བཞི། རྩོད་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་སྟེ་བདུན། 还净七事。《毗奈耶经》十七事中犯已还净七事：犯罪还净四事和诤论还净三事，合而为七。

ཕྱིར་ཚོད། གཞན་ལ་ཚད་པ། 重新划拨，改归，另划：མ་དཔལ་ལྷག་མ་ཕྱིར་ཚད་ཅི་གཏོང་བ། 把剩余的资金划拨出去。

ཕྱིར་མཆེད་པ། (1)སྐར་འཕེལ་བ། 再增长。(2)གསང་བ་ཕྱིར་བསྒྲགས་པ། 泄密，泄漏秘密，张扬，外扬，传播：གསང་བ་དང་པོ་བྱེད་དགོས་རིགས་ཕྱིར་མཆེད་མི་ཅུང་། 须要保密的，就不可往外传播。

ཕྱིར་འཚོས། ཕྱིར་བཅོས་དང་འདྲ།

ཕྱིར་བསྐྱེལ་བ། (1)ཕྱི་རལ་དུ་ བསྐྱད་ པ། 驱逐，摒除：མི་ངན་རྣམས་ཕྱིར་བསྐྱེལ་ནས་ གསར་བཟློའི་དབྱུང་ཤེ་དྲངས་གཅང་གཅིག་གྱུར་བཟོ་བ། 清除坏人，纯洁革命队伍。(2)མར་ བཤིག་ བའབས། བཀྱེལ་ བ། 推下去，推倒：ལྷག་ཤ་རྩིང་པ་ཕྱིར་བསྐྱེལ་ནས་ཁང་པ་གསར་པ་བཟོ་སྐྲུན་ཟིན་པ། 推倒旧墙，修造新屋。

ཕྱིར་ཆེན་ཚོང་བའི་ཀྱལ་ཁམས། མི་ སེར་ སྐྱེལ་ ཡུལ་དང་མི་སེར་སྐྱེལ་ཡུལ་ཕྱིད་ཅམ་ཀྱི་རྒྱལ་ ཁབ་ནང་དུ་བཅའ་རྒྱལ་ རིང་ ལྷག་ད་ ངན་ འཛིལ་བྱས་ཐོག་བཅའ་རྒྱལ་རིང་ལྷག་ཀྱི་བཅའ་ འཇུལ་ སྤིད་ཀྱས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཀྱ་མཁན་འབྱོར་ ཆེན་ ཀྱལ་རིམ་ལ་ཟེར། 买办阶级。殖民地、半殖民地国家里，勾结帝国主义并为帝国主义侵略政策服务的大资产阶级。

ཕྱིར་ལྟ་བ། (1)ཕྱི་ལྷས་སྐྱེག་པ། 回顾，反观。(2)རྒྱ་ཁ་ཕྱིར་ཐྱག་པ། 看别人。谓自己不内省。

ཕྱིར་རྩེད་བ། (1)ཕྱི་ཁབ་ས་ཕྱིད་བའམ་སོང་བ། 出门，外出。(2)ཕྱི་ལ་མངོན་བའམ་གསལ་བ། 现出来，显现。

ཕྱིར་འཐེན། (1)ཕྱི་ལ་བསོལ་བ། 撤销，撤退：ལས་དོན་ལ་འཐུས་མོར་ ཚབས་ཆེན་བྱུང་བའི་ལས་ཁྲིད་པ་ཕྱིར་འཐེན་ ཐུས་ པ། 撤销严重失职的工作人员。(2)དུས་ཚོད་ཕྱིར་འགྱངས་ཐུས་པ། 推移，推迟，迟延，推延：དེ་རིས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ འདི་ཟླ་བ་གཅིག་ཕྱིར་འཐེན་ཐེད་པ། 这次会议推迟一月。

ཕྱིར་དུ། ཆེད་དུའམ། དོན་དུའམ། ཟབ་དུ། 为，因为，为了：མི་དམངས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་ཞབས་ འདེགས་ཞུ་པ། 为人民服务。

ཕྱིར་ཕྱིང་བ། ཕྱི་རལ་དུ་སོང་བ། 外出，出去。

ཕྱིར་ཕྱོག་བ། (ཞེས) (1)ཕྱི་ཁོགས་སུ་འགྲོ་བའམ་ སོང་བ། 外出，出面。(2)ཕྱི་ལ་མངོན་བའམ་གསལ་ བ། 现出来，显现，表现出来：སེམས་ ལ་ བསམས་ཚད་ཀ་ནས་ཕྱིར་དོན་པ། 心里想的都说出来。ཤིང་བལ་ཕྱི་ས་བོན་བཏབ་ནས་ཐུ་ཀུ་རིང་མིན་ཏིང་ དུ་ཕྱིར་དོན་པ། 播下棉种，很快就露出苗来。

ཕྱིར་འདྲི་བ། གཏམ་ཚུར་རྗེས་བའི་ ལན་ དུ་བར་ འདྲི་བའམ། བར་རྗེས་བའི་ལན་དུ་ཚུར་འདྲི་བ་ གང་རུང་། 反诘，反问。

ཕྱིར་ འབྲིན་ བ། ཚུར་ ཐོག་ནས་ བར་ འབྲིན་ བའམ། བར་ཐོག་ནས་ཚུར་འབྲིན་པ། 运走，运进：ཞོང་ཁྲིར་ནས་བཙོ་ ལས་ ཐོན་ནོག་ ཞོང་གི་ཁམ་ཀུ་ཕྱིར་འབྲིན་པ་དང་། ཞོང་གི་ཁམ་ནས་ཁྲིང་ལས་ ཐོན་ནོག་ཞོང་ཁྲིར་ཀྱི་ནང་དུ་ཕྱིར་འབྲིན་པ། 从城市把工业品运下乡，从农村把农业品运进城。

ཕྱིར་རྡེག་བ། ཚུར་དུང་རྡེག་བྱས་བའི་ལན་དུ་ བར་ དུང་ རྡེག་ཐུང་ པ། 还击，还打，还手打人。佛书译作报打：ཁྲ་ཚུར་ཀྱིས་ཚུར་ བརྡེག་ས་བའི་ལན་དུ་དབྱག་བས་ཕྱིར་རྡེག་པ། 用棍棒还击拳头。

ཕྱིར་ལྡོག་བ། ཚུར་ཁོག་ཤོང་བ། 退还，返回，再来。佛书译作废厌离：ཐོག་ས་ ཕྱི་ནས་ཕྱིར་ལྡོག་པ། 出门回来了。 ཚུར་ཆོལ་དག་ བོ་ཕྱིར་ལྡོག་བར་ཐུང་པ། 击退来犯之敌。 ལྷག་བསམ་དམར་བའི་རང་མདངས་ནས་ ཡང་ ཕྱིར་ མི་ལྡོག་པ། 赤胆忠心，永不褪色。

ཕྱིར་ཏུད། (1)བར་འགྱངས། 迟延，耽搁，ལས་ མཁྱག་བཀྱེལ་ ཆུ་ ཕྱིར་ ཏུད་ སོང་། 完工时间延迟了。(2)མདུན་ དུ་ འཇོ་ བཞིན་ བར་ ཕྱིར་ འབྲིན་ བཏུབ་པ། 倒退，后退，退出，退却：དམག་ འཐབ་དྲག་པོ་བཏུབ་བར་བཏེན་དག་ བོ་ བཙོ་ ལྷ་ ཤོར་ནས་ཕྱིར་ནུད་ཐུག་དགོས་བྱུང་སོང་། 经过激烈战斗，迫使敌人狼狈退却。

ཕྱིར་བརྒྱུད། དུས་ཚོད་ཕྱི་འགྱངས་ཐུང་བ། 推迟，延缓，拖延：དེ་རིང་ཁྱེད་ཀྱིས་ལས་ཀ་སང་འགྱངས་གཏངས་འགྱངས་ཕྱིར་བསྡུར་བྱས་ན་མི་འཕྲིག 今天做的事情不可拖延到明天、后天。

ཕྱིར་ཟེངས། (1)རྒྱང་ཤག་ཚོང་བ། 回来，返回。(2)ཕྱི་རུ་སོང་བ། 出外，他去。(3)བོག་རིམ་དེས་ཚོང་རིམ་ལ་ཕྱལ་བའི་སྐུན་ཀུ་སོགས་ཀྱི་ ལན་དུ་ཚོང་རིམ་དེས་བཏང་བའི་ལན། 批答，批复，回示。上级对下级报告的书面答复。

ཕྱིར་འབྱད་པ། གང་ནས་ཕྱིར་སྤྲོད་པ། 排除，革除，排斥，开除；ཆུ་ ཁྲལ་ནང་ནས་བཅོག་ ཆུ་ཕྱིར་འབྱད་པ། 从水沟里排除污水。 རྨུག་དུག་ཕྱིར་འབྱད་ཐུབ་ན་ཨ་རྟིང་དྲག་ཤོང། 排脓去毒，顽疮可愈。

ཕྱིར་འཕྱོར་བ། (1)ཚོང་མཁན་ཆུང་སྐྱིབས་པ། 返抵，回到：རང་ཐུལ་ དུ་ཕྱིར་ འཕྱོར་ བ། 返回本国。(2)ཅ་ལག་ཆུང་འཛོད་པ། 还到手中，收到：གཞན་ལ་གཡར་བའི་དངོས་པོ་ཕྱིར་འཕྱོར་བ། 借给别人的东西还到手里了。

ཕྱིར་འབྲང་བ། རྗེས་སུ་འཇོག་པ། 尾随，跟从，后面跟着走：ཁང་གི་གསུང་ལ་ རྟེན་ དེ་ རྟིང་ ཐག་པ་ནས་ཕྱིར་འབྲང་བ། 听党的话，坚决跟着党走。

ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས། ཐེག་ཆེན་ སྤྱོད་ ལས་ དོད་ ཐོབ་པ་ནས་སྐོམ་ལས་རྒྱུན་མཐར་གནས་པའི་ ཐང་ཤེམས་རྣམས་དབང་པོ་ རབ་འཕྱིང་ ཐ་གསུམ་ དང་མཐུན་པར་ རྫོགས་པའི་ཐབ་རྒྱུ་པའི་ ལོག་ལྟ་ཞི་བ་ དང་། མི་ ཤེམ་པ་བཅུད་ཐད་པ་དང་། བདག་གཞན་དགེ་ བའི་ཆོས་ལ་སྐྱོར་བ་དང་། སྐྱབ་པ་ལྟ་ཐད་པ་ དང་། གཙང་བ་དང་། ཁུས་ལ་ཕྱིན་བ་མི་འཐུང་ བ་ལ་ སོགས་པའི་ རྟགས་ སྟེ་ཆོགས་ ཡོད་པའོ། 不退相。大乘从加行道暖位至修道后际位中一切菩萨随上中下根器所证功德不退失相：离色蕴等法实执相、诸疑永净相、八无限永尽相、自他力趋善法相、五盖永尽相、清净相、虫不附体相等。

ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཁད་པ། དད་ པ་ བཞིའི་ ཚ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། ཕྱིད་ རྩལ་ ལེགས་ རྟེས་ མཐོ་ དམན་ རིགས་ ཇི་ ལྟར་ ཆེས་ ཉེད་ ཤེས་ ཀྱི་དད་ པའོ། 不退转信。居处任何苦乐、美恶、高下境遇之中，皆信三宝。四种信之一。

ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཐུང་ཟེའམས། སྐྱབ་ པ་ ཕྱིར་ མི་ ལྡོག་པ་དང་ དོན་ གཅིག

ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས། འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ ཐ་ན་ ཚེའི་ བྱང་ ཆུབ་ བསྒྲུབ་པའི་བར་དུ་ བརྩོན་པ་མེ་འདོར་བའོ། 不退转精进。为所有众生证得无上菩提，在一世劫中，努力不懈。

ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས། མཐོང་ལམ་སྐོམས་འཕགས་ པའི་ ས། 不退地。见道圣者所得、所依之位。

ཕྱིར་མི་བྱེད་བཅུ། དགེ་འདུན་ཏེ་ ཀུ་ ལས་ ཕྱིར་ མི་ བྱེད་པ་ཅུ་ སྟེ། ཕྱིར་མི་ བྱེད་ཀྱུས་པ་དང་། བར་ དོར་ འདའ་ བ་དང་། སྐྱེས་ནས་ འདའ་ བ་ ཀུས་པ་དང་། འཕར་ བ་ཀུས་པ་དང་། མཐོ་ ཆོས་ཞེ་ བ་དང་། ལུས་མངོན་ ཕྱིད་ རྟེས་ སོ། 十种不还。二十僧伽中之十种不还位：不还向、中般、三种生般、三种超越、现法寂静、身证，总为十位。

ཕྱིར་མི་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ། དགེ་ སྤྱོང་ ཀུ་ འབྲས་ བུ་ བཞིའི་ ནང་ ཀུས་ པའོ། 不还果。四沙门果之一。已断欲界九修所断，不须返还欲界中者。

ཕྱིར་མི་བྱེད་འབྲས་ཀུས། ཕུག་ ཀུན་ བཀྲ་

ཀྱི་ཆང་གཞས། ཐྱེད་མི་བོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་སྟེ། འདོད་པའི་ཆོམ་སྐང་དགུ་པ་སྐངས་པའི་ཐེག་དམན་སློབ་པའོ། 不还果。八果向中之住于不还果位，即永断欲界九种所断之小乘有学道者。

ཐྱེད་མི་བོང་འཕགས་གཙས་ཁྱད་པར་ཅན། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤོང་ཙམ་བའི་བཟང་བའི་སྐྱེས་བུ་ལ་གནས་པའོ། 殊胜不还果。住于断除初禅烦恼乃至有顶第九品烦恼之加行道者。

ཐྱེད་མི་བོང་འཕགས་གཙས་ཁྱད་པར་ཅན་བཞི། གཟུགས་སུ་ཉེ་བར་འཞོག་པ་དང་། གཟུགས་མེད་ཏུ་ཉེ་བར་འཞོག་པ་དང་། མཐོང་ཆོས་ཞི་བ་དང་། ལུས་མངོན་ཤེད་དེ་བཞིའོ། 四种殊胜不还果：定趋色界、定趋无色界、现法寂静和身现证。

ཐྱེད་མི་བོང་འཕགས་གཙས་ཙམ་བོ་བ། ཁམས་ཀོང་མའི་ཉོན་མོངས་སྤོང་བའི་སྐྱེས་བུ་ལ་མི་གནས་པའོ། 初证不还果。于断上界烦恼加行，未能安住者。

ཐྱེད་མི་བོང་ཞུགས་པ། ཞུགས་གནས་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཞས། ཐྱེད་མི་བོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ། འདོད་པའི་སྐོམ་སྐང་བདུན་པ་ནས་དགུ་བའི་བར་སྤོང་བའི་སྐྱེས་བུ་ཅན། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ཀྱམ་ཤེག 不还向。八果向中之不还果向，二十僧伽之一。励力加行断除欲界七至九品修所断者。

ཐྱེད་འཚོང་བ། གཞན་ལ་འཚོང་བའམ་ཐྱེ་ཚེགས་སུ་འཚོང་བ། 出售，出卖；རྒུ་དངོས་འཚལ་འཁྱལ་ཐྱེད་འཚོང་དང་། དཀོས་མཁོ་ཚུང་སྤྱི། 出售剩余物资，采购必需物资。

ཐྱེད་ཞིང་། སྐད་ཡང་། 再，又，复，还要；སྐྱེ་བ་ཐྱེད་ཞིང་སུ་མཐུད་བསྟེན་ན་རང་གཞི་སངས་དྲག་ཡོང་ཐུབ་བའང་ཤེད་ཆས་ཡོད། 如再继续就医，相信病是能够痊愈的。 ཐྱེད་ཞིང་དད་པའང་ཐུབ། 再生信，再发菩提心。

ཐྱེད་ཞིང་ཐྱེད་ཞིང་། ཡང་བསྐྱར་ཡང་བསྐྱར། 后后，反复；ལས་དོན་གང་ལའང་དང་ཐོག་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཡང་། དང་བཐྱེབས་སྟེང་སྟོབས་བསྐྱེད་ན་ཐྱེད་ཞིང་ཐྱེད་ཞིང་ཐུ་ རུ་ འགྲོ་བ་ ཆོས་སྟེང་ཤེན། 任何事情最初虽然困难，坚持努力，往后自然就会容易。

ཐྱེད་ཞིང་སྐྱེ་བ། (1)སྐབས་ཡང་སྐྱེས་པ། 一再发生，屡次出现。(2)རྗེས་སུ་འབྱངས་པ། 跟随，随行。(3)(རྟེང་) འཕེལ་བ། 增长，发展。

ཐྱེད་བཞིན། (རྟེང་) དུས་ཐུག 随时，常常；ཐྱེད་བཞིན་འབྱང་བ། 经常跟随。

ཐྱེད་བསྐྲུལ། ཐྱེད་བསྐྱད་པ། 驱逐。佛书译作回遮、转还；གནོད་འཚེ་རྣམས་ཐྱེད་བསྐྲུལ་བ། 制止灾害。

ཐྱེད་ཟང་བ། (1)ཐྱེད་ལོག་པ། 回来，返，还。(2)〈སཀྲིདཱ་གཱ་མི་〉 འདོད་ཉོན་དྲུག་པ་ནས་བསྒོམ་བའི་ཐོབ་ཀྱི་འབྲས་གནས་བཞིའི་ཚ་གྲལ་ཞེག 二果，一来果，梵音译作斯陀含。永断第六品欲惑的声闻乘四果位之一。

ཐྱེད་ཟང་བའི་འབྲས་བུ། དགེ་སློང་གི་འབྲས་བུ་བཞིའི་ནང་གཞས། འདོད་པའི་སྐོམ་སྐང་དྲུག་པ་མན་ཆད་སྤོང་ཟིན་ཀྱང་ཐ་མལ་ལྟ་བུའི་ཐ་ཤད་ཐོབ་ཐེབས་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་ཐྱེད་ཟང་བའོ། 一来果。四沙门果之一。已断欲界修断六品以下诸惑，尚须一次返还欲界者。

ཐྱེད་ཟང་འབྲས་གནས། ཞུགས་གནས་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཞས། ལན་ཅིག་ཐྱེད་ཟང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་སྟེ། འདོད་པའི་སྐོམ་སྐང་དྲུག་པ་སྐངས་ཤིང་དགུ་པ་མ་སྐངས་པའི་ཐེག་དམན་སློབ་པའོ། 一来果，住一来果。八果向之一。安住一来果

位之中，已断欲界第六修所断惑，尚未断除第九烦恼之小乘人。

ཕྱིར་ཞོང་འབྲལ་གནས་ཁྲད་ཅན་ཅན། དགེ་འདུན་ཏེ་ཤུའི་ནང་གཞས། འདོད་ཁའི་སྐོམ་གྱང་བདུན་ནས་བཏུད་སྐུལ་ཅས་ཕྱིར་མི་ འོང་ གི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ལ་ཏེ་ན་ མཚམས་ གཅིག་ གིས་ བར་དུ་ཚོད་ལ་སྐྱང་འདས་འཐོབ་པ་ལ་ ཚ་ གཅིག་ གིས་ བར་དུ་ཚོད་པའོ། 殊胜一来果。二十僧伽之一。已断欲界七或八品修断，故证不还果，尚有品烦恼作障，于般涅槃尚隔一生。

ཕྱིར་ཞོང་འབྲལ་གནས་ཙམ་ཞིག་པ། དགེ་འདུན་ཏེ་ཤུའི་ནང་གཞས། ཁམས་གོང་མའི་ཏེ་ན་མོང་སྤང་བ་ལ་མི་བཙུན་པའོ། 初证一来果。二十僧伽之一。于断上界烦恼，未能精勤者。

ཕྱིར་ཞོང་ཕྱོགས་པ། ཕྱོགས་གནས་བཏུད་ཀྱི་ནང་གཞས། ལན་གཅིག་ཕྱིར་ནོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཕྱོགས་པ་སྟེ། འདོད་ཁའི་སྐོམ་གྱང་བྱ་མ་ སྤངས་ཀིང་། དང་ཞི་ནས་བྱུག་པའི་བར་གང་ ཡང་རུང་བ་སྤོང་བ་ལ་བཙུན་པའི་ གང་ ཟག་ དགེ་འདུན་ཏེ་ཤུའི་ཕྱས་ཀིག 一来向。二十僧伽中八果向之一。向往一来果位，谓尚未断欲界第六品修所断惑而正策励断除第一乃至第六品者。

ཕྱིར་ཞོང་གཡེལ། དགེ་འདུན་ཏེ་ཤུའི་ཕྱིར་ ནོང་གསུམ་སྟེ། ཕྱིར་ནོང་ཕྱོགས་པ་དང་། ཕྱིར་ནོང་འབྲས་གནས་ཚམ་ཞི་བ། ཕྱིར་ནོང་འབྲས་གནས་ཁྲད་པར་ཅན་ཆོ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་ བཅས་ གསུམ་མོ། 三种一来。二十种僧伽中之三种一来位：一来向、一来初果和一来胜果一间圣者。

ཕྱིར་ ཡང་། སྐར་ ཡང་། 再，又，复，还复。ཕྱིར་ཡང་བསམ་ལྟོ་བཏང་ནས་ཐག་བཅད་པ། 经过一再考虑以后才决定了。 ཕྱིར་ ཡང་ སྔ་ མ་ཞེན། 还复如前。

ཕྱིར་ལེན། ཚུར་ལེན་པ། 收复，取回，领会；ངག་ཉན་ཕྱིར་ལེན་པ། 收复失地。 བོར་བཏགས་ དུ་ སོང་ བའི་དངོས་ པོ་ཕྱིར་ ལྡོངས་པ། 领回失物。

ཕྱིར་ཡོག་བཏང་བ། སྐར་ར་ང་གནས་སུ་ འགྲོ་ བཅུག་ པ། 遣返，放回；འཛིན་ བསྡུང་ དམག་ མི་ རྣམས་ཕྱིར་ཡོག་བཏང་བ། 遣返战俘。

ཕྱིར་ཡོག་གདོང་། ཚུར་ ཡོང་ མཁན་ བཅུད། 回转面交。公文中常用语之一；དགོངས་སྐོང་ཞུས་ རྒས་ ཕྱིར་ ཤག་ གདོང་ བཀའ་ གསལ་ ཡོད་ པ་ མཉེན། 请示各节，盼在来人回转时明白指示。འདི་ གའི་ གནས་ ཚུལ་ ཆ་ ཟླ་ ཚང་ མ་ ཕྱིར་ ཤག་ གདོང་ སྐྱེ་ ནེ་ ཞུས་ ཆོག 此间一切情形，均由来使回转面呈。

ཕྱིར་ཤོག ཕྱི་ རྒྱ་ འཁོར་ བ། 返还，折回；ཚུར་ བྱང་ དངོས་ པོ་ཕྱིར་ ཤག་ ཏུ་ སྤྲོད། 交还收到的东西。 འགྲོ་ ལམ་ མ་ ཤེས་ པར་ ཕྱིར་ ཡོག་ བཅུ་ ནས་ སྤེལ་ བྱང་། 不识路途，转回来了。

ཕྱིར་ ཤིག .ཕྱིར་ འཕེད། 倒退，后退；གཡུལ་ ས་ ནས་ ཕྱིར་ ཤིག་ གོམ་ གང་ མ་ བཅུ་ བ་ དང་ དགྲ་ བོའི་ མདུན་ ཐོག་ ས་ རྒྱུ་ མ་ ཆོང་ ཁྱད། 真冲敌前，不从阵地后退一步。 དགྲ་ དམག་ གི་ སྟོབས་ ཤུར་ ཆག་ སྟེ་ འཐབ་ ས་ ནས་ ཕྱིར་ ཤིག་ ཅུ་ ཤུ་ གི་ ཤེས་ བྱས་ པ། 敌军力竭，从战场退逃。

ཕྱིར་ གཅོ་ བ། ཐར་ གཅེ་ གཅེ་ བཏང་ བའི་ ལན་ དུ་ ཚུར་ གཅེ་ གཅེ་ གཅོང་ བ། 反骂，回骂；གཅམ་ དན་ ཁྱེས་ ཕྱིར་ གཅེ་ མི་ ཁྱད་ པར་ དང་ འབྲེལ་ ཁྱ་ གཞི་ དགོས་ དགོས་ གཅོང་ དགོས། 应该据理解说，不可恶言反骂。

ཕྱིར་ བཅེལ། (1)དུས་ ཚོད་ ཐང་ འགྱང་། 推迟，延期；ཞིང་ གར་ སོན་ འདེབས་ དུས་ ཚོད་ ཕྱིར་ བཅེལ་ བྱས་ དགས་ ན་ སྐོན་ ཐོག་ ཡག་ པོ་ སྐྱེ་ རྒྱུའི་ རེ་ བ་ ཆེར་ མི་ འགྱུབ། 播种期推得太迟了，难望庄

稼长好。(2)ལས་ཀྱང་བཞག་པ། 放任，弃职，卸责；དཀའ་ཚེགས་བྱང་བར་ལས་ཀ་ཕྱིས་ནས་འགན་འཁྲིའི་ལས་ཀ་ཕྱིར་བཟོལ་ཏེད་པ། 借口困难，推卸责任。

ཕྱིར་སོས་པ། སྐྱེ་སྐྱེ་བ། 回生，再生，复苏；ཤིང་མང་སོང་བའི་ཤིང་རྩྭང་སྐམ་པོ་ལ་ཤི་འདབ་གསར་པ་ཕྱིར་སོས་པ། 多年枯木，枝叶复生。དབུགས་ཆད་དེ་ཤི་ནས་ཕྱིར་སོས་པ། 呼吸停止，死后复苏。

ཕྱིར་སྐྱེག (1)རང་གནས་སུ་སྐྱེ་གཏོང་བ། 退还，退回，遣返，发还，交还；ཁོ་བོས་གྲོགས་པོར་ཡི་གེ་བཏང་བ་མ་འགྲུབ་པར་ཕྱིར་སྐྱེག་བྱས་བྱུང་། 我给朋友的信，没有交到，退回来了。(2)གོས་སྐྱས་ཀྱི་ནང་ངོས་ཕྱིར་སྐྱེན་པ། 翻转，翻向外边，གོས་ཕྱིར་སྐྱེག་བྱས་ནས་གྱེན་པ། 把衣服翻转来穿。

ཕྱིལ་མོ་ཁྱག (རྟིང) ཐུར་དུ་འཇེད་པ། 滑下溜倒。

ཕྱིས། འདག་པར་ཉིད་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཕྲིད་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཕྱིས་སྐྱེས། (མངོན) ནུ་བོ། 后生。弟弟的异名。

ཕྱིས་འཐུང་། དུས་ཡུན་འགོར་བ། 延宕，延后，推迟；ཚོགས་འདུ་སྔ་བསྒྲུབ་ཕྱིས་འཐུང་མེ་ཉིད་བར་དུས་ཐོག་དུ་འཚོགས་པ། 会议不提前不推迟，准时举行。

ཕྱིས་གཏོར། (རྟིང) མེལ་གཏོར། 压倒一切，胜过。

ཕྱིས་གཏོར་ཉིད་བཅི་ཡྱང་ཉིད། ཡྱང་ཉིད་འབབ་ཁེག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིག་ལས། གཏུག་ལས་ཁང་ལ་སྐར་ཁྲག་བའི་དགེ་སློང་ལ་ཡུས་ངག་གང་ཅང་ཞེས་གཏོད་པ་རྩོམ་པའམ། རང་གི་ལུས་ཀྱིས་གཞན་བརྡེས་ཤིང་གཏོན་པའོ། 压制，九十单堕之一。谓对寺中先住比丘，用身或语压制或以自身践踏他人。

ཕྱིས་པ། འདག་པར་ཉིད་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཕྲིད་བའི་འདུས་པ།

ཕྱིས་ཁྱི། 名词。(1)སྣོད་སྐྱེད། 器皿，容器。(2)(རྟིང) ཕྱི་རོལ། 外面。

ཕྱིས་འབྱུང་། འབྱུང་འགྱུར་མ་ཤོང་པ། 未来，将来，后来的，以后的；དེ་ལྟའི་སྒོམས་བཅས་ཀྱི་འཆར་གཞི་འདིང་དུས་ཕྱིས་འབྱུང་གི་གནས་ཚུལ་ལ་བསམས་ནས་གཏོང་དགོས། 制订当前的计划，对将来的情况要进行考虑。

ཕྱིས་འཇུག་། རྗེས་སུ་སྐྱེག་བའམ་འགྲོ་བ། 跟随，随行，ལག་རྩལ་ཀྱི་ཐད་ལ་གཞན་ཀྱི་ཕྱིས་འཇུག་ཁོ་ན་ཉིད་མི་ཐུབ། 技术方面，不能老是跟着别人走。

ཕྱིས་མ། (ཞལ) བཟློ་གོང་བའི་བ། 流产的乳牛。

ཕྱིས་རས། དེག་པ་སོགས་འཕྱིད་ཉིད་ཀྱི་རས། 抹布，作擦拭之用的布。

ཕྱིས་ལམ། (1)སྐྱེ་ཀྱི་འགྲོ་ལམ། 后路，将来的出路，ཕྱིས་ལམ་ཁེགས་པ། 后路滞塞。(2)རྗེས་སུ་ལང་གོང་ཀྱི་མེགས་དཔེ་ངན་པ། 恶例，不良的先例。

ཕྱུག་པ། ཉིམ་བའི་གོས། 名词。长袍。俗家人所着长衣。

ཕྱུག་པ་ཐྲམ་གཅན་མ། ཚང་ཚགས་སོགས་ཀྱི་ཕྱུ་པ་ས་མཐིལ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཐའ་ལྟགས་ཅན། 獭皮镶边藏式长衣。

ཕྱུ་ར། (ཞལ) ཕྱུར་པ། 干酪。

ཕྱུ་ཅུ་ཅུ། ཐྲིན་དང་དུ་བ་ཆུང་བ་ཤོགས་ཐོན་ཚུལ་ཁྱེག 突突冒起，烟云蒸汽涌起状；མཐོང་ཁང་དུ་བ་ཕྱུ་ཅུ་ཅུ་ཐོན། 烟从窗口突突冒出。ཆུང་ཐྲིལ་འཕྱལ་འཁོར་ནས་མཁོ་མེད་ཆུང་བ་ཕྱུ་ཅུ་ཅུ་གཏོང་བ། 蒸汽机突突地放出废汽。

ཕྱུག་པ། (ཐ་ཤ་དད་པ) མང་པོའམ་ཆེན་པོ་ཙམ་པ་

ཐེ། བཀྲན་པའམ་བརྗེད་པ་ལ་འདང་འཇུག 富有，广有，大有：ལང་ཚོས་ཐུག་པ། 年富。 ཨེན་ཏན་ཀྱི་ཐུག་པ། 多才多艺。 སྟོབས་ཀྱི་ཐུག་པ། 力强。

ཐུག་པོ། ཀུ་ནོར་དང་ལྡན་བའི་མི། 名词。富人，财主，多财的人：ཁོ་ཐུག་པོ་ཞིག་རེད། 他是富家翁。ཐུག་པོ་གསོག་འདོད་ན་ཟས་མི་ཟ། དབྱལ་པོ་ཉ་ཐུག་ན་ལས་མི་ཉེད། 财主敛财总吝食，穷汉困顿懒干活。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ནོར་ཀྱི་དབང་ཐུག་པ་དང་། ནོར་ཅན། ནོར་ལྡན། ནོར་དབང་། ཐུག་ཆེན། འབྱོར་ལྡན། རྫས་ལྡན། ཡང་དག་འབྱོར། ཚེ་ཐང་ཅན། ལྷག་འབྱོར་བཅས་སོ།

ཐུག་དབྱལ། འབྱོར་པ་ཚེད་པ་དང་འབྱོར་པ་མེད་པ། 贫富：ཐུག་དབྱལ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤ་ཅང་ཆེན་པོ་ངང་མི་ཚང་། 贫富相差不会很悬殊。

ཐུག་ལ། ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མ་གཏིའི་དུད་འཚི། 名词。反刍家畜，གནག་ཐུག་ལ། 牛。 རྨོ་ཐུག་ལ། 家畜。 བདག་གཉེར་འགྲུལ་ཚང་བྱང་བས་ཐུག་ལ་རྒས་འཕེལ་ཆེན་པོ་བྱང་། 管理得法，家畜增长率很高。 ཤོ་ཐུག་ལ་ཤེགས་པ། 农牧业年成好。

ཐུག་ལ་ཀྱི་རྒྱ་མ། ཐུག་ལ་འཕེལ་བའི་ རྒ་བའམ། ས་ཅོན་ལྟ་བུའི་གོག་མའི་ཐུག་ཉང་དུ། 畜种，ཐུག་ལ་རིགས་ཤུ་འཕེལ་ཆེན་ པོ་ བྱང་། 管理得法，家畜增长率很高。 ཤོ་ཐུག་ལ་ཤེགས་པ། 农牧业年成好。

ཐུག་ལ་ཀྱི་རྒྱ་མ། ཐུག་ལ་འཕེལ་ བའི་ རྒ་ བའམ། ས་ཅོན་ལྟ་བུའི་གོག་མའི་ཐུག་ཉང་དུ། 畜种，ཐུག་ལ་རིགས་ཤུ་ འཕེལ་ཆེན་ པོ་ ཐུག་ལ་ ཀྱི་ རྒྱ་ མ་ བཅང་དགོས། 繁殖牲畜，须要畜种优良。

ཐུག་ལ་ཀྱིས་ཐུག (མངོན) འབྱོག་པ། 富有牲畜。牧人、牧民的异名。

ཐུག་ལ་དཀར་ནག འཁྱོ་གཡག་དང་ང་ལུག་གི་སྤྱི་མིང་། 黑白家畜。雌、雄牦牛和山羊、绵羊的总名。

ཐུག་ལ་སྐད། རྨོ་ཐུག་ལ་ཀྱི་སྐད། 家畜叫唤声。

ཐུག་ལ་སྐྱོང་། (མངོན) འབྱོག་པ། 护养牲畜。牧民的异名。

ཐུག་ལ་སྒྲལ། སྨོ་ཐུག་ལ་ཆུ་ པོ་ ལས་ སྒྲལ་བ། 驱畜过河。

ཐུག་ལ་རྩེ་། ང་ལུག་སོག་ལ་ཐུག་ལ་རིག་ཚང་མ་ནོ་བའི་ བག་ལ་ནད་ཅིག 牲畜癞疮。山羊绵羊等牲畜均易传染的一种皮肤病。

ཐུག་ལ་བཅོས་པ། (1)ཐུག་ལ་ནད་ བཅོས་ མཁན། 兽医，牛大夫。 (2)སྨོ་ཐུག་ལ་ཀྱི་ནད་ བཅོས་པ། 医治家畜。

ཐུག་ལ་ཚང་། ཐུག་ལ་ཐུང་དང་འདྲ།

ཐུག་ལ་འཆག་སྐོར་བ། གཡུལ་ལས་གཏོང་སྐབས་སྟོན་འབྲས་ཚར་མའི་སྐྱེ་དུ་ཐུག་ལ་དེད་དེ་ འཆག་པ། 牛踩场，驱牛打场。驱使牲畜踩场脱粒：བོད་དུ་སྟོན་ཐོག་གཡུལ་ཁར་བསྣམས་ནས་ ཐུག་ལ་འཆག་སྐོང་བའི་ལུགས་སྲོལ་ཡོད། 西藏有在打禾场上晒干秋收庄稼驱牛踩场的习惯。

ཐུག་ལ་ གཉེར། གནག་ ཐུག་ལ་ ལ་ དོ་ དམ་ ཅིང་ མཁན། 牲畜管理人。

ཐུག་ལ་འཕེད་ འཁོར་ ཤོ། ཐུག་ལ་ ཀྱི་ འབྲུ་ འཐེན་ཅིའ་ཆུའི་འཁོར་ཤོ། 畜力车，兽力车。

ཐུག་ལ་རེ་བ། ཐུག་ལ་རྩིས་འགོད་ཡུལ་ཀྱི་དེབ། 家畜登记簿。

ཐུག་ལ་བདག (1)སྨོ་ཐུག་ལ་ཀྱི་བདག་པོ། 畜主，牧主。(2)སྨོ་ཐུག་ལ་ཀྱི་ལྷ་ཆེན། དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 家畜神，大自在天。(3)ཀླུའི་རྒྱལ་པོ། 龙王。

ཐུག་ལ་འདྲུལ་བ། སྨོ་ཐུག་ལ་ལྷོས་ ལས་ དང་། ཁལ་ འཁྱེར་ ཆུ་ སོགས་ སྐྱོབ་པ། 调教家畜，驯服家畜：འབྲོག་པ་རྣམས་ཐུག་ལ་འདྲུལ་བ་ལ་རབ་དུ་ མཁས། 牧民擅长于驯服家畜。

ཐུག་ལ་ལྡན། (མངོན) འབྱོག་པ། 占有牲畜者。牧民的异名。

ཐུག་ལ་ཏད། འཁྱོ་གཡག་པ་མཚོ་སོགས་ ཆིག་ པ་

ཁ་དཀྲག་ཅན་གྱི་ཕྱུགས་རིགས་ལ་འབྱུང་བའི་ནད་རིགས་ཞེས། 畜病，兽疫，牛病。猪牛、黄牛等属于偶蹄动物的疾病。

ཕྱུགས་རྨད་འགག་ལས། ནོར་ལུག་གི་ཁ་སྣ་ནས་ཆུ་འབབ་པ་དང་། རྐེ་སྐྲང་མེང་དཀྲུགས་འགུར་རྒྱ་ཐེབ་གཅིག་གཏིས་ཅམ་ནས་འཆི་བའི་ཕྱུགས་ཀྱི་འགོས་ནད་ཅིག 锁喉牛瘟。牛从口鼻流水，颈脖发肿，呼吸闭塞，经一、二日即死的一种牲畜传染病。

ཕྱུགས་རྨད་སྨན་པ། ཕྱུགས་ནད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་ཞེས་ཆེ། 兽医。防治家畜、家禽疾病的医生。

ཕྱུགས་པ། ནོར་ཕྱུགས་སྐྱོང་མཁན། 名词。牧人。

ཕྱུགས་སྨད། (རྟེང) གཅེན་ཀུ་མ། 少女，青年妇女。

ཕྱུགས་སྨད་མ་ཉམས་པ། གཅེན་ཀུ་མ་གྲོང་བའི་ཆོས་ཀྱིས་མ་གོས་པ། 处女，少女。

ཕྱུགས་གཅེས། (མངོན) སྐྱང་ཀི། 畜畜。狼的异名。

ཕྱུགས་རྩིས། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་ངོ་གྲངས་འཕར་ཆག་རེ་བྱུང་གི་རྩིས། 牲畜帐。家畜头数增减的帐目。

ཕྱུགས་རྩྭ། ཕྱུགས་ལ་རྩིར་ཆུད་གཟའ་རྩྭ། 牧草，牛草，畜草。

ཕྱུགས་འཚོ། ཕྱུགས་སྐྱོང་བ།放牧，ཕྱུགས་འཚའི་རྩེ་བོ་དམིགས་བཀར་གྱིས་བཏུགས་ཏེ་བཏང་ཚད། 派有专门放牧的人。

ཕྱུགས་རྩིལ། ནོར་ཕྱུགས་འཚོ་མཁན། 放牛人，牧童；དབྱིད་ཟླ་ནད་པ་རེད། ཕྱུགས་རྩིལ་སྨན་པ་རེད། 春畜是病员，牧人是大夫。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཕྱུགས་སྐྱོང་དང་། ཕྱུགས་བཟང་བ། བ་འཇོ། བ་ལང་རྩེ། འབྲོག་པ། རྩེ་བོ་བཅས་སོ།

ཕྱུགས་རྨོག ཀན་ཕྱུགས། 牛，家畜。

ཕྱུགས་རྨོག་གི་སྐྱོད་ཤད། ཀན་ཕྱུགས་ཀྱི་རླུང་བར་ཐོག་བའི་ནད་ཀྱི་ཆ། 牛肺疫。牛肺部发病引起的各种牛瘟。

ཕྱུགས་རྨོག་གི་སྐྲང་ཤད། ཀན་ཕྱུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མར་ཐོག་བའི་ནད་ཀྱི་ཆ། 牛肠疫。牛肠道发病引起的各种牛瘟。

ཕྱུགས་ཀ་ཁང་རྨོ། ལུག 绵羊。

ཕྱུགས་ར། ནོར་ཕྱུགས་འདོགས་ཡུལ་ཀྱི་ར་བ། 牛圈，畜圈。

ཕྱུགས་ལས། འབྲོག་ལས། 牧业，畜牧业。ཕྱུར་ལས་ཐོན་རྩྭ། 畜产品。

ཕྱུགས་ཤིག རྟ་ནོར་ལུག་སོགས་ཕྱུགས་རིགས་ཆང་མ་ལ་འབྱུང་བའི་ཤེག་ཅས་ཁྱེན་བྱ་ཞེག 牲畜虱。牛羊骡马等牲畜体上的寄生虫。

ཕྱུགས་ས། ཕྱུགས་རིགས་སྐྱོང་ཡུལ། 牧地，养牛场；རྩྭ་ཆུ་གཏིས་འཛོམས་ཀྱི་ཕྱུགས་ས། 水草肥美的牧地。

ཕྱུགས་གསོ། ཕྱུགས་རིགས་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པ། 放牧，饲养家畜。

ཕྱུགས་ལྷ། རྨི་ཕྱུགས་ཀྱི་ལྷ། 家畜神。

ཕྱུགས་ཁྱས། ནོར་ཕྱུགས་འདོགས་ས་དང་ཤས་ཚའི་རང་སོགས། 牛圈，牲畜圈。

ཕྱེང་། འབྱིན་པའི་སྐུལ་ཆོག

ཕྱེང་བ། འབྱིན་པའི་འདུས་པ།

ཕྱེབ་ཆེམ། (ཞལ) བོད་ཆས་ཕྱུ་པ་ཆེན་བོའི་བསྡུས་མིང་། 藏袍。藏式大领长袍。

ཕྱེར་སྐམ། ཕྱུར་བ་སྐམ་བོ། 酪干，干奶渣子。

ཕྱེར་ཆུ། དར་བ་བཀྲལ་ཏེ་ཕྱུར་བ་བཏོན་ཐེན་པའི་རྩྭ་ཁུ། 酪浆。煮沸乳浆取酪后所余溶液。

ཕྱེར་ཁ་སྦྱག་རྩི། ཕྱུར་ཁུ་ཁྲག་རིང་བཀྲལ་ནས་ཆགས་པའི་ཁེ་ཀུ་མདོག་ཅུ་སྦྱག་ཅིག 酪胶。久煮酪浆所得紫色胶汁。

ཕྱེར་བོ། ཁར་མཐོན་བོར་ལངས་པ་དང་། ཀཱཤམས་

ཅའི་རྡོམ་འགྱུར། 形容词。尖溜溜的，高高的，满满的：སྟོད་ཕྱུར་ཅོར་གང་བ། 满满一钵。འབྲུ་ཕུང་ཕྱུར་ཅི། 尖溜溜的粮食堆。 ཏོ་སྐག་ཕྱུར་ཅོར་སྐྱངས་འདུག 麦草高高堆着。

སྐྱར་སྐམ། འཕྱུར་འཕྱུར་དང་འདྲ།

སྐྱར་བ། ཕྱུ་ར། 名词。酪干，奶渣子：མངར་ཕྱུར། 甜酪干。煮乳所得干酪。སྐྱུར་ཕྱུར། 酸酪干。煮酪浆所得干酪。སྔོ་ཕྱུར། 青干酪。煮沸冬季酪浆所得的干酪，质最佳。སྐྱ་ཕྱུར། 白干酪。酪浆煮干时结成丝状的干酪。

སྐྱར་བ་བཐར་ཁྲོན། (ཁ་ལ) ཞེབ་ཞེབ་དང་རྩྭ་རྩྭ་གཉིས་ཀ་མེན་པའི་བར་དུའོ། 中型奶渣块。块型大小适中的奶渣子。

སྐྱར་བ་རྩྭ་ཀུ་བི། ཕྱུ་བ་ཞེབ་ཞེབ་མེན་པ། 酪干块，块状奶渣子。

སྐྱར་བྱི། ཕྱར་ཐུ་དང་མཚུངས་ཏེ། སྟོད་ཁྲིམས་ནས་འབྱར་དུ་ཐོན་པའི་ཚུལ། 形容词。满满的，尖尖的：དཀར་གཞོང་ནང་དུ་ཤིང་འབྲས་ཕྱར་ཐུང་ཁྱག་པ། 瓷盘里水果装得尖尖的。རས་ཁད་ནང་དུ་འབྲས་ཕྱར་ཐུང་གཏམས་པ། 布袋里米装得满满的。ཆར་འཁོར་ནང་དུ་དངོས་རྫས་ཕྱུར་ཐུང་གཏང་བ། 汽车满载货物。

སྐྱར་ཞིབ། ཕྱར་པ་ཞེབ་ཞེབ། 细酪干，颗粒状干酪。

སྐྱར་རེ་བ། དུལ་དང་དུ་བ་སོགས་ལངས་ཚུལ་ཞེག 弥漫，滚滚冒起，喷出：ཁྱིམ་ བཏེགས་ནས་ས་ཚུབ་ཕྱར་རེ་བའང་ཕྱུར། 房屋倒塌，尘土弥漫。

སྐྱར་རྩྭ། ཕྱར་པ་རྩྭ་རྩྭ། 粗粒状酪干。

ཁྱེ་རྒྱལ། རྩམ་སྐྱོད་ཀུལ་ བའམ་ ཁྲག་ མ། 面袋。装面粉的口袋：ཁྱེ་ཀུལ་ ཅོང་ལ་ བཞལ་ནས་ ཐ་ ཤུགས་དང་། ལམ་འཕྲང་ཆུ་ལ་བཞལ་ནས་འཇོ་ ཤུགས་ཐྱེད། 斟酌面袋大小定食量，根据关隘水流选路线。

ཁྱེ་འཁུལས། (1)རྩམ་པ་སོགས་འཁུལས་ཐེབ་ པ། 吃干糌粑。(2)འཁུལས་ཆུའི་རྩམ་པ། 口中含吃的糌粑。

ཁྱེ་ཆག རྩམ་ ཆག 马料。碾碎谷物以作牲畜的饲料。

ཁྱེ་ཆང་། (1)རྩམ་པ་ ཁུངོང་ པ། 洒糌粑祭神。(2)(ཁྲལ) ངོ་བསྟེན། 面谀，当面奉承，粉饰情面：ཐེལ་བསྟེན་ཀྱི་ཁྱེ་ཁུངོང་ལ་དཁའ་བ། 喜欢阿谀奉承。

ཁྱེ་རྒྱག རྩམ་པ་དང་ཆུ་ ཞེབ་སོགས་ཀྱི་ རྒྱག་པ། 粉粥，面粉糊糊，糌粑稀糊。

ཁྱེ་འཐག་པ། རྩམ་པ་སོགས་འཐག་པ། 磨面，磨粉，འབྲུ་རིགས་བརོས་ནས་ཁྱེ་འཐག་པ། 炒熟粮食磨面。

ཁྱེ་ཕྱང་། མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ཁྱེ་ བྱག་སྟེ། རས་དང་ ཚོས་ཆེན་སོགས་ཀྱིས་ བཅོས་ པའི་ རྡེ་ བཟང་ཁྱེ་མ་ ཕྱང་མའི་སྟོད་ཅིག 香囊，香粉荷包。供神的香末小袋。

ཁྱེ་བ། ❶འབྲིད་པའི་འདས་པ། ❷བགོ་རྩིས། 名词。除法。算术中基本四则之一。

ཁྱེ་རྒྱལ། ཐུགས་ ཁོང་ རྒྱལ་ པ། 糌粑散团。松散了的糌粑团。

ཁྱེ་འབོ། (ཁྲལ) ཏོ་སོ་ཁྱེ་མར་ཐུག་ ས་ ཤིང་ ཁྲིས་ བཅོས་པའི་འབོ་སྟེ། ཤོ་གཙང་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་ སྐབས་ བསྐྱེག་ཆུའི་ཤིང་འབོ་རྩིས་ཚེས་ཀ་ཁྱེ་མར་དང་། ཁ་གཅིག་དུ་ ཏོ་ ཐུག་ས་ཁྱེད་པ་ཞེག 年供盒。藏俗每逢新年或盛大节日，用以盛麦穗酥糕的木盒。形如两个木升并连，一盛酥糕，一盛炒麦粒。

ཁྱེ་མ། ཞེབ་མོང་བཏུགས་པའི་དངོས་རྫས། 名词。面，粉，细末：ལྕགས་ཁྱེ། 铁末。བག་ཁྱེ། 麦面粉。སྨན་ཁྱེ། 药末。ཤིང་ཁྱེ། 木屑。འབྲས་

ཇུ་མར་བཏུགས་པ། 磨成米粉。 གསེར་ཇུ་མར་བདེད་པ། 研金成粉。

ཇུ་མ་དམར་བོ། (མཛོད) ལི་ཁི། 红粉。黄丹的异名。

ཇུ་མ་ལ། ལ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུ་ཅིང་རྫོང་གི་ཐུལ་རྒྱུད་དུ་ཡོད་ཅིང་ མཐོ་ཚད་ ཆུ་ མཚའི་ངོས་ནས་ སྟེ། ৬৭৯৬ ཡོད། 奇玛拉。山口名。在西藏自治区普兰县南部。海拔6175米。

ཇུ་མ་ལེབ། ཕྱེ་བའི་མ་ཐུ། སྤོག་ཆགས་ཀང་པ་དྲུག་དང་། གསོག་པ་བཞེ་ལྡེ་ཞེག 蝴蝶，飞蛾。

ཇུ་མར། སྐྱིར་བཏང་རྩ་མ་བར་མར་ཐུམ་བཏབ་པའི་ཟན་ཡིན་ཞིང་། དམིགས་བསལ་ལྷར་མའི་དང་རྩ་མ་པ་དང་མར་བཟེས་ཏེ་བཤམས་པ་ ཨོ་ གསང་ཟོགས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཀྱི་ཇ་ཤ་ཀེག 糌粑油团，糌粑油面。糌粑酥油等混合而成，于新年或其他节日放置盘内摆在桌上的食品。

ཇུ་ལེབ། ཇུ་མ་ལེབ་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ཇུ་ཀུག བྱ་རམ་ཀྱི་ ཐུ་ བའམ་ ཀ་ ཀུན་ བསྡུས་ པ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཞག་བདུན་ པའི་ སྐབས་ ཀྱི་ ཇུ་ བག་ ཅིག 糖沫。蔗糖表面泡沫。《吡奈耶经》所说七日药之一。

ཇུ་ད། (རྟིང) དར་ཚེལ་ལམ་ཆད་པོ། 老人，已过壮年者。

ཇུ་ཀ། དུམ་བུ་གཉིས་སུ་ བགོས་ པའི་ ཚ་ གཅིག 名词。二分之一，一半，ཁམ་ཇུད། 半夜时分。མཚན་ཇུད། 半夜。ཉིན་ཇུད། 半日。ཟླ་བ་ཇུད་དང་གཉིས། 一个半月。 ཟླ་བ་གཉིས་དང་ཇུད་ག། 两个半月。རྒྱལ་ཁམས་པོ་ཇུད་མོ་ཇུད། ལྗང་པ་རྩྭ་ཇུད་ཆ་ཇུད། 国中半男半女，村中半水半草。喻天然巧合，搭配得当。 ཐག་རིང་གྱིས་དེ་ཇུད་བདེན་ཇུད་མི་བདེན། 年湮代远的话半真半假。

ཇུད་བྱང་། ཇུད་སྐྱལ་དང་དོན་གཅིག

ཇུད་ཚང་ཇུད་བཤད། མད་ཅ་ཆོང་སྐྱམ་ ཐུས་པ། 吞吞吐吐，半吞半吐，说一半留一半；མད་ཅ་ཇུད་སྐྱང་ཇུད་བཤད་ཐུས་པས་ཀ་ ཚོ་ དོན་ རྟོགས་དཀའ། 说话半吞半吐，令人难解。

ཇུད་སྐྱིལ། སྐྱིལ་གྱང་ཇུད་པ་སྟེ། ཀང་པ་ཚ་གཅིག་བསྐུམས་ལ་ཚ་གཅིག་བཏུངས་ པ། 半跏趺坐。两足一屈一伸的盘膝坐姿。

ཇུད་ཚོང་མ། ཅ་གཅིས་ སུ་ ཡི་ བའི་ སྟེང་ཆ། 上半，前半。分成上下两部分的上部分。

ཇུད་སྐྱིང་ཁྱམ། ཐུག་གས་གསུམ་ཆུ་དང་ འབྲེལ་ ལ་ ཐུག་ས་གཅིག་སྐམ་ས་དང་འབྲེལ་བའི་ སྐྱིང་ཁྱེན། 半岛。三面环水一面连接陆地的岛。

ཇུད་བཚོས། མང་ཐུང་འདྲ་གཅིས་ཐུམ་ཀྱི་ བཚོས་ པ། 二等分，平分，དབེ་ དེབ་ བཅོ་ བཅུད་ མི་ གཅིས་ལ་ཇུད་བཚོས་ཐུས་པ། 把十八本书平分给两个人。

ཇུད་བཅུད། (1)ཁྲང་བོད་ཀྱི་དངུལ་ རྒྱ་ སྐྱངས་ལ་ སྐད་ཇུད་བཅུད་གཅིས་ལ་ཏམ་ག་ གཅིག་ ཟེད། 七分五厘。旧时藏币的计算单位名，相当于半个章嘎，两个ཇུད་བཅུད་合一钱五分。(2)བྱེ་སོ་ཀྱི་འཐལ་བའི་ གངས་བདུན་དང་ ཇུད་ག། 七个半。其意谓加上半个成八个。

ཇུད་ཆ། ཆ་ གཅིས་ སུ་ བགོས་ པའི་ དུམ་ ཐུ་ གཅིག 半部，二分之一，ཁྱོན་འབོར་ཅུ་ཆང་ཆ་དྲག་པས་ ཇུད་ཆ་བསྡུངས་ཀྱང་འགྱོག 总数太大了，缩减一半也可以。

ཇུད་གཅིས། གཅིག་དང་ཇུད་ག། 一个半。

ཇུད་ཕྱིང། (ཁྲལ) ཀ་གང་གསུམ་ལམ། སྐད་ཇུད་ བཅུད་ད་ བའི་ ཆང་འཚོ་ བའི་ སྟོང་ ཁྲག་ ཕྱིང། 七五罐。旧时能盛价值藏币七分五厘的藏酒酒罐。

ཇུད་དག་ཆ་ ཤས། གཟའ་ ཇུད་ དག་ གི་ ཐང་ས་

གནས་དོག་མའི་མིང་། 半曜分数。计算藏历时，各值日曜值日时间的数据之一。

ཕྱེད་ར་འཁོར་བའི་རྒྱན། ཚེ་གཅིག་ལྟ་འཇུ་བས་ཆོག་ཀང་བཅུགས་ པའི་ཆོགས་ བཅད་ ནས་ མཐའི་ དབྱིངས་ ཅན་ གྱི་ ཕྱིར་ ར་ འཁོར་ བས་ གྱེན་ ཕྱོག 半回文修饰法。同一诗句的若干文字，排列成长方形，可以蜿蜒起伏顺逆成诵的修辞方法。

ཕྱེད་པ། (ཟ་ཚེ་ངད་པ) (1)དབྱེ་མཚམས་མ་འདྲེས་པ། 分明，显出差别：སྐྱ་དང་། དཔལ་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་ཕྱེད་པ། 发际和额际界限分明。(2)ཁྱད་པར་ཤེས་པའམ་མ་འདྲེས་པར་རྟོད་པ། 分辨，明白：བརྟག་དཔྱད་བྱས་ནས་བདེན་རྫུན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱེད་པ། 经过研究，真假自然明白。རྒྱ་དང་ཕྱེ་བག་ཚེ་དབྱེ་བ་ཕྱེད་པ། 一般和具体的差别已经清楚了。

ཕྱེད་བོ། ཕྱེད་མ་དང་འདྲ།

ཕྱེད་ཕྱེད། ཕྱེད་ཀ་རེ། 每一半，逐一减其半。

ཕྱེད་འཕངས་པ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ ནང་ ཁས་ བླངས་ པའི་ མིན་ཀྱི་ མཐའ་ ཐུག་ པར་ ཉམ་ བ་ ཁང་ ཚངས་རིས་ སུ་ ཆྱེས། དེ་ནས་ ཤེ་འཐོས་ ཏེ་ བར་ པ་ རྣམས་ བོར་ ཏེ་ གནས་ ཁཏོ་ལྟའི་ དང་ པོ་ ཁ་ཐུམ་ ཁང་ དུ་ ཆྱེས། དེ་ནས་ ཀྱང་ བར་ པ་ རྣམས་ ངོར་ ཏེ་ འོག་ མིན་ དུ་ འདའ་ བའི་ རིགས་ ཅན་ ནོ། 半超越。二十僧伽中，凡彼往趋色究竟者，初生梵众天。从此命终，舍弃中间诸天，随生五净居中三天之一。从此复舍以上诸天，直趋色究竟天而般涅槃。

ཕྱེད་མ། དངོས་པོ་ གང་ ཡིན་ ཀྱི་ ཕྱེད་ ཀ། 名词。事物的一半：སྐུག་ སྟོང་ ཕྱེད་ མར་ གཅིག་ པ། 对剖竹筒。བཞི་ཡི་ ཕྱེད་ མ་ གཉིས། 四的一半是二。

ཕྱེད་མ་ཐུ་དག ཅ་མ་ཐུ་དག་དང་དོན་གཅིག

ཕྱེད་སྨིན་པ། ཕྱེད་ཀ་ ཅམ་ སྨིན་ པའམ། ཆོས་ པ། 半熟，半生半熟：ཤིང་ རྐྱ་ ཕྱེད་ སྨིན་ པ། 半成熟的水果。

ཕྱེད་ཙམ། ཕྱེད་ཀ་ལས་ རྒྱང་ ཟད་ རྐྱང་ བའམ། རྒྱང་ ཟད་ མང་ བ་ སྟེ་ མ་ རེས་ པའི་ ཚད། 约一半：ལས་ དོན་ འདི་ ད་ ལྟ་ ཕྱེད་ ཙམ་ ལས་ གྲུབ་ མ་ སོང་། 这件事现在只完成了一半。

ཕྱེད་ཚན། ཕྱེད་ཀྱི་ དུམ་ བུ། 半块，半段。分成两分的一分。

ཕྱེད་ཚོག ཕྱེད་ མས་ ཆོག་ ཅིང་། ཕྱེད་ མ་ ཆོག་ པ། 煨存性，半焦。藏医炮制药物时，煨至烧焦一半，名为煨存性。

ཕྱེད་འཛིན། ཉི་ ཟླའི་ ཕྱེད་ ཆ་ འཛིན་ ཚུལ་ ཅི། ཟླ་ བ་ ཚུལ། 半食，偏食。日月食现象之一。

ཕྱེད་གཟུགས། ལྷའི་ ཞལ་ དས་ གཡས་ གཡོན་ ཕྱེད་ སེར་ ལ་ ཕྱེད་ རྩི་ བ་ ལྟ་ བུ། 半边脸。神像面部左右，各成一色者。

ཕྱེད་ཤོག་མ། ཕྱེད་ཀྱི་ དོག་ མ། 下半，后半。分成上下两部分的下面一部。

ཕྱེད་ཡུལ། ལས་ ཀ་ སོགས་ ཕྱེད་ ཀ་ བྱས་ ཏེ་ མཚམས་ འཇོག་ པ། 中辍，中止。半途而废：ལས་ ཀ་ ཕྱེད་ ཡུལ་ མ་ ཕྱིད། 工作不要半途而废！

ཕྱེད་ཤས། (ཞི་ལ) རྩ་ ཞིང་ བདག་ གིས་ སོ་ ནས་ བའི་ རྩོན་ ཐོག་ ཕྱེད་ ཀ་ ལེན་ པའི་ ཅོག་ མ་ ཀ་ རྟེ་ ཐུལ་ ཞིག 对分庄稼。旧时，地主分占农民全部收成一半的租佃制度之一。

ཕྱེད་ཀ་ཤ་ཀས། དཀྱིལ་ ནས་ དུས་ བྱ་ ཀ་ ཐུམ་ སུ་ བཀས་ པ། 对剖，对分。从中央劈成两等分：ཟས་ མ་ ཕྱེད་ ཀ་ཤ་ཀས་ བཏང་ བ། 把一粒豌豆对剖成两半。

ཕྱེད་ལྷག (1)ཕྱེད་ ཀ་ ལས་ མང་ ཙམ། 过半，一半多，大半：སྤྲིན་ ནག་ ཀྱིས་ ཟླ་ བ་ ཕྱེད་ ལྷག་ ཙམ་ བཀབ་ སོང་། 黑云遮住了月亮一大半。

(2)ཕྱེད་ཀ་ལྷག་མར་ལུས་པ། 剩下一半，下余一半；འགྲོ་རྒྱུའི་ལམ་ཐག་ཕྱེད་ལྷག་པ། 要走的道路剩下了一半。

ཕྱེར། བོག་རྒྱང་བས་རྟུག་དྲི། 名词。屁。直肠下泄之气；ཕྱེར་གོང་བ། 放屁。ཕྱེར་ལུང་སྟོང་ལ་བཏང་ན་སྟོ་ལ་ བཞུགས་ ཐལ་ ལ་འཕྲང་ཡོང་། 放屁在空谷，笑柄传席间。喻丑闻远播。

ཕྱེར་དྲི། རྟུག་དྲིའི་དྲི་མ། 屁臭。

ཕྱེས་འཕྱོད། (རྟེང་) ཉི་དྲོ། 午后，下午。

ཕྱེས་རིད། (རྟེང་) ཉི་དྲོ། 下午，午后。

ཕྱེས། འབྱེད་པའི་སྒྲུལ་ཚིག

ཕྱེས་པ། འབྱེད་པའི་འདས་པའི་ འཇུ་རྒྱུ་ གཞན་ཞིག

ཕྱོ་ཕྱོ། ཁྱི་ཆེད་པའམ་སྐྱལ་པའི་སྒྲ། 嗾嗾。唆狗声，嗾狗声。

ཕྱོགས། 名词。(1)རྟེ་ མས་ བསྡུད་ པའི་ ངོས། 方向，方面；སྟེང་ཕྱོགས། 上方。འོག་ཕྱོགས། 下方。ཤར་ཕྱོགས། 东方。ནུབ་ཕྱོགས། 西方。རང་ཕྱོགས། 我方。དགྲ་ ཕྱོགས། 敌方。ཁྱོད་ ཕྱོགས་ཚང་མར་གཟིགས་ཞིབ་ རྒྱ་ ཐེབས། 去到各处视察。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ཁྱབ་ དང་། རྟེ་ སྟོན། འཕྲག་ཕྱེད། གསལ་གནས་ བཅས་ སོ། (2)རིས་དང་། སྡེ་ ཀ། 种类，部分，派别；མཐུན་ ཕྱོགས། 同类，正面。འགལ་ ཕྱོགས། 反面。ཟླ་བའི་ དཀར་ ཕྱོགས་ དང་ ནག་ ཕྱོགས། 月亮的上弦和下弦。ཁས་ལེན་དམ་བཅའི་ ཕྱོགས། 论题部分。རྒྱུ་རྟེན་རིགས་པའི་ ཕྱོགས། 理由部分。ཆོས་ ཅན་ སྟོང་ ཕྱོགས་ དང་ ཆོས་ རྟེད་ སྟོང་ ཕྱོགས། 现分和空分。佛书所说事物的现象和本质。(3)(བྱགྲ) ཟླ་ཕྱེད་ལའང་ ཕྱོགས་ཞེར་ དེ། དཀར་ ཕྱོགས་ དམར་ ཕྱོགས་ དང་། ཤ་ གསུམ་ ཕྱོགས་ གསུམ། སྒྲ་ གཅན་ ཕྱོགས་ ཤིང་ཆ་ བཏེག་ རོ། 方，部。梵音译作博叉、馥。半个月为一博叉，如白博叉、黑博叉，三年另三个博叉，罗睺的半月行度等。(4)(མངོན) ཕྱོགས་ བཞི་ མཚམས་ བཞི་ སྟེང་ འོག་ རྟེ་ ཕྱོགས་ ལ་ བཏུ་ ཅིང་ བས་ གང་ས་ བཏུ་ མཆོག། 方。上下、四方、四隅合而为十，故表数字10。

ཕྱོགས་ཀྱི་གཙོས་ཅན། (མངོན) (1)སྐུ་ རྟེགས་ གཅིག་ བཏུ་ བའི་ མིང་། 裸体外道的异名。(2) དབང་ ཕྱུག་ ཆེན་ པོ། 大自在天的异名。

ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོ། (1)འཇམ་ དཔྱིད་ མཐོས་ བའི་ ཏུན་ དུག་ གི་ ཡ་ གྱལ། ཚད་ མ་ རིག་ པའི་ ཏུན་ ཀྱི་ སྐབས་ དབོན་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ གླང་ པོ་ དེ། ཏུ་ གང་ སྟོ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ རྟུད་ དུ་ ཏུལ་ རིགས་ ཀྱི་ སྐས་ སུ་ རྐུ་ འབྱུང་ས། མཁན་ པོ་ ཏུལ་ བའི་ དབང་ པོ་ ལས་ རབ་ དུ་ བྱང་། སྐབས་ དོན་ དབྱིག་ གཉེན་ བསྟེན་ ནས་ ཚད་ མ་ ལ་ ཤེན་ དུ་ མཁས་ པར་ གྱུར་ ཏེ། ཚད་ མའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཐོར་ བྱ་ རྣམས་ བསྡུས་ ཏེ་ ཤུས་ ཙམ་ ཐུབ་ ཀྱང་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཆད་ མ་ ཀུན་ བཏུས་ ཏེ་ འགྲེལ་ གཉིས་ དང་། དམིགས་ པ་ བརྟག་ པ་ རྣ་ ཤེས་ འགྲེལ། དུས་ གསུམ་ བརྟག་ པ། རིགས་ པ་ ལ་ འཇུག་ པ། ཕྱོགས་ ཆོས་ དགུའི་ འཁོར་ ལོ་ ས་ སྐོགས་ པ་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ མང་ དུ་ བརྩམས་ ཏེ་ ནང་ པའི་ ཚད་ མ་ རིག་ པའི་ ཐོག་ ལའཇུག་ པའི་ སློབ་ དཔོན་ དུ་ གྱུར་ པའོ། 陈那，龙域。古印度一佛学家名，为世界六庄严之一。生于南印度，从胜根出家，依世亲论师精通因明。搜集零星因明论著，著有《集量论释二》、《观所缘缘论释》、《观三时》、《人正理论》、《宗法九句》等众多因明学著作，成为内因明学的开派祖师。(2)ཕྱོགས་ བཅུད་ སྟང་ མཁའ་ ལྡིང་ པོ། 方象。神话中守卫八方的大象。

ཕྱོགས་ཀྱི་གཙོས། སྐྱེའི་ གནས་ བཅུད་ ཀྱི་ བདུན་ པ་

རྒྱས་བཏབ་ཚོགས་པ་ཐོབ་གས་གཅིག་རྟོགས་པ་སྟེ། དབིར་ན་རྒྱས་བྱ་འདི་ནི་སྟོབས་དང་ལྡན་པའོ་ཞེས་དང་། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 方面品。声明八品中之第七品。表明人物属性一分。如云此人有力气，有本领等。

ཐོག་ཀྱི་ཀུ་མེ། ཀུ་མེ་ཐོག་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་སྐུན་ངག་གི་རྟགས། 方位。修辞学中，常在ཐོག་字后边加上ཀུ་མེ་或其异名，以变抽象名词为实体名词，意仍为ཐོག་。

ཐོག་ཀྱི་རྒྱ་ཁྲིད། (མངོན) ཉི་མ། 方貊綢。太阳的异名。

ཐོག་ཀྱི་མཇེལ་མ། ཐོག་ཀྱི་ཀུ་མེ་དང་དོན་གཅིག

ཐོག་ཀྱི་ལྷས་ཐྲ་མ། ཐོག་ཀྱི་ཀུ་མེ་དང་དོན་གཅིག

ཐོག་སྐྱོང་། བཙུ་ཕྲིད་སོགས་ཐོག་ཁ་རྒྱུང་བའི་ལྷ་བཏུ། 护方神。帝释天等守护十方的天神。

ཐོག་སྐྱོང་བཅུད། ཐོག་བཞི་མཚམས་བཅུད་ཀྱི་ལྷ་སྟེ། ཤར་དུ་དབང་པོ། ལྷོ་ར་གཤིན་རྗེ། ནུབ་ཏུ་ཆུ་བདག ཐང་དུ་གནོད་སྦྱིན། ཤར་ལྷོར་མེ་ལྷ། ལྷོ་ནུབ་ཏུ་བདེན་བཟལ། ནུབ་བང་དུ་རླུང་ལྷ། ཐང་ཤར་དུ་དབང་ལྡན་བཅས་བཅུད་ཙོད་ཅིང་། ཐོག་མཚམས་རང་རང་ལ་མིང་དེ་ལྟར་ཐོག་པ། 八护方神。四面八方之神：东方帝释天、南方焰摩天、西方水天、北方药叉，东南火天、西南罗刹、西北风天、东北自在天。各方隅依此命名。

ཐོག་སྐྱོང་བཅུ། དབང་པོ་དང་། གཤིན་རྗེ། ཆུ་བདག གནོད་སྦྱིན། མེ་ལྷ། སྐེད་པ། རླུང་ལྷ། འཇུང་པོ། ཚངས་པ། སའི་ལྷ་མོ་དང་བཅུ། 十护方神：帝释天、焰摩天、水天、药叉、火天、罗刹、风天、部多、梵天、地母。

ཐོག་སྐྱོང་བཙོ་ལྷ། ཐོག་སྐྱོང་བཅུའི་ཁྱད་དུ་ཕྱེ་ནས་ཐོག་ཁ་རྒྱུང་བའི་ལྷ་བཏུ། ཚོགས་བདག་ཉེ་མ། ཟླ་བ། ཐག་བཟང་བཅས་བསྡུས་པས་བཅོ་ལྔ། 十五护方神。十护方神加上近释天、象鼻天、日天、月天、净心天，总名十五护方天神。

ཐོག་སྐྱོད། ཡུལ་ཡུང་གཞན་དུ་འགྲོ་བ། 外出，旅行，游历：དངོས་ཚད་གནས་ལུགས་རྟོགས་ཞེབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལས་ཁྲིམས་ནས་ཐོན་ཏེ་ཐོག་སྐྱོད་བྱས་པ། 离开机关，外出调查实际情况。

ཐོག་ལ་འཁྱམས། ཡུལ་གཞན་དུ་རྒྱལ་ཞིང་འཁྱམས་པ། 漫游，云游四方。

ཐོག་འཁྱར། རང་ཡུལ་དུ་སྡོད་དབང་མ་བྱུང་བར་ཐོག་གཞན་དུ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་བ། 流浪，漂泊。离乡别井，四处流浪。

ཐོག་ག་ནེ་མོ། མིང་མི་གསལ་བའི་ཡུལ་ཞིག 某方，某地。

ཐོག་གོས། (1)གཅིར་བུ་དང་གོས་མེད། 裸体。无衣赤身。(2)ཐོག་ཐག་རིང་ལ་འགྲོ་སྐབས་གྱེན་ཆུའི་གོས། 旅行服装。远行时所着服装。

ཐོག་ཚོས་ཅན། ཐོག་ཀྱི་ཚོས་ཅན་དང་དོན་གཅིག

ཐོག་སྐང་། ཐོག་ཀྱི་སྐང་བའི་བསྡུས་མིང་།

ཐོག་འཕྲིལ། ཐོག་གཅིག་ཏུ་འཕྲིལ་བ། 结党，结帮，搞宗派。

ཐོག་འབྲལ། (1)ཐོག་ནས་ལོངས་པའི་འགྲེན་པ། 远客。远方来的行人和旅客。(2)ཐོག་ལ་འགྲོ་མཁན། 出门人，外出的人。

ཐོག་འཕྲོ། (མངོན) རེད། 方行。光的异名。

ཐོག་འཕྲོན། ཐོག་ཀྱི་འགྲེན་པ། 外来旅客，远方客人。

ཐོག་ཕྱིག ཚན་པ་སོ་སོ་བ་རྣམས་ཐོག་གཅིག་ཏུ་ཁེལ་བ། 汇编，辑录，ཡིག་ཚ་ཐོག་ཕྱིག 文件汇编。གཏམ་དཔེ་ཁ་འགོངས་བ་རྣམས་ཀུ་

བསྡུས་ཐོག་སྨིག་ཉས་པ། 汇集零散谚语。

ཐོག་ས་སྒྲིལ། ཀ་བ་དང་སྐྱོང་ལས་ ཐོག་ས་ གཅིག་ཏུ་སྒྲིལ་བ། 结党，拉帮结派。

ཐོག་ས་ཚུ། (1)གཞན་ཀྱི་ལུགས་སམ་ཚ་རོལ་ ཡིད་ འདོད་པ། 原立者。他宗或对方之承许者。

ཐོག་ས་ཚ་མ། (མངོན) ཟླ་བ་ཡར་ངོ་། 前部。上弦月的异名。

ཐོག་ས་ཚན། ཉིན་ཞག་སུམ་རུ་ལ་ཟླ་བ་གཅིག་ཏུ་ ཉས་ པའི་ ཟླ་ བའི་ མིང་། 有品，有分，月份。三十日构成的阴历一个月。

ཐོག་ས་གཅིག (1)ཡ་གཅིག་གམ་ངོས་གཅིག 一方，一面，一种；གནས་ཚུལ་བདེན་རྫུན་ཇི་ལྟར་ ཡིན་ མིན་ ཐོག་ས་ གཅིག་ ནས་ བསྟུས་ པས་ ཤེས་དཀའ། 情况是真是假，从一方面难于知道。ཐོག་ས་གཅིག་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་། ཐོག་ས་གཅིག་ནས་ཞོན་སྐྱེད་ཉེད་པ། 一面学习，一面生产。ཉ་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་བསམ་པ་ཐོག་ས་ གཅིག་ ཏུ་ མཐུན་ པར་ཉ་དགོས། 为了完成工作，必须统一思想。(2)གནས་ གཅིག 一处，一起，一个地方； ཅ་ལག་དེ་ཚོ་ཐོག་ས་གཅིག་ཏུ་སྡུངས་ནས་བཞག་པ། 把那些东西堆放在一起。ཤིག་ཚ་ རྣམས་ ཐོག་ས་ གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ། 汇集文件于一处。(3)ཡ་ གཅིག 其中之一，ཚར་གཉིས་བཀོད་ པའི་ཐོག་ས་ གཅིག 写两遍的其中之一。 སྒྲ་ གཅན་ ཙ་ བ་ གནས་ གཉིས་ བཀོད་ པའི་ ཐོག་ས་ གཅིག་ ཤིས། འཕྲོ་ཤའ་རིམ་ཐྱི་གངོ་སྐར་ཡིན། 罗睺本数写两遍，用其中之一，减宿周数(27)得数为罗睺头的宿位。

ཐོག་ས་གཅིག་ཕྱི་མ་ཤིང་། ཟླ་བ་ ཡར་ ངོ་དང་ མར་ ངོ་ལ་མཚན་མ་འགྱུར་བའི་མ་ནིང་། 一分半择迦。性别随每月上弦、下弦而变异的男女。

ཐོག་ས་བཅུ། ཤར། ལྷོ། ནུབ། བྱང་དང་དེ་དག་གི་མཚམས་བཞི་དང་། ཞོང་ངོག་གཉིས་སྟེ་ བཅུ། 十方。东、南、西、北及其四隅，以及上下，共为十方：ཐོག་ས་ བཅུའི་ འཇིག་ རྟེན་ གྱི་ རྣམས་དཔག་ཏུ་ མེད་ པ་གྲངས་མེད་པ། 十方无量无数世界。ཐོག་ས་བཅུའི་སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད། 十方一切众生。 ཐོག་ས་ བཅུའི་ ཆུལ་ བའི་ ཞིང་ རྣམས། 十方佛国。

ཐོག་ས་ཆ། (1)ཐོག་ས་ཀྱི་ ཆ་ ཤས། 局部，部分，片面， 不全面。佛书译作方分：དོན་ གནད་ ཡོངས་རྫོགས་མ་མཐོང་ བར་ ཐོག་ས་ ཆའི་ རྟོག་ པ་ ཙམ་ གྱིས་ མི་ རྟོགས། 不全面看问题，单凭片面猜想，就理解不到。(2)རིས་སུ་ ཆོད་ པའི་ ཆ། 偏颇，偏袒，不公正；ཐོག་ས་ཆ་ཅན། 偏见者，偏私者。

ཐོག་ས་ཆོས། རྟགས་གསལ་གྱི་སྒྲུབ་ བ་ འགོད་ པའི་ ཚུལ་དང་པོ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྒྲུབ་ མེད་ པའི་ སྐྱེ་དུ་ འགོད་ ཚུལ་དང་ མཐུན་ པར་ ཡོད་ པ་ ཉིད་དུ་ ཚད་ མས་ ངེས་ པ་ སྟེ། དབེར་ན་ མེ་ དང་ ཆུ་ མི་ སྣང་ ཡང་ དུ་ བ་ དང་ ཆུ་ སྐྱར་ སྣང་ བ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ ཡུལ་ དེ་ ན་ མེ་ དང་ ཆུ་ ཡོད་ པར་ རྟོགས་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཇི་ ལྟར་ དེ་ ཁོ་ན་ ཉིད་ དུ་ རྟོགས་ གྱུར་ པའི་ ཚེས་ ཅན་ གྱི་ སྐྱེ་ དུ་ རྟོགས་ གྱུར་ པའོ། 宗法。因法立量中之第一支。于宗所有无过欲解前陈之上，依理立量，确立有此因者，名为宗法。如虽未能现见火、水，但由见有烟及水鸥，故知其他有火有水。比量中有，或于所诤前陈有法之上，定有此因能以成立。

ཐོག་ས་ཆོས་ དབྱིངས་ འབྲོང་ ཤེས། ཟླ་བ་ དབོན་ ཐོག་ས་ཀྱི་ ཀློང་ བོས་ མཐོང་ བའི་ གཏན་ ཚིགས་ ཀྱི་ འབྲོང་ཤེའི་ དངོས་ བསྟན་ ཉར་ ཐོག་ས་ ཆོས་ གཏན་ ཚིགས་ དག་ འབྲོང་ཤེའི་ རེ་ མིག་ ཏུ་ བཀོད་ པ་ སྟེ། སྐྱེ་ དོག་ གཉིས་ ལ་ ཡང་ དག་ དང་། ཤོག་ ལ་

འཁོལ་བ་གཉིས་དང་ནི། རྒྱུ་བཞི་གྲུབ་མོང་མ་རེས་བཞི། དབྱས་ན་གྲུབ་མེད་མ་རེས་པའོ།

《宗法九句》。古印度佛学家陈那著，书中论断因明学中之九句因，列为九宫格式，如句云："上下两正因，左右二相违；四隅四不定，不共不定中"。

སྒྲུབ་ཚོལ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགུ། སྒྲུབ་ཚོལ་གཏན་ཚིགས་དགུ་དང་དོན་གཅིག

སྒྲུབ་ཚོལ་འཇལ་བའི་རྟགས་འཇིན་ལེམས། རྟགས་འཇིན་ལེམས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་གཏུལ། རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་སྒྲུབ་ཚོལ་ཀྱི་རྟགས་འཇིན་པའི་ མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དང་ཡིད་དཔྱོད་གང་རུང་གི་ཤེས་པ། དབེར་ན་ཅུས་ རྟགས་ཀྱིས་ སྒྲ་ མི་རྟག་པའང་ བསྒྲུབ་པ་ལ་ཐོག་མར་ སྒྲ་ བྱས་ པའང་ འཇལ་ བའི་ བློ་སྐྱེ་བ་ཡུ་བྱའོ། 宗法悟因心。二种悟因心之一。领会比度之因，即了解宗法道理之现量、比量或伺察心识。如由所作性因，成立声是无常之初，所生确定声是所作性之心。

སྒྲུབ་ཚོལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཁ་གཏུལ། སྐྱེ་ དབེན་ སྒྲུབ་བྱང་གིས་མཇད་པའི་ཚད་མ་ མདོའི་དངོས་ བསྟན་ཡིན། རྟགས་སྒྲོན་འགོད་ཚུལ་ཀྱི་དབེ་འཇུག་ ལུགས་ཐོག་ནས་ རྟགས་ ཡང་ དག་ དང་ ཡུར་ སྐང་ རེས་ཅིང་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་དབྱེ་ན། རྟགས་ཡང་དག་ གཉིས་དང་། འགལ་རྟགས་གཉིས་དང་། དོངས་ ཀྱི་མ་རེས་པའི་རྟགས་བཞི་དང་། གྲུབ་མིན་ཀྱི་མ་ རེས་པའི་རྟགས་གཅིག་བཅས་དགུའོ། 九句因。按照古印度论师陈那的因明著作中所述，列举论式时分真因，似因共为九类：二正因，二相违因，四正不定因，一不共不定因。

སྒྲུབ་གཉིས། (1)རིགས་གཉིས། 两类。(2)ཡུལ་ སྒྲུབས་ཁག་ གཉིས། 两个地方。(3)རང་ གཞན་ གྱི་ཆ་གཉིས། 双方，自他两方。

སྒྲུབ་གཏོགས། རིགས་ ཐམ་ ཁོངས་ སུ་ ཞེ་ བ་ མཐའ་ དག 凡属，所有某一类：སྐྱེ་ བག་ དང་ མངོན་ བརྗོད་ ཚིག་ སྒྲུབ་ སོགས་ ནི་ སྒྲ་ རིག་ བའི་ སྒྲུབས་གཏོགས་རིག་ རེད། 修辞、藻语、声律学都属于声明。

སྒྲུབས་ཆོག སྒྲུབས་ཆའི་ རྟོག་པ་སྟེ། སྒྲུབས་རེ་ ཙམ་མམ། ཆ་ཤས་རེ་ ཙམ་རྟོག་དགྱོད་བྱེད་ བའི་ བསམ་བློ། 片面的设想，片面的考虑。

སྒྲུབས་ཆོགས། སྒྲུབས་ གཅིག་ ཙམ་ མམ་ཆ་ཤས་ ཙམ་ཤེས་ པ། 片面了解，只知其一，仅了解一部分。

སྒྲུབས་ལྕགས་ཁའི་ཤེལ། སྒྲུབས་རྟགས་ཀྱེད་ཀྱི་སྐང་ མདའི་འཁོར་ཤེལ། 罗盘，指南针，指北针。

སྒྲུབས་སྒྲོན། (1)ངོས་ མམ་ཀ་ སྒྲུབས་ སྐྱེན་ པ། 指南，指示方向，标明方向：ས་གནས་ གང་ དུ་ འགྲོ་ དགོས་ སྒྲུབས་ སྐྱེན་ ཅིད་ པ། 标明要去的方向。(2)ཐུས་ ཚད་ ཅིད་ པ། 指导，指示：ལས་ ཀ་ ཅིད་ ལུགས་སྒྲུབས་ སྐྱེན་ ཅིད་ པ། 指导工作。འབྱོང་མེད་ ཁལ་རིམ་ལ་ གསར་ བཇེའི་ སྒྲུབས་ སྐྱེན་ ཅིད་ པ། 为无产阶级指出革命方向。

སྒྲུབས་སྒྲོན་འཁོར་ཤེལ། སྒྲུབས་ལྕགས་ འཁོར་ཤེལ་ དང་ དོན་ གཅིག

སྒྲུབས་རྒྱུས། ཐག་རིང་ བོར་ འཁྱོ་ བ། 远游，远出。

སྒྲུབས་མཐའ། (1)ས་ མཐའ། 边地。(2)སྒྲུབས་ དང་ མཐའ་ རྣ་ སྒྲུབས་ ཀུན། 全面，各方面，到处：གྲོང་ཁྱེར་ ནང་ དུ་ སྒྲུབས་ མཐའ་ ནས་ ཚོང་ བའི་ མི་ མང་ པོ་ ཚོད། 城市中多系从各方面来的人。

སྒྲུབས་མཉམ། (1)རིགས་ གཅིག་ པ། 同样，一致。佛书译作同分。(2)ཆ་ ཤས་ ཅོག་ འདྲ་ བའམ་ ཐག་ ཆེར་ འདྲ་ བ། 近似，大体相同：རྒྱུན་ དང་ དུ་ ཆའི་ གནས་ ཚུལ་ སྒྲུབས་ མཐུན་ ཅོག་ ཚང་ མེད། 过去和现在的情况没有一点儿相同之处。

སྒྲུབས་མཚོན། སྒྲུབས་ རེ་ བ་ ཅོག་ ཤེས་ བའམ་

ཕྱོགས་རིས་ཕྱེ་སྦྱང་། 一知半解，了解片面，偏见，片面看法：ཡོངས་རྫོགས་ཐམས་ལེན་དུ་འཕྲིང་ཤེས་བ་ཕྱེ་ཚོམ ཕྱོགས་མཐོང་ཁེ་ཙོ་བ་ཙམ་ཡིན་འདུག་པར་གྱུར། 非但没有圆满修持圣教者，连一知半解者亦属少见。

ཕྱོགས་འཛིན། ཕྱོགས་རིས་འཛིན་འཕྲིང་། 宗派诤论，树立宗见：ཕྱོགས་འཛིན་དགག་སྒྲུབ་ཀྱང་འཐད་ཕྱེ་ཡིན་མིན་ཁནམ་པར་འཆལ། 宗见破立，须视其合理与否而定。

ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཚམས། ཤར་སོགས་ཕྱོགས་བཞི་བཞི་དང་ཤར་ཕྱོགས་མཚམས་བཞི། 十方，方维，方隅：ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཚམས་ཀུན་ཏུ་སྙན་པ་ཐུབ་ཆེན་པོར་གྲགས་པ། 声名广布十方。

ཕྱོགས་དྲུག ཤར་ལྷོ་ནུབ་བྱང་སྟེང་འོག་བཅས། 六合，六方。东南西北和上下。

ཕྱོགས་འདྲ་བ། ཕལ་ཆེར་,འདྲ་བའམ་ཅ་ལས་འདྲ་བ། 相似，类似，一分相同。

ཕྱོགས་བསྡུས། ཀུན་མང་གཅིག་ཏུ་བསྡིགས་པ། 综合，总集，汇集。

ཕྱོགས་བསྡེབས་པ། མང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པ། 总合，聚集，集合，集结：སྡེབས་ཤུགས་ཕྱོགས་བསྡེབས་པ། 集结力量。

ཕྱོགས་བསྡོམས། མང་པོ་མཐའ་བསྡེབས། 总结：ཐོན་སྐྱེད་ཐའམས་ཕྱོང་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱས་ནས་ཐོན་སྐྱེད་ལས་ཕྱྱེད་ཀོང་དུ་སྤེལ་བ། 总结生产经验，提高生产效率。

ཕྱོགས་ཆ་མེ་གཏས་པ། ཕྱོགས་རིས་ཤེ་ལྟང་བར་དང་བོར་གནས་པ། 无所偏倾，不偏袒，公正不阿。

ཕྱོགས་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཀ་སྐྱེན་པ། 朝向，对着，偏向：ཤར་ངོས་ཀྱི་ཕྱོགས་པ། 向着东方。གཡས་མདའ་དང་། གཡོན་གཞུ་ལ་མི་ཕྱོགས་པ། 右不偏箭，左不袒弓。喻不偏不倚。རང་ཡུལ་ཆུབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པ། 离乡背井。(2)བྱ་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པ། 进入，趋向：ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ལམ་ལུགས་ནུབ་པར་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ། 不合理的制度正趋没落。ཐོག་སྐྱེད་འཇུགས་སྐྱུན་ནང་དུ་རིམ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པ། 正逐步转入生产建设之中。(3)བློ་སེམས་གཏོད་པ། 专注，坚持：བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་སྡུ་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྱུན་ལ་ཕྱོགས་པ། 专心致志于社会主义建设。དང་བདེན་ཀྱི་ལས་དོན་བསྒྲུབ་ཐུབ་ཐ་བཀྲན་འགྱུར་མེད་ཀྱིས་ཕྱོགས་པ། 坚持完成正义事业。❷རྗེས་སུ་འབྲང་བ་བཞག་ཕྱོགས་འཇིན་པ་བོ། 名词。仆从，党羽，追随者。

ཕྱོགས་ཐུང་། ཕྱོགས་སུ་འཁྱམས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱང་བའི་དབུལ་པོ། 流丐。流落乞食的穷人。

ཕྱོགས་ཕྱི་མ། (1)རྩོད་པའི་ཕྱི་ཆོལ། 后方，对方。辩论时发言驳斥别人论点者。(2)(མཚན) ཟླ་བ་མར་ངོ་། 后分。下弦月的异名。

ཕྱོགས་ཕྱོགས། ཡུལ་ཕྱོགས་བཅུ་ཚུན། 各处，处处，各方面：ཕྱོགས་ཕྱོགས་ནས་འཁྱལ་པ་མང་པོ་སྡེབས་པ། 万方云集。ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་རྣམ་པར་འཐོར་བ། 散在各处。

ཕྱོགས་ཐལ་དྲང་ཞིག ཕྱོགས་རིས་དང་ཐུལ་ཞིང་དྲང་བོས་གཞུང་བཐུབས་པ། 正直无私，公正不倚。

ཕྱོགས་འཐུང་། ཕྱོགས་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་བོ། 仆从，党羽，追随者。

ཕྱོགས་མེད། ཕྱོགས་རིས་མེད་པ། 没有偏私，无私，无倾向，无偏向。

ཕྱོགས་མེད་རྒྱལ་ཁམས། ཀུ་ཁྲབ་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་

གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པ། 随处，遍地，四处。

ཕྱོགས་མེད་མ། (མངོན) བྱ་མེ་གཞོན་ནུ་མ། 无方女。少女的异名。

ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག རྒྱང་ཙམ་ཞིག 少分，些微；ཉེ་བའམ་ཕྱོགས་ཙམ་ཞེག་བསྟན་པ། 略示方隅。稍稍谈了一点儿办法。

ཕྱོགས་གཙང་། (1)བཀྲ་ཤིས་བའི་ཕྱོགས། 吉祥方。藏俗所说万事如意的吉利方向。(2)སྐྱེ་བོད་ཀྱི་མི་ཤེ་བའི་ཐུང་བ་སྐྱེས་པ་དང་གསུང་ཆོག་གཡུག་སྐབས་ཐོག་མར་ཁ་སྟོན་གཤེ་ཕྱོགས། 吉利方向。藏族的丧葬习俗中，送走尸体和抛弃焚香瓦钵的方向。

ཕྱོགས་རྩ། (མངོན) ཆོས་གཅིག 方根。初一的异名。

ཕྱོགས་མཚམས། ཕྱོགས་དང་ མཚམས་ ཏེ་ ཀར་སོགས་ཕྱོགས་དང་། ཤར་ཕྱོགས་ མཚམས་གཉིས་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 方隅，方维。四方和四方交界处的简称：ཕྱོགས་མཚམས་ ཀུན་ ནས་ བྱང་ བའི་ ཚོགས་ རྣམས་ འདུས། 蜂群集自各处。

ཕྱོགས་མཚུངས། རིགས་འདྲ། 同样，依此，同时。

ཕྱོགས་འཛིན་པ། (1)ཕྱོགས་ ཞེན་ བྱེད་ པ། 偏执，偏爱，袒护。(2)ལུགས་འཛིན་པ། 保持传统，保持主张。

ཕྱོགས་འཛིན་ བའི་ དབུ་ མ་པ། ཀླ་ ཀློ་ པ་ དགོངས་པ་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་། རང་རྒྱུད་ བའི་ ཕྱོགས་ཙམ་ ཟེར་ འཁྲལ་ མཁས། 偏执中观者。应成、自续二派各释龙树密意者。

ཕྱོགས་ཀྱ། ཕྱར་ བོད་ཀྱི་ མངའ་ བདག་ ཕྱོགས་ ལ་ འགྲོ་དུས་ གྲྭན་ རྒྱབ་ ཁྲ་ ཐོག་ ཅིག 远行帽。旧时，西藏领主阶层远行时所戴之帽。

ཕྱོགས་ཞེན། རང་ཕྱོགས་ལ་ ཞེན་ པའམ་ ཆགས་པ། 偏私，偏爱，袒护，偏党，དགའ་ ཉེ་ ཕྱོགས་ཞེན། 偏党相好。ཕྱོགས་ ཞེན་ ཅན། 偏爱者，偏心者。

ཕྱོགས་བཞི། ཤར་ལྷོ་ནུབ་བྱང་གི་ཕྱོགས་ བཞི། 四方。东南西北四方。

ཕྱོགས་བཞི་ མཚམས་བརྒྱད། ཕྱོགས་བཞི་དང་ ཕྱོགས་ མཚམས་ བཞི་ ལ་ ཟེར། 四面八方。指四面和八隅。

ཕྱོགས་རིས། (1)གོག་ཁ། 派系，宗派。(2)ཕྱོགས་ འཛིན་ ཆགས་ སྡང་། 偏袒，偏私；ཕྱོགས་ རིས་ མེད་ པ། 无亲疏爱憎之分。ཕྱོགས་རིས་ ངུ་ ལྟུང་ བ། 偏向，偏袒。དགྲ་དང་གཉེན་ བཤེས་ མཐའ་ གཅིག་ ཏུ་ ཕྱོགས་ རིས་ ཆུང་ བ། 不计亲仇，一视同仁。

ཕྱོགས་རྩེ་བ། རྩེ་ཅོ་ བའམ་ཆ་ མི་ ཚང་བ། 片面，局部，不全面，ལྟ་ ཚུལ་ཕྱོགས་ རེ་ བ་ ཅམ་ ཙམ་ རྙེས་ དོན་ གནད་ ཐག་ གཅོད་ ཡང་དག་ པ་ ཟེད་ མི་ ཐུབ། 片面的看法，不能正确处理问题。

ཕྱོགས་ལང་། ཕྱོགས་ གཅིག་ ལ་ དཔུང་ རོགས་ ཟེད་ པ། 支持，后援；བདེན་ རྫུན་ ཤེས་ མིན་ ཀུ་ དེ་ བ་ མ་ ཐུ་ བ་ རང་ དང་ འདོད་ ཆོ་ རས་ གཞན་ ཀུ་ ཕྱོགས་ ལང་ ཟེད་ མི་ རིགས། 不可不分是非，任意支持别人。

ཕྱོགས་སྒྲིལ་བ། ཕྱོགས་ གུ་ སྡུད་ པ། 归入一类，合在一处；ཀུན་ སྤྱོད་ བྱས་ ནས་ བཏུ་ ནུས་ པའི་ ཐབས་ ཕྱོང་ རྣམས་ ཕྱོགས་ སྒྲིལ་ བ། 汇集所有行之有效的经验。

ཕྱོགས་བསྒྲལ་བ། ལམ་ ཕྱོགས་ རོང་ བ། 方向错了，迷失方向，迷途；ལས་ དོན་ ཟེད་ ཕྱོགས་ བསྒྲལ་ བས་ ཐུགས་ དོན་ མ་ གྲུབ། 工作的方向错了，没有达到目的。

ཕྱོགས་ཆུང་། ཕྱོགས་ གཅིག་ ལ་ ཚེ་ བ། 偏袒，偏私；ཉེ་ རིང་ ཕྱོགས་ ལྟུང་ ཟེད་ བ། 论亲疏，徇私情。ཕྱོགས་ ལྟུང་ མེད་ པ། 无偏私。དམངས་

རྣམས་སྐྱེས་ལྷུང་ལེད་ཅང་བསྐྱངས་པས་ཐུགས་རིའི་གཡས་པ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་དུ་ཁྱབ། 爱民无私，国王声誉遍三界。

སྒྲིད། (ཁ་) ཚོད་དང་དོན་གཅིག་རྒྱ་གཏགས་ལས་ཆབས། 进度，效率；ལ་སྒྲིད། 进度，进行的速度。ལས་སྒྲིད། 行速，行路的速度。ལས་སྒྲིད་ཆེན་པོ། 工效高。

སྒྲིམ། འཕྲང་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྟྭ། 名词。(1)ཕྱོགས། 卦象，课象，征兆，迹象；དགྲ་རྟྭ། 敌寇课。ཐོག་རྟྭ། 财喜课。མོ་རྟྭ། 卦象。རྟྭ་བསྡང་པོ་འདུག 卦词吉利。(2)གཡང་། 运气，福气；རྟྭ་འགྲུགས་གཡང་འགྲུགས། 招福招运。

རྟྭ་གེར་ཅེ། བོན་པའི་མོ་འདེབས་མཁན། 苯教占卜者。

རྟྭ་ཁྱ་ཡེ། གཡང་འབོད་པའི་ཚིག་ཅིག 福至！运来！呼招福气、运气降临之语。

རྟྭ་མཁན། (1)གཡོས་མཁན། 炊事员。(2)ཞང་ལས་མཁན། 建筑工人。(3)བཙུན་མོའི་ཞལ་ཀ། 王妃近侍。(4)ཕྱོགས་མཁན་རྣམ་མོ་མ། 望气数者，卜卦者。

རྟྭ་འཕྲུགས་པ། ཕུན་ཚོགས་འཕེར་གཏབས་ཅིང་པ། 招财招运。迷信以法术招来财宝或好运的行为。

རྟྭ་འདེབས་པོ། མོ་འདེབས་མཁན། 占卜者，打卦者，卜课者。

རྟྭ་པ། མོ་འདེབས་མཁན། 名词。占卜者，卜课者，打卦者。

རྟྭ་གཡང་། དབས་ལས་བཟུང། 福祉，吉利，好运气。

རྟྭ་གཡེར་རྩ་ཐིག་ཅན། ཕྱི་མོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཟང་ངན་བརྟག་པའི་བོན་པའི་ནང་གསས་ཡིག 占卜苯波教。凭依占卜预言吉凶的一派苯教。

རྟྭའི་གཀོ་སྒྲུབ། བོན་པའི་གཀོ་བཅོས་ཀྱི་ཚེ་ཅིའང་ 苯教徒为人禳灾祈福时所需物品。

རྒྱ། ཀུན། 名词。装饰品；རིན་ཆེན་ཀྱི་རྒྱ། 珠宝饰品。གཡུ་རྒྱ། 璁玉饰件。རྡོ་རྗེ་ལ་ལས་ཀྱི་རྒྱ་བཏབ་པ། 嵌饰金刚石。རྒྱས་སྒྲུས་པ། 珠宝作饰。རྒྱ་ཀྱུན་བཀོད་པ། 镶嵌物饰。རྒྱ་འཁོད་བའམ་ཆུག་པ། 镶嵌珠宝。

རྒྱ་ཀོང་། (ཁ་) རྒྱ་འདེབས་ཡུལ་ཀྱི་ཀོང་ཀོང་། 镶嵌宝石的窠臼。

རྒྱ་ཁྱང་། རྒྱ་ཀྱུན་འདེབས་སའི་ཀོང་ཀོང་། 镶嵌宝石的孔穴。

རྒྱ་ཆས། རྒྱ་བཀྲབ་པའི་ཀྱུན་ཆ། 装饰物，珠宝嵌饰物。

རྒྱ་ཆུས། རྟོན་མོངས་པ་ཕྲ་བ་ལས་ཆུས་ བར་ ཉིད་ པ་རྣམ་རྟོག་ཅི་ཡི་ཆོས། དགའ་བས་ན་ རྒྱ་བ་ དང་། དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གང་ཟུང་ གི་སྐོན་དུས་ ཆུས་པར་འགྱུར་བས་ན་ཆུས་པའོ། 随眠。烦恼别名。藏语直译细增。一切烦恼，幽微难见故细，随伴所缘增益过失故增。

རྒྱ་ཆུས་ཀྱི་རྩེ་ཚོམ། རྟོན་མོངས་ཅན་ཀྱི་ཐེ་ཚོམ། 随眠疑，杂染疑。

རྒྱ་ཆུས་ཀུན་འགྲོ་བཅུ་གཅིག ཐུག་བཤལ་བདེན་པ་མཐོང་བས་ཟིན་པ་ལྟ་བ་ཡང་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་མཐོང་བས་ཟིན་པ་ལོག་ལྟ་དང་། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ཐེ་ཚོམ་བཅས་གསུམ་དང་། དེ་རྣམས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་། དེ་དག་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་མ་འདྲེས་ པའི་ མ་ རིག་ པ་ བཅས་ བཅུ་གཅིག་གོ། 十一种随眠遍行：见苦谛所断五见及疑，见集谛所断邪见、见取、疑及其相应无明、不相应之不共无明，总为十一。

རྒྱ་ཆུས་དག་བཅུ་ཅ་བཅུད། མཐོང་སྤང་བཅུད་ཀྱང་ངོ་ཅ་བཅུད་དང་། སྒོམ་སྤང་བཅུ་བཅས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྤང་ ཀ་དག་ བཅུ་གོ་ བཅུད་ མངོན་ པ་

ཉེར་ལས་ གཉིས། 九十八种随眠。《俱舍论》说，见断八十八种，修断十种，三界所断总九十八。

ཕྱི་རྒྱལ་བརྒྱ་དང་ཉེར་ བརྒྱད། མཐོང་ སྤང་ བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས། སྒོམ་ སྤང་བཅུ་ དྲུག་ བཅས་ ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ སྤང་བྱ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ རྩ་བརྒྱད་ ཡིད་ཀྱི་ མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ གསུངས། 一百二十八种随眠。《阿毗达磨集论》中说，见断随眠一百一十二种，修断随眠十六种，三界所断共为一百二十八种。

ཕྱི་རྒྱལ་བརྒྱ། ཅ་ཉོན་བཅུ་དང་དོན་གཅིག

ཕྱི་རྒྱལ་དྲུག ཅ་ཉོན་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

ཕྱི་ལྕེམ་ལྕེམ། ཤིང་གི་ཡལ་ག་གསར་པ་ སོགས་ཕྱི་ཞིང་ མཉེན་ པའི་ དངོས་ བོ། 苗条，轻盈。树枝等纤细柔美状。ཕྱང་མའི་ཡལ་ག་ཕྱི་ལྕེམ་ལྕེམ། 柳枝纤柔。

ཕྱི་བ། (1)ཕྱི་མོ་དང་འདྲ། (2)སྐྱེམ་པ། 滑利，不淤滞。藏医所说药物性质之一。

ཕྱི་ཐིབས། ཕྱི་བ་དང་སྐེམ་པ། 粗细：ཤིང་སྟོང་གི་ ཕྱི་ སྐེམ། 圆木的直径。ཡན་ ལག་ ཕྱི་ སྐེམ། 粗细树枝。

ཕྱི་མ། མི་མཐུན་པར་ཟྱེད་པའི་ཚིག 名词。诤言。挑拨是非使人不和之言。佛书译为两舌或离间语。ཕྱི་མ་གསོལ་བ། 进谗。ཕྱི་མའི་ཚིག 离间语。མཛའ་གྲོགས་དབང་དུ་སྐལ་ཀྱང་ ཕྱི་ མ་ ཟེད་ མི་ ཐུབ། 在亲密的朋友中间，谁也不能进行挑拨离间。

ཕྱི་མ་ཅན། (མཛོད) ཀུང་ཀུམ། 离间者。红花的异名。

ཕྱི་མ་ཟེད་པའི་ སྐྱང་ ཟེད། སྤྱང་ ཟེད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་པའུའི་ནང་གསེས། བསམ་བཞིན་དུ་ དག་ སྦྱོང་ མཐུན་པ་དག་ ཕྱི་ མའི་ ཚིག་ གིས་ འཕྲོད་ པར་ཟེད་ པའོ། 离间语。九十单堕之一。故意离间和合僧伽。

ཕྱི་མ་དཀྲིལ་སྒྲུབ། དཀྲུག་ཤིང་ཀྱུག་པ། 播弄，挑拨离间。

ཕྱི་མེན། མི་ མ་ ཡིན་ ཞེག 非人，鬼神。ཕྱི་ མེན་ ཀྱི་རིག་པ་འཛིན་པའི་མི་ལ་ཡིད་ཆེས་ཟེད་ མི་ རུང་། 不可相信诡计多端的人。

ཕྱི་མེན་མ། མིར་བརྒྱུས་པའི་འདྲེ་ མོ། 魔女。化作人形的女鬼。

ཕྱི་མོ། ཞེབ་ པའམ་ ཆུང་ ངོ། 形容词。细致，细小：རྡུལ་ཕྱི་ མོ། 细微尘埃，微尘。དར་ སྐྱེད་ ཕྱི་ མོ། 细丝。ཁོ་ན་ ཕྱི་ མོ། 年幼。རྣམ་རྟོག་ ཕྱི་ མོ། 微细的疑忌。རྡེག་ཕྱི་ མོ། 轻微的诳言。ཁྲིམས་ལས་འདས་པའི་ ཕྱ་ སྐྱེད་ ཕྱི་ མོ་ ཙམ་ ཡང་ མེད་པ། 没有丝毫违反法律的行为。ཕྱ་པ་ཕྱི་ མོ་ལ་ཡང་ཡུན་རིང་ངལ་བ། 区区小事，劳人长久。

ཕྱི་ཙིའི་རྒྱུན། དོན་རྒྱན་ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཤིག་སྟེ། བསམ་ བློ་ སྟོན་ བཏང་ ཀྱི་ སྐྱེ་ནས་ ཀོ་ ཕྱའི་ དོན་ བྱང་ ཐབས་ རྒྱུ་ཀྱི་ ཐོན་ པ་ཡིན། བསམ་ བློ་ སྟོན་ བཏང་ མེད་ བར་ འཕྲལ་ ལ་ ལུས་ ཀྱི་ རྣམ་ འགྱུར་ གསར་པ་ཞིག་ངང་ཀོས་ གསལ་ བའི་ སྐྱེ་ ནས་ ནང་ སེམས་ཀྱི་ འཆར་ སྐྱེ་ མཚོན་ པའི་ ཕྱ་ ཞིང་ རྟོག་ས་ དཀའི་ རྒྱན་ ཞིག་ སྟེ། ནང་ གསེས་ གཉིས་ དེ་ རྒྱུ་ ཀྱི་ ཕྱ་ མོ་ དང་། རྣམ་ བའི་ ཕྱ་ མོའོ། 隐微修饰法。或故意使用暗号，或骤然现于形色，隐约流露幽情，以修饰其词句。分为两类：暗号隐微和形色隐微。意义修饰法之一。

ཕྱི་ཚམས། ཕྱ་ རྒྱན་ ཀྱི་ ཚམ་ བྱ། 饰件簇，宝石团。在建筑物上镶嵌成团的珍宝。

ཕྱི་ཞིབ། རང་ག་ར་མེན་པ། 细致，仔细，周密：ལས་ སྦྱངས་ ཕྱ་ ཞིབ། 工作方法细致。མོན་ བསམ་ ཕྱ་ ཞིབ་ གཏོང་བ། 详细考虑。གནས་ལུགས་ ཕྱ་ ཞིབ་ དུ་ རྟོག་པ། 细致地研究情况。དོགས་ གནས་ ཕྱ་ ཞིབ་ དུ་ དཔྱད་པ། 仔细地考察可疑之处。

ཐུ་ཞིབ་འབྲས་འདོམས། ཐུ་ ཞིང་ ཞིབ་ པའི་ གནད་ ཚང་ ཞིང་ གོ་ ཆོད་ པ། 剖切详明，叫领会的事项详细明白。ཐུགས་ཀྱ་ཐུ་ཞིབ་འབྲས་འདོམས་གནང་བ། 颁发剖切详明的命令。

ཐུ་བཟོ་པ། (1)གསེར་ བཟོ་ པ་ སྟེ། ཐུ་ རྒྱན་ བཟོ་ མཁན། 饰件工，工艺工人。制造贵重金属装饰品的手工业工人。(2)ཐུ་ རྒྱན་ བཟོ་ ལས་ ཅིད་ པ། 制造饰件，制造工艺品。

ཐུ་རགས། ཆུང་ངུ་ དང་ ཆེན་ པོ། 大小，粗细，巨细；དོན་ གནད་ ཐུ་ རགས་ ཤེད་ བར་ རང་ སྟེད་ ཀྱིས་ གཏན་ ཆོད་ ཅིང་ དགོས། 事无大小必须亲自处理。

ཐུ་རྡུལ། ཐུ་ བ་ རབ་ ཏུ་ ཐུ་ བའམ་ ཤིན་ ཏུ་ ཐུ་ པ། 极微，最极微细；དུལ་ཐུ་ རབ། 原子。佛书译作极微尘。

ཐུ་ཧིང་། བཟོ་ དབྱིབས་ ཐུ་ ཞིང་ ཧིང་ པ། 细长，细而高。

ཐུག 名词。(1)ཚར་ རབ་ ཆོ། 次，回数，组，群；བརྒྱ་ ཐུག 成百。ཁྲི་ ཐུག 上万。 བདུན་ ཐུག་ གཅིག 七日一周，一星期。ལྔ་ ཐུག 五个一组。(2)བར་ མཚམས། 中间，空隙，间隔；རྡོག་ བའི་ ཐུག 墙壁中间。མི་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐུག 两人中间。རི་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐུག 两山之间。ཆུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐུག 两河中间。 སོག་ ཐུག 两肩骨的中间。སྤྲིན་ ཐུག 眉间。

ཐུག་ཁྲམ། ཐུག་ པ་ ལ་ འཁྲིད་ རྒྱུའི་ ཁྲུང་ པོ། 担子。肩上负的重物；ཐག་ རིང་ བར་ དུ་ ཐུག་ ཁྲུང་ ཕྱིད་ པོ་ ཁྱེར་ པ། 长途荷重担。

ཐུག་ཁེབས། ཐུག་ གདོན། 肩帔，肩垫，护肩。

ཐུག་ མོར། དབྱང་ བའམ་ ཐུག་ བའི་ སྟེང་། 肩头。

ཐུག་འཁེལ། ཐུག་ བར་ དང་ ས་ ཀྱི་ འཁྲིད་ པ། 肩负，扛，扛在肩上。

ཐུག་དོག ཁོང་ ཁྲའི་ ཆར་ གཏོགས་ པ། རང་ རྟེད་ ཀྱང་ ཐག་ ས་ ཆགས་ ལ་ ཆགས་ ནས་ གཞན་ གྱི་ ཐུན་ ཆོགས་ ལ་ མི་ བཟོད་ པར་ སེམས་ ཁོང་ ནས་ འཐུག་ པ་ རྟེ་ རྟེད་ ཀྱི་ ཐུ་ ཞིབ་ ཅིད་ གསེས་ ཤེག 嫉，嫉妒，忌妒。念心所摄。自贪利养荣敬，忌妒他人荣利兴盛之事，内心烦乱不悦。二十随烦恼之一；བརྟུལ་ ཞུགས་ ཐུག་ དོག་ ཏུ་ མི་ བྱ། 不应贪婪嫉妒。

ཐུག་ དོག་ མཐེགས་ བཟུང་། གཞན་ གྱི་ ཐུན་ ཆོགས་ ལ་ མི་ བཟོད་ པའི་ སྡུག་ བསྔལ་ བར་ བཅངས་ པ། 嫉妒心重。

ཐུག་ དོག་ འཁོན་ འཛིན། གཞན་ འབྱུང་ སོགས་ ལ་ མི་ བཟོད་ པའི་ ཞེ་ ཅད། 嫉恨。

ཐུག་ དོག་ ཀི་ ཁྱི་ ཤན་ རྒྱ་ བོ། ཐུག་ དོག་ ཆེན་ པོ་ ཅན་ པའི་ མི་ ལ་ སྣོད་ པའི་ དུས། 忌妒四眼老狗。藏族古典文学中常用四眼老花狗一词，表示形象化的忌妒心。

ཐུག་ གང་། ཅ་ ལག་ སོགས་ ཐུག་ ཏུ་ འཁྱད་ ཅིང་ ཅི་ ཤེད། 肩担，扁担；ཐོག་ ས་ འཕྱོ་ དུས་ ཁྱེས་ པ་ ཆེན་ པོ་ ཐུག་ གང་ ཁྱད་ པ། 外出时用扁担挑起一付大担子。

ཐུག་ རྩང་། ཐུག་ གདང་ དང་ འདྲ།

ཐུག་ པ། དབྱང་ པ་ དང་། ཁག་ པའི་ དབྱང་ མགོ། 名词。肩膀，肩头；གདང་ ཤེད་ ཐུག་ ཏུ་ ཁྱད་ པ། 肩挑扁担。ཁྱད་ པོ་ ཐུག་ པ་ ལ་ འཇེག་ ལ་ པ། 担子加在肩头上。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱང་ ས་ ཁྱད་ གཞས་ དང་། མགོ་ འཛིན། དབྱང་ མགོ་ བཅས་ སོ།

ཐུག་ པ་ བཅུམ་ པ། ཐུག་ མགོ་ ཀུམ་ ཀུམ་ གྱིས་ ཀྱ་ ཆུང་ ངུ་ བཏུད་ པ། 缩肩，竦肩。

ཐུག་ དཔྱང་། (རྟེ་) རིང་ འཁག 长背心。

ཐུག་ མིག ཐུག་ རྟུས་ ཀྱི་ ཁྱད་ ཐྱ། 肩臼。

ཐུག་ ཚིགས། ཐུག་ པའི་ རྟུས་ ཆིགས། 肩关节，肩骨与锁骨相连处的关节。ཁང་ ཐོག་ དེས་ ཐགས་ ཏེ་ ཐུག་ ཆིགས་ བྱུང་ པ། 从屋顶摔下，肩骨脱臼。

ཐག་ཀཀྵཀས་མ། ཐལ་ཀྱི་རྩའི་བྱེ་བག་ཅིག 藏医所说人体心间八脉分入顶门之脉名。

ཐག་ཚིན། ཐག་བའི་དབྱིབས་ཀྱག་ཀྱག 歪肩。两肩高低不齐。

ཐག་ཤིང་། ཐག་དུ་ཁང་འཁང་ཉིད་ཤིང་། 扁担；ཐག་ཤིང་ཉེས་ཉེས་ཉིད། 扁担颤悠悠。

ཐད། ཆིག་དོན་ཐུ་ཚི་སྐེལ་བའི་ མཚམས་ སྦྱོང་ ཀྱི་ཆིག 连接词。藏语虚词之一，仅用以连接前后文词义者。

ཐད་ཀྱི་ཤེ་ཀེ། ཆིག་ཐད། 连接词。

ཐད་པ། འཐད་པའི་འདས་པ།

ཐད་པའི་སྐོལ་བ། ཤེ་ ཀེའི་ ཉི་ གཏས་ རྣམས་ དངོས་སུ་ ཐུག་རེས་སྐྱེ་འདོན་བའི་སྐྱེལ་བ། 成阻发音动作。字母发音部位互相密切接触而后发音的动作。

ཐད་ཐྱད། ཐུག་ཐུག 会晤，见面，碰面，会面。

ཐད་གཞན་དབང་ཅན། རྗེས་འཇུག་དང་ ཡང་འཇུག་ལ་ཁྱོས་དགོས་པའི་ཐྱད་ཀྱང་སྐྱ་ ཏེ། 规则连词。用法须随后加字和重后加字变化者，如ཀྱང་等。

ཐད་རང་དབང་ཅན། རྗེས་ འཇུག་ ལ་ ཁྱོས་ ཤེ་ དགོས་པའི་ཐྱད་དེ་ སྐྱ་ སོགས་བྱ 不规则连词。用法不随后加字和重后加字变化者，如དེ་等。

ཐྱད། བདག 名词。鄙人，愚，仆，区区。自称的谦词，常于信函末尾置名时用之。ཐྱད་ བཀྲ་ཤིས་ཏས་ཐྱལ། 鄙人扎喜敬呈。

ཐྱད་ཆུང་། བདག་ཆུང་ངེ། 小子，区区，鄙人。自称的谦词：ཐྱད་ཆུང་ལ་ཆོག་རྟེན་གས་ སྐྱབས་ འཇུག་ཡོད་པ་ཞུ། 敬请阁下有助于鄙人。

ཐྱད་བདག བདག་ཆུང་ངེ། 我小子，在下，鄙人。自称的谦词。

ཐྱད་ཀྱ། ●ཆུང་ངེ་དང་། རྟེ་ཀས་ཟས་ རྩང་ཟད། 形容词。小的，些小，稍许，轻微：དྲྭ་ཐྱད་ཀྱ། 微尘。སྐྱེས་ཐྱད་ཀྱ། 菲薄的礼物。ཁོའི་ ཚེན་དུན་ ཐྱད་ ཀྱ་ འཕེལ་ འདུག 他的学业稍有长进。ཆ་ཐྱད་ཀྱ། 小分。西藏建筑业中的长度单位。ཆུ་ཐྱད། 小溪流。དཀྲའ་ཆེས་ཐྱད་ཀྱ་ སྐྱག་ འཐྱལ་ དཔའ་ མ་ འཁྲལས། 不要稍遇困难立即畏缩。●ཐལ་ཀྱི་གཏད་ཀས་ཁོག 名词。少小穴。似即中医所说小指腕骨穴。

ཐྱད་ཀྱ་ཙམ། རྟེ་ཟད་དམ་ རྩང་ཟད་ ཙམ། 少许，些微：སྐྱེ་རྡས་ཐྱད་ཀྱ་ ཙམ་ཡང་འཐྱོ་བཟློག་བཏང་ན་མི་འཐྱག 公物一点儿也不可浪费。ཡི་ཀེ་ ཐྱད་ཀྱ་ ཙམ་ལས་མི་ཤེས། 粗识文字。

ཐྱད་ཀྱའི་ནད། དད་གཞི་ཆེ་བའི་ ཁོང་ས་ ཐ་ འདུས་བའི་ ཐོང་ཀྱའི་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཏེ། ཀྱེ་བར་ ཁྱ་ཐ་རྒྱ་པ་ སོགས་ནད་ཆུང་ངུའི་མིང་། 小病。重大病症以外的零星小病，如芒刺入喉等。

ཐྱད་ཙམ། རྟོག་ཙམ། 少许，些微，一点点。

ཐྱད་ཆོགས། ཆུང་ངུམ་རྟེ་ངུ། 繁杂，琐碎，零星：ཅ་ལག་ཐྱད་ཆོགས། 琐碎的东西。ཡིག་ རིགས་ཐྱད་ཆོགས། 零星文件。 ལས་དོན་ཐྱད་ ཆོགས། 琐事。

ཐྱད་ཆོགས་ཀྱི་ཚོ་ཁྱད། ཚོ་ཁད་གསུམ་ཀྱི་ཚང་ངུ་ཐ་སོངས་པའི་ཁ་ཤུམ་སྐ་ རགས་ཤུང་ བཟེད་ཀྱི་ སྐྱོད་ སོགས་འཚོ་བའི་ ཚོ་ཁྱད་ཐྱད་ཆོགས་དང་། ཐཁོ་ཤུག་ཚོ་ཁྱད་ཀྱི་ཆུང་བསྡོས་ ཤེང་ ཐྱུ་ གང་ཀི་ ཚང་ངུ་ཐ་སོངས་པ་རྣམས་ས། 杂资具。不在三资具之列，一切盛放帽、鞋、腰带、钵盂容器等零星活命资具，以及各种不满一肘、当作必需资具和盈长资具之材料等。

ཐྱད་ཆོགས་འབྱེལ་བ། སྐྱབ་དབོན་ཆུལ་ ཁྲིམས་ བཅས་ཀྱས་ཚེད་བའི་འདུལ་བ་ཤུང་ཐྱད་ཆོགས་ ཀྱི་ འགྲེལ་ བ། 《毗奈耶杂事释》。古印度佛学

家戒护论师著。

ཟུག་ཤ། ཟུ་ཤོ། 形容词。很小，细小：ཉེས་པ་ཟུག་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་མ་ལོས་པའི་མི་མཐོང་རྒྱུ་དཀའ་བ། 难于找到一点错误也不犯的人。དཔའ་འཇིགས་པ་ཟུག་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་འཕྱག་ཆག་ཆག་ཅིག་འདུག 这匹马稍遇惊吓就要岔眼。

ཟུལ་བ། (ཐ་དད་པ) ཟུལ་བ། ཟུལ་བ། ཟོལ། (1)འདོར་བ་དང་། འཕུལ་དུ་འཇུག་པ། ཐ་དད་དུ་ཅིང་བ། 抛弃，离间，拆散，分开；རབ་བྱུང་གི་རྣམས་དང་ཟུལ་བ། 抛弃出家人的服装。ཐུག་དུ་ཟུལ་བ། 拔除痛苦。དགྲ་ཤེང་བཅུག་ནས་ མཐའ་ བཤེས་ ཟུལ་ བ། 离间亲友。བཙན་དབང་བྱས་ཏེ་བཟའ་ཚོ་ཁ་ཟུལ་བ། 强行拆散夫妻关系。 (2)རལ་དུ་འཇུག་པ། 撕破，整烂；གོས་ཟུལ་ནས་གཡུགས་པ། 撕破衣服而后扔掉。

ཟུ། (རྟེན) ཤི་ཀྱེན་བྱད་པའི་ནང་གི་སྐྱི་ཀུན། 内皮。外层剥去后的内层薄膜。

ཟུ་ཞི་ཞི། ཟུང་དུ་ གཞོལ་ བའི་ འབབ་ ཆུའི་ ཆུག་སྡང་ཤེག 涓涓，水长流状。ཁྲུང་བྱའི་ནང་ནས་ཆུ་ཆུན་ཟུ་ཞི་ཞི་འབབ་པ། 水从渠中涓涓流下。

ཟུག་པ་ཅིག (རྟེང) འགུལ་བའམ་གཡོ་བ་ ཙམ། 摆动一下。

ཟྱིན། ཚར་ཆུང་བསྒྲུབ་བའི་གཏམ་མམ་ཡི་གེ། 名词。音讯，消息，信息；ངག་ཟྱིན་སྐྱེལ་བ། 送口信。ཡིག་ཟྱིན་བསྒྲུབ་པ། 寄信。ལན་ཟྱིན་བཏང་བ། 发出回信。ཐག་རིང་ནས་ཁ་ཟྱིན་ཟྱིང་བ། 往远处送口信。ཆ་ཟྱིན་སྐུག་པ། 等候信息。ཟྱིན་ངན། 恶耗。ཟྱིན་བཟང་། 佳音。 ཟྱིན་བཞག་པ། 留信，留言。

ཟྱིན་འཁྱེར་མི། ལན་དང་ཡི་གེ་འཁྱེར་མཁན། 带信者，送信者。

ཟྱིན་བཅོལ། (1)གཏམ་མངགས་བའམ་ལས་ དོན་ གཉེར་བ། 托事，委托办事。(2)བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་བའི་ཚོས་པ་ཚོས་ཚོས་སྐྱོང་ལ་འདོད་ དོན་ ཞུ་ གཉེར་ཅིང་ ལུགས། 求神祈神办事。西藏佛教徒，祈求鬼神帮助自己实现愿望的一种宗教活动。

ཟྱིན་བརྡ། གནས་ལུགས་ཀོ་ཅིང་ཀྱི་བདེ། 音讯，信号。

ཟྱིན་པ། འཕྲིན་ སྐྱེལ་ མཁན། 信使，送信的人。

ཟྱིན་ཡིག གཞན་ལ་ཚར་བསྒྲུབ་བའི་ཡི་གེ་དང་། གཞན་ཀྱིས་ཆུར་བཏང་བའི་ཡི་གེ། 书信，函件。

ཟྱིན་ལན། འཕྲིན་ཚར་བསྒྲུབ་པ་ལ་ཆུར་ བྱང་བའི་ ལན། 复信，回信。

ཟྱིན་ལས། མཐའ་སྐྱོད་ཀྱི་འགྲོ་ འདུ། 事业，功业，功勋；མཐའ་པ་ཟྱིན་ལས་མེ་ལྟར་འབར་བ། 功业彪炳。དེང་ སང་ ཟྱིན་ ལས་ འགྲོ་ དོན་ ཆེ་བ་ ལགས། 迩来利生事业广大。

ཟྱིན་ལས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར། སྐོ་ ལྡའི་ རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འཁྲུལ་པ་བསལ་ནས་ བྱ་ བ་ གྲུབ་ བའི་ ཡེ་ ཤེས་མངོན་དུ་ བྱ་བ་ སྟེ་ རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་ ཡ་ གྲལ་ ཞེག 业印瑜伽。密乘瑜伽部四印瑜伽之一。消除前五识中一切迷乱，现见成所作智。

ཟྱིན་ལས་ལྔ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ཚོས་ཉེར་ ལྡའི་ ནང་གསེས། ཞི་བ་དང་། རྒྱས་པ་དང་། དབང་ བ་དང་། དྲག་པོ་དང་། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་སྟེ་ལྔ། 五业，五事业。佛所具备的二十五果法之一类：息业、增业、怀业、诛业和任运业。

ཟྱིལ་གྱིས་སོང་བ། (རྟེང) ཉིལ་གྱིས་སོང་བ། 全部走了。

ཟྱིས། འཕྲིན་བའི་སྐྱེལ་ཚིག

ཟྱིས་པ། འཕྲིན་བའི་འདུས་པ།

ཟྱི། (རྟེང) (1)ཐྱི་མ། 粉末。(2)ཐུབ་མ། 糠秕。(3)རྩི་མ། 鸟类肉冠，兽的鬃鬣。(4)ས་ཞིང་།

土地：བུ་ཟོག་ 翻耕土地。

ཕྲུ་གུ། ཁོ་ན་ཚང་བའམ་བྱ་བའི་མི་དང་དུད་འགྲོ། 名词。幼童，小团，崽。人与禽兽之幼小者，སློབ་གྲྭའི་ཕྲུ་གུ། 小学生。ལུག་གི་ཕྲུ་གུ། 羔，小羊。ཀྱ་ཤི་ཕྲུ་གུ། 雏，小鸡，小鸟。མི་ཚེང་ན་ཕྲུ་གུའི་དུས་ནས་ཚེང་། རྟ་ཚེང་ན་རྟ་ཉའི་དུས་ནས་ཚེང་། 人从孩子大，马从小驹来。喻事须循序渐进，非一蹴而成。མ་ཕྲུགས་ཚང་མར་དུས་ཐོག་ནས་ཕྲུ་གུ་འཁོར་འཇུག་པ། 使母畜都及时怀孕。ཕྲུ་གུ་ཅགས་ཙེད་བའི་རྟ་ཕྲུགས་རིགས་ལ་ བཀོལ་སྤྱད་སྡུག་པོ་ མ་ཟིད། 对于怀孕牛马不可过分役使。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉིཌ་དང་། བདག་ཉིས། ཐུ་རྩྭད། ཉིས་པ། བྱང་ཤིས། ལུས་ལས་འཕེལ་བཅས་སོ།

ཕྲུ་གུ་ཆེ། (ཞར་དོ) སྐྱེས་ མ། 胎大。孕妇的异名。

ཕྲུ་གུ་དམར་འབྲིད། (ལྷག) ཤིས་ནས་ཡུན་རིང་མ་ཚེན་བའི་ཕྲུ་གུ། 赤子，婴儿。

ཕྲུ་གུ་བཙའ་ཐབས། ཕྲུ་གུ་བའི་ བར་ ཤིང་ བའི་ཐབས་ཤེས། 分娩法，接生方法。

ཕྲུ་གུ་ཤོར་བ། (1)ཕྲུ་གུ་ཤིང་ མ་རན་ཚོང་ དུ་ཁྱིད་ ཐོན་ནས་ཤེ་བ། 小产，流产。(2)ཕྲུ་གུ་ སྐ་ཚ་གཞན་དུ་ཐུགས་ཤོར་བ། 孩子跑丢了。

ཕྲུ་གུ་སྐོད་བ། ཕྲུ་གུ་ངན་ལང་དུ་གཏོང་བ། 娇养孩子，惯养孩子。对孩子宠爱放任，使染恶习，འབྲེལ་ལྡན་གྱལ་རིམ་གྱི་ བསམ་ སྤྱོད་ གྱི་ སྐྱོད་བར་མ་ཟིད། 莫用资产阶级的思想行为娇惯孩子。

ཕྲུ་རྡེག ཇ་མའི་རྡེག་པ། 罐底烟灸；ཕྲུ་རྡེག་གི་ མིས་གཞོག་པ། 用刀刮去陶器上的烟灸。

ཕྲུ་མདའ། ཇ་ཁོག་འཁྱིད་ཟེར་གྱི་ཚེ་ཐུང་ཅིག 洗锅帚。刷洗锅盆瓦罐的扫帚。

ཕྲུ་འདེབས་པ། ཁ་ཕྲུ་འདེབས་པ། 嗽水。用口喷水。

ཕྲུ་ཁོག་བཙུགས་པ། སྐ་ང་དང་ཁོག་མ་ སོགས་ཐབ་དུ་ བཙུགས་པ། 安锅。在炉灶上安放锅或瓦罐等。

ཕྲུ་ལྕོད། ཇ་སྐྱོད། 陶器，瓦器。

ཕྲུ་དཔོན། (རྫོང) དམག་དཔོན། 军官。

ཕྲུ་བ། ཇ་སྐྱོད། 名词。陶器，瓦罐。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁོག་མ་དང་། ཁོལ་མོ། བཙོ་ཇ། ཟན་ཇ། གཡོ་སྐྱོད་བཙས་སོ།

ཕྲུ་མ། 名词。(1)བྱ་སྐྱོད་དམ་ གི་ མ། 衣胞，胎盘，薄膜。(2)དམག་སྡེད། 军营，营房；རི་ ལ་ ཕྲུ་མ་བཏབ་པ། 在山上安营扎寨。གཡུལ་གྱི་བྱ་བ་རྫོགས་ནས་ སོ་ སོ་ རང་རང་གི་ཕྲུ་མ་ལ་ ཏོག་པ། 战事结束后，各自返回自己的营地。(3)རྒྱལ་ཁབ་ཁའི་ ཁང་། 王宫，宫殿。

ཕྲུ་ཟངས། ཇ་ཁོག་གམ། ཟངས་ཁོག 陶盆，瓦罐。

ཕྲུ་སྐོག་བ། (1)ས་ཞིང་ཆོ་བ། 耕地，翻耕土地；དཔྱིད་ཀ་ཕྲུ་སྐོག་སོན་འདེབས་དང་། སྤྱོད་ཀ་ བཙས་མ་ཇ་བ། 春天耕种，秋天收割。ཞིང་བས་ ཕྲུ་སྐོག་ཅིང་འདུག 农民正在翻耕土地。(2)ས་ ཞིང་གསར་དུ་སྐོག་པ། 垦荒，新开辟土地。

ཕྲུ་སྐོག་བཙུགས་པ། (རྫོང) ཐ་ང་ཐབ་ཏུ་ བཙུད་ པ། 灶上安锅。

ཕྲུག 名词。(1)ཕྲུ་གུའི་བརྡས་ཆོག ཅ་ཕྲུག 孩子。སློབ་ཕྲུག 学生。དཀོ་ཕྲུག 徒弟。དྭ་ཕྲུག 孤儿。ཀྱ་ཕྲུག 雏，小鸡，小鸟。ཁྱི་ཕྲུག 狗崽，小犬。ཕག་ཕྲུག 猪崽，小猪。(2)སྐྱམ་ཀྱ། 褴褛，褐子。

ཕྲུག་ཁྱེམ། སྐྱམ་ཀྱ་ཕྲུ་ཕྲུག་གི་གདན། 褴褛垫子。

ཕྲུག་རྒྱལ། བཙུག་ཕྲུག་ལས་བཟོས་བའི་ ཕྲུལ་བ། 栽绒大氆。

ཕྲུག་ཁྱིག (རྫོང) ཀང་ལག་གི་ས་ལ་འཐོར་ བ། 扒

土，刨土。用四肢刨土。

བྱག་ཤིང་། སྡེམ་བུ་བཏུགས་ཚད་རྡེས་འཇམ་ པོ་བཟོ་བྱེད་དང་ཐུ་ཚོང་ཅེད་ཀྱི་ཤེ་བྱད་ཅིག 梳棉刷子。扒梳毛织物表面使其浮起绒毛的工具。

བྱགས། ❶འབྱག་པའི་སྐལ་ཆ་ག ❷ 名词。(1)ཚའམ་རྒྱང་། 双，对；ཉིན་ཞག་བྱགས་གཅིག 一昼夜。(2)རྡེ་ཚན། 组，次；བྱག་དཀྱ་བྱགས། 九叩首礼。རླུང་དཀྱ་བྱགས། 九节风，九次呼吸。ལྔ་བྱགས། 五个一组。

བྱགས་རྡེབས། གཉིས་ཆས། རྡེ་ཚན། 双，对，组。

བྱགས་པ། འབྱག་པའི་འདུས་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

བྱཀ། 名词。(1)ནོ་མར་བྱང་བ་བཏུབ་ རྡོ་ བསྡུས་པའི་སྐྱོ་མ་ཟན་པོ། 稀酪。乳中加酪或酪浆发酵所成糊状物，形如豆花。(2)རུས་པའི་ཞེ་བྱག། 软骨，脆骨。

བྱཀ་ཁྲ། (རྟེང་) བྱང་ པའི་ ཁུ་ བ། 酪浆。提制干酪时所余乳浆。

བྱཀ་བྱག། ❶名词。(1)བྱག་རུས། 软骨，脆骨。(2)དར་སྐྱང་ཀྱིས་བཟེས་པའི་སྡེ་ ཏུག། 丝线缨子。❷ཚང་ཚ་སོགས་ཀྱི་ཏུག་འབབ་ཚུལ་ཞེག 副词。淋淋，涔涔。点滴不断下落状。ཆུ་ ཐིགས་ བྱག་ བྱག་འབབ་བ། 水点滴滴落下。 མིག་ཆུ་བྱག་ བྱག་འབབ་བ། 眼泪涔涔下。

བྱཀ་ ཚང་། (1)ཞོའི་ སྣོད། 盛酪器，酪罐。(2)ནོ་མ་དང་དར་ བ་ བསྐོལ་བའི་ སྐྱིགས་མ། 稀酪。状如豆花的酪。

བྱཀ་རུས། རུས་པའི་ཞེ་བྱག། 软骨，脆骨。

བྱཀ་གསར། ནོ་མ་དང་དར་བ་ སྐྱང་ དེས་ བསྐོལ་བའི་ སྐྱིགས་མ་གསར་བ། 鲜酪。

བྱལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བྱང་དུ་འཕྱང་བ། 垂下，悬垂；གཞུང་སྐའི་ཆུ་ ཐིབས་ནོག་དུ་ སྐམ་བཞུ་ཁྲ་ཆེམ་མེར་བྱལ་འདུག 门檐下悬挂着灿烂的宫灯。

བྱལ་བྱལ། (1)འཇེར་ འཇེར་དུ་ འཕྱང་ཚུལ། 垂垂，悬悬。摇曳下垂状。ཕྱང་ མའི་ ཡལ་ ག་ གསར་ པ་བྱལ་བྱལ་དུ་འཕྱང་བ། 柳树新枝，摇摇下垂。(2)ཐུར་བོང་ཀྱི་སྐུ་ དྲག་ མེ་ དྲག་ ཚའི་ བྱད་ མེད་ གཟབ་ སྐྱེས་མདུན་ རོས་ ཀྱི་ ལྷས་ ཆུད་ ཞོག 肩前珠缕。旧时，西藏贵族妇女装饰之一。

བྱེད་བཀོད་པ། བྱང་བསྒྲིགས་པ། 排列，列队；བྱ་ཀུ་རྡམས་ཐྲེང་བཀོད་བྱས་ནས་ ལྷས་ རྩལ་ སྐྱེད་ པ། 孩子们列队练习体操。

བྱེད་ཆུད། བྱེད་པའི་ཁ་རྒྱང་ཐག 念珠串子，穿念珠的绳子；བྱེད་ཆུད་ མཁན། 穿花鬘者，穿念珠者。ཁ་ཆུན་ཀྱིས་བཅས་པའི་ཐྲེང་ཆུད་མཁྱམས་པོ་ ཚང་། 獐皮条做的念珠串子，经久耐用。

བྱེད་བསྡུད། ལས་དོན་ཁག་མང་དགུས་ཁེཉིག་ཏུ་ བྱེད་བ་ལྟང་བསྒྲིགས་པ། 一连串，一系列。

བྱེད་བསྒྲིགས། སྒྲེད་ཚད་དུ་བསྒྲིགས་པ། 列队，整齐排列；ལས་ཆེན་ཁལས་ཁྲལེན་དུ་སྐྱེ་ཤིང་ཐྲེང་ བསྒྲིགས་ཀྱིས་བཏུགས་ པ། 大路两旁，整齐地栽起了树木。

བྱེད་ཚལས། བྱེད་པ་ཅིན་ཀྱིས་ བྱོབ་ བའི་ ཐྲལས། 鬘珠真言。加持念珠的咒语。

བྱེད་བསྡུད་པ། ཁྲལ་བསྒྲིགས་པ། 排列，列队。

བྱེད་ཐག བྱེད་ཆུད། 念珠串子，穿念珠的绳子。

བྱེད་བཟུངས། (1)ཐུག་ནས་བྱེད་པ་ཅན། 持鬘者。(2)ཁ་ཅིད་སྐྱེན་ཞེག 一夜叉名。

བྱེད་ཚོག ཁྲང་ཁ་འཇེན་ཅིད་བྱེད་བའི་ རྡོག་པ། 念珠粒，数珠颗粒。

བྱེད་ཚུལ། (ཤངས) ཅ་ཁྱུང་། 具鬘。鹏的异名。

བྱེད་པ། 名词。(1)སྐྱེད་བའམ་ཚོ་རིམ་དུ་ བསྒྲིད་ བའི་ཁྲལ། 行列，队列，层次，曼延，连串；鬘，链，环；རྒྱ་བྱེད་། 世代，辈分。མིག་བྱེད་། 字行。

གྲུག་མའི་ཕྲེང་བ། 蚊阵。གངས་རིའི་ཕྲེང་བ། 雪岭。ས་འཛིན་གྱི་ཕྲེང་བ། 山脉。ཆ་ཆངས་ཕྲེང་བ། 浪涛。མེ་ཏོག་ཕྲེང་བ་འདོགས་པ། 佩戴花鬘。ལུ་ཏིག་ཕྲེང་བ། 珍珠链。ཕྲེང་བའི་སྒྲིག་པ། 排班站队。ཉིན་ཞག་བདུན་གྱི་ཕྲེང་བ། 一连七昼夜。སྐར་གཞི་ཕྲེང་བ། 群星。(2)རྡོག་པོ་མང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་ཐག་པ་སོགས་ལ་བརྒྱས་བའམ་གཅིག་རྗེས་གཅིག་བསྒྲིགས་པའི་དངོས་པོ། 数珠，念珠，佛珠；གྲངས་ཀ་འདེན་ཐུབ་ཀྱི་ཕྲེང་བ། 计算数目的珠粒。

ཕྲེང་བ་ཅན། (མངོན) ཇུ་ཏིའི་ཤིང་། 有鬘。豆蔻树的异名。

ཕྲེང་བ་རྩོག་ཕྱེད། ཕྲེང་རྡོག་རེ་རེ་བཞིན་བཤིར་ཞིང་ཕྱད་པ། 逐一计算；ཐུར་ཐུང་སྡུག་བསྔལ་ཕྲེང་བ་རྣོག་ཕྱད་ཐུས་ནས་བཤད་པ། 逐一倾诉过去所受痛苦。

ཕྲེང་བའི་གྲངས་འཛིན། བཏུ་ཚར་ཏེ་གྲངས་ཀན་ལས་ཐང་ཡིག་ཕྲེང་དྲལ་ལས་ཐང་ལས་ བའོས་ བའི་ཕྲེང་ཆུང་ཙམ་བའི་འཛར་ཐོད། 计数珠串。多由金属制成，饰以彩缨，上贯十珠， 念毕定数，拨珠一颗；十珠拨完，即得所念总数。

ཕྲེང་བའི་དཔེ། དཔེའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤོག་སྟེ། དཔེ་དོན་ཐ་མ་ཐ་མས་དཔེ་ དོན་ གྱི་ མ་ གྱི་ མའི་ཀན་ཆུལ་གསལ་བར་ཅིང་བ་ཕྲེང་བ་ཕུ་བུའི་རིམ་བར་ཐེལ་བའི་ཆུན་ཚིག 连珠喻。前前为比方，后后为被比事物，依次相连， 如珠在鬘的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཕྲེང་བའི་གསལ་བྱེད། གསལ་ བྱེད་ གྱི་ ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤོག་སྟེ། གསལ་བྱ་ གྱི་ མ་ གྱི་ མའི་དོན། གསལ་བྱེད་ཐ་མ་ཐ་མས་གསལ་བར་ བྱེད་ པ་ ངག་ གི་ ཕྲེང་བར་ཐེལ་བའི་ཆུན་ཚིག 连珠点睛。前前文字，逐一点明后后含义， 前后连络有如贯珠的修辞方法。点睛修饰法之一。

ཕྲེང་སོགས་གཏུམ། དཀྱི་ཆུལ་གྱི་བཟློག་བྱ་ ཆུང་འདུས་སོ་གཅུམ་གྱི་ནང་གསེས། ཆུན་གྱི་རིགས་ བྱེད་ཕྲེང་བ་ལ་སོགས་བའི་ཆུན་དང་། ཐིས་ ཐུ་ ཡ་དང་། ཁ་དོག་འཆང་བ་ཐུ་གཅུམ་མོ། 鬘等三。沙弥学处三十三种违犯之一，谓装饰鬘链、涂香、涂脂粉。

ཕྲེད། འཕྲེད་དང་འདྲ།

ཕྲེད་བཙུ་ལ། ལ་ཕེག བོད་རང་སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ གཉིང་ཐུབ་རྫོང་གི་ཤུ་ཆུད་དུ་ཡོད། 车不达拉。山口名。在西藏自治区定结县南部。

ཕྲེབ། སྐ་རགས། 名词。腰带。

ཕྲོག་ས། འཕྲོག་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཕྲོག་ས་བ། འཕྲོག་བའི་འདུས་པ།

ཕྲོམ་ཕྲོམ། རྩིལ་རྩིལ་དུ་ཅགས་ཆུལ་ལས། བོད་མདངས་ཐོན་སྣང་གེག 滴溜圆，极圆状，灿烂，光明貌；ཐུ་ དོ་མེ་ རྩིག་གི་ ཐྲེང་དུ་ཐིལ་བ་ཕྲོམ་ཕྲོམ་ ཅགས་པ། 晨间，花上凝结着滴溜圆的露珠。ཆུ་ ཤེལ་ ལས་ རང་ མདངས་ ཅན་ ཁྱེ་ བོད་ ཅིང་ཕྲོམ་ཕྲོམ་འཕྲོ་བ། 水晶石亮晶晶的。

ཕྲོམ་ཆེ་བ། རྩིལ་རྩིལ་དུ་ཅགས་ཆུལ་ལས། བོད་མདངས་ཐོན་སྣང་གེག 滴溜圆，光耀状；བད་ མའི་ལ་ མའི་ཐྲེང་དུ་ཆུའི་ཐིལ་བ་ཕྲོམ་ ཅིང་ འཁོར་ བ། 荷叶上的水珠，圆溜溜地滚来滚去。སྒོག་ བཁྱའི་བོད་ཕྲོམ་ཅིང་འབར་བ། 电灯熠熠发光。

ཕྲོམ། ཁྱལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

འཁག་ཆོར། (ཁྱལ) ས་ དགས་ ཡང་ འཁག་ བཞིན་ སྐོང་བ་ཆུག་པའི་འཁྲབ་སྟངས་ གེག 翩跹，大旋舞。藏戏舞姿之一。

འཁག་པ། (ཐ་ཤི་དང་ཐ) འཁགས་པ། འཁག་ པ། འཁགས། ཚོང་དུ་འཁར་བའམ་ཀྱེན་དུ་ཤྲེག་ པ། 跳跃，腾起；ལུས་ཀྱེན་དུ་འཁགས་དགས་ཆུའི་ ཁ་ཁེངས་མཆོངས་པ། 纵身跳过溪沟。ཐྲིག་འཁག་

བཞེན་དུ་འཕུར་བ། 小雀跃而飞。ར་མ་འཕགས་ནས་ར་ཁང་མི་ཤེགས། 羊群狂跳，羊圈垮不了；老鼠乱窜，跑不出大草原。

འཕག་འཕག (1)ཕྱས་འཕར་རྩེལ། 跃跃，蹦蹦跳跳：འཕག་འཕག་བྱས་ནས་རྩེད་མོ་ཤེས་སོང་བ། 蹦蹦跳跳地到玩耍的地方去了。(2)རྩུ་འཁོལ་ཆེ་བའི་སྒྲ། 啪啪。象声词。水极沸声。

འཕག་ཙམ་འཕག་ཙམ། ཕྱས་ས་ལས་རྩང་ཟད་འཕག་པར་བྱེད་རྩལ་ཞེས། 一跳一跳地，跳跃状：ཀུན་ལ་ཁྱེད་ཀང་དུ་བྱིའུས་འཕག་ཙམ་ འཕག་ཙམ་བྱས་ནས་འབྲུ་རྡོག་བསྒྲུགས་ཏེ་ཟ་བ། 打麦场上，麻雀一跳一跳地啄食麦粒。

འཕག་འཚག (ཞགས) འགྲུལ་ཁེག་གམ་ཀང་འཁྲབ་ལག་འཁྲབ། 纵跳，挣扎，动脚动手：ཏུ་གསང་ལ་ཐོག་མར་ཞོན་དུས་འཕག་འཚག་རྒྱག་པ། 初次鞴鞍的马，开始骑上就纵跳起来。གཟིག་ཚང་སྐྱ་འགྲམ་ལ་བྱ་བས་ འཕག་འཚག་བརྒྱབ། 猞子纵跳豹窝边。意谓自寻死路。

འཕགས་སྐད། རྒྱ་གར་འཕགས་ཡུལ་གྱི་སྐད། 梵语。古印度梨耶语。

འཕགས་སྐྱེས་བོ། རི་རབ་ཀྱི་ལྷོ་ཐོག་སྐྱོང་བའི་རྒྱལ་ཆེན་དེ་རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞེས། 增长天王，守护须弥山南方的天王名。四大天王之一。

འཕགས་སྐྱེལ། ཨུར་རྒྱ་ཚང་གི་ ཡུལ་ ཞེས། 乌丈那。古印度一地名。

འཕགས་མཆོག ཟངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཤེམས་ སོར་རྒྱུ་བ་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ རྣམས། 大圣。佛薄伽梵、菩萨等圣者。

འཕགས་རིན། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ རྡོར། 圣财。圣者至宝。

འཕགས་ པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཕག་པའི་འདབ་མ་ ●ཕུལ་དུ་བྱུང་བ། 形容词。出类，超群，高出，优越：ལས་ ཕུལ་གས་ ཁྱད་ དུ་ འཕགས་ པ། 优越的制度。སྟོབས་ ཀྱི་ས་ རྒྱ་ ནོ་ འཕགས་ པ། 优势。●名词。(1)རེག་ དམན་ གྱི་ མཐོང་ ལས་ ཐོབ་ པ་ དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ ས་དང་ པོ་ ཐོབ་ པ་ཡན་ཆད། 圣，圣者。小乘证得见道，大乘证得初地以上者。(2)བོད་ ཀྱི་ ཆོས་ ཕུགས་ བས་ སངས་ རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། དག་འདུན་ སོགས་ཀྱི་ མཚན་ གྱི་ སྐྱ་ ཡི་ ལ་ སྦྱོང་བའི་ ཞེ་ ས། 西藏佛教徒常用此字于古代佛学家或佛、法、僧等各个名称前后，以示高贵尊敬：སངས་ རྒྱས་ཀྱས། 佛圣者。བྱང་ རྩུབ་ཀྱས། 菩萨圣者。ཉན་ ཐོས་ རྩུབ་ཀྱས་ པ། 声闻圣者。རང་ རྒྱལ་ རྩུབ་ཀྱས་ པ། 独觉圣者。(3)རྒྱལ་ བོ། 贵族，门阀高贵者。●(རྒྱབ) འཇུག་ བའི་ འཇུག་ རྩོལ་ བ། 进入，行走。

འཕགས་པ་ མཆོད་ བཞི། དུས་ རབས་ བདུན་ བའི་ སྐབས་ སུ་ བལ་ ཡུལ་ ལྷོ་ མཚམས་ སུ་ རྒྱས་ བའི་ ཅན་ དན་ ཤིང་ སྟོང་ གཅིག་ དུམ་ བུ་ བཞིར་ བཅད་ པ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ འཕགས་པ་ སྤྱན་ རས་ གཟིགས་ ཀྱི་ སྐུ་ ལ་ དེ་ དང་། དབུ་ ཁྲོང་། འཇིའ་ མ་ ཤེ། ཤོ་ ཀཱ་ཤ་རྒྱ་ བཞི་ ལས་ ལ་ དེ་ ཞེས་ པ་ དེ་ ཅིང་ ལྷོང་ རྒྱིང་ ཁྲོང་ སྟོང་ ཀི་ དགོན་ པར་ ཙམ་ ཐིང་། ཤོ་ ཀཱ་ཤ་ དེ་ ཕྱོ་ སའི་ རྩེ་ ཞོ་ བྱང་ དུ་ ཙམ། དེ་ མིན་ གཞན་ གཉིས་ ནི་ བལ་ ཡུལ་ དུ་ ཙམ། 旃德四观音。七世纪时，用尼泊尔南境产的一株旃檀树所造四躯观音菩萨像，分别名为瓦底、乌康、甲马利、洛迦夏惹，意译为满愿、顶髻、彩铜、世自在。满愿观音像今在西藏自治区吉隆县境观音寺内，世自在观音像今在拉萨布达拉宫内，另二躯在尼泊尔境内。

འཕགས་པ་འཇའ་ཚོན་མ། ཐུབ་ བལ་ ཡུལ་ དུ་ ཚན་ དན་ སྟོང་ ཐོ་ ལས་ རང་ བཞིན་ གྱིས་ བྱུང་ བའི་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོའི་ སྐུ་ མཆོད་ ཡུའི་ དང་ གསེལ་ འཇའ་ ཚོན་

ས། 彩虹观音。相传古代尼泊尔境内一旃檀树中自生的五躯大悲观音菩萨像之一。

འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་སྡེ། 梵名 Ārya-vimuktisena。 五世纪时印度一佛学家名，生于中印度，出家后依止世亲及僧护为善知识，著《般若波罗蜜二万五千教授现观庄严论疏》。

འཕགས་པ་རྒྱལ་བྱིན་རྒྱལ་མཚན། 八思巴洛追坚赞（1235—1280）。译言圣者慧幢。旧译娶思巴、帕克思巴、梵僧八合思八。藏传佛教萨迦派第五代祖师。公元1253年，随其叔父萨班往西凉（今甘肃武威）会见元太宗第二子阔端，初识忽必烈。1260年世祖忽必烈即位，被尊为国师，第一次赐玉印，奉命制蒙古新字。1264年，领总制院事。1265年返藏。荐释迦尚波为本钦，因任之为乌斯藏纳里速古鲁孙等三路宣慰使司，创本钦由帝师荐举、皇帝任命之制。1267年重赴北京。1269年献新字，颁行全国，是为八思巴文，定以后诏书公文一律采用新字，仍以各族通用文字副之之例。1270年，世祖赐以蒙古新字所写僧人诏书，进封大宝法王，更赐玉印。文曰："皇天之下，一人之上宣文辅治大圣至德普觉真智佑国如意大宝法王西天 佛子大元帝师"。至是统领西藏十三万户。1276年离京回萨迦寺，自任萨迦法王，本钦释迦尚波管理政事，是为西藏政教合一之始。西藏正式成为祖国不可分离的一部分，即始于此时。

འཕགས་པ་ཨི་དཀའ་བ། ཙན་དན་སྐུལ་སྐྱིང་གི་

ཁོག་པ་ལས་བྱང་བའི་རང་བྱུང་གི་སྐུན་རས་གཅིད་མི་དཀའ་ལས་གྲུབ་པ་ཞེག ཕྱིས་སུ་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྡེག་གོང་གཤགས་ རྗེ་ཆེན་ པའི་ གྲུགས་གཅན་བཞུགས་པར་གྱུར། 白铜观音。古代尼泊尔境内一株蛇心旃檀树中天然生成的五尊大悲观音像之一。传说此像后装于拉萨大昭寺的大悲观音菩萨像内。

འཕགས་པ་ལྷ། 〈梵〉ནཱ་དེའི་ཀ་ སྐྱ་ཀྱི་སྐྱབ་མ་མཆན་སྟེན་པར་གྱུར་ པའི་ ཀུ་ གང་གི་སྐྱབ་དོན་ཞེག འདིས་དཔྱ་མ་བཞི་བཅུ་པ་སོང་ ཤངས་དེ་ ཀྱ་ སྐྱབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ རྒྱ་ཆེར་བཀྲལ། 圣天。藏音译作帕巴拉，梵音译作阿离野提婆，亦作圣提婆。古印度一论师名，为龙树有名的弟子。著《中观四百论》等书阐扬龙树意旨。

འཕགས་པའི་ དགེ་འདུན། བདེན་ པ་ མཐོང་ བའི་གང་ ཟག 圣众，圣僧。已经见谛的补特伽罗。

འཕགས་པའི་མཆོད། གཏོར་མ་གཏོང་ སྐབས་ཀྱི་མཆོད་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་ པ་རྣམས། 圣客。献朵马时迎请供养的出世间宾客。

འཕགས་པའི་ཚོས། (1)འཕགས་ ལམ། 圣道。趋往菩提之正道。(2)འཕགས་ པའི་ གང་ ཟག་གིས་ གསུངས་ པའི་ཆོས། 圣法，圣贤法。佛所说法。

འཕགས་པའི་བདེ་བར་ཤེགས་པ། བདེན་ པ་ བཞི་ འཕགས་ པས་གཟིགས་ པ་ལྟར་ གནས་ལ། ཕྱིས་ པ་ ཡལ་ བས་ མཐོང་ བ་ལྟར་ སྨྲས་ པའི་ བདེན་ པ་ཟེར། 圣谛，四谛道理。为圣者所能现见，实非凡夫之所见者，故曰圣谛。

འཕགས་པའི་ཚོར་བདུན། དད་ པ་ དང་། ཚུལ་ ཁྲིམས། ཐོས་ པ། གཉེར་ བ། ངོ་ཚ་ ཤེས་ པ། ཁྲེལ་ ཡོད་ པ། ཤེས་རབ་ ཀྱི་ བདུན། 七圣财：信、戒、闻、舍、惭、愧、慧。

འཕགས་པའི་ ཡུལ་ གཅན། (梵) ཀུ་ གང་། 圣地。古印度的异名。

འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས། འཕགས་ པའི་ གྱུགས་ རྟུད་ ཀྱི་ མཁྱེན་ པ། 圣智。圣者心中的智慧。

འཕགས་པའི་ས། སོ་སྐྱེའི་ས་ལས་རིང་དུ་ འཕུད་ པའི་ ལམ་ གྱི་ ཡོན་ ཏན་ གསས་ ཅད་ ཀྱི་ གཞི་ རྟེན་ དུ་ གྱུར་ པའི་ས་ ལྟེ། མཐོང་ སྤྱོམ་ མི་ སློབ་ ལམ་ གྱི་ས་ བསྡུས་ པའི་ ས་ རྣམས་ སོ། 圣者地。远远超出凡夫道中一切功德所依之地，即见道、修道、无学道所摄诸地。

འཕགས་པའི་ས་ཐོབ། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ས་ དང་ པོ་ ནས་ བཅུ་ པའི་ བར་ གྱི་ ཚེ་ འཕང་ ཐོབ་ པ་ རྣམས། 登地菩萨。已证得初地至十地一切菩萨果位者。

འཕགས་མ། འཕགས་ ལམ་ ཐོབ་ པའི་ སེམས་ མ། 佛母，圣母。证得圣道而现女人身者。

འཕགས་མ་སྒྲོལ་མ། རྗེ་ བཙུན་ སྒྲོལ་མ། 救度佛母，圣度母。

འཕགས་ཡུལ། ཀུ་ གང་ ཀྱི་ མིང་ རྐྱེད་ པ། 圣境。古印度名。

འཕགས་ཡུལ་ ཞྭེ་ བ། (梵) ཀུ་ གང་ རྡོ་ རྗེ་ གདན། 圣地中心。印度金刚座。

འཕགས་རིགས། སེམས་ གཅང་ ལ་ འདོད་ པ་ ཆུང་ བ་ སྟེ། ཟས་ ཚོས་ གནས་ མལ་ སོགས་ ངན་ རྣོན་ ཙམ་ ཀྱིས་ ཆོག་ ཤེས་ པ། སྤྱང་ བ་ དང་ སྐོམ་ པ་ ལ་ དགའ་ བ། 圣种。清心寡欲，满足于恶衣恶食、简陋卧具，止恶修善。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐྱེས་ བུ་ དམ་ པ་ དང་། ཁྱིམས་ གནས། དགེ་ སྦྱོང་། མཆོག་ ནགས་ ན་ གནས། ཚངས་ པར་ སྤྱོད། རིགས་ ཆེན། རིགས་ བཟང་། ལེགས་ ལྡན་ བཅས་ སོ།

འཕགས་རིགས་ཅན། འཕགས་ པའི་ རིགས་ ལ་ མངའ་ བའི་ ཡོན་ ཏན་ གྱི་ ཁྱད་ པར་ བཞི་ སྟེ། ཚོས་ གོས་ ངན་ རྣོན་ ཙམ་ གྱི་ ཆོག་ ཤེས་ པ་ དང་། གནས་

མལ་ངན་རྟེན་ཚམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་པ། བསོད་སྙོམས་ངན་རྟེན་ཚམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་པ། རྒྱང་བ་དང་སྐོམ་པ་ལ་དགའ་བ་བཅས་བཞིའོ། 四圣行，四圣种。于衣服、饮食、卧具、随所而得而喜足，乐断乐修，名四圣行。圣众具有四种特别功德，名四圣种。

འཕགས་ལམ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མཐོང་སྤོམ་མི་སློབ་པའི་ལམ་རྣམས་སོ། 圣道。三乘见、修、无学之道。

འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ། ཡང་དག་པའི་ངག ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ། ཡང་དག་པའི་འཚོ་བ། ཡང་དག་པའི་རྩོལ་བ། ཡང་དག་པའི་དྲན་པ། ཡང་དག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཅས་བརྒྱད་དེ་ཐུབ་ཆེན་གསུངས་པའྱན་ གྱི་ རང་ གསེས་ ཀྱི་ཚན་ཞེག 八正道，八圣道支：正见、正思维、正语、正业、正命、正勤、正念、正定。三十七菩提分法之一组。

འཕགས་ལུགས། འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཟས་བཀྱེད་པའི་གསང་བ་འདུས་པ། 龙树密集。龙树论师所传密集。

འཕངས། 名词。(1)སྟེང་དམ་དབངས། 高度。自上至下的长度：གོ་འཕངས། 地位。ཁྲི་འཕངས། 座位。རྣམ་མཁའི་འཕངས། 虚空高度。ལས་ཁྲི་འཕངས་མཐོན་པོ། 手脚架很高。དཔུ་འཕངས་མཐོན་པོ། 地位高，势焰大。འཕངས་དྲུ་དཔག་ཚད་དྲུ་ཙམ། 高有若干由旬。(2)སྐྱེད་པ་འཁྲིལ་ཟྲིད་ལག་ཆ་ཞེག 纺锤轮，捻线轮。

འཕངས་འཁྲིལ། འཕང་གིས་བལ་སྐྱེད་འཁལ་བ། 用纺锤捻线，搓羊毛线。འབྲོག་ཁྱལ་གྱི་ངལ་རྩལ་ཐུབ་ཤེད་ཚང་མ་འཕངས་འཁྲིལ་གྱི་ལས་ཀར་ མཁས་པོ་ཨེད། 牧区的劳动妇女，都会用纺锤捻羊毛线。

འཕངས་མཁོ། འཕང་གི་རྩེ་ལག་བསམ་འཇུ་ས། 纺锤柄。

འཕངས་འཕྲོ། (རྟེང) པི་ཕང་། 琵琶。

འཕངས་ཐྲིམས། (ཞྭ་) འཕང་ཐྲིམ་སའི་གདན་སྟེད། 纺锤座。织具。

འཕངས་ཐང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་སྟེ་གངོད་ཚྲོང་ཁངས་པོ་བྱང་ཆུས་ཀྱི་མེང་རྟེང་སྟེ། སྤུར་བོད་ཆེ་ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་བཅཏན་དས། མེས་ཨག་ཚོམ་ཅན་གྱི་བཞུགས་ཡུལ་དང་། དེའི་བཙུན་མོ་ཀུ་བཟའ་གོང་ཙོ་ཁྱི་མའི་ཐུས་ཁྲི་བོད་ཀྱི་ འཕྲུངས་ས་ཞེན། 旁塘。今西藏自治区乃东县颇章区古名。是八世纪初赤德祖丹等王宫所在地，金城公主在此生赤松德赞。

འཕངས་ཐང་ཚོ་བྱང་། སྤུར་བོད་ཆུལ་ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་བཅཏན་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་ཚོ་ བྱང་ཞིག 旁塘官。吐蕃王赤德祖丹所建王宫。

འཕངས་ཐང་མ། (1)ཚོ་བྱང་འཕངས་ཐང་མ། 旁塘官。乃东县颇章区古代王宫名。(2)བོད་ རྩེ་ས་དང་ནེ་ལེགས་ མཁྱེང་ ཙོན་ དེ་ ཁྲི་ ལྷེ་ སྲིང་ བཅཏན་ སྐབས་ གསང་དུ་ བཀྲིགས་པའི་དཀར་ཆག་ འཕངས་ཐང་མ། 旁塘目录。藏王色纳勒劲云时所编藏文大藏经目录。

འཕངས་མཐོ་བ། དབང་མཐོན་པོ། 高，不低。

འཕངས་གདན། འཕང་ཐྲིམ་གའི་གདན་སྟེད། 纺锤座。安放纺锤轴下端的织具。

འཕངས་མདའ། བལ་འཁྲིལ་ཟྲིད་ འཕངས་ ཀྱི་ སྐྱེག་ཤེང་། 纺锤轴。

འཕངས་མདུང་། མདུང་ཞགས་དེ། ཨང་འཕངས་དེ་རྩེ་འཇའ་འཛིན་ཟྲིད་ཐག་པ་བཏགས་པ་ཞེག 镖枪。尾系长绳，抛出又可挽回的古代兵器。

འཕངས་པ། འཛིན་པའི་མ་ཉོངས་པ།

འཕངས་ཐྲི། ཨང་མདའ། 名词。纺锤轴。

འཕངས་མ། 名词。(1)སྐྱེད་པ་ འཁྲིལ་ ཟྲིད་ ཙོག་

ཤིང་། 陀螺，转轴，纺锤。(2)ཤིང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། འབྲས་བུ་རྩི་མངར། རྩྭ་པ་སྟོམས། སྐྱིང་ལ་ཚ་བ་ཞུགས་པ་དང་། མེ་ནད་ལ་ཐབ། 胡颓子。胡颓子科药用木本植物名，种子味甘，性平，治热入心脏及妇科诸病。

འཕངས་དམའ་བ། མཐོན་པོ་མེན་པ། 低，不高。

འཕངས་སྐྱེད་པ། དབང་དམའ་རུ་བཏང་བ། 降低，使下降。

འཕངས་ཤོ། (1)ཤིང་རྟ་སོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 车轮。(2)པུས་མོའི་ལྟེ་ང་། 膝盖骨。(3)བལ་འཁལ་ཐྲེད་ཀྱི་འཕངས་ལོ། 纺锤。

འཕངས་ཤིང་། འཕངས་མདའ་དང་དོན་གཅིག

འཕངས་པ། ❶འཕེན་པའི་འདས་པ། ❷ཕངས་པ་དང་འདྲ།

འཕངས་པའི་ཁམས་ལག 指引支。十二缘起中名色、六入、触、受等四支，概括为所引支。

འཕངས་པའི་ཁམས་ལག་བཞི། 指引支。十二缘起支之一类：名色支、六入支、触支、受支四者，为以无明起念，以行造业，以识沾染习气所招引之后果，故名所引支。

འཕན། མོས་དང་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཁང་པའི་རྒྱན་ཆ་ཞིག 名词。幡。绸缎等缝成悬于柱上的装饰品：གོས་འཕན། 缎子幡。དར་འཕན། 旗和幡。ཀ་འཕན། 柱面幡。

འཕན་ཁང་བཞག་པ། (རྟེང) ལོག་ས་ཐག་པ། 放在一边，安置在一边。

འཕན་མགོ། དར་འཕན་གྱི་ཡར་སྟེའི་མགོ་རྒྱན། 幡头。幡上端的装饰部分。

འཕན་ག་དྲག་ས། ཀ་བའི་རྒྱན་འཕན་དང་། སྟེང་ནས་འབྱབས་པའི་གདུགས། 幡和伞。柱面幡和顶上面的伞盖。

འཕན་པ། (རྟེང) ཆག་པ་དང་། སྐྱོན་ཞུགས་པ། ཉམས་པ། 破损，损坏。

འཕན་བོ། (1)ཕྱུག་པོ། 富裕。(2)སས་མིང་ཞིག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ས་གོང་ཁྲེར་གྱི་བྱང་ངོས་འཕན་ཡུལ་དན་རྩེའི་ཆུ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་མིང་། 澎波。地名。在西藏自治区拉萨市北面，澎玉年曲流域。

འཕན་བོ་ཟླེ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ས་དང་འཕན་བོའི་བར་དུ་ཨོད་པའི་ལ་ཞེག་ཨེན་ཞིང་དེའི་མཐོ་ཚད་ཆུ་མཚེའི་རངས་ནས་སྟེ། ৫,১৮৮ ཨོད། 澎波果拉。山口名。位于西藏自治区拉萨和澎波之间，海拔5171米。

འཕན་རྩེ་གསུམ་པ། དར་ཐྲེ་གསུམ་ཨོད་པའི་བ་དན། 三股幡，三幅幡。

འཕན་ཚེམ་པ། གས་པ་དང་། ཆག་པ་དང་། ཉམས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཆ། 瑕疵，裂痕，缺陷；འཕན་ཐེལ་རིན་ཆེན་ལ་བཙལ་ཀི། མཁལ་དུམ་ལ་དེ་ཟུ་ཞེག་དཔྱད། 但就珠宝寻瑕疵，谁曾烬薪有裂痕。

འཕན་ཁྲལ། 税金 དོན་གཅིག

འཕན་ཚན། མཆོད་རྟེན་འཕན་ཚན་གསུམ་པོ། 幡幅，神幡条幅。组成藏式神幡的三条幅之一。

འཕམ་རྒྱལ། འཕམ་པ་དང་རྒྱལ་བ། 胜败，胜负，དཔག་ཏེག་བཏུབ་ནས་འཕམ་རྒྱལ་མ་བྱུང་བ། 打了一仗，胜负未分。

འཕམ་ཁ། (ཐ་ཤེ་དད་པ) ཕམ་པ། འཕམ་པ།། ཨ་རལ་གྱི་དོ་ཆ་ཤ་ཁོན་བར་ཁྲམ་པ། 败，失败，败北；དམག་འཕམ་པ། 战败。ཀ་སཆུ་ཕམ་པ། 败诉。རྩོད་པ་ཕམ་པ། 辩论失败。ཡིད་ཕམ་པ། 灰心丧气。སེམས་ཕམ་པ་ལ་ཚད་མེད་པ་ཁྱོ་གཅིག་པུ་ཤི་བའི་ཨ་ཕྱུ་ཁྱོ་ཐུང་། 好象死了独子的母亲，无限伤怀。རྡོ་ཤང་ལ་བཏུབ་ཀྱང་ཤངས་ཕམ། ཤང་རྡོ་ལ་བཏུབ་ཀྱང་ཤངས་ཕམ། 石头碰酥油，倒楣的是酥油；酥油碰石头，倒楣的还是酥油。

འཕར། (རྡོང) ཐིག་ཤ་ཁྱེ། 平板，扁平木板。

འཕར་དཀྱི་འཁེལ་ཐྲབ། ཁྲལ་འཕར་མ་དཀྱི་འཁེལ་བྱས་ནས་སྐྱབ་དགོས་པ་རྣམས། 额外差役。

འཕར་བསྐྱལ་དངོས་དོད། ཁྲལ་འཕར་མ་བསྐྱལ་བའི་དངོས་པའི་རྫས། 额外差役的代偿物品。

འཕར་ཁ། 名词。(1)ཆེ་རུབམ་མང་དུ་འཛིལ་བའི་ཆ། 增加部分，增额：དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟླ་བའི་འཕར་ཁ། 上弦月亮增长部分。དབྱར་མཚའི་འཕར་ཁ། 夏季湖水增涨部分。(2)ཁྱ་རམ་སྐྱས་ཞན། 劣质红糖。

འཕར་འཕྱོ། (མངོན) (1)སྐལ་པ། 蛙的异名。(2)སྤྲེའུ། 猴的异名。(3)ཁྱ། 鸟的异名。

འཕར་སྒོ། མཆོག་མ། 凶门。

འཕར་ཆག ཡར་འཕར་པ་དང་མར་ཆག་པའི་བསྡུས་ཚིག 增减，涨落，升降：གཅང་ཆུ་འཕར་ཆག 河水涨落。ཞིང་འབྲོར་འཕར་ཆག 产量增减。

འཕར་ཚིངས། གོས་ཆེན་དང་འགོ་སྐམ་སོགས་ཀྱི་རྡེང་དུ་དང་སྐྱད་འཆམ་དུབས་ཀྱིས་བཀོད་པའི་མཛེས་རྒྱན་རི་མོ། 刺绣。用彩色丝线在绸缎等上面绣图。

འཕར་ཙོ། ཕར་བཏུབ་ནས་ཆུར་འཕར་བའི་རྡེ། 跳石。抛出后跳回或溅起的石子；ཐག་ལ་བཀྱགས་པའི་འཕར་རྡོ་རང་ལ་ཐེབས་པ། 被抛向岩上碰回的跳石击中。མགོ་ལ་འཕར་རྡོ་ཐོག་ནས་མི་བཅོས་པ། 跳石打伤了头部。

འཕར་སྣོན། འཕར་མཉམ་སྣོན་མ། 增添，增加：དཔེ་ཅ་གསར་པ་སྣ་མང་འཕར་སྣོན་རྒྱག་པ། 增添多种新书。མི་གྲངས་འཕར་སྣོན་གཏོང་བ། 增加人数。

འཕར་སྒྲོང་། གཅན་གཅན་འཕར་བ་དང་། སྒྲོང་ཀི། 豺狼，豺和狼；འཕར་སྒྲོང་བཟོའམ་ནས་ཡུལ་ཕུང་ལ་གནོད་འཚེ་སྐྱེལ། 豺狼勾结，为害地方。

འཕར་འཕར། འཕག་ཚུལ་དང་། ཐྲེན་དུ་ལྡེག་ཚུལ། 跃跃，飞腾状。

འཕར་བ། ❶(ཐ་ཤེ་དད་པ) (1)འཕག་པ་ལ་དང་། ལྡེག་པ། 跳跃，腾起；གོང་དུ་འཕར་བཞིན་དུ་འགྲོ། 跳着走。ཙ་འཕར་བ། 脉搏跳动。སྙིང་འཕར་བ། 心跳。ཉ་འཕར། 鱼跃。(2)མང་དུ་འཛིལ་བ་དང་། མཐོ་རུ་འཛིལ་བ། 增多，升高；གཅང་ཆུ་འཕར་བ། 河水涨了。གོ་གནས་འཕར་བ། 地位升迁。འབོར་གྲངས་འཕར་བ། 数量增多。❷名词。(1)གཅན་གཅན་ཞེག 豺。(2)(མངོན) ལྕགས་གླང་གྲངས་། 辛丑年、铁牛年的异名。(3)དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་གཅིས། འདི་མེད་ཀྱི་མཐར་བྱག་བར་འགྲོ་བ་གང་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ནས་གནས་གཞན་ཏེ་འདུ་འཕར་ཅད་བོར་ནས་འདི་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འདུད་རྩང་བའི་རིགས་ཅན་ནོ། 超越。二十僧伽之一。凡彼往趋色究竟者，既生梵众天已，尽舍其余中间天处，超越直趋色究竟身而般涅槃。

འཕར་བ་གསུམ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་ལས། འདི་མེད་ཀྱི་མཐར་བྱག་བར་འགྲོ་བ་གསུམ་སྟེ། འཕར་བ་དང་། སྐྱེད་འཕར་བ་དང་། གནས་གཞན་

ཅད་དུ་འཕང་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三超越。二十僧伽中，三种往趋色究竟天：超越、半超越、处遍超越等三。

འཕངས་མ། ཉུག་མའི་འཕང་ཆུང་ཅན་མ་ཡིན་པ། 名词。增额，额外。临时增加部分：འགྲོ་མོང་འཕངས་མ། 额外支出。ཚོང་འཁྲབ་འཕངས་མ། 额外收入。ལས་ཀ་འཕངས་མ། 额外工作。འགན་ཁྲ་འཕངས་མ། 临时增加的任务。མཐོང་ཐོས་འཆར་འཕངས། 经常的和临时的活动。

འཕངས་མ་ཁའི་མི། (རྡོང་) ཚེ་ཐའམ་འགོངས་གཡོག 使者，仆从。

འཕངས་རྩ། ཁྲག་ཅ་ལ་ཆ་ཤས་གཉིས་ཀུ་དབྱི་བའི་སྟེང་ནས་བཙུད་དེ་ཐུར་དུ་ཀུ་བའི་འཕངས་ཅ་སྟེ། ལག་པའི་མཁྲིག་མའི་བཙུ་ཅ་དང་། མཆན་བོག་གི་ཌུལ་འདུ། བློའི་མིག་དམར་ཙུ་བྱ། 动脉。经过心脏下行，分为两类血管之一类，如手腕的寸口、腋下、股沟间所有动脉等。

འཕངས་འཛུགས། སྐར་ཚོད་ཀྱི་སྟེང་དུ་འཕངས་སྐྱེན་འཛུགས་པ། 增设，增建，增植；ཤིང་གིང་འཕངས་འཛུགས་ཐེབ་པ། 增植树木。ལས་གྲྭ་འཕངས་འཛུགས་ཐེབ་པ། 增建工厂。ལས་ཁྲངས་འཕངས་འཛུགས་ཐེབ་པ། 增设机构。

འཕངས་རེ་འཕྱང་རེ། ལག་པས་འཕྱང་འཕྱང་ཐེབ་སྐྱངས་གོག 摆弄、抚摸状。

འཕཕ་ཀ། 名词。(1)རི་མོ། 图画，花纹。(2)གེང་སོགས་སྦྲེལ་མཚམས་ཀྱི་ཁ། 拼合处，拼缝，镶缝，榫头：ཐང་ལེབ་གཉིས་ཀྱི་འཕལ་ཀ་སྦྲེག་པ། 紧密拼合两块木板。གཞུང་དོན་འཕལ་ཀ་བསྡེགས་པ། 贯串书中要义。

འཕལ་ཁ། འཕལ་ཀ་དང་འདྲ།

འཕིགས་པ། (ཐལ) འཕིགས་པ། 戳穿，刺透，钻孔，打洞：གནད་འཕིགས་པ། 透彻，贯通要义。བྱ་ཀ་འཕིགས་པ། 穿孔。ཕྱགས་རི་ནས་ཤིང་གཞིག་འཕིགས་ཏེ་ཕྱིར་ལྟ་བ། 从围墙上凿个小孔向外看。

འཕིབས་པ། (ཐལ) འབྱབས་པ། 撑，张开，架起：གུར་འཕིབས་པའི་རྗེས་ཐུ་ཆར་པ་བབ་ཀྱང་མི་སྐྱོན། 撑了帐篷，下雨也没关系。ཉི་གདུགས་འཕིབས་པས་ཉི་འོད་སྐྲིབ་པ། 撑开阳伞遮阳光。

འཕིར་བ། (ཐལ) འཕྱར་བ། 飞行，翱翔：ཕྱིའུ་ཐག་རིང་དུ་འཕིར་མི་ཐུབ། 小鸟不能远飞。གནམ་གྱུ་མཁའ་དབྱིངས་མཐོན་པོར་འཕིར་བ། 飞机飞向高空。

འཕྱང་དཀྱག འཕྱང་དཀྱག་དང་འདྲ།

འཕྱང་འདྲེ། བཙན་པ་དང་གཙོད་པར་ཕྱིད་པའི་འདྲེ། 魔鬼，ཁྱལ་ཁམས་དཀྱག་པའི་འཕྱང་འདྲེ། 祸乱地方的魔鬼。

འཕྱང་འདྲེ་མ། ཕྱད་མེད་ཐོད་ཅ་ཆོང་མཁན། 败家镜。喻挑拨事非的女人。

འཕྱང་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཕྱང་བ། འཕྱང་བ།། (1)ཉམས་ཉེས་འབྱུང་བའམ། ཉམས་ཆུད་འབྱུང་བ། 失败，衰亡，破灭，遭殃：རང་སྐྱེས་རང་གིས་རྒྱལ་ཐབས་མ་བྱས་པར་མི་ལ་རེ་བས་འཕྱང་། 不图自力更生，指望别人，招致失败。འཇིག་རྟེན་བཅས་ནས་མི་འཕྱང་ཉལ་ནས་འཕྱང་། 吃不败家，睡败家。མི་འཕྱང་རང་བཏགས 损人害己。(2)མཉམ་དུ་འདུ་བ་དང་། བསྡེབས་འཛོམས་གཅིག་པ། 聚集，积聚，成群会集：འཕྱལ་དུ་ཐག་གཅོད་ཅིང་དགོས་པའི་ལས་དོན་མང་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཕྱང་བ། 同时积累着很多急待解决的问题。❷གནོད་པའི་མིང་། 名词。祸殃，祸害：འཕྱང་ཆེན་གཡོས་པ། 造成大破坏。

འཕྱང་གཞི། གནོད་པའི་གཞི། 祸根，祸害：

བྱ་བའི་འཕྱང་གཞི་ལེ་ལོ་དང་། 懒惰是事的祸根，私心是人的祸根。

འཕྱང་རྒྱུད། གནམ་ལ་འཕྱང་བཞེན་ཏུ་འགྲོ་བ། 飞行。飞机等在空中航行。

འཕྱང་བྱ། བང་སྟང་ལ་འཕྱང་ཐུབ་འཕྱལ་ཆས་ཤིག 飞艇。一种飞行工具。

འཕྱང་ཙྪག གོོག་པ་རྒྱས་ནས་འཕྱང་ཐུབ་པའི་འབུ་ཙྪག་མ། 飞蚂蚁，白蚁。

འཕྱང་འཆྱི། (1)འཕྱང་ཀེ་འགྲོ་བ། 飞行；སྒྲའི་ཐུན་ཚད་ལས་འདས་པའི་གནམ་གྱི་དི་བང་སྟང་དུ་འཕྱང་འགྲོ་སྣང་བས་མིག་གིས་ཀྱང་མཐོང་ཐུབ་པ། 超音速飞机飞行时，肉眼也能见。(2)(ཞར་རྟ) 1.ཐུ་རྒྱུ། 鸟类的异名。2.མདའ། 箭的异名。

འཕྱང་མཉེད། ལག་བས་འཕྱང་འཕྱང་བྱས་ནས་མཉེད་པ། 捻，搓，揉，按摩。

འཕྱང་འཇོད། (ཞར་རྟ) འདབ་ཆགས། 喜飞。鸟类的异名。

འཕྱང་ལྡིང་། མིང་མིང་དུ་འཕྱང་སྐྱངས། 飞腾，翱翔，盘旋飞行；རྣམ་མཁའི་དབྱིངས་སུ་འཕྱང་ལྡིང་བྱེད། 飞翔空中。བྱང་བ་རྣམས་འཕྱང་ལྡིང་མངོན་པར་གཙོ་ཞིང་དབྱངས་སུན་སྒྲག 群蜂嘤嘤，妙音嗡嗡。

འཕྱང་རྟགས། (ཞར་རྟ) འདབ་ཆགས། 能飞。鸟类的异名。

འཕྱང་འཕྱངས། (1)མཉེད་ མཉེད། 擦抹，揉，按摩，扑打；གོས་འདི་དྲེག་པ་མང་བས་འབྲིད་རྒྱབས་འཕྱང་འཕྱངས་ཤག་ཏེ་ཞིག་གིྱང་དགོས། 这件衣服太脏，洗时要好好搓一下。གྲོད་ཁོག་ནད་འཕྱང་འཕྱངས་བཏང་ན་ཕན་ཐོང་། 腹痛时按摩有益。མགོ་ལ་མེ་གོང་ཅང་འཕྱངས་འཕྱངས་གིྱང་ཐོང་མེད། 头上失火，无眼扑打。喻情况危急，不及自救。(2)འཕྱག་འཕྱག 抠，搔，抓；ཀ་ཀང་འཕྱངས་འཕྱངས་བྱེད་པ། 搔痒。

འཕྱངས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ཕྱངས་པ། འཕྱངས་པ། སྐྱངས།། མཉེད་པ་དང་། འཕྱག་པ། 搔，刮，抚摩，搓揉；གཡབ་པ་འཕྱངས་པ། 搔痒。མགོ་ཙི་འཕྱངས་པ། 抚摩头部。❷(ཐ་མི་དད་པ) མཁའ་ལ་འགྲོ་བའམ་བང་སྟང་དུ་ཕྲིང་བ། 飞行，翱翔；གཞུང་ལམ་ཏུ་ཐོག་ནས་རྟ་འཕྱངས་པ་ཕུར་རྒྱུག་པ། 马在大路上奔驰如飞。བྱ་འཕྱངས་ས་དགུང་རྩེན་གནམ་ཨིན། 鸟飞碧空里，巢居赤岩中。

འཕྱངས་བྱེད། (ཞར་རྟ) འདབ་ ཆགས། 飞者。鸟类的异名。

འཕྱངས་སྐྱབ། (1)ལག་བས་འཕྱངས་མཉེད། 按摩，揉，捏，གཟུགས་ཀྱི་ཐིལ་ཏུ་ གནད་ སོ་ སངས་ འཕྱངས་ཐུབ་བཀྲ་ནས་ནད་བཅོས་བྱེད་པ། 按摩身体穴道治疗疾病。(2)རྒྱབ་བས་བྱེད་ཐབས། 涂改，抹去；ཨིག་རྩོམ་འཕྱངས་ རྒྱབ་ བཀྲ་ ནས་ མི་ ཞར་བས་བྱེད་པ། 涂改错字。

འཕྱལ། སྔོན་འཇུག 名词。前加字。藏文中作前加字用的ག་ད་བ་མ་འ 五字母。

འཕྱལ་རྒྱག ལྷས་ཀྱས་འདེད་ཐབམ་རྡེག་པ། 推挤，拥挤；གཅིག་ གིས་ གཅིག་ ལ་ འཕྱལ་ རྒྱག་གིྱང་རེས་བྱེད་པ། 你推我挤。

འཕྱལ་ཚན། སྔོན་འཇུག་དང་ལྡན་པའི་མིང་གཞི། 前加语基。有前加字的语基。

འཕྱལ་ཚེན། འཕྱལ་ ནི་ སྔོན་ འཇུག་ ཐུ་ དང་། རྗེས་ནི་ རྗེས་འཇུག་བཅུའོ། 前后加。藏文五个前加字和十个后加字的总称。

འཕྱལ་རྡེག ལྷས་ཀྱས་འདེད་ཐབམ་རྡེག་པ། 推挤，推撞；ཁོ་ལ་གྱ་ མིས་ འཕྱལ་ རྡེག་ བྱས་ནས་བརྡ་གིྱང་བ། 以肘推他，传递信号。

 འཕྱལ་ཐུང་། སྐུལ་འདེད་ཟེད་བའི་ལག་ཆ། 推耙。翻晒粮食用的一种农具。

འཕྱལ་བ། (ཐ་དད་པ) (1)འབྱད་པ་དང་། སྐྱུར་བ། 推脱，排开，抛出：དཔྱང་བས་འཕྱལ་བ། 用肩膀推开。མི་ངན་འཕྱལ་བ། 清除坏分子。རྩུ་ཞག་འཕྱལ་བ། 空废时光。ཁྱིམ་ཁ་ལ་རྒྱབས་པ་ཚྭ་ཡིས་འཕྱལ། 口福到口舌推走。喻既得利益被人断送。ཚོམ་གང་ལདུན་དུ་འཕྱལ་བ། 推进一步。(2)མིང་གཞིའི་རྗེན་དུ་འཇུག་པ། 前加，加在语基前面：འས་འཕྱལ། 以འ字前加。བས་འཕྱལ་ཀ། 有前加字བ的语基ཀ字。

འཕྱལ་མེད། རྗེན་འཇུག་མེད་བའི་མིང་གཞི། 无前加语基。无前加字的语基，如ཞི་、སེགས་、སྐྱེད་等。

འཕྱལ་ཡིག རྗེན་འཇུག་གི་ཡི་གེ། 前加字。指ག་དྲ་བ་མ་འ་五字。

འཕྱལ་ཚོད། རྗེན་འཇུག་ཙོད་བའི་མིང་གཞི། 前加语基。有前加字的语基，如བཞི་、གསེ་、བསྐོ་等。

འཕེན་གཀོང། དགྲ་བཀེགས་ལ་འཕེན་རྡུའི་གཀོང་མ། 驱魔朵马。驱逐妖魔鬼怪时作为武器抛掷的食子。

འཕེན་ཐག རྟ་ཆོད་སོགས་འཇེན་ཟེད་ཐགས་པ། 套绳。追缚烈马等用的有活套的绳子。

འཕེན་པ། ●(ཐ་དད་པ) འཕངས་པ། འཕང་བ། འཕྱངས།། ཐུག་པ་དང་། རྡེག་པ། འདོར་བ། 投掷，抛出，发射：མདའ་འཕེན་པ། 射箭。རྡོ་འཕེན་པ། 投石。བཏང་བའི་མི་རིད། འཕངས་པའི་ མདའ་རིད། 是派出去的大员，是射出去的利箭。意谓受人支配，不由自主。● 名词。ཚད་དམ་རྩལ་བ། 限度，能力：ཚེའི་འཕེན་པ། 寿期，岁数。ཚེ་ཡི་འཕེན་པ་རྫོགས་ཏེ་ཤི། 寿终。

འཕེན་བའི་སྐྱོབས། ཐོག་ཙའི་ཀུན་སྐྱོང་། 引发力。

འཕེན་བའི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ལས་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མ་རིག་པ་དང་འདུ་བྱེད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་པོ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ལག་ཏུ་བསྡུས་པའོ། 能引支。十二缘起中无明、行和识等三支，概括为能引支。

འཕེན་བའི་ཡན་ལག་གསུམ། རྟེན་འབྲེལ་ལས་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན། མ་རིག་པའི་ལས་ལག་དང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ལག་དང་། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ལས་ལག་འཁོར་བར་འཕེན་པའི་ ལས་ ལག་གསུམ་མོ། 三能引支。十二缘起支之一类：无明支、行支及识支，招引轮回，名能引支。

འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས། གནས་རིས་གང་དུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པའི་ལས། 引业。引发总报，能令生于某处某趣之业。

འཕེབ། (རྟོང) ཟས་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 食物、饮食的敬语。

འཕེར་བོ། ཚ་ཆད་པོ་དང་། འཛེམ་པོ་དང་། འཛོད་པོ། 形容词。中用，力能胜任，精明强干：གང་བཏང་ཚ་ཆད་ཀྱི་མི་འཕེར་པོ། 派到何处都中用的能干人。

འཕེར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཚ་ཆད་པ་དང་། ཐུབ་པ། རུང་བ། རུས་པ། 胜任，能够，会：ལུས་ཁམས་ཀྱི་ལས་ དོན་ འཕེར་ པ། 身体能胜任工作。རང་སྐྱ་འཕེར་པ། 能够自立，能够独立。བཏང་འཇོག་བཞག་སྐྱོད་འཕེར་བའི་ལས་ཅན་པ། 遣之则能行、留之则能守的工作人员。ཚོང་རའི་ནང་དུ་ཚོང་མཁྱ་འཇོག་ རྒྱུ་ འཕེར་ པ། 市场上商品能够畅销。ཁྱིམ་སོ་འཕེར་པ། 能够持家。མི་ཚེས་འཕེར་པ། 熟谙人世。

འཕེར་ཙམ། ཐུབ་ཙམ། 将就能够，勉强胜任，差堪，差可：འཕྱལ་ སྐང་ ལས་ དོན་ འཕེར་ ཙམ་ ཐུང་། 暂时勉强胜任工作。

འཕེལ་ཀ། འཕེལ་ཁ་དང་འདྲ།

འཕེལ་ཀ་ཅན། (མཚོན) སྦྲུལ། 繁衍者。蛇的异名。

འཕེལ་སྐྱེད། མང་དུ་འགྲོ་བ། 增长，繁衍，孳生，繁殖；མི་འབོར་གྱི་འཕེལ་སྐྱེད། 人口增长。འཕེལ་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས། 繁殖力，生长力。ཐོན་སྐྱེད་ཤུགས་ཆེན་གྱིས་འཕེལ་སྐྱེད་གཏོང་ བ། 大力发展生产。

འཕེལ་ཁ། འཕེལ་རྒྱས་སམ་འཕེལ་ཚད། 名词。增长，增长率，繁殖，繁殖率；ཞིང་ལས་གྱི་འཕེལ་ཁ་ཆེ་བ། 农业增长率大。རྩོ་ཕྱུགས་གྱི་འཕེལ་ཁ། 家畜繁殖率。འཕེལ་ཁ་སྐྱེད་པ། 扩大，张开。རྡོག་པའི་འཕེལ་ཁ་བསྐྱེད་པ། 把墙的厚度加宽。དབྱང་བའི་འཕེལ་ཁ་ཐད་ཀར་བསྐྱེད་ནས་མིའི་འགྲོ་ས་བཀག་པ། 排开双臂拦住别人的去路。

འཕེལ་འཕྱིབ། ཡང་འཕེལ་བ་དང་མར་འཕྱིབ་པ། 增减，盈亏，涨跌；ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་འཕེལ་འཕྱིབ་གཅིག་ཀ་ དང་ལྡན་པ། 月有盈亏。ཀུ་མཚོའི་ཆུ་ངོས་ལ་འཕེལ་འཕྱིབ་མངོན་པ་ དཀའ། 大海水位不易见涨跌。

འཕེལ་འཕྱིབ་ཀྱི་འཕོར། འཕེལ་འབོར་དང་། ཚད་འབོར། 增减量，涨跌数，升降的幅度；ཐོན་སྐྱེད་བརྟན་པོར་གནས་ནས་ འཕེལ་ འཕྱིབ་ ཀྱི་ འབོར་གྱངས་ཆེར་མེད་པ། 生产稳定，升降的幅度不很大。

འཕེལ་རྒྱས། འཕེལ་ བའམ་ ཆུས་ པ། 增长，发展，兴旺，滋长；ལག་ རྩལ་ གྱི་ སྟོབས་ ཤུགས་ འཕེལ་ཆུས་བྱུང་བ། 技术力量有了发展。

འཕེལ་ཚོག (ཕལ) ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་སྐྱེད་འཕེལ། 牲畜繁殖。

འཕེལ་གདུང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་གདུང་རྟེན་ལས་ཐུབ་པའི་རིང་བསྲེལ། 舍利，佛骨。传说为火化高僧骨殖后留下能自然增多的结晶物。

འཕེལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མང་དུ་སྐྱེད་པའམ་ ཆེ་ རུ་སྐྱེད་ པ། 滋长，发展，兴旺；ཕྱུགས་ རིགས་ ཀྱི་འབོར་གྲངས་འཕེལ་བ། 牲畜的头数增多了。ལུས་སྟོབས་འཕེལ་བ། 体力增长。ཟོ་རྩྭ་འཕེལ་བ། 消化力增强。སྤྲོ་བ་འཕེལ་བ། 兴趣增高。

འཕེལ་བའི་ཟླ་བ། ཆུལ་ཟླ་སྐྱེ་རྟོར་ཟླ་བ་ཐུ་གཉིས་པ། 盈月，鬼宿月。藏历十二月。

འཕེལ་བྱེད། (མཚོན) ཁྱིམ་བྱ། 能殖。鸡的异名。

འཕེལ་ཉུང་ 咸·འཕེལ་བ་དང་། མང་ཆད་པ། 增减，盈亏，涨落；ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་འཕེལ་ཉུང་ཡང་ཡང་བྱེད་པ། 月亮时有盈亏。

འཕེལ་ཟད་འཐུག་གས། རྒྱངས་བྱེད་དང་། དྲི་མ་གཙུབ། རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་བཅས་རང་གི་ཚད་ལས་འཕེལ་བའམ་ཟད་ཅིང་ཡི་ཆུ་ཁྲག་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ། ལག་ཚྭ་འཐུག་གས་པ་བཅས་སོ། 虚实不和。人体七种精华、三种糟粕和风胆涎等或过多，或不及，或互相侵扰失调，均为致病之因。

འཕེལ་ཤེད། མང་དུ་འགྲོ་བའི་ནུས་ཚད། 涨率。增长的力量或分量；འབྲས་འདི་བཙོས་ན་འཕེལ་ཤེད་ཆེན་པོ་འདུག 这种大米煮后涨率大。

འཕོ་སྐར། སྐར་མདའ། 流星，陨星；སྟོན་ཆིའི་མཚན་མོར་ནམ་མཁའ་ ནས་ འཕོ་ སྐར་ མང་ པོ་ མཐོང་ཚོང་། 秋夜天空能看到很多流星。

འཕོ་སྐྱོད། སྡོད་གནས་སྤོ་བ། 迁移，迁徙；ལས་ཀ་འཇུག་ཁ་ཁྱལ་འཕོ་སྐྱོལ་ལན་མང་ དུ་ བ། 工地经过多次迁徙。འབྲོག་པའི་དུ་བ་དབྱར་དགུན་ འཕོ་སྐྱོལ་ཞུང་། 冬季和夏季，游牧部落都要迁移。

འཕོ་འགྱུར། འགྱུར་བ། 变迁，转移，运转；ནམ་མཁའ་ལ་ འཕོ་ འགྱུར་ མེད། 虚空无运转。

དབྱར་རྒྱུད་གནམ་གཤིས་འཚོ་འགྱུར་ཤེ་ཚོད་མེ་ཐེག་པ། 夏季天气，变化莫测。

འཚོ་རྩུང་། རྟེན་ཞག་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་དབྱགས་གཏོང་ལེན་ཐེངས་གྲངས་རྟེ་ཁྱབ་ཆིག་སྡོང་དྲུག་བཅུ་ཐྱད་བའི་དགུ་བརྒྱ་ཙམ་གི་ཚ་གཅིག 小转气。藏医所说一昼夜呼吸气息21600次的1/96。

འཚོ་ཆེན། རྟེན་ཞག་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་དབྱགས་གཏོང་ལེན་ཐེངས་གྲངས་རྟེ་ཁྱབ་ཆིག་སྡོང་དྲུག་བཅུ་ཐྱད་བའི་རྟེན་བཞིའི་ཚ་གཅིག 大转气。藏医所说一昼夜间，无病之人呼吸气息21600次的1/24。

འཚོ་ཁྱལ། གནས་རིས་མེད་དུ་རིམ་གྱིས་འགྲོ་བ། 漂泊，转徙无定。

འཚོ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཚས་པ། འཚོ་བ།། འཁྱར་བ་དང་། འགྲོ་བ། 转移，变迁，流走，离去：འདི་ནས་གནས་འཚས་ཏེ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ། 从这里迁往别处。ལས་ཀྱི་རྩེ་མོ་འཚས་པ། 工作转移。ཆེ་འཚོ་བ། 死。●འཆི་བའི་མིང་། 名词。殁，死亡。佛书译为转趋、往生。

འཚོ་བ་ཐྲོན་འཕྲུག རྣམ་ཤེས་གོང་དུ་འཚོ་བ་དང་། ཤུང་པོ་གཞན་དུ་འཕུག་པ་སྟེ། རླུ་རོ་ཚོས་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 往生夺舍。使死者灵魂往生净土或进入其他尸体以借尸还魂。纳若六法之一。

འཚོ་བ་འདེབས་པ། གཤེད་ཀྱིའི་རྣམ་ཤེས་དག་ཞིང་དུ་ཐོན་པ། 送往生，开路。人初死时诵咒使死者灵魂往生净土的宗教活动。

འཚོ་བ་སྒྲུབ་བ། འཚོ་བའི་ལག་ལེན་སྒྲུབ་པ། 修练往生法。一种宗教活动。

འཚོ་བའི་རྒྱད་པ་བདུན། གདབ་པ་དང་། རྒྱས་པ། རིགས་ཅན། ཏིལ་རྩང་། ཁྱིམ་སྐྱེས། ཚང་པ། མིཉྫ་རྣམས་སྐ་ཆ་དང་ཕྱི་ཚར་རིམ་བཞིན་འཁོར་བས་ན་འཚོ་བའི་རྒྱད་པ་ཞེས་གྲགས། 七个轮流的"作用"。从初一后半起至二十九日前半，按以下的次序轮流：一、嫩枝，二、孺童，三、贵种，四、榨油，五、家生，六、商贾，七、戚支。

འཚོ་མེད་པ། (མངོན) དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 无转。时轮金刚的异名。

འཚོ་ལེན། ལས་འཁྲུངས་རྟེད་པ་འཐུད་ནས་གསར་བ་རྟེས་ལེན་པ། 交接，调派，接替：ལས་རྒྱད་པ་འཚོ་ལེན་རྒྱད་པ། 调派干部。ལས་འགན་འཚོ་ལེན། 交接任务。

འཚོག་ལས། འཕགས་པའི་རྒྱལ་ཆིག

འཚོང་། མདའི་རླུ་རྩལ། 名词。箭法。射箭的技巧：འཚོང་སློབ་པ། 学习射法。 འཚོང་མཐའ་ཤེན་པ། 箭法精通。འཚོང་གོམས་པ། 箭法熟练。འཚོང་རྒྱུད་པ། 善射者。འཚོང་གི་སློབ་དཔོན། 箭师，弓箭教练。

འཚོང་གི་ཁ་ཚོང་ས། (རྩིས) མཚོན་ཆའི་རླུ་རྩལ་སློབ་གཉེར་གནས། 射击场，演兵场。

འཚོང་གི་ཐྲོང་ས། འཚོང་གི་དབོང་ས་དང་འདྲ།

འཚོང་རྟགས མདའ་འཕེན་བཞིན་དུ་གཏོང་བའི་རྟོག 驰射。跑马射箭。

འཚོང་ཟིང་། མདའ་རྩལ་གྱི་ཚོ་ཐང། 射具。指弓矢、箭囊。

འཚོང་རྩལ། མདའ་སོགས་འཕེན་པའི་རླུ་རྩལ། 射法，弓法，枪法。射击技术：ལུས་རྩལ་གྱི་ཚོགས་འདུའི་གོག་ཏུ་འཚོང་རྩལ་འགྲན་པ། 在运动会上比射箭。

འཚོང་རྩ། མདའི་རླུ་རྩལ་སློབ་གཉེར་ར་བ། 弓箭场。练习射击的园地。

འཚོངས། ●འཕེན་པའི་རྒྱལ་ཆིག ●ཚོང་དཔའ་ཀུབ་ཆོས། 名词。臀部。

འཚོངས་ཀུབ། ཀུབ་ཆོས་ཤས་ཚོང་དོ། 臀部。

འཚོངས་ཐྲུབ། ཀུབ་ཐྲལ། 座次，席次，ལས་མེད་ འཚོངས་ ཐྲལ་ བཀྲིགས་ནས་ཏེ་ འཁྱལ་ རྒྱ་

འཕྲལ་ཅིར། 无事闲坐，消磨岁月。

འཚོངས་ལྕག ཀུབ་ལ་གཞུ་བྱའི་ལྕག་ཚན། 乌鞭：རྟ་རོད་ལ་འཚོངས་ལྕག་བཞུས་ནས་རྒྱུག་པ། 鞭策烈马，奔驰而去。

འཚོངས་རྡེགས། ཀུབ་སྡེགས། 坐具。如绣墩、蒲团、凳子等。

འཚོངས་རྡུལ། ཀུབ་དུལ་ཏེ་ཀུབ་ས་ལ་བཏུགས་ནས་གོས་བའི་དུལ། 臀部尘埃。附着于臀部的尘埃。

འཚོངས་པ། (རྡོང) རྩེན་མོངས། 烦恼。

འཚོངས་ཚོས། ཀུབ་གཡས་གཡོན་ཐི་འབྲང་བ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། 臀部，རྟ་བཞོན་ཏེ་ཁྱབ་རིང་ཐུན་ནས་འཚོངས་ཚོས་རྡོལ་བ། 长途骑马臀部都磨破了。

འཚོངས་རྩ། (ལྷལ) སྡོད་ཁྱལ་སྐོང་སྐོང། 围坐，聚坐，ཁོང་གཏམ་ཅལ་ཅོལ་སྐྱེ་ཞིང་འཚོངས་རྩ་འཆག་སྐྱལ་ངན་པ་རྣ་མེད་དུ་ཁྱུར་བ། 围坐一处，呶呶空言的坏风气已经根除。

འཚོན་བོ། ཚོན་བོ་དང་འདྲ།

འཚོས་པ། འཚོ་བའི་འདོས་པ།

འཇག་སྐྱིན་པ། སྨད་རྩ་གཏོང་མཁས་ པ་དང་ ལྡུར་བ། 嘴尖舌利。长于吵嘴詈骂。

འཇག་ཁ། སྨད་རྩ་སྡེ་སྨ་འབེབས་ཀྱི་ཚིག 名词。讥毁，讽刺，轻侮：བརྡུས་སྨད་ཀྱི་འཇག་ཁ་འདོགས་པ། 恶言诽谤。

འཇག་སྐྱོང་། སྨད་རྩ་གཏོང་བ། 讥议，非议。

འཇག་ཤེམས། སྨ་འབེབས་ ཀྱི་ རྟགས་ འཇུར། 轻侮的态度，讽刺的表情。

འཇག་འཇྱེ། འཇག་མེ་འཇོ་མེའི་བསྒྲགས་ཚིག

འཇག་པ། (ཐ་དད་པ) འཇགས་པ། འཇག་པ། འཇོགས།། སྨོད་པ་དང་། དཔྱ་བའམ། གཞན་ལ་སྐྱོན་སྨོད་པ། 讥毁，詈骂，指责：ཀུལ་ རས་ འཇག་ པ། 背后讥讽。གོགས་པའི་ རོན་འཕྲལ་ལ་གདོང་ཐུག་ཡུག་བསམ་ཀྱིས་སྐྱོན་ རྩད་ བྱེད་ པ་ ལས་ ཨ་གས་ སུ་ འཇགས་ན་མི་འཇིག 对于朋友的缺点，要当面善意指出，不可从旁讥毁。

འཇག་བའི་ཐུང་བྱེད། ཐུང་བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དཀེ་འདུན་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ཆོས་དང་མཐུན་པར་བྱེད་བའི་དགེ་སློང་ལ་བདག་ཀི་ངོར་འདི་ནས་བ་སྐྱེ་བ་ཟེས་དང་ཐུ་ བའམ་གཞན་ལ་སྨོད་པའི་ཐལ་ཀྱིས་འཇག་བའོ། 嫌毁。九十单堕之一。说僧伽执事人合法比丘，对我给此坏物，直接嫌毁或于他处诋毁所成堕罪。

འཇག་མེ་འཇོ་མེ། མེད་མེ་བའི་བར་གསོ་ཆུལ། 忐忑，七上八下。惶惶不安状，འཇིགས་སྐྲག་གིས་སྙིང་འཇག་མེ་འཇོ་མེར་འཐད་པ། 惊惶引起忐忑不安。སེམས་ རྩུག་ གིས་ མེད་ འཇག་ མེ་འཇོ་ མེར་ གསོས་པ། 心中忧悒，七上八下。

འཇག་སྨོད། གཞན་ལ་སྨོད་པའམ། སྐྱོན་འདོགས་པ། 讥毁，中伤，嘲弄，辱骂：གཞན་ གྱིས་ འཇག་ སྨོད་ བྱས་ པར་ མི་ བཟོ་པ། 不顾别人讥毁。ཚེགས་ཏུ་འཇག་སྨོད་བྱེད་པ། 暗中嘲骂。

འཇག་ལང། (1)གཞན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ལ་ ལང་ སྐྱས་ ཀྱིས་ཁྱེལ་དགོད་བྱེད་པ། 摹拟的讽刺。(2)སྨད་ འབེབས། 讥讽，嘲笑：ངོས་ མེན་ གྱི་ ཇི་ བསྟེད་ བྱེད་པ་ནི་དེན་ལ་འཇག་ལང་ ཐུག་པ་དང་འདྲ། 非分恭维，形同嘲笑。རང་ གདོང་ ཨ་ མཐོང་ ཞེང་ གེར་ འཇག་ ལང། 不见己貌丑，反笑狮貌恶。喻自知不明，妄讥人短。

འཇག་ལང་ཀུ་རེ། འཇག་ སྨོད་དང་ཅིང་ མའི་གཏམ། 讥笑，戏谑。

འཇགས་པ། (ཐ་དད་པ) འཇགས་པ། འཇག་པ། འཇོགས།། ཕྱི་དོད་བྱེད་པ་དང་། གང་དང་ཐུག་པ། 擦拭，扫除：ཁང་བའི་ནང་གི་ཐལ་རྡུལ་རྣམས་

ཚུན་དུ་འཐག་དགོས་པ་ ཁྱིམ་ བསམ་ པའི་ ནང་ གི་ སྐྱོན་ཆའང་ཚུན་དུ་འཐག་དགོས། 象屋里的灰尘要经常打扫一样，思想上的缺点也要经常扫除。

འཐག་སས། ཐུར་བོད་ལ་ཐོན་ཏང་དུ་ བསྡུ་འདེད་ཅིང་ པའི་ཁེལ་ཞིག 名词。临时差徭。旧时临时强迫征调的差税；རྟ་འཐག་སས། 临时的马差。 གྲྭ་ འཐག་སས། 临时出家差。 རྩྭ་འཐག་སས། 临时草税。ཁལ་འཐག་སས། 临时驮畜差。འབྲུ་འཐག་སས། 临时谷物税。 གཤན་འཐག་སས། 临时草料税。གར་འཐག་སས། 临时歌童税。ཤིང་འཐག་སས། 临时柴薪税。

འཐག་ལས་པ། འཐག་པའི་འདས་པ།

འཐང་རེ་བ། ལྷུག་གེ་བ། 下垂貌，摇曳悬垂貌；ཁྱི་བ་འཐང་རེ་བར་བསྡད་འདུག 腹便便下垂。ཕྱ་བ་འཐང་རེ་བ། 脐疣下垂。

འཐང་ཐག ཐུང་དུ་འཐང་བའི་ཐག་པ། 挂索，悬垂的绳子。

འཐང་ཚོན། (ཁྲམ) ཤིང་བཟོའི་ཐེག་ སྐུད་ ཀྱི་ རྩེའི་ ཕྱགས་རྟོག 悬锤。木工所用墨线一端的小锤。

འཐང་འཐུལ། ཐང་ཐུལ་དང་འདྲ།

འཐང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཐང་ས་པ། འཐང་བ།། རང་ བཞེད་ ཀྱིས་ ཐུང་ དུ་ དད་ པ། 悬，垂着，吊着；ཕག་བའི་རྣ་བ་ཐུང་དུ་འཐང་བ། 猪耳下垂。ཤིང་ འབྲས་ རྒྱེན་ རས་ བང་ ཕྱང་ དུ་ འཐང་ས་ པ། 果实成熟，累累下垂。དར་ ཁྱེ་ ཕྱབ་ཕྱབ་ཏུ་འཐང་ས་པ། 旌旗飘然下垂。ཕྱམ་ བའི་ཤན་འཐུ་འཐང་ས་པ། 瓶嘴下悬。ཁང་བའི་སྒོ་ ཐུག་ཀྱི་དང་ཁོད་ཕྱུ་ཤ་འཇང་ཐུང་དུ་འཐང་བ། 门窗缓稳下垂。

འཐང་བའི་མཐའ། ཐོ་ཐུང་ཀྱི་ཤཆོད་ཤོགས་ཤོག་པ་ ལས་ཐུང་བའི་ཆ་རིགས་ཀྱི་ཚད་ཅན་དུས་ པ་བཅད་ རས་ཤ་རབ་ཏུ་ ལྷག་ཕྱབ་ཁོར་འཐང་བའི་མ། 断垂伤。创伤之一。突被刀枪中伤，骨骼断折，皮肤连接犹未脱离者。

འཐང་མོ། རེ་ཅོམ། 名词。疑惑。

འཐང་མོ་ཉམ་བ། རེ་ཅོམ་ཐ་བ། 怀疑，疑虑；ཤིན་མིན་མ་རྟོགས་བར་འཐང་མོ་ཉུག་ཏུ་ཐུང་། 不辨是非，心存犹豫。

འཐང་མོ་ཡུག འཐང་མོ་ཉུག་པ་དང་དོན་གཅིག

འཐང་ཟམ། ཐག་གཡང་ལ་ཐག་ པ་ བཏང་ རས་ བཅས་པའི་བཅའ་ཟམ། 吊桥，悬桥。

འཐངས་པ། འཐང་བའི་འདས་པ།

འཐབ་པ། ཐུབ་པ་དང་འདྲ།

འཐབ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཐབ་པ། འཐབ་པ། འཐོག།། འཆམ་བའམ་ཡན་པ། 漂泊，流荡，浪游，徘徊。ཁ་ཐེའི་འཁོར་ལོར་འཐབ་བཞིན་དུ་ ཚེད། 琐务丛脞，忽忽度日。书信中客套话。ཐུན་ འཆོ་བས་ ཐོངས་རས་ཡུལ་གཞན་དུ་འཐབ་བའང་ ཚང་ཐོ་ཚེད། 从前，由于生活贫困多有漂流异乡者。བ་ཡུལ་ལ་མ་བསྡད་པར་ཐུགས་མཚམས་ཀྱང་ དུ་འཐབ་པ། 不在家乡安身而到处流浪。

འཐབ་མ། རང་འདོད་བཞིན་འཆམས་བའི་མོ། 名词。荡妇。放荡不羁的妇女。

འཐབས། ཐུས་དང་འདྲ།

འཐབས། (རྡོང) ཁང་བའི་སའདབ་ཡབ། 前檐，屋檐。

འཐབ་ཀ། འཐ་ཐོད་དང་། ཐུག་ཐུང་བ། 名词。嘲骂，责骂，讥讽，诽谤；ཐེ་ཁས་ཁེམས་མེ་ ཐུང་ཚད་ལ་མི་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཐུབ་ དུ་ འཐབ་ ཀ་ ཁ་དོང་བ། 人们经常讥讽那些不遵守纪律的人。

འཐབ་ཁ། འཐབ་ཀ་དང་འདྲ།

འཐབ་དབས། ཚཆོད་རྡས་དང་། ཐུབ་ཁེཁས་ཀྱི་ ཐྱི་ བྱག་དང་ཆེན་ཞིག 飘幡。送葬时用作前导、上部作三角形的一种彩幡。

འཐབ་དུ་མེ་སྐྱེང་བ། (རྡོང) ཁ་ཤེང་དུ་མེ་འཇུག་

ཁ། 不让心思散乱。

འཕྲུར་འཕྲུར། (1)རང་ཤེ་ཙམ་ཁྱད་ཅིག་རྟོགས། 炫示，矜夸，炫耀：ཤེས་ཙམ་སྤྱོད་པའི་དགོས་པ་ནི་མི་དམངས་ལ་ཞབས་ཏེའི་ཐོག་ཏུ་ པའི་ ཆེད་ དུ་ ཡིན་པ་ལས་གཞན་ལ་འཕྲུར་འཕྲུར་བྱེད་པའི་དོན་ དུ་མེད། 学本领是为了为人民服务，而不是向别人炫耀。(2)གད་རེལ་གྱི་ཐབས་ཤེག 簸荡，簸扬：འབྲུ་འཕྲུས་ཀྱི་ཕུབ་མ་ ནུང་ ལ་ འཕྲུར་ འཕྲུར་ བྱེད་པ། 在风里簸扬谷壳。(3)སྒྲོན་མཚང་སྒྲིག་ཚུལ། 声张，张扬，揭发，暴露：གཞན་སྒྲོན་ བརྗོད་ དགོས་ ལ་ རང་ སྒྲོན་ ཡང་ ཐུ་ གསང་ མེད་ པར་ འཕྲུར་ འཕྲུར་ བྱེད་ དགོས། 对别人的缺点要批评，对自己的缺点也该暴露。 རང་སྒྲོན་ཁྲིག་མ་གང་དེ་སྐུས་ནས་བཞག གཞན་སྒྲོན་གཅར་བུ་ གང་དེ་འཕྲུར་འཕྲུར་བྱེད། 己过满锅，深深隐藏；人过一瓢，大大宣扬。

འཕྲུར་པ། (ཐ་དད་པ) ཐུར་པ། འཕྲུར་པ། སྐྱེ།། ཀྱེན་དུ་ཐྲོག་བའི་སྒྲོང་པ། 提起，高悬，簸扬，冲激，挥动：མཚོན་ཆ་ཐུར་པ། 挥动武器。རྟ་ལྷག་འཕྲུར་པ། 扬鞭。དར་འཕྲུར་པ། 扬旗。ལག་པ་གཡས་པ་གནས་ལ་འཕྲུར། 高举右手。རི་རྩེར་དར་སྐྱོག་འཕྲུར་པ། 山顶上旗幡高悬。ལྟགས་བར་འབྲའི་སྤུན་པ་འཕྲུར། 在风中簸扬糠秕。ཞིང་འདེབས་ན་གཤོལ་དགོས། ནས་འཕྲུར་ན་ནུང་དགོས། 耕地要犁，扬稞要风。

འཕྲུར་གཡེང་། (1)ལྷས་སྐེག་བའི་ཉམས་སྤྱོད་པ་ དང་། སེམས་ལྷལ་ལ་ཤས་ཆེར་གཡེས་ཏེ་འདོད་ པའི་ ཆོས་ ཀྱི་ ངོ་ བོ། 淫荡，妖姿，媚态：འཕྲུར་གཡེང་སྒྲོང་པ། 招惹，逗引，勾引，引诱。(2)རྒྱུ་མིག་གིས་ལྟ་བ། 媚眼微盼。(3)རྣོད་པག་གས་བག་མེད་ པ། 恣纵，放浪。佛书译作放逸。(4)སྐྱུར་ཞིང་ཡང་པ། 轻盈，飘忽：རྡོས་གར་ཀྱི་གོམ་སྟབས་འཕྲུར་ཞིང་གཡེང་གཡེང་པ། 舞步轻盈。

འཕྲུས་གདགས་པ། གཞན་ལ་སྐྱོན་བྱང་ པ། 责怪，指责，加罪，嘲讽。

འཕྲུས་པ། འཕྱ་བའི་འདུས་པ།

འཕྲུ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཕྲུས་པ། འཕྲུ་བ།། དུས་ཚོད་འགྱངས་པ། 晚，迟：དེ་རིང་འཕྲུས་སོང་ སང་ཉིན་ཐུ་ཚ་ཙམ་བྱས་ནས་འགོ་འཛུགས་དགོས། 今天晚了，明天要早一些开始。 མགྱོགས་པ་ བྱས་ནས་མ་ཕྱིན་ན་ འཕྲུས་ ཡོང་། 不快点走就会太迟了。❷མ་ཀྲང་དུ་སྟོད་པའི་སྤོག་ཆགས་ཀྱི་ག ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ ཡོད་ པའི་ ཡུལ་ཕྱོགས་ཤིག་ ཡིན། 名词。大颊鼠，旱獭，土拨鼠。土名雪猪：དགྲ་བོ་འཕྲུ་བ་ཀྲང་དུ་ཁྱུགས་པ་ལྟར་མཁའ་ རྡོང་ དུ་འཇུལ་བ། 敌人钻进碉堡，宛如旱獭入洞。

འཕྲུ་བའི་མཆིན་པ། སྤོག་ཆགས་ཀྱི་སྐྱན་ཀྱི་རིང་ གི་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་དྲོད། ནུས་པས་ དུས་པ་གས་ཆག་གོང་བ་སྐྱེར། 雪猪肝。大颊鼠肝脏肉质。入药味甘，性温，功能愈合碎裂性骨折。

འཕྲུང་བ། ཕྱིང་པ་དང་འདྲ།

འཕྲུང་པ་རྩེ་དྲུག ཐུར་བོད་ཀྱལ་གའི་ལེགས་དྲུག་ གི་དུས་སྐབས་ཀྱ་ཤྲེ་ཁའི་འཕྲུངས་ཆུས་རྩོང་དུ་ ཆོ་ བྱང་ཚོད་རྩེ་དང་། ཡང་རྩེ། ཁི་རྩེ། རྩེ་མ་ ཐྲུང་ཆུལ། ཁི་རྩེག་འབྱས་གཏུགས་བཅས་ཕྱ་ སྐྱེས་བཞེངས་པ་དང་བྱ་དེ་ཀུང་ཆུལ་གྱི་སྐབས་ ཀྱ་ ཚ་བྱང་སྐྱ་རྩེ་བཞེངས་པ་ རྣམས་ ལ་ ཟེར། 钦安六官。吐蕃王朝地贤六王时，先后在山南穷结县的钦安地方，修建郭则宫、羊则宫、赤则宫、则莫琼杰宫和赤则崩督宫等五所王宫，连同布德共杰王时所建达则王宫，称为钦安六宫。

འཕྲུང་ཚང་། (ཀ) སྤྲིན་ཁའི་མིང་། 丞相。

འཕྲུངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇིང་ཞིང་འབྱང་པ། 乱杂胶结，粘结：སྐུ་འཕྲུངས་པ། 发乱粘结成

片。བལ་འཕྱིངས་པ། 羊毛粘片。

འཕྱིད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཕྱིད་པ། འཕྱིད་པ།། (1)ཨན་ལག་དང་མིག་དབང་སོགས་གདུང་བར་འགྱུར་བ། 伤害，刺伤：ཀོ་ལྗགས་རྩུབ་མོས་ཀང་པ་ཕྱིད་པ། 粗硬皮靴擦伤了脚。གངས་ཀྱིས་མིག་འཕྱིད་ཨང་། 雪光会刺伤眼睛。 དུ་བས་མིག་ཕྱིད་པ། 浓烟伤目。 (2)འཚྱངས་པའམ་འཚྱལ་བ། 足够，充足，度过，度日：ལྟོ་ཐོས་ཀྱི་འཆོ་བ་འཕྱིད་པ། 衣食足够。མི་ཚེ་དོན་ལྡན་དུ་ཕྱིད་པ། 有意义地度过人生。འཆོ་བ་མ་ཕྱིད་པ་ཁ་ཅིག་རྒྱལ་པོ་ལ་འཁྲིལ་ནས་གཙོད་པ་བྱས་སོ། 一些生活无着的人，包围了国王并且伤害了他。

འཕྱིལ་པ། འཕྱི་བའི་འདོམ་པ།

འཕྱུག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྱུགས་པ། འཕྱུག་པ།། ནོར་བའམ་འཇོལ་བ།错乱，错误，过失：དོན་གནད་ལ་ཞིབ་ཚགས་ཀྱིས་མ་བརྟགས་པས་འཕྱུགས་འདུག 问题未经细致研究，所以错了。ཁྱོད་ཀྱིས་གཟབ་ནས་ཕྱིས་ལ་འགྲོ་ལམ་མ་འཕྱུག་ཅིག 你要小心，莫把道路弄错了！སྐད་ཆ་མང་ན་འཕྱུགས་འགྲོ། 话多易乱，线长易断。

འཕྱུགས་པ། འཕྱུག་པའི་འདོམ་པ།

འཕྱུགས་པར་འདོད་པའི་ལྟགས། ཁྱིམ་ཚན་གཟའ་རྣམས་ཁྱིམ་སྐར་དང་མི་འདྲ་བར་བགྲོད་པའམ་འཕྱུགས་པར་འདོད་པའི་ལྟགས། 交错说。认为日、月、行星等诸曜的轨道与宫宿等（恒星）的轨道不同，是有交错关系的一派说法。

འཕྱུང་བྱ། འཕྱུང་བྱ་དང་འདྲ།

འཕྱུང་འཕྱུང་། (1)ཀྱེན་དུ་ཕྱུང་ཕྱུང་དུ་ཐོན་ཚུལ་ཞེག 喷出状，向上冒起状：དུ་བ་འཕྱུང་འཕྱུང་། 浓烟滚滚。ཆ་ཆབས་འཕྱུང་འཕྱུང་། 波涛澎湃。ཐལ་འཚུབ་འཕྱུང་འཕྱུང་། 风沙弥漫。ཆངས་པ་འཕྱུང་འཕྱུང་། 热气腾腾。གུར་དཀར་ཀོ་ཏོ་མ་འཕྱུང་འཕྱུང་རེད། 白帐篷犹如牛奶翻腾。

(2)ཀྲ་དོག་གི་ཁྱད་པར་སྟོན་ཅིང་ཚིག་ཕྱད་ཅིག 一个颜色状态词：སྐྱ་འཕྱུང་འཕྱུང་། 白生生。དམར་འཕྱུང་འཕྱུང་། 红艳艳的。 སེར་འཕྱུང་འཕྱུང་། 黄澄澄的。རྩྭ་འཕྱུང་འཕྱུང་། 绿油油的。

འཕྱུང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྱལ་ བ་ དང་ འཚུབ་པ། 冒起，喷出，弥漫，涨溢：དུ་བ་འཕྱུང་བ། 冒烟。ཕྱུ་བ་འཕྱུང་བ། 冒泡。མཆོ་འཕྱུང་ཉེ་ལང་བར་ཚུ་སྐྱོན་བྱུང་། 湖水泛滥成灾。 ཆ་རླབས་ལང་ལོང་དུ་འཕྱུང་བ། 波涛翻腾。ཆངས་པ་འཕྱུང་བ། 蒸气喷涌。

འཕྱུང་བྱ། འབྱུང་འབྱུང་རམ། བྱུང་བྱུང་ལོད་པ་དང་། རྩེ་མོ་འབྱུང་བ། 形容词。高高突起，尖尖地堆起，高耸状：རི་རྩེ་འཕྱུང་བྱ། 尖尖的山顶。འབྲུ་ཕུང་འཕྱུང་བྱ། 高高的粮堆。

འཕྲི་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྲོས་པ། འཕྲི་བ།། འགྲོ་བ། 走，行动：ལྟོ་འཕྲི། 腹行，匍匐而行。ཀང་པ་མེད་པར་འཕྲི་བ་སྐྱལ་ལྟ་བུ། 如蛇无足而行。

འཕྲི་ཅི། (རྟེང) (1)ཀང་པ་ ཁ་ཏིས་ འཁྲམས་ ནས་ བགྲོད་པ། 蹒跚而行。 (2)ཀང་པ་ཞ་བོའམ། ཡན་ལག་མེད་པར་ལྟོ་བས་འགྲོ་མཁན། 跛腿，瘸腿，爬行者。

འཕྲིལ་པ། ❶འཕྲི་བའི་འདོམ་པ། ❷ཀང་པ་ཞ་བ་ལྟར་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ་སྐྱེས་ཤི་ལ་བེམ་བེམ་བོར་ན་བ་ཞེག 跛足。足跛不能行走，下体笨重麻木疼痛。

འཕྲོ་དཀྱུ། འདབ་ཆགས་དང་རི་དྭགས་སྐྱེའི་མིང་། 鸟兽的总名。

འཕྲོ་སྐྱོང་། འཕྱར་ཞིང་སྐྱོང་བ། 翱翔，盘旋。

འཕྲོ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)སྐྱོང་ཞིང་འཕྱར་བ། 翱翔，浮沉，游泳：ཐ་རྣམས་མཁའ་ལ་འཕྲོ་སྐྱ་

ཐང་དུ་འབབ། 鸟翔天空，下落平原。ཉ་རྡམས་ཆུའི་ནང་དུ་འགྱུ་བ། 鱼游水中。(2)འཕག་མཆོང་ཐུག་པ། 纵跳，跳跃；སེང་གེ་གངས་དཀར་ལྷུངས་སུ་འགྱུ་བ། 狮子纵跳雪山巅。(3)སེམས་མི་བདེ་བ། 心不安定，心如悬旌：མཛའ་གྲོགས་ཡུན་རིང་མ་ཐུག་པས་ཐོ་ཅང་འགྱུ་བ་ཞིག་བྱུང་། 知交久违，悬念不安。

འགྱུ་ཐམ། ཆུ་སྟེང་གི་བར་སྡུད། ཆུ་སྟེང་ལ་ལྕགས་ཐག་སོགས་བཏང་ནས་བཏུགས་པའི་ཐམ་པ། 浮桥。用铁索等做成，浮架水上，便于通行的建筑物。

འགྱུག་སྐ། འཕྱག་པའི་སྐུལ་ཚིག

འགྱུང་། (1)ཁང་པའི་རྒྱང། 名词。屋侧突出部分。(2)(རྟ་) སྐྱོང་བ། 养育。

འགྱུངས། འགྱོང་དང་འདྲ།

འགྱུངས་རྩྭས། རྫོང་ཁྲིག ཅད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཆུད་ཡར་ལྷ་ཤས་བོའི་ཆུའི་ རྒྱབ་ དང་ ཡར་གྱངས་གཅིག་བོའི་ལྷོ་ རྫས་ སུ་ ཡོད། 穷结。县名。在西藏自治区南部雅拉香波曲(河)西面，雅鲁藏布江南面。

འགྱུན། འཕྱན་པའི་སྐུལ་ཚིག

འགྱུན་པ། རྒྱས་པ་འཆལ་བོ། 名词。淫荡子，烟花浪子。

འགྱུན་མ། སྨད་འཚོང་མའམ་འཇུད་མཐུན་མ། 名词。娼妇，妓女。

འགྱོར་དཀའབ། སྒེག་ཚེས་ ལ་ དཀའ་ བ། 好打扮，喜华丽，尚妖冶。

འགྱོར་འཇོས། སྒེག་ཚེས་ཀྱི་ཚོམ་ སྤྱབས། 步伐轻盈，步态娇媚。

འགྱོར་ལྷེམ་ཅན། ཆུན་ཚོས་མཛེས་པ་སྟོན་ཞིང་། ལུས་སྒེག་པའི་ལྷེམ་ཐམས་ཅན། 服饰华丽，体态轻盈者：ཀུ་མོ་འགྱོར་ལྷེམ་ཅན། 婀娜少女。

འགྱོར་པོ། ཆུན་ཚོས་ལ་དང་དོད་ཆེན་པོ་ཅིད་པའི་ སྐྱེས་པ། 名词。好修饰的男子。

འགྱོར་བ། (ཐ་དད་པ) བཆུན་པའམ་ཐུག་པ། 装饰，打扮。ཆུན་ཚོས་བཟང་པོས་ཕྱི་ནས་འགྱོར་བ་ལས། བསམ་བློ་བཟང་པོས་ནང་ནས་འགྱོར་བ་ཁག་ཆེ། 用良好的思想整饰内心，比用华丽的服饰打扮外表更为重要。

འགྱོར་མོ། ཆུན་ཚོས་ལ་དང་དོད་ཆེན་པོ་ཅིད་པའི་ བཙད་མེད། 名词。好修饰的女子。

འགྱོར་ལེམས། མཆོང་ སྒེག་ གི་ སེམས། 爱俏，喜好打扮，爱好修饰：འགྱོར་ལེམས་མ་མཛད། 不要爱俏！

འགྱོལ། འཕྱ་བའི་སྐུལ་ཚིག

འཁྱ། རྐ་དྲིལ་སོགས་ཀྱིས་ཀང་བས་སྐྱུན་པའི་འཕྱ་ཐུག 名词。 拍踝子。 牲口用后腿踢人：དྲིལ་ཅིས་འཕྱ་བཏུབ་པ། 骡子拍踝子。

འཁྱ་ཐོ། ཀང་པས་བཞུས་པའི་འཕྱ་ཐུག 拍蹄，单蹄弹踢：རྟ་ཁོད་ཀྱིས་འཕྱ་ཐོ་བཏུབ་ནས་ཁྱི་གཅིག་བསད་པ། 烈马踢死了一条狗。

འཁྱ་འཇིང་། རྐ་དྲིལ་དང་བོང་བྱས་པས་ཚུན་ཀང་ཐོ་ཅུག་རེས་ཅིད་པའི་མིང་། 互踢，互用脚踢，互拍踝子。རྐ་དྲིལ་པས་ཚུན་འཕྱ་འཇིང་ཅུག་རེས་ཅིད་པ། 骡马互相踢打。

འཁྱ་ཤུགས། རྐ་དྲིལ་དང་བོང་བྱས་ཀང་ ཐོ་གཞུ་རེས། 互踢，互相踢打：རྐ་དྲིལ་ཁོས་ ནས་ བཙར་ཚུན་འཕྱ་ཤུགས་ཅུག་གིན་འདུག 牲口发怒，互相踢打。

འཁྱང་། ཁྱངང་ལས་དོག་པོ། 名词。狭路，隘口，险关：ཆ་འཕྱང་། 生死关头。དཔུང་རྡེ་འཕྱང་ལ་ཁགོངས་པ། 部队鱼贯通过险关。ལས་འཕྱང་ཚུ་དང་བསྟུན་ནས་འགྲོ་ལུགས་བྱེད། 斟酌关隘河道定路线。喻按实际情况办事。ལས་འཕྱང་གི་སྟེ་མོང་དགུ་བོ་དང་ཐུག་པས་ཤེ་ཁགོན་བར་ཆྱ་འཕྱབ་

འཇིང་ཐུ་ཀུ་ལས་ གཅས་ གཞན་མེད། 狭路逢敌人，只有进行生死搏斗。

འཕྲང་ཁག་ ལས་འཕྲང་དོག་པོ། 狭路，关隘，险关：རྟ་རྡེལ་མང་པོ་འཕྲང་འགག་ལ་འགག་ནས་མ་གདངས། 大群骡马阻塞在狭路上，未能通行。

འཕྲང་རྒྱག་ ལས་འཕྲང་དོག་མར་རྒྱག་པོ། 伏击，邀击。在险路上进行袭击：དེས་མེད་དམག་འཕངས་ཏེ་ཁམ་གིས་དགྲ་བོར་འཕྲང་རྒྱག་བྱས་ཏེ་ གཏོར་བ། 游击队在险路上邀击敌人而消灭之。

འཕྲང་སྒོ། ལས་འཕྲང་དོག་གའི་ཁར་སྟེ་དང་མར་སྟེ། 隘口，险关。

འཕྲང་དམ་བ། ལས་འཕྲང་དོག་པོ། 狭道，窄路。

འཕྲང་ལམ། ཀུ་དོག་གའི་ལས། 狭道，窄路。

འཕྲད། ཕྱད་དང་འདྲ།

འཕྲད་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཕྱད་པ། འཕྲད་པ།། མཇལ་བ་དང་ཐུག་པ། 晤面，会合，值遇，接触：འགྲོ་ལས་འཛོལ་བས་ངེད་གཉིས་འཕྲད་མ་བྱུང་། 我俩路上错过了，不曾晤面。ཐོན་མཐུན་པ་ ཚན་རྩོག་ཐུག་ཕྱད་བྱུང་ནས་ལས་ཀའི་ཉམས་མྱོང་ ཐེལ་རེས་བྱེད་པ། 同志们会见，互相交流工作经验。དམིགས་ཡུལ་གཅིག་གི་དོན་དུ་གསང་ བཟླ་ པ་ ཚོ་རྣམ་ཀུ་ ཚན་ཚུན་འཕྲད་པ་དང་ཐུལ་བ། 为了一个目的，革命者时有离合。

འཕྲད་མཚམས། ཚན་ ཚུན་ ཐུག་ བའི་ མཚམས། 交点，会合处，相遇时。

འཕྲད་ས། ཚན་ཚུན་འཛོམས་བའི་ གནས། 交点：མཐའ་བཞིར་དང་ཚངས་ཐིག་གི་འཕྲད་ས་བཞི། 圆周与坐标线的四个交点。

འཕྲལ། 名词。(1)མྱུར་བ་དང་། དེ་མ་ཐག་དང་། ཐོག་ཐག། 迅速，立刻，无间，瞬间：འགོར་མེད་འཕྲལ་དུ་གོག 立刻前来不要耽搁！ ལས་དོན་ཚང་མ་འཕྲལ་ནས་འཕྲལ་དུ་ཐུས་པ། 工作都及时地做了。དུས་ཚད་ཆིག་ས་ འཕྲལ་ དུ་ ཚོགས་འདུ་ འཆགས་ སོང་། 时间刚到就开了会。(2)གནས་ སྐབས། 眼前，临时：སྐབས་ འཕྲལ་ གྱི་ཐུ་བ། 临时工作。ནད་གཞི་འཕྲལ་ལ་ཆུས་པ་ རྣམས་སྔོན་དུ་བཅོས་དགོས། 新发的病要先治。

འཕྲལ་རྐྱེན། གནས་སྐབས་ཀྱི་རྐྱེན། 临时条件，临时的因缘，临时事故。

འཕྲད་སྐད། ལས་སྐད། 白话，通行语，流行语：ཡུལ་སོ་སོའི་འཕྲལ་སྐད་མི་འདྲ། 各地的通行语不同。

འཕྲལ་དགོས། (1)གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོས་ མཁོ། 临时需要，眼前的需要。(2)མྱུར་དུ་ དགོས་པའི་ རིགས། 急需的物品。

འཕྲལ་ཆགས། འཕྲལ་ལ་ལོངས་ ཆུད་ བའི་ འཚོ་ཚུལ། 临时的生活资料。

འཕྲལ་དོན། (1)གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁེ་ཕན། 暂时利益，眼前利益。(2)གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཀ། 临时事务。

འཕྲལ་བདེ། (1)གནས་སྐབས་བདེ་བ། 暂时安乐，眼前利乐。(2)ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་མཁོ་ཅན་ཆུད་བདེ། 立即支付，随时支应：ཆུ་དངོས་ མཁོ་འདོན་ལས་ཁུངས་ནས་དུས་ཐོག་ས་ སོང་ གང་ དགོས་ཀྱི་ཚེ་ ཐུབ་འདོན་གཏོང་འཕྲལ་བདེ་ ཚོང་བ་ ཁྱེས། 物资供应机构，随时支付所需的东西。

འཕྲལ་བདེ་བ། གཉེར་བ། 管家。旧时，为领主管理财物的人。

འཕྲལ་བདེ་ལས་ཁུངས། སྡེར་ བོད་ ས་ གནས་ཁྱེད་གཞུང་སྐབས་ དུ་ ལའི་ ཆ་ མའི་ ཉེར་ མཁོ་འཕྲལ་ འཕྲལ་གཉོང་ མཁན་ཐུག་ མཛོད་ཀྱི་ལས་ ཁུངས་ ཏེ་ རྩེ་ཐུག་ལས་ཁུངས། 彻德勒空，立付局。原西藏地方政府专管达赖喇嘛临时收支物资的机构，别名孜恰，即布达拉总管处。

འཕྲལ་ཕྱག་རྟགས། གནས་སྐབས་དང་ཕྱག་རྟགས། 久暂，暂时和永久，眼前和长远：འཕྲལ་ཕྱག་གཉིས་གར་ཐན་པའི་ཆ་བ། 有利于眼前和长远的事。འཕྲལ་ཕྱག་ཀུན་སྐྱིད། 长远幸福。འཕྲལ་བའི་ཕྱག་སྐྱིད། 永远安乐。

འཕྲལ་འཕྲལ། (1)ཆ་ཤས་སོ་སོ་དང་སྐབས་མཚམས་སོ་སོ། 各个部分，各个阶段。(2)མྱུར་བ་མྱུར་བ། 迅速，急速，立即：ཅིང་དགོས་པའི་ལས་ཀ་དུས་ཚིགས་མ་རྒྱག་པར་འཕྲལ་འཕྲལ་འཁང་བསྟེན་ཅིང་དགོས། 要做的事，不要等待，应该即时努力进行。

འཕྲལ་བ། 名词。(1)འཕྲི་རྩིས། 减法。(2)(རྩིས) དཔྱལ་བ། 额。

འཕྲལ་མ། དེ་མ་ཐག ལས་སང་། མྱུར་བོ། 形容词。立即，立刻，转瞬，迅速，快：མེ་རླུང་གོང་བའི་འཕྲལ་མ་རྩིད་དུ་ བསད་ པ། 火灾刚发生就扑灭了。བཙོ་པ་རྣམས་ལས་ཀྱ་འཛུགས་ཡུལ་དུ་འཕྲལ་མར་གཀ་ཤྱིས། 要工人们立刻到工地来！ཤོད་ཚ་བཤད་ནས་འཕྲལ་མར་ལག་ལེན་ བསྟར་ དགོས། 说了就要立刻实行。

འཕྲལ་རླུང་། སྐབས་ དེ་ མ་ ཐག 立刻，བསམ་ཚུལ་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་ཡོད་ ན་ འཕྲལ་ སྤུང་ གཙང་ ཟེལ་བྱེད་དགོས། 有了错误思想，应该立刻清除。

འཕྲལ་ཡུན། མིག་སྔ་དང་རྒྱང་རིང་། 当前与长远。

འཕྲལ་ལན་ལག ཁྱ་ལས་ འཕྲལ་ འཕྲལ་ སྒྲོད་ བའི་ ལན་ལག་ཆ། 立答，立刻答复，迅速答复。

འཕྲལ་བཤྱིངས། འཕྲལ་གཏོང་སྐྱེ་ཤི་གི་ སོགས་ལས་སེང་གཏོང་བ། 立即呈报，马上报告。

འཕྲལ་བ། འཕྲོས་པ་དང་འདྲ།

འཕྲི་རྟགས། རྩིས་ རྒྱ་ སྐབས་ ཁྲོན་ འབོད་ རས་ འཕྲི་ཐུའི་རྟགས་དེ། རྩིས་ཀྱི་འཐེན་རྟགས། 减号。表示减法运算的符号“—”。

འཕྲི་སྣོན། གྲངས་ཀ་སོགས་མར་འཕྲི་ ཡང་ སྣོན། 加减，增减。增加与减少：མཐུག་ འཕྲི་ ཐབ་ སྣོན་ཅིང་བ། 抽肥补瘦，哀多益寡。

འཕྲི་བ། འཕྲིད་པའི་འཕྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཕྲི་རྩིས། གྲངས་སོགས་མར་འཕྲི་བའི་རྩིས་ རྒྱ་ སྟངས། 减法。算术基本四则之一。

འཕྲིག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཕྲིགས་པ། འཕྲིག་པ།། (1)ཚོད་ཀྱིས་རྟོགས་པ་དང་། རྒྱང་ཀྱིས་ཤེས་པ། 揣知，猜中：ཁོས་ དངོས་ སུ་ མི་ ལབ་ཀྱང་ངས་གསལ་བོར་འཕྲིགས་ཐུང་། 他虽不直说，我可猜中了。དོགས་གནས་ལ་བརྟག་ དཔྱད་ ཀྱིས་ གསལ་ བོར་ འཕྲིགས་ པ། 把疑点研究明白了。(2)འཕར་བ་དང་། འགྱེལ་པ། 跳，颤动：ལྟས་རུ་ འཕྲིག་ པ། 脉搏跳动。མིག་ འཕྲིག་ པ། 眼跳。ཤ་ཚན་དབང་མེད་དུ་འཕྲིག་པ། 不禁肉跳。❷དོགས་པ། 名词。怀疑，疑惑。

འཕྲིག་ཙམ་པ། (1)དོན་ངག་རིམ་ཤེས་པ་དང་། ཤེམས་ལ་རིས་པ། 粗通，略解，大致懂得：དཀའ་བའི་གནད་ལ་འཕྲིག་ཙུན་ པ། 大概了解困难的症结。(2)དོགས་པ་ཐ་པ། 怀疑：ཁོ་ལ་དང་གཏམ་བཤད་ཀྱང་འཕྲིག་ཙུད་དེ་ཡིད་མི་ཆེས་པ། 虽向他说了实话，但仍怀疑不信。

འཕྲིག་ཐ་པ། དོགས་པ་ཐ་པ། 怀疑。

འཕྲིགས་པ། འཕྲིག་པའི་འདྲས་པ།

འཕྲིན། ཕྲིན་དང་འདྲ།

འཕྲིན་ཁྱེར། (ཨངོན) བང་ཆེན། 送信者。使者的异名。

འཕྲིན་ལྷུངས། (ཨངོན) བང་ཆེན། 捎信者。使者的异名。

འཕྲིན་བཅོལ། ཡི་དམ་དང་། ཆོས་སྐྱོང་ལ་འདོད་དོན་བཅོལ་བ། 求神。祈祷本尊、护法神等保佑，并满足自己愿望。

འཕྲིན་ཡིག ཕྲིན་ཡིག་དང་འདྲ།

འཕྲིན་ལས། ཕྲིན་ལས་དང་འདྲ།

འཕྲིན་ལས་རྒྱུ་མཚན། དྲུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཉིས་པ་འདི་རང་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ མེ་ འབྲུག་ཁོར་འབྲུངས། ས་རྟ་ཁོར་གསེར་བྱམ་དགུགས་ནས་ལྷགས་རྒྱལ་ཁོར་གསེར་ཁྲིར་ཞེབས། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཆུ་ཕྱ་ཁོར་འཇམ་ དབྱངས་ ཚོང་མ་ཐུང་ ཀྱིའི་ བཀའ་ འབྱིལ་ ཆོས་ སྐྱེ་ གཉིས་ ཀྱི་ འགན་ཁུར་བཞེས་ནས་ཤེང་ཐག་ཁོར་ འདས། 成烈嘉措(1856—1875)。译言事业海。第十二世达赖。清咸丰六年丙辰生，咸丰八年，金瓶抽签确定为达赖转世灵童之后，于咸丰十年坐床。1873年清同治命其亲政，1875年死，年二十。

འབྱུ། དཔྱ 名词。顶子；གསེར་འབྱུ། 屋脊两端及中央的瓶状镀金饰品。ཆོད་ཀྱི་ལྷེས་འབྱུ། 雕翎帽花。帽上插一雕羽者。ཆོད་འབྱུ། 马首雕毛饰品。

འབྱུ་དཔྱ ཞྭ་མའི་དཔྱ 帽顶子，帽结。

འབྱུ་བ། ཕྱུ་བ་དང་འདྲ།

འབྱུག་པ། (ཐ་དད་པ) འཕྱགས་པ། འཕྱག་པ། ཕྱུགས།། འབྱད་པ། 搔，抓。用指甲轻刮；གཡན་པ་འཕྱུགས་པ། 搔痒。ཐ་བ་ཕྱུགས་པ། 搔痒。

འབྱུག་ཐྲུད། ཐ་རྟེག་འཕྱང་འཕྱར་ཅྱད་པའི་ལག་ཆ། 搔痒工具。

འབྱུགས་པ། འཕྱག་པའི་འདུས་པ།

འབྱུལ་ཀོང་། ལྷགས་རྡོགས་བཞུ་སྣོད། 坩埚。熔化金属所用陶制器皿。

འབྱུལ་ཁང་། འཕྱལ་འཁོར་གྱི་ཁང་པ། 机器房。

འབྱུལ་འཁོར། (1)བཟོ་ལས་ཀྱི་འཕྱལ་འཁོར། 机器，机械；འཕྱལ་འཁོར་ལྷུ་སྦྱིག་པ། 安装机器。འཕྱལ་འཁོར་གྱི་ལྷུ་ལག 机器零件。(2) འཕྱལ་སྤྱོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 机谋，巧妙的策划；གཅས་ཀྱི་འཕྱལ་འཁོར། 妙计，奇谋，巧方法。ཚོང་ཅྱད་འཕྱལ་འཁོར། 诡计，欺人之术。(3)མངོན་ཤེས་བདུ་གཅས་འཕྱལ་འཁོར། 神通论。

འབྱུལ་འཁོར་སྐྱོང་བ། འཕྱལ་ ཆས་ འཁོར་ ལོ་ ཆེད་དུ་སྐྱོང་བ། 开动机器。以动力发动机器。

འབྱུལ་འཁོར་འཁོར་བ། འཕྱལ་ཆས་འཁོར་ལོ་ རང་བཞིན་དུ་འཁོར་བ། 机器转动。机器发动后自行转动。

འབྱུལ་ཀྱི་ལྗགས། བསམ་གཏན་དང་པོ་ ལ་ སོགས་པ་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་ ཅིང་ ཤིའི་ སྐྱེ་ ལས་ ཁྱད་ཞུགས་པས་ཐོགས་པ་ཅུ་དུས་གསུམ་ཀྱི་ གཟུགས་ཆ་ཤས་ཅད་མཐོང་བ་ཞིག 化眼，变化眼。修初静虑所生眼睛。胜过肉眼，能见十方三世一切巨细之色。

འབྱུལ་དགའ། འདོད་ཡོན་རྩ་གཅིག་གི་ནང་གཞས། འདོད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཅི་དགར་ རང་ གིས་ སྤྲུལ་ཞིང་ལོངས་སྤྱོད་པས་འཕྱལ་དགའ་ཞེས་བྱའོ། 乐化天。六欲天之一。自己任意变化欲界资生妙具，尽情享用，故名乐变化天。

འབྱུལ་ཆ། མཆོད་ཆའམ། འཕྱལ་གྱི་ཨ་ བྱད། 铠甲，武器。

འབྱུལ་ཆས། འཕྱལ་གཅས་ཀྱིས་འཁོར་བའི་རིགས། 机器，机械；ཞིང་ལས་འཕྱལ་ཆས་ཅན་དུ་ འགྱུར་བ། 农业机械化。

འབྱུལ་སྟོབས། རྟག་འཕྱལ་དང་ བཅོ་ འཕྱལ་ གྱི་ ནུས་པ། 变化力，幻化力。精神和物质的活动能力。

འབྱུལ་ཚལ། བོད་སྐན་ཀྱི་སྨྱང་རྩེ་ཞིག 烧丹，炼丹。一种制药法。

འབྱུལ་རྒྱུར། ཆུ་འཁྱགས་པ་ གཅག་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚ་ བྱད་ ཅིག 手术扦子。藏医手术时疏通输尿管的器械。

འབྱུལ་མདའ། འཕྱལ་ཤུགས་ཀྱིས་ མདའ་ འཕེན་

ཉིད་ཆེ་མདའ། 新式枪，机动枪。对旧式火枪而言。

འཕྲུལ་རྣམ་གཞུང་བཙན་ལྷེ། ཤ་ནས་ཟིན་ལྷའི་ཀུ་སྐར་བོད་ཆུལ་བཅུ་ བདུན་ པ་ སྟེ་ ཆུལ་ པོ་ ལྷ་ བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞིག ཆུལ་ པོ་འདིའི་དུས་ནས་ བཅུང་བོད་ཀྱི་ ཆོས་བོའི་རིམ་པ་ བཅུ་ སྐྱེལ་ཀྱི་འགོ་ བཏུགས། 楚囊雄赞德。洒囊森德子，吐蕃王朝第十七王，为德字八王之一。从此王起，开始计算吐蕃宰相的次序。

འཕྲུལ་སྣང་། (1)འཕྲུལ་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། 幻象，假象，诈行：ཕྱིའི་འཕྲུལ་སྣང་སྟུ་ཚོགས་ཀྱིས་རང་ མགོ་ འཁོར་ བ། 被外界的各种假象弄得自己晕头转向。(2)སྒྱུལ་ བ། 幻化的事物。迷信所说由神力变化而来者。

འཕྲུལ་སྣང་ཤེ་ཙེ་བོ། ཀུ་ བཟའ་ ཀོང་ ཇོ་ སྐྱོང་ བཙན་ཟམ་ བོའི་ བཙུན་མོར་ ཐེའབས་ ཟླབས་ ལྷན་ དུ་ གདན་དྲངས་ བའི་ ཇོ་ བོ། 神变释尊。文成公主人藏婚配松赞干布时带至西藏的释迦牟尼佛像名。

འཕྲུལ་སྣང་གཙུག་ལག་ཁང་། ལྷ་ལྡན་ གཙུག་ ལག་ཁང་ གི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས། 神变寺庙。拉萨大昭寺别名。

འཕྲུལ་བའི་མིག་ཅན། (མཛོན) ཕྱག་རྡེག 幻眼者。鸽的异名。

འཕྲུལ་བ། (ཐ་དད་པ) སྒྱུལ་བ་དང་། གཡོ་ བ། 幻化，变幻；རྫུ་འཕྲུལ། 神通。མིག་འཕྲུལ། 幻术。འཕྲུལ་སྒང་ཁ་ན་རྒྱང་དུ་ འཕྲུལ་བ། 幻化出奇怪的幻象。ཐབས་འཕྲུལ། 奇谋妙计。རྣམ་ འཕྲུལ། 心力变化，精神活动。ཅོད་ འཕྲུལ། 物力变化，物质活动。

འཕྲུལ་བློན། རིག་འཕྲུལ་དབང་རྒྱས་ཀྱི་ བློན་ པོ། 谋臣，良臣。有智慧、富谋略的大臣。

འཕྲུལ་བློན་མཛངས་ མི་ བདུན། བོད་ཚྭངས་ དང་ ཆུས་ ཙོང་ བ་ ལ་ མཛད་ རྩལ་ ཆེ་ བའི་ བློན་ པོ་ མཁས་ མཛངས་ ཅན་ བདུན་ ཏེ། ལྷ་ དེ་ ཀུང་ ཆུལ་ སྐབས་ ཀྱི་ དུ་ ལས་ སྐྱེས་ དང་། ཞེ་ ཤོ་ ལེགས་ སྐབས་ ཀྱི་ ལྷ་ བྱ་ མགོ་ དཀར། སྟག་ རི་ གཉན་ གཅིག་ སྐབས་ ཀྱི་ ངང་ སྟང་ བཅོན་ ལང་། བློང་ བཅོན་ སྐྱེས་ པོ་ སྐབས་ ཀྱི་ ཐུ་ མི་ ས་ ཤ་ དང་། ཐཝང་ ཡང་ སྟེན་ སྟག་ས། ཁྲི་ བློང་ ལྡེ་ བཅོན་ སྐབས་ ཀྱི་ འགོས་ ཁྲི་ བཟང་ ཡབ་ ལྷ་ དང་། སྟག་ བཅོན་ གདོང་ གཅིག་ བཅས་ སོ། 七良臣。吐蕃王朝时代对促进西藏社会发展有贡献的七位大臣，即第九王布德共杰时的如勒杰，第十王埃肖勒时的拉布图迦，第三十一王达日年思时的鄂赛赞蒙，第三十三王松赞干布时的土弥桑布札和桑阳顿涅，第三十八王赤松德赞时的郭·赤桑亚拉和达赞洞思等七人。

འཕྲུལ་ཆ། 名词。(1)གཅུས་ གཟེར། 螺丝钉。(2)ལུས་ ཀྱི་ རྣམ་ འགྱུར་ མཛེས་ པ་ དང་། ངག་ འཇམ་ ཀྱིས་ སྐྱེས་ པ་ སྤྲུ་ བའི་ བྱད་ ཤེས་ ཀྱི་ མིང་། 狐媚女子。以甜言媚态诱人的妇女。

འཕྲུལ་མའི་མིག་ཅན། (མཛོན) ཕྱག་ རྡེ། 媚眼者。鸽的异名。

འཕྲུལ་རྩོལ། འཕྲུལ་འཁོར་ལ་ བརྟེན་ ནས་ རྩེན་ པ་ ཆུ་ག་ པ། 机耕。用机器耕地。

འཕྲུལ་གཤེན། རྒྱང་ བོན་ ཀྱི་ སྟོན་ པ་ གཤེན་ རབ་ ཀྱི་ མིང་། 苯教创始者兴饶祖师之别称。

འཕྲུལ་གཤེན་བལ་མཆོད་ཅན། བོན་ བོའི་ ཆོས་ ལུགས་ འཛིན་ བའི་ ཅུ་ ཐག་ ཆུང་ ཁུག་ ས་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཤིག་ ཏུ་ ཤི་ བ་ ཡི་ དམོན་ རིགས་ སྤྱི་ ལ་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བ། 苯教之一小派，以送鬼禳灾为其主要活动。

འཕྲུལ་བཤད་ བ། (ཁུལ) གཞན་ མགོ་ སྐོང་ ཀྱི་ རྣམ་ འགྱུར་ སྟོན་ པ་ དང་། གཡུས་ གོད་ པ། 勾引，勾搭，诱惑。用甜言蜜语、妖姿媚态迷惑他人。

འཕྲུལ་སྐྱེབ་པ། འཕྲུལ་གཏམ་ སུ་ ཚོགས་ ཀེས་ ཐུ་ འཇུག་ པ། 指使，教唆。

ཞེང་སྒྲིག། ཞེང་ཁྲིད་དང་འདྲ།

ཞེང་ཁྲིད་བདེ་ཆེན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཁྲོམས་སྡེབ་ཞུང་བདེ་ཆེན་རྫོང་གི་མིང་ཚིག ཤར་ཁྲིད་བདེ་ཆེན་རྫོང་། 小德庆，西藏自治区拉萨市辖堆龙德庆县一地名。

ཞེང་ཐག་ཞེང་ཐག་དང་འདྲ།

ཞེང་རྡོག་ཞེང་རྡོག་དང་འདྲ།

ཞེང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མི་དང་དངོས་ཀའི་རྗེས་སུ་སེམས་སོང་བ། 怀念，思念：གྲོགས་པ་ལ་སེམས་འཞེང་བ། 怀念朋友。བུ་ཀུ་ལ་སེམས་འཞེང་ནས་སྨྱོ་གཅས་ཤེད་པ། 思子欲狂。ཁོལ་ཅས་སྐབས་ཐུགས་འཞེང་བའི་སྐྱེ་ཤས། 黯然伤别，心怅怅，语哽哽，行迟迟。❷ཞེང་བ་དང་འདྲ།

ཞེན། འཞེང་གཞུང་གི་སྐེས་སུ་ཕྱི་བའི་འཞེང། 名词。横。横直或横竖的横。

ཞེན་ཀཱ། རྩ་བའི་ཐད་ཀར་གཏོང་བའི་ཀཱ་གུ། 渡船，过河船：གཅང་བའི་ཕྱང་ཐུགས་རྣས་ཁྲོ་ཐུགས་ལ་འཞེང་ཀཱ་བཏང་སྟེ་འགྲུལ་བ་སྐྱེལ་འདོན་ཤེད་པ། 从北岸到南岸，横摆渡船渡旅客。

ཞེན་སྒྲིག། (1)རྩུ་དང་སྐུད་གཉིས་ཀྱི་སྐུད་ཏེ། སྐམ་བུ་སོགས་ཀྱི་འཞེང་དུ་གཏོང་བའི་སྐད་བུ། 纬线。织物的横线。(2)སོས་དང་ཐང་ག་སོགས་ཀྱི་མཐའ་སྐོར་དུ་གཏོང་རྩའི་སྐུད་པ། 衣服和卷轴画等花边周围的粗线。

ཞེན་སྒྲིང་། འཞེད་དུ་བཟང་སྟེ་འབྱད་ཀྱི་རྩའི་སྒྲིང་བུ། 笛子。一种横吹的管乐器。

ཞེན་གཅོད། (1)ཤིང་སོགས་ཐད་ གར་ འཞེག་པ། 横切，横断：ཤིང་རྩོང་འཞེད་གཅོད་བྱས་ནས་དྲུག་བྱང་བཟོ་པ། 把圆木横切成短段。(2)ཆུ་བོ་སོགས་ཐད་ཀར་ བཅུག་པ། 横渡，直穿，横贯：རི་བྲག་འཞེད་གཅོད་བྱས་པ། 跨越山川。ཐོ་ཐང་ཆེན་ བོ་ འཞེད་ གཅོད་ ཀྱི་ གཞུང་ ལས་ ཞིག་ གསར་དུ་བཟོས་པ། 新修一条横贯草原的公路。

ཞེན་ལྗགས། ཁང་བའི་ལྗགས་ཤིང་། 椽木。

ཞེན་རྩལ། (1)ལུས་ཀྱི་ རྩ་ལས་ ཞེག་ གི་ མིང་། 横脉。藏医所说太阳穴之孤脉。(2)གཞུང་མིན་ བར་ འཞེད་ དུ་ རྟལ་ ཚུལ། 横卧，横着躺下：རྟལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་འཞེད་རྟལ་གྱིས་ངལ་གསོ་བ། 横卧在床上休息。

ཞེན་བསྐྱལ། གཞུང་མིན་བར་འཞེད་དུ་བཞག་པ 横卧，横放：ཤིང་ རྩོང་ བཅད་ དེ་ གཞུང་ ལས་ དུ་ འཞེད་བསྐྱལ་བཏང་ནས་འགྲོ་ ས་ བཀག་ པ། 砍倒树木横放路上，挡住了去路。

ཞེན་གཏན། སྒོ་འགོག་ཅིད་དམ་གཞོན་ཅིད་ཀྱི་ ཤིང་། 横门闩。闭门用的横插门闩。

ཞེན་ཐིག འཞེད་ དུ་ བཏུབ་ བའི་ ཐིག 横线，纬线。

ཞེན་གངང་། འཞེད་དུ་གཏོང་རྒྱའི་ གངང་ མ། 横梁。

ཞེན་གཞུང་། ཞེང་དང་དགུས། 纵横，横竖，经纬：འཞེད་གཞུང་བསྡོལ་བ། 纵横交错。

ཞེན་གཟེར། འཞེད་ལ་རྒྱག་བའི་གཟེར། 横钉的钉子。

ཞེན་ལམ། བར་ཤེད་ལ་འགྲོ་ བའི་ ལམ། 依山横路，傍山斜道，盘山路：རི་དེའི་ རོས་ ལ་འཞེད་ ལམ་གཅིག་མི་འདུག་གམ། 那一座山边不是有一条横路吗？

ཞེན་ཤིང་། སྒོ་དང་སྒེང་ཁྲང་སོགས་ ལ་ འཞེད་ དུ་གཏོང་རྒྱའི་ ཤིང་། 横木。架于门窗等上方的短木。

ཞེན་ཤོལ། (ལྟས) འབེལ་གདན་ ཚ་ གཅིག་ གི་

རྡེང་ཁེའམ་བའི་ཁ་གདན་རིང་ཙིའི་ཨིང་། 长方垫褥。长约两个正方形坐垫的褥子。

འཕྲལ་བ། (ཕྱི) རྡེ་བའི་དོན། 倚坐，偏靠，靠着柱头。འཕྲོས་པ་མ་ཡིན་བར་ལུས་ཙོག་ཙོག་པྱང་འདུག་པ། 不偏不倚，正襟危坐。གདན་ལ་ལུས་གཞོགས་ཐབ་ནས་འཕྲོས་ཏེ་རྟལ་བཞིན་ཚིད། 侧身靠卧在坐垫上。

འཕྲོ་སྐོད། སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པར་ཕྱི་ཡུལ་གང་ས་གང་དུ་གཡེང་བ། 心不专一，心思散乱，思路不集中。

འཕྲོ་ཅན། མཐུག་མ་བཟླ་བར་ལུས་པའི་རིགས། 未完成部分，剩余部分。

འཕྲོ་བཅད་པ། བར་མཚམས་བཞག་པ། 中断，中止，停止：ལས་ཀ་གཅིག་གི་འཕྲོ་བཅད་ནས་གཞན་ཞིག་གསར་འཛུགས་བྱེད་པ། 中断一件事，又去做另一件事。

འཕྲོ་ཆ། ཕྱག་མ། 残余，剩余部分：ཕྱོ་གོས་འཕྲོ་ཆ། 残余的饮食和食物。ལས་འགན་གྱི་འཕྲོ་ཆ། 遗留下来的任务。

འཕྲོ་ཆགས་པ། ཕྱག་མ་ལུས་པ། 剩余，残余。

འཕྲོ་ཆོད་པ། རྒྱ་མཐའ་རྒྱུན་ཆད་པ། 止息，停息，间歇：རང་གཤེས་ངན་པ་མ་འགྱུར་བར་བྱ་ངན་གྱི་འཕྲོ་ཆོད་མེ་ཙེའང་། 恶劣的本质没有改变，坏的行为不会中止。

འཕྲོ་འཇོམས། (མཛད་) ཐོག 摧毁。霹雳的异名。

འཕྲོ་འདུ་ཕྱིར་ལས་ཀྱི་ གཅེར། སྐག་རྩོམ་གཅེར་བཞིའི་ཁ་ཀུལ་མཆོག་ཐུན་ཀྱི་ཕྱིན་ལས་སྒྲུབ་པའི་ཆེ་བྱག་རྡེ། འདིས་མར་འཁོར་བའི་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུམ་ཀྱི་བྱ་བའི་ཆ་དག་པར་བྱེད། ཡང་སངས་རྒྱས་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ སུ་ཕྱིན་ལས་ བསམ་ཀྱིས་ མི་ཁྱབ་པའི་འབྲས་བུ་གཞི་ལ་རྟོགས། བར་ལས་དུས་སུ་དོན་གཉིས་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་ བསྒྲུབས་པས་ རྟོགས་རིམ་དམིགས་བཅས་ཐུན་ མོང་ ལས་དང་། དམིགས་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དགོངས་པ་མངོན་སུམ་ཏེད་གསལ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྟང་ཕྱིད་ཏེད་ སྐུང་སྐྱོང་བའི་ཕྱིན་བྱེད་དུ་འགྱོ་བའོ། 集散事业钉。闭气四钉之一。完成殊胜事业与共通事业之行。此种修行，下能清净轮回位中三门行事；上在因位，即能圆满完成佛位所有不可思议事业之果，中在道位，由于学修二利共道之行，故能成熟圆满次第有缘共道、无缘现智光明瑜伽净治现分为光明身。

འཕྲོ་བ། (ཐ་ཨི་དད་པ) འཕྲོས་པ། འཕྲོ་བ།། (1)སྐྱོས་ནས་འཚེང་བ། 放射，喷出，发出，照射：ཉི་མ་ནས་ཚ་རེར་ཆེམ་ཆེམ་དུ་འཕྲོས་པ། 太阳放出灼热的光芒。བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་འོད་ཟེར་ཐུགས་ཀུན་དུ་འཕྲོས། 幸福光辉遍各方。(2)གཡེང་བ། 旁骛：སེམས་གཞན་དུ་འཕྲོས་ནས་ བསྟན་ ཀྱང་ མ་མཐོང་། 思想旁骛，视而不见。

འཕྲོ་ཕྱངས་པ། ཐ་བའི་འཕྲོ་ཐུར་ཡང་ ལས་ དུ་ ཕྱངས་པ། 接替，接事。承受未完之事：ལས་ཀའི་འཕྲོ་ཕྱངས་ཏེ་མ་ཚར་བར་དུ་བྱས་པ། 接受未完的事，直到做完为止。

འཕྲོ་མ། མ་ཚར་བའི་ཕྱག་མ། 名词。剩余，遗留，残余部分：ཟ་འཕྲོ། 残余食品。འཐུང་འཕྲོ། 剩余饮料，残汤剩水。རྩོམ་འཕྲོ། 未完成的著作。

འཕྲོ་བཤག་པ། བར་མཚམས་བཞག་པའམ་མཐུག་བསྡུད་པ། 中断，中途停止。

འཕྲོ་ཡེ་མ་ཙིད་པ། (རྫོང) འཕྲོ་མ་གཏན་ནས་མ་དོད་པ་སྟེ་མ་བྱུང་པ། 全无残存。根本不存在残留部分。

འཕྲོ་བཙག ཚུད་ཟས། 浪费，抛费，暴殄，糟蹋：སྤྱད་མཁས་མ་བྱང་བས་རྒྱ་དངོས་འཕྲོ་ བཙག་ དུ་ བཏང་པ། 使用不当，浪费了物资。འཚང་གཞིའི་རྒྱུན་གྱིས་མི་ཤུགས་འཕྲོ་བཙག་དུ་འགྱོ་པ། 由于计

划不当，使人力虚耗。 འཕྲུ་རིགས་འགྲོ་བཏང་དུ་མ་གཏོང་། 莫糟踏粮食！

འགྲོ་ལྷུས་པ། ཕྱག་མ་ལྷུས་པ། 剩下，残留。

འགྲོ་བཀག་པ། མཚམས་བཞག་པ། 中断，停止，暂停：གནས་སྐབས་ལས་དོན་ཅིང་འགྲོ་བཀོལ་ནས་གྲོས་སྡུར་བྱེད་དགོས། 需要暂时停止工作进行商议。

འགྲོ་ལྷག ཐུང་ཀུ་འགྲོས་ལྷུས་སམ། ཕྱག་མ། 残余。

འགྲོག་བཙོམ། གཞན་ནོར་འགྲོག་ཅིང་། བཙོམ་པ། 掠夺，打劫，抢劫：བཅའ་ཁྲིམས་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོག་བཙོམ་བྱེད་མཁན་ལ་ཆ་མཚོན་བཀག་ཅིང་པ། 根据法律惩治抢劫者。 བཙན་ཤུགས་རྡུལ་ལག་ལས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐུ་རྒྱ་དང་ས་གནས་འགྲོག་བཙོམ་བྱེད། 帝国主义掠夺殖民地的资源。

འགྲོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྤྱོགས་པ། འགྲོག་པ། སྤྱོགས།། དབང་དང་བཙན་ཤབས་ཀྱིས་ལེན་པ་དང་འཇོམས་པ། 强取，掠夺，抢劫：གཞན་ཀྱི་ལུས་སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱད་འགྲོག་པ། 劫财害命。སྲོག་འགྲོག་པ། 伤害生命。ཞེད་འགྲོག་པ། 动心，动情。❷འཕྲི་རྩིས། 名词。减法。算术基本四则之一。

འགྲོག་བྱེད། (མངོན) (1)ཁྱབ་འཇུག 遍入天的异名。(2)བརྒྱ་བྱིན། 帝释的异名。(3)དངུལ་ཆུ། 水银的异名。(4)ཉི་མ། 太阳的异名。(5)ནག་ལེ། 白胡椒的异名。(6)དཔའ་བོ། 英雄的异名。(7)ཕྱོགས། 方向的异名。(8)ཙན་དན་དཀར་པོ། 白檀香的异名。(9)རི་དྭགས། 草食野兽的异名。(10)རླུང་། 风的异名。(11)རླུང་ལྷ། 风神的异名。(12)གཤིན་རྗེ། 阎王的异名。(13)སེང་ག། 狮子的异名。(14)ཙ་རུ་ད། 诃子树的异名。(15)ཤུ་དཀར་ཕྱག་ཆེན་བོའི་མིང་ལ་བདེ་བྱེད་དང་། བདེ་འབྱུང་། དག་པོ་སོགས་བཅུ་གཅིག་ཡོད་པས་ཁ་བཅུ་གཅིག་མཚོན། 大自在天之异名有十一个，故表数字11。

འགྲོག་བྱེད་མིག (མངོན) (1)ཉག་པ། 猫头鹰的异名。(2)རྡོག་ཤིག། 螃蟹的异名。

འགྲོག་མ། གནོད་སྦྱིན་མོ་ཤེག 名词。诃利瓶母。罗刹女。

འགྲོད་བཅེན། ལུས་དང་འགྲོད་བའི་བཟའ་བཏུང་སྐྱོད་ལམ་སོགས། 养身，卫生：འགྲོད་བསྲེན་གཙང་སྦྲ། 清洁卫生。

འགྲོད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)རྙེད་ནས་འབྱོང་བ་དང་། ལག་ཏུ་སོན་བའམ་ཐོབ་པ། 收到，得到，相遇：ཁལ་དང་བྱ་ལོན་རྙེད་ རྙེད་ རེ་ ཅམ་ ཅས་ཀང་འགྲོད་ཀྱི་ མེད། 支差付债，不管怎样也支付不清。འཕྲིན་བཀླངས་ནས་འགྲོད་པ། 信已送到。སྐད་ ཆའི་ ཚོ་ བརྡ་ མ་ འགྲོད་ པ། 语言不通。(2)མཐུན་པའམ། བོས་པ་དང་ཚན་པ། 符合，适合，相宜，有效：ལུང་པ་གསར་པ་ཞེག་དུ་ ཐོག་མར་འབྱོང་བས་ས་ཆུ་མི་འགྲོད་པ། 初到达一个新的地方，水土不服。རྔོན་ཀྱི་བཤད་ ལུགས་ དང་། དེ་ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་ཚན་ཚུན་ར་འགྲོད་པ། 先前的说法和现在的情况相符合。 བཟའ་ ཚང་ འགྲོད་པ། 夫妻和睦。སྨན་འདི་ནད་དེ་ལ་འགྲོད་ཚེར། 这种药对那种病可能有效。 རོང་མི་འགྲོད་པ། 牲口不合槽口。ཤིང་གི་ཚེ་ཐུང་ཀྱི་ ཕུ་ འགྲོད་ པ། 木器合榫。སྙི་ལ་འགྲོད་པ། 合意称心。(3)(སྒྲིང་) ཚོགས་པ། 集会，遇合。❷ནག་སྟེགས་རྒྱང་གི་ལུ་ཞིག 名词。顺遂，吉利。星相、占卜术中所说值日神名。

འགྲོད་ལ་ཉེར་བཀྲོད། ཀུན་དགའ་དང་། དུས་

ཀྱི་དཔྱིཀ དུལ་བ། རྒྱུ་དཀྱུ། གཙོན། ཐུ་རོག རྒྱལ་མཚན། དབལ་བཟུ། རྡོ་རྗེ། ཐོ་བ། གདུབ། ཚྭགས། ཤིང་། འདོད་ཐུ། མཁལ་ཤེ། ཆ་བཏོན། འཆི་བདག མདའ། གྲུབ་པ། མདུང་། བདུད་རྩི། གཏུན་ཤེང་། ཐྲོང་ཁ། སྐྱ་སྐྱེས། ཟད། གཤེ། བཏུན། འཕེལ་བ་རྣམས་ཤོ། དེ་ཡང་རེས་གཟའ་བདུན། རྒྱུ་སྐར་ཉིར་བརྒྱད་གང་དུང་དང་འགྲེགས་པ་ལ་བསྟུན་ནས་ཟཕྱག་པ་ ཤིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཉི་མ་དང་ཟླ་སྐར་འགྲེགས་པ་ལ་ཀུན་དགའ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་གཞན་ལ་ རིགས་ འཐེ་སྐྱེ། 二十八顺：庆喜、财喜、温驯、众生、华年、慈鸟、胜幢、祥结、金刚、椎槌、伞盖、助友、心意、可爱、烬火、根除、阎罗、箭、成就、矛、甘露、臼杵、牛、醉、尽、动、恒、增。由七曜与二十八宿配合而成，例如太阳与娄宿并行为庆喜，余顺推。

འཚམ་པོ། རདནཔོའམ་མཐུན་པོ། 形容词。适当，适合，适宜，合意，适用：ཁ་རྒན་འདི་ ཁ་ལ་འབྲེད་པོ་མི་འདུག་གམ། 这种烧酒不合口味吗？གནམ་གཤིས་འགྱུར་ཤྲེག་ཆེ་ དྲག་ བས་ ལུས་ ལ་འབྲེད་པོ་ཐུང་ངམ། 气候变化太大，身体适应得了吗？

འཚྭད་སྐྱོར། གཟའ་དང་རྒྱུ་སྐར་རྣམས་ཀྱི་འཐུང་བ་བཞིའི་ཁམས་གང་འཐྲེད་སྐྱོར་བ་སྟེ། ས་གཉིས་ འཐུད་པ་དངོས་གྲུབ་སྐྱོར། རྒྱ་གཉིས་འཐུད་པ་ བདུད་རྩི་སྐྱོར། མེ་གཉིས་འཐུད་པ་འཕེལ་འགྱུར་སྐྱོར། རླུང་གཉིས་འཐུད་པ་ཕུན་ཚོགས་སྐྱོར། ས་རྒྱ་འཐུད་པ་ལང་ཚོ་སྐྱོར། མེ་རླུང་འཐུད་པ་སྟོབས་ལྡན་སྐྱོར། ས་རླུང་འཐུད་པ་མི་འཐྲེད་ སྐྱོར། རྒྱ་རླུང་འཐུད་པ་མི་མཐུན་སྐྱོར། ས་མེ་འཐུད་པ་བཙེག་སྐྱོར། མེ་རྒྱ་འཐུད་པ་འཆི་སྐྱོར་རྣམས་ལ་བཅང་བོ་གསུམ་དང་། གསོ་ཐུབ་གསུམ། ངན་གསུམ། ཐ་ཚད་གཉིག་དང་བཅུ་ཞེས་ཐུགས། 会合顺逆。宿曜属性，地、水、火、风，各有不同，会遇之标，泰否因异。地与地遇，成就之会，主顺遂；水与水遇，甘露之会，主长寿；火与火遇，增长之会，主得衣食；风与风遇，圆满之会，主吉祥；地与水遇，韶华之会，主快乐；火与风遇，英雄之会，主法行增长；地与风遇，不顺之会，主凶险；风与水遇，不合之会，主痛苦；地与火遇，焚烧之会，主命危；水火相遇，绝命之会。十会中计三吉、三凶、三能解、一极劣。

འཚྭད་འཛིན། འགོང་ཐུང་ཟེར་བའི་ཚེ་ཀ། 收摄。

འཚྭད་བཅེས། ལུས་ལ་འཚྭད་པའི་ བཟའ་ བཏུང་ དང་། ཀུན་སྤྱོད་རྣམས་ལག་ཏུ་ལེན་པ། 珍摄，保重：སྐུ་གཟུགས་ལ་འཚྭད་བཅེས་ གནང་ རོགས་ཤིག། 请保重贵体！

འཚྭད་ཐབས། ལས་འཕྲིན་ལས་མཐུན་པ། 适应，顺遂：མི་ལ་ལ་ས་མཐོ་ས་ངར་སྡོད་པ་ ལས་ ས་དམའ་ས་ངར་བསྡོད་ན་འཚྭད་ལས་ཆེ་བ་ཡོང་། 有些人住在高原比在低地更适应些。

འཚྭད་གཤེས། འཚྭད་མི་འཚྭད་ཀྱི་གཤེས་ ལུགས། 适应性：འབྲོག་ཁུལ་ཀྱི་ནོར་ཕྱུགས་ཚ་བ་ཆེ་ས་ངར་འཚྭད་གཤེས་ཙམ་པོ་མི་ཡོང་། 牧区牲畜，在炎热地方，适应性不强。

འཚྭལ་གཏམ། (1)མོལ་གཏམ། 言词，议论。(2)དོན་ཐ་ལས་འཚྭས་པའི་སྐད་ཅ་གཞན། 插叙，插言。离开主题，临时穿插的话。

འཚྭལ་གཏམ་བཙན་བྱོན། གཞན་ལས་འཚྭས་པའི་སྐད་ཅ་ཐད་ཀར། 言词惝怳迷离，躲躲闪闪的话：འཚྭས་གཏམ་བཙན་བྱན་ཆགས་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད། 惝怳迷离之词，不足为信。

འཚྭལ་ཚོན། གཞི་ལས་འཚྭས་པའི་དོན། 引申义，余义，附注，备考。

འཚྭལ་པ། འཚྭ་བའི་འདབ་པ།

འཕྲོས་མོལ། ཕན་ཚུན་འཕྲོས་གཏམ་ བྱེད་ པ།
接谈，磋商。

འཕྲོས་འཇར། རྩ་མའི་ལྷག་ལུས། 尾数，零头；དངུལ་གྱི་འཕྲོས་འཇར་ བྱེག་པ། 找补款项零头。

འཕྲོས་བོས་ཀྱང་འཚལ། འཕྲིན་གཏམ་བྱེད་བོས་རིགས་བྱང་ན་གཏོང་དགོས་ཞེས་པའི་དོན། 凡属可见告者，并祈见告。书信用语。

འཕྲོས་ལྷས། ལྷག་ལུས། 遗留，残余。

འཕྲོས་བཤད། དཔེ་གཞིའི་ཚོར་ ལ་ བྱེད་ པའི་ འཕྲོས་དོན་བཤད་པ། 插叙的话：གཏམ་རྒྱུད་ཚུལ་འདི་ཚོ་གཞུང་དོན་ལ་གོ་རྟོགས་ གྱི་ རྒྱུ་ སྐྱེད་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་འཕྲོས་བཤད་ལ་ བཟོད་ པ་ ཡིན། 这段故事，是为了体会本文含义而插叙的。

བ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་བཅུ་ལྔ་པ་འདི་ང་རང་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཚུངས། ཅིད་པ་མཚུ། རང་གི་རྩལ་བ་མཚུ་གཉིས་ཐུབ་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྒོག་ཏུང་སྐྱ་ལྡན། 藏文第十五字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为唇，动发音位为唇，口内动态为双唇全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作双唇不送气清塞音，相当于汉语拼音字母b，国际音标P。低升调。藏文的拼音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的Pa。 ❶(1)མིང་གཞིའི་མ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。(2)སྔོན་འཇུག་གི་མ་ཡིག་ཅིག 一个强音前加字母。(3)རྗེས་འཇུག་མ་ཡིག་གི་སྐྱས་བུ་འབྱིང་བ་ཞིག 强音后加字母之一。(4)མིང་མཐའ་ཞིག 无后加字和后加字为འ་ར་ལ་ 与一部分后加字为ང་的词根的后缀：འཆི་བ། 死。དགའ་བ། 喜欢。འདར་བ། 战栗。རྒྱལ་བ། 胜利者，佛。 གཏོང་བ། 放出。(5)བོ་མཚོན་བར་བྱེད་བའི་བདག་སྐྱེ་ཞིག 一种表示男性主人的后缀：ཤིང་བཟོ་བ། 木工。ཕྱ་ས་བ། 拉萨人。❷སྐོ་ཕྱུགས་ཀྱི་བག་ལ་ཞིག 名词：奶牛。བ་ལས་ནོ་མ་བཟོས། 挤牛奶。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇོ་མ་དང་། དྲུས་མ། ནུ་ཏྲུས་མ། བ་མ། འབབ་ཅིང་ལུས་ཕྱེ། ཞོ་སྐྱང་ཅིང། བཟོན་མ། ནོ་འཛིན། ནོ་མ་འཆིང་། ཙོང་འཇོ་མ་བཅས་སོ།

བ་ཀུ་ལ། 〈བཀུལ〉名词。(1)ཤིང་ཞིག་ཡིན་པ་དེའི་མེ་ཏོག་ནི་མངོན་མས་འགྲམ་ཆུ་གཏོང་བས་པ་འབྱེད་ཟེར་སྐུལ་ཚོད། 薄拘罗。传说此树之花须美人含水喷之始开。(2)གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལས་བྱང་སྐྱ་མི་སྣང་ལ་བཞུགས་པའི་ གནས་ བརྟན་ཞིག 巴沽拉。佛教十六尊者之一。居北俱卢洲，住持佛教。

བ་དཀར། (1)བ་ཕྱུགས་སྐྱ་མདོག་དཀར་པོ། 白色奶牛。(2)(ཁུག) མདོག་སྐྱ་བའི་ས་འཇམ་པོ་ཞིག 白土，灰白色细土。

བ་སྐྱ། སྣའི་སྐོང་ཆགས་པའི་སྣབས་སྐམ་པོ། 干鼻涕，ཞལ་སྐོ་སྣུམ་བག་ལྡན་ཡང་། ཀང་ས་ལ་སྐྱ་ཆགས་འདུག 嘴上油光光，鼻涕干巴巴。义谓举债以图享受，只有日趋破落。

བ་མའལ་སྐྱག་ཅོ། རྩྭ་སྐྱེ་མཆིན་པ་ཞོ་ཀའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཀྱིག 木肝子异名。药用植物。

བ་གམ། (1)ཁང་ཆེན་བཟེད་རྟམས་ཅན། 殿宇，宫殿。(2)ཁང་པ་བརྩེགས་ཐོག་ཅན། 楼，角楼，台榭，楼房的圆顶：ཁང་བཟང་ པ་ གམ་ རྒྱམ་ཐོའི་དབྱིབས་སུ་བསྐྲུན། 建造圆顶殿宇，盖圆顶楼房。

བ་གམ་ཅན། (མངོན) རྒྱལ་པོའི་མཁོ་བྱང་། 具殿宇。王宫的异名。

བ་རྒྱལ་མ། བ་དྲྭ་མ་དང་འདྲ།

བ་གླང་། བ་ལང་དང་འདྲ།

བ་གླང་ཁྲིད། བ་ལང་ཁང་བ་དང་དོན་གཅིག

བ་གླང་རྒྱལ་འཛུག བ་གླང་ཆུ་ དུ་ འཇུག་སྐབས་རྡེ་བོས་རང་སྣང་གང་ ཤར་ ཀྱིས་ བཏུབས་ནས་འདེད་པ་ལྟ་བུ་ནི་བཅོན་སྤྲལ་ཟེར་ པའི་དབེ། 驱牛涉水。驱牛涉水时， 牧人肆意鞭打驱赶。喻强迫命令。

བ་གླང་སྤྱོད། (གོ་བྱེའུ:) སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཆོས་ལུགས་ནང་ནས་བཤད་གསལ་ལྟར་ གླིང་ བཞིའི་ནང་གིས་ རི་རབ་ནུབ་ངོས་སུ་ཡོད་ པའི་ གླིང་ཆེན། 牛货洲。梵音译作瞿陀尼耶。 佛教宇宙学说中所说四大部洲之一，在妙高山西方海中。

བ་གླང་མེག བ་ལང་མེག་དང་དོན་གཅིག

བ་གྲྭ། འབུ་སྤོམ་ཀྱི་ཐག་དྲི། 蛛网，蜘蛛网；བ་རྒྱ་ལན་བརྒྱ་ཆད་ཀྱང་། སྤོམ་ཀྱིས་ལན་བརྒྱ་འཕྱེས་ཡོང་། 蛛网虽破百次，蜘蛛重织百回。

བ་གྲྭ་བྱེད་མཁན། (མངོན) སྤོམ། 作网者。蜘蛛的异名。

བ་ཁྱི། བ་ལང་གི་ཁྱི་བ། 牛粪。

བ་ཆུ། སྐག་ཅཁས་སྨན་ཀྱི་ནང་ཚན་བ་དམར་ ཟལ་ཀྱི་དྲི་ཆུ་སྟེ། རོ་ལན་ཚ། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་ པས་དམུ་ཆུ་དང་། ཚད་བ་སྐྱིང་བ། ཆུ་ཟེར་ཀྱི་ནད་ སོགས་ ལ་ བཏུ། 黄牛小便。 入药味咸，性平，功能治肾型水肿、清陈年宿热、治黄水病等。

བ་འཇོ་མཁན། (མངོན) འབྲོག་ པའི་ མིང་། 挤奶者。牧民的异名。

བ་འཇོ་བ། བ་ལས་འི་མ་བཞོ་བ། 挤牛奶；བ་བསད་པ་ལས། བཞོས་པ་དྲིན་ཆེ། 与其杀牛，不如挤奶获益大。

བ་ཀློག་མཛོ་ཐྲོད། ཅ་ ཤྲལ་ ཆེ་ བའི་ མིའི་ ངན་ མིང་། 卧食如牛。对贪吃贪睡者所加恶名。谓其贪睡如黄牛，胃大如犏牛，ངལ་རྩོལ་མི་བྱེད་པང་བ་ཤྲལ་ མཛོ་ ཐོད་ཀྱིས་ འཚོ་བ་ སྐྱེལ་བ། 不事劳动，过卧食如牛的生活。

བ་གཉིས་བའི་བསྡུ་བ། བཀང་གཞི་དང་བཀང་བྱའི་བར་གྱི་ཚིག་བསྡུ་བ་སྟེ། བཀང་གཞི་འབྱང་བ་ལ་བཀང་བ་ལྟ་ལྡེ་ཨོད་པ་བསྡུས་པ་ ལ་ འབྱང་ བ་ལྟ་བཟོད་པ་ལྟར་རོ། 名数省文。梵语语法中略去名词和数量词中间的啪声的省略法。 如云："所计之行(五行家所说物质元素)，为数有五"，便可略为"五行"。

བ་ཉི། བའི་ཉི་བ། 牛粪。

བ་ཐག (1)འབྲུ་སྟོམ་གྱི་ཐག་པ། 蜘蛛网。(2)རྩི་ཤིང་གི་རྩ་བ་ས་འོག་ཏུ་རྒྱུགས་པ་ཐུ་མ་དེའོ། 须根。树木在地下长出之细根。

བ་དན། (1)མཆོད་ རྟེན་ ཀྱི་ ཅྱ་ བྱག་ དང་ ཆ་ཤེག 飞幡。帛幅下垂别有长杆的悬旌。(2)ཤིང་གྲུ་སྐྱོད་ཅྱ་ཀྱི་དང་པོ་ཆེ། 帆。木船上的风帆。

བ་དམ། ས་ས་ཁའི་ཅྱ་ བྱག་ཅིག 花生。豆科植物。

བ་རྩལ་མ། ཅི་ཆུ་སྐྱེས་པའི་ཁའི་བ་ཏོ་ མ་ ཅན། 生犊未满一年、产乳未断的奶牛。

བ་ཤིང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཤེག ཆུ་འགོ་མཚོ་སྟོན་ཤེང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་བྱང་བོད་ རིགས་ དང་ སྐྱང་ཁུལ་ཀྱི་ཆི་ལེན་རྩོང་རས་ བྱང་ སྟེ་ ཀན་ སུ་ཆུ་ ཤེང་ཆེན་ དུ་ འབབ། 黑河。发源于青海省海北藏族自治州祁连县西北部，东流转北，流入甘肃省。

བ་ཀ་དི་སྐྱེས། (མངོན) ཁྲོང་ རིས། 八纳山产。雄黄的异名。

བ་རྩྭ། (1)ཕྱུགས་རིགས་བ་ཁེ་ རྩ་ མདེའུ། 黄牛乳头。(2)རྡོ་ སྐེན་ཀྱི་རིགས་དཀྱིལས་བ་ཁེ་ རྩ་ མདེའུ་ དང་འདྲ་བ་ཤེག་སྟེ། རོ་བསྐ། ཤུ་རྡེས་དོད། ནུས་པས་ཆུ་བ་དང་། རྒྱུས་པ་ཆད་པ་དང་ཉམས་པ་གསོ། 珠角石，石钟乳。炭酸盐类矿石。入

药味涩，性温，功能治肌肉韧带破裂劳损等症。

བ་སྤུ། (1)ལུས་ཀྱི་པགས་པའི་བྱ་ག་ལས་སྐྱེས་པའི་སྤུ་ཟླ་མོ། 汗毛，ལུས་ ཀྱི་བ་ སྤུ་ ཏུས་པ། 汗毛稠密。འཇིགས་ཤིང་སྐྲག་ནས་བ་སྤུ་ གཟིངས་པ། 恐怖得毛骨悚然。ཁྱང་ཁྲོ་བཟས་ནས་བ་སྤུ་ ལྡང་བ། 气得汗毛竖立。ཆ་ཅང་འཁྱགས་ནས་བ་སྤུ་ ལངས་ པ། 受冻过度，汗毛立起。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་པགས་པའི་མེ་ རྩྭ་དང་། པགས་པའི་ སྤུ་ཀུ། ལུས་སྐྱེས་བཅས་སོ། (2)གང་སྐན་ཀྱི་ རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་མངར་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲིད། ཏུས་པས་ཨོ་ བ་དང་ མཁལ་ མའི་ དྲིད་ ཆ་མས་ པ་ དང་། ལུས་སྟོབས་ཞན་པ། ཆོགས་མིག་དུ་ཆུ་ སེར་འཛེལ་བ་སོགས་ལ་ཐེབ། 喜马拉雅紫茉莉。药用草本植物名。味甘而辛，性温，功能回胃肾阳衰、补益体力、治关节黄水亢盛之症。

བ་སྤུ་ཀྱིན་དུ་སྐྱོགས་པའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གི་སེས་ཤིག་སྟེ། གང་མས་ངག་ཡང་དག་པར་ ཐོབས་ནས་འཇིན་ཐེལ་བྱས་པས་སྐུའི་ སྤུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ ཐོག་ལ་ཡང་ཡང་ སྐྱེ་བ་ཐོབ་པ། 身毛上靡相。如来正受教诫，守护宏扬，感得身毛均向上旋之相。三十二大丈夫相之一。

བ་སྤུ་རེ་རེ་ནས་གཡས་སུ་ འབྱེལ་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ནང་ གི་སེས་ཤིག་སྟེ། འདུ་འཛི་ལ་སོགས་པ་ ཙམ་ཟད་ཐེག་ཆེན་ཐེག་ཆེན་ལས་ཀྱང་ ཤིན་ཏུ་ ཁྱད་པར་ དུ་ འབྱེལ་བ། 一孔一毛右旋相。如来远离聒闹，感得汗毛一一右旋互不杂乱之相。三十二大丈夫相之一。

བ་སྤུ་ཕྱུང་བ། (ཞཝ་ན) བ་ཐི། 汗毛坠下。石黄的异名。

བ་སྤུའི་བྱ་ག། ལུས་ཀྱི་བ་སྤུ་ཐུ་ ནས་ཁྱང་བ། 毛孔，汗毛孔：བ་སྤུའི་ བྱ་ ག་ ཐམས་ ཅད་ ནས་ རྟུལ་ཏུ་ ཐོན། 从所有毛孔里出汗。

བ་སྨྱག་ས། བ་མ་ཐུ། 母黄牛。能产乳的黄牛：བ་ཕྱུག་ཆས་ཀྱིས་འཚོ། ཟྭང་ནད་མང་ཁྲལ་འཚོ། 豆料养乳牛，融酥疗风疾。

བ་ཡིད། ཕ་ཡིད་དེ་བོད་ཡིག་སྦྱད་འདོགས་བཞིའི་ ཀྱས་ཕ་རྒྱར། 半ཕ字。藏文四下加字之一。

བ་ཟྭག བ་ཕྱུག་ས་ཀྱི་ཕྱུ་ཀུ། 犊，小黄牛。

བ་ཟླང་། བ་ཁ་དོག་དམར་ཞེར་ལས་བྱུང་བའི་ཁྱི་ བ། གཅིན། མར། ཞོ། ནོ་མ་སྟེ་ ཕྱ་ བོ་ཐུའི་ མིང་། 牛净物。黄牛所出粪、尿、酥油、酪和乳等五物总名。

བ་ཟླང་ལྔ། བ་ལས་བྱུང་ཞིང་ས་ལ་མ་ ལྡུངས་བའི་ བའི་ཆུ་དང་། ཁྱི་བ་དང་། ནོ་མ་དང་། མར་ དང་ཞོ་བཅས་ལྔའོ། 五净，牛五净。佛书说黄牛尿、粪未堕地者，以及乳、酥、酪三，总名五净。

བ་ཟླང་ཇིལ་བྱ། བ་ལས་བྱུང་ བའི་ རྩ་ས་ ལྷ་ བོ་ གཅིག་ཏུ་བསྡེས་ནས་བཟོས་པའི་རིལ་བུ། 牛净物丸。牛净物所制小丸。

བ་ཟླ། རྡོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་རྡོའོ། ཏུས་པས་ཆེན་བྱ་སྐྲངས་ནས་ཆ་ རྒལ་གྱུར་པ་ལ་ཐེབ། དངུལ་ཆུའི་དུག་འདོན་ པྱེད། 砒石，信石。别名石黄。含砷的药用矿石名。味苦辛，性温，治淋巴肿胀、疮疖腐肉，及用作水银消毒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁར་ཀྱི་ཆུན། སྐུ་ཚོགས་མདོག་ བ་སྤུ་ལྡང་བ། བ་ལང་སོ། ཕྱི་ ལའི་མིག་ ས་ཏོག་ཕྲེང་བ་བཅས་སོ།

བ་མ། (ཁམ) ཐད་ཀར་བསྐོང་ཏེ་འཁིལས་པའི་ལག་ གསོང་འཕུལ་མ། 横摇钻。藏族木工所常用的钻孔器具之一。

བ་མར། བ་ཕྱུག་ལས་བྱུང་བའི་མར། 黄牛酥油。

བ་མོན། བ་ལང་འབྲ་བའི་རི་དྲག་ཤེས་གཅིག野黄牛。

བ་མོ། 名词。(1)ཕ་སྐང་དང་། མ་བ་མོ་ལས་ སྐྱེས་པའི་མོ་ཐུག 黄牸，母黄牛。黄牯和牸黄所

生母牛：བ་མོ་དབྱར་བཞོ་དགུན་ནས་གསོ། 夏天要挤奶，冬天先喂牛。 བ་མོ་མགོ་ཐག་བཏུབ་བའི་ཞོགས་ཇ་སྐྱ་བག་ཆོང་ཆེ། 奶牛细心喂，早茶油自多。(2)བད། 霜：བོད་ཟླ་བཅུ་བར་བ་མོ་འབབ། 藏历十月降霜。 སྟོན་ཐོག་བ་མོས་བཅོས་པ། 庄稼遭霜害。 ཁ་བ་ཆགས་ས་རི་མགོ་དང་། བ་མོ་ཆགས་ས་གློང་ཐང་། 雪停高山，霜降平地。 ལ་ལ་ཁ་བ་མེད་ན་གློང་ལ་བ་མོ་ཙང་དོན་མེད། 山上不曾下雪，平川怎会起霜。 མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་མཁའ་ཐིལ་བ་དང་། དུལ་ཀྱི་ཆུ། ནགས་མཁའ་ཆྭངས་པ་བཅས་སོ།

བ་ཁྲ། བྱལ་རྐོག་འདྲ་ལ་ཆུའི་ནྱ་བ་ཅན་ཞིག 硝，盐：ཞིང་ཁ་བ་ཆུ་ཅན། 盐碱地。 བ་ཆུ་ཅན་གྱི་ཆུ། 碱水。ཆུ་བ་ཆུ་ཅན་གྱིས་ཕྱོ་ཆུ་མི་ཉན། 碱水不能作饮料。

བ་ཁྲ་ལྕོན། (མངོན) ས་གཞི་ངན་པ། 具盐碱。薄田、瘦土的异名。

བ་མཐོ། བ་གཡག་དང་། མ་བ་མོ་ལས་སྐྱེས་པའི་མཐོ། 犏黄牛。公牦牛和母黄牛杂交所生犏牛。

བ་ཕྱུ། བ་ཕྱུགས་འཚོ་བ་པོ། 牧人，牧牛者：བ་རྗེ་བ་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲང་། 牧人随着牛羊走。

བ་ཡངས་ཀྱ་རི། རི་ཆེན་ཞིག མཚོ་སྨོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་དབུས་ཀྱལ་གྱི་ཤོ་ངས་སུ་ཡོད། མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚེའི་ངོས་ལས་སྨི་ལྟ་སྟོང་ནས་དྲུག་སྟོང་བར་དུ་ཡོད་ཅིང་ བང་ཀུལ་གྱི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་འབྱི་ཆུ་དང་ཆ་ཆུ་གཉིས་ཀྱི་ཆུ་མཚམས་འཇིད་རི་ཡིན། 巴颜喀拉山。位于青海省中部偏南。海拔5000—6000米，为我国长江、黄河的分水岭。

བ་ཡངས་མ། ན་ནིང་བཅུ་སྐྱེས་ཤིང་དེ་ལོ་སྐྱེ་ཀུ་མེད་བའི་བ། 空怀黄牛。去年生犊今年未孕的黄牲牛。

བ་ཡི་རྩྭ་མ། (མངོན) ཀུན་འབྱུག 乳牛奶头。葡萄的异名。

བ་ར། (1)བ་ཕྱུགས་དང་ར། 牛羊。奶牛和山羊。(2)བ་ཕྱུགས་འཇུག་སའི་ར་བ། 棚圈。饲养牲畜的场所。

བ་ར་བོང་གསུམ། བ་དང་ར། བོང་ཁྱ་གསུམ། 牛羊驴三畜。

བ་རི། (ཁྱབ) རྒྱ་དུས་གཞིས་ཆུང་བའི་མཛད་སྒེའི་ཞྭ་མོ་ཞེག 八日帽。旧时，西藏地方政府举行典礼时古装武士所戴帽。

བ་རི་ཚེ་སྒྲུ་བ། བ་རི་ཚེ་ཏུ་བ་རིན་ཆེན་ གཏག་འདི་རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པ་ དང་ དུས་ མཉམ་ དུ་ མངའ་རིས་སུ་འཁྲུངས། དོན་ཞགས་དང་། སྐུང་བ་ཕུ། སྐྱབ་ཐབས་བཅུ་ཙ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲུབ། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་བའི་ཐུ་མ་མཛད། ས་སྐྱ་གོང་མ་དཀོན་ཅོག་རྒྱལ་པོ་གཅེག་དུས་ སྐས་ ས་ཆེན་ནང་མ་སོད་པས། བླ་མ་འདིས་གདུན་ས་བསྐྱངས། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ལྷག་ཚེས་བོ་ལ་འདས། 八日译师(1040—1111)。全名八日译师·仁钦札，与米拉热巴同时，宋仁宗康定元年生于阿里。为萨钦·衮噶凝波之师，萨迦初祖衮却杰波逝世时，萨钦年幼，由此师住持萨迦寺。在西藏佛教后宏期中，译有《不空羂索》、《五护》和《修行百法》等佛教密宗典籍。

བ་དུ་བཀྲི་སྐྱེད། རེག་དུག་འཆོས་ ཐབས་ཀྱི་སྐྱེན་ཀྱི་སྐྱེད་ཕྲེ་ཆུ་ནག་ ནས་དང་བ་ ཞེག 四味楝子验方。原从内地传入西藏治疗梅毒的一种药方。

བ་དུ་ར། ཤིང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་བསྐལ་ལ་ཁ་ཚ། མངར་སྐྱུར། ཞུ་རྩྭེས་སྟོབས། ནུས་པས་ བད་ཀཕྲིས་དང་། ཆུ་ཟེས་ནད་ཀ་ཤས་བཅད། 毛诃子，川楝子。使君子科药用木本植物名。味涩苦，辛甘而酸，性平，功能治痰分胆分诸病、收敛恶性黄水。མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་དཔག་བསམ་ཤིང་དང་། བ་ལ་ཏ། བད་ཀན་མཐར་ཐུག འབྲུང་བའི་ཁུན། མིག་གི་རྩ་བ། སྐྱན་ཀྱི་རྩེ། རྩྭད་ བའི་ ཤིང་། ཚམ་ ཐུག ཆུའུའི་འབྲས་ བྱ་

བཅས་སོ།

བ་རེ་བོ་རེ། ཀུ་བ་ལ་ དུ་བསྡོན་ མེད་ བའི་ རྣམ་འགྱུར། 敷敷衍衍，办事不切实际：ལས་དོན་ བ་རེ་བོ་རེ་བྱས་ན་འགྲུབ་སྟེ་འཆད་པ་ ལས་ ངེས་ མེད། 做事敷衍，只有失败。

བ་ལ་ཀུ། ཀུ་མཆོག་ཅིག་ཤེ། 梵音译作憍梵波提。于释迦牟尼座前出家，后为舍利佛弟子。

བ་ལང་། (1)བ་དང་གླང་། 黄牛。兼指黄牸牛和牯牛。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ཚོགས་ ཤལ་ ཅན་དང་། རོག་ཅན། རོང་ཕྱུགས་བཅས་སོ། (2)གླང་ཆེན། 象。

བ་ལང་ཀངས་བ། (ཟླཌ) (1) ཁྲུམས་ཟླའམ་དུར་ཟླ་བཅུད་པ། 室宿月。藏历八月的异名。(2)ཉི་ཁྲིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཀུན་བྱ་ མིའི་ཁྲིམ། 室女宫的异名。十二宫之一。

བ་ལང་སྐྱོང་བ། (1)བ་ལང་གི་རྫི་བོ། 牧牛人。(2)བ་ལང་གི་བདག་པོ། 牛主人。

བ་ལང་བཀྲང་། (མངོན) འབྲོག་པ། 数牛。牧人的异名。

བ་ལང་མགོ། (མངོན) ཙན་དན་དཀར་པོ། 牛头。白旃檀的异名。

བ་ལང་ལྷེ། ཀུང་མིང་ཞེས་བའི་རྩྭ་སྣན་ཤིག 蒲公英。药用植物名。

བ་ལང་བཅུལ་ཁྲིམས། རྒྱང་ ཀུ་ གང་ ཀྱི་ ཀུབ་ མཐའ་སྐྱ་བ་ཞེག་གིས་བསྡུང་བའི་ཚེས་ཁྲིམས། 牛戒。古印度一教派奉行的禁戒名。

བ་ལང་བདག 〈ཀཱཌཉྩ〉 སྐྱེན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ དུང་དུ་རབ་ཏུ་ བྱང་ནས་ཀྱ་ དེའི་བྱའི་ སྐྱབ་ མགར་ གྱུར་པ་ཞེག 牛主。梵音译作桥梵波提。于释迦牟尼座前出家，后为舍利佛弟子。

བ་ལང་སྣུ། (མངོན) སྐྱལ། 牛鼻。蛇的异名。

བ་ལང་སྐྱེད། བ་གླང་སྐྱེད་དང་འདྲ།

བ་ལང་དབང་ཕྱུག (མངོན) འབྲོག་པ། 牛主。牧人、牧民的异名。

བ་ལང་མིག (མངོན) སྒོ་ཁྱིང་། 牛眼。窗的异名。

བ་ལང་ཞིག་ཚལ། བ་ལང་གི་རྐང་རྗེས། 牛迹，牛脚印。常用以喻量小的容器：གཏེ་བ་ཆེན་པོ་ བཏང་བའང་བ་ལང་ཞིག་རྗེས་ འཁྱིལ་ བའི་ ཆུས་ མི་ བཏེ། 牛迹之水，无补于大旱。

བ་ལང་འཆི། (མངོན) (1)སྐྱང་ཀི། 狼的异名。(2)ལྷའི་གླུ་མཁན། 天界歌手的异名。

བ་ལང་ཟས། (མངོན) ཟྲིང་ཏྲེན། 牛食。玉簪花的异名。

བ་ལང་ཤིང་ཁྲ། བ་ལང་གིས་འཐེན་བའི་ ཤིང་ཁྲ། 牛车。

བ་ལང་སོ། (མངོན) བ་ཁྲི། 牛齿。石黄的异名。

བ་ལྕ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་ངོགས་ཤེག་ཅེ། རོ་བསྐ། ཁྲ་རྩེས་ དྲེད། རུས་བས་ ཆེ་ དྲེད་གཙོ། དང་ག་འགག་ བ་འཁྲེད། མ་ཁྲ་བ་དང་། ཚ་གྲང་འགྲེ་བའི་ ཚོ་རྣད་བཅས་སེལ། 杜鹃花。别名山踯躅。杜鹃花科药用灌木名。味涩，性温，功能补阳气、开胃口、治食物不化及寒热不和的胃病。

བ་ལྕ་རྐ་ཚོ། དུ་ཤེས་ངེགས་ཆེ་ རྩོག་ དམར་ ཚོ་ འཚང་བ། ཁྲལ་འགང་ སྐྱར་རྐག་ཅེས་བརྩེད་པ་ ཤེག་ཅེ། རུས་བས་ དྲེད་ཁྲིད། ཆུ་ ཤེར་ཞེས། 阳雀花。土名映山红。杜鹃花科之一种，药用植物名。花红色。功能补阳气、敛黄水。

བ་ལེ་ཀ། (ཤེགས) གཅིག་ཅོའས་ དེ་ ཤིང་ སྐྱན་ ཁྲི་ངེགས་ཤེག ཇ་ཁ་ལ་ཚ། ཁྲ་རྩེས་བཤེལ། རུས་ བས་ ཁྲོ་ མཆེན་དང་། སྐྱེད་ཀྱི་ཚ་བ་ཞེལ། 穆坪马兜铃。马兜铃科淮通之一种，木质藤本。味苦而辛， 性凉， 功能清肺、 肝和六腑热病。

མིང་གི་རྟགས་བྱང་ལ་གཅིག་དྲི་ལྡན་དང་ནོར་བཅའ་ཤིང་ངོ་།

བ་ཤ་ཀ། (ཤེག་ས) ཐང་སྐན་ཏི་རིགས་ཤིག ཪོ་ཤ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྩལ་བས་ཁྲག་ཚད་ཟེལ། 纤毛婆婆纳。玄参科药用植物名。味苦，性凉，功能治血分热病。མིང་གི་རྟགས་ལ་ཁྲག་སྐེམ་དང་། ཁྲག་འགྱང་། བ་ཏ་བ་ཀ། བི་ཀ་ཀ་ལ། མ་ཏ་བ་རྩི་བཅས་སོ།

བ་གྲ། མ་འབྱམ་དུག་ཅན། 疔疮，毒疔。

བ་ཀེ། སྲར་བོད་དུ་བ་ཕྱུགས་ཀེ་སྐྱེ་བོགས་ མ་ལ་བཏང་ནས་ལེན་བའི་མངར་ཕྱུང་། 奶牛租。旧时，出租奶牛所收的酥油、奶渣等实物。

བ་ཀེ་གླང་འཚོལ། བ་ལ་འཁྲི་བའི་ཀེ་མར་ གླང་ལ་འཚོལ་བ་སྐྱེ་འཁན་འཚོལ་ཡུལ་ག་ཕྱི་ བློག་བའི་་དབེ། 乳牛负担黄牛税。意谓做自己职责以外的事。

བ་ཚེ། གླང་ཆེན་གྱི་མཆེ་བ། 象牙。

བ་ཚེ་མཁན། གླང་ཆེན་མཆེ་བར་ཏོས་རྒྱག་མཁན། 雕刻象牙者，牙雕艺人。

བག 名词。(1)བློ་ཐུམས། 意味，意趣；བག་དོག་པོ། 心窄。བག་ཡངས། 心宽。(2)ངོ་ཚའམ་འཇེམས་ཆ། 知羞，有所顾忌；བག་ཡོད། 安分，不放逸。བག་མེད། 放荡不羁。(3)ཐུང་ཟད། 少许，微量；ཟས་བག་ཙམ་བཟས། 吃少许东西。(4)ཟན་ཐོ་ཁྲོབ་ཕུ་ཐུ། 面粉。(5)དྲི་མའམ་ཁ་ཡའ། 气味，污垢；དྲི་བག 气味。རྙད་བག 病毒。

བག་ཆུང་། (1)བག་ཡངས་པོའམ་ཟེམས་ཀ་དོག་མེད་པ། 悠闲，心情舒畅；ཐོ་ཟེམས་བག་ཆུང་ཐྲད་པ། 舒展胸怀。(2)(ཁྱོང་) ཆུང་མེད་དམ། མཆེད་མེད་དེ་འཇེམ་པ་མེད་པ། 不羞惭，不害羞。

བག་ཀམ། བག་མ་ཁྱོང་ལེན་ཏི་ཆེད་དུ་བཏུ་བའི་ཆེས་གྲངས་དང་གཟའ་སྐོད། 婚期星辰。为结婚选订的吉日良辰。

བག་ཀྱོ། ཞོ་ཁྲོབ་ཀྱི་ཆུ་འདུར། 面糊，浆糊，糨子。

བག་ཁག ཟླག་ཁག་དང་འདྲ།

བག་འཁྱམས་པ། ལེམས་ཐུམ་པ། 畏葸，退缩；བང་ཆད་བྱང་བ་ཅམ་ཀྱིས་ བག་ འཁྱམས་ ནོ་ ལས་ དོན་ཇི་ལྟར་ འགྲུབ། 稍遇障碍就退缩，事情怎会成功？དཀའ་བའི་གནས་ལ་བག་འཁྱམས་ན། ཀུ་བ་གང་ཡང་འགྲུབ་མ་འགྱུར། 在困难处退缩，任何事也做不成。

བག་ཀེ་བྱག་ཀེ། (1)གསལ་མེ་གསལ་ཀྱི་སྐད་ཅ་ཙོད་ ཚུལ། 含糊。语言似明不明状；བག་ཀེ་བྱག་ཀིའི་གཏམ་ དེ་གསལ་ བོད་ཙོ་ དཀའ། 言词含糊，不易听懂。(2)ས་ཕྱག་ཙོགས་ཆང་ ཇི་ཚུང་ཇི་། 湫隘。岩洞等低洼窄小貌；དེ་ རྒྱ་ ས་ཅ་འདི་ལ་ཁང་པ་བག་ཀེ་བྱག་ཀེ་མང་པོ་འདུག 过去这个地方有很多湫隘的房屋。

བག་ཀེ་བོག་ཀེ། འཁྲིལ་བག་མེ་ཆགས་ བའི་ཙོས། 衣不合体状；སྟོད་ཐུང་བག་ཀེ་བོག་ཀེ། 不合体的上装。གུ་ཐུང་བག་ཀེ་བོག་ཀེ། 不合体的下装。

བག་ཕྱིབ། མནའ་མ་ལེན་ བའི་ སྐབས་ ལ་ འཐུང་ བའི་ ཕྱིབ། 新娘煞。迷信所说新娘进门时带有的晦气。

བག་ཕྱོ་བ། བག་རྡོ་བ་དང་འདྲ།

བག་ཕྱོ་ཕྱིད་ཆེ་བ། བག་རྡོ་ཕྱིད་ཆེ་བ་དང་འདྲ།

བག་ཕྱུ། བག་མ་གཏྲོང་ལེན་ཀྱི་ སྐབས་ སུ་ གཏྲོང་ བའི་ཕྱུ། 新婚歌。嫁娶时唱的歌。

བག་ཙན། བག་དང་ལྡན་བའམ་ཚུལ་ལྡན། 谨慎，守法，不放荡。

བག་ཚ། ཚུན་པོ། 捆，束，把，匹头的匹。

བག་ཚགས། (1)རང་ལེམས་ཀྱིས་ཕྱི་ ཡུལ་ བཟང་ངན་བར་མ་སྤྱོ་ཚགས་ལ་ཚོམས་པ་ སོང་ བའི་ རྩལ་

ལ་བག་ལ་ཉལ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུད་ན་འགོས་ཤིང་བའི་ཚད། 习气，习惯。内心对种种善、不善、处中之外境，长期惯习之气隐存沾染于心识之上者：བག་ཆགས་ངན་ལ་འཐུག་པོ་ཞེག་བསྡད་འདུག 染上了很深的不良习气。(2)བྱ་བ་བཟང་ངན་གྱི་གྲུགས་རྒྱུན་ནམ་ཡིན། 影响，后果：དེ་རེས་ཀྱི་འཐབ་འཛིང་ནང་དུ་ཁོང་གིས་བག་ཆགས་ བཟང་ཙམ་བཞག་སོང་། 在这一次斗争里，他干得很出色。ལས་ཀར་བྱ་བཙོས་ཉམས་ན་ བག་ཆགས་ངན་ལ་བཞག་ཤོང་། 工作草率，会留下不良后果。

བག་ཆགས་ཀྱི་སྒྲིབ་ལ། ཀུན་གཞིའི་བག་ཆགས་སྐམ་རེས་སྒྲིབ་ཕྲ་མོ། 习气障。阿赖耶识习气或细分所知障。

བག་ཆགས་ཀྱི་ལུས། སྐྱང་ གཞི་ བར་ དོ་ ལུས་ གསུམ་ཀྱི་ནང་གིས་ཤེས་ཤིག་སྟེ། གཉིད་དུ་སོང་ནས་ མ་སད་ཀྱི་བར་ཆེ་ལམ་བར་དོ་ནི་ ཆ་ འདིའི་ བག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་ཆེ་ལམ་ དུ་འཕྱང་ བས་ ཆེ་ ལམ་ བག་ཆགས་ཀྱི་ལུས་སོ། 习气身。应净治处中有三身之一。人眠未醒之前所有梦境中有，种种习气现于梦中，故称梦境为习气身。

བག་ཆགས་བཞི། མངོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས། བདག་ལྟའི་བག་ཆགས། ཕྱིད་བའི་ཡན་ལག་གི་ བག་ཆགས། རིགས་མཐུན་བའི་བག་ཆགས་ཏེ་ བཞིའོ། 四种习气：言诠习气、我见习气、有支习气和同类习气。

བག་ཆགས་ཡངས་དག་བཅོམ་པ། སྐྱོ་གསུམ་གྱི་གནས་ངན་ལེན་རྩེན་ཤེས་ཀྱི་ས་བོན་ཕྲ་བ་ཙམ་དུ་ མ་ཟད་དེ་དག་གི་བག་ཆགས་ཙམ་ ཡང་ ཡང་ དག་པར་བཅོམ་པའམ་གཏན་ནས་མེད་པ་སྟེ། ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་སྟེ་ ཚན་རྩེ་གཅིག་གི་ནང་གིས་ཤེས་གཅོག永断习气。不惟三门粗重烦恼所知二障微细种子，即其习气亦皆永断，毕竟无有。二十二类无漏智之一。

བག་ཆགས་རང་གྲོལ། ཀར་ཐྲིང་ཞེ་ཁྲིའི་ལེ་ལག་ཅིག 习气自解。宁玛派所传静猛合修法之一。

བག་ཆགས་གསུམ། ལུས་ ངག་ ཡིད་ བཅས་ ཀྱི་ བག་ ཆགས་ གསུམ། 三门习气。身口意业三种习气。

བག་ཆལ། ཐུ་ཟན་ལེབ་མོང་བཟས་བའི་འཁྲང་བ། 饼子。

བག་ཆུང་། སྐུག་ཆུང་དང་འདྲ།

བག་ཆེན། ཇ་བག་ཁག་གི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ སྐུག་ཆེན་དང་འདྲ།

བག་ཉལ། ཁོག་ཏུ་ཐུབ་བའམ་མི་མངོན་བང་གནས་པ། 隐匿，潜伏。佛书译为随眠：བག་ཉལ་གྱི་སྡིག་པ། 随眠罪。བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཉོན་མོངས་པ། 随眠烦恼。增长后一刹那烦恼的种子。

བག་ཉལ་བདུན། འདོད་བའི་འདོད་ ཆགས་ ཀྱི་ བག་ཉལ་དང་། ཁོང་ཁྲིའི་བག་ཉལ་དང་། ཐིན་ བའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་བག་ཉལ་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ བག་ཉལ་དང་། མ་རིག་བའི་བག་ཉལ་དང་། ལྟ་ བའི་བག་ཉལ་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་བག་ཉལ་བཅས་ བདུན་པོ་འདི་དག་སོ་སོའི་ཐུགས་མཐུན་གྱི་ གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ལ་བག་ལ་ཉལ་ཞེས་བྱའོ། 七随眠：欲(界)贪随眠、瞋随眠、有(上二界)贪随眠、慢随眠、无明随眠、见随眠、疑随眠。此等根本烦恼同品粗重，称为随眠。

བག་སྒོམ། བག་ མ་ བྱང་བའི་ དགའ་ སྟོན། 喜筵，婚筵。

བག་ཐུག སྐོ་ཟན་རིལ་མོ་བཙོས་བའི་ ཐུག་པ། 面疙瘩，猫耳朵面。捏成小团的汤面。

བག་དོག་ཅོག སེམས་ ཀུ་ དོག་ པ། 性情狭隘，心地褊窄：སྡུག་ཐུང་བའི་མིའི་སེམས་བག་དོག་པོ། 暴躁的人心地褊窄。

བག་ཏུ་བ། ཐིན་ཆགས་བའམ་ཡིད་དུ་ཅོང་བ། 庄重，大方，中意：མི་བག་ཏུ་བ། 仪容庄重的

人。རྣམ་འགྱུར་བག་དོ་བ། 态度大方。གནས་ཁང་བག་དོ་བ། 住室舒适。ཁ་བག་དོ་བ། 面子话。སྐད་ཆ་བག་དོ་བ། 言词得体。གླུ་གཞས་བག་དོ་བ། 庄严的歌曲。

བག་དོ་ཕྱིག་ཆེ། གཉེ་བརྗེད་ཆེ་ཞིང་བའ་ཚགས་པ། 庄重，堂皇，大方：ཁང་ བཟང་ བག་ དོ་ ཕྱེ་ཆེ་བ། 大厦堂皇大方。

བག་དོར། བག་ཐུག་དོད་ལ་ན། 热汤面，热粥。

བག་ལྡན། སྐྱོང་བ་ཚུལ་མཐུན། 谨慎，雅容合度。

བག་ཕྱིར། ཐོ་ཞིབ་ཀྱི་སྐྱོ་མ་ཆེ་ཅན། 浆糊。

བག་ཕབ་པ། སེམས་སྟོད་པོང་ངལ་བ། 安定心情，安抚：མིའི་སེམས་བག་ཕབ་པ། 安抚人心。

བག་ཕུག བག་ཕུག 岩穴，石洞。

བག་ཚེབས་པ། རྒོ་སེམས་སྟོད་པོའམ་སྐྱིད་ པོང་ ངུང་པ། 悠闲，舒畅，轻松，恬静，安稳：ཀོ་བདེ་བག་ཚེབས། 心情舒畅。མི་དམངས་རྣམས་བག་ཚེབས་ཀྱིས་ཐོན་སྐྱེད་ངལ་རྩོལ་ཉེད་ དུ་འཇུག་པ། 让人民安心劳动生产。 བག་ ཚེབས་ བའི་ གཏམ་རྣམ་པ་སྨྲ་ཆོགས་གྲིང་བ། 畅所欲言。

བག་ཚེབས་སྐྱིང་ཐརགས། ཐམས་ དགའ་ ཞིང་ ཟང་ཁྱིང་ མེད་ པ། 安心，舒适安定：མེས་ཆུལ་གྱི་ཁང་ཁྲིར་ཁོག་སྐྱེབས་དུས་ སེམས་ ཏ་ ཅང་ བག་ཚེབས་སྐྱིང་འཇགས་ཤིག་ཐུང་། 回到祖国怀抱的时候，心中非常舒适安定。

བག་ཐྱེ། ཐོ་ ཞིབ། 麦粉，面粉：བག་ ཐྱེ་ ཡག་ པོ་ཙམ་ན་བག་ལེབ་ཞིམ་པོ་ཙམ། 有好面粉，就能作出可口的饼子。

བག་ཐུག (1)བག་ཀྱ་ཐུག་ཀྱིའི་བསྡུས་ཚིག (2)(རྡོང་) བག་ཕུག 石洞，岩窟。

བག་ཏོག བག་ཀེ་བོག་ཀེའི་བསྡུས་ཚིག

བག་ཟ། མཁའ་ མ་ ཀུས་ པ། 名词。新媳妇，新娘；བག་མ་ཡག་ལ་བག་སྐྱེན་ཀུན་པ། 新娘贤淑，婚礼隆重。བག་མ་ཀུངས་པ། 嫁女，出嫁。བག་མ་ལེན་པ། 娶媳妇。བག་མ་སྐྱང་བ། 求婚。མིང་ཀྱི་ རྟེན་ བྱང་ལ་ ཁབ་ འཛིན་ མ། ཁྱིམ་ཐབ་མ། ཁྱིམ་བདག་མོ། ཁྱིམ་འཛིན་མ། ཁྱིམ་ཀུས་ར་མ། ཁྲོ་འདམ་མ། ཆུང་མ། ཆོས་ བཅས་མ། མཆིས་འབྱང་། ཉེ་བཀྲང་མ། དང་ ཐོའི་རྡུལ་ཅན། བདག་ཐོའི་བརྟུལ་ཞུགས་མ། མཁའ་མ། བག་ཀུས་ར། རང་དགའ་མ། རིགས་ ཀྱི་མ། རིགས་སྐྱོང་། ལག་ཁ་འཛིན། ལྷན་ཅིག་ སྐྱེ་བཅས་སོ།

བག་མ་འབོག་ལ་བ། (1)བྱ་མོ་མཁའ་ མར་སྐྱིན་ བ། 嫁女。(2)བྱ་ལ་མཁའ་མ་ལེན་བ། 娶媳。

བག་མེད། (1)ཆུལ་མེན། 放荡，不检点：སྐྱེད་ ཆུལ་བག་མེད། 行为放荡。(2)(མཛོད) ཆུ་ཨོ་ཐང་ ལོ། 癸丑年，水牛年的异名：རབ་བྱུང་ལྔ་བའི་བག་ མེད་ཀྱི་ལོ་ལ་བྱེས། 写作于第五丁卯的癸丑年。

བག་མེད་པ། (1)ངོ་རོང་མེ་ཤེས་འབའ། དཀྱེ་ སྐྱེན་ལ་ཐེ་མེ་སྐམ་པའི་སེམས་བྱང་ཞིག 放荡，不自检束，不检点，放逸无度，无羁。佛书译作放逸：ཀུན་སྐྱེད་བག་མེད་ པ། 作风放荡。བག་ མེད་ སྐྱེད་ཀུལ་ངང་། 松懈，麻痹大意。བག་མེད་ ཟོང་མ་ སྐྱེད། 暴殄天物。བག་མེད་ ཉད་ ཀོབ། 胡扯，信口开河。བག་མེད་ཀྱིས་ཀཟད་ ཆུག་ཅེད་ པ། 任意虚耗，浪费无度。(2)བག་ཆོ་མེད་པ། 无粘质。未加粉浆者：རས་ དཀར་ བག་ མེད་པ། 无粉浆的白布。(3)དྲི་ མཉམ་ཀུམཉ་མེད་པ། 无气味，无秽垢：དུལ་ ཟུངས་ཀྱི་བག་ མེད་པ། 无腐烂气味。

བག་ཙམ། ཆུང་ཟད་ཙམ་ མམ་ཆ་ ཤས་ ཙམ་ མམ་ རྐུག་ཙམ། 些须，少许，微量，轻微：མར་ ལ་

སྲུངས་ དྲི་ བག་ ཙམ་ ཁ། 酥油微发腐臭。 ནག་ རོག་བག་ཙམ་ཆགས། 稍有污垢。 ཡོན་ཏན་བག་ཙམ་འདུག 些须有点本领。

བག་ཙམ་གྱི་སྐྱ་ཤ། དགེ་འདུན་ སྐྱ་ མ་བཏུ་གསུམ་ལས། 十三僧残之一，又属损恼二僧残之一。谓对其他比丘假借稍有根据而行诬谤所犯重罪。

བག་རྩིས། བག་མ་ཀཀྱོང་ལེན་ ཟླད་ བའི་ རྩིས། 合婚五行算。选择嫁娶日期的占卜术。

བག་ཚ་བ། འཇིགས་པ་དང་། ཁྲམ་པ། མཆེད་པ། 害怕，胆怯，羞涩：མི་བྱང་ལས་ངན་སྡུག་བར་ བག་ ཚ་བ། 羞于作坏事。དཀའ་ ལས་ ཆེ་ སར་ འགྲོ་ རྒྱུ་ བག་ མི་ ཚ་ བ། 不怕到艰苦的地方去。

བག་ཚ་མེད་པ། (1)ཉམ་ང་བ་མེད་པ། 不惧，不怕，不胆怯。(2)(གཙུག) དཔའ་ བོ། 不怯。英雄的异名。

བག་ཚ་ཤེད་པ། (ཁྱལ) ངོ་ཚའམ་འཇིགས་ སྐྱག་ ཆེས་ཆེ་བ། 很害羞，甚为胆怯。

བག་ཆོ། རས་དང་དར་ཚོས་སོགས་ལ་ གཀྱོང་བའི་ བག་འདོག 充填物。施于棉、丝等织物上的粉浆。

བག་ཆོས། སྐྱམ་ནང་འཆོས་པའི་ བག་ལེབ་ སོགས། 油炸饼。

བག་མཆེད་པ། ཟོ་ཁྲལ་བ། 畏葸，害羞：སྙིང་སྟོབས་ ཆུང་བས་དགའ་ངལ་ལ་ བག་ མཆེད་ བ། 勇气小了就害怕困难。

བག་ཚོངས། བྱ་མོ་ བག་ མར་འཕྲོ་ བར་ སྐྱེད་པའི་ སྣལ་ བ། 嫁妆，陪奁。父母于女儿出嫁时赠予的财物。

བག་ཞ། བག་ལ་ཞ་ བའི་ བསྡུས་ཆིག

བག་ཞད། (རྟེང) ཚུགས་ཙམ། 些须，少许。

བག་ཧྲམ་པ། ཟོ་ འཕྲལས་ བ། 畏怯，退缩：རྒྱུ་ མཚན་ ཡང་དག་ མང་ པོ་ དང་བས་ ནས་ ཚར་ བཅད་ དེ་ ཁ་ རོལ་ བའི་ ཟོ་ བག་ ཞུམ་ པར་ ཐེབ་པ། 讲出很多正确的道理，驳斥对方使之畏怯。 ཁམ་ རྟེས་ ཐུབ་ བྱ་ བྱང་ནས་ བག་ ཞུམ་ བའི་ མི་ དེ་ རྣ་ མ་ རེད། 稍遇挫折便自退缩，是为懦夫。

བག་ཟིམ། ཐོ་ ཁྱེ་ བཇེས་ བའི་ ཟས། 已揉之面。加水揉和成团的面：བག་ ཟས་ བཇེས་ ཏེ་ བག་ ལེབ་ བཟོས་ པ། 揉面做饼。

བག་ཟོག། ཐེ་ ཚོ་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ དོ་ སྣང་། 提防，警惕：མི་ ངན་ གྱི་ ཐ་ སྨྲེད་ལ་ རྟག་ དུ་ བག་ ཟོག་ ཐེབ་ པ། 经常警惕坏人捣乱。

བག་ཡངས། ཟོ་ ཀུ་ ཡངས་ པ། 悠闲，舒畅，心情宽绰。

བག་ཡོད་ཀྱི་ཡང་ལག ཚང་ སྨོང་ བ་ སྟེ། ཚང་ འགྱང་ ན་ རྟུལ་ ཁྲིམས་ རྣོ་གས་ ཀྱང་ བག་ མེད་ པར་ འགྱུར་ བས་ དེ་ སྨོང་ བ་ བག་ དང་ ལྡན་ པར་ འགྱུར་ བ། 不放逸支。戒酒。戒律虽完整清净，一经饮酒，便趋放逸，故当谨慎戒除。

བག་ཡོད་པ། (1)དྲན་ པ་ བརྟན་ པོ་ ཡོད་ པ། དགེ་ བའི་ ཆོས་ བྱང་ བ་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ གཅིག་ སྟེ་ ཆང་ དོད་ ཀྱི་ གནས་ ལ་ གཅོ་ བ་ ལྟར་ ལེན་ པ་ སྡིང་ ཞིའི་ ལེགས་ ཚོགས་ སྐྱེ་ བའི་ ལས་ ཅན། 谨慎，小心，严整，不放逸。郑重取舍、勤修世出世间善法之心。十一善心所之一：བག་ ཡོད་ ཚུལ་ མཐུན། 循规蹈矩。བག་ ཡོད་ ཚུལ་ གནས། 安分守己。(2)བག་ ཆེ་ ཡོད་ པ། 有充填物。布匹纸张涂有淀粉者，བག་ ཡོད་ བའི་ རས་ དེ་ སྐྱས་ ཀ་ ཡག་ པོ་ མེན། 涂有淀粉的布质地差。(3)དྲི་ མའམ་ གཡའ་ ཡོད་ པ། 有气味，有污垢。

བག་ཀཱིག་ཀ། ཟན་ཟའ་ཟག་པའི་ སྐྱེ་བོཀས། 伴娘，伴郎。随侍新娘出嫁、新郎出赘者。

བག་ཀཱིག་མ། ཟན་ མའི་ ཀཱིག་ ཟའ་ ཁལ་ཕུ་མ། 伴娘。新娘的女伴。

བག་རེ་བ། རྒང་རད་རེ། 一点儿，稍微：དུས་ཚོད་བག་རེ་ཙམ་ཡང་འཕྲོ་བཏང་ཀུ་མ་བཏང་བ། 一点时间也没有浪费。

བག་རོགས། བག་ཀཱིག་དང་དོན་གཅིག

བག་ལ་ཉལ། བག་ཐལ་དང་དོན་གཅིག

བག་ལ་ཞེ་བ། མི་མངོན་པར་གནས་པའམ། མི་མངོན་ པར་ ཐུར་ བ། 不显现，隐匿，潜伏。佛书译作随眠。

བག་ལེབ། བཟོགས་ ཏེ་ བཟོས་ པའི་ ཀོ་ཁན་ ལེབ་ སོ། 饼，烧饼：ཤ་བག་ལེབ། 肉饼。 ཐུ་རམ་ བག་ ལེབ། 糖饼子。 བག་ ལེབ་ བཟོགས་ མ། 烙饼。

བག་ཟོག སྒོ་ ཟོག་ སྟེ། བག་མ་རང་ ཁྱིམ་དུ་ ཟེངས་དང་པོ་ ཟོག་ནས་ཅུང་ཟད་ རྟོད་ པའི་ མིང་། 回门。新娘第一次回娘家。

བག་བླུག ག་རྟེན་ ཟོག་ སྐབས་ མནའ་ མའི་ ཚ་ མར་ སྒྲོད་ ཆུའི་ ལག་ རྟགས། 回门礼。新妇回门时，由夫家向女方父母致送的礼物。

བག་ཁག་རང། བག་མ་ཁག་རང་པ། 新娘，新媳妇。

བག་ས། རིམ་བཞིན་ནས་རིམ་གྱིས། 副词。渐次，逐渐，缓慢：ཐུབ་ཆགས་བརྩོན་པ་མ་བཏང་བར། བག་ཡིས་བསྒྲུབས་ན་ཅི་ཡང་ཉམས་པ། 经常勤勉不放松，渐次进行万事成。གྲོགས་བཟང་ཀུ་ སྒྲུམ་བུ་དང་འདྲ་འགོ་བ་དཀའ་བ། གྲོགས་ངན་སྨུར་མ་དང་འདྲ་བ་ དེ་ བག་ས་ ཀུས་ འགོ། 良友难染似金条，恶朋易污如杂草。ལུས་ཕུང་ བག་ས་ཀུས་ཆུས། 身体逐渐发胖。ནད་པ་བག་ས་ ཀུས་སོས། 病人渐次复原。 ཟས་བག་ས་ཀུས་ཟ། 食物要慢慢吃。

བག་ས་ཀྱིལ་ག་ཁོལ། (ཆུའུ) འབབ་ཆུ། 缓下，河流的异名。

བང་། 名词。(1)རྒྱུང་བའི་ཀོན་ འགྲོ་ས་ཀྱིས། 大跑，快步，飞奔：བང་གཏོང་བ། 放开脚步跑。བང་ རྒྱུག་པ། 疾行，迅跑。 བང་ཤུགས་ པ་འདི་ བ་ རྟ་དང་འདྲ། 快跑如马驰。 (2)ཐྲ་ བང་། 马鸡。生聚于高原森林中的一种野禽。

བང་ཁ། རྒྱུག་ཤུགས་ཤམ་རྒྱུག་རྩལ། 跑势。疾驰时的冲发势态：ཏ་ དབུ་ ཤང་ རྒྱུག་ ཤུགས་ ཆེ་ དྲགས་པས་བང་ཁ་ ཐལ་ བ། 马在跑道上跑得太猛，收不住缰。ངག་གི་ རྩེད་ ཤེ་ རྩེ་ ཚོད་ ཤ་ཟེན་ བའི་བང་ཁ་ ཐལ་བ། 开玩笑的话过火了。ཀོང་ འཁོར་གཏོང་ སྐྱེས་ཤ་ཤུགས་ དྲགས་ པས་ བང་ཁ་ ཤོར་ ནས་ ས་ ལ་ དབྱུགས། 自行车骑得太快了，刹不住车，摔在地上。སྟོན་ཁའི་ ཟླིན་པ་བང་ཁ་ ཤུགས། བཤེར་ཤ་ཐུང་ན་ འཐོར་ལ་ ཤོར། 秋云疾飞驰，遇风即消失。

བང་ཁང་། འབྲུ་ སོགས་ ཟན་ སྐྱོང་གི་ བང་ བའམ། ཁང་པ། 仓库。储藏粮食等的建筑物。

བང་ཁོག 〈ཁ་〉 བང་ཁོག 胸脯，胸膛。

བང་ཁྲག ཐུ་ ག་ ཟླི་ སྐབས་ ཤང་ལ་ ནས་ ཐུང་ བའི་ ཁྲག 开怀血。分娩时所流血。

བང་ཁྲི། ཀྱང་ཟོག་ས་ སྐྱར་ བའི་ འཛོག་ སྐྱེས། 靠壁架。靠紧墙壁放置物件的台架：དཔེ་ཆ་ བང་ཁྲིའི་ སྟེང་ལ་ བཞག 书放在台架上。

བང་འཕྱོས་པ། (1)རྒྱུག་ སྐབས་ ཀྱིས་ འགྲོ་ མཁན། 快步者，健行的人。(2)མཆོང་ འགྲོས་ ཀྱིས། བཟློད། 飞步，飞跃疾行：ཆེས་ མགྲོགས་ བའི་ བང་ འགྲོས་ ཀྱིས་ བཟློད། 急驰而去。 བང་ འགྲོས་ པ་ ཐུང་ས་ སྟོང་ ཟློས། 快跑喘气。

བང་ཐྲོམ། འབྲུ་ སོགས་ འཛོག་ སྐྱོང་། 柜子，粮食

柜子。

བང་བརྒྱགས་བ། བང་རྒལ་གྱིས་སོང་བ། 竞走，急行，跑：རྟ་བཞོན་ཏེ་བང་བརྒྱགས་ནས་ཕྱིན་པ། 驰马急行而去。

བང་ཆེན། ཚ་ཐབས་གཏམ་སྐྱེལ་མཁན། 信使。送信的人；བང་ཆེན་འབྱོང་ནས་གཏམ་སྙན་བསྒྲགས། 信使传喜讯。མིང་གི་ནམ་ཐང་མ་ཐེབ་ནི་དང་། གཏམ་སྐྱེལ། ཚ་ཐ། འཕྲིན་སྐྱེལ། འཕྲིན་ཕྲེང། བྱ་མ་རྟ་བཅས་སོ།

བང་ཆེན་པ། བང་ཆེན་དང་འདྲ།

བང་མཆོང་འཁྲོལ་བ། བང་འཁྲོས་པ་དང་དོན་གཅིག

བང་འདྲུར་བ། མགྱོགས་ཤོང་འདུར་རྒྱུག་ཅིང་བ། 快跑，急行：རྟ་བཞོན་ཏེ་བང་འདྲུར་བ། 骑马急行。

བང་ལྕན། (མངོན) རྟ་སྐྱེ། 能跑。马的异名。

བང་ཕྱད། བོད་ཀྱི་ཚོམས་སྐལ་ལྡན་འབྲུ་མཛོད་ཀྱི་ནང་ནས་ཐོག་མར་བཀོན་པའི་འབྲུ་ཕྱད། 粮仓新。藏俗于初开粮仓时先取少许作为敬神之粮。

བང་ཕྱིར་པ། ཚ་ཐབས་གཏམ་སྐྱེལ་མཁན། 信使，送信者。

བང་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) བངས་པ། བང་བ།། རང་བཞིན་གྱིས་བཏུན་པ། 润湿，潮湿：བཞད་ཚན་ཆེ་ས་བཞག་པས་བངས་འདུག 因为放在潮湿重的地方，所以润湿了。རྨི་ལམ་སྐུ་བོ་ཞིག་རྨིས་ཏེ་གཉིད་སད་པ་དང་ཐལ་མཆི་མས་བངས་འདུག 作了一个伤心梦，醒来时泪水浸湿了枕头。❷འབྲུ་སོགས་རྩོང་འཛོག་ཡུལ། 名词。仓，库。放置财物、粮食等的库房：འབྲུ་བང་། 粮仓。རྩྭ་བང་། 糙粑仓。བང་བ་འབྲུ་མེས་གང་ནའང་སེམས་བདེ། 粮食满仓，心中不慌。

བང་བྱི། བང་བ་ཆུང་ངུ་། 名词。小库，小仓。

བང་ཕྲུང་། སྦྲང་རྩི། 蜂蜜。蜜蜂所酿蜜。

བང་མི། བང་ཆེན་པ་སྐྱེ་བོ་ཤེ། 差役，送信者：བང་མི་ཆེད་དུ་ཐོངས་ལ་བདེ་སྐྱོན་གྱིས། 快派专人送信通知！

བང་རྒྱལ། རྒྱུག་པའི་ནུས་པའམ་རྩལ། 快跑的技能：བཞོན་པ་བང་རྒལ་ཆེ་བ། 善走的乘骑。མི་བང་རྒལ་ཆེ་བ། 擅长跑步者。ལྷས་རྒལ་ཐང་དུ་བང་རྒལ་བསྡུར་བ། 径赛。在体育场上赛跑。

བང་ཚད། བྱད་མེད་ཀྱིས་ཕྱུ་ཀུ་བཅས་པའི་རྗེས་སུ་ལ་མངལ་ཚད་དུག་ཐབས་ཀྱི་ནད་ཀཱཏི་བསྐྱངས་དུ་ཕྱང་བ་ཞིག 产褥热。分娩后，子宫因感染引起的发热。

བང་མཛོད། རོང་རྩལ་འཇོག་ཁང་། 仓库：བང་མཛོད་རོང་རྩལ་ཀྱིས་གང་བ། 库内装满商品。མིང་གི་ནམ་ཐང་ལ་བཀར་ཁང་དང་། འདུན་ཁང་། མཛོད་ཁང་བཅས་སོ།

བང་མཛོད་ལྟ་བུའི་ལེམས་བསྒོམ། ལེམས་བསྒོམ་ཉིས་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། དཔལ་ལྡན་ས་གསུམ་ལ་གནས་པའི་ལེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ལེམས་བསྒྲིད་ནི་དགེ་བའི་ཚོགས་མང་པོ་སྡུད་པའི་གནས་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་བང་མཛོད་ལྟ་བུའོ། 库藏喻发心。二十二种发心之一：住三净地菩萨所具二资粮发心，是积众多善资粮处，故如库藏。

བང་མཛོད་པ། མཛོད་བའམ་ཐུག་མཛོད། 司库，管仓库者，管家。

བང་མཛོད་འཇིམ་ཤི། བང་མཛོད་པ་དང་དོན་གཅིག

བང་རིམ། ཁར་མར་བརྒྱགས་པའི་ཐེམ་རིམ། 级层，梯级，层次：རྡོ་རིགས་ཀྱི་བང་རིམས། 石梯级层。མཆོད་རྟེན་ཀྱི་བང་རིམ། 佛塔层级。ལས་དོན་རྒྱ་ཐྱིའི་བང་རིམ་ལེགས་བར་བསྒྲུབས་པ།

安排好工作的前后层次。

བང་སངས་བ། (1)བུ་ཀུ་སྐྱེས་རྗེས་ཀྱི་ཞི་མའི་རྣལ་དྲག་པ། 产妇病愈。(2)བང་སངས་གཉིང་པ། 庆贺三朝。生孩子后的汤饼会。

བང་སོ། རོ་ཁང་ངམ་རོ་སྒྲིལ་ས། 坟墓，墓地，陵墓；དབའ་བོའི་བང་སོ་ལ་མེ་ཏོག་ཕུལ་བ། 向英雄陵墓献花。

བངས་བ། འབང་བ་དང་བང་བའི་འདུས་པ།

བད། བ་མོ་སྐེ་རྡུ་རྩེར་ཆགས་པའི་ཁེལ་པ་དཀར་པོ། 名词。霜，白头霜。དགུན་དུས་བད་ཀྱིས་གཤོངས་ས་དཀར། 冬季白霜覆盖盆地。

བད་ཀ། ཁང་ཐོག་པུ་ཤུའི་འདབས་སྐེ། 名词。女墙檐。藏式建筑楼顶短墙上的檐头；བྱའུ་མཆེལ་བ་བད་ཀར་སྡོད། 家雀栖墙檐。

བད་ཀན། ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གུ་གཏོགས་ཤེང་། ཆུན་དང་ཐུད་ན་ཆ་བའི་ནད་གཞུས་ཀྱི་ཡ་ཕུལ་དུའང་འགྱུར་བ་ཞེས། 涎分。藏医所说人体内部的一种机能，起吸收营养素、感觉饱足、结合关节等作用，感受外因即成寒病病源，相当于中医所说六气中的寒湿二气。

བད་ཀན་ཀྱི་ཁོན་ཐས། ཐས་མཁྲིན་བར་ གོས་པའི་ནད་ཀྱི་ཉེ་བ། 痰塞咽喉。藏医所说梗食病，约同于食道阻塞。

བད་ཀན་ལྔ། ལུས་ཀྱི་ཆ་བའི་བད་ཀན་ལྔ་སྟེ། རྩེན་ཉེད་དང་། རྩུག་ཉེད། སྐོང་ཉེད། ཚའ་ཉེད། འབྱོར་ཉེད་ བཅས་ས། 五涎液。人体五种基本涎液：根基涎、研磨涎、尝味涎、餍足液和粘合液。

བད་ཀན་ལྷགས་ངེག བད་ཀན་ནད་རིགས་དྲུག་གི་ཁ་ཕུལ་ཞེག་སྟེ། ཁ་ཐས་མ་ཞུ་བས་ཆུན་ཐུས་ནས་ཐོ་བའི་ནང་སྡུལ་དུ་ལྷགས་ཀྱི་ དེག་པ་ལྟར་ནག་ཐོ་ཆགས་ནས་ཁ་ཐས་མེ་འཇུ་བ་ སྐྱུག་པ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 涎液铁落。六种涎液病之一。食物不化停留胃壁皱褶之中，状如铁落，由此而引起的停食呕吐等症。

བད་ཀན་འཇུ་རྐེམ། བད་ཀན་ནད་རིགས་ དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཐོ་བའི་བད་སྟེན་འཕེལ་བའི་ནད་དེ། ནད་ཏྲག་སུ་ཁ་ཐས་ཐེས་ཀུང་འགྱངས་མེ་ཤེས་པ་ དང་། ཤ་སྐམ་ཞིང་སྟོབས་ཆུང་ལ་ཀན་ཐུས་ པ་ཤིན་ དུ་ཆེ་བ་ཞེག། 涎液消瘦。六种涎液病中涎虫过盛之病。食物不知饱足，肌肉枯瘦，体力衰弱，腹部胀蛊之病。

བད་ཀན་འཕེལ། བད་ཀན་ རང་ གི་ ལྟང་ ཚད་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ གི་ སྟེམ་ པ་ཅཞེ་ཡིན་པས་དེ་ལས་འཕེལ་བར་ ཐུར་ནས་ ནད་ དུ་ཐུར་ ཏེ་བད་ཀན་འཕེལ་ བ་ ཞེས་ཟེར། 涎液实。人体涎液正常量为自己双手的四捧，过此成病，名涎液实。

བད་ཀན་མེ་ཉམས། བད་ ཀན་ རིགས་ དྲུག་གི་ནད་ཚན། ཞོ་བའི་མེ་ དྲོད་ཟམས་ནས་ཟས་མི་འཇུ་ཞིང་མཇུག་ དུ་ཐུས་ ཐྲན་དུ་འགྱུར་བ་ཞེག 涎液阳衰。六种涎液病之一。胃阳衰败，食物不化，最后转成肿胀痞块之症。

བད་ཀར་དཀྲུ་ཆུ། བད་ཀན་ཀྱི་ཅི་བག་ཅིག 水肿病。

བད་ཀན་སྐྱག་ཅོ། ནད་ཀྱི་རང་མདོག་ལ་བསྟོས་ནས་བཏགས་པའི་འདུས་ནད་ མཚན་ ཅི་ མིང་ཞེག་སྟེ། ཆུང་གི་རང་མདོག་ཏུ། མཁྲིས་པའི་རང་མདོག་ཧེར། བད་ཀན་ཀྱི་རང་མདོག་སྔོ། ཁྲག་གི་རང་མདོག་དམར། ཆུ་ཧེར་ཀྱི་རང་མདོག་ཧེར་སྐྱག་བཅས་ཏེས་ གསུམ་ཁྲག་ ཆུ་ ཧེར་ བཅས་འདུས་པ་ལ་སྐྱག་ཅོ་ ཟེར། 溃疡病。直译为涎液淤紫。依疾病颜色不同，对于众毒杂合病症所命之名。风病色青，胆病色黄，涎病色灰，血病色赤，黄水病色紫黄。三毒合病，病色淤紫，如各种溃疡等。

བད་ཀན་ཐང་། བད་ཀན་རང་གི་ལྟང་ཚད་རགས་

ཡའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ རང་ གི་ སྐྱེས་པ་ བཞི་ ཡིན་ པས་ དེ་ལས་ རེད་པར་ གྱུར་ན་ དང་ དུ་ གྱུར་ ཏེ་ བད་ ཀན་ ཞད་ ཅེས་ རེར། 涎液虚。人体涎液正常量为自己双手的四捧。不足此量成病，为涎液虚。

བད་ཀན་རང་བཞིན་ཅན། མ་ཡི་ མངལ་ནང་ ཁུས་ ཆགས་པའི་ སྐབས་ སུ་ ཁྲ་ ཁག་ གཉིས་ བད་ ཀན་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ ཆུ་ དེས་ ཁུས་ ཅན་ དེ་ ཉིད་ ཀྱང་ ཁུས་ བོངས་ ཆེ་ ཞིང་ ཤ་ ཆུས་ ལ་ ཁ་ དོག་ དཀར་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ ཁྱད་ ཆོས་ ལྡན་ པའི་ མིའི་ མིང་། 涎液型。胎儿在母胎中，由于精血双方涎液成分俱旺，出胎之后，身体亦成高大肥胖、皮肉白皙之型。

བད་ཀན་རིགས་དྲུག རེག་ས་ ཀྱི་ སྐོ་ ནས་ དབྱེ་ བའི་ བད་ ཀན་ ཀྱི་ ནད་ དྲུག་ སྟེ། ཕྱེན་ ན་ དང་། ལྟག་ ཏུ་ ཁ་ ཤས། ཤཀ་ལ་ འཁོག་ ས། གྱམ་ ཁ་ དཀར་ བ། ཨ་ རྒས་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ལྟ་ བུ་ ཡིན། 六种涎病：胸口痛、铁落、阳衰、哽喉、寒痛风和消瘦。

བད་ཀན་ལས་སྐྱེད་བའི་མོ་ནད། མ་ ནད་ ཅི་ བྱག་ པ་ ཞིག 子宫颈炎，外阴炎和阴道炎，阴道滴虫病。妇科病名。

བད་ཁ། བད་ ཀ་ དང་ འདྲ།

བད་ཁྲག བད་ ཀན་ རླུག་ པོ་ སྟེ། ཁྲག་ ངན་ ཆུས་ བའི་ སྐབས་ ལ་ རེར། ནད་ རྟགས་ སུ་ མཚོ་ དང་ ལུས་ སྟོད་ གཅེར་ ཞིང་ བྱང་ ཆུ་ དུ་ ཁྲག་ ཐོར་ འབྱུང་ བ་ དང་། སྐབས་ རེ་ ཁྲག་ བག་ ཅ་ མ་ འདྲེས་ བའི་ ཆུ་ བཀལ་ ཕྱ་ བ་ རླུག་ པ་ ཞེག 涎血。溃疡病的恶血旺盛期。症见头部及上身刺痛，胸背生起脓疖，时而呕吐粉红色血液。

བད་མཁྲིས། བད་ ཀན་ དང་ མཁྲིས་ པ་ འདྲེས་ བའི་ ནད་ དེ། ནད་ རྟགས་ ཟས་ མི་ འཇུ་ ཞིང་ ཁ་ དང་ མཚོ་ བ་ ཞི་ ལ་ མཆོག་ ས་ མི་ ཐེག་ པ་ ཞེག 涎胆。涎液与胆并病。症见食物不化、口苦、头重、囟门不举之象。

བད་མཆུ། (1)ཁང་ བའི་ བད་ ཀའི་ སྟེ། 女墙檐。藏式建筑楼顶短墙的檐头。(2)བད་ ཀན་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ མཆུ་ ནད་ ཅི་ ཞིག་ སྟེ། ནད་ རྟགས་ སུ་ མཆུ་ མདོག་ སྐྱ་ བོང་ འགྱུར་ ཞིང་ སྐྲག་ པ་ ཆ་ ཤས་ ནས་ སྐྱངས་ པ་ ཞེག 涎液反唇。涎分邪重引起的唇部患病。症见唇惨白肿胀、向上反掀之象。(3)མཆུ་ ཟུང། 唇边。

བད་ཐོང། བད་ ཁྲག་ འགྱུལ་ གྱི་ ཐོང་ བ། 痤疮。小丘疹。藏医说为由涎病和血分引生皮肤小疮。

བད་བད། (ཐུལ) ཁྱེ་ ཐུར་ ཤེད་ བྱ་ སོགས་ ཀྱི་ ཐད་ དུ་ ཐུབ་ བའི་ མིང། 搔，刮；ཏེག་ པ་ བད་ བད་ ཀྱོང་ བ། 刮污垢。

བད་ཆག ཟླ་ བ་ དགུ་ བའི་ དབྱགས་ ཐོ་ བ་ ནས་ བ་ ཚེ་ འབབ་ པས་ བད་ ཀག་ ཅེས་ བའི་ དུས་ ཆགས་ ས་ ཆེན་ བ་ ཡིན། 寒露。藏历九月交节，露结为霜。

བད་བ། (ཟ་ མེ་ དད་ བ) (1)ངོམས་ བའི་ ཚམ་ བ། 饱，厌足；ཀ་ ཟས་ ནས་ བད་ བ། 肉吃够了。(2)བཅུ་ བ། 醉，酩酊；ཆང་ ཀེས་ བད་ ནས་ ཀྱིད་ ཙི་ 酒醉昏睡。

བད་ཕྱར། ཁང་ བའི་ ཐ་ ཆུ་ བ། 女墙，坤境。

བད་ཀཡམ། ཁང་ བའི་ བད་ ཐུར་ ཀོན་ ཅུད་ ཏེ་ ཀཡམ། 墙顶。藏式建筑楼顶短墙上盖顶的薄石片。

བད་ཐིག། ཆུ་ མའི་ ནང་ དུ་ ཀན་ བའི་ ཐིན་ ཏུ་ ལེབ་ མོང་ ཡང་ ཟད་ བ་ དེའོ། 涎虫。寄生小肠中，亦名扁虫。

བམ། (1)བོན་ དང་ འདྲ། (2)བན་ དེའི་ བསྟན་ མིང་།

བན་ཁྱི། བན་ དེ་ དང་ ཆུ་ ཙི། 僧俗。出家人和在家人。

བན་ཀན། བན་ དེ་ ཀན་ བའི་ བསྟན་ མིང་།

བན་ཆུང་། ཁྱ་ བ་ ཆུང་ ཆུང་ ངམ་ བཙུན་ ཆུང་། 小僧，小沙弥；བན་ ཆུང་ ཀ་ ཁ་ དག་ ཙོང་ ཀྱག་

སྒྲ་ཀྱི་འདྲུག 小沙弥能正确地读出藏文字母。

བཙུན་ཆེན། ཀུ་བཙུན་ཆེན་པོ། 高僧。出家的上层佛教徒：བཙུན་ཆེན་ཀྱིས་བསྟབ་གསུམ་ཐམས་བཞེས་མཛད། 高僧行持三学。

བཙུན་དེ། (ཤེགས) སངས་རྒྱས་ཆོས་ཡུགས་ཀྱི་དགེ་འདུན། 僧人。佛教僧侣。

བཙེ། བན་དིའི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

བཙུན་དེ་རྒན་པ། (1)ཀུ་པ་བཟོས་པ། 老僧。年老的僧人。(2)བཙུན་པ་བསྟབ་པ་རྒན་པ། 戒腊长者。先出家的佛教徒。

བཙུན་དེ་ཆེན་པོ། བཙུན་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། བོད་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐབས་སུ་ཐོག་ཐུང་ཆེན་གྱི་གོང་དུ་ཨེད་བཞི་བཙུན་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། 高僧。唐书译为钵阐布。赤松德赞和赤热巴坚时，位在大论之上的僧官。

བཙུན་དེ་བོན་དེ། བཙུན་པ་དང་བོན་པོ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 僧苯。佛教徒和苯教徒。

བཙུན་དེ་མོ། བན་མོ་དང་དོན་གཉིས

བཙུན་ཚོ། བཙུན་བའམ་ཀུ་བཞི་ཚེ། 僧众，僧团。

བཙུ་ཏི་ཏྲ་ཏི། ཐང་ཐོང་དང་། ཀཁ་ཤིཁ་དང་། ཟངས་ཟིར་སོགས་འདི་ ཡིན་ འདི་མིན་ དེས་ བཟུང་མེད་ བཞི་ ཚུལ། 依稀，迷离，模糊，恍惚不定貌：ཉམས་སྣང་བན་ཏི་ བྱུང་ ཏི། 感受模糊。ཨི་ལམ་ བན་ཏི་ བྱུང་ ཏི། 梦境依稀。འབྱོས་ གཏམ་ བན་ཏི་བྱུང་ཏི། 言词悄恍。

བཙུ་ཐུང་། ཀུ་ པ་ དབྱལ་ པོ། 托钵僧。以乞讨过活的贫苦僧人：བན་ཐུང་ཁྱལ་ ཐབས་ འབྲོས་ཏེ་བསོད་སྦྱིས་ ཐུང་། 托钵僧云游乞食。

བཙུ་བྱད། བན་ཏི་བྱུང་ཏིའི་བསྡུས་ཚིག

བཙུ་བོན། བན་དེ་བོན་དེའི་བསྡུས་མིང་།

བཙུ་མོ། བཙུན་མ། 名词。尼姑。

བཙུ་བཙུད། ཀུ་བཙུན་ཏེ་ཀུ་པ་དང་ བཙུན་མའི་ བསྡུས་ མིང་། 僧尼，出家男女：བན་ བཙུན་ རང་ཀ་རང་གི་ཁྱད། 僧尼自食其力。

བཙུ་རྩ། དགོན་ཁྲི་ས་སའི་ཀུ་པ་ འབྲུང་ཐའི་ ཕྱིས་ ཚང་། 僧源。各寺庙僧徒的来源地方。

བཙུ་གཐུག། ཀུ་པའི་གཅན། 僧人披单。

བཙུ་གཟུགས། བཙུན་པ་དང་བཙུན་མའི་ ཚ་ བྱད་ ཅན། 出家身，出家相。出家佛教徒的装束和打扮。

བཙུ་རལ། བན་གཟུགས་ ཁྲིམས་ རལ་ ལམ་ ཁྲིམས་ འཆལ། 破戒僧徒。违犯清规戒律的出家佛教徒。

བཙུ་ལང་། (རྫོང) པ་ལང་། 黄牛。

བཙུ་ཟོག ཀུ་པ་ཆོས་ མ་ ཐོན་ པང་ སུལ་ལ་ བབ་པ། 还俗僧人：བན་ཟོག་ ཁྱིམ་དུ་ ཟོག་ སྡེ་ གནས། 还俗居家中。

བབ། 名词。(1)བབས་དང་འདྲ། (2)བོད་ཡུགས་ཁང་ཐའི་ སྐྱེ་ ཐོད་ མཛེས་ རྒྱན་ གྱི་ ཅུ་ བྱག་ ཅིག 挑梁。藏式建筑门上雕楣的一部分。

བབ་ཁེབས། བོད་ཡུགས་ཁང་ཐའི་ སྐྱེ་ ཐོད་ མཛེས་ རྒྱན་ གྱི་ ཅུ་ བྱག་ ཅིག 挑梁面板。藏式建筑门上雕楣的一部分。

བབ་ཅོལ། མ་བརྟགས་ མ་ དཔྱད་པ། 胡乱，随随便便。言行不加考虑的任意妄为：གངོང་ ཐུག་ སེམས་ བསམ་འཆར་ མེ་ སྐྱ་ བར་ ཁོག་ནས་ བབ་ ཅོལ་ དུ་ བརྗོད་ པ། 有意见当面不说，背后乱讲。ལས་ཀ་ བབ་ ཅོལ་ དུ་ ཐག་ གཅོད་ ཐུས་ ནས་ འགྲུས་ ཤོར་ ཐུང་བ། 随便处理事情，造成失败。བབ་ ཅོལ་ གཏམ་ གྱིས་ གནད་ མི་ ཕེག་ས། 胡言击不中要害。

བབ་ཆོལ། བབ་ ཅོལ་དང་འདྲ།

བབ་ཆོལ་ཐུང་ ཁང་། (རྫོང) མ་ བསམས་ པར་

ལན་ཚུགས། 孟浪回答。不加考虑的答复。

བཅབ་བསྡུ། གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་བསྡུ་བ། 酌情：བཅ་བསྡུའི་སྟོན་ནས་དོན་གཅོད་པ། 酌情处理。

བཅབ་དང་མཚུངས་པ། ཚོ་བཅ་བམ་ཉིད་ བཅ་དང་མཐུན་པ། 恰当，合适：སྦྱོབ་མ་སོ་སོའི་སྟེ་རྩེགས་ཀྱི་བཅ་དང་མཚུངས་པའི་དབེ་ཁྲིད་བྱས་པ། 根据学生不同的智力进行恰当的教学。

བཅ་བ། འབབ་པའི་འདུས་པ།

བཅ་བཅ། མ་བསམས་པར་ སྨྲ་ བའམ་ གང་ བྱུང་མང་བྱང་གོད་པའི་མིང་། 轻率，孟浪。随便的谈论：མིའི་ཁ་ནས་གང་ ཐོན་ཀྱི་སྐད་ ཅ་བཅ་བཅ་སྨྲ་ བ་ལ་ བདེན་ འཛིན་ མ་བྱེད། 莫把别人口头随便乱说的话执为定论！

བཅ་སྐྱ། བ་ཐུ་དང་འདྲ།

བཅ་འཇུག་པ། བཅས་འཇལ་དང་འདྲ།

བཅ་མཚན། ཞག་ཁོང་སྟོང་སའམ་ཚུགས་འབབ་ས། 夜宿地。行旅夜间投宿之处：དེ་ནས་ བཅ་ མལ་ལྟ་ལ་ ཚ་ཁང་ མེ་བས་ སྡུམ། 此后大约旅宿五夜即到达茶卡。

བཅ་སྐྱག་བཤེ་ཟུར། ཁྲིམས་ ཚད་ གཏོང་ དུས་ཚད་འབབ་ཐེ་ཅམ་འཁྲིས་པ་དེའི་བཞེ་སྒྲུར་རེ་དུང་ཤིག་ལ་སྐྱག་དོད་དུ་སྨྲོད་དགོས་པར་ཞེད། དེ་ ཡང་དོན་དངོས་ནི་ཚད་དཉལ་ཞིག་རེད།润笔费。旧时，官司判决后，当事人拿出罚金的四分之一作为文书的润笔费。实际上也是一种罚金。

བཅ་གཤིགས། བཅ་བསྡུ་དང་དོན་གཅིག

བཅ་བརྟན་། བཅ་བརྟན་པ། 郑重，稳重：ལས་ཀ་བཅ་བརྟན་ ལྡན་ པ། 工作稳重。བཅ་བརྟན་ བརྟན་གཏམ་ ལྡན་ པ། 坚定稳重。བཅ་བརྟན་ ཤེན་མདོག 故作镇静。

བཅ་ལ། བ་ཐུ་དང་འདྲ།

བཅས། སྡོམ་གང་ངམ་གནས་ཚུལ། 名词。情状，形势，分际：དུས་བཅས། 时势。 གནས་བཅས་ 形势。ཚོ་བཅས། 地位。 བྱོས་སྤྱད་ཟྱད་བཅས་ལ་གཞིགས་ནས་ཐག་གཅོད་ཀྱི། 要根据商议的情况作出决定。

བཅས་བཀོད་ གཅོད་ རིས། ཚ་ དྲག་ ཀི་ ངག་ བཀོད་ཤོད་སྤྱངས་ཤེག་སྡེ་ ཉིས་ཆད་གཅོད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བའི་དོན། 定予严惩。一种严厉申斥的语气。

བཅས་ཁྱབ། རང་ལ་བཅས་པའི་འགན་ཁྲི། 天职。本职担负的责任：རང་ རང་ ཀི་བཅས་ཁྲི་ བ་ཤེགས་པར་ སྒྲུབ་པ། 好好完成各自的本职工作。

བཅས་ཚགས་པ། (1)མཛེས་བའམ་སྐྲས་པ། 魁梧，冠冕，堂皇：ལུས་ སྟོབས་ བཅས་ ཚགས་ པ། 身材魁梧。(2)རན་བའམ་འཚམས་པ། 合适，妥当，得体：གཏམ་རྩོད་ལུགས་བཅས་ཚགས་པ། 说的话恰如其分。 རྣམ་འགྱུར་བཅས་ཚགས་པ། 态度庄重。

བཅས་སྟེགས། འབབ་ས་ནི་སྟེགས་བུ། 垫脚凳，马蹬：རྟ་ ལས་ འབབ་ དུས་ བཅས་ སྟེགས་ཀྱི་སྟེང་ དུ་བཅས་པ། 下马时踩在马蹬上。

བཅས་བསྒྲུག དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་ པར་ བྱས་ པ། 按照，斟酌，根据：དངོས་ཡོད་ གནས་ལུགས་ ལ་ བཅས་ བསྒྲུབ་ ཀྱིས་ འཆར་ གཞི་ འདེད་པ། 按照实际情况制定计划。ཡོང་སྐོར་ བཅས་ བསྒྲུབ་ བྱས་ནས་འགྲོ་ སོང་ གཏོང་ པ། 量人为出。

བཅས་ཐོབ། འགས་ ཐོབ་ བཅ་ འགས་ བཅ། 应得，合宜，得体：ངལ་རྩོལ་ཀྱི་ བཅས་ ཐོབ་ལ་ གཞིགས་ནས་ ཐོབ་ཆ་ སྦྱོད་པ། 按劳付酬。

བཅས་པ། འབབ་པའི་འདུས་པའི་འབྲི་ ཚུལ་ གཞན་ ཞིག

བཅས་ཐུང་། ཚ་རེ་ བཞིན་ཆི་ སོ་ སོང་ བཅས་ པའི་

རྒྱང་ཀ་ལ་རེད། དེ་ཡང་བཀྲི་བ་རྒྱུས་པ་ཡིན་ན་རྒྱང་ཀ་ཡི་ སྐོག་ནས་ གཡས་ སུ་ བརྒྱངས་ ཤས་ ཀྱང་ཐང་ཐག་ཡོད་ཀ་ཡིན། ཐུང་ཆེད་ཀམ་སྐོག་ནས་གཡོན་དུ་བརྒྱངས་ཤས་ཀྱང་ཐང་ཐག་ཡོད་ཀ་ཡིན། 流年卦。每人每年有值年之卦。男子从离卦向右数，女子从艮卦向左数，至其当年岁数所值之卦。

བཅས་འབྲེལ། གནས་ ཚུལ་ དངོས་ དང་ མཐུན་པའམ་འགལ་ སྐོབ་ ཀྱི་འབྲེལ་ བ། 合情，合适，恰当，相应关系，བཅས་འབྲེལ་ ཚགས་པའི་གཏམ། 合情合理的话。མི་སེ་སོའི་འཇོན་ ཐང་ ཀྱི་ བཅས་འབྲེལ་ལ་གཞིགས་ཏེ་ལས་བགོས་ཀྱག་པ། 根据各人能力分工。

བཅས་སྐྱེ། སྐྱེས་པ་ཧྲང་མེད་གང་ཡིན་ ཡང་གནས་ སོ་ ཙོ་ ཡིན་ན་དཀྱས་ མ་ ནས་ ཀར་ སྐོན་ ཐྱང་ ཀར་ནས་ གཡོན་ སྐོང་ དུ་ བཏིས་ པས་ ཙོ་ ཀྱངས་ གང་ བཅས་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་། མོ་ཙོ་དཀྱས་ནས་ཤར་ སྐོན་ གཡས་ སྐོང་ དུ་ བཏིས་ པས་ གང་ བཅས་ཀྱི་ལྷ་བའོ། 值年官。无论男女，凡阳年从中心起东北左旋而数，凡阴年从中心起向东右旋而数，当年岁数所至之官。

བཅས་ཚོད། རོས་ཚོད། 形势，情况；སོ་སོའི་ རྩལ་ཤུགས་ཀྱི་ བཅས་ ཚོད་ ལ་ གཞིགས་ པའི་ ལས་ ཀྱུང་ སྐྱོད་པ། 斟酌能力，派给任务。

བཅས་གསེད། གནས་ལུགས་ ཚང་ རྒྱུན་ གོ་ བརྗོད་པ། 解释来由，说明情况；རྩོད་ གཞི་ཐག་གཅོད་པའི་ཆེད་ དུ་ ཐན་ ཚུན་ གཉིས་ ཀར་ བཅས་ གསེད་ཐྲེད་པ། 为了解决纠纷，向双方说明情况。

བཅས་སྐྱོང་། བརྟན་ པ། 稳重，妥当，沉着；བཅའ་འཇུལ་དམག་འཁྲུག་ལ་ཀ་གཏད་འཇལ་རྒྱུའི་ གྲྭ་ སྐྱོག་བཅས་ སྐྱོང་ལྡན་པ་ཞེག་དགོས། 对付侵略战争要沉着准备。གོམ་ པ་ བཅས་ སྐྱོང་ བརྟན་གཏམ་གཏུན་དུ་ སྐྱོ་པ། 稳步前进。

བཅས། ❶རང་ སྐྱེ། དབྱགས་དང་ཐུལ་བའི་ སེམས་ཅན་གྱི་ཕུང་ པོ། 名词。尸，尸体。人或动物死后的躯体。❷མིང་ཟཁའ་བའི་ རྗེས་ གྲུབ་བའི་ འབྲེལ་སྦྱོར་གྱི་ སྐྱེའི་ཚིག་ ཞེག 连词。和，若，或。后加字 ཀ་ 字的后面所用离合词，རིའི་ཆུ་བཅས་ མདུན་ སྐྱོགས། 山的前面或后面。ལྕགས་ ཐབ་ བཅས་རྩེ་ གཅབ། 铁灶和石灶。❸མིང་ཟཁའ་བའི་ རྗེས་ གྲུབ་བའི་ ཁེ་ ཚོས་ སྐོན་ ཅིང་ གྱི་ སྐྱེའི་ ཚིག་ ཞེག 助词。吗，呢，吧。后加字 ཀ་ 字的后面所用疑问词；རེ་འདོད་བཅས་བཞིན་དུ་འགྲུབ་བཅས། མི་འགྲུབ། 希望的事能否如愿以偿？ཁོང་ ཚོའི་ དགོངས་པར་འབབ་ བཅས་ མི་ འབབ་ སྐྱགས་ བཅས་ སྐྱོན། 他们中意与否请考虑！

བཅས་ཐུང་ས། མི་ ཤི་བའི་ རྩ་ སྐྱས་ སྐྲང་ས། 死尸浮肿。

བཅས་ཀྱངས་ཀྱི་ཚུ། ཀྱ་ རིམ་ པ་ བདུན་ ཀྱི་ ཀྱས། བཅས་ཀྱི་མི་འབྲུག་པར་ཁྱེད་པའི་རྟགས་ཀྱི་ བཅས་ ཀྱི་ དང་ཀྱི་ཞེས་པ་ཤྲ་ དུ། 卷目标号。记明分卷次序的文字，如“第一卷”等。

བཅས་སྐྱབ། རྩ་ ལངས་སྐྱབ་པ། 修尸，炼尸。意为修不净观法。

བཅས་ཆེ་བ། གཏོས་ཆེ་བ། 体积大，堆垛大。

བཅས་དྲི། (1)མི་རིའི་དྲི་མ། 尸气。死尸的气味。(2)དྲལ་དྲི། 腐烂气味；ཀ་དྲལ་ནས་བཅས་དྲི་ཀ། 肉烂了发出臭味。

བཅས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) དྲལ་ བ། 腐烂，溃烂，浮肿，肿胀；རྩ་རྒམ་བར་བཅས་པ། 死尸肿胀欲溃。

བཅས་ཀི། དུམ་བུ་དང་། ཆུན་ཀིལམ་ཆག་པ། 名词。卷，束，把。ཐྲིགས་ བཅས་ འདི་ བཅས་ ཀི་ བཅུད་ཙམ་དང་། 此函书共八卷。ཞེ་ དོག་བཅས་ཀིང་

འཆིང་བ། 捆花成束。ཤིང་ཀེང་བམ་བོར་བསྡམས་ཏེ་ཁྱབ་དུ་ལྟང་བ། 把柴扎成捆背在背上。

བམ་བོའི་ཁྱབས་ཀྱི་རྒྱུ། བམ་གཅས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་དོན་གཅིག

བམ་བོའི་རྒྱུ། ཀུ་རིམ་པ་བདུན་ཀྱི་གཅས། ཤེ་ལོ་ཀ་མི་འཐུག་བར་ཉིད་བའི་རྟགས་ཏེ"‖ ‖"ལྟ་བུ། 分卷标号。数清偈句不使混淆的符号，如"‖ ‖"。

བམ་བོའི་ཚད། བམ་ཐོ་ཞེས་པ་ནི་གཞུང་གི་དྲྭ་བ་ཡིན་ཞེང་། དེའི་ཚད་ནི་བམ་བོ་རེར་ཤེ་ལོ་ཀ་སུམ་བཅུ་རེའོ། དེའང་ཤེ་ལོ་ཀ་རེར་ཚེག་བར་གྱུམ་ཐུའམ་གྱུམ་ཐུ་སོ་གཉིས་རེ་ཡོད་པ་སྟེ་ཚོགས་ཡོད། 卷量。即构成卷轶的段落数量。其计算方法为每卷包括三十组偈颂，每一组偈颂有三十字或三十二字不等。

བམ་བོར་ཕྱོལ། (ཉིང) མཉམ་བོར་བསྡམས་པ། 捆在一起。

བམ་ཕིལ། མི་རྨ་ཆ་ཚང་བ། 全尸。

བམ་རོ། མི་རྨ། 人的尸体，死人。

བར། དབར་དང་། མཚམས། དབྱག 名词。中间，间隙，ལ་གཉིས་བར། 两山之间。ཆུ་གཉིས་བར། 两水之间。རྒྱ་ནག་ནས་བོད་བར། 从汉地到藏地。ཉིར་ནས་དེ་བར། 迄今，直到现在。དེའི་བར། 至是，齐彼。

བར་ཆྱོན། བར་བར་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་རིགས། 临时事故。偶然发生的事故，ལས་ཀྱི་འཕྲུག་ཤུལ་བར་རྒྱུན་འཁོར་གས་བྱང་རྒྱང་ཡང་རྐྱེན་ཆེན་པོ་མ་ཤོར་ཁ། 施工中虽然发生过一些临时事故，但没有多大的关系。

བར་སྐབས། (1)དུས་རྒྱ་གྱིའི་བར་མཚམས། 时间，前后之间，དམག་འཁྲུག་གཉིས་ཀྱི་ བར་སྐབས་ལ་ཆིངས་སྐྱོག་དང་། ངམ་གསོའི་དུས་ཆོད་ཅིག་འཇོག་འཇོག་དགོས། 在前后两次战争之间，要留出一个整休的时期。(2)གནས་སྐབས། 一段时间：ཤུགས་སྐྱལ་དེ་བར་སྐབས་ཤེག་ ལ་ རྒྱབ་ནས་དང་མི་འདུག 那样的习惯，在一段时间里已经不流行了。བར་སྐབས་དེར་མཐུན་ལས་མ་བྱུང་བ། 一段时间，失去和睦。

བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། རྩོམ་ཡིག་ཆིག་ཕྱུག་གི་ བར་ བར་ དུ་ ངལ་ གསོའི་ སྐུན་ ཆིག་རྒྱལ་བའི་ཆིགས་ བཅད། 文间诗句，章末诗。在一段或一章末尾的总结性诗句。

བར་བསྐལ། བར་ཀྱི་བསྐལ་པ་ སྟེ། བསྐལ་ པ་ཆགས་གནས་འཇིག་སྟོང་བཞི་ སོ་ སོང་རང་ རང་གི་མཚོ་བཅས་པ་ནས་ མཐུག་ རྫོགས་ བའི་ བར་ ཀྱི་ བསྐལ་པ་ཆུང་ངུ་ནམས་ཀྱི། གནས་ བའི་བར་ བསྐལ་ཀྱི་ ཀུ་ཕུ་བྱའོ། 中劫。成、住、坏、空四劫，分别自始至终所有诸小劫，称为中劫。如住劫中所有二十小劫，名为住劫二十中劫。

བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ། མིའི་ཚ་ལ་དཔག་མེད་ནས་ཆ་ལ་བཅུའི་བར་ཟླ་ བ་ དེ་ བར་ ཀྱི་ ཡ་ ཐོག་ རིང་མེའམ་བསྐལ་པ་དང་པོ་དང་། དེ་ནས་ཡང་ལ་ བཏུང་ཁྲིའི་བར་དུ་འཕེལ་ཞིང་མར་ ལ་ བཅུའི་བར་ དུ་ཟླ་ བ་དེ་བར་ཀྱི་བསྐལ་པ་གཉིས་པ། དེ་ཕྱི་བྱའི་ ཁྲག་པ་བཅོ་བཅུད་མཚམས་སྐྱར་ཡང་ ཆ་ ལ་ བཅུ་ནས་བཏུང་ཁྲིའི་བར་དུ་འཕེལ་ བ་ ཐེ་ བར་ ཀྱི་ མ་ ཐོག་རིང་ མེའམ་ བསྐལ་ པ་ ཐ་ མ་ སྟེ་ བསྡམས་ བས་བར་ཀྱི་ བསྐལ་ པ་ ཉི་ཤུའོ། 二十中劫。人寿从无量岁减至十岁，为初限劫或第一中劫。从十岁起增至八万岁又减至十岁，此一来复为第二中劫。如第二中劫来复十八次后，再由十岁增至八万岁为末限劫或最后中劫。总此成为二十中劫。世界成住坏空，均各经历二十中劫。

བར་བསྐལ་བཞི། ཆགས་པའི་བསྐལ་པ། གནས་ པའི་བསྐལ་པ། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ། སྟོང་པའི་

བཟློག་པ། 四中劫：成劫、住劫、坏劫和空劫。

བར་ཁང་། (1)ཁང་མིག་གསུམ་གྱི་བར་མ། 中房。居中的房间。(2)སོག་བཅུགས་གསུམ་གྱི་བར་སོག་ཁང་པ། 中层楼房，二楼房屋。

བར་ཆུག་བཅོ་བརྒྱད། ལ་སོག་རིང་མིའི་ཚེས་ནས་སོག་རིང་མིའི་བར་གྱི་ཁྲག་པ་བཅོ་བརྒྱད་དེ་ཅོ་ཙམ་བཏུ་བ་ནས་ཡར་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་འཕེལ་བ་དང་། ཡང་བརྒྱད་ཁྲི་ནས་མར་བཏུ་བའི་བར་བྱེ་བ་དེ་གཅིག་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་བར་གྱི་བསལ་པ་རེའམ་བར་གྱི་ཁྲག་པ་དེ་དེ་ཕྱས་བའི་ཁྲག་པ་བཅོ་བརྒྱད་དོ། 中劫十八返，十八增减。人寿由十岁起向上增长至八万岁，然后由八万岁向下递减还至十岁，名为一返，或一增减。如次重复十八次，即为十八返，亦即初末两劫以外的十八中劫。

བར་ཁེ། རྩོ་འཚོང་བྱེད་གཅིག་གི་བར་དུ་ཟ་བའི་ཚོང་ཁེ། 佣金。从买卖双方的中间谋取的利润：བར་ཁེ་ཟ་བ། 取得佣金。

བར་ཕྱད། (1)ཚེ་ཚུལ་མཐོ་དམའ་མང་ཉུང་ལ་སོགས་པའི་བར་གྱི་ཕྱད་བར། 相差，差别：རྒྱུ་ཚོགས་གསར་རྙིང་གཅིག་གི་ལས་ལུགས་བཟང་ངན་བར་ཕྱད་ཆེ། 新旧社会的制度差别很大。(2)རི་མོ་དང་རི་མིའི་བར་གྱི་ཕྱད་བར། 差数，日躔表相邻两日、太阴日、宫日的平行度之间的差数。

བར་ཕྱམས། ཁང་པའི་ཐྱི་ནང་གི་བར་དུ་ཡོད་པའི་གཡབ་དཀྱར་གསལ་ཅན། 走廊，檐下过道。

བར་ཚོས། བར་གཟབ་ཀྱི་གོས། 中等衣服，中等礼服：དེ་རིང་ཐུན་ཚས་བར་གོས་ཤིག་ཐུན་ནི་ཤེགས། 今日穿中等礼服较好。

བར་གྱི་ཉེན་གཉིས། སྐར་བོད་ཆུལ་སྐབས་ཅུ་པ་འབྲིང་གཉན་ལྡེ་དུ་དང་། སོ་གཅིག་པ་སྐྱག་རི་གཅིག་གི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉེན་གཉིས་ཏེ། ཐུགས་གཞན་གཅིག་གི་ཤིང་། ལུགས་གཞུན་ཚིག་ལ་གདུང་རབས་བཅུད་པ་ཐྱི་གྱས་བཅའ་བ་དང་། དགུ་པ་བྱ་ཁྲི་བཅན་པོ་གཅིག་ལ་བར་གྱི་སྐྱིང་གཅིག་རེད། 中期二上。吐蕃王朝第三十代仲年德如和第三十一代达日年思两代总名。约当南北朝后期。一说指第八代志共赞普和第九代恰赤赞普。

བར་ཐུག། སྐུས་གཤབས་ཆེ་ཆུང་སོགས་འབྲིང་ཐུག། 中等，中品，中型：གོས་ཆེན་བར་ཐུག། 中等质量的缎子。རས་སྐུམ་བར་ཐུག། 中等质量的布和褡裢。

བར་གླིང་། གླིང་ཆེན་གཅིག་གཅིག་གི་བར་དུ་ཆགས་པའི་གླིང་ཕྲན་རྣམས། 中洲。位于两大洲间的小洲。

བར་འགག་ག ནད་སྐྱག་གཅིག་གི་བར་མཚམས་ཀྱི་འགག 过道间。藏式建筑中介于内外两间房屋中间的过道间。

བར་འགའ། རེ་འགའ་ཞིང་ས་འགའ། 间或，有时，数次：གནམ་གཤིས་བར་འགའ་ལ་དུང་ཤིང་བར་འགའ་ལ་འཐིབས་པ། 天气时晴时阴。

བར་འཕྱིབ། མིག་ཁ་ཏུ་མིའི་ཀུན་ཚགས་བར་གྱི་འཕྱིབ་ཅུན། 目中间障。藏医所说界于目内障和外障之间瞳孔赤黄不明的一种眼病。

བར་བསྒལ། ཐུ་བ་དང་དངོས་པོ་དུས་རིམ་ཞིག་ནས་རིམ་གྱིས་དུས་རིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འཕེལ་བར་འགྱོ་བ། 过渡。事物由一个阶段逐渐发展而转入另一个阶段：བར་བསྒལ་དུས་ཐབས། 过渡时期。

བར་ཚོད། (1)གནོད་ཉེན་གྱི་བཀག་ཐག། 障碍，灾难：དོན་ཐུབ་བར་བར་གཅོད་འཐུང་ཡང་དཔའ་བར་བསྒྲུབ་དེ་ཤེལ་ཐབས་ཉེད་དགོས། 办事纵有障碍，也得设法排除。(2)བར་མཚམས་གཅོད་པ། 阻碍，阻挡，截止，中断：ང་ཚོ་ཐྱི་

ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ མདུན་ལམ་ བཟང་ པོར་སྐྱེད་ པ་འདི་ སྟོབས་ ཤུགས་ གང་ གིས་ཀྱང་ བར་ གཅོད་ ཐུབ་མི་ ཐུབ། 任何力量也不能阻挡我们走社会主义的光明大道。

བར་བརྒྱག་རི་མོ། དཔེ་ ཚ་ དང་ གསར་འགྱུར་ སོགས་ཀྱི་སྐྱེང་དུ་ དོན་གསལ་བྱེད་དུ་ བར་མཚམས་ སུ་བཀོད་པའི་རི་མོ། 插画，插图。书刊上帮助文字说明的图画。

བར་ཆད། (1)གནོད་ རྐྱེན་ ནམ་ གེགས། 危难，障碍，事故，意外，波折：སྐྱེ་ ཤི་ བར་ ཆད། 生命危险。བདེ་ འཇགས་ ཀྱི་ བར་ ཆད། 安全事故。འགྲོ་ལམ་ དུ་བར་ ཆད་མེད་པར་ བདེ་ བཞིན་ ཐུང་ངོ། 路上没有发生意外，平安到达。ལས་ དོན་ལ་བར་ཆད་གཏོང་བ། 妨碍工作。(2)རྒྱུན་ ཆད་དང་། མཚམས་ཆད། 中止，停顿，间歇：བཟོ་ གྲ་ཁག་གི་ འཕྲུལ་ འཁོར་ རྣམས་ རྐྱེན་ མཚན་ ཀུན་ དུ་ བར་ཆད་ མེད་ པར་ གཏོང་བ། 各工厂的机器昼夜不停地开动着。

བར་ཆད་ཀྱི་ ཚྭོང་། གནོད་ རྐྱེན་ ཤོང་བའི་ ཕྱིའི་ དཀྲིས་མཚན། 事故的苗头，障碍的征候。

བར་ཆད་མེད་པའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན། མིང་ དེ་ དག་གིས་བརྗོད་པའི་ དོན་ཀྱི་ ཚོས་ ཐམས་ ཅད་ སྟོང་པ་ ཉིད་དུ་ ཤེས་པའི་ ཤེས་ རབ་ སྐྱེས་ པ་ སྟེ་ དེ་ མ་ཐག་ཏུ་ ས་དང་པོ་ གནོན་ པ་ སྟེ་ ཐུང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ མོས་པས་ སྨོན་པའི་ ཚ་ བཞིའི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག 无间三摩地。通达名言所说一切事物完全性空之慧。菩萨四胜解行之一。

བར་ཆད་མེད་པའི་ ཆུ་ སྨྲུར། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟའི་ ནང་གི་སེམས། རྒྱུན་མཐའི་ བར་ཆད་མེད་ པའི་ ཉིང་ངེ་འཛིན་ ཏེ་ མཉེན་ གཏམ་ བསྟན་ སོམ་ རབ་ཏུ་ ཐུར་ པའི་ རང་འབྲས་ རྣམ་མཁྱེན་ དངོས་སུ་ སྐྱེད་ པའི་ སེམས་ དཔའི་ རྣལ་འབྱོར་ མཐར་ ཐུག་ གོ། 无间顶加行。智度七十义之后际无间三摩地。合修三智转成自果，直接生起一切智的菩萨究竟瑜伽。

བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ། བར་ཆད་ མེད་ ལམ་ དང་དོན་གཅིག

བར་ཆད་མེད་ལམ། རང་ལམ་གྱི་ སྐྱེབ་ ཐ་ སྐྱང་ ཐེག་ཀྱི་དངོས་གཞི་ དུ་ ཐུར་ ཅིང་། རང་འབྲས་ ཀྱི་ཤེ་ ཤེས་ ཕྱི་ མ་ སྐྱེད་པ་ལ་གཞན་ ཀྱིས་བར་ དུ་ མ་ཆོད་ པའི་ ལམ། 无间道，无碍道。断除自道应断障盖，为正对治，别无间隔，直接生起自果后智。

བར་ཆད་བཞི། (1)ཉོང་ངེ་འཛིན་ གྱི་ རྒྱུད་ གནས་ པ་དང་ཐུབ་པར་ དུ་འགྲོ་ བ་ལ་བར་ ཆད་ བཞི་ སྟེ། རྩ་ རྒྱང་ཅན་དང་། ང་རྒྱལ་ཤས་ཆེ་ བ་དང་། མ་རིག་ པ་ཤས་ཆེ་ བ་དང་། ལྟ་ བ་ཤས་ཆེ་ བ་བཅས་ སོ། 四难，四障碍。防碍持续安住定位、进取更胜定位的四种障碍：味著坚固、上品我慢、上品无明和上品见惑。(2)སོར་ སྡོམ་ ཐོབ་པའི་ བར་ ཆད་དེ། མ་ནིང་དང་མཚམས་མེད་ བྱས་པ་ སོགས་ ལ་ སྡོམ་ པ་ ཟོག་ ཀྱང་མི་ སྐྱེ་ བས་ སྐྱེ་བའི་ བར་ཆད་ དང་། རྒྱལ་པོ་དང་ཕ་ མས་ མ་གནང་བ་ སོགས་ལ་ སྡོམ་པ་ སྐྱེས་ཀྱང་ རང་ དབང་དུ་ མ་ཀྱུར་ བས་ ཁུན་ ཉིང་གནས་པའི་ བར་ཆད་དང་། བྱ་ རོག་ སྐྲོད་མི་ རུས་ པའམ་ནད་ དང་ སྡུག་ བསྔལ་གྱིས་ ཉེན་ པ་ སོར་ ལ་ སྡོམ་པ་ གནས་ ཀྱང་ བསྐྱབ་ པ་ལ་ སྐྱོར་ མི་ བཟོད་ བས་ ཡོན་ ཏན་ ཉུང་ བར་ དུ་ འགྱོ་ བའི་ བར་ ཆད་དང་། སྐུ་ ཤེར་ ཅན་ དང་ལྡན་ ཤེས་ ཕ་ སོགས་ ཀ་ དོག་ དང་ དབྱིབས་ རིགས་ སོགས་ ལ་ སྐྱོན་ ཆགས་ པ་ རྣམས་ ཀྱིས་ བསྐྱབ་ པ་ ལ་ སྐྱོ་ བ་ དུས་ ཀྱང་ བསྡུན་ པ་ ལ་ མ་ དད་ པའི་ རྒྱུ་ ཉིད་ བས་ མཇེས་ པའི་ བར་ ཆད་ བཅས་ བཞིའོ། 四障碍。谓得别解脱戒之障碍有四：谓石女和犯五无间罪者，虽受戒，但不得戒；由于未得国王父母允许，虽得戒，但因不

自主，故不能持久；未到驱乌之年，或因病苦缠绕等，虽受戒，但不能住学处，不能学到特殊功德；黄发、断手、屠夫之类，虽能学学处，因为不信仰，故影响纯洁。

བར་ཆོད། བར་ཆད་དང་འདྲ།

བར་ཆོད་བྱེད་པའི་མི་དགེ་བ། དཀོ་བའི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ཆོས་རྣམས། 作梗不善。对于善法制造障碍者。

བར་ཏི་ཀཱ། (ཤེགས) རྣམ་འགྲེལ། 注释，注解。

བར་སྟོང་། བར་ གཞིང་ ངམ་ སྟོང་ ཆ། 中空，间隙，空隙，空间：ཁང་ཆེན་ཞན་ཙུན་གྱི་བར་སྟོང་ས་ཆ། 大厦之间的空隙。

བར་སྟོན། (ཐལ) བོད་ཀྱི་ཁྲལ་སྐྱལ་ལ་ ཞར་ ལས་ སོགས་ལས་དོན་ཀུ་ཆེན་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་བར་ཁྱོན་ཆེ། 犒劳酒，工间宴会。藏俗在工程进行至一半以后犒劳工人的筵宴。

བར་ཐག རྒྱང་ཐག་རིང་ཐུང་གི་ཚད། 间隔，距离：ལྗང་པ་ གཉིས་ཀྱི་ བར་ ཐག་ རིང་པ། 两地距离很远。དུས་སྐབས་དེ་ནས་བར་ཐག་རིང་པོ་མ་སོང་པ། 过了不久以后。

བར་ཐོ། (ཐལ) རྡོ་བཟོ་སོགས་ཀྱི་ཐོ་བ་འབྱིང་བ། 中锤。石工等所用中号铁锤。

བར་ཐོག ཁང་པ་ཐོག་བརྒྱགས་གསུམ་གྱི་བར་ མ། 中层楼房。三层楼房的第二层。

བར་དུ་བརྙེད་བོན། དུས་ རབས་ བཀྲད་ པའི་ སྐབས་ཀྱི་ཆ་ཀི་ ཐང་ ཆུབ་ ཀྱིས་ ཁངས་ ཆུས་ པའི་ ཆོས་ ཁ་ བསྒྲུབ་ ཐུས་ ནས་ བོན་ ཤུགས་ དང་ བཟེས་ཏེ་ བརྒྱས་པའི་ བོན་གཞུང་དེ་དག་ཀི་ རྗེས་ འཇུང་ རྣམས། 中期改译苯教。八世纪中，西藏苯教徒嘉卧绛曲改窜佛书，杂合苯教之法以为苯教典籍。从此传出的苯教派系名。

བར་དུ་གཙོད་པའི་ཆོས་ ཕྱང་ སྟོང་ བ་ ཙ་ མི་ འཇིགས་པ། མི་འཇིགས་པ་ བཞིའི་ ཡ་ ཕྱལ་ ཞེག འདོད་ཡོན་དང་ཐར་པ་ལ་ཆགས་སོགས་ བར་ དུ་ གཙོད་པ་ མངོན་ སུམ་ དུ་ གཟིགས་པས་ དེ་ ལྟར་ སྟོན་པ་ལ་ཆོལ་བའི་ གནས་ མེད་ པའོ། 说障碍法无畏。于贪恋妙欲及解脱等作障碍法，现前明见，如实宣说，无能诤者。如来四无畏之一。

བར་དུ་ཚད་ཕེབ་འཇུག་པའི་ཡིད་ཀྱི་བྱེད་པ། ཡིད་ བྱེད་ བཞིའི་ནང་ཚན། སེམས་གནས་དགུའི་ གསུམ་པ་ བསྟུས་ ཏེ་ འཇོག་ པར་ བྱེད་ པ་དང་། བཞི་ པ་ རྟེ་ བར་ འཇོག་ པར་ བྱེད་ པ་དང་། ལྔ་ པ་ དུལ་ བར་ བྱེད་ པ། དྲུག་ པ་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ། བདུན་ པ་ རྟེ་ བར་ ཞི་ བར་ བྱེད་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྐབས་ སུ། ཐིང་ ཚོད་ ཀྱིས་ བར་ དུ་ བཅད་ ནས་ ཐུན་ རིང་ པོ་ སྐྱེ་ མེ་ རྒྱས་ པའི་ ཏིང་ངེ་ འཛིན་ ནོ། 有间缺运转作意。四作意之一。九住心中第三安住、第四近住、第五调顺、第六寂静、第七最极寂静，此五位中所修定心，常被昏沉、掉举间断，不能持久。

བར་དོ། སྲ་ ལྷས་ བོར་ ནས་ ཕྱི་ ལྷས་ མ་ ཐོབ་ པ། 中有，中阴。前身已弃，后身未得。即死后未投生中间，རྣམ་ ཤེས་ སྐྱེད་ པ་ བར་ དོར་ འཕྲོས། 心识漂游于中有世间。

བར་དོ་སྒྱུ་མ། སྒྱུ་ ལྷས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ ཏུ། ཡིད་ ལས་ བྱུང་ བའི་ བར་ དོའི་ ལྷས་ དབང་ པོ་ ཀུན་ ཚང་ ཐོག་ མེད་ དུ་ ཐུ་ བོ། 中有幻化，中有幻身。意生中有之身，诸根圆满，通行无碍。幻身之一种。

བར་དོ་པ། ཐ་ མའི་ ལྷས་ རྟེན་ བོར་ ནས་ ཕྱི་ མའི་ ལྷས་ རྟེན་ མ་ རྙེད་ པའི་ བར་ གྱི་ སེམས་ ཅན། 中有，中阴身，中阴有情。现世与来世之间的有情。

བར་དོ་ཚིར་སྐྱང་འཇུག་བའི་ཟབ་ལུང་། བར་ དོའི་ སྐབས་ སུ་ གོལ་ བའི་ ཐབས་ ལས་ ཞེག ཅེས་ ཀྱང་ བ་ ལ་ ཆོལ་ བའི་ གནས་ མེད་ པའོ། 会中有为报身瑜伽。在中有位证得解脱的密乘道。

བར་དོའི་འཕྲང་ཧིང་། སེམས་ ཅན་ གི་ རྗེས་ རྣམ་ ཤེས་ འཕྲུལ་ ལས་ ཤི་ ལྷས་ འཕྲང་ ཧིང་ པ། 中阴关，中有狭道。死后灵魂流浪经行的狭长道路。

བར་དོར་འདའ་བ། གཅྭགས་སུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིས། གཅྭགས་ཁམས་ཀྱི་ཚངས་ཆེན་གྱི་བར་དོ་མ་གཏོགས་ པ་ གཞན་བཏུ་དྲུག་གི་བར་དོ་གང་དུང་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་རྟེན་དེ་ཉིད་ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འགྲོ་བ་ སྟེ། དཀྱི་འདུན་ཉི་ཤུའི་ཐས་གཅིག 中般，中有般涅槃。二十僧伽之一，三种定趣色界之一。除色界大梵天之中有而外，随于其余十六天处所结中有之一，而般涅槃。

བར་དོར་འདའ་བ་གསུམ། བར་དོར་སྐུ་ངན་ལས་འདའ་བ་གསུམ་སྟེ་བར་དོར་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ འདའ་བ་གྱུར་པ་དང་། བར་དོའི་ཚེ་དགྲེལ་བུ་འདའ་བ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བར་དོའི་ཚེ་གཞུག་ལ་འདའ་བ་ཡུན་ རིང་ མེ་བཅས་ སོ། 三中般。三种于中有身般涅槃者：中有生已无间而般涅槃。非于中有正中而般涅槃和中有晚期久般涅槃。

བར་དོར་ ཐོངས་ ཤུ་ རྒྱ་ ངན་ ལས་ འདའ་ བ། བར་དོའི་སྐབས་ སུ་ ཤུ་ ངན་ ལས་ འདའ་ རེས་ ཀྱི་ ཕྱིར་ མི་ ཟོང་ བ། 中般涅槃。在中有位决定证得涅槃的不还果。

བར་གདངས། (ཐུལ) ཐགས་ཕྲིའི་ དུ་ གཉིས་ བར་ ཀྱི་ རྒྱུག་ ཤིང་། 撑梁。藏式织造机上的撑梁。

བར་ གདོན། ཆོས་ ལུགས་ བའི་ ཤོད་ སྐལ་ ལྡང་ བཅོན་ དང་ ཆུལ་ འཁོང་ སོགས་ མི་ མ་ ཡིན་ ཀྱི་ རྫི་ ཚན་ ཞིག 人世魔。宗教徒所说妖魔鬼怪之一类。

བར་ འདུམ། ཁ་ མཆུ་ སོགས་ བསྡུམས་ ཏེ་ འཕྲིག་ པར་ ཟྱེད་ ཐབས། 调和，排解，调停；劝（停）战（和）。说明原委以调解内部争端。

བར་ འདུལ། བར་ འདུལ་ ཁ་ ཅིའི་ བཀྲུད་ པ་ དང་ དོན་ གཅིག

བར་ འདུལ་ ཁ་ ཆེའི་ བཀྲུད། ལྷུ་ སྒྲུབ་ ནས་ རིམ་ བཞིན་ བཀྲུད་ པའི་ མཐར། ཕྱི་ སུ་ ཁ་ ཆེའི་ པཾ་ ཆེ་ ཀླུ་ སྒྲུ་ ལས་ ས་ སྐུ་ པཾ་ ཆེ་ སོ་ གས་ བསྒྱེད་ པར་ རྩོ་ གས་ ཤེར་ དེ་ ལས་ ཀུང་ རིམ་ པར་ དང་ པའི་ སྡེ་ ཚན་ ཐུན། 中律，中传迦湿弥罗律统。从古印度论师龙树传出，后由萨迦·班智达·衮噶坚赞等从迦湿弥罗·班智达·释迦室利受近圆戒而次第传播于西藏的律统。

བར་ ཐྲེང་། ལས་ ཀ་ བདག་ ཟློད་ མེད་ པར་ ལུས་ པ། 虚悬，未落实，无人过问：འཆར་ གཞི་ ཞེག་ བཏིང་ ཡོད་ ཀྱང་ ལག་ ལེན་ རྣ་ ལྟར་ བསྟར་ རྒྱུའི་ གད་ དུང་ བར་ ཕྱིང་ དུ་ ལུས་ ནས་ ཐག་ ཆོད་ མེ་ འདུག 虽然订了一个计划，但是如何执行尚未落实。

བར་ ལྡུམ། ཐུགས་ གཉིས་ ཚན་ ཚུན་ མ་ མཐུན་ པ་ མཐུན་ པར་ ཉེད་ གཏས། 调解，调和。

བར་ ཚིགས། རྩོམ་ པའི་ རྣ་ ཚན་ དེ་ རེའི་ བར་ དུ་ སྦྱོར་ བའི་ སྡེབ་ ཚིག་ ཆོག་ ཆོགས་ པ་ཅད། 章末歌句，中间偈语。介于正文前后两章之间的总结性诗句。旧译中唱柁南：གཞུང་ དེའི་ བར་ སྡེབ་ ཆོགས་ པ་ཅད་ གཉིས་ པ། 书中第二中间偈语。

བར་ གོལ་ ས། ཐུགས་ གང་ དུ་ འདུ་ ལ་ བར་ བར་ མཚམས་ སུ་ ཡོད་ པ། 中立。不参加或不倾向任何一方：བར་ གནས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཁབ། 中立国。

བར་ སྣང་། ཐོགས་ མེད་ ཅེས་ པ་ ནམ་ མཁའི་ ཀློང་ ངམ་ མཐོང་ ས། 天空，虚空，空间：སེམས་ པ་ ཐང་ པས་ སྣང་ ལ་ རྟ་ རྒྱུག་ འདོད་ ཀྱང་། རྒྱུ་ དངོས་ པོས་ སྟང་ མཐིལ་ ལ་ ས་ མི་ ཐེབས། 心肠好跑马想上天，没奈何财力不凑手。喻心有余而力不足。

བར་ སྣང་ ཁང་ ཆེས། དོན་ མེད་ ངེ་ དོགས་ ཀྱི་ སྟོང་ བསམ་ དངོས་ མེད་ ཁང་ ཆེན་ གྱི་ གཅྭགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 空中楼阁。喻脱离实际的幻想：བར་ སྣང་ ཁང་ ཆེན་ བཞུགས་ འདོད་ ཀྱི་ འཁྲལ་ སྣང་། 幻想修建

空中楼阁。

བར་སྣང་རྒྱ་ཆབས། (མཛད་) སྨིག་རྒྱུ། 空中波涛。阳焰的异名。

བར་སྣང་ལ་གནས་པ། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་ལས། སུམ་རྩ་རྩ་གསུམ་དང་། འཕྲུལ་དགའ་དང་། དགའ་ལྡན་དང་། འཕྲུལ་དགའ་དང་། གཞན་འཕྲུལ་དབང་ཐེབ་བཅས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ནི་རིའི་རྩེལ་ཨ་ཏི་རབ་ཀྱི་སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་གནས་པའོ། 空居天。六欲天中，三十三天、夜摩天、兜率天、化乐天、他化自在天等天界，居于须弥山顶以上虚空之中。

བར་པ། 名词。(1)འཁྲིང་བ་དང་དཀྱིལ་མའི་དོན་ཏེ་གོ་བའི་བར་མ་དང་འདྲ། (2)ཚ་དབང་སྟེ་བར་དཔང་། 中人，中证人。(3)(མཛད་) ཕྱད་མེད་དུར་མ། 中年人。青壮妇女的异名。

བར་དཔང་། བར་ཀྱི་བདེན་དཔང་། 中证人。

བར་བར། མཚམས་མཚམས་སམ་དུས་ལ་ལ། 间或，时而，每每，往往：དགྲ་དང་དག་བོའི་འཐབ་འཛིང་ཐེབ་པའི་བར་བར་དུ་ཞི་བའི་ཐོག་མཐའ་ཡང་ཐེབ་ཀྱིན་ཡོད། 同敌人进行武装斗争，有时也进行和平谈判。

བར་བོར། བ་རེ་བོ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

བར་ཐེབ་པ། ཚོང་དང་འབྲིག་རྩྭད་འཐིག་ཐབས་ཐེབ་པ། 作中，调解：འཇམ་མེལ་ཀྱི་ཚོ་ནས་བཏང་ཚུན་མཐུན་འཐིག་གི་བར་ཐེབ་པ། 用好言调解，使双方和好。

བར་བློན། ཐུར་ཆུལ་བོའི་ཕྱི་ཐོན་ནང་ཐོན་མིན་པའི་ལས་ཐེབ་ཐོན་པ། 中间大臣。古代国王的介于内外大臣之间的大臣。

བར་དཀྱལ་གཙང་རུ་བཞི། བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་བར་ཐུགས་དེ་ཐུར་ཚོས་ཆུལ་སྐོང་བཙན་སྐབས་གཙང་ལ་ གལས་རུ་ དང་། རུ་ལགཿ དཀྱས་ལ་དཔྱ་རུ་དང་། གཡོ་རུ་ཁྲེ་རུ་བཞེད་ཕྱེ་བ་དེ་དག་ཐུས་སྐྱི་ཤའི་དུས་རབས་ བཅུ་བདུན་བར་གྱས་རུ་དང་། གཡོན་རྒྱ། སྐུས་རྒྱ། གྱང་རུ་ཞེས་བའི་མིང་དུ་བསྒྱུར། 中区前后藏四翼。古代藏文典籍中分康青藏地方为上中下三区。上区阿里，中区卫藏，下区青康。藏（即后藏）依东西分也如和如拉克，卫（即前藏）依河流分为夭如和乌如。十七世纪中，依次改名为也如、运如、布如和共如。

བར་མ། 名词。(1)འཁྲིང་བ་དང་དཀྱིལ་མ། 中等，居中者。介于两端之间者：ལེའུ་བར་མ། 三章中之第二章。ལམ་བར་མ། 中间道路。(2)རྒྱུ་དབྱངས་ངེས་པ་ བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། ཁྲུང་ཁྲུང་སྒྲ་སྒྲིག་པ་ལྟ་བུ། 中令声。声如鸿雁。歌音七品之一。(3)གར་མཁན་མ། 舞女。(4)(མཛད་)ཀེང་བ། 居中。腰的异名。

བར་མ་ཆད་པ། རྒྱུན་མ་ ཆད་ པ། 无间，继续不断：ཉིན་མཚན་གྱུན་དུ་ གཙང་ཆུ་ བར་མ་ཆད་ བར་འབབ་པ། 河水昼夜不断地流。

བར་མ་དོ། (1)སྨྲི་ས་བར་སའམ་འདི་ ཡིན་ ངེས་ བསྟུང་མེད་པ། 游手，游离分子，无人过问者：མི་ཚང་མས་དུང་བསྡོན་ཆེར་ བཀྲིད་ ཀྱིས་ འཕྲུགས་སྐྱེན་ཐུབ་བཞིན་པར་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ལས་ཀྱང་ འདི་བྱ་འདི་ཐུབ་མེད་པར་ བར་ མ་ དོའི་ ངང་ དུ་ སྟོང་ མེ་ ཐོག། 大家都在努力进行建设工作，自己不可从中偷闲，无所事事。(2)སྲོ་ མའི་ལུགས་རྟེན་བོར་ནས་ཐྱི་ མིའི་ལུགས་རྟེན་ མ་ ཐོབ་ པའི་ དུས་ཀྱི་ཐྲིད་ཀ། 中有生，中阴生。弃舍前身尚未投生中间的有情。(3)གཏུག་འཁྲལ་མེད་ པའི་ དུས་སྐབས་ཕྱུ་ ཐུ། 中间状态。模棱两可的分际。

བར་མ་ཙོར་འཆི་བ། དུས་མ་མིན་ པར་ འཆི་བ། 中夭，夭折，夭逝，夭殇。

བར་མ་བཞེག་པ། མཚམས་མ་ བཞག་པ། 不间

断，不止，不停：ཟླ་ཀུས་རིང་ལ་ ལས་ ཀ་ བར་ མ་བཞག་བར་ཙམ་ མགྱོད་དེ་ བྱས་ པ། 不间断地继续工作了几个月。

བར་མ་རབ་ཉུང་། དཀྱེ་བསྙེན་ཐོབ་ཅིང་། དཀྱེ་རྒྱལ་དུ་ མ་གྱུར་བའི་ ཐུ་རོལ་དུ། དཀྱེ་རྒྱལ་གྱི་ བརྡུལ་ཞུགས་ཙམ་དུ་ ཐོབ་ པར་ བྱ་ བའི་ ཕྱིར་ དུ་ ཆུང་བ་བར་མ་རབ་ བྱུང་ བསྙུབ་ པ་ ཅི་ ཡིན་ ཁྱད་བར་ཅན་ལ་ཞུ་ཞིང་ གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། བཟླ་བ་རྣམ་ གསུམ་ བྱ་ བའོ། 近事男。受居士戒后尚未受沙弥戒以前，为速得沙弥禁戒，而受近事男戒者，须于殊胜境前启白并换三相。

བར་མ་རབ་ཉུང་གི་བསྲབ་བྱ། དགེའ་མཚན་ གསུམ་ལ་སྐྱབས་ཤུ་ འགྲོ་བ། མཁན་ཆེན་ལ་གུས་ པར་ཅིའོ། ཁྱིམ་པའི་རྟགས་ཆུང་བ། རབ་ དུ་ བྱུང་བའི་ རྟགས་ ཡང་ དག་ བར་ ལེན་ པ་ བཞི་ ལ་ གཅོ་ ཙོར་ བསྟབ་ པའོ། 中间出家学处。即介于沙弥、沙弥尼与居士之间者，其所学学处主要有皈依三宝、尊敬羯磨阿阇梨和教授阿阇梨，改俗人相，具出家相。

བར་མ་དེ། ཚོང་ ཁྱིམ་ ལྟ་ སའི་ ཚོ་ དུ་ ལའི་ ནུབ་ ཐུག་གི་རི་ཤེ་ཞིག ཤའི་ཆང་ལ་ཀོན་ ཏེ་ལྟ་ ཁང་ ཙམ་ཟད་ པ་དེར་ ཏ་ མིའི་ལྟ་ ཁང་ཞེས་ བ་ སྐད་དུ་བཤད། 磨盘山。在拉萨布达拉宫西，山上有关帝庙，俗称汉人庙。

བར་ མའི་ ཚུལ་ བ། གཅོད་ པའམ་ གཅོད་ པའི་ གཞི་ དག་ ཐུགས་རི་ ཆུང་བའམ་ཐུགས་རི་ལ་ འཇུག་ པ། 中间律仪。于损他事及其根本，仅断一分尚余一分。

བར་མི། མཐུན་ཆུ་ཚོང་ ཐབས་ ཀྱི་ བདེན་ དང་ ཕྱི་ མཁན་ གྱི་ བྱ་ བ་ ཡིན་ ཁ་ ཅིག་ ཡང་ ཕྱི་ མཁན་ ཡིན་ ཏེ། 干证，调解人，中间人：ཁ་ མཆུ་ རྡུམ་ བའི་ བར་ མི་ ཉིད་ བ། 充当调解人。

བར་མེད། (1)རྒྱུན་ མི་ འཆད་ བ། 无间断，ཉིན་ མཚན་ བར་ མེད་ དུ་ བྱེ་ བ་ ཆུང་ ལ་ བརྩོན། 昼夜努力学习。(2)(སངས་) ནམ་མཁའ། 无间。虚空的异名。

བར་བཅུངས། གོས་ སོགས་ཀྱི་ བར་ ཚངས། 充填物。絮在棉衣等夹层中间的东西，ཆིན་ བལ་ བར་ བཅངས་ ཅན་ ཀྱི་ གོས་ ཤིག 一件棉衣。

བར་ཚགས། བར་མཚམས། 空隙，空处：དཔེ་ དེབ་ ཆུག་ ཆེས་ ནང་ གི་ བར་ ཚགས་ དམ་ པོ་ བཏུབ་ སོང་། 书箱里空隙都塞紧了。

བར་ཚངས། གོས་ སོགས་ ཀྱི་ ཁྱི་ ནང་ གི་ བར་ དུ་ བཅུག་ པའི་ ནང་ ཚངས། 中间填充物：དགུན་ ཚས་ ཀྱི་ བར་ ཚངས་ ཆིན་ བལ་ གཏོང་ བ། 在冬衣里絮进棉花。

བར་ཆེག ཡི་ གེའི་ བར་ ཀྱི་ ཆེག 藏文字中间之点。

བར་ཚོང་། ཚོང་ ཁྱིར་ རམ་ ཆོང་ འདུས་ སོགས་ ནས་ དངོས་ ཐོག་ ཉོ་ ཤུང་ ཆུང་ འགྲུལ་ ཁྱིམ་ འཆོང་ ཆུག་ མཁན། 商贩，短贩，零售商。从城市或城镇购买商品转运至外地出售的小商人。

བར་ཚོང་པ། (1)ཚོང་ པ་ ཐད་ ཀྱེན་ བར་ དུ་ ཚོང་ ཆིག་ ཐབས་ ཅིད་ མཁན། 经纪人，买办，交易媒介人。(2)ཚོང་ ཆག་ རྩ་ ཀྱེ་ འཆོང་ མཁན། 小贩，零售商。

བར་མཚམས། (1)དུས་ ཐུ་ ཕྱིའི་ རྒྱུན་ མཚམས། 中间时刻：ལོ་ ཐུ་ མ་དང་ ཕྱི་ མའི་ བར་ མཚམས། 前后两年之间。(2)ཐད་ ཀྱེན་ དབར་ ཀྱི་ བར་ སྟོང་། 中间，空隙，间隙，二者之间，ཤང་ ལེབ་ ཀྱ་ སྐྱེར་ བའི་ བར་ མཚམས། 木板镶合处。 གཡུལ་ འཕྱེད་ གཅིག་ ཀྱི་ བར་ མཚམས། 两次战役之间。ལས་ ཀ་ མཐའ་ མ་ འཚལ་ བར་ བར་ མཚམས་ མེ་ འཇོག 工作未完，中间不停顿。 བར་ མཚམས་ ས་ ཁྲལ། 中间地带。

བར་མཚམས་ བཅད་ བ། (1) རྒྱུན་ བཅད་ བ།

截止；རིམས་ནད་ཀྱི་བར་མཚམས་བཅད་པ། 传染病已制止。(2)ལས་ཀ་འགྲོ་ལ་བཞག་པ། 停止工作。 (3)དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ། 区分，划分界限：ལས་དོན་གསར་རྙིང་བར་མཚམས་བཅད་པ། 划分新旧工作。

བར་འཚོང་། བར་དུ་འཚང་གཏུག་པ། 挤入，塞进，插进：གཞན་ཀྱི་སྐད་ཆའི་ཁྲིད་དུ་བར་འཚང་གཏུ་པ། 打断他人的话。མགོ་རྩྭ་ལ་ཤེང་བལ་བར་འཚང་གཏུག་པ། 在枕头里絮入棉花。

བར་ཆིབ། (ཁྱལ) གསོལ་ཆིབ་དང་། དམངས་རྒྱས་མིན་པའི་རྩ་བ་སྐྱས་ཀ་འབྲིང་པ། 中等糌粑。不粗不细的糌粑。

བར་ཁྲལ་ཚོ་སྒྲུ་བ། སྔར་ཨི་ཀེ་སྐྱེར་སྐབས་ཁྲལ་དཀའ་ལ་རོགས་རམ་ཟེད་མཁན་ཚོ་སྡུ་པ། 助校译师。西藏古代翻译佛经工作中，辅助校审译文的译师。

བར་གཞིབ། གཟབ་མཆོར་འབྲིང་ཙིའི་ཚས་གོས། 中等服装。较平常服饰稍好而次于盛装的中等服装。

བར་གཟིགས། བདེན་དཔང་ངམ་བར་འདུམ། 中证人。

བར་གཟུ། གཟུ་སྐྱས་ཀའམ་བཟང་འབྲིང་པོ། 中等松几石。质量平常的松耳石。

བར་ལམ། བར་སྐབས་སམ་ཅི་ལས། 晚近，近来，一段时间：བར་ལམ་མ་མཐའ་རིང་སྐྱེ་གཟིགས་བའི་ཐང་བྱང་འདུག 别来无恙。

བར་ལམ་འཚེར་འཐེང་། བར་སྐབས་ཀྱི་རྩོད་བྱེར། 临时争执，偶尔的争论：བར་ལམ་འཐེན་འཐེང་ཀྱིས་ཁུལ་ཁམས་འབྲུགས་པ་དེ་སྐྱིང་ཤར་གས་བཙོ་དགོས། 中间因争执发生的乱子应予平息。

བར་ཀར་བ། (ཁྱལ) རབ་དུ་བྱང་བའི་བསྙབ་པ་འབྲིང་གས། 中间戒腊。佛教徒出家年月不长不短者。

བར་ཐྲག། ཀ་དང་། ཁགས་བའི་བར་ཀྱི་སྐྱེ་མོ། 里皮。皮肉之间的薄膜层。

བར་ཐྲུན། ཁང་བའི་སྟེང་ཤོད་གང་རུང་ཀྱི་ཐར་ཚུར་འགྲོ་ལམ། 通道，过道。楼房中的交通道路：བར་ཁྱུར་ཉུ་ཅང་དོག་པས་འགྲོ་བོ་དཀའ། 通道狭窄，来往不便。

བར་སེལ། ཐན་ཚུན་དབར་ཀྱི་དཀྱེན་དཀྱག 隔阂。不合的意见：གྲོགས་པོ་ཐན་ཚུན་ཀྱི་བར་སེལ་རྣམ་མཁའ་གཡའ་དག་ལྟར་གཙང་མར་བསལ་བ། 朋友之间消除了隔阂，有如晴空无云。མི་རིགས་བར་ཀྱི་བར་སེལ་མེད་པ་བཟོ་བ། 消除民族隔阂。

བར་ལྡང་། གྲོང་ནང་ཁང་པ་ཐན་ཚུན་བར་ཀྱི་ཐྲུན་ལམ། 胡同，巷子。市区内宅间过道：གྲོང་ཁྱེར་དེའི་བར་ལྡང་ཀྱི་གཡས་གཡོན་དུ་ཤིང་སྤྲད་བཏུགས་པ། 这个城市的巷道两边栽了树。

བར་སྣང་། བར་དོ་པ་སྟེ། འཕོག་རྟེན་འདིར་གང་ཀྱི་སྐྱ་མའི་འཆི་སྐྱེ་བར། ཕྱི་མའི་སྐྱེ་སྐྱེ་ཀྱི་བར་དུ་བྱང་བའི་སྐྱེ་ བ། 中有。在轮回世界中前一死有和后一生有之中流转的有情。

བར་སྒྲལས། གས་དབར། 间隙，裂缝：སྒོའི་བར་སྒྲལས། 门隙。 བང་ལེབ་ཀྱི་བར་སྒྲལས། 木板裂缝。

བར་གསེང་། བར་སྟོང་། 间隔，空隙：སྒོའི་བར་གསེང་ནས་བལྟས། 从门缝中看。སྐྱེ་དོན་ཀྱི་བར་གསེང་དང་བསྟུན་རྒྱར་ཁྲིད་ཅེད་པ། 趁工作之隙进行辅导。

བར་གསེབ། བར་སྒྲལས་སམ་ཁྲིད། 中间，缝隙：ནགས་ཚལ་ཀྱི་བར་གསེབ་ནས་བལྟས་པས་ རི་དྭགས་མཐོང་། 从树丛中看见了野兽。

བར་ཅིག་བར་ཅིག (ཁྱལ) སྐབས་སྐབས། 时或，间或，有时：བར་ཅིག་བར་ཅིག་ལས་ཀ་དང་། བར་ཅིག་བར་ཅིག་སྐྱེ་སྐྱེང་ཅེད་པ། 有

时工作，有时学习。

བར་སྦྱ། འཕྲལ་འཁོར་དང་ཚོགས་པ་སོགས་ཀྱི་བར་མཚམས། 关节，衔接部分；གཏུས་གཞིང་བཀབ་ནས་འཕྲལ་འཁོར་ཀྱི་བར་ལྡུ་སྦྱིག་པ། 用螺丝钉把机器装配起来。

བལ། སྤུའི་ནང་གསེས་ཤིག 名词。绵羊毛；ལུག་བལ། 绵羊毛。ཤིང་བལ། 木棉。སྦིང་བལ། 棉花。ཡུལ་བལ། 农区羊毛。བལ་འཇམ་པོ། 细羊毛。བལ་རྩུབ་པོ། 粗羊毛。བལ་འབྲིག་པ། 剪羊毛。བལ་འབལ་བ། 梳羊毛。བལ་གསེད་པ། 撕羊毛。

བལ་བཀལ་བ། བལ་སྐུད་བསྒྲིས་པ། 纺羊毛线；རྒྱན་ལ་བལ་བཀལ་དེ་ནས་སྐམ་བྱ་བཏགས། 先纺羊毛线，然后织毯毡。

བལ་སྒྲིད། བལ་ཀྱི་སྐུད་པ། 毛线；སྐམ་བྱའི་གོས་འཆོས་ཅིད་བལ་སྐུད་ལེགས་གོས་རེད། 用毛线缝制的毯毡衣是最好的。

བལ་ཁྲལ། སྔར་བོད་ས་གནས་སྡིང་གཞུང་གིས་འབྲོག་དུད་ཁག་ལ་བཀལ་བའི་བལ་ཀྱི་ཐྲེ་ཁྲལ། 羊毛税。原西藏地方政府向牧户征收羊毛的税收。

བལ་འཁོར། (ཐུམ) བལ་གཏུས་ཏེ་བཟོས་པའི་སྐོར་སྐོར། 羊毛捆子。土法剪下拧成一绺盘绕成团的羊毛。

བལ་འབྲོང་འཇུག་པའི་ཚངས་པ། སྡང་ཕྱང་སྐལ་བྱའི་ནང་གསེས། རང་གི་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་དཀའ་སྡིང་མ་ལ་བལ་འབྲུད་ པ་ དང་ ཆེལ་ པ་ དང་ འཚོད་ དུ་ འཇུག་ པའོ། 令掰灌羊毛。三十舍堕之一。令非亲属比丘尼洗灌纺染羊毛所成堕罪。

བལ་ཀྱར། བལ་པོ་ནས་གོན་པའི་ཀུར་ཀུམ་ཤེལ། རྒྱས་པས་ མཆིན་ ཚད་ སེལ། 尼泊尔红花。尼泊尔所产红花，入药功能清肝脏热邪。

བལ་གོར། བལ་པོ་དང་གོར་ཁའི་བསྒྲས་མིང་། 尼泊尔和廓尔喀的简称。

བལ་གོས། བལ་ལས་ བཀྲུས་ བའི་ གོན་པ། 毛衣。毛织物衣服。

བལ་ཀྱི། ལུག་དང་རའི་བལ་དང་སྤུ་འབྲིག་ཁྱེད་ཀྱི་ཀྱི། 羊毛刀。割羊毛用的利刃。

བལ་གླང་། ལུས་སྟོབས་ཆེ་ལ་གོམ་སྤྱབས་སྐྱེར་བའི་གླང་ཆེན་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 良种象。一种体大步速的象。

བལ་རྒྱ། བལ་ཀྱི་རྒྱུ་དག 绵羊毛质量；བལ་རྒྱུ་བཟང་ ན་ སྐམ་ བྱ་ ལེགས། 羊毛好织出的毯毡就好。

བལ་རྒྱོང་། བལ་གཏུས་ཏེ་བཟོས་བའི་བལ་དོ་རྒྱོང་མ། 羊毛捆子。拧成一把然后卷绕成团的羊毛；ཚ་ལ་བལ་ཀྱིས་མ་རོན་ན། བལ་རྒྱོང་ཆུ་ལ་སྒང་ཀྱུ་ཡིན། 羊毛压不住盐驮子，就得水泡羊毛捆。意指在敌强我弱的情况下，要决心使用最后手段。

བལ་ཙོག། (མངོན) (1)སྤྲོ་མ། 蜘蛛的异名。(2)ལུག 绵羊的异名。

བལ་སྐྱེགས། བལ་ སྤུའི་ ལྷད་ རེ། 羊毛残渣。选毛后所留下的渣滓；བལ་སྐྱེགས་ཀྱིས་གོས་ཆུ་ མི་ རྟེན། 毛渣不能作织衣原料。

བལ་ཏེ་ག བལ་ཡུལ་དུ་ སྤྱི་ བའི་ ཏེ་ག་ དུའི་ རིགས་ ཀྱི་ 尼泊尔蒂丁。

བལ་ངུལ། བལ་བའི་དངུལ་ངུལ་ཀ། 尼泊尔卢噶。尼泊尔货币名。

བལ་ ལྷུག། བལ་ཀྱིས་ བཟོས་ བའི་ གདན། 羊毛垫子。

བལ་ཐག (1)བལ་ཀྱིས་ བཟོས་ བའི་ ཐག་ པ། 羊毛绳。(2)བལ་དོ་འཛིང་བྱེད་ ཀྱི་ བལ་ གཏུས། 拧成股的羊毛。作捆羊毛用。

བལ་དོ། བལ་དོ་པོ། 羊毛捆子，བལ་དོ་ལྔ་ བརྒྱའི་ གོན་སྐྱེད་བྱུང་། 生产了五百捆羊毛。

བལ་དྲིལ། བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་ བའི་ དྲིལ་བ། 尼泊

尔铃。尼泊尔所造合金铃。

བལ་འདྲིབ། བལ་བསེད་བཤེ་སེང་སེང་། 羊毛团。洗净撕松的羊毛：དགོས་མེད་གྱི་ཆོག་ཏེ་བལ་འདྲིབ་རྡོ་གཙོན་དུ་བཞག 把不必要的废话如象石压羊毛团一样搁置一旁。

བལ་ལྤགས། (ཞོང་) ཕྱག 有毛。绵羊的异名。

བལ་ནག་ལྤགས་ཀྱི་ཕྲང་བ། སྐང་ལྤང་གྲམ་ཅུའི་རྡང་ཀཤས། བལ་ནག་ཟོར་འབའ་ཞིག་ལས་གྲུབ་པའི་སྟན་ཁྱད་མིན། 作黑羊毛敷具。三十舍堕之一。谓比丘用纯黑羊毛缝制敷具所成堕罪。

བལ་ནད། བལ་མོ་ཅེ་ལེ་འབངས་མ་ཞེས་མ་གཅིག་དབལ་ལྷན་ལྤ་མིའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གངས་ཡིན་པས་དེས་བཀྲང་བར་གཤགས་པའི་འགོ་བའི་རིགས་ནད་དེ་བ་ཞེས་གི་མིང་། 时疫。传说护法女神吉祥天母散播的一种恶性传染瘟疫。此病藏名，即吉祥天母称号。

བལ་སྙ། བལ་སྲུའི་ཚ་སྣའམ་དཀྲས། 羊毛纤维，བལ་སྣ་རིང་ཐུང་ལ་བརྟེན་ནས་བཟང་ངན་དབྱེ་བ། 根据纤维长短分别羊毛好坏。

བལ་སྣམ། ལྤག་བལ་ལས་བཟོས་པའི་སྣམ་བྱ། 羊毛毡毯。

བལ་པ་ཙི། (1)རྩྭ་རྡེས་ཤ། 马兰草。བལ་པ་རའི་ཐག་པ། 草绳。(2)རྩྭ་ཁྱི་འཇིག། 牛蒡。(3)རྩྭའི་ཁྱེ་ཐག་ཅིག 兔丝草。

བལ་བི། ནེ་པ་ལ་ཡི་དང་ནང་གཙེས་ཀྱི་མི་རིགས་ཤིག་ལའང་། 尼泊尔国名及其境内的一个民族。

བལ་བི་ཀྱང་ཀྱམ། བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཀུར་ཀུམ། 尼泊尔红花。药用植物名。

བལ་བི་ལེའུ། བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཞེའུ་འབྲི། 尼泊尔所产石榴：བལ་བའི་ཞེའུ་མ་ཐེས་ཀྱང་། ཁ་དོག་ཉིད་ལས་བྱ་བ་ཤེས། 尼泊尔石榴虽未吃，但看颜色便知味。

བལ་བཙུན་ཁྲོང་ཁྲོང་། (ཁཁ) སྐང་བོད་དུ་ཁྲ་ཟ་མོའི་མིང་ལྟར་བྱས་པའི་དཔའ་བོ་ཞིག་ཏུ་ཡང་། 尼泊尔手鼓。旧时藏剧所用乐器之一。

བལ་ལྤུ། (1)བལ་དང་ལྤུ། 羊毛和毛。ལྤག་གི་བལ་དང་རྟ་ལྤུ་བཤེ་མི་རུང་། 羊毛与马毛不可混。(2)ཕྱུག་རིགས་ཀྱི་ལུས་ལ་སྐྲས་བའི་སྤུའི་སྡུ་མིང་། 动物身上所长毛的总名。

བལ་བ་རྩྭ། བལ་པ་ཇ་དང་འདྲ།

བལ་བ་ཇ། བལ་པ་ཇ་དང་འདྲ།

བལ་བྱ། ཤིང་སྐན་ཁྱི་རིགས་དུ་ལིས་ཤ་རྩྭང་སྟེ། རྟུས་བས་མ་ཕྱུ་བ་དང་། བད་ཀན་གྲང་ནད་ཟེལ། 杜鹃树。药用灌木阳雀花别名。功能治食物不化和涎液寒病。

བལ་འབྲེག་གི་ཁྲལ། སྐྱེན་ཀ་ དང་དཔྱིད་ཀར་ཞིང་ཐབ་ཁྱིས་མངའ་ བདག་གི་ ལྤག་ བལ་ འབྲེག་པའི་ཁྲལ་ཞེག 剪羊毛差。旧时，农奴在春秋季节负担领主的一种差徭。

བལ་ཆད་ཟོད། བལ་ཁྱིང་པ་ལྤང་གྱང་བའམ། བལ་འཁྱིམས་པའི་རྩུལ། 羊毛块片。被污垢胶结成块的劣质羊毛。

བལ་ཐྲག བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་སྐྱ་ཚལ། 尼泊尔钹。尼泊尔所造钹。

བལ་མ། བལ་ལས་ཁྱད་མཁན་ གྱི་ བྱད་ མེད། 名词。毛纺女工。纺织羊毛的女工。

བལ་མོ་བཟའ། བལ་མོ་བཟའ་ ཁྲི་ བཏུན་ ཏེ། བལ་བའི་རྒྱལ་པོ་བོད་ཟེར་གོ་ཆའི་སྐས་མོ། བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཅའ་སྐས་པའི་བཏུན་མོ་ཤེན་ལ། ཁོང་གིས་ཤེང་རྟ་བོར་ཁས་ཆགས་ཤུག་ ཐུབ་ པ་ དཀྱང་ བོ་བཀྲད་པའི་སྐུ་ཚད་རྩ་བོ་མི་བསྡོད་ཀྱི་རྟེ་དང་། རང་ཉིན་ཙན་དན་གྱི་སྐྱེལ་མ་སོགས་སྐུ་གཟུང་ཐུར་གྱི་རྟེན་སོགས་རྩོངས་སྐལ་དུ་དབངས། ལྷ་ས་ཤའི་ར་ས་འཕྲལ་སྐང་ཤེ་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། 拜木萨赤尊。尼泊尔国光胄王之女。公元634年与吐蕃王松赞干布联姻，将释迦佛八岁身量之不动

金刚佛、天生旃檀度母等珍贵佛像等带至西藏，并倡建大昭寺。

བལ་རྩེལ་བ། བལ་གཤེད་བཙམ་འཁལ་བ། 撕羊毛，纺羊毛。

བལ་ཚྭ། (1)བལ་གྱི་ཞག་ཆ། 毛垢。羊毛上的油腻。(2)ལུག་གི་རྒྱུ་སྲུ། 羊毛纤维。

བལ་ཚོང་། (1)བོད་ཡུལ་བལ་གྱི་རྩ་ཚོང་བྱེད་མཁན། 羊毛商。贩卖羊毛的商人。(2)བལ་རྩ་ཚོང་། 羊毛买卖，羊毛生意。

བལ་རྡེ། (ཐུལ) སྐམ་དས་སོགས་བཏུགས་ཚད་རྡེས་འཛམ་པོ་བཟོ་བ་དང་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 稚刷子。梳理毛织物表面使其浮起绒毛的工具。

བལ་རྡོམ། (ཐུལ) བལ་ལས་བཟོས་པའི་རྨིག་ལྷམ། 尼泊尔长统靴。

བལ་ཡིག བལ་བོའི་ཡི་གེ། 尼泊尔文字。

བལ་ཡུལ། ནེ་པ་ལའི་ཆུལ་ཁྲིམ། 尼泊尔。

བལ་ཡུལ་སྐྱེས། (མངོན) ལྗོང་རིས། 尼泊尔产。雄黄的异名。

བལ་ལེ། རྡེ་མོང་སྐེན་བལ་དཀྲིས་པའི་ཤིང་བུ་སྐན་བཅོས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 医疗所用棉花扦子。

བལ་ལས། ལུག་བལ་འཁལ་འཐག་བྱེད་ པའི་ ལས་ཀ། 毛纺。纺织羊毛的劳动。

བལ་ལི། བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་སྐུ་འདྲ་མི་མ། 尼泊尔铸造的青铜佛像。

བལ་ཤད། སྐུག་མས་བཟོས་པའི་བལ་གཤེད་བྱེད། 羊毛梳。土法梳羊毛时所用的一种圆锥形竹梳。

བལ་ཤོ་བ། ཐུང་བོད་ས་གནས་སྐེད་ གཞུང་ གཙོ་བཀང་བའི་བལ་གྱི་ཤོ་ཁལ་སྡུད་མཁན། 收羊毛税者。原西藏地方政府派出征收羊毛税的人员。

བལ་སྒེཏ། བལ་གྱི་ཐུང་བའམ་སྒེཏ། 厚羊毛毯子。

བལ་སྟོག གཉན་དམས་བལ་ནད་དང་། ཚོག་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 疫疔。时疫与毒疔两种疾病的合名。

བས། (1)ལས་སྐྱ་དང་འདྲག་པ་མཚུངས་པའི་དཔང་སྐྱ་ཞིག 比较词。用法与ལས་字相同。འཚོ་བ་ཐུང་བས་ཀྱང་བཟང་བ། 生活比从前还要好。མཐུན་སྐྱེལ་དེ་ བས་ཀྱང་དམ་ རབ་ཆེ་བ། 团结得更加紧密。ཐ་མ་བས་ཀྱང་ཆེས་ཐ་མ། 下下等。(2)རྒྱུ་མཚན་སྟོན་ཐེབ་ཀྱི་ཕྱད། 表原因的词。དེ་ཕྱི་བས་ན། 因是之故。

བས་མཐའ། (1)ས་མཐའ་ལས་ཀྱལ་མཐའ། 尽头，边缘。最末的边际。ཚྭང་ གི་ བས་ མཐའ་གནས་པ། 住在郊区。གསར་བཏུགས་ཀྱི་བཟོ་གྲྭ་ཚྭང་ཁྲེར་ཀྱི་བས་ མཐའ་ཉེ་བ། 新建的工厂接近城郊。(2)དབེན་གནས། 幽静处，寂静地区，旷野；བས་ མཐའ་སྐོ་ གསུམ་ དབེན་ པར་ གནས། 安闲居幽静。

བས་བཟླགས། བཀས་ནད་ཀྱི་ནང་ ཚན་ པ་ ཡིས་ བཟླགས་པ་ལྟར་ཀྱི་ཤ་མདོག་གཞན་དང་ མ་འདྲིས་པ་འབྱམ་ཆུང་སྐུ་ཞིབ་འབྱུང་བ་ཞིག 牛舔疮。一种皮肤病。肤色变异，有灰白色丘疹，如被牛舌吻舔者。

བས་པ། འཇད་པ་དང་། མཐའ་དག་པ། ཚོང་ས་ སུ་རྒས་པ། 完，尽，毕。ཁོ་བོས་གོང་ཀུ་དེ་ཙམ་ཁོ་ནར་བས་པ། 我要说的只有这些。རྣམ་གཡེང་ཉིད་དུ་བས་པ། 只是胡思乱想了事。དགེ་ རྒན་ཀྱིས་ཀང་ བས་ པང་ བཀྱེ་དགའ་ བ། 虽是老师，也难于完全实行。

བས་འཕྲལ་བ། རྩོན་འདྲུག་ བ་ཡིག་ གིས་ བྱས་པ། བ་作前加字。

བི་ཀ་ཤ་ལ་ཧྥེ་ལ། (ཤེགས) ཚུལ་ཁྲིམས་ དྲི་ངད་ ལྡན་པའི་དགོན་པ། ཀུ་གང་ཆུ་བོ་གཏྲིའི་འཕྲོ་ན་ཚགས་པའི་དགོན་ཆུང་ཞིག་སྟེ་ མཉམ་ མེད་ རྩ་ བ་ཙ་ཀི་ཀ་ ས་གནས་ པཎྜི་ཏ་ མང་པོ་ བཞུགས་ ཤྭང་ ས་ཞིག 戒香寺，比札马拉希拉寺。古印度恒河

岸边一小寺名。阿底峡等许多印度佛学家曾居于此。

བི་རྒྱང་ཚ་བོ། (ཕྱི) འཕེར་ཤ་ཚ་བོ། 招摇，浮夸，狂妄：འབྱོན་རྒུ་མེད་པའི་བི་རྒྱང་ཚ་བོ། 浮夸狂妄，实无所能。

བི་བ་ཤྲཱི། (ཤེགས) རྣམ་ གཟིགས་ སངས་ རྒྱས་ བདར་ གཟིགས་ཏེ་ སངས་རྒྱས་ཅན་བས་བདུན་གྱི་དང་པོ། 胜观佛，毗婆尸如来。佛教所说七佛的第一佛。

བི་མ་ལ་མི་ཏྲ། (ཤེགས) དྲི་མེད་བཤེས་གཉེན་ཏེ་ བོད་ཀྱལ་ཁྲི་ སྲོང་ལྡེ་ བཙན་གྱི་དུས་ བོད་ དུ་ བྱོན་ པའི་རྒྱ་ གར་གྱི་ སློབ་དཔོན་ཞེས། 比马拉米札。义译无垢友。赤松德赞时曾到过西藏的古印度一佛学家名。

བི་ཙ་ཏཱ་ར། དཔག་བསམ་ཤིང་འབྲས་ཏེ་ ཪམ་བུ་ ལ་སོར་བཞི་ཕྱག་ མཚན་དུ་ བཟུམས་པ། 如意果树。黄财神手中所执之物。

བི་ཀ་ཅེ། རྩུང་དད་ནང་ ཚན་ ལག་ སོར་ ཀྱི་བྱ་ བ་ཉམས་པ་ཞེག 手痉挛，手指枯萎。风疾之一。手指功能退失的残疾。

བི་ཀྱ། རྩེད་ཆས་མདའི་རྩེ་ མོར་ སྒོར་ བྱེད་ ཤིང་རིལ་ སྦུབས་ ཅན་ མིག་ཁྱང་བཞི་ ཕྲན་ སྒྲ་ གསང་ བོ་ སྐྱེག་ པ་ཞེག 响簧。装在箭头射时鸣鸣发声以构成响箭的一种玩具。

བི་ཀྱེར་སིཾ་ཧ། (ཤེགས) རྣམ་དག་ སེང་གེ་ སྟེ། བོད་ཀྱལ་ཁྲི་ སྲོང་ལྡེ་ བཙན་དུས་ བོད་དུ་ བྱོན་ པའི་ རྒྱ་ གར་གྱི་ སློབ་དཔོན་ཞེས། 清净狮子。藏王赤松德赞时到过西藏的一位古印度佛学家名。

བི་ཀྲྀ་ཀཱརཿ ཨི་ཀྲ་ཀཱརཎ་ཏེ་ ལྷའི་ བཟོ་ བ་ཞེས 工巧天。毗首羯摩天神名。

བི་ཀ་ཏཀ་བོ། (ཤེགས) ཁྲབ་ཅྭད་ ནག་ པོ་ སྟེ། བོང་ང་ནག་ པའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ཀྱི་ཀ Aconitum 黑附子异名。药用植物。

བི་ག་བན། ལན་ ནའི་ སྐན་ གྱི་ རིགས་ ཀྱི་ སྟེ། རང་ ལ་ ལན་ ཚ་ བ། ཞུ་ རྩེས་ དྲོད། རྒྱ་བས་ ལན་ཚ་བ་ཡིན་དང་། སྐྱེ་བ་ཀེག 胆矾，蓝铜。药用硫酸铜矿石。味酸咸，性温，功能破疮核症瘕，治眼中翳障。

བི་མ་བ། 〈བཤད〉 ཤིང་འབྲས་དམར་ པོ་ ཞེག 频婆果，林檎，苹果：བིམ་ བ་ ལྟ་ བུའི་ མཚུ་ སྐྲས་ དམར། 口唇丹洁如频婆果。ཕྲུ་ གུ་དེའི་ ཁངོ་ མདོག་ བིམ་བ་ ལྟར་ དམར་ བ། 那个孩子的脸红得象苹果。

བིར་ཐིག བོད་ མདའི་ མེ་ སྐར་ ཅྭད། 鸟枪火绳。

བིར་ཕྱབས། བོད་ མདའི་ མེ་ སྐར་ ཅྭད་ བིར་ ཐིག་ ཁམ། ཁ་ མདོའི་ ཁུལ་ ལ་ ལར་ བིར་ ལྟེ་ ཟེར་ བའི་ མེ་ ཐག་ འཇུག་ སྟོད། 火绳袋。盛鸟枪火绳的小皮口袋。

བིལ་བ། ཀ་ བོད་ ཚོ་ མོ་ རིགས་ ཁ་ཅིག་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ ཆུང་བ་ མོ་ རིགས་ ཤེག་ སྟེ། རོ་ སྐྱེ་ ཞིང་ བཤེ། ཁ་ ཐག་ འཇུག་ སྟོད། 雌葫芦。雌雄两种葫芦瓜中之小者或雌性葫芦。入药味酸而涩，性平，功能止热泻。

བིལ་འབྲས། (1)ཤིང་ རྟོག་ བིལ་བའི་ འབྲས་ བུ། 葫芦子。木瓜的种子。(2)ཤིང་ སྐྱེ་ ཞིག 五敛子。药用果实名。

བིལླ། (ཤེགས) འབྲས་ བུ་ ཚོག་ རྩས་ ཅན་ ཀྱི་ ཤིང་ ཐོག་ ཀྱ་ བའམ་ ཀ་ བོད་དེ། འདི་ འབྲས་ བུའི་ ཤུད་ སྐོག་ མ་ ཐུག་ པོ་ སྟོད་ སྐྱེ་ དུ་ ཅང་ བ་ ཞེག 葫芦，木瓜，吉祥果。旧译频罗果。壳可作器皿。为八吉祥物之一。

བིལླ་ཁོ། (ཤེགས) ཀུ་ བ་ ཆེན་ བོའི་ ཤིང་ ངམ་ དེའི་ ཤིང་ ཐོག 雄葫芦。

བིལླ་མོ། (ཤེགས) ཀུ་ བ་ ཆུང་ བའི་ ཤིང་ ངམ་ དེའི་ ཤིང་ ཐོག 雌葫芦。

བིཥྟི། (ཤེགས) སྐར་ རྫིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཚེ་ པ་ རྩ་ ཁ་ཅིག་ ནང་ གི་ འཁོ་ བྱེད་ ཅིག 毗支。藏历十一作用神中，七轮流作用神之一。

བྱ། ❶名词。(1)བྱ་ དང་ བྱ་ མོ་ ཁ་ཅིག་ སྐུ་ ཟུང་ བའི་

བུའི་མིང་། 子，儿子，男孩；ཨ་བུ་གཉིས། 父子二人。(2)མི་བུའི་མིང་། 男子，བུ་རྐོང་བོ། 大丈夫。བུ་དཔའ་བོ། 英雄汉。●ཚིག་གྲོགས་ཤེས། 词缀之一；ཀྲམ་བུ། 桃子。བོང་བུ། 驴子。ཕྱེ་བུ། 少许。ལམ་བུ། 道路。

བུ་རྒྱུད། བུ་ཤོག་གི་རྒྱུད་ཀྱིས་རྒྱུད་པ། 复利。利息所生利。

བུ་འཕྲིད། སྔར་བུ་མོ་མང་པོ་རྒྱས་ཆེ་བུ་རྒྱུ་བའི་རྟེན་འབྱིལ་གྱི་ཆེད་དུ་བུ་མཚའི་ མིང་ ལ་ བུ་ འཕྲིད་ཅེས་མིང་ བཏགས་ ཡོང་། 招弟。旧俗生女太多时，为求将来生男，特命女名为 བུ་ འཕྲིད，祝愿能在下一胎引来男孩。

བུ་ག། 名词。(1)དཀྱིལ་བུ་སྟེ། དབྱས་ཐུགས་ཀྱི་ཁུལ་སྣང་ལ་ཡེ་ཤྲུང་རེར། 孔，穴，窍，窟窿；སའི་འོག་བུ་ག། 地下空隙。ཁྱས་ལ་བུ་ག་དགུ་ཡོད་ཀྱང་། ཟ་བའི་དབང་ཆ་ཀ་རེད། 全身虽有九窍，吃喝权在一口。喻事物均有主要部分。(2)ལུས་ཀྱི་བུ་ག་ལ་ དགུ་ ཡོད་ བས་ གངས་ དགུ་ མཚོན། 人体有九窍，故窍字表数字 9。

བུ་ག་དགུ། བུ་ག་སྐོ་དགུ་དང་དོན་གཅིག

བུ་ག་སྐོ་དགུ། མིའི་ལུས་ལ་ཁུལ་ལྟའི་ཤེས་པ་སོང་ཐུབ་པའི་སྐོ་ལྟ་བུའི་བུ་ག་དགུ་སྟེ། མིག་གཉིས་ དང་། རྣ་བ་གཉིས། སྣ་བུག་གཉིས། ཀྲ། གཤང་ལམ། གཅི་ལམ་བཅས་སོ། 九窍。人体感受五种外境的感觉活动所有九处门户或穴窍：眼二、耳二、鼻二、口和大小便各一，共为九窍。

བུ་ག་གཉིས་པ། གཞང་འབྲས་ཐུགས་གང་ན་ཙམ་མེད་བརྟག་ཐེབ་བྱེད་ཀྱི་ཚ་བྱད་ཅིག 双孔管。藏医诊查痔疮的器械。

བུ་ག་འཛིན་པ། (མངོན) རླུང་དང་རླུང་ལྷ། 持隙。风和风神的异名。

བུ་ཀྲ། བུག་པ་ཆུང་བ། 小孔，小洞。

བུ་ཀུང་སྡོད་པ། (རྟེད) གཅིག་ ཁྱབ་ སྡོད་ པ། 独居。

བུ་ཀྱས། བུ་བུ་མོ་ཚེས་བའི་བུའི་ཀྱས། 子侄行辈。

བུ་དགོན། བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཀུས་ཀྱི་དགོན་ལས་ཐག་རིང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཞེས་དང་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། བུ་དགོན་ ཀྱི་ཆེད་ཟློས་རྣམས་མ་དགོན་གྱི་སྲོལ་ལྟར་ཆེད་དགོས། 属寺。由主寺派人管理的小寺庙：བུ་དགོན་ ཀྱི་ཆེད་ཟློས་རྣམས་མ་དགོན་གྱི་སྲོལ་ལྟར་ཆེད་དགོས། 属寺须按主寺清规办。

བུ་རྒྱུད། དུས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་མི་རབས་རྗེས་མ། 子嗣，后代子孙；ཨ་མ་གཅིག་ གི་ བུ་རྒྱུད་ དང་ བཞེད། 情同手足。

བུ་གཅེས། (1)གཅེས་ པའི་ བུ་ སྡུག 爱子。心疼的儿子。(2)བུ་སྡུག་ལ་ཀ་ཚ་ཅིའང་པ། 爱儿子。

བུ་བཙོལ་ཁང་། རྩེ་ཞོ་རྩ་མཁན་དང་། 孵婴所。照管婴儿或教养幼儿的处所。

བུ་ཆུ་ཟླ་ཁང་། སྤྱང་བཅའ་ཐམས་བོའི་ཐུབས་བཅུ་པ་ཀོང་པོ་ས་ལྷུལ་དུ་ཡོད་པ་ཡང་འདུལ་གྱི་གནུག་ལག་ཁང་བཞེའི་ཡ་གུལ་ཞེག 布曲寺。七世纪初，吐蕃王松赞干布为镇压堪舆家所说罗刹女右肘而倡建的寺庙名，在今西藏自治区林芝县境。

བུ་ཆུང་། ཕྲིས་པ། 小儿，幼子，孺子。

བུ་ཆེ་མ། (1)མཚོན་བྱའི་ཐྲི་ཐག་ཅིག 大贝。一种较大的贝壳。(2)(མངོན) བྱང་མེད་ཐུམ་ མ། 大腹女。孕妇的异名。

བུ་ཆེན། སློབ་མ་གཙོ་བོ། 大弟子；གྱུག་ཐུགས་ བུ་ཆེན། 心传大弟子。

བུ་ཆོས། ཇི་འབྲེལ་གཉིས་ཀའི་སྐྱབ་མར་ཐུབ་པ་བུ་རྗེ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕུས་ཏེ་ཞེ་ བོ་རྗེ་ཁ་ནས་གསུངས་པ་འབྲེལ་ཐུབ་ཏུལ་པའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་རྣམ་གང་མིང་བོ་དང་། མཐུག་ཏུ་ཞེ་བོ་ཐུབ་གཤེགས་ནས་འབྲེལ་ལ་བཀའ་གདམས་བསྟན་པ་གཏད་ཙལ་ཐུབ་པའི་ཆོས་བོ་ཏེ་

ཞེས་ བྱུལ་བའི་བཀའ་བཤམ་ཡང་ཟེར། 《弟子问道语录》。阿底峡和种敦巴之弟子鄂·勒巴协绕请问阿底峡所说种敦巴历代身世传，以及阿底峡死后种敦巴创噶当派情况等汇编。又名《幻书》。

དཔའ། མི་དང་རྟའི་ བསྡུས་ མིང་། 人马。人和马：

དཔའ་རྟ་བཟང་གྱས་ བསྡུས་པ། 召集健儿和骏马。

དཔའ་རྟ་གང་ཅིག 人强马壮。

དཔལ་ཚེས་འབྱུང་། བའི་ བར་ གཤེགས་ བའི་ བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་གསྒང་རབ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ། ཁོ་ཕྱ་པ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས་རབ་བྱུང་ ལྔ་ བའི་ ཚུ་ ཁྲི་ཤེར་ བཟློགས། གསུང་ འབུམ་ ལྔ་ སའི་ བར་ མ་གོག་ཕྱེ་ཁྲིན་ ２１２ ནང་བཀུ་ དང་ ཅིང་ གཉིས་ ཡན་ཆད་ཀྱི་གར་དང་བལ་ཡུལ་དུ་དམ་བའི་ཆོས་ བྱུང་ཚུལ་དང་། དེ་མན་ཆད་བསིལ་ལྡེའུ་ཚ་ བསྟན་པ་བྱུང་ཚུལ། མཁྱེག་དུ་བཀའ་བསྒྲུབ་བོད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ་ རྒྱས་གྲི་དཀར་ཆག་ཀྱང་བཀོད་ ཡོད་ བའི་ཚེ་ ཀུན་ཁྱེབས་མ་ཞེས། 《布敦佛教史》。 绰普巴·布敦·仁钦竹（1290—1364）著。全书木刻本（拉萨版）212页，收在全集 ཚ་字函。122页以前讲印度、尼泊尔佛教弘传的历史，122页以后讲藏族地区佛教弘传的历史，最后部分是纳唐甘珠、丹珠总目录，极有价值。本书成书于1322年，作者是当时名流，曾主持纳唐大藏经审订工作，开夏鲁一派。此书文字谨严，被佛教史家视为要籍。

དཔལ་ལྡན་ཡིད་ཆེས་ཀློག། རབ་འབྱོང་ལྔ་པའི་ལྷུར་ སྐྱ་ལོ་ལ་གཙང་ཁབ་ རྒྱལ་བྱ་འཁྲིབས། བཀའ་ བཤུད་པ་ཁྲི་ཤའི་ ཡང་ཟབ། ཁྱ་ལྷ་ཆོས་ལྡིང་ རབ་ཏུ་ཤེས་ཏེ་ ཁྱབ་ཅིང་ མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ ཡིད་ལ་ བྱེད་ན་ ཐོས་ཀྱི་ ཆུ་ཚོད་ ཆེ་ཞིང་ ཤིན་ཏུ་ ཟབ་ཅིང་ རྒྱ་ཆེ་བ་ ཞེས་ བྱ་བ་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ ལུང་ ཁོ་ནས་ ཀྱང་ ཐོས་ བསམ་ བསྒོམ་ གསུམ་ ལས་ བྱུང་བ་ ཤེས་རབ་ ཀྱི་ ཕྱིར་ ཏེ། དཔལ་ལྡན་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་ ཀྱང་ ཐོས་ བསམ་ བསྒོམ་ གསུམ་ ལས་ བྱུང་བ་ ཤེས་རབ་ ཀྱི་ ཕྱིར་ ཏེ། ཁོ་ཕྱ་པ་ བྱ་སྟོན་ རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས་ རབ་བྱུང་ ལྔ་ བའི་ ཚུ་ ཁྲི་ཤེར་ བཟློགས། 布敦·仁钦竹（1290—1364）。译言宝成。旧译卜思端。生于后藏夏卜墨地方，噶居派绰普译师的三传弟子，纳唐版丹珠尔的编纂者，后来的几种版本基本上都是依此次序编的。对西藏所传的密典重新做了分析鉴别的整理工作。并对许多显密经论作了注释。其全集共二十六函，二百余种，所著佛教史尤为著名，任后藏夏鲁寺座主，传法多年，其弟子称夏鲁派，又名布敦派。宗喀巴曾从其弟子学密法。

དཔའ་བོང་། （ཐ་མ） མག་པ། 女婿。包括招赘的女婿。

དཔེ་དེབ། (1)མ་དེབ་ལ་བརྟེན་ནས་བཀྲས་ བའི་ ཐུ་དེབ། 副本。据原件抄写的书籍文件。(2)ཐོང་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་ མངའ་ བདག་གི་ཞིང་ཁྲལ་ བསྡུ་ ཐྲེད་ དེབ། 抄本。西藏地方政府时代从底册抄出作为征收田赋差役标准的清册。

དཔའ་བོ། ཐུ་ ཚབ། 养子，义子：ཐུ་ དོད་ ཤིག་ ཐོང་ཚ་དེ་ག་ཚ་རྣོ། 收一养子，天资聪慧。

དཔའ་བདེད། འབྱུང་རྟེན་ནང་མ་ལ་བརྟེན་ནས་ ཁྱའི་ གནས་ཚུལ་རྟེ་ བའི་ ཐབས་ཤེས། 依母算子法。五行算中，计算五行相生关系时，从母推子的算法。

དཔའ་སྐྱེས། ཁེད་ དུ་ ཅང་ བའི་ ཁྱ། 爱子。可爱的儿子：མཐོང་བ་ ཙམ་གྱིས་ ཁེད་ འཐུག་ བའི་ ཐུ་ སྐྱེས་ ཤེས་ རྒྱུས། 生了一个可爱的儿子。

དཔའ་ནད། (1)ལྷུ་ གུ་ རྒྱས་ ཐེས་ཀྱི་ མའི་ནད། 产后病。产后产妇所患疾病：ཐུ་ ནད་ དྲངས་ ནས་ དང་ས། 产后病已彻底痊愈。ཐུ་ནད་ཤེས་ བ།

产后病复发。(2)བུ་ཀུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ། 产前阵痛：བུ་དང་ཀྱིས་གཟེར་ནས་བུ་བཙའ་ལ་ཁད་དུ་འདུག 产前阵痛，即将临盆。

བུ་ཅོད། བུ་ཐུབ་དང་རོད་ཟོངས་སྐྱེད། 子嗣和财产：བུ་རོད་གཉིས་འཛོམས། 子财皆备。

བུ་གནས་ཕྱིང་ཁྲེན། (མཛོན) མོ་མཚན། 子居城。女阴的异名。

བུ་སྟོད། བུ་ཀུ་མའི་མངལ་དུ་ སྟོད་ མའི་ སྟོད། 子宫衣胞，胎盘。

བུ་སྟོད་ལྷག་བ། བུ་ ཀུ་ ཚགས་ སྟོད་ མཚན་ མ་ནས་ཐྱེར་ཐོན་པ། 子宫脱出。妇科病名。

བུ་དབེ། ཐིས་བཀྲས་ཐེག་པའི་དཔེ་ཆ་གསར་པ། 抄本，副本：མ་དཔེ་དང་བུ་དཔེ་བསྡུར་ཏེ་ཞུས་དག་བཏང་བ། 对照原本抄本进行校勘。མ་ཤིག་ལ་བརྟེན་ནས་བུ་དཔེ་བཀྲས་པ། 照着原件，抄写副本。

བུ་སྐྱེས། ཕའམ་ མ་ གཅིག་ པ་ ཡིན་ པའི་ བུ་ རྣལ་གཅེན། 弟兄，子弟。

བུ་ཐུག ཞིའི་ཐུ་ཀུ། 孩子，儿童：པ་ཐུག་ཐའི་བུ་ཐུག་སྐྱིད་ལང་རེད། 富父儿女娇。

བུ་མ་སྐྱེན་པའི་ཨོ་ཧད། བུ་སྐྱེ་མ་ཐུབ་པའི་མ་ནད། 难产。妇科病名。

བུ་ཚེ། བུ་དང་བུ་མོ་གཉིས་ཐུ་ཁྱེ་ཐའི་མིའི་མིང་། 名词。女儿，女孩：བཀའ་སྩལ་བུ་མོ་དང་ཟོག་ས་མནའ་མ། 数落女儿骂到媳妇。喻指桑骂槐。བུ་མོ་སྐྱེས་བར་ཁ་མས་མི་བཏང། 母亲难解女儿愁。喻有心无力。

བུ་མོ་དགའ་སྐྱོབས་མ། བཅོམ་ ལྡན་ འདས་ ལ་ བོ་ གྲུ་འབྱལ་མཁན་བུ་མོ་ཞེས། 喜力女。供养释迦牟尼乳糜的两牧女之一。

བུ་མོ་བཅོན་མ། (1)སྐྱེས་པ་དང་མ་ཐུབ་པའི་བུ་མོ། 处女。(2)རང་གི་ཁྱོ་ག་ མ་ ག་ཅིག་ས་ ཁྱོ་ག་ བུང་མ་སྐྱོང་བ། 贞妇。

བུ་མོ་དར་མ། ལང་ཚོ་ ཅུས་ པའི་ བུ་ མོ། 青壮女子。

བུ་མོ་ཐུན་ཚན། ཕའམ་མ་གཅིག་པའི་བུ་མོ་ཆུང་བ། 姐姐，姊。

བུ་མོ་འཕང་བཟུང་། འཕང་ལག་ཏུ་བཟུང་བའི་བུ་མོ་སྟེ། གནའ་དུས་སུ་ཆུ་ཁོག་ཤེད་པའི་མིའི་མིང་འདོགས་ལ་ཟེར། 纺锤女子。古代用以嘲笑懦夫的绰号。

བུ་མོ་གཙང་མ། སྐྱེས་པ་མ་ ཐུབ་ པའི་ བུ་ མོ། 处女。

བུ་མོ་གཅེན་ཙུ་མ། ལང་ཚོ་དང་སྐང་གི་ན་ཚུང་མ། 女青年。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འགྲེ་མོ་ཅན་ མ་དང་། ན་ཚུང་མ། རོང་ལྡན་མ། སྐྱ་གས་མེད་མ། བུ་མོ་གཅེན་མ། མ་ངོངས་རྩལ་ཅན། ལང་ཚོ་དང་པོ་བཅས་སོ།

བུ་མོ་ཤེགས་སྐྱེས་མ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ ལ་ ཅོ་ ཐུག་འབྱལ་མཁན་ཆེ་བུ་མོ་ཞེག 善生女。供养释迦牟尼乳糜的两牧女之一。

བུ་མོའི་ཁྱིམ། ཐེ་མའི་ཁྱིམ་ཆེ་དུག་པ། ཁྱིམ་ཞག་ཐེ་བའང་ཤར་བཅུ་གཅིག་དང་ཚུ་ཚོད་བཅོ་ལྔ་ཤར་ཚེ་ཐེ་མ་བུ་མོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང། མིང་དོན་ཁྱིམ་བཅུ་གཅིས་ཀྱི་ཐད་ན་ གསལ། 室女宫。十二宫的第六宫。按宫日计算的太阳平行度从第十一宿的15度起入室女宫。

བུ་མོའི་བདག་ཐོ། མག་ བའམ་ ཁྱོ་ བོ། 女婿，丈夫。

བུ་སྐད། (1)མ་དང་བུ་མོ། 母女。(2)(ཕུལ) བུད་མེད། 妇女，女人。

བུ་རྩ། (1)མ་བུ་དཀྱུ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲུང་བ་རྩི་སྐབས་ཤེང་བུ་མེ་ལྟ་བུ་དུ་དང་འཕྲད་ པ་ དེ་ལ་ བུ་ རྩ་ཞེས་ཟེར། 子脉。五行算推算母子生克 中 与所

生者相遇，称为子脉。如木之子为火。(2)བྱད་མེད་ཀྱི་མངལ་དུ་ བུ་ ཚཀས་ནས་ ཆུ་ པ་ ལྟ་ ལོན་ སྐབས་ མཐྲིག་ མའི་ འཕངས་ རྟའི་ རླུང་ ནས་ མངལ་ གནས་དེ་བུ་དང་བུ་མོ་གང་ཡིན་བརྟག་ཐབས་ཤིག 儿女脉。藏医在结胎满五月时，根据孕妇桡动脉搏动情况，推断胎儿是男性或女性的切脉方法。(3)བུ་ ཚ་ ཚོང་ ཆུ་ ཚོད་ མེད་ སོགས་ བརྟག་ པའི་ པ་ མའི་ ལུས་ཀྱི་འཕངས་རྟ་ཞིག 子嗣脉。在男女乳头上下方各有一处搏动的脉道，藏医据此推测有无子嗣。

བྱ་ཚ། (1)བུ་ དང་ བུའི་ བུ། 子孙。(2)བུ་ དང་ ཚ་བོ། 子侄。

བྱ་ཚ་ ཡང་ ཚ་ ཀུས་མ་ ཚ། རང་ ཤི་ ལུས་ ལས་ མཆེད་པ་བུ། དེ་ལས་མཆེད་པ་ཚ་བོ། དེ་ལས་ མཆེད་པ་ཡང་ཚ། དེ་ལས་ཀུང་མཆེད་པ་ཀུས་མ་ཚ། 子孙曾玄。儿子、孙子、曾孙和玄孙。

བྱ་ཚབ། གཞན་ཤི་བུ་རང་ཤི་བྱང་ ཀུས་ པའི་ བུ་དོད། 养子，继子。抚养他人之子以为己子，名为养子。

བྱ་འཛིམ་མ། བུ་ཕུག་ཡོད་ པའི་བྱད་མེད། 有生育的妇女，有孩子的妇女。

བྱ་སྲི། ཟུ་ཀ་ སྐྱོང་མཁན། 保育员。照看儿童的人。

བྱ་སྲི་མ། བུ་ཕུག་སྐྱོང་མཁན་བྱད་མེད། 保姆，女保育员。

བྱ་ཟངས་ཨོ། (རྟེང) (1)མཁའ་འགྲོ་མ། 空行母。(2)སྲིན་མོ། 罗刹女。

བྱ་ཁྱག ཁ་བ་དང་ ཆུང་མཉམ་འཆུབ་ ཤིས་ འབབ་ པའི་མེང་། 风交雪，暴风雪；ལ་ཁར་ སྐྱེས་ དུས་ སྐྱོ་བྱ་དུ་ བུ་ ཁྱག་འཆུབ་པ། 到达山口，突然下起暴风雪来。

བྱ་གཡངས། བུའི་དོད་དམ་ཚབ། བུ་ཡར་ཡང་སྐྱང་། 养子，过继之子，干儿子。

བྱ་རབས། བུའི་བཤུད་པ། 后世子孙，子侄辈。

བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད། མི་ རབས་ འོག་ ཁ། 子孙后代。

བྱ་རམ། (1)བུ་ རམ་ ཤེང་ གི་ ཁུ་བ་ ལས་ བཟོས་ པའི་མངར་ ཆ། 蔗糖，红糖；ཞེས་ རྒྱུ་ བུ་ རམ་ ཞེས་ཡང་། ཐ་རྒྱུན་ རྟགས་པ་རིང་པ། 蔗糖虽甜，不如糌粑经久。(2)རོ་ མངར། ཁྱ་རྩེས་རྩིད། རྒྱས་པས་ནུང་ནད་འཇོམས། རྩིད་སྐྱིད། ལུས་ སྟོབས་ཉམས་པ་གསོ། ནུང་ནད་ལ་ བཏ་ པའི་ སྐུག་ གི་རྒྱས་པ་ རྟོང་ འཁྲིད་ པར་ བྱེད། 甘蔗糖。入药味甘，性温，功能平风，回阳，恢复体力，引导风药归经。

བྱ་རམ་ཚོང་བྱ། བཀྱས་བསྐང་བྱས་པའི་བུ་རམ། 糖丸。球形砂糖块。

བྱ་རམ་སྐོང་བ། བུ་རམ་རྡོག་རྡོག་བཟོ་བ། 红糖圆饼。融化红糖使凝结成圆饼。

བྱ་རམ་བསྐང་མ། བུ་ རམ་ མར་ ཀྲའི་ ནང་ དུ་ བསྐང་ པའི་ མངར་ ཆ། 融糖饼儿。融化蔗糖于酥油中冷却后结成的小糖饼。

བྱ་རམ་ཚང་། མངར་ ཚས་ བཟོས་ པའི་ ཚང་། 蔗糖酒，甜酒。

བྱ་རམ་ཁྲིང་ཚོང་མ། ཁྲིང་ལ་ པར་ བཏུབ་ པའི་ བུ་རམ་དང་ ཤེལ་ཀ་ར་ མཆེད་ཁྲིང་ གི་དབྱིབས་ ཅན། 碗儿糖。在小碗中铸成的红糖或冰糖圆块。

བྱ་རམ་དྭངས་མ། (1)བུ་རམ་བཀྱས་པའི་ཁུ་བ་ རྣུག་ཆ་ཤེད་པ། 糖清。融化的糖汁。(2)ཞུན་ མེད་ པའི་ བུ་རམ། 精糖。

བྱ་རམ་ཐང་ཁ། བུ་རམ་ཐུས་ཀ་ ཞན་ པ་ཞིག 劣质红糖。

བྱ་རམ་མ་ཚོ། བུ་རམ་ལེགས་པ་ཞིག 优质红糖。

བྱ་རམ་སྨུག་ཚོ། བྱང་ཁག 红糖，紫色砂糖。

བྱ་རམ་ཤིང་། བུ་རམ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 甘蔗。

བྱ་རམ་ཤིང་པ། (1)རྒྱལ་ཀྱ་ཁག་ཀྱི་སངས་ཀྱས་ ཀུག་ རྒྱབ་ པའི་ རིགས་ རུས། 甘蔗族。古印度释

迦牟尼族别名。 (2)(ཨངོན) ཟངས་ ཐུབ་ ཀུཀྐུ་ཊཱ་པའི་མཚན། 甘蔗人。释迦佛的别号。

བྱ་རོ་ཕྱལ་བ། (1)མངལ་དུས་ཤ་མ་མ་ཐོན་པ། 胎衣不下。(2)ཕྱུ་ཀུ་ཤི་བའི་རྣ་མངལ་དུ་བསྡད་པ། 死胎不下。死婴留于胎中不下。

བྱ་རྨཀས། བྱ་སྤྱད་དམ་ཤ་མ། 衣胞。胞儿外包之膜。

བྱ་ཕུཏས་པ། དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་ཀྱ་ཐུང་བའི་ཁ་ཏུ་བྱ་སྤྱད་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱི་རྩེ་སྟེ་ས་ཐུབ་ཀྱི་ལྷན་བྱང་མཁྱེན། 布敦派。十三世纪中，布敦·仁钦竹住后藏夏鲁寺，从此传出的藏传佛教夏鲁派名此。

ཐ་ཤོག འབྱུ་དངུལ་ སོགས་ གཞན་ བར་ ཆྱིད་ཁ་སྦྱད་ལེན་ཁྱད་ པ་ ཞེག 债，欠款。ཆྱིད་ ལྷའི་ ཐ་ཤོན། 高利贷。ཆྱིད་ ཞང་ ཐ་ ཤོན། 低利贷。རྟེས་ཆགས་ཐ་ཤོན། 祖先债。ལན་ཆགས་ཐ་ཤོན། 宿债。ཐ་ཤོན་ཟག་པ། 欠债。ཐ་ཤོན་ཆགས་པ། 负债。ཐ་ ཤོན་ འཇལ་ བ། 偿还债务。ཐ་ ཤོན་ གཏོང་པ། 放债。ཐ་ཤོན་དག་པ། 偿清债务。ཐ་ཤོན་འགྲོད་པ། 旧债偿清。ཐ་ཤོན་གཤོཔ་པ། 偿债。ཐ་ཤོན་ལེན་པ། 举债。ཐ་ ཤོན་ ཟེལ་ བ། 清偿债务。མིང་ གི་རྟགས་ གང་ས་ ལ་ དོན་ དང་། འབྱེན་ཆྱིད། གཟྱང་བ་བཅས་སོ།

ཐ་ཤོན་འཕྲུར། འཕྲི་ཐེས། 减法。算术基本四则之一。

ཐ་ཤོན་ཚ་འདེད། ཚང་གཡང་ བའི་ ཐ་ ཤོན་ཐེ་ དཔོན་ པོ་ ཚུར་འཕྲེང་ ཤོག་ ཅས་ ཐང་ གི་ ཟླུལ་ ཕྱག་ གཏོང་ བ། 追债，催索债项，ཞེང་ བདག་ གིས་ཐ་ཤོན་ཚ་འདེད་ཅེ་ སྐངས་ དེ་ཐ་ ཆོད་ ཤ་ ལ་ འཕྲིམ་ པ་ དང་ འདྲ། 地主索债，有如老鹰攫肉。

ཐ་སྐྱིང་། ཚ་མ་གཅིག་བའི་མིང་སྐྱིང་། 姊妹。同父母的兄妹或姊弟。ཐ་སྐྱིང་གཉིས་པོ་ ཡང་ སོན་ གྱི་ཐག་རྒྱལ་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་འདྲག 两兄妹熟悉先进的技术。

ཐ་སྐྲོན། རྟེ་གནས་སམ་སྐྱབ་བཏུན་ སོགས་སྐྲོན། 弟子，徒弟，门生。

ཐ་ཀ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་མཚོ་རྩེན་ཞེང་ ཆེན་ཁོངས་ ཐེན་ཏུན་ རྩྭང་ གི་ཞུ་ བྱ་ བྱགས་ དགས་ བྱང་རྒྱ་ མཐའ་མཚོ་རྩེན་ བོད་འབབ། དེའི་རྒྱུད་ ཆུད་ལ་ ཀར་དགེ་ཆུ་ ཟེར། 布哈河。源出青海省天峻县西南部，向东流入青海湖。上游称夏日格曲。

ཐག་སྒོ། ཐག་བའི་ སྒོ། 洞门，洞口；ཐག་ སྒོའི་ རང་ དགས་ ཀྱི་ རོལ་ མཐོང་། 从洞口看到外面。དགུན་དུས་ཐུ་ཐག་ སྒོ་ འདུག་ སྐྱང་ ཅེད་ བ། 冬季泥封门穴。

ཐག་རྩོལ། ཨེ་ཁྲང་རྩེ་ལ་བའམ་ཐག་ པ་ རྩེ་ལ་ བ། 透孔，穿洞。

ཐག་བ། ཁྲང་ཐུའམ་ཐུ་ག། 名词。孔穴，窟窿；ཁབ་ཀྱི་ཐག་པ། 针孔。རྡོག་བར་ཡོད་ བའི་ ཐག་ པ་ཐག་ག་དགས་ཁེག་ས་ བ། 塞住了墙壁上的孔穴。རྡ་ཁོག་ གི་ མཐིལ་དུ་ ཐག་ པ་ རྩེ་ལ་ བ། 陶罐底部洞穿。ཐུག་ལེབ་ལ་འཕྲུལ་ འཁོར་ གྱིས་ ཐག་ པ་ བརྩེ་ལ་བ། 用机器在铁板上穿孔。མིང་ གི་རྟགས་ གང་ས་ལ་ཁྲང་ཐུ་དང་། ཁྲང་ སྐྲོང་། བད་ མའི་ མིག ཐ་ག། ཆུང་འབྲུང་། ས་མཐོང་ བཅས་སོ།

ཐག་པ་ཅྭིད། (ཨངོན) ཐེ་བ། 打洞。鼠的异名。

ཐག་པ་དཀྲུང་བའི་ཐུང་ཅྭིད། ཐུང་ཅྭེད་འབབ་ ཞེག་ པ་དཀྲ་ བཅུའི་རང་ཁ་ལེས། གཏུག་ལག་ཁང་ གི་ སྐྲེང་ སྐྱེ་ག་ པ་ལ་ ཁྲི་ ཀང་ རྩོད་ བས་ བཏུགས་ཏེ་ སྐྲེང་ དུ་ ཐྲེད་ ཐབ་ རས་ ཐག་ པ་ ཐུག་ བའོ། 穿漏。九十单堕之一。谓于寺庙楼上之腐朽处安置尖脚床，重压其上而使楼穿漏。

ཐང་ཁམ། (ཐུབ) དུལ་ རྡི་ ལ་ དཀའ་ བའི་ སྐྱེ་ ཐ་

གནོད་པ་ཅན་སྐྱང་རིག 苍蝇。

བྱང་པ། 名词。(1)སྐྱང་མའམ་སྐྱང་བུ་སྤྱིའི་མིང་། 蜂、蚊、蝇等总名：སྐྱང་ཚང་དུ་བྱང་བས་སྐྱང་སྙི་གསོག་པ། 蜜蜂蓄蜜于蜂巢。ཀ་དུལ་ལ་བྱང་བ་ མང་པོ་འདུ་བ། 许多苍蝇聚集在腐肉上。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་དུག་དང་། འཁོར་འཕྲོ། འཁོར་ཟྲེད། ཅག་ཅན། མཆོག་སྤྱིན། སྐྱང་སྙི་འཛིམས། སྐྱང་སྙི་འཐུང་། སྐྱང་སྙི་ཟྲེད་པ། སྐྱང་སྙི་ཚྭང་། སྐྱང་སྙིའི་བརྡལ་ཞུགས། མེ་ཏོག་འཐུང་། མེ་ཏོག་ཚྭང་། གསོ་ཟྲེད། རང་ཤེག་གཉིས་པ་བཅས་སོ། (2)(མཛད་) རྡོ་སྐྱང་ཟེལ། 水银矿石、密陀僧的异名。

བྱང་པ་དཀའ་ངར། (མཛད་) ཞྭཆལ་དམར་པོ། 蜂喜。红莲花、红优钵罗花的异名。

བྱང་པ་ནག་ཁོ། (1)སྐྱང་མ་ནག་པོ། 苍蝇；黑蜂。(2)(མཛད་) རྡོ་སྐྱང་ཟེལ་གྱི་མདོག 黑密陀僧的异名。

བྱང་ཚང་། (1)སྐྱང་མའི་ཚང་། 蜂窝，蜂巢。(2)ཉོན་ནད་ཅི་བཀག་པ་ཞིག ལུང་པའི་དྲི་ངན་ཁ་ཞེང་མདོག་ཐོ་བ། ནང་ལ་རྣག་ཐེག་མང་པ་ཐ་མིག་ཕྱུ་བུ་ཙམ་པས་མིང་དེ་ཕྱར་བཏགས། 蜂巢肺病。藏医所说肺病之一种。痰恶臭、色蓝，中有很多脓点如鱼眼，故名。

བྱངས། གོང་དང་ཐུ་ཁྲིག 名词。体积，容积。

བྱངས་ བསྒྲིད། ཐུ་ཁྲིག་ཆེར་བཏང་བ། 增大体积，扩张容量：ཆུ་རྡེང་བྱངས་བསྒྲིད་གོང་བ། 扩大水池容量。

བྱངས་ཚན། ཐུ་ཁྲིག་གི་སྡོམས། 体积，容积；ཐོན་སྐྱག་བྱངས་ཚན། 产品数量。ཁང་པའི་བྱངས་ཚན། 房间的容积。

བྱད། མཐང་སྐྲོད་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ འབྱད་པའི་སྐུལ་ཆོག

བྱད་ཀྲོང་། རྡོད་མཁན་གྱིས་སྤྱངས་པའི་ཁྲོང་པ། 破落村庄。长期荒芜、无人居住的村落。

བྱད་རྒྱང་། ཡུན་རིང་སྤྱང་བས་ལུས་ པའི་ ཁང་པ་དང་། ས་ཞིང་སོགས། 旧荒。长期遗留荒废的空宅空地。

བྱད་སྤྱངས། མི་ཆུད་བྱད་དེ་ཁྱིམ་སྤྱངས་པ། 荒废。家破人散，田园荒芜：ཤུ་དུས་ གཞན་ དབང་བཀུ་གཞོག་གིས་མནར་བས་ཁྱིམ་ ཆ་མ་ ཟིན་ པར་ བྱད་སྤྱངས་ཏུ་ཕྱིན་པ། 旧时，因为横遭剥削，无以为生，就去逃荒。

བྱད་སྤྱངས་ཡུལ་ལྷུང་། ཁང་ཁྱིམ་འཕྱིང་ནས་མི་རྣམས་ཡུལ་གཞན་དུ་འཕྱངས་པ། 流离失所，流亡异乡：སྔར་བྱད་སྤྱངས་ཡུལ་ གྱང་ གྱི་མི་ རྣམས་ད་ ལྟ་བའི་སྐྱིད་ཀྱི་ འཚ་བ་ བོད་ པ། 从前流离失所的人们，如今已获得幸福生活。

བྱད་ཀྱ། (མིག་སྟ) སངས་རྒྱས། 佛陀，佛。

བྱམ། བྱད་རྩེ་མི་འབྱི་སྐྱལ་གཞན་ཞིག

བྱམ་བློ་ལ། (མིག་སྟ) སངས་ རྒྱས་ བཀྲངས་ ཏེ། ཀུ་གང་གྱི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་ བའི་ སྐྱབ་ དབོན་ཞིག 佛护。古印度中观应承派一论师名。

བྱམ་བློ་ཤེ་ཀ། (མིག་སྟ) སྐྱབ་ དབོན་ སངས་ རྒྱས་ བཀྲངས་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབུ་མ་རྩ་ཤེས་འགྲེལ་པ་ སྟེ། གཞུང་གསུང་བ་ཡིའི་སྐོ་ནས་མཚན་བཏགས་པ། 《佛护论》。佛护论师所著《龙树中论释》。以人名书。

བྱམ་སྙིགཏེ། (མིག་སྟ) བོད་དུ་ཕེབས་སྐྱང་བའི་ཀུ་གང་ཀྱི་སྐྱབ་དབོན་ཞིག 菩提室利欣底。曾到过西藏的一位古印度佛学家名。

བྱར་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཤོགས་ལྷུམ་ཁྱེར་ཐོན་པ། 分离，坠落，外出：ཀང་ ལག་ ཀི་ ཆོགས་ བྱད་པ། 手足脱臼。ཁྱིམ་ནས་ བྱད་པ། 脱离家庭。སྐྱ་ ཚང་ མ་ བྱད་ ནས་ མགོ་ དམར་ ཆགས་

ཡ། 发落头秃。སོ་བྱད་ཡ། 牙齿脱落。མདུན་དུ་སྐྱོད་སྐབས་དཔུང་སྡེའི་གྲལ་ སྐྱང་ནས་ བྱད་དེ་ལམ་ ཐོག་ ཁཆག་ཡ། 在前进的时候掉队，迷失了方向。●མཐང་ སྐྱོད་ ཡིའི་ དོན་ དུ་ ཁོ་ ཁའི་ ཉབྱད་ཡིའི་ཉདས་ཡ།

བྱད་མེད། སྐྱེ་དགན་ནམ་ལུས་ ཕྱ་མ། 妇女，女人。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེ་བ་མོ་དང་། སྐྱེད་མ། སྐྱ་ཅན་ག། གནས་ཁྱེད། མི་མོ། མཚམས་ ལྡན་ག། ལཏེན་ག། ལན་བྱ་ཅན་ཁཅས་སོ།

བྱད་མེད་ཀྱིས་འཚོ། (མངོན) ར་རྡེ། 女牧。牧羊人的异名。

བྱད་མེད་བསྐྱངས། (མངོན) ར་རྡེ། 女护。牧羊人的异名。

བྱད་མེད་དགའ། (མངོན) ཞ་སྐའི་ཤིང་། 妇女喜。柿树、芒果树的异名。

བྱད་མེད་དགའ་བྱམ། (མངོན) ལབྱས་བྱ་ ཐྱང་ ཁའི་ སྐྱེས་ཡ། 女厌。阉人的异名。

བྱད་མེད་མཁོ་གཙང་། རིགས་ དང་ ཆོས་ དང་ རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་བསྐྱངས་ ཏེ་ ཁྱོ་ བོ་ དང་ མ་ ཐྱད་ ཁའི་ བྱད་ མེད། 清白女人身。在门阀、宗教、国王名义保护下的童贞女子。

བྱད་མེད་མངལ་ལྷན། བྱད་ མེད་ སྐྱེས་ ཅན། 孕妇。

བྱད་ མེད་ ཆོས་ ལྷན། (མངོན) བྱད་ མེད་ ཆོ་ མཚན་ལྡན་ཡ། 经期妇女。

བྱད་མེད་མཆོག བྱད་ མེད་ ‘མཚང་ སྐྱ་ ཅན། 美女，美妇。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀེད་ མེད་མ། ཀ་དོག་མཆོག ཐང་ཆེན་འཕྲོས། དཀའ་ཅྱད་མ། དཀའ་མ། ཐེག་མོ། མཆོག་གི་ལྷག་མ། མཆོག་ ལྡན་མ། འཇིགས་ཅན། འདོད་ལྡན་མ། འདོད་ མ། སྐྱ་ག་ཀུ་མ། མིག་ཡངས་མ། སྐྱས་ཁུས་ལ་ མ། སྐད་ཆེན་མ། མཚན་ལྡན་མ། མཇེས་མ། ཟླ་ཞལ་མ། ཡན་ལག་མཆོག་ལྡན་མ། ཡིད་འོང་ མ། ཁམོན་མིག་མ། རབ་ཐྱེས། རབ་སྐྱེས་མ། རི་དྭགས་མིག་ཅན་མ། ལུས་མཆོག་མ། ལུས་ཐྱ་ མ། ལུས་བཟང་མ་བཅས་སོ།

བྱད་མེད་གཏུམ་ཚོ། བྱད་མེད་ སེམས་མ་དུལ་བ། 悍妇。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ ཁྲོ་བྱད་ མ་ དང་། འཇིགས་བྱེད་མ། གཏུམ་མོ་བཅས་སོ།

བྱད་ མེད་ དང་ གནས་ གཅིག་ ཏུ་ ཉལ་ བའི་ སྡོམ་ བྱེད། ཡྱང་ བྱད་ འབའ་ ཞིག་ ཁ་ དག་ བཅུའི་ ནང་ གཅིག། ཁྲིམས་ ཁྱོགས་ མེད་ པར་ མཚམས་ནང་གཅིག་ཏུ་ བྱད་ མེད་ དང་ རྩབ་ གཅིག་ ལྡན་ དུ་གནས་ པའོ། 与女人同室宿。九十单堕之一。谓无戒友于界内与女人同室宿一夜者。

བྱད་མེད་ དང་ ཚྭན་ ཅིག་ ཏུ་ འགྲོ་ བའི་ སྡོམ་ བྱེད། ཡྱང་ བྱད་ འབའ་ ཞིག་ ཁ་ དག་ བཅུའི་ ནང་ གཅིག། ཅེ་ དུ་ མ་ ཡིན་ པའི་ བྱད་ མེད་ དང་ ལྡན་ ཅིག་ ཏུ་ ཁྲིམས་ ཁྱོགས་ མེད་ པར་ ཆུང་ ཐག་ ལས་ འདས་ པའི་ ལམ་ དུ་ འགྲོ་ བའོ། 与妇女同行。九十单堕之一。谓与非亲属妇女同行、又无戒友在场、同行距离超过一俱卢舍者。

བྱད་མེད་ དང་ མ། བྱད་ མེད་ ན་ ཆོད་ དམ་ ལང་ ཆོ་ གཞོན་ མ། 少壮妇女，青年妇女。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ ཁིངས་ ལྡན་ མ་ དང་། དང་ བབ་ མ། ཏེགས་ ལྡན་ མ། དུལ་ བཅས་ མ། བང་ ཁ་ སྐྱེས་ མ། མེ་ ཏོག་ ཁ་ གས་། རྟེ་ དཀར་ མ། ལང་ ཆོ་ མ་ བཅས་ སོ།

བྱད་ མེད་ འདོད་ ལྡན་ མ། བྱད་ མེད་ འདོད་ ཆགས་ ཆེ་ བ། 荡妇，淫妇。མིང་ གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ འཁྲིག་ པའི་ དཀའ་ སྐྱེ་ མ་ དང་། མངོན་ འགྲོ་ མ། ཆགས་ ལྡན་ མ། དུས་ ཁ་ དོག་ མ། འདོད་ འགྲོ་ མ། དབེན་ འགྲོ་ མ། སྐྱེས་ པའི་ ཕྲེང་ ལྡན་ མ། ཁ་ ཁོལ་ མ། རྣ་ ཁས་ མ་ བཅས་ སོ།

བྱད་མེད་རྒྱལ། (མཛད) ཟླ་མཚན། 女尘。月经、天癸的异名。

བྱད་མེད་རྒྱུ་མཚན་ཅན། ཟླ་མཚན་འབབ་པའི་སྣོད་ཀྱི་བྱད་མེད། 行经妇女。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀེད་ཀྱང་ཅན་མ་དང་། ཁྱག་ལྟེན་མ། དུས་ལྟེན་མ། བྱད་མེད་ཆོས་ལྟེན་མ། མེ་རྟོག་ལྟེན་མ་བཅས་སོ།

བྱད་མེད་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་ལྷུང་བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིས། རྒྱས་པ་གཞན་མེད་པའི་སར་བྱད་མེད་ལ་ཆོག་ལྟ་དྲུག་ལས་མང་བའི་ཆོས་སྟོན་པའོ། 为女人说法。九十单堕之一。于无男人处，对妇女讲经说法超过五、六句者。

བྱད་མེད་ཤེས་ལྡན་མ། ཐོ་ཤས་དང་ལྡན་པའི་བྱད་མེད། 聪明女人，有智慧的女人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁས་མ་དང་། རྣམ་མཁས་མ། ཐོ་ལྟེན་མ། ཤེས་ལྟེན་མ་བཅས་སོ།

ཐུན་ཤིང་། (1)མེར་འབྱིན་བྱའི་ཤིང་། 柴，薪，柴火。供燃料的草木。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུན་བྱ་དང་། མེ་ཤིང་། འཚེད་ཤིང་། ལམ་ཤིང་། ཤིང་སྐམ། བཟིག་བྱ་བཅས་སོ། (2)སྦྱིན་ཐིག་གི་ལམ་ཤིང་། 护摩木。佛教徒举行烧施时所烧柳枝。

ཐོན། བྱ་སོན་གྱི་བརྗོད་མིང་། 名词。债；དངུལ་བྱན། 钱债。འབྲུ་བྱན། 粮债。

ཐོན་ཁྱིད། (1)བྱ་སོན་དང་ཁྱེད་ཀྱི། 债款本息。债款的本金和利息。(2) བྱ་སོན་ཁྱི་ཁྱེད་ཀྱི། 利息。债款本金所生利；ཐོན་ཁྱེད་ཀྱི་མོས་དབུལ་ཐོག་དབུལ་བཅུག་གས་བྱུང་། 高利贷使人穷上加穷。

ཐོན་དཉུལ། བྱ་སོན་སྤྲོད་ལེན་བྱ་ཁྱའི་དངུལ། 贷款；ཐོན་དངུལ་འཇལ་བ། 偿付贷款。

ཐོན་བདག ཐོན་ཁྱེད་ཀཱངྷ་བ་པོ། 债主。放债的人。

ཐོན་འདེད། བྱ་སོན་གྱི་དངོས་པོ་བཟློག་ཏེ་ལེན་པ། 讨债，催索债项；སྤྱིར་དམིགས་ཁེན་ལ་ཐུན་འདིད་མང་བ་ཐུ་དུས་ཀྱི་ཐུན་ལེན་དབུལ་ཐོང་གི་སྡུང་ཚུལ་ལ་སྤྲོས། 看看旧社会里无力偿还、讨债人多的负债穷人的景况！

ཐོན་ཐག། ལང་ཚང་དུ་འཕྱང་སྡུང་གིག 翻腾，向上直冒状；ཆུ་ཐག་ཐུག་དུ་འཁོལ། 沸水滚滚。ཇི་བས་ས་ཁུང་བྱན་ཐུན་འབྱ། 老鼠打洞把土拨得四处扬散。ཆུ་མིག་ཐུག་ཐྱེ་དུ་རྩེ་ལ། 泉水趵突般地冒出。

ཐོན་འབབ་ཀོ་སྐྱེད། ཐུན་འབོད་མ་སྐྱེད། 本息。本金和利息。

ཐོན་འབྲེལ། ཐུན་བདག་དང་ཐུན་ལེན་གྱི་འབྲེལ་བ། 债务关系；སྤྱིད་རས་འཕྲོད་ཀྱི་ མེད་ བའི་ ཐུན་འབྲེལ། 偿不清的债务关系。

ཐོན་འཇིན། བྱ་སོན་ཆངས་བའི་འཇིན། 债券，借约。

ཐོན་ཡིག བྱ་སོན་བར་སྤྲོད་ཆུང་ལེན་གྱི་ཡི་གེ། 债券，借约。

ཐོན་རེ། ཐུན་ཐུ་རེ། 少许，一点儿；ཐུས་རྫེས་ཐུན་རེ། 一点儿成绩。ཉམས་སྐྱོང་ཐུན་རེ། 一点儿经验。མ་དངུལ་ཐུན་རེ། 少许资金。

ཐོན་ལེན་པ། (1)འབྱ་དངུལ་ཀྱི་ཐུ་སོན་ལེན་མཁན། 负债人，债务人。(2)ཐུ་སོན་ལེན་པ། 借债，举债。

ཐོན་ཚོང་། རྣང་རྣང་བྱན་ཐུག། 喧杂纷乱。

ཐོབ་ཀ། ཐུབ་ཁ་དང་འདྲ།

ཐོབ་ཁ། ཐམ་ཁ། 名词。损失，亏损；ཁེ་དང་ཆུལ་ཁ་གཞན་ལ་སྤྲིན། སྐོང་དང་ཐུབ་ཀ་ངང་གིས་ལེན། 把利益让给他人，亏损留给自己。

ཐོབ་ཐལ། སྐོང་ཀུད་ཆ་དྲག་ཐའམ་ཀ་ཚོག་པ། 破产，破落，亏本倒闭。

བྱབས། རས་སྐམ་སོགས་ཡུག་རིལ་བོའམ། ཚ་ཚང་། 名词。匹，全套。指棉毛织物等。

བྱབས་ཚང་། དངོས་བོ་གང་རུང་ཚ་ཚང་བ། 整匹，全副，整套；གོས་ཆེན་བྱབས་ཚང་གཅིག 一匹缎子。ཡུག་ཀ་བྱབས་ཚང་། 一只整羊肉。

བྱབས་རིལ། སྐམ་རས་སོགས་ཡུག་ཚང་ངམ་ཡུག་རིལ། 整匹，全匹；རས་ཚ་བྱབས་རིལ། 整匹棉布。

བྱབས་ཁོང་། ཡུག་ཚང་། 满一匹，成整套；གོས་ཆེན་བྱབས་ཁོང་། 成匹的绸缎。

བྱམ་སྙུ། བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ། 如来藏。

བྱམ་སྐྱེས། (མངོན) སྐར་མ་རི་ཁྲི། 瓶生。太白金星的异名。

བྱམ་བསྐྱེད། བྱམ་པ་ལྟར་བསྐྱེད་པ་དང་། གཟུངས་ཐག་རྗེ་རྗེས་བྱམ་ལྟའི་རྒྱུད་བསླུལ་བ། དྲང་ཆོས་ཀྱི་རྩ་མཆོད་ཡོན་དུ་ཕུལ་བས་ལྟ་རྟམས་བདེ་སྟོང་ཆེན་པའི་ངང་ཁོ་བོར་ཁྱབ་བྱམ་རྩ་དབྱེར་མེད་དུ་གྱུར་པ་སོགས་ཆོ་ག་བཞིན་བྱམ་པ་ བསྐྱེད་ པའོ། 瓶生，宝瓶生次。初生宝瓶为本尊，劝以陀罗绳卉，供以法螺功德水， 诸尊化为空乐融和瓶水无二无别等如仪观修宝瓶之次第。

བྱམ་ཁེབས། བྱམ་པའི་ཁེབས། 瓶口巾。佛教徒所用掩盖法器宝瓶口部的小块丝、棉织物。

བྱམ་ཁྱིམ། ཉི་མའི་ཁྱིམ་བཅུ་གཅིག་ཀྱི་གསལ་ཤེག་སྟེ་ཁྱིམ་བཅུ་གཅིག་པ། ཁྱིམ་ཞག་ཉི་ཁར་སྐར་གཏས་ཉིར་གཉིས་དང་ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུ་འཚང་ཆ་ཉི་མ་བྱམ་པའི་ཁྱིམ་དུ་བྱེད། 宝瓶宫。十二宫的第十一宫，按宫日计算的太阳平行度从第二十二宿的30度起入宝瓶宫。

བྱམ་མཁན། (མངོན) རྡེ་མཁན། 瓶师。陶器工人的异名。

བྱམ་བརྒྱ་སྐྱེས། (མངོན) གསེར་ཐྱི། 百瓶生。金子的异名。

བྱམ་ཆུ། (1)བྱམ་པའི་ནང་གི་ཆུ། 瓶水。佛教徒所用法器宝瓶内所盛水。(2)འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་བོད་རང་སྐྱེང་ལྡངས་ཀྱི་ གཟའ་ནང་རྫོང་ཁུལ་ཏོད་གངས་རིའི་ ཚྭ་ངས་ནས་བྱུང་ཞིང་དེར་ཁྱིམ་སྐྱེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུ་ཀླུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅིང་ཐུག་ཏུ་ཡང་ཞུ་བ་ཡིན་པས་ཆུ་ཚོད་ཀྱང་ཐུང་ངུ་འབབ། 朋曲。河名。源于西藏自治区聂拉木县北部拉轨冈日山，流经定日、定结等县后入尼泊尔。

བྱམ་དྲང་། བྱམ་པར་གཡོག་ཐྱེ་ ཀྱ་བཏགས། 瓶巾。包裹法器宝瓶或拴在瓶上的哈达等。

བྱམ་གདན། བྱམ་པ་འཛོག་ས་ནི་གཞིའམ་ སྟན། 瓶座。安放法器宝瓶的衬垫物。

བྱམ་ནང་མར་མེ། ཨོན་ཏུན་ཁྱིམ་མི་ ཅམས་པའི་དབེ། 瓶中灯。喻虚怀若谷，不恃才自傲。

བྱམ་པ། 名词。(1)ཀ་གཡེར་པ་དང་ཁྲོ་ཁྲིར་བའི་སྣོད་ ཅིག 瓶。大小敞口、鼓腹瓶形物；ཚང་གི་ བྱམ་པ། 酒瓶。མེ་ཏོག་བྱམ་པ། 花瓶。སྐྱག་ བྱམ། 墨水瓶。(2)ཆུ་འཁོར་དང་ལག་མཆིག་གི་ འབྲུ་ཟླག་ཁྲང་། 磨窟眼周围的槽子。

བྱམ་པ་གང་བྱོ། རང་ལ་ཨོད་ པའི་ གདམ་ ངག་ སོགས་གང་ཨོད་ ཐུ་ སྨྲ་བ་ ཚང་ མར་ བསྐྱམས་ པའི་ དབེ། 满瓶倾泻。喻和盘托出，没有保留。

བྱམ་པ་ཅོག (1)རླུང་སྐོམ་གཏམ་ཤེག 瓶风。一种气功修炼法。(2) (མངོན) མེ་ཏོག་པད་མ། 莲花的异名。

བྱམ་པ་ལྷ་ཚོན། དཔང་གི་ སྐུ་ ཚོན་ ཐྱི་ ཆ་ གཡེ་ནང་གཟེས་ཤེག་སྟེ། བྱམ་པའི་ རྟུ་དང་མཆན་ཉིད་ དང་གྲངས་དང་ནང་གི་ བཅུད་ དང་ མཐུལ་ ཆིངས་ དང་ཀ་ རྒྱན་ལ་ སོགས་པ་ ཚུལ་བཞིན་ དུ་བྱས་ལ། དེར་དམ་ཆོག་གི་ལྷ་ བསྐྱེད་ནས་ ཡེ་ ཤེས་པ་ གཞུག་ ཅིང་དཔང་བསྐྲུངས་ལ་མཆོད་ ཅིང་ བསྟོད་ དེ་ བརྒྱས་

ཡ་བྱ་བའོ། 宝瓶预备。密乘灌顶的准备仪式之一。如理施行有关宝瓶的材料、性质、数目、内容、颈带、瓶口装饰等等，就此生起誓愿本尊，引降智尊，灌顶供赞而行念诵。

བུམ་ཆ་ཁ་ཅིག་བོ། (1)འདོད་འཇའ་ཏེ་བུམ་པ་རྒྱ་རྟ་ཚུལ་སྦིད་སྐུ་བདུན་གྱི་ནང་གཞན་ཅི། 如意瓶。轮王七宝之一。(2)ཡུལ་སྐྱེས་རྣམ་པར་གཡང་ཤུ་ཐུགས་རྟས་ས་འོག་གཏེར་དུ་ སྐས་ བའི་ བུམ་ པ། 聚宝瓶。旧俗封装"招财宝物"埋藏地下，祈祷财源茂盛的瓦罐。

བུམ་བའི་ཐྱིམ། བུམ་ཐྱིམ་དང་དོན་གཅིག

བུམ་བའི་ལྷོག་པ། བུམ་ པ་ དེ་ བུམ་ པ་ རང་གི་ཐུགས་ཆ་ཡིན་བའི་ཆ་དེ་ཉིད་དེ། 瓶之反体。瓶，就其为瓶本身一点来说，称为瓶之自身反体。

བུམ་དབང་། རྒྱད་རྩེ་ཕྱི་རིང་ཐུན་མོང་དུ་བསྒྲུབ་བའི་ཐྲིན་ཅེད་ཀྱི་དབང་སྟེ། དུལ་ཆོན་དང་རས་ཐྲིས་ལ་སོགས་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ ནས་ཆུ་དང་དབུ་རྒྱན་སོགས་ཐྲོབ་མའི་ལུས་ ལ་བསྒྲུབ་ཁྲིད་ལུས་ཀྱི་དྲི་མ་སྦྱངས་ནས། ལས་བསྒྲིད་རྣམ་བཟློག་པ་ལ་དབང་ཁྲིད་འབྱས་ཀྱ་སྐུ་རྡོ་རྗེ་ ཐྲོབ་བའི་སྐལ་བ་རྒྱུད་ལ་འཇུག་ཅེད་ ཀྱི་དབང་། 宝瓶灌顶。内外续部共同传授的成熟灌顶。在彩粉、绘画的坛场之中，加授水和冠冕等事物于弟子身上，使身门诸垢清净，有权修习生起次第之道，于身心中留植证得果位身金刚化身缘分的一种无上密乘灌顶。

བུམ་དབང་བཅུ་གཅིག ཚ་དང་། ཅོད་བན། རྡོ་རྗེ། དྲིལ་བུ། མིང་དབང་སྟེ་ ཐྲོབ་མའི་དབང་ ཕྱ་དང་། རྡོ་རྗེ་ཐྲོབ་དབོན་ཀྱི་དབང་ཐྲུགས་ཀྱི་དབང་། ལུང་བསྟན་དང་དབུགས་དབྱུང་གཉིས་ གཅིག་ཏུ་ མཐོང་བའི་དབང་། རྡོ་རྗེའི་བཏུལ་ཞུགས་ཀྱི་དབང་། སྐྱོང་བའི་བཏུལ་ཞུགས་ཀྱི་དབང་། རྗེས་གནང་བཅས་བཏུ་གཅིག 十一瓶灌顶：甘露灌顶、冕灌顶、杵灌顶、铃灌顶、名号灌顶，为弟子五灌顶；并及金刚阿阇梨、密咒、授记苏息、金刚禁、行禁、开许等六种灌顶，总名十一灌顶。

བུམ་ཕྱེ། ཚང་འབིམས་ སྐམས་ སྐང་ཐུམ་འཚོད་ སྟོད་ཀྱི་རྡེ་ མ། 酒瓮。酿酒所用陶器。

བུམ་ཕྱས། བུམ་ཆུའི་ནང་དུ་འདིམས་ཁྱེའི་རྡེ་མ། 宝瓶药，瓶水溶剂。溶解于宗教徒宝瓶水中的药物如红花等。

བུར། བུ་རམ་གྱི་བསྡུས་མིང་།

བུར་ཚང་། ནས་དང་། གཅེ་མ། སྐོ་གཤུམ་པོ་ མཐྱམ་དུ་བཅོས་ནས་བསྡུས་བའི་ཐུམ་ས་ཆུ་རམ་གྱི་ཆུས་བཤིབས་བའི་ཚང་སྟེ། ནུས་བས་ཆུང་ནད་སྟེ་ དང་ཁྱད་བར་དུ་ ཀླ་སྟེང་མཁལ་མར་ཞུགས་ བའི་ ཆུང་དང་ཅུས་བའི་ཆུང་ཚམས་ནུས་ས་ཅེལ། 蔗糖酒。混合煮熟青稞、蒺藜子和小麦，经过发酵，加入蔗糖溶液而后渗出的酒。入药功能治风疾，尤以治风入肺、心、肾脏和骨骼风疾有显著效益。

བུར་ཐྲག། བུ་རམ་མར་ཐུང་ ནུས་ བའི་ སྐྱེས་ བའི་ ཐྲག། 红糖酪糕。红糖和酥油等制成的酪糕。

བུར་ཤིང་། བུ་རམ་ཤིང་། 甘蔗。མིང་ གི་ ནུས་ ཁྱབས་ལ་བཅུད་འཇིན་དང་རོ་མངར་ཤིང་ཅོ་།

བུལ། ཇ་ཁྲ་འདོན་ཅེད་ཀྱི་བྱལ་ཏོག 名词。天然碱。状似白土，常用以熬茶或作洗涤剂。

བུལ་འབྲོག། (མངོན) རྔུལ་ཐྲལ། 缓行。龟的异名。

བུལ་འབྲོལ། དལ་ བའི་ ཚོམ་ ཐུབས། 缓步，徐行，缓行：བུལ་འབྲོལ་མཚམས་མ་བཞག་ན་རྔུལ་ཐྲལ་ཐག་རིང་དུ་ ཐྲི་བ་ཙམ་། 缓步不停，乌龟可至千里。

བུལ་ཆུ། བུལ་ཐྲི་བཏབ་བའི་ཆུ། 碱水。

བུལ་ཏོག (1)ཇའི་ཁྲ་བ་འདོན་ཅེད་ཅུ་ཁག་འབྲ་ བ་ཞེག 天然碱，土碱。状似白土，用作熬茶或

作洗涤剂。(2)ལན་ཚའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ལན་ཆ་བ། ཁུ་རྟེས་སྐྱེས་ས། ནུས་པས་ཁ་ཟས་འཇུ། བློང་གཅས་འཇོམས། སྐོས་པ་གཞིལ། ཆ་རྟུལ་བ་གསོ། 药用土碱。碱类，味甘而咸，性平，功能消化食物、缓解绞痛、平胀溃、去腐生肌。

བྱལ་བོ། དུལ་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་བྱལ་བ་དང་འདྲ།

བྱལ་བ། ❶ལུས་ཀྱི་རྩ་འཕང་རྣངས་དུལ་བ། 名词。迟脉。藏医所说寒病脉象。❷དུལ་བའམ་འགོར་བ། 形容词。缓慢，松懈，迟迟，耽延；ཏྲ་ལས་བོང་བྱ་བྱལ། 驴子比马慢。ལས་ཀའི་སྡུད་མགྱོགས་བྱལ་རན་བ། 工作进度快慢适中。ཞོམ་འགྲོས་བྱལ་བ། 步子慢。རྟ་བའི་ལྟག་གིས་མ་བསྐུལ་ན། བརྩེན་འགྲས་རྟ་ཡི་བགྲོད་པ་བྱལ། 骑士若不用鞭策，骏马步伐亦缓慢。

བྱལ་བྱལ། དུལ་བྱ་དུལ་བྱ། 缓缓，迟迟，慢条斯理；འགྲུལ་འཁོར་བྱལ་བྱལ་དུ་གཏོང་བ། 缓缓开动机器。ལས་དུ་བྱལ་བྱལ་བྱས་ནས་ཙོང་བ། 慢条斯理地走来。

བྱལ་མཚོ། བྱལ་དོག་ཅན་གྱི་མཚོ། 碱湖。水带碱性的湖泊。

བྱས། གཏོང་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འབྱད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བྱས་པ། ❶གཏོང་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འབྱད་པའི་འདས་པ། ❷ཕྱི་པ་ཆུང་ཆུང་། 名词。小儿，乳孩，婴孩；བྱས་པའི་ལད་མོ་ཤན་པས་ཕྱིད། 成人倒学小儿态。

ཅི་ཁྱི། (ཕྱི) དགས་ཆེན་དུ་གནས་པའི་ཐྲག་ཆགས་སྐེ་མོང་ལས་ཆུང་ཞིང་ཙམ་རྟལ་ཤིན་དུ་ཆེ་བ། མཐུག་མའི་སྐྱེ་རིང་ལ་སྐྲམ་པ་མཐོང་འདོད་པ་ཞིག 松鼠。生活在森林中，外形略象黄鼠狼而较小，尾长而尾毛蓬松，善于跳跃。

ཅི་ཁྲག ཤིང་ཅི་དོའི་ཚ་བ་སྟེ། རོ་བཀུ་ལ་ཁ། ཁུ་རྟེས་སྐྱེས་ས། ནུས་པས་ཀྱི་ཐོར་དང་ཀྱི་ཚད་འཇོམས། 栎树汁，青杠树胶汁。入药味涩而苦，性平，功能治喉痧、咽炎。

ཅི་ཀི། གཞན་ལ་འགོ་བའི་རིམས་ནད་ཁམ་ཁྱའི་ཤིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 疹子。急性传染病麻疹异名。

ཅི་ཕྲུ། (ཕྱི) ཕྱིས་པ། 孩子，小孩。

ཅི་ཙོག། དབྱུ་གུའམ་ཐུག་པ། 棍，棒，短撅，单驮棒；མཐིལས་ཤིང་གི་ཅི་རོན། 坚硬的木棒。

ཅི་རོན་འཚང་། (མངོན) (1)ཁྱབ་འཇུག 遍入天的异名。(2)གཤེད་རྗེ་ཆུལ་བོ། 阎王的异名。

ཅི་ཚོན། ཅི་རོན་དང་འདྲ།

ཅི་ལྕང་རྩེ་རྨལ། ཅི་ཤིང་གི་ཤོགས་སུ་ཐྲེས་པའི་རེ་རལ་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནུས་ པས་ ཀ་ དུག་ དང་། ཐུང་དུག་སོགས་དུག་ནད་ཀུན་ལ་ཞན། 青杠气根。栎树表面状如须发的气根。入药功能解食肉中毒、合成毒等一切中毒之病。

ཅི་ཀུ། ཤིང་སྐན་ཞིག་སྟེ། རྟག་ཏུ་ སྡོ་ བའི་ ཤིང་སྡོང་ཞིག ཤིང་ཀྱི་ཅ་དང་། 艾颗，椰子。药用植物。果可食。ཤིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དུ་ལའི་ཆུལ་པོ་དང་། འབྲས་བུ་རྟག འབྲས་བུའི་ཕྱང་པ། གཞོལ་ལྡན། ས་འཆོ་འདབ་བཅས་སོ།

ཅི་ཙོ། དབྱས་ཐྲོགས་སུ་ཅི་རྡོ་དང་། ཁམས་དང་ཙ་མདོར་བ་ཤོ་ཟེར་བའི་ཤིང་ཞིག ཅི་དོ་ཐྲས་བཞང་ཤད། 高山栎。土名岩青杠。

ཅི་ཙོ། (རྟེང) འཛིན་པ། 执，持。

ཅི་ལྕབས། (1)སྐྲབས། 鼻涕。(2)ཁ་ཟས་ཀྱི་སྐྱེགས་མ་ལས་བྱུང་བའི་ཤོ་བའི་ནང་གི་འབྱར་པཀ་མི་ཆ་དང་ལྡན་པ་བཅུའི་ངར་སྐབས་ལྟ་བུ་ཤོ་བའི་བད་ཀན་ཡང་ཞེར་བ་དེའོ། 胃涎。胃中食物糟

柏所生粘液，状如犊子鼻涕，亦名胃液。(3)རྡོ་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤེལ་སྐྱེ། རང་བཞིན། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྔུལ་བས་དུས་ཆགས་སྐྲོན། ཆེན་ངད་འཇོམས། ཚའི་ཤའུ་སྐྱེ་བར་བྱེད། 赤石脂。红色高岭土。入药味涩，性凉，功能续骨折、平淋巴结核、生疮口新肌。

བེ་འཕྲས། ཤིང་བེ་ནག་གི་འབྲས་བུ་མོན་ཆ་ར་སྐྱེ། རང་བཞིན། ཁུ་རྩེས་དྲྭ། ནུས་བས་འཁྲུ་བ་གཙོད། 岩青杠子，高山栎子。入药味涩，性温，止泻泄。

བེ་སྐྱེ། སྐར་མ་སྐྱེ་མ། 毕宿。二十八宿之一。

བེ་རངས། (ཨམ) ཐ་ཕྱུགས་ལངས་བའི་ཐོང་ནད་ཅིག 风湿疙瘩。

བེ་རྩེག (རྟིང) སྐྱུར་འཁྲུལ་ནང་རྩེས་ཅན། 油炸馅饼。

བེ་ལེ་ཁ། མགོ་ཆག་གི་རུས་བ་འདོན་ཟེད་ཡོ་བྱད་ཅིག 犊唇刀。藏医挑除头骨碎片的医疗器械。

བེ་ཤོ། (ཨམ) ཤིང་ཞིག 高山栎。

བེ་ཧ་ཁ། (ཚེགས) དོར་ཟླ་བཞི་བ། 藏历四月。

བེ་ཧིང་། སྤ་ཞིང་མཁྲིགས་བའི་ཤིང་ཧིག 高山栎，青杠木。

བེ་དཀར་བཀའ་ཤེལ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ས་འབྲག་ལོར་ རྩེ་ སྒིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱུ་ མཆོག་ མཇད་ བའི་ རྩིས་ཀྱི་ བསྟན་ བཅོས་ བཟློག་ དཀར་ བའི་ རོགས་ གནས་ ལ་ འགྲོངས་ རྒྱས་ ལག་ ངག་ དག་ དབང་ ཀིས་ རྟེ་ བ་ བརྒྱ་དང་ བརྒྱ་ཞེས་ བའི་ ལན་ དུ་ བརྩམས་ བའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཤིག 《白琉璃论除疑》。公元1688年，第司·桑杰嘉措为答复穷结·拉阿旺对《白琉璃论》所提百八疑难而撰写的一部论著。

བེ་རྩེག། (ཚེགས) རིན་ བ་ ཆེའི་ རིགས་ ཤིག་ སྐྱེ། རིན་ཆེན་ལས་ བྱང་བས་ བེ་རྩེག་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ། རྣམ་ འཕྲིལ་ལས་ རིན་ ཆེན་ སྤྲིན་ བ་ ཞེས་ དང་། རྣ་ ཁུན་ དུ་ ཞེང་ ཐ་ དང་། ཕྱང་ ཁྲ་ དང་། དཀར་ ཐོད་ གསུངས། 吠琉璃。一种似玻璃的宝石，有黄、白、绿、蓝等色，古代常以制珠宝和建筑物的装饰品。律疏说是蓝宝石，耳严论说有黄、绿、白三种。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ སྤྱིན་ ཆེན་ དང་། གཞོན་ སྐྱེས་ སོ།

བེ་རྩེག་དཀར་ཅི། (1)རིན་ བ་ ཆ་ ཞིག 白琉璃。一种宝石名。(2)རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ཤིང་ སྐྱོང་ ཚེར་ རྩེ་ སྤྱིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱུ་ མཆོག་ བརྩམས་ བའི་ སྐར་ རྩིས་ ཀྱི་ གཞུང་ ཞེག 《白琉璃论》。公元1685年，第司·桑杰嘉措所著关于历算的论著。

བེ་རྩེག་སྔོན་ཅི། (1)རིན་ བ་ ཆ་ ཞིག 蓝琉璃。一种宝石名。(2)གསོ་ བ་ རིག་ བའི་ བསྟན་ བཅོས་ སྐྱེ་ ཟློ་ དགོངས་ རྒྱུ་ རྒྱུད་ བཞིའི་ གསལ་ བྱེད་ བེ་རྩེག་ རྩེས་ བ་ རྟེ། རྩེ་ སྤྱིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱ་ མཆོག་ དུས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ བའི་ ནང་ མཐོང་ བའི་ དབལ་ ལྡན་ གསོ་ བ་ རིག་ བའི་ རྒྱུད་ བཞིའི་ འབྲེལ་ ཞིག 《蓝琉璃》。全名《医学广论药师佛意庄严四续光明蓝琉璃》。十七世纪中，第司·桑杰嘉措所著医学四续词义解。

བེ་རྩེག་སེར་ཅི། (1)རིན་ བ་ ཆ་ ཞིག 黄琉璃。一种宝石名。(2)རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ས་ སྐྱ་ ཚེར་ རྩེ་ སྤྱིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱ་ མཆོག་ བརྩམས་ བའི་ དཔེ་ ལུགས་ བའི་ དགོན་ པ་ དང་ ཐ་ ག་ གྲགས་ ཅན་ སོགས་ ཀྱི་ ཚེ་ རྒྱས་ ཚོས་ འབྱུང་ ཞིག 《黄琉璃宝鉴》。公元1698年，第司·桑杰嘉措所著关于格鲁派的寺庙高僧传记。

བེ་རྩེག་སྤེའུ་མདོག་ཅན། (ཁངས) ཅོན་ དུ་ སྐྱལ་ གྱི་ སྐྱེང་ བ། 吠琉璃色。蛇心旃檀的异名。

བེ་རོ་ཙ་ན། (ཚེགས) (1)རྣམ་ བར་ སྣང་ མཐོང། 遍照，大光明，大日如来，毗卢遮那佛。(2)བོད་ ཀྱལ་ ཁྱི་ སྲིད་ ཕྱེ་ བཅོན་ སྐབས་ སྐྱེ་ མོ་ གནང་ རུག་ བ་ གོང་ ཟེར་ བའི་ ཐུས་ ཐུ་ འཁྲུངས་ ཤིང་། བཞམ་ ཡས་ སུ་ བོད་ ཀྱི་ རབ་ བྱང་ ཐོག་ མར་ སྐྱེབ་ དུས་

བཙུན་པ་ཤེན་རབ་མི་ཤེས་ཚངས་ཕྱུ་ བྱས་ པའི་ སད་མི་མི་བདུན་གྱི་ཁ་གལ་དང་། ཁོ་ངྷ་པ་ཏཀ་གཤམ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། འདིས་རིག་པ་དྲུག་རྟ་པ་མདོར་བཤད་དང་། སྐང་མཐའི་མཚན་བརྗོད་སོགས་བསྒྲུབ། 白若杂纳。八世纪中，藏族大译师。生于前藏尼木地方更甲巴阁家中，故号巴阁。是吐蕃王赤松德赞最初命藏族出家时选拔的预试七人之一，后为西藏早期三大译师之一。译有《六十如理论简说》和《无边光明佛号赞》等书。

བཻཤྲ་བཎ་ཿ (ཟེགས) རྣམ་ཐོས་སྲས། 多闻子。梵音译作毗沙门。一类财神名。

བཻག་ཀེ། བེ་ཀེ་དང་འདྲ།

བཻརྒ། (ཟེགས) ཡིག་མགོ་ ~ ཨཱ། 字头花纹。

བཻང་། 名词。(1)མཁོན་པོ་བེང་ཁྲེས་ལྷའི་ཅྱ་བྱག་ཅིག 持挺护法。一护法神名。(2)ལྷའི་ཐུག་མཚན་བེང་དབྱུག 挺杖。佛教护法神所持兵器。

བཻང་ཆེན། ལག་ ཆ་ དབྱུག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ལྷ་བཻ་དབྱིབས་ཀྱ་བཞི་དང་། རྩེ་མོའི་ངོས་བཞི་འབེག་ས་དང་འདྲ་ ལྷའི་ ཐུག་ མཚན་ ཁྲད་པར་ ཅན་ཞིག 大挺。挺身作四方形、尖端四方作三角形的一种特殊形式的大棒。藏区寺庙中常用此作为护法神像中所持武器。

བཻང་དབྱུག བེ་ཙོན་ཆེན་པོ། 挺，杖。

བཻད། ཁེ་ཐག་ནས་དགོས་པ། 名词。利益，用途，功用：མཁོ་བེད། 益处。སོ་བེད། 效用。ཁེ་བེད། 效益。ས་བེད། 地力。ཆུ་བེད། 水利。དངོས་པོ་བེད་མེད་བེད་ཙེད་དུ་བསྒྱུར་པ། 变无用之物为有用。བེད་ཚོད་པ་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ཡིན། 有功用是物质的本性。

བཻད་གཙོད། བེད་སྤྱོད་དང་འདྲ།

བཻད་ཚོད་པ། བེད་པཅད་ནས་ཚོད་པ་ཉེ། ཐག་ རིགས་པ། 顶用，中用：ཐག་ ཆ་ གཅིག་ ལེགས་པཅོས་བྱས་ནས་ མཁོ་ ཚས་ མང་ པོའི་ བེད་ ཚོད་ སོང་། 改良一件工具，顶了很多用处。དེད་གཞི་དང་མི་འབྲེལ་པའི་སྨན་མང་ པོ་ བཏང་ ཡང་ དུག་ སྤྱི་ཁྱེ་ལ་ཚོད། 药不对症，多吃也不中用。

བཻད་སྤྱོད། ལོངས་ སུ་ སྤྱོད་ པ། 使用，利用，享受，消费：ཟ་འཕྲུ་བེད་སྤྱོད་མཁས་པོ་ བྱེད་པ། 节约使用粮食。ཉིན་མཁྱེའི་ ཚ་ ཐུང་ཀྱི་ ཡན་ཆུས་ མ་རྫོགས་བར་དུ་ བེད་ སྤྱོད་པ། 日用品的消费直到效力用尽为止。

བཻད་སྤྱོད་འཕེར་བ། ལོངས་སུ་ སྤྱོད་དུང་བ། 中用，合用，有用：ཤིང་གྲུང་ཡིན་ ཡང་ལྷགས་ གྲུང་གཏོང་སར་བེད་ སྤྱོད་འཕེར། 是木梁也可顶钢梁用。

བཻན། (ཐ) བན་ཡང་རེར། ཚང་དང་ཆུ་ ཟླག་སའི་ སྣོད། 坛，盆，瓶，罐：ཚང་བེན། 酒罐。ཆུ་ བེན། 水坛。དུང་བེན། 面盆。ཆུ་འཆུ་བར་ ཐྱེན་ནས་བེན་ སྐྱང་བར་མེ་ ལོག 取水不要空坛归。

བཻན་ཚང་། བེན་ སྐྱོད་ དུ་ ཟླག་ས་ བའི་ ཚང་། 瓶装酒。

བཻན་ཐྲལ། ཐོ་ཁག། 大氅，半月形披风。

བཻམ། བེན་དང་འདྲ།

བཻམ་ཀོལ། བེལ་རྡོལ་དང་འདྲ།

བཻམ་ཕྲེམ། བེམ་བའི་ སྒྲུང་། 物语。借无生物所发议论以讽事者。

བཻམ་ཟོ། 名词。(1)སེམས་ མེད་ བའམ། སྡུག་བསལ་གྱི་དངོས་པོ། 无生物。没有知觉的东西。佛书译为色法：བེམ་པོ་ ཤུར་ཁུག་པ། 譬如木石。བེམ་དངོས་བཞིན་དུ་ ཚུགས་ཐུབ་པ། 屹立不动如无生物。(2)ལྷན་པ་ མང་ པོ་ བཅུགས་པའི་ མཉལ་གོས་ མཐུག་ པོ། 几经补缀的厚实衣被：བེམ་ པོ་ སུམ་ བཅུགས་འཐུག་ དོགས་མེད། 旧衣三重不怕冷。བེམ་པོ་ བཅུགས་ ན་ ངོ། 旧衣重叠穿上也

温暖。(3)དུལ་བ་གྱབ་པ་སྟེ། ངང་ཉིད་དུལ་ཛས་མིན་པའི་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྡུལས་སོ། 物质，物体。微尘所成。一切色法自身即是微尘实体者。

ཟིམ་ཁོ་ཆལ་ཕྱིལ། ཡོད་ཏན་ཚེད་པར་ཡོད་མདོག་གིས་ཁ་ཟོབ་རྟེག་པོ་ཟོད་མཁན། 假充内行者。实无学问冒充行家的人。

ཟིམ་རྟེག འབྲས་བུ་དཀར་ཁའི་མིང་གི་རྡས་གངས་ཀྱི། 重叠痘。良性痘疮或顺症痘疮异名。

ཟིམ་ཏིག ལུས་དང་ཤེས་པ། 物质和精神。佛书译为色法心法：གདམས་ངག་ཐམས་རྟོགས་ཅི་ཡོད་དེ། ངང་ཉིད་ཚེམ་རིག་བྱལ་ཏེན་གསལ། 行持教授有何验证，谓自离色心日益明显。

ཟིམ་ཏིག་ཤེས་རིགས། གཟུགས་དང་ཤེས་པ་གཉིས། 色法与心法。

ཟིམ་ཏིག་བྱལ་བ། ལུས་སེམས་བྱལ་བ་སྟེ་ཤི་བ། 心识离体。死亡。

ཟིམ་ཤེས། སེམས་ལྟེན་དང་སེམས་མེད། 色心。生物和非生物：ཟིམ་ཤེས་ གཉིག་ ཁར་ གལ་བའི་སྐྱོན། 犯色心为一之过。

ཟིམ་ཐུལ། ཚོས་རྙིང་རལ་པོ། 破旧衣服。

ཟིའུ། འབྲི་དང་། བ་མཚོའི་ཐུ་ཀུ་སྟྲིའི་མིང་། 名词。犊，牛儿：མངལ་ ཆགས་ བའི་ མ་ ཐུགས་ལ་བདག་སྟྲིད་ཡག་པོ་མ་བྱས་པས་ཟིའུ་ཤོར་བ། 对怀孕母畜管理不善致使流产。ཟིའུ་ཁྱང་མ་ཡི་རྗེས་ཐུ་འབྲང་། 牛犊跟着母牛走。

ཟིའུ་ཁང་། (ཞལ་) འབྲི་དང་བ་ཐུགས་ཀྱི་ཐུ་ཀུའི་ལུས་ཀྱི་ཟིའུ་ཚང་ཁང་ཞེར། 犊舍，牛儿圈。

ཟིའུ་ཚོག (ཞལ་) ཟིའུ། 犊。

ཟིའུ་ལྕང་འདྲིད། ཟིའུ་ལྕང་སྟོན་ཀྱིས་འདྲིད་བ་ལུང་མགོ་སྐོར་རམ། སྐུ་འདྲིད་ཅིད་བའི་དབེ། 青苗引走初生犊。意谓啖之以利，进行欺骗；མ་དྲངས་ཁོག་བཅངས་ཀྱིས་ ཟིའུ་ ལྕང་ འདྲིད་ ལུ་ བཏུའི་རོགས་རམ་ཅིད་ལ་དང་ལེན་ཅིད་ཀྱང་ཆུ་ཚེད། 内怀鬼胎、青苗引走初生犊式的援助，不可接受！

ཟིའུ་དྭ། (ཞལ་) མ་ ལུགས་ ཤེ་ བའི་ ཟིའུ། 无娘犊。死去母牛的牛崽。

ཟིའུ་གདངས། ཟིའུ་རྡང་དང་འདྲ།

ཟིའུ་རྩངས། ཟིའུ་རྣམས་བསྡུར་བཟྱིགས་ཏེ་འདོད་ནའི་གཡེ་ཐག་པ། 系犊绳。把许多小犊从足部拴成一行的长绳。

ཟིའུ་ལྕག (1)འབྲི་སོགས་ཀྱིས་ཟིའུ་ལྷེས་ལྕག་པ། 母牛舔犊。(2)(ཞལ་) མིའི་ཁར་ རྒྱུ་ བའི་ ཚ་ ཤུའི་རིགས་ཤིག 口糜，口疮。口中表皮出现白点的病。

ཟིའུ་ཟླག (1)ཟིའུ། 小牛，犊子。(2)རོས་གཉིས་ཀར་ཟླ་ཤེད་དུ་རིང་བོ་ཐོད་བའི་སྐྲ་ཚོས། 双面绒。两面都有长浮绒的毛织品。

ཟིའུ་དྲན། མན་ངག་མང་པོ་བཟློགས་པའི་ རྒྱགས་ བམ་ཆུང་ངུ། 手册，袖珍本。用若干口诀编写的小册子。

ཟིའུ་དྲམ་ཁྲ་ཚེ། བཀའ་གདམས་པའི་དཀྱེ་བཤེས་ རྒྱང་གང་པས་དམིགས་པ་རྡས་ས་བཅད་བཏུད་ངུ་ མཐའ་བའི་ ཆོ་ སྟྲོང་ཆོག་ བཏུད་ མ་ ལ་ ཟེར་ བར་ ཐུགས་ཤེང་། ཤའི་ སྐང་བའི་ རྒྱ་ སྟྲོང་ ཟེར་བ་དེ་ ཡིན་ནམ་ སྟྲམ་ ཁེས་ གྲུབ་ བཀྲད་ ཆོས་ ཀྱི་ རྟེ་ མའི་ གྲུབ་མཐའ་ལས་བཤད། 《彩色手册》。噶当派格西朗塘巴所著，分所缘境为八件，是为修心八颂。世传"肖冈巴修心法"者殆即此欤！其说见土官却吉尼玛所著《宗轮晶鉴》。

ཟིའུ་དྲམ་སྟོན་ཚེ། བཀའ་གདམས་པའི་ཐང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཀྱི་སྐོར་དགེ་བཤེས་ ཚེ་ རྟེ་ བའི་ གཞུང་ སྟྲོས་ཁྱད་ངོལ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཆོག་བཟྱིགས་པ་ཞེས་ཀྱ། 《蓝色手册》。格西·博朵瓦所说，堆巴·喜绕嘉措所辑有关噶当派菩提道次第的一部论著名。

ཟིའུ་ཧཤ། ངོས་གཟྱིས་ཀར་ གྲུ་ཚེད་ བའི་རས།

双面绒布。两面都有浮绒的棉布。

བེར། ཟླ་གས། 名词。半月形披风：བཅོས་བེར། 补缀过的半月形披风。

བེར་ཀ། ལག་འཁར་རམས་དབྱུག་པ། 名词。手杖，棒：སྡེ་བེར། 藤杖。ཤིང་བེར། 木棒。

བེར་སྐྱེག ཤིང་བེར་དོས་བཟས་ པའི་ བེར་ དབྱུག་འདི་ སྐར་ཁྲིམས་ཆས་ཀྱི་ སྒྲིང་པ་ཞིག 栎木棒子，青杠树条子。旧时的刑具之一。

བེར་ལྷག བེར་མ་ལྷག་གི་བརྡུས་ཚིག

བེར་ཆེན། ཟླ་ གས་ གཟབ་ཆེན། 盛装大氅。精美华丽的半月形披风。

བེར་ཙི། ཐབ་གས་ཤིང་གི་རིགས་ཤིག་སྟེ་བེ་རྡོའམ་ཁ་ལེ་ལང་རེར། 栎树。土名青杠树。一种木质极坚硬的落叶乔木。

བེར་ནག ཐུགས་པའི་ཆས་ཀྱི་ཚོགས་དག་པོ་ཞིག 黑色披风。咒师所着黑衣衫。

བེར་འབྲུ། ཤིང་བེར་དོའི་འབྲས་བྱ། 栎实，栎树果实，板栗子。常用作猪饲料。

བེར་མ་ལྷག དབྱུག་པ་དང་རྟ་ལྷག་གཉིས་ཀར་ཚོན་པའི་བེར་ཐྲུག་ལྷག་ཚན་ཅན། 棍鞭。既作马鞭又作棍棒的一种粗柄马鞭。

བེར་ཕྱེམ། ཕྱམ་ཅོའམ་ ཟླ་ གས། 大氅，半月形披风。

བེར་ཤོ། ཤིང་བེར་དོའི་ཤ་མ། 栎叶。常作沤肥用。

བེར་ཤ། བེར་དོའི་སྡོང་བའི་ཁྲོད་ཏུ་ སྐྱེས་ པའི་ཤ་མོ། 青杠菌。栎树中所生蘑菇。

བེར་གཀོལ། ཐབ་གས་ཤིང་བེར་དོས་བཟས་པའི་ གཀོལ། 栎木犁。栎木所制耕犁。

བེར་སྐེལ། ཤིང་བེར་དོ་བསྲེགས་པའི་སེལ་བ། 栎木炭，青杠炭。

བེལ། བེཀ། 名词。犊：འཇི་བེལ། 母牦牛犊。བ་བེལ། 黄牛犊。བེལ་ཐོ་མོ། 雌雄小犊。

བེལ་ཁྲོལ། མཐེ་བོང་དང་ཁུང་མོ་གཉིས་སྐྱང་པའི་ གཉིས་ཀྱིས་ གཏུག་གས་ པའི་ སྒྲ། 弹指声。拇、食两指相弹所发声。

བེལ་སྐྱབས། (1)བད་ཀན་ཀྱི་སྐྱུགས་པ། 牛儿涎。藏医所说患严重胃病者所吐浓涎。(2)མེ་ རྡོ་ ལེགས་པ་འོད་ཅན་ཅན་ཞིག 一种有光泽的上等燧石。(3)རྡོ་ སྨུག་ཞིག 赤石脂。矿物药名。

བོ། ❶མིང་གི་ཚ་ཤས་ཤིག 词尾之一，实词的一个组成部分：ཁ་དོག་སྐྱ་བོ། 灰白色。ཆུ་བོ། 河流。རི་བོ། 山。❷སྐུམ་འཁྲིལ་འགར་ཚོ་མཚོན་པར་ ཅིང་པའི་བདག་སྐྲ་ལ་འཇུག་པར་བཤད། 一些藏语语法中说此字亦可作男性人称词。❸བ་མཐར་སྐྱང་ཆུ་ རྩར་བརྡའི་ཕྱད་ཅིག 助词。བ་字后面所加语终词。

བོ་སྐྱལ། སྐོད་ནང་གི་ཆུ་སོགས་བོ་དང་། སྐོད་ སོགས་སྐྱལ་བའམ་འཕྱལ་བ། 倾倒，泼洒，器物倾覆：མ་མཐོང་བོ་ སྐྱལ་སྐྱ་ཆོགས་བྱེད། 因看不见倒掉许多东西。

བོ་དེ་ཧེ། (ཐ) འཕྲེང་བའི་ཆུང་ངུ་བ་ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ཆ་ཀུ་ཞིག 菩提子。核有三角花纹，常用作念珠。

བོ་ཏོང་། བོད་ཕྱོངས་གཞིས་ཀྱི་ ས་ཁྲལ་ཀྱི་ ས་ ཆ་ཞིག འདི་བོ་དོང་ཞེའི་དགོན་པ་ཡིན། 珀东。后藏一地名。

བོ་ཏོང་པ། བོ་དོང་པའི་གྱུབ་མཐའ་འཛིན་མཁན། 珀东派，珀东学派。

བོ་ཏོང་བཀའ་ཆེན། འདི་ལ་ཐུགས་ལས་རྣམ་ཐུལ་དང་། འཇིགས་མེད་གཙུག་པ། ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་ མཆོག་སོགས་མཆོག་ ཀྱི་ རྣམ་ གྲངས་ འགའ་ ཞིག་ཡིན། རབ་བྱང་དུག་པའི་ཤིང་ཡོས་ལ་འབྲུང་ས། རབ་བྱང་བཅུད་པའི་ལུགས་ཀུག་ལ་འདུས། བོ་དོང་ཞེའི་བཤད་གྲྭ་ལས་ཐོན་པའི་མཁས་གྲུབ་འདི་ མདོ་ སྡེགས་རིག་གནས་གསལ་ཅད་ གྲུགས་ སུ་ཆུད་

ཁའི་ཐག་ཆ་ཆེ། ཁྱད་པར་དུ་སྐྱན་ངག་ལ་མཁས་པའི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་གྱུར། དེ་ཉིད་འདུས་པ་སོགས་བྱ་ཏི་བཏུད་ཚིངས་པ་ཙམ་བརྩམས། བོད་དུ་བསྟན་བཅོས་བརྩམས་པ་ལ་འདི་མང་། དཔལ་མོ་ཆོས་ཉིད་སོགས་དགོན་ཐེ་ཁ་ཤས་བཏབ། དེར་འཆད་ཉན་མཛད་པས་བོ་དོང་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱང་ནའང་འཛིལ་ཏུས་ཁྱད་ཅིང་ཇི་མ་བྱུང་བ་འདྲའོ། 珀东·班禅(1375—1451)。名乔勒赛杰，又名吉美札巴或却吉坚赞。出身于珀东埃经院，学识极为渊博，尤以词章之学著称。有《摄真实论》等著作近百卷，在藏族作家中著述最富。倡建拜摩却顶等数座寺庙并在其中讲学，创珀东学派，但流传未广。

བོ་དོང་ཡེའི་དགོན་པ། རབ་བྱུང་དང་པའི་ས་སྐྱ་ཤེར་དགེ་བཤེས་ཆུ་ཏ་ཆེན་པས་ཁྱབ་པའི་ཀཅང་ཐུགས་ཀྱི་དགོན་པ་ཞིག 珀东埃寺。公元1049年，格西木札巴在后藏地区倡建的一座寺庙名。

བོ་ཏི་སཏྭ། (ཤིག) (1)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 菩提萨埵。略作菩萨。义译觉有情、觉勇识、开士、大士。意谓立大志求佛果之人。(2)མཁན་བློབ་ཆོས་གསུམ་ཀྱི་མཁན་པོ་ཞི་བ་འཚོ། 师君三尊中，称亲教师静命为菩提萨埵。

བོ་ལོ། སའི་ས་བྱའམ་རྡོག་པ། 土团，泥块。

བོ་ལོག ལྟམ་མཐིལ་ཀྱི་མས་ཐུགས་ཀྱི་རྡོག་པ། 前底掌。藏靴底之前部。

བོ་བ། (ཁྱལ) དང་བཞིན་ཀྱིས་ཟག་པའམ་ལྷུང་བ། 漏落，溢出，抛洒：དཀར་ཚིལ་བཏུད་བཏུན་མ་བཟུང་ན་ཐ་བོ་ཚང་། 不把碗端稳，茶会洒的。

བོག་དམར། དཀྱ་བོག་ཀུང་ཟེར། མདེལ་ཁུངས་དཀྱ་འགྲོ་བའི་མེ་མདའ། 九子枪，九子炮。

བོག་པ། ❶བཅུལ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འབོག་བའི་འདམས་པ། ❷ཆུང་ནད་དང་། ཪ་དཀར་ཀྱི་ནད་དང་། གཟའ་ནད་སོགས་ཀྱིས་ལྕུ་བཟློད་མི་ཤེས་པ་བཅུལ་བར་གྱུར་བའི་དོན། 名词。卒中。由风疾、风瘫、中风等引起的喋口不言，昏迷不省。❷(རྟོག) བཅུལ་བ། 闷倒，昏迷，昏厥。

བོག་རི། (རྟོག) བ་གམ། 亭阁，楼台。

བོག་རུ། ཤ་བའི་དུ་གསང་དུ་བཟེས་མ་ཐག་བའི་ཁག་དེ། 鲜鹿角。新从头上脱落的鹿角。

བོགས། 名词。(1)ཀེ་བཟང་། 利，租税，租金：ས་བོགས། 田租。མི་བོགས། 人头税。(2)འཕྲུས། 利益，效力：ས་ཏོག་གི་ལྡང་པ་རིང་ཙམ་སྐྱེས་མཚམས་ཐོག་མར་ བཅུབ་ བའི་ གཏིང་ ཞུད་ཀྱིས་གཞི་ནས་བོགས་ཐོན་ཡོང་། 禾苗生长到一定程度，原先施放的底肥才会见效。

བོགས་སྐྱེད། (1)བོགས་མ་དང་སྐྱེད་ཀ། 租息。租金和利息。(2)ཀུབ་འབྲས་སམ་ཐན་འབྲས། 收获，长进，好处，甜头：སྐབ་སྦྱོང་བྱས་ནས་བསམ་བློ་ཡང་ཐོན་ཡོང་བའི་བོགས་སྐྱེད་བྱུང་བ། 经过学习，思想有了进步。དེ་རིས་ཀྱི་ལས་འགན་སྒྲུབ་པར་དཀའ་ལས་ཆ་ཙམ་བྱེད་ དགོས་ བྱུང་ ལ། བོགས་སྐྱེད་མི་ཆུང་བ་ཞིག་ཀང་ཐོན་ཡོད། 此次任务的完成，费力较大，收效也不小。

བོགས་དངུལ། བོགས་མ་འཇལ་ཀྱི་དངུལ། 租金，佃钱。

བོགས་ཆོད། ཁོ་སྐྱེད་ཀྱི་ས་ཆོད་པ། 心得。修养所得进益。

བོགས་གཏོང་། ས་ཞིང་དང་། རྩྭ་ཁ། གནས་ཁང་སོགས་གཞན་ལ་ བོགས་ མར་ གཏོང་ བ། 出租。出租土地、草场、住宅等。

བོགས་འཇོམ་པ། ཕན་ འཕྲུས་ ཐོག་ བའམ་ ཚང་ གཏས་ ཐེབ་ པ། 发挥效力，起好作用：ལས་དོན་གང་དང་གང་གི་ནང་ལ་མི་ཤུགས་ཀྱི་བོགས་འདོན་གྱུབ་པ་གལ་ཆེ། 任何工作中，重要的在于发挥人的作用。

བོག་ཞབས། ཐུན་གྱི་བོག་མའི་སྟེང་དུ་གསར་དུ་བསྣན་པའི་ བོག་ མ། 新增租金。在原租金上增添的租金。

བོག་མ། 名词。(1)ཀེ་བཅང་ངམ་འབབ་སྣོ། 利润，收益，租税。འབྲུ་བོག་ 租谷，纳租的谷物粮食。དངུལ་བོག་ 租金。ས་བོག་ 地租，地皮税。རི་བོག་ 荒山地皮税。མི་བོག་ 人头税。ཞིང་བདག་གིས་ས་ཞིང་བོག་མར་གཏོང་བ། 地主出租土地。ཞིང་མེད་ཞིང་པས་ས་ཞིང་བོག་མར་ལེན་པ། 无地农民租田地。(2)དུས་པ། 效力，效率，威势。

བོག་ཞིང་། བོག་མ་གཏོང་ལེན་བྱ་རྒྱའི་ ཞིང་ཁ། 租赁地。租出或赁入的土地。

བོག་གཡར། བོག་མ་སྤྲད་ དེ་ གཡར་ བ། 租用，租借。

བོག་ལེན། ས་ཞིང་དང་། རྩྭ་ཁྲ། གནས་ཁང་སོགས་གཞན་དག་ནས་བོག་མར་ལེན་པ། 承租。租用土地、草场、房屋使用的行为称为承租。

བོག་ལེན་དྲལ་ཚང་། ས་ཞིང་ སོག་ བོག་མར་ལེན་མཁན་ཁྱིམ་ཚང་། 佃户。

བོང་དཀར། བོང་ངའི་སྐད་བཞིན་ཨིན་།

བོང་སྐད། བོང་བུའི་སྐད། 驴声。驴子叫声。

བོང་ཀུ། (ཁམས) བོང་བུ། 驴。

བོང་འགྲོལ། བོང་བུའི་ཚེམ་འགྲོས། 驴行。驴的行程：བོང་འགྲོས་ ཀྱི་ ཟླ་ བ་ གཅིག 驴行一月的路程。

བོང་རྒྱུ། རི་བོང་འཇིན་ཐྲེད་ཀྱི་རྒྱུ་ རྩི། 兔网，兔罟。捕山兔的网。

བོང་རྒྱབ། བོང་བུང་ འགེལ་ རྒྱའི་ དེ་ གཉིས། 驴驮子。一头驴所运的两只货物。

བོང་སྐ། བོང་བུ་ ལ་ བསྟད་ བྱའི་ སྐ། 驴鞍。毛驴所备驮鞍。

བོང་ང་། སྡུ་ཞིག 乌头，附子。一种毛茛科植物，可入药。

བོང་ང་དཀར་ཆུང་། སྡུ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་དུག་ཚད་དང་། རིམས་ཚད། མཁྲིས་ཚད། ཆུ་ཚད་བཅས་ལ་ཐན། 船形乌头。毛茛科药用草本植物名。味苦，性凉，清热解毒，治瘟疫和胆肠诸热。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གངས་ཀྱི་ཞུན་ཆུང་དང་། ཉེ་བའི་དུག དུག་ལས་བཏལ། སྐྱེལ་སྐན་བཅད་འབྱོར། ཁྱད་ལྡན་སྣང་། དམར་སྐྱ། སྐན་ཆེན། འཆི་ཁྱེད། དུ་ཅན། ཤིན་དུ་དུག་མེད། སོ་སོར་དུག་མེད། སྐར་དུག ཙ་ཇི་ཤ་བཅས་སོ།

བོང་ང་ཁག་ཆུ། སྡུ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ཆ་བ། ཞུ་རྩེས་དྲེད། ནུས་པས་ཁག་སྟོག་དང་། ཁཉེན་རིམས། སྐེད་ཅད། རྨུགས། རླུང་། ཆུ་སེར། མཇེ་ཅད། རྩིང་ཆུང་བཅས་ལ་ཐན། དུག་ཤས་ཆེ། 黑乌头。毛茛科药用植物名。味甘辛，性温，有剧毒。功能治喉蛾疔毒、疫疠传染、虫病、黄水、麻风、癫狂、中风、心风等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ནག་ཙི་ཐིལ་ཅན་དང་། དབང་ཙི་ཁ་ལ་མེ་ཏྲེན། བཅན་དུག འཇིན་པ། རང་དུག ཁས་ཐེད་ཅག་ཙི། ཏ་ལ་ཏ་ལ། སྟོག་དུག་ནག་ཙི་བཅས་སོ།

བོང་ང་ཁམང་ཙི། སྡུ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་ཤ་དུག་དང་། བཅན་དུག མཁྲིས་རིམས། འབྲུགས་ཚད་བཅས་འཇིམས། 赤乌头。别名耗子头。毛茛科药用植物名。味苦，性凉，功能解食肉中毒和附子中毒、治热性瘟疫及劳损发热等。

བོང་ང་ལེར་ཙི། སྡུ་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་ཤ་དུག་དང་། སྐྱང་དུག བཅན་དུག་སོགས་དུག་ཏད་འཇིམས། 无毒黄乌头。草本药用植物名。味苦，性凉，解食肉中毒和附子中毒，以及其他合成毒性中毒之病。

བོང་ཚར། ཟླ་གཉིས་ལང་སོན་བའི་བོང་བུ། ཙོ་བའང་ཞེར། 二岁驴。生后已满两年的小驴。

བོང་འདེམས། འཇིམ་བཟོ་བའི་ལག་ཆ་ཞིག 画线刀。泥雕塑中用以勾勒线条的一种木质小刀。

བོང་རྣ། (1)བོང་བྱའི་རྣ་བ། 驴耳。(2)(ཁྲག) ཐོ་སྐྱེས་བཙོས་ཀྱི་ཁ་ཟས་ཤིག 馃子。一种油炸的面制食品。

བོང་ཕྱག བོང་བྱའི་རྡེའུ། 幼驴，驴团。

བོང་བ། སའི་ཁོང་བུ། 名词。块，团，土块。སའི་བོང་བ། 泥团。ཞིང་རྡང་གི་སའི་བོང་བ་རྣམས་ཞིབ་མོར་དྲུང་བ། 打碎地里的泥块。

བོང་བ་གསེར་གཟིགས། བོང་བ་གསེར་དུ་བཅུག་པ་སྟེ། དམན་པའམ་ཐ་ཤལ་བཟང་བོང་བཅུག་པའི་དབེ་ཁངས་སྐྱུང་གི་བརྗོད་ཚུལ་ཞིག 视土为金，把土块当黄金。被破格提拔时的自谦之词。

བོང་བྱ། 名词。(1)རྡོལ་ཕྱུགས་བོང་བུ། 驴；ཕོ་བོང་། 公驴。མོ་བོང་། 母驴。 བོང་བྱའི་རྣ་བར་གསེར་སྐྱུག་པ། 驴耳装金。喻对牛弹琴。བོང་བུ་བཞོན་ནས་བོང་བུ་འཚོལ། བོང་བུ་རང་དེག་ཙམ་ཐང་ཀུང་རྗངས། 骑驴倒寻驴，忘驴在胯下。བོང་བུ་རྫོད་ལ་ས་གཞི་རྫེས། 驴过撒土。意谓举措失时，无济于事。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྣང་ཆེན་དང་། ཐོང་དུ་འདྲེན། ཤཀྱེན་བཟང་། ཆོས་ཅན་རིང་། རྣ་ཆེན། ཉིན་པ་གཅང་། བཤད་པའི་ཐུ་ཁྱུད། ཀུགས་འཁྱོའི་ཚ་བཅས་སོ། (2)(ཟངས) ལྕགས་ཨ་ཡོས་ལོ། 辛卯年、铁兔年的异名。

བོང་བུ་ག་བ། བོང་བུ་གངོང་གཞུང་དཀར་བོ། 由额驴。

བོང་བྱ་བ། བོང་བུ་འདེད་མཁན། 赶驴人。

བོང་བྱ་ཡམ་ཚ། རྡོ་རྨན་སྐ་ཚའམ་ཁུ་ཚ་མེ་ཏོག 姜花。即毛茛花。

བོང་བྱའི་ཁྲག སྐག་ཅགས་རྨན་ཁྱི་རིགས་ཤེག་སྡེ། རོ་མངར། ཁུ་རྡེས་རྩྭད། ནུས་པས་གྲུམ་བུ་དང་། དུས་ཆགས་ཀྱི་ཚུ་ཤེར་ཆུས་པ་ སོགས་ལ་ཐབ། 驴血。驴子的血。入药味甘，性温，功能治痛风及关节黄水过旺等症。

བོང་བྱའི་སྡོད་པ། ཟ་ཐལ་འཕྲིག་སྡུད་ཅམ་བྱས་ཏེ་སྡོད་པའི་དབེ། 行同驴子。对于追求吃喝玩乐以度日的行为所用贬语。

བོང་ཟིས། བོང་བྱང་ཁྱོ་སྐེར་སའི་ཁ་བྱེས་སམ་བོང་ར། 驴圈，驴槽。

བོང་མེ། ཤ་ཐོའམ་ལ་ཤའི་མེ་སྐྱེ། སྐང་མེ་ཡང་ཟེར། 草块火，草皮火。燃烧盘结成厚块的草根时所发之火。

བོང་དམར། བོང་ང་དམར་ཁའི་བསྐྱམ་མིང་།

བོང་ཚེད། (1)བོང་བྱའི་རྩ་སའི་ འོག་ དུ་ བསྐོན་ཏྲའི་ སྐ་ ཆས་ ཤིག 驴鞧。套在驴尾下面的鞍索。(2)ཁྱི་པ་ནས་གྱེན་དུ་ཆོན་ཁང་ གཞལ་ ཁའི་ སར་ ཡོད་ཁའི་ཚ་པ་དང་འབྲེལ་ཁའི་རྩ་ཞིག 驴鞧穴。人体脐上一寸处所有连接胃部一脉络。

བོང་ཚང་། བོང་བྱའི་ རྡུད་ གནས་ སས་ བོང་ ར། 驴圈。

བོང་ཚིལ། (1)སྐོག་ཅགས་སྐྱེན་གྱི་ནང་ ཚན་ བོང་ཁྱའི་ཚིལ་བུ་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྡེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་ཁམས་ནད་ཟ་འཕྱུག་དང་། བྱང་ཀུ་ སོགས་ སེལ། 驴脂。驴的脂肪。入药味甘，性平，功能止皮肤发痒和治牛皮癣等。(2)རྡོ་ ཞིག 千锤打。药用植物名。

བོང་ཡར། ལོ་འདིར་ཕྱུ་ཀུ་ཤེད་ཁའི་ བོང་ བུ་ཤ། 当年不产崽的母驴。

བོང་ལེར། (1)རྡོང་རོས་ཀྱི་རིགས་ཤེག 藏黄石。一种雄黄。(2)བོང་ང་ཤེར་ཁའི་བསྐྱམ་མིང་།

བོངས། གཟུགས་ ཀྱི་ གཅོས། 名词。身躯，身材，

体魄：ལུས་བོངས་ཆེ་ཆུང་སྟེམས་པ། 中等身材。མི་དེའི་གཟུགས་བོངས་ཆེན་པོ་འདུག 那个人的个子高。

བོངས་ཚད། གཟུགས་ཀྱི་གཅོས་ཆེ་ཆུང་གི་ ཚད། 身量，体格。

བོངས་ཚོད། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་གཅོས་ཆེ་ཆུང་གི་ ཚོད། 身量高矮，体魄强弱。

བོངས་རྫོགས་པ། གཟུགས་པོ་ཚད་བོངས་པ། 身体发育完全：ལུས་བོངས་རྫོགས་པའི་གཞོན་ཏུ། 身体发育完全的青年。

བོད། (1)བོད་རིགས་འདུས་སྡུད་ཀྱི་ ཡུལ་ གྱུ་ སྐྱེ། སྡུད་མངའ་རིས་སོང་གསུམ་དང་། བར་དབུས་གཙང་ཏུ་བཞི། 藏区。藏族聚居地区。包括上区阿里三部、中区卫藏四翼、下区朵甘思六冈等地域。(2)བོད་རིགས། 藏族。(3)བོད་ཡྱངས། 西藏。西藏自治区简称。

བོད་ཀྱི་ཁོད་ནོག སྐར་བོད་ ཡུལ་ཏུ་ ཆེན་ ཕྱར་འཕྲེད་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཏུ་གཅོད་པ། ཆོད་ཀྱི་སྐྱོང་སྡེ་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་ཏུ་འཕྲེད་པ། གཡུང་གི་མི་སྡེ་ཁྲིད་དང་ ཡང་ཁྲིད་དུ་འཕྲེད་པ། ཞང་གསུམ་ཐོན་བཅས་ཀྱིས་དབུས་ཀྱི་འདུན་ས་འཛིན་པ། དཔའ་སྡེ་གསུམ་ཀྱི་མཐའི་སོ་ཁ་སྐྱང་བ་སྡེ་ཚོང་བཅད་ ཐམས་ཅའི་སོགས་ཤིག་ཁམས་བོད་དུ་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་ ཐ་ གཞུག་ གི་རིགས་ཤིག 基础六制。松赞干布为奠定西藏奴隶制度时施行的一类措施。包括划西藏为五翼(部)；分土地、人民为十八区以赏赐权贵；置六十一个豪奴千户；划分奴隶等级；使三勇一相掌理内部会议事务；设置戍边三支军队等六项。

བོད་ཀྱི་འཇམ་དཔྱངས་རྣམ་གསུམ། བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་བྱེད་པ་རྣམ་གསུམ་སྡེ་ ས་ སྐུ་ བཀྲེ་ དུ་ ཀུན་དགའ་ལ་ཚན་དང་། ཀུན་མཁྱེན་བློ་ཆེན་རྗེ་བཙུན་འཕགས་རྒྱལ་མཚན་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ བློ་བཟང་གྲགས་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 文殊三化身。西藏著名的三位佛教大师，称为文殊菩萨三化身：萨迦班智达·索南坚赞、隆钦饶绛·直墨元色和宗喀巴·洛桑札巴。

བོད་ཀྱི་ངོ་ཆེན་བཞི། ལྷ་ རས་ ཨོད་ བའི་ ལྷགས་ ཀ་ རི་དང་། ནོ་ཁ་བཙན་ས་སུ་ ཨོད་ བའི་ ཅས་ ཀ་ རི། ལྷ་ སའི་ཤྱོ་རྡུབ་ མཚམས་སུ་ ཨོད་ བའི་ རྩ་ ཨ་ རི། གཅང་ཁུལ་དུ་ ཨོད་ བའི་ ཕྱང་ ཀ་ ཨ་ རི་ ཆེ་ སྡེ་ བཞི། 西藏四大名山：拉萨药王山、山南桑耶附近的海波山、拉萨西南的曲沃山和后藏的朋波山。

བོད་ཀྱི་ཧོར་བོ་ཆེ། ཆ་ ཁྱི་ གཅེར་གསལ་ ཏེ། མིང་ གཞན་ སང་ ཡེ་ ཏ་ རེར་ བ་ ལའི་ ཐྱོད་ བོད་ རྒྱལ་ ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེ་ བཙན་ སྐབས་ མཁན་ ཆེན་ བོ་ རྡོ་ ས་ ཏུའི་ རྗེས་ ཐུ་ ཡབ་ དུ་ བྱང་ བ་ དང་། རྒྱལ་ བོས་ བོད་ ཀྱི་ ཧེན་ བོ་ ཆེ་ ཞེས་ མཚན་ ཀྱིས་ གཅིར་ ཐུ་ མོ་ ཞེས་ ཐུ་ ཡབ་ བོད་ ཡིག་ ཡི་ ཤེར་ ཕྱིན་ ཀྱི་ ཨད་ དེ་ ཁོ་ རང་ གིས་ རྒྱ་ གར་ ནས་ གངས་ ཏེ་ ཕུ་ བོད་ སར་ དུ་ བསྒྱུར་ བ་ ཞེག་ རེད། 西藏宝。即巴赤恩，亦名桑希达，《大般若经》的藏译者。曾随菩提萨埵出家，赤松德赞誉之为“西藏宝”。

བོད་ཁྲག། རང་རྒྱལ་བོད་ཁ་བ་ཅན་ཀྱི་ མི་ རྣམས་ ཀྱིས་བདེ་ ལ་ ཉེ་བར་ བཀོལ་ བའི་ སྐད་ དེ། སྐྱིད་ རོང་འབྲོག་གཉིས་ལས་འབྲོག་བའི་ སྐད་ ནི་ འབྲོག་ ཤེ་ སྐྱོད་ སྐད་བར་ གཤུམ་ ཀུ་ ཁྱད་ བར་ མེད་ ཅིང་། སྐྱ་གདངས་དྲག་ཅིང་ཤོང་ཉམས་ཆེ་ ལ་ སྟོན་ ཀྱི་ སྐྱ་ སྐྱེས་ ཀྱི་ རྒྱང་ མ་ ཉམས་ བར་ ཐོན་ པ་ དང་། ཞིང་ ཤེའི་ ཡུལ་ ལུང་ རྣམས་ སུ་ སྐད་ ཀྱི་ ཁྱད་ བར་ ཆོག་ ཚེད་ ཐས་ གདངས་ ཤད་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཐོག་ ཀྱི་ མ་ འཐས། དེ་ ཚང་ ཙོང་ ཁ་ ཐུ་ མ་ འཐས། 文殊三化身。西藏著名的三位佛教大师，称为文殊菩萨三化身：萨迦班智达·索南坚赞、隆钦饶绛·直墨元色和宗喀巴·洛桑札巴。

གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་སྟེ། སྡེད་དབྱས་གཙང་གི་སྐད་དང་། བར་ཁམས་པའི་སྐད། ཐང་ཙམས་པའི་སྐད་རྣམས་སོ། བོད་སྐད་ནི་ཏོར་སོག་ལ་སོགས་པ་ཁང་ཐུང་མི་རིགས་གཞན་པ་ཁག་ཅིག གིས་ཀེད་རྒྱུད་གཅོང་བཞིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། བལ་བོ་དང་། འབྲས་ལྗོངས། འབྲུག་པ་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་སྤྱའང་ཀེད་རྒྱུད་གཅོང་བཞིན་ཡོད། 藏语。我国藏族人民使用的语言。有农、牧区之间的差别。牧区藏语，没有声调，至今仍保留着较多的传统拼读方式，地区之间没有多大差别；农区藏语，有声调，传统的拼读方式简化，地区之间差异较大。国内藏语分卫藏、康区、安多三个方言区。除藏族外，国内部分土族和蒙族等以及国外尼泊尔、锡金、不丹等也有使用藏语的。

བོད་རྐང་། གིང་གྲང་མར་ཐག་ཀ་བཏོན་ནས་བཟོས་པའི་འཛེག་རྐང། 藏梯。在圆木一旁挖成若干缺口可以踏步上下的木梯。

བོད་ཁ་བ་ཅན། གངས་རིས་བསྐོར་བའི་བོད་ཡུལ་གྱི་ལྟོང་ས། 雪西藏。雪山围绕的西藏。

བོད་མཁས་པ་མི་ཕམ་ཏགེ་ཚེགས་རྡོམ་རྒྱལ། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་རྟ་ལོར་འཁྱོངས། ཁཀའ་བཀྲུད་པའི་གྱུབ་མཐའ་འཛིན་མཁས་སྔོན་ངག་ལ་མཁས་པའི་གྲགས་པ་ཅོག། 西藏通人迷旁·格勒朗杰。公元1618明万历四十六年生，信奉噶居派，以擅长藏文诗词著称。

བོད་མཁས་དབེན་བཟང་། སྔོན་ངག་མེ་ལོང་གཞུང་གིས་བསྟན་པའི་དབེར་ བཟོད་ཚེགས་དཔག་བསམ་གཏན་པ་ཁག་ཅིག་ བར་བཀའ་པ་སྟེ་དཔྱངས་ཏེ་མཚའི་འཇུག་ རྩོམ་པ། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པར་བོད་མཁས་མི་ཕམ་དགེ་ལེགས་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱིས་མཛད་པའོ། 《贝克诗范》。全名《诗镜正文示范诗解·音海要律》。十七世纪中藏族学者西藏通人迷旁·格勒朗杰著。

བོད་གངས་ཅན་ཐང་སྟོང་། གངས་རིས་བསྐོར་བའི་བོད་ཡུལ་གྱི་ལྟོང་ས། 雪域西藏。雪山围绕的西藏。

བོད་ཀྱར་ཀྱར། (1)ཀྱི་ ཡང་ ཀུའི་ མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ཀྱི་གཅ། 唐古特青兰异名。(2)ལྗགས་རར་རྒྱུ་བའི་གུར་ཀུམ། 西藏红花。

བོད་ཏྲི། (1)ཀྲ་མ་རིང་བོ་ ཙམ་ བའི་ ཚྭ་ དམར་མདངས་ཅན་ཞེག 藏小麦。麦芒长、颗粒微带红色、耐寒性能强的一种西藏良种小麦。(2)བོད་བའི་ཐུ་ ཞེག། 连麸面。磨细未筛的面粉。

བོད་ཐྲི། འབོད་བའི་རྒྱ་སྐྱེ། ཀྱེ་དང་ཀུ་ཡེ་ལྟ་བུ། 呼唤词。亦译呼格。

བོད་དཔྱལ། སྐར་བོད་ས་ གཤས་ ཀྱི་ རྒྱུག་ དཔྱལ་ཡིན་པ་དེའི་རྩ་བའི་འཐལ་ཚད་དུ་ ཆིང་ སྐབས་ ཀྱི་ རྒྱ་ སྐང་ཡིན་པ་དང་། སྐང་ལས་ ཆེ་ བའི་ འཐལ་ཚད་སྐང་ལྟ་བཅུ་རེ་ཡོད་བའི་རྗེ་ཚད་ནི་ དེ་ དུས་ཤེས་རྒྱལ་ནང་ཁུལ་དུ་ དང་བའི་དཔྱལ་ རྟ་ རྨིག་ མ་དང་མཚུངས་པ་དང་། སྐང་ལས་ཆུང་བའི་དཔྱལ་ཐེལ་མའི་ གྲས་སུ་ གཤེགས་རྒྱུང་རྒྱལ་ བའི་ ཁྲི་ ལོ་ ལྟ་ བཅུ་ང་བདུན་པར་ དོ་དམ་དབོན་རིགས་ ཤེག་ ཆེད་ བསྐོས་ཀྱིས་ལྟ་ ས་ བཀང་ ཁྲོ་ ཕྱེད་དོ་དང་། ཁོ་ གང་། ཁོ་ ཕྱེད་བཅས་ས་ སོར་ཙོད་ བའི་དཔྱལ་ པར་ རྒྱ་འཁོ་བཅུགས་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཆང་ས་ ཀྱི་པད་ཀ་ཁོ་ ལྟ་དང་། ཁོ་ གསུམ། ཁོ་ གང་། ཕྱེད་ བཅུད། སྐར་ལྟ་བཅས་ཀྱི་པར་ ཡང་བཅུག་ ཙོད། ལྷག་ཐག་ཅིག་ བཅུ་ཐུབ་ཙོད། ལྷག་ཐག་ཅིག་ ཁྲི་

རབས་ཀྱི་ཚོང་མ་ཀུང་ཤྲའི་སྐབས་དདུལ་ སྐོང་སྒང་གསུམ་ཞོ་དྲག་རི་ཙམ་པ་ ཞིག་ ཁི་ ཁྲེན་ དུ་ པང་སྐྱེན་ ཀྱིས་ ཁམས་ ཁུལ་ དུ་ དང་ ཆུན་ ཐུས་ པ་ རྣམས་ཀྱང་དེ་ ཐུ་ ནས་ ལགྷོ་ ཆུག་ བཀག་ ཐེན་པ་ རེད། 藏币。旧时，流通于西藏地方的一种货币。以清代库秤一两为本位货币的单位。两以上的单位为秤，与当时内地流行的大锭银子相同，重五十两。两以下的辅币，清乾隆五十七年派员在拉萨开始铸造各重一钱五分、一钱和五分等三种银币，后又先后添造五钱、三钱、一钱、四分之三钱和四分之一钱等五种铜币。辛亥革命后，又发行票面为一百两、二十五两、十两、七两五钱和五两等纸币，体系十分紊乱。1959年10月，国务院已经明令禁止此种地方货币流通。此外，清光绪时，在四川铸造通行于康区（现甘孜藏族自治州）各地的每重三钱六分的银币，亦早已停止使用。

བོད་ལྗང་། ཤིང་སྨྲེན་ཞིག 藏柳。杨柳科植物名。藏医以其枝入药。

བོད་ཆས། བོད་ཁྱགས་ཀྱི་གོན་ཆས། 藏装。藏式服装。

བོད་ ཆོས་ ཅི། མངའ་ རིས་ སྐོང་ གསུམ་ དང་། དབུས་གཙང་ ཏུ་བཞེ། མདོ་ ཁམས་ སྐང་ དྲུག་ བཅས་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ དེར་ ཟེར། 广义西藏。包括阿里三区、卫藏四翼、朵甘思六冈等地。

བོད་ཚོལ་ཁ་ གསུམ། ཆོལ་ ཁ་ གསུམ་ ལ་ཧོར།

བོད་ཇ། ཇ་ ཁུ་ དང་ མར་ ཚོ་ སོགས་ མཉམ་ དུ་ བསྲེབས་ པའི་ ཇ་ཁྲ་ ཇ་བསྲེབས་མ། 藏茶，酥油茶。用茶汁、酥油、食盐等搅和而成的饮料。

བོད་ཡུལ་ཁམས། (1)བོད་ཡུལ། 藏地，藏区，西藏地区。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ཡུལ་གྱི་བསྡུས་མིང་།

བོད་ཐབ། ས་ལས་བཏེགས་པའི་ ཐབ། 藏式灶。用粘土烧制成固定形状的土灶。

བོད་ཐུག བྱལ་ཆུང་བཏེགས་པའི་ ཐོ་ ཐན་ ཀྱི་ སྐྱག་ པའི་ཅི་ ཐུག་ ཅིག 片儿汤。在面粉中加碰撵成薄片以汤煮食的面食。

བོད་ཏོག། ཏུ་ཁ་འཁྱད་ཆུ་ ཚིལ་ཁའི་ དོད་མ། 开裆内裤。

བོད་མདའ་བ། བོད་བཙས་རྩེས་མཐིལ་ཆེ་མདའི་ཁ་ནས་ཟུག་དགོས་པ་ ཞིག 藏式鸟枪。前膛装入火药，从后部火门引火发射的明火枪。

བོད་མདའི་མདེལ་ཁག བོད་ཀྱི་མེ་མདའི་མདེཞུ་ ཟུག་ སྒོད། 鸟枪弹盒。盛火枪所用弹丸的小皮袋等。

བོད་ཁར། (1)འབོད་པའི་ཁང། 招呼的姿势，向人打招呼的动作。(2)བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཁང། 藏文，藏字：བོད་པས་བོད་ཁང་མ་ཤེས་པར། ལེའུ་ སྤྱང་ཤེས་ཆོམ་པཞད་གད་གནས། 藏人藏文还不懂，充懂梵文是笑柄。喻同“舍其田而耘人之田”。

བོད་སྐེཀྵ། བོད་དུ་ སྤྱས་པའི་ རྩྭ་ ལྷམ་ ཞིག 西藏野苋菜。

བོད་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་ བཀྱད་པ། 呼唤词。ཀྱི་ 等表明第八格呼唤所用各词。ཀྱི་ སྐྱགས་ པ་ སྐྱབ་ སྤྱང་ ཡག་ པ་ ཤྱས། 喂，朋友！好好学习吧！

བོད་པའི་སྒྲ། གང་ཀི་མིང་བརྗོད་ པའི་ ཚ་ གཙོ་ ཆེར་མིང་དེའི་ ཐོག་ཨང་དང་། ཆོགས་བཅད་ཀྱི་ སྐབས་ མིང་དེའི་ བར་དང་། མཐའ་ ཨང་ ཡང་ སྤྱང་ བའི་ འབོད་པ་ གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ། ཀྱི། ཀ་ ཡི། ཀྱ་ སོགས་འདི་ རྣམས་ལ་ རྣམ་ དབྱེ་ བཀྲུད་ པའི་ མིང་ ཐོག་ཀྱང་། ཚོང་གསལ་ སྒྲ་ སྐད་ མཆོད་ བྱེད་ཀྱི་ མིང་ ཅམ་ ཡས་ ཆོགས་ སུ་ རྣམ་ དབྱེའི་ ཆུན་ ཐྲེ་ ཐུ་ མེད་ པ་ དབྱིར་ན། ཀྱི་ གཙོ་ འཇིན་ ཆེན་ པོ། འབྲས་ མི་ ལྡན་ ཐུས་ ཀ་ སོན་ དང་ ཀྱ་ ཞེས་ སོགས་ ཤྱ་ བྱ། 呼唤词。呼唤人物名称时，离开句子组织而独立使用在名前，偶句里亦有使用在名后或句中的一类状声词。藏语语法中，虽别称之为第八格、呼格或第八噪声等，但除上述ཀྱི་等字外，别无

判位词可用。例如："伟大的领袖哟！""喂，各位代表请听一听！"等句中的"哟"或"喂"等。

བོད་ཁའི་ཚམ་དབྱེ། རྣམ་དབྱེ་བཀྲད་པ་སྟེ་གསལ་ཐྲེད་ཀྱི་ཐུན་རེ་ཀྱི། ཀ་ཡེ། ལ་ཡེ་རྣམས་སོ། 呼唤格。第八格所用各词。有 ཀྱི་, ཀ་, ཡེ་, ལ་ཡེ 等词。

བོད་ཕག བོད་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཕག་པ། དེ་ས་མཐའི་གནས་བཅའ་འབྲོད་པ། ནད་རིམས་འགོག་ཤུགས་ཆེ་བ། གང་ངད་བཟོད་ཐུབ་པ། ཕག་ལྗོངས་པ་ཁ་དཀར་བ་བཅས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཡོད་ པ། 藏猪。西藏土产猪种，有高原适应性强、抗疫、耐寒、惯食粗饲料等优点。

བོད་འབྲོག (1)བོད་པའི་འབྲོག་པ། 藏族牧民。(2)(ཞུལ) ཞིང་པ་དང་འབྲོག་པའི་བསྡུས་མིང་། 农牧民。

བོད་སྨན་མཁས་པ་མི་དགུ། ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཀྱི་སྐུ་ དུས་ཐུབ་པའི་བོད་ ཀྱི་ སྨན་ པ་ གྲགས་ཆེན་དགུ་སྟེ། རྟོད་ན་ཆེང་རྩེ་ཞིག་པོ་དང་། ཉག་པ་ཆོས་བཟང་། པིར་ཆེ་ལེགས་མགོན་གསུམ། བར་ན་གཡུ་ཐོག་མགོན་པོ་དང་། མི་ཉག་རྡོང་རྩེ། བྱང་ཀྱི་རྒྱལ་བཟང་གསུམ། སྐད་ན་གཉའ་པ་ཆོས་བཟང་དང་། མཐར་བཞི་དང་པོ། སྟོང་པ་གྲགས་རྒྱལ་གསུམ་སྟེ་དགུའོ། 西藏九大名医。吐蕃王赤松德赞时西藏九大著名医师：出生于西部者有且杰希波、乌巴却桑和比且勒赛三人；出生于中部者有宇妥衮波、木雅绒杰和昌迪杰桑三人；出生于东部者有涅巴却桑、塔希达波及东巴札杰三人。

བོད་ཆེམ། ཁབ་རྩེ་ནང་དུ་བཀག་སྟེ་འཆམ་སྡུངས་ཀིག 藏式缝纫法。针线向怀中穿引的藏式缝纫针法。

བོད་ཆེས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱུད་ཀྱི་ སྡུངས་ ཡུར་ བཀྲི་ བའི་ཆེས་གྲངས། 藏日，藏历日期。依照藏历计算的时日。

བོད་གཞས། བོད་ཡུགས་ཀྱི་གཞས། 藏族民歌。

བོད་བཞུགས་ཡམ་བཅུ། ཞམ་བད་ཞེས་པ་མན་རྩིས་སྐད་ཡིན་ཞིང་བོད་སྐད་དུ་ ཚོང་ མའི་ བཀས་མངགས། རྒྱལ་མིང་ལ་གནམ་བསྐོས་འཛམ་དབུངས་ཚོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་བོའི་བཀས་མངགས་ བོད་ཀྱི་ལས་དོན་དབྱེ་འབྱེད་ཆོན་ཅེར་བ་འདི་ ཐོག་མར་དྲུ་ཆིང་རྒྱལ་ རབས་ ཀྱི་ ཚོང་ མ་ གཡུང་ཀྱིང་ཁྲི་ལས་ལྟ་བར་ཆག་གཞོན་གཉིས་བསྐོས་ ཏེ་ དབུས་གཙང་སོ་སོར་བཞུགས་ དུས་ ས་ གནས་ ཀྱི་ ཚབ་ སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པ་དང་། ཚོང་མ་གནམ་སྐྱོང་རྒྱལ་བོའི་ཁྲི་ལས་བཅོ་ལྟ་བར་ འབྲུང་ མེད་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་དྲུས་ཐྲིང་ཞོད་ འཛགས་སུ་བཏང་ནས་བཀའ་ ཤག་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་བོད་ ཀྱི་ ལས་དོན་གནད་ཆེ་དང་། དུས་ཚོད་རིགས་བསྐོ་འཛིན། བོད་དམག་གཏོང་འཛིན་ཐ་རྒྱུ་སོགས་ཚང་ མ་ དྲུ་ལའི་ཐུ་མ་དང་། ཞམ་བད་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ བཀོད་བཞིན་དུ་ཐྲེད་དགོས་པ། ཚོང་མ་གནམ་སྐྱོང་རྒྱལ་བོའི་ཁྲི་ལ་ལྟ་བཅུ་ང་བཀྲད་པར་ བཀས་ བཅད་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐྲེད་ཐུག་ཚོགས་དོན་ཚན་ ཉིར་ དཀྱུ་པ་གཏན་འབེབས་ཐྲག་ གསལ་ ལྟར་ བོད་ ཀྱི་ ལས་དོན་ཆེ་ཕྱ་ཚང་མ་བོད་བཞུགས་ཞམ་ བད་ ཀྱི་ བཀའ་བཞིན་དུ་ཐ་རྒྱུད་གཏན་ལ་ ཕབ། ,,ཁ,, ཚོང་ལྟགས་ ཞག་ གི་ གསར་ བཇེ་ ཐྲག་ ནས་ ཐྲིང་ འཛིན་ཐྲག་པ་རེད། 驻藏大臣。全名钦差驻藏办事大臣。藏语"谐班"源于满语，义为钦差。设于雍正五年(1727年)，有正副二人，分驻前、后藏，监督行政。乾隆十五年（1750年）平定珠尔墨特那木札勒乱事后，设噶厦，规定凡西藏紧要事务和藏官任免、藏军调动，均须由噶厦请示达赖和驻藏大臣办理。乾隆五十八年（1793年）公布的"钦定西藏章程"内，规定西藏"事无大小，均应禀命驻藏大臣办理"。辛亥革命后裁撤。

བོད་ཟས། བོད་སྤྱི་ལྷར་མར་ཐུར་གྱི་ཁུ་བ་དང་། མངར་ཆ་བཤེས་ནས་བརྩེས་ བའི་ རྩམ་ སྐྱགས་ ཀྱི་ མར་ཟན་དང་། བཙོས་ཀ་སྐམ་ཀ་ཤ་སྐྱག ཀ་རྩེན་བཅའས་པ་སོགས་གཙོ་བོར་བྱས་བའི་ བཟའ་བཏུང་ཁྱབ་པ། 藏餐。藏俗以酥酪糌粑糕、大块熟肉、生食肉酱等食品所设盛筵。

བོད་ཐྲལ། རྒྱང་ནེ་ཐགས་ཀྱི་དོན་ ཤིན་ བས་ བོད་ནས་ཐོན་བའི་དངོས་པོག ཁ་ཅིག་ བོད་ཀྱི་ཐུ་ཚང་ཁང་ཁ་ནས་ ཁ་ཅིག་ ཡོད་ཀྱང་ ཐུ་ཚང་ཁང་ཁ་ནས་ ཁ་ཅིག་ མེད། 西藏产品，藏地土特产；目前市上有不少藏货销售，有的商店有，有的商店没有。

བོད་ཟླ། བོད་ཀྱི་ཚེ་ཐོའི་རྩི་ སྐྱངས་ལྷར་ བའི་ རྩི་བ་ཐྲེ་ ཅོར་ཐུ་ ཡང་ཟེར། 藏月，藏历月份。根据藏历算出的月份。

བོད་ཡིག དང་ཏུལ་བོད་རིགས་ཀྱི་ ཡི་ གེ་ རྩེ་ རྒྱི་ ཤོའི་དུས་རབས་བདུན་ ཐ་ བོད་ ཏུལ་ སྲོང་ བཙན་ སྒམ་ཐོའི་ སྐབས་ བོད་ཀྱི་ཨ་ཁ་ཐ་ ཨི་ ས་མ་ རྩེ་ དཔ་ཏུ་ གང་ཀྱི་ ཡི་ གེ་དབའི་ ཁྱངས། བོད་ཀྱི་ སྐད་ ཡིག་ཤ་ཁྱི་ བཞག་ དུས་ གཞས་ དུ་ བཅོད་ བའི་ ཡིག་ སྲིལ་ ཁྱེག་ རྩེ། ཏུ་ གང་ཀྱི་ གསལ་ ཅིང་ སྐུལ་ ཅི་ ཡོད་ ཤོག་ ཤོག་ ཅོ་ ཤ་ ཁྱད་ ཆོས་ ཐུབ་ ཁྱེད་ ཀྱི་ ཐུགས་ དུ་ བཅངས་ ཤོ། ཨ་ཡིག་ གསལ་ ཅིང་ དུ་ བཅས་ ཏེ་ གསལ་ ཅིང་ སྐུལ་ ཅུ་ དང་། ཐ་ ཡིག་ ཤ་ཁྱི་ ཁ་ཅིག་ ཡོད་ཀྱང་ ཡིག་ ཐུང་ ཚེག་ ཆུང་ ཞིང་ ཁ་ཤས་ ཀྱི་ ཡི་ གེ་ ཁྱེ་ ཐུག

加、重后加的次序自左面横写。字形有楷书、草书两大类。草书内分大字母、添头加尾体、长脚体、短脚体、行书和草书六类，别有篆体文字。各藏族地区的语音差别虽然较多，文字里的前加、重后加、上加、下加等清楚读出或不读出的差别虽然很远，但整个写法和语法结构都是统一的。在过去的年代里，用藏文译著的文献甚多，解放以来，已经和正在用藏文编译、出版、发行有关政治、经济、文化等方面的书籍和报刊的数量也很大。其他民族和国外藏语流行的地区也有使用藏文的。

བོད་ཁུལ། གངས་ཅན་སྡེངས། 藏地，藏区，西藏地区。

བོད་རྒྱ། བོད་པའོས་ཀྱི་ཙེ་རྒྱ 藏烧酒。西藏土法酿造的优质酒。

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས། རང་རྒྱལ་སྡེ་རྒྱབ་ཀྱི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཤེགཀ་ཨེན་པ་དེའི་ཁྲངས་སུ་སྡེད་མངའ་རིས་དང་། དབུས་གཙང་། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་བཅས་ཚུད་ཨོད་པ་དེའི་ཐུ་ཁྲིག་ལ་སྦྱི་ལེ་གུ་བཞི་ཁྲི་ཚ་ ༡ ༢ ཅ ཅ མ་ཨོད། མི་འབོར་དེ་ས་ཡ་གཅིག་དང་བཅུད་འབྱམ་དཀྱུ་ཁྲི་ལྔག་ཅམ་ཨོད་པའི་ནང་བཏུ་ཆ་དཀྱ་བཏུ་ཅམ་ནི་བོད་རིགས་ཨིན། དེ་མིན་ཐུ་དང་། ཏུའེ། མོན་པ། ལྷོ་པ་སོགས་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱང་ཨོད། ས་བབ་ནི་ནུབ་བྱང་མཐོ་ཞིང་ཀང་བ་དང་། ཤར་ལྷོ་རྩང་ས་ཡིན་པས་ཆ་བ་ཆེ་ཅམ་ཨོད། རི་ཐུད་ནི་ལྷོ་ནུབ་ཏུ་ཉི་མ་ལ་ཡ་དང་གངས་ཏེ་ས་དང་། ཐུང་ཀུ་ཏ་ལ་ཡ་དང་ཀུ་ལན་ལ་ཡ། ནོར་ཐང་ཆུ་རིས་ཐུད་ཀྱི་རི་ཐུད་རྣམས་སོ་སོར་ཨོད། རི་མཐོར་གངས་ཁག་ཉི་ཤུ་ཐོག་ཏུ། ཆུ་ཚོ་ཡར་བླངས་གཙང་པོ་དེ་ནུབ་ནས་ཤར་དུ་གཞུང་དང་། རྒྱལ་མོ་རྩེ་ཆུ་ཚོ་དང་། ཇ་ཆུ། འབྲི་ཆུ་བཅས་བྱང་ནས་ལྷོར་འབབ་ཨིང་། གཞན་ཡང་ཆུ་བོ་གང་ཀླ་དང་། སིན་རེས་གས་ཀྱི་ཆུ་མས་ལྷོ་བྱང་ཏུ་ཁྱབ་ཨིང་། ཆུ་ཚོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁུངས་ཡོད་ཅིང་། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་མཚོ་ཤིན་ཏུ་མང་། ས་ཁྱོན་ཡང་ཆེ་ཞིང་། ཁ་ཤས་ནས་ཀྱི་ཆུ་ཚོ་ཡང་ཨོད། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ས་ཁྱོན་ཡང་ཆེ་ཞིང་། ཁ་ཤས་ནས་ཀྱི་ཆུ་ཚོ་ཡང་ཨོད། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ས་ཁྱོན་ཡང་ཆེ་ཞིང་། ཁ་ཤས་ནས་ཀྱི་ཆུ་ཚོ་ཡང་ཨོད།

和平解放西藏，1956年成立西藏自治区筹备委员会，1965年自治区正式成立，首府在拉萨。

བོད་རིགས། དང་ཆུལ་གྱི་གྲངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁ་གྲལ་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཞེས་པ། ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྙིང་པ་ཚལ་མོ་ཆེ་རྣམས་ལས་ འདི་ སྐད་ ཅེས་གསུངས་ཏེ། གོག་མར་མཆོ་ཡོད་པ་རིམ་གྱིས་བྱི་ནས་ནགས་ ཚལ་ སྐྱ་ག་ ལི་ ཀྱས་ པར་ མཆེད་ པའི་སྐབས་ཤེས་ན་ཡུལ་གྱུ་འཇེན་ནས་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་བའི་ཕྱིན་ཏྱིས་བརླབས་པའི་ སྒྲིབ་ཞེག་ངོངས་པ་དེ་ དང་ ཐག་ རིན་ མོ་ འདུས་ པ་ ལས། བོད་མི་ ཐུ་གཉང་བྱུག་ཐུང་སྐྱེ་དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ མཆེད་པར་ གྲགས། དཔལ་འདིའི་མི་འབོར་ཏྱི་གྲངས་ས་ཡ་གསུམ་དང་བཅུད་འབྱམ་བདུན་ཁྲི་ལྔག་ ཅམ་ ཡོད་པ་རྣམས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་། མདོ་སྨད་ མཚོ་སྔོན། ཀན་སུའུ། མེ་ཁྲིན། ཡུན་ནན་བཅས་ཞིང་ཆེན་ཁམ་གི་ས་ཁུལ་དུ་ ཁ་ ཀྱམ་ ནས་ གནས་ ཡོད། དེ་དག་ལས་དབྱས་ཐྱོགས་སུ་ སྔོན་མཁན་ལ་ དབྱས་པ་དང་། གཙང་ཐྱོགས་སུ་ སྔོན་མཁན་ལ་ གཙང་པ། མངའ་རིས་ཁུལ་དུ་ སྔོན་མཁན་ལ་ སྔོན་པ། ཀན་སུའུ་དང་། མཚོ་ སྔོན་ཀྱུང་དུ་ སྔོན་མཁན་ཀྱི་ བོད་ པ་ ལ་ ཁམས་ པ་ ཞེས་འབོད། མི་རིགས་རང་གི་སྐད་དང་ཡི་ གེ་ཚ་ཚང་པ་ཡོད་པའི་ ཐོག ཡུལ་སྐོལ་འཚོ་བའི་ གོམས་གཤེས་སོགས་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་ཅིང་། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་ཟབ་པ་དང་། སྐྱ་ཚང་པའི་ གསེར་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཕྱག་ རྟེན་ ཡིན་ཞིང་། ཀེས་ རིག་ལས་ རྒྱུན་ ཁང་ ཕུན་ ཐུགས་ ཚོགས་ པ་ ཞེག་ ཡོད། ཐོན་ རྒྱུད་ནི་ གཙོ་ ཆེར་ འབྲོག་ལས་དང་། ཞེང་ ལས། ཞོར་དུ་ ལག་ཤེས་ པའི་ ལས་ སོགས་དང་ པ་ ཡིན། བོད་འབངས་རྣམས་ལས་ལ་ བརྩོན་ ཞིང་ རྟུལ་ཚོང་ཆེ་ པ། ཕྱིའི་ བཙན་ འཇུལ་ལ་ འགོག་ ཆོལ་ དང་། མེས་ ཆུལ་ གཅིག་ ཀྱུར་ ལ་ འཚོ་ སྐྱང་། མེས་ ཆུལ་ བཟོ་ བཟས་ ཀྱི་ ལོ་ ཐུགས་ རྟོད་དུ་ བྱས་ རྗེས་ རྩ་ ཆེན་ བཞག་པ་ རེད། 藏族。我国少数民族之一。据众多古史记载，藏族居处最初为大海，千涸后，长出大片密林，有一猕猴，受观世音菩萨感应，和一岩魔女同居，生下六个子女，即吐蕃远古六氏族之始，以后逐渐生息繁衍成为藏族。这是藏族来源的神话传说。现藏族人口有387万。西藏为主要聚居区，其余分布在青海、甘肃、四川、云南等省。居住在前藏者称为"卫巴"，后藏者称为"藏巴"，阿里者称为"堆巴"，甘肃、青海者称为"安多哇"，四川、云南者称为"康巴"。藏族有完整的语言文字，独特的生活习俗，信仰佛教。在声明、因明、工巧明、医方明等十明方面的文化遗产甚为丰富，工艺也有较高的水平。主要从事于牧业和农业，也从事于一些手工业生产。藏族人民勤劳勇敢，在抗击外来侵略、维护祖国统一、缔造祖国的历史中，作出了重要贡献。

བོད་ཁྲག་ལས། བོད་ཀྱི་ཁྲག་ཐོལ། 藏式，藏俗，西藏习俗。

བོད་ས་གནས། བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁམ། ས་ཁུལ། 藏族地区，西藏地方。

བོད་ཐྲན། བོད་ཀྱི་ཐྲན་ཨའམ་ཐྲན་རིལ། 藏产豌豆。

བོད་བལེ། བོད་དུ་བཟོས་པའི་ཀོ་བའི། 藏革。西藏土法生产的油漆皮革。

བོདྷི། (ཤེགས) བྱང་ཆུབ། 菩提。觉。

བོན་སྐུ། བོན་བའི་ཆོས་སྐུའི་བདེ། 苯教法身。苯教徒称法身名此。

བོན་ཀྱི་རྟེན་ བ་ རིམ་ དཀྱུ། ཕྱོ་ གཤེན་ དང་། སྐྱང་གཤེན། འཕྱལ་གཤེན། ཐིད་གཤེན་ཏེ་ རྒྱུའི་ ཐེག་ པ་བཞི་དང་། དཀྱེ་བསྟེན་དང་། དང་ཐྲེན། ཙ་དཀར། ཨེ་ གཤེན་ ཏེ་ འབྲས་ བྱའི་ ཐེག་ པ་བཞི། ཁྲད་ པར་ ཆེན་ བོའི་ ཐེག་ པ་ གཅིག་ སྟེ་ དགུའོ། 苯波

九乘：占卜、景象、幻化、生死为因位四乘；居士、神仙、太白、元始为果位四乘；和大殊胜乘，共为九乘。

བོན་ཀྲིད། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྟ་དབྱངས་བོན་ཀྱི་འདོན་སྐྱངས་སུ་སྐྲོག་པ། 讽诵。念诵佛经偈句。

བོན་སྒྲུང་། བོན་པོ་དང་། སྒྲུང་། 苯教和神话。

བོན་སྒྲུང་ཟེའུ་གསུམ། སྔར་བོད་རྗེ་བློ་དེ་ཀུང་ཆུལ་སྐབས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐབ་སྟོད་ལ་ བཏེན་ནས་ཆུལ་སྤྱིད་སྐྱོང་ཁྲིད་གསུམ་ཀྱི་མིང་སྤྱི་སྐྱེ་བོ་ཐ་ཙམ་པ་རྣམས་ལ་ལུང་གི་ཆོས་མོ་སྐྱ་བར་ བྱ་ བའི་ ཕྱིར་ གཏྲངས་ ཀྱི་སྤྱི་ མ་ལ་ སོགས་ བའི་ སྐྱང་ བསྒྲགས། རྟིས་བའི་ཆོས་ཚོ་བར་ བྱ་བའི་ཕྱིར་ཟེའུ་བསྒྲགས། ཞང་ཞུང་ ཡུལ་ནས་ བོན་པོ་ ཞང་ཞུང་ ལྟ་ རྟེ་ སྤྱན་ དངས་ནས་བོན་པོ་ཚ་བ་རྣམ་གསས་ཞེས་ བྱ་བ་ལ་ སྐྱབ་ཏུ་ བཅུག ནང་པ་ལ་མོ་འདེབས་པ་དང་། ལྟ་ གསོལ་བ་དང་། བོན་ཁྱིད་པ་དང་། འཕྲེ་བརྟུད་པ་ སོགས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བསྒྲགས་པས་དུས་བར་ ཐུག་ཏེ་གཏུང་རབས་རྟེར་ བདུན་ བར་ ཆད་ སྤྱིད་ བོན་སྤྱུང་ཟེའུ་གསུམ་གྱིས་བསྒྲུབས་པར་ ཐག་གས་སོ། 苯教神话及谜语。吐蕃王布德共杰时辅佐王室政权的三种宗教职业者：为使群众易于了解教义而传授“陀罗尼德”等神话；了解事理而传授谜语，从祥雄地方邀来苯波教徒祥雄拉德使对阿瓦囊色传授苯教，互相教学为病人占卜、祈祷、修法、捉鬼之事，辗转传播。从此二十七代之中，吐蕃政权均由传苯教、说神话、讲谜语之徒保护维持。

བོན་གཀྲོ། བོན་ལུགས་ཀྱི་གཀྲོ་བཅོས། 苯教禳解术。

བོན་མདོ། བོན་ཆོས་ཤེག་སྟེ་སྔར་བསྒྲུབ་བོན་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བསྒྲུབ་ནས་བྱུང་བ་རྣམས་སོ། 苯经。西藏原始宗教的末期窜易苯波派，改窜佛教的论典而成的苯教经典。

བོན་པ། (སྡེང) བཀླ་བའམ་འདོན་པ། 念诵，默诵。

བོན་པོ། སྔར་བོད་ཀྱི་ལྷལ་དུ་དང་བའི་ཆོས་ལུགས་ཤེག་ཡིན་པ་འདིའི་སྐོལ་གཏོང་མཁན་གཤེན་རབ་ཅེས་བའི་ལོ་དུས་གྲངས་ནི་ཞིག་དཔྱད་གཞིང་བཞག ཆོས་ལུགས་དེ་དང་ཆེ་བའི་སྐབས་ སུ་ བརྗོལ་ བོན་དང་། འཕྲང་བོན། བསྒྲུབ་བོན་གསུམ་དུ་ཕྱི་བའི་བོན་དཀར་དང་། བོན་ནག་གཅིག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། བོན་ལ་ཡང་ཐ་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉེས་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཐ་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཡང་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཐ་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཡང་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། བོན་ལ་གཉེན་ཐབས་ཆེན་པོ་ བྱས་ བས་ བོན་ བློན་ གྱིས་ ཉེ་ རལ་བས་པ་དང་། བློ་དང་ཤས་བོན་བློན་གྱི་འདོད་པ་ལྟར་ཆོས་ལུགས་སྤྱི་ཐབས་ བྱས་ བས་ དཀའ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆུལ་བཅུལ་སེལ་བྱང་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་ཆོས་ལུགས་འདིར་ཕྱུ་ སྤྱིད་སྐོལ་གསུམ་ སངས་ ཆུས་ཀྱི་ ཆོས་ ལུགས་ དང་ འབྲེལ་བའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཏུ་ཆུལ་བཅུལ་སེལ་བྱང་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་ཆོས་ལུགས་སྤྱི་ཐབས་ བྱས་ བས་ དཀའ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཡང་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། བོན་ལ་གཉེན་ཐབས་ཆེན་པོ་ བྱས་ བས་ བོན་ བློན་ གྱིས་ ཉེ་ རལ་བས་པ་དང་། བློ་དང་ཤས་བོན་བློན་གྱི་འདོད་པ་ལྟར

分裂灭亡的一个近因。其后苯教在见、行、修道之法诸方面，产生了众多和佛教相似的经典，晚近渐趋衰微。

བོན་བོ་ཐ་ཁྱད། རྡོ་སྐྱེན་གྱི་རིགས་ཅི་གའི་མིང་གཞན་ཞིག 荪蒉的别名。

བོན་བོ་ཕྱུག་ཟིག་ཅན། བོན་གྱི་མོ་མ། 卦师。以占卜为业的苯波教徒。

བོན་བོའི་ཐལ་བ། (1)རྟ་བོན་བའི་ཐལ་བ། 马距灰。马蹄后距煅成之灰，入药。(2)བྱ་ལྕང་ཀ་སྐྱེའི་ཐལ་བ། 鸟鸡羽灰。煅鸟鸡羽毛所得灰，入药。

བོན་གཞུང་། བོན་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་ཚ་བྱ་འབྱམ་སོགས། 苯教书籍。苯教济龙三经等典籍。

བོན་ལུགས། བོན་བའི་ཆོས་ལུགས། 苯教，苯波教。

བོན་གཡེལ། བོན་སྐྱེན་གཡེན་རབ། 苯兴，兴饶祖师。首创西藏原始宗教苯教者。

བོན་ལྷ། བོན་བོས་བསྐྱེན་གསོལ་བྱེད་བའི་ལྷ། 苯教神。苯教所信奉的神。

བོབ། བགོལ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འབབ་བའི་སྐུལ་ཆོག

བོར། འབོར་བའི་སྐུལ་ཆོག

བོར་སྐྱོར། མ་ཆོར་བར་བཅག་བའམ་འཐོར་བ། 失落，散失。རང་ གིས་ གཅིག་ གཅིག་མ་ བྱས་བས་ལས་བར་དུ་ཆ་ལག་བོར་སྐྱོར་གོར་བ། 自己不小心，在路上掉了东西。

བོར་བ། ●འབོར་བའི་འདུས་བ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) བཅག་བའམ་སྐྱོར་བ། 失落，遗失：ཡིག་ཉིག་བོར་བ། 文件丢失了。

བོར་ཚོང་། ཚམ་ཆོང་། 亏本卖货，赔本卖货。

བོར་ཐེག་ས། བོར་བཅག 散失，抛洒。

བོར་བཅག དངོས་སྐོར་སྐྱོར་བཅག 丧失，遗失。

བོལ། རྐང་ གི་ ཏྲ་ 名词。脚背：རྐང་ བོལ། 脚背。

བོལ་ཁོང་། རྐང་ཁཁོའི་ཏྲ་ 脚背：རྐང་ བའི་ བོལ་ཁོང་ གི་ཆོག་ཐུབ་བ། 脚背关节脱臼。

བོལ་ཆུབ། རྐང་ བའི་ བོལ་ ཆུབ་བ། 没足。深齐足背：ཁ་ བ་ བོལ་ ཆུབ་ ཙམ་ བཅ་ བ། 积雪的厚度，快平齐脚背。

བོལ་ཚུ། རྐང་ བའི་ བོལ་ཁོང་ གི་འཐང་ རྩ་ སྐྱེ་ འཆི་ བའི་ ཆེ་ རྩ་ ཐབས་ཙད་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ འདི་ སྐྱེན་ དུ་ འཐང་ འཐུ་ ཚད་ བའང་ གསུངས་སོ། 趺阳。足背上的动脉。据说临命终时，此脉最先停止跳动。

བོལ་ཕྱེ་གས། རྐང་ཆུ་ བ་ རུས་ ཆོག་ས། 足背骨关节。

བོས། འབོད་ བའི་ སྐུལ་ ཆོ

བོས་བ། འབོད་ བའི་ འདོས་ བ

བོས་ངུ། (ཁམ) མེ་ མདའི་ རྟ། 枪脚架。鸟枪前端作依托用的一对撑架。

ཕྱི། 名词。(1)འདབ་ ཆགས་ སྐྱེ། 鸟类，禽，鸡；ཕྱེམ་ ཕྱི། 鸡。མེ་ ཕྱི། 孔雀。མིང་ གི་ རྟགས་ ཀྱང་ ལ་ མཁར་ འགྱོ་ དང་། མཁའ་ བགྲོད། མཁའ་ སྐྱོད། མཁའ་ ལ་ རྒྱུ། མཁར་ རྟེལ། སྐྱང་ སྐྱེས། སྐྱོ་ ལྡན། གཉིས་ སྐྱེས། འདབ་ སྐྱོབ། འདབ་ ཆུ། འདབ་ ལྡན། འདབ་ མའི་ ཤིང་ རྟ་ ཅན། རྟག་ མཁའི་ རྟ། འཕྱང་ འགྲོ། མེ་ ཤེ་ མཁྱེན། ཚང་ སྐྱེས། ཡན་ ལག་ རྒྱ་ བ། ལུས་ མཚོག་ ཁ་ ཅན་ སོ། (2)མེ་ འཁོར་ བ་ ཐུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཁ་ གྱལ་ ཞེས། 酉。十二地支之一。

ཕྱ་ ཀ་ བྱ་ ར། (ཞེས) ངང་ པ། 鹅。མིང་ གི་ རྟགས་ གྲངས་ ལ་ རྒྱང་ གྲགས་ ཐོས་ དང་། སྐྱ་ སྐྱེས་ ཀྱི་ འཕྲུག་ ཆེན་ པོ་ བ་ ཅ་ ས།

ཕྱ་ དཀའ་ བའི་ རྒྱུན། ཁེ་ གེ་ འཚམ་ སྐྱ་ འཕྲ་ བ་ ཆོ་ ཁ་ བ་ ཅ་ དག་ དམ། ཆོག་ ཀར་ གི་ ཐྱོག་ ཀྱན་ དུ་ འཁོར་ བ་ དང་། ཕྱེད་ འཁོར། དཀྱར་ དང་ གསལ་ ཕྱེད་

གཉིས་ཀྱི་ཡིས་པ་སོགས་ཀྱ་དཀའ་བའི་རྣམ་གྲངས་སྣ་ཚོ་དགས་སྦྱོར་བའི་རྒྱུན་རྣམས། 难作体修饰法。反复使用若干同形文字，组成回文或半回文；由若干同韵同声文字，组成一句或一首诗歌等等，以文字音形为主的、不易作成的修辞方法。

ཅ་དཀའ་ཅིད་གཏུན། ཅིད་སྡངས་ཏེ་ཅང་དཀའ་བའམ་ཅིད་མི་བདེ་བ། 难办，棘手，掣肘；ལས་སྐྱངས་མ་འགྲིགས་ན་ལས་ཀང་ཅ་དཀའ་ཅིད་གཏུན་ཡོང་གི་རེད། 方法不对头，工作就难办。

ཅ་དཀར། (ཞྭལ) ཤིང་དགས་སུ་སྐྱེད་བའི་ཅ་དཀར་མཐུག་སྐྲ་ནག་པ་ཞིག 马鸡。一种栖息于高原森林中白身黑尾的鸟类。

ཅ་ཀང་། (1)ཅ་ཡི་ཀང་པ། 鸡足。(2)ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་དུ་ཡོད་བའི་གནས་རི་ཞིག་སྟེ་རི་ཙི་ཅ་ཀང་ཡང་ཟེར། 鸡足山。云南省宾川县西北、洱海东北一佛教圣地名。(3)དེ་སྐུ་ས་རི་སྐྱེས་དང་གྲུང་སྐྱེས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་རི་སྐྱེས་ཀྱི་མིང་ཞིག 高山展毛翠雀。别名大花飞燕草，毛茛科药用植物名。翠雀草分山生、谷生两种，此属山生。

ཅ་སྐད། ཁྱིམ་ཅའི་སྐད་དང་། ཅ་སྐྱིའི་སྐད། 鸡鸣声，鸟鸣声；ཅ་སྐད་དང་པོ། 鸡初鸣。དམ་ལང་མཚམས་སུ་ཅ་སྐད་ལྷང་ལྷང་སྐྱེག་པ། 黎明时鸡声朗朗。དགུན་དུས་ཅི་ཙམ་ལ་ཅ་སྐད་འཇགས་པ། 晚冬时节，鸟始收声。

ཅ་སྐད་ཅིའུ་སྐྱང། ཅ་དེའི་སྐད་ཅིའུའི་སྐད་དུ་སྐྱར་པ་སྟེ་སྐང་ཆུང་ཅིའི་ཚིག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་ཉམས་ཆུང་བའི་དོན། 鸟语变雀声。意谓轻视、不重视。

ཅ་སྐས། གདུང་མའི་ཤོགས་གཅིག་ལ་ཐག་ག་བཏོན་ནས་བཟོས་བའི་འཇིག་སྐས་ཏེ་ཙ་མདོའི་ཡུལ་ལ་ལས་ཁེར་སྐས་ཟེར། 鸟梯。藏式圆木梯。

ཅ་སྐོད། ཅ་འཛིན་ཅིད་ཀྱི་ཆུ། 鸟罗。捕鸟的网罗。

ཅ་སྐྱ། ཅ་རིགས་ཀྱི་བྱན་ནས་སྐྱ་པ། 鸟粪，鸡粪。

ཅ་སྐྱིབས། (1)བྱག་སྐྱིབས། 崖窠。悬崖下部向内深入可避雨处。(2)ཁང་བའི་མདུན་གཡབ། 檐，房檐。

ཅ་ཁང་། ཅ་སྡོད་ས་ཁང་པ། 鸟巢。

ཅ་ཁྱུ། ཅ་མང་ཚའི་ཚོགས་པ། 鸟群；གཟས་ཀྱི་མ་རིལ་འཛིན་ཅིང་སྐབས་ཅ་ཁྱུས་ཀྱི་མ་ནུབ་བར་འཁྲིལ་ནས་འཕྱང་སྐད་ཀྱག་པ། 日全食时，鸟群误认为太阳落山，四处飞鸣。

ཅ་ཁྱུང་། མཁའ་ལྡིང་། 鹏，妙翅鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐད་མིག་ཅ་དང་། སྐུ་རིངས་ཏུ་བ། མཁའ་འགྲིའི་དཔང་ཤུག་བཅས་སོ།

ཅ་ཁྱུང་ཙུ། (ཨངཀ) མཁིང་ག་ཤེ་རྩེན་པོ། 鹏鸟石。兢的异名。

ཅ་ཁྱུང་ཁག ཨཆོ་རྩེན་ཁྲོངས་གཏོག་ཅར་ཅ་ཐུང་བུ་ཁག་པའི་ས་ཐང་ཤོར། ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་བཏབ། རྗེ་རྩོང་ཁ་པ་དཀྱང་ལོ་བཅུ་བཀྱ་གི་བར་བཞུགས་ནས་ཤའི་དགོན་པ་ཞེས་པ། 甲穹札寺。青海省境一寺名。公元1349年，顿珠仁钦所倡建。宗喀巴十六岁入藏以前，均住此寺中。

ཅ་ཁྲ། ཅ་ཅེའུ་ཤགས་གསོད་ཨཁན་ཅ་ཞིག 鹞，隼，鹰。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲ་དང་། གཤོག་ཅན། ཇོང་པ་བཅས་སོ།

ཅ་ཁྲལ། སྔར་ཁྱིམ་ཅ་གསོ་ཨཁན་དུད་ཚང་ནས་སྐོང་ང་འཇལ་དགོས་པའི་ཁྲལ་རྩེ་ཞིག 鸡税。旧时，养鸡人户必须缴纳鸡蛋的差税。

ཅ་ཁྲལ་ཅི་ཤེ། གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཅེའུ་པ་ཤང་ལ་ཅ་ཁྲལ་སྐྱེལ་དགོས་རེར་ནས་ཁོས་ཁ་ནང་གི་ཤེ་བསྡུན་ནས་ང་ནི་ཅ་མིན་ཞེས་བཤད་ནས་ཅ་ཁྲལ་མི་སྐྱབ་ཅིང། ཅ་བའི་ཁྲལ་སྐྱེལ་དགོས་ཞེས་བཤད་ནས་ཁོ་ཅ་མིན་རེས་ནས་ཅ་ཁྲལ་མི་ཕྱིན་པའི་ཁྲལ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཁ་ནས་ཁོ་ཅ་ཡིན་ཟེར་བའི་ཚིག་ཏུ་ཁོས་ཁོ་ཅ་ཡིན་ཟེར་བ་ཡིན་ཏེ་ཅ་ཁྲལ་ཅི་ཤེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། 鸡税鼠牙。寓言故事中说，要

鸟类支差时，蝙蝠露出牙齿，说它不是鸟类；但当让鼠类支差时，蝙蝠则展开翅膀，说它是鸟类。比喻寻找借口，推卸责任。ཕ་ཁྱལ་བྱང་དུས་ཀྱི་མོ་བསྟན། ཀྱི་ཁྱལ་བྱང་དུས་ཕ་གཤོག་ངམ། 支鸟差时露齿，支鼠差时展翅。

ཀ་ཁེ། ཀི་ཀྱམ་བཙན་བོའི་སྲས་འབྲིང་བའི་མིང་སྟེ་སྐྱོ་བོའི་ས་ཆ་ཁུལ་སྣུལ་དུ་ གོབ་པ་དེའོ། 恰赤。吐蕃王朝志共赞普次子，当时领有波密一带封地。

ཀ་ཁེ་བཙན་བོ། ཁུ་དེ་ཀུང་རྒྱལ་ཀྱི་མཚན་གཞན་ཞེག 恰赤赞普。布德共杰的别名。

ཀ་ག་ག (1)ཁྱིམ་ཀ། 鸡，家禽。(2)མཆུ་ལེབ་ཅིང་ཀང་པ་ཐུང་བ། རྟེར་མོ་སྐྱི་མས་སྦྲེལ་བའི་ཆུ་ཁྱའི་རིགས་ཤེག 一种水鸟。嘴扁脚短，爪间有蹼相连的一种水禽。

ཀ་ག་ཀྲི་པ། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཚུལ་ཞེག 鸡胤部。古印度佛教小乘十八部之一。

ཀ་ཀ་ཀ། ཀ་ཐུག 布谷鸟。

ཀ་ཁོང་ཚོ། ལྕ་ཀ་ཁོང་མའམ། ཐང་ཀ་ཐིག་པ། 松鸡，鹧鸪，沙鸡，贝母鸡。

ཀ་བྱབ་ཏེ་ཤེས། མིག་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་ཕྲའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཆོས་སྐྱ་ཆོགས་ ལ་ ཐ་དད་ པར་ རྟོག་པའི་ཡི་མ་དག་སྟེ་གནས་གྱུར་པའི་ རྣམ་ མཁྱེན། 成所作智。眼等五识分别诸法有差别相。此垢净后转依所得一切种智。

ཀ་ཀྲག རེཊ་དང་ལུ་གུ་སོགས་ འཕྲོར་ མཁའ་ ཀ་ཞེག 鹰，雕 能攫取羊羔之鹫鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རི་བོང་ཟའོ།

ཀ་ཏཱབ། གཞིངས་བསྟེན་གྱི་རྟེར་ཆའམ་ཇན་པ། 奖赏，物质奖励：རྩིན་གོན་རྟེ་ཁག་ལ་ཀ་དཀའ་ གོབ་པ། 先进单位获得奖励。

ཀ་ཏཱབ་ཀི་བཏག་ཆོག གཞིངས་བསྟེན་གྱི་གཞིར་ བཟོས། 奖品。奖励用的物品。

ཀ་དཀྱུ་ལ་རྒྱ་ལང་ རྒྱད་པ། (རྟེང) ཀྱས་ ཚད་ རྐྱེན་དུ་བཟུང་པ། 处处挑剔。

ཀ་འཕྲོས། (1)ཀྱའི་ འཕྲོ་ སྟངས། 鸟形步态。(2)ལྷ་མིའི་རྩེན་པ་འཁྲབ་དུས་ ལྷད་ མོ་བ་ རྣམས་ ལ་ཤེས་ཚེག་ཀུ་སྐབས་ཀྱི་ ཀང་འཕྲོས་ རྒྱང་ སྟངས་ ཤེག 开场步态。藏戏开场前，着猎装者登场对观众致贺词时所行步法。

ཀ་ཁོན་ཐྲོ་ཟད། ཀ་ཁད་བོའི་ཐྲོ་ལྷང་ རིམ་ ཟད་ དུ་ སོང་པ། 鸟老羽落。喻日暮途穷：ཐྲོ་ རོང་ རྣམས་ ཀ་ ཁད་ ཐྲོ་ཟད་ དུ་ མེ་ འཕྲོ་ བའི་ བདག་ གཅེས་ ཀྱང་ དགོས། 妥为保管公共财物，不应如鸟老羽落那样任意散失。

ཀ་ཁོད། རང་ཁ་བའི་ཀ་ཆེན་བོ་ཤེག 雕，鹫，食尸兀鹰。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ མཁའ་ ལ་ འཁོར་ དང་། ཁམ་འབང་ཐྲོད་ཀྱིད། རིང་འཕྱར། ཆུང་ ཐྲོད་བཅས་སོ།

ཀ་ཁོད་ ཁང་ རྐག ཁོད་ ཐྲ་ མདོག་ ནག་ བོ། 黑雕。

ཀ་ཁོད་ཁང་སྐྱ་ ཁོད་ཐྲ་ མདོག་ཁམ་ནག 紫雕。

ཀ་ཁོད་ཐྲོས། ཐྲོ་སྐྱས་ཀྱི་རིགས་ ཤེག་ སྟེ། རོ་ཁ་ ལ་ཆ། ཀུ་རྩེས་སྟོས་ས། ནུས་པས་ གདོན་ ནད་ སྐྲོད། དུག་ནད་ སེལ། རིམས་ ཆད་ འཇོམས། 飞燕草，麝香褰距翠雀。药用草本植物名。味苦辛，性平，功能驱魔、解毒、清瘟热病。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ བྱ་ རྩིའི་ དྲི་ ཅན་དང་། ཁོད་ཐྲོས་པ། ཐྲོ་ རེག་ གོས་དང་ བདུད་རྩི་ཀ་ཀྱབ། ཁྱེད་ཀྱའི་ མགོ་ ཅན་ བཅས་ སོ།

ཀ་ཁོད་ཕྱང་བོའི་རི། སངས་ནུས་ ཤུག་ ཕྱབ་པས་ རེར་ཁྱེན་ཀྱི་ མདོ་ གསུངས་པའི་ ས་ ཆ་ ནུ་ གང་ཀྱི་རི་ ཤེག 灵鹫山。佛说般若经处。

ཀ་ཁོད་ཀ། ཐྲག་ཆགས་ སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ རེག་ ཐྲེ། རོ་ མངར། ཁུ་ རྩེས་ དྲོད། ནུས་པས་ ཐོ་ བའི་ ཚེ་

རྔ་དང་ཉམས་པ་དང་། ཕུ་བ་རྒྱས་པ་སོགས་ལ་ཞན། 雕肉。入药味甘，性温，功能补益胃阳、治项瘿。

ཀུ་རོད་ལྗགས་པ། རྩྭ་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་མགོ་ཆ་གསོ། སྐྱག་ཆེད་འདུལ། ཚ་བའི་གཅེར་གཅོག གཅའ་ནད་སེལ། ལུས་རྒྱངས་གསོ། 爬地黄。药用草本植物名。味苦，性凉，功能治头疮、疔毒，镇热痛，疗中风，补益体力。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་བོ་ལ་ཐོད་ཅན་དང་། དུ་ཕྱིད་དུགར་བོ། ཐང་གཡག་བདེ་འཕྱིན། མེ་རྟག་གང་ས་ལྟ་བཅས་སོ།

ཀུ་ཀྱ། ཁ་འཛིན་ཕྱིང་ཀྱི་ཞུའམ་རྐྱེ། 鸟罗。捕鸟的网罗。

ཀ་རྒྱ། (1)ལས་ཀ། 事情，工作。(2)ཕྱིད་ཐབས། 办法，措施。

ཀ་རྒྱད། ཉིའི་ཀུན་སྤྱོད་ཁྲས་དང་གཅང་ཐུ་སོགས་གཅོ་བོར་སྟོན་པའི་ཚོ་རབས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་ཁ་བའི་ཁྱད་ཅེས་ཁའོ། 事续，事部。主要讲求沐浴、清洁等等身外举止以行密乘之行，故称事部。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་གསུམ། རབ་རིག་འཛིན་དང་མངོན་ཤེས་དང་བསྟན་བཅོས་ཀུན་ཤེས་པ་སོགས་དང་། འཕྲིང་མི་སྣང་བ་དང་བཅུད་ལེན་དང་ཀང་མཁྱོགས་སོགས་དང་། ཐ་མ་གཞན་དབང་དུ་འདུ་བ་དང་བསགས་བརྒྱད་སོགས་ སམ། ཇས་ལུས་ཤོངས་སྤྱོད་གསུམ་སོགས་སོ། 事部三悉地，事部三成就。密乘事部修习所证三种功德；最上为持明、前知及通达一切论典；其次为隐身、避谷及神足；最下为摄伏他人、诛戮、驱除，或药物、身体财物的成就。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་ཟིག་པ། སྐལས་རྣིང་མའི་ཐེག་པ་རིམ་དགྱེ་ཁ་ཁུལ་ཞེག འཇུག་སོ་ཆ་དང་ཅོད་པཾ་ཀྱི་དབང་ཁིས་སྨིན་པར་བྱས་ནས། ཕུ་བ་ཚོས་ཉིད་དག་བའི་ལུ་ཞེས་བའང་ཐེག་ཆེན་གསང་ཐུ་སོགས་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྤྲོས་བའི་མཐའ་དང་ བྱལ་བར་རྟོག་ནས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྣང་ཚ་ཡོངས་སུ་དག་བའི་ ལུའི་རང་བཞིན་དུ་གསལ་ལ། སྐོམ་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཞི་བསྒོམ་ཞིང་། སྤྱད་པ་ཁྲས་དང་གཅང་སྤྱ་སོགས་ཕྱིའི་བྱ་བ་ལ་གཅོ་བོར་སྤྱད་པས། ཐབྱས་བྱ་རྣ་གསུམ་ རྟེ་རྩེ་འཛིན་བའི་ ས་ ཐོབ་ བར་ འདོད་དོ། 事部乘。旧派密乘所说九次第乘之一。本乘入门，依水灌顶及冠冕灌顶成熟身心；见，证悟自心为空明离戏论智，明见世俗现分为清净本尊，故名法性净本尊；修，修四真如；行，沐浴清洁等外业为主；果，证得三明持金刚地。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ཉིད་བཞི། བདག་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། ལྷའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། བསྒོམ་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། བསམ་གཏན་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ། ཐ་རྒྱུད་ཀྱི་ སྤྱོད་ པའི་ གཙོ་ བོ་ དངོས་གཞིའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཞིའོ། 事部四真实。密乘事部修行主要方法四正行：我所真实、本尊真实、念诵真实和静虑真实。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་དབང་གསུམ། མེ་ཏོག་འཕྲེང་བའི་དབང་དང་། ཆུ་དབང་། རོང་བཏུ་ཀྱི་དབང་བཅས་གསུམ། 事部三灌顶：花鬘灌顶、甘露灌顶和冠冕灌顶。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་བསམ་གཏན་གསུམ། བསམ་གཏན་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། མེར་གནས་ཀྱི་དེ་ཉིད་དང་། ཐུང་གནས་ཀྱི་དེ་ཉིད་དང་། ཐུགས་ མཐའི་ དེ་ ཉིད་ དོ། 事部三静虑。密乘事部静虑真实所分三种真实：住火真实、住声真实和声际真实。

ཀ་རྒྱད་ཀྱི་ལྷ་ཅན་ ལྷ་དྲུག་རྣལ་འབྱོར་དང་དོན་གཅིག

ཀ་རྒྱད་ཐུན་ཚེ་དམ་ཚིག་བརྒྱ་བཞི། དཀོན་

མཆོག་གསུམ་ལ་དད་པ། ཐུགས་ལ་དད་པ། ཐེག་ཆེན་ལ་མོས་ཤིང་ ཐ་མ་དང་ མཆེད་ གྲོགས་ལ་གུས་པ། འདུས་མ་འདུས་ཀྱི་ལྟ་གཞན་ལ་མི་ སྐྱང་བ། ཉོན་སྐྱོང་དུས་བཞིའི་མཆོད་པ་མི་གཅོག་པ། ཀླ་ཀློ་དང་སྐུ་སྐྱེགས་ པའི་གཞུང་ གཞན་ལ་ མི་མཆོད་པ། ཆོ་ ཐུང་ ལྷགས་ པའི་ མགྲོན་ ལ་ ཟས་ རྒོམ་ སོགས་ མཆོད་པ། ཚེམས་ཅན་ལ་བྱམས་པ་མི་གཏོང་བ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ གོང་དུ་ ཕྱིལ་བ། བཙས་ བརྩེ་ལ་བརྩོན་པ། དམ་ཚིག་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ བསྲུང་བ་ སྟེ་ བཅུ་བཞིའོ། 事部十四种誓言：净信三宝、净信真言、胜解大乘、恭敬师友、不怒世出世间他宗天神、晦望四时供养不衰、不祀异族外道经典、 饮食供奉不速之客、 慈愍众生、培植福德资粮、勤行念诵和同时并护其他三昧耶戒。

ཕྱི་རྒྱུད་སྡེ་གསུམ་དྲུག ཕྱི་ རྒྱུད་ ལ་ དབྱེ་ ན་ རིགས་ དྲུག་གམ་ སྒོ་ དྲུག་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ རིགས། བདུད་རིགས། རྡོ་རྗེའི་རིགས་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རིགས་གསུམ་དང་། སོར་ བཀའི་རིགས། ལྕམ་རྩེན་གྱི་རིགས། འཇིག་རྟེན་ པལ་པའི་རིགས་ནི་འཇིག་ རྟེན་ པ་ གསུམ་ སྟེ་དྲུག་གོ། 事续六部。密乘事续内分六部，亦称六门：出世间三部为如来部、莲花部和金刚部；世间三部为珍珠部、五娘夜叉部和凡间部。

ཕྱི་ཁམ། ལུས་ཀྱི་སོག་དྲས་ མདུན་ ཐྱག་ས་ ཙུ་ཅོད་ པའི་ ཀ་ ཁེག་ཀི་ མིང་། 胛骨下前方之肌肉。

ཕྱི་ཕྲུང་། ཕྱི་ མི་ སྒོ་ ང་། 鸡蛋，禽蛋，鸟卵；ཙ་ཅོད་ནང་གི་དུ་ཅོད། ཕྱི་སྒོ་ནང་གི་ཟེའུ་རིལ། 能有里的现有，鸡蛋里的蛋黄。意指最优越出众者。

ཕྱི་ཕྲུང་ཁྲ་དཀར། སྒོ་ངའི་ནང་ གི་ཁྲ་ མ་ དཀར་ པོ། 蛋白。

ཕྱི་ཕྲུང་ལེར་ཤིག སྒོ་ངའི་ ནང་ གི་ ཟེར་ རིལ། 蛋黄。

ཕྱི་སྐྱིའི་མི་ལེར། ཐུར་ཁོད་ར་ང་ སྐྱོང་ ཐྲོང་ སྐྱེ་ མོ་ཐྲང་ཁང་ཆུལ་ཅིང་དགོན་པའི་ རྟེ་ འདབས་ ཐུ་ བཏུགས་པའི་ ཐྲོས་གར་ཆགས་པ་ཞེས་ 甲阁米色，甲阁剧团。旧时西藏民间一剧团名。最初成立于尼木县甲杰寺附近甲阁地方，故名。

ཕྱི་ཐྲོང་། ཕྱ་ཅིའི་གཏམ་ཆུང་བཐྲེད་ཀར་བའི་ རྩོམ་ ཞེགས 《飞鸟故事》。假托禽言以行讽刺的寓言书名。

ཕྱི་ཐྲོག ཕྱའི་ མཐུག་ སྐྲོ་དང་། གཡོག་ཐྲོ། 鸟翎。鸟类的主羽。

ཕྱི་ངན་སྤྱོད་ངན། ཕྱ་པ་དང་ སྤྱོད་པ་ ངན་པ། 行为恶劣。

ཕྱི་གཅན་གཉེན། ཕྱ་དང་གཅན་གཟན་གྱི་བསྡུས་མིང་། 禽兽。飞禽和走兽。

ཕྱི་གཅོད་པ། རྨིག་འབྱས་གཅོད་པ། 骗，去势。阉割生殖器。

ཕྱི་མཆུ། ཕྱ་མི་ མཆུ་ ཀུ། 鸟嘴，喙。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཅོད་ཕྱེད་དང་། མཆུ་ ཀུ། ཉིར་འཛིན་ བཅས་སོ།

ཕྱི་འཆད་ཁ་བ། རབ་ བྱང་ གཉིས་ པའི་ ལྷག་བསྟན་ལོངས་ཐུ་ཞེས་པའི་ས་ཆར་འགྲངས། མཚན་ ཡེ་ ཤེས་རྟོ་རྗེ། བཀའ་གདམས་པའི་གདམས་ངག་ ཁ་ཞང་ཤ་ར་བའི་ སློབ་མ། མལ་གོང་ བྱོན་ནས་ འཆད་ཁ་དགོན་པ་བཀྲ། གྲྭ་མཐའི་གཞུང་ བརྩམས། དེའི་འགྲེལ་པ་ལྷ་ ལུང་ཤེ་དབང་ཕྱུག་ཤེས་མཛད་པར་ ཕྱི་ནང་གི་གྲྭ་མཐའི་ འདོད་ཚུལ་ རྣམས་བཀོད། ཁྱད་པར་དུ་ བཀའ་གདམས་ ཐོ་ སྤྱང་གི་མགོ་ བོ་དང་ དུས་ བཅད། རྟ་ བའི་ཚིག་ཕེ་ བའམ་ ཤ་ཐུ་ ཁ་ཅིག་ ཡི་ཤེས་ཁ་ཅོག་པས་ ཐོ་ སྤྱང་ དོན་ བརྟུན་ མར་གྱུས་པ་དེ་ འཕྲི་ ཐུབ་ཚོས་ ཐུ་ མཛད། རབ་ བྱང་གསུམ་པའི་ཤེར་ ལུགས་ལོངས་ འདས། 甲且

喀瓦（1101—1175）。本名也协多吉。族甲氏，于墨竹地方建且喀寺，故合称甲且喀瓦。噶当派中教授派夏惹瓦之弟子，著有《宗轮论》，拉隆·旺丘为之作注，详列内外诸宗承许之理。摄噶当派修心要诀著为文字，号为《修心七义》，于哲普法会上广为宣讲，是为噶当派公开宣讲七义修菩提心法之始。

ཀྱ་རྩལ། (1)ཀྱའི་ཀང་རྟས། 鸟迹，鸡脚印。(2)ཀཱརྨ་ཀྱི་ཁྱུ་བཀའ་ཅན། 鸡爪凿。凿刀断面状似鸟迹，故名。(3)(ཞྭལ) ལྷམ་སྟན་བའི་རྡིང་བའི་འཇའ་བོག་མའི་ཚར་སྐྱེན། 鸡爪花。藏靴后跟花边下面的鸡爪纹绣花。

ཀྱ་ཉལ་ཁྱི་ཉལ། ཀྱ་དང་ཁྱི་ཨང་ཐལ་རེན་པ་སྡེ་མཚན་མེ་ཉ་ཅང་ཐུ་བའི་དབེ། 鸟睡犬眠。喻夜深人静。

ཀྱ་ཉལ་དུས། (མཛད) མཚན་མེ་སྐྱེད་གྱང་གཏིས་ཀྱི་དུས། 鸟睡时。夜的异名。

ཀྱ་སྡེ། ཀྱ་འཇེན་ཅིང་ཀྱི་ཏག། 鸟网。捕鸟的网罗或套子。

ཀྱ་སྐྱོང་། (1)ཀྱ་འཇེན་ཅིད་ཀྱི་རྟེ། 鸟网。捕鸟的网罗或套子。(2)ཀང་ལག་ཀྱོང་བར་ཅིད་བ། 伸展手足。

ཀྱ་བཏང་བ། (1)གསང་བའི་བཏང་བ། 发出暗号。(2)འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཀྱ་བ་ཆོས་བཏང་བའི་ཚས་བ། 避世者。脱离世俗、独自修行的宗教徒。

ཀྱ་ཁན། གཏམ་རྒྱུད་ལས་བཤད་བའི་ཕྱས་ངན་གཏོང་མཁན་ཀྱི་ཀྱ་ཞེག 凶鸟，召祸鸟。传说中一种不吉利的鸟。

ཀྱ་ཁལ། ཀྱ་རིགས་ཀྱི་རྒྱག་བ། 鸟类。

ཀྱ་ཕི་བ། (སྐྱང) ཕྱག་རོན། 鸽子。

ཀྱ་དེ། ཁྱམ་ཀྱ། 鸡。

ཀྱ་དེ་ཚེ། ཁྱམ་ཀྱ་ཚེ། 鸡公，雄鸡：ཀྱ་དེ་ཚེ་མེད་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ལངས། ཕྱིཀ་འཇེལ་མེ་མེད་ཀྱང་གསུང་ཐོས། 没有雄鸡，天色照常亮，没有画眉，妙音依然听。

ཀྱ་དེ་མོ། ཁྱམ་ཀྱ་མེ། 鸡母，牝鸡。

ཀྱ་རྙེད། (ཞྭལ) བོད་ཀྱི་ལུ་མའི་རྩོན་པ་འཁྱབ་ཏུས་ཐོག་མར་བཤྲེད་བའི་བཀྱ་ཤེས་ཀྱི་ཚིག 开场白。藏戏开场时，着猎装者登场对观众所致贺词。

ཀྱ་རྦྱང་སྐྱང་། ཀྱ་ཆོད། 鸳，兀鹰。

ཀྱ་གདངས། ཁྱམ་ཀྱ་རྩྭེད་ཁའི་གདང་ཤེང་། 鸡架。鸡在夜间栖息的横木架：ཀྱ་དེ་གདང་ལ་འཇེག་པ་ལུང་མིག་གྱེན་ལ་ལྟོས། 象家鸡上架那样景仰上流！

ཀྱ་གདངས་ཐྲ། (ཞྭལ) ཐག་ཚས་སྐས་འཁོར་བཙུ་སའི་ཤེང་ཐུ་མེ། 纵轮轴。连贯织具纵轮的木棍。

ཀྱ་གདངས་མ། (ཞྭལ) ཐག་ཚས་ཀྱ་གདང་ཀྱ་འཇེག་ཁའི་གཡས་གཡོན་ཀྱི་རྡ་སྐྱེང་མ། 纵轮轴座。安置织具纵轮轴的横梁。

ཀྱ་ཀྲོག། ཀྱ་འདྲིའི་མིང་གཞན་ཞེག 小儿鬼鸡病异名。

ཀྱ་འདབ། (1)ཁང་བའི་མདའ་ཡབ་བམ། 矛枪。(2)སྐལ་ཆ་གས་གཡས་གཡོན་ལས་ཀྱས་བའི་ཏས་བ་དཀྱིབས་ཀྱ་ཡི་འདབ་གཞོག་བཀྱང་བ་ལྟར་ཡོད་བ་དེའི་མིང་། 翅形扁骨。从脊椎左右两侧分出形如飞鸟展翅的诸肋骨。

ཀྱ་འཇྱེ། ཁྱས་བའི་གཙོན་ཆེན་རྣམས་གང་རེད་ཀྱས་རྣ་ཀྱ་ཏེ་སྐྱབ་བ་ཁྱེ་ཚ་ཐྲག་ལ་གནོད་བའི་འཇེ་གདོན་ལའོ། 鬼鸡。据说小儿妖魔中，随一化为飞鸟，从事损害小儿生命的一类魔鬼名。

ཀྱ་རྡོ་ལས་འཕྲང། རྡོས་དབང་ཏུ་འཕྲད་བའི་དབེ། 飞石中鸟。喻不期而遇或侥幸获得。

ཀྱ་སྐད། ཀྱ་སྐྱང་། 鸟语。物语之一类，借禽言以讽事。

ཀྱ་ཏེ། ཐས་ཀྱི་ཐྲོད་ཁའས་ཆོང་ས། 疏菜食品。

ཉ་ན་བ། ཚོད་མ་བཟོ་མཁན། 厨工，烹调师。

ཉ་བ། 名词。(1)ཉ་རྨྱ་འཛུགས་མཁན། 捕鸟人，捕禽者。(2)ཁོ་དབང་ཐུམས་བའི་མི། 生殖器不全的男子。

ཉ་སྐྲ། ཉ་ཡི་སྐྲ། 鸟毛，鸟类绒羽。མིང་གི་ནམ་གྱངས་ལ་ལུས་སྐྱེས་སོ།

ཉ་སྐྲ་གནམ་གཤོང་། ཁ་འགྲོང་བའམ་ཞིག་པའི་དུས། 长空落羽。喻同落花流水，零落败散：བཙན་འཛུལ་དམག་གི་དགྲ་ངམ་རྩེ་ལྟར་ཆེ་ཡང་། ཆོལ་ལན་དྲག་པོ་སྐད་ཅེ་ཉ་སྐྲ་གནམ་གཤོང་ལྟར་འཕྱིང་ཞིག་ཏུ་འགྱུར། 侵略军虽然神气十足，一经痛击，便如长空落羽，零落溃散。

ཉ་སྐྲ་གནམ་འཕེར་། ཉ་སྐྲ་གནམ་གཤོང་དང་དོན་གཅིག

ཉ་སྐྲ་གཅོག་། ཉ་སྐྲ་གཅིག་ངོག་གཅིག་གཉེན་ལས་དོན་གཅིག་མཉམ་གཅིག་ཅིག་ཤོས་ཀ་རིམ་སྟང་བཞིགས་ཀྱིས་ཉེད་དགོས་པའི་དབེ། 鸟羽递压。意谓层次衔接，ཐུ་གལ་ཆི་ལུས་ཚེད་བཀའ་ཆགས་བྱང་སོང་། 工作程序没有差错，有如鸟羽递压，井然有序。

ཉ་སྐྱོད། སྨོ་གཤམ་གྱི་འབད་རྩོལ་ལམ་སྐྱོད་པ། 行为，活动。

ཉ་ཁོ། ཁོ་ཚེན་པའི་ཉ། 雄鸟，雄鸡，公鸡；ཁལ་གཤམ་ཐེག་ཡོང་བས་མས་ནས་བོང་ཐའི་ལུས་དང་། ནམ་ཆོད་ཐེག་ཡོང་བས་མས་ནས་ཉ་ཁའི་ལུས་ཤོང་། 驮得起三克才变毛驴，拿得稳时辰才变公鸡。喻不做没有把握的事。

ཉ་ཁ་ཁྱེ་ཁྱེ། གང་ཟིན་གྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རང་མངར་ལ་བསྐམ། ཞུ་རྩེས་སྟོགས། ནུས་པས་ཀུད་མེད་ཀྱི་རྨངས་མཚན་འབྱས་པ་གཅོད། སྐྲོ་རྩོལ་གཙོ། 女娄菜。药用植物名。味甘而涩，性平，功能治月经不止及肺穿孔。

ཉ་ཁ་ཆུ། ཀུང་ཀོད་དུ་སྐྱེ་བའི་ཆུ་ཤིང་རིང་ཐུང་སྐྱེན་ཆུང་ཙམ་ཙམ་ཡོད་བའི་ཀུད་ཤིང་ཟེད་པ་ཞིག 生于低隰处可做燃料的一种灌木名。

ཉ་ཁའི་ཤ། སྲོག་ཆགས་སྐྱེན་གྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རོ་མངར། ཞུ་རྩེས་རྩོད། ནུས་པས་མཁལ་ཀེད་ཀྱི་རྩོད་ཐུམས་པ་དང་། ཁུ་བ་ཟད་པ་སོགས་ལ་བཏ། 雄鸡肉。入药味甘，性温，功能治腰肾阳衰和精液枯竭。

ཉ་ཐུག ཉའི་ཐུ་ཀུ། 雏，幼禽。

ཉ་འཕེར་། (ཐུལ) (1)ཉ་རྟམ་མཁར་འཕྱང་པ། 鸟飞。(2)ཤོག་ཏུ་སོགས་ཀྱིས་ བཟོས་ ཏེ་སྐུད་པ་བཏགས་ནས་ནམ་མཁར་འཕྱང་གཏོང་བྱེད་པའི་རྩེད་སྐྱོད་ཅིག 风筝，纸鸢。

ཉ་འཕྱང་ལེབ། གང་སྐབས་ཀྱི་རིགས་ཀོ་ཉི་ལ། 马钱子的异名。

ཉ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)བྱེད་པའི་མ་ཟོང་བ། (2)འཁོད་པའམ་ཞེད་པ། 称，呼。这是一个特别外动词，没有时态变化，前面常连用ཞེས་等，又作称为、名曰等解：ཞེས་ཀ་བ།所谓，名曰。❷名词。(1)ལས་ཀ་དང་སྐྱོད་པ་དང་། སྨོ་གསུམ་གྱི་རྩོལ་བ། 工作，事情。泛指思想、行为、言论等：ངག་གི་ཀ་བ་ཙོག་པོ། 歪曲的言论。ཡིད་ཀྱི་ཀ་བ་འཛོལ་བ། 错误的思想。སྐྱེ་བའི་ཀ་བ་སྐྱེས་པ། 办大伙儿的事。ལས་མཆོང་ སྐྱེད་ ངན་ཐུས་པས་ཀ་བ་ཤོར། 懒惰懈怠因而偾事。རིག་པ་བསྐྱེས་ནས་ཀ་བ་དང་ཀ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐྲོད་ཀྱི་དགེ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེད་ཀ་བ། 注意辨别去取应不应做的事。ངང་འཁོས་དང་མི་འཚམ་ པའི་ ཀ་བ་རྩམ་ ཆེན། 力不相称的事。བཅས་ སྐྱེང་ རྟོག་དཔྱོད་མེད་པར་འདི་རྣུང་འཁོར་འཚུབ་ཀྱ་ཐུའི་ཀ་བ་རྩམ་ཆེན་མ་ཤེད། 莫做未经过审慎考虑的冒失事；འཇིག་རྟེན་ཀ་བ་མི་ཡིས་མི་ཤེས་ན། ཞེང་

གེའི་འདུག་ལུགས་ཐུ་ཡིས་ཀ་ལ་ཤེས། 人若不知世间事，狗岂能晓狮坐姿？ (2)རྩལ་བ་དང་། ཚད་རྩལ། 作用，效力：སྔོན་ཕྱི་ཐུ་ བ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ། 否认过去的作用。ཐུ་བ་ཕྱིན་ཅི་སོག་པ། 作用颠倒。(3)བྱ་ལས། 所作。藏语语法中，属于直接宾词的动作。

ཐུ་བ་འགལ་མེད་ཀྱི་སྦྲེལ་བ། སྐབས་བའི་ ཆུན་ཕྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐབས་གཞི་དངོས་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ཚོས་ཐུ་བ་འགལ་བ་མེད་པར་ གཞི་གཅིག་དུ་ མཐུན་ པར་ སྦྲེལ་ བའི་ ཆུན་ ཞེག 行为一致双关。表明所论两种事物间的行为一致，无有违背的修辞方法。双关修饰法之一。

ཐུ་བ་ཅིག་ཅར་ བའི་ མཚམས་ སྦྲེལ་ ལྡོག་བཅས། ཅིག་ རྟ་ ཕྱི་ གཉིས་ ཀ་ ཐུ་ བ་ ཡིན་ ཞེང་། དུས་མཉམ་དུ་འཇུག་པའི་ མཚམས་སྦྲེལ་ལྡོག་བཅས། 同时连词。藏语语法中，连结同时发生的前后两个动作的有余词：འཕར་ ཏེ་ འཕྱི། 跃而行。དགའ་ རྩེ་དང་ བཅས་ཏེ་ གད་མོ་ བཀད་པ། 高兴地笑。

ཐུ་བ་གཅིག་པའི་ལྡན་ཅིག་བཤད་པ། ལྡོག་ ཅིག་ བརྗོད་ པའི་ ཆུན་ ཕྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོ་ གང་ ཡང་ རུང་ བའི་དབེ་དོན་ཕྱི་ཐུ་ བ་མི་འདྲ་ བ་དུས་ མཉམ་ དུ་ སྟོན་ པའི་ ཆུན་ ཞེག 并论互异动作。同时并论比方和被比事物间各个不同动作的修辞方法。并论修饰法之一。

ཐུ་བ་ཐ་དད་མེད་ པའི་ སྦྲེལ་ བ། སྐབས་ བའི་ ཆུན་ཕྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐབས་གཞི་དངོས་པོ་ གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ གཅིག་དང་། སྐབས་ཚོས་ཐུ་བའི་ ཁྱད་པར་ གཅིག་དང་ མེད་ པར་ སྟོན་ པའི་ ཆུན་ ཞེག 行为不异双关。表明所论本体各异的两种事物，有同一行为的修辞方法。双关修饰法之一。

ཐུ་བ་སྦྲོད་ལས། ཐུ་སྦྲོད་དང་དོན་ གཅིག་ **ཐུ་བ་ཅིད་ཚངས།** ལས་ཀ་ཅིད་ པའི་ གཅས་ལས་

དང་། ཚུལ་རིམ་སོགས། 工作方式。旧译轨则。佛书译作仪轨。

བྱ་བ་རྒྱུད་བའི་རིགས་བ། དངོས་ཀྱི་ས་བོན་ཀྱིས་དགས་རྟེན་སྐྱེད་ཀྱི། ཐ་སྐད་ཕུ་བྱ་གཞན་མི་སྐྱེད་པ། 作用道理。不同诸法各别作用。青稞种子只生青稞不生其他荞麦豆类。

བྱ་བ་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་བར་བཟོད་བ། ཁྱད་པར་བཟོད་བའི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བཟོད་འདོད་དངོས་ པོ་གང་ཞིག་ གི་ བ་ བའི་ ཚ་ ལག་ མ་ཚང་ ཡང་། ཚང་ བ་ དང་ མཉམ་ བའི་ཐུས་ འབྱས་ཁྱད་བར་ ཅན་ སྟོན་ བའི་ཆུན་ཞེག 动作不备特写。叙述某一事物的动作虽不完备，但其结果优异，与叙述完备者完全相同的修辞方法。特写修饰法之一。

ཀྱ་ ཅ་ རིམ་ གྱེས་ བའི་ མཚམས་ སྦྱོར་ ལྡོག་ བཅས། ཚོག་ཐུ་ཕྱི་ གཉིས་ཀ་ བྱ་ བ་ཡིན་ཞེང་། དུས་ རིམ་ གྱེས་ འདུག་ བའི་ མཚམས་ སྦྱོར་ ལྡོག་ བཅས། 次第连词。藏语语法中，连结先后发生的动作和以前文动作引出后文动作的有余词：གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ལག་ ལེན་ བསྟར་ བ། 决定而后实行。

ཀྱ་ བའི་ སྡེ་དེ། 〈ཀཱཡཀྟྲ〉 ཆུང་ ཐེ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ། ཁྱབ་དང་གཅང་སྦྱ་ ཟོགས་ཕྱིའི་ བྱ་ བ་གཙོ་ བོར་ སྟོན་ བའི་ཐུང་། 事部。梵音译作迦里耶怛特罗。佛教密乘中以盥洗清洁等外境修行为主的一类。此部别有བསམ་གཏན་ཕྱི་ མའི་ ཐུང་ 静虑外续，故亦得 ཕྱི་ མའི་ ཐུང་之名。

ཀྱ་བའི་གཉེར། ལས་འགན། 任务，མི་ སོ་ སོར་ འཁྲིས་ བའི་ བྱ་ བའི་ གཉེར་ རྣམས་ མ་ ཁྱམས་ བར་ ལེགས་ སྒྲུབ་ ཐུབ་ བ། 能够不折不扣地完成各人负担的任务。

ཀྱ་བའི་ཡུལ། (1)སྐྱེ་རྒྱ་ བའི་ སྐབས་ སྤྱ་ རྣམ་དཀྱི་ གཉེས་ བའི་ ལ་ དོན་ སྐྱེད་ ཡུལ་ ཕྱི་ རྣམ་ དཀྱི་ དང་ བོ་ དང་། རྟགས་འཇུག་ གི་ སྐབས་ སུ་ བྱ་ བ་ སྐྱེད་ ཡུལ་ ཕྱི་ རྣམ་ དཀྱི་ དང་ བོ་ སྟེ་ དངོས་ བོ་ གཞན། 宾词。在藏语虚字论中指用于第二格ལ་དོན་ 前面的实词，即间接宾词，在藏语音势论中指用于动词前面的实词，即直接宾词。若以ཞིང་ལ་ཆུ་ གཏོང་ བ，“放水入田”一个句子为例，田是虚字论中的间接宾词，水是音势论中的直接宾词，田和水都是 ཀ་བའི་ ཡུལ་ 宾词。(2)ལས་ དོན་ ཐེབ་ ས། 工作对象，工作岗位。

ཀྱ་བའི་ རང་ བཞིན་ བཟོད་ བ། རང་ བཞིན་ བཟོད་བའི་ ཆུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དངོས་ པོ་ གང་ཟུང་ གི་ ཀ་ སྐྱེད་ ལུགས་ དང་ བོར་ བཟོད་བའི་ ཆུན་ཞེག 直叙动作。直叙一物动作状况的修辞方法。直叙修饰法之一。

ཀྱ་བའི་ལམ། ལུས་ངག་གི་ སེམས་བའི་ འདུག་གཞི་ ཡིན་ བ། 业道，所作之道。身语之思、心所所行之处。

ཀྱ་བལ། ལུག་གི་ སྐྲ་ རིལ་ གྱི་ སྒེང་ དུ་ སྐྱེས་ བའི་ བལ། 绵羊胯毛。ལུག་ གི་ ཀ་ བལ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ སྟན་ཏ་ ལེགས་ པོ་ས། 用绵羊胯毛织成的最好毯褥。

ཀྱ་བལ་མ། (1)ཕྲུང་ཕྲུང་ གི་ སྐུ་ འཇམ་ པོ་ས། 天鹅绒，鸭绒：ཀ་བལ་མའི་ ནང་ ཚངས་ ཅན་ གྱི་ ཉལ་ ཆས། 鸭绒被盖。(2)རྡོ་ རྫས་ མཆོག་ གི་ མིང་། 上品阳起石。

ཀྱ་ཁྱིབ། ཀ་རིལས་ ཆེ་ ཆུང་ སྣ་ ཚོགས། 鸟雀。各种大小雀鸟。

ཀྱ་ཁྱེལ། (1)ཀ་བ་དང་ སྐྱོད་ལས། 活动，行为：ཀ་ ཁྱེད་མང་ ན་ ཀ་ ཀང་ ཆག འགྲོ་ འགྲོ་ མང་ ན་ སྐྱོད་ ས་ གོང་། 活动频繁事不成，走动过分座位失。(2)ཀ་བ་དང་ ཁྱེད་པ་ གཉིས་ ཀྱི་ བཟླས་ མིང་། 所作和能作。工作和做工作的行动。

ཀྱ་ཁྱེད་ ཧ་ དད་ བ། རྟགས་ ཀྱི་ འཇུག་ བའི་ དགོངས་

དོན་ལྟར་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ལ་ལས་ཀ་གང་ཞིག་ཅིང་བ་པོ་གཞན་ཕྱིས་དངོས་སུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ། 外动。藏语音势论所说某一事物的动作，不是事物的自然演变，而需另有作者或原因促使其发生的一类动词。སྐོར་བ། 转动。སྐྱབ་པ། 办理。

ཕྱི་བྱེད་ཟས་མི་འདོད་བ། རྒྱས་ཀྱི་འཇུག་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ལ་ལས་ཀ་གང་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མེད་པར་རང་གིས་འགྲུབ་པ། 内动。藏语音势论所说某一事物的动作，但由事物本身自然进行，而不需另有作者或原因促使动作发生的一类动词。འཁོར་བ། 旋转。འགྲུབ་པ། 成就。

ཕྱི་བྱེད་པ། ཕྱུགས་སོགས་ཀྱི་འབྱས་བུ་འབྱེད་པ། 骗，阉割，去势。

ཕྱི་བྱེད་སྤངས་བ། (1)ལས་ཀ་བསྒྲུབ་བའམ་དོར་བ། 放弃工作。(2)(མཛོད) ཟླ་བ་གཟས་བཟློང་བ། 舍弃行为。月食的异名。

ཕྱི་ བྱེད་ ལས་ གཞུམ། རྒྱས་ཀྱི་འཇུག་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་ཤིང་མཁན་ཕྱི་མ་ རེས་ ཤིང་ གཅོད་པར་མཚོན་ན་གཅད་བྱའི་ཤིང་ནི་ལས་སམ་ ཕྱི་ཁྱལ་དང་། གཅོད་པ་པོ་ནི་ཁྱེད་པོ་དང་ལྡ་རེ་ནི་བྱེད་པ། ཤིང་དེ་གཅོད་པ་ནི་ཕྱི་པ། 能所宾词。藏语音势论所说动作、作者和直接宾词。三者之间的关系，以木工用斧劈木材为例，劈ཕྱི་པ་是动作，是所作；木工和斧头ཁྱེད་པོ་དང་ཁྱེད་ པ，是作者，其中木工是主要作者，斧头是普通作者，都是能作；木材 ལས་ 是直接宾词。

ཕྱི་ཁྱིཏ། ཕྱི་ཁྱིཏ་དང་འདྲ།

ཕྱི་ཁང་། (1)ཕྱི་རིགས་ཀྱི་ཁྱང་ཁྲིགས 鸡胸。(2)ཕྱི་ཁང་། ཁྱུང་ཤེན། ཀུ་མིའི་མགོ་བཅས་སྟེང་ཀྱི་བཟང་གསུམ་འཛིམས་བའི་རྟ། 鸡胸骏马。身体前部具备鸡胸、鹏颈和牝鹿头三种特征的好马。

ཕྱི་ཁྲའི་དུགས། ཕུག་རོན་ཀྱི་ཕྱུན་མེ་ལ་བསྲེགས་ཏེ་མགལ་ཤིང་སོགས་ན་བའི་ གནས་ སུ་ སྐྱར་ དགོས་ བའི་རྩིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། 烤热鸽粪包熨患处以治肾腰等寒痛之法。

ཕྱི་ཁྲལ། (1)འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཕྱ་བ་དང་བྲལ་བ། 出世。宗教徒所谓脱离一切世俗事务。(2)(མཛོད) མཚན་མོ། 弃事。夜的异名。

ཕྱི་ཁྲལ་བ། འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ལས་ རོན་ སྐང་ བའི་རྣལ་འབྱོར་པ། 遁世者。避世修行的宗教徒。

ཕྱི་ཁྱིམ། ཕྱིའི་སྐྱག་པ། 鸟粪。

ཕྱི་འཆི་བྱེད་སེམས། བཟང་བར་གང་རུང་གི་ལས་ཀ་ཕྱི་འདོད་ཁྱད་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ། 要去作的心，慢慢要去作，要去作的思想，ཕྱི་ཆི་ཁྱེད་ཆིའི་ངང་ནས་ལས་ཀ་ཉེན་འགྱངས་ཤག་ འཕྲལ་ ཀྱིས་ དོངས་སུ་ལག་ལེན་མ་བསྟེན་ན་ཕྱིས་ཀྱི་ འཁྱོད་ཟེས་ཟས་ཆུ་ཀུ་ལས་མེད། 怀着一个慢慢要去作或要去作的思想，迁延时日不去着手，最后只有失悔。

ཕྱི་འབྱས། ཕྱི་ཤེ་སྒོ་ང་། 鸟卵，鸡蛋。

ཕྱི་འཕྲག (1)ཕྱི་དང་འབྲུག་གི་བསྡུས་མེང་། 龙和凤。(2)གོས་ཆེན་དང་། དྲུག་གདན་སོགས་ལ་འཁོད་པའི་རི་མོ་ཤེ་ཤིའི་ཁ་ཤེ། 龙飞凤舞。绸缎和西藏绒毯常用的一种图案。

ཕྱི་ཐོ། སྐར་མ་ཉི་བཞི་པ། 牛宿。二十八宿之一。

ཕྱི་མ་ཁྱ། ཤོ་ ཉའམ་ བང་ ཆེན། 差役，使者，送信的人，邮递员；ཁམས་གསུམ་བསྐོར་བའི་ཕྱི་མ་ཁྱ། 巡绕三界的使者。

ཕྱི་མ་ཕྱི། ཕྱ་གཅིག་ཏུ་ བཟའ་ གོང་ ཇའི་ ཕྱ་ མི་འཁྲབ་དུས་རྟེན་འབྲེལ་མཚོན་ཐེད་ཕྱི་མ་ཕྱི། 老鸟新雏。藏剧《文成公主》演出时所用代表母子两鸟以象征吉祥的道具。

ཕྱི་མ་ཕྱམ། རབ་ཕྱུང་གི་ཉང་ཆུ་ཟླག་སྟོད་ སོགས་ མཚོད་ཆས་ཀྱི་ཆབ་བྱམ་ཞེག 鹅颈壶。为出家人

斟漱口水所用的一种长颈水壶。

ཀྱ་མ་ཀྱི། ཁ་ཤང་ངམ་བཀས་ཀྱིཌ། 蝙蝠：སྐབས་བསྟུན་མགོ་བའི་དྲན་འཕྲལ་ཁྱད་མཁན་དེ་དག་ནི་'' ཀ་དང་ཅི་ཅི་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཀྲལ་ཁྱད་མཁན་ཀ་མ་ཀྱི་དང་འདྲ། 投机取巧的人，象亦鸟亦鼠的蝙蝠一样。

ཀྱ་མ་ཀྱི་ཁོག་ཐྲོང་། ཁ་ཤང་ངམ་བཀས་ཀྱིཌ། 蝙蝠。

ཀྱ་མ་ཁྱིཊ། སྐག་ཆགས་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་མོ་ནད་སེལ། གདོན་ནད་འཇོམས། 蝙蝠。动物药。味甘，性平，功能治妇科病及鬼病。

ཀྱ་མལ། ཀྱ་ཚང་། 雀巢，鸟巢。

ཀྱ་མོ་ལབ། (རྟེང) (1)མཆོད་རྫས། 供品。(2)འབྱལ་རྫངས། 礼物，馈赠品。

ཀྱ་རྒྱང་། (1)ཀུང་ཁྲད་དམ། རྒྱང་བའམ། ཀྲལ་བ། 欠伸，伸懒腰，频伸，抖毛：སེང་གེ་ཚང་ནས་ཐོན་ཏེ་ཀྱ་རྒྱང་ཁྱད་པ། 醒狮出洞，欠伸其体。(2)དོན་མེད་དུ་ཀང་ལག་རྣམས་ཁྲད་དུ་ བཀྱང'' དགོས་པའི་རྒྱུང་ནད་ལྟང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 欠伸，伸懒腰。无端舒伸肢体的风病姿态。

ཀྱ་རྩོལ། ཀྱ་བའི་ལས་ལ་འབད་རྩོལ་ཁྱད་པ། 勤事。对事情辛勤：དོན་མེད་ཀྱ་རྩོལ་མང་བ་ངལ་བའི་ཐུམ། 勤于废事乃徒劳。

ཀྱ་ཚང་། ཀྱའི་རྩྭ་གནས་ཚང་། 鸟巢，鸡圈。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀྱ་ཁྱམ་དང་ཀྱ་མལ་ཁི།

ཀྱ་ཚིག (1)ཀྱ་ བའི་ ལས་ ཀྱི་ ཚིག 所作者事。发生于直接宾词上的动作，ཀྱ་ ལས། 所作事。(2)ལས་ཚིག 动词。

ཀྱ་ཅེ་ཤིང་། ཅེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ནང་གཅིས་ཤེག ཀྱ་ཁྱིང་ཁྱིང་། 鸟长寿。六种长寿之一。

ཀྱ་ཚོགས། ཀྱ་མང་པོ། 鸟群，鸟合之众：ཧ་གོ་རྒྱ་ཀྱ་ཚོགས་དང་འདྲ་ བས་ གཅིར་ ཚག་ ཚག་རེད། 股匪只是乌合之众，容易击溃。

ཀྱ་མཆའ་ཁྱུ། ཁྱམ་ཀྱ་དམར་པོ། 红公鸡。

ཀྱ་འཚོལ། ཀྱ་ཟིཌས་ཟས་འཚོལ་བ་ལྟར་རྟེན་རིའི་འཚོ་ བ་རྟེན་ རེར་ འཚོལ་ བ། 鸟寻食。如小鸟当日寻求当日食物：དགེ་ སྦྱོང་ གེས་ འཚོ་ བ་ ཀྱ་འཚོལ་གྱིས་འཚོ་བ། 沙门谋生，如鸟寻食。

ཀྱ་འཚོལ་ཟི་འཚོལ། ཀྱ་དང་ཟི་བས་ཟས་འཚོལ་བ་ལྟར་ཏེ། ཟས་གོས་ཡུལ་རིས་མེད་ནས་འཚོལ་བའི་དུའོ། 鸟寻鼠觅。喻生活无着，到处寻食，犹如鼠鸟：ངས་འཚོ་བ་དཀའ་སྡུབ་དང་ཀྱ་འཚོལ་ཟི་འཚོལ་ཟིད་བས་ས་ཞིང་ཀི་དགོས་པ་མེད། 我生活困苦，到处觅食，犹如鼠鸟，不需要田地了。

ཀྱ་ཤུ། ཀྱ་འཚོ་མཁན། 养鸡者，ཀྱ་རྩིས་ཀྱ་ཁག་ཁགས་སྐྱོང་ཟིད་པ་ནི་ཁོ་བའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱིད་ཡིན། 养鸡者养鸡是他的专业生产。

ཀྱ་རྫོགས། ཀྱ་བ་ཀྱས་ཟིན་པའམ་གྱུབ་པ། 成事，完工。事情从头到尾已经做完：སྟོན་ བསྡུའི་ ཀྱ་ བ་རྫོགས་ལ་ཏེ། 秋收将近结束。

ཀྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ། ཀྱ་བ་གང་ཡང་རུང་ བ་ཞིག་ཀྱས་ནས་རྫོགས་པའམ་གྱུབ་ཟིན་པ། 边际刹那，成事刹那。某事从开始进行至最后完成所经过的时间。

ཀྱ་ཤ་ཁ། སྐག་ཆགས་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་ཟས་སྐོམ་མི་འཇུ་ནས་སྐྱུག་བའི་ནད་ལ་བཙན། 乌鸡肉。入药味甘，性平，功能治饮食不化引起的呕吐。

ཀྱ་ཤག དཀྱུད་ཏི་སྟོག་ནས་ཤོག་ཞག་ཏིད་ཚེ་རྫོང་རྩེས་སུ་ཞག་བཞི་བཅུའི་རིང་ལ་ཀྱ་ཞག་ཟེར། དེ་ ཡང་ ཀྱ་ མའི་ ཞག་ དྲུག ག་གོག་ ཐུང་ ཞག་ དྲུག དབྱང་ཞག་གསུམ། མཚེང་ཀྲང་ཞག་བདུན།

ཁ་གདོང་ཞག་གསུམ། གཙོག་རྩེ་ཞག་ལྔ། བྱ་བྱ་ཞག་བཅུ་ལྔ་ཞག་བཞི་བཅུའི་རིང་ཁ་ཆར་དང་གང་ངར་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཤེར་ཐོད་ཐབ་སོགས་ཡོད་ཤེད་བཅཀ་ཐོལ་ཞིག་ལྟ་བྱ་གོ་བོས་ཚོགས་ང་གསོས་ནས་རིམ་པས་བྱ་ཕྱག་ཆགས་ པའི་ བར་དུ་དའི་སྐྱར་ནས་བཤད་ཐོལ་ཡོད་པའོ། 鸟日。冬至后的二十四个回归日过后，四十天内为鸟日。包括母鸟日六天、翅边日六天、肩头日三天、颈窝日七天、口面日三天、翅尖日五天、雏鸟日十天。有在此四十天内观察雨雪风寒，预测霜、雹、旱、涝之法。这些名词是按食骨雕孵卵成雏的过程命名的。

བྱ་ཀྱེ། བོད་ཕྱོངས་ལྟུན་རྫོང་རྩེང་ས་ཁུལ་བའི་ཐུད་ཤད་ཀྱི་ཞྭ་མོ། 加玉帽。西藏隆子县加玉地方流行的一种女帽。

བྱ་གཞག བས་ཀ་ དང་ དེ་ བྱེད་ སྤྱངས་ ཀྱི་ རྣམ་གཞག 事业，措施；ཐུ་གཞག་ཚད་ ཚད་ བཀོད་ འདོམས་ལྟར་བྱེད་པ། 诸事按指挥行动。

བྱ་གཤུག (1)བྱའི་མཇུག་མ། 鸟尾。(2)སྐར་མ་ཅི་བཞིན། 女宿。

བྱ་ཟན། བྱའི་ཁྱི་ཆས། 禽鸟食物；ཐུ་ལ་བྱ་རེན་མ་བྱིན་པར་ མི་ ཐུས་ སྐྱོང་ ག་ ལ་ གཏོང་། 不给鸡喂食，母鸡怎能生蛋？

བྱ་ཉིམ་ཆ་ཉིམ། ཐུ་བ་གཅིག་ལ་ལྟུང་ཤེན་མི་བྱེད་པར་ རྒྱ་ མི་ ཅི་ བྱག་མང་ པོ་ འགྱུར་བའི་དཔེ། 捕鸟捉鱼。喻心思不专注，想法多。

བྱ་ཟླ། ཚེར་ཟླ་བཅུད་པ། 酉月。藏历八月；ས་ལྷག་ལོའི་ཐུ་ཟླ་བའི་ཚེས་ལ། 己未年酉月某日。

བྱ་གཟུགས་ཙི། ཅེ་ཙི། 刺猬。

བྱ་གཙུངས་ཙི། ཐུ་གཟུགས་ཙི་དང་འདྲ།

བྱ་ཁུལ། བས་ཀ་བྱེད་སའི་ གནས་ ཁུལ་ བས་ ཀ་ གཏད། 工作岗位，工作对象；ཐུ་ཁུལ་ལ་འདི་མིན་སྐྱ་ཚོགས་ཙི་ ཀུང་ མཐོ་ དམན་ དང་ ཤེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད། 工作岗位虽各不相同，但却没有高低贵贱之分。

བྱ་ཁུལ་བ་ཆེར་ཟོ། མཚན་གཞོན་ནུ་ ངོད་ རེས་ཀ་ རབ་ཐུང་དང་ ཐའི་ ཤེང་ ཙེས་ ཚོར་ སྐྱོང་ ཁུལ་ གོ་ ཁུལ་དུ་འཐུངས། སྐྱོང་ཁུལ་པ་རིན་ཆེན་སྐྱིང་ པོ་ དང་ སྐུན་ རྩ་ བ་ཚུལ་ ཁྲིམས་ འབར་ ཀྱི་ རྟེ་ བར་ གནས་པ་ལ། ཆུ་མ་ལ་བཀུར་ སྟེ་ ཤེན་ དུ་ ནན་ ཆེར་ མཛད། བཤྱེད་རྩོགས་གཏེར་ཀྱི་གདམ་ངག་ཐོབ། དགས་ ཐའི་ཚུ་ ཆུང་ཀྱི་ ཐ་ ཡུལ་དུ་ དགོན་པ་ བཏབ་ སྟེ་ ཟླ་བ་མ་མང་དུ་འདུས་ནས་བཀའ་གདམས་གདམ་ངག་བའི་ཆོས་ཟླལ། བཀའ་བཆུད་ཆ་མ་དགས་པོ་ ལྟེ་ ཡང་ དེ་ ལས་ཆོས་ གསན། རབ་ཐུང་གཏེར་ བའི་ ས་ ཏ་ ཤིང་ འདས། 甲域哇钦波（1075—1138）。生于堆龙。先为堆龙巴·仁钦宁波侍者，后为金厄瓦·楚逞巴之侍者。极重视承事师长，得生起圆满两次第教授。后于塔波南甲域地方建寺，聚徒传噶当派教授系教法。噶居派大师塔波拉杰也曾从他学法。

བྱ་ཁབ། སྐྱིང་ ཁཁགས་ ཡུ་ བྱའི་ གུར། 凉棚。只有顶盖的小型飞幕。

བྱ་ཁབ་རྣམ་མཁའ་ཐྲིང་། གུར་ ཁཁབ་ ཆེ་ བ། 大飞幕。高架在帐篷顶上空中以遮蔽日光风雨者

བྱ་རྟ། (1)ཡུ་ རྟོག་གཞམ་ རྟེན་ མའི་ སོ་ བ། 侦察，刺探，守望；ས་མཚམས་ལ་ བྱ་ར་ བྱེད་པ། 守望边境。དགྲ་ ཡའི་ གནས་ ཚུལ་ལ་ ཐུ་ར་ བྱེད་པ། 侦察敌情。(2)རི་ཁ་མིག་གི་ཁ་ བྱང་། 表头。表格开头的文字说明。(3)གྲེང་བསྟུན། 行，序列；དཔྱས་ཀྱི་ བྱ་ར་ བཟུང་། 查其中间的一行。མདའ་རྩིའི་ཡུག་མའི་ བྱར་ གཞུངས་ ཡུར་ བཟུང་བ། 按闰余那一行的序数去查表。

བྱ་ར་བ། ཡུ་ རྟོག་བའམ་ སོ་ ཡུ་ བྱེད་ མཁན། 侦察员，守望者，眼线。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ མེལ་ ཆ་ བ་ དང་ སོ་ བའོ།

བྱ་རིམ། ཐ་བ་ཉིད་བཞིའི་སྐྱ་ཤྱིའི་ཚོ་རིམ། 程序，步骤，过程，手续；ལས་གཤིའི་བྱ་རིམ། 工程步骤。ལས་འགུལ་གྱི་བྱ་རིམ། 运动过程。

བྱ་རོག ཨ་རོག་སྐྱེ་བྱ་ནག་པོ་ཞེག 老鸦，乌鸦，慈乌；དགྲ་དང་རང་ཨ་ཁུག་གཅིག་ཀྱིས་ནི་བྱ་རོག་དང་ཉག་པ་ལྟ་བུ་ཞེག་རེད། 敌我双方如同乌鸦和鸱枭一样，互不相容。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀ་ཅ་དང་། འཕྲིག་པ་ཐེབ། ཁོང་ཁྲེང་སྐྱོབ། དཀའ་བས་ཆུ། བཆུ་ཅིན་ཐུབ། འཆི་མེད་གཙོར་ཟ། གཉོར་མས་ཆུས། ཐོས་སྐྱོག བདག་ཉིད་སྐྱོག བའིད་པའི་ངག མདོག་གཅིག་པ། རྡོ་རྗེའི་མཆུ་ཅན། རྟ་ཚོད་གནས། ཆར་མའི་ཚང་ཅན། གཞན་གསོ། རབ་དགའ། ལན་ཅིག་ཐུབ་བཅས་སོ།

བྱ་རོག་ཐུབ་ཆུས་པ། ཁྱིའུ་ཚོ་རོག་ཐུབ་ཆུས་པ་སྐྱེ་ཕུ་གུ་ཚོ་བཐུད་ཅམ་དུ་སོན་པ། 能驱乌鸦。小孩到达能驱走乌鸦的年龄，大约八岁，佛教戒律以此为出家年龄的下限。

བྱ་རོག་དགྲ། (མངོན) ཉག་པ། 乌鸦敌。猫头鹰的异名。

བྱ་རོག་དགྲ་ཅོ། (མངོན) ཚ་ཕང་། 乌鸦敌。蝙蝠的异名。

བྱ་རོག་ཆེར་བོ། ཁ་ཏ་ཆེན་བོ། 大乌鸦。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀ་ཀོ་ལ། མཁྲེན་དག འཆི་བ་བཟུང་བཅས་སོ།

བྱ་རོག་མཆུ་རིང་། ལུས་ཀྱི་ཤའི་དང་དུ་རུས་པ་ཐུག་པ་འདོན་ཁྲེད་ཀྱི་སྐམ་པ་ཁ་གཏིས་ཤེག 鸦嘴镊子。双头镊之一种，藏医用以拔出碎骨破片的器械。

བྱ་རོག་འཇིགས་ཁྲེད། (མངོན) ཉག་པ། 威胁乌鸦。猫头鹰的异名。

བྱ་རོག་ཁྱངས་མ། རྩྭ་སྐེག་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྣམ་པས་ཚ་གསོ། འབྲས་དང་འདུམ། 笔管菜。药用草本植物名。味甘，性平，治疮，消疮核。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐ་དད་ཁྱད་དང་། འདབ་ཁྲེད་རྩུབ་མོ། དེའ་མེད་ལས་སྐྱེས། བྱམ་རིས། མཇེས་ལྟེན་གཏིས། ལས་ལག དམར། ཤེས་ཏུ་སྐྱོད་བཅས་སོ།

བྱ་རོག་མཚེར་གང་། མཛུབ་མོའི་ཚིགས་དབྱས་མར་མཐེ་བོང་གི་ཚིགས་སྐྱངས་བའི་ཚད། 鸦口卡。成人拇指中节纹合于食指中节纹上，自拇指尖至食指尖之长度，大约四指宽，七八公分长。

བྱ་རོག་མིག (1)ཀློ་ཐུ་སྐུགས་ཁབ་ཀྱི་གསང་དགས་སྐྱེང་དུ་ཚོན་གང་གཞལ་བའི་སར་ཡོད་ མའི་ བྱང་ཁོག་སྐྱེད་ཀྱི་མདའ་གསང་ཞེག 鸦眼窍。人体胸腔一空窍名。在子肺窍上方一寸处。(2)སྐྱེ་སྐྱེད་ཐུ་རོག་ཐུངས་མའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་གཅིག 笔管菜别名。

བྱ་རོག་མཚལ་མཆུ། ཐ་སྐྱང་ཀ། 红嘴乌鸦。

བྱ་རོག་གསོལ། (མངོན) ཀུ་ཐུག 乌鸦养。杜鹃的异名。

བྱ་ལག (ཞལ) ལུ་གུ་ཐ་སྐྱེད་ཅིང་བོ། 小孩的调皮行为。

བྱ་ལས། ཐ་ཤེད་ཐ་དད་ལེན་པ་ཀང་ཞེག་ཐ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ། 所作事。藏语音势论中所说属于直接宾语的动作或直接宾语上发生的动作。如在ཆུ་ལ་ཟམ་པ་ཀཀྲག་པར་བྱ，“在河上修造桥梁”一句中ཀཀྲག་པར་བྱ་“修造”的动作，是在直接宾语“桥梁”上面发生的，是与“桥梁”即“所作”直接相关连的动作，即所作事。故ཀཀྲག་པར་བྱ་即是ཐ་ལས།

བྱ་ལེ་བྱ་ལེ། ལས་ཀ་ཞེབ་ཚགས་མེ་ཤེད་པ་སྟེ་ཏ་ལེ་རྟ་ལེ་དང་ མཚངས། 草率，马虎，ལས་ཀ་ཀང་རྟེ་ཐུ་ལེ་བྱ་ལེ་ཐུས་ན་ གནད་ སྐྱེ་ཤེ་ གྲུབ་འབྲས་ ཡོང་ མེ་ སྐྱེད། 任何工作草率从事，都不能得到切实有效的成果。

ཅ་ཁྱེ། ལོ་རྟེན་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐུམ་གཅིག 鸡年，酉年。十二生相之一。

ཅ་ཁྱེ་པ། ཅ་ལོར་སྐྱེས་པའི་མི། 酉年所生人，生年属鸡的人。

ཅ་ལྕོག ཅ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག 邪行。不正当的、错误的事情：ཁོང་སྐུ་རྩལ་རྩག་གིས་ཅ་ལྕོག་སྐྱོན་བའི་སྐྱ་འབྲས་སྟེ་མ་ལོང་པ་དང་མཚུངས། 狡诈行邪行，结果一场空。

ཅ་ཤ་ལེན་བགོས། ཆ་སྟོམས་སུ་བགོས་པ། 指甲撕鸡肉。喻平均分给：ཅ་ཀ་ནེན་བགོས་ཀྱིས་ཅ་ལོན་འཛལ་བ། 如指甲撕鸡肉般地分半偿还各方债务。ཁ་ཟས་ཉུང་ངུལས་མེད་ཀྱང་ཅ་ཀ་ནེན་བགོས་ལྡང་ཅ་ཀུ་རྣམས་ལ་སྐྱད། 食物不多，只有平均分给孩子们吃。

ཅ་ཤང་ཤང་། ཐུར་ཀྱི་གཏམ་ཆུང་ངུ་སྐད་ཅ་ལ་སྟོང་མི་ཡིན་པ་གཤེག་པ་ཅན་ཞེག 命命鸟。传说中一种人身鸟尾有翼的动物。藏区多用作建筑物上的装饰品。

ཅ་ཤང་ཤང་ཅེབ། ཅ་ཀང་ཀང་དང་འདྲ།

ཅ་ཤོར་བ། གསང་དགོས་པའི་དོན་དག་བོས་ཤེས་པ། 泄密，失密：གསང་བའི་ཡིག་ཆ་གཞན་ལ་ཅ་ཤོར་མེད་པ་ཞིག་དགོས། 要使密件不致外泄。

ཅ་ཤོག་ཅི་སོ། པཁས་ཀྱིཌ་ལྟང་མཁོ་བའི་དྲན་འཕྲལ་ཅིད་བའི་དབེ། ཅ་ཁྲལ་ཅི་སོ་ལཱབང་ལྟོས། 鸟翼鼠牙。遇鸟鼓翼，遇兽露牙。此以蝙蝠喻投机取巧。

ཅ་ཤོར་བ། ཅ་རྩོན་པ། 猎鸟，捕鸟。འཚོ་བའི་ཐབས་ལ་ཅ་ཤོར་བའི་ཅ་བར་ཞུགས། 以打猎为生。མིང་ཤེས་གྲངས་ལ་ཅ་ཀུ་བ་དང་། ཅ་རྟེ་བའོ།

སྒྲུགཅཆ། (ཤེས་) བཏ་སྒྲོད་བའབས་ལྟང་ སྟོན་པ། 示意者，语言学，声明论。

ཅུག་མཁན། (1)མདའ་མཁན། 射箭者，弓箭手：ཅུག་མཁན་སྐྱེན་བོས་ཅ་ཁྲ་ནས་མཁར་བསད། 弓箭手射杀飞鹞。(2)རྨ་པ། 强盗，盗匪。(3)གར་མཁན། 舞蹈者。(4)རྩེ་ལྟ་ས་བོ་ཏོ་ལའི་རྩེ་ནས་ཞོལ་རྩེ་ཇང་བར་ཐག་བའི་ཐོག་ཆུག་བའི་སྐྱ་རྩལ་པ་ཞིག 旧时，从布达拉山顶到山下石碑之间的爬绳技艺。

ཅུང་། 名词。(1)ཅང་ཐུགས། 北方：མདོ་སྨད་ཁུལ་ཁྱི་ས་བབ་ཚལ་ཆེར་ཅང་མཐོ་ལ་ཤུ་ཞོལ་བ་ཞེག་ཡིན། 多麦区的地势，一般说来是北高南低。(2)བོད་ཀྱི་ཅང་ཐུགས་སུ་ཡོད་ བའི་ འབྲོག་ཁུལ། 藏北牧区。

ཅང་སྐར་བདུན། མོན་ཁེ་དང་། མོན་ཀུ། ཁྲམས་སྟོད། ཁྲམས་སྨད། ནམ་ཀུ། ཐ་སྐར། བྱ་རྟེ་རྣམས་སོ། 北方七宿：虚、危、室、壁、奎、娄、胃。

ཅང་ཁོག (1)ལུས་ཀྱི་ཁོག་སྟོད་ཀྱི་ནང་ངམ་མདུན། 胸膛，体腔。(2)མགོ་དང་ཨན་ལག་བཞི་བཅས་ཕར་ཕུད་བའི་དེ་ཕྱིར་ནང་དུ་དོན་ལྟ་དང་། སྟོད་དུག་གནས་བའི་ཡུལ་དེའོ། 体腔。除头部和四肢外，五脏六腑所在的胸腔和腹腔总名。

ཅང་ཁོག་སྟོད་སྨད། མཆེན་དེ་ཨན་ཆད་ལ་ཅང་ཁོག་སྟོད་དང་། མཆེན་དེ་མན་ཆད་ལ་ཅང་ཁོག་སྨད་ ཅེས་ རེད། 胸腹腔，上下体腔。胸隔膜以上为胸腔，胸隔膜以下为腹腔。

ཅང་ཁོག་རྡེ། མགོ་དང་ཨན་ལག་བཞི་ པར་ཕྱིར་ དེ་ཅིར་ཡང་ ཡོད་ ཅི་ རུང་ ཁོ་ ཆ་ མཆེན་ གོག་ཏས་ཕྱི་ ཆུང་ཐུ་ ཅང་དུ་ཅང་ཁོག་ཁ་ལའོ། 体腔创伤。头和四肢以外，体腔表里被刀枪等击中造成的伤口。

ཅང་ཁོག་ཁྱལ་ཆིག མི་ལུས་ཀྱི་ཅང་ཁོག་ནང་གི་དོན་ཕྱ་དང་། སྟོད་ཅུག་བཅས་ཀྱི་གནས་སངས།

ཆེ་ཆུང་འདྲ་དཀྱིལས་ བཅས་ གསལ་ བར་ རྟོགས་ བའི་ཕྱིར་དུ་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་ཐིག་ བཏབ་ པས་ ནང་གི་ ཡུལ་ རྣམས་ འཆོལ་ བའི་ ཐབས་ ཤེག 体腔区位线。从人体外表画线测量以确定体腔内部五脏六腑所在位置、大小、形状的方法。

ཁྱི་རྨུ་ལེབ། བོད་ཀྱི་ཁང་ རྟོང་ ཐུགས་ ནས་ ཐོན་བའི་ཤ་ཁྱི་ཞིག 垂耳猎犬。藏北所产猎犬。

ཁང་ཁ། ཐོག་ཆགས་ སྐན་ཀྱི་ རིགས་ འབྱུ་ ཁང་ བ་དམར་ཁ། 斑蝥。一种黄黑色害虫，有剧毒。可入药。

ཁང་ཤི་ཐུགས་སྐྱོང་། (མངོན) རྣམ་ཐོས་ཐུགས། 北方守护。毗沙门的异名。

ཁང་ཚོམས། ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་ ནམ་ ལས་ ཀ་ སོགས་ཁོག་དུ་ཆུད་བའི་ཐུང་འཇོམ། 熟练，习惯；ལག་རྩལ་ཁང་ཚོམས་ཐོན་བ། 熟练的技术。

ཁང་ཐྲལ། རྣམ་ ཁང་ ཤི་ ཐུགས། 解脱。清净菩提分。

ཁང་དཀྱུ། འགའ་ཞིག་ཤིས་ཁབ་འཐེན་འཆམ་སྐུད་དང་། ལ་ལས་གཙོད་སྐང་ཅིང་བའི་ཁྲབ་ཀྱི་ཁང་ཐུ་ཐུག་པ་དཀྱུ་ཡོད་ཅིག 九眼甲片。古兵器铠甲的活叶鳞片，有九孔。晚近藏俗有以代缝纫针夹之用者。

ཁང་བཐོད། ཉི་མ་ལ་ མཚོན་ ན་ དཀྱན་ ཉི་ ཙོག་ནས་གཞུ་ཤོགས་ཁྱིམ་ཟླ་དྲུག་ལ་ཉི་མ་ཁང་བཐོད་ཅེར་དུ། ཉིན་རེ་ རིང་དང་མཚན་རེ་ གྱང་དུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་ས། 北行。以太阳为例：冬至以后太阳在人马、摩羯、宝瓶、双鱼、白羊、金牛六个宫月中由低处（南）向高处(北)运行，白天渐长，黑夜渐短，叫做北行。

ཁང་རྒྱུག (ཁྱམ) རྟ་རྒྱུག་ཆེན་བོའི་སྐབས་ཉིན་བཏུ་ཙམ་ལ་རྟ་མི་སྐྱེར་བར་འབྲུ་ སོགས་ཀྱིན་ནས་ རྒྱུག་ མ་རུན་ཚོང་ལ་དུ་ མཐོག་ ཡ་ ཁ་ ཤས་ བཏུག་ནས་ཚོད་ཕྱ་བའི་མིང་། 枵腹赛。赛马前，对参加比赛的马，但略给豆料，不给草料，使它饥饿达十余日。临赛前一二日，枵腹举行的预赛。

ཁང་རྒྱད། ཁང་གི་ཁུལ་ལས་ཁང་གི་ཐོག་ས། 北方地带，北部。བོད་ ཀྱི་ ཁང་ རྒྱད་ དུ་ ཡོད་ བའི་ མཚོའི་ནང་ ནས་ ཁ་ནས་ མཆོ་ཆེ་ ཤོས་རེད། 藏北湖泊，以纳木错最大。

ཁང་སྐྱ་མི་སྐྱོན། (ཐུན་ཀུན:) རི་རབ་ཀྱི་ཁང་ངོས་ཀྱ་ མཚོང་ཆགས་བའི་ཐྲིང་ཆེན་འདིར་ གནས་ བའི་ མི་ རྣམས་འཆི་བའི་ཞག་བདུན་ཕྱི་ ཚོང་དུ་ ཁྲིད་འཆིའི་ཞེས་ སྐྱ་ མི་ སྐྱེན་པ་ནས་ མཁའ་ ལས་ འབྱང་ བས་ན་ སྐྱ་ མི་ སྐྱེན་དང་། དཔྱིབས་ཀྱ་ བཞི་དང་། ཚད་ངོས་བཞི་ཀ་ རེ་ རེ་ ལ་དབུས་ ཚད་ ཉིས་ རྒྱང་ རི་ཡོད་ བས་ མཐའ་ བསྐོར་དབུས་ ཚད་ སྐྱང་ ཕྱག་ བཅུད་ཡོད་དོ། 北俱卢洲。一译瞿卢，一译拘卢，或作具卢。又译瞿耗。须弥山北方海中大洲名。此洲中人，死前七日闻空中云“汝将死也！”故云恶声瞿耗。洲形正方，方各二千由旬，周八千由旬。

ཁང་རྡི་ཁྱིང་རྡི་། ནད་བབ་ཕྱེ་ བོ་ མེད་པ་རེས་ཞེ་རེས་ལང་ཀི་སྐྱང་ཆུལ། 疾病时发时愈、起伏不定状；ཁང་རྡི་ཁྱིང་རྡིའི་ནད་དེ་ རོས་ འཇེན་དཀའ། 时发时愈的病症难于辨认。

ཁང་རྩལ། ཁང་ཐུགས། 北面。

ཁང་ཚ། (1)ཁང་ ཚོམས་ ཀྱི་ ཚད། 熟练程度。(2)ཁང་ཐུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས། 北部。

ཁང་ཆུང་། (1)ཁབ་ཀྱི་ཁང་ཐ་ཆུང་ངུ། 甲片。古兵器铠甲上的鳞状小片。(2)ཤེང་ སོགས་ ཀྱི་ ཁང་ཐ་ ཆུང་ངུ། 牌子，小铁木片。

ཁང་ཆུབ། (1)ཚོམས་ འཇོས་ མཐའ་ སོད་ ཐ། 熟习，练达。(2)(བོད:) སྒང་ཁའི་རྡི་ མ་མཐའ་དག་ ཁང་ཁྱེང་། རྟོགས་ཁའི་ ཡོད་ཅན་ ཐམས་ ཅད་ བྱང་ངུབ་ ཅེས་ཁའོ། 菩提。又译为觉。应断诸垢永净，应证诸德全

觉，故称无学道为菩提。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆོད་པ། མཆོད་པ་བཞིའམ་མཆོད་པ་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཁ་ཤས་ཞེས། 菩提供养。四大供养之一。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག ཆོས་གཞས་ཅད་སྟོང་པར་ཤེར་དུ་ཆུད་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ། 觉分，觉支，菩提分。成为通达诸法性空的无分别慧的一分成因或支分。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ། ཐུབ་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་མངོན་དུ་ཕྱིད་པའི་ལམ། 菩提道。现证断证功德之道。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལེམས། དམིགས་པ་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རྫོགས་ནང་ཐོབ་ཀྱི་ཉེན་པ་ལས་བྱང་ཞིང་ཐེག་ཆེན་ལམ་གྱི་གཞུང་གིང་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རིག་ཏུ་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ། དེ་ལ་དཉི་ན་སྐྱེན་ལེམས་དང་འཇུག་ལེམས་གཉིས། 菩提心。为利他缘，证菩提为相而生起希求成正等觉的殊胜欲望，为大乘道主干的特殊心思。此分愿菩提心和行菩提心。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལེམས་ཀྱི་རྒྱུ་བཞི། རྒྱལ་བའམ་དེའི་སྐུལ་བས་བསྐུལ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ལེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཐོས་པ། ལེམས་ཅན་མཐོན་ལེད་པར་མཐོང་ནས་སྙིང་རྗེ་ལེམས་རྟེ་བར་བཞག་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་དགའ་བས་བསྟོད་པའི་ལེམས་བསྐྱེད་པ་བཅས་བཞིའོ། 菩提心四因：佛及化身之所劝请、闻菩提心利益功德、存心悲悯无估众生和见佛功德心生欢喜。

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ། སིད་ཞི་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའི་ཐེག་ཆེན་ཤི་སྐྱབ་ལམ་སྟེ། སྤང་བྱ་སྒྲིབ་གཉིས་ཐག་ཆགས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོང་ཞིང་ཤེས་རྟོགས་ཐ་མལྟེན་གཉིས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཚོམ་དུ་ཆུབ་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་ཆུབ་པའི་ལམ། 大觉，大菩提。梵音译作摩诃菩提。超出有寂二边的大乘有学道。应断二障及其习气无余永净，应证二智一切功德完全证得，故称佛为大觉或大菩提。

བྱང་ཆུབ་ཆེན་བོའི་ཚལ་ཐྱང་། དཀྱི་བཅོམ་ལྡན་འདས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱལ་མ་ག་ཏྲ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞལ་དངོས་སུ་མཐེལ་བའི་ཐབས་ཅེ་མོ་ཞེས་ཁོ་ནའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དེའི་ཐུ་བྱམ་ཅེ་དགེ་བ་ཞེས་བས་རྣ་བ་ཁྱེར་ཁྲིད་དང་། སངས་རྒྱས་དངོས་དང་འདྲ་བའི་སྐུ་བཞིངས་ཤིང་ཅིའི་ཕྱིར་ཆགས་ཀྱི་གཅིར་འདི་ཁ་ཅིག་ཏུ་བཅས་ཤིང་ཞེས་ཀྱི་ཚུལ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་དེ་ལ་མ་ཀུ་བོ་སྟེ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཞེས་གྱགས་སོ། 大觉寺，摩诃菩提宫。释迦牟尼圆寂后，阿罗汉优婆俱多住持佛教时，中印度摩竭陀地方，有释迦牟尼及门弟子婆罗门女之子瑟迦，在印度金刚座地方建寺，名摩诃菩提，造释迦像，形貌逼真。

བྱང་ཆུབ་མཆོག སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན། 大觉，大菩提，最胜菩提。如来一切种智。

བྱང་ཆུབ་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཅ་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་རྒྱལ་བའི་ཁབ་ཏུ་མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་ཚེ་དེར་བཞེངས་པའི་ཀུན་ཏུ་བཞེ་བང་རིམ་བཞེ་པ་ཅན་ཀྱི་མཆོད་རྟེན། 菩提塔。八舍利塔之一。在释迦牟尼于摩竭陀国王舍城中证正等觉处所建佛塔。塔身四级四方。

བྱང་ཆུབ་ཤིང་རྒྱས། (1)ཤིང་ཞེག 菩提树。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བྱང་བའི་ཟས་དང་། ཤིང་དབང་། ཚ་ཀུན་བཅས་སོ། (2)ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་པི་པི་ལིང་གི་མིང་གཞན་ཞེག 亚菩提树。药用木本植物华拨树的异名。

བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོ། (1)རྒྱ་གར་རྡོ་རྗེ་གདན། 金刚座，菩提道场。即释迦牟尼证觉成道的古印度菩提伽耶城。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོ་འཕང་། 菩提藏，妙菩提。如来果位。

བྱང་ཆུབ་པ། (1)ཚོམས་འདྲིས་མཐའ་སོན་པ།

纯熟，熟习，精通：ལག་རྩལ་བྱང་ཆུབ་པ། 技术纯熟。(2)རྟོགས་རྟོགས་བརྙེས་པ། 证得菩提。得到断证功德。

བྱང་ཆུབ་ཐོག་མར་ཀྱི་ཚོས། ཐེག་ཆེན་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་ཡུན་རིང་ཞིའི་བྱང་ཆུབ་རྣམ་པ་གསུམ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཚོགས་ཐུན་པའི་ཚོས་སོ། 菩提分法。成为证得声闻、独觉、无上三种菩提的一分方法。

བྱང་ཆུབ་ཐོག་མར་ཀྱི་ཚོས་ལྟམ་རྒྱས་བདུན། བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྒྲུབ་དང་དོན་གཅིག

ཐྲོང་ཆུབ་གཞུང་ལམ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་མཛད་པའི་བྱང་སའི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། 《菩提正道论》。宗喀巴所著《瑜伽师地论》中菩提地戒品注释。

བྱང་ཆུབ་འོད། ཐུན་མོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཐོག་མར་བོད་ཆུལ་ཁྲིམས་དང་མ་རྟས་བརྩིས་པའི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མི་རབས་བཅུད་པ་ཉེ་ཞ་ཏི་ཤ་བོད་དུ་གདན་འཇེད་ཞུ་མཁན། སྐྱེད་མངའ་རིས་ཀྱི་ལྷ་ཐབ་ཁ་ཤར་བ་ཐྲུང་གི་ཆུལ་པ་ཞིག་གི་མིང་། 绛曲畏。译言菩提光。公元十一世纪初，朗达玛以下第八世时，迎请阿底峡入藏的阿里谷格王朝一出家国王名。

བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན། ཏིང་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཉམ་པར་འཇུག་པའི་ཚོས་བདུན་ཏེ། དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། ཚོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག བརྩོན་འགྲུས་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག ཤིན་སྦྱངས་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག བཏང་སྙོམས་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བཅས་བདུན་ནོ། 七觉支，七觉分，七等觉支，七菩提分。能令定慧平等七法，念觉支、择法觉支、精进觉支、喜觉支、安觉支、舍觉支和定觉支。

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ། མ་ཏི་ཀ་བོད་ཡུ་ཡིག་དུས་བརྒྱས་པའི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཞེས། 《菩提道炬论》。十一世纪初，阿底峡至西藏阿里后以梵文写成的一部佛教著作，后来成为藏传佛教噶当派和格鲁派一切见、行、修道次第的主要依据。

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པས་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་གྱི་གཞུང་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། 《菩提道次第论》。十四世纪末，宗喀巴著，有广中略三种本，是藏传佛教格鲁派的主要理论著作。

བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མའི་བསྡུས་མིང་།

བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཁར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་མཐའ་དག་སྒྲིལ་བ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་བསྡུས་ནས་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་སྒྲིའི་དགོངས་འགྲེལ། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་མཇུག་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པས་མཛད་པ། ཉེ་ཆར་ཆུ་ལོ་ངུ་པ་ཆོས་འཕགས་ཀྱིས་ཆུ་ཡིག་དུ་བསྒྱུར། 《菩提道次第广论》。十四世纪末，宗喀巴·洛桑札巴著。书中概括一切显乘道次为三士道次，以阐述全部佛说经义。近人法尊法师(1902—1980)由藏译汉。

བྱང་ཆུབ་ཤིང་། ཚ་བའི་ས་ཁུལ་དུ་སྐྱེས་ཤིང་ཁུན་རིང་སྔོ་བ་དང་། 菩提树。常绿乔木。产于亚热带，从树干上取出的乳汁，可制胶。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 〈བོད་སྐད་〉 ཐེག་ཆེན་སྐྱབས་ལམ་བའི་གང་ཟག་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཆེད་བསྒལ་བའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་མཐའ་དག་ཏུ་དང་ཡང་ལག་གི་སྐྱེས་པ་གཅིར་བ་ལ་སེམས་

མི་ཞུམ་པས་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའ་ཞེས་ བྱའོ།
菩萨。大乘有学道补特伽罗。 为证大觉之故，经长久劫，尽众生边际， 布施自己头颅手足，心不怯懦，故名菩提萨埵，义谓觉勇识。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་བ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ལམ་ལ་ཐོག་མར་ཞུགས་པའི་གང་ཟག 初业菩萨，初心始业菩萨。从新趋入大乘者。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཏའི་ཆོས་བོ། ས་ཐོབ་ཀྱི་སེམས་དཔའ། 菩提萨埵，摩诃萨埵，菩萨摩诃萨。登地菩萨。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་བ། ཆོ་འི་ལ་འཚང་རྒྱ་རིས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའ། 最后有菩萨身。此生决定证得佛果的菩萨。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྟུང་བ་བཤགས་པ། ཕྱང་པོ་གསུམ་པའི་མདོ། 《三聚经》。大忏悔文。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་བ། གཞན་ ཡང་དོན་གཉིར་ཀྱི་བསམ་པས་ཀྱང་ ནས་ བསྟངས་ཏེ། གཞན་གཅོད་གཞི་དང་བཅས་པ་སྤང་ཞིང་། གཞན་ཡང་གཞི་དང་བཅས་པ་སྒྲུབ་པའི་ ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། 菩萨律仪，菩萨戒。存心利他， 永断损他及损他因，成办利他及利他因之戒律。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ ཡན་ཡོན་ དང་། སྔོག་པ་བཤགས་པ་དང་། བྱང་སེམས་ཡོངས་བཟུང་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་ དམ་ པའི་ བྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་སེམས་ རིན་པོ་ཆེ་ མ་ སྐྱེས་ པ་ སྐྱེད་ པར་ བྱེད་ པའི་ ཚེའུ་ གསུམ། བག་ཡོད་དང་། ཤེས་བཞིན་དང་། བཟོད་པ་སྟེ་ སྐྱེས་ པ་ མི་ ཉམས་ པར་ བྱེད་པའི་ཚེའུ་ གསུམ། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏན་དང་། ཤེས་རབ་ སྟེ་ མི་ ཉམས་ པ་ཚོང་ནས་ ཚོང་དུ་འཕེལ་ བར་ བྱེད་པའི་ཚེའུ་ གསུམ། དེ་ ཡང་ སྐྱེལ་བའི་ འབྲས་བུ་གཞན་དོན་ ལ་བསྟོ་བ་དང་ སྨོན་པའི་ཚེའུ་ གཅིག་སྟེ། གཞུང་ཚེའུ་བཅུའི་བདག་ཉིད་འདི་ཀུ་

ཁུར་ཀྱི་སྐྱབ་དབོན་ཞི་བ་ལྷས་མཛད་པའོ། 《入行论》，《入菩萨行论》。印度佛学家寂天论师著。全书十章， 前三章叙述菩提心功德、忏罪、受菩提心， 以求世俗、胜义两菩提心，未发令生；次三章叙述不放逸、正知、忍辱， 以求生已不退；再次三章， 叙述精进、禅定、智慧，以求振转增长； 最后一章，以此后果为利众生发愿回向。

བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ སྤྱོད་ པའི་ མདོ། འཕགས་པ་བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་སྤྱོད་ པ་བསྟན་ པ་ཞེས་བྱ་བའི་ མདོ་ རྟེ་ ཤེ་ བཀའ་ ཆུ་ རེ་ ཀྱ་ བཅུ་ རྩེ་ ཀྱ་ བའོ། 《菩萨行经》。全书共一百二十颂。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ མོས་ པས་ སྤྱོད་ པའི་ ཚ་མཐུན་བཞི། སྐང་བ་ ཐོབ་པ་དང་། སྐང་ བ་མཚེད་པ་དང་། དེ་ ཁོ་ན་ ཉིད་ཀྱི་ དོན་ ལ་ ཐུགས་ ཀྱེས་པ་དང་། བར་ཆད་ མེད་ པའི་ ཏིང་ངེ་ འཛིན་ བཅས་བཞི་ནོ། 菩萨四种顺胜解行分：明得、明增、一向真义和无间三摩地。

བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ཚུལ་ ཁྲིམས། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ སྡོམ་ པ་ དང་ དོན་ གཉིག

བྱང་ཆུབ་སེམས་ དཔའི་ ས། ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོའི་ ས་ བཅུ་ ཞེའོ། 菩萨地。大乘十地。

བྱང་ཆུབ་སེམས་ དཔའི་ ས་ བཅུ། རབ་ ཏུ་ དགའ་ བ་ དང་། དྲི་ མ་ མེད་ པ། འོད་ བྱེད་ པ། འོད་ འཕྲོ་ བ། རིན་ ཏུ་ སྦྱངས་ དཀའ་ བ། མངོན་ དུ་ གྱུར་ པ། རིང་ དུ་ སོང་ བ། མི་ གཡོ་ བ། ལེགས་ པའི་ བློ་ གྲོས། ཆོས་ ཀྱི་ སྤྲིན་ ཏེ་ བཅུ། 菩萨十地：极喜地、离垢地、发光地、焰慧地、 极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地和法云地。

བྱང་ཆུབ་ སེམས་ རྩ། བད་ ཀན་ རང་ བཞིན་ ཀྱིས་ བསྟུད་ པའི་ ནད་ མེད་ ཀྱི་ རྩུབ་ རྩའི་ འཐར་ ཚུལ་ ཞིག་ སྟེ། འཐར་ རྩའི་ རྒྱུད་ རྩུབ་ རིང་ འཇམ་ ལ་ དལ་ བར་ འཐར་ བ་ ཞིག 菩提心脉。体内涎液性无病平脉搏动状况，脉象长，柔而缓。

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཟུར། དཀོ་ལྷགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་འགའི་ཞུ་མོ་ཞིག 菩提心帽。藏传佛教格鲁派部分修行僧人所戴之帽。

བྱང་ཆུབ་གསུམ། རྒན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་དང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་བྱང་ཆུབ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་བཅས་གསུམ། 三菩提：声闻乘菩提、独觉乘菩提和大乘菩提。

བྱང་ཆེན་མཚོད་རྟེན། བྱང་ཆུབ་མཆོད་རྟེན་དང་དོན་གཅིག

བྱང་གཅིར། རིག་འཛིན་ཆོད་ལྡེའ་ཀྱིས་གཅིར་རས་དྲངས་པའི་ལས་ བཞིའི་ཚས་ ཚན་རྣམས་སོ། 北藏。掘藏师仁增果登发掘的四业诸法典。

བྱང་ཕྱོད། བྱང་ཤར་སྟེང་ཆ། 北偏西。

བྱང་བཤུལ། ཁ་བྱང་དུ་བཤུལ་བ། 北向，朝向北方；སྒོ་བྱང་ བཤུལ། 朝北的门。དཀར་ཁྱང་བྱང་བཤུལ། 北窗。

བྱང་ཚང་། (1)བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་བྱང་ཁྲལ་ལ་ཡོད་པའི་གང་ས་རི་ཤེ་དང་། ཁུ་དུ་རི་ཐུག། གདང་ལ་བཅས་ཀྱི་བར་བར་དུ་ཚགས་པའི་རྟ་ཆུ་འཛོམས་པའི་འབྲོག་གང་ཆེན་ པོ་ཞིག་ཡིན་པ་འདིའི་ས་ཁམ་ ཐུ་མཚའི་ རྩས་ ལས་ སྐྱི་ལྟ་སྐྱོང་ ཪམ་ཡོད་པ་དེར་ཚུ་ཁ་དང་། མཚོ། མཚཱ་བཅས་ མང་ པོ་ཡོད་ པའི་ ཐོག་ གནམ་ གཤེས་ སྐམ་ཤས་དང་ཐུང་ངར་ཏ་ཅང་ ཆེན་པོ་ ཡོད། 藏北高原。音译羌塘。西藏自治区北部冈底斯山、昆仑山和唐古拉山之间水草肥美的一个天然大牧场。海拔五千米左右，多盐湖，气候干寒。(2)རྟ་ཐང་ངམ་འབྲོག་གང་། 草场，牧场。

བྱང་འདྲིན་པ། (1)དཀོན་ པའི་ དབུ་ མཛད་ དེ་ འདོན་པའི་འཁོ་ སྐུལ་བ་ པོ། 领腔师。仪轨领诵者。寺庙中带头举腔诵经者。旧译悦众、维那。(2)མཁོ་ སྟོམ་ པ། 开始，起首；ལས་ ཀའི་ བྱང་ འཇུག་པ། 开始工作。ལས་ གྲུ་གསང་ པའི་ བྱང་ དྲངས་ནས་ དུས་ཡུན་ རྒྱ་ བ་གསུམ་ སོང་བ། 新工程开工后历时三月。

བྱང་སྡོམ། བྱང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ སྡོམ་ པ། 菩萨律仪，菩萨戒。

བྱང་གངས་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཁོངས་ འདམ་གཞུང་ རྩེང་ཀྱང་ བྱགས་ ཐག་ རྟེ་གནས་ པའི་ མཚོ། 纳木湖，腾格里湖，天湖。位于西藏自治区当雄县境内。

བྱང་ པ། 名词。(1)བོད་ ཀྱི་ གསོ་ བ་ རིག་ པའི་ ཐུགས་ཁག་ཤི་འདུ་བ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ཚན་ བྱང་པ་ རྣམ་ རྒྱལ་གྱགས་ བཟང་གི་ བཞེད་ སྲོལ་འཛིན་ མཁན། 绛巴。西藏医学两大不同派系中，奉行绛巴·曩杰札桑的理论者。(2)བྱང་ ཁྱད་ ཀྱི་ ཆོས་ བརྒྱུད་ འཛིན་ མཁན། 传统教法北藏派。(3)སྐྱ་ཆགས་ སྐྱེན་ཀྱི་རགས་ འབྱ་ བྱང་པ་ དམར་ ཁ་ སྐྱེ་ རུ་ ཁ་ལ་ ཚ། ཁྲ་ རྡེས་ བྱེད། 斑蝥。一种有毒昆虫。入药味苦而辛，性温，功能治筋络疾病、卒中昏迷及小便阻塞等。(4)བྱང་ ཐུགས་ ལ་ གནས་ པའི་ མི། 北方人。居住在北方的人。

བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་ གྲྭགས་ བཟང་། རབ་ བྱང་ བའུན་ པའི་ ཤེར་ ཕག་ ཚོར་ གཅང་ ངམ་ རིང་ ཐུགས་ སྟེ་ ཆེན་ བོར་ སྐྱ་ འཛུངས། དཀྱང་ ཚོ་ བཅུའི་ ཐོག་ བརྒྱ་ ཆེན་ དགས་ ཀྱི་ རིན་ ཆེན་ དང་། བོ་ དོང་ ཐུགས་ ལས་ རྟག་ རྒྱལ་ སོགས་ ཚངས་ འཇིན་ མང་ བོ་ བཟྱིན་ ནས་ མདོ་ སྡུགས་ དང་། ཁྱད་ པར་ དུ་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ ལ་ མཁས་ པར་ སྐྱངས། ཐུ་ ནག་ ཚོང་ མ་ དྲྭ་ ཕིང་ གིས་ དཀའ་ ཁྲིའི་ ཁྲི་ གཙོ་ ཡིན། གསྲུང་ རྩོམ་ ཡང་ ནང་ རིག་ བརྒྱད་ སྐོར་ དང་། སྡེ་ རིག་ པ། བཟོ་ རིག་ པ། སྐད་ རྩེས་ སོགས་ དང་། ཁྱད་ པར་ དུ་ གསོ་ བ་ རིག་ པའི་ སྐོར་ ལ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ པ་ ཐམས་ ཅད་

ཀུ་སྐྱིང་པོ་བསྡུས་པ་ཡིད་བཞིན་རོད་བྱ་རིན་པོ་ཆེ་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལེའུ་བཀུ་དང་ཏི་ཀུ་ཡོད་པ་ཞེག་དང་། ཪ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྒྱུད་དོན་གསལ་བྱེད་སྒྲོན་མེ། བཀའ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་བདུད་རྩིའི་ཆུ་རྒྱུན། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་དགའ་འགྲེལ་དགོས་འདོད་འབྱུང་བ་སོགས་མང་དུ་མཛད། ཨི་ཡི་ཏྱི་མ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་སོགས་སྨྲ་མ་མང་པོ་བསྒྲུབས། དཀྱུང་ཤེ་བཀྲད་རྩ་རུ་གཅིག་བར་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད། 绛巴·囊杰札桑。1395年生于后藏昂仁地方，十岁从印度学者纳吉仁钦和珀东·乔勒囊杰等学通显密佛教，尤精医学，明代受封为大司徒。著作除内明、声明、工巧明及历算学等而外，医学方面，有《八支集要·如意宝珠》一百二十卷、《本论注·议义明灯》、《释论注·甘露河流》、《后论释难·万想如意》等等。卒年八十一岁。

བྱང་ཐྲི། རྒར་བོད་ས་གནས་ཐྲིད་གཞུང་ནས་ནག་ཚུ་ས་ཁྲལ་དུ་བཀོད་བའི་བྱང་ཁུལ་ཁེ་རུ་ཐྲི། 北道总管。原西藏地方政府派驻黑河地区的总管。

བྱང་ཕྱོགས། བྱང་ཕྱོགས། 北方。

བྱང་ཕྱོགས་བདག་པོ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 北方主。毗沙门的异名。

བྱང་ཕྱོགས་པ། བྱང་ཕྱོགས་སུ་གནས་པ་པོ། 北方人。住居北方的人。

བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན། དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བཞི་དང་། ཡང་དག་སྤོང་བ་བཞི། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་ཤིང་བ་བཞི། རྣམ་ཐང་དབང་པོ་ལྔ། རྣམ་བྱང་ཕྱོགས་སྡེ། བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན། འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དེ་སོ་བདུན། 三十七道品，三十七菩提分法：四念住、四正断、四神足、五根、五力、七觉支、八圣道支。

བྱང་འཕགས། བྱང་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་མིང་།

བྱང་བ། ❶དཀྱང་བའི་དངོས་པ། ❷ཤོམས་པའམ་འཇིམ་པ། 形容词。纯熟，练达：ལག་རྩལ་བྱང་ཤོམས་ཐོན་པའི་མི། 技术纯熟的人。

བྱང་བལ། བྱང་འབྲོག་པའི་ཤུག་ཀྱི་བལ། 牧区羊毛。产于藏北牧区毛质较硬的羊毛。

བྱང་བྱ། ཤིང་དང་རས་ཤོག་སོགས་ཀྱི་བཅིངས་དྲས་བའི་ཚལ་བྱ། 名词。牌子，标签。小木板或布条：ཤིང་བྱང་། 木牌。ཤོག་བྱང་། 纸标签。རས་བྱང་། 布条。བརྗེད་བྱང་། 备忘牌子。ཁ་བྱང་། 封面标签；标题。

བྱང་བྱིང་། བྱང་རི་བྱིང་རིའི་བསྡུས་ཚིག

བྱང་འབྲོག བོད་བྱང་ཕྱོགས་ས་ཁྲལ་ལ་གནས་བའི་རྩང་འབྲོག 藏北牧民。高原游牧的牧民，过去长期以蒙族为主，故别有 བྱང་འབྲོག་རྩེ་བ་之称。

བྱང་འབྲོང་། བྱང་ཐང་ལ་སྐྱེད་བའི་རྡེ་དུག་འབྲོང་། 藏北野牛。生长于藏北高原的野牛。

བྱང་མ། 形容词。(1)བྱང་ལ་ཁོད་བའི་དངོས་པོ། 北面的：ཁང་པ་བྱང་མ། 北屋。གྲོང་པ་བྱང་མ 北村。(2)གོམས་བྱང་ཅན། 通达者，纯熟的：ལག་ཤེས་བྱང་མ། 手艺熟练。(3)(ཁྱལ) རྡུ་ཚ་བཀག་བའི་རྟ། 饿的，故使饥饿的：རྒྱུག་རྟ་བྱང་མ། 参加比赛的饿马。

བྱང་ཚད། གོམས་པའམ་བྱང་བའི་ཚད། 熟练程度。

བྱང་ཚོང་། བལ་དང་ཚ་སོགས་བྱང་གང་གི་ཁོན་ཐག་རྩེ་ཚོང་ཁྲིད་བཅར་འགྲོ་བའི་ཚོང་ལས། 藏北商业。在藏北经营的羊毛和盐等土特产商业。

བྱང་ཚ་དཀར་བྱི། སྐྱེད་མངའ་རིས་སོགས་ནས་ཁོན་བའི་རང་བྱང་གི་ཚ་མདོག་དཀར་བྱི་ཤེལ་ལྟར་དྲངས་པ་ཞིག 藏北白盐。阿里等地所产颗粒晶莹之白盐。

བྱང་རྒྱང་གཉིས། བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྱམས་བཞང་

དང་ཐུར་མཁར་མཉམ་སྦྱིད་རྟོ་རྗེ་གཉིས། 绛宿两派。西藏医学绛巴·囊杰札桑派和宿喀·娘尼多吉派二者合称。

བྱང་ཡིག (1)ཀ་བྱང་དུ་བྱིས་བའི་མིང་སོགས། 牌面文字。名称牌子或标签上的文字。(2) གཤེད་ཀྱི་མིང་བྱང་ལེ་གཏེ། 灵牌。书写死者姓名的木牌。

བྱང་དིང་ཚྭོམ་སུ་དི། རི་ཏ་ཞེག ཨོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དཔལ་མགོན་རྫོང་གི་ནུབ་བྱང་ངོས་སུ་ཡོད། 强仁温杂日。山名。在西藏自治区班戈县西北部。

བྱང་ལམ། བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ལམ་ཀ། 北道，北路：ཨོད་ལྷོངས་ནས་བྱང་ལམ་བརྒྱུད་དེ་མཚོ་སྔོན་དུ་སོང་། 从西藏经北路去青海。

བྱང་ཁུགས། བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱུགས་བཟང་གི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་རྒྱུད་ཀྱི་བཤད་སྒྲིག་དང་། སྨན་རྒྱུད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་སོགས་ཟློག་རྒྱུད་ཚ་ཐམས་བའི་འཛིན་མཁན་ཏྲི་བརྒྱུད་རྒྱུ་ལའོ། 绛巴派。按照绛巴·囊杰札桑的见解对《医学四续》进行解释和对药物进行识别的一派藏医学家。

བྱང་ཀཱཤ་ལ། འཛམ་གླིང་ཞེང་ཁམས་ཤར་ལྷའི་ཡ་བྱལ་ཞེག་ཤུ་རིགས་ལྔའི་ཐོག་ཏུ་ཞེང་། 香拔拉。分南赡部洲为五分的最北理想国，号称优种世界。

བྱང་ཤར། (1)བྱང་དང་ཤར། 东方和北方。(2)བྱང་ཤར་གཏིས་ཀྱི་མཚམས། 东北隅。

བྱང་སེམས། (1)བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས། 菩提心。(2)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 菩萨。མཚན་ཉིད་ནམ་གྱང་སེམས་ལ་རྒྱལ་བའི་སྲུ་ཀུ་དང་། རྒྱལ་སྲས། འཕགས་མཆོག་བཅས་སོ།

བྱང་སེམས་ཀྱི་ཞེག་པ། འཇུག་སྒོ་སྡོན་འཇུག་གཏིས་ཀྱི་སྟོམ་པ་ཐྲིམས་ནས། ལྟ་བ་བདག་མེད་གཏིས་རྟོགས་ཤིང་། སྤྱོད་པ་ཐམྱ་དངོས་བཞེ་དང་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་བསྒོམས་ནས་ཟད་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་བཅུ་བགྲོད་ཅིང་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བཅུ་དང་། 菩萨乘。其门：受持愿行入行两种律仪；其见：通达两种无我；其修：修习三十七菩提分法；其行：躬行四摄六度；其果：暂证十地，究竟证得普光佛地。

བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ཐད་ཀར་བགྲོད་པའི་ཚེ་སྣང་བཞི་ལྟ་བུའམ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་སམ། བྱང་སེམས་ཀྱི་མཉེན་པའོ། 菩萨道。趋入大乘解脱大道的菩萨现观或菩萨智。

བྱང་སེམས་དཀར་པོ། (མངོན) མི་ཟའི་ཁུ་བ། 白菩提。精液的异名。

བྱང་སེམས་དཀར་དམར། (མངོན) རྐྱེལ་བའི་ཁམས་དཀར་པོ་དང་། བྱད་མེད་ཀྱི་ཁམས་དམར་པོ་གཉིས། 赤白菩提。男精和女血的异名。

བྱང་སེམས་སྒོམ་རྩལ་གཉིས། ཤེད་ཕྱིན་ཀྱི་མདོའི་དགོངས་དོན་ལྟར་ཆུ་འབྱས་མན་ངག་བདུན་ཀྱི་རྣམ་རིག་ཐབས་སྡུང་རྩལ་དང་གཅིག ལྟང་པོ་ཆེའི་མདོ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་བཤད་བཏུས་དང་སྡུད་འཇུག་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་བདག་མེད་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐབས་སྡུང་རྩལ་དང་བཅས་པ་ཐེག་ཆེན་ལམ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐབས་སྡུང་རྩལ་དང་བཅས་པ་ཐེག་ཆེན་ལམ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐབས་སྡུང་རྩལ་དང་བཅས་པ། 菩提心两种修法：按《般若经》义，依因果七支法修菩提心；按《大树庄严经》义，依《集学论》和《入行论》所说，自他相换法修菩提心。

བྱང་སེམས་འཕགས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཕགས་པ་སྟེ་ས་དང་པོ་ནས་ས་བཅུ་ས་མཐའ་ཚུན་ལ་གནས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་གང་ཟག 圣者菩萨，菩萨圣者，登地菩萨。初地至十地间大乘人。

བྱང་སེམས་འཁྲབ་རྩ། ལུས་ཀྱི་ཞེག 菩提心脉。人体精血流行道路。

བྱང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་པ། ཐེག་ཆེན་སྦྱོར་ལམ་པ། 加行道菩萨。胜解行者。

ཅང་ཤེམས་དམར་ཟིལ། (མངོན) མི་མཉེ་དྲངས་པོ། 红菩提。女血的异名。

ཅང་ཤེམས་ལོ་སྒེགས། ཅང་ཤེམས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་གཉིས། 异生菩萨，菩萨凡夫。资粮道和加行道大乘人。

ཅང་ཤེམས་ལོ་སྒེའི་ཁམས། མོས་སྤྱད་ཀྱི་སས་བསྡུས་བའི་ཅང་ཤེམས་ཀྱི་མཉེན་པ། 异生菩萨道。胜解行地所摄菩萨智。

ཅང་སྐྱེག གཤེན་ཟིའི་མིང་ཅང་བཞུ་སྐག་སྡེ་དགེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེག 焚化灵牌。旧俗火化死者灵牌的一种仪式。

ཅད། 名词。(1)རྨའམ་གདོང་། 脸，面容：གདོང་ཅུ་ཀྱི་བཀག་མདངས། 容光，脸上的气色。(2)རྒྱུད། 物，器具：ཆ་ཅད། 服饰。ཡོ་ཅད། 器物，资具。ཆ་ཅད། 服饰。(3)དབྱིབས་ཚུགས་སམ་རྣམ་པ། 形式，姿态。(4)ཅང་ཀ་དང་དོན་གཅིག

ཅད་ཀ། མཐུ་གཏད་སོགས་གནོད་ཅིང་ཀྱི་རྟུས་པ། 名词。诅咒染。迷信说被人诅咒后所受灾祸。

ཅད་ཁ། ཅང་ཀ་དང་འདྲ།

ཅད་མཁན། (1)གཏད་ཚུག་མཁན་ནམ་དམོད་པ་ཅེད་པོ། 咒人者。迷信诵咒以图损人者。(2)གདོང་གི་མཚན་ཉམ་མཁན། 相士。根据别人面容以推断吉凶的迷信职业者。

ཅད་འཇོམ། མཐུ་གཏད་ཀྱི་གནོད་པ་འགྲེལ་ཅིང་དམ་ཞེ་ཅིང་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེག 禳解诅咒。特为所谓被恶咒诅伤者诵经修法以行禳解的一种宗教活动。

ཅད་ལྟས། (1)མཐུ་ཅང་ཀྱི་མཚན་མ། 咒兆。迷信所说被诅咒后所现不祥象征。(2)གདོང་གི་མཚན་མ། 相貌，容貌：ཁྱེས་པ་འདིའི་བཞེད་ཀྱི་ཅང་ལྟས་བཟང་། 这个小孩的长相好看。

ཅད་སྐེམས། ངན་སྨྲགས་ཀྱི་མཐུ་གཏད་དམ་དམོད་མ། 诅咒，厌胜。祈祷鬼神加害于人。

ཅད་སྐེམས་གདོན། ཅང་སྐེམས་ཀྱིས་བཏང་བའང་གཏགས་བའི་གདོན་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྒྱགས་སུ་ལག་ཏུ་ཤིང་འཇེན་ཞིང་གཅེར་ཅང་རྒྱུ་པ་ལས་བྱུང་བ་ནད། གནས་སྤྱང་པ་ལ་འདུག་པ་སོགས་ཅིད་པ་ཞིག 厌胜鬼病。迷信说妖魔中之厌胜鬼散播的一种鬼病，患者常手持树枝，赤身游走，独居空地。

ཅད་ཕྱར། མཐུ་གཏད་ཀྱི་ཕུར་བུ། 咒橛。诅咒、厌胜时所用小木桩。

ཅད་དབྱིབས། བཞེད་ཀྱི་བཟོའམ་རྣམ་པ། 面形。脸面的形状：ཅད་དབྱིབས་ མཇེས་ པས་ ཡིད་ལ་དགའ་བ་སྐྱེར། 因美貌而喜悦。

ཅད་མ། མཐུ་གཏད། 名词。诅咒，诅祝。

ཅད་མཚོག ཅཞེད་མི་མཇེས་པ། 面容丑陋：ཅད་བཙོག་མིག་ལ་མི་མཇེས། 面丑难看。

ཅད་ཚུགས། གདོང་ཀྱི་དབྱིབས། 面貌。脸面的姿态：ཅད་ཚུགས་ཤེགས་པོ། 相貌美丽。

ཅད་བཞིན། གདོང་ངམ་བཞེད་རས། 面，脸面，དཀར་ལ་དམར་མདངས་ཆུས་ བའི་ཅད་ བཞེད། 白皙而红润的面颊。

ཅད་གཟུགས། གདོང་དང་གཟུགས་པོ། 身材和面貌，ཅད་གཟུགས་ལྷ་ལས་ལྷག་པ། 身貌胜天神。

ཅད་བཟང་། གདོང་པ་མཇེས་པ། 妙颜。面貌美好。

ཅད་སྒོག་སྲི་སྒོག ཚ་རོལ་ཀྱི་ མཐུ་ གཏད་ ལས་ ཅུང་བའི་ཅད་ཀྱི་ཁའི་བཟོག་པ་དང་། དུས་སུ་ལྷང་བའི་སྲིའི་བཟོག་པ་ གཟུགས་ཟིན་པ། 诅咒禳解和鬼魅禳解。

ཅད་རིས། གདོང་རིས། 面貌：མོ་གཤམ་ ལ་ཅུ་ མེད་བཞེད་ དུ་བྱའི་ ཅད་ རིས་ དང་ གཤེས་ ལུགས་ ལེགས་ཉེས་སྐྱ་བ་ནི་མི་ བོས་སོ། 石女无儿，不应议论她儿子面貌和性格的好坏。意谓不应无中生有，妄加评论。

བྱང་བོ། ཁ་ཟས་གཙོས་སྐྱེད་ཀྱིད་མཁན་གྱི་སྐྱེས་པ། 名词。男厨师。

བྱང་མོ། 名词。(1)ཁ་ཟས་གཙོས་སྐྱེད་ཀྱིད་མཁན་གྱི་བྱད་མེད། 女厨师。(2)ཚང་མ། 妻子。

བྱབ། (ཐུན) ཆོ་དང་། བཟོ། སྙིང་བོ། དོན། 意思，意义，趣味，意味；གོད་ཆ་བྱབ་མེད། 无聊的话。ལས་ཀ་བྱབ་ཆུང་། 意义不大的事。

བྱབ་པ། (ཐ་དད་པ) བྱབས་པ། བྱབ་པ། བྱོབས།། གཙོབ་པ་དང་། འདེད་པ། ཟེལ་པ། སྒྲ་བ། 扫除，擦拭，消除，洗涤，刷去；དྲི་མ་བྱབས་པ། 洗净了污垢。སྒྲ་རས་ཀྱིས་ཐལ་དུལ་ བྱབ་པ། 用抹布擦拭灰尘。དད་གདོན་ བྱབས་ པ། 消除疾病。

བྱབ་བྱབ། ལག་པས་རྒྱག་རྒྱག་གམ་འཕྱང་འཕྱང། 抚摩，摸索；མགོ་བོར་ལག་པས་ བྱབ་བྱབ་ བྱེད་པ། 用手抚摩头部。

བྱབས་ཁྲལ། གྲིབ་དང་མི་གཙང་ བ་ དག་ བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞིག 洗礼。为人除去晦气和污秽的一种仪轨。

བྱབས་པ། བྱབ་པའི་འདས་པ།

བྱམ་པ། (ཐུན) པར་ཏྲག་སྐབས་པར་ཤིང་ལ་སྐྱག་ཆ་ འབྱག་ བྱེད། 墨刷。印刷木刻书时在刻版上涂墨的刷子。

བྱམས། ཁྲིགས། 名词。轿，舆；ཞབས་ བྱམས་ འཇོག་པ། 抬轿子。

བྱམས་སྐྱོང་། སྙིང་རྗེ་བས་གཅེས་པར་ སྐྱང་ བའི་ཞིང་། 爱护，抚育；དགེ་ ཚན་ ཀྱིས་ དགེ་ ཕྱག་ལ་བྱམས་སྐྱོང་གནང་བ། 老师爱护学生。

བྱམས་ཁང་། བྱམས་པའི་སྐུ་བརྙན་བཞུགས་ཁུལ་ཕྱོ་ཁང་། 弥勒殿。供奉弥勒菩萨的佛殿。

བྱམས་མགོན། བྱམས་པ་མགོན་པོ་ སྙེ་ མ་ དོངས་ནམ་འདྲེན་ལྟ་བ་བྱམས་པའི་མཚན་ཞིག 慈尊。贤劫第五佛弥勒菩萨名号。

བྱམས་དངོས་མཆོད་རྟེན། དབྱེ་ རྒྱམ་ མཆོད་རྟེན་ནོ། 慈心塔。和好塔异名。

བྱམས་ཆེན། (1)སྙིང་རྗེའི་རྒྱུའི་བྱམས་པའི་སེམས། 大慈心。(2)རྒྱལ་བ་བྱམས་པ་དང་། བྱང་སེམས་ བྱམས་པ། 弥勒佛，弥勒菩萨。(3)བྱམས་ མགོན་གྱི་སྐུ་ཆེན་པོ། 弥勒大塑像。

བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་གཟུགས་ཅི་ཤེས། ཙོང་ཁ་པའི་སློབ་མ་ཞིག་སྟེ་དགེ་ལུགས་པ་དང་རྒྱས་བྱེད་སངས་ གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ ཆུ་འབྱག་ལོ་ལ་འཁྲུངས། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ས་ སྐྱ་ལོ་ལ་ཀུ་མིང་ཀ་ རྒྱལ་ པོས་ གདན་ དྲངས་ ཀྱང་ མ་ཕེབས་པའི་རྗེ་ བཅུན་ ཙོང་ ཁ་ པའི་ ཚབ་ བྱས་ནས་ཕེ་ ཅིན་དུ་ ཕེབས། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ཤིང་ཀྱ་ལོར་ཕེ་ ཅིན་དུ་ལན་ གཉིས་ པ་ ཕེབས་ ནས་ གྲྭ་ཆེན་ བོའི་ས་ གོ་ བོའི། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ས་ ཞག་ལོ་ལ་ཆེ་རའི་དགོན་པ་ཐུག་ བཏིབ། རབ་ བྱུང་བདུན་པའི་ཤིང་སྐྱག་ ལོར་ ཀྱི་ མིང་ རྒྱལ་ བོས་ བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཞེས་ བའི་མཚན་གནས་བསྒྲལ། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ཤིང་ ཐོས་ ཚར་ ཕེ་ ཅིན་ ནས་ བོད་ལ་ཐྱིར་ ཕེབས་སྐབས་ལས་ བར་ དུ་འདུས། 大慈法王释迦也失（1352—1435）。宗喀巴弟子，藏传佛教格鲁派兴起时期的重要人物。公元1409明成祖永乐七年代替宗喀巴应召赴北京。1414年第二次入朝，次年受封大国师。1419年倡建色拉寺。1434年明宣宗宣德九年受封大慈法王。留北京时，驻锡嵩祝寺的东寺，当时名为法渊寺。1435年，卒于返藏途中。

བྱམས་ཆོས་ཕྱེ་ཐུ། རྒྱལ་བ་བྱམས་པས་ གསུངས་ཤིང་ ལ་གསུངས་པའི་ཆོས། མངོན་རྟོགས་རྒྱན། མདོ་ སྡེ་རྒྱན། རྒྱུད་བླ་མ། ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་ འབྱེད། དབྱས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་དེ་ སྡེ་ཚན་ཐུ། 慈氏五论：相传为弥勒为无著所说《现观庄严

论》、《庄严经论》、《宝性论》、《辩法法性论》和《辩中边论》。

བྱམས་སྙིང་རྗེ། བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ། 慈悲。愿人得乐的慈心和愿人离苦的悲心。

བྱམས་སྡང་། བྱམས་པ་དང་སྡང་བའི་ བསྟུས་མིང་། 爱憎：དགྲ་གཉེན་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་ཕྱེ་ནས་བྱམས་སྡང་གི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་བར་སྟོན་པ། 分清敌我，表明爱憎。ཁ་མངར་ལྷགས་པའི་ སེམས་ལ་གསལ། བྱམས་སྡང་ཕྱིས་པའི་ཤིང་ལ་ཚོད། 哑子心里知甜苦，孩子心里知爱憎。

བྱམས་པ། ❶(ཕ་མི་དད་པ) (1) གཞན་བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པ། 仁慈，慈悲，仁爱，爱怜。愿他人安乐：བྱམས་པའི་མ། 慈母。གཉེན་ལ་བྱམས་ཤེང་དགྲ་ལ་སྡང་། 亲亲憎仇。ལུག་ཕྱེ་ལུག་ལ་ བྱམས། 牧人爱羊只。 ཁྱོ་ལ་ བྱམས་བྱགས་ནས་ལང་དུ་ གོར་བ། 溺爱孩子以致惯坏。(2)གོས་ལྷམ་སོགས་ཞུས་ལ་བདེ་བ། 适合于：ཀོ་སྐ་རྟ་ལ་བྱམས། ཕྱིང་ལྷམ་ཤང་ལ་བྱམས། 皮鞍适于马，毡靴适于脚。❷名词。(1)དམངས་གཞས་ནང་ལ་ དཀའ་ ཐོག་ས་ སམ་ སྟིང་ ཐོག་ཀྱི་ དོན་ དུ་ གོ་བ། 情侣，恋人。此义多出现于民歌中，指女方：བྱ་མོ་ཆུང་འཇིམ་བྱམས་པ། སྐྱང་ཀིའི་རིགས་ཆུང་མིན་ནམ། ཀ་འཇིམ་ལྷགས་འཇིམ་བྱང་ལང་། རི་ལ་གོར་གྱབས་ མཇད་ཀི། 自幼相好的情侣，莫非是豺狼生的？虽然是已结鸾俦，还总想跑回山里。(2)བྱམ་པ་དང་འདྲ། (3)〈མིཏྲ〉ཆུལ་པ་མ་ཁམ་པ་དང་། བྱང་སེམས་བྱམས་པ། 弥勒佛，弥勒菩萨。(4)ཚངས་པའི་ གནས་ པ་ ཁཉེའི་ནང་གསེས། སེམས་ཅན་གང་ཞེག་ལ་ དམིགས་ནས་དེ་དག་བདེ་བ་དང་ ལྡན་ ན་ ཅི་ མ་ རུང་ སྙམ་ པ་སྟེ། གཟོད་སེམས་ཀྱི་གཏེན་པོའོ། 慈梵住。四梵住之一。缘彼众生，愿其具备安乐。此慈能正对治瞋心。

བྱམས་པ་ཚོར་ཐག (1)མི་ངན་དང་དག་ པོ་ གཅན་ གཟན་ སོགས་ལ་ བྱམས་ པོ་ བྱས་ ན་ སྡིག་ ཅི་ ལེན་ པས་ བྱམས་པ་ གོ་ ཚོག་ རེད། 误用仁慈。如对敌人、坏人或猛兽等讲慈爱。(2)(ཁྱལ) མནའ་མ་དང་མག་པ་ གོ་ ཚོག་པ། 离婚回家。媳妇或赘婿离婚回其本家。

བྱམས་པ་ཕྲིང་། ཙོང་ཀྱི་ དགོན་ པ་ ཀྱགས་ ཅན་ འཕགས་ ཞིག་ གི་ སྒྲུ་ མིང་། 绛巴岭，弥勒寺。藏族地区常作为一些寺庙的称号，例如 ལྷོ་ཀ་ གྲྭ་ནང་ བྱམས་ པ་ ཕྲིང་། 山南札囊寺，ཆབ་ མདོ་ བྱམས་པ་ཕྲིང་། 昌都寺，ཞ་མདོ་ཀུ་འབུམ་ བྱམས་པ་ཕྲིང་། 青海塔尔寺等。

བྱམས་པ་ཕྲིང་སྐོར། ཚོ་འཕྲུལ་ ཟླུན་ ལམ་ དང་ བྱག་པའི་ ཟླུན་ ལམ་ སྐབས་ སུ་ རྡེ་ བཏུན་ བྱམས་པའི་ སྐུ་ ཕྲིང་ སྐོར་ དུ་ གདན་ འདྲེན་ ཞུ་ བ། 弥勒环寺。藏历正月和六月的祝愿大会，舁举弥勒菩萨像环绕寺周巡行的仪式。

བྱམས་པ་མགོན་པོ། མ་དངས་རྣམ་འདྲེན་ ཕྱ་ པ། 慈尊，弥勒佛。佛教所说贤劫第五佛。མཚན་ཉིད་ རྣམ་ གཅས་ ལ་ དཔའ་ ལྡན་ བདག་ པོ་ དང་། དཔའ་ ལྡན་ བཞུགས། ཆུལ་ཚབ། བྱམས་ཆེན་ མགོན་ པོ། བྱམས་ པ། མ་ ཁམ་ པ། མི་ ཁམ་ མགོན་ པོ། མ་ བཅུད་ དབང་ ཕྱུག་ བཅས་ སོ།

བྱམས་པ་ཆེན་པོའི་སྟོབས། སེམས་ཅན་ ཐམས་ཅད་ སྡུག་ བ་ ལ་ མཚག་ དུ་ སྐྱེ་ བ་ མི་ གཅོང་ བ། 大慈力。救度一切有情力行不舍之心。

བྱམས་པ་ཚོས་འཆོང་མ། ཚོས་ཆུལ་ སྐྱོང་ བཅོན་ སྐབས་ བལ་ བཅས་ གདུང་ རྒྱས་ པའི་ སྐུ་ ངོ་ མཚར་ ཅན་ གསུམ་ གྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག་ རྣེ་ ལྟ་ ལྟེན་ གཏུག་ ལས་ ཁང་ དུ་ བཞུགས་ པའི་ དངུལ་ གྱི་ བྱམས་ སྐུ་ ཕྱག་

གཏེར་ཆོས་འཁོར་གྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་ཞེག 弥勒法轮像。吐蕃王松赞干布时，王妃拜木萨携至西藏的稀有三尊之一。供奉大昭寺内手结转法轮印的银质弥勒菩萨像。

བྱམས་པ་དང་ལྡན་པ། བརྩེ་བའམ་སྙིང་རྗེ། 慈爱，怜悯。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཅན། རྗེས་སུ་འཇིན་པ། མཉེས་གཤེན། ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ། བྱམས་ལྡན། བྱམས་བརྩེ་ཅན། བརྩེ་ལྡན། བརྩེ་བས་སློང་། བརྩེ་བས་འཇིན། ཡིད་ལ་གཅགས་བཅས་སོ།

བྱམས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་ཉི་ཤུ། བྱམས་པའི་གསུང་བྱམས་ཆོས་རྗེ་ལྟ་དང་། ཐོགས་མེད་ཀྱི་གསུང་ས་སྡེ་ལྟ་དང་སྔོན་རྣམ་གཉིས། དབྱིག་གཉེན་ཀྱི་གསུང་པྲ་ཀ་རྟ་རྣ་བཅུད་བཅས་ཏེ་ཤུའོ། 弥勒学二十论。弥勒所说《五部地论》，无著所说《瑜伽师地五论》、《阿毗达磨集论》和《摄大乘论》，世亲所说《八品论》，共二十论。

ཐུབས་པ་གདན་འབྲིམ། སྐར་བོད་དུ་ཏོར་ཐ་དང་པའི་ཆས་ཐེར་ལྟ་ཏེ་མ་ངོར་རྣམ་འབྲེལ་ལྟ་བའི་བསྟན་པ་ འཚར་བའི་ རྟེན་འབྲེལ་ བསྟིག་ཕྱིར་ ཐུབས་པའི་ དངུལ་སྐུ་ལྟ་ གནི་ བར་སྐོང་ དུ་གདན་ འབྲེན་པའི་མཛད་རྟོ་ཞེག 绛巴邓珍，迎神会。旧俗藏历正月二十五日，为迎接弥勒佛化度众生时代的迅速到来，将大昭寺内银质弥勒佛像抬出环行拉萨八角街接受信徒朝拜的宗教活动。

བྱམས་པ་ཕྱག་བཞི་པ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གྲུགས་དམ་ཀྱི་རྟེན་བྱམས་པ། 四臂弥勒像。传系无著论师所修本尊。

བྱམས་པ་ཚད་མེད། ཚད་མེད་བཞིའི་ཡ་ཁལ། དཔེགས་པ་ སེམས་ ཅན་ ཚད་ མེད་ པ་ ལ་ དཔེགས་ནས་རྣམ་པའི་བྱ་རྒྱལ་གཉིས་དང་ལྡན་པར་ བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་པའོ། 慈无量。四无量心之一。缘无量众生为境，愿其具有乐及乐因，为此心之行相。

བྱམས་པ་ཡུངས་བཅུད་པ། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པས་ནམ་ཞེག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་ཀྱིས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཤར་ཏེ་ཐུབ་པར་ རྒྱུ་བྱ་བས་མ་ངེས་ལུང་བསྟན་པའི་མདོ་ཞེག 《弥勒授记经》。释迦牟尼预言弥勒菩萨何时成道证觉的经典。

བྱམས་པའི་ཆོས་ལྟ། བྱམས་ཆོས་རྗེ་ལྟ་དང་འདྲ།

བྱམས་པའི་སྦྱིན་པ། སྦྱིན་པ་བཞིའི་ནང་གཅིས། སེམས་ཅན་གཞན་ཐབས་པའི་ཡང་། དགེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པའི་བྱམས་པ་སྒོམ་པའི་ཐུགས་པ་བསྒོམ་པའོ། 慈施。四施之一。观修、慈爱、愿诸有情得具安乐、净善福泽之心。

བྱམས་པའི་སྨོན་ལམ། རྗེ་བཙུན་བྱམས་མགོན་གྱིས་མཛད་པའི་ ཐར་ ཐྱིན་ དུག་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ སྨོན་ལམ། 《慈氏愿》。弥勒菩萨依六度行所说愿文。

བྱམས་པའི་སེམས། སེམས་ཅན་གསམས་ཅད་པའི་ བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པའི་ སེམས། 慈心，爱念心，怜爱心。佛书说愿一切众生得具安乐的心。

བྱམས་པོ། བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པ། 名词。亲切，关怀，慈祥：བྱམས་པོ་གནང་ བའི་ ཁྲེར་ལ་མགོ་ལ་སྐུམ་བྱལ་བྱུལ། 既表示关怀，又往头上擦油。喻无比亲切。

བྱམས་སྦྱིན་དགེ་རྒྱས་ལྷ་ཁང་། སྤྱིང་ བཙན་ སྐམ་པོས་བཏབ་ པའི་ ཡང་ འདུལ་ ཀྱི་ གཏུག་ ལག་ ཁང་ བཞིའི་ ཡ་ ཀྱལ་ ཞེག 绛真格杰寺。七世纪初，藏王松赞干布为镇压当时堪舆家所说罗刹女右膝而倡建的寺庙名。

བྱམས་མ། བོན་པའི་ཆོས་ལུགས་ ཀྱི་ ལྷ་ ཞེག 名词。绛玛。苯教的一神名。

བྱམས་པ་སྙིང་རྗེ། བྱམས་པ་ དང་ སྙིང་ རྗེ། 慈悲，慈祥，慈憨，仁义，བྱམས་ པ་ ཐུགས་ ལྡན། 慈爱，亲爱。

བྱམས་པ་སྙིང་མཐའ་སྐོན། གཞན་པའ་ལྷག་པ་སེམས་

ཐུག་དུ་ཟིན་པ། 仁至义尽。

བྱམས་བཅས་ཀ་ཚ། 形容亲切，亲热。 亲切，亲热。

བྱམས་བཟུགས། བྱམས་ མགོན་ སྟེགས་ བཟུགས་ མདེ་བཟུགས་ སྟངས། 弥勒坐姿。坐时两足下垂至地，所以别于一般藏俗盘膝而坐者。

བྱམས་ཁ་ཐོག (1)ཁྲོག་ཁྲིབས། 轿盖，肩舆顶盖。(2)བྱམས་འདེག་མཁན། 轿夫，抬轿者。

བྱམས་ཟེམས། བྱམས་པའི་ཟེམས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས།

བྱཱ། སྐར་མ་དག་པ། 名词。 角宿。 二十八宿之一。

བྱའི་རྩོལ། ལས་ཀ་ཐམས་ཅད། 凡所作事，一切事业。

བྱར། བྱ་རའི་བསྟན་བཅོས།

བྱར་བོ་བཀ་ཆེན། རབ་བྱང་བཅུད་པའི་ནང་ལྟོ་བོག་ཐབ་བྱར་ཡུལ་དུ་སྐུ་འཁྲིངས། དཀྱང་ལོ་ཆུང་ངའི་དུས་ནས་རིག་གནས་སྦྱི་དང་། ཁྱད་པར་དུ་རྒྱར་ཡུག་ཀྱི་བཞེད་པ་གཞིར་བཟུང་བའི་གསོ་ བ་རིག་ པ་ ལ་ མཁས་ པར་ ཕྱར་ པས་ ཀཆ་ པ་ ཆོས་ གཏགས་ཆུ་ མཆོས་ བྱར་ བོ་ པཀ་ ཆེན་ ཞེས་ མཆན་ གསོལ་ཞིང་གཟིངས་སུ་བསྟོད། སྐུ་ཆེ་ ཅིལ་བོར་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ འཆད་ ཚོད་ ཚོམ་ གསུམ་ ཁོ་ ན་ མཇད་དེ་ སྟོ་ཆུད་དུ་ གསོ་ བ་ རིག་ པའི་ བསྟན་ པ་ ཟིལ། གསུང་ཆོམ་ཡང་རིག་གནས་སྦྱིའི་སྒོར་སྟ་ ཆོགས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ གསོ་ བ་རིག་པའི་ སྒོར་ ལ་དཔལ་ལྡན་ཆུད་བཞིའི་འཁྲིལ་པ། སྐབས་ཀྱི་ཁོག་ འབྱམས་ ཤེས་ བཤད་ གསེར་ཀྱི་སྟེ་མ། བྱ་ བ་རིང་ ཟིལ་ ཀྱི་དཀར་ ཆག་ སོགས་ མཇད། 甲波班钦。八世纪时，生于西藏山南甲玉地方。幼通群经，尤精宿喀一派医学，噶玛巴·曲札嘉措誉之为甲波班钦，意谓甲玉地方大学者。终生于山南地区，讲辩写作以发展医学，著有《医学四续注疏》、《药物概论·金穗》及《百万舍利目录》等。

བྱར་མེད། ཐ་བ་ཅིད་ཀྱི་ མེད་ བའམ་ བཅོས་ ཐུ་ མེད་པ། 不应作之事。

བྱར་རུང་། ཐ་བ་ཅིད་རུང་བ། 可作之事。

བྱས་ཚེས། ལས་ཀ་བྱས་པའི་ལག་ རྩེས་ སམ་ གྱུབ་ འབྱས། 成绩，功劳，贡献，རྩེས་ཅན་ཤིན་ དུང་ བྱས་ རྩེས་ཀྱིས་ རྩེས་པ་ འདུག་ རྒྱུ་ ཡོད་པ། 是罪犯也可以将功折罪。 ལས་ དོན་ ཐོག་ལ་ བྱས་ རྩེས་ གཟེངས་ ཐོན་ པོ་ བཞག་ བྱུང་། 在工作上做出了显著的成绩。

བྱས་ཚེས་ཅན། ལས་ཀའི་ལག་ རྩེས་ ཕྱལ་ བྱུང་ ཡོད་ མཁན། 功臣。有特殊贡献的人。

བྱས་ཚེས་རྟགས་ཨ། ལག་ རྩེས་ མཆོན་ ཅིང་ ཀྱི་ རྟགས། 勋章。一种表示荣誉的证章。

བྱས་ཉེས། ལས་ཀའི་ ཐོག་ རྩེས་ སྐྱོན་ བྱུང་བ་ སྟེ་ ལས་ ཆེད་ ཁྲིམས་ དང་ འགལ་ བར་ ཟེར། 过失，错误，违法；སྐྱེད་ རྩུས་ ལག་ ལེན་ ལེགས་ བར་ མ་ བྱས་ བས་ ལས་ དོན་ ཅང་ དུ་ བྱས་ རྩེས་ བྱུང་། 因为没有很好地执行政策，所以工作上犯了错误。

བྱས་མཇུག (1)བྱ་ བ་ བྱས་ པའི་ མཇུག 终局，结局。事情的结束。(2)བྱས་ རབས་ ཀྱི་ ཀེ་ རྒྱས། 始末。事情的经过。

བྱས་རྟེབ། ལས་ཀ་ བྱས་ རབས་ བྱིས་ པའི་ དེབ་ ཐེག 记事册。

བྱས་བྱིན། བཟང་ བཀྲག་ པའི་ རྩེས་ བྱེད། 恩德，恩惠；ཀུན་ བཟློའི་ སྐྱ་ རབས་ ཀྱི་ བྱས་ བྱེད་ ཆུད་ ཟེས་ སུ་ ཤི་ གཏོང་། 不辜负革命前辈的恩泽。

བྱས་པ། ❶བྱེད་ པའི་ འདུས་ པ། ❷名词。(1)ལག་ རྩེས། 陈迹，往事。做了的事；བྱས་ པ་ཐང་། 功劳。བྱས་ ངན། 劣迹。(2)བྱེད། 恩，恩情。

བྱས་པ་ཅན། (1)ལས་ཀའི་ ཐོག་ ལག་ རྩེས་ བཟང་ བའི་ མི། 有成绩者，有功劳的人。(2)བྱེད་ ཅན་

ཉེ་ཚུར་ཡན་གོག་ཅིང་སྐྱོང་མཁན། 恩人。有恩于己之人：ཐལ་པ་ཅན་ལ་རྗེན་ལན་འཐལ། 报答恩人。

ཐལ་བ་ཆུད་མི་ཟ་བ། ཐལ་རྩེས་འགྲོ་བཞག་ཏུ་མི་འགྲོ་བའམ་དོན་མེད་དུ་མི་འགྱུར་བ། 有所作为，必有后果。旧译作已不废：མི་རབས་ལྟ་མའི་ཐལ་པ་ཆུད་མི་ ཟ་བ་ ཉིད་ བ། 先辈的业绩不可废弃。

ཐལ་བ་རྫོགས་ཟད་ས། དང་ལམ་གྱི་ཐ་བ་ རྩད་ བར་ཐལ་བར་རྟོགས་ཤིན་ཟད་ས་ལྟེ་ཐུན་ གོས་དགུ་ བཅོམ་ཟད་མངོན་རྟོགས་འདི་དམན་པ་ ས་ བཅུད་ ཀྱི་རང་གཤེས་ཨེག 已办地。自道应断烦恼已经断尽，所作已经办成，即阿罗汉果。小乘八地之一。

ཐལ་བ་རྗེས་གཟོ། རྗེན་ལན་འཐལ་བ། 报恩。报答恩情：ཕ་དང་མ་ལ་ཐལ་བ་གཟོ་བ། 报答父母恩情。ཡ་རབས་རྣམས་ཀྱིས་ཐལ་བ་རྗེན་གཟོ་ཤེད། མ་རབས་རྣམས་ཀྱིས་འཁོན་ལན་ཁོ་ན་སྐྱེག 君子报恩，小人报怨。

ཐལ་བ་གཟོ་བ། ཐལ་བ་རྗེན་གཟོ་དང་དོན་གཅིག

ཐལ་བ་ཤེས་བ། རྗེན་ཅན་ཤེད་བར་ཤེས་པ། 知恩：ཕ་མས་ རྗེན་ ཀྱིས་ བསྐྱངས་པའི་ཐལ་བ་ཤེས་དགོས་བར་མ་ཟད་རྗེན་གཟོ་བ་ཤེད་དགོས། 不但要知父母养育之恩，还要报答。

ཐལ་བ་བསྲུང་བའི་ས། དམན་པའི་ས་ བཅུད་ ཀྱི་ རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་མིང་། 作护地。小乘八地中支佛地异名。

ཐལ་འབྲས། ལས་ཀ་ཐལ་བའི་འབྲས་བུ། 成绩，成果：གཞང་བཟློའི་ཐལ་འབྲས་ཆེན་ས་ཆེན། 伟大的革命成果。

ཐལ་ཕྱས། ལས་ཀ་ཐལ་བའི་ རྗེན་ ཕྱས། 夸功，丑表功，自表劳苦：རང་གིས་ལས་ལ་ ཐལ་ ཕྱས་བཤད། 自夸工作成绩。

ཐལ་རབས། ལས་ཀ་གང་དང་ གང་ ཐལ་ ཀྱི་ ས་རྒྱུས། 经历，工作经过：ཐལ་ རྩེས་ མེད་ ཀྱང་ ཐལ་རབས་བཏང་རབས་མང་། 虽无成绩，说起经历倒多。

ཐལ་ལ་མ་བསགས་ བའི་ ལས། བསམ་ སྦྱོར་ འབྲས་ཐ་ སོགས་མ་ ཚང་བས་ལས་ཐལ་ཀང་འབྲས་ ཐ་རྩེ་ ལྟ་བ་བཞིན་སྨིན་བར་མ་ངེས་པ། 作已不集业。意乐、加行及后果等未能具备，故虽所作已作，果报不能如应成熟。

ཐལ་ལ་བསགས་བའི་ལས། ཀུན་སྤྱོང་དྲག་པོས་ བསམས་བཞིན་ཐེབ་པ། དངོས་གཞིའི་ལས་དེ་ རྩེད་ བར་ཐལ་པ། ཐལ་བ་ལ་འཇོད་པ་མེད་པ། རྩེས་ སུ་ མི་ དང་བ་འཁོར་དང་བཅས་པ། དེ་འཇོམས་ཤིང་ཀྱི་གཉེན་པོ་མེད་པ། འབྲས་ཐ་སྨིན་ངེས་ཀྱི་ རྒྱུ་ བ་ཚོགས་བཅུ་ཚང་བའི་ ལས། 作已积集业。具备下列六种条件之业：动念猛厉，故思而作；业行圆满所作已遂；既作不悔，作后随喜且有伴作；无对治力能毁所作；有力能令果报必熟。

ཐལ་སོ་སྐྱེས ཐ་བ་ཐལ་བ་ཐམས་ཅད། 一切做了的事情：ཐབས་ གེས་ ཐལ་ སོ་ རྩོག་ འཇུག་ས་ སྐྱེན་ ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་ཐལ་བ། 采取一切办法，都是为了建设。

ཐི་ཀྱ། (ཐྲིང་) སྐོག་ཐུ། 蒜头。蒜之鳞茎。

ཐི་ཁུང་། ཙ་ཙ་འཇུལ་སའི་ཁྲང་ཐ། 鼠穴。

ཐི་ཆད། གནའ་རབས་ཀྱི་ ཁིམས་ ལུགས་ གེག་ རྩེ་ ལོག་གཡེམ་ཐལ་བའི་ཉེས་ཆད། 奸淫罚金。古代西藏奴隶社会法典中对奸污罪所科罚金。

ཐི་འཛལ། གནའ་རབས་ཀྱི་ཁིམས་ལུགས་ གེག་ རྩེ་ གཞན་ཀྱི་ཆུང་ཤད་ སྐྱེད་ བའི་འཛལ། 奸淫罚金。古代西藏奴隶社会法典中所定奸污妇女的罚金。

ཐི་ཀུང་ཀ། གེང་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ གེག་ རྩེ། རང་ཚ། ཁུ་ རྩེས་ དྲེད། ཐུས་བས་ སྐྱིན་ གསོད། མེ་ དྲེད་

ཀྲིད། 臭荆子。药用灌木种子。味辛，性温，功能杀虫、补益阳气。

ཀྲི་ཁ། ཉིན་དཀྱུང་དང་མཚན་དཀྱུང་སྟེ། ཉིན་ཕྱེད་ཀྱང་མཚན་ཕྱེད་ཀྱི་ཁ་ཟད། 子午。中午和中夜。

ཀྲི་རྒྱངས། (1)སྐྱ་ཆགས་ཀུཀུས་མོ་ལུས་ལ་ཁབ་པ་བྱའི་གྱངས་དང་ལྡན་པ་ཞེག 刺猬。(2)ཀུཀུར་མོའི་ལུས་ཀྱི་གྱངས་མ། 猬刺。刺猬身上的刺。

ཀྲི་ཙོར། ཀང་སྐྱེགས་འཕྱག་བའམ་གདབ་བདེར། 扫除。清除肮脏之物：བསམ་བློའི་ནང་ཁི་སྐྱོན་ཚན་རྣམས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ཀྱི་དོར་བྱས་ནས་ཀཏ་ཙ་བཟུང་དགོས། 要经常扫除思想上的污垢，保持清洁。

ཀྲི་ཙོར་མེལ་ཚེ། (མངོན) མེ་ཤིང་། 净察。镜子的异名。

ཀྲི་བདར། གདབ་བདར། 擦拭。

ཀྲི་མདའ། ཀྲི་བ་གསོད་ཅིང་ཀྱི་མདའ། 鼠箭。一种击杀老鼠的工具。

ཀྲི་ལྕེམ། (1)ཀྲི་བ་འཛིན་ཅིའ། 捕鼠器。(2)ཀྲི་བའི་སྐྱང་། 鼠语。假借老鼠发的议论以讽事。

ཀྲི་བོ། གཞན་ཀྱི་ཆུང་མར་ཤིག་གཡེམ་སྐྱེད་པ་བོ། 名词。烟花浪子。淫人妻女者。

ཀྲི་ཚོ། ཀྲི་བོ་དང་འདྲ།

ཀྲི་ཟླག (1)གཉེན་སྐྱེག་མ་ཡིན་བའི་ཁ་ཟླག 非婚生子女，私生子。(2)ཀྲི་བའི་ཟུ་ཀུ། 小鼠，鼠团。

ཀྲི་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྐྲ་སྐྱེ་ཤོགས་རང་བཞིན་ཕྱིས་ཐུབ་པ། 毛发脱落，剥落；དབང་འཕྱིའི་སྐྱ་བཙ་ཀྲི་བ། 牛羊脱毛。རི་མོ་ཀྲི་བ། 纹彩剥蚀。མགོ་སྐྱ་ཀྲི་བ། 头发脱落。❷名词。(1)ཙི་ཙིའམ་ཙི་ཀུ། 鼠。མིང་གི་རྟེན་ཀྱངས་ལ་ཀུན་བོ་དང་། ཀུན་ཐུ། ཤོ་ཁྱད། ཁྲང་ཐལ། ཁྱི་ཁ་མིག ཁ་ཀ་ཁྱད། འཁིགས་ཁྱད་བཅས་སོ། (2)ཤོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་ཁུལ་ཞིག 子。十二地支之一；ཆུ་ཀྲི། 壬子年，水鼠年。ཀྲི་བའི་ལོ། 子年，属鼠之年。ཀྲི་བ་ཤོ་བ། 子年出生的男子。ཀྲི་བ་ཤེ་མ། 子年出生的女子。

ཀྲི་བ་རྣག་ཙོ། ཀཡི་འདྲ་བའི་ཟེམས་ཅན་ཞིག 骚鼠。如猞猁之野兽。

ཀྲི་བའི་དུག ངག་ཅན་ཀྱི་ཁྱི་བའི་མཆེ་བས་རྨུགས་པའི་དུག་ཐོར་དཀྱུན་དུས་སུ་ཞུགས་པ་གསལ་བར་སྐྱོང་བ་མེད་ཅིང་ཁྱིམ་དཀྱིད་ དུས་ སུ་འབྱུག་ ཐུག་གསོས་པའི་ཚེ་དུག་ཐོང་བ་ན་ཁྱི་བས་རེག་པ་ དེན་པ་ལས། དུག་གིས་ཏོས་པ་དེན་པའི། 鼠毒，潜伏毒。谓经潜伏期后始发之毒。譬如有人被沾染信石等毒鼠咬伤时，初不感受，越冬及春，偶闻雷声，毒始发作，忆及曾被鼠咬，因忆中毒。

ཀྲི་བའི་ཐལ་ཅན། (མངོན) ཁྱི་ལ། 鼠食者。猫的异名。

ཀྲི་ཙི། ❶名词。(1)འཆལ་པོ་དང་། གཞན་ཀྱི་ཆུང་མར་ཤིག་པར་གཡེམ་བའི་འཐུན་པ། 烟花浪子。淫人妻女者。(2)ཤོག་གཡེམ། 奸淫，淫行。(3)སྐྲ་མེད་སྐྱེ་ཐེར། 秃头。头发脱落者。❷ཅུན་དང་བསལ་བ་དང་། ཏོག་པོ། 形容词。未经装饰者；破烂，腐朽；ཆོས་གར་བ་ཁྱི་ཙི། 卸了装的演员。མཆོད་རྟེན་ཁྱི་ཙི། 破旧佛塔。གཉྫི་ཁྱི་ཙི། 破旧的键稚。

ཀྲི་ཅྭ། གདབ་དང་། 扫除，抹拭。

ཀྲི་ཅྭལ། གཞན་ཀྱི་ཆུང་མར་སྐྱེད་པ། 奸淫，私通。

ཀྲི་ཅྭལ་ཁྱི་རིམ་ཀྱི་ཁུངས་ཆེ། ཁུལ་ཞྭི་བཅུ་ དྲུག་ གི་ནང་གསེས། གནའ་རབས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཟྱལ་དུ་གཙོ་བོ་རྒྱས་པས་གཞན་ཀྱི་ཆུང་མ་ལ་ཤོག་གཡེམ་ཁྱི་ཁྱི་བྱས་ན་ཁྱི་རིན་ཞེས་པའི་ཆོས་ཅན་འགེལ་གཏུབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཟིག 奸污罚锾律。古代西藏社会的法典所定对与他人妻女或丈夫私通者科以罚金的法律。

ཅི་ཁུ། ཪ་ཅིའི་སྐྱག་པ། 鼠尿。

ཅི་མོ། 名词。(1)རང་ལ་ཆུ་ག་ཙོད་བཞིན་དུ་ཆུ་ག་གཞན་དང་དགའ་མཁུར་ཅིང་མཁའ་ཤི་བྱད་མེད། 淫妇。(2)མགོའི་སྐྲ་མེད་པའི་བྱད་མེད། 秃头妇女。

ཅི་ཆར། ཤིང་སྐན་ཤི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། རུས་པས་རིམས་ཚད་དང་། དུག་དང་། མཁལ་ཚད། ཆུ་འགག་ཤི་ནད་བཅས་ལ་ཐན། 苍耳子。药用植物名。味辛，性平，功能清热解毒、治瘟疫、肾热和小便不利。

ཅི་འཛིན། (1)ཅི་པ་འཛིན་ཅིད་རྟེ། 捕鼠器。(2)རྩ་ཅི་འཛིན། 捕鼠草。

ཅི་བཤིན། ཀུ་སྐར་ཉེར་བཞུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག女宿。二十八宿之一。 མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་ངག་ཐན་མ་དང་། ཅ་ཟེ། ཚམ་རྟེད་པ་བཅས་སོ།

ཅི་ཟ། (མངོན) ཞུམ་བྱ་སྟེ་ཅི་ལའང་ཟེར། 食鼠。猫的异名。

ཅི་ཟོན། (མངོན) ཅི་ལའམ་ཞུམ་བྱ། 以鼠为食。猫的异名。

ཅི་ཟླ། རྟོང་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 鼠月，子月。藏历十一月。

ཅི་བཅུང་། གང་སྐན་ཤི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཁ་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲེད། རུས་པས་ཁྲང་བའི་རྩེའུ་སོག་ས་རྟོ་ཤིག ཆ་ནད་སྐྱོང་། རིམས་ནད་མ་སྐྱེན་པ་སྐྱེན་པར་ཅེད། 牛蒡子，大力子。药用植物名。味苦辛，性温，功能化痞胜等结石病、清经络、通透瘟疫。 མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་ཅི་འཛིན་པ་དང་དམ་པ་ཙོག་མགོའོ།

ཅི་ཏིག། གནའ་རབས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཞུགས་གཞན་ཤི་ཆུ་དང་ཆུང་མ་ལ་ཙོག་ གཡེམ་ སྐྱད་ བའི་ ཁྲིམས་འཚལ། 奸污罚金。古代西藏社会法典中对与人妻女或丈夫私通所科罚金。

ཅི་ཏིམས། ཅི་པ་ལ་ བཏེག་ ནས་ འགོས་ པའི་ ནད་ རིམས། 鼠疫。经老鼠传出的急性传染病。

ཅི་རིལ། ཅི་རིལ་དང་འདྲ།

ཅི་ཅུ། ཐུ་ཅུ་དང་འདྲ།

ཅི་ཅག ཐྲ་སྐན་ཤི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་བསྐ་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། རུས་པས་ཆ་གསང་ཤི་འབྱུ་སྐྱང་བ་དང་། ཁམ་གཅོད། སྲིན་པོལ་སེལ། ཚོད་མས་བད་ཀན་ལ་ཐན། 香薷。藏香薷或萼果香薷。唇形科药用草本植物名。味涩苦，性平，功能防伤口细菌、止血、治虫疽。 མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་ཅི་རིག་པ་དང་། བ་ཁ་ཐུ་ཞུག ཤཅི་རྩིང་པ། དུ་ཐྲག་པ། ཤི་ང་བཅས་སོ།

ཅི་ཅུག་ཏག་བོ། ཅི་ཅུག་ རིགས་ གཟུམ་ ཤི་ ནང་ ཚན་ ཤེ་ དོག་ རྩེ་ནག་འཚར་བ་ཞེག 香苏。唇形科药用植物名。是三种香薷中之开青蓝色花者。

ཅི་ཅུག་སྨུག་བོ། ཅི་ཅུག་ རིགས་ གཟུམ་ ཤི་ ནང་ ཚན་ ཤེ་ དོག་ སྨུག་པོ་ འཚར་ བ་ཞེག 紫苏。唇形科药用植物名。是三种香薷中之开紫色花者。

ཅི་ཅུག་ཤེར་བོ། ཅི་ཅུག་ རིགས་ གཟུམ་ ཤི་ ནང་ ཚན་ ཤེ་ དོག་ ཤེར་པོ་ འཚར་ བ་ཞེག 水薄荷。唇形科药用植物名。是三种香薷中之开黄花者。

ཅི་ལ། ཞུམ་བྱ། 猫。 མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་ཁྱུས་མཁན་དང་། ཅི་པ་ཟ། ཅི་བའི་ཟས་ཅན། སྐེད་ཅིད། བཤང་ཤེན་བཅས་སོ།

ཅི་ལའི་མིག (མངོན) པ་ཟི། 猫眼睛。石黄的异名。

ཅི་ཚང་། ས་ཅོག་ཏུ་ སྲོད་ མཁན་ ཤི་ ཟོག་ ཆགས་ མིག་ཅ་ ཅང་ཆུང་ལ་མདོག་ སྲོ་ པ་ཅི་ པ་ ལས་ ཅུང་ཆ་ པ་ཞེག 鼢鼠。栖居草原地区和田间、对农作物有害的一种野鼠。

ཅི་ཁང་ཀཀང་ཚོ། སྲོ་ སྐན་ཤི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། རུས་པས་ཁོང་དུ་ བཏང་ན་ སྐྱོ་ ཚད་ ཟེལ། ཅི་ནས་འབྱང་བྱས་ན་ཅི་

གྲོན་བཀོག་ 远志。别名避血草或鬼箭草。药用草本植物名。味甘而苦，性平，功能清肺热、外敷消皮肤症块。

བྱི་ཀོང་། འཆལ་པ་སྨྱད་པའི་མིང་། 奸淫。

བྱིང་རྒོད། སེམས་མི་གསལ་བ་དང་སེམས་མི་གནས་པར་འགྱུ་བ། 神志昏聩，心力涣散。旧译昏沉和掉举，略作沉掉。

བྱིང་ཆེ་ལེ། (ཉོང) ཁྱབ་ཆེ་ཅས། 比较普遍，比较广泛。

བྱིང་རྒྱབ། རྨུག་པ་མི་གསལ་བ། 昏沉，昏聩，神志胡涂：མཚན་མོར་གཉིད་མ་བྱང་བས་ཉིན་མི་བྱིང་ཉོབ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ། 夜里未能入睡，白天觉得十分困倦。

བྱིང་འཕྱིབས། རྨུག་པ་གྱང་པོ་མེད་པ། 神志不清，昏沉，闷倦：སེམས་ངལ་ཐག་ཆོད་པས་རྨུག་པ་བྱིང་འཕྱིབས་བྱས་བྱུང་། 精神过度疲劳，神志昏聩。

བྱིང་པོ། རྨུག་པ་མི་གསལ་བའམ་ཉོབ་པོ། 形容词。沉迷，昏聩，心智不明。

བྱིང་སྒུ་མ། (ཁྲལ) རོས་གཅིག་འཛམ་པོ་དང་རོས་གཅིག་ལ་སྒུ་ཙམ་ཞིང་ རས་ མཐུག་ ཅམ་ ཞྭ་ གིག་ གི་མིང་། 绒布。一面平滑、一面有绒凸纹的一种布。

བྱིང་བ། ❶འབྱིང་བའི་འདུས་པ། ❷名词。(1)རྨུག་པ་མི་གསལ་བའང་རུགས་ཤེང་འཕྱིབས་པ། 昏沉，昏聩，闷倦。(2)མི་མངོན་པ། 沉。藏医从中医译入的寒病脉象名。(3)ངོ་བོ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གང་རུང་ལ་དུམིགས་ནས་ རྣམ་པ་གསལ་ལེར་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཞེག 沉。对于任何一种善、不善、无记外境心不明了之相。

བྱིང་མ། (ཁྲལ) སྐལ་བྱ་སྒུ་ ཅན་ཞེག 劲玛。一种表面微有浮毛的毯子。其质量略次于褡裢。

བྱིང་རྒྱགས། རྨུག་པ་གསལ་པོ་མེད་པ། 昏沉，昏聩，神志不清。

བྱིངས། སྒྲའི་བསྡུ་གཞི། 名词。词根，语基。声明中造成第一格词汇的基本部分。

བྱིངས་ཆེ། སྤྱིའམ་ཁྱབ་ཆེ་བ། 总，共同，周遍。

བྱིངས་རྣ་གཙུས་པ། (1)རྒྱ་མཚོར་གནས་པ། 生于海中，存在海中：བྱིངས་ནི་ གནས་ པའི་ སྐྱེ་ཆགས། 海生动物。(2)ཁ་སྣོང་དུ་གནས་པ། 散居，杂散居住。

བྱིངས་པ། འབྱིང་བའི་འདུས་པའི་འབྲི་རྩལ་གཞན་ཞེག

བྱིངས་པོ། 形容词。(1)རྨུག་པོ་དང་། ཚང་མ། གང་པོ། སྤྱི། 全部，总共，ལུས་ ཀྱི་ གོན་ གོས་ བྱིངས་པོ་ ཆར་ བས་ བཅས་ སོང་། 全身衣服都淋湿了。རང་གི་རྩལ་ཤུགས་སྤྱིངས་པོ་བརྩོན་ནས་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཀྱི། 拿出全部力量为人民服务。མི་འདི་ཚོའི་ཀྱས་ལ་བཅས་སོང་རེ་གཅིག་མ་གཏོགས་དེ་ སྤྱིངས་ཚང་ མ་ དར་ མ་ རེད། 这些人中间，除开一两个老人，其余全部都是壮年。དམངས་ལ་བློ་ སྤྱིངས་ཀྱིས་ བཀལ་བ། 一心依靠群众。དེ་ རྟེན་ གྱི་ རྟེ་ ཟེར་ སྤྱིངས་དང་མེ་ འདྲ་ བ་ གསལ་པོ་འདྲ་ག 当天的阳光格外明亮。(2)གཙོ་ ཆེ་བ་དང་། ཞལ་ཆེ་བ། 主要的，重点的，大部分：སེམས་ སྤྱིངས་ པོས་ དམིགས་ རྟེན་ དབུ་ བ་ དང་ རྟེའི་ ཚ་ ཤས་ བཞེན་ གྱིས་ བྱ་ ར་ ཟིན་པ། 把主要的心力用来记住目的物，一部分用来进行观察。མིག་ ཤེས་ སྤྱིངས་ པོས་ ལམ་ དུ་ ཕྱ་ བཞེན་ པར་ མིག་ རྒྱང་ གྱིས་ གཡས་ གཡོན་ ཀྱི་ གནས་ རྟོལ་ལ་ ལྟ་ བ། 重点地看着道路，附带地留心周围的情况。མི་ སྤྱིངས་ ཆེ་ བ་ ཚོགས་ ཁང་ ལ་ འབྱོར་ ཐེབ་ པ། 大多数人都到了会场。

བྱིངས་འཇིགས་རུག་པ། (ཁྲལ) དགྱེ་ རྩོལ་ བ་ གཅུབ་ རྩེས་ བ་ ཤལ་ སྐོང་ དུད་ དགས་ རྟེན་ ཤས་ སོང་ མཚམས་

བསྐྱར་དུ་རྔོན་པ་ཏུག་པ། 春季再耕。指耕、灌水、浸透、耙平后数日进行的再耕。

བྱིངས་མ་བསྐུལ་བ། (ཁམས) རྡུ་ངད་ཤེད་ པར་ བཅོ་ཐོང་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཆུ་བཏང་ནས་ཤེར་མ་ལང་པར་དུ་རྔོན་པ་མ་ བཏུབ་པར་ བཞག་པ། 耕埋杂草。耕松土地隔十余日，让杂草萌动，再耕而后压伏之，为藏族耕作技术中防除杂草的一种特殊方法。

བྱིད་པ། རང་ བཞིན་ གྱིས་ རྒྱབ་ པའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་འབྱིད་པའི་འདོམས་པ།

བྱིན། གཞན་གྱི་བསམ་པ་དང་སྐང་བ་སོགས་བསྒྱུར་ཐུབ་པའི་རྩལ་བའམ་མཐུ། 名词。灵验，灵应。能改变他人思想认识的能力或法力。

བྱིན་ཀྱོག ཀང་ པའི་ ཁྱེ་ རིས་ ཤིང་ བྱའི་ ཐང་ནས་ ངང་གིང་རིས་སུ་ ཀྱོག་པའི་ གཏད་ རུ་ ཞེག་ སྟེ། དེ་གཏད་ན་ མཁལ་ནད་དང་། རྡིག་བྱམ། ཨངལ་ནད་ སོགས་ལ་ཐན། 绕胫脉。由外踝骨上行斜绕胫骨前方的针刺脉。从此放血可治肾病、痛风和子宫病等。

བྱིན་ཀྱིལ་ཕྱེ་བ། རིམ་ གྱིས་ ཕྱ་ བ། 渐细，渐变细。ཤིང་ སྟོང་རུ་ བ་ནས་ རྩེ་ ཙམའི་ བར་ བྱིན་ གྱིས་ ཕྱ་ བར་ སྐྱེས་ པ། 由树根到树梢逐渐变细。

བྱིན་ཀྱིལ་བརླབ་ཏུ། གཞི་ བྱིན་ གྱིས་ རྟུས་ ལྟོན་ དུ་ སྐྱེར་ བའམ། རྟུས་ པ་ འཇུག་ པར་ བྱེད་ པ་དང་། ཐོག་ པར་ བྱིད་ པ། 加被，加持。以神力加于众生，使之受持、感应：ཆུ་ དེ་ ཟག་ ཙམ་ ཡིད་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ བདུད་ རྩིར་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས། 把此水加持为无漏智甘露。

བྱིན་ཀྱིལ་བརླབས་པའི་ བཀའ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ བཀའ་ གསུམ་ ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག་ སྟེ། སྐུའི་ པ་ དངོས་ཀྱི་ ཞལ་ནས་ གསུང་ པ་མ་ ཡིན་ པར་ ས་ བཅུ་ པའི་ མདོ་ ལྟ་ བུ་ སྐུལ་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས་ པ་དང་། མ་ རྒྱུས་ དཀྲིའ་ ཤོག་ པ་ བསལ་ བའི་ མདོ་ ལྟ་ བུ་ གཏུང་ཀྱིས་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས་ པ་དང་། ཤེས་ རབ་ སྙིང་ པོ་ ལྟ་ བུ་ ཐུགས་ ཀྱིས་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས་ པའི་ བཀའ་ རྣམས་ སོ། 加被佛语，加被教。佛加被教。三种佛语之一。此分为三：身加被教，如《十地经》；语加被教，如《阿阇世王悔悟经》；意加被教，如《般若心经》。

བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ། རྣལ་འབྱོར་ རྒྱུད་ ཀྱི་ སྨོན་ པ་ ཆོ་ འཕྲུལ་ བཞིའི་ ཁ་ ཏགས་ སྟེ། བསྐོམ་ པའི་ ལྷ་ དེ་ དག་ རང་ རང་ གི་ རིགས་ ཀྱིས་ བྱིན་ གྱིས་ བརླབས་ པའོ། 加被神变。密乘瑜伽部修习中神变之一。以各自种姓加被所修诸本尊众。

བྱིན་ཅན། བྱིན་ བརླབས་ ཅན་ གྱི་ བསྒྲུབ་ ཆོག 灵验，有神力，有加持力。

བྱིན་ཆགས་པ། འབྱ་ ཆགས་ པའམ་ ཐ་མལ་ དོད་ པ། 壮丽，冠冕堂皇，大方，象样：སེང་ ཆ་ གོད་ ཙྪལ་ བྱིན་ ཆགས་ པ། 言辞漂亮。རྣམ་ འགྱུར་ བྱིན་ ཆགས་ པ། 姿态落落大方。ཆོགས་ འབྱ་ འཆོག་ ཁང་ བཀ་ ཀྱོ་ ལ་ བྱིན་ ཆགས་ པ། 庄严壮丽的会堂。

བྱིན་སྐྱིང་། ཀང་ པའི་ བྱིན་ སྐྱིང་ ངམ། 肥，小腿肚。

བྱིན་རྟེན། བྱིན་ བརླབས་ ཀྱི་ རྟེན། 神物，灵物。宗教徒信为有神力的东西，如舍利及喇嘛活佛用过的衣物等。

བྱིན་ལྷོ་བསྐུལ་ལས། གང་ སྐྱེ་ པའི་ ལྷོ་ ཟ་ རྒྱུ་ དང་། གང་ བསྐུལ་ བའི་ ལས་ ཀ་ བྱིད་ རྒྱུ་ ཅི་ ལས་ འདྲུར་ སེམས་ གང་ ཡང་ མི་ བྱིད་ པའི་ དབྱེ། 候食听差。对于持有随便给什么就吃什么，派什么就做什么的雇佣观点的人所用贬语。

བྱིན་མཐུ། བྱིན་ བརླབས་ ཀྱི་ སྟོབས་ སམ་ རྟུས་ པ། 灵验之力，福力。佛书译为加持力。

བྱིན་པ། ●བྱིན་ པའི་ འདུས་ པ། ●ལོང་ ཚོགས་ རྟས་ བྱས་ མོ་ བར་ ཐ་ སྐྱིའི་ མིང་། 名词。胫，小腿：བྱིན་ པའི་ ཐ་ ཀ། 脚肚子。བྱིན་ པའི་ ངར་

གདོང་། 胫骨。

ཇོག་ལ་གཙང་། (ཨངོན) བོང་བྱ། 胫净。驴的异名。

ཇོག་ལ་ཨེ་ན་ཡའི་འབྲུ་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གཅེས་ཤེག་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ གསུང་ ལ་ གུས་ པར་ བྱས་ ཏེ་ ཇི་ བས་ ཇི་ བ་ རི་ དྭགས་ ཨེ་ ན་ ཡའི་ ལུ་ བུ། 喻如鹿王相。如来于诸佛说教言，恭行法施，感得股肉纤圆如鹿王者。三十二大丈夫相之一。

ཇོག་ཅི། ཇིངས་པོ་དང་འདྲ།

ཇོག་ཐབ་བ། ལུ་ སྐྱེ་ དངོས་ ནས་ ཇི་ ཟབས་ འཕེབས་པ། 迎神降福。迎来本尊，请予赐福。

ཇོག་ལྷག ཀང་བའི་ཇི་ལྷག་སྟེ་ སྐྱིད་ཀྱག 膝窝。

ཇོག་འཕྲོག པར་ཇི་ བ་དང་། ཚུར་ ཟོག་ས་ བ། 予夺，与取。给与和夺去：ལུས་ སྲོག་ དང་ ཕྱོ་ ནོར་ སོགས་ རང་ འདོད་ ལྟར་ ཇི་ འཕྲོག་ ཐུབ་ བ། 生命财产，任意予夺。

ཇོག་འཕྲོག་གི་ཁྱད་བ། སྐང་ལྟུང་ སྐྱབ་ རྒྱུ་ ནང་ གི་ ཚུལ། དགེ་ སློང་ གཞན་ ལ་ ཡོ་ བྱད་ ཇི་ བ་ སྐར་ འཕྲོག་ པའོ། 夺回。三十舍堕之一。已给其他比丘之资具复又夺回所成堕罪。

ཇོག་བབ་བ། ཇི་ ཟབས་ ཐོབ་ བ། 受福蒙庥。

ཇོག་གཞོག རྐེང་ པའི་ རྩིག་ པ་ ཙའ་ མེད་ རྣཚམས་ ནས་ ཀྱི་ དུ་ མཐུ་ གང་ གཞོལ་ བའི་ སར་ ཙའ་ པའི་ གཏུར་ རྩ་ ཞོག་ སྟེ། དེ་ གཏུར་ ན་ མཁལ་ ཤིད་ ན་ བ་ དང་། གཅེན་ པའི་ ནང་ ཁྲག་ འདྲེས་ ཤིང་ ཆ་ བ། ཁྲ་ བ་ འཛག་ པ་ སོགས་ ལ་ ཆས། 胫尾脉。由跟腱分际上行一指处所有剖刺脉之一。从此放血，可治腰痛、尿血刺痛、遗精等。

ཇོག་མ། (ཨངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

ཇོག་མཆི་ལྷང་ཀོ། (ཨངོན) མེའི་ ལྷང་ ཀོ། 禽施堆。火堆的异名。

ཇོག་ཟའི་ཤིང་། སྲུན་ གྲིག་ གི་ ཁམ་ ཤིང་། 护摩木。

ཇོག་ཆབས། འཕགས་ པའི་ ལམ་ ཆོས་ ཀྱི་ དོན་ གང་ ལེན་ པ་ ལ་ གནས་ པའི་ ཏུས་ པའི་ མཐུ། 神力，威力，福力。安住圣道法位的自在威势：མཆོག་ གསུམ་ གྱི་ བྱིན་ ཆབས། 三宝威力。བྱིན་ ཆབས་ ཀྱི་ མཐུ། 威德住持力。ཕྱི་ མ་ བྱིན་ ཆབས་ གཅེས་ ལས་ གཅེས་ ཆེ་ བ། 上师威力一个比一个大。

ཇོག་ཆབས་མཆོད་རྟེན། རྣམ་ རྒྱལ་ མཆོད་ རྟེན་ ནོ། 加持塔。尊胜塔异名。

ཇོག་ཆབས་བཞི། བདེན་ པའི་ བྱིན་ ཆབས་ དང་། གོང་ བའི་ བྱིན་ ཆབས་ དང་། ཉེ་ བར་ ཞི་ བའི་ བྱིན་ ཆབས་ དང་། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ བྱིན་ ཆབས་ བཅས་ བཞིའོ། 四神力，四加被力：谛加持力、舍加持力、寂静加持力和智慧加持力。

ཇོག་བཆབས་བཀའ་ གཞུམ། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐུ་ དང་། གསུང་། ཐུགས་ ཀྱི་ བྱིན་ གྱིས་ བཆབས་ ནས་ གསུངས་ པའི་ བཀའ་ གཞུམ། 三加被教：如来身、语、意加被所说教。

ཇོག་ལག་རྒྱབ་རྩ། ལག་ སོར་ མིང་ མེད་ ཀྱི་ རྒྱབ་ ཏུ་ ཨོད་ པའི་ ཙ་ ཞེག 手背脉。藏医所说灸脉之一，在无名指背面。

ཇོག་ལེན། གང་ སྲུད་ པ་ དེ་ ཉིད་ ལེན་ པ། 授受。接受施与的东西。

ཇོག་ལེན་མ་བྱས་པར་ཟ་བའི་སྐྱང་བྱེད། ལྟུང་ བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ པ་ དག་ བཅུའི་ ནང་ གིས། སྨན་ བཞི་ པོ་ ནང་ རྒྱུད་ ལེན་ མ་ བྱས་ པར་ ཁ་ བའོ། 未与而食。九十单堕之一。四种药随一未与而食者。

ཇོག་པ། (ཐ་དད་པ) གཡོགས་ པ་ དང་ འགེབས་ པ། 掩覆，盖蔽：རྩེན་ གཅེགས་ དབའ་ ཐིའི་ སྐུ་ ཤུབ་ ལ་ དར་ དམར་ གྱིས་ བྱིབས་ པ། 用红旗掩覆烈士的尸体。

ཉིཁ། 名词。(1)ཐ་རྒྱང་ངམ་བྱ་ལྷག 雀，小鸟；ཁང་ཉིཁ། 麻雀。རྩེད་བྱ་གནས་ སར་དེང་ སང་ ཉིཁ་ མི་གནས། 新雏不居旧巢。喻同守株不能待兔。ཉིཁ་ ཞན་ཡང་ འབྱ་ བྱམ། རྡོ་ རྒྱང་ ཡང་ རྡ་ གཅིག 鸟儿虽小能吃虫，石头虽小可砸罐。ཉིཁ་རྒྱང་གསྒང་ སྐད་ སྙན་ ཡང་། སྐུ་ ཀ་ རྒྱ་ སྒང་ དོ་ རེད། 雀儿鸣声虽好，身肉不过二两。(2)ཙི་ ཙིའི་ ཕྱུ་ ཀུ། 鼠田，小鼠。

ཉིཁ་སྐས། སྐས་རིལ་ཏེ། 木梯。圆木上刻出豁牙所成的梯子。

ཉིཁ་ཁྲ། ཉིཁ་ མང་ ཚོ། 鸟群。ཁ་ ཅོར་ བས་ ཉིཁ་ ཁྲ་ གང་ ཀྱོར་ ལེན། 鹞鹰摧鸟群。ཉིཁ་ ཁྲ་ མང་ ཡང་ ཁའི་ ཐུལ། 鸟群虽多不过是鹞口之食。

ཉིཁ་མགོ། (1)འདབ་ཆགས་ ཉིཁ་ ཆུང་ དང་ མགོ་ ཚ། 雀头。飞鸟小雀之头。(2)རྡོ་ སྐྱེ་ ཀྱི་ རིགས་ ཉིཁའི་ མགོ་ དཀྱིམས་ དང་ འདྲ་ བ་ ཞེག་ སྟེ། རང་ བསྐ། ཞུ་ རྩེས་ སྟོམས། ནུས་ པས་ དུས་ ཆ་ རྒྱུན། མི་ གསོ། 石燕。矿石药物。形如雀头故名。入药味涩，性温，功能续骨折、治疮疡。

ཉིཁ་ མཆོང་ ལྡིང་། ཉིཁ་ ས་ རྟས་ འཕག་ ཅམ་ འཕྱང་ ཅམ་ ཉེད་ སྐྱངས། 雀跃，雀跳跃飞行状；ཞེམས་ དགའ་ སྐྱེ་ ཆེ་ བས་ ཉིཁ་ མཆོང་ ལྡིང་ ལྟར་ འགྲོ་ བ། 高兴得雀跃而行。

ཉིཁ་ཕྱག་ ཁང་ ཀྱངས། བདག་ སྐྱབས་ ཅེད་ མཁའ་ མེད་ པའམ་ སྐྱབས་ མེད་ མགོན་ མེད་ ཅེས་ བཅའ་ དེའི་ དོན། 雏鸟落荒原。喻无依无靠。

ཉིཁ་ཚང་། ཉིཁ་ ཁི་ ཚང་། 鸟巢；ཉིས་ པས་ ཉིཁ་ ཚང་ ཐོག 小孩捣鸟巢。

ཉིཁ་འཇུལ། ཐ་ གཤམ་ སྐྱབས་ ག་ ཐ་ མི་ དང་། རྒག་ ཚལ་ ཚང་ ཆོང་ ཀྱི་ གཞན་ དུ་ ཉིཁ་ ཐོག་ མེད་ དུ་ འཇུལ་ བ་ ལྟར་ ཤར་ ཤར་ འཇུལ་ སྐྱེད་ ཅེད་ བའི་ དབྱིངས། 钻入，渗透。象飞鸟穿林入穴一样，径直钻进内面去；བཙན་ རྒྱལ་ རིང་ ལྷག་ པས་ གང་ ཡང་ དུ་ ཉིཁ་ འཇུལ་ དགོ་ ཐབས་ རྣམས་ ཀྱང་ ཉིཁ་ འཇུལ་ ཞེས་ ཚམ་ བྱས་ པའི་ ཚམ་ ཀྱིས་ ཞ་ ཙམ་ འདམ་ ལ་ རྒྱང་ པ་ ལྟར་ རང་ རྐྱེན་ གང་ ཡང་ མི་ ཐུབ་ པར་ འགྱུར། 帝国主义者越是企图到处渗透，越是更深地陷入泥淖不能自拔。

ཉིཁ་རྒྱལ། (རྟེན་) ཐེམ་ རྐམས་ དང་། འཇུལ་ རྐམས། 没入，沉入，陷入。

ཉིཁ་ཉར་བ། འཕྱང་ སྐབས་ སྐྱ་ འབྲེན་ བའི་ ཚ་ ག་ བའི་ རིགས་ ཤིག 蝗虫，蚱蜢。

ཉིཁ་ལ་ཤྭ། རྩ་ སྐེན་ ཀྱི་ རིགས་ ལ་ ཕྱག་ གི་ དྲི་ རྩ་ ལྟེན་ པ་ ཞེག་ སྟེ། རོ་ ཚ། ཞུ་ རྩེས་ དྲོད། ནུས་ པས་ ཟས་ མ་ ཞུ་ བ་ དང་། ཀ་ དུག་ སོག་ ས་ དུག་ ནད་ ལ་ ཐེན། 高山葶苈。十字花科药用植物，有萝卜气味。味辛，性温，功能助消化、解食肉中毒。

ཉིཁ་ཁད་མ། རྩ་ སྐེན་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིང་ སྐྱེས་ ཐུན་ མའི་ རིགས་ ཀེག་ སྟེ། རོ་ མངར། ཞུ་ རྩེས་ བསིལ། ནུས་ པས་ ཆ་ ཀོས། ཁྱི་ སྐྲོན་ ཀྱི་ སོ་ དུག་ ལ་ ཐེན། 雀豆。田园中生长的一种豆科植物。入药味甘，性凉，功能疗疮疡、治狂犬咬伤中毒。

ཉིལ། འཕྱིལ་ བའི་ སྐུལ་ ཚིག

ཉིལ་བ། འཕྱིལ་ བའི་ འདོན་ པ།

ཉིལ་ཉིལ། སྒོག་ གཅིག་ ནས་ བྱལ་ བྱལ་ ཐེད་ སྐྱངས། 顺抹，顺刷。向一方缓缓抹拭状：ཐི་ ང་ ཉིལ་ ཉིལ་ བཏང་ བ། 捋胡子。མགོ་ སྐྲ་ ཉིལ་ ཉིལ་ ཐེད་ པ། 轻轻抹顺头发。ཐེ་ ཁུང་ གི་ ངུ་ ཤིང་ ལ་ བཀག་ ཅེ་ ཉིལ་ ཉིལ་ གྱིས་ འབྱག་ པ། 在窗框上刷油漆。

ཉིལ་མོ། ཁ་ཅིར་ བྱའམ་ ཐྲེན་ མོ། 形容词。赤身，裸体：འཁྲིགས་ ཀྱང་ ཉིལ་ མོ་ དང་ སྐྱ་ གས་ ཀྱང་ ཟས་ ཀྱང་ སྟེང་ དགོས། 冷冻犹赤身，饥饿仍无食。གོས་ ཉིལ་ མོར་ མ་ ལུས་ ཙམ་ དང་ ཟས་ འགྲངས་ ལ་ མ་ འགྲངས་ ཙམ། 衣服勉强蔽体，食物仅能果腹。

བྱིས་འཇོག་སྟངས། ཕྲུ་གུའི་འཚོ་སྐྱོང་སོགས། 孩儿步。小儿行走费力状。

བྱིས་སྒྲུང་། བྱིས་པའི་སྒྲུང་གཏམ། 童话，童话故事；བྱིས་པ་བྱིས་སྒྲུང་མཉན་ལ་དགའ། 孩子爱听童话故事。

བྱིས་ཉམས། ཕྲུ་གུའི་རྣམ་འགྱུར། 稚气，孩子气。成年人尚未脱去的小儿习气：གས་འཁོགས་བྱིས་ཉམས་ཅན། 有孩子气的老人。

བྱིས་ནད། ཕྲུ་གུའི་ནད། 小儿病，儿科病。

བྱིས་པ། 名词。(1)ལོ་གཅིག་ནས་བརྒྱད་བར་གྱི་ཕྲུ་གུ་ཤེད་མ་བྱེ་བ། 孩童。指一至八岁智力未开的孩子；བྱིས་པ་སྐྱོང་གཉེར། 抚养小儿。བྱིས་པ་འབྱེད་པ། 欺骗孩子。རྒྱ་ཆུན་ཆུང་ངུར་དང་བྱམས་བྱེད་པ་བྱིས་པ་ཡིར་པ་ཕྱུ་བ་མ་བྱེད། 对一点小事，不要象小儿失惊，过分恐怖！མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ནུ་འགྱུང་དང་། ཕྲུ་གུ། ཞོན་འགྱུང་བཅས་སོ། (2)རྒྱུ་འཕགས་མཐོང་སྐྱེས་ཀྱི་ཚེས་ཐེ་བའི་སོ་སྐྱེ་ཚལ་བའམ། སྐྱེས་བོ། 旧谓圣凡的“凡夫”，智愚的“愚人”。

བྱིས་པ་འཇུག་བའི་རྟོག་གེ། ཀུ་གང་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དཀྱ་ལས་ཀྱལ་བས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《幼童入辨析论》。古印度胜敌论师所作因明注释之一。

བྱིས་པ་ཅི་རིགས་སྐྱེས་ཀྱི་བསམ་གཏན། ཐེག་གཤམ་གང་གི་ལས་ལ་མ་ཞུགས་པའི་བྱིས་པས་འདོད་ཁྲེན་དང་སྡུག་བསྔལ་རགས་པ་ཙམ་ཀྱིས་སྐྱེ་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒོམས་པའི་འཕགས་ཀང་མས་ཆོང་མའི་ཚངས་པ་དེ་ཉེ་བར་སྐྱེད་པའི་བསམ་གཏན་ཏེ་འདི་ནི། 凡夫行静虑。未入三乘正道凡夫，但于欲界烦恼及粗分苦心生厌离，修三摩地味著上界领受的四禅八定。

བྱིས་པ་ཤེད་མ་བྱེ་བ། ཕྲུ་གུ་ཤས་ཆེམས་ཀྱི་སྟོབས་མ་ཚང་བ། 智力未开的小孩。

བྱིས་པ་གསོད། ཆུ་སྲིན་ཀྱི་རིགས་ཤིག 一种鲸鱼名。

བྱིས་པའི་རྒྱུ་བོ། (1)ཕྲུ་གུ་ལོ་ཆུང་། 小孩，幼儿。(2)ཐུབ་དོར་ཀྱི་བྱ་བ་མི་ཤེས་པའི་མི། 愚人，无知者。

བྱིས་པའི་བཀྲལ་ཞུགས། (1)མིའི་ཕྲུ་གུའི་བྱ་སྤྱོད། 小孩动作。(2)སོ་སྐྱེའི་བཀྲལ་ཞུགས་སམ་ཚུལ། 凡夫禁戒。

བྱིས་པའི་དུས། བཅོས་ནས་འཚོ་བ་དང་རྩེ་མོ་ནུས་པར་ནུ་ཞོ་འགྱང་བའི་དུས། 童年。人生八期之一。从出生至不能行走、嬉戏之哺乳期间。

བྱིས་པའི་རྒྱ་མ། (ཤིང) ཤེར་སེང་ལྡེང་། 童子奶头。紫檀树的异名。

བྱིས་པའི་ངང་བཞིན། དོན་ཆེན་སྐྱབ་མི་ཤེས་ཤཀན་ཀྱི་གཤེས་ཀ། 孩子气，幼稚气。རྩེད་མོར་དགའ་ཆ་དེ་བྱིས་པའི་ངང་བཞིན་རེད། 贪玩好耍是小孩的性格。

བྱིས་སྐྱེ་འབྱེད་པ། རྩོ་སྦྱོང་འབྱེད་པ། 启蒙。启发孩子的智力：རྩེས་ལྟས་ཐེབས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱིས་སྐྱེ་འབྱེད་པ་ཕྱི་ཅའི་ཚད་རིག་དྲིལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་ཐེལ་ཐྲེད། 在落后地区，进行启蒙的科学宣传。

བྱིས་རྩེད། བྱིས་པའི་རྩེད་མོ། 儿戏；ཨ་ཁ་མའི་ཀུན་ཀྱི་སྐྱེད་པ་དེ། ཨ་ཏ་ལོན་ཡང་བྱིས་རྩེད་བྱེད། 下劣男子的行为，年到二十还嬉戏。

བྱིས་སྐོམ། (1) བྱིས་པ་སྐྱེས་ནས་ཁྱད་རྒྱུ་མ་སོང་བ། 婴儿。(2)བྱིས་པའི་བཏུང་བ། 小儿饮料。

ཇུ་བ། (རྟིང) ཇི་བ། 鼠。

ཇི་ཅི། རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཏེ། མདོག་དམར་པོ་དང་ནགས་པོ། དཀར་པོ་བཅས་གསུམ་མཆོག རང་བཞིན་ཕུང་སྐྱོན་དང་། ཐ་ཚད། ཁྱབ་ཆེས་བཞིན་ཚད་བཅས་ལ་ཐན།

ཏྲུན་ཆའི་རིགས་གྱང་ཡིན། 珊瑚。珍宝药物，亦可作装饰品。色分赤、黑及白等三种，味涩，性凉。功能治脑疾，清经络热及肝热，解诸毒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ནོར་བུ་ཆེན་པོ་དང་། ནོར་བུའི་འཕྲིན་གེང་། དཔལ་གྱི་ཨེ་ཀྱ། རིན་ཆེན་སྤྲེང་པོ། ལུས་དམར་འདུག། གཞེར་ཅན་འདུག་བཅས་སོ།

ཐ་ཅ་ཁུགས་ས་བཤད་པ། (རྟོང) དང་པོར་སྨྲ་བ། 直言，说直话。

ཐ་ཅའི་མཆུ་ཅན། (མངོན) ཐ་སྐྱང་ཀ། 珊瑚喙者。红嘴乌鸦的异名。

ཐག་རོམ། བྱག་ཅང་རེག་པ། 涂抹，触摩：སྨན་གྱི་ཛེ་ཀུ་མ་ཁར་བྱག་ནོམ་ཅིང་པ། 用药膏涂抹伤口。

ཐག་པ། ❶འབྱག་པའི་མ་ངོངས་པ། ❷སྐྱམ་སོགས་འབྱག་རྫས། 名词。涂剂。器物表面的涂料和化装涂香。

ཐག་པའི་བཅོས་ཀ། མ་སྐང་སོགས་ལ་བྱག་པ་ཅིང་པའི་བཅོས་ཐབས། 涂擦疗法。藏医治疗皮肤疮的方法，分油涂和药膏涂法两种。

ཐག་ཤིང་། (ཁྲལ) ཚོན་འབྱག་ཅིང་ཀྱི་ཤིང་ཆ་བ། 涂笔。绘画时所用着色的排笔。

ཐག་ཟོས། བྱག་པ་ཏྲུག་ཅིང་ཟོས་སྐན་གྱི་ཛེ་ཀུ། 涂香。涂抹皮肤的香料油膏。

ཐག་མར། བྱག་ཏྲུའི་མར་རམ་སྦྱོར། 涂油。作涂剂的油料。

ཐག་སྨན། མ་དང་སྐང་སྐོས་སོགས་ལ་འབྱག་ཏྲུའི་སྨན། 药膏。敷用药膏。

ཐག་རིམ། ཁུལ་ལས་ཀོ་རིམ། 序列，次序：ལས་དོན་སྒྲ་ཕྱིའི་བྱག་རིམ་ལེགས་པར་བསྒྲིགས་པ། 安排好工作的前后次序。

ཐག་གསེར། འབྱག་ཏྲུའི་གསེར། 涂金。涂饰用的金粉。

ཐག་སྐ། འབྱག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐུག་པ། ❶འབྱག་པའི་འདོམ་པ། ❷ཡན་ལག་རིངས་འཁྲམས་སོགས་སུ་ཐུང་བའི་ལྟེན་འདུས་ཤུང་ཤས་ཆེ་བ་སེལ་བའི་ཕྱིར་ སྐུམ་དང་ཉེ་གུ་ སོགས་ལུས་ཀྱི་ལ་བྱགས་པ་བྱ་བའི་ འཇམ་དབྱད་ ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 名词。敷涂法。治疗肢节僵直蜷曲等风邪偏盛之并病及合病时，以清油及药膏等涂身的温和外治法。

ཐུང་། ཚུར་བྱང་ཐེག་པ་སྐྱེན་བའི་ ཚིག་ གྱུགས་ཤེག了。一种表过去时间的助词：རྒྱལ་ཁ་ཟོན་བྱང་། 得了胜利。གཏམ་སྐུན་ཀོ་བྱང་། 听到好消息。འགྲུལ་པ་འབྱོར་བྱང་། 客人来了。ཨཀ་བྱང་ཨ་ཡས་ཐ་ཆང་མེད་པར། ཇེས་བྱང་ཨ་མས་རྒྱུག་དུང་། 立了功父亲不赏茶酒，有了过母亲就动棍杖。

ཐུང་རྒྱལ། གང་བྱང་མང་ བྱང་སྟེ་ མ་བཏགས་པ། 任意，轻率，随便：གཏམ་བྱང་རྒྱལ་དུ་སྨྲ་བ། 随口乱说话。བྱང་རྒྱལ་དུ་ སྨྲ་བའི་ གཏམ་ ལ་ ཆ་འཛོག་མི་འཇས། 信口开河，不可置信。ཟས་བྱིན་ཚད་བྱང་རྒྱལ་དུ་མ་ལེན། 不可轻取食物！

ཐུང་ཟོ། ཚུར་ བྱང་བའི་ ཐོ་ ཡིག 收入簿：འབྱ་རིགས་བྱང་ཐོ། 粮食收入簿。ཡིག་རིགས་བྱང་ཐོ། 收文登记册。ངལ་ དངུལ་ བྱང་ ཐོ། 现金收入登记簿。

ཐུང་བ། ❶འབྱང་བའི་འདུས་པ། ❷སྔོན་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་དང་ཟློས་ཐར། 名词。前代传记或传说，往事，旧事。旧译已生法：སྔོན་ རབས་ཀྱི་ བྱང་བ་ བརྗོད་བའི་དེབ་ཐེར། 往事，故事，历史记载。

ཐུང་བ་འཆོག་པ། འགོག་བའི་ཆུན་གྱི་ཁང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་གཞིར་གྱུར་བའི་ ངོ་མཚར་ཅན་ ཀྱི་ དོན་ སྐར་ བྱང་ ཐེག་ པ་ ཞེག་ དགག་ ཐུར་ བཀོད་ནས་ དེ་འགོག་ ཐེད་ ཀྱི་ ཆུ་མཚན་ སྟོན་བའི་ ཤུན་ཞེག 否定前事。举出理由，谓往事为古怪

可疑而加以否定的修辞方法。否定修饰法之一。

ཐུང་མེད་བྱུང་དབྱེ། དབེའི་ཐུབ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྲིད། འཇིག་རྟེན་ན་སྔར་མ་བྱུང་བའི་དཔེ་ཞེག་གལ་ཏེ་སྤྲུལས་ལེགས་ཀྱིས་ བྱུང་ན་ དཔེ་ཅན་དང་མཚུངས་པར་སྨྲོས་པའི་ཐུབ་ཞེག 未曾有喻。设想若能出现某种向未曾有的事物，便可引作比方的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཐུང་ཚུལ། ལས་དོན་གྱི་བྱེད་ལྟགས་སམ་ཡོང་ཆུན། 过程，经过。事情发生的情况或原因：ཁོ་ཐུས་ཀོ་ གོས་བྱུང་ཚུལ། 听到的历史过程。ཆུ་རྒྱུན་ བྱུང་ཚུལ། 发生水灾的经过。

ཐུང་འཛིན། དང་ལ་ འབྱོར་ བྱུང་ ཐེར་ བའི་ཁས་ལེན་ཡི་ཀ། 执据，收据：དངུལ་གྱི་བྱུང་འཛིན། 银钱收据。ཡིག་ཆ་བྱུང་འཛིན། 收文执据。

ཐུང་རབས། རྒྱུན་བྱུང་གི་ཁོ་ཐུས། 历史，来历，源流：གྲལ་རིམ་འཐབ་རྩོད་བྱུང་རབས། 阶级斗争史。རྒྱལ་པོ་བྱུང་རབས། 王统记。

ཐུང་སོང་། (1)རོད་རྒྱས་ཚུད་ བྱུང་ བར་སོང་། 收支。收入与支出：ཁོ་རིའི་བྱུང་སོང་ མཉོ་ཐུག་ པ། 年度收支平衡。བྱུང་སོང་ཁ་འཐབ། 收支相抵。བྱུང་ སོང་ ཐེ་ བཤེར། 检查收支帐目。(2)ཐོབ་ པའམ་ བྱུང་ ཐེབ་ པ། 得到了，成功了：ལས་ཀ་ ཁ་ འགྲིལ་ ཚོ་ བྱུང་ སོང་། 工作就绪了。མཐུན་ སྒྲིལ་ཚན་ཚོ་བྱུང་སོང་། 团结搞好了。

ཐུང། བཀྲ་མི་ཤེས་པའི་ཆུན་དན་ ནས་ ཆགས་སྐྱེ། 名词。灾难，不幸，祸殃：མི་ ངན་ བྱུང་ ཁྱེ་ སྡུ་ འབྲེལ་ཡིན། 坏人是祸根。

ཐུང་ཆྱེན། ཁ་མཆུ་སོགས་ཆགས་ སྐྱིའི་ཆྱེན་ངན། 不幸，事故：མི་ལུས་ལ་གཙོད་ པའི་ བྱུང་ ཆྱེན། 人身事故。ལས་འཁན་ཁྱི་བྱུང་ཆྱེན། 责任事故。

ཐུང་ཁ། ཚོད་ཀ་ དང་ ཆགས་ སྐྱེ་ སོགས་ བཀྲ་ མི་ཤེས་ པའི་ འབྱུང་ གཞི། 名词。祸端，祸胎。灾难的根源：སེམས་ཤེས་ཐུབ་ཁའི་ སྡུ་ འབྲེལ་ཡིན། 私心是祸胎。བཀུ་ གཞོག་ ལས་ ལྷག་ རྡེ་ངལ་ རྩལ་མི་དམངས་དབྱལ་ ཐོངས་ སྐུ་ འཚོ་ བའི་ བྱུང་ཁ་ རེད། 剥削制度，是劳动人民贫苦的根源。

ཐུང་ཚོད། ཆོད་ཆགས་ ཉམས་ རྒེས་ སོགས་ མི་ཤེས་ པའི་ གོད། 倒霉。谓事情不顺利。

ཐུང་ཆགས། བཀྲ་ མི་ཤེས་པ་ སྡུ་ ཆོད་ དང་ཁ་ མཆུ་ ཤེ་ ཆད་ སོགས་ ཆགས་ སྐྱེ། 祸害，灾难。不幸的事故或死亡等。

ཐུང་ཆགས་ཆྱེན་ངན། ཆྱོ་ བྱང་ མི་ འདོད་ པའི་ ཆྱེན་ངན། 祸害和事故。

ཐུང་ཆགས་སྡུ་འདོམས། མི་ འདོད་ ཆྱེན་ ངན་ མང་ པོ་ འཛོམས་པ། 灾难重重，祸害齐集：བྱང་ ཆགས་ སྡུ་ འདོམས་ཀྱི་ གནས་ ཚུལ་ ངོ་ ཏུ་ འཆོ་ བ་ འཁྱལ་ དཀའ་ པ། 在灾难重重的情况下难以度日。

ཐུང་ཀེས། ཆགས་ སྐྱེ། 祸殃，横祸：བཅོན་དབང་ ཀྱི་ བྱུང་ རྟེན་ འབྲེལ་ པ། 遭遇横祸。

ཐུང་ཁྱུལ། ཁ་ མཆུ་ ཆགས་ སྐྱེ་ སོགས་ ཀྱི་ ལྷས་ངན། 凶兆。诉讼、祸殃等凶兆。

ཐུང་ཁྱུད་མ། ཆགས་ སྐྱེ་ སྐྱང་ མཁན་ མ་ སྡུ། ཐང་ བྱད་ ཤེད་ ལ་ སྐྱེད་ བའི་ ཆོག 祸水。招祸的妇人。旧时，对妇女所加恶名。

ཐུང་གངས་མེད་མ། བར་ ཆད་ ཐོ་ ཐུར་ ཐོག་ བཏ། 祸从天降。指意外发生的灾难：བཤམ་ ཐོག་ རས་ ཐྲེད་ ཚུད་ ཀ་ སྐྱེག་ བྱས་ ཙམ་ ཆ་ བྱང་ གནས་ རྗེ་ མ་ ཞེག་ བྱང་ ཡང་ རྟེ་ དོགས་ མེད། 思想上有了准备，即使遭到意外，也没有关系。

ཐུང་ཟོ། ❶ཆགས་ སྐྱེ་མ་ ཆྱེན་ ངན། 名词。灾祸，灾难：ཆོ་ ཁྱལ་དུ་ མེད་ པའི་ བྱང་ ཟོ་ ཆ་ ཞེག་ བྱང་ འདུག 遭到了意外的严重灾害。❷བྱང་ ཐ་

དང་འདྲ།

ཐུང་ཐུ། ཤིན་དུ་གང་བ། 形容词。满满的，充满，满溢：སྣམ་ནང་དུ་དངོས་ཆས་ཚགས་ཚག་ཐུག་བྱུང་ཐུང་ གཏམས་ བ། 箱里塞满了零星东西。ཚལ་ཞིང་ནང་དུ་ལྗོ་ཚལ་བཀོག་ནས་ བྱུང་ ཐུང་ སྐྱངས་ བ། 菜地里拔出的菜堆得高高的。གྲུ་གཟིངས་ ཐོག་དུ་དངོས་པོ་རྣམ་ཚོགས་བྱུང་ཐུང་ཁྱགས་བ། 船上满载各种物资。བང་ མཛོད་ དུ་འབྲུ་ འབྲས་ བྱུང་ཐུང་གང་བ། 仓里的粮食满满的。

ཐུང་ཐུང་། སྟོད་ཀྱི་ནང་ ནས་ ཁ་ལ་ བྱུང་ ཐུང་ དུ་ འཐུང་ བ། 满满的，装满至器口：ཁེའས་ མེད་ ཆངས་འཁོར་འདི་ཆོང་སྐོན་ཚོགས་བྱུང་ བྱུང་དུ་གང་ འདུག 敞篷汽车里满载商品。དཀར་ཚལ་ནང་དུ་ རུམ་བ་བྱུང་ བྱུང་གང་ཐུག 碗里盛满糌粑。བང་ བའི་ནང་འབྲས་ བྱུང་ བྱུང་དུ་བཀང་ ཡོད། 仓库里粮食成堆。

ཐུང་ཐུ། གོད་ཀའམ་བཀྲ་མི་ཤེས་པ་ ཡོང་ བའི་ ཐུ་ ཁུས་ཀྱི་ ཐུ་ བ། 凶瘤，不祥瘿瘤。迷信认为，人身若生此种瘿瘤，即常遭不幸，故名。

ཐུལ་ཐུལ། (1)ཐུལ་ ཐུལ་ དང་ འཐུམ་ འཐུམ། 流浪，漂泊，浪游：ཁུལ་ ལུང་ མང་ པོར་ བྱུལ་ བྱུལ་ འགྲོ་ བ། 到处漂泊流荡。(2)(ཐུལ) ཐྱལ་ ཐྱལ། 抚摩，轻轻抹顺：མེམས་ ཀྱི་ གཏིང་ནས་ དགའ་བས་ སྐུ་ དང་ བྱུལ་ བྱུལ་ ཐེད་བ། 衷心愉悦，轻抹胡须。གྲི་ བྱུལ་ བྱུལ་ཐེད་བ། 抹顺头发。ཞི་ མིའི་ མགོ་ བྱུལ་ བྱུལ་ གཏོང་བ། 轻轻抚摩猫头。

ཐུལ། 名词。(1)མངའ་ གང་ དང་ བསོད་ ནམས། 权势，福泽：རྒྱ་ བྱས་ རི་ བཅུ་ བཞིན་ དུ་ བཏུན། 权势固如须弥山。(2)རྡུལ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཐུ་ཀར། ཐུ་ མ་ག་ ར། 白糖。

ཐུ་དཀྱག (ཐུལ) ཡོལ་ དང་ ཐུ་ མ་ དཀྱག་ ཐུད་ ཤིང་ ཞིག 拨沙棍。和沙炒熟磨糌粑的青稞时用以翻搅的木棍。

ཐུ་འཐྲུད (ཐུལ) བག་ལས་རིག་ས་ ཀྱི་ རྡུ་ ཐུ་ མས་ འཐྲུད་ བ། 沙洗。用轻微润湿的河沙涂在皮衣的毛上以搓去污垢的方法：བག་ལས་ཆག་ས་ ཐུ་ འཐྲུད་ ཆུག་ བ། 沙洗皮袍。

ཐུ་ཐང་། ཐུ་ མའི་ རི་ ཐང་། 沙岗，沙丘。

ཐུ་ཐུག་ས། ཐུར་ བོད་ ཀྱི་ ཆོས་ བ་ ཆོས་ ཐུག་ས་ བཆུ་ བ་ བའི་ ཐུ་ མ། 真言沙。宗教徒以念咒吹气等处理过的沙子，迷信以为能为人驱魔治病。

ཐུ་ཐུག ཐུ་ མར་ ཁྲང་ འཆའ་ བའི་ ཐུག་ ཆགས་ ཐྱིག་ ཐུ། 沙蜥蜴。居于沙中的爬行动物。

ཐུ་ཐྲོང་ས། ཐུ་ མས་ ཁྲངས་ བའི་ ཐང་ སྟོང་ ཁུ་ ཐུ་ ཐང་། 沙漠。广阔的沙原：ཁ་ ཀས་ཐུ་ ཐྲོང་ས་ ལ་ འཁྱེ་ བ་ ཁུ་ བྱའི་ ཐུག་ ཀ་ཅོད་ ཐུང་ས་ བ། 如象活鱼困沙滩，翻来覆去受苦受难。

ཐུ་ཐང་། ཐུ་ མའི་ ཐང་། 沙滩，沙漠。

ཐུ་བདག་མ། (1)ཐུ་ མ་ དང་ འདམ་ ཇ་ བ་ ཀ་ཐྱས་ ཀྱི་ བཐུས་ མིང་། 泥沙。泥和沙。(2)ཐུ་ མ་དང་ཆུ་ འདྲེས་ བའི་ འདམ་ བཀ 河泥，淤泥：ཐུ་ འདམ་དུ་ ཆུད་ ནས་ སྐད་ ང་ ན་ འདོད་ བ། 陷入淤泥，大声叫苦。(3)མཐིལ་ ལ་ ཐུ་ མ་ མང་ པོ་ ཆགས་ བའི་ མཆུ་ དང་ ཇིང་ བ་ སོགས། 沙塘。积沙很厚的河塘。

ཐུ་ཐྲེབ། ཐུ་ ཐུང་ ཐུར་ དུ་ ཉིལ་ བ། 沙崩。沙丘崩塌流动。

ཐུ་ཐུ། ཐུ་ མ་ དང་ རྡོ། 沙石。沙和石块。

ཐུ་ཐོ་ལ། ལ་ ཞིག བོད་ རང་ སྐྱང་ ཐྲོང་ས་ ཀྱི་ འཐུང་ བ་ ཇོང་ གི་ ཁྱོ་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད། 平都拉，平都山口。在西藏自治区仲巴县南部。

ཐུ་ཐུང་། ཐུ་ མའི་ ཐུང་ བོ། 沙堆，沙丘。

ཐུ་ཐུང་། ཐུ་ མའི་ ཐུང་ བོ། 沙滩，沙丘：རི་ མགོའི་ ཐུ་ ཐུང་ ལ་ ལ་ ཆད་ མ་ འཆལ་ ཞིག 真把山头

沙丘，当做山路高标。义谓选择的依靠力量要坚定稳妥。

ཀྲོ་བ། ❶འབྲི་བའི་འདོམ་པ། ❷(ཚོང་ཁ་)མ་ཁ་བཏུའམ་ཁྲི་ཚོ་སྟོང་ཐག་གཅིག་གི་ཚང་མ་གནས། 名词。千万。十个百万的数位，梵音译为俱胝。

ཀྲོ་བ་ཅན། (མངོན་) སྐྲ། 千万者。发的异名。

ཀྲོ་བ་ཟེར་འབྱམ། གངས་གནས་ཀྱི་ཀ 百千万。梵音译作俱胝阿庾多。

ཀྲོ་བ་རིང་བསྲེལ། རབ་བྱང་བདུན་བའི་ནང་རྒྱར་མཁར་བ་མཉམ་ཉིད་རྫོང་ཚེས་ཉི་ཤུལ་བའི་གྲིགས་བམ་རིང་བསྲེལ་ཚམ་ལ་མན་ངག་ཀྲོ་བ་འབྱང་བར་གསུངས་པའི་སྐབས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་ཞིག 《千万舍利》。十五世纪时，宿喀·娘尼多吉所著医书名。一卷医书总集一切医方窍门，有如一粒舍利生出千万要诀。

ཀྲོ་བའི་ཁྱད། གངས་ཀ་ཀྲོ་བ་གཅིག་གི་ཁྱད་གཅིག་གམ། ཆ་གཅིག 千万等分，千万分之一。

ཀྲོ་བྱག (1)ནང་གསེས་སམ། ཁྱད་པར། 分别，个别。内容条款与通体或一般相对。གཞུང་དོན་སྒྲིགས་བཤད་པ་དང་། ཀྲོ་བྱག་དུ་བཤད་པ། 总述和分讲书中要义。(2)རང་ལ་ཁྱབ་ཀྲོད་དུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རིགས་ཡོད་པ་ཅན་ཞིག་ཆོས། དབེར་ན། ཁྱབ་བྱ་གསེར་བྱམ་དང་རྫ་བྱམ་སོགས་ལ་ཁྱབ་ཀྲོད་རང་ གི་ རིགས་ བྱམ་ པ་ ཡོད་ བས་དེ་དག་བྱམ་པའི་ཀྲོ་བྱག་ལིན་པ་ལྟ་བུའོ། 差别，分支。自有其从属于总体的别体事物。如云金瓶、陶瓶等，共有其总体之瓶，而皆是总体瓶之别体。

ཀྲོ་བྱག་དུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ། བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྲོ་བྱག་བཤད་མཛོད། ཀྲོ་བྱག་བཤད་མཛོད་ཀྱང་ཟེར། ཀྲོ་བྱག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོ་ཤཱཀ་ལྡན་ 《大毗婆沙论》。唐代玄奘由梵文译为汉文，晚近又由汉文译成藏文。

ཀྲོ་བྱག་རྒྱག་ཀྲིད། སྐར་ཅད་ཀུལ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་རལ་པ་ ཅན་གྱི་ སུམཁས་སུ་ བོད་ཀྱི་ ལོ་ བྱ་ བ་སྐ་རྩེག་ཞང་གསུམ་སོགས་ལོ་ཐོག་མང་ བོས་མཛོད་དང་བསྟུན་བཅོས་ ནང་ གི་ཚོས་ སྐད་ཀུ་ གང་སྐད་ལས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་རྣམས་ ཐུགས་གཅིག་ཏུ་ བསྡེབས་པའི་ཚིག་མཛོད་སྐད་ གཉིས་ ཀྱི་སྒྲུབ་མ་ཞེས་ 《翻译名义集》。吐蕃王热巴坚时，藏族噶、焦、祥三译师等编辑的一部梵藏对照的佛学字典。宋代法云所编的翻译名义集，与此不同。

ཀྲོ་བྱག་པ། (1)ནང་གསེས་སམ། ཁྱད་པར་པ། 各别，类别，特例。与通体或一般相对。(2)ཐེག་ཆོས་ཀྱི་ བྱག་ཐུབ་པ། 有部，毗婆沙师。古印度小乘佛教一派系名。(3)ཀྲི་རུལ་པའི་སྟོན་པ་དྲང་སྲོང་ཨཱ་དྲ་པ་དང་དྲང་སྲོང་གཅིག་ཅན་ གཉིས་ཀྱི་ གྲུབ་མཐའ་མཁས། 胜论师。古印度一哲学派系名。

ཀྲོ་བྱག་པའི་ཚིག་དོན་དྲུག ཇས་དང་། ཡོན་ཏན་དང་། ལས་དང་། སྤྱི་དང་། ཁྱ་ བྱག་དང་། འདྲ་བ་སྟེ་དྲུག་གོ། 胜论六句义。古印度主张多元论的胜论派所说六事：实、德、业、同、异、合。

ཀྲོ་བྱག་ཐུབ་པ། 〈梵语〉(1)ཀྲོ་ བྱག་ པཱཎ་ཌི་ཏ་ཀྲོ་བྱག་པཱཎ་ཌི་ཏ་ཆེན་མོ་ཤཱཀ་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་ གཞུང་གི་ རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ། དུས་གསུམ་རྗེས་ སུ་ ཁྱབ་ བྱེད་ ཐམས་ཅད་ ཡོད་ པར་ སྨྲ་བའི་ ཕྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ བྱ་ ཐམས་ཅད་ ཡོད་ པ་ ཉིད་ དུ་ ཁས་ ལེན་ པ་ ཐུབ་ པ་ ཞེས་ 有部，分别说一切有部。梵音译作毗婆沙。信奉《大毗婆沙论》的古印度佛教派系名。承认无为和有为三世的四宗派之一，即过去、现在和未来三时诸法，其体皆有，名为实有。(2)ཀྲོ་ བྱག་ ཐུབ་ པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ འཛིན་ མཁས་པ། 毗婆沙师。阐述《大毗婆沙论》的五百阿罗汉等。

ཀྲོ་བྱག་ཐུབ་པའི་ལྷ་ལ་བཅོ་བརྒྱད། ཐེག་ཆོས་ ལྷ་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ དོ། 有部十八部，声闻十八部。

ཅི་ཕུག་སྡེ་བཞི་ཡི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི། ཐེག་པོས་རྣ་བའི་སྡེ་བཞིའོ། 有部四根本部，声闻四根本部。

ཅི་ཕུག་བཀའ་མཛོད་ཆེན་མོ། ཆོས་མངོན་པ་ཅི་ཕུག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོ་སྡེ་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་ཐུབ་པ་ཐུ་ཅན་ལས་འདས་པའི་རྗེས་སུ་ཐྱོང་ཐེག་རྣ་བའི་བཀའ་ཅིག་ཅེན་གང་མཁའ་ཀྱི་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་འཚགས་པ་རྟེ་སྲས་སོགས་དགྲ་བཅོམ་པ་ ལྔ་བཅུས་སྦྱིན་མཐུན་དུ་མཛད་པར་གྱུར་པའི་ བསྟན་བཅོས་ཆེན་མོ་ཞེས། ཅི་དུས་གྲུ་ཆུ་ཟླ་མ་སོང་བཅང་ཆོས་འཚགས་ཀྱིས་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དེས་བོད་ཡིག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་ བའོ། 《大毗婆沙论》。全名《阿毗达磨大毗婆沙论》。佛圆寂后，优婆俱多等五百阿罗汉， 在北印度宾陀山名优寺中集体写成的一部论著。 玄奘由梵文译为汉文。近人法尊法师(1902—1980)复由汉文译成藏文。

ཅི་མ། ས་དུལ། 名词。沙。未混土的极细石粒：རླུང་གིས་ཅི་མ་དེད་པ། 风卷沙土。 ཆུས་ཅི་མ་ཉེར་པ། 水冲流沙。

ཅི་མ་ཀ་རི། བྱང་ཤིང་ཀུ་བས་བཟོས་པའི་སྒྲུང་ཅི་དཀར་པོ་ཞིག 白糖，砂糖。

ཅི་མ་ཅུ་ཀྱ། ཅི་མ་ཙུ་ཀྱ་དང་འདྲ།

ཅི་མ་སྐྱ་ཀྱ། སྐྱ་ཀ་ཆགས་རྒྱང་ བའམ་ རྨིགས་བྱ། 沙蜥蜴。

ཅི་མ་དམར། (ཨངས) ཞི་ཁྲི། 红沙。黄丹的异名。

ཅི་མ་རེག་ཚོད། (རྡོ་) ཞི་དང་ཅིང་ངེ་ཞིག 粗沙磨刀石，矿石。

ཅི་མའི་རྨིགས་བྱ། སྐྱ་ཀ་ཆགས་རྒྱང་པ། 沙蜥蜴。

ཅི་སྐྱ། ཅི་མ་ཙུ་ཀྱའི་བསྡུས་ཚིག

ཅི་ཚན། ཅི་མ་ཚ་བོ། 热沙： ཉ་མོ་ཅི་ཚན་ལ་བསྐྱིད་པ། 将鱼儿丢在热沙上。

ཅི་འཕྱེབ། ཅི་མ་དང་བཅས་པའི་རླུང་འཕྱེབ། 夹沙暴风。飞沙走石的狂风。

ཅི་རྩ། ཅི་མའི་ར་བ། 沙墙，沙围。

ཅི་རྒལ། ཅི་མ་ལས་གྱུབ་པའི་ཆུ་སྐྱེར། 沙圩，沙河堤。

ཅི་ཧྲི། ཅི་མའི་རི་བོ། 沙山，沙丘。

ཅི་ཧིང་བྱ་ཡིག དཀའ་བ་འཆོ་ཅིང་ཀཱཧ་ཀྱན་བཏུས་མཛད་པའི་མན་ངག་ཅི་མ་རི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁོར་སྐོང་སྒྲུབ་ཡིག་ཅེའོ 《千万舍利·子卷》。塔波名医噶玛袞彭为医书《千万舍利》所著补篇。

ཅི་ཧིལ། བྱང་ཤིང་གི་ཁུ་བ་བསྒམ་ཏེ་ བཟོས་ པའི་མངར་ཆ་རིལ་བུ། 糖果。

ཅི་ཙི་ག རྩྭ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རྩ་ཚ་ལ་བསྐམ། རྣམ་པ་དྲུག། ཚ་བ་དང་ཁེའ་ཐོངས་མ་སྒྲིབ་ པ་ དང་། ཁྱེན་ཐོངས་ཐོན་པ་ལ་ཐན། ཤ་ལི་ལཀྵ་སྐྱང་། 香苏。唇形科药用草本植物名。味辛而涩，性温，治热和未熟麻疹、疮痈等。

ཅི་རླུང་། ཅི་ཐལ་འདྲེས་པའི་རླུང་། 风沙。

ཅི་ལ། ཅི་མ་ཙོད་པའི་ལ། 沙山，沙丘。ཀཱཡུལ་སངས་མཆོང་དུས་ར་ཐུ་རྩ་རི་འཕྱེས་པ་ལྟ་བུ་ ལས། བོང་བུ་ལ་རྒྱ་ཚུགས་པ་ལྟ་བུ་མི་ཉེད། 冲锋陷阵，要如羊蹄塊岩，不似驴爬沙丘。

ཅི་ལ། (1)ཅི་མ་ཀུང་པ་ཡིན་པའི་ས། 沙地，沙漠。(2)ཅི་མ་མང་བོ་འདྲེས་པའི་ས། 沙土。含沙较多的土壤。

ཅི་ལེར་ཁ། ཅི་མའི་ནང་ནས་ཐོན་པའི་གསེར། 沙金；གསེར་ཁའི་ཅི་ལ་ཅི་གསེར་སྒྲུག་པ། 沙里淘金。

ཅིག་ཁྱལ། ཡིན་མདོག 装模做样，故作姿态：རྟགས་རམ་ ཅིང་ཁྱལ། 装作帮助的样子。ཀུང་བརྩོན་ཅིང་ཁྱལ། 佯作积极。

ཅིང་རྒྱ། (1)ཅིང་དགོས་པ། 当作，该作，需要处理或着手：ཁྱོད་ཀྱིས་ཅིང་ཐུབ་ལས་དོན་ རྣམས་རིམ་གྱིས་ཤེགས་པར་ཅིང་དགོས། 你该作的工作须依次完成。(2)ལས་དོན་ནམ་ཐ་བ། 事，工作，做头：མི་དེ་ལ་ཅིང་རྒྱ་མང་ཙམ་འདུག 那个

人要作的事多。ལྷང་པ་འདིར་ཤིང་འཛུགས་ནུ་བཟའ་ལས་ཀ་ཅིར་ཐུབ་ཨང་བ་ཡོད་པ། 这地方可以从多方面去植树造林。 (3)ཀུན་ བྱག་ གི་ ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རང་འབྲས་རྒྱུ་པ་ལ་གེགས་མེ་ཅིང་ཐོན་འདོགས་པའི་དངོས་པོ། འབྲས་བུ་རང་ལས་གཞན་པའི་ཚོས་རྣམས་སོ། 能作因。六因之一。对于自果生起，不作障碍， 与以助力的事物，即果以外的一切事物。

ཅིར་རུང་རྟུལ་ལྡན། ཚོས་དེ་རྒྱུ་པ་ལ་ཐན་འདོགས་པའི་འབྲས་བུས་དེ། ལྷས་ལ་ཟས་ལྟ་བུའོ། 有力能作因。对任一事物的发生给予助益的有为法。如饮食之于身体。

ཅིར་རུང་རྟུལ་མེད། ཚོས་དེ་རྒྱུ་པ་ལ་ཐན་འདོགས་པར་མེ་ཅིང་པའི་ཚོས་གཞན་ཞིག་སྟེ། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ལྟ་བུའོ། 无力能作因。对某一事物的发生，不能给予助益，任其自生的无为法。

ཅིར་ཡོད། ལས་དོན། 典礼，工作，措施，活动，ཀ་ཐྲིག་ཀི་ཅིང་སྐོ་ཆ་ཙམ་མཐའ་དག་ལེགས་ འགྲུབ་བྱུང་སོང་། 一切准备工作，不分大小，都做好了。དུས་ཆེན་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཅིང་སྐོ་ཁྱོལ་པ། 节日的庆祝典礼结束了。

ཅིར་སྐོ་རིམ་སེལ། ལས་ཀ་རིམ་ཀྱིས་ ཚར་ བར་ཅིང་པ། 逐步完成工作，按步就班处理工作；འདི་ གར་ཡང་ཉིན་བཞིན་ཅིང་ སྐོ་ རིམ་ སེལ་ ཀྱིས་ བདེ་བར་གནས་ལགས། 此间亦复按步就班处理工作，平安如常。书牍用语。

ཅིར་སྐྱིད་རྩ་ཚིག ཅིང་ སྒྲུབས་ ཀྱི་ རྩ་ བ་ འཇིན་ ནའི་ཆེག་གམ་ཅིང་སྐྱིད་རྩ་འཇིན་ཡི་ ཀི། 工作计划。工作所遵循的根据或工作所遵循的要点。

ཅིར་ཐུ། ཅིང་བའི་ཐུ་ཉེ་བ་ཅིང་པ་པོ་ སྟོན་བའི་ཐུ། 具格，施事词。

ཅིར་གཏད། ལས་དོན་ཅིང་དགའ་ བ། 困难。不方便，不容易。ཐོང་གཞི་ རྟེག་ འཇིང་ ཆེ་ བས་ཁྱིམས་དབོན་ལ་ཅིང་གཏད་ཆེན་པོ་བཟོས་ཡོང་། 案件复杂，将给法官造成很大困难。

ཅིད་གཅེ། ལས་ཀ་ངན་པ་གང་རུང་ཅིང་མཐོག་གི་ གཙོ་པོ། 首恶，罪魁祸首，主犯。

ཅིད་ཚུངས། ལས་ གཤམ་བྱ་ བ་ཅིང་ ལྷགས། 作风，工作方式：བཀྲ་གཞོག་ཅིང་ སྒྲུངས། 剥削方式。གསར་བཟྲེ་ཅིང་ སྒྲུངས། 革命作风。གཉའ་གཞོན་ལ་ངོ་ཚལ་ཅིང་ སྒྲུངས། 反压迫的方式。

ཅིད་ཐབས། ལས་ཀ་ཅིང་པའི་ གཐས་ ཚུལ། 作法，办法，方法；ལས་དོན་ཅིང་ གཐས། 工作方法。སྨན་ བཙོས་ཅིང་ གཐས། 治疗方法。

ཅིད་མཐུན། ཅིང་པ་དང་ མཐུན་ པའི་ གྲུབ་ རྩིས་ ཀིག གཟའ་འཁོར་གཅིག་ཁ་ཤས་ ཀྱི་ ཐ་ཚིག་ ཡིན། 兼顺作用派。 以体系派为基础， 兼采实用派内容的一种历算。 在推 算日 月 食时 非常有用。

ཅིད་བདེ། ལས་ཀ་ཅིང་ སྒྲུབས་པའི་པ། 方便，便易。

ཅིད་བདེ་ཚཁས་ཚུད། ལས་ཀ་ ཅིང་ བའི་ ཞིང་ གྲ་འཕྲིག་པ། 顺利，妥贴：བཟོ་གྲྭ་གསར་ འཛུར་ གྱི་ཐུ་བ་ཅིང་བའི་ ཚགས་ཚུད་ཅིག་བྱུང་། 新建工厂的工作得以顺利进行。

ཅིད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བྱས་པ། བྱ་བ། བྱེས།། ལྷས་ངག་ཨིད་ཀྱི་ལས་ཀ་བཀྲིད་ པ། 做，作，从事；སྨད་ཚ་ཅིད་པ། 说话。བསམ་ཚུལ་ཞེབ་ཚན་ བྱས་པ། 经过详细考虑。 དཔལ་ གྲྭས་ སྒྲུང་ཅིད་ པའི་ སྐང་ཡིན། 正在进行商讨。མི་ཚེ་ རྩེལ་བོང་ གསང་བཟླའི་ལས་དོན་ཅིད་པ། 终生从事革命工作。❷ཅིད་པོ་གཞན་དང་ དངོས་ གྲུ་ འབྲེལ་ བའི་ ཅིད་ལས་ སྒྲོན་ཅིད་ ཚིག 能作。藏语中表明他动词的施动功用的一个助词。如云：ཤིང་ མཁན་ གྱི་ཤིང་ གཅོད་བའང་ཅིད་པ། 木工伐木。གཅོད་

ཅིད་ཀྱི་སྡེ་རེ། 能伐的斧。句中的ཅིད་པ་和ཅིད་都是表明施动功用的助词。❽名词。(1)ཚ་ཆུན་ཏེ་ཅིད་པ་ཙི་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཅིད་པ་ཙི་ཞལ་པ། 工具。藏语语法中指凭借以进行动作的事物。如云：ཤིང་མཁན་ཀྱིས་སྡེ་རེས་ཤིང་གཅོད་པ། 木工用斧伐木。句中斧是伐木的工具，称为从属能作。(2)ནུས་པ། 效力，作用，功能：ཡི་གེ་འབྲི་ཅིད་སྣྱུ་ཀུ། 写字的笔。ཤིང་གཅོད་ཅིད་སྡེ་རེ། 伐木的斧。(3)འཕྲིན་ལས། 事业，功业。(4)(ཨངོན) སྐར་ཚྭས་ཀྱི་ཅིད་པ་ལ་བཅུ་གཅིག་ཡིད་པས་ གྲངས་བཅུ་གཅིག་ མཚོན། 星算学中作用神共有十一，故表数字11。(5)ཡི་ གེ་སོ་སོར་བྱེག་སྐབས་ང་རོ་འདོན་བའི་ཅིད་པ། 动发音位，辅助发音位。

ཅིད་པ་སྐྱ་མཐུན། ཀུ་མཐུན་ཀྱི་འབྲས་བུ། 等流果。

ཅིད་པ་བཅུ་གཅིག སྐར་ཚྭས་ལྷག་ཀྱི་ གཟའ་སྐར་ཅིད་པ་བཅུ་གཅིག་སྟེ་གདབ་པ་དང་། ཉི་མ། ཟླ་བ། རྨིལ་དུང་། ཕྱིམ་ཕྱེས། ཚངས་པ། པིङྒི། བཀྲ་ཤིས། བཞི་མདོ། ཀུན། མི་སྡུག་པ་ བཅས་ སོ། 十一作用神。历算学中迷信附会说四天王天的七子为七曜，二十八女为二十八宿，在天空中各别运转，于十一处互相值遇， 各处有一作用星神， 内分轮流作用神七和固定作用神四。即树枝、幼童、善、天棒、家生、天贾、毗文为七轮流作用神；吉祥、十字路、 天龙、不净为四固定作用神。

ཅིད་ པ་ དང་ ཀྱ་ བ་ རིམ་ གྱིས་ འགྲུག་ པའི་ མཚམས་སྦྱོར་ ཚིག་ བཅས། 连所次第连结有余词。藏语语法中，表明以前文的功能能引出后文效果的连词：སྨན་བཞས་ཏེ་ནད་སོས། 服药而后病愈。一句中ཏེ，是连结前文服药的功能和后文病愈的效果这两个动作的连词。

ཅིད་པ་རྣམ་བཞི། སྡོད་འཇུག་ལྟ་དང་། རྗེས་འཇུག་བཏུ་རང་རང་འཇུག་ཁུལ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ གང་དང་གང་ལ་འཇུག་པ་དང་། འཇུག་པ་ཙི་ སྡོད་རྗེས་གང་དང་གང་ཡིས་འཇུག་པ། སྡོད་རྗེས་ རྣམས་འཇུག་ཚུལ་ རྗེ་ ལྟར་ འཇུག་པ། སྡོད་ རྗེས་ རྣམས་དགོས་པ་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ སྟེ་ བཞི། 四作用。藏语音势论中，对前加字、 后加字附加入语基的情形，分成于何、以何、 如何和为何等四个方面加以说明。

ཅིད་པ་ཅི། ལས་ཀ་གང་ཟུང་ཅིད་ མཁན་ཡི་ གང་ཟག་གམ། བེམ་ཙི། 作者，施事者。藏语语法中所说施动的人或物：ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ཙི། 行路人。སྐད་ཅ་སྨོད་པ་ཙི། 发言人。སྐྱོད་ཅིད་ཀུང་གིས་དང་དམར་སྐྱོད་པང་ཅིད། 风卷红旗。此等句中，行路人、发言人和风都是作者或施事者。

ཅིད་པ་ཙིའི་སྒྲ། ཅིད་ པའི་ སྒྲ། 能作者格，施事词。

ཅིད་པ་ཙི་བདག 经典值年曜。藏历中根据古代未经改订的数据计算所得的值年曜。

ཅིད་པ་ཙི་བཙུ། སྐྱོད་འདོན་མ་བྱས་པའི་ཚེ་ འཚེ། 经典移岁法。藏历中根据古代未经改订的数据计算所得移岁数据。

ཅིད་པའི་སྒྲ། ཅིད་པ་ཙི་དང་། ཀྱ་པ་གཉིས་སུ་ འབྱིད་ཅིང་། ཀྱ་པ་དེའི་ཅིད་པ་ཙི་སུ་ཡིན་ཏེ་ བར་སྐྱོད་པའི་ཆེན་ཞེག་སྟེ། འབྱིལ་སྐྱེ་ མཐའ་ས་ སྐྱར་པ་ཤུ་ཙི་དེ་ཡིན་ལ་ རྣམ་ དབྱེ་ གཤུམ་ བཤང་ ཆར་པ་དང་། དང་གཞིས་ཀུ་ མཚན་ཀྱི་དོན་ ཡང་ སྐྱོན་ཐུབ་པ། དབེར་ན། བདག་གིས་ ཐོས། དཔའ་ བོ་ཏེ་ཁྱོད། གཞིར་ བཏུང་ཞེས་ བྱ་བ་ལྟ་བུ། 施事词。划开

作者和动作，指明某一语词在句子中是作者的判位词。五个领属判位词后加一ས་字，即成施事判位词。此亦能表明原因。例如：我闻；英雄制服敌人；以黄金造饰件；因为吃了药病就好了。藏语语法中，别称之为第三格，具格或第三啥声。

ཅིད་བའི་གཏམ། སྒྲའི་གནས་བཅུད་ཀྱི་དང་པོ། དངོས་པོ་གང་ཡང་ཅུང་བ་ཞིག་བསྒྲུབ་པ་ལ། སྒྲ་འདི་ཙམ་ཞིག་ཚོགས་པ་ལས་འགྲུབ་ དཀོས་ པ་ སྟེ། དབེར་ན། ས་དང་གཏད་ར་རྣམས་འདུས་ པ་ལས་ སྒྲ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་འབྱུང་བ་ཡ་ཐ། 造作品。声明八品中之第一品。某一语音，由集聚若干音素造成。如ས་གཏ་ར་三个音素，合并造成一个语音སྒྲ།

ཅིད་བའི་ཕྱིས་འཁོར། མེ་ཁྱིའི་ ལོར་ རིགས་ ལྷན་ ཏུལ་དཀའ་ཏུལ་སར་ཐེབས་པ་དང་ཅིད་ བའི་ཕྱིས་ འཁོར་བཅུང་། 作用派历首。公元806年，香拔拉的难胜法王登位，创立作用派的历首。

ཅིད་བའི་ཡན་ལག (མངོན་) མི་མཚན། 作支。女阴的异名。

ཅིད་བའི་ཚེ་འཁོར། སྐྱེན་བཏེན་ཚེ་འཚོ་དང་དོན་གཉིག

ཅིད་བོ། ཅིད་པ་ཙིའི་བསྒྲུས་ཚིག

ཅིད་ཙི་ཡལ་བ། ཐ་བ་གང་ཟུང་ཅིད་ མཁན་ཡལ་བ་ སྟེ་ལག་ཆ་སོགས། 从属作者。在主要作者进行动作时所用的方法、工具等，ཡིག་ མཁན་ཀྱིས་སྐུ་ཀུས་ཡི་ ཀེ་བྱིས། 写字员用笔写字。句中笔是工具，是从属作者。

ཅིད་ཙི་གཙོ་ཙི། ཐ་བ་གང་ཟུང་ཅིད་ མཁན་ ཀྱི་གཙོ་ ཙི་ གང་རུག 主要作者。进行动作的人，如ཤིང་ མཁན་ཀྱིས་སྐུ་རེས་ཤིང་ བཅད། 木工用斧伐木。句中木工是主要作者。

ཅིད་སྐྱེད། ཐ་ཅིད་སྐྱེད་ལས། 行为，ཅིས་པ་དེའི་ ཅིད་སྐྱེད་ཡག་པོ་ འདུག 这个孩子的行为好。

ཅིད་ཟྭགས། ལས་ ཀ་ ཅིད་ ཐབས་ ལས། ཅིད་ སྐྱེད། 方针，措施，办法。

ཅིད་ཟྭལ་ཏེལ་ཅན། ཁེལས་འགལ་ ཅིད་ བཞིན་ བའི་ཉེས་ཅན། 现行犯。正在犯法者，མི་གསོད་ དང་མེ་ ཏུག་ ཅིད་ སྲེལ་ ཉེས་ ཅན། 杀人放火的现行犯。

ཅིད་ཕྱེལ། (1)ལས་ཀ་ ཅིད་ཀྱིའི་བལས་ཐྱོ། 企图，打算做，准备实行；དམིགས་ ཡུལ་ མཐོགས་ སྐྱེད་ སྒྲུབ་ ཐུབ་ ཆེད་ ཐབས་ ཚུལ་ གང་ གཟབ་ ལག་ ལེན་ ཅིད་ ཕྱེལ་ ཤེད་ བ། 为了迅速达到目的，准备使用最慎重的办法。(2)དུས་ འཁོར་ བསྐྱེལ་ཀྱིད་ལས་ བསྐྱེན་ བའི་ ཆུ་ སྐྱེགས་ ཅིད་ ཀྱི་ ཡུགས་ དང་ བསྐྱེན་ བའི་ སྐར་ ཕྱེལ་ལ་ ཅིད་ ཕྱེལ་ ཞེས་ རེ་ དེ་ ཟེས་ ཏེ་ ཡིན། 作用派历算，实用派历算。《时轮摄略经》中吸收了作用外道派的内容，以此经为依据的一派历算在实用中比较方便，因得此名。

ཅིད་ཕྱེལ། ཅིད་ལས་ཀྱི་ཕྱེལ་ཀུགས། 功能，效力，作用。

ཅིད་ཕྱིག ཅིད་ བའི་ལས་ཀྱི་ཚིག 能作者事。

ཅིད་ཙུལ། (1)ཅིད་ ཡུགས་ ཅིད་ སྐྱེས། 方式。(2)ཅིད་ བའི་རྣམ་པ་ཙམ། 作要做状，做出要做的样子，ལས་ ཀ་ ཅིད་ འདོད་ མེད་ བཞིན་ དུ་ ཕྱོ་སྐྱེད་ལ་ཏུར་ བཙོན་ཀྱིས་ ཅིད་ ཙུལ་ སྟོན་ པ། 不愿做工作却表现出积极要做的样子。

ཅིད་འཇོལ། ལས་ དོན་ ཅིད་ ནོར་ བ། 错误，失误。

ཅིད་བཟོ། ཅིད་ཐུམས་ ཏེ་ ཅིད་ བའི་ རྣམ་པ། 做作，作态；ཅིད་ བཟོ་ དོད་ བོ། 装腔作势，矫揉造作。

ཅིད་ལས། (1)ཅིད་ བོ་ གཞན་ དང་ དངོས་ སུ་ འབྲེལ་ བའི་ ལས་ གཤམ་ ཐ་ བ། 能作者事。与作者有关和属于作者的动作，由主要作者发出的动作；ཆུ་ རགས་ ཀུག་ མཁན་ ཚོས་ ཆུ་ འགོག་ བར་ ཅིད་ ཕྱ་

བྱའི་འགོག་པར་བྱེད་རེས་པ་བྱེད་ལས་སོ། 修堤的人们阻拦水流。句中འགོག་ པར་ བྱེད་的动作是由主要作者即修堤的人们去进行的，是与"修堤的人们" 即 "能作者" 直接关联的动作， 即能作者事。故འགོག་པར་ བྱེད་或འགོག་པར་བྱེད་པ་是 བྱེད་ལས་。(2)རྩལ་པའམ་ཐབས་སྐྱེས། 功用，作用；རླུང་གྱས་དྲག་པའི་ བྱེད་ ལས་ ཀྱིས་ དོན་འདི་བྱུང་། 由强烈风力的作用而出现此事。

བྱེད་ལྱགས། ལས་ཀ་བྱེད་རྒྱལ་ལས་ བྱེད་ སྣང་ས། 作风，做法。

བྱེད་ལྱགས་བྱེད་ལྱངས། ལས་ཀ་བྱེད་རྒྱལ། 作风，做法，方式，方法。

བྱེད་ཚོག ལས་དོན་ཡང་དག་མིན་པ། 错事，坏事。不正确的事情；བྱེད་པཐང་ལ་བསྟོད་ བཤད་དང་། བྱེད་ཚོག་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་པ། 表扬好事，反对坏事。

བྱེད་སྟྱལ། ལས་ཀ་བྱེད་སྣང་ཀྱི་ལྱགས་ སྟྱལ། 作风，方式。

བྱེཏ། ཕྱེ་དང་འདྲ།

བྱེཏ་མཚོ། ཕྱེ་མཚོ་དང་འདྲ།

བྱེཏ་ཁང་མ། (1)འཕུར་རྩལ་བའི་བྱེཏ་ཕྲུག 初飞新雏。(2)ཆོ་ཐར་བཏང་བའི་བྱེཏ། 被放生的鸟。

བྱེཏ་ལ་ཕྱག ཕྱེ་ལ་ཕྱག་དང་འདྲ།

བྱེར། འབྱེར་བའི་སྐྱལ་ཆ།

བྱེར་འཕྱམས། འཕེལ་ཞིང་ མཆེད་པ། 蔓延，散布，扩展；ཨ་ཁ་བྱེར་འཕྱམས་ཐུ་སོང་བ། 伤口溃烂。ཐོར་ཁད་བྱེར་འཕྱམས་ཐུ་འགྱོ་བ། 疹子蔓延。

བྱེར་བ། འབྱེར་བའི་འདུས་པ།

བྱེར་ཆེབས། ཁས་ནས་ཁ་སོ་ཚང་མ་བྱེར་བའི་རྟ་དེལ། 马齿全落。牙齿全部脱落的衰老骒马。

བྱེལ། ཕྱེ་དང་འདྲ།

བྱེལ་ཚང་། ཕྱེའི་ཚང་། 鸟巢；བྱ་ཚང་གཅིར་ན་བྱེལ་ཚང་ཞིག་ཚོང་། 捣碎老鸟巢，雏窠自然毁。喻拔本塞源则支流自断。

བྱེས། སྐྱགས་སམ་ལམ་དང་། གཞིས་ལས་རིང་བྱུང་ཚད་པའི་གནས། 名词。远方，客途，他乡，山野；འགྲུལ་པ་བྱེས་ནས་འོངས་པ། 客从远方来。ཁྱིམ་ནས་བྱེས་སུ་བཏེགས་པ། 离家远行。 གཞིས་བྱེས་ཞུལ་འཛོམས་བྱུང་བ། 家居者和外出者互相聚会。

བྱེས་འཇོག སྐྱགས་གཞན་དུ་འགྲོ། 外出，往远方去，གོང་ཁྲིར་ནས་གོང་གསེབ་ལ་ བྱེས་ འགྲོ་ བྱེད་པ། 由城市去到乡村。

བྱེས་འཇོག སྐྱགས་འགྲུལ། 旅客，行旅。

བྱེས་རྒྱུན་འབྲུ། རི་ལ་སྐྱེས་པའི་རྒྱུན་འབྲུམ། 野葡萄。不经人工种植、山野自生的葡萄。

བྱེས་པ། སྐྱགས་མི་དང་འགྲུལ་པ། 名词。外出者，远方人，旅客，路人；བྱེས་པ་ ལས་བདེ་ བ་དང་ ཞུལ་པ་གནས་བདེ་པ། 外出者路途平安，居家者住处安宁。

བྱེས་ཕག རི་ལ་གནས་པའི་ཕག་ཆེད། 野猪。

བྱེས་ལམ། སྐྱགས་གཞན་དུ་འགྲོ་ལམ། 旅途，远道；བྱེས་ལམ་དུ་རྟེ་ཞོ་ མེད་ པར་ འགྲུལ་ བཞུད་ བདེ་པོ་བྱུང་བ། 旅途畅通，未出事故。

བྱོ་བ། འབྱོ་བའི་མ་ངེས་པ།

བྱོན། འབྱོན་པའི་སྐྱལ་ཆ།

བྱོན་གཅོར། འཕྲིག་རྟེན་ལས་འདས་ས་ འདས་ ཀྱི་ཞུ་མཁྱེན་ཚུར་བྱོན་ས་གཏུ་ འབྱལ་ རྒྱའི་ གཅོར་ས། 降临朵马。世出世间天神应请前来刚刚到达时所献食子。

བྱོན་པ། འབྱོན་པའི་འདས་པ།

བྱོབས། ཐུབ་པའི་སྐྱལ་ཆ།

བྱོལ། འབྱོལ་བའི་སྐྱལ་ཆ།

བྱོལ་ཚྱོ། ཆོས་ནས་འཁོར་བའམ། བཟང་ཀྱ་འཁོར་

ཁ། 逃走，躲避：རྒྱལ་ཅན་རྣམས་ཀྱང་མཐའ་མ་མཐའ་ཁང་དུ་བྱལ་འགྲོ་བྱས་ཀྱང་མི་གདང། 罪犯即使逃跑到天边地角，也逃脱不了。

བྱལ་བ། འབྱལ་བའི་འདོམས་པ།

བྱལ་མ། ཀཁོད་ཡུལ་དུ་ཁྱལ་ཤོལ་མཁོད། 名词。难民，流亡者，避难者。

བྱལ་སོང་། དུད་འགྲོ་རྒྱུའི་མིང་། 畜生。佛书译作旁生。指人以外的一切动物：བློན་པ་བྱལ་སོང་འདྲ་བ། 愚蠢如畜生。

བྱས། འབྱོ་བའི་རྒྱལ་ཆ་ཁ

བྱས་པ། འབྱོ་བའི་འདོམས་པ།

ཟ། (རྟེང) མེམས་སྐྱོང་བ། 失念，昏迷。

ཟ་ཁྲུང་། ཙ་ཐ་འདྲལ་སའི་ཁྲུང་ཐུ། 地鼠洞，岩鼠洞。

ཟ་འཁྲུངས། ཐ་ཕྱི་ཁས་བཟོས་པའི་འཁྲང་བ། 荞面饼。

ཟ་རྩེམ། ཐ་བོ་མ་བརྩེམ་པར་བཏུཁས་པའི་ཕྱི་མ། 生荞麦面粉。

ཟ་ཁྱེ། ཀྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཆ་བཅུད་ཀྱི་ཙ་གྱལ་ཁྱེཁ 胃宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁཁིན་རྩེ་དང་ཐེཁ་ཚེའོ།

ཟ་ཁྱེ་རྒྱལ། (ཚངས) ཁཁའི་ཐྲེ་ཁཅོག། 胃宿生。罗睺的异名。

ཟ་ཉི་ལྷམ་ཁཁལས། ཐ་ཉི་དཁི་བཤེས་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་དུས་རབས་བཅོ་བཅུད་པར་ མཛད་པའི་སྒམ་རྩ་བའི་ འབྲེལ་ པ་ ཁྱད་ བཟང་ དཁོངས་ཁས་བཀལ་དང་། རྒྱས་འདེབ་དཁོངས་འབྲེལ་ཁས་པ་ཞེས་བྱའོ། 《札底文法》。十八世纪，札底格西·仁钦顿珠所著《三十颂注·普贤明旨》和《音势颂注·微言明释》两书总名。

ཟ་རྐང་ ཁ་དཁྱི་སེར་ནག་ 荞麦色，棕黄色：ཉ་ཐ་ནག 棕黄色马。

ཟ་ཕྱི། ཐ་བོ་བཏུཁས་པའི་ཕྱི་མ། 荞面粉。

ཟ་པ། ❶ཁྱེད་རྩ་པའམ་ཁྱེད་ཚད་པ། 副词。能，勇于，敢于：རང་གཞན་ཕྱི་སྐྱོན་ཆ་རྩོད་ཐ་པ། 能进行批评和自我批评。རང་ སྐྱེ་བྲེས་གཏོང་ཐ་པའི་དཔའ་བོ། 敢于牺牲自己生命的英雄。ཁ་མི་ཐ་པ་དང་འགྲང་མི་ཐ་པ། 不敢吃，不敢喝。❷ཙ་ཅའི་ཕྱི་ཐ་ཁྱེག་ཅིག་སྐྱེ་ཞབས་ཤ་ཐ་དང་། རྩ་ཐ། ཐ་ག་ཐ་སྐྱེ་རྩིག་གཐུམ་ཁོད། 名词。无尾地鼠。有 ཤ་ཐ་、རྩ་ཐ་、ཐ་ག་ཐ་ 三种。

ཟ་ཚོ། 名词。(1)འབྲུ་རྩིག་ཐ་ཚོ། 荞麦。味略苦，ཁུ་ཐ། 甜荞。ཐ་ཚོ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་གཐུམ། 荞麦形三角。(2)ཁ་དོག་སྐྱག་ནག 棕红色，褐黄色：ཉ་ཐ་ཚོ། 棕红色马。དེལ་ཐ་ཚོ། 褐黄色骡子。

ཟ་ཚོ་ཁ། ཀ་གཞི་ཁ་ཏུ་མདེའུ་ཁོད་ཤེད་བཐུང་དུ་བཏགས་ཕྱིད་ཐ་ཚོའི་དཁྱིབས་ འདྲའི་ ཐུར་ སྐྱེ་ རྡོ་ཁྲུང་གཐུམ་པ་ཞེག 荞棱扦子。藏医探查箭镞、弹片等没入体内情况时所用器械。

ཟ་ཚོ་ཐུམ་གཉིས། ཆ་ གཐུམ་ དུ་ ཁོག་ ཁའི་དཔེ། 荞麦三分。意指按三份平均分配：སྐྱེ་མ་ཉིས་གཉིས་དང་ཐ་ཚོ་ཐུམ་གཉིས། 豌豆对剖，荞麦三分。喻按股数平均分配。

ཟ་མ། ཤེང་སྐྱེ་ཕྱི་རྩིས་ཏུ། ཐ་པ་རོ་མངར། ཕྱུ་ཁྲེས་ཁཞིལ། ཏུས་པས་ཤ་ཚོད་དང་ཐ་ཚོད་སེལ། ནད་ཉེར་པ་བསྲུ། བཟགས་པ་སྐྱག་པར་ཉིད། 锦鸡儿。豆科药用木本植物名。根部味苦，性凉，功能解肌肉经络热毒，诸病散者能聚，积者能吐。

ཟ་ཚང་། ཙ་ཁྱེ་རྩོད་གནས། 地鼠洞。

ཟ་ཆིབ། ཐ་ཚོ་བཏུཁས་པའི་ཕྱི་མ། 荞面粉。

ཟ་ཆིབ། ཐ་ཚོ་ཁ་ཤས་ཁ་ཤ། 荞麦秸。

ཟག ཀྲེ་ཉི་ཁྱེ་ཐག་ཅི 名词。岩，山岩，岩石：

བྱག་ཚོང་། 大石。བྱག་རི། 岩石山。 བྱག་ལ་སྐད་ཅ་མ་བཤད་ན། ལན་དུ་བྱག་ཅ་འཁོར་དོན་མེད། 不向山岩说话，哪里能有回声？

བྱག་དཀའ་ཆ། བགྲོད་དཀའ་བའི་བྱག་ངོས་གཞན་པོ། 悬崖。

བྱག་དཀར། བྱག་རི་དཀར་པོ། 白崖，白色悬崖。

བྱག་སྒོང་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་སྒྲངས་ཀྱི་ཐོ་མ་རྩོང་གི་རྩྭ་ཐུང་ངུ་ཙམ། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྟེང་ ৫,০৬ ཙམ། 查果拉。山口名。在西藏自治区亚东县西部，海拔5105米。

བྱག་སྐྱ་ཀུ་བོ། སྐྱ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། ངོ་ཁ་ལ་བསྐ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། རྩྭ་བས་དུག་ཚད་འཇོམས། ཚ་འཁྲུ་གཅོད། 卷丝苣苔。苦苣苔科药用植物名。味苦涩，性凉，功能清热解毒、止热泻。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཚོང་ཁ་འཇེན་པ་དང་། བྱག་ཞུན་ཀོ་ལེ། བྱག་ཇ། བྱག་ལ་ཁ་ཁོད། མེང་བདུན་སྲིང་གཅིག བཅུན་མོ་རེ་རལ། ཀ་བོ། ལྷ་ལྷམ་མ་བཅས་སོ།

བྱག་སྐྱབས། ཚང་རྩུང་སོགས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ བྱག་སྐྱབས་སམ་བྱག་གཡབ། 岩穴，岩窠。下部空阔可避风雨的大石岩。

བྱག་སྐྱིབས། བྱག་ཁྲང་ཞུག་མེ་ཐབ་པ། 岩穴，岩窠；དཀའ་སྡུབ་ སྐྱེད་ མཁན་ བྱག་ སྐྱིབས་ དབྱས་མར་བཞུགས། 苦行者居于岩穴深处。

བྱག་ཁབ་ཁྱི། བྱག་ལ་གནས་པའི་ཚར་སྐྱེད་ཕྱི། 岩燕。在悬崖上营巢的燕子。

བྱག་མཁན། བྱག་ལས་སྐྱེས་པའི་ མཁན་པ། 岩蒿。生长在岩石上的一种蒿。

བྱག་ཞོང་། བྱག་རྡེའི་ཆ་བོང་། 大石头，大岩石。

བྱག་མགོ། བྱག་རིའི་རྩེ་མོ། 岩顶，悬崖顶上。

བྱག་འཕུག བྱག་རི་གཅིས་བར་ཕྱི་འགག་དོག་པོ། 悬崖狭道。

བྱག་འཚོ། རྩོང་ཞིག མེ་ ཁོན་ ཞེང་ཆེན་ ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་ རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ ཀྱི་ ཐང་རོས་སྐུ་ཙའི། རྩོང་མེ་དམངས་ཕྱིད་གཞུང་དེ་ཀེས་མདོར་ཙའི། 炉霍。县名。在四川省甘孜藏族自治州北部，县人民政府驻新都河坝。

བྱག་སྐོག་ཀུཥྞི། ཕྱ་མའི་བོ་ད་ལ་དང་ཕྱགས་ཐོ་རིས་གཅིས་བར་ཀྱི་ལམ་གཞུང་དུ་ བསྐྱན་ པའི་ བྱག་སྐོ་སྒེང་དུ་མཆོད་རྟེན་ཙའི་ གཉམ་ཤིང་ཀོང་རོས་ བཞེངས་ བར་ བཀོད། 札阁迦腻。连接拉萨布达拉山和药王山间的四门塔名。民间传说为唐代金城公主所建。旧译遥临接脉。

བྱག་སྐོག བྱག་ལ་སྐྱེས་པའི་སྐོག་པ། 岩蒜。生于岩缝中的一种野蒜。

བྱག་ཅ། སྐྱ་བྱག་ལ་བརྡབས་པ་ ཚུར་ ལྷོར་ བའི་ སྐྱ་ བཏུན། 回声，回响，བྱག་ རོང་ ནང་ དུ་ མེ་སྐྱག་པ་བཏུབ་ན་ བྱག་ཅ་ ལྷོར་ ཙོང་། 在山谷里发射大炮，会不断地发出回响。ཚོགས་ ཁང་ ཆེན་ ཐའི་ནང་རོལ་ཙའི་ བྱག་ཆ་ ཐོས་ཀྱུ་ འདུག 大厅里听得到音乐的回响。

བྱག་ཐུམ། ཐང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཏེ། རོ་ཁང། ཞུ་རྩེས་བསིལ། རྩྭ་ བས་ ཆ་ ཚད་ འཇོམས། མཇེད་པ་ལ་བན། 报春花。药用草本植物名。味甘，性凉，功能消疮口热毒、治肉瘤。

བྱག་ཚ། བྱག་ཅ་དང་འདྲ།

བྱག་ཆུ། (1)བྱག་གསེང་ནས་ བྱང་བའི་ཆུ། 山涧水，石泉。(2)བྱག་གསུམ་ ཕུ་ ཆུའི་ བསྡུས་ མེང་། 巴曲。巴松普曲的简称。

བྱག་གཅོད་ཚོ་གཅག བ་བོང་ བགེག་ ནས་ དུམ་ བྱང་ གསེལ་ བ། 劈山凿石；འབའ་ རྩེས་ བཏུག་ནས་བྱག་གཅོད་ རྩེ་ གཡག་ གིས་ གཞུང་ ལམ་བཟོ་བ། 用炸药劈山凿石，修造公路。

བྱག་དྲེད། བྱག་ལ་གནས་བའི་དྲེད་ཙེ། 岩熊。

བྱག་ཀྲོང་། བྱག་རྩེ། 岩角，岩隅。悬崖拐角处。

བྱག་ཚོ། བྱག་ལས་བྱུང་བའི་དོ། 岩石：བྱག་དོ་རྩིག་བའི། 岩石易砌。

བྱག་བཙན་ཆུ་བཤལ། མཁྲིགས་ཤའི་ཀྱི་དངོས་པོ་བཙོག་པ་རྣམས་བྱག་ལ་བརྡབས་ཤིང་ཆུ་ལ་བཤལ་དགོས་པ་ལྟར་བྱག་ཤ་ལ་ཆུ་བཤལ་ལ་སྐྱེན་འདོན་དག་ཐེར་ཅྱད་དགོས་པའི། 石撞水击。对污秽之物，硬的用石撞，软的用水冲。喻对过错要批评揭发。意同汉谚"涤尘荡垢"；སྐྱེན་ཆ་བྱང་རིགས་ལ་དྲི་ངན་ས་འཁྲིགས་མི་བྱེད་པར་སྐབས་འཕྲལ་བྱག་བརྡབས་ཆུ་བཤལ་གྱིས་མཆང་འདོན་དག་བཙོས་བྱད་དགོས། 对错误不可以土掩臭，应该及时进行石撞水击，批评改正。

བྱག་རྡག་ཀྱ་སྐྱིབས། བྱག་ཁག་པའི་ཕུག་པ། 青石岩窟。

བྱག་རྡག་ལ། ལ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྩེང་གི་ཐུན་རྒྱུད་ཅུ་ཞེད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཆིའི་རིས་ནས་སྐྱི་ ৬৫৮২ ཞེད། 扎那拉。山口名。在西藏自治区仲巴县南部，海拔6582米。

བྱག་སྐེ། བྱག་གི་རྩེ་གདོང་། 岩角，岩隅；བྱག་སྐ་དམར་པོ་རྩེ་གསུམ་པ། 三角形红岩角。

བྱག་སྐོ་མཐོ། བྱག་རིའི་རྩེ་མཐོན་པོ། 峭壁，石峰。峭拔的悬崖。

བྱག་སྐྱིལ། བྱག་ལས་གྲུབ་པའི་སྐྱིལ་བྱ། 岩穴。可居人的天然岩洞。

བྱག་ཕུག བྱག་ལ་རང་གྲུབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕུག་པ། 石窟，天然岩洞。

བྱག་ཐབ་ཁང་། (1)བྱག་རིའི་གཡང་ས། 石碥，傍岩险路。(2)རྩེ་བྱག་མང་པའི་ལས་དོག་པོའམ། བཙོད་དགའ་བའི་ལས། 石关。悬崖形成的狭道隘口。

བྱག་བྱ། བྱ་བའི་རིགས་ཤེག 无尾岩鼠。无尾地鼠之一。

བྱག་དམར། བྱག་དོ་ཁ་དོག་དམར་པོ། 红岩，红色岩石。

བྱག་དམར་ཁོམ་བྱ་ཚལ། བོད་ཀྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་གྱི་ཞོ་བྱང་གནས་ཡུལ་བོམ་བྱ་ཚལ་དེང་སང་གྲ་དང་རྩོང་བཙམས་ཡས་སུ་ཡོད། 札马翁布园。在今札囊县桑耶区。是吐蕃王赤松德赞王宫所在地。

བྱག་རྐང་རས། བྱག་ལ་སྐྱོད་པའི་རྐང་རས་པ་ཁ་རལ། 岩蜥蜴，蛤蚧。

བྱག་རྩེ། བྱག་གི་རྩེ་མོ། 岩顶，大石顶端。

བྱག་རྩེ་རིང་། རྩེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཚ་ཀྱལ་ཁེག 岩长寿。六种长寿之一。

བྱག་རྫ། གནའ་བོའི་མཚའམ་མཚེའུ་བཀྲམས་ནས་ཚགས་པའི་རྫ་བང་རིམ་དུ་གྱུར་པ་ཁེག 岩盐。系古代海水或湖水干涸后形成的成层的盐。

བྱག་མཚམས་ཚྭ་ཁ། ཚྭ་ཁ་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དགེ་རྒྱས་རྩེང་གི་ཐང་ཤར་ཐུད་དུ་ཞེད། 扎仓茶卡。盐湖名。在西藏自治区革吉县东北部。

བྱག་མཆེ། མཆེ་ལྟམ་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་བྱག་ལ་སྐྱེས་པ་ཁེག 岩麻黄。麻黄生于岩上者。

བྱག་རྩྭང་། བྱག་རྩེའི་ཀྱི་མཁར་རྩྭང་། 石寨。石砌的堡垒。

བྱག་ཤུན། རྡོ་སྐྱན་གྱི་ནང་ཚན་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟགས་ཁ་རྣ་ཅན་ཚའི་ཀྱི་གཏེར་དངོས་ཙོད་ཅེས་བྱ་བ་ནས་ཕྱུང་འབབ་པ་ལྟར་འཇགས་པའི་རྩྭ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ། རོ་མངར་ཁ། ཁྱུ་རྩེས་སྐྱོམས། ནུས་པས་ཚོ་ཚད་དང་། མཆིན་ཚད། མཁལ་ཚད། ཆུ་ཚད་བཅས་སེལ། བད་ཀན་སྐྲག་པོ་དང་རྩིག་ནད། མིག་ནད་བཅས་ལ་ཕན། ལུས་སྐྱོབས་ཐུམས་ཤ་གསོ། 岩精。有金、银、铜、铁、锡等矿物的岩石中融化流出结成的晶体物质。味甘苦，性平，功能解胃、肝、肾及小肠热邪，治溃疡、痛风、目疾，

补养体力。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁམས་ ལྡའི་ བཅུད་ ལྡན་དང་། ཁག་དང་ཁ་ཀན། ཁག་འབྲ། མཆིན་མཁྲིས་ནད་ལེལ། མཆིན་བའི་ རྩི། བག་གི་ ཁག བག་གི་ངཀུ། བག་གི་བབྱུད་ རྩི། བག་གི་ ཅ་རྡོ་ར། བག་དང་ཁ་ཀན། རིན་ཆེན་ བཅུད། ཀེ་ལ་ཙ་ཏུར། ས་སྙིང་ནད་འཇོམས། སྙིད་བའི་ ཁམས་དམར། སྙིད་བའི་ བྱང་ཟེམས་དམར་ བོ། ཁ་ག་ཁ། ཁ་བ་བཅས་སོ།

བག་ཚོན་རིགས་ལྔ། རྡོ་ ལྡན་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཏེ་ ཀེས་ཁུན་དང་། དངུལ་ཁུན། ཟངས་ཁུན། ཤུགས་ཁུན། ཁ་རྡོ་ཁུན་བཅས་རིགས་ལྔའོ། 五种岩精。金、银、铜、铁、锡矿石岩上天然结成的晶体。

བག་ཟྲིམ། བག་ གི་ ཁྲོང་ ཀེས་བ། 岩石间，石丛间隙。若干分离大石中间的通道。

བག་ཀཁར་བོ། ངས་ཐུར་དུ་ ཀཁོལ་ཆས་བའི་ བག 陡岩，悬崖。

བག་ཀཆི་ཀ བག་ལ་ ཀནས་བའི་ ཀཆི་ཀ 岩豹。居于石岩中的豹。

བག་ཀཟངས་ཁ། བག་རྩེ་ གྲེན་ ལངས། 岩石耸立。 བག་ཀཟངས་བའི་ རྩེ་ལ་ ཐར་བ་དཀའ། 耸立的岩石顶上，难于通行。

བག་ཚེས། བྱ་ ཀུ་ ཀེས་ ཐེག་ གི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ཤིག 瓦苇异名。

བག་ཁཁབ། (1)ཆར་ སྐྱོབ་ བག་ སྐྱིབས། 岩窠。悬崖下空可避风雨之处。(2)རྫོང་ཁེག བོད་རང་ སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ཤར་ ཐུང་དང་ ཨ ཆུའི་ རྩོད་ ཐུང་ དུ་ ཚོད། རྫོང་མི་དམངས་ སྐྱིད་ཁ་ཁྲིན་ དེ་དབྱིན་འདྲུམ་ དུ་ ཚོད། 察雅。县名。在西藏自治区东部，澜沧江上游，县人民政府驻烟多。

བག་ཁཁབ་དཀོར་ཆོམ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ ཁ་ཅིག་ བའི་ ལྷ་ཁས་ བྱ་ ལ་ དུ་ ཐྲེ་ བྱ་ཁས་ པ་ ཐུ་ མཆོས་ བཀའ་ ཤ་ཁྲིད་ ཁ་ཤས་ ཁེག 察雅寺。西藏昌都地区察雅县境一寺名。公元1681年，欧伯·札巴嘉措所倡建。

བག་རམ། བག་རིར་ སྐྱོས་ བའི་ རྩྭ་ རམ་ བྱ། 岩生白茅根。生长在石山的一种白茅根。

བག་རི། (1)བག་ ལས་ བྱུབ་ བའི་ རི། 石山。全由岩石构成的大山。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྡོ་ བཅུག་ས་ དང་ བག་ གི་ རིའོ། (2)བག་ མང་ བོ་ སྐྱོང་ས་ བའི་ རི། 乱石山。

བག་རིམ། བག་ བཅུག་ས་ བའི་ བང་ རིམ། 岩层。

བག་རོང་། བག་མང་ བོ་ ཙོད་ བའི་ ས་ ཆ་ ཀུ་ དོག་ བོ། 石峡，山谷。

བག་ལ། བག་རིའི་ ལ། 石山垭口。

བག་ལ་ཁུག བག་ ཟོག་ས་ སུ་ ཀཁོག་ ཕྱིད་ ལངས་ ཀ། ཁུག་ བའི་ ཚོང་ བཅས་ནས་ ཁན་ བའི་ ཕྱི་ཁྲའི་ རིག་ཤིག 小岩燕。在悬崖上筑巢而栖的燕子。

བག་ལ་རི། རི་ བོ་ ཁེག ཙོང་ངང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་ བཁྲད་ མཁོང་ སྐྱོན་ རྩོང་ཀྱི་ དབུས་ རྒྱུ་ དུ་ ཚོད། 查拉日。山名。在西藏自治区谢通门县中部。

བག་ རྒྱང་། (1)ཁང་ ལ་ བསྡུད་ བསྐྱིགས་ ཁལས་ ཁལན་ཀྱི་ བཅར་ དུ་ དཁོས་ བའི་ འགྲོ་ ལས། 夹墙巷子。两排房屋之间的过道。(2)ཁང་ལ་ སྒ་ བརྡེག་ ཚོང་ ཆེད་ ཀ་ བ་ མ་ བཏུ་གས་ བའང་ འཕྲེད་ གཞུང་ཁག་ ལ་ རྡོ་ རྩིག་ བསྐངས་ བའི་ སྟེང་ དུ་ ལྷས་ གྲངང་ བ་ཁས་ བྱུང་ བའི་ ངོ་ཁང་། 楼脚屋。为使屋基坚固，在地上纵横起墙，上架梁木所构成的下房。(3)རྡོ་ བག་ ཚན་ ཚུན་ གྱི་ བར་ དུ་ ཚོད་ ཤའི་ འགྲོ་ ལས་ དོག་ བོ། 石沟路，岩石间小道。

བག་ལེར། བག་ གས་ བའི་ ཝེར་ སྐྱབས། 石缝。

བག་སྐྱ། བག་ གེས་ ཀུ་ སྟོད་ བའི་ ཐལ། 旱獭，岩獭。

བག་སྐྱབས། བག་ གི་ བར་ གེས། 岩缝。

བག་ གིས་ ཁ་ཚུ། འཁབ་ ཚ་ ཁེག ཙོང་ངང་

རྦོང་ཕྱེངས་ཀྱི་ཀོང་བོ་ཁྲལ་དུ་ཡོད། 巴松普曲。河名。在西藏自治区工布地区，简称巴曲。

བག་གཙུམ་མཚོ། བོད་རང་རྦོང་ཕྱེངས་ཀྱི་ཀོང་བོ་ཆུ་མདའ་རྩེང་ཁངས་བག་གཙུམ་ཕུ་ཆུའི་སྟོད་ཀྱིལ་དུ་ཡོད། 八松湖。湖名。在西藏自治区工布江达县巴松普曲(巴河)的上游。

བག་གསེང་། བག་ཀི་བར་གསེང་། 岩石间。大石林立的空隙。

བག་ལྷ་ཐུ་ཐྲག བག་ལྷ་ཐུ་ཐུག་དང་འདྲ།

བག་ལྷ་ཐུ་ཕུག ལྷགས་ཀ་རེ་ཆུད་དུ་ ཡོད་བའི་བག་ཕུག་ནང་ ཆོས་ཆུལ་ སྲོང་ བཅོན་ སྐམ་ བའི་བརྒྱན་མེ་དུ་ཡོང་བཅའི་ངག་ བཀོད་ ལྟར་ རྡོ་བཟོ་བ་མཁས་པས་བཀོས་པར་གྱགས་པའི་ལྷ་སྐུ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པའི་ལྷ་ཁང་ཞེས། 鲁普岩。拉萨药王山一岩壁名，上刻佛像甚多，相传是松赞干布王妃如容萨命良工刻成者。

རྦང་། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་མདུན་སྟོད། 胸脯，胸膛；ལུག་གི་བྦང་ལ་ཆིལ་མང་། 绵羊胸脯脂肪多。(2)ཁྱིམ་དང་། རྟེན་གནས་སམ་བསྡོ་གནས། 家，住宅，住处；ཕོ་ བྦང་། 官殿。བཞུགས་བྦང་། 居处，住地。ལམ་ བར་ དུ་ བྦང་ བཀའ་ནས་བསྡད། 途中架设帐篷住宿。

རྦང་སྐྱེས། (ཨངོན) (1)མོད་མ་ཁ། 乌面火的异名。(2)ནུ་མ། 乳房的异名。(3)ཕྲུ་ཀུ། 幼小人畜的异名。

རྦང་ཁང་། གནས་ཁང་ངམ་ རྟེད་ཁང་། 家，住宅。经常居住的房屋。

རྦང་ཁོག ལུས་ཀྱི་མདུན་སྟོད་བྦང་། 胸脯，胸膛。མེང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟོད་དང་། ནུ་མའི་རྐེག་ བྦང་བཅས་སོ།

རྦང་མགོ། བྦང་དུས་ཀྱི་སྟོད། 锁子骨，胸椎骨。

རྦང་འགྲོ། (ཨངོན) སྦྲུལ། 胸行。蛇的异名。

རྦང་རྒྱབ། བྦང་སྟེང་དུ་ འདོགས་ བའི་ ཆུན། 胸饰。胸链等胸前装饰品。

རྦང་རྒྱབ། མདུན་ཀྱི་ བྦང་དང་། ཆུབ་ལོགས། 前胸与后背。

རྦང་ཀྱི་དཔལ་ལྡན་ཚཙོ་བྱིད། རབ་བྱུང་བའི་ བའི་ནང་ བྦང་ཀྱི་ འཇམ་དཔལ་བཟང་ ཁའི་ སྐལ་ཐུ་ འབྲིངས། དཀྱང་ལོ་ ཆུང་དུའི་དུས་ནས་གསོ་རིག་ཐུ་བ་མཛད་དེ་རང་གི་ གཅེན་ཆུལ་བ་བཟང་པོ་ དང་། ཕག་སྟེན་ཤུག་ མགོན་ པོ་ ཡུན་རིང་དུ་ བསྟེན་ནས་དཔལ་ ལྡན་ ཆུང་ བཞེའི་ འགྲེལ་པ་ ཐུག་ ལེན་ དང་བཅས་ བའི་གཞུང་ དོན་རྫོགས་ བར་ ཞུས་ནས་ ཐོས་ ལེ་ ཅམ་ མ་ ཡིན་ བར་ ཐུགས་ ཐུ་ ཆུང་ བར་ གསན་ཅིང་། སྤུ་ཆ་ ཉིལ་ བོར་ གསོ་བ་རིག་ བའི་ བསྟན་དོན་ ཁོ་ན་ གཅེར། འགྲེལ་ མགོན་ ཆོས་ཆུལ་ འཕགས་ བའི་ ཐུན་ རྒྱས་ པ་ མཛད། གསུང་ རྟོགས་ཡང་ གསོ་ བ་ རིག་ བའི་ ཁོག་ འབུམས་ ཤེས་ ཐུ་ རབ་ གསལ། ཅ་ ཆུང་ཀྱི་ འགྲེལ་པ་ ཆུལ་དོན་རབ་གསལ། ཐུ་ ཆུང་ ཀྱི་ འགྲེལ་ པ་ ཆུལ་ གསུམ་ སྟང་ བ། ཅ་ མདོའི་ འགྲེལ་པ་ ཉི་ མའི་ འོད་ཟེར། ཆུ་ མདོའི་ འགྲེལ་པ་ ཆོག་དོན་ གསལ་ ཐུ་ ཆེན་ དཔྱིད་ རོང་ ཐུ་ སོགས་ བསྟན་ བཅོས་ ཆ་ ཆུང་ བཅོ་ བཅུད་ ཅམ་ མངོན། 昌迪·巴登措杰。十三世纪中生于昌迪地方。父绛白桑波。幼习医学，随其兄杰瓦桑波等受《医学四续注释》及其实用方法。毕生业医，任八思巴太医，著有《医学大纲·知识明窗》、《本论注释·经义明窗》、《后论注释·三理明辉》、《脉经释·太阳光明》、《水经释·明显词义如意珠》等医学著作十八种。

རྦང་གདགས། ཆུང་དང་ དེག་ལ་ སོགས་ འགོག་ ཐེབ་ཀྱི་ ཐུ་ བྦང་ ཁེབས། 护胸巾。

རྦང་བདག ཁང་ཐའི་ བདག་པོ། 房东，房主人。

རྦང་རྩང་། (1)ངང་ ཞེ་ ངང་ ལ་ ཁྲིལ་ ནས་ འགྱོད་ གཅིང་ དུག་པོ་ སྐྱེས་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར། 捶胸。追悔痛惜之状。(2)དག་ དང་ གདོང་ ཐུ་ ཤུ་ བས་ ཤེས་

དྲུ་ཁོས་ནས་འཐབ་རྒྱངས། 拊胸。面遇仇敌心中发火之状。

ཁང་དཔོན། ཁང་བའི་བདག་པོ། 房东，房主人。

ཁང་པ་ཙམ། མགོ་ཐིའི་ཚ་འདྲ་ཟེད་ཀྱི་ཚེ་ཟུངས་ཏེག 膛口刀。藏医割治头部疮伤的器械之一。

ཁང་ཁྱིང་། (1)ངན་ངོན་ནས་གཐམས་ཅག 简陋，粗劣：སྡོད་ཁང་ཁང་ཁྱིང་། 住宅简陋。གོས་ཟས་ཁང་ཁྱིང་། 衣食粗劣。(2)རྩང་ཟད། 稍许，少量，一点儿：གདེང་ཚོད་ཁང་ཁྱིང་ཙམ་ལས་མེད། 只有一点把握。

ཁང་ཚ། ཁང་ཁོག་ཚ་བ་སྟེ། ཚ་ནད་ཀྱི་ཁུས་ཤིག 胸烦。胸部烦热发痛的一种胃病。

ཁང་མཚེས་ལས། ཤྱིམ་མཚེས་ལས་ཀག་མཚེས། 邻居。

ཁང་ཞེང་། ཁང་གི་ཁ་ཏུ། 胸部宽度：རྟ་ཁི་ཁང་ཞེང་ཆེ་ན་བཟང་། 胸部宽阔的马好。

ཁང་ཟོལ། ལུས་ཀྱི་ཁང་རྒྱང་དམ་ཁང་འདབས་ཀྱང་ཐད། 腹腔。横膈膜以下的体腔。

ཁང་གཞུང་། ཁང་ཁོག་གི་དཀྱིལ་གཞུང་། 胸腔中部。

ཁང་གཞུང་དཀར་ཆུ་མཚམས། ཏུ་མ་གཡས་གཡོན་གཉིས་པོ་ཐིག་གིས་རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་དེར་སྦྱང་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་གསང་ཞེག 胸际窍。连接左右乳部一线之中点，与心脏相通的灸窍。

ཁང་རྩེ། ཁང་ཁོག་གི་རྩེ་མོ། 胸骨尖端。

ཁང་གྲོགས། གཤག་ཚང་ངམ་གཤག་རོགས། 同舍伴侣，同室住伴：ཁྱེད་ལ་ཁང་ཁ་ཏུ་ཡོད། 你的同室住伴有谁？

ཁང་རྩལ། ཁང་ཁོག་གི་རྩལ་པ། 胸椎骨，胸骨。

ཁང་ཤ། ལུས་ཀྱི་ཁང་ཁོག་ལ་ཚགས་བའི་ཤ། 胸脯肉。

ཁང་ས། སྡོད་ས། 住处：འབྲོག་བའི་ཁང་ས། 牧民住处。འགྲུལ་བའི་ཁང་ས། 旅客住处。

ཁང་གལེང་། ཁོག་སྡུད་ཀྱི་ཆུ་སྐྱིང་སོགས་མེད་སྡུང་ཚ། 胸隙。心肺两脏所未曾充满的胸间空隙。

ཁད་པ། འབྲད་བའི་འདས་པ།

ཁད་ཁྱད། (1)ཀྱི་གྲང་ཤིང་གྱ་སོགས་ཀྱིས་རྡུང་རྡུད་ཁྱད་ཚུལ། 搔，刮磨。དེག་པ་ཁྱད་ཁྱད་ཁྱད་པ། 刮去污垢。(2)(རྟེང) རྩལ་བསྡེན། 努力，勤奋。

ཁད་ཁྱད། (རྟེང) ཆུང་ཆུང་། 细小，琐碎。

ཁད་ཁྱེད། (རྟེང) ཆུང་ཆུང་། 细小，琐碎。

ཁད་ཀད། (ལྷས) ས་ཁྱེང་ཁོད་སྟོམ་ཁྱད་ཀྱི་ཤོ་ཁྱད་ཅིག 薅耙。耙平土地的农具。

ཁན། ❶གཤེག་གམ་མངའ་བདག་དོག་ཀི་འབངས་མི། 名词。奴隶，仆役：ཁེང་ཁན། 农奴。ཁན་མོ། 女仆。❷ཆུང་བ་དང་། 形容词。小，细小：ཟོང་ཁན། 小牛。ཆུ་ཁན། 小河，细流。མཆོ་ཁན། 小湖泊。ང་ཁན། 小犏牛。

ཁན་བཀོལ། གཤེག་རྩ་བཀོལ་སྐྱོད་ཁྱད་པ། 役使，奴役：ཆེ་གཤེག་ཆོས་མངའ་བདག་གི་ཁན་བཀོལ་བཟོད་ཐབས་ཁུལ་ནས་ཡང་ལངས་ཏེ་ཇོ་ཆོལ་ཁྱད་པ། 奴隶们不堪领主奴役，起而反抗。

ཁན་སྐྱལ། གཤེག་རྩ་ཁེད་སྐྱོད་པ། 役使，奴役。

ཁན་འཁོན། གཤེག་གམ་འབངས། 仆役，仆从。在身边供役使者：བཙན་ཁྲལ་རྡིང་ལུགས་ཀྱི་ཁན་འཁོར་ཁྲལ་ཁྱབ། 帝国主义的仆从国家。

ཁན་བདག ཁན་གཤེག་སྐྱེ་ཆོགས་ནང་སོན་སྐྱེད་ཚུ་ཆས་དང་། ཁན་གཤེག་བཙས་དབང་མཁན་ནས་བདག་ཅི། 奴隶主。奴隶社会中占有生产资料和奴隶的领主。

ཁན་པ། (ས་དད་པ) ཁན་པ། ཁན་པ། ཁྲོན།།

(1)འདེབས་ པའམ་ འཐོར་ བ། 洒，泼；扫除之前，洒水于地。གཉིད་འགོག་པར་གདོང་ལ་ཆུ་ བྱག་པ། 洒水于脸，以驱瞌睡。(2)སྤྲད་པ། 给与；养活。给与衣食。

བྱོག་ཚེ། གཡོག་པ། 名词。男仆，仆人，奴隶。

བྱོག་མི། གཡོག་མི། 仆人。

བྱོག་མོ། གཡོག་མོ། 名词。女仆。

བྱོག་བཟའ། (1)བྱོག་དང་བཟའ་མི། 奴隶和家人。(2)གཡོག་མོའམ་ བྱོག་ མོ། 女仆，女奴。

བྱོག་གཡོག གཡོག་འཁོར། 奴隶，仆役；劳动人民。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ ཐག་ཉ་ ཉུང་དང་། ཁེལ་པོ། བསྡོམ་བྱ་པ། མངག་གཞུག་པ། ཉི་ བཀྲི། བྱ། འབངས། རྟེ་རྟོད་བྱེད་པའི་གནས་ པ། ཞབས་སྐྱེས། ཞབས་ཏོག་པ། ཞབས་འཕྲེང་ པ། གཞན་གྱིས་བསྐྱངས་པ། གཞན་གསོས། ཡོངས་སུ་སྨྱེད། གཡོག་བཅས་སོ།

བྱོག་རབས། གཡོག་ འཁོར་ གྱི་མི་ རབས། 世代奴仆，曾经在许多世代里，充当奴隶。

བྱོག་རིགས། (1)གཡོག་ འཁོར་ གྱི་ རིགས་ ཚུལ། 奴隶种族。奴隶社会中奴隶的子女仍为奴隶，故有此名。(2)གཡོག་ཏེའི་ གྲས། 奴隶辈。属于奴隶一类者。

བྱོབ་པ། འབྱོབ་པའི་མ་ནོངས་པ།

བྱོབས་པ། འབྱོབ་པའི་འདུས་པ།

བྱོམ་རྟེ། 〈梵〉ཚངས་སྤྱོད། 义译净行，梵文音译婆罗门，别译梵志。古印度的贵族僧侣阶级名。མིང་བྱོམ་རྟེ། 名梵志。རིགས་ བྱོམ་ རྟེ། 种姓梵志。སྒྲུབ་པ་བྱོམ་རྟེ། 成办梵志。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྤྱི་ གཉིས་པ་དང་། ཁ་ལས་སྤྱིས། མཐྱིན་སྐྱེད་ཅན། ཚོད་མ་སྤྱིས། ཆུལ་མཚན་ཅན། རྩོད་སྤྱིས། གཉིས་སྤྱིས། རྟ་ཅན། ཐོག་མར་སྤྱིས། དཔང་སྤྱིས། ཚངས་པའི་བྱ། ཚངས་བྱང་། ཚངས་རིགས། བཤེ་མདོ་བ། རིགས་ཀྱི་ཐུ་བོ། ཤེས་དུ་བྱང་། ས་མི་ལྷ། ཟས་བརྩེད་བཅས་སོ།

བྱོམ་ཟི་མོ། བྱོམ་རྟེ་བྱད་མེད། 婆罗门女。

བྱོམ་ཟེ་མོ་གནམ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། བྱོམ་རྟེ་མ་བྱ་ཀུ་པ་ཤེ་ལ་སྟེ། སྡང་ཆུ་གང་ཀྱི་ཟླ་བ་དབོན་ཐག་མ་མེད་དང་དཀྱིལ་གཉེན་གཅེན་གཅུང་གི་ཡུམ། 婆罗门女·明戒。梵音译作婆罗门女·札迦巴尸罗。古印度轨范师无著、世亲弟兄的母亲。

བྱོམ་ཟེ་ཤམ་ཀ་ར། ཆོས་ཆུལ་སྒོང་བཙན་སྒབས་ བདང་དུ་ཞེབས་ ཏེ་ཆུད་ ཅེ་ རྣམས་ སྐུང་ཤགས་ ཟླ་བ་ དབོན་ཞིག 婆罗门香迦罗。吐蕃王松赞干布时受请来藏翻译续部的论师之一。

བྱོམ་ཟེའི་ རིགས། སྡང་ ཆུ་ གང་ གྱི་ མི་ རིགས་ བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག མི་རབས་རིམ་ཀྱང་དུ་ མཆོད་སྦྱིན་དང་། རིག་ཅིང་ཟློག་པ། བྱོམ་ཟེའི་ ཆོས་ལུགས་སྐྱོང་བ་ཤོགས་བྱེད་ཅིང་། བྱོམ་ཟེའི་ ཆོས་དབང་བཟུང་ནས་རིག་གནས་སྐོར་སྤྱོམ་དང་། དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་ སུ་ ཆོགས་ཤོངས་ སུ་ སྐྱེད་ བའི་ཐུབ་སྐྱེ་ ཆོགས་ ལུ་ བསམ་བའི་ ཐབ་ཀྱི་ ཁ་ ཤེ་ སྐྱོང་མཁན་ཅིན། 僧侣贵族，婆罗门族。世代以祭祀、诵经(吠陀经)、传教(婆罗门教)为专业。掌握教权，垄断知识，享有种种特权，是社会精神生活的统治者。

བྱོམ་ཟེའི་ལས་དྲུག ཟློག་ པ་དང་། ཟློག་ཏུ་ འཇུག་པ་དང་། མཆོད་སྦྱིན་དང་། མཆོད་སྦྱིན་ བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། སྦྱིན་པ་དང་། ལེན་ པ་ བཅས་དྲུག 婆罗门六事。婆罗门教应行六事，诵读、令诵、祭祀、令祀、布施、受取。

བྱོཏ། བྱ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

བྱིད། བྱ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

བྱལ་བ། ❶འབྱལ་བའི་འདུས་པ། ❷རྟེན་མེངས་ཀྱི་འཆིང་ལས་བྱལ་བ། 名词。离系。远离烦恼系缚。

བྱལ་བ་བཞི། རོགས་པ་དང་བྱལ་བ་དང་། རིས་ཤེས་དང་བྱལ་བ། དཀོས་པོར་ལྟ་བ་དང་བྱལ་བ། རེ་བ་དང་བྱལ་བ་ལྷེ་བཞི། 献供四离：离疑惑上劣、离耽着庸常、离执实见和离唯自利。

བྱལ་བའི་དགེ་སློང་། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ནས་དགྲ་བཅོམ་པའི་བར་ཀྱི་གོང་ཐག་རྒྱང་བཞི་ཡི་བཅུད་པོ་རྣམས། 离系比丘。自预流至阿罗汉果位间八人比丘群。

བྱལ་བའི་འབྲས་བྱ། བྱལ་འབྱས་དང་དོན་གཅིག

བྱལ་ཐུལ། ཉལ་ཐུལ་ལས་ དུམ་ བྱང་ འགྱུར་བ། 脱落，零落，残余：མེ་ཏོག་ཚང་མ་བྱལ་ཐུལ་དུ་འགྱུར་བ། 花都凋零了。འབྱས་བུ་སྨིན་ནས་བྱལ་བྱུལ་དུ་སོང་བ། 果实熟落。ཐས་ཀོས་བྱལ་བྱུལ། 破衣剩饭。

བྱལ་འབྲལ། འབྱས་བུ་ལྔའི་ནང་གཅིས། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ གི་ སྐྱོན་ བྱ་ ཅད་ པའི་ འབྱས་བུ་ལྟ། འཕགས་པའི་ལམ་བསྒོམས་པས་རྟེན་མེངས་པ་ སྤངས་ པའི་ ཚུལ། 离系果。五果之一。依妙智力断尽各自应断，即以修习圣道永断烦恼所证得者。

བྱལ་ཐུལ། དུམ་བུ་དུམ་ བྱང་ ཐུང་ པའི་ མིང་། 垮散，散碎，破落：ཀོས་བྱལ་ཐུལ། 衣服破烂。ཟས་ བྱལ་ཐུལ། 零碎食物。ཤིང་ཐུག་ བྱལ་ཐུལ། 木屑。ཤོག་བུ་ བྱལ་ཐུལ། 破碎纸片。

བྱ་གང་། མར་འཕེལ་བ་དང་། ཡར་འཕེལ་བ། 消长，盈亏：ཉི་ མའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ བྱ་ བ་ ཡང་ མེད་ ལ་གང་ བ་ཡང་མེད། 太阳无盈亏。ཆུ་ མཚོར་ བྱ་ གང་ ཅི་ ཡང་མེད། 大海无消长。

བྱ་བ། གཏད་པར་འཇུག་པའི་ ཡི་ གེ་ སོགས་ འབྱི་བའི་ མ་ འདོམས་ པ་ དང་ གཏ་ མི་ དད་ པར་ འཇུག་པའི་ འབྱི་ བའི་ འདུས་པ།

བྱ་བ་གང་། རྟེར་ ཆུ་ བཞེ་ བའི་ སྐང་ ལ་ ཆུ་ ཕྱེད་ ཆུས་ བའི་ དུས་ མཚམས་ ཡིན། 小满。藏历四月中气，小河涨满。

བྱ་ཚོག ཡིག་རིས་ བྱི་ གཞིའི་ ཤོག་ཐྱི། 笺，写字纸。

བྱག་རྩམ། (རྟེང) ཐེ་ ཚོམ། 疑惑。

བྱང་། ཐག་པ་མཐིག་ པོར་ ལྷག་ ཀྱ་ པོ་ སོགས་ བསྡུད་ པའི་ ཆུ་ ཐ་ རིར་ བཙོད་ ཅིང་ ཐག་ ཟམ། 名词。溜索，溜筒索桥。牵巨索于激流两岸，上套溜筒，筒外悬绳，绳下系横木可跨之以渡者。

བྱད། འཇིད་ པའི་ སྐུལ་ ཚོག

བྱད་པ། འཇིད་ པའི་ འདུས་ པ་ དང་ མ་ རོངས་ པ།

བྱད་ཅིག་ཅོ། ཚང་ ཐག་ མཁོག་ པོ་ འཚང་ ཐུབ་ པ། 畅销。货物销路广，卖得快。

བྱད་ཆུག ཚང་ ཐག་ འགྲོ་ཐུག 销售，行销：ཚང་ ཐག་ བྱེད་ ཐུག་ ཆེ་ པ། 商品畅销。དབྱར་ དུས་ པཁས་ ཁོས་ རིས་ བྱེད་ ཐུག་ མི་ བདེ། 夏令皮衣销行不畅。འབྲོག་ཁུལ་ དུ་ ཐོ་ ཕྱེ་ བྱེད་ ཐུག་ ཆེ། 牧区面粉畅销。རོང་ཁུལ་ དུ་ ཀ་ མར་ བྱེད་ ཐུག་ བདེ། 农区酥油、肉食畅销。

བྱད་དུས། ཚང་ ཐག་ འཚང་ བའི་ བོའི་ དུས། 旺季。商品畅销季节：ཐུ་ དངོས་ འབོལ་ དུས་ བྱེ་ དགོས། ཚང་ ཐག་ བྱེད་ དུས་ འཚང་ དགོས། 富时要储蓄，旺季该销货。

བྱད་པ། (ཐ་མི་ དད་ པ) ཚང་ ཐག་ ཐུག་ པ། 行销，售出：ཚང་ ཐག་ བྱེད་ གྱབ་ སོང་། 商品销售了。བྱེད་ པ་ དཀའ་ བ། 销路不好。བྱེད་ མི་ གྱབ་ པ། 滞销。བྱེད་ བའི་ པོ། 畅销。

བྱད་སྒོང་། ཚང་ ཐག་ འགྲོ་ ཐུག 销售，售卖。

བྱམ་པ། འབྱམ་ པའི་ མ་ རོངས་ པ།

བྱམས། འབྲིམ་པའི་སྐྱལ་ཆོག

བྱམས་པ། འབྲིམ་པའི་འདམ་པ།

བྱས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འབྲི་བའི་སྐྱལ་ཆོག

བྱས་སྐུ། རས་དང་ཤོག་བུ་སོགས་ལ་བྱས་པའི་འདྲ་སྐུ། 画像，卷轴画像。བླ་བའི་བྱས་སྐུ། 佛的画像。

བྱས་རྒྱུན། ཡི་གེ་དང་རི་མོ་ འབྲི་བའི་ལག་རྒྱུན། 传统书法或画法。

བྱས་ཉེས། ཡི་གེ་དང་རི་མོ་མ་དག་པར་ བྱས་པ། 笔误，错写，错画。

བྱས་སྐྱང་། ཡི་གེ་དང་རི་མའི་ལག་ རྒྱུན་སྐྱང་པ། 古本书画，古旧抄本。

བྱས་ཐང་། བྱས་པའི་སྐུ་ གདུང་། 卷轴画。

བྱས་དེབ། བརྗེད་ཐོ་སོགས་བཀོད་པའི་ ཡིག་དེབ། 记录本。写过了的笔记本。

བྱས་སྐོར། ཡིག་རིས་སོགས་མ་དག་པར་ བྱས་པ། 笔误。错写与错画；ཡིག་རིགས་བཤུས་ནས་བྱས་ རོར་ ཙིད་ མེད་ བརྟག་ དཉད་ ཞིབ་ བརྩལ་ཅིད་ དགོས། 文件抄写以后，要仔细检查有无笔误。

བྱས་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འབྲི་བའི་འདམ་པ།

བྱས་ཁབ་རྙིང་། རི་མོར་ བྱས་ པ་ དང་ འབྱང་ ཁིར་ བཅོས་པའི་གཟུགས། 画像和塑像：ཕྱི་ཁང་དེར་ བྱས་འབྱང་གི་སྣང་བརྙན་མང་ཁོ་འདུག 在那个神殿中有很多画像和塑像。

བྱས་མ། ལག་པས་ བྱས་པའི་ ཡི་གེ་དང་ རི་མོ། 名词。抄本，手写本，临绘本；དེའི་ཚ་བྱས་མ་ཡིན་པས་ཡི་ གེ་ མ་དག་པ་ཡོང་ སྲིད། 因为这本书是抄本，可能有错字。

བྱས་ཞུས། བྱས་མར་ཞུས་དག་བཏང་། 校对写本，བྱས་ཞུས་གཉིས་ཀ་ཁོ་ རྐྱེ་བ་རང་ གིས་མཛད། 书写和校勘都由译者本人进行。

བྱས་བརྒྱས། མ་དའེ་ལ་བརྟེན་ནས་ དེ་ཇི་ཕྱི་བར་ བྱས་ པ། 抄写，誊录，抄袭；ཡིག་ རིགས་ འདི་ རྟེན་ཕྱག་ ཚད་ བས་ བཏུ་ གསུམ་ བྱས་ བཀྱས་ བྱས་ པ་ ཡིན། 把这个文件照抄了三份。གཞན་ གྱི་ རྩོམ་ ཡིག་ བྱས་ བཀྱས་ བྱས་ ནས་ རང་ གིས་ བཅོམས་པ་ཕྱར་ བྱས་པ། 抄袭别人的文章，充作自己的著作。

བྱས་བསུབ། ཡི་གེ་ བྱས་ རྣོར་ བྱང་བསུབ། 删去，删改；མ་ཕེད་ལ་བཟོས་ བཅོས་ ཟེར་ སྐབས་ དོན་ མེད་ ཚིག་ ཕྱག་རྟགས་ བྱས་ བསུབ་ བཏང་ ། 修改原稿时，删去了无意义的冗长词句。

ཟླ། བོད་ཀྱི་དང་ པའི་ མི་ བྱ་ ཁའུང་ བྱ་ གི་ ཡ་ ཐུལ། འབྱ་ ཞེས་ འབྲི་ སྐྱལ་ ཡང་ ཙེད། 柱氏。神话中所载由猿猴繁衍而来的西藏古代六大氏族之一。

ཟུ་བ། (རྟེན་) (1)ཟོ་ བ། 肚子。(2)ཟོ་ གས་ པ། 饥饿。

ཟུ་བ་ཚ་བ། (རྟེན་) ཟོ་ གས་ པའམ་ བཀྲེས་ པ། 饥饿。

ཟུ་ཁ། བྱུ་ ཀ་དང་འབྲ།

ཟུ་ཀ། ཀེན་ ཅང་ ཀུ་ གུར་ རྡོ་ གས་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོང་ ཁོང་ ས་ ཁྱེ་ གི་ མེང་ རྟེན། 勃律。地在今新疆维吾尔自治区喀什以南，西藏阿里北部，与克什米尔接壤。

ཟུག་ཆུ། རང་བཞིན་དུ་ འཕེལ་ བའམ་ ཐུས་ པའི་ ཆུ། 涨溢的水。自行盈涨之水。

ཟུག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཆུ་ རང་ བཞིན་ དུ་ ཐུས་ པ་ དང་། གང་ པ། 涨满，盈溢；རྡོ་ ཟུག 乳汁饱满。རྩེང་ ཁ་ ཟུག་ པ། 湖泊盈满。ཆར་ ཆེན་ བབས་ པས་ གཙང་ པོ་ ཐྲོ་ བྱང་ ཟུག་ པ། 大雨滂沱，河水暴涨。ཀ་ དོད་ ཐུག་ ནས་ ཆུ་ གླང་ འཕྲལ་ ཞིང་ ཟུག 山洪暴发，汇满江河。❷(རྟེན་) འཕྲལ་ པ། 卷，汇集。

ཟུང་ས། (རྟེན་) (1)ཐུམ་ སོ་ སོང་ བྱས་ པ། 另包，分别包裹。(2)ཚང་ མའམ་ ཡོད་ ཚད། 全部，全体。

ཟུང་ས་ཁྱབ་ས། འབྱང་ གཞི་ འམ་ ཁྲབ་ ས་ ཀྱི་ ཆ་ པ།

根源，来源，起源。

ཐུར་ཐུར། (རྟེང) ཆུང་ཆུང་། 微小，琐屑。

ཐྲག། འདབ་ཆགས་དང་ སྐྱ་ ཆགས་ རིགས་ ཀྱི་མི་ གཙང་བ། 名词。屎，粪；མི་བྱ། 人粪。ཕྱ་ བྱ། 鸟粪，ཕག་ བྱ། 猪粪。ཁྱི་ བྱ་ ཐལ་ འགེབས། 猫儿扒灰掩屎。

ཐྲག་རིལ། རིལ་བུའི་དབྱིབས་ཅན་ གྱི་ བྱ། 圆粒粪便。羊、鼠等粪之成丸形者。

ཐྲབ་ཁུང་། ས་ སའི་ག་རོན་ སའི་ ཁུང་བ། 隐穴。埋藏的洞穴。

ཐྲབ་པ། ཐ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འབྲེལ་ པའི་ མ་ ཚིགས་པ།

ཐྲབས། ཐ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འབྲེལ་ པའི་ སྒྲུབ་ ཆོག

ཐྲབས་བཀྲངས་བ། (རྟེང) བསྡུས་ པའམ་ དོ་ དམ་ བྱས་པ། 收拾，管理。

ཐྲབས་པ། འབྲེལ་ པའི་ འདུས་པ།

ཐྲལ་གཅོར། དགོར་ སྐྱེ་ སྐྱང་ ཟེད་ཀྱི་ གཅོར་ མ་ སྦྱོ་ གྲུབ་ ཐོབ་ དབོན་ སྦྱོན་ སྐྱེས་ ཚེར་ པའི་ ཚན་ངག་ ཅིག 泄障食子。施放朵马以求净治贪婪三宝财物所起罪障的一种宗教仪式。

ཐྲལ་འཕྲུང་། ཤིལ་ཐུང་ འཕྲོ་བ། 抛散，洒落；ཤིང་ འབྲས་ སྐྱེན་ རུས་ ཤ་ ལ་ སྐྱལ་ འཕྲོ་ ཐུན་ བ། 果实成熟，散落地上。འབྲ་ རིགས་ སྐྱལ་ འཕྲོ་ དུ་ སོང་ མེད། 粮食没有抛散浪费。

ཐྲལ་བ། འབྲལ་ པའི་ འདུས་ པ།

ཐྲས། འབྲ་ བ་ དང་ འབྲེལ་ པའི་ སྐྱལ་ ཆོག

ཐྲས་ཆུ། (1)ས་ བཀོས་ ཏེ་ ཐོན་ པའི་ ཆུ། 井水。(2)(ཨངོན) ཁྲོན་ པ། 掘得之水。井的异名。

ཐྲས་པ། འབྲ་ བ་ དང་ འབྲེལ་ པའི་ འདུས་ པ།

ཇ། 名词。(1)བོད་ དུ་ འབྲ་ རིགས་ ཕྱལ་ དུག་ གོང་ བའི་ འཇལ་ ཁེད་ སྟོད་ ཐུང་ ཀྱ་ བཞི་ མ་ ཞེག 藏升。西藏容量单位名。约可盛青稞市制一斤又二、三两。每升为六藏合；ཕྱེ་ ཁང་ ཆུ་ ཚད་ འདེགས། ཚང་ ཐྲང་ བྱེ་ ལ་ འཇལ། 轻重用秤称，多少用升量。(2)སྐྱུགས་ འཇལ་ ཁྲལ་ གྱི་ རྡོ་ བ། 量油的圆桶。(3)ཀ་ བའི་ ཐྲི། 柱上斗。柱顶斗拱下的横木。(4)སྐར་ མ་ ཆུ་ སྟོད། 箕宿。二十八宿之一。

ཇི་ཀ། གོག་ བྱའི་ ཆེ་ ཆུང་ གི་ ཚད། རིང་ ཚད་ སྐྱི་ གཅིག་ ལྟག་ ཅམ་ དང་ ཞེང་ ཚད་ སྐྱི་ གཅིག་ མ་ ཟད་ ཅམ་ གྱི་ བོད་ གོག་ ཞུ་ བ་ ཞིག་ རེད། 哲卡。长一米多，宽不足一米的西藏单张土纸的计算单位。相当于汉语的“张”。

ཇི་ཁྲལ། བོད་ རྩིས་ ཀྱི་ འབོ་ ཆ་ ཆུང་ གི་ ཁྲལ་ བར་ རྩི་ སྟངས་ ཤེག 容量复名数的分数算法：ཐྲི་ ནི་ བཅོ་ བཅུད་ ཁལ་ གྱི་ བཅུ་ ཆ་ དགུ། 18藏升 = 9/10克。བཅུ་ བདུན་ ཕྱལ་ ནི་ ཕྱེ་ ཐུ་ ཆ་ གཅིག ཐུང་ ན་ ཁལ་ གྱི་ དགུ་ ཆ་ བཅུད་ ལེན་ ནོ། 17藏升 + 4.5藏合 + 1/6藏合 = 8/9克。

ཇེ་ག། རྩྭ་ སྐྱེན་ གྱི་ རིགས་ ཏེ། རྩ་ ཚ། ཞུ་ རྩེས་ བསིལ། ནུས་ པས་ ཆུད་ ཚད་ དང་། མཁལ་ ཚད་ སེལ། གྲང་ བའི་ ཆུ་ སོ་ ཆ་ བ་ ལ་ ཐན། 荞麦。土名千白菜。十字花科草本药用植物名。味辛，性凉。功能清肺肾热，治淋浊尿道刺痛。

ཇེ་ཀུ་ཁལེར་ཁིག རྩྭ་ སྐྱེན་ གྱི་ རིགས་ ཏེ། རྩ་ མངར་ ལ་ ཀ། ཞུ་ རྩེས་ བསིལ། ནུས་ པས་ ཆུ་ འབྲ། རྣག་ ཆུ་ སྐྱེས། ཕྱ་ བའི་ ནང་ ཁྲག་ རྒྱུ། དཀྱིག་ དུ་ སེལ། 瓦苇。土名鸡线尾。水龙骨科药用植物名。味甘苦，性凉，功能愈合疮口、收敛脓水、行筋骨中血、解珍宝中毒。

ཇེ་ཕྱལ། བོད་ དུ་ འབྲ་ རུ་ འབྲས་ སོགས་ འཇལ་ ཚད་ ཀྱི་ དང་ ཕྱལ་ གཉིས་ ཏེ། ཀྱི་ ནི་ ཁལ་ གྱི་ ཉི་ ཀུ་ ཐམ་ བའི་ ཆ་ གཅིག་ དང་། ཕྱལ་ ནི་ ཀྱི་ ཀང་ གི་ དུག་ ཆ་ གཅིག 藏制的升和合。升为一克的二十分之一，合为一升的六分之一。

ཇེ་བ། (ཐ་ དད་ པ) ཀྱེས་ པ། ཀྱི་ བ། ཀྱེས།།

འགེམས་པ་དང་། སྒེམ་པ་དང་། ཁན་ཏོན་བྱེད་པ། 铺设，张挂，悬结：གནམ་ལ་འཇའ་ཚོན་རྒྱ་བ། 彩虹悬空。ཀ་པ་ཁན་ཏོན་དཔང་དུ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་བ་བྱས། 柱间悬挂花鬘。ཚོགས་ངང་དང་ཆ་དམར་པོ་བྱས་པ། 会场悬挂红旗。

རྒྱ་བོ། 名词。(1)འཇལ་སྟོང་ཀྱི་རྒྱ་ཆེན་པོ། 大升。旧时，西藏某些地方使用的一种广底狭口的容量器具，较一般藏升大二、三倍：རྒྱ་བོ་ཆེ། 大升。(2)(ཞོག) གཏག་ཕྱུག་པ་མིག་གི་མཐའི་སྐྱ་མདོག་སྐྱ་པོ་ཅན། 嘴和眼的四周毛色灰白的牛。

རྒྱ་བོ་ཟས། རྒྱལ་ཆེ་གང་གི་ཆུལ་པོ་སེང་གེ་འཁྲབ་གྱི་བཞིའི་གཅིག་སྟེ་གྲུ་གུ་སྐྱ་རྣའི་ཀུ་བོ་ཞེས། 斛饭王。古印度狮子王四子之一。即释迦牟尼的叔父。

རྒྱ་མོ། འབྱེལ་མེད་ཚང་གཏམ་མམ་ངག་འཕྲལ་གྱི་གཏམ། 名词。废话，瞎话，戏谑。开玩笑的话：རྒྱ་མིའི་ཚང་གཏམ་བཤད་ནས་ཉི་མ་སྐྱེལ། 说废话过日子。ཁོ་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་རྒྱ་མིའི་གཏམ་བཤད་བྱས་ནས་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ། 彼此开玩笑发了怒。

རྒྱ་ཚོག་ཐྲང་ཚོག འཇལ་བྱེད་རྒྱ་དང་། འདྲི་བྱེད་སྐང་དེ་ཡུལ་སྐལ་སྐྱེ་དང་མི་མཐུན་པ། 非法秤斗。私下制造的秤斗。

རྒྱ་ཐྲང་། འཇལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། འདྲིགས་བྱེད་ཀྱི་སྐང་། 秤斗。升和秤。

རྒྱགས། འབྱིག་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྒྱགས་པ། འབྱིག་པའི་འདུགས་པ།

རྒྱང་། (རྟེང) རྒྱུན་རྣམ་སྐལ། 继续，传承，轨范：གཞུང་འདིའི་ཁྲིད་རྒྱུན་དུ་ལྟའང་རྒྱང་མ་ཚད་པ་ཙམ་དུ་གནས་སོ། 此书的讲授传承，迄今尚在继续。

རྒྱང་རྒྱང་པ། (རྟེང) (1) གཅིག་གིས་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའམ་རྒྱུག་པ། 跟随，追随。一个跟一个，接连不断。(2)དོང་དོང། 拖拉，下坠：ཀུ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིང་འགོ། 长长的肠子拖拉着。

རྒྱད་སྐད། (1)འཇིགས་སྐྲག་སྒྲོགས་པའི་སྐད། 惊呼声：རྟེད་ཁང་ལ་མེ་སྐྱེན་གོང་བ་མཐོང་དུས་རྒྱད་སྐད་བརྒྱབ་ནས་ཁྱིམ་མཆེས་རོགས་ལ་སྐྱེན། 看见住宅失火便大声惊呼，要求邻居救助。(2)འཇིད་སྟང་སྐུལ་བའི་སྐད། 厉声，喝令，威胁语：ཁྱོད་དེངས་ཤིག་ཅེས་རྒྱད་སྐད་འདོན་པ། 喝令滚出去；དགྲ་ཐའི་ཁྱོང་ཆ་ཁྲག་མང་འཐུད་བའི་རྒྱད་སྐད་ཆེས་ཆེད་སྐྱེས་པ། 厉声吆喝，使得敌人胆战心惊。

རྒྱད་ཁངས། སྐྲག་སྟངས། 恐惧，畏惧，害怕：ཤིན་ལུགས་བའིན་དོན་ལ་རྒྱད་ཁངས་རྒྱད་པ། 害怕真理。

རྒྱད་ཁངས་སྐྱོང་བ། སྐྲག་སྟང་སྐྱེ་བར་རྒྱད་པ། 惊动，使眼岔发惊：ཁྱོ་ངར་པོ་ཁྲོན་དུས་རྒྱད་ཁངས་བསྐྱངས་ན་ཁ་ཤེས་སྐྱེར་དཀའ། 乘骑烈马时，若使之眼岔吃惊，就难于控制。

རྒྱད་བཟོམས། འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་ནས་མགོ་འཐོམས་པ། 吓昏了，吓得发昏：བྱ་དཀའ་བྱུང་བར་རྒྱབས་ནས་རྒྱད་འཐོམས་སུ་ལུས། 遇到困难束手无策，吓得发昏。

རྒྱད་གདངས། (1)སྐྲག་པའི་སྒོད་གདངས། 恐怖的声音。(2)ཁེད་དྲགས་ཏེ་ཁ་གདངས་པ། 吓得张口结舌。

རྒྱད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇིགས་པའམ་ཁྲེད་པ། 恐怖，惊惶：མི་མཐོང་དུས་རྡོ་བོང་རྒྱད་ནས་འདྲུད་ཚང་། 山兔见人，惊惶逸去。

རྒྱད་ཐོངས། འཇིགས་སྐྲག་གིས་ཉམ་ཐག་པ། 吓倒了，吓得如烂泥：རྒྱད་ཐོངས་ཀྱིས་ཉམས་ཏེས་

གཏོང་མི་སྲིབ། 吓不倒。

བྱིད་ཀ་ཐོར་བ། འཇིགས་པའི་ཀ་ཚུགས་སམ། རྣམ་འགྱུར་ཐོན་པ། 颤栗。惊恐状：མི་སྨྱོགས་ཀྱི་ཉུར་སྐོས་ནས་ལྟང་ མ་རྣམས་བྱིད་ཀྱི་ཐོན་ཏེ་ཀ་ཐོན་པའི་མིག་བཀྲད་དེ་བྱས་འཐོར་ཕྱིན་པ། 懦夫听到炮声惊骇逃散。

བྱིའུ་སྐ་བ། (མངོན) ཏིང་ཟླ་བྱུག་པ། 箕宿。藏历六月的异名。

བྱིཅ་ཆུང་། འཇལ་ཁྱིད་ཀྱི་ཆུང་བ། 升，小斗。

བྱིལ་རྒྱབ། བྱིལ་ཞིང་འཚབ་པ། 匆忙，急迫：སློབ་ཕྲུ་རྣམས་བྱིལ་རྒྱབ་ཀྱིས་འབྱོར། 学生们匆忙赶到了。

བྱིལ་རྒྱབ་ཚབ་ཚུབ། བྱིལ་བ་ཚ་བོ། 急急忙忙，འགྲོ་འོང་བྱིལ་རྒྱབ་ཚབ་ཚུབ། 来去匆匆。

བྱིལ་ཐོངས། དབྱལ་ཐོངས། 贫穷，贫困；བྱིལ་ཐོངས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐོག་མར་ གྲོལ་བ། 初步从贫苦中解脱出来。རི་ཁུལ་དེ་བྱིལ་ཐོངས་དང་རྗེས་ཤུལ་ཐེབས་པའི་རྣམ་པ་ལས་གྲོལ་གྱུར་བ། 这个山区摆脱了贫困落后的状态。

བྱིལ་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཚབ་པ། 忙，急：ལས་བྱིལ་བ། 事情忙。ཤུལ་བྱིལ་བ། 身忙。ངག་བྱིལ་བ། 说话急躁。སེམས་བྱིལ་བ། 胡想。●ཁོམ་པ་མེད་པའམ་དལ་བུ་མ་ཡིན་པ། 名词。忙碌，无暇，不空闲：ལས་དོན་ལ་ བགོད་སྐྱེས་འགྱུས་ཚང་མ་བྱས་པས་བྱིལ་བ་ཚབ་ ཆུབ་ དུ་གྱུར་པ། 工作安排得不好，弄得十分忙乱。ཐོག་མར་བྱིལ་བ་ཆེན་པོ་བྱས་ནས་ལས་གྲྭར་ཕྱིན་པ། 早上，忙着到工地上去了。ཐོག་བྱིལ་བ་ལངས་པ། 突然忙碌起来了。ལས་མང་ལག་ཉུང་ གི་གནས་ཚུལ་འོག་ཏུ་བྱིལ་བ་མེད་པའི་ཚེ་སྐབས་ མེད་ཅིང་། 在事多人少的情况下，没有不忙的时候。

བྱིལ་བ་ཏུང་ཏུང་། རིངས་ བའམ་ རྟག་ རྟག། 匆匆，忙忙碌碌，忙乱状：སོད་ ཅ་ བྱིལ་ བ་ དུང་ དུང་ཕྱིས་བཤད་པ་ཁས་ བོ་ མི་ ཐུབ། 匆忙间说的话听不清楚。

བྱིལ་དབང་། བྱིལ་བའི་སྐྱབས། 由于忙碌，忙乱故：ཉེ་ ལམ་ ལས་ ཀ་ བྱིལ་ དབང་ གིས་ ཁ་ཅིག་ བཟུང་ཁྱེས་ཀོར་ཕྱི་སྣང་ ཚུལ་ ཞིག་ ཆགས་ བྱུང་། 最近由于工作忙乱，形成了顾此失彼的现象。

བྱིལ་བསྐོད། བྱིལ་ བ་ ཆེན་ པོའི་ སྐོ་ ནས་ འབད་ བརྩོན་ཕྱིན། 紧张，繁忙；དབྱར་ དུས་ མ་ཀཏ་ གོང་ལ་བྱིལ་བརྩོན་ཕྱིས་ཆུ་ ལྷང་ སྐམས་ཁུས་ འཐུས་ ལེགས་ བྱས། 夏季未到以前，就紧张地整修了水渠。

བྱིལ་ཚབས། ལས་ བྱིལ་ ཕྱི་ བབ། 忙碌的程度：བསམ་ཚུལ་བྱིལ་ཚབས་ཆེ་བ། 十分急躁的心情。ཐབ་ སྦྱངས་ བྱིལ་ ཚབས་ ཆེ་བ། 工作方法十分急躁。

བྱིལ་ཚུབ། བྱིལ་འཚུབ་དང་འདྲ།

བྱིལ་འཚབ། བྱིལ་ཞིང་སྐྱུར་ སྐྱབས་ཀྱི་ རྣམ་པ། 紧急，急迫。

བྱིལ་འཚྭབ། བྱིལ་ཞིང་ཐེང་ཚ་ཆེ་བའི་ རྣམ་པ། 慌张，张皇，仓卒。

བྱིལ་ཐིང་། བྱིལ་བ་དང་ཐེང་ཚའི་བསྡུས་ཚིག 繁忙，忙乱：ལས་ཀ་བྱིལ་ ཐེང་ཆེ་ སྐབས་ སློབ་སྦྱོང་ ཁྱེད་བའི་ཁོམ་པ་མི་ཡོང་། 忙于工作，无暇学习。

བྱིལ་ཕྱིང་འབྱུར། བྱིལ་ཐིང་ཀྱི་རྣམ་པ་ དྲག་ པོ། 忙忙碌碌：ལས་ ཀ་ ཀན་ད་ ལ་ མ་ འཁྲིལ་ ན་ བྱིལ་ ཐེང་འ་ ཞུར་ བྱས་ཀྱང་ ལས་ ཆོད་ ཆེར་མི་ ཡོང་། 未抓住工作要领，忙忙碌碌不会有多大进展。

བྱིས། ●བྱི་བའི་སྐྱལ་ཆོག ●རྟ་ དྲིལ་ སོགས་ལ་ རྡུ་ གནས་ སྐྱེར་ ཁའི་ བྱིས་ཁ། 名词。槽，牲槽。牲畜的食具：རྟ་ བྱིས། 马槽。ཁྱང་ བྱིས། 牛槽。 རྟ་ ཁོ་ བྱིས་ལ་ ཐོགས་ དང་། ཁོང་ གི་ ཁྱིས་ བཅུག་

ཚང་། 系马槽头，自有旁人作价。喻优劣自有公议。

རྒྱལ་པ། ཀུ་བའི་འདུས་པ།

དྲེ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཀར་སྟབས་ཤིག 舞蹈，跳舞；ཞབས་བྱེ་ཆུག་པ། 起舞。ཐུ་ལེན་བྱེ་དྲང་། 载歌载舞。རྫོང་བྱེ་སྐྱབ་པ། 跳锅庄。(2)མནའ། 誓愿，誓言；མིའི་ཁྲིད་དུ་བྱེ་འཚར་བ། 当众宣誓。ཕྱི་འདོམས་ཀྱི་བྱེ་དམ་བོས་བསལ་པ། 使发誓决不再犯。(3)(ཉེར་) དད། 疾病，ཁྱེད་སྐུ་བྱེ་འཚལ་ལམ། 你身体有病吗？(4)(ཞབས) ཆུར་ཚས། 盘费，路费。途中使用的财物。

དྲེ་ཁ། (ཞབས) ཆུཁས་ཟྱི། 途中口粮，盘费。

དྲེ་གར། ཀང་བྱེ་འཁྲབས་ནས་སྟེན་པའི་རྩེས་གར། 舞蹈，歌舞，舞剧。

དྲེ་ཚས། (ཞབས) ཆུཁས་ཚས། 途中干粮，盘川，路费。

དྲེ་འཚམ་པ། (1)བྱེ་འཁྲབ་པ། 跳舞。(2)བྱེ་འཁྲབ་མཁན། 跳舞者。

དྲེ་རྩོད་པ། མནའ་བསྒལ་བ་ སྟེ་ བྱེ་ བོད་བཞིང་ཟེར། 赌咒，发誓；ཁྱེད་རེ་སྐན་ཀྱི་ བྱེ་དོར་བ། 发誓不作。

དྲེ་རྩེད་པ། བྱེ་འཁྲབ་པ། 跳舞，舞蹈。

དྲེ་རྙོག། ན་ཚ། 病，痛，疾病；ལུས་ ལ་ བྱེ་ ནད་མེད། 身无疾病。

དྲེ་རྙོག་ཅན། ནད་པ། 病人，病号。

དྲེ་པ། བྱེ་འཁྲབ་མཁན། 名词。舞者。

དྲེ་པ་གཞས་ མ། བྱེ་ འཁྲབ་ མཁན་ དང་ གཞས་ གཏོང་མཁན། སྔར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་སྐབས་དུ་ལའི་ཐ་མས་ཀུལ་སྲིད་ཆས་སྲིད་བཞེས་པ་སོགས་གཞུང་གི་མཛད་ སྒོ་ཆ་ཁག་ ཚུགས་ དུས་ ཀྱི་ བྱེ་འཁྲབ་མཁན་དང་གཞས་གཏོང་མཁན། 歌舞者，跳舞唱歌者。原西藏地方政府当达赖喇嘛亲政庆贺大典时的舞蹈者和歌手。

དྲེ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)འདོད་པ། 欲，想要；གཉིད་བྱེ་པ། 想入睡。གཅན་པ་བྱེ་པ། 想解小便。ཚོད་བྱེ། 想笑。སྐུག་བྱེ་པ། 欲呕。དགོད་པའི་ཁ་ལ་བཤལ་ན་དགོད་བྱེ། དྲ་བའི་ཁ་ལ་བཤལ་ན་དྲ་བྱེ། 听笑话就想笑，听哭声就要哭。喻遇事胸无主见，随声附合。(2)ཤུང་བ་ དང་། སྐྱོང་བའམ་ཚོར་པ། 生起，感觉，感受；དྲི་མ་བྱེ་པ། 发出气味。རྙ་བྱེ་པ། 有味。❷名词。(1)དྲི་མ་དང་། རྙ། 气味，味道；ཟས་ཀྱི་ བྱེ་པ་ཤུ་པ། 尝试食物的味道。ཟོ་ཚས་ བྱེ་པ་ཞིམ་པོ། 可口的食品。(2)(མངོན) བྱེ་པ་ལ་ མངར་བ་དང་། སྐྱུར་བ། ཁ་བ། བསྐ་བ། ཚ་བ། ལན་ཚྭ་བ་བཅས་དྲུག་ཡོད་པས་ཀྱང་ མཚོན། 味道有甜、酸、苦、淡、咸、辛等六种，故表数字6。

དྲེ་བ་རྟོད། ཟས་ཀྱི་ བྱེ་བ་ཅུ་ གོ་བ། 尝到滋味，尝到甜头。

དྲེ་པ་བཤུས། ཟས་ཞིམ་མེ་ཞིམ་ཚོད་བཤུས་པ། 尝味，品尝。

དྲེ་བོར་བ། བྱེ་དོར་བ་དང་དོན་གཅིག

དྲེ་མ། བྱེ་གར་འཁྲབ་མཁན་བྱད་མེད། 名词。女舞者，女舞蹈演员。

དྲེ་ཡི་འཚལ་བ། (ཉེར་) ནད་མེད་པ། 无病。

དྲེ་པའེལ། བྱེ་འཁྲབས་ པ། 舞蹈，跳舞；མི་མང་གི་དབུས་སུ་ བྱེ་པའེལ་ནས་ཤུད་མི་ སྟོན་པ། 在人众中表演舞蹈。

དྲེ་འཚལ་བ། (ཉེར་) ནད་ཐོག་པའམ། ན་པ། 患病，害病，衰疾。

དྲེ་གཞས། ཞབས་ བྱེ་དང་གླུ་གཞས། 歌舞。

དྲེ་གཙོག་ ནད་པའི་གཙོག་པོ། 护士。服侍病人者。

དྲེ་རྒོད། ང་དང་པཅས་པའི་ཐུ་གཞས་བྱེ་ གར་ ཀྱི་ མིང་། 鼓舞。击鼓而歌的一种舞蹈。

བྱེད། འབྱད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བྱེད་རྒྱགས་པ། རྒྱེད་དགས་པ། 过分安逸，极为舒适。

བྱེད་པ། ●དགའ་བའི་སེམས། 名词。兴趣，情绪：ལག་རྩལ་སློང་བའི་བྱེད་པ་རྒྱུད་པ། 鼓动学习技术的情绪。❷བྱ་བ་དང་། འདོད་པ། 副词。将欲，想要：རྩེད་མོ་རྩེ་བྱེད་པ། 想开玩笑。དགའ་བྱེད། 忍不住高兴。དྲྭ་བྱེད་པ། 想哭。དགོད་བྱེད་པ། 想笑。

བྱེད་པོ། སྡང་བ་རྒྱུད་པོའམ་སེམས་དགའ་པོ། 形容词。乐观，活跃，愉快，满意，有风趣：མི་བྱེད་པོ། 有风趣的人。ཀུ་གཞས་བྱེད་པོ། 愉快的歌曲。རྩེད་འཕྲལ་ཀྱི་དགའ་སྟོན་བྱེད་པོ། 活跃的喜筵。གཏམ་བཟང་བྱེད་པོ། 喜讯。གཤས་ཆུལ་བྱེད་པོ་ཞིག་ཐོས་བྱུང་། 听到了一个满意的消息。དེ་རིང་ཀྱིང་གར་བྱེད་པོ་བྱུང་། 今天在园林里过得愉快。

བྱེན། བྱན་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བྱེབས། འབྱབ་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བྱེཏ། བྱ་བའི་འཕྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

བྱེབ། བྱ་བའི་འཕྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

བྱེས། འབྱེས་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བྱེས་འཛིད། བྱེས་པའི་རྗེས་ སྐྱག་ གམ་ ང་ མདངས་ འགྱོ་པ། 追捕，追辑：དགྲ་བོ་བྱེས་འདེད་གཏོང་པ། 追捕逃亡之敌。

བྱེས་འདོག། (རྟིང) མཐའ་རྒྱལ་པ། 发誓。

བྱེས་པ། འབྱེས་པའི་འདེས་པ།

བྱེས་བྱོལ། བྱེས་ཏེ་ཡུལ་ གཞན་ དུ་ སོང་ པ། 逃跑，逃避：བྱེས་བྱོལ་ ཀྱི་ དགྲ་ དམག་ ཚང་ མ་ རྩ་ མེད་ དུ་ བཏང་པ། 全歼逃敌。

བྱེས་དམག བྱེས་པའི་དམག་མི། 逃兵。

རྒྱ། ●名词。(1)སྟེང་དང་། གོང་། 上，高，优，上首：ས་རྒྱ། 地上。རྒྱ་ན་མེད་པ། 无上，最高。 ལག་ཀྱི་རྒྱ། 工头。旧时指挥工作者。དཀོར་ཀྱི་རྒྱ། 财物管理员。རྒྱ་ནས་རྒྱང་འཕངས་པ། 蒸蒸向上。(2)དཀར་རྩེས་ལས་བཀྲ་བའི་ཐག་རྟེག། 魂，神魂。星相家所说人体各部位的值日神：རྒྱ་གནས། 魂体。❷རྒྱང་དང་། ཆོག་པ་དང་། བཟོད་པ། 副词。甘愿，宁可，情愿：རྒྱུ་ལ་ཕན་ན་རྒྱང་ལ་གནོད་ཀྱང་རྒྱ། 若有利于大众，损了自己也甘愿。མི་དམངས་ལ་ཕན་ གཏགས་ ཙོད་པའི་ལས་དོན་ཚང་མ་བྱེད་རྒྱ། 对人民有好处的事全都可作。རང་དབང་མེད་པར་འཆི་བ་ལས་ཤི་བ་རྒྱལ། 不自由而生，勿宁死！ རང་ གཏག་ རྒྱས་ གཏོང་བ་རྒྱའི། དགྲ་ལ་མགོ་ སྐྱང་ ཐེབ་ མི་ ཐུབ། 宁可舍身而死，不能向敌低头。དབུལ་ བའི་ ཀུར་ ཀུང་ རྒྱའི། གཞན་ རོང་ བཀུ་ བར་ མི་ ཐུབ། རྒྱང་ཁད་དགའ་ཡང་རྒྱ་མེ། བྱ་བ་མཐར་ མ་ ཕྱིན་ ན་མེ་ འགྱེལ 宁可忍受穷困，不偷别人财物；宁可忍受困难，不可使事业中断。

རྒྱ་སྐམ་པ། (1)རྒྱ་ཁྲག་མེད་པའམ་ཐུར་མ། 无胆量，胆怯，胆小鬼。(2)ཞེད་ ཐག་ ཆོད་ པ། 骇极。

རྒྱ་སྐྱེལ་བ། (1)སྐར་རྩིས་དང་ཀྱི་ཤོད་སྐྱལ་ཐུར་ལུས་ཀྱི་རྒྱ་འདྲེ་ལ་འཕྲིན་འཁྲག་པ། 断送魂魄，夺魂。迷信谓驱使鬼物夺人精气。(2)རྒྱ་འཚོང་ པ་ཐེ་ ལར་ ཀུ་དགྱ་ ལ་ ཤོད་བར་ བྱེད་པ། 出卖灵魂。在敌人面前丧失气节。(3)(རྟིང) རྒྱ་བསྐྱལ་ བ་དང་འདྲ།

རྒྱ་སྐྱེལ། (1)གྲུ་བཟས། 船资。(2)དཔྱ་ཁྲལ། 税，赋税。(3)ལག་རྟགས། 礼品，礼物。

རྒྱ་བསྐྱལ་བ། (རྟིང) མི་ཟད་པ། 无穷尽。

བླ་ཁྱད། (རྟིང་) དེགས་པ། 高傲，骄傲。

བླ་ཁྱིམ། དཀར་རྩིས་ལས་བཤད་པའི་མི་ཕྱུགས་ཀྱི་བླ་གནས་སུ། 神魂之舍，命宫。星相家所说魂在人畜体内附着的部位。

བླ་ཁྲེང་རྐྱལ་ཟིང་། བླ་ཆེ་གཞན་ཀྱིས་ཁྲེང་ནས་ཉེན་པ་ཐོང་བ། 失魂落魄，魂飞魄散。谓恐怖至极：དགྲ་བོ་དབའ་ཞུམ་ནི་བླ་ཁྲེང་རྐྱལ་ཏེ་ཕྱག་པ་བཀྱག་སྟེ་མགོ་སྐུང་བ། 敌人吓得失魂落魄，举手投降。

བླ་མཁྲེག། (1)པཱརྱུ་མིའི་ འཁོར། 宫女。帝王宫内被役使的女奴隶。(2)རྩིས་མཁན། 历算家，星算家。操占星术的迷信职业者。 (3)(ཞྭ་ཁ) བླ་མའི་དགེ་ཚན། 经师。藏传佛教转世制度下为灵童讲授佛经的教师。

བླ་འཁོད། (1)བླ་ལུས་ལ་གནས་པའམ། ཆགས་པ། 神魂归舍，魂魄附体。迷信说身体平安，则魂魄安居体内。(2)བླ་གནས་སའི་འཁོར་རྒྱུག་གམ། ལག་རྡེག། 魂魄杖。迷信说精气依附的棍杖。

བླ་འཁྱམས་པ། ལུས་ལ་གནས་པའི་བླ་ཐོན་པའམ་ཀྱང་པ། 魂散。谓受大惊恐，魂飞魄散。

བླ་འཁྲུལ་པ། བླ་ཆེ་གཞན་དུ་འཐོན་པའམ་ཀྱང་པ། 掉魂，丧魂。谓遭遇恐怖，魂魄惊散。

བླ་གཉའ། སྟེང་གཡོགས་སམ། ཐོག་གཡོགས། 屋顶。顶上的掩盖物：འགྲུལ་པ་རྣ་ཞོལ་བླ་གཉའ་མེད་པའི་གནས་སུ་སྟོད་པ། 旅客露宿山下。

བླ་གཉའ་ཅན། (མངོན) ཁང་པ། 有覆盖。房屋的异名。

བླ་ཚོང་ཞོ་ཀ། སྨན་ཀྱི་ཅྱ་བཀ་ཅིག 豆科的一种药果名。

བླ་ཚོགས། 〈ཞྭདྲྭའི་ཚོག〉འཆོ་བའི་ཚེ་ཅྱད་པའི་གཏུ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གཅིག། ཆོས་ཚོས་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་ཚ་ ཀུལ་དཀྱིལ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀུན་ཏུ་བཟང་པའི་ཚོགས་ཏེ་ཁྱད་པར་དུ་དད་པ། སྤྱན་ཕྱིན་པའུན་དང་། བླ་ཅ་ཅྱད་ཀྱིད་གསུམ་པ། ཚད་སྤྱམ་སྐྱང་དང་འབྲལ། དེང་སང་ཡིངས་ཀྱས་སུ་ཆོས་ཚོས་ཞེས་བརྗོད། 上衣，七衣。梵音译作嗢呾罗僧伽。十三资具中三袈裟之一。是沙弥和比丘白天穿着的黄色上衣，由七片合成两条半，尺度同于重复衣，通称法衣。

བླ་ཐུང་བ། བླ་རྩོག་གཞན་དུ་འཐོང་བ། 掉魂。所谓吓散了神魂。

བླ་ཐྲ། བླ་མ་དང་ཐྲ་བའི་བསྡུས་ཚིང་། 喇嘛僧徒。上层喇嘛和普通喇嘛的合称。

བླ་འཇུག་ཐབས། བླ་འཕྲལས་པ་ཚུར་འཇུག་ཐབས་པ། 招魂。招回失散魂魄的一种迷信活动。

བླ་ཐག་ཀ། བླ་མ་དང་ཐྲ་ པ་ ཙོ་ན་ ཐག་ ཙོ། 老僧。年老的僧人。

བླ་ཐྲོག། བླ་ཐག་ལའི་ཐྲ་ཐྲོག། 魂翎。魂魄依附的翎：སྐུག་ཙོ་ཐྲོག་ཐིག་ཙེད་པ་འདི་ཚ་ ཙོ་ ཁེ་ ཁང་ བླ་ཐྲོག་རེད། 这儿有一片紫色翎，是侄儿格萨尔的魂翎。

བླ་བརྒྱུད། བླ་མ་ཁྲིག་རྣས་ཁྲིག་ཏུ་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་པ། 师承，上师传承。藏传佛教历代师徒辗转授受的系统。

བླ་ཙོལ། (1)བཅའ་རྩལ་དུ་བསམ་བློ་ མ་བཏང་ བ། 冒失，不加思索：བླ་རྩལ་དུ་ཁྱམ་ཐྲོ་བ། 胡言乱语。 བླ་རྩལ་ དུ་ ཐྲ་ བ་ ཅིད་པ། 胡作非为。(2)ཁྲིད་དུས་སྐྱབས། ཟེམས་འབྲལ་རྣས་ཁང་ཐྲང་ཐྲོ་བའི་ སྐད་ཅ། 梦呓，荒诞之言：ཟེམས་འབྲལ་དུ་ བླ་རྩལ་ ཆུ་ཁ་ཁི་ འདྲཁ 神志错乱，胡说乱道。

བླ་བཅོལ། བླ་རྩལ་དང་འདྲ།

བླ་ཆད་པ། ཞེད་ཐཁ་ ཆོད་ རས་ བླ་ འཐོང་ པ། 骇极。因恐怖而魂飞魄散。

བླ་ཆས། (1)བླ་ མའི་ ཆ་ ལུགས། 喇嘛服装。

(2)ཐུ་གའི་ཚ་བྱད། 喇嘛的用具。

ཐུ་ཆུང་། ཐུ་མ་ཆུང་ཁག 地位较低的喇嘛。

ཐུ་ཆེན། ཐུ་མ་ཆེ་ཁག 大喇嘛。地位较高的喇嘛。

ཐུ་ཆེན་མཁན་བཟང། ཐུ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ནས་བྱང་བའི་སོ་ཐར་སྡོམ་ཐུན། 贡巴饶色所传别解脱戒历代亲教师。

ཐུ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ། རབ་བྱང་དང་ཏའི་མེ་ཚེས་ཡན་ཏིས་བདུན་ཐུ་དོན་ཡ་ཆ་ཏི་ཏིང་འཛིན་ཡུལ་ཞོགས་པར་འཕྲིངས། ཆུང་དུས་ནས་མདོ་ཁམས་དེན་ཏི་ཀུ་བོག། རབ་བྱང་ཐུབ་དུས་ཀྱི་གཙང་རབ་གསལ་དང་། སྐབ་དབོན་གཡོ་དགེ་འབྱུང་གཉིས་ཀྱི་མིང་དུས་ཏེ། དགེ་བ་རབ་གསལ་དུ་བཏགས། ཕྱིས་ཐུགས་རབ་ཆེ་བས་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དུ་ཀྱགས། རང་ཤེ་ཉེར་གཉིས་པ་ས་སྐྱ་ཤེ་ལ་ཐུར་ཀྱི་མཁན་སྐབ་གསུམ་དང་ཆུའི་དགེ་སློང་ཀེ་ཚང་དང་ཀྱི་བཅུ་གཉིས་ཁ་སྐོང་བྱས་ཏེ་བསྡེན་པར་ཇོགས། བྱ་སྡེན་ཡུགས་ལུར་ནས་བསྡེན་པ་ཕྱི་ དང་ ཀྱི་ མགོ་ དེ་ ནས་ཆུགས་པ་ཡིན། ཤེ་ཉེར་བདུན་ལ་བྱུ་མེས་མོགས་དབྱས་གཙང་མི་བཅུ་ལ་བསྡེན་ ཇོགས་ ཀྱི་ ཐུར་ པ་ཞོག་སྟེ། དེ་རྣམས་དབྱས་གཙང་དུ་ཞོག ལའྱམ་སྡེན་བའི་ཡུགས་ལུར་ནས་བསྡེན་པ་ཕྱི་ དང་ ཀྱི་ མགོ་ དེ་ནས་ཆུགས་པར་འདོད། གང་ལུར་བསྡེན་པའི་མེ་རོ་སྐད་ནས་ཤེས་ཚེ་པ་ ལུར་ འདུལ་ བསྡེན་ཆུ་ཆེར་བྱིལ་བས་འདུལ་བ་སྐད་ ཡུགས་ ཐུ་ གྱགས་པ། 贡巴饶色大喇嘛（952—1035）。译言意明。藏传佛教东律初祖。生于拉萨东北之彭波，移居青海境化隆县旦迪地方。公元973宋太祖开宝六年，从由前藏曲水避难逃往其地之藏僧三人和在西宁附近求得之汉僧二人受近圆戒；布敦·仁钦竹即以此年为后宏期起算之年。公元978宋太宗太平兴国三年，为来自西藏的鲁墨等十人传授近圆戒；种敦巴即以此年为后宏期起算之年。其所传戒律，称为下路弘传，或称东律。

ཐུ་མཆོད། (1)མཆོད་ཡུལ་གྱི་ཐུ་མ། 应供喇嘛。受佛教信徒供养的喇嘛。(2)ཐུ་མ་མཆོད་པའི་བསྡུས་མིང་།

ཐུ་བཅོལ། ཐུ་ཅལ་དང་འདྲ།

ཐུ་གཅོག (རྙིང) (1)སྟོན་ པ། 大师，导师。(2)རྩེར་འཆེ། 灾害。

ཐུ་གཅོག་ཚད། ཐུར་གྱི་ཆུང་ནད་ལུ་ཐུ་མ་ཞེ་པའི་ཁར་ཕྱིས་གྱུ་ཐུ་མ་ཞེ་པའི་ནད་དུ་ཐུ་ སྟོན་ མའི་ནད་དང་བསྟོངས་ནས་ཐུག་ལ་རྩེར་འབྱུང་པའི་དོན་ནོ། 命危症。原有风病未愈，新又增加胆病，两病并发，构成危及寿命之症。

ཐུ་བཅོལ། (རྙིང) གཏིང་གཏམ། 梦话。

ཐུ་ཐབས། (རྙིང) (1)ཐོ་ཐུར། 忽然。ཐུ་ཐབས་ཐུ་ཐུང་ པ་ ཞེག་ ལས་ ངན་ ཅེས་ཀྱི་ ཀུན་ ནས་ བསྡུངས་ཏེ་ཐུང་པ་ཞེག་མིན། 只是偶然发生的，并非有意搞的。(2)བཟོད་ཐབས། 忍耐，抑制。

ཐུ་མའོང་། སྟེང་འོག་གཏིས་བསྡུས་པའི་མིང་། 上下，高低。

ཐུ་ཙང ཁང་པའི་སྟེང་དུ་ མེ་ སོ་ སའི་ ཐུམ་ ཤའི་ འབྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་མངོག་ལ་བསྡུན་ནས་ བཏུགས་ པའི་དང་ཆ། 生魂旗。随各人生年五行而改用颜色、插在屋顶象征命运的小旗。

ཐུ་དྲགས། དང་གི་དོངས་ མིང་ མ་ ཡིན་ པའི་ མིང་ གི་རྣམ་གྲངས་ནས་ བཏགས་མིང་། 名字，别名，借名。如以ཐུ་བ་作某人名字的固有名词，其人并非月亮；说某人绰号为སྣ་ཆེན་其人不只是大鼻子等。旧译增言。

ཐུ་ཟེར། ཐུ་གནས་ནའི་རྡོ། 神魂石。迷信认为魂魄依附的岩石。

ཐུ་བཟོལ། (རྙིང) མ་བཟའས་གང་བཏ་བཟ་ བྱང་

ཀུལ་དུ་སྨྲ་བའི་གཏམ། 胡话，胡诌。

བླ་ན་མ་མཆིས་པ། ཁོང་ན་མེད་པ། 无上，崇高。

བླ་ན་མེད་པ། 〈梵语〉ཁོང་ན་མེད་པ། 无上，无比，最高。梵音译作阿耨多罗：ངེས་འཁྲིབ་ཐོབ་ན་མེད་པ། 无上的天职。གཟི་བརྗིད་ཐོབ་ན་མེད་པ། 无上光荣。ཁེ་དབང་ཐོབ་ན་མེད་པ། 最高权利。ཐོབ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ། 无上正等觉，无上正等菩提，阿耨多罗三藐三菩提。

ཐོག་རྟགས། དཀར་རྩེས་ལས་བཤད་པའི་ མི་ ཕྱུགས་ཀྱི་ཐོག་གནས་སས། 体内值日神位。星相家所说人畜体内神魂每日所在部位。

ཐོག་ངོས། (1)ཐོག་མ་དང་དབོན་པོ་ གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ཞེས། 正教共主。政教合一制度中执掌政教两权的统治者。(2)དབོན་པའི་ཞེ་ས། 上官。旧时对高级官吏的敬称。 (3)ཐོག་མ་དང་དབོན་པོ་ གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 喇嘛与官员。

ཐོག་དངོས་ཚོང་ས། (1)ཀུན་ཀྱི་དབུ་ བཞུགས་གཙོ་ བཅོན་ཆེན་པོ། 政教最上共主。 (2)དབོན་པོ་ མཐོ་ཤོས་ཀྱི་མཚན་བསྡུད་ཞེ་ཆེས། 最高长官。

ཐོག་ཕྱོགས་སྡུས། ཤེར་བཅས་དགའ་ གསུམ་ཀྱི་ཐུ་ ཚང་སོ་ སོའི་མཁན་པོ་དང་། ཚོགས་ཆེན་དབུ་ མཛད། ཞལ་ངོ། ཕྱི་ས་སོགས་མཉམ་དུ་བཅོལ་ བ་ལ་ཐོ་ ཕྱི་ལྷན་ཐུགས་ཅེར། 拉基集会。拉萨三大寺院的高级会议。为寺院各札仓堪布及铁棒喇嘛、执事僧、公家等执事人员所参加的集会。

ཐོག་ཕྱལ། (1)ཕྱལ་ བའི་ སྐུ། 活佛。高级僧侣的转世。 (2)ཐོག་མ་དང་ཕྱལ་བའི་སྐུའི་བསྡུས་མིང་། 喇嘛和活佛。

ཐོག་ཕྱག ཐོ་བང་ཕྱག་མཛོད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

ཐོག་བ། (ཐུང) ཟླ་བ། 谈，讲，说。

ཐོག་ཙི། ཁྱིམ་དང་། བཙོད་པ་དང་། རང་བཞིན་ ཀྱི་འབྲེལ་གཏམ། 名词。话，言，语：ཐབ་ཚུན་ བཁ་ཕེབས་ཟློ་དགའི་ཐོ་ བ་ བྱས་པ། 随便交谈。ངེས་ཤིང་འཚམས་པའི་ཐོ་ བ། 言论恰如其分。

ཐོག་བྱང་། (1)ཐོ་ ཟླལ་ཆེ་ ཁྱས་ ཀྱི་ ཤག་ ཚང་ ཡིན་ཞིང་། དགོན་ པའི་ སྐོབས་ འབྲོང་ ཀྱི་ རྩེས་ ས་ འབྲངས་པའི་ཐོ་ བྱང་ཆེ་ ཆུང་ཁྱས་ ཀྱི་ ཆེ་ཆུང་ ཡོད་ཀྱི་ཡིན། ད་ལྟ་ ཞི་ ཅོ་ རྩིང་ མི་དམངས་ སྡིད་ གཞུང་ གནས་ ཡུལ་ ཡིན། 拉卜楞。甘肃省甘南藏族自治州北部的一城镇名，现为夏河县人民政府驻地。

ཐོག་བྱང་ཁཀྱ་ ཤེས་ བཞུགས། ཀྱན་ ཁཉེན་ འཇམ་ དབྱངས་ བཞད་ པ་ སྐུ་ ཕྲེང་ དང་ པོ་ ངག་ དབང་ བསྟན་འཛིན་ ཀྱིས་ རབ་ བྱང་ བཏབ་ གཉིས་ པའི་ ས་ ཐོག་ བཀའ་བའི་ མདོ་ སྡེ་ བསང་ཆུའི་ ཀླུང་ ཀྱི་དགོན་ ཆེན་ ཞེས། 拉卜楞扎西奇寺。公元1709年第一代嘉木瑺活佛阿旺尊珠创建。在今甘南藏族自治州境内。

ཐོག་བྱང་ཕྱག་ མཛོད། ཐུར་ བོད་ ས་ གནས་ ཁྱད་ གཞུང་ སྐབས་ ཕྱ་ ཕྱོགས་ ལས་ ཆེན་ མིའི་ གཏུང་ སྐྱེ་ དང་ ཡང་ སྐྱོ་ དམ་ ཅིང་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཤོག་ ཁྲ་ ཚང་ ཐོ་ བ་ ལས་ ཁྲངས་ ཤེས། 拉文匡佐。原西藏地方政府专管传召大会开支和收入的机构。此机构旧译商上，匡佐旧译商卓特。

ཐོག་རྒྱ། མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ཅི་ བག་ ཅིག་ རྒྱ་ ཐོག་ ཙམ། 华盖。悬在神像顶上的垂帷。མིང་ཀྱི་རྣམ་ ཀྱལ་གནས་ ཀྱན་དང་ ཐོ་ རྒྱ་རེའོ།

ཐོག་འབོད། ཐོ་འཕྲིགས་པ་ རྟོང་འབོད་པ། 招魂。一种招回游魂的迷信活动。

ཐོག་མ། 名词。(1)ཐོག་དགོན་དེན་ ཅན་ཏང་། དེའ་ ཀྱི་ སྐོ་ནས་ ཁྱེ་ བ་ ཚ་ མ་ ལའང་ ཐོ་ མ་ ཞེས་ བཙོད་

རྔོང་བ་སྤྱི། 喇嘛，上人，上师，师长，寺主；恩人，恩德深重者。就其有恩说，亦可以称父母；ཐི་མ་རེ་ལ་ཐུགས་ཤེས་རེ། ཤུང་པ་རེ་ལ་སྐད་ཤུགས་རེ། 一个喇嘛，一种仪轨；一个地方，一种方言。(2)སྟེང་མ། 上部，最上层；ཐི་མ་ལས་ཀྱང་ཆས་ཐི་མར་གྱུར་ཅིང་ཤེན་དུ་ ཐི་མར་གྱུར་པ། 上上殊胜，最极殊胜。

ཐི་མ་དཀོན་མཆོག (1)ངང་ཏུང་རིང་བའམ་དང་པ། 宽厚，朴实，正直；གཞན་གྱིས་ཞེ་གྲན་ཤེ་ཙམ་བཏང་ཡང་ཆག་པ་མི་ཟ་བའི་མི་ཐི་མ་དཀོན་མཆོག 性情宽厚，不管别人怎样唠叨都不生气。གཞོ་སྨྲ་ཐེག་ཅིག་ནས་ཡང་མི་བྱེད་པའི་ མི་ ཐི་མ་དཀོན་མཆོག 为人朴实，从不虚伪。ལས་ཀ་ཐི་མ་དཀོན་མཆོག་ཅེད་པ། 做事正当。སྐད་ཅ་ཐི་མ་དཀོན་མཆོག་ཏོད་པ། 说话直道。ཚང་ཐི་མ་དཀོན་ མཆོག་ཚུག་པ། 买卖公平。(2)སྒྲུབས་གནས་ཡོངས་རྫོགས་འདུས་པའི་མིང་ 上师三宝。佛教徒的总皈依处，包括上师和佛、法、僧三宝。

ཐི་མ་སྐྱེས་ཆེན། རྟོགས་པ་མཐོན་པོར་སོན་ པའི་གང་ཟག 高僧。佛教徒所说证德高深的喇嘛。

ཐི་མ་རྒྱད་པ། སྔགས་ཀྱ་པའི་ཉེ་བྱ་ཚིག་སྟེ། ཤུ་ཕུན་ཀྱི་ཆུང་ཀུ་སྟོད་ཐུབ་ཀྱི་ཀུ་པ་ཤུ་བྱ། 密乘僧侣，续部师。佛教出家人中专门修学密宗教理、仪轨的宗教职业者，如拉萨的上下密院的僧侣。

ཐི་མ་མཆོད་པ། ཚོགས་ཞིང་ཐི་མ་ལ་དངོས་འབྱོར་ཡིད་སྤྲུལ་ཀྱི་མཆོད་པ་འབྱུལ་བའི་ཚོ་ག། 师供，上师供。向资粮田上师供献实物供品和意化供品的仪轨。

ཐི་མ་གཉིས། ཅ་བའི་ཐི་མ་དང་བཅུད་ པའི་ ཐི་མ། 二师，两种上师：根本师和传承师。

ཐི་མ་དམ་པ། (1)ཐི་མ་ཡང་དག་ པའམ་ མཆོག་ དུ་ཕྱང་པ། 师尊。佛教徒对各自上师的敬称。(2)ཐི་མ་འདས་པ། 先师。已死的上师。

ཐེག་མ་པ། ཅུ་གར་ཀྱི་ནང་པའི་ ཀུབ་ མཐའ་ སྒྲུ་ བ་ཞེག་གི་མིང་། 无上部，郁多罗部。古印度佛教一宗派名。

ཐེག་མ་མཉམ། (ཐུལ) ཁན་པའི་འབྱུ་ཞེག ཤུལ་ཕྱེ་ཞིང་རིང་པ། གཤོག་པ་ཆ་གཉིས་ཡོད་པ། མཐིན་པོར་འཕུར་ཐུབ་པ། ཆུ་ཁར་འཚོ་ཞིང་ཆུ་ དུ་ ཐིན་ ཡི་ནི། 蜻蜓。身体细长，有翅两对，生活在水边，能高飞，捕食小虫。是益虫。

ཐི་མ་མ་ཉེ་བ། (ཐུལ) ཐུར་བོད་ཀུ་མ་ཏྲ་ སྒྲུལ་བ་ དང་ཐུགས་ ལས་ དཀར་ ནག་ གི་ ཐང་ བཀད་ ཆུག་ པའི་ རྟོལ་འབྱོར་ཅན། 评话喇嘛。旧时，在通衢悬挂卷轴画像，为路人讲说因果故事的男女瑜伽行者。

ཐི་མ་རིན་ཆེན། ཐི་མའང་འབོད་པའི་ཀུས་མིང་། 师宝，上师宝贝。藏传佛教徒对自己上师最尊敬的称呼。

ཐི་མའི་བརྒྱུད་པ། ཐི་རབས་རིམ་བཀུད། 传承师。藏传佛教徒所说各自历代上师的传统，或又名师承。

ཐི་མའི་རྣལ་འབྱོར། རང་གི་རྩ་བའི་ཐི་མ་སངས་ཀྱས་ཀུན་འདུས་ཀྱི་ངོ་བོར་སྒོམ་པའི་ཆོ་ག་ཞེག 上师瑜伽。观想各自本师为汇集十方诸佛总体的修行仪轨。

ཐི་མར་བྱ་བ། ཐི་མའང་འཛིན་པའི་སྐོ་ནས་ བཀུར་ སྟི་བྱེད་པ། 敬事。心中以之为师长，乃对之恭敬承事。

ཐི་མེད། ཐི་ན་མེད་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཐི་མེད་ཀྱི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཐུབ་ན་མེད་པའི་ཆུང་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 无上部。为佛教密宗无上瑜伽部之略名。

ཐི་མེད་ཀྱི་དབང་བཞི། བུམ་དབང་དང་། གསང་དབང་། ཤེར་དབང་། ཚིག་དབང་བཅས་བཞིའོ། 无上瑜伽四灌顶：瓶灌顶、秘密灌顶、智慧灌

顶和句义灌顶。

བླ་མེད་མཆོད་རྟེན། ངོས་བཞི་ སོ་ སོར་ རྡོ་ རྡེ་ དང་། རིན་ཐང་། པད་མ། སྦྱོར་མོགས་ རྡོ་ རྡེ་བཅས་ ཀྱེས་ཚད་ མེད་བཞི་ མཆོག་ བར་ ཅིད་ བའི་ མཆོད་ རྟེན་གྱུ་བཞི་ ཞེས། 无上塔。塔形四方，分别用金刚杵、珍宝、莲花、交杵等标志四无量。

བླ་མེད་པ། ཏོ་ཁོག་གམ་ སྙིང་སྟོབས་ མེད་པ། 无勇，胆怯。

བླ་མེད་ཟེད་འཕྲིན། (མཐོན) ཉི་མ། 发无上光。太阳的异名。

བླ་སྐྱེས་ཁང་། སྡང་དུ་ ལའི་ ཐ་ མར་ སྐྱེས་སྨྱོང་ བའི་ སྐྱེས་ཁང་། 达赖喇嘛的私人医院。

བླ་སྐྱེས་པ། སྡང་དུ་ ལའི་ ཐ་ མར་ སྐྱེས་ དཔྱད་ ཅིང་ མཁས་ཀྱི་ སྐྱེས་པ། 达赖喇嘛的私人医生。

བླ་རྩ། ཆ་རིང་ཐུང་བརྟག་བཏུབ་ བའི་ རྩ་ སྣེ། མཁྱེག་ མའི་ མར་ རྒྱུ་ རྐྱེས་ ཀྱི་ གསེབ་ ན་ གནས་ བའི་ འཕར་རྩ་ དེའོ། 寿脉。切诊人寿长短的挠动脉，在手腕下侧肌肉之间。

བླ་རྩིས་པ། སྡང་བོད་ས་གནས་ སྲིད་གཞུང་ གི་ རྩིས་ པ་ མཁས་ བའི་ ཆ་ མིང་། 大历算家。对原西藏地方政府通晓历算人员的尊称。

བླ་ཚེ། མིའི་ ཐོག་ ཚེ་ གསུམ་ ཞེས་ བའི་ བསྡུས་ མིང་། 寿命。所谓人的魂、命、寿。

བླ་མཆོ། བླ་ གནས་ མའི་ མཆོ། 魂湖。迷信所说魂魄依附的湖泊；གསེར་ མཆོ་ གཡུ་ མཆོ་ དྲང་ མཆོ་ གསུམ། སྒིང་ཆེ་ འཕྲིང་ཆུང་ གི་ ཐ་ མཆོ་ རེད། 金海玉海和螺海，是大小中洲的魂附海。

བླ་འཚོང་། བླ་ བཅོང་ ཡང་ ཟེར། མ་ མའི་ སྐྱེས་ ཀྱི་ ཤན་ དོན་ དུ་ དག་ ཅོར་ ཤན་ བའི་ ཐུ་ ངན་ ཐུས་ དེ་ ཆུལ་ ཁབ་ དང་ ཚེ་ རིགས་ ལ་ གནོད་ འཆེ་ ཁེལ་ བར་ ཟེར། 出卖灵魂。为了个人利益做出有利于敌人的事，使国家、民族受到损失。

བླ་ཞོག སྟེང་ ཞོག 上下；གནས་ས་ ཐ་ ཞོག་ བསྡུད་ པ། 翻天覆地。

བླ་ཡལ་བ། བླ་ ཐུང་ པ། 失魂，魂飞魄散。

བླ་གཡུ། བླ་ གནས་ མའི་ གཡུ། 神魄玛玉。迷信所说魂魄所依附的绿宝石。

བླ་རབས། བླ་ མ་ མང་ པོ་ རྣམ་ རིམ་ རིམ་ གྱུང་ ཚུལ། 历代上师。

བླ་རབས་རྣམ་ཐར། ཆོས་ ཀྱུན་ བླ་ རབས་ མམ་ དགོན་ བའི་ མཁན་ བཀྱུད་ ཀྱི་ མཛད་ ཚུལ། 历代上师传记。

བླ་རྩི། བླ་ གནས་ མའི་ རི། 神魂山。迷信所说魂魄依附的山。

བླ་རེ། བླ་ རྒྱའི་ སྐྱ་ ཉམས་ པ། 为 བླ་ རྒྱ་ 的音变。

བླ་ཤིང་། བླ་ གནས་ མའི་ ཤིང་། 神魂树。迷信所说魂魄依附的树。

བླ་ཤེས། བླ་ མཁྱེན་ དང་ རྣོན་ གཅིག

བླ་གཤེད། (1)བླ་ འཕྲོང་ མཁན་ འདྲི། 勾魂鬼。迷信所说使人神魂离舍的鬼物。(2)བླ་ དང་ གཤེད། 本命星和凶煞星。五行算中所说依人的生年所属生相不同而定的吉星和凶曜。

བླ་སྲོག མེམས་ ཅན་ འཚོ་ བར་ རྒྱུ་ བའི་ སྲོག 灵魂；བླ་ སྲོག་ རྣམ་ ཤེས་ གསུམ། 魂、命、识三者。

བླ་སློབ་པ། བླ་ མ་ དང་ སློབ་ མ། 师弟。佛教徒的上师和弟子。

བླ་སྲིད་ལྟུང་བཀྲག བླ་ མའི་ བརྟག་ པ་ དང་ ལྷའི་ ལུང་ བསྟན་ ཞེས་ བའི་ བསྡུས་ མིང་། 僧人的卜辞和神灵的预言。

བླ་ག་པ། (ཐ་དད་ པ) བླ་གས་ པ། བླ་ག་ པ། ཆོད། (1)གཏམ་ ལ་ རྣ་ བ་ གཏད་ ནས་ ཐོན་ པ། 倾听，注听，谛听；མང་ ཚོགས་ ཀྱི་ བསམ་ འཆར་ ལ་ རྣ་ བ་ བླ་གས་ ཏེ་ ཐོན། 倾听群众意见。བསྐྱབ་ བྱ་ བའི་ བཀའ་ ཞེས་ ཁྱེད་ ཀྱིས་ རྣ་ བ་ ཆོད་གས། 忠告之言，汝其谛听！(2)གཏེར་ བ་ དང་ འདོར་ བ། 洒出，吐弃；མཆི་ མ་ བླ་ག་ པ། 吐口水。མིག་ ཚ་ བླ་ག་ བཞིན་

ཚའི་ངང་ནས་ཞུས་པ། 涕泣陈词。

བཟོག་ཆེ། (རྟིང་) ལས་རྩིས་ཆེན་པོ། 严重损坏，惨重失败。

བཟོག་པ། བཟོ་བའི་འདུས་པ།

བཟང་ཁིར། ཚུར་བཟང་བྱ་དང་ཕར་དོར་བྱ། 取舍，去取，从或舍；བཟང་དོར་འཛོལ་མེད། 取舍无误。འགྲོ་སྟོག་གི་བཟང་དོར། 何去何从。 ཐབས་ཤེས་བཟང་དོར་འཛོལ་བ། 办法取舍不当。 རྒྱུ་བོ་ཚེན་ཉན་ཚོད་མེད་པ། བཟང་དོར་ཐུ་ཤོས་ལྡན་པ་མཁས། 一个人有无知识，在于有无取舍之智。

བཟང་ཁིར་ཁྱིགས་ཆགས། བཟང་ དོར་ ཁྱི་ བྱ་ བ་རིམ་པ་དང་ལྡན་པ། 取舍有当，去从得体，有序。

བཟང་བ། ཤེན་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཟངས་ཀྱང་། (རྟིང་) བཟང་ཡང་། 还复，又要。

བཟངས་འདུལ། དགེ་སྙལ་ཁྱི་བཟུབ་བྱ་སྟེ། རབ་ཏུ་བྱུང་བས་ཁས་བླངས་པའི་བཟུབ་པ་ལས་ འདུས་བཤམ་འགལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། དེ་ལ་ནང་གཞས་བླངས་འདུལ་མོ་གསུམ་དང་མོ་ བདུན་ སོ་ཟོད་དོ། 违犯。沙弥学处。谓出家者违犯所受持之戒律。此分为三十三种违犯，一说分为三十七种违犯。

བཟངས་འདུལ་མོ་གསུམ། དགེ་སྙལ་ཁྱི་བཟུབ་བྱ་ཆར་གཉིགས་དང་བཅས་པ་སྟེ། རྩ་བ་བཞི་དང་། གསོད་པ་གསུམ་དང་། རྫུན་ཁྱི་ཆར་གཉིགས་བཅུ་གཅིག་དང་། ཆང་། གར་སོགས་གསུམ། ཁྲེང་སོགས་གསུམ། མལ་སྟན་ཆེན་པོ་དང་། མཐོན་པོ་དང་། ཉི་དྲིའི་ཁ་ཟས་དང་། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་དང་། ཉམས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་བཅས་རྣ་བྱང་གི་དུས་སུ་ཐབས་པ་ལས་འདུས་པའི་སྡེ་བྱ་སོ་གསུམ་མོ། 三十三种违犯。沙弥学处之属类。谓根本四、杀生三、妄语十二、饮酒、歌舞等三、鬘等三、高广大床二、非时食、取金银、亏损三，共计三十三种违犯。

བཟངས་པ། ལེན་པའི་འདུས་པ།

བཟད་པ། (ཐ་དད་པ) བྱད་པ། ཐུད་པ། བྱད།། ཕྱད་པ་དང་། འཚའ་བ། ཤུར་བ། 吮舐，咀嚼，啃：ཀ་སྐམ་པོ་ཐུད་པ། 咬嚼干肉。 ཁང་ཚ་ཐྱེ་རིལ་ཐུད་པ། 咀嚼水果糖。 བ་སྤྱུག་ཀྱིས་བཟའ་ཐུད་པ། 母牛舐犊。

བཟོད་པ། (རྟིང་) (1)ཚུར་འཁྱགས་པ་དང་། ནང་དུ་ཐྱོགས་པ། ཁ་དྲངས་པ། 召回，内向，引导；མིག་པའི་ལམ་ལས་ སེམས་ ཐེབས། 从邪路上召回。(2)བསྒྲུབ་པ་དང་། གདབ་པ། ཐྱོགས་ཅྱད་པ། བྱོན་པ། རྒྱུ་བ། སྒྲུབ་པ། ཐེབ་དང་ཐྱོན་གདམས་ངར་སྐྱང་། 重复，报答，伴助，补缀，驰骋，转变；ལན་ཐེབ་པ། 回答。ཕྱེད་པ་ཐེབ་ པ། 补缀。བཐང་ལན་ཐེབ་པ། 报德。

བཟའ་གྲྭ། (རྟིང་) བཟེན་པའི་ཚོགས་སྡེ། 大臣会议室。

བཟམ། (རྟིང་) སེང་བ། 冰雹。

བཟོ་ཚོ། རིན་ཐང་དུས་གཏན་ན་སོགས་ཁྱིང་ལེན་པ། 赎买，赎回。用金钱等取还抵押物。

བཟོ་བ། (ཐ་དད་པ) བཟོས་པ། བཟོ་བ། བཟོས།། རྒྱུ་རྫུ་དངོས་སོགས་ལ་བརྗེད་དུས་ཆོ་བ་དང་། ཁྱད་པར་ཆོས་ ཐུགས་ ཐུ་གཏོགས་ པའི་ ཆོ་ བ།赎买。一般指用财物等购买，特指涉及宗教活动的购买；གཏའ་ཚ་ཐྱེ་བ། 赎回质当。 གསོད་ལ་ཁད་ཀྱི་ཐྱོག་ཐྱེ་བ། 赎命。 ཆོས་པས་ཆོས་དཔེ་ ཐྱེ་བ། 宗教徒购买佛经。ཐྱོག་ཐྱེ་བར་ཐྱེ་རིན་ཐྱད་པ། 为了赎命，付给赎金。

བཟོ་ཁོངས། ཆོན་པའི་རིན། 购置价款。购买有关宗教物品的代价；ཐྱེ་ཁེན་ཐུལ་ནས་རྟེན་གསུམ་ཐྱེས་ པ། 付款购买佛像、佛经和佛塔。

བཟོག་ཀོང་། (1)དངུལ་ སོགས་ བཞུ་ སྐྱད་ ལུགས་ ཀོང་། 熔化金属所用耐火器皿。(2)བར་ཀོང་

ངམ་ལུགས་པར། 铸模。印铸的模型。

རྒྱག་བསྐྱར། ལུགས་རྒྱག་བསྐྱར། 再铸，回炉重铸。返工铸造。**ཁྲ་ཟངས་བཀྱས་ནས་རྒྱག་སྐྱར་** བྱེད་པ། 熔化铜合金的大锅，重行铸造。

རྒྱག་སྡོད། བཏུད་རྒྱག་སའི་སྡོད་སྒྲིག། 器皿，承接器。

རྒྱག་པ། (ཐ་དད་པ) རྒྱག་པ། རྒྱག་པ། རྒྱ།། ཕྱུག་པ་དང་འཇུག་ པ། 注入，浇灌，装入，放进。ཇ་ཆང་རྒྱག་པ། 斟茶酌酒。མེ་ཏོག་ལ་ཆུ་ རྒྱག། 给花浇水。སྣམ་ཕྱི་ནང་དུ་ཅ་ལག་རྒྱག་ པ། 把东西装进箱内。སྒོད་ཁབས་རྡོལ་ནང་དུ་ ཆུ་མ་རྒྱག 不要把水注入漏底器皿里。

རྒྱག་ལས། ❶རྒྱག་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷ལུགས་མ། 名词。铸件，铸造品。

རྒྱག་ལས་སྐུ། ཟངས་སོགས་བཀྱས་ཏེ་རྒྱག་བཏུབ་པའི་ སྐུ་འདྲ། 铸像。用金属铸造的像。

རྒྱག་ལས་པ། རྒྱག་པའི་འདས་པ།

རྒྱག་ལས་པངོ། ལུགས་ཀོང་དང་ལུགས་པངོ། 铸模。铸造合金成器物的模型。

རྒྱག་ལས་མ། ལུགས་བཏུབ་པའི་རྒྱག་ལས་མ། 名词。铸件，铸造成品。

རྒྱག་ལས་གཅན། སྦྱིན་ཟིག་སྐབས་མར་ཁུ་རྒྱག་ཅྱད་ཀྱི་གཅར་ཐུ། 浇灌勺。宗教徒火祭时用以舀油的圆勺。

རྒྱག་ལས་རོག (ཤུལ) སོག་བུ་དྲས་ རང་ རྣམས་ ཞིབ་མོར་བཏུབས་ཏེ་ལུགས་སུ་རྒྱག་པའི་སོག་ཐུ། 还型纸，再生纸。利用废旧纸屑捣成纸浆所造的纸。

རྒྱད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཏུང་བ་སྐྱེར་ པ། 喂水。给与饮料：མཁྱེན་ལ་ཇ་རྒྱད། 给客人斟茶。ཕྲུ་གུ་ལ་ཅོ་མ་རྒྱད། 给孩子喂乳。རྟ་རྡེལ་ལ་ཆུ་རྒྱད། 给骡马饮水。❷རྒྱད་ཀྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

རྒྱད་སྐོམ། རྣག་པ་ཁྱིམ་ཚྭད་ཀྱི་མན་ ངག་ མི་ཤེས་ པར་ཕྱ་རྒྱས་ཀྱིས་སྐོམ་ པ། 痴修。不解精力应张应弛之度顽固修习之法。

རྒྱད་གཏམ། རྣག་པ་རྟུལ་པའི་གཏམ། 愚言，蠢话。愚蠢的话。

རྒྱད་ཁ་གས། མི་ཤེས་ཕྱ་ རྒྱས་ཀྱི་ རྟགས་ མཚན། 蠢相，胡涂相：མི་ཤེས་ཤེས་ མདོག་ བྱེད་ ན་རྒྱན་ རྟགས་ཡིན། 不懂装懂，是为蠢相。

རྒྱད་དད། རྨོངས་པའི་ཡིད་ཆེས། 迷信：ལྷ་འཕྲིན་ལ་རྒྱན་དད་བྱེད་པ། 迷信鬼神。མི་སྐྱེར་ལ་རྒྱན་ དད་ཀྱིས་གོང་བཀུར་ཞུ་པ། 个人崇拜。

རྒྱད་པ། རྨོངས་པ་སྟེ་མི་ཤེས་པ། 形容词。愚蠢，痴呆。聪明的反面：བློ་རྣག་རྒྱན་པ། 心思愚蠢。དྲན་ཤེས་རྒྱན་པ། 记性不好。

རྒྱད་ཅོ། ཤེས་ རྣག་ རྨོངས་ པའི་ མི། 名词。愚人，蠢材，傻瓜：རྒྱན་པའི་ཚེན་ དུན་ ཁྲར་ འབྱིན་ དེ། མཁས་པའི་ཚེན་དུན་ཁྲར་ཁྲོང་དུ་ སྐྱེད། 愚人学间嘴边挂，智者学问心底藏。མིང་ཀྱི་རྣམ་ ཁྱངས་ ལ་ བྱེད་ པ་དང་རྨོངས་པའོ།

རྒྱད་རྨངས། ཁེ་ཉེན་དང་བློང་ངོར་མི་ཤེས་པ། 愚昧，痴呆：ཁོ་ ཤེས་ མེད་ ན་ རྒྱན་ རྨོངས་ རྟགས། བཟང་ངན་ཤེས་ན་རྒྱན་རྨོངས་མེན། 不能理会是蠢相，能分好坏非愚痴。

རྒྱད་ཚིག གནད་འགག་མི་རྟགས་པའི་རྨོངས་གཏམ། 痴语，蠢话：སྟོང་མེད་ཟས་ལ་བྱོ་བ་མེད། རྒྱན་ ཆོག་སྐྱེན་ཡང་སྐྱིང་པོ་མེད། 饭无菜看没味道，蠢话好听没意义。

རྒྱབ། རྒྱ་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྒྱབ་པ། རྒྱ་པའི་འདས་པ།

རྒྱབ་མ། དབེ་ཚ་ཕྱ་བྱ་རིན་ཐྱོས་ཐྱོས་ པའི་ དངོས་པོ། 名词。赎品。赎回的物品。

རྒྱབ་ལ་བོར། (སྟེང) བདག་པོ་མ་བྱས་པར་ བོར་ པ། 轻弃。不重视而抛弃。

སེམས། 名词。(1)རང་ཤེལ་སྣང་བའི་རིག་པ་སྟེ། ཀ་བུམ་ལ་སོགས་པ་ཤེལ་གྱི་ཚོས་ རྣམས་ མཐོང་ བའི་ཤེས་པ། དཔེར་ན། མངོན་རྟོས་གཉིས་སོགས་ཕྱུ་ཐུབ། 心。了别自境。明白见知柱、瓶等外境事物之知觉，如现量、比量等；སྙི་ལ་བཏུད་ཚར་འཇགས་པ། 牢记。མང་ཚོགས་ལ་སྙི་ཤིངས་ཀྱིས་བཀལ་བ། 全心依靠群众。དངོས་ཟོད་གནས་ཚུལ་སྙིས་འཇལ་བ། 考虑实际情况。མི་དམངས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་གནས་སྐབས་ཚམ་ཉེས་བྱང་དུས་སྙི་བཏུད་ཚར་ཚུགས་ཐུབ་པ། 在人民的事业暂时遭到失败的时候，意志能够坚定下来。(2)ཐབས་ཤེས་ སམ་ ལས་ རྩལ། 方略，主意，计策；ལས་དོན་ གལས་པ་ ཞིག་ལ་ཚང་ སས་སྙི་ བཏོན་པ། 大家为一件新事情出了主意。མི་ཉམས་མྱོང་ཅན་ལ་ སྙི་འདྲི་བ། 向有经验的人请教。མིང་ཀྱི་རྣམ་ གངས་ལ་གོ་བ་དང་། ཉེ་བར་དམིགས། སྤྱིབས་ཤེད། སྙིང་ཟུང་། རྟོག་ཤེས། རྣོང་འཛིན། ཡིད། རང་ མཐོང་། རིག་པ། ཤེས་རྟོག། ཤེས་པ། ཤེས་རབ། སེམས་པ། སེམས་ཤེད་བཅས་ སོ།

སེམས་དཀའ། (1)སེམས་ བསྐང་ བ། 好心，善心，忠诚；སྙི་དཀར་ དང་བདེན། 忠诚老实。 མི་ས་ཆུལ་ལ་སྙི་དཀར་བ། 忠于祖国。(2)ཕན་ཚུན་ དགའ་བའི་ཐྱག་ས། 同情者。互相喜欢的一类人；ཁོ་ གཉིས་ སྙི་ དཀར་ གྱི་ གྲོགས་ ཞི་ རེད། 他俩是至交。

སེམས་དཀར་སེམས་དཀའ། ཐུག་བསམ་ རྣམ་ དག 赤胆忠心，真心实意。

སེམས་དཀྱིལ། སྙི་ཀུ། 气度，胸怀。

སེམས་དཀྲོགས་པ། སེམས་དཀྲུགས་པ། 激怒，惹使恼怒；ཚིག་རྩུབ་པོས་མིའི་སྙི་དཀྲོགས་པ། 用粗暴的话去激怒别人。

སེམས་སྐྱེ་བ། བསམ་སྙི་འཁོར་བ། 想起，念及，思及；རང་སྙིན་རང་གིས་འདོད་པའི་ སྙི་ སྐྱེ་བ། 有心自我检讨。

སེམས་སྐྱེད། རེས་རབ་བསམ་ སྙོམས་ ཀྱི་ ཡར་ སྐྱེད། 智慧。དཀའ་ཚེགས་སེལ་བའི་ སྙི་སྐྱེད་འདོན་པ། 发挥智慧解决困难。

སེམས་སྐྱེད་ཤོག་ཐུགས། རེས་རིག་ཡར་ཐོན་ཀྱི་ནུས་པ། 智力，智慧能力。

སེམས་སྐྱེལ་བ། གཞན་ལ་ཡིད་གཅེད་པ། 信任，相信别人；རང་ཚོགས་ལ་ སྙི་ སྐྱེལ་བ། 相信群众。

སེམས་ཀ། (1)སེམས། 心，意；རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་བའང་ སྙི་ཁ་ཆེམ་མི་དགོས། ཚམ་ཉེས་བྱང་བའང་ སྙི་ཁ་ཚམ་ མི་དགོས། 胜利无需满足，失败无需灰心。(2)སྙོ་ཤེས། 智慧，机智，心眼；ཕྱུ་ཀྱིའི་ སྙི་ཁ་འཕྲིད་པ། 启发儿童智慧。(3)སེམས་ཀྱི་ཕྱོགས། 意向，人心，心向；རྩོན་གཅེས་དབའ་ བོ་ རྣམས་ལ་ སྙི་ཁ་ཐུགས་ནས་ སྤྱི་བ་ སྤྱོང་ཅིང་པ། 向往先烈，向他们学习。

སེམས་ཁ་ཅང་འབྲུགས། ཕྱིར་ཐུགས་ཀྱི་ སྙི་ ཁ་ ནང་ དུ་ སྐྱུར་པ། 争取人心；བར་གནས་ཀྱི་མི་ རྣམས་ སྙི་ཁ་ནང་འཁྱུགས་ཀྱི་ཐབས་ཅིང་པ། 设法争取中间分子。

སེམས་ཁ་རྩེ་གཅིག གཅིག་ཏུ་ བསྒོམས་ བའི་ རིག་པ། 思想集中，聚精会神。

སེམས་ཁ་ཙང་འབོར། སྙི་སྐྱིང་གཞན་ལ་གཅེད་པའི་ མི་ཞེག་རྣེས་ སུ་ ཚུར་ཁྱུག་པ། 回心转意。

སེམས་ཁ་སྙོམས་པ། འདོད་ སྙི་ གང་བ། 满意。

སེམས་ཁམ སྙི་ སྐྱོབས་ སས་ སྐྱིང་ཁམས། 胆量，心力，胸怀；སྙི་ཁ་ཆེ་ཆ་ བ། 胆大。རྒྱང་ སེམས་མེད་ན་ སྙི་ཁ་ཆེ་ཡངས་པ་ཡོང་། 没有私心，胸怀就会开朗。

སེམས་ཁྲིད་པ། སེམས་ སྒྲུང་ བ། 开导。使改变心意；ཚིག་འཇམ་པོས་ སྙི་ཁྲིད་པ། 婉言开导。 ཐབས་

ཞེས་འཇམ་པའི་སྐྱེ་ཐས་བྱེད་པ། 用温和办法使之转变心意。

སེམས་ཁྲམས་པ། སེམས་ཁྲམ་པའམ་ཡིད་ཁྲམ་པ། 胆怯，胆小，怯懦。

སེམས་འཚེལ་བ། སྐུ་གཅིག་པམ་ཡིད་ཆེས། 相信，信任，信赖：མི་འདི་སྐྱེ་མ་མཁན་འདྲ་ཞེ་ཡིན་བསམས་ཐས་སྐྱེ་འཚེལ་མ་བྱུང་། 此人是否幻术师，不敢相信。

སེམས་གྲོགས། སྐུ་གཉེན་གྱབ་པའི་གྲོགས་པོ། 神交，倾心之交。可信赖的朋友。

སྨྱོས། རིག་རྩལ་ལམ་ཤེས་རབ། 智慧，智力；སྨྱོས་ཅན། 智者，学者，聪明人。 སྨྱོས་རྨུལ་པོ། 愚笨，迟钝。སྨྱོས་དབྱལ་པོ། 平庸，愚痴。སྨྱོས་རྒྱས་མེ། 智慧深沉。སྨྱོས་ཀྱི་མིག་ཡངས་པ། 心明眼亮。སངང་དང་དོར་ཐུ་གང་ཡིན་པ། སྨྱོས་ལྟེན་པས་དཔྱད་ན་ཤེས། 何取复何与，智者见便知。སྨྱོས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་བྱ་བའི་འཇུག་ལྡོག་ལ་དཀའ་བ་མེད། 智者处事，进退自如。

སྨྱོས་ངན་པ། (1)ཤེས་རབ་ཞན་པ། 劣慧。(2)བདུད་ཀྱི་གཅུ། 魔子之一。

སྨྱོས་ཆེན་པོ། (1)ཤེས་ཀུ་ཆེན་པོ། 知识渊博。(2)འཕགས་པའི་གང་ཟག 圣人。

སྨྱོས་བཟང་པ། (ཐྱེ་མའི་)ཀུ་གར་སྐད་ཐྱག་གསུ་འཕྲང་ས་ཤེང་། མངོན་པ་ལ་མཁས་པའི་སློབ་དཔོན་ཞིག 安慧。梵音译作斯蒂麻底。生于南印度。是古印度擅长对法的论师。

སྨྱོས་ཤོག་པ། ཤེས་རབ་ཕྱེན་ཅི་ཤོག་པ། 邪慧。用得不正当的才智。

སེམས་འཁྱུག་ས། གཞན་སེམས་འཁྱུག་པ། 争取，诱导，འཇམ་པས་ཤེད་སེམས་འཁྱུག་ཐུས་ན་དག་ཁང་ཁྱུག 温言揽人心。

སེམས་འཚེལ་པ། གཞན་ལ་ཡིད་གཉེད་པ། 信任，信赖，相信。

སེམས་འཕྲུ་བ། སེམས་གཙོ་བའམ་རྣམ་རྟོག་འབྲི་བ། 起杂念，思想开小差：སྐྱེ་དོན་སྐྱུབ་ལས་ཚེར་དོན་ལ་སྐྱེ་མེ་འཕྲུ་བ་ཞིག་བྱེད་དགོས། 办集体的事，要做到不杂私念。

སེམས་འཕྲུལ་བ། བསམ་སྐྱེ་འགྱུར་བ། 动摇，心情改变：དཀའ་ངལ་ཇི་ཙམ་བྱུང་ཡང་སྐྱེ་འགྱུར་བ་མེད་པ། 不管遇到什么困难，意志也不动摇。

སེམས་འགྱོད། ཞེ་ཁྲལ་ལམ་སེམས་གནོང་། 懊悔，后悔：ངང་གི་ཤུར་བྱས་ཀྱི་ལས་ལ་སྐྱེ་འགྱོད་མེད་པ། 对自己过去作的事没有后悔。

སྨྱོས་རྟོག (1)རིག་པ་བཀྲ་པ། 聪慧，机智：མི་སྐྱེ་རྣོད་ཅན་ལ་བཀོད་པ་མང་། 聪明人办法多。(2)རྩལ་མིན་ཀྱི་དྲན་རྩུ་མང་པ། 狡黠。鬼点子多。

སེམས་ཀྱི། བསམ་སྐྱེའི་ཀུ་ཁྲིན། 心量，气度，སེམས་ཀྱི་ཆེ་པ། 气量宽宏。སེམས་ཀྱི་ཆུང་པ། 心地狭窄。སེམས་ཀྱི་འབྱམས་པ། 气度大。

སྨྱོས་སྒོ། ཤེས་པ་སྐྱེའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ་སྐྱེ་ཁ། 心门，智力，慧眼。将聪明智慧比作心的门户。ཆོང་ཁའི་སྐྱེ་སྒོ་འཕྱེད་པ། 启蒙。

སེམས་བསྒྱུར། ཡིད་རྟེན་ལས་གཞན་དུ་བསྒྱུར་བ། 改变意图，改变思想。

སེམས་ངན། (1)རིག་པ་དམན་པ། 庸愚，不聪明。(2)བསམ་སྐྱེ་ཐྲེན་རྟེ་ཤེག་པ། 坏心眼，错误思想。(3)(མངའ་) ལྷག་བྱ་ཤེ། 愚蠢。辛酉年、铁鸡年的异名。

སེམས་ངན་གསུམ། མ་རྟོགས་དང་ཤེག་རྟོགས། ཐེ་ཚོམ་བཅས་གསུམ། 三邪慧：不解、邪解和怀疑。即对于客观事物愚昧无知、颠倒曲解和迟疑犹豫的心。

སེམས་རྩ། བསམ་ཚོལ་བསམ་སྐྱེའི་ནང་། 心中，

心境。

ཐུན་རྟེན་མ་གྲུབ་པ། མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིག། ཆོས་ཅན་དང་། རྟགས་ དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གང་རུང་ལ་ ཐེ་ཚོམ་ ཟ་ནས་བསྒྲུབ་ཐུབ་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པའམ་མ་གྲུབ་པའོ། 心境不成。三种不成因之一。随于前陈有法、因，以及二者关系，二中之一犹豫不定， 所立之宗，即便不能证成，或不能成立。

ཐུན་རྟེན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གསུམ། ཆོས་ཅན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཞི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་ པ་ སྟེ་ གསུམ་མོ། 三种心中不成：有法犹豫不成、因犹豫不成、依因相属犹豫不成。

ཐུན་གཅིག་སེམས་གཅིག ཐུན་སེམས་རྩེ་གཅིག 全心全意，一心一意，同心同德；ཐུན་ གཅིག་ སེམས་ གཅིག་གི་ཐུན་ནས་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ ཞུ་ བ། 全心全意为人民服务。

ཐུན་བཙོལ་བ། ཡིད་ཆེས་པ།相信，依靠，托付；ནད་པས་སྨན་པ་ལ་ཐུན་ བཙོལ་བ། 病人相信医生。

ཐུན་རྒྱང་བ། (1)ཐུན་ གྲོས་ དམན་ པ། 迟钝，愚昧。(2)ཐུན་ རྒྱའམ། ཐུན་ ཁོག་རྒྱང་བ། 见闻不广，胆量小；གཡུལ་སར་དཔའ་འབྲུམས་ཐུན་ རྒྱང་ཟྭད་མི་རུང་། 临阵不可胆小畏缩。

ཐུན་ཆེན་ཞི། (1)ཐུན་ གྲོས་ སམ་ཤེས་ རྒྱ་ཆེན་ཞི། 聪明，智力丰富。(2)ཐུན་ རྒྱའམ་ཐུན་ ཁོག་ཆེན་ཞི། 见闻广大，胆量大。

ཐུན་ཉེ་བ། སེམས་ མཐུན་པའམ། མཛའ་བ། 知心，亲密；གྲོགས་ པོ་ ཐུན་ སྟེ་ བ། 知心的朋友。ཐྲེམ་མཆོས་ཐུན་ སྟེ་ བ། 亲密的邻居。

ཐུན་གཏད་པ། (1)ཡིད་ཆེས་པའམ་ཐུན་ བཀལ་བ། 信任，信托；གྲོགས་ པོ་ དེ་ལ་ཐུན་ གཏད་པར་འོས། 这个朋友可以信任。(2)སེམས་ རྩེ་ གཅིག་ཏུ་ བཞག་པ། 注意，集中心思；རང་ གི་ ལས་ འགན་ ལ་ཐུན་ གཏད་པ། 把心思放在自己的任务上面。

ཐུན་གཏད་ ཡིངས་ བཅོལ། ཕྱགས་ ཐུན་ ཅད་ དེ་ བཀལ་ བ། 全心托付，一意依赖；ཁོ་ ལ་ ཐུན་ གཏད་ཡིངས་བཅོལ་གྱིས་ལས་དོན་ མངགས་ པ། 一心把事情托付给他。

ཐུན་གཉིང་ཟབ་པ། (1)ཤེས་རབ་གཉིང་ཟིང་ བ། 识略沉达，智慧深刻。(2)ཐུན་ སེམས་ བརམ་བཟུང་ བ། 沉着，思想坚定。

ཐུགས་གཉེར་མཆོག (མངོན) འཇམ་དཔལ་དབྱངས། 慧藏。文殊菩萨的异名。

ཐུགས་སྟོབས། སེམས་ཀྱི་ ནུས་ བརམ་སྟིང་ སྟོབས། 心力，胆量，勇气；རོང་འཕྲལ་སེལ་བར་ ཐུགས་ ཆེན་པོ་དགོས། 改正错误，需要有很大的勇气。

ཐུགས་ཁམ་ཆོད་པ། སེམས་ ཐག་ ཆོད་ པ། 决心，决计。

ཐུགས་ཁམ་ཐད་གཅོད། སེམས་ཐག་ གཅང་ གཅོད། 毅然，坚决。

ཐུགས་ཁམ་གཅང་བཅད། སེམས་ཐག་ ཡིངས་ ཀྱིས་ བཅད་པ། 毅然，坚决；བཅད་ རྒྱལ་རིང་ ལུགས་ ལ་ཅོ་ ཆོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ བྱ་ རྒྱུར་ ཐུགས་ གཅང་ བཅད་ཐེབ་པ། 已经毅然决心反对帝国主义。

ཐུན་ཐྲུབ། ཡིད་ཆེས་སའམ་ཐུན་ འཁེལ་སའི་མི། 可以信赖者；གྲོགས་ པོ་ ཐུན་ ཐྲུབ། 忠实朋友，信得过的朋友。

ཐུན་མཐུན་པ། (1)ཚབ་ སྲིད་ཀྱི་བསམ་ཁྱལ་ གཅིག་ མཐུན་ཡིན་ མཁན། 同志。政治理想相同的人。(2)སེམས་ མཐུན་ པ། 同意，同心；གྲོས་ གཞི་ འདི་ཚང་མ་ ཐུན་ མཐུན་ནས་ཐག་བཅད་པ་ རེད། 这个议案，是大家同意后决定的。མང་ པོ་ གཅིག་ ཏུ་ ཐུན་ མཐུན་ན། ཐམ་ཆུང་གིས་ཀྱང་ དོན་ཆེན་

འགུ་བ། 众人一条心，强小成大事。

ཐུན་འཐོམས། རིག་པ་མི་གསལ་བ། 蒙昧，神智不清。

ཐུན་དོགས། སེམས་ཀྱི་དོགས་པ། 疑，顾虑；དོན་ཆུང་ངུ་ལ་ཐུན་དོགས་ཆེན་པོ་བྱེད་མི་དགོས། 小事不必过虑。མིང་དོན་ འགུབ་ མིན་ གྱི་ ཐུན་ དོགས་ བསལ་བ། 消除对个人利益得失的顾虑。

ཐུན་གདེང་། སེམས་ཀྱི་གདེང་ཚད། 把握，信念。胸中的成算：དགྲ་པོ་མཐར་ སྐྱེད་ གྱབ་ པའི་ ཐུན་ གདེང་རྟེད་པ། 有把握把敌人赶走。

ཐུན་བདེ་བོ། (1)ཐུན་ཡིད་ཚིམ་པ། 满意，甘心。(2)ཐུན་ སེམས་ བཀ་ཤིབས། 心安。

ཐུན་བདེ་བཀ་ཤིབས། ཞེ་ འདོད་ གང་ ཞིང་ རྟེད་ བཀ་ཤིབས་པ། 心情舒畅。

ཐུན་བདེ་ཞེ་སྡུད། ཞེ་འདོད་གང་ཞིང་ཐུན་ སྡུད་པ། 平心静气。

ཐུན་འདུས། ཐུན་ ཡུལ་ ལས་ འདུས་ པ། 意外，没有想到，意想不到：འབད་ བརྩོན་ ཡུད་ རིང་ བྱས་ནས་ཐུན་འདུས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་བྱུང་བ། 经过长期努力，取得意外的成果。

ཐུན་འདུས་བསྟོད་དུ་ཟལ། བསམ་ གྱིས་ མི་ ཁྱབ་ པ་ དང་བཅོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། 出乎意料。不可想象，无从言说。

ཐུན་འཛིང་ཅན། ལས་ ཀང་ བསམ་ ཐུན་ གཏད་ ཆེ་ གཏོང་ཤེས་པའི་མི། 有谋略者，深谋远虑的人。

ཐུན་འདུན། སེམས་ཀྱི་མོས་པ། 兴趣，意趣：ལུགས་ སྲོལ་རྟིང་ པ་ལ་ ཐུན་ འདུན་ མེད་པ། 对旧习俗没有兴趣。

ཐུན་འདོན། (1)ཐོས་འདོན་པ། 出主意。(2) ཐུན་ ཐོག་ གསལ་ ཡིད་ ཐོག་ ནས་ ཐུན་ བ། 默诵，心中默念。

ཐུན་འཇོག་པ། (1)སེམས་ཚུབ་ལང་བ། 惊恐，惶惑：ཉེན་ཁ་དང་ ཐུག་ ཤྲབས་ ཐུན་ འཇོག་ ཐེབས་ནས་ཅི་ཀ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པ། 碰上危险时惊惶失措。(2)དྲན་ པ་ སྐྱེད་ པ་ དང་། བསམ་ ཐུན་ འཁོར་སྐྱང་པ། 思路敏捷。

ཐུན་རོལ་དགོན་པ། རྒྱང་མ་བའི་དགོན་པ་ཞིག ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ འབའ་ ཞུང་ རྩྭ་ ཁོང་ ལྷ་ ཨོད། 鲁甸寺。云南省维西县境内一宁玛派寺庙。

ཐུན་ཤེས། (1)ཐུན་ གྲོས་ རིག་ རྟུལ་ ཅན། 有智慧：ཐུན་ དང་ ཤེན་ ན་ སྐྱས་ གྱང་། རྣམ་ འགྱུར་ རྟེན་ ལས་ བསམ་པ་ཁོ། 智者不接言，见状便知心。(2)སེམས་ ཤེན། 动物。佛书译为含识。(3)(མངའ་) 1.ཐུན་ བོ། 大臣的异名。 2.གཟའ་ ཕུར་ བྱ། 木曜的异名。

ཐུན་ཤེན་མཆོག་སྐྱེད། ཀུ་ ཅ་ མཚན་ བཅུད་ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག 爱慧。莲花生八种名号之一。

ཐུན་སྐྱག་པ། ཞེན་པ་ ལོག་པ། 反感，厌恶。

ཐུན་བསྲུབ། བསམ་འཆར་ གོ་ བསྲུབ། 商量，酝酿：ལན་ ཚུན་ ཐུན་ བསྲུབ་བྱས་ནས་ གྲོས་ ཐག་ གཅོད་ པ། 互相酝酿，而后议定。

ཐུན་བསྟོག་ལས། ཡིད་ལ་བཟུང་ པ། 记忆，心中存念。

ཐུན་ཚོ་བ། རིག་པ་སྐྱང་ བའམ་རིག་པ་རྣོན་ པོ། 聪明，灵敏。

ཐུན་སྐྱ། ཐུན་ཤེ་འཆར་ ཐོ། 情绪，胸怀，心思：ངོ་ ཟེར་ སྐྱོང་ཡུན་གྱི་མ་འོངས་ མདུན་ ལས་ ལ་ ཐུན་ སྐྱ་ གཏད་ པ། 心向着未来的光明前途。ཁྱ་ ཚ་ མི་ རབས་མང་ བའི་ དོན་ དུ་ མིག་ ཁྱ་ རིང་ དུ་ བཞིང་ དགོས་པ་ལས་འཕྲལ་སྐང་ ཚབ་ ཚུབ་ ཀྱིས་ ཐུན་ སྐྱ་ བསྲུངས་ན་ མི་ འཐུག 要放长眼光为子孙后代着想，不可草率从事只图眼前。

ཐུན་སྐྱ་ཤྲང་བ། ཁོང་ཁྲོ་ ཤྲུ་ བའམ་ཕྱག་ བསམ་ ཤྲང་ པ། 急躁，气度狭隘：ལས་ དོན་ ཐུབ་ དུས་ ཐུན་ སྐྱ་ ཤྲང་བ་མི་ རིགས། 做工作心情不可急躁。ཕྱག་ དོན་ ལ་ མི་ ལྟ་ བའི་ ཐུན་ སྐྱ་ ཤྲང་ བ། 心无远谋

的狭隘襟怀。

སེམས་སྣ་མང་བ། བཅམ་ལྡན་འཆད་ལྟོ་མང་བ། 心眼多，三心二意，心情多变；ཐོ་སྣ་མང་བ་ཡོད་ཀྱང་ཐུབ་པ་སྣ་གཅིག་མི་འགྲུབ། 心眼虽多，一事不成。

སེམས་ཉམ་བ། སེམས་མ་མགུ་བའམ་ཡིད་མ་ཚིམས་པ། 遗憾，灰心，失望。

སེམས་ཉམ་ཡི་ཚད། སེམས་མ་མགུ་ནས་རེ་ཐག་ཆད་པ། 沮丧，悲观失望。

སེམས་ཉམ་ཡི་ཁུག ཁོང་ཀུད་ཀྱིས་ལྟོ་སེམས་ཉམ་ཞིང་སྐྱོ་བ། 灰心懊丧。

སེམས་ཕྱག་ལས། (1)བཅམ་ལྡེའི་ཕྱག་ལས། 心坎里，心内，衷情。(2)མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ། 最后目的，主要希望。

སེམས་བ། (ཕུལ) ལས་ཇས་གཏོང་མཁན། 谋士。出主意的人。

སེམས་བག སེམས་ཀྱི་ཉམས་སམ་སྡང་ཚུལ། 心情，情绪；སེམས་ཁྲལ་ཁབ་སྡེ་ལྟོ་བག་ངེ་བའི་ངང་ནས་དོན་ཉིད་ཟིན་པ། 放下思想包袱，喜滋滋地工作。དོགས་སྡང་ཆེ་དྲགས་ནས་ལྟོ་བག་འཕྱམས་པ། 疑虑太重，心情不舒畅。 རིན་ཀྱི་གཏམ་དོན་ཁྲིགས་ཐོབ་ཟོང་རེ་དོགས་ཀྱི་ལྟོ་ནས་ ལྟོ་ བག་ མི་ཕེབས་པ། 为了个人名利，患得患失，心情不安。

སེམས་བད། ལྟོ་བསམ་བདེ་གནོ་ཀྱི་གཏུགས་སུ་བཀོད་དེ། ཐི་ཚོམ། 意涵。文学上对疑惑一词所作形象化修辞，意译疑团。

སེམས་བབ། སེམས་མགུ་པ། 同意，合意，喜悦。

སེམས་བབ་སེམས་བཅུ། ཡིད་མགུ་ཞིང་ རངས་ པ། 心悦诚服，衷心欢喜。

སེམས་བྱ། (སྐྱེ) བྱག་པ། 孔，洞，穴。

སེམས་བྱད། ཐུབ་བཅུ་ཀྱི་འཁྲི་ཐུལ་གཞན་ཞེག

སེམས་བཟོམ་ཀྱིས་སོང་། (སྐྱེ) སེམས་སྟོང་ཀྱིས་ སོང་ པ། 无忧无虑。

སེམས་བྱིད། ཐབས་ཀྱིས་ བསླུས་ ནས་ ཨི་ སེམས་ ཚུར་ བཀུག་པ། 诱骗，计诱。

སེམས་སྐྱང་བ། (སྐྱེ) (1)སེམས་ཨི་བདེ་ བ། 焦虑，心不安适。(2)རྨུག་པ་ཨི་གསལ་བ། 昏聩，神志不清。

སེམས་ཐག སེམས་ ཀུ། 心地，胸襟，心量。

སེམས་ཐུག་འཐུམས་བ། (1)སེམས་ཀུ་དོག་པོ། 着急，气量狭隘；ཁམ་ཉེས་ཐུན་ཐུ་བྱང་ ཅམ་ ཀྱིས་ སྐྱག་འཐུམས་ནས་མ་སྟོང་། 不要稍遇挫折就着起急来！(2)རྨུག་པ་མི་གསལ་བ། 神志昏聩。

སེམས་ཐབས། སེམས་ཀུ། 心境，胸怀。

སེམས་སྦྱང་། སེམས་ ལ་ འདྲིས་ བར་ ཉིད་ པ། 整治思想，培养品格。佛书译为修心。

སེམས་སྦྱང་ཁྲུས་བརྒྱད་ མ། བཀའ་ གདམས་ བའི་དཀའ་བཅེས་སྟོན་པའི་ཤན་ངག་ སྟེ་ ཐས་ ལ་ བཏེན་པའི་ཐོ་སྦྱང་དང་། དཀྱགས་ལ་བཏེན་པའི་ཐོ་སྦྱང་། ལུས་གཙུའི་ཅུ་མ་སྐྱིད་དུ་ སྦྱལ་པ་ལ་བཏེན་པའི་ ཐོ་སྦྱང་། ཀ་ཁྲག་ལ་བཏེན་པའི་ཐོ་སྦྱང་། གཉེར་མ་ལ་བཏེན་པའི་ཐོ་སྦྱང་། འཕྲང་བ་ལ་བཏེན་པའི་ཐོ་སྦྱང་། ལུས་ཡིད་བཞིན་ཀྱི་རོང་ཁྱད་ལྟེ་ཐོ་སྦྱང་བ། འཆི་བ་མན་ངག་ཐོ་སྦྱང་བཅས་ དམིགས་ གྲུབ་བརྒྱད་ དུ་ རྟོལ་ ནས་ སྟོན་པའོ། 修心八座。噶当派格西种敦巴所说的修养窍诀：即饮食修心、依出入气息修心、依自身变化恒河沙数修心、依血肉修心、依供施食子修心、依大种修心、依自身化为如意珠修心和死时窍诀修心。共计为八。

སེམས་སྦྱང་ངོན་བཏུང་ མ། བཀའ་ གདམས་ བའི་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་འགྲེལ་ རྟེན་ཀྱི་ ཆོས་ སེམས་ པ་ དང་། དངོས་གཞི་ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱང་བ་དང་། ཀྱེན་ ངན་ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་ དུ་ བསྒྲུང་བ། ཆེ་གཅིག་ཀྱི་

ཐམས་ལེན་དྲིལ་ནས་བསྡུད་པ། བློ་འབྱོངས་པའི་ཚད། བློ་སྦྱོང་གི་དམ་ཚིག བློ་སྦྱོང་གི་བསྟན་བྱ་བཅས་བདུན་དོ། 修心七事。噶当派所说修养七要点：预备位中思维人身要义、正行位中修菩提心、转逆缘为菩提道用、总论一生实修、修养标准、修养誓戒和修养学识。

བློ་སྦྱོང་ཞེན་པ་བཞི་བྲལ། བློ་ཆོས་སུ་འགྱོ་བ་དང་། ཆོས་ལམ་དུ་འགྱོ་བ། ལམ་གྱི་འཁྲུལ་བ་སེལ་བ། འཁྲུལ་བ་ཡེ་ཤེས་སུ་འཆར་བ་བཅས་བཞིའོ། 修心四厌弃。提高修养时背弃执著的四步骤：心向于法、法入于道、断道错乱、错乱转为智慧。

བློ་མ་རྩེགས་པ། (1)བློ་གོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོགས་པ་སྟེ་བློ་གོས་མཐོན་པོར་མ་སྐྱེས་པ། 智力未成熟。(2)ཡིད་མ་ཚིམས་པའམ་བློ་ཁ་མ་རྩེགས་པ། 心怀歉意，不满意，未满愿：གསར་བརྗེད་བྱས་རྗེས་འཇོག་རྒྱུ་མ་བྱུང་བར་ནོངས་ཚེད་ཡོལ་བས་བློ་མ་རྩེ་བ། 为革命没有做出成绩而年事已老，心中觉得歉疚。

བློ་མང་། བསམ་བློ་མང་པོ། 考虑多，心眼多，心思多。

བློ་མིག སེམས་མིག་གི་གཏུགས་སུ་བཀོད་པ། 心窍，慧眼。古典书籍中所说智慧的根苗：གཞུང་ལུགས་རྗེ་བཞིན་མཐོང་བའི་བློ་མིག་གསལ་བ། 慧眼精明，能如实看清情况。

བློ་མིག་ཅན། བློ་གོས་ཀྱི་ མིག་ དང་ ལྡན་ པ་ སྟེ། ཤེས་རབ་ ཅན་ནམ་ རྣམ་ དཔྱོད་ ཅན། 明眼人，具慧者，善察者。

བློ་མོས། ཡིད་ལ་བཅ་བའམ་བློ་མཐུན་པ། 同意，赞同：བློ་མོས་གཉིས་ཚན་ དང་ རིན་ མཉམ་ བརྗེ་ ལེན། 自愿两利，等价交换。བློ་མོས་ ཡིད་སྤྲིའི་ ངང་ནས་ལས་འགན་སྒྲུབ་བཞིན་པར་ ཚོད། 正愉快地完成任务。

བློ་དམན་པ། ཤེས་རབ་དམན་པའམ་ བློ་ཐུན་པ། 愚痴。智慧浅薄，愚昧。

བློ་རྩ། སེམས་ རྩ། 心，意志：འཕྲལ་ གྱེན་ ཁྱིས་ འགྱུར་བ་ མེད་པའི་ བློ་ རྩ་བརྟན་ པོ། 意志坚定，不会临时因故改变。

བློ་སྟོབས། ཤེས་རབ་བཞི་སེམས་ཀྱི་ བྱེ་མ་པ། 智力，心力：མི་ བློ་ རྩལ་ ཆེ་ ཆུང་ བསྟུང་ ན་ ཤེས། ཐུ་ གཙོག་རྩལ་ཆེ་ཆུང་འཕྱང་ན་ཤེས། 智力要比较才知大小，膂力要飞翔才知强弱。

བློ་རྩེ། བློ་སྤྱིའམ་བསམ་ བློ་གཏོང་ ཐུགས། 心向，思路，主意，办法：ཁབ་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོམ་བྱ་མི་ཚོང་། བློ་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་མི་འགྲུབ། 两尖针，缝不成；两条心，事不成。བསམ་ བློ་ བཞི་ གསུམ་བཅུ་གཉིས་བཏང་། བློ་རྩེ་ཉི་ཤུ་ཐ་ལྔ་ བཀོད། 考虑四三一十二回，计谋想出二十五个。ཚ་བ་གཅིག་གི་ བློ་རྩེ་ ལས། ཚ་འབྲིང་གསུམ་ གྱི་ གོས་ བསྡུར་ དགའ། 三个普通人的商议，胜过一个高明人的主意。

བློ་རྩེ་གཅིག་ཕྱིམ། རིག་པ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ ཕྱིམ་པ། 专心致志。

བློ་རྩེ་ཁྱང་བ། བློ་ སྤྱ་ ཐུང་བ་དང་དོན་གཅིག

བློ་རྩེ་གསར་རྩེད། བསམ་ བློ་ གསར་ དུ་ འཁོར་ བ། 从新想起，开始懂得：ཐོན་ སྐྱིད་ བས་ རྩོལ་ ནང་དུ་ ཞུགས་ པའི་ དགེ་ མཚན་ ལ་ བློ་ རྩེ་ གསར་ རྩེད་ ཐུབ་བ། 开始懂得了参加生产劳动的好处。

བློ་ཚད་མ། ཚད་ལྡན་ཀྱི་ཤེས་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཉེན་པའི་ཡེ་ ཤེས་དང་། སློབ་པ་ འཕགས་པའི་ རྒྱུད་ཀྱི་བདེན་པ་ མངོན་ སུམ་དུ་ རྟོགས་པའི་ བློ་ ཤུ་ བྱའོ། 心量。即标准的知觉。谓如佛智及有学圣者相续中，现证谛实之智。

བློ་འཚབ་པ། སེམས་ལ་ བྱེལ་འཚབ་ལང་ས་པ། 着急，心慌：ཅིང་རྒྱུའི་ ལས་ ཀ་ གལ་ ཆེ་ དྲགས་ བས་

ཆོག་ འཚབ་ པ་ བདེན། 要做的事情十分重要，思想当然紧张。

ཐུགས་འཁྲུག་པ། སེམས་ ཤང་ ཁྱང་ དུ་ གྱུར་ པ། 心乱，心情纷乱。

ཐུགས་འཛིན། ཚིག་དོན་ བློང་ལེན་ པ། 默记，记忆，背诵；གསུང་ བཤད་ ནང་ གི་ ཚིག་ དོན་ བློ་ འཛིན་ ཤེད་ པ། 默记讲话中的词义。

ཐུགས་ཁྱེག། སེམས་ ལ་ ངེས་ པ། 记忆，默记；དབེ་ ཚ་ ཐུང་ ལ་ ཁྱེད་ པ། 默记书中文字。

ཐུགས་སྐྱེ་ལ། སེམས་ཤེ་ བར་ བྱེད་ པ། 转变思想；གནོད་ སེམས་ བསྒྱུར་ནས་ ཕན་ སེམས་ ཅན་ དུ་ སྐྱེར་ པ། 改变恶意，转为善意。

ཐུབ་བཅང་། (མཛོད) (1)མཁས་ པ། 智者、学者的异名。(2)འདོད་ ལྷའི་ བྱ། 欲界天之子的异名。

ཐུབ་བཅང་རྒྱ་མཚོ། དུ་ ལའི་ ཐ་ མ་ སྐྱ་ ཤྱེང་ ལ་ ཡ་ པ་ ཡིན་ ལ། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ པའི་ མེ་ སྤྲུལ་ ཤོར་ ལྕོ་ ཁ་ འཕྱང་ རྒྱས་ རྩོང་ དུ་ འཁྲུང་ ས། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ པའི་ ཆུ་ ཁྱི་ ལོར་ གདན་ དྲངས་ པ་ ལྷར་ འབྱས་ སྤྲུངས་ ལ་ ཞེས་ པ། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ པའི་ ཤིང་ རྟ་ ཤོར་ པ་ ཆེན་ སྐྱ་ ཤྱེང་ བཞི་ པ་ ཐོ་ བ་ ཐང་ ཆོས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ མཚན་ བཞེན་ ནས་ རབ་ ཏུ་ བྱུང་། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཅིག་ པའི་ མེ་ ཀླང་ ལོར་ པ་ ཆེན་ སྐྱ་ ཤྱེང་ བཞི་ པ་ དང་ བཀའ་ མོལ་ གནང་ ནས་ སྐྱ་ ཚབ་ གཅིག་ མངགས་ ཏེ་ མནལ་ ཁྱེ་ རྒྱལ་ ཚང་ དང་ འབྲེལ་ ལས་ བཙུགས། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཅིག་ པའི་ ཆུ་ རྟ་ ལོར་ གྱ་ ཐྲི་ བསྒྲུབ་ འཇིན་ ཆོས་ རྒྱལ་ གྱིས་ བོད་ ཁམས་ ཡོངས་ རྫོགས་ དབང་ དུ་ བསྡུར་ བའི་ མཚན་ གནས་ ཕྱལ་ ནས་ དགའ་ ལྡན་ ཕོ་ བྲང་ ཏུ་ ཁྱབ་ ཅིང་ འཛིལ་ ལས་ བཙུགས། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཅིག་ པའི་ ཆུ་ རྟ་ ལོར་ གྱ་ ཐྲི་ བསྒྲུབ་ འཇིན་ ཆོས་ རྒྱལ་ གྱིས་ བོད་ ཁམས་ ཡོངས་ རྫོགས་ དབང་ དུ་ བསྡུར་ བའི་ མཚན་ གནས་ དགའ་ ལྡན་ ཕོ་ བྲང་ ལྷ་ ས་ ཁྱེ་ རྒྱལ་ ཚང་ དང་ ཐབས་ མཁས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ མཚན་ བཞེན་ ནས་ ཆོས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ པོ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐང་ ཆོ

件。 1645年， 受固始汗封为“班禅博克多” 称号；1647年， 又受清顺治帝封为“金刚上师”名号。后被追认为第四世班禅额尔德尼。

བློ་བཟང་ཆོས་གྲགས། བཀྲ་ཤིས་གླིང་ བཞི་ པ་སྐུ་ བོན་ བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ཀྱི་ བསྟོས་ མཚན། 洛桑却坚。 第四世班禅额尔德尼洛桑却吉坚赞简称。

བློ་བཟང་ཐུ། རིག་པ་བཟང་ པོ། 善慧，心善良。

བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས། བཀྲ་ཤིས་ཞེར་ ཏེ་ རི་ སྐུ་ བྱོང་ ཕུ་ པ་འདི་ ཉིད་ལ་རབ་ བྱུང་ བཏུ་ གཉིས་ པའི་ ཚུ་ སྐྱལ་ལོར་ འཇམ་ དབྱངས་ ཁོང་ མ་ ཁྲང་ ཤེས་ ནས་ སྡར་ དུ་ ལའི་ ཐུ་ མར་ ཁོ་ གནས་ གནང་ ནོར་ གཞི་ བཞག་ ཐིས་ གསེར་ ཐུ་ འཇའ་ ས་ གསེར་ ཐབས་ དང་ འབྲེལ་ བར་ བཀྲ་ཤིས་ ཞེར་ ཏེ་ ཞེས་ པའི་ ཁོ་ མིང་ བསྟལ་ བ་ ནས་ བཅུང་ སྐྱ་ བྱོང་ རིམ་ བྱོན་ ལ་ ཐ་ སྟེང་ དེ་ ལྟར་ གྱུར། 洛桑也协(1663—1737)。译言善慧智。第五世班禅额尔德尼。 公元1713清康熙五十二年，照封达赖喇嘛之例， 给以金册金印，封为班禅额尔德尼。印面汉、满、 藏文三体对照，文曰敕封班禅额尔德尼之印。 从此以后，“额尔德尼”始正式成为历代班禅称号。

བློ་བཟོ། རང་བཞི་ རྟེ་ རང་ བློས་ ཡིན་ རྟོག་ བྱེད་ པ། 臆造。自以为是。

བློ་ཡི་གཏེར། .(མངོན) དཔྱངས་ ཅན་ མ། 慧藏。妙音天女异名。

བློ་ཡུལ། བསམ་ བློ་ གཏོང་ ཡུལ་ དང་། གཟུང་ ཐའི་ དངོས་ པོ། 事物，外境，物质界。旧译所知界：གང་ ཅིའི་ གནས་ ལུགས་ ཙམ་ ཞིབ་ ཚགས་ ཀྱིས་ བརྟག་ དཔྱད་ བྱས་ ན་ ཡོད་ ཡུལ་ ལས་ འདས་ པའི་ དངོས་ པོ་ གང་ ཡང་ མེད། 只要对于来龙去脉进行详细观察，就没有不可想象的事物。

བློ་གཡེང། (ཕྱི) (1)སེམས་ ཁྲིད་ རྣམ་ སེམས་ ཁྲལ། 担心，悬念：ལས་ འགན་ མི་ འགྲུབ་ དོགས་ ཀྱིས་ བློ་ གཡེང་ བྱེད། 担心任务不能完成。 (2) སེམས་ གཞོན་ དུ་ འཕྱོ་ བ། 心散乱，精神分散：ཕ་ ཅིང་ མང་ པོ་ དུན་ ནས་ བློ་ གཡེང་ བ། 事情想的多了精力分散。

བློ་ཧོག (1)ཡུལ་ ཅན་ ཀྱི་ ཤེས་ པ། 心思，精力，心识，དགྲ་ པོ་ བྱང་ དུས་ བློ་ ཧེག་ བཟློས་ ཏེ་ གྲང་ གྲང་ བྱས་ ནས་ འགའ་ འཛིང་ རྒྱག་ དགོས། 遭遇敌人，要用心计，机智地进行斗争。(2)བློ་ རིགས་ ཀྱི་ འཕྲི་ ཚུལ་ གཞན་ ཞིག

བློ་ རིག་ བདུན། མངོན་ སུམ་ དང་། རྗེས་ དཔག་ བཅད་ ཚེས། ཡིད་ དཔྱོད། སྣང་ ལ་ མ་ ངེས་ པ། ཐེ་ ཚོམ། ཝག་ ཤེས་ ཏེ་ བདུན་ དོ། 七种心识：现量识、比量识、已决识、伺察意、 见而不定识、犹豫识、颠倒识。总为七种。

བློ་ རིགས། ཚད་ མའི་ རིགས་ ལམ་ གྱི་ ནང་ ནས་ ཚད་ མ་ དང་ ཚད་ མེན་ གྱི་ བློ་ རྣམ་ གཞག་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ ཞིག 《心类学》。量学理路中叙述正量心识与非正量心识类别的著作。

བློ་ རིགས་ བཞི། ཡུལ་ འཛིན་ རྟོག་ གྱི་ རྣམ་ ནས་ ཡུལ་ ཅན་ ཐུན་ ཁྱད་ པར་ མེ་ འདྲ་ བ་ རིགས་ བཞི་ སྟེ། སྣང་ ལ་ མ་ ངེས་ པ་ དང་ ཡིད་ དཔྱོད་ གཉིས་ པོ་ མ་ རྟོགས་ པའི་ ཐུན་ དང་། རྟོག་ བཅས་ རྟོག་ མེད་ ཀྱི་ ཝག་ ཤེས་ གཉིས་ པོ་ ཝག་ པར་ རྟོག་ པའི་ ཐུན་ དང་། ཐུན་ ཚེ་ གཉིས་ སུ་ འཛུག་ པ་ ཐེ་ ཚོམ་ ཀྱི་ ཐུན་ དང་། མངོན་ རྗེས་ ཀྱི་ ཚད་ མ་ གཉིས་ པོ་ རྟོགས་ པའི་ ཐུན་ བཅས་ བཞིའོ། 四种心识。作为有境之心识，依其对外境之认识不同而分为四种： 包括现而不悟和伺察意之不悟心识、 包括有分别和无分别二颠倒识之颠倒分别心识、 存有二心之犹豫心识和包括现量、比量二者之证悟心识，共为四种。

བློ་ བཅུག (སྡེ) གྲོགས་ པོ། 朋友。

བློ་ ལ་ བཀའ་ གས་ པ། (1)སྙིང་ ཐུ་ པོ་ ཉིད་ པ། 亲密。(2)སེམས་ མཐུན་ པ། 情投意合。

བློ་ ལ་ བཙོག་ གས་ པ། བློ་ ལ་ ཙོད་ པ་ དང་། བློ་ ལ་

བཟུང་བ། རྟོག་ལ་རྩེས་པ། 记在心上，挂在心上。

རྟོག་ལ་ཐུབ་པ། སེམས་ལ་རྩེས་པའམ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 了解，领会，记住：དེ་རིང་གི་གསུང་བཤད་དེའི་ནང་དོན་རྟོག་ལ་ཐུབ་ཕྱིག་བྱུང་། 今天的讲话内容，已经了解。

རྟོག་ཚེག་པ། (1)སྡུར་གྱི་བསམ་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ། 变心，叛变。(2)ཞེན་པ་ཚེག་པ། 生反感，厌弃。

རྟོག་ཀལ། སེམས་འཁྱོད། 悔恨。

རྟོག་ཤེད། (1)སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས། 勇气，心力，精力：རྟོག་ཤེད་མེད་པའི་དམག་དཔོན་དེ། ཞ་མས་ཚོ་ཁྲབ་ཐོན་པ་འདྲ། 缺乏勇气的军官，如同狐狸穿铠甲。ཙམ་ཕྱག་རྡོ་ཤས་ཁྲངས་པས་ཀྱི་ལ་མི་ཞེད་པའི་རྟོག་ཤེད། 怀中有顽石，胆大不怕狗。(2)རང་འདོད། 任意，任性：བཤད་བྱ་བཟང་པོར་མི་ཉན་པར་ རྟོག་ཤེད་ཀྱིས་བྱེད་དུ་ཡོད། 不听教益，自己任性。

རྟོག་གཅིག་ལས་ཆེན་པོ། སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ། 气魄大，大刀阔斧：ལས་དོན་གྱི་གནད་འགག་ཀོང་འདོན་བྱས་ཏེ་རྟོག་གཅིག་ཆེན་པོ་ བཀྲིད་ནས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་ཐག་གཅོད་པ། 抓住问题的关键，毫不迟疑，大刀阔斧地处理。

རྟོག་ལེམས་རྒྱབ་འབག་ལ། བསམ་བློ་གཏོང་སྐྱེས་ཀྱབ་སྲིད་དམ། མི་མཐུན་པ། 离心离德：ཁོང་ཀྱི་ཁྲ་ཐབ་ཀོ་ན་གཉིས་ན་རྟོག་ལེམས་ རྒྱབ་འགལ་ལས་མེད། 一味谋取私利，必然离心离德。

རྟོག་ལེམས་གཅིག་སྡིལ། རྟོག་གཅིག་ལེམས་ གཅིག 集中精力，全神贯注。

རྟོག་ལེམས་རྩེ་གཅིག རྟོག་སྙེ་ཐུང་བ། 专心一意，全心全意。

རྟོག་གསར་བྱེ། རྩིབ་གཉིར་བ་གསར་བ། 始业者，初学者。

རྟོག་གསལ། (1)ཤེས་རབ་གསལ་བ། 明慧，聪明，伶俐：ཁག་བདེ་རྟོག་གསལ། 手巧心灵。(2)སྒྲ་དབྱངས་རྩེས་པ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག 奋志声。歌音七品之一。

རྟོག་གསལ་སྒྲིང། འབྲས་སྤུངས་ དགོན་གྱི་ཁྲངས་སུ་གྲ་ཚང་ཆེན་པོ་ ཞིག 洛色林。哲蚌寺内札仓之一。

རྟོག་བསད་པ། གཞན་སེམས་ཐམ་བར་བྱས་པ། 伤人心，使人失望。

རྟོག་བཟློ་ཆེ། (རྡོང) ཤེས་ཆུ་ཆེ་བའམ་རྟོག་ཤོད་ཆེ་བ། 知识广，气魄大。

རྟོག་བཟུང་པ། (1)སེམས་དུལ་ཐོའམ་གཡུང་བའམ་ཞེ་བ། 心地善良，性情温和。(2)(རྡོང) སེམས་བདེ་པོ། 放心，安心。心无挂念。

རྟོག་ལྷད། (1)སེམས་སྐྱོན་ཏེ་བསམ་ངན། 坏心。(2)སེམས་ གཙོང་། 心病：ཁྱོ་ཁྱེད་ལ་ རྟོག་ལྷད་ཅི་འདུག་པ་དེ་ང་ལ་སྐུ་མེད་དང་པོར་སྐྱེ་དགོས། 儿呀！你的心病，要对我如实讲来！

རྟོག་ལྷད་དོན་འཕྲལ། ཀུན་སྐྱོང་བན་ལ་ མི་དྲན་པུ་ཆོ་པོ། 别有用心，存心欺诈。

རྟོག་ལྷོད་ཤིག་ཤིག སེམས་འཚབ་མེད་པའི་སྐྱེ་དལ་དལ། 心情轻松，从容不迫貌：ལས་དོན་ཚགས་སུ་ཆུད་ནས་རྟོག་ལྷོད་ཤིག་ཤིག་ཐོག་བྱུང་། 事情顺利，心情觉得轻松。

རྟོག་ལས། ཐག་པའི་སྐལ་ཚོག

རྟོང་བ། (རྡོང) (1)རྨོག་པ་མི་གསལ་བ། 神志不清，昏愦。(2)ཁྱི་ཐུག་པ། 灰心，沮丧，气馁。

རྟོང་རྟོང་། (1)རྨོག་པ་མི་གསལ་བ་དང་། ཁྱི་ཐུག་པའི་ཆུལ། 昏昏，惘惘：ཁམས་ཉོག་ནས་ཤེས་པ་རྟོང་རྟོང་དུ་ཐྱུང་བ། 身体疲乏，神志不清。(2)དང་བསས་ཚབས་ཆེ་བ། 惊慌，紧张。

རྟོད། ཐད་པའི་སྐལ་ཚོག

རྟོན་ཁམས། རྟེན་ཅིས་དབང་སྐྱེད་པའི་ཁུལ་ཁམས།

采地，汤沐邑。古代宰臣等封地。

བློན་ཆེན། སྡེད་འཛིན་གྱི་བློན་པོ་ཆེ་བ། 宰辅大臣。

བློན་བཀའ་བ། (རྟོང་) (1)རྒྱང་ནས་གྲོས་བཀའ་བ། 从旁商议。(2)ཆོས་བསྟན་བ། 说法。

བློན་ཙོང་བཅོན། བློན་པོ་མཁར་སྟོང་བཅན་ཡུལ་སྐྱང་གི་བསྡུས་མིང་། 禄东赞。 藏禄东赞字松简名。

བློན་པོ། ཀུལ་པའི་མདུན་གྲོས་ལ་དབང་ཞིང་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་དང་། མདུན་ན་འདོན། 名词。大臣，宰相，宰辅。古汉语音译作论：ཕྱི་བློན། 外大臣。ནང་བློན། 内大臣。བཀའ་བློན། 噶伦。སྡེད་བློན། 司伦。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀའ་དབང་དང་། ཁྱིམས་ཀྱི་ཁ་སོ་བ། གྲོས་ཀྱི་སྟོན། གྲོས་པ། སྟེ་ཆེན་པོ། ཕྱིང་ཁང་། བློ་ལྡན། གཞུང་ལུགས་འཛིན་བཅས་སོ།

བློན་པོ་རྒྱལ་གདོང་། རི་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ཁྱི་ཐུ་མོ་རྩོང་གི་ནུབ་ཏུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་རིས་ནས་སྟོ་ ᠈᠑᠒᠔ ཡོད། 龙布结东(泡罕里山峰)。山名。在西藏自治区亚东县的西部，海拔7128米。

བློན་པོ་ཕེན་པོ་ཆེ། ཀུལ་སྡིད་སྟེ་བདུན་གྱི་ཁ་ཅིག 主藏臣宝。七政宝之一。

བློན་པོ་རི་རམ། བྱང་ལུགས་བྱག་སྐུ་ཏ་པོ་ དང་རྒྱ་ ལུགས་ བྱག་ བློས། 棕珠花。绛巴派药物学中说为卷丝苣苔；宿喀派药物学中说为瓦苇。

བློན་པའི་དུར་ཁྲ། དོ་ཏ་ཁགྱམ་གྱི་ཁ་ཅིག་ཞེག 大臣歌。三歌之一。

བློན་པའི་ཚམ་ཞབས། (1)ཞུ་མོ་འཁྲབ་ དུས་ ཚོ་རྒྱས་ནང་གི་བློན་པོ་འཁྲབ་མཁན་གྱིས་ཁ་ཏོང་བའི་ བློ་དཀྱངས། 宰相腔。藏戏的唱腔之一。(2)བློན་པོ་ མཁར་ བའི་ རྣམ་ ཐར། 大臣禄东赞的传记。

བློན་པའི་ཁབའབ། ཚེ་བདག་གི་ཁཐའ་བཅུ་ ཚུལ་ཚེ་རེ་བཞིན་ཁཐའ་བདུན་ཟླའི་ཁང་རྩེ་རེ་ འཆར་བ་དེའོ། 臣曜，年主曜。七曜中每年轮值一个。

བློན་ཉར། བློན་པོ་རྒྱང་པ། 卸任大臣，退职大臣。

བློན་རབས། བློན་པའི་མི་རབས། 历代大臣。

བློའི་ཤེད་པ། བློའི་རྩལ་བ་སྟེ། རང་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། རྟོག་པའི་རྩལ་བ། 心识作用。心的功用。即作用于自境和了知自境之功能。

བློའི་ཁ་ཅིག་སེམས། རྟོག་པའི་སྐང་ཡུལ་ཏེ། རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་རང་མ་ཡིན་ པ་ལས་ཚོག་པར་སྐང་བ། དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཚོག་པར་སྐང་བ་ཡུ་བྱའོ། 内心遗余。思维中所现境相。即印持自境思维之中反转非其自相之后所现起者。如于印持瓶之思维中，反转"非瓶"所现起者。

བློན་པོ། (1)ཏ་ཀོ་ བ། 领会，了解；དོན་རྣམས་བློན་པོ། 意思都懂了。(2)ཡིད་འཕྲོད་པ། 合意；ཁོ་ཡིས་བཤད་པ་དེ་ངའི་བློན་པོ་བྱུང་། 他所说的正合我意。

བློས་འཇུག་པ། (རྟོང་) (1)བསམ་བློས་ཀོ་ རྟོགས་ཐུབ་པ། 理解，可以理会。(2)ཤེས་ཏུ་ ཀོང་པ། 能懂，始料所及。

བློས་བཏང་། བཙས་མེད་དུ་འདོར་བར་ཅིང་ པ། 牺牲，舍弃。

བློས་བླངས། བློ་ཡིས་བླངས་པ་ཐེ་ཁས་ལེན་ ཐུབ་ པའམ་ དམ་ བཅས་ པ། 志愿，承认，信誓：བློས་ བླངས་འགྱུར་མེད། 信誓不渝，信誓旦旦。

བློས་མི་འཐུབ་པ། བློས་མ་བཟོད་པའམ་ བློས་མ་ འཚུན་ པ། 无把握，心不堪忍或心不能服：ལས་ དོན་ཆེ་བ་ རང་ གི་ བློས་ མ་ འཐུབ་ པ་ རྣམས་ཀོང་ རྡོ་ཤ་ལ་དཀོངས་ཐོན་ཞུ་དགོས། 无把握的大事，须向上级请示。

བློས་མ་ཐུབ་པ། (རྟོང་) (1)རིག་ སྐྱེས་ ཀྱི་

རྟོགས་མ་ཐུབ་པ། 莫解，不解，不能理会。(2)བློ་མ་གོང་བ། 智力不济，精力不够。

བློས་ལངས་པ། ཡིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་ལེན་པ། 揣度，计虑：ཁོའི་བསམ་བློའི་ཕྱོ་སྐངས་རྟེ་འདྲག་བློས་ལངས་པ། 揣度他的心里是怎样想的。

བློས་བཟློངས། བསྒོམ་བྱ་དབེ་རིས་ཀྱིན་དུ་བཟློངས་ཏེ་འཕྱང་དོད་དུ་བཅོས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར། 立体坛场。用香泥等实物，按照心思构画塑造成立体形象的密宗坛场。

ཚུ་གཡ། (ཤེགས) ཕྱད་ཤེད་ཀྱི་རྟགས། 女性生殖器。

ཚུ་ཟླ། (ཤེགས) རོང་ཆུ་བཞི་པ། 藏历四月。

ཚུ་ད་རྟུ་ཇ་གཤེར་ཅན། གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལས་ནུབ་པ་ལང་སྐྱེད་ཀྱི་སྤྱིང་ན་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག 迦诺迦跋黎堕阁。十六尊者之一。居西牛货洲。

ཚུ་ད་རྟུ་ཇ་བཤེད་སྐྱོམས་ཤེར། གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལས་ཤར་ཕྱོགས་འཕགས་སྤྱིང་ན་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག 宾度罗跋罗堕阁。十六尊者之一。居东胜身洲。

ཚུགས་ལྡན། (ཤེགས) བཅོམ་ལྡན་འདས་ཏེ། བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་ཤེགས་པའི་ཚེན་ཏེ་དྲུག་དང་ལྡན་པ། སྐད་ཞེ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་སྐྱེའི་མཆོག། 世尊。梵音译作薄伽梵。佛家说如来为出离忧苦、具六功德、坏灭四魔之尊。略名出有坏。

ཚུད་རྒྱན། (ཤ) གཙུབ་བྱང་སོགས་ལས་བྱས་པའི་རོང་མའི་དབྱལ་ཁེའས་ས་མ་ཐོད་རྒྱན། 辫子。藏北牧区妇女所戴额饰。通常用松石、珊瑚等组成。

ཚུ་ཀཱ། (ཤེགས) འཕགས་པ་ཀླུ་ཀཱ་ཞེས་པ་བལ་ཡུལ་ཀྱི་སྐུ་རྟེན་ཞིག 菩冈。古代尼泊尔国一旃檀树中自然生成的五尊大悲观音像之一。

ཚུ་རྟ། (ཤེགས) བོད། 藏族地区，西藏。

ཚུ་མ་ངར། (ཤེགས) ཕྱང་བའི་མིང་ཡིན་ཏེ། སྐད་དུ་ཤུ་ན་ཏ་འཁོར་ལོས་ཞལ་ཕྱེ་ཁ་ནས་ཁ་ཡི་ཁུང་ནས་ཕྱུང་བ། 蜜蜂。义为绕鸣、来回飞行。

ཚུང་ཀ་ར། (ཤེགས) གསེར་ཀྱི་སྤྱི་བླུགས་ཀྱི་མིང་། 金水壶。

ཚུན་ཏེ་ཚུ། (ཤེགས) ལྷ་ཆེན་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག 卜加哩帝。八大天之一。

དཀའ་ལས་པ། (ཕུལ) ❶རྣམས་པ་དང་། བཙོག་པ། 形容词。衰退，败坏，抗胜：ལྟོ་ཆས་ལ་དཀའ་ལས་པ་གོང་ཚོང་། 谨防食品变质。❷(རྩིང་) འཕགས་པ་སྤྱི། སྐྱོན་དང་། ཆོས། ཆོན། དྲི་མ་སོགས་ཀྱིས་ འགོ་བ། 沾染，习染。染上缺点、颜色、污垢等。

དབང་། 名词。(1)ཐོབ་ཐང་དང་། རུས་ཤུགས། 权，势力，能力：རང་དབང་། 自由权。གཞན་དབང་། 别人的影响。ཁེ་དབང་། 权利。བཙན་དབང་། 暴力。 མ་རིག་པའི་ དབང་གིས་རྩོ་སེམས་འཁྱལ་བྱུང་བ། 因为胡涂，才犯错误。གདུ་སེར་དབང་གིས་ལོ་རྩིས་བྱུང་བ། 霜冻冰雹造成天灾。(2)(ཤ) གནའ་དུས་གོ་གནས་ཤིག་གི་མིང་། 王。古代官阶名。(3)〈ཙཱཀྲི་ཀ〉གཏོར་བའམ་ཐུགས་པའི་དོན་ཏེ། ཐུབ་པ་གཏོར་ནས་རྒྱུད་དག་པར་འཁྱུད་པ་དང་། རྒྱུད་དག་པའི་སྟོང་གཙང་མར་ཤེས་ཀྱི་ནུས་པ་ཐུགས་པ་ཡིན་ལ། ཆོ་ག་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་ བརྟེན་ཏེ་ཕུང་ ཁམས་ཀྱི་ མཆེད་ལ་འབྱས་བུ་སྐུ་ བཞིའི་ས་ བོན་ བར་ཅན་ གདབ་པའི་སྐོ་ནས་རྒྱུད་ཙམ་ལས་ སུ་ཐིན་པར་ ཉེད་པའོ། 灌顶。梵音译作阿毗诧加。有驱散、注入之义。谓能驱散二障，洗净身心，于此净器注入智力。凭依真实仪轨，种植四身种子于蕴界处中，完全成熟身心相续之道。

དབང་ཀྱད་དགའ་ཚེགས་པ། ཚག་ཀྱ་རྡེ་སྤིད་ཁེ་རབས་བརྒྱད་པ་ འདིས་ རབ་ ཐུང་ བརྒྱད་ པའི་ས་འབྲག་ཚོ་ནས་ཤེ་ ཐུང་ ཤའི་ བར་ ཚོ་ དཀྱ་ སྤྱིད་

བསྟོང་སེ། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་ས་གྲངས་ལོར་ཆིན་ཏང་ཆུལ་ཁའི་བཀའ་འཕྲིལ་དབང་གི་ཀོ་ས་ཐོབ།

阐化王·衮噶列巴。译言庆喜善。明史作公葛列思巴中奈领占坚参巴儿藏卜。帕竹第司第八代，自1448年至1457年，执政九年。1469明成化五年己丑，奉命袭阐化王位。

དབང་བསྐུར། དབེན་ནས་ཀྱ་ཀང་དུ་ཆུལ་ཁོར་དབང་བསྐུར་བས་ ཆུལ་ཁའི་ བྱ་ བ་ ལ་ དབང་ བ་ བཞིན་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ དུ་ དབང་ བསྐུར་བས་ སྔགས་དང་ཐུབ་ཐེན་པ་ དང་ བཤད་ པ་ དང་ སྒྲུབ་པ་ལ་དབང་ཞེང་། ཉེས་པའི་ དྲི་མ་འཕྲིད་ ཅིང་ལས་ བསྒོམ་པའི་ སྐལ་བ་ ཆུད་ ལ་ འཛོག་ པར་ བྱེད་པ། 授权，传授灌顶。如古印度国王即位以水灌顶，即有权管理国政。今于密乘坛中授予灌顶，即使有权听闻、讲说、修习密宗，罪垢永净，身心留植修道缘分。

དབང་བསྐུར་བའི་ཚོ་འཕྲུལ། རྣལ་འབྱོར་ཐུབ་ཀྱི་ སྐྱེས་པ་ཚོ་ འཕྲུལ་བཞིའི་ ཁ་ཅུལ་ཞེག་ སྟེ། རང་ རང་གི་རིགས་ཀྱི་དབང་ གང་ ཡིན་ ཀྱི་ སྐུ་ དང་ ཡེ་ ཤེས་ཀཱ་ཟངས་ དང་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ དང་ ལྡན་ པར་ དབང་བསྐུར་བའོ། 灌顶神变。密乘瑜伽部修习中四神变之一。为各自种姓应当具有的身、智、总持、等持授予灌顶。

དབང་ཁྲིད། དབང་ བསྐུར་ དང་ དམ་ ཁྲིད། 灌顶教导。密乘的灌顶和指导经义。

དབང་གི་དངོས་གཞིའི་ཚོ་ག། དབང་ བསྐུར་བའི་ སྒྲུབ་བའི་ཚོ་ གཙོ་ ནང་ གསེས་ ཤེས་ སྟེ། དཀྱིལ་ འཁོར་ ཀྱི་ ལས་ རིམ་ དང་ སྒྲུབ་ ཚེད་ དང་། བདག་ འཇུག་ གཞན་ ལ་ དབང་ བསྐུར་ བ་ རྣམས་ སོ། 灌顶正行仪轨。密乘灌顶过程之一。此有坛场程序，修坛设供，自入坛场，授予灌顶等。

དབང་གི་ཚུལ་ཁས། ཡིད་ ལ་ རེ་ བ་ ཐམས་ ཅད་ ཚང་ ཚེ་ སྒྲུབ་ བར་ ཐོབ་ བའི་ རྟུལ་ པ། 自在力。完全满足一切愿望的能力。

དབང་གི་ མཚན་ ཉིད། སློབ་ མས་ དབང་ ཐོབ་ པར་ བཀའ་ དྲིན་ གཏད་ རག་ ཚེ་ དུ་ མཆུལ་ དགྱུལ་ བ་ དང་། དམ་ ཚིག་ བསྲུང་ བར་ ཁས་ ཟློང་ བ། སྐོ་ གསུམ་ ཐུན་ དུ་ དགྱུལ་ བ། དེ་ ཁ་ བསྟོ་ བ་ སོགས་ ཐུ་ བའོ། 灌顶结行。灌顶仪轨已毕，弟子供曼遮以酬大恩，自承许以守誓言，献三门以为仆役，回善行以向菩提。

དབང་གི་ཐྲིན་ཐོག སེ་ རོང་ ཐས་ སོགས་ དབང་ དུ་ འདུ་ ཐབས་ ཀྱི་ ཐེག་ ཆོག 怀柔护摩。招聚人及财物等的火供仪轨。

དབང་གི་སྒྲོར་བ། དུལ་ཆོན་ དང་ རས་ ཐྲིས་ ཀྱི་ དཀྱིལ་འཁོར་ ལ་ བཏེག་ ནས་ དབང་ བསྐུར་ བའི་ ཆོ་ ག་ གསུམ་ སྟེ་ སའི་ ཆོ་ ག་ དང་། སྐུ་ གོན་ ཀྱི་ ཆོ་ ག་ དང་། དངོས་ གཞི་ ཆོ་ ག་ སྟེ། 灌顶加行。凭依彩粉坛场及绘画坛场传授灌顶的三种仪轨：坛地仪轨、预备仪轨和正行仪轨。

དབང་གི་ལས། ལྷ་ འདྲེ་ མི་ གསུམ་ དབང་ དུ་ སྡུད་ པའི་ ལས། 怀业。怀柔调伏神天人鬼之业。

དབང་གི་ལྷ། དཀྱིལ་འཁོར་ དུ་ དབང་ བསྐུར་ བའི་ མི་ དམ་ ཀྱི་ ལྷ། 灌顶佛。灌顶本尊。在坛场中为弟子灌顶的本尊。

དབང་གི་ལྷ་མོ། ལྷ་ མོ་ རྡོ་ རྗེ་ དང་ མ། 怀柔佛母，作明佛母。

དབང་གིས་འཇོག་པ། འགོག་ པའི་ ཐུན་ གི་ རྟེན་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། དགག་ བྱ་ གང་ ཡང་ དུ་ མཐུལ་ དབྱུལ་ བ་ དང་། དམ་ ཚིག་ བསྲུང་ བར་ ཁས་ ཟློང་ བ། སྐོ་ གསུམ་ བྱེད་ དེ་ དག་ མཚན་ ཀྱི་ གནས་ ལུགས་ མང་ དུ་ བཤད་ པའི་ མཐར་ བཅན་ ཤུགས་ ཀྱིས་ འགོག་ པའི་ ཐུན་ ཐེག 强权否定。首先详述某一事物的种种利益，然后从反面以强力制止的修辞方法。否定修饰法之一。

དབང་སྡུད། དབང་ དུ་ སོང་ བའམ་ གོང་ བ། 被统治，成为、受影响：བཅན་ ཐུལ་ ཀྱི་ དབང་ སྡུད་ རྒྱུ་ རྣམས་ ལ་ ང་ འདོད་ ལྟར་ ཀྱི་ ཞེ་ དབང་

མེད་པ། 成为帝国主义走狗的人，是没有自由权利的。དབང་གྱུར་མི་དམངས་ཀྱིས་བཀུ་གཞོག་སྤྱངས་པ། 被统治的人民受尽了剥削。 རང་མེམས་འཕྲལ་བའི་དབང་གྱུར་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱོན་ཆ་བྱུང་བ། 由于自己思想不对头，从而犯了错误。

དབང་བཀས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ། ཆག་ཏུ་རྡེ་སྐིད་ཁྲི་ རབས་ ལྔ་ པ་ འདི་ རབ་ བྱང་བྱུག་པའི་ཤེང་སྟག་ཟེར་འཕྲངས། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ས་འབྲུག་ཟེར་ཀུ་ མིང་ ཀུང་ ཁ་ རྒྱལ་ པོས་ ཀ་དིན་ཀུ་ ཐྲི་དང་། ཆུ་ཤུག་ཟེར་ཡུང་ཟེ་ རྒྱལ་ པོས་ གནེར་ཀྱི་དམ་ཁ། 释·阿旺扎西札巴坚赞。译言语王祥称幢，明史作阿汪割失劄巴坚参，帕竹第司第十代。1495明弘治八年乙卯，封为灌顶国师阐化王。

དབང་མངོན། དབང་པའི་མངོན་སུམ་ ཀྱི་ བསྟས་ མིང་།

དབང་མངོན་ལྔ། དབང་པའི་མངོན་སུམ་ལ་བདག་ཀྱེན་ཀྱི་ སྐོ་ ནས་ དབྱེ་ ན་ ལྔ་ སྟེ། མིག་ གི་ དབང་ མངོན་དང་། རྣ་བའི་དབང་མངོན་དང་། སྣའི་ དབང་མངོན་དང་། ཁྲའི་དབང་མངོན་དང་། ལུས་ ཀྱི་དབང་མངོན་རྣམས་ སོ། 五种根现识。根现识依增上缘可分为五种：眼、耳、鼻、舌、身等五根现识。

དབང་མངོན་ཚད་མ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་ནང་ གསེས། རང་གི་ གྲུབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱེན་ དབང་པོ་ གཟུགས་ཅན་ལ་ལས་ བྱུང་བའི་ རྟོག་ཧྲལ་མ་ འབྲལ་ བའི་ གསར་ དུ་ མི་ བསླུ་ བའི་ ཤེས་ པ། དབེར་ན་ གཟུགས་ སྐྱ་ དྲི་ ར་ རེག་ བྱ་ བཅས་ འཇིག་པའི་དང་མངོན་སྐད་ ཅིག་དང་པོ་ ཕྱ་ བྱའོ། 根现量。现量之一。从自己不共增上缘有色之根所生、远离分别、无有错乱、新生真实之识。如认知色、声、香、味、触之第一刹那根现识。

དབང་སྐྲ། (ཙམ) ཀུ་སྐའི་ཅྱ་ བྱག་ ཅིག 漆绘的乌鞘。

དབང་སྒྲུབ། ཁ་ལོ་ སྒྲུབ་ པ། 统治，控制。用暴力或强权进行控制：གདུག་ རྩུབ་ ཅན་ ཀྱི་དབང་ སྒྲུབ། 残暴的统治。དག་ཤུགས་ཀྱིས་དབང་ སྒྲུབ་ ཐེབ་པ། 实行暴力统治。

དབང་ ངག་ དབང་ བཀུ་ཤིས་ བྱག་ལས་ པ་ རྒྱལ་མཚན། ཨག་ཀྱ་ རྡེ་ སྐིད་ ཁྲི་ རབས་ བཅུ་ པ་ འདི་ ལ་རབ་ བྱང་བཅུད་པའི་ཤེང་ཙེས་ཟེར་ ཀུ་ མིང་ ཀུང་ཀྱི་ རྒྱལ་ པོས་ ཀ་ དིན་ ཀྱ་ ཐྲི་ ཁན་ ཀོ་ ཤང་ གི་ མཚན་དང་ འཇའ་ ས་ གནང་། 阐化王·阿旺札西札巴坚赞。译言语王祥称幢，明史作阿汪割失劄巴坚参，帕竹第司第十代。1495明弘治八年乙卯，封为灌顶国师阐化王。

དབང་མངོན་པར། དབང་པའི་མངོན་སུམ་ ཀྱི་ བསྟས་ མིང་།

དབང་མངོན་པར་ལྡན། དབང་པའི་མངོན་སུམ་ལ་བདག་ཀྱེན་ཀྱི་ སྐོ་ ནས་ དབྱེ་ ན་ ལྔ་ སྟེ། མིག་ གི་ དབང་ མངོན་དང་། རྣ་བའི་དབང་མངོན་དང་། སྣའི་ དབང་མངོན་དང་། ཁྲའི་དབང་མངོན་དང་། ལུས་ ཀྱི་དབང་མངོན་རྣམས་ སོ། 五种根现识。根现识依增上缘可分为五种：眼、耳、鼻、舌、身等五根现识。

དབང་མངོན་ཚད་མ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་ནང་ གསེས། རང་གི་ གྲུབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱེན་ དབང་པོ་ གཟུགས་ཅན་ལ་ལས་ བྱུང་བའི་ རྟོག་ཧྲལ་མ་ འབྲལ་ བའི་ གསར་ དུ་ མི་ བསླུ་ བའི་ ཤེས་ པ། དབེར་ན་ གཟུགས་ སྐྱ་ དྲི་ ར་ རེག་ བྱ་ བཅས་ འཇིག་པའི་དང་མངོན་སྐད་ ཅིག་དང་པོ་ ཕྱ་ བྱའོ། 根现量。现量之一。从自己不共增上缘有色之根所生、远离分别、无有错乱、新生真实之识。如认知色、声、香、味、触之第一刹那根现识。

དབང་སྡེར། མཐོན་ག་ སྡེ་ རྣོན་ བྱེ་ བྱག་ ཅིག་

帝青宝。一种蓝色宝石名。

དབང་བཅུ། སེམས་ཅན་གྱི་དུས་ན་རང་དབང་མེད་པར་གཉེད་པ་བཅུ་དང་ཐུན་དུ་ལྡན་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་དེའི་གཉེན་པོ་དབང་བཅུ་དང་ལྡན་པས་གཉེད་པ་བཅུ་མི་འབྱུང་བ་སྟེ། ཚེ་ལ་དབང་བ་དང་། སེམས་ལ་དབང་བ། ཡོ་བྱད་ལ་དབང་བ། ལས་ལ་དབང་བ། སྐྱེ་བ་ལ་དབང་བ། མོས་པ་ལ་དབང་བ། སྨོན་ལམ་ལ་དབང་བ། རྫུ་འཕྲུལ་ལ་དབང་བ། ཆོས་ལ་དབང་བ། ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བ་བཅས་སོ། 十自在。凡夫常有十种损害，不得自在；菩萨位中得十自在，正相对治不受如是十种损害：命自在、心自在、资具自在、业自在、受生自在、解自在、愿自在、神力自在、法自在、智自在。

དབང་བཅུ་གཅིག རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་འཇུག་སྡོམ་དབང་བཅུ་གཅིག་སྟེ། སློབ་མའི་དབང་ལྔ་དང་སློབ་དཔོན་ཀྱི་དབང་དྲུག་རྣམས་སོ། 十一种灌顶。瑜伽部密乘十一种入门：弟子五灌顶和阿阇梨六灌顶。

དབང་ཆ། མངའ་ཐང་། 权，势力：ཕལ་རྩལ་གྱི་དབང་ཆ། 劳动权。འདེམས་ཐྲིད་དབང་ཆ། 选举权。གདམ་ཐྲིའི་དབང་ཆ། 被选举权。ཐོན་སྤྲད་དབང་ཆ། 债权。དམངས་གཙོའི་དབང་ཆ་སྤྱོད་པ། 行使民主权利。གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོར་དབང་ཆ་བསྐུར་བ། 授权给大使。

དབང་ཆེན། (1)དབང་ཤུགས་ཆེ་བ། 大权，势力，威福：ཁྲིམས་མེད་ལྷུགས་མེད་ཀྱི་དབང་ཆེན་ཐེབ་པ། 无法无天，作威作福。(2)(མཛོད) འབབ་ཆུ། 河流的异名。(3)ཐེ་མེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱེའི་དབང་བསྐུར་ངམ་གསང་སྒྲགས་ཀྱི་དབང་ བསྐུར་ཆེན་བོ། 大灌顶。佛教密宗无上密部本尊灌顶，密宗的大灌顶。

དབང་ཆེན་བཅད་ཀྱི་ཁྲིམས། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཞབས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལས་བཀའ་བསྒྱུར་བྱས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ ལྔ་པ་སྟེ་བདེན་རྫུན་དབྱེ་བ་ཐེབ་ཅིང་སྐབས་ གཉིས་ཀ་ལན་ན་གཉིས་ཀ་ལ་མཉམ་དུ་ཆད་པ་གཅོད་པ། 两造有罪则俱施处罚。诉讼双方具有罪者，并惩双方。系松赞干布时西藏法典中判决是非的三大基本法之一。

དབང་ཆེན་དབང་མེད། དབང་ཆ་ཤོད་ མཁའ་ཤིས་ དབང་ ཆ་ མེད་ མཁའ་ ལ་ གྲབ་ ཆོད་ བཏང་ བའམ་བརྡེས་བཅོས་བྱས་པ། 强凌弱。有权势者欺凌弱小无权者。

དབང་ཆེན་མཚན། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 大权相。大海的异名。

དབང་མཆོག (མངོན) ཙཱ་ཏྲ། 胜根。青莲花、优钵罗花的异名。

དབང་གཏད་ པ། དབང་ ཆ་ སྤྲད་ པ། 授权：འདྲི་གཅོད་པ་ལ་འདྲི་གཅོད་ ལས་ རྟེན་ ཀྱི་ དབང་གཏད་པ། 审判权授与审判员。

དབང་ཕྱུག ཐོན་ རྟེན་ པོ་ མེད་ པ། 钝根。天资不高。

དབང་ཆེན་ལྔ། ནས་མཁའི་ཁྲེག། ཆུང་ གི་ཁྲེག། མེའི་ཁྲེག། ཆུའི་ཁྲེག། སའི་ཁྲེག་ཏེ་ལྔ། 五大所依。藏医说心、肺、肝、肾、脾五脏依次为空、风、火、水、土等五大所凭依之处。

དབང་ཕྱང་། (1)དབང་ཤུགས་ སམ་ རྒྱས་ སྟོབས། 权势，权力：དབང་ གང་ ཆུས་ པ། 权势增长。བསོད་ནམས་དབང་གང་དང་ཆུད་ཟུང་ཆུང་ཆུས། 福分权势的兴衰。དབང་ གང་ ཆེ་བས་ འཇིག་ཁྲེག་ཁ་ གཡ་ སྐྱོང་། 威力强大，统治世间。(2)ནག་ རྩེས་བས་ བཏུག་ཐུའི་ སྐོག་ལུས་དབང་ གང་གསུམ་ཀྱི་ ཁ་ ཅུལ་ ཞེག་སྟེ། ཤེང་ ཁ་ ཤེང་ མ་ མེ་ ཁ་ མེ་ མ་ སོགས་ བཅུའོ། 天干，阴阳两类五行。占卜术中所说五行各分为阴阳两类，如阳木、阴木、阳火、阴火等十种元素。

དབང་ཕྱང་མེ་ཏོག དུས་ གཡས་ ཀྱི་ རི་ མའི་ ཐེ་

བྱག་ཅིག 福禄佛手参。藏毯等工艺品中一种象征权力的传统图案。

དབང་ཕྱུག། དབང་པོ་གྱལ་བ་སྟེ་དབང་པོ་ཞེ་ཞིང་དུལ་བ། 机能健康。人体各种器官功能正常。佛书译为诸根调柔。

དབང་དུ་བཏང་། དཔེ་བཞག་པའམ་ཚ་བཞག་པ། 认为，算是，当作。

དབང་དུ་བྱེད་པ། (1)ཤུགས་ཀྱིས་གནོན་པ་དང་། ཁ་ཤེ་སྐྱང་བ། 制服，威慑：དགྲ་བོ་དབང་དུ་བྱེད་པ། 制服敌人。(2)ཚ་འཛོག་པ་དང་། གཞིར་འཛོག་པ། 依据，按照：འཚར་གཞི་དེ་ནི་དམག་འཁྲུག་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཏིང་བ་ཞིག་རེད། 那个计划是按照没有战争的情况下制定的。

དབང་དོན། (1)དབང་པོ་ལྟེའི་ཕྱལ་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་ར་རེག་བྱ་བཅས། 器官的外境。佛书译为根义，根所缘境。即色、声、香、味、触等。(2)དབང་པོ་དང་ཕྱལ། 器官和外境。

དབང་ མདོག མདོག་དམར་པོ། 红色；དར་དབང་མདོག་གི་ལ་སྐོང་ཅན། 红绫帽巾者。

དབང་འདུས། (1)རང་བཞིན་གྱིས་མངའ་བོག་ཏུ་ཞུགས་པ། 归顺，顺从，降服。(2)དབང་ཕྱུག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའམ། དབང་ཆ་འཛོམས་པ། 自在圆满，权力完整。

དབང་ལྡན། (1)དབང་ཆ་ཡོད་པ། 有权威，自在成就。(2)(མངོན) བྱང་ཤར་མཚམས། 东北隅，东北方。(3)ས་ཁྲལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་པ་སྟམ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 汪丹。地名。在西藏自治区白朗县境。

དབང་བསྡུ། རྩལ་བ་ལ་བཀྲེན་ནས་མངའ་བོག་ཏུ་གཟུངས་པ། 征服，制服。以力胜之：ཀུ་བོ་ཆེན་བོ་དང་། བྱག་རོང་རྣམས་དབང་བསྡུ་བྱས་ནས་ཨ་ཁྲོང་འགྲོ་ལམ་བཟོས་པ། 征服大江悬崖，修造公路。

དབང་རྩོན། དབང་པོ་རྟེན་པོ་སྟེ་རིག་པ་རྟོན་པོ། 利根，天资聪颖。

དབང་པོ། 名词。(1)གཙོ་བོ། 王，主；ལྷའི་དབང་། 帝释天。མི་དབང་། 王公，人主。ས་དབང་། 诸候。特指原西藏地方政府噶伦。(2)རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན། 器官。人体机能凭依之处：མིག་གི་དབང་པོ་གསལ་པ། 视觉器官锐利。སྲོག་དབང་། 命根。(3)རིག་པའི་སྐལ་བ། 天资，资质：སློབ་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཁོའི་དབང་པོ་བཀུ་ཤོས་རེད། 全体学生中，他的天资最聪颖。(4)(མངོན) 1.ཤར་ཕྱོགས། 东方。2.མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ལྕེ། ལུས་ཏེ་དབང་པོ་ལ་ལྔ་ཡོད་པས་གངས་ལྔ་མཚོན། 根。此有眼、耳、鼻、舌、身等五种，故表数字5。

དབང་པོ་སྐྱོན་ཅན། དབང་པོ་ལྟ་ཁང་རྣ་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་པ། 残废，五官残废。

དབང་པོ་དཀྲི། རའཕགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་དབང་པོ་དཀྲི་སྟེ། རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོ་ལྟ་དང་། ཚོར་བའི། མིད་བའི། བཀྱེ་སྐྱེས་བཅས་གསུམ་དང་། མིད་དབང་བཅས་དཀྲིའོ། 九根。见道圣者所有九根：五清净根、乐根、喜根、舍根和意根，共为九根。

དབང་པོ་ལྔ། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ་དང་། རྣམ་བྱང་དབང་པོ་ལྔ། ཀུན་སྐྱེས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྟ་རྣམས་སོ། 五根。如五有色根、五清净根、五杂染根等。

དབང་པོ་མཆོག་དམན་མཉམ་བའི་སྒྲོབས། དད་པའི་དབང་པོ་ སོགས་ དབང་ པོ་ ཆེས་ རྣོ་ བ་ མཆོག་དང་། དབང་པོ་འབྲིང་དང་། དབང་པོ་རྨུལ་བ་སོགས་མཆོག་མ་ཡིན་ བ་ ཁི་ ལྟ་བ་ བཞིན་

མཉེན་པ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག 知根胜劣智力。如实了知信等诸根利钝中等差别智力。如来十力之一。

དབང་པོ་ཉམས་པ། (1)ཚས་འཁོགས་ སུ་ གྱུར་པ། 衰老。(2)མིག་སོགས་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་པ། 器官残废。(3)(ཞབས་) སྐྱེས་པ་འབྱས་ཀ་ཕྱེད་པ། 男根残废者，阉人。

དབང་པོ་ཉེར་གཉིས། རྟེན་གྱི་དབང་ པོ་ བདུན་ དང་། རྟེན་ཅན་གྱི་དབང་པོ་གཉིས་དང་། ཚོར་བའི་དབང་པོ་ལྔ་དང་། རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོ་ལྔ་དང་། ཟག་མེད་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ གསུམ་ བཅས་ ཏེར་ གཉིས་ སོ། 二十二根：七所依根、二有相根、五受用根、五清净根、三无漏根， 总为二十二根。

དབང་པོ་དྲུག མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ལྕེ། ལུས་བཅས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ། 例：眼、耳、鼻、舌、身、意。前五者为有形根， 后者为无形根。

དབང་པོ་མ་ཚང་བ། ཡན་ལག་དང་མིག་ སོགས་ མ་ཚང་བ། 器官残废，六根不全。

དབང་པོ་རྒྱང་སྐྱོང། (ཞབས་) འཁྲིག་སྐྱེད། 两根和合。交媾的异名。

དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ། རང་འབྱས་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཟེད་ པའི་ རིགས་སུ་གནས་པའི་ ནང་གི་ གཟུགས་ ཅན་ དུ་བསྟན་ པའོ། 有色根。有形色的感觉器官。作为能生自果根识的不共增上缘中存在的内净色。

དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྔ། མིག་གི་དབང་ པོ་དང་། ན་ བའི་དབང་པོ། སྣའི་དབང་པོ། ལྕེའི་ དབང་པོ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་བཅས་ལྔའོ། 有色五根。有形的五种感觉器官：眼根、耳根、鼻根、舌根、身根。

དབང་པོ་རབ་འབྱིང་ཐ་གསུམ། མིད་ དང་ པོ་ སོགས་ཀྱི་ཤེས་པ་མཆོག་དང་། བར་མ། ཐ་མ་ སྟེ་གསུམ། 上中下根，上中下等天资。

དབང་པོ་རིལ་བུ། (1)རྟེ་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བསྐྲན་ དུག་དང་ཕྱུར་དུག་ སོགས་དུག་ ནད་ཀུན་ འཇོམས། བདུ་ཀན་སྐྱག་པོ་དང་། མཆེན་ནད་སེལ། 白芨。别名白鸡爪参，土名鸡肾草，兰科药用植物名。味甘苦，性平， 功能解一切合成、变成之毒，治溃疡及肝病。(2)ཁང་ཆེན། སྐྱལ། ཆ་ཏུ། ཁྲ་བ་སོགས་ལས་འབྱུང་བའི་རིལ་བུའི་སྐྲན་ཞིག 腹中宝。脊椎动物脏腑中所结石，如象黄、牛黄、马宝、蛇宝等，均可入药。

དབང་པོ་ལག་པ། ཐང་ སྐྲན་ གྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རང་མངར། ཁྲ་རྩེས་ དྲྭ། ནུས་བསྐ་ལུས་ སྟོམས་ གསོ། ཀུ་བ་སྐྱེད། རོ་ཅ་བར་ཅིད། 佛手参，手掌参。兰科药用植物名。味甘，性温，功能强身、生精液、壮阳。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ བརྒྱ་ ཕྲིན་ དང་། སྟོབས་སྐྱེད། ཅུབ་ཤང་ཆེཁྱི། ཚིན་ཀྱ་ར། ཚིན་པུ་ཏྲི། ཚིན་ ཅུས་ བཅས་སོ།

དབང་པོ་ཉམ་ བ། མིག་ སོགས་ ཐམས་ སྐྱེན་ དུ་ གོང་བ། 器官残废；ལྷག་སྤྱངས་ཀྱེན་ གྱིས་ དབང་ པོ་ ཉམ་བ། 遭受虐待，变成残废。

དབང་པོ་གསུམ། མཐོང་ལམ་དང་། སྒོམ་ལམ། མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ རིམ་ གྱིས་ རྣམ་པར་ བཞག་ པའི་ ཟག་ མེད་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ གསུམ་ སྟེ། ཡོངས་སུ་ མ་ ཤེས་ པ་ ཡོངས་ སུ་ ཤེས་ པའི་ དབང་ པོ་ དང་། ཡོངས་ སུ་ ཤེས་ པའི་ དབང་ པོ་ དང་། ཡོངས་ སུ་ ཤེས་ པ་ རྫོགས་ པའི་ དབང་ པོ་ བཅས་ གསུམ། 三根，三无漏根。依见道、修道、无学道次第划分的三种无漏根：未知当知根、已知根和具知根。

དབང་པའི་རྒྱ་མཚན། (ཞབས་) ལུས། 根处。

身体的异名。

དབང་བཞི་དཀྱུ། (མངོན) ལྷ་མིན། 帝释敌。非天的异名。

དབང་པོའི་སྒོ། དབང་པོ་ལྔ་དང་ལྔས་ངག་ཡིད་གསུམ་མོགས་ཀྱི་སྒོ། 根门，感官。

དབང་ པོའི་ མངོན་ སུམ། མངོན་ སུམ་ བཞིའི་ནང་གིས། རང་གི་བདག་ཉེན་དབང་པོ་གཟུང་ཅན་པ་ ལས་ ཐུང་ ཞིང་ རྟོག་ བྱས་ མ་ འགྲུལ་ བའི་ གཞན་རིག དེའི་ དབེར་ན་ སྐྱ་འཇིན་ནོ་ཤེས་དང་། ཐུམ་ འཇིན་ མིག་ ཤེས་ ལ་སོགས་ པ་ ལྟ་བུའོ། 根现识。四种现识之一。各自增上缘有色根中所生、离分别心、无有错乱之耽著识。如闻声之耳识和见瓶之眼识等。

དབང་བཞི་རྡོ་རྗེ། (མངོན) ནམ་མཁའི་ཐོག 帝释金刚杵。霹雳的异名。

དབང་བཞི་ཤར་གས། (མངོན) ཀང་གི་ཤྱགས། 帝释方。东方的异名。

དབང་བཞི་མེའི་དུ་བ། (མངོན) ཁྲག་སྣ། 帝释烟。雾气的异名。

དབང་བཞི་མཆོག་ (མངོན) འཇའ་ཚེན། 帝释兵器。虹的异名。

དབང་བཞི་ཤིང་ བཙ། (མངོན) འཇའ་ འཕྲིག་ པ། 帝释棉。长虹的异名。

དབང་བོར་འགྲོ། (མངོན) ཁྲ་བ། 行根。精液的异名。

དབང་ཕྱུག (1)དབལ་ལས་ཕྱུན་ཚོགས། 自在，有权势，富贵。(2)ལྷ་ཆེན་ དབང་ ཕྱུག 大自在天。天神名。(3)(མངོན) 1.མི་ གྲང་ས། 丁丑年、火牛年的异名。2.ལྷ་ དབང་ ཕྱུག་ ཆེན་ བཞི་མིང་ གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མ་ཞུས་ཏང་གཅིག་དང་། འཕེལ་ བ་དང་། བསྟོད་པ། དྲག་ས། བཙོན་འགྱས་ལྷན། འཕྲིག་ཅིང། བདེ་འབྱུང་། སྐུན་གསུམ། གཞན་ ལས་ཆུལ་བ། དབང་ལྡན། ལ་གསུམ་ལ་བཅས་བཏུ་གཅིག་ཅོད་ ཐལ་གྲངས་བཏུ་གཅིག་ཅཆོན། 大自在天有十一异名，故表数字11。

དབང་ཕྱུག་ཚོ་ཆ། ཤུར་ཆུ་གང་ཀྱི་སྐྱ་རིག་ བའི་ བཤེས་ དྲ་ཞིག 自在铠。古印度一声明学者。

དབང་ཕྱུག་བརྒྱད། འཇིག་རྟེན་ དང་ ཐུན་ མོང་ བའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་ ཐུན་ མོང་གི་ དངོས་གྲུབ་ བརྒྱད་དེ། གཟུགས་ཕྲ་བའི་ ཡོན་ཏན་དང་། གཟུགས་ རགས་བའི་ཡོན་ཏན། ཡང་བའི་ཡོན་ཏན། ཁྱབ་ བའི་ ཡོན་ཏན། ཡང་དག་ རྟོག་བའི་ཡོན་ཏན། རབ་ ཏུ་གསལ་བའི་ ཡོན་ཏན། བརྟན་ བའི་ ཡོན་ཏན། འདོད་དགུ་ འབྱུང་བའི་ ཡོན་ཏན་ རྣམས་ སོ། 八自在。与世间共通自在八功德，即八共同悉地：细分色功德、粗分色功德、轻功德、周遍功德、证得真实功德、极光明功德、坚住功德和如意功德。

དབང་ཕྱུག་ཆུང་ངུ། བྱང་ཤར་ སྐྱོབ་སྐྱོང་། 小自在天。东北方护法神。

དབང་ཕྱུག་ཆེན་ པོ། ལྷ་ཆེན་དབང་ཕྱུག 大自在天。东方护法神。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཐྱོན་ སྟོན་ཅན་དང་། བདེ་འབྱུང་། དྲག་པོ། དབལ་ མཐྱོན། ཕྱུགས་བདག གཙུག་ན་ཀ་བ་ཆགས་སོ།

དབང་ཕྱུག་ལ། ཤར་ཆུ་གང་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ སྒྲ་བ་ ཞིག་ལིན་ པ་དེས་དབང་ཕྱུག་ཀུན་ མཁྱེན་དུ་ འཇིན་ ཅིང་། སྟོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་འདོད་ཁམས་ བའི་ དབང་ཕྱུག་གིས་ བྱོ་ སྟོན་ དུ་ བཅད་ ནས་ ཐུས་ བར་ འདོད། 自在天派。古印度一教派名。认为自在天为一切智，主张欲界自在天能生情器世间万物。

དབང་ ཕྱུག་ བྱ་ གཉིས། ཚོགས་ བདག་ དང་། གངོང་ དྲུག 自在天之二子：毗那夜迦和六面童子。

དབང་ཕྱུག་བཞེངས་བཞུགས། གྲུབ་བའི་ ཀྱིམ་ སྐྱིབས་ ཏྲིན་ཀྱི་ རེས་གཟའ་ དང་ བྱད་ བའི་ ཚེ་ བདག་

ལ་བཏེན་བའི་ཁྱམ་གཟའ་གཉིས་མང་ཉུང་ལ་དཔའ་ནས་གནས་གཤིས་དང་། ས་གཡོ། བདེ་སྐྱ་སོང་བཏུག་ཐབས། 大自在天起居。用体系派的"宫曜"和实用派的"宫曜"两数值大小的差别来预告气候、年成、地震、战乱与太平的方法。

དབང་ཕྱུག་ལས། (མངོན) མང་ངོ། 自在方。下弦月的异名。

དབང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བདག་པ་དང་། མངའ་བ་དང་། འཐོབ་པ། 占有，领有，获得，主宰，管辖，归属：མི་དམངས་ཚང་མ་ལ་དབང་ བའི་ལམ་ལུགས། 全民所有制。རིང་ལ་དབང་བ། 私有。མཚན་སྙན་གཅིག་བརྗེད་ཅན་ལ་དབང་བ། 获得荣誉称号。

དབང་བའི་ལམ་ལུགས། ཐོག་རྒྱུ་ཆས་ སུ་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དེ་ཐོག་རྒྱུ་ཀྱི་འཛིལ་བའི་ཚང་གཞི་ཡིན། 所有制。生产资料归谁占有的制度，是生产关系的基础。

དབང་བྱེད་བདག (མངོན) འདོད་ཁམས། 主管者。欲界天的异名。

དབང་བྱེད་བ། དབང་སྒྲུབ་བ། 统治，控制，掌权：བཀུ་གཞོག་ ཀྱལ་ རིམ་ གྱི་མི་ དམངས་ ལ་ དབང་བྱེད་ བའི་ དུས་ རབས་ ཡལ་ ནས་ འཆར་ ཏུ་ མེད་པ་ཀྱང་ཡོང་། 剥削阶级统治人民的时代，已经一去不复返了。

དབང་བློན། ལས་དོན་དབང་སྒྲུབ་ཀྱི་བློན་པོ། 权臣。掌握大权的臣僚。

དབང་འབྱོང་བའི་གཟུགས། ཚོས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ བའི་གཟུགས་ལྔའི་ནང་གི་ལས། བསམ་གཏན་ལ་ དབང་འབྱོང་བའི་ སྟོབས་ ཀྱིས་ སྐྱེ་ བའི་ གཟུགས་ ཟད་པར་ རྫོགས་པ་ལྟ་ བུའོ། 自在色，定所生自在色。五种法处所摄色。于禅定获得自在力故所变青遍处等色。

དབང་མ། རྟེང་ཁའི་རྩ་འཁོར་གྱི་འདབ་མ་ཞེག 人体心间八脉分入两肩之脉名。

དབང་མེད། རང་ལ་དབང་ཆ་མེད་པ། 无权，不能自主：སྤྲོ་ཞེས་འཁོལ་ནས་མཆི་མ་དབང་མེད་ དུ་ཀོར་བ། 欢喜得不禁流出了眼泪。

དབང་བཙན། དབང་ཤུགས་ཆེ་བ། 权力大，强权，强暴。

དབང་ཚོར། ལུས་ཚོར་རོ། 根受。身受。

དབང་འཛིན་པ། བདག་དབང་ཅིང་མཁན། 当局者，当权者，掌权者。

དབང་བཞི། ཉམ་དབང་དང་། གསང་དབང་། ཤེས་རབ་ ཡེ་ཤེས་ ཀྱི་དབང་། ཚིག་ དབང་ངམ་ དབང་བཞི་པ་བཅས་བཞིའོ། 四灌顶：宝瓶灌顶、秘密灌顶、智慧灌顶、句义灌顶或第四灌顶。

དབང་ཆ་པ། ཐོབ་ཐང་མེད་བཞིན་ དུ་ཡོད་ ལྷལ་ཀྱི་ཚ་བཏུས་སློང་དང་ཁེད་རྒྱུད་ཅིའོ། 僭越，非分妄为：རྒྱུ་དོན་ཁ་ཁྱེར་རང་ འདོད་ རྒྱུག་ བཏུག་ གི་ནོར་མེད་དབང་ཆ་པ། 假公济私，非分妄为。

དབང་ཚད། (1)དབང་ ཆ་ ཡོད་ པ། 有权。(2)བཙན་ཤེད་ཀྱི་གཏུབ་ཚོད། 欺侮，凌辱。以势压人，胡作非为：བྱད་མེད་ལ་དབང་ཡོད་ བྱེད་ པ། 强奸妇女。གཞན་ ལ་ དབང་ ཡོད་ཀྱི་ སྐད་ ཅ་ མ་ ཤོད། 不得说话欺人！ཤ་མ་ཆུང་བར་དབང་ཡོད་ཚད་མེད་བཏང་བ། 无限度地欺凌弱小。

དབང་ཡོད་ཤེད་འཕྲོད། རང་དབང་ཤུགས་ཅན་ བྱེད་པ། 恃势，横行霸道：གཞན་ལ་དབང་ཡོད་ ཤེད་འཕྲེད་ཀྱིས་མནར་ གཅོད་ ཡང་ཡང་ གཏོང་བ། 一再横行霸道，欺压别人。

དབང་ཚན། དབང་ཁུ་སྐབས་འབྱལ་ཆུའི་དངོས་པོ། 灌顶供。接受灌顶时，供奉上师和佛的物品。

དབང་རིམ། དབང་པོ་རེལ་བྱའི་བསྟུས་མིང་།

དབང་རིས། རང་བདག་གི་རྒྱུ་དངོས་སོགས། 私有财物，势力范围，领域：དབང་རིས་བདག་

ཐོབ་སྐོར་གྱི་རྩོད་ཚྭན་མི་འཆད་པ་ཡོད། 因争个人势力，不断发生争吵。

དབང་ལག དབང་པོ་ལག་པའི་བསྡུས་མིང་།

དབང་ལྟུང་། གསང་སྒགས་ཀྱི་དབང་དང་། རྩ་གཙོགས་ཀྱི་བཟླག་ལྟུང་། 灌顶传承。密乘的灌顶及其仪轨等传承。

དབང་ལྟུང་ཁྱིད་གསུམ། སྨིན་བྱེད་ཀྱི་དབང་། བཀྲུད་པའི་ལྟུང་། གྲྭ་བྱེད་ཀྱི་ཁྱིད་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 灌顶、传承和教导。成熟弟子身心之灌顶、修行仪轨的师承和讲解窍诀的教导。

དབང་ཤེད། བཙན་དབང་གི་སྟོབས་ཤུགས། 强力，暴力；ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ དབང་ཤེད་བྱེད་པ། 彼此之间，互相倾轧。

དབང་ ཤེད་ བཙོན་གཏམ། གཞན་ལ་ བརྫུས་ བཙོས་ཐུབ་ཚོད་གཏེང་བའི་སྨད་ཚ། 横话。横蛮欺人之言：ཉམ་ཆུང་ལ་དབང་ ཤེད་ བཙན་ གཏམ་ བཤད་པ། 对着弱小者说横话。

དབང་ཤེས། དབང་པོ་གཟུགས་ ཅན་པ་ ལ་ བརྟེན་ པའི་ཤེས་པ། སྣ་ལྔའི་ཤེས་པ་རྣམས་སོ། 根识。依存于有形诸根之识，如五门识。

དབང་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ། ཟེམས་ རྩམ་ པའི་ ཉོན་ཡུགས་ལྟར་ན། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྟེན་ དང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྟེན། དབང་ཤེས་ཀྱི་ དེ་མ་ཐག་རྟེན་ བཅས་སོ། 根识三缘。按照唯识家的说法，根识的所缘缘、增上缘和等无间缘，为根识生起之三缘。

དབང་ཤེས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་རྟེན། ཚོས་དེ་གསལ་ རིག་གི་ ངོ་ བོར་ གཙོ་ བོར་ དངོས་ སུ་ རྟེན་ ཅིང་ དབེར་ན། ཤེས་པ་ལྟ་མའི་ རྒྱུས་པའི་ དབང་ཤེས་ རྟེན་ལྡོང་ བའི་ ངོ་ བོར་ གཙོ་ བོར་ དངོས་སུ་ རྟེན་པའི་ ཤེས་ རྒྱུད་ཀྱི་ ལྷོང་ གི་ རྒྱས་པ་ ལྟ་ བུའོ། 根识等无间缘。主要直接使彼根识成明证性。如因前识之力，使心中现见青色根识之力，具领纳性者。

དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་ རྟེན། དབང་ ཤེས་ ཡུལ་ འཛིན་དུ་ གཙོ་ བོར་ རྟེན་ཅིང་ ཅི་ཡང་ ན། རྟོག་ལྡན་ དུ་ ཤེས་ པའི་ དབང་ཤེས་ གྱི་ ཡུལ་ ཐམས་ཅད་ ཡིན་ ཡང་ ན། རྟོག་ལྡན་ དུ་ ཤེས་ པའི་ དབང་ཤེས་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཙམ་ ཞིག་ ལ་ ཡང་ ཅི་ཡང་ ཞེས་ ཀྱི་ ཚེ

衣。སྐྲ་དབྱུང་བ། 披头发。

དབབ་བ། འཕེལས་པའི་མ་ངོངས་པ།

དབབ། (རྟེང) (1)ཆུ་རླབས། 浪涛，波涛。(2)(ཐག) ལགས་སོ། 是的：ཡིན་དབབ། 唯唯！མ་རེད་དབབ། 否否！

དབབ་ཐྲོང་། ཆུ་ རླབས་ ཀྱི་ ཐྲོང་ ངམ་ དཀྱིལ། 波涛。

དབབ་ཁལ། (རྟེང) ཆུའི་རླབས། 波浪，浪涛。

དབབ་ཆབས། (རྟེང) ཆུ་རླབས། 浪，波涛。

དབབ་ལི་ལ། ལ་ཞིག ཅོད་ངང་སྐྱོང་ཐུང་གི་རྩ་ཕུལ་རྩོང་གི་བྱང་རོས་ཐུ་ཚེད། 瓦勒拉。山口名。在西藏自治区察隅县北部。

དབར། བར་དང་མཚམས། 名词。空隙，中间，二者之间：ལ་ གཉིས་ དབར། 两山之间。 ཆུ་ གཉིས་ དབར། 两水之间。རྒྱལ་ ཁབ་ ཕན་ ཚུན་ དབར། 国与国之间。

དབལ། 名词。(1)རྩེག་དང་། རྩེ་མོ་དང་། ཐྲུར། 顶，尖端，锋头：ཁང་ བའི་ དབལ། 屋顶。རལ་གྲི་རྩོན་ཐིའི་དབལ། 剑锋。ཐྲུར་བའི་དབལ། 撅尖。མཆོད་རྟེན་ཀྱི་དབལ། 塔尖。(2)ཚ་ དྲོད་ དང་ ཚ་ ཤུགས། 火力，热力，火焰：མེའི་ དབལ། 火力。རླུགས་འཁངས་བའི་ དབལ། 电热。(3)(རྟེང) ཤ་སྟམས་རྒྱས་པ། 肌肉丰满。

དབལ་ཆོགས་པ། (རྟེང) རྩེ་ གཅོག་ ཐུབ་ པའམ་ ངང་རམ་ ཤུགས་གཅོག་ཐུབ་པ། 摧折。挫其锐气。

དབལ་ལྕགས། སྐྱབས་ བར་ རྣག་ རྡིན་ རྣམ་ མ་ རྡིན་ བཏུག་ཅིང་ ཀྱི་ ཐུར་ སྐྱེད་ རྩེ་ མོ་ ཐུར་ གཅིག་ ཏྲི་ དཀྱིལས་ཅན་ ཞིག 尖锋扦子。顶端作三角形刀锋，用以探查箭簇、弹片等没入体内情况的器械。

དབལ་ལྷུར་ཤ་ཁབ། ཤ་ ཐག་ས་ རལ་ བ་ འཆོམ་ ཅིང་ ཀྱི་ ཚ་ ཐུང་ ཅིག 伤口缝针。缝合皮肤时所用器械。

དབལ་ཚ་བ། རྩིད་ཚ་བ། 热，温度高：མེ་ལས་ དབལ་ཚ་བ། ཆུ་ལས་ ཏི་ རྩིག་པ། 比火还热，比浪势大。喻力量雄厚强大。

དབས། (རྟེང) གནའ་ རབས་ བོད་ ཀྱི་ འཕན་ ཚོ་ ཀྲལ་ ཏུ་ ཚེད་ བའི་ རྒྱས་ཐུང་ ཅི་ཞིག་ཡིན་པ། 卫。西藏古氏族或部落名，即今之彭波地区。

དབས་ ཁྲི་ གཉིག་ མང་ ལྷོན། ཁྲི་ ལྷོ་ གཙུག་ བརྟན་ སྐབས་ ཀྱི་ བློན་ ཆེན་ ཞིག་ གི་ མིང་། སྤྱི་ ལོ་ ༧༠ཨ ཚེར་ བསྐོ་ གཞག་ བྱས་ ཤེང་། ༧༡ ལོར་ འདས། 卫·赤斯芒念。赤德祖丹时一首相名。于公元705年受命，721年卒。

དབས་ ཁྲི་ སྲུམ་ ཚེ་ ཆུན་ བཞེད། ཁྲི་ ལྷོ་ གཙུག་ བརྟན་ སྐབས་ ཀྱི་ བློན་ ཆེན་ ཞིག་ གི་ མིང་། སྤྱི་ ལོ་ ༧༡ ཚེར་ བསྐོ་ གཞག་ བྱས་ ཤེང་། ༧༢ ཨ ལོར་ འདས། 卫·赤松皆赞协。赤德祖丹时一首相名。于公元721年受命，725年卒。

དབས་ ཐུག་ རྒྱུ་ ཁོང་ ཚེར། ཁྲི་ ལྷོ་ གཙུག་ བརྟན་ སྐབས་ ཀྱི་ བློན་ ཆེན་ ཞིག་ གི་ མིང་། སྤྱི་ ལོ་ ༧༢ ཚེར་ བསྐོ་ གཞག་ བྱས་ ཤེང་། ༧༢ ལོར་ གནས་ དས་ ཐབ། 卫·达札孔洛。赤德祖丹时一首相名。于公元727年受命，728年去职。

དཔྱ། ❶མགོ་ཐམ་ འགོའི་ ཞེ་ སྡ། 名词。头或顶的敬语：གྲལ་ གྱི་ དཔྱ་ ལ་ བཞུགས་ པ། 坐在座首。ཚེ་ བྱང་ གི་ དཔྱ་ རྩེ། 官殿屋顶。ཐུག་ ལས་ ཀྱི་ དཔྱ་ འཛུགས་ པ། 开工。❷མིང་ འགའ་ ཞིག་ གི་ སྔོན་ དུ་ སྤྱན་ བའི་ ཞེ་ སའི་ བརྡ་ ཞིག 加于某些名词前面造成敬语：དཔྱ་ ཁྱ། 帽。དཔྱ་ གདུགས། 华盖，伞。

དཔྱ་ ཁྲིང་ རྩ་ གཅིག། རྩ་ དཔྱ་ མ་ དང་། ཀྲིང་ མ། རྩ་ གཅིག་ ཀྱི་ བཅུས་ མིང་། 中左右脉。藏医医理中的人体内三大动脉。

དཔྱ་ སྐོང་ གཁོ་ ཁྱས། གོང་ ལ་ མགོ་ སྐོང་ བཏང་ བ་ དང་། གཁོ་ སྤྱི་ བཤད་ པ། 诳上。骗上撒谎。

དབུ་སྐྲ། མགོ་སྐྲ། 头发；སྐྲ་དེ་མཐོ་བས་དབུ་སྐྲ་ཁྱེད་རྫི་ཁྱེད་ཚགས་པ། 年岁高了，头发斑白。དེ་གཞོན་ཚང་མའི་ནང་ནས་ཁོང་གི་དབུ་སྐྲ་གཙོང་བ་ཞིག་རེད། 青年人中，他的头发最粗硬。

དབུ་སྐྲ་འཇམ་བའི་དབེ་ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། ཆོས་འཇམ་པོས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་སྐྲ་འཇམ་པ། 发嫩软。如来智慧详明密察诸法，感得头发柔软之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་དྲི་ཞིམ་བའི་དབེ་ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། ཐང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་མེ་ཏོག་བཀྱམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་སྐྲ་དྲི་ཞིམ་པ། 首发香馥。如来顺趋菩提分法撒香花瓣，感得首发馥郁喷香之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་ཐུག་བའི་དབེ་ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་ བའི་བག་ལ་ཉལ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་དབུ་སྐྲ་ ཐུག་ པ་ སྟེ་ ཤིན་ དུ་ རྩེ་བ། 发密。如来永断见修所断随眠，感得首发稠密美妙之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་ཁྲག་ བ་ ལྟར་ ཀརྐ་ བའི་ དབེ་ ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་ བཀྲུད་རྒྱུའི་ ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། ཡུལ་ཀྱི་དཀའ་བ་སྤྲུལ་པར་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་སྐྲ་ ཁྲག་པ་ལྟར་མདོག་གནག་ པ། 发色绀青如蜂王。如来遮止贪可爱境，感得发色如青珠之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་མ་འཁྲུངས་བའི་དབེ་ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། ཐུགས་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་བས་མ་འཁྲུགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་སྐྲ་མ་འཁྲུངས་པ། 发不乱。如来不受贪等烦恼扰乱，感得首发条理不乱之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་མི་གཙོང་བའི་དབེ་ཟད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། རྟག་ཏུ་ཆོག་མེ་རྒྱབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་སྐྲ་མི་གཙོང་བ་སྟེ་ཤིན་དུ་ཞལ་ཟས་ཤིན་ཏུ་བ། 首发润齐。如来语离粗犷，感得首发软净润泽之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་སྐྲ་ཞི་བ། (རྟེང་) (1)མགོ་སྐྲ་ཉེ་བ། 头发脱落。(2)སྐྲ་འཁྱིལ། 卷发。

དབུ་སྐྲའི་དབེ་ཟང་ཟབ། དབེ་ ཐུབ་ བཟང་ པོ་ བཀྲུད་རྒྱུའི་ཁུས་ཤེག་སྟེ། དབུ་སྐྲ་ ཐུང་བ་ལྟར་ གནག་པ། དབུ་སྐྲ་སྡུག་པ། དབུ་སྐྲ་འཇམ་པ། དབུ་སྐྲ་མ་འཇིང་བ། དབུ་སྐྲ་ཞི་གཙོང་བ། དབུ་སྐྲ་དྲི་ཞིམ་པ་བཅས་དྲུག་གོ། 发随好六。如来八十种随好之一类：发色如青珠、发长好、发柔润、发不乱、发不秃、发有香气。

དབུ་ཁང་། འཕགས་པ་མཆེད་བཞིའི་ཁ་ཏུལ་བཀལ་ཡུལ་གྱི་ལྷ་སྐུ་ཁ་གས་ཅན་ཞིག 顶阁观音。尼泊尔一著名佛像名。旃檀四观音像之一。

དབུ་ཁྲུད། དབུ་མེད་ ཀྱི་ཤི་ གེའི་ ཐོག་མར་ འཕྲི་ རྒྱུའི་མགོ་རིས་ རྩ་ ཨ་དཀའ་ བ། 云头符。用于藏文行书和楷书文章开首处的符号。

དབུ་ཁྲིད། འགོ་ཁྲིད། 领导。

དབུ་ཀྱོར། ཀུར་ཀྱི་ཞེ་སྡེ། 帐幕。

དབུ་རྒྱན། མགོ་ རྒྱན། 头饰，冠冕。但指头上装饰品，不包括帽子。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སོང་བན་དང་། ཐོག་ཁྱེ། རྒྱུ་ཐེའི་རྒྱན། ཀཏྟ་ཀཱ་རྟེ་ཐོ་ཆེ། ཀཏྟ་ཀཱ་རྒྱན། རྡེ་ཁྱེན་བཅས་སོ།

དབུ་རྒྱས་བའི་དབེ་ཟད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ དབེ་ ཐུབ་བཟང་པོ་བཀྲུད་རྒྱུའི་ནང་གེགས་ཤེག་སྟེ། ཐིན་

ལས་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དབུ་རིན་ཏུ་ཐུབ་པ་སྟེ། དབུ་གདུགས་ལྟར་རྒྱལ་ཏུས་པ། 头如摩陀那果。如来愿力福泽圆满，感得脑盖轮圆具足之好。佛身八十种随好之一。

དབུ་ཅན། གཟབ་ཡིག་གམ་ཡིག་དཀར། 藏文楷书。

དབུ་ཐེང་། མགོ་རྒྱ་བཟུས་ས། 发辫。

དབུ་ཐོགས རྒྱང་བོད་ཀྱི་ཨི་དག་ཚེའི་མགོ་རྒྱའི་ཐུགས 顶髻。旧时西藏贵族头上所束发髻。

དབུ་ཆུང་། བཙུ་བོ་དབུ་མཛད་ཆུང་བ། 小师傅。工匠群中第二位师傅。

དབུ་ཆེན། (1)བཙུ་བོ་དབུ་མཛད་ཆེ་བ། 大师傅。工匠群中为首的师傅。(2)འདོན་པའི་མགོ་རྒྱལ་མཁན་གྱི་དབུ་མཛད་ཤེས་པའམ་གཙོ་བོ། 主要领诵经文者。

དབུ་ཆོས། དགོན་པའི་དབུ་མཛད་དང་ཆོས་ཁྲིམས། 悦众维那。寺庙中起腔领众讽诵经文的人和执掌清规戒律的人。

དབུ་ཐུང་། (1)མགོ་ན་བ། 头痛。(2)མནའ། 盟，誓。རོགས་རམ་གནང་རྒྱུའི་དབུ་སྐུང་བཞེས་སོང་། 已经发誓要援助。

དབུ་བརྩེས་པ། འགོ་ཚུགས་པ། 成立，诞生，起首，开始，发端：རྒྱལ་ཁབ་དབུ་ བརྩེས་ པ། 建国。

དབུ་གཏུག མགོ་དང་མགོ་གཏུག་པའི་ཞེ་ས། 碰头礼。彼此以头相触的礼节。

དབུ་སྒོར། འཇའ་སྐུ་བཞེང་དུས་དབུའི་བཙོ་ལས་ཚུགས་སྐབས་ཀྱི་དམའ་སྒོར། 塑头宴。塑造佛像头部时，特为塑匠预备的筵宴。

དབུ་ཟིད། ཀ་པུ་ལའི་ཞེ་ས། 头盖骨的敬语。

དབུ་ངམ། དབེ་ཚའི་དབུ་གོག་ངུམ་ཐི། 卷首张页。书籍的开头部分：དཀོན་བརྩེགས་ཀྱི་ དབུ་ངུམ་དེ་ཐུབ་ཀུ་ཁྲིར་ནས་ཐྱེག། 把《宝积经》的起头部分背着走了。

དབུ་མནའ། མནའ་ཞེ་ས། 誓，盟。

དབུ་བཀྲ། དབུ་ཞ་བཀྲ་ཞུ་རྣ་རིང་། 乌班。藏族僧侣所戴长顶尖帽。据说帽式系从东孟加拉传入。

དབུ་དཔངས། དབུ་འཕང་དང་འདྲ།

དབུ་ཐྱི། དགོན་པའི་དབུ་མཛད་ དང་ཐྱི་ སེ། 翁基。译言头总。为寺院两个执事名。翁为翁则，即于经堂领头念经者；基为基索，为寺院财务总管。

དབུ་ཕྲེང་། ཆུའི་ཕྱུ་བའི་ཕྲེང་བ། 连串的水泡。

དབུ་འཕང་། མགོ་འཕང་ཐྱེ་མཚན་ཟང་དང་གོ་གནས་སམ་གཞི་བཇིད། 地位，威望：གྱང་ཁིན་ དང་གི་དབུ་འཕང་རི་ལྟར་མཐོན་པོར་གྱུར། 共产党的威望高于山岳。རྒྱལ་ ཁབ་ དབུ་ འཕང་ རྗེ་ མཐོན་སོང་། 国家的威望逐步提高。

དབུ་བ། ཕྱུ་བ། 名词。泡，水泡：ཆུ་ ཆུབས་ གཡོས་བས་དབུ་བ་ཐོལ་ཐོལ་དུ་འཕྱུར་བ། 波涛汹涌，不时冒出水泡。དོན་ དངོས་ དང་ མི་ མཚུངས་ པའི་རེ་ སྐྱོང་དབུ་བ་ལྟར་ཡལ་སོང་། 不切合实际的幻想，象水泡一样破灭了。

དབུ་ཁྱིངས། (1)ཞར་ལས་ཀྱི་རྩོ་བཙོ་ཤེང་ བཙོ་ སོགས་ཀྱི་ལག་རྩལ་དབུ་མཛད་དང་། ཞར་པོ་བ་ དམངས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 工匠师傅和普通工人的简称。(2)དགོན་པའི་དབུ་མཛད་དང་ཀྱ་དམངས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 寺院领诵师和一般僧人的简称。

དབུ་ཁྲི། རྒྱ་དུས་རྒྱལ་པོ་དང་དབོན་པོ་ སོགས་ ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྲི་ས། 王侯师，国师。旧时为国王和高级官吏讲说佛经的上师。

དབུ་མ། 名词。(1)དཀྱིལ་ མ། 中间，正中。(2)འཇའ་རྡེན་ད་ མཐའ་ དོར་བའི་དཀྱིལ་ ལ་ དབུས་ ཞེས་པ་དང་ འདྲ་ བར་ ཡོད་ མེད་ ལ་ སོགས་ བའི་ མཐའ་ གཉིས་ ཀྱང་ བས་ དབུས་ རྒྱུ་ དབུ་ མའོ། 中

观、中道。如世间说离开侧边，即是中央，故离开有无等极端即是中道。持此见解，即为中观。(3)སྤྲུལ་འཇིན་ལ་སོགས་པའི་རྒྱང་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་རྩའི་གཙོ་བོ་ཞེག་སྟེ། རླུང་པ་དང་བྱད་མེད་ གཉིས་ཀའི་གཡས་ གཡོན་ སོགས་ཀྱི་མཐའ་ལ་ མི་ གནས་ པར་ དབུས་ སུ་ དང་ བོར་ གནས་པས་དབུ་མར་བཞག་ཅིང་། ཐབས་ཤེས་ དབྱེར་མི་ཕྱེད་པ། ཤེ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ དང་། ཤེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱང་གྲུ་བའི་གནས་ཀ་ དོག་ནི་ སྔོ་སྐྱའོ། 中脉。人体持命风等所依附的主要脉道之一。不分男女，均居中央，是一切智慧之本，智风运转之路，无方便智慧之别，其色蓝。(4)གཞུང་བཀའ་བོད་ལྟེ་ཡ་ཀུལ་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་གཞུང་། 《中论》。五部大论中，论述甚深空性的经典。

དབུ་མ་འཇུག་པ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་ བྱ་བ་དབུ་མའི་གཞུང་རྩ་བ་ ཤེས་རབ་ ལ་འཇུག་ ཚུལ་ཟབ་པ་དང་ཏཱ་ཚེ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇུག་ པར་ བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་ ཏཱ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་མཛད་ པའི་མདོ་ སྡེ་ ས་ བཅུ་དང་འབྲེལ་ བའི་ སེམས་བསྐྱེད་ བཅུའི་ རང་ བཞིན་ ཀྱི་ རྩ་ འགྲེལ་ གཉིས་ལྡན་ཀྱི་གཞུང་ཞེག 《入中论》。印度佛学家月称论师，为由深观、广行两种方法修学中观之学，以《十地经》十种发心为纲目所撰连同自注的一部佛学书。

དབུ་མ་སྟོང་ཐུན་ཆེན་མོ། མཐའ་ གཉིས་ དང་ བྲལ་ བའི་ དབུ་ མའི་ ལམ་ གསལ་ བར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པར་མཁས་གྲུབ་དགེ་ ལེགས་དཔལ་ བཟང་གིས་ མཛད་པའོ། 《中观大纲》。十五世纪时克珠·格勒白桑所著论述远离二边的中观道理。

དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ། ཐལ་ འགྱུར་ ཚམ་ གྱིས་ སྟེ་ ཚོལ་ ཏེ་ ཁྱད་ ལ་ བསྒྲུབ་ ཐ་ རྟོགས་ པའི་ རྗེས་ དཔག་ཏུ་ དང་ལ་དོད་པའི་དབྱ་མ་པ་སྟེ། རང་གི་ མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ གྲུབ་ པ་ཐ་ སྙད་ ཙམ་ དུ་ ཡང་ མི་ བཞེད་པའི་ ངོ་ བོ་ ཉིད་ མེད་ པར་ སྨྲ་ བའོ། 中观应成派。但指出应成某种过失，启发对方生起比量，使悟自宗的中观师。即在世俗名言中也不承认事物自相实际存在的无性论者。

དབུ་མ་པ། ཉག་ ཆད་ ཀྱི་ མཐའ་ གཉིས་ དང་ བྲལ་ བ་ བའི་ གཉིས་ ཟུང་ དུ་ འཇུག་ པའི་ ཕྱ་ བ་ རྣལ་ དུ་ འདོན་ ལྟོག་ གྲུབ་ མཐའ་ སྨྲ་ བ་ ཆ་ ཤས་ དུ་ ཤེས་ ཞེག 中观师，中观派。远离常断二边，二谛双运，以此为主见的佛教四派之一。

དབུ་མ་པ་གསུམ། དབུ་ མ་ རང་ རྒྱུད་ པ་ ལ་ མདོ་ སྡེ་ སྨྲ་ བ་ དང་། རྣལ་ འབྱོར་ སྤྱོད་ པ་ གཉིས་ དང་། དབུ་ མ་ ཐལ་ འགྱུར་ པ་ ཐ་ ཅས་ གསུམ་ མོ། 中观三派：经部行自续派、瑜伽行自续派和应成派。

དབུ་མ་གཞན་སྟོང་། ཀུན་ མཁྱེན་ དོལ་ པོ་ བ་ མོག་ གི་ དགོངས་ པ་ སྐྱེ་ ཐོང་ བའི་ བཞེད་ ཟློལ་ དུ་ ཀུན་ རྫོབ་ ཀྱི་ བསྡུས་ པའི་ ཚོས་ ཐམས་ ཅད་ སྟོང་ པ་ ཉིད་ དུ་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པའི་ ཚུལ་ དང་། མཐའ་ བཞི་ སྤྲོས་ པའི་ མཐའ་ ཐམས་ ཅད་ འགོག་ ཅ་ ལ་ ཁྱད་ པར་ མེད་ ཀྱང་། རྗེ་ ཐོང་ ཁ་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐ་ ཤལ་ གྱི་ ཁས་ ལེན་ ཚམ་ དུ་ ཆོས་ ཉིད་ དེ་ བཞིན་ ཉིད་ ཡོད་ དོ་ ཞེས་ པ་ དང་། དོན་ དམ་ དཔྱད་ ཅིང་ ཀྱི་ རིགས་ པས་ དཔྱད་ པ་ མཐའ་ ཐུག་ པའི་ ཚེ་ ན་ གཟུང་ འཛིན་ གཉིས་ སྟོང་ གི་ ཡེ་ ཤེས་ བདེན་ པར་ གྲུབ་ པར་ ཕྱ་ བའོ། 中观他空见。堆波瓦等觉囊派大师的观点，论断世俗所有一切事物皆是性空的道理。主张在根本位中，诸戏论边同归寂灭，但在后得位中分析宗论之时，仅依名言承认法性真如为有，及以观察胜义之理彻底观察，则外境内心二者皆空之智为真实有。

དབུ་མ་རང་སྟོང་། རང་ གི་ མཚན་ ཉིད་ ཀྱིས་ གྲུབ་ པ་ ཐ་ སྙད་ དུ་ ཁས་ ལེན་ པའི་ ངོ་ བོ་ ཉིད་ མེད་

ཨང་རྒྱུ་བའི། 中观自续派。在世俗名言中承认事物自相实际存在的无性论者。

དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་ལྔ། རྒྱང་ཀུ་ཀང་ཀྱི་རྩིབ་དབེན་ཀླུ་རྒྱུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་དང་། རྩོད་པཁྲིག རྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ། ཞིབ་མོ་རྣམ་འགྲེལ་བཅས་ལྔའི། 中观理聚五论：《中论》、《迴诤论》、《七十空性论》、《六十正理论》、《细研磨论》。古印度龙树论师著。

དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་དྲུག དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་ལྔའི་སྟེང་དུ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་བསྣན་པས་དྲུག་གོ། 中观理聚六论。中观理聚五论之上，增加《宝鬘论》，共为六论。

དབུ་མའི་ལྟ་བ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་རྟོགས་པའི་ཤེས་བྱེད། 中观，中观见。彻底解悟一切事物真理的智慧。

དབུ་མའི་ལམ། དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྟོགས་པའི་ལམ། 中道，中观道。领悟中观见的方法。

དབུ་མེད། གཤང་ཡིག་གམ་ཡིག་ཅག 藏文草书。

དབུ་དམར། སྐུ་མེད་པའི་མགོ་དམར་རྡེག། 秃头。

དབུ་ཆོག (1)རྩེན་དཔའ་བོ་གཡུལ་དུ་ཅས་སམ་བཅས་བོགས་སུ་གྲོན་རྒྱའི་ལྷུག་ཀྱ། 头盔。(2)མགོ་འཕང་། 地位，权势；རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཆོག་བཙན་པ། 国家的国际地位很高。(3)(རྒྱང་) སྲིད་དབང་། 政权。

དབུ་གཙོ། འགོ་ཉེད་གཙོ་བོ། 首长。工作领导者。

དབུ་རྩེ། ཐོ་བྱང་ཁི་རྩེ་གོག་དང་རི་རྩེ་སོགས། 顶端。如官殿宝顶和山顶等。

དབུ་རྩེའི་བྱ་འདབ། ཁྱབ་བའི་རྩེ་གོག་ཁི་ཀུ་ཕེབས། 汉式屋顶。藏式建筑群中央的官殿式屋顶。

དབུ་ཚད། དབུ་མ་དང་ཚད་མའི་བསྡུས་མིང་། 中观因明。藏传佛教阐述中观教义和逻辑推理的两种学科的简名。

དབུ་མཚམས། (1)དབུ་སྐྲ་ཙེད་མེད་མཚམས། 发际，额顶发沿。(2)དབུ་སྐྲ་ཀང་སོ་སའི་བར། 发间。每根头发中间的距离。

དབུ་མཛད། (1)ཚོགས་ཀྱི་འདེབས་པའི་དབུ་སྐུལ་མཁན། 领诵师，举腔师。带头出声诵经者。旧译悦众、维那。(2)བཟོ་ལས་ལག་རྩལ་ཀྱི་ཧུས་འགོད་ཅེད་མཁན། 工匠师傅；ལྕགས་བཟོ་དབུ་མཛད། 铁匠师傅。ཤིང་བཟོ་དབུ་མཛད། 木工师傅。

དབུ་ཞྭང། མགོ་དམར་བོ། 秃头。

དབུ་ཀྭ། ཀྭ་མོ། 帽。

དབུ་གཞུག (1)སྐྲ་གཞུག 发缀。藏俗长辫末端所系丝线缀子。(2)མགོ་མཇུག 头尾，始终；དབུ་གཞུག་མེད་པ། 无头无尾。དབུ་གཞུག་ཙམ་པ། 有头有尾。དབུ་གཞུག་མ་ཚང་བ། 头尾不全。

དབུ་བཞུགས། ཀུལ་མགོའམ་ལས་ཀའི་ མགོར་སྡོད་པ། 元首，首脑，首席，首座，主席；དབུ་བཞུགས་སྐུ་ཚབ། 首席代表。དབུ་བཞུགས་ཆེན་ཆེན། 首相。

དབུ་རྨམ་ཞལ་ལྕགས་རྗེན། སྐུ་དུས་ཆུ་ཀར་ཀྱི་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱི་ཆ་ཐུབ། 光头赤脚。古印度沙门的装束。

དབུ་ཁ། ཁ་མའི་རྣད། 一种感冒并发症。

དབུ་ཐུ། (ཞལ) ཁ་ཐུ་མ་སྟེ། ཁན་པའི་ཐུགས་དུ་མེད་མཁན། 无角牲畜。

དབུ་ཁོར་འཁྲུག་སྐོང་། སྐང་དང་མ་འདས་རྗེས། བའུད་མོ་ཁྱིས་མོ་སའི་ཐུགས་སྐྱེན་འབབ་མཁན་ཐ་དད་ཀྱིས་བཅུང་སྟེ་ཡུམ་བཏེན་ཀྱིས་དབུ་བ། ཅོད་སྐྱངས་ཀྱིས་ཁྱོ་ བ་སྐྱང་རས་དབུ་

གཙོང་འཁྲུག་པ་བྱས། དེའི་སྐྱེགས་བོད་ཡུལ་ཚལ་ཆེང་ལ་ཁྲབ་སྟེ་ཡུལ་གྱ་རེ་རེང་ཡང་ཆེ་ སྐིད་ ཆུང་སྐིད། མང་ཚན་ཉུང་ཚན། གཞིར་བ་གཡུ་བ། ཀ་སཁན་རུམ་ཟན། ཞེས་རྟེ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཆད་དེ་རྩོད། ཆུལ་བྱ་གཉིས་ལོ་ཉེར་གསུམ་ལོན་བའི་ས་བྱང་ནས་བཟུང་སྟེ་ འབངས་ ཀྱི་ ཁེང་ ཚིག་ རྣམས་ རིམ་ བར་ བྱུང་ངོ། 乌天战乱。朗达玛死后，围绕两妃两子形成两个集团。云丹据乌如， 兀松据天如。吐蕃境内大部卷入其斗争， 而各地内部又大都有两派，名目繁多，如长于派、幼于派，多数派、少数派，金派、玉派， 食肉派、食粮派等等，混战延长二十余年，史称乌天战乱。 至己丑年(公元869年)遂爆发了平民大起义。

དབུ་ཅི། བར་དབུས་གཙང་རྒྱ་ཐིའི་ནང་གསེས། ཤེ་བ་ལྷ་ས་མོ་ཆེར་བཞག་ནས་ ཤར་ ནོལ་ ཁའི་ ཀུག་པ་སྐྱན་བདུན་དང་། ཤེ་ མ་ལ་ལ་རྒྱུད། ནུབ་ གཞུ་སྟེ་ མོ། བྱང་ ཐག་གི་ ཤར་ཕྱོགས་ ཀ་ཅུ་ཞིང་ ཁ་ ཡུལ་ ཀྱི་ མིང་ རྟོང་། 乌如。以拉萨为中心，东至桑日县境，南至马拉山脉，西至尼木， 北至朗马一带地区古名。

དབུ་རྒྱ་སྐྱོད། སྐྱིད་ཆའི་སྐྱོད་ཆུང་འབྲི་གང་སོགས་ཀྱི་ས་ཁྲལ། 乌如上部，上乌如。今拉萨河上游，即直工至达孜宗沿河一带地区古名。

དབུ་རྒྱ་སྨད་ཆེན། བོད་སྐྱིད་སོད་ཀྱི་མིང་རྟོང་། 乌如下部，下乌如。今拉萨河下游， 即达孜至曲水沿河一带地区古名。

དབུ་རྩེག མགོ་རྩེལ། 光头，头上无发。

དབུ་ཚི། སྐྲ། 头发。

དབུ་མེམས་གཉིས། དབུ་མ་པ་དང་། སེམས་ཙམ་བའི་བསྡུས་མིང་། 中观派和唯识派的简称。

དབུ་བཞིལ། (1)མགོ་ སྐྲ་ འཁྲུད་ པ། 洗发。(2)སྐྲ་བཞད་པ། 剃头。(3)སྐྲ་བཤེག་པ་སྟེ། སྐྲའི་ སྐ་ སོའམ་ལྟང་ སོ་ བཤེག་པ། 解开发辫。

དབུག་པ། འབྱིགས་པའི་མ་ངོར་བ།

དབུགས། 名词。(1)སྲོག་ རྩའི་ནང་གི་རླུང་ཁམས། 气息，呼吸之气。藏医说为人体命根中的风：ཁ་སྣའི་དབུགས། 口鼻气息。 སྲོག་དབུགས་རྒྱུ་བ། 生命气息，出入流动。དབུགས་མི་བདེ་བ། 呼吸困难。 དབུགས་འབྱུང་བ། 出气，泄气。 དབུགས་གྲལ་བ། 气断。 དབུགས་བསྡད་པ། 气息未断。 དབུགས་འཚུབས་པ། 窒息，呼吸阻塞。 དབུགས་འཚངས་པ། 喘气，呼吸急促。 དབུགས་རྨ་བ། 气短，气涌上塞。 དབུགས་རྨུ་བ། 吸气。 ཁྲོང་ཁྲག་སྐྱོད་དུ་བརྒྱུགས་ནས་དབུགས་བརྡངས་པ། 气血上溢，呼吸壅塞。(2)ཡུན་དུས་ཀྱི་ཚད་འཛལ་ཐུབ་ཅི་མ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་ནད་མེད་ཀྱི་ སྐྱབས་ དང་ ལྡན་པ་ ཞིག་གི་ དབུགས་ འབྱུང་ རྨུ་བ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བརྗེས་ནས་དབུགས་ཀྱི་ཡ་ ཁྲི་ཆིག་ སྟོང་ དྲུག་ བཅུ་ དེ་ ཉིན་ ཞག་ གཅིག་ གི་ཚད་ དང་། དབུགས་དྲུག་དེ་ཚུ་ སྐང་གཅིག་དང་། ཚུ་སྐང་དྲུག་ཏུ་ དེ་ཚུ་ཆོད་ གཅིག་བཅས་ལ་ཡུལ་ཀྱི་ ཚུ་ཆོད་ཅེས་བའི་ཐ་སྙད་སྤྱད་བའོ། 息，呼吸顷。计时单位。 健康的壮年男子一呼一吸所需的时间。 等于一个太阳日的二万一千六百分之一。大息为一分（漏分）， 六十分为一刻（漏刻）。圆周的弧长也借用刻、分、息做为单位。(3)ཟླ་བ་སོ་ སོང་ འཐོབ་ ཚུའི་ དབུགས་ སྐང་ ཞེས་ བའི་ དབུགས། 节气，朔气。分每年为二十四节气，在每月初者，为当月的节气， 亦有跨至前月底者。月中者为 སྐང་ 中气。 (4)(སངས་) ཚུ་ སྐང་ གཅིག་ལ་དབུགས་དྲུག་ཙམ་ཞིང་ཁྱིམ་གྱང་དྲུག་མཚོན། 一时刻相当于壮年男子呼吸六次，故表数字 6。

དབུགས་ཀྱལ། སྲོ་འདེས་དབུགས་བསྡུས་ ཏེ་ ཆུག་ གའི་ཀྱལ་པ། 敛气囊。鬼神收盛生灵呼吸气息使之死亡的袋子。

དབུགས་སྐྱེས། (སངས་) རྟེན་ཞག་གྲངས་ ཅུ་ལ་ ཆུ་

བ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ཟླ་བའི་མིང་། 月份。三十日构成的一个阴历月。

དབུགས་སྐྱེ་བོ། སྙིང་སྟོབས་མེད་པའམ་ལས་ཀྱང་མི་ཐུབ་པ། 懦弱，胆怯，气馁；དཀའ་ངལ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་བག་འཁྲམ་པའི་དབུགས་སྐྱེ་བོ་དེ་འདྲ་ཅིར། 一见到困难，就这样气馁怯懦！

དབུགས་ཁང་། ལྷ་འདྲེས་མེམས་ཅན་གྱི་དབུགས་བསྡུས་ཏེ་བཅུག་སའི་ཁང་པ་སྟེ། བསམ་ཡས་དབུགས་ཁང་ལྟ་བུའོ། 敛气室。鬼神收盛生灵呼吸气息的秘室。如桑耶寺中之敛气室。

དབུགས་འཁངས་པ། དབུགས་མཉིན་པར་ཐོགས་པ། 气结，呼吸梗阻；ཕུང་པས་མི་སྐྱབས་བཀག་པས་དབུགས་འཁངས་པ། 痰塞喉管，呼吸梗阻。

དབུགས་འཁྲིམ་པ། དབུགས་རྩེ་བ། 哼气，痛苦呻吟；རང་རྒྱུ་དག་པོས་དབུགས་འཕྲིན་པ། 痛得哼气。

དབུགས་བཐུང་བ། དབུགས་འབྱུང་རྒྱབ་ཀྱི་ཁྲག་པ་གངས་སུ་བཏེ་བ། 数息。计算呼吸次数；རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོ་དབུགས་བཐུང་བ། 对治寻思而数息。为制止思虑而计数呼吸次数。

དབུགས་ཆོད་བ། ཉར་སྐྱ་དང་བཅས་ཏེ་གཏོང་བའི་དབུགས། 喘气，气猛。ཐག་རིང་ཞབས་འཕེན་བྱིན་པས་དབུགས་ཆོད་པ། 长途跑步，所以喘气。

དབུགས་ཕྱང་། རླུང་ཡང་པོ་བླུགས་ཏེ་རམ་མཁའ་མཐོ་སར་བྱོན་ཏུའི་ཕྱང་བྱ། 气球。

དབུགས་ཐུང་། ཐུ་བའི་འགོ་ཚུགས་པ་དང་དཀྱིལ་ལ་བྱིས་པའི་དུས་རྟགས། ཕྱག་ཕྱགས་ལ། འཇམ་སྐྱིང་ཆེན་པོའི་ས་དུམ་བྱ་བཅུ་གཉིས་ལ་ཁྱིམ་བྱེད་འདུའོ། ས་ཆོགས་དབང་གིས་དཀྱིལ་ཐུ་སོགས་འགོ་ཚུགས་དུས་མི་འདྲ་ཞིང་། དུས་བཞི་མི་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་ཁྱིམ་ཐུ་བཅུ་གཉིས་རེ་རེར་དབུགས་ཐོབ་དང་ཐུང་ཆད་རེ་རེ་སྟེ་དུས་ཆོགས་ཤེས་ཐུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱིམ་བྱེད་ཀྱི་ཐུ་བ་ཁྱིམ་ཞག་བདུན་གྱི་ མཚམས་ སུ་ དབུགས་ཐོབ་འབྱུང་ལ། ཆོས་ཐམྱེ་དབང་དུ་བྱས་ནས་རི་རང་རང་གི་ཆོས་གཅིག་ ནས་ གནས་ སྟོང་ བར་གང་དུ་འཁེལ་བ་རེས་པ་མེད་ཀྱང་། ཆོས་གང་དུང་ཞིག་ལ་རེས་པར་ཟིན་ཤར་དགོས། གལ་ཏེ་ཟིན་དང་བྱལ་ན་ཐ་དད་ཐ་གོལ་དུ་འདོན། 节气，交节与中气。每个宫月开始和正中间的时刻。时轮派的普派认为：大瞻部洲十二区的太阳入宫日期相同，而各区的季节不同，为了明确四季，规定每个宫月有一个“交节”，一个中气，共二十四个节气。南洲中区春分（二月中气）正在太阳入白羊宫时，而我们所在的这个地区则约在其后的八天，交节则约在太阳入宫前七天。（现代天文学认为，这是由于岁差的关系，节气已经移动。）以太阴月说，节气在哪一天不是固定的，但每月必须有一个中气，否则做为闰月。

དབུགས་སྐྲོམ་བ། ཤེད་ཀྱགས་སྒྲིམ་པ། 鼓气，使劲，用力，ལུས་སྟལ་སྒྲུང་དུས་དབུགས་བསྐྲམས་ཏེ་ཀྱད་ཀྱེ་འདེགས་པ། 进行体育锻炼时，使劲举重。

དབུགས་བཀྲངས་པ། དབུགས་ཀྱེན་དུ་འཚངས་པ། 气上涌，气堵住了；དགྲ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་འབར་ནས་དབུགས་བཀྲངས་པ། 愤恨敌人，怒气上涌。

དབུགས་ངར་བ། དབུགས་འབྱུང་དྲག་དུག་པོ། 气急，气愤；གཞན་ དང་ ཁ་ འཛེང་ ཤོར་ ནས་ དབུགས་ངར་བ། 和别人吵嘴，气急败坏。

དབུགས་ངལ་གསོ་བ། དབུགས་སྐྱོད་འཚགས་ཐུ་

གཏོང་བ། 换气，喘息，休息：གཞས་གདངས་རྣང་པོ་འཛིན་པའི་སྐབས་སུ་དབུགས་ངལ་གསོ་བ་ཅིད་དགོས། 悠扬的歌调之间，每每需要换气。དགྲ་ལ་རྩང་རྡེག་གཏོང་དུས་ཚ་རལ་པོ་ དབུགས་ངལ་གསོ་བའི་ཚོ་སྐབས་མི་འཐོབ་ པ་ ཞེག་ ཅིང་ དགོས། 打击敌人，不使对方有喘息的机会。

དབུགས་རྒྱབ་གཏོང་། དབུགས་ ཚུར་ འཕེན་པ་ དང་ཚར་འབྱད་པ། 呼吸：དབུགས་རྟག་གཏོང་ རང་བཞས་སུ་ཐེགས་པ། 让呼吸自然平静下去。

དབུགས་སྒྲ། སྐར་པ་སྐེ་གཉིད་ཀྱི་སྐབས་མཚུལ་ ཁྲོང་ནས་གཏོང་བའི་དབུགས་ སྒྲ། 鼾声。熟睡时打呼声。

དབུགས་ཆ། (1)དབུགས་ཐར་ གཏོང་ ཚུར་ རྟག་ རེ་རེའི་ཡུན་ནམ་ཁྱག་པ་གཅིག་གི་ཆ་ཤས། 一呼吸顷，呼吸之间。短暂的时刻。(2)ཚུ་ ཆོད་ སྐར་ མའི་དབུགས་ཆ། 秒。最短的时间单位名。

དབུགས་ཆགས། (རྟེང་) སྲོག་ ཆགས། 生物，生命。

དབུགས་ཆེན་འཕྱིན་བའི་རྣལ་འབྱོར། རྣལ་ འབྱོར་ལྟའི་ཚ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། རྟེང་མའི་གཞུང་ལས་ མཐོང་ལམ་དུ་འཇིགས་པ་ལྟ་དང་བྲལ་ ཞིང་ ཆོས་ ཉིད་མངོན་སུམ་མཐོང་ བས་ འཇིག་ རྟེན་ གྱི་ ཆོས་ ཐམས་ཅད་ལས་ འདས་ བས་ དབུགས་ ཆེན་ འཕྱིན་ བའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་ བྱའོ། 大安息观行。旧派密乘论典中说见道位中，远离五畏，现见法性，超出一切世间诸法，故名大安息观行。五观行之一。

དབུགས་གཏོང་ལེན། དབུགས་ ཉིར་ འཕྱིན་ པ་ དང་། ནང་དུ་ དྲུབ་པ། 呼吸。

དབུགས་ཐག (1)དབུགས་ཀྱི་བར་ཡུད། 一呼吸顷，短时间。(2)དབུགས་ཀྱི་རྒྱས་ཀྱགས་འཁྱོངས་ ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 肺活量。肺脏容纳吸入空气之量：ཉེའུའི་དབུགས་ཐག་ཐག་ཐུང་པ། 小鸟的肺活量小。རྟ་དེ་དབུགས་ཐག་རིང་ བས་ ལེ་ དབར་ མང་ ཐོང་ བང་ རྒྱུག་ ཐུབ། 那匹马的肺活量大，能跑长途。

དབུགས་ཞིབ་རེ། (ཁྱལ) དབུགས་ ཞིབས་ རེ་ སྐྱེ། དབུགས་ཀྱི་གཏོང་ཞིབས་གཅིག 一次呼气，呼吸间，一呼吸顷。

དབུགས་ཐོབ། (1)ཤེ་བའམ། བརྒྱལ་བ་ལས་ ཐུབ་ སོས་པ། 复苏，苏醒。(2)སྐྱེ་འགྲོ་དབུགས་ ཅན་ པ་ སྐྱེ་ ཞེམས་ཅན། 有情，有生命的。(3)ཟླ་ བ་ སོ་ སེའི་ དབུགས་ འགོ་ ཐོག་ མར་ ཚུགས་པ། 节气开始。太阴历每月月首的节气。

དབུགས་འཐུམས། དབུགས་ཀྱི་གཏོང་མི་ གྲུབ་པ། 憋气，忍气，喘不过气来：ཁྲང་ ཆེན་ གྱིས་ སྐྱེ་ ནས་ རྡེན་ བས་དབུགས་འགྲུམས་ པ། 担子压得喘不过气来。

དབུགས་འདྲེན་པ། (1)དབུགས་ སམ། རླུང་ ནང་དུ་ འཐུག་པ། 吸气，打气，དབུགས་ཆད་ཀྱི་ མིའི་ཁྲག་ བར་ དབུགས་ འདྲེན་ པ། 使呼吸停止了的人吸气入胸。ཕུང་ གྲ་ ཆོན་ ཁྲིའི་ ནང་དུ་ དབུགས་ འདྲེན་ པ། 给彩色气球打气。(2)དབུགས་ཀྱི་ གྲངས་ འདྲེན་ པ། 数息。计算呼吸次数：སེམས་ རྣལ་དུ་ གནས་ ཐྱེར་ དབུགས་ འདྲེན་ པ། 为使心情平静而进行数息。

དབུགས་རྐེད་པ། དབུགས་ཅད་དེ་ འགྱལ་བ། 喘气：ཐག་རིང་དུ་ བང་ རྩལ་ བརྒྱུགས་ ཀྱང་ དབུར་ མི་ རྐེད་ པ། 长途跑步也不喘气。

དབུགས་བསྡུ་བ། དབུགས་ལེན་ པ། 勾摄气息。鬼神收摄生灵气息。

དབུགས་ ཀྱི་ རྣང་ དུ་ རྒྱུ་ བ་ ཤེས་ ཤུ་ བྱེད་ པ། དབུགས་འཕྱང་དུ་ཀྱི་ ལན་ གང་ བ་ གངས་ ནས་ སྐོམ་ པའི་ ཚུལ། 随念瑜伽，念呼吸。

དབུགས་སྒྲིགས་པ། (1)དབུགས་ཆད་དེ་ ཤེ་ བ།

死。(2)སྡུག་བསྔལ་ཞི་བ། 心安稳，心安宁，痛苦解除：ནད་པ་སྡུག་བསྔལ་ལས་ གྲོལ་ ཏེ་ངལ་བསོའི་དབྱུག་ཕྱིན་པ། 病人解除了痛苦，心中安稳。

དབྱུག་སྐྱུང་། (1)དབྱུག་ཕྱིར་ཕྱུང་བ། 气已吐出。(2)སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་བར་ བྱས་པ། 解脱痛苦。

དབྱུག་བྱལ། (མཛད་) རྡེ། 气绝。死尸的异名。

དབྱུག་དབྱུང་། དབྱུག་འཕྱིན་པ་དང་འདྲ།

དབྱུག་འཕྱིན་བདག (མཛད་) ཆུང་ཕྱེ། 出息主。风神的异名。

དབྱུག་འཕྱིན་བ། (1)སེམས་གསོ་གཏོང་བ། 安慰，劝慰：སྐྱ་ངན་གྱིས་གཟིར་བ་རྣམས་གཏམ་སྙན་གྱིས་དབྱུག་འཕྱིན་པ། 好言安慰陷入悲痛里的人们。(2)དབྱུག་ཚར་གཏོང་བ། 呼气，苏息，吐气。

དབྱུག་མི་བདེ་བའི་ཤད། བད་ཀན་གྱི་དཀྲུར་ལམ་བཀག་ནས་ལུད་པ་འཕེལ་ཞིང་དབྱུག་གཏོང་མི་བདེ་བར་གྱུར་བའི་ཚེལ་གྱོང་གི་ནད་ཅིག 呼吸困难。涎液壅塞呼吸管道，液痰增多，呼吸不畅的咽喉病。

དབྱུག་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོ། སྐད་ འཇེར་ཞིང་མཁལ་པ་སྐམ་ལ་དབྱུག་ཆོད་ཅིང་ལུད་པ་མང་བྱ་འབྱུང་བའི་དབྱུག་མི་བདེ་བའི་ནད་ཅིག 呼吸阻塞。声音嘶哑，咽喉干燥，气喘痰多。呼吸道疾病之一。

དབྱུག་མེད་པ། གེད་ཤུགས་ཞན་པ། 没有气力，有气无力，གཙར་བཟེའི་སྐྱོ་ཤེམས་ཆེར་མེད་པས་ལས་དོན་ཁྱེད་པར་ དབྱུག་ མེད་པ་ ལྟ་ བྱར་སྣང་བ། 革命热情不很高，做起工作来就有气无力似的。

དབྱུག་བཙེགས་པ། དབྱུག་འཕྱིན་རྩུབ་ཟིལ་བོར་གྱུར་པ། 呼吸短促，呼吸费力：འཆི་ནད་ཀྱིས་རིན་ཏེ་མལ་ དུ་ལྷུང་ནས་དབྱུགས་བཙེགས་པ། 患了不治之症，倒卧床上，呼吸费力。

དབྱུགས་ཡན། ནམ་ཀུན་དང་མི་འདྲ་བའི་དབྱུགས་ཀྱོང་ སྐྱངས་ ཤིག 出气不匀，呼吸反常：ནད་ཅིག་ལང་ནས་ནས་དབྱུགས་ ཡན་ ཀྱོང་པ། 身发剧痛，出气不匀。

དབྱུགས་རིང་། ལུས་སེམས་ངལ་དུབ་ ཆེས་ བའི་ དབྱུགས་འཕྱིན་སྐྱངས་ཤིག 长吁，长叹息：ནད་རོ་ལངས་ནས་ཀཅོང་སྐད་ འཕྱིན་ ཞིང་ དབྱུགས་ རིང་ ཀྱོང་པ། 旧病发作，哀声叹息。

དབྱུགས་རིང་རྐང་ རན། རྒྱ་ ཚམ་ པ་ སོགས་ཀྱིས་དབྱུགས་རིང་ཐིང་ཀྱོང་པ། 长吁短叹，深深地叹息，ཚམ་རྒྱས་ བྱུང་ནས་ དབྱུགས་ རིང་ནས་ ནས་དུ་ཀྱོང་པ། 遭受失败，长吁短叹。

དབྱུགས་རླངས། ཁ་སྣ་ནས་འབྱུང་ བའི་ ཆུངས་པ། 呼出的气，口鼻所出气：དགུན་དུས་ཧོག་ཚར་ཁའི་དབྱུགས་ཆུངས་མཐོང་ཐུབ། 冬天早晨，能看见口里呼出的气。

དབྱུགས་ཐུང་། དབྱུགས་དང་རོ་ཙོ་ གཅིག་ བའི་ ཆུང་། 气息。

དབྱུགས་ཤོར་བ། ཐང་ཆད་ཆེ་བས་ ཤུགས་ ནུས་ཉམས་པ། 气馁，倦极力弱。不能保持固有的精力而泄气：ཚམ་རྒྱས་ བྱུང་བ་ཅམ་གྱིས་ དབྱུགས་ ཤོར་བ། 一经失败，即就泄气。

དབྱུགས་སྐྱབ། དབྱུགས་འཐུམས་ པ། 窒息，憋气：དུ་བས་ཁྱེངས་པའི་ས་ དོང་ནང་ དུ་ ཕྱིན་ བས་ དབྱུགས་སྐྱབ་ཐེབས་པ། 走进充满了烟气的地洞里，感到窒息。

དབྱུགས་ཆད་བ། དབྱུགས་འཕྱུང་ རྩུབ་ མི་ བདེ་ བ། 气喘，བཀྲུགས་དྲགས་པས་དབྱུགས་ཆད་ནས་ རེ་ཞིག་སྐད་ཅ་ ཙམ་ མི་ ཐོབ་ པ་ ཞིག་ ཐུང་། 因疾

跑气喘，暂时说不出话来。

དབུགས་ལྐངས་ཤོར་བ། དབུགས་སྐྱེན་ཤོར་བ། 喘气：ཁང་ཆུང་རྒྱག་བྱེལ་ཆེས་པས་དབུགས་ལྐངས་ཤོར་བ། 奔走过于忙碌，觉得气喘。

དབུགས་ལྷིབ་ལྷིབ། འཆི་ལ་ཉེ་བའི་དབུགས་འཕྱེན་སྣང་། 气息奄奄：ཀུ་བྱལ་ས་ལ་ལྷུང་ནས་དབུགས་ལྷིབ་ལྷིབ་ཟེད་པ། 小雀堕地，气息奄奄。

དབུགས་ལྷེམ་མེ། དབུགས་འཚད་ཁའི་རྟགས། 气息微弱，若断若续，奄奄一息：ཞག་སྟོབས་ཤོར་ནས་དབུགས་ལྷེམ་མེ་བར་བསྡད་འདུག 体力衰竭，气息微弱。

དབྱངས་། (རྟེང) དབུས་སམ་དཀྱིལ། 中部，中央部分。

དབྱབ་པ། འབྱབས་པའི་མ་ངོར་ས།

དབྱིའི་ཏའི་ཐུང་གསུམ། དཔེ་བྱད་བཟང་ཚོ་བཏུད་ཐུའི་གྲས་ཤེག་སྟེ། དབུ་རྒྱས་པ་དང་། དབྱལ་བ་ལེགས་པར་འཕྱེས་པ་དང་། དབྱལ་བ་དཀྱིས་ཆེ་བ་བཅས་གསུམ་མོ། 头随好三：如来八十随好之一类：头如摩陀那果、天庭分明、天庭广阔。

དབྱངས་ཆག བདུང་ནས་འཇམ་པོ་བཟོ་ཐབས། 磨光，磋光：གསར་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཚེ་ཐུང་ལ་དབྱངས་ཆག་རྒྱག་པ། 磨光新造的器具。

དབྱངས་ཀྱི། ཆེམ་བཟོ་བའི་ལག་ཆ་ཞིག 熨斗。缝纫用具。

དབྱངས་སྟོད། དབུ་རྒྱ་སྟོད་དང་འབྲེ།

དབྱངས་འདེམ། (ཤིང) འཇིམ་སྐྱའི་འཇམ་ཤ་འདོན་བྱེད་ཀྱ་བཟོའི་ཚེ་ཐུང་ཅིག 抹平木匕。一种塑匠用具。

དབྱངས་རུབ། ཆོན་སྐྱག་ཚོགས་དབྱངས་བྱེད་ཀྱི་དུར་རྡོ། 摇槌。研物之杵。

དབྱངས་རྡེལ། (1)ཆེམ་སྐྱབས་སྐང་གཏོང་སྟེམ་བྱེད་མེད་བཟོས་བའི་ལྷུགས་སྐམ་མམ། ལྷུགས་ལེབ། 熨斗。(2)འཇམ་ཚོང་དབྱངས་བྱེད་རྡོ་ཤིང་གང་རུང་གི་རྡེའུ། 磋磨器。用木石造成磨光他物的工具。

དབྱངས་རྩོ། ཞིབ་ཚོའམ། འཇམ་ཚོང་དབྱངས་བྱེད་ཀྱི་རྡོ། 研磨石。用以研细磨光他物的卵石。

དབྱངས་བང་། རས་གཞི་དབྱངས་གདན་ཀྱི་བང་ལེབ། 熨台。熨伸布料的木板。

དབྱངས་བ། (ཐ་དད་པ) (1)ཞིབ་མོར་འགྱེལ་བ། 研粉，磨细：ཚོན་ཞིབ་མོར་དབྱངས་པ། 研细颜料。སྨུ་གཡ་དབྱངས་པ། 研磨鼻烟。སྨན་བྱེ་དབྱངས་པ། 研造药粉。(2)འཇམ་ཚོ་དང་ཁོད་སྟོམས་ཚོང་བཟོ་པ། 磨光，磨平，熨伸，熨平贴：ཤོག་ཁ་དབྱངས་པ། 熨纸，磨纸。ཆོན་པ་དབྱངས་པ། 熨衣服。ཞལ་ཆེན་གཀོང་དུས་དབྱངས་ལེགས་བར་ཐུག་དགོས། 在墙面上涂白土粉之前，须好好地磨光。

དབྱངས་གཙུག་ཏོར་ལྟར་བའི་མཚན་བཟང་། གཙུག་ལག་ཁང་ལ་སོགས་པ་ལྟག་ བར་ སྐྱེ་ བས་དབྱ་གཙུག་ ཏོར་དང་ ལྡན་ པ། 无见顶相，顶成肉髻相，乌瑟腻相。如来施精舍等殊胜净室，故感得顶上有肉隆起如髻之相。三十二大丈夫相之一。

དབྱངས་རིམས། དབྱངས་ཏེ་ཐུབ་ཤུལ་དུ་སོན་བའི་ཤུལ་རིམ། 褶纹。衣服上熨斗烫成的棱缘。

དབྱངས་ཤིང་། ཤོག་བྱ་དང་ཞལ་བ་སོགས་ དབྱངས་ཐེབ་ཀྱི་ཤིང་། 磨光杆。磨光纸和墙面等的木棍。

དབྱངས་ཤོག འབྱངས་ཁྱང་ཁོད་སྟོམས་ཐེབ་ཀྱི་ ཤོག་བྱ། 砂纸。磨光用的砂纸。

དབྱལ་ཁྱང་། འཆི་རྟེན་གང་ཡང་མེད་བའི་དབྱལ་བ། 赤贫。穷得什么也没有。

དབྱལ་བོ། ཁྱུ་ རོང་ མེད་ མཁན། 名词。穷人，

贫民；བཀྲ་གཞོག་ལས་ལྷགས་ངོ་ངལ་རྩལ་མི་དམངས་རྣམས་དབུལ་བོ་ལག་སྟོང་དུ་ཐྱུར་བ། 在剥削制度下，劳动人民穷得两手空空。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བཀྲེན་པོ་དང་། རོར་མེད། ཚངས་པ་བཅས་སོ།

དབུལ་ཚངས། (1)རྒུ་རོར་མེད་པ། 穷困，贫乏。(2)རྒུ་རོར་མེད་པའི་མི། 穷人。

དབུལ་སྐྱ། དབུལ་པོ་དང་ཕྱུག་པོ། 贫富。

དབུལ་བ། ❶འབྱལ་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) བཀྲེན་པའམ་རོར་གྱིས་ཚངས་པ། 贫穷，匮乏，缺少；སྐོ་གོས་ཀྱིས་དབུལ་བ། 缺衣少食。རྩལ་བས་དབུལ་བ། 缺乏能力。

དབུས། 名词。(1)དཀྱིལ། 中心，中部，正中。(2)བོད་ཡུལ་དཀྱིལ་མ། 卫。前藏地区总名。

དབུས་སྐད། བོད་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་གཙོ་སྐད། 前藏藏语。

དབུས་ཁང་། ཁང་པ་དཀྱིལ་མ། 正房。中间的房屋。

དབུས་འཇམ། ནང་ཚོས་རྣམ་དག་ཁང་དུ་དར་སའི་ཡུལ་ལྷོངས་ཀྱི་ཞི་བ་ཕྱོ་བྱ། 中土。佛教徒所说正统佛教流行之中心。

དབུས་འཇམ་འཚང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་དབུས་རྡོ་རྗེ་གདན། 金刚座。中印度伽耶地方一佛教主要圣地。

དབུས་ཆུ། ཕྱོ་སའི་རྒྱུད་ཆུ། 拉萨河，吉楚河。

དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། སེམས་ཙམ་བའི་ཕྱོ་བ་གཙོ་བོར་སྟོན་བའི་གཞུང་འཐགས་པ་བྱམས་པས་མཛད་པ་སྟེ། ། བྱམས་ཚོས་རྗེ་ཕྱའི་ཁ་ཅུལ་ཞེག 《辩中边论》。解释唯识派见解的一部论著，弥勒菩萨讲。慈氏五论之一。

དབུས་ཆས་འཇག (མངོན) ཆུ་ཤེལ། 中漏。水晶的异名。

དབུས་པ། དབུས་ཀྱི་གས་སུ་གནས་པའི་མི། 名词。前藏人。居住在前藏地区的人。

དབུས་པར། བོད་དབུས་ཀྱི་གས་ཀྱི་དཔེ་ཚ་པར་མ། 拉萨版，前藏版本。前藏地区所刻木板印刷的书籍。

དབུས་ཕྱོགས། (1)བར་དབུས་གཅིར་རྒྱ་བཞིའི་ཁ་འཛིར་བཅའ་བའི་དབུས་ཀྱི་ཕྱོགས། 前藏。中区卫藏四翼之“卫”。(2)དཀྱིལ་ཀྱི་ཕྱོགས། 中部。

དབུས་ཐག དབུས་ཀྱི་གས་ནས་ཐོན་པའི་སྐམ་ཕྱུག་སྟེ་སྐམ་ཐུ་འཕྱག་པོ་ཞེག་ཏི་མིང་། 前藏毯毡。前藏地区出产的一种厚毯毡。

དབུས་འཁྱུར་ཐྲོད་གཅོག རྒྱར་ བོད་ རྩིས་ ཀྱི་བར་ཁྱད་རྩི་ སྐང་ཤེག་རྒྱུ་དེའང་ནེ། གཅིག་རྒྱུད་ཅིང་གཉིས་དང་། གཉིས་རྒྱུད་གསུམ། ལྔ་རྒྱུད་ཅིད་བཅུད། བཅུད་རྒྱུད་བཅུ་གཉིས་ཚོགས་ཚང་མ་དབུས་འབྱེད་ རྒྱར་ གཅིག་ ལ་ ཟེར། 加半本利和。旧时西藏高利贷算法之一，谓增加本金的一半作为利息，即计算利率为百分之五十的本利和。如云一作一五，二作三，五作七五，八作十二的计算法。

དབུས་མ། 名词。(1)མཐའ་ལ་སྟོས་བའི་དཀྱིལ་མ། 中心，中央部分；གྲལ་ཀྱི་དབུས། 行列中部。ཆུ་མཚའི་དབུས། 海中央。ཡུལ་ཀྱི་དབུས། 中部地区。གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་དབུས། 市中心区。(2)མཐའ་གཉིས་བྲལ་བས་དབུས་ཉིད་དབྱ་མ། 中观，中道。

དབུས་མོ། དབུས་ཀྱི་གས་སུ་གནས་བའི་ཐུད་མེད། 名词。前藏妇女。

དབུས་གཙང་། བོད་ཡུལ་དབུས་དང་། གཙང་། 卫藏，乌斯藏。前藏和后藏。元置乌斯藏田地里管民万户，明置乌思藏行都指挥使司。

དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ། བོད་ཡུལ་དབུས་གཙང་དང་། ཁམས་ཀྱི་གས་སུ། 康藏。前藏、后藏和康区三地总名。

དབུས་གཙང་ཀི་ཨི་བཅུ། སྔོན་འབྲལ་ཀྱི་བཀྲུད་བའི་ཀྲངས་ཏེ། ཀླུ་མེས་ཆུལ་ཁྲིམས་ཤེས་རབ་དང་། འཕྲིང་ཡེ་ཤེས་ཨོན་ཏན། རག་ཤི་ཆུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་གནས། ཅ་ཆུལ་ཁྲིམས་བློ་གོས། སུམ་པ་ཡེ་ཤེས་བློ་གོས་ཏེ་དབུས་ཀྱི་མི་ཕྱེ་དང་། ཤེ་སྟོན་རྡོ་རྗེ་དབང་ཕྱུག ཚོང་ཁཏུན་ཤེས་རབ་ཤེང་ཀེ། བོ་རྡོང་པ་སྐུ་པ་དེ་ཀར་ཏེ་ གཙང་ཀི་མི་གསུམ་དང་། མངའ་རིས་པ་ནི་བཀྲད་བྱུན་གཉིས་བཅས་མདོ་ སྔད་ དུ་ཐེབས་ ཏེ་ཐུ་ ཚེན་ དགོངས་ པ་རབ་ གསལ་ལས་བསྟེན་རྩོགས་ཁུས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་འདུལ་ བའི་ སྡོམ་རྒྱུན་ སྤེལ་ཏེ་ བསྟན་བའི་ མེ་རི་མདོ་ཁམས་སྔད་ནས་སྤང་ གསོ་བའང་ མཐའ་ཁམས་སོ། 卫藏十人。东律传承源出的十僧侣，即鲁墨·楚臣协绕、真·意协云登、热西·楚臣穹乃、拔·楚臣洛追、松巴·意协洛追等前藏五人；洛敦·多吉旺丘、冲尊·协绕僧格、珀东巴·乌巴德曦等后藏三人；阿里卧杰昆仲二人，合共十人。他们来到多康麦，从贡巴饶色受近圆戒，其后逐渐形成律统进行宏扬，使毁灭后的佛法余烬重燃于下多康地区。

དབུས་གཙང་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ། བོད་ཡུལ་དབུས་ཐྲོག་གས་དང་། གཙང་ཐྲོག་གས། སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། 卫藏阿里。前后藏和阿里的总名。十三世纪，元朝至元年间，置乌斯藏纳里速古鲁孙等三路宣慰使司都元帅府，归宣政院管辖。

དབུས་གཙང་མདོ་གསུམ། དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

དབུས་གཙང་ཚོ་ཆས། དབུས་པ་དང་གཙང་པའི་ཁྱོ་གའི་ལུས་ཆས། 前后藏男子装束。

དབུས་གཙང་རྒྱ་བཞི། བར་ དབུས་ གཙང་ རྒྱ་བཞི་ དེའོ། 前后藏四翼。即中区前后藏四翼之略。

དབུས་རིས། དབུས་པའི་ལག་རྩུབ་ཀྱི་རི་མོ། 前藏字体，前藏书法。藏文书法字体之一。

དབུས་རྩ། དབུ་རྩ་དང་འདྲ།

དབུས་ཏེ། རྡོ་རྗེའི་རྩ་དབུས་ཀ། 金刚杵中股。

དབེན་ཁང་། ཐང་ཐིང་འདུ་འཛི་མེད་ པའི་ ཁང་པ། 静室。幽静的房间。

དབེན་གནས། རི་ཁྲོད་ལྟུ་བུ་ཁུ་སིམ་པའི་གནས། 隐居之地，幽静的地方。

དབེན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མེད་པའམ་སྟོང་པ། 亏缺，没有，脱离：རྩོད་འཁྲུལ་ཀྱིས་དབེན་པ། 未犯错误。ཉོན་སྦྱོང་བས་དབེན་པ། 不染恶行。ཟས་གོས་མཐུན་རྐྱེན་ཀྱིས་མི་དབེན་པ། 不缺衣食。སྟེང་ཚིག་ དབེན་ པ། 无意义。❷བསམ་གཏན་དང་། འདུ་འཛི་མེད་པ། 形容词。寂静，宁谧，幽静，空闲：གནས་དབེན་པ། 幽静地方。དབེན་པའི་རི་ཁྲོད་འཕྱིམ་ལ་དམ་ཆོས་སྒྲུབ། 去寂静的寺中修法。རི་ཁྲོད་དབེན་པ། 偏僻小寺。❸名词。(1)འདུ་འཛི་མེད་པའི་ས་ཆ། 静处，幽静地方，荒原旷野。旧译空闲处。(2)འཕྲི་སྟེགས། 减法。

དབེན་པ་གསུམ། (1)མདོ་སྡུགས་ཕྱུན་ ཚང་ དུ་ལུས་འདུ་འཛིས་དབེན་པ་དང་། སེམས་མི་དགེ་བའི་རྣམ་རྟོག་གིས་དབེན་པ། སྐྱོ་གསུམ་ཐ་མལ་ཀྱི་སྣང་ཞེན་ ཀྱིས་དབེན་ པ་སྟེ་ གསུམ། 三离，三寂。显密共同三远离：身远离繁杂、心远离邪恶妄想和三门远离凡庸执著。(2)གསང་སྔགས་རྫོགས་རིམ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ཞེག་སྟེ། འགྲོ་བའི་ཁམས་ ཐམས་ ཅད་ ཅུང་ ཞི་ ཀུན་ གི་ གཞན་ དབང་ དུ་ ཕྱུང་པ་ ཡིན་པས་ དེ་ དབང་ དུ་ འདུས་ པའི་ ཐབས་རྫོགས་ཤེ་ རྡོ་རྗེའི་བརྒྱས་པ་ངག་དབེན་དང་། སེམས་ལས་དམིགས་པ་སེམས་ དབེན་དང་། བདག་ཉིད་ཀྱིས་བརྟན་པས་ སྐྱེ་ལུས་ བཅས་སོ། 三远离。密乘圆次瑜伽。众生身心皆依风转，无自在力，敛风

之道；金刚念诵起语远离、缘心为境起心远离和依自加持起幻化身。

དབེན་པའི་གནས། (མངོན) དགོན་པ། 静处。寺院的异名。

དབེན་ཕུག དབེན་གནས་སྐྱབ་ཕུག 幽穴。隐居修行的岩穴。

དབེན་ས། ཀུ་སིམ་དབེན་པའི་ས་ཕྱོགས། 僻静处，幽静地方。

དབེན་ས་སྒོམ་བརྒྱད། དབེན་ས་ པ་ནྲོ་ བཟང་དོན་གྲུབ་ནས་རིམ་བཞིན་སྦྱན་ནས་ སྦྱན་ དུ་ བཏུད་པའི་མན་ངག 温萨耳传。藏传佛教格鲁派中，由温萨巴·洛桑顿珠附耳密传的密宗修行口诀。

དབེན་ས་པ། (1)དབེན་ ས་ སྡེད་ མཁན། 独居静处者，避世者。(2)གཙང་དབེན་ས་དགོན་གྱི་ཞི་མ། 温萨巴。后藏温萨寺喇嘛名。

དབེན་ས་པ་ནྲོ་བཟང་དོན་ གྲུབ། བཙ་ ཆེན་ཁེའུ་ རིའི་སྐུ་ ཟྲེང་གསུམ་པ། རབ་འབྱོང་བཏུད་པའི་ཤེང་ཐྲུང་ཁོར་འཕྲུངས། རབ་འབྱོང་དགུ་པའི་ མེ་ སྐུག་ལོར་འདུས། 温萨巴·洛桑顿珠（1505—1566）。译言善慧义成。藏传佛教格鲁派高僧，为第三世班禅。

དབེན་གསུམ། དབེན་པ་གསུམ་གྱི་བརྡས་མིང་།

དཔྱ། སྤྱི་ཐང་རེའུ། ཀུ་སྐར་ཏི་ཀ་ཅ་བཏུད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 名词。翼宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁ་དང་། ཏི་མའི་ལུ་ལྗོན། ཕྱི་མ་བཅས་སོ།

དཔྱ་ཆུ། ཀོར་ཟླ་གཉིས་པ། 藏历二月。

དཔྱ་པ། འབྱོ་བའི་མ་དངོས་པ།

དཔྱ་ཟླ། ཀོར་ཟླ་གཉིས་པ་ནི་ཀོར་ ཟླ་ དང་ པའི་བཅུ་དྲུག་ནས་ གཉིས་ བའི་ བཅོ་ལྔའི་བར་ ལ་དཔྱ་ཟླ་ཞེས། ཟླ་བ་ཉི་ཤུས་དྲུས་སུ་དཔྱ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཚེས་འཛོམས་བས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད། 翼宿月，藏历二月。藏历正月十六至二月十五日，望在翼宿，故称翼宿月。

དཔྱ་ཁེལ་ཀ་བ། ཀོར་ཟླ་གཉིས་པའི་ ཚེས་ བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བ་དང་དཔྱ་སྐར་མཉམ་དུ་སྦྱོར་བ། 翼宿圆月。藏历二月十五日月圆之时，月亮和翼宿相遇，故名。

དཔྱག་པ། སྤྱན་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འབོགས་བའི་མ་དངོས་པ།

དཔྱན་སྲུད། ཨ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤུན། 叔伯。父之弟兄。

དཔྱན་ཚོས་མཛད། རྒྱལ་གདན་ས་ཁག་གི་ཚོགས་ཆེན་ཚོས་མཛད། 温顿则。旧时寺庙中，以供养捐得之全寺一级地位的僧侣，意为高级修法僧。

དཔྱན་བོ། 名词。(1)ཨ་ རྒྱུད་ ཀ་ རྒྱན་ ཀྱི་ སྤྱི་མིང་། 侄，甥；སྲས་གི་དབོན་པོ། 侄，甥。ཀུ་དབོན། 叔侄弟兄。(2)སེར་སྐྱ་མེ་དཔག་གི་ སྤྱན་ཆུང་དང་། ཚ་བོ་བཅས་སྤྱི། 贵族子弟。旧时，西藏贵族的幼弟和侄子总名。(3)རྩིས་པ། 历数家，数术士；僧衣在家人；ཀྲ་ གཅགས་ དབོན་པོ། 僧装俗人。(4)ཐྲེང་ཐྲ་སྤྱལ་ཀྱི་ས་དང་ལས་གཉེར་བའི་དབང་འཛིན་བའི་ཉེ་གཅིགས། 寺院监理人。旧时活佛喇嘛的管家人，多为其侄或孙。

དཔྱན་མོ། 名词。(1)བཙུན་མོ། 王妃。(2)ཚ་མོ། 侄女。

དཔྱན་ཁང་། ཁང་པོ་དང་། ཚ་བོ། 甥舅。

དཔྱན་ཟེང་གཅགས། བྱད་ མེད་ཙེད་ བའི་ ཀྲ་ གཅགས། 僧装俗人。着僧装而蓄发娶妻者。

དཔྱན་ཕྲུས། (1)སྤྱན་ཀྱི་ཁྲལ། ཚ་བའི་ཞེ་ས། 贤侄。侄子的敬语。(2)བོན་བའི་ཐྲ་མའི་མིང་། 苯教喇嘛或上师。

དཔྱན་འབྲེག (ཁྲལ) ཨང་གཀོང་ཚུར་འཁྱེར། 运输；དངོས་ཐོག་ཨང་ཚུར་དབོན་འབྲེན་ཁྱེད་པ། 往来运输货物。ས་རྡོ་དབོན་འབྲེན་ཁྱེད་པ། 运送土石。

དབོར་བ། ཆར་ཆུ་འགྲོ་སའི་ཕུ་ཁ། 名词。笕槽，水槽。

དབོར་བ། (ཐལ) རྒྱལ་འབྲེལ་ཁྱད་པ། 运输。运送旅客和货物等：རྡོ་ཤིང་དབོར་བ། 运输木石。རྒྱུ་མཁའི་དངོས་ཆས་རྣམས་ཕར་ཆུར་དབོར་བ། 运输必需品。

དཔོལ་བ། (རྟིང) (1)འཕོ་བར་ཁྱད་པ་དང་། གཡོ་བ། 泼出，抛撒。(2)གཏིང་དཔག་དཀའ་བའམ། ཟབ་པ། 深沉，深奥。

དཔོས་བ། (རྟིང) སྐང་བ་དང་། རྒྱས་པ། 肿，胀大，膨鼓。

དབྱངས། གདངས་དང་། ང་རོ། 名词。音，曲调，音韵：མིག་དབྱངས། 语调。 སྐད་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས། 语音。 དབྱངས་འཛིན་རྣམ་གསར་བརྡེའི་རྒྱུ་ལེན་པ། 引吭高唱革命歌曲。 གཞས་ཆག་དབྱངས་སུ་ཁྱེར་བ། 谱词入曲。

དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་ཚུལ། གསུང་རབ་ལས་གང་ཟག་གིས་གི་གཉིས་པ་ དབྱས་ དང་ ཐ་ མར་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་མདོ་སྡེ་ རྣམས་ ཏེ་ ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མདོ་ སྡེའི་ སྡེ་སྣོད་ དུ་ གཏོགས་སོ། 应颂。 或于中间、 或于最后使用偈句宣说的经典。属声闻乘经藏，是十二分教中第二部。

དབྱངས་སྒྲོག (ཟངས) སྒྲ་བྱ། 发声。蚊、蝇、蜂的异名。

དབྱངས་སྒྲོག་པ། (ཟངས) ལྷའི་ རྒྱ་ མཁན། 奏乐者。天界乐师的异名。

དབྱངས་ངེས་པའི་ ཅ་ དཀའི་ རྒྱུན། 同韵母难作体修饰法。诗歌的一句或全首，皆用同韵母文字组成的修辞方法。

དབྱངས་ཅན། སྒྲ་གདངས་སྙན་པོ་ཅན། 妙音，悦耳之音；དབྱངས་ཅན་དགྱེས་རྒྱ། 妙音欢歌。

དབྱངས་ཅན་དགྱེས་རྒྱ། སྙན་ངག་མེ་ཏོང་གི་འཁྲིལ་པ་དབྱངས་ཅན་དགྱེས་ རྒྱའི་ རྣམ་བཤད་ བྱང་ཆུབ་གཉིས་པའི་ མེ་ཏོག་ཏོར་ རྒྱལ་དབང་ ཕུ་ བས་ མཛད་པ། 《妙音欢歌》。 全名《诗镜注释·妙音欢歌》。十七世纪时五世达赖著。

དབྱངས་ཅན་དགྱེས་ བའི་ རོལ་ མཆོ། སྙན་ངག་མེ་ཏོང་གི་འཁྲིལ་པ་དབྱངས་ཅན་དགྱེས་ བའི་ རོལ་མཆོ་འདི་ནི་རབ་བྱུང་ བཅོ་ ལྔ་ བའི་ ས་བྱ་ ཏོར་ འཇུ་ མེ་ ཁམ་ འཛམ་ དབྱངས་ རྣམ་རྒྱལ་ རྒྱ་ མཚོས་མཛད་པ། 《妙音嬉游池》。十九世纪中，宁玛派佛学家局迷旁·绛阳囊杰嘉措所著《诗镜》注释。

དབྱངས་ཅན་སྒྲ་ཀ་ཌ་ཀ། རྒྱང་རྒྱ་ཁ་བ་ ཞ་ རྒྱ་ རྒྱུ་ཁྱིས་བཅུམས་པའི་ཚིག་བསྡུད་བཅོས་དང་བཅས་ པོད་དུ་དར་བཞེད་པ་ཞེག 《妙音声明论》。古印度声明十大论之一，阿努菩提所著，现尚流行于藏区。

དབྱངས་ཅན་མ། ཤེས་རབ་སྒྲོལ་བའི་ཕྱ་ མོ་ ཞེག རྒྱང་གྱི་ཁཏམ་རྒྱུད་དུ་བསལ་པ་ གོག་ མའི་དུས་ ཤེག་ ད་ ཚུལ་ ཐུགས་ཀྱི་ རྒྱ་ མཚོ་ཆེད་ པོ་ རྒྱང་ཁོས་ཁ་ཡོས་པ་ ལས་ དེའི་ ཁང་ དུ་ བརྟུན་ཁ་ཡོའི་ སྐྱ་ སྐད་ ཐམས་ ཅད་ རྣ་ བ་ ཀུ་ སྡུད་པར་ ཁ་གསས་པས་ ཚངས་པ་ ཆེན་ པོས་ པོ་ དང་ སྐྱ་ དེ་ ལ་ མངོན་པར་ དཁའ་ ཞིང་ རྣ་ མྱང་ བས་ འདུག་ ཅིང་། མཐར་ སྐྱ་ དབྱངས་ དེ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཀུ་ འདུས་ནས་ ཕྱ་ མོ་ འདི་ ཉིད་ བྱང་ བར་ གྱུར་ཏོ། 妙音仙女，妙音佛母。远古传说：微风吹拂南海，海中的静物和动物都发出悦耳动听的乐音，大梵诸听多年，十分喜欢而心醉，后来众多声音合成一体，化为仙女。 མིང་གི་ རྣམ་གངས་ལ་ ཀུ་ མཚོའི་ ཕྱ་ མོ་ དང་། སྐྱ་ དབྱངས་ ཕྱ་ མོ། ངག་ དབང་ ཕྱ་ མོ། རྡོ་ རྗེ་ དབྱངས་ ཀྱི་

དབང་ཕྱུག་མ། རྒྱ་མེ་གཉིར། དབྱངས་ལྡན་མ། རྒྱ་ལྷ་མོ། ཚངས་པའི་ཐུན་མོ། མཆོ་ལྡན་མ། མཆོ་ཕྱིང་མ། རྒྱ་བའི་ཁྱིང་མོ། ཤེར་ལྷ་མོ། ཤེས་རབ་ལྷ་མོ་བཅས་སོ།

དབྱངས་ཅན་ལྷ་མོ། དབྱངས་ཅན་མ་དང་ དོན་གཅིག

དབྱངས་གཅིག་ཕྱ་བ། སྔ་ཀྱི་ ཏུའི་ དབྱངས་གཅིག་ཀྱང་ལས་མེད་པའི་ཚིག་single vowel word. 梵文前后前词中不与后词拼合的单一前词元音，如 ཨཨའིའི་这里来！一语中的第一ཨ字；ཨིཨིའུའཕྲུ་ཀྱ 看这出戏！一语中的第一ཨི字；ཡུཡུའོཐུ 拿过那边的东西来！一语中第一ཡུ字，都不同后词的同元音拼合，故名单元音词。

དབྱངས་བཅུ་དྲུག ལེགས་སྦྱར་སྣད་ཀྱི་ དབྱངས་བཅུ་དྲུག 梵文十六元音：ཨ་ཨཱ། ཨི་ཨཱི། ཨུ་ཨཱུ། ཨྲི་ཨྲཱི། ཨླི་ཨླཱི། ཨེ་ཨཻ། ཨོ་ཨཽ། ཨཾ་ཨཿབཅས།

དབྱངས་བཅུ་པ། (ཨངོན) གཟའ་པ་སངས། 十音者。金曜的异名。

དབྱངས་བཟང་། དབྱངས་ཨིག་ལ་ བཀྲེན་ནས་བཀྲག་པའི་རྩིས་ཀྱི་མིང་། 元音数术。用梵文元音字母作为计算历数和占卜的符号。

དབྱངས་བཟང་ཀྱི་རྒྱུད། ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་མོ་ཁྱ་མ་གཏེར་ཀྱིས་ཞུ་བ་ཞུ་ལན་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གསུངས་པར་བཤད། བའི་སྐྱག་ལེགས་རྟེས་ཆུལ་ཁམ་སོགས་བཀྲག་ཐབས་ ཀྱི་ ལགོངས་ ཤེ་ མང་པོར་སྟོན་པ་དང་། དབྱངས་དང་གསལ་ཀྱེད་ཆོས་ལ་འཆར་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཅ་ནས་མིང་དེ་ལྟར་བཏུ་པའོ། 长韵律占星经。以大自在天与部麻妃问答的形式写出。将日期与元音辅音配合起来推算吉凶胜败之术。

དབྱངས་བཟང་ཀྱི་རྟེན། དབྱངས་དང་ གསལ་ཀྱེད་ལ་སྦྱངས་ནས་ལེགས་རྟེས་བཀྲ་ཚུལ། 韵律算，占音术。结合音韵以占吉凶之术。

དབྱངས་ཉམས་པ། (1)སྒྲ་དབྱངས་ཆག་པ། 声音低落，声音衰败。(2)ལེགས་སྦྱར་ཀྱི་གསལ་ཀྱེད་ ཀི་ གེ་ སྐྱག་ མེད་པ། 纯辅音字。梵文中不含元音的辅音字母。

དབྱངས་སྐད། (ཨངོན) (1)ཀུ་སྐྱག 杜鹃的异名。(2)དྲི་ཟ། 乐神的异名。(3)ལྷ་ཡི་རྒྱལ་མཁན། 天界歌手的异名。

དབྱངས་རྐྱ། སྒྲའི་ མཐོ་ དམན་ ཕྱོ་ སྐྱམ་ སོགས་མཆོག་ པའི་ རྣམས། 语调，音韵：དམངས་ གྲུ་ མཐའ་དག་ལ་དབྱངས་རྣ་ངེས་ཅན་ རེ་ ཡོད། 民歌都有其一定的音调。

དབྱངས་བདག (ཨངོན) གཟའ་ཕུར་ཐུ། 韵主。木曜的异名。

དབྱངས་བདུན། གྲུ་དབྱངས་ཀྱི་ངེས་པ་བདུན་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

དབྱངས་ཙུམ་མ། (ཨངོན) ལྷ་ མོ་ དབྱངས་ ཅན་ མ། 具音律女。妙音天女的异名。

དབྱངས་ཙེམ་མོ། (ཨངོན) ལྷའི་ གྲུ་ མཁན། 颤音女。天界乐师的异名。

དབྱངས་པ། ❶ (ཐུགས) གྲུ་ ལེན་ པ། 唱歌，歌咏：གྲུ་གཞས་དབྱངས་པ། 唱歌。❷དབྱ་མཛད་དམ། བྱང་འཇིན་སོགས་འདོན་དབྱངས་ཀྱི་ཁྱད་པོ། 名词。引唱人，举腔者，带头讽诵者。佛书译为悦众。

དབྱངས་བྱལ། སྒྲའི་ སྐྱག་ མེད་ ཀྱི་ ཡི་ གེ། 纯辅音字。梵语中不含元音的辅音字。

དབྱངས་མེད། སྒྲའི་ སྐྱག་ མེད་ ཀྱི་ ཡི་ གེ། 纯辅音字。梵语中不含元音的辅音字。

དབྱངས་བཞི། ཨ། ཨུ། ཨི། ཨོ་བཞི་སྡེ། དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཁྱད་ཀྱི་ཀུ་ སོགས་ ཀྱག་ བཀྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་བཞི་ཡོད། 四元音。藏语中另有音符“ ◌ ”等标明的四个元音。

དབྱངས་ཡིག ང་རིའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཚ་དེས་བཞག་པའི་ཡི་གེ། 元音字母。藏语语法中，说为代表深吼音的一类字母。

དབྱངས་ཚེགས་ཅ། མཚུངས་པ་དང་འདྲ་བ་མ་ཡིན་པའི་སོ་ཀྱི་དཀྱིལ་ཨོ་ཨོ་ཨོཾ་ཨཿ四个复合元音字。ཨེ་不是ཨི་之长音，ཨོ་不是ཨུ་之长音，称为各别元音。

དབྱངས་གསལ། དབྱངས་ཡིག་དང་། གསལ་ཁྱད་ཀྱི་ཡི་གེ། 元音字母和辅音字母。

དབྱར་ཀ། དཔྱར་ཁ་དང་འདྲ།

དབྱར་སྐྱིད། དབྱར་དུས་ཀྱི་སྐྱིད་པའི་དཀའ་སྡུག། 夏宴，夏季欢宴：མེ་ཏོག་གི་སྐྱེད་ཚལ་དུ་དབྱར་སྐྱིད་བཏང་བ། 在花园中举行夏季欢宴。

དབྱར་སྒྲིལ་རྡ། (མངོན) འབྲུག་སྒྲ། 夏生鼓。雷、雷声的异名。

དབྱར་ཁ། རྩམ་དུས་བཞིའི་དབྱར་ཁ། 名词。夏，夏令，夏季：དབྱར་ཁའི་སྒང་ལ་གང་ཡང་སྐྱེ། གཞོན་ནུའི་སེམས་ལ་གང་ཡང་འཆར། 夏天的草原上甚么都长，青年人的心里甚么都想。དབྱར་ཁ་ལྕགས་ལ་བདག་པོ་ཆོག་ཅེ། དགུན་ཁ་རྫ་ལ་བདག་པོ་ཆོག་ཅེ། རྩམ་ཞག་ཆུན་དུ་ཁ་ལ་བདག་པོ་ཆོག་ཅེ། 夏天留神铁器，冬季注意陶瓷，平素要管好嘴巴！མིང་གི་རྟགས་བྱང་ལ་ཚང་ལྡན་པ་དང་། ཚང་འཁའ་དུས། ཆུ་ཅའི་གཞུང་ཆུས། སྐྱེན་འབྱུང་བཅས་སོ།

དབྱར་ཁ་ཐྲེག་མའི་མེ་ཏོག 云从狮群：ཅུམ་ཐག་གི་ཧི་ཅའི་ཐྲེ་བག་ཅིག 夏令柳。在绒毯等上面常用的一种藏画传统图案。

དབྱར་ཁང་། (1)དབྱར་ཁར་སྡོད་ཁང་སྟེ་བཟིལ་ཁང་། 夏屋。夏天的住宅。(2)(རྡོར) དཀའ་སྡིང་མའི་སྡོད་ཁང་། 比丘尼住宅。

དབྱར་ཁས་ལྷངས། རབ་བྱུང་ཞིས་དབྱར་གནས་ཁས་ལྷངས་པ། 受夏。比丘承认夏令安居，乃至解制。

དབྱར་གོས། (1)དབྱར་གྱི་ཚས་གོས། 夏装，夏衣。(2)དཀའ་སྡིང་གི་ཚར་ཁེབས། 比丘雨衣。

དབྱར་གྱི་གོས་རས་ཆེན། དཀའ་སྡིང་གི་ཉམ་བའི་ཡོ་བྱད་བཅུ་གསུམ་གྱི་ནང་གཅེས་ཤིག་སྟེ། དཔངས་སུ་ཕྱེ་གསུམ་སོར་བཅོ་བརྒྱད། དཀྱུས་སུ་ཕྱེ་དགུ་ཙའི་བའི་དབྱར་དུས་སྐྱོན་ཆུའི་རབ་ཐུང་གི་གོས་ཤིག 雨衣。比丘十三资具之一。衣宽三肘十八指，长九肘。出家大众夏季服用之衣。

དབྱར་གྱི་རྒྱལ་མོ། (མངོན) དུས་དབྱར་ཁ། 夏妃。夏季的异名。

དབྱར་གྱི་རྡ་གཙང་། (མངོན) འབྲུག་སྒྲ། 夏令响鼓。雷声的异名。

དབྱར་གྱི་དུས། དབྱར་ཚཟ་གྱི་དུས་ཏེ་ཅོང་ཟ་བྱུག་པའི་ཚེ་བཅུ་དྲུག་ནས་བདུན་པའི་བཅོ་ལྔའི་བར་ནོ། 夏季，如夏季。藏历六月十六日至七月十五日。

དབྱར་གྱི་ངས་ཆེན། དཔྱར་གྱི་གོས་ངས་ཆེན་དང་དོན་གཅིག

དབྱར་སྒར། དབྱར་ཁ་སྡོད་སའི་སྒར། 夏令营，夏营地。

དབྱར་རྡ། (མངོན) འབྲུག་སྒྲ། 夏鼓。雷的异名。

དབྱར་ལྷ་མ། ཐོ་ཕུན་ཟླ་བའི་ཆོས་གཅིག་སྟེ་དབྱར་ཁ་ཆུ་ཅོང་ཟླ་བྱུག་པའི་ཆོས་ཚེ་བཅུ་དྲུག་ཉིན་དབྱར་ཁས་ལེན་པའོ། 前夏，前安居，前坐夏。早期夏令安居。自牛宿月初一即藏历六月十六日起受夏，安居三月。

དབྱར་གཅིག་མ། ལོ་གཅིག་ལོན་པའི་བཟོ། 一岁犊。生后满一周岁的小牛。

དབྱར་ཆུ། (1)དབྱར་ཁའི་ཆུ། 夏季雨水。(2)དབྱར་ཁའི་ཆུ་ལོག 夏洪，夏汛，伏汛：

དབྱར་ཆུ་ཀློས་པ། 夏洪上涨。

དབྱར་མཆོད། དབྱར་ཀའི་དུས་མཆོད་ཅིག 夏祀，夏季祭神。宗教徒奉行的一种定期祭祀。

དབྱར་མཇལ། དབྱར་ཀའི་མཇལ་ཀ། སྐབས་རྩེ་བྱེད་པ་ཁག་དབྱར་ཀ་ཞུ་བ་ཡི་ཐང་ཆུ་ལའི་ཐི་མས་དབྱར་མཇལ་ཞུ་སྲིལ་ཡོད། 夏谒。夏季拜见。旧时，布达拉官学校的学生在夏季五月有拜见达赖喇嘛的惯例。

དབྱར་ཉལ་ཞིང་། ས་གཅིག་རི་ས་རོ་ག་མ་བཏབ་པར་ས་སྟོང་དུ་འཇོག་པའི་ཞིང་ཁ། 休闲地。一般在一年期间不种作物，以休养地力的土地。

དབྱར་ཉལ་ལངས། ཞིང་ཁ་འདེབས་འཇོག་རེས་མས་ཟེད་པའི་ས་ནས་ཀྱི་མིང་། 休闲，轮歌。轮番耕种、轮番休息以养地力的耕作方法。

དབྱར་ཉི་སྟོག དབྱར་ཀའི་ཟླ་ མ་ ལོག་ དུས་ ཉི་ རོ་ཡི་བའི་སྐང་ལ་ ཟླ་ མ་ ཐང་ བཅོད་ མཐར་ གྲུ་ལོག་ཏུ་ ཉི་ཚེ་ལོག་ཁ། 夏至。藏历五月中气，太阳北行至极，回归南行的节气。

དབྱར་ག་ཉིས་མ། ལོ་ གཅིས་ ལོན་ བའི་ ཁེའུ། 两岁犊。生后满两周岁的小牛。

དབྱར་བཙལ་བསྡོངས། དབྱར་ཟླ་ལངས་དང་ དོན་གཅིག

དབྱར་སྟོན། (1)དབྱར་དུས་འཚང་ཅན་ཀྱི་སྟོན་མ། 夏宴，夏季欢宴。(2)དབྱར་ཀ་དང་སྟོན་ཀ། 夏季和秋季。

དབྱར་ཁ་མ། རོ་ཁྲོ་ བྱག་ པ་སྟོ་ དབྱར་ ཐ་ཆུང་ ཡང་ཐེར། 季夏。藏历六月。

དབྱར་ཁའི་ཁྲིང་ཚད། དབྱར་ཁྲོ་ཐ་ཤའི་དཀྱིལ་ཀྱི་ཚད། 藏历六月中气。大暑。

དབྱར་ཁའི་དཀྱགས་ཆེབ། དབྱར་ཁྲོ་ ཐ་ ཤའི་ འཁོ་རྒྱག་པ། 藏历六月节气。小暑。

དབྱར་ཐུང་ཉའི་དུས། རོ་ཁྲོ་བའུན་བའི་ཚེས་ བཅུ་དྲུག 短夏。藏历七月十六日。时间只有一天。

དབྱར་ཁད་བ། སྟོད་ འཇོག་ ས་ཤི་ སྐྱེགས་ ཐྱའས་ ལྷུང་བཟེད་འཇོག་ས་ཤི་དོན་ཀ་ཞེ། 脚座。放置钵盂等器皿的底座。

དབྱར་འདེབས། ཚལ་དང་ས་ རོ་ག་གང་རུང་དབྱར་ དུས་ སུ་ འདེབས་པ། 夏播。夏季播种蔬菜、粮食作物。

དབྱར་གནས། འབྲལ་བ་གཞི་གསུམ་ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ཞིག་སྟེ། དབྱར་ཐུ་ཤི་གང་ཡིན་རུང་དབྱར་ཁ་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལ། དགེ་སྙིལ་སྒོང་རྣམས་ཀྱིས་ མཚམས་ལས་འདས་ཏེ་སྐུ་རེ་རས་འཆར་བར་ མི་བྱ་བའི་དམ་བཅའི་གནས་སུ་འབྱེལ་བ་དང་། དགེ་འདུན་ཀྱི་ནང་དུ་འཁྲུག་སོང་མི་བྱ་བ་དང་། ཐོས་པ་སོགས་ལ་བརྩོན་པ་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་རལ་གྲིམ་བཅོས་ པ་ སོགས་ ཀྱི་ དམ་ བཅའ་ བཟུང་ནས་དབྱར་ཁས་ལེན་པའོ། 坐夏，安居，夏令安居。律经中制定比丘、沙弥僧众，立誓承认于前夏或后夏三个月中，不越出界外至黎明犹不还寺，不兴僧伽内讧，勤求闻修，维修寺庙倾圮等。

དབྱར་གནས་ཀྱི་ཆོ་ག། སྒོང་པ་གཙུག་ལག་ཁང་ཉི་རོང་ཐ་ཁྱེང་། གནས་མལ་སྟ་གོན་དང་། གང་ཟག་སུ་གོན་སོགས་བྱས་ནས། དཔོན་གཞི་ཁ་གཅ་དང་བཅས་པའི་གནས་སུ་དགེ་ཆོང་གི་མདུན་ དུ་ རྒྱགས་ ཆོག་ ལན་ གསུམ་ བརྗོད་ བས་ དབྱར་ གནས་པར་ཁས་ཆོངས་ཏེ། ཉིན་ཀྱིས་མ་བཏུབས་པར་མཚམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་ སྐུ་ རེ་རས་ འཆར་ བར་ མི་ རྟོད་པར་ ཐོས་པའམ་ བརྩོན་ པ་ ལ་ བསྟེན་ པའི་ མཐར་ དགག་ དེ་ཐ་ བའོ། 夏令安居仪轨。事前洒扫殿宇，准备坐垫，安排人员，正式仪式行于有遮盖之处，趋比丘前，诵仪轨三遍后，答愿夏令安居。此后，未经加持许可，不得在

安居界外住宿到次日黎明。在此期间勤于闻思修的行持，直到解制。

དབྱར་ལྗ། ཤིང་ཀྱི་ཁྱ་བག་རྒྱུད་ལ། 白杨。杨柳科植物名。

དབྱར་ལ་ནག་ཙི། ཤིང་ཀྱི་ཁྱ་བག་རྒྱུད་ལ་ནག་ཙི། 麻柳树。杨柳科植物名。

དབྱར་ཕྱགས། (1)ཤིང་དབྱར་ལ་སྟེ་རྒྱུད་པའི་ཕྱགས་ལ། 白杨树皮。(2)ཕྱུག་སོགས་ཀྱི་དབྱར་ཁའི་ཕྱགས་ལ། 夏皮。夏季牛羊等膘情良好，故夏季宰杀牲畜所得皮张质量亦较好。

དབྱར་ཐྱི་མ། ཁྲུམས་ཟླའི་ཚེས་གཅིག་སྟེ་སྟོན་ར་བ་ཅོར་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་ བཅུ་དྲུག་ཉིན་དབྱར་ཁས་ལེན་པའོ། 后夏，后安居，后夏坐。晚期夏令安居。自室宿月初一即藏历七月十六日起受夏，安居三月。

དབྱར་ཐྱིམ་ཚ་བས། དབྱར་ གནས་ སྐབས་ སུ་ དབྱར་ཁས་ལེན་པའི་ གང་ ཟག་ གིས་ གནང་ བ་ མ་ ཐོབ་པར་མཚམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་ ཞག་གཅིག་གནས་ ཀྱང་དབྱར་རལ་བའི་ཉེས་པ་འབྱུང་ལ། འོན་ཀྱང་ ཆོས་ལྡན་ གྱི་ དགོས་ པའི་ དབང་ གིས་ ཞག་ གཅིག་ ནས་བདུན་གྱི་བར་ཕྱིན་གྱིས་བཟློས་ནས་ མཚམས་ ལས་འདའ་རུང་ཞོང་། དེ་ལྟར་ཕྱིན་གྱིས་བཟློས་ པའི་ལྟགས་ཆོག་ལན་གསུམ་བརྗོད་པའོ། 夏加持。于夏安居时，安居者若未得许，于界外宿一夜，则犯破夏罪，但为法事，如加持一至七日可逾界宿，为此诵如是加持文三遍。

དབྱར་འབྲིང་སྐར་ཚད། དབྱར་ཟླ་འབྲིང་བའི་ དཀྱིལ་སྐང་གི་ཚད། 藏历五月中气。夏至。

དབྱར་འབྲིང་དབྱགས་ཟོབ། དབྱར་ཟླ་འབྲིང་ བའི་འོག་ཐུག་པ། 藏历五月节气。芒种。

དབྱར་སྒྲུབ། དཀྱི་སྐྱེ་གྱི་དབྱར་གནས་ཀྱི་ སྒྲུབ་པ་ སྟེགས་ འོག་ གྲུབ། 备具。比丘筹备资具以便进入夏令安居。

དབྱར་མ། ལོ་གཅིག་རིང་ས་བོན་ མ་ བཏབ་ པར་ བསྐྱལ་བའི་ ཞིང་ ཀ། 名词。休闲地，休种地。翻耕任其休息一年的土地。

དབྱར་མར། (1)དབྱར་གཞུང་གི་མར། 夏酥油。夏季雨水较多，乳汁较淡，故所出酥油色味品质均较劣。(2)རྒར་འབྲོག་ཁུལ་དུ་འབྲུ་རིགས་ མགས་བཙོང་ཉེ་ རིན་ འབབ་ ཀྱི་ མར་ དབྱར་ ཀ་ རྒྱུད་ལེན་ཐེབ་ པ། 夏交酥油。旧时，西藏农牧产品进行交换时，商人先付粮食给牧民，折合酥油，待夏季出酥油时实收。

དབྱར་མོ་ཁང་། དགེ་ སྦྱོང་མའི་གཙུག་ལག་ཁང་། 尼庵。比丘尼寺庙。

དབྱར་རྩ་དགྲ་འབྲི། རྩེ་ རྨན་ཀྱི་རིགས་ཅིག་ རྣེ། ཙ་ཙང་། ཞུ་རྡེས་ སྐྱོམས། ནུས་པས་ མཁའ་ ཤེད་ན་བ་དང་། ལུས་ སྐད་དུ་ དྲོད་མེ་ཁྲག་པ། ཁུ་བ་ ཟད་པ། ལུས་ སྟོབས་ ཉམས་པ་ བཅོས་ལ་ ཐན། 虫草，冬虫夏草。虫座菌科。入药味甘，性平，功能治肾腰疼痛、下体不暖、精液枯竭，补养体力。

དབྱར་ཚགས། དབྱར་ཟླ་དང་དོན་ གཅིག

དབྱར་ཚལ་དུ་བཞུགས་པ། དགེ་ སྦྱོང་ རྣམས་ དབྱར་གནས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཚམས་སུ་ བཞུགས་ པ། དགག་དབྱེ་བར་དུའོ། 安居，住夏，诸比丘夏住界内，乃至解制。

དབྱར་མཆེད། འབྲོག་པ་དབྱར་དུས་ རྩྭ་ས། 夏牧地。牧民夏季游牧的地方。

དབྱར་ཤོ། དབྱར་ཁའི་ ཆོ། 夏酪。夏季酪质因乳质较淡，故较次于秋酪。

དབྱར་ཞྭ། དབྱར་ཁ་ཅིག་ཆུའི་ཞྭ་ མོ། 夏帽，凉帽。夏天戴的帽子。

དབྱར་ཞྭ་བའོ་ ཆེབས། རར་ བའོ་ ལས་ བའོས་ བའི་ཞྭ་ མོ་ ཞིག 油漆凉帽。原西藏地方政府僧官夏季所戴圆盘高顶帽。

དབྱར་རྒྱག དབྱར་ཀྱི་དབྱགས་ ཐོབ་པ་ སྟེ་ ཅོར་ཟླ་

བཞི་པའི་དབྱཱགས་ལ་དུས་བཞིའི་ནང་ནས་དབྱར་གྱི་འགོ་ཚུགས་ཤེང་། ཀུ་ཟླ་ག་གག་སྐབས་ཡིན། 立夏。藏历四月交节，夏季开始。

དབྱར་ཟླ། ཅོར་ཟླ་བཞི་པ་དང་། ལྷ་པ། དྲུག་པ་སྟེ་གསུམ། 夏月。藏历四、五、六三个月。

དབྱར་ཟླ་གསུམ། དབྱར་ཟླ་ར་པ། འཕྲིང་། ཐ་ཚུང་སྟེ་གསུམ། ཅོར་ཟླ་བཞི་པ། ལྷ་པ། དྲུག་པ་དང་། ཅོར་ཟླ་གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་པ་ལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། 夏三月。孟夏、仲夏、季夏，相当于藏历四、五、六月，或二、三、四月。

དབྱར་གཟིགས། དབྱར་དུས་རི་ཀླུང་སྐྱིད་སར་རྩོ་གཤེང་དུ་འགྲོ་བ། 夏游，夏季旅游。

དབྱར་རའི་ཁམ་ཚད། དབྱར་ཟླ་ར་བའི་དཀྱིལ་ཁམ་གི་ཚད། 藏历四月中气。小满。

དབྱར་རའི་དབྱགས་ཆོབ། དབྱར་ཟླ་ར་བའི་འགོ་རྒྱག་པ། 藏历四月节气。立夏。

དབྱར་རིང་ཟླའི་དུས། ཅོར་ཟླ་བདུན་བའི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ནས་ཅོར་ཟླ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ། ཟླ་བ་གསུམ་ལ་ཞག་གཅིག་ལྷག་པའི་ཚེས་མ་ཚང་བའོ། 长夏。藏历七月十七日至十月十五日，时间为三个月缺一天。

དབྱར་ལམ། (1)ལམ་གྱ་རྡོག་ཐོའམ་ལམ་རིས་པ་ཅན། 狭路，窄路。固定的道途。夏季地里种有庄稼，不得任意通行，故道路是固定的。(2)སྒྲིགས་ཁྲིམས་དམ་ཐོའམ་བག་ཡོད་པའི་སྤྱད་ལམ། 严厉的法纪，谨严的行动。

དབྱར་ལྷ། དབྱར་ཁ་སྟོད་ལྷ། 夏营地，夏窝子。主要指水草丰富的夏季牧地。

དབྱར་ལངས། དབྱར་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་གཤེང་། 夏休。夏季休假。

དབྱར་གསུམ། (1)ཤད་དམ་ཚོ་གསུམ་ཚོན་པའི་ཕྱུགས་ཀྱི་མིང་། 三岁犊。生后已满三年的牛。(2)དབྱར་ ཟླ་ པ་ གསུམ། 三夏。夏季四、五、六三个月。

དཀྱི། གཡེ་དང་འདྲ།

དཀྱི་དཀར། (1)ཤིང་ཅི་ཕྱག་པ་ཞེག 白葛藤。(2)གཅན་གཟན་དཀྱིལ་མཁའ་དཀར་པོ། 白猞猁。

དཀྱི་ཀྱ། དཀྱུ་གྱལ་དཀྱག་ པ་ ཆུང་ངོ་། 小棍，短杖。

དཀྱི་ནག (1)ཤིང་ཅི་ཕྱག་པ་ཞེག 青葛藤。(2)གཅན་གཟན་དཀྱིལ་གཡེ་ནག་པོ། 黑猞猁。

དཀྱི་ཕྱགས། གཅན་གཟན་གཡེའི་པགས་པ། 猞猁皮。

དཀྱི་པ། འདག་པར་ཅིང་པའི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ཐིག་པའི་མ་བོངས་པ།

དཀྱི་མོ། གཅན་གཟན་དཀྱི་མོ། 名词。雌猞猁。

དཀྱི་མོང་། ཤིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། དཀར་པོ་དང་། ནག་པོ། ཁ་པོ་བཅས་གསུམ་མཚེས། རྩ་ཚ་ལ་ཆུང་མངར། ཞུ་རྡེས་དྲོད། ནུས་པས་དྲོད་སྐྱེད། སྨན་བཤེག ཟས་འཇུ་བར་ཅིད། ཆུ་སེར་སོགས་ ཀྱི་ནད་ ལ་ ཐན།木通。铁线莲类木通。木质藤本药用植物名。分黑、白、杂色三种，白花者名芹叶铁线莲，黑花者名大萼铁线莲，杂色花者名唐古特铁线莲。味辛微甘，性温。功能益阳，消症块，助消化，治黄水诸病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀྱི་ཤིང་དང་། དཀྱི་མོ། སྐྱ་དཀར་ཅན། སྐྱེ་མོང་། དྲོད་སྐྱེད་ཅིད། མེ་ཤིང་། ཙ་བྷ། ཙཱ་ཏ་མོ། ཙ་ས་མོ་བཅས་སོ།

དཀྱི་དམར། (1)ཤིང་ཅི་ཕྱག་པ་ཞེག 赤葛藤。(2)གཅན་གཟན་དཀྱི་དམར་རམ། གཡེ་དམར། 赤猞猁。

དཀྱི་ཚང་། གཡེའི་སྟོད་ས། 猞猁穴。

དཀྱི་ག 名词。(1)ནོར་བྱའམ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་གཏེར་

ལས་ཐོན་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་མིང་། 珍宝，珠宝，财物，货财。矿产珠宝类总名：ཡིད་བཞིན་དཔྱིག 如意宝。(2)(མངོན) རོང་ལྷའི་ མིང་ལ་ བཅུད་ཡོད་པས་གྲངས་བཅུད་མཆོག། 财神有八，故表数字8。

དཔྱིག་གི་ཁ་བ། རྩི་མ། 宝精。太阳的异名。

དཔྱིག་གི་ཆར་ འབེབས། (མངོན) རྣམ་ཐོས་སྲས། 降宝雨者。毗沙门的异名。

དཔྱིག་གི་སྙིང་། (1) རོང་ བྱ་ མཆོག་ ཕུང་ རམ་ གོང་ཐང་ཤེན་ ཏུ་ ཆེ་ བའི་ རིན་ པོ་ཆེའི་ རྣམས། 珍宝。(2)(མངོན) ལྷ་ཆངས་པ། 宝藏。梵天的异名。

དཔྱིག་གི་ལྷོ་བ། (མངོན) (1)ཐྲི་ བཏུག 遍入天的异名。(2)གངས་ རི་ ཏེ་ ཟེ། 冈底斯山的异名。

དཔྱིག་གི་གདངས་ ཅན། གཞེར་ ཕྱི་ སྒྲོག་ ཕྱར་ སྒྲ་ མཐོ་ ཞིང་ཟབ་པ། 金嗓子。嗓音嘹亮，如击金属声。

དཔྱིག་གི་ཙྪི་ ཙྪེས་ མ། (མངོན) ས་ གཞི། 宝智女。大地的异名。

དཔྱིག་ཀྱ། དབྱག་པ་ཐུ་ མོ། 名词。小棍。

དཔྱིག་དངོས། ཀུ་ རོང་ དངོས་པོ། 财物，宝物。

དཔྱིག་མཆོག (མངོན) གཞེར། 宝中宝。黄金的异名。

དཔྱིག་གཉེན། འཇམ་ཕྲིང་མཛེས་པའི་ ཆུན་ དྲུག་ གི་ཁ་ཁྱལ། མངོན་པའི་གཞུང་འགྲེལ་ཕྱེད་པོ་ སྐྱབ་དཔོན་དཔྱིག་གཉེན་དེ། དུས་རབས་ལྔ་པ་ ཙམ་ན་ ཁམ་ཟེ་ མོ་ ཐུ་ ཀུ་ ཀེ་ ལ་ ཞེས་ པའི་ ཐུས་ཀུ་ འཕྲུངས་ནས་ ཐོགས་མེད་ ཀྱི་ སྐུ་ མཆེད་ དུ་ གྱུར། ཁ་ཅིའི་ སྐྱབ་དཔོན་ སོ་ ཐུ་ ཐུ་ དྲའི་ དྲུང་ནས་ མངོན་པ་ ཟེ་ བའུད་ ཚོགས་ གསན། ཕྱིས་ འཕགས་པ་ ཐོགས་མེད་ སྐྱབ་དཔོན་ དུ་ བརྟེན། མངོན་པ་ མཛོད་ རྩ་ འགྲེལ་དང་། ཐུ་ཀུ་ དང་ ཏཱ་ ཡེ་ བཅུད་ ཚིག་ཙམ་ ཞེས་ བྱ་ ཐུ་ ཀུ་ ཏེ་ བཅས་ སྐྱབ་ པ་ མཐའ་ དག་ ཀྱང་ ཚོགས་ཆེན་ ཉིད་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཤར་ ལྟ་ བུ་ ཞིག་ ཏུ་ ཤེས་ ཏེ། ཐུ་ཀུ་ དང་ ཏཱ་ ཡེ་ བཅུད་ ཚིག་ཙམ་ ཞེས་ བྱ་ ཐུ་ ཀུ་ ཏེ་ བཅས་ སྐྱབ་ པ་ མཐའ་ དག་ ཀྱང་ ཚོགས་ཆེན་ ཉིད་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཤར་ ལྟ་ བུ་ ཞིག་ ཏུ་ ཤེས་ ཏེ། ཐུ་ཀུ་ དང་ ཏཱ་ ཡེ་ བཅུད་ ཚིག་ཙམ་ ཞེས་ བྱ་ ཐུ་ ཀུ་ ཏེ་ བཅས་ སྐྱབ་ པ་ མཐའ་ དག་ ཀྱང་ ཚོགས་ཆེན་ ཉིད་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཤར་ ལྟ་ བུ་ ཞིག་ ཏུ་ ཤེས་ ཏེ། 世亲，天亲。赡洲六严之一。阐扬阿毗达磨经论的古印度佛学家。五世纪中，生于北印度一婆罗门族家中，为无著之弟，初从迦湿弥逻论师桑般陀罗学对法七论等，后依无著为师，著有《俱舍论本注》和《八品论》等，著述颇多。弟子中有量学胜于己之陈那，对法学胜于己之坚慧，般若学胜于己之解脱军，律学胜于己之释迦光等。

དཔྱིག་དྲྭ (1)རིན་ཆེན་རིགས་ ལས་ བཟོས་ པའི་ དྲྭ 宝石毒，珠宝毒。藏医在用珠宝入药之前，经过升炼炮制去毒时所指的毒。(2)རིན་ཆེན་རིགས་མེའི་ ཁོག་པའི་ ནང་ དྲྭ་ གོང་ ནས་ ཐོག་ པའི་ དྲྭ 宝物中毒。如金银等入腹所中之毒。

དཔྱིག་ཚར། རྡོ་རྗེའི་ཁྱེ་ ཐག་ ཅིག 细磨刀石。

དཔྱིག་ལྡན། (མངོན) ལྷ་དབང་ ཕྱག་ཆེན་ པོ། 有宝。大自在天的异名。

དཔྱིག་པ། ཅིང་ཀཱར་ དབྱག་པ། 名词。棍，杖。

དཔྱིག་ཁྱ། 名词。(1)ཁྱེ་ དང་ མཆོན་ ཆ་ སོགས་ རྡོ་ཁྱེ་ རྡེ ཞིག 细磨石。细致的磨刀石。(2)ཁོད་ སྐྱོམས་ཁྱེ་ གིང་ ཐུའི་ ཚེ་ ཐུ་ ཅིག 打磨棍。用以磨光器物的小木棍。

དཔྱིག་ དཔྱིག ཆོན་ དང་ སྐྱག་ ཆ་ སོགས་ དཀྱར་ འདུལ་ཁྱེ་ དུས་ སུ་ འཐུང་ བའི་ སྒྲའི་ ཁྱད་ པར་ ཞིག ཁགས་ཁགས། 研磨颜料、墨汁等所发声。

དཔྱིག་ཙི། ❶ཆོན་ རྡེ་ ཞིབ་ མ། 名词。颜料粉末。❷ཞིབ་ མོ་ དང་། འཇམ་ པོ། 形容词。细腻，细软，柔滑。གོས་ དང་ དཔྱིག་ མ། 柔软的绸缎。

 དཔྱ་འཛིན། (མངོན) སཱ་གཱ། 持宝。大地的异名。

དཔྱ་བཤེས། ཉེ་བཀ་སྲུ་བའི་ སློབ་ དཔོན་ ཞིག 世友。毗婆沙师。说一切有部论师之一。

དབྱིངས། 名词。(1)ཐོང་དང་། ཁམས་སམ་ནང་། 范围，领域，内部；མཐོང་ཁྱེའི་དབྱིངས། 眼界。ནམ་མཁའི་དབྱིངས། 空间。དགོངས་པའི་དབྱིངས། 胸中。(2)རང་བཞིན་ནམ་འབྱུང་གནས། 本性，本源；ཆོས་དབྱིངས། 空性。 ཆོས་དབྱིངས་སུ་བསྡུས་པ། 敛入法界。意指涅槃。 (3)འཕྱིང་ཐེམས། 傲慢劲儿，倨傲之态；རང་ཉིད་དབྱིངས་ཆེ་དགས་པས་རྗེས་ལུས་ ཤིབས་ པ། 自己太骄傲了，所以落后。 (4)བོ་སྐད་གི་དབྱིངས་ཟེར་བ་ སོགས་ཀྱི་ སྐད་ རྒྱ་ ཆགཱ་ པ་ སྐུ་ དོན་ ཏི་ ཀ་ ཅང་ དགའ་ བའམ་ ལང་ ཤོར་ བ། 癌。此系汉语借词音变。意为十分爱好或具某种习惯性。

དབྱིངས་དཔྱད། དགོངས་པས་དཔྱད་པ། 考虑，思察，审查；དེ་ དོན་ འཕྲིག་ མིན་ དབྱིངས་ དཔྱད་ ཟིན་ པ་ཞུ། 此事可否，请予审查。

དབྱིངས་ས། སྔར་ སྐྱེ་ སྐིད་ དམ་ ཞབས་ པད་ ལ་ འབོད་ པའི་ ཞེ་ས། 今上。旧时，对藏王或噶伦的敬称。

དབྱིབ་ཚོ། (རྡོང) ཀྱི་ མེ་ སྐྱེ་ ཌེ་ མ། 陶器，砖，瓦，陶器碎片。

དབྱིབས། རིང་ཐུང་མཐོ་དམའ་ སོགས་དབྱིབས་ཀྱི་ གཟུགས་ སུ་བྱུབ་ པའོ། 名词。形，相，状态，相貌。构成长短高低等形状者。佛书译作形、形色；དབྱིབས་གསར། 新式，新型。 ཐད་ དབྱིབས་ ཕེད་ དུ་ ངོང་ བ། 相貌好看。གཟུགས་ དབྱིབས། 形状。ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་མི་འདྲ་བ། 颜色与形状都不相同。

དབྱིབས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར། མ་དག་པའི་ སྐྱུ་ ལུས། 形瑜伽。谓不净幻身。

དབྱིབས་ཀྱི་ཤིལ་གཟོང་བཞི། རེལ་གྱིས་གདོན་ པའི་ཆེད་ མཆོད་པ་ཐུབ་ཀྱི་ ནང་གསེས། ནང་གཟུགས་ ལྔ་ཤེས་པས་ རྟེན་ཅིང་ འབྲེལ་ཞིང་ གཟུགས་ རྣམ་ དག་ལ་ དབང་ཐོབ་ པ་ཡིན་ ཏེ། རྟེན་ཅིང་ འབྲེལ་ཞིང་ གཟུགས་ ལ་ དབང་ཐོབ་ པ་ཡིན་ ཏེ། ནང་ གཟུགས་ མེད་ པར་ འདུ་ ཤེས་ པས་ ཕྱི་ རྣལ་ཀྱི་ གཟུགས་ རྣམ་ དག་ ལ་ དབང་ཐོབ་ པ་ཡིན་ ཏེ། ནང་ གཟུགས་ མེད་ པར་ ཕྱི་ རྣལ་ཀྱི་ གཟུགས་ རྒྱ་ ཆེ་ བ་ ལ་ དབང་ཐོབ་ པ་ཡིན་ ཏེ། རེལ་ཀྱིས་ གདོན་ མི་ཟ་ བའི་ ཕྱིར་ མཆོད་ པ་ཐུབ་ཀྱི་ ནང་གསེས་ ཏེ། ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ཡིན་ ཏེ། ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ཡིན་ ཏེ། ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ཡིན་ ཏེ། ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ཡིན་ ཏེ། རེལ་ཀྱིས་ གདོན་ མི་ཟ་ བའི་ ཕྱིར་ མཆོད་ པ་ཐུབ་ཀྱི་ ནང་གསེས

ཡ། 象样了，规模具备：རིགས་འབྱངས་ལས་ཁ་ཐོན་དབྱིབས་སྐོན་ཡ། 画像和塑像的技术都还可以。སྐྱངས་འབྲས་ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་དབྱིབས་སྐོན་ཡ། 字体练习得象个样儿了。

དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་ཀི་རྒྱ་བཞི། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་གཉིས་ལ་ཡིན་མིན་ཀྱི་རྒྱ་བཞི་ཡོད་དེ། རྩ་བའི་ཁ་དོག་བཞི་ནི་ཁ་དོག་ཡིན་ལ་དབྱིབས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་དང་། རིང་ཐུང་དང་དྲུང་། ལྗམ་པ་དང་རླུམ་ཐི་བཞི་ནི་དབྱིབས་ཡིན་ལ་ཁ་དོག་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་དང་། སྤྲིན་དང་དུ་བ། རྡུལ་དང་ཁྲག་རྣམས་ཐི་བཞི་ནི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། 显色与形色的四句分别法：四种基本色是显色非形色，长短方圆四种是形色非显色，云烟尘雾四种既是显色亦是形色，四大种既非形色亦非显色。

དབྱིབས་སྡུག་པ། (1)བཟོ་མཛེས་པ། 容貌美好。(2)(ཞུས) ཚལ་སྐད་དུ་ དབྱིབས་མི་ ལེགས་པའི་མིང་། 怪相。样儿不好看。

དབྱིབས་མཚུངས། བཟོ་དབྱིབས་འདྲ་ མཚུངས། 相似，同形，形状相同：དཔེ་རིས་མ་བྱ་གཉིས་ཀ་ཁྲད་ཤེད་དབྱིབས་མཚུངས་སུ་འབྱི་བ། 图样画得和原本相同，没有差别。

དབྱིབས་གཟུགས། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་གང་ཞིག་རིང་ཐུང་ ཟུར་སྐྱམ་སོགས་ ཀྱི་ བཟོ་ལུ་ ཅན་ ཀྱི་ གཟུགས། 形色。眼识所感觉的长短粗细等形状。

དབྱིབས་ བཟོ། (1)དངོས་ སྐྱད་ སོགས་ ཀྱི་ བཟོ་ དབྱིབས། 形状，规格，型式：ཟིངས་འཁོར་འདི་ དབྱིབས་ བཟོ་ འབྱིང་ཞིག་རེད། 这辆汽车是中型的。(2)བྱ་ སྐྱོད་ ཀྱི་ ཚོ་ བཅས། 作风，事态，意义：གཅས་རྟགས་འདིང་སྐྱབས་འདིའི་ དབྱིབས་ བཟོ་ ཤིག་ཤིག་ཅི་ འདུག 这样的策略制订得没有什么意义。

དབྱིབས་ལེ། (རྡོང) ཆུ་ བཟོ་ བའི་ སྐྱོད། 烧热水的锅。

དབྱིས་པ། (ཐུལ) (1)ཕྱིས་བའམ་བསུབས་པ། 擦拭，抹杀，扫灭：མེ་ མདའ་ དབྱིས་པ། 擦枪。རི་མོ་དབྱིས་པ། 描去图画。(2)བྱུགས་བའམ་ཁལ་ཁལ་བྱས་པ། 涂抹，圬壁：རྩིག་ ཕྱེབས་ ལ་ ཚོན་ རྩི་ དབྱིས་ པ། 在墙上敷色。འདུག་ ཁལ་ དབྱིས་པ། 涂墙。

དཔྱ་ཀྱི། 名词。(1)རྒྱུན་མཚན་གཅིག་གི་ཁྱུན་ཚད་ཆུ་ཚོད་དུག་ཅུ་ཐམ་པར་བྱེ་བའི་ཆུ་ཚོད། 刻。一昼夜的六十分之一。(2)རྩི་ཚོད་ལྟ་ བྱེད་ཀྱི་ཤིང་བྱ། 木质圭表，旧式日晷仪。(3)དབྱུག་པ་ཆུང་ཆུང་། 小棍，短杖，鼓槌。(4)ཐ་སྐར་ ཀྱ་ ཐུ་སྐར་ རྩེ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་ཁྱལ་ཞེག 娄宿。二十八宿之一。(5)(མངོན) གདོང་པ། 划具。浆的异名。

དཔྱ་ཀྱ་བཟླངས། (མངོན) ཇ་མཁན། 操杖。陶瓷工人的异名。

དཔྱ་ཀྱ་ཟླ་བ། ཅོང་ཟ་དཀྱ་པ། 娄宿月。藏历九月。

དཔྱག་སྐོང། ཐུག་དཐུག་སྟེ། གཡུལ་ལས་འདོན་སྐལས་སྟེ་མ་དུང་བྱེད་ཅིག 连枷。

དཔྱག་ཀྱི། དབྱུ་ཀྱ་དང་འབྲ།

དཔྱག་ཀྱ་སྐམ་ཁ། ཤིང་ཁི་ལྟེ་མིག 木钥匙。头上嵌有锯齿可以开锁的木棍。

དཔྱག་བཅོས། དབྱད་ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ནད་ དམིགས་སྟེང་དབྱུག་པ་ ཆུང་ དུས་ རྩེག་ བའི་ བཅོས་ ཐབས་ཤེག་སྟེ། ཐ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ མཛད་པའི་ དབྱུག་བཅོས་དང་། གྱབ་ཆེན་ཚེ་ རྒྱུན་ བའི་དབྱུག་ བཅོས། རིཊ་དམར་དཀོ་བཤེས་ཀྱི་དབྱུག་ བཅོས་ ཤུ་བྱའོ། 扦棍治疗法。以扦子或细棍轻击患处

的治疗法。

དབྱག་ཀྱི། དབྱག་པ་ཤིང་། 棰杖，短杵。

དབྱག་ཚེ། དབྱག་ཀྱ་དང་འདྲ།

དབྱག་རྡེ། གཡྱགས་ཏེ་འཕེན་པའི་རྡེ། 石弹。掷出的石头。

དབྱག་པ། ●(ཐ་དད་པ) དབྱགས་པ། དབྱག་པ། དབྱགས།। (1)འཕེན་པ་དང་། རྡེག་པ། སྐྱེན་པ། 抛掷，打击，挥舞：ལག་འཕེམ་དབྱག་པ། 投掷手榴弹。 དགྲའི་མགོ་བོར་མཚོན་ཆ་དབྱག་པ། 用武器击中敌人头部。རལ་གྲི་དབྱག་པ། 舞剑。(2)འདོར་བ་དང་། སྐྱུར་བ། 抛弃，丢开：གད་སྐྱེགས་དབྱག་པ། 倾倒渣滓。 དགོས་མེད་ཀྱི་ལས་ག་པར་དབྱགས་ཤིག 把无聊的事丢开！ ཁ་ལུད་དབྱག་པ། 吐痰。 ལོ་གཅིག་དགུད་ལས་བརྒྱ། ཚེགས་གཅིག་གཡང་ལ་དབྱགས། 辛苦千一年，一朝弃深渊。 ལྷམ་ཏུལ་ལྟར་ཐང་མེད་དུ་དབྱག་པ། 弃之如敝屣。 ❷བོང་ག་སྟེ་ཤེང་སོགས་ཀྱི་རྒྱག་པ། 名词。杖，棍，棒：ཁྱི་ངན་པར་དབྱག་པས་བསྐྱགས་པ། 扬棍叱狗。ལག་ཏུ་དབྱག་ཤ་ཏིལ་ཏིལ་ཐོགས་པ། 手执圆木棒。 ཤེལ་ཐིས་དབྱག་པ་གཅོད་པ། 用小刀削棍子。

དབྱག་པ་ཅན། (1)(དཔྱིད)དུས་རབས་བདུན་པར་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཐུགས་ཧམ་ཟིའི་རིགས་སུ་འཁྲུངས་པའི་ཟློ་བ་དབོན་དཔྱི་ཁེས་པ་སྔོན་ཀྱི་སྐྱེ་ངག་ཀེ་ཤོང་ཁོ་ནས་ཀྱི་སྟེང་ཨ་བསྡུས་པའི་གཞུང་སྐྱེ་ངག་མེ་ཏོང་ཁེས་བྱ་བ་ རྩོམ་མཁན་ཆེན་པོ། 持杖论师。梵名旦志。七世纪中，生于南印度一婆罗门族的一著名学者。曾收集古印度各种修辞学精华撰成《诗镜》一书。 (2)ཟློ་བ་དབོན་རྩེ་དཔྱངས།马鸣论师。(3)(ཐངས་) 1.ཉི་མའི་འཁོར། 太阳眷属的异名。2.གཤིན་རྗེའི་རྒྱལ་པོ། 阎王的异名。

དབྱག་པའི་སྡུ་ཅན། (ཐངས་) གླང་པོ་ཆེ། 杖鼻。象的异名。

དབྱག་པས་མཆན། (ཐངས་) ཅུ་རྩི། 杖标。广木香的异名。

དབྱག་དབྱག གཡྱག་གཡྱག 挥舞，挥动，舞弄：ཀྱུ་རྩུང་གཡས་ གཡོན་གཉིས་དབྱག་དབྱག་ཅིང་པ། 舞弄双拳。

དབྱག་འཛིན། (ཐངས་) གཤིན་རྗེ། 持棍。阎罗王的异名。

དབྱག་ཟླ། དབྱག་ཀྱ་ཟླ་བ་ཞེས་པ་ནི་སྐད་ཟླ་བཞི་ཆུ་ཟླ་དཀྱ་པ་སྟེ། སྟོན་ཟླ་འབྲིང་པའོ། 杖月。娄宿月，藏历九月。

དབྱགས། དབྱག་པའི་སྐྱལ་ཆེན།

དབྱགས་པ། དབྱག་པའི་འདུས་པ།

དབྱངས་པ། འབྱེད་པའི་མ་ངེས་པ།

དབྱལ་བ། (རྟེང) སྐྱལ་པ། 漫游，寻求。

དབྱི། (རྟེང) ཐང་། 平原，旷野。开旷的地方。

དབྱི་ཐང་། གཡེ་ཐང་། 旷野，平原。

དབྱི་ཐང་ག། གཡེ་ཐང་དང་འདྲ།

དབྱི་བ། ❶འབྱེད་པའི་མ་ངེས་པ། ❷ཁྱེ་བྱག་གམ་ཁྱད་པར། 名词。差别，类别，界限：དགྲ་གཉེན་ཁྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་འབྱེད་པ། 分清敌友。ཚིག་དོན་ཁྱི་ དབྱེ་ བ་ བཤྱལ་ བ། 详细解明词义。ཕོ་མཉེ་དབྱེ་བ་མེད་པ། 不分男女。

དབྱི་བ་གཅོད་པ། (1)རྒྱང་དུ་འབྱེད་པ། 见外。轻视而疏远之：ཁོ་ ལ་ དབྱེ་ བ་ དེ་ འདྲ་ གཅོད་ དགོས་པའི་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། 对他为什么要那样见外呢？ (2)སྤྱ་ རྟགས་ གཅོད་ པའམ་ ཁྱད་ པར་ འབྱེད་པ། 区分，判断：བདེན་ རྫུན་ ཁྱི་ དབྱེ་ བ་ གཅོད་པ། 区分真假。ཡང་ དག་ ཡིན་ མིན་ ཁྱི་ དབྱེ་ བ་ བཅད་ནས་ ཆང་ དོར་ མ་ རོར་ བར་ འཐུག་པ། 判断其正确与否，合理去取。

དབྱེ་བ་ཆ་ཤེས་། དབྱེ་ བ་ རགས་ རེས། 大略区别，简单划分：དངོས་ཤུལ་ སྐྱས་ཀ་ ཡག་རྩིས་ ཀྱི་ དབྱེ་བ་ཆ་ཤེས་ ཙམ་ཞིག་འབྱེད་པ། 简单划分一下质量的好坏。མི་གངས་མང་ཉུང་གི་དབྱེ་བ་ཆ་ཤེས་ ཙམ་ བཤད་ པ། 大致表现出人数多少的差别。

དབྱེ་བ་འཇུག་པ། དམ་བཅས་པའི་ཚིག་གི་ རང་གཞས་དོན་ཚན་རྣམས་འཇུག་ པའི་ ལྷག་ བཅས་ ཀྱི་ སྐྱོ་ཞིག 类别连引词。为前文引出条目细节的连引词：དུས་གསུམ་སྟེ། འདས་མ་ བྱོངས། དང་ ཉེ་ན། 时分为三：过去、未来、现在。

དབྱེ་བའི་ཐུ། གཟའ་ སྐྱེས་པའི་ མིང་།土星异名。

དབྱེ་བའི་གསང་། ཀ་རུས་ཆ་ རྒྱུས་ སོགས་ཀྱི་ བར་ མཚམས་ཀྱི་ སྟོང་ གསང་། 手术窍。藏医所说可从此开刀的空窍，在胸腔前后，总有十八。

དབྱེ་ཁྱམ། (1)དབྱེ་ བ་ ཐུར་ མེད་ པ། 无差别，无分别。(2)དབྱེ་བསལ། 类别，差别。

དབྱེ་འབྱེད། ཐུབ་ པར་ ཤེགས་ སུ་ ཕྱི་ བའི་ མིང་།分别，区分，划分，分析：དབྱེ་འབྱེད་ བརྒྱ་ ཞིག། 分析。དབྱེ་ འབྱེད་ བསྡོམས་ རྩིས། 分类统计。ལེགས་ཉེས་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་ པ། 分别好坏。དགྲ་ དང་ རང་ ཐུགས་ ཀྱི་ སོ་ མཚམས་ ལ་ དབྱེ་ འབྱེད་ གསལ་ཐོར་ ཕྱེ་ བ། 划清了敌我界限。

དབྱེ་ཚོང་། (རྒྱང) ཚོང་ཁང་། 商店，铺子。

དབྱེ་མཚམས། དབྱེ་ བ་ ཕྱེ་ མཚམས། 分际，分野，界限，界线：ཕྱལ་རིམ་དབྱེ་ མཚམས། 阶级界线。དབང་ རིས་ཀྱི་དབྱེ་ མཚམས་ གཅོད་ པ། 划分势力范围。

དབྱེ་ཞིབ། སོ་སོར་ དབྱེ་ བ་ ཕྱེ་ བའི་ ཞིབ་ འཇུག 分析：དངོས་ པོ་ ཕྱེ་ ཐག་ བར་ དབྱེ་ ཞིབ་ ཕྱེ་ ཐག་ པ་ ཞིག་ ཕྱེ་ དགོས། 对具体事物要作具体分析。

དབྱེ་གཞི། དབྱེ་ བ་ འབྱེད་ སའི་ གཞི་ རམ་ རྩ་ པ། 总体，全分：དབྱེ་ གཞི་ གཅིག་ ལས་ དབྱེ་ བ་ མང་ པོ་ ཕྱེ་ པ། 从总体中分出许多部分。

དབྱེ་བསལ། དབྱེ་ བ་ ཕྱེ་ བ། 区分，差别，差异：བཤད་ རྒྱལ་ རིགས་ མི་ འདྲ་ བ་ རྣམས་ དབྱེ་ བསལ་ ཞིབ་ མོར་ ཁྱེད། 详细区分各种不同的说法。

དབྱེན། སོ་ སོང་ འབྱེད་ བའི་ ཐུ་ མ། 名词。挑拨，弓唆，离间：མཐུན་ པར་ དབྱེན་ སྐྱེར་ ཐུས་ པས། ཚགས་ རྐྱེར་ ལ་ འཁོར་ སོང་། 存心挑拨，自招其祸。

དབྱེན་ དཀྲག ཐུ་ མ། 挑拨，离间：མཛའ་ མཐུན་ འབྲེལ་ ལས་ ལ་ དབྱེན་ དཀྲག་ ཁྱེད། 挑拨友好关系。

དབྱེན་ཅོ་བ། (རྒྱང) (1)སྐྱང་ བར་ ཁྱེད་ པ། 恼怒，忿恨。(2)ཅོ་ འཇེ་ པ། 斥责，毁谤。

དབྱེན་བཅོས། (རྒྱང) འདོད་ པས་ ཤེས་ དང་ བར་ མེད་ དུ་ གཡོས་ པ། 欲念炽烈，不能克制。

དབྱེན་འདུམས། འཁོན་ རྩོད་ མཐུན་ འཕྲིལ་ ཐུང་ བ། 和解，争执停止：དང་ ལྡན་ གྱི་ མཐུན་ ཚོས་ ཐུས་ པར་ བརྟེན། སྔར་ ཡོད་ རྩོད་ གཞིར་ དབྱེན་ འདུམས་ ཐུང་ བ། 经过公正协商，原先的争执已经得到和解。

དབྱེན་སྐུམ་མཆོད་རྟེན། དབྱེན་ རྒྱུ་ མཆོད་ རྟེན་ དང་ དོན་ གཅིག

དབྱེན་བསྐྱམས་པ། ཐན་ རྩེན་ མེ་ མཐུན་ པ་ མཐུན་ པར་ ཐུས་ པ། 调停，排解纠纷：ཐན་ རྩེན་ འགྱུག་ རྩོད་ འཐོ་ གཅོད་ ཕྱིར་ དུ་ དབྱེན་ བསྐྱམས་ པ། 为使双方停止争执，进行过调解。

དབྱེན་པ། ཐུ་ མ་ མཁན། 名词。挑拨者。

དབྱེན་སྐྱོ། (རྒྱང) འདོད་ པས་ ཉེན་ པ་ དང་། ཤེས་

དཀྲུགས་པ། བཟི་བ། རྨ་འཇི་བ། སྡང་བར་བྱེད་པ། མཐོ་འཚམ་པ་རྣམས་ལ་འཇུག迷恋情欲，思想纷乱；麻醉，诽谤，忿恨，加害。

དབྱེར་མེད། ཕྱ་མའི་ཐ་སྙིད། 离间行为。

དབྱེར་མེད་པ། དབྱེར་མེད་དང་དོན་གཅིག

དབྱེར་ཕྱེད་བའི་ལྷག་མ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། བསྟོ་བ་ལས་གྱུར་བའི་ལྷག་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། མཚམས་ནང་གཅིག་ཏུ་བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་གིས་རང་མི་ཕྱེ་བའི་དགེ་འདུན་ དུ་ཟོང་བ་གཉིས་ཚོས་ མིན་ གྱི་ ལྷ་ བས་ བཙན་ ཚུན་ དབྱེར་ཕྱེད་པ་ལ། གཞན་གྱིས་ལན་གསུམ་བརྗོད་ཀྱང་མི་ཉན་བའོ། 破僧违谏。十三僧残中，因违谏而犯四种罪之一。谓住于同一界内，对不包括自己之两方僧伽，以非法之见解进行挑拨，他人已谏三次而不接受者。

དབྱེར་འབྱེད། ཕྱ་མའམ་དགྲ་ཤིང་ཕྱེད་པ། 弓唆，挑拨，进行离间：དབྱེར་ འབྱེད་ ཡང་ ཡང་ བྱས་ནས་ཐན་ཚུན་ཤ་ལེན་གྱི་འཁྲུག་ རྩོད་ རྒྱ་ དུ་ བཏུག་པ། 一再挑拨让他们互相仇杀。

དབྱེར་སྐྱེད། ཕྱ་མའམ་དགྲ་ཤིང་། 离间，挑拨。制造不和：སྤུན་ མིའི་བར་ལ་དབྱེར་ སྐྱེད་ བྱས་པ། 在弟兄之间进行挑拨。

དབྱེར་སྐྱེད་དཀྱུག་ཤིང་། ཐན་ཚུན་འཁོན་རྩོད་ སློང་བའི་དགྲ་ཤིང་། 挑拨离间，搬弄是非：ཕྱོགས་ གཉིས་ ཐན་ ཚུན་ གྱི་ བར་ དུ་ དབྱེར་ སྐྱེད་ དགྲ་ཤིང་བཀྱབ་ནས་མི་མཐུན་པ་བཟོ་ པ། 在双方之间，进行挑拨离间，以制造不和。

དབྱེར་མེད་མཚོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་ བཀྲུད་ གྱི་ ཁ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། རྒྱལ་བའི་ཁབ་ཏུ་ ལྷས་ བྱིན་ གྱིས་ དགེ་འདུན་ གྱི་དབྱེར་ བྱས་ པ་ མཆོག་ རྣང་ གིས་ འདུམས་བའི་ ཚེ་ བཞེངས་བའི་བང་རིམ་ བཞེ་ པ་ གྱ་ བཞི་ རྣང་ མཐུམ་ པར་ བཅད་ བའི་ མཆོད་རྟེན། 和好塔。八大佛塔之一。在提婆达多分离僧伽，佛命二圣化度使归和好如初处，即王舍城中所建佛塔。塔身台阶四级，四方等齐。

དབྱེར་བཀྲམས་པ། འཁྲུགས་པ་ རྩད་ བསྡུམས་ པ། 调解，调停：ལས་ རྩོང་གི་དབྱེར་བཀྲམས་པ། 调解争端。

དབྱེར་མེ་ཕྱེད་པ། དབྱེ་བ་འབྱེད་མེ་ཐུབ་པ། 分不开，不能分裂：མི་ རིགས་ བར་ གྱི་ མཐུན་ རྐྱེ་ལས་ རུ་ ཟབ་བ་ མོ་ དབྱེར་ མེ་ ཕྱེད་ པ། 民族团结的深厚情感不能分离。ལེགས་ཉེས་དབྱེར་ མེ་ ཕྱེད་ པ་ རྒྱུན་ བའི་ངང་ རྟགས་རིད། 分不清好坏就是愚蠢。

དབྱེར་མེད་རྡོ་རྗེའི་ཐབ། ཐསྟང་ ལྷའི་ ཁ་ ཅལ་ཞེག 梵 སྒ་ སྐད་ ཐམས་ ཅད་ ཀུན་ སྟོང་ ཐཱ་ཏ་ མས་ མཐའ་ཐག་ ཆོད་ ཀྱང་ རྡོ་རྗེའི་ཐསྟང་ཞེས་ བྱ་ བ་ ནི་ དབྱེར་ མེད་ རྡོ་རྗེའི་ཐསྟང་ཞེས་ རྒྱལ་ བ་ རྣམས་ རྟོག་ ཅིང་ མཁའ་ བཞིན་ དུ་ ཡང་ དག་ པར་ རྫོགས་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཐུགས་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ ལས་ བྱུང་ བའོ། 无别金刚语。旧派密乘所说五语之一。一切声音言语，声响性空无二无别，是故得从二边解脱。

དབྱེར་མེད་པ། ཐ་དད་དབྱེ་ བྱེད་ མེད་པ། 无差别，不分：ཆུ་དང་ནོ་ མ་ཐིག་ཏུ་ བཅས་ པ་ ཕྱ་ བྱའི་དབྱེར་མེད་ པ། 如象水乳交融一样分不开。

དབྱེས། ཚོ་སྐབས་དང་། བར་མཚམས་དང་། ཁྲོན་ དང་། ཁོང་ཁ། 名词。间隔，中间，宽度，དཔལ་ བའི་དབྱེས་ནི་ ཟླ་ བ་ ཆུས་ པ་ བཞིན། 额广如满月。ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་ས་ ཁོངས་དབྱེས་ ཡངས་པ། 国土广袤。ས་ ཁྲལ་དབྱེས་ ཆེ་ བ། 幅员广大。

དཔྱ། ཨོད་ཀྱི་མི་ ཀུ་ རིགས་ རྒྱུ་ ཚེ་ ཡ་ ཁུལ་ ཞེག 蒲氏。神话传说西藏人种六氏族之一。

དཔྱག བར་དང་། མཚམས་དང་། སྐྱབས། 名词。中间，交界，缝：ཀ་ བའི་ དཔྱག 两柱之间。དཔྱ་རིའི་ དཔྱག་ ནས་ ཆུ་ ཐོན་ པ། 岩石缝中流出泉水。

དཔྱག་དཔྱག བར་བར། 有时，间或；中间，

间隔：འབྲེལ་མེལ་ཐེད་ཁའི་དབྱག་དབྱག་ལ་མཚམས་འཇོག་པ། 会谈有时停顿。ཁང་པ་ཁན་རྩེན་ཀྱི་དབྱག་དབྱག་ལ་ཚལ་ཞིང་འདེབས་ པ། 在住宅之间开辟菜地。

དབྱད་པ། འབྱད་པའི་མ་ནོངས་པ།

དབྱལ་བ། དབྲོལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

དཔྱི་བ། འཕྱད་པའི་མ་ནོངས་པ།

དཔྱིལ་དཔྱིལ། (སྐབ) རིལ་རིལ། 圆溜溜的，圆圆的：ཤེལ་ཏོག་དཔྱིལ་དཔྱིལ། 圆圆的灯泡。རྡོ་དཔྱིལ་དཔྱིལ། 圆石。ཨག་པའི་མིག་དཔྱིལ་དཔྱིལ། 猫头鹰的眼睛圆溜溜的。

དཔྱི། ཐྱི་དང་འདྲ།

དཔྱི་གཅམ། བཙོག་གཅམ། 淫秽语，猥亵话。

དཔྱི་ཚི། བཙོག་ཚིའམ་སྐྱག་རྫི་ཚི། 形容词。污秽，肮脏，下流：སྐྱོད་པ་དཔྱི་ཚི། 秽行。གོན་ཆས་དཔྱི་ཚི། 脏衣服。

དཔྱི་བ། ●མི་གཙང་བ་དང་། ངན་པ། 形容词。污秽，坏，下流：མི་འདི་དེ་འདྲའི་དཔྱི་ བ་ལ་ངས་བསམས་མ་ཐུང་། 我没有想到那个人这样下流。●(རྟིང)གྱེན་དུ་རྩེ་བ། 掀上，提起。

དཔྱི་བཙོག བཙོག་པ། 污秽，肮脏。

དཔྱིས་ཀྱི་འཚམས། (རྟིང) ཀུ་མཚའི་ རྒྱབས། 海涛。

དབྱིག་པ། འབྱག་པའི་མ་ནོངས་པའི་འབྱི་ཐུལ་གཞན་ཞིག

དབྱིལ། དབྲོལ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

དབྱིལ་བ། (ཐ་དད་པ) དབྱལ་བ། དབྱུལ་བ། དབྱིལ།། རལ་བར་ཕྱིད་པ། 撕破，撕毁，扯烂：ཤོག་ཐ་དབྱིལ་བ། 撕破纸张。གོན་ཆས་དབྱལ་ བ། 扯烂了衣服。ཆིངས་ཡིག་ དབྱིལ་ བ། 撕毁条约。

འཁག འཇིམ་པའམ་རས་པའི་དང་། ཁོ་བའི། ཤོག་བའི་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ གོང་ཁ་འབྲུ་ཚིག་ཏུ་བྱས། 名词。面具。用泥土塑成或用漆布、漆皮、漆纸等糊成的面部假像：ཁྱི་ མགོང་ མི་འཁག་གཡོགས་ཀྱང་ཁྱིའི་ངོ་བོ་འགྱུར་མི་ ཤེང་། 给狗戴上人面具，狗性仍然不会改。འཁག་པའོ་གཡོགས། རྩེག་ ཚུར་ སྐྱལ། 加面具于人，反施威于我。

འཁག་ སྐུ། (1)འཇིམ་ པའི་ སྐུ། 泥像，塑像。(2)འཁག་གཡོགས་པའི་གསོབ་ཀྱི་སྐུ། 假像。戴起面具的偶像。

འཁག་ཀེ་འབྱག་ཀེ། ཆོག་ཆེར་ མི་ གསལ་ པའི་ ཤབ་ཀྱབ་ཏུ་ སྐྱོ་ཚུལ། 隐约，吞吞吐吐，闪烁其词：ཁྲོག་ལབ་འཁག་ཀེ་ འབྱག་ གེས་ གཞན་ ཡིད་ སྐྱེད། 背地里叽叽咕咕，使人听了厌烦。

འཁག་ཐྱོར་བ། (1)ངོ་འཁག་གདོང་ལ་ ཐྱོན་ པ། 戴面具。(2)ཡིན་ལུལ་དུ་བརྫུས་པ། 冒充，假冒：འདི་འཁག་ཐྱོན་རྣས་མི་ལ་སྐྱག་སྣང་སྐྱལ། 戴上鬼面具威吓别人。

འཁག་མགོ། མགོང་ཐྱོན་ཆག་པའི་གདོང་ བཟུན། 面具，罩头面具。

འཁག་ཚས། གདོང་ཀྱི་ དབྱིབས་ དང་ འདྲ་ བའི་ ཚས། 假面具，面具。仿照人物脸形制成的纸壳，多作化装用。

འཁག་འཆམ། འཁག་ཐྱོན་དུ་ ཐུག་ པའི་ འཆམ། 面具舞。戴着各种面具跳神的舞蹈。

འཁག་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཁགས་པ། འཁག་པ།། (1)འགོ་ བ་དང་། ཉམས་པ། 玷污，亵渎，衰损，败坏：ཤུས་ལ་ དེ་ མས་ འཁགས་པ། 身染污垢。དུག་ཅན་ཁྱི་ ཟངས་པ་བཏང་ ནས་ སྡོད་ཁང་ དང་འགྲོ་ལམ་རྩྭ་ ཤིང་སོགས་འཁག་ ཡོང་། 施放毒气，可以染污住宅、道路和草木等。ངན་ གོམས་ཀྱས་ འཁག་ པ། 沾染恶习。(2)ཚོང་ས་ སྐྱད་

ནས་ཟད་པ། 用尽，耗完。❷名词。(1)བཙོག་པ། 污秽，污垢：ཕྱི་བདར་བྱས་ནས་ཏི་མའི་འབག་པ་སེང་བ། 擦净污垢。(2)འབག་ཐོན་ནས་འཚམ་རྒྱག་མཁན། 戴面具跳舞者。

འབག་ཅི། ཁམས་འདྲེ། 名词。男活鬼。对男人所加恶名。

འབག་འབྲག་ འབག་ཀི་འབྱག་ཀིའི་བསྡུས་ཚིག

འབག་མོ། ཁམས་འདྲེ་མ་ སྐྱེ་ བྱད་ ཤེད་ ཀྱི་ ངན་སེང་ཞེས། 女活鬼。对妇女所加恶名。

འབག་བཟོ་བ། (1)ཅོ་འབག་གསར་དུ་བཟོ་ བ། 造面具。(2)ཅོ་འབག་བཟོ་ མཁན། 造面具者。

འབགས་ཚོད། ཁ་རན་ རྒྱག 浪费，耗损，虚靡：རྒྱུ་ཚ་རྣམས་འབགས་ཚོད་ དུ་ མི་ འགྱོ་ བ། 不浪费原料。

འབགས་པ། འབག་པའི་འདུས་པ།

འབགས་ལྷག 蒸煮食物，残汤剩饭：ལྷོ་ཚས་འབགས་ལྷག་བྱས་ན་ཆུད་ཟོས་འགྱུར། 食物过剩，形成浪费。

འབང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བངས་པ། འབང་བ།། རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱལ་ཞིང་པ། 润湿，潮湿，ཉལ་ཚས་བངས་བཞག 卧具潮湿了。

འབངས། མངའ་བདག་མི་ སེང། 名词。百姓，庶民，黎民：མངའ་འབངས། 领属百姓。 ཚབ་འབངས། 治下臣仆。 ཞི་འབངས། 部落庶众。 ལྷ་འབངས། 寺庙百姓。

འབངས་ འབོད། འབོད་ གཡོག 仆从，奴仆。

འབངས་འཁོད་གཡོག་རིགས། སྔར་ བོད་ ཀྱི་ མངའ་བདག་ཚོའི་ཕྱིའི་མི་ སེང་དང་། ནང་གི་བྱད་གཡོག་ གི་ བསྡུས་ མིང་། 百姓和奴隶。旧时，领主家外的百姓和家中的奴隶合名。

འབངས་བྱིན་ལོག འབངས་ཀྱིས་དབོན་ ལ་བསྡོ་ བའམ་ཆོལ་བ། 民反。奴隶起义，百姓造反。

འབངས་གཏུག་མ། གཏན་འཇགས་ཀྱི་བྱད་ ནས། འཁོད་གཡོག 原有庶民，固有的臣仆。对新占有的庶民而言。

འབངས་མི། བྱད་ འཁོད་ ཀྱི་ མི། 庶人，属民，奴隶。

འབངས་མོ། བྱད་ མོ། 名词。女仆。

འབངས་རིགས། བྱད་གཡོག་མི་ སེང་ཞེས་ཀྱི་རིགས། 奴裔。奴隶世代，奴隶行列。

འབངས་སྐུ་འབོལ་བ། གཡག་དུ་ བཀོལ་ཐུབ་པ། 役使。

འབད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འབད་ བ། འབད་པ། འབད།། རྩོལ་བ་དང་བརྩོན་པ། 努力，用功，勤勉：སློབ་གསེའི་ལས་ དོན་ལ་ འབད་ པ། 努力从事教育事业。སློབ་ སྦྱོང་ལ་འབད་ཅིག 用功学习！❷བརྩོན་འགྲུས། 名词。勤奋，发奋，精进：སྤྱི་ ཚོགས་ རིང་ ལྷག་ འཕྲུག་ སྐྱེན་ཀྱི་ ཐུ་ བ་ འབད་ བ་ ཆེན་ པོས་ སྐྱེ་ བ། 用极大的努力进行社会主义建设。ལས་དོན་ལ་འབད་པ་བརྟན་པོ་བརྩམས་པའི་ཀུན་ཤིས་དཀའ་ངལ་ཚང་མ་བསལ་བ། 用顽强的努力，克服了一切困难。སྦྱངས་འབྱས་བཟང་པོ་འཐོབ་པར་འབད་པ་སྟོན་དུ་ འཚོ་ དགོས། 要学得真本事，先要一番勤奋。བརྟག་དཔྱད་འབད་པ་དུ་མས་འཕྲལ་འཁོར་དུའི་ཁུངས་ཞིག་བཏོ་སྐྱེན་ཐུས་པ། 经多方努力研究，造成一种新式机器。

འབད་པ་དོན་མེད། ཐུས་པ་རྩེས་མེད། 徒劳无益，劳而无功：སྟག་མགོ་སྐྱེལ་མཇུག་ཐུས་ པ་ དེ་ འབད་པ་དོན་མེད་རེད། 做得虎头蛇尾，就是劳而无功。

འབད་པས་འཚོ་ག་པ། འགོག་པའི་རྒྱུན་ཀྱི་ ནང་ གཞས་ཀེག་སྟེ། དཀག་ཐུ་ཤེད་དུ་མི་ ཏོང་ བའམ། མི་འདོད་པའི་དོན་ཞིག འགོག་ ཐུང་ ཡ་ རོལ་ཏོ་ དག་འ་ཐུད་ཀྱི་ཆོག་བརྗོད་པར་འདོད་ཀྱང་། རང་

རྟེན་དགག་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གཅིག་དང་ མེད་ དུ་ ཐལ་རྩལ་ཀྱིས་འགོག་པའི་ཐུན་ཞེག 徒劳否定。对已所不欲之事，本欲以违心之言迎合对方，但不觉心头真话脱口已出，只得以口不从心之语进行阻止的修辞方法。否定修饰法之一。

འབད་འབད། འབྱང་འབྱང་ངམ། རེས་རེས་སྡེ་ཚུར་ བརྩོན་ ཀྱི་ བྱེད་ སྡུངས། 孜孜，黾勉；持续努力，技术很快就熟练了。ཁྱིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་ ཚུལ་སྦྱོང་ལ་འབད་འབད་བྱེད་ པ། 孜孜于学，不舍昼夜。

འབད་འབད་དོང་ དོང་། འབད་ བརྩོན་ ཚུར་ ཐག 努力，勤奋，勤勤恳恳；ལས་དོན་ལ་འབད་འབད་དུང་དུང་བྱེད་པ། 勤恳地工作。

འབད་འབད་འབྱང་ འབྱང་། འབད་ བརྩོན་ ཚུར་ སྐྱེད། 勤勤恳恳，孜孜不倦；རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ སྦྱོང་སྦྱོང་ཞིག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། 孜孜矻矻学习理论。

འབད་འབྱང་། འབད་ འབད་ འབྱང་ འབྱང་ གི་ བསྡུས་ཚིག

འབད་འབྱང་ཆེ་སྐྱེད། འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ། 发奋图强，积极努力。

འབད་མེད་དང་འཐུང་། རྩལ་ཤུགས་མ་བཏོན་ པར་ རང་བཞིན་གྱིས་འགྲུབ་པ། 不劳而获，不费辛苦，自然而成；བདེ་སྐྱིད་ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པའི་ འཚེ་བ་དེ་འབད་མེད་དང་གིས་འཐུང་མི་ སྲིད་པས་ འབད་རྩལ་སྤྱིང་རུས་ཀྱིས་འཕྲུགས་སྒྲུབ་ཀྱེད་དགོས། 幸福的生活，需要努力进行建设，不可能不费辛苦，自然而来。

འབད་མེད་ཐུབ་ཀྱབ། རྩལ་མེད་ རང་ ཆས་ སུ་ གྲུབ་པ། 不劳自成。

འབད་ཚོམ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ལས་དོན་ རྩམ་པ། 勤勉，努力，策励；མི་དམངས་ལ་ཕན་པའི་ དྲྭ་བ་ལ་འབད་རྩོལ་ བྱེད་ པ། 努力去做有利于人民的事情。

འབད་རྩོལ། བརྩོན་འགྲུས། 勤勉，精进；འབད་རྩོལ་བྱས་ན་མི་འགྲུབ་གང་ཡང་ མེད། 黾勉从事，则无所不成。

འབད་བརྩོན། བརྩོན་འགྲུས། 勤勉，精进，奋勉；ཤུ་མཐུད་འབད་ བརྩོན་ ཆེ་ བཟློད་ ཅས་ པར་ བརྟེན་ལག་རྩལ་མཁྱེགས་སྡུར་དུ་ ཐུབ་ཆུབ་ པ། 由于持续努力，技术很快就熟练了。ཞིང་ལས་ ཐོན་ སྐྱིད་ལ་འབད་ བརྩོན་ཤུགས་ ལེན་ བྱེད་ པ། 积极努力从事农业生产。

འབད་བརྩོན་སྐྱོད་མེད། དུར་ བརྩོན་མ་ ཡེངས་ པ། 孜孜不倦，努力不懈。

འབབ་ཁ། 名词。(1)འབྱུང་ཁུངས། 来源，源头；ཆུ་སྐོང་གི་ཆུའི་འབབ་ཁ་ གཟང་ཚམ་ལེགས། 水磨入口的水势宜陡。(2)(ཡིན) ལས་རྟགས། 礼品，见面礼。

འབབ་ཁུངས། ཡོང་ཁུངས། 来源。

འབབ་ཀོངས། (1)ཡོང་འབབ་ཀྱི་ ཐ་སྙད། 收入项下。(2)རང་རང་གི་ ཐོབ་ས་ ཐོབ་ཁུངས། 出身。

འབབ་སྡོམ། ཡོང་སྡོམ། 收入，收入项目，收益，税收；དབལ་ འབྱོར་ གྲས་ ལ་ འབབ་ སྡོམ་ གསར་ གཏོད་དང་། འཚོ་སྡོམ་མཁས་གཏོང་གི་ ཐབ་གཞུག་ ལག་ ལེན་ བསྟར་ པ། 经济方面，采取了开源节流的措施。

འབབ་ཆུ། (1)ཆུ་ག་ ཆུ། 河流，江河，流水；འབབ་ཆུ་ ཆེན་ པོ། 大水，大河。འབབ་ཆུ་དྲག་ པོ། 急流。འབབ་ ཆུའི་ཆུད་ཆད་པ་མེད། 流水滔滔不绝。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགྲོག་འགོ། ཀུ་ ཀུ་ འགོས། སྒིང་ལྟེ། བཀས་ཀྱིས་གཞོས། བཅུད་ འཛིན་མ། ཆུ་ཀླུང་། ཆུ་ཆུན། འཛིག་རྟེན་གོང་རྟ་མ། ཐལ་འགོ། དལ་འབབ། དབང་ཆེན་ཐོང་གི་ ཁྲིང་ལྟེ་མ། འབབ་ལྟེ། མཚོར་འབབ། གཞོལ་འགོ། ཐུ་བའི་ལས ལྟུང་ ལྟུང་ སྐུ་འབྲིན་ བཅས་ སོ།

(2)བབ་ཆུ་སྐེ་གྲིན་གཅིར་པོ་ནས་ཐུར་དུ་འབབ་པའི་ཆུ། 瀑布。

འབབ་རྟེན། བོད་སྐོལ་ལྟར་ཁག་ཚ་ལེན་མཁན་ནས་ཁག་མ་རྟ་འབབ་ཀྱི་སྐེགས་སུ་བསྒྲིགས་པའི་དངོས་པོ། 下马礼。藏俗婚礼中娶方为备新妇下马时踏脚所布置的财物如茶叶、粮食等。

འབབ་སྐེགས། རྟ་ལས་འབབ་སའི་སྐེགས་བུ། 垫脚凳，马磴：རྟ་ལས་འབབ་དུས་འབབ་སྐེགས་ཀྱི་སྐེང་དུ་བཞས་པ། 下马时踩在马磴上。

འབབ་དེབ། ཡོང་འབབ་སྡུད་དེབ། 收入簿。登记收入项目的簿册。

འབབ་ལྗོངས། (མངོན) (1)འབབ་ཆུ། 流水，瀑布；གྲགས་ནང་དགེ་བའི་ཕེབས་ཚུགས་ཀྱང་འབབ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུན་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་མཉེན། 愿经常源源亲切赐教有如流水。信函用语。(2)ལུས་ཀྱི་རྩ། 脉。

འབབ་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཀ་བབ་པ། འབབ་པ།། (1)སྐྱེ་ངམ་ཁོང་ནས་མར་ལྷུང་བ། 降，落，下，流人；ཁ་ཆར་འབབ་པ། 雨雪交加。ཁ་པ་རི་ལ་བབ་ནས་གངས་ཆུ་ཀླུང་ལ་བབ་བྱུང་། 大雪落山上，雪水下平川。ཐྲ་ཤིང་རྩེར་བབ་པ། 鸟栖树梢。(2)སྐྱེབ་པ། 到，临：དུས་ལ་བབ་པ། 时间已到。ཡིད་ལ་མི་འབབ་པ། 未合心愿。ཆུ་རགས་གཞར་བསྐྱུན་ཡོད་ན་ཆུ་ཤོག་བབ་ཀྱང་མི་སྐྲུ། 修了堤坝，洪水到来也不怕。ལས་རྒྱ་འཐུ་ལ་བབ་པ། 把工资折合成粮食。২.བབ་པ། འབབ་པ། བཅ།། བཤོལ་བ། 下车，下马；འགྲུལ་པ་ཚུགས་བབ་པ། 旅客已投宿站。རྟ་ལས་བབ་པ། 下马。རླངས་འཁོར་ལས་བབ་པ། 下汽车。ལ་རེ་ཐུར་རེ་མ་བརྒྱབ་ན། བདེ་མིའི་ཐང་ལ་འབབ་མི་ཐུབ། 不上山下坡，到不了平地。ང་གང་འཐོབ་ནས་མཁའི་ཐྲ་རེད། ཐྲ་གང་འབབ་རང་གི་ལག་ཏེན། 我象天上的飞鸟，落到哪儿全由己。❷ཡོང་སྒོ་དང་ཐོབ་ཚ། 名词。收人，进项：ཁྲལ་འབབ། 税收。ཡོང་འབབ། 收人。དངུལ་འབབ། 款项。འབྲུ་འབབ། 折合粮食数量。

འབབ་སྡོད་པ། ཁྲལ་འབབ་སོགས་སྡོད་པ། 交税。

འབབ་ཕྱོགས། (1)ཐུར་དུ་ལྷུང་བའི་ཕྱོགས། 顺流。流水下降的方向。(2)ཡོང་སྒོ། 收人。

འབབ་བྱིད་ལྡན་ལྕམ། (མངོན) བ་དྲུམ་མ། 具能滴身。乳牛的异名。

འབབ་མ། (ཁྲལ) གཞོལ་ཀྱི་ཁུ་བ། 犁柄。

འབབ་ཐུག ཐུར་བོད་དུ་ཁྲ་ཤོག་འཕྲི་མཁན་དྲྭ་ཡིག་གི་ཐོབ་ཐང་། 判决润笔费。旧时写诉讼判决书的人所得份金。

འབབ་ཚུགས། ཕྱོགས་མཐོན་ཀྱི་འབབ་ཁུལ། 站，台站，驿台。途中停驻之地：མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས། 火车站。རླངས་འཁོར་འབབ་ཚུགས། 汽车站。

འབབ་ཕྱིལ་ལས་ཁུངས། ཐུར་བོད་ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་ཁོངས་ས་སྟོང་གསར་ཐུལ་ཁག་གི་བོད་མ་སོགས་ཁྲལ་འབབ་གསར་པ་བསྡུ་དམ་ཟིད་མཁན་ལས་ཁུངས་ཤེས། 跋希勒空。原西藏地方政府管理新垦荒地等新征税收的机构。

འབབ་གཤི། ཡོང་ཁུངས། 来源。收入的来源：ཞོང་ལས་འཛུགས་པའི་གཅས་ཤེས་ལ་བཏེན་ནས་འབབ་གཤི་གསར་གཏོད་ཟིན་པ། 发展副业以开辟收入的来源。

འབབ་ཚོང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཡོང་ཐེ། 固定收人，定额收入。

འབབ་ས། མཐོ་ས་ནས་མར་འབབ་ས། 降落场所，落脚点，栖息处：གནམ་གྲུ་འབབ་ས། 机场。གྲུ་གཤིངས་འབབ་ས། 港口。ཞབས་བྱེ་གནམ་ལ་བཏེག་ཀང་འབབ་ས་ལས་མེད། 起舞上了天，

落脚仍在地。

འབམ། འབམ་ནད་དང་དོན་གཅིག

འབམ་རུལ། ངན་ཁྱག་དང་ཆུ་སེར་སྐྲད་ལ་བཅས་ནས་ཀང་པ་སྐྱངས་ཤིང་མདོག་རྩྭ་ནག་ཏུ་ འགྱུར་བའི་ནད་དེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་དཀར་ནག་ཁྱུ་གསུམ་མངོན། 象皮病，象皮肿。包括静脉炎、坏疽、脚气等皮肤淋巴肿胀之症。小腿肿胀，色变青淤，分良性、恶性与中性三类，均为体内恶血、黄水降于下体所引起。

འབམ་ཟོ། ཐང་སྐན་ཁྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྩ་ཁ་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། རུས་བས་ཕྱིར་བྱུགས་ན་སྐྱངས་པ་འཇོམས། ཁོག་བར་བཏང་ན་ཁོང་འབྱས་བཤེག 臭当归。伞形科药用植物名。味苦辛，性平，功能外用消肿，内服化症结痞块。

འབམ་ཚོང་། དངོས་པོ་ངན་རྩོལ་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་བཅུབ་སྟེ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་བཙན་དབང་ གིས་རྟེ་རུ་འཇུག་པ་ཞེག 强销。以高价强销劣质商品。

འབམ་ཚོང་སྐྱས་སྐྱར། (ཞལ) སྔར་ མངའ་བདག་ཚོས་མི་དམངས་ ལ་ བཙན་ ཤེད་ ཀྱིས་ ཚོང་ཐག་གམ། དངུལ་བཀྲམ་ནས་ཁེ་བཅང་ཆེན་པོ་ཐ་བའི་བཀུ་གཞོག་ཅིང་ཐབས་ ཤེག 强销换货。旧时，领主向人民高价派销商品，廉价勒换实物的剥削行为。

འབབ། 名词。(1)ལུག་སྐད། 咩咩。羊叫声。(2)ཁས་བླངས་མི་འགྱུར་བའི་རྟེན། 担保物品，保证金，约定的条件；གནོ་ཆུ་ འབའ་ཞིག་ཁོང་ཁྲོ་ཁྲོ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། 订立了契约。གནོ་དོན་དང་འགལ་ན་འབའ་རྟེས་བཀའ་གང་གནང་སྐྱབ་ཆུ། 倘违契约，当遵命缴纳罚金。

འབབ་ཀྲིད། ལུག་གི་ཤད་ཐྲི། 咩咩。绵羊叫声。

འབབ་ཁྲག དངུལ་སྐུག་སྐོད་ཀྱི་ཁྲུག་མ་ཆུས་ སྐྱས་ཅན་ཞིག 一种华丽的钱袋。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས། ཐུར་བོང་ཀྱི་ཕུ་ ལུས་ ཐུར་ཀྱི་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཡིན། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། ཐུར་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ། 猪肉。猪身上的肉。

**འབབ་ཁྲག་ཁབ་ཀྱབས་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་

ཨབའ་ཐང་། རྫོང་ཁྲིག ས་ཁྲན་ཁེར་ཆེན་ཁྲོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་ངང་ རྒྱུང་ ཀྲལ་ གྱི་ རྟུབ་ངོས་དང་འབྲི་ཆུའི་ཀན་འགྲམ་དུ་ ཡོད། 巴塘。县名。在四川省甘孜藏族自治州西部、金沙江东岸。

ཨབའ་འདེད་ གཙང་ སྐྱབ། གནོ་ རྒྱའི་ འབབ་འགལ་གྱི་རྟེས་པ་གྲངས་ཚང་འཇལ་བ། 缴清罚金。违反条约时，依约缴清保证金额。

ཨབའ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ལུག་སྐད་འདོན་པ། 羊叫：རྡོ་ཐང་སྟེང་དུ་ ལུག་ འབའ་ བཞིན་ ཙེད་ པ། 草原绵羊咩咩叫。

ཨབའ་ཅིག ཁོ་རའམ་རྐང་རྐང་། 单独，唯一，仅仅，单纯：རྒྱ་ཡིག་འབའ་ ཞིག 仅仅是汉文。བོད་སྐད་འབའ་ཞིག་ལས་མི་ཤེས། 只会说藏语。ཐན་ལེམས་འབའ་ཞིག་ བཟང་ས་ པ། 存着纯粹利人之心。

ཨབའ་ཡིག ཨབའ་བཞག་པའི་ཡི་གེ། 保证书。订立保证履行条款的字据。

ཨབའ་རོམ་བཀའ་བཀྲུད། ཨབའ་རོམ་པ་དང་མ་དབང་ཐུག་ནས་བཀྲུད་པའི་བཀའ་བཀྲུད། 跋绒噶居。塔波拉杰之弟子跋绒·塔玛旺丘所传噶居派名。

ཨབའ་རོམ་ དགོན་ པ། བོད་ རང་ རྒྱུང་ ཐྲོངས་ཁོངས་ནག་ཆུ་རྫོང་གི་གསང་གཞུང་དུ་ དུས་ རབས་ བཅུ་གཉིས་པར་དགས་ པོ་ཕུ་རྡེའི་ རྒྱབ་ ཨ་ ཨབའ་རོམ་པ་ དང་ཨ་ དབང་ཐུག་ གིས་བཏབ་ པའི་དགོན་ཞེ་རྫིང་པ་ཞིག 跋绒寺。西藏自治区黑河县属桑雄地方一寺名。为十二世纪中，跋绒噶居初祖跋绒·塔玛旺丘所倡建。

ཨབའ་རོམ་པ་དང་མ་དབང་ཐུག ཨཕན་ཡུལ་དུ་བྱས་མདའ་ཁར་བབ་ཨབྲིངས། རྗེ་ ཐུམས་པོ་ བའི་ རྒྱབ་མ་ཡིན། ལ་སྟེང་བྱང་དུ་ཨབའ་རོམ་གྱི་དགོན་པ་བཏབ། གནས་ལུགས་ཐུག་རྒྱུ་ ཆེན་ པོ་ མདོ་ སྡེཁམས་ རྒྱང་དང་བདེ་སྟོང་ཐུག་རྒྱུ་ ཆེན་ པོ་ མདོ་ སྡེཁམས་ རྒྱང་ཨབྲལ་ཀྱིས་ ཐུབ་མ་ མང་ པོ་ ལ་ ཁྲིད་ བཏབ་ ཟིང་ཨབའ་རོམ་རོམ་བཀྲུད་ཀྱི་ ཐྲིལ་ཞུ། གདན་ས་དེ་ ཁོང་གི་ གཉུང་ བཟུང་ ཀྱིས་ བསྐྱངས་ ཀྱང་ ནང་མ་ ཨཆམས་པས་རོམ་ཀྱིས་ཉམས་པང་ཀྱུང་། 跋绒·塔玛旺丘。公元12世纪间人，跋绒噶居创始者，出生于前藏彭域，属达喀瓦家族，从塔波拉杰学法，后于拉堆绛（后藏昂仁一带）建跋绒寺，以密教大印修法及显教大印境界教授门徒，形成跋绒噶居派别。塔玛旺丘去世后，跋绒寺堪布职位由其家族世代相传，屡因族中争执，数数易人。乃至教派与寺庙逐渐衰绝。

ཨབའ་ལ་དཀའ་འཇོམས། ལ་ཞིག ཡུན་ནན་ ཞིང་ཆེན་ཀྱི་བདེ་ཆེན་བོད་ རིགས་ ངང་ རྒྱུང་ ཀྲལ་ ཁོངས་ཀུལ་ཐང་རྫོང་ཁ་ཅིག་ཅུང་དུ་ ཡོད། 巴拉嘎宗峰。在云南省迪庆藏族自治州中甸县北部。

ཨབའ་ལྗང་། འཇང་སྐད་དུ་ ཉི་ནག་ཟེར། ཡུན་ནན་ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་བདེ་ ཆེན་ བོད་ རིགས་ ངང་ རྒྱུང་ ཀྲལ་ ཁོངས་ཀྱི་ རྫོང་ཞིག ཁུ་ ཆུ་ རྫོང་ འདི་དཀྱིལ་ བཤགས་བཏང་ནས་འབབ། 维西。藏名“巴龙”，纳西语称“尼那”，云南省迪庆藏族自治州县名。澜沧江纵贯其境。

ཨབའ་ཀ། རྒྱ་འབྲས་ནག་པོ། 黑葡萄。

ཨབའ་ལེའུ། འབའ་ འགལ་ཀྱི་ ཉེས་ཆད་ཕྱོ་ ཟེ། 象征性的保证，虚应故事的保证。

ཨབའ་ཁམས། (1)འབའ་ཁམས་ ཀྲོང་དུལ། རྫ་ བ་ བོད་ རིགས་ ངང་ རྒྱུང་ ཀྲལ་ ཀྱི་ ཞིད་ གཞུང་ གནས་ ཡུལ། 马尔康镇。为阿坝藏族自治州人民政府驻地。(2)རྫོང་ ཞིག ས་ ཁྲན་ ཁེར་ ཆེན་ ཁྲོངས་ རྫ་ བ་ བོད་ རིགས་ ངང་ རྒྱུང་ ཀྲལ་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ ཀྲལ་ དང་ རྒྱལ་ རྩང་ རྒྱལ་ ཟེ་ རྫལ་ ཆུ་ རྡེའི་ སྟོང་ རྒྱུ་ དུ་ ཡོད། 马尔康。县名，在四川省阿坝藏族自治州中部，大渡河上游。

ཨབའ་ གས། རྫས་ མདེལ་ འབའ་ ཞིང་ ཀྲ་ གས་ པ།

爆炸。

འབའ་གཏུག བཤད་བཤད་དམ། རྡེག་རྡེག 责骂，责备：རང་ སྐང་ གང་ ཤར་ གྱིས་ གཞན་ ལ་ འབའ་གཏུག་བཏང་བ། 肆意骂人。

འབའ་གཙོར། མེ་རྡས་འབར་ ནས་ བྱག་ སོགས་ གཙོར་བ། 炸毁，爆炸，爆破。

འབའ་མདེལ། མེ་རྡས་ལས་བཟོས་པའི་མཚོན་ཆ་ཞེག 炸弹。一种爆炸武器。

འབར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)དངོས་རྡས་མེས་ཆིག་ནས་མེ་ཕྱུ་འབྱུང་བ། 烧，燃，照耀，爆裂：མེ་དཔུང་ འབར་ བ། 火焰炽燃。ཁོང་ ཁྲིའི་ མེ་ ཕྱུ་ འབར་བ། 盛怒，怒火中烧。ཟེད་ཟེར་འབར་བ། 光辉照耀。ཕྱུག་མར་འབར་ བ། 灯燃着。ཟེད་སྒྲོང་འབར་བའི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ། 取得辉煌的胜利。(2)རྒྱས་པ། 增长，增大，发达：སྟོབས་ འབར་བ། 力气增长。སྐྱེན་གྱས་འབར་བ། 名声增大。ཁྱི་བྱང་ཁ་འབར་བའི་དྲུད་ཚང། 暴发户。(3)གཤེ་གཤེ་གཙོང་བ། 骂，责骂，詈骂：ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མི་ངན་དེད་མང་ པོ་ འབར་ དུ་ བྱུང། 乡人把那个坏蛋大骂一顿。

འབར་བ་ལྡན། (མངོན) གཟའ་སྐུད་པ། 具燃。木星的异名。

འབར་བའི་སྒྲ་ཅན། (མངོན) མེ་ལྷ། 具燃烧声者。火神的异名。

འབར་བའི་ཕྱུ་ལྕེན། (མངོན) མེ། 具燃舌。火的异名。

འབར་བའི་མིག (མངོན) ཞྭམ་པ། 火眼。猫的异名。

འབར་བའི་རལ་བ་ཅན། (མངོན) སྐྱེན་མེ། 燃辫者。灯的异名。

འབར་བའི་རྩ་འཇིན། (མངོན) མེ་ཕྱུ། 燃烧之舌。火焰的异名。

འབར་བྱེད། (མངོན) མེ། 能燃。火的异名。

འབའ་འབའ། (1)གཤེ་ཆོག་གས་སྐྱོད་ ཆོག་གིས་ ལན་ལྡན། 怒气冲冲：ཁོང་ཁྲོ་ལང་ནས་འབའ་ འབའ་ཅིང། 气忿忿。(2)མེ་ལང་ལང་ངམ་རྒྱུན་ རིང་འབའ་བ། 熊熊，总是燃着：མེ་ཤུགས་ཞེ་ བྱག་འབའ་འབའ། 火势炎炎。

འབའ་འབྱངས། (1)འབའ་རི་ འབྱངས་ རིའི་ བསྐྱས་ ཆོག (2)པགས་ནད་ཀྱི་ཅྱ་ བྱག 过敏引起之皮肤病。十八种瘟疫之一。

འབའ་མེ། (1)ཅྱན་འབར་ཀྱི་མེ། 火焰。(2)ཐན་ རྒྱུན་མཚེད་པའི་མེ། 蔓延之火。

འབའ་ཚག འབྱམ་གོང་ཀྱི་རྡེས་ ཤུལ། 麻子。面部天花瘢痕：གདོང་ལ་འབར་ཚག་གིས་གང་འབྱུག 满脸瘢痕。

འབར་ཐལས། མེ་ འབར་ ཅྱད་ ཀྱི་ རྡས། 炸药，火药，燃料，易燃物。

འབའ་རི་འབྱངས་རི། (1)ས་ གཞི་ རང་ རོང་ ཆེ་ རྩེལ། 坑坑洼洼，地面不平貌：འབར་རི་འབྱངས་ རིའི་ས་ཆ་ཁོད་སྐྱེས་བཟས་ནས་ཨོ་ རྐྱ་འདེབས་ པ། 平整坑洼之地以种庄稼。(2)སྐྲང་ཐྲོན། 肺得疙里疙瘩：ཀང་པ་འབར་རི་འབྱངས་རིར་ སྐྲངས་ པ། 腿部肿得疙瘩连串。

འབར་ཀ། སྐྱོན་ཆིག་གས་སྐྱེག་ཚའི་ ཆོག 呵责语，责骂语：རང་ཆིས་ ས་བྱང་བར་ མེ་ལ་ འབར་ ཀ་ཅྱོད་པ། 自己错了反骂别人。ཆོག་ངན་ འབར་ ཀ་དེ་ ཅམ་ཅྱད་ དོན་ ཅི་ ཡིན། 为何要如此责骂人？

འབར་གཏག རྡས་མེ་འབར་ནས་ བྱག་རྡོ་ སོགས་ གཡག་པ། 爆破：དགྲ་ ཐྲོག་ཀྱི་ ས་ཁར་རྡོང་ རྡས་ མེས་ འབར་ གཡག་ གཏོང་། 用炸药爆破敌人的堡垒。

འབའམ་ཐྲོ། (ཚུལ) འབྱ་རིགས་ཐོ་ སྐྱན་ བཅས་པའི་ མིང་། 豆麦混合物。

འབལ་བ། (མ་དད་པ) འབལ་བ། འབལ་བ། འབོལ།། འགོག་པ་དང་། གཞེད་པ། བཀེག་པ། 拔，捋，撕裂，理治：ཀྱ་སྐྱ་འབལ་བ། 捋鸡毛。བལ་འཇངས་པ་རྣམས་ཞེག་པར་འབལ་བ། 梳伸乱羊毛。སྐྲའི་ལན་བྱ་འབལ་བ། 分开发辫。

འབལ་འཛོལ། (1)མི་དཀོན་པ། 不缺少，充裕，富足：གོང་ཁྱངས་འབལ་འབོལ། 资源富足。དབལ་འབྱོར་ འབལ་ འབོལ། 经济充裕。 ས་ འོག་ གི་ ཁྱེར་ཁ་འབལ་འབོལ། 地下矿藏丰富。(2)ས་མཐིག་ཀྱི་ཚ་ཁ། 松软，疏松：ས་འབབ་འབོལ། 土质松软。

འབལ་ལེ་བ། སྐུ་སོག་མང་པོ་ཐུར་ འཕྱང་ ངམ་ཐེང་རེ་བ། 下垂参差不齐状：ཁྱིད་པ་ འབལ་ལེ་ བའི་ ཁ་ཡག་ འོག་ ཅན། 未骟牦牛腹毛长垂。

འབི་འབི། ཏིལ་ཏིལ། 小丸，小团：འཇམ་པའི་ འབི་ འབི། 泥丸。 བལ་ གྱི་ འབི་ འབི། 羊毛团。 བག་ཁྱ་ ཆོན་ པའི་ འབི་ འབི། 面团，粉团。

འབིག་ས། འབྱག་པའི་སྐྱལ་ཆིག

འབིག་ས་བ། (མ་དད་པ) ཕྱག་པ། དབྱག་པ། ཕྱག། རྩོལ་བ། 凿穿，戳漏，刺通：ཤིང་ལ་ བྱ་ག་འབིག་ས་པ། 木上穿孔。ཁྱིམ་པར་ ཀྲང་ བྱ་ ཕྱག་པ། 在墙上凿孔。མཚོན་ཆས་དབྱག་པ། 用兵器戳穿。རི་བོ་ཕྱག་ནས་འགྲོ་ལམ་བཏེན་པ། 穿山开路。

འབིག་ས་ཅིད། (1)རྒྱ་གར་ཀྱི་རི་བོ་ ཞིག 印度一山名。(2)(མངོན) 1.རོག་ 霹雳的异名。 2.ཁྱི་ བ། 鼠的异名。3.མདའ། 箭的异名。

འབིབས་པ། འབྱབས་པའི་འབྱི་སྐྱལ་གཞན་ཞིག

འབྱ། སྐོག་ཚགས་ ཀྱ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐྱེ་མིང་། 名词。虫，昆虫，蛆：དབྱར་རྟ་དགུན་འབྱ། 冬虫夏草，虫草。གོན་ཚས་འབྱས་ཐས་པས་འཐྲོ་བཟུགས་ཏྲ་ཁྱིན་པ། 衣服被虫蛀坏糟踏了。འབྱ་ཆེ་ཐད་ གྲོག་ མའི་ སྐྱེ་ རྩར་ ཟྱེབས། 虫送命才到蚂蚁门前。喻自寻死路。

འབྱ་ཀྱིང་། (1)འབྱ་རས་དཀྱིར་བོ། 白色茧绸。(2)མར་ཁྲིར་བཙོས་པའི་ཁ་ཟས་དཀྱིར་བོ། 油炸馃子。(3)སྐིན་བྱ་དཀྱིར་བོ། 白色虫。

འབྱ་སྐྱོགས། སྐོག་ཚགས་ཀྱི་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ ཀོག་སྟེ། རྩ་མངར་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲེད། ཟུས་པས་སྐིན་ ནད་གསོད། དཔུ་ཆུ་སྐྱོང་། 田螺。入药味甘辛，性温，功能杀虫、消肾型水肿。

འབྱ་སྐྱོན། ཚལ་དང་ཁོ་ཏོག་སོགས་ལ་འབྱ་རིགས་ཀྱིས་ཟོས་པའི་གནོད་སྐྱེན། 虫害。

འབྱ་ཁྲ། སྐ་དུས་བོད་པའི་སྐུ་དྲག་ གི་ཞྭ་ མའི་ཅྱ་ བྱག་རིག 布楚帽。旧时西藏贵族所戴的一种帽。

འབྱ་ཆེས་ཆུང་ སྐོས། དཔང་ ཆེ་ བས་ ཆུང་ བར་ བཙན་གནོད་བྱེད་པའི་དབེ། 大虫吃小虫。喻强肉强食。

འབྱ་ཐྲེམ། སྐོག་ཚགས་ སྟོས། 蜘蛛。

འབྱ་ཐུ་མོ། འབྱ་ཆུང་ བའི་ རིགས། 小虫。ཤིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱེ་བ་ཐུ་ མོ་དང་ཟུང་ ཅན་ནོ།

འབྱ་བལ། (1)དར་འབྱ་ལས་བྱུང་ བའི་ བལ། 丝棉。(2)(ཐུབ) སྐིང་བལ། 棉花。

འབྱ་ཁྱང་བ། སྐོག་ཚགས་སྐྱན་ཀྱི་ནང་ཚན་གཡའ་ ཀག་སོགས་སུ་གནས་པའི་འབྱ་སྐྱེ། ནང་གསེས་སུ་ དམར་ བོ་དང་། ཁྲ་ བོ། ནག་ བོ་ བཅས་རིགས་ གསུམ་མཆེས། ཟུས་པས་རྩ་ནད་དང་། ཆུ་འགག་ སྐྱོང་བར་ཁྱེད། 斑蝥。昆虫。分红色、杂色和黑色三种，治筋络诸病，通利小便。

འབྱ་དམར། (1)འབྱའི་ཁྱ་ བྱག་ཅིག 蚯蚓。(2)འབྱ་ རས་དམར་ བའི་ བསྡུས་མིང་།

འབྱ་སྐྱག མར་ཁྲིར་བཙོས་པའི་ཁ་ ཟས་ སྐྱག་ བོ་ ཞིག 油炸馃子。用酥油炸成的一种点心。

འབྲ་རས། འབྲུ་བལ་གྱི་རྒྱུ་སྐྱེན་ལས་བཏགས་བའི་རས། 茧绸。

འབྲ་རས་དམར་ཟོ། འབྲ་བལ་གྱི་སྐྱེད་ལས་བཏགས་བའི་རས་ཁམས་ཀ་དོག་དམར་པོ། 红茧绸。不丹等地所产红色茧绸。

འབྲ་རས་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣེ་རྩེང་ཁངས་མེན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 鹰窠山口。在西藏自治区错那县属门隅地区。

འབྲ་ལི། (ཐུ) འབྲའི་ཁ་ནས་བྱུང་བའི་སྐྱེད་པ་མི་ཀིག། 蚕丝，丝线。

འབྲ་ཤུ་ཀུང་། (ཐུ) རྩི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཕྱུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཚ་གསོ། རླུ་ཚད་འཇོམས། 苣荬花。草本药用植物名。味苦，性凉，功能疗疮、清肺热。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཅོ་གཉིད་སྨན་དང་། རི་ལེ་གང་བྱ། ཤི་ཀྱ་ཀ། ཐྱིའུ་ཀྲད་འཚོ། ཤེང་མ་ཤེབ་གཅིག ཁང་མ་མེང་མ། སྐྱ་མོང་རྩི། གཞིར་གྱི་ཅོད་པན་བཅས་སོ།

འབྲ་ལྷིག། སྐེད་བ་སྟེ་མིང་། 虫类，昆虫，虫蚁；གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ཚགས་དུས་འབྲ་སྐེད་རྣམས་ས་འོག་ཏུ་ལིབ་པ། 气候转冷时，昆虫入地蛰居。

འབྲག (གྲུལ) སྐྱོང་བ། 钻，锥，凿子。

འབྲག་པ། འཕིགས་པའི་དུ་ལྟ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

འབྲག་པའི་ཟླ་བ། ཟླ་མས་སྐྱེད་ཟླ་བ་སྟེ་ཏོར་ཟླ་བཅུད་པ། 酉月，室宿月。藏历八月。

འབྲག་ཁ་ཡོང་ཅན། ཁུ་བའི་ལྟགས་དང་གྲྭ་ཁ་ཡོང་ཕྱར་བཀྲག་བའི་སྐྱོང་བ། 环锥，有环锥子。

འབྲང་བཀོ། (རྟེང) ཤིན་དུའམ། རིས་པར་རམ། དེ་བོར། 很，甚；郑重，确切。

འབྲང་བ། (ཐ་དད་པ) འབྲངས་པ། འབྲང་བ། འབྲངས།། འབད་པ་དང་། བརྩོན་པ། གཞོལ་པ། 努力，勤勉，勇猛奋发，专心致志：ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་ལ་གཡོ་རྐལ་ཤེད་པར་ འབྲང་བ། 老老实实致力于科学研究。

འབྲང་གསུམ་འདོན་པ། སྐོ་གསུམ་ཀྱིས་འབད་པ་ཅིད་པ། 全心全力，竭尽全力。从言语、行动和思想三方面努力。旧译三门发勤：ངག་རྩོལ་ལ་འབྲང་གསུམ་པའོ་ཏེ་སྐྱེ་ཚགས་ལ་རྒྱུ་རྟེན་སྐྱེད་པ། 竭力从事劳动为社会创造财富。

འབྲངས། འབྲང་བའི་སྐྱལ་ཚིག

འབྲངས་པ། འབྲང་བའི་འདུས་པ།

འབྲད་ཀྱི། ལྟགས་ལས་བཟོས་པའི་ཤོ་སྐྱུང་ཚིག 叉形凿刀。

འབྲད་དུང་། ཁས་འབྲད་རྒྱའི་དུང་དཀར། 海螺号角。

འབྲད་པ། (ཐ་དད་པ) ,་བྱད་པ། འབྱད་པ། བྱད།། མཐར་སྐྱད་པ་དང་། འཕྱིན་པའམ། འདོན་པ། 赶走，放逐，驱逐，除开：ཁང་པའི་ནང་ནས་སྐྱང་བ་ཕྱིར་འབྱད་པ། 从室内赶走苍蝇。བོད་རྒྱལ་ཁྱི་ཤུགས་ངན་པས་བྱད་པ། 驱逐帝国主义势力。ལོ་ན་ཐུ་བ་རེ་ རྒྱང་གོང་དུ་བྱད་དེ་ཕྱིར་ཚང་མ་དང་མ་རེད། 除开一两个年幼的以外，主要都是壮年人。²་བྱས་པ། འབྱད་པ། བྱས།། (1)གཏོང་བ། 吹奏：དུང་བྱས་ཏེ་འཇོམ་བར་གཏོང་བ། 吹奏海螺，通知集合。ཏུ་སྒྲིང་འབྱད་པ། 吹喷呐。(2)མེ་གཏོང་བ། 烧火，焚烧：ཁྱི་ཤིང་འབྱད་པ། 烧牛粪和木柴。

འབྲད་ཤིང་། མེར་འབྱད་བྱའི་ཤིང་། 柴火，燃料，柴薪：ཡུང་བ་དེར་འབྱད་ཤིང་ཁྱི་ བ་ལས་གཞན་མེད། 当地除了牛粪没有别的燃料。

འབྲན། 名词。(1)རྩ་དུས་བྱ་ཚེན་གྱི་མ་རུའི་ཁྱིད་

ཆ་ཞེག་སྐྱེད་དམ་ཀེ་བཟང་དུ་རྩི་ལྟག། 加半计息法。旧时，放债利息为本金之一半的计息法。(2)བྱ་ལོན། 债务，欠债。

འབྱར་སྐྱེད། སྐྱེད་ཀ་མ་རྩའི་ཐྱེད་ཀ་འཇལ་དགོས་པ་ཞེག 利息。须交付债息为本金的一半者：འབྱར་སྐྱེད་གཏོང་མཁན། 高利贷者。

འབྱར་རྩིས། རྩ་དུས་ཐྱེད་དང་ གཉིས་ ཏེ་ གཉིས་ གསུམ་དུ་ སྐྱུར་བའི་རྩིས་གཞི། 加半计息法。旧时，按原数增加二分之一的利率计算法， 即 二 变为三。

འབྱར་ཚོང་། རྩ་དུས་མ་རྩའི་ཐྱེད་ཐོབ་ཀྱི་ཀེ་སྐྱེད་ལོན་པའི་ཚོང་སྟེ། སྒོར་བཏུའི་ཚོང་བཏུབ་དགས་མ་བྱ་ཁྱེན་བརྩོམས་སྒོར་བཅོ་ལྔ་ཡོང་བ། 五成利的生意。旧时，私人经商时赚得利润为本金之一半者，如本金十元变成本利十五元的生意。

འབྱབ་མེད་པ། (རྟིང) (1)རྟོང་ འཕྲལ་ མེད་ པ། 无错。(2)ཐོག་པ་མེད་པ། 无阻。

འབྱབས་པ། (ཐ་དད་ཀ) ཕྱབ་ པ། དབྱབ་ པ། ཕྱབ།། (1)支撑，架起：ཁྱིམ་གསར་དུ་འབྱབས་པ། 修造房屋。ཐྲུ་ཀུར་ ལེགས་ བར་ ཕྱབ་ པ། 架好了牛毛帐幕。གདུགས་ ཕྱབ་ པ། 撑伞。གཞུང་དོན་ གྱི་ཁྲིགས་ཕྱབ་པ། 为文章谋篇布局。(2)འགེབས་པ། 覆盖：ཁང་བའི་ཐོག་ འབྱབས་པ། 盖屋顶。

འབྱམ། 名词。(1)ཁྲི་ བཅུ་ ཐམ་པའི་ གྲངས་ གནས། 十万，十万位数。(2)འཕགས་པ་ ཤེས་རབ་ཀྱི་ ཕ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་པ་ སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་ པ་ཞེས་ བྱ་ བ་སངས་རྒྱས་ ཀུན་ གྱང་ ཐུབ་པས་ ཐ་ ཆོད་ ཕྱང་ བའི་ རི་དང་ རྒྱལ་བའི་ ཁབ་ སོགས་ སུ་ ཐུང་ ཆུབ་ ཤེས་ དབའི་ དགེ་ འདུན་ རྣམས་ ལ་ ཟབ་ མོ་ སྟོང་ ཉིད་ ཀྱི་ ཚོས་ རྣམས་ ཀྱི་ རིའི་ ཐུ། རབ་འགྲེད། བཀྲ་ ཤིས་ སོགས་ ལ་ དྲིས་ ཤིན་ ཏུ་ ཆུལ་ དུ་ གསུངས་ པའི་ ཤེར་ ཕྱིན་ ཀྱི་ མདོ་ སྡེ་ རྒྱས་ པ་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་ ཁོ་ ན་ ལས་ ཀ་ འབྱམ་ ཡོད་ པའོ། 《大般若经》。释迦牟尼在灵鹫山、王舍城等处， 采用与舍利子、须菩提、帝释天等互相问答的形式， 为诸菩萨僧众演说甚深空性教理的经典。 全书共十万颂。

འབྱམ་ འགྲེལ། ཀ་ ཆེའི་ སློབ་ དཔོན་ དྲྭ་ ཤིས་ མཛད་ པར་ གྱུར་ པའི་ འབྱམ་ གྱི་ འགྲེལ་ པ་ཞེད་ ཅིག 《般若疏》。迦湿弥罗学者法祥所著般若经注疏名。

འབྱམ་ རྒྱས་ པ། ཆོས་ བཀའ་ འགྱུར་ གྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ ཉེས་ རབ་ ཀྱི་ ཚ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ སྟོང་ ཕྲག་ བརྒྱ་ པའི་ བསྡུས་ མིང་། 《大般若经》。般若十万颂。

འབྱམ་ ཆེན་ སྡེ་ ལྔ། འབྱམ་ རྒྱས་ པ་ དང་། ཕལ་ ཆེ་ ཆེ། དཀོན་ བརྩེགས། ལངྐར་ གཤེགས་ མདོ། ཞུ་ ཆེན་ འདུས་ མདོ་ སྡེ། ལྔ། 五般若。谓佛说《大般若经》、《华严经》、《宝积经》、《入楞伽经》和《大涅槃经》。

འབྱམ་ རྩིར། ཁྲི་ ཆེ་ བཅུ་ ཐམ་ པ། 十万。

འབྱམ་ སྡེ་ ལྔ། འབྱམ་ ཆེན་ སྡེ་ ལྔ་ དང་ དོན་ གཅིག

འབྱམ་ བསྡུས་ པ། ཆོས་ བཀའ་ འགྱུར་ གྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ ཉེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ བརྒྱད་ སྟོང་ བའི་ བསྡུས་ མིང་། 《小般若经》。般若八千颂。

འབྱམ་ པ། མཆོད་ རྟེན། 名词。塔，佛塔。

འབྱམ་ ཕྱག ཁྲི་ ཕྱག་ བཅུ། 十万。

འབྱམ་ འབྲིང་ པ། ཆོས་ བཀའ་ འགྱུར་ གྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ ཉེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ སྟོང་ ཕྲག་ ཉི་ ཤུ་ ལྔ་ པ་ ཞེས་ བཤད་ ཟིན་ ཡང་ ཁ་ ཅིག་ ཉི་ ཁྲི་ ཞེས་ ཟེར། 《中般若经》。般若二万五千颂。有说二万颂者。

འབྱམ་ རྩིར། ཁྲ་ཚས་ ཀ་ འབྱམ་ ཕྱག་ གཅིག་ གི་ རྒྱར་ གཅིག་ གམ་ ཆ་ གཅིག 十万等分，十万分之一。

འབྱམ་ གསེར་ ཞོག་ ཤ་ ཆ་ ཅན་ གྱི་ ཁྲིམས། སྐོང་ བཅོན་ སྐམ་ པོས་ བོད་ དུ་ ལག་ བསྟར་ ཐུས་ པའི་ རྒྱ་ ཆ་ ཁྲིམས་ ཡིག་ གཅིག་ པ་ སྟེ་ ཅི་ སྐང་ ཚོགས་

བཀའ་ལ་བཏུགས་བའི་ཁྲིམས། 量衡标准。古代松赞干布在西藏制定度量衡标准的法律。

འབྱངས་ཀ། འབྱངས་པའམ་སྐང་། 名词。棱儿，圆泡儿。较一般表面为高的线条或球面突起部分。

འབྱངས་ཀོང་། སྐང་གཡོང་། 坑坑洼洼；ས་བཀས་མཐོ་དམའ་འབྱངས་ཀོང་། 地形高低不平。

འབྱངས་ཀྱོང་། སྐང་གཡོང་། 高低不平，高高低低。

འབྱངས་བརྐོས། རི་མོ་འབྱང་དུ་བརྐོས་པ། 浮雕：དཔའ་བའི་ གཤེགས་ བརྟན་ གཅིག་ འབྱངས་ བརྐོས་ཏུག་པ། 建造一座英雄人物的浮雕。

འབྱངས་འཇོམས། མགོ་ཚུངས་དོན་མ་ཐག་དུ་ བའང་ འཕལ་ལ་འགེམས་པ། 铲除，削平。压制某一事物初现的苗头；བསམ་བློ་འབྱངས་འཇོམས། 坏思想初露苗头即予铲除。

འབྱངས་འཕོག་པ། གཞི་ལས་མངོན་གསལ་དུ་དོན་པ། 高出，突出，突起；སྐེ་ ལ་ ཕུ་ བ་འབྱངས་ འཐོན་པ། 颈项上肿瘤凸出。ལག་ པར་ ཆུ་ ཀོང་ འབྱངས་འཐོན་པ། 手上打起水泡。བྱས་རྗེས་ བཟང་ པོ་ འབྱངས་ཐོན་པ། 成绩突出。

འབྱངས་རྙེད། གཞི་ལས་མཐོ་བར་ཐོན་པ། 凸起，高突；རི་མོ་འབྱངས་དོད་ཅིད་པ། 凸出花纹。ཤིང་ གེ་ འབྱངས་ དོད་ ཀྱི་ ཤིང་ པར། 阳文木刻版。ས་ ཁོད་ སྐྱེས་ནས་རྡེའུ་འབྱངས་དོད་ཀྱི་ཐུ་བ་ ཐུས་ མི་ ཆོག 做事不可平土露石。意谓不可压倒别人抬高自己或自己搞特殊化。

འབྱངས་རྩེད། མགོ་བཏུག་ ཅམ་བྱས་མ་ ཐག་ མར་ གནོན་པ། 压制，压抑；མི་ རྒྱང་ བའི་ བསམ་ པ་ ཐོན་ མ་ ཐག་ དུ་ འབྱངས་ རྒྱང་ གཏོང་པ། 压下刚冒出的坏思想苗头。

འབྱངས་བོ། སྐང་ དུ་ ཐོན་ ཚུལ། 形容词。突出，肿胀，高出的；མཁྲང་ཆས་འབྱངས་ པོ། 颧骨突出。ས་འབྱངས་ པོ། 高地。

འབྱངས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རང་བཞིན་གྱིས་མཐོ་ཅམ་ དུ་ ཐོན་ པ། 突出，凸起，显露；མགོ་ འབྱངས་ ཏེ་ ཐོན་ པ། 冒出头部。རི་མོ་འབྱངས་པ། 线条凸起。

འབྱངས་འབྱངས། གཞི་ལས་འཕངས་དུ་འབྱངས་པ། 凸凸的，凸现状；ཆུ་འབྱངས་འབྱངས་དུ་ ཐོན་པ། 泉水冒出。རི་བོང་སྡུག་པ་ ཐུང་ངུ་ས་འབྱངས་འབྱངས་ལ་ མི་ ཐོགས། 兔腿虽短，不会被凸起的土块绊倒。

འབྱངས་མ། འབྱངས་ལ་དོད་པའི་རྣམ་པ། 形容词。鼓起的，凸起的，高出的；རི་མོ་འབྱངས་མ། 鼓起的线条。

འབྱངས་རྩེ་ལ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ སྡོངས་ ཀྱི་ དིང་རི་ རྩེང་གི་ཁྱོ་ཐུད་དུ་ཡོད། 布则拉，富士拉，普士拉。山口名。在西藏自治区定日县南部。

འབྱངས་ཚག ལགས་པའི་ཚན་རིས་འབྱངས་དོད། 阳纹錾花。在金属器具表面雕刻的凸起线条。

འབྱངས་ཚུགས། མིག་ཆེན་པོས་དྲག་ དུ་ ལྟ་ སྐྱངས། 睁眼，定睛，瞪目；མདུན་ལྟོགས་ལ་འབྱངས་ ཚུར་ སུ་ ལྟ་ཡ། 注视前方。

འབྱངས་འཚངས། (རྟེང) ཁུ་ཚུགས་ཀྱིས་འཚངས་ ཏེ་ ཡོང་པ། 强行挤入。

འབྱངས་རིས། གཞི་ལས་ལགས་པའི་རི་མོ། 阳纹线条，凸起的花纹；ཤིང་ པཊོ་ བས་ ཤིང་ ཆ་ ལ་ འབྱངས་རིས་ ཆུག་ པ། 木工在木器上装嵌凸出的线条。

འབྱངས་ལེན། ཤིང་པཊོ་པའི་ལག་ཆ་ཤིང་གི་འབངས་ འབྱངས་སྐྱེས་བྱེད་ཅིག 刨子，削平器。木工用具；ཤིང་པང་ལ་འབྱངས་ལེན་ཆུག་པ། 刨平木板。

འབྱངས་ལེན་ཁ་ཕྱེམ། ཤིང་པཊོ་པའི་ལག་ཆ་ཞིག 曲口刨。刨光凹面木板所用刨子。

འབྱངས་ལེན་རྡེ་འབེབ། (ཐ) ལག་ ཀུག་ཆེན་ པོ་ བཆུ་པ་སྟེ་ འབྱངས་ཀོང་ སྐྱེས་བྱེད་ཤིང་པཊོ་པའི་ལག་ཆ་ཞིག 推刨。用以刨平宽大木板的工具。

འབྲང་ལེན་སྦྱར་རིང་། 补长鼻刨。镶合木板时清缝用具。

འབྲང་ལེན་རིང་བ། 长头刨。刨平木板用具。

འབྲང་ཤེལ། 凸透镜。

འབྲང་ཤོག (ཐལ) 刨花。刨削木料落下的薄屑。

འབྲང་གཤོང་། 凹凸。凹下和凸起。

འབྲལ་རྒྱས། 礼品；互相赠礼。

འབྲལ་རྒྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཟད་མི་ཤེས་པ། 数不尽的礼品。

འབྲལ་རྒྱ། 盖有印鉴的呈文。

འབྲལ་ཆས། 贡品，礼物。

འབྲལ་གཏོར། 供神朵马。奉献给本尊、护法等神佛座前的食子。

འབྲལ་རྟེན། 礼物。

འབྲལ་ཟོ། 礼单。礼品清单。

འབྲལ་དེབ། 礼单，贡品册。

འབྲལ་སྡུད་པ། 募化者，收集供物者。旧时，西藏各寺庙派出的募化者。

འབྲལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) 送出的敬语；呈进、奉上、献上。❷名词。(1)礼物，供品，进贡物品；献礼品。(2)加法。

འབྲལ་དམིགས་ས་ཁྲིང་། 抵押地。借债时押给债主的土地。

འབྲལ་མཆོག 薄礼。对自己赠人礼品的谦词，有“略表寸心”之意。

འབྲལ་ཐུགས། 赠品，礼品。

འབྲལ་རྩིངས། 程仪，赆仪，临行馈赠品。

འབྲལ་ཡིག 呈文。

འབྲལ་ལོག 回送的礼物。

འབྲས་པ། (ཐ་དད་པ) 初开，新启；花苞新绽。小儿初次发语。树叶发芽了。

འབྲི་ཁྲག 短斗拱。介于柱头上端斗形木块和弓形肘木即长斗拱中间的横木。

འབྲེན། 名词。靶子，目标，目的。树立靶子射箭。瞄准目标。

献哈达。把青春献给祖国。向烈士遗体献花圈。

ནོག་ཏུ་གནོན། ཟོག་དམར་པོ་གཅན་ཡང་འབེབ་ལ་འཇིག 怨敌凶狠仍须压在下面，生命可贵还得挂在靶上。意谓决心不顾一切地干下去。

འབེབ་མདུན་ལ། ཐོད་རང་སྐྱང་ལྗངས་ཀྱི་ལྟེ་རྩང་ཁྲབས་ལྟ་རི་མགོ་དང་ཞལ་རུ་ཡོད། 边达拉。山口名。在西藏自治区嘉黎县境拉日郭和阿扎之间。

འབེན་མིག 射心。靶子中央圆圈。

འབེན་མེད་མདའ་འཕེན། འབེན་མ་བརྟགས་པར་མདའ་ཆུག་པ་ལྟར་དམིགས་ཡུལ་མེད་པར་ལས་དོན་ཅིའང་དའི། 无的放矢；ཀཏང་སོ་འདི་ཡིན་མེད་པར་བྱ་བ་རྩོམ་པ་ནི་འབེན་མེད་མདའ་འཕེན་ལྟར་སྟིང་ཐོ་གང་ཡང་མེད། 意向不明确的行动，等同无的放矢，没有意义。

འབེན་མཛད་པ། (རྟོག) (1)དཔེར་མཛད་པ། 举例。(2)བསྒམས་དགོངས་ཀཏང་པ། 考虑，思考。

འབེན་ར། མདའ་མེ་རྩོ་སོགས་འབེན་ས་ནི་ར་བ། 靶场，打靶场。

འབེན་ལ། མདའ་རྩོ་སོགས་ཆུག་ས་ནི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་རྟེན། 靶子，目标地。

འབེབས། ཞུ་ཡིག་འབྱལ་ཡུལ་གྱི་མིང་ཇོག་ཏུ་འཛོག་པའི་སོག་སྐྱང། 名词。衔下空白。旧式藏文书牍在上衔姓名写完以后所留空白。空白愈宽，就表示敬意愈大。

འབེབས་ཁྲིམ། སྐྱན་འབེབས་ཞུ་བའི་གཞིགས་རྟེན་དེ་རྒྱ་སྐོལ་ལྟར་ཞུ་ཡིག་དང་སྦྲགས་པའི་འབྱལ་རྫས། 随函礼品。连同信函或呈文致送的礼物。

འབེབས་པ། (ཐ་དད་ཀ) ཨབ་པ། དབབ་པ། ཨབ། (1)འབབ་ཏུ་འཇུག་པ། 降下，卸去，放倒；ལས་འགན་ཨབ་པ། 卸去职责。ཚོ་གནས་ཨབ་པ། 降职。ཁལ་ཨབ་ཅིག 卸下驮子！དམའ་འབེབས་པ། 贬抑。གྲུར་ཨབ་པ། 收起帐篷。རྡོ་བ་ས་ལ་འབེབས་པ། 腹部着地。དཀྱ་ཁྲལ་ཨབ་པ། 派差派税。ཐོག་རིགས་ཚོང་དུ་ཨབ་པ། 商品运到市场。(2)དོན་ལ་གནས་པར་ཅྱད་པ། 确定，落实；གཏན་ལ་འབེབས་པ། 决定，规定。

འབེབས་མཆོད། འབེབས་རྟེན་མཆོད་ཅྱད་དེ་གཞིགས་རྟེན། 随函礼物。

འབེབས་བཀའ། (ཐལ) ཐོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐོལ་ལྟར་ཨ་མ་རྣ་ལས་མ་བཀོད་ཀྱི་བཀའ་པ། 下马祝词。藏俗新娘到婿家将下马时，送亲者所致祝词。

འབེམ། (1)(ཐལ) འབེན། 靶子，目标，目的；མེ་མདའ་འབེམ་ལ་གཏོད་པ། 把枪瞄准目标。(2)(རྟོང) ཆུ་སྐྱེད། 水坛。

འབེར་བ། (རྟོང) གཏམ་སྨྲ་པ། 说，讲。

འབེལ་ཏགོན། མང་པ་དང་ཉུང་བའམ་འཛོམས་པ་དང་རྙེད་དཀའ་བ། 充裕和缺乏，有余和不足。旧译盈缩：ཚོང་རའི་ཁང་དུ་ཐག་རིགས་འབེལ་དགོན་ཆ་སྙོམས་ཅྱད་པ། 调节市场商品的有余和不足情况。

འབེལ་མཆིད། (1)ལན་ཚུན་སྐུག་པོར་བཤད་པའི་གཏམ། 畅叙，快谈。融洽的语言。(2)འཕྲིན་ཡིག 书信。

འབེལ་ཚོ་དགོན་འཚོང། ཚོང་ཐག་འབེལ་དགོན་ཀྱི་དུས་སུ་བསྡུན་ཏེ་ཉོ་འཚོང་གི་ཐབས་ཧྲས་སྐྱེལ་སྐྱངས། 贱买贵卖，囤积居奇；ཚོང་པ་གཡོ་ཁམ་ཅན་ཀྱིས་འབེལ་ཉོ་དགོན་འཚོང་ཅྱས་ཏེ་བཟང་ཁ་བའི་སྐྱེད་ངན་ཅྱད། 奸商囤积居奇，牟取暴利。

འབེལ་གཏམ། དོན་གཅིག་རྩལ་དུ་བརྗོད་ཏེ་བཤད་པ་ཡིན་པར་བཤད་ཀྱི་རྣམ་གངས་སྐྱ་ཚོད་བ་ཅྱས་བྱིང་བའི་གཏམ། 漫谈，随笔。不着重某

一固定题目，不拘泥形式所作的评论。

འབེལ་བོ། མོད་པའམ་མང་པོ། 形容词。充足，富裕，多；ཆར་ཆུ་འབེལ་བོ། 雨水充足。ལྟོ་གོས་འབེལ་བོ། 丰衣足食。ཚོང་རྒྱ་འབེལ་བོ། 商品充足。

འབེལ་བ། འབེལ་བོ་དང་འདྲ།

འབེལ་འབེལ་ལྷུག་ལྷུག རས་གོས་སོགས་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་གང་དགོས་མཁོ་འདོན་ཐུ་ཚུ་ཚོད་ཐའི་དོན། 富裕，充足，富足；ཐོན་ སྐྱིད་ གོང་ འབེལ་ ལ་ བཏེན་རྟས་ མི་ དམངས་ ཚང་ མར་ འཚོ་ བ་ འབེལ་འབེལ་ལྷུག་ལྷུག་བྱུང་བ། 由于生产发展，人民生活都富裕起来了。

འབོ། འབྲུ་རིགས་ཚད་འཇལ་ཐྲེད་ཤིང་བཟོས་ལྷུང་ཤོག་ཅན། 名词。藏斗。木制铁镶的藏斗，容量单位；ལྔ་འབོ། 五升斗。བཅུ་འབོ། 十升斗。བཅོ་ལྔ་འབོ། 十五升斗。ཉི་ཤུ་ འབོ་ སྐྱེ་ དྲུའི་ ཁལ། 二十升斗，克。

འབོ་ཁ་བ། འབོ་ལ་འབྲུ་གཟོང་མཁན། 掌斗者，量粮食者。

འབོ་བ། (ཟ་དད་པ) ཐོས་པ། དབོ་བ། ཐོས།། འདོར་ བ་ དང་ གཟོ་ བ། 泼出，倾出，倒出；བཅོག་ཆུ་དང་གང་སྤྱིགས་ཚང་མ་ཁྱིར་ཐོས་ཤིག 把污水和垃圾都倒出去！

འབོ་ཐྲེད། འབྲུ་རིགས་འཇལ་ཐྲེད་འབོ་དང་ཐྲེ། 升斗，འབྲུ་མང་ཉུང་འབོ་ཐྲེར་བཅལ་ན་ཤེས། 粮食多少，用升斗量过就知道。

འབོ་ཐྲེ་ལ། མེ་ཏོག་ཁྲེང་ཆེན་ཀྲངས་ ང་ བ་ བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཁྱི་བཙན་ལྷུ་ ཇྫོང་ གི་ ལ་ ཁྲེག 梦笔山。在四川省阿坝藏族自治州小金县境内。

འབོ་ཐྲེའི་འཁོལ་འཇོག ཐུང་ལྷ་ ཕྱག་སྐྱོན་ལས་ཀྱི་དུས་སུ་མི་དམངས་སོ་ སོའི་ ཁྱིམ་ དུ་ ཡོད་ བའི་ འབོ་ དང་ཐྲེ་ལ་ འཇལ་ གཤོང་ཐེད་ གཅོད་ བཏང་ ཐུན་ཚོད་ཅིག་ ཆེན་ ཁྲལ་ ཇོའི་ ས་ ནས་ ཆུའུ་ བའི་ འཁོལ་འཇོག། 升斗证。旧时传召期间，拉萨居民，为求家中原有升斗可以照常使用，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

འབོ་ལོ། (ཤིང) གོས་མ་ཤིང་། 松树，刺柏树。

འབོ་ལོག་ཐྲེ་ ལོག ཆད་ ལས་ བཅུལ་ བའི་ འབོ་ དང་ ཐྲེ་ ཆེན། 非法升斗，不合规定的升斗；ཐུང་ འབོ་ ལོག་ ཐྲེ་ ལོག་ གི་ ཐོག་ ནས་ འབྲུ་ བྱེད་ གཉེར་སྤྱད་ཀྱིས་བཀུ་ གཞོག་ཐེབ་ས་ཁག་ཐྲེད་ཀྱང་། 旧时，有使用非法升斗放收粮债进行剥削的人。

འབོག རས་སྤྱམ་ཟོག་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཅ་ ལག་ རྒྱལ་ཐེབ། 名词。包袱皮。棉布或毛织物所制以包裹衣物者；ད་ བཟའ་ རྣམས་ འབོག་ ཏུ་ བཀྱོལ་ ནས་ ཁྱེར་ སོང་། 把衣服裹在包袱里拿走了。

འབོག་རྒྱལ། རས་སྤྱམ་གང་དུང་ཚིལ་ བཟོས་ པའི་ རྒྱལ་ཐུམ་ཀྱི་ནང་དུ་ མཁོ་དངོས་བཀྱོལ་བ་ ཞིག 包袱，包袱卷儿。

འབོག་ལྷུག ཐུང་ཏུ་ ལའི་ ཐྲ་ མ་དང་། རྒྱད་ཐྲོང་ གཉིས་ཀྱི་ གཅིམས་ རྒྱའི་ ཆེ་ རྟགས་དང་། ཐྲོ་ ཐྲུང་ གཅིམས་ འཁག་ཚིས་ འཁྱའི་ ཁྱེར་ཏུའི་ ལས་ཆ་ ཞིག 豺皮鞭。旧时，悬挂在达赖和摄政居室门旁，或出巡时由卫士捧以先行的一种象征封建权威的鞭子。

འབོག་ཆེན། ཐུང་ བོད་ ས་ གནས་ རྒྱད་ གཞུང་ གི་ གོད་ དྲང་ཆོས་ཀྱོན་ཏུའི་ ཞྭ་ མོ་ ཞིག 黄碗大帽。原西藏地方政府俗官戴在发髻上的黄色毛织小帽，上大下小，平顶形如浅碗。

འབོག་འཁྲིལ། ཀྱོན་ འབོག་ སྒྲི། ཐྲོག་གས་ འཁྱེའི་ སྐབས་ མལ་ གཤན་ སོགས་ འཁྱག་ སྒྲོད། 衣被套。远行时卷盛衣服卧具的套子。

འབོག་ཀྱི། འབོག་ ཐོ་ དང་ འདྲ།

འབོག་ཙི། (1)ཞང་ ཙི་ བས་ ཞྭལ་ བ་ འཆག་ རྒྱད་ རྡོ་ ལེབ་ སྐྲང་ མོ་ ཤིང་ ཁུ་ ཅན་ ཞིག 筑泥杵。端连圆形石板，用作筑紧三合土的木棍。(2) ཐྲོང་ བོད་

ས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་གི་ལས་ཚན་སྐུ་ བྱི་སྐྱིའི་ཞལ་ཤེར་ལེབ་ཅིག 博朵，黄碗帽。原西藏地方政府俗官所戴黄色平顶碗形帽。

འབོག་ཐྲིག ཉིས་པ་ཆུང་ངུ་ ཀུབ་ འཁྱེར་ གྱི་ སྐྱེལ་ཏེས་ཟློག་ཅིང་ཕྱུགས་ ཀུ་ ཐྲིག་ དེའི་ བཟོ་ དཀྲིའམ་ ཅན། 褡裢扣。藏俗背负小儿的包袱带扣，常用铁打成蝎子状，迷信其可防止灾难。

འབོག་པ། ●(ཐ་དད་པ) ༡.འབོགས་པ། འབོག་པ། འབོགས།། ཆུལ་པ། 渡，过水：གཙང་ཆུ་འབོགས་ནས་ཕ་རོལ་ཏུ་ སྐྱེས་པ། 过河到对岸。2.ཚོག་པ། དབོག་པ། ཚོག། (1)སྦྱིན་པ། 给予，付给：སྔོན་པ་ ཚོག་ པ། 传戒。གདམས་ངག་ འབོག་ པ། 传授口诀。(2)(རྩིང) བརྩོན་པ། 勤勉。●(ཐ་ཕ་དད་པ) ཏོག་པ། འབོག་པ།། (1)བརྒྱལ་ པ། 昏倒，迷失知觉：ཁྱེན་རིང་དུན་ སེད་དུ་ བོག་པ། 长时间迷失知觉。སྲང་མ་ སྡུག་ དང་ཐུག་དུས་ སྐྲག་ནས་འབོག་ཅིང་བརྒྱལ་པ། 懦夫遇虎，受惊昏倒。(2)ལྷུང་བ་དང་། བྱལ་པ། ཟགས་ པ། 坠落，陷入：ཁམ་ཐུ་ སྦྱིན་ནས་ སར་ བོག་པ། 桃实熟落。ཆུ་ལ་བོག་པ། 落水。མེ་ ཏོག་གི་ཁྱིའུ་ བོག་པ། 花蕾脱落。

འབོག་ཚང་གཙང་ཆོ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་ རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཤན་ཆ་ རྩིང་ གི་ནུབ་ ཀྱུད་ ནས་ ཐུང་ཞིང་ཤར་ངོས་སུ་ བཏུགས་ཏེ་ སྐུག་རྩེ་ མཚའི་ནང་དུ་འབབ། 波仓藏布。河名。发源于西藏自治区申扎县西部，向西流入达则湖。

འབོག་རྩ། ཤ་བའི་དུ་ ཁས་ལ་ ཡལ་ ག་ ཁྱིས་ སྐྱེས་པའི་དུས་ཀྱི་ དེ། 包卷茸。柔嫩鹿角仅生二支者。

འབོག་རས། ཅ་ལག་སྐྱེལ་ཁྲེད་ཀྱི་རས། 包袱皮。

འབོགས། འབོག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

འབོགས་ཚིག སྔོན་པ་འབོགས་པའི་ཚོ་ ག། 传戒仪轨。

འབོགས་པ། (ཐ་དད་པ) (1)ཚོག་པ། དབོག་པ། ཚོག། སྦྱིན་པའམ་སྐྱོང་བ། 给予，传授，颁赐：ཐེམས་སྐྲོང་འབོགས་ པ། 传授经验。བཀའ་སྩལ་ ཚོག་པ། 给予指示。བྱ་དགའ་འབོགས་པ། 颁发奖品。ལས་ འགན་ དབོག་ པ། 交给任务。(2)འབོག་པའི་འདུས་པ།

འབོང་བ། (ཡུལ) རང་བཞིན་ཀྱིས་བཏོན་པ། 润湿，潮湿：བཞའ་ཚན་ཆེ་ས་བཞག་པས་ འབོང་ འདུག 因为放在潮气重的地方，所以润湿了。

འབོངས་པ། (རྟེང) ཐུབ་པའམ། ཅུས་པ། 能够。

འབོད། འབད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

འབོད་སྐད། མི་ལ་སྐུལ་བཏང་གིང་བའི་སྐད། 呼声，遇突然发生危险，向邻居呼救。

འབོད་སྐུལ། བཏང་གིང་ཅུད་སྐུལ། 号召。

འབོད་ཐྲོ། (1)སྐད་གིང་བའི་ཐྲོ། 呼唤声，招呼声。(2)རྣམ་དབྱེ་བཅུད་པ། 呼唤词。藏文第八格所用各个语气词。

འབོད་སྦྱོག (ཚངས) སྦྱིན་པ། 呼唤。罗刹的异名。

འབོད་བརྡ། སྐད་གིང་བའི་བརྡ། 招呼，呼唤。

འབོད་པ། (ཐ་དད་པ) བོས་པ། འབོད་པ། བོས། གཞན་ ལ་ སྐད་ ཀྱིས་ སྤྱིན་ ཐའམ་ མཁྱེན་ དུ་ གདན་ འདྲེན་ པ། 呼唤，称呼，召请，延请：འདིར་ ཤོག་ ཅེས་ བོས། 叫到这里来。ཁའི་མིང་ལ་རྗེ་ ཕྱང་འབོད། 要怎样称呼他的名字？ དྲ་འབོད། 呼号。འགྲུལ་པ་གསོལ་ ཆོགས་ལ་བོས་པ། 请客人吃饭。ཁང་པའི་ནང་དུ་འབོད་པ། 叫到屋里面。

འབོད་ལན། སྐད་ གིང་ བའི་ ལན། 呼应：ཐ་རོལ་ཆུ་རོལ་ནས་འབོད་ ལན་ སྐྱེས་ཅིས་ཅེས་པ། 双

方互相呼应。

འབོག བལ་སྐྲུད་དམ་སྐིན་སྐྲུད་ཀྱིས་བཏགས་པའི་ཕྱམ་ཀྱི་རང་གོན་ཐུ་མ་སྐྲའི་མིང་། 名词。袜子。

འབོར གཏོས་སམ་ཏོན། 名词。量，额，多少：གྲངས་ འབོར། 数量。ལས་ འབོར། 工作量。མི་འབོར་མང་ཆུང་། 人口多少。བསྡོམས་འབོར། 总额。ཚོང་ཟོག་འབོར་ཆེ། 大量商品。མ་དངུལ་ འབོར་ཆེན། 巨额资金。

འབོར་གྲངས། འབོར་ བསྡོམས་ཀྱི་ གྲངས་ཀ། 数量；ལས་མིའི་ འབོར་ གྲངས་ཐོན་ པ། 增加工作人数。

འབོར་ བསྡོམས། ཆེ་ ཆུང་ ངམ་ མང་ ཆུང་ སྡེ་ བསྡོམས། 总数。数学中的和数：མི་གྲངས་འབོར་ བསྡོམས། 人口总数。གཏོང་ཚང་གི་དངུལ་གྲངས་ འབོར་བསྡོམས། 收支金额总数。

འབོར་ཚོམ། (ཁྱད) ཁྱོན་བསྡོམས་ཀྱི་འབོར་ ཚད། 总量，总数：མང་ཆུང་གི་འབོར་ཚོམ། 多少的分量。རྒྱལ་ཚངས་ཀྱི་མིའི་འབོར་ཚོམ་དུང་ཕྱུར་བཅུ་ཙམ། 全国有十亿人口。

འབོར་བ། (ཐ་དད་པ) བོར་བ། འབོར་བ། བོར།། ཐྲུལ་བའམ་འདོར་བ་དང་། གཡུག་པ། 抛弃，舍去：ཕན་མི་ཐུགས་པའི་ཅ་ལག་ཚང་མ་ ཕྱིར་ བོར་ཅིག 把无用的东西都抛到外面去！ རྨ་ བ་དོང་ཁུ་ཐལ་སྐྱིགས་བོར་བ། 药渣倒在渣滓坑里去了。རོགས་གསར་པ་ཙམ་དུས་རྙིང་པ་བོར། གཡུ་ཐུ་ཆ་ཙམ་དུས་ཤེལ་བོར། 有新交，舍旧友；得珊瑚，弃琥珀。

འབོར་ཚད། མང་ཆུང་གི་ཚད། 量，分量，数量。

འབོར་ཤོབ (ཁྱད) ཁ་ཤོ་བ་ཅམ་ཀ་ བའ། 夸张，夸耀：སྨད་ཚ་འབོར་ཤོབ་ཆ་ཙམ། 言语十分浮夸。

འབོལ། འབལ་བའི་སྐྲལ་ཚིག

འབོལ་ཐྲིད། (1)ཚ་ཀྱེན་འཇོམས་ཤེང་། 祛病延年；བསམས་ པ་ཐམ་ཅིས་པ། 富乐，赡足安乐：འཚོ་བ་འབོལ་ ཐྲིད། 生活富裕。(2)མཉེན་ཞིང་བདེ་བ། 柔软，舒适：མལ་ སྟན་ འབོལ་ ཐྲིད། 舒适的卧具。

འབོལ་ ཆོ་ དཀོན་ ཚོང་། འབོལ་ དུམ་ ཆུང་ ཐེ་ཞིང་། དཀོན་དུམ་ཚང་འཚོང་པ། 买贱卖贵，囤积居奇。

འབོལ་ ལྟེགས། འཇམ་ བའམ་ མཉེན་ བའི་ གདན་ མཐུག་པོ། 厚坐垫，软座，软席。

འབོལ་གདེགས། འཇམ་ བའམ་ མཉེན་ བའི་ སྟན་ མཐུག་པོ། 厚坐垫，软席。

འབོལ་ པོ། 形容词。(1) ཐ་ མཉེཁས་ མིན་ བའི་ འཇམ་པོའམ་མཉེན་པོ། 软，柔软，有弹性，不坚硬：རྩེ་གདན་འབོལ་པོ། 厚软草垫。ཁམ་ཐུ་ འབོལ་པོ། 熟软的桃子。(2)མང་པོའམ་མོད་པ། 充足，富裕：ཉོ་ཚ་འབོལ་པོ། 商品充足。སྤྱི་ ཚོགས་ནང་དུ་ཐུ་ རོང་ཁབས་སྐྱེད་ འབོལ་པོ་ ཡོང་ ཐབས་ཅིད་པ། 要使社会上的物质财富丰足起来。

འབོལ་བ། འབོལ་པོ་དང་འདྲ།

འབོལ་འབོལ། སྐྱེ་པོ། 绵软，松脆，柔和：ས་ ཚ་འབོལ་ འབོལ། 疏松之地。ཤིང་ འབྲས་ འབོལ་ འབོལ། 果肉松脆。བཀ་ལེབ་ འབོལ་འབོལ། 酥脆的饼子，软饼。

འབོལ་འབོལ་ ཕྱུག་ ཕྱུག (ཁྱད) རབ་ དུ་ མོད་ བའམ་ ཐོགས་པ་ཞེན་པ། 极丰富，极富裕，很富足：འཚོ་བ་འབོལ་འབོལ་ཕྱུག་ཕྱུག་ཡོད་དུས་ ཐོད་ སྐྱིད་ སྐྱར་ལས་ཀྱགས་ཆེ་བ་ཅིད་དགོས། 生活十分富裕的时候，更应该努力生产。

འབོལ་སྐྱོགས། ཚིག་དམ་ པའམ་ མཉེཁས་ པོ་ མིན་ བའི་རྟོགས། 浅明的文章，通俗作品：ཚིག་སྒྲིང་ དམ་ པོས་མ་བཅིངས་པར་ འབོལ་ རྟོགས་ ཀྱི་ ཐོ་ ནས་

བཟླྭཁས་ནས་ཚང་མས་ཤེས་པའི། 造句不艰深，浅明写出，大家就容易懂。

འབོལ་ལེ་བ། སྟོང་སྟོང། 安闲，悠闲，从容：ཐུ་སྐྱེད་འབོལ་ལེ་བ་བྱེད་པ། 举止从容。གཏམ་འབོལ་ལེ་བ་སྐྱ་བ། 言谈安详。སྨན་བཏུང་པས་ལུས་པའི་འབོལ་ལེ་བ་ཞེག་ཐུང་། 服药后身体感到舒适。

འབོལ་ས། (1)མཁྲེགས་པོ་མེན་པའི་ས། 软土，疏松的泥土，མཁྲེགས་སང་ཁང་པ་རྩེག འབོལ་སར་ཤོ་ཐོག་འདེབས། 硬石头上造房子，软土地里种庄稼。(2)ཐོན་ཁྲངས་བཟང་བའི་ཡུལ་ལུང་། 物产丰富之区： ཤིང་ པས་ འབོལ་ སར་ འཕལ་འཐུག་བཟོ་ གྲྭ་ འཛུགས་ པ། 在棉花主要产区建立纺织厂。

འབོལ་ལྷག འབོལ་འབོལ་ལྷུག་ལྷུག་གི་བསྒྲས་ཚིག

འབོས། (རྟེང) སྐས་ རས་ མི་ གསལ་ པ། 隐晦，隐秘。

འབྱང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐུང་བ། འཐུང་བ།། (1)དག་པ་དང་། ཞི་བ། 清净，除净，消失，སྐྱོན་ ཆ་རིམ་ གྱིས་ ཐུང་ བ། 过失逐步改正。རིགས་ དུག་ རྩ་ བ་ རས་ ཐུང་ བ། 病毒已经根除。(2)ཚོམས་པ་མཐར་ཕྱིན་གྱི་མཁས་པ། 练达，精通：ལས་རུལ་ལ་ཐུང་བ། 手艺纯熟。ཡོན་ དུན་ལ་ཐུང་ བ། 精通本领。(3)འཕྲུ་བ་དང་། བཤལ་བ། 泻泄，腹泻：བཤལ་སྨན་བཏང་རས་ཁོག་པ་ཐུང་ དུ་ བཏུག་ པ། 服下泻药使腹泻。❷(རྟེང)ཕྱིར་ འཐུམས་པ། 外溢，泄露。

འབྱངས་པ། བཤལ་བའི་ངོན་དུ་ ཚོ་ བའི་ འབྱོང་ བའི་འདུས་བའི་འབྲི་རྒྱལ་གཞན་ཞིག

འབྱམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཐམས་པ། འཐམ་ པ།། (1)འཕེལ་བའམ། མཆེད་པ། ཁྱབ་པ། 散布，蔓延，流传：གཏམ་ བཤང་ སྐྱེས་ ཀུན་ དུ་ འཐམ་ པ། 佳音遍传。སྐལ་ ངན་ མ་ དག་ཅུན་ འཐམས་སུ་འགྲོང་མི་ འཇུག 不让坏习惯到处散布。 (2)ཟོལ་པ། འགོངས་ པ། 消磨，耽延：ལས་དོན་ཆུང་ བ་ སྟེ་ གཅིག་ ལ་ ཟླ་ ཞེག་ མང་ པོ་ འཐམས་པ། 因为一件小事耽搁了几个月。

འབྱམ་ཟི། སྟེན་ཅང་ཚངས་ཅན། 名词。絮有充填物的厚垫子。

འབྱམས་ཀློས་པ། མཐའ་ ཡས་ པ། 无限，无边，广大：སྙིང་ ཀུ་ དམ་ མཁའ་ ལྟར་ འཐམས་ཀློས་ པ། 胸襟宽宏如虚空。 མཛད་ པ་ འཕྲིན་ ལས་ འཐམས་ཀློས་ པ། 事业广大无边。

འབྱམས་པ། ❶འཐམ་ པའི་ འདོམས་ པ། ❷མཐའ་ མེད་ པ་ དང་། ཅ་ ཅང་ མང་ པོ། 形容词。无边，众多，极广博：གནས་ ལུགས་ རབ་ འཐམས་ ཁོང་ དུ་ ཆུད་ པ། 了解很多情况。

འབྱར་ཁ། འཐར་ཕྱིད་ཀྱི་ཛེ་ཀུ། 粘液。

འབྱར་བཅོས། རྙེད་གཞི་ ལ་ སྐྱན་ འདམ་ ཀློན་ པའི་ བཅོས་ ཐབས། 外敷治疗，用药敷治患处。

འབྱར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐག་ཆོད་ འཕྲེལ་ བ། 粘合，粘贴，集聚：མེ་ རྐྱ་ མེཏོག་ འབྱུའི་ རྡུལ་ རྣམ་ ལ་ དུལ་ མང་ པོ་ འཐར་ བ། 花蕊上附着很多花粉。ཤ་ དུལ་ལ་ སྐྱང་ བ་ མང་ པོ་ འཐམས་ནས་ འཐར། 苍蝇聚集在臭肉上。སྐྱེ་ མས་ ཤོག་ བུ་ འཐར་ བ། 浆糊把纸粘住了。ཐང་ ཐལ་ པ་ མ་ བཏབ་ ན་ ཆུང་ དུལ་ མི་ འཐར། 不把灰尘撒过去，尘土不会扑过来。ཁྲག་ མ་ འཁྲོ་ ཐུ་ ཆེ་ ན་ ཀང་ ལག་ ཐང་ ཆུ་ འཐར་ ཚང་། 蚂蚁到处爬，松脂会粘脚。

འབྱར་བག འཐར་ཕྱིད་ ཆེ་ ཅན་ སྐྱིན་ ནམ་ སྐྱེ་ མ། 胶汁，浆糊。

འབྱར་ཕྱིད། འཐར་ཆེ་ སྐྱིན། 胶，粘合剂。

འབྱར་འབྱར། (ཚིག) དགའ་ དགའ་ ཏེ་ རེ། 周

旋，应酬，亲热：ངོ་སྤྲོང་གིས་འབྲེལ་འབྲེལ་བྱེད་པ། 奉承应酬。ཁ་ཚང་དང་དངོས་པོ་ཉིན་ཞས་འབྲེལ་འབྲེལ་བྱེད་པ། 使用饮食财物小恩小惠进行周旋。

འབྲེལ་མ། འབྲེལ་བའི་དངོས་པོ། 名词。相连者，自带者，自备有某事物者：ཡི་གེ་རྟགས་འབྲེལ་མ། 签章的文件。གཞིམས་རྩོ་མཚན་བྱང་འབྲེལ་མ། 编号的门牌。རྟ་དེལ་ཆ་འབྲེལ་མ། 辔鞍骡马。ཐོག་ཁྱི་ཐག་འབྲེལ་མ། 带绳的守门犬。འབྲི་མ་བཟུ་འབྲེལ་མ། 带犊母牛。མ་བུ་སྐྱེ་འབྲེལ་མ། 怀抱婴儿的母亲。

འབྲེལ་ཆུ། སྦྱོར་བྱེད་ཀྱིན་རྫི། 胶水。用作粘合用的胶汁。

འབྲེལ་ཚིག རྫིན་སོགས་ཚོ་སྡུ་དམ་པོ། 粘合剂。

འཁྱི་བ། འདག་པར་ཅེད་པའི་དོན་ཏ་ཁོ་བའི་འཁྱིད་པའི་མ་ནོངས་པའི་འཁྱི་ཐོལ་གཞན་ཞིག

འཁྱིང་རྒྱལ། ཁང་གས་གནས་ཤེས 大拈筏罗阇。一大数名。

འཁྱིང་རྩི། ཆུའི་གཏིང་ཏུ་འཁྱིང་བྱེད་ཀྱི་གཏིང་རྩི། 铁锚，网坠子。

འཁྱིང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁྱིང་བ། འཁྱིང་བ།། (1)ནུབ་པ། 沉陷，淹没，འདམ་ཀྱི་ནང་ཏུ་ཁྱིང་བ། 陷入泥塘。མི་དམངས་དམག་འབྲུག་གི་རྒྱ་མཚའི་གཏིང་ཏུ་ཁྱིང་བ། 淹没于人民战争的汪洋大海之中。(2)རྒྱག་པ། 昏沉，颓唐，萎靡无力：རིག་པ་གཉིད་ཟོ་བ་ལྟར་འཁྱིང་བ། 精神昏昧，如欲入睡。སེམས་ཁྱིང་བ། 神志昏倦。

འཁྱིད་པ། ●(ཐ་དད་པ) ཁྱས་པ། དཀྱི་བ། ཁྱས།། འདག་པར་ཁྱད་པའམ་ཆེད་གཉེན་གྱིས་སྐྱབ་པ། 擦去，拭净：ཐལ་དུལ་འཁྱིད་བཞིན་པ། 正在擦灰尘。མིག་ཆུ་འཁྱིད་པ། 揩眼泪。སྣོད་ཆས་གཙང་མར་འཁྱིད་པ། 把器物擦拭干净。

●(ཐ་མི་དད་པ) ཉ་ཁྱིད་པ། འཁྱིད་པ།། (1)དང་བཞེན་གྱིས་ཟུབ་པའམ་དག་པ། 侵蚀，剥落，褪净：རི་མོ་ཁྱིད་པ། 图画剥蚀。ཐལ་དུལ་འཁྱིད་པ། 灰尘掉落。(2)ཁན་ལག་དང་མིག་དབང་སོགས་གདུང་བར་འགྱུར་པ། 擦肿，冒伤，冻伤：ཀ་ལྟམ་གྱོན་མེད་པས་ཀང་པ་ཁྱིད་པ། 没穿皮靴，冻肿了脚。གངས་རི་འཛེག་དུས་མིག་ཤེལ་དག་པོ་མ་གྱོན་པས་གངས་ཀྱིས་མིག་ཁྱིད་པ། 爬雪山时没有戴黑眼镜，雪光冒伤了眼睛。དུ་བས་མིག་ཁྱིད་པ། 浓烟伤目。(3)འཇིད་པ། 滑走，溜过：འདམ་བག་ནང་ནས་ཀང་པ་འཁྱིད་ཐོང་། 谨防泥泞里失足溜滑。ཁ.ཁྱིད་པ། འཁྱིད་པ།། ལྡེང་བ་དང་། འཕྱོང་བ། འཚོལ་བ། 足够，充足，维持，度日：སྐྱོ་ཁོས་ཀྱི་འཚོ་བ་འཁྱིད་པ། 衣食足够。མི་ཚེ་དོན་ལྡན་དུ་ཁྱིད་པ། 有意义地度过人生。

འཁྱིད་རྒྱབ། དབུགས་ཐང་འཁྱིད་པ་དང་ཚུར་རྒྱུ་བ། 呼吸，མིའི་གཐས་ཀྱིས་དབུགས་འཁྱིད་རྒྱབ་ཁྱིད་པ། 进行人工呼吸。

འཁྱིད་མཛུག འཁྱིད་པའི་ནུས་པ། 照射力量：ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག་ཀང་བས། ཚར་ཆོགས་འོད་སྣང་འཁྱིད་མཐུ་བྱས། 阳光照射下，群星失光辉。

འཁྱིད་པ། (ཐ་དད་པ) ཐྲུང་པ། དབྱུང་བ། ཐྲུང་།། འདོན་པ། 拔，抽，排除，发出，吐：ཀང་པའ་ཆེར་མ་རྒྱག་པ་དེ་དབྱུང་རོགས་གནང་། 请帮助拔去脚上的刺！ དུག་རྩྭ་རྩད་ནས་འཁྱིད་པ། 根除毒草。དབྱལ་ཐོངས་ཀྱི་རྩ་བ་དྲུང་ནས་ཐྲུང་། 拔掉穷根。མཚང་འབྱའི་ཚིག་རྩུབ་འཁྱིད་པ། 恶言攻讦。རྣ་བ་སྐུན་འཁྱིད་པ། 刺耳，聒噪。མི་ཡིད་ཐྲུང་བ། 使人厌烦。གྲལ་ནས་ཐྲུང་བ། 摈除于行列之外。ཁྲག་འཁྱིད་པ། 放血，

抽血。ཁྲག་ དུ་ འབྱིན་པ། 拔除痛苦。ཀ་ སྐད་ འབྱིན་པ། 鸟鸣。ཀུན་ ཏུ་འབྱིན་པ་དང་སྒོ་གཅོད་པ། 驱赋闭门。喻彻底改过。

འཇྱིལ་བ། ❶(ཕ་དད་ཨ) ཇྱིལ་བ། འབྱིལ་བ། ཇྱིལ།། (1)འཐུག་པ། 涂起，敷上，抹上：རྩིག་ པའི་ མིག་ལ་ འདག་ པ་ ཇྱིལ་བ། 在墙上涂泥。(2)ཞུལ་བ་དང་འབྱུལ་བ། 抚摩，轻捋，顺着一面抹：ཕྱུ་ཀུའི་ མགོ་ བོར་ བྱམས་ སྤྲངས་ཀྱིས་ འབྱིལ་ བ། 亲热地抚摩着孩子头部。ཐོ་ར་ འབྱིལ་བཞིན་ པའི་ངང་ནས་ འཇམ་ཞུལ་ཞུལ་ བྱེད་པ། 捻须微笑。❷(རྡིང) ལྷུང་བ། 堕，下坠。

འཇུག་པ། (ཕ་དད་ཨ) བྱུགས་པ། བྱུག་པ། བྱུགས།། སྐྱད་པ། 涂饰，涂抹：ཤིང་ སྐམ་གསར་ པར་ བཀྲག་ རྩི་ བྱུགས་པ། 给新木箱上油漆。ཚོན་ འབྱུག་པ། 着色。 མ་ཁམ་ ཟེན་ བྱུག་དགོས། 疮口要上药。

འཇུག་སྟོན། གནས་ཚུལ་ ཡོངས་ཁྱབ་ ཡོང་ སྤྲངས་ ཀྱི་ ཐུ་ མཚན། 经过情况，事情的本末：གསར་ བཇེའི་ གནས་ཁྱབ་ཁྱབ་ འབྱུང་ཀྱི། 革命经过情形。སོན་ སྐྱེད་ དར་ འཕེལ་ འབྱུང་ཀྱི། 生产发展情况。རྒྱལ་ཁ་ རྒྱངས་ ཚུལ་ཀྱི་ འབྱུང་ཀྱི་ སྐུན་ ཞུ་ ཞུ་ པ། 汇报夺取胜利的经过。ས་ ཞིག་ བྱང་ ཁྱབ་ ཀྱི་ འབྱུང་ཀྱི་ སྐུན་ ཞུ། 丰收的情况汇报。

འཇུག་ཁམས། ས་ ཆུ་ མེ་ རླུང་ སོགས་ འབྱུང་ བ་ དང་། རང་ མཁའ་ རྣམ་ ཤེས་ སོགས་ ཀྱི་ ནང་ གི་ ཁམས། 自然界。

འཇུག་ཁྲབས། (1)ཡོང་ སའི་ གཞི། 发源处，源头，根源，出处。(2)རྣམ་དབྱེ་ ཕྱ་ པ། 从格。藏语语法第五格。

འཇུག་ཁྲབས་ཀྱི་ སྒྲ། འབྱུང་ སའི་ ཁྲབས་དང་། བྱུང་ བའི་ ཆོས་ གཤིས་ སོ་ སོར་ འབྱེད་ ཅིང་། གང་ ནས་བྱུང་ བའི་ ཡུལ་དང་། གང་ནས་དགར་ བའི་ དངོས་ པོ། གང་ནས་དབྱི་ མཚམས་ འཛིན་ཞིང་ སྐྱད་ པ་ བཅས་ ཏེ་ བར་ སྐྱེན་ བའི་ ཚིག་ ནས་ དང་ ལས་ གཏེལ་ ཅིན་ པ་ འདི་ ལ་ རྣམ་དབྱེ་ ཕྱ་ བཞང་ ཟེར་ ཏེ། དཔེར་ན། ཡུག་ནས་ བལ་ བྱུང་། སྐས་ནས་ བབ། དུ་ བ་ ལས་ མེ་ ཤེད་ བར་ ཤེས། སྐྱ་ ལས་ རང་ དབང་ གལ་ ཆེ། ཨ་ ཅིན་ནས་ ལྷ་ སའི་ བར་ ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུ། 出处词。划分来源出处和所出事物，指明出生的本原，或所从分离的总体，略叙始点和终点以概全部的判位词，有ནས་和ལས་两字。例如：羊毛出自羊身上；从楼梯下来；由烟知有火；自由比生命还重要；从北京到拉萨等。藏语语法学中，别称之为第五格、从格或第五啥声。

འཇུག་ཁྲབས་དངོས། རྣམ་དབྱེ་ ཕྱ་ པ་ དངོས་ ཀྱི་ འབྱུང་ ཁུངས་ དང་ དེ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ དངོས་ པོ་ གཏེར་ ཐ་ དད་ དུ་ སྐྱེན་ པ་ ཞེས། 真从格。藏语语法中表明某一事物真正是从另一事物中分出或发生的判位词。例如，བོ་ མ་ ལས་ མར་ བྱུང་། 乳中出酥油。ཡུག་ནས་ བལ་ བྱུང་། 羊身出羊毛。

འཇུག་ཁྲབས་ཆ་ འདྲ། རྣམ་དབྱེ་ ཕྱ་ པ་ དང་ ཆ་ འདྲ་ བ་ རྟེ་ དངོས་ པོ་ གང་ ཡང་ རུང་ བ་ ལས་ དངོས་ པོ་ གཞན་ ཞེས་ དེ་ ལས་ བྱུང་ བ་ མིན་ ཚད་ གཞན་ སྣང་ བའི་ དེ་ ལས་ བྱུང་ བ་ ཕྱི་ སྣང་ ཞེས་ པ་ ལས་ དངོས་ པོ་ གཞན་ ཞེས་ བྱུང་ བ་ ཡིན་ ཚད་ ཁྱད་ པར་ ཅི་ ཡང་ མེད་ ཀྱང་ ཁྱད་ པར་ ཅི་ ཡོད་ ལྟ་ བུ་ ཞེས་ བྱུང་ བ་ ཡིན་ ཚད

གི་འབྱུང་འགྲུགས་ཀྱི་ན་ཚ། 人体疾病。

འཇིག་རྟེན། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་བའི་དངོས་པོ། 形体，事物。由各种元素、条件形成的物质界及其现象。佛书译为大种所造色。

འཇིག་འཕྲུལ། རྗེས་སུ་ཤོང་ཐུབ། 未来，将来；དཔྱད་ཐུབ་སྤྱོད་ལ་བཟུས་ནས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཕན་གནོད་ཤེས་ཤོང་། 从现在的行动，可以知道将来的损益。

འཇིག་འཕྲུལ་འགོག་པ། འགོག་པའི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མ་ནོངས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཉེན་དོགས་གང་རུང་ཞེག་དགག་བྱ་བྱས་ནས། དེ་ལས་ཚབས་ཆེ་བའི་ཉེན་ཁ་ཞེག་འགོག་ཅིང་ དུ་ བཀོད་པའི་ཐུན་ཞེག 否定未来事。举出更为严重的事端，以谋阻止未来可能发生不良后果的修辞方法。否定修饰法之一。

འཇིག་འཕྲུལ་གྱི་རེག་བྱ་ བདུན། རེག་ བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གསུམ། འཇམ་པ་དང་། རྩུབ་པ་དང་། སྙེ་བ་དང་། ཡང་བ་དང་། གྲང་བ་དང་། བཀྲེས་པ་དང་། སྐོམ་པ་སྟེ་བདུན་ནོ། 大种所生七触。由大种生起的七种触觉：滑性、涩性、重性、轻性、冷性、饥性、渴性七种，为触处或触入之一类。

འཇིག་འཚོས། གཟའ་ ལྷའི་ འགོ་ ལྷག་ས་ འཁྲིག་ འགོས་ མེད་ པ། 顺行。金、木、水、火、土等五曜各沿轨道向前直进，藏历所说不绕不退的一种运转方式。

རྒྱང་འཚོས་བྱང་། གཟའ་རྒྱས་རིམ་ མེད་ཀྱི་ ཀྱི་ ཀང་ཐོག་མའི་ས་ནས་ཀ་ བྱང་དུ་ ཕྱོགས་ ཏེ་དལ་ བའི་ ངོས་སུ་ བྱང་དུ་ རྒྱ་ བ་ལ་ འབྱུང་ འཚོས་ བྱང་ ཞེས་བྱའོ། 跃北步行。诸曜从逆序后步之第一步(留)起，向北缓行，最后没入太阳(早晨不能见，只能傍晚见于西方)，逐步加速至最大时，累积值为零，即为“合日”。

འཇིག་གསལ། འབྱུང་ཁུངས། 来源，发生地，出处，生地；ཀུ་ནོར་འབྱུང་གནས། 财源。ནོར་ འཁྲུལ་གྱི་འབྱུང་གནས། 错误的根源。

འཇིག་ཅེན། 名词。(1)འབྱུང་བཞིའི་ཁམས་ལས་གྱུབ་པའི་གཟུགས་ཅན་སོགས་ཅན། 动物，生物。(2)〈སྒྲུབ་〉གནོད་ཅིང་གཟུགས་མེད་གདོན་བགེའུ། 魔鬼，魑魅。梵音译作部多。

འཇིག་ཅེ་འཇིགས། (མངོན) ཡུངས་དཀར། 鬼俱。芥子的异名。

འཇིག་ཅེ་འཛིན་ཅིང་། (མངོན) ས་གཞི། 能持众生。大地的异名。

འཇིག་ཅའི་མཐོན། (མངོན) ཕྱི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 生灵怙主。大自在天的异名。

འཇིག་ཅའི་མཆོད་ སྐྱེས་ དྲུག། (མངོན) ཆོས་ཉིན་དགུ། 祭鬼时。二十九日的异名。

འཇིག་ཅའི་གདོན། མི་མིན་ཀྱི་ཅི་ ཐག་ཅིག 鬼，鬼魅。迷信所说土、石、草、木等所兴妖魔。

འཇིག་ཅའི་ གནས། བ་ དྲུ་ རའི་ ཤིང་། 苦楝树，金铃子树。

འཇིག་ཅའི་ཅི། (མངོན) སྐེན་ ཏ་ ཅུག་ པ། 鬼鸟。鸱鸮的异名。

འཇིག་ཅའི་དབང་ཅུ། (མངོན) ཕྱི་དབང་ ཕྱུག་ཆེན་ཅོ། 生灵之王。大自在天的异名。

འཇིག་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཐུང་བ། འབྱུང་བ།། འཐོབ་པ་དང་། ཤོང་བ། སྐྱེ་བ། འཁའ་བ།

获得，生起，出现；ཞེལ་ མཇལ་ གྱི་ ཚེ་ སྐབས་ འབྱུང་བ། 获得会见的机会。ལས་དོན་ལ་སྐུལ་ ཕྱག་ཐེབས་པ་དང་། བསམ་བློ་ལ་ཡང་ ཐོབ་ཕྱུག་ ཅིག་ཏུ་ ཐུང་བ། 既促进了工作，同时又取得了思想进步。ཐུབ་ཆེན་ཆོད་ པོ་ སྐང་ཐུང་ མ་ སྒྲིང་ བ་ ཞེག་ བཞག་པ། 做出了空前伟大的成绩。གནས་ཚུལ་ཐུང་ནས་མ་འགགས་པ་ རྣམས་ལ་ བརྟག་དཔྱད་ བྱེད་པ། 研究已经出现尚未消失的现象。

❶名词。(1)དྲངས་པ་གཙས་ཅད་ཀྱི་ཁྱིམ། 元素，物质。佛书译为大或大种。 (2)(མངོན) འབྱུང་བ་ལྔ་ཚུ་མེ་རླུང་ནམ་མཁའ་སྟེ་ ལྔ་ཡོད་པས་གྲངས་ལྔ་མཆོག། 大种有地、水、火、风、空等五类，故表数字5。

འཕྲུང་བ་ལྔ། (1)ས་ཆུ་མེ་རླུང་ནམ་མཁའ་ དང་ལྔའོ། 五大，五大种。谓地、水、风、火、空五种元素。(2)ལྔཀས་ དང་ ཤིང་ ཆུ་ མེ་ས་ དང་ ལྔའོ། 五行。谓金、木、水、火、土。

འཕྲུང་བ་ཆེན་བཞི། ས་ཆུ་མེ་རླུང་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ལས་ འབྱས་ བྱའི་ གཟུགས་ རྣམས་ འབྱུང་ བ་དང་། རྒྱུ་འབྱས་པའི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ པས་ བརྟེན་པ་གཏོས་ཆེ་ བ་དང་། གཟུགས་ འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐ་ དད་ སོགས་ པ་ ཙོད་ པས་ཁྱབ་པ་རྒྱ་ཆེ་ བ་དང་། གནས་པ་ཐ་ག་ཆེ་ བས་ཆེན་ བཞི། 大种。地、水、火、风四元素。从此四种元素，形成一切色法， 故名为种，其体广大为一切色法所依附处， 其极微尘普遍存在于一切色法集合体中，故名为大。合称为大种。

འཕྲུང་བ་སྐྱོམས་པ། ཕྱི་ ནང་ གི་ འབྱུང་ བཞིའི་ ཁམས་ རྣམ་ ཀྱཤས་ མཉམ་པ། 健康无病，气候正常。旧译四大调和。

འཕྲུང་བ་ཐིམ་རིམ། འཆི་བའི་ཚེ་ ཀ་ཁྲག་ དོད་ དབྱཤས་ ཀྱི་ཁམས་ རྣམས་ གཅིག་ ལ་གཅིག་ ཐིམ་པ་ རབས་པ་འབྱུང་བཞིའི་ཐིམ་རིམ་སྟེ། ས་ཁམས་ཆུ་ ལ་ཐིམ་པས་ཕྱི་ རྟགས་ སྣ་ལྟས་ འགྱལ་ མིག་ཧིག་ གཟུགས་མི་ མཐོང་། ནང་རྟགས་ སྣ་ བ་འབྱུང་བ་ལྔ་ བྱའི་ སྟང་བ་འཆད། ཆུ་ཁམས་ མེ་ ལ་ཐིམ་པས་ཕྱི་ རྟགས་ སྣ་ལྟས་ཀྱི་ གཤེད་བའི་ཆ་ གཟམས་ ཅད་ སྐམ་ ཁྱེད་ རྣ་བས་ སྒྲ་མི་ ཐོས། ནང་རྟགས་ སྣ་ སྨིག་ཆུ་ ལྔ་ བྱའི་ སྟང་བ་འཆད། མེ་ཁམས་ རླུང་ ལ་ ཐིམ་པས་ ཕྱི་ རྟགས་ སྣ་ ལྟས་ཀྱི་ དོད་ ཁམས་ ལ་ ཞིག་ ཏུ་ ཐོ་ ཁྱེད་ ཐ་ཚིག་ ཡང་ ཟུང་ ཤོག་ ཆ་ཚི་ ལྟ་ཤས། ནང་རྟགས་ སྣ་ ཁྲག་ ཆུ་ ལྔ་ བྱའི་ སྟང་བ་འཆད། ཤ་ཁམས་ རླུང་ ལ་ ཐིམ་པས་ ཕྱི་ རྟགས་ སྣ་ ལྟས་ཀྱི་ དོད་ ཁམས་ ལ་ ཞིག་ ཏུ་ ཐོ་ ཁྱེད་ ཐ་ཚིག་ ཡང་ ཟུང་ ཤོག་ ཆ་ཚི་ ལྟ་ཤས། ནང་རྟགས་ སྣ་ ཁྲག་ ཆུ་ ལྔ་ བྱའི་ སྟང་བ་འཆད། ཁྲག་ཁམས

འཕྲུང་རྟིས་ཀྱི་གཏབ་རྩེ་ཚད་གཏ། ནག་རྟིས་ཀྱི་གཞི་སྟོན་པའི་ཐིག་གཞང་། 占卜用的图表。

འཕྲུང་གཞི། ཡོང་ས་དེ་ཁུངས། 生处，源头，来源；རྩོད་རྒྱང་འབྱུང་གཞི། 争端。བཟའ་བཅའ་འབྱུང་གཞི་ཞིང་ལས། 食品来源于农业。

འཕྲུང་བཞི་སྐྱོམས་བ། (1)ཁྱི་ནང་གི་འབྱུང་བཞིའི་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྐྱོམས་པ། 健康无病，气候正常。旧译四大调和。(2)སྐྱེ་བོ་ནད་མེད་གཅོང་མེད། 身体健康者，无病者。

འཕྲུང་བཞིའི་གཅེར་མ། ལུས་ཀྱི་འབྱུང་ཁམས་འཁྲུགས་ནས་ཀྱི་གཅེར་མ་སྟེ་ ཨ་དམ་ པ་ སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཞི་གཅོད་ཀྱི་མན་ངག་ཅི་ཡིག 四大食子。希杰派帕当巴桑杰所传以施放朵马解除人身四大不调的一种宗教仪式。

འབྱེ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁྱེ་བ། འབྱེ་བ།། དང་ཕྱོགས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། ཁ་འབྱེད་པ། 开，启，散，裂，离；སྒོ་འབྱེ་བ། 门开着。སྣོད་ཁ་ཁྱེ་ནས་ཁྱེ་བ། 器口敞开了。སྲོལ་ཁྱེ་བ། 成了惯例。མེ་ཏོག་འབྱེ་བ། 花儿开着。ཤིང་ཆས་ཀྱི་སྦྱིན་ཁ་ཁྱེ་བ། 木器胶缝破裂了。མཛའ་བཤེས་ཁྱེ་བ། 亲人分离。ཐབ་ཚོན་མ་མཐུན་པར་ཁྱེ་བ་བསྡུམ་ཐབས་ཁྱེད་པ། 设法使分裂不和者团结起来。

འབྱེད་ཁྲ། ཐུ་དུམ་སྡིད་གཞུང་ནས་སྤྱད་པའི་དབང་རིས་བདག་ཐོབ་ཀྱི་བཀའ་ཤོག 析产文约。旧时，政府颁发的家业、房屋、山场的官契。

འབྱེད་སྒྲ། ཚིག་དོན་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་ཚིག་ཕྱེད་ཀཁང་ཅན་ཀྱི་གམ་སོགས་བརྟུ་གཅིག་དང་། ཕྱེད་རང་ དབང་ ཅན་ ཀྱི་དང་ བཅས། 分离词。分开若干事物的虚词。有 གམ་等十一个规则分离词和དང་不规则分离词。

འབྱེད་གཏན། ཐུར་བོད་ ས་ གནས་ སྡིད་ གཞུང་ སྐབས། མངའ་བདག་དང་། འབྲོང་ཕྱོགས་སོ་སོའི་དབང་རིགས་ཀྱི་ས་མཚམས་ སོགས་ ཀྱི་ འབྱེད་ ཁ་དང་འབྱེད་པའི་བཀའ་གཏན། 分封簿书，封地文诰。原西藏地方政府将土地分封给贵族的文书。

འབྱེད་ཚུད། དཀྱི་གཞི་གཅིག་ལས་དཀྱི་བྱེ་རྣམ་གངས་སོ་སོར་འབྱེད་པ་དང་། བསྡུ་གཞི་གཅིག་ཏུ་བསྡུ་བ་ཇི་ ཙམ་ ཙུང་ ཐུང་ བ་ གཅིས་ཀྱི་ བསྡུས་ཚེག 分合，集散；ལུས་རྩལ་སྒྲིང་དུས་སྐད་ཅིག་རེར་ཡང་རྩ་ཁག་འབྱེད་ སྡུད་ཅིག། 体操训练时，队伍瞬息集散。

འབྱེད་ཚུད་ཀྱི་སྒྲ། (1)ཚིག་དོན་ རྣམས་ སོ་སོར་འབྱེད་པ་དང་། གཅིག་ཏུ་ སྡུད་པ། འབྱེད་པའི་ཁྱོགས་ཀྱི་འདམ་ང་ཅན་དང་། ཁེ་ཚོམ་ཅིས་དྲི་བའི་དོན་དུ་འཁྲག་པའི་ཕྱད་གཞན་དབང་" ཅན་འདིའི་ཕྱད་ལ་གམ་སོགས་བརྟུ་གཅིག་ཡོད། 离合词。分离前后以标异，合并前后以归一，提供选择、指明疑问的一类规则虚词。有 གམ་、ངམ、དམ、ནམ、བམ、མམ、འམ、རམ、ལམ、སམ、ཤམ、ཧམ་十一字，ཐུགས་ལ་བཞེ་སྟེ། ཤར་རམ། ཚུབ་འམ། རྒྱབ་བམ། བྱང་། 方位有四：东、南、西、北。བདེ་བའམ། སྡུག་བསྔལ་ལམ། བཏང་སྙོམས་ནི་ཆོང་བའོ། 若乐、若苦、若舍皆是受。ཐེངས་ཕྱས་མ་འགྲིགས་ན་ཐེངས་དྲུག་གམ། བདུན་ནམ། བརྒྱད་ཀྱང་རུང་། 五次没有妥，六次，七次或八次也可以。(2)ཕྱིད་ རང་ དབང་ ཅན་ ཆུང་ཐུང་འཇུག་ཚུལ་ཞེག 分离词与合并词。详见དང་字的用法之(1)和(2)。例如：དབང་ པོ་ ཕྱ་ནི། མིག་དང་། ན་བ་དང་། སྤྱ་དང་། ཕྱེ་དང་། ལུས་སོ། 五根谓眼、耳、鼻、舌、身。 གང་དང་མཚུངས་པ་དེ་དང་ལྡན་ཚིག འགྲོགས། 与谁相应就同谁相伴。

འབྱེད་པ། (ཐ་དད་པ) ཁྱེ་བ། འབྱེ་བ། ཁྱེས།།

(1)ཁ་འཕྱལ་བ། 揭开，分开：གཞུང་སྒོ་འབྱེད་པ། 打开大门。ཁ་གཅོད་ཐུ་ནས་བཏོན་པ། 揭开盖子取了出来。ས་དེད་འཁོང་དུས་ས་ཁ་ལྷད་ཁ་འབྱེད་པ། 大地转暖时，破土出肥。ས་འོག་གཏེར་མཛོད་རྣམས་ཀྱི་སྐོན་སྐོ་ཐེ་བ། 开发地下宝藏。མཛའ་གྲོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་ཕྱ་མས་འབྱེད་པ། 离间亲善关系。(2)འགྲེལ་བ། 剖析，解释，阐发：དཔུ་གཉེན་ཀྱི་ཤན་འབྱེད་པ། 分辨敌友。བསང་ངན་བདེན་རྫུན་གང་ཡིན་ཞིབ་ཚགས་ཀྱིས་འབྱེད་པ། 详细分析好坏真假。གཞུང་ཚན་ཀྱི་ཚིག་དོན་ཚང་མ་གསལ་བོར་འབྱེད་པ། 完全明白解释书中词义。སྐྱིད་རེ་སྡུག་རེ་མ་མཐོང་ན། སྐྱིད་སྡུག་གང་ཡིན་འབྱེད་མི་ཤེས། 没见过幸福，难分苦乐；不登高山，怎辨平坡！

འབྱེད་ཟྱེད་ཀྱི་རྒྱུན། 变格，即翻案修饰法。

འབྱེར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཉེར་བ། འཕྱེར་བ། ཉེར།། (1)འབྱོས་པ་དང་། འཕྱེར་བ། 逃走，溃散，散落：ཁ་ཆེན་ འབབ་ དུས་ ཉེཀ་ཚང་མ་སྤྱགས་ སོ་སོར་ཉེར་ བ། 巨鹰飞来，小鸟四散。བཙན་ འཇུལ་དམག་ལ་ཆོལ་ལན་ཐུང་ སྐྱེ་ ཉེར་བ། 侵略军遭到反击已经溃败。རས་ཀྱི་བཅད་ཁ་ཉེར་བ། 棉布的剪口散了线。ཡུལ་ སྤྱགས་ གཞན་ དུ་ ཉེར་ བ་ རྣམས་ཆར་འདུས་འདུག 流落他乡者重返家园。(2)རྒལ་རྒལ་དུ་ཐུང་བའམ་ཁ་གྲམ་བ། 遍布，蔓延，分散：ལུས་ལ་ཆ་ཀུ་ཉེར་བ། 身上疮疥蔓延。དད་ རིམས་ སྔོན་འགོག་བྱས་ནས་ཀྱ་ཆེར་ཉེར་ དུ་མི་འཇུག 预防传染病，不让蔓延。

འབྱེས་བ། མགོ་རྒྱན་ཁྱེར་ དང་ མི་ འདྲ་ བའི་ མཛེས་ ཆུན། 名词。门面装潢。点缀门面的装饰品：གང་གཤེ་ཚོང་གཤམ་གྱི་འབྱེས། 卷轴画上装潢。ཚོས་ཆེན་སྐྱོད་འགག་གི་འབྱེས། 缎子坎肩的装潢。

འབྱེས་པ། (རྟིང) (1)མཚམས་ ཕྱེད་པ། 分开，分披，分明。(2)མཛེས་པ། 美丽，好看。

འབྱོ་བ། (ཐ་དད་པ) ཁྱོས་པ། ཁྱོ་བ། ཁྱོས།། སྐྱེད་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ཆུག་ བའམ་འཕོ་བ། 把注，倾注，转移，挪开。从一器挪入另一器中，ཚང་འཁྱོ། 倾酒。ཟྱེ་འཁྱོ། 腾开面粉。བྱམ་པ་ གང་ཁྱོ། 一瓶倾注入另一瓶。ཆུ་དེ་ཚུར་ཁྱོས་ཤིག 把水引过来！

འབྱོ་ཡ། མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་སྡེ་དགེ་རྫོང་གི་ལ་ཞིག 足安拉。四川省甘孜藏族自治州德格县一山口名。

འབྱོག་པ། (ཐ་དད་པ) འཁྱོགས་པ། འཁྱོག་པ། འཁྱོགས།། ལྷག་པ། 舐：ཞོ་འཁྱོག་པ། 舐食乳酪。སྐྱོ་མ་འཁྱོག་པ། 舐食糊糞。ཐུག་པ་འཁྱོག་པ། 舐食稀粥。

འབྱོགས། འཁྱོག་པའི་སྐལ་ཆ།

འབྱོགས་པ། འཁྱོག་པའི་འདྲས་པ།

འབྱོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཁྱོངས་པ། འཁྱོང་བ།། (1)སྦྱངས་ནས་མཐར་ཕྱིན་པ་དང་ཚོམས་པ། 精练，纯熟，谙习：ལག་ རུལ་ འཁྱོང་པ། 技术纯熟。ཤེན་དུན་འཁྱོངས་པ། 学识精通。ཡི་ཀེ་སྦྱངས་ འབྲས་ འཁྱོང་ བ། 字熟练。བསམ་ བྱ་ འཁྱོངས་པ། 修养老练。(2)སྐྱོ་ནད་འཁྲུ་བའམ་བཤལ་ བ། 腹泻，泻泄，བཤལ་ སྨན་ འཐུངས་ བས་ འཁྱོངས་ པ། 服泻药后泻净了。སྐྱོ་ ནད་ འདིའི་ཁུལ་འཁྱོངས་ན་ དུག་ བང་ འཐུར། 这一种腹疾，泻了就会痊愈。

འབྱོངས་པ། འཁྱོང་བའི་འདྲས་པ།

འབྱོན་པ། (ཞ་མི་དད་པ) ཐོན་པ། འཐོན་པ། ཐོན།། ཕེབས་པ་དང་། འཕྲང་བ། 驾到，降临：སྐུ་མཁྱེན་ཚང་མ་བཞུགས་ཀྱལ་ དུ་ཐོན་ པ། 贵宾都已入席。དཔེ་ཆའི་ཤོག་གངས་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ་ཐོན། 全书五十页已经齐了。ཁོང་འདིར་ནམ་འཐོན་མེ་ཤེས། 未知他何时到此。

འབྱོན་བོ། འཕེར་བོ་ སྐྱེ་ལས་ དོན་ཉིད་ ཁའི་རྒྱས་པ་དང་ལྡན་པ། 形容词。能干，干练，中用：མི་འཐོན་བོ། 干将，能人，能干的人。ལས་ཉིད་འཐོན་བོ། 得力的干部。

འབྱོན་བཞུད། འགྲོ་འོང་། 来去，来往，步履：བཞུགས་ན་སྤྲུགས་བསུ་ཐོག་པ། ཕེབས་ན་འཐོན་བཞུད་བདེ་པ། 居时心情舒畅，行时步履轻快。

འབྱོར་འཁོས། དབལ་ འཐོར་ ཀྱི་ འཁོས་ ཀ། 财力，物力。

འབྱོར་ཚྭད། ཕྱུག་པ་དང་དབུལ་བའཞ། དར་བ་དང་ ཉམས་ པ། 盛衰。兴盛和衰败：ཚ་ཀྱེན་ འཐོར་ཚྭད། 条件好坏。རྒྱལ་སྤྱོས་འཐོར་ཚྭད། 国力盛衰。ཕྱུགས་རིགས་འཐོར་ཚྭད། 牲畜增减。

འབྱོར་ཚྭད་འདུ་འཕྲལ། ཟོང་སྤྱོད་ཕྱུག་དབུལ་ དང་ གཉེན་ཚོགས་འཛོམ་ཉེ། 贫富离合，兴衰聚散。

འབྱོར་ལྡན། སྐར་མི་བསད་ཀྱི་ཐོད་ དོན་ བྱང་ ཕྱིན་ གསོད་ མཁན་འཛིན་གཟབ་བྱས་ ཁྲིམས་ ཁང་དུ་ འཐོར་ས་ ཐག་འཐོར་ལྡག་ཆུ་ ཉིས་བཀྱ་ རི་གཉིང་ སྤྱལ་ ཤིང། 杀威鞭答。旧时，刑事诉讼中，杀人凶手捕到后，一进司法机关，按例先鞭答一、二百下。

འབྱོར་རྒྱང་གྲལ་རིམ། ཐོག་ཆྱེད་ རྒྱ་ ཆས་ དང་ རྒྱུ་ རྟེད་ཉུང་ཙམ་ལས་མེད་ཅིང། གཙོ་ བོ་ རང་ ཉིད་ཀྱིས་ངལ་རྩལ་ ཅིང་ བར་ བཏེན་ ནས་ འཚོ་ བ་ བྱེད་པ་དང་། ལས་ཆེད་གཞན་དག་ལ་ བཀུ་གཞོག་ མི་ཅིད་ བྱལ་རིམ་སྟེ། ཞིང་འཐིང་དང་། ལག་ ཤེས་བའི་ ལས་པ། ཚོང་པ་རྒྱང་བ། རང་མོས་ ལས་རིགས་པ་རྣམས་སོ། 小资产阶级。占有少量生产资料和财产，主要依靠自己劳动为生，一般不削剥别人的阶级，包括中农、手工业者、小商人、自由职业者。

འབྱོར་ཚོ། སྤྱིབས་ མཚམས་ ཀྱ་ རང་ མིང་ བཀོད་ བའི་ ཐོ་ དེབ། 签到簿：དེ་ རིང་ འཐོར་ ཐོ་ འཁོད་ རྒྱུ་དང་། སང་ཉིན་ཚོགས་འདུ་ དངོས་ སུ་ འཚོག་ རྒྱུ། 今天报到，明天正式开会。

འབྱོར་ཚོན། རྒྱུ་འཐོར་བ་དང་ཕར་ ཐོན་པ། 来去，回来和离去：མཁྱེན་ཁང་ སོ་ སོར་ འཕྲལ་ བ་འཐོར་ ཐོན་ ཟམ་ མི་ འཚད་པ། 各个旅馆都有旅客来来去去。

འབྱོར་ལྡན། ཟངས་ སྤྱོད་ཅན། 富足，富裕。

འབྱོར་ལྡན་ཀྱལ་རིམ། ཐོན་ཁྱེད་རྒྱ་ ཆས་ གཙོ་ བོ་ རྣམས་བདག་གིར་བཟུང་ཞིང་། བཟོ་ པ་རྣམས་ ཀྱི་ངལ་སྟོལ་ལྷག་ཤས་བཀུ་གཞོག་གཞོག་ གཅོང་ཤགས་ཀྱི་ གྱལ་ རིམ། 资产阶级。占有主要生产资料，剥削工人的剩余劳动的阶级。

འབྱོར་ལྡན་མ། (མངོན) མཚན་མོ། 具财女。夜间的异名。

འབྱོར་ལྡན་ཐུལ་བོ། དབུལ་ཆས་སུ་ཞུགས་ བའི་ ཕྱུག་བོ། 褴褛富人。又谓装穷。

འབྱོར་པ། 名词。(1)རོང་དང་ཟངས་ སྤྱོད། 资产，财富，物资。(2)ཕྱུག་ཆོགས། 圆满，兴盛：འབྱོར་པར་གྱུར་ཅ་ ཀུན་ གྱང་ གཅིག། 富了众也亲。ཁྱིམ་ཀྱི་འབྱོར་པ་རྒྱས་པ། 家产富足。(3)རང་ ཐུགས་གཞན་ ཐུགས་བཅས་ ཁྱེན་བསྡོམས་བཅུ་ ཟེད་ ཡས་ གྱངས་བཅུ་ མཚོན། 自他圆满共有十种故表数字10。

འབྱོར་པ་རྒྱ་ཆེ་བ། (1)ཟངས་ སྤྱོད་ སྤྱོབས་ ཆེ་ བ། 极富，物资丰富。(2)ཀུ་ ཆེ་ བའི་ རྒྱུ་ཀྱི་

དང་ཀུན་ཤེག་སྟེ། ཕལ་ཆེ་བློ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཐུན་ཚོགས་ཀུ་ཆེ་བ་ སྟེན་པའི་ཚིག 财力雄厚。说明财物丰裕，富丽华美，出人意想之外的修辞方法。宏壮修饰法之一。

འབྱོར་པ་བཅུ། མི་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་དབུས་སུ་སྐྱེས་པ། དབང་པོ་ཚང་བ། ལས་མཐའ་མ་ཤོག་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་དད་པ་སྟེ་རང་འབྱོར་ལྡན་དང་། སངས་རྒྱས་བྱོན་པ་དང་། དེས་ཆོས་གསུངས་པ། བསྟན་པ་གནས་པ། བསྟན་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ། མཐུན་ཀྱེན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡོད་ པ་ སྟེ་ གཞན་ འབྱོར་ལྡན་ བཅས་པའམ་བཅུའོ། 十圆满：生为人、生于中土、诸根全具、未犯无间、敬信佛教、值佛出世、值佛说法、佛法住世、入佛法和有善师。前五为自圆满，后五为他圆满。

འབྱོར་བོ། ❶ཡོ་བྱད་འཛིན་པ། 名词。富有。❷ལུས་ཀྱི་ཤ་སྟོབས་བཟང་བ་དང་རྒྱགས་པ། 形容词。肥胖：མི་ཤ་འབྱོར་བོ། 胖子。

འབྱོར་ཕྱག དང་གནས་སུ་འགོར་ནས་གུས་འདུད་ཕུ་བའི་ཕྱག 报到致敬，初见敬礼。

འབྱོར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་ པ) (1)སྐྱེས་ པ་ དང་ འབྱོང་པ། 至，到达，收到：མི་ཁེ་འབྱོར་ཐུང་། 收到信函。དངོས་པོ་ལག་ཏུ་འབྱོར་པ། 物件到手。ཚང་ཐོག་འབྱོར་རྒྱུ་ཡོད། 有货物要到。འཕྲལ་ པ་ འབྱོར་ མི་ འདུག 旅客尚未到来。(2)འཐབ་པ། 归，落，和合，相应：རྟེན་ མར་ འབྱོར་ པ། 与实际相应。❷འབྱོར་པ་དང་འདྲ།

འབྱོར་ཁྱད་བད་ཀན། ཪ་བའི་བད་ ཀན་ ལྟེའི་ ཁ་ཕྱལ་ཞིག་སྟེ། ཆོགས་ མེག་ ཁྲི་ བར་ ད་ གནས་ ཤིང་། ཁྱད་ལས་ས་ ཆོགས་ཐན་ཚུན་ འབྱོར་བ་ དང་། རྐང་ལག་བཀྱང་བསྐུམ་ སོགས་ཁྱད་བའི། 粘合涎液。人体五根本涎液之一。留存于各关节之中，作用在于结合关节，屈伸手脚等。

འབྱོར་འཕྲིག། (རྟིང་) གཡོ་སྐྱུ། 狡诈，谄谀。

འབྱོར་འཕྲིང་ཕྱལ་རིམ། རང་རྒྱལ་ལ་ཆ་མཚོན་ན་མི་རིགས་འབྱོར་ལྡན་ཕྱལ་རིམ་ལ་ཟེར། 中产阶级。在我国指民族资产阶级。

འབྱོར་འཕྲེལ་བ། རྒྱུ་ དང་ འབྲས་ བུ་ རྗེས་ གྱུ་ མཐུན་པ་ལྟེན་མིན་འདུ་ཤེད་ཀྱི་ཅང་གསེས་ཀེག 相应。因果前后随便等同。不相应行之一。

འབྱོར་མེད་ཕྱལ་རིམ། བཟོ་བའི་ ཕྱལ་ རིམ་ ལ་ ཟེན་ཞིང་དེ་ དེ་ ཐོག་སྐྱེད་ རྒྱུ་ ཆས་ དང་ རྒྱུ་ མེད་ བའི་ངལ་སྐྱལ་ བའི་ ཕྱལ་ རིམ་ ཞེག་ ཡིན། 无产阶级。工人阶级。也泛指不占有生产资料的劳动者阶级。

འབྱོར་མེད་ ཕྱལ་ རིམ་ གྱི་ སྡིད་ དབང་ སྐེར་ འཛིན། འབྱོར་མེད་ ཕྱལ་རིམ་ གྱིས་ དྲག་ བའི་ ཁགས་བཟེས་འབྱོར་ ལྟེན་ ཕྱལ་ རིམ་ གྱི་ རྒྱལ་ ཁབ་ འཕྱལ་འཁོར་གཏོར་རྗེས་བཏབ་གས་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ སྡིད་ དབང་ གསར་ པ་ ཞེག 无产阶级专政。无产阶级用暴力革命打碎资产阶级的国家机器后建立的新型政权。

འབྱོར་མེད་ཕྱལ་རིམ་ཤུན་ཙམ་པ། ཐོག་རྒྱུ་ རྒྱུ་ ཆས་ ཐུང་ ཙམ་ལས་ མེད་ པ་དང་ བྱ་ པ་ ཡུན་ གང་ འཚམས་ ཤེག་ ཅིང་ པར་ བཏེའུ་ རས་ འཚོ་ བ་ རྒྱལ་ མཁན། 半无产阶级。只有极少的生产资料，需要出卖部分劳动力来维持生活的人。

འབྱོར་མེད་པ། འབྱོར་ལྟེན་ ཕྱལ་རིམ་ཀྱི་ རྒྱུ་ ཆོགས་ རང་ ཐོག་ རྒྱུ་ ཆས་ དབང་ རྒྱུ་ མེད་ པར་ རང་ གི་ ངལ་ སྐྱལ་ འཚོང་ བར་ བཏེའུ་ རས་ འཚོ་ བ་ རྒྱལ་ མཁན་ བཟོ་ པ་ བྱ་ པ་ རྣམས་ ལ་ ཟེར། 无产者。资本主义社会中不占有生产资料，靠出卖劳动力为生的雇佣工人。

འབྱོར་ཚོགས། (1) དཔལ་ འབྱོར་ ལྟུག་ པ། 富足，富裕，འགྲོ་ བ་ ཚེ་རབ་ ལ་ འབྱོར་ ཚོགས་ ལྡེན་

ཐུགས་ཅིག 祝愿众生富裕！(2)(རྟེད) མཉམ་བའི་ཐུགས་ཅིག་ཅས་པ་སྟེ། མཉམ་པ་ནི་དུག་མེད་པའི་དོན་ནོ། 祷词。进餐时申言无毒。

འབོར་འཇོག། 收·动·领物·交付·放置·交接。回执，收据。

འབོར་ལན། འབྱོད་པའི་ལན། 回执。收到函件以后随交来人带回的收据。

འབོལ་བ། (ཐ·མི·དད·པ) བོལ་བ། འབོལ་བ། བྱལ།། གཡེལ་བ་དང་། འབྲས་པ། 规避，躲让，逃走；ལམ་བོལ་ནས་ཕྱིན་པ། 绕道而去。ལམ་དོག་ས་ནས་ཚང་ཚུར་བོལ་བ། 狭路相让。རང་འཕྲིས་འགན་ཁུར་ལས་འབོལ་ཐབས་མེད། 无法规避自己的责任。

འབྲ·ཚོ། (1)ཤིང་ཐོག་ཚ་སྐྱ་ཞེས་བའི་འབྲས་བུ་སྟེ། རོ་མངར། ཕུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་བདང་ཀན་སྐྱག་པོ་དང་། བདུ་ཀན་སེར་པོ། ཐོ་ནད་ཀྱིས་དང་ཁ་འཁཀས་པ་སོགས་ལ་ཐན། 柿子。入药味甘，性平，功能治溃疡等涎液杂病、黄液及胃口不开等。(2)ཤིང་ཐོག་ཆི་བི་ཁ།大枣，西枣。

འབྲ·ཚོ་ཁ་རྒྱུ། ཤིང་ཐོག་འབྲ་ཚོ་བཙོས་ཀྱུས་ཀྱི་ཁུ་བ་གང་པོ། 酸枣膏。

འབྲག 称·器物·容量 名词。油篓，油罐；འབྲུ་མར་ཀྱི་འབྲག 清油罐。

འབྲང་། (ཕུག) འབྲོག་པའི་སྐྱོད་ས་ཐུ་ཁྱིམ། 名词。牛毛帐篷。逐水草而迁徙的牧民帐幕。

འབྲང་རྒྱས། བའོ་ཕུ་མིའི་ཉིང་ཁ་ཕུ་བྱའི་ཁོར་མ་རྒྱས་པོ། 心脏形食子。宗教徒用以祭祀鬼神的朵马之一种。

འབྲང་གཅེས་པ། (རྟེད) ཐུང་ལག་རྩ་བ་ཆེ་བ། 珍贵物品。

འབྲང་བཀྲབ་ཐ། (1)ཁུར་ཐུབ་པ། 架帐幕，铺设帐篷。(2)རྡོ་བཏབ་པའམ་ཚ་ཚོགས་བཀྲབ་པ། 打尖。旅途临时休息所进饮食。

འབྲངས་པ། (ཐ·དད·པ) འབྲངས་པ། འབྲང་བ། འབྲངས།། རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། སྐྱེ་བའམ། འཇུག་པ། 追随，随从，跟着走，随行；རྒྱུན་ལྡན་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་མདུན་དུ་འགྲོ་བ། 跟着先行者的脚步前进。རང་རྩུག་ས་མི་འཇེན་པར་གཞན་ཁྱི་ཀའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞེག 不要自己无主见而附和别人！

འབྲངས་ས། འབྲོག་པའི་སྡེད་སའམ། ཚོགས་ས། 牧民住处。游牧者聚居会集的地方。

འབྲངས་པ། འབྲང་པའི་འདས་པ།

འབྲད་པ། (ཐ·དད·པ) བྲད་པ། དབྲད་པ། བྲིད།། ཀད་པའམ་རྡང་པ། 搔，抓，刮，啃；སྐྲོད་ཐུད་ཀྱི་ཁཡའ་ཏྲེག་ཐུང་མས་འབྲད་པ། 用刮子刮去器物表面锈垢。སེ་ཡིས་དུས་པ་འབྲད་པ། 牙齿啃骨头。སོར་མོས་ཁ་བྱག་ལངས་སར་བྲད་པ། 手爪搔痒处。རྐའི་རྩེག་མ་ཐུགས་ཀད་ཀྱིས་བྲད་པ། 用铁梳扒梳马鬃。

འབྲད་འབྲད། ཁ་བྱག་ཡང་ཡང་ཀད་པའམ། སོས་ཡང་ཡང་རྡང་པ། 反复抓搔；老是啃个不停；བུས་པ་འབྲད་འབྲད་བྱས་ན་རྙོག་ཐོ་ཆུད་མེད། ཁ་བྱག་འབྲད་འབྲད་བྱས་ན་ཁྱིད་པོ་ཙམ་། 老啃骨头没味道，反复搔痒觉舒服。

འབྲབ་ཐུག ཀ་དེལ་སོགས་ལ་གཞུ་ཉེད་ཀྱི་ཐུག་ཚན་རིགས། 鞭子，板子。鞭打工具。

འབྲབ་པ། (ཐ·དད·པ) བྱབས་པ། བྱབ་པ། བྱབས།། གཏོར་བ་དང་། སྐྱེ་པ། དུང་པ། གཞུ་པ། 播，撒，抛散，鞭打；ས་ལ་ཉེ་མ་བྱབས་པ། 撒砂于地。ཀ་ལ་ཐུག་ཚན་ཀྱིས་བྱབས་ཏེ་མགྱོགས་པོ་སྐུལ་པ། 策马疾行。

འབྲས་ཆེད། (རྟེད) ཟས་ཀྱི་དུམ་བུ་ཏུལ་རྡུལ། 饭屑。破碎的食品细末。

འབྲལ་ཐང་། (1)འབྲལ་མེད་ཀྱི་ཐུང་ངེས་པའི་

རྗེས། 不离；ལག་པ་དང་དཔེ་ཆ་འབྲལ་མྱང་། 手不释卷。དམག་མི་དང་གོ་མཚོན་འབྲལ་མྱང། 兵不离枪。(2)འབྲལ་བའི་མྱང་བའི་བསྟན་ཚིག

འབྲལ་མྱང་ཐུགས། དཔེ་སྐྱོང་གིས་འབྲལ་མེད་བཅང་ཐུབ་སྐྱབས་དབང་གི་སྐུ་བཏྲེན། 常佩佛像。佛教徒比丘随身携带不得分离的一种小型释迦佛像。

འབྲལ་བ། (མ་མི་དད་པ) ཐལ་བ། འབྲལ་བ།| (1)སོ་སོར་འཇོར་བ་དང་། 产·འགྲེས་པ། 分散，分离：འཛོམས་པའི་ཐ་མ་འབྲལ་བ་ཆོས་ཉིད་ཡིན། 聚而后散是规律。ཐོམས་པོ་ཁ་འབྲལ་མི་ཚེད་པ། 朋友不忍分散。བཟའ་ཚང་ཐལ་བ། 夫妻离异。དབུལ་ཕྱོང་ཁོངས་པའི་གནས་ལས་འབྲལ་བ། 脱离一穷二白的状况。ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན་དུ་ མི་ འབྲལ་ བ། 如形影之不相离。(2)དག་པའམ། མེད་པར་གྱུར་པ། 清净，没有：སྐྱོན་ཅ་ཐལ་བ། 没有缺点。མི་འགྲོ་ཐབས་ཐལ། 不能不去。

འབྲལ་བའི་མྱང་བ། སྐང་ ཕྱུང་ སྐམ་ རྩའི་ ནང་ གནས། ཆོས་ཚོས་གཙུམ་གང་དུང་ཉིན་ཞག་ཕྱུར་གཅིག་གི་བར་ དུ་ འབྲལ་ བའི། 离衣舍堕。三十舍堕之一。三衣随一离一夜者。

འབྲས། 名词。(1)(སཔུ) འབྲུ་ རིགས་ ཤིག 稻，米：མོན་འབྲས། 门隅米。 ཀ་འབྲས། 肉饭。འབྲུ་རིགས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས་ འབྲས་ ཐུག་ མ་གཅིག་ཀྱང་འབྲོ་བ་ཆུག་མི་གཏོང་བ། 珍惜粮食，不抛撒一颗米。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གྲ་ མ་ མེད་ པ་དང་། དུང་ གི་ཐུ་ ཏིག ཐ་དད། འབྲུ་ དཀར་ བཅས་སོ། (2)འཕྲལས་འཁྲུགས་དང་ཁ་ཟས་མ་སྐྱིན་པ་ སོགས་ ཀྱིས་ ངན་ ཁྲག་ ཐུས་ ཏེ་ ཆུང་ གིས་ བསྡེལ་ནས་ཤིང་ ཤི་ དུ་ ང་ ལེ་ འབྲས་ བྱ་ ཕུང་ ཐ་མཁྲིགས་ཕྱེད་པར་ཀྱང་བས་ན་འབྲས་ ཞེས་ རེ་ ཕུན་ཚོགས་ཆ་ ལེ་ ནང་ཚན་ཞེག 瘵病，肿核。自生疮之一种。因身体劳损及饮食生冷所生恶血，被风邪凝成块核，状如坚硬葡萄之果实，溃后出脓。

འབྲས་ དཀར། (1)ཤྭན་ པ་ མེད་ འབྲས་ གཙང་། 白米，稻米。(2)ཚེ་གསང་སྐྱབས་རྗེན་ འབྲེལ་ཀྱི་ ཤེས་ ཆོག་ རྩོད་ མཁན། 哲噶。新年时说唱吉祥词者。

འབྲས་ཁང་། (1)འབྲས་འཛོག་གི་ཁང་པ། 稻谷仓，米仓。(2)སྐར་ བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་སྐབས་ མཆོ་ སྐུ་ རྩོང་ ཞིག་ ལ་ མང་གས་ ནས་ མོན་ ཁུལ་ཀྱི་འབྲས་ ཁང་གི་ཚུ་ལེན་བྱེད་མཁན། 米粮员。原西藏地方政府派驻错那县管理门隅达旺等地米粮收支的官员名。

འབྲས་ཁྱ། འབྲས་ བཅོས་ པའི་ ཁུ་ བ། 米汤。

འབྲས་ཁོག (ཐུམ) འབྲས་ བཅོ་ ནའི་ ཁོག་ མ། 陶锅。

འབྲས་ཀྱལ་ལ་བ། འབྲས་ འབྲུ་ ཆག་ ཀྱམ་ ཞོང་ བ། 碎米。

འབྲས་ བཏྲས། འབྲས་ ཀྱི་ སྐྲུན་ པའམ་ ཤུན་ པ་ ཕྱུང་ བ། 碾米。脱去稻谷的糠壳：ཆུ་ འཁོར་ལ་ བཏེག་ནས་ འབྲས་ བཏྲས་ ཐུག་ བ། 水碾碾米。

འབྲས་ བཇོས། འབྲས་ ཀྱི་ ཞོས། 炒米，炒熟的米。

འབྲས་ ཆག འབྲས་ འབྲུ་ སྐེལ་ བྱང་ ཀྱང་ བ། 碎米。

འབྲས་ ཆང་། འབྲས་ ལས་ བཅོས་ པའི་ ཆང་། 米酒，醪糟酒。

འབྲས་ ཆོས། བཅོས་ པའི་ འབྲས། 干饭。

འབྲས་ ཆོས་ ལྔ། འབྲས་ བྱ་ སངས་ ཀྱས་ ཀྱི་ ཆོས་ ལྔ་ ནི། སྐུ་ གསུང་ ཐུགས་ ཡོན་ ཏན་ ཕྲིན་ ལས་ རྣམས་ སོ། 五果法。果位佛所有身、语、意、德、业。

འབྲས་ ཆོས་ རྙིང་ ལྔ། རྙིང་ མའི་ ཚུལ་ སྡེ་ ལས་ གསུངས་ པའི་ སངས་ ཀྱས་ ཀྱི་ སྐུ་ ལྔ། གསུང་ ལྔ། ཐུགས་ ལྔ། ཡོན་ ཏན་ ལྔ། ཕྲིན་ ལས་ ལྔ་ སྟེ་ ཉི་ ཤུ་ ལྔ་ ནི། 二十五果法。旧派密乘所说佛的五身、五语、五意、五德、五业，共二十五。

འབྲས་ ལྗོན་ པ། མ་ བཅོས་ པའི་ འབྲས། 生米。

未煮的生谷米。

འབྲས་ལྗང་། ཆུ་འབྲས་ཀྱི་ཐུལ་ཀུ། 秧。稻谷秧苗：འབྲས་ལྗང་རྩ་རྫོ་ཐུག་པ། 插秧。

འབྲས་ལྗོངས། ཨ་ཐྲིང་གི་ཤྰར་ཧྥུད་དང་ཏེ་ མ་ལ་ཡའི་རི་ཧྥུད་ཀྱི་ཤྰར་ལྷོའམ་ས་ཆགས་པའི་ཧྥལ་ཁ་ཅིག་ཡིན་ཞེང་། རང་ཧྥལ་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་དང་། འབྲག་ཡུལ། ནེ་པ་ལ། ཏིན་དུ་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་ཡོད། ཧྥལ་ཆེན་ཀ་ཏ་ཀ་ནས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨ་སྐྱེ་ཡའི་ཧྥལ་ཁ་ཡིན། ཀུན་འཛིན་ཀྱི་ཧྥལ་བའི་ཧྥལ་ཁ་ཡིན། ཀུན་ཏུ་ཡང་ཏིན་ཏུའི་ཁོངས་སུ་ཆུ་སྐྱིལ་བཏང་བ་རེད། 锡金。亚州南部、喜马拉雅山脉南坡的内陆国。在我国西藏和不丹、尼泊尔、印度之间。首都甘托克，为世袭君主国，1975年，被并为印度的一个邦。

འབྲས་སྐྱེགས། འབྲས་ཀྱི་ཤུན་བཤམ་ཟུབ་མ། 米中渣滓，米糠。

འབྲས་རྟོགས། ཚད་མའི་འབྲས་བུ་སྟེ། རང་ཡུལ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའོ། 悟果智。正量所得结果，即能真实悟知自境者。

འབྲས་རྟོགས་གཉིས་པ། འབྲས་རྟོགས་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཡུལ། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཏེ། འཛིན་རྣམ་ཀྱི་རྟེན་བས་རང་རྟོགས་པའི་ཚ། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུར་འཛོག་པ་དེ་ཤེས་ཙམ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གོ། 第二悟果智。三种悟果智之一。自证量果，即了相心识对自己之了知分。此时，立所了相为所量；了相为量；自证分为果。此是唯识师特殊承许之量果。

འབྲས་རྟོགས་དང་ པོ། འབྲས་རྟོགས་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཡུལ། གཞན་རིག་ཚད་འབྲས་ཏེ། གཟུང་རྣམ་ཀྱི་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཚ། གཟུང་བྱའི་ཡུལ་གཞལ་བྱ། འཛིན་ཅིང་ཀྱི་བློ། ཡུལ་དེའི་རྣམ་པར་ཤར་ནས་ཡུལ་དེ་ ལ་ གསར་ དུ་ མི་ བསླུ་ བའི་ རེས་པ་ཚད་མ། རང་ཡུལ་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ཚད་འབྲས་ཏེ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ་ལ་ཞེན་པའི་ཡུལ་ཚད་མ་ཡིན་ཞེང་། ཚད་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ཚད་འབྲས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་ནོ། 第一悟果智。三种悟果智之一。悟他量果，即所了相之心识时其自境之了知分。此时，立所取外境为所量；能取内心现起外境本相以从新真实了知此境者为量；真正了知自境为果。此乃经部唯识共同承许之量果。

འབྲས་རྟོགས་གསུམ། ཚད་མའི་འབྲས་བུ་ལ་ནང་གསེས་སུ་འབྲས་རྟོགས་དང་པོ་དང་། འབྲས་རྟོགས་གཉིས་པ། འབྲས་རྟོགས་གསུམ་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 三种悟果智。量果分为第一悟果智、第二悟果智和第三悟果智三种。

འབྲས་རྟོགས་གསུམ་པ། འབྲས་ རྟོགས་ གསུམ་ གྱི་ཡ་ཡུལ། མདོ་སྡེ་པའི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཤུགྲ་གི་ཚད་འབྲས་འཛིག་རྟེན་སྣེ། ཐུ་དོན་གྱི་གཟུགས་གཞལ་བྱ། གཟུགས་དེ་ཡང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་རྫོ་རྣམ་ གསུམ་ དུ་ མི་ བསླུ་ བའི་ རེས་པ་ཚད་མ། ཚད་མ་རང་ཉིད་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤར་བའི་རྫོ་རྣམ་རང་ གི་ བདག་ ཉིད་ དུ་ མ་ཐུབ་པའི་གཟུགས་རྟོགས་པ་ཚད་འབྲས་ཡིན་ནོ། 第三悟果智。此乃经部师特殊承许之量果。外境色法是所量；现为自境本相，以从新真实了知是诸色法之心识是量；此量现为外境色法本相，从而了知异于量自己体性之色法是量果。

འབྲས་ལྗང་། ཀོ་བཏུལས་ཀྱི་ འབྲས་ དོ་ ཤ། 米袋。用生革包装以便驮运的米袋。

འབྲས་སྐྱོང་། (1)སྐྱེ་ ཤོང་། 空稻穗，未成熟的谷穗。(2)དོན་མེད་ཀྱི་ཐུ་བ། 无效益，无结果。

འབྲས་བཀྲུལ་བ། འབྲུམ་ཐུ་ཆེན་ཤོ་ཤོད་བའི་ཆའི་རྣག་བཏོན་པ། 割疮疖，刺痈出脓。

འབྲས་ཐྲག འབྲས་ཀྱི་ཐྲག་པ། 米粥，稀饭。

འབྲས་དུས། འབྲས་ཐུ་སྐྱིན་པའི་དུས། 成熟时期，果实成熟期。

འབྲས་དུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོ་གང་རུང་གི་སྐྱེ་གནས་སུ་རྟིང་མཚམས་སྦྱོང་བའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། 果位识。业力牵引生善恶趣初结界时的识。

འབྲས་དུས་ཀྱི་འོད་གསལ། གཞི་གདོད་མའི་འོད་གསལ་རང་རྒྱུད་ལ་རྫོང་གནས་པ་དེ་རྟིང་མས་ངོ་སྤྲད་དེ་རྟེན་མཚན་ཀྱི་འོད་གསལ་ཀྱིས་ལམ་དུ་བྱས་པས། 果位光明。自身本有基位原始光明，经由上师指点，凭借昼夜光明转为道用，以彻底通达果位真实体性。

འབྲས་དུས་ཀྱི་འོད་གསལ་ཆོས་སྐུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མའི་བདེ་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས། 果位光明法身。佛地所证空乐智。

འབྲས་དུས་ཀྱི་ཟློང་སྐུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མའི་སྤྲུལ་ཤུགས། 果位报身。佛地所证幻身。

འབྲས་དོར་མ། ཤིང་ཛེག དེའི་སོན་དང་ཤགས་པ་སྨན་དུ་བཀོལ་རུང་། 冬青。种子和树皮可以入药。

འབྲས་དོས། སྡུར་ཐྲི་ཁྲལ་ཐོག་ནས་སྐྱེལ་བའི་འབྲས་ཀྱི་དོ་ཐོ། 运米差。旧时，差民承担的外差中，从各地为领主运米时支应的运输力役。

འབྲས་ཚན། (མཚན) (1)སྐྱོན་དུས། 秋季的异名。(2)དོན་ཟླ་གཉིས་པ། 藏历二月的异名。

འབྲས་ལྡན་རྟགས། (མཚན) བཟའ་ཤིང་གི་ར་བ། 具果林。果园的异名。

འབྲས་རུ། སྐྲང་དུའི་ཀྱི་ཁྱེ་བག་ཅིག 痈疽，疮疖，疔痈。

འབྲས་གནས། འབྲས་བུ་ལ་གནས་བའི་བསྡུས་མིང་།

འབྲས་གནས་བཞི། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་དང་། ཕྱིར་འོང་འབྲས་གནས། ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་བཞི། 四住果，预流住果、一还住果、不还住果和阿罗汉住果。

འབྲས་སྐྱ་གསུམ། སྐྱེ་མ་འབྲས་ཐུ་འབྲས་འཇམ་འབྲས་ཏེ་གཅུམ། 三实：冲天子、纪氏牛儿藤子、大托叶云实。藏药常三者连用，故得此名。

འབྲས་ཕྲག་ས། འབྲས་ཀྱི་ཀུན་པ། 米糠，稻谷糠壳；འབྲས་ཕྲག་བཀྲུས་པ། 碾米。

འབྲས་སྐྱངས་ཟླ་འབྱམ། ཅོང་ཁ་བདུན་པའི་ཚེས་བཅུད་ཀྱི་འབྲས་སྐྱངས་དགོན་ནང་གི་མཆོད་རྟེན་ཀླ་འབྱམ་ལ་དུས་མཆོད་བྱེད་པའི་དཀར་སྟོན་ཞེག 哲蚌龙塔节。哲蚌鲁绷。藏历七月初八日，佛教徒多在哲蚌寺朝祭龙塔的一种宗教活动节日。

འབྲས་སྐྱངས་དགོན་པ། དབུས་ཐུགས་དགེ་ལུགས་དགོན་ཆེན་གཟུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་ལྡན་ཕྱིས་བཏབ་པ་ཞེག་སྟེ། དྲུ་ལའི་ཐུ་མ་སྐུ་ཤྲེང་ལྷ་བའི་སྐབས་རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་ཆོས་དང་། བོད་ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱང་འབྲེལ་ཕྱི་སྐོར་དུས་ཚབ་ཏུ་ལྷོང་ཁམས་ཀྱི་ཁྲལ་ཐོ་ལ་ཁ་ཤས་ཕྱུང་བའི་ལས་ལུགས་དེ་དགོན་པ་འདིའི་དཀའ་ལྡན་ཁྲི་གྲང་ཡུན་རིང་བཞུགས་། དགོན་པ་དེ་ལྷ་སའི་ཀུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟུར་ཁྲི་ཤིས་ལྡན་ཁྲི་གྲང་ཡུན་རིང་བཞུགས་། དགོན་པ་འདི་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ཐང་ཀ་སྐུ་ཤྲེང་ཁྲི་གྲང་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟུར་ཁྲི་ཤིས་ལྡན་ཁྲི་གྲང་ཡུན་རིང་བཞུགས་། 哲蚌寺。格鲁派前藏三大寺之一。在拉萨西郊更丕乌孜山下。公元1416明永乐十四年丙申，绛阳曲杰札西巴登所倡建。公元1642年，五世达赖在寺中噶丹颇章建立地方政权，为格鲁派开始干预西藏地方政治之始。

འབྲས་སྐྱངས་རྩེ་ཁང་ཚོན་མོ། འབྲས་སྐྱངས་དགོན་པའི་དཀའ་ལྡན་ཁྲི་གྲང་ཡུན་རིང་གི་མིང་རྟེན་པ། 哲蚌多康恩莫殿。哲蚌寺内噶丹颇章旧名。

འབྲས་སྦྱི། (1)འབྲས་སྐྱངས་དགོན་པའི་སྦྱི་སའི་

བཙན་མིང་། 哲蚌寺财务管理。(2)ཐུབ་དབྱིན་རྡེས་ཀྱི་གཅར་དབང་ སྐྱུར་ཁབས་ འབྲས་ལྗོངས་ སྲུ་བཏང་ བའི་ གཞུང་ ཚབ་ སྐོན་ཆེན། 锡金总管。英帝国主义统治印度时派驻锡金的代理人。

འབྲས་བྱ། (1)རྒྱུས་བསྐྱེད་པར་ཐ་བའི་དངོས་ པོ། ས་བོན་ལས་ སྐྱ་ཀུ་ འབྱུང་ བ་ ལྟ་ བུའོ། 果。因所生起的事物，如由种子生起的苗芽：ལོ་འབྲས། 年成。ཆིང་འབྲས། 水果。དགེ་བར་འབྲས་བུ་ བཟང་ པོ་ ཆེད་ ལ། ཅི་ཀ་ བར་ འབྲས་ ཐ་ དན་ པ་ ཆེད་ པ། 善有善报，恶有恶报。ཁས་ཐ་ བཏུར་ པའི་ཚེ་ ཁ་སྐམ་པར་ འབྲས་ བུ་ཆགས་ པ། 种桃三年就结果。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་ གང་ བུ་ དང་། སྟེ་ མ། སྐྱབས། མཛོད་ བཅས་ སོ། (2)གཞན་ འབྲས། དགོས་ པའི་ གྲུབ་ འབྲས་ དང་ ཐུས་ རྫོས། 后果，成效，效果，ངལ་ རྩོལ་ གྱི་ འབྲས་ བུ། 劳动果实。ལམ་ སྐྱག་ རྟོང་ བས་ ངལ་ བ་ ཆེ་ ཡང་ འབྲས་ ཐ་ མེད་ པ། 路线错了，劳而无功。(3)རྡོག་རྡོག 睾丸：ཕག་ པའི་ འབྲས་ བུ་ ཐུང་ བ། 骟猪。(4)གཉན་ འབྱང་ ལྟ་ བུའི་ ཐོལ་ མིག 疮疖，痈疽。

འབྲས་བུ་སྒྲིབ་པ། གྲུབ་ འབྲས་ སྐོན་ པར་ ཟིད་ པ། 感果，招引后果。

འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ། མཆོག་ གི་ འབྲས་བུ་ རྒྱང་ འཕྲུག་ རྟོ་ རྩེ་ འཚང་ གི་ ཚོ་ འཕང་ མངོན་ དུ་ བཀྲེས་ པར་ ཟིད་ པའི་ ཁས་ ཐུགས་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ ལམ། 胜果道。能证得胜果，双运金刚持位之密乘捷径。

འབྲས་བུ་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས། འགལ་ བའི་ གཏན་ཚིགས་ གསུམ་ གྱི་ ཁ་ གྲུལ། རྒྱས་ དང་ བསྒྲུབ་ བྱ་ གཉིས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ འབྲས་ འགལ་ བའི་ གཏན་ཚིགས་ ལྟར་ སྣང་། དཔེར་ན་ དུང་ ཚོས་ ཅན། རྒྱ་ སྐྱེ། རྩོལ་ བྱང་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར་ ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 果相违因。三种相违因之一。因宗二者之因果关系彼此相违之似因。如云："海螺声是常，以是勤奋所发故。"

འབྲས་བྱ་འགལ་ དམིགས་ ཀྱི་ རྒྱས། སྐང་ བྱ་ གྱི་ འགལ་ ཚུ་ དམིགས་ པའི་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཤད་" གསེས། འབྲས་བྱ་ རྒྱས་ སྐུ་ བཀོད་ ནས་ དེ་ དང་ འགལ་ བའི་ རྒྱུ་ རྟེན་ ལ་ ཐོག་ ཙམ་ ཡང་ མེད་ འགོག་ པ། དཔེར་ན། དུ་ བ་ དེ་ ཀུ་ འཕྱུར་ བས་ ཁྱབ་ པར་ རོན་ པའི་ གཞིར་ ཆོས་ ཅན། ཁྱབ་ བྱ་ མེ་ འབྱུང་ བ་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 果相违可得因。可现相违可得因之一。立果为因，以破除其对立因之功能无阻者。如云："浓烟喷起弥漫之地，寒果汗毛直竖之因即寒冷无有不可阻止之功能，以是浓烟喷起弥漫之地故。"以火之果为因，破除其对立因寒冷之功能无可阻止。

འབྲས་བྱ་འགོག་ པ། འགོག་ པའི་ རྒྱུ་ གྱི་ རྟང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། དགག་ བྱ་ འབྲས་ བྱའི་ དངོས་ པོ་ ཞེག འགོག་ ཅེད་ རྒྱུ་ མང་ པོ་ ཅི་ བར་ ཚོགས་ ཀྱང་ འབྲས་ བུ་ སྐྱེད་ པའི་ ནུས་ ཤུགས་ མ་ ཐོན་ པ་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུ་ ཞེག 否定后果。以引生后果的种种原因具未生效为理由，否定后果的修辞方法。否定修饰法之一。

འབྲས་བྱ་ལྔ། རྒྱུ་ མཐུན་ གྱི་ འབྲས་ བུ་ དང་། བདག་ ཏའི་ འབྲས་ བུ་ དང་། རྒྱས་ བྱ་ བྱེད་ པའི་ འབྲས་ བུ་ དང་། རྣམ་ སྨིན་ གྱི་ འབྲས་ བུ་ དང་། བྱལ་ བའི་ འབྲས་ བུ་ སྟེ་ ལྔའོ། 五果：等流果、增上果、士用果、异熟果和离系果。

འབྲས་བྱ་སྟ་བའི་རྒྱུ། རྒྱུའི་ རྒྱུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། རྒྱུ་ ལས་ འབྲས་ བུ་ རྩ་ བར་ སྐྱེད་ བའི་ རྒྱུའི་

ཀྱེན་ཞེས། 果先因后因。表明果在因前的修辞方法。因由修饰法之一。

འབྲས་བུ་ཤིན། འབྲས་བུ་ཐོགས་རྒྱུ་ཙམ་བའི་རྟེ་གེང་སྟེ། 果树。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་མ་ཚན་དང་། དགས་མཚོག འབྲས་ལྡན། འབྲས་བུ་འཛིན། འབྲུ་ལྡན། མེ་ཏོག་འབྲས་ལྡན། བཞའ་གེང་། གེང་ཐོག་ཚན་བཅས་སོ།

འབྲས་བུ་ཆེ་བ། བསམ་གཏན་བཞི་ བའི་ གནས་རིས་གསུམ་པ་སྟེ། གནས་འདིར་རྒྱས་པའི་ལྷ་རྣམས་རེ་སོ་རྒྱས་བསོད་ནམས་ ཚ་ མཐུན་ གྱི་ དགེ་བའི་འབྲས་བུ་གཞན་འོག་མ་ རྣམས་ ལས་ ཆེ་ བས་ འབྲས་ བུ་ཆེ་ བ་ ཞེས་བྱ། 广果天。四禅天之第三层。生于此中诸天福泽， 广于自此以下余诸凡夫福报所感同分善果，故名广果。

འབྲས་བུ་སྐུས་སྐུ། ཚོགས་གཉིས་ བསགས་སྟོབས་ཀྱིས་ ཐོབ་པའི་མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན། 果位法身。圆满积集二资粮力所证得的究竟功德。

འབྲས་ ཀྱ་ གཉིས། དངོས་འབྲས་དང་། བཏུང་འབྲས་སོ། 二果。亲果和疏果。

འབྲས་བུ་རྟག (མངོན) ཨ་ཏྲི་ཤིང་། 果常有。椰子树的异名。

འབྲས་ཀྱ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་ཀྱ་དགག་བ། འགལ་བའི་ཁྱབ་ཀྱ་དགག་པ་ཡི་ཐ་ཤལ། གཤོད་ཅིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཀྱ་རྟགས་སུ་ བཀོད་ནས། གཤོད་ཅའི་འབྲས་བུ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ ཙནྡན་གྱི་མེས་ཁྱབ་བར་རོན་བའི་གཞིར་ཆོས་ཅན། གང་འབྲས་ཆུ་ལོང་ཅིད་མེད་དེ། དུ་བ་དག་ཏུ་འཕྱུང་བས་ཁྱབ་བར་རོན་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་ བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མེ་འབྲས་ཀྱིས་ གང་བའི་འབྲས་ བུ་མེད་བར་ ཆུབ་ བའོ། 果相违果可得。四种相违果可得之一。 立能损之果为因，以破除所损之果者。如云：“浓烟喷起四处弥漫之地，无寒冷后果汗毛直竖， 以是浓烟喷起四处弥漫之处故。”以火之后果， 证成无有寒冷之后果。

འབྲས་ཀྱ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་བ། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ཡི་ཐ་ཤལ་ བ་ཡིན་ གསེས། གཤོད་ ཅིད་ ཀྱི་ ངོ་ བོ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ནས། གཤོད་ ཅའི་ འབྲས་ བུ་ འགོག་ པ་ སྟེ། དཔེར་ན། མེས་ཁྱབ་བར་རོན་བའི་ཤར་ གཞིར་ཆོས་ཅན། གང་འབྲས་ཆུ་ལོང་ཅིད་མེད་དེ། མེས་ཁྱབ་བར་རོན་བའི་དངོས་ པོ་ ཡིན་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མེའི་ངང་བཞིན་ཀྱིས་གང་བའི་འབྲས་ བུ་མེད་བར་ ཆུབ་ བའོ། 果相违自性可得。四种相违自性可得之一。立能损之本性为因， 以破除所损之果。如云：“大火蔓延之东方， 无寒冷后果汗毛直竖， 以是大火蔓延之地故。”以火之自性，证成无有寒冷之后果。

འབྲས་ཀྱ་དབྱད་པ། འབྲས་བུ་ ཐུང་ དུ་ འཕྱང་ པ། 果实下垂：འབྲས་བུ་དུད་པའི་ཡེང་ཀི་ཁལ་ཀ། 果实下垂的树枝。

འབྲས་ཀྱ་རྡོ་རྗེ་འཛིན་པ། རྡོགས་ལས་ཉེ་དམ་ཀཱཏྱས་སྐུ། བསྒྲུབ་རིམ་བཟོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས། 果位金刚持。修习密乘本尊色身生起次第

的瑜伽行。

འབྲས་བྱ་ནག་ (མངོན) སོ་མ་རྩྭ་སྟེ། 黑色果实。麻的异名。

འབྲས་བུ་རྣམ་དག་ནང་ བཞིན་ ཀྱི་ དཀྱིལ་འཁོར། བདུད་དཀྱིལ་འཁོར་ དུ་ ཞུགས་ནས། དོན་ དྲིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ སྒྲོམ་ བཅས་ ཞེ་ཆྱིའི་བསྒྲིད་བརྒྱས་དང་། སྒྲོམ་མེད་ རྡོགས་རིམ་ ཆོས་ ཉིད་ མངོན་ སུམ་ དོན་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ ལ་ བཙུམ་པས་སྣང་བཞི་ཚད་དུ་ ཕྱིན་ཏེ། ཁམོན་ཏུ་ བྱམ་སྐྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་མངོན་དུ་ ཕྱིད་ བའོ། 果位清净自性坛场。入住世俗曼荼罗中，念诵有戏论禅定坛场静猛生次，观想无戏论法性坛场圆次，满足四明相，现证童贞瓶身之坛场。

འབྲས་བུ་རྣམ་པར་སྨིན་པ། དགེ་རྩི་ཀི་འབྲས་བུ་བའི་སྡུག་གི་རྣམ་པར་དངོས་སུ་ ཉམས་ སུ་ སྐྱོང་ བའོ། 果异熟，果报成熟。正受善恶所有乐果苦果之状。

འབྲས་བུ་འབྱིན་པ། (1)རྒྱུས་ འབྲས་ བུ་ འབྱུང་ བར་ ཕྱིད་ པ། 由因生果。(2)ཚའི་ རྩིག་ འབྲས་ ཁྱེད་ པ། 骗，阉割，去势。

འབྲས་བུ་འཕྲོང་། (མངོན) ཉག་དུམ་པ། 去势。阉人的异名。

འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། གཞན་ རིགས་ འཐེན་ པའི་ གལ་ འགྱུར་ བཏུ་ བཞིའི་ ནང་ གིས། འབྲས་བུ་རྟོགས་སུ་བཀོད་པའི་གལ་འགྱུར་ གང་ ཞེག་བརྗོག་ན་རྒྱུ་ མ་ དམིགས་ པའི་ རང་ རྒྱུད་ འཐེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་མེད་དུས་ཀྱི་རྒྱུ་ མཚོར་ཆོས་ ཅན། མེ་ཡོད་པར་ གལ། དུ་བ་ཡོད་ པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ གལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ ཚོས་ ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ བརྗོག་པ་རང་ལས་གཞན་པའི་ རིགས་ འཐེན་ པའོ། 有果可得应成。十四种招引他类应成之一。立果为因之应成，一经倒转，即能招引无因可得自续者。如云："无火时分之大海，应成有火，火以有烟故。"此一应成，一经倒转，即引别于自己之他类："无火时分之大海，应无有烟，以无火故。"

འབྲས་བུ་སྨིན་པ། (1)ཤིང་ གོག་ སོགས་ སྨིན་ པ། 果熟，果实成熟。(2)ལས་ དོན་ ལ་བྱེད་ འབྲས་ གོན་ པ། 有结果，见效益。

འབྲས་བུ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོ། རྒྱས་རྟེང་ མའི་ གཞུང་ལུགས་ལ་ རིག་པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཉིད་ སྨིན་ ཅིང་ ཀྱི་ དྲི་མ་ཅག་ཆགས་ དང་ བཅས་ པ་ དག་ པའི་ གནས་ སྐབས་ ཏེ་ དེ་ ཉིད་ སྐུ་ དང་ ཡེ་ ཤེས་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ འཆར་གཞི་ ཡིན་ པས་ རྫོགས་པ་ དང་། ཡང་ ཅི་ ཙམ་ ཡེ་ དག་ ཡིན་ པས་ སྤྲང་ བ་ ཕུན་ ཚོགས་ དང་། རང་ བཞིན་ གསལ་ བའི་ ཆ་ དག་ སྟོང་ པས་ སོགས་ རྒྱལ་ བའི་ ཡོན་ ཏན་ མ་ ལུས་ པ་ ཕུན་ ཏྲིས་ གྲུབ་ པས་ རྟོགས་ པ་ ཕུན་ ཚོགས་ དང་། དེ་ གཉིས་ ཟུང་ དུ་ ཚོགས་ པ་ ལས་ ཕུན་ གྲུབ་ རྟེན་ འབྲེལ་ གི་ སྣང་ བ་ འཕྲོ་ བའི་ དཔལ་ དུ་ ཤར་ བ་ ཕྱིན་ ལས་ ཕུན་ ཚོགས་ ཏེ་ ཟུང་ རྟོགས་ ཕྱིན་ ལས་ གསུམ་ གྱི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ ཡིན་ པས་ ཆེན་ པོའོ། 果位大圆满。旧派密乘所说明智处于永净障垢及其习气分位中者。此为一切身及智慧显现之基故名圆满。以其体性本净，故断德圆满；自性光明，十力等一切如来功德任运成就，故证德圆满；断证双运，自然缘起之象成为众生祥瑞，故功业圆满。有此三性故名为大。

འབྲས་བུ་བཞི། དགེ་ཟུང་ གི་ འབྲས་ བུ་ བཞི་ དང་ དོན་ གཅིག

འབྲས་བུ་གཡུར་དུ་ཐ་བ། འབྲས་ བུས་ ཕྱུག་ པ། 果实累累，果实熟透。

འབྲས་བུ་ངང་ ཚེ་ ཅི་ ཙམ་ སྐོར་ བའི་ ཐིབ་ པ་ཅམ། ཐིབ་ པ་ ཅན་ ཀྱི་ ཆུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཏེ་ གཅིག་ སྟེ། ཐག་ པ་ དང་ མ་ ཐག་ པའི་ རྒྱུ་ གཉིས་ ཀ་ ཅཀ་ དས་ རྒྱུ་ ཤེད་ པ་ ཙམ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ འབྲས་

བྱ་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོན་པའི་ཐུན་ཚིག 无因存在事物。否定通常和不通常的一切原因，单独突出事物结果的修辞方法。存在修饰法之一。

འབྲས་བུ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ། རྒྱུ་ཕྲིག་པ་བྱས་པས་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་དང་། རྒྱུ་དགེ་བ་བྱས་པས་འབྲས་བུ་བདེ་བ་དང་། ཐར་པ་དང་། གཞས་ཅད་མཁྱེན་པ་སོགས་མེད་ དོ་ ཚེས་ སྨྲས་ པ་ འདེའས་པའོ། 谤果，拨无果，说无功果。持有因无果之说，不承认造作恶因，引生苦果，造作善因，引生乐果，解脱及一切智者。

འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུ་མིང་བཏགས་པ། རྒྱུདི་ མིང་ འབྲས་བུ་ལ་བཏགས་པ། 果立因名，于果上假立因名。

འབྲས་བུ་ལ་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ། ཐོབ་ འབྲས་ ལ་ ཟིད་སྤྱོད་པ། 受报，食果，受用后果。

འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ། རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་དགེ་སློང་གི་འབྲས་བུ་བཞི་པོ་གང་རུང་ལ་ གནས་ ཤིང་ འབྲས་བུ་གཞན་ཐོབ་པ་ལ་མི་བརྩོན་པའོ། 住果，住果位。安住预流等四沙门果随一之中，不勤策励求证余果者。

འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ། རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་དགེ་སློང་གི་འབྲས་བུ་བཞི་གང་རུང་ཐོབ་པའི་ཚེད་དང་སྦྱལ་ཏེ་ རྩོལ་ བ་ མ་ སྤང་ བ་ སྤོང་ བ་ ལ་ བརྩོན་པའམ་སྤོང་བ་ཅན་། 向果，向果位。为求随一证得预流等四沙门果，力行策励断除未断自分之应断烦恼者。

འབྲས་བུ་ཤེས་རྒྱུད། འཁོར་བ་ཕྱི་ནས་ཀྱི་ ཚ་རོལ་ཏུ་ ཕྱིན་ཐེབ་པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཁྱད་ པར་ ཅན། 果位慧度。已经渡过粗细轮回、到达彼岸的殊胜智慧。

འབྲས་བུ་གསང་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པ། འབྲས་ དུས་ཀྱི་རྒྱལ་ པའི་ སྐུ་ འཇོག་ པའི་ ལས་ རྒྱུད་ པའི་ ཟབ་ཆོས། 果教，密乘教。

འབྲས་བུ་གཞུམ། ཙ་རྟ་དང་། པ་རྟ་ན། སྐུ་ རྟ་ པཏན་ གཞུམ་ སྟེ། རྒྱས་ པས་ ཁྲག་ མཉམ་ ལེན། 三果。诃子、毛诃子（一说川楝子）、余柑子三种果实合称。功能治胆血并病，可作辟谷药，明目、调和气血。

འབྲས་བྱའི་རྒྱུད། རྟེན་ལེན་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ རྟེན་ ཆོས་ ཀྱི་ དེ་ མ་གཞས་ ཅད་དང་ བྱལ་ པ་ ལས་ གནས་ ཀྱང་ པའི་ རྒྱལ་ཀྱི་ས་དག་ པ་ གཉེས་ ལྡན་ ཀྱི་ སྐུང་ མངོན་ པར་ རྫོགས་ པར་ བྱང་ རྒྱབ་ པ། 果位相续。近取因远离客尘烦恼，从此转依圆满现证二净之身。

འབྲས་བྱའི་ཚོས། ཕུང་ པོ་ ལྷག་ མ་དང་ བཅས་ པ་ དང་། ཕུང་ པོ་ ལྷག་ མ་ མ་ ལུས་ པའི་ ཐུ་ ཚན་ ལས་ འདས་ པ་དང་། ཡང་ན་ སྐུ་ བཞི་དང་། རྣམ་ པ་ གཞས་ ཅད་ མཁྱེན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས། 果法。有余依涅槃和无余依涅槃。或指四身及一切种智。

འབྲས་བྱའི་སྙིང་། ཤིང་ གོ་ ཚ་ གུ། 果核。

འབྲས་ བྱའི་ རྟགས། རྟགས་ ཡང་ དག་ གི་ ཁང་ གཞས། ཡོད་ པ་ སྐྱེ་ ལ་ རྟེན་ གསུམ་ ཚང་ བ་ སྟེ། དཔེར་ན་ དུ་ ཕྱན་ གྱི་ ལ་ ལ་ མེས་ ཅན། མེ་ ཡོད་ དེ་ དུ་ བ་ ཡོད་ པའི་ ཕྱིར་ ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུ་ དེ་ བྱང་ གི་ འབྲེལ་ བ་ ལ་ བརྟེན་ ཁོས་ འབྲས་ བྱའི་ རྟགས་ གྱིས་ རྟོག་ པའོ། 果因。真因之一。能证成有所需三性完全具备之因。如云："有烟之山中有火。以有烟故。"依于彼生相属关系，从果推因者。

འབྲས་བྱའི་རྟགས་ལྔ། འབྲས་ བྱའི་ རྟགས་ ཡང་ དག་ ལ་ སྦྱོར་ བ་ འཕོད་ རྩོལ་ གྱིས་ དཔྱོད་ ཅན་ ལྟ་ སྟེ། རྒྱུ་ དངོས་ སྐྱེ་ བ་ འབྲས་ རྟགས་ དང་། རྒྱུ་ སྤྱི་ སྐྱེ་ བ་ འབྲས་ རྟགས་ དང་། རྒྱུ་ སྟོན་ སོང་ སྐྱེ་ བ་ འབྲས་ རྟགས་ དང་། རྒྱུ་ ཁྱད་ པར་ སྐྱེ་ བ་ འབྲས་ རྟགས་ དང་། རྒྱུ་ ཆོས་ རྗེས་ དུ་ བྱང་ བ་ འབྲས་ རྟགས་ བཅས་ སོ། 五果因：亲因证成果因、总因证成果因、先因证成果因、别因证成果因和因法推知果因。

འབྲས་བྱའི་ཁྱོན་འཛིན་ངག ཐུའི་ རྟེན་ འབྲེལ་

ཕྱི་ཚར་གཉིས་འབྲས་བྱའི་རྐེན་འབྱེལ་ལ་དབྱི་ནས་བ་དང་། སྟོང་བྱ་དང་། ཡལ་གཡང་། ཤ་མ་དང་། མེ་ཏོག་དང་། འབྲས་བུ་སྟེ་དྲུག་གོ། 果位六因缘。外缘起所属果位因缘，分为根、茎、支、叶、花、果实等六。

འབྲས་བྱའི་ཟེགས་བུ། གཞལ་ཡས་ཁང་དང་ལྷ་དང་དེ་དག་གི་ཚོང་སྤྲིད་སོགས་འབྲས་བྱའི་རྣམ་པ་དང་ལྡན་ལས་དེ་ཉིད་ཐམས་ཅ་འབྲས་བྱའི་ཐེག་པ་ཞེས་བྱའོ། 果乘。密乘之中，现前即以果位坛场，本尊及其受用资具等作为道用，故称密乘为果乘。

འབྲས་བྱའི་ལྕང་ཤིང་། (མངོན) ཨ་ཏྲའི་ཤིང་། 果蓏。椰子树的异名。

འབྲས་བྱའི་ཚིག་། བོད་ཆུལ་ཁུ་དེ་གྱང་ཆུལ་སྐབས་དང་བའི་བོན་གྱི་ཐེ་བྱག་སྟེ། ཚ་ཐྲི་མར་བསོད་ནམས་འབྱུང་བར་སྨོན་ལམ་འདེབས་པའི་ཚོས་ལུགས་འཛིན་མཁན་ཞེས། 果苯。西藏原始宗教苯教之一派。以祈求来生福报为主。初盛于布德共杰时。

འབྲས་བྱའི་དབང་། ཐུ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་ཐེབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་འདི་ཕྱི་མའི་ཐ་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཐུབ་པ་འབྲས་བྱའི་དབང་ངོ་། 果位灌顶。现证无上菩提自在，名言灌顶所依之大光明灌顶。是于最后所证果位灌顶。

འབྲས་བྱའི་ཁ་ཐུགས་ཁ་ཅིས། ཕྱིའི་ཁ་ཐུགས་དང་། ནང་གི་ཁ་ཐུགས་སོ། 二种果色。内色和外色。

འབྲས་བྱའི་ཤིང་། བཅའ་བྱའི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་ཤིང་སྟེ། 果树。果实主要供食用的树木。

འབྲས་ཆོ་ལྷངས། འབྲས་མོ་གཏོངས་དང་འདྲ།

འབྲས་ཆོ་ཁ་ཆིངས། འབྲས་མོ་གཏོངས་དང་འདྲ།

འབྲས་ཆོ་ཁ་ཏོངས། འབྲས་ལྷངས། 哲孟雄，锡金。

འབྲས་ཆེམ། ཚ་འབྲས་ཀྱི་རྩེས་ཀུལ། 疖瘤。

འབྲས་ལྷིད་ལངས་ལྷུང་། དུས་ལ་བབས་ན་འགོག་ཏུ་མེད་པའི་དབེ། 果熟落地。喻同"瓜熟蒂落"。

འབྲས་རྩམ། འབྲས་བཏགས་པའི་ཐྲེ། 米粉。

འབྲས་ཚ། འབྲས་ཐུག 粥，糜饭。

འབྲས་ཞིང་། འབྲས་བཏབ་པའི་ཞིང་། 稻田。

འབྲས་ཟན། (1)འབྲས་ཟངས་བཅོས་ལས། འབྲས་རུམ་བརྡེས་པའི་ཟན་གས། 干饭，饭团。(2)འབྲས་ཟ་མཁན། 吃米的人。

འབྲས་ཟིན་ཐག་ལས་བཅོས་མ། འབྲས་ཐུག་གང་བ། 极稠米粥。

འབྲས་ཟླ། (མངོན) དབོ་ཟླ་བ་ཐྲེ་ཀོར་ཟླ་གཉིས་པ། 果月。藏历二月的异名。

འབྲས་གཟུགས། འཕྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་ཐུན་ཐུས་བ་ལས་བྱུང་བའི་གཟུགས་དེ། དབང་ལྔ་སོ་ནང་གི་གཟུགས་དང་། དོན་ལྔ་སོགས་ཕྱིའི་གཟུང་རྣམས་སོ། 果色。以四大种为因所生起的色法，如五根等内色和五境等外色。

འབྲས་ཡུལ། (1)འབྲས་ཐོན་ས་ཡི་ཡུལ། 产米区。(2)འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ཡུལ། 锡金，哲孟雄。

འབྲས་ཡོས། བཏོས་བའི་འབྲས། 米花，炒米。

འབྲས་ལ་ཡུ། མ་རོལ་མ་བཏབ་རང་མཆོག་ལྡན་བའི་འབྲས་ཤིག 香稻。传说中的一种天然稻。

འབྲས་ལིལ། འབྲས་ཆན་ལ་མར་ཀུ་དང་ཏཱུན་འབྲུམ་སོགས་བཅོས་བའི་ཐམས། 油干饭。拌有酥油和葡萄干等的硬粒米饭。

འབྲས་ལོ་བ། བཀས་པ་མ་བཀྲམ་པའི་འབྲས། 稻谷，稻子。

འབྲས་ལོག འབྲས་ཀྱི་སོག་ཁ། 稻草，稻秆。

འབྲས་ལོན། འབྲས་ཀྱི་ས་བོན། 稻种，稻谷种子。

འབྲས་ལོབ། ཀྲུན་པ་མ་ཐུང་བའི་འབྲས། 稻谷。未去壳的稻子。

འབྲས་ལྗོངས། ཆེར་མ་སྐྱེན་བའི་འབྲས། 灌浆谷穗。

已经饱满尚未黄熟的稻穗。

འབྲི། 名词。(1)འདྲ་ཞེས་བའི་འབྲི་སྐུལ་གཞན་ཞེག (2)ཕ་གཡག་དང་། མ་འབྲི་འདྲས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མོ་ཐུགས་ཆ་གསེ། 母牦牛，牝牦。公牦牛和母牦牛纯交所生母牦牛。

འབྲི་ཁམ། བཅུ་ཐྲི་ཐུན་ཆད་བའི་འབྲི། 空怀母牦牛。奶汁已断当年不生育的母牦牛。

འབྲི་མཁན། ཡི་གེའམ་རི་མོ་འབྲི་བ་པོ། 写字者，绘画者。

འབྲི་ཀུང་། ས་མིང་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་མལ་གྱི་གུང་དཀར་རྫོང་གི་ཐྲ་རྒྱུད་ཞོལ་རོང་གཅང་ཐའི་འགྲམ་དུ་ཡོད། 直工，直贡。地名。在西藏自治区墨竹工卡县学绒藏布江畔。

འབྲི་ཀུང་བཀའ་བརྒྱད། སྒྲུབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རིན་ཆེན་དཔལ་ཀྱི་ས་བཅུ་ཐུང་གསུམ་བའི་ས་ཕག་ལ་འབྲི་གུང་མཐིལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ། དེ་ནས་བཅུང་གདན་ས་དེའི་ཚེས་བརྒྱད་ནི་ས་མིང་ཚེས་ལ་ཐོགས་པས་འབྲི་གུང་བཀྲ་བརྒྱད་ཅེས་བའོ། 直工噶居。觉巴·仁钦拜于公元1179年在直工地方倡建直工梯寺，从此传出的教法称直工噶居派。

འབྲི་ཀུང་མཐིལ་ཀོགོན་པ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་མལ་གུང་རྫོང་ཁངས་ཀྱ་ཙམ་པ་རབ་ཐུང་གསུམ་བའི་ས་ཕག་ལོར་རིན་ཆེན་དཔལ་ཀྱི་ཚེས་བཏབ་བའི་བཀག་བརྒྱད་དགོན་པ་ཞེག 直工梯寺。西藏自治区墨竹工卡县境一噶居派寺庙名。公元1179年觉巴·仁钦拜所倡建。

འབྲི་ཀུང་བ། མལ་ཞོ་གུང་དཀར་རྫོང་ཁ་ས་ཆ་རྒྱར་བོད་ཁྲི་སོང་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 直工瓦。十三世纪八思巴建立的十三万户之一。明代置必力公瓦万户府，颁铜印，公元1413明永乐十一年封寺僧领真巴儿吉监藏为阐教王，赐印诰。

འབྲི་རྩི། རང་རྒྱལ་ཀྱི་རྩ་བོ་ཆེན་པོ་ཞེག རྩ་འགོ་ཁ་རིའི་ཐུ་ཀགས་ནས་བྱུང་རྒྱ་རིམ་བཞིན་མཆོ་ཐུན་དང་ཁེ་ཁྲན་སོགས་ཞེང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་དཀྱུ་བཅུད་དེ་མཐའ་ཤར་རྒྱ་ཆུ་མཆོང་འབབ། 长江。我国第一大河，源出巴颜喀拉山南麓。流经青海、四川等九省区，在上海市入东海。

འབྲི་ཀ། འབྲི་ཀ་ས་འཇེན་ཀྱི་བསྒྲས་ཚིག

འབྲི་ཀ་ས་འཇོམ། ཐྲོ་སྐྱན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཁུ་རྡེས་བཤེལ། རྩལ་བས་བྱང་ཁོག་ཀྱི་རྣག་ཁུག་ཆུ་སེར་སྐེམ། ཆུ་རྣག་དང་། རྩ་དཀར་ཀྱི་དད་ལ་ཐན། 短穗兔耳草。入药味苦，性凉，功能收敛体腔内部脓血黄水、治肺疾和气管疾病。

འབྲི་ཚོད། རྫོང་ཞེག མཆོ་ཐྲོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཁྱབ་རྒྱའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རྩ་ཚུབ་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་ཆུལ་རྫེ་ཐོ་བྱང་སྐེད་ན་ཡོད། 治多。县名。在青海省玉树藏族自治州西部。县人民政府驻加吉博洛格。

འབྲི་དེབ། བཤེད་ཐོ་སོགས་འགོད་ས་ནི་ནོག་དེབ། 记录本。作笔记用的簿子。

འབྲི་བ། ❶(ཐ་དད་པ) རྩིས་པ། རྩི་བ། རྩིས།། འགོད་པ། 写，画，记录；ཡི་གེ་འབྲི་བ། 写字。རི་མོ་འབྲི་བ། 作画。བསྟོད་མི་ཤེས་བསྟོད་ར་ཐྲད་པ་དེ། འབྲི་མི་ཤེས་མེ་རྩི་ག་འབྲི་བ་འདྲ། 不善于夸奖的夸奖，好比不会画的人画花。❷(ཐ་མི་དད་པ) རྩི་བ། འབྲི་བ།། འཕྲི་བ་དང་ཉམས་པ། 减退，消灭，衰弱；ཁྲོད་ཆུ་རྩི་བ། 河水退落。དགུན་དུས་དཀར་ཆུ་ལས་ཆེར་འབྲི་ཚང་། 冬季牲畜乳汁一般会减少。སྐྱེན་བཏ་ལྷེ་བས་ལུས་ཀྱི་ཤ་དེ་རྩི་ཞིང་ སྐབ་མདུར། 因病重而肌肉消瘦。

འབྲི་མ་བཟང་འབྲུར་མ། བཅུ་དང་འབྲི་ལ་བའི་འབྲི། 带犊母牛。

འབྲི་མར། འབྲིའི་ནོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་མར། 牦牛酥油。由母牦牛奶汁所造酥油，质量最好。

འབྲི་ཚེག ཤུ་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྡེ། རོ་མངར་ལ་ཁ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། རྩལ་བས་བྱོ་ནད་འཇོམས། ཁམ་ངད་སེལ། 紫草。药用草本植物名。味甘而苦，性平，功能治肺病、敛恶血。

འབྲི་ཆང་མ། ཤིང་སྐྲན་ཞིག དེའི་འབྲས་བུས་ལུས་པོ་གསོ་བར་བཞེད། 枸杞子。药用植物名。果实有滋补作用。

འབྲི་ཆོ། འབྲིའི་ནོ་མ་བསྡུལ་བའི་ཆོ། 牦牛酪。牝牦牛奶汁所制乳酪，质量最好。

འབྲི་ཅོ། འབྲི་ཡི་ནོ་མ། 牦牛奶。

འབྲི་གཅན། འབྲི་དང་གཡག 母牦牛和公牦牛。

འབྲི་ཅུ། རྫོང་ཞིག ནག་ཤོད་འབྲི་རྡུའང་ཟེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་བྱང་ཤར་ཆུན་དང་ཐུལ་མ་རྡུལ་ཆུའི་སྟེང་ཐུན་ཙམ། རྫོང་ཁི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་འབྲི་ཅུ་གཞུང་ངོ་། 比如。又名纳雪比如。县名。在西藏自治区东北部怒江上游，县人民政府驻比如雄。

འབྲི་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྟེ་གདོང་རྫོང་ཁྲོངས་ཀུ་ཡིན། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་མཆིའི་ངོས་ནས་སྤྱི་ ᠐᠐᠐᠐ ཡིན། 支拉。山口名。在西藏自治区乃东县境，海拔5645米。

འབྲི་ཤུག (ཤིང་) བོངས་ཚད་རིང་ཞིང་ཆེ་མ་མེད་བའི་ཤུག་པ། 柏树。

འབྲི་ཤོག ཡིག་རིས་འབྲི་སའི་ཚ་རྟེན་སོག་བུ། 写字纸：གཞུང་ཡིག་འབྲི་ཤོག 公用签，公文纸。འདྲ་བའི་འབྲི་ཤོག 画像纸。

འབྲིང་ཁི་ཆུང་བ། འབྲིང་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་ཆ་ཆུང་དུ། 中下。

འབྲིང་གི་ཆོག་ཤེ། འབྲིང་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་ཆ་ཆེ་བ། 中上。

འབྲིང་གི་འབྲིང་བ། འབྲིང་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་ཆ་བའང་བ། 中中。

འབྲིང་གྲས། བར་མའི་གྲས། 中等，中级。

འབྲིང་རེ་བ། འབྲིང་ཙམ་པ། 平常，中等，中游；སྦྱངས་འབྱས་འབྲིང་རེ་བ། 学习成绩中平。རྒྱས་ཀ་འབྲིང་རེ་བ། 质量平常。

འབྲིང་ཤི། འབྲིང་བ་དང་འདྲ།

འབྲིང་བ། བར་མ་དང་། དཀྱིལ་མ། 形容词。中等，介于中间者，中庸，平常；ཆ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། 上中下。རབ་འབྲིང་ཐ་གསུམ། 优劣和中等。སློབ་ཀྲྭ་འབྲིང་བ། 中学。ཞིང་བ་འབྲིང་བ། 中农。

འབྲིང་རིམ། བར་མའི་གྲས། 中等，中级。

འབྲིང་སོན། ཐྲི་ཁང་དང་མང་ཐུང་རྒྱུས་བའི་སོན། 播种期早晚适中和播种密度合理的种子。

འབྲིད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)ཐྲིས་པ། དབྱི་བ། ཐྲིས། ཐུང་ཆུ་གཏོང་བ། 减少，削减；བཅུའི་ནང་ནས་གཉིས་ཐྲིས་ན་བརྒྱད་ཟེད། 十减二得八。བརྒྱ་ནས་བཅུ་ཐྲིས་ན་དགུ་བཅུ་རེད། 一百减十剩九十。འཕྲི་ཆ་མང་དྲགས་ན་ཕྱན་བྱ་འབྲིད་དགོས། 如果任务太多了，就该削减一些。(2)འདྲིད་བའི་དུ་ཕྱ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག ❷名词(1)འབྲི་སྟེས། 减法。(2)མགོ་སྐོང་བ། 欺骗，མགོ་སྐོང་སྐུ་འབྲིད། 诱骗。

འབྲིད་ཟས། ཉ་སོགས་འཛིན་སྐབས་ཕྱུགས་ཀྱིའི་ཁང་སྐྱུར་རྒྱུའི་ཟས། 饵。钓者诱鱼之食物。

འབྲིམ་པ། (ཐ་དད་པ) ཐྲིམས་པ། ཐྲིམ་པ། ཐྲིམས། འཁྱེད་པ་དང་། འདེན་པ་དང་། སྟོབ་པ། 散发，配给，分配，供养，献上；ཐས་ཐྲིམས་པ། 设席，摆席。འཁྲབ་སྟོན་ཚང་ནས་ཟླས་གང་བ་རེ་རེ་བཞིན་ལ་མེ་ཏོག་རྒྱུ་བའི་རེ་འབྲིམ་པ། 演出以后，向演员一一献花。སློབ་ཀྲྭ་

བ་ཚོར་དཔེ་དེབ་འབྲིམ་པ། 把书籍分配给学生们。 ཞིང་ལས་ བྱན་ དངུལ་ སྤྲིམས་ པ། 发放了农贷。 ཚང་ཞིམ་ བོས་གང་བའི་ བྱམ་པ་ཁོང་ ལ་ནས་ ཀྱིས་ འབྲིམ་ པར་ བྱས་ པ། 郑重地向他献上一满瓶美酒。

འབྲུ། 名词。(1)གོ་ ནས་ སྐན་ སོགས་ ཀྱི་སྤྱི་ མིང་ ཡིན་ཞིང་། 豆、麦、稻谷、青稞等总名：གཡུལ་ ལས་ཀྱེད་ དུས་ཤིད་ ལ་འབྲུ་ གཙང་ མར་བཙགས་ཏེ་ བྱག་དེ་ནས་ཀྱི་མིང་ལ་ཡང་རྫོད་ པར་ ཤེད། 粮，谷物。豆、麦、稻谷、青稞等总名：就在打场的时候，把粮食筛净量好。རྩམ་ རྒྱུའི་འབྲུ་ཆུ་ མིང་ རྒྱག་ པ། 浸洗用来磨糌粑的青稞。(2)རྡོག་ མའམ་ ཤག་མ་རེ་རེ་བ་མཚོན་ཤེད། 颗，一粒：ནས་འབྲུ་ གཅིག 一粒青稞。ཡིག་འབྲུ་གཉིས། 两个字母。 ཚིག་ འབྲུ་གསུམ། 三个词。

འབྲུ་དཀར་རྣག་ཁ་གསྲུམ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ སྲིལ་ཕྱར་དཀར་ཐོ་འབྲུ་དང་། ནག་ཐོ་ སྐན་མ། ཁ་ཐོ་ནས་དང་ སྐན་མ་མཉམ་ བཅིས་འདི་ ལ་འབབས་ སྐན་ དང་། ཁོ་དང་ སྐན་མ་བཅིས་པ་ལ་ གོ་ སྐན་ ཟེར། 黑白杂拌粮。麦类名白粮，豆类名黑粮，豆麦混合名杂拌粮。杂拌粮中青稞混合豌豆者名青稞豆，小麦混合豌豆者名小麦豆。

འབྲུ་སྐྱེད། འབྲུའི་སྐྱེད་ཀ། 粮利。借贷粮食所生利息。

འབྲུ་ཁང་། འབྲུ་རིགས་ འཇོག་སའི་ ཁང་པ། 粮仓，谷仓。

འབྲུ་ཁལ། འབྲུ་འཇལ་སྟོད་ ཐེ་ཅི་ ཀུ་ འཐོ་ བའི་ འབོ། 粮斗。量粮食的斗。

འབྲུ་ཕྱུ། བོད་ཀྱི་གོད་ཐུང་གི་ཞ་ མོ་ ཞེག 原西藏地方政府俗官所戴的一种帽子。

འབྲུ་ཕྲེ། འབྲུའི་རིགས་ཅིག 粟，小米。

འབྲུ་གད་ གཙང་། འབྲུའི་ ནང་ དུ་རྡོ་དང་ གད་ སྦྱིགས་གང་ཡང་ལེད་ པ། 干净青稞。去净沙石等杂物的青稞。

འབྲུ་གུ། (1)ཤིང་ འབྲས་ཀྱི་ ནང་ སྦྱིང་ ངམ་ཆོ་ གུ། 核，果核。(2)རྩྭ་ ཤིང་གི་ སོན་ནས་འབྲས་བུ། 植物种子，果实：རྩྭའི་འབྲུ་གུ། 草籽。

འབྲུ་འགྲེལ། གཞུང་གི་ཆོག་འབྲེལ། 释文。书本上每一文字的注释：དབེ་ ཚའི་ ཐོག་ ནས་ ཀོ་བ་ ལེན་པར་ འབྲུ་ འགྲེལ་ དང་ དོན་ འགྲེལ་ གཉིས་ ལ་ བརྟེན་དགོས། 根据书本了解意义，要靠文字的注释和意义的讲解。

འབྲུ་རྒྱུ། འབྲུ་ རྒྱག་ སྡོད་ཐང་ བྱ་ ཆེན་ བོ། 大粮袋。不准备移动的储粮大口袋。

འབྲུ་རྒྱུ་ཚགས་བཙུགས་པ། འབྲུས་བཀང་བའི་ རྒྱུ་ མ་ ཅོག་ ཅོག་བྱས་ ཏེ་ བཞག་པ། 储粮封袋。将粮食封存在大的储粮口袋中。

འབྲུ་ ཚང་། འབྲུ་ བཅོས་ ཐང་ ཐག་ རྩྭ་ ཐུང་ དེ་ བཟོས་ཐའི་བཏུང་པ། 谷酒。粮食酿制的酒。

འབྲུ་ཚན། བཅོས་ཐའི་འབྲུ། 饭。米麦等谷物煮成的干饭。

འབྲུ་ཚར། ཉིན་ཞག་གསུམ་ཐའི་སྒང་ནས་འབྲུ་ རིའ་ ཤོ་ཀུ་ལ་ཐན་ཐའི་ཚར་འབེབས་ཐའི་དུས་ཆོགས། 谷雨。藏历三月中气，雨润百谷。

འབྲུ་ཆེར། (ཡིག) སྐྱ་ག་ཀ་སྐྱོམ་ཅོས་ བྱིས་ ཐའི་ ཡི་གེ་ ཀ་ཆེན། 黑体字。笔画粗大的字。

འབྲུ་གཉེས། བཅང་རྩའི་ ཅུ་ བྱག་ཅིག 金尖茶，二等边茶。

འབྲུ་སྐྱེགས། འབྲུ་ བཅང་ཆུ་ ཐའི་ སྐྱེགས་ངན། 劣等青稞。拣选出好青稞后剩下的次等青稞。

འབྲུ་དང་། འབྲུ་དང་ཅོ་ ཅེར་ཐའི་ ཧ་ ལེགས་ གོས་ གེག 砖茶，头等边茶。

འབྲུ་དོན། ཡིག་འབྲུ་རེ་རེའི་ དོན། 字义。文字的含义：ཆོད་ཡིག་གི་འབྲུ་ དོན་ ལྟར་ སོར་གནས་ཅུང་ པ། 按照条约文字执行。

འབྲི་རྟོག་བཏང་། 例:གཞི་འབྲུ་དོན་ལ་སྣང་བ་མ་ཐཞག་པར་མཐོང་ཚུང་བྱས་པའི་དོན། 蔑视字义。把文字的内容抛在一边不予重视。

འབྲི་རྟས། (1)འབྲུ་དོ་བ། 粮食驮子。(2)སྲིད་ཞི་ཁལ་ཐོག་ནས་འབྲུ་སྐྱེལ་བའི་ཁལ། 运粮差。旧时，差民承担的外差中，为领主运输粮食所支应的运输力役。

འབྲི་འདེད། (1)སྒྲོན་ རྗེས་ མིང་ གསུམ་ དུ་ བྱུང་ བའི་གསལ་བྱེད་ཨི་ ཀེ་དཔྱངས་དང་བཅས་པ་ རིམ་ཅིས་སྣང་ནས་འདོན་པའི་སྐྱོན་བློག་དང་། དེ་ལ་ གོམས་ ནས་ མིང་ཚིག་ གཅིས་ གསུམ་ བསྡོམས་ ཏེ་ འདོན་པའི་སྡུད་བྱེད། 逐字拼读。包括念读拼音和念读由拼音发出的单音。(2)སྲིད་ འབྲུ་ བྱན་ འདེད་སྐྱང་བྱེད་པའི་མིང་། 催索粮价。

འབྲི་འདེབས་ སྐར་ མ། ཟླ་ བ་ གཉིས་ པ་ དང་ བཅུད་པའི་དབྱགས་ ཐོབ་དང་འཇོག་ནས། 播种日。二月惊蛰和八月白露后第二个戊日为播种日。

འབྲི་རྩོག (1)ཤུན་པ་མེད་པའི་འབྲུ་ རྡོག་པོ། 谷粒，青稞粒。(2)རྡོག་ མཐམ་ ཐག་ མ་རེ་ རེ་ བ་ མཚོན་བྱེད། 颗，粒。

འབྲི་ཚུད་མཁན། འབྲུ་རིགས་སྡུད་པ་པོ། 征粮人员。

འབྲི་གཅོག མི་གེ་བློག་སྐབས་འབྲུ་རེ་རེ་བཞིན་ ཚད་ཕྱག་ཡོད་མེད་ཞིབ་ཚགས་ཀྱིས་ བཏུག་ དཔྱད་ བྱེད་པ། 精读。逐字逐句仔细阅读；例:ཚའི་ འབྲུ་གཅོན་བྱས་པའི་ སྐོ་ནས་དོན་ སྟིང་ཚོ་ རྟོགས་ ཤེས་ཁྱབ་བྱེད་པ། 逐字逐句细读文件，认真领会文件精神。

འབྲི་སྣ། འབྲུ་རིགས་ སྣ་ ཚོགས། 谷类。各种粮食，粮食类。

འབྲི་སྣ་ལྟ། ནས་དང་། འབྲས། ཞོ། ཟས་མ། ཉེལ་ཀ་ཕྲ། ཡང་ནས་ཀྱི། ནས། ཟས་མ། བྷ་བོ། སོ་བ་ཕྲ་ཞིས་འདྲིན་ཚུལ་སོ་སོར་ཡོད། 五谷。有指青稞、米、麦、豆类、芝麻者，亦有指小麦、青稞、豆类、荞麦和铃铛麦者。

འབྲི་སྣོན། (1)ཚིག་ཁ་སྣོང་དུ་བསྣན་པ། 增添字句。(2)བཟའ་ འབྲུ་ ཁ་ སྣོན། 补充粮食，增加粮食。

འབྲི་དབྱ། འབྲུའི་ཁྲལ། 粮食税。

འབྲི་ཕྱགས། འབྲུའི་ཐག་ས་པ། 糠秕。

འབྲི་ཕན། (མཛོན) ཆུ། 利谷。水的异名。

འབྲི་ཕུང་། འབྲུ་རིགས་ སྤུངས་པའི་ ཕུང་པོ། 粮食堆。

འབྲི་ཕྱད། འབྲུ་རིགས་མིས་བཅད་སྤྱོད་མ་བྱས་གོང་ དུ་དགོན་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་འབྱལ་བའི་ འབྲུ། 粮新。谷物食用前先用以敬神者。

འབྲི་ཚོགས། འབྲུ་རིགས་ཐོག་ནས་སྤྱོད་པའི་ ཚོང་ ཐོབ། 俸米，俸粮。用粮食支付的薪资。

འབྲི་ཚོགས་ཁས་ཁྲངས། (1)སྲིད་ཅོད་ས་གནས་ སྟིང་གཞུང་ སྐབས་ འབྲུ་ རིགས་ དོ་ དམ་ ཅིང་ བའི་ ལས་ཁུངས། 珠颇勒空。原西藏地方政府设置的专管粮食的机关。(2) སྲིད་ ཅོད་ ས་ གནས་ སྟིང་ གཞུང་སྐབས་ འབྲུ་ ཚོགས་ཆུ་ སའི་ས་ ཁུངས། 俸粮局。原西藏地方政府发放俸粮的机关。

འབྲི་བ། (ཐ་དད་ཐ) བྱས་པ། འབྲུ་བ། བྱས།། (1)འདོན་ པ། 掘发，探索，搜寻，སྐྱོན་མཚང་ འབྲུ་བ། 讦发短处。(2)སྒྲོག་པ་དང་། འབྲུ་བ། རྐོ་ བ། 钻，挖，凿，雕；ཤིང་ ལ་ གཟིང་ གིས་ ཁྲང་བྱ་འབྲུ་བ། 用凿子在木上穿孔。ས་ལ་ཁྲང་ བྱ་ཆུང་ངུ་ཞིག་བྱས་པ། 在地上挖个小洞。ཆུ་ ཁུལ་བྱས་ནས་ཆུ་ གཏོང་བ། 开渠放水。

འབྲི་བང་། འབྲུ་འཛོག་གནས་བང་བ། 粮仓。

འབྲི་ཏྭ། འབྲུའི་བྱ་ཚེན། 粮债。

འབྲ་བོག་ས། སྔར་བོད་ཀྱི་ཞིང་བདག་ལ་ཞིང་ཐོག་འབྲ་འཇལ་རྒྱལ་ཞིག 租谷，粮食租。旧时，以粮食向地主交纳的地租。

འབྲ་འབབ། འབྲའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚོང་ལས། 粮食收入。

འབྲ་མ། 名词。(1)(གྲངས) རྡོག་ཐོའམ་ཐུག་མ། 件，颗。一件的件，一颗的颗：ལས་ཀ་འབྲ་མ་གཅིག 一件事。ཏུ་སྐན་འབྲ་མ་གཅིག 一颗蚕豆。ཡི་གེ་འབྲ་མ་གསུམ། 三个字。(2)ཡི་གེ་དཔྱ་ཆེན། 楷体字，楷书。

འབྲ་མང། (1)འབྲ་ཐོན་ཆེ་བ། 大量谷物。(2)(མངོན) ས་སྟག་ལོ། 多谷。戊寅年、土虎年的异名。

འབྲ་མང་ཚིའི་བསྟུ་བ། ཁྱད་པར་ཅི་ཚོས་ཤེས་ཁྱད་གཞི་གང་ལ་ལྡན་པའི་དོན་བསྡུ་བ་སྟེ། ཚ་བ་དང་འདྲ་བའི་ཐྲད་བཞིན་ཅན་ལ་ཚ་བའི་གདོང་ཅན་རེར་བ་བཞིན་དོ། 同喻省文。略去比方和被比事物间的如、同、相似等词的省略法。如云面容如月，径作月貌。

འབྲ་མར། ཤྲང་ཀང་དག་སོགས་འབྲ་བཙིར་བ་ལས་བྱུང་བའི་མར་ཉེ། ཟུང་ནད་སེལ་བའི་ཐུམ་ཀྱི་ནད་ཚན་ཞིག 滑油，菜子油。黑白油菜子等榨出的植物油。作食用，可疗风疾。

འབྲ་སྒང་། འབྲ་ཕུད་མེད་སྒུམ་དག 净粮。干净粮食。

འབྲ་ཙ། རྒྱས་མ་རྒྱང་དོད་ཀྱི་ཐ་མས་ སྡེན་བའི་ཡིག་གཟུགས་ཤིག 珠匝体。笔画转折处棱角突出的藏文行书字体。

འབྲ་ཚམ། (1)འབྲ་དང་རྩམ་པ། 粮食和糌粑。(2)འབྲ་རིགས་བཏགས་བའི་ཛྭ་མ། 面粉。

འབྲ་ཚ། འབྲ་ཙ་དང་འདྲ།

འབྲ་ཚད། (1)འབྲ་རིགས་ཤེགས་ཐེག་ཀྱི་དཀའ་ཚད། 粮食规格。粮食成色好坏标准。(2)ཆེ་ཆུང་འབྲ་ཚད་ཙམ་པ། 大如麦粒：རིང་ཚད་ལ་འབྲ་ཚད་གསུམ་ཙམ་ཡོད། 长度约及三粒青稞。

འབྲ་རྩུགས། (1)མིག་རྩིག་གིང་གང་ཕུ་ རྩལ་ཞེག 凝神细看，定睛观看，注视：མིག་འབྲ་རྩུགས་ཐུ་ཕུ་བ། 注视。(2)ཡིག་འབྲུའི་བཟོ་ཕུ། 字形，字体。

འབྲ་མཛོད། འབྲ་འཛོག་གནའ་བང་མཛོད། 粮仓。

འབྲ་ཞིང་། འབྲ་རིགས་བཏབ་ བའི་ཞིང་ཁ། 稻田，麦地。种植谷物之地。

འབྲ་ཐོན། འབྲ་རིགས་གང་རུང་གི་ཐུ་མས་བརྩེས་ བའི་ཐུགས། 粉团，稻麦粉丸。

འབྲ་རིགས། འབྲ་སྤྱིའི་མིང་། 粮食。

འབྲ་ཤས། སྔར་ཁྱབ་བདག་ཁྲག་ གིས་གཡུལ་ སྤྱིང་ནས་ ཞིང་ བའི་ སྟོན་ འབྲས་ འབྲ་ ཆུང་ ཐུང་ ཐུང་སོགས་སུ་བགོ་ སྟུང་ཐུང་བའི་ཤུགས་ ཤེག 粮食分成。旧时，打场以后，债主在打麦场上分取农民全部净粮的分成法。若债主仅一家则为对分，若有二家则为三分，若有四家则为五分，农民只得一分。净粮分成时，所余秸秆糠秕均归农民。

འབྲ་ས། (མངོན) ཞིང་གི། 田地，土地。

འབྲ་སོག ཐོ་ནས་སོགས་ཀྱི་སོག་ས། 稻秸，禾秆。

འབྲ་སོན། ས་བོན་གདུབ་བྱའི་འབྲ་རིགས། 粮食种子，种粮。

འབྲ་གསུམ་རྡོར་བཟླས། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ སྐུ་ གསུང་ཐུགས་རྡོ་རྗེ་ མཚོན་པར་བྱེད་པའི་ཨོ་ཞུ་ཀྱུ་ གསུམ་པཱ་ བའོ། 三字金刚念诵。代表佛的身、语、意金刚的ཨོ་、ཞུ་、ཀྱུ་三字念诵。

འབྲ་ལྷག ཐུ་ མོན་ སོགས་ལ་ མཁོ་ བའི་ འབྲ་ འབོར་ བྱད་ བའི་ ལྷག་ འབྲ།། 余粮。

འབྲུག 名词。(1)གཏམ་རྒྱུད་ ལས་ བྱུང་ བའི་ དུད་ འགྲོ་ རྫོ་ མཚང་ ཅན་ཞེག 龙。传说中的一种神异动物：འབྲུག་ཉུ་ སྐྱ་ ཆེ་ ཡང་ སྒྲོང་ བ་ ཡིན། འཇའ་ ཀ་ དོག་ ཅེག་ ཙང་ ཡལ་ དན་ འགྲོ། 龙声再大是空幻，虹光再艳终渺茫。(2)ཟི་ འཁོར་ བཅུ་ གཉིས་

ཀྱི་ཨ་ཀྱལ་ཞེག 辰，龙。十二地支之一。

འབྲུག་སྒྲོག། ནམ་མཁར་ཐོ་རྒྱག་དང་མེ་རླུག་ཐབ་ཚུན་འཐབས་ནས་བྱུང་བའི་རླུང་ཆེན་པོ། 雷声，晴天突然响起了一声巨雷。མེ་རླུགས་ཀྱི་རླུང་དེ་འབྲུག་སྒྲོག་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ། 炮声响如雷鸣。

འབྲུག་ཚོགས། འབྲུག་རིས་ཅན་བའི་ཚོས་ཆེན། 龙纹缎。有龙纹彩的缎子。

འབྲུག་ཀྱབས། འབྲུག་གི་རླུང་ཀྱབས་པ། 雷响，雷震；ཁྱེ་བརྗེད་མཚན་སྐྱེད་འབྲུག་ཀྱབས་ཤུར་ཐོངས་ཀྱ་ཁྱབ་པ། 威名如雷震四方。

འབྲུག་ཀྱི། འབྲུག་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཀྱི། 不丹刀。不丹地方所制刀。

འབྲུག་ཁཚོན་པ། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཤེང་ཀྲང་ཁོར་ཆོས་རྗེ་གཙང་པ་ཏུ་རས་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེས་སྐུད་གནས་ཀྱི་ཁུར་བཀའ་བའི་དགོན་པ་ཞིག་དེའི་དགོན་གཞི་ཐོག་ཨང་འཇུགས་སྐབས་འབྲུག་སྐད་དུ་ཨ་ཝེངས་གསུམ་བསྒྲགས་པས་འབྲུག་དགོན་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོགས། 竹寺。译言雷音寺。为竹巴噶居派祖庙。公元1205宋宁宗开禧元年，藏巴甲热在拉萨河下游朗木地方倡建此寺，奠基之时，适闻巨雷三响，故得此名。

འབྲུག་མགོ་སྐྱལ་མཇུག གཏམ་དོན་ཐུ་ཕྱི་མི་མཐུན་པའི་དབེ། 龙头蛇尾。义谓作事前张后弛。喻同"虎头蛇尾"。

འབྲུག་འཕྲོས་མ། འཇྲུག་རིས་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཆེན། 蟒缎。织有飞龙的缎子。

འབྲུག་སྒྲ། འབྲུག་གི་སྐད། 雷声，天雷，龙吟声；འབྲུག་སྐྱ་གཤགས་པ། 雷鸣。གཤགས་ཆེ་འབྲུག་སྐྱ་དང་འདྲ་བ། 名震遐迩。འབྲུག་ཐུ་ཚང་ཚང་སྐྱེག་པ། 雷声隆隆。འབྲུག་སྐྱ་བཀྲུད་ཟས་ལྡེར་བ། 雷声隆隆不止。ནམ་མཁའ་ལ་སྐྱེན་ནག་ཁྲོག་ཁྲོག་ཆེང་ཐུགས་ཐམས་ཅད་ཀུང་ངམ་ནག་ཁོར་ཁོར་ཅིག་ལ། འབྲུག་སྐྱ་ལྡེ་རི་རི་ཅིད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཆྱང་བག་པོ་ཅ་ཅོ་ཅོ་གཡོ་བ། 天空乌云翻滚，阴霾四合，雷声隆隆，狂风同时呜呜怒号。མེང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་སྐྱ་བཏུ་པ་དང་། རྡོ་རྗེའི་སྐྱ། གཏམ་ལྟགས་སྐྱ། སྐྱེན་ཀྱི་སྐྱ། དབྱར་ཆུས་ང་བཅས་སོ།

འབྲུག་སྐྱའི་གར། (ཨངོན) ཨ་བྱ། 应雷起舞。孔雀的异名。

འབྲུག་སྐྱའི་མངལ་འཇོག (ཨངོན) ཨ་བྱ། 雷声怀胎。孔雀的异名。

འབྲུག་སྐྱའི་རྗེས་སུ་སྐེག (ཨངོན) ཨ་བྱ། 随雷声舞蹈。孔雀的异名。

འབྲུག་བཀྲུབ་ཆུང་། འབྲུག་རིས་ཆུང་བ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཆེན། 小龙缎。织有小团龙纹的缎子。

འབྲུག་བཀྲུབ་ཆེན་པོ། འབྲུག་རིས་ཆེ་བ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཆེན། 大龙缎。织有大团龙纹的缎子。

འབྲུག་ཞྭ། (ཨངོན) བྱིག་ཞྭ། 电光火舌。闪电的异名。

འབྲུག་ཆར། འབྲུག་སྐྱ་སྐྱིག་བཞིན་དུ་འབབ་པའི་ཆར་པ། 雷雨。

འབྲུག་ཆུ། (1)རྫོང་ཁེག ཀན་སུཉ་ཁེང་ཆེན་ཀྲོངས་ཀན་ཤུ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཀྲལ་གྱི་ཤར་ཤྱོ་བྱང་འབྲུག་ཆུའི་སྟེང་ཆུད་ཟེས་ཡོད། འབྲུག་སྐྱ་ཤེ་རི་རི་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཆྱང་བག་པོ་ཅ་ཅོ་ཅོ་གཡོ་བ། 舟曲。县名。在甘肃省甘南藏族自治州东南部，白龙江上游。(2)འབབ་ཆུ་ཁེག ཆུའི་འགོ་ཁེ་ཁྲེན་དང་ཀན་སུཉ་ཁེང་ཆེན་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ས་ཀྲལ་གྱི་རྨེན་ཅན་རི་བའི་བྱང་བྱཀས་ནས་བྱུང་སྟེ་ མཐར་ཁེ་ཁྲེན་ཁེང་ཆེན་ཀྱི་བྱང་བྱཀས་ནས་ཅ་ཁེང་ཅང་ཀཅང་བའི་བྱང་ཤར་ཁྲོན་ཁེང་ཆེན་ཀྱི་བྱང་བྱཀས་ནས་ཁྲོ་ཁེང་ཆུ་ཁེག་ཏུ་ཆུད་ཟེས་ཡོད། 舟曲。汉名白龙江。源出甘、川边境岷山北侧，东南流到四川省北境入嘉陵江。

འབྲུག་པ། འབྲུག་ཡུལ་ཀྱི་མི། 名词。不丹人，布

鲁克巴。

འབྲུག་པ་ཀུན་ལེགས། རབ་བྱང་དཀྱ་བའི་དུས་སུ་ གཏན་ངེས་ མེད་ ཅུ་ བཞུགས་ བའི་ འབྲུག་ པ་ བཀའ་བཀྲུད་བའི་ཐུ་ བྱལ་གྱི་ རྣལ་ འབྱོར་ པ་ ཞིག་སྟེ། དེའི་ཚེ་ རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་གཅོང་རྣམ་དང་། བཅོག་རྣམ་གཉིས་ཡོད་ བར་གྱུར། 竹巴衮勒。十六世纪初，竹巴噶居派一著名喇嘛名。从无定居， 四方云游，著有《雅言传》和《秽语传》行世。

འབྲུག་པ་བཀའ་བཀྲུད། གྲུབ་ཆེན་ཤིང་རས་པ་ དང་། གཅོང་པ་ཆུ་རས་ནས་ བཀྲུད་ བའི་ བཀའ་ བཀྲུད་ པ་ འདིའི་ ནང་ གསེས་ ལ་ སྟོད་ སྨད་ བར་ གསུམ་དུ་ ཕྱེ་ བའི་ བར་ འབྲུག་ནི་ ཀུ་ རས་ ཀྱི་ དབོན་ བཀྲུད། སྨད་ འབྲུག་ནི་ ཤེ་ རས་ པ། སྟོད་ འབྲུག་ནི་ ཆོད་ ཚང་ པ་ ནས་ བཀྲུད་ དེ་ བྱུང་ ཞིང་། འབྲུག་ ཅེས་ བའི་ ཆོས་ བཀྲུད་ ཀྱི་ མིང་ ནི། ཀུ་ རས་ བས་ གནས་ ཀྱི་ ཕྱར་ འབྲུག་ དབོན་ པ་ བཀའ་ བ་ ནས་ བཀྲུང་ སྟེ་ བྱུང་ བས་ བཀྲུད་ འཛིན་ དེ་ ཐུབས་ ཅད་ ཀྱི་ རྩ་ བའི་ གདན་ ས་ མཐའ་ ཐུག་ ནི་ འབྲུག་ དབོན་ པ་ ཤིན་ བས་ མིང་ དེ་ ལྟར་ ཐུགས། 竹巴噶居。 公元十三世纪中，由领热巴和藏巴甲热等发展传出的藏传佛教噶居派，分上中下三系。 中竹巴系甲热氏族中传出，下竹巴系洛热巴师弟传出， 上竹巴系郭仓巴师弟传出， 均以前藏朗木地方的竹寺为祖庙。

འབྲུག་པའི་ཆོས་ འབྱུང་། ཆོས་ འབྱུང་ བསྟན་ པའི་ པད་མ་ ཀུན་ པའི་ ཉིན་ ཅིས་ ཐུ་ བ། འབྲུག་ པད་ མ་ དཀར་ པོས་ རབ་ བྱང་ བའི་ ལུགས་ འབྲུག་ ཚེར་ བཅས་ པ་ འདིའི་ ནང་ དུ་ བསྟན་ པ་ ཇི་ དར་ ཀྱི་ ཚེ་ ཟབ་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཛད་ པ་ དང་ ཚེ་ ཐུབ་ མང་ དུ་ འཁོད་ ཡོད། ལྟ་ ཁའི་ པར་ མ་ རོག་ ཉེ་ བས་ བཅུ་ བཅུ་ གསུ་ པ་ ཡོད། 《竹巴教史》。 竹巴活佛白玛噶波（1526—1592）著， 成书于1580年（庚辰）， 拉萨木刻本为310页， 书内记载藏传佛教后弘期人物事迹颇详， 并录有诸大师之间往来书札。

འབྲུག་བྱུག འབྲུག་ཡུལ་ནས་ ཐོན་ པའི་ སྐུམ་ བྱུག 不丹毡襜。

འབྲུག་དབྱངས། འབྲུག་སྐད། 雷音，雷声。

འབྲུག་མེ་ཏོག འབྲུག་མཁའ་དབྱིངས་ཅན་ ཀྱི་ མེ་ ཏོག 龙头花。

འབྲུག་མེ་དིས་མ། འབྲུག་དང་མེ་ གཉིས་ ཀྱི་ རི་ མོ་ཡོད་ པའི་ ཚོས་ཆེན་ ཞིག 火龙妆缎。织有火焰和飞龙的一种缎子。

འབྲུག་ཚང་འཁོར་མ། འབྲུག་རིས་ འཁོར་ མོང་ ཡོད་ པའི་ ཚོས་ཆེན་ ཞིག 小团龙纹妆缎。

འབྲུག་ཟླ་བ། དོན་ཚ་ གསུམ་ པ། 龙月，辰月。藏历三月。

འབྲུག་ཁལ། གངས་ གནས་ ཤིག 一大数目名。

འབྲུག་ཡུལ། རང་ རྒྱལ་ བོད་ ཀྱི་ ཤར་ ཕྱོགས་ མཐའ་ མཚམས་ སུ་ ཆགས་ པའི་ རྒྱལ་ ཕྱོགས་ཁ་ ཅིག 不丹，布鲁克。与我国西藏东南连界的一王国名。

འབྲུག་རང་མདངས་མ། ཚོས་ཆེན་ ཀྱི་ ཅུ་ བག་ ཅིག 光缎。

འབྲུག་རིས་མ། འབྲུག་ གི་ རི་ མོ་ བོང་ བའི་ ཚོས་ཆེན་ སོག་ས། 龙纹缎。

འབྲུག་ཅུལ། སྐག་ཆགས་ སྐན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རང་ བཞིན། ཁུ་ རྩེས་ དྲོད། རྒས་ བས་ ཆུ་ ཚུལ་ བ་ དང་། མིན་ བྱ་ སྐྱངས་ པ། ཁྱི་ ཤིས་ སོ་ ཆུག་ བའི་ ཚེ། མགོ་ གཅེར་ སོགས་ ལ་ ཐབ། 龙骨。哺乳动物象等化石。入药味涩，性温，功能去腐、消淋巴肿胀、狗咬伤、头痛等。

འབྲུག་ཚོ། ཚེ་ སྐོར་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐུས་ ཤིག 辰年，属龙之年。

འབྲུག་ཤིང་། ཤིང་ སྐྱེས་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། འབྲས་ བུ་ རྣ་ བས། རྒྱས་ བས་ ལྷུ་ རྩེས་ སེལ། ཚང་ འབེབས་ པར་ བ་ཞེད། 龙珠藤。多年生木质藤本。入药果

头味涩，据说能治龙病，祈雨。

འབྲག་ཤོག འབྲག་ཡུལ་དུས་སོན་པའི་ཤོག་བྱ། 不丹纸。

འབྲད་པ། (ཐ་དད་པ) བྲས་པ། བྲུ་བ། བྲུས།། སྦོག་པའམ་འདྲུ་བ། 挖，掘，开凿，雕刻；凹：བྲང་བྱ་འབྲད་པ། 凿孔。ཆུ་སྲུབས་བྲས་པ། 掘水洞。གཉེར་ཁ་བྱེ་བ། 开矿。སྐྲ་ཟན་མཚང་འབྲད་པ། 揭发短处。

འབྲབ་ཁུང་། (1)བྱག་དང་ཆུ་རགས་ལ་ཙེད་པའི་ཁུང་བྱ། 漏洞。岩石或堤岸的漏水洞。(2)ཕྱི་དང་གདོན་སོགས་བཏུག་ནའི་ རྩོམ་ཁུང་ངམ། རྡོང་ཁུང་། 三角形地坑。宗教活动中为镇压邪魔而掘成的三角地坑。

འབྲབ་ཆུ། འཕེལ་བའམ་རྒྱས་པའི་ཆུ། བྱབས་ཆུ་ལའང་སྐྱང་། 涌出的水，涨溢的水。

འབྲབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བྱབས་པ། བྱུ་པ། བྱབས།། (1)སྒེད་པ། 埋，掩盖。དོང་དུ་འབྱུབ་པ། 埋入坑中。མི་གསོན་པོར་བྱབས་པ། 活埋人。(2)(རྒྱང་) དོ་དམ་བྱེད་པ། 管制，监督，管理。❷(ཐ་མི་དད་པ) བྱབས་པ། འབྱུབ་པ།། འཕྱང་བ་དང་། རྒྱས་པ། འཕེལ་བ། 涌，冒出，涨溢：ཆུ་ཆེན་བྱོན་བྱང་ཁ་ནམ་བབས་འཕྱང་ཕྱོགས་ དུ་འབྱུབ་པ། 大河波涛，突然涌现。ཆུ་ཚོང་ཚོང་འཁོལ་བ་ལྟར་འབྱུབ་ པ། 水势翻腾，有如沸涨。དབྱིད་ཀ་ཆུ་བྱབས་ནི་ཆར་བབ་ཚོང་། 春天水涌将下雨。

འབྲམ་དཀར། འབྲམ་ནད་ཙང་བ། 良性痘疮，轻天花。

འབྲམ་སྐོགས། ལྟ་འབྲམ་ཀྱི་ཐོན་བའི་ཀུན་སྐོགས། 痘痂。

འབྲམ་ཙི། འབྲུམ་བྱའི་ནད་ཀྱི་ཕྱི་རྟགས། 天花初发症。

འབྲམ་ཟོར། ལྟ་འབྲམ་ཀྱི་ཐོན་པ། 天花，痘疹，痘疮。

འབྲམ་རྟགས ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་འབྲམ་ནད། 恶性痘疮，重天花。

འབྲམ་རྣད། གཉན་རིམས་འབྲུམ་བའི་ ནད་དེ། ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན། དཀར་པོ་ལ་རིགས་གསུམ་དང་། ནག་པོ་ལ་རིགས་གསུམ་བཅས་དྲུག་མཚེས། 痘疮，天花。瘟疫热毒引起的一种传染病。分顺症逆症各三，共为六种。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐོག་མིག་དང་འབྲུམ་བྱའོ།

འབྲམ་པ། རེག་ན་འགོ་བའི་ཐོང་ནད་ཅིག 名词。痘疮，天花。

འབྲམ་པ་གླང་གཅན། འབྲུམ་ནག་རིགས་ཤིག་གླང་གི་གཉའ་བ་ལྟར་འབྲུམ་པ་འབྲུག་པོར་ འབྱུང་བ་ཞིག 牛颈疹。恶性皮肤丘疹之一。丘疹粗厚使皮肤变厚如牛颈。

འབྲམ་བྱ། འབྲུམ་པ་དང་འདྲ།

འབྲམ་བྱ་རྩེལ་ཀྱེ། འབྲུམ་ནག་རིགས་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་འབྲུམ་བྱའི་ དབྱིབས་ལུས་ལ་ཤིག་ འབྱུང་བ་དང་འདྲ་ཞིང་། མདོག་དམར་ནག་འབྲུག་པོར་ འབྱུང་བ་ཞིག 细粒痘。三种痘疮之一种。形如虮虱附体，色紫皮厚的一类痘疮。

འབྲམ་སྨན། ལྟ་འབྲུམ་ལ་ཐན་པའི་སྨན། 痘苗。治天花的药物。

འབྲམ་འཇུག་གི་ཅག་བྱ། ལྟ་འབྲུམ་ ནག་ པོ་ཟེའུ་བ་དེ་རྩོན་འགོག་གི་འབྲུམ་ སྨན་ འདེབས་ ཅིང་གི་ཚེ་ བྱང་ཅིག 种痘扦子。种痘时，涂牛痘苗浆于皮肤后用作扎刺的器械。

འབྲམ་ཙང་། འབྲུམ་ནད་ཙང་བོ། 轻天花。

འབྲམ་ཀྱལ། འབྲུམ་ནད་ཀྱི་ཆ་རྩེས། 痘瘢，麻子。

འབྲམ་སྨན། ལྟ་ཐོང་ཀྱི་ནད་ཙང་བ། 轻天花。

འབྲའི་ཚམ། བཅོས་ བའི་ འབྲུ། 米饭。煮熟的粮食。

འབྲའི་ཁུ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་ བའི་ བཅས་ ཕྱེད་

དཀའ་སྐོང་གིས་བཏུང་དུ་བྱང་བའི་ནས་ཚང་ སོགས་ཀྱི་སིང་བོ། 粮酒粉汁。《耽奈耶经》所说，听许丘比饮用之青稞酒梢子。

འཐུལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) བྱལ་བ། འགྱུལ་བ།། ལྷུང་བ་དང་། རྒས་པ། 堕，坠落：སྟོན་ཀ་ཤི་འདབ་ས་ལ་བྱལ། 秋叶坠地。འབྲས་ཀྱ་སྨིན་ནས་ངང་གིས་ འབྱལ་ཤོང་། 果熟会自落。རི་གཟར་ཐའི་རྩེ་ནས་རྡོ་བྱལ་བ། 石从悬崖坠下。སྐོར་ཁོང་ ས་ལ་ བྱལ་བ་ཁྲག་ ཤས་ཆ། 豁粑落地，蚂蚁食之。སྐྱེ་ཆབ་ཤི་ མའི་ མིལ་ པ་ བྱལ་ བ་ ལྟར་ བཞིལ་བ། 泪如叶上露珠滴下。

འཐུས་འབོ་གས། (རྟེང) བརྩོན་འགྲུས། 努力，精勤，奋勉。

འཐུས་འབོག་གས། (རྟེང) བརྩོན་འགྲུས། 努力，精勤，奋勉。

འཇིག་གཅོད། གཞོན་པ་དང་། གཅོད་པ། 削，剪，割断。ཤིང་གི་ལལ་ག་འཇིག་ གཅོད་ ཟྱད་པ། 砍伐树枝。ཡག་ བལ་ འཇིག་ གཅོད་ ཟྱད་པ། 剪羊毛。

འཇིག་པ། (ཐ་དད་པ) ཟིགས་པ། འཇིག་པ། ཟིགས།། གཅོད་པ། 截断，剃，剪裁：སྐྲ་ འཇིག་ པ། 剃发。ཤིང་ འཇིག་ པ། 伐木。རྩྭ་ འཇིག་ པ། 割草。མེ་ ཟིགས་ པ། 杀头。རས་ ཟིགས་ནས་ཐོན་ཚས་ བཟོ་ པ། 裁布缝衣。

འཇིང་། 名词。(1)ཀོ་ པ་ དྲས་ ནས་ བཐོས་ པའི་ ཐག་པ། 皮带。由生革割成的绳子。(2)ཀོ་ ཐག་བཟྱིས་ནས་ཐར་ཚུར་བཏང་བའི་ ཟམ་པ། 索桥。(3)(རྟེང) ཐུན། 传统，相续。

འཇིང་ཡུམ། ཀོ་ཐག་གིས་ བཐོས་ བའི་ ཡུག་ཚན། 皮鞭。皮绳做的鞭子。

འཇིང་ཐག ཀོ་ བའི་ ཐག་པ། 皮绳，皮带。

འཇིང་ལ། འཇིང་ཐུ་དང་འདྲ།

འཇིང་པ། འབྱང་ བའི་དུ་ ཡུ་ བའི་ འབྲི་ ཚུལ་གཞན་ ཞིག

འཇིང་ཐུ། ཀོ་ ཐག་ཐུན་ ཐུ་ དང་། ཀོ་ ཤུད། 名词。皮绳，皮弦。

འཇིང་ འཇིང་། གཅིག་ རྗེས་ གཅིག་ མཐུད་ ཀྱིས་ འགྲོ་ སྐྱངས། 陆续，络绎不绝，一个接一个：ཁྱིམ་ སྐོང་ འགྲོ་ མཁན་ གཅིག་ གི་ རྗེས་ སུ་ གཅིག་ འཇིང་ འཇིང་དུ་ སྐྱོད་པ། 游行的人一个跟着一个前进。

འཇིང་མ་ཆད་པ། (རྟེང) ཐུན་མ་ཆད་པ། 不间断，继续不断。

འཇིང་ཞགས། ཀོ་ ཐག་ལས་ བཟས་ པའི་ ཞགས་པ། 活扣索，活套皮绳：འབྲོག་ པས་ འཇིང་ ཞགས་ འཁངས་ནས་རྟ་ རོད་པ་ཟྱང་ པ། 牧民使活扣索套住烈马。

འཇིང་ཁྱེལ། ཀོ་ ཐག་ ཉེལ་མོ། 绞紧的皮绳。

འཇིལ་སྒྲ། འབྲེལ་བའི་ སྒྲ། 属格，领属词。

འཇིལ་ཚགས་པ། རྩ་ ཕྱི་ འབྲེལ་བ་ ཚོད་ པའམ། འཁྲལ་ བ་ མེད་ པ། 有条理。前后有条理不相矛盾：སྐད་ཅ་འཇིལ་ཚགས་པ་བཤད་པ། 说话有条理。རྩོམ་ཁྲིག་ལ་ སྐྱེ་ ཁྲག་ འཇིལ་ ཚགས་ པ་ ཞིག་ འབྱབས་པ། 给文章写出一个有条不紊的提纲。

འཇིལ་གཏམ། (1)རྩོད་ ཀྱི་ ཁོ་ ཐུས་ ཀྱི་ གཏམ། 史话，旧话。(2)ཡང་དག་ པའི་ གཏམ། 得体的话，正确的议论。

འཇིལ་གཏུག (1)ཕར་ ཚུར་ ཐུག་ འཐུད་ ཀྱི་ མཐུད་ འབྲེལ། 彼此接触，往来交接：ལས་ དོན་ ཐོག་ ཕན་ ཚུན་ འབྲེལ་ གཏུག་ གིས་ ཀོ་ རྩད་ བྱས་པ། 工作上彼此接触进行讨论。མི་ངན་དང་ འབྲེལ་ གཏུག་ བྱེད། 同坏人接触。(2)ཐུན་ མཐུད། 接连，连续不断：འཚོག་ རྟེན་ ཀྱི་ ལས་ ཀུ་ ཁག་ མང་ འབྲེལ་ གཏུག་ བྱས་ ནས་ འགོ་ འཚོག་ པ། 很多建设工程

接连不断地开工。

འབྲེལ་ཐག ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་རྒྱུན། 联系，关系，མི་ངན་དང་འབྲེལ་ཐག་བཅད་པ། 与坏分子断绝关系。མང་ཚོགས་དང་ འབྲེལ་ཐག་ ཆད་ ན་ དེས་ན་རང་ཉིང་ ལུགས་ཀྱི་ གས་སུ་ འགྱུར་བ་ ལས་ མེད། 要是脱离群众，必然成为官僚主义。

འབྲེལ་ཏྱག ཕན་ཚུན་འཕྲད་འདུས། 接触，交接：ཕན་ ཚུན་ འབྲེལ་ ཐུག་ ཡུན་རིང་ བྱས་ ནས་ མཛའ་ གྲོགས་ཁུ་ གྱུར་པ། 经过长时期接触，彼此成了亲密朋友。

འབྲེལ་ཟོག་ཆ། འབྲེལ་བ་ འཇོག་ རྒྱུ་ བྱུང་ བ། 发生了关系，有了关系；ལུགས་ དང་ མི་ མཐུན་ པའི་ འབྲེལ་ ཟོག་ པ། 发生了不正当的关系。ཕར་ཚུར་ཕན་ཚུན་ཀྱི་འབྲེལ་ཟོག་པ། 相互之间有利害关系。

འབྲེལ་མཐུད། ཕན་ཚུན་སྦྲེར་བའམ་སྡེ་ མཐུད་ པ། 连接，结合；ལས་དོན་ སྔ་ ཕྱི་ འབྲེལ་ མཐུད་ ཅིད་ པ། 工作前后衔接。རྒྱ་ཐུད་འབྲེལ་མཐུད་ཅིད་ པ། 接通电线。ཕྱི་ ཚུལ་ ལ་ འབྲེལ་ མཐུད་ དམ་ མངོ་ཅིད་ ཀྱང་ དོན་ དུ་ ཕན་ ཚུན་ནང་ འཁལ་ ཀྱི་ རྩྭ་ འཛིང་ སངས་ རྒྱུ་ མེད་ པ་ ཞིག་ འཇིག། 表面上结合得紧密，实际内部有消除不了的矛盾。

འབྲེལ་འདྲིས། ཕན་ ཚུན་ འབྲེལ་ བ་ ཅིད་ པ་ དང་ འགྲོགས་ འདྲིས་ ཅིད་ པ། 联系，密切联系群众：མང་ཚོགས་དང་ འབྲེལ་འདྲིས་དམ་ པོ་ཅིད་ པ། 密切联系群众。

འབྲེལ་ བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཕན་ ཚུན་ མཐུད་ པའམ་ བཅིད་ པ། 连结，接结，互相关连：ཀྲ་ ཁྲག་ གཅིག་ འབྲེལ། 血肉相连。ཕན་ ཚུན་ སེམས་ དང་ སེམས་ འབྲེལ་ བ། 心连心。ལུས་ འབྲེལ་ བ། 同居。གྲོགས་ སུ་ འབྲེལ་ བ། 结为朋友。❷名词。(1)ཕན་ ཚུན་ མཐུད་ པའི་ རྒྱུན་ ཆ། 关系，联系：ཉེ་ འབྲེལ། 亲密联系。མཐུན་ འབྲེལ། 相辅相成的关系，如火与柴薪。འགལ་ འབྲེལ། 相反的关系，如水与火。རྒྱུ་ འབྲས་ ཀྱི་ འབྲེལ་ བ། 因果关系。དཀོ་ སློབ་ ཀྱི་ འབྲེལ་ བ། 师徒关系。ཆོས་ མཐུན་ པའི་ འབྲེལ་ བ། 同志关系。(2)ཐ་ དད་ པའི་ ཆོས་ གང་ ལས་ གཅིག་ དེ་ ཁ་ཅིག་ ན་ ཆོས་ དེ་ དངོས་ སུ་ ཁེགས་ པ། དབེར་ ན་ མེ་ དང་ དུ་ བ། བུམ་ པ་ དང་ དངོས་ པོ་ ཕྱི་ བྱའི་ ཐ་ དད་ ཆོས་ གཉིས་ ལས་ ཐ་ དད་ ཀྱི་ མེ་ དང་ དངོས་ པོ་ ཚོག་ ན་ དུ་ བ་ དང་ བྱམ་ པ་ སྟོག་ པར་ འགྱུར་ བ་ ཕྱི་ བ་ ལྟ་ ཅི་ ཞེ་ ན་ ཐད་ ཀར་ ཁྱོད་ ཀྱང་ ཤི་ ཞེས་ ཟེར་ བ་ ལྟ་ བུ་ ཡིན། རྟེན་ དང་ བརྟེན་ པའི་ ཚུལ་ གྱིས་ གནས་ པའི་ ཆོས། 相属，属著。彼此相互联系。异体事物之此一破灭，则彼一破灭者，如火和烟，瓶和实有事等两两异体，所异之火或实有事一经遣除，则能异之烟和瓶亦从而被遣除彼此或是体性同一，或是因果，或是所依能依关系者。

འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ ཟློ་ བ་ དབྱིན་ གཅིག་ རྣ་ རྒྱལ་ བསྟན་ པ་ ཆུ་ མའི་ གཞུང་ ཞིག། 《成立相属论》。古印度佛学家香噶惹楞达所著因明注释之一。

འབྲེལ་བ་ཅན་ གྱི་ རྟེན་ འབྲེལ། ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ པོ་ ཆུ་ དང་ འབྲས་ བུ་ འབྲེལ་ རྒྱས་ འཕྲུང་ བས་ དེ་ ཕྱར་ བཟློད་ དོ། 相属缘起。十二支缘起，前因生后果相互连续的关系。

འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། འབྲེལ་བ་བརྟག་ པའི་ རབ་ ཏུ་ ཅིད་ པ་ ཞེས་ པ། ཐུབ་ པའམ་ ཕྱག་ ཆོད་ ཀྱི་ འབྲེལ་ བ་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པའི་ གཞུང་། རྩོད་ དབྱེན་ ཆོས་ ཀྱི་ ཀུན་ ཚགས་ པས་ མཛད་ པའི་ ཚད་ མ་ རྫོ་ བདུན་ ལས་ འབྲས་ བ་ ཡང་ ལུགས་ ཕྱོ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་ བཞི་ པོ་ ཞིག་ གི། 《观相属论》。原名《观相属品》。书中论证抉择周遍关系及反诘关系等道理。古印度佛学家法称所著量学七论中属于支分的四论之一。

འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཀྲད་པ། ཀྱི་

གང་གི་རྟེན་དབེན་དུལ་བ་ལྟས་བཅས། 《观相属论广释》。古印度律天论师著。

འབྲེལ་བ་ཁ་རྐྱ་བའི་རང་འགྲེལ། དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་མཛད་པ། 《观相属论自注》。法称论师著。

འབྲེལ་བ་འཕྲུ་འགྲེལ་གྱི་ཚིགས། རྩ་བའི་འབྲུ་དོན་འབྲེལ་ཆགས་པར་འགྲེལ་བའི་ས་བཅད། 贯通词义。读书五纲要之一。

འབྲེལ་བའི་དཀོ་བ། དད་སོགས་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་དང་མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་ཆོས་རྣམས། 相应善。与信等十一善心所相连系的事物。

འབྲེལ་བའི་སྒྲ། གང་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་དང་འབྲེལ་ཆོས་སམ། རྟེན་དང་བརྟེན་པའམ། ཡན་ཁག་ཅན་དང་ཡན་ལག་རྣམས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་། འབྲེལ་ཆོས་དེ་ཉིད་འབྲེལ་ཡུལ་གང་གི་ཡིན་ པ་ཉིད་སྟོན་པ་དང་། རང་གསེས་ཀྱི་ཆིག་འགལ་བའམ། མི་མཐུན་པའི་དོན་སྟོན་པའི་ཀུན། ཀྱི། གི། ཡི། ཀི། ཡི་བཅས་ཡིན་པ་འདི་ལ་རྣམ་དབྱེ་དུག་བའང་ཟེར་ཏེ། དཔེར་ན། མིག་གི་འབྲས་བུ། ཁྱོད་ཀྱི་དཔེ་ཚ། མདའི་རྩེ་མོ། རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་གཞུང་སྨད། དེ་ཡི་རྩལ་སྟོབས། ཁང་ཉིན་ཚེང་གི། དེ་རིང་མི་ཚེང་། དེ་ལྟར་བྱས་ན་འགྲིགས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཕྱན་བྱ་ཐལ་དྲགས་སོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 领属词。判别所有者和所有物，指明后一语词以从属于前一语词的关系，在意义上受其修饰或限制。此种领属判位词有ཀྱི、གི、ཡི、རི་和ཡི་五个，亦能表明前后两句的相反关系，如汉语反接连续词“而”字。例如：眼中的珠；你的书；箭之尖；花园的大门；其能力；明天可以，而今天不行；那样做对倒对，只是有些过分。藏语语法中，别称之为第六格、属格或第六啥声。

འབྲེལ་བའི་མི་དགེ་བ། རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་ཉོན་དག་དང་མཚུངས་ལྡན་ཐམས་ཅད། 相应不善。与根本烦恼和随烦恼同时俱生者。

འབྲེལ་མེད། ཕན་ཚུན་བར་དང་། རྡུ་ཀྱིའི་སྟྲུང་མཚམས་མཐུད་པའི་རྒྱུན་དང་བྲལ་བ། 无关，不相干。彼此或前后没有关联：དོན་འབྲེལ་མེད་བྱས་ན་འཆར་གཞི་འཕྲུག ཁོ་མ་འབྲེལ་མེད་བཤད་ན་བསམ་པ་འཕྲུག 做不相干的事就打乱计划，说不相干的话就扰乱情绪。

འབྲེལ་ཚུལ། འབྲེལ་བ་བྱེད་སྟངས་དང་རྒྱུན་མཐུད་ཚུལ་སོགས། 联合形式，联合情况：ས་མཚམས་འབྲེལ་ཚུལ། 边界地理形势。ཚོང་དོན་འབྲེལ་ཚུལ། 贸易情况。

འབྲེལ་མཚམས། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་བར། 连界，交界，关系：ས་ཆའི་འབྲེལ་མཚམས། 地方交界处。ཆུ་གྲུང་གི་འབྲེལ་མཚམས། 河流汇合处。འགྲོ་ལམ་གྱི་འབྲེལ་མཚམས། 道路连接处。རྩོ་ཚོང་གི་འབྲེལ་མཚམས། 贸易关系。

འབྲེལ་མཐུང་ལ། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་ཐུ་ཚུལ་བའི་བའམ་ཏེ་བ། 近便，方便，附近，近处：འབྲེལ་མཐུང་བའི་ཚོང་གཞིབ། 附近的农村。ཟ་ཁང་འབྲེལ་མཐུང་བ། 食堂近便。སྨན་ཁང་འབྲེལ་མཐུང་བ། 医院近便。ལས་དོན་ལ་ཚོས་སྡུར་ཐུ་ཡུལ་འབྲེལ་མཐུང་བ། 讨论工作的地方方便。

འབྲེལ་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས། སྣང་ངོ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཐུ་ཐག་ཅིག་སྟེ། རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་ མེད་ ཅེས་ སྨྲ་སྨྲབ་པའི་མེད་དགག་རྟགས་སུ་སྣང་བ། དཔེར་ན། ཤེང་མེད་ཀྱི་ཐག་རྩེང་ན་ཆོས་ཅན། ཤེང་ཤ་པ་མེད་དེ། ཤེང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 统一不可得因。真可现不可得因之一。引用能证所诤事中定无所破事物之无遮以为因者。如云：“无树石寨中，无沉香树，以无树故。”

འབྲེལ་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྣོང་བཞི།

སྤྱང་རྟུང་གི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཐང་དག་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་སྐྱོན་བ་བཞི་སྟེ། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། ཁྱབ་ཅིང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་རྣམས་སོ། 统一不可得因四种论式。真可现统一不可得因之四种论式：理由不可得因、能遍不可得因、自性不可得因和果不可得因。

འབྲེལ་ཚིད། ཕན་ཚུན་བར་ལ་འབྲེལ་ བ་ ཚིད་པ། 有关系， 有关，གཏན་ འབེབས་ མ་ བཙས་ ཀོང་ ནས་འབྲེལ་ ཚིད་ གནས་ ལུགས་ ཚང་ མར་ བསམ་གཞིག་ཅིང་དགོས། 在没有决定以前，要考虑到一切有关情况。

འབྲེལ་ཞིམ། མཐུན་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུན། 关系，སྤུན་ཟླ་མི་རིགས་དབང་གི་འབྲེལ་ལམ་དམ་བོ། 兄弟民族间的密切关系。

འབྲོ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག་དང་ཡུལ་དེ་ལ་གནས་ པའི་ རུས་རིགས་ མིག 卓。西藏一地名。亦称住居当地的氏族名。

འབྲོ་རྒྱང་བཟང་བོར་མང་། ཁྲི་ལྡེ་ གཙུག་ བཀྲན་སྐབས་ཀྱི་བློན་ཆེན་ཞིག་ གི་མིང་། 卓·穷桑窝芒。赤德祖丹时一大臣名，于公元728年受命。

འབྲོག དབེན་པ། 名词。荒原，旷野。

འབྲོག་རྒྱང་། འབྲོག་ལས་ཁོ་ན། 纯牧业，单一牧业；འབྲོག་པ་འབྲོག་རྒྱང་ གི་ས་ ཁུལ། 纯牧业区。འབྲོག་རྒྱང་གི་དབུལ་འབྱོར། 单一牧业经济。

འབྲོག་སྐད། འབྲོག་པའི་སྐད། 牧区话。

འབྲོག་ཁྱི། འབྲོག་ པའི་ ཁྱི། 牧犬。牧民豢养的猛犬。

འབྲོག་ མཁོས་ བཅྱོས། (སྡེ་) འབྲོག་ ཁུལ་ གྱི་ བདག་གཞིར་ལས་དོན་བྱས་ པ། 管理牧区，主持牧区事物。

འབྲོག་དོགས་པ། གོང་དང་གོང་ ཁྱེར་ ཤེད་ པའི་ དགོན་གནས་ མམ་དུབཏ་ པའི་ས། 荒野，荒郊。离开城市和村落的旷野：འབྲོག་ དགོན་ པའི་ ལམ་ལས་ བདེ་ བར་ བགལ་ བར་ ཐུང། 顺利地走过了旷野的道路。

འབྲོག་ཆས། འབྲོག་པའི་ཆ་ཤུགས། 牧妆。牧人妆束。

འབྲོག་རྟ། འབྲོག་ཁུལ་ནས་ ཐོན་ པའི་ རྟ། 牧区马。

འབྲོག་ཚྱོང་། དབེན་ པའི་ས་ཆ་ སྤྱང་ པའི་ མིང་། 旷野，荒原。

འབྲོག་ཁང་། རྩེ་ གོང་། 草原，天然牧场。

འབྲོག་དྲུག། སྤུ་ ཁྱིམ། 牧户，牧民家。

འབྲོག་རྩེ། འབྲོག་པའི་རུ་ བའམ་ རྩེ། 游牧部落。

འབྲོག་སྐྱམ། འབྲོག་ཁུལ་དུ་ བཏགས་པའི་ སྐམ་བུ། 牧区产的糌粑。

འབྲོག་པ། འབྲོག་ཁུལ་དུ་ ཕྱུགས་རིགས་ གསོས་ རྟ་ འཚོ་ བ་ རྒྱལ་ མཁན། 名词。牧人，牧民。在牧区以畜牧为生的人。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྐང་ བཞིའི་ རྟོང་ ལྡན་དང་། ལུགས་ ཐག་ས། ཕྱུགས་ ཀྱི་ ཕྱུག ཕྱུགས་ རྒྱུང་། ཕྱུགས་ ལྡན། བ་ འཛོ་ མཁན། བ་ལང་ བག་ཡང་། བ་ལང་དབང་ ཕྱུག་ བཅས་ སོ།

འབྲོག་བལ། འབྲོག་ པའི་ ས་ ཁུལ་ ནས་ སྤོན་ པའི་ ལུག་བལ། 牧区羊毛。牧区所产羊毛，较农区所产者粗硬。

འབྲོག་མི་ཚོ་སྡུ་བ་གཏུག་གཞོན་ཏུ། རྒྱང་ དང་ མ་ནས་ བཅྱེས་ པའི་ གདུང་ རབས་ གསུམ་ པ་ ཁྲི་ བཀྲ་ ཤེས་ བཅྱེགས་ པ་ དབལ་ ཀྱི་ རྒྱ་ གར་ དུ་ བཏང་། ལྷོ་ བལ་ དུ་ ས་ བཅུ་ གསུམ་ བསྡད་ ནས་ སློབ་ བོད་ དུ་ སྡོག་ རྩེ་ མ་ རྒྱུད་ གཅོ་ བོར་ ཐུབ་ པའི་ ཚེའུ་ སྐྱབ་ ཀྱི་ བསྟན་ པ་ དར་ བར་ མཛད། གསང་ སྔགས་ གསར་ མ་ སྐྱུར་ བའི་ ཚོ་ རྩ་ བ་ ཆེན་ པོ་ ཞིག་ ཡིན། རབ་

ཐུང་དང་བའི་ཤེང་འབྲག་ཅམ་ལ་ འདས། 卓米译师释迦循努。宋真宗时，由吐蕃王朗达玛的三世孙阿里国王札西则派往印度和尼泊尔等地学习佛法，回藏后专主母续，宏其讲修，译著新密甚多。卒于1064宋英宗治平元年前后。

འབྲོག་མོ། འབྲོག་པའི་ཐུང་མེད། 名词。牧女，牧民妇女。

འབྲོག་མོའི་སྒམ་ཁ། འབྲོག་མོའི་སྒའི་ལན་བྱའི་ཁ་མོ་ལྟ་བུ། 辫帽髻。牧女挽辫所成帽形发髻。

འབྲོག་མོའི་ཆས། རྟོང་འབྲོག་གི་ཐུང་མེད་ཀྱི་ཆ་ལུགས། 牧区女装。

འབྲོག་མཆོང། འབྲོག་པའི་སྒ་ཀུང་ འབྲུབས་ ས།། 游牧帐地。游牧部落临时定居的地方。

འབྲོག་ཁུལ། འབྲོག་པ་ཡོད་པའི་ས་གནས། 牧区。

འབྲོག་ར། འབྲོག་ལས་ཀྱི་ང་བའམ་ཁང་། 牧场。

འབྲོག་ཅུ། འབྲོག་པའི་སྡེ་ཚོ། 游牧部落。

འབྲོག་ལས། འབྲོག་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ལས་ཀ། 牧业，牧畜业。

འབྲོག་ས། (1)དབེན་ སའམ་ དགོན་ གནས། 寂静处，寺庙。 (2)འབྲོག་ཁྱིམ་སྡེ་ སྒྲ་ ཀུར་དུ་ ཁྱིམ་གཞེས་བཅུང་སྡེ་ཕྱུགས་སྐྱོང་བའི་ས། 牧区。

འབྲོག་སྐས། འབྲོག་པའི་སྐོ་ཕྱུགས་བཏུད་ སའམ་ འདོགས་ས། 畜圈，畜栏。牧区关栏牲畜的墙垣。

འབྲོང་། ཐང་ཁང་དུ་གནས་པའི་གཡག་ཁོད། 名词。野牛，兕。康藏高原野生的牦牛， འབྲོང་བསད་པས་ཤ་ཚད་ངེ་མའི་དང་སྐྱོག 不仅杀野牛，还以牛尾作旗幡。喻欺人太甚。 འབྲོང་ རྐྱང་ནས་ཤི་ཡང་གཡག་ཐུབ་དཀྱུ། རྡ་རྡོ་རྐྱགས་ནས་ཤི་ཡང་ སྐད་མོ་ གང་། 瘦死的野牛要九条牦牛驮，撑死的老鼠也不过一把握。喻相差悬殊。 འབྲོང་དུ་ བཀྱག་ ནས་སྐྱ་ གཏུ་ བྱས། ཙོན་ དབྱ་ བཅགས་ནས་ཤེ་ ཚོག་བྱིད། 弄弯兕角作牛鼻圈，剪开檀香当拨火棍。喻大材小用。

འབྲོང་ཁྲག སྐྱག་ཆགས་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྐྱེ། རང་ཤངར་ལ་བསྐལ། ཁུ་རྩེས་སྐྱོས། ཅུས་བས་སྐྱིང་ཆུང་གི་དད་དང་། རྒངས་ཁྲག་ཁད་ པ་ སོགས་ལ་ བཏ། 兕血，野牛血。入药味甘涩，性平，功能治心风癫病、气血枯槁等。

འབྲོང་ མགོ། (1)འབྲོང་ གི་ མགོ། 野牛头。(2)ཤེལ་རོང་འབྲོང་རྩེད་ལ་ མཁོ་ བའི་ འབྲོང་ གི་ འབག་མགོ། 野牛面具。西藏民间舞蹈中协绒野牛舞的牛头面具。

འབྲོང་གཅན་ལྕེ་རྩེ། འབྲོང་ཞེས་ པ་ འབྲོ་ ཡང་སྐྱང་། ཁྱི་གཉན་གཟུངས་བཙན་དང་འབྲོང་བཟའ་ རོ་དང་ཡངས་གཞེར་གཉིས་ཀྱི་སྐས། བོད་ ཆུལ་གདུང་རབས་ སྐྱབ་ཏུ་ པ་ཡིན་ལ། སྐུལ་ བའི་ རོ་ མར་ཁྲིད་བཙོས་བའི་ཐ་ མའི་ རིགས་ མཐོང་ བས་ རྣམ་པར་རྟོག་བའི་དབང་དུ་ ཀྱུར་ནས་ སྐྱེད་ དུ་ ཀུ་ དང་ཀྱིས་ཐེབས་ ཤེང། སྐས་ཀྱང་དམྱས་ ལོང་ཞེག་ བཙལ་མས་བས། གདུང་ཆུད་ལ་ སྐྱེ་མེ་འབྲུང་བའི་ ཁྱེར་གསོན་བཞེན་བང་ སོང་བཞུགས་ སྐད་ དོ། རིབ་ དམར་དང་ མཁས་བའི་དགའ་ སྐྱོན་དུ། འདི་དང་ སྐྱ་རི་གཉེན་གཅིགས་གཉིས་བར་ ཀྱི་ སྐྱེང་ གཉིས་ ཤེན་ ཞེས་གསུངས། 仲年德如。《唐书》作勃弄若。赤年松赞之子，吐蕃王朝第三十王。传说其由于接触油炸青蛙肉，心生疑忌，故患"龙"病，生子亦先天目盲。为避免遗传后代，遂自己生人扩穴云。此王和达日年思两代，藏史称为中期二上。

འབྲོང་སྙིང་། སྐྱག་ཆགས་སྐན་ཀྱི་རིགས་ ཤེག་ སྐྱེ། རོ་ མངར། ཞུ་ རྩེས་སྐྱོས། ཅུས་བས་སྐྱིང་དང་ སྐྱག་རྩང་ཞུགས་ནས་ཤེས་པ་འཆོལ་ བ་ དང་། སྐྱིང་ལ་ན་ཟག་གཉེན་བ། སྐྱོ་བ་སོགས་ལ་བན། 兕心。野牛心脏。入药味甘，性平，功能治风入心脏、命根引起的神经错乱、心疼、癫狂等。

འབྲོང་པ། རྩྭང་ཞིག ཤིང་རང་སྐྱང་སྡོང་ས་ཀྱི་

རྒྱབ་ཀྲུང་དང་ཡར་ཀློངས་གཅོང་བའི་སྟེང་ཀྲུང་དུ་ཨོད་ཅིང་། སྔར་འབྲོང་པ་སྡེ་བཅང་ཞེས། རྫོང་མེ་དམངས་སྤྱིའི་གཞུང་དེ་ཀླ་བའུན་དུ་ཨོད། 仲巴。县名。旧名仲巴洛强。在西藏自治区西部，雅鲁藏布江上游。县人民政府驻扎东。

འབྲོང་པ་སྡེ་བཅང་། འབྲོང་བའི་མིང་གཞན།

འབྲོང་འཐེ། འབྲོང་མོ། 母野牛，母兕。

འབྲོང་རྩེད། འབྲོང་གི་འཁག་ཐོག་བའི་རྩེད་སྡེ་ཞེག 野牛舞。藏族民间一种披戴野牛皮和野牛面具的二人舞。

འབྲོང་རྩེའི་བེ་ཏྲམ། འབྲོང་རྩེ་ལྟ་སྐག་ཏུ་མཚོས་མཇད་བའི་དད་ཐབ་སྨན་བའི་ཐ་མཚམས་ཤེག་ཏུ་སྒྲིགས་བཀོད་བའི་སྐབས་ཅིག་སྡེ་ཚོགས་བཀོད་བའི་སྐབས་ཀྱི་བསྡུས་བཅོས་ཤེག 《仲氏手册》。仲孜·拉色嘉措所著辨症施治的验方汇编。

འབྲོང་མཐོ། མཚོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནག་ཚུ་རྩོང་དང་དཔལ་མགོན་རྩོང་གི་མཚམས་སུ་ཡོད། 崩错。湖名。在西藏自治区那曲县和班戈县交界处。

འབྲོང་ཞེར་ཞེག་སྐ། སྔར་བོད་རྒྱལ་བཙུ་བཞེ་པ་སྡེ། ས་སི་ཞེགས་དྲུག་གི་ཁ་ཅིག་ཞེག 仲协勒。共如勒子，吐蕃王朝第十四王。

འབྲོང་གསོབ། འབྲོང་ཐུགས་ཀྱི་འདྲ་གསོབ། 野牛壳。野牛舞中所用野牛皮。

འབྲོངས། འབྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

འབྲོངས་ཐ། (རྟེང) ཉེ་བར་བསྡེན་པ། 靠近，倚傍，སློབ་གྲྭའི་ཁེས་དགེ་རྒན་བཟང་པོ་འབྲོངས་པ། 弟子依傍良师。

འབྲོབ་པ། འབྱབ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

འབྲོམ། སྟོད་ཡུང་ཐུའི་འབྲོག་བའི་རིགས་རྩལ་ཤེག་གི་མིང་། 名词。种氏。古代拉萨西面堆龙普地方一牧民氏族。

འབྲོམ་རྒྱལ་བའི་འཕྲུང་གོངས། རབ་བྱང་དང་བའི་མེ་ཨོས་གོང་ཀི་ཤེ་གྲངས་ཉིད་གཉིས་པ་ཤེང་མོ་སྐྱལ་ལ་སྟོད་ཡུང་ཐུང་འཕྲངས་ཤེང་། རྗེ་བོ་རྗེ་བཙུན་རྣས་བཀའ་གདམས་བའི་བསྟན་བའི་བདག་པོར་གྱུར་ཏེ་རབ་བྱང་ཀློང་ཆེན་དགོན་བཏབ། དགུང་ལོ་དྲུག་རྩ་བ་ཤེང་མོ་འབྱུག་ལ་འདུས། 种·杰瓦穷乃(1005—1064)。译言胜生。宋代西藏佛学家。生于前藏堆龙普，为阿底峡弟子，开噶当派，1056年宋仁宗嘉祐元年倡建热振寺。

འབྲོམ་སྒོམ་བ། འབྲོམ་ཀྱི་དུས་ཨཇེན་བཀའ་གདམས་བའི་སྐྱེལ་གཏེར་མཁན་རྒྱལ་བའི་འབྲོང་གནས། 种教巴。噶当派开宗祖师种·杰瓦穷乃别号。

འབྲོལ་འདེད། འབྲོལ་འཁྱལ་དུ་འགྲོ་མཁན་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྟེགས། 追逃前进，同向行走。

འབྲོལ་བ། (ཐ་ཤི་དད་པ) སྐྱེས་པ། འབྲོལ་བ། སྐྱེས། འབྱོར་བ་དང་གཡོལ་ཐབས་སུ་རྒྱག་པ། 逃走，逸去。ཉེས་ཆད་བཟེད་པར་ཞེད་རས་གཞན་དུ་སྐྱེས། 逃避刑罚。དམག་ཕམ་རས་འབྲོལ་བ། 战败逃走。ཡུན་རིང་ནད་རས་མིག་ཁྲང་དུ་སྐྱེས་པ། 长期患病，眼眶下陷。ཐྲིད་ནོ་རས་མཁའི་ཐུ་ཡང་འཁོར། སྡུག་ནད་བང་གི་བུ་ཡང་འབྲོལ། 乐时空中鸟儿流连不去，苦时亲生儿子也会逃避。རྡ་བསད་ནོ་ལུག་འདུར། ཁྱི་བཏྲངས་ནད་ཕག་འབྲོལ། 宰山羊绵羊发抖，打狗儿猪仔遁逃。

འབྲོལ་འབྲྭལ། སྐྱེས་བྱོལ་དང་འདྲ།

འབྲོལ་ཀ། ལུས་ཀྱི་སོག་ཅས་བོག་ཏུ་ཡོད་བའི་ཀ། 肩胛骨下肌肉。

འབྲོལ་ཀ་ཁ་བོ། ལུས་ཀྱི་སོག་ཅས་ཕུག་ཏུ་ཡོད་བའི་ཀ། 肩胛骨上肌肉。

ཐ། ཆུའི་ཆ་བས་ཤུག་རས་བྱང་བའི་གཉིན་མཉམ་

ཆུབས། 名词。波，浪。水势冲击所生绉纹。

ཆུ་ཐིབ་།　(1)ཆ་ཆུབས།浪，波涛。(2)ཆུ་འཁོར་བཞིན་གཏིང་དུ་ནུབ་པའི་ཐིབ་འཁོར། 漩涡。

ཆུ་རྒྱུ།　ཆ་ཆུབས་ཅན་གྱི་རྒྱུ། 波流，潮流。

ཆུ་བཞེད།　ཐུ་བཞེད་དང་འདྲ།

ཆུ་རླངས།　ཆུ་གཡོས་པའི་ཆུབས། 波涛，浪潮，潮流：དཔྱར་དུས་ཀྱི་གཅང་ཐིའི་ནང་ཆ་ཆུབས་དག་པོ་འཕྱུར་བ། 夏令江河，波涛汹涌。ཀུ་མཚའི་ཆ་ཆུབས་རི་ལྟར་མཐོ་བ། 海浪高如山。གསར་བརྗེའི་ཆ་ཆུབས་མཐོན་པོར་བྱོང་བ། 掀起革命高潮。ཆུ་གྲུང་ཐམས་ཅད་ཆ་ཆུབས་འཕྱོ་ཞིང་གཏམ་དུ་འཕྱུར་བ་སྟམ་ཟེར། 河水到处惊涛翻腾，骇浪滔天，高山夷为深谷，平原布满卵石。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་འཁྲིག་དང་། ཆུ་ཅམས་པ། ཆུ་ཆུབས། ཆུའི་འཁྲི་ཤིང་། ཆུའི་རྒྱུ་ཟོག ཁྱིང་འཛས། དབའ་བྱོང་། དབའ་ཆུབས། ཆུབས་ཁྱིང་བཅས་སོ།

ཆུ་ཆུབས་སྐྱེས།　(མཛད་) ཆུའི་ཐེག་མ། 浪生。水点、水珠的异名。

ཆུག་ཆུག　(ཐུལ) (1)མེ་ མདའ་ ཞིག 机关枪。(2)འཁོར་སོ་ཞིག 摩托车。

ཆུང་།　●ཚད་དང་ཤོམ། 名词。夸张，夸大：ཁ་ཆད་ཆེ་བའི་གཏམ་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད། 夸大之言，无可信者。●ཐམས་ཅད་དང་། རིལ་བོ། 副词。全体，整个，彻底：མཐུན་ རྐྱེན་ གང་ ཡོད་ ཆད་ཀྱིས་སྤྱད་པ། 利用一切有利条件。ཆོག་ཐག་ཆད་ཀྱིས་བཅད་དེ་མི་ངན་སྤྱོད་ངན་ལ་ངོས་ཟིན་པ། 坚决反对坏人坏事。དགྲ་ བོ་ ལས་ ཆད་ དེ་ ཧས་ པར་ རྒྱལ་ཐུབ་པ། 完全可以战胜敌人。

ཆུང་ཁཆ།　ཁ་ཅམ་དང་ཚད་ཤོམ། 夸大，夸张。言过其实：མི་ཤེས་ཤེས་རྟོག་ཀྱི་ཆད་ཁམ་ཆ་བའི་ཁ་རྩེས་ཀྱ་འབྱང་མི་ཐུབ། 不懂装懂，夸夸其谈，不可凭信。

ཆུང་མགོ།　(ཐུལ) དབྱལ་བ་ ཁེའམ་ བའི་ སྐྲ་ ཆད་ལིང་། 刘海儿。额上披留短发的头式。

ཆུང་མགོ་ལིང་ལིང་།　སྐྲ་ཆད་ཆད་དུ་བཅད་བའི་མགོ། 短发头式。

ཆུང་དེ།　(ཐུལ) རུ་བ་ནས། 简直，根本：སྐྱོ་མེམས་ཆད་དེ་ཐམས། 兴味索然。གནད་དོན་ཆད་དེ་ཐག་གཅད་པ། 彻底解决问题。

ཆུང་དེ་ཁ་ཚ།　(ཐུལ) རུ་བ་ནས་ཁེས་པ་དང་འདྲ། 简直，完全：མི་འདི་ཆད་དེ་ཁ་ལ་སྐྱོ་འདུག 此人简直疯了。སྐད་ཆ་ཚང་མ་ཆད་དེ་ཁ་ལ་བཤད་ཚར། 话已说完。གྲོང་ཁྱེར་དེ་ཆུ་ཤག་གིས་ཆད་དེ་ཁ་ལ་བསྐྱབས་འདུག 那座城市简直被洪水完全淹没了。

ཆད་པ།　ཆོད་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

ཆད་ཆད།　སྐྲ་ཤོགས་རིང་མིན་ཐུང་མིན་དུ་ཡོད་པ། 短发。

ཆད་ཆད།　འཇངས་ནས་ཐྱིང་པ་ཕྱང་གྱང་པ། 蓬松。毛发纷乱成一团：སྐྲ་ ཆད་ཆོད། 头发蓬松。བལ་ཆད་ཆོད། 乱羊毛团。

ཆད་ལིང་།　ཆད་མགོ་ལིང་ལིང་གི་བསྟན་ཚིག

ཆབ།　名词。(1)རིའི་ཐུར་གཅར་པོ། 悬崖，陡坡。险峻石壁：གྲེན་དུ་འཇོག་ཐབས་ཀུས་ཀྱང་འཇོག་མ་ཐུབ་པར་ཆབ་དུ་ཤོར་པ། 虽然尽力往上爬，却没有爬上去，还是堕下悬崖去了。(2)རི་གཅར་ སོ་ནས་ འཕྱལ་བའི་ རྡོ། 礌石。从悬崖等处滚下的巨石。

ཆབ་ཀྱི།　གྲེན་གཅར་ནས་ཐུར་དུ་ ཕྱུང་བའམ། རི་རྡོ་ཐོག་བབ་དུ་ཆོག་པའི་ཤེ་ཀྱེན། 堕崖死亡，礌石砸死：གོམ་འཕྲེད་ཤོར་ནས་ཆབ་ཀྱིས་ཤེ། 失足

墮崖而死。རི་སྐེད་དུ་འགྱོ་བཞིན་པར་ཁ་བོང་འགྱེལ་ནས་ཆབ་གྱིར་གྱོངས། 走过山腰，被滚下的大石砸死。

ཁབ་སྒྱེལ་བ། རྡོ་སོགས་ཆབ་ཏུ་སྒྱེལ་བ། 放礓石，གྲུ་གུ་རྣམས་ཆབ་སྒྱེལ་གྱི་རྩེད་མོ་ལ་དགའ། 孩子们喜欢滚礓石的游戏。

ཁབ་ཆུ། དཀྱུ་གཅར་བོ་ནས་འཐབ་པའི་ཆུ། 瀑布。

ཁབ་འདྲིལ། ཤུར་དུ་ལྷུང་བ། 坠落，坠下悬崖：ལུག་མ་མེ་ཞིག་ཁབ་འདྲིལ་ཤོང་ཏེ་ཤི་སོང་། 怀胎母羊，坠下悬崖死去。

ཁབ་ལྗོངས། ཤུར་དུ་འདྲིལ་བའི་རྡོ། 礓石，གཞས་ལྷགས་ཐོག་དང་། རི་གཅར་གྱི་ཁབ་རྡོ་ཤར་བཞིག་དུ་མེད་པའི་སེམས་ཐག་བཅད་པ། 下定决心象天空霹雳、象礓石滚崖不能变更。ཁབ་རྡོ་ཅིན་དུ་ཕྱོག་པ་ཅི་ལ་སྐྱེད། 礓石哪能向上滚动？

ཁྱེད་རྒྱག (ཚིག) འཕྱལ་རྡེག་གིས་ འཕྱལ་ འདེད། 推挤，排挤：མི་མང་འཚང་གཡོད་དུས་ཁྱེད་རྒྱག་མ་གཏོང་། 人多拥挤时不要推挤。

རྒྱད་རྒྱག (ཚིག) ཀང་ལག་དང་དབྱག་ པ་ སོགས་ཀྱེས་འཕྱལ་རྡེག་གཏོང་བ། 推挤，排挤。

ཁོད། ཁོད་པའི་སྐལ་ཆེག

ཁོད་གཏོང་། མཐུ་དང་ངན་སྔགས་སོགས་གཏོང་བ། 放咒，放蛊。用恶咒害人。

ཁོད་པ། (ཐ་དད་ཐ) ཁད་པ། ཁད་པ། ཁོད།། གཏོང་བ་དང་སྐྱལ་བ་དང་འགྲེད་པ། 唆使，遣放，差使；རི་དགས་ལ་ཁྱི་ཁད་པ། 嗾犬咬兽。དགྲ་ཐེག་ལ་དཔུང་ཆེན་ཁད་ནས་ཙ་གཏོང་བཏང་བ། 派遣大军消灭敌人。

ཁོད་མ། 名词。(1)མཐུ་བྱད་དམ། ཐེན་ལྡེས། 蛊，诅咒，凶兆。(2)དཔྱ་ཁྲལ། 税，差徭。

ཁོད་མ་རྒྱུག་པ། (1)ཁྲལ་ཉལ་རྒྱལ་བ། 支差，支付差徭。(2)མཐུ་བྱད་གཏོང་བ་དང་། གཉེད་པ་རྒྱལ་བ། 放咒。诵恶咒以谋害人的一种迷信活动。

ཁྱོ་ཁད། ཁྱེ་པ་རྒྱུ་བའི་ན་ཚ། 瘟疫病。

ཁྱེ་འབྱངས། (ཞོང་) ར། 垂胡。山羊的异名。

ཁྱེ་བ། རྐེའི་སྐོང་གྱི་རྩ་དང་རྣེན་བྱ་འདུ་བ་ སོགས་འཁྱགས་ནས་མཐུལ་བའི་གནས་སུ་ཤ་ཁྱག་ གསོད་ནས་རྒྱས་པ་ལ་རེར་ཏེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྱི་ན། ཆུང་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ་དང་། མཁྲིས་པ་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ། བད་ཀན་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ། འདུས་པ་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ། ཆོལ་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ། ཁྲག་ལས་ཀྱུར་བའི་ཁྱེ་བ། གཡང་ལེན་བའི་ཁྱེ་བ། བྱུར་གྱི་སྐྱ་འདྲེན་བའི་ཁྱེ་བ་ བཅས་རིགས་བཀུད་མཆེས་སོ། 瘰疬，赘疣。颈部甲状腺肿大形成的肉疣。分气瘰、胆瘰、涎瘰、三合瘰、脂肪瘰、血瘰、招财瘰和祸殃瘰等八种；ཤིང་གི་ཁྱེ་བ། 木疣。ཁྱེ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་ཁྱང་འགར། ཁྱེ་མེད་ཡན་ལག་ཉམས་པར་མཐོང་། 也有须瘰流行地，反把无瘰当肢残。又谓不辨是非。རེ་འདོད་ལ་ཁྱེ་ བ་ མི་ འདོད་པ། 只想要颈项，不愿要颈瘰。

ཁྱེ་བ་འཇོམས། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཆེན་རྣམ་རྐེའི་ཁྱེ་ བ་ འཇོམས་པའི་ཚ་ཁྱེ་གཙོ་ཆེ་ཤིང་། 碘盐。能治瘰瘤的一种海盐。

ཁྱེ་ཚྭ། ལན་ཚའི་རིགས་ཤེག་རྫི། རང་བཞིན་ཇེས་དྲོད། ཁྱེ་བ་འཇོམས། 碘盐。入药味咸，性温，功能补益阳气、消瘰。

ཁྱེ་བ། ཆུའི་དབྱ་བ། 名词。水泡，泡沫：རྡོང་མེད་ཁམོང་ཁམོང་ཆུ་ཡི་ཁྱེ་བ་དེ། ཐལ་ཆེར་བྱུང་ཚ་ཐག་ནས་ཡལ་ཏེ་འདོམ། 空空水中泡，随生即随灭。བྱ་ཁང་ཆུ་བོ་འཐབས་ནས་ཁྱེ་ བ་ འཕྱུང་བ། 水击岩石涌起泡沫。མིང་ཁི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་བྱང་དང་། ཆུའི་འཇམ་དཀར། དབྱ་བ་བཅས་སོ།

ཐག། ཤིང་གི་ཅུ་བྱག་ཅིག 名词。藤，藤萝。一类蔓生植物。

ཐག་ཀྱཀང། (1)ཤིང་གི་ཅུ་བྱག་ཅིག 白藤。(2)ཞལ་བ་འཚག་ཅིང་གི་ས་དཀར་པོ་ཞིག 白色粘土。藏式建筑用以铺地盖顶的粘土。

ཐག་ཁའི་སྒོ་མ། སྣ་སྒུག་ཚོན་ཁའི་གཅིབ་སྒོ། 花藤盒。有盖的彩色藤盒。

ཐག་ཁྲི་བཞེད། ཐང་ཚོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཅོན་སཀབས་བོད་ཀྱི་སད་མི་མི་བདུན་གྱི་ཁ་གྱལ་ཞིག 巴赤协。赤松德赞时为观察藏人能否守持出家戒律而预试的七人之一。

ཐག་འཁར། སྣ་ཤིང་ལས་བཅས་བའི་ལག་འཁར། 藤杖。藤子手杖。

ཐག་འཇྲིག་ལས། ཤིང་བཅོ་བའི་ལག་ཆ་ཞིག 钢丝锯。漏穿木板、刻镂花纹所用工具。

ཐག་འགེབས། ཉེས་སྐྱོན་མི་མངོན་བར་ཉེད་གཡས། 包庇，隐匿，掩饰：སྐྱོན་དང་སྡིང་འཕྲལ་སྣ་འགེབས་བྱས་པ། 掩盖过失和错误。

ཐག་ཆོད། བྱག་རི་ནས་སྐྱེས་བའི་སྣ། 山藤。

ཐག་རྩྭ། སྤའི་བེར་གཤམ། དབྱུག་པ། 藤杖。

ཐག་ལྕགས། སྣ་ལས་བཅོས་བའི་ལྕག་ཚན། 藤鞭。藤子为柄的马鞭。

ཐག་ཚས། སྣ་ལས་བཅོས་བའི་ཚོ་ཐང། 藤器。

ཐག་ཆིངས། ཇ་མདོང་དང་། ཐུ་བ། རྩམ་སོགས་ལ་བཏང་ བའི་སྣ་ཆིངས། 藤箍。酥油茶筒、圆筒木器和大木桶上所加藤箍。

ཐག་ཐག སྣ་ལས་བཅོས་བའི་གཐག་པ། 藤索。藤子拧成一股的绳索。

ཐག་ཐག་ཐཙམ་པ། སྣ་ཟམ་དང་དོན་གཅིག

ཐག་པ། ●སྐྱེད་བའི་ཚ་བོངས་པ། ●名词。(1)ཚ་སའི་རྒྱལ་སྟབས་ཤ་འདོམས། 男女生殖器、阴部、私处。(2)གསང་བྱའི་དོན། 秘密。

ཐག་བཟང། ཤིང་རིགས་སྣའི་དབྱུག་པ། 藤鞭。

ཐག་དཔྱུག སྣའི་དབྱུག་པ། 藤杖。

ཐག་ཚཏྶཱ། ཀུག་པ་སྤ་ཤལས་ཀུག་པ་ཆེར་ཤ་ཅད་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཆ་བ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་སྟོད་ཤལ་ལ་ཁྱམ་ནས་ཤ་ བཀས་པོང་གྱང་བ་དང་། གཞང་འབྲུམ། ཆོགས་མིག་ཏུ་ཆུ་ཤེར་འཛིལ་བ་སོགས་ལ་ཐན། 柏子仁。侧柏或刺柏种子。入药味苦辛，性凉。功能治胆汁泛溢、皮肤变黄、痔漏及关节黄水过剩诸病。

ཐག་དམར། (1)ཤིང་གི་ཅུ་བྱག་ཅིག 紫藤。(2)ཞལ་བ་འཚག་ཅིང་གི་ས་དམར་པོ་ཞིག 红色粘土。藏式建筑用以铺地盖顶的次等粘土。

ཐག་བཞེད། སྣ་གསལ་སྐྱང་གི་བཞེད་བར་ཁྱགས་བ་སྐྱེ། བསམ་ཡས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་དྲུས་རབས་བཅུད་བའི་ནང་བོད་རྗེ་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྒམ་གྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཐུང་ཟད་ཞེབ་པ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་། ནང་དོན་གཙོ་ཆ་བ་བསམ་ཡས་གཏུག་ལག་ཁང་ བཀྲ་ནས་ བོད་ དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྤེལ་བའི་ལོ་ རྒྱུས་ ཡིན་ ཞེང་། བོད་དང་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། བོད་དང་རྒྱ་གར་བར་ཆོས་ལུགས་ཐོག་ ནས་ འགྲོ་ བོང་ ཅིང་ཅུལ། བཙན་པའི་བཀའ་གཏོགས་བཀྲོགས་པ། རྒྱ་བསྟན་བཅུགས་ཏེ་ཆོས་བསྟན་བ་ སོགས་ སྤྱིབས་ དེའི་ཚབ་སྒྲིད་ལས་ལུགས་དང་ དཔལ་ འབྱོར་ རིག་གནས་ཀྱི་འཛིལ་རྒྱས་ཀྱང་གསལ་བོར་འཁྲིད་འདུག 《巴协》。别名《桑耶寺详志》。巴色朗著。书中对八世纪吐蕃王赤松德赞时期的历 史记载较详，除主要讲述桑耶寺建成后佛教在西 藏的宏扬情况外，亦有唐蕃关系、藏印佛教交往、 藏王王诰以及建立译场翻译佛经等当时政 治制度和经济文化发展方面的情况记述。

ཐག་ཐམ། སྣའི་ལྕགས་ཐག་ བསྒྲིལས་ ནས་ ཁར་ ཚུར་ བཏང་བའི་ཐམ་པ། 藤索桥。

ཐག་ཁག་པ། རྩྭ་སྨན་ཞིག དེའི་རྩ་བར་ཁུལ་ བའི་

བ་དང་ཁམས་དམར་སྐྱེས་ཐྲིག་ཅིད་ཅུས་ བ་ཚོད། 丹参。药用植物。根有镇静、调经等作用。

ཐུ་རི་ཐྲི་རི། ར་བཅི་བ་དང་། བརྒྱལ་ཉམས། 昏昏迷迷，神志恍惚。沉迷不省人事状： ནད་ ཚ་བྱང་སྐྱེ་ཆང་གིས་བཅི་བ་ལྟར་ གྲ་ རི་ དུས་ བྱས་བྱུང་། 病得象吃醉了酒，神志昏迷。

ཐུ་ཤེག། གྲ་ཆིངས། 藤箍，藤子箍。

ཐུ་ཤིང་། ཤིང་རིགས་ཤིག 藤。

ཐུ་ལ། འབྲོག་བའི་གྲྭ་འབྱེད་ས། 架设牛毛帐幕处。

ཐུ་ལྷི། ཝེད་སྐུས་གྲུ་བ། 隐匿保守，秘不与人；རང་ལ་ལག་རྩལ་ཀྱི་མན་ངག་རྣམས་ ཙོད་ བློབ་ མེད་ ཐུ་ལྷི་མ་ རྣམས་ལ་ གྲུ་ ཁྱེ་ཝེད་ བར་བཏུབས་ བ། 把自己的全部技术窍门无保留地教给徒弟。

ཐུ་ཐྲིམ། གྲུ་ཁྲིའི་སྐོ་ མའི་བསྡུས་ཚིག

ཐུ་གསང་། མི་མངོན་པའམ་མི་ཚངས་པར་ ཅིད་བའི་ ཐབས། 秘密，隐瞒，藏匿； ཐོས་བསྡུར་གྲུ་གསང་ ཅིད་པ། 秘密商议。 བས་མ་འཆར་གྲུ་གསང་མ་ ཅིད། 莫隐瞒意见不说！ ཁྱིང་གཏམ་གྲུ་ གསང་ ཅིད་པ། 私下交心。

ཐུ་གསལ་སྡུང་། ཅ་ཞེས་ཀྱང་སྡུང་། སྐར་ཚོས་ ཆུལ་ཁྲི་ བྱིང་ཁྲེཊུ་བཙན་ཀྱི་ བློན་པོ་ གྲུ་ གསལ་ སྡུང་ གིས་ ཆུལ་བའི་ བཀའ་ བཞེན་ ཆུ་ གང་ དུས་ མཁན་ ཆེན་ བོ་ ཏྲི་ སཀྱ་ བོད་ དུ་ གདན་ ཐྲབས། མཁན་ བོས་ གསལ་ སྡུང་ ལ་ ཡེ་ ཤེས་ དབང་ པོ་ ཞེས་ བའི་ མིང་ བཏགས། དེ་ རྗེས་ བས་མ་ ཡས་ སུ་ མཁན་ ཆེན་ དང་། བྱེ་ བོད་ ཁམས་ ཀྱི་ ཐོག་ མ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཐུབ་ ཅིང་ ཐུགས་ བོད་ བཅུན་ ཀྱི་ ཐོག་ མ་ སངས་ མི་ བདུན་ དབ་ ཏུ་ བྱུང་ བའི་ ཡ་ ཀུལ་ བྱས་ རྗེས་ ཆེ་ བ་ ཞེག་ ཡིན། 巴色朗。赤松德赞时一大臣名。初从印度邀堪布菩提萨埵，入藏更名也协旺波。后在桑耶寺从菩提萨埵及莲花生出家，是初试七人之一。

ཐུག (གྲ) རྡེད་ཆས་ཤིག 牌，骨牌。ཐུག་དཀྱུག་ བ། 洗牌。ཅུད་བཞག་དས་ཐུག་ཅུག་ བ། 下注赌博。

ཐུག་ཁམ ཇ་བཐུ་ཁམ 一甎茶。

ཐུག་ཆུང་། ཇ་བཐུ་ཁམ་གི་བཞི་ པོག་གཅིག 一砖茶。一甎茶的四分之一。

ཐུག་ཆེན། (1)ཇ་བཐུ་ཁམ 一甎茶，四砖茶。(2)རྡེད་ཆས་ཤིག 骨牌，天九牌。

ཐུག་བ། ❶(ཐ་དད་པ) ཐུག་ས་བ། ཐུག་བ། ཐྲོག་ སྐོ་བ་དང་། ཐྲོད་བ། 沾染，玷污，混杂；དྲི་ མས་ཐུག་ས་བ། 沾染污垢。ངན་གོམས་ཀྱི་ཐུག་ བ། 染上不良习气。སྐྱོན་ཀྱི་ཐུག་ས་བ། 犯了过失。བཙོག་བས་ཐུག་ས་བ། 弄脏。❷ཐུག་ཀྱག་ མཁན། 名词。赌徒，赌棍。

ཐུག་ཐུག་གཤེག་ གཤེག (ཚིག) དྲག་ ཤུལ་ ཀྱི་ ཁྲོས་བའི་རྣམ་འགྱུར། 暴跳，气急败坏，怒极不能自己状： གཤེ་རྟག་ཀྱི་བས་ ངན་ ལས་ དུ་ མ་ སྒྲུབས་བས་ཁྲོས་ཏེ་གཅུག་ཐུག་ བོ་ ཐུག་ ཐུག་ གཤེག་ གཤེག་ཅིང་ བ། 狡诈之计未逞，弄得气极败坏不能自己。

ཐུག་ས་འདྲེས། བཙོག་བར་ཀྱུར་ བ། 染污，混杂；ཐུས་ཀ་ ཤེས་ས་ རྟེན་ ཐུག་ས་འདྲེས་ སུ་ ཀྱུར་ བ། 优劣混杂。

ཐུག་ས་བ། ཐུག་བའི་འདུས་ བ།

ཐུང་། ཐུང་ས་དང་འདྲ།

ཐུང་ཁམ། ཐུང་མ་ཁམ་ བོ། 干糟粕。

ཐུང་ཐྲུམ། ཆང་མ་བཙ་ཐུས་ཀོང་ཀི་ཐུང་ ཐྲུམ། 藏酒醪糟。未曾渗滤过的母酒，未去滓的酒。

ཐུང་བ། ཐྲུང་བའི་མ་ ངོ་ཆས་ བ།

ཐུང་མ། ཆང་བཙ་ཐུས་ཐེན་བའི་ རོ་ མ། 名词。酒糟，糟粕。ཐུང་མ་བཙ་ཐུས་ ཀྱང་ཆང་ མེ་ ཙོང་། 滴糟粕不会出旨酒。 མིང་ཀི་རྟེན་ ཀྱང་ས་ ལ་ ཀྱུམ་ རོ་ དང་ ཆང་ ཁྱེ་ཐུས་ སོ།

སྐང་ཟིན་མ། སྐང་མ་ཟ་མཁན་ཏེ་མི་ལ་སྨོད་པའི་ཚིག་ཡིན། 吃糟者。骂人语。

སྐང་ཕྱམས། ཚང་གི་སྐང་མའི་ནང་སྨན་སྣུར་ནས་ནུ་སྐར་ཕྱམས་བྱེད་པའི་བཙོས་ཐབས་ཤིག 酒糟熨法。在酒糟中加入药物，热熨患处的疗法。

སྐང་མ། རྨའི་བྱུག། 名词。马屎，马粪；སྐང་མ་སྐམ། 干马粪。

སྐང་ཏུགས། སྐང་ཚ་པོ་ནད་ལ་ གཏུགས་ ཏེ་བཙོས་པའི་སྨན་དཔྱད་ཅིག 热粪温罨法。藏医用新鲜热马粪敷罨患处的治疗法。

སྐང་མ་པ། སྐང་བའི་འདམ་པ།

སྐང་ཕྱུད། རྨ་སོགས་ཀྱི་སྐང་བྱུན། 马屎，骡马粪。

སྐད་སྐད་པ། (རྟོག) (1)རྒྱུན་མ་ཆད། 不断，继续。(2)གྲུགས་ཆེ་བ། 大力。

སྐབ་ཅ། སྐབ་ཆ་དང་འདྲ།

སྐབ་ཆ། མང་པོ་ཐུགས་གཅིག་བཏེགས་པའི་ ཚིག་པ། 名词。匹，把，包，封：ཁ་ བཏགས་ སྐབ་ཆ་གཅིག 一匹哈达。གྲུ་རེ་ སྐབ་ཆ་གཉིས། 两封火柴。

སྐམ་པ། སྐྱེས་བའི་མ་དོངས་པ།

སྐམ་སྟུ། གཞན་རྣང་འདྲ་ཆགས་ཆགས་ཀྱི་ སྟངས་མ། 装腔作势，假装正经。

སྐམས་པ། སྐྱེས་བའི་འདམ་པ།

སྐར་ཁྲལ། ཤུན་ཁྱེད་ཕྱུ་བྱང་དངོས་རིགས་ལག་ཐྲལ་ཀྱིས་འཚོལ་སྡུངས། 摸索：མཚན་མོ་ཁྲ་མར་མེད་ན་སྐུལ་ཐྲལ་མི་ཆུག་ཐབས་མེད་རེད། 晚上没灯不得不暗中摸索。

སྐར་པ། ❶སྐྱེ་བའི་འདམ་པ་དང་ མ་ དོངས་ པ། ❷ལག་པའི་སྐྱེ་མེ། 名词。手掌。

སྐར་མོ། 名词。(1)རྐང་མཐིལ་ ལམ་ ལག་ མཐིལ་ སོར་ཁེན་བཅས་ཀྱི་མིང་། 爪，手足掌；མིའི་སྐྱེ་མེ། 人的手掌。ཁཅན་ཁཐོན་ཀྱི་སྐྱེ་མོ་བཞེ། 猛兽的四爪。རན་དུན་སྐྱེ་མོར་བཙིར་པ། 在手掌里捏糌粑。ལག་ གཡས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ མོར་ མེ་ མདའ་ འཇོན་པ། 右手执枪。ཉི་ཤར་སྐྱེ་མོས་འཁེབས་པ། 一手遮天。སྤྲེའུས་ བཟའ་ བཅའ་ སྐྱེ་ མོ་ བཏུབ་ སྟེ་ ལེན་ པ། 猴子抓取食物。(2)ལག་ མཐིལ་ཀྱི་རང་དུ་ ཤོང་ བའི་ ཚད། 把，撮。一手所能抓之量：ཆུ་སྐྱེ་མོ་ གང་། 一撮水。རྩམ་ པ་ སྐྱེ་ མོ་ གང་། 一把糌粑。(3)ལྟང་ འདོན་ ཅིའི་ དང་། འབྲུ་དང་ ཟུབ་ མ་ ཅིའི་ དུ་ ཟུར་ ཏེ་ དཀྱི་ འཁྱེའི་ཅིའི་ཞིང་ལས་ཚོ་བྱེད་ཅིག 多齿叉。铲粪用的手耙或扬场用的扬叉。

སྐར་འཇོང་། ལག་འཇོང་། 肉搏，空拳斗殴：གཡུལ་སར་དགྲ་དང་སྐྱེ་འཇོང་ཅིད་པ། 在战场上同敌人肉搏。

སྐལ། (རྟོག) དོང་། 穴，坑，地洞。

སྐལ་ཁེབས། (རྟོག) དོང་ཁེབས། 地坑盖子。

སྐལ་མགོ། (1)རྨི་རྡིང་ཆུ་ཚོང་མཁལ་མ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེན་སྐྱེས་པ་འདོན་ཅིའི་ཀྱི་ཚོ་བྱེད་ཅིག 蛙头匕。剔除肺脏、心脏、大肠、小肠、肾脏等处症瘕结石的器械。(2)ལྟས་ཀྱི་རྩ་ལས་ ཞེག་ གི་ མིང་། 蛙头脉。藏医所说起自两股讫于足跟之脉。(3)སྨུག་ཆགས་སྐྱེལ་བའི་མགོ། 青蛙的头部。

སྐལ་ཅོག་ལྡེ། འཁྱག་པོར་ མཆོངས་ ཏེ་ འགྲོ་ བའི་ འགྲོས། 蛙步。跳跃行进的步态。

སྐལ་ཆུབ། (1)སྐྱེས་དུ་ འགྲོ་བའི་རྡོ་ཞེག 玳瑁化石。可入药。(2)ཉའི་ཁྱེ་བྱག་གི་པཱས་པ་ ཞེག 鲨鱼皮。

སྐལ་ཆུབ་དཀར་བོ། རྡོ་སྐྱེས་སྐལ་བའི་ ཆུ་བ་ ཀྱི་ འབྱམ་པ་ལྟང་ཙོང་པ་མདོག་དཀར་བོ་ཞེག རྡོ་ མངར། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་རྩུས་པ་སྐྱོང། ཆུ་ལེར་སེལ། ཀྱེ་སྐྱེན་གསོ། 土黄赭石。矿物药名。色浅黄，形如蛤蟆背上皮瘤。味甘，性

凉，功能接合骨折、敛黄水、治脑疾。

ཐལ་སྐྱོང་། (1)ཐལ་བ་དང་སྐྱོང་མོ། 蛤蟆和蝌蚪。(2)ཐལ་བའི་གྲུ་ཀུ་སྐྱོང་མོ། 蛙的幼虫，蝌蚪。

ཐལ་ཆེན། (1)སྤོག་ཆགས་ཤིག 蟾蜍。有毒大蛙。(2)(མངོན) རྒྱ་སྤིན། 大蛙。螃蟹的异名。

ཐལ་དུག སྤོག་ཆགས་ཀྱི་སྐན་ཁོག 蟾酥。蟾蜍皮疣分泌物，可入药。

ཐལ་ལྗང་ས། ཆུ་བལ། 水苔。水中绵状苔藓植物。

ཐལ་བ། ཆུ་དང་སྐམ་ས་གཉིས་ཀར་རྟེན་ཅིང་། འཕར་མཆོངས་བཅུག་ནས་འགྲོ་བའི་སྐལ་དུས་ཅན་གྱི་སྤོག་ཆགས་ཤིག 名词。蛙，虾蟆。跳跃前进、水陆两栖的脊椎动物之一；ཁྲོན་བའི་ཐལ་བ་མཐོང་ཆུ་ཆུང་། 井底之蛙见识浅。ཐལ་བ་མཐོང་དུས་སྐྱོང་མོ་སངས་ཆུས་རྟེད། 见了蛤蟆样儿，才知蝌蚪是佛陀。意谓“不比不知道，一比吓一跳”。འཕར་འགྲོ་ཐལ་བས་ཚ་ཐེགས་མི་ཐེག་བཞིན། ཐུབ་ཆོད་བཅན་དབང་གུས་ཀྱང་བཟོད་མི་འགྱུར། 虾蟆不受撒盐，是人难忍欺负。མིང་ཀྱི་རྟགས་གྱངས་ལ་ཆུལ་ཅན་དང་། རྒྱ་མེད། ཆར་ལས་སྐྱེས། འཕར་འགྲོ། བཤང་ཐལ་བཅས་སོ།

ཐལ་བ་རྐང་མང་། (མངོན) རྒྱ་སྤིན། 多足蟾。蟹的异名。

ཐལ་བ་ཁྲ་ཐུག རྡོ་བ་ཟས་སུ་ཟ་བའི་ཐལ་བ་ཞིག 石蛙，哈什蚂。据说是以石为食的一种蛙类，藏医用以入药为强壮剂。

ཐལ་བའི་ཀ། སྤོག་ཆགས་སྐན་ཁྱི་རིགས་ཤིག་རྒྱ། རྣ་མངར། ཁུ་རྩེས་རྩྭ། ནུས་བས་གཡོ་བ་དང་། ཁྲོག་པ། རྒྱ་འབས། རྐྱང་ནད་བཅས་བཀྲོས་ཐལ་ཁ་ཤའི་ཤ། ཐལ་ཁ་ཤ་ཚ་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཞི་ཞིང་། ཁ་ཆེ་ཁ་ཤ་ཚ་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཞི་ཞིང་། ཁ་ཆེ་ཁ་ཤ་ཚ་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཞི་ཞིང་། ཁ་ཆེ་ཁ་ཤ་ཚ་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཞི་ཞིང་།

ཐལ་མེག མེ་རྩ་ཀྱི་ཕིའུ། 蓓蕾，花苞：ཤུལ་རྣ་དེ་དང་ཀྱི་མེ་རྩ་སྐལ་མེག་ཐུ་དས་ཐུམ་པ། 园中花蕾，放苞盛开。

ཐལ་ཚང་། སྐལ་བའི་གནས་སའི་ཚང་། 青蛙窝，蛤蟆窝：སྐལ་པ་མ་ཅན་ཅིག་གིས་ཐལ་ཚང་འཕྱང་། 一个癞蛤蟆，坏了整个青蛙窝。

ཐལ་ལག རྡོ་ཆུ་སྐིན་སྡེར་མའི་མིང་གཞན།

ཐལ་ལེབ། རྡ་སོགས་ལས་ བའམ་ བའི་ ཚང་ སྟོད་ལེབ་མོ་ཞིག 扁酒罐。盛酒陶器，形扁圆。

ཐས་བསྐྱངས། མི་ མངོན་ པར་ བྱས་ པ། 隐瞒，藏匿，含蓄不露：མཚོན་ཆ་ཐུས་བསྐྱངས་བྱས་པ། 暗藏武器。

ཐས་ཅིན། ལུ་བ་དང་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་བྱང་ པར་ཅན། 隐义。殊胜见解和现证次第。

ཐས་པ། ཐྲེད་བའི་འདས་པ།

ཐས་པའི་ཆ་ཚེན་བརྒྱད། སྤོག་རྩ་ཏག་པོ་ལས་ཀྱས་པའི་ལུས་ཁྱེར་མི་མངོན་ཞིང་ཁོག་པའི་ནང་ དུ་ཐུས་པ་ལྟ་བུའི་དོན་སྟོད་དང་འབྲེལ་བའི་རྩ་གནད་ཆེ་བ་བརྒྱད་དེ། ཁྱིང་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག རྒྱ་བ་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག མཚེན་པ་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག མཚོང་པ་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག ཤ་ལ་མ་གཡས་གཡོན་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག བསམ་སེ་དང་འབྲེལ་བ་གཅིག་བཅས་སོ། 八大隐蔽脉。由主要血管分出、连结脏腑、隐蔽体内、不现于体外的八大脉络：连通心脏者一，连通肺脏者二，连通肝脏者一，连通脾脏者一，连通左右肾脏者二，连通精巢者一。

ཐས་ཚང་། སྡེར་བོད་ཀྱི་རྫོང་ཞིག་ཀྱི་མིང་ ཡིན་ཞེང་། དེང་སང་འདས་གཞུང་རྫོང་ཀྱི་རྒྱིང་གྲོང་ངོ་། 白仓。原西藏的旧宗名。即今当雄县的宁中。

ཐས་ལྷུང་། (1)གསང་ བའི་ ཁུལ་ ལྷུང་། 禁区，神秘地方。(2)ལྷུང་ཁྲག་བཅན་པོ། 险境，险要地区。

ཐས་གསང་། གཞན་ཀྱིས་ཏ་མི་གོ་བ་བྱས་ པ་ རྒྱ།

སྐུས་སྐུས་གསང་གསང་ཞེས་རེད། 隐瞒，秘而不宣。

མེ་རྡེ། (ཨ་ལ) བོད་མདའི་མེ་ལེན་གྱི་སྐུད་རྡས་ཤེག 导火线，鸟枪火绳。

མེ་གསང་། (ཨ་ལ) མངོན་ཆང་གི་ཚོགས་ནས་གནས་ཚུལ་ལྟ་རྟོག་ཞིབ་པའི་དོན་གསེང་ངམ་རྩི་ གསང་། 机灵，机警，嗅觉灵敏：རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་འགྱུར་ལྡོག་རྩི་བྱང་རིས་སུ་གསང་ དོད་ ཐའི་སྟེ་ནས་རྟོག་ཞིབ་དཔྱད་ཤེས་ལ་སྤྱི་ གསང་ དོད་ ཐའི་ཚེ་དཀའ། འཕྲིན་ ཀྱས་ ངཔེན་ཅིང་དགོས། 对于国际局势变化，要有高度灵敏的嗅觉了解分析，进行认识。

མེད་པ། སྐུད་པ། 名词。皮火筒，鼓风皮囊。

མིང་སྐྱ། (ཨ་ལ) (1) འཆལ་གཏམ་ མས་ དཀྲིག་གཏམ། 流言，蜚语：ཁྲིམས་ལུང་མེད་པའི་ སྤྱིར་སྐྱ་ས་ གོད། 莫制造流言蜚语！ (2)མེ་ མདའ་སོགས་ཀྱི་སྐུ་ཆེར་ཀྱག་སྡུངས། 轰隆声，མེ་ སྐྱེར་ཀྱི་སྤྱིར་ སྐྱ་ཆེ་པ། 炮声隆隆。ཆུ་ བྱག་འགྲམ་པའི་ སྤྱིར་ སྐྱ། 水石冲击之声。

མིང་གཏམ། (ཨ་ལ) རང་ དཀར་ ཚོད་ ཚོད་ ཀྱས་ བཟོད་པའི་གཏམ། 流言，蜚语。无根据的妄言：ཐུབ་པཉྙ་ པོ་ ཡོད་པའི་ མི་རྣམས་ཀྱས་ སྤྱིར་གཏམ་ ཇི་ ཙམ་ སྡོས་ཀྱང་ སྐྱེད་ཚུལ་ལ་ གཡོ་ འགྱལ་ བཏང་ མི་ ཡོང་། 思想坚定的人，不管听到多少流言蜚语，情绪都不会动摇。

མྱ་ཀྱ། དབྱག་པའམ། རྩང་བ་ སྐྱག་མ་ལྟ་ བྱའི་ ཁོག་ སྡོང་། 管，筒，空茎，空心，ངང་ལྷགས་ཀྱི་ སྐྱ་ཀྱ། 钢管。འཕྱི་གི་ སྐྱ་ཀྱ། 橡皮管。སོག་མའི་ སྐྱ་ཀྱ། 麦管。 བད་མའི་ སྐྱ་ཀྱ། 莲苞空心。 སྐྱག་མའི་ སྐྱ་ཀྱི་ནང་ ནས་ ནམ་ མཁའ་ ལྟ་བ། 管中看天。喻同“管中窥豹”。

མྱ་ཀྱའི་ཐྱོ་འབྲ། ཀ་གཟེའ་ད་གནས་པའི་ཁག་ ཅ་ ཀྱང་པ་གཏུང་ཅིང་ཀྱི་གཅག་ཐྱ་ ཞེག 刨毛刀。藏医切割脓根的器械。

སྐྱག 名词。(1)སྐྱ་ཀྱའི་བསྡུས་ཚིག 管，筒，空茎，སྐྱག་སྐྱག 竹管。སོག་སྐྱག 麦管。(2)མདོ་ སྐྱག་གཅིས་སུ་ ཕྱི་བའི་ སྐྱག 内部，对外部言；里，对表面言：ཁང་པའི་ སྐྱག 房间内部。གཅེས་ཚང་ སྐྱག 内寝。མཛོད་ སྐྱག 内库。འཁྱག་པའི་ སྐྱག 冰下。ཐོན་ སྐྱག་དོག་པོ། 心地狭隘。

སྐྱག་ཆལ། ཆ་ལང་། 钹；ཧྲ་ སྐྱག 汉地钹。ཅོང་ སྐྱག 蒙古钹。བལ་ སྐྱག 尼泊尔钹。སྐྱག་ཆལ་ དང་ཚིལ་ སྐྱེན་འཁྲིལ་པ། 摇奏铙钹。

སྐྱག་ཆོལ། སྐྱག་ཆལ་དང་འདྲ།

སྐྱག་མཐུན་བསྲུ་སྒྲིལ། ངན་གཡོ་ ལྟོ་ མཐུན་ཀྱིས་ ཐང་ཚུར་ འབོད་ སྐྱེ་ བྱེད་ པ། 私下勾结往来，暗中通气送往迎来：དགྲ་ ཐོག་ས་དང་ སྐྱག་ མཐུན་ བསྲུ་ སྐྱེལ་ཡིན་ཁུལ་ཀྱིས་དགྲ་ ཐོག་ས་ ལ་ ཐུང་ ཞིབ་ བྱེད་ པ། 假装和敌人暗通来往刺探敌情。

སྐྱག་ངམ། སྡེ་ བོད་ས་གནས་ཐིད་ གཞུང་ ཤག་ཐམ་ དུ་ ལའི་ ཐྱ་ མའི་ ཐམ་ག ། 内官印。原西藏地方政府时代，达赖喇嘛的私章：སྐྱག་དམ་ བཀའི་ཆ། 盖有达赖喇嘛私章的文书。

སྐྱག་འཇོལ་ཐལ་ལྷས། ཐུ་ གསང་ ཆད་ ལྟ་ 隐瞒实情报多报少： བྱང་ སོང་ རྩིས་ ཆུག་ རིགས་ སྐྱག་ འཇོན་ ཐལ་ ལྷས་ མེད་ པ་ ཞེག་ བྱང་ འདུག 结算收支帐项，做到了没有隐瞒实情报多报少。

སྐྱག་པ། (ཨ་ལ) ཐྱ་ བོད་ ཀྱི་ མངའ་ བདག་ གི་ སྐྱ་ ཐྱ་ གཅོང་ ལེན་ ཀྱི་ སྐྱ་ ཐྱ་ ཞེས་ འཇོན་ ཅིང་ མཁན། 名词。内管家。旧时，为领主管理切身财物的代理人。

སྐྱག་བོ། 名词。(1)མི་ མངོན་ པའི་ གཉིང་ ཕུག་ རྡིང་ བོ། 暗室，深洞。(2)ཁ་ སྐྱག་ དོག་ པའི་ མི། 沉默寡言的人。

སྐྱག་འབྱངས། སྐྱག་དམ་ འབྱང་ མ་ སྟེ། ཐྱ་ བོད་

ས་གནས་སྐྱིད་ གཞུང་སྐབས་ དུ་ལའི་ ཐུ་མའི་ སྐུག་ཐམ་ཚབ་ཡོད་པའི་ གཞུང་ ཡིག་ 原西藏地方政府时代，盖有达赖喇嘛私章的文书。

སྐུག་མ། ཤང་ གི་ ནང་། 形容词。最里面，最内面；ཁང་པ་སྐུག་མ། 内室。དངོས་རྟེན་སྐུག་མ། 私财。

སྐུག་རྩ། ཕུག་ གི་ དོན་ རྩ། 根底。真实的心事，最后目的；མིའི་བསམ་ པའི་སྐུག་ རྩ་མ་ ལོན་པར་ གསེད་བཀོལ་བྱས་ཀྱང་མི་ཆོག། 没有摸清别人真实的心事，进行解释也不中用。 ལས་ དོན་ གྱི་ སྐུག་རྩ་ ལོན་པ། 摸清工作底细。

སྐུག་སྐས། ཚོག་ཏུ་ཟས་པ། 私吞。暗地侵吞；སྐྱེ་ པའི་ ཏུ་ རོང་ཆེར་ གྱིས་ སྐུག་ཟས་བྱས་པ། 私吞公物。

སྐུག་ཀཆོང་། ཤེ་ཀའི་ སྐུ་ ཤོ་ བྱེད་ གཆོང་ ཁེག 槽形雕刀。在木版上雕刻字画清洗笔棱时所用刻刀。

སྐུག་རིལ། (ཁྲལ) རྩྭ་ལས་ རྩིང་ མཐིལ་ ཅན་ གྱི་ ཟེན་པ། 粗底鞋。用草茸或粗牛毛作底的靴或鞋。

སྐུག་ཁེ། འགྲམ་ སྐུག་ གི་ ཁེ། 后臼齿。

སྐུངས། (རྟེང) (1)སྟོབས་ ཤུགས། 力量，威势。(2)བརྩོན་པ། 精勤，奋勉。(3)དམ་ བཅའ། 誓愿，誓约。

སྐུངས་བསྒྲིད་པ། (རྟེང) (1)སྟོབས་ བསྒྲིད་པ། 发展力量。(2)འབད་ རྩོལ་བྱས་པ། 努力发奋。(3)དམ་ བཅའ་ བརྟན་པ། 决定的誓愿。

སྐུངས་པ། (རྟེང) བསྒྲིམས་པ། 紧张。

སྐུད་ཁམ། ཤིང་ཁམ་ གྱི་ སྐུད་པ། 风箱。

སྐུད་མཆུ། སྐུད་པའི་ མཆུ་མ་ ཁ། 皮火筒口。鼓风皮囊的铁管。

སྐུད་པ། ར་ཕྱག་ས་ཁག་ལས་ བཟོས་ པའི་ མེ་ སྐུད་ ཅུད་ཅིག 名词。皮火筒。生火时所用鼓风皮囊；མེ་ འབྱད་ པར་ སྐུད་པ་ ཐུག་པ། 用皮火筒吹火。

སྐུད་པ་ཁྱེར་སྐྱོ་ཆེ་ ཡང་ལག་ པའི་ བོག་རེད། 皮火筒响声虽大，总在手掌底下。 སྐུད་པ་ ཁ་ འཛའ་ མགོ་ ཡང་། ལག་ཆུང་ གཡས་ པའི་ བོག་རེད། 皮火筒的口气虽大，却在小小右手之下。意谓声势虽大，却受他人控制。 མིང་ གི་ རྟགས་ ཁ་ཁོལ་ མི་ དང་། ཐག་ལ་ དབྱག་ འཕྱེན་པ། སྐུད་ ཀན་ བཅས་ སོ།

སྐུད་པ་ཏབྱག་མངག་། དོན་ དེ་ རང་ལ་ཆེད་ དུ་ དམིག་ པའི་ དབྱེ། 皮火筒专为鼓风。喻物各有所用。

སྐུད་སྐུད། རྩ་ འཛར་ ཚུལ། 突突。脉搏跳动状。

སྐུད་ཀྱེ། (རྟེང) སྐུད་ པའི་ མཆུ་མ་ ཀན་ མཆུ། 皮火筒嘴。

སྐུད་ཁིང་ཁྱིས་འཐོག (རྟེང) (1)བྱད་ ཐུམ་ ཁྱིས་ འགྱེ། 蒙头而走。(2)མགོ་ འབྱར་ ཚུ་ མེད་ པར་ གྱུར་པ། 抬不起头来。

སྐུད་ཀོག། སྐུད་པ། 皮火筒。

སྐོམ་ཤོག (1)ཤིང་ གི་ ཤུན་པ། 树皮。(2)འབྲུའི་ ཕུབ་མ། 糠秕。

སྐོམ་སྐྱིགས། འབྲ་རིགས་ཀྱི་ ཤུན་པ་དང་ ལྡེ། 糠渣。谷物中混杂的糠秕杂质。

སྐོམ་གཉེར། ནས་འབྲའི་ སྐྱེ་ ཕུགས་ མང་པོ་ ཐུག་ས་ གཅིག་ ཏུ་ སྐུངས་པ་ ལྟར་ དགོས་ ཚན་ མེད་ པའི་ དབེ། 糠秕库藏。成堆的秕糠。喻多而无用。

སྐོམ་པ། 名词。(1)ཤུན་པ་ དང་། སྐྱེའི་ པགས་པ་ དང་། ཕུབ་མ། 表皮，外壳，糠秕；འབྲ་ མེད་ སྐྱེན་པ་ འཕུར་ལ་ སྐྱིང་ པོ་ མེད། 簸扬纯糠不出粮。(2)བཙོས་ པའམ་ ཇུན་མ། 不纯之物，赝品，冒牌货。

སྐོམ་ཕུབ། འབྲའི་ ཤུན་ པའམ་ པགས་པ། 糠秕。

སྐོམ་མ། སྐྱེན་པ་ དང་ འབྲ།

སྐྱ་ཆལ། རྩལ་ མོའམ་ ཆ་ ལང་། 铙，铜铙。

སྒྲ་ཆུང་། ཆ་ལང་ཆུང་དུའི་མིང་། 小铍。

སྒྲ་ཆོལ། སྒྲ་ཆལ་དང་འདྲ།

སྒྲ་པ། (ཐ་དད་པ) སྒྲབས་པ། སྒྲ་བ། སྒྲབས། །སྣོད་ཀ་འགའ་ཏུ་ སྟོན་པའམ་ཀ་ས་ལ་ སྟོན་པ། 器口向下，覆：དཀར་ཚལ་ ཀ་སྒྲབས་ཏེ་ བཞག་པ། 把碗口扣下放着。

སྒྲ་ཚི། (རྩིང) བོང་ཀྲུག་ས། 下水道，污水孔。

སྒྲ་སིལ། ཆ་ལང་དང་སིལ་སྦྱོན། 铍和锉。

སྒྲབས། ❶སྒྲ་པའི་སྐྱལ་ཚིག ❷名词。(1)སྒྲབས་ཤའི་བསྡུས་མིང་། (2)(ཨངན) 1.རྒྱ་ང་། 蛋、卵的异名。2.ཨོ་མཚན་གྱི་འབྱས་བྱ། 睾丸的异名。

སྒྲབས་སྐྱེས། (ཨངན) རྡུ་ཏི་ཨ་ལ། 壳生。豆蔻果的异名。

སྒྲབས་ཁོང་། ནང་ངམ་ཁོག་སྟོང་། 空筒，空管：ལྕགས་དོང་གི་སྒྲབས་ཁོང་ནས་ཆུ་ དྲངས་ པ། 用铁管引水。

སྒྲབས་ཀྱོལ་བ། (1)ནང་ནས་ཐང་བ། 内部通畅，管道畅通。(2)ཁ་ཕྱེ་བ། 开放，打开：མེ་དོག་ གི་སྒྲབས་ཀྱོལ་ཏེ་ཞལ་ཁ་ཕྱེ་པ། 花苞开放。

སྒྲབས་ཅན། (ཨངན) རྡུ་ཏི་ཨ་ལ། 有皮壳者，豆蔻果的异名。

སྒྲབས་ཅན་ཚི། སྒྲབས་ཅན་ཚི་ཀྱང་ནང་དུ་གཞང་འབྱམ་གཅུང་ཕྱེད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཅིག 疗痔管。管壁有孔，压痔疮入于孔内，再注热酥于管中以熨疗痔疮的器械。

སྒྲབས་ཅན་སོག་ལེ་ཁ། དུས་པ་ལ་ཚི་ཀྱང་འབིད་ཕྱེད་ཀྱི་ཚེ་ བྱད་ ཅིག 管形锉。在人体骨骼上穿孔的针状小锉。

སྒྲབས་ཆོག ཀྱང་སྐམ་མེད་པའི་ཆོག་ཅེ། 条桌。没有抽屉的桌子。

སྒྲབས་ཆུང་། (1)ཁོག་པ་ཆུང་དུ། 内部狭窄。(2)སྐུ་ཀུ་ལྷ་ཚེ། 细管，细筒。

སྒྲབས་སྟོང་། ནང་སྟོང་ངམ་ཁོག་སྟོང་། 空筒，空管。

སྒྲབས་བརྐྱལ་བ། (1)སྐྲུག་སྐྲུག་ སོགས་ འགགས་ པ་བཀང་བ་ལ། 挖空。打通竹节等。(2)རྨོ་ང་ སོགས་ཀ་ཕྱེ་པ། 破壳：ཕྱིའུ་ སྐོང་སྒྲབས་ བརྐྱལ་ནས་ཕྱིར་ ཐོན་པ། 鸡雏破卵壳而出。

སྒྲབས་ཀྱངས། ནང་སྟོང་པ་ཡིན་པའི་ཐུང་མ། 空心杆子，中空小棍。

སྒྲབས་ཀྱངས་སྐྲ་ཀྱ་ཀ། ལུས་སྟོད་ ཀྱི་ རྣག་ ཁ་སང་ དཀྱི་ བ་ཤཀྱད་ཀྱིད་ ཚ་ བྱད་ ཅིག 笔头杆。剔拔人体脓疮的器械。

སྒྲབས་ཐོ། (ལྟེབ) ལྕགས་ སོགས་ ཁོང་ ཁོང་ བཐོ་ཀྱད་ ཀྱི་ ཐོ་ བ། 凸面锤。打造铁锅铁瓢等内部时所用手锤。

སྒྲབས་རྩང་། ཁོང་དོང་། 隧道，坑道：རི་ཁྲོག་ སྒྲབས་ དོང་། 山岭隧道。 ས་འོག་སྒྲབས་ དོང་། 地下坑道。

སྒྲབས་སྡོག (ཨངན) སྐྲུག་ས། 有管。竹子的异名。

སྒྲབས་པ། སྒྲབ་པའི་འདྲས་པ།

སྒྲབས་བཅྱག གཅིན་པ་འཁྲག་ས་པའི་ནད་ཅིག 管道闭塞病。小便闭塞不通等男生殖器病之一种。

སྒྲབས་འཅྱས། (ཨངན) རྡུ་ཏི་ཨ་ལ། 空果。豆蔻果的异名。

སྒྲབས་མ། ལྕ་ཞིང་ རིང་ ལ་ ཁྲོག་ སྟོང་ ཡིན་ པའི་ དངོས་པོ། 名词。管道，空茎，筒状物，外壳：ཁུང་བྱའི་སྒྲབས། 孔道。ཁྲའི་ སྒྲབས། 血管。སོག་སྒྲབས། 麦管。ལྕགས་སྒྲབས། 铁管。ཉིད་ སྒྲབས། 完整的山羊皮囊。ནོ་ སྒྲབས། 耳管道。པད་སྒྲབས། 莲花瓣卷筒。མེ་ དོག་སྒྲབས་ དབྱིབས་ ཅན། 筒状花冠。 ཁ་ སྒྲབས་ ལྕ་ བ། 微血管。

སྒྲབས་ཡུངས། ས་འོག་ ཆུ་ ཉུལ་ སའི་ སྒྲབས་ ཀྱང། 阴沟，地下水沟。

སྒྲབས་ཡིག་ངས། ཕྱི་ལྟེག་སོགས་ སྒྲབས་ བཤད་ས་ ཏེ་ ཆ་ བ་ཁུང་ བ་ལྟ་ བྱ། 扩展内层。如凿岩穴

里层使其扩大。

སྐབས་བཀག། ནོ་བ་ནས་ནོ་བང་བཏུད་པའི་གསང་གྲོས། 耳语，秘密话。

སྐང་རྟག སྐེན་བུའི་ཅུ་བག་སྐྱར་གོག་ནག་པོ། 蜣螂。鞘翅类昆虫之一种。俗以其生于粪便中，故称屎巴牛、屎壳螂。

སྐང་པ། སོག་གས་ཀུན་ཅན་གྱི་འབྱའི་སྤྱི་མིང་། 甲壳虫。甲壳虫类通称：བས་སྐྱར། 蜣螂。ཙོག་སྐྱར། 蝼蚁。

སྐད་པ། སྐད་མ་དང་འདྲ།

སྐད་མ། རྡ་སྐྱིགས་སམ། གཅན་སྐྱིགས་དང་། སྐྱ་དུལ་སོགས་ཉལ་ཐིལ་དུ་སྐྱངས་པའི་རིགས། 乱草，剩草料，糠秕碎草：སོ་རའི་ནང་གི་སྐྱར་མ་ཕུར་ནས་ལུད་སྐྱོང་ཐེབ་པ། 扫集院中碎草，用以积肥。

སྐད་མེ། རྡའམ་སོག་མ་སོགས་ཀྱི་མེ་ཕུ་མེ། 麦糠火，草屑所燃小火。

སྐད་ལེན། སྐྱས་ཤེལ། ཐང་ཆུའི་རིགས་ཀྱི་འགྱུར་རྡོ་འཇམ་པོ་ཞིག་སྟེ། བདུད་ཙམ་བྱས་ན་དུལ་ཕྱན་ནས་སྐང་དུལ་འཐེན་ལེན་ཐེབ་ཐུབ་པ། ནམ་ཆུན་དུ་ཆུན་ཙང་ཐེབ། 琥珀。稍加摩擦即能拾芥吸尘的一种树脂化石，润泽似玉，常用作装饰品。

སྐད་ཚོང་། (ཨཁ) གཤེར་རམ་དཏུལ་ལས་ བཟོས་པའི་ཁམས་སྐྱོགས་ཀྱི་རྣ་ཆུན་ཞིག 一种耳饰。用金银打成的一种耳环，多流行于康区。

སྐལ་བྱེ། བར་དབྱས་གཙང་རུ་བཞིའི་ ནང་གསེས། དབྱ་རུའི་མིང་གསར། 布如。乌如地区后起之名。

སྐེ་ཀ། སྐེ་གུ་དང་འདྲ།

སྐེ་ཁ། སྐེ་གུ་དང་འདྲ།

སྐེ་མཁན། བོད་རང་སྐྱོང་སྡོང་ཚོས་ ཁོངས་ མཆོ་ སྐྲ་རྩོང་ངོག་མོན་ཡུལ་ཀུལ་ཀྱི་ས་ཆ་ དེ་ ཐོག་ ཐུར་ དུ་ ལའི་ ཁྲ་ ཚ་ སྐྱ་ ཁྱེང་ དྲག་ པ་ ཚངས་ དབྱངས་ ཀྱི་ མཆོའི་ ཚ་ ཞིང་ རྡེ་ པ་ ཞིག་ ཀི་ གཞིས་ ཀུའི་ ས་ ཁང་ ཙོང་ སྐད། 崩喀尔。西藏自治区山南专区错那县门隅所属一地名，六世达赖仓央嘉措舅家的庄园即在此区。

སྐེ་གཤ། མི་གཉིས་ཕན་ཚུན་དབྱུག་རེས་རྡབ་རེས་ཉིད་ བའི་ ལུས་ རྩལ་ ཞིག་ སྟེ་ ཀྱ་ གང་ སྐད་ ཐྲི་ཀ་ཝེ་ བ་ ལས་ སྐྲངས་ ཚག་ པ་ འདུ། 角力，摔交。此名似从印度语ཐྲི་ཀ་音变而来。

སྐེ་གཤ་རྒྱག་པ། ཕན་ཚུན་འཐབས་ཏེ་ ཤེད་ ཚད་ པ། 角力。互相挽抱比赛气力。

སྐེ་གཤ་འཚང་བ། ཕན་ཚུན་གཉིག་ལ་གཉིག་ འཐབས་ནས་ ཤེད་ ཚད་ པ། 角力。摔交比赛。

སྐེ་གཤ་ཚོར་འཇོག་ལས། ཤེད་ རྩལ་ཀྱི་ ཁྱས་ སྟེ་ ཀ་ དང་ རྩ་ འཇོག་ལས་ གཉིས། 角力和举重；སྐེ་གཤ་རྩ་ འཐབ་ཀྱི་ འཐུན་ སྐྱང་ ཐེབ་ པ། 进行角力和举重比赛。

སྐེ་གཤ་སྐྱོང་བ། ཕན་ ཚུན་ འཛིང་ ཚུལ་ ཀྱིས་ ཤེད་ སྐྱོབས་ ཚད་ པ། 角力。摔交比赛。

སྐེག་པ། (རྟེ་) (1)དངོས་ངན་ཀ་ ཆུང་ པ། 羸弱。(2)ཀ་ སྐེམ་ པ། 枯瘦。

སྐེག་སྐེག (ཨཁ) ཁ་རྒྱས་ སྐྱང་ལ་ སྐྱོམ་ པ། 矮胖。

སྐེད་པ། (མ་དད་པ) སྐྱས་ པ། སྐུ་ པ། སྐྱས། མི་ མངོན་ པར་ བྱེད་ པ། 隐匿，暗藏，掩盖：གནི་ ཏོག་ དུ་ འབབ་ མདའ་ སྐྱས་ པ། 地下埋雷。རང་ སྐྱོན་ སྐྱེད་ པ། 隐讳己过。དཔེ་ ཚ་ ཁ་ཅིར་ དུ་ སྐྱས་ ནས་ མི་ ཤེ་ བདུན་ པ་ ཙམ་ སོང་ པ། 书埋地下已七百年。དཔུང་ ཚོགས་ ནགས་ ཚལ་ དུ་ སྐྱས་ པ། 伏兵森林中。ས་ ཁྲང་ བྱས་ ཏེ་ ཁ་ ཟས་ སྐྱེད་ པ། 掘洞埋藏食物。

སྐེད་པའི་ཆུང་བྱེད། ཕུང་ ཐེད་ འབའ་ ཞིག་ ཡ་ དག་ བཅུའི་ ནང་ གསེས། ཐོ་ འཚམ་ པའི་ བསམ་ པས་ དག་ སྐྱང་ ཀྱི་ ཚོས་ དང་ ཕུང་ བཟེད་ སོགས་ ཤོ་ ཐེད་ སྐྱེད་ པའོ། 藏。九十单堕之一。谓使比丘损恼，乃将其衣及钵等资具隐藏所犯堕罪。

ཐོད་ཀྱིད། (མཚན) (1)རྡོ། 石的异名。(2)གཎིད་མཆོང་མ། 娼妓的异名。

ཐོད་ཀྱིད་པ། (གྲུབ་ཐོབ་བཅུད་བཏུ་བྱག་ལས་ཧེ་ཅུལ་བི་ཏ་ལང་བཞུགས། བའི་གནས་བཅུད་ཞིག 隐形。梵音译作苏频陀。十六尊者之一。居比胡拉山。

ཐོན་ཁ་ཅུ། (རྟོང) ཡང་དག་མིན་པ། 非真实，不准确。

ཐོབ་པ། (1)(ཐུལ) སྐྱེངས་ པ། 肿，肿胀。(2)(རྟོང) ཉེན་པ། 危险。

ཐོམ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོག་དཀྱིལ་ཀྱི་མིང་། 胸膛，胸腔，肚子；ཐོམ་ཆུ་ལ་ཟབ་པོ་ཅུག་འདོད། 既不要打湿胸膛，又想和鱼一样游泳。意谓企图不劳而获。(2)དབོ་དང་འདྲ།

ཐོམ་འཁྲིག་པ། ཀོད་པ་དང་ཆུ་ མའི་ ནང་ དུ་ ཉིར་ སྐྱོ་སྐྱོག་པ། 腹鸣，肠胃作响。

ཐོམ་དཀྱིད་དཀྱིད། ཁྱབ་ཁོག་ཀི་ཐོམ་ཁྲིར་ཁྲིར་ཅིད་ཙོལ། 挺起胸膛，ལས་ འགན་ ཁྱི་ བོ་ ཤིན་ པར་ ཤེས་ནས་ཐོམ་དཀྱིད་དཀྱིད་བྱས་ ཏེ་ལེན་ པོད་པ། 明知责任重大，敢于挺起胸膛担当起来。

ཐོམ་ཐེག (ཐུལ)ཀང་པའི་ ཐུ་ རྡིང་ གྲད་ཀྱི་ ལྟས་ཀྱི་ རྡོག་པ། 鞋前后补钉。钉在鞋底前半部或后半部的补钉。

ཐོག་པམ། ལུག་གི་ ཁྱོ་ བའི་ ངོས་ཀྱི་ བལ། 羊胸脯毛。

ཐོག་མ། མེག་གི་ ལིང་ གོག་ ཙོས་ ཐོག་ གས་ པ་ ཁྱ་ བྱ། 名词。萝卜花。眼中斑点破裂四散如炒米花的一种眼翳。

ཐོག་ཚམ། ཐོད་ ཆིལ་ ལམ། ནང་ ཆིལ། 腹油。动物腹腔脂肪。

ཐོག་གཞོག་ལས། ཐོ་ ཤེ་ རྟེད། 两胁。胸腔左右两侧。

ཐོག་ཟླ། (མཚན) ཅོད་ ཟླ་ གཉིས་ པ། 腹月。藏历二月的异名。

ཐོག་ཨང་པ། ཐོད་ པའམ། ཆུ་ མའི་ནང་ ཨང་ ཐུ་ འཕྱེད་ པ། 腹鸣。腹中作响。

ཐོག་རིལ། ཐུག་རིལ་དང་འདྲ།

ཐོག་ཕྱག་པ། (ཁྱབ) ཞེག་ པ། 破产，崩溃，垮台，不可收拾：དམིག་ པས་ལ་ ཁྱོ་ དང་ཚ་ ཐོ་ ཕྱག་ པ། 特权彻底崩溃了。

ཐོག་ཕྱག་མ། མ་ རག་ས་ མ་ བཅིངས་ པར་ གོས་ ཐུག་ ཚར་ ཐོན་ པ། 拖衣曳襟。披长衣而不束带，褰袖拖曳及地之状：བྱལ་ འཚབ་ ཆེན་ པས་ མ་ འཆིང་ ཤིང་ མེད་ པར་ ཐོ་ ཕྱག་ མར་ ཁྱེར་ དོག་ ཐུང་ དགོས་ བྱུང་ འདུག 忙得来不及系腰带，只得拖衣曳袖地走出来。

ཐོག་གོབ། ཉེ་ གོ་ བས་ ཁ་ ཅད། 夸张，夸耀，སད་ ཚ་ ཐོ་ གོ་ ཚ་ པོ། 言语十分浮夸。

ཐོག་ས། སྐྱ་ བའི་ སྐྱལ་ ཆེས

ཐོང་བ། (ཐ་དད་པ) སྐྱངས་ པ། སྐྱང་ པ། སྐྱངས། ཆུ་ ནང་ དུ་ སྐྱང་ བར་ ཁྱེད་ པ། 浸渍，淹泡：ཆུ་ ཚ་ བོར་ གོས་ སྐྱངས་ ནས་ བཀྱ་ བ། 衣服在热水里泡了再洗。འབྲུ་ སོན་ ཆུའི་ ནང་ དུ་ སྐྱང་ པ། 谷种泡在水里。འཐས་ ཆུ་ ལ་ སྐྱངས་ ཏེ་ བཞིང་ བ། 泡了米然后过滤。མི་ ཆུ་ ལ་ དཀྱུག་ པར་ རང་ ལྟེད་ ཀ་ སྐྱང་ དགོས། 抛人入水，身要浸湿一半。意谓加害别人，自己也占不了便宜。

ཐོང་ས། སྐྱང་ བའི་ སྐྱལ་ ཆེས

ཐོད། དར་ སྐྲད་ ལས་ བཅས་ པའི་ ཚོད་ ཐུག། 名词。丝条子，缨子。丝线作成的装饰品，多用于绳端：དར་ ཆའི་ ཐོད། 旗缨。མདུང་ རྩེ་ ཐོད་ དམར་ ཅན། 红缨枪。སྐྲ་ ཐོད། 发辫绦子。

ཐོན་པ། (རྟོང) ཟ་ པ། 吃。

ཐོམ་ཕྱིར། ལུས་ ཐོམ་ པ་ དང་ ཁྲོ་ བ་ འབྱང་ པོ། 体粗腹大，粗壮结实。

ཐོམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ཐུམས་ པ། ཐུམ་ པ།

སྡོམས།། (1)སྡོམ་ཆ་བྱེད་པ། 捆绑，捆成把子。(2)སྡུད་པ། 团拢，聚集，汇合。(3)བཏེ་བ། 混杂，糅合。❷སྡོམ་པ་དང་དེན་གཅིག

སྡོམ་ཟུག ❶ཕྱ་བ་མིན་པའི་རྣམས་པ། 形容词。粗大，圆径大，细之反：ཤིང་སྡུང་སྡོམ་པོ། 粗大的圆木。གག་པ་སྡོམ་པོ། 粗绳。གཟུགས་པོ་སྡོམ་པོ། 身体粗大肥壮。སྤྲོ་བའི་ཚོར་བ་སྡོམ་པོར་བརྟགས། 觉得很高兴。ཚིག་སྡོམ་པོ། 生硬的词。སྐད་ཆ་སྡོམ་པོ་མ་ཤོད། 说话不要打官腔！❷སྡོམ་པའི་ མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ཤིག 名词。粗罪。佛教所说重大犯戒之罪。

སྡོམ་ཟུའི་ལྟུང་བ། རྒྱས་སྡོམ་ཀྱི་རྩ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པས་ཡན་ལག་ཡིན་ཞིང་། སྡོམ་པ་གཉེན་བྱེད་ཀྱི་ཐམ་པ་མིན་ ཡང་ དངོས་ ཀྱང་ རྩུབ་ དྲག་ཏུ་འགྱུབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་ པའི་ ཕྱིར་ རྟེས་ པ་ ཕྱི་ བཞི་ སྡོམ་པོའི་ལྟུང་བ་ཞེས་བྱའོ། 粗堕，重堕罪。随似密乘律仪根本，故是支分。虽非舍戒之他胜罪，但能障碍迅速获得成就，罪孽重故，名为粗堕。

སྡོམ་ཟུའི་ལྟུང་བ་བརྒྱད། རྒྱས་སྡོམ་ ཀྱི་ ཡན་ལག་ཀྱི་ལྟུང་བ་བརྒྱད་དེ། དམ་ཚིག་དང་མི་ལྡན་པའི་རིག་མ་བཞེན་པ། ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་རྩོད་པ། མཚན་ཉིད་དང་མི་ལྡན་པའི་རིག་མ་ལས་ངང་སྟུབས་ཀྱིས་བདུད་རྩི་ལེན་པ། དེན་གཉིས་ལྡན་པའི་སློབ་མར་གསང་སྒྲགས་ཀྱི་ཆོས་མི་སྟོན་པ། དད་ལྡན་ཆོས་འདྲི་བ་ལ་ཆོས་གཞན་སྟོན་པ། ཉན་ཐོས་ནང་དུ་ཞུགས་བདུན་ལོང་བར་བཞུགས་པ། རྣལ་འབྱོར་ལེ་ཤེས་དང་མི་ལྡན་པར་སྒྲགས་པར་རློམ་པ། སྟོང་མིན་ལ་ཟབ་དོན་བཤད་པ་སྟེ་བརྒྱད་དོ། 八粗堕。密乘律仪所说八种支堕罪：所御明妃无三昧耶、大众坛场造作斗诤、从彼无相明妃力采甘露、不为来学弟子讲授密乘、对于净信问佛法者讲说异教、在声闻中住满七日、无瑜伽智矫饰密乘行者和为非器者讲甚深法。

སྡོམ་ཐུག སྡོམ་པ་དང་ཐུ་བ། 粗细，木上下两端粗细均匀。ཤིང་ལ་སྟེང་ཞོད་ཙམ་ཐུག་ སྡོམ་ཐུ་ མཉམ་པ། 圆木上下两端粗细均匀。ཤེ་ལ་སྐོད་ཞོད་ཙམ་ཐུང་ངུང་། སྐྱེ་ལ་སྡོམ་ཐུ་ཙམ་མི་སྲིད། 贤男劣夫世上有，生命岂有粗与细。

སྡོམས་ཚད། ❶སྡོམ་པའི་སྐུལ་ཚོག ❷མཐའ་སྐོར་གྱི་རིང་ཚད། 名词。周长。周围的长度。

སྡོར། སྡོར་བའི་སྐུལ་ཚོག

སྡོར་བ། (ཐ་དད་པ) སྡོར་བ། སྡོར་བ། སྡོར།། འབར་བར་ཅིད་པ། 点燃，烧起：སྡོར་ མེ་ སྡོར་བ། 点灯。མེ་སྡོར་ཁས་རིང་བདེ་གཏོང་བ། 燃火以为信号。

སྡོལ་བ། (ཐ་དད་པ) (1)(ཐུག) གཡོ་བ། 揉，搓，混合揉搓：མར་ཕྱིར་གཅིག་ཏུ་སྡོལ་བ། 揉合酥油和干酪。སྨན་ཕྱེ་དང་མར་ཁུ་སྡོལ་བ། 混合药粉与融酥。(2)ཕྱུ་སྐྱག་པ། 翻挖，挖掘，开垦：ས་སྟོང་སྡོལ་བ། 开荒。གསར་ སྡོལ། 新垦。ཞིང་ཁ་སྟོན་མེད་གསར་དུ་སྡོལ་བ། 原无土地，从新开垦。

སྡོས། སྡེད་པའི་སྐུལ་ཚོག

སྡོས་ཁྱབས། ཕྱིར་འབྱར་དུ་སྡོས་ཤིང་ སྐྱབས་ པ། 浮肿，肿胀：ཁོག་པ་སྡོས་སྐྱབས། 胸腹肿胀。མ་ཀུ་སྡོས་སྐྱབས། 疮疖发炎。

སྡོས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)སྐྱབ་པ་དང་། འབྱར་པ། 肿，胀，膨涨：མིག་སྡོས་པ། 眼浮肿。མ་ཁ་སྡོས་ལངས་སུ་སོང་བ། 疮口发炎。 ལྟོད་པ་ སྡོས་པ། 腹部发肿。 ཀང་པ་སྡོས་པ། 腿肿。 སྲན་མ་སྡོས་པ། 豌豆泡胀了。(2)རྨོངས་ས་མ་འཁོས་པ། 迷惑，昏乱，分辨不清：མཁོ་སྡོས་པ། 弄得昏头昏脑。

སྡོས་འཚངས། ཁོག་པ་སྡོས་འཁོག 胀满。闷胀气涌。

སྐྱག་པ། (རྟེང) རིད་པ་དང་། རྩུད་པ། 消瘦，瘦削。

སྐྱག་མ། ས་ཀོ་ཅིང་ལྟགས་ཀྱི་མ། 名词。锹，铲。起土工具。

སྐྱག་ཚེ། ལུས་ཤྲུད་པའམ་ཀ་སྐམ་པ། 瘦弱，衰瘦：དབྱིད་དགུན་ཀྱི་དུས་སུ་སྐྱེ་ཕྱུགས་སྐྱག་ཚངས་གྱང་པ་རྣམས་ལ་ཐོག་ས་སྐོང་ཅིང་། 冬春两季，对瘦弱牲畜要进行单独饲养。

སྐྱག་ཐུ། ས་འདྲུའི་ཚེ་ཐང་སྐྱག་མའི་ཡུ་བ། 锄柄。

སྐྱག་སྐོག ལྟགས་ཀྱི་སྐྱག་ཀྱི་ཚེན་ཆེན་བཏས་ས་ཞིང་སྐྱལ་སྐོག 锄挖。使锄翻地：ཞིང་ཁར་སྐྱག་སྐོག་གཏིང་རིང་བོ་བཏུབ་པ། 用锄深翻土地。སྟོན་ཐོག་བཅས་འཕྱལ་དུ་སྐྱག་སྐོག་བཏུབ་ན་ཕྱི་ལོར་ཤིང་ཤ་ལེགས་ཚོང་རེ་ཚོད། 秋收后立即用锄翻地，明年可望丰收。

སྐྱང་། བང་བ་དང་། ཁང་། 名词。圈子。在室内围成的储粮小仓而无顶盖者：འབྲུ་སྐྱང་ནང་དུ་ཏིལ་ནག་ཉུག་ས། 黑芝麻装在粮食圈子里。

སྐྱང་ཀ་ཀའི་བའི་ས། ཐང་ཆུ་ཤེས་ས་དབའི་ས་བཅུའི་ལྷ་པ། ས་འདིར་གནས་པའི་ཐང་ཆུ་ཤེས་ས་ཅན་དང་། རྣམས་ཀྱི་ཤེས་ཅན་སྐྱེན་པར་ཕྱེད་ཅིང་བའི་ཚེ་གཞན་ཀྱི་ཤེས་ཀྱི་ཆུ་མིང་ཡིས་ཤེས་ཅན་ཁྱེད་དང་རང་གི་ཤེས་ས་ཐང་དག་པ་གཉིས་པོ་དེ་འབྱོངས་པས་ས་ལྷ་པ་སྐྱང་དཀའ་བའོ་ཞེས་བྱ། 难胜地，极难胜地。菩萨十地之第五地。住此地中之菩萨，成熟众生之时，他人颠倒邪行，不能烦乱。于众生田，及自我心，两难治者，而善修治，名难胜地。

སྐྱང་ཚོག ཆོས་ལུགས་པས་སྡིག་སྐྱེས་སྐྱང་བ་དང་། རྣམ་ཤེས་གནས་སྐྱོང་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེག 净荐仪轨。为生者净罪、死者荐福的一种宗教活动。

སྐྱང་པ། ❶སྐྱང་བའི་མ་དོངས་པ། ❷རྒྱུན་པ་རྣམས་ལ་གཤེན་པའི་ཚོས་ལུགས་དེ་སྐྱེས་སྐྱང་ཚོ་ག་ཞེག་ཀ་འདོན་པ། 名词。净罪。把死者衣物送给诵长经的喇嘛，请为诵经净罪的宗教活动。

སྐྱང་བྱ། མེད་སྐྱང་ཁྱབ་གཉིས་འཛིན་ཀྱི་དྲི་མ་ཤ་ངགས་དང་བཅས་པ་སྟེ། དབེན་ན་རྟོག་པ་ལ་སྐྱེ་བའི་འདོམ་རྫ་ལྟ་བུའོ། 所净。现无为有的二取客尘粗分细分皆应净治，譬如覆蔽末尼珍宝之污秽泥垢。

སྐྱང་བཤྱོན། སྐྱང་བའི་བརྟེན་འགྲུས། 勤练。努力学习锻炼：ཤེས་ཚེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱང་བརྟེན་ཏེད་པ། 努力学习各种知识。ལག་རྩལ་སྐྱང་བརྟེན་དགས་པ། 勤学技术。དམག་རྩལ་སྐྱང་བརྟེན་ཏེད་པ། 苦练战术。

སྐྱང་གཞི། (1)སྐྱེ་ཤི་བར་དོ་གསུམ། 所净基。生有、死有和中有。(2)བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ་ཤེས་ས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ རྒྱུད་ལ་ གདོད་ ས་ནས་ རང་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ། 如来藏。一切有情心相续中本来自然具有的成佛之因。(3)མི་དག་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་སོགས། 人身。所净基因，即未经修治的不净五蕴等。

སྐྱང་ཤིང་། ཡི་གེ་འབྲི་སའི་པང་ལེབ་སྟེ། ཐང་ཤིང་ཡང་ཅེད། 习字板：སྐྱང་ཤིང་གི་སྟེང་དུ་ཡི་གེའི་གཐུགས་རིས་སྐྱང་ས། 在习字板上练习书写。

སྐྱང་ཤིང་པ། ཐང་ཤིང་ཐོག་ཡི་ གེ་ སྐྱང་ ས་ཁན་སྐྱོང་ཐུག 板书习字生。在木板上练习写字的学生。

སྐྱངས་ཚོམས། བཟླབས་ནས་ཤེས་ པའམ་ ཐང་ཆུ་པ། 学会了，精通，熟练：འཕྲུལ་ པཎའི་ལག་རྩལ་སྐྱངས་ཚོམས་ཤཐང་ཐུབ་པ། 机械操纵技术极为熟练。

སྐྱངས་པ་རྩངས། ལྕགས་པ་ཏོར་ནས་པ་རྩངས་པ། 锤炼，锻炼，提炼捶打，ལྕགས་ རྩེན་ པ་ སྐྱངས་པ་རྩངས་ཐུས་ནས་ངར་ ལྕགས་སུ་ ཀྱང་པ། 炼铁成钢。

སྒྲུབ་བརྙེས་མ། གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྷགས་སོགས་ཕྱད་ཤེད་ལས་བཟོས་པའི་དངོས་པོ། 纯制品。纯金属打造的器具；གསེར་ སྒྲུབ་ བཏུབས་ཨའི་ལག་གདུ། 纯金手镯。

སྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ།

སྒྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན། (1)བསླབས་ནས་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན། 学得的本领。(2)〈དྲུག་ཏུ།〉 ཐུན་མོང་སེགས་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཅི་བགེ་ཅིག 修习功德。梵音译作抖搂德、头陀行、杜多德。

སྒྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་གཉིས། ཕྱག་དར་ཁྲོད་པ་དང་། ཆོས་གོས་གསུམ་པ་དང་། ཕྱིང་པ་བ་དང་། སྐུན་གཅིག་པ་དང་། བསོད་སྙོམས་པ་དང་། ཟས་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་དང་། དགོན་པ་བ་དང་། ཤིང་དྲུང་བ་དང་། ཤ་གཅ་ཤེད་པ་དང་། དུར་ཁྲོད་པ་དང་། ཅོག་ཕྱོ་བ་དང་། གཞི་ཇི་བཞིན་པ་བཅས་བཅུ་གཉིས་སོ། 十二杜多功德，十二头陀行：持粪扫衣、但持三衣、 但持纳衣、但一座食、次第乞食、不作余食、处阿练若、常住树下、常露地坐、常住塚间、 常期端坐、随处坐。如此十二种苦行， 佛家用以针对修治贪著衣食居住，抖擞烦恼之行，名头陀行。

སྒྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན་ཁས་ལེ་གནས་པ། (མངོན) ཐུན་གོས། 守头陀行。声闻的异名。

སྒྲུབ་འབྲས། (1)བསླབས་སྒྲུབ་ཀྱི་ ལག་ རྩེས་སམ་ གྱུབ་ འབྱས། 学业成绩，锻炼效果； ཨིག་རྩིས་སྒྲུབ་འབྱས་གོད་པ། 书算熟练。(2)ལས་ཀྱིས་དྲི་མ་མཐའ་དག་སྒྲུབ་པ་ལས། གཞི་ལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པའི་ཡོན་ ཏན་ མངོན་ དུ་ གྱུར་ པ་ མཐར་ གྱུག་པ་སྟེ། དབེར་ན་འདམ་ཚ་ལས་ཐོལ་བའི་ ཨིད་བཞིན་ཀྱི་རོང་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ ལས་ འདོད་ ཆུའི་ ཚར་འཕེལས་པ་ལྟ་བུའོ། 净所生果。密乘道中既已净治一切染污秽垢， 因位所有一切功德，彻底现前，此种功德， 譬如已脱离污泥的如意宝珠，随愿能满种种欲求。

སྒྲུབ་རྩལ། བསླབས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐེམས་ སྒོང་ ངས་ རྩེས་འབྱས། 学习成绩。

སྒྲུབ་ཤེ། སྒྲུབ་པའི་ཐེམས་འགྲུབ། 熟练程度：ཨིག་གཟུགས་སྒྲུབ་ཤེ་ཐོན་པ། 书法熟练。ལག་རྩེས་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་སྒྲུབ་ཤེ་མཐར་ཕྱིན་པར་ཐོན་པ། 手艺精通熟练。 འཕོང་རྒྱེན་རྩལ་ ལག་ གི་ སྒྲུབ་ཤེ་ཐོན་པ། 射击技巧，敏捷熟练。

སྒྲུར་ཀ། ཤན་ རྩེན་ རྒྱིག་ ཀ། 名词。缝子，接合处； བང་ཤིའབ་དང་བང་ཤིའ་སྒྲུར་ཀ་ རྒྱག་པ། 粘合木板。 ཤོག་ཐ་དང་ཤོག་ཐ་སྒྲུར་ཀ་ མཐུད་པ། 接合纸张。

སྒྲུར་ཁ། སྒྲུར་ཀ་དང་འདྲ།

སྒྲུར་ཚགས། (ཁྱམ)རྡེ་མཁན་གྱིས་ཐྲེ་ས་རྡུང་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 捶土器。特指制陶器时捣细陶土的用具。

སྒྲུར་ཚང་། བཅོས་པའི་ ཚང་། 合成酒，混合酒。

སྒྲུར་དུག (1)རྡུལ་སྡུར་སྒྲུར་ཏེ་བཟོས་པའི་དུག 合成毒，混合毒。由各种毒物合制的毒药。(2)ཁ་ཟས་གང་ཞིག་དང་ལྡན་ རྟག་ དེ་ འདྲེས་ པར་ སྒྲུར་ བའི་དུག་གི་མིང་། 合毒。一并搀和入于食物中的毒质。

སྒྲུར་དྲི། སྒྲུན་སོགས་མང་པོ་བཟེས་པའི་དྲི། 杂合的气味，和合香。

སྒྲུར་པ། ཤིང་གི་ཀྱེ་བག་ཅིག་སྡེ་ ཤོལ་ ཡོའང་ ཟེར། 名词。杨树。

སྒྲུར་ཤང་། (ཁྱམ) ཐུས་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁར་དུ་ ཤིང་ལེབ་གཉིས་ཁ་ སྒྲུར་ དེ་ བར་དུ་ ལྷམ་ མཐིལ་ སོགས་ འཆེས་ཐུབ། 夹板，纳鞋底时用具。

སྒྲུར་པ། སྒྲུར་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

སྒྲུར་པ་ཅམ་ཀྱི་ཅོག་གཞན་བཀོད་པ། དོན་ གཞན་ བཀོད་ པའི་ རྒྱུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྡེ།

བརྗོད་འདོད་དང་དངོས་པོ་ཞིག་གི་གནས་ལུགས་བསྟུབ་ཅང་བཀོད་ནས་དེའི་སྐྱབ་ཅིང་ རིགས་ མཚུངས་ ཀྱི་ དོན་གཞན་ཞིག་སྐྱ་སྐྱངས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ སྟོན་ པའི་ ཏྲན་ཞིག 叙双关因。先就某事态下一断语，随后叙出一个字面上与彼双关的另一事态作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་འགལ་བ། འགལ་ པའི་ ཏྲན་ ཀྱི་ ནང་ གཞིས་ཤེག་སྟེ། སྐྱ་གཅིག་གིས་དོན་གཅིས་སྟོན་ པ་ སྐྱངས་ པའི་ སྐོ་ ནས་ གཞི་ གཅིག་ ཀྱི་ ཁྱད་ ཆོས་ འགལ་བས་ ཐ་བ་འགལ་བ་སྟོན་པའི་ཏྲན་ཞིག双关矛盾。用一文多义的双关语，叙述同体事物的特点互相抵触，以显示其动作互相矛盾的修辞方法。矛盾修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་ཐྲོན། དོན་ཏྲན་ཀྱི་ནང་གཞིས་ ཤེག་ སྟེ། རྗེད་ཅིང་ཀྱི་ཆིག་ གས་ སྐྱའི་ གཅིགས་ གཅིག་ གིས། བརྗོད་ཐ་ སྐྱངས་གཞི་དངོས་པོ་གཅིས་ ཀྱི་ ཁྱད་ པར་ སྐྱངས་ཆོས་རྣམ་གྲངས་གཅིས་ལ་ ཤེགས་པ་གང་རུང་་་ ཡན་ལག་ སྐྱངས་པའི་ཏྲན་ཞིག་སྟེ། ནང་གཞིས་རྣམ་ གྲངས་དག་ རེ། ཆིག་ཐ་དང་ མིན་པའི་ སྐྱངས་པ། ཐ་དད་ཆིག་འཇའི་ སྐྱངས་པ། ཐ་བ་ཐ་དད་ མིན་པའི་ སྐྱངས་པ། ཐ་བ་འགལ་མིན་ཀྱི་ སྐྱངས་པ། འགལ་ པའི་ལས་ ཅན་ཀྱི་ སྐྱངས་པ། རེས་པ་ ཅན་ཀྱི་ སྐྱངས་པ། རེས་པ་འགོག་པའི་ སྐྱངས་པ། འགལ་ མིན་ཀྱི་ སྐྱངས་པ། འགལ་པ་ ཅན་ཀྱི་ སྐྱངས་པ་བཅས་སོ། 双关修饰法。同一字面，双关表明所论两种事物的多种含义，以修饰其文辞。分为九类：同文、异读、行为不异、行为一致、行为有违、择定、反择定、属性无违和属性有违双关。意义修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་སྒྲུག་པ་ཅན། སྒྲུག་པ་ ཅན་ཀྱི་ཏྲན་ ཀྱི་ ནང་གཞིས་ ཤེག་སྟེ། དབེ་ དོན་གཞི་ཁྱད་ ཆོས་ གཟུམ་ཀྱི་ སྐོ་ནས་ མཚུངས་པ་ སྐྱ་ སྐྱངས་ནས་ ཐུན་ མིན་ ཁྱད་ ཆོས་ རེ་ རེའི་ སྐོ་ནས་ མཚུངས་པ་ལས་ སྒྲུག་ སྟེ་ ས་ སངས་ འཕེད་ པའི་ ཏྲན་ཞིག双关翻案。前文用三个双关字，表明比方和被比事物二者所有三个共同性态，说明其相同，随后又从此两事各举出一个特殊之处以说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་དབེ། དབེའི་ ཏྲན་ ཀྱི་ནང་ གས་ ཤེག་ སྟེ། དབེ་ དང་ དོན་ གཞིས་ གར་ ཡིད་ པའི་ དོན་ ཀྱི་ མཚུངས་ ཆོས་ འགའ་ ཞིག་ གི་ རིམ་པ་ གཅིག་ ལ་ མཉམ་ པོར་ སྐྱངས་ ཏེ་ སྟོན་ པའི་ ཏྲན་ ཞིག双关喻。利用多义词的不同含义，关联比方和被比事物，以显示其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་ཐེལ་ བསྟོད། སྟོབས་ ཤུན་ ཆོགས་ ཀྱི་ ཐེལ་བསྟོད། 双关隐赞，即威力隐赞。

སྐྱངས་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ ཀྱི་ ཏྲན་ ཀྱི་ནང་གཞིས་ ཤེག་ སྟེ། དབེ་ ཅན་ དོན་ ཀྱི་ ཁྱད་ གཞི་ དེ་ དབེའི་ ཁྱད་ གཞི་ཞིའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ ཅིང་། ཁྱད་ ཆོས་ འགའ་ ཞིག་ ལ་ སྐྱ་ སྐྱངས། འགའ་ ཞིག་ ལ་ དོན་ སྐྱངས་ པའི་ ཏྲན་ ཞིག双关形象化。先以比方的总体，使被比事物的总体形象化，所余支分，则或从字音，或从含义彼此关联的修辞方法。形象化修饰法之一。

སྐྱངས་པའི་གནས་ཅིང། གནས་ ཅིང་ ཀྱི་ ཏྲན་ ཀྱི་ནང་གཞིས་ ཤེག་ སྟེ། གནས་ ཐ་དངོས་ པོ་གཞིས་ ཀྱི་ ཁྱད་ ཆོས་ འདྲ་ བ་ ཐུན་ མོང་ དུ་ སྐྱངས་ ཞིང་། གནས་ ཅིང་ དུང་ གཅིག་ གི་ ཁྱད་ ཆོས་ ཀྱི་ གནས་ ལུགས་ གནས་ བཅད་ ཅིང་ པའི་ ཏྲན་ ཞིག双关点睛。列举两个事物的若干共同状态，再用一个双关言词，点明二者互相关联的修辞方法。点睛修饰法之一。

སྐྱངས་པས་འགོག་ པ། འགོག་ པའི་ ཏྲན་ ཀྱི་ ནང་ གཞིས་ ཤེག་ སྟེ། དགག་ ཐ་ གཅོ་ ཐའི་ དངོས་ པོ་ གང་ ཡང་ དུང་ བ་ ཞིག འགོག་ ཅིང་ ཡལ་ པའི་ དངོས་ པོ་ གཅོ་ ཐོ་ དང་ མཚུངས་ ཆོས་ འདྲ་ བ་ ཞིག་ སྐྱ་ སྐྱངས་ ཀྱི་ བཀོད་ གནས་ དོན་ དུ་ གཅོ་ ཐའི་ དངོས་ པོ་ དེ་ རྟེད་ འགོག་ པར་ ཅིང་ པའི་ ཏྲན་ ཞིག关联否定。从

字面上联系摩拟事物和真实事物的共通性能以否定真实事物需要性的修辞方法。否定修饰法之一。

སྐད་ཅང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་བའི་རྩོམ་པ་པའི་མིང་། 署名。书后所署作者姓名。

སྐད་སྒྲིང་ཁྱི། རྡས་ཀ་ཤས་སྐད་བ་ལས་བྱང་བའི་དྲི། དབིང་ན། ཀུ་སྐས་དང་དབུས་སྐས་ཀྱི་དྲི་ལྟ་བུ། དཔེ་ན་ཞིམ་མི་ཞིམ་གཉིས་ཡོད། 和合香。谓由几种原料配合所产生的香或香料，如汉香、藏香，分为可意与不可意两种。

སྐད་མ། 名词。(1)མང་པོ་ཀ་སྐད་ནས་བཅས་པའི་དངོས་ཆས། 合成物，粘合物：ཤིང་སྐད་མ། 合成木材。 མོག་ཕྱ་སྐད་མ། 厚纸板。རྡས་སྐད་མ། 布壳。གོས་སྐད་མ། 夹衣。(2)ས་ཀོ་བྱེད་ལྟགས་ཀྱི་མ། 锹，铲。起土工具。(3)(སྐྱེ) རྩེལ་བར་སྐྱེད་པ་ཅན། 放荡无羁的人。

སྐད་ཆས། གཡོས་བའི་ཟས། 杂烩。混合的食物。

སྐད་ཤིག ཀྱང་སོགས་ལ་སྐད་བའི་ཡི་གེ། 招贴，标语。张贴在墙壁上的文字。

སྐད་སོན། ཤིང་སྐད་པ་གསང་དུ་འཇགས་རྒྱའི་སོན། 幼杨，杨树种苗。

སྐད་གསར། གསང་དུ་སྐྱེ་བའི་ཤིང་སྐད་པ། 小杨树。

སྐྱག་པ། (1)(ཁྱལ) འཕྱང་པ་དང་། འཕྱང་པ། 滑倒，跌下，摔倒：སྐས་རས་སྐྱག་པ། 从梯上跌下。འདམ་ལ་སྐྱག་པ། 跌在泥沼里。སང་སྐྱག་ནས་ཡང་ལངས་པ། 跌倒了，又站起来。(2)མི་ཁྱགས་རྟེབ་སྐྱེ་ཀྱི་དུས་ལ་བབ་པ། 母畜发情期：མཛོ་མ་སྐྱག་དུས་རྟེབ་སྐྱེ་ཐེབ། 母犏牛到了发情期就要交配。(3)(སྐྱེ) གོས་ཀྱིས་མནན་པ། 用衣服盖着。

སྐྱག་མོ། སྐྱེ་མེའམ་གོས་མེད་གཅེར་བུ། 形容词。赤身裸体。佛书译作离系：ལྷས་སྤྲོད་སྐྱག་མོ།上身赤裸。ཟླ་ཀུ་སྐྱག་མོ་མའི་པང་དུ་འཛིངས་པ། 母亲怀抱裸体小孩。

སྐྱག། སྐྱེ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྐྱེ་གཤེས། (ཁངས) ལྷ་མིན། 施舍生。非天的异名。

སྐྱེ་དུ་མི་བྱང་བའི་དངོས་པོ་ལྔ། དུག་དང་། བྱད་མེད། མཚོན་ཆ། ཆང་། གཞན་གཉེད་ཆེན་པོ་འབྱང་བའི་ རྡས་ཏེ་ལྔའོ། 五不应施。五种不宜布施的物品：毒物、妇女、武器、酒和有损他人的物品。

སྐྱེ་བདག (1)〈དནའིཀྵ〉〈དཔལ〉ཀུ་པ་སོགས་ལ་འཚོ་ཆས་སྐྱེན་པ་པོ། 施主。梵音译作檀越。寺院僧人对施舍财物给僧团者的尊称。(2)རང་ངམ་ཁྱིམ་གྱི་བདག་པོ། 主人：སྐྱེ་བདག་འདོད་དང་མ་བསྟུན་ན། བཟོ་པ་མཁས་ཀྱང་དོན་གོ་ཆུང་། 要是不合主人意，工匠再巧也无用。

སྐྱེ་གནས། སྐྱེ་པ་གཏོང་ཡུལ་ལས། བསོད་ནམས་གསོག་ལའམ་ མཆོད་པ་འབྱུལ་ ཡུལ། 可施处，福田，应供养处。

སྐྱེད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྤེལ་པ། སྐྱེ་པ། སྐྱེ།། (1)སྐྱེར་བ་དང་། སྩོད་པ། 给予，布施，赐予：མི་གཞན་ཞིག་གིས་རང་ལ་བདེ་ སྐྱིད་ ཀྱི་ འཚོ་ བ་ སྐྱེད་མི་ ཡོང་། 他人不会把幸福生活赐给自己。བུ་མོ་མནའ་མར་སྤྱི། 嫁女作媳妇。རྒྱ་དངོས་སྐྱེད་པ། 布施财物。དང་བདེན་ཀྱི་བྱ་གཞག་ལ་རང་གི་ ལུས་ སྲོག་སྐྱེད་ བོད་པ། 敢于为正义的事业舍出自己的身命。(2)ཁ་སྣོན་རྒྱག་བའམ་བཟི་བ། 增添，加入，并入：ལྔ་ ལ་ གསུམ་ སྤྱི་ ན་ བརྒྱད། 五加三得八。❷名词。(1)སྐྱེར་ བའི་ དངོས་ པོ། 恩赐品，布施物，所施：སྐྱེད་པ་ གཏོང་ བ། 施舍布施物。ཤིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་གཏན་ཚེབ་ མཆོད་སྐྱེན་དང་། གཏོང་ཚེད། དབལ་སྐྱ་ སྐྱེད་ཆབས་ཅན། རབ་ཟེར། རིས་

མེད་སྒྲིབ་བཅས་སོ། (2)སྦྱིན་སྦྱོས། 加法。数学中基本四则之一。

སྦྱིན་པ་བཞི། ཟང་སྦྱིང་དང་། ཆོས་དང་། མི་འཇིགས་པ་དང་། ཐུགས་བའི་སྦྱིན་པ་སྟེ་བཞི། 四种施：财施、法施、无畏施和慈施。

སྦྱིན་པ་གསུམ། སྦྱིན་བའི་ཚར་ཕྱིན་ཀྱི་ སྦྱིན་པ་གསུམ་སྟེ། ཆོས་དང་། ཟང་སྦྱིང་། མི་འཇིགས་པ་བཅས་ཀྱི་སྦྱིན་བའོ། 三施。布施波罗蜜多的三种布施：法施、财施和无畏施。

སྦྱིན་བའི་དངོས་པོ། སྦྱིན་ པ་ སྟེང་ ཐུའི་ དངོས་རྫས། 所施物，施舍物，布施品。

སྦྱིན་བའི་ཆོས་བཞི། སྦྱིན་བའི་ཚར་ཕྱིན་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་བཞི་སྟེ་ སེར་སྣ་ སེམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ ཉམས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་བའི་རྣམ་བར་མི་རྟོག་པ། ཁང་འདོད་པ་རྣམས་བར་ཕྱིན་པ། རྡོགས་ཅན་གསུམ་སྨིན་བར་ཕྱིད་པ་བཅས་སོ། 布施四法。布施波罗蜜多的四种特点：能坏对立面法如悭吝等、能证法无我无分别慧、满众生愿和成熟三乘种姓。

སྦྱིན་བའི་མཐར་ཕྱིན་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྒྱུའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་བའི་སྨྲོང་པ་གང་ཞེག་སྦྱིན་བའི་ཚར་ཕྱིན་རིམ་ལྟར་དུ་སྒོམ་བའོ། 布施次第加行。智度七十义之一。依次修习布施到彼岸之次第加行。

སྦྱིན་བའི་ཚར་ སྒོམ། (དབྱངས་མིད།) ཕྱིད་ཆོས་བཞི་ ལྡན་ཀྱི་ གཏོང་ སེམས་ དགེ་ བ་ ས་ བོན་ དང་ བཅས་པ་སྟེ། ཚར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 布施度。梵音译作檀那波罗蜜多。具备四种特点的施舍心、善及其种子。六度之一。

སྦྱིན་བའི་ཞིང་། ཡར་དགོན་མཆོག་དང་། མར་ དབུལ་སྐོམ་སོ། 应施处，可施处。上所供三宝，下所济贫困。

སྦྱིན་སྲུང་། (མངོན) ལྷ་མིན། 施舍生。非天的异名。

སྦྱིན་ཟིད། (མངོན) ཚངས་པ། 能施。梵天的异名。

སྦྱིན་མའི་བྱ། (མངོན) ལྷ་མིན། 施女之子。非天的异名。

སྦྱིན་སྐབས་ཅན། གཏོང་ཚོད་ཅན། 肯布施的人。

སྦྱིན་ལེན། སྟེར་ བ་ དང་ ལེན་ པ། 取与，授受；གཞིགས་གཟོས་སྦྱིན་ལེན། 发奖领奖。ཚོང་ངོན་ སྦྱིན་ ལེན། 行贿受贿。ཁྱོ་ ཟོས་ སྦྱིན་ ལེན། 授受衣食。

སྦྱིན་ཟིག (རྒྱལ།)ཨག་ཧེང་སོགས་འབར་བའི་མེའི་མཆོད་སྦྱིན། 火供，烧施。梵音译作护摩。燃烧有浆树枝等进行的火祭。

སྦྱིན་ཟིག་ཆོ་ག། མེའི་མཆོད་སྦྱིན་ཅིད་ཐབས། 护摩仪轨，火供仪轨。

སྦྱིན་ཟིག་ཡལ་ཆ། མེའི་མཆོད་སྦྱིན་ཀྱི་ ཆས། 烧施用物。

སྦྱིན་ཟིག་ཙཱ། (མངོན) མེ་ལྷ། 食烧施。火神的异名。

སྦྱིན་ཟིག་ལག་པ། (མངོན) མེ། 烧施手。火的异名。

སྦྱལ་མོ། དཀྱར་ཞལ་ཆུག་ཅིད་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ཅིག 名词。磨光器：འདམ་བག་ཆོན་པ་སྦྱལ་མོས་དཀྱར། 用磨光器摩擦润泥。

སྦྱང་ཁར། སྦྱང་བའི་དང་ཁྲ།

སྦྱང་བརྟུལ། སློབ་སྦྱང་ཡང་ཡང་ཅིད་ཐབས། 训练，锻炼；སྐད་ཡིག་སྦྱང་བའི་ཁོར་གཏོང་བ། 练习语文。ལག་རྩལ་སྦྱང་བའི་ཅིད་པ། 锻炼技术。སྦྱང་བའི་འཇིན་གྲྭ། 训练班。

སྦྱང་ངོ། (ཁྱད) དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ། 艰辛，劳苦；མི་གསུམ་གྱི་ཤེད་ང་རང་གཅིག་ཐུས་ འདོན་ དགོས་ ཐུང་བས་ སྦྱང་ངོ་ རང་ཐུང་རྩང་རྒྱས་ཁྱད་ བཅིགས་པ་ཏེ་ལ་ངའི་ཁྱད་རྟོགས་པ་ཡིན། 我一人干了三个人的活，虽然劳苦，但因盖房，得了一个“大力士”的称号。

སྦྱང་བ། (ཐ་དད་པ) སྦྱངས་པ། སྦྱང་བ། སྦྱངས།།

(1)སློབ་པ། 效法，学习，教习；ཡི་གེ་སློང་བ། 学写字。ཏང་སློང་བྱེད་པ། 演习。སྡེ་ཀ་སློང་བ། 练习摔交。དཔུང་རྩལ་ལེགས་པར་སློངས་པ། 练好作战本领。(2)སྐྱེན་སྦྱང་བ་དང་། འདུལ་བར་བྱེད་པ། 教诲，修养，陶冶，净治；སྐྱེན་ཚ་སློང་བ། 消灭缺点。ཆོ་སློང་། 修养。སྡིག་པ་སློང་བ། 忏悔罪业。སྒྲིབ་པ་སྤྱངས་པ། 消除罪障。བྱས་རྫས་བཞག་ནས་ཉེས་པ་སློང་བ། 立功赎罪。(3)འཕྱི་བཤལ་བྱེད་པ། 使泻，通利大便；ཁོང་ཀྲག་སྤྱངས་ནས་ཏུ་མའི་ནང་ཁ་ཚད་པ་བཅོས་པ། 泻利肠胃以医治肠道宿热。(4)སྦྱིན་བཤམ་གཏོང་བ། 给予，供给，支付；སྤྱི་ཀུགས་ཀྱང་ངང་ཁོས་ སྤྱངས་ནས་སྐོམ་དུ་འཚག་པ་ཡིན་པས་དགའ་བར་གྱིས། 修行期间的粮食由我供给，你放心吧！ཨ་མ་ཚས་ནས་ལས་ཀ་མི་འཕེངས་པའི་སྐབས་སུ་ སྤུལ་ཁོས་ཚང་མ་ཕྱུ་ཀུས་སློང་བ། 父母老了不能工作时，生活全由子女负担。(5)འཕྱི་བའི་དོན། 减，减去，སྤྱང་གཞི། 被减数。སྤྱང་བ། 减数。དཀྲུག་གྱིས་སྤྱང་། 减去六。སྤྱངས་ལྷག 余数，差数。སྤྱངས་ཀྱལ། 余数，差数。

སྤྱང་ཟེད། བཟུང་རིམ་དང་རྫོགས་རིམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་ལམ། དབེ་དོན་གྱི་ཤོད་ཟེར་དང་། དཀའ་དཀའ་བའི་སྐུལ་ལུས། བསམ་པའི་ཐུང་འཚུག་ལ་སོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར། དབེར་ན་འཕྲིད་ཟེད་ཀྱི་ཆུ་དང་འདུག་རྫས་ལྟ་བུ། 能净。密乘生圆二次第中所摄之道。喻义光明，净不净幻身，有学双运身等瑜伽行。此种瑜伽，譬如能洗净污垢的水和洗涤剂等，故名能净道。

སྤྱང་ཟེད་ཀྱི་ལམ། གཞི་ཐུབ་སྤྱང་ཟེད་ ཀྱི་ ལས་སྟེ། ཤོད་གསལ་དང་། སྐུལ་ལུས། སྐུལ་བ་བཅས་སོ། 能净洗道。即光明、幻身、化身三者。

སྤྱང་ཟེད་ལས་ལྟ། བཤལ་དང་། སྐུག སྡུ་སྐན། འཇམ་རྩི། དེ་དུ་ཀ་བཅས་ལྟ། 五清导：下利、涌吐、鼻药、缓泻和猛泻。

སྤྱང་ཟེད་གསུམ། (1)ཆུང་ཤད་སྤྱང་ཟེད་ འཇམ་རྩི་དང་། ཝཻལས་པའི་ཤད་སྤྱང་ཟེད་བཤལ། བད་ཀན་ཤད་སྤྱང་སྐུག་གསུམ་མོ། 三种净治法：净治风疾用缓导法；净治胆疾用泻利法；净治涎病用涌吐法。(2)དན་རྩ་དང་། དོང་ག། ཨི་ཀཏ་སྡེ་གསུམ། 巴豆、牙皂和室利堪札藤。

སྤྱང་སྐད། བཤལ་སྐྱེན། 泻药。泻利大小便的药。

སྤྱང་ཁམས། འཕྱི་ཤད་དམ་བཤལ་རིམས། 痢疾。

སྤྱངས། སྤྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྤྱངས། སྤྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྤྱངས་སྒྲིག ཡི་གེའི་སྟོན་རྟེས་ མིང་ གསུམ་ སྤྱང་ ཏེ་ ཆོག་པའི་མིང་། 拼读，拼音。按藏文的前加、语基、后加等次序拼读语音之法。

སྤྱངས་ཁ། འབྱང་རྩེ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱངས་པའི་སྐྱབས། 镶缝，合口。器物嵌合部分；སྤྱངས་ཁ་ མེད་ པའི་ ལྷགས་སྐྱ། 无缝钢管。

སྤྱངས་སྒྲུབ། འཕྲིག་ཐབས། 性交。

སྤྱངས་ངག རྒྱས་གསལ་ཀྱི་སྤྱངས་པ་འགོད་ པའི་ངག དབེར་ན། དུ་ལྟན་ཀྱི་ལ་ལ་ཆོས་ ཅན། མེ་ཨོད་དེ། དུ་བ་ཨོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 论式。提出自宗因法结构的语言格式。如云："有烟之山中有火，以有烟故。"

སྤྱངས་ དངོས་ མཇུག་ གསུམ། ལས་ གྲའི་ སྤྱངས་ བཤམ་སྟོན་འགྲོ། དངོས་གཞི། མཇུག་སྡེ་གསུམ། 预备、正式和结束三阶段。旧译加行、正行和结行。

སྤྱངས་འཇལགས། སྤྱི་ལ་ཚུན་འཇལགས་ས་བཞག་པའི་ རོང་ཟས། 公积基金。

སྤྱངས་ལྷོག། (མཚན) མཚན་མོ། 具合。夜的异名。

སྤྱངས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྤྱངས་པ། སྤྱངས་པ། སྤྱངས།། (1)བསྡེབས་ནས་བཙོ་བ་དང་། ཚན་ཚུན་སྤྱིག་པ།

配制，组合，连结：སྨན་ཚང་སྦྱོར་བ། 配制药酒。ལྗང་སྦྱོར་བ། 造肥。ཆ་ཆ་བྱས་ནས་སྦྱོར་བ། 组成一对一对的。གལ་མོ་སྦྱར་ནས་ཕྱག་འདུད་ཞུ་བ། 合掌致敬。ཤིང་བྱ་ཁུ་བཞི་མང་པོ་སྦྱར་ནས་ཐང་ཤལ་བཏིང་བ། 拼合很多方形木块铺成地板。(2)དངོས་སྨའམ་རྣལ་མར་འབྱོར་བ་ཞིང་། 用，应用，结合实际：དེའི་ཚིའི་ཐོག་ནས་སྦྱངས་པའི་ཤེས་ཡོན་རྣམས་ལས་ཀ་ལ་སྦྱོར་བ། 把书本上学得的知识，应用到工作中去。ཉེས་ཅན་ཁྲིམས་ལ་སྦྱོར་བ། 法办罪犯。(3)སྒོམ་པ། 修行。(4)འཁྲིག་པ། 性交。❷名词。(1)ཐབས་དང་། སྔོན་འགྲོ། བྱ་སྤྱོད། 方法，准备，行为。旧译方便或加行：སྦྱོར་བ་རྩུབ་པོ། 粗暴的行为。འཐབ་འཛེངས་ཀྱི་བའི་སྤྱོར་བ། 斗争的方法。དངོས་གཞི་མ་རུངས་གོང་དུ་སྤྱོར་བ་འགྲུབ་ཚད་ བྱས་པ། 在正式进行以前，作了妥善的准备工作。(2)རིགས་པ། 道理，正确理由：རྩོད་པ་ཆེན་པོ་ཁྱད་དུས་ས་སའི་སྐྱབས་ཁྱད་ཀྱི་སྤྱོར་བ་ཡང་དག་ གསལ་ པོར་གོད་པ། 在大辩论中，明白说出各人的能够成立的正确理由。(3)(མངོན་) ཁ་སྤྱོར་སྒབས་པོ་མ་གཉིས་དགོས་པས་གང་ཤིས་ཤཚོན། 双运。表数字2。 (4)ལྟ་བསྒོམ་ཀྱི་ཏང་གསེས། རེས་འགྲོགས་ཆུ་སྐང་དང་ཉི་ དག་ གཉིས་ པས་སྤྱོར་བ་འགྲུབ་པ་དེ་ཏེ། ཆོས་རིར་དབང་ཁྱད་ཙམ་དུ་འཆར་བའི་སྤྱོར་བ་ཉིད་ ཤོར་ས་གནས་ས་གང་ཤར་ནམ་ལངས་པན་ཚད་འདས་ཟིན་ཤིན། ཡང་སྐར་ཚེས་ལྔགས་ཀྱི་བཤད་སྤྱིལ་གཞན་ཞིག་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཆེད་རིས་བཞིའི་ ཐ་ བའྱད་ པོ་ དེ་ དག་གསའང་བའྱད་དང་། ཐ་མོ་ཉིར་བཏུབ་དེ་ དག་ཐུ་སྐར་ཉིར་བཏུབ་ཤིན་པ་དང་། དེ་དག་ ཁན་ཆུན་ཐུག་སྐབས་ས་འཆར་བའི་ལྟ་ ལ་ སྤྱོར་བ་ ཟིན། 会合。历算五要素之一。有二十七个，主每日之事，由“轮伴月宿”与“定日”相加而得。其数值是天明以前已过的数值。另说，西藏占星术中，说有四大天王的七个男儿为七曜，二十八个女孩为二十八宿，他们在运行中互相会合的值日神。(5)ཤེར་ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་ གསེས། རྟོགས་ པ་ ལ་ ངང་ དབང་ དུ་ ཐུ་ བའི་ཕྱིར་ཟབ་གཉིས་གསུམ་བསྒོམ་ཏེ་ སྐོམ་ པའི་ སེམས་ དཔའི་རྣལ་འབྱོར། 加行。智度七十义之一。为于证德自在故，摄集三智而行合修之大乘圣者瑜伽。

སྦྱོར་བ་བརྒྱ་པ། (1)ཀུ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྨན་ཀྱི་སྦྱོར་བ་སྟ་ ཚན་ཁང་ བའི་ གསེ་རྒ་ ཀེ་ བསྟུན་ བཅོས་ཤེག 《百方篇》。古印度论师龙树所著载有各种药方的一部医学著作。(2)(མངོན་) ཁྱབ་འཇུག 百加行。遍入天的异名。

སྦྱོར་བ་ཉེར་བདུན། སྐར་ཚེས་ལྔགས་ཀྱི་ གཟའ་ སྐར་སྦྱོར་བ་ཉེར་བདུན་ཏེ་ སེལ་བ་དང་། མཛའ་ བོ། ཆེ་དང་ལྡན་པ། སྐལ་བཟང་། བཟང་པོ། ཤིན་ཏུ་ སྤྲངས་པ། ལས་ བཟང་། འཛིན་པ། རྒྱ་དྲུ། སྤྲངས་པ། འཕེལ་པ། རིས་པ། ཀུན་འཇོམས། དགའ་བ། རྡོ་རྗེ། དངོས་གྲུབ། ཤིན་ཏུ་ལྡང་བ། མཆོག་ཅན། ཡོངས་འཛོམས། ཞི་ བ། གྲུབ་པ། བསྒྲུབ་བྱ། དཀོ་བ། དཀར་པོ། ཚངས་པ། དབང་པོ། འཁོན་འཛིན་བཅས་སོ། 二十七会合神：天除、亲和、寿者、良缘、善良、极肿、善业、执持、痛楚、隆肿、增长、决定、遍摧、欢乐、金刚杵、成就、深堕、至上、全摧、寂灭、已成、所修、善良、太白、梵净、帝释、怨恨。

སྦྱོར་བ་རྩམ་དག སྦྱོར་བ་ཉེར་བདུན་གྱི་ཉིས་དག 值日会合神清数。

སྦྱོར་བ་ཕྱིན་གྱམ་ཆོགས་ བོག་ མང་ ཚུལ་

ཁྲིམས་དག་འབྱལ་བར་མི་ཉེད་ ཅིང་ སྒོ་ ཀསྐམ་ ཀྱི་ ཀུན་སྤྱོད་དག་པ་དང་། བར་དུ་བསྒྲབ་པ་ལ་གུས་པ་དང་ཐག་ཡོད་པ་ཤས་ཆེར་ གནས་ བས་ ཉེས་པ་ རྒྱུན་དུ་མི་ཉེད་པ་དང་། མཐའ་མར་བཀྲ་ལ་བྱས་ནའང་སྡིག་པ་འཆགས་པར་ཉེད་པའོ། 加行圆满。最初不离净戒，三门诸行清净； 中间恭敬三学，安住，不放逸，常不犯罪； 最终虽百次造罪亦作忏悔。

སྦྱོར་བ་བཞི། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་པོ་བཀྲད་ ཀྱི་ ནང་གསེས། ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ལམ་སྦྱོར་བ་ བཞི་སྟེ། རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་རྫོགས་སྦྱོར་བ་དང་། རྩེ་མའི་སྦྱོར་བ་དང་། མཐར་ཕྱིས་པའི་སྦྱོར་བ་དང་། སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བ་རྣམས་སོ། 四加行。智度八事之一类。能修之道四加行：正等加行、顶加行、次第加行、刹那加行。

སྦྱོར་བ་བཞིའི་ཚུལ་ ཟུང་ དྲུག ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་ཚན། སྦྱོར་བ་བཞི་མཚོན་ཉིད་ཀྱི་ ཚོས་སུམ་ཅུ་ རྩ་དྲུག་སྟེ། རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་བའི་ ཚོས་བཅུ་ གཅིག་ དང་། རྩེ་ མའི་ སྦྱོར་ བའི་ ཚོས་ བཅུད་ དང་། མཐར་ ཕྱིས་ སྦྱོར་ བའི་ ཚོས་ བཅུ་ གསུམ་དང་། སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བའི་ཚོས་བཞི་ བཅས་ སོ་ དྲུག་ གོ། 四加行三十六法。智度七十义中，标志四种加行之三十六法：正等加行十一法、顶加行八法、次第加行十三法、刹那加行四法，总为三十六。

སྦྱོར་བ་ཉམ་ལུགས་བཅས། ཐ་ཤུད་ ཀྱི་ སྦྱོར་ བའི་ སྦྱོད་པའི་ཡན་ལག་སྟེ། སྔགས་པ་སྐྱབ་པ་པོ། ངང་ སྔགས་བསྒྲུབ་པར་ ཐུ་བའི་ ལྟ། གཙོག་སྒྲུབ་པའི་ ཚིག་ས་མཚོག ཕྲེང་རོས་ལ་སོགས་པའི་ རྟེན། སྦྱོར་ བའི་ བརྩོན་འགྲུས། དབྱས་ལ་སོགས་པའི་ ཡུལ་ ཕྱོགས། རི་ རྡོ་ལ་སོགས་པའི་གཞིའི་གནས། དཔྱིད་ ཆུ་ དང་ ཐུ་ དྲོ་ལ་སོགས་པའི་དུས། རི་ མོ་དང་ གཙུགས་སྐུ་ ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་ཕྲེགས་ པའི་ ལྟ། འཇིགས་པ་མེད་ཅིང་སྒན་ཆེ་བའི་ སེམས་ སྟོབས་ཀྱི་ ཡན་ ལག་ བཅུའོ། 十支加行。密乘事部所行十种准备：咒师行者、自所修本尊、 侍者胜侣、雄黄等药物、加行等精进、中土等地方、 山峰等处所、春季及上午等时间、 画塑像等全身本尊、无畏坚定等精力。

སྦྱོར་བ་ཡན་ལག་དྲུག སོར་སྡུད། བསམ་གཏན། སྐུ་རྟོག་པ། འཇེན་པ། རྗེས་དྲན། ཏིང་འཛིན་ཀྱི་ དུས་ལའོང་ སྟོགས་ རིག་རྫས་ རྩལ་ཕྱི་དམིགས་བའི་ གནད་ཀྱི་ ཐབས། 六支加行。佛教密乘时轮金刚圆满次第修炼气息时， 于所缘境上进行的收摄、禅定、运气、持风、随念和三摩地。

སྦྱོར་བའི་སྐྱོན། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་གསེས། ཞེག་ཆེན་ཀྱི་ སྦྱོར་བ་ སྐྱེ་བ་དང་། སྐོམ་ པས་ གནས་པ་དང་། རྫོགས་པ་ གང་ དུ་ ཐེག་ པའི་ བདུད་ ལས། 加行过失。智度七十义中，对于生起、安住、圆满大乘加行随一作障之魔业。

སྦྱོར་བའི་དགེ་བ། དམ་པ་ བསྟེན་ཞིང་ ཚོས་ ཉན་ བསམ་ སྒྲུབ་ པ་ ལས་ ཐོབ་པ། 方便善，加行善。依止亲近善士听闻、思维、修行正法所得之善。

སྦྱོར་བའི་མཉམ་ ཉིད། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ནང་གསེས། གཞི་ ཤེས་ཀྱི་ སྦྱོར་བ་ བསྒོམ་པའི་ རྣམ་པ་གང་ ཞེག ཡུལ་ཡུལ་ ཅན་ལ་ བདེན་ ཞེན་ ལའོག་པའི་ ཤེས་རབ་ ཀྱིས་ རྟེན་ པའི་ སེམས་ དཔའི་ རྣལ་ འབྱོར། 加行平等性。智度七十义之一。修习基智加行行相， 有慧能破实执外境内心之大乘圣者瑜伽。

སྦྱོར་བའི་ཉེར་ འཇོག། བདག་དམ་ ཅིག་བར་ བསྡེད་པ་ལ་ཡེ་ ཤེས་པ་དཀྱིལ་གཞུག་གིས་གཅིག་ཏུ་ འདེས་པའོ། 初行等持。召智慧尊来人自生三昧耶尊，合而为一。

སྦྱོར་བའི་རྣམ་པ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་གསེས། ཡུལ་ལམ་ མཉེན་ པའི་ རྣམ་པ་ གང་ ཞེག་

སྤྱོད་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ཡིན། 加行行相。智度七十义之一。成为加行所修或境或智之相者。

སྤྱོད་པའི་སྒོམ་པ། ཐ་རྒྱུད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་སྤྱོད་པའི་སྐབས་ཏེ། སྐྱེའི་རིགས་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་དང་། གསུང་གི་རིང་བོད་དཔག་མེད། ཐུགས་ཀྱི་རིགས་མི་བསྐྱོད་པ་སྟེ་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ལུ་བསྟེན་པ་དང་དངོས་ གཞིའི་དེ་ཉིད་ བཞི་ བསྒོམ་ པའོ། 方便行。悟入密乘事部道现观四门之一。身种姓大日如来，语种姓无量光，意种姓不动佛。念此三姓本尊，修习四种正行真实。

སྤྱོད་པའི་ཕྱི་ཁུལ་པ། ཚེ་ འདིར་ དགེ་ བ་ ལས་ བརྩམ་པའི་ལས་ལ་བརྩོན་པ། 方便不善。今生乐行与善行相反之行者。

སྤྱོད་པའི་མཚན་ཉིད། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟའི་ནང་གསེས། སྤྱོད་པའི་ངོ་བོའམ་རྣམ་པ་ མཚོན་ཉིད་ཀྱི་མཁྱེན་པ། 加行性相。智度七十义之一。标志加行体性功能之智。

སྤྱོད་པའི་ཁོན་ཏོན། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ རྟའི་ནང་གསེས། སྤྱོད་པ་བསྒོམས་པས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ ཐུག་གི་ ཐོབ་ ཐ་བདུད་ཀྱི་ མཐུ་ བཅོམ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕན་ ཁོན་ ཐོབ་པའོ། 加行功德。智度七十义之一。修习加行所证摧伏魔力等诸暂时、究竟功德。

སྤྱོད་པའི་ལུང་མ་བསྟན། རྟེན་ མོངས་ པ་ དང་ དགེ་བའི་ ཤེམས་གང་ ཡང་ མིན་ པས་ བསྒྱིད་ པའི་ སྤྱོད་ལམ་དང་བཅའི་གནས་སོ། 行为无记，威仪无记。既非烦恼，亦非善心，但无意中所作一切工艺、举止。

སྤྱོད་ཁྱེད། (མཛོད) (1)བྱད་མེད། 女人的异名。(2)སྐྱེད་འཚོང་མ། 娼妓的异名。

སྤྱོད་ཐལ་མ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཁྱ་ བྱག་ཅིག 离合脉。藏医所说人体心间八脉分入两脚胫之脉名。

སྤྱོད་འཇུལ་ཞུས་པ། སྐྱེན་ བདག་ གིས་ ས་ ཞིང་ སོགས་མཆོད་ཀྱེན་ལ་སྤྱོད་ནས་ཁུལ་བ། 捐献。施主将自己的土地等捐献给寺院。

སྤྱོད་བཞི། སྤྱོད་པ་བཞིའི་བསྡུས་མིང་།

སྤྱོད་ལམ། ལམ་ལྟའི་ནང་གསེས། རྣམ་པར་ཐྲོལ་བའི་འཇུག་ངོགས་གང་ཞིག ངེས་འབྱེད་ཆ་ མཐུན་ཕྱོགས་རྣམ་པར་ སྦྱོང་བ་སྟེ། བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་སྤྱོད་ཞིང་། སྐོམ་གྱང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལྟ་དང་སྟོབས་ལྔ་བསྒོམས་པས། ཐུང་ཐུ་ཀུན་བཏུགས་རྣམས་རྣམ་པར་ བཀྲོལ་ཞིང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་དང་མངོན་ཤེས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་ པར་ བྱེད་ པའི་ལམ་མོ། 加行道。五道之一。往趋解脱历程之证得顺抉择分善根者，行谛现观，以修所生慧观境无自性，修五根五力制伏断除一切遍计所执应断，能证等持、总持、神通功德之道。

སྤྱོད་ལམ་ངེས་འབྱེད་ཆ་བཞི། ངེས་འབྱེད་ཆ་ མཐུན་ བཞི་ དང་ དོན་ གཅིག 加行道四抉择分。四种顺抉择分。

སྤྱོད་ལམ་རྩེས་མཐོག འཇིག་རྟེན་པའི་ དགེ་ བ་ རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཐོབ་པའི་སྤྱོད་ལམ་ སྟེ་ སྤྱོད་ ལམ་ བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག 加行道世第一法位。证得世第一善法的加行道。四加行道之一。

སྤྱོད་ལམ་དྲོད། མཐོང་ལམ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མེ་ལྕེ་བྱའི་ལམ་དེ་ རྒྱུ་བའི་ སྔ་ལྟས་ལྟ་ དོན་དང་ མཚུངས་པའི་ལམ་དང་པོ་ རྒྱུ་བ་སྟེ་ སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་ཡ་ ཡལ་ཞེག 加行道暖位。最初生起见道智火的预兆，犹如发火点前的温暖象征。四加行道之一。

སྤྱོད་ལམ་རྩེ་མོ། དགེ་བའི་ རྩ་བ་ཁམོ་བའི་ རྩེ་ མོར་ སོན་པའི་ སྤྱོད་ལམ་ སྟེ་ སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་ཡ་ ཡལ་ཞེག 加行道顶位。善根已超出动摇之顶。四加行道之一。

སྤྱོད་ལམ་བཞི། སྤྱོད་ལམ་ངེས་ འབྱེད་ ཆ་ མཐུན་

བཞི་སྒྲུབ། རྟོག་དཔྱོད། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐེག་པ། 加行道四位。加行道四顺决择分，暖、顶、忍和世第一法。

སྦྱོར་ལམ་བཟོད་པ། ཆོས་ཐམས་མི་སྐྱེ་བ་ཉིད་ལ་མི་སྐྲག་པའི་བཟོད་པ་ཁོ་ནར་དུ་ཐོབ་པའི་སྦྱོར་ལམ་སྐྱེ་སྟུང་ལམ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེས་ 加行道忍位。从新证得能忍甚深空性法义，不生怖畏。四加行道之一。

སྦྲ། 名词。(1)དབྱ་ཞེས་པའི་འཕྱི་ཚལ་གཞན་ཞེས་ (2)རི་ཤ་སྐྱེ་རྩིད་ཀྱིས་པར་བཏགས་པའི་སྐམ་རིགས། 粗毛布，粗牛毛织品：སྦྲ་དཀར། 白色牛毛粗布。སྦྲ་ནག 黑色牛毛粗布。 (3)སྦྲ་ཀྱི་ཁྱིམ་མིང་། 牛毛帐篷的简称：རྟ་ཆུ་འཇོམས་སར་སྦྲ་ཕྱབ་ནས་སྡོད་པ། 在水草丰美的地方设帐而居。

སྦྲ་ཁམ། སྦྲ་ཁྱིམ་ཁམ། 牧帐群，游牧部落。

སྦྲ་ཁྱིམ། སྦྲའི་ཁང་པ། 牛毛帐篷。

སྦྲ་ཀྱངས། རི་ཤ་ལས་བཟོས་པའི་ཀྱངས། 牛毛帐篷：སྦྲ་ཀྱངས་ཕྱབ་པ། 支帐篷。

སྦྲ་ཆོས། ཏོད་སྦྲ་ཆོན་ཏེ་རྩིང་ཞེས་ བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲབ་ཤར་ངོས་ རྒྱལ་ མོ་ ཀྲུལ་ ཆུའི་ སྐྱིད་ཆུད་ཀྱི་ཡན་ལག་སོག་ཆུ་ཀུད་དུ་ཡོད། རྩིང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་སྐར་ཐང་དུ་ཡོད། 巴青。县名。在西藏自治区东北部怒江上游的索曲河流域。县人民政府驻达尔唐。

སྦྲ་རྒྱ སྦྲ་ཀྱངས་ཀྱི་ཐག་པ། 粗毛绳。牛毛帐篷的牵引绳。

སྦྲ་ཙང་། འབྲོག་རྒྱའི་ཐེམ་ཙང་། 牧户，牧民家。

སྦྲ་རྟག་རྒྱུག་པ། སྦྲ་ཁག་གི་ནང་ དུ་ སྡོད་ ས་ཁམ་ འབྲོག་པའི་སྡེ་ཚོ། 游牧部落。

སྦྲ་པ། འབྲོག་པ། 名词。牧民，牧人。

སྦྲ་འཇིམ་ཅི་ཡོགས། སྦྲ་འཇིན་ནི་འབྲོག་ པ་ སྡེ། འབྲོག་པའི་རི་ཕྱུགས་རྣོ་ལུག་གོ། 家畜。牧户的牲畜即牛羊等。

སྦྲ་ཐིལ། རྩིད་སྐམ་གྱིས་བཏས་པའི་ཐིལ་པ། 牛毛帘子。牛毛粗布所制帷幕。

སྦྲ་རྩ། སྦྲ་ཀྱངས་ཀྱི་ས་ཐའི་སྐོར་དུ་བཟངས་ པའི་ ར་པ། 牧帐围墙。牛毛帐篷四周的围墙。

སྦྲ་རེའུ། སྦྲ་ཀྱངས་པའི་ཅིད་ཀྱི་རེའུ། 牛毛粗布。缝制牧民帐幕的粗牛毛织物。

སྦྲ་ཤིང་། སྦྲ་ཀྱངས་ཀྱི་ཀ་རྒྱག 牧帐杆。支架牛毛帐篷的短木杆。

སྦྲ་ས། སྦྲ་ཀྱངས་དབྱར་ས་ཞི་ཚ། 牧帐住地。牧民张设帐篷的地方。

སྦྲག ཡིག་འབྲིན་རྒྱལ་ཀྱོང་ཀྱི་ལས་དོན་ཏེ་ཀུ་ཁང་སོད་ཟླ་ཀྱི་རྒྱར་ཆག 邮递。音从印度语ཟླ་ག一词变来：དེ་ལས་ཅ་ ལག་ ཁ་ ཤས་ སྦྲག་ ཐོག་ ལ་ བཏང་ཡོད། 今已将几件物品投邮。

སྦྲག་ཁང་། ཡིག་འབྲིན་རྒྱལ་མིའི་སྡོད་ཁང་། 驿站，邮站。

སྦྲག་པ། ❶(ཐ་དད་པ)སྦྲགས་པ། སྦྲག་པ། སྦྲོང་། (1)ཐབ་རྩེན་སྦྲེལ་བ། 连同，并合，结合：དོན་གནད་དེ་དག་ སྦྲགས་ནས་ སྐོས་ བསྡུར་ ཀྱིས་ ཐག་གཅོད་དགོས། 要把那些问题一并讨论解决。དངོས་ཡོད་ གནས་ རྩལ་ དང་ སྦྲགས་ ནས་ བསམས་གཞིགས་ཏེད་པ། 结合实际情况考虑。ཡིག་རིང་ སུམ་སྦྲགས། 三文对勘。 འགྲེལ་པ་བཞི་སྦྲགས། 四家合注。སྐྱག་བཀྲན་ཀྱི་བར་གཞི་བོད་སྐད་དང་ སྦྲགས། 自带藏语的影片。 གཟུགས་རྗེས་ཀྱིབ་ སྦྲགས། 影随形。(2)སྦྱིད་པ། 交付，给与：ཅ་ལག་འདི་རྣམས་ བར་ སྦྲག་ དགོས། 这些东西要交给对方。❷ཡིག་ འབྲིན་ རྒྱལ་མཁན། 名词。邮递员。

སྦྲགས་བཟོད། བཟོད་ཅིང་ ཐུང་ས་ གནས་ གཅིས་ཙམ་ཙམ་ཞིག་ཙང་ཙོང་བའི་བཟོད་རྩིས། 多位数除法。除数是二位以上的除法。

ཐགས་ཁ། ཐག་པའི་འདབས་པ།

ཐགས་མ། མཉམ་ཐག་ས་མ། རྒྱང་འབྲིལ།名词。连带品：རྟ་དང་མི་ཐགས་མ། 连人带马。ཐག་ས་དང་ཐག་འདེད་ཐགས་མ། 熔耙连同菜肴。

ཐང་ཀཀང་། ཐང་ཧེ་དཀར་པོ། 白蜂蜜。

ཐང་ཆོག (མངོན) ཉལ་ཁུར་རམ་རྩ་ཡིག 蚊帐、蚊帚的异名。

ཐང་ཏྲེད། (སྡེང) ཏྲེན་འབྲུས། 葡萄。

ཐང་རོད། (1)མ་བཏུལ་བའི་ཐང་ཧེ། 生蜂蜜。未经提炼的蜂蜜。 (2)དྲྭ་ཅན་གྱི་ཐང་ས། 野蜂，毒蜂。

ཐང་ཚང་། ཐང་ཧེ་ལས་བཟས་བའི་ཚང་། 蜜酒。蜂蜜酿成的酒。

ཐང་ཚད། ཧེ་ཤིང་ཤ་རྐྱ་སོག་ས་གས་ཅིད་ཐང་ཧེ་ཕུ་བྱའི་གྱ་ཚད། 微雨、细雨；ཐང་ཚད་མེལ་བ། 细雨蒙蒙。

ཐང་ཧྲིག་ས། ཐང་ཧེའི་ཧྲིག་ས་མ། 蜜渣，黄蜡。

ཐང་ཁ། (སྡེང) མི་གཙང་བ་ལ་འཁོར་བའི་ཐང་ས། 绿头苍蝇。聚集在粪便上的苍蝇。

ཐང་དྲས། (མངོན) ས་ག་ཟླ་བ། 蜜时。藏历四月的异名。

ཐང་རྟག ཀ་ཐང་ཏག་པོ། 苍蝇。

ཐང་རྡང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཁེག ཅད་རང་ཐྲོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཁམཚ་ནུ་རྡོང་ཁངས་མོན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 章囊曲。河名。在西藏自治区错那县境门隅地区。

ཐང་རྡང་ཚ་དྲུག ཐང་བོད་ས་ཁག་ཁེད་ཀུང་ཁངས་མོན་ཡུལ་ཀྱི་ས་ཁྲལ་ཚ་དྲུག་གི། ལེང་ཀེ་རྡོང་དང་ཐུག་མ་ཁདོང་། ཡུག ཆི། ཏམ་ཁེ་དང་ཐེམ་ཐང་། སང་རྟེ། དེ་རང་ཁྲེ་དྲུག་དང་ཡུ་མཚམ་ནུ་རྡོང་དྲུ་ཡོད། 章囊六错。原西藏地方政府在门隅所置行政区之一，包括六个错：申隅宗和女马东、丘、利、囊希和滕邦、桑迪、提朗。今属山南专区错那县。

ཐང་རྐོང་བྱ། ཐང་བྱའི་རིགས་ཀིག 蜜蜂。

ཐང་ཀུན་ཅན། (མངོན) ཐང་ཤིང་། 居蜜者。蜜树的异名。

ཐང་བྱ། ཁཤོག་པ་ཐྲག་མོ་ཉེས་ལྡན་དང་བཞེ་ལྡན་གྱི་འབྱ་རིགས་ཀིག 名词。双翅类和膜翅类昆虫总名，包括蜂、蚊、蝇等；ཀ་ཐང་། 虹。ཧེ་ཐང་། 蜜蜂。ནགས་ཐང་། 林间巨蚊。 དྲག་ཐང་། 毒蜂，毒蚊。

ཐང་བྱ་མཆུ་ཧིང་། དྲག་ཐང་ཞེག 长嘴蚊。

ཐང་བྱའི་ཁུག་ལས། (མངོན) ཐང་། 蜂吐。蜂蜜的异名。

ཐང་འབྱ། ཐང་མ་དང་འབྱ། 蚊虫。蚊蝇和小虫。

ཐང་མ། ཐང་ཧེ་ཁས་ཁའི་བྱང་བ། 名词。蜜蜂；མེ་རྐག་དྲི་ཞིམ་པས་ཁ་ཡུའི་ཐང་མ་འཁོར་བ། 鲜花芬芳，玉蜂萦回。 མེང་ཁེ་རྣམ་ཁངས་ལ་ཀང་དྲག་དང་། འཁོར་འཕྲོ། འཁོར་ཅེད། ཁེ་སས་ཐྲོད། ཁེ་སས་འཇེན། རྒྱན་ཅན། བཅུད་བརྟུལ་ཞུགས། བཅུད་ཐྲིན། བཅུད་འཇེན། མཆོག་ཐྲིན། ཐམ་ཆུང་དབང་པོ། རྟུལ་འཆང་། རྟུལ་ཐུལ། ཐྲོས་དང་ལྡན། བྱང་པ། ཐང་ཧེ་ཀྱེས། ཐང་ཧེ་ཐྲོད། ཐང་ཧེ་འཇམས། ཐང་ཧེ་འཁྱང་། ཐང་ཧེ་འདོད། ཐང་ཧེ་ཐྲོད་ཅེད། ཐང་ཧེ་ཐྲོད་པ། ཐང་ཧེ་ཐྲོང་། ཐང་ཧེའི་བརྟུལ་ཞུགས། ཐང་ཧེའི་རྟེ་ཐྲོང་། ཐང་ཧེའི་ཁས་ཅན། མི་གནས་འཁོར་འཕྲོ། མེ་རྐག་འཇུག མེ་རྐག་འཁྱང་། མེ་རྐག་འཕོད་པ། མེ་རྐག་ཐྲོང་པ། མེ་རྐག་ཁས་ཅན། མེ་རྐག་ལ་རྟེ། རང་ཞིག་གཏེས་པ། རེ་ཀྱེས། རོ་ཐྲོང་། གཤུམ་ཀྱ་ཅན་བཅས་སོ།

ཐང་ཆོ་ཆུ། ཐང་ས་ཆེན་པོ། 大蜂。

ཐང་ཧྲི། (1)བྱང་བས་བསགས་པའི་ཧྲི་མངར་ མེ། 蜂蜜；ཐྲ་ཞིའི་ས་ལ་ཐང་ཧེ་ཁྱུག་པ། 利刃口上

涂蜂蜜。意谓口蜜腹剑。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མངར་ཐུན་དང་། སྐྱ་ཆེལ་ལོ། (2)རོ་མངར། ཞུ་རྩེས་དྲྭ། རྒྱས་ཁས་ལྷས་སྟོབས་ཉམས་པ་གསོ་བ་དང་། མིག་ནད་བངར་འགྲིབ། རྩ་དཀར་ཀྱི་ནད། དཔང་པོ་མི་གསལ་བ། ཀ་འཛིལ་གྱི་ནད་བཅས་ལ་ཐན། བད་ཀན་དང་། ཆུ་སེར་ལ་ཐན་པའི་སྐེན་ཀྱི་རྒྱས་པ་རྣམས་འཕྲོད་པར་ཟེད། 药用蜂蜜。入药味甘，性温。功能补益体力、消除眼翳、清器官、治肥胖、引导治疗涎液、黄水的药物归经。

སྐྱང་ཁུ་སྐྱོང་། (མངོན) སྐྱང་ཁ།护蜜。蜂的异名。

སྐྱང་ཁུ་བསྐྱེད། (མངོན) རོར་ཟླ་བཞི་པ། 酿蜜。藏历四月的异名。

སྐྱང་ཁུ་འཇོམས་མས། (མངོན) སྐྱང་ཁ། 毁蜜者。蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུ་འཐུང་། (མངོན) སྐྱང་བྱ། 饮蜜者。蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུ་བྱེད་པ། (མངོན) སྐྱང་བྱ། 作蜜者。蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུ་ཟྱོང་། (མངོན) སྐྱང་བྱ། 尝蜜者。蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུ་འཇིམ། (མངོན) (1)བྱང་བ། 蜜蜂的异名。(2)མེ་ཏོག་བད་ཁ། 莲花的异名。

སྐྱང་ཁུའི་ཁ་ཁོལ་བ། (མངོན) འདོད་ཡོ། 御蜜者。欲天的异名。

སྐྱང་ཁུའི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན)བད་ཁ། 蜜幢。莲花的异名。

སྐྱང་ཁུའི་སྒྲ། (མངོན) ཀུ་བྱག་གི་སྐད། 蜜音。杜鹃鸣声的异名。

སྐྱང་ཁུའི་དྲི་སྐྱོང་། (མངོན) སྐྱང་ཁ། 味蜜香。蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུའི་ཚོ་ཀུ། (མངོན) ཤ་སྐའི་ཤིང་། 蜜之使者。柿子树的异名。

སྐྱང་ཁུའི་བྱ། (མངོན) (1)ཀྱབ་འཇུག 遍入天的异名。(2)བྱང་བ།蜜蜂的异名。

སྐྱང་ཁུའི་བྱང་ཆུབ། ཀ་ཆིའི་ཆོས་ལུགས་སྐྱབ་མཁན་སྨྱན་ཁ་ཁྱི་ཡིན་པར་བཤད། 蜜慧。传为边陲异教即伊斯兰教的创立者穆罕默德。

སྐྱང་ཁུའི་ཚེགས་མ། སྐྱང་ཁུ་བཏུལ་བའི་སྐྱེགས་མ། 黄蜡。

སྐྱང་ཚང་། སྐྱང་བྱའི་རྩྭ་གནས། 蜂房，蜂巢。

སྐྱང་ཟླ། (མངོན) ཆོར་ཟླ་གསུམ་པ། 蜜月。藏历三月的异名。

སྐྱང་ཤའ། སྐྱང་གཤའ་དང་འདྲ།

སྐྱང་གཤའ། སྐྱང་མ་ སྐྱོང་ཟེད་ རྡ་ཤའ། 蚊帚。驱蚊扇。

སྐྱང་ཚ། (1)སྐྱང་ཁྱིའི་རོ། 蜜味，蜂蜜甜味。(2)སྐྱང་མ་ཤི་བའི་རོ། 蜜蜂尸体。

སྐྱང་ཤིང་། ཤིང་རིགས་ཤེག་གི་མིང་། 蜜树。

སྐྱང་གཤོག སྐྱང་མའི་གཤོག་པ། 蜂翅，蚊蝇翅膀。

སྐྱང་ལྷག སྐྱང་ལྷད་དང་དོན་གཅིག

སྐྱང་ལྷད། སྐྱང་སྐྱེགས། 蜜渣，黄蜡。

སྐྱན་པ། སྐྱན་པའི་འདམས་པ་དང་མ་ཟིངས་པ།

སྐྱབས་པ། (རྟེང) ཁ་ཟས། 食物，食品。

སྐྱམ། དུག་སྐྱལ། 名词。毒蛇。

སྐྱམ་ཆེན། གཉིད་ཆེ་བའི་སྐྱལ་ཞེག 大毒蛇。一种长眠的蛇。

སྐྱམ་བོ། བཟིང་པ། དབྱིངས་ཆེ་པ། 形容词。沉着，稳重，宏大，宽大；ཁོག་པ་སྐྱམ་བོ། 气度宽宏。སྐུ་ལུས་སྐྱམ་བོ། 身材魁梧。

སྐྱམ་བྱ། དབྱིངས་ཀྱ་བཞིའམ་ལེབ་ལྟུག་ལྟ་ བྱའི་དངོས་བོ། 名词。长方块状物；གསེར་སྐྱམ་བྱ། 金条。ཟངས་སྐྱམ་བྱ། 铜块。ལྕགས་སྐྱམ་བྱ། 长方形钢锭。

སྐྱེད་གཏམ། (ཀྱལ) མགོ་སྐོར་ གཏོང་ བའི་ སྐད་ཅ། 谣言。

སྐྱེད་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) རྟ་དཀར་ཀྱི་ནད་སོགས་

ཀྱིས་ཤུས་སྨྱེ་དུས་ཚོང་པ་ཉམས་པ། 麻痹，麻木。痉挛等所有感觉完全丧失的症状；ཀང་པ་སྨྱེ་དུས་འགྲོ་མི་རུས། 脚发麻不能行。 ཕྱི་ཐོག་དུས་ཀུན་གྱིས་ཕྱེད་སྨྱེ་པ། 中风半身不遂。❷སྣ་ཁྱག་ཀུལས་ཀྱིས་ཁྱེ་རོ་ཀྱང་གི་རྩ་སྣེ་ གཉིས་ལ་ཐལ་དུལ་ཚག་པ་སོགས་ལས་ བྱུང་བའི་ ཅན་ སྨྱེ་ཆུག་པ། 名词。喷嚏。尘埃刺激鼻孔中左右脉窍穴时喷出的急剧声；དུ་བ་སྣ་ཁྲང་དུ་འཚངས་ དུས་སྨྱེ་པ་ཆུག་པ། 烟气呛人鼻孔引起喷嚏。མི་བདུ་ཀྱི་དྲི་མ་ཚོང་དུས་སྨྱེ་པ་ལྟང་བ། 嗅到辣气味想打喷嚏。

སྨྱེ་སྨན། ཚོང་ པ་ ཉམས་ ཅྱེ་ ཀྱི་ སྨན། 麻醉剂，麻药；དད་ པར་ སྨྱེ་ སྨན་ སྐྱེ་ དུས་ གཡག་ ལས་ བྱེད་པ། 先给病人打麻醉针，然后割治。

སྨྱེབས་པ། (རྟེང་) ཆོགས་པ། 饥饿。

སྨུ་བ། (ཐ་དད་པ) སྨུས་པ། སྨུ་ པ། སྨུས།། གཡོ་ བའམ་ རྡེ་ བ། 揉成团，揉合；རྩེགས་ སྨུས་ ཏེ་ བཅས། 揉糌粑吃。བྱང་སྨུ་པ། 揉制干酪糕。ཐོ་ ཞིབ་ སྨུས་ དུས་ ཆུ་ ཐུག་ བཟོས་ པ། 揉合面粉擀面条。

སྨུག་པ། (རྟེང་) ཟད་པ། 尽，完。

སྨུམ་ལྡན་མ། ཕྱུ་ག་ འཁོར་ བའམ་ མངལ་ ཆགས་ པའི་ བྱད་མེད། 孕妇。怀胎的妇女。

སྨུམས་པ། (ཐ་མི་ དད་པ) མངལ་ཆགས་པ། 怀孕；བ་ལ་ བཞུ་ སྨུམ་ པ། 母牛怀胎。རང་གི་ མངལ་དུ་ ཞུ་ སྨུམ་ པ་ ཚོང་ པ། 自感受孕。

སྨུམ་མ། 名词。(1)མངལ་ཆགས་ པའི་ བྱད་མེད། 孕妇。མིང་གི་ རྣམ་ ཐུང་ ལ་ མངལ་ ཆགས་ མ་ དང་། མངལ་ལྡན་མ། ཕྱུ་ག་ སྐྱེ། བྱ་ཚེ་མ། ལུས་ཆེ་མ། ལུས་མི་བདེ། ཟེམས་ཅན་ཁུགས། སྐྱེ་ ཆགས་ ལྡན་ བཅས་ སོ། (2)(མངོན་) འདོད་ ཆགས་ སྐྱེད་ བའི་ བྱད་མེད། 荡妇。

སྨུལ། 名词。(1)ཟེམས་ ཅན་ སྨུལ། 蛇。爬行类动物；ཕྱི་ བཟེལ་ རྩང་ དུ་ སྨུལ་ འབྲིལ་ རྣམ་ བརྟུད་ པ། 蛇蟠阴凉处。སྨུལ་ བས་ང་ སྨྲས། སྨུལ་ཕྱི་ ང་ རིང་། 蛙说自己粗，蛇说自己长。མིང་ ཀྱི་ རྣམ་ ཐུབས་ ལ་ ཀྱན་ འགྱོ་ དང་། ཀང་ སྨས། ཁྲང་ དུ་ ཉམ། འཁོར་ ཤོ་ ཅན། འཕྲིལ་ པ། འཁྱི་ འཁྱོ། ཀྱ་ ཀྱར་ འགྱོ། ངན་ པའི་ ཐས་ ཅན། ཕྱེ་ གཉིས་ པ། ཉམ་ ཅྱེད། གཉིད་ མེ་ སད། ཕྱེ་ འགྱོ། ཕྱེ་ འཕྱེ། ཐེག་ ལེའི་ སྨུ། དུག་ གི་ མཚོན་ ཆ་ ཅན། དུག་ འཇིན། གདེངས་ ཀ་ ཆེན་ པོ། འཕེལ་ ཀ་ ཅན། པ་ ལང་ སྨུ། ཁྱང་ འགྱོ། མིག་ ཀིས་ ཐོས། གཟར་ ཁྱ་ མགོ། རྒྱང་ ཟས་ ཅན། ལག་ འགྱོ། ཁོག་ རིང་། ས་ ལ་ འཕྱེ་ བ ཅས་ སོ། (2)ཤེ་ འཁོར་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཁ་ ཅུ་ ཞེག 巳。十二地支之一；མེ་ སྨུལ། 丁巳年，火蛇年。(3)བྱ་ ཆེན་ བཅུད་ དུ་ ཕྱེ་ བའི་ ཕྱེ་ འགྱོ་ སྨུ་ ལ་ བཅུད་ ཡོད་ པས་ ཁྱད་ པར་ བཅུད་ མཚོན། 蛇有八种，故表数字８。

སྨུལ་ཁྲག་ཅོད། (མངོན) བྷ་ རྟི། 蛇饰。麝香的异名。

སྨུལ་གྱི་ རྒྱལ་ པོ། (མངོན) བྷ། 蛇王。龙的异名。

སྨུལ་གྱི་ སྙིང་པོ། ཪན་དན་ཀྱི་ ཅུ་ ཐག་ རྟེག 蛇心檀香。མིང་ གི་ རྣམ་ ཁྱད་ པ་ སྡེ་ ཚང་ དང་ ཪན་ དན་ མཚོག་ གོ།

སྨུལ་གྱི་ ཀའི་ངས་ཀ། སྨུལ་ མགོ་ ཀྱི་ གདེངས་ ཀྱི་ སྨུལ་ ཁྱི་ དབྱ་ ཆུག། 蛇冠。蛇头形头饰。

སྨུལ་གྱི་ ཅཁས་ཅ། སྐྱ་ ཆགས་ ཀྱི་ སྨན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤེག་ སྟེ། རོ་ མངར་ ལ་ ཁ་ བ། ཞུ་ རྩེས་ དྲོད། རྟུལ་ བས་ ཤ་ བ་ ཀྱ་ དང་། ཐང་ ཀུ་ སོགས་ ཅཁས་ དང་ ཀྱི་ རིགས་ དང་། ཤ་ མ་ མ་ ཐོན་ ཅ་ སོགས་ ལ་ ཐན། 蛇蜕。蛇蜕下来的皮。人药味甘而苦，

性温，功能治皮癣等皮肤病及胎衣不下等。

སྦྲུལ་ཀྱི་སྐྱེག་མ། སྦྲུལ་འཇུག་གིའི་སྡེད། 蛇圈。喂蛇的圈栏。

སྦྲུལ་མགོ། (1)སྦྲུལ་གྱི་མགོ། 蛇头。(2)ཕྱང་བའི་ནང་དུ་རྡེའུ་ཚགས་པ་འདོན་ཐེབ་ཀྱི་ཨ་བྱང་ཅིག 蛇头刀。从膀胱中取出结石的器械。

སྦྲུལ་མགོ་ཤིག སྦྲུལ་མགོ་གཉིས་ཡོད་པ་ཞེས་ 两头蛇。神话传说中的一种毒蛇。

སྦྲུལ་དུག ཀུ་བའི་དུག་གི་ནད་ཚན་ སྦྲུལ་ གྱི་ སེ་བཏུབ་པ་ལས་བྱུང་བའི་དུག蛇毒。一种流传性毒质，被蛇咬伤所中毒。

སྦྲུལ་གདུག་པ། དུག་གི་ ཁ་ ཟངས་ གཉོང་ བའི་ དུག་སྦྲུལ། 毒蛇，蟒； སྦྲུལ་ གདུག་ པ་ ལས་ ཐུ་ བའི་ སྐྱེ་ བོ་ངན་པ། 比毒蛇更毒的坏人。

སྦྲུལ་གདུབ། སྦྲུལ་ལས་བྱས་པའི་ཀང་ལག་གི་རྒྱན། 蛇镯。用蛇所作手足装饰。

སྦྲུལ་གཅིང་གཉིས་པ། སྦྲུལ་མགོ་གཉིས་ཡོད་པ་ཞེས་ 两头蛇。神话传说中的一种毒蛇。

སྦྲུལ་མདུད་སྦྲུལ་བཤིག རང་གིས་བྱས་པའི་ལས་དོན་རང་གིས་ཁྲངས་སྐྱལ་དགོས་པའི་དབྱེ། 蛇结蛇解。喻同“解铃还是系铃人”；ལས་ རྩོག་དི་ ཚོ་ལེ་ ཁོགས་སོ་ སེ་ རང་ གིས་ སྦྲུལ་ མདུད་ སྦྲུལ་ བཤིག་ཅེད་དགོས། 工作上的那些麻烦，解铃系铃，要由制造麻烦的人自己去解决。

སྦྲུལ་མིག ཀ་གཞི་པ་དཏེའུ་ལུས་ པ་ ཡོད་ མེད་ ཡང་བསྒང་བརྟག་ཅིད་ གྲུབ་ སྦྲུལ་མིག་ ཅན་ཞེག 折头蛇眼扦子。探查箭镞弹片等没入体内情况时所用器械。

སྦྲུལ་མེ། སྦྲུལ་གྱི་ཁ་ཟངས། 蛇所嘘气。传说蛇嘘气伤人。

སྦྲུལ་ཞིལ། སྐྱེ་ཚགས་ཀྱི་ཐབ་ཞེག མེས་འཚིག་ པར་ ཐབ། 蛇油。动物药名。能治烫伤、火伤。

སྦྲུལ་འཛིན། (ཁངས) དུག་འཇོམས་སྨན་པ། 捕蛇者。疗毒医生。

སྦྲུལ་ཟླ། ཏོར་ཟླ་བཞི་པ། 蛇月，巳月，藏历四月。

སྦྲུལ་ལོ། ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱས་ཀེག 巳年，属蛇之年。

སྦྲུལ་ཤ། (1)རྭ་ཞེག 兔丝子。土名无娘藤。旋花科植物名，可入药。(2)སྐྱེ་ཚགས་ སྦྲུལ་གྱི་ཤ། 蛇肉。

སྦྲུལ་ཤད། དབྱ་མེད་ཀྱི་ཨི་ཀི་འཁའ་ཞེག་གི་ཐོག་མར་ཐྲི་རྒྱུའི་མགོ་ཁད ⺕ འདི་དང་། དབྱ་ཅན་གྱི་ཨི་ཀི་འཁའ་ཞེག་གི་ ཐོག་མར་ ཐྲི་རྒྱུའི་ མགོ་ཁད་ རྟ་འདི་ མཆིང་། 蛇形垂符。用于藏文草书和楷书文章开首处的符号。

སྦྲུལ་ཤྭ། སྦྲུལ་ཕྱགས། 蛇皮，蛇蜕：ལོ་ལྟར་ ཚགས་ཀྱི་དགུན་གཉིད་ཞེས་ཐུ་ སྦྲུལ་ཤུན་ཐེངས་ རེ་ བཞེ་ཐེད། 据说每年冬眠以后，蛇都蜕皮一次。

སྦྲས། སྦྲུ་བའི་སྐྱལ་ཆོག

སྦྲས་པ། སྦྲུ་བའི་འདུས་པ།

སྦྲས་བརྡེས། ཤན་ནས། སྡུམ་ལ་ཐུ་བཟེས་ཏེ་ བཏེ་བ། 揉合，揉成团；བསྡུལ་ བའི་ ཐྲ་ ཞེབ་ སྦྲས་བཏེས་ཐྲེད་པ། 揉合发酵面粉。

སྦྲི། གཅན་གཟན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ་དཔྱིད་ཟླ་ དེའི་ཚུན་ཀྱི་སྦྲུ་མདོག་ལང་ ཞིང་ རྐྱའི་ སྦྲུ་ མདོག་ དཀར་པ། ཉིན་མོང་ཁས་སྨྲ་བ་དང་། མཚན་མོར་ཐྲིང་ཐོན་པ། 名词。沙狐。别名石狐。哺乳纲犬科动物名，背黄腹白，昼伏夜出。

སྦྲི་དྲི། དྲི་ ཆུའམ་ གཅིན་ གྱི་ དྲི། 臭气。臭水气或尿臭气。

སྦྲི་བ། (སྐྱེ) འཁྱི་ལོག་ ཉིད་པ། 打滚，滚转，翻滚。

སྦྲི་སྐྱང་། (སྐྱེ) ཤི་ མོང་། 黄鼠狼。

སྦྲེང་བ། (ཐ་དད་ཐ) སྒྲེས་པ། སྒྲེང་བ། སྒྲེས།། (1)སྒྲིག་ པ། 排列，ཚང་ མ་ ཀུལ་ དུ་ སྒྲེས་ནས་ བཞུགས། 大家排列就坐。ཁྱོན་ སྐོང་ དུ་

འགྲོ་མི་རྣམས་རྒྱངས་རྒྱངས་ཐུག་ནས་ མདུན་ དུ་སྐྱོད་པ། 游行的人群列队前进。 (2)འདྲེན་པ་དང་། འཕེན་པ། 引，曳，拉开：མི་ཞང་རྒྱངས་ནས་རྒྱུ་དཔྱངས་ལེན། 弹起琵琶唱起歌。 གཞུ་རྒྱུད་ རྒྱངས་ནས་ མདའ་ འཕེན་ པ། 引弓放箭。 མཆོད་པོར་ཆང་ རྒྱངས་པ། 酌酒奉客。(3)འཕྱང་པ། 扬，高举缓注：ཐུམ་ཆུ་ རྒྱང་པ། 缓缓倾出瓶中水。ཆུ་རྒྱུན་ རྒྱང་པ། 扬水。ཕྱབ་ས་ རྒྱང་པ་ 扬撒。 མགོ་ ལ་ཆུ་ རྒྱངས་ ཏེ་ སྐྲ་ བཀྲས། 撩水洗头。

རྒྱང་ཚད། རྒྱངས་ཚར་དང་འདྲ།

རྒྱངས། ❶རྒྱང་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷ཁྱེར་སྐྱེལ། 名词。行列，队伍：ཁེར་ རྒྱངས། 僧侣行列。 ཕྱུགས་ རྒྱངས་ས་ཆད་པ། 畜群不断。འགྲིམ་འགྲུལ་ རྒྱངས་ས་ཆད་པ། 交通不断。

རྒྱངས་པ། རྒྱང་བའི་འདྲས་པ།

རྒྱངས་ཚད། ཀུལ་ལས་བསྡུར་ཁྱེར། 行列。

རྒྱབས་པ། (ཉིང) (1)རིད་པའམ། སྐེམ་པ། 瘦，肌肉瘦削。(2)འཁྲགས་པ། 冷，冻，寒。(3)སྐོམས་པ། 饥，饿。

རྒྱའུ། (ཉིང) ཀྱ་མ། 沙，砂砾。

རྒྱལ་ཐག ས་ཆུན་ རྒྱལ་ཁྲིད་ཀྱི་ཐག་པ། 联络带。互相维系的绳子：ཕྱུགས་ཀྱི་ རྒྱལ་ཐག 绊牛绳。རྟ་ཁ་ ཐན་ ཆུན་ རྒྱལ་ཐག 套住两只驮子的绳子。

རྒྱལ་མཐུད། འགོ་ མཉམ་པའང་ མཚམས་ ཅིད་པའང་ རྒྱུན་ མཐུད་ པ། 衔接，连接，接通：སྡེམ་ ཀྱ་ རྒྱལ་མཐུད། 把毛织物连接起来。སྐུད་པ་ རྒྱལ་ མཐུད་ཁྱད་པ། 接线。ལས་ཀ་ ཐུ་ ཁྱེ་ རྒྱལ་མཐུད། 工作前后衔接。

རྒྱལ་གྲངས། རྒྱ་ མཐུད་པའི་ གྲངས་མ། 牵引梁。牵扯梁间或梁柱之间的横木。

རྒྱལ་ཙི། 名词。(1)ཆའམ་སྡུང། 双，成对：རྩིང་ རྒྱལ་ལས་ རྩིང་ རྩྭད་ རྒྱལ་པོ། 双令。原西藏地方政府派往各宗的僧俗二个县官。 (2)ཐྲུག་ མོངས། 列位，诸位：ལས་ རྣ་ རྒྱལ་པོ། 众执事。

རྒྱལ་བ། (ཐ་དད་ཨ) ཆད་པ་མཐུད་པ་དང་། འགོ་མཉམ་པའི་ཆུན་ཀྱང་དུ་ རྒྱགས་པའམ་ རྒྱངས་པ་དང་ རྩིབ་པ། 接续，连合，连络，结合：དཔྱང་ གཤེབ་ལས་ རྒྱལ། 并肩携手。ཚེས་ ཕྱུགས་དུ་ རྒྱལ། 连角。将新买牛的角连在旧有牛的角上，以免走失。 སྐེ་ རྒྱལ། 连颈。将新买牲畜的颈部，连在旧有牲畜颈上，以免走失。 ཕྱག་ རྒྱལ། 连手，伙伴。 ཟོ་ མོ་ཁྱ་ རྒྱལ། 男女联姻。ཕྱག་ ཀ་ མགོ་ རྒྱལ། 连头全腔羊。 ཕྱི་ནང་ལས་ རྒྱལ། 内外结合。 རྟེན་ མཚན་ མགོ་ རྒྱལ། 夜以继日。ལས་ཁ་དང་ས་དཔྱང་ རྒྱལ། 手牵手，肩并肩。

རྒྱལ་མ། ཐན་ཆུན་ མཐུད་པ། 名词。一联：རྩོད་ རྒྱལ་མ། 并联的两头牛。རྩེ་ཁྱེ་ཁ་ཐུམ་ རྒྱལ་མ། 三联单。ཐུ་བ་ རྒྱལ་མ། 前后两件事。

རྒྱལ་རྒྱ། འབྲེལ་བ་ཡོད་ མཁན་ གཅིག 连手。一对伙伴：འཐུས་ མི་ རྒྱལ་ རྒྱ། 两位代表。 ལས་ རོགས་ རྒྱལ་ རྒྱ། 一对助伴。

རྒྱས་པ། (ཉིང) (1)འཁྲགས་པ་ཐག་པ། 冻馁，饥寒。(2)ཁྱོགས་ཁ་ཅིག་ དུ་ འདྲིལ་པ། 集聚，汇拢。

རྒྱགས། རྒྱག་པའི་སྐུལ་ཆོག

རྒྱབ། རྒྱབ་པའི་སྐུལ་ཆོག

རྒྱབ་པ། (ཐ་དད་ཨ) རྒྱན་པ། རྒྱན་པ། རྒྱབ། འབོད་པ་དང་། འཁྱགས་པ། 呼唤，招引，召请，发出：ར་མདར་ རྒྱབ་པ། 求援。 ཁྱགས་འབོད་ པར་ རྒྱབ་པ། 派人约友。 མཁྱབ་དུ་ རྒྱབ་པ། 请客。ཁྱགས་ཁྱ་ རྒྱབ་པའི་ཅི་ མི་ ཆོག 不违友约。ཁྱ་ ངན་ རྒྱབ་པད། 讣告。ཅ་ཆེན་དུ་ རྒྱབ་པ། 托人说情。འཕྲིན་ ཡིག་ རྒྱན་ཀྱང་ ལན་ ཁང་ ཡང་ཐུང་ མེད། 发出信函，但无回音。

ཨ

ཨ། བོད་ཡིག་གསལ་ཁྱེད་བཅུ་དྲུག་པ་འདི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་ སྐྱེ་གནས་ མཆུ་ སྟེ་ དང་ བཅས་པ་ དང་། ཁྱེད་པ་མཆུ། ནང་གི་རྩོལ་བ་མཆུ་གཉིས་ ཟུང་བ་། ཁྱིའི་རྩལ་བ་ བྱག་ཆུང་ སྐྱ་ ལྟ་། 藏文第十六字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为唇以及鼻，动发音位为唇。口内动态为双唇全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作双唇鼻浊音。相当于汉语拼音字母m，国际音标m。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a。所以这个字母的读音相当于汉拼的ma。❶(1)མིང་གཞིའི་ཤེས་ཀྱ་ མེའི་ཡི་གེ་ ཞིག 极弱音语基字母之一。(2)རྗེས་འཇུག་གི་ ཤེས་ཀྱ་ མེའི་ཡི་གེ་ ཞིག 一个极弱音前加字母。(3)རྗེས་འཇུག་གི་མེ་ཪམ་གྱི་ཡི་གེ་ ཞིག 弱音后加字母之一。(4)མིང་མཐའི་ཚ་ཀས་ཤིག 为构成名词的后缀：བྱིས་མ། 抄本。པར་མ། 印本。ལག་ བསྟེར་མ། 亲制品。ཅོ་མ། 乳。ཉི་མ། 太阳。ཨཱ་མ། 喇嘛。སློབ་མ། 徒弟，学生。གྲུ་བཞི་ མ། 四方形。དར་མ། 青壮年。ཆུ་ཁོལ་མ། 开水。(5)མོ་རྟགས་མཚོན་བའི་བདག་སྐྱེ་ ཞིག 加在词后表阴性的人称词：བཙུན་མ། 尼姑。ཆུང་མ། 妻子。མཁའ་འགྲོ་མ། 空行母。གླུ་ མ། 歌女。ཟློས་གར་མ། 女演员。❷ཁྱེད་ཅེད་ ཙ་མ། 名词。母亲，生母，妈妈；ཨ་མ། 父母。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་བའི་ལམ་སྟེང་མ་དང་། སྐྱེད་ཅེད་མ། འབྲང་ཅེད། ཡུམ། རང་སྐྱེས་ བཅས་མ། ❸མིང་གི་ཐོག་མ་དང་བར་དུ་འཇུག་ པའི་དམག་ སྐྱེ་ ཞིག 副词。一种加在词前和词间表示否定的副词。有未、不、莫、勿等意：གང་ཡང་མ་བྱུང་། 什么也没有出现。ང་མ་ཕྱིན། 我没有去。འཕྱས་ཀྱང་མ་མཐོང་། 视而不见。གྲངས་ཀ་མ་ཚང་། 数额未全。དེར་མ་འགྲོ། 莫往彼处走！ཚང་མ་འཐུང་། 莫饮酒。དེ་འདྲ་ མ་བྱེད། 不要那样做！ས་མ་འབྲོག 半农半牧。བྱ་མ་ཕྱི། 蝙蝠。ར་མ་ཕུག 非驴非马。ཁ་མ་ ཆར། 雨雪。

མ་ཀ་ར། (ཤེགས) དོར་ཟླ་བའུན་པ། 藏历七月。

མ་ཀི། མ་ཀི་དང་འདྲ།

མ་ཀུ་ར། (ཤེགས) མེ་ཤེང་། 镜子。

མ་ཀོ་ལེ། ཁི་སྲོང་ཁྲེ་བཙན་སྐབས་བོད་དུ་ ཐོན་ཏེ་ བོད་རིན་པོ་ཆེ་ ཏ་རཱ་ དང་ བཟློབས་ ནས་ ཤེར་ཕྱིན་འབུམ་ཐོག་མར་བོད་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་མཁན་གྱི་ཏ་ཀང་ཞིག 马果老。吐蕃王赤松德赞时，应邀至西藏与号称吐蕃宝的跋赤斯共同将汉文佛经《般若经十万颂》译为藏文的汉族和尚名。

མ་གུས་པ། (རྟེང) མ་གུས་པའམ་ཁྱད་གསོད། 不敬，轻蔑。

མ་རྒོང་། (1)མ་རྟའི་གཞི། 股分，本金股分：ས་ཞིང་དང་། རོན་ལྷགས། ཞིང་ལས་ལག་ཆ་ཆེ་བ་སོགས་ཐོན་སྐྱེད་རྩུ་ཚས་རྣམས་ཞིང་ལས་མཉམ་ལས་ཀང་ལ་མ་ཀང་དུ་འཇོག་པ། 把土地、耕畜和大农具等加入农业合作社作为股分。 ཚོང་ལས་ཀྱི་མ་རྒོང་བཏུགས་པ། 商业投资。(2)གཞི་རྩ་དང་ཙོང་ཀུན། 关键，根本，原由：ལས་ཀའི་ལག་རྩེས་བཟང་ངན་ཀྱི་ མ་ རྒོང་ ཤེས་ བརྩོན་གཉིས་ཀར་རག་ལས་པ་ཡིན། 工作成绩好坏的关键，在于智慧和勤奋。

མ་རྒོང་ཞིབས་རྩ། གཏེར་རྫིའི་མ་རྩ། 股分基金。

མ་སྐྱེས་དགྲ། ལང་ཀུ་གང་མ་ག་དྲྭ་ཀུལ་ ཁབ་ཀྱི་ཐྲིན་བཟ་ས་ལ་ཞིས་བའི་ཀུལ་བོའི་གྲས་ཡིན་ པ་དེ་ཁྱི་བཞུགས་ལོ་བརྒྱད་པར་ཤུག་སུ་ རེ་སུ་ངན་ ལས་ འདས། ཀུལ་པོ་དེ་བཀའ་བསྩལ་དང་བོའི་སྐྱེས་བདག་དུ་གྱུར། 阿阇世王。意译为未生怨王。古印度摩竭陀国频婆沙罗王子，在位之第八年，释迦牟尼入灭。此王为第一结集之施主。

མ་བཀྲལ་དང་ཤེས། གཞན་ཀྱིས་མ་བཀྲལ་ བར་ དང་ཀྱིས་ཚས་ནས་ཉེད། 自愿，主动：རང་ཉིད་བཅིངས་ འགྲོལ་ ཐོབ་ ཐབས་ ཉེད་ མཁན་ མི་དམངས་ཚོར་མ་བཀྲལ་དང་ ལེན་ཀྱིས་ རོགས་ རམ་ཉེད་པ། 主动帮助自求解放的人民。

མ་བཀྲལ་རང་རིགས། གཞན་ཀྱི་བཀྲལ་ལུག་ལ་མི་ཤུས་པར་རང་བཞིན་ཀྱིས་མོས་པ། 自觉，易་ཐན་ཀྱི་ཐུ་བ་མ་བཀྲལ་རང་མོས་ཀྱིས་ཉེད་པ། 自觉进行公益活动。

མ་བསྐོལ་བའི་ཤེས་ཚོར་བཅུ། ཡུང་ཉིད་ འཁའ་ཞིག་པ་དུག་བཅུའི་ནང་གསེས། བཅུ་ཚན་གསུམ་པ་མ་བསྐོལ་བའི་ཤེས་ཚན་ལ། དགེ་བྱང་མ་ལ་ཚོས་སྐྱེན་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། ཉི་མ་ནུབ་ནས་ཚོས་སྐྱེན་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། ཟས་ཕྱིར་ཚོས་སྐྱེན་ཟེར་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། གོས་ཉིན་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། གོས་ཉིད་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། གྲུར་འཇུག་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། འདུག་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། འཕྱིང་བའི་ཡུང་ཉིད་དང་། ཟས་སྦྱིན་དུ་འཇུག་བའི་ཡུང་ཉིད་དེ་བཅུའོ། 未被差遣等十。九十单堕中属第三组十条：未被差遣教诫比丘尼、虽被差遣但教诫至日暮者、为饮食故教诫、与衣、作衣、与同行、与同船、同坐、叙立、使作食。

མ་ཁ། (1)ཁའི་མ་མཁལ། 下颏，颐下。(2)ཐྱུ་རོར་དངོས་ཁིའི་མ་རྩ། 本金，本钱，物质资本：མགོ་བའི་དྲན་འཕྲལ་གྱི་ བསམ་ སྦྱིར་ ལམ་ དུ་ མ་ སྒྲུབས་པས་ ཚོང་ལས་ མ་ ཁ་ ཤེ་ བ། 投机不成商业破产。 མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་གིས་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་ཆས་ མ་ ཁ་ གས་ བ། 人民政府扶持人民生计。

མ་ཁའི་ཡུལ། སྤྱང་ཀྱིའི་ཐྲོ་ཚོས་ཀྱིས་ཁ་ཆེའི་ཚོས་ལུགས་ཐོག་མར་འཇུག་ས་ཡིའི་ཡུལ་ དུ་ བཤད། 麦加。穆罕默德创建伊斯兰教的圣地。

མ་ཁོངས། (1)སྤྱིའམ་ཕྱིངས་ཀྱི་ཁོངས། 全体，本部。(2)ཨ་མའི་ཁོངས་ཀྱི་རྒྱས། 母系，母属。

མ་ཁོམ་པ། མི་དལ་བ། 不空，无暇，ལས་ཟིལ་གྱིས་མ་ཁོམ་པས་འགྲོ་ལོང་མ་བྱུང་། 工作忙，没得工夫去。

མ་འཁྲུལ་པ། རང་གི་ཡུལ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ སྟེ། སྣང་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་དབེན་ནས་བྱམ་འཇིན་དང་བསངས་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། རྣམ་མཁྱེན་སྤྱ་བྱའོ། 不错乱。正确了达自境。即对所现见之外境无有错乱感知之心识，如见瓶根识和一切种智等。

མ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ། ཡུལ་ གྱི་ གནས་ ལུགས་ རྟོགས་ པའི་ ཤེས་ པ། 不错乱识。明照自境真实本性之心识。

མ་ག་གཙང་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྟོད་དུ་ཐོག་རྫོང་ལུང་ཨོད་བའི་ཆུ་ཀ་ཞིག་ཨིན་ཞིང་ཆུ་འཛོམ་དུ་ཐོག་རྫོང་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་བྱུང་ཞིང་བཙང་རོང་སུ་ཆུགས་ཏེ་བང་ལྷ་རིང་མཚའི་ནང་དུ་འབབ། 麻嘎藏布。河名。在西藏自治区日土县境。发源于该县南部，向北流入昂拉仁错。

མ་ཀལ། གེང་སྐེན་གྱི་རིགས་གེག་རྡེ། རོ་ཁ་ལ་བཤད་པ། ཞུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་བས་ཐུབ་བའི་ནད་དང་། འབྲུམ་ནད་ལ་བཏེ། 山杨，小叶白杨。杨柳科木本药用植物名。味苦涩，性平，功能治肺疾和痘疮。

མ་གེ། གཞན་ཐོག་གས། 名词。下面，下方：མ་གེའི་གྲོང་ཁྱེར། 下面的城市。མ་གེའི་གནས་ཚུལ་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པ། 了解下面的情况。

མ་ཚི་ཀ། (ཤིག) ཐྲ་ཙི་ཁྲུའུ་སོགས་ཀྱི་མིང་། 麝香、牛黄等药名。

མ་ཀྱས་བའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དགེ་འདུན་གྱིས་བསྒོས་བའི་ཆོས་ལྟེན་གྱི་བྱ་བ་ལ་ཤད་སྐྱེ་མེད་ པར་ མ་ཀྱས་བའི་ཚུལ་གྱིས་འདུའ་བའོ། 不恭敬。九十单堕之一。谓比丘嘱咐之法事，未婉谢而不恭敬所犯堕罪。

མ་ཀྱས་བས་འཚོག་པ། འགོག་བའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དགག་བྱ་མི་འདོད་བའི་ བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག འགོག་བྱེད་རང་གི་མངོན་འདོད་གང་ཡོད་ཀྱི་བསམ་ འཆར་ བསྟན་ བའི་ སྐོན་ནས་མ་ཀྱས་བའི་ཚིག་སྐྱང་ཏེ་འགོག་བའི་ རྒྱུན་ ཞིག 不遮否定。首先明白表示爱憎之情，再以不礼貌的词句否定为自所不喜的修辞方法。否定修饰法之一。

མ་གྲུབ་པ། མེད་པ། 不成立，无：རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པ། 无自性。

མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྟོང་གཞུང་གཞན་གྱི་ཡ་གྱལ། ཐུགས་ཚེས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་ལ་རྟགས་འགོད་ པ་ ལྟར་ མ་ གྲུབ་པའམ་མེད་པའོ། དཔེར་ན་སྒྲ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 不成因。三种似因之一。宗法中不成，即于欲知宗之前阵中，不成或无如所列举之因者。如云："声是无常，以是眼识所行境故。"

མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྟོང་ལས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དབྱེ་ན། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟོག་ཅར་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཆོལ་བ་ལ་སྟོས་ཏེ་ མ་ གྲུབ་ པ་ སྟེ་ གསུམ་མོ། 三种不成因：似因中之不成因，分为事境不成、心境不成和观待论者不成等三种。

མ་གྲུབ་པའི་རྒྱུན། མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ ཚིགས་ སོ། 不成因。

མ་དགའ་ཞེ་འཇིན། མ་མཐུ་བའི་བསམ་པ་སྟེང་ལ་འཇེན་པ། 怀恨，挟怨：ཁྱོ་མཐུན་པས་རང་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་པའི་ཚེ་ ཁོ་ འཐུན་པས་ རང་ གིས་ ཞེ་ འཇེན་ གྱིས་ ངན་ལན་སྐྱག་རྩིས་བྱས་མི་ཚམ 不得因为同志批评了自己，就怀恨在心图谋报复。

མ་དགོན། དགོན་ལག་ཆུང་ངུ་འདུ་སའི་དགོན་པ་ཆེ་བ། 主寺。领有若干小寺的大寺庙。

མ་བཙོལ་རང་མཐུན། རྩོད་ནས་གོས་རྩྭང་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་བསམ་ པ་ གཅིག་ མཐུན་ བྱུང་ བ། 不谋而合，不约而同：མི་ཚང་མས་རྩོ་དང་ཐབས་ཤེས་འདོན་པའི་བསམ་པ་དེ་མ་བཙོས་ རང་ མཐུན་ཡིན། 大家出主意，想办法的心意不谋而合。

མ་མགལ། ཁའི་མ་ཁའམ་མ་ལེ། 下颏，颐下，下颏骨：སེང་གེའི་ ཡ་ མགལ་ ལ་ ཁྱིའི་ མ་ མགལ་ སྦྱོར་བ། 狗下颏配在狮子上颏上。义谓不相称。

མ་མཉ་མ་རབ དན་ཞིང་སྐུ་བའི་དངོས་པོ་ བྱུང་

ཡང་མ་མཐུ། བཟང་ཞིང་ལེགས་པའི་དངོས་པོ་བཙལ་ཀང་མ་རྙེད་པ། 高不成低不就。低劣的不喜欢，好的又找不到。

མ་འཕགས་པ། 〈ཙུན་དེ་སྐྱབས〉ཀློག་གྲྭ་པའི་ཐུན་ཐོས་ཅི་འཁོར་བཅུའི་གྲས་ལྷའི་སྐུན་མཆོག་ཏུ་ གྱུར་པ་དེའོ། 不灭。释迦牟尼佛座前十大声闻弟子之一，为天眼第一。梵音作阿泥律陀，又作阿那律。

མ་ཀུན། (1)མ་མ་ཀུན་མོ། 老母亲。(2)བྱད་མེད་ཀུན་མོ། 老大娘，老妈妈。

མ་རྒྱུད། (1)མ་ཨའི་རིགས་རྒྱུད། 母系。(2)སྟོང་གྱུགས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་རྒྱུད། 《母续》。以阐述智慧空分为主的佛教密乘经典。

མ་སྒོ། ཁང་པའི་གཟུང་སྒོ་ཆེ་ཤོས། 大门，正门。

མ་བསྒྲིགས་རང་འགྲིགས། འབད་རྩོལ་མེད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་འགྲིགས་པ། 恰巧遇合，巧合；དུས་སྐབས་མ་བསྒྲིགས་རང་འགྲིགས། 机会巧合。སྒོ་པང་མ་བསྒྲིགས་རང་འགྲིགས། 门板自然合缝。

མ་བསྒྲིགས་སྐུར་གྲུབ། འབད་རྩོལ་མ་བྱས་པར་རང་ཤུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ། 天成，自然巧合；ངལ་རྩོལ་ལ་མ་ཟོས་པར་བྱས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་འབྱེལ་མེད་བསྒྲིགས་སྐུར་གྲུབ་ཨོང་མེ་སྟེད། 不可能不费劳动而自然成功。

མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། ངོ་བོ་རྟེན་མཚམས་ཅན་མིན་ཞིང་རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་ཕྱི་སྟོང་དང་། རྣམ་སྨིན་ཕྱུང་བོ། ནེམས་ཅན་ཀྱི་དབང་ཤེས། རྟག་པའི་ཆོས་རྣམས་སོ། 无覆无记。即体性无记。自性非妄惑而异熟羸弱者，外器世间、异熟蕴、有情根识及诸常法。

མ་རེས་པ། (1)གཅིག་ཏུ་རེས་གཅོང་མེད་པ། 不一定：འཆི་བར་རེས་ཀང་རྣམ་འཆི་མ་རེས་པ། 死是一定的，何时死却不一定。(2)མ་ཞོ་བ། 不明白，不理解，不悟：སྣང་ལ་མ་རེས་པ། 现而不悟。

མ་རེས་པ་གཉིས། དཀྱེ་སྦྱོང་ཞིག་ཁྱིམས་ཀྱི་གསུམ་མེད་པར་དབེན་པར་སྐྱེ་བ་བཟུང་ཀྱི་སྐུམས་ཙིད་པའི་གཏམ་གྱི་བྱད་མེད་དང་ལྡན་ཏེ་ཚངས་སྤྱོད་ཉམས་པ་དང་། ལས་དཀྱེ་སྦྱོང་དེ་ལ་བམ་ལྷག་ལྷུང་བྱེད་གསུམ་གང་བྱུང་མ་རེས་པའམ་དངོས་པོ་ མཐའ་གང་ དུ་འགྱུར་མ་རེས་པའོ། 二不定。谓比丘若无第三人于屏障中与一女人同坐，于彼处唯有堪行淫欲与否之别，彼比丘是否犯他胜或僧残、堕罪以及最终将作何事皆不定故。

མ་རེས་ཐའི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་གི་ནང་གསུམ་གྱི་ནང་གེས། ཐུགས་ཆོས་གྲུབ་ཀང་ཁྱབ་པ་ལ་ཤེ་ཆམ་བསྐྱེད་པའམ་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་རྟལ་མ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གང་རུང་ད་མ་རེས་པའི་རྟེད། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཞལ་བྱ་དེ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀར་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་པས་གཅིག་ཏུ་མ་རེས་པའོ། 不定因。三种似因之一。宗法中虽有，但其周遍关系，或犹豫不决，或正倒不定之因。如云："声是无常，所量之对境故。"此中所量之对境，可是常，亦可是无常，故是不定。

མ་རེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་གཉིས། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ལས་མ་རེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དཔྱི་ན། ཐུན་མོང་བའི་མ་རེས་པ་དང་། ཐུན་མོང་མིན་པའི་མ་རེས་པའོ། 二种不定因。似因中之不定因分为共同不定因和不共不定因二种。

མ་རེས་པའི་རྣམས། མ་རེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་དོན་གཅིག

མ་ཏཱལ། འཕེལ་སྐྱེད་ཚོང་གི་རྩ་བའི་དངུལ། 资金，基金：འཕྲིག་སྐྱེན་གྱི་ཆེད་ད་མ་དངུལ་

གསོག་འཛོག་ཟིད་པ། 为建设积累资金。

མ་སྒྲུབ་ཏུ་བཀའ། (ཐུལ) མ་ཡིག་ལ་བལྟས་ཏེ་ཕྱི་ཡིག་བཀླགས་ནས་ཞུས་དག་གཏོང་བ། 按照正本校对抄本。

མ་ཕིག་ལབ་སྐྱོན། འདིའི་འཕྲང་ལ་ད་དུས་ཀྱི་ཚེ་གང་ཕིན་ལ་གོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཟད་ཅིའི་ལྟག་ལྟག་ལ་འཕྲངས། ཨ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཆོས་མར་བསྟེན་ཏེ་ཞི་ཟིད་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་ཀྱི་ཁས་ཨིད་ཚད་ཟིན་པ་ཞིག་ཡིན། རང་བྱུང་གཉིས་པའི་ས་ཐུ་ལ་གཅེགས། 麻吉拉准。西藏一佛学家名。依帕·当巴桑杰为师，是希杰决鲁派教法的主要传出者。其生卒年虽有不同说法，但多数认为，生于公元1031年，卒于1129年。

མ་བཙོས་པ། མ་བཟོས་པའམ་རང་གྱུབ། 原品。未加工者。

མ་ཆགས་པ། དགེ་བའི་ཤེས་བྱང་བཅུ་གཅིག་གི་ནང་གཤེས། རྣེར་ལེན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་དང་ཡོ་བྱད་སོགས་ལ་མ་ཆགས་པ་སྟེ་ཆགས་པས་ཀུན་ནས་བསྒོས་པའི་རྒྱས་སྡུད་ལ་མི་འཇུག་པར་བྱེད་པའོ། 无贪。十种善心所之一。心于五蕴及资生具无有贪著、不行存心贪爱所起恶行。

མ་ཆེན། ཟས་གཙོས་སྒྲུབ་བྱེད་མཁན། 厨工，炊事员，厨师。

མ་མཆིས་པ། (རྟིང) མེད་པ། 无，没有。

མ་མཆུ། མ་ལེ། 下唇。མ་མཆུ་སོང་གསུམ་ཁ་ལ་བཏུག་ནས་ན་ཚ་བཟོད་པ། 咬紧下唇，忍受痛苦。

མ་མཆོག ཁུག་ལི་མ་མཆོག 弓下稍。

མ་རྟེལ་ཁ་ཅོག རྨ་རྒྱས་གཙོགས་དང་འདྲ།

མ་རྟེལ་ཁག་གཞི་གཅོགས། བྱས་རྒྱས་མེད་བཞིན་དུ་ཚོད་ཚུལ་ཀྱི་ཁ་འཕངས་འཁེལ་བ། 诬蔑，诬陷，加罪无辜：བཙན་ཚོལ་དམག་འཕྲག་ཟེད་ བར་དམག་འཕྲུག་དགའ་བ་ཡིན་ཞེས་བ་དེ་ནི་མ་རྒྱས་ཁག་གཞི་གཅོགས་བྱེད་པ་ཞིག་རེད། 把进行反侵略的战争，说成是好战乃纯属诬蔑。རང་མེམས་དཀའ་ཐོང་ལྷོད་སྐྱེན་མེད་ན་ གནས་མཁས་པ་རྒྱས་ཁག་གཞི་བྱུང་ཡང་གནོད་དགོས་མེད། 只要个人忠实纯洁，暂受委屈，也无需悔恨。

མ་རྟེལ་པ། (1)རྒྱས་པ་མེད་ ཚབས་སྐྱེན་ མ་ བྱུང་བ། 好，善，佳。(2)(རྟིང) གྲོས་མཐུན་པ། 协商一致。

མ་ གཉིས་ པ། (མངོན) མ་ མཚམ་ བྱ་ རྡེ། 二母。保姆的异名。

མ་གཉིས་མ། (མངོན) ཚོགས་ཆད་ཀ 二母者。象鼻天的异名。

མ་ཀྲད་ཀ། (ཞེཀས) གདོལ་བའི་རིགས་རིའི་ཁྲོད་པ། 下等种姓的修行者。指猎户。

མ་ཏུ་ཁྱང་གུ། (ཞེཀས) འཕྲུ་གའི་ལྷུང་། 环，柄。

མ་གཏོགས། མ་ཐེ་ཚམ་ཕྱད་པའི་དོན། 连词。除外，除非，仅只，不包括：ང་རང་མ་གཏོང་མེད། 只有我一个。དེར་སོང་ན་མ་གཏོགས་ཐབས་གཞན་ གཅིག་ཀང་མེད། 除非到那里去，别无他法。ཁོ་མ་གཏོགས་ཐམས་ཅད་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དུ་སོང་། 除了他，都劳动去了。དེ་མ་གཏོགས་ཅི་ཡང་མཐོང་མ་བྱུང་། 除此而外什么也没有看见。

མ་ཅཀ་བྷ་ཥི། རྩི་ཞིག རྩྭ་དུ་ རྩྭ་ན་ མགོ་ཁུ་འཁོར་བ་ཚན། 野蒿子。土名兆药。蓼科植物名，入药治头昏。

མ་ཅུ། ཚོང་མའམ་རྟེའུ་ཐེ་མ། 母马。传种的牝马。

མ་རྟོག་ས་ཅི་ཚོད། རང་ཤེལ་ལ་རིས་པ་འདྲེན་མེ་རུས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། སྣང་ལ་མ་རིས་པའི་རྨི་རྟོགས་སོ། 不悟心识，蒙昧不悟之心。对于自境不能引生确切不移的理解之心识，如现而不悟之心。

མ་ལྷེས་པ། (རྟིང) མ་ཤེགས་པ། 不好，不幸。

མ་བརྟགས་ མ་ བཏབ། རགས་ ཞིབ་ ཀྱི་ གནས་

ཚུལ་ལ་ལྟ་རྟོག་དོ་སྣང་མ་བྱས་པ། 不加思考，不作研究：གནས་ཚུལ་ཇི་ལིན་མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་པར་རོལ་ཏུགས་ཀྱིས་བྱ་ཐབས་གཏན་འཇོམས་ཟིང་མི་རུང་། 对情况未作研究，不可轻率决定办法。

མ་ཁོམ་པ། (རྟེང) མ་ཞུམ་པ། 不怯弱，不退缩。

མ་ཇེའམ། མ་རུང་བཞག་པའི་དངུལ་སོགས། 基金。

མ་ཇེམ། སྒོའི་མ་ཐེམ། 门限，门栏。

མ་ཇོག་པ། (1)ཡུན་མ་འགོང་པ། 迅速，不耽搁：ལས་རྩུབ་རིང་པོ་མ་ཐོག་པ། 工程没有经过多久。(2)མ་འཁངས་བའམ་མ་འཛོད་པ། 无阻滞，无挂碍：ཆུབས་འཁོར་གཞུང་ལམ་དུ་མ་ཐོད་པར་འགྲོ་པ། 汽车在公路上畅通无阻。

མ་ཇོག་རིང་ཐོ། ཆོས་ཡུགས་ཀྱི་བཀའ་སྩལ་ལྟར་བར་ཆད་ཀྱི་ཁྲག་པ་བཅོ་བརྒྱད་རྗེས་ཆེ་ཤོ་བཅུ་པ་ཐ་མ་དག་བརྩེས་པའི་ཡར་ཆེ་ཤོ་དབག་མེད་བར་ཀྱི་དུས། 转长时期。佛书所说中间十八增减劫之后，人寿从十岁增至无量岁的一段时间。

མ་མཐའ། དམའ་མཐའམ་ཐ་ན། 甚至，乃至，最低，起码：ཀླ་མའི་ཐང་ལ་འགྲང་རྩ་མེད་པར་མ་ཟད། མ་མཐའ་སྐོམ་སེལ་ཀྱི་ཆུ་ཙམ་ཡང་རྙེད་དཀའ། 沙漠中不但没有茶喝，甚至连一点解渴的水也很难找到。

མ་དག་སྒྲིག་འབྱམས། སྐོལ་ཆུད་ངན་པ་ཞུ་མཐུད་ནས་ཡུས་པ། 以讹传讹，谬种流传：ཡི་གེ་འབྲི་སྐོལ་མ་དག་ཆུད་འཐམས་སུ་ཕྱིན་པ། 文字写法，以讹传讹。

མ་དག་པའི་སྐུ་ལྟས། རྩོགས་རིམ་རྡོ་རྗེ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ཁམས་གསུམ་སྣོད་བཅུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་འདི་ཐམས་ཅད་ལ་རང་སྤྱིའི་ཞེན་པ་སྐྱུ་མ་དང་རྨི་ལམ་སོགས་ཀྱི་དཔེས་གཏན་ལ་འབེབས་ཤེས་བཞིན་ཡིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུ། 不净幻身。密乘圆满次第中六次第之一。以如幻如梦等譬喻论断，修习三界一切情器世间所有内外诸法皆是现分有而自性无。

མ་དག་གཞན་དབང་། གཞན་དབང་གི་ནང་གསེས། བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་མེད་གཉིས་སུ་སྣང་བ་སྟེ་མ་དག་འཁོར་བས་བསྡུས་པའི་སྐྱེ་བཀྲེས་ཏེ། 不可得相违因。三种相违因之一。因及所破法二者违逆颠倒者。如云："无瓶之处，有可见之瓶，以正量不可得可现之瓶故。"

མ་དག་ཡུལ་ཆེ། མ་བྱས་བྱས་ཚུལ་གྱི་བདེན་ཡུལ་གྱིས་ཤེད་པ། 冒名夸功：གཞན་གྱི་ངལ་རྩོལ་གྱུབ་འབྲས་རང་གིས་བཙན་བཟུང་བྱས་ནས་མ་དག་ཡུལ་ཆེ་ཤོད་པ་དེ་ངོ་ཚ་བའི་གནས་རེད། 侵占别人劳动成果而冒名夸功是可耻的。

མ་དག་ས་བདུན། ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་དང་པོ་རབ་དགའ་བ་ནས་བདུན་པ་རིང་སོང་བའི་བར་གྱི་ཐེག་ཆེན་དུ་སེམས་དཔའ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ཡང་ཆུལ་ཕྱོགས་བདུན་ཞེས་བྱའོ། 七不净地。菩萨住于第一欢喜地，乃至第七远行地等七地之中，细分我慢尚有未净，名七不净地。

མ་དད་པ། ཉེ་སྐྱོན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེས། ཡང་དག་པའི་གནས་དང་དག་ཆོས་ལ་མི་མོས་པ་གཉེ་སྐྱག་གི་ཚར་གཅོད་པས་ལེ་ལོའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའོ། 不信。二十随烦恼之一。于正净处及诸善法不起信解，愚痴所属懈怠之本。

མ་དུ་ཁུང་གུ། (ཤིག) སྐྱུར་ཐུ་ཆེན་པོ། 枸橼，大橘子。

མ་རྟེན། (1)གཏན་ཉར་བྱ་རྒྱུའི་རྟེད་ཅི་མ། 正本。永久性的底本。(2)ཚོང་གི་མ་དངུལ་བཀོད་རྟེའུ། 本金簿。(3)ཐུ་དུས་བོད་ས་གནས་སྐེད་གཞུང་ནས་ས་ཞིང་སོགས་ཀྱི་ཁྲལ་འབབ་སྐུལ་རྟེའུ་ཙམ་མ།

底册。 原西藏地方政府征收田赋差徭的税册。

(4)(ལྷས་) ཐོང་པ་སོགས་དཀྱག་ཅིང་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བོག་གདེགས་ཀྱི་ཤིང་། 车刀架。木碗车制器的下座。

མ་ཏྲངས། མ་དུལ་བའམ། མི་བསྒུན་པ། 不驯，野蛮，粗暴：ཀུན་སྤྱོད་ རྩིང་ ཐོ་ མ་ དང་ པ་རྣམས་ མི་ སོ་ སོ་ ངང་ གིས་ ལེགས་ བཅོས་ གཏོང་དགོས། 各人改正自己的粗野行为。

མ་ དྲངས་ རྩེལ་ བ། (རྩིང་) རྩེད་ མོས་ གཡེངས་ ཤེང་བག་ཞེད་དང་ཆོད་བག་ ཅན། 游荡嬉戏。

མ་ཏྲག་པ། དབང་ཕྱུག་གི་བྱ་ རྩང་པ་གདོང་ དྲུག་ གི་མིང་། མ་དྲུག་ནི་ཁུ་མཱ་ཏ་དང་། མེ་ལྷ། གཏུམ། འདབ་བྱའི་ཚལ། སྐིན་དྲུག ས་གཞི་ དྲུག་ལ་ཟེར། 六母者。大自在天之幼子六面童子。六母：郎摩、火神、恒河、苇林、昴宿、氐宿。

མ་ཏྲག་གཞོན་ཏྲ། (མངོན་) གདོང་དྲུག 六母童子。六面童子的异名。

མ་རྨོས་གནས། (མངོན་) ངང་པ་ སྐྱི། 住无热。雁、野鸭的异名。

མ་རྨོས་མཆོ། མཆོ་མ་ཁམ་ཀྱི་མིང་གཞན།

མ་གདན། བོག་གཞིའི་གདན། 基础，地基，底垫。

མ་འདེད། བོད་ལྷགས་འབྲུང་ རྩིས་ནང་བྱ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་ རྩི་བ། 推本算。西藏五行算中，计算五行相生的关系时，从子推母的算法。

མ་འདྲེས་བའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་ བརྒྱད་དེ། སྐྱོད་པས་ བསྡུས་པ་དྲུག་དང་། རྟོགས་པས་བསྡུས་པ་དྲུག་ དང་། མཐོང་བས་བསྡུས་པ་གསུམ་དང་། དྲས་ ཀྱིས་བསྡུས་པ་གསུམ་སྟེ་བཅོ་བརྒྱད་དོ། 十八不共法。惟佛所有不与其他共同的十八种功德：行所摄六、证所摄六、事业所摄三和时所摄三，总共十八。

མ་འདྲེས་བའི་ དྲན་ པ་ ཉེར་ བཞག་ གསུམ། དྲན་པ་རྟེ་ བར་བཞག་པ་གསུམ་དང་ དོན་ གཅིག

མ་འདྲེས་བའི་མ་ཤིག་པ། རྟ་ རྟེན་ གཞན་ དང་ མ་འདྲེས་པར་ བདེན་དོན་ མེ་ ཤེས་བའི་ རང་ བཞིན་ གྱིས་ ཆོང་བས་ བའོ། 不共无明。 未杂其他根本烦恼。于谛实义无知之本性愚痴。

མ་རྩེ། ངོག་དོའམ་ཆང་དོ། 基石。

མ་བསྒྲལ་བའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ ཅན་ གྱི་ རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་ལྟེ། དཔེ་ ཅན་ དོན་ ཀྱི་ ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ ཞིག དབྱིའི་ཁྱད་གཞི་ ཁྱད་ཆོས་དང་ ཪ་ བོ་དབྱིར་ མེད་དུ་ བཀོད་ ཅིང་། བར་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་མ་བསྒྲལ་བའི་ རྒྱུན་ ཞིག 不省格形象化。不省略各个比方或被比事物名词和形容词间属格，以形成一体的形象化修辞方法。形象化修饰法之一。

མ་ནོ་རྩྭ། (ཐ) དཀ་བློད་དེ། རིན་ པོ་ ཆེའི་ རིགས་ ཤིག རྒྱས་པས་གཟའ་ དང་དུ་གནོན་ལ་ཐན། 玛瑙。宝石名。可作装饰品，入药治中风及中毒。

མ་ནམས། གཞི་ དག་ སམ་ རྩ་ བ་ དག། 原来，本来：དུ་རེས་ཅམ་མིན་པར་ མ་ནམས་མི་འདྲ་ ཡག་པོ་ མེད། 不只是这一次，此人本来就不好。

མ་ཧིང་། 〈བརྡུག〉 ཨ་ མིན་ མ་ མིན། 名词。黄门，中性。指生理发生变态而形成的男女性别不定者。梵音作半择迦。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ མཐའ་གཉིས་ཐུབས་དང་། མཚན་གཉིས། མཚན་མེད། གསུམ་པའི་ངང་བཞིན་བཅུས་ སོ།

མ་ཧིང་ཀོ་ཁ། དྲེས་མ་རིགས་གསུམ་ གྱི་ནང་ ཚན་ རི་ ཁང་མཚམས་སུ་ རྒྱུ་བ་ཞིག་ལྟེ། རྩ་མངར་ལ་ ཚ། ཁུ་རྩེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་ཤ་དུག་སོགས་ དུག་ནད་འཇོམས། སྐྱུག་དུག་ཁབས་དང་། མཁྲིས་ ནད་མིག་ལེད། རླུང་ཁབས་སོགས་ལ་ཐན། 梅生。禹尾科三种马兰草中生于山麓之一种。入药味甘辛，性平，功能解食肉中毒、杂合中毒、胆病黄眼和肠胃绞痛等。

མ་ཧིང་ཡུམ་བ། ཡུམ་པ་ རིགས་ ཤིག་ལྟེ། རྩ་

མངར་ལ་བསྐྱེ། ཀུ་རྩེས་དྲིའུ། རྒྱས་བས་ཆུ་བསགས་པ་དང་། སྐོམ་དང་བྱེད་པ་ལ་ཐན། 无性冬葵。三种冬葵之一。味甘而涩，性温，治积水和消渴。

མ་རིང་ཆུ་ཕྱུག་ལས། སྡེ་སྐན་ཞིག་སྟེ་ཚད་པ་སེལ་བང་བན། 红参。土名牛耳大黄。蓼科植物名。入药清热。

མ་རིང་རྩ། བྱང་ཆུབ་ སེམས་ རྩའི་ མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་གཅིག 中性脉。菩提心脉异名。

མ་རིང་ཁི་ཀི། ངག་ ཐོག་ ནས་ རྩོད་ སྐབས་ སྐྱ་གདངས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་རྟུལ་ ཤུགས་ ཆེ་ ཆུང་ངན་པའམ། གྲིམས་ཚྲོད་འཚམས་པོ་ ཡིན་ པའི་ཡི་གེ་རྣམས། 中势字，中强音。发音部位的动作强弱大小适中，松紧合度的语音。此分：(1)མིང་གཞིའི་མ་དིང་ཡི་གེ། 中势语基。谓 ཀ་ཆ་ཐ་ཚ་ཕྱ། (2)སྔོན་འཇུག་གི་མ་དིང་ཡི་གེ། 中势前加字，谓ག་和དྲ། (3)རྗེས་འཇུག་ གི་ མ་ དིང་ ཡི་གེ། 中势后加字，谓ན་ང་ལ།

མ་རྒྱ། (1)སྡེ་ཞིག 藏木香。菊科植物名，可入药。(2)(ཤེས་རབ) མི། 人。(3)སྐྱེད་ཟོད་མའི་ནུ་མ། 母乳。母亲的乳。(4)(མངོན) སྔར་ཐུ་གང་དུ་མིའི་ རིམ་ པ་ཕྱི་ འབྲང་ པ་ ཁཞེར་ཐྱེ་ བའི་ ནང་ ནས་ ཆུལ་རིགས་ལ་ཤད་ཐང་དང་། རུ་པ། ཐྲོང་ཆེན། ཤེར་རྩ་པ་ཁཞེ་དང་། ཐྲམ་ཟེའི་རིགས་ལ་ནགས་ གནས་དང་། ཁྲིམ་གནས། དགའ་ ཐུབ་པ་གསུམ། རྗེ་རིགས་ལ་ཡིག་མཁན་དང་། ཚང་པ། སྐན་པ་ གསུམ། དམངས་རིགས་ལ་ས་གཞི་རྨི་ པ་དང་། པ་ལང་སྐྱོང་པ། འཇམ་ལས་པ། ཁྲིམ་གནས་པ་ ཁཞེ་ བཅས་ བསྡོམས་ན་ བཅུ་ ཁཞེ་ ཚོད་ བས་ ཁྲངས་ བཅུ་ བཞི་ མཚོན། 人类。古印度分人类为四等级或四种姓：刹帝利种姓有步行、乘马、乘象，乘车等四；婆罗门种姓有林居、家居、苦行等三；吠舍种姓有文人、商人、医生等三；戍陀罗种姓有农民、牧民、泥工、俗人等四。总有十四，故表数字14。

མ་རྒྱ་ཁྲག་ཅན། བས་ ཤིང་དཀར་ བའི་ འབྲས་ བུ་ སྟེ། ནུས་ པས་ སྐྱེན་ནད་ གསོད། ཚོ་ཡིས་ སེལ། 大风子。大风子树种子。入药功能杀虫，治流行性肠胃热病。

མ་རྒྱ་པ་ཏྲ། (ཤེས་རབ) ཡིད་ བོང་ འདབ་ མ་ ཅན་ ཏེ་ ཐང་ སྐྱེན་ གྱི་ རིགས་ ཤིག ངོ་ མངར་ ཞིང་ ཁ་ ལ་ ཚ་ བ། ཐུ་རྩེས་ སྟོམས། ནུས་ པས་ ཁྲག་ ཆུང་ གི་ ནད་ དང་། བད་ ཀན་ སྐྱ་ པོ། ཁོག་ པ་ བད་ མཁྲིས་ བཅས་ ལ་ ཐན། 金枇杷。梵义译为适意花瓣。多年生药用植物名。味甘苦而辛，性平。功能治风血病、涎液溃疡、疔毒和涎胆等病。

མ་རྒྱ་ཁྲོས་དཀར། སྐྱེས་ དཀར་ ཤིང་ གི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ཤིག 樟脑。药用植物名。

མ་རྒྱ་ཁས་ཤིང་། ཤིང་ སྐྱེ་ བས་ ཤིང་ དཀར་ པོ། 石斛。药用植物名。

མ་རྒྱའི་བུ། (མངོན) མི། 摩奴之子。人的异名。

མ་རྐེ། ཙིལ་ སྐོ་ སྟེ་ མ་ ལེ། 下巴，下颌。下牙床部分。

མ་རྣོ་ཀ། (ཤེས་རབ) ཚོན་ སྡོང་ རྩེས། 雄黄。

མ་ཀྱི། (ཤེས་རབ) (1)རིན་བྱི། 珍宝，末尼。(2)ཨོ་ མ་ཎི་ པད་ མེ་ ཧཱུྃ་ ཞེས་ བའི་ ཡི་ གེ་ དྲུག 嘛呢。佛教六字真言唵嘛呢叭咪吽的简称。

མ་ཀྱི་ཀ། (ཤེས་རབ) རིན་ བྱའི་ རྒྱན་ ཚ། 宝饰。

མ་ཀྱི་ཁཀའ་འབྱམ། ཚོས་ རྒྱལ་ སྲིད་ བཅོན་ སྐས་ བཤས་ བཅུམས་ བའི་ གྲུགས་ རྗེ་ ཆེན་ བོའི་ སྐུབ་ སྐོང་ དང་། བོད་ ཀྱི་ ཤེ་ རྒྱས་ དང་ བཀའ་ ཆེམས་ སོགས་ བོད་ ཀྱིས་ ཡོད་ དོ། 《末尼全集》。相传为吐蕃王松赞干布著。内容为有关大悲观世音修行法、藏族历史、遗教等，共有二卷。

མ་ཀྱི་འཁོར་ཡུག མ་ཎི་ ཡིག་ དྲུག་ མང་ པོ་ དྲིལ་ བའི་ འཁོར་ ཡུག 转经筒，转经轮。藏俗把印就的

佛教六字真言卷成筒状贯轴摇转以代口诵经咒之物。

མ་ཉི་ཆུ་འཁོར། ཆུས་སྐྱོང་བའི་མ་ཉི་འཁོར་ལོ། 水力转经轮。

མ་ཉི་ཐང་རྩེག (ཞྭལ) ཁ་གདེན་གྱི་རི་མོ་ཞེག་གི་མིང་། 转经筒。一种传统藏式绒毯图案。

མ་ཉི་དུང་། མ་ཉི་འདོན་ཐེངས་དུང་ཕྱུར་གཅིག་དཔང་བོར་བརྒྱགས་པ་སྟེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཅིའི་མཐའ་ཚམ་ཅིག 一亿遍六字真言作证。藏俗习用的发誓语之一。

མ་ཉི་དུང་འཁོར། མ་ཉི་གངས་དུང་ཕྱུར་གཅིག་ཙམ་བའི་འཁོར་ཆེན། 大转经轮。

མ་ཉི་འཇེབ་འཇེབ། (1)ཐག་ས་ཐོག་ས་མེད་པ། 口齿流利，滔滔不绝，振振有词，侃侃而谈：ཁ་བའི་བའི་མི་དེས་སྐད་ཅ་བཤད་ན་ཆུ་རྒྱུན་རྒྱུན་མ་ཉི་འཇེབ་འཇེབ་རེད། 此人口齿流利，谈起话来总是滔滔不绝。(2)སྐད་ཅ་བསྡུར་སྐད་ཡང་སྐད་ཀར་ན་གོད་པ། 唠叨，絮聒：མི་དེ་ཞེས་དོན་ཀོ་ན་མ་ཉི་འཇེབ་འཇེབ་བྱེད་མཁན་ཞེག་རེད། 此人是个为私利而唠叨没完的人。

མ་ཉི་མ། (1)མེལ་སྟན་ཀྱི་ཅེ་བྱག་ཅིག 一种珍贵的小镜。(2)མ་ཉིའི་རི་མོ་ཙམ་བའི་གོས་ཆེན་ཞེག 织有六字真言的缎子。(3) མ་ ཉི་ དབྱངས་ སུ་འཛེག་མཁན་ཀྱི་བྱད་མེད། 高声讽诵六字真言的女人。

མ་ཉི་རླུང་འཁོར། ཤུང་གིས་སྐྱོང་བའི་མ་ཉི་འཁོར་ལོ། 风力转经轮。

མ་ཉི་ལག་སྐྱོར། མ་ཉི་སོགས་ཀྱི་ལྟེལ་དཀྲུག་སྟེ་ལག་ཏུ་བསྐྱོར་རུ་ཞེག 手摇转经筒。

མ་ཉིའི་ཙོ་ཕྱང་། ལྟེག་དྲག་རྡོ་ལ་བཀོས་ཏེ་སྐྱངས་པའི་ཕྱང་བོ། 嘛呢堆。藏俗常于过往要道把刻有佛教六字真言的石块垒砌成堆以供行人巡礼。

མ་གཏན། དངོས་པའི་མ་རུའི་རིན་གོང་། 成本，造价：བཅོ་སྐྱོན་མ་གཏན། 造价。

མ་པད། ལྟའི་བཞུགས་ཁྲིའི་ པད་ གདན། 向下莲瓣。绘画塑像的莲座部分向下的莲瓣。

མ་དཔེ། དབེ་ཐ་ སའི་ མ་ ཐྲེ། 原本，正本：མ་དཔེ་ལྟར་འབྲི་བ། 依照原本誊录。

མ་ཐམ་པ། (1)གཞན་ལས་མ་ཐམ་པ། 未败，无能胜。(2)(མཚན) རྒྱལ་བ་ཐུབས་མཆོག། 弥勒佛。

མ་ཐམ་མཐའ། མ་ཐམ་གཡུ་མཐའི་བསྡུས་མེད།

མ་ཐམ་གཡུ་མཐའ། མཆོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོའི་ཀུ་སྐུ་ཅིང་རྫོང་གི་དབུས་ནུབ་ན་ཡོད་ ཅིང་། མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆའི་རོས་ནས་སྐྱེ་ ༤ཨཀཀ ཡོད། 玛旁雍错。湖名。在西藏自治区普兰县中部，海拔4588米。

མ་ཐེར། (རྟེང) མ་རུས་པ། 无能力。

མ་ཐྲེ། (1)ཡིག་རྟེགས་སོགས་ཀྱི་ཆ་ བཅས་ ཐྲེ་ མེ། 原本，原书：དབེ་ཅ་བཀྲས་ཏེ་མ་ཐྲེ་ཐྲེར་བཟློད་པ། 抄完以后，交还原书。(2)མའི་མ། 外祖母。

མ་ཐྲེ་མ། ཞ་མ་གཉིས་བའམ་མ་ གཡར། 后母，继母。

མ་ཐྲོག་ལས། (1)ཞ་མའི་ཐྲོག་ལས་ཀྱི་ གཉེན། 母系，母系亲属。(2)དོག་ཐྲོག་ས། 下方，下部分。

མ་བྱི། (1)མ་དང་ཕྲུ་གུ། 母子，妇婴。(2)དགེ་སྙིགས་ཀྱི་འབྱུང་བ་མ་བྱི། 五行算中的五行生化制克。(3)མ་ཚ་དང་སྐྱེད་ཀ། 本利，本金和利息。(4)མ་ཡིག་དང་འདྲ་བཤུས། 原本和抄本：འཆར་གཞི་མ་བྱི། 计划的原本和抄件。དབེ་ཅ་མ་བྱི། 书的原本和抄本。

མ་བྱ་ཚོ་ལྷག་ཀྱི་ཕྱོ། ཐུར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐྱེལ་ཕྱར་ཞ་མའི་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་ཚོ་རྣམས་ལ་གེར་རྩེབ་ཙོང་ མེད་ སེང་ སོགས་ བརྟག་ པའི་ མོ་ ཕྱ་ཕྱེ་ ཅོ་ མཚར་རྩ་བའུན་ཀྱི་ནང་གཞས་ཀིག 母子占。旧时，

藏俗所说根据母体脉象以占卜子女吉凶，以及根据子女脉象以占卜母体之法。为七奇脉之一。

མ་བྱ་དཀྱུ་བྱོག་ས། ཏུ་ནག་ཤུགས་ལ་ཤིང་དང་། མེ། ས། ལྷུགས། ཆུ་ཁམས་ཏེ་ཕྱ་ཙམ་ཙིང་། ཁམས་ཕྱིའི་མ་བྱ་དཀྱུ་སྐྱོགས་བཅིངས་ཏེ། ཤིང་མ་ཆུ་དང་ཆུ་མ་ལྷུགས། ལྷུགས་མ་ས་དང་ས་མ་མེ། མེ་མ་ཤིང་ཡིན་ཤིང་བྱ་མེ། མེ་བྱ་ས་དང་ས་བྱ་ལྷུགས། ལྷུགས་བྱ་ཆུ་དང་ཆུ་བྱ་ཤིང་། ཤིང་དཀྱུ་ལྷུགས་ཡིན་ལྷུགས་དཀྱུ་མེ། མེ་དཀྱུ་ཆུ་དང་ཆུ་དཀྱུ་ས། ས་དཀྱུ་ཤིང་ཡིན་ཤིང་སྐྱོགས་ས། ས་སྐྱོགས་ཆུ་དང་ཆུ་སྐྱོགས་མེ། མེ་སྐྱོགས་ལྷུགས་དང་ལྷུགས་སྐྱོགས་ཤིང་། ཞེས་བའོ། 五行。汉历以木、火、土、金、水为五行。五行互相有生、化、克、养的关系：木生于水，而生火，克土而养金；水生于金而生木，克火而养土；金生于土而生水，克木而养火；土生于火而生金，克土而养木；火生于木而生土，克金而养水。

མ་བྱའི་འཚོང་བཟོད། མ་དང་བྱ་གཉེན་གཤེ་ལྷས་བའི་ཐྲེང་ཙོང་བའི་ཐབས་ཤེས། 妇婴卫生。

མ་བྱད། མ་ཚེན་དང་འདྲ།

མ་བྱིན་བང་ལེན་པ། གཞན་གྱི་ནོར་ཀུ་བ་དང་འབྲེལ་བ་དང་གཙོ་ཐབས་ཀྱིས་ལེན་པ། 盗，不与取。偷盗、拐夺和骗取他人财物。

མ་བྱིན་བས་ཉེ་ བར་ཟངས་བའི་ སྐྱང་ བྱེད། ཕྱུང་བྱེད་འབའ་ ཞེག་ པ་དགུ་ བཅུའི་ ནང་ གཞིས། རང་གིས་ བྱིན་ཞིན་པའམ་རང་ དང་ ཐུས་མི་ གཅིག་ བའི་ དགེ་ སློང་གི་ གོས་ མ་ བྱིན་ པར་ ཟངས་ སྐྱོད་ བའོ། 擅自着用。九十单堕之一。谓比丘自己已经给与或受他人寄衣后，不问物主是否同意而擅自着用所犯堕罪。

མ་བྱིན་ལེན། མ་བྱིན་པར་ ལེན་ པའི་ བསྡུས་ ཚིག

མ་བྱིན་ལེན་གྱི་ ཚམ་ པ། ཚམ་ པ་ བཞིའི་ ནང་ གཞིས། གཞི་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་རིན་གང་ཚང་བ། བསམ་པ་ཀུ་བའང་འདོད་པའི་ཤེས་ཀྱིས། སྐྱོན་བ་ རང་གིས་ དངོས་སུ་ བཀུས་ པའམ་ གཞན་ ལ་ ཀུར་ བརྒྱག་ནས། མཐར་ཐུག་དངོས་པོ་དེ་ བདག་པོ་ དང་ཐུལ་ནས་བདག་གིར་ བྱས་པའོ། རིན་གང་ཚང་ཞེས་ བཅུ་ མ་ རེས་ ཀྱང་ བྱུ་ཀག་ས་ སྟེ། 不予取罪。四他胜之一。犯罪事。谓他人之物，足价值，以欲偷盗之心，自己行动或令他人偷盗。终使物离物主而归己有。价值之量，虽无定数，但需够古印币迦喀巴里四分之一，即等于藏币一钱之价值。

མ་སྐྱེང་སྔོན་འགོག རྒྱུན་ངན་མ་ ཙོང་ གོང་ ནས་ འགོག་ཐབས་ཀྱང་ཡ། 预防，事前防止。མི་ཕྱུར་ ལ་ནད་རིམས་མ་ བྱུང་ སྔོན་ འགོག་ གི་ ཐབས་ གེས་ ཤེད་དགོས། 要想办法预防人畜的传染病。

མ་སྐྱེང་བ། ཅེས་སྐྱོན་དང་། ནོར་འཁྲུལ། 错误，失误。

མ་འཁྱེ། མ་རྟའི་ འབྱ་སྐྱེ་ མཆོད་ རྟེན་དུ་ དམིགས་ པའི་འབྱོད། 基粮。常用于宗教活动的粮食。

མ་མ། ཕྱུ་ཀུ་ལ་སྲུང་ རྒྱུབ་ འཚོ་ སྐྱེ་ ཅྱེད་ པའི་ མ་ཚ་བ། 保姆，乳母。保育儿童的妇女。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཅེ་ པའི་མ་དང་། མ་གཉིས་པ། མ་གཉན། འཛིན་མ་བཅས་སོ།

མ་མ་མཚོ་ཙག སྐྱེ་ཞེག 灯心草。一种可作药用的植物。

མ་མ་རྒྱལ་རྒྱལ། སྐྱེ་ཞེག 水葫子。一种可作药用的植物。

མ་མ་བཅེའ། བང་ན་འཚོ་བའི་མ་མ་དང་། རྒྱ་མ་ སྐྱུད་པའི་མ་མ། དྲི་མ་འཐྱི་བའི་མ་མ། ཆེ་ད་ སྐྱེགས་ཅྱེད་ཀྱི་མ་མ་ཐྲེ་བཞེ། 四种保姆：襁负母、哺乳母、洗濯母和伴嬉母。

མ་མད། (ཐྲེང) མ་ དང་ བྱ་ སོ། 母女。母亲和女儿。

མ་མེས། མའི་ཨ། 外祖父。

མ་མོ། 名词。(1)ཉེ་མོ། 本源，根基。(2)མ་ཕྱག 母羊。育羔的母绵羊。(3)(ས་སྐྱ་ཀ) ཆོས་མངོན་པ། 《论藏》，《本母》。梵音译作摩怛理迦。佛经三藏之一。此为生起正理之本，故名本母。(4)ཀ་ཁ་ འབྲུང་ བའི་ རྡེགས་ ཅིག 鬼，鬼女。(5)ལྷ་མོ། 天女，天母。

མ་མོའི་མ། ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 郎摩天女。

མ་མོག (ཤིང་) སྤིང་བལ། 棉花。

མ་མོས་འཕེལ། (མངོན་) ཆུང་ སྐྱེ། 鬼盛。风的异名。

མ་ཚུལ་བས་འདུལ་བ་སྐྱོད་པ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་ པའི་ རྟུང་པ་ ཞི་ཅིང་ ཀྱི་ཆོས་ བདུན་ ཀྱི་ཁ་ཏགལ་ཞིག་སྟེ། ས་མས་མ་ཚུལ་ བའི་ གནས་སྣབས་ ལྟུང་བ་ བྱུང་མ་ བྱུང་ངེས་དུ་ བཅུག་ནས། མ་བྱུང་ བར་ དེས་ན་དག་པ་སྟེ། བྱུང་བར་ དེས་ན་ ཐྱིར་ བཅོས་ནས་ གདམས་ངག་སྟེན་ པར་ ཁྱེད་ པའོ། 清醒施教，不痴毗尼。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。当清醒时，促使回忆犯未犯罪。决定未犯，即予洗刷；决定曾犯，即行回净予以教诫。

མ་དམིགས་ པའི་ འགལ་ བའི་ གཏན་ཚིགས། འགལ་བའི་ གཏན་ཚིགས་ གསུམ་ གྱི་ ཡ་ གྱལ། རྟོག་དང་དགག་ཆོས་ གཉིས་ ཐྱིན་ ཙི་ ཟོག་པ། དབེར་ན། བུམ་པས་དགག་ པའི་ ས་ ཐུགས་ཆོས་ ཅན་ སྣང་བྱང་ གི་ བུམ་པ་ ཡོད་དེ། སྣང་བྱང་ གི་ བུམ་པ་ ཚད་མས་ མ་དམིགས་ པའི་ ཐྱིར། ཞེས་པ་ ལྟ་ བུའོ། 不可得相违因。三种相违因之一。因及所破法二者违逆颠倒者。如云："无瓶之处，有可见之瓶，以正量不可得可现之瓶故。"

མ་དམིགས་ པའི་ རྟགས། རྟགས་ ཡང་ དག་ གི་ ནང་ གསེས། དགག་ བྱ་ འགོག་ པ་ ལ་ ཆུལ་ གསུམ་ ཚང་པ་ སྟེ། དབེར་ན། མདུན་ གྱི་ གཞི་ འདིར་ ཆོས་ ཅན། ཀ་ ཐ་ བསལ་ དོན་ དུ་ སོང་ བའི་ གང་ ཐག་ གི་ ཚུལ་ ཡིན་ ཏེ། ཀ་ ཐ་ བསལ་ དོན་ དུ་ སོང་ བའི་ དབྱད་ ཤེས་ དོན་ མཐུན་ ཤེད་ དེ། གང་ཟག་ དེའི་ རྒྱུད་ ལ་ ཀ་ ཐ་ དམིགས་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚད་མ་ མེད་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ ལྟ་ བུ་ འགོག་ བྱེད་ མི་ སྣང་ མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ ཀྱིས་ དགག་ བྱ་ ཀ་ ཐ་ ཙམ་ ཞེད་ མེད་ ཀྱི་ རྡེགས་ དོན་ མཐུན་ འཇུག་ པ་ བཀག་ པའོ། 不可得因。真因之一。破除所破之具备三性者。如云："在正前方，无有属于不能见鬼者心中之真实确定鬼物鉴别力，以其心中无能见鬼之量识故。"此以不见不得之能破因，破除所破即真实确定鬼物之辨别力。

མ་དམིགས་ པའི་ རྟགས་ གཉིས། མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ ཡང་ དག་ ལ་ རྫོ་ བའི་ སྟོ་ ནས་ དབྱེ་ ན་ རྣམ་ པ་ གཉིས་ ཏེ། མི་ སྣང་ མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ དང་། སྣང་ ངེ་ མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ སོ། 二种不可得因。真不可得因，依其体性可分为二。不现不可得因及可现不可得因。

མ་རྨོས་ པའི་ ཟས་ རྐོག (1)ཀ་ འཛོམས་ ཏེ་ འབྲུའི་ རིགས་ ཅི་ བཀག་ པ་ ཞེག 玉蜀黍，包谷。(2)མ་རྨོས་ མ་ བརྩ་ བའི་ འབྲས་ སྐྱ་ ལྟ། 天生稻。传说中不需耕种自然生长的香稻。

མ་སྐད། ❶མ་དང་ བྷ་ མོ། 名词。母女。❷ཁྱད་ ཏུ་ འཕགས་ པ། 形容词。优越，殊胜，高强，不低。ཡོན་ ཏན་ མ་ སྐད་ པ། 本领不低。སྟོབས་ ཆུང་ མ་ སྐད་ པ། 能力高强。ལས་ ལྟགས་ མ་ སྐད་ པ། 制度优越。

མ་སྐྱིན་ ཙ་ བ། ཙ་ བ་ ལྟས་ ལ་ རོག་ མར་ ཐོག་ སྣབས་ བད་ ཆུང་ གཉིས་ གང་ རུང་ འདོམས་ ཏེ་ ཚ་ བ་ ཤུང་ བ་ མ་ ཡིན་ བའི་ སྣབས། 未熟热。热邪侵入体内，初遇涎液及风，尚未转成真热之期。

མ་གཙང་ གཙང་ ཪོ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཞྱང་ ཀྱི་ གཉའ་ ཤད་ རྩེ་ ནོ་ འབབ་ ཆུ་ ཞེག གཉའ་ ཤད་ ཕུ་ ཆུའང་ ཞེར། ཕུ་ ཅོས་ བལ་ ཁུལ་ དུ་ འབབ། 麻章藏布。又名聂拉木普曲。河名。在西藏自治区聂拉县境，向南流入尼泊尔。

མ་རྩ། (1)མ་གཞི། 根本。基本。(2)མ་དངུལ། 资本：ཚོང་ཐག་གི་མ་རྩའི་ཀང་ཟངས་པ། 商品够本。ཞིང་ལས་ཀྱི་མ་རྩ་ཚུགས་པ། 农业投资。མ་རྩའི་ཀང་དངུལ། 股金。མ་རྩའི་ཀང་བདག 股东。སྐེད་ཚོམ་མ་རྩ་ཤི་བ། 垄断资本破产。དབུལ་དན་མ་རྩའི་རིང་ལུགས། 官僚资本主义。མེད་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྩ་རོད་དང་། 算(suàn)子。保姆的异名。(3)མ་བྱ་དགྲ་ཐོགས་འབྱང་བ་བཅུ་བའི་སྐབས་ཤིང་མ་ས་ལྟ་ བྱ་འཕྲད་པ་དེ་ལ་མ་རྩ་ཞེས་ཟེར། 母脉。计算母子生克制化的五行算中，如木之母为土，木若遇土，即得母脉。

མ་རྩ་ཅན། མ་རྩ་བསྡུད་ཞིང་བཙོ་བའི་ངལ་རྩལ་ལྟུལ་ལྟག་མང་བཀུ་གཞོག་ཅུའི་མཁན་ལ་ཟེར། 资本家。占有资本、剥削工人的剩余劳动的人。

མ་རྩའི་རིང་ལུགས། མ་རྩ་ཅན་ལ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཆས་དཔང་བང་མ་ཟད། ཀུ་བའི་ངལ་རྩལ་ལ་བཀུ་གཞོག་དང་། རིན་གྱུར་ལྟག་མ་བཙིར་ཤེན་ཅུའི་ཞུ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་ལུགས་ལ་ཟེར། 资本主义。资本家占有生产资料并用以剥削雇佣劳动、榨取剩余价值的社会制度。

མ་ཚང་། (1)མ་མའི་ཁྱིམ་མས། 舅家。母亲的娘家。(2)མི་ཚང་མ་ཟུར་གཏིས་ལུ་བའི་མ་ཚང་ཤུ་ཁྱིམ་ཆ་བ། 原家，老屋。对分出的新户而言。

མ་ཚར་བ་མེད་བ། ཆ་ཚང་བ། 无不齐全，完整，应有尽有：མཁོ་ཆས་མ་ཚང་བ་མེད། 必需品应有尽有。གཏན་ཁྱེན་མ་ཚང་བ་མེད། 条件无不具备。

མ་ཚན། མ་ཐུགས་ཀྱི་གཉེན་ཚན་རབས་ཅུ། 母族。

མ་ཚབ། སྐྱེད་མ་ཤེ་བའི་རྗེས་སུ་བྱང་བའི་མ་མའི་ཚབ་བཞག་ཅ་མ་གཡང། 后娘，继母。

མ་འཚལ་བ། མ་ཤེས་བའམ་མ་རྟོགས་པ། 不知道，不晓得。

མ་ཁྲིམ། མ་དང་ཕང་པོ། 母亲和舅父。

མ་ཁྲུ་སྐོར། མ་ཁུ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱང་བའི་ལུས་ཀྱི་ཉེ་ནང་གི་ཆ་ཤས་ལ་ཆ་གསལ་བའི་དངོས་པོ་ ཐུ་མཐིགས་ཁུན་བའི་མེད་ཀྱི། ནང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་སྐྲན་རིགས་བཏུ་གཅིག་མཚོས། 停食痞块。不消化引起的身体内部或外部异状硬块，有十一种。

མ་གཞོན། (མངོན) མ་མ། 异母。保姆的异名。

མ་གཞི། (1)མ་ཀང་ངམ་རྩ་བ། 实际上，原来，主要理由：མ་གཞི་ནས་ཁོ་ལ་འགན་ཆེན་པོ་འཁེལ་ཡོད། 他实际上负有重责。(2)བོག་གཞིའི་གདེགས། 基础，根本，基本，根基，底垫。

མ་ཐུབ། མ་རྟོགས་སམ་མ་ཚད། 不仅，不但，而且，并且：ཐུ་དྲུས་ཞིང་པ་དཀྱལ་ ཁོངས་ལ་ ལར་ས་ཞིང་གཏན་ནས་མེད་པང་མ་ཐུབ། ཞིང་ལས་ཡོ་བྱད་ཆ་ལག་ཚང་བ་ཞིག་ཀང་མེད། 旧时，有些贫农不但全无土地，而且连一套齐全的农具也没有。

མ་ཐོབ། མ་རྙེས་བཅོས་ལྟག་ཐེག་ཤད་ཆ་ ཀང་རྟོགས་སྟོང་ཁས་བས་མ་ཐེན་ཅེས་གྱིས། ཀང་རྟོན་ཀྱི་ཐད་ལའང་སྟོས། 未得。检步序数如果出现为零时，表示盈缩积正负相抵，即天体处于远地点或近地点时。

མ་ཐོན་བའི་སྒྲ། སྐྱེའི་སྐྱེ་ མཆེད་ཀྱི་ ནང་ གསེས། མ་ཐེན་བའི་འབྱང་བ་ལས་གྱུར་བའི་སྐྱེ་སྟེ། སྐྱེའི་ཁྱུར་གྱུར་བའི་འབྱང་བ་དེ་གང་ཐགག་གི་དབང་ པོས་མ་ཐེན་བའི་སྐྱེ། ཆུ་དང་རླུང་གི་སྐྱེ་ལྟ་བུའོ། 无执受大种声。声处之一。声是成因，非补特伽罗诸根所摄大种，如水声、风声等。

མ་འཕངས་རྟོག་མཐོང་། རྟེས་སུ་ ཡིང་ ཁྱུ་ རྟོན་ནས་དྲན་པ། 预料，预见，གསར་བརྩེ་ལ་འགོ་འཛིན་བྱེད་པར་མ་འོངས་རྟོན་མཐོང་བྱུབ་པ་ཞིག་དགོས། 领导革命，要有预见性。

མ་འོངས་མཐོང་ཡུལ། འབྱུང་འགྱུར་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ། 远景。

མ་འོངས་རྡུལ་ཅན། (མཚན) གཞོན་ནུ་མ། 未来尘女。少女的异名。

མ་འོངས་པ། (1)དུས་གསུམ་གྱིས་དབྱེ་བ་ཕྱི་བའི་ནང་གཞས་འབྱུང་འགྱུར་རམ་རྗེས། 未来，将来。三时中的未来时间。(2)རྩོམས་འཇུག་སྐབས་སུ་དུས་ཀྱི་མ་འོངས་པ་དང་ཐ་བའི་ཡུལ་བ་ལས་དང་བཅས་པ་ལའང་འཇུག་པའི་ཐ་ཚིག 藏语音势论中表示未来时间和所作事的动词：ཆུ་འཕྲིལ་བར་འགྱུར། 水将要汇积。མ་ཅ་གཞན་དུ་འཕྲོང་བར་འགྱུར། 流落他乡。

མ་འོངས་བའི་དུས། འབྱུང་འགྱུར་ཕྱི་དུས་ཚོད། 未来时，当来，后际。

མ་འོངས་བའི་ དུས་ལ་ མ་ ཆགས་ མ་ ཟོག་ས་ བའི་ཡེ་ཤེས་ཀཱཏིགས་པ་འཇུག་པ། མ་འོངས་པའི་དུས་ན་ཆོས་ཅི་ དང་ ཅི་ འབྱུང་ གཞས་ཅད་གཞི་མཐའ་མཉམ་པར་མཁྱེན་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གཞས་ཤེས 于未来世无碍无著随智见转。如来十八不共法之一。谓佛能知一切未来时间当有何种事物出现，无或错乱。

མ་འོངས་ལུང་བསྟན། འབྱུང་འགྱུར་ ཤེས་ མིན་ཐེ་ཚོམ་སྟོན་དུ་ བསྟན་པ། 预言。事未至而先言吉凶祸福。

མ་ཁར། མ་གཡར་དང་འདྲ།

མ་ཁི་ཕྲུ་ཁེ། (མཚན) ཨ་ཞང་ངམ་ཞང་པོ། 母之近亲。舅父的异名。

མ་ཁི་ཚང་མཚུངས། (མཚན) ཨ་ཞང་ངམ་ཞང་པོ། 母之同家。舅父的异名。

མ་ཁིག (1)ཁི་གཤེ་མ་དབེ། 原本，原文，底稿，草稿：མ་ཁིག་ལས་བྱ་དེའི་བཀྲས་པ། 从原本抄写副本。(2)པ་རྗེའི་བཞི་པ། མ 字。藏文第四组字母之第四字。

མ་ཁིག་བར་ཕྱི་གསལ་བྱེད། ཚིག་ཐུ་ཁྱི་གཉིས་ཀ་མིན་པའམ་མེད་པར་དགག་པའི་ཚིག་ཕྱད་མ། 词间 མ 字。用于相关的前后两词中间，分别肯定，同时也否定两词含义之一部，以构成兼有性质的事物：ས་མ་དོ། 非土非石。གངས་མ་ཆར། 雨雪。非雨非雪。ར་མ་ལྟག 杂种。非山羊亦非绵羊。ཕྱ་མ་ཁྱེའུ། 非鸟非雏。 ཀ་མ་ཆིལ། 非肉非脂。瘦肉。ཁྲག་མ་ཏོག 非脓非血。དཀར་མ་ནག 不白不黑。ཆ་མ་ཚ། 不对称，不成对。ཚ་མ་རྒྱང་། 不相配，不协调。 གཟའ་མ་གཟིག 雪豹和豹的杂种。འཕྲུག་མ་ཚུགས། 行草兼体，行书和草书。 གཞས་མ་གཞས། 亦歌亦讽。

མ་ཁེད་དགག དགག་པའི་ནང་གཞས། རང་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཐབ་འཛིན་རང་བཟློག་པའི་ སྒྲས་ རང་གི་དགག་བྱ་བཀག་པའི་ཤུལ་ དུ་ ཆོས་ གཞན་ འཐེན་པ། ལྷས་སྦྱིན་ཆོན་པོ་ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཆོན་པོ་ཁེན་པས་ཟས་ཟ་བར་ བསྒྲུབ་ཅིང་། ཉིན་པར་ཟས་ཟ་བ་བཀག་པའི་ཤུལ་ དུ་ ཆོས་ གཞན་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷས་སྦྱིན་ཆོན་པོ་ཁེན་པས་ཟས་ཟ་བ་ དོན་ཁྱིས་ཐོབ་པའོ། 非遮。遮遣之一种。认识自境之心或称述自境之声，在已破自境应破之处引出其他事物者。如云："胖子天授在白昼不进食。"说是胖子，明其要进食；否定其白昼进食，即引出其在夜间进食。

མ་ཁེད་དགག་གི་གཞན་ལྡོག སེལ་བའི་ནང་གཞས། རང་གི་དགག་བྱ་བཀག་ཤུལ་དུ་དོན་གཞན་འཐེན་པའི་སྐྱེ་ནས་སེལ་བ་སྟེ། མ་ཁེད་ དགག་དང་ དོན་ གཅིག 非遮遣余。遮遣中之非遮。破除自境应破分之后，别又招引其他事物者。

མ་ཁོད་པ། ཁེད་བའི་ཚོགས་བྱེད་ཀྱི་མིང་གི་མཐའ་

འཇུག་པའི་དགག་སྒྲ། 非，不是。动词"是"的否定词，只用于词后：ཆུ་ཁོལ་མ་མཡིན་པ། 不是开水。རྟ་མ་ཡིན་ལ་བོང་བྱའང་མ་ཡིན་པ། 非驴非马。

མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ། ཡིན་པའི་དོན་ཏེ། དབེར་ན། བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་བུམ་པ་ཡིན་པ་ཉིད། 非非。意指是。如云"非非瓶"，即指"是瓶"。

མ་ཡིན་ཡིན་རྫུན། དངོས་གནས་མ་ཡིན་པར་ཡིན་ཏྲིལ། 冒充，假装，充作：ངས་མ་ཡིན་ཡིན་རྫུན་ཞུས་པ་མིན། 我不是说假。རྒྱས་རམ་མ་ཡིན་ཡིན་རྫུན་གྱིས་མགོ་སྐོང་གྱེང་བ། 假装援助进行欺骗。

མ་ཡུམ་ལ། ལ་ཕྱིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྩེང་གི་རྒྱབ་རྫོང་ངེ། 马攸木拉。山口名。在西藏自治区仲巴县西部。

མ་ཡུར། ཕྱིང་ལ་ཆུ་འདེན་གའི་ཡུར་པ་ཆེན་མོ། 干渠。主要灌溉渠道：མ་ཡུར་ལ་ཆུ་མེད་ན་ཡུར་ཐུན་ལ་ག་ནས་ཙོང་། 干渠没水，支渠从哪儿来水？

མ་ཙོམ་ལ། ལ་ཕྱིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྩེང་གི་ཤུལ་ནུབ་ངེ། 马勇拉。山口名。在西藏自治区仲巴县南部。

མ་ཀཁར། མའི་ཚབ། 后母，继母。

མ་ཀཁོག མ་ཆེན་གྱི་ལས་རིགས། 帮厨者。厨师助手，厨房杂工。

མ་ར་ཀ་ཏུ། (ཤེལ་གསར) མཐུད། 绿宝石。

མ་ར་ཙེ། བྱད་མེད་ཀྱི་མཚན་མར་གནས་པའི་ཐིན་འབུ་ཕྱིག་སྐྱེ། དེ་ནད་དུ་གྱུར་ན་མཚན་མ་ཁམཿཐ་ཅད་པ་ཕྱིག 阴道虫。寄生阴道中的微生虫。病现阴道发痒之症。

མ་རངས་པ། ཐུབ་མ་མོས་པ། 不喜悦，不愿意：ཁེ་མ་རངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པ། 面露不悦之色。

མ་རབས། (1)རྒྱལ་མིན་གྱི་གཏམ་སྐྱེད། 下流，卑鄙，卑污：མ་རབས་སྐྱེད་ངན། 下流勾当。ཁ་རབས་མ་རབས་སྐྱེད་པས་ཤེས། 是高尚，是下流，行为见分晓。(2)ངན་པའི་རྒྱུད་དམ་རིགཿ 贱种，下等人，劣种：མ་རབས་མཐོ་སར་བཞག་ན་སྐྱེད་ངན་རྣམས་ལ་མ་འཛེས། 贱者居高位，恶行更滋生。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་བོ་ཐལ་པ་དང་། ཐ་ཆད། ཐ་ཤལ། དམངས་རིགས། དམན་པའི་རིགས། མཆོག་ཆ་པ། གཡུང་པོ། རིགས་ངན། རིགས་མེད་བཅས་སོ།

མ་རབས་ཐབས་སྐྱ། སྐྱེད་ངན་སྐྱག་གོས། 卑污，卑鄙可恶。

མ་རི་སྐྱ་རི། ཁད་པོ་ཆད་མིའི་ཟས་ཟ་སྐྱངས། 抟转咀嚼。老人无齿抿嘴抟嚼食物状：སྐར་མེད་ཆས་འཁོག་ཡིན་པས་སྐྱ་ཆས་མ་རི་ སྐྱ་རི་བཏོས་བྱང་། 年老又没牙齿，只好抟转咀食物。

མ་རིག་པ། (1)རྒྱ་རྟེན་དྲུག་གི་ནང་ཁེས། རིག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣེན་ཁམས་གསུམ་ལ་ཡོད་ པའི་ལས་འབྲས་དང་ བདེན་པ་ སོགས་ཀྱི་ རྟོག་རྩི་ཤུ་བ་མི་ཤེས་པར་གྱུར་ རྟེན་སྐྱེད་ བར་ཟིན་ པའོ། 痴，无明。六根本烦恼之一。是智慧异品，不能如实了知三界所有业果、谛实等诸道理，能令杂染生起。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ ལ་ངོ་ཤེར་འཇིན་དང་། ངར་འཇིན། དོངས་འཇིན། བདག་འཇིན། མི་ཤེས་པཅས་སོ། (2)མ་མཐོང་བ། 未看见：མཚན་མོ་མིག་གིས་གཟུགས་མ་རིག་པ། 夜间未能看见景物。མ་རིག་རིག་མངོག 假装看见。(3)(མངོན) 1.འཁོར་བ། 轮回的异名。2.རྟེན་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 藏历十二月的异名。

མ་རིག་པ་གཟུགས། ཆོངས་ཙམ། ཐེ་ཚོམ། ཅིག་

ཡང་རྟོག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་བཅས་གསུམ། 三无明，三痴：迷惑、犹豫和邪见。

མ་རིག་པའི་རྒྱུ་ཆོས། ཀུ་བོ་བཞིའི་ཁ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། མཐོང་སྤོམ་གྱི་སྐང་བྱ་ཁམས་གསུམ་གྱི་མ་རིག་པ་རྣམས་སོ། 无明瀑流。四瀑流之一。见修道应断的三界诸无明。

མ་རིག་པའི་ཟག་པ། ཟག་པ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། འདོད་པ་དང་སྲིད་པའི་ཐ་བ་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཁམས་གསུམ་གྱི་མ་རིག་པའོ། 无明漏。三漏之一。三界所有无明，欲漏和有漏二者之所依。

མ་རིག་པའི་ཟླ་བ། ཉི་མས་ཀུ་སྐེད་ཀྱི་ཁྱིམ་སྐྱོང་བའི་ཟླ་བའམ་ཅོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་མིང་། 无明月。太阳在摩羯宫之月或藏历十二月。

མ་རིག་པའི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། བདག་ཏུ་ཆོངས་པའི་མ་རིག་པ་སྟེ། ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་རྟོག་སྐྱེད་པའི་ཀུ་བང་གྱུར་པའི་མ་ རིག་པའོ། 无明支。十二缘起支之一。我痴无明。对"我"愚昧无知者。能障真实事理之妄心，是流转三有之根本。

མ་ཀུ་ཆུ། ཤིང་སྐེན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲེད། རྩྭ་པས་སྐྱེས་ནད་གསོད། མེ་དྲོད་སྐྱེད། 可瓜。药用木本植物果实。味辛，性温。功能杀虫、补益阳气。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉིས་དང་། རྣ་ཀུ་གཉིས། ཀ་ར་གཉིས། སྐྱེས་བུ་དམར་ལེབ་བཅས་སོ།

མ་རྙེད་ས་ཁོག་བཙུག བསམ་ངན་ཞེ་ལ་བཅངས་པ། 包藏祸心，别有用心，心怀叵测：ཁོ་བའི་བཤད་ཚུལ་ཁྱངས་ཤུང་གཏན་ནས་མེད་ པ་ དེ་ མ་ རྙེད་ས་ཁོག་བཙུག་གི་རང་རྟགས་ཡིན་པར་རེས། 他的那种说法完全没有根据，必定是别有用心。

མ་རྙེད་པ། མི་བསྡུད་པ། 凶狠，恶毒，粗暴，残暴：གཅན་གཟན་མ་རྙེད་པ། 猛兽。མི་མ་རྙེད་པ། 恶人。མ་རྙེད་པ་འགྲེ་ཞེག་གིས་ཕྱིན་ཅི་ཟེག་གི་ བསམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་ཤུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། 几个暴徒反其道而行之。

མ་རེད། (1)མ་ཡིན། 不是，非：དཀོན་གཏམ་དེ་ བདེན་ པ་ མ་ རེད། 那是谣言，并非真实。(2)(རྩིས་) མ་གྲུབ། 无，不存在。

མ་རྒྱངས། ཕྱུ་གུ་མའི་མངལ་དུ་གནས་པའི་ སྐབས་ མ་རྒྱངས་པ་ལ་ཟོར་བའི་ཁྱས་པའི་མཚོ་ནད་ཅིག 胎风。胎儿住在母体中，受母体风邪侵犯，出胎后婴儿所患头痛病。

མ་ཡི། ❶ཀྱི་མའམ་ཀྱི་ཀུད། 语气词。哎呀，唉，呜呼：མ་ལ་ཆང་རྡོང་ལ་ཆོངས་པ་དག་གིས་ཀ་བ་ངན་པ་ཅི་ཡང་བྱེད་དེ། 唉，不明取舍的愚人，什么坏事都做啊！❷ལམ་སང་ངམ་འཕྲལ་དུ། 副词。即刻，现在。

མ་ཡི་ཀྱི། (ཤིག) སྲ་ཀྱི། 豆蔻。

མ་ཡི་ཡ། (ཤིག) ཏི་ཕྲན་ཀྱི། ཆུན་གྱི་ཚོང་ཁྲིད་ཕྱ་ན་སྤྲུག་གི་རྩུབ་ སྐྱག་གི་རྩུབ་ ཚོགས་ན་ ཙོང་ བའི་ བྱག་ ཞུན་དང་། རྩང་ཞེ། ཀུ་ཚན་ཙོག་ས་ཆུན་ཏིག་སྐྱ་བའི་རི་བོ་ཞེག་གི་མིང་། 玛拉雅。梵文译为香山。传说药都善见城西一山名。盛产岩精、寒水石、温泉等药物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཅན་དང་རི་བོ་དང་། ཚུ་སྐྱག་ས་འཇིག། ཁུ་ཏུ་དྲ་བཅས་སོ།

མ་ཡི་ཡའི་ཁ་གཅའ་འབྲེལ་འཁོད་འཛོམ་ཆེ་ཆུང་། རབ་བྱང་བཅུད་པའི་ནང་བྱང་པ་མིའི་ཏེ་མ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱིས་མཛད་པའི་ཆ་རྒྱུད་ཀྱི་ རི་ བོ་ མ་ ལ་ཡའི་སྐོར་གྱི་སྨན་ཚུ་དང་། ཚུ་ཚན། ཙོང་ཞེ། བྱག་ཕྱུན་བཅས་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་ཁས་ལན་ བཏབ་ནས། ལོ་ཙཱ་བ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་ཆེ་ཆུང་ཞེས་པའི་སྨན་ཚུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁ་ཐུན་བཞུགས་ཤིག《玛拉雅释难·大小满愿》。十六世纪时，绛巴·统瓦顿丹所著阐述有关《本续》所说药都香山所产药水、温泉、寒水石、岩精等药物难点的一部医书名。

ཨ་ལ་ཁའི་རྒྱུད་ཚལ། རིགས་ལྡན་ཨོ་བྱང་ཀ་ལྷ་བའི་མདུན་དུ་དུས་འཁོར་ཀྱི་ རྒྱས་ བཞུགས་ ཚད་ཅན་ ཁོད་ཀྱི་ཚལ། 玛拉雅乐园。传为香拔拉法王的迦罗巴宫前面的花园。内有时轮佛的立体坛城。

ཨ་ལ་ཁར་སྐྱེས། (ཁངས) ཅན་དན་སྤྱི། 玛拉雅产。旃檀的异名。

ཨ་ལག རྒྱ་བ་དང་ཡན་ལག 体系，系统，成套。本体和支分：རིགས་ལམ་མ་ལག་དང་ལྡན་པ། 理论系统。ལས་རྒྱ་མ་ལག་ཆ་ཚང་པ། 整套工程。

ཨ་ལག་རྒྱོབ། (ཐུལ) མཁྱོགས་པོ་ཤེས། 赶快！从速：ལས་ཀར་བཟླ་བ་ཆ་པོ་ཁོད་པས་མ་ལག་རྒྱོབ། 事情很忙，赶快做！

ཨ་ལག་བདེ་ཐོ། མཁྱོགས་རུལ་བདེ་པོ། 伶俐，灵活：མིད་ཆ་ཀོད་སྤྱངས་མ་ལག་བདེ་པོ། 口齿伶俐。འགྲོ་འདུག་ཀྱུད་རྒྱོབ་མ་ལག་བདེ་པོ། 举止轻快。

ཨ་ལག་ལས། མ་རེད་དམ་མ་ཡིན། 不是，非也：ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་དོན་འདི་དེ་ལྟར་ མ་ལག་ལས། 您所说的这桩事不是那样的啊！

ཨ་ལུང། མ་སྡིག་ལམ། སྡིག་རྒྱོབ་མེད་པ། 无过，无罪，没有错：རང་གིས་མ་ལུས། 自己没有错。མ་ལུས་ཁམ་འཇུག་ལ་བྱེད་མི་རུང་། 不应无罪加罪。

ཨ་ཡི་ཀ། (ཤིང) ཀུ་ཀང་ཀྱི་མེ་ ཏོག་ འདབ་ མ་དཀར་པོ་ ཡིན་ པ་ ཞིག 玛利噶花。印度的一种白花。

ཨ་ལྷུས་པ། ཐམས་ཅད་དམ། ཚང་རྫོགས། 无有剩余，完全，一切：ཞོགས་པ་གཅིག་ལ་ཐུ་བ་བཅང་པོ་མ་ལྷུས་པར་ སྒྲུབ་ ཐུབ་ དོགས་མེད། 不可能在一个早上把一切好事都做完。མཁྱོད་སྡུར་འགྱུབ་དགོས་པའི་ལས་དོན་ཚང་མ་དེ་རིང་མ་ལྷུས་པར་ཚར་མོང་། 要赶快办完的事，今天全部完成了。

ཨ་ཚེ། (ལྟག) ཙོལ་སོ། 下颌，下巴颏儿：མི་རྨོ་ཀུ་རིང་ན་ལྷུགས་མཐོང་། རྟ་མ་ལེ་རིང་ན་ཀས་ མཐོང་། 人性迟顿现蠢相，马腮长伸露瘦容。义谓只凭表象会引起错觉。

ཨ་ཚོ། (ཁྲལ) བྱ་རམ་སྐྱས་ལེགས་ཤེག 上品红糖。蔗糖之一种。

ཨ་ཤ་ཀ། (ཤིན་) སྐན་ མ་ དཀར་ རིལ། 磨沙迦。一种药用豆类植物名。

ཨ་ཤ་བ་རྩི། རྩེ་ཞིག 爬山豆。豆科植物名，可入药。

ཨ་ཤེ། ཁའི་མས་ཀྱི་ས། 下牙，下部牙齿。

ཨ་སྤྱི། མ་དང་སྤུ་མེ། 母亲和姨母。

ཨ་ཧེ། ཁྱུགས་ཀྱི་ཅེ་བྱ་ཅིག 水牛。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱུ་མཆོག་དང་། ཆུང་འཇེས། འཕྲོགས་པ་བཅུ་པ། ཏ་ཤི་དགྱ། ཕུལ་ལྟེན་མིག མིག་དམར། རལ་པ་ཅན། གཤིན་རྗེའི་བཞོན་པ། ས་ཐུལ་བཅས་ས།

ཨ་ཧེའི་རྒྱལ་མཚམས་ཅན། (ཤིང) གཤིན་རྗེ། 水牛幢者。阎王的异名。

ཨ་ཧྲུ་དེ་བ་ཆེ། སྒོང་བཅོན་སྐྱབས་པའི་དུས་བོད་དུ་ཨོང་རྒྱ་ཀུ་དག་ཀི་ཆོས་བོད་ལྷི་དུ་སྒྲུབ་མཁན་ཀྱི་ཏ་ཀང་ཞེག 大天寿。唐代吐蕃王松赞干布时来西藏译汉文佛经为藏文的汉僧名。

ཨ་ཧྲུ་ཤི་ཏ། (ཤིན་) ཀུ་ནག་ཆེན་པོ། 摩诃支那。中国。

ཨ་ཧྲུ་ཨོ་བ། ཐུགས་རྩེང་མའི་ཐེག་པ་རིམ་དགུའི་ཁ་ཅུལ་ཞེག ཆེན་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་ཐེག་པ་ཞེས་ཏུ་རྟེ་འཇུག་སྐོ་ཤེས་པའི་དབང་བཏུ། བང་ནུས་པའི་དབང་ཕྱ། གསང་བ་ཟབ་མོའི་དབང་གསུམ་རྟེ་དབང་མཆོག་བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱིས་ རྒྱུད་ སྨིན་ བར་ བྱས་ནས། ཕྱ་པ་དོན་དམ་དགོངས་པའུད་ཅོ་ཅོ་ཅིད་དུ་ཀུན་ཇོབ་གདན་གསུམ་ ལྷའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་

ཐུན་ཆིས་ཀྱང་ཁང་ཁང་བཞིན་དབྱིར་མེད་པ་ཐུག་པའི་བདེན་པ་དབྱིར་མེད་ཚེས་སྐུ་ མཉམ་ པ་ ཆེན་པོར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས། བསྒོམ་པ་བསྒྲིད་རིམ་གཙོ་བོར་སྟོན་ལ། དེའང་ཏིང་འཛིན་གསུམ་ཆིས་ཁོག་དབུབ། ང་བོ་དག་རྫོགས་སྒིན་གསུམ་ཚང་བ། སྔོག་སྐོམ་གཟེར་བཞིས་ཆུས་བཏབ་སྟེ་སྐོམ་པ་དང་རྫོགས་རིམ་ རྒྱུ་ དང་ ཐེག་ ལེ་བོད་ གསལ་ནས་བསྒོམས་ལ། སྤྱད་པ་སྤྱས་བཅས། སྤྱས་མེད། ཤིན་ཏུ་སྐྱས་མེད་གསུམ་ཆི་ཤེ་ཆུ་ལ་བརྟེན་ནས། འབྲས་བུ་རིག་འཛིན་རྣམ་བཞིའི་བསྡུས་བའི་ཚེམ་ཕུ་མཐར་ཐྱིན་ཏེ་རྒྱང་འཛུག་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་ས་འཐང་ཐོབ་པར་འདོད་དོ། 大瑜伽乘。旧派密乘九次第乘之一。入门：由外十利，内五力，密三甚深等十八种最上灌顶成熟身心。见：论断胜义七财。世俗三重座位、本尊、坛场，任运自成，自性无别，胜谛无别，法身平等。修：主要修习三定布局，完成本质净、圆、熟三。守命四钉以为密封等生起次第，亦修风、精、光明等圆满次第。行：依有戏论、无戏论和极无戏论三种近因而行。果：四种持明所摄五道到达究竟，证得双运金刚持位。

མ་བྱེ་ཁོ་གའི་ཚེག་ལ། མ་དུ་ ཁོ་ ག་དང་ དོན་ གཅིག

མ་དྲུ་ངོ་ཐོ། (ཤེགས་) རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། 大国王，国王陛下。

སྨུ་རུ། (ཤེགས་) ཆོར་ཟླ་དང་པོ། 藏历一月。

མག་གི་རྒྱག་གི། རྒྱ་ ཆུང་ བའི་ གཏམ་ གྱི་ གོད་ སྤྲང་ས། 窃窃，悄悄说话状；གསལ་ལ་མ་གསལ་གྱི་གཏམ་མག་གི་སྐུག་གི་ལབ་པ། 悄悄说话，含糊不清。

མག་ཚན། (ཁྱོ) སྲིང་མོ་ ཚན་ གོས་ ཀྱི་ མག་པ། 姐夫，姐丈。

མག་པ། བུ་མེའི་ཟླ་ བོའམ། ཁྱོ་ག། 名词。婿。女儿的丈夫。

མག་སྐྱག མག་གི་ཆུག་གིའི་ཚཕྱུས་ཆོག

མང་ཆུབ་རྒྱལ་པོ། ཐུང་ཆུ་ ཁང་དུ་ བོག་ མང་ བྱང་ བའི་ མི་ ཀུན་ ཀྱི་ ཁ་ཀུར་ བའི་ རྒྱལ་ པོ་ ཞེག 众敬王。古印度最初出现的国王，受到大众的敬重。

མང་ཆུབ་ཤེ་བ། མང་པོས་ཆུང་བའི་ རྩེ་དང་ དོན་གཅིག

མང་ཆུབ་ཐེ་བ་གསུམ། ཐུན་ བོས་ རྩེ་ བ་ བཅོ་ བཅུད་ཀྱི་ཏང་ཚན། མང་པོས་ཆུང་བའི་ རྩེ་ བ་ལ། ས་ སྐྱེག་རི་ལ་གནས་བའི་ རྩེ་ བ་དང་། སྤྱང་ བ་བའི་ རྩེ་ བ་དང་། གནས་མ་བྱའི་ རྩེ་ བ་ སྟེ་ གསུམ། 正量部所分三部：鸡胤部、守护部、犊子部。声闻十八部之一。

མང་ཐེལ། དགོན་ཁག་ གི་ དགེ་ འདུན་ རྣམས་ ལ་ གཏོང་ཐུའི་ འབྲུང་ ཇ་ དང་ ཐུག་པ། 僧茶，僧粥。布施寺庙僧众的茶或粥。

མང་ཐྱི། (ཁངས་) ཁཁ་པ། 多生。猪的异名。

མང་ཁ་ཅུང་ཅན། མི་ མང་ ཆེ་ བས་ བཀའ་ ལ་ རྣམས་ལ་ཐུང་བས་དང་ཞེན་ཅིང་པ། 服从多数，少数服从多数：དོན་ གནད་ ལ་ ཐོས་ རྩུ་ ཅིང་ དུས་ མང་ཁ་ ཐུང་ཐུན་ གྱི་ སྐོ་ ནས་ གཏན་ ལ་ ཕབ་ པ། 讨论问题时，少数服从多数作出决定。

མང་ག་བྱར། ག་བྱང་རིགས་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ ཚན་ ཞེང་ ཆེ་ གིང་ ཞེས་ པ་ ལས་ བྱུང་ བར་ ཐག་ གསོ་ བའི་ ག་ བྱང་ མདོག་ ཞེར་ ལ་ སྐུ་ རིང་ ཞིང་ མཐུན་ བའམ་ དཀར་ འཐས་ ཁ་ བ་ སྐྱངས་ པ་ འདྲ་ བ་ བཞིན་ ཤེད་ ཆུང་ ཙམ་ ཞིག་ སྲེ། 樟脑。别名潮脑。由樟树蒸馏而成。色略黄，绵软柔滑如雪球。性微凉。功能祛风热。

མང་གེ་ཙོ། ཁང་ ཞིག 某人，某事，如事行：ཁང་ རྒན་ ཆེ་ ཀེ་ ཙོ་ ཞིག་དང་ སྤྱད་ པ་ མང་ ཀེ་ ཙོ་ ཞིག 某某人和某某事。

མང་འབྱེད་ཅེ་ཐྱིག་ཆོད་ཙོ། ཐུང་ ཚེ་ ཡུང་ ཐུ་

སངར་སྐྱོན་ལས་ཆེན་མི་མ་འཚོགས་གོང་གི་ཐུ་ལ་ཐུ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཟང་ཙེ་འགག་དང་། ཐུ་ཕྱང་ཕྱག་མཛོད། ས་འབྲས་དཀར་གསུམ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ ལས་ སྐྱེ་རྒས་ འཛིས་ ནས་ མང་ འགྱེད་" གཏོང་མཁན་གྱི་སྐྱེན་བདག་གི་མིང་ཐོ་ཐུ་ཐྱིའི་གོ་" རིམ་ལྟར་བཀྲིགས་པའི་ཞིབ་ཐོ། 发放布施登记册。旧时，每年正月在拉萨召开一次传召大会，会前于前一年的十二月间，由增噶、拉丈匡佐和三大寺的执事开会，安排发放布施的施主名单先后次序的会议。

མང་ཆེ་བ། ཐལ་ཆེ་བའམ་ཕྱིངས་ཆེ་བ། 大多数，大部分；ལས་དོན་ཅི་ཞིག་ཅིད་ཀྱང་མི་མང་ཆེ་བའི་ཁེ་ནས་དང་བསྟུན་པ་གལ་ཆེ། 无论做什么事，重要的是要符合大多数人的利益。

མང་ཇ། དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་འབྲེད་ཀྱའི་འགྲུབ་ཇ། 斋僧茶。布施给僧众之茶。

མང་ཀུང་། མང་པོ་དང་ཉུང་ཟུ། 多少，多和少；གཅིག་བསྡུར་བ་ལ་མང་ཉུང་མེད། 一乘任何数，结果多少不变。མི་གྲངས་མང་ཉུང་འཚམ་པ། 人数多少适中。གཏོང་ཚོང་མང་ཉུང་སྙོམས་པ། 收支平衡。མང་ཉུང་ཆེད་མ་གོང་པ། 多寡相差无几。

མང་ཐོས། (1)མང་དུ་ཐོས་པ་སྐྱེ་རྣམ་གྲངས་མང་པོའམ། ཀུ་ཆེན་པོ་ཐོས་པ། 博闻，见多识广。旧译多闻；སྔོན་གྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ གཏམ་ རྒྱུད་ མང་ དུ་ ཐོས་པ། 多闻前言往事。(2)མཁས་པ། 博学者。见多识广的人。

མང་ཐོས་པའི་སྡེ། གཞི་ཐམས་ཅད་ཚོད་པར་རྒྱ་བ་བདུན་གྱི་ཁ་ཏགཿཞིག 多闻部。根本说一切有部所分七部之一。

མང་འཛིན་ཀུང་སྦྱོང། མང་ས་ནས་ འཛིན་ ནས་ ཉུང་ ས་ ལ་ ཀ་ སྤྲོ། 调节多少，抽多补少；མི་གྲངས་མང་འཛིན་ཉུང་སྤྲོད་གྱིས་ཆ་སྙོམས་བཟོ་བ། 抽多补少，调节人数。

མང་དཀ། ཀ་ཅང་མང་པོ། 众多；མངའ་ཁོངས་ས་རྒྱ་ཆེ་ལ་མི་གྲངས་ཀྱང་མང་དཀ་འདྲཀ 领土辽阔，人口众多。

མང་དུ་སྐྱེ། (མངོན) ཕག་པ། 多生。猪的异名。

མང་སྟོབ། དཔུང་མང་པོའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཁ་ལ། 众力。众人的势头；རྒྱབ་དཔུང་མེད་ན་ མང་ སྟོ་ཉང་གིས་མི་རྟེན་པས་རྒྱལ་ཁ་ཤེན་པ་དཀའ། 若无援军，则寡不敌众，难于取胜。

མང་ཙམ། ཉུང་དུའི་ཚོག་ཐྱོགས། 形容词。多，少之反；མི་མང་ལས་མང་། 人多手多。ཟས་མང་ནོས་མང་། 丰衣足食。མཐུན་རྐྱེན་མང་པོ་འཛོམས་ཡོད་པ། 具备了很多优越条件。འབྲས་ཀྱ་མང་པོ་ཐོན་པ། 产生了很多有益的效果。

མང་པོ་འཐུང་། (མངོན) གླང་པོ་སྐྱེ། 多饮。象的异名。

མང་པོ་སྣ་ཚོགས། ཁྱོན་ འབོར་ ཆ་ ལ་ སྣ་ ཁ་ འཛོམས་ པ། 众多，各种各样；གནས་ ཐུགས་ མང་ པོ་ སྣ་ ཚོགས། 各种情况。ཐབས་ ཤེས་ མང་ པོ་ སྣ་ ཚོགས། 各式各样的方法。མཁོ་ ཚས་ མང་ པོ་ སྣ་ ཚོགས། 各种各样的必需品。

མང་པོ་ཏྱིན། (མངོན) ཀུ་ པོ་ སེལ་རྒྱ། 多施。信度河的异名。

མང་པོ་ཐྲེལ། (མངོན) ང་ མོང་། 众联。骆驼的异名。

མང་པོ་འཛིན། (མངོན) སྐྱེས་དགུ་ཟླ་བ། 多持。藏历十月的异名。

མང་པོས་བཀུར་བའི་སྡེ། ཉན་ ཐོས་ཀྱི་ ཙ་ བའི་ སྡེ་ བ་ཅིའི་ཟང་ཁ་སེལ་ས། མང་ པོས་ བཀུར་ བ་ ཞེས་ པ་ སྐྱེ་ བོ་ མང་ པོས་ བཀུར་ སྟེ་ ཁྱབ་ བའི་ རིགས་ ཅན་" ཞེན་ པས་ དེ་ ལྟར་ གྲགས་ ལ། མདོ་ འདོན་ པ་ ནས་ ཚ་ བ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཀའི་ སྐད་ དུ་ འདོན། སངས་ པོ་ འཕེལ་ སངས་ ཀྱི་ རིགས་ ཉི་ བ་ འཁོར། སྒོམ་ སྐྱེད་ གནས་ བརྟན་ པ་

དང་མཚུངས་ཤིང་དགེ་སློང་གི་མིང་འཐབས་དང་སྔོན་མཐའ་ཅན། ཀུབ་མཐའ་བརྩོད་དུ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་ཡ་དང་། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བརྩོད་དུ་ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་སྨྲད་པ་ཚིགས་འདོད་པའོ། 正量部，声闻根本四部之一。所谓正量，谓受众人尊敬，故名。当诵经时用阿婆商夏即讹误语。阿阐梨为剃教种姓。其祖衣计用条幅与上座相同。蔑刍之名后边用民或部。主张有不可说之我，将一切所知摄为有无不可说二种等。

མང་བ། ཉུང་བའི་ལྡོག་ཚིག 形容词。多，少之反。ཚིག་ལེ་མང་བས་དོན་འབྱས་བཟློག་པ། 浮词多了掩蔽本义。གསལ་གདམས་མང་བས་ཐུགས་ཤེས་ཆེན་པོ་བྱུང་། 听的多了，思路就开展了。མི་གྲངས་མང་དྲགས་ནས་ཉུང་དུ་བཏང་བ་ཡིན། 人数过多，才减少的。

མང་བའི་དཔེ། དཔེའི་རྒྱན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྦྱི། མཚོན་བྱེད་དཔེ་མང་པོ་ཞིག་གིས་མཚོན་བྱ་དོན་གཅིག་གི་གནས་ཤུགས་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཞིག 多方喻。罗列众多比方共同喻一被比事物的修辞方法。譬喻修饰法之一。

མང་ཚིག ཀུངས་མང་པོ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཆ་གཞི་ཡོད་ཅིག་གི་རྣམ་དབྱེ་དང་པའི་ཡན་ལག་ཡིན་པ་རྣམས་ཞེས་པ་དང་། ཀུན་དང་ཐམས་ཅད་མཐའ་དག་ཚིགས་ནི་མང་ཚིག་ཏུ་མིང་རྟེན་ཐ་ཤད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཁོ་ནའོ། 多数词。为第一格的附加部分。藏文多数词只有རྣམས་一字。余如ཀུན་、ཐམས་ཅད་和མཐའ་དག་等只是意义作全体解的形容词，非多数词。

མང་ཚོགས། མི་དམངས་ཡོད་བྱེད་ལ་ཟེར། 群众。泛指人民大众；མང་ཚོགས་ཚོགས་ཆེན། 群众大会。མང་ཚོགས་ལམ་སྟོན་གྱི་ལམ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། 群众路线。中国共产党的一切工作的根本路线。其基本精神是：从群众中来，到群众中去。

མང་ཡུལ། སྤྱི་མདའ་རིས་སྐུ་ཅིང་ནས་གཙང་གི་ངམ་རིང་དང་སྐྱིད་གྲོང་བར་བཙལ་ཡུལ་དང་ཐག་རིའི་ས་ཆུང་གི་མིང་རྫི་བ། 芒隅。西藏自治区的阿里普兰至后藏昂仁、吉隆等县一带与尼泊尔接近的地区古名。

མང་ར། ས་ཆ་ཞིག དཔལ་མཆོ་སྦྱིན་ཞིང་ཆེན་གྱི་མཆོ་ལྟེ་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཁོངས་ཀྱས་ནས་རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་ཀུན་ཁུལ་ཡིན། 茫拉。地名。现为青海省海南藏族自治州贵南县人民政府驻地。

མང་སྲོང་མང་བཙན། དབའི་རྫིང་དུ་ མང་ སྐྱེས་མང་རུན་ཞེས་བྱེད། ཀུང་རི་ཀུང་བཙན་དང་འཁྲབ་མཐའ་མང་རྩེ་ཁྱི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་བུས། བོད་ཆུལ་གདུང་རབས་སོ་ལྔ་པ་ཡིན་ལ། ཡབ་ཀུང་རི་རིའི་ཡབ་ཀྱི་ཚོང་དུ་འདུས་བས། མེས་པོ་སྐྱང་བཙན་འདས་ནས་དབོན་འཕྲི་ལ་འཁོད་དུས་སུ་ན་ཆུང་སྤུབས་ཆུལ་སྐྱིད་ཀྱི་བྱ་བ་ སྐྱེས་ཆེན་ མཁར་སྟོང་བཙན་ཁྲི་ཤོ་བཙོ་ལྟའི་བར་བསྒྲུབས། དཀུང་ཤོ་རྫི་ཀུ་ཆ་བདུན་ཐོག་འདས། 芒松芒赞。共日共赞和王妃旺谷浑族芒氏所生子，松赞干布之孙，父早卒，继松赞干布为吐蕃王朝第三十五王。因年幼，由大臣禄东赞协理国政十五年，二十七岁卒。

མཆོག་ཅོག (ཞོགས) བཀྲ་ཤིས། 吉祥。此词常见于藏文书籍末尾。

མཆྱེ་ར། (ཞོགས) ཁམས་འཕྲིལ་ཏེ་རྡོ་རྒན་ཀྱི་རིའུ་ཤིག ཁུ་རྡེས་བསིལ། རྒས་བས་དྲས་ཆག་སྐྱེད། དྲས་བའི་ཚད་བ་སེལ། 云母石。梵文译作右旋。矿物药名。性凉，功能接骨、清骨热。

མཆུ། (1)མཐོ་རིས་ཐེར། རང་རྒྱལ་ཀྱི་ཁྱོངས་

རྒྱང་ཨི་རིགས་ཀྱི། 满族。我国的少数民族之一。 མཉཛུའི་སྐད། 满语。满族语言。 མཉཛུའི་ཡི་གེ། 满文，清文。满族文字。(2)རང་རྒྱལ་གྱི་བྱང་ཀར་ས་ཁྲལ་ལ་ཟེད། 满洲。指我国东北一带地方。

མཉཛུ་ཚོང་མ། 清代皇帝。

མཉཛུཤྲཱི། (ཟེགས) འཕགས་དཔལ། 妙吉祥。梵音译作曼殊室利。

མཉཛུཤྲཱིཔྲ། (ཟེགས) འཕགས་པའི་དབྱངས། 曼殊，文殊。妙吉祥菩萨。

མངས་པ། ཡང་དག་པའམ་བདེན་པ། 形容词。正确，真实；ཐུགས་ཞེ་ཁྲིལ་བ་མངས་པ་ལགས། 你发怒了，难怪，难怪！དགེ་སློན་ཨོ་བསྒང་གི་ཞལ་སྨོན་གནང་བ་དེ་ཤིན་དུ་མངས་པ་ལགས། 承赐教诲，纠正偏差，是很正确的！

མངས་བྱེ། བདེན་པ། 形容词。真实；གསུང་ཐོས་མངས་པ། 真实的话。

མཐུ་མ་ཀ། (ཟེགས) མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྟུང་བའི་དབུས་ན་གནས་པའི་དབུ་མའོ། 中道，中观。不堕有无空假二边的中观。

མའོ། ●名词。(1)ཨན་གྱི་ཁོག་ཕྱོགས། 下，以下，以上之反；དཔྱང་ཤོ་སུམ་རུ་བཞི་བརྒྱ་ཨན་མན་ཙམ་འཕྲུགས་སྐྱན་ཟྱད་དགོས། 还要建设三四十年上下。ཁུ་ཆོད་རེར་ལེ་དཔང་སུམ་སྟོང་མན་ཙམ་ཞེས་བྱེད་པས་ཐུབ། 每小时约及三千里。(2)(གྲ) སྐོ་ཞེའུ། 面，面粉；ཐུག་པ་མན་ཆིལ། 面切子，面片。ཆིལ་མན་མོག་མོག 起面馍馍，馒头。●(ཁྱམ) མ་ཡིན་གྱི་བརྫུས་ཤིང་། 非，不是；ང་མན་ཁོ་ཡིན། 是他非我。ཁོ་མན་ང་ཡིན། 是我非他。

མའོ་ཁམས། (ཁྱམ) སྟེང་ནས་གྲུང་དུ་སྐོང་བའི་གཟེར་ཚུང་ཞེས། 小钻，小车钻。由上向下钻孔的工具。

མའོ་ངག (ཤུལདེན) ཐབས་ཀྱི་སྟེང་བཤད་ཐབས་ཟབ་མོ། 口诀，窍门，秘法，门路。梵音译为优婆提舍。佛书译为教授；རྩེན་གྱི་མན་ངག 重要药方。ལག་རྩལ་གྱི་མན་ངག 技术窍门。མན་ངག་གི་མཐིལ། 秘诀的要点。

མའོ་ངག་བཀའ་རྒྱ་མ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་བའི་ནང་དུར་མོ་སྐུན་རམས་པ་ཏྲ་བཅང་ཆོས་གྲུབ་ཀྱས་མཛད་པའི་ཤེན་ཏུ་ཟབ་པའི་མན་ངག་སྡུ་ཚོད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ལྟང་དང་ལག་ལེན་མེད་པར་སྐྱེད་མེ་ཚོག་ པའི་ བག་ཆ་ མེ་ རྒྱས་བཏབ་པའི་སྐབས་བཅོས་གྲགས་ཆེན་ཞེག 《诀窍秘籍》。十七世纪时，达莫门让巴·洛桑却札所著汇集各种深奥诀窍，约定若无师承及实践经验不得应用的一种医书名。

མའོ་ངག་འཁོར་ལོ་འོད་གསལ། བོན་གྱི་ལུ་བསྟན་པའི་གཞུང་ཞིག 《口诀轮圆光明经》。苯教论著之一。

མའོ་ངག་རྒྱད། དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་ ཡ་ གྲལ་དུམ་བུ་གསུམ་པ་སྐྱེ་གཅུག་རྩལ་ ཀང་ མཐིལ་ བང་ གྱི་རྩད་ཐམས་ཅད་ལག་ལེན་དམར་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱུ་རྟགས་ གཏན་ལ་འབེབས་པ་ཡོན་ཏན་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་ ལེའུ་དགུ་ བཅུ་ རྩ་གཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་གཞུང་ཚད་ལྡན་ཞིག 《诀窍续》。《医学四续》之第三部。全书从实用解析，论断全身上下一切病症，共九十二章。

མའོ་ངག་ཉིང་ཁུ། གངས་ཀངས་ངག་གི་ སྟེང་ བོའམ་ བཅུད། 要诀。重要的窍门。

མའོ་ངག་ལྡེ། རྩོགས་ཆེན་ཚ་ རྟེ་ ཚེ་ གཤེ་ རྩང་ གཤེས་ཐབ་པ་མན་ངག་གི་ལྡེ་དེ། སྟེང་ཐིག་གི་སྐོང་རྩལས་རྟེ། ཚེ་ཀུན་གྱི་སྐྱེ་དབེན་བསྒྲུབ་ཐབ་གཤེས་རྩལ་བཀྲུད་པའི་མན་ངག་ མཁའ་ འགྲོ་ སྟེང་ཐིག་དང་བཅས་ཆེན་པོ་ཚ་ཚི་དྲ་རྩལ་བཀྲུད་པའི་བོ་

མ་སྟིང་ཐེག་སོགས་ཡིན་ཞེང་། འདིའི་ལུ་གྲུབ་དེ། འཁོར་འདས་ རྒྱང་རྒྱུང་ དང་ བྲལ་ ཞེང་རེ་ དོགས་ ཐུགས་ལྷུང་ལས་ བཏལ་ ནས་ན་ དང་ ཡིད་ དགྱེད་ ལས་འདས་པའི་ཚོས་ཉིད་དེ། གཞི་དབྱིངས་ཀ་ དག་ཏྲིགས་ཆོད་དང་། ལམ་སྣང་ལྷན་གྱུབ་ ཐོད་ ཐལ་བརྨོམས་པས་ བྱུ་འདས་ རང་ བྱུང་ ཁི་ ཡེ་ ཤེས་ སྐད་ཅིག་ལ་འཆར་བར་ཅེད་བའོ། 诀窍部。宁玛派大圆满阿底瑜伽三部中之深密诀窍部，亦即心要部法门。其由古西印度邬坚论师莲花生传出者为空行心要，其由印度佛学家比马米札传出者为比马心要。其见解主张：于生死涅槃无取舍。于愿望疑虑无偏执，从而远离心意分别之法性，或依直指基位法界本来清净，或依跃进修习道位现象任运自成之理，即能一刹那顷现证本智。

མན་ངག་མཛོད། བླང་ཆེན་མཛོད་ བདུན་ ཀྱི་ ཁ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། རྡོད་ཉིད་རྒྱ་ཚན་དུ་ མའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ཀྱི་ ཟླ་ ནས་ཞལ་གདམས་ ཀྱི་ ཚུལ་ དུ་ སྦྱོན་ བའི་ གཞུང་། དུས་རབས་བཅུ་ བཞི་ པར་ རྙིང་མའི་ བླ་ བ་ དབོན་ བདེ་ ཆེན་ རབ་ འབྱམས་ ཀྱི་ མཚན་ མཛད་ བའོ། 《窍诀藏》。隆钦七藏之一。十四世纪中，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著。全书以六句偈论述每一修行窍诀的教言。

མན་ཆད། དུས་ཐམ་གནས་ཀྱི་མཚམས་འཇུད་བའི་ ཚེག 以下，以后：ཞེ་བ་མན་ ཆད་ ཆུའི་ ནང་ དུ་ རྒྱབ་པ། 脐下没入水中。ད་ལྟ་མན་ཆད། 今后，自今日起。

མན་ཆིལ་ཁྱེ། (ཀྱ) ཙོ་ ཞིབ་ལེབ་ མོར་ བཟེས་ བའི་ ཐུག་པ། 面切子，面片儿。

མན་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ རིན་ གྲུངས་ རྩིང་ཁོངས་ཀྱི་ འབབ་ཆུ་ ཞེག་དང་། ཡར་ གྲུངས་ གཅོང་ བའི་ ཡན་ལག་ ཅིག་ཡིན། 曼曲。河名。在西藏自治区仁布县境。为雅鲁藏布江的支流。

མན་ཆོད། དུས་ཐམ་གནས་ཀྱི་མཚམས་འཇུད་བའི་ ཚེག 以后，以下：བཅམ་གཉན་གསུམ་ཁ་མན་ ཆོད། 三禅以下，第三静虑以下。

མན་རྫི། མཐུ་དང་འདྲ།

མན་ཚེ་ཐུན་ཚེ། མི་གསལ་བའམ། ཐག་མི་གཅོད་ པ། 含糊，踌躇，犹豫，སྐད་ ཅ་ མན་ ཏེ་ ཐུན་ ཏེ་མ་གོད། 说话不要含含糊糊的。

མན་ཐུན། མན་ཏེ་ ཐུན་ཏེའི་བསྡུས་ཚིག

མན་ཡི། (ཀྱ) དར་གོས་ སྐྱ་ མི་ མདོག་ སེར་ ལ་ དམར་ལྡང་ཀི་ ཐེག་རིས་ཅན། 面子薄绫。一种用作遮盖卷轴画面的黄底红绿斑纹薄绫。

མན་ཤེལ། ཆུ་ ཤེལ། 水晶，碧玉，璧玉。

མན་ཤེལ་དཀར་ཅོ། ཆུ་ ཤེལ་ཁ་ དོག་དཀར་བའི་ རིགས་ཤེག 水晶。

མན་ཐུང། (ཀྱ) ཀག་ཁང་ལྟེ་ གྲུག་པ་ འཇིལ་ ཐེད་ ཀྱི་ཐུག་རྟིལ། 面杖，擀面杖。

མཉ་ཀ། (ཟེག་ས) ཡིད་འཇེན་མ་ སྟེ། སློབ་དཔོན་ བའུ་ འཕྲུང་གནས་ཀྱི་ གསང་ཡུམ་ ཞེག 曼达罗。守意女。莲花生一位明妃名。

མཎྜལ། (ཟེག་ས) (1)མཆོད་རྟེན་ཀྱི་ རྟེ་ བྱག་རྟེག 曼札。佛教所用供品之一。(2)དཀྱིལ་ འཁོར། 坛城，轮圆，曼荼罗。

མཎྜལ་གླིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཁོངས་ མཚོ་སྐྱ་རྩོང་ངོག་མོན་ཡུལ་ རྟ་ དབང་ དགོན་ པ་ ཆགས་ ས་ཡི་ རྨིང་ཞེག་སྟེ། ཐུར་ ཡུལ་ དེའི་ འདབས་ ནགས་ཁྲོད་ རྟེག་རྟ་ ཐུབ་བའི་ ཨཱཁཱ་ འགྲོ་མ་འགྲོ་ པ་ ཡིན་ པའི་ ཐུག་ཁ་ བཅང་ མི་ ཁནས་ བའི་ ཡུལ་ གྲོང་གི་ ལྟེ་ བ་ ཡིན་ པར་ ཀྱཱས། 曼札冈。西藏自治区错那县所属门隅达旺寺所在地古名。其地附近一森林是藏剧卓瓦桑姆故事发生的主要地方，故名。

མཎྜལ་བཞི། རྟེ་དང་། ནང་དང་། གསང་བ་ དང་། དེ་ཁོ་ན་ རྟེ་ཀྱི་ མཎྜལ་ཁྲི་ བཞི། 四曼荼罗供：内曼荼罗供、外曼荼罗供、秘曼荼罗供和

真如曼荼罗供。

མམ། ❶མིང་མཐར་སྦྱོར་བའི་འཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཕྱིད་ཚིག 连词。后加字མ་字后面所用离合词。表示和，若，或：ཤིང་སྒམ་མམ་ལྕགས་སྒམ། 木箱或铁箱。❷མིང་མཐའ་མའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་ཐེ་ཚོམ་སྤྲོན་ཐུབ་ཀྱི་སྒྲའི་རྟེན་ཞེག 助词。后加字མ་字后面所用疑问词。表示吗，呢，吧：མཚན་མོ་གཡང་ས་འགྲོ་དུས་རིག་པ་རྩེ་གཅིག་དུ་སྡོམ་མམ་མི་སྡོམ། 黑夜走险道，心思集中否？

མཾ་ས། (ཤེགས) ཀ་ཅོན། 人肉。

མཁའ་སྐྱེ་གནས། (མངོན) ཚངས་པ། 莲花生处。梵天的异名。

མཁའ་ཁྱེ་ཀུ། (མངོན) ཕྱང་པོ། 近母发。舅父的异名。

མཁོ་ཅེ་ཀུང་དཀོངས་ཡ། མའོ་ཙེ་ཏུང་དགོངས་པ་ནི་ཀྱང་ཚོར་མར་ཁེ་ལེ་ཉིད་རིང་ལུགས་བཅད་སྐྱོད་དང་འཛིལ་འཕེལ་རྒྱས་ བཅུང་ པ་ ཞེག་ དང་། ཡག་ལེན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ ར་ གསལ་ བོར་ འགྲུལ་ ཐེབ་ཅིའི་ཀྱང་ ཚོའི་ གསར་ བརྗེའི་ སྐོར་ ཀྱི་ རིགས་ བའི་ གཞུང་ལུགས་ཡང་ དག་ བའི་ ཐ་ རོན་ དང་ ཐམས་སྐྱོང་ཐུགས་བསྟན་བྱས་པ་ཞེག ཀྱང་གོ་ཀྱང་ཁེན་དང་ཀི་ཐུན་མོང་ཆུ་ གྲོས་ ཀྱི་ སྙིང་ བརྒྱུ་ ཅིག་ བཅས་ཡིན། ང་ཚོའི་དང་ཀི་འགོ་ཁིད་པ་ཡུལ་ཐུང་མང་བོས་མའོ་ ཙེ་ ཏུང་ དགོངས་ པ་ གྲུབ་ པ་ དང་ གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱས་ཟེས་གལ་ཆེན་བཞག་ཡོད། ཆུ་མཐུན་མའོ་ ཙེ་ཏུང་གི་ཚད་རིག་དང་མཐུན་པའི་གསུང་རྩོམ་དེ་དེའི་སྙིང་བོ་གཅིག་དུ་བསྡུས་པ་ཞེག་ཡིན། 毛泽东思想。毛泽东思想是马克思列宁主义在中国的运用和发展，是被实践证明了的关于中国革命的正确的理论原则和经验总结，是中国共产党集体智慧的结晶。我党许多卓越领导人对它的形成和发展都作出了贡献，毛泽东同志的科学著作是它的集中概括。

མར། 名词。(1)ཞོ་འམ་བཏོན་པའི་སྙིང་བོ། 酥油，奶油：ཆུ་དཀྲོག་ན་མར་མི་ཐོན། 搅水捞不出酥油。喻盲目行动，达不到目的。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་རྟེ་བཅུད་དང་། བཏུག་ཆེས་ཐེ། (2)ཡར་གྱི་ལྡོག་ཕྱོགས། 下方，下面。与ཡར་相对：ནོག་ཚོང་མར་བཅག་པ། 降低物价。དཀྱུ་དུས་ཆུ་ཀ་ མར་ འབྲི་ བ། 冬季河水减退。ལང་ཚོ་ མར་ཕྱུད་པ། 年事衰迈。བཙན་ཁྲལ་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་མར་ཆག་པ། 帝国主义的力量衰弱了。

མར་ཀོ། མར་གཏུམ་ཐེབ་ཀྱི་ཀོ་ བ། 酥油包皮。包装酥油的生皮革。

མར་དཀར། མདོག་དཀར་བའི་ མར། 白酥油。羊奶或冬春两季牛奶的酥油为白色，质量较差。

མར་ཀྱང་། ས་མིང་ཞེས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྟེང་མེ་རྫིང་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སྟེ་མ་ཆུའི་སྟོད་ཁྲུད་དུ་ཡོད། 麻江。地名。在西藏自治区尼木县北部、尼木玛曲上游。

མར་ཁོག་གས། མར་གྱས་ཀྱི་ཀོ་ བ། 酥油包壳。包装酥油的生皮外壳：མར་ སྐོག་ས་ མར་ ཀྱས་ མི་ འགྱལ། ཆུ་རྡོ་ཆུ་ཤེས་མི་འབོང་། 酥油浸不软酥油包壳，河水泡不湿河里石头。

མར་ཁྱོག (ཁམས) མར་རྡོག་རྒྱས་པོ། 酥油坨。未包裹的圆块状酥油。

མར་ཁྱོག་ག། མར་སྐྱོག་དང་འདྲ།

མར་ཁྱ། མར་བཞུས་པའི་ཁྲ་བ། 融酥。融成液体尚未凝结的酥油：ཁྲ་ཀོང་ནང་གི་མར་ཁྲ་ ཉངས་ བ། 铜灯中的融酥已经凝固。

མར་ཁྱག མར་འཇུག་སྐྱོད་ཀོ་ཁྲག 酥油袋。盛酥油的皮囊等。

མར་ཁྱི་མངར ཞེར་པོ་ལེ་ཁྲ་དཀར་ངག་སྐྱག་ཚ་བཅས་སྐྱང་བའི་ མདོག 融酥色，嫩黄色。黄丹、白粉调和墨汁所成颜料。

མར་ཁྲི་ཤིའི་རིང་ཁྱག མར་ཁ་ལེ་དང་ཞེན་

ཀ་ཞི་རྟག་གཅིག་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པ་གནང་ བའི་ འབྱོང་མེད་ཐུབ་ རིམ་ཀྱི་ བསམ་ བའི་ མ་ ལག་ ཅིག་ ཡིན་ཞེང་། དེའི་ རྟ་ བའི་ གྲུབ་ཆ་ནི་ མར་ ཁ་ཞིའི་ རིང་ ལུགས་ ཀྱི་ མཚན་ ཉིད་ རིག་ པ་ དང་། ཆབ་ སྲིད་ དབལ་ འབྱོང་རིག་པ། ཚན་ རིག་ སྨྱི་ ཆོགས་ རིང་ ལུགས་ གསུམ་ གོང་ བུ་ གཅིག་ ཏུང་ ཞེག་ ཡིན། འབྱོང་ མེད་ ཐུབ་ རིམ་ ཀྱི་ སྲིད་ དབང་ སྐེར་ འཛིན་ སྐོང་ ཀྱི་ རིག་ བའི་ གཞུང་ ལུགས་ དེ་ མར་ ཁ་ཞིའི་ རིང་ ལུགས་ ཀྱི་ རྩིད་ ཐོག་ ཡིན་ ཞེང་། ཨང་ ཀྲིས་ ཏི་ ཡེ་ ཆོགས་ ཀྱི་ ཐོག་ ཏུ་ ཁ་ ཤས་ ཆེ་ བ་ ཞིག་ ཡོད་ ཀྱང་ ཁ་ ཤས་ ཆུང་ བ་ ཞིག་ ཡོད་ ཅིང

དགོས་མཚམས་མར་འདོན་པ། 收藏好零星物件，需用时再取出。

མར་ཏག 8ངར་མར་ངམ་ཉིལ་མར། 清油，菜油：ཐོག་བཞིའི་འཁྲམ་དུ་མར་ནག་གི་སྐྱེན་མེ་སྐྱང་དོན་མེད། 电灯下无须点油灯。意谓无须多此一举。

མར་ཁང་། ལྷང་བའམ་གོང་ཚའི་མར་ཐྲག་ས། 下方，下面。

མར་སྟེ། གཤམ་གྱི་སྟེ་མའམ་རྩེ་མོ། 下沿，下端：རས་ཀྱི་མར་སྟེ། 楼梯下端。གོས་ཀྱི་མར་སྟེ། 衣服下摆。གྲོང་གི་མར་སྟེ། 村庄下头。

མར་པ། ཡིག་རྟིང་དུ་མངད་ཡུལ་ཡང་སྤྱང་། མར་པ་ཚོ་རྒྱ་བ་འཕྲུངས་ཤའི་རིགས་ཏུས། གནས་ཡུལ་དེང་སང་གཞིས་ཀ་རུའི་ནུབ་ཕྱོགས་དུ་ཡོད། 玛尔巴。吐蕃古代一氏族名。原聚居地在今日喀则地区西部，史籍中又作"玛域"。玛尔巴译师即出生于这一氏族。

མར་པ་ཚོ་རྩ་ཆོས་ཀྱི་བླ་གྲྭས། སྤྱི་བཀའ་ཤུ་ཁྲིད་དུ་སྐྱི་ལོ་ ༡༠༡༢ ཆུ་ཀྱི་ཚེས་འཕྲུངས། དང་ཚེ་འབྱོག་མིའི་དྲུང་དུ་ཚོ་རྒྱ་བཟློབས། རྗེས་སུ་ཆུ་གངས་དུ་ལན་གསུམ་དང་ བལ་ཡུལ་དུ་ ལན་བཞི་བྱོན། བཀ་ཆེན་རྩ་རོ་བ་དང་མངའ་བདག་མེ་ཏི་བ་ཚོགས་གྲྭ་ཐོབ་ཀྱི་ཕྱི་མ་མང་དུ་བསྟེན། ཀྱེ་རྡོར་དང་། གསང་འདུས། ཤྲཱི་ཙུ་ཆེན་བོ་ཁོར་གསང་ སྒྲགས་ཀྱི་ གདམས་ པ་ མཐའ་ ཡས་ པ་ བཟློབས། ཆོར་བོད་ཡུལ་དུ་ཚོགས་ནས་སྤྱི་ བཀའ་བོན་དུ་བཞུགས། ཀ་ཆེན་བཞི་ཚོགས་ཆོབ་མ་མང་དུ་བསྟེན། བཀའ་རྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་བའི་སྐྱེལ་བཏུགས། དང་ཚོ་ཀྱ་དུག་པ་མེ་ཀྱང་ཚོ་ལ་འདུས། 译师玛尔巴·曲吉洛追（1012—1097）。噶居一大派别之创始人，塔波噶居派尊奉为祖师。生于藏南洛扎普曲琪，自幼习法，先从卓米译师学梵文，继又多次去尼泊尔、印度等地，从纳若巴、弥勒巴、智藏等学喜金刚、密集、大印等密法。返藏后曾多方说教，最终定居于洛扎卓窝隆，一生未出家而从学弟子甚多，形成与香巴噶居并存一派势力，至其再传弟子塔波拉杰时更为强盛，世称塔波噶居，遂被尊奉为祖师。

མར་སྲུང། མར་དང་ཕྱུར་པ། 酥油和干酪。

མར་བྱང། མར་དང་བྱ་རམ། 酥油和红糖。

མར་མི་དྲག་གཟུམ། མར་ པ་ ཚེ་ དྲྭ་ དང་། མི་ལ་རས་པ། དྲག་ པོ་ ལྷ་ རྡེ་ བཅས་ བཀྲ་ བཅུད་ བའི་ བསྟན་ བའི་ སྐྱེལ་ འབྱེད་ནས་ གཟུམ་མོ། 玛米塔三师。塔波噶居派创始人玛巴译师、米拉布衣师和塔波医师三人的合称。

མར་རྒྱུར། མ་རི་ཁུ་རིའི་བསྐྱས་ཆོག

མར་མེ། ཞུན་མར་ལས་ བྱས་ བའི་ སྐྱེན་ མེ། 酥油灯。以融酥为燃料的灯火：མར་ ཁྲ་ ཟད་ནས་ མེ་ གྲོངས། 融酥燃尽灯火灭。ཁྱམས་ པ་ ལངས་ནས་ མར་ མེ་ ཤེ། 风起灯熄。རླུང་ ནང་ མར་ མེ། 风中灯烛。喻风烛残年。མིང་གི་རྟགས་ གྲངས་ལ་ཁྱིམ་གྱི་རོང་ བྱ་དང་། སྐྱེན་ མེ། སྐྲང་ ཀ་ལས། སྐྱམ་ ར་ བཅས་ སོ།

མར་མེ་ཐྲོང་ཁ་ཁོབ། དང་འགྱལ་གྱི་ལས་འགན་ སྐྱབ་དགོས་ བའི་དབེ། 一根灯芯燃到底。喻主动承担，负责到底。

མར་མེ་མ། མར་མེ་འཇེན་ མཁན་ མཆོད་ བའི་ ལྷ་ མོ། 供灯女。专司供奉灯明的供女。

མར་མེ་མཛད། སངས་ རྒྱས་ དིད་ སྐྱངས། 迦叶佛，燃灯佛。

མར་བཙོས། མར་ཁྲའི་རང་དུ་ བཙོས་ པ། 油煎。用酥油煎炸：ཁ་ཟས་ མར་ བཙོས་ མ། 酥油炸的果子。

མར་ཚེས། ཟླ་ བ་ མར་ ངེའི་ ཚེས་ གྲངས། 下弦半个月的日序：ཆུ་ སྐྱེད་ ཟླ་ བའི་ མར་ ཚེས་ ཀྱི་ ཚེས་ གཅིག་ ནི་ ཅུར་ ཟླ་ ལྷ་ བའི་ ཚེས་ བཅུ་ དྲུག་ ཡིན། 箕宿月下弦半月的初一，即是藏历五月十六日。

མར་འཇིན་པ། མ་ལ་མར་འདུ་ཤེས་པ། 认母，当做母亲。

མར་ཁལ་གཅིག (ཁྱད) རྒྱས་ཐ་ཕེར་གཅིག་གི་མར་ཀྱི་ཚད། 一顿酥油。够一个人吃一顿糌粑的酥油量。

མར་ཁྲིག། བཀྲམ་བའི་མར་ལྡང་མེད། 融酥。熔炼成液体的酥油。མིང་གི་རྣམ་ཐང་ལ་མར་བཀྲིལ་བ་དང་། མར་ཁྲི། ཁྲུད་མར་བཅས་སོ།

མར་ཟན། མར་ཁུ་དང་། ཐུང་ཞིབ། མངར་ཆ་རྣམ་པ་བཅས་བསྡེས་ནས་བརྡེས་བའི་རྒྱས། 糌粑油糕。在糌粑里揉合融化的酥油、细酪粉、红糖等制成的方砖状糕，为旧时藏餐盛筵的主食。

མར་ར་ཆུ། མ་ཆུའི་སྐྱེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཆུ་ལག་ཅིག མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་ལྟོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ཀུས་ནས་རྩྭང་ངོད། 茫拉河。黄河上游一支流，在青海省海南藏族自治州贵南县境内。

མར་ལུགས། མར་པ་ལོ་ངྷའི་བཞེད་སྲོལ། 玛尔巴学说。藏传佛教噶居派玛尔巴译师所传教规。

མར་ཤེ། (1)ཐུ་དྭགས་གཞན་ལ་བཙོན་མ་བཏང་བའི་འབབ་མར། 酥油租。旧时，西藏出租奶牛给牧民饲养年中所收酥油租。(2)(ཁྱད) མར་དོ་བོའམ་མར་ལྡང་། 成包的酥油。

མར་སྐེད། (ཁྱད) ཚ་གཏུ་བཅོ་ཐེད། 阳螺丝刀。制公螺丝的刃具。语出克什米尔。

མར་གསར། དེ་རིང་གི་མར་རམ། དུ་ཚའི་མར། 鲜酥油。当年或当天制成的新鲜酥油。

མར་གྱུར། མར་བསྲེགས་པའི་གསུང་དྲྭ། 酥烟。藏俗祭祀时在火炭上焚酥油所生烟。

མཐོག། (ཤེགས) རོང་བུ་ལྡང་གུ་མར་གང་། 子母绿，绿玉，翡翠石。梵音译作摩竭、昧羯、末罗羯多。一种绿宝石。

མཐོད། མཆོད་དང་འདྲ།

མལ། སྡོད་ས་དང་ཉལ་ས། 名词。住处，卧处；卧室，寝室。གནས་མལ། 旅店。མཚན་མོ་མལ་དུ་ཉལ། 夜间睡在床上。ཧོག་ཅ་མལ་ནས་ལངས། 早上从床上起来。དགོང་མལ་ཐབ་པ། 投宿。མཁར་འདི་ཆ་བ་ནས་བཤིག་ལ་ས་མལ་དང་། དོ་དོ་མལ་དུ་སྐྱོལ་ཅིག 把这座堡垒完全拆掉，再把土归原处，石归原处！མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉལ་མལ་དང་། ཉལ་ས། མལ་སྟན། གཟིམས་ས་བཅས་སོ།

མལ་ཁྲི། ཉལ་ཁྲི། 床，卧榻。

མལ་གྱང་། ཉལ་སའི་མཐའ་ནས་འཁྱམས་བའི་གྱང་། 蚊帐，帐子。

མལ་ཚོས། ཉལ་ཆས་དང་གྱོན་པ། 衣服和卧具。

མལ་ཁྱོ་ཀྱང་ཏཀར། རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ལྷ་ས་ གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་ ཤར་ངོས་སྐྱིད་ཆུའི་སྟེང་ཀུན་ཏུ་ཆགས་ཡོང་། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་གྱང་དཀར་དུ་ཡོད། 墨竹工卡。县名。在西藏自治区拉萨市东面拉萨河上游。县人民政府驻工卡。

མལ་སྒྲོམ། ཉལ་གདན་གཏིང་ཟའི་ མཐའ་སྐྱོར་ དུ་ བཏང་བའི་ཤེང་སྐྱམ་གྱི་ བཞེ་ནས་ཚོ། 围板床。僧俗坐卧的一种大床，四周用木板围拢，作长方形。

མལ་ཆ། མལ་གྱི་ཆ་ཚུན་དུ་ཉལ་ཆས། 卧具。包括全套被褥枕垫。

མལ་ཆས། མལ་ཆ་དང་འདྲ།

མལ་ཕྱོར། ཉལ་གདན། 卧褥，垫褥。མལ་སྟན་འབོལ་བོ། 柔软的被褥。

མལ་གདོར། (1)མལ་ཆ་དང་གདན། 卧具和垫子。(2)ཉལ་སྟན། 卧褥。

མལ་རྒྱལ། ཕྱང་ཕྱང་བོ་སྟེ་མནན་ཤི་བཟོད་པ། 柔嫩状，脆弱不胜按压；ཐུ་གུ་ སྐྱེས་ཀ་ ཐག་བའི་ གཟུགས་པོ་མལ་རྒྱལ་ཅན། 新生婴儿，身体柔嫩。

མལ་གཅེན། ཐལ་གཌན་ཏེ་བལ་ལས་བཏགས་བའི་སྐམ་རིགས་མགྲམ་བའི་ཐལ་ཆས་ཤིག 被子。羊毛织成的厚褥褯被毯。

མལ་ཤིལ། ཐལ་གའི་ཤིལ་བ། 床帷，床幔。

མལ་ས། ཐལ་ས། 卧处，床位。

མཛེས་ཀྱ། (ཤེགས) དྲི་ཞིམ་བའི་ཤིང་ཞིག་གམ། དེའི་མེ་ཏོག 茉莉。

མས། ཨས་ཀྱི་ལྟོག་ཚིག། 名词。下面。上之反：སྨོང་པ་མས་མ། 下面的村庄。སྐང་གང་མས་མ། 下面的草原。

མས་ཀོང་། (ཞལ) ཆུ་ འཁོར་ ཀྱི་ མས་ རྡོ། 磨子下扇。

མས་འགེབས། ཁེའས་ཀྱིས་མས་ནས་ འགེབས་པ། 下盖上。眼睑、口唇、器物口盖等下长上短，自下盖上：ཐུའི་མིག་མས་འགེབས་ཐུས་ཏེ་ གཉིད་ཀྱིག 鸟眼下睑盖上睑而眠。

མས་འགེམས། ཡ་མཆུ་ཐུང་ལ་མ་མཆུ་རིང་བས་ ཡང་འགེབས་པའི་མིང་། 反包唇，下包上。口唇上短下长，自下盖上者。

མས་འཛུམ། ཁའི་མས་སྐྱེགས་ཀྱི་འཛུམ་པ། 下颏。

མས་སྒྲིལ། (ཞལ) རྡོག་ མཐིལ་ དང་ ལྟམ་ མགོའི་ བར་ཀྱི་ སྐྱབ་ རན། 联底缝。靴底和靴帮间所施夹衬。

མས་སྤྱིབས། མིག་འོག་ཀྱི་ཁགས་པའི་མིང་། 下眼睑，下眼皮。

མས་མཆིག (1)ཆུ་ འཁོར་རམ་ ལག་རྩེར་ཀྱི་ མས་ རྡོ། 磨子的下扇。(2)མས་གཏུན། 臼。

མས་མཆུ། མཆུ་རྨ་མས་མ། 下唇。

མས་གཏུན། གཏུན་ཀྱི་མས་རྡོ། 臼。

མས་ལྷགས། བོན་ཤུགས་ལས་བཤད་པའི་ལྷ་ འཇིལ་ཀུད་གཏོར་སྐྱེན་ སྦྱངས་ཤིག 灵器。苯教禳灾送祟所用物品。

མས་བཅུད་ཀྱི་འཁའ་བ་བཞི། ཐུ་མེད་མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྩེ་གསུམ་མིའི་རྟོགས་པ་ཞེག་སྟེ། ཐུང་ཞེམས་བཅུན་པའི་ གཏུམ་མིའི་རྟོགས་པ་ཞེག་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་བཅུན་པ་ན་ རོང་བྱ་ནས་ཉེ་བར་ བཞེད་ གནས་ ས་ ཡང་ བཟླུགས་ པ་ ལས་ སྐྱེས་ པའི་ དགའ་བ་བཞི་ལོ། 下固四喜。无上密乘圆满次第所说修脐轮火所生证境之一。菩提自下逆行，由隐经脐、心、喉乃至顶轮四处，所生四喜。

མས་ཐིག (ཞལ) ཐ་འཇིལ་བྱེད་ཀྱི་ཐག་པ་ཞེག 坠子绳。鱼网下沿悬挂坠子的细绳。

མས་ མཐའ་ གཤས་ སྟེ། 下边。下方的边沿：གོན་པའི་མས་མཐའ། 衣裳的下沿。

མས་གདན། རོག་བཅུགས་སམ་ རོག་ གདན། 铁砧。打铁的金墩。

མས་ཙོ། རྡོ་གཏུན་དང་ཆུ་ འཁོར་ཀྱི་ མས་ རྡོ། 磨子下扇。

མས་འཛུམ། ཨེ་ གའི་ སྟོན་ འཇུག་ ཨ་ ཨིག་ གིས་ འཛུམ་པ། 用ཨ་作前加字。

མས་དབེན་པ། (1)(སྡེང) ཨ་ཕ་ དང་ བའི་ སྐུན། 同父异母的兄弟姊妹：མས་དབེན་ཀྱི་བུ་ ཚེ། 异母弟。མས་དབེན་སྐྱེ་མོ། 异母妹。(2)ཨ་མ་ཀེ་ཐེན་པ། 无母。母亲亡故。

མས་མ། སྐད་མའམ་གཤས་མ། 形容词。底下，下面的，下面：སྨོང་པ་མས་མ། 下面的村庄。སྐོ་ར་མས་མ། 下面的院子。འགྲོ་ལམ་མས་མ། 下面的道路。ཀྲལ་སྐོ་མས་མ། 底下的大门。

མས་ སྐྱལ། མཉེན་ པོའམ་ འཇམ་ པོ། 柔软，酥脆：ཟོ་ཆས་མས་སྐྱལ། 软食。

མས་ འཇེགས། ངོག་ ནས་ ཚོང་ དུ་ རིམ་ བཞིན་ འཇེགས་པ། 循序上升。自下而上，依次前进。

མས་ཚེ། ཁའི་ སོ་མས་མ། 下齿。

མཆུ། (ཤེགས) ཆེན་པོ། 大。梵音译作摩诃。

མཆུ་ཀླ་ལ། (ཤེགས) མཚོན་པོ་ ནག་པོ་ ཆེན་པོ། 大

黑天。梵音译作摩诃伽罗。佛教所说观音菩萨示现的一类护法神。

མཧཱ་པཎྜི་ཏ། (ཟེགས་) མཁས་པ་ཆེན་པོ། 大学者。梵音译作摩诃班智达。

མཧཱཡཱ་ (ཟེགས་) སྒྱུ་མ་ཆེན་པོ། 大幻，大幻金刚。梵音译作摩诃摩衍。

མཧཱཙི་ན། (ཟེགས་) རྒྱ་ནག་གི་མིང་། 中国。梵音译作摩诃支那。

སྨན་ཏིལ། (ཟེགས་) (1)དྲྭ་ཏིའི་མེ་ཏོག 肉豆蔻花。(2)མྱ་ངན། སེམས་མི་བདེ་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། 愁苦，悲痛，忧伤，悼念；གྲོང་བའི་བ་ཤི་ཡང་མྱ་ངན་ཞག་གསུམ་འཁྲང་དགོས། 邻居死牛，也该同情忧三天。意谓不当幸灾乐祸。

མི། ❶名词。(1)སྲོག་ཤེས་དོན་ཞོ་རྒས་བའི་ཤེས་ལྡན་ནས། གང་ཟག 人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་གཏོས་དང་། གང་ཟག རྟ་ལའི་ཀང་པ། ནང་ས་རྒྱའི་བྱ། ཕིད་རྒྱས། ཕིད་ལྡན། ཤེད་བྱ། ཤེད་ལས་རྒྱས། ཤེས་ལྡན་བཅས་སོ། (2)མི་གཞན་པ། 他人，别人；མིའི་བསམ་པ། 别人的想法。རང་སྐྱོན་རང་གིས་མི་མཐོང་ཡང་མིས་མཐོང་ཐུབ་ཨོང་། 自己看不见自己的缺点，别人却能看见。མི་རང་གཉིས་ཚན། 自他并利。❷དུས་དེ་ལྟ་བ་དང་མ་ནིངས་པའི་དཀག་ཆེན ཀྱད་ཆོས་སྐྱོན་པའི་མིང་གཅས་ཀྱི་ཐོག་མར་འཇུག་ཅིང་ན། དེ་པ་ཐོང་ནས་གཏོམ་ཤོད་ཀྱང་མི་ཤོད་ལ། མིག་ལྟ་ཡང་མི་ལྟ། འབད་བརྩོན་མེད་བས་བསམ་དོན་མི་འགྲུབ། ལེ་ལོ་ཆེ་བས་ཚོན་དུན་མི་ཟོབ། ཀ་མདོག་མི་དཀར་མི་ནག ཆུང་ངའི་ཀྱི་ཐུང་ཚད་མི་ཆེ་ མི་ ཆུང་ བའི་ ངང་ ནས་གཏོང་བ་སོགས་ལྟ་ བྱ། 副词。不。用于现在式或未来式动词和形容词之前以表示否定语气的一种副词。例如：知觉昏迷了，说也不说，看也不看；不努力就达不到目的；太懒了所以不学习本领；肤色不黑不白；汽车用不快不慢的速度行驶。

མི་ཀཱ་དི། (ཟེགས་) དོན་ཟླ་དགུ་པ། 藏历九月。

མི་དཀའ་ཞུ་ཚུལ། མ་རྟེས་ཁག་གཡོགས། 栽诬，诬蔑，རྟེས་སྐྱོན་མཐོང་མ་མཛད་ཙམ་ལས་ཀྱང་མི་དགའ་ཞུ་ནག་གཡོག་རྩིས་བྱེད་པ། 指不出罪过而存心诬蔑。

མི་བཀུར་བ། (1)གོང་དུ་མི་བཀུར་བའམ་མི་བརྩི་བ། 不恭敬，不重视。(2)(རྟེང) ཁས་མི་ལེན་པ། 不承认。

མི་བཀྱག་པ། (རྟེང) མི་འགྱངས་ པའམ་ སྐྱར་ པ། 不耽搁，迅速。

མི་ཀང་། (1)མིའི་ཀང་རུས། 人胫骨。(2)མིའི་ཀང་ཕྱེ་རྒྱ་གསང་སྒགས་ཀྱི་རོལ་མིའི་ཙེ་ཏྭང་ཅེག 骨号角。人的胫骨所造号角，为藏传佛教密宗的乐器之一。

མི་ཀང་ཕྱེ་ཏྭ། མིའི་ཁྲ་ རུས་ ལས་ བཅས་ པའི་ དུང་རྒྱ་གསང་སྒགས་ཀྱི་རོལ་མིའི་ཙེ་ཏྭ་ཅེག 胫骨号筒。用人的胫骨所造号角，为藏传佛教密宗常用乐器之一。

མི་རྒྱང་། རོག་ཁྲ་མེད་པའི་མི། 单身汉，无伴者，徒手；ཁང་ཆགས་ ལ་ བརྟེན་ནས་ ལས་ རྩོལ་ ཏེད་ དེ་ ཁོ་ རྒྱང་ཁྲ་ ཡོད་ ཀྱང་ ཅི་ཡང་ མི་ འགྲུབ། 要依靠群众进行工作，只是匹马单枪，什么事也做不成。

མི་རྒྱུ། ཁྱིམ་པ། 俗家人，在家人。对出家的僧、道而言。

མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་ནང་གཅེས། སྡུག་བསྔལ་མི་སྐྱེ་བ་ལ་མི་སྐྱེ་བར་ཤེས་པའོ། 无生智，佛地十智之一。于苦不生知为无生之智。

མི་སྐྱོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན། ཐུན་ཚོགས་དག་ བཅོམ་ཡུག་གི་ཁ་ཏགལ་ཞེག་སྟེ། ཐམས་པ་དང་འཚོ་བ་མེད་པར་ངང་ཚར་གནས་ནས་ མི་ སྐྱོད་ པའི་ གང་

ཐོག་ 安住罗汉。小乘六种罗汉之一。 不退不进，安住于当位者。

མི་བསྒྱེད་རྡོ་རྗེ། (1)བལ་བཟའ་ ཁྲི་ བཙུན་ ཟིང་ བཙན་སྐམ་བོའི་ བཙུན་ མོར་ ཚེང་ སྐབས་ ལྷུན་ དུ་ གདན་དྲངས་བའི་ རྟེ་ བོ་ ཀྱུག་ ཐུབ་ པ་དཀྱང་གྲངས་ བཏུད་བའི་སྐུ་ ཚད་ཀྱི་འདྲ་ སྐུ། 不动金刚身。一尊释迦牟尼八岁身量的佛像名。 系公元七世纪时松赞干布的尼后拜木萨赤尊带至西藏， 供于拉萨小昭寺中。(2)རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔའི་ གྲས་ ཤིག 不动金刚。佛教所说五种姓佛之一。

མི་བསྒྱེད་གནས། (མངའ་) ཙོང་ཁྲིར་ སྡེ། 不动处。城市的异名。

མི་བསྒྱེད་པ། (1)མི་གཡོ་བ། 不动摇。(2)(མངའ་) གཅིན། 不动。尿的异名。 (3)རྒྱལ་ བ་ རིགས་ ལྔའི་ གྲས་ཤིག 不动如来。五种姓佛之一。

མི་ཁ། ངན་སྨོས་ སམ་ གཏམ་ ངག། 讥笑，咒骂，闲话； ལོག་སྤྱོད་ པར་ མི་ ཁ་ ཟོག་ པ། 反动派遭到唾骂。 རང་ཐོག་ལ་ བདེན་ པ་ ཙམ་ ཡིན་ དག་ ཅིས་ འཕྲོ་དམོད་རྩི་ ཅི་ བཏབ་ཀྱང་ མི་ རུང་ བའི། 由于真理在我们这一面， 不管敌人怎样咒骂也骂不倒。

མི་ཁལ། མི་དང་ཁལ་ མ། 人力和畜力。

མི་ཁོག་འཇེའུ་ཞུགས། མིའི་ཁོག་ པར་ འཇུ་ ཞུགས་ པ་ སྟེ། རྒྱལ་ བཞིན་ སྤྱོད་ པའི་ མི་ ཞེས་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ ཁ་ཤས་ ཅི་ ཡང་ མི་ ཤེས་ ཀྱང་ བའི་ དབེ། 人腹鬼人，鬼附人体。喻受人支配，不得自主。

མི་ཁོངས། རྒྱང་དབོན་ པོ་ གང་ ཞིག་ གི་ མི་ སེར་ ཡིན་ ཡང་ དབོན་ པོ་ རྟའི་ མི་ ཁོངས་ ཡིན་ རེར། 属民。旧时土司头人领属的百姓。

མི་ཁོམ་པ། དལ་ པོ་ མེད་ པ། 无暇，不空； ལས་ མེད་ དུ་ རྩོད་ མི་ ཁོམ་ པ། 无暇闲居。

མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད། སེམས་ ཅན་ དགྲལ་ བ་ དང་། དུད་འགྲོ། མི་ དྲག་ས། ལྷ་ ཆེ་རིང་ པོ། ཡུལ་ མཐའ་ འཁོབ་ ཏུ་ སྐྱེས་ པ། དབང་ པོ་ མ་ ཚང་ བ། ལོག་ པར་ ལྟ་ བ། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པ་ མ་ བྱོན་ པ་ རྣམ་ བཅུད། 八无暇，地狱有情、傍生、饿鬼、长寿天、边土生人、诸根不全、 执邪见和如来不出世。

མི་ཁྱིམ། མིའི་ ཁྱིམ་ ཚང་། 人户，家庭。

མི་ཁྱིམ་བདུན། ས་མི་ ཞིག བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲོང་ས་ཀྱི་ སྒང་ རྩེ་ ཁོང་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཞིག 马及墩。地名。在西藏自治区朗县境内。

མི་འཁོབས་ཆེ་བ། (རྟོག་) མི་ བློ་ རྒྱ་ ཆེ་ བ། 心胸开阔的人，有胆量的人。

མི་འཁྱམས། སྡོད་གནས་ རིས་ མེད་ རང་ གར་ ལྷུལ་ བའི་ མི། 游民。游手好闲、浪荡而无正业之人。

མི་འཁྱར། ཡུལ་ གཞན་ ནས་ ཀྱང་ བོད་ ཡུལ་ བའི་ མི། 流民。流亡异地的人。

མི་འགྲིག་འགྲི། (མངའ་) མདའ། 直行。箭的异名。

མི་འཁྲུགས་པ། (1)མི་ སྐྱོང་ པ། 不乱，不动荡； སེམས་ མི་ འཁྲུགས་ པ། 心平气和。(2)གང་ཟག་ གིག་ གི་ མཆོག 不动佛，阿閦佛。

མི་འཁྲུགས་པའི་ཚོས་ཅན། དགྲ་ བཅོམ་ པ་ དྲུག་ གི་ ནང་ གཅིག། གང་ རང་ བཞིན་ གྱིས་ དབང་ པོ་ རྣོན་ པོ་ འདོད་ ཡོན་ གྱིས་ སྐྱེས་ ཀྱང་ རུང་ མ་ སྐྱེས་ ཀྱང་ རུང་ མཐོང་ བའི་ ཚེས་ ལ་ བའི་ ཐར་ གནས་ པ་ ལས་ ཡོངས་ སུ་ མི་ ཉམས་ པའོ། 不动罗汉。六种罗汉之一。自性最极利根罗汉， 不问受或不受妙欲迷醉，皆能现法乐住，永不退失者。

མི་གང་། (1)འདོམ་ གང་ གི་ ཚད། 一人高。长及一人，相当于一寻，一度， 即两臂平伸时两中指尖间之长度。(2)མི་ གྲུ། 谁，谁人； གནས་ ཚུལ་ འདི་ སྐོར་ དུས་ ཆོད་ དང་ ཡུལ་ གང་ དུ་ མི་ གང་ གིས་ མིག་ མཐོང་ ཡོད་ སོགས་ ཚང་ མ་ གས་

ཐོན་བཀའ་གྱུ་འདུག 这件事是什么时候，在什么地方，由谁人亲眼见到等等，都能说得清楚。

མི་ཀྲ། (རྟེང) མི་ཤུམ་པ། 不怕，不畏怯。

མི་ཁྲ། སྔར་བོད་ལ་བྱན་གཙོག་གི་ཁྱིམ་དུད་སོ་སའི་མི་གྲངས་ལ་གཞིགས་ནས་ མངའ་བདག་ ལ་ རྩྭད་དགོས་པའི་ཁྲལ་ཞེག人役。旧时，农奴按照各人家中人口多少定期向封建领主交纳的定额税金。

མི་གྲངས། མི་འབོར། 人数，人口，名额。

མི་ཚོང་། མིའི་ཚོང་ཁྱིམ། 村落，村庄。

མི་ཟླ། ཟླ་རྩྭད་དེ་རོགས་སུ་བོས་བའི་མི། 雇工。付出工资叫来帮工的人。

མི་དགེ་བ། (1)ངན་པའམ་སྡུག་པོ། 罪恶，过恶。(2)རང་འབྲས་ཡིད་མི་འོང་འཁྲིན་ཏེད་ ཡིན་ པའི་ ཚ་ནས་རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་ བསྡུད་ པར་ བཞག་ པའི་ ཚེས། དབེར་ན། སྲོག་གཅོད་ཀྱི་གཏུགས། ཆིག་རྩུབ་ཀྱི་ངག གནོད་སེམས་དང་། དེའི་ས་བོན་ལྟ་བུའོ། 不善。就其能产生不可乐意后果一点上，说为有记异熟之事物。如杀生表色、粗恶语、瞋心及其种子。

མི་དགེ་བ་བཅུ། སྲོག་གཅོད། མ་བྱིན་ལེན། འདོད་ཁེལ་སྨོག་སྨྲའོ། རྨུག་དུ་སྨྲ་བ། ཕྲ་མ། ཆིག་རྩུབ། ངག་ཀྱལ། བརྣབ་སེམས། གནོད་སེམས། ལོག་ལྟ་སྟེ་བཅུ། 十不善：杀、盗、淫、妄语、离间语、恶语、绮语、贪欲、瞋和邪见。

མི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས། ལུས་ ཀྱི་ ལས་ གསུམ། ངག་གི་ལས་བཞི། ཡིད་ཀྱི་ལས་གསུམ་སྟེ་བཅུ། 十不善业。谓属于身者三，属于口者四，属于意者三，共有十种不善业。

མི་དགེ་བའི་ས་མང་། ས་མང་ལྟའི་ཐང་ཚན་ཞེག་སྟེ། མི་དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་ལ་སེམས་གཞན་ལ་མི་འབྱུང་བ། 大不善地法。但随一切不善心起，不与余心相应生起的诸心所法。

མི་དགེ་བའི་ས་མང་གཉིས། ངོ་ཚ་ མེད་ པ་ དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་གཉིས་སོ། 大不善地法二：无惭和无愧。

མི་དགོས་དགུ་དགོས། བྱང་ཚད་དགོས་པ། 无所不要，一切都要；རང་ལ་བདེ་སྐྱིད་མི་དགོས་དགུ་ དགོས་ བྱང་ ནི་ དགའ་བ། 自己得到所有的幸福多么好啊！

མི་མགོ། (1)མིའི་མགོ། 人头。人的头部。(2) མིའི་གྲངས་ཀ། 人口，人数；ཁྱེད་རང་གི་ཁང་དུ་མི་མགོ་དུ་ཅམ་ཡོད། 你家里有多少人？

མི་འཚམ། མི་ བོས་ སམ་ མི་ འཚྲིག 不应当，不适宜。

མི་འཚམས་པ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་སྟེ། སོ་སོ་པ་མ་ཡིན་པའམ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ། དབེར་ན། བྱམ་པ་ དང་དོངས་ པོ་ ཕྱ་བྱའོ། 不相违，不矛盾。

མི་འཕྲོ་དགྱ་འཕྲོ། འཕྱུ་ བའི་ རྣམ་ རྟོག་ སྟེ་ མི་དན་དགྱ་དན། 心思外驰，胡思乱想。

མི་འཕྱང་རོ་ཤེའི་སྐུ། སྐུ་ཕྱའི་ཡ་ཐུལ་ ཞེག་ གཅིག་སྐུ་ གཉིས་སུ་ སྣང་ཡང་ རང་ ཕྱུད་ པ་ མེད་དེ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལས་མ་གཡོས་པའམ། ཆོས་སྐུ་ དང་གཅིག་སྐུ་དབྱེར་མེ་ཐུབ་པ་སྟེ། ཐུགས་རྡོ་རྗེའི་ སྐུ་ཅད་ཆད་ཅིག 不变金刚身。旧派密乘所说五种佛身之一。此即色身虽别现为二，但无各自相续，未离法身，亦即色法二身无二无别者。

མི་འཕྱང་བ། (1)བརྟན་ པོང་གནས་པ། 不变，坚固，永恒，经常；ཁོ་ དད་མེ་ འཕྱང་བ། 信守不渝。འགྲོགས་སེམས་མེ་འཕྱང་བ། 永恒的友谊。རང་བཞིན་མེ་འཕྱང་བ། 性质不变。(2)(མཁའ) རྣམ་མཁའ། 天空的异名。

མི་འཚོ་ཆུ་ཁ། ཆུ་ཁ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཉེ་གཡུ་རྫོང་ཁུལ་ཁོངས་སུ་ ཡོད། 民卓茶卡。盐湖名。在西藏自治区日土县境。

མི་འཚོ་བཟོས་བཅས། དོན་གཅོད་མི་འགྱེའུ་འཛོན་ཐང་ཆད་གཞི། 人选。

མི་འཚོ་གསུང་བྱིན་མ། ངག་ཐུབ་དུ་ལུ་ལ་སའི་གནུག་ལག་ཁང་གི་རྫ་བོ་བཞུགས་ཁྲི་དེར་དང་རྟེག་སངས་ཀྱས་ཀྱི་འཇིམ་སུ་ཞིག་ཡོད་རེ། མྱེས་རྫ་བོའི་སུ་འདི་ཉིད་བཞུགས་ཐུ་གཞན་དུ་ཐོག་བས་འཇིམ་སུ་གཞན་དུ་ཐོག་ཏུ་ཆོས་ཅིད་དུས་ང་མི་འགྲོ་ཞེས་གསུང་བྱིན་པར་བཏེག་ད་ལྟའི་བཞུགས་ཁྲིའི་ཐུབ་ཁུ་རྫ་བོའི་སུ་དང་ལྟག་ཐོག་ཀྱི་ཆུལ་དུ་བཞུགས་པ་དེའི་མཚན། 不去释迦像。相传拉萨大昭寺内尊者释迦佛龛上，原供释迦佛泥像一尊，其后拟将泥像移去以供尊者像时，泥像忽自声言："我不去！"故乃移置龛后与尊者像靠背而坐。

མི་རྒན། (1)དུ་ཚས་ཀྱི་མི། 老年人。(2)ཉམས་སྐྱོང་ཆེ་བའི་མི། 成熟的人，经验多的人。

མི་རྒན་པ། ཁོ་ན་ལེའུ་ཞིང་བསམ་ཐྲི་རྟེད་པའི་མི། 成年人。

མི་རྨོད། (1)ཐུ་དུས་ཀྱི་ཤོད་ཐྲལ་ལྟར། ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ནགས་ཁྲིད་དུ་རྟོད་པའི་མི་ གདོང་དང་གཅུགས་བོར་སྐྱ་ནག་རིང་པོ་ཞྭས་ཤིང་། དུད་འགྲོ་ལྟར་ཟན་ཆོས་སྐྱོད་པ་ཙོང་པོ་ཞིག 野人。旧时记载所说野居人迹罕到的原始森林中，面部和全身遍生黑色长毛性情凶暴的一种类人动物。(2)མི་དཔའ་དང་ཐག་ཁྲག་ཆེ་བ། 勇武者，有胆略者，མི་རྨོད་དཔུང་པ་མཉམ་གཤེའམ་དང་། དཔྱ་རྨོད་ཁང་ཁྲ་མཉམ་རྒྱུག་ཅེད། 同勇士并肩战斗，与烈马并排驰骋。

མི་ཁོག་ཅི། (1)མི་འཇོན་པོའམ་གྱང་པོ། 豪强者，能干人。(2)མི་ཙོང་པོའམ་སྐྱེད་རྩིང་ཚའམ་ ཆེའི་མི། 倔强任性的人。

མི་རྒྱ་གཉིས་ཞན། མི་ཐུ་གཅིས་ཀས་ ཁོངས་པ། 人财两弱。人力物力都感缺乏，ཡང་པ་དེ་མི་ཐུ་གཅིས་ཞན་ཞིག་ཡིན་ཡང་ སྐྱེ་ལས་ ཀྱི་ ལས་ དོན་ཉིད་སྒྲུབ་ལེགས་འདུག 那个地方虽然人力物力都感缺乏，但增产措施都做得好。

མི་རྒྱུད། མིའི་རིགས་ཐུབ། 人种，世系，家族。

མི་རྐེང། མི་སོ་སོའམ་ཁེར་ཀུང་། 个人，私人。

མི་བརྒྱ་ཁ་གཅིག མི་ཀུན་ཁ་གཅིག་མཐུན། 百人一声，异口同声。

མི་ངན། གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའམ། གནོད་སེམས་ཅན་ཀྱི་ མི། 恶人，坏蛋，恶棍。བཀག་ན་ མི་ གྲུབ་པ་ཁྱི་ངན། བཤད་ན་མི་ཉན་མཁན་མི་ངན། 挡不住是恶狗，教不变是坏人。 མི་བཟང་བཅུ་ཙམ་དུང་ཉུང་སྐྱོན། མི་ངན་གཅིག་ཙམ་ཡང་ཀུང་མང་སྐྱོན། 好人百个嫌少，坏人一个嫌多。

མི་ངན་ཚོར་ངན། མི་དང་ལས་ དོན་ གཉིས་ ཀ་ ཐུག་པོ། 坏人坏事。

མི་ངན་རྣག་ཅན། གདུག་རྩུབ་ཆེ་ བའི་ མི་ཉིས་ཅན། 元恶，巨奸。穷凶极恶的罪犯。

མི་ངམ། (1)མིའི་ ནད་ ཡམས། 传染病，瘟疫。(2)འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ ཁྱོང་། 战争征兆，战争气氛。

མི་ངོ་། (1)མིའི་གདོང་། 人面。(2)མིའི་གྲངས་ཀ། 人数。

མི་ངོ་མ། (1)ཁྱིམ་བདག 家长，户主，ཁོང་ཚའི་ མི་ངོ་མ་རང་ཐུག་བྱུང་། 会见了他们的家长。(2)ཚབ་ མིན་ བའི་མི་ རང་ ཉིད། 本人，亲自；ཁྱེད་རང་མི་ངོ་མ་རང་ཚགས་འདུར་ཞུའམ་རོགས། 请你本人出席会议。

མི་ངོ་མ་རང་། མི་དོ་བདག་ངོ་ ཐོག 本人。

མི་དངོས་དོན་དངོས། མི་དང་ལས་དོན་ གཉིས་ ཀ་དངོས་གནས་ཡིན་པ། 真人真事。

མི་ཏམ་རྒྱས་ཀྱུག། ཁོག་གུང་ཀྱི་རྒྱས་ཀུག། 潜力。潜在力量。

མི་ཏམ་པ། (1)མི་གསལ་པ། 不清楚，不明显，

ཚིག་མི་མངོན་པ། 言语不清楚。(2)མི་མཐོང་བ། 没有看见：གཟུགས་མི་མངོན་པ། 看不见形体。

མི་མངོན་དཀྱིངས། (མངོན) ནམ་མཁའི་ཁམས། 虚空界。太空的异名。

མི་བྱུགས་པ། (1)མི་ཁོམ་པ། 无暇，不空，时间来不及：ལས་མང་སྡེབ་གཅིག་ཏུ་ཉེད་མི་བྱུགས་པ། 来不及一并做许多事情。(2)མི་ནུས་པ། 不能，力所不及：ཀང་ཕྱ་བོས་ཁྲུང་ཆེན་བོ་འཐྱིང་མི་བྱུགས་པ། 力小不能担当重任。བསམ་ཚོད་ཀྱི་ཐ་བ་ནུས་སྤྱོབས་ཀྱིས་མི་བྱུགས་པ། 力不从心。

མི་ཆ་བ། (རྟོང) མི་རེགས་པ། 不知道，不了解。

མི་ཆུང་བ། (1)ཆེ་ཆུང་ཚད་ཆེ་ཙམ་པ། 稍大，不小：ས་འབྲས་ཐོན་འབྱོར་མི་ཆུང་བ། 庄稼产量不小。ཐུས་རྟེས་མི་ཆུང་བ། 成绩不小。(2)མི་གཞོན་པ། 年轻人。(3)གཟུགས་ཚད་ཆུང་བའི་མི། 身材短小的人。

མི་ཆུང་ལེམས་བསྐྱེད། མི་ཆུང་ཆུང་གིས་བསམ་བློ་ཆེན་པོ་བཏང་བའམ། མི་ཆུང་ཆུང་གིས་བསམ་རེས་ཆེན་པོ་ ཐུས་ པའི་དབྱེ། 人小志大。人虽渺小意愿宏大。

མི་ཆེ་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་ བཞི་པ་སྟེ། གནས་གཙང་མའི་རིས་སུ་སྐྱེས་པའི་ནང་ནས་འདི་ཙམ་མ་རྣམས་ལས་བསོད་ནམས་དང་ལུས་ཅོངས་ཆུང་ཞིང་འདོད་པ་ལ་གདུང་བ་ཆུང་བས་མི་ཆེ་བ་ཞེས་ཐ་བ། གཙང་མའི་གནས་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤིག 无热天。四禅天之第四层，五净居天之一。在净居天中，福泽、身量小于以上诸天，贪欲热恼不大，故名无热。

མི་ཆོག མི་དཔུ་གཙོ་དབོན་པོ། 达官，显贵。

མི་ཆོས། (1)འཇིག་རྟེན་པའི་ བཟླ་བ་ ཐབས་ མིའི་ཚུལ་ལུགས། 人道。在家人的道德规范或习惯法。(2)འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་བ། 世间事，俗事。对僧道的出家事务而言。

མི་ཆོས་པ། འཇིག་རྟེན་པ་སྤྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ ཐ་བ་ ཅིའང་མཁས། 俗世人，世间的人。

མི་ཆོས་འཕེལ་བ། འཇིག་རྟེན་པའི་ ཐ་ བ་ གང་ལའང་འཇོན་པོ་ཡོད་པ། 贤能，能干。人情练达。

མི་ཆོས་ཐུ་མ་བདེན་བར་ཐུབ་པའི་ཐུང་ཅིག

ཕྱོང་ཅིང་འབའ་ཞིག་པ་ དཀུ་ བཅུའི་ རང་ གཞིས། རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་ཆོས་ཐུ་མའི་ཡོན་ཏན་ ཐོབ་ པ་དེ་ དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེད་བཞིན་དུ་ ཁྱེས་ བཅིར་ཡང་མ་རྟོགས་པ་ལ་ཐུབ་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ བཅུ་ཅིག་ཡིན། 说实得上人法。九十单堕之一。自己所实得上人法，无特殊必要，擅自向未受近圆戒者言之所成堕罪。

མི་ཆོས་ཐུ་མའི་རྫུན་གྱི་ཚིག བསམ་པ་བཞིའི་རང་གཞིས། གཞི་ཐུ་ ཤེས་དོན་གོ་ བའི་མི་ལ། བསམ་པ་བསྒྲུ་བར་འདོད་པས། ཐུ་ན་མངོན་ཤེས་དང་རྫུ་འཕྲུལ་སོགས་མིའི་ཆོས་ ལས་ གོང་ ན་ འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་རང་ལ་མེད་ཀྱང་ ཡོད་ ཅེས་ བྱ་མའི་རྫུན་ཐུ་ས། མཐར་ཐུག་གཞན་ཕྱིས་དེ་རྫུན་དུ་གོ་བར་གྱུར་བའོ། 妄说上人法。四他胜之一。犯罪事，说话对象，须是人能言语能解义。欲欺骗对方，自己虽未证得神通等功德，但谎言已证得，终使对方理解其所言。

མི་ཆོས་གཙང་མ་བཙུ་བཀ རྒར་ཐོད་ཆུལ་སྲོང་ བཅན་ཐུབ་ཐམ་པོས་གཏན་ འབེབས་ ཐུས་ པའི་ ཁྲིམས་ སྐྱལ་དོན་ཚན་བཅུ་དྲུག་སྟེ། ལྟ་ དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་མོས་གུས་བསྐྱེད་པ། དམ་ པའི་ཆོས་ བཅཙལ་ཞིང་བསླབ་པ། ཁ་མ་ལ་དྲིན་ལན་འཚལ་བ། ཙོན་དུན་ཚན་ལ་ཞེ་མཐོང་ཙོད་པ། རིགས་མཐོ་བ་ དང་ ཆུང་བར་ བཀུར་སྟི་ཆེ་བ། ཁུལ་མི་ ཁྱིམ་ མཆོས་ལ་ཕན་འདོགས་པ། བཀའ་དྲིན་ཞིང་ སེམས་ཆུང་བ། ཉེ་དུ་ མཐའ་བཅེས་ལ་གཞུང་རིང་བ། ཡ་རབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གཅིག་ཏུ་ སྡོད་པ།

ཐམས་ཅད་ལ་ཚོད་འཇེན་པ། རྒྱང་དྲིན་ཅན་ཀྱི་མི་ཚང་གཅོད་པ། བྱ་ལོན་དུས་སུ་འཇལ་ཞིང་ཟིན་ལ་གཡོ་མེད་པ། ཀུན་ལ་ཐུགས་དཀྱུས་ཆང་བ། ངན་པའི་ཐོས་ལ་མི་ཉན་ཞིང་རང་ཚུགས་འཇེན་པ། ངག་འཇམ་ཞིང་སྙན་པ་ཉུང་བ། སེགས་པ་ཆེ་ཞིང་ཐོག་ཁྱག་ཡངས་པ་ལྟ་བུ་དག། 在家道德规范十六条。是吐蕃王松赞干布制定的。即一、敬信三宝；二、求修正法；三、报父母恩；四、尊重有德；五、敬贵尊老；六、利济乡邻；七、直言小心；八、义深亲友；九、追踪上流，远虑高瞻；十、饮食有节，货财安分；十一、追认旧恩，十二、及时偿债，秤斗无欺；十三、慎戒忌妒，十四、不听邪说，自持主见，十五、温语寡言；十六、担当重任，度量宽宏。

མི་མཆོག (1)རྒྱལ་པོ། 国王。(2)སངས་རྒྱས། 佛。(3)བཟང་པོའི་རྩེ་སོན་པའི་མི། 圣贤，最好的人。

མི་འཆད་པ། (1)ཁུངས་མི་རྟོག་པ། 不说，不说话。(2)རྒྱུན་མི་འཆད་པ། 不断。连续不断。

མི་འཆོལ་ཞོ་འབྲི་མེད། ལས་དོན་སྒྲུབ་མི་ཤེས་པའི་མི་བྱིན་པ། 没名堂、不中用、幼稚的人。

མི་ཇག་སས། (ཐག) མི་འཐུག་སངས་དང་འདྲ།

མི་མཛེད། (སངསྐྲ)མི་སྒྲག་པའམ་ཞེད་སྣང་མེད་པ། 无畏，不可怕。佛书译为堪忍、能忍。梵音译作索诃、娑婆。

མི་མཛེད་འཇིག་རྟེན། ཚོས་སྒྲུབ་པར་མི་འཇིཊ་པའམ། ཞེད་མི་དགོས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཏེ་ཨུ་འཇམ་བུ་གླིང་། 堪忍刹，娑婆世界。佛书说在南赡部洲修学佛法不须怖畏，故名此洲为娑婆世界。

མི་མཛེད་སྙིང་པོ། (སངདན) ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། 娑婆藏。释迦牟尼的异名。

མི་མཛེད་བདག་པོ། (སངདན) (1)ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། 释迦牟尼的异名。(2)ཁྱབ་ཚངས་པ།梵天的异名。

མི་འཚབ། (རྟེང) རྒྱབ་པ། 相链。

མི་འཇིག་པའི་ཁམས་ལྔ། དཀྱིལ་ཀུ་ཁོར་ཡུག་གདན། ཤར་རི་བོ་རྡེ་ལྡན། ལྷོ་བོ་དུ་ལ། ནུབ་ཚེ་རི་ཡ་ན། བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་ལ། 五永不坏处：中心印度金刚座、东方五台山、南方普陀山、西方邬仗耶纳和北方香拔拉。

མི་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པ། དཔུང་དང་གཅན་གཟན་ལ་སོགས་པའི་འཇིགས་པ་རྣམས་ལས་སྐྱབས་ཤིང་ཕན་འདོགས་པའོ། 无畏施。使从怨敌、猛兽等怖畏中，得救得益。

མི་འཇིགས་པ་བཞི། རྟོགས་པ་ལྟེན་ཚོགས་ལ་མི་འཇིགས་པ། སྐྱངས་པ་ལྟེན་ཚོགས་ལ་མི་འཇིགས་པ། བར་དུ་གཅོད་པའི་ཆོས་བསྟན་པ་ལ་མི་འཇིཊ་པ། ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ལམ་བསྟན་པ་ལ་མི་འཇིགས་པ་སྟེ་བཞི། 四无畏：正等觉无畏、漏永尽无畏、说障法无畏和说出离道无畏。

མི་འཇོག་འཇོག་ཚུལ། མི་ཐུབ་ཐུབ་མདོག 假充行家，冒充能干：དྲང་ཤེད་ཀྱིས་མི་འཇོག་འཇོག་ཚུལ་བྱས་པ། 冒失狂妄，假充行家。

མི་ཇེ། (1)དབོན་པོ་ཆེན་པོ། 人主，人王。(2)མི་མཆོག 巨人，伟人，大人物。

མི་བཇེད་པའི་གཟུངས། སྐྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་ནན་ཁང་མི་བཇེད་པའི་ཡོན་ཏན་ནས་དངོས་གྲུབ། 不忘总持，不忘陀罗尼。能记忆所得知识永不忘失的本领或成就。

མི་ཉ་ (1)མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀའ་མཇེས་ཤིང་རིམས་རང་སྐྱང་ཁུལ་གྱི་དང་རྩེ་ཤདོའི་ཏུབ་ཡོགས་ནས་རྟའུའི་ཤར་ཡོགས་བར་གྱི་ས་ཆ་ཞེག 木雅。旧译弭药。四川省甘孜藏族自治州康定县折多山以西道孚以东地区名。(2)སྨྲང་རྒྱལ་རབས་རྒྱས་རྩིང་ཞ་ཟེར་བའི་ས་ཆར་རྒྱལ་སྲིད་བཙུགས་བའི་ཤེས་ཞ་ཞེས་པ་དེའོ། 西夏。宋代时曾在宁夏银川建都的党项羌政权。

མི་ཉ་རབ་སྐྲང་། ཤར་རྫ་རྩའི་ཤར་ཡོགས་ས་ཁུལ་མཁར་གྲང་མན་ཆད་དང་རྩེ་མདོ་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་

མིང་། 木雅热冈。鸦砻江中游东部地带古名，是下区朵甘思六冈之一。地在今四川甘孜藏族自治州乾宁以东康定等县境。

མི་ཀག་སིའུ་རྒྱལ་པོ། རབ་བྱང་དང་བོའི་ས་ཡིས་ཟོར་ཀང་ཞང་ཆང་ཞེས་བའི་གྱངས་ཆུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ཤུའི་མིད་རྒྱུད་དེང་སང་ རྒྱང་ཁ་བའི་ས་ཆར་ཤེས་ཞ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་སྲིད་ བཏུགས་ པ་དེ་རབ་བྱང་བཞི་པའི་མེ་ ཁག་ ཟོར་ ཏོར་ ཇང་ ཁེར་ རྒྱལ་བོའི་ལག་ཏུ་�གོར། དེའི་ཀཏང་རྒྱུད་ལྷོ་ཐྱག་ས་ བཀྲོད་དེ་མདོ་ཁམས་སྨང་དྲག་གི་ནང་གཞས་མི་ཆ་ཤེ་དང་ཆེ་མདོའི་ཏུ་བ་ རྒྱུད་ དུ་ གཞེས་ ཆགས་ནས་བཤད། རྒྱ་སྐད་ཤེས་ཞ་ཞེས་པའི་སྒྲ་གདངས་དེ་བོད་སྐད་དུ་ཇི་བཞིན་མ་ཐེན་པར་ རྒྱང་ ཆག་ཤེ་མི་ཅུའམ་ མིའུ་ ཞེས་ ཁ་གསལ། 木雅西乌王。正译木雅西夏王。公元1038年，以少数民族党项羌为主体，在今宁夏所建西夏地方政权，至公元1227年为蒙古所灭。相传其后裔一支南下流落康定西部木雅地方定居，仍号称木雅西夏王。藏史所载西乌，为汉语西夏之音变。

མི་ཅམས་ཀྱན་གཙས། དུས་གཅིག་དུ་ཤེད་ བར་ མི་ འགྱུར་ བ། 万古长青，永存不败；革命的好传统须万古长青。

མི་མཉམ་པ། (1)མི་འདྲ་བ། 不能等同，无与伦比。(2)(སངས་རྒྱས) སངས་རྒྱས། 无与伦比。佛的异名。

མི་མཉམ་པའི་དྲི། རྒན་ཤུ་ རྒྱང་ ཚུལ་ ཁྱིས་ དེ་ ཀས་ཆེ་བའོ། 不平等香气。由于各种药物配合不同，特别显出某一香气者。

མི་མཉམ་པའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ཁྱི་ཆུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཤུ། དབེ་ཅན་དོན་ཁྱི་ཡན་ལག་ཅན་དབེའི་ཡན་ལག་ཅན་ཁྱི་ གཟུགས་ ཅན་ དུ་ བྱས་ཤེང་། ཡན་ལག་རྣམས་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་དང་མ་བཀོད་པ་ཅི་རིགས་ སུ་ བྱས་ པའི་ ཆུན་ ཞེག་ 参差形象化。以比方的总体，使被比事物的总体形象化；对于被比事物的一些支分加以形象化，另一些支分不加以形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

མི་གཅའ། མི་གཅེ་དང་འདྲ།

མི་གཅེ། གཅའ་མར་བཞག་པའི་མི། 人质。

མི་རྟག་པ། འཇིག་པའི་ཆོས་ཅེ། རང་ཉིད་ཤེད་ཅིག་རེ་རེ་བཞིན་དུ་འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་བའོ། 无常。坏灭之法，自身刹那迁流；变异于住，འདུས་བྱས་མི་རྟག་ཆོས་ ཉིད་ ཡིན། 有为无常是规律。ཆེ་མི་རྟག་ནས་མཁའི་ རྨིག་དང་འདྲ། 人生无常有似虚空闪电。

མི་རྟོག་ཆེན་ཅིའི་ཕྱག་ལེ། སྟོང་པ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཤེ་ཤེས་ཏེ་ ཆོས་ སྐུ་ མི་ རྟོག་ཆེན་ ཅིའི་ ཐུགས་ ཞེས་ སྟབ་ སྦྱིང་མའི་བཞེད་པའོ། 无分别意。旧派密乘所说五意之一。空性智名为法身无分别意。

མི་ཚོར་བ་བཞི། གང་ཟག་ལ་ མི་ རྟེན་ པ་ དང་། ཆོག་ལ་མི་རྟེན་པ། རྣམ་ཤེས་ལ་མི་རྟེན་པ། དོན་ཤེས་ལ་མི་རྟེན་པ་སྟེ་ བཞིའོ། 四不依：不依人、不依语、不依识、不依不了义经。

མི་ལྟ་བ། མིག་མི་ལྟ་བའམ་མི་ སྟེ་ པ། 忽视，不顾，不管：ཁྱོད་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་མི་ལྟ་བར་ བཅ་ཅོལ་གྱི་བྱ་ སྟོང་གང་ བྱུང་ བྱས་ ན་ འགྱུས་ སྐྱེ་ འཆོར་རྒྱུ་ལས་ མེད། 不顾时地情况而轻率行事者只有失败。

མི་ལྱང་། (མངོན) ཁྲག 不堕。血的异名。

མི་སྟོ། མི་གནོད་དམ་ མི་ སྐྱེན། 无妨，没关系：ལས་ཁྲངས་ཙམ་ལ་དུས་ རྒྱུན་ཅི་ཡང་ བྱས་ ན་ཡང་ མི་ སྟོ། 稍迟一点儿下班也无妨碍。

མི་བ་སུམ་གྱུམ་ལྡན། སྐྱ་ གེས། དོན་ གོ། གེས་ པ་དང་བཞིན་དུ་གནས་པ་བཅས་སོ། 人相三者。人的定义是：能言、达理和神志清醒。

མི་ཉེས་པོ། (ཉེས་) མི་ཉེས་ཅན། 罪人，犯人，

མི་བཙག་གཅིག་པ། མི་རབས་གཅིག་པ། 同辈，同行辈，同时代：ཁོང་དང་ང་ཚོ་མི་ཐོག་གཅིག་པའི་གྲོགས་པོ་རེད། 他和我们是同辈的朋友。

མི་བཙག་ནས་ཀིམ། མི་རབས་རིམ་པ། 历代。祖祖辈辈。

མི་མཐུན་པ། (1)མཚུངས་པའི་ལྡོག་ཐུགས་ཏེ་ཕན་ཚུན་འགལ་བ། 异，不同，违逆，相反：སྐད་ཆ་མི་མཐུན་པར་སྨྲ་བ། 持异议。 བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ། 不同的意见。ལས་རིགས་མི་མཐུན་པ། 工种不同。མི་མཐུན་པའི་བསླབ་བྱ། 反面教训。(2)འཆམ་པོ་མེད་པ་དང་། བསམ་པ་མི་གཅིག་པ། 不和睦，不协调：མཐུན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དབར་དུ་མི་མཐུན་པར་བྱེད་པ། 在和好的国家之间制造不和。གྲོགས་པོ་མི་ མཐུན་ པ་ མཐུན་ པར་ བྱེད་པ། 使不和的朋友言归于好。

མི་མཐུན་པ་གཉིས། བཟོད་རྫོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་མངོན་གྱུར་ནང་གསེས། མི་མཐུན་པ་གཉིས་དང་བྱལ་བ་སྟེ། ལས་གྱལ་དུ་དངོས་སུ་འདུས་པའི་མི་མཐུན་པ་དང་། འདུས་པ་ཕྱིར་ལོག་ཀྱི་མི་མཐུན་པ་གཉིས་དང་བྱལ་བའོ། 二不顺法。近圆僧现前之一。谓离二不顺法：戒坛不摄之不顺法和离收摄倒回之不顺法。

མི་མཐུན་པའི་རྗེས། ཚིག་ཐུབ་ཀྱང་སོགས་ཚིག་དོན་ཐུ་ཕྱི་མི་མཐུན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། 逆进词。ཀྱང་ཡང་འང་ 三字，表明相比并论的前后两词的后者含义转入反面的连词：ཁས་ བླངས་ ཀྱང་ལག་ཏུ་མ་ བླངས་པ། 虽然承认了，但没有执行。བལྟས་ ཀྱང་ མ་ མཐོང་། 视而不见。བསླབས་ཀྱང་མ་ཤེས། 虽然学了，但是不懂。

མི་མཐུན་པའི་ཐོག་ཏུ། (1) འགལ་ བའི་ ཐུགས་དང་ཅུ་ཏ་རོས། 反面，背面：མི་ངན་གང་ཞེག་ང་ཚོར་མི་ མཐུན་ པའི་ ཐུགས་ རྣམ་ པ་ བླངས་ཏ་ ཅི་ ཡང་ མཁྱེན་ལེན། 坏人是我们的反面教员。ཐམ་ཅེས་བྱང་ལུགས་ལ་ཕྱི་མིག་བལྟས་ཏེ་མི་མཐུན་པའི་ཐུབ་ཀྱི་ཉམས་ཆུང་གསོག་ཐབས་ཅིང་བ། 回顾失败经过，以求累积反面经验。(2)གཉེན་པོའི་ཐུགས། 所对治，怨敌，障，异品类者。

མི་མཐུན་ངེས། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་དང་མི་ལྡན་པའི་དཔེ། 异喻。指不具备因明论式因与法的异法喻。

མི་མཐུན་ངའི་ཡང་དག དཔེ་ ཡང་ དག་ གཉིས་ཀྱི་ ཡ་ གལ། ཆོས་མི་མཐུན་སྣོང་ཁྱི་དང་ཉེ། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ཁོག་ཁྲབ་དངོས་སུ་ ངེས་ པའི་ གཞིར་གྱུར་པ། རྟག་ན་མ་བྱས་པའི་དབེ་ནས་ མཁའ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་ མི་ རྟག་ པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་པའི་དཔེའོ། 正异喻。二种正喻之一。异类事物，即在确定所立宗之前，用以确定反面周遍关系者。如列举虚空作为"是常即非所作性"之喻，即为以"所作性"为因证成"声是无常"之异喻。

མི་མཐུན་ཐྱོགས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་པ་སྟེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་ཐུབ་འགལ་དུ་ཀྱང་ཡོད་པའམ་ཁོག་པའི་ཚུལ། 异品。立量中之无所立法，与所立法互相违背或相反者。

མི་མཐུན་ཐྱོགས་ཀྱི་ཤཱིས་ཤེས། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། གཞི་ ཤེས་ གང་ ཞིག ཐབས་ ཤེས་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ གཉིས་ དང་ བྱལ་ བ་ གཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ ལོག་ ཏུ་ འཛིན་པས་ བཅིངས་པའི་བྱང་ཤེས་ཀྱི་ཐབ་བྱང་ གནས་ པའོ། 所治基智。智度七十义之一。远离殊胜方便智慧，颠倒执著基位实性，成为大乘圣者应断之基智。

མི་མཐུན་ཐྱོགས་ལ་ ཁྱབ་ ཅིང་ མཐུན་ ཐྱོགས་ ལ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ བརྗོད་བྱ། ཐྱོགས་ཆོས་

གཏན་ཚིགས་དགུ་ལས་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟོག་པཞིའི་ཐ་ཅུལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་ མཐུན་ ཕྱོགས་ལ་ ཁྱབ་ མ་ཁྱབ་གཉིས་ཀའི་ཆ་ཙམ་པ། དབེར་ན། ཉོ་ཚོས་ཅན། རྩོལ་བྱང་མིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ནམ་མཁའ་དང་ཐྲོག་དང་བུམ་པ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་དེ་ཉོ་རྩོལ་བྱང་མིན་པར་སྣང་བའི་མི་མཐུན་ ཕྱོགས་ ལ་ ཁྱབ་ ཅིང་ དུ་ འཇུག་ ཅིང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྟེན་གཉིས་ཀུ་འཇུག་པར་ཕྱེ། རྩོལ་བྱང་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། རྩོལ་བྱང་མིན་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ ཡོད་ པའོ། 异品遍有，同品有非有。九句因中四种正不定因之一。此因于宗法之异品遍有，于其同品亦遍亦不遍有。如云："声非勤奋所发，以是无常故，喻如虚空、电及瓶。"此中无常，遍于证成声非勤奋所发之异品，而于其同品，则亦遍亦不遍。盖以勤奋所发，是无常之所周遍，而非勤奋所发，则同是无常与常所周遍故。

མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཅིག་མེད་མཐུན་ ཕྱོགས་ ལ་ཁྱབ་ ཅིང་ དུ་ འཇུག་ པ། ཕྱོགས་ ཆོས་ དཏྟི་གཅིག་ཆོགས་ལས་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་ཡ་ཅུལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་མི་མཐུན་ལ་མེད་པ། དཔེར་ན། ཐོ་ཚོས་ཅན་མི་རྟག་སྟེ། ཅུས་བའི་ཕྱིར། དཔེ་བུམ་པ་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་བྱས་པས་ཁྱབ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་བྱས་པ་མེད་པས་ཁྱབ་པའོ། 异品定无同品遍有。九句因中二种真因之一。此因对于宗法之同品遍有，异品遍无。如云："声是无常，所作性故，喻如瓶及虚空。"此中所作性遍有于同品之无常，遍无于异品之常。

མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཅིག་མེད་མཐུན་ ཕྱོགས་ ལ་རྣམ་གཉིས་ཀུ་འཇུག་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གཅིག་ཆོགས་དཏྟི་ལས་ རྟགས་ ཡང་དག་ གཉིས་ཀྱི་ཡ་ཅུལ། རྟགས་དེ་གསལ་བ་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ཅིང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ཙམ་པ། དབེར་ན། དུང་ཀྱི་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྫོལ་བྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེ་བུམ་པ་དང་ཐྲོག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྫོལ་བྱང་དེ་མི་མཐུན་ ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། མཐུན་ཕྱོགས་མི་ རྟག་པ་ ལ་རྫོལ་ བྱང་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀ་ ཡོད་ པའོ། 异品非有，同品有非有。九句因中二种真因之一。此因对于宗法之异品遍无，同品亦有亦无。如云："海螺声是无常，以是勤奋所发故，喻如瓶、电及虚空。"此中勤奋所发，在异品常中，决定非有；而在同品无常之中，是与不是勤奋所发二者俱有。

མི་འཕྲལ་བ། མི་ཆོག་པའམ་མི་འགྱེག་པ། 不可以，不合适。

མི་འཕེངས། མི་འཕེངས་པ་སྟེ་ཀང་འབྲིག 跛足，瘸子；རྟ་འཕེངས་མི་འཕེངས་ཁྱི་འཕེངས་གསུམ། འཕེངས་གསུམ་རྟོད་ལ་བབ་པ་རྨི་ས། 梦见跛人、跛马和跛狗，三者同时来到霍尔境。

མི་དང་འདྲ། (ཟངས་) ཐྱི3། 似人。猴子的异名。

མི་དང་མ། མ་ནས་མ་གཞོན་པ། 成人，成年人。

མི་དྲི། མི་ཐུབ་པ། 不能比，抵不住；མི་སྙིང་མས་དབའ་བོ་ལ་འགྲན་མི་དྲི། 懦夫抵不住英雄。

མི་ཌ་མ། (སྐྱེ་) (1)མི་ཁ་སྦུབས་ཅན་ནམ་ཁ་བསྐད་ཅན། 口齿伶俐者。(2)མི་འཛོན་ གང་ ཡོད་ པ། 有本事的人。

མི་ཏྲག བཀས་བཀོད་ཀྱུད་འཛིན་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་ལས་ ལུགས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ ཆོགས་ རང་ ཆབ་ སྲིད་ དབལ་འབྱོར་ཀྱི་དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་ ཤེར་ཤ་ ཤུ་ སྐྱོང་མཁན་གྱས། 贵族，绅士。在封建农奴社会中享有政治、经济特权的阶层。

མི་ཏོར་དག་ཏོན། དོན་ཀྱི་ཆོད་པོ། 胡思乱想，异想天开。不能实现的杂念妄想；མི་དོན་དུག་

དྲན་གྱི་གཙོ་འཕྲལ་བྱས་ནས་མི་ཡོང་དུག་ཚང་གི་ཉེན་འབྱས་འཚོངས་ཡོང་། 异想天开狡猾行事，会招致预想不到的恶果。

མི་ཟིད། གཅན་གཟན་ཟིད་མེ། 熊，人熊。

མི་གཏུང་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་ལྟ་བ་སྟེ། གནས་འདིར་རྒྱས་པའི་ལྟ་དེ་བསམ་གཏན་བྱང་བའང་ཅན་ཐོབ་པས་རྟེན་མེད་བའང་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་མི་གཏུང་བ་ཞེས་གཙང་མའི་གནས་ལྟའི་ནང་གསེས་ཤིག 无烦天。四禅天之第五层，五净居天之一。生于此中诸天，已得殊胜禅定，烦恼所不能苦，故名无烦。

མི་བདག (1)རྒྱལ་པོ། 人主，国王。(2)འདི་རྒྱལ་པོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་གྲངས་བཅུ་དྲུག་མཚོན། 人主。此是国王异名，故表数字16。

མི་བདག་དགའ། (མངོན) ཙཱ་ག་རྒྱ། 人主喜。沉香的异名。

མི་བདག་མོ། (མངོན) བཙུན་མེ། 女主人。王后的异名。

མི་བདེན་རྫུན་ཐྲིག རྫུན་ཚིག་ལྟུ་སྐྲིག་པ། 任意捏造，无中生有。མི་བདེན་རྫུན་སྐྲིག་བྱས་རབས་འཕལ་གཏམ་སྡུ་ཚོགས་སྐྲིག་པ། 任意捏造种种谣言。

མི་བཏང། (1)མི་རྒལ་བའམ་མི་འགྱུར་བ། 不超越，不出离。སྔོན་སྐྱེས་བཟང་པོ་ལས་ མི་འདའ་བ་ཚེན་ཏན་མཚོག་ཡིན་ནོ། 不超越先前的优良传统，则是最大的功德。(2)(མངོན) རྣམ་མཁའ། 无超。虚空的异名。

མི་འདོད་པ། ཐུབ་མི་འབབ་པ། 不喜欢，不愿，不中意，嫌厌。གཉའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་གི་སྡུག་འབྲུང་སུ་ཡང་མི་འདོད་པ། 谁都不愿意受压迫剥削的痛苦。བཙན་ཤེད་ཀྱི་ཐུ་བ་ཟེད་མི་འདོད་པ། 不愿作无益之事。

མི་ལྷག་རྣམ་གཅོད། རྣམ་གཅོད་ཀྱི་ཐུལ་ནང་གསལ་ཤེག་ཡོད། གཞི་དེ་ལ་ཁྱད་ཆོས་དེ་མི་ལྡན་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་མཐའ་གཅིག་ དུ་ ལྡན་ པ་ ཁོ་ནར་སྨྲོས་པའི་ཐུལ། དཔེར་ན་ནག་པ་འབོང་ཐྲིན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་དང་། ཐུབ་མེ་རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྣམ་གཅོད་ཀྱི་ཐུལ་མ་ཚིག་ལྟད་དེ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཐག་ པར་ ཐུབ་ ནས་ རྗེད་ པར་ བཤད་ཀྱི་ཐུལ་ལོ། 非有限制，非有否定。限制词之一。否定某一事物不具备某一属性，以说明其定有此属性时所用限制词。如云："老黑只是神枪手。""声即是无常。"藏语中限制词"只"、"即"紧接用于表示属性的形容词神枪手或无常之后。若在汉语，则在其前。

མི་ལྡོག་པ། ཐུབ་ མི་ ངོང་ པ། 不退，不还，不反复。རོང་འཕྲལ་གྱི་ བསམ་ པ་ གཙང་ སེལ་ བྱས་ནས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ པ། 彻底改正错误思想而不反复。

མི་སྡུག་པ། མཇེས་པ་མིན་པ་དང་། ཕིང་དུ་མི་ངོང་པ། 丑，难看，不可意。旧译不净相或不净。གཟུགས་མི་སྡུག་པ། 形色丑陋。རྣམ་འགྱུར་ཆས་མི་སྡུག་པ། 态度十分恶劣。

མི་ སྡུག་ པ་ དང་ འབྲེལ་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ། དཀྱ་ བ་ སོགས་དང་ཐུག་ནས་བྱུང་བའི་སྡུག་བསྔལ། 遭受不乐意事所生痛苦。佛书译为怨憎会苦。

མི་སྡུག་བའི་ཀུམས། ཐམས་ལྡན་ཀྱི་ཀུན་ཀྱི་ དང་ གསེས་ཤིག་ལྟེ། བཅོག་ཅིང་དྲི་མདམ་པ་སོགས་ཀ་ཅང་མི་གང་མི་དོང་བའི་ཁུལ་མཐོང་བའི་ཤེན་ཀྱི་ཐམ་ དང་དུ་སྐྱག་བྱེ་བའང་ ཅིའང་ རྣམ་འགྱུར་ མི་ སྡུག་ བའི་ ཐམས་སྟོན་བའི་ཀུན་ཞིག 可厌姿态。眼见污秽恶臭等极不可爱外境，内心嫌厌欲呕，发为憎恶姿态的修辞方法。姿态修饰法之一。

མི་ཚེ། (1)ཀྲིམ་བའི་མངའ་བདག་གིས་དབང་ སྐྱེར་ བའི་མི་ཚེར། 俗人。贵族所属的百姓。区别于寺院所属的百姓。(2)གྲོང་ཚེ། 村庄。

མི་རྣག　ཁྱིམ་པའམ་སྐྱེ་བོ། 在家俗人。对出家人而言。

མི་རྣག་གྱུ་བོ།　ཁྱིམ་པ་མི་སྐྱ། 俗家男子。

མི་རྟུབ་ཀྱང་གནས།　མི་ཉམས་ཤུན་རིང་དུ་གནས་པ། 永垂不朽。

མི་གནས་བའི་ཐྲོང་འདས།　སྲིད་པ་འཁོར་བའི་མཐའ་དང་། ཞི་བ་ཐུང་འདས་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པར་ཡོངས་སུ་ཆུ་ དན་ལས་ འདས་པ་ སྟེ་ མངོན་པར་རྫོགས་པར་ སངས་ རྒྱས་པའོ། 无住涅槃，无所住涅槃界。 不住生死轮回及涅槃寂静二边，人大涅槃，成正等觉。

མི་སྐྱ།　སྤྱི་ཚོགས་ནང་དུ་གོ་བཞི་རིས་ཅན་ཞེག་ཡོད་ མཁའ་ནས་འགྱུས་མི། 人士。在社会上有一定地位的代表人物：རྒྱལ་གཅེས་མི་སྐྱ། 爱国人士。

མི་སྣང་བ།　(1)མངོན་གསལ་མེད་པའམ། མཐོང་མི་གྱུབ་པ། 不现，不可见。(2)ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའམ་མེད་པ། 无有，不存在：སྐྱོན་ཆ་མི་སྣང་བ། 没有缺点。

མི་སྣང་ བའི་ འགལ་ རྟགས་དམིགས་བའི་རྟགས་ ཡང་དག　དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་སྣང་ བའི་ འགལ་ རྟ་ དམིགས་བའི་རྟགས་ལ་གསུམ་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་ བའི་ རྟགས་ ཡང་ དག་ གང་ ཞིག ཁ་ཡིན་དགག་དང་སྐྱབ་པ་གང་དུང་ཡིན་པ། 不现对立可得正因。宗中所有不现对立可得之三性因，即宗中不现、不可得之为非遮或能立正因者。

མི་སྣང་བའི་དངོས་གྲུབ།　གྲུབ་མོང་ གི་ དངོས་ གྲུབ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཅིས། བསྒྲུབས་བའི་རྫས་ཀྱི་ ཐེག་ལེ་དཀྱལ་བའ་བྱག་བས་ལུས་མི་སྣང་ཞིང་སྐུས་ ཀྱང་མི་མཐོང་བ། 隐身成就。八种共通成就之一。将炼就之药物点滴涂于额上，自身即能隐去，无人能见。

མི་སྣང་བའི་ འགྲེལ་ རྒྱུ་ མ་ དམིགས་ བའི་ རྟགས་ཡང་དག　ལྷའི་བར་ཐིད་བསལ་ དོན་ དུ་ སོང་བའི་གང་ཟག་ གི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ལྷའི་ བར་ ཐིད་ ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་དེ། མདུན་ཀྱི་ གཞི་འདིར་ལྷའི་བར་ཐིད་བསལ་དོན་དུ་ སོང་ བའི་ གང་ཟག་ གི་རྒྱུད་ ལ་ ལྷའི་ བར་ ཐིད་ ངེས་ བྱེད་ ཀྱི་ དཔྱད་ཤེས་ དོན་ མཐུན་ མེད་ བར་ སྐྱབ་བའི་ རྟགས། 不现统一理由不可得正因。于天界之中阴蒙蔽无知者心中，不能以量确定天界之中阴。能证成此辈心中无有伺察识能对天界中阴加以确定之因，即此处所说正因。

མི་ སྣང་ བའི་ འགྲེལ་ རྒྱུ་ མ་ དམིགས་ བའི་ རྟགས་ཡང་དག　དེ་སྐྱབ་ ཀྱི་མི་ སྣང་ བ་ མ་ དམིགས་བའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག　རང་གི་ དངོས་མིང་གི་ མཐར་ མེད་ པ་ ཕྱ་ བྱའི་ དགག་ རྒྱ་ སྐྱར་ བའི་ ཚིག། 不现统一不可得正因。宗中不现不可得之于自名末后加有“无”等否定词之正因者。

མི་སྣང་མ་དམིགས་བའི་རྟགས།　མ་ དམིགས་ བའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ནང་གཅིས། དགག་གཞི་ སྣང་དུ་ དུང་ཞིང་། དགག་བྱའི་ ཚོས་སུ་ བཏགས་ བའི་ དོན་ སྣང་དུ་ མི་ རུང་བའམ། རྟོག་གཞིའི་ སྣོང་ དུ་ དགག་བྱའི་ ཚོས་མེད་ ངེས་ སུ་ སྐྱབ་ མི་ ནུས་ ཤིང་། ཡོད་ ངེས་ འགོག་ པ་ ལ་ རྟགས་ གསུམ་ ཚང་ བ། དབེར་ ན། མདུན་ གྱི་ གཞི་ འདིར་ ཚོས་ ཅན། ཤ་ ཟ་ བསྐལ་ དོན་ དུ་ སོང་ བའི་ གང་ ཟག་ གིས་ ཤ་ ཟ་ ཡོད་ ཅེས་ བྱ་ བ་ ལྟ་ བུ་ ཡིན་ ཏེ། དེ་ ངེས་ ཅིད་ ཀྱི་ ངེས་ ཤེས་ དོན་ མཐུན་ ཚད་ མས་ མ་ དམིགས་ བའི་ སྒྲིང་ ཞེས་ བ་ ཡིན་ ཏེ། 不现不可得因。真不可得因之一。所破依处可现为有，而无可以作为破之属性，或于所诤事中，虽不能证成所破属性之定无，而于破除其定有则三性具备者。如云：“在正前方，不能见鬼者不当立宗说是有鬼，以依正量不得确定鬼物之真实定见故。”

མི་དཀྱང་དག་བཟློག།　མི་ ཤང་ དཀྱང་ བསྒྲེལ་

ཀྱེས་ཟིང་ཆ་བཟློང་ས་ལ། 聚众骚乱。

མི་དཔོན། རྒྱང་བོད་ས་གནས་སྡིང་ གཞུང་ སྐབས་ སྐོང་ཁྲིར་རང་གི་མི་རྒྱུའི་ཁྲིམས་ བདག 市民监。原西藏地方政府监视城市俗家居民的官吏。

མི་ཁམ་ཐྲྭའི་ལ་བ་ཅན། རྒྱང་ཀུག་ རུ་ དེ་ ཞལ་ བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་ རྟ་ གང་ཀྱི་ གྲྭབ་ མཐའ་ རླུ་ བ་ཞེག་གི་རྩེན་པ་དེས་ འབྱང་ བ་བཞེ་ནས་ མིར་ གྲུར་ ཐས་མི་ཆེ་རྒྱས་ས་ཆགས་ས་ མི་ དང་ འབྱང་བ་ བཞེ་ འཇིག་པས་རྫོང་ བར་འགྲུར་བར་འདོད། 阿夷多翅舍钦婆。古印度一教派祖师名，与释迦牟尼同时。主张人只是四大的产物，人命终结时，同四大一齐坏败归空。

མི་ཁམ་མཁས་འཇུག མཁས་བའི་ཚུལ་ལ་ འཇུག་ བའི་ རྣོ་ ཞེས་ བྱ་བ། ཕུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དང་། གནས་དང་ གནས་མ་ཡིན་ པ་དང་། དབང་པོ་དང་། དུས་ དང་། བདེན་པ་དང་། ཐེག་པ་དང་། འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་ཏེ་ མཁས་བྱའི་ གནས་བཅུ་ རྣོན་ བའི་གཞུང་འདི་ ནི་རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་བའི་ ཚུ་ སྐྱག་ ཁོང་ འཇུ་ མི་ ཁམ་ འཇམ་ དབྱངས་ རྣམ་ རྒྱལ་ ཀུ་ མཆོས་མཛད་བའོ། 《迷旁·智者入门》。1902年，宁玛派佛学家局迷旁·绛阳朗杰嘉措著。全书分别论述蕴、界、处、缘起、处非处、根、时、谛、乘、有为无为等应当精通的十事。

མི་ཁམ་མགོན་ཁྱེ། རྒྱལ་ བ་ བྱམས་ པ། 弥勒佛别名。

མི་ཁལ་པ། (1)མི་དཀྱུས་མའམ་དམངས། 平凡的人。(2)སོ་སྐྱེའི་མི། 异生。

མི་ཁྱབས། (1)མིའི་རང་བཞིན་གསལ་རྒྱུ་དག 性情。人的禀性。(2)མི་རྒྱུད་ཀྱི་ཁུངས། 人类的起源，人类的来源。

མི་ཁེངས་པ། གཞོམ་གཞིག་མི་ཐུབ་པ། 破不开，打不碎，ཆས་འཁོགས་ཀྱིས་ ཁྱེ་ ཆས་ མཉེགས་ པ་ མི་ཁེངས་པ། 老年人嚼不烂坚硬的食物。གོགས་ལྷགས་རྐུལ་བོས་ཞིང་ས་ཐ་ཆོད་མོ་ སྐྱག་མི་ཁེངས་པ། 秃犁翻不起坚硬的土地。

མི་ཁོ། སྐྱེས་ པ་ ཆོད་ པོ། 男子汉，大丈夫；རྟ་ ཁའི་ སྐུ་ ཐོག མི་ ཁའི་ ལས་ ཐོག 良马载上功夫，汉子肩头事业。义谓各有所应承担者。

མི་ཁྱགས་གཉིས་འཕེལ། མི་ དང་ ཐོན་ ཁྱུགས་ གཉིས་ག་འཕེལ་པ། 人畜两旺，ཡུལ་འབྲོག་མང་ པོར་ མི་ཁྱུགས་གཉིས་ འཕེལ་ཁྱི་ ཡར་ རྒྱས་ བྱུང་ པ། 许多牧区人畜两旺。

མི་ཁྱེད་རྡོ་རྗེའི་དགས། ཐུགས་ལྟའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་ ཟེར་ རྟོག་པའི་ ཡེ་ ཤེས་ དེ་མི་ ཁྱེད་རྡོ་ རྗེའི་ ཐུང་ཁྱེ་ ཐུབ་ ཞེས་ རྟེན་གཞུང་དུ་ གསུངས། 不退金刚意。旧派密乘所说五意之一。妙观察智名为不退金刚意。

མི་ཁྱེད་པ། (1)འགྱུར་ལྡོག་མེད་པའམ། བརྟན་ པོ། 不变，坚固不坏，ཡིད་ཆེས་མི་ཁྱེད་པ། 信心不退。གྲལ་རིམ་ཁྱི་ལར་ཐུ་མི་ཁྱེད་པ། 阶级感情不变。(2)གནས་ བརྟན་ བཅུ་ དུག་ ལས་ འཕོངས་ དག་ བཅོམ་པ་ སྡོང་དང་བཅས་པ་གང་ས་རིའི་ ཐུལ་ པོང་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞེག 阿秘特尊者。十六尊者之一。住同阿罗汉千人居冈底斯雪山之中。

མི་ཁྱེད་མ། ལུས་རྩའི་ཁྱེ་ བྱག་ཅིག 人体心间八脉分入发际之脉名。

མི་ཁབ་གས། རྒྱང་དམག་དུས་ སོགས་ ཪ་ དུག་ ཆེ་ སྐབས་ མི་ ཐུ་ ཙོད་ སྐུལ་ བའི་ ཁྲལ་ ཞེག 全人力差。旧时军情等紧急时期征调全部人力应差的徭役。

མི་ཁབྱོད་པ་ཁི་དུག ཁ་ ཟས་ ཚན་ རྩོན་ མི་ འབྱོད་ པ་ མཉམ་ དུ་ སྦྱར་ ནས་ ཟོས་ པ་ ལས་ ཐུང་ བའི་ དུག་ དང་ འདྲ་ བའི་ ལུས་ ལ་ གནོད་ པ་ འབྱུང་ བ་ ཞེག 不适应毒。不宜合并的食物一经合并食用，即对身体发生不良反应引起的中毒。

མི་ཁབས། མིའི་ གཏུགས་ ཐུད་ བཐང་ ངན་ ཁྱི་ རྣམ་ པ།

人品，人材。人的身材品貌。

མི་བསུ་བ། （རྟོག）མི་ཟད་པ། 不尽。

མི་ཀྱ་རིགས་ཐུག མིཀ་གཅང་ཐུག་དང་དོན་གཅིག

མི་ཀྱ་རིགས་བཞི། ས། ཐུ། ལྷོང་། སྐྱང་སྟེ་གནའ་གཏམ་དུ་བཤད་པའི་ཐུ་ནས་མཆེད་པའི་བོད་ཀྱི་ཐོག་མའི་རིགས་བཞི་སྟེ། དེ་ལ་ནང་གི་རིགས་བཞིའང་ཟེར། 原始四氏族。神话传说中由猿猴繁衍而来的吐蕃远古四氏族，即色、木、董和东四氏。

མི་ཀྱ་ཅུས་ཐུག དགུ་ཆ་ཟུང་། ཞ་ཐུ་ལྷོང་། ས་ཁྱུང་དཔུ། ཞ་ལུགས་འབྲུ་སྟེ་རུས་ཆེན་བཞི་དང་། དབའ་དང་ལུ་ཁྲེས་རུས་ཆུང་གཉིས་བཅས་ཐུག་གོ། 西藏古代六氏族：木擦噶、阿波董、色穹札、阿甲柱四大族和瓦、达二小族，合称六氏族。

མི་ཀྱད་ཁྱམ་སྒྲོངས། མི་ཁུལ་བྱལ་དུ་ སོང་ ཁྲིད་ཁང་པ་ཁྲིག་པ། 家破人亡。

མི་ཏོགས། མི་ཁལ་ཏེ། ཐུར་བོད་ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་སྐབས་ཁྲིང་པ་ཁྱན་གཙོག་རྣས་མངའ་བདག་ལས་དོད་དཀྲལ་འཛལ་དགོས་པའི་ཁལ་ཁྲིག 人役税。原西藏地方政府时代，农奴向领主缴纳的差役代金。

མི་ཅིད་དག་ཅིད། ཐ་སྐྱོད་སྤྱ་ཚགས་པ། 胡作非为，胡行乱为：མི་ཅིད་དག་ཅིད་ཐས་ན་ རང་གཞན་གཉིས་ཀར་གནོད་ཡོང་། 胡作非为，损人害己。

མི་ཅིད་ཙ་ཅིད། མི་ཅིད་དག་ཅིད་དང་འདྲ།

མི་ཁྲི། (1)མིའི་གཙོ་བོའམ་བདག་པོ། 人主，王公贵族。(2)མིའི་ཆེ་སྲོག་ཁྲི་གཟུགས་ཀྱི་རྣང་གཞིས་ཤེས་ 魂。人体内部象征生命、意识的一种抽象属性，据说能离开物质而存在。

མི་ཁྲོ་གཏད་སྐྱོགས། མི་ རྣམས་ ཀྱི་ ཁྲོ་ ཞེམས་ གཏད་ ཟའི་ ཡུལ། 人心所向：གཟའ་གཙོན་ ངོག་ དུ་ སྐྱང་མཁན་ཏེ་ རིགས་ སུ་ གཏོགས་ པའི་ མི་ ཁྲི་ གཏད་ཐུགས་ནི་བཅིངས་འཐོལ་འགྲོ་བ་དུ་ རེ་བ་ཡིན་ནོ། 获得解放，是一切受压迫者心之所向。

མི་ཁྲོ་རང་འགྲུགས། ཕྱི་མིའི་ ཁྲི་ ཀ་ རང་ ཐུགས་ལ་ སྐྱུར་བ། 争取人心。

མི་ཁྲོ་བསལ་ཅན། མི་ ཁྲི་ གཅས་ ཅན་ནམ། ཁྲི་ གསལ་ ཅན། 清醒的人，精明的人。

མི་དབང་། མིའི་ རྗེ་ བོ། 王公。人主，国王；མི་དབང་རྣམས་ཀྱི་ སྐྱོད་པ་ལས། ཁན་གཤོད་འབྲས་ བུ་ ཆུ་ ཆེར་ འཕྲིན། 人主举措优劣，影响遍及四方。

མི་དབང་ཆེན་པོ། ཆུལ་པོ་ ཆེན་ པོའམ་དཔོན་ པོ་ ཆེན་ པོ། 大王，大官。

མི་དབང་ཁོག་ལས་བཟོད། དཔལ་མིའི་དབང་པོའི་ ཁོག་བརྩེད་འཛིག་རྟེན་ཀུན་ དཀའ་ བའི་ གཏམ་ ཞེས་ བྱ་བ་འདི་ མདོ་ མཁར་ ཞུབས་ དྲང་ ཆེ་ རིང་ དབང་ཆུལ་ གྱིས་རབ་ བྱང་བཅུ་གཉིས་ པའི་ ཆུ་ ཟླ་ བོར་བཅས། ཁོ་ལྟ་ བསོད་ནམས་ སྟོབས་ཆུལ་མི་ ཆེ་ རེས་ པོར་ མེས་ ཆུལ་ གཅིག་ ཀྱང་ལ་ འབད་ པའི་ རྣམ་ ཐར་ གཞིར་ བྱས་ ཀིང་། རྒྱ་ཆུན་ དུ་ ཉོར་ ཀུ་ ཐེ་ བཅུད་ འཚལ་ ཆུལ་ ཀྱིས་ བོད་ དུ་ ཆབ་ སྲིད་ བཟུང་ཚུལ་ དང་། ཁོང་ མ་ ཏུན་ ཀྱི་ དང་ བའི་ སྐྱིད་ ཆུལ་ པོ་ གཏིས་ ཀྱི་ སྐབས་ སུ་ གང་ ནས་ ཅན་ ཤིད་ ཆུ་ བོད་ ཉོར་ གསུམ་ དང་ མན་ རྩ་ བ་ ཅས། ཕན་ ཚུན་ བཅ་ ཀྱི་ འབྲེལ་ ལམ་ ཐུ་ རགས། དཔོན་ འཁང་ ས་ རྒྱལ་ ཁྲི་ ཁུ་ ཆུན་ གཅིག་ རྒྱུ་ ཐོང་ བྱ་ བ་ ཅས་ ཚར་ དུ་ དང་ བར་ བཟོ་ གས་ རྣམ་ ཁྲོག་ བཟོད་ ཡིད་ དང་ འཐུག་ པ་ ཞེག་ དུ་ ཐུང། དེའི་ མ་ དབེ་ དུ་ ལྟ་ ལས་ ཡིག་ ཚང་ དུ་ མཆེས། བར་ མ་ ཤོག་ གང་ས་ ཐུམ་ བ་ ཆུ་ དུག་ བཅུ་ ཚོ་ ལྟ་ བ་ ཞེག་ ཡོད། ১৩<১, ཚར་ ས་ ཁྲོན་ མི་

རྗེགས་དབྱི་སྒྲུན་ཁང་གིས་དེབ་བཏོན་ཡོད། 《颇罗鼐传》。东喀夏仲·才仁旺杰所著，成书于1733年(癸丑)，原书手抄本藏于拉萨印经院(现归档案局)，传世刻本395页。此书以颇罗鼐(1689—1747)一生事迹为中心，穿插叙述和硕特蒙古部落入驻西藏掌握政权的过程和清廷顺治、康熙两朝藏、蒙、满、汉各族在西藏发生的重大事件。书中记叙历史事实，辅以遗老口传故事，生动活泼；对颇罗鼐维护祖国统一，反对分裂的立场充分肯定，值得重视。1981年，四川民族出版社有铅印本出版。

མི་འབག། མིའི་གདོང་བརྟན་ནམ་འདྲ་འབག 面具，假面具。གདོང་ལ་མི་འབག་གྱོན་ནས་གཏུག་འདྲིའི་སྐྱེད་ངན་བྱེད་པ། 披着人皮作鬼事。

མི་འབོར། མིའི་ཁྱེན་འབོར། 人口。

མི་སྐྱིན་གྱེལ། (མངོན) ཉི་མ། 人施生。太阳的异名。

མི་མ་ཐག། མིའི་གཟུགས་དཀྱིབས་དང་འདྲ་བའི་ཐག། 类人猿。

མི་མ་ཡིན། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཕྱ་འདྲ། 非人，鬼神。

མི་མང་ལག་མང། མི་ གྲངས་ མང་ ལ་ ལག་ པ་ ཡང་མང་པ། 人多手多。མི་མང་ལག་མང་མཐུན་རྩལ་ཏུ་བརྩོན་བྱེད་པ། 人多手多共同努力。

མི་མང་ཚེམས་གཅིག མི་མང་ རྒྱ་ ཚེམས་གཅིག་ རྩ་ གཐུན་ པ། 万众一心。མི་ མང་ ཚེམས་གཅིག་ གི་ཐོག་ནས་ཀྱི་ ཚོགས་ རིང་ལུགས་ གྱི་ འཛུགས་ སྒྲུན་ དྲུབ་བརྩོན་ བྱེད་ པ། 万众一心，努力建设社会主义。

མི་མིན། གཟུགས་མེད་ ཕྱ་ འདྲ་ མི་ མ་ ཡིན། 非人，鬼神。

མི་མེད་ཧི་ཤོང་། མིའི་ རྒྱ་ འགྲུལ་ མེད་ པའི་ རི་ བོ། 空山。无人荒岭。

མི་མེད་ཡུལ་ཤོང་། མི་ དང་ མི་ ཁྱམ་ མེད་ པའི་ འབྲོག་ སྐྱོང་། 无人区。渺无人烟的荒野。

མི་མོ། བྱད་ མེད། 名词。妇女。

མི་དམངས། ངལ་རྩོལ་མང་ཚོགས་ཀྱི་ གཙོ་ བོ་ བྱས་ པའི་ སྡུ་ ཚོགས་ཀྱི་ ཁྲིམས་མི་ ཚེས་ མང་ ཚེ་ པ་ རྣམས་ལ་ ཟེར། 人民。以劳动群众为主体的社会基本成员。མི་དམངས་ཚོང་ས་ རྒྱུད། 全体人民。མི་དམངས་ སྡུ་ གཙུག་ ཏུལ་ ཀྲུ། 人民共和国。མི་དམངས་ འཐུས་ མིའི་ ཐོག་ ཚོགས། 人民代表会议。མི་ དམངས་ ཚོགས་ ཁ། 人民团体。མི་དམངས་ མང་ ཚོགས། 人民群众。

མི་དམངས་དམངས་ཀྱི་ཐོའི་ སྡིད་ དབང་ སྐྱེད་ ཞུ་རྒྱུ། བཙན་ པ་ ཀྲག་ རིས (ཀུང་ ཁྲན་ དང་ བཅས་) ཀྱི་ འཛོ་ ཁྲིད་ ཅིང་ ཐབ་ ཞིང་ མཐའ་ འཛིལ་ ཀྱི་ རྣང་ གཞི་ བྱེད་ པའི་ མི་དམངས་དམངས་ གཙོའི་ སྡིད་ དབང་ སྐྱེད་ འཛིན་ ལ་ ཟེར། 人民民主专政。工人阶级（经过共产党）领导的、以工农联盟为基础的人民民主政权。

མི་དམངས་ཨོག་ ངུལ། ངང་ རྒྱལ་ ཀྱི་ གཏན་ འབེབས་ བྱས་ ཏེ་ སྐོར་ ཆུས་ གཞི་ བྱས་ པའི་ ཀོག་ དངུལ་ ཞེས། 人民币。我国法定货币，以圆为单位。

མི་དམངས་ཀྱི་ གཞུང་། ངང་ རྒྱལ་ ཀྱི་ རིམ་ པ་ སོ་ སོའི་ རྒྱལ་ ཁབ་ སྡིད་ འཛིན་ ལས་ ཁྲངས་ ཀྱི་ སྤྱི་ མིང་ ཡིན། 人民政府。我国各级国家行政机关的通称。

མི་ཏམིག་ཚ་ སྐྲོང་ ལ་ ཉེ། ཆོས་ རྣམས་ འདུས་ པ་ དང་ དུ་ ཆུ་ དང་ མ་ འདྲེས་ པའི་ དུས་ གང་ དུའང་ དངོས་ པོ་ མ་ དམིགས་ པ་ སྟེ། སྤྱི་ ཕྱི་ ནང་ རྒྱུ་ གསུམ་ དུས་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 不可得空。内外诸法，随于过去、现在、未来实有事皆不可得。十六空之一。

མི་རྒན་ པོ། (སྐྱེ) མི་ རྒན་ པོ། 愚人。

མི་སྨོན་ ངང་ སྐྱིད། མིས་ ཤེད་ སྨོན་ ཅིང་ པ་ དང་ རང་ སྐྱིད་ པ། 人羡己乐。意谓幸福美好。

མི་སྨྲ། (མངོན) དྲང་ སྲོང་། 不语。仙人的异名。

མི་སྐྱ་བར་འགྲོ་བའི་ལྟུང་རྒྱད། ཕྱུང་ཤིང་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། གཙོ་སྐྱོང་མེགས་ཀྱི་ལས་ཀྱལ་དུ་འཁོད་ནས་འདུན་པ་མ་ཕུལ་བར་གཞན་དུ་འགྲོ་བའོ། 默然而去。九十单堕之一。谓于作羯磨处，有比丘未言而退走者。羯磨，即比丘诵戒仪式。

མི་གཙང་བ། (1)བཙོག་པ། 污秽，不净，肮脏：མི་གཙང་འདུམ་ལས་སྐྱེས་པའི་པད་མ་ཡང་། ཀུན་ཀྱི་བསྟོད་ཡུལ་གྱུར་པ་མ་ལགས་སམ། 荷花虽生污泥中，却被人们赞其美。(2)རྡེ་ཆེན། 大便，人粪。

མི་གཙུགས་སྐྱེད་བ། (རྟེང) མི་རིགས་བའི་བྱ་སྤྱོད། 不合理的行为。

མི་རྒྱ། རྒར་བོད་ཀྱི་བཀས་བཀོད་ཐུབ་འཛིན་བྱེད་བདག་སོ་སོར་དབང་བའི་མིའི་འབྲུང་ཁྲངས་སམ་མི་རྒྱུད། 属民。奴隶人。西藏封建农奴社会中领主所占有的奴隶：རང་ཁྲངས་མི་རྒྱ། 本域属民。སྐར་ཀྱི་མི་རྒྱ། 世家贵族的属民。ཆོས་གཞིས་མི་རྒྱ། 寺庙属民。ས་ནམ་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་མི་རྒྱ། 地方政府的属民。

མི་རྒྱ་མཁོ་ཚེན། དབོན་ཁྲངས་གཞན་ཀྱི་མི་རྒྱ་ཞིག་རང་ཉིད་ལ་མཁོ་འདོགས་བར་ཡོང་བ་དེ་ཁས་ལེན་པ་ལ་མཁོ་ལེན་ཟེར། 接纳农奴。接受前来投靠的别家的奴隶。

མི་རྒྱ་ཅམ། མི་འཕངས་ཆེན། 重要人物。

མི་རྒྱ་ཀྱིང་ཁབྱིར། རྒྱ་དུས་ཞིང་བྱེད་བདག་པའི་དབང་སྐྱེར་ཁྲལ་མིས་གཟུའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་མ་བཅོད་པར་ཡུལ་གཞན་དུ་འཁྱིར་བའི་ཀྱས། 外逃奴隶。旧时，奴隶因不堪领主压迫剥削而逃往他乡者。

མི་རྒྱ་ཡན་སྐྱོད། རྒར་མངའ་བདག་གི་ཁྲལ་ཁྲངས་ནས་བྱས་ཏེ་རང་གང་རྒྱད་བའི་མིའི་ཀྱས། 逃奴。旧时，不堪领主压迫而外逃暂居他乡的农奴。

མི་ཚང་། ཁྱིམ་ཚང་། 人户，人家。

མི་ཚངས་སྤྱོད། འཁྲིག་པ་སྤྱད་པ། 性交。旧译非梵行或不净行。

མི་ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁས་ལེན། ཁས་པ་བཞིའི་ནང་གཅིག་ཏུ། གཞི་ཤ་མ་མ་ནིང་མི་དང་དུད་འགྲོ་གང་ཡིན་རུང་། ལུས་གཟོན་པའམ་ཐྲུད་དུ་བཅངས་བའི་རྣ་ཕྱ་བྱའི་ཁ་དང་བཤང་ལམ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀང་ཤས་ཆེ་ཆུང་ཅི་ཡང་རུང་། བསམས་པ་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས། སྤྱིར་བ་ཤོ་དབང་བཅུག་ཅིང་། མཐར་བྱས་པ་ལས་ཐུང་བའི་བདེ་བ་རྣམས་པར་སྐམས་སུ་ཆུད་བའོ། 不净行罪。四他胜之一。犯罪事，谓或活或死之男、女、半择迦、畜随一之口或肛门、阴门，以贪著心行动乃以男生殖器与之交会，终因触而受乐。

མི་ཚད། (1)མི་ལུས་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 身材。人的身量。(2)མ་ཟད། 不但，不止：ཁོ་མང་བར་དུ་གསར་བརྗེའི་ལས་དོན་ཐུས་བས་མི་ཚད་གྲུབ་འབྲས་ཀང་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད། 不但从事革命工作多年，而且做出了很大的成绩。(3)ཚད་མར་བེས་བའི་མི། 标兵，楷模。可作模范的人：ཁོ་རང་ཡུལ་ལུང་འདིའི་མི་ཚད་ཐུབ་ཚད་རེད། 他是这个地区大家效法的模范人物。

མི་ཚད་མ། (1)མིའི་ལུས་ཚད་དང་ཉིང་ཐུང་མཉམ་པ། 一人高。身量高及一人：འདྲ་སྐུ་མི་ཚད་མ། 一人高的塑像。ཚ་སྐམ་མི་ཚད་མ། 一人高的立柜。(2)ཚ་འཛོག་འཐེར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་བའི་མི། 标兵，模范。合格的人。

མི་ཚན། ཐྲོར་དགོན་བའི་གྲྭ་བའི་ཁྲི་ཚན་ཁང་ཚན་ཀྱི་ཡན་ལག 弥村。旧时，大寺庙中基层的喇嘛组织，其上为康村。

མི་ཚན་སྤྱི་འཐུས། ཐྲོར་དགོན་པ་ཆེ་ཁག་གི་གྲྭ་བའི་གཞི་རྟེས་ཁྲི་ཚན་ཀྱི་འཐུས་མི། 弥村代表。旧

时，大寺院中基层喇嘛组织的代表。

མི་ཚབ། སྒར་བོད་ཀྱི་མངའ་བདག་ཚོས་རང་བྱན་གཙོག་ལན་ཚུན་མི་བརྗེས་བཏུབ་པའི་ མི་ ཚབ། 替身。旧时，领主互相交换奴隶时被掉换的奴隶。

མི་ཚུགས་པ། (1)མི་ གནོད་ པ། 不能侵损：མེ་ སོགས་ ཀྱིས་ མི་ ཚུགས་ པ། 火等不能为害。(2)ཚོད་མི་ཉེན་པ། 坐不住，不安心，ལུས་སྟོང་ མི་ཚུགས་པར་འགྲོ་འོང་མང་། 身子坐不住频频来去。(3)རང་ཀུ་མི་འཕེར་པ། 不能自主，不能支持：རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཐུ་མི་ཚུགས་པ། 自己的力量不能支持。

མི་ཚེ། མིའི་ཟོག་དྲེན་ཆ་ཚེ། 人生：རང་གི་མི་ཚེ་ དོན་མེད་སྟོང་ཟད་དུ་ ལ་ གཏོང་། 莫把自己的一生没有意义地空度过去！ མི་ཚེ་ ཉིལ་བོར་ འབྱོར་ མེད་ ཀྱལ་རིམ་ཀྱི་གསར་ བརྩེའི་ལས་ དོན་ དུ་ འཐབ་ཆོལ་ཞེན་པ། 毕生为无产阶级革命事业而奋斗。ཁོང་ཚོས་མི་ཚེ་གང་བོར་ ས་ རྣམ་ ལས་ ཀ་ འབའ་ ཞིག་ཏུ་ བརྩོན་ཞེན་པ། 他们终身一贯努力从事农业。

མི་ཚེ་སྟོང་ཚྭལ། མི་ཚེ་ དོན་མེད་ དུ་ ཚྭལ་ པ། 虚度人生。

མི་ཚེ་རིང་། ཚེ་རིང་རྣམ་དུག་གི་ཁ་ཅུལ་ཞིག 人长寿。六种长寿之一。

མི་ཚོགས། མི་རྣམས་ཁྱགས་གཅིག་ཏུ་ འདུས་ བའི་ ཐེ་ཚོམ། 人众，人群，人口密度，ཡུང་བ་དེར་ སྟོད་ མཁན་ མི་ ཚོགས་འགྱུག་པོ་ འདུག 当地人口密度很大。གོང་ཁྱེར་ཏུ་ མི་ ཚོགས་ འགྱུག་ ཚད་ ཐེ་རབས་ ལྷག་འགྱུར་དུ་ འཕར་འདུག 城市人口较过去增加到三倍。

མི་ཞིམ་སྐྱ་གཉིར། ཁྱོ་ ཞིམ་པོ་ མ་ བྱང་ད་ སྐ་ ཁྱག་ བཅེས་ནས་ ཞིམ་པོ་ མི་ འདུག་ མདོག་ མདོག་ གི་ ནམ་ འགྱང་ སྟོན་པ། 厌食貌。因食物不可口便皱起鼻子表示厌恶。

མི་ཞུར། མི་ཁི་ ཀང་ ཆོལ་ ཞུན་ དུ་ བྱས་ པ་ སྟེ། དེ་ ལྟས་ ལ་ བྱགས་ ད་ སྟིང་ ཆུང་ གི་ ནད་ འཇམས་ ཤིང་། འབྲས་ནད་ འདུལ་ བར་ ཐྱད་ དོ། 人油。融化人骨髓油所得脂肪。以此涂身可疗心风癫病及治疮疡肿核。

མི་གཉེ། མིའི་ གཤེས་ ཀུའམ་ ཆུ་ དག 脾气。人的习性：མི་ གཉེ་ ནན་ པོ། 性情沉着。མི་ གཉེ་ ཞིམ་ པོ། 脾气好。མི་ གཉེ་ སྟེང་ པོ། 性情稳重。

མི་བདེ། (1)རྫོགས་ ཆུ་ མེད་ པ། 不尽，无穷；ཆོས་ ཚོགས་ མི་ བདེ་ པ། 无穷的智慧。སྟོང་ སྟོབས་ མི་ བདེ་ པ། 勇气无穷。ས་ འོག་ གི་ རོན་ མཛོད་ མི་ བདེ་ པ། 地下宝藏，无穷无尽。(2)(མངོན) མི་ ཁྱི་ ཁྱི་ ཟེ། 无尽。丙戌年、火狗年的异名。

མི་བདེ་བའི་བསྡུ་བ། ཚིག་ སྡུད་ ཀྱི་ ཅ་ བྱག་ ཅིག་ སྟེ། ཤེས་ རིག་ གི་ ཙེན་ དུས་ ལ་ ཤེས་ ཙེན་ ཟིང་ བ་ དང་། བསམ་ བློའི་ འཆར་ སྐོ་ ལ་ བསམ་ འཆར་ ཟིང་ བ་ ལྟ་ བུ་ མིང་ ཚིག་ བར་ ཀྱི་ རྟགས་ དབྱི་ ཚིག་ ཕྲད་ སོགས་ ཤིག་ འབྲུ་ ཐུང་ དུ་ བསྡུས་ ནས་ བརྗོད་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 略虚省文。略去多音节词中的虚词，但留实词的省略法。如云：能了知事物的识别能力，略作知识；心意中的见解，略作意见。

མི་ཚྭམ། མི་ གངས། 人数，མི་ ཚྭམ་ སུམ་ རུ་ སོ་ ལྔ། 三十五人。

མི་གཟུགས་མ། མིའི་ བཟོ་ འདྲ་ བཅོས་ པའི་ དངོས་ སྒྲིག། 人形。形状象人的物件：འཇིམ་ བཏུན་ མི་ གཟུགས་ མ། 泥塑人像。གེལ་ སྒྲོང་ མི་ གཟུགས་ མ། 人形玻璃器具。

མི་བཟང་མིག (མངོན) གཟའ་ སྐྱེན་ པའི་ མིང་། 丑目。土星的异名。

མི་བཟད་པ། (1)མ་ དྭངས་ པ་ དང་། ཁོ་ གཏམ་ པ་ དང་། ཀ་ ཅང་ དྲག་ཤུལ་ ཆེ་ བ། 凶猛，忿恨，残暴，恶毒；སྐྱེད་ པ་ མི་ བཟད་ པ། 凶狠的行动。

དགྲ་ཀ་ལེན་ སེམས་ མི་ བཟང་བ། 忿恨的复仇情绪。མི་དམངས་དམར་གསོད་ཀྱི་ལས་ངན་མི་བཟང་བ། 屠杀人民的残暴行为。 (2)(རྟོག) བཟོད་དཀའ་བ། 难忍受。

མི་བཟང་མིག (མངོན) (1)དཔའ་ལྷག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。(2)རྒྱལ་ཆེན་རྒྱུན་མི་བཟང་། 广目天王的异名。(3)གཟའ་སྐེག་པ། 土曜的异名。

མི་བཟང་གཅེ། (རྟོག) དྲག་ཤིང་རྩེ་བ། 猛烈，凶暴。

མི་བཟང་སེམས། ཁོ་བའམ་མ་དུང་བའི་སེམས། 忿怒，狂暴之心。

མི་འཆི་ཁྱི། མིའམ་ཅི་དང་འདྲ།

མི་བོས་ བསྐྱེད་ འཚོལ། བོས་ མིན་ ཁྱིས་ ཁ་ཁག་འདོགས་ས་འཚོལ་བ། 借故找岔，惹事生非。

མི་བོས་པའི་ཚུ། ཚའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། བསྒྲིབ་ཐ་གང་ཡང་དུང་བ་ཞིག ཐྲིབ་ཅེད་དོར་ས་ཁྱི་ཁོས་པ་ཞིག་གིས་ཐྲིབ་པ་སྟོན་པའི་ ཚའི་རྒྱུན་ཞིག 不合理片面。假托之词，不合常情，借以掩蔽事物真象的修辞方法。片面修饰法之一。

མི་བོས་ པའི་ རྐྱེན་ གཞན་ བཀོད་ པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། ཁོས་པའི་རྒྱུ་ལས་མི་ཁོས་པའི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པ་བསྒྲུབ་ཐུང་བཀོད་ནས། སྒྲུབ་ཅེད་ སྐྱེ་བོ་ རྣམས་ལ་མི་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་ སྟེར་བ་དོས་པའི་ཅེད་ལས་ མི་ཁོས་པ་ཞིག་བཀོད་པའི་རྒྱུ། 叙反面因。先就正面因生反面果的事态下一断语，随后叙出一个引生恶果的反面事物作为原因的修辞方法。斜因修饰法之一。

མི་བོས་ཤིང་ཁོས་པའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེ། བསྒྲུབ་ཐུ་མི་ཁོས་པ་དང་ཁོས་པའི་ དོས་ པ་ཐུག་པ་ཁྱེས་བཀོད་ནས། དེའི་སྒྲུབ་ཅེད་དུ་སྐྱེ་ལ་ཁྱབ་པའི་འགལ་རྟགས་ དོན་ གཞན་ ཞིག་ བཀོད་པའི་རྒྱུ། 叙反正因。先就反面和正面的个别事态下一断语，随后依次举出反面和正面的共同事态，作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

མི་ཁམས། (1)མི་འཁྱམས། 漂泊者，流浪者。(2)མི་ལྷག་པ། 多余的人。

མི་ཁི་ཁྲ་བ། (མངོན) ལུ་དཔང་སྐྱེས་ཆེན་པོ། 人之精。大自在天的异名。

མི་ཁི་འཇིག་རྟེན། (མངོན) ས་གཞི། 人世间。大地的异名。

མི་ཁི་ཉི་མ་མཐོང་བ་ དོན་ ལྡན། རབ་ ཐུང་བདུན་པའི་ནང་བོད་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུན་བསོད་ནམས་རྗེ་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐས་སུ་འཁྲིངས་ཤེང། འཕགས་ཡུལ་གྱི་པཾ་ཆེན་ནགས་ཀྱི་རིན་ཆེན་དང། ཚ་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ། བྱང་བདག་རྣམ་རྒྱལ་གཅིག་བཟང། ཐུང་ཀྱི་དཔལ་ལྡན་འཚོ་བྱེད་སོགས་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱེས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཐུགས་དང་རྒྱུད་ཁྱེ་བཞིའི་དགོངས་ འགྲེལ་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང། ཁྱད་པར་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ལུང་དུ་བྱང་ བའི་ མཁས་ པར་ གྱུར། གཞུང་རྩོམ་ཡང་དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་པ་ བཀོད་པ་རྣམ་བཞི། ཆ་མཉེའི་འགྲེལ་པ་སྐྱབ་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེའི་ཆེག་ཀང་སོགས་མཛད། གསོ་རིག་གི་བསྟན་པ་ སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཐང་བདག་ རྣམ་ རྒྱལ་ གྲགས་བཅང་ཀི་བཞེད་ཟློལ་དང་རྒྱས་སུ་ མཛད། 弥易尼玛·统瓦端登。公元十四世纪中生，为吐蕃王室后裔。从印度学者纳吉仁钦、西藏译师琐南嘉措、绛巴·囊杰札桑和昌迪·巴登措杰学佛教三藏四续之书，尤精通医学，著有《医学四续注释·四相庄严》、《脉经注释·耳传金刚词句》等医学著作。终生发展医学，尤致力于绛巴·囊杰札桑一派。

མི་ཁི་ཁྲེག་པ། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 人乘。遍人天的异名。

མི་ཁི་ཁྲེངས་ཀེ། (མངོན) (1)ཁྱབ་འཇུག 遍人天的

异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。

མི་ཡུལ། (1)གཞན་ཡུལ། 异乡，外地，他方。(2)མིའི་ འཇིག་རྟེན། 人间，人世间。对神话所说天神所居的天界而言。

མི་གཡོ་བ། (1)འགུལ་སྐྱོད་མེད་པ་དང་། མི་འབྲུགས་པ། 不动，不动摇；ཡུགས་བཟང་པོ་རྣམ་ཡང་མི་གཡོ་བར་བྱེད་དགོས། 坚持良好风尚，毫不动摇。(2)(མཚན) 1.ཁྲོ་བཅུད་དྲྭ་བཀག་ཅིག 忿怒明王的异名。2.རྣམ་མཁའ། 虚空的异名。3.རི་བོ། 山的异名。4.ས་གཞི། 大地的异名。

མི་གཡོ་བའི་ཚངས་ཅན། དགྲ་བཅོམ་པ་ དྲུག་གི་ཁ་ཅུལ་ཞིག་སྟེ། དབང་པོ་རྣོ་བས་རྒྱུན་དན་ཆེ་ལྟར་ཐུབ་ཀྱང་ རྐྱེན་ངན་པ་ལས་ ཉམས་མི་ སྒྲིབ་པའི་ གང་ཟག 不动罗汉。小乘六种罗汉之一。根性最为殊胜，遇无论如何之逆缘，亦不动摇退失所得之法者。

མི་གཡོ་བའི་ས། ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུའི་ བརྒྱད་པ། ས་འདིར་གནས་པའི་ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ རྣམས་མཚན་བཅས་དང་མཚན་མེད་ལ་རྩོལ་བའི་འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་མི་ གཡོ་བས་ས་བརྒྱད་ པའི་མི་གཡོ་བའི། 不动地。菩萨十地之第八地。住此地中菩萨，不为有相无相二策励想之所动摇，名不动地。

མི་གཡོ་བློ་བཟང་མ། རྣ་མེ་བྱང་མ་རིའི་ལྷུ་མེ་ཚེ་རིང་མཆེད་ལྷའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 贞慧仙女。神话中的珠穆朗玛峰五仙女之一。

མི་རང་། (1)གཞན་ དང་ རང་། 自己和他人。(2)མི་ཉུང་། 单人，徒手。(3)(ཁྱད) ཁོ་རང་། 他自己，别人。

མི་རབས། མི་ ཐོག་ བརྒྱུད་ རིམ། 世代，累世累代。མི་ རབས་ ལྷ་ མའི་ སྲིལ་ རྒྱུད་ བཟང་ པོ་ མི་རབས་ཕྱི་མས་འཇེད་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཐུབ་ཅིང་ ཉེར་དགོས། 后代人要好好地继承发扬前代人的优良传统。 མི་རབས་ཀུན་ད་ ལའི་ཚངས་ ལྷོང་ཡ་ འགྲུས་ཚང་ དུ་ འགྲོ་ བཞིན་ ཡོད་ པ། 新生一代正在健康地成长。

མི་རབས་བརྒྱུད་འཛིན། ས་ཞིང་ སོགས་ མི་རབས་ནས་མི་རབས་ བར་གཏན་འཛིན་ས་ ཐུལ་ སྐྱེད་ པ། 世袭。如世代承袭土地等。

མི་རྙེ། རྙེད་ཚོང་མི་གནས་སམ། མི་འཐོབ། 值不到，不值：ཅ་ལག་འདི་ ལ་རྙེད་ཚོང་དེ་ ཙམ་མི་རེ། 这件东西值不到那样的价格。

མི་རིགས། (1)ལོ་རྒྱུས་ སོག་ ནས་ ཆགས་ པ་ ཞེག་ དང་ སྲིད་ཆགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་མི་འདྲ་བར་ གནས་པའི་ མི་ སྡུ་ཚོགས་ཀྱི་ ཐུན་མོང་ཚོགས་པ་ ཞེག་ ཡིན། 民族。指历史上形成的、处于不同社会发展阶段的各种人的共同体。(2)ཐྱེ་ བྱག་ གྲུབ་ མོང་ཁ་ སྐད་ ཡིག་ དང་། ཐུན་ མོང་ཁ་ ས་ཁོངས། ཐུན་ མོང་ ཁ་ དཔལ་འབྱོར་ འཚོ་བ། ཐུན་ མོང་ ཁ་ རྣམ་གནས་ སོག་ ནས་ མཚོན་ པའི་ ཐུན་ མོང་ ཁ་ སེམས་ ཤུལ་ བཅས་ ལྡན་ པའི་ མི་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུན་ མོང་ ཁ་ ཚོ་ བར་ ཟེར། 民族。特指具有共同语言、共同地域、共同经济生活以及表现于共同文化上的共同心理素质的人们的共同体；མི་རིགས་ ཀྱི་ ཆས་ ཚོགས། 民族服装。མི་རིགས་ ཀྱི་ ཤར་ ཁྱུ། 民族感情。མི་རིགས་ ཀྱི་ གཉའ་ གནོན། 民族压迫。

མི་རིགས་པ། མི་འཐད་ པའམ་ མི་ འདོས་ པ། 不合理，非理；མིས་ མི་ ལ་ བཀུ་ གཞོག་ ཅིང་ པ་ དེ་ མི་རིགས་ པ་ ཞེག་ རེད། 人剥削人是不合理的。

མི་རིགས་འབྱོར་ལྡན་གྱལ་རིམ། མི་ ཞེར་ ཐྲིལ་ ཡུལ་ ཤམ་ མི་ ཞེར་ ཐྲིལ་ ཡུལ་ ཅིང་ ཙམ་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཁྲབ་ དང་ རང་ བཙན་ གཞར་ དུ་ ཐུང་ བའི་ ཆུལ་ ཁྲབ་ ཀ་ ཤས་ རྣང་ གི་ འབྱོར་ འབྱུང་ གྱལ་ རིམ། 民族资产阶级。殖民地、半殖民地国家和某些新独立国家里的中等资产阶级。

མི་རིགས་བཞི། བྲམ་ཟེའི་རིགས་དང་། རྒྱལ་རིགས། རྗེ་རིགས། དམངས་རིགས་བཅས་ཏེ་རྒྱུན་ཆུ་གང་གི་བཞིད་སྲིལ་ཞིག 四种姓。印度古代的四种姓：婆罗门、刹帝利、吠奢和戍陀罗。

མི་རིགས་ལས་ཁྲིམས་མང་སྐྱོང་། མི་རིགས་སོ་སོའི་ཁྲིམས་རང་སྐྱོང་བྱེད་པ་དེ་ཀུང་གོ་ཀུང་ཁག་ཏུང་གིས་མི་ལེ་ཏེ་རྣམ་རིང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཆུལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་ གཅོད་ བྱེད་པའི་གཞི་རྩའི་རྒྱུན་ལྡན་ཁུངས་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚབ་ཐིད་ལས་ལུགས་ གལ་ ཆེན་ ཞིག་ དང་། རྒྱལ་ ཁྲབ་ ཀྱི་ གཅིག་ཀྱང་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་བོག་ཐངས་ཤུང་མི་རིགས་ཁག་འདུས་སྡོད་བྱེད་པའི་ས་ གནས་ ས་ ཁྲིངས་རང་སྐྱོང་དོངས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་ནས་ རང་ སྐྱོང་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ཏེ་རང་སྐྱོང་གི་དབང་ཆ་ སྤྲོད་ཀྱི་ཡིན། 民族区域自治。它是中国共产党运用马克思列宁主义解决民族问题的基本政策，是国家的一项重要政治制度。民族区域自治是在国家统一领导下，各少数民族聚居的地方实行区域自治，建立自治机关，行使自治权。

མི་དམ། མིའི་རིགས་ཡིན་པ་མཐའ་དག 人类。

མི་རུས་རྐང་སྒྲིང་། མི་ རུས་ ཀྱིས་ བཅས་ པའི་ མཆོད་ཡས་རྐང་སྒྲིང་། 胫骨号角。藏传佛教密宗所用乐器之一。

མི་རེ་རེ་རེ། མི་རང་ རང་ ས་ ས། 各个，各人，每人一个；བཟོ་པ་མི་རེ་རེ་རེ། 每一个工人。སློབ་གྲྭ་པ་མི་རེ་རེ་རེ། 每一个学生。

མི་རེངས། མི་ཆིག་ཏུང་། 单人。

མི་རོ། མི་ཤི་བའི་ལུང་པོ། 人的尸体，死人。

མི་རོ་འབྱོར་པ། ཐུ་དུས་རྟལ་འབྱོར་ཀྱི་ཚ་ལུགས་ཅན་ལ་སྦྱོང་ཆོག 该死的瑜伽师。旧时骂化缘修行者的特用语。

མི་ལ། (1)བོད་ཀྱི་རིགས་དུས་རྒྱིང་པ་ཞིག རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པ་རིགས་དེ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། 米拉。西藏古代一氏族名。米拉热巴尊者即出生于该族。(2)ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲོངས་ཀྱི་མཚོ་ལྷ་རྩང་ཁོངས་མོན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 米拉。山口名。在西藏自治区错那县门隅地区。

མི་ལ་བཙན། (མཛད་) སྡིག་བྱེད། 伤人。罗刹的异名。

མི་ལ་ཞོན། (མཛད་) རྟམ་ཐོས་སྐས། 骑人。毗沙门的异名。

མི་ལ་རས་པ། ཐོས་པ་དཀའ་སྡུག རབ་བྱུང་དང་ ཞིའི་ལུགས་འབྲུག་ཁོར་ལ་སྟོང་ཁུང་ཐང་ རྒྱ་ རྩ་ རྡོ་ རྗེ་འབྲུང་། རྗེ་མཁྱུ་བརྒྱལ་རན་དགྱ་མང་པོ་ཤེས། ཚེས་ བྱེད་དཀའ་ཅེན་ཁོ་ དྲུག་ ཤ་ བཀྲིད་ ཅས་ སྐྱོ་ བོ་ཐུབ་མཐའ་དག་ གོག་བཅོས་པ་སོགས་ ཆོས་ ཐ

郁修法。四十五岁重返阿里，隐迹山岩中，唯著白棉布衣，采食荨麻度日，潜心修行九年，终于即身证得最胜悉地。此后下山云游，于诸法器传授密法，著有《道情歌集》行世。弟子有热穹巴和塔波拉杰等，形成噶居派中修行派。

མི་ལ་ངན་ལྷའི་རྣམ་ཐར། རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་རྗེ་ བཙུན་ མི་ ལ་ རས་ པའི་ རྣམ་ པར་ ཐར་པ་དང་ཐབས་ཅད་ མཁྱེན་ པའི་ ལམ་ སྟོན་ མཁྱར་ འབྱམ་དང་ བཅས་པ་འདི་ནི་ རབ་བྱུང་ བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ གྲུབ་ཀྱིས་ ཁྱབ་བདག་ རྒྱལ་ པོ་ རུ་ ཀ་རྩལ་ པའི་ ཐུན་ ཙམ་ མཚན་ དཔེ་ བྱད་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པའི་ སངས་རྒྱས་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ ལྡན་ དཔེ་ བྱད་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པའི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དང་ རྗེས་ ལག་ ཏུ་ ཚུལ་ དུ་ གསུངས་ པའི་ རྣམ་ པར་ རྟོག་ པ་ མེད་ པ་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕྱག་ རྒྱ་ ཆེན་ པོ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐབས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཕྲིན་ ལས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཕྲིན་ ལས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐབས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཕྲིན་ ལས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐབས་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ལྟ་ བུ་ ཐུབ་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པའི་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ

འཇུག་གཞི་རྒྱུན་དུ་ལངས་ཚང་། 过去在游牧部落之间，经常发生打冤家的纠纷。

མི་ཀ་འཕྲང་ཕྱད། དགྲ་ཀ་ལེན་མཁན་འཕྲང་འཁྱག་དོག་པོར་ཕྱད་པ། 狭路逢仇，冤家路窄。

མི་ཤི་རྟ་འཆྱེལ། ཐམས་རྒྱུད་ཚབས་ཆེན་ནམ་རྩ་མེད་དུ་གྱུར་པ། 人死马翻。喻一败涂地。

མི་ཤིགས་པ། འཇིག་མེད་བརྟན་པོ། 不破，不灭，不散。

མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ། དུས་རྟག་དུ་མི་ཤེགས་པའི་ཐིག་ལེ་ཤེན་དུ་ཕྲ་བའི་རླུང་སེམས་དང་། རྡོ་རྗེད་འཆིའི་བར་དུ་མི་ཤེགས་པའི་ཐིག་ལེ་སྙིང་གའི་ཁམས་དཀར་དམར། 不散明点。佛家密宗所说永时不散的明点谓极微心风，终生不散的明点谓心间赤白菩提。

མི་ཀུན། མིའི་སྟོབས་ཀུན། 人力。人的力量。

མི་ཀུན་རྫས་སྟོབས། མི་ཀུ་གཉིས་ཀའི་ སྟོབས་ཤུགས། 人力物力。མི་ཀུན་ཀུ་སྟོབས་ལ་གཅེས་སྐྱས་ཟེད་དགོས། 爱惜人力物力。

མི་ཤེས་དཀྱུ་ཤེས། ཐ་སྙད་སྣ་ཚོགས་ཤེས་པ། 常识丰富。对各种知识知道的多。

མི་ཤེས་ཤེས་མདོག ཤེས་རིག་གིས་རྒྱུན་སྐྱུར་བ། 不懂装懂，假装行家。

མི་ཤོད་དཀྱུ་ཤོད། ཁ་ནས་ཐོན་ཚད་ཤོད་པ། 信口胡说，胡说乱道；ངོངས་ཤུང་མེད་པའི་སྐད་ཆ་མི་ཤོད་དགུ་ཤོད་བཤད་ན་མི་འཐྱག 不可信口胡说没有根据的话。

མི་ཀཀའ་བ། (རྟེད) གཤའ་མ་མཉན་པ་སྐྱེ་ཡང་དག་པ་མིན་པ། 不真实，不正确。

མི་ཀཤེས། མིའི་རྒྱུ་དག་གས། རང་བཞིན། 人品，品质；ལས་ཐག་རིང་ན་བཞོན་ཏུ་ལེགས་རྟེས་ཤེས། ཕུན་རིང་གཤེའས་ན་མི་ཀཤེས་བཟང་ངན་ཤེས། 路遥知马力，日久见人心。

མི་ལག་མ། (ཕུལ) སྐབ་རྩོད་ཡང་བའི་མི། 人利索，利落人。

མི་ལར་རང་སྡོད། མི་དེའ་རང་ལ་འགེབས་ཆེག་ཤེས་ཤེས་ཀྱི་དགའ་ངལ་ཟེས་དགོས། 见到他人困难时，要设身处地着想，给予支援。

མི་ལེགས་མ་ཐུབ། མིའི་ཐོ་འདོད་དང་མ་མཐུན་པ། 不合人心，不得人心。བཙན་རྒྱལ་རིང་ཁྲབ་བས་ཀྱི་ རང་གི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དུའང་མི་ལེགས་མ་ཐེན་བར་ཡ་འགལ་དུ་ཕྱིན་པ། 帝国主义者即使在他自己国内也是不得人心，背道而驰。

མི་ལོང། མི་དམངས་ཏེ་དབོན་པའི་ཚོག་ཐུགས། 百姓。区别于官吏。

མི་ལོང་ཐེལ་བ། རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆ་ བས་ རང་ཉིད་ཀྱིས་དབང་དུ་བསྡུས་ཐེན་པའི་ ས་ ཁུལ་ དུ་མི་ལེན་ཐོ་ཤ་ཟེད། མ་རུངས་རིང་ཁྲགས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཐུ་མ་རུངས་རིང་ཁྲགས་རྒྱལ་ ཁབ་ ཀྱིས་ དང་ གི་དབའ་འབྲོང་དང་ཆབ་ཐིད་ཀྱི་དབང་ ཤུགས་དེ་ དང་ཐུས་མ་ཐུང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཁུལ་ལ་རྒྱ་ བསྐྱེད་ཟེད་པ་དང་། ས་ཆ་དེའི་མི་དམངས་ཀྱི་ས་ནས་འཐོག་བཙོམ་དང་དེ་དག་ཐན་བཀོལ་ཀྱི་ཐ་པ་ཟེད་པ་ལ་ཟེད། 殖民。原指强国向他所征服的地区移民。在资本主义时期，指资本主义国家把经济政治势力扩张到不发达的国家或地区，掠夺和奴役当地的人民。

མི་ལོང་ཐེལ་བའི་རིང་ཁྲགས། མ་ རུའི་ རིང་ཁྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆེ་བས་རྒྱལ་ཁབ་ བས་ ས་ ཁུལ་ སྟོབས་ ཆུང་ བར་ གཟུར་ གོངས་ དང་། དབང་སྐྱེར་ཐུན་བཀོལ། བཀུ་གཞོག་བཙས་ཀྱི་ སྤྱིད་ཏུས་འཛིན་བར་ཟེད། 殖民主义。资本主义强国对力量弱小的国家或地区进行压迫、统治、奴役和剥削的政策。

མི་ལོང་ཐེལ་ཁྲལ། ཐུར་རྒྱལ་ཁབ་ཅོག་ཁོས་ ཐྱིའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་ཆ་བཙན་བཐྱང་ཐྱས་ རྩེས་ དང་ གི་

ཨི་ཞེར་གནས་ཐོག་ཀྱིས་བཙན་ཤེད་ཅིད་ལས་ཀྱང་ཡོད་ལ་རེད། དཔེར་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཅིའི་ཞིང་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རང་ བཙན་ དབང་ ཆ་ འཛིགས་ པར་མ་ཐག། བདག་སྐྱོང་ཡང་བྱེད་ཞིའ་ས་ཁུལ་ལས་ཀྱལ་ཁབ་ལ་རེད། 殖民地。原指一个国家在国外侵占并大批移民居住的地区。现指被资本主义、帝国主义国家剥夺了政治、经济的独立权力，并受其管辖的地区或国家。

ཨི་ཞེར་རྒྱལ་ཁྱལ་བྱེད་ཅམ། རྣམ་ བའི་ ཐོག་ རང་ བཙན་ ཡིན་ ཀྱང་ ཆབ་ སྲིད་ དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ལ་བཙན་ཀྱལ་རིང་ཡུགས་ཀྱིས་ཚོད་འཛིན་དང་ གཏིའ་ གཙོ་ བྱེད་ཞིའ་ཀྱལ་ཁབ་ དེ་ ཚོར་ རེད། 半殖民地。指形式上独立，但在政治、经济、文化各方面受帝国主义控制和压迫的国家。

ཨི་ཁྱོད་ཙམ་གཅོད། རྣམ་ གཅོད་ ཀྱི་ རྒྱའི་ ནང་ གཞས། གཞི་དེ་ལ་ཚོས་དེ་ཨི་ཁྱེད་པ་རྣམ་པར་ བཙད་ནས་ཁྱེད་པ་ཁོ་ནང་ སྟོན་པའི་ཐུ། དཔེར་ན། ཀུཊུལ་ རྩོན་ པོ་ ཁྱེད་པ་ཁོ་ནའི་ ཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ གཅོད་ཀྱི་ རྒྱབས་ཆོག་ ཐུབ་དེ་ ཐ་ ཁྱེད་ པའི་ ངོག་ དེ་ཨ་ གཏ་པར་ རྒྱབ་ནས་རྩོད་པར་ཐེབ་པའོ། 不容有限制，非可能否定。限制词之一。否定某一事物不容有某一属性，以说明其只有可能者。如云："优钵罗花只可能青色。"藏语限制词"只"，紧接用于"容有"或"可能"之后。若在汉语，则在"可能"之前。

ཨི་ཁྱོད་ཁྱེད་པ། ཚད་ཨི་ ཁྱེད་ པའི་ ཐ་ པ་ཁྱེད་པ་ ཡིན་ དུ་ བྱུང་པ། 不可能的事成为可能。

ཨི་ཁྲག མིའི་ཡུལ་ ཤེས་ནས་གནས་ པའི་ རྟེན། 人命。

ཨི་ཁྲོག། (རྟིང་) ཨི་ ཁྲོག 不退转，不遮。

ཨི་ཁྲོན་པ། (1)རང་གིས་ ཤེས་ པའི་ ཚོད་ དུན་ གཞན་ལ་ཨི་ ཁྲིད་ པར་ ཞུད་པ། 不教人。不肯把自己的知识教给别人。(2)ཨི་ ཁྲོན་ལས་ལ་གནས་པ་ རྟེ། རང་ འབྱས་ མཐར་ ཕྱིན་ ཐོབ་ པའི་ གང་ ཟག 无学。住无学道。各自证得究竟的补特伽罗。

ཨི་ཁྲོན་པའི་ལམ། ལས་ ཕྱིའི་ ནང་ གི་ ཟས། ཐེག་གཤུམ་ རང་ རང་ གི་ ངོ་ སྐལ་ དུ་ གྱུར་ པའི་ རྒྱང་ རྟོགས་ ཀྱི་ ཚེན་ དུན་ མཐར་ ཕྱིན་ པ་ རྟེ། 无学道。三乘各自应得究竟断证功德或已证得声闻、独觉和佛果者。

ཨི་གསར་ ཀོན་གསར། རྒྱང་ མཐོང་ ཐོས་ མ་ ཟོང་ པའི་ ཨི་ གསར་ པ་ དང་ ལས་ དོན་ གསར་ པ། 新人新事。

ཨི་གསར་པ། ཡུལ་གཞན་ནས་ བོ་ཐང་ མ་ ཐག་ པའི་ ཨི། 陌生人。

ཨི་བསད་ཁྱ་བྱེད། ཁྲིམས་ འགལ་ ཀྱི་ བྱས་ རྟེས་ ཚབས་ ཆེ་ བའི་ ཚད། 杀人越货，杀人夺马，ཨི་ བསད་ རྐྱེན་ ཁྱེད་ ཡ་ བྱའི་ ཡ་ མེད་ རྩིང་ ཟུང་ ཐེབ་ མཁའ་ ཡན་ བོར་ འཇིག་ ཨི་ དུང་། 不能让杀人越货的暴徒逍遥法外。

ཨི་བཟུང་ཀྱེ་ བོ། རྩིང་ ཟུང་ ཅན་ ཀྱི་ ཨི། 蛮横的人，粗暴的人。

ཨི་བཟུང་པ། མ་དུལ་ བའི་ མ་ དུལ་ བ། 粗暴，蛮横，凶恶。未驯化者；ཨི་ བཟུང་ པ་ རྣམས་ མ་ བཏུལ་ན། དེ་ དག་ འཛེལ་ བ་ ཆུལ་ ཁྲིམས་ འཇིག 恶棍不制服，纵容毁社稷。

ཨི་བཟུང་པ་ ཡང་། མ་དུལ་ བའི་ ཚད་ འགེལ་ བོར་ ཁྱེ་ བ་ ཡ་ ལྟ་ སྟེ། ཆུལ་ ཁྲིམ་ ལ་ གཏོང་ པ། བན་ ཆུན་ གཅིག་ གིས་ གཅིག་ ལ་ གཏོང་ པ། ཆུལ་ ཁྲིམ་ བཀག་ ལ་ ཨི་ ཐེབ་ པ། ཚེག་ པའི་ འཆོ་ བས་ འཆོ་ བ། ཚེག་ པར་ ཞུགས་ པར་ གྱུར་ པ་ བཅས་ ཡ། 五不驯善：加害君主、互相残害、不服王命、贪色放荡和堕入邪门。

ཨི་བཟུ་པ། བདེན་ པ་ དང་ ཡང་ དག་ པའོ། 真实，不谬不误。谛实不谬，正确无误。

ཨི་ཅྱག ཨི་ ཅུས་ ཅན་ ནས་ ཙོ་ ཚོད། 干练者，能干

的人。

མི་ཏྭག་རྟ་ཏྭག མི་བཟང་རྟ་བཟང་གི་དཔུང་། 人强马壮。人强壮的队伍。

མི་རྒྱང་། ཚ་གཅིག་མེད་བའི་མི། 光棍，单人，单身汉；བང་ཆེན་མི་རྒྱང་། 单独使者。 མཐོན་པོ་མི་རྒྱང་། 单身客人。 མི་རྒྱང་གཅིག་པུར་གྱུར་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་སུས་འདོགས། 只剩光棍一个人，谁还称他是国王？

མི་རྒྱངས་པ། མི་སྤྱད་ངན་ཁྱི་ལས་དུ་གོང་བ། 顽梗，顽固的人。

མི་ཁྱངས་ཅི། མི་འཚབ་འཚུབ་མེད་བའམ་བརྟན་པོ། 老练稳重者。

མིག 名词。(1)ལྟ་ཐྱད་དང་། འདྲེན་ཐྱད་དམ། སྣང་བའི་དབང་པོ། 目，眼睛；ཤའི་ མིག་རྣོན་པོ། 肉眼锐利。 ཁོ་མིག 憾眼。རྒྱངམིག 睨视，媚眼斜视。ཁ་བས་ མིག་འཕྱིད་པ། 雪光刺伤眼睛。མིག་ གཡས་ གཡོན་ འཕྱག་ པ། 双目跳动。ལྟ་བ་མིག་གིས་མི་བཟད་པ། 目不忍睹。འཕྲུལ་ཁྱེན་ཁང་ནང་ལ་ཞུགས་དུས་མིག་གིས་ལྟ་ཚོད་འདི་ཚོད་མེད་པ། 进入展览馆，两眼应接不暇。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱབ་ཐྱད་དང་། མཐོང་ཐྱད། སྣང་ཐྱད། སྐྱེ། ཚ་བྱ། གཟིགས་ཐྱད། གསལ་ཐྱད། ལྟའི་སྐྱེན་མ་བཅས་སོ། (2)ཁེ་ཁྲང་དང་བྱ་གཅིག 孔洞，穴，བང་ལེབ་ལ་མིག་འབྱགས་པ། 在木板上穿孔。(3)(མངའ་) མིག་ལ་གཡས་གཡོན་ གཉིས་ཡོད་པས་གང་ཟས་གཉིས་མཚོན། 目。眼有两只，故表数字2。

མིག་ཀོང་། མིག་འབྲས་ནང་དུ་རྡེབ་པའི་ཀོང་ཀོང་། 眼眶，眼窝。

མིག་ཀྱབ་ཀྱབ། མིག་ཚུམ་ཚུམ་ཐྱད་སྣང་ས་ཤེག 眨眼，རབ་རིབ་ཅན་གྱི་མིག་ཀྱབ་ཀྱབ་དུ་ལྟ། 眨着朦胧的眼睛在观看。

མིག་འཁྲལ་རྡིང་བ། མིག་འཕྱེད་དཀྲས་རིང་བ། 目广长，目修长，两眼细长。

མིག་སྐྱ་བ། (མངའ) རྣམ་ གོས་ སྐས། 灰色目。多闻天的异名。

མིག་སྐུག མིག་གི་ དྲི་ མའམ་ མིག་ སྐྱི། 眼眵，眼屎。眼中的黄色分泌物。

མིག་སྐྱི། མིག་འབྲས་ཕྱི་རོས་ཀྱི་ སྐབ་ ཅིང་ དྭངས་པའི་སྐྱི་ མོ། 角膜。黑眼珠表面的一层透明的薄膜。

མིག་སྐྱི། མིག་གི་དྲི་མ། 眼眵，眼屎。 མིང་གི་ རྣམ་གངས་ལ་མིག་སྐྱ་དང་། མིག་གི་རྡུ་མ། མིག་རྣག་བཅས་སོ།

མིག་ཁྲང་། (1)བྱག་པ། 孔，穴，漏洞。(2)མིག་ དབང་གི་ཁྲང་ཕྱ། 眼眶，眼窝；ཡུན་རིང་ན་ནས་ མིག་ཁྲང་ གཉིས་ཀང་ གཉིང་ དུ་རྡིབ་པ། 长期患病，两个眼眶也下陷了。

མིག་འཁྲུག་པ། མིག་འབྲས་གཡོ་བ། 环顾。转动眼珠环视状；བལྟ་ ཡུལ་ ཚང་ མར་ མིག་ འཁྲུག་ པ། 四下环顾。

མིག་འཁྲུལ་པ། མིག་གིས་མཐོང་ཚུལ་ནོར་བ། 错认，误认。眼昏花产生错觉；མཁྲིས་ནད་ཅན་ གྱི་མིག་འཁྲུལ་ནས་དུང་དཀར་སེར་པོར་མཐོང་། 黄胆病人把白色海螺错看成黄色。

མིག་གང་། (རྟེང) (1)མིག་ཡུལ་དུ་འགྲོ་བ། 达到目的。(2)ཡིད་དགའ་བ། 满意，高兴。

མིག་གི་སྐྱ་སྦྲིལ། མིག་འཕྲིང་གི་ཅུ་ བྱག་ཅོག 角膜云翳，眼肉白翳。

མིག་གི་ཚྭ་རིལ། མིག་གི་རྩ་ སྦྲིལ་དང་དོན་གཅིག

མིག་གི་ཁྱེ་མཚན། ནང་གི་ཤེས་ མཚན་དུག་གི་ནང་གསེས། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་ཞིང་ ཡུལ་གཟུགས་ལ་མཚན་བའི་སྐོར་ གྱུར་ པ་ མིག་ གི་ དབང་པོའོ། 眼处。内六处之一。生起眼识，涉入外境色法策源之处，亦即眼根。

མིག་གི་རྒྱལ་མོ། མིག་གིས་ལྟ་བའི་ཚེ་ཤེ་རུལ་ཤེ་

གཟུགས་འཆར་བར་ཟད་པའི་མིག་འབྲས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཚོད་པའི་མཐོང་ཟད་རྡུ་ནག་གཟན་ཚུང་ཙམ་པའི་ལེ་ལེ། 眼珠。视物时能现起外境的眼球中央所有豆大的黑色球体。

མིག་གི་ཚོལ་ཅན། (མངོན) གཉེར་པ། 具眼法。管家的异名。

མིག་གི་གཅིག། (མངོན) ཨུཏྤལ། 眼亲。青莲花、优钵罗华的异名。

མིག་གི་བདུད་རྩི། ཤེས་ཀུ་མཛེས་པའི་གཟུགས། 美色，妙容。

མིག་གི་རྣམ་འགྱུར། མིག་གི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར། 眼神，眼色。眼看的神态。

མིག་གི་རྣམ་ཤེས། མིག་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

མིག་གི་ཨ་ཚང་། མིག་གི་རྒྱལ་མཛེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 瞳仁。眼珠的异名。

མིག་གི་དབང་མངོན། དབང་མངོན་ལྔའི་ནང་ཚན། རང་གི་བདག་ཏུ་མཐོང་མིག་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཞིང་རྟོག་བཟལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཐ་གནད་རིག་བཟོ། དཔེར་ན། དུང་དཀར་ཐོན་སྐད་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 眼根现识。五种根现识之一。从自己增上缘眼根所生，远离分别、无有错乱的他证分。如现见白螺的眼识。

མིག་གི་དབང་པོ། དབང་པོ་ལྔའི་ནང་ཚན་ཤེས་ཀྱི་སྟེ། རང་འབྱས་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་ནས་བྱས་མོང་མིན་བའི་བདག་ཏུ་བཏེན་པའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དུ་མས་པ། དཔེར་མིག་ལྟ་བུའོ། 眼根。视觉器官，五根之一。属于成为能生自果眼识所依或其不共增上缘之净色，形如胡麻之花者。

མིག་གི་ཁབང་པོ་གཟུགས་ཅན། མིག་གི་དབང་པོ། 眼净色根，眼根。

མིག་ཀེལ་ཚོལ། (མངོན) སྤྲུལ། 眼闻。蛇的异名。

མིག་འབྲུན། གཞན་ཀྱི་བྱ་བའི་ལང་མོའམ་མི་གཞན་ལ་བྱང་བ་དེ་རང་ལ་དགོས་འདོད་ཟེར་བ། 模仿，效法，眼馋：བྱ་བ་ངན་པ་ལ་མིག་འཁྲུན་མ་ཟེར། 不可效尤；ཚོ་མིང་ལ་མིག་འཁྲུན་ཟེར་བ། 追求名誉地位。

མིག་འབྲམ། ཐག་རྐེའི་མཐོང་ཡུལ། 眼前，眼面前。

མིག་འཕྱེབ། ལིང་ཐོག་དང་ཤ་འཇེང་ལྟ་བུ་ཞེ་འཕྱེབ། མིག་འབྲས་དང་མིག་ཤུན་བར་དེས་ཐེབ་ཟེར་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་གཙོགས་པ་བར་འཕྱེབ། མཐོང་ཟེར་ཀྱི་རྩ་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་ནང་འཕྱེབ་བཅས་སོ། 眼翳障。云翳及赘肉等为外障；障蔽眼珠与角膜之间者为中间障，视神经退失者为内障。

མིག་ཐུག་པ། (ཐབ) (1)ཞོ་ནས་སོགས་ཀྱི་འབྲུ་རྡོག་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་དོན། 禾穗睁眼。稻麦穗粒灌浆。(2)བྱ་ག་འབིགས་པ། 穿孔，打眼：བྱག་གཤག་པར་རྡེས་མིག་ཐུག་པ། 为劈岩石打炮眼。

མིག་ཐུང་། (1)ཐུགས་བསམ། 眼光。目光，མིག་ཐུང་རིང་བ། 目光远大。(2)མཐོང་ཡུལ་ཀྱི་བར་གཅོ 视距。目力所能望见之距离：ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་ མགྱོགས་ཚད་ཁྱད་ མིག་ཐུང་ གང་ཙམ་ཞེག་འདུག 那两匹马的快慢速度都在视野之内。

མིག་ཐུང་ཐུང་བ། (1)ཐུགས་བསམ་ཆུང་བ། 短见，无远虑，目光短浅。(2)བཤུ་ཡུལ་བར་གཅོ་ཐུང་བ། 近视眼。

མིག་ཐུང་རིང་བ། (1)ཐུགས་ བསམ་ ཐུང་ རིང་བ། 远见，远虑，眼光远大。(2)བཤུ་ཡུལ་བར་གཅོ་རིང་བ། 视距远，眼界开阔。

མིག་བཅུ་མ། (མངོན) མཚན་མོ། 百目女。夜的异名。

མིག་བཅུད་བ། (མངོན) ཚངས་པ། 八目者。梵天的异名。

མིག་ལྡང་མཐུག་བ། མིག་ལམ་དུ་འབབ་ བཞམ་

མཐོང་སྡུག་འདོད་པ། 看中，合意。看得上眼；ཚོང་ཐག་འདི་ཏོ་མཁན་གྱི་མིག་སྐར་མཐུན་པ་ཞིག་འདུག 这种商品适合顾客的心意。

མིག་ཅོན། (ཤིང་) པ་དུ་རའི་ཤིང་། 具目。毛诃子树的异名。

མིག་ཅེ་རེ་བ། མིག་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་ལྟ་བ། 张目而视，瞠目直视；སྡང་མིག་ཅེ་རེ་བས་དགྲ་ལ་ལྟ་བ། 张目怒视敌人。མིག་ཅེ་རེ་བས་བལྟས་ཀྱང་མངོང་བ་འདྲ། 视而不见如盲人。

མིག་ཅོང་བ། མིག་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་ལྟ་བ། 张目而视，瞠目直视。

མིག་བཅར་བ། སྡང་སྤྱི་ཚོགས་རྣིང་བར་ རྩ་ཁ་གཙོགས་ནས་མིག་བཅར་བའི་ ཁྲིམས་ གཅོད་ ཅིད་ཡིན་ལུགས་ཀྱང་ངོད། 挖眼。旧社会中的一种酷刑。把一块重数百斤的帽形巨石，压在被残害者的顶门上，使其眼珠突出于眼腔之外而后剪去。

མིག་ཁྱིབས། (1)མིག་ཐུགས་ཏེ་སྤྱན་ཁྱིབས་ཀྱང་ཟེར། 眼帘，眼皮。(2)མིག་ཤེལ། 眼镜。

མིག་ཆུ། མིག་ གི་ མཆི་ མ། 眼泪；དགའ་ སྤྲིའི་ མིག་ཆུ་འཁོར་བ། 热泪盈眶。མིག་ཆུ་དཀྱུ་བ། 流泪。སྒྲ་ཐུགས་འདོན་བཞིན་མིག་ཆུ་ཤོར། 声泪俱下。

མིག་ཆུ་ཏིལ་ཏིལ། མཆི་མ་མང་པོ་ འབབ་ བའི་ཚུལ། 泪涟涟，泪潸潸，泪涔涔；མེམས་ཀ་ཅང་སྡུག་པོ་བྱུང་ཐུབས་ མིག་ གཉིས་ནས་ མིག་ཆུ་ ཏིལ་ཏིལ་དུ་འབབ། 过分伤心时，两眼潸潸泪下。

མིག་ཆུ་ཏིལ་ཙེ། མིག་ཆུ་ཐུག་ཐུག་དུ་འབབ་ཚུལ། 泪涔涔，泪涟涟。

མིག་ཆུ་རིལ་རིལ། མིག་ ཆུའི་ ཐེག་ས་ ཡ། 泪盈盈，泪汪汪。

མིག་ཆུ་ཚོང་ཚོང་། མིག་ ལ་ མཆི་ 'མ་ མང་ པོ་ འཁོར་ཚུལ། 泪汪汪。含泪状；སྐྱོ་སྡུང་སྐྱེས་ནས་ མིག་ གཉིས་ ལ་མིག་ ཆུ་ ཚོང་ ཚོང་ དུ་འཁོར་ ཡ།

心中伤悲，眼泪汪汪。

མིག་ཆེ་བ། (1)བྱག་པ་ཆེན་པོ། 大孔，大洞。(2)འདོད་པ་ཆེ་བའམ་དུམ་པ་ཆེ་བ། 非分贪图，狂妄。

མིག་འཆོལ་བ། མཐོང་ཚུལ་རོང་འགྱལ་བྱུང་བ། 眼花缭乱，视觉错乱。

མིག་གཏོད་བ། མིག་ཅིར་གྱིས་ལྟ་བ། 注意，审视；སེམས་གཞན་དུ་མ་ཡིང་བར་ ལྟད་མོ་ལ་ མིག་ གཏོད་པ། 专心观看节目。

མིག་ལྟོས། གཅིག་ལ་གཅིག་ལྟའི་ མིག་རྟེན་ནས་ མིག་ འགྲན། 榜样，范例，借鉴；མིག་ལྟོས་ཡང་བལྟ་བྱས་ན་རང་ལ་ཕན། 学习模范，对己有益。

མིག་ལྟོས་ངན་འགྲུབ། ཐ་སྙད་ངན་པའི་ རྗེས་སུ་ འབྲང་བ། 效尤。相率模仿做坏事；ཁན་ཚེན་ གཅིག་ཤེས་གཅིག་ལ་མིག་ལྟོས་ངན་འགྲན་མ་ཐུབ། 不可彼此效尤！

མིག་ལྟོས་དབེ་ཚན། ཐ་སྙད་བཟང་ངན་གྱི་མིག་ དཔེ་སྟོན་ པ། 典型示范；ལག་ བསྟང་ རྩལ་ སྤོན་ རྟེན་གྱི་ཐུགས་སྐྱོང་བཟང་པོ་ རྣམས་མིག་ ལྟོས་དཔེ་ སྟོན་ བྱས་ནས་ཀྱང་ སྤེལ་གཏོང་བ། 把行之有效的良好经验，当做典型示范，加以推广。

མིག་ལྟོས་བཟང་ཚོ། མིག་སྤྲེལ་ ལས་ མིག་ རྟུན་ ལེགས་པོ། 模范，好榜样，典型范例。

མིག་ལྟོས་ཡར་འགྲན། མིག་སྤྲེལ་ལས་ མིག་རྟུན་ བཟང་ཐྲག་ལ་འགྲན་པ། 向前看，向上看齐；མི་བཟང་དོན་བཟང་ལ་མིག་ལྟོས་ཡར་འགྲན་ ཅིང་ པ། 向好人好事看齐。

མིག་ལྟོས་ཤས་ཆེན། མིག་རྟུན་བཟང་པོ་ འཕྲིན་ནས་ངན་པ་འཛིལ་ཀྱེན། 坏印象，恶劣影响；ཚུལ་མིན་སྐྱོང་སྤྱད་མིག་ལྟོས་ཤས་ཆེན་དུ་འགྱོ་རིང་ རྣ་ འགོག་ ཅིང་ དགོས། 彻底制止产生恶劣影响的不良行为。

མིག་སྟོང་ཅན། (མངོན) བཙུ་ཐྭེན། 千目者。帝释的异名。

མིག་བལྟས་ཤེས་སྦྱོང་། དངོས་ཐོག་ཉམས་སྒོང་གི་སྦྱོང་དུར། 见习。实地练习：དཔེ་དེབ་ལས་རྟེད་པའི་ཤེས་ཡོན་རྣམས་བྱ་བ་ཪ་ མའི་ ཐོག་ ནས་ མིག་བལྟས་ཤེས་སྦྱོང་བྱས་ན་གཞི་ནས་མཇུག་ སུམ་ཅུ་ རྟོགས་ གྱུ། 从书本获得的知识，要通过实地练习才能真正懂得。

མིག་ཕྱེར། (1)མིག་ནད་བར་འགྲིལ་ཤེལ་ ཟེད་ ཀྱི་ བྱུར་མ་ཞིག 眼匙。拨开中间翳障时所用针刀等器械。 (2)མིག་ནད་ལ་སྨན་འདེབས་ཟེད་ཀྱི་སྨན་ཟེམ་ཞིག 眼药扦子。点眼药时所用针状物。

མིག་མཐོང་། དངོས་སུ་མཐོང་བ། 见，眼见。亲眼看见：ནུ་ཐོས་བཅུ་ ལས་ མིག་ མཐོང་གཅིག་ དགའ། 百闻不如一见。

མིག་མཐོང་གཅིག མིག་གྱང་གང་། 眼距。目力所能见的距离。

མིག་མཐོང་རྣ་ཐོས། མིག་གིས་ མཐོང་ ཞིང་ ནུ་ བར་ཐོས་པ། 耳闻目睹。

མིག་མཐོང་གཟུགས་སྐྱབས། མངོན་སུམ་ གསལ་ མཐོང་ གི་ དཔེ། 亲眼实见。明白看见，成为事实：བརྩོན་འགྲུས་ བྱས་ ནུ་ མཁས་ བར་ འགྱུར་བ་ མིག་ མཐོང་ གཟུགས་ སྐྱབས་ ཡིན། 勤奋成智者，实为亲见事。

མིག་མཐོང་ཤེས་ཟིན། མངོན་སུམ་ཚད་གྲུབ་ཀྱི་ དཔེ། 亲眼所见：བཙོ་ལས་འཛུགས་སྐྲུན་ཏུ་ ཅང་ མཐོག་ཤོར་ ཡར་ ཐོན་ཐུང་བ་ མིག་ མཐོང་ ཤེས་ ཟེན། 工业建设发展得很快，是亲眼见到的事。

མིག་མཐོང་གསལ་གྲུབ། མངོན་སུམ་དུ་ མཐོང་ ཞིང་གསལ་ཏོར་གྲུབ་པ། 亲眼实见：ཐོག་ཀུན་ གྲུབ་འབྱས་ ཆུབས་ ཚེན་ ཐོབ་པ་འདི་ ཚང་ མས་ མིག་ མཐོང་གསལ་གྲུབ་བྱུང་བ་རེད། 各方面都获得伟大成就，这是大家亲眼见到的。

མིག་ཏང་བསལ་བ། ནང་འཇུག་གི་ ནང་ གསེས་ ཀྱི། སྐབ་མ་རྣམས་མ་རིག་གཉིས་འཇིན་ཀྱི་ སྒོང་ཁའི་ མཚན་ཉིད་ མིག་དང་ ཀྱ་གདོང་གསོག་བསལ་བ་དང་ མཉམ་ དུ་ མ་རིག་པ་བསལ་ནས། རིག་པ་ ཡེ་ ཤེས་ ལྟའི་ ངོ་ བོ་ ཇི་ ལྟ་ བར་ གསལ་བར་ ཐུ་བའོ། 揭开眉巾。密乘灌顶入内坛场仪轨之一。揭去弟子额间所系代表无明二取导致盲昧的蒙面巾，同时象征永断无明，本尊体性明智从而如实显现。

མིག་མདའ། ལྟ་ སྤྲང་ གེག 眼色。表示意图的一种目光：ཆགས་ ཁའི་ མིག་ མདའ། 媚眼。སྡང་ ཁའི་ མིག་མདའ། 怒目。

མིག་མདའ་འཁྲིམ་པ། རྒྱང་ མིག་ཀིས་ ལྟ་ བ། 递眼色，眼角传情。

མིག་འཁོར་པ། སྐང་ མིའི་ མིག་འབྲས་ ཐྲིར་ འདོན་ ཁའི་ ཁྲམས་ ཤེག 挖眼。旧时的一种酷刑。

མིག་འཇིམ་རྣར་ འཇུག་ལས། མཐོང་ ཐོས་ སྐྱོང་ གོམས་ ཀྱི་ དཔེ། 耳濡目染：ཐྲིས་ པ་ གཞོན་ ནུ་ རྣམས་ལ་ཤུགས་ སྐྱེལ་ གསར་ པ་ མིག་ འཇིམ་ ནར་ འཇུག་ཅན་ དེ་ཀ་ ཤུགས་ ཀྱེན་ ལེགས་ པོ་ ཐེབས་ འདུག 青少年在新风尚中耳濡目染，受到良好影响。

མིག་འཇིམ་པ། ཡང་ ཡང་ མཐོང་ ཉེ་ གོམས་པ། 眼熟，见惯。看得多了成为习惯：ལྷད་ མོ་ དེ་ ཚོ་ ཡང་ ཡང་ མཐོང་ བས་ མིག་ འཇིམ་ འདུག 那些节目一再看到，眼熟了。 ཡུན་རིང་ མིག་ འཇིམ་ ཐུ་ གྱུར་ དུས་ བཤུས་ ཀྱང་ མི་ མཐོང་། 久已看惯，视而不见。

མིག་ལྡན། (1)མིག་ ཡོད་ པ། 有眼。(2)(མངོན) 1.མཁས་པ། 智者的异名。2.ཤིང་ ལྡུང་ ཐུ། 木曜的异名。

མིག་ལྡན་ཀྱི་ཐྲིས་ ཤེས་ གསལ། མིག་ མཐོང་

གཅིག་ཀས་ གྲུབ་ ཀྱི་ དོན། 有目共睹，是指有目共睹的事。

མིག་ལྡོང་གཡང་མཆོངས། ཤེས་བཞིན་ངན་ལས་འགྲོ་བའི་དོན། 睁眼跳崖。喻有意作坏事。

མིག་ལྟེང་བ། མིག་འབྱངས་ནུག་ས་ལྟ་བ། 瞄着，注目，凝视：མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ གནས་ ནུལ་ ལ་ མིག་ལྟེང་ནས་ལྟ་བ། 注视着边境的情况。ནམ་མཁར་མིག་ལྟེང་བ། 凝视天空。

མིག་སྒྲོག་བ། མིག་འབྲས་ལྟ་སྐྱངས་འགྱུར་ བ་སྟེ་ སྲོག་ཆགས་འཆི་ཁར་ མིག་འབྲས་དཀར་ནག་ བཤག་ བ་ལྟ་བྱ། 翻睛。如动物将死时眼珠翻转状。

མིག་བཤད། མིག་གི་བརྡ་ གཟབས། 眼色。以眼示意：མིག་བརྡ་ གཏོང་བ། 使眼色。

མིག་ཅ་ལག་བཟོས། མིག་ནི་ལག་པས་བཟོས་ བ་སྟེ། རང་སྡུག་རང་གིས་བཟོས་པའི་དབེ། 眼病手造成。喻自作自受。

མིག་ཅག་ལེང་རེ་བ། མིག་ནག་ཉིལ་ལེ་བ་ལྟ་བུ་ ལྟ་སྐྱངས་ཤེག 眼睛黑黝黝的：དོམ་ནག་གི་ཐུ་ཀ་རྡེའི་མིག་ནག་ལེང་རེ་བ་ཞིག་འདུག 那只小黑熊的眼睛黑黝黝的。

མིག་ཅག་ཏྲིག་ཏྲིག མིག་འབྲས་འགྱལ་སྐྱངས་ཤེག 转动眼珠：ཀྱི་ལས་ཀྱི་བ་གང་ནས་ཡོང་མིན་ མིག་ནག་ཏྲིག་ ཏྲིག་ བྱས་ནས་ལྟ་ བ། 猫儿转动着眼睛观察老鼠从何处来。

མིག་ཅད། མིག་གི་ནད་ཚ། 目疾，眼病。

མིག་ཅད་ཅང་སྐྲབ། མིག་ནང་གི་མིག་ཆ་འཁྲུངས་རྟེ་ མཚོ་གཉིས་འཇེས་བའམ་ཐུལ་མོའི་ རྩའི་ མདངས་ཐམས་ནས་མི་ མཐོང་བར་ གྱུར་བ་ཞིག 内障。眼内房水紊乱，黑白界限混淆，瞳筋失色不能见物。

མིག་ཅད་ཁྲི་སྐྲབ། མིག་ནད་ལེང་ ཐོག་ དང་ ཀ་མཇེར་ལྟ་ བྱས་མཐོང་བྱེད་ཀྱི་ སྐྱེང་ནས་ གཙོགས་རྟེ་ མིག་གིས་མི་ མཐོང་བར་ གྱུར་བ་ཞིག 外障。目中云翳及胬肉等遮蔽眼珠不能见物的眼病。

མིག་ཅད་བར་སྐྲབ། ཆུང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདུས་ བ་བཅས་གང་རེད་ཀྱི་ སྐྱེན་ མཐོང་ བྱེད་ དང་ མིག་ཀྱེན་ཀྱི་བར་དུ་ ཞུགས་ནས་མི་ མཐོང་བར་ གྱུར་ བ་ཞིག 中间翳障。风胆涎液三毒合病，侵犯眼珠和角膜之间，致使不能见物的眼病。

མིག་ཅད་རབ་རྡེབ། མིག་གིས་ གཟུགས་ གསལ་བར་མི་ མཐོང་བ་ཁྱི་ ཡུལ་དུ་རབ་རྡེབ་དང་ སྐྲ་ཤད་ཀྱི་ རྣམ་བར་ མཐོང་བའི་ མིག་ རད། 视觉模糊。视物模糊不明，感觉外境混浑不清或有头发飞舞幻景的眼病。

མིག་ཅད་ཀ་ བཅེར། མིག་ ལ་ དོ་ དབྱུག་ ཚག་ བའམ་ལིང་ ཐོག་ བྱང་བ་ སོགས་ཀྱིས་ མིག་གི་ སྐྱེང་དུ་ འཇེར་བྱ་བ་ཅིབ་ལ་ ལྟ་ བྱའི་ ཐོར་ བ་ཞིག 翼状胬肉。眼受木石等机械损伤或角膜翳引起肉粒的眼病。

མིག་གཅོན་འཛིབས་ ཁྲར། མིག་ སྐོར་ ཐ་ མི་ འགྱུར་བའི་ ཚེད་ མིག་ཐ་ གཏོན་ཀྱི་ ཚེ་ བྱད་ཅིག 眼睛罩。压紧眼部不让任其活动的器械。

མིག་ཆག མིག་ཆུག 眼眵，眼屎。

མིག་ཆུ། རྟོག་ཞིབ་ བྱེད་ མཁས་ པ། 眼锐利。善于观察者。

མིག་ཆོན་བོ། མིག་ གསལ་ བོ། 目锐利。视力强，目光清明：ཁོ་རང་ཐག་ རིང་ གི་ ཡུལ་ ཡང་ གསལ་བོ་ མཐོང་བའི་ མིག་རྟེན་ བོ་ ཞིག་རེད། 他目力强，远处也能看清。

མིག་ཐུང་། མིག་ཡུལ་ལམ་ མིག་ ལམ། 心意，看法：སྐྱོད་ལམ་ངན་ པ་ མིའི་ མིག་ཐུང་དུ་ མི་ འཐུག་པ། 行为不端，教人看不顺眼。དཔའ་ བའི་ མིང་ གིས་ དགྲ་ སྐྲག་ གཅོད། སྟོན་ མོའི་ ཟས་ ཀྱིས་ མིག་ ཐུགས། 英雄名字丧敌胆，宴席佳肴饱眼福。

མིག་ཏོ་ཆེ། འདོད་ ཡོན་ ལ་ ཅམ་ ལེགས་ ཆེ་ བ་ འགའ་

ཞེག་ལ་མ་རངས་པའི་བཙན་ཚུལ་ཞེག 眼馋。对贪图享受者所用贬词。

མིག་དཔངས་མཐོ། མིག་གི་ལྟ་སྤྱངས་མཐོན་པ། 眼高。眼界高，藐视一切：མིག་དཔངས་མ་ཐོ་ལ་འཚེན་ཐང་དམན། 眼高手低。

མིག་དཔེ། མིག་ཅལ་སའི་ཚད་གཞི། 榜样：མིག་དཔེ་ངན་པ། 坏榜样。མིག་དཔེ་བཟང་པོ། 良范。

མིག་ལྗགས། མིག་གི་ཅགས་པ། 眼脸，眼皮。

མིག་སྨན། མིག་སྨིན་ཟེར་ཀྱི་ནད། 眼翳。

མིག་ཟངས། (ཞལ) གཟངས་རྡལ་ཀྱི་འོག་གི་ཐུ་གུ་ཙམ་ཀྱི་ལྕགས་ཀོང། 打眼垫圈。用圆锥穿孔时，垫在造件下面的有孔铁圈。

མིག་སྨིར་སྐོར་པ། (རྟིང) མིག་ལྟབ་པ། 俯视，目下视。

མིག་ཚྭ་ཚི། སེར་སྣ། 悭吝，吝啬：འཚོ་སོང་གཏོང་དགོས་ཅས་རིགས་ལ་མིག་ཚྭ་ཚི་ཟེར་ཀྱི་མེད། 对必须的开支不要吝啬。

མིག་འཛེམ་པ། (1)མིག་ཤེས་སོ་སྐྱང་པ། 了望，侦察。(2)རྒྱང་མིག་ལྟ་བ། 递眼色。眼角传情。

མིག་འཕྲུལ། མིག་འཁྲིད་པར་ཟེར་བའི་རྩེད་མོ། 魔术，幻术；རང་འདོད་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་མིག་འཕྲུལ་ལྟར་བསྟན་ཀང་མང་ཚོགས་ཀྱི་དབུ་ལ་སྐྲན་ཁ་གཡོག་མི་ཐུབ། 狡猾的行为玩弄得象魔术一样，但欺骗不了群众。

མིག་འཕྲུལ་མཁན། མིག་འཕྲུལ་སྟོན་མཁན། 幻术师，魔术家。

མིག་བྱ། ཁོང་འཁྲིད་མཁན། 名词。导盲者，为盲人引路者。旧译相：དགེས་ཁོང་མིག་བྱ་མེད་སྐྱེ་ན། ཤམ་ཐག་རིང་བཅོད་གལ་ལ་སྐྱབ། 盲人无有引导者，遥远路程岂能行？

མིག་ཤེས། མིག་གི་རྣམ་ཤེས། 眼识，视觉。

མིག་དབང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས། 眼根，眼睛。

མིག་འབྱིར། མིག་ཀོང་ཀོང་མེད་པ། 凸眼。眼珠向外突出。

མིག་འབྱིར་ཙགས་པ། མིག་ཐད་ཀར་འབྱིར་དྲངས་པ། 直瞪着眼：མདུན་སྐྱེགས་ལ་མིག་འབྱིར་ཙགས་སུ་ལྟ་བ། 瞪眼直视前方。

མིག་འཛེམ། མིག་གིས་ལྟ་ཡུལ་གྱི་ཀུན་གསལ། 目的，目标，靶子。

མིག་འབྱེད་ཐྲུར་མ། མིག་ནང་གཏོང་ཐུབ་མིག་འབྱེད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་ཅིག 开眼针。挑开眼内翳障等物所用器械。

མིག་འབྱེད་ཐྲུར་གཅག མིག་ནད་བར་འཕྱིབ་ལ་ཞེ་ཁྲང་འབེགས་ཐུབ་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་ཅིག 开眼扦子。挑除眼内翳障的器械。

མིག་འཐུས། མིག་རིལ། 眼球，眼珠。

མིག་འཁྲམ། (1)མིག་ནང་དུ་སྐྲམ་བའི་ལྟ་ངོང། 眼中痘疮。痘疮生在眼中的病。(2)མིག་ནད་ཀྱི་ཐེ་ཐག་ཅིག 沙眼。

མིག་སྐྱེད་པ། མིག་མེ་གསལ་བའམ། རབ་རིབ་དུ་གྱུར་པ། 眼花。眼模糊，视觉不明：ལྟད་མོ་ཅི་དྲགས་བས་མིག་སྐྱེད་པ། 文艺节目精彩，使人眼花缭乱。

མིག་མངོ། མིག་མངས་དང་འདྲ།

མིག་མངོ་རིས། མིག་མང་གི་རི་མོ་ལྟ་བུའི་རིའུ་མིག 格子。

མིག་མངས། རིའུ་མིག་ལ་བརྟེན་ནས་རྩེ་བའི་རྩེད་ཐེག་ཅིག 棋。原意单指棋盘，引申义指棋盘和棋子：མིག་མངས་རྩེ་བ། 下棋。

མིག་མི་འཇུམ། (1)མིག་གདངས་ནས་མི་རྒྱབ་པ། 直盯着，目不转睛：རྩེ་བ་བསྒྲིམས་ནས་མིག་མི་འཇུམ་པ། 专心致志，目不转睛。(2)(མངོན) 1.ཉི། 鱼的异名。2.སྤྱན་རས་གཟིགས། 观世音的异名。3.ལྷ། 天、神的异名。

མིག་མི་བཟང་། (མངོན) (1) རྒྱལ་ སྐྱོབ་པས་ རྒྱལ་ཆེན། 广目天王的异名。(2)ལྷ་དབང་ཕྱུག 自在天的异名。

མིག་དམན། (མངོན) མིག་ལྟ་སྐྱངས་ཞེན་པ། 低目。羞怯的异名。

མིག་དམའ། (རྟོག) ཁྲམ་པའི་མིག 羞怯眼态。

མིག་དམར། (1)གཟའ་མིག་དམར། 火曜，星期二。མིང་གི་རྟགས་གངས་ལ་བཀྲ་ཤིས་དང་། ཆུ་སྐྱེད་རྒྱས། རས་མཁའི་སྐྱེང་འགྲོ་བ། རྟིབས་ལྟེན། གཞོན་ནུ། བོད་ཅེར་དཀྲ་བ། རོལ་འགྲོ། ལུས་དམར་ཅན། ས་རྒྱས། ས་ལས་བྱུང་། སའི་ཕྱོ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) ཤིང་ཕྱི། 甲子年、木鼠年的异名。(3)མ་དེ། 水牛的异名。(4)སྲིན་པོ 罗刹的异名。

མིག་སྨན། (1)མིག་གི་སྨན། 眼药。(2)རྡོ་སྨན་མདུང་རྩེ་སྨུག་པོའི་མིང་གཞན་ཞེས 一种赭石矿物药。(3)ཀ་དོག་ནག་པོ། 黑色。

མིག་སྨན་གྱི་དངོས་གྲུབ། གྲུབ་མོང་ གི་དངོས་གྲུབ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གཅིས། བཟློག་པས་བའི་མིག་སྨན་མིག་ལ་བྱུག་པས་འཇིག་རྟེན་ གྱི་ གཟུགས་ ཐུ་ངས་ཉེ་ཆུང་ཟད་ཅིང་ མཐོང་བ། 眼药成就。八种共通成就之一。将炼成之眼药涂于眼上能见世上大、小、远、近一切物件。

མིག་སྨན་སྔོན་པོ། (མངོན) མཐིང་། 青色。靛的异名。

མིག་སྨན་མཇུག་མ། (མངོན) ཁྲུང་ཁྲུང་། 青色尾。鸿雁的异名。

མིག་སྨན་མཚོག་ཅན། (མངོན) དུས་མེ། 具青色。劫火的异名。

མིག་སྨན་འདེབས་ཟྭེད། མིག་ནང་དུ་མིག་སྨན་ འདེབས་ཟྭེད་ཀྱི་ གྲུང་ མ། 眼药滴管。点眼药水所用器械。

མིག་སྨན་མིག་འཁོར། དམིགས་ཡུལ་དེ་ རང་ ལ་" ཡན་པ་ཅིའང་དགོས་པའི་དབེ། 眼药医眼。喻物各有专用。

མིག་སྨན་རྩྭ། (མངོན) རྩངས་པ། 青色草。蜥蜴的异名。

མིག་སྨན་ཁྱས་ཅན (མངོན) དོམ། 黑身者。熊的异名。

མིག་སྨན་ལངས་ཐུབས། སྲ་སྐྱེན་ཞེས་ སྡེག་ ལེའི་ མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེས 夏至草。唇形科药用植物名。

མིག་བཙའ་བ། མིག་གིས་བལྟ་བ། 看，注视。

མིག་ཚ་བ། (1)གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་ ལ་ མི་ བཟོད་པའི་ཐུགས་དོག 妒眼，忌刻，忌妒；སྨོག་པ་རང་གིས་ཟས་ནས་ཁ་ཚ། གཞན་གྱིས་ཟས་ནས་མིག་ཚ། 自己吃蒜口辣，别人吃蒜眼妒。喻自己不愿做，也不愿别人做。(2)དད་ སོགས་ ཀྱིས་ མིག་དངོས་སུ་ཚ་བ། 眼痛。眼病发痛。

མིག་ཚགས མིག་གིས་གཟུགས་ ལ་ ལྟ་ སྣང་བས་ ངོད་ འཆོར་བ་ལྟར་ལྟ་མི་རུས་པར་གྱུར་ པའི་ དོན་ ཏེ། དེ་ལ་དང་གཤེས་ སུ་ དཀྲི་ ན་ བད་ ཆུང་ ལས་ གྱུར་ པའི་ སྐབས་ཚགས་དང་། ཁྲག་མཁྲིས་ལས་བྱུང་བའི་ གཤེར་ཚག་གཉིས་མཆེས་སོ། 羞明。视物时感觉光线刺眼不能睁视。此分由于风及涎液引起干燥羞明和由血分及胆热引起的湿润羞明两症。

མིག་མཚམས་མ། མིག་གི་ཐད་ མཚམས། 齐眼。高与眼齐；སྐྲ་མིལ་མ་མིག་མཚམས་སུ་ སྐྱེས་པ། 散发下垂齐眼。

མིག་མཆེར། མིག་གི་ནང་གི་ཀ་ མཆེར། 眼痣。眼内肉瘤。

མིག་མཆེས། (མངོན) ཁྲ་ཐུག 目秀。杜鹃的异名。

མིག་འཛིན། (མངོན) དཔལ་ལྡན། 持目。额的异名。

མིག་ཅང་བ། མིག་ཁ་གཅིག་གིས་མི་ མཐོང་བ། 独眼。一目失明者。

མིག་ཕྱམ་མེ་བ། མིག་འཛུམ་ ལ་ ཁད་ བ། 半闭

目状。眼欲闭不睁貌： ཁོང་ ཟོ་ ཞིག་ མིག་ ཐིམ་ མེད་ བར་ སྣང་ ལ་ ཕྱོ་ གིན་ བསྡད་ འདུག 一位老人眼睛半睁半闭地望着天空。

མིག་ཐིམ་ཐིམ། མིག་མ་རྒྱས་ཙམ་གྱི་ཕྱོ་ ཚུལ། 眼睛微合，微微闭目。虚着眼，眯缝着眼： ཉི་ ཟེད་ ལ་ མིག་ ཐིམ་ ཐིམ་ བྱས་ ཏེ་ ཕྱོ་ བ། 虚着眼看太阳。

མིག་རྒྱངས། མིག་གི་རྒྱང་རམ་མཐའ། 眼角。

མིག་གཟེངས་། མིག་ཕྱགས་ ལ་ ཨི་ ཀྲང་ འབིགས་ ཅེད་ ཀྱི་ རྒྱ་ བྱག་ རྟེག 穿孔凿。在马蹄铁板上穿孔的凿子。

མིག་ཅ་བ། (ཨངོན) རྣམ་ གྲོས་ སྐས། 单目。毗沙门的异名。

མིག་ཅངས་པ། ཡུལ་གང་ལའང་ཕྱོ་ རྒྱ་ ཐུབ་པ། 眼界开阔，眼界宽广。

མིག་ཅངས་མ། བྱད་མེད་ན་གཞོན། 少女。

མིག་ཡུལ། མིག་གིས་མཐོང་བའི་ཡུལ། 眼界，视野，色。眼所行境。

མིག་ཚོད་པ། (ཨངོན) གཟའ་ སྐར་ བྱ། 具眼。木星的异名。

མིག་ཚོར། (1)དངོས་ པོ་ གཅིག་ལ་གཉིས་ སུ་ སྣང་ བའི་མིང་། 光影。眼花缭乱所见二重像。(2)གྲོ་ ཚོར། 假人。藏俗在田间扎草或累石所作人形，以吓走野兽或飞鸟者。

མིག་གཚོར། མིག་ཚོར་དང་འདྲ།

མིག་དར། མིག་ངོ་ རྒྱ་ རྡོག་ཅིག་ བཅས་ བའི་ མིག་ སྐྱོབ་ཀྱི་ ཚོ་ ཐུད་ ཅིག 眼罩。藏俗用牦牛肋下腹部粗毛编成以遮蔽雪光保护眼睛的罩子。

མིག་ཏས། མིག 目，眼目。ཡུལ་ གྱུ་ སོའི་ གནས་ ཚུལ་ ལ་ མིག་ ཏས་ བཅའ་ བ། 亲眼视察各地情况。

མིག་རིག་རིག མིག་རྟག་རྟག་དང་འདྲ།

མིག་རིམས། གཞན་ལ་འཕོ་ བར་ ཐེབ་ བའི་ མིག་ནད། 急性结膜炎。一种传染性眼病。

མིག་རིལ། མིག་ རྡོག་ རྟེལ་ རྟེལ་ རེ་ མིག་ འབྱས། 眼球。

མིག་རྒྱས་མནན་པ། (ཨངོན) ཁོང་ ཁྲོ་ བ། 压眼骨。瞋怒的异名。

མིག་ལ་འཁྲུག་པ། ཚེད་དུ་འགྲོ་ བའམ། ཐུབ་ ལ་ འབབ་ པ། 顺眼，看中。称心满意： ལས་ སྡུངས་ ལ་ ལེགས་ བཅོས་ བའྱང་ རྗེས་ མི་ ཚང་ མའི་ མིག་ ལ་ འཁྲུག་ པོ་ བྱུང་ སོང། 工作方法改进之后，大家都觉得满意。

མིག་ལ་སྐྲག་པ། ཕྱོ་ སྡུང་ ལ་འབབ་ པ། 顺眼，看中。称心合意： མི་ ཚང་ མའི་ མིག་ ལ་ སྐྲག་ པ། 大家都称心合意。

མིག་ལ་ཚན། (ཨངོན) ཆུ་ ཤེལ། 益目。水晶的异名。

མིག་ ལ་ རྒྱག་ པ། (1) ཕྱོ་ སྡུང་ ལ་ མཇེས་ པོང་ མཐོང་ བ། 顺眼，看中。称心合意。(2)མིག་ ཉེལ་ ཕྱག་ པ། 刺入眼中： རླུང་ ཚུབ་ ཁའང་ དུས་ ག་ མ་ ཞིག་ མིག་ ལ་ སྐྲག་ པ། 暴风刮来，麦芒钻进了眼中。

མིག་ལམ། མིག་གི་ མཐོང་ ཡུལ། 视野，视线，眼界，眼中： ཁ་ ཅ་ དག་ པའི་ མིག་ ལམ་ ན། སྐག་ པ་ ཀུན་ ཀྱི་ མཆོད་ རྟེན་ རེད། 乌鸦眼睛里，屎堆成金塔。喻把无价值的东西当成有价值的东西。

མིག་ལམ་ཆད་པ། (རྟེང) ཁ་ སྐྱིབས་ པ། 昏暗，天黑。

མིག་ཚིག ཁྲང་ མིག 怒目，瞪眼，反目，含恨瞋目： དགྲ་ བོ་ མིག་ ཚིག་ ཕྱོ་ བ། 对敌人怒目而视。

མིག་ཚིབ་ངན་པ། མིག་ ཕྱོས་ ངན་ པ། 恶习，坏榜样。

མིག་ཀེལ། མིག་ ལ་ ཀྱོན་ རྒྱའི་ ཤེལ་ སྐོ། 眼镜。

མིག་ཀེས། མིག་གི་ རྣམ་ བཅད་ ཀེས་ པ་ སྟེ། ངང་ གི་ གྲུབ་ མོང་ ཐ་ ཙམ་ བའི་ བདག་ ཀྱེན་ མིག་ དབང་ ལ་ བཏེབ་ ནས་ བྱང་ བའི་ ངང་ ཡུལ་ དུ་ ཕྱུང་ བའི་ གཟུགས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཀྱི་ ཀྱོ་ བོ་ ངང་ སྟོབས་ ཀྱིས་ མཐོང་ བའི་

ཤེས་པ། དབེན་ན། དཀར་པོ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 眼识。依自不共增上缘眼识而生、自力能了别自境色处体性之识。如见白色之眼识。

མིག་ལེང་། (1)བོ་མོ་ཁན་ཚུན་བར་དུ་ཅཁས་པས་བསྐང་བའི་ཁྱོང་ཁྲོ། 争风吃醋。(2)ཕྲུག་དོག 嫉妒。(3)(ཀལཛ) མིག་ནད་ཨིག 黄目病，黄疸病。梵音译作迦末罗。

མིག་ལེང་ཅན། (མངོན) སྐེན་པ་ཨ་ཀ་པ། 黄目者。鸱鸮的异名。

མིག་སྒྲ་བ། མིག་ལ་ཕྱལ་དུ་ལངས་པ། 迷惑。产生错觉：ཤིན་ཙམ་མིན་ཙམ་གྱི་ཐབས་ཤེས་སྣ་མང་བྱས་ཏེ་དགྲ་བཤིའི་མིག་སྒྲ་བ། 用种种似是而非的方法迷惑敌人。

མིག་སྐེ་བོ། མིག་ཟེན་བོའམ་ཀྱག་ཀྱག 斜眼。

མིག་གསུམ་གྲོགས་བོ། (མངོན) རྡོ་རྗེ་ཟིས། 三目友。毗沙门的异名。

མིག་གསུམ་པ། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་བོ། 三眼者。大自在天的异名。

མིག་གསུམ་གཙུག་ཏོར། (མངོན) ཟླ་བ། 三眼顶珠。月亮的异名。

མིག་གསུམ་འཛིན། (མངོན) ཟླ་བ། 三眼持。月亮的异名。

མིག་བསྒྲིངས་པ། (1)མིག་གིས་ཐག་རིང་བོར་བལྟས་པ། 远望。往远处看：མ་ཏོངས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡིད་དུ་ཏོང་བར་མིག་བསྒྲིངས་ནས་ལྟ་བ། 远远地看到了未来的美好前景。(2)ཕྱི་དོན་ལ་བསམ་ཟློ་བཏང་བ། 远虑。作长远考虑。

མིག་བསྒོ་བོ། མིག་སྒོ་བོ་དང་འདྲ།

མིག་ཁྱངས་པོ། དཀར་ནག་མ་འདྲེས་པར་ཁ་གསལ་བའི་མིག་འབྱས་བཀྲ་བོ། 目清朗，眼睛黑白分明：ཕྲུ་གུའི་མིག་ཁྱངས་པོ། 小孩的眼珠黑白分明。

མིག་ཁྱང་རེ། མིག་ལྟ་སྤྱངས་ནོག 瞪眼。睁大眼睛注视貌：ལས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་གྱན་ལ་མིག་ཁྱང་རེར་ལྟ་བ། 详细察看整个工地。ཁོང་ཁྲོ་བཅས་ནས་མིག་ཁྱང་རེར་ལྟ་བ། 气得直瞪眼。

མིག་ཁྱེག་ཀེ། མིག་ལྟ་སྤྱངས་ནོག 凝视，注视：ཁྱིམ་ཟོག་གསར་བར་མིག་ཅིག་ཀེར་ལྟ་བ། 注视新商品。

མིག་ཁྱེག་ཁྱེག མིག་འཕྱང་ཚུགས་ཀྱ་ལྟ་སྤྱངས་ནོག 环视，环顾：ཉེ་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་མིག་ཅིག་ཅིག་གིས་ལྟ་བ། 环顾周围情况。

མིང་། 名词。(1)འབོད་བྱེད་ཀྱི་བོད། 名称，名义，称号：རང་མིང་ཟློ་བ། 改换自己的名字。གཞན་མིང་འབོད་པ། 呼唤别人的名字。ཀུ་བའི་མིང་ཆགས་པ། 称之为河流。དཔའ་བའི་མིང་རྒྱང་པ། 给予英雄称号。སྐྱེ་བདག་གི་རྗེས་ཀྱི་ཁྱི་ལྟར་རྟུག་པས་ན་རྟུག་ཁྱིའི་མིང་སྡོད་པ། 跟着主子后面象狗一样地走着，故得走狗之名。(2)ཡི་ཤེ་གཅིས་སམ། མང་པོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་ནས་དོན་ཚོ་ཅི་བོ་ཆས་སྟོན་པའི་སྒྲ། ཉའ། སྒྲག་པ། དམར་པོ་སོགས་ལྟ་བུ་འདོད་ཀྱལ་ཀྱི་མིང་དང་། བརྒྱའི་གཅིག། བཤེལ་ཟེར་ཅན་སོགས་ལྟ་བུ་རྗེས་ལྷག་ཀྱི་མིང་ངོ་། 实词。藏语语法学中，指由两个以上的藏文字母合成、表明事物本体的词，如名词ཉའ། 鱼，动词སྒྲག་པ། 等待；形容词དམར་པོ། 红的，等等，都称为མིང་。བད་ཀའི་གཅིག། 太阳的异名，བཤེལ་ཟེར་ཅན། 月亮的异名，等等，是依义依因利用基本词汇构成的语词，称为后成词，或合成词，或派生词。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མངོན་བར་བརྗོད་པ་དང་། བརྗོད་མིང་། ཐུ་དཀའ་བཅས་སོ། (3)གོ་གནས། 名位，职位，地位。

མིང་ཚིག་། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་ཟིག། 实词。

མིང་ཁྲབ་པ། མིང་དང་དུ་ཆངས་པ། 担负名义。

མིང་ཁྱེར་བ། (1)མིང་ཁྱད་དུ་ཟིན་པ། 只负名义，名义上。(2)གཞན་མིང་གཡར་བ། 假借名义，gཞུང་དོན་ཀྱི་མིང་ཁྱེར་ནས་ངང་དོན་སྒྲུབ། 假公济私。

མིང་ཀྱི་ལྟོག་སྐྱོང་། སྤྱན་བའི་ཚོ་གཉན་ཀུན་སྐྱོང་མ་དག་བའི་དགེ་སློང་། 名想比丘，名字比丘，无戒僧。有名无实不持戒修行的僧侣。

མིང་གི་རྣམ་གྲངས། དོན་གཅིག་ལ་མིང་འདྲ་བ་མང་ཤུང་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ་དབེར་ན། ཚ་ཟེར་ཅན་དང་། དོད་སྐྱོང་ཅན། ཉིན་བྱེད་དཔང་པོ། བད་མའི་གཉེན། ཤུན་བའི་དགྲ། ནམ་མཁའི་རོང་བུ་རྣམས་ཏེ་ མའི་ མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 名目，异名。同一事物的不同名称。例如：热光、大光明、白昼主人、莲花亲友、黑暗敌、天空宝等都是太阳的异名。

མིང་གི་ཚིགས། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ཅམ་སྟོན་པར་བྱེད་བའི་བརྡ་རྣམས་ཏེ། ཀ་བ་དང་། ཁང་པ་དང་། རི་དང་། མི་ལ་སོགས་པའོ། 名身。实词词素。单独表示事物本体的实词，如柱、房、山、人等。

མིང་གི་སྟོབ་མ། མིང་ཀུལ། 空名。徒具名称。

མིང་གྲགས། སྐད་གྲགས། 声誉，名声。

མིང་གྲོགས། (1)མིང་གཅིག་བའི་མི། 同名的人。(2)མིང་གི་ཚ་གས། 词缀，词尾。实词的附加部分。

མིང་འགྲེལ། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་བའི་ མིང་ གི་ འགྲེལ་བཤད། 定义，释名。

མིང་སྒྱུར། མིང་རྒྱུད་པ་གསར་དུ་བརྗེ་བ། 更名，改名，改称号。

མིང་ངན། (1)གྲགས་པ་ངན་པ། 恶名，骂名。(2)མིང་འདོགས་ངན་པ། 绰号，诨名。有贬斥意的外号。

མིང་ཅན། (1)སྐད་གྲགས་ཡོད་པ། 有名，有声誉；མི་མིང་ཅན། 名人。(2)རྫོ་སྐབས་ཀྱི་ཅི་བྱག་ཏེག་ མགོ་ན་བ་དང་སོ་ན་བར་བཞག། 细辛。药用植物名。对头痛、牙痛有疗效。

མིང་ཅན་ཆུ་བུ། ཐང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཏུ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་པས་སྟོག་པ་དང་གཉེན་སྐྱངས་འཇོམས། ཁྲག་རྒྱང་གིས་ཕུས་སྟོད་གཅེར་བ་ལ་བཞག། དུག་ཚད་ མེལ། 菊科药用植物名。通常指垂头菊、金毛狗、毛金刚、白头发等。味苦，性凉，功能清毒解热、治疗毒、疫疠肿胀、风血引起的上身疼痛。

མིང་ཅན་གཅུང་བ། ཀིང་ཞིག 玉椒。药用植物名。

མིང་ཅན་ཞེང་ཅི། མིང་ ཅན་ མེ་ དུག་ མེར་ པ་ འཚང་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པ་མིང་ཅན་ནག་པོ་དང་ མཚུངས། 蚤草。菊科药用植物名。功能与垂头菊等相同。

མིང་བརྗེ་བ། ཐུབ་ཀྱི་མིང་དེ་མ་ ཡིན་ བའི་ མིང་ གསར་པ་ཞིག་འདོགས་པ། 改名。更改名字。

མིང་གཤིས། འདོད་རྒྱལ་ཀྱི་མིང་དང་། རྗེས་ གྱུབ་ཀྱི་ མིང་ངོ་། དེ་ལ་དངོས་མིང་དང་། བཏུད་ མིང་ཡང་ཟེར། 二种实词。即根词和派生词。又称真名和假名。

མིང་བཀྲགས་ཀྱག་པ། ཐུབ་ཆེན་འབྱམ་ སོགས་ དགོན་ལྷ་ཆ་གས་ནང་ གི་ གྲ་ པ་ཚོང་ དུས་ བཅེས་ ཞེས་ མཐོ་རིམ་ཀྱི་ཁོ་ མིང་ གསར་ དུ་ བཀྲགས་ བའི་ དཀའ་ སྟོན་ དུ་ དགེ་ བཅེས་ དེས་ ཁྲལ་ ལྟར་ དགེ་ འདུན་པ་ལ་དང་བར་ཀྱ་ རྒྱུའི་འབྱས་ ཀྱག 命名粥。旧时，色拉、哲蚌等大寺庙的僧侣新得格西的上层名位时，按照相当等级向僧众布施的一种稠粥。此种布施有表明效忠于寺庙领主之意，非办不可，形同差徭。

མིང་རྟགས། མིང་དང་ ཐེལ་ རྟ། 名字和印章；ཆིངས་ཡིག་ གོག་ མིང་རྟགས་ བཀོད་པ། 在条约上签字。

མིང་སྐྱོང་བ། དོན་ཀྱི་ དངོས་ པོ་ མེད་ བའི་ མིང་

ཀུང་། 空名，虚名。

མིང་ཁྲོམ། (1)མིང་འདོགས་ཀྱི་སྐྱེན་མཛད་མཛད་རྣམ། 命名典礼。(2)མི་ཕྱུགས་དངོས་ཏོ་སོགས་ཀྱི་མིང་བརྡ་སྐྱེན་པ། 标名，显示名字。

མིང་ཐོ། མིང་བཀོད་པའི་ཐོ་ཡིག 名册，名单，ཚོགས་འདུར་བཅར་ནས་མིང་ཐོ་འཁོད་པ། 来会报到。སློབ་གྲྭའི་མིང་ཐོ་ནས་ཕྱིད་པ། 开除学籍。སྨན་ཁང་དུ་མིང་ཐོ་འཁོད་པར་འགྲོ། 去医院挂号。

མིང་ཚིག གོ་མིང་གི་ཐོབ་གང་། 名位。名义和地位，亦指名声和地位；དམག་ཐོག་བྱས་རྗེས་བཞག་པས་དཔའ་བའི་མིང་ཐོབ་བྱུང་པ། 立了战功因而获得英雄名号。

མིང་མཐའ། (1)རྗེས་འཇུག 字尾，后加字。指གང་དུ་ན་བ་མ་འ་ར་ལ་ས་十个字母。(2)མིང་གི་ཚ་ཤས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྗེས་མ། ག་བ་དང་། དམར་བའི་བ་དང་ཐོ་ལྟ་བུ། 词尾。实词的语尾或末一音节，如ག་བ་一词中的བ，དམར་ཐོ་一词中的ཐོ་等。

མིང་མཐའ་འདེབས་པ། མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་གིས་རྣམས་མཐུན་ས་ཀྱི་མིང་གཞི་འདེབས་ཚུལ་དང་། སྐྱེ་མཐུན་ཀྱི་བརྗོད་བའི་འདེབས་ཚུལ། 后缀用法。根据后加字的不同音势使用不同后缀的方法。分同势后缀使用法和顺口后缀使用法两类。

མིང་མཐའི་བ་བ། བདག་སྐྱེ་སྐྱེན་ཅིན་བའི་མིང་གི་ཚ་ཤས་ཀྱི་བ་དང་བ། 语尾བ་字或བ་字，如ལག་བ། 手，ཉམ་བ། 瓶，ཁ་བ། 雪，རིང་བ། 长等词汇中的བ་或བ་是实词原有的组成部分，与主人词的པ་བ་有别。

མིང་དང་བརྗོད་བ། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་རེ་རེ་ཙམ་སྐྱེན་བའི་མིང་ཅུང་དང་། ཐྲ་གཞི་ཐྲ་ཚིག་མང་པོ་ཐྱལ་རས་སྐྱེན་བའི་བརྗོད་བ། 文字章句。简单的词汇和集合词汇而成的章句。指单词和词组。

མིང་རྟོག ཐ་སྙད་དུས་ཀྱི་མིང་དང་། བད་དུས་ཀྱི་དོན་ཉེ། གང་གས་གཞི་གང་ལ་འདོགས་ཅིད་ཀྱི་མིང་ཚགས་བཅས་ཁྱབ་ཁིང་ཐུབ་མི་མིང་དང་། འདོགས་ཅིད་ཀྱི་མིང་གདགས་བར་བྱ་བའི་གཞིའོ། 名物。名号和事物。名言位之名与名号位之事物，即作为众所周知之名号与安立此名号之处所，མིང་དོན་གཉིས་མཐུན་ཞི་དབའ་པ། 名副其实的英雄。གོ་གནས་དང་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པ། 地位上名不副实。

མིང་རྟོག་བར་སྐྱོང། (1)ཚིག་དོན་ཞི་འཕྲོལ་པ་ཤྱུག་པ། 释名，依名释义。(2)མི་ཙུ་ཏ་ཀི་རོ་ཙ་ནས་བརྩམས་པའི་ཞུ་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ཅིག 《梵藏词典》。八世纪中藏族译师白若杂纳著。

མིང་འཆོགས། མིང་བཏགས། 绰号，诨名。

མིང་འཛིན་སྐལ་སྦྱོང་གས། ཁ་ཤེ་འདོགས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ། 口实，借口。假借的种种名目；སྡིག་ཚོགས་རྣིང་པའི་སྐབས་མངའ་བདག་ཚོས་མིང་འདོགས་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱིས་མི་དམངས་ལ་ཁྲལ་གཅོད་བཏང་ཙམ་ཡིན་པ་རེད། 旧社会，领主巧立种种差徭名目压榨人民。

མིང་འཛིན་པ། མིང་གི་ཐ་སྙད་ཐེར་མེད་གསར་བ་འདོགས་པ། 起名，命名，取名。ལྷག་རྒས་ལ་མིང་འདོགས་པ། 给铁桥命名。བུ་ལ་རྡོལ་ཏྲལ་དང་བུ་མོ་ལ་གཡུ་སྨྲན་ཟེར་བའི་མིང་བཏགས་པ། 给男孩取名雅杰，女孩取名宇准。

མིང་ཚན། དངོས་པོ་སོ་སོའི་མིང་གི་ཐ་སྙད། 名字。

མིང་ཚ། འཕྲིན་བཟང་གི་རྗེས་སུ་ཁིངས་བསྐྱངས་ཀྱིས་རང་མིང་འཁོད་ཚུལ་ཞེག 名词。僧名。非分充数者。常作书信末尾上层署名谦称；དཀོན་མིང་ཁས་ཐུལ། 充数的格西某某谨上。སྐྱལ་མིང་

བས་ཕུལ། 僧名活佛某某启。

མིང་ཅི། ཚ་མ་གཅིག་པའི་བྱ་ཐུན་ཀྱས། 名词。兄长，亲兄。

མིང་འཕྲོག་པ། གོ་གནས་འཕྲོག་པ། 撤职，褫职，黜免职务；བྱས་ཉེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོའི་ མིང་འཕྲོག་པ། 根据所犯错误撤去职务。

མིང་ཐྱང་། (1)དབུ་ཚའི་ཁ་ཐྱང་། 书题，标题。封面文字，标目文字。(2)མིང་ རོ། 名牌，名单，མིང་ཐྱང་ཕྱར་གལ་ཆྱིགས་ ཤིག 按名单次序排队！

མིང་ཁྱས་རྟགས་བཞག ཡིག་དན་གྱི་གཤམ་ དུ་མིང་རྟགས་བགོད་པ། 签名盖章。

མིང་འབྱང་བ། སྐད་གྱགས་ཆེ་ཅུ་འགོ་བ། 出名，露头角；རང་འདྲའི་ན་ མཉམ་ཁོད་ དུ་ མིང་འབྱང་བ། 在同辈中露头角。

མིང་ཚུན་རྟོག་བ། རྟོག་པའི་ནང་གསེས། དོན་དང་མིང་ཚུན་ནས་འཇིན་པའི་ཞེན་རྟོག དབེར་ན་ གཅིང་འདོགས་ཀྱི་དོན་ཐྱེད་ནུས་པ་ལ་ཀ་བའི་ ཤུས་ དུ་འཇིན་པའི་རྟོག་པ་ཡ་ ཐུའོ། 名言分别。分别心之一。对名号、事物已经结合的对境所起耽著识。如思惟“有拾举横梁之作用者是柱子”之分别心。

མིང་ཚིག་བ། མིང་མང་པོ་ཡད་ རྣམ་ དབྱིས་ ཚིག་ལ་ཏེ་ཆོག་བཅས་པ། 缀字成句。

མིང་མེད། (1)འཕོད་ཐྱེད་ཀྱི་མིང་བརྗ་མེད་པ།无名。(2)(མངོན) སོང་མོ་མིང་མེད་དེ་ཁྱེད་ མཐུག། 无名。无名指的异名。

མིང་ཙམ། དོན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་མིང་ སྟོང་། 有名无实，徒有其名；ཁྱིམ་ཚང་ཀུད་ ནས་ཐྱོང་ ཀྱི་ མིང་ཙམ་ལས་གང་ཡང་མི་འདུག 家庭破败了，徒具虚名，别无所有。

མིང་ཚིག མིང་དང་ཆོག་གཉིས། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ སྟོན་པ་མིང་ཐྱེ། ཐྱས་པ། ག་པ་ཡ་ཐྱ་དང་། དོན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ སྟོན་པ་ཆོག་ཐྱེ། རེ་མཐོན་པོ། ངས་བཤད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཉན་ཡ་ཐྱའོ། 词和词组。表示事物本身者叫མིང་，如瓶、柱等；表示意义区别者叫ཚིག，如高山、我说、你听等等。

མིང་ཚིགས། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ སྟོན་པའི་ཐ་ སྙད་མཐའ་དག 词汇。表示意义本身的所有名词。

མིང་མཛོད། མིང་ཆོག་མང་པོ་ བཀོད་ པའི་ དེབ། 字典，词汇。

མིང་གཞི། མིང་ཆོག་བརྗོད་པ་ ཀུན་ཀྱི་ གཞི་ ཅར་ གྱུར་པའི་ཡི་ གེ་ སྟེ། སྟེང་དབྱངས་གསལ་དྲིས་ པའི་ཡི་ གེ་ སུམ་ རྟུ་ སོ་བཞི། ཅུ་ བྱག་གསལ་བྱེད་ སུམ་ རྟུ། ཡང་སྟོས་མིང་གཞི་ ཀྱང་པ་ རྟེ་ ཀུ་ ཐམ་ པ་བཅས་ སོ། 语基，字根。组成单字的基本字母。分三十四语基、三十语基和二十语基诸类。

མིང་གཞི་གཅིག་པ། རྗེན་འཇུག་ དང་རྗེས་ འཇུག་ སོགས་མེད་ པའི་ མིང་གཞིའི་ འབྲུ་ གཅིག་ པ། 单语基。无前后上下加字的语基字。如ཀ་ཁ་等。

མིང་གཞི་ཉི་ཤུ། རྗེན་རྗེས་ མིང་ གསུམ་ ཀྱི་ རྒས་ དབྱེ་ བའི་ མིང་གཞི་ཁ་ ན་ རྟེ་ ཀུ། 二十语基。藏文三十辅音字母除十后加字外，所余ཀ་ཁ་ ག་ང་ཅ་ཉ་ཏ་ད་ན་པ་བ་མ་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་等二十字母。

མིང་གཞི་གཉིས་ཚུལ། གསལ་ ཅད་ ཀྱི་ ཡི་ གེ་ རྟེ་ ཚུལ། 二合语基。如ཀྱ་ཀྲ་等。

མིང་གཞི་གསུམ་ཚན། བཀྲིད་ཕུ་ བྱ་ རྗེན་ འཇུག་ བ་ དང་། རྗེས་ འཇུག་དང་། དབྱངས་ འཁྱིང་ བ་ ཅན་ གྱི་ གཞི་ ཀུ་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ ཞེས་ ཀྱི་ ཡི་ གེ་ ཁ་ ཅིག་ ཡོད་ ཀྱི་ ཕྱིར། ཁོ་ ཚོ་ ཀྱང

མིང་གཞི་སུམ་ཅུ། རྗེས་འཇུག་བཏུ་པོ་འཇུག་དང་དུ་གྱུར་བའི་གསལ་བྱེད་སུམ་ཏུ། 三十语基。藏文三十个辅音字母。

མིང་གཞི་སུམ་ཅུ་རོ་བཞི། མིང་ཆོག་རྟགས་པ་ཀུན་གྱི་གཞིར་གྱུར་བའི་དབྱངས་གསལ་སུམ་ཏུ་རོ་བཞི། 三十四语基。藏文三十辅音字母和四元音符号。

མིང་གཞི་གསུམ་སྡེལ། གསལ་བྱེད་གྱི་ཡི་གེ་གསུམ་བཅོགས་པ། 三合语基。如 སྐྱ་གྱི་等。

མིང་གཞིའི་ཚ་ཤིག མིང་གཞིར་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་རྣོང་སྣབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ལ་བྱེད་རྟོལ་གྱི་ཤུར་ཆ་བའམ་གྲིམས་པ་རྣམས་ལ་རེད། 强势语基。谓ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཙ་五字母。

མིང་གཞིའི་མར་ཧིང་། མིང་གཞིར་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་རྣོང་སྣབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ལ་བྱེད་རྟོལ་གྱི་ཤུགས་ཆ་ཚང་ངམ་གྲིམས་ཙོད་དང་པ་རྣམས་ལ་རེད། 中势语基。谓ཁ་ཆ་ཐ་པ་ཚ་五字母。

མིང་གཞིའི་ཨ་ཤིག མིང་གཞིར་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་རྣོང་སྣབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ལ་བྱེད་རྟོལ་གྱི་ཤུགས་ཅང་ཆུང་བའམ་ཙོད་པ་རྣམས་ལ་རེད། 弱势语基。谓ག་ཇ་ད་ཐ་ཕ་ཞ་ཟ་འ་ཤ་ས་十二字母。

མིང་གཞིའི་ཨོ་བཀའམ། མིང་གཞིར་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་རྣོང་སྣབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ལ་བྱེད་རྟོལ་གྱི་ཤུགས་ཤིན་དུ་ཙོད་ཅིང་ཞུན་ཐུབ་པ་རྣམས་ལ་རེད། 绝弱语基。谓ང་ལ་ད་ཨ་四字母。

མིང་གཞིའི་མཚན་མེད། མིང་གཞི་མ་གཏོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ང་ལ་དང་རྟོལ་ཤུགས་ལས་ཀྱང་ཞན་པའི་ཨ་ལ་མཚན་མེད་ཀྱང་རེད། ཨ་字母既名绝弱语基，亦名无势语基。

མིང་གཞིའི་ཤིས་ཏུ་ཨོ། མིང་གཞིར་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་རྣོང་སྣབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་གནས་ལ་བྱེད་རྟོལ་གྱི་ཤུགས་ཤིན་དུ་ཙོད་བའམ་ལྷོད་པ་རྣམས་ལ་རེད། 甚弱语基。谓ང་ཉ་ན་མ་四个鼻音的字母。

མིང་གཞུང་། མིང་བཀོད་པའི་ཐོ་ཡིག 名单。

མིང་བཞིའི་ཕུང་བོ། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རྣམ་ཤེས་བཞི་འདུས་པའི་ཕུང་པོ་ཡིད་ཀྱི་ལུས་སོ། 四名蕴，四种名蕴。受、想、行、识四者集聚成蕴，即意身。谓身心两分中之属于心之一分者。

མིང་རྫས། (1)མིང་གི་བདེ་ཚད་འདྲ་བ། 同名。(2)མིང་ཡིག་གི་ཚིག་ཐོག་གསལ།助词。词的辅助成分。

མིང་གཟུགས། རྟེན་འབྲེལ་ལས་ལག་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། མིང་བཞིའི་ཕུང་པོ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཉིས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་པའོ། 名色。十二缘起支之一。四名蕴和色蕴二者相依而起。

མིང་གཟུགས་ཀྱི་ཡང་ལག རྟེན་འབྲེལ་ལས་ལག་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བ་ན་མིང་བཞིའི་ཕུང་པོ་དང་། མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ཕྱིའི་གཟུགས་ཕུང་དེ་དག་ཐན་ཐུན་བརྟེན་པའི་ཐུལ་གྱིས་ལུས་ཀྱན་ཏུ་འཇེན་པར་བྱེད་པའོ། 名色支。十二缘起支之一。识支结生后有之际，使四种名蕴及住胎五位之色蕴，互相依存，发育成身。

མིང་གཟུགས་ཟླ་བ། ཉི་མས་ལྷག་ཁྱིམ་སྐྱེད་བའི་ཟླ་བའམ་རྟོང་ཟླ་གསུམ་པ། 名色月。太阳在白羊宫之月或藏历三月的异名。

མིང་ཡིག མིང་གི་ཡི་གེ། 签名的字。书写姓名时所用签字。

མིང་ཡོད་དོན་མེད། མིང་ཡོད་ཀུང་དོན་གྱི་གནས་པ། 有名无实，徒有虚名。ཁ་ཤེ་གཙིས་མཚུངས་ཀྱི་ལས་ཀ་མ་བྱས་ན་མིང་ཡོད་དོན་མེད་ཅེག་ལས་ལག་འབྲས་གནད་སྐྱེན་མི་ཡོང་། 工作上若果表里不一，就只会有名无实，没有实效。

མིང་གཡར་བ། ཁ་གཡར་བའམ། མིང་གཞན་ཐེབ་བ། 借口，借名：སྤྱི་ མིང་ གཡར་ ནས་ ཟིན་དོན་སྤྱད་པ། 假公济私。

མིང་སྲིང་། མིང་བོ་དང་སྲིང་ མི་ རྒྱ་ཚ་མ་ གཅིག་ བའི་ སྤུན་ ཕྱ་ བོ་ དང་ ཀུ་ མོ། 兄妹。同胞兄妹。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྒྱ་ གནས་ མཐུངས་པ་དང་། ཚངས་པར་ མཐུངས་པའོ།

མིད་དགྲལ། བད་ཀན་གྱི་ ཐོག་ས། 痰塞咽喉。

མིད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) མཁྱེན་ སྤྱབས་ནས་ ཆོ་ བར་ མིད་པ། 吞，咽，饮咳：ཟས་ སྐོམ་ མིད་ པ། 咽吞饮食。སྨན་ རིལ་ ཐུང་ བོར་ མིད་ པ། 吞药丸。ཁམ་ ཅུ་ ཐུམ་ ཅི་ མིད་ པ། 一口一口地吞食。❷ཟས་ འགྲོ་ ས་ནི་ མིད་ ཐག 名词。咽喉，食道：མིད་པ་འཁག་པ། 咽喉梗塞。མིད་པ་ཚ་བ། 喉痛。མིད་པ་ལྟ་ བྱའི་ འགྲོ་ ལས། 咽喉要道。

མིད་པ་འཚུས་པ། སེམས་ སྐྱོ་ བ་ སོགས་ ཀྱི་ས་ དབྱགས་ཀྱང་མི་བའི་བར་ ཐུར་པ། 哽咽。悲苦气结，不能成声，རྗེས་ཐོང་གི་ཐུག་བསལ་དུན་ནས་ མིད་པ་འཚུས་པ། 想起旧日所受痛苦不禁哽咽。

མིད་པ་ཁྱིས་པ། (ཟངས) པ་ཚང་དང་ར་ ལུག་ སོགས། 二次吞食。反刍动物的异名。

མིད་ཐྲུབས། མཁྱེན་ པའི་ སྤུབས་ ལས། 咽喉，喉管，喉道。

མིད་ཤ། མི་ལ་དང་མཚུངས་ཏེ་ བོད་ཀྱི་ རིགས་ དུས་ སྐྱེང་ པ་ཞེག 米拉。西藏古代一氏族名。

མིན། མ་ཡིན་ཀྱི་ བསྟན་ཚིག་ སྟེ། མིང་གི་ ཐ་ མཚན་ འཇུག་ པའི་ དགག་ རྟགས་ ཞེག 副词。非，不是。用于词后的一个否定词，ཡང་དག་ པ་ མིན་ པའི་ བསམ་ པ། 不正确的思想。ཐག་ གཅོད་ བའི་ མིན་ ཀྱིས་ ཉ་དཀའ་ ཅིང་གཏད་ཀྱི་ གནས་ སུ་ ཕྱར་པ། 陷于难于处理、不知所措的境地。བདག་ གི་ མིན། 不是我的。ཡིན་ནམ་ མིན། 是不是？

མིན་ཀྱང་། མ་ཡིན་ནམ་ ཟེར་ པ། 不是吧，该不是吧：སེང་ཆ་ཁ་ རེ་ ཁེ་ རེ་ འདི་ དག་ ཁོས་ རང་ གར་ བཤད་པ་མིན་ཀྱང་། 这些含含糊糊的话，该不是他随便说的吧！

མིན་འགྱི། ཡིན་ པ་འདྲ་ ཟེར་ པ། 不会是吧，不至于吧，可能是：མི་ འདི་ ཐུགས་ཆེན་ པོ་ ཞིག་ མིན་འགྱི། 此人不会是个胆量大的人吧。

མིན་ད། (ཚིག) མ་ ཡིན་ ནམ་ མ་ རེད། 不是的：རྟོག་དྲྭ་ སྐྱོང་ མཁན་ རང་ གི་ཁ་ མིན་ད། མི་ གཞན་ པ་ ཞེག་ ཡོད། 真正惹起纠纷的不是他，另外有一个人。

མིན་འབྲེ། མིན་ པ་འབྲེའི་ བསྡུས་ཚིག

མིན་ནམ། ཨེ་ ཡིན། 不是吗，是吗：སྐད་ཆ་ ཁྲངས་མེད་ འདི་ གོང་ མཁན་ ཁྱོད་ རང་ མིན་ ནམ། 这种无稽之谈不是你本人说的吗？

མིན་པ། མ་ཡིན་ པ་ཞེས་ པའི་ བསྡུས་ཚིག 副词。不是，非。动词"是"的否定词，只用于词后：བྱག་རྡེ་ འདི་ ནས་ ཡར་ འགྲོ་ ས་ལས་ ཐོ་ བོ་ ཁོ་ མིན་ པ་ སྤུས་ཀྱང་མི་ ཤེས། 从这个悬崖上去的道路，除开老爷爷他以外，谁都不知道。ང་ ཁྱེད་ ཙམ་ མིན་ པ་མི་ སྡོད། 我只是稍坐一会儿。

མིན་པ་ཉིད། མ་ཡིན་ པ་ཁོ་ན། 简直不是，完全不是：གལ་ ཁྱམ་ ཅན་ ཀྱིས་ བཤད་ པའི་ སྐད་ ཅ་ དེ་ ཡིན་ ཆས་ རྟེང་ བའི་ བའི་ནས་ གཏམ་ མིན་ པ་ རྟེད། 狡猾人说的话，简直是不可相信的。

མིན་པ་འདྲ། མིན་ པར་ དོགས་ པ། 似乎不是，好象不是，可能不是：ལས་ཀ་ འདི་ ཁྱད་ མཁན་ ཁོ་ རང་ མིན་ པ་ འདྲ། 这件事好象不是他本人做的。

མིན་མེད་མཐུག་མ། དགག་ སྒྲ་ མིན་དང་ མེད་ རེ་ མིང་ གི་ ཐ་ མ་ལས་ ཐོག་ མར་ མི་ འཐུག 非，无。

词后否定词。མིན་ མེད་ 二字只能用于所否定事物的后面，不能用于前面：ང་ལྷ་ས་པ་མིན། ང་ལ་ལྷ་སའི་ཚ་ཐུས་མེད། 我不是拉萨人，不了解拉萨的情况。

མིན་ཕྱི། (ཡུལ) མ་ཀཏྠས། 除外，不包括。

མིན་ལས་ཚེ། ཅི་ཡིན། 岂是，何曾会，何尝是：ཁོའི་བསམ་འཆར་དེ་རྡོར་བ་ཞིག་མིན་ལས་ཚེ། 他的意见何尝是错的。

མིན་ཟོག མིན་པ་ལས་ཟོག་པ་ ཞེས་ པ་ མིན་ པའི་ཚེག་རྫས་སྟེ། ཡིན་པའོ། དབེར་ན་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཟོག་པ་བུམ་པ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 反非。从“非”反转过来，即“非”的反面“是”。如从非瓶反转过来成为是瓶。

མིན་གཏ མ་ཡིན་ཚོད། 不会是，不象是：མི་འདྲིའི་སྤྱོད་ལས་ལ་བལྟས་ན་གཤེས་ཐུབ་ པ་ཅིར་ཟོ་ཞེག་མིན་གཏ་རེད། 从他的行为看来，不象是个品质良好的人。

མིའམ་ཅི། ལྷ་མིན་ལྷེ་བཅུད་མིའི་ལུས་ ཟོང་ སྤྲུལ་ནས་སངས་ཀྱས་ཀྱི་ སར་ ཆོས་ ཉན་ པར་ ཡོང་ བས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོབ། 人非人。人耶非耶？梵音译作紧捺落。传说天龙八部化作人形在佛前听法，似人而非人，故名。

མིའི་ཆོལ་ཁ། ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཤ་ ག་ལ་ཞེག་ ཤེ། ས་ག་ལ་སྐུ་ ཟོ་ནས་མ་ ཆུའི་ཀྲག་ བའི་ ཡར་ ཆད་ ཏེ་ མར་ སྐྱོད་མིའི་ཆོལ་ཁ། 人区。三区之一。古代藏文典籍称自索拉加日至黄河河曲以上为“多堆”人区。

མིའི་ཆོས་ལྡན། (མངོན) རྣམ་ ཐོས་ ཐུས། 人之法者。毗沙门的异名。

མིའི་རྣད་ཚལ་པ་བཞི། མིའི་ ལུས་ ལ་ ཟོག་ ཐུ་ བའི་ནད་ཚལ་པ་ སྟེ་ རླུང་དང་། མཁྲིས་པ། བད་ ཀན། འདྲེས་པ་བཞིའོ། 四种疾病。人体常见的风、胆、涎和杂等四种疾病。

མིའི་ཀུན་སྐྱེས་ལྡུ། ཐྱིས་པ་དང་། ཀུཛྷོན་ རྒྱ། དང་ལ་བའོ་བ། བར་མའམ་དང་ཙོལ། ཆུ་ ཙོ་བཅས་ས། ཡང་ད། ཐྱིས། ཀུཛྷོན། ལང་ཚོ། ཆུ། མིའི་ལྡུ། 人生五阶段：童年、青年、壮年、中年和老年。另一种说法为：童年、青年、壮年、老年和熟年。

མིའི་དབང་ཙོ། (མངོན) རྒྱལ་པོ། 人主。国王的异名。

མིའི་དབང་ལྡུག (མངོན) (1)རྒྱལ་པོ། 国王的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。

མིའི་བཙན་ཙོ། མིའི་བཙན་ པོ་དང་འདྲ།

མིའི་བཙན་ཙོ། མིའི་རྒྱལ་པོ། 人主，国王。

མིའི་རིགས་རྣས་རིགས་ལྷ་ཐྱེ་བ། དཀོ་འདྲུན་ཉི་ཤུའི་ནང་ཁའི། རྒྱུན་ཁྱགས་འབྱས་ཁནས་ཁྱད་པར་ཅན་ཁང་ཅན་ཁྱི་ཁ། འཇམ་བྱའི་གླིང་པ་ལྟ་བུའི་རྡེན་ལ་རྒྱུན་ཁྱགས་ཐོབ་པ་དེ་མིར་ཁན་ ཁྱིས་ཐྱས་ནས་བྱིང་དེ་ཉིད་དམ་ཤར་ རྒྱ་ ཁང་ དྲུ་ ཁྱིས་ཐྱས་ཆུ་ ངན་ལས་འདའ་བའོ། 人家家。二十僧伽之一。依赡部洲人身证得预流，两生为人，随于此洲或东或西，生已而般涅槃之殊胜住预流果者。

མིའི་ཁྱས་ཀྱི་ཁམས་ཁྱུལ་རྣམ ནང་ཁི་ས་ཆུ་ མེ་ རླུང་ཀྲ་ ཁམ་ བཅས། 人体构造六成分，土、水、火、风、精和血。

མིཉ། མིཉ་ གྲང་ཁི་བསྡུས་མིང་།

མིཉ་ཐུང་། (1)མི་ཁཱུཁས་ གྲང་ཁི་མིང་། 矮人，侏儒。 མིང་ཁི་རྣམ་ཁང་ས་ལ་བོངས་ གྲང་དང་། མི་ གྲང་། ལྷས་ཆུང་བ་བཅས་ས། (2)(མངོན) ཁྱབ་འཇུག 侏儒。遍人天的异名。

མིཉ་ཁ་དྲུང་རྣམ ས། རྟ། ལྷོང་། སྟོང་། དབྱ། འབྲུ་ སྐྱ་ནས་མཆེད་པའི་བོད་ཀྱི་རིགས་རྣམ 原始六氏族。神话传说中由猴猴繁衍而来的吐蕃远古六氏族。即色、木、董、东、蒸和

柱六氏。

མིའུ་སྡོང་རྩྭ། མིའུ་གདོང་དྲྭ་དང་དོན་གཅིག

མིའུ་ཏིག་ཆེན། 名词。人。

མིར་ཁྲི། (ཐིག) བཏུལ་གཞིར་དྲི། 突然头痛欲裂、昏倒不省人事的急症。

མིས་སྟོངས་ཁང་ཁྱེ། རྩེད་མཁན་གྱི་མི་མེད་པའི་ཁང་སྟོང་། 废宅，空宅。

མིས་བཙོས། མིའི་ལག་རྩལ་གྱིས་བཟོས་པ། 人造的，མིས་ བཟོས་ འཁོར་ སྐད། 人造卫星。མིས་ བཟོས་གཙང་པོ། 运河。

མུ། 名词。(1)མཚམས་དང་། མཐའ། 分界，边际，边沿，འདི་ནས་རྒྱལ་མཚམས་གྱི་ས་མུར་ཐུག་པ། 从这里就到达了国境边界。 མངའ་ཁོངས་ཀྱ་མཚའི་མུར་ཐུག་ཏིས་པ། 划分领海和公海界线。དྲུས་རབས་ཐུ་ཐྱིའི་ཚུ། 前后时代分期。ཁང་ལེབ་ཀྱི་ བཅད་ཁའི་ མུ་ཁད་ མཉམ་པ། 木板断口整齐。(2)འཕྲོ་ མ་ དང་། ཚེད་ མའམ། དང་། 延续的情况，便中，附带，རྨད་འཁྲལ་ཐུང་རིགས་དེ་མུར་བཞག་ནས་མི་འཕྱིག 不可让那错误延续存留下去。 རྒྱལ་ཁ་འཐོབ་མུ་ནས་འབད་ བཏུན་ཐུབ་ལེན་ཅིང་དགོས། 在胜利之中应该继续努力。 ལས་དོན་ཅིང་མུ་ལ་སློབ་ཐུང་ཡང་ཅིང་པ། 一面工作，一面学习。

མུ་ཁ། 名词。(1)ཟ་ ཅིང་ ཁ། 口。饮食及语言器官。(2)སྐྲམ་བྱའམ་ དས་ ཀྱི་ སྐྲམ་ པའི་ མཐའ། 边。镟穗或布的边缘。

མུ་ཁྱིལ། ཕྱགས་རིའམ་མཐའ་སྐོར། 周边，外围，围墙，སྐོར་དཀྱིའས་ཀྱི་མུ་ཁྱིལ། 圆周。འཁོར་ཤའི་མུ་ཁྱིལ། 车轮之外周。སྐོང་ཁྱེར་ཀྱི་མུ་ ཁྱིལ། 城墙。

མུ་ཁྱིལ་འཛིན། གཞེར་ཀྱི་རི་བའྱིན་ཀྱི་གོང་གཞེས། རྩེས་ཐུ་དཔག་ཚད་དྲུག་བཅུ་དང་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ རིང་རི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་ཨོར་ བཅུ་ཡོད། 持边山。七金山之一。此山每面各广六百一十二由旬，地处众山之最外层。

མུ་ཁྱི་བཅད་བོ། (1)གཉའ་ ཁྱི་ བཅད་ པོ་ དང་ གནས་མུག་ཐུག་གཉིས་ཀྱི་ཐས། བོད་ཆུལ་གྱིང་རབས་གཉིས་པ་ཡིན་ལ། གནས་ཀྱི་ཁྱི་བའྱིན་དུ་ ཐུགས་པའི་གཉིས་ བཞང་ཡིན། 木赤赞普。涅赤赞普和王妃朗木木所生子，吐蕃王朝第二王。(2)ཁྱི་ སྲིད་ཞྭ་ བཅད་ ཀྱི་ཐས་ ཐུ་ཐྱང་ བའི་ མུ་ཁྱི་ བཅད་ པོ་ དེ། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་དེའི་ཐས་ཆེ་བ་དང་། དེབ་དམར་དུ་དེའི་ཐས་གཉིས་པ་ཡིན་ ཡང་ཆུང་དུས་ནས་འདས་ཞེས་དང་། དཔྱིད་ཀྱི་ཆུལ་མེའི་ཐུ་ དབྱངས་ ཐུ་ ཐུ་ ནེ་ བཅད་ པོ་དང་ འདི་ གཉིས་དོན་ གཅིག་ མིང་ ཀྱ་སྐྱས་ ཁྱབས་ ཡིན་ བའུ་ བཀའ་ཅོ། 木赤赞普。吐蕃王朝第三十八王赤松德赞之子。《智者喜筵》说为其长子，《红史》说为其次子，幼而夭折；五世达赖所著《西藏王臣记·杜鹃歌音》则说此即木奈赞普之异名。

མུ་ཀེ། ཟས་ཀྱི་འཚོ་བ་དཀྱལ་བའི་དུས་སྐབས། 饥馑，灾荒。食物欠缺的荒年，ཐད་ ཀ་ འོག་ཐུབ་པར་བརྟེན་ཡུན་རིང་ཆར་པ་མ་བབ་ ཀྱང་ཡུལ་ཕྱང་ལ་མུ་ཀེ་བྱུང་མེད། 由于抗住了干旱，虽然长期不下雨，地方没有发生饥荒。 མུ་ཀེའི་སྐྱིང་ལ་ཟླ་ལྡག་ གཟའ་རིའི་ཟླང་ལ་ཀང་ ཅུག 饥荒又连闰月，中风再加腿瘸。意谓祸不单行，灾上加难。

མུ་ཀེ་བཀྲིད། (མངོན) ཐད་པ། 生饥馑。旱灾的异名。

མུ་ཀེའི་ཉམས་ཉེས། བཟའ་ བཅུད་ མེད་ བའི་ སྡུག་བསྔལ། 灾荒，饥馑灾害。

མུ་འཁྱམ། མཐའ་དང་ཉེ་འཁྱམ། 边，近旁；

ཀླུང་ཐག་ཏུ་ཆུ་འཕྱམ་དུ་ཆུ་ཏྲ་མང་པོ་ཡོད། 海岛边有许多水鸟。

ཀུ་ཚིག (རྟོང་) (1)རྫུན། 妄言，谎话。(2)ཁ་ཁྱོང་བ། 诽谤，讥议，责难。(3)སྐད་ཅོར་སྒྲོག་པ། 吵嚷，叫嚣。

ཀུ་ཚིག་ཆེ (རྟོང་) སྐད་ཅོར་ཆེ། 大声吵嚷，大喊大叫。

ཀུ་ཚིག་རྒྱགས་མེད (རྟོང་) ངོ་ཚ་མེད་པ། 无惭，不顾羞耻。

ཀུ་རྒྱ འབྲི་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱས་རྒྱུན་བྱུང་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཛ་སྟོད་རྫོང་དུ་ཡོད། 木曲。长江上游一支流，在青海省玉树藏族自治州扎多县境内。

ཀུ་ཀྱ (ཟེགས) རིན་པོ་ཆེའི་ཅྱ་བྱག ཏྲི་ལ་བ་ཏན་ཏྲི། ནང་གཞས་སུ་དཀྱི་ན་རིགས་དྲུག་མཆིས། རང་བཞིན། ཞུ་རྫོས་བཞིལ། ནུས་པས་བྱང་སྐྱོན་གསོ། ཅ་དཀར་གྱི་ནད་སེལ། དྲུག་ནད་ལ་ཐན། 珍珠。梵文译为蜕变者。内分六种，入药味涩，性凉，功能治脑病、瘫痪，解诸毒；ཁ་ སུ་ཏྲི་ཙམ་ཡང་མེད་པ། 牙无一颗。ཀྱ་ཁྲ་དེའི་ཀ་ནས་སུ་ཏྲི་མེད། 乌鸦嘴里无珍珠。喻同汉谚"狗嘴吐不出象牙"。

ཀུ་ཀྱ་སྐྱེ་གཙས ཅ་ཀྱིས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 珍珠母。珍珠贝异名。

ཀུ་ཀྱ་ཀྲྭ་ཁྲིམ (ཁྲལ) རྒྱང་བོད་ ཀྱི་ ལྷམ་ ཀྱི་མཐོ་ཆུན་ཞེག珍珠冠。旧时，贵族妇女所戴珠宝冠。

ཀུ་ཀྱ་ཕྲེང་བ ཀུ་ ཏྲི་ རྒྱང་ལ་ བཏུས་ པ། 珠链。珍珠璎珞。

ཀུ་ཀྱ་འབྲུ རིན་ ཆེན་ཀུ་ ཏྲི་ཀྱི་ རྡོ་བ་ཡི། 珍珠颗粒。

ཀུ་ཀྱ་མ (ཁང་) ཅ་ཀྱིབས། 珠母。蚌的异名。

ཀུ་ཀྱ་བཅས་བཏོ དེབ་ཐེར་དམར་ བོ་དང་མཁས་ པའི་དཀའ་སྡུག་དུ་ཕྱི་ སྤྲོང་ཁྲེ་ བཅོན་ལ་ཐག་བཞེ་ ཡོད་པའི་གཤུམ་པ་ཡིན་ལ། ཆོས་ བོ་ཞང་གི་ཁྱ་ བསད་པས་ཁྱང་དུ་ སྐྱུགས། ཁྱེས་ཀུ་ཤུ་ནེ་ བཅོན་ བོ་ དེ་ལས་ཧཱ་ཤང་ཀྱི་ ཡུལ་ལམ་ ཞུ་ཞེས་ ཁྱེ་ ཡིན་ པ་ལས། ཤུ་ ཏྲིག་བཅོན་ བོ་ ནི་ སད་ན་ ཞེགས་ མཛེང་ ཡོན་ ཀྱི་ མིང་ ཡིན་ པར་ བཤད་ དོ། 木迪赞普。《红史》说，此王为赤松德赞第三子，因杀舅氏大臣之子，被流放于北方。其兄木奈赞普卒，无嗣，被迎回，拟立为王。但被纳南萨惊逸其坐骑，坠死。《西藏王臣记·杜鹃歌音》则说，此人名木如赞普，而木迪赞普与吐蕃王朝第四十王色纳勒劲云为一人。

ཀུ་ཀྱ་ཆོམ་བྱ ཕྱག་ཆུགས་ ཏེ་ ཆོམ་ ཐུ་ ཏྲུག་སྡུངས་ཀྱི་ཐུ་ བྱག་ཅིག 贯珠缝法，即套针缝法。

ཀུ་ཀྱོ་བ ཤུ་ ཐུ་ བ་དང་ འཇ།

ཀུ་ཕྱར ཐུར་ ཐུན་ ཕྱར། 如前，照旧，照样；དེ་རིང་གི་ལས་ཀའི་ ཤུ་ ཕྱར་ སང་ ཉིན་ ཞང་ཐུང་ དགོས། 明天的工作，也要照着今天的做。

ཀུ་ཕྱོ་བ ཕྱོ་ རློང་ བའི་ བླང་པ། 乞丐，乞食者。以行乞为生的人。

ཀུ་ཕྱེགས དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཟླ་བས་ གནས་ཤུ་ མི་ འཇིན་ ཞིང་ ཕྱ་ བ་ཁ་དོག་ བཏགས་ཀྱི་ ཕྱག་ཀྱ་ བཞི་ ཁས་ མི་ ལེན་ བའི་ ཆོས་ ལུགས་ སཁོན། 外道。不皈依三宝、不承许四法印的教派，佛教徒称之为外道。

ཀུ་ཕྱེགས་ཅན ཕྱི་ རྣལ་པ། 外道徒。佛教徒称其他宗教徒之名。

ཀུ་ཕྱེགས་ཅན་ཞུགས་པ ཤུ་ ཕྱེགས་ བའི་ ཕྱ་ བ་ མ་ དོར་ བཞིན་ དུ་ བསྟེན་ ཇོགས་ རྒྱངས་ནས་ ཕྱི་ ནང་ གཉིས་ ཀའི་ གལ་ དུ་ འཚང་ བའོ། 不放弃外道见

解的佛教徒。

གྲུ་ཕྱེགས་སྒོར་བ་དྲུག 外道六师，释迦牟尼在世时印度的六派哲学创始人，即富兰那迦叶、末伽梨拘赊梨子、删阇夜毗罗胝子、阿耆多翅舍钦婆罗、迦罗鸠驮迦旃延和尼揵陀若提子。

གྲུ་ཕྱེགས་པ། ཕྱི་རལ་པ། 外道徒。佛教称其他宗教徒之名。

གྲུ་ཕྱེགས་ཐམ་ཀྱེད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན། ཆོ་འཕྲུལ་མཆོད་རྟེན། 胜外道塔。神变塔异名。

གྲུ་ཕྱེགས་ཀྱེད་པ། མངོན་ཤེས་ཐོབ་པ་དང་རྟོག་གེ་ལ་བྱང་བ་དེ་མས་རང་རང་གི་ཚོས་དཔྱད་ནས་ཐར་པ་དང་མཐོ་རིས་ཐོབ་ཀྱེད་ཀྱི་ ལས་ ཕྱི་ རྣམ་གཞག་དང་། དེ་སྐུལ་ཀྱེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རིགས་པ་ཅོད་པའི་གཞུང་སྣ་ཚོགས་ བརྒམས་པ་ ལ་ལེགས་པར་རྟོག་ཐུབ་ཀྱེད་ ཀྱི་ གྲུབ་ མཐའ་ དང་ བར་བྱས། 外道。外道派证得神通，晓辨析语，以自智慧，建立解脱和优胜位之道，并以逻辑论证立说，使其教派得以发展。所谓外道，系以自己教派为本位而称其它教派的一种说法。

གྲུ་ཐི་ཤེ། ཐུ་ཏིག་སྒེ་ངང་ཆུལ་ཀྱི་ཐུང་ཤར་སྡུལ་ཆུ་བོ་དང་མཚའི་ནང་ནས་སྐྱེས་པའི་རིན་ པོ་ཆེའི་རིགས་ཤེས། 东珠。产于我国东北地区江湖中的珍珠名。

གྲུ་ཐི་ཤི། ཐུ་ཐི་ལ་དང་འདྲ།

གྲུ་ཁྱུད་པ། (རྟེང་) བཙོ་བཤད་བྱ་བ། 分配。

གྲུ་མཐའ། མཐའ། 边际，边界，界限；ནམ་མཁའི་ཐུ་མཐའ། 天边。ཞིང་གི་ཐུ་མཐའ། 田边。གྲོང་གི་ཐུ་མཐའ། 村头。

གྲུ་མཐུད། ཆུད་མཐུད་དམ་འཕྲོ་མཐུད། 继续，接续，连续。ཆུལ་ཁྲིམ་ བང་ ཐུ་ མཐུད་དེ་མདུན་དུ་རྒྱུག་པ། 胜利地继续前进。

གྲུ་དང་ཁ་དང་ཚད། (རྟེང་) མཐའ་དང་ཁ་མཉོ་དམན་མཉམ་པར་གང་བ། 与边齐。满到与容器口平齐。

གྲུ་བྱིའི་ཕྱག་རྒྱ། རིན་ཅི་ཆེའི་ངོ་ཐྱོ་གང་པར་མ་ཉེ་ལེག་དྲག་བང་བྱུབ་ཙོང་པ་བོད་ཆུལ་ལྟ་ བུ་ བོ་ རིའི་སྐབས་ཆུ་ཀང་ནས་བོད་དུ་དྲངས་པ་ནང་པའི་རྟེན་རྫིང་གི་ཁུལ་ཤེག 牟陀罗印。高约一肘，上有天生六字陀罗尼的一块宝石。藏文典籍载，是妥妥日年赞时从印度传入西藏的佛教文物之一。

གྲུ་ཚེ། ཞིང་ཁའི་བར་འཁྲམ་ཀྱི་ ངོ་ བོཀ་ ཀམ་ ངོ་ ཁྱང་། 界石，田间石堆。安立田间作为土地界标者。

གྲུ་ཏེ། (ཡིག་) ཐུབ་པ། 能仁。梵音译作牟尼。

གྲུ་ཏེ་བཙན་ཙོ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་ ཆ་སྲོང་བཟའ་ཁྱིས་ཀྱི་ཐུས། བོད་ཆུལ་ཀུངས་རབས་སོ་དཀུ་བ་ཤིན་ལ། འདིས་ཀུང་ཆུལ་ཙོ་ ཐུ་མ་བཞིན་དམ་ བའི་ ཆོས་ ལ་ བཏུ་ བཀུར་ ཆེས་ ཆེར་ ཏྲས། བསམ་ཡས་དང་ལྷ་ས་དང་ཁྲ་ འབྲག་ དུ་ རྡེ་སྟོང་ གཐུམ་ཀྱི་མཆོད་པ་ཆེན་ཙོ་ བཞེ་བཅུ་གས། དེབ་ཐེར་དུ་དེས་འབངས་ཀྱི་ཁྱོགས་ ཐུག་ ལས་ གཐུམ་ སྐྱེས་པར་ མཛད་ཅེས་དང་། ཚབ་ཐྲིད་མཛད་ནས་ཙོ་ གཅིག་དང་ཐུ་ བ་བདུན་ལ་ཡུམ་ཀྱིས་ དུག་ བཀང་ནས་ཁྲོངས་ཁྱེས་བཤད་ པ་འདི་ གཉིས་ ཐན་ཚུན་ འགལ་ མི་ འགལ་ ལ་ ཙོ་ཆུས་ ཐུ་ བ་ དག་གི་ འདོད་ཆུལ་ཐ་དད་པ་ཙོད་དོ། 木奈赞普。《新唐书》译作足之煎。赤松德赞长子，吐蕃王朝第三十九王。此王笃信佛教，曾在拉萨、昌珠和桑耶寺新创四大供养的宗教活动。史载有其三度平均西藏人民的贫富之说，又说其在位仅一年零七月，被生母毒死。关于此两事有无矛盾，史家有所争论。

གྲྭ་འཕྲུལས། ཕྱུན་འཇགས།蔓延，流传，广布：རིམས་ནད་ཀྱི་མཆེད་གྲྭ་འཕྲུལས་གྲྭ་མ་སོང་བ་ཅིད་དགོས། 莫让传染病蔓延为害。

གྲྭ་མེད། མཐའ་མཚམས་མེད་པ། 无边。无边际：དཀའ་ཆེགས་གྲྭ་མེད་མ་རེད་གྲྭ་ མཐའ་ ཙམ། 困难有尽，不是无边。ཀླུ་མཚིའི་ཆུ་དྲྭལ་གྲངས་ནི་གྲྭ་མེད་རེད། 大海水滴数不尽。

གྲྭ་མེན། རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡ་བཤེ། ཁུ་རྡེས་བཤེལ། རྩལ་པས་དྲག་ནད་དང་། མཛེ་ནད། ཆུ་ཟེར། བཀས་ནད་སོགས་ལ་ཐན། 青金石。别名铜蓝，形如蓝玉的一种宝石。味涩，性凉，功能解毒，治麻风、黄水及皮肤病等。

གྲྭ་མེན་མདོག ཁ་དོག་སྟོན་ནག 蓝宝石色。

གྲྭ་ཚིགས། ཞིང་ཁའི་མཐའ་མཚམས། 塍，田埂。

གྲྭ་ཚིགས་ཅན། (མཛོན) ཞིང་ཁ། 具埂者。田地的异名。

གྲྭ་བཞི། དངོས་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་ བྱེགས་མི་འདྲ་བ་བཞེ་ནས་ཐག་གཅོད་ཟིན་ལུགས་ཤིག 四项判断。论理学中的一种判断方式，旧译四句、四边、四句料拣：སྐྱེ་འགག་ རྟག་ཆད། མོད་མེད། སྣང་སྟོང་ཉེ་མུ་བཞེ། 生灭、常断、有无、现空，是为四边。མི་ཡིན་ལ་ཨ་མེན་པ། ཨ་ཡིན་ལ་མི་མེན་པ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ། གཉིས་ཀ་མིན་པ་ཕྱི་ཟུ་ཉེ་སུ་བཞེ། 是人非男性(如女人)，是男性非人(如雄鸡)，两者具是(如男子)，两者具非(如母鸡)，是为四句。

གྲྭ་བཞི་སྒྲུབ་འགོག་ཤི་ གཅིག་ཆོགས། གཏན་ཚིགས་ཆེན་པོ་ལྔའི་ནང་གཅིག། ཀླུ་འབྱམ་གཉིས་ཀ་ལ་དབྱེད་པ་སྟེ་བཞེ་ སྒྲུ་བ་ འགོག་ པའི་ གཏན་ཚིགས་ཏེ། དངོས་པོ་ཆས་ཅན། བདེན་པར་མེད་དེ། དོན་དམ་པར་ཤུ་གཅིག་ཏིས་འབྱས་ཀྱ་གཅིག་དང་དུ་མ་ཡང་མི་བཟྱེད། ཀླུ་དུ་མས་འབྱས་ཀྱ་གཅིག་དང་དུ་མ་ཡང་མི་བཟྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་དངོས་འབྱས་མ་དམིགས་པའི་དྲྭགས་སོ། 破四句生因。五大因之一。能观察因果、破四句生之亲果不可得因。如云："实有事，谛实无有，以于胜义中，一因不生一果、多果，多因亦不生一果，多果故。"

གྲྭ་ཁྲ། (1)ས་བོག་ནས་ཐོན་པའི་གཅིང་རྡས་ཤེག 硫黄。(2)མེ་སྤྲོང་བྱེད། 火柴。

གྲྭ་ཁྲ་ཆག་ཅོ། གྲྭ་ཁྲ་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། རྩལ་པས་གདོན་འཇོམས། སྟོག་པ་འདུལ། 硫青。硫黄之一。味苦辛，性平，功能治鬼病。

གྲྭ་ཁྲ་ཤིམ། ཤེ་སེ་ལན་གྱི་ཆོས་ལུགས་འཛིན་མཁན། 穆斯林。伊斯兰教信徒。

གྲྭ་ཁྲ་ལིང་ཅོ། ས་སྐྱེན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་བསྐ་ལ་ཚ། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། རྩལ་པས་གདོན་ནད་འཇོམས། རྣག་དང་ཆུ་སེར་སྐེམ། བཞེ་དྲི་ཞི་བ་དང་། དངུལ་ཆུའི་དུག་འདོན་བར་བྱེད། 硫磺。人药味涩而辛，性平，功能驱鬼病、收敛脓及黄水、灭狐臭、消除水银毒性。

གྲྭ་རྩ། རྡོ་སྐྱེན་ཞིག ཤ་དྲོད་སྐྱེད་བྱེད་དང་། སེན་ བར་ ཐན། 菖蒲。一种可入药的草本植物。可作健胃剂，治牙痛。

གྲྭ་རྣམ། མཐའ། 边缘，周界：བུམ་པའི་གྲྭ་རྣ། 瓶口边缘。ཅོག་ཅའི་གྲྭ་རྣ། 桌面边沿。

གྲྭ་བཀྲ་བཅོམ་ཅོ། གྲྭ་ ཏྲིག་ བཅོན་ ཅིའི་ མཚན་ཁ་ཤེས་ཞིག 木如赞普。木迪赞普的别名。

གྲྭ་ཤི། རྩང་ཞིག མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ལྷོ་ནུབ་ཐྲོད་དང་ཉ་ཁ་ཆུའི་ཡན་ལག་ལི་ཆུའི་ཐྲུབ་ རྒྱུ་ ཀྱི་ བྱང་ འབྲས་ནུ་ཙམ། ཇཀཨཁ་ཤིང་རྩང་ཐྲུང་ས་ཁྲིབས་བཅུག་ཤེང་། ཇཀཨཁ་ ཤིའི་ ཐྲ་ ཡ་བར་ ཐྲེ་ ལི་ ཚོད་རིགས་རང་ ཐྲུང་རྩང་དུ་ བསྒྲུར། 木里。在四川省西南部，雅砻江支流理塘河下游北岸。1952

年建立自治区，1953年4月改木里藏族自治县。

ཀུ་བྱ་བ། (རྟོག) སྒང་བོ། 乞丐。

ཀུག ཀུ་གེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀུག་ཐྱོ། (རྟོག) གཙོ་རིལ། 狡诈。狡猾奸诈：གཞན་གྱི་ཀུག་ཐྱོས་རང་ཉིད་བསྒྲུ། 被人狡猾欺骗。

ཀུག་ཐྱོ་ལྷུ་ཁམ། (རྟོག) གཙོ་ལྷུ། 狡狯，谄诳。颠倒歪曲：ཀུག་ཐྱོ་ཀྱི་ནས་ཆུང་བར་བྱ། 收敛谄诳。

ཀུག་ཀྱ། (ཕྱི) ཀུག་རོན་ནས་འང་ཀྱ། 鸽。

ཀུག་བ། ❶(ཟ་མི་དང་བ) ཉ་སྐྱག་བའམ་ཐབས་ཟད་པ། 绝望，无法；无奈。ཡིད་ཀུག་པ། 灰心失望。གཉི་ཀུག 愚昧无知。❷སྐྱེ་རིགས་ཐ་བའི་ཁྱིན་བྱ་སྐྱེལ་རིར་པ། 名词。蠹，蛀虫；གོས་ཀུག 衣服蛀虫。བལ་ཀུག 毛织品蛀虫。

ཀུག་མ། འབྱ་ཀུག་པ། 名词。蠹，蛀虫。

ཀུག་ཟ། རིམ་གྱིས་ཉམ་ཐ་བྱེད་པ། 蚕食。逐步侵蚀，མངའ་བདག་ནང་ཁྲལ་དུ་ བས་ ཆུན་ ཀུག་ ཟ་བྱེད་པ། 领主内部，互相蚕食。ཁྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་མངའ་ཁོངས་ས་ ཚར་ བཙན་ འཇུལ་ ཀུག་ ཟའི་སྐྱེད་ངན་བྱེད་པ། 侵略蚕食他国领土。

ཀུག་རི། རྡ་ཤིང་སོགས་ཐན་ཐོགས་བའི་དངོས་ཀོང་ཡང་ཡང་མེད་བའི་རི། 荒山，童山。不生草木之山。

ཀུག་ཤི། ཀུ་གེས་ ཤི་ པ། 饿死。因饥荒而死：གངས་ ཆེན་ བཁ་ ལྷ་ ནོར་ ཁྱགས་ རྣམས་ ཀུག་ ཤི་ཟེའས་པ། 下了大雪，牲畜都饿死了。

ཀུག་སེང་། དབྱར་དུས་སྐབས་ཁྱིང་ སོགས་ ལ་ སྐྱག་ ཆགས་ཀུག་མ་ཁྱགས་པ་ སེང་ པ། 除蛀。扫除衣物等所生蛀虫。

ཀུན་བཀག་ལ། སངས་རྒྱས་མི་འབྱོན་བའི་བཀག་ལ། 黑暗劫，无佛劫。

ཀུན་ཁྱང་། (1)ཀུན་བའི་ཁྲང་ཁྱ། 黑洞，暗窟。(2)ཀུན་ནག 黑暗，阴暗：ཉིག་ཁང་ཀུན་ཁྲང་གི་ནང་དུ་མེན་མེ་ཞིག་ཀྱང་པ། 在黑暗的地下室里点了一盏灯。

ཀུན་ཁྲིད། ཀུན་བའི་ནང་། 黑暗中。

ཀུན་ཁྱིང་། (1)ཉི་ཟེད་ཀྱི་མེ་ཁྲབ་བའི་ས་ཆ། 阴暗处。日光照耀不到的地方。(2)ཆོས་ལུགས་བས་བཀད་བའི་ ཆོས་མེ་དང་ བའི་ཁྱིང། 宗教徒认为佛教不盛行的地方。

ཀུན་ཆགས། (1)ཁྱོ་མིག་བད་ཀན་ཀྱིས་འགག་ནས་ལུད་པ་མང་ཞིང་དཀྱག་མེ་བའི་བ་ཞིག 痰阻。涎液阻塞肺窍、痰多、呼吸困难之症。(2)སྐྱ་ཁཅན་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 黑影者。罗睺星异名。

ཀུན་འཇོམས། (ཟླཊ) (1)ཟླ་བ། 月亮的异名。(2)ཉི་མ། 太阳的异名。

ཀུན་འཕྲོམས། ཀུན་བས་མགོ་འཐོམས་བའམ། མི་གསལ་བ་ གྱུར་པ། 昏昧，糊涂，ཁོང་དོད་ཀྱི་ཏ་གཞག་ལ་ཆོག་ཆོངས་ཀུན་འཐོམས་ཤུ་གྱུར་པ། 对取舍之道昏昧糊涂。

ཀུན་ཇོ། ཀུན་བའི་ནང་ཆོད་ལྟའི་ཆེད་དུ་འཛངས་བའི་དོ། 问路石子。投入黑洞中以探远近虚实的石头，བག་ཕྱག་ལ་ཀུན་དོ་གཅིག་འཛངས་ནས་སྐྱབས་ལས་རིང་ཐུང་ཚོད་ལྟ་པ། 向石洞里抛个问路石子，探测洞路深浅。

ཀུན་ནག ནག་ཁྲང་། 阴暗。黑暗无光，朦胧不明：ཀུན་ནག་འདོམ་འཛལ། 在黑暗中以度量度。意指胡乱估摸、揣度。

ཀུན་ནག་ཀཱ་ཤོག་ཚལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་མེ་དཀྱག་རྩིང་ཁོངས་ཀུ་ཚེད། 五朗贡巴。西藏自治区墨脱县境内一寺庙名。

ཀུན་ནག་མདའ་འཕེན། དམིགས་ཡུལ་མེ་ཙགས་བར་ཐ་བ་སྐྱབ་བའི་དབྱེ། 暗中射箭。喻作事无目标。

ཉག་ཀག་ལྷང་ཁུལ། ཀག་ཁང་དུ་ལག་ པ་ ཡུལ་ཡུལ་བྱས་ཏེ་དངོས་པོ་འཚོལ་བ་ལྟར་ཆ་མེད་ཐུགས་མེད་ཀྱི་ལས་ཀ་རྣམས་ཚོད་དཔག་ གིས་ ཅིད་དུ། 暗中摸索：领导没有深入实际，对新的生产任务，要按科学办事，不能盲目乱干。

ཉག་པ། གཟུགས་མི་སྣང་བར་བྱེད་ པའི་ ཁ་ དོག་ནག་པོ། དཔེར་ན་མཚན་མོ་ལྟ་བུ་ནང་ན་ཡོད་ པའི་གཟུགས་མེག་ལ་སྣང་མི་ཐུབ་པའོ། 名词。暗，黑暗。使物体不能显现的黑色。如夜间物体不能现于眼前，ཉག་པ་སེལ་བར་སྒྲོན་མེ་དགོས། 消除黑暗需要灯盏。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ཁྱབས་དང་། ཁྱབས་པ། མཁའི་ཁགས་པ། སྐྱེ་བ། ཉིན་མཐང་བྱེད། ཉིན་མེའི་སྐྱོ་ང་། འཕེལས་པ། ལྷོང་བྱེད། སྣང་མེད། མི་མངོན་པ། མི་སྣང་བ། མི་གསལ་བ། ཉག་འཁྱིགས། ཉག་ནག སྐག་ཅུམ། མཚན་མོའི་ཚོགས། རབ་རིབ། ཤེ་ཉག་བཅས་སོ།

ཉག་པ་ཅོག། (མངོན) (1)སྐྱ་གཅོག། 罗睺的异名。(2)མཚན་མོ། 夜晚的异名。

ཉག་པ་དྲག་ཙི། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། 幽暗寒林。八大寒林之一。

ཉག་པ་ཉག་ནག ཉག་པ་ ཤིན་ དུ་ ནག་ པ། 漆黑，极黑。ཉག་ པ་ཉག་ནག་ཀྱི་དུས་སྐབས་དང་བསྟུན་ཏེ་དགྲ་བོར་མཚན་འཐབ་ཅིང་པ། 趁着夜色漆黑的时候，给敌人来个袭击。

ཉག་པའི་དཀྲིག། (མངོན) ཉི་མ། 黑暗之敌。太阳的异名。

ཉག་པའི་རྩ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཁྲའི་ཐྲི་ བག་ཅིག 暗脉。谓人体内中脉。

ཉག་པོ། སྣང་བའི་ཚོགས་ཐུགས། 形容词。阴暗，黑暗无光；ཉང་ལམ་ཉག་པོ། 阴暗的巷道。བཀས་བཀོད་ཐུབ་འཇིན་ཀྱི་སྒྲིག་ཆས་ཉག་པོ། 黑暗的封建社会。

ཉག་ཐུལ། (ཁྱོད) ཐུན་ཁ་ཏོག་ཐུལ་བའི་ངག 蠢话，谬论，瞎说：ཁོ་བདོ་ལ་དང་ཉག་ཐུལ་བཤེས་ནས་ཁང་བྱང་དུ་བཀོད་པ། 胡言乱语，瞎说一气。

ཉག་ཚ། རྡོ་ཀྱེས་མ། 马兰草。

ཉག་རྩུབ། ས་དུབ་པ། 黄昏，日暮，天黑。

ཉག་རྩུབ་མ་རྩུབ། ས་ཕྱེད་མ་ཕྱེད། 暮色苍茫，天将黑未黑。

ཉག་སེལ། (མངོན) (1)སྒྲོན་མེ། 灯光的异名。(2)ཉི་ཟླ། 日月的异名。

ཉག་ཕྱེད། མཚན་མོའམ་ས་དུབ་པ། 夜晚。

ཉག་ཕྱེད། ཉག་ཕྱེད་དང་འདྲ།

ཉག་ཐྲོས། ས་དུབ་པའམ་ཉག་པ་འཕེབས་པ། 黄昏，天色阴暗。

ཉག་བསལ། (མངོན) ཉིན་མེ། 除暗。白天的异名。

ཉུང། (ཐུ) ས་ཞེང་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 亩。一市亩等于六十平方市丈。

ཉར་ཁོང་། (1)ཁའི་འཁྲམ་པ། 面颊。(2)ཁ་ཁྲང་ཡང་རེར་ཏེ་ཉར་འཁྲམ་ཀྱི་ཁོང་དུ་ཡོད་པའི་གཟོང་ཐུ། 和髎穴。在颧骨上方眼耳中间下陷处。

ཉར་ཁོང་འཕར་རྩ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཐྲི་ བག་ཅིག 太阳穴沿动脉。自左右额角本神穴至鬓角间的弧形脉。

ཉར་འདྲོག (ཁྱོད) ལུ་སྐྱེགས། 外道。

ཉར་པ། (ཟ་དད་པ) ས་མ་བཏུབ་པར་བཅའ་བ། 用舌搏食。在口内搏着细细缓嚼：ཕྱུང་ ཤེས་ ཉར་པ། 搏食干酪。དུས་པ་ཉར་པ། 搏嚼骨头。ཅུ་རིལ་ཉར་པ། 咀食水果糖。

ཉར་ཉར། (ཕུལ) (1)རྟ་དྲིལ་ཀྱི་ཁ་མཚུབ་ཤ་རིལ་

ཨེ། 骡马上唇。 (2)ཁམས་ལྡང་ཐུག་རྩུལ། 咀嚼。

ཐུང་མཛོག (ཡུལ) ལུ་རྩུང་དམ་མཛོག་མགོ། 拳，拳头，肩'གམ་ནང་གི་ཐུང་མཛོག ཟུ་ཐུང་ནང་གི་ལག་ཤེད། 大氅里的拳头，袖筒里的手劲。喻愤恨不敢表露。

ཐུལ་ཁྲོ་བ། ཁུ་ཁྲོ་བ་དང་འདྲ།

ཐུལ་ཐུལ། དགའ་བ་དང་། ཆེག་ཉམས་ཀྱི་གད་མ་ཆུང་ཆུང་དགོད་བའི་རྣམ་པ། 微笑，笑眯眯状，བཞིན་རས་འཇམ་ཐུལ་ཐུལ། 脸上笑眯眯的。

ཐུས། ཐུས། 名词。继续，连续，ལས་ཀ་བྱས་དང་ཉེ་བཞིན་བའི་ཐུས་མཐུད་ནས་ཉེ་དགོས། 已作正作的事要继续作下去。

ཐུས་ཁང་གཡུང་ ས་ཆའི་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ངམ་རིང་རྫོང་ཤར་ཐུང་དུ་ཡོད། 梅康萨。地名。在西藏自治区昂仁县东部。

ཐུམོ། (ཤིག་ཁ) རྩ་བ། 根，根基，根本。

མེ། 名词。(1)འབར་བྱེད་དམ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་མེ། 火：གསེར་ས་ལེ་སྐྱམ་མེ་ལ་མི་སྐྱག 真金不怕火炼：མེ་འབར་བའི་སྐང་ལ་ཤིང་བཀག་པ། 火上添劈柴。喻同"火上加油"。མེས་འཚོག་མེད་གཏུག་ས། 烧伤还用火医。喻同"以毒攻毒"。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཁྱག་འབར་དང་། ཆུ་ཤེ་རྒྱ་གཅས། དག་ཅེད། དུ་བའི་རྩོག་ལྡན། རོང་ལས་ཐུལ། པི་ཤ་ད་དའི་བྱ། འབར་བའི་ཚེ་ལྡན། འབར་ཅེད། སྐྱེན་ཞིག་ལག་པ། གཏུག་ལྡང་ཅན། གཅང་ཅེད། རྩེ་མོ་ཅན། བོད་ཀྱི་ཤིང་རྟ། ཐུང་གི་ཁྲོག་པ། ལས་རིག་ཀུག་ས། ལུས་མ་བསྡུང་། ཤིང་ལས་འཛིལ་བཅས་སོ། (2)(ཤངས) 1.འཇམ་སྐྱིང་ཚུ་ཁྲུག་ཀྱི་རྟ་གདོང་ཤེ་དང་། ཁྲིམ་ཀྱི་རྟེ་མ་དང་། བཞིག་བྱ་ཐ་བའི་མེ་རྟེ་ཤེ་གཤུམ་ཙོད་ཁམ་གངས་གཤུམ་མཆོན། 佛家宇宙观说赡部洲南方有马面、太阳和焚烧等三种火，故表数字3。2.(ཤངས) མེ་འབྱུག་ཟླ། 丙辰年、火龙年的异名。

མེ་དཀྱུག གོ་ཚོག་ཤིང་བྱའམ་ཕྱུགས་རིགས་ལས་བཅས་བའི་ཁྲེམ་བྱ། 拨火棍，火铲。

མེ་སྐམ། མེ་འཇེན་ཅེད་ཀྱི་ཤམ་བ། 火钳。

མེ་སྐར། (1)མེ་སྐྱ火花。(2)མེ་ཁམས་ཀྱི་སྐར་མ། 火宿。星算家所说属火的星宿。

མེ་སྐར་བདུན། བྱ་རྟེ་དང་། རྒྱལ། སྐེག་བྱེད་ཚན། ཀྱི། ཁྲུམས་སྐྱེད། ས་ག་རྣམས་ས། 七火星：胃、鬼、昴、星、张、壁、氐。

མེ་སྐོར། (ཤག) བག་མ་ལེན་གཅས། 婚礼，娶亲仪式。

མེ་སྐྱོགས། མེ་ཐུག་ཅེད་ཀྱི་ཆུག་ས། 火铲。

མེ་སྐྱོན། མེའི་གནོད་འཚོ། 火灾。失火引起的损失：རྩེད་ཁང་ལ་མེ་སྐྱེན་གོང་བ། 住宅失火。

མེ་ཁང་། གཅ་ཚང་། 厨房，灶房，伙房。

མེ་ཁམས། (1)ཚ་ཞིང་སྐྱ་བའི་ངང་བཞིན་ཅན། 火，火界。佛书所说物质界四大元素之一。(2)ཁམས་ལྟའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 火运。阴阳家所说五行之一。

མེ་ཁྱག མེ་ལྟག་མེ་རྩྭ་བ་བཅས་ཐུག་སྐྱེད། 火镰袋。盛火镰的小袋。

མེ་ཁེབས། གཅ་དང་མེ་ཚོང་ཁྱག་སྐྱེང་ཚོག་ཀྱི་སྐྱེང་དུ་གཡོག་ཅེད་ཅིག 炉盖，火钵罩。藏俗盖在灶上或火钵上以保持饭锅茶罐温度的覆蔽物。

མེ་ཁྲེམ། མེ་གཡུ་འདོན་ཐུང། 火铲。

མེ་ཁྲེང་ འབྱེ་ཅེ་ཐག་ཅིག萤火虫。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐང་ཐུང་དང་། མཁའ་སྐང་ངོ་།

མེ་མཁའ་ཐུ་མཚོ། ཤིང་ཐུལ་ཚེ་སྐྱེ། ཐུ་ཚེ་ ༤༢ ཚེར་ རིགས་ལྟེ་ ཐུ་མཚོ་ རྣམ་ རྒྱལ་ ཁྲིར་ འཁོད་བ་དང་། ཐ་ཆོ་ཀྱུགས་པ་དུས་མཚམས། དེ་རས་བརྒྱམས་ཏེ་རིགས་ལྟེ་ཐུལ་ དཀའ་ཚེ་ མཐའ་

ཐུབ་པ་ ༡༠༢༦ ཟེར་མི་སྤྱག་ཚའི་ཐང་དུ་ཤེ་ངོ་བཞི་བཅུ་དང་གསུམ་སོང་བ་དེ་ལ་ཐུབ་ལས་མེ་མཁའ་རུ་མཆོང་གྱུར། དེའི་ཐུ་ཚང་རབ་བྱང་དང་བའི་འགོ་བཟུང་བས། དེ་དང་རབ་བྱང་ཤེ་གྲངས་བཅུས་བ་ནི་བྱ་བྱའི་གནས་ཚད་ཀྱི་ཤེ་གྲངས་བཏུག་ཆད་ལིན། 火空海。即403年。时轮经中说香拔拉的海胜法王登位与伊斯兰教的创立同在公元624年。从此时起到难胜法王传法的最后一年——公元1026年止，中间经过403年，再下一年就是时轮经传到西藏，第一个胜生周开始的公元1027年，因此藏历胜生纪元减403即伊斯兰教历纪元。

མེ་འཁོར། (1)ཐུག་ལས་ཐོག་གཏོང་བའི་འཁོར་རོ། 火车。(2)མཆོད་མེའི་སྟེང་དུ་བཙུགས་བའི་མ་རྟའི་འཁོར་རོ་ངང་འགྲུལ་ཅན། 火轮车。旧俗神灯上方所装自动转经轮。

མེ་གྲང་ཤོ། དུད་པ་དང་ཐལ་བ་ཐུང་བའི་མེ། 火力旺盛。

མེ་ཏོག་ས་ཐུག་ས། དག་རྟེས་ལྷག་ས་ཐུག་ས་ཀྱི་མེ་ཀས་བས་མེའི་ཏོག་ས་ཐུག་ས་ཀྱི་ལིན་ བའི་བཀད་ཚུལ། 金养火。阴阳五行之学所说火的助伴为金。

མེ་ཏཀུ་ཆུ། དག་རྟེས་ཕུར་ཆུས་མེ་ཀས་བའི་མེའི་དཔ་ཆུའོ། 水克火。阴阳五行之学所说火之敌为水。

མེ་མཁ་ཁ། མེ་ཁོད་བའི་ཤིང་དུམ། 柴烬。从火中取出尚带余烬的木柴。

མེ་རྒྱ་ས། མེ་ཀྱ་ས་ལ་བརྟེན་ དས་འཕེན་ བའི་རྒྱ་ས། 大炮，དཔུ་ཏོག་ས་ཀྱི་མཁར་རྩོང་ལ་ཀ་དང་དས་མེ་རྒྱ་ས་བཏུབ་ བ། 向敌方的堡垒开炮。

མེ་ཐྲོག (1)ཐྲོག་ མེའམ་ མར་ མེ། 灯，炬。(2)(ཕྱི་) མེ་སྐང་བ། 点火。

མེ་ངར། མེའི་རྩལ་ཀྱ་ས་ས་མ་མེ་དབས། 火力，火势。

མེ་ལྕགས། མེ་རྩ་དང་ཐུབ་བ་ཐུང་ཀྱ་མེ་ཐོང་ ཅུད་ཀྱི་ཁོ་བྱད་ཅིག 火刀，火镰。取火的用具。

མེ་ལྕེ། ཕུབ་ཕུབ་ཏུ་འབར་བའི་མེ། 火焰，火舌，ཁོང་ཁྲའི་ མེ་ ལྕེ། 怒火。གསང་ བཞེའི་ མེ་ ལྕེ། 革命火焰。མི་མང་འདུས་ན་བསོད་ གཅས་ མང་། ཤིང་བཀག་ས་ང་ན་མེ་ ལྕེ་ མཐོ། 人多主意多，柴多火焰高。མིང་གི་རྟེས་གྲངས་ལ་འཐུག་ཅུད་བ་ དང་། འབར་བའི་རྩ་འཛིན། 名字跟着人，影子跟着身。

མེ་ལྕེ་བཁོང་ཁོ། (ཕྱི་) ལུས་ཀྱི་ཀ་བཀས་ལ་ཆ་ དང་ ཐོར་འབྱམ་ ཐོན་བའི་གཉན་ནད་ ཅིག 铜钱癣。一说为湿疹。

མེ་ལྕེ་བ། (མངོན) བཅག 火焰者。赭石的异名。

མེ་ཆ། མེ་ཕུག་དང་མེ་རྩེ། ཐུ་ཞི་བཅས་ སོ། 打火器。包括火石和火镰。

མེ་ཆར། (མངོན) ཐོག 火雨。霹雳的异名。

མེ་ཆུ་ཚོ་སྐྱེག ང་མཆར་ཆུ་བདུན་ཀྱི་ཁ་ཀུལ་ཞིག 水火颠倒占。七奇脉之一。

མེ་ཉམས། བད་ཀན་རིགས་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 阳衰。六种涎病之一。

མེ་ཉེན། མེ་རྒྱུན་འཆར་བའི་ཉེན་ཁ། 火险，火灾。

མེ་ཉེན་སྔོན་འཚོག མེའི་ཁོར་བ་ཐྲོན་ཆུད་ནས་ འཚོག་ཐབས། 防火，མེ་མ་ཤོར་ཚོང་ནས་མེ་ཉེན་སྔོན་འཚོག་གི་ ཐབས་ ཤེས་ ཉིད་ བ། 未失火前要防火。

མེ་མཉམ་རྒྱང་། མཉམ་ཁོད་ཀྱི་རྩྭང་ དང་ རོན་ ཁིག

མེ་མཉམ་ཁལང་། ཁྱེན་སྤྲའི་ བོག་ཏུ་ ཆོན་ཁག་ཁྲམ་ ཁཤལ་བའི་ཁོད་ཐུལ་ ཚུལ་ བའི་ ཐོ་ བའི་ མེ་ ཁལང་ཞིག་ཁྱེ། རེར་ མེ་ བཅའ་ བཁྲག་ན་ ཐོ་ བའི་ མེ་ རྟེད་ ཉམས་ པ་ལ་ བན། 随火窍。在胸椎骨下三寸处的脘灸穴。灸此能恢复已经败退的肾阳。

མེ་རྟིལ། (1)ཕུག་བཟེག་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟ་སོག་ལ་རྟགས་ཐུག་ཟེད་ཅིག 烙印。(2)ཀྱི་ཆུང་དང་། མེག་ཚ་འཕྲིག་གསང་འགོག་ཟེད་དང་། གཅན་རིམས་ཀྱི་རྟ་ཆུས་རང་ལ་ཐུག་ཟེད་ཀྱི་ཚོ་བྱད་ཅིག 烙铁，烙熨器。藏医封闭中风邪气、眼翳、疮毒等继续发展时所用器械。

མེ་ཏོག (1)མེ་ ཏོག་ རྩྭིའི་ མིང་། 花，花朵；མེ་ཏོག་འདབ་མ་གཏོར་ནས་སྐུ་མཚོན་ལ་མེའབས་བསུ་ཞུ་བ། 撒花瓣迎贵宾。སློབ་སྦྱོང་དུས་ཐུ་གཡེང་བ་དེ། མེ་ཏོག་སད་ཀྱིས་ཁྲེར་དང་འདྲ། 学习不及时，如花遭霜害。མེ་ཏོག་རྡི་བསུང་འཐུལ་ནི། བྱང་བ་ལས་ཀྱིས་འཁོར། 花香四溢，蜂儿自来。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཤྱུ་དང་། 化名为吴。(2)གཅིན་བའི་ཕུ་བ། 小便泡沫。藏医检查病人小便时搅起的小便泡沫。(3)(ཞབས་) བྱད་ མེད་ཀྱི་ཟླ་ མཚན། 月经的异名。(4)རྩྭིང་ཞིག ཐང་པའྱ་བཀོད་ཅེས་ཟེར། བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཀར་ ཁྱེའི་ཅོས་ དང་ཡང་ ལྷུངས་ གཅིང་ བའི་ སྐད་རྒྱུད་དེ་ ཡིད། 墨脱。县名。原称白马岗，在西藏自治区东南部，雅鲁藏布江下游。

མེ་ཏོག་ཀ་ར་པི་ར། ཤིག་བྱ་ བའོ་ རྒྱུའི་ ཐྲུ་ རེ་ ཕུག་པའི་ མེ་ ཏོག 造纸所用瑞香草之花。

མེ་ཏོག་ཀུན་ཏུ་བཟང་པས་ཞུས་པ། ཆོ་ག་བཞི་ པཏྨ་ཕྲ་ བཏུ་པ། ཀུ་གར་ཀྱི་ཨཱཙཱརྱ་ བོ་ཏྲི་ན་ མེ་ 5'དང་། པཎྜི་ཏཨ་ དང་། ཤཱ་ནྟ་ པ་བཏྲེ་ ཡེ་ཤེས་ སྡེ་ ལ་ སོགས་པས་ བསྒྱུར་ ཅིང་ཞུས་པའོ། 《大宝积经功德宝花敷菩萨会第三十四》。全书四百五十颂，印度论师娑纳迷札、般若瓦尔马与西藏译师智军共同由梵译藏。唐代菩提流志由梵译汉。

མེ་ཏོག་བཀོད་ཅྱ། (ཤིང་) མེ་ ཏོག་ གི་ ཁྲིང་ བ། 花冀。

མེ་ཏོག་བཀྲམ་པ། (1)མེ་ཏོག་གཅལ་དུ་ བཀྲམ་པ། 铺平花朵，列匀花朵。མེའབས་ལས་དུ་ མེའབས་ བསྐྱེད་ མེ་ ཏོག་བཀྲམ་པ། 铺花于路，以相迎接。(2)བཀྲུ་ སྐྱོང་བའི་ ལེའུ་ ཞེག 《散花品》。般若八千颂之一品。

མེ་ཏོག་བཏྲོལ་བཇེན། ཤར་ ལྷ་ ལྷོད་ སྐྱོན་ ལས་ཀྱི་ དུས་ སུ་ མི་དམངས་ཀྱི་ ཁྱིམ་ དུ་ མེ་ ཏོག་ཉུང་ ཤུགས་ ཆེག་ ཞུས་ ཚེ་ ཞིང་ དགོངས་པ་ ཞུས་ བའི་ ཐོག་ ཟླ་ ཞིང་ ཏོག་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཁྱེ་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཡིག་ཆ། 鲜花证。旧时，传召期间拉萨居民为求家中原有花草准许照常养植，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

མེ་ཏོག་གངས་ཅན། ཤྲ་ སྐྱེན་ མེ་ ཏོག་ གི་ རིགས་ ལྷན་ དང་ ཐཙྪ་ས་ བའི་ མེ་ ཏོག་ དམར་ པོ་ ས་ བཏོ་ ཤེ་ རེ་ བཞིན་ ཐདེ་བས་ དགོས་ པ་ དེ་ ལ་ ཟེར་ ཏེ། 红花。园中种植的一类草本药用植物。开红花，功能治皮炎、疫毒。

མེ་ཏོག་གང་ས་ཚུ། རི་ མཐོན་ པོར་ རྒྱས་ བའི་ ཤྲ་ སྐྱེན་ ཞེག ཙ་ སྐྱང་ ལ་ སོང་། ཞུ་ རྡེས་ རྩི་ བ། ཏུས་ བས་ ལུང་ པ་ གོག་ པ་ དང་། རྩ་ ཙ་ ཆུས་ ལ། ཁ་ གས་ བ། བྱ་ སྐྱོ་ ལ་ རྩི་ ཐ་ ཁོར་ བ་ བཅས་ ལ་ ཐན། 雪莲花。一说名为米壳。生于高山的草本药用植物。味酸而甘，性温，利痰，壮阳，补血，暖宫。

མེ་ཏོག་གཌང་སྐྱ། ཤྲ་ སྐྱེན་ ཀྱི་ རིགས་ མེ་ ཏོག་ ཐང་ ཆེན་ ཀྱི་ སྐ་ ཤ་ བྱ་ ཞེག་ ཐྲེ། ཙ་ མངར་ ལ་ བསྐ། ཞུ་ རྡེས་ རྩི་ དང་། ཏུས་ བས་ དགྱ་ ཆུས་ རྩི་ ཆ་ ཁག་ གས་ པ་ དང་། དཀྱ་ ག་ ས་ ཁ་ ཆེ་ ཆ་ ཁ་ ཆེ་ ཆ་ ཁ་ ཆེ་ ཆ

རྡོ་རྗེ་དུ་ཨོད་ཅིང་མཐོ་ཙམ་མཆིའི་ངོས་ལས་སྤྲིལ་ཁ་སྐྱོང་ལྷག་ཙམ་ཡོད། 麦多岗。青海省海南藏族自治州共和县一山峰名。海拔五千余米。

མེ་ཏོག་ཅན། (མངོན) (1) བྱང་བ། 蜜蜂的异名。(2)བྱད་མེད་ཆུ་མཚན་ཅན། 壮年妇女的异名。(3)ས་ག་ཟླ་བ། 藏历四月的异名。(4)སྐྲ། 头发的异名。

མེ་ཏོག་བཅུད་ལེན། དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་ཐས་ཅི་ཆས་བས་མེ་ཏོག་རྣམས་ཀྱི་བཅུད་ཆང་ངེ་རིལ་བུ་བཅས་པ་དཀའ་ཐུབ་ཅིད་སྐབས་ཀྱི་རས་ཤིག 花汁辟谷术。据说是宗教徒采集花中精华为丸，服后绝食修行的方法。

མེ་ཏོག་སྒོ་ཚ། རྒྱ་ཧིག 姜花。一种可入药的植物名。

མེ་ཏོག་ཆར་བ། (1)ཆར་ཕེགས་པད་མའི་འདབ་མ་ལྟར་ཕྱང་བ་མེ་ཏོག་ཤི་གཅིག་སྙུ་བཀོད་པ། 瑞雨。文学上拟雨点为花瓣。(2) ལྷའི་ མེ་ཏོག་དངོས་སུ་བབ་པའི་རྒྱུན་བྱུང་གི་དབེ། 天华。神话所说从天空撒落的花雨。

མེ་ཏོག་འཇུག (མངོན) སྦྲང་མ། 人花。蜂的异名。

མེ་ཏོག་ཉི་མ། (མངོན) ཀུར་ཀུམ། 向阳花。红花的异名。

མེ་ཏོག་མཁའ་བཞིན་དང་མཁས་བརྒྱ་འཕྲིན་བཤད། སྒྲུ་རུལ་འཕེལ་ཆུས་དང་། ཚན་རིག་ཁང་རྩེ་ཀུན་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཚན་རིག་ཁང་ཁག

的异名。(2)ཉི་ཟླ་གཟའ་ཕེས་བཟུང་བ། 日、月食的异名。

མེ་ཏོག་ཟླ་བའི་རྒྱུ་བ། (ཨངོན) ཏོང་ཟླ་བཞི་པའི་མིང་། 花月。藏历四月的异名。

མེ་ཏོག་ཚོམ་བུ། མེ་ཏོག་གི་ཆུན་ པོའམ་ཚོམ་ བྱ། 花束。

མེ་ཏོག་ཕྲེང་བ། མེ་ཏོག་ཅི་ དེགས་ བརྒྱས་ པའི་ སྡུད། 花环，花鬘，花圈。

མེ་ཏོག་འཕྲིང་རྒྱུད། (1)མེ་ཏོག་འཕྲིང་བ་ སྡུད་ བརྒྱས་ཀྱི་ཆུན། 花鬘。(2)འདུལ་བའི་གཞུང་ཞེག《毗奈耶颂》。佛教律经之一品。

མེ་ཏོག་བྱམ་བ། མེ་ཏོག་ འཇུགས་ སའི་ བྱམ་ པ། 花瓶。插花器皿。

མེ་ཏོག་བྱ་རྐང་། རྩྭ་སྨན་ཁྱི་དེགས་ཤེག་རྒྱ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་རིམས་ཚད་ཀྱི་འབྲུ་བ་གཅོད། ཕྱིར་བྱུགས་ན་ཆ་དང་། ཤེག་ནད་བཅས་ལ་ཐན། 大花飞燕草。毛茛科药用草本植物名。味苦，性凉，止热泻，外敷治疮疡和虱病。

མེ་ཏོག་བྱ་རྩེ། རྩྭ་སྨན་ཁྱི་མེ་ཏོག་ཅི་རྒྱ། མེ་ཏོག་གི་ནུས་པས་ཚད་པ་སེལ། ཁྲག་ཐུན་གཅོད། གཅོ་བོར་དམར་བ་ཤལ་ལ་ཐན། སོན་ཁྱི་ནུས་པས་མཆེན་ཚད་ཤིག་ཚད་སེལ། གཅོ་བོར་ཤིག་དམར་ཞིང་སྐང་བ་དང་ཤིག་ཁྱིབ་ ལ་ ཐན། 鸡冠花。花和种子入药。花功能清热止血， 主治赤痢；种子能清肝明目，主治目赤肿痛、翳障等症。

མེ་ཏོག་མ། མཆོད་པའི་ལྷ་མོ་ ཞེག 供花女。一女神名。

མེ་ཏོག་སྔོག་སྐྱེས། (ཨངོན) མཐིང་། 青色花。靛的异名。

མེ་ཏོག་སྐྱང་། (ཨངོན) བྱང་བ། 尝花。蜜蜂的异名。

མེ་ཏོག་ཁྱུ། མེ་ཏོག་གི་ཟེའུ་འབྲུང་ ཚགས་པའི་ཁྱུ། 花蜜。花粉囊中甜汁。

མེ་ཏོག་ཚོམ་བྱ། ལྷང་བོར་སྐྱངས་པའི་མེ་ཏོག花堆，花团，花束。

མེ་ཏོག་འཚོ། (ཨངོན) བྱང་ཤིང་། 养花。甘蔗的异名。

མེ་ཏོག་གཞུ་ཅན། (ཨངོན) འདོད་ ལྷ། 具花弓者。欲天的异名。

མེ་ཏོག་ཟས་ཅན། (ཨངོན) སྐྱང་མ། 食花者。蜜蜂的异名。

མེ་ཏོག་ཟེ། (ཨངོན) མཐིང་། 花蕊。靛的异名。

མེ་ཏོག་ཟེ་བ། མེ་ཏོག་གི་ཟེའུ་འབྲུ། 花蕊。

མེ་ཏོག་གཟུང་བ། ཕྱི་འཇུག་གི་ནང་གསེས། རིག་ཕྱའི་ས་བོན་ལས་སྐྱེས་པའི་མཚན་ཉིད་ ༥་མེ་ ཏོག་ཁ་དོག་ལྔ་པ་རིགས་ལྔའི་ཡིག་འབྲུས་མཚན་ པ་རེ་སྐྱོབ་མ་ རྣམས་ ཀྱིས་ གཟུང་ བའོ། 拈花。密乘灌顶入外坛场仪轨之一。 诸弟子手中各持分别标有五姓种子字的五色花朵， 以表示其为五姓种子所生。

མེ་ཏོག་ལམ། (ཨངོན) མེ་མཚན། 花路。女阴的异名。

མེ་ཏོག་ལྷག་མིག རྩྭ་སྨན་མེ་ཏོག་གི་རིགས་ཤེག་རྒྱ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་རིམས་ཚད་དང་། དུག་ཚད་སེལ། བཅུད་ལེན་པར་ཐུབ། 苏氏紫苑。菊科药用草本植物名。味苦，性凉，功能治瘟疫、清热解毒，并作辟谷药物。

མེ་ཏོག་ལེ་བཤམ་ཆུ། ལྷམ་ རང་ ཤཇུགས་པའི་ གུར་གྱམ་རྒྱ། ནུས་ པས་ མ་ གསོ། རྩ་ཚད་པ་ སགྲུབ། ཁྲག་ཤོར་གཅོད། 土红花。园中种植的红花。功能治疮疡、续筋络、止血。

མེ་ཏོག་ཤེལ་མ། མེ་ཏོག་ལྷུག་མ། 花瓣。零星的花朵。

མེ་ཏོག་ལེར་ཚོག རྩྭ་སྨན་ཁྱི་དེགས་ཤེག་རྒྱ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་དུས་ཚག་སྐྱོང། མ་ གསོ། རྩ་ཚད་པ་ སགྲུབ། 水萝卜。药用草本植物名。味苦，性凉，功能接骨、生肌、续筋折。

མེ་ཀོག་གསང་། (མངོན) བྱད་མེད་ དང་ མ། 鲜花。少壮妇女的异名。

མེ་ཀོག་ཆུ་ཤེལ། མེ་ ཀོག་ཀྱི་ རིགས་ ཤིག 大蜀季花，锦葵花。

མེ་ཁུ་བྱའི་སེམས་ བསྐྱེད། སེམས་ བསྐྱེད་ ཐེར་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། བྱང་སེམས་སྨོན་ལམ་ཁའི་ རྒྱུད་ཀྱི་སྨོན་པ་ དང་ལྡན་ པའི་ སེམས་ བསྐྱེད་ སྤྲིམ་ པའི་བྱད་ཤེར་སྒོམ་པས་ན་མེ་ཁུ་བྱའོ། 烈火喻发心。二十二种发心之一。加行道菩萨所具加行发心，能焚一切覆障柴薪，如同烈火。

མེ་ཁྲག (1)མེའི་ ཚ་ ཚ། 火花，火星。 མེ་སྐུག་གིས་ བྱང་ལྷོངས་སྒེག་ བྱེད། 星火燎原。 མེ་ སྐུག་ ཆུང་ དུས་མ་བསད་ན། དགས་རི་མེ་ལ་ ཤོར་ ཉེན་ ཙམ། 小火不早灭，烧及满山树。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་མཁའ་ སྐྱེས་དང་། མེའི་ ཟེགས་མ། ཁྱགས་ཀྱི་ དུས་འཕྱག རབ་འབྱོ་ བཅས་སོ། (2)(མངོན) མེ་ ཁོ་ སྐུག་ཟེ། 火花。丙寅年、火虎年的异名。

མེ་ཁག་གཅོད་ཅ། མེ་ གཏོང་མཚམས་འཇོག་པ། 熄火。

མེ་ཁབ། མེ་ གཏོང་ས་ཁི་ གཏ། 灶，火炉。

མེ་ཁྱབ་ཅ། མེར་ བཟེགས་ན་ཞེག་ མེ་འགྲོ་བ། 耐火。能经受火烧；མེ་ ཁྱབ་ སོ་ ཐག 耐火砖。

མེ་ཁྱད། ཐྲ་ བ་ ལས་ བྱས་ པའི་ མེ་ བཅའ་ དང་། རངས་ཁྱགས་ སོགས་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཐུར་མ་ དང་ གཉིས་ སོ། 针灸。艾绒所作灸炷和铜铁等所制针具二者合名。

མེ་ཆེལ། ཁྱགས་ མེར་ བཟོགས་ ཏེ་ རྟ་ རྒེལ་ལ་ རྟགས་ རྒྱག་ ཅིང་ རི་ མོ་ གང་ རུང་ ཙོད་ པ་ ཞེག 烙印。经加热后在骡马体上烙出记号的铁印。

མེ་དམ། མེ་ ཀོག་ འཇོག་ སྐྱོང། 花瓶。插花器皿。

མེ་དྲུགས། མེར་ བཟོ་ བའི་ སྐན་ དཔྱད་ ཅིག་ ཐེ་ སྐན་ རྩེས་ ཀྱིས་ ཐུམ་ ཉིལ་ བ་ཐོས་ པ་ མེར་ བཟོས་ ནས་ སྐན་ བཙོས་ ཅིང་ ཐབས་ ཤེག 灸法。以药物制成捻子点火熏烧的一种医疗方法。

མེ་དོང་། མེ་ མང་ པོ་ ཙམ་ བའི་ དོང་། 火坑。

མེ་དྲེད། (1)མཁྲིས་ པ་ འཚུ་ བྱེད་ ཀྱི་ སྟོབས་ ལས་ བྱུང་ བའི་ མེ་ ཁམས་ ཀྱི་ དྲྭ་ གཙོ་ བོ་ དང་། དེའི་ ཚ་ ཤས་ ལུས་ ཐུང་ས་ ཀུན་ ལ་ ཡོད་ པའི་ མེ་ དྲྭ་ བཅས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ མེད་། 阳气。主要指人体消化胆所生热力和人体元气温养全身的作用。(2)ཚ་ དྲྭ་ དམ་ མེ་ དབས། 火力。

མེ་དྲེད་གསུམ། ཚོ་ བའི་ ནང་ དུ་ ཟས་ སྐོམ་ ཟུག་ བཀྱ་ སྐྱོང་ བ་ སོགས་ མེ་ དང་ མཐུན་ པའི་ དྲྭ་ ཀྱི་ ལས་ བྱེད་ པ་ པོ་ གསུམ་ སྟེ། བད་ ཀན་ ཟུག་ བྱེད་ དང་། མཁྲིས་ པ་ འཚུ་ བྱེད། རླུང་ མེ་ མཉམ་ བཅས་ སོ། 三阳气。在胃中研磨、消化和清导饮食，功用等同火气的三种物质：研磨涎、消化胆和同火风。

མེ་མདུག མེ་ ཞིབ་ མེའི་ ཐུང་ པོ། 塘煨。可以煨物使热的灰烬。

མེ་མདུད། མེ་ རྩས་ ཀྱིས་ འཕེན་ མདའ་ འམ། འཐུལ་ མདའ། 枪；ལག་ ཡོད་ མེ་ མདའ་ དམ་ པོར་ འཛིན། 紧握手中枪。ཁ་བ་ཁ་བ་མ་ བྱས་ པས་ མེ་ མདའ་ ཁ་ ཤོར་ བ། 不小心枪走了火。

མེ་མདུད་ཐག་ཐག འཐུལ་ མདའི་ བྱེ་ བག་ ཅིག 机关枪。

མེ་མདའི་ཕྱེ་ཆུ་མིག མེ་ མདའི་ སྐོར་ ཀོག 枪栓。后膛枪的保险栓。

མེ་མདའི་ཅ་ཁ་ཞུབ མེ་ མདའི་ ཁུ་ བ། 枪托。

མེ་མདའི་རྩ། (ཁམ) མེ་ མདའི་ ཁ་ མཚམས་ ཐུ་ སྐྱག་ པའི་ ཁ་ཁས་ ཁ་ཤོན་ ཀྱི་ ཏེ། 枪叉。枪前端作依托用的一对撑架。

མེ་རྡོ། དར་ ཡུག་ དང་ འབྲབས་ ནས་ མེ་ མཆེད་ པའི་ རྡོ། 燧石，打火石。

མེ་ནུ་ཀུ། (ཤེས) ལྷའི་ བུ་ མེའམ་ ལྷའི་ ཁ་ མཁའ་ ཨ། 梅那迦。天女，天界舞女。

མེ་རའི་བདག་ཅེ། (མངོན) ཁ་ ཤས་ རི། 梅那主。

雪山的异名。

མེ་ཁ་རལ་པ་ཅན། ཤུ་སྟེགས་པའི་ཅི་བྱག་ཅིག མེ་ལ་ལྟར་འཇིན་པ་དང་། སྤྱིན་སྲེག་ལ་བརྩོན་པ་དང་། ཆ་ལུགས་རལ་པ་རིང་བོ་ཅན་ཞེག་དང་། ལྷ་བ་ནི་ལས་ཆུ་འབྱས་ཁས་ལེན་པ་ཞེག་བཅས་སོ། 事火长发者。外道之一派。信火神，勤于火祭，头蓄长发，相信因果。

མེ་ཚོ་ཆེ། མེ་ཆེན་པོ། 大火。

མེ་ཟླ། ལུང་མེ་འབར་བའི་མདོག་དཀྱིལས་ཀྱི་ རྟའ་སམ་མཚན་ ལྟས་ལ་བལྟས་ ནས་ཤེས་ མིན་རྫི་ ཡོང་བརྟེན་བའི་མི་འདེབས་སྐྱངས་ཤེག 火焰圆光。观察火焰以定吉凶的一种占卜术。

མེ་དཀྱིལ། མེའི་ཕྱུང་པོ། 火堆。

མེ་ཁྱབ་རླུང་སྐྱལ། མེ་ཆེན་པོ་ འབར་ ཐུབ་ བའི་ ཆེད་དུ་ རླུང་རྒྱུན་སྐྱལ་བ་ལྟ་བུ་ སྒེ་བསམ་ དག་གིས་ ཐིང་ཆ་ལང་དུ་འཇུག་བའི་དབེ། 煽风点火；刺激别人捣乱。

མེ་ཐྲིན། དུ་བ། 火烟。

མེ་ཚོ། འབྱུང་ཁམས་ ལྟ་བོ་ རེ་ རེང་ ཐོ་མོ་ གཉིས་ གཉིས་ཐུ་ ཕྱེ་བའི་ཡ་ ཀལ་ཞེག 丙，阳火。五行各分阴阳以代天干之一。

མེ་ཚེར། མེ་ཐྲག་གཞི་སྐོང་ཐུབ། 火钵。用以盛灰烬煨物的陶器。

མེ་ཚེར་ཁོག་ཕྱིར། མེ་དང་ཐ་ཐྲག་གཞི་རྡ་སྐོང་། 火钵茶罐。用以保持酥油茶等 饮食温度的一套陶器。

མེ་དྭངས། འབྱུང་བ་མ་ཀུ་དག་ཐོག་གཙོ་བཅི་ཀུ་ཞི་ཕྱི་ བྱག་ཅིག 火生土。阴阳五行之学所说土之出处为火。

མེ་དཔྱ། (1)མེ་རྩ་འཕྲུག་གཞི་ཁྱབ་པ། 花瓶。插花器皿。(2)ཤུང་ ཁག་ འཁྲུགས་ ནས་ལུས་ སྐོང་ གཞན་པ་དང་། ཕྱི་ཐུབ་སོགས་ལ་ཐུང་བའི་ཁངས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་ འབྱུང་ འཁོར་ སོང་ བཅོ་ བཅུད་ དང་། ཐིང་ངུ་སོང་བཅུ་གཉིས། ཁ་ཐུམ་པོ་ སོང་ཆེ་ཙམ་བའི་ ཚན་ཐུང་ཆུང་ཞིག 火罐。治疗风血交攻引起上身疼痛， 及外症等所用医疗器具之一。罐系铜质，圆周长十八指，高十二指， 口径四指。

མེ་དབལ། (1)མེའི་རྩྭ། 火力。(2)མེ་ཤི་ཚ་ངར་ཀྱིས་འཆིག་པ་ལྟར་ཀྱི་ ཐོར་པ་འབྱུང་བའི་ནད་ཀྱི་མིང་ལྟ་བུ། ལྟེན་ཐྲིས་ཆའི་ནང་ཚན་ཀྱི་མེ་དབལ་ དང་། གཉན་རིགས་བཅོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་མེ་དབལ། 皮炎。皮肤如被火烧发红的密集丘疹，分自体病变皮炎和十八种疫疠之一的皮炎。

མེ་འབར་རླུང་བསྐྱེད། མེ་ཞེག་ ཁོང་ཁྲོ་ ལངས་ བའི་ ཐོག་ལ་ ཐྲིན་ ཡང་ཁོང་ཁྲོ་ ཐྲིང་ཟེད་ ཀྱི་ སྐད་ཆ་ བཤད་པ་ ལྟ་ བྱའི་དབེ། 风吹火燃，风助火威。喻同“火上加油”。

མེ་འབྱེད་པ། (1)མེ་ གཉེར་བ། 烧火，生火。(2)མེ་ རླུང་གིས་ སྐྱལ་བ། 风吹火燃；ཁ་ཡིས་མེ་ འབྱེད། ཀན་ནང་ཆུ་ གསོག 嘴吹火，胯蓄水。喻分工合作。

མེ་སྐྱེས་སྐྱེས། (ཨངོན) ལྷ། 火施生。天神的异名。

མེ་མ་ཐལ། མེ་མིན་ཐལ་མིན་དེ་ མེ་ཟུ་ འདེམ་བའི་ ཚན། 热灰，红火灰。

མེ་མ་སྐྱེར། མེ་མདག 火炭，熄烟，热灰。

མེ་མ་སྐྱེར་ཀྱི་ཁོ་བས། (1)མེ་ མདག་ ཡོད་ བའི་ དོང་། 热灰坑。(2)དགྱལ་གནས་ཤེག 熄烟地狱。

མེ་མ་ཤིང་། ནག་ཏིས་ལས་ཐུང་བ་ཤེང་ཞི་ མེ་ཤེང་ལས་ཐུང་བས་ཤེང་མེའི་མ་རུ་བཤད་པ། 木生火。阴阳五行之学所说火之出处为木。

མེ་སྐྱེར། མེ་མ་སྐྱེར་རམ་མེ་མདག 火炭，熄烟，热灰。红火灰。

མེ་སྨེ། 名词。(1)འབྱུང་ཁམས་ལྟ་ བོ་རེ་རེང་ ཐོ་མོ་གཉིས་གཉིས་ཐུ་ ཕྱེ་བའི་ཡ་ཀལ་ཞེག 丁，阴

火。五行各分阴阳以代天干之一。(2)སྨིག་བའི་ཐྲི་བག་ཅིག 一种惹。(3)(རྡོང་)ཐུམ་སྡོད་ཆང་དུ། 小口袋。

མེ་མོ་ཡོས། མེ་ཡོས་ལོ་སྟེ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཆུང་ཆེན་ཏུ་ཁར་སྣད་ལས་བོད་སྣད་དུ་ཐོག་མར་འགྱུར་བའི་ལོ་དུས་དེ་ཉིད་ལ་རབ་བྱང་དང་པོ་ཞེས་གྲགས་ཤེང་། དེ་ནས་བརྒྱང་ལོ་འཁོར་དུག་ཏུ་རེ་ལ་རབ་བྱང་རེ་རེ་བའི་སྐྱལ་དར་བ་ལས། དེ་ཙམ་ཆད་དུ་རབ་ བྱང་ཁ་ཅིག་ཆོས་ཉིད་ཟབ་ཅིང་ཟབ་ཏུ་རེ་ལ་རབ་བྱང་རེ་རེ་བའི་སྐྱལ་དར་བ་ལས། དེ་ཙམ་ཆད་དུ་རབ་ བྱང་ཁ་ཅིག་ཆོས་ཉིད་ཟབ་ཅིང་ཟབ་ཏུ་རེ་ལ་རབ་བྱང་རེ་རེ་བའི་སྐྱལ་དར་བ་ལས། 火兔年，丁卯。佛教《时轮金刚本续》于公元1027宋仁宗天圣五年丁卯，始由梵文译成藏文，藏历始以其中所说རབ་བྱང་等六十年号纪年，如汉历干支纪年的六十甲子。在此以前，西藏虽有五行和十二生属纪年之例，但无རབ་བྱང་之名。

མེ་ཁམིག་ས། (1)མིའི་ལུས་ལ་མེ་བཙའ་བཞག་ནས་བཅོས་ཆོག་པའི་གསང་དམིགས་ཏེ། རྒྱབ་ཀྱི་སྐལ་ཆེན་ཉི་ཀུ་དང་། མཆོག་གསང་། སྙིང་གཅུག རྩྭད་སོ་སོགས་སོ། 灸位。在人体表面燃艾灶治疗疾病的部位，如脊椎二十穷、囟会、顶门、脑户等。(2)སྲོག་ཀྱི་གཏུམ་མའི་ དཀྱེ་རྟགས། 脐火所缘。藏传佛教密宗修炼脐轮火的观想次第。

མེ་ཁཚའ། སྨྲ་བ་རིལ་མོར་དྲིལ་ནས་ནད་དམིགས་སྟེང་དུ་བཞག་སྟེ་མེ་སྐང་བ་ཕྱ་བྱ་དང་། རིལ་བ་མེར་བསྒོགས་ནས་ནད་དམིགས་ སྟེང་བརྡེག་ པ་ཕྱ་བྱའོ། 灸法，火灸。揉搓艾叶成炷，安置患处点火及烧热砭针烙熨患处的治疗法：ནད་ལ་མེ་བཙའ་བཞག་སྟེ་བཅོས་པ། 以灸治病。

མེ་བཙའི་གདམས་པ་ཤེལ་དཀར་མེ་ཚོང་། དྲྭ་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་དེའི་དམར་དགེ་ བཀེས་བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་མེ་བཙའི་ སྐོར་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ སྐབས་ཀྱི་བསྟན་

མེ་ཚུལ་ཁ། མེའི་རིགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྩེད་མོ་སྐྱེ། 烟火。花灯等供观赏的火焰游艺。

མེ་ཚགས (1)མེ་སྐྱགས 火花，火星：བཙའ་བཏུབ་པའི་ཕུགས་མེར་ བསྒོགས་ཏེ་ ཐོ་བས་དྲུང་དུས་ མེ་ཚགས་འཐོར་བ། 锈铁烧红，一经捶打，则火星四散。(2)མེ་སྐྱགས་ཀྱི་ཚགས་སྐྱ། 火花爆裂声。

མེ་ཚང་། ཐབ་ཚང་། 厨房，灶房。

མེ་ཚུགས། ཕུགས་སྐྱག་སོགས་ཁུས་ལ་གཏུག་ པའི་ནད་བཅོས། 火熨，火灸。或烧热铁石，或燃艾以烫熨患处的治疗法：ཀང་ལག་ ཀྱི་ ཆོགས་ ད་ནས་མེ་ཚུགས་ཏུག་པ། 烫熨手脚关节发痛之处。

མེ་མཚམས། ཤར་སྒྲིའི་མཚམས། 东南隅。

མེ་ལྗ། (1)རྡ་ལས་བཟོས་པའི་མེ་ཕྱག་སྟོང་། 陶器火钵。(2)མེ་དུག་བཙུགས་པའི་ཐྲ་མའི་སྟོང་། 花盆，花钵。

མེ་ལྗགས། མེ་མདའི་རྩེས། 火药。

མེ་ཁམ། (མངོན) ཁུ། 火口。天神的异名。

མེ་ཁམ་ལམ། (མངོན) ནམ་མཁའ། 火口路。虚空的异名。

མེ་གཞོང་། མེ་ཤར་གྱི་ཟླ་བཀུ་ཅིག 火盆。

མེ་བཞི། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་ ཀྱི་ཚ་གྱལ་ ཞིག རྩེ་གཅིག་ཏུ་ནང་དང་། ཀུ་མ་འདོད་ནོ། 轸宿。二十八宿之一。མིང་གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་རྟག་ཏུ་དང་། ཀུ་མ་འདོད་ནོ།

མེ་བཞི་སྐྱེས། (མངོན) གཟའ་ཁུང་ཀུ། 轸生。木曜的异名。

མེ་སྐྱེས། (མངོན) ཉི་མ། 火球。太阳的异名。

མེ་ཟེར། མེའི་ ཟེར་ མདངས། 火光，སྦྲང་ཀུ་ མེ་ ཟེར་དུ་མི་ཆགས། 黄蜂不恋火。

མེ་ཟོབས། མེ་མང་ཞི་ ཙིད་ པའི་ རྩོང་། 火坑。

མེ་ནོ་བས་ཐུ་མཚོངས་ནས་གཞེན་སྐྱབ་སྐྱེས་བ། 跳入火坑救人命。

མེ་ཁི་ཁམས། ཚ་བའམ་དྲོ་བ། 火界。热，暖。

མེ་ཁི་མཕྱེས་པ་ཅན། (མངོན) ཀྱི། 火颈者。鸟的异名。

མེ་ཁི་དབང་ཕྱུག (མངོན) ཉི་མ། 火自在。太阳的异名。

མེ་ཁི་ས་བོན། (མངོན) གསེར། 火种。金子的异名。

མེ་ཁིས་བཟྱེགས། (མངོན) ཟླ་བ་གཟས་བཟུང་བ། 火焚。月食的异名。

མེ་ཆོག ཐབ་ཀྱི་མེ་དཀྱུག་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 拨火棍。

མེ་རི། རང་བཞིན་ཁྱིས་མེ་འབར་བའི་རི། 火山。

མེ་རིས། མེ་ཁི་རི་མོ། 火焰图画。画成火焰状的图画。

མེ་རྩུས། ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བ་མེ་ཁམས་ཤས་ཆེར་ལས་བཟློད་པའི་རུས་པ་མདོག་དམར་ཞིང་རྩུབ་པ་ཞིག 火性骨。由于火元素旺盛生长的人体骨骼，色红而粗糙。

མེ་ཙི། (1)མེ་ཟལ་ཆར་ཤི་བའི་མེ་མ་ཐལ། 余火，死火，灰烬；ཐབ་ཀྱི་མེ་རོ་ཤིང་བུ་ འཁུ་ཏེ་ གསོ་བ། 加柴重燃灶中余烬。(2)ཐུར་ལྷགས་རྗེང་བའི་ཤུལ། 残余，余烬，残存部分；རྩོད་བྲིང་གི་ མེ་རོ་རྩ་བ་ནས་བསད་པ། 根本消除争论的余波。ལས་ལྷགས་རྗེང་བའི་ མེ་རོ་ བསྒང་ དུ་ འབབ་ མེ་འཇུག 不让旧制度死灰复燃。

མེ་ཅ། ལ་ཞིག ཨོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣ་རྩེང་གི་ནུབ་ཕྱོགས་དུ་ ཡོད། 美拉。山口名。在西藏自治区错那县西部。

མེ་ཅ་ལྡེ་བ། (རྟེང) མེ་ལ་བསྲེག་བའམ། 烤火，向火。

མེ་ལ་རེག་བའི་ ཐུང་ བྱེད། ཕྱུང་ ཐེབ་ འབའ་ ཞིག་པ་དག་ བཅུའི་ནང་གསེས། དུས་ཐེབ་ཀྱི་མ་མ་བཟློག་པ་ཟེར་ཞིང་ ད་བའི་དབང་གིས་མ་ཡིན་པར་ ཆོད་བཀག་གིས་ མེ་ ལ་རེག་བའོ། 触火。九十单堕之一。谓比丘及时未受加持或未患病而任意烤火所犯堕罪。

མེ་ཏེམ། མ་འབྱས་དང་། ཁྲོག་པ། ཐྲོ་ཐུང་ སྐྱངས་པོ་ འབག་ ཞིག་ཐུང་བ་སོགས་ ཚ་ འབྱས་ ཆེ་བ་ལ་ ཡི་ ཁྲང་བཞེ་གང་ ཀུག་ ཀྱུ་དང་། མ་འབྱས་ ཆུང་བར་གཅིག་ གམ་ གཉིས་སོགས་ ཚ་ ཆེ་ ཆུང་ལ་ དབབ་གས་ དེ་ ཟིག་ཐེབ་ཀྱི་ ཡོ་ ཐུང་ ཅིག 烙熨器，熨斗。藏医在疮、疡、肿胀部位上，烧热铁箸烙熨进行治疗的器械。

མེ་ཏོང་། (1)གཟུགས་བརྙན་གསལ་བྱེད། 镜，铜镜。མེ་ཏོང་ལ་ ཞུ་ བ། 照镜子。མེ་ཏོང་གི་ རངས་ཤུར་ འཕགས་ བ། 平滑似镜。མེ་ ཏོང་ ནང་ གི་ གཟུགས་བརྙན། ཆེལ་ཟླའི་ནང་གི་མེག་མེག 铜镜里的影像，玻镜里的馍馍。喻同"镜花水月"。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་མཐོང་དང་། ཀུན་ གསལ། དྲི་དོར་མེལ་ཚེ། མ་ཀུ་ར། གཟུགས་ འཆར་བྱེད། གཟུགས་བརྙན་ཟླ་ གནས། བཞིན་ སྣོད་བཅས་སོ། (2)གྲང་གི་ཤས་ བྱ་དང་ཟེད་རིས་ བར་ གྱི་ སྟོང་ཚ། 壁上正面。藏式建筑屋内墙上自顶部彩绘和墙腰彩带间空白部分。(3) མཐོང་སས་དཀྱིལ་གཞུང་། 正中面。器物的中央正面。ཐང་གདེ་མེ་ ཏོང་། 卷轴画面。སྟོད་ འགག་ གི་ མེ་ ཏོང་། 背心的后背正幅。ཚ་ཟམ་ ཀྱི་ མེ་ ཏོང་། 立柜门面。སྒོའི་ མེ་ ཏོང་། 门扇正面。

མེ་ཏོང་ཟླ་ཁྱེ། མགོ་ བའི་ ཆའི་ མཐའ་ རོང་ འདྲ་ ཐེབ་ཀྱི་ ཟླ་ གི་ ཞེག 月牙刀。藏医切割头疮周围腐肉所用器械。

མེ་ཤིང་། (1) ཐང་ཤིང་། 柴。柴薪。作燃料的木材。(2)མེ་དང་ཤིང་། 火和树木。

མེ་ཤིང་ཁབ་བའི་ཐུན་ཁྱི་ཁྲལ། ཐུར་ མེ་ ཤིང་

དབོར་འདེན་གྱི་ཉ་ལག་སྐྱལ་རྒྱག་ཐེབ་ བའི་ ཁལ་ཞིག་ 运柴差。旧时，搬运柴薪的乌拉之一。

མེ་ཤུགས། མེའི་ཚ་ངར། 火力。

མེ་ཤུལ། མེ་བཏང་བའི་ཤུལ་རྗེས། 火余遗痕。

མེ་ཤེལ། མེ་འབྱུང་བའི་ཤེལ་ཏེ་ཅོད་འདུས་ནས་མེ་ འབར་བྱེད་ཀྱི་ཤེལ་ཞིག 聚光镜。可以聚光点火的凸透镜或凹透镜。旧译火晶。

མེ་ཟངས་རྒྱག་པ། མེ་རྒྱུན་བསྐྱང་དུ་གསོ་བ་དང་ ངར་ཚ་དུ་གཏོང་བ། 拨火使之复燃；盛旺的火将熄时，立刻拨火使之复燃。

མེ་སྒྲབ་ཤིང་། (1)མེ་ གཏུབ་ ཐེབ་ ཀྱི་ ཤིང་། 燧木，发火板。古代摩擦取火的木板。(2)ཙོན་དན་དཀར་པོ། 白旃檀。

མེ་སྐང་། མེ་ཚོར་ངམ་མེ་སྣོད་ཟུང་།火盆，火锅。

མེ་གསུམ། བསྐལ་བའི་མེ་དང་། ཁྱིམ་གྱི་མེ་དང་། ནུབ་ཕྱེ་མེ་བཅས་སོ། 三火，劫火、家火和南火。

མེ་གསོད་པ། (1)མེ་མེད་པར་བཅོམ་པ། 熄灭，灭火。(2)མེ་སྐྱོན་གོང་བར་སེལ་གྱབས་ ཐེབ་པ། 救火，扑灭火灾，消防。

མེ་བསངས། མེའི་ དྲི་ ཡ་ གཏུལ་ བའི་ བསངས་ ཙམ་ཆད། 火香。祭祀所焚柴烟。

མེ་ལྷ། (1)ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་གསུང་སྐྱོང་། 火神。佛教徒所说东南护方神。མེ་ཁྱི་རྣམ་གངས་ལ་ མཆོད་སྐྱིན་སྐྱས་དང་། རྟ་དམར་ཅན། རོང་ལས་སྐྱེས། སྤུ་ཚགས་ཅོད་ཅེར། ཀྱིན་ཅ། འབར་བའི་སྐྲ་ ཅན། སྐྱིན་ཐིག་ཅ། ཚངས་དབང་སྐས་པོ། ངོད་ ཀྱི་རོང་ཅན། ངོད་བའུན་པ། ར་ལ་ཁྲོན། རིག་ ཅེད་སྐྱེས། ཐེག་ཅ། གསེར་ཀུ་བ། གསེར་ཀྱི་ ཐིག་ལེ་བཅས་སོ། (2)ཐབ་ལ་གནས་བའི་ལྷ། 灶神。迷信所说管灶之神。

མེ་ལྷའི་ཕྱོགས། (མངོན) ཤར་ཕྱོའི་ཐུགས། 火神方。东南隅的异名。

མེ་ལྷོག འབྲུང་བཞིའི་ཁམས་ཀྱིས་ ལྷོག་ པ་ རིགས་ བཞིར་དབྱེ་བའི་ནང་ཚན་མེ་ཁམས་ ཤས་ ཆེ་ བའི་ ལྷོག་པ་སྟེ། ནད་རྣམས་ལྟ་ངོད་ཆེ་ཞིང་མེ་ལྟོ་འབྲུང་བ་ཞིག 火疔。依四大种元素分疔毒为四类中，火大旺盛的疔毒，症见热邪旺极势如火焰之象。

མེའོ། (ཤེས་རབ་) ཐུམས་པ། 慈氏，弥勒。

མེད་དགག དགག་པའི་ནང་གསེས། རང་དངོས་ ལུ་རྟོགས་པའི་བློའམ་རང་བཞིན་བའི་སྒྲས་ རང་གི་ དགག་བྱ་དངོས་ལུ་བཅད་ཙམ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་ བ་སྟེ། གང་ཟགས་གི་བདག་མེད་ལྟ་བུ། བདག་ ཅག་བའི་ཤུལ་དུ་དོན་གཞན་མེ་འཐེན་པའོ། 无遮。遮遣之一种。认识自境之心或称述自境之声，仅直接破除自境之应破分以进行认识。如云："人无我。"在破除"我"之处，不引出其他事物。

མེད་དགག་གི་ གཞན་ སེལ། སེལ་ བའི་ ནང་ གསེས། རང་གི་དགག་བྱ་བཅད་ཙམ་གྱི་སྐྱོ་ནས་ རང་གི་བསལ་བྱ་རིགས་མེ་ཤན་བསལ་བ། དཔེར་ན་རི་མེད་ཅས་བསལ་ བ་ཙམ་ལ་ཁྱབ་བསལ་བ་ལྟ་བུའོ། 无遮遣余。遮遣之一种。只是否定自己之应破分，遮遣其余异类所遍。如云："无山"，但遮其有。

མེད་རྟོགས། མེད་པར་ རྟོགས་ བའི་ ཚད་ མ་ སྟེ། མེད་པ་ལ་མེད་པར་ངེས་བའི་ཡང་དག་ བའི་ ཤེས་ བའོ། 知无智。知其为无之正量。无则如实知其为无之正智。

མེད་ཅ་མེ་འབྲུང་བའི་འབྲེལ་བ། རྒྱ་མ་ལ་མ་ བརྒྱད་པར་ཕྱི་མ་ཡོང་ཐབས་མེད་ བའི་ དངོས་ པའི་ འབྲུང་ཚུལ། 一无百无。此无则彼无的关系。旧译不离相属。

མེད་པ། 副词。(1)ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་མེང་གི་ ཐ་མར་འདུག་བའི་དཀག་སྒྲ་ཞིག 无，没有，不

存在。动词"有"的否定词， 只用于词后，མེད་སྐབས་མེད་པ། 没有机会。མཐུན་ཀྱེན་མེད་དུ་མི་རུང་བ། 不可缺少的条件。སྐྱོན་ཅ་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པར་འཛིན་པ། 本无过失诬为有过。རྒྱུ་མེད་ཀྱེན་མེད། 无缘无故。(2)ཡོད་པའི་ལྟོག་རྟགས། ཚད་མས་མ་དམིགས་པའམ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པ་རྣམ་བོང་གི་དུ་དང་། ནམ་མཁའི་པདྨ་ལྟ་བུའོ། 无。有之反。因明学术语。正量所不可得、所知界中不可能存在者，如兔角、虚空莲花等。

མེད་པ་པ། ཚད་ལྡན་འཇིན་སྐབས། 灭者，断见者，断灭论者。古代一教派名。

མེད་པ་གསལ་སྣང་། ཡུལ་དོན་དུ་ མེད་ པའམ་གཞི་མ་གྲུབ་བཞིན་དུ་འཛིན་ཀྱི་འཁྲུལ་ རྒྱས་བཟུང་ བའི་དབང་ཤེས་ལ་གསལ་བར་སྣང་བ། དཔེར་ན་ རྡ་ཀཱི་ཀཱ་ཀཱ་ཤ་ཐུ་སྣང་ བ་ ལྟ་ བུ་ རྟོག་ མེད་ ཤེས་ཤོ། 本无见有。对境实际无有，或不成实，但在暂受惑乱外因损伤之根识中明白显现，如见一月为二月之无分别颠倒识。

མེད་པའི་སྐྱོང་ཉིད། རང་བའི་གཟུང་སྐྲས་ཐུ། རྣམ་མཁའ་ལ་སོགས་ པ་ དངོས་ མེད་ ཐམས་ ཅད་དང་། རྣམ་རྟོག་ལ་ཤིར་བའི་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་གྱི་སྣང་ཚ་རྣམས་དང་། མིང་ལ་དོན་དུ་ཞེན་པ་དང་། དོན་ལ་མིང་དུ་འཁྲུལ་བའི་མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཕྱི་ནང་མཐའ་དབྱས། ཆེ་ཆུང་བཟང་ངན་ཐུགས་དུས་སོགས་རྐྱེས་སྐྱོ་བཏགས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཐམས་ཅད་ ནི་ ཀུན་ བཏགས་ ཙམ་ ཡས་ཀུན་རྫོབ་ཏུའང་མེད་པ་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་དོ། 无性空。觉囊派说如太空等虚无事物，分别寻思所见色等外境一切现分，执名为实，误实为名等名实关系，以及内外中边大小善恶方分时分等等随心假立一切外境皆是遍计，虽在世俗亦是无有，为无性空。

མེད་བར་བྱེད་པ། (1)མེད་པར་བཟོ་བ། 消灭，粉碎；ལྟོག་དང་མེད་ པར་ བྱེད་ པ།废除恶劣习惯。 རྨོངས་དད་མེད་པར་བྱེད་པ། 扫除迷信。(2)མེད་པར་ཁས་ལེན་པ། 承认无有。

མེད་ཅི། དབུལ་པོའམ་སྡུང་པོ། 名词。穷人，乞丐。

མེའུ་ཏུ། (སྐད) (1)རས། 布。(2)གྲྭ་ ཅོ། 绸子。

མེའི་མཆོད་པ། མར་མེ་དང་སྐྱེན་གཤེ་སོགས། 火供。宗教徒用以祭祀鬼神的神灯或护摩火等。

མེའི་འཇིགས་པ། མེས་འཚོག་པའི་འཇིགས་སྐྱེ 火灾。火所引起的灾难和恐怖；མེ་སྐྱེན་ཀོང་མ་ཐག་ཏུ་ གསོད་ གྱུ་ ན་ མེའི་ འཇིགས་ པ་ ཆེར་ མི་ ཤོང་། 刚一失火即行扑灭，就不会酿成大火灾。

མེའི་རྩེན། མཆིན་པ། 火所依，肝脏。藏医说人体的火元素，依存于肝脏，故有此名。

མེའི་ཐལ་བ། མེ་བཏང་བའི་ཤུལ་དུ་ལུས་པའི་ཐལ་བ། 火灰，灶灰。

མེའི་རྩེ་ཤོ། (སྐད) གུར་ གྱམ། 火尖。红花的异名。

མེའི་ཚ་ཚ། མེ་སྤྱི 火花，火星；མེའི་ ཚ་ ཚ་ ཀུན་ དུ་ འགྲོ་བ། 火星四散。

མེའི་ཐེག་མ། (སྐད) མེ་སྤྱི 火屑。火花的异名。

མེའི་བྱེབ་ཤིང་། (སྐད) ཙན་དན་དཀར་པོ། 火棍。白檀香的异名。

མེར་བཀྲ་ཤིས་ཚལ། དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 上祥寒林。八大寒林之一。

མེར་ཁྲི་བཅོར་ཅོ། སོ་ ཁྲི་ བཅོན་ པོ་ དང་ དོག་མེར་མེར་གཉིས་ཀྱི་ སྲས། བོད་ཆུལ་གདུང་རབས་ལྔ་པ་ཡིན་ལ། གཙས་ཀྱི་ཁྲི་བདུན་དུ་ གྱགས་པའི་ལྔ་པའང་ཡིན་ནོ། 美赤赞普。索赤赞普和王妃多美美所生子。吐蕃王朝第五王。

མེར་གཙས་ཀྱི་ངེ་ཤེད། མེར་གཙས་ཀྱི་ དེ་ ཤིད་

ཅེས་བྱ་བ་ཐུན་དུ་བསམ་གཏན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རང་ཉིད་ལྟར་གསལ་བའི་ཐུགས་ཀར་མེ་འབར་བའི་དབུས་སུ་ཟླ་བ་ལ་ཐུང་ཟེང་བཀོད་དེ་ཐིག་བསྡོམ་པའི་སྒྲོང་བས་བསྡོམ་པ་མེར་གནས་ཏེ་ལས་བཞི་འགྲུབ་པའི་གཞིའོ། 住火真实。密乘事部静虑真实之一。自现本尊心间烈火炽燃，其中月轮上列咒鬘闭气合修心住火中，是四业成就之因。

མེར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཉམ་གྱིས་ཀང་བ། 满满当当，充满欲溢：དཀྱར་དུས་མཆོ་མེར་བ། 湖水涨满。སྣོད་མེར་བ། 容器充满。(2)ཡང་བ། 发起，翻起：སྐྱེགས་པ་མེར་བ། 发呕。སྐྱེགས་པ་མེར་བ། 打呃。ཞེ་མེར་བ། 作呕。❷ཟན་བ་དང་མཉེན་པའམ་འབོལ་བ། 形容词。稀薄，疏松，柔软，ཞོན་མེར་བ། 稀酪。འབྲས་ཐུག་མེར་བ། 薄粥。མོག་མོག་མེར་བ། 柔软的馍馍。ཀ་ཆལ་མེར་བ། 软嫩的肥肉。

མེར་མེར། (1)མེག་དུ་སྣང་ཚུལ་ཞིག 荡漾，浮光滋滟状：ཐག་རིང་དུས་ཆུ་མེར་མེར་ཆུགས་འགྲོ་བ་ཞིག་མཐོང་། 远远望见河水荡漾流去。(2)རེམ་རེམ་བྱེད་པའི་རིགས། 疏松柔软状：སྐས་འབོལ་མེར་མེར་ཞིག་ལ་མཚོ་བོ་རྟེན་པ། 把头靠在柔软的枕头上。(3)འགུལ་སྣང་ས་ཀིག 蠕动状，摇晃状：ས་ཡིམ་ཐུག་དུས་ཁང་པ་མེར་ མེར་ བྱེད་པ། 地震时房屋摇晃。

མེར་མེར་བོ། 〈ཙནྡྲདམ〉 ཐུ་ཀ་མངལ་དུ་ཅཀས་པའི་གནས་སྐབས་དང་བོའི་མིང་། 疱。梵音译作遇部坛。佛教密乘人胎经所说胎儿住胎第一位。

མེར་མེར་ཤིག་ཤིག (1)འགུལ་འཁྱམས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 动荡。荡荡悠悠貌：རྒྱ་མཚའི་ཆུ་ཆབས་ཀཡོས་ནས་མེར་མེར་ཤིག་ཤིག་བྱེད་པ། 海涛起伏荡荡悠悠。འབར་མདེལ་གཡུགས་དུས་ ས་ཆ་མེར་མེར་ཤིག་ཤིག་ཏུ་འགུལ་བ། 投下炸弹时地面震荡。(2)སྐྱེག་ཆགས་ མང་ བོ་ འདུས་ པའི་ འགུལ་ སྐྱངས། 蠕蠕钻动：ཀ་ ཅལ་ ནང་ དུ་ ཀ་ འབྲ་ མང་ བོ་ མེར་ མེར་ ཤིག་ ཤིག་ ཅིད་པ། 腐肉中蛆虫蠕蠕钻动。

མེལ་ཀེ། སྐབ་བྱའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག麻疹异名。

མེལ་ཆེ། (1)མཚན་དུས་སོ་ཕྱེ། 夜间巡逻。晚上的了望、侦察和监护：ཕྱུ་གུར་མེལ་ཆེ་ཅིད་པ། 夜间守护孩子。 ས་མཚམས་སྐྱང་མཁན་འགྲན་འཛིང་པས་མཚན་མོར་ཡང་མེལ་ཆེ་ཅིད་པ། 边防战士夜间也要巡视。 ཉིན་ གསུམ་ ཐ་ ར་ མཚན་ གསུམ་མེལ་ཆེ་ཅིད། 昼夜巡视六次。(2)མཚན་མའི་ཐུན་ཚོད། 夜里值班轮次，夜里了望时间。

མེལ་ཆེ་ཅན། (མངོན) མཚན་མོ། 具防守。黑夜的异名。

མེལ་ཆེ་བ། མཚན་དུས་ཀྱི་ཐ་ར་མཁན་ནམ། རྟོག་ཞིབ་པ། 守夜者，夜间巡逻者，更夫。ས་དེར་ལྟགས་པ་ན་ཁྱོགས་དེའི་དཔུང་གི་མེལ་ཆེ་ པ་ དག་ གིས་ རྟོགས་ པ། 到达彼处后即被那儿的哨兵发觉。ཁོས་མེལ་ཆེ་པ་ཁོ་ནས་མི་རྟོག་པར་མ་ཉལ་ཞེས་མེར་བཞེན་དུ་ཆོས་པོ་རྣམས་ ཀྱིས་ བཅོམ་ སོ། 他对更夫们说："要提高警惕，不要睡觉。"刚一说完，就被强盗们杀害了。

མེལ་རྒྱལ། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ། 祖国。自己的国家。དོགས་ཟན་ཆེ་བཞིན་ཀྱིས་མེས་རྒྱལ་སྐྱང་སྐྱོབ་ཅིད། 提高警惕，保卫祖国。

མེལ་འཇིང་། (མངོན) དངུལ་ཆུ། 火缚。水银的异名。

མེལ་འཇིག་པ། མེས་ཚོག་སྐྱེ་མེད་པར་འགྱུར་བ། 火灾。

མེལ་འཇིག་པའི་རྟེན་སོ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་མན་ཆད་སྐྱེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་

དེ་མེས་འཇིག་པའི་སྣབས་སུ་རྩ་མེད་དུ་འགྲོ་ཞིང་། དེ་ཡན་ཆད་ལ་མེའི་ འཇིག་ པ་མེ་ ཙམ་ བས་ མེས་ འཇིག་པའི་རྩེ་མོ་ ཟེད། 火灾顶，第二静虑。佛书说第二静虑以下器世间，在坏劫火灾时完全毁灭，以上不遭火灾毁坏，故名火灾顶。

མེས་ཚི། ཁའི་པ། 名词。祖父。父之父。

མེས་བཙིར་ཞལ་ལུང་། དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་ནང་རྒྱར་མཁར་ཐྲོ་ཐོས་རྒྱལ་བོས་ མཛད་ པའི་ རྩ་ཚུད་དང་། བཀའ་ནུབ། ཕྱི་མ་ནུབ་ཀྱི་ཆུ་མདོ་ཡན་ཁྱི་འཇལ་པ་ཤེན་དུ་ རྒྱས་ པའི་ སློབ་ ཁྱི་ བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་ཞེས 《祖先言教》。十六世纪时，宿睹·洛追杰波所著关于《根本续》、《注释续》和《后续》小便品以前诸卷最极详明的注释。

མེས་དཔོན། མེས་པོ་དང་དཔོན་པོ། 祖孙。祖父和孙子，祖先和子孙。

མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ། སྲོང་ བཙན་ སགམ་ པོ་ དང་། ཁྲི་ སྲོང་ལྡེའུ་ བཙན། ཁྲི་ གཏུག་ལྡེ་ བཙན་ ཉི་ གཅིག། 祖孙三王：吐蕃王松赞干布、赤松德赞和赤祖德赞等三代的总称。

མེས་བཙོན། (རྟེང) མལ་ས་ བཙན་ པོ། 安稳的卧处。

མེས་ཚིག་རྨ། མེས་བཟོགས་ཀྱི་ བྱུང་བའི་ མ། 烧伤，烫伤。

མེས་མཆོད། སྲང་མེས་ཀྱིའི་ དུས་ རབས་ བཅེའ་ བའི་ ལྷ། 家神。旧时，各人家中自祖先以来信奉的鬼神。

མེས་རབས། ཁ་མེས་ཀྱི་ མི་ རབས། 先辈，祖先世代。

མེས་ཤག་ཚོམ། སྲང་བོད་ཆུལ་ས་ བདུན་ པ་ ཁྱི་ ལྡེ་ གཏུག་ བཅུན་ཀྱི་ མིང་། སྲ་ རང་ བཀྲས་ ཆོས་ བས་ དེ་ ལྷང་ ཁྲག་ས་ སོ། 美阿匆。义译美髯公。吐蕃王朝第三十七王赤德祖丹的别名，尚金城公主。此王面多胡须，早现老相，故有此绰号。

མོ། ●名词。(1)སྐྱེ། 卦，卜筮，卦象。用以占卜吉凶祸福的迷信工具及其行动，མོ་ཆུ་མཁན་ཀྱི་ མ་ བཀའ་ བཀོད་ དུ་ བའི་ པ་ བདར་ ཁྲལ་ གྱི་ མེ་ ལ་ མགོ་ སྐོར་ གཏོང་ པ། 卦师在打卦之前，伴念真言用以骗人。མོ་ མཁན་ གྱི་ མོ་ ཐུ་ བཟང་ འཆུ་ སྐྱ་ ཚོགས་ བཤད་ པ་ ནས་ རྟུན་ གཏམ་ བཟོ་ བ། 卦师讲说吉祥和不吉祥的卦象制造谎言。(2)མོ་ མཚོན་ པར་ བྱེད་ པའི་ བདག་ སྐྱ་ ཞེག 雌，阴。女性人称词之一；གནས་ མོ། 旅店女主人。ཕྱ་ མོ། 母鸡。❷མ་ མཐར་ སྐྱོང་ ཐུ་ སྐང་ བསྡུའི་ ཐུབ་ ཅིག 助词。མ་字后面所加语终词；བདེན་ པ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཀུན་ རྫོབ་ དང་ དོན་ དམ་ མོ། 二谛为世俗谛和胜义谛。❸མིང་ མཐར་ འཇུག་ པའི་ མིང་ གི་ ཚ་ ཤས་ ཀྱི་ 词尾之一，实词的一个后缀：དུས་ ཀྱན་ རིང་ མ། 时间长久。སློབ་ གྲྭ་ ཚེན་ མོ། 学院。ལྷབ་ མོ། 戏剧。དྲྭ་ མོ། 晚上。

མོ་དཀར། ཐུབ་ མེད་ ཀྱི་ བཏུང་ སྐྱོད། 女茶碗。旧时上层妇女饮茶用的瓷碗。

མོ་བཀག མོ་ དཀར་ འཇུག་ ཀྱལ་ ཀྱི་ སྐྱེ་ ཤས། 女茶碗船子。放置茶碗的浅碟子。

མོ་ཁྱང་། (1)ཁྱིམ་ ཐབ་ མེད་ བའི་ མོ་ རྩེང་། 单身女人。(2)རི་ དུ་ ཤས་ ཀྱང་ མོ། 牝野骡。

མོ་སྐད། སྐད་ འཕང་ དམའ་ བ། 女声。特指女低音。

མོ་སྐྱེས། ཐུབ་ མེད། 女人。

མོ་ཁབ། ཁབ་ ཐུ་ བའི་ མིང་། 小针，细针。

མོ་མཁན། མོ་ འདེབས་ མཁན། 卦师。用卜卦以预言吉凶的迷信职业者。

མོ་ཀྱམ་མ། མོ་ རྩེང་ མ། 单身女人。独居无伴的妇女。

མོ་གོས། ཐུབ་ མེད་ ཀྱི་ ཆོས་ བ། 女衣，女装。

མོ་རྒྱུད། མཁེ་ རིགས་ རྒྱུད། 妻族，母系。

མོ་གཏུ། (ཁག) རྒྱུ་ མང་ ཙམ་ བའི་ གཟེར་ གདོན། 阴螺丝，母螺丝，螺丝帽。

མོ་ཚས། ཐུབ་ མེད་ ཀྱི་ ཚས། 女装。妇女服饰。

མོ་ཁམས། བུད་མེད་ཀྱི་ཐམས་འགྱུར། 妇女姿态，女人气度。

མོ་ཉེ། མཁའ་མའི་ཐུགས་དང་ཡ་མའི་ཐུགས་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 妻族亲属，母系亲属。

མོ་རྟ། (ཕྱུག) དཀྱི་མོ་རྟགས། 牝马，骒马，母马。

མོ་རྒྱགས། གང་ཟག་མོ་ཡིན་པའི་རྒྱགས་མཚན། 女性生殖器。

མོ་ཞིག མོ་འདེམས་ཐེབ་ཀྱི་ཐེ་ཀུ། 卦绳。用以打卦的细绳。

མོ་ཞིག་ངེ། མོ་ཐུའི་མངོན་ཤེས་རྟོན་ཡོ། 卦象准确，打卦灵验。凭借迷信打卦预报吉凶祸福偶尔言中者。

མོ་རྙེར། (1)བུད་མེད་ཀྱི་དོར་ཚ། 女裤，女下装。(2)(ཕྱུག) བུད་མེད་ཀྱི་སྐད་གཡོགས། 女内裙。

མོ་རྡེལ། དེཉ་མོ། 母骡。

མོ་རྡོལ། རྡོ་ཞིག 黄肺肝。一种可作药用的植物。

མོ་རྡོ། རྡོ་ལ་མོ་མཚེ་དབྱེ་བ་ཡོད་ཅིང་། མོ་རྡོ་ཤེས་རྟེག་པ་བཅིགས་ནི་བཏུག་ཚེ་ཟེར། 母石。据说石头有男女阴阳之分。用阴性石砌墙分外坚固。

མོ་ཧུམ་ཁ་ལ་ཡུ་ཇིང་། ཐང་སྐད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ཞིང་ཚ་ལ་མངར་བ། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་བས་ཆ་གསོ། དུས་ཚག་སྐྱོང། 雌性土大黄。石竹科药用植物名。味苦辛甘，性凉，功能治疮疡，续骨折。

མོ་རྨད། མངལ་དང་། ནུ་མ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་བུད་མེད་ཁོ་ནར་འབྱུང་བའི་རྨད་དེ་རང་གིས་སུ་དཔྱེ་ན། མངལ་རྨད་ལྔ་དང་། ཙ་རྨད་བཅུ་དྲུག སྐྱེ་རྨད་དགུ། ཤིན་བྱའི་རྨད་རིགས་གཉིས། ཐལ་བའི་རྨད་བརྒྱད་བཅས་བཞི་བཅུ་ཐམས་བ་མཆིས་སོ། 妇科病。妇女特有的疾病。分为子宫病五、经血病十六、症瘕病九、虫病二和通常病八，共四十种。

མོ་རྨད་མཁྲིལ་ཚབས། མོ་རྨད་ཀྱི་རིགས་ཤེས་སྟེ། རྨད་རྒྱས་སུ་སྐོམ་དང་ཆེ་ཞིང་། ཆུ་ལུ་བ་དང་། ཀ་བགས་ཤེར་ཐོར་འགྱུར་བ་ཞེག 宫内膜炎。妇科病名。症见口渴欲饮，咳嗽，肤色变黄。

མོ་རྨད་ཐོར་ཅ། ཁམས་དཀར་འབྱམས་པ་ དང་། མངལ་ཀྱི་ཤིན་བུ་ཁྲོས་པ་ཕྱུ་བ་མོ་རྨད་ཁ་ཐོར། 妇科杂病。白带、阴痒等妇科零星疾病。

མོ་རྨད་དྲག་ཚབས། ཕྱུ་ཀུ་བཙས་རྩེས་ མཁྲིས་ཚད་སྐྱེས་པའི་མོ་རྨད་དེ། རྨད་རྒྱས་ཤུ་རྣོ་སྐྱེད་དྲག་ཁ་ཞིར་ཕྱན་འཐོ་ཞེང་ལྡང་པ་དམར་ཐོ་ཁུང་པ་ཤེས་འབྱུང་བ་ཞེག 产毒。产后胆发热病。症见上体微觉痛处移动不定，痰中带血。

མོ་རྨད་ཚལ་བ། བུད་མེད་ཀྱི་ མཚན་ མའི་ རྨད་དང་། ཀ་མ་མ་ཐོན་པ། ཕྱུ་ཀུ་བཙའ་མ་ཐུབ་པ། ཕྱུ་ཀུ་མགོ་ མཆུ་ཚོག་པ། བྱ་ སྐྱེད་ལུག་པ། མངལ་ཁྲག་མ་ཆོད་པ། ཕྱུ་ཀུ་བཙས་རྟེས་ཀྱི་རྨད་ཁུག་ལུས་པ། ཕྱུ་ཀུ་བཙས་རྟེས་དྲག་ཐབས་བྱེད་པ་བཙས་སོ། 妇科常病。包括子宫畸形、胎衣不下、难产、倒产、子宫下坠、恶露不绝、产后遗症、产后发热诸病。

མོ་རྨད་ཙུ་ཐྲེན། བྱ་བཙས་རྟེས་རྩ་འབྲས་རྣམ་རྒྱས་དྲྭ་དུ་ཐུལ་ཏེ་ཀ་དྲས་ཁོལ་རྣམ་ ནའི་ མོ་ རྨད་ཅིག 经络症瘕。产后经络劳损，形成症瘕，骨肉彻痛的妇科病。

མོ་རྨད་ཁོ་ ཚབས། ཆུ་ ཞབས་ ཁ་རེར་ ཞིང་ ཆུ་མཚན་ངེ་ཁ་འམ་ཆུ་དང་འདྲ་ བ་ འབྱུང་ བའི་ མོ་རྨད་ཀྱི་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ནད་ཅིག 恶性月经。症见少腹疼痛，月经病变作乳面清水之象。

མོ་རྨད་རྒྱང་ཚབས། མོ་རྨད་རྟིང་པ་སྟེ། རང་གིས་སུ་དཔྱེ་ན་མཁོ་བའི་རྒྱང་ཚབས། དུས་བའི་རྒྱང་ཚབས། རྟིང་ཀྱི་རྒྱང་ཚབས། ཚོ་བའི་རྒྱང་ཚབས། མཁལ་མའི་རྒྱང་ཚབས། ཕུ་མའི་

ཤུང་ཚའམ་བཅས་རིགས་རྨུག་མཆིས་སོ། 恶性风疾。妇科陈年旧病。此分恶性头风、骨风、心风、胃风、肾风、小肠风疾等六病。

མོ་ནད་ཐིན་བུ་ཁྲོལ་བ། མངལ་གྱི་ཐིན་བུ་རིའུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཙ་སོ་ཀ་ཞེས་བའི་ཐིན་བུ་ཁྲིས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མོ་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤེས། 阴虫骚动。两种阴道寄生虫中之阿桉迦虫被骚扰引起的妇科病。

མོ་ནད་གསར་བ། (མངོན) ཟླ་མཚན་འབབ་པ། 妇科新病。月经异名。

མོ་རྨད། འཕྲི་དང་། མཛོ་མོ། པ་སོགས་བཞོན་མ་བྱས་ཆོག་པའི་ཅེམས་ཅན་གྱི་རིགས། 母牛。乳用母牛。

མོ་བ། མོ་འདེབས་མཁན། 名词。卦师，占卜者。

མོ་ཟླ། མོ་ཐུལ་དང་ཟླ། 占卦和圆光。

མོ་ཕག ཕག་པ་མོ། 母猪。

མོ་རྒྱུ། བྱད་མེད་ཀྱི་ཐུལ་བ། 女袍。妇女所着长袍。

མོ་རྒྱུགས། གཤག་ཐུགས་མོ་རིགས། 牸牛，母畜。

མོ་རྭ། ཐུལ་འདེབས་པའི་མིང་། 卦，筮，卦象。迷信用以占卜吉凶者。

མོ་ཁྲོང་། བོང་བུ་མོ་རིགས། 母驴。

མོ་བཅོས། མོ་ཐུལ་དང་། བོན་ལུགས་ཀྱི་གཏོ་བཅོས་བྱེད་འདོན། 占卜和禳解。占卜吉凶、禳解灾难的迷信活动。

མོ་ཁྱི། (ཁྱམ) ཁྱ་མོ། 雌鸟。

མོ་ཁྱེས། ཁུ་མོ་ཆུང་ངོ་། 女孩。

མོ་ཁོག གཡོག་མོ། 女仆。受人役使的女子。

མོ་དབང་། མཚེ་མཚན་མ། 女性生殖器。

མོ་མ། མོ་པ་དང་འདྲ།

མོ་མ་ཇིང་། དབང་པོའི་བྱ་བ་ཐུམས་པའི་མོ་རིའུ། 女性不男，女半择迦。

མོ་ཙམ་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ། རྩེས་འཇུག་ཀྱི་མོ་ཙམ་ཁ་ཅིག་ལ་ཡང་འཇུག་ཐུགས་པ་ནི་ཐུལ་ཚན་ཞེས་བྱ་སྟེ། 近弱化。藏语音势论说，有重后加字ས་的弱势后加字ང་མ་能使所加入处语基发音强度转为弱中之强，如 གང་མ་、ཁམས་等词。

མོ་རྩུ། མཁྲིས་པའི་ངང་བཞིན་ཀྱིས་བསྟུང་པའི་ནད་མེད་ཀྱི་རྩུན་རྩའི་འཕར་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། འཕར་རྩའི་རྩུད་ཐུ་ལ་སྐྱུང་བར་འཕར་བ་ཞིག 阴脉。身型属胆者无病之平脉象，脉搏细而数。

མོ་རྩིས། མོ་དང་རྩིས་ཀྱི་བསྟུས་མིང་། 卜算。占卜和五行算。

མོ་མཚན། མོ་རིགས་ཀྱི་རྟགས་སམ་མཚན་མ། 女性生殖器。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་གནས་ དང་། སྐྱེ་འཇིག། མཁའ་ནང་། དགའ་བའི་བྱ་ཀ། ཆུ་མ། ཆོས་འབྱུང་། བརྗེད་བྱའི་ཐུགས། ཉིན་གནས། གཉིས་དགའི་ཁྱིམ། དྲན་པའི་ཁྲིན་པ། རྟུལ་ཀྱི་ལམ། བད་མ། བྱ་གནས་ཚོང་ཁྱེར། ཉིད་པའི་ཁན་ལག མེ་རྟོག་ལམ། མོ་རྟགས། མཐེ་རང་བཞེན། ཚུས་ཅིང་། རྣོང་པ་ཅིང་། སྐྱིད་པའི་ལམ། གསང་བའི་འཁོར་ཁ། ཞི་གསང་བཅས་སོ།

མོ་མཆོ་སྐྱན་གཉིས། ཚ་མཆོ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱི་མིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ངམ་རིའ་རྩེ་གི་བྱང་ཤུལ་ དྲུ་ཁོད། 姆错丙尼。西藏自治区昂仁县北部两个盐湖的共称。

མོ་ཐེམ། (ཁྱམ) བྱད་མེད་ཀྱི་ཕྱམ། 女靴。妇女所着藏式女靴，靴底较窄，绣花较多。

མོ་ཐེམ་མཐིལ་གཉིས་མ། བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་ཀྱི་ཕྱམ་མཐིལ་ཉིས་བཅུགས་ཁོད་པའི་ཐེམ་པ། 夹底女靴。藏族妇女所着绣花鞋。

མོ་ཁམ། (1)བདག་མེད་ཀྱི་བྱད་ མེད་ ཅང་ ཅང་། 单身女人。(2)(ཁྱམ) ཁང་པ་བྱས་ ཏེ་ རྩེད་ པའི་

དྲུད་ཚང་། 房屋佃户。租进房屋居住的人户。

མོ་ཤེག (1)ངག་ཐོག་ནས་ཡི་ གེ་ རྗེད་ སྐབས་ སོ་སའི་ སྐྱེ་ གནས་ཀྱི་ རྩལ་ ཤུགས་ མ་ནིང་ ཡི་ གེའི་ རྩལ་ ཤུགས་ལས་ ཆུང་ཟད་ཙམ་ བཞག། སྟོད་པ་ ཡིན་ པའི་ ཡི་ གེ་ རྣམས། 弱势字。口读字母时，各字发音部位用力较中势字的势力稍小稍缓者。此分：1.དབྱངས་ ཡིག་ བཞི། 四个元音字，谓 ཨི་ ཀུ་ ཨེ་ ཨོ་ 四字。2.མིང་ གཞིའི་ མོ་ ཡིག 弱势语基，谓 ག་ ང་ ད་ ན་ ཕ་ ཨ་ ཟ་ ར་ ལ་ ས་ 十二个字母。3.སྔོན་ འཇུག་ གི་ མོ་ ཡིག 弱势前加字母，谓 འ་ 字。(2)མོ་ འདེབས་ ཟེད་ ཀྱི་ དུས་ ཆ། 占卦的书。

མོ་རུ། ར་ མོའམ། ར་ མ། 母山羊。

མོ་རང་། (1)བྱད་ མེད་ ཆིག་ ཆུང་། 单身女人。(2)(ཞལ་) བྱད་ མེད་ དེ་ ཉིད་ ཨོ་ ན། 她本人。

མོ་རབས་ཆད་མ། རྨ་ གས་ རྒྱུད་ ཆད་ པའི་ བྱད་ མེད། 女子不育。因生理变态不能生育的妇女。

མོ་རིགས། ཨོ་ མ་ གཉིས་ ཀྱ་ ཆེ་ བའི་ མོ་ རིགས། 女性，雌性。

མོ་རེ། (ཞལ་) སྐྱེ་ དམན་ ལ་ འབོད་ ཚིག 姆热。招呼女人发语词。

མོ་རེངས། (ཞལ་) བྱད་ མེད་ ཆིག་ ཆུང་། 单身女人。

མོ་ལ། ལ་ཕྱོག ཨོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྡོངས་ ཀྱི་ ལྷུན་ རྩེ་ རྫོང་ གི་ ཤར་ ཆུང་ དུ་ ཡོད། 莫拉。山口名。在西藏自治区隆子县境。

མོ་ལུག ལུག་ མ། 母绵羊。

མོ་ལུང་། (ཞལ་) (1)སྐྲ་ ལུང་། 纽绊。(2)མོ་ ལྟ་ དང་ ལུང་ བསྟན། 卦词和预言。

མོ་ལུས། བྱད་ མེད་ ཀྱི་ ལུས། 女身。女人的身体。

མོ་ལོ། ལོ་ ཁམས་ མོ་ ལ་ འཁོལ་ བའི་ ལོ། 阴年。五行属阴之年：གེང་ མོ་ ལུག 乙未，阴木羊年。ལྕགས་ མོ་ གླང་། 辛丑，阴金牛年。ཆུ་ མོ་ སྦྲུལ། 癸巳，阴水蛇年。

མོ་ལོ་དྲུག ཐུང་ དང་། ཨས། སྦྲུལ། ལུག ཐ། ཁྱི། ཕག་ རྣམས་ སོ། 六阴年：丑牛、卯兔、巳蛇、未羊、酉鸡、亥猪。

མོ་གཤམ། (རྡོང་) ར་ བས་ ཆད་ མ། 石女。

མོ་གཙང། བྱ་ མོ་ དམན་ གཅིར། 青壮女子。

མོ་ཤིང་། ཤིང་ རྡོག་ ལ་ ཁོ་ མོ་ གཉིས་ སུ་ དབྱེ་ བའི་ མོ་ ཤིང་། 雌树。雌雄异株的雌株。

མོ་ཤེལ། ཤེལ་ རྡོག་ ཁོ་ མོ་ གཉིས་ སུ་ དབྱེ་ བའི་ མོ་ ཤེལ། 阴性水晶。藏医分水晶为阴阳两性的阴性水晶。

མོ་སྐོ། མོ་ འདེབས་ ཟེད་ ཀྱི་ ཤོ། 占卜用的骰子。迷信用以占卜吉凶者。

མོ་གཤམ། བྱ་ ཀུ་ མེ་ སྐྱེ་ བའི་ བྱད་ མེད་ རབས་ ཆད་ མ། 石女。因生理变态不能生育的妇女。

མོ་གཤམ་ཡི་གེ། ངག་ ཐོག་ ནས་ ཡི་ གེ་ རྗེད་ སྐབས་ སོ་ སའི་ སྐྱེ་ གནས་ ཀྱི་ རྩལ་ ཤུགས་ ཤིན་ དུ་ ཞན་ ལ་ སྟོད་ པ་ ཡིན་ པའི་ ཡི་ གེ་ རྣམས། 绝弱势字。口读字母时，各字发音部位用力极小极缓者，谓 ར་ ལ་ ཏ་ མ་ 四语基字母。

མོ་ཤེ། རྩྭ་ ཞེག 黄刺连。蔷薇科药用植物名。

མོ་གསར། བྱད་ མེད་ ན་ གཞོན། 少女。青年女子。

མོ་ཀུ་ ཁྱི། (ཆོགས) ཀོང་ ཁ་ གསུམ་ པ། 藏历三月。

མོ་ཁྲང་། བྱད་ མེད་ ཆིག་ ཆུང་། 单身女人。

མོ་ཁྲེངས། (ཞལ་) བྱད་ མེད་ གཅིག་ པུ་ ཁེར་ ཆུང་། 单身女人。

མོ་ཚུ། (1)འཚོ་ བའི་ ལུ་ ལྟའི་ ཚ་ ཀུལ་ ཞེག 母族神。五守舍神之一。(2)མོ་ བྱ་ སྟོན་ བའི་ ལྷ། 卦神。打卦问卜时所请的鬼神。(3)ལུ་ མོ་ རྟགས། 女神。

མོག་ཅོག ཨོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྡོངས་ ཁོང་ མཆོ་ ལྷ་ རྫོང་ གི་ ས་ ཆ་ ཞེག་ སྟེ། སྔོན་ མཁའ་ འགྲོ་ མ་ འཚོ་ བ་ བཅང་ མའི་ གཏམ་ རྒྱུད་ དུ་ གནས་ ཀུལ་ དེ་ བདུད་ མས་

ཏུལ་བའི་ཏ་དང་བ་མེ་ཀཉིས་བཟང་ནས་ཀཡངས་རང་དུ་བསྡུར་ནའི་ཐག་རིས་ཤིན་དུ། 莫多。西藏自治区错那县所属一地名。藏剧卓瓦桑姆故事中，魔妃命人将太子和公主抛投崖下杀害的悬崖，即在莫多地方云。

མོག་པ། (རྟོང་) ཉམས་པ། 衰败，暗淡失色。

མོག་ཙི། མོག་མོག་ཙིའི་བསྲུས་ཚིག

མོག་ཐུ། མོག་མོག་ཆང་བཅོས་ཏུག་སྟོད། 蒸笼。

མོག་མོག (ཟ) ཆང་བཅོས་བྱས་པའི་ཁ་ཟས། 馍馍，馒头。

མོག་མོག་ཙི། ཝདངས་བཀྲག་དང་འདོད་ཉམས་པ། 光泽暗淡，黯然，灰溜溜的；ཉི་འོད་འཕྲོས་སུ་ཕྱུ་ཤར་མོག་མོག་ཙིར་སྣང་བ། 日下油灯暗淡无光。ཀོས་ཀྱངར་དེ་མ་ཚོག་ན་མོག་མོག་འགྱུར། 新衣染尘，变成灰溜溜的。 མེ་ཤང་དུལ་གྱིས་བསྒྲིབས་ནས་མོག་མོག་ཙིར་ཕྱིད་པ། 镜面蒙尘，使之模糊不明。

མོག་དམར། རྟའི་སྐུ་མདོག་གི་ཁྱ་བྱག་ཅིག 暗红色。马匹毛色之一。

མོག་སྨྲ། (1)རྟའི་སྐུ་མདོག་གི་ཁྱ་བྱག (2)(ཟ) བཟའ་བྱའི་མོག་རྩ། 木耳。

མོག་ཀ། ཆུ་འདམ་དང་ན་བའི་ནང་ནས་སྐྱེས་བའི་མོག་རྩ་དང་ཆུང་འདྲ་བའི་བཟའ་བྱ་ཞིག 地木耳。生在湿土和草地形如木耳的一种苔衣植物。

མོག་ཀདུ། (ཡུལ) ཁོག་སྡེར་གྱི་མཆུ་བཅོ་ཐེབ་ལག་ཆ་ཤིང་དུམ་ཞིག 圆嘴棍。塑制陶器嘴部的各种木棍。

མོང་ཚོལ། (མཐོ) མོག་པོ། 蒙古，蒙古人。

མོང་ཁུལ། (རྟོང་) ཐུན་པོ། 愚人，蠢汉。

མོང་བཤུལ། མོང་རྒྱལ་དང་འདྲ།

མོང་དུ་ཆུད་བ། (རྟོང་) ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 知道，了解，领悟。

མོང་བཟང། འདི་ནི་ཐོང་བཅོན་སྐམ་ཁའི་བཅུན་མ། སྐྱེད་ལུང་མོང་ནས་ཞང་ཐྲན་གྱི་བུ་མོ་མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྷམ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་ཀུང་རྡེ་ཀུང་བཅོན་འཕྲུངས། ཡུམ་ཐག་ཚིགས་གྱི་རྟེན་སྐལ་དུ་དབལ་གྱི་ཡེར་བའི་ལྷ་ཁང་བཞེངས་སོ། 蒙萨。全名蒙萨赤姜。堆龙舅家蒙氏之女，松赞干布之妃，共日共赞之母。母子二人共建也巴神殿。

མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྷམ། སྐར་བོད་ཆུལ་ཐོང་བཅོན་སྐམ་ཁའི་བཅུན་མོ་ཞེས་གྱི་མིང་། 蒙萨赤姜。松赞干布一妃名。

མོད། ❶འཕུལ་དང་། དེ་མ་ཐག་བའི་དུས། 名词。立刻，即时，ཁོ་ངང་མོད་དུ་ཤོག་ཅེར་རོགས། 请叫他立刻来！ ཆོགས་འདུ་ཁྱོལ་མོད་དུ་ལས་ཀྱ་ཚུགས་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་པ། 散了会立即去到了工地。❷མེ་མཐུན་བའི་རྗེན་ལ་འཇུག་བའི་ཕྱད་ཚིག 连词。虽然，然而。一个反接的连词；ཡིན་མོད། 虽是。ཡོད་མོད། 虽有。ཚེ་སྐབས་ཐུང་མོད་ཀྱི། 虽然有机会。ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་བའི་གནས་ཚུལ་ཞལ་ཆེར་བདེན་མོད་ཀྱི་དེ་དང་དང་བཏུག་ཅིག་ཅིང་དགོས། 你谈的情况虽然大半是真实的，但还需要继续研究。❸ཨང་ཞིའམ་འབེལ་བོ། 形容词。多，充足。

མོད་ཆིལ་ཚེ་བ། འབེལ་འབེལ་ཕུག་ཕུག 充足，富裕，འཚོ་སའི་ཡོ་བྱད་མོད་ཆིལ་ཚེ་བ། 生活必需品充足。

མོད་ཀྱ་དཀོན་བཙོང་། དངོས་ཐག་འབེལ་སྐབས་ཆུང་ཀྱ་ཞིང་དཀོན་སྐབས་ཤང་འཚོང་བ། 买羡卖缺。多时买来缺时卖出，མགོ་བའི་ཐིག་ཚོང་ཐུག་མཁན་གྱིས་མོད་ཀྱ་དཀོན་འཚོང་བྱས་བའི་ཁ་མཁས་པོ་འདུག 投机商人，善于买羡卖缺，从中牟利。

མོད་སྒྲིམས། ཚ་སྦྱིམས་བའམ་ཁོང་སྦྱིམས་པ། 调剂，平衡；ས་གནས་ཁམ་གི་འཚོ་མཁའ་རྫུ་དངོས་མོད་སྦྱིམས་བྱེད་པ། 调剂各地生活物资。

མོད་པ། མོད་པ་དང་འདྲ།

མོད་པོ། འབེལ་པོ། 形容词。充足，富裕，宽裕；ཟས་ཚོས་མཐུན་ཏེ་མོད་པོ། 丰衣足食。ཚོང་མོད་པོ། 商品充足。

མོད་མི་དམའ་བ། (རྟིང) (1)དཔངས་མཐོ་བ། 高，不低。(2)ཕྱི་མོ་མ་ཞིན་པ། 粗，不微细。

མོད་དམའ། མོངས་པ། 暗钝，愚昧。

མོན་དཀར་འབྲུ། རྩྭ་ཞིག 粟米。禾本科植物名，可入药。

མོན་ཅེ། འབྲུའི་ཅེ་ཐག་ཅིག 门隅扁豆。门隅地区所产扁豆。

མོན་ཕྱི་རས་གཝན། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་རས་ཡུག 门隅地区流行的一种棉布披单。

མོན་ཐུ། ཐུ་སྐར་ཏེ་ཀུ་ཆ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་ཤུལ་ཞིག 危宿。二十八宿之一。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོག་སྐད་དང་། ཆུའི་ལྷ་མོ། ཐོས་མཆོག ནམ་མཐོང་བོག ཀ་ཏ་ཕྱི་ཤ་བཅས་སོ།

མོན་ཕྱེ། ཐུ་སྐར་ཏེ་ཀུ་ཆ་བཅུད་ཀྱི་ཁ་ཤུལ་ཞིག 虚宿。二十八宿之一。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོག་སྐྱེད་དང་། ཐོབ་ལྡན་མ། རྡེ་ཏི་ཁྱི། ནམ་མཐོང་བཅས་སོ།

མོན་ཚ་ངར། (1)ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བཞིན། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྣུས་པས་འབྲུ་བ་ཚ་གང་མེད་ བར་ གཅོད། 没食子。药用木本植物。入药味涩，性凉，功能治一切寒热泻痢。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འབྲུ་གཅོད་དང་། འགྲམ་གཅོད། ཐུ་རེ་རམ། མོ་ར་ཚ་ལི། གཤུལ་ལི་བཅས་སོ། (2)མོན་ཡུལ་དུ་སྐྱེས་པའི་ཤིང་ཚ་ར། 门隅椿树、柞树。

མོན་དར། (1)རྟ་ཤུན་གྱི་རིགས། 麻布，棉布，棉麻织物。(2)སྐིན་བལ་གྱི་གོས། 野蚕绸。

མོན་དར་གྱི་གོས། (གཅིག) རྟ་ཤུན་དང་སྐིན་བལ་གྱི་གོས། 绸衣。梵音译作憍奢耶衣。有麻制及野蚕丝制二种。

མོན་དོ། བལ་སོགས་དོ་བོ་གཅིག་གི་ཐྲིད་ཚད། ཁ་ལས་རྒྱ་མ་བརྒྱད་ཅུ་ཙམ། 羊毛捆。牲畜驮运一驮羊毛的一只。重约八十市斤。

མོན་རྟག་འབྲུ། རྩྭ་སྨན་ཞིག མཆེན་ནད་དང་དམིག་ནད་ལ་ཐན། 胄相子。一种植物名。入药平肝明目。

མོན་སྐེ་དམར་བོ། རྩྭ་ཞིག 奥黎。土名牛尿蒿或鸡脚菜。黎科植物名，可入药。

མོན་པ། དང་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཤེག་ཅིན་པ་གཅོ་ཆེའི་རུགས་སྐྱེད་ཁུལ་མོན་ཡུལ་དང་། དེའི་ཀྱེ་འདུབས་ཀྱི་ས་ཁྲལ་བཅས་ཅིན་ཞིང་། ཞིང་ལས་གཅོ་བོར་ཅུད་བའི་ཁོར་དུ་རི་དགས་རྩོན་པ་དང་། ལག་རྩལ་བཟོ་ལས་ཁག་བཅུད་ཅུའང་ཤེད། མོན་བའི་སྐད་ཤེགས་སུ་ཡོད་གྱང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཡོངས་སུ་དར་ཞིང་། བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་བའི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་ པ་ ཅིང་ གཙོ་ཞིག 门巴族。我国少数民族之一，聚居区在今西藏自治区错那县门隅及其邻近地区， 生产以农业为主，附带进行狩猎和简单手工业；虽别有门巴语，藏族语文甚为流行，信奉藏传佛教。

མོན་བྱག་ཁུལ་ཁོར། ལ་ཡུལ་བཙན་གས་བའི་མོན་གྱི་བུ་ག་སྟེ་དོན་གང་དང་གང་གི་ཀྲངས་ལུང་མི་ཤེས་བའི་དབེ། 门隅小儿迷归途。喻不知来龙去脉。

མོན་ཏྲ། སྐང་རམ་དང་མཐུངས་ཀྱི་རྩྭ་སྨན་ཞིག 薯子草。土名狗尾花或水跃子。药用植物名。

མོན་ཡུལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཁ་ས་

ཀུལ་ཁོངས་མཚོ་སྨ་རྩོང་གི་ས་ཆ་ཞེས་སྤེའུ། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་ས་ཀུལ་དེ་དབང་སྒྲུབ་བྱེད་འགོ་ཚུགས། དེ་ཀུལ་སྡང་ཀུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཟེང་དྲུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་འཛྱངས་ཡུལ་ཙོ་ཏུན་ཐྲིན་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཡང་ཡུལ་དེར་ཡོད། 门隅地区。在西藏自治区山南地区所属错那县境内。十七世纪，我国西藏地方政府已开始对此地行使管辖权，六世达赖仓央嘉措即生于门隅地区的邬坚岭。

མོན་ཡུལ་ཐྲི་ཚོ་ལྷིང་སུམ་རྩེ་པ་ནི། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་སྐབས། མཚོ་སྨ་རྩོང་ཁོངས་མོན་ཡུལ་ཐྲི་ཚོའམ་ལྷིང་སྟེ། ལེགས་པོ་ཚོ་བཞི། སྒང་ཆེན་ལྷིང་དྲུག དཀས་པ་ཚོ་བཅུད། ལ་བོག་ཡུལ་གསུམ། སྒང་ནང་ཚོ་དྲུག རང་ནང་ཚོ་བཞི། ཀ་ཉག་ཏོ་ཐང་དཀས་བཅས་སོ་གཉིས། 门隅三十二错定。十八世纪初西藏地方政府在门隅地区建立的基层行政单位。包括勒波四错、邦钦六定、塔巴八错、拉沃三区、章赛六错、绒寨四错和夏乌绍羌达。今属西藏自治区错那县。

མོན་ལ་དཀར་ཆུང་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤྲོ་ཐག་རྩོང་གི་ཤྲོ་ཆུད་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྟེང་ ५३१६ ཡོད། 麦拉嘎俊拉。山口名。在西藏自治区洛扎县南部。海拔5316米。

མོན་ཡག སྡེ་ཚེག་ཀི་མིང་། 酸根貌儿。蓼科植物名。可入药，亦可作食用。

མོན་ཡག་གཟ་ཚྭང་། སྡེ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྩ་བཀུ་ལ་མངར། ནུས་པ་བསིལ། སྐད་འགག་ས་པ་དང་། སྐོ་བ་ལ་ཚ་བ་ཞུགས་པ། ཆུ་ཚད་ཀྱིས་བཤལ་ བ་ གཅོད། 门隅香附子。莎草科多年生草本药用植物名。味涩而甘，性凉，功能治声音嘶哑、热犯肺脏和肠热泻痢。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་འགྲོ་དང་། ཆུལ་ཕྱེད། འབྲོག་གར། བཏུ་གང་། ཆུ་སྐྱེས། ཆུ་སྐྱ་ཅན། ཆུ་གནས། ཆུ་ཐུང་། ཉ་བའི་བྱ་སྐང་། རྟེའ་སྐྱོང་། འཚོ་མིང་ཅན། ཙོང་འབའ་ཤ། སའི་བྱ་སྐང་བཅས་སོ།

མོན་ཤོག མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་ཤོག་ཅུ། 门隅纸。门隅地区手工业所造纸。

མོན་ཟོན། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་འབྲུ་རིགས་ཤིག 小豆。门隅地区所产小豆。

མོན་ཟུར་དཀར་བོ། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་འབྲུའི་ནུ་ཟུར་གྱི་བག་དཀར་པོ་ཞིག 门隅白豆。门隅地区所产大白豆。

མོན་ཟུར་ཞྭ། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་ཟན་མའི་ནུ་བག་ཅིག 门隅蚕豆。门隅地区所产蚕豆。

མོན་ཟུར་ཞེའུ། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་ཟན་མའི་ནུ་བག་ཅིག 门隅豌豆。门隅地区所产豌豆。

མོན་ཟུར་ལེབ་མོ། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་ཟན་མའི་ནུ་བག་ཅིག 门隅扁豆。门隅地区所产扁豆。

མོན་ཟིའུ། མོན་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་ཟིའུ་འཕྲི་ཐུར་པ། 门隅毯子。门隅地区所产粗厚毯子。

མཉ་འཕགས་ཀྱི་བུ། 〈མིའམ།〉 ཤཱིཀ་ཐུབ་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁྱད་པར་བརྒྱའི་གྲས་ཤིག་དང་ མཆོག་ཟང་ཁ་ལ་ཐུབ་པ། རྫུ་འཕྲུལ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏོ། 目犍连。释迦牟尼佛十大声闻弟子之一；在二胜中神通第一。

མོལ་ཁབ་ཞིབ་ཏུན། ལས་ཀ་ཅིང་ཤུགས་ཀྱི་བཀོད་ཁབ་ཞིབ་ཏུ་ཅིང་བ། 家喻户晓。ཏང་གི་ཅིང་རྩལ་མི་དམངས་ ལ་མོལ་ཁབ་ཞིབ་ ནས་ ཀྱིས་ དྲིལ་བསྒྲགས་ཅིང་ཏུན་ཏོགས། 要把党的政策向人民宣传，使之家喻户晓。

མོལ་མཆིད། འཕྲོས་ མོལ། 接谈，商谈。ཕན་ཚུན་མཐའ་བརྟེའི་མོལ་མཆིད་ཞིབ་ཕྲུག་ གནང་ བ། 相互亲切畅谈。

མོལ་བསྟུན། གྲོས་ བྱིང་། 交谈，商议。གང་དགའ་ ཅི་ ལེགས་ ལ་ མོལ་ བསྟུན་ ཐུས་ ནས་ ཁ་

འཆམས་སོང་། 怎样办才好，经过商议之后取得了一致的意见。

མོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བློང་བ་དང་གོས་བསྡུར་ཟིད་པ། 谈论，商议：རྡེ་ལྟར་ཟེད་དགོས་མོལ་བས་གཏན་ཁེལ་སོང་། 确定如何办理。

མོས་གུས། མོས་པ་དང་གུས་པ། 爱戴。敬信感戴，感恩戴德：མི་དམངས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ལ་མོས་གུས་དྲག་པོས་ལྷོ་གཏད་ཕིངས་བཙལ་ཟིད། 信赖人民领袖。 མཉེ་མ་འབྲིག་པའི་མོས་གུས་ཚད་་ཞེད་ཅིག་བྱུང་། 感激涕零。

མོས་སྒོམ། (1)མོས་བས་སྒོམ་པ། 观想，观想修习。(2)མོས་པ་སྒོམ་ལམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

མོས་མཐུན། བསམ་གོས་རྩེ་མཐུན་པ། 协议。协同一致，མི་མང་རྣམ་རྩ་གཅིག་ཏུ་སྒྲིལ་ཏུང་མོས་མཐུན་གཏན་འབེབས་བྱས་པ། 协商通过要求大家一致团结起来。

མོས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་ཆེས་བའམ་ཡིད་འདུན་པ། 信服，希求，景仰，敬慕。佛书译为信受、印持：བདེན་དོན་ལ་མོས་པ། 信服真理。གསང་བཤེའི་དཔའ་བོའི་སྐྱེད་བཟང་ལ་མོས་པ། 景仰革命英雄的高尚情操。ཚིག་བཟང་ལ་མོས་པ། 服膺佳言。❷ཡུལ་ངེས་ཕྱིའི་ཚད་་གསེས། ངེས་པའི་དངོས་པོ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཡུལ་གཞན་གྱིས་མི་འཕྱག་པའི་ཟེད་ལས་ཅན་ནོ། 名词。信解，胜解。五别境之一。执著唯此为所确定事物之心所，具有其他对境不能动摇之作用者。

མོས་པ་སྒོམ་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཏུའི་ཚང་གསེས། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གང་ཞིག ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཡོད་ཏན་ཅན་དུ་ངེས་པར་འཛིན་པའོ། 胜解修道。智度七十义之一。审定印可智度，具诸功德之有漏修道。

མོས་པ་སྒོམ་ལམ་གྱི་པར་ཕྱིན། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཏུའི་ཚང་གསེས། མོས་པ་སྒོམ་པའི་ཐང་སེམས་ལ། སངས་རྒྱས་དང་ཐུང་སེམས་ཀོང་མ་རྣམས་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་ཁུ་གང་བ་ཀུན་ཏུ་སྣོན་པའོ། 解自在，胜解自在。示现种种如来色身遍满十方一切世界自在。菩萨十自在之一。

མོས་པས་སྤྱོད་པ། ཚོགས་སྤྱོང་གི་ཤུལས་ཐུ་སྣོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པས་མོས་པ་ཙམ་མས་ཐུ་ཀྱི་དང་དོན་ཐྱིའི་ཐོ་ནས་ཆོས་ཉམས་སུ་ལེན་པའོ། 胜解行，信解行。资粮位和加行位中，未证空性，但依信解，或循名循义修学佛法。

མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ལེམས་བསྐྱེད། ཞེས་ཐུ་ཀྱི་དོན་བདུན་ཏུའི་ཚང་གསེས། མོས་པ་སྒོམ་པའི་ཐུང་སེམས་ལ། སངས་རྒྱས་དང་ཐུང་སེམས་ཀོང་མ་རྣམས་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་ཁུ་གང་བ་ཀུན་ཏུ་སྣོན་པའོ། 胜解行发心，信解行发心。

大乘资粮、加行位中，以利他为所缘之发心。

ཨོས་པས་རྟོད་པའི་ལེགས་བསྒྲུབ་བཞི། ལེགས་བསྒྲུབ་ཉིར་གཉིས་ལས་ཨོས་པས་རྟོད་པའི་ ལེགས་བསྒྲུབ་བཞི་སྟེ། ས་ལྟ་བུའི་ལེགས་བསྒྲུབ་དང་། གསེར་ལྟ་བུའི་ལེགས་བསྒྲུབ་དང་། ཟླ་བ་ཚེས་པ་ལྟ་བུའི་ལེགས་ བསྒྲུབ་དང་། མེ་ ལྟ་ བུའི་ ལེགས་བསྒྲུབ་ རྣམས་ སོ། 四种胜解行发心。二十二种发心中之四种胜解行发心：大地喻发心、黄金喻发心、新月喻发心和烈火喻发心。

ཨོས་རྟོད། ཨོས་པས་རྟོད་པ་དང་། ཨོས་ པས་ རྟོད་པའི་ལེགས་བསྒྲུབ། 胜解行，胜解发心。

ཨོས་རྟོད་པ། བྱང་ ལེགས་ རྟོང་ ལས་ པ། 胜解行者，加行道菩萨。

ཨོས་བོར། བཟའ་ཚང་ཁ་བྱལ་ཉེད་དུས་བདེན་པ་ཙམ་ལ་ཆེ་ན་ཨོས་བོར་རུམ། ཨོས་སྐྱོར་རེར། 女方遗弃。离婚时直在男方者，名为女方遗弃。

མྱ་ངན། ལེགས་མི་བདེ་བ་དང་། ལེགས་ཀྱི་སྡུག་ བསྔལ། 愁苦，悲痛，忧伤，悼念；忧愁。མྱ་ངན་ཞི་སྡུག་བསྔལ། 忧苦。མྱ་ངན་ཞི་ཆོགས། 追悼会。ལེགས་ལ་མྱ་ ངན་མེད་ པར་འཚོ་ བཞིན་ཡོད། 无忧无虑地生活着。གྲོང་བའི་བ་ཤི་ཡང་། མྱ་ ངན་ཞག་གསུམ་འཁྱུར་དགོས། 邻居死牛，也该同情忧三天。义为不当幸灾乐祸。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་གཏུང་བ་དང་། ཡིད་གཏུང་། ལེགས་ ངམ། ལེགས་སྡུག་བཅས་སོ།

མྱ་ངན་ཞིལ་འཚོག་ཚུལ། འགོག་པའི་ཆུན་ཞི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དཀག་བ་སྐྱབ་བོས་ཀྱི་དོན་གནད་གང་དག འགོག་ཅིང་དེ་ དག་སྐྱབ་མ་གྲུབ་པར་ ཆུད་རོས་ཏེ་མྱ་ངན་བོས་པའི་སྐབས་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞི་ཚིག 惋惜否定。对于当成未成之事谓其无味虚耗，深加慨叹的修辞方法。否定修饰法之一。

མྱ་ངན་ཧོལ་ཏུན། (1)འདུས་བོར་རྗེས་ སུ་ དུག་ ནས་ མྱ་ ངན་ ཞུ་ བ། 追悼；畴昔·白玉·贝吉·达瓦·扎西·多杰·格桑·达瓦·扎西·多杰·扎西

僧侣的死。

ཐུན་དགུ་ལས་འདས་པ་ལ་བརྟེན་པ་བཞི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལན་གསུང་ཡུལ་དུ་མ་གྲུང་བའི་ལུ་ཤག་གི་རྟེ་བ་རྣམས་ཤེ་ཚན་བཞིར་རྟོལ་བའི་དང་གསེས་ཤིག་སྟེ། བདག་དང་འཇིག་རྟེན་ཤེན་རས་འབྱུང་མི་འབྱུང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ དང་གཉིས་ཀ་མིན་བར་ལུ་ བ་བཅས་བཞིའོ། 涅槃四见。佛不置答的十四种邪见问难分为四组之一。我及世界坏灭之后，为再生耶，不再生邪，俱再生耶，俱不再生耶？

ཐུ་དགྲ་ལེགས་གསོལ། རྨུག་བསྐུལ་ཞེལ་བའི་ཞེས་ གསོལ། 吊唁，慰问烈士家属。

ཐུ་དགྲ་བསངས་པ། རྨུག་བསྐུལ་ཞི་ བར་ བྱེད་ པ། 消愁，解忧，解闷。

ཐུང་མ་ཀྱི་འབྲོག་ཆེན། ཆུ་མེད་དབེན་ས་འཇིགས་སུ་ཉང་བ། 荒原，旷野。可怖的无水荒谷。

ཐུང་ཁང་། ཆུ་མེད་བའི་ཐང་སྟོང་ལུ་ ཀྱ་ ཡིད་སྐྱོ་བའི་ས། 荒漠。荒谷或旷野。

ཐུང་མ་བཀྲལ་རིང་། ཆུ་མེད་ བའི་ ས་ ཆ་ ཐག་རིང་ངམ། ཆུ་མེད་བའི་ཐང་། 涸谷，荒原。无水荒谷，无水荒原。

ཐུག་བ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐྱག་པ། སྐྱག་པ།། རྨུལ་བ་དང་བམ་པ། 腐，朽，溃烂。ཀ་ སྐྱག་ས་ནས་ རྨི་ ངན་ ཐྱོ་བ། 肉烂发恶臭。རུ་ སྐྱག་ ལུ་དམ་ བར་ གྱུར། 尸烂如泥。ཁོང་ སྐྱག་ ཐྱེ་ མཛེས། 内朽外秀。内腐朽而外华丽。

ཐུག་ཁྱེར། ཐྱག་ཁྱེར་དང་ལུ།

ཐུག་ཁྱེད་བར་གཅོད། ཁུས་ཀྱི་རྩ་ བའི་ བར་ ཀུན་ ལྟའི་ཡ་ གྱལ་ཚོ་བ་ལ་གནས་པ་ཞེག་ཐེ། ཁྱེད་ལས་ ཚོ་ བའི་ནང་དུ་ ཟས་ རྣམས་ ཐྱེ་ མ་ ལུགས་ བ་ ཐྱར་ ཐུག་ཅིང་ཞེབ་ མོར་ ཁྱེད་པ། 研磨涎液。人体五根本涎液之一，存留于胃中，功能在磨细胃中食物使成糜粥。

ཐུག་ཐྱོག (1)མི་གཙང་བ་དང་ལྡན་ཐྱེད། 污浊，肮脏；ལུགས་པ་ཐུག་ཐྱོག 污泥。(2)མི་གསལ་བ། 不清醒，昏沉；རྨོག་པ་ ཐུག་ ཐྱོག 神志不清。ཁམས་ཐུག་ཐྱོག 精神萎顿。

ཐུག་ས། ལུགས་བག 名词。糜糊，泥浆。

ཐུག་ས་དྲི། རྨུལ་དྲི། 腐味，腐烂臭味。

ཐུག་ས་བ། ཐུག་པའི་ལུགས་པ།

ཐུག་ས་རྨུལ། རྨུལ་བའི་མིང་། 腐朽，溃烂。

ཐུང་། (1)ཡུལ་མིང་ཞེག ཐུང་ཆུའི་ཆུ་ཆུང་ཀྱི་ཐྱི་མིང་ཡིན་ཞེང་དང་ས་ བོད་ངང་ ཐྱོང་ཚྱང་ཀྱི་ཁྱང་དམར་ཐྱོང་དང་། ཆུལ་རྩེ་ཐྱོང་། ཁ་ཐྱམ་ ཐྱོང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་མང་ཆེ་བ། གཞེས་ག་རྩེ་ཐྱོང་གི་ཐྱད་ ཙམ་བཅས་ལའི་ཁོངས་ཐུ་ཀོག་ས། ཡུལ་ལའི་ལའྱོང་རྩེ་ཆུལ་ལ་ཐུང་སྐྱོད་དང་མན་ལ་ཐུང་ཐྱད་ རེས་དབྱི་ ཐྱལ་ཙེད། 年。地方名。包括今西藏自治区康马、江孜、白朗县的大部及日喀则县的约一半辖区，即整个年楚河流域，以重孜为界，分上、下年。(2)ཐྱང་ བོད་ ཀྱི་ རིགས་རུས་ཀྱི། 年氏。古代吐蕃一氏族名。

ཐུང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་ཉི་ཤ་ལ་ཁའི་རི་ཆུད་ཀྱི་ཐྱང་ངོས་ཁག་རི་ཐྱོ་ མེ་ཞེས་ཁག་ཐྱོང་ཞེང་བོད་ངང་ཐྱོང་ཚྱང་ཀྱི་ཁང་དམར་། དང་། ཆུལ་རྩེ། ཁ་ཐྱམ། གཞེས་ཀ་ཆུ་བཅས་ཐྱང་ཁག་བཞེ་བཆུད་ནས་ཡར་ ཀྱངས་ གཅང་ བོའི་ནང་དུ་འབབ། 年曲，年楚河。源出喜马拉雅山北麓，流经西藏自治区的康马、江孜、白朗、日喀则四县而流入雅鲁藏布江。

ཐུང་ཉིང་འཇིག་བཟང་ཚོ། བོད་ཆུལ་ཁྲི་ ཐྱང་ལྷའུ་བཙན་ཐྱེས་ བའི་ དུས་ ཀྱི་ སྐུ་ ཐྱེ་ ཡིན་ ཞེང་། ཐྱེས་རབ་དུ་ ཐྱུང་། ལོ་བདུན་ དུ་ཉིང་ཤེ་ འཇིག་

གཅིག་ལ་མཉམ་བར་བཞག། མངོན་ཤེས་མངའ་བས་མྱང་བས་ཀཱའི་རྒྱུན་ཅན་ཞེས་གྲགས། བཀའ་ཆེན་ཏི་མ་ལ་མེ་དྲས་སྲིང་ཐེག་ཀི་མན་ངག་རྣམས་བར་གནང་། སངས་ཀྱེགས་མཇིང་ཡོན་དང་ཕྲིན་རལ་བ་ཅན་གཉིས་ཀའི་སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཏོན་མཛད། དབུ་ཅ་ཞབས་ཕྱུག་བཞིངས། ཡུལ་གྱ་དེའང་མྱང་བས་ལ་དབང་བ་རྣ་རིང་ལ་བཀའ་གཅིགས་བཀོས། ཐྱེས་སུ་བྱང་དང་མས་བཀྲོངས་སོ། 年·顶增桑波。吐蕃王赤松德赞儿时侍童，后出家，修定七年，得神通，称天眼年僧。印度佛学家比马拉米札，授予全部心要教言。为赤松德赞和热巴坚两代时的大喇嘛，曾于乌如地方建夏寺，治理其地，并立碑志。朗达玛时遇害。

མྱང་སྡོད། གཙང་མྱང་ཆུ་སྟོད་ཀྱུད་ཀུལ་རྩེ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ས་ཆ། 年堆。年楚河流域江孜以上地区名。

མྱང་འདས། མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་བསྒྲུབ་ཆོག

མྱང་འདས་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་བཀྱད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དཔང་པོ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚེ་སྐུ་མཆོག་སྐོང་དུ་བཞེངས་པའི་མཆོད་རྟེན་བང་རིམ་ཞེས་སྲིང་དུ་བཀའ་ཡན་ཆད་བཞུགས་པའོ། 涅槃塔。八大佛塔之一。在释迦牟尼圆寂处，即拘尸那(上茅)城中所建佛塔。塔身不分台阶层次，宝瓶以上全部直接安置于塔基之上。

མྱང་བ། མྱོང་བའི་མ་དེངས་པ།

མྱང་མྱང་། (1)ཕྱི་རྟོག་བྱེད་ཀུལ་ཞེག 窥探，窥视：དགྲ་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ཀུལ་ལ་རྒོ་མྱང་མྱང་བྱས་ནས་ཕྱི་བ། 探视敌方情况。(2)ཟས་ཀྱི་བྱ་བའི་ཚོད་ཕྱི། 尝试，尝味道：ཁྱོ་ཅས་ཀྱི་རེ་བཟུང་ཡག་ཉེས་མྱང་གྱང་བྱས་བརྟག་པ། 尝试饮食味道好坏。

མྱང་མྱང་སྐྱག་སྐྱག མགོ་ཐུག་ཙམ་ཐུག་ཙམ་འདྲེན་ཀུལ། 窥探。窥视动静：ཁྱིམ་པ་ཡི་ཡོང་མིན་སྐེའུ་ཁྲང་ནས་མགོ་མྱང་མྱང་ཐུག་ཐུག་བྱས་ཏེ་ཕྱི་བ། 从窗户里探视朋友是否到来。ཐག་རིང་ས་ནས་གནས་ཀུལ་ལ་མྱང་མྱང་ཐུག་ཐུག་གིས་ཕྱི་བ། 从远处窥探情况。

མྱང་སྦས། གཙང་ཆུལ་རྩེ་མན་ཆད་ཀྱི་མྱང་ཀུ་འབབ་ཆུན། 年麦。后藏年楚河流域江孜以下地区名。

མྱང་ཁུ་ཐུམས། རྩྭ་རྣན་ཀྱི་རིགས་ཅིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བས། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྣམ་བས་ཚོ་ཁོལ་ཆུ་མའི་ནང་ཀི་ཆུ་ཆ་འགྱང་། རྒྱུ་ཆད་འཇོམས། རིམས་ཆད་དང་འབྲུགས་ཆད་སེལ། 黄连。毛茛科多年生草本药用植物名。味苦涩，性凉，功能吸收胃及大小肠中过剩水分、消小肠热、治传染性热病及劳损发热。

མྱང་ཞིབ། ཕྱི་རྟོག་ཞིབ་འཇུག 调查，考察：ཞིང་ལས་ལ་མྱང་ཞིབ་བྱེད་བ། 调查农业。འབྲོག་ཁུལ་ཀྱི་གནས་ཀུལ་ལ་མྱང་ཞིབ་བྱེད་བ། 考察牧区情况。

མྱང་ཡུལ། གཙང་ཐོག་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་ཞེག 年隅。后藏年楚河流域江孜白朗一带地区名。

མྱངས་བ། སྐྱོང་བའི་འདུལ་བ།

མྱད་བ། (རྙིང་) མད་པ་སྟེ་བདེན་པ། 真实。

མྱི། (རྙིང་) མི། 人。

མྱི་ཐྲད་ཐྲད། (ཡུལ་) ཡུལ་གཞན་ནས་བོངས་པའི་མི་གས་ཀྱི་མདུན་དུ་ངང་ཀི་ཚེན་ཏུན་ཅམ་མཁན་ཐུ་ཀུ། 自炫小儿。逢人自炫的孩子。

མྱིག (རྙིང་) མིག 眼，眼睛。

མྱིག་མ་མཁན། (རྙིང་)རིགས་ངན། 贱种。旧时，轻视地位卑微者所用词。

མྱིང་། (རྙིང་) མིང་། 名字，名称。

མྱིད་བ། (རྙིང་) མིད་པ། 咽喉。

མིན་པ། (རྟེན་) མེད་པ། 不是。

མིའུ། (རྟེན་) མིའི་དང་མཚངས་ཏེ་ཁ་ཟྲུག་ཐུང་གི་མིང་། 矮人，侏儒。

སྨུ་ཀྱ། ཁམས་སྐྱེས་ལྡང་བ། 芽，幼苗；སྨུ་ཀུ་ཁམས་པ། 新芽。འབྲུའི་སྨུ་ཀུ། 谷芽。རིགས་ཀྱི་སྨུ་ཀུ། 贵族子嗣。ཞིང་ཁར་སོན་བཏབ་ནས་སྨུ་ཀུ་སྐྱེས། 播种之后芽已生出。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཉི་ཟླ་ཁ་དང་། རྟེད་དུ་འཐེན། ཞུ་ཐུ་བཅས་སོ།

སྨུ་ཀྱའི་དུས། (མཚན་) དཔྱིད་དུས། 苗芽时。春季的异名。

སྨྲག སྨུ་ཀུའི་བསྡུས་ཚིག

སྨྲག་པ། (ཐ་དད་པ) སྐྱེས་པ། སྐྱེ་བ། སྐྱེ་། (1)འཚོལ་བ། 寻求，寻找；ཐབས་ཤེས་སྐྱེ་བ། 打主意。འགྲོ་ལམ་སྐྱེ་བ། 找道路。(2)མཚོ་དོན་ཅམ་ཉེད་པ། 露出。探头外露；མཚོ་ཡང་སྐྱེ་བ། 探头仰视。(3)འགུལ་བ་དང་། གཡོ་བ། 摇动，摆动；མེ་ཏོག་རླུང་གིས་སྐྱེ་ནས་འགུལ་བ། 风吹花动。

སྨྲག་སྨྲག མཚོ་ཐོན་ཅམ་ཐོན་ཅམ་དང་། ཁྱེ་ཁྱེ་གམ་འགུལ་བའི་ཚུལ། 闪动，摇动，探头探脑；ས་སྐྱབས་ནང་ནས་འཕྱི་བའི་མཚོ་སྐྱེ་སྐྱེ་ཉེད་པ། 大鼠从地洞中探头探脑。ཆར་སྤྲིན་གཞན་ནས་བློག་ཁྲག་ཁྲག་སྐྱེ་སྐྱེ་འཁྱེ་བ། 浓云隙中电光闪耀。

སྨྲག་ཙམ། མཚོ་འབྱང་ཙམ་མམ། མཚོ་འདོན་ཙམ། 头稍露，稍稍露头；མཚོ་སྐྱེ་ཙམ་ཉེད་འཕལ་ད་དུང་རྡོག་གིས་ང་། 稍一露头即予以痛击。

སྨྲགས། སྐྱེ་བའི་སྐལ་ཚིག

སྨྲགས་པ། སྐྱེ་བའི་འདས་པ།

སྨྲང་ཀང་། གཟའ་རྣམས་ཀྱི་བར་ལས་བཅུམས་ཏེ་རིམ་དང་རིམ་མིན་གང་ཐུ་ཕྱིས་རྣོ་དང་ཐུ་ཚེན་སྨྲང་བའི་ཀང་ཚོངས། སྨྲང་དག་ཉེད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པས་ན་དེ་ཡང་གཞས། 疾步。诸曜从其位置与中日相同之处（合日）算起，经过顺序的前、后步与逆序的前、后步的区别而产生的盈亏数，因其为计算"疾行定数"的数据，故名。

སྨྲང་མྱོག་གས། ཀ་ཅང་སྐྱེ་ཞིང་མྱོག་གས་པ། 迅速，急速；བར་ཚུར་སྐྱེ་མྱོག་ས་ཐྱིན་པ། 去来迅速。

སྨྲང་འཇོལ། (1)མྱོག་གས་བྱེའི་འགྲོ་སྐྱེ་ཚ། 疾行，快步。(2)གཟའ་ལྷའི་འགྲོ་ལྡོག་གས། 急行。藏历所说五曜在各自轨道中急剧经行的步法。(3)(མཚན་) རྟ། 疾行。马的异名。

སྨྲང་འཇོལ་ཤར། གཟའ་རྣམས་རིམ་བའི་ཐུ་ཀང་ཐོག་མའི་ས་ནས་ཤར་དུ་ཆུ་བ་ལ་སྐྱེ་འགྲོལ་ཞེས་བྱའོ། 快步东行。诸曜从顺序前步的第一步（合日）开始，离开太阳面向东方而行，谓之快步东行。

སྨྲང་དག གཟའ་དང་དང་གི་དལ་དག་ལ་དང་དང་གི་སྐྱེ་ཀང་གིས་སྐྱེན་ཐྱེ་བྱས་པ་སྟེ། དལ་བའི་ཞྱེང་ནས་མཚོ་བཅས་ཏེ་དང་འགྲོས་ཀྱི་ཤུས་ཀང་བའི་ཚོངས་སྐྱེ་འཕེལ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་རོང་དང་བྱ་ཚོན་སྐྱེ་ཞིང་ཐུ་ཚེན་པ་དང་མཉམ་དུ་དང་ང་སྐྱེས་སྐང་དང་རྟེ། མའི་ཞྱེང་དུ་འཇོམས་ཏེ་ཚོངས་སྐྱེ་དག་བར་འགྱུར་བའོ། 疾行定数。五曜的迟行定数与疾行盈缩积之和（或差）。表示该曜的"迟行"所达到的方位之上再加入了其本身行的变速运动之后所达到的方位（相当于托勒玫系统所说的行星本轮中心绕均轮旋转运动，与行星本身沿本轮旋转的运动，二者的合运动所达到的方位，亦即该行星的视方位的真黄经）。

སྨྲང་ཚོ། སྐྱེ་བ་དང་འདྲ།

སྨྲང་བ། མྱོག་གས་པ། 副词。迅速，快速，紧急，敏捷；སྐྱེ་སྐྱེ་བར་འབད་ཆོལ་མ་བྱས་ན་སྐྱེ་

སྒྲུབ་བར་རྩལ་ཁ་འཐོབ་ཐབས་མེད། 不加快努力，就没法迅速获得胜利。གོག་པུར་དྲག་ལ་རླུང་པུར་ཐྲུང་བ། 雷厉风行。རྟག་པ་ཐྲུང་བ་ཅིང་དུ་ཐོན་པ། 立即见效。

སྒྲུབ་བཞི་ཤེས་རབ། མགྱོགས་སྒྲུབ་དྲན་པའི་ཆོ་ག་སྐོར། 速慧，敏慧。反应敏捷的思路。

སྒྲེན་ཀྱིད། (མངོན) (1)རླུང་། 风的异名。(2)རླུང་ལྷ། 风神的异名。(3)ཀུ་རྐོད། 鹫鸟的异名。(4)སྦྲུལ། 蛇的异名。

སྒྲོན་མེ། (མངོན) ཁང་མཁྱེན་མ། 急行女。女舞蹈者的异名。

སྒྲོན་སྒྲོན་བ། ཅུ་ཅང་མགྱོགས་པོ། 迅速，很快，急速：འཕྲལ་མཁའི་སྒྲིན་རིགས་ཁགས་ཀྱིའི་ཐོག་ནས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་བར་བཏང་འབྱོར་བྱུང་བ། 由飞机很快送到了急需药品。

སྒྲོན་ཙམ། མགྱོགས་ཙམ། 片刻，稍快，瞬间，ལས་དོན་ཚར་འགྱངས་མེད་བར་སྒྲུབ་ཙམ་ཅིག་ཐུབ་ན་ལེགས། 事情最好能做快些，不要往后拖延。

སྒྲོན་ཚད། མགྱོགས་ཚད། 速度。

སྒྲོན་ལམ། མགྱོགས་ལམ། 捷路，捷径；བཀོད་ནས་མི་འགྱོ་བར་སྒྲོན་ལམ་དུ་ཕྱིན་པ། 不绕弯子走捷路。

སྒྲལ་བ། ●(ཐ་དད་པ) འཚོལ་བ་དང་། རྩད་གཅོད་ཐེབ་པ། 探索，寻找：གནས་ཚུལ་གསལ་བོར་སྒྲལ་ཞིབ་བྱས་ནས་ཐག་གཅོད་པ། 摸清情况然后处理。དངོས་སྤྱ་ལས་བསྟར་ཏེ་སྦྱོང་ནས་ཉམས་སྒོང་སྒྲལ་བ། 从实践中摸索经验。●(ཐ་མི་དད་པ) རྒྱུ་བའམ་འཕྲལས་པ། 漫游，飘泊四方：དོན་མེད་སྒྲལ་དུ་མ་འགྲོ། 莫要无目的地乱跑！རྒྱལ་ཁམས་སུ་སྒྲལ་བ། 游方。

སྒྲལ་མ། གསང་བའི་གནས་ཚུལ་འཚོལ་ཞིབ་ཐེབ་པ། 名词。侦探，探子，特务。

སྒྲལ་མི། འཕྲལས་འགྲོ་བའི་མི། 漂泊者，漫游的人。

སྒྲལ་ཞིབ། གནས་ཚུལ་འཚོལ་ཞིབ། 侦察，侦探：ས་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྒྲལ་ཞིབ་བྱས་པ། 侦察地势。

སྒེ། (རྫོང) མེ། 火。

སྒེད། (རྫོང) མེད། 无，非有。

སྒེའུ། (རྫོང) མེས་པོ་སྟེ་བའི་ཕ། 祖父，父之父。

སྒོག (རྫོང) ཉམས་པ། 孩童。

སྒོག་ཆུང་། (ཁམ) མིའི་ཕྱུ་གྱའམ་ཉིས་པ། 小孩，儿童。

སྒོང་ཁྲིད། ངང་གི་ཉམས་སྒོང་རྣམས་གཞན་ལ་སྐྱོབ་ཁྲིད་ཐེབ་པ། 传授经验，介绍窍门：ལས་གཅིག་གསར་བའི་སྒོང་ཁྲིད་ཐེབ་པ། 传授新的工作经验。

སྒོང་གྲུབ། དངོས་སུ་ཉམས་སྒོང་ནས་བྱང་བའི་གནས་ཚུལ། 定规。实际的经验，事实证明：མཐོང་ཚོས་སྒོང་གྲུབ། 心领神会。དཔྱིད་དུས་ཆོས་འདེབས་ཅུང་བརྩོན་བྱས་ན་སྤྱིད་དུས་ཨ་ལས་ཚོང་ཐུ་མཐོང་ཚོས་སྒོང་གྲུབ་རེད། 事实证明，只要春季努力耕耘，秋季就会获得丰收。

སྒོང་སྟོབས། སྒོང་བ་མངོན་སུམ་ཀྱི་ཤུགས་སམ་དུས་པ། 领纳力。现前体验直接感受之力。

སྒོང་ཚན། ཉམས་སུ་སྒོང་བའི་ཁྱོང་། 事实上，体会上，经验方面：དེ་དག་ཚང་མ་ངང་གི་སྒོང་ཐོག་ལ་ཆ་བཞག་ནས་བཤད་པ་ཡིན། 这些都是按照自己的体会说出来的。

སྒོང་ཚོག་ཤེས་སྐྱོགས། མངོན་སུམ་ཉམས་སྒོང་གི་སྐོར་ནས་ཤེས་ཤེང་རྐྱེན་ཚོགས་པ། 体会：ངང་གིས་དངོས་སུ་མཐོང་ཐོས་སྒོང་ཐོག་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་ཐེབ་པ། 清楚地说出自己亲自见到、听到和体会到的情况。

སྒོང་འཇིགས། གོམས་འཇིགས། 熟悉，习惯：སྒོང་

དང་ཡང་ཡང་བཏང་ན་སྐྱོང་འདྲིས་བྱས་ཀྱིན་འགོན་ཡོང་། 反复训练就会彻底熟悉。

སྐྱོང་བ། ❶(ཐ་དད་པ) སྤྱངས་པ། 尝试，品尝了味道。(2)སྐྱོད་པ། 经历，遭受；བདེ་སྡུག་མང་པོ་སྤྱངས་པ། 经历了许多甘苦。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཚོར་བ། 感觉，领纳，受；བདེ་བ་ཉམས་སུ་སྐྱོང་བ། 享乐。སྡུག་བསྔལ་སྐྱོང་བ། 受苦。❸ཅིད་ལས་ཀྱི་མཐར་འཛུག་བའི་འདུས་པ་སྟོན་ཅིང་ཚིག་གྲོགས་ཤེས། 副词。曾经。用以表过去时间；འགྲོ་སྐྱོང་། 去过。མཐོང་མ་སྐྱོང་། 未曾见过。❶ཉམས་ཞོང་། 名词。体会，经验；སྐྱོང་བ་ཐག་གྱན་ཙམ་ལས་མེད། 只有少许经验；རྡས་དྲི་ཚོར་བའི་དེ་དུགས་སྐྱོང་ཅན། 能嗅出火药气味的有经验的野兽。སྐྱོང་ཆ་མེད་ན་ལོང་བ་ཐང་ལ་འཁྱམས་པ་དང་མཚུངས། 没有经验就象盲人行旷野。

སྐྱོང་བ་སྟེ་ཕྲིན། ལས་ཀའི་ཁོམས་སྐྱོང་གི་འཁོད་པ་ཙམ། 浅薄的经验，肤浅的体会；སྐྱང་བརྩོན་བྱས་པས་ཁོ་རྐྱས་ཀྱི་སྐྱོང་བ་སྟེ་ཕྲིན་ཙམ་ཞིག་པ། 努力锻炼，产生了一点肤浅的体会。

སྐྱོང་བར་མ་ངེས་བའི་ལས། ལས་བསགས་ཀྱང་སོ་སོའི་གཉེན་པོ་སོགས་ཀྱིས་བཙོམ་ནས་རྣམ་སྨིན་འབྱིན་པར་མ་ངེས་པ། 不定业。不定受果报者。虽集诸业，由于分别对治等故，不定引生果报之业。

སྐྱོང་ཁང་། ཉམས་སྐྱོང་གི་ཞིན་ཐོ། 实测记录；ཉ་སྐྲའི་ཚད་པ་འགར་གཟའ་འཛིན་བྱང་བའི་ སྐྱོང་ཁང་མཐོང་། 看见过个别的望日和晦日为缺日时出现日、月食的实地记录。

སྐྱོང་ཁྱད་བད་ཀན། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་བད་ཀན་ལྟའི་ཚ་ཐུལ་ཁ་ཅིག་ཞེས་པ་ཞིག་སྟེ། ཁྱད་ལས་ཁྱའི་སྐྱང་དུ་རོ་བཅང་བན་ཚོར་བ་ཁྱོད། 尝味涎液。人体五根本涎液之一，存留于舌上，功能在于从舌上感受味道美恶。

སྐྱོང་རྒྱས། མཁས་པ་ཚོང་མས་རྩི་སྐྱོང་བའི་ཞིན་ཐོ། 经验记录。过去学者们实际推算的经验记录。

སྐྱོང་ཚོར། ཉམས་སུ་སྐྱོང་བའི་ཚོར་བ། 感受，体验；ལས་དོན་ལ་དོ་ སྐྱང་མ་བྱས་ན་ སྐྱོང་ཚོར་ག་ནས་ཀྱི། 不留心工作，体会从何而来？

སྐྱོང་ཚོར་བསམ་འཆར། སྐྱང་བའི་ ཐོག་ ནས་བྱང་བའི་ཞེམས་ཀྱི་འཆར་ཆ། 感想；བཏུག་དཔྱད་རྩོན་དུ་བཏང་ནས་རང་གི་ སྐྱོང་ཚོར་བསམས་ འཆར་གོད་པ། 先进行研究然后谈出自己的感想。

སྐྱོངས། ཚོད་ལྟ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྐྱང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱོལ་འཐུང་། ཆང་རིགས། 酒类。

སྐྱོལ་འཕོམས་པ། བཟེ་འཐོམས། 迷惘，昏迷不清；ཤིང་ནགས་མཐུག་ པའི་ ནང་ དུ་ ཕྲུ་ གུ་ སྐྱོལ་འཐོམས་ནས་འགྲོ་མི་ཤེས་ པ། 在密林中孩子迷失了去路。ཆང་བཏུང་དུགས་པས་སྐྱོལ་འཐོམས་པ། 饮酒过多，昏迷不清。

སྐྱོལ་རྡུལ་ཅན། (མངོན) བླང་པོ་སྐྱི། 醉尘者。象的异名。

སྐྱོལ་ལྷག (མངོན) ས་ཡོས་ཟེ། 沉迷。己卯年、土兔年的异名。

སྐྱོལ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བཟེ་བ་སྐྱེ་ཤེས་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པ། 醉，麻醉，沉迷，神志不清；ཚང་གིས་སྐྱོལ་ཏེ་གང་ཕྱིན་གང་བསྡད་གྱང་བཤད་ཐུབ་མི་འདུག 酒醉之后，说不出自己的行止。སེམས་ སྐྱོལ་པ། 心醉。དགའ་ བས་ སྐྱོལ་ པ། 沉醉于欢乐之中。དགའ་བ་དང་བདེ་ བས་ སྐྱོལ་ ཏེ་ བརྒྱལ་འཕྲོ་ བ་ ལྟ་ བུ་ ཞེག་ བྱང་། 沉醉于欢乐和幸福之中，不知所以。ཚ་ ཟེར་ ཆ་ བའི་ ངོག་ ཏུ་ སྐྱོལ་

ཉིང་འབོག་པ། 昏倒在炽热的太阳光下。

སྐྱེས་བའི་ཅ་ཚོ། རང་བཞིན་བའི་གཏམ་རོལ། 酒话。酒醉胡说。

སྐྱེས་བའི་མཚན་མ། (མཛད་) ཟླ་ཁི། 醉相。唐香的异名。

སྐྱེས་ཁྲམ་ཅན། (མཛད་) ཟླང་པོ་སྤྲི། 醉瓶者。象的异名。

སྐྱེས་ཟིད། (མཛད་) (1)ཞ་རག་གམ་ཚང་། 酒的异名。(2)ཤིང་ལུག་ལོ། 乙未年、木羊年的异名。(3)རྟེ་ཟླ་གསུམ་པ། 藏历三月的异名。(4)སྤྲིན། 云的异名。(5)འདོད་ལྷ། 欲天的异名。(6)མི་མཚན། 女性生殖器的异名。(7)བོག་གི་ཏེད་ཅན་མ་དང་། ཐིག་ལེ་མཆོག་མ། བད་དཀར་མ། ལག་བཟང་མ། དཀའ་བའི་ཤིང་རྟ་མ། རབ་ཏུ་སྐྱེས་ཟིད་མ། མེ་རྡུ་ཀ། སྐུ་འདེས་མ། ལེགས་ཅན་མ། སྐུཾ་སྐྱེས་མ། ཙ་མ་ཎྜཱ། ཆུ་ཤིང་བཟང་ཅན་མ། སྐེད་ཤེགས་མ་སྐུ་ལྷའི་སྐད་འཚོང་མ་བཅུ་གསུམ་ཡོད་ལ། དེ་དག་འདོད་བས་སྐྱེས་བའི་ཆུ་ཐིན་ བས་ འདོད་ པ་དང་ སྐྱེས་ ཟིད་ ཀྱིས་ གྲངས་བཅུ་གསུམ་མཚོན། 天界妓女有电光女等十三个，故表数字13。

སྐྱེས་ཟིད་ཀྱི་མདའ། མདའ་ལྟའི་ནང་ ཚན་ ཞེག 能醉箭。五箭之一。

སྐྱེས་ཟིད་ཁང་། ཚང་ཁང་། 酒店，酒馆。

སྐྱེས་ཟིད་ཟླ་བ། (མཛད་) རྟེ་ཟླ་གསུམ་པ། 醉月。藏历三月的异名。

སྐྱེས་མ། ལང་ཚོ་ཅན་ཀྱི་བུད་མེད། 名词。少妇。青壮女人。

སྐྱེས་སྐྱེས་ཀོ། རྨག་པ་མི་གསལ་བ། 昏聩，神志不清。ཚ་ནད་དག་པོས་གཏུངས་བས་རྨག་ཁམས་སྐྱེས་སྐྱེས་བོར་གྱུར་པ། 因患热病弄得神志不清。

སྐྱེས་ཟླ། (མཛད་) རྟེ་ཟླ་བདུན་པ། 醉月。藏历七月的异名。

སྐྱེས་གསལ་མ། (མཛད་) བྱད་མེད་ མཛེས་མ། 醉显女。美女的异名。

དམག 名词。(1)གཡུལ་ སར་ འགྲན་ འཛེང་ ཟྭད་ མཁན། 兵，军队；ཀང་ དམག 步兵。རྟ་ དམག 骑兵。ངང་དམག 我军。དགྲ་ དམག 敌兵。དམག་མཁའི་དངོས་རྫས། 军需品。དམག་ བསྡུས་ པ། 征兵，调兵。(2)དྲག་ ཤའི་ འགྲན་ འཛེང་ གི་ བྱ་བ། 军事，战争；དམག་ཁས་ལེན། 答应赴战场，矛头别腰间。意谓既有承诺也作准备。

དམག་དཔུང་། འཕོ་ དུའོན་ མིན་ པའི་ དམག་ མི་ ཚལ་པ། 普通兵，列兵。

དམག་ བཀྲ་ ཞིམ་ སྐྱོང་། མི་ དམངས་ དམག་ དཔུང་ལ་ བརྟེ་ བཀྲ་ཟྭད་ པ་དང་། གསར་ བརྗེའི་ དམག་ མིའི་ ཞིམ་ ཚང་ ལ་ གཟེགས་ སྐྱོང་ཟྭད་ པ། 拥军优属。拥护人民军队，优待革命军人家属。

དམག་ཀང་། རྒྱང་ བོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་ སྐབས་ མི་ སེར་ ཐེམ་ དུད་ འགའ་ ཞིག་ གིས་ བཀར་ ས་ ཞིང་ ལ་ བརྟེན་ དམག་ མི་ རེ་ གཅིས་ གང་ འབྲུ་ གཅིག་ དགོས་ པའི་ ཁྲལ་ ཀང་། དམག་ མི་ ཟླ་ ཐིན་ ལ་ མི་ མདའ་ དང་ མདེའུ་ ཐོང་། དེ་ མིན་ བཟའ་ གོན་ སོགས་ སོ་ སོས་ སྐྱ་ དགོས་ ཀྱི། མི་ མདའ་ དང་ མདེའུ་ ཐོང་ བརྒྱག་ བྱོང་ ཆ་ སོ་ སོས་ སྐྱེན་ ཚབ་ སྐྱེ་ དགོས། 兵差。原西藏地方政府依农奴所种土地多少而征调兵员的差徭。兵员应差时期，除枪弹外，装备衣食均须自带，枪弹若有损失，由应差农奴备价赔偿。

དམག་ཀང་ཁེ་རྒྱལ་ པ། སྡེར་ ཐོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་ སྐབས། མི་ ཞེན་ ཞིམ་ དུད་ ཀྱི་ མི་ རོད་ ས་ རྟེན་ ལ་ གཞི་ གས་ བའི་ དམག་ ཁལ་ འབེལ་ པ། 摊派兵差。原西藏地方政府时代，对原非耕种兵差地的农奴，无论人力物力，若有余裕，即被从新摊派使应兵差。

དམག་བསྡུར། དམག་འགྲོ་བསྡུ་བསྒྲུབ། 征兵。

དམག་ཁང་། དམག་མི་སྡེད་ཁང་། 兵营。军队住房。

དམག་ཁྲལ། དམག་མི་སྡུད་གཏོང་གི་ཁྲལ། 兵差。

དམག་ཁྲིམས། དམག་མིའི་ཁྲིམས་ལུགས། 军法，军纪。

དམག་འཁྲི། (1)སྔར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་སྐབས་དམག་ཁྲལ་འཛལ་དགོས་མཁན་ཁྲལ་པ། 兵差户。原西藏地方政府时代，支应兵差的农奴户。(2)དམག་མིར་ འགྲོ་ དགོས་པའི་ འཁྲི་ ཆ་ སྡེ་བོས་འགན། 兵役。当兵的义务。

དམག་འབྲུག མི་རིགས་ དང་ མི་ རིགས་ ཀྱི་ བར་རམ། རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བར། གྲལ་རིམ་དང་གྲལ་རིམ་གྱི་བར། ཚབ་སྲིད་ཀྱི་ཚོགས་པ་དང་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་ཚོགས་པའི་བར་ བཅས་ སུ་ ངག་ བོའི་ འགྲན་འཛིང་བྱེད་པ། 战争。民族与民族之间、国家与国家之间、阶级与阶级之间或政治集团之间的武装斗争。དཔུ་འགོག་ དམག་ འབྲུག 抗战。དམག་ འབྲུག་ རྒྱག་པ། 打仗。དམག་འབྲུག་ ཏུ་ ཞུགས་པ། 参战。བཙིངས་འགྲོལ་དམག་འབྲུག 解放战争。མིང་གི་ རྣམ་ གངས་ ལ་ འབྲུག་ འཛིང་ དང་། འགྲན་རྩོད། གཡུལ་འགྱེད་བཅས་སོ།

དམག་འབྲུག་པ། དམག་ཡན་ཆུན་འགྲན་པ། 军事骚乱，发生战争。

དམག་འབྲུག་སྐྱོང་མཁན། དམག་ ཐིང་ གི་ རྒྱུ་རྐྱེན་སྐྱོང་མཁན། 战争挑拨者，发动战争者。

དམག་གི་འཇོག་པ། (མདོན) དམག་དཔོན། 军之导者。军官的异名。

དམག་གི་ནང་དུ་གནས་བའི་སྐྱང་ཁྲིད། ཕྱོང་ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ མེད་པར་ དམག་ གི་ནང་ དུ་ ཞག་ གཅིག་ལས་འདས་པར་གནས་པའོ། 军中过宿。九十单堕之一。谓比丘无特别需要而在军中住宿一昼夜以上者所犯堕罪。

དམག་གི་དབྱང་ཚིགས་ཁག་ལག་ཅཱ། ཤོང་ གང་དང་། རྟ་པ། ཤིང་རྟ། ཁྱིམ་ཆེན་བཅས་སོ། 四军种：步兵、骑兵、车队和象队。

དམག་གི་དུ་བཀོད་ཁྲིད་བའི་སྐྱང་ཁྲིད། ཕྱོང་ ཁྲིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅིས། དགོས་ པ་ཁྱད་ པར་ ཅན་ མེད་ པར་ ཅན་ དགར་ མཚོན་ ལ་ རེག་པ་དང་། དམག་དབྱང་གི་དུ་བཀོད་ཁྲིད་བའོ། 整军。九十单堕之一。谓比丘无特别需要而擅触军器及整顿军队者所犯堕罪。

དམག་གི་ས་ཁྱེན། སྔར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་སྐབས་དམག་ཁྲལ་རྒྱུག་དགོས་པའི་ ས་ཞིང་ གི་རྟེན། 兵差土地。原西藏地方政府时代，一经进行耕种即应担负兵差的土地。

དམག་གྱེར། དམག་མི་སྡེད་སའི་གྱེར། 军幕，军用帐篷。

དམག་གྲལ། དམག་མིའི་གྲལ་སྡུད། 军队行列，队伍行列。

དམག་གྲུ། དམག་དོན་ལ་ སྒྲུབ་ པའི་ གྲུ་ གཟིངས། 军舰，舰艇；དམག་གྲུའི་མཆོ་ཁྲག 军港。

དམག་གྲོན། དམག་དོན་གྱི་ལག་འདོན་འགྲོ་སོང་། 军费。

དམག་གླ། སྔར་བོད་ས་གནས་སྲིད་ གཞུང་ སྐབས་ དམག་བདག་ སོ་ སོ་ནས་ དམག་འགྲོ་ ཅི་མངར་ སྐྱེད་ པའི་ བྱ་ ཚ། 兵员工资。原西藏地方政府时代，兵差户供给当兵人员的工薪。

དམག་གླུ། དམག་དྲལ་གྱེ་དབའ་ གཟིངས་ པས་ དང་ པའི་ གླུ་དཀྱངས། 战歌。鼓舞士气的歌。

དམག་འགྱུགས་པ། དམག་མི་སྐོང་བ། 调兵，调集兵员。

དམག་འགྲིག་པ། དམག་འགྲན་པ། 打仗，作战。

དམག་རྒྱག་པ། འགྲན་འཛིང་བྱེད་པ། 作战，打仗。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འབྲུག་པ་དང་། འབྲུག་

ས།ང་། ཆོལ་བ། རེག་གས།དང་། འཐབ་བ། འཐབ་རྩོད། འཛིང་བ། གཡུལ་འཕྲད་བ། གཡུལ་གཏོམ་པ་བཅས་སོ།

དམག་སྒར། དམག་མི་སྡེད་གནས་གྱང་ངམ་ཁང་བ། 营，营房，兵营。

དམག་སྦྱིག་པ། (1)དམག་གི་ཀྱ་སྦྱིག་ཅིད་བ། 备战，准备战争。(2)དམག་མི་སྡུང་སྦྱིག་བ། 士兵排队，排列军队。

དམག་ཆག ཐུང་ཙེད་ས་གནས་སྐིད་གཞུང་སྒབས་དམག་མི་བཀང་བ་ལ་བཏེན་ནས་ཁྲལ་རིགས་ཀྱིའས་ཆག་ཐང་གཏོང་སྐྱེལ། 军职减免。原西藏地方政府时代，对于应差当兵者所负担的其他差税作出的减免。

དམག་ཆས། (1)དམག་གི་ཡོ་བྱད། 军需品。军用物资。(2)དམག་མིའི་ཆ་ལུགས། 军装，军服，戎装。

དམག་གཙོས། དམག་མིའི་ཁྲིན་འབོར། 军势。部队人数。

དམག་རྟ། དྲ་དམག་གི་བཞོན་བ། 军马，战马。དམག་དྲ་ཆས་པོ་མེ་མདང་མི་འདོག 老军马不惧枪炮声。意谓习以为常，不以为怪。

དམག་ཞེན། དམག་ཀང་ས་རྡེན། 兵差地。

དམག་སྟོབས། དམག་གི་དབུང་སྟོབས། 兵力，兵势，军容。

དམག་ཐོབ་བ། དམག་ལས་ཆུལ་ཁ་ཐོབ་བ། 战胜；བཙན་ཆོལ་གྱི་འཐབ་འཛིང་བྱས་ནས་དམག་ཐོབ་བ། 进行反侵略战争取得了胜利。

དམག་དར། དམག་དཔུང་གི་དར་ཚ། 军旗。

དམག་དུང་། དམག་ དཔུང་ གི་ དུང་། 军号，号角。

དམག་དོད་ལག་འཇོག ཐུང་ ཙེད་ ས་ གནས་སྐིད་གཞུང་གི་དམག་སྡེ་ཁག་འགོ་ཁྲིད་ལ་ དམག་མི་གཙོང་མི་ དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ དམག་སྒར་ཁག་གི་འགོ་ཁྲིད་ལ་ དམག་མི་གཙོང་མི་ དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ དམག་ཁྱེའུ་ཁྱིམ་ཚང་ནས་ དམག་མི་ཁྱེར་ཏེ་ ཕྱིན་ཆད་

军队分成海、陆、空三军的基本类别。

དམག་དཔོན། དམག་གི་འགོ་ཐེབ། 军官，将领；དམག་དཔོན་མང་ན་དམག་རྟས་ཉེས། 官多不治军。喻同"龙多不治水"。མིང་གི་རྟགས་གངས་ལ་དཔུང་ཤྲེའི་གཙོ་བོ་དང་། དཔུང་གི་ཁྲ་མཚོག་དཔུང་གི་མགོན་པོ། དམག་གི་འགོ་བ། དམག་གི་འཛིན་པ། རལ་གྲིའི་རྒྱུན་འཛིན། རལ་གྲིའི་གཉེན་བཅས་སོ།

དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་ཁིད་སྣ་བདུན་གྱི་ཁ་གྲལ་ཞིག 绀马宝，将军宝。七政宝之一。

དམག་སྐྱོ་བ། དམག་ས་བཟེ་བ། 换防。移动军营，拔营。

དམག་སྤྱི། དམག་མིའི་སྤྱི་ཁྱབ་བགོད་འདོམས་པ། 司令，统帅。

དམག་སྤྱི་ཁང་། སྡེ་བོད་ས་གནས་ཁིད་གཞུང་སྐབས་བོད་ས་གནས་དམག་མིའི་འགོ་ཁྲིད་པ་ཚོའི་ལས་ཀྱངས། 马基康。原西藏地方政府时代，藏军的领导机构。

དམག་ཟུགས། སྡེ་བོད་ས་གནས་ཁིད་གཞུང་སྐབས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་འདེད་པའི་དམག་ཁལ། 全丁兵差。原西藏地方政府时代，强迫征集全体能服兵役者当兵的一项差徭。

དམག་འཕྲིན། དམག་གཏམ་ཀྱི་ལན་ནམ་ཡིག་འཕྲིན། 军书，军事消息。

དམག་སྤྱོན་པ། དམག་མི་ཚུང་སྐོང་བའམ། འགུགས་པ། 调兵。调集兵员。

དམག་ཚོགས། དམག་དཔུང་ཁག་མང་ཚོགས་པ། 兵团。大批军队之集合体。

དམག་ཁ། དམག་མིའི་ཞྭ་མོ། 军帽。

དམག་སྨོད། སྡུ་དུས་དམག་བསྒྲག་གི་མཐུ་གཏོར། 退敌咒语。宗教活动中诅咒敌人时所用咒语和朵马。

དམག་སྒྲུག་པ། ཚ་རོལ་ཀྱི་དམག་ཁྱིང་སྐྲད་པ། 退敌，击退敌军。

དམག་རིགས། དམག་དཔུང་ཁག་ལག་ནང་གསེས་ཁྱེ་བའི་དམག་མིའི་རིགས་ཏེ་དབེར་ན་ཀང་དམག་ནང་གི་མེ་སྤྱོགས་དམག་དང་། ལས་གྱའི་དམག་སོགས་ལྟ་བུ། 兵种。军种内部所分具体种类，如陆军内所分炮兵、工程兵等。

དམག་རྩབ་རྒྱག་པ། དཔུང་སྡེ་མང་པོས་དུས་གཅིག་ཏུ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཁ་གཏད་དེ་དམག་རྒྱག་པ། 总攻击。许多军队同时朝向一个目标进行攻击。

དམག་རོགས། དམག་མིའི་རོགས་ཁྱད་མཁན་དམག 援军。增援的部队。

དམག་ལ་ལྟ་བའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་ཁྱད་འབའ་ཞིག་པ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གསེས། མཚམས་ཀྱི་ཉེ་འཁོར་ལས་འདས་ཏེ་དམག་ལ་ལྟ་ཞིང་མཐོང་བའོ། 往观军。九十单堕之一。谓比丘越界往近处观看军队所犯堕罪。

དམག་ལན་འཇལ་བ། ཚོལ་ལན་སྐྱེག་པ། 应战，反击。བཙན་འཕྲལ་བར་དམག་ལན་འཇལ་བ། 反击侵略者。

དམག་ལན་སྐྱེག་པ། དགྲ་བོའི་བཙན་འཕྲལ་དམག་འཕྲིག་ཕྱིར་སྐྱེག་པ། 退敌。反击敌人侵略。

དམག་ལས། དམག་དོན་དང་དོན་གཅིག

དམག་ཤེད་ཅན། དམག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྱད་དབང་འཛིན་མཁན། 军阀。拥有武装、掌握政权者。

དམག་ས། དམག་རྒྱག་སའི་ས་གནས། 战场，战地。མིང་གི་རྟམ་གངས་ལ་འཕྲུག་བའི་ས་གཞི་དང་། འཇིགས་རུང་གནས། འཐབ་མོའི་འདུན་ས། གཡུལ་ཀྱི་ས་གཞི། གཡུལ་ངོ་། གཡུལ་ས་བཅས་སོ།

དམག་ཧྲག དམག་འཛིན་པོའམ་ཚོད་པོ། 强兵，

悍辛，劲旅。坚强善战的军队：དམག་ཏྲག་རྡ་རྡེའི་རྟེལ་འབྲུག། 强兵劲旅，势如岩石滚滚。

དམངས། 名词。(1)མི་ཐལ་བ། 平民。(2)མི་སྡེ་ཚྭངས། 众人，公众。

དམངས་དཀྱུས། འགོ་དབོན་རིགས་ཕྱད་བའི་སྡེ་ཚྭངས་ཀྱི་མི་དཀྱུས་མ་རྣམས། 平民。指普通人民。

དམངས་ཁྲོད། མི་ཚྭངས་ཀྱི་ནང་ངམ། 群众间。

民间：དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་ཞབས་གཞས། 民间歌舞。དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་རིག་རྩལ། 民间文艺。

དམངས་ཆང་། ཆང་ཞེར་བའམ་དཀྱུས་ཆང་། 中等酒。

དམངས་རྩེ་རྩ། དོ་ཏ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 平民歌，庶民歌。三歌之一。

དམངས་ཐལ་བ། མི་དཀྱུས་མ། 平民。平凡人，普通人。

དམངས་ཚྭངས། དམངས་སྡེ་ཚྭངས། 全民。全体大众。

དམངས་མ། (ཁྱམ) དམངས། 平民，庶民。

དམངས་མོ། བྱད་མེའམ་གཡོག་མོ། 名词。女仆，女性仆役。

དམངས་གཙོ། མི་དམངས་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ གོག་རང་དབང་གི་རྣོ་རན་སྐད་ཆ་ཤོད་དབང་ ཡོད་པ་དང་། ཐུལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་དབང་བདག་གཞི་ཅིང་ཐུབ་སྟེ་སོགས་ལ་ཞུགས་དབང་ཡོད་བར་རེད། 民主。指人民在政治上享有的自由发表意见、参与国家政权管理等的权利。

དམངས་ གཙོ་ གཅིག་ སྡུད་ཀྱི་ ལམ་ ཞུགས། དམངས་གཙོའི་ མང་ གཞིའི་ གོག་ གི་ གཅིག་ སྡུད་དང་། གཅིག་སྡུད་ཚོན་ སྟོན་ངོག་གི་དམངས་གཙོ་གཞི་ཁྱབ་དུ་ ཐུལ་བའི་ ལམ་ ཞུགས་ ཤེག་ཡིན། དམངས་གཙོ་གཅིག་སྡུད་ཀྱི་ལམ་ཞུགས་ནི་མངར་ ཁེ་ཁེ་ལེ་ རྟེན་རིང་ཞུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཅང་དང་། རྒྱ་ཆོད་ རིང་ ཞུགས་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཁབ་ ལས་ ཁྲིམས་ དང་ མི་དམངས་ཆོགས་ཁག་གི་ཚ་ འཚུགས་ཀྱི་ཚ་ དོན་ཞེག་རེད། 民主集中制。在民主基础上的集中和在集中指导下的民主相结合的制度。民主集中制是马克思列宁主义政党、社会主义国家机关和人民团体的组织原则。

དམངས་གཙོའི་བཅོས་བསྒྱུར། བཀས་ བཀོད་ ཆུང་ འཛིན་ཀྱི་ ལམ་ ཞུགས་ ཤེད་ པ་ བཟོས་ ནས་ དམངས་གཙོའི་ལམ་ཞུགས་འཚུགས་པའི་རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་བཅོས་བསྒྱུར་ཁག་ལ་ཟེར། དེའི་ནང་དུ་ས་ཞིང་གི་ལམ་ཞུགས་བཅོས་བསྒྱུར་དང་། གཉེན་རྒྱུ་གི་ལམ་ཞུགས་བཅོས་བསྒྱུར། ཁེ་ལས་བདག་གཉེར་དོ་དམ་དམངས་གཙོ་ ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ཅིད་ཀྱི། གང་ཆུ་ དབང་དབྱངས་ཀྱི་ ས་རིགས་ཀྱི་ ལུང་འགའ་ ཞིག་ གི་ ཞིང་ བྱན་དང་ བྱན་གཙོག་བཅིངས་འཚོལ་གཏོང་ཆུ་ སོང་ འདུས་ ཚད། 民主改革。废除封建制度、建立民主制度的各项社会改革，包括土地制度的改革，婚姻制度的改革，企业经营管理的民主化，以及某些少数民族地区的农奴解放、奴隶解放等。

དམངས་ཚུམ། རྩམ་པ་ཞེར་བའམ། དཀྱུས་རྩམ་ རྩེ་ སྦུར་མངའ་བདག་གིས་ བྱན་གཙོག་ ལ་ རྩེར་ བ་ ཞིག 平民糌粑。旧时领主发给奴隶作为口粮的粗劣糌粑。

དམངས་གཞས། ཡུལ་གཞས། 民歌。

དམངས་ཀྱལ། ཙང་ལས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ མི་ སྦུ་ མིན་ བའི་ལས་ མི་ ཀུ་ ལག་པ། 民伕，民工。不属于土木技术工匠的一般差役工人。

དམངས་རིགས། 〈ཀྱུངས〉 སྐད་ རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ མི་ རིའ་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 杂工，杂役。梵音译作戍陀或戍陀罗。四种姓之一。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ གཏུམ་པ་ དང་། ཀང་ རྒྱས། ཚོས་ སྐྱབས། རྡེས་ རྒྱས། འདྲེས་ མ། ཕྱིས་ རྒྱས། ཉིན་ བ་ རྒྱས། རིགས་ ཀྱི་ ཐ་ མ་ བཅས་ སོ།

དམངས་རིགས་མ། བྱད་མེད་དགུས་མ། 普通妇女。

དམན་འཁོངས། (མངོན) ཀང་གདུབ། 下满。足钏的异名。

དམན་ཚ་བཟུང་། དམའ་ས་བཟུང་བ་སྟེ་ཁྱིམས་སྐྱང་གི་རྣམ་འགྱུར། 谦恭，谦逊。

དམན་ཆུང་། བྱ་མ་གཞོན་གཞོན། 少女。青壮女子。

དམན་ཚ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཚངས་པ་དང་། མེད་ པར་འགྱུར་བ། 缺少，欠缺；མཐུན་ཀྱེན་ཁྱིམས་དམན་པ། 条件不具备。འཚོ་བའི་ཐུབ་དངོས་ཀྱིས་ མི་ དམན་ པ། 不缺乏生活物资。ཐོན་ ཁོས་ཀྱིས་དམན་པ། 愚蠢。❷འབྲི་སྒྲིས། 名词。减法。❸形容词。(1)མཆོག་གི་ལྟོག་ཆ་སྟེ་ ཐ་ཤལ་ལས་ཞན་པ། 下劣，羸弱；ཤེས་ཚན་དམན་པ། 才识疏浅。ཉམས་སྐྱོང་དམན་པ། 缺乏经验。སྒྲས་ཚད་མཆོག་དམན་པར་གསུམ། 上中下等质量。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཆོག་ མིན་ དང་། ཐ་ མ། ཐ་ཤལ། ཐལ་པ། འོག་མ་ཐཅས་སོ། (2)མཐོ་ བའི་ ལྟོག་ ཆ། 低。高之反；ས་ཁམས་ དམན་པ། 海拔低。རི་དམན་པ། 浅山。ལྟ་བ་ དམན་པ་མཆོག་ཏུ་ འཛིན་པ། 以庸俗的见解为优越。བྱས་རྫས་དམན་པ་དང་། ཁྱད་དུ་འཕགས་ པ། 大小的成绩。ལུས་སྟོབས་དམན་པ། 体弱。

དམན་པ་ལ་ལྷོད་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། སྡིག་ ཀཏད་ པ་ ལ་སོགས་པ་མི་དགེ་བའི་ལས་ལ་བརྩོན་པ། 邪懈怠。从事邪道懈怠。力行杀生等不善业。

དམན་བའི་སྐྱོན་པ་ལྔ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཀའ་ བའི་ཚད་ལས་ཀྱི་བཟློག་པ་ལེན་བའི་ཁང་ཟག་ གིས་ དམན་ པའི་སྐྱོན་པ་ལྔ་དང་དུ་ ལེན་དགོས་པ་སྟེ། རྣངས་པར་དགེ་སློང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་རྣམས་ ལས་ལྡ་བར་ལངས་ཏེ་ གཙུག་ལག་ཁང་ གི་ སྒོ་དྲྭ་ ཁ་ སོགས་ བྱ་ བ་ དང་། ཆོས་ སྟོན་ བའི་ དུས་ཐུ་ བསིལ་ཡབ་ཅིང་པ་ སོགས་ ངོས་ བའི་ ལས་ བྱ་ བ་ དང་། དགེ་འདུན་འདུ་བའི་དུས་ཐུ་ གཉིས་བཙུང་ བ་དང་གདན་བཤམས་པ། བདུག་སྤོས་བཞག་པ་ སོགས་ བྱ་བ་དང་། དགོངས་གཅིག་དུས་ ཐུ་ མཐུན་ པའི་ ཚུལ་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱི་ ཀང་པ་བཀྲ་བ་སོགས་ བྱ་བ་དང་། དུས་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དགེ་ བའི་ ཐུགས་ལས་མི་གཡེལ་ ཞིང་དགེ་འདུན་ ཐུ་ གྲལ་ མཐའ་འདུག་པ་ སོགས་ འབད་པར་ བྱ་ བ་ སྟེ་ ལྔའོ།

五微贱行。《毗奈耶经》中所说比丘受治罚者所须行履五种低贱之事：晨间须较常僧早起，开启殿堂门户；逢讲经时须作扇凉扇等应作之事；僧众集会时须击犍稚、敷设坐具、焚置熏香；午后须用适宜之水洗净诸比丘足；一切时处皆须一心向善，自居僧伽末座。

དམན་ཙམ། ཐ་ཤལ་གྱི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ དམན་ པ་ དང་འདྲ།

དམན་ཙམ། རྙིང་པའམ་ལྷག་རྩི། 形容词。陈旧，残余；མེ་རྐྱ་དམན་ཙམ། 残花。行将枯萎的花朵。ཁ་ཟས་དམན་ཙམ། 残余的糕点。

དམན་ཚོ། ཐ་ཤལ་གྱི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ དམན་ པ་ དང་འདྲ།

དམན་ཕངས། སྐྱེས་ཤར་ཡང་ཟད། ཐུབ་མེད་དང་མ། 少女，青壮女人。

དམན་ལྷག་ཚོག སྡིག་སྟོབས་ཆེན་གྱི་ ནད་ལ་སྟོབས་ཆུང་གི་བཅོས་ཉིད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལྷག་ཅེས་ཚ་བ་བཅོས་ནས་ཚ་བ་ཞི་ཡང་དུ་དུང་བསིལ་བཅོས་ཉིད་པ་ལྟ་བུ། ཚོག་ཅེས་ནད་ཚ་བ་ལ་གྲང་ བའི་བཅོས་ཉིད་པ་ལྟ་བུའོ། 不及过甚和颠倒。治疗方法失宜。病重药轻为不及，已愈仍治为过甚，治寒之法治热为颠倒。

དམའ་སྐྱོབ། (མངོན) ཐུལ་པོ། 济贫弱。国王的异名。

དམའ་ཅི། དམའ་བ་དང་འདྲ།

དམའ་བ། ❶形容词。(1)མཐོ་བའི་ཚུགས་ཆུང། 低，矮。高之反：རིན་གོང་དམའ་བ། 低价。སྒྲ་གདངས་དམའ་བ། 低音。དྲོ་ཚད་དམའ་བ། 低温。ཁང་པ་དམའ་བ། 矮屋。དབུས་དམའ་མཐའ་སྐོར་མཐོ་བའི་གཞོང་དཀྱིལ་ཙན་ཀྱི་ས་ཆ། 中部低洼周围高起的盆地。(2)མཆོག་གི་ཚུགས་ཆུང། 劣，平庸。优之反：རྣམ་སྨྱོབས་དམའ་བ། 能力平庸。བྱས་ཚད་དམའ་བ། 劣质。❷དམའ་བའི་མིང་། 名词。普通人，一般人：དམའ་བར་སྐྱང་སེམས་མ་བྱེད། མཐོ་བར་འཕྲན་ཆུ་མ་བྱེད། 不欺一般人；莫同显贵争！

དམའ་འཚེབས། མི་མང་པོའི་དཀྱིལ་དུ་གཞན་ལ་ཁྱད་གསོད་བྱེད་པ་དང་། ཉམ་དམའ་བར་གཏོང་བ། 贬抑，呵斥，侮辱，鄙薄。当众凌辱别人；གཞན་སྐྱོན་ཟུང་ཙམ་མཐོང་བའི་མོད་ལ་དམའ་འཚེབས་པར་མ་བྱེད། 不可看到别人一些缺点，就加以鄙薄。ཁ་དོག་ཉག་པ་དམའ་ལྷབ་པ། 乌鸦侮辱猫头鹰。ཚད་པ་མ་བཅད་ཀྱང་དམའ་འཚེབས་ཐེབ་པ། 虽未惩罚，但受到呵斥。

དམའ་འཚེབས་བརྙས་བཅོས། སྐྱོན་འདུགས་ཁྱད་གསོད། 侮辱，诋毁，毁谤，污蔑：མི་ལ་དམའ་འཚེབས་བརྙས་བཅོས་མ་བྱེད། 不应诋毁别人。

དམའ་འཛིན། ཁྱད་གསོད་ཀྱི་སྐོན་དམའ་སངས་འཚེབས་པ། 藐视，鄙视：རོང་འཕྲལ་བྱང་མཁན་ཀྱི་སྐོན་མཐུན་ལའང་དམའ་འཛིན་ ཁྱད་ གསོད་བྱེད་མི་རུང་། 对犯了错误的同志，也不可鄙视。

དམའ་ཚེ། དམའ་བ་དང་འདྲ།

དམའ་ས། (1)ཁུལ་སྡུངས་སོགས་ཀྱི་དམའ་ས། 低处，洼地：དམའ་ས་ནས་མཐོ་ཆོད་ཐིག ཕྱ་ས་ནས་སྐོམ་ཆོད་ཐིག 从低处能测知高处，由细的能测出粗的。(2)ཚོ་གནས་སོགས་ཀྱི་དམའ་ས། 下位，地位低。

དམའ་སེམས། ཞུམ་པའི་སེམས་སམ། ཁེངས་རྒྱས་མེད་ པའི་ སྐྱོ། 谦下的心，谦虚的心：ཤེས་ ཡོན་ཡོད་ན་དེ་བས་ཀྱང་དམའ་སེམས་འཛིན་དགོས། 有知识更要谦虚。

དམར་ཀོ། མ་མཉེས་པའི་ཀོ་བ། 生革。未鞣制的皮张。

དམར་སྐྱ། (1)དམར་པོ་དང་དཀར་པོ་འདྲེས་པའི་ཁ་དོག 粉红色，淡红色：ཧོག་ཐུ་དམར་སྐྱ། 粉红纸。ཚོས་ཆེན་དམར་སྐྱ། 粉红缎。(2)(མཆུ་) བོང་དཀར། 浅红。鸟头的异名。

དམར་ཁེ་རྒྱག་པ། ཁྱིགཁྱུག་སོགས་བཤས་ནས་ཤ་ཚོང་རྒྱག་པ། 经营屠宰业。

དམར་ཁེ་པ། སྡུར་ཤ་འཚོང་ བའི་ ཆེད་ དུ་ ལུག་ སོགས་བཤས་ནས་ ཤ་ འཚོང་ མཁན། 屠户。宰杀牲畜卖肉营利者。

དམར་ཁྲ། ཁཱི་དམར་བོར་ཚོས་ རིས་ སྣུ་ ཚོགས་ ཡོད་པ། 红花色。红底而有杂色花纹者，རས་ དམར་ཁྲ། 红花布。ཧོག་ཐུ་དམར་ཁྲ། 红花纸。

དམར་ཁྲིད། ཁ་དད་དོན་ཧྲེན་བར་ཁྲིད་པ། 当面指点，直接传授，སྨན་ བཅོས་ ལག་ ལེན་ དམར་ ཁྲིད་ཐུབ་པ། 当面指点进行医治。

དམར་ཁ་ཁ་ཚ་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤེས་རུ་རྩྭ་ཆེ་གི་ཐུང་རྒྱུད་ལས། 玛尔盖茶卡。盐湖名。在西藏自治区申扎县境。

དམར་འབྱིད། ཤ་ཁྲག་གི་འཚོང་། 血肉布施。宰杀牛羊进行布施的一种宗教活动。

དམར་རྒྱངས། (རྟེང་) དམར་ཆེལ་ཆེལ་ལས་དམར་ཐིང་ཐིང་། 红彤彤，红艳艳。

དམར་ཅི། (1)མཚལ་མདོག་དམར་པོ། 红色，红光，血光。(2)ལྟས་ངན། 凶兆。迷信所谓不祥之兆：ཇི་ལས་དུ་དམར་ཅི་ཞེས་བར་ཆ་འཛོག་ཀྱི་ཨ་ཡིན། 梦里凶兆何足为凭？མི་ལ་དམར་ཅི་བབ་འདུག 卦现凶象。(3)(ཁྱིམ) ཏོན་ཕྱུགས་ལ་ཤི་ཆས་འབྱུང་ལྟས། 死兆。牲畜有死伤的预兆。

དམར་ཆ། (1)མདོག་དམར་ཐིའི་ཆ་ཤས། 红色部分。(2)(མཐོན) ཟླ་བ་མར་ཅི། 赤品。下弦月的异名。

དམར་ཆིལ་ལེ་བ། དམར་ཐིའི་རྣམ་པ་མཆོག་སྟངས་ཤེག 红艳艳，一片红色：ཉི་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་བའི་ས་གཞི་དམར་ཆིལ་ལེ་བ། 日光把大地照得红艳艳的。ཁོས་བའི་གདོང་མདོག་དམར་ཆིལ་ལེ་བ། 愤怒的脸色一片通红。

དམར་ཆེམས་མེ་བ། དམར་མདངས་གསལ་ལྡང་ཉེ་བ། 红光耀眼，鲜红灿烂：མེ་ཏོད་དམར་ཆེམ་མེ་བ། 火光红灿灿的。སྤྲིན་གསེབ་ནས་ཟློག་ཏོད་དམར་ཆེམ་མེ་བར་འཁྱུག་པ། 云里红灿灿地闪着电光。ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་དམར་ཆེམ་མེ་བ། 红光耀眼的太阳。

དམར་ཆེམས་ལེ་བ། དམར་མདངས་གསལ་ལྡང་ཉེ་བ། 红光耀眼，鲜红灿烂：དར་ཆ་དམར་ཆེམས་སེར་བསྒྲིངས་པ། 举起鲜红灿烂的旗帜。གློག་ཟུ་དམར་ཆེམས་མེ་བ། 电灯红光灿烂。

དམར་མཆན། ཆོད་དམར་ཕྱིས་བྱིས་པའི་ཡི་གེ། 朱批，朱注。红笔注释：ཆོག་འཆལ་ཡིག་ཏོར་ལ་དམར་མཆན་དང་བཅས་ཏེ་ཕུལ། 赘言、错字连同批注一并呈上。

དམར་མཆོད། ཤ་དུས་མེམས་ཅན་བསད་པའི་ཤ་ཁག་གི་མཆོད་པ། 血肉供。杀生祭神的宗教活动。

དམར་འཁྲལ། ཤར་ཐོད་དུ་ཕྱུགས་ཏ་ཅན་ཀྱིས་གཞན་ཀྱི་ ཏོན་ཕྱུགས་བརྩངས་བསད་ཀྱི་ཁྲིམས་འཇལ། 角杀命价。西藏旧时习惯法中，有角家畜撞死别人无角家畜时赔偿的命价。

དམར་ཇེན། སྤྲིལ་མེད་ཁ་གསལ་ལམ། གཅེར་བུར་ཕུལ་བ། 赤裸。无隐蔽，不含蓄：ཤིན་ཅ་དམར་རྡེག། 直言。གཟུགས་ཐོ་དམར་ཇེན། 赤身裸体。དོན་གནད་དམར་ཇེན། 真实问题。

དམར་ལྗང། ཚོན་དམར་ཐོ་དང་ལྗང་ཀུ་བསྲེས་བའི་མདོག 红绿色。

དམར་གཀོང། འབྲི་མོག་ཕྱུགས་བའི་གཀོང་མ། 红色朵马。涂有紫草液的供神食子。

དམར་སྐོམ། ཤ་ཟས་ཀྱི་དགའ་སྐོན། 荤席。具肉食的筵席。

དམར་ཁག་ཆོད་དུམ། ཉི་མ་ནུབ་མཚམས་ཀྱི་དུས། 红霞散时，日没天晚时，ཕྱི་དོ་ཉི་མ་དམར་ཁག་ཆོད་དུས་ལས་མཚམས་འཇོག་པ། 下午日落时停工。

དམར་ཁབ། ཁབ་གཞོབ་སྐེ་ལྡར་ཆོངས་དང་ཀྱི་གོད་སྤྱལ་ལྟར་མེ་ཁབ་ཀྱི་ནང་དུ་ཤ་ཁྲག་བཤས་སྐུ་སོགས་གོད་བའི་མིང་། 秽灶。迷信谓厨灶被血肉皮毛等腥臭焦气污染。

དམར་ཐིག (1)ཁ་དོག་དམར་ཐིའི་ཐིག་ཆམ། 红圈，红点，红线条。(2)སྐམ་ཀུ་དམར་ཐིག 红斑。西藏土产的红底花点毛织物名。

དམར་ཐོང། ཐོད་པ་དམར་པོ། 红斑，红疹。皮肤因充血而起的红色疹块。

དམར་དད། ཤ་ཁྲག་ལ་དགའ་བ། 喜荤食。喜欢肉食。

དམར་དྲི། ཤ་ཁྲག་གི་དྲི་མ། 腥气，血肉腥气。

དམར་མདངས། ཁ་དོག་ དམར་ ཐིའི་ ཏོད་མདངས། 红晕，红光：ངོ་གདོང་དཀར་ལ་དམར་མདངས་ཆགས་པ། 面容白中带红晕。གློག་ཟུ་དངས་ལ་ དམར་ མདངས་ འཕྲོ་ བ། 电灯放射出

红光。

དམར་འབོག། (1)ངན་སྐྱེད་རྣམས་འཇིམ་རེན་མེད་པར་བྱེད་པ། 无所顾虑，明目张胆。(2)འབྲི་མར་ཙག་བཅད་ཁྲོང་སྐམ་རྩམ་དང་ལྡག་ཤའི་ཁུ་བ་སྐྱར་ཏེ་དམར་ཅས་ཀྱི་ སྐོ་ནས་ཟན་ཀྱང་ཞེས་ལྡས་ལ་ཞེད་པ་ཐྱིར་འདོན་པའི་ཐབས་ཤེག 祛风羊肉汤。炼干牦牛酥油水分，和旱地糌粑，用羊肉汤送下，以祛除阻滞体内风疾的疗法。

དམར་ཚྲོན། ཐུག་པར་གདབ་རྒྱུའི་སྲུད་ཀ་ཆིལ་ཀྱི་རིགས། 粥着。搀入粥中的肉类荤菜。

ཁམར་ནག དམར་པོ་དང་ནག་པོ་ཁཐེས་པའི་མདོག 暗红色，紫黑色，黑黄色。མེ་དཔུང་དམར་ནག 暗红色火堆。མི་ཁྲོམ་ཆེན་པོ་དམར་ནག་ཏུ་འཁྲིལ་བ། 人群黑压压地聚积着。ཐལ་རྒྱང་དམར་ནག 黑黄色风霾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཆིན་དམར་དང་སྨུག་པོའོ།

དམར་པོ། མཚལ་མདོག 形容词。红色，赤色：ཞོགས་པར་ལྷས་རྩལ་སྐྱངས་ནས་གདོང་དཀར་ལ་དམར་བའི་ མདངས་ཆགས་པ། 早操之后，面容白中现红。ཁང་ཁྲི་བཅས་པས་གདོང་དམར་པོ་སྐྲག་པ། 心里生气，面现怒容。ངོ་ཚ་ནས་གདོང་དམར་པོ་ཆགས་པ། 害羞赧颜。དར་ཆ་དམར་པོ་མཐོན་པོར་སྐྱོང་བ། 高举红旗。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱག་མདོག་དང་། མཚལ་ཀ། ལེ་བཏུན་མདོག་བཅས་སོ།

དམར་པོ་རྡི། ལྷ་སའི་རྩེ་པོ་བྱང་ཆགས་སའི་ པོ་ཏ་ལའི་མིང་རྟེང་། ཐོ་ཐོ་རེ་གཉན་བཅན་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདིར་པོ་བྱང་བཏབ་ཅིང་། སྤྱང་བཅན་སྐམ་པོས་ཆུལ་ས་འདི་ར་སྐྱེས། 玛波日。今拉萨布达拉山旧名。吐蕃王妥妥日年赞时最初在此处造有王宫，松赞干布正式迁都于此。

དམར་དཀྲི། གསོབ་གཟུགས། 标本。

དམར་ལྗང་ལྗང། མེ་དང་ཁག་ཆུན་སོགས་ཤིང་ཐོན་ཚུལ། 红通通，红艳艳。ཐབ་ཀྱི་ནང་ནས་མེ་ཕྱེ་དམར་ལྗང་ལྗང་དུ་ཐོན་པ། 灶里冒出红通通的火焰。ཁྲག་དམར་ལྗང་ལྗང་དུ་འཛག་པ། 鲜血红艳艳地流出。

དམར་ཟླ་གསལ། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་ཉིན་སྟོང་བར། མར་ངོ་དང་ཟླ་གསལ་ཕྱི་མའི་ཟེར། 下弦期，下弦时。下弦所在的半个月，从十六至月底。

དམར་ཕྱག སྟམ་བྱའི་རིགས་དམར་པོ་ཞིག 红色毯垫。

དམར་པ། དམར་པོ་དང་འདྲ།

དམར་སྐོ། དམར་པོ་དང་འདྲ།

དམར་སྨོག དམར་ནག་བཟིས་པའི་ཁ་དོག 紫色。深暗的红色。

དམར་སྨུག ཚོས་དམར་ པོ་ དང་ ནག་ པོ་ བཟིས་པའི་མདོག 紫红色。

དམར་ཙ་རེ་བ། ཁག་ངོན་དང་། ཚོས་དམར་ཤག་ས་ཀྱི་འབབ་ཆུན་འཇག་པ་ཞིན་པ། 血淋淋的，赤津津的。འབྲོང་མཁོ་ལ་མེ་ མདའི་མཇེའུ་ཐོག་ཁག་ཆུན་དམར་ཙ་རེ་བར་ཐོན་པ། 野牛头上中弹，鲜血淋漓。སྟམ་བྱང་ཀྱི་ཚོས་བཅུབ་ནས་ཁཅིང་ཅིད་དུས་ཚོས་ ཀྱི་དམར་ ཙ་རེ་བར་འབབ་འདུག 用胭脂红染毯子，拧干时染液赤津津地下滴。

དམར་ཙ་ཤ་ལ། ལ་ཞིག ཐོད་རང་སྐྱང་ཁྲོངས་ཀྱི་མཚོ་སྐད་རྫོང་གི་ཤར་ཙོའི་ཆུད་ དུ་ ཙེད། 马扎拉。山口名。在西藏自治区措美县东南方。

དམར་ཙོ་ཤ་ལ། ལ་ཞིག ཐོད་རང་སྐྱང་ཁྲོངས་ཀྱི་རུ་མདའ་རྫོང་གི་ཙོ་ཆུད་ན་ཙེད། 马佐拉。山口名。在西藏自治区札达县南部。

དམར་གཅང་ཁྲག མཚོ་ རྩོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ཐོད་ཀྱི་མཁས་ པ་མི་ གསུམ་ ཀྱི་བཞུགས་ གནས་ཁྱོ་ ཆེན་དགོངས་ པ་རབ་ གསལ་ཀྱི་སྐུ་གདུང་ བཞུགས་

ས་དེ་གདན། 玛藏札。青海省境一佛教圣地名。贡巴饶色大喇嘛遗体塔即在此处。

དམར་བཙོང། ཤིང་སྨན་བཙོང་ཀྱི་མིང་གཞན། བོད་སྐམ་ལ་རྒྱག་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་ཤིག་ཀྱང་རེད། 藏茜草。茜草科木质藤本药用植物名。功能理血，亦可作红色染料。

དམར་མཆུར། མཆུར་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག་སྟེ། ཚོས་མདོག་དམར་བོ་རྒྱག་པར་མཁོ་བ་ཞིག 红矾。可作红色媒染剂。

དམར་འཇོང་། ཁན་ཆུན་ཁྲག་འདོན་རེས་བྱས་དམར་འཇོང་བ། 血战，肉搏；དམར་འཇོང་མཐའ་འཁྱལ་བ་བྱེད་པ། 血战到底。དགྲ་བོ་དང་གདོང་གཏུགས་ཀྱིས་དམར་འཇོང་བྱེད་པ། 同敌人进行肉搏。

དམར་ཁ་སྐོང་། ཁ་མདོ་ཆ་ཚུ་རས་ཐྲེར་ཐྱིན་ཏེ་ཤར་ཆུ་དེ་ཤར་ཐོག་བྱོགས་ས་ཁུལ་སྤྱིད་ཆུང། དེང་སྐབས་མཁར་ཐང་ཡན་ཚད་ཀྱི་ཐྱི་མིང་། 马杂冈。青海省黄河以南至雅砻江上游东部地带古名，是下区朵甘思六冈之一。地在今四川甘孜藏族自治州原乾宁县以北迄青海省境。

དམར་ཟམ། གཤེ་དམར་ བོང་ མདོག་ རིས་ སྤུ་ ཚོགས་ ཙིད་ པ། 红花毛色。兽毛的底色红褐、杂有花色者；བ་ ལང་ དམར་ཟམ། 斑驳的红色黄牛。འབྲི་གཡག་དམར་ཟམ། 斑驳的褐色牦牛。

དམར་ཟས། ཤ་རིགས་ཀྱི་ཟས་སྐྱིབས་མིང་། 肉类，荤菜肴馔。

དམར་གཅོང་། མེར་བཟོ་གས་བའི་ལྕགས་ དམར་ བོ་ གཏུབ་ ཐེབ་ཀྱི་ གཅོང་། 錾刀。切断热铁的錾刀。

དམར་ཁབ་ཁྱག ཁྲ་གཏུམ་དཔའ་ ངང་ ཅན་ ཀྱི་ སྤྱག 猛虎，斑斓猛虎；དཔའ་ སྐྱིང་ དམར་ ཁབ་ སྤྱག་དང་འདྲ། 勇如猛虎。

དམར་ཉ། (ཁྲལ) ཁ་དོག་དམར་བོ། 红色。

དམར་ཉ་མཚོ་རྣག ཏྲའི་འབྲུ་ཞིག 相思子。一种草本植物果实，常用作天平的法码。

དམར་ཏེར་ལམ། རྒྱུ་རིངས་ཐ་མ་སྟེ། ནམ་ལངས་ཁའི་ རྒྱུ་ མདའ། 将旭，黎明后期。天空出现红色时。

དམར་ལབ་པ། རོད་དམར་བོ་བཀྲ་ལབ་ མེ་ པ། 红彤彤。一片红光：ནམ་མཁར་རོད་དམར་ལབ་པ་ཞིག་མཐོང་བྱུང། 看见空中红光闪烁。

དམར་ལབ་མེ་པ། རོད་དམར་བོ་ཁ་ལབ་མེ་ པ། 红光闪烁。一片红光：ཉི་རོད་དམར་ལབ་མེ་པ། 阳光灿烂。 མེ་ཕྱེ་དམར་ལབ་མེ་པ། 火焰一片红光。

དམར་ལབ་ལབ། རོད་དམར་བོ་ཁ་ལབ་མེ་ པ། 红光弥漫；སྒྲོན་མེ་དམར་ལབ་ ལབ་ འབབ་ པ། 灯光燃得满堂红。མེ་མདག་དམར་ལབ་ ལབ་ པ། 炭火通红。

དམར་ཤར་ཤར། ཁ་ དོག་ གམ་ ཚོས་ མདོག་ དམར་ སང་ སང་། 绯红，红通通的；ཆི་བི་ཁ་རྣམས་དམར་ཤར་ཤར། མི་ཤི་ཁ་དོག་སེར་ཤར་ཤར། 枣儿红通通，梨儿黄澄澄。

དམར་ཤེད། ཉམ་འདོད། 狂妄，肆无忌惮；སྐད་ཅ་དམར་ཤེད་ཚ་བོ། 狂妄之言。བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམར་ཤེད་བོད་ཀྱི་འཕྲལ་ལ་སྤུ་རྒྱག་གཅད་ འཐྲོད་ ཅིག་ བཀྱས། 沉重打击了帝国主义肆无忌惮的侵略。

དམར་བཀའ། གཉན་རིམས་ རྒྱུ་ མར་ བཁམ་ ཏེ་ ཁྲག་འདྲེས་ བའི་ ཆེ་ སྤྱིབས་ དམར་ བོ་ འཁྲུ་ བའི་ བཤལ་ནད་ཅིག 赤痢。疫疠侵于小肠，下痢夹血粘液之症。

དམར་སྔོང་། དམར་ རྒྱ་ ལས་ དཀར་ ཤས་ ཆུང་ བའི་ མདོག 水红色，浅红色。比淡红更浅的红色；ཐོས་དར་དམར་སྔོང་། 水红色绸子。

དམར་ལེབ། ལི་ཤང་སྡེ་དམར་ཐོ་དང་ཤེར་ཐོ་བཟེས་བའི་མདོག 红黄色，金黄色；བད་ཀའི་མེ་ཏོག་དམར་ཤེར། 金黄色的菜花。ཆོས་ཀོས་དམར་ཤེར། 红黄色袈裟。མཚམས་སྦྱིན་དམར་ཤེར། 红色彩霞。མིང་ཚེ་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉེ་ལྡང་མདོག་དང་། དྲང་ཀ། ཤེར་སྐྱ་ གཤེར་མདོག་བཅས་སོ།

དམར་ལེར་ཅན། (མངོན) (1)མེ་ གླུལ་ ཐོ། 丁巳年、火蛇年的异名。(2)ཉི་མ། 太阳的异名。

དམར་ཤེར་ཅན་ཀྱི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་ བཅུ་བདུན་ཀྱི་ནང་གཤེས། མི་ སྐྱ་བ་ནས་དུར་ཁྱི་ཕྱིར་བཅོས་ཟིན་བའི་གཞི་སྟེ། དམར་ཤེར་ཅན་ཆོས་འཐབ་ ཀློལ་ ཟིན་བའི་ དཀྱེ་ སྐྱེལ་ ལ་ སྟེགས་ བ་ནས་དུར་ཤོགས་བྱས་ཏེ། ཁྱིས་བཅོས་ལ་བཀོད་བས་ ཁྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་ལ་དམར་ཤེར་ཅན་ཀྱི་མིང་གིས་ སྐྱེས་བའོ། 呵责本事，毕达婆本事。《毗奈耶经》十七事中治罚不乐还净者之法。佛在世时，比丘必答婆等兴起斗殴，对彼呵责治罚以使还净，故名此种还净为呵责本事。

དམར་ལེར་ཚོན། (མངོན) ཤི་ཁྲི། 杏黄色。黄丹的异名。

དམར་གསྱད། བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ ཆོས་ བ་ ཆོས་ ཕུ་ ཁ་ཟེ་ ལ་ གཀོང་ རྒྱུའི་ ཀ་ ཆིལ་ སྐྱང་ བའི་ རྩམ་ གཤྱུང། 草烟。藏传佛教徒祭祀鬼神时焚烧的一种混有肉类和脂肪的糌粑烟火。

དམར་གསོད། དམར་རྩེན་དུ་ སྐྱག་ གཅོད་ བ། 屠杀，残杀；བཙན་ཁ་རྩལ་ མཁན་ཀྱིས་རྟེས་ཤེད་མེད་མི་ དམངས་ རྣམས་ ལ་ དམར་ གསོད་ ཁཅོམ་ བཀ་ཤེད་ བར་ གཀོང་བ། 侵略者肆无忌惮地屠杀无辜人民。

དམར་ཏུང། (ཁྱམ) གོས་མེད་ཁྱས་རྩེན། 裸体，赤身裸体。

དམར་ཅྱང། གོས་མེད་ཁྱས་རྩེན། 裸体，赤身裸体。

དམར་ལྷང་ངེ་བ། དམར་ མདངས་ གསལ་ ལྷང་ངེ་བ། 红光灿烂，红光闪烁；མཚན་མོ་ཁྲོང་ཁྱེར་ གྱི་མཐའ་དཀྱིལ་བར་གསུམ་དུ་ རྒྱགས་ བཞུ་ མང་ པོ་ དམར་ལྷང་ངེ་བར་འབར་བ། 夜间城市各处亮着许多电灯，红光灿烂。

དམར་ལྷབ་ལྷབ། མེ་ཞུ་ སོགས་ ཀ་ དོག་དམར་ ཐིག་རིགས་ཅན་འགྱེལ་ ཚུལ། 红翻翻的，红光摇曳状，ཐབ་མེ་དམར་ ལྷབ་ ལྷབ་ འབར་ བ། 炉火熊熊。དར་ཆ་དམར་ལྷབ་ལྷབ་ དུ་གཡོ་ བ། 旗帜的红光摇曳飘荡。

དམལ་ ཉམས། (1)ཉམས་ཀྱད། 衰退，低落。(2)འཚངས་ རྒྱད་ བའི་རྣམ་འགྱུར། 谦恭，谦让。

དམལ་བ། (ཐ་ཤི་དད་བ) རྒུད་པ་དང་། འཕྲིག་ པ་དང་། ཉམས་པ། 衰退，颓唐；ཉམས་དམས་ པ། 颓败。ལང་ཚོ་དམས་པ། 容颜衰退。སྟོབས་ ཤུགས་དམས་པ། 势力衰弱。

དམལ་བྱེད། (མངོན) ཉེས་ པ། 致衰。罪恶的异名。

དམིག་ཁྲང། མེ་ ཁྲང་། 孔穴，窟窿。

དམིག་ཀྱ། ཀྱ་གའི་དོན་དུ་གོ་ བའི་ དམིག་ཀྱ་དང་ འདྲ།

དམིག་པ། འབྱ་ཟུ་ ཤེའ་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་ བའི་དམིག་ཀྱ་དང་ འདྲ།

དམིག་བྱ། 名词。(1)ཀྱ་ ག་ དང་ ཁྲང་ ཀྱ། 孔，穴，ཀྱག་ ལ་ དམིག་ཀྱ་ བཏོན་ པ། 在岩上凿孔。(2)འབྱ་ ཟུ་ ཤེའ། 沙蜥蜴。体扁色白的一种蜥蜴。

དམིག་གསང་། (1)ཤུལ་ཀྱི་ཁྲང་གསེང་། 穴道，穴窍。人身经脉要害之处。(2)ཀྱག་བའམ་ཀྱ་ག། 孔穴，窟窿。

དམིགས་ཀྱལ་ དབྱེ་བ། ནུ་ ཤིག་ གི་ ཆིག་ ཐུང་

འཇུག་ཚུལ་ཞེས། 苟，若果。虚拟词ན་字作连词用法之一。例如：མདོར་བསྡུས་ན། 概括起来。རྒྱས་པར་བཤད་ན། 详细地说来。

དམིགས་ཆགས། རིམ་བཟུང་གིས་ཡོགས་ སུ་བཏོན་པ། 特别，例外，特定。与一般不同者：ནང་དོན་ཅི་ བྱག་པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐད་ ལ་ དམིགས་ཆགས་ཀྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་པ། 特别详细地说明了具体内容。ཚད་ མོ་ དང་ ནད་ པ་ རྣམས་ ལ་ དམིགས་ཆགས་ཀྱིས་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་པ། 对老人和病人给予例外的照顾。

དམིགས་རྐྱེན། རྐྱེན་བཞིའི་ནང་གསེས། ཤེས་པ་ ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་པ་སྟེ། གཟུགས་སྐྱ་ལ་ སོགས་པ་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་དམིགས་ནས་ སྐྱེ་བའི། 所缘缘。四缘之一。能使心识生成境相，谓缘声、色等外境而后生起心识，各所缘缘。

དམིགས་སྐྱོ། གང་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་པའི་ མཐུན་རྐྱེན་རྣོན་ས། 用途，用处。预定的用途：སྡོད་ཁང་གསར་རྩེག་གི་དམིགས་སྐྱོ་ལ་རྡོ་ཤིང་ གསོག་པ། 为了修建住宅，储备木石材料。དཀོ་ ཤེན་ ཀྱིད་ མཁའ་གྱི་དམིགས་སྐྱོང་དཀོ་ངོས་སྐྱོབ་ཐུ་ བཏུགས་པ། 为了师资兴办师范学校。ཤོག་བུ་ དེ་དག་ དབེ་རིབ་འདིའི་ ཐུས་པར་ འདིབས་ རྒྱུའི་ དམིགས་སྐྱོ་རེད། 那些纸是用来印刷这些书籍的。

དམིགས་རྟེན། (1)རེ་བ་ཀྱིད་སའམ་རྒྱབ་རྟེན། 指望处，依靠处。(2)དམིགས་ཡུལ། 目的物，目标。佛书译为所缘境：འཕྲལ་གྱི་དམིགས་རྟེན། 临时目标。ཐུགས་ཀྱི་དམིགས་རྟེན། 永久目标。འཚོ་བའི་དམིགས་རྟེན། 生活目的。

དམིགས་རྣམ། ཡུལ་གཟུགས་ སོགས་ལ་ དམིགས་ནས་ཡུལ་ཅན་སེམས་ལ་སྐྱོང་བ་ཤར་བའི་རྣམ་པ། 印象。感觉的外境现于内心的形象。佛书译为所缘相。

དམིགས་པ། ❶ (ཐ་དད་པ) སེམས་ གཏོད་ པ་ དང་། སེམས་པའམ། སྐོམ་པ། 注意，为着，想到：འགྱུར་ལྡོག་སྐྱུར་དུ་ འགྲོ་ བའི་ གནས་ ཚུལ་ལ་རིག་པ་བཟློམས་ནས་ དམིགས་པ། 密切注意迅速变化的形势。མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ བའི་ལ་དམིགས་ནས་དཀའ་ངལ་ལ་མི་འཇེམ་པ་དང་ རང་སྐྱག་ཟེས་ གཏོང་བ་ལ་ཡང་མི་འཇེམ་པ་ ཞེས་ ཅིའང་ དགོས། 为着人民的利益，要做到既不怕困难，也不怕牺牲。འཆར་གཞི་ཞེས་འདིའ་ སྤྱབས་ ཁྱེན་ ཚངས་ལ་ དམིགས་ནས་འདིང་དགོས། 制定计划时要胸怀全局。❷(ཐ་མི་དད་པ) མཐོང་བ་དང་། འཐོབ་པ། 看见，得有：ལས་དོན་དངོས་སུ་ལག་ལེན་བསྟར་ བའི་ དགེ་ མཚན་ དམིགས་ པ། 见到了实践的好处。བོད་ཅར་སྣོང་ལྡན་གྱི་མདུན་ལམ་དམིགས་པ། 获得光明的前途。ནང་ཤེ་ བསམ་ ཚོད་ དུན་ རྟོག་ དམིགས་སུ་ མེད་ ཀྱང་ ཕྱིའི་ ཐ་ སྐྱོད་ ལ་ བལྟས་ ན་ ཤེས་ཐུབ། 内心活动虽不可见，观其外表行为是能够知道的。❸名词。(1)བསམ་ ཡུལ་ དང་། གནད་དམ། སྐྱོང་བའི་རྣམ་པ། 对境，目的。思考的事物。佛书译为所缘、境相：མིག་ གཉིས་ དམིགས་ པར་ གཏོད་ པ། 两眼注视着目的物。སེམས་དམིགས་པ་ལས་གཞན་དུ་ མི་གཡེང་བ། 注意对境，心不外驰。(2)ཟུར་དང་ཐུར། 旁，侧边，例外：དོན་ གནད་ འདིའི་ སྐོར་ གོས་ བསྡུར་ ཅིང་ཀྱང་དམིགས་སུ་ བསལ་པ། 关于这个问题，另行讨论。ངལ་ བཞིའི་ ཀུང་ སེང་ དམིགས་ ཀྱིས་ བཀར་པ། 另订休息时间。ནང་ ཟུར་གས་ ཀྱི་གནས་ ཚུལ་ སྐྱ་གསང་མེད་པར་དམིགས་ཀྱིས་བསྟན་པ། 毫无保留地详细说明了内情。

དམིགས་པ་བཅུག་པ། སྐྱབ་དབོན་ ཐུགས་ ཐུང་ གིས་ གསེང་བའི་ ཚད་མ་རིག་བའི་ གཞུང་ཞེག 《观

所缘缘论》。古印度佛学家陈那论师所作一因明学著作。

དམིགས་པ་བརྟག་པའི་འགྲེལ་པ། 梵语音译。《观所缘缘论释》。古印度佛学家陈那论师所作因明学著作的注释。

དམིགས་པ་བརྟག་པའི་འགྲེལ་བཤད། 梵语音译。《观所缘缘论疏》。古印度佛学家律天论师所作因明学注释。

དམིགས་པ་དག་པ། དག་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། དམིགས་པའི་ཡུལ་གང་འདོད་དེ་བསྒྱུར་བ་ལ་མངའ་དབང་བརྙེས་པའོ། 缘净。四净之一。于所缘事境，随心变化，神通自在。

དམིགས་པ་གཅད་ཀྱི་དར་ཁ་གཅོ། 独行菜。十字花科植物，可入药。

དམིགས་པ་བཞི། ཞི་གནས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཚོས་བཞི་སྟེ། ཁྱབ་པའི་དམིགས་པ་དང་། རྣལ་འཇམ་སྤྱོད་ཀྱི་དམིགས་པ། མཁས་པའི་དམིགས་པ། ཉོན་མོངས་རྣམ་སྤྱོང་གི་དམིགས་པ་བཅས་བཞི། 四种所缘。修止时所缘境界四种差别：遍满所缘、净行所缘、善巧所缘和净惑所缘。

དམིགས་པ་ཡུལ་གྱི་ཁམས་དྲུག ཁམས་བཅོ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། གཟུགས། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ། ཆོས་ཏེ་དྲུག 外六尘：色、声、香、味、触、法。十八界之一组。

དམིགས་པ་ལ་བཟོགས་པ། སེམས་ སེམས་ བྱུང་ཚོས་ཆོས་གཅིག་ལ་དམིགས་པ་ན་དེ་ལ་ཐོགས་ནས་ཆོས་གཞན་དམིགས་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་ ཡོ་ བྱའོ། 所缘有对。心心所法，既缘某境，即受拘碍，能阻同时缘其他法。

དམིགས་པའི་ཁམས། ཁྱེའི་ཁམས་སོ། 所缘界。外界。

དམིགས་པའི་འཕྲལ་བྱ་སྐྱེ་བའི་ས། རྣལ་འབྱོར་བའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒོམ་སྤྱོད་ཀྱི་བཞི་པ་ལ་བཞེད་པ་ཡིན་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་བའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐུན་འཕྲལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉེར་གོམས་པས་འབྱས་བུ་ མི་ སློབ་ པའི་ ཐྲེང་ འཛུག་ གི་ སྐུ་ འགྲུབ་པས། ས་བདུན་པ་དམིགས་པའི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་ས་ཞེས་བྱའོ། 缘境生果地。旧派密乘所说第四瑜伽位中所证第七地。修道位中，缘有学双运为境，反复修习，成就果位无学双运之身，故称七地为缘境生果。

དམིགས་བྱ། ཚོང་ འཛིད་ པ། 名词。导盲者，盲相，དམིགས་བྱ་མེད་པའི་དམྱལ་ཚོང་ཐག་རིང་ འགྲོ་མི་ ཐུབ། 没人牵引的盲人不能远行。

དམིགས་མེད། སྟོང་ཉིད། 无缘，无所得，空性。

དམིགས་འཛུགས། (1) དམིགས་ བཀར་ ཕྱིས་ མཛུབ་མོ་ འཛུགས་པ། 指定，མི་རིས་ ཅན་ ཅན་ ཞེག་ ལས་ དོན་ རིས་ ཅན་ ཞེག་ བྱེད་ པར་ དམིགས་ འཛུགས་ བྱས་པ། 指定专人做专事。(2)བྱ་ ཚོན་ གེན་དུས་བཞག་པའི་གཏའ་ས། 抵押品。借债时交纳的有价实物。

དམིགས་ཡུལ། (1)བསམ་བློ་གཏོང་ སའི་ གནས། 目的，目标，指望处，对境，ཐུང་རིང་གི་དམིགས་ ཡུལ། 远景。ལས་དོན་ཕྱི་དམིགས་ ཡུལ། 工作的目的。(2)བློས་ཆིང་དུ་དམིགས་པ་གཏད་ པའམ་ བློ་ཁ་ ཐོགས་ པའི་ ཡུལ་ཏེ། སྒྲ་ མི་ རྟག་པའི་ དམིར་ ཡུལ་ དེ་ སྒྲ་ བྱའོ། 所缘境。心识所向之对境。如寻思声是无常之所缘境为声，大悲心之所缘境为众生。

དམིགས་བསལ། ཁྱིར་ དང་ མི་ འདྲ་བ། 特殊，例外，རྟོག་ གོག་ ཅན་ལ་དམིགས་བསལ་ཁྱི་ གཅིར་

བསྟོད་ཐོབ་པ། 先进分子得到了特殊的表扬。

ཚན་ཉིས་དང་ཐ་མོགས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་བ། 对老幼病人给予例外照顾。དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་ཚུལ། 特殊情况。

དམིགས་བསལ་ཚོང་ཕྱད། 格外，破格。不在常例：དམིགས་བསལ་གྱི་བྱས་རྗེས་ འཇོག་ སའི་ནོར་དུ་བཀུར་བ

དགའ་ནས་འཇམ་དགྱེས་པ། 内心高兴，面带微笑。མ་དགྱེས་བའི་མྱོ་ནས་བཏང་བཀང་བ། 微笑示意。

དགྲས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཡིད་སྐྱོ་བ་དང་། མཆེར་བ་དང་། མི་ཚད་པ། 厌烦，厌恶，讨嫌。

དགྲས་སྐྱང་། (རྟེན) སྐྱོ་བ་ཤི་བ་དང་། ཚ་ཚད་བའམ་མི་ཚད་བའམ་སྐྱེས་པ། 灰心，失意，厌烦。

དགྲལ་ཁོང་། ཁོག་ཞེང་ཏེ་རྒྱུ་དུས་ནས་མིག་ཁོང་བ། 天生盲，胎里瞎。生来就是瞎眼的人：དགྲལ་ཁོང་ཕིལ་དགྲལ་ ཁོང་ ཁྲིད་ནེ་ གར་ རྒྱབས་ འདྲིར་རྒྱབས་མི་ཤེས། 以盲导盲，不知走向何处。མིག་སྣོང་ལྔན་པས་མ་བལྟས་ན། དགྲལ་ཁོང་ཉིད་དང་ཁྱད་པར་ཅི། 纵有千只眼，不看仍同天生盲。

དངེ། བཙོག་པ། 形容词。垢污，肮脏，污秽，不洁净；གཙང་དམེ། 净秽。洁净和污秽。

དངེ་ཁྱིབ། (1)བཙོག་ཁྱིབ། 污秽之气，浊气。(2)ཐུ་དྲས་ཀྱི་ ཤོད་ རྒྱལ་ དུ་ རིགས་ རྩས་ གཅིག་པའམ། གཉེན་ཐུགས་ནང་ཁྲལ་པས་ཆུན་གསོད་རེས་བྱས་པ་དང་ཐོ་མོ་བཟློས་ བའི་ཁྱིབ། 骨肉相残的晦气。旧时所谓至亲骨肉自相残杀和近亲结合所引来的霉运。

དངེ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དབལ་འབར་རྫོང་ཁྲོངས་སུ་ཡོད། ཆུ་འགོ་དྲུང་ལའི་ཐུང་ངས་ནས་ཐུང་ཞིང་ཆུལ་མོ་དྲལ་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 美曲。河名。在西藏自治区边坝县境，源于东拉岭，为怒江的支流。

དངེ་བོ། ཆེ་བཙང་རེད། རྩལ་གཅིག་པ་གསོད་རེས་བྱེད་མཁན་ནས་གཉེན་སྡོང་མཁན་སྐྱེས་པ། 名词。同姓相杀或近亲结合的男子。

དངེ་མོ། རྩལ་གཅིག་ པ་ གསོད་ རེས་ བྱེད་ མཁན་ནས་གཉེན་སྡོང་མཁན་ཐུང་ཡིད། 名词。同姓相杀或近亲结合的妇女。

དངེན། (རྟེང) དམེ་དང་འདྲ།

དངོད་ངན། མཐུ་ཐུབ་གཏུང་བན་པ། 毒咒，恶咒，咒诅。

དངོད་ལྡགས། གཞན་ལ་གནོད་པའི་དྲག་ཤུགས། 恶咒。

དངོད་ པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)ཁ་ ངན་ སྐྱག་ པ་ དང་། སྨད་པ། 置骂，诟骂。以恶言加入：རྒྱུ་མེད་གཞན་ལ་དོམོད་པ། 无故骂人。(2)སྐྱེས་ལམ་ངན་པ་འདེབས་པ་དང་། བདེན་པ་བདུན་པ། 诅咒，咒骂：བདེན་པར་དོམོད་པ་ གནོད་ པ་ ཅི། 咒骂真理，何损于真理？❷སྐྱེས་ཚིག་དང་། ངན་ཤུགས། 名词。咒语。

དངོད་པ་འདོར་བ། (1)གཞན་ལ་ གནོད་ པའི་ སྐྱེས་ལམ་ངན་པ་འདེབས་པ། 咒人。诅咒别人愿其受祸。(2)བདེན་པ་བདུར་བ་སྟེ། བདེན་ཚིག་བརྗོད་ནས་ལུ་ ཐུབ་སྐུལ་བ། 念诵真言。宗教徒诵咒驱使鬼神的活动。

དངོད་པ་བརྒྱུགས་པ། དངོད་པ་འདོར་བ་དང་དོན་གཅིག

དངོད་ཚིར་བ། དངོད་པ་འདོར་བ་དང་དོན་གཅིག

དངོད་ཚིག། ཁགྱ་དང་། ཐུང་ཀ། 名词。咒语，诅词。迷信祈求鬼神代自己加祸于敌人的言词。

དངོད་ཚིག ཁཞུས་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེས་ཚིག 咒语，诅词，咒文。

དངོད་ཐེར། གཞུས་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེས་ཚིག་ངན་ པའི་ ཁགྱ། 恶咒。祈求鬼神代自己加祸于人的祷词。

དགུལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད། ཚ་ དགུལ་ བཏུང་ དང་། གང་དགུལ་བཏུང་། ཉི་ཚེ་བ། ཉི་འཁོར་ བ་བཅས་ དགུལ་བའི་ གནས་ བཅོ་བཏུང། 十八地狱：八热地狱、八寒地狱、独一地狱和近边地狱。

དགུལ་ གྲོལ། དགུལ་ ཁམས་ བཅོ་ བཏུང་ ཀྱི་ གནས། 地狱。

དགྱལ་བ། 〈ཤངས〉 ངན་སོང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག 地狱。梵音译作那落迦。佛教所说三恶趣之一，དགྱལ་བ་མ་མཐོང་ན། སངས་རྒྱས་ཡིད་མི་ཆེས། 不见地狱不信佛。喻同"不见棺材不落泪"。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངན་འགྲིལ་མཐིལ་དང་། བདེ་མེད། འདོད་པའི་འཁས་ཐུལ། རྒྱུག་བསྡལ་གཉིར་བཅས་སོ།

དགྱལ་བ་བརྒྱད། གཞི་མ་དང་། ཐྱ་ག། འདམ་ཆུ། དུ་བ། མེ། སྐུན་པ་ཆེ། དྲ་འབོད་ཆེ། རྩ་རྒྱུད་མེ་ལྕེ་ཞེས་བྱ་བའི་དགྱལ་བ་སྟེ་བརྒྱད། དགྱལ་བ་བརྒྱད་པོ་ས་དཀྱིལ་གྱི་ཕྱེད་ནས་ཀུང་དཀྱིལ་གྱི་ཕྱེད་དེག་མའི་བར་གནས་པར་གསུངས། 八地狱：烧、沙、泥、烟、火、暗、大呼号和金刚焰。居于地轮的下半至火轮下半之间。

དགྱལ་བའི་བྱམ་པ། ཁ་ཆང་ལ་ཚོ་བ་དབག་ཚད་ལྷ་བཏུ་སོགས་ཡོད་པའི་ལྷགས་ཀྱི་བྱམ་པ་བ་ཆུའི་ཆུ་ཁྲལ་བས་གང་བ་ཞིག 地狱瓶。瓶口小，瓶肚大五十由旬，装满盐碱沸水的铁瓶子。

དགྲིག (རྡོ) མིག 目，眼睛。

དགྲུག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) དགྲུགས་པ། དགྲུག་པ། དགྲུགས།། (1)འཇུག་པ། 投进，放入：བཀྲ་རྒྱུའི་ཚོགས་ཆུ་ནང་དུ་དགྲུག་པ། 把要洗的衣服放入水中。(2)འཚོལ་བ། 寻求，找：གཉེར་ཁ་དགྲུག་པ། 探矿。(3)ཕྱིར་འདོན་པ། 取出，开采：ཟངས་གཉེར་དགྲུག་པ། 开采铜矿。ལྕགས་གཉེར་དགྲུག་པ། 开采铁矿。❷(ཐ་མི་དད་པ) དགྲུགས་པ། དགྲུག་པ།། འགྲོ་བ་དང་། འཁྱམ་པ། 走动，行走，漫游，散步：ཕྱི་རལ་དུ་དགྲུག་པ། 到外面去。གོང་མཐའ་དགྲུག་པ། 散步到村头。

དགྲུག་དགྲུག (1)འཚོལ་ཞུལ། 寻找，追寻：ལྷགས་ཀྱི་གཉེར་ཁ་གང་ཡོད་དགྲུག་དགྲུག་ཅིད་པ། 探寻何处有铁矿。(2)ཕྱིར་འདོན། 取出，拿出：ཉ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆུ་ནང་ནས་ཉ་རིགས་དགྲུག་ཅིད་པ། 渔人从水中找鱼。

དགྲུགས། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་དགྲུག་པའི་སྒལ་ཚིག ❷(རྡོ) ཕྱིར་བཏོན་པ། 取出来。

དགྲུགས་པ། དགྲུག་པའི་འདུས་པ།

མིང། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཕལ་པ་སོགས་རང་ནས་ཐག་དང་ཆུ་སེར་འཛག་ཤིང་ལུས་ཉམས་དམའ་བར་གྱུར་པས་ན་མི་ཞེས་རེས་དེ། དེ་ལ་ནང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་མདའ་མཆོན་སོགས་ཚོག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཐྲུད་ཁྱི་ཆར་ཀྱི་ཆ་དང་། ནད་རང་ཉིད་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་དང་གཉིས་མཚམས་སོ། 疮伤。疮口和伤口。身体皮肤破裂流出血和黄水损害身体者。分刀枪等所致外伤和随疾病并发的自然疮疖两类。མ་ལ་ཐན་ན་ཁྱི་རྩམ་ཡིན་ཡང་དགོས། 只要能治疮，狗油也无妨。མ་དག་ར་བ་སོས་པ། 伤口差不多痊愈。(2)སྐྱོན། 过失，ལྷག་པསམ་མ་ཡེད་པའི་སྐོན་ནས་བསྐྱབ་ཅ་བརྒྱབ། 热情诚恳地进行教育。ལས་དོན་ལ་མ་སྐྱོན་མེད་ པར་འགྲུབ་ཚང་བྱུང་བ། 工作顺利没有过失。

མ་དཀྲིལ། མའི་སྟེང་དུ་དཀྲི་བཅིང་ཀྱི་རས། 绷带。

མ་སྨིག་ལས། མའི་ཤུན་ཐག་ལས། 疮痂。

མ་སྐྱེས། (མངོན) ཁམ 伤口出。血的异名。

མ་སྐྱོང། (1)མ་དཀྲི་བཅིང་ཀྱི་རས། 绷带。(2)མ་གསོ་བྱེད། 疗疮药物。

མ་ཁ། ལུས་ཀྱི་མའི་སྐྱབ་བས་མ་ཁྱེང་། 伤口：མ་ཁ་བྱེབ་པ། 疮口收拢。མ་ཁ་གསོ་བ། 养伤。

མ་ཁ་མཐའ་བཅད་གཅོད། མ་སྐྱང་ཆེད་ མཐའ་མོས་གཏོད་པ་སྟེ་སྐྱོན་མཚང་འཁེའས་པའི་དབེ། 指压疮口。喻掩饰过错。

མ་ཁྲག་ཐྲིག་པ། མའི་ཁྲག 疮血化脓。

མི་ཁོལ་ཅ། མི་སྡུག་དུ་སོང་བ། 伤口转化，疮势恶化。

མི་ཀ་ཆད། (རྟེང) མཁ་ཆད་དམ་མད་ཆད་ཀང་རེད། (1)མདོ་ཐུན་ཀྱི་ཚོང་ཁུན་དམ་ཡལ་བོ་ཆེ། 《耳严经》。佛书《华严经》别名。(2)ཡང་དག་པ། 正确。

མི་ཚལ། ཐུ་དུམ་འགའ་འཇིང་གི་ཆུན་ཀྱིས་ཁ་རོལ་ཀྱི་ལྷས་ལ་མ་ཁྲ་ཁྲག་ཏོར་བྱང་ཆེ་འཇལ་དུ་ སྐྱེད་ཚོས། དུས་སྐབས་བཅུ་བདུན་བའི་དུས་སྐད་དུ་གཙང་པ་ཀ་མ་བསྡུན་སྐྱོང་དབང་ བོའི་ རིང་ལ་ མས་སྐྱེན་གཏོང་མཁན་ཀྱིས་ མས་ བོར་ སྐན་ ཙམ་སྐྱེད་དགོས་པར་མ་ཐད། ཚོས་གསར་ཅ་ཚང་པ་ཞེག་ཀྱང་སྐྱེད་དགོས་བའི་ཁྲིམས་སྲིལ་བཏོད་ཙོད། 伤衣。赔给被殴伤者的衣服。十七世纪中叶，藏巴汗噶玛登寨旺波时期制定的封建法典中规定殴人者除付医药费外，更须赔给被殴伤者新衣一套，名为伤衣。

མི་རིང་། མ་རྙིང་པ། 旧疮，旧伤。

མི་རོད། མ་དག་པོ། 恶疮。

མི་རྒྱལ། མཆོ་སྦྱོན་ན་ཙེད་བའི་རི་བོ་ཞེས་ མ་ཆེན་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 玛积雪山之别名。

མི་རྒྱལ་ཁྲམ་རྩ། མཆོ་སྦྱོན་ན་ཙེད་བའི་རི་བོ་ཞེས་ མ་ཆེན་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 玛积雪山之别名。

མི་སྒོ། ལུས་ཀྱི་བྱ་ག། 人身窍孔。旧译疮、疮门。

མི་སྒོ་དགུ། མི་ལུས་ཀྱི་སྣ་ཁྲང་གཉིས་དང་། རྣ་ཁྲང་གཉིས། མིག་གཉིས། ཁ། གཅིན་ལམ། བཤང་ལམ་བཅས་དགུ་རྣམ་དུ་མི་གཙང་བ་ཐོན་ཏུ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་ཟུར་ཞིང་ རྒྱུན་ཆད་མེད་ལ་ མ་ སྒོ་ རེད། 九疮门。人体两鼻、两耳、两眼、一口和两便道，常流不净，故名九疮门。

མི་སྒོ་གསུམ། ཁ་དང་། བཤང་ལམ། མ་མཆན་ཉེ་གསུམ། 三疮门：口、肛门和阴户。

མི་སྐྱེལ། ལུས་ཀྱི་མ་སྐྱེལ། 疮疤。

མི་ཆལ། མ་གས་ཅྭེད་ཀྱི་ཚ་ཐུང་། 外科医疗用具。

མི་ཆུ། ❶དང་ཆུལ་ཀྱི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་ཞེག་ཡིན། ཆུ་འགོ་བ་ཡན་ཏ་རིའི་ཤར་ཁྲེའབས་ནས་བྱུང་སྟེ་ རིམ་བཞིན་མེ་ཁྲོད་དང་ཀན་སུའུ་སོགས་ཞིང་ ཆེན་དང་ རང་སྐྱོང་ལྗོངས་བཅུད་བཅུད་ནས་མཐར་ ཅན་ཀྱང་ ཞིའི་ཆུ་ཞེང་ཆེན་ནས་པོ་ རུའི་ ཆུ་མཆོང་འབབ། 黄河。我国第二大河流。源出青海省巴颜喀拉山东麓，东流经四川、甘肃等八省区，在山东省入渤海。❷རྫོང་ཞིག ཀན་སུའུ་ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ས་ ཀན་ སྟོ་བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ སྟོ་ ནུབ་ ཐུང་ ན་ ཙམ། རྫོང་མི་དམངས་སྤྱི་ཁབ་དེ་མཛོད་དགེ་རྫི་མར་ཙམ། 玛曲。县名。位于甘肃省甘南藏族自治州西南部。县人民政府驻卓格尼玛。

མི་ཆུ་ཁྱག་དགུ། མདོ་ཁམས་མ་ ཆུའི་ བར་ བར་ དུ་ཙམ་བའི་ཁྱག་བའི་ ཐུང་ས། 黄河九曲。藏语“九”字有众多义，黄河上游流经阿尼马卿山以南地区河身迂回曲折处甚多，故名。

མི་ཆུ་ལེར་ཅན། ཆུ་ལེར་ པོན་བཞིན་བའི་ མ། 黄水疮疖。

མི་ཆུའི་ཁྱག་བ། མདོ་ཁམས་ མ་ ཆུའི་ བར་ ཐུ་ཁྱག་བ། 黄河曲，河套。

མི་ཆེན། རྫོང་ཞིག མཆོ་ སྦྱོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ས་ མཚོ་ ཁོག་ བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ ཐུང་ ཆུང་ དང་ མ་ ཆུའི་ ནུབ་ འགྲམ་ དུ་ ཙམ། རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ དང་ རྫོང་མི་དམངས་ སྤྱི་ ཁབ་ ནི་ རྫོང་ དེའི་ ཆུ་ བོར་ ཙམ། 玛沁。县名。在青海省果洛藏族自治州北部、黄河南岸。州人民政府和玛沁县人民政府均驻该县大武。

མི་ཆེན་གངས་རྩེ། མཆོ་ སྦྱོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོང་ས་ མཚོ་ ཁོག་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ ས་ ཆར་ ཙམ་ བའི་ ཚ་ ཁྱག་ མ་ ཆེན་ གངས་ རྩེ། 玛积雪山。在青海省果洛藏族自治州。

ཨ་འཇལ། ཉེ་དུས་གཞན་ལ་ཨ་བཟོས་པའི་ཨས་འཇལ། དུས་སྐབས་བཅུ་བདུན་པའི་དུས་སྐད་དུ་གཙང་པ་གཨ་བཟུན་སྐྱོང་དབང་བོས་ཨ་ཁ་ཅ་ཆུང་ལ་ གཞེགས་ཏེ་ སྐན་ཙན་ སྐྱེད་དགོས་པའི་ཁེམས་སྒལ་བཀོད་ཙེད། 赔偿毁伤医药费。十七世纪中叶藏巴汗噶玛登赛旺波时期制定的封建法典中规定依伤口大小轻重以赔偿医疗费用。

ཨ་རྨས། ཨ་དག་པའི་གྱལ། 疮疤，伤痕。

ཨ་བཀོད་པ། ཨ་བཟོས་པ། 创伤，弄伤。

ཨ་བཀོན་པ། ཨ་བཟོས་པ། 创伤，弄伤。

ཨ་སྡོད། (1)རྫོང་ཞིག ཨཆོ་སྤྱན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཨགོ་ཙོག་ཙོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་ གྲི་ ནུབ་ ཐང་ངོས་དང་ ཨ་ ཆུའི་ སྡོད་ ཆུད་ དུ་ ཙོད། རྫོང་ ཨི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཨ་ཆུ་ཁར་ཙོད། 玛多。县名。在青海省果洛藏族自治州西北部、黄河上游。县人民政府驻黄河沿。 (2)རང་རྒྱལ་གྲི་ཨ་ཆུའི་སྡོད་ཆུད། 黄河上游。

ཨ་ཁོན་པ། རང་བཞིན་གྱིས་ཁྱས་ལ་ཐོང་པ་སོགས་ཐེབ་པ། 生疮；ཀཙང་ སྐྲ་ ཨེད་ བས་ཁྱས་ལ་ ཨ་ཐེབ་པ། 因身体不清洁，所以生了疮。

ཨ་ཆོག་པ། (1)ཨ་ཁ་བཅོམས་པ། 缝伤口。(2)ཨ་ཁ་དག་པ། 疮口生肌合拢。

ཨ་ཙེད། ཨ་ཀུལ་ཆེན་པོ། 大伤疤，大伤痕。

ཨ་ཚྭ་པ། ཨ་རང་བཞིན་དུ་ རྡེལ་བ། 疮破。疮头溃破；སྐྲང་ པ་སྐྲིན་ ཏེ་ཨ་ རྡེལ་ནས་ རྣག་ཁྲག་ཐེབ་པ། 疮头溃破，流出脓血。

ཨ་ཏད། ཨ་ལས་བྱང་བའི་ན་ཚའི་རིགས། 疮症。创伤引起的疾病。

ཨ་ཏད་རུ་ཅིང། ཨའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་རྩ་ལ་ཆུ་ སེང་ གྲམ་ནས་འཕྲུག་ཅིང་སྐྲངས་ལ་ རྒྱ་ དུ་ འབྱུང་ བ་ཞེག 疮毒侵络。疮口黄水感染附近脉络，引起肿大燃痛之症。

ཨ་བ། (རྟེང་) དྲི་བ། 问，询问。

ཨ་ཅི། ཅུའི་ཅེ་ཅག་ཅེག 孔雀。雉科一鸟名；ཨ་ཅག་ཐྲོན་གུར་ཕྱབ། 孔雀开屏。ཨ་ ཅང་ ངོམ་ཐུ་ཐྲོན་ མདོངས། རེ་ ཙོང་ ངོམ་ཐུ་ཡིག་ཏྲག ཐྲེཁང་ ངོམ་ཐུ་ཀུབ། 孔雀自恃翎眼美，鹦鹉夸口六字咒，猴子炫耀屁股光。喻自我夸耀。ཨིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་བཀྲ་བའི་ངོ་ཤག་ཡག་ཅན་དང་། གར་ མཁན། མཁྱེན་ སྤྲོན། མཁྱེན་པ་ སྤྲོ། ཆེག་ལྡན། ཐུ་མཆོ་ཐྲེས། མཐུག་ཐྲོན་ཅན། བཏུན་པ་དྲིགས། མདོངས་མཐའ་ཅན། མདོངས་ལྡན། འདབ་བཏུ་པ། རྣ་ཐུན་ཅན། ཐྲེན་ཀྱིས་ཆེག ཐྲེན་ལ་དགའ། འབྱག་ཐྲོའི་གར། འབྱག་ཐྲོའི་མངལ་འཇེན། འབྱག་ཐྲོའི་རྗེས་སུ་ཆེག གཏུག་ལྡན། གཏུག་ལྡུད་ཅན། རབ་གཙོ། ལག་འཛིན་ཟ། ལེགས་ཀྱིས། ཤེང་ལ་རྩེ། སར་འཛིན། སེན་མོའི་གར་བཅས་ སོ།

ཨ་ཅི་ཁ་བབ། ཁ་ འབབ་ བཞེའི་ ནང་གསེས། བོད་ཐྲོངས་ཁོངས་ཐུ་ ཅིང་རྫོང་གི་ཆུ་ བོ་ ཞེག་ཐྲེ། ཆུ་བོ་གང་གྲའི་ཆུ་འགོའམ་ཐྲོད་ཐུག། 马甲喀拔，孔雀河。别译狼楚河。西藏自治区普兰县境水名，为恒河的水源之一。

ཨ་ཅི་ཅན། (མདོག) ཚོན་ཐང་མ། 孔雀者。绿色、绿色颜料的异名。

ཨ་ཅི་ཆེན་མོ། གཟུངས་ཆེན་ཐུ་ཐྲེའི་ཡ་གུལ་ཞེག 大孔雀佛母。五部陀罗尼之一。

ཨ་ཅི་གཙང་ཁྱོ། ཆུ་བོ་ཞེག ཆུ་འགོ་ ཏེ་མ་ ལ་ ཡའི་རེ་ཆུད་ཀྱི་ཅུང་ངོས་ནས་ཐུང་ཞིང་ བོད་ རང་ སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་ཐུ་ ཅིང་རྫོང་གི་ནུབ་ཐྲུད་ ནས་ བལ་ཡུལ་དུ་འབབ་ཅིང་། མཐའ་ཆུ་གང་གི་ཆུ་ བོ་ གཏུ་ ལ་ འབབ། 马甲藏布。即孔雀河，源于喜马拉雅山北麓。从西藏自治区普兰县的南部流入尼泊尔，最后在印度境流入恒河。

ཨ་ཅི་མདོངས། ཨ་ཅའི་ཐྲོ་ མདོངས་ ཏེ་ ཐྲོའི་

ཁྱིང་དུ་ཨོད་བའི་རི་མོ་སྣོང་མེ། 孔雀翎眼。

མཁའ་བྱའི་སྒེམས་གང་། འབྱུག་གྱག་སྐབས་ མ་ བྱས་ སྒོ་ཁྱུང་ཕྱག་ཁྱེ་དགའ་བའི་ གང་ ཟེད་ ཙལ། 孔雀开屏。孔雀闻雷声喜而开屏。

མཁའ་བྱའི་ཤ། ཐོག་ཆགས་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། རྩལ་བས་མཁྲིས་ནད་ དང་། སྐུང་དུག་སོགས་ལ་ཐན། 孔雀肉。入药味甘，性平，功能治胆病、解诸合成之毒。

མཁའ་བྱས་དབྱངས་ཆ་ཅོས་བ། ཏ་ཅང་དགའ་བའི་དབྱེ། 孔雀闻雷。喻非常兴奋。

མཁའ་བཅངས་བ། མ་ནད་ཅི་བ་སོང་བ། 疮势恶化。

མཁའ་བཅྱིད་ བ། (1)མ་ བཅས་ བ། 创伤，弄伤。(2)ཞེ་སྡུན་གཏོང་བ། 冒犯，得罪，刺激，གཞན་ལ་ཁ་ངན་ཚིག་སྨྲ་ཀྱས་མ་འབྱིད་པ་མི་ཉང་། 不可恶言恶语刺激别人。

མཁའ་བཅྱས། མདའ་རྡེ་ལ་སོགས་ཟོག་པ་ ལས་ བྱུང་བའི་མཆོད་མ་དང་། སྐུན་ཀྱིས་ཀྱི་ མ་རིགས་ འབྱས་ནད་ གཉིས་ འདོམས་ཏེ་ གསོ་ དགའ་ བའང་ གྱུང་བའི་མ་རིགས་ཤིག 金伤夹核。矢石等造成的创伤与自然疮疡的肿核两者并病，治此损彼，成为难治之症。

མཁའ་བཅྱས་སྐོང་ཚོ། མཁའ་ཅྱ་བྱག་ཚིག 痈疮，毒痈。

མཁའ་སྐད། རང་ཆུལ་ཀྱི་མ་ཆུའི་སྐད་ཆུད། 黄河下游。

མཁའ་སྐོན། མ་གསོ་ཅྱད་ཀྱི་སྐན། 疮药，外敷用药。

མཁའ་སྐོན་ཤའུ་ཚི། རྡོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནུས་བས་མ་གསོ་ཆུ་ཟེད་ སྐོམ། 马齿苋。可入药，功能治疮，收敛黄水。

མཁའ་ཐུ། མ་སྐན། 药膏。

མཁའ་ཚ་ལ། ལ་ཁྱིག བོད་རང་སྐྱོང་སྐྱོངས་ཀྱི་རི་བོ་ཆེ་རྡོང་གི་ཀར་ཁུལ་དུ་ཡོད། 乌查拉。山名。在西藏自治区类乌齐县东部。

མཁའ་ཚད། མ་ལ་ཆད་པ་ཁྲག་བའི་དོན། 创伤发炎。热毒入侵疮口及伤口之症。

མཁའ་མཚམས། མ་ཀྲལ་ལས་མ་རྡེས། 疮疤，伤痕。伤口痊愈后所留疮疤。དཔའ་བའི་མ་མཚན་ཁུན་ དུ་འགྲོ། སྐང་མའི་མ་མཚན་སྐྱག་གྱོང་རེད། 英雄的伤痕是光荣，懦夫的伤痕是活该。

མཁའ་བོག་གཡག་ལས་ཁྱི། མ་ཁོག་དུ་ གཏམ་ཤེ་བ་སྟེ། ཐུ་བོ་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྒྲིག་དུ་ཁ་གཏད་ཀྱི་ཁུལ་ལ་ མས་བའི་མ་ ཁོད་ད་ མས་ འཇལ་ སྐྱེད་ ལེན་ བྱས་བའི་རྡེས་ཐུ་དེ་ གོང་ཚད་ཚུན་ གཡག་ བའི་ ལ་ལ་རྩད་གཅོད་མི་དགོས། 伤后不问辱骂罪。旧时西藏法律，有赔偿殴伤医药等费以后，再不追问斗殴以前互相辱骂的罪行。མ་ཁོག་ དུ་ གཏམ་ ཤེ། རང་ཁོག་དུ་མ་ཤེ། 伤后不问辱骂罪，死后不问伤害罪。

མཁའ་ཤི་བྱས་ཟངས། མ་ཤི་ཁམ་སྐྱེན་བཏབ་ ལ་ དྲྭད་ དང་བྱལ་ནས་མི་འཛུ་ བའམ་མ་ ཤི་ ཁ་ སྐྱིད་ ནས་ ཤེན་དུ་ ཆྱོན་བར་གྱུར་ཏེ་ མ་ ཆུད་ཅུས་ལ་ ཁྲབ་ནས་ རྣག་ཆུས་བྱས་པ་ ཐ་ བར་ གྱུར་ བའི་ དོན། 疮疡蚀骨。疮口一经涂药，阳气即归散失，药物不能溶解或疮口受损，大量流出液体。此乃疮毒遍入骨中，脓血蚀骨之症。

མཁའ་གཡང་རྒྱག་ཆོས། མ་ཆུའི་ཆུ་འགོའི་ཉེ་འདབས་ཀྱི་ལུང་པ་ཞེག 玛养曲莫。青海境内黄河发源地一山谷名。

མཁའ་ཏོག་ཆོག་མཆོག རྒྱ་ སྲོང་ ཁྲེ་ བཅན་ སྐབས་ སངས་མི་ཁ་བདུན་ནང་གསེས་གཞོན་གསུམ་ གྱི་ གྲས་ དང་། ལོ་སྟྲ་ བ་རབ་དཀྱའི་ནང་གསེས་བར་ བ་ གསུམ་གྱི་གྲས་སོ། སྒང་དང་མས་ཆོས་བསྟུབས་ བའི་ དུས་ ཐུ་ བཀྲོངས། 马·仁钦却。赤松德赞时人，在初试七人中为三少年之一，在九大译师中则为三中年之一。朗达玛灭法时遇害。

མཁའ་རྩེ། ཁ་དྲག་ཀྱང་ནང་དུ་མ་དྲག་བའི་མ། 留根疮。外表暂时痊愈但未除根的疮疤。

མཆི། ཨ་ཐུག་ལང་ས་ཏེ་ཆུ་སེར་ཐོན་པའི་ཁ་ཐོང། 黄水疮，脓泡疮。

མཆིལ། མི་རྟེས། 疮疤，伤痕。

མཆོག རྩེ་ཁེག 龙燕草，龙岩草。兰科植物名，可入药。

མཆོལ་བ། མི་ངང་བཞིན་ཀྱིས་དྲག་པ། 疮愈。

མཆ་གསོས་པ། མི་དྲག་གཅས་བྱས་པ། 医疮。

མཆོག་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་ཤར་ཐུའི་ཁྱུད་ དང་ མ་ཆུའི་འཐམ་ངོས་ཐོ་ཁྱུད་དུ་ ཡོད་ པས་ མིང་ དེ་ ལྟར་ བཏགས། ༡༩༥༣ལའི་ཟླ་བ་ ༡༢ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་ངང་ སྐྱོང་ས་ཁོངས་བཙུགས་ཤིང་། ༡༩༥༥ ལོར་ ངང་ སྐྱོང་ཁུལ་དུ་བསྡུར། དེའི་ཁོངས་སུ་ ཐུང་རེན་དང་། གཅན་ཚ། རྩེ་ཁོག་བཅས་རྫོང་གསུམ་ཡོད། ངང་ སྐྱོང་ཁུལ་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་ ཐུང་ རེན་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་རྩང་པོ་ཆུ་མཁར་དུ་ཡོད། 黄南藏族自治州。因地在青海省南部、黄河上游南岸而得名。1953年建立自治区，1955年改称自治州。辖同仁、尖扎、泽库三县。自治州人民政府驻同仁县隆务镇。

མཆོག་ཚད། མི་གཅད་དང་འདྲ།

མཆོང་། ཇ་བའམ་འགྲམ་གཞི། 名词。根基，基础；རྡོག་མཆོང་འདྲོང་བ། 砌墙脚。རྡོ་མཆོང་བཏུགས་པ། 奠立石基。སྤྱི་ཚོགས་རྩེ་ལུགས་ཀྱི་མཆོང་ཏུགས་སྒེན་པ། 社会主义的基础已经奠定。

མཆོང་ཀོ་ཐུ། (རྟེང) བུ་གཅིག་པུ། 独子，仅一子。

མཆོང་རྡོ། རྡོག་ གདན་ ཀྱི་ རྡོ། 基石，础石。奠基石头；ཆུ་རྟགས་ཀྱི་མཆོང་རྡོ། 河堤的基石。ཁྱིམ་ བའི་མཆོང་རྡོ། 房屋的础石。

མཆོང་བ། (རྟེང)གཅིག་པུའམ་ཅིག་ཆོད་པ། 唯一，单独。

མཆོང་ཆེད། (རྟེང) སྣ་སྒུ་འཐོག་སྒྲིད། 拔鼻毛的镊子。

མཆོང་གཞི། ཇ་ བའམ་ ཅོག་ གཞི། 基础，根本；སེ་ཐག་བཏིང་བའི་མཆོང་གཞི། 火砖筑成的基础。གནམ་གྱི་འཕང་ལམ་ཀྱི་མཆོང་གཞི་འདྲེད་པ། 铺设飞机跑道地基。ཡར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བའི་མཆོང་གཞི། 向前发展的基础。

མཆོང་ལམ། (རྟེང) མི་ལམ། 梦境。

མཆོངས་འཇུབ། ཁ་ར་འགོག་ཐྲེད་ཀྱི་འཇབ་རྩེ། 夹子，镊子。钳物工具。

མཆོངས་པ། (རྟེང) ཤེས་པ། 知道，了解。

མཆོངས་ཆེད། སྐྱང་ཆེར་དང་འདྲ།

མཆོད་ཆད། མི་གཅད་དང་འདྲ།

མཆོད་ ཡོན་ སྐྱང་ བའི་ ཐེ། གཟུང་ རབ་ ཡན་ ལག་ བཏུ་གཏིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐུན་ཐོས་དང་ བྱང་སེམས་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ དང་ ཞིང་གི་བཀོད་པ་བསམས་ཀྱིས་ མི་ཁྱབ་པ་ངོ་ མཚར་ ཆད་དུ་ བྱུང་བ་བསྟན་པའི་མདོ་ རྣམས་སོ། 希法。十二分教之一。叙述诸佛菩萨、声闻所有一切不可思议最极希有功德及其刹土庄严之经。

མཆོད་པ། ལེགས་པ་དང་། ངོ་མཚར་པ། 形容词。精美，优良，希有；མཆོག་ དུ་ ཆད་ པའི་ གྲུབ་འབྲས། 最优的成绩。གཏམ་ བཟང་ ཆད་ པོ་ ཆེ་ཞིག་ ཐོས་པ། 听到一条最好的消息。

མཆོད་ཙི། ཆད་པ་དང་འདྲ།

མཆོད་སྐྱང་། ངོ་མཚར་རམ། ཁུལ་དུ་བྱུང་བ། 稀奇，精采，好得出奇。旧译希有，神奇；གྲུབ་འབྲས་ཆད་བྱུང་། 优良的成绩。ལག་རྩལ་ཆད་ བྱུང་། 过硬的技术。ཆད་དུ་བྱུང་ བའི་ ཕྱད་ ཙི། 精采的游艺。

མཆོད་སྐྱང་ཀོ་ཅམས། ཐམས་ཕྱན་གྱི་ཐུན་ གྱི་ཅང་ གཞིས་ཤེག་སྟེ། སྟོན་ཅེད་པའི་ངོ་ མཚར་ཅན་གྱི་ ཁུལ་མཐོང་ བའི་ཅུན་ གྱིས་ ཅང་དུ་ ཡ་ མཚན་ གྱི་ ཐམས་ཆད་བྱུང་སྐྱེས་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཐུན་ཚོག 奇异姿态。眼见空前稀有之事，内心惊奇，现作骇

怪神情的修辞方法。姿态修饰法之一。

མིད་ཁྲོང་གི་དབྱེ། དབེའི་ཁྲག་གི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། འབྲུང་བར་དཀའ་བའི་དེའི་མིད་ཁྲོང་ཞེག་བཀོད་ནས་ དེའི་ཚེད་ དེའི་ ཁང་ དེ་ དང་ མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་ཁྲག་ཞེག 难能喻。假定比方若果具备某种难能条件，即可与被比事物相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

མིག། མི་ཆུང་བ། 名词。轻伤，小疮。

མིག་བ། (སྐྱེ་) མི་སྐྱེ་བ། 生疮，长疮。

མིག་ གཤོང་ ལ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཁོངས་ མཐའ་གྲོ་ཀུང་དཀར་དང་ཀོང་པོ་ཁུ་མདའ་ བར་ཁྱི་ ལ་ཞེག་ཡིན་ཞེང་མཐོ་ཚད་ཁ་མཆིའི་ངོས་ནས་སྐོ་ ㅁㅇㅇㅇ ཡོད། 芒雄拉。又名米拉山。位于西藏自治区墨竹工卡与工布江达之分界处，山高海拔5000米。

མིའི་སྐུ་མེཏོང། མཁར་རྩེ་ཟེར་བ་དེང་སང་འཕན་ཡུལ་སྐུན་གྱབ་རྫོང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། 美卡城。今西藏自治区林周县。

མིར་ཁམས། སྐར་ཁམས་དང་འདྲ་སྐེ་གནའ་ དུས་ཁྱི་འཁྲི་ཚུལ་ཞེག

མིར་ཁྱད། དུལ་ཞིང་སྐེན་བའི་ལྗང་ཚོན་པོ། 优质肥。已沤腐透之肥料。

མིས་ སྐྱོན། ལུས་ ལ་ མཚོན་ ཆ་ སོགས་ ཀྱིས་ སྐྱོན་བཏང་བའི་ས། 创伤。被武器等刺伤的地方。

མིས་འཕྱམས། མི་འབྲས་ཀྱི་ མཆེད་པ། 疮毒感染，创伤扩大。

མིས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐྱོད་པ་དང་ཉམས་པ། 受伤，损害，衰损：ཀྱི་ གཟབ་ གཟབ་ ཁྱས་ ཏེ་ མ་བདངས་ན་ལག་བའི་སོར་མི་ མིས་ཡོང། 磨刀不小心，会伤手指。མཚོན་ཀྱིས་མིས་ནས་མི་ ཐུང་བ། 被武器刺出伤口。

མིས་པ་ཁྲག་གི་ཞུམ་ཡིག ཞུལ་ཁྱེ་བའུ་ དྲུག་ གི་ནང་གསེས་ཤེག་ཁྱེ། རྒྱ་དུས་བསམ་བཞིན་ལག་རེག་གི་ཆུན་ཀྱིས་པ་རོལ་ ཀྱི་ལུས་ ལ་མིས་ ཁྲག་ཆེ་ཆུང་ གང་ ཐུང་ལ་ དབགས་བའི་ རྟེས་ ཆད་ གཅོད་ ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས། 见血赔款律，伤人抵罪律。西藏古代封建法典中对斗殴伤人至于出血者，依伤口轻重贵令赔偿财物的法律。古代法律十六条之一。

མིས་མ། མཚོན་ཁོག་བའི་སེམས་ ཅན། 名词。负伤者：རི་དྭགས་མིས་མ་ཤོར་བ། 负伤之兽逃脱。འདབ་ཆགས་མིས་མ། 惊弓之鸟。

མིས་རྙོགས། མིས་བའི་སྐྱེང་དུ་མིས་སྐྱོན་བཐེ་ བ། 再伤，重伤。旧伤未愈又受新伤。

མིའ་སྐྱེས། མི་ལས་བཟང་ངན་ཀྱི་མཚན་མ། 梦兆。以梦中经历为预兆。

མིའ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) མིས་པ། མི་བ།། མི་ལས་ འཆད་པ། 梦，做梦；གཉིད་ལས་ མིས་ པ། 做梦。རྣམ་འབྱས་དེ་འདྲ་ཞེག་དང་ཐུག་ཙོང་ བསམ་པ་མི་ ལས་དུའང་མི་ མྱོང་། 梦想不到要遇着那样的结果。

མིའ་ཤམ། གཉིད་ ཁྲག་ སྣབས་ མནལ་ ལས་དུ་ ཤར་ བའི་འཁྲུལ་སྣང་། 梦。睡眠中所现的幻象，ཐལ་ས་གཅིག་ཀྱང་མི་ ལས་མི་གཅིག 同床异梦。མི་ ལས་མི་བདེན་འཁྲུལ་བ་ཡིན། 梦非实况是幻觉。

མིའ་ལས་འཁྲུགས་པ། མི་ལས་ངན་པ་མིས་པ། 梦魇，做恶梦，梦中受惊；ཉིན་ཞོར་མི་ དྲན་ དུག་ དྲན་བྱས་ནས་མཚན་ལ་མི་ལས་འཁྲུགས་ཙོང། 白天胡思乱想，夜里会做恶梦。ཐལ་མི་ ལས་ འཁྲུར་ ན་བཤད་ས། ཤིང་ཆེར་མ་རུག་ ན་སྟོན་ས། 梦魇有处可叙，脚刺可以指看。喻有诉说、指实的地方。

མིའ་ལས་ཀྱི་ སྐྱ་བ། (མངོན) སྐྱིན་ དྲུག་ ཟླ་ བ་ སྟེ་ ཅོར་ ཟླ་ བཅུ་ བ། 梦月，昴宿月。藏历十月的异名。

མིའ་ལས་སྐྱ་མ། སྐྱ་ ལུས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ།

ཅཁ་ཚགས་ལས་བྱང་བའི། ཟི་ལམ། ཀྱི་ལུས། སེམས་ཕྱ་བ་ལས་གྲུབ་པ་ཁང་ལའང་ཐོགས་པ་མེད་ པའོ། 梦境幻化，梦境幻身。幻身之一种。习气所生微细身心所成，随处通行无有阻碍之身。

ཟི་ལམ་ངན་པ། གཉིད་ངྲས་ བྱང་བའི་ མཚན་མ་རྟོག་པོ། 恶梦，凶梦。

ཟི་ལམ་འཇམ་པོ། གཉིད་ལམ་ཀྱི་སྣང་བ་སྙིང་པོ། 美梦，甜梦。

ཟི་ལམ་གཡེང་བ། ཟི་ ལམ་ ཟི་ བ། 做梦；ཇི་ལང་ས་ཁྱོ་རྟུའི་ཟི་ལམ་གཡེང་བ། 做复辟的梦。མཛེས་དགུའི་ཟི་ལམ་གཡེང་བ། 做美梦。

ཟི་ལམ་བཏུག་བ། ཟི་ལྟས་ལ་དཔྱད་པ། 占梦，圆梦。根据梦境以占祸福的迷信活动。

ཟི་ལམ་བཙན་བྱེན། གཉིད་ཀྱི་འཕྲལ་སྣང་ བན་ནེ་བྱེན་རེའམ་གསལ་ལ་མེ་གསལ། 梦境依稀。

ཟི་ལམ་ མེད། (མངོན) ལྷ། 无梦。神、神仙的异名。

ཟི་ལམ་འཚྭབ་པོ། གཉིད་ཀྱི་སེམས་སྣང་རྩུབ་མོ། 恶梦，险梦。

ཟི་ལམ་རྨ་རྒྱ། གསལ་པོ་ མེད་ བའི་ ཟི་ ལམ་ ཀྱི་ རྟིང་འཕྲལ། 梦境惝怳迷离。

ཟི་ལམ་བཟང་པོ། གཉིད་ལམ་ཀྱི་ དགས་ མཚན་ ལེགས་པོ། 好梦，美梦。

ཟི་ལམ་ཤད་བ། གཉིད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་འཕྲལ་སྣང་ བྱང་བ། 梦见。

ཟི་ལམ་བཤད་བ། ཟི་ལམ་ བྱང་ ཚུལ་བཞིན་ བ། 说梦。追述梦中幻境，དངོས་དོན་དང་མི་མཐུན་ བའི་སྡེང་ བཞིན་ བཟུང་ ཟི་ལམ་ གོད་པ་ལྟར་མ་ ཟེར། 不要不切实际地空谈，有如痴人说梦！

ཟིག་ཐེ། ཟིག་པ་འདྲ་བའི་ཏུ་མ་ ཁེག 蹄形乌鲛。

ཟིག་གཅིག་མ། ཏུ་ཟིལ་ སོགས་ཟིག་པ་ཁ་ དབྱག་ མེད་བའི་དུད་འགྲོའི་ རིགས། 奇蹄兽。圆蹄动物，如骡马驴等。

ཟིག་ལྟགས། རྟའི་ཟིག་པའང་ འདེབས་པའི་ ལྟགས། 马蹄铁，马掌，铁蹄。

ཟིག་ཚགས། ཟིག་པ་ཅན་ཀྱི་དུད་འགྲོའི་རིགས། 走兽。有蹄子的兽类。

ཟིག་གཉིས་མ། ར་ལྟག་ སོགས་ཟིག་ པ་ཁ་དབྱག་ཅན་ཀྱི་དུད་འགྲོའི་རིགས། 偶蹄兽。蹄由二趾或三趾构成的哺乳动物，如牛羊等。

ཟིག་མཐིལ། ཟིག་པའི་བོག་ཀི་དཀྱིལ། 蹄掌。

ཟིག་འདྲུ། ཟིག་པའང་ཟིག་ལྟགས་ཆུག་ སྐབས་ཟིག་ པ་འདྲ་ཅེའི་ཀྱི་ཀྱི། 削蹄刀。钉马掌时削去蹄部过长角质的工具。

ཟིག་པ། 名词。(1)དུད་འགྲོའི་ཁང་ ལག་གི་ཟིག་ པ། 蹄。马、牛、羊等动物生在趾端的角质物。(2)(མངོན) ཅ་ཀི། 具蹄者。穿山甲的异名。

ཟིག་པ་ཁ་དབྱག ཁཁག་ལྟག་ སོགས་ ཟིག་པ་ཁ་ ཁཁྱེས་སུ་ཅྱེས་པའི་དུད་འགྲོ། 偶蹄。偶蹄类动物。

ཟིག་པ་ཅན། (མངོན) རྟ། 有蹄者。马的异名。

ཟིག་པ་བཚྭ་པ། ཏུ་ཟིལ་སོགས་ ཀྱི་ཟིག་པ་ ས་ལ་ འཇུགས་མེ་བཟོད་པ། 蹄酸。牛马蹄肉酸软不敢践地。

ཟིག་ཚ། ལྟགས་ཀྱི་ཟིག་པ་ན་བའི་འགོ་ནད་ ཅིག 兽蹄疫。

ཟིག་སྐྱམ། ཏུ་ཟིལ་དང་ བོང་བུ་ སོགས་ཀྱི་ ཟིག་པ། 圆蹄。如骡、马、驴等的蹄。

ཟིག་གཟེར། ཟིག་ ལྟགས་ རྩོམ་ ཅྱེད་ཀྱི་ གཟེར་བུ། 马掌钉。钉马掌于马蹄的铁钉。

ཟིག་རལ། ཟིག་པར་ནད་ ཚོག་ནས་ རྡོལ་བ། 蹄漏，兽蹄穿漏。

ཟིག་ཀ། ཟིག་པའི་ནང་གི་ཀ་ཆུས། 蹄心肉。

ཟིགས་པ། རྩངས་ པ་ ཁ་ རབ་ དེ། ཇ་ ལས་ ཆ། ཁུ་རྡེས་ངོད། ནུས་པས་ཐོན་ནས་དང་ དུག་ནས་ ཟེལ། རྨ་ཅ་བར་ཅྱེད། 壁虎，蜥蜴。味咸，

性温。功能治虫毒诸症，壮阳。

ཇག་ལས་ཀྱི། ཀྱི་མ་ཐུ་ཀུ་ཞེས་བའི་སྐལ་ཆུང་ཤེར་ཁ་མཐུག་མ་ཅན་ཏེ། རོ་ལན་ཚ། ཁུ་རྡེས་དྲོད། རྩུལ་བས་མཁལ་ཤིད་ཀྱི་དྲོད་ཐམས་ཅ་ཁས། རོ་ཅ་བར་ཀྱི། 沙蜥蜴，丽斑麻蜥。蜥蜴科药用动物名。味咸，性温。功能回复肾腰阳气，壮阳。

ཇེས་པ། རྒེ་བའི་འདུས་པ།

ཇོ། བོད་ཀྱི་མི་ཏུ་ རིགས་བཞིའི་ཁ་ཅིག་ཞེག་ཐུ། དགུ་ཡང་ཞེད། 名词。木氏。神话传说中自猿猴繁衍而来的吐蕃远古四氏族之一。

ཇོ་ཐག སྐར་ཀྱི་བཤད་ སྲེལ་ལ་ བོད་རྣ་ ཁཐོའ་ཁྲི་བཅན་ བོ་ནས་ བཅུང་ཐུལ་ རབས་ བའུན་ པ་ བར་ ཏྲོངས་སྐབས་ལས་ བས་འཇུས་ ཏེ་ནས་ མཁར་འཛོ་ སའི་དབྱང་ཐག་ལྟ་ བྱ་ཞེག ཏེའི་རྣེ་སྐུ་ཐྲོང་ བོ་བྱ་ལ་འཕེགས་སྲེལ་བྱང་ཞེས་ཀྱི་ཐག་ས། 登天绳。西藏神话传说吐蕃王从涅赤赞普算起下至七代，死时肉体飞升天界，升天时即沿此绳而上。天葬之俗，乃从此出。

ཇོག་པ། (ཐ་དད་པ) རྒྱག་པ། རྒྱག་པ། རྒྱབ།། ཁྱི་སོགས་ཀྱིས་སོ་འདེབས་པ། 咬。狗等动物咬伤人畜：རྐང་ བར་ ཁྱིས་ རྒྱགས་ པ། 腿被狗咬。ཇི་ བས་འཇྱི་ བར་རྒྱག་པ། 老鼠咬伤大眼鼠。

ཇོག་ས། རྒྱག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཇོག་ས་པ། ●རྒྱག་པའི་འདུས་པ། ●རྟེ་རྟོད་རྟེ་ཀུའི་ནང་གཞེས་རིག་པ་མི་གསལ་བ་སྟེ། ལུས་ སེམས་ ལས་སུ་ མི་དུང་བར་ ཅིད་པའི་ལས་ ཅན་ཀྱི་ སེམས་བྱུང་ཞུན་ནག་འཕེབས་ པ་ཕྱུ་ བྱ་ཞེག 形容词。昏瞆，神志模糊，心不明了：ཡིད་རྒྱག་ པ། 神志昏瞆。ཐྲིང་རྒྱག། 昏沉。

ཇོག་ས་ཚིག རིག་པ་ཁས་ལ་བོ་ ཤེད་ པའི་སྐབས་ཐུ་ བཤད་པའི་ཚིག 谵语。昏迷时的言语。

ཇོག་ས་འཇིམ་འབྱོར་པ། (མངོན) རྨུག་ལ། 昏瞆。财神的异名。

ཇོག་ས་འཇིམ་འབྱོར་པ། རྒྱག་འཇེན་ ནི་རྨུག་ ལའི་ཤིང་ དང་དུའི་ འབྱོར་ པ་ ཞེས་ ཏེ་ རྨུག་ ལའི་ དབལ་འབྱོར་ལྟ་ བྱའི་ རྒྱུ་ རོལ་ཆེན་ བོར་ཐེར། 富如财神。喻拥有大量财产的富翁。

ཇོག་ས་ལེ་བ། རིག་པ་ འགྲེས་ པ་ ལྟ་ བྱང་ རྟོག་ཐེབས་ལེ་ བ། 昏沉，昏瞆：ཚས་ཚད་ བོག་ནས་རིག་ པ་རྒྱག་ས་ལེ་བ་ བྱས་བྱུང་། 感冒发热，神志昏沉。

ཇོག་པ། རྒྱུན་ བོ་དང་འདྲ།

ཇོག་བོ། (རྟེང) ཐུན་ བོ། 愚人。

ཇོད་བ། (ཐ་དད་པ) ཟ་ རྒྱག་ བ། 咬，扑：ཁྱི་ ཁྱིས་རིའུ་དགས་རྒྱབ་བ། 猎狗咬野兽。ཁྱི་འཇིང་ཤོད་ནས་རྒྱབ་རིས་ཐེབ་བྱུང་བ། 狗打架，互相咬。

ཇོས་པ། (རྟེང) (1)སྐྱོ་བ་དང་། ཡི་ཆད་པ། སྡུག་ པ། མཆེར་བ། 厌烦，厌心，憎恶，顾虑。(2)སྒྲིབ་པར་འགྱུར་བ། 蒙蔽，笼罩，不明晰。

ཇེ་ངན། (རྟེང) ཕྱག་ངན། 凶兆。不祥的征候。

ཇེ་ཙུ། ཞི་ཁྲིན་ཞེང་ཆེན་ ཁོངས་ཇ་བ་ བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ ཀྱི་ མཇོད་ དཀྱི་ རྩང་ དུ་ ཚད་པའི་ འབབ་ཆུ་ཞེག་ཐུ། མཐའ་ཞི་ཁྲིན་དང་ཀན་ཐུའུ་ ཞེང་ཆེན་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ནས་ཆ་ ཆུ་འབབ། 黑河。在四川省阿坝藏族自治州若尔盖县境内，于川、甘边界入黄河。

ཇེ་བ། (རྟེང) (1)འདྲི་བ་དང་། སྨྲ་བ། 问，说。(2)བཅུད་བ། 节省，节约。

ཇེ་བའི་ཟླ་བ། ཏོ་བཞེད་ ཟླ་བ་ཐུ་ ཏོར་ ཟླ་བདུན་ བ། 牛宿月，藏历七月。

ཇེ་བྱ། (རྟེང) ཆ་བཐས་བའི་རྣེས། 疤痕，伤疤。

ཇེ་བོ། དཀའ་བ་དང་འདྲ།

ཇེ་བྱ། (1)རྩེ་ཚོས་ཐུལ་ཁྲི་རལ་སྐབས་ཀྱ་ བོད་ས་ མཚམས་ཀྱི་ལྷང་བ་ཞེག་ཁི་ མིང་། 美如。热巴坚时唐蕃交界处一地名。见于"唐蕃会盟碑"。(2)ཐུ་ སའི་ ཇེ་ བྱ་ དང་འཁྲིས་ ཁྲི་ སྲོང་ཁྲེ་ བཅོན་ཀྱིས་

བཀའ་བབ་ གྲགས་པ་ཤུ་ སའི་གཙུག་ ལག་ཁང་ གི་ཐང་ཤར་ནོ་ཡོད། ཐྭས་ཀྲུད་སྨད་ཀྱ་ཚང་ཚུགས་ ཁུལ་དུ་ཀྱང་། 木如寺。相传为赤松德赞所建，在拉萨大昭寺东，后为下密院地址。

ཆེ་ཀ་ཅན། རིགས་ངན་པ། 种姓卑贱。

ཆེག གཏན་ནས་ཀ་ བ། 名词。根本，究竟，彻底；ཆེག་ཅད་དུ་གཏོང་བ། 彻底消灭。

ཆེག་གཅད། ཆེག་བཏའ་དང་འཕྲོ།

ཆེག་བཏང། (རྟེ་) བཟློག་པ། 消灭，摧毁。

ཆེག་མེད། གཏན་ཅད་དམ་ཀ་ མེད། 全无，绝无，根本没有；དགྲ་བོ་ཆེག་མེད་དུ་བཏང་བ། 彻底消灭了敌人。དཀའ་ ཆོགས་ ཆེག་ མེད་དུ་ བསལ་བ། 完全克服了困难。བཀུ་གཞོག་ལས་ཁུངས་ ཆེག་མེད་བཙོ་ཐུབ་! 要彻底消灭剥削制度。

ཆེད། ❶རྒྱའི་ཐྲི་རུང་འདོགས་པའི་ཐག་པ། 名词。后鞦，缚鞍带；ཁོང་ཆེད། 鞍的胸带及后鞦。ཐུར་དུ་འགྲོ་དུས་ཆེད་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས། 乘马下坡，要注意后鞦。❷ཆོད་ པའི་སྐལ་ ཆོག་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཆེད་སྟོགས། སྐའི་ཆེད། 后鞦革带。

ཆེད་ཐག སྐའི་ཆེད། 后鞦的革带。系绕马尾的鞍后革带。

ཆེད་གདན། ཆེད་ཀྱི་འོག་གཞིའི་གདན། 后鞦下面的毡垫。

ཆེད་པ། (རྟེ་) འདྲི་བ་དང་། ཁུ་བ་དང་། སྨྲ་བ། 询问，叙说。

ཆེད་ཐྲིང་། ཆེད་གདན་ཀྱི་ཐྲིང་པ། 垫鞦毛毡。

ཆེད་ཕྱིལ། རུ་རྩིལ་བོང་བུ་སོགས་ཀྱི་སྐའི་མཐུག་ཏུ་ བཏགས་ནས་དྲུབ་འགྲེའི་གཞུག་རྡའི་འོག་ཏུ་འཐུག་ ཐུའི་ཐྲིང་པའམ་ སྐམ་རས་ སོགས་ཀྱིས་ བཟོས་པའི་ གྲམ་ཏིལ་ཞེག ནུ་ཐག་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། 软鞦。由棉毛织物所制后鞦的柔软部分。

ཆེད་ཕྱིག། བྱད་ཤེད་ ཤ་ན་ གཞོན་པ་ ལ་སྐྱེས་པ་ དང་ མས་ འཁྲིག་པ་ སྐྱེད་ནས་ མངལ་ འཕྱམས་ ཏེ་ ཆེད་བྱ་ཕྱང་སྐྱེ་ ཚགས་ བའི་ཚེ་ ནད་ཚབས་ སྐྱེ་ཞིག 淋巴瘤。少女阴道因被成年男子强烈交合劳损形成的肉疣状症块。

ཆེད་ངན། (རྟེ་) ཕྱག་ངན། 凶兆。不祥之兆。

ཆེད་པ། ལུག་ཐག་སོགས་ཀྱི་ཤ་ ཆེལ་ནང་དུ་ སྐྱེས་ པའི་ཆ་འབྲས་ནག་ཀོ་ཞིག 名词。脂肪肿疣。牛羊猪肉和脂肪中的黑色核， 俗名肉胰子，或肉里疡子疙瘩。

ཆེད་ཁྱི། 名词。(1)ཆ་ཁ་སོས་པའི་ཐག་པ་ ཁ་ཁྱོ་ སོ། 新肌。伤口新愈初生的薄皮。(2)ཀེ་ མཛེད་ ངང་། མཆན་དོག་སོགས་ཁུ་ཚོད་པའི་ཤ་ཉིག་ མདོག་ནག་ཅིང་རིལ་ཐོང་ཁྱབ་པ་ཞིག་སྟེ། དེའི་ ཆ་ཤས་དེ་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་ཀུ་ཁུ་ གནས་ ཤེང་ནུས་ པས་ལུས་ཀྱི་ཆུ་ཁམས་སྐྱང་བར་བྱེད་དོ། 淋巴腺，肉疣子。生于项前、颈后及腋下等处， 肉色黑而形圆，其支分散见于周身表里， 起保护体内水元素的作用。

ཆེད་ཁྱིའ་ཁད། ལྷག་སྐྱེས་ཆའི་ནང་ཆན་ཀ་ མཛེད་ ངང་། མཆན་དོག ནུ་ས་བཅས་ཁུ་ཚོད་པའི་ ཆེད་ཁ་ རྣམས་ དྲག་ ཤུལ་ ཕྱིས་ འཁྲམས་ པ་ དང་། ཆུང་ཁག་འཁྲུགས་ པ་སོགས་ ཕྱིས་སྐྱངས་ ཤེང་རྣག་ པ་ཞིག 淋巴腺炎，脂疣炎。一种自然疮。生于颈项及腋下等处之淋巴腺， 因受强烈损伤及风热交煽引起的肿胀化脓。

ཆེད་འབྲུས། ཀ་རིགས་མདོག་ནག་ཅིང་རིལ་ཐོང་ ཁྱབ་པ་ཞིག་གི་ དོན་དུ་ ག་པའི་ཆེད་ ཁ་དང་ དོན་ གཅིག

ཆེད་ ཆེས། (ཁྲལ) འབྲུ་ དང་ ཤེང་ འབྲས་ སོགས་ ཁྱེས་ཆས་ལྡིད་ རེམ་ རེམ་པ། 饱满，肥满。颗粒或果实长得圆圆的；འབྲུ་རྩོག་སོ་ མ་ཆེད་ཆེད། 饱满的新鲜麦粒。ཏྲུད་འབྲུམ་གསང་པ་ཆེད་ ཆེད། 鲜

葡萄颗粒肥满。ཨ་ཐོག་གི་གང་གྲས་ཆེན་ཆེའོ། 穗胀浆饱满。

ཆེཀྵ། སྐྱེ་དང་འདྲ།

ཆེཀྵ་ཐག། སྐྱེ་ཟད་དང་འདྲ།

ཆེལ་བ། (ཐ་དད་པ) གཞེད་པ་དང་། འཕལ་བ། 弹松，爬梳，纺，捻。梳毛或纺纱：བལ་མ་ཆེལ་ན་འཇངས་ཤིང་འཕལ་དུ་མི་རུང་བ། 羊毛不梳则乱不可纺。བལ་སྐུད་ཆེལ་བ། 纺羊毛线。

ཆོ་ཀོ། ཐང་གཤེལ་གྱིས་ཆོ་ཞིང་། སྐྱ་མ་དང་འཇོང་སོགས་ཀྱིས་ཀོ་བ། 耕田挖地：ས་ཆ་ཆོ་ཀོ་བྱས་ནས་ཞིང་ག་བཟོ་བ། 翻挖土地造良田。

ཆོ་འདེབས། (1)ཞིང་ཁ་ཆོ་སྐྱ་ཀུག་པ་དང་ས་བཏ་འདེབས་པ། 耕种。整地播种：ཆོ་འདེབས་ལག་རྩལ། 耕作技术。(2)ཀུར་ཟླ་ལྔ་པའི་དབྱར་ཐོབ་ལ་ཆོ་འདེབས་ཟས་བྱེལ་འདེབས་ཀྱི་དུས་ཚིར་ཀང་ཟེར། 芒种。藏历五月交节，忙于夏收复种的季节。

ཆོ་ལྷག་ས། ཞིང་ས་ཆོ་བྱ་ཀྱི་ཀན་ལྡུར། 耕畜。

ཆོ་བ། ཆོད་པའི་མ་བོངས་པ།

ཆོ་བོ། ཆོ་མོ་དང་འདྲ།

ཆོ་ཆོ། 名词。(1)ཀན་ཆོ་སྤྲེ། 老妪。年老妇女。(2)ཨ་ཕྱིའམ་མ་ཕྱི། 祖母，外祖母。

ཆོ་ཆོད་པ། ཞིང་ས་ཆོ་བ། 耕地，翻耕土地。

ཆོ་ཞིང་། ཞིང་ས། 耕地。可耕的土地。

ཆོ་ཤ་ཁ། (1)ཨ་དང་མའི་མ། 祖母，外祖母。(2)བྱང་མེད་ཁན་མ་སྤྲེ། 婆婆，老大娘。

ཆོ་སྐྱ། ཀོཀ་དང་སྐྱ་མས་ས་སྐལ་ཞིང་ཁ་ཀཉིང་སྐྱ་བ། 翻耕。犁田耕地：ཞིང་ག་ཆོ་སྐྱ་བྱས་ནས་འབྲུ་སོན་འདེབས་པ། 翻地种粮食。

ཆོ་སྐྱ་ཀུ་ཀུམས། ཞིང་ག་ཆོ་བ་དང་། སྐྱ་བ། འདུལ་བ་ཀུམས། 翻耕。翻耕整治土地：ཞིང་ག་ཆོ་སྐྱ་ཀུ་ཀུམས་ཀྱི་ས་དམ་ཞེབ་ཆགས་བྱས་ནས་ཀོག་ཀི་ཐོན་འབོད་སྐྱེལ་བ། 精耕细作，增加庄稼的产量。

ཆོག ཀ་ཆའི་ཅྱ་བག་མཀོ་སྐྱོ་བ། 名词。盔，钢盔，头盔：ཕུག་ཆོག 铁盔。ཁབ་ཆོག 盔甲。ཆོག་རྒྱགས་ཀྱི་ཅོང་བན་འཀྱལ་ཞིང་ལག་ཀི་མཆོན་ཆ་ཕྱུངས་ནས་རྒྱབ་རྒྱ་བོང་བྱས། 丢盔弃甲，仓皇逃窜。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་མགོ་སྐྱོ་བ་དང་། ཕུག་ཁ། ཆོག་ཁ། ཡ་ལད་བཅས་སོ།

ཆོག་མགོ་སྐྱ་ཁྲམ། འབྱམ་བྱ་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་འབྱམ་དཀར་ཀྱི་རིགས་ཤེག་རྟེ། ནད་རྐྱགས་སུ་འབྱམ་ཐོང་ཀྱི་དབྱིབས་ཆོག་གི་མགོ་བོ་ཕྱང་ཁྲམ་བོང་འབྱང་བ་ཞེག 圆顶痘。良性痘疮之一。症见痘疮顶部圆突如头盔。

ཆོག་རྒྱན། ཆོག་གི་གཏུག་རྐོང་རམ་རྒྱན་ཚའི་མིང་། 盔缨。头盔上的装饰物。

ཆོག་ལྷམ། ཆོག་གི་བོག་ཏུ་ཅོན་རྒྱའི་ཞུ་མ། 头盔衬帽。垫在头和钢盔间的软帽。

ཆོག་ཐྲུང་། ཆོག་གི་དོང་འཕྱའི་སྐྱ་གཅུང་། 盔顶铁箭。头盔顶上装饰物。

ཆོག་ཁོང་། དམག་ཚས་ཕྱག་ཞལ་ མདུན་ཐྱག་ས། 盔前梁。头盔的前部。

ཆོག་ཏང་། ཆོག་རྩེའི་དང་ཚ་ཆུང་ངུ་། 盔旗。头盔顶上的装饰品。

ཆོག་ བཅོག་ས་ མའི་ ཤུག་ས། ཀྱིས་ ཅན་ གཤའ་ རྒྱས་ ཀྱང་ ཀྱིས་ སྐད་ བཞིན་ དུ་ ཁྱོ་ ཐུང་ བཀོད་ གཏིས་ མི་ཅིད་ བར་ སྐྱེང་ ནས་ སྐྱེང་ དུ་ བཅོག་ ཏེ་ འཕྱག་ མེད་ དུ་ འདོད་ ཆུལ། 叠盔说。认为诸曜(日、月与行星)与宫(恒星)一样，都没有南行北行，其轨道只是平行地层层上叠，没有交互关系的一派说法。

ཆོག་ཁ། མགོ་སྐྱ་ཀྱི་ཕུག་ས་ཁ། 盔，钢盔。

ཆོག་ཁ། རྩང་ཐུ་ཤུག་ཀྱི་ཁ་ མ་ སྐྱ་ཟད་ གཤུམ་

བཀྲེག་མ། 圆盔帽。形如头盔的便帽。

རྨོག་རིལ། རྨོག་གམ་ཞུ་མ། 盔，钢盔。

རྨོག་རིལ་ཡམ་ཙོག་ཅན། བོད་ཞྭའི་ཅུ་བྱག་ཅིག 圆盔护耳帽。

རྨོང་འཇུབ། མོངས་འཇུབ་དང་འདྲ།

རྨོང་བྱ། (རྟེང) འཇུབ་རྟེ། 镊子，夹子，钳物工具。

རྨོངས་ཁ། ལུས་ཀྱི་དྲི་ཆའི་སྒོ། 尿道。

རྨོངས་ཁྲག། ཁོ་མཐོང་རིག་གསུམ་ཀྱི་ཉམས་སྐྱོང་མེད་པའི་བྱོ་སྨོངས་ཆེན་པོ། 很蠢，极愚痴。

རྨོངས་འཆར། བྱོ་སྨོངས་ཀྱི་བསམ་འཆར། 浅见，愚见。常用的一种谦词：བདེ་སྨོངས་འཆར་ལྟར་བྱས་ན། 若果按照我的浅见。གོང་དུ་ཁུལ་པའི་དཀའ་ངའི་སྨོངས་འཆར་ཡིན། 上面说的，是我个人的愚见。

རྨོངས་གཉིད། གཉིད་ཀྱག་པ་དང་འདྲ་བའི་ཤེས་རིག་བྱེད་པོ། 愚昧，蒙昧，迷梦；མི་གསར་ལ་བློབ་གསོ་བཏང་ནས་སྨོངས་གཉིད་བསངས་པ། 教育启发初学者。ལུགས་རྙིང་ལ་ཞེན་པའི་སྨོངས་གཉིད་སད་ནས་འཁྲོལ་ལམ་བཟང་པོ་རྙེད་པ། 从留恋旧习的迷梦中醒来，找到了正路。

རྨོངས་གཏམ། བྱུན་པའི་སྐད་ཅ། 痴语，蠢话。

རྨོངས་རྩུལ། བྱེན་མེ། 愚钝，愚鲁；ཤེས་རིག་སྨོངས་རྟུལ། 智力迟钝。

རྨོངས་ལྟད། གནས་ལུགས་སམ་རྒྱུ་མཚན་མ་རྟོག་པའི་དད་པ། 迷信；གནའ་རབས་ཀྱི་མི་ལ་སྨོངས་དད་བྱེད་པ། 迷信古人。སྨོངས་དད་སེལ་བ། 破除迷信。

རྨོངས་རྩིག ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྡེག་པ། 生殖器上的垢秽。

རྨོངས་འདོད། བྱུན་པའི་རེ་འདོད། 痴想，蠢想。

རྨོངས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མི་ཤེས་པ། 迷惑，胡涂，不解；མིང་དོན་ཉོབ་ཉོན་ཀྱིས་རང་བྱུ་སྨོངས་པ། 名利熏心。རང་ཉིད་རང་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་སྨོངས་མི་ཤེད། 自己的情况自己不会胡涂。ཐྲི་དོར་སྨོངས་པ། 不知取舍。❷མི་བྱུན་པོ། 名词。愚人，无知者。佛书译作无明。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱེན་པ་དང་། ཁྲོངས་པ། བྱུན་པོ། མ་བསྒོམས་པ། མི་མཚོན་པ། མི་རིག་པ། མི་ཤེས་པ། ལུག་ལྤང་ལྟགས་བཅས་སོ། ❸མ་རིག་པ། 形容词。愚痴，愚昧，愚蠢；བྱོ་གུ་སྨོངས་པ། 蠢孩子。རིག་རྩལ་སྨོངས་པ། 愚蠢。

རྨོངས་ཚའི་བྱེ་གོས་བོ། (མངོན) གཉིད་ཁོག་འདོད་པ། 愚昧之友。贪睡的异名。

རྨོངས་ཚའི་དབེ། དབེའི་ཐུན་ཐྲི་ནང་གསེས་ཤེས་སྟེ། དཔེ་དོན་ཚན་ཐུན་འདྲ་དཔྱད་པས་དཉྟི་བ་མ་ཕྱེ་བར་དཔེ་ཅན་དེ་ནི་དཔེ་ཞེས་ཏེ་སྨོངས་ཚའི་དབང་གིས་དཔེའི་རྗེས་སུ་འཇུག་བར་སྐྱོན་ཁྱེན། 迷乱喻。比方和被比事物过分相似，乃至二者无法分辨，终于误认所比事物即是比方的修辞方法。譬喻修饰法之一。

རྨོངས་ཚང་བྱེད། (མངོན) མོ་མཚན། 能惑。女阴的异名。

རྨོངས་བྱ། འདོམས་ཀྱི་བྱ། 阴毛。

རྨོངས་བྱེད་མདའ། མདའ་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེས་རིག་སྟེ། དཔེ་དོན་ཚན་ཐུན་འདྲ་དཔྱད་པས་དཉྟི་བ་མ་ཕྱེ་བར་དཔེ་ཅན་དེ་ནི་དཔེ་ཞེས་ཏེ་སྨོངས་ཚའི་དབང་གིས་དཔེའི་རྗེས་སུ་འཇུག་ཁོག 迷乱喻。比方和被比事物过分相似，乃至二者无法分辨，终于误认所比事物即是比方的修辞方法。譬喻修饰法之一。

རྨོངས་ཚང་བྱེད། (མངོན) མོ་མཚན། 能惑。女阴的异名。

རྨོངས་བྱ། འདོམས་ཀྱི་བྱ། 阴毛。

རྨོངས་བྱེད་མདའ། མདའ་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེས་རིག་སྟེ། 能愚箭。五箭之一。

རྨོངས་བྱེད་འཕྲལ་འཁོར། གཞན་མཁོ་འགྲོ་སྐྱེ་གཡོ་སྐྱེ། 诡计，迷网。

རྨོངས་རྟོག། བྱུན་པའི་བསམ་བློ། 蠢想。愚痴的见解。

རྨོངས་སྐྱེ་འབྱེད་པ། ཕྱིས་པ་དང་ཐུན་པའི་ཤེས་རིག་ཏུས་ཐབས་ཕྱེད་པ། 启蒙。使人们摆脱愚昧无知，得到知识。

རྨོངས་ཐྲེ། རྡེ་རྩའི་སྐྲོད་ཀྱི་ཁ་སྐའི་མི་གཙང་བའི་རྡི། 臊臭。动物生殖器附近的恶臭。

རྨོངས་རྨོངས་ཙོད་ཙོད། མི་ཤེས་བཞིན་དུ་ཕྱེད་

བའི་འཛལ་ཆོད། 冒冒失失，马马虎虎，独自冒冒失失地做事是不会稳妥的。

ཞེན་ས་སྣོད། (1)ཟོན་དམན་གྱི་བསམ་ཆོད། 痴想，蠢想。愚蠢的估计。(2)མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་བའི་འཛལ་ཆོད། 愚揣，虚测。(3)ཁྱེད་རང་གྱི་ཆེ་བཀའ་ཡིན། 愚见。常用的一种谦词。

ཞེན་སར་མཚམས། (1)གསང་གནས་ཀྱི་ཐད་མཚམས། 人体阴部。(2)ལུས་ཀྱི་གསང་ཞེས། 阴际穷。藏医所说穴道之一，共三穴，在生殖器上方。

ཞེན་ས་ཞེས། ཟུན་བའི་ཞེན་པ། 蠢想，迷恋。

ཞེན་ཤེས་ཟུགས་ཐང་མ། གཏི་ཐུག་ཚ་འབས་ཀྱི་ཞེན་པས་ཅི་ཐུགས་གང་ཡིན་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར། 偏袒固执，顽梗片面。

ཞེན་བསམ། ཟུན་བའི་བསམ་བློ། 愚想，蒙昧。胡涂观念。

ཞོད་པ། (ཐ་དད་པ) ཚས་པ། ཚ་བ། ཚས།། ས་ཞིང་ཐལ་བ་དང་། ཐུ་ཚིག་པ། 耕，挖地，犁田，开垦；སྟོན་ཚད། 秋耕。དཔྱིད་ཚད། 春耕。ཞེང་ག་མ་ཚས་མ་བཏབ་པར་ཁོ་ཐོག་གང་ནས་ཡོང་། 不耕不种何来庄稼？

ཞོན་གླང་། ཚོན་པ་རྒྱ་ཅེད་ཀྱི་གླང་སོག 耕牛。耕地的黄牛。

ཞོན་ལྷག་ས། གཤོལ་ལྷགས། 犁铧。

ཞོན་ཆས། ཞེང་ཚ་ཅེད་ཀྱི་ཚ་ཐང་། 耕具，犁具。

ཞོན་ཀོང ཚོན་པ་རྒྱ་ཅེད་མཛོ་ སོགས་ཆ་ ཐུལ་ཀྱི་མིང་། 双牛。并联起来犁地的一对耕牛。

ཞོན་ཀོང་གཅིག་ཀོ་ས། ཚོན་ཐུགས་གཅིས་ཀྱིས་ཅིན་གཅིག་ལ་ཚོ་ཐུག་རྒྱ་ཐུབ་པའི་ས་ཞེང་། 一架地。两头耕牛一日所能耕的土地。

ཞོན་ཀོང་བཅུག་ས། མཛོ་གཡག་ཀང་སོགས་ཚོན་ཐུགས་གཅིས་གཅིས་ཆ་ཅི་ཐུལ་བ། 并联耕牛。把两头耕牛并联耕地。

ཞོན་འཇེག་ཚས། རྟེ་ཐུ་ཐུ་བའི་ དབྱགས་ ཐོབ་ལ་ཚོན་འཇེག་ས་ས་ཐུལ་འཇེག་ས་ཀྱི་དུས་ཆོགས་ཀྱང་རེད། 芒种。藏历五月交节，忙于夏收复种的季节。

ཞོན་པ། ས་ཞེང་ཚོ་ བའི་ མིང་། 名词。耕作，翻耕；བཅས་ མ་ བཏས་ འཐུལ་ དུ་ ཚོན་ པ་ རྒྱ་དགོས། 收了庄稼要立刻翻耕。

ཞོན་མཛོ། ཞེང་ཚོད་ཐུ་ཀྱི་མཛོ། 耕牛。耕地的犏牛。

ཞོན་མཛོ་དོར་ཐུལ། ཞེང་ཁ་ཚོ་སྐབས་ཚོན་མཛོ་གཅིས་གཅིར་ཤེང་གཅིག་ཀོས་ཐུལ་པ། 双牛抬杠。

ཞོན་ མཛོའི་ རྩ་ དམར། ཚོན་ པ་ ཐུག་ ཐུད་ ཀྱི་ མཛོའི་མགོ་ཐུག། 牛角红缨。藏俗犁地时系于耕牛角上的红色牛毛所作装饰物。

ཞོའོ་ལག་ས། ཚོ་ཁགས་དང་ཉ།

ཞོས། ཚོད་བའི་སྐུལ་ཆོག

ཞོས་པ། ཚོད་བའི་ཉདས་པ།

ཟོག་པ། (ཐོང) ཐོབ་བཉམ་ཐུང་ཀ་ཐམས་པ། 昏聩，萎顿，颓败；ལུས་ཟུ་ཞེང་ཐིུད་ཁུག་པར་ཐུང། 身体困乏而懈怠。

ཟོང་པ། ཟུང་བའི་མ་ཏོངས་པ།

ཟོང་ཀད། ཀང་ལག་ སོགས་ ནང་ བཀང་ ཀི་ ཀུང་ཀད། 伸懒腰。疲乏时舒展身体的动作；གནག་ཐུགས་ལུས་དུའི་ནང་དུ་ཁྱབ་རིང་ ཐལ་ནས་ ལངས་ཉཐུལ་ཟུང་ཀད་ཐྱིད་པ། 牛在圈里卧久了，起立时就伸懒腰。

ཟོངས་པ། ཟུང་བའི་ཉདས་པ།

ཟོག་ལས། (ཐོང) ཚི་ལས། 梦。

རྒྱངས་པ། (ཐ་དད་པ) རྒྱངས་པ། རྒྱང་པ། རྒྱངས།། རྐྱང་པ། 伸张，舒展。ཀང་ལ་ལ་རྒྱངས་ནས་མལ་དུ་རྟལ་འདུག 四肢舒展地睡在床上。

རྒྱངས། རྒྱང་བའི་སྐལ་ཆ་

ཀྱ། (རྟེན) (1)དམའ་བ། 低。高之反。(2)དམན་པའམ་ཞན་པ། 劣，平庸。优之反。

ཀྱ་འབེབས། ཁེངས་པའོང་གི་ཧོག་ཐུག་ཁེ། ཅ་དམའ་ཏུ་གཏོང་བའི་ངན་སྨས། 贬低，侮辱：མི་རྟག་ཆུང་ལ་སྐྱ་འབེབས་མ་ཉེད། 不要凌辱弱小者。

ཀྱ་རུ། ཁ་ཏུན་ནས་ཁ་སྐྱ། 胡须。口角上须：གདོང་གི་སྐྱ་ར་བྱལ་བྱལ་བྱས་ནས་གཏམ་སྐྱ་བ། 捻须而言。

ཀྱག 名词。(1)སྒུག་པ་སྒུག་ནག 黑暗，晦暗，阴暗处。(2)སྐྱག་ཤེག 稠李子。作涩敛剂的一种药用植物名。

ཀྱག་ཁྲམ། (ཞ) ཏ་སྐའི་འོག་ཏུ་ཆུག་ཆྱའི་ གདན་ཤེག 马鞯。鞍下衬垫。

ཀྱག་རྒྱ། ཚོ་རིལ་ནག་པོ། 黑胡椒。

ཀྱག་ཚད། (རྟེན) (1)མ་རིག་པ་མེད་པ། 聪明，明察。(2)སྐྱག་ཏུམ་མེད་པ། 光明，明显。

ཀྱག་ཐུན། སྐྱག་ཁྲན་དང་འདྲ།

ཀྱག་ཏུམ། སྒུག་པ་འཐུག་པོ། 黑暗。极度昏黑：མཚན་མོ་སྐྱག་ཏུམ་འཕིབས་དུས་ ཐུར་ལམ་གཡང་ས་ཅན་དུ་འགྲོ་དགེ། 漆黑的夜晚，下坡险路，难于行走。ཉི་མདའ་ཤར་ནས་སྐྱག་ཏུམ་ཡལ། 曙光显现，黑暗消逝。

ཀྱག་ཀད། སྐྱག་ཀད་དེ་ཐུ་ཤེག 九肝子，满天星。一名臭李子，可作药用。

ཀྱག་ཆོག ཏ་སྐའི་སྟེང་དུ་ཆུག་ཆྱའི་ཁ་ གདན་ཤེག 马鞍褥。铺在马鞍上面的垫褥。

ཀྱང་ཆེད། (རྟེན) ཁ་རའི་འཐག་ཐྲད་ཀྱི་ འཇའ་རྩེ། 夹子，镊子。钳物工具。

ཀྱད། སྟོད་ཀྱི་ཧོག་ཆ། 名词。下。上之反：ལྷས་ཀྱད། 下体。ལུང་བའི་ཀྱད་ཆ། 下方。སྟོད་ཀྱད་བར་ གསུམ། 上中下方。དགུན་ ཀྱད། 晚冬。ལོ་ཀྱད། 下半年。ཟླ་ཀྱད། 下半月。ཚེ་ཀྱད། 下半生。

ཀྱད་དཀྱིས། ལྷས་ཀྱད་དུ་གོན་བྱའམ། དཀྱི་ བྱའི་གོས། 下衣，内裙。

ཀྱད་ཁམས། རྒར་མདོ་ཁམས་ཞེས་བའི་ མིང་གི་རྣམ་གངས། 麦康。多康古名。

ཀྱད་ཁེའས། ཟླ་མཚན་འགོག་ཅད་ཀྱི་རས། 月经带。

ཀྱད་ཁོག ལྷས་ཀྱི་ཀྱད་ཁོག 后腔，后体腔。牛羊等肉腔的后半截，肉厚脂肪多：ལུག་ཀ་ ཀྱད་ཁོག 后腔羊肉。ཚཁས་ཀ་ཀྱད་ཁོག 后腔牛肉。

ཀྱད་གོས། ཀྱད་གཡོགས། 内裙，下衣。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་མཐང་གོས་དང་། འདོམས་དཀྱིས། ཀྱད་དཀྱིས། ཀྱད་གཡོགས། ཀྱད་ཀམ། ཀམ་ གཏམ་བཅས་ཚ།

ཀྱད་འགོ། ཐུགས་ཀྱི་ལྷས་ཀྱད་ན་བའི་འགོ་ནད་ཅིག 牛肠瘟。牛的肠道病之一，有传染性。

ཀྱད་རྒྱས་མ། ཀྱད་ཆེན་མ་དང་དོན་གཅིག

ཀྱད་སྟད། གཀམ་ཀྱད་ཀྱི་ཐུགས། 下方，下部：གཙང་ཡིའི་ཀྱད་ཆུད། 下游。ལུང་གཞུང་གི་ཀྱད་ཆུད། 地区下方。གོང་ཁྲེང་ཀྱི་ ཀྱད་ཆུད། 下部郊区。

ཀྱད་སྟད་བ། ཐྲི་ཤའི་དུས་ རབས་ བཅོ་ ལྔ་ བར་ ཇེ་ ཙོང་ཁ་བའི་ ཆོས་མ་ ཤེས་རབ་ཤེས་ལྡན་ གྱུ་བའི་ ཐུགས་ཀྱི་ གུ་ ཚང་ཁྲིག 下密院，麦居巴。公元十五世纪，宗喀巴弟子协饶僧格在拉萨倡建的佛教密宗寺院名。

ཀྱད་ཚ། བོག་གམ་གཤམ་ཀྱི་ཐུགས་དང་། རྗེས་ མའི་ཚ་གས། 下部，下卷：གཙང་ཡིའི་ ཀྱད་ཆ། 河流下游。དབེ་ཚའི་སྟོད་ཚ་དང་ཀྱད་ཚ། 书的

上卷和下卷。

སྡེ་ཆད། (རྟེང) མ་སྡེ་པ། 优良，殊胜。

སྡེ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡེངས་ཀྱི་བག་ཁཡབ་རྫོང་ཁྲོམས་ཤུ་མེད་ཅིང་། རྒྱ་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་མིན། 麦曲。河名。在西藏自治区察雅县境，为澜沧江的支流。

སྡེ་ཆེན་མ། (མངོན) བྱང་མེད་མཛེས་མ། 下身大。美女的异名。

སྡེད་འཆལ། འཆལ་བ་འཆལ་མིའི་སྐྱེད་པ། 淫乱。淫荡之行。

སྡེད་འཇལ། ཐུ་དུས་གཞན་ཀྱི་ཆུང་མས་ཁོག་པར་སྐྱེད་པའི་ཁྲིམས་འཇལ་ཞིག 奸污罚金。西藏古代法律规定淫人妻女所罚款项。

སྡེད་མའོ་ཁམས་སྒང་ཐྲག བོད་ཡུལ་སྟོད་སྐད་བར་གསུམ་དུ་ཕྱི་བའི་སྐད་མའོ་ཁམས་སྒང་དུ་ཅེས་པའི་སྒང་ཐྲག་ནི། ཟླ་མོ་སྒང་དང་། ཚ་བ་སྒང་། སྐར་ཁམས་སྒང་། སྤྱི་འབོར་སྒང་། དམར་ཛ་སྒང་། མི་ཉག་རབ་སྒང་བཅས་ད་ཐྲག་སྟེ། དེ་རྣམས་རི་ཆུའི་རྒྱུག་ཐོག་ཤ་བསྡུད་ནས་ཞིབ་ཙམ་བཤད་ན་འབྲི་ཆུ་དང་ཉག་ཆུའི་བྱང་ཁུད་བར་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཟལ་མོ་སྒང་དང་། ཆུལ་མོ་རྩལ་ཆུ་དང་རྫ་ཆུའི་བར་ལ་ཚ་བ་སྒང་། རྫ་ཆུ་དང་འབྲི་ཆུའི་བྱང་ཁུད་བར་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་སྐར་ཁམས་སྒང་། འབྲི་ཆུ་དང་ཉག་ཆུའི་ལྷོ་ཁུད་བར་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་སྤྱི་འབོར་སྒང་། མཚོ་སྨད་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མ་ཆུའི་ལྷོ་ནས་ཉག་ཆུའི་སྟོད་ཀྱི་ཁར་བར་ལ་དམར་ཛ་སྒང་། ཉག་ཆུའི་ཆུ་སྐེད་ཀྱི་ཁར་ཁུད་ལ་མི་ཉག་རབ་སྒང་བཅས་ཟེར། 下区朵甘思六冈，下区青康六高地。古代藏文典籍中分康青藏地方为上中下三区。下区青康一带，依水流和山势起伏情形，又分为色莫冈、擦瓦冈、玛康冈、绷波冈、马杂冈和木雅热冈。金沙江和雅砻江间偏北地区为色莫冈，怒江和澜沧江之间为擦瓦冈，澜沧江和金沙江间偏北地区为玛康冈，金沙江和雅砻江间偏南地区为绷波冈，青海省境黄河以南至雅砻江上游以东为马杂冈，雅砻江中游以东为木雅热冈。

སྡེད་འདུལ། མདོ་ཁམས་སྐད་ཀྱི་ཡུལ་ནས་དང་ཞིང་བཀུད་པའི་འདུལ་བའི་སྟོམ་ཐུན་ཏེ་ཆུལ་ཁྲིམས་དང་མས་བསྟན་པ་བསྡུའམ་པ་ན། སྐད་ཁམོ་ཁཅང་ཁ་སུམ་མའོ་སྐད་དན་ཏིག་ཁི་ཡུལ་གྱང་ཐོན་ནས། ཆུ་ནག་ཁི་ཏ་ཤང་ཀི་ཞ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་ཁ་གསལ་བསྟེན་པར་རྫོགས། ཁོང་གིས་ཀླུ་མེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤེས་རབ་དང་། ཟླ་སྟོན་རྫོ་རྗེ་དབང་ཕྱུག་སོགས་དབུས་ཁཅང་གི་མི་ཆུ་བསྟེན་པར་རྫོགས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དབུས་ཁཅང་གི་ཐུབ་སྲ་འབྲུལ་བའི་སྟོམ་ཐུན་ཐེབ་མཆེད་པའོ། 东律，东兴律学。下多康地区兴起、传出的律统。吐蕃王朗达玛灭佛，玛、约、藏三高僧逃至多麦且迪(今青海化隆县境)，遇汉僧盖旺、启彭，合为五众，授贡巴饶色近圆戒，再由贡巴饶色授予鲁墨·楚臣协绕、洛敦·多吉旺丘近圆戒，其后遂逐渐形成卫藏地区的戒律传承。

སྡེད་འདོགས། སྒང་ཏུ་འདོགས་ཐུའི་ཨ་ཀ། 下加字。藏文ཡ་ར་ལ་ཝ་四字母可加于若干语基之下，构成附属语基，称为下加字。

སྡེད་ཙམ། ཐ་སྒང་ནག་བོའི་བསྡུས་ཚིག

སྡེད་པ། ❶སྒོང་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བོངས་པ། ❷སྒང་ཐུགས་པ། 名词。下方人。生长于地势较低处的人。

སྡེད་པ་ལས་གཞན་ནས་གནས་པ། སྐྱེད་པ་གཞན་ནས་བའི་གཞི་ཁི་ནང་གིས། ནག་ཏུང་བཞི་ཐེད་པའོ། 呵责别住。三种行履别住之一，即四治罚事。

སྡེད་བའི་ཚ་ལས་བསྡོད་པ། ཚའི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གིས་ཤེག་སྟེ། གཡོ་རོལ་ཀྱི་ཆོག་གིས་བསྡོད་ར་

བཏང་བའི་ཁུལ་བྱས་ནས་དོན་ལ་སྨད་རྩ་ཐབ་པའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཚིའི་རྒྱན་ཞེས། 高贬于褒。矫词褒扬，实为贬抑的修辞方法。片面修饰法之一。

སྨད་པའི་དཔེ། དབེའི་རྒྱན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། དེའི་ཚན་དོན་གྱི་གནས་ལུགས་རྒྱུ་བའང་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ལ་སྨད་རྩ་བཏང་བའི་ཚུལ་གྱིས་དོན་དུ་དེའི་དོན་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེས། 贬抑喻。为求推崇被比事物，故意贬损比方以烘托其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

སྨད་པའི་མཚུངས་སྦྱོར། མཚུངས་སྦྱོར་གྱི་རྒྱན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། བརྗོད་འདོད་སྨད་ཡུལ་ལ་ཉེས་སྐྱོན་གྱི་ སྨད་རྩ་ མཚུངས་ པར་སྟོན་ པའི་ རྒྱན་ཞེས། 讥毁牵合。指陈过失，以牵强引人于可毁类中的修辞方法。牵合修饰法之一。

སྨད་མ། དངོས་པོ་དང་ལྡང་བ་སོགས་ཀྱི་སྨད་ཕྱོགས། 名词。下方，下面，后部。

སྨད་ཚིག སྨད་རྩ་གཉིང་བའི་ངག 贬义词，诽谤语。

སྨད་འཚོང་གནས། སྨད་འཚོང་མའི་སྡོད་ཁང་། 妓院。妓女卖淫的地方。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་བོ་ཀུན་འཇུག་དང་། འཕྲིག་པའི་ཁྱིམ། རྩེ་དགའི་ཁང་པ་བཅས་སོ།

སྨད་འཚོང་མ། སྐྱེ་ཚོགས་རྣིང་བར་འཚོ་བའི་དོན་དུ་གཟུགས་འཚོང་བའི་ཁྱད་མེད། 娼妓。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངན་རོལ་མ་དང་། རྟགས་ཅན་མ། ཐུན་མོང་བྱད་མེད། འདོད་པའི་རྩེན་མ། སྐྱེད་ཟིད། སྐྱེར་ཟིད། ཚོགས་པའི་བྱད་མེད། ཚོགས་ཅན་མ། གཟུགས་འཚོང་མ། རེས་མ་བཅས་སོ།

སྨད་གཟུག ཕྱེ་སྨད་ཁོག་གི་ཕྱིད་ཀ། 后腿肉。分牛羊等肉腔成前后两半，后半再分为左右两腿，此即两腿之一。

སྨད་གཤོགས། སྨད་གོས་ཤིག 裙子。贴身下衣，贴身内裙。

སྨད་གཤོགས་ཚོང་བ། སྨད་གཤོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་བཏང་བའི་ཚོང་བ། 裙腰，裤腰。

སྨད་ངེ། འགྱ་སྨད་དམ་སྐ་འབེབས། 诋毁，非议。恶言谩骂：རང་སྐང་གང་ཤར་ཀྱིས་གཞན་ལ་སྨད་ར་གཏོང་བ། 任意诽谤他人。

སྨད་རྩལ། གཟུགས་པའི་ཁོག་སྨད་ཀྱི་རུས་པ། 髋骨，尾闾骨。

སྨད་ཀོས། (1)སྨད་ གཤོགས་ལས་ སྨད་གོས། 下衣，下装，裙，裤。(2)གོས་ཆེན་ཀྱི་ཁྱི་བག་ཅིག 一种缎子。

སྨན། ལུས་ལ་བའ་ཞིང་ནད་འཇོམས་པར་ཁྱད་པའི་གཉེན་པའི་ཛ་ཚ་ཏེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྱི་ན་རིན་པོ་ཆེའི་སྨན་དང་། སའི་སྨན། རྩི་སྨན། ཤིང་གི་སྨན། ཉིའི་སྨན། ཁང་གི་སྨན། རྩིའི་སྨན། སྤྲིག་ཆགས་ཀྱི་སྨན་བཅས་བཅུད་མཆིས་སོ། 名词。药，药物。补益身体、治疗疾病之物，共分八种：珍宝药物、泥土药物、矿石药物、木本药物、块根药物、陆生药物、草本药物和动物药物。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་སྨན་དང་། ནད་སེལ། སྐྱེ། སྐྱེ་སྨན། འཚོ་བྱེད། གསོས་སྨན་བཅས་སོ།

སྨན་དཀར། བོད་ཀྱིས་ལ་ཕུག་བཅོས་པའི་ཁུ་བ་སྟེ། ནུས་པས་སོ་སྐྱེལ་སྐྲངས་པ་དང་། སྐྱིད་ཆུ་འབྲས་པ་སོགས་ཀང་འབས་ཀྱི་ནད་འཇོམས། 白药。煮藏地萝卜所得汤汁。能治牙龈发肿、膝肌蜷缩等足部象皮病。

སྨན་ཀྱི། སྨན་འདམ་ཀྱི་སྐུ་འདྲ། 香泥佛像。用各种香料粉末调入泥中塑成的佛像。

སྨན་ཁང་། (1)ནད་ ལ་ བརྟག་ བཅོས་ བྱེད་ སའི་ ལས་ཁང་། 医院。(2)སྨན་ འཇོག་ སའི་ ཁང་པ། 药房。

སྨན་ཁབ། དངོས་བར་སྨན་ཆུ་འཇུག་པའི་ཁབ་སྟུབས་སྟོང་ཞིག 药针。为病人注射针药的空心针。

སྨན་ཁྲམ། སྨན་རྫིག་གིའི་ཁྲག་མ། 药囊。藏医用以装各种成药的袋子。

སྨན་ཁྲེམ། སྨན་ཐུ་འཇལ་ཅེད་ཀྱི་ཨ་བྱད་ཅིག 药铲。藏医分配药粉的器械。

སྨན་ཁྲོག ཙ་བར་སྐྱུར་གཟུམ་ལུ་བུ་སྐྱར་རྡེ་མ་བྱས་པའི་ཁྲག་སྨན། 块药，生药材。尚未配入方剂的药材。

སྨན་གྱི་ཚོང་ཁྲིར་ལྷ་མོ་སྡུག གསོ་བ་རིག་པའི་དབལ་ལྡན་ཆུད་བཞེ་འཚད་ཉན་མཛད་པའི་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་ཚོང་ཁྲིར་ཆེན་པོའི་མིང་སྟེ། དེའི་རྩས་འཛིན་ཐད་ངོག་མིན་གནས་དང་། ཚོ་ཆུན་ཡུལ། རྟོ་རྗེ་གདན། རྣམ་སྣང་གཙས་ཆན་ཞིང་། སྨན་ཀྱི་ནགས། རང་ཤུས་ཀྱི་གནས་བཅས་བཞིད་ཆུལ་མི་འདྲ་བ་སྟ་ཚགས་མཆིས་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། 药都善见城。授受《医学四续》之中心地点。传说中对此有认为色究竟天、乌仗那、金刚座、娑婆世界、药林及人体本身等说法。待考。

སྨན་གྱི་ཆུལ་ཙི། ཞ་ངུ་རའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 诃子，藏青果。

སྨན་གྱི་རྒྱུད་བཞི། གཡུ་ཐོག་ཨོན་ཏན་མཁོན་པས་བརྩམས་པའི་ཙོ་ཀུ་ཆུ་ཚེའི་སྨན་གྱི་རྒྱུད་ཆ་ཙམ་ཞིག་བཀྲལ་བ་ལྟ་བུའོ། བཀའ་རྒྱུད། ཤན་ངག་རྒྱུད། ཐྱི་མའི་རྒྱུད་བཅས་བཞི། 《医学四续》。公元八世纪时藏医宇妥·云丹贡波所著西藏医学四大论：《本续》述人体生理病理；《释续》述病症形象分类；《诀窍续》述治疗方法；《后续》述辨症论治、制药等。

སྨན་གྱི་ཆུ། (1)གཅད་དང་། ཚན་དན་དཀར་པོ་ལྟ་བུ་ཤེས་ཏུ་བསིལ་བའི་སྨན་གྱིས་རྟགས་པ་ཆུ་དང་མཐུན་པའི་ལས་བྱེད་པའི་ཚ་རས་བཏགས་པ་ཞེས་པའོ། 药水，冰片。旃檀等药性极凉，功用与水相同，故称为水药。(2) རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་ཤ་དང་འདུས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་སྨན་ཆུ་རིགས་ལྔ། 汤药。分别治疗风病、胆病、痰病及其并病、合病的五种药汁。(3)སྨན་ཁོང་དུ་འཕྱལ་བར་བྱེད་ཆུ་སྲེ་རྒྱང་ལ་ཀར་ཚང་དང་། མཁྲིས་པར་ཀང་ཆུ། བད་ཀན་ལ་ཆུ་བསྐོལ་བཅས་སོ། 药引子。服药时吞药所用饮料。风药用浓酒送下，胆药用雪水送下，痰药用开水送下。

སྨན་གྱི་ཚལ་ཞིང་། (ཨངོན) སྐང་རི། 药域。草山的异名。

སྨན་གྱི་མཐུ། སྨན་གྱི་ཀཱ་བའི་ནུས་ཤུགས་ཏེ། ཚ་བས་གྲང་ནད་འཇོམས་པ་དང་། བསིལ་བས་ཚ་ནད་འཇོམས་པ་ལྟ་བུའོ། 药力。药物效用。如治寒病诸药的热性或治热病诸药的凉性等。

སྨན་གྱི་ལྷེ་ཀུ། སྨན་བསྐོལ་བའི་སྐུ་མ། 药膏，膏药。

སྨན་གྱི་རུས་བ་བཅུད། སྨན་རིགས་ལ་ཡོད་བའི་ནུས་པ་བཅུད་དེ། ཕྱི་སྲུམ་བཏུལ་དང་རྟེ་བ་དང་། ཡང་རྩུབ་ཚ་བསིལ་རྣམ་པ་བཅུད། 药物八功能：重、腻、迟、速、轻、粗、热、凉。

སྨན་གྱི་ཟབས་ཁྲ། སྨན་སྐྱེང་ཅིང་དུས་འདིབས་ཤུའི་སྨན་གྱི་ནུས་པ་འདོན་ཅིང་ངེས་པ་ཕུ། 佐药。辅助方剂中起主治作用的药品发生效力，相当于中医所说君臣佐使的臣、佐、使。

སྨན་གྱི་བླ་བཟང་ཞོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཙི། རང་ཀྱི་འཇིགས་པ་ལས་སྐྱོབ་པར་མཛད་པའི་སངས་རྒྱས་ཤྲི་ལ་ག་ཐུགས་རྗེ་བ་དང་། ཞི་བ་ལ་སོགས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། ཕྱག་གཡས་ན་རྡོ་རྗེ་ཐུགས་ཀ་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། གཡོན་ལ་འཁོར་ལོས་མཚན་པ། ཕྱག་གཡས་ན་རྟེན་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཙམ་ངོ་། གཡོན་པས་ལྷུང་བཟེད་པ་སྨན་མཚན། 药师琉璃光王佛。救治疾病苦难的佛名。身色翠蓝，头有顶

髻，足现轮圆，右持治病诃子，左捧钵盂。

སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ། ཟག་བཅས་ཀྱི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གང་ངང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཐུ་ལས་སྐྱེས་པ་སྟེ། ཟག་བཅས་ཉོན་ལེན་གྱི་ལུང་པོ་ལྟ་བུ། 异熟果。不善及有漏善随一异熟因所生之果，如有漏取蕴。

སྨོན་གྱི་སྨད་ལྷེ། ནད་སོ་སོའི་གཉེན་པོའི་སྨན་རྩ་དུས་ཁུ་རྟེས་སོགས་མཐུན་པར་སྦྱོར་བའི་སྟེ་ཚན་ཏེ། རིན་ཆེན་རིལ་ནག་ཆེན་མོ་དང་། རྡུལ་བསམ་འཁྲིལ་ལྟ་བུ་ལའོ། 药方，处方。根据药物对治各种疾病的性、味、功能配成的药方，如大黑珍宝丸或如意珍珠丸等方剂。

སྨོན་གྱི་གནས། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། བའི་ང་གནས་ཆུན་གྱི་གཞི་ལྟའི་ནང་གསེས་ཟས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྟུང་བའི་སྐོ་ནས་བཏེ་བཞིན་གནས་པ་སྐྱེ་གཞི་སྟེ། འདོད་ཁམས་བའི་ལུས་འཚོ་བའི་རྟེན་དུ་གྱུར་བའི་དྲི་ར་རེག་བྱ་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་ཁམ་ཟས་ནི་ལུས་གོས་བར་ཚན་ཞེང་ནད་སེལ་བས་སྐྱེ་ཞེས་བཏགས་པའོ། 药事。《毗奈耶经》十七事中安住缘五事之一。食物不失于两种极端，从而成为安住药事。香、味、触三者构成之段食，是养活欲界众生生命之物，资益躯体，治疗疾病，故名为药。

སྨན་གྱི་ཚོན་དྲུག་བཅུ་བདུན། འཇམ་པ་དང་། ཉི་བ། དོ་བ། སྐུམ་པ། བརྟན་པ་བཅས་ནུང་སེལ་བའི་ཚོན་དྲུག་ཡོ། གང་བ་དང་། རྩུལ་བ། བསིལ་བ། མཉེན་པ། ཟླ་བ། སྐམ་པ་བཅས་མཁྲིས་པ་སེལ་བའི་ཚོན་དྲུག ཟླ་བ་དང་། ཚ་བ། ཁང་བ། རྣོ་བ། རྩུབ་པ། གཙོ་བ་བཅས་བད་ཀན་སེལ་བའི་ཚོན་དྲུག་བཅས་བསྡོམས་པས་བཅུ་བདུན་ནོ། 药物十七效能：和、镇、温、润、固，为治风的五种效能；寒、滞、凉、软、淡、燥，为治胆的六种效能；涩、热、疏、利、烈、动，为治痰的六种效能。

སྨན་གྱི་ཁ་ཟས། རྩ་ལས་ཀྱི་ཤན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། གྲུབ་ཚོད་དུ་ངུང་བའི་སྨན་དང་། ཞག་བདུན་བའི་སྨན་རྣམས་རང་རང་གི་ཁྱེན་ཀྱིས་བཏུབས་བའི་གྲུབ་ཚོད་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པ་ན། གསོག་འཇོག་གི་སྐུང་བ་བསྟེད་པའོ། 药杂染。物杂染之一。可为一段时间之药和七夜之药，各自所加持之期限，如有逾越，则犯储蓄罪。

སྨན་ཚིང་། རྗོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་ས་ཁྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་ཤར་ངོས་ཡར་ཀླུངས་གཅིག་བའི་འཁྲམ་དུ་ཡོད་ཅིང་། རྗོང་མེ་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་དུང་དོར་དུ་ཡོད། 米林。县名。在西藏自治区拉萨市东面雅鲁藏布江沿岸，县人民政府驻东多。

སྨན་སྐ། སེ་སྐྱག་གི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤེག 姜的异名。

སྨན་སྐ་ཤས་ཆེ། སྐྱེ་བཅའ་སྐ་ཤས་ཆེ། 干姜。

སྨན་ལྔ། ཤེ་ཅིས། ཀུ་མཆོ་ལྗུ་བ། ཀཱཊ་ཀ་རི། དབང་པོ་ལག་པ། ཀུ་དག་དཀར་པོ། 五种药，苦参、乌贼骨、悬钩子、佛手参和建菖蒲。

སྨན་གཅིའུ། ནད་བའི་བཤང་ལས་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་རྒྱ་ཀྱི་སྐྱེས་སྐྱོང་ཞེག་གི་མིང་། 灌肠管。从病人肛门灌入药物的筒管。

སྨན་བཅོས། ནད་གཞི་རང་རང་གི་གཉེན་ཐིའི་སྐྱེས་བཏང་ནས་ནད་ཀྱི་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཐབས། 医治，医疗，治疗。施用各自对症药物以灭除疾病。

སྨན་ཚང་། དོན་སྡུད་ཀྱི་ནད་གང་དང་འགྲེལ་བའི་སྐྱེས་དང་ནས་གཉེན་མཉམ་དུ་བཙོས་ཏེ་ཚབས་རྒྱུར་ཏེ་བསྐལ་ནས་ལངས་པའི་ཆ་བཏུང་དགོས་པའི་རྒྱུང་ནད་སེལ་བའི་སྐོམ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 药酒。用治疗脏腑各病相当的药物，与青稞同煮，加曲发酵，酿成即饮以治风疾的一种饮料。

སྨན་ཆུ། (1)སྨན་གཏོང་ཐེབ་ཀྱི་ཆུ་ཁོལ། 药水，

水药。药物溶液。(2)སྨན་ཡོད་པའི་རིའི་ཆུ། 药泉。出产药物山中的泉水。(3)ལུས་ལ་ཕན་ཆེ་བའི་ཆུ། 有益于身体的水。如温泉等。(4)འཁྱུ་ཆུ་ཞེས། བོད་རང་སྐྱེང་ལྗངས་ཀྱི་ཀཱཤ་ཏང་རྒྱལ་དུ་ཡོད། ཆུ་འགོ་ཤེ་ཀ་སྐང་མ་ནས་བྱུང་ཞིང་ཁྱབ་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 曼曲。河名。在西藏自治区聂拉木县境，源于希夏邦马峰，为朋曲河之支流。

སྨན་ཆུ་ཧོགས་ལྔ། ཆུང་ནད་ཞལ་བའི་སྨན་ཆུ་མདོག་ཚྭ་ལ་རོ་མངར་བ་དང་། མཁྲིས་ནད་ཞལ་བའི་སྨན་ཆུ་མདོག་ཞེར་ལ་རོ་ཁ་བ། བད་ཀན་ཀྱི་ནད་ཞལ་བའི་སྨན་ཆུ་མདོག་སྐྱ་ལ་རོ་སྐྱུར་བ། ཁྲག་ནད་ཞལ་བའི་སྨན་ཆུ་མདོག་དམར་ལ་རོ་བསྐ་བ། ཆུ་ཞེར་ཀྱི་ནད་ཞལ་བའི་སྨན་ཆུ་མདོག་སྐྱ་ལ་རོ་ཚ་བ་བཅས་ཏེ། 五种药泉：治风疾药泉色青味甘，治胆病药泉色黄味苦，治涎液病药泉色白味酸，治血病药泉色赤味涩，治黄水病药泉色褐味辛。

སྨན་ཆེན། བོང་ང་རྒན་ཟའི་མིང་སྡེ། 猛药。乌头的异名。虽有益于治病，用法不当，即猛烈危及生命，故名。

སྨན་མཆོག དུས་བ་ཆེ་བའི་ སྨན་ ཏེ་ ཞ་ རྟམ་ རྒྱལ་སྲས་བཅུ། 良药，特效药，如尊胜诃子等。

སྨན་སྡེངས། (1)སྨན་རིགས་མང་ཞིང་འབྱུང་བའི་ཡུལ། 产药地区。(2)མཆོག་དུ་གྱུར་བའི་ཡུལ་ཁམས། 福地，好地方。(3)(མངོན) སྨན་རི། 药域。草山的异名。

སྨན་ཉེ་དཀའང་། རྩྭ་ཞིག 野冬觅菜。入药治疮伤。

སྨན་གཅེད། སྨན་གྱི་དོ་དམ་བཅིད་མཁན། 司药。药物管理者。

སྨན་སྦྱོང་། སྨན་ཅ་རྙིང་མ་སྡེ། སྐེན་འབྱའི་དང་སྐྱུད་ལས་བཟོས་བའི་གྱཱུ་ཅ་ཤེལ་ཞི་ཤེར་ཀོ་དང་ཤེང་ཀོག་གི་རི་མོ་ཡོད་པ་ཞིག 面子薄绫。一种有花卉图案的黄色薄绫。

སྨན་སྐྱེགས། སྨན་གྱི་རོ་མ། 药渣。

སྨན་བཀྲིགས་པ། (1)སྨན་རྡེ་ མར་ བཏྲིགས་ པ། 捣细药物，研药成粉。(2)ཕན་འདོགས་བྱས་པ། 饶益，助益。

སྨན་ཁྲ། (1) ནད་ རང་ རང་ གི་ གཉེན་ ཟའི་ སྨན་ རྣམས་ རྐྱེན་ པ་ ལྟར་ འཕྲལ་ དུ་ནད་ ཀྱི་སྟེང་ དུ་ འཕྲིད་པར་བྱེད་བའི་དོན་ཏེ། ཆུང་ལ་བྱ་རམ། མཁྲིས་པར་ཀ་ར། བད་ཀན་ལ་ སྦྲང་རྩི་བཅས་སོ། 药引。引导治病诸药，如人骑马迅速到达病处，治风以冰糖，治胆以砂糖，治涎液以蜂蜜为药引。(2)སྨན་ ཁོང་ དུ་ འཕྲལ་ ཞིང་ ནད་ ཀྱི་ མཚན་ཉིད་ འཇོམས་ པའི་ རྟེན་ སྟེ། ཆུང་ལ་ཁར་ ཆང་། མཁྲིས་པར་ ཆུ་ བསྐོལ་ ཀྱང་ མོའམ་ ཆུ་ བསིལ། བད་ཀན་ལ་ ཆུ་ བསྐོལ་ བཅས་སོ། 引药。送服药物直捣病症的饮料。治风药以浓酒，治胆药以冷开水或冷水，治涎液以开水为送药饮料。

སྨན་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ཉིས་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། ས་དྲུག་པ་བའི་ རྒྱུད་ཀྱི་ ཤེར་ རབ་ཀྱི་ ཕར་ཕྱིན་དང་ ལྡན་ བའི་ སེམས་ བསྐྱེད་ ཏེ་ ཆགས་སོགས་ རྟེན་ མོངས་པ་དང་ གཅིར་བར་ རྟོག་ པ་སོགས་ ཤེས་ བྱའི་ སྒྲིབ་བའི་ནད་ རབ་ དུ་ ཞི་ བར་ བྱེད་པས་ན་ སྨན་ ལྟ་ བུའོ། 良药喻发心。二十二种发心之一。六地菩萨所具智慧波罗蜜多发心，最能除治贪等烦恼、所取分别等所知障一切沉疴，故如良药。

སྨན་སྐྱར་ཚྭན། ཤིང་སྨན་ཞིག 悬梨膏，醋柳果膏。

སྨན་རྩྭ་བཟང། ཚ་གང་གི་ནད་ཉེས་མས་བའི་སྨན་ཀྱི་ དུས་ ཀུ་གས། 药性。藏医分一切药物的性质为热性和凉性两类。

སྨན་བཅུད་པ། སྨན་འགྲུང་བ། 服药，吃药。

སྨན་ཁང་། སྨན་བསྒྲུབ་བའི་ཁྱབ་བདག་དང་། སྨན་དང་སྦྱར་བའི་བཏུང་བ། 汤药，水药，药汁。

སྨན་ཚྭ་ཚད། སྨན་གཏོང་ཐེངས་རེའི་ཐོག་ཚད། 药量，药剂量。

སྨན་ཐྲུལ་ཀུ། (1)སྨན་ཚད་འཇལ་ཐྲེད་དང་སྨན་ཐུག་ཐྲེད་ཀྱི་ཀྱེམ་ཐུ། 药匙，药勺。用以量配药粉的小匙。(2)མིག་འཕྲིབ་བསལ་ཐྲེད་དང་། ཆོད་རྟགས་འདོན་ཐྲེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཕྱ་ཐུ་དཔྱད་ཀྱི་ཆ་ཐྲད། 医疗器械。拔翳障所用针具，吸肺脓所用导管等外治器具。

སྨན་ཐེབ། ན་ཚ་གང་ཞེག་འཚོས་ཐྲེད་སྨན་ཀྱི་མིང་དང་། ཚད་མང་ཐྱང་། བཀོལ་སྤྱངས་སོགས་བཀོད་བའི་ཡི་གེ། 药方。为治疗某种疾病而开列的药物名称、剂量和用法。

སྨན་མཐུ། སྨན་ཀྱི་དུས་ཤུགས། 药力。药物功能。

སྨན་ཙོང་མཚོ། སྤང་འཁོར་མཚོའང་ཁེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དུ་ཐོག་རྩོང་ཁུལ་གྱུར་ན་ཡོད། 曼冬错。又名邦柯错。湖名。在西藏自治区日土县西部。

སྨན་བསྒྲུབ་ཡེ་ཤེས། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་བའི་ནང་དབལ་སྐྱབས་ཀྱི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཕྲུང་གནས་ཀྱི་སྐྱེས་མ་ཀུན་ངེས་ལེགས་བསྒྲུབ་འཇིག་ཀྱིས་ མཐོང་བའི་མན་ངག་གི་སྐོར་གཅིག་ཏུ་ བསྒྲུས་བའི་ བདག་ཉིད་བོད་གཅིས་ཏེ། ཡེ་ནི་ནང་བརྒྱུ་ཐལས་དང་། ཤེས་ནི་སྨན་སྦྱོང་ཀྱི་སྐོར་ཡིན་ནོ། 《诊药二元要诀》。十八世纪时，八邦司徒活佛·却吉穹乃弟子噶玛·额列丹增所著，全书二函，内容合论疾病诊断和药物处方二者诀窍，各作一元。

སྨན་དྲི། བཙན་དུག་དང་། གང་ཟིམ་ཤུ་བ་དུག་ཤས་ཚོད་བའི་སྨན། 药毒。乌毒和莨菪等有毒性的药物。

སྨན་ཏྲལ། སྨན་ཀྱི་དུས་ཤུགས། 药效。药物效力。

སྨན་སྦྱ། (1)སྨན་རིགས་སྦྱ་ཚོགས། 混合药物，各种药物。(2)ཟས་ཀྱི་ཟྭ་བ་ ལངས་ཀྱེད་ཤ་ སྨན། 调味香料，调味佐料。

སྨན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཕན་པ། 利益，助益：འཕྲོག་གྲུབ་ལ་སྨན་པ། 有助于建设。ཀུལ་རྩལ་དམངས་འཚོར་སྨན་པ། 有利于国计民生。❷ལྟ་རྩིའམ་གསོ་རིག་པ། 名词。医生：སྨན་པ་དོར་བའི་ནད་པ་དེར། སྨན་བཟང་རྙེད་པ་གལ་ཅིང། 病人不求医，何能得良药。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོན་ཅེས་དང་། མཐུད་དཔྱད། དང་ལངས་མ། དང་ཞེལ། ཆ་རིག ལཚོ་ཅིང། གསོ་དཔྱད་མཁན། གསོ་རིག་པ། ལྟ་རྩིའམ་ས།

སྨན་པ་དཀའ་བ་རྒྱུད་པ། རྒྱུད་བཞི་ རྩ་ལའི་དོན། ཆ་ལག ཁ་སྐོང་། མདོ་ཁྱད་པའམ་ཟློས་ཐེབ་ཅིང་། དེ་དག་ལག་ལེན་དུ་སྐྱོད་ཅེས་བའི་སྨན་པའི་མཚན་སྡུག། 医师。对《医学四续》本注总义、分义、补遗及其概要，均能了解于心，应用于实践之医生所用美称。

སྨན་པ་བསྒྲས་ར་པ། རུ་ཁྱུད་དང་། བཤད་རྒྱུད། ཁྱེ་མ་རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་རུ་འགྲེལ་ཆ་ལག་དང་བཅས་བའི་དོན་ཟློར་ཚུད་ ཅིང་ལག་ལེན་བྱ་ ཤེས་བའི་སྨན་པ་ཁྱབ་བདག་ཁྱེད། 医生。对《医学本续》、《释续》、《后续》本注总义及其分义，均能了解于心应用于实践之医生所用美称。

སྨན་པ་འབྱུང་རབས་ཅམས་པ། གསོ་ བ་ རིག་ བའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གང་ལ་ ཐོགས་ པ་མེད་བའི་ སྨན་པ་ མཁས་བའི་ མཚན་ཁྱད་ཞིག་ཁྱེ། ཀུལ་ཆཞི་རུ་འགྲེལ་དང་། ཆ་ལག ཁ་སྐོང་། མདོ་བྱང་། ཁྱོགས་རིགས་ཀྱི་སྨན་པ་དགྱས་བསྒྲུང་བའི་ གསོ་དཔྱད་ཀྱི་གཞུང་། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་མི་དགྱས་མཛད་ བའི་ གཞུང་ སྨན་ དཔྱད་ ཆ་ བའི་ ཀུལ་ པ། བའུད་ཅི་བྱས་པ་ཆེ་ཆུང་། ཡན་ལག་བཀྲད་བའི་ སྡིང་ཁ་བསྒྲས་པ། དང་སྲོང་ཁྱད་ཀུལ། ཆོག་དོན་

ཚན་ཉིད་སོགས་ཀྱི་རྩ་འགྲེལ། ཁ་སྐོང་། ཆ་ལག་རྣམས་ལྟོས་ལ་ཐོན་པ།། དེ་དག་གི་དོན་ལག་ལེན་དུ་སྟེལ་ཤེས་པ་ལ་ཟྭའོ། 医学博士。对精通医学一切理论和实践的医生所用美称。医生之于《医学四续》本注总义、分义、补遗，概要，以及远方九医所译，藏地九医所著，诸如《医法月王论》、广略《甘露宝瓶》、《八支集要》、《仙人耳传》、《词义月光》等书之本注总义、分义、补遗等等，均能透彻了解于心，熟练应用于手者。

སྨན་པ་རབ་འབྱམས་པ། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གང་ལ་ཟློང་རྩུབ་པའི་སློབ་པ་མཁས་པའི་མཚན་སྙན་ཞིག་སྟེ། རྒྱ་བཞི་རྩ་འགྲེལ་དང་། ཆ་ལག ཁ་སྐོང་། མདོ་ཟུང་། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་མི་དཀྱས་མཛད་པའི་གསོ་དཔྱད་ཀྱི་གདམས་པ། སྨན་དཔྱད་རྩ་བའི་རྒྱལ་བོ། བདུད་རྩི་ཟུམ་པ་རྩ་འགྲེལ་ ཆ་ལག་དང་ བཅས་པ་ ཐོ་ལ་སོགས་ཅང་དུ་རྩུབ་པ་ལ་ ཟྭའོ། 医学硕士。对了解医学一切理论和实践的医生所用美称。医生之于《医学四续》本注总义、分义、补遗、概要，以及藏地九医所著，诸如《医疗诀窍》、《医法月王论》、《甘露宝瓶》本注总义及其分义，均能了解于心，实践于手者。

སྨན་པའི་རྒྱལ་པོ། (1) མངས་རྒྱས་ སྨན་ བླའི་མཚན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེས། 医王。药师佛别号。(2)རྒྱ་གར་དུ་འཚོ་བྱེད་གཙོད་ཀུ་དང་། བོད་དུ་ རྗེ་བཙུན་གཡུ་ཐོག་ཨོད་ཀུན་མགོན་པོ་ གསར་རྙིང་གཉིས་ལྟ་ཟླ། 医圣。如佛在世时印度良医耆婆和我国西藏的两位名医前后宇妥·云丹贡波。

སྨན་དཔྱད། སྨན་དང་བཅོས་ ཐབས། 医疗术。包括内科服药和外科手术治疗法。

སྨན་དཔྱད་ཐམས་སྡེད། ནད་པ་ གསོ་ བར་ བྱེད་ བའི་ཐབས་ཤེས་བཞེ་སྟེ། སྡེར་བ་སྨན་དང་། ཆ་ཐུད་དཔྱད། འཚོ་བ་ཟས། ཀུ་བ་སྡུད་ཁམ་བཅས་སོ། 疗病四法：内服、外治、饮食和起居。

སྨན་དཔྱད་ཚིགས་བའི་རྒྱལ་ཚེ། དུས་རབས་བཅུད་ བའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ ལྡེའུ་བཙན་གྱི་ དུས་སུ་ རྒྱ་གར་གི་ དཔེ་ཁང་མ་དུ་ ཡ་ན་དང་། ཤེ་ཆེན་ཅི་རུ་ཙ་ན་ཀྱིས་ ཀྱིས་བསྒྱུར་ བའི་རྒྱ་ རིག་ གི་ སྨན་བཞུང་ཞེག་སྟེ། དེ་མཛད་པ་ཚོ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་བཞེད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ལ་ བཞེད་པ། རྒྱ་རིག་གི་སྨན་པ་མཁས་པ་ཞིག་ལ་ བཞེད་ པ། མཁས་ མང་ མཐུས་ དུ་ བཏོས་ རས་ བཙུགས་པར་བཞེད་པ་བཅས་མི་འདྲ་བ་མཆིས་སོ། 《医法月王论》。八世纪中吐蕃王赤松德赞时，由汉地大乘和尚和西藏译师毗卢遮那共同译为藏文的一部汉文医书名。此书作者，有说为文殊师利，有说为古印度龙树论师，有说为汉地某名医，有说为许多汉地名医合著。待考。

སྨན་ཐོས། སྨན་སྣ་ཚོགས་སྦྱང་བའི་ སྲེས་ སྦྱོང་ཞིག 药料香。混合各种药物香料制成的香末或线香。

སྨན་ཁབ། སྨན་ཟླ་སྡོད་ཀྱི་ཅི་ བྱེད་ རྡོ་ 药缸。盛药品的有盖瓷器。

སྨན་རྡུལ། སྨན་བཏུགས་པའི་ཅི་ མ། 药粉，药末，药散。

སྨན་འཕྱག་ཚགས་ཆུ། སྨན་ཀྱི་ རུ་ སྐྱིགས་ འཕྱག་ཅིང་ཀྱི་ཙམ་ཅིག་ཅེ་ན་ 药帚。扫药末的刷子。

སྨན་འཇོད་པ། སྨན་ཀྱིས་ཕན་ པ། 服药见效，疗效好。

སྨན་ཀྱིན་ཆབས། བཅིན་ པར་ རྩོགས་ པས་ སྨན་ བའི་ གང་ཟུང་ཚོང་ས་ སྲུང་ ཐེ། སྨན་ དེ་ ཉིད་ ཅིན་ལེན་ཅས་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལེན་ཀྱལ་དེ་ཉིད་ཀུན་ད་ ཕུག་གསུམ་ཅ། མདུན་ཏུ་ ཙོག་ཤུར་འདུག གཉིས་ ཀྱི་ཤ་ ཁ་ ཐུག་ ཐུག་ཚ་ ཐུག་ཚ་ ཐུག་ཚ

བྱ། རྟེས་སུ་ཐུག་བྱས་ཏེ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞུ་བ་དང་། ཁུལ་གྱིས་ཆོས་བཞིན་འདུལ་བ་བཞིན་མཛད་པ་ངོ་མཚར་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཅས་སོ། 药加持。比丘服四药时，对药所作加持仪轨。前行：授药若是长者，应向三次顶礼，对面箕坐，双方左手捧药，右手上掩，请求意许加持药物。正行：三诵加持四药仪轨，互道方便、善哉。结行：顶礼申谢，授药者曰：如法如律，甚为希有。加持仪轨即成。

སྨན་བླ། གངས་ཅན་ཤེག་གི་མཚན། 药师佛。

སྨན་སྦྱོང སྨན་གྱི་སྦྱོང་རྒྱ་གྱི་བསྡུས་ཚིག

སྨན་མར། སྨན་གྱི་དྲངས་ མ་མར་ལ་ བསྲེམས་ ཏེ་ཁུལ་སྦྱོབས་ཀས་ བ་ སོགས་ལ་ ཐན་བའི་ སྨན་ སྦྱོང་ཞེག 药酥油，脂剂。在酥油中融入药物精华以补养体力的药剂。

སྨན་མིང་སྒྲ་སྦྱོང་རིས་བ། ཁ་ཅེ་བཏ་ ཅེན་ཆ་བ་མཛོན་པ་དཀའ་བས་མཛད་པའི་ ཆ་རེར་གྱི་ སྨན་མིང་ རྣམས་ ཤེགས་སུ་ བཀོད་ བའི་ སྨན་གྱི་ བསྡུན་བཅོས་ཤིག 《药名解诂》。迦湿弥罗班钦·达瓦恩嘎所著《皎月光辉》一书所有药物名称别录。

སྨན་ཅེ། མན་ཙ་དང་ཨཏ།

སྨན་ཆུ། སྨན། 药，药汁。

སྨན་རྩིས། སྨན་དཔྱད་དང་རྩིས་རིག 医术。医药和历算。

སྨན་ཚ་བ་གསུམ། ཚ་བ་རིམ། པི་པི་ལིང་། སྨན་ཁ་དང་གསུམ། 三种热药：胡椒、串拨和姜。

སྨན་ཚགས། སྨན་རྩིང་ཞེབ་རིམ་པ་ཨཅུད་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 药筛。藏医分离粗细药末的器具。

སྨན་ཚད། སྨན་གྱི་སྦྱོང་ ཚད་ དམ་གྱེན་ ཚད། 药量，剂量。

སྨན་རྫུས། སྨན་ངོ་མ་མ་ཡིན་པ། 假药。

སྨན་གཞུང་། སྨན་དཔྱད་ཀྱི་གཏམས་སྦྱོར་བའི་རིག་གཞུང་རྣམ། ཀུ་གང་ཀྱི་ཡན་ལག་བཀྲུད་པ་དང་། ཀུ་ནག་གི་རྒྱ་བའི་ཆུལ་བོ། བོད་ཀྱི་དཔལ་ལྡན་ཐུབ་བཞེད་ལྟ་བུའོ། 医书，医药书籍。如古印度的《八支集要》、由汉译藏的《医法月王论》和西藏的《医学四续》等医书。

སྨན་གཞོང་། སྨན་འདུལ་སའི་རྩི་གཞོང་ པ་ལྟ་བུ། 药碾。研药石盘或石槽。

སྨན་བཅུ། བཅས་ལྡན་ དགེ་ སྦྱོང་ གིས་ བསྟེན་ དུ་ རུང་བའི་ རྟེ་ རོ་ རེག་ གཟུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ དུ་གྱུར་ བའི་ཁམ་གྱི་ཟས་ཏེ། དུས་རྟང་གི་ སྨན་དང་། ཐུན་ཚོད་དུ་རྟང་བའི་ སྨན་དང་། ཞག་བདུན་བའི་ སྨན་དང་འཆི་བཅངས་ཀྱི་ སྨན་བཅས་བཞིའོ། 四药。佛制，由香味触三者构成、听许比丘服用之四种段食：时药、更药、七日药和尽寿药。

སྨན་ཐེབ་ལ། ལན་སྦྱོབས་ཆེ་བའི་ སྨན། 良药。

སྨན་རྒྱག་ལ། སྨན་ནད་ལ་འཕྲོད་ལ། 服药对症，服药见效。ཐེངས་དང་པོ་བཏང་བའི་ སྨན་ རྒྱག་ནས་ དུང་བསྟེན་ནས་གཏོང་ དགོས། 头服药见了效，还得继续服。

སྨན་རྩང་། སྨན་གྱི་ཐུ་ཚའི་རིགས། 药物，药材。

སྨན་བཅངས་ཙོ་ཁ། འཕྲལ་ལ་གནོད་པ་ཕྱིར་ སྡུང་ ཡང་། ཐུགས་ཀུ་ཐབ་ཆེ་བའི་དབེ། 良药苦口，利于病。སྨན་བཅངས་རོ་ཁ་ནད་ལ་ཐན། 良药苦口利于病。

སྨན་བཅུ། བཅན་དྲག་དང་། གང་ཟིམ་ཕྱ་ཐུ་དྲག་ཙོད་ བའི་ སྨན་ གྱི་ནུས་ བས་ཁ་ ཕྱི་དང་ ཀང་ལག་སོགས་ སྤྱིད་ དེ་ ཚང་ གེས་ ཐྱེས་ པ་ ཕྱར་ གྱུར་ བའི་དོན། 药迷醉。服食乌奢、莨菪等毒性药物后所发口舌手足麻木昏眩等反应。

སྨན་ཌ་ཀྱ། རྩྭ་ཞེག 野冬苋菜。可作药用。

སྨན་ཚིག སྨན་དབེ་སྦྱོ་གས་ པ་རིག་ བའི་ སྐོང་གྱི་ གཞུང་ཁུགས་དང་། ལག་ལེན་རྣམས་སྦྱོང་ བར་ ཉིད་བའི་ཚེ་གི། 医书。论述医学理论和实践的书籍。

སྨན་ཚོར། (1)སྨན་ གྱི་ ཚོར་ དུན། 药物功能。

(2)སྨན་གྱི་རིན། 医药费。

སྨན་ཏམ། རྩི་ཞིག 白芨。可作药用。

སྨན་ཏམས་པ། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་འཆད་རྩོད་རྩོམ་གསུམ་གང་ལའང་ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྨན་པ་མཁས་པའི་ཚེ་མིང་། 医家，医学博士。对善于讲授、辩论和著述的医学学者的敬称。

སྨན་རི་གོང་ལྕགས་ཟམ། ལུན་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་འཇའ་རྫོང་ཁྲིམས་ཆུའི་ཐོག་ལ་བཏུགས་པའི་ལྕགས་ཟམ་ཞིག 滇日小铁桥。在云南省德钦县境的澜沧江上。

སྨན་རིགས། སྨན་གྱི་རིགས་སྣྱི། 药品。各种药物。

སྨན་རིལ། སྨན་གྱི་ཆུ་མ་ལ་བཏབ་པའ་ནས་མགོ་བསྡུས་ཏེ་གོང་བུར་དྲིལ་བའི་རིལ་བུ། 药丸，丸剂。用水等液体调和药粉制成的丸子和片子。

སྨན་ཙི། (1)ཁུ་བ་བཏོན་པའི་སྨན་སྦུག་གས། 药渣。药物煎熬后剩下的糟粕。(2)སྨན་གྱི་བྱ་བའི་རྣ། 药味。甘辛等药味：སྨན་རྣ་བསྐ་ཉང་ནད་ལ་པན། སྡིང་གཏམ་རྨུབ་ཉང་མི་ལ་པན། 药味苦口利于病，忠言逆耳利于行。

སྨན་ལེན་པ། (1)སྨན་ལྷས་ལ་འགྲོད་པ། 受药。服药见效。(2)སྨན་པ་ལས་སྨན་ལེན་པ། 取药。

སྨན་ལོག་པ། སྨན་རོར་པ། 药误。误服药物。

སྨན་ཤིང་། དམན་ཤར་དང་འདྲ།

སྨན་ཤིང་། སྨན་གྱི་ཤིང་། 药树。

སྨན་ཤེལ། རྡོ་ཞིག 玻璃。矿物名，可入药。

སྨན་གཅོངས། སྨན་སྤུ་ཚོགས་སྒྲིལ་བའི་ཁུལ་སྡེ་ངས། 产药区。出产各种药物的地区。

སྨན་ལྷག དྲས་པར་རྩུབ་དང་ཆུག་ཅིང་གྱི་ཙི་ཚེ་ཅིག 医疗锉。藏医外科磨平人体骨伤所用粗锉。

སྨན་སེམས། ཚན་ཞེས། 利人之心：མི་དམངས་ལ་སྨན་ཞེས་ཁོ་ནས་ལས་དོན་ཏུ་བརྩོན་ཅིང་། 抱着专门有益于人民的心努力工作。ནང་ གཞི་ཉམས་ཆག་ལ་སྨན་ཞེས་ཀྱི་ཚེ་ཚོགས་ཅིག་ལ་ཡང་། 以有利于疾病痊愈之心悉心医治。

སྨན་བསང་། སྨན་སྤུ་ཚོགས་སྒྲུང་བའི་བདུག་པ། 药烟。熏用药剂。

སྨན་ཙྭི་བ། སྨན་ཁམ་ཁྲུས། 块状药。未研细的粗块药材。

སྨན་ཟུག། སྨན་ལ་བཞེས་པའི་སྐྱོན། 药中杂质。

སྨར་ཁྱང་། གསེར་དངུལ་ཁྱང་པ་ལྟ་བུའི་རོང་གཅེས་པ། 纯净。实有的，现存的：དངུལ་སྨར་ཁྱང་། 纯银。འཕྱོ་ནས་སྨར་ཁྱང་། 纯净的青稞。

སྨར་ཁམས། རྫོང་ཁྲིག ཨདང་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ཀྱི་ཤར་ཁྱུང་ནུ་ཙམ། དེའི་ཤར་ངོས་འབྲི་ཆུའི་ཨ་རོལ་ནི་མེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཨིན། རྫོང་དེའི་ནུབ་ཁྱུང་དུ་ཆུ་ཀུ་འབབ་ཅིང་ལྷོ་ བོས་ ཀུན་ནས་ཞིང་ཆེན་དང་འབྲེལ་ནས་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་ཁུངས་དེ་སྐར་ཐོག་ཏུ་ཡོད། 芒康。县名。旧作宁静。唐代译作马尔敢，元代译作亦思马尔甘，明代译作磨儿勘。在西藏自治区东部，东隔金沙江与四川省为邻，澜沧江穿流其西部，南面与云南省接壤。县人民政府驻嘎托。

སྨར་ཁམས་སྐང་། ཆབ་མདའི་རྫ་ཆུ་དང་། འབྲི་ཆུ་ཁ་ཉིས་དབར་དུ་ཆགས་པའི་ས་ཐུབ། རྡང་སྤབས་ཆབ་མདོ་དང་། བག་ཁ་ཡིན། སྨར་ཁམས་སྐང་ཐོག་སོ་ཁ་ཡུལ་ལུང་གི་སྒྲིལ་མིང་། 玛康冈。澜沧江和金沙江两水上游中间地带古名，是下朵甘思六冈之一，元置亦思马尔甘万户府，归宣政院管辖。地在今西藏自治区昌都、察雅、芒康等县境。

སྨར་ཁོག་ཆུ། ཆུལ་རྩང་ཆུལ་མའི་དྲལ་ཆུའི་ཆུ་ལག་ཏེག ཆུ་འགོ་མཆོ་སྦྱོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་མགོ་ཁག་བོད་རྡོག་ལྷོ་ཁང་ཁྲལ་ནས་བྱང་སྐྱེ་ཐུག་ཆུ་ཚ་ཁ་ཞིག་སྒྲིལ་དང་བད་མ་སྡེང་བཀྲད་ནས་མཐའ་མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཀྱི་ཁ་བོད་རིགས་

རང་སྐྱོང་ ཀྲལ་ནས་ ཆུལ་རོང་ ཆུལ་ མེ་ རྡུལ་ ཆུང་ འབབ། 马柯河。大渡河上游中一支流。源出青海省果洛藏族自治州，南经久治、班玛，流至四川省阿坝藏族自治州入大渡河。

སྐར་ཁག་ཐོང་གསུམ། 皇室所设的掌管天文历算的官员。

སྐར་ཆ། 财货珍宝。旧时藏律规定，杀人者赔命价，其赔偿物分三种：金银细软称为སྐར་，粮食牲畜称为ཁྲལ་，一般杂物称为རིན་。

སྐར་ཆུ། 马曲。河名。发源于西藏自治区贡觉县西部，后与热曲、则曲等河汇流后于贡觉县北部流入金沙江。

སྐར་འདེགས། 净重。除去包裹货物的毯子、布匹、皮革、纸张，和装置货物的箱子、口袋等包装材料而外所有货物的实际重量。

སྐར་པོ། 形容词。(1) གཙང་མ་ དང་ སྐྱེད་ མེད་ སྐྱས་དག 纯净，精致：གསེར་སྐར་པོ། 纯金。དངུལ་སྐར་པོ། 净银。འབྲུ་སྐར་པོ། 干净粮食。ཁ་པཉང་སྐར་པོ། 纯利。(2)ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ། 有益，有帮助：ད་ རེས་ ཁྱེད་ ཀྱིས་ ཤས་ རྣམས་ བཏང་བ་དེ་ སྐར་པོ་བྱུང་། 这次您派来助手，是有益的。

སྐར་སྐར་ཁྲིག་ཁྲིག་ (ཕུལ) 堆得满满的，干干净净的，成材的：གཞུང་གི་འབྲུ་མཛོད་ ནང་དུ་འབྲུ་ རིལ་ ཁྲིད་མེད་ སྐར་ སྐར་ ཁྲིག་ཁྲིག་གིས་ ཡོངས་སུ་ ཁྱངས་ ཡོད་པ། 公仓里堆满了干净实在的储备粮食。

སྐར་ཚང་། 玛仓。藏传佛教帕竹噶居派中一支派名。

སྐར་ཚང་ཤེས་རབ་ལེང་གི། 玛仓·协绕僧格(生卒年待考)。创玛仓噶居，后与康区白玉地方之宁玛派合流，其寺主称噶玛活佛。

སྐར་གཡོ་གཅང་གསུམ། 玛、约、藏三高僧。吐蕃王朗达玛灭佛时，逃至多麦地区，授予贡巴饶色近圆戒的三高僧玛尔·释迦牟尼、约·格威穷乃和藏巴·饶色。

སྐར་རྫི། 贵重物品的价格。

སྐར་ཞག། 优质肥。已沤腐透之肥料。

སྐལ་བཟང་། 名词。觜宿。二十八宿之一。

སྐལ་བཟང་ཕྱེད་ཁྱེད། 觜半月。太阳在第五宿50度(公历7月10日左右)起的十五天内为觜半月。

སྨལ་ཟིའི་གདོང་ཆར། དབྱར་ཉི་ཚེག་དགུ་ལོག་གི་ནང་ཚུན་ཉི་ཤུའི་ནང་ལ་ཆར་པ་ཡོང་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁོ་ཚོས་ཆར་ཟིའི་གདོང་ཆར་ཞེས་བཏགས་ཡོད། 背面雨。夏至后二十天内必有雨，名为背面雨。

སྨལ་རྨི། སྨལ་ཟིའི་ཟླ་བ་སྒེ་དགུ་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 背宿月。藏历十一月。

སྨས་པ། (རྟེན) ཞེ་སྡང་། 瞋。

སྨས་པ་ཚེམ་པ། (རྟེན) བརྙས་ཚིག་ཅིད་པ། 轻蔑，欺侮，讥诮。

སྨི་ཁྱི། མུ་སེའི་འཁྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

སྨིག་རྒྱུ། ཉི་མ་ཚ་བའི་དུས་རྒྱང་རིང་ཐྱི་བ་ནས་ཆུ་འགྱོ་བ་ལྟ་བུའི་འཕྲུལ་སྣང་ཞེག 阳焰。夏季日照沙滩，反光映成如流水的幻景：སྨིག་རྒྱུ་འཐབ་ཆུར་འཕྲུལ་བ། 错把阳焰当河流。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱག་ཁྱི་སྣང་བ། ཀུ་ཀྱའི་རི་མོ། ཆུང་རིང་ཆུ། བར་སྣང་ཆུ་ཆབས། གཡོ་བའི་བོད། རི་དྭགས་འཆིང་འཇུག་བཅས་སོ།

སྨིག་མ། (རྟེན) སྨིག་མའི་ཐུང་ཆག་ཅུ་ཤེང་སྐྱེ་གསུ་མ། 竹子。

སྨིན་གྲོལ། སྨིན་ཅིང་ཀྱི་དབང་དང་། གྲོལ་ཅིང་ཀྱི་ཁྲིད། 成熟解脱，灌顶讲经。

སྨིན་གྲོལ་སྨིང་དཀོན་བ། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོངས་གྲུ་རྣང་རྫོང་ཁོངས་སུ་དུ་ལའི་ཕྱོགས་ཤུ་ལའི་ཆ་ཤས་རྒྱུད་བཅུ་གཅིག་པའི་མི་འབྲུག་ཚོང་བཏབ་པའི་རྣིང་མ་ཤུ་བཞུད་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པའི་གཙོ་བོ་ཞིག རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཁ་ཆུ་ལོང་ཐོག་པའི་རྒྱལ་དབང་ཏཱ་ལའི་ལྷ་མོ་ཁམྱུད་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པའི་གཙོ་བོ་ཞིག རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཁ་ཆུ་ལོང་ཐོག་པའི་ཁ་ཆུ་ལོང་ཐོག་པ་ཆོས་དང་ཁ་ཟའི་ས་ཁྲལ་ཁག་གི་རྣིང་མ་པའི་གྲྭ་པ་ཆོས་དང་སྨིན་རྩིས་ཤེག་ས་སྐྱོང་བར་ཡོང་ཁའི་རྒྱ་ཚེ་ཤར་དུ་མང་། 冈珠林寺。山南地区札囊县所属寺庙名。1676清康熙十年，五世达赖的经师德达岭巴倡建，是南传宁玛派的祖庙。1718年被蒙族准噶尔部焚毁，旋即修复。旧时，康青各地较大的宁玛派寺庙僧徒多在此寺研习西藏语文、医算等学问。

སྨིན་དྲུག རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞིད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 昴宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀའི་ཀ་དང་། མ་དྲུག་ཐུ། མང་པོ་རྒྱས་བཏབས་སོ།

སྨིན་དྲུག་རྨི་བ། ཅོ་ཚྲ་དགུ་པའི་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་བཅུ་པའི་བཅོ་ལྔའི་བར་ལ་སྨིན་དྲུག་ཚ་བ་ཟེར། 昴宿月。藏历九月十六至十月十五，望在昴宿，故名昴宿月。

སྨིན་བདུན། རྒྱུ་སྐར་ཞེག 北斗星。大熊星座内组成斗形或水杓形的七星。

སྨིན་ལྡན། (མངོན) ཏེ་རྟ། 具熟。木香的异名。

སྨིན་བཤད། མིག་གི་སྨིན་ལྟག་བསྒུལ་ནས་གཅོང་བའི་བདེ། 眉所示意，眉目之情。

སྨིན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཚད་དུ་ཟོན་པའམ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ། 成熟，发育完成：ནང་ཚོང་སྨིན་པ། 发育成熟。ལོ་འབྲས་ལེགས་པར་སྨིན་པ། 庄稼成熟。མ་སྨིན་པའི་གཞོན་ནུ་མ། 发育未成熟的少女。ལག་ལེན་བྱས་ནས་ཉམས་སྐྱོང་ཟོངས་ལུ་སྨིན་པ། 经过反复实践，经验已经成熟。

སྨིན་པ་གཤེད། (མངོན) བཀུ་ཐྱེན། 杀熟。帝释的异名。

སྨིན་ལྷག མིག་གི་སྨིན་མ་གཉིས་ཀྱི་བར། 眉间。两眉中间。

སྨིན་ལྷག མིག་གི་སྨིན་མ་གཉིས་ཀྱི་བར། 眉间。两眉中间。

སྨིན་མ། མིག་སྐྱེང་གི་རྩུ། 名词。眉毛。目上毛：གནག་སྡུམ་ཀྱི་ སྨིན་ མ་ འཇམ་ པོ། 眉毛黑润。ཁོང་ཁྲོ་བཅས་ནས་སྨིན་མ་གཟེངས་པ། 怒眉横竖。

སྨིན་མ་འཇམ་པའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅུ་པོ་བཀྲ་ཤིའི་རྣང་གསེལ་ཤེག་སྐྱེ།

ཆོས་ འདུལ་བ་ འཇམ་པོ་ ལ་ མཁས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ སྤྱིན་མའི་ སྤུ་འཇམ་པ། 双眉嫩软。如来善现仪容温和，感得双眉软和之好。佛身八十种随好之一。

སྤྱིན་མ་སྐྱུད་པ། (1)ཁོང་ཁྲིའི་རྣམ་འགྱུར་ སྟོན་ པ། 皱眉。横眉竖眼现怒容状。མི་ངན་ ཐ་ དད་ མཐོང་འཕྲལ་སྤྱིན་མ་སྐྱུད་པ། 一见坏人坏事就横眉冷对。(2)ཡིད་མི་བདེ་བའི་རྟགས་ སྟོན་པ། 愁眉苦脸，现愁象。རང་དོན་ཇི་ བཞིན་ལས་ དུ་མ་ གྲུབ་པས་སྤྱིན་མ་སྐྱུད་པ། 私事未能如愿以偿，因而愁眉苦脸。

སྤྱིན་མ་སྐྱམ་བའི་ དབེ་ ཐང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཐ་དད་པ་ཞང་པོ་ བཀྲ་ཤིས་ ཚེགས་ ཤིག་སྟེ། ཐུགས་ཀྱི་ཆུད་དགེ་བས་བཟུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་ སྤྱིན་མ་ མདོག་སྐྱམ་པ། 眉毛润泽。如来常依善法滋润心中，感得双眉润泽之好。佛身八十种随好之一。

སྤྱིན་མའི་དབེ་ཐང་བཞི། དབེ་ ཐ་ དད་པ་ཞང་ བཀྲ་ཤིས་ཚེགས་ཤིག་ སྟེ། སྤྱིན་ཚུགས་རིང་བ་དང་། སྤྱིན་མ་འཇམ་པ་དང་། སྤྱིན་མ་སྐྱམ་པ་དང་། སྤྱིན་མའི་ སྤུ་མཉམ་པ་བཅས་བཞིའོ། 眉随好四。如来八十种随好之一类：眉毛修长、双眉嫩软、眉毛润泽、眉毛平齐。

སྤྱིན་མའི་སྤུ་ མཉམ་ ཉའི་ དབེ་ཐང་། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ ཐ་དད་པ་ཞང་པོ་ བཀྲ་ཤིས་ ཚེགས་ ཤིག་སྟེ། ཀུན་ དུ་ སྐྱོན་གཉིས་པ་ ཉིད་ཀྱིས་ སྤྱིན་མའི་ སྤུ་ རིང་ཐུང་མཉམ་པ། 眉毛平齐。如来照见二障均为过失，感得双眉平整匀齐之好。佛身八十种随好之一。

སྤྱིན་ཙུགས་རིང་བའི་ དབེ་ཐང་། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཐ་དད་པ་ཞང་པོ་ བཀྲ་ཤིས་ ཚེགས་ ཤིག་སྟེ། རྟག་ དུ་ རྗེས་སུ་ གཟིགས་པ་ ཉིད་ཀྱིས་ སྤྱིན་མ་གཉིས་ཀྱི་ སྤྱིན་ཙུགས་རིང་བ། 眉毛修长。如来经常回想后顾，感得眉如初月修长之好。佛身八十种随好之一。

སྤྱིན་མཚམས། སྤྱིན་མ་གཉིས་ཀྱི་བར། 眉间。两眉中间。

སྤྱིན་ལ་མ་སྨིན། སྤྱིན་ཏེ་བའི་མཚམས། 将熟。将熟未熟：ཤིང་དུག་ སྤྱིན་ལ་མ་ སྤྱིན་པ། 将熟未熟的水果。མ་འབྱིས་ སྤྱིན་ལ་མ་ སྤྱིན། 疮脓将熟。

སྤྱིན་ལེགས། བཟེན་རས་མཛེས་པའམ་ཡག་པོ། 俊美，漂亮，秀丽：གཞོན་ ནུ་ སྤྱིན་ ལེགས། 翩翩少年。

སྤྱིན་ལེགས་མ། མཛེས་མའམ་བྱད་ མེད་ སྤྱི། 美女，女子，窈窕淑女。

སྤྱག་ཁ། གཅོར་མར་འབྱག་ཏ་ སྤྱག་རྩི་ཁྲུ་བ། 紫色融酥。在融化的酥油中煎煮紫草，则酥油变成深红色，藏俗常用以涂染面食或供神的祭品。

སྤྱག་དགའ་གངས་རི། རི་ཙེ་ཞིག ཙོང་རང་ སྐྱོང་ལྡངས་ཀྱི་ཤར་ རྩ་ རྩེང་གི་དབྱས་ ཆུད་དུ་ ཙོའུ། 木嘎冈日。山名。在西藏自治区申扎县中部。

སྤྱག་ཆང་། (1)དུད་འགྲིའི་ སྤུ་ མདོག་ཅུ་ ཐག་ ཅིག 棕色。畜生毛色：སྤྱག་ཆང་རྡེལ་ཀྱི་ཁལ་དེ། ཁ་ དཀར་ཆུང་ལ་ འཁག་དགྲིས། 棕色骡子负载驮，白口野骡身上加。喻推脱责任。(2)རྩྭ་ཞིག 单叶绿绒蒿。罂粟科植物名，可入药。

སྤྱག་ཆང་མདོག་ཙམ། རྩྭ་ སྤྱན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་སྟེ། རང་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་དྲངས་ཚག་ སྤྱོད། ཕྱི་ཁ་གསོ། 黄花绿绒蒿。罂粟科草本植物名。味苦，性凉，功能接骨、补髓。

སྤྱག་ཐྲུང་། སྦྱས་བཅོས་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཅུ་ ཐག་ཅིག 甜麻花儿。藏俗每逢节日特做的油炸面食，每个重一二斤，形同内地麻花。

སྤྱག་རྨི། ཀ་རྩིང་པའི་ རྨི་མ་ཞིག 陈肉味。陈旧肉食散发的气味。

སྤྱག་ནག ཚོས་གཞི་ སྤྱག་ནག 紫黑色：གོས་ཆེན་ སྤྱག་ནག 紫黑色缎子。རས་ཡུག་ སྤྱག་ནག 紫黑色布匹。

སྨུག་ལ། ཀ་བྱད། 名词。雾：རི་འགོངས་སྨུག་པ་འཕྱིགས་པ། 大雾笼罩山头。ཐོགས་པར་སྨུག་པ་ཐོན་པ། 早晨起雾。རི་བྲག་ཚང་མར་སྨུག་པ་འཐེབས་པ། 大雾弥漫山川。སྨུག་པའི་ནང་དུ་མགོ་འཐོམས་པ། 迷于大雾中。འགྲོ་སྐྱེགས་བཟློགས་ནས་སྨུག་པར་འཐུམས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ། 迷失去向有如堕入雾中。ཉི་མ་ཤར་ནས་སྨུག་པ་དངམས་པ། 日出雾散。

སྨུག་ཁ། ཁ་དོག་གི་ཁྱད་པའི 名词。紫，黑红色，血淤之色：ཀྲི་སྨུག 紫黑色。དམར་སྨུག 紫红色。

སྨུག་ཙི་ནད། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ཁམ་མཁྲིས་ཚ་བའི་སྟོབས་དེ་བད་ཀྲུང་གྱང་བས་མགོ་མནན་ནས་དོག་ཏུ་ཚ་བ་གནས་ཀྱང་ཕྱིར་གྱང་རྟགས་སྟོན་པའི་དོན། 热厥。血及胆分中阳气，被涎液及风分寒邪阻抑，内蕴热邪，外现寒象之症。

སྨུག་ཙི་ཀྲུང་ཐྱེན། འཇུ་དཀའ་བ་དང་མི་འཕྱད་པའི་ཟས་བཅུད་པས་མ་ཞུ་གྱང་བའི་ཆུན་གྱིས་ཀྲོང་བའི་སྨུག་པོ་གང་ཤས་ཆེ་བའི་མིང་སྟེ་སྨུག་པོ་མས་ཆགས་ཀྱང་ཟེར། 杂症寒邪。食用难于消化或不可食用的食物，引起以寒邪为主的停食不化之杂症，一名杂症上阻。

སྨུག་ཙི་གྲིང་འཛིབ། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ཚ་གང་འཐབ་སྟེ་དེད་རྟགས་ཀྲོང་བྱེད་དུས་བསྡུད་པ་ལྟང་ཚ་ཚང་ཆུ་མའི་ཁན་ནས་ཐུག་དྲག་པོ་འབྱུང་བ་ཞིག 杂症绞痛。涎液杂症寒热交攻，症见胃及大小肠剧烈绞痛，如被牛犊短角紧迫椎刺之状，略同胃痉挛及胃炎等病。

སྨུག་ཙི་འཕྱིངས་པ། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ཚ་བང་འཕྱིངས་ཏེ་ཡར་སྐྱུག་པ་དང་། མར་བཤལ་བ་ཅིད་མི་ཐུབ་པ་ཚ་བ་ཤིན་ཏུ་ཁ་ཟས་མི་ཟ་བ་ཞིག 杂症仰挺。涎液杂症直犯胃脘，欲吐不出，欲泻不下，胃中闷胀、强痛不能俯仰之症。

སྨུག་ཙི་རྒྱས་པ། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ཁམ་མཁྲིས་སྟོབས་ཀྱིས་ཟས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁམ་མཁྲིས་ཀྱི། ནང་ཁམས་ཀྱི་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚ་བ་ཤས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཁམ་མཁྲིས་ཀྱི་ཚ་བ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཡང་ཐེངས་ཤིག་ཏུ

杂症。一名杂症下陷。

སྨུག་བོ་འཛིང་ཐུང་། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ཅ་ཅོ་གཞི་དང་བསྟུངས་ནས་སྐྱང་བ་འདི་ དུ་ཐུང་བའི་ མིང་། 杂症臌胀。涎液杂症兼病水气凝滞，症见腹下胀大如鼓之象。

སྨུག་བོ་རལ་བ། བད་ཀན་སྨུག་པོ་ ཁྲག་བའི་སྐབས་ཤུ་ཁྲག་ཐུང་དུ་བཀལ་བའི་ དོན། 杂症下溃。涎液杂症亢盛时期中出现的泻血症。

སྨུག་ཐྲང་རྡེ་། མདོག་དཀྱིབས་མངོན་ཚུལ་ཞེག 紫色灼灼，花色错综闪烁；ཞོས་དམར་ནག་ཐོན་བའི་ཆོགས་པ་ཞེག་ཐག་རིང་ནས་མཐོང་ དུས་སྨུག་ཐྲང་རིར་མངོན་པ། 着暗红色衣服的一群人远远望去错综闪烁。

སྨུག་ཧྲི། འཁྲི་མོག་ཏྲེ། རྩ་མངར་ལ་ཁ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བློ་ནད་འཇོམས། ཁྲག་ངན་ཞེས། 紫草。紫草科植物名。味甘而苦，性平，功能治肺病、敛恶血。

སྨུག་ཚལ། མདོག་སྨུག་པའི་ཚས། 紫色染料；སྐམ་རས་ལ་སྨུག་ཚོས་ཆུག་པ། 把毡子和布染成紫色。

སྨུག་ཁག སྨུག་པ། 烟雾；ཐོང་ཁྱེར་གྱི་རྡིང་དུ་ སྨུག་ཁག་འཁྲིགས་པ། 烟雾笼罩着城市上空。

སྨུག་ཤིག་ཤེ་བ། ཚས་མདངས་སྨུག་ཙམ་གྱི་རྣམ་འགྱུར། 紫色灼灼；མེ་ ཏོག་ སྨུག་ ཤིག་ གི་ བར་ ཀར་བཞག 花朵开放得紫色灼灼的。

སྨུག་སེར། ཁ་དོག་སྨུག་པོ་སེར་ཤས་ཆེ་ཙམ་ ཞེག 棕黄色；ཞོས་ཆེན་ སྨུག་སེར་གྱི་ལུ་ བ་ གོན། 着棕黄色的衣服。

སྨུགས་བ། སྨུག་པ་དང་འདྲ།

སྨེ། (རྟེང) རྩུག་བཟློ། 苦，痛苦。

སྨེ་གབ། (རྟེང) གསང་གནས་འགེབས་པའི་ ཞོས། 遮阴布。

སྨེ་ཐེག ཁུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ། 痣。皮肤上所生赤黑疣点。

སྨེ་བདུན། རྒྱུ་སྐར་ཞེག་རྟེ་སྐར་མ་ཁ་ བཏུན་དང་ཉེ་བའི་སྐར་ཚོགས་ཤིག 北斗七星。绕北极星运行的大熊座中主要七星，距北极星很近。

སྨེ་བ། ❶名词。(1)ཁུས་ཀྱི་ཤ་མཚན་ནག་ ཐིག་གམ། ཤ་ནི་འཇེར་བ། 痣。皮肤上的赤黑疣点。(2)ནག་རྩིས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་སྐོར་དགུ། 宫。五行算中九宫的宫。❷དམེ་དང་འདྲ།

སྨེ་བ་དགུ། གཅིག་དཀར་སྐྱན་ཀྱི་ མེ་ ཤོང་དང་། གཉིས་ནག་བདུད་ཀྱི་ མེ་ ཤོང་། གསུམ་མཐིང་མཚོ་ མེ་ ཤོང་། བཞི་ལྗང་ཀུ་ མེ་ ཤོང་། ལྔ་ སེར་དབྱ་ལྗའི་ མེ་ ཤོང་། དྲུག་དཀར་ཆུལ་ བློའི་ མེ་ ཤོང་། བདུན་དམར་བཙན་ཀྱི་ མེ་ ཤོང་། བརྒྱད་ དཀར་ཁུལ་ ལྗའི་ མེ་ ཤོང་། དགུ་ སྨུག་ གཡང་ གི་ མེ་ ཤོང་། ཁམས་ ལ་ སྐུ་ ན་ དཀར་ གསུམ་ ལྷགས། ནག་མཐིང་ཆུ། བཞི་ལྗང་ཤིང་། ལྔ་ སེར་ ས། དམར་ སྨུག་ མེའོ། 九宫。五行算中按龟背九格分列九数，第一宫为白色，象征药物；第二宫为黑色，象征魔；第三宫为碧色，象征水；第四宫为绿色，象征龙；第五宫为黄色，象征战神；第六宫为白色，象征君王；第七宫为赤色，象征妖；第八宫为白色，象征地祇；第九宫为紫色，象征火。五行相配，三白属金，黑与碧属水，绿色属木，黄色属土，赤紫属火。源出洛书，唐代译入西藏。

སྨེ་བ་ནག་ཁོ། ལུས་ཀྱི་ཁ་མཚན་ནག་ཁོ། 黑痣。皮肤上黑子。

སྨེ་བ་ཐྲན་ཁ། སྨེ་བ་དགུ་དང་ཐྲན་ཁ་བརྒྱད། 九宫八卦。五行算中的九宫和八卦。

སྨེ་བའི་དབྱད། (1)རྩིས་ཀྱི་ སྨེ་ བ་ བཤྱོ་ ཐབས་ དང་བཅོས་ཐབས། 九宫禳解术。五行算中禳解灾难的迷信活动之一。(2)ལུས་ ཀྱི་ ཁ་ མཚན་ ཀྱི་ བརྡུག་ཐབས་ ཤེག 相痣。从人体痣点以判吉凶命运的一种相命术。

སྨེ་གཙང་། བཅོག་པ་དང་གཙང་བ། 净秽。污

秽和洁净。

ཐྲེ་བཅོམ་ལྡན། ཐུ་ཁྲོ་བོ་ཞེས་ 秽迹金刚。佛教一忿怒神名。

ཐྲེ་ལ་རི། རེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ ཁོངས་ དཀར་ མཇེས་ བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁྲལ་གྱི་དབལ་ཡུལ་རྫོང་གི་རི་ཐོག 麦拉山。在四川省甘孜藏族自治州白玉县境内。

ཐྲེ་ཀ་ཅན། (1)ཕུལ་ལ་སྐྱེ་བའི་ ཀ་ མཚན་ ཡོད་ཀཾཏན། 有痣者。(2)རྡེག་པ་དུ་ཙ། 蝎子。(3)རྒྱ་གར་དུ་རིགས་ངན་ ཟེར་བའི་རིགས་དུས་ ཤེག 贱民。印度社会的种姓制度，认为劳动群众和操所谓不洁生计如屠宰、洗染等职业者为不可接触的贱民。

ཐྲེག་པ། སྐྱག་པ་དང་འདྲ།

ཐྲེང་བ། (རྟེང) ཕུ་ངན་ནས། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཚིག་ འདོན་པ། 呻吟，叫苦。

ཐྲེད། མེད་དང་འདྲ།

ཐྲེད་པ། མེད་པ་དང་འདྲ།

ཐྲེན། (རྟེང) སྡུག་བསྔལ། 痛苦。

ཐྲེབྱ། (རྟེང) མེཏུ་ཡང་ཟེར། ནས། 青稞。

ཐྲེབྱ་ཟས། རྩམ་པ་ལ་ཕྱུར་བ་བྱ་དམ་ མར་ བཅས་ བཅིས་ནས་མཉམ་དུ་བརྡེས་ པའི་ མར་ ཟན། 糌粑油糕。糌粑中和入干酪、红糖和酥油揉合做成的砖形食品，为藏餐的主食。

ཐྲེལ། སྐྱེད་པའི་སྐལ་ཆ།

ཐྲེལ་འཕྲིན། (རྟེང) འབྲེལ་ཆ་བའི་གྲོགས། 熟人，知交，老朋友。

ཐྲོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) སྐྱེད་པ། སྐྱེད་པ། སྐྱེད།། (1)ཚིག་རྩུབ་རྡེད་པ་དང་། འཕྱ་ཚིག་ལྷབ་པ། དམའ་ འབེབས་ ཉེད་ པ། 讥毁，辱骂，斥责；མི་གཞན་གྱི་སྐྱོན་ངན་ལ་སྐྱེད་པ། 指摘他人恶行。ཁ་ངན་ཀྱས་སྐྱེད་པ། 恶言相骂。 གདོང་ཐུག་ཀྱས་སྐྱེད་པ། 当面斥责。 (2)མར་འབེབས་པ། 放下，降低；ལུས་ ས་ ལ་ སྐྱེད་ པ། 卧倒于地。 གདོང་པ་སྐྱེད་ཅིག 低下头去！❷ཚིག་ངན་དང་། ངན་ བརྡོད། 名词。恶言。咒骂的话。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་སྐྱེད་དང་། སྐུར་པ། ཁ་ངན། ཁ་འཕིངས་པ། ངན་བརྡོད། ངན་སྐྱེད་ཚིག ངན་ སྐྱ། ངེས་ཚིག ངན་ཕྱར། ཉེས་བརྡོད། བསྡོད་ པའི་ཅིག་ཤོས། གཤེད་ཚིག མི་བཟང་པ། སྐྱེད་ཚིག སྐྱ་ངན། ཚིག་ངན། ཙོང་སྐྱེད། གཤེ་པ། ལུད་འབྱིན་བཅས་སོ།

སྐྱེད་ཅྱེད། (1)སྐྱེད་ པར་ ཅྱེད་ པ་ པོ། 诋毁者。(2)(མཐོན) ཁྲབ་འཇུག 谤者。遍入天的异名。

སྐྱེད་ཚིག སྐྱོན་འཇུག་ས་བའི་ཚིག 诽谤语。

སྐྱེས་དཀར་ཡས་ཤོག སྐྱེ་མེ་ནས་ཐེག་པའི་ཤོག་ ཅུ་ཞིག 孟噶纸。西藏自治区尼木县生产的一种优质纸。

སྐྱེས་འཕྱིས། སྐྱོན་འབྱེད་དང་འདྲ།

སྐྱེས་རྩེད། སྐར་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་དུས། ས་ཕུར་ཕུ་ས་སྐྱོན་ལས་སྣབས་ཀྱ་ པར་ འབྱལ་ཏུའི་ རྩམ་པ་མི་ཤེར་ཀྱི་རྩོད་འགག་ཅྱེད་དགོས་པའི་ཁྲལ་ཞིག 传召糌粑差。原西藏地方政府时代，人民群众为拉萨大愿法会炒磨糌粑的差税。

སྐྱེས་ཁྱ། སྐར་ཕུ་ས་སྐྱོན་ལས་གཅིད་ཏུས་ཀྱི་རྩྭ་ འབྲོ་དུ་བའི་བཏུལ་མེང་། 传召骑兵。旧时，拉萨传大召结束的前一日，参加宗教活动驱魔仪式的古蒙古装骑兵。

སྐྱེས་མཁའ་ ལ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ རྩ་ དཀར་རྩེ་རྩྭང་གི་ཕུ་ ཏུང་དུ་ ཚེད། དེའི་མཐོ་ཚད་ ཀྱ་ མཆེའི་ངོས་ནས་སྐྱོ་ ༥ཨ་ ཚེད། 蒙达拉。山口名。在西藏自治区浪卡子县南部，拔海5266米。

སྐྱེས་འཕྲིན། (རྟེང) འབྲེལ་ཆ་བའི་གྲོགས་པོ། 知交，老朋友，熟人，མིད་གཏུགས་མཛའ་བ་ཤེས་

སྨོན་འདྲིན་ལྟ་བུ་ཡིན། 象最亲密的朋友一样。

སྨོན་གནས་མཁྱེན་པ། ཐེག་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་གཞལ་བྱའི་དོན་ཤེས་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། གཞན་ཡིས་དྲིས་པའི་ལན་གང་དང་གང་ཡིན་པ་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་སྨོན་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་གྱབ་པས་དེ་དང་དེ་ཤེས་པར་ཁྱད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་སྟེ། ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་ཚན་ཉིད་གཅིག་གི་ནང་གསེས་ཤིག 知愿处智。二十二种无漏智之一。宿昔有愿，欲知于诸声闻不现前义，及当如何答他所问，今愿已成，故能了知如此如此之定与慧。

སྨོན་པ། ●(ཐ་དད་པ) འགྲོ་བ་པར་འདོད་པ། 希冀，愿望，羡慕，དམིགས་ཡུལ་འགྱུབ་པར་སྨོན་པ། 希望能够达到目的。❷འགྲོ་འདོད་ཀྱི་ཤེས་རྟོག། 名词。心愿，誓愿，ཡིད་ཀྱིས་སྨོན་པ་ལྟར་གྱུབ་པ། 如愿以偿。སྨོན་པ་དོར་བ། 发誓愿。

སྨོན་པ་མེད་པའི་སྒོ་མ་པར་ཐར་པའི་སྒོ། རྣམ་གཡེང་སྨོན་གཞན་ཀྱི་ནང་གསེས། གཞན་དབང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་ཉེ་རིང་འཁོགས་པ་དེ་རིང་དུ་སྡུག་བསྔལ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨོན་པར་བྱའོ། 无愿解脱门。乃至伴有依他起性有为法时，尔时便是苦故，不可愿求，应修断除。

སྨོན་ཆོག སྨོན་ལམ་འདེབས་པའི་ཆོག 贺词。祝愿之词：བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཀྱི་སྨོན་ཆོག་བཟོད་པ། 致贺词。

སྨོན་ཆོག་ལས། ལྷ་ལྡན་སྨོན་ལམ་དང་ཆོགས་མཆོད་ཀྱི་བསྡུས་ཡིང་། 传大小召。藏历正月初旬和二月下旬在拉萨大昭寺举行的大召法会和小召法会的简名。

སྨོན་ལམ། ཡིད་ལ་སྨོན་པ་ཆོག་ཀྱི་ལམ་དུ་བཟོད་པ། 愿望，誓愿，ཡང་དག་པའི་སྨོན་ལམ་འདེབས་པ། 发佳愿。ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་སྨོན་ལམ་ཆུག་པ། 起恶愿。

སྨོན་ལམ་ཀྱི་ཚང་སྐྱེས། ཆོ་རབས་ གང་ སྐྱེས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཡ་རལ་དུ་ཕྱིན་པའི་སྨོན་ལམ་ཆུབ་མི་ཤེས་ཏེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ཐོག་མེད་ནས་ཀྱང་ སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ཏུ་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ ཡོངས་སུ་ རྫོགས་པ་ དེ་ཡང་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ ཞུགས་ཏེ་ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ ཞུགས་ནས

དཀའ་ལྡན་ཕྱི་ཐོ་དང་། རྟེའི་རྣམ་ཏཱལ་གྱི་ཚང་། འབྲས་སྤུངས་སྒོམས་པ་གྱི་ཚང་། སོག་ཆས་སྐྱས་པའི་ཀུ་པ་བཏུ་ཐུག་ཁ་ཤས་བཅས་ཡོད། 传大召送鬼。旧时，每逢藏历正月二十四日大愿法会结束时，举行的大规模送鬼仪式。参加者有噶丹赤巴、布达拉朗杰札仓和哲蚌寺安巴札仓的僧侣，以及扮演蒙古古装骑士数百名等。

སྐོན་ལམ་ཚོགས་ཤིང་། སྐྱོན་ལས་ སྐབས་ བསྡུ་བའི་ཆེ་ཤིང་གི་ཁྲལ། 传召柴薪差。旧时，拉萨传召期间，群众向原西藏地方政府缴纳的柴薪赋税。

སྐོན་ལམ་ལ་དབང་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་བཅུའི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དང་དུས་གང་དུ་ཅི་དགའ་བར་མངོན་བར་རྫོགས་བར་བྱང་ཆུབ་ ལ་ཀུན་ དུ་སྤྱོད་ བའོ། 愿自在。随心所欲应时出现于佛土中成正等觉自在。菩萨十自在之一。

སྐོན་སེམས། (1)ཡིད་ཀྱིས་མོས་བའམ། འདུན་བའི་སེམས། 希冀的心，期望的心。(2)སྐྱོན་པ་དང་འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞེག 愿心，愿菩提心。

སྐྱབས་ཡི། སྐྱས་ཅི་དགོས་དང་དོན་གཅིག

སྐྱས་ཅི་དགོས། ཨོད་མི་དགོས། 何况，不仅，不待言：ཚོན་ལྕགས་ཙོང་པ་སྐྱས་ཅི་དགོས། ཞིང་ལས་འཕྲལ་འཁོར་ཙང་མང་ཙི་འདུག不但有耕牛，而且还有很多农业机器。བོད་ ཡུལ་ ཀྱི་ རི་ རྩེ་དབང་ ཀྱི་དུས་ ཐུབ་ ཁ་བ་རྒྱ་ ཐིང་ རི་ བོད་ དཀྱུག་ཀྱི་དུས་ ཐུ་ནི་སྐྱས་ཅི་དགོས། 西藏的高山上，夏天尚且茫茫白雪，更何况冬季。

སྐྱས་འཇིག (རྟེང་) འཇིམ་ཆ་བའི་གྲོགས། 知交，老朋友，熟人。

སྐྱས་པ། (ཐ་དད་པ) རྗེད་པ་དང་། སྐྱ་པ། 讲，说：གཏམ་སྐྱས་པ། 说话。གཞུང་དོན་སྐྱས་པ། 讲书。ཁོས་སྐྱས་པ། 他说。

སྐྱས་མེད། ཨོད་ མི་ དགོས་ པ། 当然，不待言：ཚང་ཙོང་པ་སྐྱས་མེད་རེད། ཀ་རྒ་ཀུང་མང་ཙི་འདུག 不用说有藏酒，连白酒都有很多。

སྐྱག་ཀ། (རྟེང་) སྐྱེ་ཀ་དང་མཚུངས་ཏེ་གཉེན་ཀ། 婚姻，姻亲。

སྐྱག་ཁད། སྐྱག་ཁད་དང་འདྲ།

སྐྱག་བཅད་དེ་བྱེས་པ། (རྟེང་) ཐང་ཚད་ཚད་དུ་བྱས་པ། 逃跑得疲累极了。

སྐྱང་བ། (རྟེང་) བཀྱང་བ། 伸，伸展。

སྐྱབ་ཀ། (རྟེང་) གཉེན་སྐྱེ་ 姻亲，亲戚。

སྐྱབ་ཀ་བྱེད་པ། (རྟེང་) (1)བག་མ་ གཉོང་ ལེན་སོགས་གཉེན་སྐྱེ་ཀྱི་གོས་བྱེད་པ། 作媒，联婚。(2)བག་མ་གཉོང་ལེན་བྱེད་པ། 嫁娶。

སྐྱབས་ཁ། སྐྱེ་ཀ་དང་འདྲ།

སྐྱབས་ཁ་སྐྱོར་བ། (རྟེང་) ཚ་མ་གཉེན་སྐྱེ་བའམ་མཐུན་སྐྱོར་བྱེད་པ། 订婚，联姻。

སྐྱབས་ཀ། སྐྱེ་ཀ་དང་འདྲ།

སྐྱབས་པ། (རྟེང་) ཚ་མ་གཉེན་སྐྱོར་བྱེད་མཁན། 媒妁。婚姻介绍人。

སྐྱབས་བྱེད་པ། (རྟེང་) (1)བག་མ་ གཉོང་ ལེན་ ཀྱི་ གོས་བྱེད་པ། 作媒，联婚。(2)བག་མ་གཉོང་ལེན་བྱེད་པ། 嫁娶。

སྐྱབས་བྱེད་པའི་ལྷག་ མ། དགེ་ འདུན་ ལྷག་ མ་ བཅུ་གསུམ་ལས། ཁེམས་ཅན་ལ་ཆགས་ པ་ལས་ ཀྱུར་པའི་ལྷག་མའི་ནང་གཅིག། འཕྲེད་ལན་གསུམ་ བསྒལ་བའི་ སྐྱེ་ནས་ ཐ་མར་ མཐུན་པའི་ སྐྱེས་ པ་དང་ བྱད་ མེད་ འཁྲིག་པ་བགྲེད་ པ་ལ་ མཐུན་ པར་ སྐྱབས་ བའོ། 作媒嫁。十三僧残中为贪欲有情所犯五种重罪之一。谓经过三次说媒，使先不相好的男女相爱而行淫欲事。

སྐྱབས་ཅི། (རྟེང་) སྐྱབས་པ། 纯净，净；珍贵，爱惜。

སྨྱུ་ཀུ། (རྡོ་) (1)མི་ཀ་འབྲི་ཐེབ། 竹笔，笔。(2)སྨྱུག་ཕྲན། 小竹，细竹。

སྨྱུག སྨྱུ་ཀུའི་བསྡུས་མིག

སྨྱུག་མ། (རྡོ་) ཤིང་སྨྱུག་མ། 竹，སྨྱུག་མ་རིང་པོ་ཁོག་པོར་བཏགས་ཏེ་བསྡུད་ལ་ཚེན་ཐོག་ཏུ་ཁྱེར་ནས་འོང་། 把长竹打成捆，尽力背回来。

སྨྱུག་མ། (རྡོ་) སྨྱུག་མ་དང་འདྲ།

སྨྱུ་ཀུ། (1)མི་ཀ་འབྲི་ཐེབ། 竹笔，笔。(2)སྨྱུག་ཕྲན། 小竹，细竹。

སྨྱུ་ཀུ་བཅོས། (མངོན) མི་ཀ་འབྲི་མཁན། 笔者。写字者的异名。

སྨྱུ་ཀུ་འཛིན་པ། མི་ཀ་འབྲི་མཁན། 执笔者，写字者。

སྨྱུག སྨྱུ་ཀུའི་བསྡུས་མིག

སྨྱུག་ཁ། (1)འབྲི་མཁན་གྱི་འབྲི་སྨྱུག་གི་ཁ། 笔锋。书写藏文竹笔的偏锋。(2)གཏུར་རྩི་སྐྱེང་གཅག་བྱ་གཟེག་ཁ་ཕྱེན་བྱ་ བྱས་ནས་བཟུང་ སྐྱེ་གཏུར་དགོས་པའི་གཅག་བྱ་བརྡུག་ཐབས་ཤིག 偏刺法。倾斜剖针尖锋，剖刺脉管放血的针法。

སྨྱུག་ཁའི་གཟེག ཐོད་ཨིག་ གཟབ་ གཡང་ འབྲི་ཐེབ་ཀྱི་སྨྱུ་ཀུའི་ཁ་དབྱིབས། 斜锋竹笔。

སྨྱུག་ཁྱིམ། སྨྱུག་མས་བཟོས་པའི་ཁང་པ། 竹屋。竹结构的房屋。

སྨྱུག་ཁྲོག་ལས། སྨྱུག་མས་བཟོས་པའི་འཕྱོག་ཐུམས། 竹轿。竹编轿子。

སྨྱུག་ཁྲོག སྨྱུ་ཀུ་ཟུགས་ནས་ཁྲོག་ཁྲོག་ཅེར་བའི་སྨྱུག་པ་ལ་བཏེག་ནས་མིང་བཏགས་པའི་ སྨྱུག་ སྣོད། 笔筒。装笔的小筒或小盒。

སྨྱུག་མཁན། སྨྱུག་མའི་ལས་ཀ་ཐེབ་མཁན། 竹工。编制竹器者。

སྨྱུག་ཕྱི། སྨྱུག་ཁ་བཟོ་ཐེབ་ཀྱི་ཕྱི། 削笔刀。削制竹笔的小刀。

སྨྱུག་ཚིང་། (1)སྨྱུག་མ་ཟུས་པའི་ཚིང་ག། 竹林。(2)སྨྱུག་མའི་ཚིང་བྱ། 笛，箫。

སྨྱུག་སྒམ། སྨྱུག་མས་བཟོས་པའི་སྒམ། 竹箱。藤编箱匣。

སྨྱུག་སྡོན་ཆ་བ། སྨྱུག་མ་ཀཽན་ཏུའི་ཕྱི་ཐྲི་ ཁ་རྡོ་བྱས་པའི་ཁུན་ཁུ་སྟེ། རང་མངར། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་བྱང་ཁོག་གི་རྨ་ཚད་དང་། མི་ནད་ཁྲག་ཚའམ། ཚ་བ་རྨེང་པ་སོགས་ལ་ཐན། 竹沥，竹油。烤热鲜竹流出的液体。入药味甘，性凉，功能祛体内痈疽热毒，治妇科血症、久期伏热等病。

སྨྱུག་ཙུ་གང་། རུ་གང་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་ ཚད་ལྡུམ་རང་འཇུག་པའི་ སྨྱུག་ མའི་ རྩིགས་ ཤེག་ གི་ ཀང་ལས་བྱང་བའི་སྐོན། 竹黄，天竹黄。人工种植的淡竹茎中分泌物的沉淀，可入药。

སྨྱུག་ཙྭག ཐུ་དྲས་ བོད་ ཀྱི་ སློབ་ ཁྲག་ ཆོའི་ ལག་ཐབས་ འཁྲམ་ པར་གཞུ་ ཅིང་སྨྱུག་ ཚེའ་ ཅིག 竹板子。旧时，对学生进行体罚的厚竹片。

སྨྱུག་ལྗང་། ཀ་རྡོག་ཤེར་ལ་ལྗང་ཤས་ཆེ་བ། 竹黄色，豆绿色。

སྨྱུག་ཚོགས། (མངོན) མི་ཀ་འབྲི་མཁན། 执笔。写字者的异名。

སྨྱུག་གདུགས། སྨྱུག་མས་བཟོས་པའི་རྟེ་གདུགས། 竹伞，竹骨伞。

སྨྱུག་སྟེང་། སྨྱུག་མས་བཟོས་པའི་སྟེང་མ། 竹盘，竹碟。碗盏形竹器。

སྨྱུག་སྡོང་། སྨྱུག་མའི་སྡོང་པོ། 竹子。竹的地上茎。

སྨྱུག་ཕྱངས། སྨྱུག་བཤགས་ཀྱིས་བསྒྲས་པའི་ཕྱངས་པ། 篾席。竹编垫席。

སྨྱུག་ཕྲན། སྨྱུག་མ་ཆུང་ངུ། 细竹，小竹竿。

སྨྱུག་ཡི། 名词。(1)མི་ ཀ་ འབྲི་ ཐེབ། 竹笔。(2)སྨྱུག་མ་ཆུང་བ། 细竹。

སྨྱུག་ཡི། སྨྱུག་ཚལ་དང་ཤིང་ནགས་སོགས་ལ་ སྡོད་པའི་ཐ་ཞེག 竹鸡。生存于竹林、树林中的一

种鸟。

སྨག་སྒྲབས། སྨྱག་མའི་ཁོག་རྡང་གི་སྟོང་ཚ། 竹管，竹筒。

སྨག་མ། ཤིང་ཞེག 名词。竹，竹子。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྒྲིང་བྱ་ཤིང་དང་། ཆུ་ཤིང་། ཐག་བའི་སྐྱེ་བོ། འབྲས་བུས་འཇིག སྨྱབས་ལྟེག སྨྱག་ཆོད། རྟ་ཡི་ཆུལ་མཚན། རྟ་ཡི་རྐྱག ཆོར་བཏུ་པ། འོད་མའི་ཐུ་ཀུ། རླུང་གིས་ཐུལ་སྨྱག ཐུང་འབྲུད་ཅན། ལས་ཤིང་། ཤུན་པ་མཁྲིགས། སྐྱེན་ཅན་བཅས་སོ།

སྨག་མ་མཁན། (1)སྨྱག་མའི་ཅ་ལག་བཟོ་མཁན། 竹工。编制竹器者。(2)མདའ་བཟོ་མཁན། 箭工。造箭的人。

སྨག་མ་མདའ་རྩྭ། མདའ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ སྨྱག་ མ། 箭竹。可作箭杆的一类小竹。

སྨག་མའི་ཁང་ཁྱ། སྨྱག་ བཤིག་ ཀྱིས་ བཟློས་ བའི་སྟོད། 竹盒。

སྨག་མའི་ལྷ་ཀྱེ། སྨྱག་སྟོང་ལས་བཟོས་ བའི་ཚོང་ བའམ་ཞ་ཁ། 筧槽。剖竹刻节制成的引水槽。

སྨག་ཙེ། སྨྱག་མའི་ཐུ་ཀུ། 竹笋。

སྨག་ཁྱི་ཚུ་གང་། སྨྱག་ཏུ་གང་གི་མིང་གཞན་ཞེག

སྨག་ཚད། (ཐུལ) ཐིག་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་སྨྱག་མ། 竹尺。竹板所作刻度尺。

སྨག་ཚལ། སྨྱག་མ་མང་པོ་སྒྲིས་ཚོད་བའི་ས། 竹林。

སྨག་ཚིགས། སྨྱག་མའི་བར་ཚིགས། 竹节。

སྨག་འཇིས། ཡི་གེ་འབྲི་མཁན། 执笔者，写字者。

སྨག་ཐྱ། སྨྱག་ མས་ བཟློས་ བའི་ ཐྱ་ མོ། 竹帽。篾编帽子。

སྨག་གཤོད། ཡལ་ག་མ་རྒྱས་བའི་སྨྱག་གསར། 新竹。尚未生枝的嫩竹。

སྨག་གཟེབ། སྨྱག་མས་བཟོས་བའི་སྟོད་ སྐུ་ བཞི་ ཕྱ་བྱ། 箐。竹编有盖方篓。

སྨག་གཟེར། སྨྱག་མས་བཟོས་བའི་གཟེར་བྱ། 竹签。一头尖锐的竹扦子。

སྨག་ངར། སྨྱག་མ་ལས་བཟོས་བའི་ངར་བ། 竹篱。

སྨག་རིལ། (1)ངས་གཞིའི་མཐའ་རྒྱོང་བྱེད་ཀྱི་སྨྱག་རིལ་ཐུ་བོ། 细条绷子。小木条或篾片制的画架。(2)སྨྱག་རིལ་ཁོག་སྟོང་ ཐུ་ མོ། 小竹，细竹管。(3)སྨྱ་ཀུ་རིལ་མོ། 竹管笔。儿童初学写字时用细竹管削制的笔。

སྨག་རིས། (1)སྨྱག་མའི་དཔྱིམས་ གཟུགས་ ཀྱི་ རི་ མོ། 竹枝花纹。(2)སྨྱག་རིས་ ཅན་ཀྱི་ རྩམ་སོགས། 翠竹。藏族传统的绒毯图案之一。

སྨག་ཀོད། སྨྱག་མའི་སྐྱ་ ཀོད། 竹梳，竹篦。

སྨག་ཀོད་རྒྱག་ཐ། སྨྱག་བཟོས་ ཀོད་སྒྲུད་ཀྱིས་སྐྱ་སོགས་ཀྱི་འཇིངས་བསངས་ པ། 爬梳，梳理。

སྨག་བཀག་ས། སྤྱབ་མོང་བཀག་ས་བའི་སྨྱག་ལེབ། 篦。剖竹所成薄片。

སྨག་སྐྱམ། སྨྱག་མས་བཟོས་བའི་སྒྲོ་ མ། 箪。竹编有盖圆篓。

སྨག་གསར་ཅ། གསར་སྐྱེས་སྨྱག་ལྕང་། 嫩竹。一年生新竹。

སྨག་ཅ་ཅ། (རྟེང) བཏུག་པ། 投入，装进。

སྨང་གནས། ཟས་ཉིང་དང་བཟུང་བའི་སྤྱོམ་བའམ་ཆོ་ག་ཞེག 守饥行，禁食斋。佛教徒断绝饮食以修苦行的宗教活动。

སྨང་བ། ●(ཐ་དད་པ) སྨྲངས་པ། སྨྲང་བ། སྨྲངས།། (1)སྐོམ་པར་བྱེད་པ་དང་། བཟའ་བཏུང་གཅོད་པ། 绝食。断绝饮食：སྐོ་ ཆས་ སྨྲང་བ། 绝食。(2)ཉུང་དུ་གཏོང་བ། 减少，削减：མི་འབོར་སྨྲང་བ། 减少人数。❷དཔྱིམས་ འཇོང་ཚོ་དང་རིང་བོ། 形容词。长圆形，尖圆：སྣ་སྨྲང་བ། 尖鼻。མགོ་སྨྲང་བ། 尖头。

སྨང་བྱ། འབིགས་ བྱེད་ཚོ་ བྱད་ སྒྲུང་ བྱ། 名词。锥，钻子。

སྨང་སྨང་། བཟོ་དཔྱིམས་འཇོང་འཇོང་ཕྱ་ བྱ། 长

圆形，尖圆，卵形：དོ་སྒྲུང་སྒྲུང་། 鹅卵石。མར་སྐམ་སྒྲུང་སྒྲུང་། 腰形酥油盒。སྒྲོམ་བྱ་སྒྲུང་སྒྲུང་། 两头尖的梭子。

སྒྲངས། སྒྲུང་བའི་སྐུལ་ཆིག

སྒྲངས་པ། སྒྲུང་བའི་འདུམ་པ།

སྒྲུབ་པ། (རྟིང) དུས་ཐུན་ཐུང་དུ་གཏོང་བ་ དང་། རྟེ་རུ་གཏོང་བ། 加快。

སྒེ་བ། (རྟིང) ཉམས་པའམ་ཞུན་པ། 衰败，衰弱，下劣。

སྒེག། (རྟིང) ཁྱིའུ་ དང་ བྱ་ མའི་ ཁ་ ལ་ ཅིད་ པ། 媒妁。

སྒོ་མཁན། རྨག་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པའི་མི། 疯人，狂者。

སྒོ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) སྒོས་པ། སྒོ་བ།། སེམས་ འཕྲལ་བ་དང་། རྨག་པ་རྣལ་དུ་མི་གནས་པའམ། རང་ བཞིན་ དུ་མི་ གནས་པ། 狂乱，疯颠。神经错乱。ཚད་ནད་ཀྱིས་སྒོས་པ། 体发高烧，神志错乱。ཁྱི་སྒོན་པའི་དུག་འགོས་ནས་སྒོ་བ། 犬中疯毒，因而发狂。

སྒོ་ཅྱད་ཅད། སྙིང་ལིང་འཇུག་ཀྱི་བྱ་ག་ འཕྲུགས་ནས་དུན་པ་ཉམས་ཤིང་རྣམ་ཤེས་ གཞན་ དབང་ དུ་ གྱུར་པ་ཞིག་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྱེ་ན་ཆུང་ལས་ གྱུར་པ་དང་། མཁྲིས་པ་ལས་གྱུར་པ། བད་ཀན་ ལས་གྱུར་པ། འདུས་པ་ལས་གྱུར་པ། ཕིད་གདུང་ ལས་གྱུར་པ། དུག་ལས་གྱུར་པ། གདོན་ལས་ གྱུར་པ་བཅས་བདུན་མཆིས་སོ། 疯病。心脏中意窍错乱，记忆追失，心神不能自主之病。病因有由风、胆、涎、三合、忧伤、中毒、中魔等七类。

སྒོ་འབོག སེམས་སྒོས་ཏེ་བཏུལ་བའམ། འཕྱེལ་ བའི་མིང་། 疯颠昏倒。

སྒོ་ཙབ་ཙུབ། སྒོ་བའི་མངོན་ཚུལ་ཞིག 半疯颠，疯疯颠颠。

སྒོ་བརྫུ། མ་སྒོ་ཡང་སྒོ་ཁུལ་ཅིད་པ། 装疯，装疯卖傻。ཕྱི་ཚུལ་དུ་སྒོ་བརྫུ་བཏབ་ནས་དོན་ལ་ རང་ དོན་གཅིག། 表面装疯，实则是为了千个人的私事。

སྒོ་ལབ། དྲན་ཤེས་མི་བདེན་བའི་གཏམ་བརྗོད། 狂言，呓语，疯话。

སྒོ་ལྟམ། དྲན་ཤེས་མི་བདེན་པ་ཕྱི་བྱའི་ དྲམ་ པ་སྟེ་ དྲམ་པ་ཆོད་མེད། 猖狂，猖獗。

སྒོང་བ། (རྟིང) ཏུང་ པ། 伸展，张开，拉长，高举。

སྒོད་པ། སེམས་རྣལ་དུ་མི་གནས་པའི་མི་ དང་དུད་འགྲོ་སོགས། 名词。疯子，狂乱者，ཁྱི་སྒོན་པ། 疯狗。གླང་ཆེན་སྒོན་པ། 疯象。མི་སྒོན་པ། 疯人。སྒོན་པ་དང་རྩོད་པ་མི་ རུང་ 不与疯子辩论。

སྒོན་སྒོད། སྒོན་པའི་སྒོད་པ་སྟེ་ སྒོད་པ་ གང་ བྱང་ མང་བྱང་ ཅིད་ པའི་ དབེ། 疯狂行为。胡作非为的譬喻。

སྒོན་མ། བྱད་མེད་སྒོན་པ། 名词。疯女人。

སྒོལ་པ། སྒོ་བའི་འདུམ་པ།

སྒོ་མཁན་ཀེ་ཙོ། མི་སྐད་ ཤེས་ པའི་ ཅེ་ཙོ། 解语鹦鹉。

སྒོ་མཁས། (1)གཏམ་བཟང་མཁས་ པོ། 善言。善于说话。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངག་གི་དབང་པོ་ དང་། ཆོག་གི་བདག ཀུན་ལྡན་བཅས་སོ། (2)(མངོན) གཟའ་ཕུར་བུ། 善言。木星的异名。

སྒོ་རྒྱ། བཟང་ རྒྱུད་ སྐད་ ཅ། 话，言词，语句：སྒྲུང་གཏམ་སྒོ་ཀྱ་མང་པོ་ཤོད་པ། 有很多神话故事可说。དང་བདེན་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་སྒོ་ རྒྱ་ ཆད་ པ། 没有正确理由可说。

སྒོ་སྐོ། (མངོན) ངག་གམ་གཏམ་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀ། 语门，口的异名。

སྒོ་སྐོ་མཆོད་ཆ། བོད་ཀྱི་བད་ སྒོད་ བའི་ གཞུང་

རྩིང་པ་ཞེག་སྟེ། མིང་དང་། ཚིག་དང་། ཡི་གེ་གསུམ་གྱི་ ཚོགས་ རྣམས་ གསལ་ བར་ སྦྱོར་ བའི་ གཞུང་། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པར་བཟློ་ཏ་ཀ་ཎི་རྫོ་ན་སྟེ་དབེ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱགས་པས་ མཛད་ པའོ། 《口剑论》。一部古典藏族语言学书籍名。十一世纪中，印度学者密底佳那所著。书中涉及一些梵文、藏文词汇、语句和文章的规律。

སྨ་བཅད། (1)ངག་བཅད་པ་སྟེ་ གཏམ་མི་ སྨ་བ། 禁语。不准说话：སྨྱང་གནས་ཀྱི་ཟས་བཅད་ཉིན་ སྨ་བཅད་ཉིན་པ། 禁斋时日，不准说话。(2)(ཟངས) ཁུགས་པ་སྨ་མི་ཤེས་པ། 语缄。哑巴的异名。

སྨ་ལྕེ། ལྕེ། 舌：སྐྱེས་ ནས་ སྨ་ ལྕེ་ དིག་ ཁུགས། 生来口吃。དངོས་སུ་ལག་ཏུ་མི་ལེན་པར་ སྨ་ལྕེ་ བདེ་པོ་ཙམ་ཀྱིས་ཅི་ ཞན། 不事实践，只是口齿伶俐有何益处？སྐད་ཅ་ བློབ་སྦྱོང་ཅིད་དུས་ སྨ་ལྕེ་ སྨ་གསལ་ལ་གང་ གྱབ་ཅིད་དགོས། 学习语言，要尽量使口齿发音清晰。

སྨ་མཆུ། ཁ། 口，口齿：བྱས་ རྗེས་ ཐུབ་ བྱ་ བྱང་ ཙམ་ནས་ སྨ་ མཆུ་ བདེ་ བོས་ བདེན་ ཡུས་ ཤོད་ པ་ ནི་ ཤིལ་ གང་ འཆང་ བའི་ གནས་ རེད། 稍有成绩就夸夸表功，实为可笑。

སྨ་མཆུ་ཅན། (ཟངས) གཡོ་ ཅན། 口齿者。佞人的异名。

སྨ་འཆལ། དོན་ མེད་ ཀྱི་ གཏམ། 胡说，信口雌黄。

སྨ་བརྗོད། ལབ་ བརྗོད། 说，说话：གཏམ་ འཆལ་ སྨ་ བརྗོད། 胡言乱语。

སྨ་བདེ། ཤོད་ སཁམས་ པ། 会说。口齿伶俐：དང་ བདེན་ ཀྱི་ ལས་ ཅིད་ བདེ། དང་ བདེན་ ཀྱི་ གཏམ་ སྨ་ བདེ། 老实的事好做，老实的话好说。

སྨ་ཕྱིབ། གཏམ་ གསལ་ ཡོ་ མེད་ པ། 口吃，舌结。

སྨ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) སྨས་ པ། སྨ་ བ། སྨོས།། རྗེད་ པ་དང་། ཤོད་ པ། 谈，说，告知。旧译曰、谓：གཏམ་ སྨས་ ན་ དོན་ རྟོགས། 话要说了才懂。ཡང་ སྨ་ བ། 答曰。ཟློ་ སྨ་ བ། 再说。སྐྱེད་ པར་ སྨ་ བ། 说话婉转。རྒྱུ་ མེད་ པར་ སྨ་ བ། 无因论。རྒྱུ་ རྟག་ པར་ སྨ་ བ། 常因论。ཙང་ མི་ སྨ་ བར་ འཁོད་ པ། 默然静坐。མཚུངས་ པར་ སྨ་ བ། 相提并论。❷གཏམ་ དང་། སྐད་ ཅ། 名词。语言，话：རྩོད་ པ་ ཐམ་ ནས་ སྨ་ བ་ ཆད་ པ། 辩论失败，无话可说。སྨ་ བ་ ལ་ གཅེས་ སྤྲས་ དགོས་ པའི་ ཚོས། 辩论须知。སྨ་ མང་ བྱེད་ ཀྱི་ སྐྱེ་ འཇིག། བསམ་ མང་ འདུན་ མའི་ དགྱེ་ ཤིང་། 多嘴多舌招致祸殃，见异思迁搅乱计划。

སྨ་བ་ངན་པ། གཏམ་ སྡིག་ ཅི་ ལོག་ པ་ ཐམས་ མི་ ལེགས་ པ། 邪说，谬论。

སྨ་བ་བཅད། ❶གཏམ་ གོད་ པའི་ བར་ མཚམས་ བཅད་ པ། 禁语，缄口，不说话；དགོས་ མེད་ ཀྱི་ སྨ་ བ་ བཅད་ པ། 不说无意义的话。❷(ཟངས) ངང་ ཐོང་། 不言。仙人的异名。

སྨ་བའི་རྒྱལ། (ཟངས) འཇམ་དཔྱངས། 语王。文殊菩萨的异名。

སྨ་བའི་སྒོ། (ཟངས) ཁ། 语门。口、嘴的异名。

སྨ་བའི་འབབ་ཆོགས། (ཟངས) ལྕེ། 语阶。舌的异名。

སྨ་བའི་གཞི། གཏམ་ གོད་ པའི་ ཐེང་ གཞི། 论题。

སྨ་བའི་རྒྱུ། གཏམ་ གོད་ གཅིག་ ཁ་ གཏུག། 对论者。辩论的对方。

སྨ་བའི་ལྷ། (ཟངས) འཇམ་དབྱངས། 语神。文殊菩萨的异名。

སྨ་བའི་ལྷ་མོ། (ཟངས) དབྱངས་ ཅན་ མ། 善言天女。妙音佛母的异名。

སྨ་ཟེར། (ཟངས) ཁ། 能言。口、嘴的异名。

སྨ་བས་མ་བརྗོད་མེད། སྐྱེ་ ཐེག། 空性，远离言说思议。

སྨན་ཀིཏ། (ཚེག) ཙོང་ ཁ་ པ་ གཅིག་ པ། 藏历

十一月。

སྒྲུང་། (ཇི་) རིག་ཟིད་དམ་ངག་སོགས། 咒陀经；语言。

སྒྲུང་འདོན། (ཇི་) (1)གསང་ཆིག་འདོན་པ། 说行业话，说密语。(2)ལུང་འདོན་པ། 传诵佛经。

སྒྲུང་བ། (ཇི་) སྨྲ་བ། 说。

སྒྲུང་ཚིག (ཇི་) (1)སྨྲ་བའི་གཏམ། 话，语言。(2)གསང་བའི་ཆིག 秘密话，密语。

སྒྲུང་གསོལ་བ། (ཇི་) གསང་གཏམ་གོད་པ། 说秘密话。

སྒྲས་པ། (1)སྨྲ་བའི་འདས་པ། (2)གཤམ་དུ་ལན་འདེབས་རྒྱའམ། ཆིག་བཅད་འགོད་པ། 答曰，诗曰，颂曰。诗歌和散文交互出现的旧体文中，引出下文答词或诗词的一个发语词。

སྒྲིག (ཇི་) ཚོས་ཆོས་མ། 红黄色衣服；དང་སྒྲིག་གི་ཆོས་ཚོས། 袈裟。

སྒྲོ་ཐགས། ཡིད་གདུང་བའི་སྡུག་སྐད་དམ། སྡུག་བསྔལ་བའི་ཆིག 伤叹，悲号，叫苦声；སེམས་སྡུག་ཆེན་ཙི་ཐུང་ནས་སྒྲོ་ཐགས་དིང་དིང་སྒྲོག་པ། 伤心之极，放声痛哭。ན་ཚ་དྲག་ཙི་ཐེ་ལྟར་ཐུང་ཡང་སྒྲོ་ཐགས་མི་འདོན་པ། 不管病痛怎样利害，也从不呻吟。

སྒྲོ་བ། (ཇི་) (1)ཚོང་སྐད། 呻吟声。(2)སྡུག་བསྔལ། 痛苦。(3)ངན་པར་སྨྲ་བ། 恶语，骂詈。

སྒྲོག་པ། (ཇི་) (1)ཐེམས་དང་འཁོས་ཀ། 态度，情形。(2)རྩ་བ། 根本。(3)ལྷག་མ། 剩余，残余。

སྒྲོང་བ། (ཇི་) སྨྲ་བ། 说。

སྒྲོང་ཆིག (ཇི་) གསང་བའི་ཆིག 秘密话，隐语。

སྒྲོས། སྨྲ་བའི་སྐུལ་ཆིག

ཙ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་པའི་བཅུ་བདུན་ པ་ འདི་ནི་ ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཀན་དང་། ཁྱད་པ་ ཕྱེ་དགོས། ནང་གི་རྩོལ་བ་ཀན་ཕྱེ་ གཏི་སྟབས་ཐུབ་དང་། ཕྱིའི་རྩོལ་བ་ཐོག་ཆང་ཟླ་ཤེད། མིང་གཞིའི་ཚ་ ཡིག་ ཅིག 藏文第十七字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为腭舌全阻，口外动态为不送气清音。今前藏读作舌尖前不送气清塞擦音，相当于汉语拼音字母z，国际音标ts，高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a。所以这个字母的读音相当于汉语的za。强音语基字母之一。

ཙ་ཀ་ཅི། (ཤེགས) ལྷ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར། གཞན་ཡང་བཀུ་ཤེས་བའི་རྟགས་རྫས་སོགས་མཚོན་ཕྱེད་ རྡོ་མེ་ཐྲག་བའི་ཤོག་ཁྲ་ཁྲུ་བདུན་དྲ་རྡས་ལ་ཞེད། 画片。绘有象征天神、坛场、八祥瑞等图案的小画片。

ཙ་ཚོ་ངེ། (རྟིང) བྱ་ཚོང་མ་ཟིག་པ། 鹧鸪，沙鸡。

ཙ་ཆུགས། ' ཙ་ཡིག་ཡིན་བའི་རྟགས་ཏེ་ ཙ་ ལ་ཁ་ ཙ་ 字母上的"ཻ"部分，用以和 ཙ་字母相区别。

ཙ་ཀྲི། རྩྭ་ཞེག 蒲须莲。伞形科植物名，可入药。

ཙ་ཛེ། (1)བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྗེ་པ་ཞུ་པ་ རྡེ་ ཙ་ ཚ་ ཛ་ ཞ། 藏文第五组字母 ཙ་ ཚ་ ཛ་ ཞ། (2)ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྗེ་པ་ གཉིས་པ་སྟེ། ཙ་ཚ་ཛ་རྩ་ཟ། 梵文辅音第二组字母 ཙ་ཚ་ཛ་རྩ་ཟ།

ཙ་ནས། (1)རྒྱུ་མཚན་སྒྲུབ་པའི་ཕྱད་ཅིག 因为，所以。ཁོ་པ་ད་ཆོང་དང་མ་ཡིན་ ཙ་ད་ ཤུགས་ ཤུགས་ཆེ་ ཙམ་ ཡོད། 因为他是壮年，所以体力较强。རྒྱང་སེམས་མེད་ཙ་ད་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ་ ཡོད། 因为无私，所以有勇。(2)དུས་ སྐབས་ རྣམས་ ཀྱི། 当时，当…之时；ཕྱིན་ ཙ་ ན། 去时。ནང་དུ་བཞུར་ ཙ་ ན། 当居家之时。

ཙ་ཅ་ཀ། ཟན་མ་ཆུང་དུ་ ཞེག 鸡豆，山绿豆。

ཙ་ཅ། ཙ་ནས་པ་བང་ སེ་ སོང་ བསྡུ་ བའི་ ཡིག་ གྱུང་ཀྱི་གསལ་བྱེད་ཡི་ཀེ། ཤ་ས་ལ་ཁྱོས། ཙ་ཅ་ 字摄。梵文自 ཙ་至 ཅ་ 所摄五清音含气字，即 ཙ་ད་ཏ་ཀ་ཅ་五字。

ཙ་འབྱུ། ཙ་ཡིག་གི་ཏོག་གསལ་ལག་ཅ། ཙ་字头上 "ཻ"部分名字。

ཙ་སྐྱ། དབྱི་ཚང་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིག 铁线莲的异名。

ཙ་ར། (1)རྩ་བའམ་རྩད། 根，根本，རྩེད་འཁྲུལ་ཀྱི་ཙ་ར་གཅོད་པ། 寻找错误的根源。(2)ལྷག་ཡིས་གཏུ་པ། 鞭打，鞭挞，ཙ་ར་བཅད་ པ། 鞭答。

ཙ་ར་ཀ། (ཤེགས) སྨན་དཔྱད། 医疗，医治。

ཙ་ངར་ཁྱང་། མིའི་ཕྱང་རུས་ཀྱི་རྩེ་ དང་ སྐྲག་རུས་ཀྱི་ སྣུ་ ཁཉིས་ འབྲེལ་ བའི་ མཚམས་ ཀྱི་ ཁོག་ གམ་གནས་ཤིག་ 天突。胸骨上端与锁骨尖端相接连处一穴位名。

ཙ་ཏི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ ཁུལ་ ཏི་ ཞེག་ཡིན་པ་འདི་ལ་ བཀའ་བཀྲུད་པ་ གཙང་པ་ཏུ་ རར་ཡེ་ ཤེས་རྟེ་རྗེས་ སྐྱལ་བ་ནས་ འཆར་ ལ་ རོང་སྐོང་དུ་ འགྲོ་ བའི་ སྐལ་ རྒྱུན་བཏོད། 杂日。西藏自治区珞隅地区一山名。十二世纪末，藏传佛教噶居派藏巴甲热·也协多吉始说此山为佛教密宗上乐金刚圣地，首创年往巡礼之例。每逢申年，规模更大，常达数十万人，称为杂日巡礼；ཙ་རི་བསྐོར་བའི་སྡུག་ཁ་གས་ཤིང་བར། དཀོན་ཁ་ཁ་ཀུས་བའི་ མི་ཁ། 不扬杂日巡礼美名，却道偷了寺中牦牛。意谓作了好事反受指责。

ཙ་རེ་བ། རྒྱུན་ན་རེ་བ། 一直，继续不断；ཆུ་ ཙ་རེ་བར་བཅས་པ། 水一直流。ཁྲག་ཙ་རེ་བར་ གོན་པ། 血不断地淌。

ཙ་ཐག ཅ་དང་མི་རྟོང་བའི་རྐྱེན་ཀྱི་ཙ་འཕྲུ། ཙ་ 字母上的“ ⁻ ”部分，用以和 ཅ་字母相区别。

ཙ་སྒྲག (ཁ་ལ) ཅ་དང་མི་རྟོང་བའི་ རྐྱེན་ ཀྱི་ ཙ་ལ་ག ཅ་字母上的“ ⁻ ”部分，用以和ཅ་ 字母相区别。

ཙུ་ཀ། (ཞེ་གས) ཨ་སྐ། 柿子，庵摩罗果。

ཙུ་ཅེ། ཙུ་ཅེའི་བཟའ་བའི་བསྟུན་མིང་།

ཙུ་ཅེའི་བཞིའ་བ། རབ་གནས་སྐབས་སུ་ འབྱལ་ རྒྱུའི་དཀར་གསུམ་ཀྱི་བཞོས་བྱ། 素供。开光时，所用的未涂染红色的供神食品。

ཙཀྲ། (ཞེ་གས) འཁོར་ ལོ། 周期；སྐྱ་ གཅན་ ཀྱི་ ཙཀྲ། 罗睺的周期。ཙ་ཀས་ ཙཀྲ། 子位的周期（进位率）。

ཙཀྵུ། (ཞེ་གས) མིག 目，眼睛。

ཙག་ཀི་ཙིག་ཀི། ཚང་རི་རྩང་རི་སྐྱེ་འགངས་ མི་ཆེ་བ། 琐碎，零星，零零星星；ལས་ ཀ་ ཙག་ཀི་རོགས། 琐碎事情。 དངོས་པོ་ཙག་ཀི་ཙིག་ཀི། 零星物品。

ཙག་ཀོ་ཙོག་ཀོ། དབྱིབས་ཐད་དམད་ སྣ་ ཚོགས་པ། 形状不同，各种各样；རི་ རྩང་ ཙག་ ཀོ་ ཙོག་ཀོ། 形状不同的小山。

ཙག་སྒྲ། (1)མེ་རྡས་སུ་རེ། 火柴。(2)ཙག་ཙག་རེང་བའི་སྒྲ་ཙམ། 沙沙。一类象声词，སྲུམ་ཆུ་ ཚ་གྲང་ འཕྲད་ བའི་ ཙག་ སྒྲ། 热油冷水相遇所发爆裂声。ཤིང་ལ་ སྐམ་པོ་ ཐག་ཆུན་ གྱག་ བའི་ ཙག་སྒྲ། 干枯树叶相碰所发沙沙声。 ཤོག་བུ་ རླུང་ཤོས་ བསྐྱོད་ནས་ ཙག་སྒྲ་ ཐོན་པ། 风吹纸片发出沙沙声。 ཀུ་ སྒན་ སྐམ་པོ་ སོས་ བཅེམས་ནས་ ཙག་སྒྲ་ བྱུང་བ། 嚼食干蚕豆发出剥剥声。

ཙག་བཅད་པ། མར་ཁྲ་ ཙག་ཐག་ བཅད་ པ། 停止爆裂声。炼油至水分全干无爆裂声；མར་ཁྲ་ བཟུར་ ནས་ ཙག་ བཅད་པ། 把酥油的水分熬净，就不发爆裂声了。

ཙག་བཅད་མར། བསྐོལ་ཏེ་ ཙག་ཐག་བཅད་ བའི་ མར་ཁྲ། 水分熬净的酥油；ཙག་ བཅད་ མར་ དེ་ བསྟུན་ རིང་ཐུན་ཡང་ མི་ འགྱུར། 水分熬净的酥油，长久保存也不坏。

ཙག་ཙིག ཙག་ཀི་ཙིག་ཀིའི་བསྡུས་ཚིག

ཙག་ཙོག ཙག་ཀི་ཙོག་ཀིའི་བསྡུས་ཚིག

ཙག་བཤག་གས། (ཁ་ལ) ཤ་ཁོག་སོགས་དཀྱིལ་ནས་ བཤགས་པ། 对剖肉腔。把已屠牲畜的空肉腔对剖成两半；ལུག་ཤ་ ཙག་བཤགས་བཏང་ བ། 对剖羊肉全腔。ཚགས་ཤ་ ཙག་བཤགས། 牛肉全腔的半边。

ཙང་ཀུ་ཏེ། མི་མ་ཡིན་ཀྱི་ ཅེ་ བྱག་ རྟེན། 地祇神。

ཙན་དན། (ཙནྡན:) རྡི་བཟང་ ཤིང་ ཤིང་ རིགས་ ཤིག 檀香。梵音译作旃檀那，略作旃檀。檀香科常绿小乔木名，有赤白紫等数种，木极香，可制器具、作香料和入药。 ཙན་ དན་ ལ་ ས་ ག་ཚགས་

དང་། གོས་ཆེན་ལ་ཐབ་ཕྱེས། 檀木作火棍，锦缎当抹布。喻大材小用。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚོས་སྦྱོན་དང་། དྲིའི་སྲིང་བོ། དབལ་ཀྱི་དུམ་བུ། མ་ལ་ཡར་སྐྱེས། ཆོམ་བྱེད། བཟང་ཐོའི་དབལ་བཅས་སོ།

ཙན་དན་དཀར་ཐང་། མིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བཟླ་ལ་ཚ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཐྲོ་སྲིང་འབྲུགས་ཚད་སེལ། ལུས་ལ་བྱགས་ན་ཀ་བཀས་ཀྱི་ཚ་བ་འཇོམས། 白檀香。檀香科药用本本植物名。味涩而辛，性凉，功能治久年肺疾热损，外涂消肌肤热毒。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚོ་ཤིན་དང་། ཉིལ་འདབ་ཅན། ཉེ་ལ་པ་རྟི། དྲི་ཞིམ་དཀར་ཐང་། དྲི་ཞིམ་བཏགས། བ་ལང་མཚོ། དབལ་ཀྱི་དུམ་བྱ། མེའི་སྐུབ་ཤིང་། ས་མཚོག་ཅན་དན། ས་འདབ་ཅ་ཟར། ཅ་རི་ཅན་དན་བཅས་སོ།

ཙན་དན་ཚོ་ཤིན། རི་བོ་མ་ལ་ཡར་རྒྱས་པའི་ཅན་དན་དཀར་ཐང་ཤིང་རིགས་ཤིག 果谢喀檀香。马拉雅山所产的一种白旃檀。

ཙན་དན་སྒྲོལ་མ་ཇང་ཐྲངས། སྐུ་རྩ་མཚར་ཅན་གཤེལ་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞིག་སྟེ། ཐུབ་ཀྱི་བཀའ་སྩལ་ལྟར་ཅན་དན་ཀྱི་ཐྲོང་ཐིའི་ནང་ནས་རང་བྱུང་གི་སྐུ་རྟེན་ཞིག་སྟེ། བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཅན་ཐང་ཟན་ཐའི་དུས་བལ་བཟའ་ཁྲི་བཅུན་ཀྱི་རྟེན་སྐལ་དུ་ཕྱིར་ཨང་བ་ཕྱིས་ར་མི་ཆེར་བཞུགས་པའི་རྟེན་ཅ་མཚར་ཅན་ཞིག 旃檀度母像。传说从一珠旃檀树中天然生成的度母菩萨像。吐蕃王松赞干布时尼妃拜木萨带至西藏，后供奉在小昭寺中，为稀有三像之一。

ཙན་དན་མཆོག (ཨངོན) ཐུལ་ཀྱི་སྲིང་བོ། 高极檀香。蛇心檀香的异名。

ཙན་དན་ཚོང་ཁེ། འཕགས་ཡུལ་ནས་བཟོ་སྐྱེན་བྱས་པ་ཕྱིས་ཀྱི་ནགས་དུ་ གདན་དྲངས་ཏེ་ རྟེན་ཀྱི་ གཙོ་བོར་བཞུགས་ཀྱ་གསོལ་བའི་ཙན་དན་ཀྱི་ཐུབ་པའི་སྐུ་བཏྲུན་ཞིག 旃檀佛像。原在印度雕成，后来传至内地的一尊旃檀释迦牟尼佛像名。

ཙན་དན་ཐུལ་ཀྱི་སྲིང་བོ། དཀོན་ཞིང་རིན་ཆེའི་ཙན་དན་ཞིག 蛇心旃檀。稀有而贵重的一种旃檀。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་ཅན་དང་། ཁྲབ་འཇུག་སྐྱེས། སྡུ་སངས། ཉིལ་འདབ་ཅན། སྤྲོང་གསུམ་རིན་ཐྲོས་གཞལ་མེད་རིང་། རྣ་བ་ནག་པོ། བ་སྤྱང་མགོ། བོན་ཀུན་མདོག་ཅན། ཆ་གསོ། ལག་འཚེའི་སྲིང་བོ་བཅས་སོ།

ཙན་དན་དམར་ཐང་། གིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བཟླ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཁྲག་ལ་ཚ་བ་ཞུགས་པ་དང་། ཁྲག་ངན་འཕེལ་བ། ཁྲག་རྒྱང་འཕྲལ་བ་སོགས་ལ་ཐན། ཕྱིར་བྱགས་ན་ཁན་ལག་ཀྱི་སྐྱང་བ་འཇོམས། 红檀香，降香。味涩，性凉。治热入血分、恶血瘀阻、气血两燔等症，外涂消肢节肿胀。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུ་ཅ་རྣ། ཉིལ་མར་ཅན། འདབ་མའི་ཁུས། སྐུམ་ལྟེ། བ་ཏུའུ། ཅ་རྣ་དམན་པ། ཆོས་ཅྲིད། རྩ་ཀུ་ཅ་རྣ། ཁའི་ཅན་དན་བཅས་སོ།

ཙན་དན་སྨུག་ཅོ། ཅན་ དན་ དམར་ ཅོ་ རིགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་མདོག་དམར་ སྨུག་ ཤས་ ཆེ་ བ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པ་ཅ་ན་དན་དམར་ཅོ་དང་མཚུངས། 紫檀，降真。两种红檀中之深紫红色者。入药功能同红檀。

ཙན་དན་ལ་མཆོག ཅན་ དན་ དཀར་ ཅོ། 白旃檀。

ཙན་དན་ལེང་ལྡེང་། ལེང་ལྡེང་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་མདོག་ཅན་དན་ལྟར་དམར་བ་ཞིག 旃檀降香。色泽紫红如旃檀的降香。

ཙན་ཏ་བའི་ཐུ་མདོ། ཀྱ་གར་པ་ཅན་ཏྲ་ གོ་ མིས་བརྩམས་བའི་སྐྱེའི་བསྟན་བཅོས་ཐུར་ནས་བོད་སྐད་

དྲ་བསྒྲུབ་པ་འདི་དེའི་དབྱི་རྒྱུན་དུ་སྡུད་དང་ཡོང་བ། 《旃陀罗波声明论》。八世纪时印度语言学家八戒居士皎月所著，是古印度声明十大论之一，此书后译成藏文，至今仍流传于西藏。

ཙན་སྡོང་། ཙན་དན་གྱི་སྡོང་པོ། 旃檀树。

ཙན་ཌཱི། (梵语) གཏུམ་མོའོ། 旃陀离。译言猛厉火、脐轮火或绝地火。

ཙན་ཌཱི་གསུམ། གཏུམ་མོའི་རྣམ་གངས་གསུམ་སྟེ། རང་བཞིན་ཙན་ཌཱི་ཞེས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ཕྱིའི་གཏུམ་མོ་དང་། གཏུམ་མོ་ཙན་ཌཱི་ཞེས་པ་ལྟེ་བའི་ཨ་ཡིག་ནང་གི་གཏུམ་མོ་དང་། ཁ་སྦྱོར་ཙན་ཌཱི་ཞེས་པ་རྣམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་དང་མཆོག་དུ་མི་འགྱུར་བའི་བདེ་ཆེན་ཁ་སྦྱོར་ཟུང་དུ་འཇུག་པ་ཉིད་གསང་བའི་གཏུམ་མོ་རྣམས་སོ། 三种旃陀离。自性旃陀离，外猛厉火，诸法自性空；猛厉旃陀离，内猛厉火，脐轮短阿字；和合旃陀离，密猛厉火，一切深妙空性与极无变化大乐双运和合。

ཙནྡྲ། (梵语) ཟླ་བ། 月亮。梵音译作旃檀陀罗。

ཙནྡྲ་བའི་ཡི་གེའི་མདོ། སློབ་དཔོན་ཙནྡྲ་གོ་མིས་མཛད་པའི་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག 《旃陀罗波字经》。八戒居士皎月著，现仅流传于西藏。

ཙནྡྲ་གོ་མི། (梵语) སྒྲ་ཚའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྐབས་བྱང་བའི་ཀུ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་དག་བཅུ་པོ་ཞིག་པ་ཞེས་པའོ། 旃陀罗阁弥。译言八戒居士皎月。公元七世纪时，印度一声明学家名。

ཙབ་ཀ་རྩབ་ཀ། (叠) ཙབ་ཙ་རྩབ་ཙ་དང་འདྲ།

ཙབ་ཙི་རྩབ་ཙི། ཟུར་བཀུ་མི་ཞིབས་པའི་རྣམ་འགྱུར། 匆忙，慌张，急喳喳。草率状：ལས་ཀ་ཙབ་ཙི་རྩུབ་ཙི་མ་ཟིད། 做事别慌张。སྐད་ཆ་ཙབ་ཙི་རྩུབ་ཙི་བཤད་ན་ཁྱེད་མཁན་གྱིས་གསལ་ཐོང་ཀི་མི་ཐུབ། 说话急喳喳，听也听不清。ཡི་གེ་ཙབ་ཙི་རྩུབ་ཙི་ཞིས་ན་ནོར་ཡོང་། 写字慌张容易错。

ཙབ་ཙབ། བཙོད་ཐག་མེད་པའམ། ཞེལ་རྩུབ་ཆེན་པོ་ཟེད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 忙乱，着急。忙碌状：ཞེལ་བ་ལང་མ་ནས་ཙབ་ཙབ་ཟེད་ཀྱིན་འདུག 忙得不可开交。

ཙབ་རྩུབ། ཙབ་ཙི་རྩུབ་ཙིའི་བསྡུས་ཚིག

ཙབ་ཙོའབ། ཞེལ་ཞེང་གི་རྣམ་པ། 匆忙，慌张，草率：ལས་ཀ་ཙབ་ཙོའབ་བྱས་ན་ནོར་འགྲེལ་འབྱུང་། 做事慌张会出错。

ཙབ་ལངས་པ། མེམས་ཚབ་པའམ་ཞེལ་རྩུབ་ལངས་པ། 着急，发忙：ལས་ཀ་ཟེད་རྒྱ་མང་དྲགས་ནས་ཙབ་ལངས་པ། 要做的工作太多，便着急起来。

ཙབ་ཤིང་། ཞེལ་རྩུབ་རྩུབ། 匆匆忙忙，忙碌状：ཙབ་ཤིང་ངེ་བར་ལས་དོན་སྒྲུབ་བཞིན་ཡོད་པ། 忙忙碌碌地工作着。

ཙབས་རུ་ཚ། ལན་ཚའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ལན་ཚ་ལ་སྐྱུར། རྒས་པས་ཟོ་བའི་དྲིའ་ཉམས་པ་དང་། ཟས་མི་འཇུ་བ། ཁོག་པ་སྐོམ་བཙུངས་ཟེད་པ་སོགས་ལ་ཕན། 杂布如。一种盐。入药味咸而酸。功能治胃阳衰败、食物不化、胸腹胀闷等病。

ཙམ། 副词。(1)སྐོང་དང་། ཡུ་བྱ་སྟེ་ཚད་འཇེད་པའི་ཚིག་ཐོག་གིས་ཤེས། 稍微，如许，约略。在动词、形容词和数词后面修饰其他动词表示概数：དོན་གཏད་ཟུང་བསྟན་པ་ཙམ་ཀྱིས་རྟོགས་པ། 把问题稍微提示一下就懂了。ན་ཚ་རྒྱང་རྐྱག་ཙམ་དུ་སོང་འདུག 病稍稍变重了一些。ཁ་དོག་དམར་ཙམ་འདུག 颜色比较红。སྦྱོང་བརྡར་ཤེ་ཙམ་མང་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཏོག་མས་ཤས་ཆེ། 越锻炼越熟习。ཚོགས་འདུར་གཞུག་མཁན་མི་བརྒྱ་ཙམ་བྱུང་། 参加会议的约有百余人。ཟ་ཆེ་བ་རེ་བོ་ཙམ། འགྱང་མང་བ་ཆུ་མཆོ་ཙམ། 吃得多不过

山大，喝得多不过海大。 (2)ཁོ་ན་ཐེ་དོན་གཞན་འགོག་པའི་ཚིག་ཕྲག་ཤེག 仅只，单独，唯一。在名词后面修饰动词表限制，མིང་ཙམ། 只有名义。སེམས་ཙམ། 唯心。ཁང་པ་ཙམ་ལས་ཐུང་མཁན་མེད། 仅有房屋没有居住的人。སྤྱི་ལའང་བདེ་ཡིད་ཀྱི་ཁུལ་ཙམ་དུའང་མི་འཆར་བ། 对公众福利漠不关心。

ཙཱ་བ་ཀ། ཤིང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་གང་བྱ་ནས་ཐོན་པའི་སོན་གཤོག་པ་ཅན་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་ཚད་པ་མེལ། 补骨脂。亦称婆固脂、破故纸。梵音译作瞻波伽花，一译瞻匐花。荚中翅果形如白色花瓣的一种药用木本植物名。功能清热。

ཙམ་བོ་བ། དངོས་མིན་དང་། ཚད་ལྡན་མ་ཡིན་པ། 近似，外表相似，不合格者；གཏན་ཚིགས་ཙམ་པོ་བ། 近似理由。རིགས་པ་ཙམ་པོ་བ། 似是而非的道理。

ཙམ་བའི་ཁུ། (རྟེང) བེར་རླུང་ལྟ་བུའི་མིང་། 大鲅，披风。

ཙར་ཙར། དངོས་པོ་སོགས་ས་སོག་ཏུ་རྣེབ་གཅིག་མིན་པར་ནོར་ནོར་ཟགས་ཆུལ། 陆陆续续，零零落落；ཅ་ལགཔ་ཙང་ཙང་སེབས་ནས་ཟགས་འདུག 东西都零零落落地掉了。མི་ཚོ་ཙང་ཙང་ལ་ཡོང་གིན་འདུག 人们陆陆续续地到来。

ཙར་རེ། འཕྲོ་ནས་ནམ་ལྟག་ལུས། 残留，剩下；ལས་ཀ་བྱེད་འཕྲོ་ཙང་རེ་བཞག་པ། 把工作停了下来。

ཙི་ཀི། ཇི་པ། 鼠。

ཙི་ཀྱ། (1)ཁམ་བྱའི་ཚི་ཀྱ། 果核。(2)ཇི་པ། 鼠。

ཙི་ཀེ་དང་མཚོ། མཚོ་ཞིག ཏད་རང་སྐྱང་ལྷོངས་ཀྱི་ཞ་མདོ་རྩེ་ཀེ་ནུབ་ཀྱུད་དུ་ཡོད། 兹格塘错。湖名。在西藏自治区安多县境西部。

ཙི་ཏྲ། (ཟེས་ཚ) རྟེར་ཟླ་གསུམ་པ། 藏历三月。

ཙི་ཏྲ་ཀ། (ཟེས་ཚ) མེ་ལི་འཁོར་ལོའམ་ཆུ་སྐྱང་ནུ་ཤེང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤེག ཙ་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲིའ། ནུས་པས་སྐྱེན་འཇོམས་ཤེང། མེ་དྲོ་སྐྱེད། ངར་ནད། གཞང་འབྱུག ཁྲིན་ནད། མཛེ་ནད་བཅས་ལ་ཕན། 孜扎迦。译言火轮或护心。药用木本植物名。味辛，性温，功能化症瘕，补阳气，治胀臌、痔疮、虫病及麻风等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མི་ཏན་རྟོགས་པ། དུག་དུག ཐང་ཤིང་ངར་བ། མེ་སྐྱེབས། ཚ་བ། སྐག་ཅིའི། མེ་འདྲ། ཚ་དབལ་བཅས་སོ།

ཙི་ན། རྒྱ་ནག 支那，中国。佛书中亦有译作至那或脂那的。

ཙི་བ་ཀ། ཀ་མགོ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་དུ་བཀོས་བའི་ཅི་ལའི་མགོ་ལྟ་བུའི་སྐོག་ཆགས་སྣ་ལེབ་ཅན་ཅི་གཅུགས་རིས་ཤེག 塌鼻兽。一种虚构的野兽，头如狸猫，鼻部扁平，略似汉族旧俗“石敢当”上所刻怪兽。藏式建筑中多用此作柱头装饰，柱幡上端亦用之。

ཙུ་ཙུ། (1)འབྲུའི་རིགས་ཁྲི་ཆོད། 短芒糜子，稷，青谷。(2)ཇི་པ། 鼠。ཙུ་ཙུ་རམ་པ་ཐ་བར་ཅ་ལུགཔ་དང་། ཙ་ཐྲ་གང་ལ་རྒྱུག་པར་རྒྱུག་ལུགས། 灰鼠吃茅根有它的吃法，地鼠跑草坪有它的跑法。意谓凡事都有各自的章法。

ཙུ་ཙུ་ཁམས་ཅོ། ཇི་བའི་རིགས་ཤེག་སྟེ། འབྲུང་ཤེས་ལ་སོ་ཡང་ཡོད་བའི་བྱ་མིན་ཇི་མིན་ཁྱེག 蝙蝠。既能飞行又生牙齿的一种亦鸟亦鼠的哺乳动物。

ཙུ་ཙུ་ལ་ཁཉེན། རྩེ་ཁྱེག 小萝子草，夹泥草。萝科植物名。可入药。一说为蔷薇科的结根草莓。

ཙུག་གི་བ། (རྟེང) ནུང་ཟད་ཙམ། 一点儿，少许。

ཙུཏྟ། (ཟེས་ཚ) སེམས་སམ་སྙིང་། 心。

ཙུཏྟམཎི། ཅོན་ཏ་མ་ཎི་འབྱེ་སྐྱལ་གཞན་ཁྱེག

ཙུལ་བྱ། (རྟེང) ལོ་གཉིས་བར་ཁྱེའས་བའི་ང་ཐུག 山羊羔。两岁的山羊羔。

ཤིན་ཏུ་མ་ཀྱེ། (ཤེགས) མིད་ བཞིན་ རོང་ ཐ་ རྡེ་ འཇིག་རྟེན་དུ་ ཤིན་ཏུ་འཕྲུང་བ་དཀོན་པའི་རིན་ ཅི་ཆེ་ཞིག ནུས་པས་ཁུས་ལ་འཆང་བ་ ཙམ་གྱིས་ནད་ གངོན་འཇོམས་ཤིང་། བསམ་དོན་འགྲུབ་པར་ ཐག་གས། 如意珠。传说中最极稀有的宝物，但一着手，即能消除百病，诸事如意云。

ཤིཏ། ཅ་ཀུ་དང་དོན་གཅིག

ཤུ་ཀ། (1)མི་ཀང་པ་གཅིག་པའི་ཡུལ། 祖达，独脚国。神话所传一国名，国人皆是独脚，ཤུ་ཀའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེས་པ་ན། ཀང་གཉིས་པ་ལ་མིང་ མི་རྟོག། 到了"祖达"独脚国，有两足者不算人。(2)རིན་པོ་ཆེའི་ཐ་ཐག་ཅིག 一种宝石名。

ཤུ་མ་ཀྱི། ཀ་རོ་དང་། ཁུས་པ། དུས་འཇོད་ སོགས་འདོན་ཐེབ་ཀྱི་སྐམ་པ་ འཐབ་ རྟེའི་ དཀྱིལས་ ཅན་ ཞིག 尖嘴夹子。剔拔骨肉碎片和骨疣等所用医疗器械。

ཤུ་སྐྱ་ཀྱི། སྐེན་དཀྲད་ཀྱི་ཚེ་ ཐུང་ཅིག 细镊子。医疗用具。

ཤུ་ཀ། ཚ་ཁྲའི་ཤིང་། 阿摩罗树，柿子树。

ཤུག ཇི་སྲིད་དང་། གང་། 代词。如何，何，谁；ཅི་བྱེད་ཀྱིད། 如何作，怎样做。ཁྱེད་ཀྱིས་ དེ་སྐད་གསུངས་པ་ཅི་ རྟོག་ལགས། 你说的那句话是什么？

ཤུག་ཤུག ཟ་འཐུང་སྐབས་ཁའི་ཀན་ནས་ ཐོན་པའི་ སྐྱེ་ ཁྲད་པར་ ཞིག 唼唼。进食时上腭所发唼唼声。

ཤུབ་འཕྱིལ། (ཚིག) སྐུ་སུ་ཁུའམ་སྐུ་འཕྱིལ། 卷发。

ཤུམ་པ། (རྟེད) ངོ་ཁྲིད་པ། 接吻。

ཅུ་རེ། (1)ཤེམས་མི་གཡོ་ བར་ བརྟན་ བོར་ འདུག་ ཚུལ། 稳坐，端坐。(2)(རྟེད) ཐམས་ཅད། 一切。

ཅུ་རེ། རོར་ རོར་ཞེས་ པའི་སྐུ་ སྐྱོག་ ཚུལ་ ཞེག 聒噪。杂声刺耳状；ཤེང་ གཤེ་ གཤེབ་ དུ་ ཐ་ ཁྱིཏ་ མང་ བཤེ་སྐད་ རོ་ རེ་ སྐྱོག་པ། 林间群鸟噪。

ཅིག་རེ། (རྟེད) ཐམས་ཅད། 一切。

ཅིག་ཤེས། རྟེན་ཤེན་དང་འདྲ།

ཅུར་ཅུར། སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ ཞེག 喳喳，喊喊喳喳。杂声刺耳状；ད་ ཐུག་ ཆེ་ སྐབས་ སྐད་ ངན་ རོང་ རོང་དུ་ གོར། 剧痛时频频呻唤。

ཅལ་ཟོ། ཆལ་ཏོ་ རྒྱུ་ སྐྱུག་ གཤགས་ སོགས་ བཟུས་ པའི་ས་རྡོ་ སོགས་ ཆུག་སྟོང། 名词。筐，篓。竹子等编成的装土石的器具。

ཅོ་ཅ། (རྟེད) ཤིང་ ཐོག་ཀུ་ ཤུ། 苹果，花红。

ཅོག་ཙེ་བ། སྟོང་ སྐྱངས་ སས་ བཟོ་ དཀྱིལས་ ཀྱིང་ རེ་ བའི་ རྣམ་ པ། 端端儿的，高耸状；མི་ ཞེག་ ཅོག་ཀེ་ བར་ བཟུང་འདུག་ 有人端端儿坐着。རི་ ཏོ་ ཅོག་ ཀེ་ བ་ ཞེག་ མཐོང་། 望见一座高耸的山岭。ཁང་པ་ཅོག་ཀེ་ བ་ ཞེག་ བཆུབ་འདུག 修起一幢高房。

ཅོག་པ། ཅོག་པུ་དང་འདྲ།

ཅོག་ཏུ། ཅེན་འཕྱང་ ཀེ་ བཟོ་ དཀྱིལས་ ཤེག 形容词。高耸，孤起，直立状；མི་ཉལ་བར་ ཅོག་པུར་ སྟོད་པ། 危坐不睡。འབྲུ་རིགས་ཅོག་པུར་ སྐུབས་ པ། 粮食堆得高凸凸的。རི་ཙོང་ཅོག་པུར་ སྟོད་ པ། 山兔危坐。རི་ཙོ་ཅོག་པུ། 巍巍高山。མཆོད་རྟེན་ཅོག་པུ། 佛塔耸立。འཇོ་ཁྱམ་པུ་ལས་མཁས་ པ་དང་། སྟོད་རི་ཙོང་ལས་ཅོག་པ། 行来轻于猫，坐时蹲如兔。

ཅོག་ཙེ། ❶名词。(1)རྡོ། 石头。(2)དུང་ཅིང་ ཀྱི་ རྡོ་ ཁ་དུན་ པུ། 石杵。在臼中捣物的石杵。❷ཅོག་པུ་དང་འདྲ།

ཅོག་ཙེ་ཙུག་ལག་པ། ཅོག་པུར་ སྟོད་ཙེ་ཁྱབ་པ། 不能端坐，不能高耸；སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་ཁྱེས་ པ་ཅོག་ཙེ་ཙུག་ལས་པ། 初生婴儿不能端坐。ཁྱེ་ཕུང་ཁྱེད་ དུ་སྐྱངས་ཀང་ཅོག་ཙེ་ཙུག་ལས་པ། 沙堆垒不高。

ཅོག་ཅོག ཀྱོང་ ཀྱོང་ ཀེ་ ཚུལ། 端端儿的，端端

高耸的，直挺挺的。高高突起状：ཀུབ་སྡེགས་སྡེང་དུ་ རྩེག་རྩེག་བྱས་ནས་ སྡོད་པ། 端端儿坐在椅子上。 རི་ཆུང་ རྩེག་ རྩེག་ ཉེག་ ལ་ དང་ ལྷུག་བཏུགས། 旗帜插在突起的小山丘上。 ཁང་པ་ རྩེག་རྩེག་ཉེག་ལ་དཀར་ཐུ་བཏང་བ། 给高耸的房屋涂上白土浆。 གདན་ཀྱི་ སྡེང་དུ་ རྩེག་ རྩེག་ བྱས་ སྡོད་ པ། 直挺挺地坐在垫子上。 ཁང་ བཅུགས་ རྩེག་རྩེག་པུ་ ཁྲིག་བཅུགས་ཤོག་ལྟུག 修起一座高耸的楼房。

སྐྱ་སྐྱ་པུ། རྩེག་རྩེག་དང་དོན་གཅིག

སྐྱང་། (ཐ) སྨོག་རིགས་བཙོང་། 名词。葱。

སྐྱང་ཁ། སྤྱིར་མཚོ་ ཟྭོན་ བོའི་ ཤར་ ཐྲག་གས་ ཀྱི་ ཚ་ རྒྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ མིང་ རྒྱིང་ པ་ ཀྱི་ ཐང་ ཁེར་ པ་ དེ་ དང་། ཉི་ཐག་དུ་ མཚོ་ ཟྭོན་ཁྲིའི་ཆེན་ དོང་ཀྱང་ རྩོང་ ཁྲོངས་ སྐུ་ འབྲས་དགོན་ པ་ ཙོང་ ས་ཞི་ མིང་། 青海。青海湖东黄河流域地区总名。宋代译为宗哥或龙支城，今青海省湟中县塔尔寺所在地。

སྐྱང་ཁ་བ་ཐྲོན་བཀང་ཀྱག་བ། བོད་ ཀྱི་ དཀའ་ ཤུགས་ པའི་ གྱུབ་ མཐའ་ ཐྲལ་ གཏོད་ པ་ ཙི་ ཡིན་ ཁེད། རབ་ཐྲང་དྲག་པའི་ མེ་ ཐྲ་ ཚོར་ མདོ་ སྐད་ རྩང་ཁའི་ ཁྲལ་དུ་ འཐྲུངས། ཁང་ ཁི་ ཡབ་ ལ་ དུ་ དབེན་ ཆུལ་རབས་ ཀྱི་ དུས་ སུ་ ཏ་ ཁ་ ཆེ་ ཁེས་ པའི་ ཚོ་ གནས་ ཐོབ། རང་ ཚོ་ བདུན་ ལ་ རབ་ ཏུ་ ཐྲང་ བ་ དང་། བཅུ་ དྲུག་ ལ་ དབྱས་ སུ་ ཆེབས། རི་ གནས་ དང་ བཀའ་ བོད་ ཐུ་ ཚོགས་ ལ་ ཐོས་ བསམ་ སྒོམ་ གསུམ་དང་། མདོ་ སྡགས་ ཀྱི་ བསྟན་ པ་ ལ་ དག་ ཐེར་ ནས་ ཏན་ མཛད། ཁེལ་ ཟོབ་ ཀྱུག་ ཚེ་ ཤེས་ ཏུ་ མིང་ ཆུལ་ བའི་ དྲང་ དུ་ སྐུ་ ཚབ་ ཏུ་ བཏང་། དེ་ནས་ ཀྱུག་ ཚེ་ ཤེས་ ལ་ ཐུམས་ ཆེན་ ཆོས་ རྗེ་ ཁེས་ པའི་ འཛའ་ ས་ ཐྲང་ སྟེ་ ཆུ་ བོད་ དབར་ ཀྱི་ འཐེལ་ ལས་ དམ་ བོ་ ཆུགས། ས་ ཐྲང་ ཙོང་ ཁུ་ ཁྲན་ ལས་ ཆེན་ མོ་ བཏུགས། དགའ་ ལྡན་ དང་ བའི་ ཆེན་ གསང་ སྐྱབས་ མགོན་ ཐུགས་ བཏུ་ བ། ཟེར་ འཐུས་ དང་ ཆུང་ ཤུ་ སྟོད་ ཐྲལ་ འཇུགས་ པའི་ བཀོད་ ཅ་ མཚངས་ དང་། ལས་ རིམ་ དང་ སྒྲགས་ རིམ་ ཙོགས་ ཟེགས་ བཀག་ཀྱི་ གཐུང་ རྩོམ་ ཆུ་ ཆེར་ རྒྱེ། ཆུལ་ ཚབ་ རྗེ་ དང་། མཁས་ གྲུབ་ རྗེ། དཀེ་ འདུན་ གྲུབ་ ཙོགས་ རྒྱལ་ མཚན་ དཔལ་ བཟང་ པོ། 宗喀巴·洛桑札巴(1357—1419)。译言善慧称。藏传佛教格鲁派创始人。元顺帝至正十七年丁酉，生于青海湟中县今塔尔寺所在地。其父元末官达鲁花赤。七岁出家，十六岁入藏，闻思修习五论五明，对当时西藏显宗密乘，大加改革。1409年创大愿法会于拉萨大昭寺，同年倡建噶丹寺驻锡，形成格鲁派。1419年遣弟子释迦也失赴北京朝明永乐帝，也失后得受封大慈法王，格鲁派开始和明王朝建立起密切的联系。宗喀巴旋又倡建德庆桑昂喀寺，命弟子倡建哲蚌寺及色拉寺，成立上下密宗院。著有《菩提道次第》、《密宗道次第》等文集行世。弟子有第一代噶丹赤巴杰擦杰，被尊为第一世达赖的根敦珠和第一世班禅的克珠格勒白桑等。

སྐྱང་རྒྱུ། ཆ་ ཆུའི་ སྟོད་ ཆུང་ཀྱི་ ཆུ་ ལག་ ཅིག ཆུ་ འགོ་ མཚོ་ སྤྱན་ བོའི་ བྱང་ འཐབ་ ནས་ བྱུང་ སྟེ་ ཤར་ ཐྲག་གས་ སུ་ ཐེ་ ལིང་ ཁྲིར་ ཐ་ཆུང་ དེ་ མཐར་ ཀན་ སུ་ ཞི་ ཁེར་ ཆེན་ ནས་ ཆ་ ཆུ་ འབབ། 湟水。黄河上游一支流。源出青海湖北岸，向东流经西宁市，于甘肃省流入黄河。

སྐྱང་སྐྱང་། ཀྲོང་ཀྲོང་། 端端的，直挺挺的：རི་དྭགས་ཀྱིས་ ཤེ་ ཙོང་ ཙོང་ བྱས་ ནས་ ལྟ། 野兽伸颈四顾。

ཁ་ཙག་ཁབ། ཁམ་ཁཉར་ཅིད་ཀྱི་ཁ་ཙ་ག་ཐུ། 刺血针。藏医用以放血的医疗用具。

ཁ་ཙག་ཁ་དཀྲ། ཤེ་ རུང་ཁ་ཙ་ག་ཐུ་ རྒྱ་ཁྲམས་ རུ་ མེ་ འཐུང་ བའི་ ཆིང་དུ་ ཤེ་ ཁ་ ཐོག་ ཀྱི་ ཙ་ ཐུང་ རིག 扎针夹板。藏医在舌部放血时，压舌郝脉管不任活动的器械。

ཁ་ཙག་ཁ། (ཐ་དད་ཀ) ཁ་ཙ་ག་ས་ཁ། ཁ་ཙ་ག་ཁ།

གཙོགས།། གཤག་པ་དང་། གཏར་བའམ། བཀས་ནས་ འདོན་ པ། 锥刺，针刺出血：ཁྲག་གཙག་པ། 刺血。 གཙག་བྱས་ལུས་ལ་གཙགས་ཏེ་ངན་ཁམ་བཏོན། 用针刺患处，放出恶血。

གཙག་ཏུ། དད་ཁག་ཕྱིར་ འཕྲོད་ བར་ ཅིང་ བའི་ལག་ཆ་སྟེ། 剖脓刀。剖刺血管放出病血的一种医疗刀具，分斧口刀等六种不同类型，ཚ་འབྱས་སྐྲིན་བར་གཙག་པ་རྒྱག་པ། 刺破已熟的脓疮。

གཙག་ཏུ་ལྕེ་རྡོ། མིག་ དམར་ བ་ ཆགས་ པ། མགོ་གཟེར་བ། སྙིང་མི་བདེ་བ། ཚ་ཁྲིག་ཀྲང་ འཐབ། མོ་དང་ཁྲག་ཚབས་ད་བ་བཅས་ལ་རྩས་ སྟེང་དུ་ རྒྱག་ཅིང་ཀྱི་ཤེ་བྱང་ཅིག 斧口扦子。藏医治疗眼赤、头痛、心烦、胃寄生虫、霍乱、妇科急性血分病等，针刺骨关节所用器械。

གཙག་ཏུ་འཁྲི་ཤུ། མཆེན་ཁག་སྐྱག་ པ་ རྒྱས་ པ་ དང་། གང་བ་བཅས་ད་བར་ཆ་ཀྱུས་གཟེབ་ དུ་ རྒྱག་ ཅིང་ ཀྱི་ ཤེ་ བྱང་ཅིག 牛舌扦子，扦子。藏医治疗肝病、寒病时，针刺筋络空隙所用器械。

གཙགས་བ། གཙག་པའི་འདོས་བ།

གཙང་། 名词。(1)བོད་དབུས་གཙང་ཀྱི་རྒྱས་ཤུ་བའི་ནུབ་ཐུགས་ཆུ་ཚུགས་ཀྱི་ཡུལ། 后藏。分西藏为前藏后藏两部，年楚河流域江孜以上地区为后藏。(2)(རྩེ་) ཤིང་ བཟློགས་ ཀྱི་ང་ བ་ སྟེ། ཤིང་ཕྱ་ སྐྲམ་ རན་ པ་ འདོམ་ དོ་ བ་ སོགས་ མང་ཐོ་ བསྡུར་བཟློགས་ཁུ་བསྐོར་བ་ཞིག 木篦笆。用粗细适中，长约两庹的树枝环绕排列所成篱笆。

གཙང་ཁང་། འདུ་ཁང་སྐྱག་གི་རྟེན་ཁང་། 后殿。寺庙中背靠大殿后面的内殿。

གཙང་ཁྲམས། དྲི་མ་གཙང་སེལ་ཅིང་བའི་ཁྲམས། 洗净，洗涤：ཞོགས་ པ་རེ་རེ་ བཞིན་ གདོང་ དང་ ཕག་པ་གཙང་ཁྲམས་ཅིང་བ། 每天早晨洗脸洗手。

གཙང་འབྲུམ་ལྷ་ཁང་། སྲིད་ བཙན་ སྒམ་ ཐིའི་སྐབས་བཏབ་ པ་གཙང་ གཞིས་ ཀ་ རྩེའི་ས་ཁྲལ་ དུ་ ཚེང་བའི་ཨཐད་འདུལ་ཀྱི་གནུག་ ཕག་ ཁང་ བཞེའི་ཡ་ཀྱལ་ཞིག 藏章寺。七世纪初，吐蕃王松赞干布为镇压古堪舆家所说罗刹女右臂而倡建的寺庙之一，在今后藏日喀则地区。

གཙང་ཆག ཁལ་རིགས་རྩ་ཆག་བྱང་བ། 豁免，免除差役，ཁལ་ རྒྱག་ མི་དགོས་ བར་ གཙང་ཆག་ བྱང་སོང་། 无需当差纳税，免除了差徭。

གཙང་ཆུ། (1)གཙང་ ཚའི་ ཆུ། 河水。江河中流水。 (2)གཙང་ གི་ ས་ ཆ་ བརྒྱུད་ ནས་ འབབ་ བའི་ཆུ་ བོ། 雅鲁藏布江。贯穿后藏的一条大河。(3)ཆུ་གཙང་མ། 净水。洁净的水。

གཙང་ཆུང་ཀཆར་ཆོས་ཀུན་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། རྒྱ་མཚོ་ རྣམ་གཤེས་ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ སྐར་ སྙིས་ ལ་ མཁས་ བར་ ཀུན་ཤེང་། དེའི་ སློབ་མ་ནོར་བཅང་རྒྱ་མཚོ། ཕྱག་ པ་ ཕྱུན་ ཀུན་ རྒྱ་ མཚོ་ བཙས་ རྒྱ་ མཚོ་ རྣམ་གཤེས་མོ། 藏穹·噶玛却札嘉措。意译法称海。西藏历算学者，与其两弟子善财海和普巴·天成海合称“三海”。

གཙང་མཆོད། ཕྱད་མ་ཉམས་ཤེང་བཙོག་པས་ མ་ སྒྲུབས་བའི་མཆོད་ པ། 新鲜供品。备好待用的祭鬼神的供品：ཕྱི་ལ་ གཙང་ མཆོད་འབུལ་བ། 给神献上新鲜供品。

གཙང་ཀྱ། གཙང་ཆུ་ རྒྱུག་བའི་ནང་གནས་ བའི་ཉ་ སྟེ། རྩ་མངར། ཁུ་རྡེས་ཅུང་བསིལ། ནུས་བས་ ཟས་འཇུ། ཡི་གེ་འཁྲིད། བད་ཀན་སྐྱག་པོ་ལ་ ཕན། 淡水鱼。河流中生长的鱼类，入药味甘，性微凉，功能助消化、开胃口、治涎液杂病。

གཙང་དག ཡོངས་སུ་དག་བའི་མ་ཕུག་མ་མེད་ པ། 干净，清洁，洁净：གང་ སྟེགས་ རྣམས་ ཙ་ མེད་ གཙང་དག་བཏང་། 把所有的垃圾都清除干净。

གཙང་དུས། དུས་ཚོད་རྫོགས་པའི་སྐབས། 满期，了时，结清之时：ཀུང་སེང་གཙང་དུས་ཕྱིར་ལོག་ཐོང་བ། 假满回来。

གཙང་གནས། (མཛད) དྲང་སྲོང་། 净住。仙人的异名。

གཙང་སྐམ། གཙང་ཕྱོགས་ནས་བཏགས་པའི་སྐམ་བུ། 后藏毯子。后藏地区织造的毯子。

གཙང་པ། གཙང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་མི། 名词。后藏人。称居住后藏地区之人。

གཙང་པ་རྒྱ་རབས་ཡེ་ཤེས་ རྩེ་ རྗེ། རབ་ བྱང་གཤེགས་པའི་ལྷགས་མོ་སྲུལ་ཀྱི་ཚེ་ གཙང་ རྒྱང་སྟེང་ལུ་ལེའི་ཡུལ་དུ་འཁྲངས། གཅུང་རུས་ཀུ་ བ་བའི་ ཆུང་ཡིན། དཀྱང་ཁོ་ཉིར་གཉིས་པར་གྱུབ་ཆེན་ རྒྱིང་ རངས་པ་ བསྟེན་ བས་ དེའི་བྱ་ ཆེན་དུ་ གྱུར། ཐུབ་རྗེལ་དང་ར་ལུང་དགོན་པ་བཏབ། ཟབ་ཅས་ཞེ་ དྲག་ ཚོ་ དབུས་ ཐུགས་ གནམ་ ཀྱི་ ལུང་ དགོན་པ་ཐུག་བཏབ། ཪ་རིའི་གནས་ རྒྱ་ཁྱེ། ཟོབ་ བཆུད་ བཟང་ པོ་ ཆེས་ མང་དུ་ འཛེལ་ བས་ མི་ཁྱིད་ འབྲུག་པ། འབྲུག་ཁྱེད་ཟླང་ པོ། ཟླང་ཁྱིད་གྱབ་ ཐོབ་ ཅེས་ཀྱགས། ངང་ཚེ་ ལྷ་ བཆུ་ང་གཅིག་པ་རབ་ བྱང་ བཞི་ བའི་ ལྷགས་ ལུག་ཚེར་ འདུས། 藏巴甲热·也协多吉(1161—1211)。译言慧金刚。宋高宗绍兴三十一年辛巳，生于后藏江孜地区甲氏家族。二十二岁，为领热弟子。兴建隆多寺、惹隆寺。四十六岁，在拉萨河畔朗木地方建竹寺，首创藏传佛教徒围绕杂日大山巡礼之例。弟子极众，有“人半竹巴，竹半乞丐，丐半证士”之喻。

གཙང་པ་བཟང་སྐྱོང་དབང་ཆེ། དུས་ རབས་ བཅུ་བདུན་པ་ ཪམ་ལ་ ཆོད་ས་གནས་ཀྱི་ སྲིད་དབང་ འཛིན་ ཨཀབ་ ཞིག་ ཡིན་ པ་ འདི་ཡ་ ཀཆ་ བཀའ་ བཅུད་ཀྱི་ ཞ་དམར་པ་དང་ ཇོ་ནང་པའི་ གྱུབ་ཐཕུབ་ ལ་ ཆུབ་ སྐྱོང་དང་དགེ་ལུགས་ པའི་ གྱུབ་ ཐཕུབ་ ལ་ སྲོང་ ཚ་ བྱས་ པའི་ ཚེ་ དེ་ ཀུན་ ཁྱེད་ཀྱི་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཐུགས་

བཏེ་བ། 再扬。打场时，第一次扬去秕糠，第二次再使沙石与谷物分离，称为再扬。

གཙང་འཕྱོག ཅད་དེ་འཕྱོག་པ། 洗劫；ཡུལ་ལུང་གཙང་འཕྱོག 洗劫地方。 ཁྱིམ་ནང་གི་ཐུ་རེད་གཙང་འཕྱོག་བྱས་པ། 洗劫家中所有财物。

གཙང་བ། 形容词。(1)དག་པ། 完满，干净，弄清楚，ཐུ་ལེན་གཙང་པ། 债已偿清。དུས་རྫོགས་གཙང་སོང་། 期限满了。(2)གཙང་མ་དང་འདྲ།

གཙང་ཤིང་། (མངོན་) (1)མེ། 火的异名。(2)རྟེ་ཀུ་ཀཱ། 吉祥草的异名。(3)བཙུ་ཁྱིན། 帝释的异名。

གཙང་ཕྱིས། (1)ཡི་གེའམ་རི་མོ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་གཙང་བཀྲས། 清缮。清楚地抄写或描绘；རིན་ཐིས་ཀྱ་དག་བཏང་ནས་གཙང་ཕྱིས་ཁྱིད་པ། 校正草稿，再加清缮。(2)གཙང་བས་འབྲི་རྒྱུན་ཀྱི་རི་མོའམ་ཡི་གེའི་རྒྱས། 后藏体。后藏书法，后藏画法。流行于后藏地区的书画风格。

གཙང་དཀྲི། (1)གཙང་མ་དང་བཙོག་པ། 洁不洁，清洁和污秽。(2)ཡི་གང་བོང་བ་དང་། ཡི་གང་མི་བོང་བ། 美丑，美与丑。

གཙང་སྐྱོང་། (རྟེང་) གྲྭ་པའི་ཐས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་བ། 炊事僧，火头僧。治理僧侣膳食者。

གཙང་སྦྲ། ཁྲུས་དང་ཁྱི་དོང་ཀྱི་ཐུ་བ། 清洁，卫生，干净；གཙང་སྦྲ་ལ་དང་དོད་བྱས་པ། 注意清洁。གཙང་སྦྲ་ཡག་པོ་བྱས་པ། 收拾得很干净。གཙང་སྦྲ་འཕྱོད་བསྟེན། 清洁卫生。

གཙང་མ། ❶རྡི་མ་དང་རྟེན་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པ། 形容词。干净，清白，纯洁；ས་ཆ་གཙང་མ། 地方干净。སྤྱོད་པ་གཙང་མ། 行为正派。ཟོ་ཆས་གཙང་མ། 食物清洁。རྒྱལ་ཚལ་གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ། 清洁优美的公园。སྡོམ་གས་ལམ་གཙང་མ་བཟོ་བ། 整饬纪律。བསམ་པ་གཙང་མ། 思想纯洁。❷(མངོན་) རྟོང་ཟླ་ལྔ་པ། 洁净。藏历五月的异名。

གཙང་མའི་གནས། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ལྟ་རིས་ཤེག 净居天。色界第四禅中一类天界。

གཙང་མའི་གནས་ལྔ། འཕགས་པ་ཁོ་ན་གནས་པའི་ལྟ་ཡུལ་ལྔ་སྟེ། མི་ཆེ་བ་དང་། མི་གདུང་བ། ཤིན་ཏུ་མཐོང་བ། ཀུ་རོམ་སྣང་བ། དེག་མིན་བཅས་ས། 五净居天。圣者所居五处：无烦天、无热天、善现天、善见天和色究竟天。

གཙང་མའི་ཟླ་བ། རྟོང་ཟླ་ལྔ་པའི་མཐར་ངོ་ནས་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཡར་ངོ་རྩེགས་པའི་བར་གྱི་མིང་། 洁净月。从五月下弦到六月上弦之间。

གཙང་ཏམེ། གཙང་མེ་དང་འདྲ།

གཙང་ཟེ། རྡི་མ་མེད་པའམ་གཙང་མ་དང་། རྡི་མ་ཅན་དམ་བཙོག་པ། 净秽，纯杂。洁净和污秽。

གཙང་སྐྱོན་ཡེ་ཤེས་བཅོང་ཞི། ལུ་ས་ལུགས་ཞི་རིའི་གས་རིག་རི་ཁྲི་ཁྲན་གྱི་སྐབས་པ་ མཁས་ཆེན་ཞེག་སྟེ། རང་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་སྐད་ཅམ་དུ་ཆུལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་ བསྐལ་བཟང་ ཀུ་མཆོ་དང་། ཞི་ལུ་བསོད་ནམས་སྟོབས་ཆུལ་གཉིས་ཀྱིས་ མདོ་སྐད་དུ་ཆིང་ལང་ བསྟན་ འཛིན་ དང་ཁ་ཤུག་གི་ཆ་སྐན་དུ་བཀང་བས། ཤེ་ཤས་རིང་ཆ་སྐན་པ་མཛད་དེ་རྗེས་སུ་མདོ་སྐད་ ཆ་ བྱང་ ཀེས་འཁྲིལ་དུ་ཐེབས་ནས་སྐན་པ་གླ་ཚང་བཏུགས། རྟོ་རྗེ་རབ་འབྱམས་དང་། སོག་ཞི་མེར་གནོས་ཆེ་ ཆོ་ བཟང་ དང་ ཀུས་ སོགས་ སྐུབ་ མ་ མང་ ཞི་ བསྡུངས། ཁཀའ་རྩོམ་ཡང་སྐན་སྤྱོར་གཅེས་བསྡུས་དང་། ཐང་ཁོག་ ཡུལ་ ཐིག་ རྩ་ འཁྲིལ་ སོགས་ མཛད། གས་རིག་ཀུང་བཞིའི་ཁིད་ཀྱི་དང་ སྐད་ རྩས་འཛིན་ཀྱི་སྐོར་ སོགས་ ལག་ ལེན་ དམར་ ཁིད་ སྐྱེལ་གཏོད་ཞ་སོགས་ཤད་ སྐད་ཐང་ཀུང་ དུ་ གས་

རིག་ལ་མཁངས་རྩེས་ཤེན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་དཔལ་བར་དུ་གྱུག་ལེན་དེ་དག་གི་སྐོལ་ཚྭན་མ་ཉམས་པར་གནས་སོ། 藏曼·也协桑波。拉萨药王山医师，后藏人。十八世纪后期，被七世达赖及颇罗鼐派赴青甘地方任亲王·丹增旺曲太医。数年后赴拉卜楞寺创建医学僧院。著有《医方选集》、《体腔部位脉络》等书；在甘青地方大兴医学，遗风流传，至今未替。

གཙང་བཙོག་ ཡིད་དུ་ཟོང་བ་དང་། སྐྱག་བྱེ་བ། 净秽。洁净和污秽。

གཙང་རྩིས། རྩིས་ཁམས་དྲངས་ཚྭག་པ། 算清；ཟླ་འཁོར་ཀུ་བྱང་སོང་ཚང་མ་གཙང་རྩིས་ཚྭག་པ། 算清全年一切收支。

གཙང་ཟྭོན། གཙང་ལ་བཟོས་པའི་ཟོན་པ། 后藏靴。后藏所产的一种藏靴。

གཙང་རིས། (1)གཙང་པའི་ལག་ཚྭན་ཀུ་ཡི་ཀེ་དང་། རྒྱ་མི་འབྲི་གཟུགས། 后藏体。后藏书法，后藏画法。流行于后藏的书画风格。(2)གནས་གཙང་མའི་ལྷ་གནས། 净居天众。

གཙང་རིས་པ། གནས་གཙང་མའི་ལྷ། 净居天神。

གཙང་རྒྱམ། གཙང་ནས་ཐོན་པའི་རྒྱ་མ། 藏毯。以后藏江孜所织者为主。

གཙང་ཁེགས་གྲྭབ། རྩང་ཆོས་ཀུལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་སྐབས་བོད་ཀྱི་གང་ཟག་མི་མི་བདུན་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 藏勒竹。赤松德赞时为观察藏人能否守持出家戒律而预试的七人之一。

གཙང་ཤོག (1)གཙང་ནས་ཐོན་པའི་ཤོག་བྱ། 后藏纸。(2)ཤོག་བྱ་གཙང་མ། 洁净的纸。

གཙང་བཤད། གང་ཉིགས་སོགས་ གཙང་མར་བཤད་པ། 疏浚。疏通水道；ཆུ་སྒྲུབས་ཉག་གས་པ་གཙང་བཤད་ཟེད་པ། 疏浚水管。

གཙང་བཤལ། ཆུ་གཙང་མས་དྲི་མའི་ལྷག་མ་དག་པར་བཀྱ་བ། 清洗，涮净，漂洗；ཐྲི་དང་ཙོས་བཀྱས་ཏེ་གཙང་བཤལ་བཏང་བ། 洗发以后再漂净。དཀར་ཆོལ་ གཙང་ བཤལ་ ཟེད་ པ། 用清水涮碗。

གཙང་བཀྲལ། ཡི་གེ་དང་རི་མོ་དབེ་རྩི་ མ་ རྩི་ བཞེན་གཙང་མར་བྲིས་པ། 缮写，清缮，誊正。清楚地誊录或描绘；མ་རྨེད་ གཞི་ བཟུང་ ཤེས་ གཙང་བཤུས་བྱས་པ། 根据底稿誊正。གཟུགས་རིས་ མ་ དབེའི་ རྩེང་ ནས་ གསར་ པ་ ཞིག་ གཙང་བཤུས་བྱས་པ། 照着范本抄写一份新的。

གཙང་བཤེར། མཐའ་ གྲུག་ པར་ བཤེར་ བ། 清点，盘点；མཛོད་ཁང་དུ་ཉར་བའི་དངོས་རིགས་ གཙང་བཤེར་ཟིད་པ། 清点库存物资。

གཙང་རིང་རེ་བ། རྟོག་དུལ་མི་གཙང་བའི་རིའུ་མེད་པ། 千千净净，ས་ཆ་གཙང་ཞིང་ངེ་བ་ཞེག་ལ་ངལ་གསོ་བ། 在一处干干净净的地方休息。

གཙང་སེལ། ལྷག་མ་མེད་པར་བཟོ་བ། 消灭，克服，根除；སྐྱོན་ ཆ་ ཚང་མ་ གཙང་སེལ་བཟོས་པ། 改正所有的缺点。དཀའ་ ཆེགས་ གཙང་སེལ། 彻底克服困难。ལུགས་ངན་ གཙང་ སེལ། 根除陋规。བྱ་ཚོན་ གཙང་ སེལ། 偿清债务。

གཙབ་ཐྲུན། མཆོད་ཡིས་བཙབ་སའི་ མས་ གདན། 切菜木案，菜刀砧板，俎。

གཙབ་གདུན། ཀ་ཅུས་རྩྭ་ཤིང་སོགས་ དུམ་ བྱང་ གཏུབ་ སའི་ཤིང་ཐུན་ལྷ་བྱ། 俎。切肉、铡草和砍木所用刀砧板。

གཙབ་པ། (ཐ་དད་ཅ) བཙབས་པ། བཙབ་པ། གཙོབས།། ཞིབ་མོར་གཏུབ་པ། 剁细，切碎；ཀ་གཙབ་ པ། 剁肉。ཤིང་ བཙབས་ པ། 劈碎木材。

གཙིགས། རྩིས་མཐོང་ངམ་རྩ་འགངས། 名词。分量，轻重。看待事物的分际；གཙིགས་ ཆེན་ པ།

重视。གཙོགས་ཆུང་དུ་མཐོང་བ། 小看。 ལག་རྩལ་བསྒྱུར་བཅོད་ལ་གཙོགས་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 很重视技术改造。སྐྱོན་དང་ནོར་འཁྲུལ་ཕྲན་བུ་ཙམ་ཞིག་རིགས་ལའང་གཙོགས་ཆུང་མ་བྱེད། 那怕是一些细小的缺点和错误也勿轻视!

གཙོགས་སྐང་། རྟེན་མཐོང་། 看待，对待；བཙོ་ལས་དང་ཞིང་ལས་གཉིས་ཀར་ གཙོགས་ སྐང་ ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 工农业并重。གཙོགས་སྐང་ཆུང་བ། 轻视，忽视。

གཙོགས་ཁ། (ཐ་མི་དད་པ) མཆེ་ བ་ སྤྱིར་གཉེར་ བ། 切齿， 露出獠牙；སྡུག་ མོ་ ཁྲོས་ ནས་ ཁ་ གདངས་མཆེ་བ་གཙོགས་པ། 老虎发怒，龇牙咧嘴。མཆེ་གཙོགས་རྩེར་བགྲད། 张牙舞爪。

གཙོགས་བློ། གཅེས་ཤེང་ཐང་བའི་ སེམས་ རྣ་བ་ ཆེན་ པོར་འཛིན་པའི་བསམས་པ། 珍惜的心情，重视的思想；མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ ནས་ལ་གཙོགས་ བློ་ དམ་ པོར་ འཛིན་ པ། 以爱护的心情，对待人民群众的积极性。

གཙོགས་གཙོགས། གཅེས་གཅེས་ ཐང་ས་ ཐང་ས། 爱惜，珍重；རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཛུགས་སྐྱེན་མ་དངུལ་ གཙོགས་གཙོགས་ཟེད་ པ། 珍惜国家建设资金。

གཙོགས་བརྩི་ཆ། (རྟོང) (1)གཅེས་པ། 爱惜。(2)ཁས་ལྡོངས་པ། 承认，允许。

གཙོགས་ ལ་ འབེབས་ པ། (རྟོང) གཏན་ ལ་ འབེབས་པ། 决定。

གཙོགས་སུ་ཆེ་བ། རྟེན་མཐོང་ཆེ་བ། 重视，看重；ཕན་ཚུན་དགའ་ཞེན་ གྱེས་ གཙོགས་ སུ་ ཆེ་ བ། 互相爱重。

གཙུག མགོའི་སྟེང་བཞམ་རྩེ་མོ། 名词。头顶，头部最高处；སྟེ་གཙུག 头顶。

གཙུག་འཁྱིལ། སྟེ་གཙུག་གི་སྐུ་འཁྱིལ། 顶门旋，发旋儿。动物头顶生成回旋状之发。

གཙུག་རྒྱན། སྟེ་གཙུག་གི་རྒྱན། 顶饰，顶髻饰。发髻上的装饰品，如珠宝等。

གཙུག་ཐྲི། (1)བྱ་ བྱའུའི་ སྟེ་ གཙུག་ གི་ཐྲི་ སྐུ། 羽冠。一类鸟顶突出较长的羽毛。(2)ཞྭ་ མའི་ གཙུག་ཐྲི། 帽翎。插于帽上作装饰的鸟翎。

གཙུག་ཀོར། མགོའི་སྟེང་ བོར་ བང་ ཆས་སུ་ སྐྱེས་ པའི་ ཤའི་ གཙུག་ ཀོར་ རམ། སྐུ་ བའི་ཆས་ པ་ ལས་ བྱང་ བའི་ བཅོས་ མའི་ གཙུག་ ཀོར། 肉髻，发髻。头顶所生肉髻和束发结成的髻。

གཙུག་ཀོར་འཁོར་བསྐྱེད། རིག་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཁྲོ་ རྒྱལ་ཞིག 顶髻转轮忿怒明王。

གཙུག་ཀོར་ ཅན། (ཤེས་རྒྱ) ས་ཡི་ ཀུས་ རབས་ བདུན་ ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག 宝髻佛。梵音译作尸弃佛。七佛之第二佛。

གཙུག་ཀོར་ བསྐྲད་ ཨི་ མཆོག་ པ། དབྱར་ གཙུག་ཀོར་ལྡན་པའི་ མཚན་ བཟང་དང་ དོན་ གཅིག

གཙུག་ ཀོར་ གདུགས་ དཀར་ ཅོ། གདུགས་ དཀར་མཆོག་ཀུན་མ་དང་ དེ་ལས་གསུངས་པའི་ ལྷ་ མོ། 《白伞盖殊胜成就经》及其中所说 顶髻白伞盖佛母。

གཙུག་ཀོར་ཁྲི་ལྷ། གཙུག་ ཀོར་ གདུགས་ དཀར་ དང་། གཙུག་ཀོར་ཏི་ མེད། གཙུག་ཀོར་རྣམ་ ཐུལ། གཙུག་ཀོར་འབར་བ། གཙུག་ཀོར་ཕྱང་ བྱ་རྣམས་ སོ། 顶髻五佛母：白伞盖、无垢、尊胜、焰光和金刚橛五尊顶髻佛母。

གཙུག་ཀོར་རྣམ་རྒྱལ་མ། རྣམ་ཐུལ་མའི་གཟུངས་ ལས་བྱང་ བའི་ ལྷ་ མོ། 顶髻尊胜佛母。《尊胜母陀罗尼经》中所说佛母名。

གཙུག་ལྕགས། (མངོན) མ་ཎི། 具髻。孔雀的异名。

གཙུག་ན་ཟླ་བ། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 顶月。大自在天的异名。

གཙུག་ན་རིན་ཆེན། (མངོན) ཀླུའི་རྒྱལ་པོ། 顶上珍宝。龙王的异名。

གཙུག་རྒྱན། (1)གཙུག་རྒྱན་གྱི་ནོར་བུ། 顶髻珠。头上装饰的宝珠。(2)མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། ཤ་ངེ་མེད་པ། 最高，至上，第一等：དཀོན་འདོད་འབྱུང་བའི་གཙུག་ནོར་དུ་བཅིས་པ། 当作最珍贵的如意法宝。

གཙུག་སྐྲ། སྐྲ་གཙུག་གི་སྐྲ། 顶发。顶上的头发。

གཙུག་ཕྱེད། (1)སྐྲའི་ཐོད་རོག་གི་རྩེ་དང་རལ་པ་མདུད་པའི་རྩེ་ཕྱེད། 发髻顶，髻顶，螺髻尖端。(2)སྐྲའི་ལག་ཏུའི་སྟེ། 发辫的末梢。(3)རབ་བྱུང་གིས་ཐོག་མར་འཕྱི་རྒྱུའི་སྐྲ་ཕྱེད། 发新。藏俗初出家时由堪布动手剃去的一撮头发。(4)(མངོན) ཕྱ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 顶饰。大自在天的异名。

གཙུག་ཕྱེད་འཐྲིལ་བ། སྐྲ་ལག་བྱའམ་ཕྱང་ཤ་འཐྲིལ་མོ་ཅན། 发辫。头发辫子。

གཙུག་ཕྱེད་ཙྪ་བ། (མངོན) (1)འཇམ་དཔྱངས། 文殊菩萨的异名。(2)སེང་གེ། 狮子的异名。

གཙུག་ཕྱེད་ཙན། (མངོན) (1)སྐར་མ་དྲུ་བ་མཁྲིག་རིང་། 彗星的异名。(2)ཁྲིན་པ། 井的异名。(3)དྲང་སྲོང་ཤི་བྱས་པ་ཞེས། 仙人的异名。(4)མེ། 火的异名。(5)མཁའ་ཕྱི། 孔雀的异名。

གཙུག་འབྱུག (1)ཕྱ་དེའི་མགོ་ཤའི་ཐ་ཕྱི། 肉冠。鸟类头顶的肉冠。(2)ཞྭ་ལེ་ཏོག 帽顶。

གཙུག་ཁ། སྐྱེ་གཙུག་ཙམ་ཁེངས་པའི་ཞྭ་མོ་ཞེས། 顶帽。仅能盖住头顶的小帽。

གཙུག་གཡུ། ཏོར་མོའི་སྐྱེ་གཙུག་ཏུ་འདོགས་པའི་གཡུ་ཏོག། 顶珑。藏北妇女戴在头顶作装饰品的珑玉。

གཙུག་གཡུ་ཐག་བ། རྒྱང་བོད་ཀྱི་ལྷ་ཕུམ་ཀྱི་མགོ་ཏོག་ཅི་ཕྱག་ཅིག 盖顶珑玉。旧时，贵族妇女着盛装时所戴头饰。

གཙུག་ལག རྟེ་སྐྱོང་དམ་གཤུང་རབ། 经典。经传，著作物；སྨན་ཀྱི་གཙུག་ལག 医药书籍。འཕྲིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་གཙུག་ལག 宗教经典。བོད་སྐྱོད་པའི་གཙུག་ལག 语言学著作。

གཙུག་ལག་ཁང་། དཀོན་མཆོག་གི་ཁྱུ་ཁང་། 寺庙，经堂；ཁྱ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་། 拉萨大昭寺。

གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་རྣ་གནས་བའི་སྡེ། ཐུབ་ཀུ་ཁར་ཀྱི་ཇོག་ཐོས་རྟེ་པ་བཅོ་བཀྲད་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞེས 大寺住部，法胜部。古印度佛教一派系名，为小乘十八部之一。

གཙུག་ལག་དང་ཟོར། (མངོན) འཁོར་བ། 初经。轮回的异名。

གཙུག་ལག་བཞི། རིག་སྒྲུང་དང་། རེས་བརྗོད། མཆོད་སྤྲིན། སྐུན་ཚིག་རྩེ་ཀྱི་རོལ་བའི་རིག་རིག་བཞི། 四部论著。《禳灾明论》、《赞诵明论》、《祠祀明论》和《歌咏明论》，为古印度宗教和文艺著述的四类汇编。

གཙུག་ལག་རིག་བ། བོད་སྐྱོད་གཅོས་ཐ་སྙད་ཀྱི་རིག་གནས་ཚང་མ། 以语法为主的所有明学。

གཙུག་ལག་གསུམ། རྟེ་སྐྱོད་གསུམ། 三藏。佛典的经藏、律藏和论藏。

གཙུབ་གཏན། འབྲང་རྡུལ་ཤེའི་མས་གདེགས་ཀྱི་ཤིང་། 燧砧。摩擦发火时所用垫木。

གཙུབ་ཐུན། གཙུབ་གཏེན་དང་འདྲ།

གཙུབ་གདན། གཙུབ་གཏེན་དང་འདྲ།

གཙུབ་པ། (ཟ་དཀར་ཟ) གཙུབས་པ། གཙུབ་པ། གཙུབས།། འབྲང་བའམ་རྡུལ་བ། 摩擦，གཙུབ་གཏེན་སྟེང་དུ་གཙུབ་ཤིང་གཙུབས་ནས་མེ་བྱུང་བ། 在燧砧上摩擦燧木从而发火。ཙན་དན་བསིལ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱི། གཙུབ་པ་ཡང་ཐུག་ན་འབར་བ་ཡང་འབྱུང་། 旃檀虽是凉性，摩擦亦能发火。

གཙུབ་ཤིང་། བཙུད་ནས་མེ་འདོན་ཤེད་ཐས་མས་

ཀྱི་ཤིང་། 燧木，木燧。摩擦发火时在燧垫上来回摩擦移动的木片。

གཐུབ་ཤིང་གཐུབ་ཙྭན། མེ་ འབྱིན་ པའི་ ཤིང་ ཡས་ མས་ གཉིས། 燧木和燧垫。发火工具。

གཐུབས། གཐུབ་པའི་སྐལ་ཆེན།

གཐུབས་པ། གཐུབ་པའི་འདས་པ།

གཅེ་བ། (ཐ་དད་པ) གཅེས་པ། གཅེ་བ། གཅེས། གཉོད་པའམ་སྐྱེན་པར་བྱེད་པ། 危害，损伤，侵扰，刺激；རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ བདེ་ འཚགས་ ལ་ གཅེས་ པའི་ ཉེས་པ། 危害国家安全罪。མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་གཅེ་ བའི་ ཚོགས་ སྡུད་ པ། 损害人民利益的反动分子。ར་ཁྱུག་ལ་ སྐྱང་ ཀིས་ གཅེ་ བ། 羊群被狼伤害。ཆིག་ རྩུབ་ ཀྱིས་ མིའི་ སེམས་ གཅེ། 口出恶言，刺激他人情绪。

གཅེཀྵ། སྐེན་དཔྱད་ཀྱི་ ཙོ་ ཐྲད་ ཅིག 名词。扁头三角针。藏医外科的医疗用具。

གཅེར་བ། (ཐ་དད་པ) རྣ་བ་སྡུད་ པར་ བྱེད་པ། 聒噪，刺耳；དོན་ མེད་ ཀུ་ རྩོ་ མང་ ཚིག་ རྣ་ བ་ གཅེར་ བར་ བྱེད་པ། 无端唠叨，听着刺耳。མི་ ཚོགས་ མང་ དུ་ འདུས་ ནས་ ཅ་ རྩེའི་ སྐྱས་ གཅེར་ བ། 人群聚集，喧闹刺耳。

གཅེར་ཟུམ། རྣ་བ་ གཅེར་ ཞིང་ སེམས་ སྡུག་ པར་ བྱེད་ པའི་ བརྡབས་ གསེགས། 侵害，骚扰，蹂躏；རང་ འདོད་ ཁོག་ བཅངས་ ཀྱིས་ གཞན་ ལ་ གཅེར་ ཟུམ་ བྱས་ པ། 存心为己，侵害他人。ས་ བདག་ གིས་ མི་ སེར་ རྣམས་ ལ་ གཅེར་ ཟུམ་ ཚད་ མེད་ བཀྲང་ བ། 地主任意蹂躏百姓。

གཅེས། གཅེ་ བའི་ སྐྱལ་ ཆེན

གཅེས་པ། གཅེ་ བའི་ འདས་ པ།

གཅོང་འཁོངས། ལྷ་ དང་ མིའི་ གཅོ་ བོ་ དང་། དེའི་ རྗེས་ འཇུང་། 首领和随从。指神和人的主子及其仆从。

གཅོ་གལ་ཆེ་བ། གཅོ་ གཞན་ ཆེ་ བ། 主要，首要，ལས་ དོན་ གཅོ་ གལ་ ཆེ་ རིགས། 主要的事情。

གཅོག་འཚགས་ཁེལ་མི། ལས་ ཀྱུང་ གང་ འཇོག་ ཐྱེད་ མཁན། 负责人。

གཅོང་རྒན། སྡེ་ རྩོང་ གཞིས་ ངོ་ གི་ ཡུལ་ ལུང་ སོ་ སའི་ འགོ་ བའམ་ འགོ་ ཐྱེད། 头人。旧时，各宗和谿卡以下的地方头人。

གཅོང་ཆེ་བ། གལ་ ཆེ་ བའམ་ གཞད་ ཆེ་ བ། 主要，最胜；ལས་ འགན་ གཅོ་ ཆེ་ བ། 主要的任务。ལྕགས་ ལམ་ གཅོ་ ཆེ་ བ། 主要铁路。ཞིང་ བཀྲ་ སྐྱེས་ དངོས་ གཅོ་ ཆེ་ བ། 主要农作物。

གཅོད་དཀ སྡེ་ བོད་ ས་ གནས་ སྐེད་ གཞུང་ གི་ གཞུང་ སྐོར་ ཆོས་ གསུམ་ ཀྱི་ གཞིས་ ཀ་ ཁག་ གི་ གཞིས་ སྡོད་ དང་ བཅུ་ ཚོ་ ཚན་ པའི་ མིང་། 佐札，庄头乡吏。原西藏地方政府时代，由政府、贵族或寺庙各自委派的庄头和乡吏。

གཅོད་འདོན། དོན་ མང་ པའི་ ནང་ ནས་ གཅིག་ དམིགས་ སུ་ བཀར་ ནས་ འདོན་ པ། 为首，着重，作为重点，སྔོན་ དུ་ བསམ་ བློའི་ སྐོར་ གི་ གནད་ དོན་ གཅོ་ འདོན་ བྱས་ ནས་ ཐག་ གཅོད་ པ། 首先着重解决思想问题。དེ་ ཉིང་ རྟེས་ སྒྲིང་ ཐོག་ ས་ སྔོན་ བྱ་ རྒྱའི་ ཐད་ གཅོ་ འདོན་ ཀྱིས་ བཤད་ པ། 今天主要说明总结经验这个问题。

གཅོད་ཚས། དཔུ་ བ་ དང་། དཀྱུས་ མ། 主从。主体和一般；ལས་ ཅྱེད་ པ་ གཅོ་ ཚས། 领导干部和一般干部。

གཅོག་ཏོ། 名词。(1)རྒྱུ་ ཁྲབ་ དང་། རྩེ་ བོ། 主，首脑。佛书译为主尊；ཁོང་ གཅོ་ བོར་ བྱས་ པའི་ འཐུས་ མི་ ཚོགས་ པ། 以他为首的代表团。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཁྱད་ ཐོན་ དང་། མགོ་ མ། སྐྱོན་ མ། མཆོག་ ཀྱུར། མཆོག་ ཏུ་ བྱུང་ བ། དང་ བོར་ གྱུར་ པ། དམ་ པ། དཔལ་ ཤེས། ཕུལ་ བྱུང་། ཕྱི་

ཐྲེད་མིན་པ། ཆུ་ན་མེད་པ། རྟེར་གོན། རྟེར་བྱུང་། གཞན་ཁྱད་ཅན། རབ། རབ་རྩོམ་བཅས་སོ། (2)གནད་དམ། རྩིང་པོ། 重点，要点。ཁྱོ་ཀྱེན་གཅོ་བོ་ཁྱོད་ལ་གྱག་འདུག 主要原因在你身上。དོན་ཉི་གཅོ་བོ་བསྟན་ནས་བཤད་སོང་། 指明了事情的要点。 (3)གྲངས་ཅན་པས་དྲུལ་ཤུན་རྩིང་སྟོབས་གསུམ་ཆ་མཉམ་པའི་ གནས་ སྐབས་ཀྱི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་ཐེར་པ་འབྱས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཉིད་པ་ཤིན་དུ་ཞོགས་དུ་གྱུར་པ་ ཞེས་ བྱ་བ་དཀྱུས་པ་དེའོ། 胜性，冥谛。古印度数论派虚构说，有一种在微尘、冥暗和思维三者平衡时期的根本自性，作为果位万物之因，最极不得现见的谛，名为胜性。

གཙོ་སེམས། རང་གི་འཁོར་དུ་ བྱུང་ བའི་ སེམས་ བྱུང་ཚོད་པའི་རྣམ་རིག རྣམ་ཤེས་ ཚོགས་ དྲུག་ལ་ སོགས་པའོ། 心王。有心所为自己助伴之识，如六识身等。

གཙོགས། གཅིག་པའི་སྐལ་ཆ།

གཙོད། རི་དགས་ཤིག ཁུས་ཆུང་ཞིང་ རུ་ རིང་པ། དེའི་ རུ་ ཅོ་མེ་མདའ་འདེགས་སྐྱབ་དང་གུར་ འབྱམས་ སྐྱབ་བྱས་ཆོག་ཅིང་། སྐན་རིགས་ཤིག་ཀྱང་ ཡིན། 名词。羚羊。西藏高原所产羚羊之一种。体小角长，其角可作步枪脚架或帐幕撑杆，亦可以入药。

གཙོད་ཁྲག སྨིག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེ་ཞིག རི་མངར་ལ་བསྐྱ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་ འབྲུ་བ་གཅོད། ཟུག་རྔུ་འབོག 羚羊血。入药味甘而涩，性平，功能止泻、绝育。

གཙོད་མ། རི་དགས་གཅོད་བྱག་གི་ཁ་ན། 名词。母羚羊。

གཙོད་གཞུ། གཅོད་ཀྱི་ དོ་ ལས་ བཟོས་ བའི་ གཞུ། 羚羊角弓。猎人用以捕杀野兽的工具。

གཙོད་རྩེ། སྨིག་ཆགས་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རི་ལག་ཏུ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་ཆུ་ མཚན་མེ་ སྟོམས་པ་དང་། མངལ་དུ་ཁྲག་སྐྱེན་འདྲིལ་བ། ཐུ་རོ་ལྟས་པ། ཁོག་པ་བཤལ་བ་སོགས་ལ་བཏུ། 羚羊角。入药味咸，性平，功能治月经不调、子宫血症、死胎不下和腹泻等。

གཙོབས། གཅའ་བའི་སྐྱལ་ཆ་

གཙོར་འདོད། གཅོ་འདོད་དང་འདྲ།

གཙོས་པ། གཅིག་གཅོ་བོར་བཏུ་ཏེ་གཞན་རྣམས་ ཞར་ལ་ནོ་བའི་བསྟུས་ཚིག་གམ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ ཚིག 为主，为首，作为代表。ནས་ཀྱིས་གཅོས་ བའི་ འབྲུ་ རིགས། 以青稞为主的粮食。 བལ་ཀྱིས་གཅོས་བའི་ཡུལ་རྫི་ག 以羊毛为主的土产。

བཙག 名词。(1)ས་དམར། 土红。一种赤色泥土。(2)རྡོ་སྐྱེན་ཞིག ཚོས་ལའང་ འཇུག 赭石。药用矿物名，亦可作颜料，མཚལ་རང་ལ་བཞག བཙག་མི་ལ་རེ། 放着自己的好朱砂，去向别人讨赭石。喻弃好就劣。བཙག་ དང་ བསྲེབས་ ན་ དམར། རམས་དང་བསྐྱེན་ན་ སྔོ། 近赭者赤，近靛者蓝。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མེ་ ལྷུ་བ་ དང་། ཚོན་ཆེན། ལེ་བཙན་མེ་ རྩི་གཅིག་སོ།

བཙག་གདན། ཤིང་ལ་ཚོན་གདན་དང་པོ་བཙག་ དང་ སྐྱེན་བཟོས་ཏེ་གཅོང་རྒྱུའི་མིང་། 土红底子。油漆木器时，先涂一层红土作为颜色底子。

བཙག་རྡོ། ཚོན་དམར་པོ་ཙི་ཁའི་རྡོ། 红赭石。

བཙག་པ། དྲང་སྲོག་འབྱིད་པའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་འཚག་པའི་མ་དོངས་པ།

བཙག་ཐྲུག ཐུམ་སོགས་འཚག་ ཟེད་ ཐུ་ ཀུ་ ཅན་ནམ། པི་པི་ཙེའ་བའི་མིང་། 漏斗。由锥形圆筒和管道构成的灌注器具。

བཙག་ས་པ། དྲང་སྲོག་འབྱིད་བའི་དོན་དུ་གོ་ བའི་འཚག་བའི་འདོས་པ།

བཙག་ས་མ། གཅང་མར་བཙག་ཐེན་བའི་ འབྲུ་

རིགས། 名词。干净粮食，筛净了的谷物。

བཙང་བ། བར་གསེབ་ཏུ་འཇུད་པའི་དོན་དུ་ཀོ་བའི་འཚང་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བཙངས་པ། བར་གསེབ་ཏུ་འཇུད་པའི་ དོན་ དུ་ ཀོ་བའི་འཚང་བའི་འདུས་པ།

བཙད་པོ། (རྟིང) རྗེ་བོ། 国王，尊者，家长。

བཙན། འདྲེའི་ནང་གསེས་ཤིག 名词。妖精，妖怪。迷信所说的一类厉鬼；རི་ བཙན། 山妖。ཆུ་བཙན། 水怪。

བཙན་བསྐུལ། དབང་ཤེད་ཀྱིས་བཀོལ་སློད། 强派，强迫役使；ཁོ་ ལག་ བཙན་ བསྐུལ། 强派乌拉。གྲྭ་འཛུགས་བཙན་བསྐུལ། 强迫他人出家。བཙན་བསྐུལ་བཀས་བཅད། 强迫命令。

བཙན་ཁང་། (1)ཁང་པ་སྟེ་ ཞིང་ མཁྲིགས་ བས་ རང་ བཞིན་ ལ་འཇུལ་ དཀའ་ བ། 坚固的房屋。(2)མི་མ་ཡིན་ བཙན་ ཞེས་ པ་གནས་ སའི་ རྟེན་ཁང་། 地祇庙堂。

བཙན་ཐིབ། མི་འདོད་བཞེན་ཁིད་པ། 劫持，裹胁：གཞན་ཀྱིས་ བཙན་ ཁིད་ བྱས་ནས་ གཞན་ ཡུལ་ དུ་ཕྱིན་པ། 被人劫持到他乡。རྒག་པར་བཙན་ཁིད། 裹胁为匪。

བཙན་ཚོས། རྒྱ་ཀྱི་ཆོང་ས་དང་ལྡར་ བཟོས་པའི་ ལྟ་ བཙན་ཀྱི་ ཚོས། 妖衣。迷信活动中为妖魔设计缝制的衣服。

བཙན་འཛག་ས་ ས་ བཙན་ པའི་ འཁག་ མདོ། 险要，险关，བཙན་ འཁག་ འདི་ ནས་ ཅིས་ ཀྱང་ བཏུལ་ ཐུབ་པ་ ཅིད་ དགོས། 一定要越过这道险关。

བཙན་ཐོད། མི་མ་ཡིན་ཀྱི་ རྒྱ་ བྱག་ ཅིག 山妖。迷信所说山野中一类妖怪。

བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས། དེང་དུས་ ཀྱི་ མ་ རྒྱའི་ རིང་ལུགས་ ཡིན་ཞིང་། སྔར་ སྟོམ་མ་ རྒྱའི་ རིང་ལུགས་ ཀྱང་ རེད། དེ་ནི་ མ་རྒྱའི་ རིང་ལུགས་ འཛིན་ རྒྱུན་ ཐུབ་ནས་ ཚད་ མཐོ་ གོས་ དང་ དུས་ རིམ་ མཇུག་ གོས་ ལ་ སྐྱེས་པ་ ཞིག་ དང་། སྤྱི་ ཚོགས་ རིང་ལུང་ ཀྱི་ གསར་ བརྗེ་ འབྱུང་ རྒྱུས་ ཡིན། 帝国主义。即现代资本主义，也叫垄断资本主义，是资本主义发展的最高和最后阶段，是社会主义革命的前夜。

བཙན་ངག ཚིག་ དུ་ ཤེད་ པའི་ སྐད་ ཅ། 严词。不可变易的言语；གཡས་ ངོག་ དུ་ བཙན་ ངག་ ཐབ་ པ། 下达严词。

བཙན་ཕྱེ། རྒར་ བོད་ རྒྱལ་ རྟེར་ བཞེ་ པ་ ཏོ་ རེ་ ཤེང་ བཙན་ དང་། རྟེར་ ཕྱ་ པ་ ཁྲི་ བཙན་ ནམ། རྟེར་ དབུ་ ཁྲི་ པ་ རྒྱ་ དཔུང་ བཙན། རྟེར་ བདུན་ པ་ ཐོག་ རྩེ་ ཐོག་ བཙན། རྟེར་ བཅུད་ པ་ ཐོ་ ཐོ་ རེ་ གཉན་ བཙན་ དེ་ རྒྱལ་ རབས་ ཕྱ་ བོ་ སྤྱི་ ཞིང་། 赞字五王。吐蕃王朝第二十四王朵热隆赞，第二十五王赤赞囊，第二十六王赤扎绷赞，第二十七王妥杰妥赞，第二十八王妥妥日年赞的总名。此五王名称均有一赞字，故称赞字五王。约当南北朝初期。

བཙན་ གཅོད། བཙན་ ཐབས་ ཀྱིས་ ཐག་ གཅོད་ བྱེད་ པ། 武断，强制解决；རྩོད་ གནད་ བྱུང་ རིའ་ ལ་ བདེན་ མིན་ གསེད་ བཀོལ་ ཞིབ་ ཚགས་ བྱེད་ དགོས་ པ་ ལས་ བཙན་ གཅོད་ བྱར་ མི་ བྱང་། 处理争端，要详细辨明是非，不可武断。

བཙན་འཛིང། (རྟིང) གཉེན་ ཟོགས། 夫妇。

བཙན་སྐུ། (རྟིང) བོད་ རྒྱལ་ གཉོང་ རབས་ སོ་ ཕྱ་ པ་ མང་ ཐོང་ མང་ བཙན་ སྐབས་ ཀྱི་ ཆོན་ ཆེན་ ཞེག་ ཡིན་ ཞིང་ མཁར་ སྐྱོང་ བཙན་ ཀྱི་ བྱ་ ཆེ་ བའོ། 赞涅。吐蕃王朝第三十五王芒松芒赞时一首相名，公元685年死，系禄东赞之长子。

བཙན་གཉན། བཙན་ ཤེད་ ཀྱི་ སྐད་ ཅ། 严词。武断的话，不可变易的言语。

བཙན་ཨང་ཐོག་བཞི། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཐུ་

ཁ་རྡེད་གང་གི་ཉེ་འདབས་སུ་ཡོད་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག 赞塘阁希。西藏自治区山南泽当附近一寺庙名。是涅赤赞普最初聚会部落酋长之地。

བཙན་ཤབས། (1)དབང་ཤེད། 强力。粗暴强制的办法，བཙན་གཞས་ཀྱིས་འཕྲོག་པ། 强取豪夺。བཙན་གཞས་ཆུ་བཀལ་ཏེད་པ། 设法强渡。དགྲ་བོ་ལ་བཙན་གཞས་ཀྱིས་ཁང་ཆེལ་བྱས་ནས་མཁངས་རྩོང་བཟུང་པ། 强行攻占敌人堡垒。(2)ཐོག་བྱུང། 骤然，突然，顿时；ཨེ་མང་པོ་དེ་ནས་བཙན་གཞས་སུ་རྒྱབས་པ། 今天早晨突然来了很多人。

བཙན་ཞོད། (རྟེང) བཙན་གཞས། 强力，强横。

བཙན་དུག (1)བོང་ང་ནག་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེས 乌头，乌毒。黑附子异名。(2)ནད་རིགས 由乌头或一枝蒿等中毒所引起的疾病。

བཙན་གསོང་། རེ་བོ་ཞེས་མཚོ་རྩེན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་བྱང་བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཤར་ཚ་རྩེང་དུ་ཡོད། 赞斯东山。在青海省海北藏族自治州刚察县境内。

བཙན་མདོན། ཐུ་དུས་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཙན་ལ་བཏྲོ་བའི་ཡས་མདོན། 送妖架。用彩色线绕成楼阁等模型以遣送各种妖魔鬼怪的一种供施品。

བཙན་གཙོད། དབང་ཤེད་ཐུབ་ཆོད་ཀྱི་གནོད་འཚེ། 侵犯，危害；རྟེས་མེད་བཙན་གཙོད་བྱེད་བའི་མི་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་པ། 帮助无辜受害的人。

བཙན་པ། བཙན་དང་དུན་གཅིག

བཙན་བོ། ❶རྒྱལ་པོ། 名词。国王，赞普。❷གཏྲོན་པོ་སྡེ་བགོད་དཀའ་བ་དང་། འདའ་བའམ། སྐྱེང་མེ་རུས་པ། 形容词。险峻，坚固，牢实，严实；མཁངས་རྩོང་བཙན་པོ། 坚固的堡垒。ས་ཆུ་བཙན་པོ། 山川险峻。ཁང་པ་བཙན་པོ། 房屋牢实。

བཀའ་བཙན་པོ། 命令严厉。ཆོད་ཡིག་བཙན་པོ། 严格的议定书。

བཙན་བོ་དབང་ཐོད། ཁ་དོག་ཤུགས་གཉེན། 作威作福，蛮横强迫；ཕྱིར་མི་འདོད་པའི་ལས་བཙན་པོ་དབང་ཐོང་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པ། 蛮横强迫去干不愿干的事。

བཙན་སྐྱེག་འཛོམས་པ། དབང་དང་རྒྱ་རོང་གཉིས་ཀ་ཚང་བ། 富豪，有钱有势。

བཙན་འཐྲོག དབང་ཤེད་ཀྱིས་འཕྲོག་པ། 掠夺，强夺，强取豪夺；བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱིས་མི་མེད་ཐྲལ་ཡུལ་ནས་རྒྱ་དངོས་ཐོན་ཁྲིས་བཙན་འཐྲོག་ཏེད་པ། 帝国主义从殖民地掠夺资源。

བཙན་དབང་། བཙན་ཤུགས་ཀྱི་དབང་ཚ། 强权，暴力，霸道。

བཙན་དབང་ཁྲལ་འཚོལ། མི་འདོད་བཞིན་དུ་དཔྱ་ཁྲལ་འཚོལ་བ། 勒派，强派差徭。

བཙན་མོ། རྗེ་རིགས་ཀྱི་བྱད་མེད། 名词。后妃，公主。封建社会里的贵族妇女。

བཙན་དམག ལྷ་དང་འཇེ་ཞེས་བའི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་དམག་དཔུང་། 神兵。天兵天将，བར་སྣང་བཙན་དམག་སྟོང་གིས་བསྐོར། 被千万神兵包围着。

བཙན་དམར། མི་མིན་ཀྱི་འཇེ་མི་དམར་རྡུ་དམར་ཀྱི་བཙན་རིགས། 赤精子。迷信所说一类红色妖怪。

བཙན་འཇུམ། གཞན་ཀྱི་ས་ཆར་དབང་ཤེད་ཀྱིས་འཇུལ་བ། 侵略，侵占；གཞན་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ལ་བཙན་འཇུལ་བྱས་པ། 侵略别国领土。

བཙན་རྩོང་། ནང་དུ་གདར་དཀའ་བའི་མཁར་བཙན་པོ། 碉堡，堡垒。

བཙན་ཞྭ། ཆུལ་བཙན་ཟོགས་ཁོག་ཁྲག་སྐབས་ཀྱོན་རྒྱའི་ཞྭ་ཚི། 妖精帽。巫公在降神的迷信活动中所戴帽。

བཙན་བཟུང་། གཞན་གྱི་ས་ཁང་མི་ཤུགས་སོགས་དབང་ཤེད་ཀྱིས་བཟུང་བ། 霸占。暴力强占他人土地房屋等。

བཙན་ཤུགས། ཁ་དྲག་དབང་ཤེད། 暴力，强力；བཙན་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཙན་ འཇུལ་ བྱས་ པ། 依靠暴力进行侵略。

བཙན་ཤེད། བཙན་ཤུགས། 强制力，暴力；བཙན་ཤེད་ལོག་གཡེམ། 强奸。གཞན་ལ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་ལས་ཀ་བསྐུལ་བ། 强制别人干活。

བཙན་ས། རྟེར་ འཆོས་ མི་ རྒུགས་ པའི་ སའམ། གནོད་པ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་ས་ཆ། 有利地形，险要地方。

བཙན་ཁྲམ། དབང་ཤེད་བསྟོན་ཁྲམ། 霸道。

བཙན་ལྷ། རྩོང་ཞིག མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་རྫ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྡལ་གྱི་ལྷོ་ངོས་ དང་ རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་མོ་ཚྭལ་རྩའི་སྟོད་ཐུང་དུ་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་སྡེ་གཞུང་དེ་ གྲོང་དལ་མེ་ཞིང་དུ་ཡོད། 小金。县名。在四川省阿坝藏族自治州南部，大渡河上游。县人民政府驻美兴镇。

བཙན་ལྷའི་ཆུ། རྒྱ་ཆེན་རྒྱའི་རྒྱ་ལག་ཅིག མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་རྫ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྡལ་གྱི་ བཙན་ལྷ་ རྩོང་དུ་ཡོད། 小金川。大金川一支流。在四川省阿坝藏族自治州小金县境内。

བཙན་པ། གཙན་པའི་མ་ངོངས་པ།

བཙན་བས་པ། གཙན་པའི་འདོས་པ།

བཙས་མ་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཚམ་པའི་མ་ངོངས་པ།

བཙས་མས་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཚམ་ པའི་ འདོས་པ།

བཙའ། 名词。(1)ལྕགས་ རིགས་ ལ་ བཞའ་ ཚན་ སོགས་ ཚོག་ནས་ ཆགས་ པའི་ གཡའ་ སེར་ ཞེག 铁锈；གྲི་མ་བརྡར་བས་བཙའ་བཏུབ་འདུག 刀不磨才生了锈。(2)རྩྭ་ ཤིང་རིགས་ལ་ བྱུང་ བའི་ ནད་ སྐྱེན་ཞེག 锈病。草木因真菌引起的病害：ས་ རྐྱ་ལ་བཙའ་བཏུབ་ནས་ ཐོན་ འབྲས་ཉུང་དུ་ ཕྱིན་པ། 庄稼发生锈病以致减产。འབྲས་ལྗོན་ཤིང་ལ་བཙའ་བཏུབ་ནས་ ཡལ་འདབ་ཚང་མ་ སེར་ ཀོར་ གྱུར་འདུག 果树发生锈病，枝叶都变枯黄。

བཙའ་ཁེན། ས་རྐྱ་ཤི་ གནོད་ སྐྱེན་ བཙའ་དང་ ཐན་པ། 锈病和旱灾。

བཙའ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡.གཅེས་ སྐྱང་། 爱护，保护；ཐོས་པ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་ མིག་ ལྟར་ བཙའ་བ། 读书人象爱护眼睛一样爱护书籍。༢.བཙས་པ། བཙའ་བ།། མིག་གིས་ཀ་རེ་ལྟ་བ་དང་བྱ་རུ་བྱེད་པ། 注视，看守；སྐྱེས་རས་བཙའ། 眼看，目视。ཐུས་ཀར་མིག་ བཙས་ པ། 察看质量。ཉིན་མཚན་ ལྟོས་ མེད་ ས་ མཚམས་ ཀྱི་ གནས་ སྐུལ་ལ་མིག་བཙས་པ། 不分昼夜监视边界情况。❷(ཐ་མི་དད་པ) བཙས་པ། བཙའ་བ།། སྐྱེ་བ། 出生，生育；ཚ་གངས་ཚང་ནས་ བྱ་ ལྟུག་ བཙའ་ བ། 怀胎足月生子。

བཙའ་མ། ལྕགས་རིགས་ སོགས་ བཙའ་ སྐྱེན་ ཅན། 有锈者，生锈病者；ལྕགས་ བཙའ་ མ། 锈铁。

བཙའ་རྒྱག ལྟ་ཀ་ སྐྱེ་ རྒྱག 分娩阵痛，临产腹痛；ལྟ་ཀ་ སྐྱེ་ ལས་ བཙའ་ རྒྱག་ ཅ་ ཅང་ ཆེ། 临产前腹痛剧烈。

བཙའ་ཀྱང་མ་རྙེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། འདོད་ པའི་ དངོས་ པོ་ བཙལ་ ཀྱང་ མ་ རྙེད་ པའི་ སྡུག་ བསྔལ་ ཏེ་ སྡུག་ བསྔལ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ཁ་ ཅིག 求不得苦。所欲得者，求而不得，心生忧苦。八苦之一。

བཙལ་བ། (1)ཐ་ དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འཚལ་ བའི་ འདོས་ པ་ དང་ མ་ ངོངས་ པ། (2)འཚོལ་ བའི་ འདོས་ པ་ དང་ མ་ ངོངས་ པ།

བཙལ་འཚོལ། རྙེད་གཅོད་དམ་འཚོལ་ཞིབ། 寻找，摸索：**ཕྱུགས་རྩེས་རང་ལུག་གང་སོང་བཙལ་འཚོལ་བྱེད་པ།** 牧人寻找失羊。**རང་གི་སྐྱོན་དང་སོང་འཕྲལ་འབྱུང་རྩ་གང་ཙམ་བཙལ་འཚོལ་བྱེད་པ།** 寻找自己缺点错误的根源。

བཙས། ཟླ་ཆ། 名词。工资；**གྲུ་བཙས།** 船费。**ལ་བཙས།** 过山费。西藏古代长途商旅按定例给高山口上瞭望者交纳的过路费。

བཙས་སྐར། སྐྱེས་སྐར། 生日，寿辰。

བཙས་ཁྲིད་བ། ས་ཏོག་ལ་བཙའ་ཕེས་གཙོད་སྐྱོན་བཏང་བ། 禾苗发生锈病。**ཞིང་ལ་ས་བོན་འདིམས་སོང་བྱས་ནས་བཏབ་ན་ས་ཏོག་བཙའ་ཕེས་མེ་འབྱེད་བའི་ཁྱད་ཙམ།** 土地实行轮播，庄稼可免发生锈病。

བཙས་ཆེན། བཙས་མ་དངོས་གཞི་ང་བའི་སྐབས། 收割大忙季节，**བཙས་ཆེན་ལངས་ནས་མི་རྣམས་བྱ་ལ་རིང་གིས་མི་ཁོམ་པ།** 收割季节，人们大忙无暇。

བཙས་ཚོན། (1)**ཕྱུ་ཀུ་སྐྱེས་རྟེས་གཙོམ་པའི་སྟོན་མོ།** 汤饼筵。生孩子后举行的喜筵。(2)**བཙས་མ་བརྩམ་ཚར་བའི་རྟེས་ཀྱི་སྐྱོན་སྐྱིད་སྟོན་མོ།** 秋收筵。收割庄稼后为庆祝丰收而举行的宴会。

བཙས་པ། ❶**བཙའ་བའི་འདུས་པ།** ❷(རྡོང་)**སྐྱ་པ།** 屎。

བཙས་པའི་དུས། དུས་བཀྲད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་བཙས་ནས་འཁོག་པའི་བར་སྐྱེ་ལའོ། 在生时，在生之年。人生八期之一，总指初生至残年之间。

བཙས་འཛོག་བ། (རྡོང་)གཡའ་ཆགས་པ། 生锈，长锈，剥蚀。

བཙས་མ། སྐྱིན་རིན་བསྡུས་ཆོག་ཤེ་ས་ཏོག 名词。禾稼。已熟待割的庄稼，**སྟོན་དུས་ས་ཏོག་བཙས་མ་བང་ཆུ་དགོས་ན་དགུན་དཔྱིད་དགྲ་ཞིག་ཕྱེང་ལས་མ་གཡེངས་དུང་པ་ཤིས།** 秋季要得收禾稼，冬春夏季须勤劳。**སྟོན་ཐོག་བཙས་མ་མ་ལང་པ།** 庄稼尚未成熟。

བཙས་རྒྱུ། ལུ་ཀུ་སྐྱེས་པའི་ཟླ་པ། 临产月，**བཙས་ཟེའལ་རིན་ཀང་དུ་དུང་ལུ་ཀུ་མ་སྐྱེས་པ།** 临产月份虽过，孩子尚未出生。

བཙིར་གཅོན། (1)**པད་ཀ་སོགས་ལས་སྲུམ་འདོན་ཐབས་ཤེག** 压榨。(2)**རྒྱང་ཁྲིམས་ཆད་གཏོང་ལུགས་ངན་པ་ཞིག** 拶指。旧时的一种酷刑。

བཙིར་བ། འཚིང་བའི་འདུས་པ་དང་མ་འདྲེས་པ།

བཙུགས་པ། འཇུག་པའི་འདུས་པ།

བཙུགས་པའི་ཉིན་མ། ཚ་བའུ་ཐུར་མའམ་སྐྱེས་བུ་ཀང་གཅིག་བཙུགས་པའི་ཉིན་མ། 日圭影。藏历为计算时辰而竖立日圭所得阴影。

བཙུགས་ཕྱེ། དཀྱུ་བུས་ཀྱི་མལ་གཟན་སྤུ་རིང་ཅན། 藏被，栽绒被子。一面织有长絮的藏式羊毛被子。

བཙུགས་ཕྱེ་མཐུག་བཙན། བཙུགས་ཕྱེ་ཀི་སྤུ་རིང་ཤོས། 长絮藏被。絮毛长约一食指的藏被，是最厚的藏式栽绒被子。

བཙུགས་ཤིང་། མིས་བཙུགས་པའི་ཤིང་། 栽植的树。人工所植树，对天然生的树木而言。

བཙུད་པ། འཇུད་པའི་འདུས་པ།

བཙུན་ཁང་། གྲྭ་པ་ཁག་འཁོགས། 老僧，老年僧人。

བཙུན་ཆུང་། གྲྭ་པ་ཆུང་ངུ། 小沙弥。未成年的出家男子。

བཙུན་པ། ❶རྣོ་གསུམ་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་ཞེ་ཞིང་དུལ་པའི་གྲྭ་པ་སྟེ་དང་། གྲྭ་པའི་ཞེ་སྡ། 名词。圣者，尊者，大德。"佛教徒对于受持佛教戒律的出家人的敬称。❷རྣོ་གསུམ་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་ཟློངས་པ། 形容词。纯洁，清净，高尚。指道德品质和行为高

洁者。佛书译作敦肃。

བསྙེན་པ་ཁྱིམས་མེད། གྲུ་པ་སྟོམ་པ་མི་སྡུང་མཁོན། 花和尚，淫道。不守宗教清规戒律的出家人。

བསྙེན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆོད་ཞིག 圣者薄伽梵。佛的名号。

བསྙེན་པ་བྱང་མེད། བཙུན་མའམ་ཁ་ཏེ། 尼姑。女出家人。

བསྙེན་པ་རུ་ཏ། ཉར་རྒྱ་གར་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཚེས་ལུགས་མདོ་ཉེ་བའི་ཟློབ་དཔོན་ཞིག 妙受，大德受。古印度佛教经部一论师名。

བསྙེན་པ་བཟློ་བ་ཆེན་པ། སྟོམ་པ་སྐྱེད་ལ་ཟློང་བའི་གྲུ་པ། 戒腊长者。受戒年数较多的僧徒。

བསྙེན་པ་བཟློ་བ་གཅིན་པ། སྟོམ་པ་རྗེས་ལ་ཟློང་བའི་གྲུ་པ། 戒腊幼者。受戒年数较少的僧徒。

བསྙེན་བོ། 名词。(1)ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་པའི་མི། 出家人，僧侣。受持佛教戒律的出家人。(2)རྗེ་བོ། 人主，君主。

བསྙེན་མ། ཁ་ཏེའམ་ངབ་བྱང་མ། 名词。尼姑。受持佛教戒律的出家女人。

བསྙེན་མ་ལབ་པ། མོ་བཙུན་བཀའ་ཐབ་པ། 破尼。奸污比丘尼。

བསྙེན་མོ། ཆུལ་ཁྲིམ་ཆེན་མ་དང་ཆུང་མ། 名词。后妃，王后。国王之妻。མིང་ཅི་རྟམ་གྱངས་ལ་སྐྱེ་རྒྱུའི་བདག་མོ་དང་། ཆུལ་མོ། ཆུལ་རིགས་ཆུང་མ། ཆུལ་རིགས་མ། རྗེ་མོ། རྗེ་མོ། འབྲེལ་བ་མོ། ཁོ་བྱང་འཁོར་བ། འཐག་མ། མི་བདག་མོ། ས་སྐྱོང་མ་བཅས་སོ།

བསྙེན་མོ་རིན་ཁྲི་ཚེ། ཆུལ་མིད་སྡེ་བདུན་ཅི་ཀས་ཤེག 宫女宝。七政宝之一。

བསྙེན་མོ་རྟག། ཐང་ལུགས་ཀྱི་བག་ཆགས་དང་རྒྱང་ལུགས་ཀྱིས་ཐ་ཀ་བོ་ལ་ངོས་འཛིན་མཛད། 绛派药性书中认为是唐特缬草，宿派药性书中认为是卷丝苦苣苔。

བསྙེན་མོ་རོལ་སྒྲབས། ཞབས་ཀ་ཡས་བསྒྲུབས་ཀ་ཡོན་བཀྲངས་ཀྱི་བཞུགས་ཚུལ། 母后坐姿。右足曲、左足伸席地而坐的姿势。

བསྙེན་མོའི་ལྷས། བཙུན་མོའི་འཁོར། 宫嫔。后妃的侍女。

བསྙེན་ཀཱཏྱཱན། ཀྲུ་པའམ་ཁ་ཏེའི་ཚ་ལུགས། 僧装。僧尼打扮。

བསྙོམ་པ། ཀ་མིག་རྒྱམ་པར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འཇུམ་པའི་མ་ཉོང་བ།

བསྙོམས་པ། ཀ་མིག་རྒྱམ་པར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འཇུམ་པའི་འདུས་པ།

བཅེམ་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆོམ་པའི་མ་ཉོང་བ།

བཅེམས་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆོམ་པའི་འདུས་པ།

བཅོ། (ཁྱལ) ཕྱུགས་ཀྱི་ཚོད་པའི་ནང་དུ་ཙོད་པའི་ཟས་ཀྱི་སྙིགས་རྙ། 反刍胃中余草。反刍类哺乳动物如牛、鹿等，吞入反刍胃中等待重新嚼细消化的草末。

བཅོ་ཁང་། ཚོས་ཆུག་སའི་ཁང་པ། 染坊。染色的作坊。

བཅོ་བ། ❶འཚོད་པའི་མ་ཉོང་བ། ❷རྩད་གཞི་བཅོས་ཐབས་ཤེག 名词。深灸法。藏医连续灸二十次以上的灸法。

བཅོ་ཐག ཚོས། 染料。

བཅོ་ཐག་མཁན། ཚོས་ཆུག་མཁན་ནམ་ཚོས་པ། 染色工人。

བཅོ་ལྡང་། གཤེར་དངུལ་སོགས་འདུལ་ཐབས། 冶

炼，锻炼：གསེར་བཙོ་སྦྱང་བྱས་ནས་ལྷད་བཏོན་པ། 冶炼黄金，除去杂质。

བཙོ་མ། 名词。(1)མེ་ཁྲི་སྐྱེར་ཁ་བཟེས་པའི་མདོག 赤黄色。黄丹调合黄柏所成颜色。(2)ཡང་ཡང་བཞུ་བཏུལ་བྱས་ནས་བྱང་བའི་དངོས་རིགས་ལྷད་མེད་ཀྱི་ཞུན་མ། 纯净品。炼净的物品：གསེར་བཙོ་མ། 纯金。ཟངས་བཙོ་མ། 净铜。

བཙོ་ཐུ། ཀ་སོགས་བཙོ་སྐྱོད་ཀྱི་ཛ་མ། 沙罐：煮炖食物所用之陶器。

བཙོ་ལག (རྫིང) ཚོས། 染料。

བཙོ་ལྱམས། སྨན་བཙོ་བའི་ཆངས་ལྱམས། 药水热浴法。藏医治疗法之一。

བཙོག་ཀྲིབ། དམེ་བཙོག་ལས་བྱང་བའི་ཁྲིབ་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཤེག 污秽中邪。迷信所说因污物秽气引起的不祥事故。

བཙོག་ཁ་ཅམས། འདོད་ཆགས་སྨོང་ཀྱི་སྐད་ཆ། 淫秽语，猥亵语。

བཙོག་ལྱ། བཙོག་སྐྱང་ངམ་མི་གཙང་བར་འཛེན་པ། 觉得脏，以为是肮脏的。佛书译作污秽观：ཞིང་ལྱད་གསོག་འདོན་ཀྱི་ལས་ཀ་ཅིད་དུས་བཙོག་ལྱ་ཁྲིབ་དོགས་གང་ཡང་མི་ཅིད་པ། 积肥挖肥时全不觉得脏。

བཙོག་པ། ●རྡེག་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཆོག་པའི་མ་འོངས་པ། ●མི་གཙང་བར་གོ་བའི་མིང་ཀྱང་སྐྱེ་སྐྱག་པ། 名词。屎，粪便，རང་དབང་མེད་བར་བཙོག་པ་ཞོར་བ། 大便失禁。ཁྱི་བཙོག་པ་བཏང་བ། 狗遗矢。བཙོག་པ་རང་གི་ཞམ་ཕྱག་དུ་ཐར། མི་ལ་དྲི་མ་ཁ་མདོག་ཅིའི། 臊物怀里揣，反嫌别人臭。意谓自己本不正，却说别人歪。●དབྱི་བ་དང་། དམེ་བ་སྐྱེ་མི་གཙང་བ། 形容词。肮脏，污秽。引申为恶劣义：སྐོན་པ་བཙོག་པ། 脏衣服。སྐྱེ་ཆས་བཙོག་པ། 不干净的食物。ལས་ཀ་བཙོག་པ། 坏事情。སྐྱོད་པ་བཙོག་པ། 恶劣的行为。སྐད་ཆ་བཙོག་པ། 淫秽语。

བཙོག་ཐོ། ❶形容词。(1)(ཁྱས) ཆོད་པོ་དང་། ཤུང་པོ། 倔强，硬：ཁ་བཙོག་པོ། 硬汉。(2)མི་གཙང་བ། 肮脏，污秽。❷(མངོན) དྲི། 硬者。石头的异名。

བཙོག་འཕྱང་། འབྲུ་རིགས་ཆུང་ལ་རགས་ཙམ་འཕྱང་བ། 初扬。打场时分离糠秸与粮食的动作：ནས་བཙོག་འཕྱང་བྱས་ནས་སྐྱིགས་རྡེགས་འདོན་པ། 扬起青稞，去掉渣滓。

བཙོག་དམེ། བཙོག་པ། 不洁的，污秽的：སྐྱོན་ཚོས་བཙོག་དམེའི་རིགས་ཀྱ་ལ་གཙང་མར་འཁྲུ་བ། 在水里把脏衣服洗干净。

བཙོག་ས་བ། རྡེག་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཆོག་པའི་འདོམ་བ།

བཙོང་། ཙོང་དང་འདྲ།

བཙོང་ཇ། ཚད་འཆོང་གྱུའི་ཇ། 商品茶。准备出售的茶叶：དང་མདོ་ནས་བཙོང་ཇ་རྩ་རྒྱལ་ལ་བཀལ་ཏེ་ལྷ་སར་འཆོང་དུ་འགྲོ་བ། 从康定驮运茶叶到拉萨出售。

བཙོང་རྩ། རྩ་བཙོང་གི་རིགས་ཤིག 火葱。

བཙོང་བ། འཆོང་བའི་མ་ཏོངས་པ།

བཙོང་སྐྱ་དཀར་ཐོ། སྨན་ལ་འཇུག་གྱུའི་བཙོང་གི་རྩ་བ། 葱白。由白色葱叶鞘层层包裹所成葱茎，可入药。

བཙོངས་བ། འཆོང་བའི་འདོམ་བ།

བཙོད། 名词。(1)ཤིང་ཏུ་ལས་བྱང་བའི་ཚོས་དམར་ཐོ་ཤིག 茜草。茜草科，一种藤本植物名，可作红色染料。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་བཀྱ་བའི་འདབ་ཅན་དང་། དཔག་ཚད་འདབ། སྨལ་བའི་ཚ་མ། ཤེ་བཚན་བཅས་སོ། (2)ཤིང་སྨན་གྱི་

རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བས་བྱེ་ཚད་དང་། མཁལ་ཚད། འགྲམས་ཚད་བཅས་ལ་ཐན། 茜草。多年生藤本植物。入药味苦、性平，功能治肺肾热邪和劳损发热等。

བཙོད་མདོག ཚོས་གཞི་དམར་སྐྱ་ག 茶红色，大红色。

བཙོན། ཉེས་ཅན་བཀག་འཛུག་ཁེད་ས། 名词。监狱，牢狱；བཟང་བཙོན། 软禁。ཉེས་བཙོན། 牢狱。ཆེ་བཙོན། 终身监禁。

བཙོན་ཁང་། བཙོན་ལ་འཛུག་ཁང་། 监狱。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱི་སྐུན་དང་། འགྲུལ་འཁོར་ཁྱིམ། འཆིང་ཁྱིམ། རྩིལ་མདར་ར་བ། བཙོན་ར་བཅས་སོ།

བཙོན་འཐོལ། བཙོན་ནས་གྲོལ་བ། 赦囚。释放囚犯。

བཙོན་འཐོལ་ཆེན་པོ། རྒྱལ་ཁབ་ནས་བཙོན་པ་ཡོངས་རྫོགས་སམ་ཆེ་བ་ཀུ་ཡངས་སམ། བཁ་ཡང་གིས་གྲོལ་བ། 大赦。国家对全体或大部分罪犯赦免或减轻惩罚的措施。

བཙོན་ཆས། ཉེས་ཅན་བཙོན་ཁང་དུ་སྐོད་ནུས་རིང་གོན་ནུའི་གོས། 囚衣。囚犯所着衣服；ཐྲིད་ཀྱང་ས་གནས་སྐིད་གཞུང་སྒབས་བཙོན་པས་ གོན་པའི་གོས་དེ་ཚུར་བཤུས་ནས་བཙོན་ཆས་རྙིལ་གྱང་ཞིག་ གཡོག་ སྤྲལ་ ཡོད། 原西藏地方政府时代，有将犯人原来所着衣服全部脱光后发给破旧囚衣的规矩。

བཙོན་འཇུག བཙོན་ཁང་དུ་འཇུག་པ། 监禁。投进监狱；ནག་ཅན་འཇིན་བཟུང་ གིས་ བཙོན་འཇུག་ཁྱེད་པ། 逮捕罪犯，投入监狱。

བཙོན་གྲོ། བཙོན་པའི་བཟའ་བཏུང་། 囚粮。犯人的饮食。

བཙོན་དྲ་བཟུང་། (1)བཙོན་ དུ་ བཏུག་ པ། 丢监，监禁。投进监狱。(2)ཐོང་ཡིག་ལ་སྐུ་ཁྲིད་ཀྱི་རེ་ཁས་བཟོང་བ། 圈住。用圆圈圈住数目字，以求醒目。

བཙོན་དུས། བཙོན་ལ་འཇུག་པའི་དུས་ཚད། 监禁期，徒刑期；བཙོན་དུས་ཚང་ནས་བླུད་འགྲོལ་ བཏང་བ། 刑满释放。

བཙོན་དོང་། ས་འོག་ཏུ་ཙམ་ པའི་ བཙོན་ཁང་། 地牢。在地面下掘成的牢房。

བཙོན་པ། དོ་དམ་ཁྱེད་ཀྱས་ཀྱི་མི། 名词。犯人，囚犯；ཉེས་ཅན་བཙོན་པར་ཁྲིམས་གཙོད་ཁྱེད་པ། 对犯罪分子依法惩处。

བཙོན་ཕྱི། བཙོན་པར་དོ་དམ་ ཁྱེད་ མི། 狱卒，禁子。在监狱里看管囚犯的人。

བཙོན་ར། བཙོན་པ་སྡོད་ས། 监狱，牢房。

བཙོན་སྐྱང་བ། བཙོན་རྩེ་དང་དོན་གཅིག

བཙོས་པ། འཚོད་པའི་འདས་པ།

བཙོས་མ། བཙོས་ཁེད་པའི་དངོས་པོ། 名词。煮熟的食物；ཀ་ བཙོས་ མ། 熟肉。བཟའ་ ཚས་ བཙོས་མ། 熟食。

བཙོས་ཀ་རྩེན་ཟོག གཏན་ལ་ཕབ་ཁེད་པ་ འགྲུང་ ཐུག་མི་ཁེད་པའི་དབེ། 熟肉翻生。用熟肉翻生来比喻已经决定的事不再改变；ཁ་ མཆུའི་ གོད་ གཞི་ཟག་ཆོད་ཁེད་ པས་ སྐད་ བཙོས་ཀ་ རྩེན་ ཟོག་ གི་ཐྲེང་རྩོག་པ་ཡིན་མི་ཆོག 诉讼案件已经了结，以后不得熟肉翻生，借口纠缠！

རྩྭ། ●名词。(1)ཁྲོག་གཏས་པའི་རྩ་པ་ལྟར་གྱུར་ པས་ན་རྩ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ལ་ནང་གསེས་གྱ་དཔྱ་ན། རླུང་ཁམ་གཉིས་འདོམས་ཀྱི་འཕར་རྩ་དང་། མི་འཕར་བའི་སྟོད་རྩ། རྩ་དཀར་རམ་ཆུ་རྩ་སོད་ མཆིས་སོ། 脉，脉管。生命依附之处，故名为脉。内分气血并行跳动的动脉，不跳动的静脉及风水流行的气管等；ནད་པའི་རྩ་ལ་རེག་པ། 给病人切脉。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འདབ་ལྟེ་དང་དུས་

འཚིང་རོ། (2)ཉེ་འགྲམ། 近处，面前；屋旁。ཁང་བའི་རྩ་ལ་ཤིང་བཏུགས། 屋旁种树。རིའི་རྩ་ལ་རྫ་ཞིག་ཡོད། 山边有条河。ཁོའི་རྩ་ལ་སྐྱེས་པ། 到了他的身边。(3)རྡེ་ཆེན་གསལ་སྒྲོ་སེལ། 大便，粪便。(4)རླུང་ལས་གསུངས་པའི་རྩ་ཤ་གྲུང་གསུམ་གྱི་རྣམས་སྒྲ་བའི་རྩ་ཏི་གཙོ་བོ་དང་འདབ་མའི་ཚུལ་གྱིས་སྦྱི་བོ་ནས་གསང་གནས་སོགས་སུ་འཁོར་ལོའི་རྣམ་པར་གནས་པའི། 脉道。密乘所说风、脉、明点三者中之脉道，主要以脉瓣结成轮辐的形式，存在于体内顶门乃至私处等部位中。(5)(མངོན་) མིའི་གཟུགས་བོར་རྩ་གསུམ་དང་འཁོར་ལོ་དྲུག་སྦྱི་རྩ་ལ་དགུ་ཚོད་པས་གྲངས་ཉིས་ཤིག 人体有三大脉管，六大脉轮，总数为九，故表数字9。❷གྲངས་ཀ་ཉི་ཤུ་གཅིག་ནས་ཉི་དགུའི་བར་སོ་སོའི་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཤིག 连词。二十和其个位数间的连接词：ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི། 二十四。

རྩ་དཀའ་ར། ཀློད་པ་ལས་ཅི་ས་བའི་ནང་དུ་ཁྲག་མེ་རླུ་བའི་རྩ་དཀར་པོ་སྟེ། རྣམ་པས་མིག་ལ་སོགས་བའི་དབང་པོ་ལྟའི་ཡུལ་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བདག་ཏུ་འཛིན་པར་བྱེད། 神经。从脑部分向全身、内无血液流行的脉络系统。有能使眼等感觉器官感受色等外境事物的作用。

རྩ་དཀའ་ནད། ཀློད་པ་ལས་ཅི་ས་བའི་ལུས་ཀྱི་རྩ་དཀར་རམ་དབང་རྩའི་ཚ་ཤས་ལ་ཐོག་བའི་ནད་ཀྱི། 神经病。精神病态。从脑部分向全身的神经系统诸脉络遭受的病变。

རྩ་རྒྱང་མ། (ར་ས་སྐ) ལུས་ཀྱི་རྩ་གསུམ་གྱི་གཡོན་མ། 左脉。藏医所说人体三脉之一。

རྩ་སྐྱ་གཙང་ཐོ། གདང་བའི་སྐོ་རླུང་ནས་ཐུང་བའི་འབབ་ཚ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཨདེ་རང་སྐྱེང་སྐྱངས་ཏེ་ཚ་ཞིག་ཡིན་དང་དབལ་མགོན་རྩངས་

བཀྲུད་ནས་ཤིང་སྐམ་མཚོང་འབབ། 扎加藏布。河名。源于唐古拉南麓，穿过西藏自治区安多县和班戈县流入色林湖。

རྩ་སྐྲན་ཁེང་བ། ཕྱུ་ཀུ་རླུས་རྩེས་ཀྱི་ནད་ཅིག 产后子宫结瘤。

རྩ་ཁ། ལུས་ཀྱི་རྩ་ཁ། 名词。脉位，脉穴。扪触时可以觉察动脉搏动的部位如手腕、太阳穴等处。

རྩ་ཁབ། (རྩེ་) གཉའ་ཁ་འཕྱེད་པའི་ཁབ། 放血用的刺针。

རྩ་བྱངས། རྩ་བའི་ངུངས། 根据：གཏམ་བཤད་ནི་རྩ་བྱངས་འཆོལ་བ་བྱ་དགོས། 说话要有根据。

རྩ་ཧོག ལུས་ཁྲག་རླུག་ལས། 脉管。体内血液循环的道路。

རྩ་ཁུག་སྡོམ་པ། རྩ་ནད་ནས་ཀྱུ་བའི་ཁྲག་ལས་འགོག་པ། 捆扎止血。扎住伤口以免流血；རྩ་ཁའི་སྟེང་ཆ་དམ་བཅོང་བསྡམས་ནས་རྩ་ཁྲག་སྡོམ་པ། 紧紧捆住脉络上方，止住血流。

རྩ་ཁྲིད། (1)རྩ་གཞུང་ཀུང་བའི་བཤད་ཁྲིད། 讲解正文。讲解书中原文词句。(2)ནད་བའི་རྩ་སྐྱ་ཚུལ་གྱི་ཁྲིད། 诊脉直解。实指点诊察病人脉搏现象的方法。

རྩ་ཁྲིམས། ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་རྩ་བང་གྱང་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཤེས་སྐྱེ། དེ་ལ་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་རྣུས་པ་ཐུན་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། བཅའ་ཁྲིམས་གཞན་དག་གིས་འཕེལ་བའི་ཁུངས་ཆེ་ཤོས་ཀྱང་ཡིན། 宪法，宪章。国家的根本法。具有最高的法律效力，是其他立法工作的根据。

རྩ་མཁྲིས། རྩྭ་ཞིག 鹅食。植物名，可入药。

རྩ་མཁྲིས་མཆོག རྩྭ་ཞིག 野菸。菊科植物名，可入药。

རྩ་མཁྲིས་དམར་པ། རྩྭ་ཞིག 粉苞苣。菊科植物名，可入药。

རྩ་འཇྱམས་པ། ལུས་རྩ་རེངས་པ། 血管硬化，

筋收缩：གྲུམ་བུའི་ནད་ཀྱིས་རྩ་འབྲུམས་པ། 风湿性关节炎使经络硬化。

རྩ་འཁོར། རྩ་གནས་འཁོར་ལོའི་བསྡུས་ཚིག

རྩ་འཁོར་ལྔ། རྩ་གནས་འཁོར་ལོ་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

རྩ་འཁོར་རྒྱག རྩ་གནས་འཁོར་ལོ་བཞིའི་སྟེང་ དུ་གསང་གནས་བའི་སྐྱེང་ཚེ་འཁོར་ལོ་དང་ནོར་བུའི་དབུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྣན་པས་དྲུག 六脉轮：四脉轮之上增加密处护乐轮和末尼中央轮。

རྩ་འཁོར་བཞི། རྩ་གནས་ འཁོར་ལོ་ བཞི་ དང་དོན་གཅིག

རྩ་འཁོར་གསུམ། རྒྱུ་བོ་བའི་ ཚེན་ཀྱི་ འཁོར་ལོ། མཁྱེན་པ་ཟངས་སྐྱེད་ཀྱི་འཁོར་ལོ། སྙིང་གི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྟེ་གསུམ། 三脉轮：顶间大乐轮、喉间受用轮和心间正法轮。

རྩ་ཀྱད་པ། འཕངས་རྩ་སྟོབས་ཆུང་བ། 脉弱：气体虚损，脉搏微弱。

རྩ་ཀྲམ། ནད་ཅིག 慢性关节炎。

རྩ་དགོངས། རྩ་པ་ནས་ དགོངས་ འཁོལ། 请长假。退职：ལས་བྱེད་པ་དེ་གཟུགས་ཁམས་ཉ་ཅང་ཞན་པས་རྩ་དགོངས་ཞུ་དགོས་བྱུང་བ། 那个干部因身体很弱，不得不退职。

རྩ་དགོན། རྩ་བའི་མ་དགོན། 主寺。领有若干小寺的大寺庙：རྩ་དགོན་ འབྲས་ སྤུངས་ ཐུ་ ཁྲ་ པ་ བདུན་སྟོང་བདུན་བཅུ་ཡོད། 主寺哲蚌寺有七千七百僧人。

རྩ་ མཆོགས་ རྩ་ མཆོགས། (ཐུལ) ལྷ་ མོ་ བས་ རྣམ་ཐར་གཏོང་དུས་ མཆོགས་ པོང་ ཐོང་ ཞེས་ པ་ དང་། མདོར་བསྡུས་ཐོང་ཞེས་བའི་གབ་ ཚིག 快唱，略唱。藏戏舞台用语。

རྩ་འཁགས་པ། སྐུག་པ་འགགས་ནས་ ཁ་རྩོང་ མི་ སྤྱད་ པ། 便结，便秘。大便不通：ནད་ གཞིའི་ རྐྱེན་ཁྱིས་རྩ་འགགས་འདུག 因病便秘。

རྩ་འགྲེལ། རྩ་ བའི་ གལ་ གནད། 关系，关头，要点：ལས་དོན་རྩ་འགྲེལ་ཆེ་བ། 重要的工作。རྒྱལ་ཁ་སྤུ་ལ་འཐོབ་མིན་ཁྱི་འགག་གནད་རྩ་འགྲེལ་ཆེ་གོས་ཤེག་དང་ཐུག་པ། 涉及到谁胜谁败的重要关头。ཡིག་རིགས་རྩ་འགྲེལ་ཆུང་བ། 不要紧的文件。

རྩ་འགྲེལ། རྩ་འགྲེལ་དང་འདྲ།

རྩ་འགོག (1)རྩ་བ་ནས་འཐྲིན་པ། 根除。连根拔除：ཤིང་སྟོང་རྩ་འགོག་ བཏང་ བ། 连根拔除了树干。(2)རྩ་བ་ནས་ བཀག་ པ། 彻底取缔，完全禁止：ཁྲིམས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་བའི་ མགོ་བའི་ ཐབས་ཚོང་ཆུང་ཆུའི་སྟོང་ངན་རྩ་འགོག་ཐེབ་པ། 绝对禁止投机倒把的违法行为。

རྩ་འགྲེལ། དབེ་ཚའི་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པ། 本注。著作物的正文和释文：དེ་སྐོར་ཁྱོད་ཀྱིས་རྩ་འགྲེལ་ལ་ལྟོས། 关于这方面，请看正文和释文！

རྩ་རྨོད་ཅན། (ཐུལ) འདོད་ ཆགས་ ཆེན་ པོ། 欲盛。性欲强烈。

རྩ་རྒྱུད། (1)དབལ་ལྡན་ ཆུད་བཞིའི་ ཁ་ཅུལ་ དྲུག་བྱ་དང་ཐ་གསོ་བ་རིག་བའི་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ གྲུགས་ཀྱི་ཆུད་དེ་ལེའུ་ དྲུག་ཡོད་ བའི་ སྐབས་ གཞུང་ཚད་ ལྡན་ཞེག (2)གསང་ སྔགས་ཀྱི་ མེད་ཅུད་ སྟེའི་རྩ་ཆུད། 根本续。密宗无上瑜伽部佛经之一类。

རྩ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ འགྲེལ་ པ་རྒྱུད་ དོན་ ངན་ གསལ། རྡ་བྱང་བཞི་ བའི་ནང་ བྱང་ཏུ་ དབལ་ ལྡན་ འཇོ་ བྱེད་ཀྱིས་མཛད་བའི་རྩ་ ཆུད་ཀྱི་ འགྲེལ་ པ་ ཤེས་ དུ་ ཆུས་ ཤིང་ ཙོ་ ཟླ་ པ་ ཞེག 《医学本续注·续义清明》。十三世纪时， 昌迪·巴登措杰所著十分详明的一部《医学本续》注释。

རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་དབུ་བཞི། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་དུམ་བུ་བཞི་སྟེ། རྡོར་དབྱིངས་དང་། ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་དང་། བདུད་སོང་སྐྱོང་བ་དང་། དོན་གྲུབ་རྣམས་སོ། 本续四品。密乘瑜伽部根本经四品：金刚界、三界尊胜、净治恶趣和所作。

རྩ་རྒྱུད་རྩེལ་འཕྲིམས། དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་རྩ་བའི་རྒྱུད་ལ་རྩ་བ་དང་། ཡལ་ག། སྡོང་བོ་རྣམས་ཤིང་ཐུབ་དང་། ལོ་མ་རྣམས་དེའི་མདོག་འདྲ་བ་ བཀོད་ནས་ འཆལ་བའོད་ ཐུག་ གཅས་ཤིག 《本续》布棋。讲授医学《本续》时，以大树表示全书，以不同颜色的木片和石子分别代表其篇章节目或大树的根、枝、干、叶便于记忆的教学方法。

རྩ་རྒྱུད་སྡོང་འཕྲིམས། དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་རྩ་བའི་རྒྱུད་ལ་རྩ་བ་གསུམ། སྡོང་བོ་དཀུ། ཡལ་ག་ཞེ་བདུན། ལོ་འདབ་རྩིས་བཅུ་དང་རྩ་བཞི། མེ་ཏོག་གཉིས། འབྲས་བུ་གསུམ་ བཅས་ སུ་ ངན་ མེད་ པའི་ ཤིང་ གི་ ཚུལ་ དུ་ བཀོད་ནས་ འཆལ་བའོད་ཐུག་གཅས་ཤིག 《本续》植株。讲授医学《本续》时，以无忧树譬喻全书，依其三根、九干、四十七枝、二百有四叶、二花三果等次第进行教学的方法。

རྩ་རྒྱུད་ལེའུ་འབུམ་པ། བདེ་ མཆོག་ ཏུ་ རྒྱུད་ ཐུག་ པ། 《十万本续》。广本胜乐根本续名。

རྩ་རླུང་། ལུས་ཀྱི་རྩ་དང་རླུང་པ། 筋脉。筋肉和脉络。

རྩ་སྐོམ། བཤང་ལམ། 肛门。

རྩ་ཚེ་མེད། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ཐྲོངས་ སྟོད་ ལུང་ ཁུའི་ འབྲོག་སྟོན་འཛིངས་ཀྱལ། 杂杰莫。系藏传佛教噶当派开派祖师种敦巴的诞生地，在今西藏自治区堆龙德庆县境。

རྩ་རྩིབ། རྩ་བའི་ཚོ་ག་རྣམ་རྩིབ་པ། 基本运算。用公式从头推算；སོག་མར་རྩ་ རྩིབ་ གོང་ བཞིན་ དུ། 先按上法进行基本运算。རེའུ་ མིག་ འདི་ ཕྱར་བཅུང་བས་རྩ་རྩིབ་འཐུལ་མེད་ཀེས། 按此表检查，可知按照基本运算所得的结果相同。

རྩ་སྔགས། ཡི་དམ་རང་རང་གི་རྩ་བའི་སྔགས། 根本咒。密乘各本尊的根本真言。

རྩ་ཆག བདག་དེ་ཆག་པའམ་རྩ་བ་རྣམ་ཆག་པ། 免除，豁免，宽赦；ཁྲལ་རྩིག་རྩ་ཆག་ གཏོང་བ། 免税。བོག་ མ་ རྩ་ ཆག་ ཕྱིན་ པ། 免除租金。སྐྱེད་ཀ་རྩ་ཆག་བྱས་པ། 免息。རྩིས་ཆད་རྩ་ཆག་ བཏང་བ། 免罪。

རྩ་རྩུ། (1)བཤང་ གཅི། 大便和小便；རྩད་ ཀྱིས་ རྐྱེན་ པས་ རྩ་ རྩུ་ འགག་ས་ པ། 因病大小便闭塞。(2)སྐྱེན་ པས་རྩད་ བརྟག་ ཐབས་ཀྱི་ རྩང་ཚན་ ལག་ པའི་ མཐིག་ མའི་ འཐང་རྩ་དང་། རྩུ་ཁམས་ཀྱི་ སྐྱིག་ས་ དྲི་ རྩུ། 切脉查尿。医生诊断病人挠动脉脉搏和望诊病人小便沉淀等。

རྩ་ཆེན། (1)རྩ་བ་ཆེན་ པོའམ་ རྩ་ འགང་ ཆེན་ པོ། 十分珍贵，很重要；དངོས་ པོ་ འདི་ རྩ་ ཆེན་ ཡིན་ པས་ བདག་ སྐྱོང་ ཡག་ པོ་ ཟིང་ དགོས། 此物十分珍贵，要认真保管！(2)ལུས་ཀྱི་ རྩ་ ཆེ་ རྩང་ རྩང་ གི་ ཆེ་ པ། 大脉管。

རྩ་ཆེན་ཉིར་བཞི། དེབ་ སྐྱོང་ རྩང་ འབྲེལ་ ཀྱི་ སྐྱས་ པ་ ཤུ་ བྱའི་ རྩ་ ཆེན་ བརྒྱད་ དང་། ལག་ ལག་ གི་ འབྲེལ་ཀྱི་ མངོན་ པའི་ རྩ་ ཆེན་ བཅུ་ དྲུག་ བཅས་ རྩིས་ པའི་ བཞིའོ། 二十四大脉。体内暗络脏腑的八大脉，体表明络肢节的十六大脉，共二十四。

རྩ་འཁྲུལ་པ། ལུས་ཀྱི་རྩ་ ཡོ་ བའམ་ འགྲེགས་པ། 筋络扭挫；གཤུགས་ ཀྱི་ འགྲེལ་ བརྟན་ ཤོར་ ནས་ ཀང་རྩ་ འཁྲུལ་པ། 身体跌倒，腿部筋络闪挫。

རྩ་འབྲེང། གཉེན་ རྩི་ འབྲེལ། 亲属，亲戚；རྩ་

འཇིང་མང་བ་ཙམ་བའི་མི། 亲属众多的人。

རྩ་འཕྲིང་ཆེན་ཞེས། 旧译大族、大辅佐。至亲好友。

རྩ་འཕྲིང་སྡུག་བ་ཕྱོགས་སྡོམས། 亲友众多。旧译盛友毕集、所爱盛友：རང་མགོ་རང་གིས་མི་འདོན་བར་ཁ་ནས་འཇིང་སྡུག་བ་ཕུན་ཚོགས་ལ་རེ་བས་ཅི་ཞེས། 自己不能自助，指望众多亲友有何用处？

རྩ་འཕྲུལ་བཞི་གསུམ། དབུ་མ་ཁ་ཅིག་རང་དང་། དབུ་མ་འཇུག་པ། དབུ་མ་བཞི་བཅུ་པ་བཅས་སོ། 三论。《中论》、《人中论》和《四百颂》三书总名。

རྩ་ཉོན། ཅ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྟེན་གཞིའམ་ཁ་བ་གྲུབ་པ། 根本烦恼，本惑。烦恼依处或根本。

རྩ་ཉོན་བཅུ། ཉོན་མོངས་ཅན་ཕྱི་ལྟ་མིན་ལྟ་དང་། ལྟ་བ་ལྔ་བཅས་བཅུའོ། 十根本烦恼。烦恼五非见和五见，总计为十。

རྩ་ཉོན་དྲུག ཤེས་བྱང་ངུ་བཅིག་གི་ནང་གསེས། མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། ལྟ་བ་སྟེ་དྲུག་གོ། 六大烦恼，六根本烦恼。五十一心所之一类：无明、贪、瞋、慢、疑、见。

རྩ་དཀྲིམ། ཕྱམ་བྱ་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་བ་ཐབས་བའི་ཕྱམ་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྒྱས་ས་ཐུབ་སྟིང་མི་བའི་བ་དང་དཀྲི་ལེ་སྟ་ཀྲང་ཕྱི་ཀ་ཆད་སྐྱམ་བྱེད་པ། རྩ་རྣམས་སྐྱེས་ལ་སྟ་ཞིང་ན་བ་ཞེག 筋络僵硬。六种痛风之一。痛风人于筋络。症见肺心不适、胯骨腰际疼痛欲折、筋络僵肿。

རྩ་གཅོད། བདུད་ཞེས་པ་བཟོ་བ། 消灭，歼灭，彻底摧毁：དགྲ་དཔུང་རྩ་གཅོད་དུ་བཏང་བ། 歼灭敌人。བཀུ་གཞོག་ལས་ཁུགས་རྩ་གཅོད་ཅིང་བ། 消灭剥削制度。

རྩ་ལྟ་བ། ལག་བའི་རྩ་ལྟ་བ། 诊脉：ཞེས་ཆོས་དང་བའི་ལག་རྩ་བལྟས་ནས་དང་གཞི་ཚ་གྲང་གང་ཡིན་དཔྱད་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་བ། 医生诊脉，判断疾病是寒是热。

རྩ་ཉུང་། སྔགས་སྟོམ་གྱི་རྩ་བའི་ལྟུང་བ་སྟེ། སྟོན་ཤེང་གི་རྩ་བ་ལྟར་བསྲུངས་ན་ལས་དང་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་པའི་རྩ་བ་ཡིན་ཞིང་། མ་བསྲུངས་ན་དན་འགྲོའི་རྒྱུ་དང་ སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྩ་བར་གྱུར་པའི་དབང་གིས་ཕྱི་མ་གནས་ངེས་ནས་ངེས་དུ་ལྟུང་བར་འགྱུར་བས་རྩ་ལྟུང་ཞེས་བྱའོ། 根本堕罪。密乘律仪所说根本罪。律仪如大树根，若善守护，则成生长一切道果功德之本；若不守护，则为生恶趣因及苦根本，未来生生世世由下堕下，故名根本堕。

རྩ་ལྟུང་བཅུ་བཞི། སྔགས་སྟོམ་གྱི་རྩ་བའི་སྐུང་བ་བཅུ་བཞི་སྟེ། རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་ལ་བརྙས་པ་དང་། བདེ་གཤེགས་བཀའ་ལས་འདས་པ། རྡོ་རྗེའི་སྐུ་ལ་སྡང་བ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་སྤང་བ། ལུས་པོ་ལ་བརྙས་པ། དང་བཞེན་དག་པའི་ཆོས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ། མངོན་སྤྱོད་ཀྱ་བར་བོས་པའི་ཡུལ་ལ་ཀྱམས་པ། མིང་དང་བྱལ་བའི་ཆོས་ལ་རྟོག་གེས་སྟོན་ཉམས་ལངས་པ། དད་ལྡན་སེམས་སུན་འབྱིན་པ། དམ་རྫས་རྗེ་བཞེན་མེ་བསྲེན་པ། ཤེས་རབ་མར་སྟོང་པ་བཅས་བཅུ་བཞིའོ། 十四根本堕罪。密乘应该戒除的十四种根本罪行：欺凌金刚阿阇梨、违越善逝教言、仇恨金刚弟兄、舍弃慈心、遗弃菩提、诽谤佛法、泄露秘密、损害肉体、怀疑自性清净正法、对诸应行诛灭法者施行仁慈、以分别心付度远离名言妙法、破灭信众信心、不如法服用妙药和詈骂智慧女性。

རྩ་ལྟུང་བཅོ་བརྒྱད། ཐང་ཤེས་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་བཅོ་

བཅུད་དེ། བདག་བསྡིད་གཞན་སྨད་དང་། ཆོས་སོང་མི་སྡེར་བ། ཀད་སྐྱབས་མི་ལེན་ཞིང་གཞན་ལ་འཚག་པ། ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་ཞིང་དམ་ཆོས་འདྲུང་སྐྲག་པ། དཀོན་མཆོག་གི་དཀོར་མ་ཕྱིན་བར་ལེན་པ། དམ་བའི་ཆོས་སྐྱོང་བ། རབ་ཏུང་ལ་འཆེ་བ། མཚམས་མེད་ཅིང་བ། ལོག་ལྟ་འཛིན་པ། གནས་འཇིག་པ། སྡོད་མིན་ལ་ཟབ་མོ་བཤད་པ། ཐེག་ཆེན་ལས་བཟློག་པ། སོ་ཐར་སྡུང་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ། མི་ཆོས་ཟན་མའི་རྫུན་བ། དཀོན་མཆོག་གི་དཀོར་ཕྱིན་པ་ལེན་པ། ཁྲིམས་ངན་འཆང་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འདོད་པ་བཅས་བཅོ་བཟུང་། 十八堕。十八根本堕罪。菩萨戒所说十八种无法忏悔的重罪：赞自毁他、不施法财、不受悔谢责打他人、诽谤大乘说似是法、窃夺三宝财物、谤舍佛经、逼凌僧侣、造无间罪、执邪恶见、毁灭城邑、向非法器说甚深法、劝退大乘、劝舍别解脱戒、诽谤小乘、妄说上人法、收三宝财物、制立恶律和舍菩提心。

ཉལ་སྐྱོང་པ། སྐྱེད་ལས་དྲག་པོ་མ་བསྒེན་གོང་གི་རྩ་འཕངས་སྐྱངས། 安静脉搏。尚未剧烈运动以前的脉搏。

ཉལ་སྐྱོངས། མི་ཕྱག་དང་རྒྱུ་དངོས་ཚང་མ་ཟད་པ། 根绝，荡然无遗：འདི་ཀར་རྒྱ་ཤིག་ཀྱ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་ཁུལ་ཁུང་རྩ་སྐྱངས་སུ་ཕྱུར་པ། 这里遭受特大洪灾，地方荡然无遗。

ཉལ་བཏུག་པ། རྩ་འཕངས་སྐྱངས་ཕྱ་བ། 诊脉：ཨེམ་ཆིས་རྩ་བཏུག་པ། 医生诊脉。

ཉུ་ཐིག (1)ཐོག་མར་བཀོད་པའི་ཐིག་བཅད། 基线。制图最初所画线条，可以是直线或曲线。(2)རྩ་རླུང་དང་ཐིག་ལེའི་བསྡུས་མིང་། 脉、气、明点的简称。

ཉལ་འཕྲོད། ལྷག་མ་མེད་པར་འགྲོ་ཐེབ་པ། 崩溃，崩裂倒塌：དགྲ་བོའི་བཙན་རྩེང་ལ་མེ་སྐྱུར་ཐོག་ནས་རྩ་འགྲོར་དུ་ཕྱིན་འདུག 敌人碉堡，中炮崩塌。

ཉུ་ཅོན། རྩ་བའི་དོན་གནད། 纲要，要旨。

ཉུ་ཏེ། མིག་འཁྲིབ། 眼中血翳。眼角膜充血时满布网状血丝。

ཉུ་གདོང་མཇུག་གསུམ། སྐུ་གཅན་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་ཚ་ལའི་གཞོང་ངང་འཁྲོས་གཡས་སྐོང་ཚུལ་ཀྱིས་སྐྱོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། གངོང་ནི་ཚ་ལའི་གཞོང་གཡོན་སྐོང་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྐྱོད་པ་སྟེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་ཤེས་པའི་ཆེད་ཉི་ཟླའི་སྐྱོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་པས་རྩ་ཁྲག་ནོར་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་དོ། མཇུག་ནི་གཟའ་དུས་མེ་ལ་དེ་ཕྱར་བཏོན་ནོ། 罗睺的本、头、尾。罗睺本数为罗睺在天球上右旋移动所达到的位置；罗睺头是为了计算日、月食的方便，将罗睺的位置，按与日、月运行相同的方向，左旋计算而得的数值(即黄白什交点)；罗睺尾为"劫火"之异名，因其方位正与罗睺相对而得此名(即黄白降交点)。

ཉུ་མདའ། རྩེང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་ནུབ་ངོས་དང་། ཀྲང་ཆེན་ཁ་འབབ་ཀྱི་ཆུ་ཀུན་ད་ཤོད། རྩེང་མེ་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་མཐོ་ལྷེང་ཡ། 札达。县名。在西藏自治区西南部，象泉河流域。县人民政府驻托林。

ཉུ་མདུད། མདུད་པ་ལྟར་གྱུར་བའི་རྩ། 脉结。藏医所说人体血管扭结处：རྩ་མདུད་ཞེབས་ནས་ན་བ། 血管扭结，发生剧痛。

ཉུ་མདུད་ཆེད་བའི་དབེ་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཀྲད་རྒྱུའི་ནང་གཞས་ཤེག་རྩེ་རྩེན་མོངས་པའི་མདུད་པ་འཆོལ་བ་རྣམ་ཀྱིས་རྩ་མདུད་པ་མེད་པ། 筋脉无节。如来解脱诸烦恼结，感得筋络无结之好。佛身八十种随好之一。

ཉུ་མདོ། (1)རྩ་རྒྱུ་གའི་མདོ་འགག 脉络关节。

人体脉络结合点，如三叉神经等。(2)རྩ་ཤུ་སྡུང་གི་གཞུང་། 《脉经》。解释藏医诊查脉搏方法的著作物。

རྩ་འབྱངས་ཁ་འགོ (ཐུལ) ལུ་མེ་བས་རྣམ་གཞི་ཐོང་ཞིག་ཅས་བའི་ གཙ་ཆགས། 举腔开唱。藏戏舞台用语。

རྩ་རྩེལ་བ། ཕུལ་གྱི་རྩ་རལ་བ། 血管破裂。

རྩ་བརྙངས་གཅོད་པ། རྩད་གཅོད་པ། 追踪，寻求，追查：བདེན་རྫུན་གྱི་རྩ་བརྟེན་གཅོད་པ། 追查真伪。འཐུས་ཤོར་གྱི་ཁྲག་འགན་ཐུབ་ འཁྲི་རྩ་བརྟེན་གཅོད་པ། 追究该谁负担失误的责任。

རྩ་རྒྱུན (1)རང་དུ་ཁྲག་རྒྱུ་བའི་ཕུལ་གྱི་རྩ་ཐྲྀ་ལ་ཟེར་ཀེ། དེ་ལ་ནང་གཞས་གྱུ་དཀྱི་ན་སྙིང་ནས་ཐུར་དུ་རྒྱུ་བའི་འཕར་རྩ་དང་། སྙིང་ལ་ཐྲོག་ནས་ཀྱེན་དུ་རྒྱུ་བའི་མེ་འཕར་བའི་རྩྭད་རྩ་དང་ གཉིས་མཆོས་སོ། 血管。内有血液流行的脉络总名。分为从心脏向身体各部流动的动脉和朝着心脏方向流动的静脉两种。(2)རྩ་ལས་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་ནས་བྱུང་བའི་ནད་ཀུ། 血分病。病源侵入血管后所生病症。

རྩ་རྣད་བཅུ་དྲུག ཁང་མེད་ཀྱི་ཐུ་མཆན་རྒྱུན་ལྡན་ལྡང་དུ་མ་བཅས་ ཀ་རྒྱང་དང་ཆུ་ སེར་ལྡན་དུ་བསྡོམས་ནས་ ལུས་ཀྱི་རྩའི་ནད་ཁྱེར་ བ་ལ་རྩ་ནད་ཅེས་ཟེར་ཀེ། དེ་ལང་ཆུ་བ་དང་། སྙིང་། མཆིན་པ། མཆེར་པ། མཁལ་མ། མཁྲིས་པ། རྒྱུ་མ། ངེ་ཚའས། རྩ་ཚའས། ཁྲག་ཚའས་ཙོར་ བ་བཅས་ཁྲག་ཚའས་བཏུ་དང་། མགོ་དང་། དུས་པ། སྙིང་། མཁལ་མ། ཤ་བ། རྒྱུ་མ་བཅས་ཀྱི་ རྒྱང་ཚའས་དྲུག་བཅས་བསྡོམས་པས་བཏུ་ དྲུག་གོ། 十六种脉病。月经不依时至，反与风及黄水混合，散入体内脉络之中，称为脉病。其属于血分者有肺、心、肝、脾、肾、胆囊、小肠、乳、乳腺、血症等十，属气分者有头、骨、心、肾、胃、小肠等六，共十六种恶性脉病。

རྩ་གནད། གནད་ཆེན་ཐོར་ཐུག་པའི་དོན་རྩ། 关键，要害，要点，要领，纲要：ལུས་ཀྱི་རྩ་ གནད། 身体要害处。ལས་དོན་ཀྱི་ རྩ་ གནད། 事情的关键。

རྩ་གནས་འཁོར་ལོ། དཀྱུ་མ་ལ་ བཏེན་ པའི་ རྩ་ འདབ་རྣམས་ཀྱི་དཀྱིལས་འཁོར་ལོ་ ཕྱར་ཡོད་ པའི། 脉轮。人体中脉分出若干瓣状旁枝形成的轮形脉道。

རྩ་གནས་འཁོར་ལོ་ལྔ། རྩ་ གནས་ འཁོར་ ལོ་ བཞིའི་ སྟེང་དུ་གསང་གནས་བདེ་སྐྱོང་གི་འཁོར་ལོ་ རྩ་ འདབ་སུམ་ཏུ་རྩ་གཉིས་ཅན་བསྣན་པའོ། 五脉轮。四脉轮上，加入在私处形成三十二瓣的护乐脉轮，成五脉轮。

རྩ་གནས་འཁོར་ལོ་བཞི། གསང་ སྒགས་ ཐུ་ གསལ་བ་ཕྱར་རྩའི་གཙོ་བོ་གསུམ་ལས་ ཅུས་ པའི་ རྩ་འདབ་རྣམས་ཀེ། སྙིང་ པོ་ བདེ་ ཆེན་ ཀྱི་ འཁོར་ ལོ་ རྩ་ འདབ་ སུམ་ ཏུ་ རྩ་ གཉིས་ དང་། མཉེན་ པ་ལོངས་ སྤྱོད་ ཀྱི་ འཁོར་ ལོ་རྩ་ འདབ་ བཅུ་ དྲུག སྙིང་གི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྩ་འདབ་བཀྲུད། ཞེ་བ་ སྤྲུལ་བའི་ འཁོར་ ལོ་ རྩ་ འདབ་ དྲུག་ ཏུ་ རྩ་ བཞི་ བཅས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ནོ། 四脉轮。密乘所说由体内三主脉分出瓣状旁枝，在顶间形成三十二瓣的大乐脉轮，在喉间形成十六瓣的受用脉轮，在心间形成八瓣的法轮，在脐间形成六十四瓣的变化脉轮。

རྩ་དབོན། རྩ་བའི་དབོན་པོ་ཉེ། བྱད་གཙོག་སོད་ རང་བའདག་གི་དབང་ཆ་འཛིན་མཁན། 正领主。西藏封建奴隶社会中，直接占有奴隶的领主。

རྩ་དཔྱད་ཀྱི་འཁྲིད་ཆབ་གསལ། རབ་བྱང་བའུན་ བའི་ནང་ཐུར་མཁར་བ་ མཉམ་ཉིད་རྩེ་རྩེས་ མཇད་ བའི་རྩ་བརྟག་ ཐབས་ཀྱི་སྐོར་ བཤད་བའི་ སྨན་ ཀྱི་ བསྟན་བཅོས་ཤེག 《切脉准则·鲜明阳光》。十五世纪时，宿喀·娘尼多吉所著论述切脉法则

的一部医书名。

རྩ་སྐྱེས། རྟེ་ཤིང་དང་རྩྭ་ཚལ་གྱི་སོན་ རྩ་སྐྱེས་པ། 移植，ཤིང་སོན་རྩ་སྐྱེས་ཀུག་པ། 移植树苗。མི་དེ་ཀུག་བཀོག་ནས་གཞན་དུ་རྩ་སྐྱེས་ ཀུག་པ། 把花移植到他处。

རྩ་ཐལ། ལུས་ཀྱི་རྩ་ཁྲ་མོ། 微血管。

རྩ་བ། 名词。(1)རྩྭ་དང་ཤིང་སོགས་ཀྱི་ཀང་བའི་མ་ས་འོག་ཏུ་ཕོད་པའི་རྩྲོང་བྱ། 根。草本或木本植物的地下茎：ཤིང་གི་རྩ་བ་ རྒྱས་ཁྲ་ཐུང་གསུམ་ནས་ཡོད། 树木的粗根细根都深深地长入地下。དུག་རྩྭའི་རྩ་བ་བཀོག་པ། 拔掉了毒草根。སྲོང་བོ་ཁོག་ནང་ནས་དུལ་ན། རྩ་བ་ རང་བཞིན་ཤིས་ཞོག་ཡོང་། 干朽根自腐。(2)རྟེན་གཞིའམ་རྩང་གཞི། 根基，基础，སྒྲིལ་ཚོགས་ཧིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བ་བརྟན་བོ་རྩུགས་ཟིན་པ། 社会主义的根基已经牢固地树立起来。ཐོན་སྐྱིད་ཀུ་ཚས་སྣེར་ལ་དབང་བའི་ལས་ལུགས་དེ་བཤུ་གཞོག་དང་ བའི་རྩ་བ་རེད། 生产资料私有制是产生剥削的基础。(3)གཞི་མཐའ་འབྱུང་གཞི། 源头，本源，根本：ཆུ་རྩི་རྩ་བ། 水源。དམག་འཁྲུག་གི་རྩ་བ། 战争根源。རོང་འཕྲལ་ རྣམས་ རྩ་བ་ ནས་ ལེགས་བཅོས་ གཏོང་ བ། 彻底改正错误。ནད་རྩ་སྐྱིང་བ་རྩ་བ་ནས་འབྱིན་པ། 根除宿疾。(4)གཙོ་བོ་དང་། སྙེ་བའམ། གནད། 关键，基本，重点：བཟོ་ལས་ཀྱི་རྩ་བའི་ འཛུགས་ སྐྲུན། 工业基本建设。རྒལ་ ཐམ་ ཀྱི་ རྩ་ བ། 胜败的关键。འཆར་གཞིའི་ རྩ་ བ། 计划的重点。(5)བཀའ་བྱང་རྩ་བ། 正文。原有的文字：གཏུང་སྐྱོང་གི་རྩ་བ་ཐལ་ཆེར་ཙོ་ཁག་པོ་འདུག 古书正文，多半不易读懂。

རྩ་བ་བརྒྱ་པ། (མངོན) གྲུར་གྱམ། 百根。藏红花的异名。

རྩ་བ་ཆེན་པོ། གལ་ཆེན་ནམ་འགངས་ཆེན། 十分重要，贵重，珍贵：ལས་དོན་རྩ་བ་ཆེན་པོ། 十分重要的事情。དངོས་ནོར་རྩ་བ་ཆེན་པོ། 贵重的财物。

རྩ་བ་བཞི། སོང་སྡོམ་ གྱི་ རྩ་ བའི་ བཟླས་ བྱ་ སྟེ། སྐྱེས་གཅོད་པ་དང་། མ་བྱིན་ལེན་པ། མི་ཚངས་སྤྱོད་པ། མི་ཚངས་ཕྱ་མའི་རྫུན་སྨྲ་བ་ བཅས་བཞི་ དེ་དག་བྱང་གི་སྡོམ་པའི་རྩ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཉམས་ ན་སྡོམ་པ་རྩ་བ་ ནས་ ཉེས་ཁ་ བས་ རྩ་ བ་ བཞི་ ཞེས་ བྱའོ། 四根本。别解脱戒的四根本学处：谓不杀、不盗、不淫、不妄说上人法等，为出家僧人的四根本戒。如犯此戒，即败坏戒律根本，故名四根本。

རྩ་བ་རིས་རབ། དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་རིས་རབ་ཅེས་བྱ་བ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་བསྟན་གྱི་སྙིང་ཉིད་ཟིན་དེ། ཟབ་མོ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྣམ་དཔྱོད་རིགས་ལམ་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་གཞུང་། ཀླ་ཀར་ཀྱི་ བློབ་དཔོན་ཀླུ་ སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའོ། 《中论》，《根本中观颂般若》。古印度佛学家龙树著。全书依理分析论断般若经中正面所述空性，为甚深中观之见。

རྩ་བ་ལྷམ་རྩྭ་པ། ལྷམ་རྩྭ་པ་དང་དོན་གཅིག

རྩ་བ་གསུམ། རྩ་བ་གསུམ་སྟེ། ཐུ་མ་དང་། ཡེ་དམ། མཁའ་འགྲོ་སྟེ་གསུམ། 三尊，三根本。佛教密宗说上师、本尊和空行三者为三尊。

རྩ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། གཞི་ལྷུན་ གྲུབ་རྩ་ བའི་ དཀྱིལ་འཁོར་དེ། ཡེ་ཤེས་ངོད་གསལ་ཀྱི་འཁོར་ཞེ། 根本道场。智慧光明轮圆具足的道场。

རྩ་བའི་ཁ་དོག དཀར་པོ་དང་དམར་པོ་སོགས་རྩ་བར་གྱུར་བའི་མདོག་གོ། 根本显色。赤白等作为基本的颜色。

རྩ་བའི་ཁ་དོག་བཞི། སྔོ། ཤར། དཀར། དམར་

བཅས་བཞིའོ། 四根本显色。青、黄、白、赤四种颜色。

རྩ་བའི་མཐུན་པ་ལྔ། མཉེས་པ་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

རྩ་བའི་ཚོས་དྲུག ངག་སྦྱིན་མའི་བསྡུད་པ་དྲུག་སྟེ། གཅིག་བུར་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ཆུ་ཀློལ་བ་དང་། རྒྱས་པ་ལ་རེག་པ་དང་། དེ་དང་ལྡན་ཏེག་འདུག་པ་དང་། ཚོ་མོ་བཅུ་རྫོགས་རྒྱུ་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་མཚའི་ཉེས་པ་འཆབ་པ་སྤྱང་བ་སྟེ་དྲུག་གོ། 根本六戒。正学女应守六戒：独身路行、入水游泳、接触男身、与男同住、撮合婚姻和掩女伴过。

རྩ་བའི་ཀྱོན་མོངས་པ་དྲུག ཅ་ཉོན་དྲུག་དང་དོན་གཅིག

རྩ་བའི་དམ་ཚིག་བཞི། རྒྱུད་ཀྱི་ཐོང་འོག་གསང་ཅད་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའམ་རྩ་བར་གྱུར་བའི་རྣལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། འཇིག་རྟེན་བའི་ཡང་དག་བའི་ལྟ་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཅིར་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། དགྱིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐུར་བ་རྣམས་སོ། 四种根本誓词。上下四部共同作为根本的密乘四律仪：世间正见、归依三宝、大觉发心和坛场灌顶。

རྩ་བའི་སྡུག་བསྔལ་གསུམ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ། ཁྱབ་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བཅས་གསུམ་མོ། 三苦。三种根本大苦：苦苦、坏苦和行苦。

རྩ་བའི་རྩེ་བ་བཞི། ཐེག་པོས་ཀྱི་རྩ་བའི་རྩེ་བ་སྟེ། ཝོད་སྐྱབས་ནས་བཏུད་པ་ཐལ་ཆེན་རྩེ་བ་དང་། སྒོ་གཅིག་འཇིག་ནས་ བཏུད་པ་གཅིག་ཤེས་གསུམ་པོ་ཐལ་ཆེན་རྩེ་བ། ཀ་དཔེ་ཁ་ནས་བཏུད་པ་གནས་བཏུད་པའི་རྩེ་བ། ཉེ་བར་འཁོར་ནས་བཏུད་པ་མང་པོཀུར་བའི་རྩེ་བ་བཅས་བཞི། 根本四部。声闻四派系：迦叶所传大众部、罗睺罗所传根本说一切有部、迦旃延那所传上座部和优波离所传正量部。

རྩ་བའི་ནད་དྲུག རླུང་ངད། མཁྲིས་པ། བད་ཀན། ཁྲག ཆུ་ཟེར། སྐེན་ཀྱ་བཅས་དྲུག 六重病。藏医所说六种主要病症：瘟病、胆病、涎分病、血病、黄水症和虫病。

རྩ་བའི་ཕ་མ། རང་ཉིད་ཀྱི་ཕ་མ་དངོས། 生身父母。自己的亲生父母。

རྩ་བའི་བད་ཀན་ལྔ། བད་ཀན་ལྔ་དང་དོན་གཅིག

རྩ་བའི་བླ་མ། རང་ལ་དབང་ཁྲིད་མན་ངག་གནང་བའི་ཐུན་མོན་ཀྱི་བླ་མ། 根本师。给自己传授灌顶、教导和窍诀的特殊上师。

རྩ་བའི་དབྱངས་དག། ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་ཨ་བའི་དབྱངས་ཨ་ཨེ་ཀྱ་ཨི་ཨི་ཨེ་ཨེ་ཨོ་ཨོཾ་བཅས་དཀྱུ། 九根本元音。梵文五元音字ཨ་ཨེ་ཀྱ་ཨི་ཨི་和四复合元音字ཨེ་ཨེ་ཨོ་ཨོཾ་共为九个元音字母。

རྩ་བའི་མ། ཨ་མ་དངོས། 生母。生身之母。

རྩ་བའི་ཙོ་རྒྱ། མངར་བ་དང་། སྐྱུར་བ་དང་། ཁ་བ་དང་། བསྐ་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། ལན་ཚ་སྟེ་དྲུག 根本六味：甘、酸、苦、淡、辛、咸。佛书说此六者为一切味道之根本。

རྩ་བའི་རླུང་། འབྱུང་ལྔའི་ངང་བཞིན་ཅན་གྱི་རླུང་སྟེ། 根本风。本性由五大种构成的体内风息。

རྩ་བའི་རླུང་ལྔ། མིའི་ལུས་ལ་སྐྱེ་བའི་འཕྲལ་ངང་བཞིན་ཅན་གྱི་རླུང་སྟེ། སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་དང་། ཐུར་སེལ་གྱི་རླུང་། ཀེར་སྐྱེའི་རླུང་། མཉམ་གནས་ཀྱི་རླུང་། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་རླུང་བཅས་སོ། 五根本风。五大种为性，流行于人体内部的五种风息：持命风、下行风、上行风、等住风和遍行风。

རྩ་བའི་ས། (ཞིང་) རྒྱུད་མོས་ཚལ། 根本地。园

林的异名。

རྩ་དབང་། (མངོན) རྩ་ཀུ་ཁ། 权威草。吉祥草的异名。

རྩ་དཀྱུ་མ། ལུས་ཀྱི་རྩ་ལམ་གཙོ་བོ་ཡང་སྟེ་ལུས་ཀྱི་རླུང་བཟའ་ཚངས་བྱག་ནས་མར་སྟེ་ གསང་གནས་ཡང་ཞེས་དཀྱིལ་གྱི་རྩ་ཞེག 中脉。人体中央以顶上囟门为上窍、以密处为下窍的想象脉道。

རྩ་འབོར། རྩ་བའམ་མ་གཞིའི་ངྲུན་འབོར། 基本数。本金数量。

རྩ་འཕྲལ། (1)རྩའི་ཐོག་གམ་རྟེ་ ས་སྐྱབས་ ཤིང་རྒྱ་འབྲུང་བའི་འཕྲལ་ཀྱི་ནད་རིགས་ཤིག 经络肿核。生于脉管及其近旁的肿痛痞块。(2)སྐེག་ཞེག 石莲子。

རྩ་ཐུག ཏ་ཐུབས་དང་རོན་གཅིག

རྩ་ཁྲབས། ལུས་ཁྲག་ཀྱུག་ལས། 血管。体内血液循环的道路。

རྩ་ཆགས་པ། ཏ་སྐྱབས་པ། 血管扩大。

རྩ་ཆུང་། (1)བཤལ་སྐན་ བཀང་ སྟེ་ ཁོག་ ནད་ ཏ་ཆེད་ བཅོ་བའི་ སྐན་བཅོས་ཤིག 根泻疗法。藏医在病症基本治好以后， 特服一定泻药以清除病根的治疗方法。(2)ཁྲག་དང་། ཙཱཁྲས་པ། དུག་ནད་སོགས་ཏ་ལ་ཁྱགས་ བའི་ ནད་ རྣམས་ དེ་ ཆུའི་ལས་ནས་ཕྱིང་ཆུང་བར་བྱེད་བའི་ཐབས་ཤིག 涤荡经络。从小便中涤荡侵入经络之血液、胆分、病毒等疾病使之排出体外的疗法。

རྩ་ཕྱིང་པ། རྩའི་ཚངས་པ་ཉམས་པ། 麻木，麻痹；ཀང་པ་ཁྱེན་ རིང་ བསྒྲལས་ ནས་ བཤུད་ བས་ ཕྱིང་ བའི་ཏ་ཕྱིང་པ། 蜷足久坐，腿弯麻木。ཁཁགས་ལས་མ་བྱས་ཀོང་དུ་ཕྱིང་སྐན་ བཏང་ བས་ཏ་ ཕྱིང་ པ། 动手术之前，先施麻醉剂使神经麻痹。

རྩ་ཐེ་ཚངས་བའི་ དཀའ་ བྱད། 脉深不现。如来悉心守护身语等业，正当活命， 感得脉筋不露之好。佛身八十种随好之一。

རྩ་ཐེག ལུས་ཀྱི་ཏ་ལས་ཚས་ཏ་ སྐོ། 血管，脉道；ཁབ་ཁས་ བའི་ ཁབ་ཆུན་ ཁོག་ སྟོང་ ཁོག་ སྐད་ཀྱི་ ཏ་ཐེག་ཅན་ཚས་པ། 体内血管，满布全身上下。

རྩ་ཇེད། ཆེག་ཐེད་དམ་ཁབ་ཐེད། 全无，绝无，彻底；ཏ་ཐེད་ཁ་ཅང་དག་བཅོ་བ། 肃清，消灭干净。ཏ་ཐེད་ཤུལ་ཐེད་ཁྱོང་བ། 根除，斩草除根。ཁཉར་ཁནོན་བཤུ་ཁཞོག་ཏ་ཐེད་དུ་བཏང་བ། 完全消灭压迫剥削。དང་ ཉཏ་ བྱེད་ དག་ བོ་ཏ་ཐེད་བཅོས་པ། 彻底消灭人侵之敌。

རྩ་ཇེན། (ཁྲལ) ཏ་ལ་ཆགས་པའི་ཇེན་དྲེན། 血管疖、瘤。

རྩ་ཇོལ། (ཁྲལ) ཆགས་པ་སྐྱོད་ཁུལ་ཙ་རྟེད་པའི་ཅྱུན་ཁྱས་སྐྱོལ་བ། 色情狂。因禁欲而引起的变态疯癫。

རྩ་རྟེ། ཏ་བ་དང་ཏེ་ཙོ། 根梢，本末，首尾；ཤིང་ གི་ ཏ་ རྟེ་ ཅུས་ པ། 树木的根深枝茂。ཚོ་ཁྱག་གི་ཏ་ རྟེ་ སྐྱེན་ པ། 庄稼完全成熟。ཁྱབས་ལུགས་ ཙོང་ཅྱུན་ ཁྱ་ཏ་ རྟེ་ ཁྲུངས་ཆོད་ པ། 情况的来龙去脉已经弄清。

རྩ་ཚགས (1)ཀུན་ཁྱི་ཙཏོང་ཁུལ་དུ་ཉཁྱམས་ཡིག 布告，告示；སྐྱེག་ཁྱིམས་བྱང་དོན་ཁྱི་ཏ་ཚགས 应行应止的纪律布告。དམངས་ སེམས་ བའི་ བང་ཅྱད་བའི་ཏ་ཚགས 安民告示。(2)ཏ་ཉཁྱལ་ཞེས་ བའི་ཏ་བའི་ཚགས 本文，正文。著作物原来的文词或文句。

རྩ་ཚམ་སྐོད་ཚམ། (ཁྲལ) རྟེས་ སྐྱ་ བམ་ རྟེས་ཚམ་སྐེ། སྐྱང་ཚམ་དང་གཏོན་ཚམ་གཏེས། 双缝，贴缝和包缝。先将缝件贴合缝拢， 再将边缘包扎缝合。

རྩ་འཇུག ཚད་དམ་གཞི་ཉཁྲན་ས་སྐེ་ཙཁྱབ་སྐྱོན་

གྲུ་རྒྱས་པ་ཐོག་བའི་ཡིག་ཆ་ལ་ཟེར། 纲领。泛指起指导作用的原则。

རྒྱ་འཇིམ་རྒྱུན་འཛུགས། རྒྱ་བབ་བརྟག་དཔྱད་ནས་དུས་གཅིག་དུ་རྒྱུན་འཛུགས་ཟིང་བ། 永久遵守，永久执行，继续坚持；རྒྱ་ཆེག་གི་ནང་དོན་རྣམས་ཀྱི་འཇིན་རྒྱུན་འཛུགས་ཟིང་བ། 继续坚持奉行布告所有条款。

རྒྱ་འཇིམ་གཞི་མེད། རྒྱ་བབ་བརྟག་དཔྱད་ནས་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་བ། 坚持不变；རྒྱ་བའི་རྒྱ་དོན་རྣམས་ཀྱི་འཇིན་གཞི་མེད་ཟིང་དགོས། 坚持基本原则，不得变更。

རྒྱ་འཇིམ་རྩིང་ཚད། རླུང་ནད་རིགས་ཤིག རྒྱ་བའི་འཇིན་པ་ཞེས་བའི་རྒྱ་ལ་ཁྲག་པ་ཞེག་སྟེ། ནད་ཏྲག་སྐྱེ་རྒྱུ་གཏུག་གི་ཤ་མདོག་ནག་བོར་འགྱུར་བ་ཞེག 囟脉风。风疾之一。风邪人侵持囟脉，症见囟门肤色变黑。

རྒྱ་འཛུགས། རྒྱུག་འཛུགས་ཏེ། དམིགས་ཡུལ་དང་ཁངས་གཏོགས་རིས་ཅན་ཞེག་ གཞི་ གཞིར་ བརྩང་ནས་བཏུགས་བའི་ཚོགས་པ། 组织。按照一定的宗旨和系统建立起来的集体。

རྒྱ་ཞིབ། རྒ་བ་ནས་ཞིབ་འཇུག་ནས་ཏེག་ཟིད་བྱེད་པ། 彻底调查，认真审核；གནད་དོན་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཞིབ་ནས་ཏེག་ཟིད་བྱེད་པ། 把问题彻底调查清楚。

རྒྱ་གཞུང་། ཚིག་དོན་འབྲེལ་གཞིའི་རྒྱ་གཞུང་། 本文，正文。书籍原有文句，对释文而言。

རྒྱ་རྫི་ལ། ཞི་ཁྲིན་ཞིང་ ཆེན་ཁངས་ དཀར་ མཇོས་ བོད་རིགས་ངང་སྒོང་ཁུལ་གྱི་དཀར་ མཇོས་ རྩྭང་གི་ལ་ཞེག 卓达拉。四川省甘孜藏族自治州甘孜县一山口名。

རྒྱ་ཡང་། གཏན་ནས་མི་དགོས་པར་ཆགས་པ། 免除，宽赦；བྱ་ལོན་རྒྱོང་པ་རྒྱ་ཡང་ བཏང་བ། 免除一切旧欠债务。ཉེས་ཆད་རྒྱ་ཡང་བཏང་བ། 免予处分。

རྒྱ་གཡོག (1)སྐྱང་མངའ་བདག་གི་ བྱ་དང་བྱ་མ་ མནའ་ མ་ དང་ མག་ བར་ གཉེན་ དུས་ སྐྱེ་ བའི་ གཡོག་བོ་གཡོག་མོ། 陪嫁奴隶。旧时，领主嫁女和赘婿时陪同入侍的男女奴隶。(2)སྐྱ་དུས་བྱན་ གཡོག་བདག་ བོས་ རང་ ཁངས་ མི་ཞེང་ གས་ནས་བཀག་སྐྱེ་ཉང་བའི་གཡོག་བོ། 贴身奴隶。旧时，奴隶主从其领有的农奴中选出、侍候自己生活起居的奴隶。

རྒྱ་ར། (1)རྒྱ་གཅོད། 盘问，调查，追查；ཉེས་ཅན་གྱི་ ཡིན་རྒྱ་ ར་ གཅོད་ བ། 调查谁是罪犯。བོར་སྐྱེས་མངའ་བའི་དངོས་བོ་རྒྱ་ར་གཅོད་བ། 追查失物。(2)ཅ་ར་དང་འདྲ།

རྒྱ་རོལ་མ། ལུས་ ཀྱི་ གཅོ་ བོའི་ རྒྱ་ ལས་ གསུམ་ ཀྱི་ གཡས་པ། 右脉。藏医所说人体三主脉之一。

རྒྱ་རྒྱང་ཤིག་ལེ། ཆ་མི་འགྱུར་ཞིང་ཐུག་ མི་འགག་ བའི་རྣམ་བར་ཤེས་བའི་རྟེན་ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱ་ཁྱིམ་ལྟ་བུ་དང་། ཐིག་ལེ་རོང་ལྟ་བུ། རྒྱང་ཤེམས་ བདག་ བོ་ལྟ་བུ་དང་གསུམ་མོ། 脉风精液，脉风明点。寿未变异、命未止息时期之识所依处。此三者互相依存，脉如居宅，精如财宝，风心如主人。

རྒྱ་བཤིག (1)གཞི་འགོངས་བ་དང་། མེད་ བར་ འགྱུར་བ། 消失，消灭，摧毁；བཀུ་གཞོག་ལས་ ལུགས་ རྒ་ བཅག་ གཏོང་ བ། 消灭剥削制度。(2)སྐྱོང་ དོན་ གོང་ བ། 离题。失去主题，དོན་ མེད་ ཚིག་ ལོ་ ལ་ ཡེངས་ནས་གཏོ་ དོན་ རྒ་ བཅག་ཏུ་ སོང་བ། 在空言浮词上兜圈子，失去了主题。

རྒྱ་ལག (1)གཉེན་ ཉ་ དུ། 亲属，亲戚，党羽；དགྲ་ བོ་ རྒ་ ལག་ དང་ བཅས་ བ་ ཐེལ་ གྱི་ མནན་ནས་བ། 制伏敌人及其党羽。(2)རྒ་ བ་ དང་ ཡན་ ལག 本枝。根本和枝节。(3)རྩྭ་ ཤེང་ གི་ རྒ་ ལག 须根。

植物地下部分分出的细根。

རྒྱང་ཐང་བ། མཉེ་ཐང་བ། 发阳，竖阳。

རྒྱ་ལམ། (1)ཁྲག་གི་རྒྱ་ལམ། 血管。(2)བཤང་ལམ། 肛门。

རྒྱ་ཅེ། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཁ་རྒྱས་པའི་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕཐུས་མིང་། 龙树所著《中论》的简称。

རྒྱ་ཏོང་བ། སྐྱག་པ་ཏོང་བ། 大便失禁。

རྒྱ་བཤད། (1)རྩ་བའི་འགྲེལ་པ། 释文，注释。(2)རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པའི་བསྡུས་མིང་། 本注。原文及注释。

རྒྱ་བཤིག རྩ་བ་ནས་བཤིག་པ། 解散，拆散；དགྲ་མཁར་རྩ་བཤིག་པཉང་བ། 拆毁敌人堡垒。ཚོག་སྡུད་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་རྩ་བཤིག་པཉང་བ། 解散反动组织。

རྒྱ་གསུམ། (1)ཁྲག་གི་རྩ་རོ་མ་དང་། ཀུང་མ། དབུ་མ་གསུམ། 三脉。藏医所说人体的左、右、中三脉。(2)ཆོས་ཉིད་པ་ལ་རྩ་བ་གསུམ་ཡོད་དེ། ཐིན་ཆབས་ཀྱི་རྩ་བ་ཐ་མ་དང་། དངོས་གྲུབ་ཀྱི་རྩ་བ་ཡི་དམ་ལྷ། བར་གཅོད་སྤྱང་བའི་རྩ་བ་མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྐྱོང་བཅས་སོ། 三根本。修行佛法依靠的三根本：加被根本依上师、成就根本依本尊和除障根本依空行护法。

རྒྱ་གསུམ་ཀུན་འདུས། ཁྲ་མ་དང་། ཡི་དམ། མཁའ་འགྲོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་རང་གི་རྩ་བའི་ཁྲ་མ། 三尊一体。一身具备上师、本尊和空行三者的共同体。意指根本师。

རྒྱ་གསུམ་པ། (མངོན) རྣམ་ཐོས་ཐུས། 三根本者。毗沙门的异名。

རྒྱ་ཧུལ། སྤྱོད་པ་འཆོལ་རྩྭ་ཏུ་གྱུར་པ་སྟེ། བག་མེད་ཀྱི་བྱ་བས་ བཅས་ཁྲིམས་ལས་ འདས་ པའམ་རལ་བའི། 败坏。行为恶劣，放荡猥亵，违犯或败坏佛制戒律。

རྒྱ་ཉེང་། ས་ཆ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རྒྱ་ཐང་རྡེང་ཁོངས་ཀྱ་ཚེད། 札布让。地名。在西藏自治区札达县境内。

རྒྱ་ཉེང་བ། ཁྲག་ཀྱི་རྒྱ་ སྐྱང་བོ་ ཆགས་པ། 血管硬化。

རྒྱག་པ། སྐྱག་པ་སྟེ་ཁྲག་ཆེ་བའི་པཁས་པས་བཟོས་པའི་ཚོས། 名词。无面羊袭。老绵羊皮缝制、外表没有面子的长皮袄：དཀྱེན་གྲང་ བའི་ སྐང་ ཚ་རྩ་ལས་རྒྱག་པ་དྲིན་ཆེ། 寒冷冬季，老羊皮衣比羔羊皮衣暖和。

རྒྱག་ཕྱིག དངོས་ བོ་ ཆུང་ ཆུང་། 零碎，琐碎；ལས་དོན་རྒྱག་ཕྱིག 琐事。 ཚོང་ཟོག་ རྒྱག་ ཕྱིག 小百货。

རྒྱང་། 名词。(1)ཆོང་ ཤ། 刺，棘刺。(2)ཤིང་སྐྱེད་པ་ཁྲ་མོར་བཤགས་ནས་ གཏེར་ ཞབས་ སྐོང་དུ་ཁ་ཁ་ལྟ་བུར་ བཅུགས་པའི་ ཐུར་ ཤ་རྣམས་ཀྱི་མིང་། 木扦子。编插于供施鬼神食子周围的黄蒿木细条。(3)(སྐྱེང) 1. རྒྱུ། 纲，纲罗。2.ཆང་། 青稞酒，藏酒。

རྒྱང་རྟགས། (སྐྱེང) བཏུང་བ། 饮料。

རྒྱང་བ། (སྐྱེང) གསང་བ། 秘密。

རྒྱངས་པ། 名词。(1)འབྱ་རྨིགས་པ། 蜥蜴，壁虎，蝾螈。可入药。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ བཀྲ་བ་དང་། ཁྲིམ་ལྟེན། ཆུལ་བ་ཐུ་བོ། རྟེན་ཞོ་བ། དཔྱིད། མདུང་ཅན། མིག་སྨན་རྩྭ། རལ་གྲི་ཅན། བཤོལ་ལྟེན། ཞོག་ལེ་ཅན་བཅས་ཞོ། (2)ཁྲག་རྩང་ཀྱི་ཁབ་ལས་གྱི་རླུང་ལྟེའི་ཚ་ཤས་ཅིག 蜥蜴风。藏医所说人体五支分风之一。

རྒྱངས་པ་ཁ་རངས། (ཁྱམ) བྱག་ ལ་ གནས་ བའི་ ཐྱག་ཚགས་རྨིགས་པ། 蜥蜴，壁虎。

རྒྱངས་པ་ཐུ་ཚེན། (ཁྱམ) ཐྱག་ཚགས་རྨིགས་པ། 蜥蜴，壁虎。

རྒྱངས་པ་སྐེལ་རངས། (ཁྱམ) ཐྱག་ ཚགས་ རྨིགས་

ཁ། 蜥蜴，壁虎。

རྩ་དུ། 名词。(1)རྩ་བ། 根本，压根儿：དྲག་ཤེ་རྩ་བ་རྩད་གཅོད། 斩断毒根。(2)གང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རར་ཁ། ཀུ་རྡེས་བཤིལ། རྔས་བས་ཀ་དྲག་དང་། སྐྱལ་དྲག་ སོགས་དྲག་ཚད་ལ་ཐན། 川芎。伞形科药用植物名，味苦，性凉。功能清热、解食肉中毒和蛇毒。

རྩ་ཁྱབས། རྩ་བའི་ཕྱོགས། 根由，根源：གནད་དོན་དེ་སྔར་རྩད་ཁྱབས་མ་ཚོད་བར་དུ་བར་ལྟས་སོང་། 那件事未曾彻底解决，一直留到现在。

རྩད་གཅོད། རྩ་བ་ཞིབ་གཅོད། 追究，调查，探寻，勘探：གཉིང་ཁ་རྩད་གཅོད། 探矿。ཀྱུ་ཆུན་རྩད་གཅོད། 找原因。རྩད་གཅོད་ཞིག་ལེན། 勘测。

རྩད་ཞིབ། རྩད་གཅོད་ཞིབ་འཇུག 查核，勘察：ས་དབྱིབས་ རྩད་ ཞིབ་ ཁྱེད་པ། 勘察地形。རྩད་ཞིབ་བརྒྱུད་དཔྱད། 调查研究。

རྩད་གཡུང་། རྩ་སྐན་ཞིག རིའི་རྩ་བའི་ རྩས་བས་རྒྱུ་གཟེར་ཞི་བ་དང་། རྡུལ་ཆུ་འཁྱིལ་པ། རྡེ་ཆུ་འབེབས་པ་སོགས་ལ་ཐན། 羌活。伞形科植物名，根可入药，有镇痛、发汗、利尿等作用。

རྩབ། 名词。(1)བར་སྐྱབ་འགོག་ཁྱེད། 楔子，垫脚物。插入榫缝或衬托脚底之物：འགྲལ་སྐྱོད་ཁྱེད་བའི་རོག་རྡེའི་འོག་ཏུ་ཤིང་རྩབ་ཆུག་ཅིག 桌子在摇动，从下面垫一木块！(2)(ཚིག) རྩ་བའི་ བསྡུས་མིང་། 根本，基础。为རྩ་བ་合体字：འབྲུ་ དངུལ་ ཚང་ མ་ འགྲོ་ སོང་ ཤིས་ རྩབ་ བཅད་ འདུག 粮钱都用尽了。

རྩབ་མོ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་ཤིས་ཚོངས་སྐྱད་དུ་ རྩང་བ་འབྲས་ ཁྲ་ སོགས་ བཅོས་རས་ཐབ་མ་བཏབ་ བར་མཐུན་བའི་ ཁྲ་བའོ། 名词。黄酒，酸酒。《毗奈耶经》所说比丘可以饮用煮熟米粟发酵、不加酒曲所得酸汁。

རྩབ་ཏྲལ། (1)རང་ རྡོལ་ ཚབས་ ཆེན། 破烂，残破不全：གོན་ པ་ རྩབ་ ཏྲལ། 破烂衣服。འདོམས་ རས་ རྩབ་ ཏྲལ། 破烂的遮羞布。སྒོ་ ཚལ་རྩབ་ཏྲལ། 破烂帘子。དཔེ་ ཅ་རྩབ་ཏྲལ། 残破不全的书。(2)བཙུན་ཚུལས་ ཐམས་ཅེ་ སྐྱུད་པ་ ཀང་བྱང་ཁྲེད་ མཁན་ལ་སྐྱུད་ ཆེག 烂污。对破戒僧道的贬语：ག་ པ་ རྩབ་ ཏྲལ། 烂污僧人。བཙུན་མ་རྩབ་ཏྲལ། 烂污尼姑。དགེ་སྐྱོང་རྩབ་ ཏྲལ། 花和尚。

རྩབས། ཞོའི་ཏུ་ ཁྱིབས་ཆང་གི་ཚབས་ཁྱེ། 名词。酒曲，酵母。

རྩབས་ཚོ། རྩབ་མོ་དང་འདྲ།

རྩམ་ཁྲག རྩམ་པ་ཟླུག་ སྐྱོད་ཁྲག་མ། 糌粑口袋。盛糌粑的小口袋。

རྩམ་རྫི། ནས་དང་ སྐྱ་མ་ སོགས། 糌粑材料。用以磨制糌粑的青稞等豆麦粮食总名。

རྩམ་གཉེར། རྩར་བོད་ས་ གནས་ སྤྱིད་ གཞུང་གི་ རྩམ་ཁྲལ་ སྡུད་ ཞེད་ སྐོན་ཀྱི་ལས་ཁྲངས་དང་། དེའི་ལས་ཚན་བའི་ཚོ་ ཆིང་། 糌粑管事。原西藏地方政府征收糌粑的机构和官吏。

རྩམ་རྡུག རྩམ་པ་བཏབ་ནས་ བསྐོལ་བའི་ ཐུག་པ། 糌粑糊羹。

རྩམ་པ། ནས་སོགས་འབྲུ་རིགས་ལ་ཆུ་བཏུབ་ནས་ བཏོས་ཏེ་བཏུགས་བའི་ཐུ་ མ། 名词。糌粑。豆麦等粮食水浸炒磨而成的炒面：སྐོན་རྩམ། 豌豆糌粑。དམངས་རྩམ་རྡིང་ཟ། 下等粗粒糌粑。བར་རྩམ། 中等糌粑。མཆོད་རྩམ། 祭品糌粑。རྩམ་པ་ཁག་ཐེག་བྱལ་ཀྱིས་ཅེད། ཤུགས་བས་ཀྱིང་ཅེད་ མཉམ་མེད། 碱面为糌粑担保，一阵风来全吹掉。喻作出的保证不可靠。

རྩམ་པ་ཤམས་གཟོབ། འབྲུ་རིགས་ལ་ཆུ་མ་བཏུབ་

བར་བཀྲམས་བའི་རྩམ་པ་སྐྱས་ཁོན། 干炒糌粑。青稞未加水浸糅直接干炒磨成的糌粑，其出粉量较多，味道较劣。

རྩམ་པ་གཏོ་བ། (1)རྩམ་པ་ཕྱི་ལ་གཏོ་བ། 撒糌粑。(2)ངོ་བསྟོད་ཟིད་བའི་དུམ། 当面奉承，面谀；མི་ལ་ངོ་བསྟོད་ཀྱི་རྩམ་པ་གཏོ་བའི་སྐྱེལ་ལད་ཟིད་པ། 对人阿谀，当面奉承。

རྩམ་ཚོགས། ཐུ་དུས་ཀྱི་རྩམ་པའི་ ཚོགས། 糌粑薪。旧时，用糌粑发放的工资。

རྩམ་ཚོང། ཤིང་ལས་གྲུབ་པའི་རྩམ་སྐྱོད་པར་བྱ། 糌粑盒。盛糌粑的有盖木盒。

རྩམ་པང་། རྩམ་པ་སྐྱག་སའི་པང་པ། 糌粑囤子。贮存糌粑的小仓库。

རྩམ་ཧྲི། (1)ཐུག་པའི་ཁ་ ཐལ། 搅入糊糞中的糌粑。(2)རྩམ་པ་རྩང་ཐད་ཙམ། 少许糌粑的痕迹：གོས་ལ་རྩམ་ཧྲི་གོས་པ། 衣服上扑上了一些糌粑。

རྩམ་པཞེལ་པ། རྩམ་གཉེར། 糌粑管理员。

རྩམ་པཞེལ་ལས་ ཁྲབས། སྐར་ བོད་ ས་ གནས་ སྡེད་གཞུང་ཀི་ལས་ཁྲབས་ཤེག ངེར་དོ་དམ་པ་ ལས་ ཚན་ རིམ་ པ་ ཕྱ་ པ་ སེར་ སྐུ་ གཉིས་ དང་། གཉིར་ པ་ གཉིས་ བཅས་ ཡོད། ལས་ ཧཁན་ ནི། མཆོད་རྟེན་ཁག་ལ་རྩམ་པའི་དོད་དམ། རྩམ་པ་ རང་གིང་ཟེད་རྒྱ། གཞུང་ཀི་མཛད་ སྒོ་ཆ་ཁག་ ལ་དཀར་ སྒོ་གིང་རྒྱ། ཕྱ་ཕྲེན་ སྐོན་ལས་ ཆེན་ མོ་ དང་ཆོགས་མཆོད་ལ་དཀེ་ འདུན་རྣམས་ཀྱི་ ནང་ནས་ རྩམ་པ་ལེན་ མཁན་ལ་རྩམ་པ་ དང་ རྩམ་ པ་མི་ ལེན་ མཁན་ལ་རྩམ་ དོད་ སྐོད་རྒྱ་ བཅས་ཡིན། ལས་ རྒྱུན་ ཞི་ཁོ་ གཙུམ་རེ་ཡིན། 糌粑事务局。原西藏地方政府事务机关，负责向大小僧团发放糌粑代金或糌粑，办理政府典礼的油炸糕点，在拉萨大愿法会和会供法会期间，向领取糌粑的僧众发放糌粑，向不领取糌粑的僧众发放代金。内设五品僧俗官员各一名管理，另有管家二人，任期三年。

རྩམ་ཟན། (1)རྩམ་པ་ཟ་ མཁན། 食糌粑者，以糌粑为主食的人。(2)རྩམ་པས་ བཟོས་ པའི་ ཟས་ཀྱི་རིགས། 糌粑食物。用糌粑制成的食品。

རྩམ་སྐམ། རྩམ་པ་སྐྱག་སའི་སྐྱོད་སྟམ། 糌粑桶。量糌粑的小木桶。

རྩམ་གཟངས། རྩམ་པ་འཇལ་ཏེད་ཀྱི་སྐྱོགས། 糌粑瓢。舀糌粑木勺。

རྩམ་ཚིང་། ཚིང་གི་གཡས་གཡོན་དབྱས་གཟུམ་དུ་ དཀྱི་བའི་དབུས་ སམ་སྟེང་དུ་ ཡོད་པའི་ཆ་ གས། 糌粑肠，横结肠。分大肠为三部的中央部分名。

རྩམ་གསོག སྐམ་བརྩ་ཀྱི་བཀྲམས་པའི་རྩམ་པ་ སྐྱས་ཁོན། 干炒糌粑。青稞等未加水浸糅而干炒磨出的次等糌粑。

རྩའི་ དབུ་ ཅད་ གོང་ གཏིས། དབུ་ ཅད་ བཟང་ ཚ་ བཀྲ་ རྟགས་ རྟའི་ གྲུབ་ ཤེག་ སྟེ། རྩ་ མེ་ མངོན་པ་དང་། རྩ་ མདུད་ ཆེད་ བའི། 脉络随好二。如来八十随好之一类；脉深不现和脉无结节。

རྩའི་འབྲོས་མཁྲང་། ནད་ ཀྱེན་ ཀྱི་ མཁང་ ཚར་ གྱུར་ བའི་ རྟ། 筋脉因病硬化。

རྩའི་གཙོ་ཚོ་གསུམ། རྒྱུད་ལས་ ལུས་ ཀྱི་ དབུས་ནས་ རྩའི་ གཙོ་ ཚོ་ གསུམ་ གནས་ པར་ གསུངས་ པ་ དེ་ ཟླ་ ཤེས་ ཆོགས་ ཀྱི་ འདུ་ བས་ ཤིང་ ཁ། རྩ་ མ། ཀྱབ་ འདུ་ མའམ་ དབུ་ མ་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ། 三主脉。密乘所说身体中央存在的三条主要脉道，依傍脊椎，直贯体内，分为左中右三脉。中脉亦称遍动脉。

རྩད་གཅོད། རྟ་ ར་ གཅོད་ པ་ སྟེ་ དྲི་ རྩད་ ཟིད་ བ། 追究，调查。

རྩལ། རྩལ་ བའམ་ སྟོབས། 名词。技能，能力；ལུས་ རྩལ་ འགྲན་ པ། 体育技艺比赛。ངག་ རྩལ་ སྦྱོང་ བ། 锻炼口才。རིག་ རྩལ་ ཕུལ་ དུ་ བྱུང་ བ། 智慧卓越。གཤོག་ རྩལ་ ཕུན་ པ། 飞翔力很强。རང་

གི་རྩལ་རྒྱལ་བཏོན་ནས་ངང་འཕྲིའི་ལས་འགན་སྒྲུབ་པ། 发挥自己的能力，完成自己的任务。

རྒྱལ་ཆེན་སྦྱོགས་བའི་རྣལ་འབྱོར། རྣལ་འབྱོར་ཕུའི་ཁ་ཉལ་ཞིག་སྟེ། རྟོང་གཞུང་རྣམས་སུ། མཐར་ལམ་དུ་སློབ་བའི་ཐུང་འཇུག་གི་ཚེན་ཏོག་རྒྱལ་མཐར་གྱུར་པ་རྣམས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཐེག་པའི་རྒྱུན་རྒྱལ་ཆེན་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་བྱའོ། 全大勇观行。旧派密乘经典中说最后道位之中，有学双运功德之力究竟完全，故名全大勇观行。五观行之一。

རྒྱལ་བཀོད། (1)རན་ཏེན་རམ་དམིགས་སུ་བཀར་བ། 强调，着重。把侧重点放在某一方面：ཐ་སྙད་ཀྱི་དཔེ་བ་རྣམས་རྒྱལ་བཀོད་ཀྱིས་བཤད་པ། 着重解释言词的不同方面。ཡ་རབས་ཀྱི་ཕྱ་བ་རྒྱལ་འདོན་བྱེད། 强调做好事。(2)རྩལ་ཤུགས་འདོན་པ། 出力，贡献：མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་དོན་དུ་ངང་རྩལ་གང་ཙམ་རྒྱལ་འདོན་ཞུ་བ། 为了人民的幸福，贡献自己的一切力量。

རྒྱལ་སྟོབས། ལུས་ཤེམས་ཀྱི་ རྩལ་ རྒྱལ་ དང་། སྟོབས་ཤུགས། 技能，才力：གཟུགས་སྟོབས་ཆེ་ཙང་རྒྱལ་སྟོབས་ཆུང་། 体型虽大而技能小。

རྒྱལ་འཕྲོད། རྒྱལ་བཀོད་དང་འདྲ།

རྒྱལ་བོ་ཆེ། རྩལ་རྒྱལ་ཤེས་ཏུ་ཆེ་བ། 才能大：མི་རྒྱལ་བོ་ཆེ་ལ་འཕྲུད་མི་ཐུབ། 才能高超，无与伦比的人。

རྒྱལ་ཐག ལུས་རྒྱལ་གྱི་ཅི་ཟློག་དབེན་ན། མཐོན་བོར་མཆོངས་པ། ཤེང་རྩེར་འཛེགས་པ། མགྱོགས་བོར་རྒྱུག་པ་ལྟ་བུ། 技巧，身技。如跳高、爬树、快跑等。

རྒྱལ་ཤུགས། ལུས་ཤེམས་ཀྱི་རྩལ་ ཤུགས། 能力：རི་ཆེན་འཛེག་ཅིང། ཆུ་ཆེན་ཆུལ་བའི་རྒྱལ་ཤུར་ཆེ་བ། 爬高山过大河的能力不小。

རྒྱུ། 名词。(1)ཀ་དོག་དང་། རང་བཅུད་སོགས་ལ་ཐང་ཅུང་ཀྱི་ཛླས་ཤིག 汁，液，漆：ཚོན་རྩི། 色漆。བཀག་རྩི། 桐油。ཀུ་རྩི། 漆。ཞག་རྩི། 油脂。ཚང་རྩི། 酒曲子。བདུད་ རྩི། 甘露。སྦྲང་རྩི། 蜂蜜。དམར་རྩི། 红色涂料。(2)(མངོན) སྙིག། 精华。药的异名。

རྒྱུ་ཀོང་ཁང་། ས་ཆ་ཞིག དང་ལྡན་ མཚོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ མཚོ་ ཕྱོ་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱང་ ཁུལ་ གྱི་ ཁྲོངས་ཞིན་ཅའི་ ཛྫོང་མི་དམངས་སྤྱི་ཁབ་གཞུང་གནས་ཡུལ་ཡིན། 子科滩。地名。现为青海省海南藏族自治州兴海县人民政府驻地。

རྒྱུ་དཀར། (མངོན) རས། 白籽。青稞的异名。

རྒྱུ་བཀུར། བཟང་བོར་རྒྱུ་ཞིང་ ཚོར་དུ་ བཀུར་བ། 尊重，崇敬：མི་ཀུན་ གྱིས་རྗེ་ བོར་རྒྱུ་ བཀུར་ཞུ་བ། 人皆尊为长老。

རྒྱུ་ སྐམས། (ཡུལ) ཁས་ངར་ དུ་ སྐང་ བའི་ དུས་ ཤོག་རྣམས་ གཅིག་ དུ་ བསྡམས་ ནས་ ཁོང་ སྟོམས་ བྱང་ བདར་བྱས་ དེ་ མཐའ་རྒྱུ་ གཉིས་ཀྱི་ཆུའི་ཕྱོགས་བམ། 待装书捆。藏式书籍印成后，夹成厚捆，磨齐书边以便染色装潢的一叠书页。

རྒྱུ་སྐམས་ཤིང་ལེབ། (ཡུལ) ཕྱོགས་ བམ་ གྱི་ མཐར་ ཚོན་ རྒྱུ་ གཉིས་དུས་ ཕྱོགས་ བམ་ སྡོམ་ ཐུང་ གི་ ཤིང་ལེབ། 装书夹板。藏式书边染色时，夹紧书页所用木夹板。

རྒྱུ་བཙུད། (མངོན) (1)མར། 酥油的异名。(2)སྦྲང་རྩི། 蜂蜜的异名。

རྒྱུ་ཆུ། (1)ཚོན་རྩི་དང་། བཀག་རྩི་ སོགས་དང་ཇོགས་ཀྱི་ཁ་ དོག་སྐྱུར་བ་དང་། ས་བང་ཐུང་བའི་རྩི་ རིགས་ གྱི་ ཁུ་བ། 染液。改变器物颜色或起保护作用的染料溶液、 釉子、 油漆等 总名。(2)ཇ་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་རྩི། མཚོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཀྱས་ཅུའུ་ བོད་ རིགས་ དང་ སྐྱང་ ཁུལ་གྱི་ རྒྱུ་ཆུ་ བྱོང་དུལ་གྱི་ ཕྱོ་ ནུབ་ཐུགས་ སུ་ ཡོད། 子曲。涧

沧江一支流，在青海省玉树藏族自治州结古镇以西。

ཇུ་ཆེན། སྨན་ཤིང་གུན་གྱི་མིང་། སྲིན་བུད་སེལ། ཁ་རས་འཇུ། 阿魏。药用植物名。杀虫化积。

ཇུ་འཛོག ཇུས་འཛོག་ཐུབ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པ། 尊重，重视：མི་གཞན་གྱི་བསམ་འཆར་ལ་ཇུ་འཛོག་བྱེད་པ། 尊重他人的意见。

ཇུ་ཉེ་ཐུ་ལ། (སྐད་) མཛེ་འབབ་པ་ཐུབ། མཛེ་རྩད་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 麻风病异名。

ཇུ་ཀོག ཇུ་ཐོག་དང་འདྲ།

ཇུ་ཁུག་ཙམ། སྨན་ཞེག་ཐུབ་ཆུ་མ་ཇུའི་མིང་གཞན་ཞེག 锦纹蓼。亚大黄异名。一种药用植物名。

ཇུ་ཚག རྩ་དང་ཤལ་ཏོག་རྣམ་ལྡུམ་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བྱའམ་ས་བོན། 草芽，草子。一切草本植物的苗芽及其所结子实的总名。

ཇུ་ཚག་ཟླ་བ། (མཛོད་) ཏོང་ཟླ་དགུ་པ། 子实月。藏历九月的异名。

ཇུ་མཐོང་། མཐོང་ཆེན་བྱེད་པ། 尊重，重视。承认有效：ངལ་རྩལ་གྱུབ་འབྲས་ལ་ཇུ་མཐོང་བྱེད་པ། 尊重劳动果实。ཕྱི་ཀྱི་ཁས་ལའང་ཇུ་མཐོང་བྱེད་དགོས། 个人利益也应该重视。

ཇུ་ཟུར། (ཁྱལ་) ཟླ་པ་ཁའི་མཇུག་མ་བརྡར་པ། ཟླ་པ་ཁ་འཁོར་ལང་ས་དུས་རྟག་ཏུ་ས་ཆ་ངེས་ཅན་ཞེག་གི་རྩེ་ལ་ཤུབ་བཏུད་ཟོན་བས་ཆུལ་དེའི་གཞོང་བཟུང་ནས་དོང་རྩེ་བཏུགས་ཏེ་འཇིག་བའི་གསོད་པ། 雄麝擦臀。雄麝发情时常在山林间一固定地方摩擦臀部，猎人据此线索设置机括陷阱捕杀。

ཇུ་གདོན། ཚོན་དང་ཟུ་རྩི་མཁས་དངོས་གཞི་མ་བཏང་གོང་དུ་གཏང་བའི་རྩི་ཞེག 衬底颜色。未施油漆前，在染件上所施颜色或涂料。

ཇུ་བ། (ཐ་དད་པ) བཅས་པ། བཅུ་བ། རྩིས།། (1)གྲངས་ཀ་རྩུབ་པ། 计数，清点数目：བྱང་སོང་བཅུ་བ། 计算收支。ཞིང་གའི་ཏུ་ཁྱོན་ཞེས་ཚགས་སུ་བཅུས་པ། 详细计算了耕地面积。(2)ཚ་འཇོག་པ་དང་། ལྟ་བ། 看待，当作，顾虑，计较：རང་གི་སྐྱོན་ཚ་ཙམ་དུའང་དུ་བཅུས་ཏེ་མི་འཛིག་པ་དང་། མིའི་ཙམ་དུའང་ཐུབ་མི་འཛིག 不可以把自己的缺点看成优点，也不可以把别人的优点看成缺点。(3)འབྱུང་འགྱུར་བྱ་རྒྱུ་ཀྱི་བསམ་ཆྱོ་ཀོངས་པ། 打算，计划：ཞོང་གསེབ་ལ་འཇོ་རྩིས་ཙམ། 打算下乡去。ལྟད་མོ་ལྟ་རྩིས་མེད། 不准备去看节目。

ཇུ་བོ། (རྡོང་) སྐྱེན་ཐོག 庄稼。

ཇུ་ཕྲང་། ཟླང་རྩི་འབྱུང་བའི་ཟླང་བྱ། 蜜蜂。

ཇུ་མ། ཚོན་རྩི་བཏང་བའི་ལུགས་དང་ཤིང་སོགས་ཀྱི་དངོས་སྒྲུབ་རིགས། 名词。彩漆制件。涂有彩色油漆的铁木、皮革等造件：ཚོང་པ་རྩི་མ། 彩漆木碗。རྟ་སྣེ་རྩི་མ། 彩漆马鞍。རྩོག་རྩེ་རྩི་མ། 漆桌子。

ཇུ་མང་། རྩ་དང་ཟླ་ལྡུམ་སོགས་རྩི་ཐོག་ཏོ་བཅུད་ཐུངས་པའི་ཕྱུགས་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་མར། 肥酥油。夏秋季节牧草种子成熟，牛羊食后产乳所制酥油，品质最佳。

ཇུ་དམར། (1)ཚོན་རྩི་དམར་པོ། 红色油漆。(2)བྱ་དུའི་མིང་། 珊瑚别名。

ཇུ་དམར་ཀང་གཅིག རེ་སྐེན་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 独脚赤芹。紫堇的一种，药用植物名。

ཇུ་ཐུམ། ནད་འཇོམས་ཤེང་ལྷས་གསོ་བའི་རྩི་བཅུད་དང་ལྡན་པའི་ཟླན་ཏེ། དེ་ལ་ནང་གཟེས་ཐུ་དབྱེ་ན་གཅིག་ལྟ་བུ་ཤེང་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཕྱི་རྩི་དང་། དོམ་མཉེས། དབང་རིལ་ལྟ་བུ་ཐོག་ཆད་ལས་བྱུང་བ། གུར་གུམ་ལྟ་བུ་ཐྲེ་ལས་བྱུང་བ། བག་ཁྲན་ལྟ་བུ་རྡོ་ལས་བྱུང་བ་བཅས་མ་ངེས་སོ།

滋补药。药物既治疾病又补身体者。类别不定，属于木本植物者如龙脑，属于动物者如麝香、熊胆、牛黄，属于草本植物者如红花，属于矿物者如岩精等。

སྡེབ་ཤིང་། (1)རྡུ་དང་། ཤིང་སོགས་སྐྱེ་དངོས། 植物，草木。(2)འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ཤིང་། 果树。

སྡེག་ཁྲག ཁང་པའི་སྡུ་ནང་གང་དུང་ཀྱི་སྡེག་པའི་ཟུར་ཁྲིག 内墙角，围墙内角。室内屋角或相邻两座房屋外墙围成的角落：ཁྱི་ སྡེག་ ཁྲིག་ དུ་ བཀང་ན་ཁ་ཤེག་ བཏུབ་ཨོང་། 逼狗到墙角，谨防遭反噬。

སྡེག་ཀྱི། (སྡེང) སྡེག་པ། 墙，壁。

སྡེག་འགྲམ། སྡེག་པའི་ཉེ་འགྲམ། 墙边，墙附近。

སྡེག་རོས། སྡེག་པའི་ཤེག་ས། 墙面。

སྡེག་གོངང་། སྡེག་པའི་ཟུར་གངང་། 墙角，墙拐弯处。

སྡེག་རྡོ། སྡེག་པ་སྡེག་ཟེད་ཀྱི་ དོ། 砌墙石。

སྡེག་ལྷེབས། སྡེག་རོས་སམ། སྡེག་ཤེག་ས། 墙面，壁面。

སྡེག་པ། ●(ཐ་དད་པ) བསྡེགས་པ། བསྡེག་པ། སྡེགས།། སྡེག་པ་རྒྱག་པ། 修砌，建筑：དོ་ཀྱ་ བཞེ་བསྡེགས་ ནས་ཆུ་ རགས་ རྒྱག་པ། 用方石砌堤。བྱ་རོག་ཚང་སྡེག 乌鸦营巢。●མཁར་ཁང་ གི་ སྡེག་ པ། 名词。墙，壁：དོ་ སྡེག 石墙。ཐག་སྡེག 砖墙。ས་ཀང་སྡེག 土墙。

སྡེག་པའི་གྲྭ། ཁང་པའི་ནང་དུ་ བཅད་ རྒྱག་ པའི་ སྡེག་པ། 隔墙，房间隔板。

སྡེག་པའི་གྲྭ་འབྱངས། སྡེག་ པའི་ ཐྱ་ ཤེག་ས་ ནས་ འབྱངས་དུ་ བཏོད་པའི་ སྡེག་པ། 抱墙。从建筑物墙壁正面向外突出的墙垣。

སྡེག་པའི་རོས་སྐམ། གཞལ་ཡས་ཁང་ གི་ འདོད་ སྐབ། 墙壁，墙裙。墙外台阶。佛教密宗坛场外围诸天供女献供品时所站立处。

སྡེག་པའི་ར་སྐོར། སྡེག་པས་བསྐོར་པའི་ར་སྒྲིང། 墙院。墙垣围成的院落。

སྡེག་ཚི། (ཁྱམ) བསྐ་བ། 涩味，汤味苦涩。

སྡེག་བྱག སྡེག་པའི་བྱ་ག། 墙眼。在墙壁上凿成的小孔穴。

སྡེག་ཚང་། སྡེག་གདན་ནས་འགྲམ་གཞི། 墙基，墙脚。

སྡེག་ཞལ། སྡེག་པའི་རོས་ཀྱི་ཞལ་བ། 墙粉，墙面墁泥。粉刷墙壁表面所用泥粉：སྡེག་ ཞལ་ བཏུབ་ ནས་འཇམ་པོ་བཟོ་བ། 墙面墁泥，使之光滑。

སྡེག་གཞི། སྡེག་པའི་ཚང་གཞི། 墙基，墙脚。

སྡེག་ཟུར། ཁང་པའི་ཁྱི་ནང་གང་ཟུང་དུ་འབྱང་ལ་ཐོན་པའི་སྡེའཛམ་གྱི། 墙拐，外墙角。房屋内外或墙壁转折处形成的外部拐角。

སྡེག་ཚལ། སྡེག་པའི་རོས་ཀྱི་ ཚལ་བ། 壁挂，壁毯，墙幔。挂在室内墙壁表面装饰的帷幔。

སྡེག་ར། སྡེག་པའི་ར་བ། 围墙。

སྡེགས། སྡེག་པའི་སྐྱལ་ཆོག

སྡེང་ཚོས། ཡང་དག་པའི་ཚོས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱ་བ་དང་སྤྲོད་པ། 异端。与正道相违者。

སྡེང་ཙི། ཞེབ་མེན་རགས་པ་དང་། རྡུབ་ཙི། ཙོང་ཙི། 形容词。粗糙，草率，粗鲁：ཙོ་ཞེབ་སྡེང་ཙི། 粗面粉。རིག་པ་སྡེང་ཙི། 粗心，心思不细密。གཤེས་རྒྱུད་སྡེང་ཙི། 性情鲁莽。

སྡེང་སྤྲོད། སྤྲོད་པ་ཙོང་ཙིའམ་མ་རབས་ཀྱི་སྤྲོད་པ། 暴行。横蛮粗鲁的行为：རྒྱལ་དུ་སྡེང་ཁོ་ན་ཅིད་མཁས་ཕྱ་ཀ་རྣམས་ལེགས་པར་གནུན་དགོས། 要善于管教经常有粗暴行为的孩子。

སྡེང་ཟྭ། ཞེབ་ཞེབ་མེན་པའི་རྩམ་པ་དང་ཙོ་ཟྭ། 粗粉。颗粒粗糙的糌粑或面粉等。

སྡེང་བ། སྡེང་ཙི་དང་འདྲ།

སྡེང་ཁད། མ་ཐུལ་མ་ཞེ་བའི་ ཐ་ སྤྲོད་ རྡུབ་ ཙིའི་

གཡའ་འམ་བག 粗暴的性格或脾气，མི་འདི་རྡོང་ཁྲད་ཆེ་ཙམ་འདུག 此人脾气暴躁。

རྡོང་ཞིབ། རྡོང་བོ་དང་ཞིབ་མ། 粗细。粗细的程度，རྩྭ་པ་རྡོང་ཞིབ། 猪耙粗细。ཐོ་ཐག་རྡོང་ཞིབ། 心思粗细。

རྡོང་བཟོ། རགས་ཙམ་བཟོས་བའི་དངོས་པོ། 雏形。初步作成的形态。

རྡོང་ཤོག ཤོག་བུ་རྩུབ་པོ། 粗纸，粗劣纸张。

རྡོད་སྐྱེད། རྡོད་བས་བཟོས་བའི་སྐུད་པ། 粗硬毛线。粗牛毛所纺线，རྡོད་སྐུད་ཀྱིས་རེ་ཁྲེ་འཆམ་པ། 用粗牛毛线缝织帐篷。རྡོད་སྐུད་ཀྱིས་གཡག་རྣ་དྲུད། 毛绳拉牛尸。喻付出少而收益大。

རྡོད་ཤོག (ཐུམ) ལོ་གཉིས་ལོན་བའི་ར། 两岁山羊。

རྡོད་ཀྱི། གཡག་སོགས་ཀྱི་རྡོད་པ་འབྲིག་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིན། 粗硬毛刀。割取牦牛等肋下和腹部粗毛所用刀。

རྡོད་འཇམ། སྐྱང་བོ་མིན་བའི་རྡོད་པ། 柔软粗牛毛，རྡོད་འཇམ་ལས་བཟོས་བའི་ཐག་པ། 柔软粗牛毛绳。

རྡོད་ཕྱག རྡོད་བའི་ནང་ཚངས་ཅན་ཀྱི་གདན། 粗毛垫子。粗硬牛毛所织晒垫。

རྡོད་ཐག ཕྱུགས་རྡོད་ཀྱིས་བཟོས་བའི་ཐག་པ། 粗硬毛绳。粗牛毛所搓绳子。

རྡོད་པ། འབྲི་གཡག་སོགས་ཀྱི་ལུས་ཞོལ་སྐྱེ་རིང་། 名词。粗毛。牦牛和山羊等肋下腹部所生长的粗硬长毛，འབྲོང་རྡོད། 野牛粗毛。གཡག་རྡོད། 牡牦牛粗毛。

རྡོད་ཕྱེར། ཕྱུགས་ཀྱི་རྡོད་བའི་ཕྱང་པ། 粗毛晒垫，ཕྱང་བ་ཆོན་པ་རྡོད་ཕྱང་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཉི་མར་བསྐམས་པ། 把湿奶渣子铺在晒垫上晒干。

རྡོད་ཕྱིང། ཕྱུགས་ཀྱི་རྡོད་བའི་ཕྱིང་པ། 粗硬毛毡。

རྡོད་ཡྱ། ར་ཕྱུག་ལོ་གཉིས་ལོན་པ། 两岁山羊。

རྡོལ་མོ། ལོ་གཉིས་ལོན་བའི་མོ་ར། 名词。两岁母山羊。

རྡོབ་ཆུང། ལུས་ཀྱི་རྡོབ་མ་ཕྱ་མོ། 浮肋，软肋。

རྡོབ་ཕྱིང། (1)བྱང་འདབས་ཀྱི་རྡོབ་མ་ཐུང་བའི་ཁག 浮肋。(2)ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 浮肋穴。藏医所说人体浮肋间的可针穴道。

རྡོབ་མ། རྨུ་གཡས་གཡོན་ཀྱི་རུས་ཐུང། 名词。肋骨。胸腔两侧的条形骨。

རྡོབ་མ་བཅག་པ། (1)རྡོབ་མ་དྲམ་ཐུང་བཅག་པ། 打断肋骨。(2)(ཐུམ) ཚོགས་ངན་སྐྱེད་དེ་འདོད་དོན་འགྲུབ་ཐབས་བྱེད་པ། 行贿。为了私利而买通别人。

རྡོབ་མ་ཏང་ཏང། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཤོར་ཤ་ཁྲག་མེད་རྡོབ་མ་འབྱང་དུ་ཐོན་པ། 肋骨瘦突。体力消瘦、肋骨突露状，དེད་ཀྱིས་ མནར་ རྨེ་ ལུས་སྟོབས་ཤོར་ཞིང་རྡོབ་མ་ཏང་ ཏང་དུ་ ཐྱིར་ མངོན་པ། 因病体力衰退，瘦骨嶙峋。

རྡོབ་མའི་ཀོ་བང རྡོབ་རུས་ བད་ ཚུད་ ཀྱི་ བར་ མཚམས། 肋间肌。肋骨夹缝。

རྡོབ་ཀ་རྩེར། རྡོབ་མ་ལ་རླུང་ཀ་ཟེར་ཀྱག་པ། 肋腔阵痛。藏医所说因风病而引起的肋骨刺痛。

རྡོབ་ཚོགས། ལུས་ཀྱི་རྡོབ་མའི་ གཡས་ ཀ་ཡོན་ ཀྱི་ འགྲམ་ཤོགས། 肋巴。腋下肋旁。

རྡོབ་ཀ་རིང་། རྡོབ་མའི་བར་ཀ་རིང་། 肋间肌。肋骨间隙。

རྡོབས་ཀྱི་སྐྱ་ཐྲེད། འཁོར་ཤའི་རྡོབས་ཀྱི་ ལྟ་གས་ རིའམ། མཐའ་སྐོར། 辋，轮辋。轮子的外周边缘。

རྡོབས་སྒོ། (ཐུམ) (1)རྒྱང་ཁྲག་དོག་བའི་སྒོ། 角门。墙角所开小门。(2)འཁོར་ཤའི་ རྡོབས། 辐条。支撑轮圈，集聚于中心毂上的铁木条。

རྡོབས་སྟོང་འཁོར་ཤོ། རྡོབས་མ་སྟོང་ཙམ་བའི་ འཁོར་ཤོ། 千辐轮。

རྡེབས་ལྡན། (མངོན) ཁཟང་མིག་དམར། 具辐。火曜、星期二的异名。

རྡེབས་མ། འཁོར་ལོ་སོགས་ཀྱི་ལྟེ་བ་རྒྱང་བར་ཕྱིད་ཅིའི་ནང་སྐྱེས། 名词。辐。器物内部撑架；འཁོར་ལོའི་རྡེབས། 车轮辐条。རྒྱ་གདུགས་ཀྱི་རྡེབས་མ། 伞骨。ཀོ་གྲྭའི་རྡེབས། 牛皮船撑架。

རྡེབས་བརྒྱ་ཁུགས། (མངོན) རུ་གཟི། 堆辐。黄铜的异名。

རྡེའི་དབང་ལྡན་ཟླ། (མངོན) ཟླ་བ། 甘露王。月亮的异名。

རྡེས། ❶རྡེ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)གྲངས་རྡེ་ཕྱིད་ཀྱི་ཐབས་སམ་རིག་པ། 计算，算术，算学；རྩོན་ཐོན་མི་སྣ་རྡེས་ལས་འདས་པ་ཞིག་བྱུང་ཚད་པ། 出现了数不清的先进人物。ཞིང་ལས་ཐོན་སྐོང་ཀྱི་རྡེས་ཁུག་པ། 计算农业收成。ཚོད་རྡེས་འདིམས་མི་དགོས། 不必估算。རྡེས་རྡེ་བ། 计算。ལོ་རྡེས། 历法。འབྱུང་རྡེས། 五行算。རྩོན་རྡེས། 预算。རྩེས་རྡེས། 决算。(2)གྲངས་སུ་རྡེ་བཤམ་གཏོང་བའི་མིང་། 作数，算数。当做有效；དུ་ཚད་གནས་ཚུལ་ལ་རྡེས་ཆེན་ཡང་ཕྱིད་དགོས་ལ་སྔར་བྱུང་ཐམས་ཅུང་ལཱང་རྡེས་ཆུང་ཕྱིད་མིན་ཐོག། 既要重视现有情况，也不可轻视过去的经验。

རྡེས་ཀུན་ལས་བཏུས་བ། ཀཱན་དང་བྱང་རྡོ་རྗེས་རབ་བྱང་ཕུ་བའི་ས་རྟེ་ལོང་བཅུགས་བའི་རྡེས་གཞུང་ཞིག 《历算集论》。噶玛·让穷多吉著，成书于公元1318年。

རྡེས་ཀྱི་ཡི་གེའི་ལས་ཕྲུ། ཨཱརྱ། ཕྱི། བསྡུ། བགོད། བསྡུར་བཅས། 算术五事：数字、减、加、除、乘。

རྡེས་ཀྱི་རིག་བྱེད། རྡེས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སམ་རྡེས་རིག་སྟེ། བསྡུར་བགོ་སྟོན་ཕྱི་བཞིའི་སྐོར་ནས་གྲངས་སྟ་ཚགས་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་སམ་ཤེས་ཚེན། 数学，算术。用加减乘除进行数字运算的方法和知识。

རྡེས་ཁང་། (1)རྩོད་རྡུས་འཚོ་བའི་ནང་རྡེས་ཐུག་མཁན་ལས་ཁུངས། 会计机构。(2)ཐུང་ཚོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་ས་མི་རོང་ཕྱུགས་འབྲུ་དངུལ་ཁལ་བོགས་སོགས་གང་རྡེའི་གཏོང་ཚོང་རྡེས་ཐུག་མཁན་ལས་ཁུངས་ཆ་བ་ཞིག དེར་རྡེས་དཔོན་རིམ་བཞི་བཞི། རྡེས་པ་བཞི། ཡིག་ཚགས་གཉེག་རྡེས་ཕྱུག་པ་བཅུད་བཀོས་ཚོད། 孜康。原西藏地方政府核算实物地租、劳役地租等财政收支的机关。设四品孜本四人，会计员四人，档案员一人，见习生八人。

རྡེས་ཁ། རྡེས་བཅུབ་བའི་ཐོ་ཡིག 清算表，帐单；རྡེས་ཁ་བཀེད་བ། 审核帐单。

རྡེས་ཀྱངས་ཚོངས་ཚ། རྩེ་ཙམ་དགོས་བའི་གྲངས་ཚད་ཁ་ཚང་བ། 满数，满额。预定数额已足；འབྲུ་རྡེས་གྲངས་ཚོངས་པ་ཞིག 足够数额的粮食。

རྡེས་འཚོ་བསྡུར་བ། རྡེས་འཐོ་དང་འདས་ཚ་མང་བའི་རྟེན་ཁྲོངས་མི་འབྱུང་བ་དང་། རྩེ་མོ་གྱང་ན་སྤྱན་བའི་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། རྡེས་འཐོ་དང་འདས་ཚའི་ཐད་ལས་སྐྱོས། 缩短历首。截取较短的新历元，是为了使数值小些便于计算。同时也为了调整 算余所略去的细微尾数积久形成的误差。

རྡེས་འཚོ་ཁམ་ཚན་ལག་ལྟ། ཀཱཤྱ་འཆད་ཐབས་ཤེག་སྟེ། བསྡུས་བའོས་རྣམས་འཆད་ཟློས་ཀྱི་ཐབས། རྩོམ་པ་ཁང་ཁིས་མཛད་པ། ཁྲངས་ཁང་ལས་བཏུས་པ། ཐུགས་ཁང་དུ་ཀོགས་པ། དཀོས་ཆེད་ཁང་ཡིན་པ། དབྱ་ནས་ཞབས་སུ་བསྡུ་བའི་དོན་ཁང་ཡིན་བཅས་ལྟའི་སྐོ་ནས་འཆད་བའོ། 著论五本：著作者为谁，由何处收集，属何种范

围，有何种需要，前言和后序。

རྩིས་ཐྲེམ། སྦྲེན་ཁན། 算盘。一种计算用具。

རྩིས་འཛིན། ཆ་འཛིག་གཅིག་ལྟ་ བུ་ བྱེད་ པ། 信任，为据，重视，尊重；གྲུབ་མོང་གི་ ཆོད་ དོན་ ལ་རྩིས་འཛིག་བྱེད་པ། 尊重共同作出的决议。དགེ་རྒན་ལ་ཡབ་མ་ལྟར་གྱི་རྩིས་འཛིག་བྱེད་པ། 尊重老师如父母。

རྩིས་རྟ། རྒྱལ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གིས་གཞིས་ཀའབངས་སོགས་ལ་འཆོ་རྒྱུར་རྩིས་སྐྱེད་པའི་རྟ། 官马。原西藏地方政府交给所属庄园农奴无偿饲养、定期清点的马匹。

རྩིས་ཁངས། གྲངས་ཀ་རྩིས་རྒྱ་པའི་ཐབས་སམ་ཚུལ། 算法，计算法；སྡུད་སྒྲིལ་གྱི་རྩིས་ཐབས། 加法。求和数的计算法。 སྡུད་ འགེན་ གྱི་ རྩིས་ཐབས། 减法。求差数的计算法。

རྩིས་ཟྲིན། རྩིས་བརྒྱབ་པའི་ཐོ་ཡིག 帐本，帐簿。

རྩིས་དག་གྱེད་པ། རྩིས་རྒྱ་ལེགས་པར་ཐེབ་པ། 计算清楚；རྩིས་དག་ གྱེད་ པས་ ད་ ནི་ ཨོ་ ཅོ་ བདེ་ པོ་ འདུག 帐目结算已清，现在心中感到轻松。

རྩིས་དག་ཁྲས་པ། རྩིས་ལེགས་པར་ བརྒྱབ་ ཐེབ་ པ། 报销；པོ་གཅིག་ཟླུད་ཀྱི་གྱི་ བྱུང་ སོང་ རྩིས་ དག་ཁྲས་པ། 报销全年的收支。གཞུང་ དོན་ དུ་ འགྲོ་ བའི་ ས་ཁ་ དང་ལས་རྩིས་དག་ ཁྲས་པ། 报销出差旅费。

རྩིས་དེབ། རྩིས་སྐྱོང་ལེན་གྱི་ཡིག་ དེབ། 清册，帐目交代簿。

རྩིས་གང་བ་གཏོང་བ། འདོར་ ལེན་ བྱེད་ པ། 挑拣，选择，计较，挑肥拣瘦；ཀེ་ ཙོང་ རྩིས་ གདབ་ མི་ གཏོང་ བ། 不选利避害，不选易避难。

རྩིས་འདེབས་པ། ཚོད་རྩིས་ བྱེད་ པ། 估量，打算，划算；ཀེ་ ཙོང་ ཚོད་ རྩིས་ འདེབས་ པ། 权衡利害。

རྩིས་རྡེག། གྲངས་ཀ་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་ རྡེག། 筹码。计数时用以代数目的用具。藏俗常用石子及大小木块、骨片、贝壳等分别表不同位数的数目。算盘子也属此类。

རྩིས་པ། 名词。(1)གྲངས་འབོར་རྩིས་ རྩུ་ ས་ གཏན། 会计，计算员。 (2)རྒས་ རྩིས་ འབྱུང་ རྩིས་ རྩི་ ས་ གཏན། 历数家，数术士。计算历数和阴阳五行者。 མིང་ གི་ རྟགས་ གྲངས་ ལ་ སྐར་ དཀྱད་ པ་ དང་། བསྐལ་ པ་ ཤེས། གྲངས་ རིག གྲངས་ ཤེས། ལྷས་ ས་ གཏན། ལྷས་ ཤེས། དུས་ ཤེས། མཚན་ མ་ ས་ གཏན། གཟའ་ སྐར་ ས་ གཏན། ཟེ་ ཤེས་ བཅས་ སོ།

རྩིས་ཟིལ་ཆེ། གཅིག་ཟ་ ཟི་ ཆེ་ འབེབ་ ཆེན་ པོ། 重视的，贵重的；ལ་ ལས་ དང་ གསེར་ སོགས་ དངོས་ པོ་ རྩི་ པོ་ ཆེ་ རྣམས་ མཛོད་ དུ་ བདག་ གཅེས་ བྱས་ ཡོད། 金刚石和黄金等贵重物品，保存在仓库中。

རྩིས་དཔེ། རྩིས་རིག་གི་དཔེ་ ཆ། 算法书籍。

རྩིས་དཔོན། རྒྱལ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་ རྩི་ ཁང་ གི་ ལས་ གཅིད་ འགོ་ དཔོན། 孜本。原西藏地方政府孜康负责人。

རྩིས་སྐྱོད། རྩིས་ འཕྲིད་ དངོས་ པོ་ ཚར་ སྐྱོད་ པ། 交代，点交，移交；གཞུང་ གི་ ཅ་ ལག་ རྩི་ སྐྱོད་ བྱེད་ པ། 交代公物。ལས་ འགན་ རྩི་ སྐྱོད། 交代任务。

རྩིས་སྐྱོད་རྩིས་ལེན། ཚར་ རྩི་ སྐྱོད་ པ་ དང་ ཚུར་ རྩི་ ལེན་ པ། 交接。交付和接收；ཐུ་ གྲི་ འཁོར་ རེས་ རྩི་ སྐྱོད་ རྩི་ ལེན་ གྱི་ ཀ་ སྐྱེག་ འགྱས་ ཚང་ བྱེད་ དགོས། 要周密做好前后交班接班的准备。རྩི་ སྐྱོད་ རྩི་ ལེན་ གྱི་ འཚོ་ ལུགས་ གཙང་ བྱེད་ པ། 办好交接手续。

རྩིས་ཐྲག རྒྱལ་ རྩི་ ཁང་ གི་ སྐྱེ་ བ་ ཀུ་ བ། དབོན་ རིགས་ ཀུ་ བོ་ རྣམས་ སྐྱེ་ བ་ ཀུ་ འདི་ ནང་ སྐྱེ་ གཉིར་

བྱས་ནས་སློབ་གྲྭ་བཏང་བ་ཞིག་དགོས། 孜康学生。在原西藏地方政府孜康所办初级学校中学习的贵族子弟，当时俗家官吏必须从这所学校出身。

རྩིས་འཁྱོགས། སྔར་གཟའ་ཚེས་ཀྱི་ཤེར་སྐྱོང་སྤྱིར་བཏང་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ལ་འདུས་ཤེར་ཕྱིན་བར་ཀྱི་རྒྱུན་མི་འཆད་ཅིང་། དུས་དང་ཡུལ་ཤེར་སྐར་ལ་འདུས་ཤེར་མང་བའི་ཉོན་ཁྲིས་མི་འབྱུང་བའི་ཚེད་དུ་བཀྲི་ཐུའི་རྒྱ་ཚེས་གང་ཡིན་དེའི་ཐོག་མ་ཡན་ཀྱི་འཁྱོ་བཀལ་ཏེ་ལྷའི་ཤོང་སྐྱོད་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཉ་ ཙམ་འདས་པ་བསྟོམས་ཏེ་སྤྱིན་དགོས་ཤེང་། རྒྱུད་ལས་མ་ཤོང་མ་བྱུང་རེ་རེའི་འགོར་རྩིས་ འཁྱོ་ སྐྱོ་དགོས་པར་གསུངས་སོ། རྩིས་མགོ་བསྟུང་བའི་ཐད་ལ་སྟོས། 算余。历算中如果采用时间和弧长各位数值全都是零的上元历首则没有“算余”问题。但那样数字太大，运算不便，所以历算家往往截取较短的新历首。新历首往往有积累下来的“算余”数值，这个数值在此后的运算中一定要做为“恒加数”加上去，否则就会发生误差。而算余恒加数所略去的细微尾数，年数多了，积累起来也会造成误差，所以时轮经中规定每过六十年要更换一次“算余”，以资订正。

རྩིས་མེད། མཐོང་མེད་དམ་ཅ་འཇོག་མེད་པ། 不算数，不重视，不理睬；རྩིས་མེད་རྗོག་རོལ། 蔑视践踏。རྩིས་མེད་སྐུང་ཚུང་། 小看，不睬。འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག་རྩིས་ མེད་དུ་གཏོང་བ། 废除不平等条约。

རྩིས་གཞི། (1)འབོད་གྲངས་བརྒྱ་རྒྱའི་རྩིས་ཀྱི་དོན་གནད། 所算事物，数学题目。(2)རེ་བཞིན་ཀྱི་བསམ་ཆོས། 打算，意图，看法，预计；འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རྩིས་ གཞི་ ཅང་ མེད། 完全没有未来的打算。

རྩིས་གཞུང་། (1)རྩིས་ ཐབས་ཀྱི་དཔེ་ཚ། 算法书籍。(2)རྩིས་ པའི་ ཡིག་ ཚ་དང་ཁ་ ཝ། 计算书。如预算书、决算书、流水帐簿等。

རྩིས་གཞུང་མཁས་པ་དགའ་བྱེད། བྱ་སྐོག་རིན་ཆེན་ཀུན་ཀྱེན་རང་བྱུང་ལྟ་བའི་ཤེས་ རབ་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཐོག་མེའི་ལོ་ལ་བྱུང་བ། 《智者生悦论》。历算学著作名。布敦仁钦竹于公元1326年著。

རྩིས་གཞུང་ཉིན་བྱེད་སྒྲོང་བ། སྐིན་ སྒྲིང་ ཤེ་ཆེན་དྷརྨ་ཤྲཱི་ས་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་ རྟའི་ལོར་བཀྲམས་པ་ཞིག 《日光论》。历算书名。冈珠译师达摩师利于公元1714年著。

རྩིས་གཞུང་ཛེ་དཀར། རྡེ་སྐིད་ སངས་ རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ ཟེ་ཙོས་ལོར་བཀྲམས་པའི་རྩིས་གཞུང་ཞིག 《白琉璃论》。历算书名。第巴·桑杰嘉措于公元1687年著。

རྩིས་གཞོང་། རྩིས་རྟེལ་སྒྲིག་ སྟུད་ཀྱི་ གཞོང་པའི་ མིང་། 算码盘。装有各种筹码的带篮木盘。

རྩིས་རིག རིག་གནས་ ཚུང་པ་ ལྷའི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞིག་ དེ་ལ་སྐར་རྩིས། བསྟུན་རྩིས། དཔྱད་རྩིས་འཆར་གྱི་རྩིས། འབྱུང་རྩིས་ཟིགས་ཞང་། 算学，数学。小五明之一。包括天文历法、宗教年代学、韵律占星术和五行算等多种内容。

རྩིས་རིག་པ། རྩིས་མཁན། 数学家，历算家。

རྩིས་ལེན། རྩིས་འཕྲིའི་དངོས་པོ་ཚུད་ལེན་པ། 接收，接受；ཐུ་དངོས་རྩིས་ལེན། 接收物资。ལས་འགན་ རྩིས་ ལེན། 接受任务。རྩིས་ ལེན་ བདག་སྐྱོང། 接管。

རྩིས་བཤེར། རྩིས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བདག་ཤ་བཅད་བའཞག་ རྩིས་ཞུས་བཏང་བ། 清点，点验，核算，མཛོད་ཁང་ དུ་ཡོད་པའི་ དངོས་ རིགས་ ལ་ རྩིས་ བཤེར་ གཏོང་བ། 清点库存物资。སྒྲིང་ གཏོང་ ནང་འདྲེན་ཁྱི་དངོས་ཟོག་ལ་རྩིས་བཤེར་བྱེད་པ། 清点进出口物资。ཟླ་ རེའི་ འཛོམ་ སོང་ ལ་ རྩིས་བཤེར་ ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། 审核每月收支帐目。

རྩུབ་འཕྲུང་ཚལ། གོང་ཁྲིར་ཕུ་ན་སྤུག་ བའི་ ཚུ་ཐུགས་སུ་ཙོད་ བའི་ ཇང་ ཁུ་ ལ་ མ་ ཝོགས་ ཀྱིས་ བཏུན་ བའི་གནས་ཁུ་ ཟླ་བ་ ཪ་ ཅམ་ ཀྱིས་ ཤེས་ བ་ རྒྱབ་ བར་འགྱུར་ བའི་ཚལ་ཞེག 粗恶苑，粗涩园。帝释天所居善见城南有一林苑，池塘、林木以为装饰，行至其地，即生粗暴之心。

རྩུབ་ཆགས། ཀེགས་འཚུབ། 险象。危险的征候。

རྩུབ་རར། (ཁུལ) དར་རྡོ་རྩུབ་པོ། 粗砺。粗砂磨刀石。

རྩུབ་སྡིག། (མཚན) གཟའ་ཕུར་ཁུ། 粗恶。木曜的异名。

རྩུབ་པ། རྩུབ་པོ་དང་འདྲ།

རྩུབ་ཚིག 形容词。(1)འཇམ་པའི་ཚོན་གྱག་ཐུགས། 粗糙，不柔腻。细腻的反面；རས་རྩུབ་པོ། 粗布。སྐམ་ཁུ་རྩུབ་པོ། 粗毡子。རྩམ་པ་རྩུབ་པོ། 颗粒粗的糌粑。མར་ཁ་རྩུབ་པོ། 辣口的酥油。བང་ལེབ་རྩུབ་པོ། 不平滑的木板。(2)ངན་པའམ་མི་བདེ་ བ། 凶险，险恶，འགྲོ་ ལམ་ རྩུབ་ པོ། 道路险恶。ཐུ་ ཁུས་ རྩུབ་ པོ། 险恶的预兆。(3)གཏུམ་པོ་དང་ཕིད་དུ་མི་བདེ་བ། 恶毒，粗暴，猛烈；སྐད་ཅ་རྩུབ་པོ། 恶毒的话。ཁ་སྦྱོད་རྩུབ་ པོ། 粗暴的行为。གཤེས་ཐུབ་ རྩུབ་ པོ། 性情粗暴。རྩུབ་པའི་ཚིག་གིས་བསྡིགས་པ། 恶言斥责。(4)སྐུ་བ་དང་། འབྲང་བག་མེད་པ། 枯涩，不润滑；སྨན་ཁྱི་ནུས་པ་རྩུབ་པ། 药性枯涩。སྨན་ཁྱི་ཙོག་དྲན་རྩུབ་པོ། 药功涩滞。

རྩུབ་སྤྱོད། ཁ་སྦྱོད་རྩུབ་པོ། 行为粗暴。

རྩུབ་ཚེ། རྩུབ་པོ་དང་འདྲ།

རྩུབ་ཚེས་འཁོག་པ། འགོག་ པའི་ ཐུན་ ཁྱི་ དང་ ཚན་ཞེག་སྟེ། དཀག་ཁ་མི་འདོད་པའི་ཁ་ བའི་ དངོས་པོ་ཞེག འགོག་ཅིང་ཁུལ་ལ་ ལྷོས་མེད་ཁྱི་ ཚིག་རྩུབ་བརྗོད་ པའི་ སྐོ་ནས་འགོག་ པའི་ ཐུན་ ཞེག 粗鲁否定。对己所不欲之事，脱口说出粗恶语言以谋阻止的修辞方法。否定修饰法内容之一。

རྩུབ་ཚིག ནོ་བར་ཁ་ཟན་པའི་ཚིག 恶言，粗语。

རྩེ་རྐོང། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་རྩེ་དཔོན། 僧官。原西藏地方政府中的僧人官吏。

རྩེ་རྒོག རྩེང་ཞིག ཨཆོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་ཁོང་ཨ་ལྷ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ལྷོ་ཀྲུང་ན་ཡོད། རྩེང་མེ་དམངས་སྲིད་གཞུང་དེ་བྱ་དིང་དུ་ཡོད། 泽库。县名。在青海省黄南藏族自治州南部。县人民政府驻夏德日。

རྩེ་ཁྱ། ཨཆོག་ གས་ རབ། 头等，第一流；ཐེས་རྩེས་རྩེ་ཁྱ། 最好的成绩。མི་རྩེ་ཁྱ། 最好的人。ཤེས་རབ་རྩེ་ཁྱ། 智慧第一。

རྩེ་ཁྱས། རབ་ཁྱི་སྤྱོགས། 头等，上品；ཚོང་ཐགས་ རྩེ་ཁྱས། 头等商品。ས་ཞིང་རྩེ་ཁྱས། 上等土地。རས་ཆ་རྩེ་ཁྱས། 上品棉布。

རྩེ་ཁྱི། མེ་མདའི་རྩེ་ལ་བསྒང་ཐའི་ཁྱི། 刺刀。步枪头上所装尖刀。

རྩེ་དགའ། རྩེད་ མོ་རྩེ་ བའི་ དགའ་ སྟོན། 欢宴。欢乐的宴会。

རྩེ་དགའ་མ། (མཚན) ཐད་ མེད་ དང་ མ། 嬉戏女。青壮妇女的异名。

རྩེ་དགའི་ཁྲི་མ། (མཚན) འདོད་ ལྷ། 嬉戏师。欲天的异名。

རྩེ་དགའི་ཤི་ཚེ། (མཚན) ཀང་ སྤྱགས་རི། 嬉戏山。东山的异名。

རྩེ་དགྱ་གཅོར། ཐུར་ཅོར་ ཟླ་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ཚེས་ ཉིར་དགུ་ ཉིན་ རྩེ་ རྡས་ ཀྱ་ བས་ གང་ ང་ ཨབྲལ་ལ་ ས་ཐཽག་གཅོར་ ཐོར་ ཨཕེན་ བའི་ དུས་ སྟོན། 布达拉除夕朵马。旧时，藏历十二月二十九日，布达拉朗杰寺僧举行年终除旧跳神送鬼的宗教活动。

རྩེ་མཐོན། ཐུར་ཅོད་ས་གནས་སྲིད་ གཞུང་ གི་ རྩེ་ ཨགག་ཀི་ མཐོན་ གཉིར། 增准。原西藏地方政府

官职名，为达赖或藏王管理接待来宾的僧官。

རྡེ་འགག་ ཐུར་རྡེ་པོ་ཏ་ལའི་གཟིམས་ཁང་ འགག་ནས་ཏུ་ལའི་ཐུ་མའི་བཀའ་རྒམས་བཏུད་བཞུགས་ དང་། གཟམ་ངོག་གི་སྐུན་སེང་ཁྲ་འབྱལ་བྱེད་ མཁན་ལས་ཁུངས་ཤིག ངེད་མཁན་ཆུང་མི་གཅིག་ དང་རྡེ་མཚོན་ལས་ཚན་པ་མི་བཅུ་དྲུག གཟིམས་ འགག་མི་བཞི་བཅས་ཡོད། 增噶。布达拉官传达室。旧时，达赖寝宫发布命令、转呈报告的事务机构。内设堪穷一人、增准十六人和侍卫四人。

རྡེ་འཁོར། རྡེ་མཐའ་ཐོག་མ། 尖端，最初，开头。

རྡེ་ཁོད། (1)གད་མེ་དང་ལྷན་ཅིག་རྡེད་མེ་རྡེ་བའི་ བཀུ་ཡངས། 嬉笑，开玩笑；ད་ གཞོན་ ཨ་ མོ་ རྣམས་རྡེ་ཆོད་ལ་རོལ་བ། 青年男女在嬉戏玩耍。(2)(རྫོང) ཕྱུ་ འབངས་ དང་ གཡོག་ པོ། 寺庙占有的农奴、仆役。

རྡེ་ཐྲུ། ལོ་གསར་སྐབས་རྟེན་འབྲེལ་མཆོད་ཇས་ཚོ་ སོ་ཕྱི་མར་སྐྱེང་འཇུགས་ཏྲུའི་ཤིང་ཐང་ གི་ངོས་སུ་ མར་ཚོན་ཕྱི་བཀྲ་ཤིས་དེ་ མོས་བཏུན་པའི་ རྡེ་ཐྲུ། 花扦。藏俗新年插于麦穗酥糕上面，上宽下窄，顶作三角形，饰有着色酥油花朵以表祥瑞的扦状细木牌。

རྡེ་ཅན་མཁྱིགས། (ཁངོན) ཚོན་ཐུང་མ། 尖颈者。绿色颜料的异名。

རྡེ་གཅིག ཏུ་ རྡེ་ གཉིས་ མེད་པ། 集中，聚会在一处，集合到一点。佛书译为一境、一缘；སེམས་རྡེ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་པ། 专心。 ཐེག་པ་ རྡེ་གཅིག་གིས་ཐུ་བ་སྒྲུབ་པ། 专心工作。

རྡེ་གཅིག་ཏུ་ཞི་བར་བ། སེམས་གཏད་དགུའི་བཅུད་ བཞུ་བ། འབད་མེད་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་འབད་པ་རྡེ་ གཅིག་ཏུ་ ཞི་བ་ བའོ། 专注一趣。第八住心。为求令心自然运转，精勤用功，相续安住。

རྡེ་ཐུ། མ་ཐུའི་སྡོད་ཐུང་ཀྱི་ཐུ་ལག་ཅིག ཐུ་འགོ་ མཚོ་སྐྱེན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་མ་ ཁྱོ་བོད་ རིགས་ རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་རྡེ་ཁོག་རྫོང་སྡེ་ཁུ་ནག་ཤག་ རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་ གསུམ་ བཅུ་དྲུག་ གསུམ་ ཡུན། 泽曲。黄河上游一支流。源出青海省黄南藏族自治州泽库县，东折南向西流经河南蒙古族自治县入黄河。

རྡེ་ཙང་། (1)འཇིང་བའི་མིང་། 颈，项。(2)སྐྱེས་ བུས་ནས་གྱེན་དུ་ ཤོར་བཞེ་ གཞལ་ བའི་ གནས་ སུ་ རྣ་གསུམ་ཤ་ཐོང་ན་དབུས་མ་དང་། གཉིས་ཤ་ཐོང་ ན་ཕྱི་ མ་རྣ་ ཤལ་གྱི་རྩེས་ སུ་འབྱངས་བའི་ གཉར་ རྣ་ ཞེག་ སྟེ། དེ་གཉར་ན་བྱད་ཁྱེན་དང་། ཐུར་ཚད། སྐྱིང་ཚད། སོ་ན་བ། ཐང་ཁོག་སྟོད་དུ་ཁ་གྱེས་ ཤ་ཤོགས་ལ་ཐན། 细顶脉。由锁骨上行四指处，能现三脉即居中，能现二脉即居后，与耳垂平齐之剖刺脉道。剖此放血，能治脑虫、肺、心热邪、牙痛、胸血亢盛等病。

རྡེ་འཇེལ་བ། མགོ་གནོན་པ་དང་། རྣོ་གཙོག་ བའམ་ནུས་པ་ཉམས་བར་ཕྱེད། 压制，削弱，挫折，摧毁，摧折；ཐུ་རེའི་ རྡེ་འཇེལ་བ་བརྡེད་ པ། 斧口用钝了。ཁོང་ཁྲའི་ རྡེ་འཇེལ་བ། 抑制怒气。ང་རྒྱལ་གྱི་ རྡེ་བཅིལ་བ། 摧折傲慢的气焰。

རྡེ་གཅིར། རྡེ་ པོ་ ཏ་ ལའི་ མཆོད་ གཅིར་ འདོན་ གཏོམ་ཕྱིད་ མཁན་གྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་དང་། དེའི་ ལས་ཚན་བའི་ ཚོ་ཚེང་། 布达拉庙祝。布达拉宫中专管香火的一个机构及其执事人员。

རྡེ་རྩེ་ རྡེ་ མའི་ རྩེ་ 头顶，尖端；གདུགས་ཀྱི་ རྡེ་ རྩེ་ 伞的顶尖。ཞྭ་ མའི་ རྡེ་ རྩེ་ 帽顶。帽结。

རྡེ་ཐོག ཁང་བའི་ ཡང་ ཐོག 屋顶，楼顶，最上一层楼；ཐོག་བཅུ་གས་ ཅན་ཀྱི་ ཁང་བའི་རྡེ་ ཐོག་ལ་ རྡེད་པ། 住在最高一层楼上。

རྡེ་མཉམ། ཐུགས་མཐུན་པ། 同样，一致，相同；ང་གཉིས་ཀྱིས་ བསྡུར་ན་ ཅུང་ ཁ་ རྡང་ བཞད་ བའི་ བསམ་འཆར་རྡེ་ མཐུན་རེད། 我俩虽未商量，

但昨天谈的意见是一致的。

རྩི་དྲུང་། སྲང་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྤ་བས་དྲུ་ལའི་བྱ་མའི་འཁོར་ཤེར་མོ་བ་སྐྱིའི་མིང་། 孜仲。原西藏地方政府僧官。

རྩི་དྲུང་ཨི་དཀ སྲང་བོད་ས་གནས་ སྡིད་ གཞུང་ གི་རྩི་དྲུང་ལ་གཞིས་ཚེད་ལའི་རིགས། 贵族孜仲。原西藏地方政府中世代占有庄园农奴的僧官。

རྩེ་རེ། (རྡོང་) ཅ་རེ་སྟེ། ཐམས་ཅད། 一切，全部。

རྩེ་རྡམ་གོར་ལས་ཁང་རས། སྲང་ བོད་ ས་ གནས་ སྡིད་གཞུང་ནས་གཞུང་ཞབས་ཤེར་སྐྱ་དང་། ཐ་བྱང་ཁག ཚོང་རིགས་ཆེ་ཁག་ བཅས་ ལ་ དངུལ་ བྱན་གཏོང་ལེན་ བྱེད་ཐབས་ལས་ཁུངས་ཨིག 孜，赛更勒空，布达拉金库。原西藏地方政府在布达拉宫所设财务机关，主管向政府僧俗官员、大小寺庙和富商等发放和收回贷款的事务。

རྩེ་བོ་ཏ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ ལྷ་སའི་ རི་ བོ་ཏ་ལའི་ཐོག་དུ་ཡོད་ཅི། སྐྱི་ལའི་དུས་རབས་ བདུན་པར་ཚོས་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་སྒམ་གནས་དེར་ རྒྱལ་བའི་ པོ་ ཕྱང་ཞེག་ གསར་ དུ་ བཞེངས་ ཏེ་ པོ་ ཕྱང་དམར་བའི་རི་ཞེས་སུ་ཁག། ཕྱི་ས་ལཀྵག་གི་རྒྱུན་གྱི་ཀུང་ཤུལ་ཙམ་དུ་ཐལ། ཤེས་ཡོན་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་ཚོགས་ཀྱི་ཡིད་ཁྱེའུ་ཁྱབ་ཀྱི་ཐུགས་ རྗེ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ ཁྱོད་ཀྱི་

交换哈达。

རྡེ་བའི་ཁྲབ། རྡེ་བའི་དཀའ་ཚབ་བྱང་། 布达拉官。

རྡེ་མགོ འཕྲལ་བདེ་ཕྱག་མཛོད་དེ། 甚至，连。ཁོང་ཚོས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་ ཕྱག་དང་རྡེ་ཕྱག་ཅིར་བའི་མཛོད་ཁང་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད་བའི་ནང་གི་རྡེ་ཕྱག་འདི་ནི་རྡེ་བྱང་དུ་བཙུགས་ནས་དུ་ལའི་ཀྱི་མའི་ཉིར་མཁོ་འཕྲལ་དུ་གཏོང་ མཁན་དང་། བྱ་བའི་གཏོང་མཁན་ལས་ཀྱངས་ཅིག་དང་། རྡེའི་འགོ་ཉིད་མཛོད་པ་བཅས་ཀྱི་ མིང་། 孜恰。原西藏地方政府两大管理机构拉恰和孜恰中的孜恰，设于布达拉宫中，专管发放贷款和为达赖喇嘛及时收支财物等事务。

རྡེ་ཕྲེང་། དཀྱུ་ཏྲ། 头饰。发髻上的装饰物。

རྡེ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྩེས་པ། བརྩེ་བ། རྩེས།། རངལ་བ་དང་། རྡེད་འཛོ་ཉིད་པ། 游戏，玩耍，མིག་ མངས་ རྡེ་ བ། 下棋。ཀོ་ རྒྱག་ བརྩེས་ པ། 放鞭炮。ཆུ་ལ་བརྩེས་པས་ཆུ་ཀྲིར་ ཤི་ བ། 玩水被溺死。མེ་ལ་མ་རྡེ། 不要玩火！

རྡེ་བའི་མཚོ། (མཛད) མཐོ་རིས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། 游戏海。天界海洋的异名。

རྡེ་བྲོ། རྡེ་དཀའི་ཆེད་དུ་འཁྲབ་ བའི་ བྲོ། 歌舞。载歌载舞：རྡེ་ བྲོ་ མཐའ་ཐག་པ་བརྩེས་པ། 尽情歌舞。ས་ལེགས་བྱུང་བའི་ཐག་ཤེས་བའི་ལེགས་ཀུ་བའང་རྡེ་ བྲོ་འཁྲབ་པ། 为庆丰收而载歌载舞。

རྡེ་སྐྱོང་། རྡེ་མའི་སྐྱོང་བའི་བསྲུས་མིང་།

རྡེ་མ། 形容词。(1)རབ་བམ་ཡག་གོས། 极品，上等：སྐམ་བྱ་རྡེ་མ། 最好的毯子。གོན་ཆས་རྡེ་མ། 顶好的服装。(2)མཐོ་གོས་སུ་ཡོད་པ། 最高处：ཁང་པ་རྡེ་མ། 最上一层楼。ཁངས་རི་ རྡེ་མ། 最高一座雪山。

རྡེ་མོ། 名词。(1)སྡེ་མོ་དང་མཐོ་གོས་ཀྱི་འགོའམ་ རྩེ། 尖端，顶点，最高峰；ཤིའི་ རྡེ་ མོ། 刀尖。ཁབ་ཀྱི་རྡེ་མོ། 针尖。རྩེའི་རྡེ་མོར་ཐིལ་པ་ཆགས། 草顶结露珠。གོང་ ཀྱི་ རྡེ་ མོར་ བྱ་སྡོད་པ། 鸟栖树梢。རིའི་རྡེ་མོར་འཛེག་པ། 攀登高峰。རི་མོ་མཚའི་རྡེ་མོ་ཁེ་གཅིག་རྟུང་། རིའི་རི་ཁྱུད་པགད་ད་རི་གཅིག་ཡིན། 每座山峰虽不同，要讲山脉却一样。རྡེ་མོ་དཀྱུང་སྡོད་གཤེགས་ལ་རྐྱེན་ རྡེ་བ་ཀུ་ མཚོའི་གཉིད་ལ་ཆགས། 尖端直抵蓝天，根子伸入海底。(2)མཆོག་གམ་རྩེ། 极点，最高处；ཡང་རྡེར་སོན་པ། 达到顶点。ལག་རྡལ་ཀྱི་ རྡེ་མོར་སོན་པ། 技术到家。(3)(མཐོན)རྩེ་ཀྱི་ མཆོན་ཆ་ཏི་ཀྲ་རེར་པ་ཁལ་ཆེར་རྡེ་མོ་གསུམ་ཙམ་ བས་ཀྱང་གསུམ་མཆོན། 尖。古代作兵器用的铁杖，常有三尖，故表数字3。(4)སྒོམ་ལམ་རིམ་ འབྱེད་ཆ་བཞིའི་ནང་གསེས། གཟུང་པ་རང་བཞིན་ མེད་པར་རྟོགས་པའི་སྣང་བ་དེ་ཉིད་གོང་དུ་མཆེད་ པའམ་འཕེལ་བའི་ཏིང་ རི་ འཛིན་ དང་ ཤེས་ རབ་ མཚུངས་ཕྱེད་དང་ བཅས་ པ་ སྟེ། མི་ མཐུན་ པའི་ ཕྱོགས་ཀྱི་ངལ་རྟེ་ རྡ་ གཙོ་བ་ རྣམས་ ཀྱི་ རང་ དང་ མཆོག་ཏུ་གྱུར་པས་རྡེ་མོར། 顶。加行道四抉择分之一。证悟外所取境本无自性之明，辗转增上，与智慧相应之明增定。于所治品所能动摇诸善根中最为极顶，故名为顶。

རྡེ་ཤིང་ཅན། (མཛད) (1)ལྗོན་ཤིང་། 树的异名。(2)མེ། 火的异名。

རྡེ་ཤིན་བཟང་བྱུང་། ཁས་ལྷག་ཀྱི་ཆོས་ ཀྱི་ ཆེ་བ་ འདོད་པའི་ཆོས་སྐད་ཅིག 赢得最上。佛书中夸赞密法能证最上佛果之词。

རྡེ་ཤིན་ སྐྱང་ བ་ མཆེད་ བའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ རྟོད་སྐྱང་བ་ཐོབ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ ཟུར་ ཡང་ བཟློས་པས་ལྷུར་ཀྱི་ལེགས་གསལ་སྐྱང་ཆེས་ཆེར་ མཆེད། ལྷུར་ལས་ཡིད་ཆེས་པའི་ སྐྱང་བ་གསལ་ བ་ བྱུང་བ། 顶相明增三摩地。加行位中已经证得

暖相三摩地时，继复修习，先时心中明相，愈大愈明，比之从前信解感受更为显明。

རྩེ་མཐིའི་སྦྱོང་བ། རྩེ་མོར་ཕྱིན་པའི་སྦྱོར་བ་སྟེ། རྣམ་རྟོག་སྦྱོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མཉམ་གཞག་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བསྒོམ་པ་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་དབའི་རྣལ་འབྱོར། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་མ་བཀྲ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག ［梵］ 顶加行，至顶加行。依正等加行修习三智行相获得自在的大乘圣者瑜伽。慧度八事之一。

རྩེ་མཐིའི་སྦྱོང་བའི་ཚུལ་བཅུད། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུ་ལས་སྦྱོང་བ་བཞིའི་ཚུལ་མོ་དྲུག་གི་ནང་ཚན་རྩེ་མཐིའི་སྦྱོང་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་བཅུད་དེ། དྲུག་རྩེ་སྦྱོང་དང་། རྩེ་མཐིའི་སྦྱོང་དང་། བཟོད་པའི་རྩེ་སྦྱོང་དང་། ཚུལ་མཚུངས་རྩེ་སྦྱོང་དང་། མཐོང་ལམ་རྟེ་སྦྱོང་དང་། སྒོམ་ལམ་རྟེ་སྦྱོང་དང་། བར་ཆད་མེད་པའི་རྩེ་སྦྱོང་དང་། བསལ་བྱ་ཤིག་སྤྱོད་བཅས་བཅུད་དོ། ［梵］ 顶加行八法。般若七十义之四加行三十六法中标志顶加行之八法：暖顶加行、顶顶加行、忍顶加行、世第一顶加行、见道顶加行、修道顶加行、无间顶加行、应遣邪行。

རྩེ་མཐིའི་རྩེ་སྦྱོང་། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གཞི་གསེས། བསྟན་སྲིས་རབ་དུ་གྲུབ་པ་ཚོང་དུ་རྣམ་པར་འཕེལ་བའི་ཚ་གང་ཞིག་ སྦྱོང་ལམ་རྟེ་སྦྱོང་བ་ཐོབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལམ་བསྡུས་པའོ། ［梵］ 顶位顶加行。智度七十义之一。加行道顶位所属，摄集修习辗转向上增胜之一分。

རྩེ་ཙོག་པའི་ཀ་ཅོར་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་སྡོང་ཁོངས་ཀྱི་གངོ་རྫོང་ཡི་དགོན་པ་ཞིག རབ་ཏུ་དྲང་དོའི་དུས་གྲུ་ཆབས་པ། ［梵］ 则错巴寺。西藏自治区乃东县所属一古寺名。公元十一世纪四十年代，佛学家舍利波扎应当时阿里谷格国王拉德之邀，辗转来至前藏，倡建此寺。

རྩེ་ཤར་མས། སྟོང་དོག 上下，高处和低处，རི་བོའི་རྩེ་ཤར་མས། 山上山下。

རྩེ་འོག་ལམ། (1)སྟེང་གཤམ། 上下，高处和低处；ཁང་བའི་རྩེ་འོག་ལམ། 楼上楼下。(2)ལྷ་སའི་རྩེ་མོ་བྱང་དང་། འོལ་ལྷ་སར་བཅས་ཀྱི་མིང་། 布达拉宫内外。内指拉萨布达拉宫，外指布达拉山下和拉萨市区。

རྩེ་ཁྱེ། ཁྱ་བའི་ཚོགས་ཁྱུ་སྐྱོ་བཅོས་མ། 尖帽。僧众集会时所戴形如鸡冠状之帽。

རྩེ་གཞིལ་བ། (རྟིང) མགོ་གནོན་བའམ་རྩུབ་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པ། 压制，削弱。

རྩེམ། (1)རྩེ་ཁྱ་ཐང་དང་ཤི་འོག་མ། 二等，次品。གོས་ཆེན་འདི་རྩེ་འོག་ཙམ་རེད། 这匹缎子是次品。(2)ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 耳垂下窍。在腮颈之间。

རྩེ་ལ་སྒང་། མིང་གཞན་རྩེ་སྐང་དང་། ཀོང་པོ་རྩེ་སྐང་། རྩེ་ལ་ཡང་རེན་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་སྡོང་སྐྱེན་སྐྱོང་རྩེ་ཤི་མིང་སྟེང་། 则拉岗。西藏自治区米林县旧名。别名则岗、工布则拉和则拉。

རྩེ་འོག (1)གོང་འོག་དང་། སྟེང་གཤམ། 上下，上方和下方。(2)རྩེ་བོད་ཀྱི་དུས་ལའི་ཤ་ས་དང་རྒྱལ་ཚབ་གཉིས། 孜雪。原西藏地方政府时代指达赖喇嘛和摄政。

རྩེ་འོག་སྤྱི་ཚང་ཁང་ཆུང་། རྩེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་དྲུང་འཁོར་གྱི་ལས་ཀྱི་ཁུལ་ཞིག། སྐུ་བོ། 孜雪仲科。原西藏地方政府僧俗官员。

རྩེ་འོག་ལས་ཁུངས། རྩེ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་ལས་ཀྱུངས་ཡོད་ཚད་ལ་ཟེར། 孜雪勒空。原西藏地方政府所有办事机构的总称。

རྩེ་རིང་ལྔ། ལག་རིང་བཞི་བསྡུམས་པའི་སྟེང་ཐེབ་རྩེ་ཐུན་འཛིང་ཚ་ཚགས་སྐྱེ་བའི་རིང་ཚད། 五指尖拳。四指握拳、姆指上翘的长度。

རྩེ་གསུམ་ཅན། (ཁངས) ལྷ་དབང་ཕྱག་མཚན་བོ། 具三尖。大自在天的异名。

རྩེ་གསུམ་པ། (མཁའ) ལྷགས་རི། 三尖者。城墙的异名。

རྩེགས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩེགས་པ། བརྩེག་པ། རྩེགས།། (1)གཞིག་གི་སྡེང་ལ་གཞིག་འཇོག་པ། 堆砌，重叠：ཨེ་ཡག་བརྩེགས་ནས་རྩིག་པ་བཟོང་པ། 砌砖起墙。བྱས་རྗེས་གཞིག་ཐོག་ཏུས་བརྩེགས་ཀྱིས་བཞུགས་པ། 功上加功。ཡག་ཐོག་ཡག་བརྩེགས། 锦上添花。(2)དམ་ཅིང་མཐུད་པ་དང་། དབྱགས་འཚང་པ་ལྟ་བུ། 紧接，密集，涌起：རི་མཐོན་ཅིང་འཇོག་དུས་དབྱགས་རྩེག་པ། 爬高山就喘气。(3)སྣོན་པ་དང་། ཟུར་པ། 增加，增添：རིན་དངུལ་ཁ་རྩིག་བྱེད་པ། 加价。འབོར་གྱངས་ བརྩེགས་ པ། 增添数量。❷ཁང་པའི་ཐོག་རིམ། 名词。楼层。楼房层次：ཁང་པའི་ཐོག་རྩེག 楼上。ཐོག་རྩེག་གསུམ་པ། 第三层楼。

རྩེག་རྩེག་བྱེད་པ། (1)དངོས་པོ་ཉོ་ཚང་གི་རིན་ཐང་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་རྩིས་ཆ་ཆ་བྱེད་པ། 计较锱铢，斤斤计较。(2)ཁ་སྣོན་ ཡང་ ནས་ ཡང་ དུ་དགོས་པ། 累加。一再要求增添：ཐོག་ཚོང་ཀྱིས་ཉོ་ཆ་རྩིག་དུས་རྩེག་རྩེ་ཁྱེད་ཀྱང་ཡོང་། 估堆买东西总是一再要求增添。

རྩེག་ཤོག (རྟེང) (1)ཟིད་ཞེན་ཆེ་བ། 很贪恋。(2)ཕྱེ་ཚེགས། 杂碎，零星。

རྩེགས། རྩེག་པའི་སྐལ་ཚིག

རྩེང་ཅི། གྱང་གྱང་། 形容词。短，不长，ཀོས་རྩེང་ཅིར་བཏྲེས་ཏེ་གྲོན་པ། 衣服撩得高高地穿起来。

རྩེང་པ། (ཐ་དད་པ) བརྩེངས་པ། བརྩེང་པ། རྩེངས།། རྡེ་བ། 撩衣，挽袖，卷扎：ཀོས་ཐཐོན་ཅིར་བརྩེངས་ཏེ་ཆུ་ཅི་བཀལ། 高高地撩起衣服涉水过河。ལག་གྱང་རྩེང་པ། 挽起袖子。

རྩེངས། རྩེང་པའི་སྐལ་ཚིག

རྩེད་གྲོགས། རྩེད་མོ་རྩེ་རྣགས། 游伴，游荡册友。玩耍的侣伴或游戏的同伴。旧时指牌友或赌友等。

རྩེད་འགྲོས། རྩེད་མོ་རྩེ་བའི་འགྲོ་སྟངས། 嬉舞的步法。

རྩེད་རྒྱག རྩེད་མོ་རྩེ་དུས་ཀྱི་ཏྲག། 赌注。用以赌输赢的财物。

རྩེད་ཅན། (མཁའ) ཤོ། 赌具。骰子的异名。

རྩེད་ཆས། རྩེད་མོ་རྩེ་བྱེད་ཀྱི་ཚོ་བྱང། 玩具，赌具。

རྩེད་འཇོ། རྩེད་མོ། 游艺，娱乐节目：རྩེད་འཇོའི་སྐྱུ་རྩལ་སྦྱོང་པ། 练习游戏技艺。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་དང་། འཆམ་པ། བྱི། རྒྱས་གཏན། རྣལ་རྩེད་བཅས་སོ།

རྩེད་འཇོའི་རྩ་བོ། (མཁའ) ཆུ་བོ་སེལ་རྩེ། 游戏河。信度河的异名。

རྩེད་སྐོལ། རྩེ་མོ་རྩེ་བའི་སྐོལ་མོ། 游宴。游乐的宴会。

རྩེད་ཐང་། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྒྲོངས་ཀྱི་སྐྱེ་གདོང་རྩོང་གི་དབྱས་ཀྱལ་ཡར་ བྱང་ས་གཙང་བའི་ཁུལ་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་ཁུལ་ཁ་ ས་ཀྱལ་ཀྱི་ཕྱོ་གནས་ཐོང་ཁྲིར་ཡིན། 泽当。地名。在西藏自治区乃东县中部，雅鲁藏布江南岸。是山南地区的中心城镇。

རྩེད་ཐང་དགོན་པ། རབ་བྱུང་བཀའ་བའི་ལྷག་ས་ཨོས་ཤེ་ལ་དྲའི་མི་དུ་ ཐང་ ཆུབ་ ཆུལ་ མཚན་ ཀྱིས་བཏབ་པ་ཞིག 泽当寺。公元1351年，噶居派大司徒绛曲坚赞所倡建的寺庙名。

རྩེད་ཐང་། བོད་ཁུ་ཁ་རྩེད་ཐང་ནས་ཐོན་པའི་ཞེར་ས། 泽当毛哔叽。西藏自治区乃东县属泽当地区土法生产的一种毛织物，质地优良。

རྩེད་མདའ་ཐང རྩེད་མོ་རྩེ་བྱེད་ཀྱི་ མདའ་ དང་ མེ་ མདའ། 玩具枪箭。游戏用的箭和枪。

རྩེད་འདྲུམ་པ། རྩེད་མོང་དགའ་མཁན། 喜欢开玩笑的人。

རྩེད་སྒྲ། རྩེད་མའི་སྒྲ་ཁྱེ། 把戏，各种技艺。

རྩེད་མོ། 名词。(1)རྩལ་རྩེད་དང་ཀུ་རེ། 游戏，玩笑，ཕྲུས་པའི་རྩེད་མོ། 儿戏。ཀུ་གང་རྩེད་མོ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ། 游戏歌舞，无限欢欣。ཆག་ཤེད་རྩེད་ མོར་ རྩལ་ནས་ དང་ འཁྲིའི་ ལས་འགན་འགྲུས་ཀོར་བྱུང་པ། 沉迷游乐，贻误职责。ཇུ་ཅི་ཀུ་རྩེད་ཀུལ་བའི་ མཐིལ་ལ་གཟན། 老鼠作游戏，口袋遭洞穿。 喻无意之中做了错事。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུལ་ཀ་དང་། རྩེ་པ། རྩེ་ཚུལ། རྩེད་འཛོ། བཞུད་གད། འཛག་ པ་ བཅས་སོ། (2)ཆུན་བཞག་ནས་ཆུལ་བསམ་འགྲན་བའི་ལྟགས་ངན། 赌博。以财物赌输赢的恶习。

རྩེད་ཕྲུ། རྩེད་མ་རྩེ་གོགས། 游伴，戏友。游戏的同伴，一同玩耍的朋友。

རྩེད་དུས། (ཟངས) ཉིན་མོ། 游戏时。昼、白天的异名。

རྩེད་གཅོས། (1)རྩལ་ བའི་ གནས་ སས་ རྩེ་ བའི་ གནས། 游戏场所。(2)འཁྲབ་སའི་སྟེགས་བུ། 剧场，舞台。(3)(ཟངས) 游乐处。ནམ་མཁའ། 天空、虚空的异名。

རྩེད་པ། (རྩིང) (1)རྩལ་བའམ་རྩེ་བ། 游戏，娱乐：དོན་གནད་གལ་ཆེ་ བའི་ རྩིགས་བྱེད་ སྤངས་ རྩེད་མོ་ལ་ རྩེན་ན་མི་འགྱུལ 勿以重要问题开玩笑。(2)གནས་པ་ དང་ བསྡེ་ བ། 居住，憩居。བསྡེ་གནས་ས་ རྩེན་པ། 居住在休息的地方。(3)ཡར་འཕགས་བའམ་ལྡིང་བ། 翻腾。腾跃：ཀུ་མཚེའི་ཆ་ རྒྱབས་ མཁའ་ལ་ རྩེན། 海浪汹涌。

རྩེད་ཤིན། (ཀ) ཐུབ་ཁེ་ སྲིང་ལྷུའ་ བཅོན་དུས་ བྱོན་པའོན་ཀ་ མ་ལ་ཀྱི་ ལ་དང་ ཏ་ ཤང་ མཏུ་ ཁ་ ན་ རྩོད་ སྤབས་ ཀ་ ཤེས་ ཐུལ་ བའི་ སངས་ ཆུས་ བའི་ གྱུབ་ མཐའ་ཁྱེད་ཀ། 渐门派。逐渐领悟空性的宗派。八世纪中，曾在西藏同大乘和尚辩论佛教教义的莲花戒所传佛教派系名。

རྩེན་ཀྱོན། རྩེན་མིན་དང་འདྲ།

རྩེབས་ཤོང་། (ཁྱམ) ཞུགས་ཤོང་། 要来，将要来：འདི་ཀར་རྩེབས་ཤོང་། 要到这里来。

རྩེའུ། རྩ་ལས་ཁྱུ་ མེ། 名词。细脉管，微血管。

རྩེར། (ཁྱམ) མཇེང་པ། 颈项，脖子：རྩེར་འཚུས་པ། 扭伤颈项。རྩེར་ཆྱག་པ། 吵嘴，争吵。རྩེར་བཟུངས་པ། 强项，僵持。རྩེར་གོར་པ། 争吵。

རྩེར་ཁྱིབས། (རྩིང) སཁང་ཁྱེན། 彻底。

རྩེར་ཚོན་པ། (1)མཆོག་ཏུ་ གྱུར་ པ། 拔萃，拔尖，高超：བོད་སྐྱོད་རིག་བའི་ཤེས་ཡོན་རྩེར་ཚོན་ བའི་ སློབ་མ། 语言学知识拔尖的学生。(2)རྩེ་ མར་ ཁྱེན་ པ། 到顶点，到极端：ཚན་ རིག་ ལག་རྩལ་ཡང་རྩེར་ ཚོན་ པ། 科学技术达到顶点。

རྩེས། རྩེ་བའི་ སྐུལ་ཆོག

རྩོག་པ། (རྩིང) འཕེལ་པ། 增长。

རྩོད། རྩོད་བའི་ སྐུལ་ཆོག

རྩོད་གྲུར། རྩོད་བའི་ གནས་ཐུ་ གུར་པ། 兴讼，起诉：ཁྲིམས་ཁང་ལ་རྩོད་གྲུར་པ། 向法院起诉。

རྩོད་གྲྭ། རིག་ལས་ལས་རྩོད་བའི་འཇེན་ གྲྭ། 辩论场，辩论班。佛教徒以互相辩论的方式学习佛经的场所。

རྩོད་ཞིང་། (1)གོད་ཁ་ མཚུ། 纠纷，争端，诉讼，口角：དེ་རིས་ཀྱི་ རྩོད་ཞིང་ འབྱུང་ གཞི་ ནི་ རྩྭ་རའི་དོན་ཡིན། 此次争端是为草场而起。(2)དོད་ གནད་ སྐོར་ ཐག་ཆོད་ བདད་ ཀ་ གཅོད་པ། 争辩，辩论，ཡེན་ཅིན་ ཀྱི་ དོན་ གནད་ སྐོར་ལ་ ཐག་ཆོད་ རྩོད་ཞིང་ཟེད་པ། 对于是非问题，彼此相互辩论。

རྩོད་བྱབ་ཀྱི་ཁངས་ཀྱི་ཤུ་ཤིང་ཁྱགས། མར་ཁ་ ཤི་ དང་ཁེན་ཀ་ ཤི་ རྩམ་ གཉིས་ ཀྱིས་ གསར་ གཏོད་

གཏང་ཞིང་། རྩོད་སྤྱོད་ཀྱི་རིག་པ་སྤྱད་དེ་ངང་ཐུབ་ཁམས་དང་། མིའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚོགས། བསམ་བློའི་འཕེལ་རྒྱས་བཅས་ སྤྱིར་ བཤད་ ནི་ ཆོས་ ཉིད་ བརྩག་དཔྱད་ཅིང་བའི་ཚན་རིག་ཅིག 辩证唯物主义。马克思、恩格斯所创立的关于用辩证方法研究自然界、人类社会和思维发展的一般规律的科学。

རྩོད་སྤྱོད་ཀྱི་རིག་པ། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཁྲལ་བའི་འགྱུལ་སྤྱོད་དང་། འཕེལ་རྒྱས། འགྱུར་ལྡོག་བཅས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་སྤྱིར་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་ཞེག 辩证法。关于事物矛盾的运动、发展、变化的一般规律的哲学学说。

རྩོད་ངག་དྲུག རྩོད་བའི་སྐབས་ཀྱི་ངག་གི་དབྱེ་བ་ལ། གང་ཟག་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་དྲུག་ཏུ་དེ། རྒྱ་ཆེན་ལ་དོན་ཀྱི་དངོས་པོ་འཇོག་པ་དང་། སྐྱོན་སྤོང་གི་ངག་གཉིས། ཕྱི་ཆོལ་ལ་འདོད་པ་འཇིག་པ་དང་། སྐྱོན་བརྟེན་བའི་ངག་གཉིས། དབང་པོ་ལ་རྟེས་སུ་བརྟེན་པ་དང་། རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་ངག་གཉིས་བཅས་དྲུག་གོ། 六净论。辩论中的言词差别，依三类人分为六种：立论者言，立义、遮误；敌论者言，质宗、诘过；证论者言，随和、裁决。

རྩོད་ཅན། (མངོན་) ཆུ་བོ་ཡ་མུ་ན། 有净。雅穆垒河的异名。

རྩོད་དམ། རྩོད་ལྡན་དུས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

རྩོད་ལྡན་དུས། སངས་རྒྱས་བའི་བཤད་སྲིལ་ལྔང་འཇམ་ རྒྱང་ མི་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཆོས་ དང་། ནོར། འདོད་པ། བདེ་བ་བཞི་ལས་ཆ་གསུམ་ཉམས་ནས་ཆ་གཅིག་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཅིང་། འཁྲུག་རྩོད་དང་བའི་དུས་ཀྱི་དེའི་ ཚུལ་ ཤིན་ ཏུ་ ཆུད་ལ་ལོ་ གྲངས་བཞི་འབྱམ་གྱམ་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་ཡིད་བར་བཤད་དོ། 斗诤时。佛书所说人世间的法、财、欲、乐，即道德、财富、享受和安乐四者之中只能具备其一的时代，期间为四十三万二千年，有释迦牟尼出世。

རྩོད་གནས། (1)རྩོད་བའི་ས་གནས། 辩论场所。(2)རྩོད་བའི་རྩ་བའམ་རྩོད་བའི་འབྱུང་གཞི། 所辩事，争论的题目。

རྩོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩད་པ། བརྩད་པ། རྩོད། ཤགས་འགྱེད་པ་དང་། ཚོལ་བ། 争辩，争执，བདེན་རྫུན་རྩོད་པ། 争辩是非。ཨམ་ཀྲལ་བརྩད་ཀྱང་ཐག་མ་ཆོད་པ། 争辩胜负未见分晓。❷ཚན་ཚུན་ཚོལ་བའམ། ཁ་ཤགས་བྱེད་བའི་མིང་། 名词。纠纷，争论，辩论。གསར་རྙིང་གི་རྩོད་པ། 新旧之争。ཚད་མའི་རྩོད་པ། 因明辩论。མི་སྡུག་བའི་རྩོད་པ་ཀུན་པ། 恶言相争。

རྩོད་པ་ཟློང་བ། གཞན་ཕྱི་ཚོལ་བའམ་དགག་པ་ བཏང་བ་དེར་ལན་ཕྱི་ཤགས་པ་ཟེད་པ་ཟེལ་བའོ། 辩驳。对立论或反驳者进行答辩以消除其影响。

རྩོད་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི། འདུལ་བའི་ གཞི་ བཅུ་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། རྩོད་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་ གཞི་ གསུམ་ཀྱི་ཡ་གུལ། དགེ་འདུན་ཕྱི་རྩོད་པ་ཐལ་ཆེར་ཆོས་ཐོག་སུ་ཞི་བར་བྱེད་བའི་ རིམ་པ་ སྟེ་ ཞི་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་བདུན་རྣམས་སོ། 诤论还净事。《毗奈耶经》十七事所说三种诤论还净，谓息灭僧伽诤论大部使向正法之次第，如灭诤七法等。

རྩོད་པ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ། འདུལ་བ་ གཞི་ བཅུ་བདུན་ལས། ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་གཞི་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་རྩོད་པ་ ཕྱིར་ བཅོས་ ཀྱི་ གཞི་ གསུམ་ སྟེ། ལས་ཀྱི་རྩོད་པ་ཞེ་ཅིད་དང་། འཁོར་ཡིད་རྩོད་པ་ཞེ་ཅིད་དང་། དེ་ལས་གཞན་བའི་རྩོད་པ་ཞེ་ཅིད་དེ་གསུམ་སོ། 诤论还净三事。《毗奈耶经》十七事所说犯戒还净七事中三种诤论还净之法：止息羯磨诤论、止息僧团诤论和止息其他诤论。

རྩོད་པ་ཚུལ་བ་ཁོ་གསུམ། སྒྲ་ཆོལ་དང་། ཕྱི་ཆོལ་དང་། དབང་པོ་བཅས་གསུམ། 辩证三方，立论者、反驳者和裁判者。

རྩོད་པ་མཛེས་པའི་ཚུལ་བདུན། བཞེན་མདངས་གསལ་བ་དང་། ངག་སྐྱེན་འཇམ་པ། ཚར་ལ་དམའ་འཕེམས་ཀྱི་ཚེག་མདའ་མི་འཕེན་པ། ལུང་རིགས་གསལ་རྟོ། སྙིང་ལུགས་དང་ཅ་ཆུལ་མེད་པ། རིགས་ལམ་འདོར་བའི་གཡོ་སྒྱུ་ཆགས་སྤང་མེད་པ། རང་གཞན་ཀྱི་དོན་དང་ལྡན་པ་གཅེས་པར་འཛིན་པ་བཅས་སོ། 辩论七美德：气度轩昂、词气温雅、语不伤人、道理犀利、不懈不骄、不舍正理以行狡诈丧恶和成就自他二利郑重从事。

རྩོད་པ་ཞི་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་བདུན། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་རྩོད་པ་སྤྱིར་བཅོས་ཀྱི་ཐ་ཚིག་སྟེ། མངོན་སུམ་བཟུང་ཞེས་ཞེ་བ་དང་། དྲན་པས་འདུལ་བ་སྤྱིན་པ་དང་། མ་རྟོག་པས་འདུལ་བ་སྤྱིན་པ་དང་། གང་མང་གིས་ཞེ་བ་དང་། ལྟང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་འཆོལ་བ་སྤྱིན་པ་དང་། རྩ་བཀྲམ་པས་ཞེ་བ་དང་། ཁས་བླངས་པས་ཞེ་བ་སྟེ་བདུན་ནོ། 灭诤七法。《毗奈耶经》所说诤论回净之法：八现灭诤、回忆施教、清醒施教、多数灭诤、探索罪体、布草灭诤和承诺灭诤等七。

རྩོད་པ་བཞི། འདུལ་བའི་ལུགས་ཀྱི་རྩོད་པ་ཅ་བཞེ་སྟེ། འགྲེལ་པྱེར་རྩོད་པ་དང་། མི་གདམས་པའི་ཕྱིར་རྩོད་པ། ལྟུང་བའི་ཕྱིར་རྩོད་པ། བྱ་བའི་ཕྱིར་རྩོད་པ་བཅས་སོ། 四诤。律经所说比丘中四种诤论：谈论是非的言诤、指出有无的罪诤、分辨轻重的犯诤和如法与否的事诤。

རྩོད་པ་རིགས་ཅ། རྩོད་པ་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྩོད་པ་དཔྱད་བྱེད་པ། ཆོས་ཕྱིར་ཆོས་རྩོད་པ་དང་། ཆུལ་ལམ་ཚངས་པ་བཅད་ཀྱི་གནས་སྟོན་པ། སྨོན་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་ཐྱགས་པས་བརྟགས་པའི་ཚད་མ་སྟེ་ བདུན་ལས་འཕྲོས་ པ་ ཡན་ ལག་ ལྔ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་ བཞིའི་ཡ་ཁུལ་ཞེག 《辩难正理论》。原名《辩难正理品》。书中论述立敌争辩、辩论胜负及负处等。古印度佛学家法称所著量学七论中属于支分的四论之一。

རྩོད་པ་ལྷུར་ལེན། རྩོད་པ་དང་དུ་ལེན་པ། 热烈辩论，极力争吵，投身辩论之中：དོན་ལ་བདད་ཀ་མི་ གཅོད་ པར་ཚིག་ འབྲིའི་ རྩོད་ པ་ཁོ་ ན་ལྟར་ ལེན་པ་ལ་སྙིང་པོ་རང་ མེད། 不研究本质，只在词句上争吵，没有多大意义。

རྩོད་པའི་སྐྱོན་གསུམ། དོན་ ཆོ་ སྐུ་ སྐྱོན་ ནམ། ངན་གཡོ་དང་། ཁྲོ་གསོད། ཕེད་འཁྲུགས་ བཅས་ གསུམ་མོ། 辩论三过：内容过失、思维过失和语言过失。即：狡诈、轻蔑和情绪冲动。

རྩོད་པའི་རྒྱུ་བཞི། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ པའི་ རྩོད་པའི་གཞིའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག་སྟེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་ཟོག་པར་བསྒྲུབ་པ་དང་། གདམས་ངག་སྤྲོང་ བ་དང་། ལྟུང་བ་དང་བཅས་པ་དང་། ལས་ལ་ མི་མཐུན་པ་སྟེ་བཞིའོ། རྒྱུ་དེ་དག་གིས་འདུས་བྱས་རྣམ་རྟོག་མི་ རྟག་ལ་སོགས་ པ་རྩོད་པ་ལྟ་ བྱ་འགྲེལ་ཕྱིར་རྩོད་པ་དང་། གདམས་ངག་གིས་དགག་བཞག་པ་ལ་འཇོག་པ་ཟོ་འདོག་ཅེས་ཁས་ལེན་པ་ལྟ་ བུ་ལ་ཡང་ཁས་ལེན་ པ་ཁོ་ ན་ལ་ ཡང་ ཁས་ལེན་ པ་ལྟ་ བུ་ མི་ གདམས་ཕྱིར་རྩོད་པ་དང་། ལྟུང་པ་བྱེད་པས་ཁས་ཀས་མི་ལེན་པ་བྱེད་ཅིང་རྩོད་པ་ལྟ་ བུ་ ལྟུང་ཕྱིར་རྩོད་པ་དང་། རྩོད་པ་དེ་གསུམ་ཀྱི་དབང་གིས་གསོ་སྦྱོང་སོགས་ཀྱི་ལས་ལ་མཐུན་པ་ མི་ སྐྱེད་པས་རྩོད་པར་གྱུར་པ་ཅ་ ཕྱིར་ ཏེ་ རྩོད་ པ་ བཅས་ འབྱུང་བའོ། 四诤事，诤论四因。《毗奈耶经》所说比丘发生诤论之四因：言诤颠倒真如、觅诤弃绝教诫、犯诤涉及犯罪、事诤羯磨不一。辩有为法是常非常，因法相真如而起者为言诤；中止教诫、长净及自恣时，能止所止双方因不施教言而起者为觅诤；诘问随罪，拒不承许，能诘所诘双方因堕罪而起者为犯诤；由此三争，使长净等羯磨不和，相与争执而起者为事诤，共为四因。

རྩོད་པའི་རྣམ་གསུམ། ཤེས་རབ་ལྟོན་པ་དང་། ཐོ་

སྤྱངས་པ་དང་། གཞུང་ལུགས་ཤེས་པ་བཅས་གསུམ་མོ། 辩论三因素：智慧具足、心机熟练和经籍通达。

རྩོད་པའི་དུས། རྩོད་ལྡན་གྱི་དུས་ཏེ་ བསྒལ་ པ་གསུམ་ལྡན་གྱི་དུས། 斗诤时，诤劫。

རྩོད་པའི་རྩ་བ་ཉེར་ཞེན་བཞི། འདོད་པ་དང་། ལྟ་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས། བདག་ཟླ་བཅས་བཞིའོ། 辩论四根本：主张、见解、戒禁和我论。

རྩོད་པའི་གཞི། འདུལ་བའི་གཞི་བཏུ་བདུན་ལས་ཀོ་གཞྱིའི་གཞི་སྟེ། ཐན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་སྐྱས་པའི་ ཆོག་ གི་ རྣམས་ སུ་ ཤེམས་ གཞོལ་ བའི་ འཁོན་འཛིན་གྱི་ལྟོ་དང་། ལྟ་དེས་ཀུན་ནས་བསྐང་བའི་ལུས་ངག་གི་རྣམ་རིག་ཅི་དོ། 诤论本事。《毗奈耶经》十七事中所说憍赏弥本事。僧众彼此不和互相争论，心怀旧仇。以仇恨心所作一切有表色身语之业。

རྩོད་པའི་ཤིང་། (ཁངས) པ་ དུ་ རའི་ ཤིང་། 诤树。川楝子、毛诃子树的异名。

རྩོད་ བྱེད། རྩོད་ པ་ མེད་ པ། 离诤，无诤，无可辩驳：དང་བདེན་གྱི་ལས་དོན་ལ་ཆུལ་ཁ་འཕེབ་ཀྱུ་རྩོད་ བྱེད་རེད། 正义的事业要获得胜利是无可辩驳的。

རྩོད་མེད། བསྟོན་དུ་མེད་པ། 没有争论，无可辩驳：ཐན་ཚུན་རྩོད་མེད་ཡིན། 彼此之间没有争论。

རྩོད་འཛིངས། འགལ་འཛིངས། 斗争，争执：དྲག་ཅའི་རྩོད་འཛིངས། 武装斗争。འཁྲིག་ཐག་གཅོད་དཀའ་བའི་རྩོད་འཛིངས། 难解难分的争执。

རྩོད་གཞི། (1)རྩོད་པ་ཡོང་ཁུངས། 争端。发生争执的事由。 (2)རྟགས་ ཁས་ལ་ འཁོད་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ བསྒྲུབ་ པའི་ གཞི་ ཆོས་ ཅན་ ནམ་མཁའ་ཀྱི་ཆོས་གཅིག་ཀྱིས་རྩོད་པའི་གཞི། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བྱའོ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྗེས་ སུ་དཔག་ པར་ བྱ་བའི་ གཞི། དཔག་གཞི། བསྒྲུབ་གཞི། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ བྱུགས་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་རྣམས་སོ། 所诤事。提出因法论式之时，所有证成命题属性所依之处，即有法，亦即立敌双方争辩之事体。如云："声，是无常，所作性故。"此中之声，是有法，即所诤事。所诤事异名：所推知事、所比量事、所立事、欲知有法宗法品。

རྩོད་ཉང་། རྩོད་པ་མང་བའི་ཚང་ཉང་། 异说纷纭，争论纷纷：མགོ་རྟོག་ཆེ་བའི་རྩོད་ཉང་ ཐག་ གཅོད་དཀའ། 众说纷纭，难以判断。

རྩོད་རྒྱུ། རྩོད་པ་རྟེ། རྩོད་པ་ཐུག་མཁན་ཁ་གདེད། 论敌，辩敌。

རྩོད་བཟློག མཚོན་ པ་ཀླུ་ སྒྲུབ་ ཀྱི་ མཛད་ བའི་ དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་དྲུག་གི་ཁ་ཐུལ་ ཞེག 《回诤论》。龙树所著中观六论之一。

རྩོད་ཡིག (1)ཕན་ཚུན་རྩོད་ པ་ བྱས་ བའི་ ཡི་ ག། 辩驳书。相互争论的信函。 (2)ཚད་ མ་ སོགས་ རྩོད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡིག་ ཆ། 辩论因明的文献。

རྩོད་དཔག་ལ། རྩོད་གཞགས་འགྱེད་བའི་ རིགས་ ཐ། 辩论法。用以进行争论的道理。

རྩོད་ལན། ཐ་རྙེ་ བོ་ སྐུན་ འབྱིན་ བརྗོད་ པ་ ལ། རྟགས་མ་གྲུབ། མ་ཁྱབ། འདོད་སོགས་ ཀྱི་ལན་ འདེབས་ བའོ། 答辩词。用"因不极成"、"不能周遍"和"可以承许"等言词答辩论敌对我所兴责难。

རྩོད་ཟླས་། ཁ་རྩོད་ཀྱི་ གཞས། 对辩，互诤，གོང་ ས་ བཞུ་ རྩོད་ རྩོད་ གཞས་ རྒྱུ་ རེས་ ཟེར་ བ། 诉讼双方进行对辩。

རྩོམ་མཁན། (1)རྩོམ་ ཡིག་ གཞས་ དབེ་ ཚ་ རྩོམ་ རྒྱུ་ མཁན། 著者。书或文章的作者。 (2)གློས་དང་། ལས་ ཀ་ སོགས་ ཀྱི་ འགོ་ རྩོམ་ པ་ ཡོ། 创始者，倡议者。

རྩོམ་རིག་པས། རྩོམ་ཚིག་ལེགས་རྟེས་རྣོ་ཁག་བྱད་ཀྱི་རྩུབ་པས། 文章考试：རྩོམ་རྩུབ་ལེན་པ། 举行作文考试。

རྩོམ་སྒྲིག། ཡི་གེ་རྩོམ་པ་དང་སྒྲིག་པ། 译著，编译，རྩོམ་སྒྲིག་གཉིས་ཀར་མཁས་པ། 能编能译。

རྩོམ་སྡེབ། ཡི་གེ་རྩོམ་པ་དང་སྡེབ་པ། 编排，编辑，编纂，ཚིག་མཛོད་རྩོམ་སྡེབ་བྱེད་པ། 编纂辞典。

རྩོམ་རྒྱང་། གནའ་བའི་རྩོམ། 古文。

རྩོམ་པ། ❶(ཟ་དད་པ) བརྩམས་པ། བརྩམ་པ། རྩོམས།། (1)དབེ་ཚ་སོགས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲིག་སྡེབ་པ། 著述，编纂：གཞུང་ཆེན་རྩོམ་པ། 著论。སྙན་ངག་བརྩམས་པ། 做诗。འཆད་རྩོད་རྩོམ་གསུམ་ལ་མཁས་པ། 擅长演说、辩论和著述。(2)བྱ་སྤྱད་སྤྲོད་པ། 着手，开始，发动：ལས་འགོ་རྩོམ་པ། 着手进行工作。དགྲ་བོ་འབྲོས་པར་བརྩམས་པ། 敌人已开始逃窜。❷ཚིག་རྒྱན་ཀྱི་རྩོམ་པ། 名词。文章，诗词，著作物：གསུང་རྩོམ་གཅེས་བསྡུས། 诗文选集。གོ་བདེའི་ཆེད་དུ་རྩོམ་གསལ་པོ་ཞིག་བརྒྱབ་པ། 写成浅易文章，以便了解。

རྩོམ་པ་པོ། (1)དབེ་ཚ་རྩོམ་གྱུར་མཁན། 作者，著者。(2)ལས་ཀ་སོགས་ཀྱི་འགོ་རྩོམ་པ་པོ། 首创者，发起人，创始者。

རྩོམ་འཕྲོ། དབེ་ཚ་བརྩམས་པའི་འགྲེམས་ཡུག་མ། 未竟著述。未写成的著作。

རྩོམ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་གསུམ། ཤེས་རབ་དམན་པ་དང་། མང་དུ་ཐོས་པ་བྱལ་བ་དང་། ཞེ་ཚོ་སྐྱིད་ལུག་བཅས་གསུམ་མོ། 写作三过：智慧下劣、孤陋寡闻和懒散懈怠。

རྩོམ་གཞི། (1)དབེ་ཚ་དང་ལས་ཀ་སོགས་གསར་དུ་འགོ་རྩོམ་པའི་གཞི་བཅོལ་ས། 主题，题材，题目：བསྟན་བཅོས་རྩོམ་གཞིའི་བརྗོད་བྱའི་སྐྱེང་བོ། 论题主旨。(2)ལས་དོན་བྱ་ཡུལ། 工作地区：བྱ་བ་རྩོམ་གཞིའི་ལས་སྒྲུ། 开展工作的地区。(3)ཚགས་པའི་གཞི་རྩ། 构成因素，རགས་པའི་རྩོམ་གཞི་དུལ་ཆ་མེད་པ་དང་། རྒྱུན་ཀྱི་རྩོམ་གཞི་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཁས་ལྷངས་པ། 主张无方分者，认为微尘为诸粗分之构成因素；主张无时分者，认为刹那为相续心之构成因素。

རྩོམ་ཡིག རྩོམ་པའི་ཡི་གེ། 著作，论文，文章。

རྩོམ་ཡིག་གཅེས་བསྡུས། རྩོམ་ཡིག་གི་སྐྱེང་བོ་བསྡུས་པ། 选集，文选，文章选集。

རྩོམ་རིག ཡིག་རྩོམ་རྒྱག་ཅིང་ཤེས་རིག་སྟེ། ལྷོས་གང་དང་། སྙན་ངག སྒྲུང་དབེ། ཚིག་ལྡུག་ལ་སོགས་པ་བརྩམ་བྱ་གང་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འདུག་པའི་རིག་པའི་གནས། 文学。使用语言文字表现事物的艺术，包括戏剧、诗歌、小说、散文等。

རྩོམ་རིག་པ། ཡི་གེའི་ཚིག་སྒྲུང་སྒྲིག་མཁན། 文学家。

རྩོམས། རྩོམ་པའི་སྐལ་ཚིག

རྩོལ། རྩོལ་བའི་སྐལ་ཚིག

རྩོལ་སྒྲུབ། འབད་རྩོལ། 努力，用功：ཐབས་ལམ་འཚིག་ན་རྩོལ་སྒྲུབ་ཇི་ཙམ་བྱས་པ་དེ་ཙམ་ཕྱིས་དོན་འགྲུབ་པ་ཙམ་ཡིང་། 只要方法对头，越是努力功效就越大。

རྩོལ་ཅན། (ཁམ) མགྱོགས་རྩལ། 迅速，快当，敏捷：ལས་ཀའི་འཆར་གཞི་རྩོལ་ཅན་མགྱོགས་མགྱོར་བོ་ཚར་གཐབས་བྱེད་པ། 争取尽快完成工作计划。

རྩོལ་འདོམ། ལས་ཀུགས་སྒྲིད་པ། 着重，强调，ཚན་རིག་གི་ཤེས་ཡོན་ཁོང་དུ་ཆུད་ཀྱི་རྩོལ་འདོན་བྱེད་པ། 强调掌握科学知识的重要。དམག་དོན་རྩོལ་འདོན་ཁྱས་བསྟན་པ། 主要学军事。

རྩོལ་ཅོ། མགྱོགས་པའི་ཞེ་ས། 形容词。敏捷、快

的敬语：ཐུགས་ལས་རྩལ་བོ་ གནང་ རོགས་ གནང་། 请快做事！ ཅཀད་ལན་རྩལ་བོ་ཚད་བ་ཞུ། 请迅速回示！ དེ་རེས་རྩལ་བོ་ཕེབས་བྱུང་། 这次光临得很快！

རྩལ་བ། ❶(ཐ་དད་ལ) བརྩལ་བ། བརྩལ་བ། རྩལ།། བརྩོན་པ་དང་འབད་པ། 努力，勤劳；ལས་དོན་ལ་རྩལ་བ། 努力工作。ཐེབ་སྟངས་ནོར་ན་ལས་ལ་བརྩལ་ཀང་མི་འགྲུབ། 方法错了就会劳而无功。❷名词。(1)བརྩོན་འགྲུས། 用功，精勤，干劲：སྐུ་ མཐུད་ རྩལ་ བ་ ཆེན་ པོས་ དཀའ་ ཚེགས་ ཟེལ་བ། 继续努力克服困难。སྒྲིལ་ ཚོགས་ རིང་ལུགས་འཛུགས་སྐྲུན་ཐེབ་པར་རྩལ་བ་ སྒྲིལ་བ། 发奋努力建设社会主义。(2)ཡི་གེ་སོ་སོར་བྱེག་སྐབས་ང་རོའི་འདོན་པའི་འདུ་ཐེབ། 发音动作。语音的发生现象。

རྩལ་བ་མེད་པར་འཛུག་པའི་ཡིད་ཐེབ། ཕྱུང་ཤིས་གྱབ་པར་འཛུག་པའི་ཡིད་ཐེབ་དང་དོན་གཅིག

རྩལ་ཐྲུབ། རང་བྱུང་མ་ཡིན་པ། 非天生，人为；རྩལ་བྱུང་དངོས་རྫས། 人造物品。

རྩལ་ཐྲག་ས། འབད་རྩལ་གྱི་ཤུགས་རྟས། 干劲，劲头。

རྩྭ། སྐྱེ་ལྡན་སྤྲོ་རིགས་སྤྱིའི་མིང་། 草。草本植物总名：སྔོ་རྩྭ། 青草。སྐྱི་རྩྭ། 枯草。ཕྱུགས་རྩྭ། 牧草。རི་ རྩྭ། 野草。གླང་ རྩྭ། 黑草。低原所生草。རྩྭ་བཟང་ལ་རི་དྭགས་དང་། རྩ་བཟང་ལ་ཁྱིང་ཁྱིང་། 草好獐鹿来，水佳涉禽多。意谓条件好，有招引力。

རྩྭ་ཀུན་ཏུ་བཤིང་བོ། སྤྲོ་སྐྲན་ལེ་ཤ་ལྦང་ སྐུ་ ཆེ་ལ་མཐུག་པ། མེ་རྩྭ་སེར་པོ་དྲི་ཞིམ་པ་ཞིག་སྟེ། ནུས་བས་ཚོ་ཆང་དང་། མེ་དབལ། གཉན་རིམས་རྣམས་ལ་བཏ། 藿香。唇形科药用草本植物，叶绿灰色而肥厚，花浅黄有芬芳气，功能治胃热、丹毒和传染性发炎。

རྩྭ་ཀོ་དོམ་པ། ཀོངྐྲཎ་ ཞེས་ བའི་ རྒྱང་ ཆག་ སྟེ། ཀོངྐྲཎ་ཞེས་བའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེས་པའི་རྩྭ་ཞེག 橘仗跋草。古印度橘仗跋地方所生草。

རྩྭ་བཀག (ཁྲལ) བཀག་རྩྭ་སྟེ་དབྱར་དང་སྟོན་གྱི་རྩྭ་ས་རང་རང་ཀྱི་བདག་གཞིས་ཤེན་ བས་ མི་ ཀཞན་ གྱི་ཕྱུགས་རིགས་ལ་རྩྭ་ར་དུ་མི་འཇུག་ བར་ བཀག་ནས་སྐྱང་བའི་རྩྭ་ཐང་། 禁牧草场。夏秋不用，存留备冬的草地。

རྩྭ་བཀྲམ་པ། དཀག་དབྱེ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ རྩྭ་ས་ལ་བཀྲམ་པ། འདུལ་བར་རྩྭ་ཕན་ཚུན་རྩེ་ རྒྱོད་དུ་ཉལ་བ་འདྲ་བར་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་ཕན་ཚུན་འདུད་བར་གྱུར་བའི་བྱེ་ཐབས་སུ་གནང་བའི་ ཕྱག་ལེན་ཞེག 草掩。律中灭诤法之一。《毗奈耶经》所说解制时，铺草于地，草梢相对，以表相敬之意。

རྩྭ་བཀྲམ་བས་ཞིབ། འདུལ་བ་ལས་ བཀའ་བའི་རྩྭ་ཕྱེ་ཐེབ་ཀྱི་ཆོས་བདུན་ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། རྩྭ་བཀྲམ་པ་ལྟ་ བུའི་ རྒྱུ་ནས་ཞེ་བར་ཐེབ་པ་ཞེས་པ་དེས་འདུན་ ཕན་ ཚུན་ ཐེང་ ཐེང་ བོར་ ཕྱག་བྱས་ཏེ་ ལྟུང་བ་ཕྱིར་ བཙོས་ ནས་ རྩྭ་ བ་ ཞེ་ བར་ ཐེབ་བའོ། 布草灭诤，草覆地毗尼。《毗奈耶经》所说比丘灭诤七法之一。僧众彼此纷纷顶礼，如散草料，以使犯罪回净，诤论息灭，故名布草。

རྩྭ་ཁ། (1)གཏག་ཕྱུགས་དང་ ར་ ཤུག་ སོགས་ འཚོ་ཡུལ་རྩྭ་ ཐང་། 草场，天然牧场：ཕྱུགས་ རིགས་ རྣམས་ཀྱི་ཁ་བཟང་ས་འཚོ་བ། 在水草丰美的草场上放牧牛羊。རྩྭ་ཁ་ མཐོ་ལ་ཆུ་ཁ་དམའ། མཚོ་ ཆད་ སྟོང་བའི་ གནས་མ་ ཡིན། 高处牧场低处水，不是老牛栖身地。喻条件不好，缺乏招引力。(2)རྩྭ་རི་རྩྭ་མ། 草尖，草梢。

རྩྭ་ཁང་། (1)རྩྭ་ལས་བཟོས་པའི་ཁང་བ། 茅屋，草房。茅草修盖的房屋。(2)རྩྭ་འཇོག་གནའི་ཁང་

ཁ། 草屋。储草的房屋。

རྩྭ་ཁའི་ཐིག་པ། རྩྭ་རྩེའི་ཆུ་དུལ། 草头露。意谓转瞬即逝，རྩྭ་ཁའི་ཐིག་པ་ཐོགས་ཐོགས་དུ་ ཚགས་པ། 草头结着圆圆的露珠。

རྩྭ་ཁུ་སྒག རྩྭ་ཀུ་ཀ། 吉祥草。

རྩྭ་ཁྲེགས། རྩའི་ཁྲེགས་པ། 草捆子，གྲུབ་ལ་རྩྭ་ཁྲེགས་ཁྱང་པ། 背负草捆。

རྩྭ་མཁྱིགས། རྩྭ་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་མཁྱིགས་པར་ཚ་བ་ཆུས་པ་དང་། མིག་དང་པཁས་མདངས་ཤེར་པོར་གྱུར་པ་ བཅོས་ལ་ཐབ། 鹅食草。药用植物名。味苦，性凉，治胆经火旺、目和肤色变黄等症。

རྩྭ་བཀོངས་མ། ནུས་དཀྱིས་པའི་བྱ་རམ་ཞིག 草裹圆糖。用草包装成圆块状的红糖。

རྩྭ་ཐྲི། རྩྭ་གཏུབ་ཀྱིད་ཀྱི་ཐྲི། 斩草刀。切断细草所用刀。

རྩྭ་སྐོང། རྩྭ་དང་ཤིང་ཤས་དཀྱིས་པའི་བྱ་རམ་ སྐོང་སྐོང། 草裹圆糖。用草或树叶包装成圆块状的红糖。

རྩྭ་སྒྲི། (1)རྩྭ་ལས་བཟོས་པའི་སྒྲི་མོ། 草袋。用草编织的袋子。(2)རྩྭ་སྐུག་གའི་སྒྲི་མོ། 装草的口袋。

རྩྭ་སྒོན། (1)རྩྭའི་སྒོན་མེ། 草把子火炬。(2)འཇིའི་མེ། 鬼火，磷火。

རྩྭ་ངན། ཤིང་ཐོག་ཟངས་ལ་གཏོད་པའི་རྩྭ། 杂草，秽草，ཡུལ་ མ་ཐུག་དུས་ཞིང་ནང་གི་ རྩྭ་ངན་ འཐོག་པ། 中耕时，拔除田中杂草。

རྩྭ་སྡེ་ལྟུབ་དྲི། རྩྭ་རྩེན་པོ་དང་ སྡེ་ རིགས་ གཞན་ རྣམས། 青草，草本植物。

རྩྭ་སྒོན། རྩྭ་གསར་པ། 青草。新鲜草。

རྩྭ་བཤའི་ཞལ་མེ། ཐུང་མངའ་བདག་ གི་ བཀག་ རྩྭ་བཤ་དགོས་པའི་ཁྲལ་ ཞེག 割草差。旧时，农奴为领主割草的乌拉制度之一。

རྩྭ་ཚགས རྡ་སོགས་ཀྱི་གཅན་པ་དང་ འབྲུ་ རིགས་ཀྱི་ ཚགས 草料。牧草和粮食饲料。

རྩྭ་ཆུ། རྩྭ་དང་ཆུ། 水草：དབྱར་དུས་ རྩྭ་ ཆུ་མཐའ་ལ་ དགུན་དུས་ གང་ཆེ་ མེད་པ། 夏季水草丰美，冬季冰雪不大。

རྩྭ་མཆོག (མངོན) རྩྭ་ཀུ་ཀ། 上茅。吉祥草的异名。

རྩྭ་མཆོག་ཁྱིང་། སངས་རྒྱས་ཤྱ་ངན་ ལས་ འདུལ་ སའི་ ཚོང་ཁྱེར། 上茅城，拘尸那城。古印度一城名，为释迦牟尼圆寂之地。

རྩྭ་གཉན་ལས་ཁྲངས། ཐུབ་བོད་ས་གནས་ རྒྱལ་ གཞུང་ གི་ ལས་ ཁུངས་ ཤེས་ རྒྱ། ལས་ འགན་ ནི་ གཞུང་གི་རྟ་དེལ་ཁག་ལ་ རྩྭ་གཅན་ གཉོང་ཆུ་ སིད་ ཡིན། 草料管理局。原西藏地方政府所属机构之一，其任务是为地方政府的乌匹供应草料。

རྩྭ་ཧྲིག་ས། ཕྱུགས་ཀྱི་ བཅས་ རྒྱན་ པའི་ ལྷག་ རྡའི་ རྩྭ། 饲草残渣。牲畜食后剩下的残草。

རྩྭ་ཐག ཀྱ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཐག་ པ། 草绳，ཏ་ རྐོད་ ཐུང་ པོ་ རྩྭ་ ཐག་ གིས་ འདུལ་ མི་ ཐུབ། 草绳不能驭烈马。

རྩྭ་ཐང་། རྩྭ་ སྐྱེས་ ཁེད་ པའི་ ཐང་། 草原，རྡོ་ ཕྱུགས་ རྩྭ་ ཐང་ སྐྱེད་ དུ་ འཚོ། 在草原上放牧。

རྩྭ་ཐྲུག་པ། རྩྭ་ ང་ མཁན། 割草者。刈割青草的人。

རྩྭ་དྲག ནོར་ལུག་ གིས་ སོས་ ཀ་ རྩྭ་ གསར་ མི་ འབྲེད་ པ་ ཟས་ པ་ལས་ ཐྲུང་ པའི་ དྲག 草毒。春草初发不合口胃，牛羊食后所中毒。

རྩྭ་གདན། རྩྭ་ལས་ བཟོས་ པའི་ གདན། 草垫，草席。

རྩྭ་འདུག་སྐྲས། སྡེ་ ཞེག 脱节草。土名水毛针草。禾本科植物名，可入药。

རྩྭ་ལྟུབ། རྩྭ་དང་ སྡེ་ རིགས་ གཞན་ གྱི་ བསྡུས་ མིང་། 青草。草本植物的总称。

རྩྭ་ལྟུབ་མཁན་པ། བསང་ ལ་ འཚོ་ བའི་ རྩྭ་ ཞེག 蒿草，茵陈蒿。可作熏烟的一种草。

ཀུ་བཟང། སྡེ་སྨན་ཞིག དེའི་རྩ་བས་ཁྲག་ཚད་སེལ་བ་སོགས་ལ་ཐབ། 菊花牡丹。土名赤芍。牡丹科药用植物名。通筋活血，清血热。入药用根皮。

ཀུ་བུ་ཤེལ་ཅེ། སྡེ་ཞིག 黑白香。药用植物名。

ཀུ་ཕྱིམ། ཀུའི་ཁང་བ། 茅庵，茅屋，草房。

ཀུ་བྱི་འཛིན། ཀུ་ཞིག 捕鼠草。

ཀུ་དཀྱི། ཀུ་ལ་གནས་པའི་གཅན་གཟན་གཅི། 草猞猁。栖息草中的猞猁狲。

ཀུ་དཀྱི་མོང་། ཀུ་ཞིག 透骨草。

ཀུ་འབྲུ། ཀུའི་ཁྲོད་ཀྱ་གནས་པའི་འབྲུ་སྐྱེས། 草虫。草丛中的虫。

ཀུ་འབེལ། ཀུའི་ནང་ཚངས་ཅན་གྱི་འབེལ་གདན། 草垫。絮有芦草的垫子。

ཀུ་འབྲི། སྡེ་སྨན་ཞིག ཆུ་གསུད་འཇགས་པ་དང་། ཤུད་པ་གོག་པ། དྲི་ཆུ་འབྱེལས་པ་སོགས་ལ་ཐབ། 麦冬，麦门冬。药用植物名。有镇咳、祛痰、利尿等作用。

ཀུ་ཐུ་ལ། སྡེ་ཞིག 梅冬，岩爬花。可入药。

ཀུ་མི་ཤིང་མི། ཀུ་ཤིང་འབྲུ་མཁན་ཏེ་མི་དགུས་ཁ་ལ་དམའ་འབེལས་ཐྲིད་པའི་ཚིག་ཅིག 刍荛。割草打柴的人。一种轻视普通人的语气，ཀུ་མི་ཤིང་མི་ཁ་ཤས་བསད། 杀了几个草芥小民。

ཀུ་རྒྱུད་ཐང་། (རྟིང) (1)དྲེས་མ། 马兰草。(2)རྒྱུད་མ། 黄草。一种类似马兰草的可制绳的草。

ཀུ་མེ། ཀུ་ལ་འབར་བའི་མེ། 野火。荒山草地燃起的火；རི་ལ་ཀུ་མེ་མཆེད་པ། 山上野火蔓延。

ཀུ་རྩ་མདོག་ཐལ། སྡེ་ཞིག 伸筋草。石松科植物名。可入药。

ཀུ་རྩེ། ཀུའི་རྩེ་མོ། 草尖，草梢；ནོར་མེ་དཀྱུག་ཀུ་རྩེའི་ཐིལ་པ་འདྲ། 货财无常如草露。

ཀུ་ཞིབ། ཀུ་ཟུབ་མ། 细秸。细碎的枯草、禾秸。

ཀུ་ཞྭ། ཀུ་ལས་བཟོས་པའི་ཞྭ་མོ། 草帽。

ཀུ་ཁ་ཚོས། ཀུ་ལྗང་གསར་པ། 新生绿草，嫩草。

ཀུ་རིམ། ཀུ་ཟ་མཁན་གྱི་རིགས། 草食动物。

ཀུ་ཐེམ། ཀུ་ང་བྱད་ཀྱི་རེན་པ། 长柄镰。割草工具。

ཀུ་གཅན། (1)ཀུ་དང་གཟན་པའི་བསྡུས་མིང་། 青草和饲料干草。(2)ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་བཟའ་ཆས། 饲草。作牲畜饲料的草。

ཀུ་གཁབ། ཀུ་ལས་བཟོས་པའི་ཁྱིམ་གཁབ། 草棚，草盖屋顶。

ཀུ་ར། (1)ཀུ་འཛོག་གི་ས་ཡི་ར་པ། 草围子。储草墙院。(2)སྡེ་ཀུ་རྒྱུ་ཡུལ། 草场；ཀུ་རའི་ནང་དུ་སེམས་ཅན་འཚོ་བ། 在草场中放牧牲畜。

ཀུ་རམ་པ། སྡེ་ཞིག 白茅。禾本植物名，可入药。

ཀུ་རམ་བྱ། ཀུ་རམ་པ་དང་འདྲ།

ཀུ་རས། ཀུ་ལས་བཟོས་པའི་རས། 葛布，粗麻布。

ཀུ་རས་སྐྱེད་པ། ཤ་མ་རྣ་ཐེའི་སྐྱེད་པ། 麻线。

ཀུ་ཤིང་། ཀུ་དང་ཤིང་། 植物，草木。

ཀུ་བསེ་ཀྱ། སྡེ་ཞིག 苣笋。禾本科植物名，可入药。

ཀུ་སྐྱམ། ཀུ་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱམ། 草鞋。

ཀུ་ཤ་ཀྲོང་། ཤ་ཀྲོང་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་སྐྲང་ལ་སྐྱེ་བ་ཞིག་སྟེ། དུས་པ་ཤ་ཀྲོང་དང་མཚུངས། 草茵陈。茵陈中生于草地者，性能与茵陈同。

ཀུ་ཤ་ཁྲ། སྡེ་ཞིག 龙须根。药用植物名。

ཀུ་ཤ་ལྡན་ཚོ་ག། འཕགས་ཡུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཀུ་ཤ་ལྡན་ཚོ་ག་སྡེ་ཚན་སྟོང་ཕྲག་ཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་ཚིག་ཅིག 《草药龙须根炮制法》。古印度佛学家龙树所著有关炮制龙须草各种程序的论著之一。

ཀུ་རི་དཀྱིལ། ཤངས་པ། 草蜥蜴。

སྐུལ་བ། སྐུལ་བའི་འབྱི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྐྱེལ་བ། (རྟིང) སེལ་བ། 除，清除。

སྐྱེགས་པ། (རྟིང) སོགས་པ། 等等。古典藏籍中

ལ་སོགས་པ་常写作ལ་སྟོགས་པ།

སྐྱེལ། སྐྱལ་བའི་སྐལ་ཚོག

སྐྱལ་བ། (ཡ་དད་པ) བསྐུལ་བ། བསྐུལ་བ། སྐྱལ།། (1)སྦྱིན་བའི་ཞེ་ས་སྐྱི་གནང་བ། 赐给，授予。给予一词的敬语，བཀའ་སྩལ་སྐྱལ་དུ་གསོལ། 祈赐教诲。བཀའ་ལན་བསྐུལ་བ། 赐给回示。(2)ལས་ལ་སྦྱོང་བ་དང་ཟིན་དུ་འཇུག་པ། 使作，让作：སློབ་སྦྱོང་ཟིན་དུ་སྐྱལ་བ། 使学习。ཚུར་སོག་ཕོང་དུ་བསྐུལ་བ། 让其回来。(3)(རྡེང) སེལ་བ། 除去，清除。

བསྐྱགས་པ། (རྡེང) (1)སྡིག་པ། 罪过，罪恶。(2)བསྡིགས་པ། 威胁。

བསྐད་པ། རྩོད་པའི་འདས་པ་དང་ མ་ འོངས་ པ།

བསྐད་རྩེ། (མངོན) མདའ་ཤུབས་ཀྱི་མིང་། 箭镞。

བསྐམ་པ། རྩོམ་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྐམས་པ། ❶རྩོམ་པའི་འདས་པ། ❷(རྡེང) འདུ་བ། 集会，和合。

བསྐམས་ཚོན། ཡིག་རྩོམ་བརྒྱབ་པའི་ གྲ་ ཚ། 稿酬，稿费。

བསྐལ་བ། ❶རྩལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ། ❷(རྡེང) (1)སྐྱུགས་པ། 呕吐。(2)སྤྱད་པ། 使用，行。(3)གཤོལ་བ། 朝向，关注。

བསྐལ་ཆགས། གསལ་ཆགས། 水滤子，滤水器。

བསྐུལ། (རྡེང) རྩེན་པ། 赠品，馈赠物。

བསྐྱོ་བཀུར། མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས་གོང་དུ་ བཀུར་ པ། 敬重，拥护，爱戴：སྙིང་གཏི་ བ་ནས་བསྐྱོ་ བཀུར་ཞུ་པ། 衷心拥护。

བསྐྱོ་འཁྲིལ། བསྐྱོ་ཞིང་གོང་དུ་བཀུར་པ། 遵守，听从，遵循：མི་དམངས་སྡེའི་གཞུང་གི་ བཀའ་ལ་ བསྐྱོ་འཁྲིལ་ཞུ་པ། 听从人民政府命令。

བསྐྱོ་འཚོག རྩོས་འཇོག་སྟེ། བསྐྱོ་ཞིང་ཆ་འཚོག་ པ། 尊重：ཕན་ཚུན་ཆོད་ཡིག་གནད་དོན་ལ་བསྐྱོ་འཚོག་ཅིང་པ། 双方尊重契约条款。

བསྐྱོ་བ། རྩེ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྐྱོ་མེད། བསྐྱོ་འཇོག་མེ་ཅིང་པ། 不顾，违反：མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ལ་བསྐྱོ་མེད་བྱས་ནས་མི་འཐོག 不可不顾群众的意见。

བསྐྱོ་བཤག (1)ཞིབ་ བཤེར། 清点，核算，ངའི་ལུག་ངོ་གྲངས་ཚང་དང་མ་ཚང་བསྐྱོ་བཤག་གིའོང་པ། 清点羊只数目有无短少。(2)གཞུང་དང་ཡིག་ཚ་རྣམས་ ཟླ་ ཐོག་ ནས་ འཇོག་ ཀྱ་ སོ་ སོང་ གནང་བའམ་ཟླ་འཇོག་བྱས་ནས་རྒྱུགས་སྦྱོང་པ། 记诵。记忆书籍、文件等，口头向学生宣读或学生记忆之后口头背诵以接受考试。

བསྐྱོ་ཙམས། གྲངས་གནས་ཤིག 不可计，不可数量。一大数名。

བསྐྱོ་སྐྱང་། གལ་ཏེ་ཆར་ འཇོག་ ཅིང་ དེ་ ལས་ མི་ འདའ་ བར་ ཅང་ ཅེའོ་པ། 遵守，遵循：བསྐྱོ་ སྐྱང་ནས་ཀན། 谨遵，信守。མི་དམངས་སྡེའི་གཞུང་གི་སྡེབ་རྩོམ་དང་བཀའ་ཁྲིམས་ ལ་ བསྐྱོ་ སྐྱང་ ཅེའོ་པ། 遵守人民政府的政策和法令。

བསྐྱོག་པ། རྩོག་པའི་མ་འོངས་པ།

བསྐྱོགས་པ། རྩོག་པའི་འདས་པ།

བསྐྱོལ་པ། རྩེ་བའི་འདས་པ།

བསྐྱུ་བ། (རྡེང) བསྡུ་བ། 迎接。

བསྐྱེ་སྐྱོང་། སྙིང་ནས་བསྐྱེ་ཞེན་རྗེས་ སྐྱོང་ པ། 爱抚，培养：ཕ་མས་ཕྱུ་ ཀུར་བསྐྱེ་ སྐྱོང་ ཅེའོ་པ། 父母爱抚孩子。

བསྐྱེ་དུང་། བསྐྱེ་གདུང་དང་འདྲ།

བསྐྱེ་གདུང་། ཀ་ཚ་བའམ་ཆས་ཆེད་བསྐྱེ་པ། 亲切，关切，慈爱：ཕན་ཚུན་བསམ་ པ་ ཐུ་ ནང་ ཕྱར་བསྐྱེ་གདུང་ཆེ་པ། 相互之间有如同舟共济异常亲切。སྤུན་མཆེད་ལ་བསྐྱེ་གདུང་ཅ་ ཅང་ཆེ་ པ། 非常疼爱兄弟姊妹。མ་ཁྱའི་བསྐྱེ་ གདུང་ཟབ། 母子情深。

བཟོ་བ། ❶ཟོ་བའི་མ་བྱེད་པ། ❷(ཐ་མི་དད་པ) (1)མི་བཟོད་པ། 牙碜，肉噤，忍禁不住：ཤིང་འབྲས་མ་སྨིན་པ་ཟོས་ན་སོ་བཟོ་ཡོང་། 食未熟的水果，牙齿会发酸噤。ལྷགས་དང་དང་ཐྲ་བའི་ཐུམ་བོས་དུས་ཙ་མཆོག་བཟོ་བ། 听到刮铁的声音，耳中会发软噤。རྩམ་རྡིང་གིས་ སོ་ བཟོ་ བ། 粗糙粑碜牙。(2)རྗེས་སུ་ཆགས་ པའམ་ སྙིང་ རྗེ་བ། 爱怜，悲悯。希望受苦者离苦，ནད་ པར་ རྗེས་སུ་བཟོ་བ། 爱怜病人。 གུ་ ཀུ་ ལ་ བཟོ་ བ། 爱护孩子。ཁོན་ཆོད་རྣམས་ ལ་ བཟོ་ བ། 怜惜老人。དབུལ་ཕོངས་ལ་བཟོ་བ། 同情穷人。❸སྙིང་རྗེའི་མིང་། 名词。悲心，仁心。悲悯的心肠：བཟོ་བ་ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་བཟུང་བ། 大悲护持。བཟོ་ལྟོན་གྱི་སེམས། 悲悯的心情。 བྱམས་བཟོ། 慈悲。

བཟོ་ཚོ། སྙིང་རྗེའི་མིང་དོན་ དུ་ ཁོ་ བའི་ བཟོ་ བ་དང་འདྲ།

བཟོ་སེམས། རྗེས་སུ་ཆགས་པའམ་ སྙིང་ རྗེ་ བའི་ སེམས། 悲心，悲悯，怜恤，爱怜。

བཟོག་པ། རྩོག་པའི་མ་བྱེད་པ།

བཟོག་ས་བ། རྩོག་པའི་འདུས་པ།

བཟོག་ས་འཕྲལ། བཟོག་མ་ཡིན་ཞེན་ལ་འཕྲལ་ཡང་ཡོད་པའི་མིང་གཞི་བསྣན་པ་བཀྱ། 有头前加语基。有上加字和前加字的语基，如བསྣན།

བཟོག་ས་མ། 名词。(1)མིང་གཞི་ མགོ་ ཅན་ ཀ་སྡུ་པ་བཀྱ། 有头语基，有上加字的语基，如 ཀ་སྡུ་等。(2)དངོས་ པོ་ གང་ དུང་གཅིག་གི་ སྙིང་དུ་ གཅིག་བཟོག་ས་པའི་མིང་། 堆，堆垛。

བཟོང་བ། རྩོང་བའི་མ་བྱེད་པ།

བཟོངས་པ། རྩོང་བའི་འདུས་པ།

བཟོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྣ་ དྲིལ་ སོགས་ ཀྱི་ རྨིག་པ་ཟད་དེ་ ཤ་ལ་ ཐུག་ ཉིང་ གྱང་པ་ སོགས་ཀྱིས་ རྡེག་པར་མི་ བཟོད་ པ། 兽蹄磨损：ཀུ་ དྲིལ་ ལ་ རྨིག་ ཐུགས་མ་བརྒྱབ་པར་ ཐག་རིང་ དུ་ ཕྱིན་ པས་བཟེད་དེ་འགྲོ་མི་ ཐུབ་ པ། 未钉马蹄铁的骒马，经过长途跋涉，蹄子磨损不能行走。

བཟེལ་བ། རྩེ་བའི་འདུས་པ།

བཟོག་ (རྟེང) བཙོག་པའམ་ཁཙང་མ་མིན་པ། 脏，不洁，不净。

བཟོད་འབྱུས། དཀེ་བའི་སེམས་ཀྱང་བཏུ་ གཅིག་ གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། དཀེ་ བའི་ གནས་ ལ་ སེམས་ མངོན་པར་ རྩོལ་བས་འཇུག་པ་དང་། དཀེ་བའི་ ཕྱོགས་ ཡོངས་སུ་ སྐྱབ་ པར་ བྱེད་པ། 勤，勤奋，勤勉，精进， 努力。 对于一切善法生起欢欣、喜悦、勇猛从事之心。 佛书所说十一种善心所之一：ལས་ དོན་ མཐར་ ཕྱིན་ འགྲུབ་ པར་ བཟོད་ འགྲུས་བཙམ་དགོས། 要使工作彻底完成，必须勤奋精进。མི་ དམངས་ ཀྱི་ ཕྱོགས་ ཐན་ བསྐྱབ་ པར་ བཟོད་འགྲུས་ཡུན་རིང་ལ་ དོས་ དགུ་ ལ་ ཞེག་ བྱེད་ དགོས་པ། 为了谋求人民的长远利益，长期努力勤勉不懈。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ དཀའ་ བ་ ཆེ་ དང་། རྟག་འགྱུས། འདོད་དོན་འདྲེན། སྐྱོ་བ་ ཆེ། རྩོམ་པ་ཆེ་བཅས་སོ།

བཟོད་འབྱུས་ཀྱི་རྟོགས་ བཞི། བཟོད་ འགྱུས་ ཀྱི་ ཐབ་ ཕྱིན་ ཀྱི་ ཁྱད་ ཆོས་ བཞི་ སྟེ། ལེ་ལོ་ སོགས་ མི་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ཉམས་པ་དང་། ཆོས་ ཀྱི་ བདག་ མེད་ རྟོགས་ པའི་ རྣམ་ པར་ མི་ རྟོག་པ། འདོད་ པ་ རྣམས་ པར་ བྱེད་པ། རིགས་ ཅན་ གསུམ་ སྐྱེས་ པར་ བྱེད་ པ་ བཅས་ སོ། 精进四法。精进波罗蜜多的四种特点：能坏对立面如懈怠等、 能证法无我无分别慧、满足愿望和成熟三乘种姓。

བཟོད་འབྱུས་ ཀྱི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན། བཟོད་ འགྱུས་ རྒྱུན་ ལྡན་ ཀྱི་ རྟག་ སྐྱེས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ཏིང་ འཛིན། 勤定，精进三摩地。恒常连续勤勉生起之定。

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས། ལེ་ལོ་མཁས་ཀྱིས་ མི་རྟེ་བའི་སྟོབས་ཏེ་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་མཁོ་བདུན་ཞི་སྟོབས་ཡིའི་ཁ་ཤུལ་ཞེག་ 精勤力，勤力。不受懈怠等侵害之勤勉力。三十七道品中五力之一。

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ མཉམ་ཕྱིས་ པ། ཤེར་ ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་སྨོང་བ་ཁང་ཞེག བསྟེན་འགྲས་ཀྱི་ཚར་ཕྱིན་རིམ་ལྟར་དུ་སྐོས་ པའོ། 精进次第加行。智度七十义之一。依次修习精进到彼岸之次第加行。

བརྩོན་ འགྲུས་ ཀྱི་ ཕར་ ཕྱིན། 〈ཟུའུ་ཁུངས་མིའུ〉 ཁྱད་ཆོས་བཞི་ལྟན་ཀྱི་སྨྲུ་བའི་སེམས་པ་དཀོ་བ་སྟབོན་དང་བཅས་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་ཀི་ཁ་ཤུལ་ཞེག 精进度， 精进到彼岸。 梵音译作毗离耶波罗蜜多。具备四种特点的策励之心、善，及其种子。六度之一。

བརྩོན་འགྲུས་ ཀྱི་ དབང་ པོ། ཐུང་ སྨྲགས་ སོ་བདུན་ལས་རྣམ་ཐུང་ཀི་དབང་པོ་ལྟའི་ནང་གསེས་ ཤེག་ཏེ། ཉན་པ་དང་སེམས་པ་དང་བསྒོམ་པ་ལ་སོགས་པའི་དཀོ་ བ་ རྒྱུན་ མི་ གཅོད་ པའོ། 勤根。勇猛从事闻、思、修学等诸善行， 持续不断的功能。三十七道品中五根之一。

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་ གྱི་ རྐང་ པ། རྫུ་འཕྲུལ་ཀྱི་ རྐང་པ་ བཞིའི་ ཁ་ཤུལ་ ཞེག་ ཏེ། རྩོང་ པའི་འདུ་བྱེད་དང་ལྡན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ སོ། 勤神足。四神足之一。

བརྩོན་འགྲུས་ཚོ་ ཟོག རྩལ་ མིན་ གྱི་ ལས་ ཀར་ བརྩོན་ པ། 努反力，倒努力。努力于不正当的行为。佛书译作邪勤、颠倒精进。

བརྩོན་འགྲུས་ལྔ། ཁོན་དུན་འཕྲང་བའི་ཐུ་བརྩོན་འགྲུས་ལྔ་ སྟེ། ཚོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། སྨྲང་ བའི་བརྩོན་འགྲུས། ཁྱམ་མེད་ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས། མི་ རྟོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས། ཆོག་པར་མི་འཇེན་པའི་ བརྩོན་འགྲུས་བཅས་སོ། 五种精进。佛书所说学习知识应该具备的五种勤勉精神： 披甲精进、加行精进、无怯精进、不退精进和不满精进。

བརྩོན་འགྲུས་ཅམས་པ་མི་མངའ་བ། སེམས་ཅན་གཅིག་འབའ་ཞིག་གི་དོན་དུ་ ཡང་བསྐལ་པར་ བཀོས་མི་གསལ་བར་ཆོས་སྟོན་པ་སྟེ། མ་འདྲིས་པ་བཅོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 精进无灭。常为利益众生，不暇饮食，宣讲妙法。 如来十八不共法之一。

བརྩོན་འགྲུས་ཡང་དག་ཕྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག ཐུང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན་གྱི་ཡ་ཁུལ་ཞེག་ངེས་པར་ འབྱུང་བའི་ཡན་ལག་སྟེ། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་གནས་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་ཞིང་ དེ་ལས་ རྩི་ བ་ ཤིང་ དུ་ འདོད་ པར་ བྱེད་པའི་བརྩོན་ འགྲུས། 精进觉支。远从凡夫位中出离超越发勤精进。一名出离支。 七菩提分法之一。

བརྩོན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འབད་པ། 精进， 勤勉，努力：ཐོན་ཆུང་ ལ་ བརྩོན་ པ། 努力生产。སློབ་སྦྱོང་ལ་བརྩོན་ པ། 努力学习。❷འབད་པའི་མིང་། 名词。精进，勤勉，ལས་ཀར་བརྩོན་པ་མེད་ན་འགྲུབ་མི་འགྲུར། 工作不努力，就不会成功。

བརྩོན་པ་སྐྱེད་པ། (1)བརྩོན་པ་ ཆུང་ དུ་ བཏང་ པ། 松劲，懈怠，དེས་ བའི་ ཀྱ་ བ་ ལ་ བརྩོན་ པ་ སྐྱེད་ དགས་ མ་ རྟོད། 该做的事情别松 劲 等 待！(2)བརྩོན་ པ་ དོར་ པ། 放弃精进， 不努 力，ཆུལ་མིན་གྱི་ལས་ལ་བརྩོན་ པ་སྐྱེད་ པ་ ཤེགས། 不合理的事情不做为好。

བརྩོན་ཤུགས། ཀ་བར་འབད་བརྩོན་ཐེག་ཤེས། 热情。积极的心情； སློབ་སྦྱོང་ལ་བརྩོན་ཤུགས་ཀ་ ཅང་ཆེ། 学习的积极性很高。

བསྡུགས་པ། (རྟེང) བསགས་པ། 积集，积累，聚。

བསྡུངས་པ། (རྟེང) བསངས་པ། 清净，消除。

བསྡུལ་བ། སྐྱེལ་བའི་འདུས་པ་དང་ ཚ་ བོངས་ པ།

ཚ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་བཅོ་བཏུད་ པ་འདི་ ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་ཀན་དང་། རྒྱད་པ་ཕྱེ་དཀྱས། ནང་གི་རྩོལ་བ་མཚན་པ་ཕྱི་བ། ཕྱིའི་རྩོལ་བ་སྨྲ་ཆེན་སྐུ་མེད། 藏文第十八字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为开喉发送，口外动态为送气清音。今前藏读作舌尖前送气清塞擦音，相当于汉语拼音字母c，国际音标ts'。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的ca。❶མིང་གཞིའི་མ་ཌེང་ཡི་གེ་ཞིག 中强音语基字母之一。❷རྗེས་གྲབ་ཀྱི་ཚིག་ལ་ཚུའི་ཚའ་བྱས་ཚིག་པ། 名词。派生词中，可代 ཚོ་ 字：རྒྱ་ཚ། 白硇砂。བྱང་ཚ། 藏北所产盐。ཁ་ཚ། 碱土。

ཚ་སྐམ། ཚ་བས་གཏུངས་ཤེས་ནས་ཟན་ཐག་ ཚད་པ། 晒干，烧干，煮干；ཐུག་པ་དེང་ མེ་ ཚ་དྲག་ནས་ཚ་སྐམ་ཐེབས་འདུག 火烧得太大，把稀粥煮干了。

ཚ་ཐྱོབ། (ཁངས) ཀྱི་གཏུག་ས།防热。阳伞的异名。

ཚ་ཁ། མེ་མདའ་སོག་ས་འཕེན་ལ་ཐོག་མེ་ཐོག་ལག་རྩལ་ཆེ་ཆུང་ཆོད་ ལྟེའི་ ཚ་ཁ། 命中率，准头。射击命中的准确程度。སདའ་ རྩལ་ ཤུད་ རིང་བྱང་བས་ཚ་ཁ་ཤོད་པ། 长期练习射击技术，所以命中率高。མེ་མདའི་ཚ་ཁ་ལྟ་བ། 进行射击比赛。

ཚ་ཁང་། སངས་ རྒྱས་ པ་ ཆོས་ འཛིན་ བའིས་ ལྟ་ གཅུག་སོགས་ཚ་ཚ་འཇོག་ཡུལ་ གྱི་ ཁང་པ། 泥像堂。佛教徒垒积神灵小像的暗室。

ཚ་ཁམ་ཁམ། ཚ་སོ་ སོ། 热乎乎，热烘烘，暖烘烘：དྲེད་ཁང་ ལ་ བྱེ་བས་ དུས་ ལུས་ ཀུན་ ཚ་ཁམ་ཁམ་བྱས་ཤོང། 走进暖室，全身感到热烘烘的。

ཚ་ཁེ། རྒྱལ་མོ་ཚ་བ་རངས་ཀྱི་ཁོ་འཕན་ དབོན་ ཞེས་ བའི་ བཅུས་ མིང་ ཐུ་ ཡུལ་ དང་ དབོན་ མིང་ བཅུས་ནས་ བཏགས་ བའི་ཡུལ་ སྤྱིའི་ མིང་ཞིག ཁོ་འཕན་ རེད་བ་ དེ་ ཞུང་ཐུང་ སྤྱི་ རྒྱལ་ རྒྱུད་ ཅིག་ ཡིན་ པ་དང་། སྤྱ་རེད་བ་ དེ་ བོད་ཀྱི་ རྒྱས་ བཞིའི་ ཁ་ཀྱལ་བས་ དང་ གཅིག་ པ་ ཡིན་ པ་ དེས་ སྤྱང་ རྒྱལ་ མོ་ རངས་ ཀྱི་ས་ འཕགས་ དོག་ མོ་ གསུམ་ པོ་ བརྒྱང་ བས་ རྒྱལ་ རངས་ ཀྱི་ ཡུལ་ མི་ རྣམས་ ཀྱི་ རྒྱས་ སྤྱི་ ཁེན་ པར་ བཀའ། 擦科。一译杂科。甲绒地方与科潘土官二者合名以为甲绒之总称。科潘是祥雄札氏王族后裔，札氏是西藏古代四姓之一，与色氏同出一姓，曾领有甲绒三大峡谷地带，故称擦科，当地居民称为札氏。

ཚ་བྱུག ཆུང་ཁྱག་གིས་ཀྱེན་ བས་ ལུས་ ཀྱི་ སྟོད་ སྨད་ སོགས་ལ་ སྐབས་ སྐབས་ ཚ་ ཤར་ རྒྱག་ སྡུང་ ཤོག 间歇痛，阵痛。藏医所说因气、血引起反复而有

间断的神经疼痛；ཀང་ལག་ལ་ཚ་ཐྲག་རུག་པ། 手足阵阵发痛。

ཚ་འཕྲུ། ཚད་ཀད་རྒྱུ་མར་བབ་པའི་འཕྲུ་ནད་ཅིག 热泻。肠炎、痢疾等热邪人于小肠的泻泄。

ཚ་གི་ཇི་གི། སྙིང་ཏོ་མེད་པའི་ཚུལ། 慌张，仓仓皇皇，不沉着；སྐད་ཅ་ལབ་དུས་ཚ་གི་ཇི་གི་མ་བྱེད། 说话时不可慌张！ལས་ཀ་ཚ་གི་ཇི་གི་བྱས་ན་རྡོར་འཐུལ་འཆར་ཡོང་། 仓皇从事，谨防失误。

ཚ་ཐོང་། ཐུ་རྟའི་ཚ་བའམ་ལ་ལག་མ་ཟས་གོང་གི་དུས། 早晨，早饭前；ཉིན་རེའི་འཆར་གཞི་ཚ་ཐོང་ནས་བཅིང་བ། 一日之计定于晨。

ཚ་ཀྱ། ཐུར་ཐོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་རྩམ་བཞེས་ལས་ཁུངས་ནས་སྨོན་ལམ་སྐབས་ཀྱ་བར་གསོར་སྨོད་ཅིའི་ཚམ་པ། 传召僧粮。原西藏地方政府的糌粑事务局在传大召期间发给僧众的糌粑。

ཚ་ཀྱང་། (1)རྟོ་བ་དང་བསིལ་བ། 温度，冷热，寒暑；ཞང་པ་དེ་གནམ་གཤིས་ཚ་ཀྱང་སྐྱེམ་ཐོ་འདུག 那个地方天气冷热适中。ཚ་ཀྱང་སྐྱེམས་ཅིའི། 调节温度。ཚ་ཀྱང་ལྟ་ཆས། 温度计。(2)ཚ་ནད་དང་ཀྱང་བའི་ནད། 热病和寒病；ནད་རིགས་ཀྱི་ཚ་ཀྱང་ཟུ་ནས་སྨན་བཅོས་ཅིང་དགོས། 先辨病症寒热而后治疗。

ཚ་ཀྱང་གཡ་མདོ། (1)ཚ་ནད་སྐྱེས་མ་སྐྱེས་བའི་མཚམས། 热症前驱期。病症可向寒热两面发展的关键时刻。(2)ནད་ཚ་བ་དང་ཀྱང་བ་གཉིས་ཀྱི་རོང་འཕྲང་གལ་ཆེ་བའི་མདོ་དོན་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་བའི་མན་ངག་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ་ལ་ཟེར། 《寒温要略》。详明辨述寒热病症容易误诊的关键。此指《医学四续》中《诀窍续》第十三章。

ཚ་ཀྱང་ཁྲབ་པ། ཚ་ཟིག་ཀྱང་ཟིག་སྟེ་སྐྱེད་རྒྱ་གཉིས་ཀ་རྒྱང་ཐུབ་པའི་དབེ། 耐寒耐热。比喻能经受苦乐；ཚ་ཀྱང་ཐུབ་པའི་མི་ཞིག 一个耐寒耐热能够经受苦乐的人。

ཚ་ཀྲམ། ཀྲམ་ནད་ཚ་ཀྱང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱས་ཐྱེ་བའི་ཚ་བ་ཤས་ཆེ་བའི་ཀྲམ་ཁྱེའི་ནད་ཅིག 热性关节炎。分关节炎或痛风为两类，由于热邪偏重发生的急性风湿性关节炎。

ཚ་ཁྱོ་ཅན། ས་བ་ཚུ་ཅན་དང་ཞིང་ངན། 盐碱地，瘠地。

ཚ་ངར། ཚ་རྩལ་ཀྱི་རྒྱས་ཤུགས། 热力；ཚ་ངར་ཆེ་བའི་ཁུང་བ། 炎热的地方。

ཚ་ངམ་ངམ། ཚ་ངར་ཚོག་སྐྱངས་ཤེག 热烘烘的，热气袭人状；མེ་ཐབ་ཀྱི་འཁྲིས་སུ་བསྡད་པས་གཅུགས་གཞི་ཚང་མ་ཚ་ངམ་ངམ་བྱས་བྱུང་། 坐在火炉旁边，周身感觉热烘烘的。

ཚ་ངར། ཚ་ངར་ཀྱི་རྒྱས་ཤུགས། 热力；ཉི་ཟེར་ཀྱི་ཚ་ངར། 日光的热力。

ཚ་ཙ་འཁུག མཚོ་ཙྪོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་མཚོ་སྐྱོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཀུའེ་ནན་རྫོང་གི་རི་ངང་ཞིག 龙羊峡。在青海省海南藏族自治州贵南县。

ཚ་གཅིག་མ། (1)གེར་གཅིག་ན་ནས་བསྒྲུང་དུ་མེ་ན་བའི་ནད་རྣམས། (2)སྒྲོ་མཐུག་པོ་ཙེད་བའི་གདན་ཞིག 厚毛坐垫。

ཚ་གཅུན་ཀྱང་འདོམས། ཚ་འཇུན་དང་འདོམས་དང་དོན་གཅིག

ཚ་ཐྲིབས། ལག་པ་མེ་འཚིག་བར་ཅིང་བའི་ལག་ཐྲིབས། 防热手套。免被烫伤的垫手布片或套子。

ཚ་ཚས། (ཁམ) ལམ་ཆུགས་ནམ་ལམ་ཚས། 旅粮，路费。路上所需口粮用费；ལམ་དུ་མ་ཐུང་ཙོང་ནས་ཚ་ཚས་བསྡོགས་པ། 未上路前先备路费。

ཚ་རྩ། (1)ཚ་བའི་ནད་ན་མཁད་ཀྱི་གཅིན་པ། 热

病者小便。(2)ཆུ་ཚན། 温泉。(3)དམྱལ་ཆུ་ཚ་ཀུང་གཉིས་ཀྱི་ཁྲས་ཕྱེ་བའི་ཚ་བ་ཤས་ཆེ་བའི་ལུས་ཀྱི་དྲི་ཆུ་འཁྱགས་པའི་ཆུ་ནད་ཅིག 热性水肿。分水肿病为寒热两类，热邪偏重，小便不利如肝硬化腹水等。

ཚ་ཆུ་ཁ། ཆུ་ཚན་ནས་ཚ་ཆུ་ཅོད་ས། 热水塘。有温泉的地方。

ཚ་རླ། (1)ཚ་རྡེང་མའི་རླ། 午茶。上午休息时饮用的茶。(2)ཚ་ཐག་ཀྱི་རླ། 打尖茶。旅途中短暂休息时饮用的茶。

ཚ་འཇུམ་དྲང་འཇོམས། སྐྱེགས་ཁྲིམས་དྲག་ཚིགས་གཏུན་ནས་བསྒྲུབ་ཏུ་ནས་བོ་ནུག་པ། 严厉管教。ཉེས་པ་ཚའམས་ཆེན་ཐེབ་མཁན་རྣམས་ལ་ཚ་འཇུམ་དྲང་འདོམས་ཀྱིས་ཁ་འགྱལ་ལགས་འགྱལ་གང་ཐུབ་ཐེབ་དུ་མི་འཇུག་པ། 严厉管教犯罪分子，不许乱说乱动。

ཚ་རྐྱགས། ཚ་དང་མི་རོང་བའི་རྐྱགས་ཀྱི་ཚ་ལགཚ་字母上的"ཻ"部分，用以和ཚ་字母相区别。

ཚ་རྩེང་། ཉི་དྲོས་ཀྱབ་ཙམ་ཀྱི་རྒྱུ་དྲིའི་ཐྱོ་ཐ་བའི་དུས། 近午，晌午，半上午。上午十时左右休息进食的时间，ཚ་རྡེང་ཟྱག་པ། 晌午休息进食。

ཚ་རྩེང་མ། ཚ་རྡེང་དང་འདྲ།

ཚ་ཤལ་ཆེར་བ། (1)མེ་ཤུགས་སམ་དྲོད་ངར་ཆེ་དུགས་པ། 火力太大：ཁ་མ་ཚ་ཐལ་རོང་ནས་འཚིག་པ། 火力太大把食物烧焦了。(2)ཚ་གཏུན་ཐལ་དུགས་པ་དང་། ཚད་ལས་བཟློག་པ། 过火，过分：སེད་ཚ་ཚ་ཐལ་རོང་བས་གཞན་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ། 说话过分，使人生气。

ཚ་ཟྲིར། ཐུང་མའི་ཚ་ཐུང་མེར་བཟོགས་ནས་ནད་ཀྱི་སྟེང་དུ་འབྱག་པ་ལ་ཟེར། 温针。烧热后烙熨患处的金属针具。

ཚ་ཟོག ཚ་ངར་མ་ཡལ་བའི་དུས་སྐབས། 热时，热力未散时：ཐུགས་ཚ་ཐོག་ཏུ་དྲང་པ། 趁热打铁。

ཚ་ཟོར། པགས་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 痱子：ངོ་ལ་ཚ་ཐོར་ཐོན་འདུག 脸上长了痱子。

ཚ་འཛོར་བ། (ཐུགས) ཆ་འཐོར་དུ་ཁྱུང་བའམ་མ་འདུས་པ། 溃散，崩溃，垮台，难于收拾：ཤིག་རྒྱུད་བའི་ཆ་འཇུགས་ཚ་འཐོར་བ། 反动组织终于垮台。

ཚ་དར། མེ་མདའི་ཚ་ཁ་ཕྱེ་བ་དང་། ཞབས་འགྲེམ་དེ་འགྲན་བསྡུར་བྱེད་བའང་ཆུལ་ཁ་ཤོན་མཁན་ལ་ཐོབ་པའི་ཁ་བཏགས། 胜利哈达。奖给在射击、径赛或马赛等中获得胜利者的优胜哈达。

ཚ་དར་མ། (སྐྱེ) དཔུལ་ཤོད་ཅན། 英雄，勇士。

ཚ་དྲག ཧ་དྲག་ཆེན་པོ། 很紧迫，很激烈：ལས་བྱེད་ཀྱ་ཅང་ཚ་དྲག་ཆེ་བ། 工作十分紧张。ཐྲོང་བུན་བདག་གིས་ངལ་རྩལ་མེ་དམངས་ལ་བྱ་ཤོན་འདེད་སྐུལ་ཚ་དྲག་ཆེན་པའི་སྐོར་ནས་བརྒྱ་གཞོག་གཞིའ་གཅོན་བྱེད་པ། 旧时，债主对于劳动人民采取紧急逼债的方式进行压迫剥削。

ཚ་དྲོ་དུ། (1)ནམ་དུས་ཀྱི་ཚ་ངད་དང་། མེ་ཤུར་ཀྱི་དྲོད་ངད། 气温，火的暖气。(2)ཚད་ནད་འབར་བའི་དྲོད་ངད། 烧热。病人体温增高的程度，ནད་པ་ཚ་དྲོད་ཆུས་ནས་རྨག་པ་མི་གསལ་བ། 病人发烧，神志不清。

ཚ་གདུག གནམ་གཤེས་ཚ་དྲོད་མེ་བཟང་བའམ་མ་བྱངས་པ། 暑热，天气炎热：ཉི་མ་ཚ་གདུག་ཆེ་བ། 烈日炎炎。དེ་རིང་གནམ་གཤེས་ཚ་གདུག་ཆེ་བ་ལ་ཨང་། 今天的天气好热呀！

ཚ་གདོང་། ཚ་ངད་ཀྱི་གདོང་བའམ་རྒྱག་བཟླ། 烦热，闷热：དཔྱད་དུས་ཀྱག་ཆར་ཐེབ་ཀྱི་སྔོན་ཚ་གདོང་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ། 夏季暴雨之前，觉得天气闷热。

ཚ་གདོང་ཅོག (ཨངོན) (1)དཔྱིད་དམ་སྟེས་དུས། 热力未散时：ཐུགས་ཚ་ཐོག་ཏུ་དྲང་བ། 趁热打铁。

春末夏初的异名。(2)མེ། 火的异名。

ཚ་འདེད། བྱ་ལོན་དང་ཁྲལ་ཞུལ་ སོགས་ འཐུལ་ ཤང་ དགོས་ཞེས་ བཅན་ འདེད་ ཅིད་པ། 催迫，勒索；བྱ་ལོན་དང་ཁྲལ་ ཞུལ་ཚ་ འདེད་ ཅིད་པ། 催差逼债。

ཚ་འདེད་ཕྱིར་ལེན། སྔར་གཡར་བོ་བཏང་ བའི་ དངོས་རིགས་ཡང་ཡང་དེད་དེ་ ལེན་པ། 追缴，追还；གཡར་ བའི་དངོས་ བོ་ཚ་ འདེད་ཕྱིར་ ལེན་མི་ ཅིད་ག་ ཤེད་ བྱུང་པ། 不得不追还所借物品。

ཚ་འཅྱི། ཁྲིམས་ཀང་གིས་ རྟེས་ ཅན་ལ་ དྲག་ ཤུགས་ ཀྱིས་ ཞུ་བ་ ལེན་པ། 逼供，拷问，刑讯；རྟ་ལྷག་ བཀྲས་ནས་ ཚ་ འཅྱི་ ཅིད་པ། 鞭打拷问。

ཚ་ཏད། ཚད་ནད་དང་ འདྲ།

ཚ་ཏན། ཚ་དྲག་ནན་ཏན། 紧急，严格，严厉，强烈；སྐུལ་ལྷག་ཚ་ནན། 紧急催促。སློབ་གསོ་ ཚ་ནན། 严格教育。ཁ་དྲང་ཚ་ནན། 严厉谴责。རང་རྩོལ་ཚ་ནན། 强烈反对。

ཚ་ཅོན། (ཁམས) ཆོས་སྒྲུབ་དཀྱུར་ཏྲི། 熨斗。

ཚ་ཁ་ཅོན། ཚ་ནོན་དང་ འདྲ།

ཚ་ལྕ། མཛོ་གཡག་སོགས་ཀྱི་སྣ་ ཁྲང་ལ་ཐག་ པ་ རྒྱུ་ བའི་ཤིང་། 穿牛鼻。戳穿牛鼻中隔以穿鼻绳的动作。

ཚ་ཚི། མེ་དང་ཉི་ ཟེད་ སོགས་ཀྱི་ དྲོད། 形容词。热的；ཆུ་ཚ་ བོ། 热水。ཉི་མ་ཚ་ བོ། 烈日。མེ་ལོང་ལ་ཕུ་ཚ་ བོ་ འདེབས་པ། 在镜子上吹口热气。

ཚ་བྱུན། ཚ་ཅི་དང་ཐུན། 兄弟子侄；རང་ལ་ཚ་ ཐུན་ མང་ པོ་ ཡོད། 自己兄弟子侄众多。

ཚ་བྱུན་ཕྱི་མ། ཐུན་ མཆེད་ ཕྱིས་ རྒྱས། 幼弟，小弟弟。

ཚ་ཚིག ལམ་བར་དུ་ ངལ་ གསོའི་ ཚེད་ དུ་ བཟའ་ འཐུང་ཅུང་བའི་ཤིང་། 打尖。途中小憩进食；

ཐུགས་ འགྲུལ་ རྣམས་ ཀྱིས་ ལས་ ཐག་ རིང་ ཐུང་ འཚམས་པར་ཚ་ ཚོག་རྒྱག་པ། 旅客们在走了相当一段路程之后就要打尖。

ཚ་ཤུ་མ། (ཁམ) རྡ་དུས་ ཀྱི་ སོག་ ཆས་ ལ་ དབེ་ ཆིངས་ནས་བཟོས་པའི་ གོན་པ་ཞེག 蒙式长袍。一种衣领甚高、窄袖高领的长衣。

ཚ་ཤུམ་ཤུམ། (ཁམ) (1)ལུས་ ལ་ ཚ་ རིག་ ཚོག་ ཉམས་ཤིག 热气腾腾，暖烘烘的；ཉི་མས་ཀཱཏྲ་ རྩོས་ ཆེས་ ནས་ མགོ་ ལུས་ཚ་ ཤུམ་ཤུམ་ བྱུང་པ། 太阳晒得利害了，周身觉得暖烘烘的。(2)ངོ་ཚ་ སྐྱེས་པའི་ ཉམས་འགྱུར། 面红耳热。羞愧不安状；མི་ མང་ ཅིའི་ དཀྱིལ་ དུ་ རྫུན་ ཀུབ་ རྩོལ་ ནས་ ངོ་ ཀངོང་ ཚ་ཤུམ་ ཤུམ་དུ་ ཤུང་ སོང་། 在人众中说谎漏底羞得 面 红 耳 热。(3)འཇིགས་ སྐྲག་ སྐྱེས་པའི་ ཉམས་འགྱུར། 毛骨悚然。焦急恐惧状；མི་ ངན་དང་རྟགས་ ཐོན་ སྐབས་ ལུས་ ཅིའང་ ཚ་ ཤུམ་ཤུམ་ ཅིད་ ཀྱི་འདུག 歹徒原形快要暴露时，显得焦急恐惧。

ཚ་འཕྱི། ཚ་ཡིག་དང་མི་ རོང་བའི་ཚ་ རྟགས། ཚ་字头上“ཻ”部分名字。

ཚ་བ། ❶(ཐ་མི་དང་ལ) རྩག་རྩི་འབའ་བ། 疼痛，刺痛；སྐོན་ཁབ་ རྒྱག་ རྩལ་མཁས་པ་ཡིན་པས་ཚ་ མི་ཤོང་། 注射技术高明，不会疼痛。རྐང་མཐིལ་ ལ་ཆེད་ མ་རྒྱག་ནས་ཚ་ བྱུང་། 脚底被棘刺痛了。❷名词。(1)ལུས་ཀྱི་རྩིད་ ཁམས་ འཕེལ་ བ་ ལས་ བྱུང་བའི་ནད་ ཚ་བ། 热邪。体内燥火过盛所生热病。(2)ཁར་སྐྱོང་བའི་ ཆོ་ ཁ་ ཞུ་ བཟེག་ ཐུམ་ བྱེད་པའི་རོ་ ཚ་བའི་ རྣམ། 辛辣味。纳入口中，舌部感觉如火烧灼之味。(3)ལུས་ རེག་ བའི་ ཆེ་ དབལ་ཀྱིས་འཆག་པར་ བྱེད་པའི་རྩིད། 热力。身体接触如近火焰的暖气；ལུས་ ལ་ ཚ་ བ་ འཐར་

ནས་རྒྱལ་ནས་ཐོན། 身上发热出汗。 ཚ་བས་འཐོམས་ནས་རིག་པ་ཀུས་ལ་པོ་མི་འདུག 炎热困人神志不清。ཡུང་བ་དེར་ཚ་བ་ཆེན་པོ་འདུག 那个地方很炎热。(4)(ཨངར) ཕུ་སྐྱ་དང་། ཚེ་ཏི་ལིང་། ཚོ་བ་རིས་ གསུམ་ལ་ ཚ་བ་ གསུམ་ ཟེར་བས་ཁང་གསུམ་མཚན། 辛热。生姜、荜拨和胡椒合名三辛，故表数字3。(5)(རྟེང) ཁྲོ་ཆས། 食物。每日定时的饮食。❶རིའི་ཅུ་བྱག་ཅིག 形容词。辣，辛辣味道：ཁ་ སྐྱ་ རེ་ ཚ་བ། 干姜辣。ཐྭན་ཀྱི་ནུས་པ་ཚ་བ། 药性辛热。

ཚ་བ་རླུང་པ། (1)དགུས་དྲས་ཀྱི་ཚ་བ་རླུང་པ། 天气转热。(2)ལུས་ཀྱི་ཚ་བ་རླུང་པ། 身上发热。

ཚ་བ་སྐོང་། སྐད་མདོ་ཁམས་སྐང་དྲག་ཀི་ཁ་ཀྱལ་ཞིག་ཟེར། ཆུལ་མོ་རྟུལ་ཆུ་དང་། ཚབ་མདོའི་རྩ་ཆུ་ གཅིས་དབང་ དྲ་ ཚགས་ པའི་ ས་ ཆུད། རིང་སྐབས་དཔའ་ཤོད་དང་། མཇོ་སྐང་རྩོང་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་གི་རྒྱི་མིང་། 擦瓦冈。怒江和澜沧江中间地带古名，是下区朵甘思六冈之一。地在今西藏自治区八宿、左贡等县境。

ཚ་བ་ཕྱིབ། (ཨངར) ཉི་གདུགས། 遮热。阳伞的异名。

ཚ་བ་ཆུང་། དྲས་ གཟེར་ཉར་ བཞིའི་ ནང་ གསེས་ ཤོག ཉོར་ཚ་དྲུག་པའི་དབྱགས་ལ་ཚ་བ་ཆུང་རིམ་ནས་འཕེལ་བའི་དྲས་སྐབས། 小暑。二十四节气之一。藏历六月交节，温热渐盛。

ཚ་བ་ཆེ། དྲས་གཟེར་ཉར་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤོག ཚ་བ་དྲུག་པའི་སྐང་ལ་ཚ་བ་ཆེ་བའི་དྲས་ ཆོགས་ཤིན་པས་ ཤེང་གི་ འབྲས་ བུ་ སྐྱིན། 大暑。二十四节气之一。藏历六月中气，温热极盛，果类成熟。

ཚ་བ་སྐྱེང་པ། ཚ་བ་གཅིག་པར་འདས་པའི་ ལུས་ལ་ཚ་བའི་ནད་རོ་ལུས་པ་ལ་ཟེར་ཏེ། ནད་རྟགས་ སྐུ་ལུས་སྐྱོད་ཚ་ཞིང་བྲོ་འཕར་བ་དང་། སྐྱེད་དྲས་ནས་ཞིང་ཚ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། 余热，伏热。热邪遗留体内经月未清者。症见上体烧灼，肺心悸动，日暮疼痛加剧，无汗等象。

ཚ་བ་དྲངས་པ། (རྟེང) ཁྲོ་ ཆས་ དྲངས་ པ། 摆饭，开饭。

ཚ་བ་ཉེས་དྲུག མ་སྐྱིན་པའི་ཚ་བ་དང་། རླུས་པའི་ཚ་བ། སྐྱེང་པའི་ཚ་བ། ཀུན་པའི་ཚ་བ། རྐྱེང་པའི་ཚ་བ། རྐྱེག་པའི་ཚ་བ་བཅས་དྲུག་གོ། 六种热邪：新热、壮热、虚热、伏热、宿热、昏瞀热。

ཚ་བ་མ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 藏医所说人体心间八脉伸分入喉间一脉名。

ཚ་བ་མ་སྨིན་པ། བད་ཀན་དང་ཁྲོང་གིས་ ཚ་བ་སྐྱིན་དྲུ་མ་སྐྱེ་བ་སྟེ། ནང་གསེས་སྐུ་དཀྱི་ན་ངང་ བཞིན་ཆུ་ཤེས་མ་སྐྱིན་པ་དང་། ནད་ཀྲམས་ཀྱིས་མ་སྐྱིན་པ། ཀྱེན་ཀྱིས་མ་སྐྱིན་པ་བཅས་གསུམ་མཚིས། 新热，未盛热。热病发展期。涎液风邪尚未使热病成熟的前驱期。此分病因未成熟、病症未成熟和症缘未成熟三种。

ཚ་བ་རྩེགས། ཤ་རི་བཞིན་ དཀར་ ཉི་ ཙོག་ ནས་ བཀྲངས་པའི་ལྷགས་པོ་གསུམ་པ་ནས་ཚ་བ་རྩེ་དེ། ཉིད་ནས་བཀྲངས་པའི་བདུན་པའི་ དབྱགས་ཐོབ་ བར་ཚ་བ་ཆེ་ རྩང་འཇོག་པ་ཡིན་ ཞེང་ མཁའ་ མེ་ ཞགས་ལ་གསུམ་བཞི་མ་ལྡང་ཆེ་ ཤོ་དེ་ ཚ་ ཆེན་ཡིན་'' བས་བཅང་རེད། བདུན་བརྒྱད་ཆད་ཆེ་ཚ་འབྲིང་། དགུ་བཅུ་ཆད་ཆེ་ཤོ་དེ་ལ་ཚ་ རྩང་རེད། 人伏。每年夏至后第三个庚日入伏，由此日至七月节立秋之间的日数确定暑热大小。若不足卅天，少三、四天是大热，为最好；少七、八日为中暑热；少九、十日为小热。

ཚ་བ་འཇོག་པ། ནད་ཅིག 尿道炎，淋病。泌尿系病名。

ཚ་བ་ཉི་ཞང་མཚམས་ཀྱི་ལེབ། ཚ་བ་ཞེ་ནས་ ཀྱང་བ་ མ་ ལང་ས་ བའི་ མཚམས་ ཀྱི་ རྟགས་ དང་

བཅོས་པའམ་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་མདོ་ངག་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ་ཟེར། 《山麓热界》。详明叙述热邪已退寒邪未发的热病缓解期一切辨症论治，此指《医学四续》中《诀窍续》第十四章。

ཚ་བ་ལ་འདུས། དད་ཚ་བ་བཅོས་པའི་དུས་ལས་འདས་ཏེ་ལུས་རྒྱངས་ཡངས་ཡངད་ཀྱི་སྐོགས་སུ་གྱུར་ནས། སྨན་པའི་དབྱགས་ཅི་དག་ཏུ་བ་གཅིག་ལ་འཕར་རྩ་ལན་དགུ་དང་བཅུ་འཕར་བ་གསོ་དགོད་བར་གྱུར་པའི་སྐོག་གཅོད་དད་རྟགས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 热病越岭。绝症之一。热病治疗过迟，全身精气反助长病势，一呼一吸脉行九或十至者。

ཚ་བ་ཤིང་། སྨན་ཀྱི་ཤིང་ཞེག 古巴梯斯树。药用植物名。

ཚ་བ་གསུམ། སྨན་ཀྱི་ཚ་བ་ གསུམ་ སྐེ་སྐ་རྒྱ་སྐ་སྨུག་དང་། ཨི་ཨི་ལིང་། ཨ་བ་རིས་བཅས་གསུམ། 三辛。三种热性植物：生姜、荜拨和胡椒。

ཚ་བའི་རྟད། མཁྲིས་པ་རང་ གི་ ཁྲང་ ཚད་ ལས་ འཕེལ་ཏེ་ལུས་སྐྱངས་དྲི་མ་བཅས་ཀྱི་གནས་སུ་དོད་ཚད་ཆུས་བར་གྱུར་པའི་རྟད། 热病。体内胆汁超过常量，阳气过度增长，精华糟粕之中热邪炽盛所生病。

ཚ་བའི་སྟོམ་ཅན། སྐུམ་ཀྱི་ཆུ་བད་ཁ། 菜子。油料作物之一。

ཚ་བའི་ས་སྐྱེད། ཚ་དོད་ཆེ་བའི་ཡུལ། 热带。

ཚ་བའི་ལེམས་ ཅན་ ངན་སྐུལ་ བ་ བརྒྱད། ཚ་དགྲལ་བཆུད་དང་དོན་གཅིག

ཚ་བལ་སྐད་འཁོགས་པ། ཚ་བའི་ ཤུགས་ ཀྱིས་ སྐད་གདངས་ཞན་ཐོར་གྱུར་པའི་རྟད། 急性喉头炎。

ཚ་བིར་བིར། ལུས་ལ་ཚ་དོད་སྐྱེ་སྐྱངས་ཤིག 热腾腾的，暖烘烘的：དགུན་དུས་མེ་འཁྲིས་སུ་བསྡད་ན་གཟུགས་པོ་ཚ་བིར་བིར་བྱས་ཡོང་། 冬天坐在火旁边，会感到暖烘烘的。

ཚ་བྱེད། རིད་རྒྱ་ཀྱི་ཚ་ཤུགས། 炎症。发炎现象；ཚ་རིད་འཕར་བའི་ཚ་བྱེད་ཆེ་ཡང་སྨན་ཀྱིས་འཇོམས་ནུས་པ། 炎症虽然厉害，但可用药医治。

ཚ་བོ། 名词。(1)མིང་སྲིད་སྐྱེས་ཀྱི་བུ། 侄；外侄。(2)བུའི་བུ། 孙子：བུ་རས་ཚ་བོ་འབྱུང་། ཚ་བོ་རས་ཡང་ཚ་འབྱུང་། ཡང་ཚ་རས་གཟུམ་ཚ། 子又生孙，孙生重孙，重孙生玄孙。

ཚ་བོ་ཕྱི། (རྟེང) ཚ་བོ་ཆོའམ་ཚ་བོ་རྣམས། 孙子们，侄子们。

ཚ་བྱ། སྟོན་མོ་དང་གཤེན་བའི་རྩེས་དྲན་ཀྱི་དུས་སུ་བྱེད་པའི་ཟས་སྐལ་ཀྱི་མིང་། 酒席。红白事所办的酒饭食品。

ཚ་འབྱེལ། (1)ཚ་ཚ་འབྱམ་ཅེར། 成十万的泥印小像，极多小泥像。(2)ཚ་ ཚ་ སྐྱག་ བའི་ ཚ་ཁང་ངམ་མཆོད་རྟེན། 泥像塔。用以垒积泥印小佛像或塔像的塔形宗教建筑物。

ཚ་འཛོག (ཕྱི) འགྲུལ་ལམ་ཀྱི་ཁྱིམ་ཟས། 打尖。旅途中休息时所进饮食。

ཚ་འབྲུང། སྨན་བཅོས་ཁྲེད་སྦྱངས་ཤིག 热敷。

ཚ་འཐུབ། (རྟེང) ཚ་བས་ཁ་དྲུང་བ། 中暍，伤暑。

ཚ་ཐིག (རྟེང) ཐུག་པ། 汤面，稀粥。

ཚ་ཙི། ❶名词。(1)སྨན་མཆེད་ཚ་ཙི། 侄女；外侄女。(2)བུའམ་བུ་ཙིའི་བུ་ཙི། 孙女；外孙女。❷ཚ་བོ་དང་འདྲ།

ཚ་ཟུགས། ཚ་དྲོད་ཀྱིས་དུལ་ཞེང་ཟུགས་པ། 腐烂，热烂。发热而致腐烂：ཤིང་ཏོག་འདི་རྣམས་ཕྱུན་དིང་རྟེན་ཚ་ཟུགས་ཐེབས་འདུག 这些水果长期放置发热腐烂。

ཚ་དགྲལ་བཆུད། ཚ་བའི་ལེམས་ངན་ དགྲལ་ བ་ བཆུད་དེ། ཡང་སོས་དང་། ཐིག་རྒྱ བསྡུས་ འཇོམས། དྲ་འབོད། དྲ་འབོད་ཆེན་པོ། ཚ་བ། རབ་ཏུ་ཚ་བ། མནར་མེད་དེ་བཆུད་དོ། 八大地狱，八热地狱：等活、黑绳、众合、号叫、大号叫、烧热、极热和无间。

ཚ་ཚ། 名词。(1)(གྲུབ་) ལུ་དང་མཚོད་རྟེན་སོགས་ཀྱི་ཁ་རྒྱག་ཆ་རྟུན་ཆུང་ བའི་ བཟོས་ ཐོང་ ནང་ས་སོགས་ཐུགས་ཏེ་བཅས་པ་ཞེག 神塔小像。用模型印造的小泥塔或小泥像。 (2)(ཁྲལ་) ཆུ་འཁོར་ལྕགས་རྡུགས་འོག་གི་རྡོ་ཞེག 水磨轴座。水磨铁质轴心下端的底石。(3)(རྟོང་) ལྷོ་ཚས་རྔོན་མ། 热的食品。

ཚ་ཚ་ཀྭང་ཀྭང། མེའི་ཚ་བདུ་དང་། འབར་ཚུལ། 轰轰烈烈，མི་ཁྱོང་འཚུབ་མ་ཚ་ཚ་ཀྭང་ཀྭང་དུ་འབར་གྱི་འདུག 风火交加，火势熊熊。མང་ཚོགས་ལས་འགུལ་ཚ་ཚ་ཀྭང་ཀྭང་དུ་བྱེད་པ། 群众运动进行得轰轰烈烈。

ཚ་ཚད། ཚ་གང་གི་འབོར་ཚད། 温度，རད་པའི་ལུས་ཀྱི་ཚ་ཚད། 病人体温。 ཆུ་ཁོལ་གྱི་ཚ་ཚད། 开水的温度。

ཚ་ཞག ལམ་བར་ཉིན་མེའི་ཚ་ཐོག་དང་། མཚན་མེའི་ཞག་སྡོད། 打尖投宿。旅途中白日打尖、夜晚投宿。

ཚ་ཞང་། ཚ་བོ་དང་ཞང་པོ། 甥舅。外甥和舅父：གནས་གཅིག་དུ་ཚ་ཞང་རྣམས་མཉམ་དུ་འཛོམས་པ། 甥舅聚会在一处。

ཚ་རྒྱག ད་ཚའི་རྒྱག་དྲི། 痛，疼痛；ཚམ་པ་ཐོག་པས་མགོ་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ཚ་རྒྱག་ཆགས་ནས་ད་ཕྱི་པ། 因患感冒，周身疼痛。

ཚ་རེངས། ཉི་མའི་འོད་རེངས། 热力线，日光；བསིལ་ལ་ཚ་རེངས་ཐོག་པ་ཙམ་གྱིས་ཐལ་འགྲོ་བ། 寒霜一见阳光即行消散。ཚ་རེངས་འགྲོས་པ། 放出热光。

ཚ་རྒྱངས་ཅན། (མཛོད་) ཉི་མ། 热光者。太阳的异名。

ཚ་རེངས་ཆད་མཁས། (མཛོད་) སྤྲིན་པ། 破热光。云的异名。

ཚ་ཚིག། སོས་དུས། 春末夏初，春夏之交。

ཚ་ཁྱེགས། དགོན་ཁག་གི་ མཐོ་ རིམ་ གྲ་ པ་དམིགས་བསལ་ཅན་ལ་ཐ་ གྲག་གི་ སྐལ་ བ་ གཏོང་བའི་མིང་། 到户茶粥。寺庙里的上层喇嘛不亲赴大殿应供而由别人为他送到家里的茶粥。

ཚ་གཅེན། (1)ཚ་བའི་ནད་ཀྱི་གཅེར་ཟུག 热病所起疼痛。(2)ནད་ཀྱི་ཟུག་གཅེར། 疼痛。

ཚ་ཀྭང་ཀྭང། (1)དཀྱར་དུས་གནམ་གཤེས་ཀྱི་རྔོད་ཅེན་ཚ་བའམ། མེ་དང་ཉི་ཟེད་ཐོག་བའི་ཉམས་འགྱུར། 热烘烘的；ལུས་ལ་རྔོད་ཟེས་ནས་ཚ་ཀྭང་ཀྭང་བྱས་བྱུང་། 身体感到热烘烘的。(2)སྐྱག་ནས་སྙིང་ཚ་ཀྭང་ཀྭང་བྱེད་ཚུལ། 心慌，紧张。悚然畏惧状；སྐྱག་ནས་སྙིང་གཚ་ཀྭང་ཀྭང་བྱས་བྱུང་། 害怕得心慌意乱。

ཚ་ཏོར། ཚ་བ་ཁྲག་མཁྲིས་དང་འདོམས་བའི་ཉེན་ནད་རིགས་ཤིག 热肿，热性水肿。热邪与胆血交病所起水肿。

ཚ་གཡའ་བ། (རྟོང་) ཚད་པ་ཆེ་ བའམ་ ཚ་ བོང་ཐུང་པ། 炎热。

ཚ་གཡོལ། ཚ་བ་ཆེན་པོའི་ལུང་པ་ནས་བསིལ་སང་གཡོལ་ བ། 避暑，དཀྱར་དུས་ བསིལ་ སང་ ཚ་ གཡོལ་དུ་འགྲོ་བ། 夏季到凉爽地方去避暑。

ཚ་རྩྭ། (1)ལུ་གྲའི་པགས་པ། 羔羊皮。(2)(ཁྲལ་) ཚང་རྒྱ་ གོས་ བཏགས་ གོས། 羔裘。缝好的羔羊皮袍。(3)མཁྲིགས་ཤིང་ཀང་ཐུཊ་ཅན་ཞེག 野樱桃树。

ཚ་རྩྭ་མགོ། (ཁྲལ་) སྐྲ་འཁྲིལ་བའི་རྣམ་པ་ ཅན་ཏི་ མགོ། 鬈发头。

ཚ་རྩམ། ཁྲལ་ཚ་བ་ཆེ་ གའི་དབྱས་གམ་ ཁྲིད། 暑热中，炎热中；ས་ཆ་ ཚ་རྩམ་ ཅན་ ད་ཁ་ བ་མེ་ཅག་ག། 炎热地带不积雪。

ཚ་རྒྱ།　ཚ་བའི་རིག་བྱ་སྐྱེ་ཚ་ངར། 热度，热触。热的感觉；མིར་བཟོག་པའི་ལྕགས་ཀྱི་ཚ་རེག་ལས་བས་མི་ཐེག 手不能拿赤热的铁。

ཚ་རྨུ།　ཚ་བའི་ནད་རོ། 残热，病后余热；ཚད་ནད་ཀྱི་ཚ་རོ་ལུས་ན་ཡང་ནས་ཡང་ དུ་ ཚ་ བ་ ན་ཤོང་། 热病的余热不除尽，就会一再发作。

ཚ་རླངས།　(1)ཆུ་ཚ་པོ་སོགས་ཀྱི་རླངས་པ། 蒸气；ཆུ་སྐོལ་ཀྱི་ཚ་རླངས་དང་ཐུག་པས་ལག་པར་ཆུ་ཁྱབ་ཐོན་བྱུང་། 手被开水蒸气烫起了小泡。(2)ས་གཞིར་ཚ་རྨོད་རླུས་པའི་རླངས་པ། 雾气。地面水蒸气；ཞོགས་ པ་ ས་ གཞི་ ནས་ ཚ་ རླངས་ འཕྱུར་ཀྱིན་འདུག 早晨地面上飘浮着雾气。

ཚ་རྩྭབས།　ཚ་སྟོབས། 热力；སྒྲི་བའི་མེ་ལས་རྩོལ་ སོལ་ ཀྱི་མེ་ ཚ་ རྩྭས་ ཆེ། 炭火的热力比牛粪火力大。

ཚ་རླུང་།　ཚ་བའི་ངད་ པ་ ཅན་ ཀྱི་ རླུང་། 热风；དབྱིད་དུས་ཚ་ རླུང་ལྟང་བ། 春风吹暖。

ཚ་ལ།　(1)ལན་ཆུའི་རིགས་ཏེ། རོ་ལན་ཚ། ཞུ་རྡེས་སྟོས་ས། ནུས་པས་ཆེ་འབྲུ། ཁྲག་ངན་སྐེམ། དཀྲུ་ཆ་སྐྱོང་། 硼砂。盐类。入药味咸，性平，功能愈合疮口、收敛黄水、消利水肿。(2)གསེར་དངུལ་ཟངས་སོགས་ཀྱི་ཚ་ལ། 焊药，焊剂。

ཚ་ལ་རྒྱག་ལ། གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་ སོགས་ ལ་ཚ་ལས་ སྐྱོང་མཐུད་ཅིང་ལ། 焊接，ཟངས་ཀྱི་སྐྱོགས་ལ་ཚ་ལ་རྒྱག་ལ། 焊接铜瓢。

ཚ་ལག　ཚ་དང་མེ་རོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚ་འཕྲུ། ཚ་字母上的“ཾ”部分。用以和ཆ字母相区别。

ཚ་ལམ།　འགྲུལ་བས་ཚ་ཐོག་རྒྱག་སའི་བར་ཀྱི་ལམ་ཚད། 一尖路程。早起步行至打尖时所走路程；ལྷ་ས་ནས་སྐྱི་ཐང་བར་ཚ་ལམ་གཅིག་གི་ས་ཡིན། 从拉萨到聂塘是一尖路程。

ཚ་ལྗོངས།　གེང་ ཐོག་ གི་ ཅུ་ཐག 桔柑；མཐོ་ཞིང་གང་བའི་ས་ཁུལ་དུ་ཚ་ལྗོངས་མེ་སྐྱེ། 高寒地区不出产桔柑。

ཚ་ལྷམ་ལྷམ།　ཚ་བོ་ཤང་ཤང་དུ་འཁོལ་ཏུལ། 热腾腾的，沸腾状；ཞེ་སྡེང་དུ་བཞག་པའི་བཟའ་བཏུང་ཚང་མ་ཚ་ ལྷམ་ ལྷམ་དུ་ འཁོལ། 放在火上的饭食都是热腾腾的。

ཚ་ལྷམས།　སྨན་རིགས་སྐྱག་པའི་ཆུ་ཚ་བོའི་ལྷམས། 蒸浴疗法。用药水熏蒸浸浴以治病的方法。

ཚ་ལོག　ཇ་བསྒྱབས་མ་ཀྱང་མེ་ཡང་བསྐྱང་ བཟོས་ པའི་ཚ་བོ། 重温，再度煨热。将已冷却的酥油茶等重新加热。

ཚ་ལོང་ལོང་།　(1)ཚ་བ་ཆེ་ཅམ་ཞེག 滚热，热腾腾的；ཆུ་ཚ་ལོང་ལོང་ཞེག་གིས་འབྲུད་པ། 用滚热的水洗涤。　(2)དང་བས་སྐྱག་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཆུལ། 慌张。心绪惊惶不宁状；སེམས་ཚ་ལོང་ལོང་ཟེད་པ། 心头慌里慌张。

ཚ་ཧང་།　(1)ཆ་འབྱས་སོགས་ན་ཚ་ལ་ བཏེག་ནས་ ལུས་ལ་ཚ་ རྒྱག་ཆུག་ཆུལ། 痛楚，疼痛；ཁ་རྒྱང་ བོང་ཀུ་ ཐོང་སྐྱེས་ནས་ཚ་ཤང་ཡང་ཡང་ཆུག་པ། 身上生疮，连续发痛。 ཁོག་པའི་ནང་ལ་ཚ་ཤང་ཆུག་པ། 腹部感到疼痛。(2)འཇིགས་ སྐྱག་གིས་ སྙིང་ལ་ཚ་ ལོང་ སྐྱེ་ཆུལ། 惶恐，畏惧；ཁོ་ བྱང་ དང་དས་ སྐྱག་དྲག་ བོ་ཞེག་ སྐྱེས་ ནས་ སྙིང་ ལ་ ཚ་་ ཤད་ བཙུབ་ བྱུང་། 突然害怕，心绪惶恐。

ཚ་ཧྲིག་ལ།　(1)ཚ་བའི་ནུས་པ། 热力，ཚ་ཤུགས་ སྐྱོག་འདོན་ཁང་། 热电厂。(2)མེ་མདའི་ཚ་ཁ་ དང་ ཆུང་ཤུགས། 火力。射击的准头和射程；མེ་མདའ་འདི་ཚ་ ཤུགས་ གཅིག་ ལྡན་ ཡིན། 这支枪准头和射程两样都好。

ཚ་བཀལ།　(1)ཆུ་ཚ་ བོས་ སྟོད་ བཀལ་ བ། 用热水涮洗。(2)ཚ་བའི་ནད་ཀྱིས་ལྷོད་པ་བཀལ་བ།

热泻。受热腹泻。

ཚ་ས། (1)ཚ་ཐིག་ཆུག་པའི་ས་ཆ། 打尖处，途中小憩进食处。(2)ཚ་ལམ། 一尖路程。早起步行至打尖时所走路程。(3)ལུས་ཀྱི་ཨ་སྐམས་ཚ་ས། 痛处。疮伤所在处。

ཚ་བྱེབས། ཁལ་དྲགས་པའི་སྐྱེན། 熬过度了，炖过火了：ཇ་བསྲུབས་མ་ཚ་སྲུབས་ཐེབས་ནས་བྱོ་བ་ཤོག་འདུག 酥油茶熬沸了味道起了变化。སྨན་ཐང་བསྐོལ་དྲགས་པས་ཚ་སྲུབས་ཐེབས་ནས་ནུས་པ་སྟམས་འདུག 药熬得过火了效力会减退。

ཚ་ལེལ། ཚ་བ་སེལ་བ། 退热，解热，除热：ཚད་ནད་ལ་ཚ་སེལ་ཀྱི་སྨན་གཏོང་བ། 对热症投以退热之剂。

ཚ་སྐྱེག མེ་ལ་བསྲེགས་པ། 焚烧，燃烧：ཤིང་རྐྱེན་ཚ་སྐྱེག་བཏང་སྟེ་སེལ་བ་བཅས་པ། 烧木成炭。

ཚ་གསུམ། རྩམ་པ་དང་དཀར་གསུམ་མངར་གསུམ་རྣམས་སྨུར་ནས་མེར་བསྲེགས་པའི་མཆོད་སྤྲིན་ཞིག 焚烟供施。宗教徒用糌粑糕合三白三甜焚之以祭鬼神的一种香末。

ཚ་གསེར། གསེར་ཕྱེ་དང་ལྡུའི་ཆུའི་ནང་དུ་སྐྱངས་ཏེ་ཕྱགས་རིགས་ལ་བྱུགས་ནས་མེ་ལ་བསྲེགས་ནས་དངུལ་ཆུ་ཡལ་ཏེ་གསེར་མདངས་འཐོན་པར་འགྱུར་བའི་ གསེར་ རྫི། 火镀金。溶解金粉于水银中，涂于器物表面，加热后水银挥发，则金已镀成：མངས་ལ་ཚ་གསེར་ཡག་པོ་བཏང་ནས་གསེར་དངོས་དང་འདྲ། 红铜镀金镀得好，就象真金一样。

ཚ་ཏྲིལ། རྟ་རྔལ་བོང་བུ་སོགས་ཀྱི་གཞུ་ ཚ་སྐྱེད་ཅིང་ཨིལ། 软鞧。马骟后鞧由棉毛织物缠绕而成的柔软部分。

ཚ་ཡུག (ཡིག) ཚ་དང་མི་རོང་བའི་རྟགས་ ཀྱི་ ཚ་ལག ཚ་ 字母上的“ཻ”部分。用以和 ཚ་ 字母相区别。

ཚག གཟེང་བཀོས་ཀྱི་རི་མོ། 名词。浮雕花纹，錾子花：སྟོད་ སྐྱེད་ ལ་ གསེར་ ཚག་ དངུལ་ ཚག་ བཆུབ་ཨོད་པ། 器皿上镂有金银雕花。ཀ་ བང་ བཀོས་པའི་རི་མོའི་ཚག་དོད་པ། 柱上凸现浮雕。

ཚག་སྒྲ། ཚག་ཚག་ཅེས་པའི་སྒྲ། 爆裂声，སྐྲིད་ཤིང་རྐྱེན་པས་མེ་བཏང་ན་ཚག་སྒྲ་བཆུབ་ཨོང་། 坚硬的湿木柴着火会发爆裂声。

ཚག་རྒྱུག དུམ་བུ་སྦྲང་སྐྱིག་གི་ཐིག 虚线。断断续续连点结成的线：མིང་ཚིག་སྟུ་སྐྱེའི་བར་ ཀྱི་སྟོང་ ཆ་ཚག་ཐིག་གིས་སྐྱལ་བ། 前后词组空白之间连以虚线。

ཚག་ཏོ། ཟངས་གསེར་སོགས་ལ་ཚག་ཆུག་ བྱེད་ཀྱི་ཐོ་བ། 錾花锤。在金属器面刻镂花纹所用工具。

ཚག་འདེབས། དངུལ་སྐྱེད་སོགས་ལ་གཟེང་ ཆུང་ཀིས་བཀོས་རིས་འདེབས་པ། 雕刻。用雕刀在银器上雕刻图案。

ཚག་པ། 名词。(1)གསེར་ དངུལ་ཀྱི་ སྟོད་ སྐྱེད་ལ་ ཚག་ རིས་ ཆུག་ མཁན། 錾花工，浮雕工。在金银器皿上刻镂花纹的手工业工人。(2)(ཡིག) འབྱ་ཚག་པ། 草虫，蝗虫，蚱蜢。

ཚག་པར། ཚགས་པར་དང་འདྲ།

ཚག་ཚག སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ཞིག 嚓嚓。一种象声词。

ཚག་ཚིག ཚ་ཀྱི་ཚ་ཀྱེའི་བསྡུས་མིང་།

ཚག་གཟིང་། གསེར་ཟངས་སོགས་ ལ་ ཚག་ ཆུག་ བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 錾刀。在金属器具上雕刻花纹的刃具。

ཚག་རིས། ཀོས་བཆུབ་པའི་རི་མོ། 浮雕，錾花。刻镂后突出表面的花纹：དངུལ་ ཐོར་ ཀྱི་ སྟེང་དུ་ འབྲུག་ཁ་སྐྱོང་ཀྱི་ཚག་རིས་བཏབ་པ། 银碗上刻有二龙相对的浮雕花纹。

ཚགས། 名词。(1)བང་མཚམས། 密度。密集的程度：མི་ཚགས་དྲག་ཅོ། 人口密集。སོན་ཚགས་

ཚང་བ་ཡོད། 种植密度不大。ཚག་སྐྱོགས་པོ། 密度均匀。 སྣམ་གྱི་ནང་དུ་ཅ་ལག་ཚག་ཚུད་ཚང་བཀྲིགས་ཏེ་བྱུག་པ། 箱子里的东西装得松松的。(2)འཚག་སྲུད། 筛，滤子；ཆུ་ཚག་གི་ 水滤子。ཇ་ཚག་གི། 茶滤子。ཁྲལ་ཚག་གི། 筛子。དང་ཚག་གི། 罗筛。ཟངས་ཚག་གི། 铜网筛。

ཚག་ཁུམ། ཚག་བཏུབ་པའི་ཇ་འབབ་གའི་སྟོང་སྲུད། 滤茶罐。滤茶时盛接茶汁的广口壶；ཇ་ཚག་ནང་དུ་བྱུག་པའི་ཇ་ཚག་ཆུན་ དུ་བབ་པ། 注入茶滤子中的茶，滴在滤茶罐里。

ཚག་ཁྱིང་། ཚག་ཀ་བཞི་ཁྱིང་། 牦牛肉腿。一条牦牛肉腔的四分之一。成批买卖牛肉时常以此为单位。

ཚག་མགོ། (1)ཁ་ཁ་ཀྱི་མགོ། 牦牛头。(2)མི་རྒྱུད་པོད་སྐྱོང་ཚིག 笨牛头。骂人愚蠢时所用贬语。(3)དུ་བ་འཐེན་སྲུད་ཀྱི་མགོ། 旱烟斗。

ཚག་སྒྲིག་པ། དབེ་རིའ་སོགས་རིང་གྲང་ཚག་སྒྲིག་པ། 弄齐，放整齐；དབེ་ ཚའི་ མཐའ་ སྟེ་རིང་གྲང་ཆ་ སྐྱོགས་ ཀྱི་ ཚག་ སྒྲིག་པ། 把装箱的书籍长短弄整齐。

ཚག་བཅོས་པ། རིང་གྲང་སྐྱོགས་པོ་བཅོས་པ། 放整齐， 弄齐， 整理；རིང་ གྲང་མི་ སྐྱོགས་པའི་ དབེ་ཚའི་ཁྲིབ་གྲངས་རྣམས་ཚག་བཅོས་པ། 把长短不齐的书页弄整齐。

ཚག་ངམ་ཆེ། ཚག་ཁྲིབ་མོ། 致密，紧密；ཡི་ཀེ་ཚག་ངམ་པོ་ བྱིས་ན་ཀོག་བྱ་འགྲོ་སྐྱོང་། 写字间隔紧密就会节约纸张。

ཚག་སྐྱོང། ཇ་སོགས་ཚག་པའི་སྟོང། 滤子。过滤所用器物。

ཚག་པར། (1)གསར་འགྱུར། 报章，报纸，新闻。(2)ལྷགས་ལ་ཡི་ཀེའི་ཚག་རིས་བཀོས་པའི་ པར། 铅印板，铅质活字，铅字钉。(3)བྱ་ཀ་ མང་ པོ་ བཏེན་པའི་རི་མོ་ ཀང་ རྩང་ ཀེ་དའི། 雕花印板，印花模型。循图案花纹穿孔， 板面上平铺印件以行印染者。

ཚག་པོ། (ཞུན) (1)ཤ་རྒྱུད་གསོ་བའི་གཡག་ 菜牛。专门饲养以供食用的牦牛。(2)ཅ་ག་དག་པོ། 谨慎，认真；མི་དེ་ ལས་ ཀ་ཞིབ་ ཚག་ས་ པོ་བྱེད་ མཁན་ཞེག་རེད། 他是一个谨慎对待工作的人。

ཚག་སྲུད། གལ་དུལ་ སོགས་ འཚག་ བྱེད་ ཀྱི་ཚེ་ བྱད་ཅིག 筛子。

ཚག་བྱབས། ཚག་ ཀ་ ཁོག་ ཆ་ ཚང་། 全牛肉。菜牦牛的连头全肉腔，ཚག་བྱབས་གཅིག་ ལ་ ཚག་ སྐྱིང་ བཞི་ ཡོད། 一条牦牛全腔有四个肉腿。

ཚག་བྱེད་པ། དངོས་རྟེན་ཐ་ཚག་བྱེད་པ། 保存，收藏；དཔེ་དེབ་ཚག་བྱེད་པ། 收藏图书。སྤྱི་རྒས་ལ་ཚག་བྱེད་པ། 保管公物。

ཚག་ཚ། འཚག་སྲུད། 名词。筛，滤子。

ཚག་ཚུགས། (ཞུན) བསྐོ་གཞག་བྱས་པ། 委派，派任，任用。

ཚག་ཚིགས། ལུས་ཀྱི་རུས་ ཆིགས་ ཆ་ ཆུང་ སྤྱི་ མིང་། 骨节，骨关节；ཚམ་པ་ཐོག་ནས་ལུས་ཀྱི་ ཚག་ཚིགས་ཆང་མ་ནད་པ། 患了感冒，全身关节疼痛。

ཚག་ཙྪད། ལས་དོན་གྱ་འཕྲིག་ འགྲུས་ སྐྱོ་ ཚང་ པ། 妥贴，顺利，圆满无缺；ཉིད་ སྐྱོ་ ཚང་ མ་ གཞལ་ལུས་འགྲུས་ཞོར་ མེད་ པར་ ཚག་ས་ ཆུད་ བྱང་ འདུག་ 一切工作都安排妥当，周密无误。ལས་ ཀ་ཚག་ས་ཆུད་པ་བྱང་འདུག 工作顺利。

ཚག་ལངས་པ། ལས་དོན་འཕྲིག་ས་ཉིད་པ། 妥当安排，周密布置；དཔུང་འཇུག་མ་ཉིད་ཚོང་ དས་ཀྱ་སྐྱིག་ཚག་ས་ གྱ་འཇུད་པ། 行军之前，周密布置。

ཚག་ཙུ། ཚག་ཞུ་དང་དོན་གཅིག

ཚག་སྐ་ཞྭ། སྐྱེག་མའི་ཞྭ་མོ། 竹帽，篾帽。

ཚག་ཁ་ཟངང་། ལུས་རྟེད་ཡང་བ་དང་ ཚག་ས་ཆུད་པ། 身体轻便，身体安适；རྒྱུན་དུ་ལུས་རྩལ་སྦྱངས་ན་གཟུགས་པོ་ཚག་ཁ་ཟངང་བར་འགྱུར། 经常锻炼，身体就会安适健壮起来。

ཚག་ཁིང་། ཚག་ཁྲིང་དང་འདྲ།

ཚག་ལུག ⑴གཡག་ལུག་གཉེས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 肉畜牛羊。供食用的牛羊。⑵(ལྷག) ཤའི་ཆེད་དུ་གསོ་བའི་བཤའ་ལུག 菜羊。养肥以供食用的绵羊。

ཚག་ས་ཤ། གཡག་ཤ། 牦牛肉。

ཚང་། འཛོག་སའམ་རྩེད་སའི་ནང་ཁྱིམ། 名词。家，寓所，巢穴；མི་ཚང་། 人家。གནས་ཚང་། 寓所。སྦྲང་ཚང་། 蜂巢。རྨ་ཚང་། 匪窝。གཡུལ་ལར་མཆོང་དུས་ཀུ་སྟག་ཚང་ནས་ གཏེན་པ་འདྲ། 冲锋陷阵，犹如猛虎出洞。ཇྭཨས་ཚང་འཆའ་བ། 麻雀筑巢。

ཚང་ཁྱིས། (མངོན) ཀུ་སྐྱིའི་མིང་། 巢生。鸟、禽的异名。

ཚང་འགོ། སྐྱེ་ཐེངས་གཅིག་གི་ཁྱི་ཕྱག་རྟེན་སྐྱེས། 头狗仔。同胎最初生出的狗儿。

ཚང་གཅིག་མ། སྐྱེ་ཐེངས་གཅིག་གི་ཁྱི་ཕྱུག་དོག་གཅིག་མ། 独胎狗仔。一胎独生的狗崽。

ཚང་མཇུག སྐྱེ་ཐེངས་གཅིག་གི་ཁྱི་ཕྱུག་རྗེས་སྐྱེས། 幺狗仔。同胎最末生出的狗崽。

ཚང་ཉལ། ⑴ཚང་ དུ་ གྱལ་ བ། 睡在窝里。⑵(མངོན) སྐྱལ། 盘居。蛇的异名。

ཚང་ཐུར། (རྟེན) ཚོས་ཤུབས། 衣套。装衣服的袋子。

ཚང་པོ། ཁྱིང་ལོངས་པོ་དང་། རྒྱ་འཛོམས་པ། 形容词。完备，齐全；མི་ཁྱིངས་ཚང་པོ། 人数齐全。ཚང་རིག་ སྣ་ཁ་ཚང་ པོ་འདུག 各种货色齐全。

ཚང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁྱིངས་མ་ཚད་པ་དང་། རྒྱུ་འཛོམས་པ། 齐全，圆满，足够；གཐུན་ཆེན་ཀུན་ཚང་བ། 条件具备。ཁང་དཀོན་མ་ཚང་བ་མེད་པ། 应有尽有。ངན་དགུ་ཚང་བ། 万恶。

ཚང་བང་། གཙ་ཚང་། 厨房，灶房；དགེ་འདུན་བའི་ཚང་ བང་ དུ་ཁ་ཡོས་ ཞེས་ བར་སྐྱོང་བ། 在僧伽厨房中，精心烹饪。

ཚང་མ། ❶ཐམས་ཅད། 形容词。全体，一切，一律；ལས་ དོན་ ཚང་མ་བསྒྲུབས་པ། 完成了一切工作。ཚང་མ་སྔར་བཞིན་སོང་བཞག 一律照旧保存。མི་རིགས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། 各民族一律平等。ཚོགས་ འདུ་ ལ་ གཞུག་མཁན་ཚང་མ་གཅིག་མཐུན་གྱི་ཁྲོས་འཆམས་ཐག་ཆོད་བྱུང་སོང་། 与会者完全一致地达成了协议。❷ཁྱུ་ཀུ་ཆགས་པའི་མ་ཁྱིའམ། ཁྱུ་ཀུ་དང་མཉམ་དུ་གནས་པའི་མ་ཁྱི། 名词。怀孕母狗，带崽母狗。

ཚང་མང་། (1)(མངོན) ཀ་ཀོ་ལ། 多巢。草果的异名。(2)(རྟེང) བཙ་ཚང་། 厨房。

ཚང་མལ། བྱ་ཡི་ཚང་། 鸟巢；བྱ་ རྣམས་ ཚང་མལ་དུ་ཉལ། 鸟儿卧在巢里。

ཚང་ཚིང་། རྩི་ཤིང་སོགས་སྡུག་ཅིང་འཇིངས་པ། 茂密，稠密。 草木厚密交错；ཤིང་ དཀར་ ཚང་ཆིང་ འཁྲིགས་ པ། 丛杂交织的森林。གཞུང་ལུང་ངན་པའི་གདམ་ཀྱི་ཚང་ ཆིང་ དེ་ བཟློགས། 邪恶言论的流毒已被肃清。

ཚང་ཚིང་བཞི་གལས་པ། དྲང་ཁྱིད་ཆེན་པོ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་གི་ཤེས་ཀིག 密丛寒林。八大寒林之一。

ཚང་ ཚིང་ ཅན། (མངོན) དཀར་ ཚལ། 枝蔓稠密者。森林的异名。

ཚང་འཇིངས་ཚན། ཐམས་ཅད་ཆོག་པའམ་འཇིངས་ པ། 齐全，具备， 完备；འགྲུབ་མི་ཚང་འཇིངས།

代表齐全。ཚོགས་ཀྱེན་ཚང་འཛོམས། 条件具备。

ཚང་རྒྱུ། སྤྱན་ རྒྱ། 弟兄。ཚང་རྒྱ་གཅིག་ཡོད་པ་ཁོ་ཚང་ཅིའང་ཡོང་ཞེ་ན། 有位兄弟来此经商。

ཚང་ར། མཚང་ར་དང་འདྲ།

ཚང་རག་གཀྱིང་བ། (ཐུལ) རྟ་རྩལ་སྟོན་པ། 表演马术。

ཚང་རའི་རུས་སྐྱོམ། གཟུགས་ ཚའི་ཤེད་སྐད་ཀྱི་ རུས་སྐྱོམ། 髋骨，盆骨。

ཚང་ལེན་པ། ཚ་ ཁྱིའི་ ཐུ་སྟོད་ འདོན་ པ། 骗母狗。割去母狗卵巢。

ཚང་ལོག (1)སྐྱར་ཡང་རང་གི་ཚང་དུ་ལོག་པ། 回 窝，还 巢：ཇི་ བོང་ ཚང་ ལོག 山兔回窝。(2)(ཐུལ) མི་ཐུ་ཚང་མ་མེད་ པར་ གྱུར་ པ། 家破人亡。人财两空。

ཚངས། གོས་ཀྱི་ཁར་ཚངས། 名词。内瓤子。絮在衣物中间的棉 毛 等：སྐྱེ་ བལ་ཀྱི་ བར་ ཚངས་ ཙམ་ བའི་ སྟོད་ཐུང་། 丝绵上衣。

ཚངས་ཁྲིད། གསང་སྔགས་མ་ ཆུད་ ཀྱི་ ཆུན་ ཚའི་ བྱས་ཤིག 梵绳。藏传佛教密宗教徒修行母续密法时交叉佩带于肩头腋下的细绳。

ཚངས་ ཁྲིད་ མཐུམ། (མངོན) བྷམ་ཧེ། 梵绳项。婆罗门的异名。

ཚངས་ཁྱེས། (མངོན) (1)གཙང་ སྐྱེས་ པ། 土瑠的异名。(2)བྱ། 鸟的异名。(3)བྷམ་ཧེ། 婆罗门徒的异名。(4)བདུད་ཀྱི་བྱ། 魔子的异名。

ཚངས་བཅོམ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 破梵。欲天的异名。

ཚངས་ཆེན། བསམ་གཏན་དང་ བའི་ གནས་ རིས་ གཐུམ་བའམ་ཙོང་མ་སྟེ། ལུས་བཟང་ཞིང་དགེ་ཚ་དང་མཐུ་སྟོབས་སོགས་ཚངས་བའི་ གནས་ ངོག་མ་ གཉིས་ལས་ཆེ་བས་ཚངས་པ་ཆེན་ བའོ། 大梵天。初禅天之上层。体态美好，所有善根、威德等皆大于其下二重梵天，故名大梵。

ཚངས་ཁྲིག དཀྱིལ་ཁྲིག 基线，中线，梵线。绘图时画在图纸中央作为图画尺度计算起点的线。

ཚངས་ཁྲིག་རྒྱང་ དྲུག ཐོག་མ་ མཚམས་ བཅུད་ མཆོག་ཅེད་ཀྱི་ ཁྲིག་དུས་འཁོར་ལུགས་ ལ་ སྟོ་ སྐྱིང་་ དབུས་མའི་ཚངས་ཁྲིག་ རྒྱ་ གང་ རྡོ་ རྡེ་ གདན་ ཀྱི་ སྟེང་ཡིན་ཞེང་། རང་ཅག་གནས་བའི་ས་ཆ་གས་ འདི་ནི་ སྟོ་ སྐྱིང་ ཤར་ མའི་ ཚངས་ ཁྲིག་ ནས་ ཁྱིམ་ ཞག་ བདུན་འདས་བའི་ས་ཆ་གས་ཡིན། 八方中线。表示八方的坐标线和45度斜线。时轮派说：如圆周为 360度， 而以通过印度金刚座的南洲中区正中座标线为零度， 则南周东区中线在其东30度，而我们所居之处离南洲东区中线 7 度，即东经23度。

ཚངས་རྒྱན། ལུ་ཁང་ སོགས་ཀྱི་ ཐོག་ དུ་ འཇུག་ཚུའི་ ཐུག་དཀར་ པོ། 白毛绳幢。寺庙屋顶用白色毛绳结成的幢形装饰物。

ཚངས་པ། ❶名词。(1)ལྷ་ ཚངས་ པ། 梵天。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ཆེ་ དགྱེའ་ བདག་ པོ་ དང་། དགའ་བ་ བཅུ་ པ། ངང་བའི་ ཤེང་རྟ། རྩོན་ཆེས། ཆུ་ཆེས་མངལ། འཇིག་རྟེན་ཁྲིད་ པོ། ཕྱེ་བ་ཆེས། གདོང་བཞི། བདག་ཆེས། རྣ་བ་བཅུད་པ། རྣམ་ཁྲིད། སྐུ་ཚོགས་ཁྲིད། བད་མའི་ཆེ་གནས། དཔྱིག་ གི་སྟེང་། ཆེན་ཁྲིད། མི་མཇེད་བདག་པོ། མིག་ བཅུད་པ། མེས་པོ། རང་ཐུང་། རིག་ཁྲིད། རིག་ ཁྲིད་སྟོང་པོ། རིག་ཁྲིད་གདོང་། རིག་ཁྲིད་དྲན་ པོ། རིག་ཁྲིད་དབང་པོ། གཙེར་མངལ་ཅན། ལྷ་ ལས་ཆན་བཅས་སོ། (2)〈ཐབ་རྩ〉 བྷམ་ཧེ། རྩང་ ཀུ་གང་ཀྱི་མི་རིགས་བཞིའི་ནང་ གི་ མཐོ་ རིམ་ཞེག་ཚངས་པའི་ རིགས། 梵志。梵音译作婆罗门。古印度四种姓中一贵族阶级名。(3)(མངོན) མྱང་ འདས། 涅槃的异名。(4)ཁམས་ གོང་མ་ གཉིས་ཀྱི་ གནས་ རིས་ ཏེ། འདོད་ པའི་ རྟེན་ མོངས་ པས་ གཙང་ བའམ་ དག་ པས་ན་ཚངས་པ་ཞེས་བྱ་ལ། ཁམས་ གོང་མ་ གཉིས་

ཀྱི་སས་བསྒྲུབ་པ་ ཐམས་ཅད་ལ་ ཚངས་པའི་ སྒྲས་བརྗོད་པའོ། 梵净，梵世界。上二天界。欲界烦恼已经净洁，故名梵净。一切上二界天皆称梵净。❷གཙང་མ། 形容词。洁净，清净。

ཚངས་པ་ཀུན་འཁོར་ཕྱི་ལྟ། ཚངས་པ་ མདུན་ན་འདོན་དང་དོན་གཅིག

ཚངས་པ་ཆེན་པོ། (1) ཚངས་ པའི་ རྒྱལ་ པོ་ ལྷ་བྱའི་བསམ་གཏན་དང་པའི་གནས་རིས་ཀོག 大梵天。初禅天别名。(2)ལྷ་རིས་ཚངས་པ་ཆེན་ པའི་གཙོ་བོ་ རྒྱ་མི་མཐེད་ཀྱི་བདག་པོ་གདོང་བཞི་ཅན། 大梵天王。梵天至尊索诃界主四面天王名。

ཚངས་ པ་ དྭང་ གི་ འཁོར་ ལོ། སྐྱེ་ རྒ་ ལས་ བརྒྱུད་པའི་རྩ་ ནག་ གཉིས་ དང་ སྙིང་ ནས་ བརྒྱུད་ པའི་ གཉིས་ ཚེག་ གཉིས་ བཅས་ རྩ་ བཞི་ སྐྱེ་ བོ་ ཚངས་པའི་བྱ་གའི་གནས་སུ་ཚོགས་པ་ལ་ཟེར། 梵净螺轮。一对通过命脉的血管和一对通过心脏的睡眠神经在顶上梵净穴构成的脉轮。

ཚངས་པ་མདུན་ན་འཕྲོན། བསམ་ གཏན་ དང་ པའི་གནས་རིས་གཉིས་པའམ་བར་མ་སྟེ། ཚངས་ པ་ཆེན་ པའི་མདུན་ན་འདུག་ཅིང་རིམ་ཙམ་པའི་ ཚོག་འདོན་པའི་ལྷའམ་གནས་སོ། 梵辅天。初禅天之中层。辅翼大梵、讽诵经忏诸天所居之处。

ཚངས་ པ་ བ། རྒྱང་ ཀྱ་ གང་ དུ་ དང་ བའི་ གྲུབ་ མཐའ་སྐྱ་ བ་ ཞེག་ ཡིན་ པ་ འདིས་ སྐྱོང་ བཅུད་ ཀྱི་ འཇིག་རྟེན་ ཐམས་ཅད་ ཚངས་པས་ བྱས་པར་འདོད། 梵论派，梵天论师派。古印度一宗教派系名，承认一切情器世界皆是大梵天王所造。

ཚངས་པ་རྒྱང་ གི་ཆོན་ ལྷ་ ཁང་། སྲིད་ བཙན་ སྐམ་ པའི་ སྐབས་ བཏབ་ པ་ སྐེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཁྲལ་ དུ་ ལྷ་ ཤང་ ས་ ཁྲལ་ དུ་ ཚེ་ པ་ དུ་ གཙོ་ གཐུག་ ལགས་ ཁང་ བཞེའི་ ཁ་ ཀྱལ་ ཞེག ཀྱ་ ཁ་ཤོ་ ཁྲི་ ཁང་ ཞེས་ བྱ་ ཐང་

ཚངས་པའི་བྱ་ཀ། སྐྱེ་བོ་ཚངས་པའི་ཐུ་ཀ་སྟེ། སྐྱེ་བོའི་ཀཏྠ་ཀི་སྐྱ་འཕྲིལ་ཡོད་ ས་དེའི་མིང་ གི་རྣམ་གྲངས་ཤེས། 梵囟，梵净穴。顶上发漩的异名。

ཚངས་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་ཀཏྟི་ཀྱི་ཟང་ཀསེས་ ཤེས་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ་དམ་ པའི་ ཆོས་ ཚོ་ བར་ བྱས་པས་ ཚངས་པའི་དབྱངས། 梵音深远相。梵音相。如来使令三界众生解悟妙法，故感语音清净远闻之相。三十二大丈夫相之一。

ཚངས་པའི་མེ། ལུས་ཀྱི་ལྟེ་བའི་མེ། 梵火，脐轮火。人体脐中的自然暖气。

ཚངས་པའི་རྒྱུལ། ཚངས་ པ་ རྒྱང་ འདས་ དང་། དེ་ ཐོབ་པའི་ ཐབས་ རྒྱལ་ ལས་ དེས་ སྐྱོང་ ཚེ་ རྒྱལ་བར་ཆད་མེད་ལས་སོ། 梵性。梵谓涅槃，证得涅槃的方法，名为梵性，亦称无间道沙门性。

ཚངས་པའི་ཤིང་། (1)ཤིང་ ཞིག 胭脂树。(2)རྒྱ་གར་ཀྱི་སྐྱེན་ཤིང་། 印度桑树。

ཚངས་པའི་བུམོ་ མོ། (མངོན) དབྱངས་ ཅན་ མ། 梵天公主。妙音天女的异名。

ཚངས་པར་མཆེད། (མངོན) མིང་སྐྱོང་། 似梵天。兄妹异名。

ཚངས་ཐོང་། བདུད་ཀྱི་བྱ། 舍梵。魔子名。

ཚངས་སྤྱོད། (1)ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་སྟེ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའམ་ཀུན་སྤྱོད་གཙང་མ། 梵行，净行。清洁纯净的行为。(2)(མངོན) དགེ་སློང་། 梵行者。比丘的异名。

ཚངས་སྤྱོད་དགེ་བསྙེན། ཇི་སྐྱེད་ འཚོའི་ བར་ དུ་ ཚངས་པར་ སྤྱོད་པའི་ གཞི་ དག་ ཙོང་ས་ སྡུ་ ཕྱངས་ནས་མི་ཚངས་ སྤྱོད་ཐོབ་ དགེ་བསྙེན། 梵行居士。终生正受梵行戒律，戒不净行的近事男。

ཚངས་སྤྱོད་ཉེར་གནས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། དགེ་ སློང་ མའི་ སྡོམ་པ་ དང་ མ་ ཕྱངས་ སྡོན་ལ་ འབྲེལ་ པའི་ སྡོམ་པ་ཞེས་ སྟེ། དེ་ སློབ་མའི་ སྡོམ་པ་དང་ རྣམ་ རིག་ གཅིག་ཏུ་ ཁས་ ལེན་ ཚུལ་ཁྲིམས་ སོ། 净行近住戒。未正受比丘尼戒前所受之戒律，即与正学女戒同体之中间戒。

ཚངས་སྤྱོད་ལྡན། (མངོན) (1)སྡོམ་ཅན་ཏེ་པ། 僧侣、出家人的异名。(2)ཁ་ཐོན་ དུ་ ཀཱ་ཏྱི་ ཀ་ སྟེ་ ཁ་ཐོན་ དུ་ གདོང་ དྲུག 六面童子的异名。

ཚངས་བྱ། ཚངས་པའི་ཐུ་ཀ་དང་ འདྲ།

ཚངས་སྐྱེ། (མངོན) བྷམ་ཧེ། 梵生。婆罗门的异名。

ཚངས་དབང་། ལྷ་ ཚངས་པ་དང་ བརྒྱ་ བྱིན། 梵天和帝释。

ཚངས་དབང་ བྱས་ བུ། (མངོན) མེ་ ལྷ། 梵王子。火神的异名。

ཚངས་དབྱངས། སྐྱེ་ཞིང་ བཟླེད་པའི་ མཆོག་ དུ་ གྱུར་པ་ ལྟ་ ཚངས་པའི་ སྒྲ་ དབྱངས། 梵音。大梵天王所发悠扬清净遐迩共悦的妙音，ཚངས་ དབྱངས་ སྐྱེ་ བའི་ གདངས་ ཀྱང་ སྐེལ་ གྱི་ གནོན། 梵音声调亦被掩蔽。

ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིག་ པའི་ ཆུ་ ཐག་ ཁོར་ མོན་ ཡུལ་ ལ་ འཕྲུངས་ པའི་ དྲུ་ ལའི་ ཐོ་ མ་ སྐུ་ ཕྲེང་ དྲུག་ ཡ་ འདི་ རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ མེ་ ཐང་ ཁོར་ གསེར་ ཁྲིར་ བཀོད་ ཅིང་། མེ་ ཁྱི་ ཁོར་ ཅེ་ ཅིན་ དུ་ བཅད་ དགོས་ བྱུང་ བས་ མཆོད་ སྟོན་ པའི་ ཆུང་ ལ་ འབྱོར་ མཚམས་ ཐོ་ བྱང་ དུ་ འདུས་ སོང་ སྐད། ཀོང་ གིས་ བརྩམས་ པའི་ སྐྱེ་ ངག་ ཏོ་ ཁ་ ཀ་ དྲུག་ ཅུ་ རེ་ གཉིས་ ཅན་ ཞིག་ ཅེས། 仓央嘉措(1683—？)。译言梵音海。第六世达赖喇嘛。生地门隅。1697康熙三十六年坐床。1706康熙四十五年丙戌，因拉藏汗与桑杰嘉措之乱，被送往北京，行至青海湖畔圆寂，一云不知所终。他所创作的诗歌存有六十二首，语言清丽，情感真挚。

ཚངས་མ། 名词。(1)གོང་ པའི་ ཆོས་ ཀྱི་ མ་ ཀོས་

བའི་བྱད་མེད་གཙང་མ། 处女。(2)སྦྲང་བྱ། 苍蝇。(3)འཇིག་རྟེན་བས་མཆོད་བའི་ལྷ་ཚངས་བའི་ཁྱིམ། 梵天后。世间所奉祀的梵天神后。

ཚངས་ཅིགས། (མཛོད) བྷམ་ཟེ། 梵种。婆罗门的异名。

ཚངས་རིས། བསམ་གཏན་དང་བའི་གནས་རིས་ཀྱི་འོག་མ་ལྔ། རྣམ་པས་ཚངས་ཤིང་ཚངས་གནས་བཞི་ལ་གནས་པ་དང་། ཚངས་པ་ཆེན་པའི་འཁོར་དང་ལྡེ་རིས་སྐྱེས་བའི་གནས། 梵众天。初禅天之下层。诸罪已净，具四梵住，为大梵天眷属、部众所居处所。

ཚངས་ལྟ་ཤེ་ཡན། ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་དང་དོན་གཅིག

ཚད། བཅད་མཚམས། 名词。限量，分际，范围，程度，འབོར་ཚད། 数量。ལོ་ཚད། 年限。མང་ཉུང་གི་ཚད་བཅོ་བ། 规定多少的范围。དུས་རིང་གྱང་གི་ཚད་རིས་པ། 期限一定。དྲག་རྩ་ཡོད་ཚད་བཀོག་པ། 挖尽一切毒草。དམག་བཙུབ་ཚད་ཚང་མར་རྒྱལ་ཁ་འགྲོ་བ། 每战必胜。ཐུལ་ཚད་ལེགས་པ། 质量合格。གཅུགས་པོའི་རིང་ཚད་དུ་མ་ཆེས་པ། 身量不够高。ཚད་མེད་པའི་བཀའ་དྲིན་དང་ལྡན་པ། 恩惠无量。

ཚད་ཀེམ། འཇིམ་བཅོ་བའི་ཚེ་བྱད་ཅིག 量规。一种检查尺度长短的两脚规或夹子。

ཚད་སྐྱེས། (མཛོད) ལུས་རྨུལ། 热生。汗的异名。

ཚད་ཁྱོབ། (མཛོད) ཚད་པ་ཁྱོད་ཅེད་ཀྱི་ གཡུགས་བཞིལ་ཐབ་སོགས། 防热。阳伞、凉帽的异名。

ཚད་ཁྱེ། ཞང་གྲངས་ཀྱི་རིས་མོ། 数字，གཟའ་ཀྱི་ཚད་ཁྱེ་ཁ་བྱང་བཅས་ཆེས་ཁོངས་དེ་ཀ་ཉིད་དུ་འགོད་པ་ལྟ་བུ། 将曜序的名称和太阳方位的数值，记于这天日期的下面。

ཚད་མཁྱེལ། ཚད་པ་དང་མཁྱེས་པ་བསྟོངས་བའི་ཐ་ཚིག་ཅེ་ཤ། 胆炎。藏医说为热毒引起的胆病。

ཚད་འཇོལ། ཚད་ལོངས་བའམ་ཚད་དུ་ཆེས་པ། 合度。达到标准。

ཚད་འཁྱུ། ཡུལ་དོད་ཆུངས་ཆེ་ བའི་ས་ཆུ་ མང་པོ་བཏུངས་པ་ སོགས་ ཀྱིས་ ཆུན་ བྱས་ ནས་ མཆིན་ཚད་ཆེལ་དེ་ལུས་ཀྱི་ཆུ་ཁམས་ ཐུར་དུ་བཤུད་ བའི་ འཁྱུ་ནད་ཅིག 热泻。居处湿热地带，饮水过度，引生肝热，迫使体内水分下痢的泻泄。

ཚད་དགྱང་། དབྱར་ཚད་ཀྱི་དུས་ཚེ། 正暑。夏季最热时。

ཚད་ཐུག་པ། ཚ་ཚད་ཐེག་ཚད་ལེན་པ། 测量，丈量，揣量，称量：ས་ཆ་འདིའི་རིང་ ཐུང་ ཐེག་ཚད་ཅིག་ཆུག་དགོས། 此地远近距离须测量一下。

ཚད་བཏུལ། ངེས་ བའི་ མཚམས་ ལས་ བྱེལ་ བ། 逾量，过度，超额：སྨན་ཀྱི་ཐུན་ཚད་བཏུལ་ནས་མ་གཏོང་། 服药不可逾量。ཁ་དག་འཐུང་ཚད་བཏུལ་བས་རྣ་ཕྱར་བཟི་བ། 饮酒过量，烂醉如尸。སྒྲུབ་བཟོས་ འབོར་ཚད་ ལས་ བཏུལ་ ཏེ་ ལས་འགན་འགྲུབ་པ། 超额完成任务。

ཚད་མཇུག ཚད་ནད་ལལ་ཆེར་དྲག་པའི་མཇུག 热病余势：ཚད་མཇུག་ཆུས་ན་འཆི་རྟེན་ཟེད། 热病余势加重，则有死亡的危险。

ཚད་སྐྱོག ཚད་བའམ། ཚ་དྲོད་ཀྱིས་གདུངས་བའི་ལུས་ ཟེམས་ ཐྲིང་ རྐྱེ་ག 闷热，头闷，脑热：ཚ་བའི་ལུང་ བར་ དབྱར་ དུས་ ཚད་རྐྱེ་ག་ ཐུང་ སྐབས་རིག་པ་དྲང་བ་ཞི་ཞེས་ཟེང་། 炎热地方，夏季闷热时，神志不清。

ཚད་བྱེད། ཚད་ཟར་འཇོག་ངེས་པ། 真实可靠，正确可信，确凿可靠：མི་ཚད་ཐུབ་པ། 确实可靠的人。ལས་ཀ་ཚད་ཐུབ། 确实可靠的事。དངོས་ཟོ་ ཚད་ ཐུབ། 真货。ཡིག་ ཆ་ཚད་ ཐུབ། 文件正确可信。

ཚད་མཐུན། དབེ་ཚད་དང་མཚུངས་པ། 合度，合格：གཟུགས་བཟེ་ཚད་མཐུན་ཞིག་ཚོན་ཁོས་ཤེག་བདེམས་པ། 选一件适合身材的衣服。

ཚད་འཁིབས། ཚ་རྨད་ཀུས་ཏེ་ཁམས་མི་གསལ་བར་གྱུར་པ། 闷热，燥热发昏：དགུན་ཁྲིའི་ཚ་རྨད་ཀྱིས་ཀུན་བས་རིག་པ་ཚད་འཁིབས་ཤོག་ཟོར་གྱུར་པ། 气候酷暑，闷热得神志昏聩不清。

ཚད་འཁྲམས། ཚ་རྨད་ཀ་ཅང་ཆེས་པས་ཤེས་པ་བཞི་འཐོམས་ལྟར་གྱུར་པ། 热昏了，病人热得昏迷不醒。

ཚད་དུག ཚ་བའི་ནད་ཀྱིས་ལུས་ཐུམ་ཤིང་ཤེས་པ་ཐ་ཝིར་འགྱུར་བའི་ནད་དུག་ཅིག 暑毒，炎热病。热邪引发的烦热面赤，神志昏聩：ནད་པ་འདི་ཚད་དུག་གིས་བཞི་བཟུང་འདུག 这个病人中暑昏迷。

ཚད་རྟོད། (1)ཚ་བའི་ནད་ཀྱི་རྨད་ངད། 发热的体温。(2)ཐོག་གིང་ངམ་ཐམས་རྟོགས། 把握，定见，成竹：ཁོ་འདི་ཏོས་བསྟུན་ཀྱི་ཐུམ་ནས་ཁོ་བའི་ཐུབ་ཕྱགས་ཀྱི་ཚད་རྟོད་ཇི་འདུག་ཚོད་ཕྱི་བ། 通过询问，考察他心中有把握的程度如何。

ཚད་གདུགས། ཚད་པ་སྐྱབ་པའི་ཉི་གདུགས། 阳伞。

ཚད་གདུང་། ཚད་པས་མནར་བའི་སྐུག་བསྔལ། 烦热：ལུས་ཚད་གདུང་དུག་པོས་གཟིར་བ། 身体为烦热所苦。

ཚད་འདུལ། གང་ང་ཁྲོན་འབོར་སོགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ལས་བཅལ་བ། 逾量，过度，超额：མི་གངས་ཚད་འདུལ། 过多的人数。ཁང་ཁྱིམ་ཚད་འདུལ། 过多的房屋。དངོས་རྫིག་ཚད་འདུལ། 过多的物资。གཟུགས་བོངས་ཚད་འདུལ། 身材过高。

ཚད་འདེབས་པ། ཐིག་ཚད་ལེན་པ། 测量：ལམ་གྱི་རིང་གྱང་ལ་ལེ་དབང་ཀྱི་ཚད་འདེབས་པ། 测量路途远近的里数。

ཚད་ལྡང་། ཚད་ལོངས་པ། 适度，够量：རས་ཁེ་རྩེ་བཅུད་ཀྱིས་ཕུ་གཅིག་གི་སྟོད་གྱང་གོས་གྱང་གི་ཚད་ལྡང་བ། 八尺布够做一套童装。

ཚད་ལྡན། ཚད་དང་ལྡན་པའམ་ཆུལ་དང་ལྡན་པ། 正规化，标准化，合格：དཔུང་རྟེ་ཚད་ལྡན། 正规军队。འགྲུལ་འཁོར་ཚད་ལྡན། 标准化的机器。ལག་བཟོ་ཚད་ལྡན། 标准手工。སྐད་ཆ་ཚད་ལྡན། 标准语言。མི་སྟ་ཚད་ལྡན། 合格的人选。

ཚད་རྟུང་། འགྲན་རྟུང་རམ་གོ་རྟུང་། 比较，较量，评比：སྐུས་ཀ་ཡག་ཅི་ཀྱི་རིམ་པ་ཚད་རྟུང་གཏན་འབེབས་བའེ་བ། 评定质量优劣等级。དབེ་བཅང་ཚད་རྟུང་འདེམས་སྐྱག་བྱེད་པ། 评选模范。

ཚད་རྨད། ཚད་པ་ཐོག་པའམ་ཚད་པ་ཀུས་ནས་བྱུང་བའི་ནད་ཚ། 中暑，受暑。因内外各种原因而起的热病。

ཚད་པ། ❶(ཟ་དད་པ) ཚད་པ། ཚད་པ། ཚོད།། རྟུང་བ་དང་། རིང་ཐུང་སོགས་འཇལ་བ། 限制，计量，衡量：རིང་ཐུང་འདོམ་ལ་ཚད་པ། 用度量长度。རྒྱ་ཡང་ཀུ་མར་ཚད། 轻重用秤称。མི་ངན་འདིའི་རྒྱས་སྐྱོད་དེས་མི་ཚད། 这个坏人的罪行还不止此。❷ཚ་བའམ་ཚ་རྨད་ཀྱི་ངང་ཀྱོགས། 名词。暑热，炎热：དབྱར་དུས་ཚད་པ་ཐོག་པ། 夏令中暑。རྩང་གི་ས་ཆར་ཚད་པ་ཆེ། 山谷里气候很热。ཚད་པ་ཀགས་པ་ཆོས་ཚོ། 热病初起易治。

ཚད་པ་ཞག་གཅིག་མ། ཞག་གཅིས་ན་ནས་དག་འགྱོ་བའི་ཚད་པ་ཞིག 二日即愈之热病。

ཚད་དཔོག ཚད་རྩེ་ཙེད་ཀེས་ཐབས་ཅིད་པ། 丈量，揣量，称量：ཀུ་མཚའི་གཉིང་ཚད་དཔོག་ཐང་དཀའ། 大海深度难丈量。

ཚད་བྱེད། (1)ཚད་འདུས་དང་མཚུངས། 逾量，过度，超额。(2)གཅམས་མེད་དང་ཀ་མེད། 无法，不得不：ཁྱེད་རང་གིས་ བཀའ་མངགས་ གནང་བ་ལྟར་དུས་མ་ཐུག་ཚད་བྱེད་རིད། 不得不把你所交代的事情认真办理。

ཚད་འབྲས། ཚད་མའི་འབྲས་བུ་སྟེ། 量果。正量所得结果。凭依感觉及理由所生正确了达或最后确知自境之定见等，观待能立之因，得名所立之果。

ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ། ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། ཚད་མ་ནི་རྣམ་པར་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུའམ་མཚན་ཉིད་དང་། འབྲས་བུ་ནི་རྣམ་པར་གཞག་བྱའི་འབྲས་བུའམ་མཚོན་བྱ་དང་། གཞལ་བྱ་ནི་ཚད་མ་དེ་ཡི་ཡུལ་ལ་ཟེད་པའོ། 量与果及所量三者。有关量果之论述：量是能立之前因或性相；果是所立之后果或名相；所量是此量之对境。

ཚད་མ། 名词。(1)བདེན་པའམ་མི་བསླུ་བ། 标准，准则，真实；据说话掌握分寸。(2)(因明学) 1.རང་ ཡུལ་ ལ་ མི་བསླུ་ བའི་ ཤེས་པ་ སྟེ་ རང་ཡུལ་ གསར་དུ་ རྟོག་པའི་ བློ་ མངོན་སུམ་ཡང་དག་དང་། རྗེས་དཔག་ ཡང་དག་རྣམས་སོ། 量。真切认识自境。从新认识自境之心。如真现量及真比量等。 2. རིག་གནས་ ཆེ་བ་ལྔའི་ ཁ་ཐུལ། ཚད་མ་ རིག་ པའོ། 因明。五大明处中之量学或逻辑学。

ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ཚད་མ་ཀུན་ལས་ བཏུས་པ་ཞེས་བྱ་བ། ཆུ་གང་གི་ ཆོས་དབྱིངས་ ཀྱི་ རྒྱང་པས་བརླན་པའི་ རྟོག་ཞིའི་ ཆོག་དོན་ བཅུད་ དང་ ཁྱད་པར་དུ་ ཡང་དག་ པའི་ ཤེས་པ་ དོན་ཚན་ དྲུག་ རྟོག་པ་ མེད་པ་ སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་ མི་ འཇུག་ཅིང་ རྟག་ཏུ་ བསྒོམ་ནས་ ཀུན་ཏུ་ ཟད་ཅིང་། རང་དོན་ གྱི་ ཚོགས་ རྫོགས་ཏེ། ཚེ་ཕྱི་ མ་ དང་ རྗེས་ དཔག་ཚད་མ་ གཉིས། 二量：现量和比量。

ཚད་མ་བཅུག་པ་ཆུང་བ། ཆུ་ ཀང་ གྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཆོས་ མཆོག་ གིས་ བརྩམས་ པའི་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཞེས། 《小观量》。古印度法胜论师所著因明注释之一。

ཚད་མ་བཅུག་པ་ཆེ་བ། ཆུ་ ཀང་ གྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཆོས་ མཆོག་ གིས་ བརྩམས་ པའི་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཞེས། 《大观量》。古印度法胜论师所著因明注释之一。

ཚད་མ་རྒྱུད་བདུན། ཆུ་ ཀང་ གྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཆོས་ ཀྱི་ གྲགས་ པས་ བརྩམས་ པའི་ རྒྱས་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཚད་ མ་ རྣམ་ འགྲེལ། འབྲིང་ ཚད་ མ་ རྣམ་ ངེས། བསྟན་ པ་ ཚད་ མ་ རིགས་ ཏེ་ རྣ་ བ་ ལྟས་ ལྟ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་ གསུམ། གཉེན་ ཅིག་ ཤེས་ པ། འབྲེལ་ བ་ བརྟག་ པ། རྩུད་ གཞན་ སྐྱེ་ བ། རྩོད་ པའི་ རིགས་ པ་ སྟེ་ འཕྲོས་ པ་ ཡན་ ལག་ ལྟ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་ བཞི་ བཅས་ སོ། 《因明七论》，《七部量理论》。古印度因明家法称发扬陈那所著《集量论》的七部注释，即《释量论》、《定量论》、《理滴论》、《因滴论》、《关系论》、《悟他论》和《诤理论》。前三者释因明之本体，后四者释因明的组成部分，故有三本四支之称。

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ ཆོག་

ལེའུ་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ། རང་དོན་གྱི་ལེའུ་དང་། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་དང་། གཞན་དོན་ལེའུ་བཅས་ལེའུ་བཞིའི་བདག་ཉིད་ཅན། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་དབལ་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་བརྩམས་པའི་ ཚད་མའི་གཞུང་ རྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་རྩ་བ་ལུས་པ་བྱའི་ བསྟན་བཅོས་གསུམ་གྱི་གྲས་ཤེག 《释量论》。一名《释量品》。古印度佛学家法称所著广本量学，全书有自利、量成立、现前和他利等四品，是因明七论中属于立干的三本之一。

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱུད། རྒྱ་གར་ གྱི་ སློབ་དཔོན་ ཤེས་ རབ་ ཉན་ གནས་ ཀྱིས་ བརྩམས་ པ། 《释量论庄严疏》。古印度智生论师著。

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ རྒྱུད་ཀྱི་ འགྲེལ་ བཤད། རྒྱ་གར་ གྱི་ སློབ་དཔོན་ རྒྱལ་བ་ ཅན་ གྱིས་ བརྩམས་ པ། 《释量论庄严疏注解》。古印度具胜论师著。

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ རང་ འགྲེལ། དབལ་ ལྡན་ ཆོས་ གྲགས་ ཀྱིས་ བརྩམས་ པའི་ ཚད་ མ་ རྣམ་ འགྲེལ་ རང་ འགྲེལ། 《释量论自注》。法称论师所著《释量论》的解释。

ཚད་མ་རྣམ་ངེས། ཚད་མ་ རྣམ་ པར་ ངེས་ པ་ ཞེས་ པ། མངོན་ སུམ་ དང་། རང་ དོན་ དང་། གཞན་ དོན་ བཅས་ ལེའུ་ གསུམ་ གྱི་ བདག་ ཉིད་ ཅན། སློབ་ དཔོན་ ཆོས་ ཀྱི་ གྲགས་ པས་ མཛད་ པའི་ ཚད་ མ་ ཐེ་ བའུ་ ཡི་ ཡ་ ཀུལ། རྩ་ བ་ ལུས་ པ་ བྱའི་ བསྟན་ བཅོས་ རྒྱས་ འདེབས་ བསྡུས་ གསུམ་ གྱི་ ནང་ ནས་ འབྲིང་ བའོ། 《量抉择论》。全书有现前、自利、他利等三品，古印度佛学家法称所著量学七论中属于主干的广、中、略三本中之中本。

ཚད་ མ་ རྣམ་ བར་ ངེས་ པའི་ འགྲེལ་ བཤད། རྒྱ་གར་ གྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཁེ་ ཤེས་ དབལ་ བཟང་ ཟོས་ བརྩམས་ པ་ དང་ ཆོས་ མཆོག་ ཁེས་ བརྩམས་ པ་ གཉིས་ ཡོད། 《定量论疏》。此书有印度智福善论师所著和法胜论师所著二种。

ཚད་མ་པ། ཚད་མའི་གཞུང་ལུ་མཁན། 因明家，因明学者。

ཚད་མ་ཚིག་ དོན་ ཅབ་ གསལ། བྱ་ སྟོན་ གྱིས་ མཛད་ པའི་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཞེས་ 《量句义 明显注》。布敦所著解释量理的论著。

ཚད་མ་བཞི། མངོན་ སུམ་ ཚད་ མ་ དང་། རྗེས་ དཔག་ ཚད་ མ། ལུང་ ཚད་ མ། དཔེ་ ཉེར་ འཇལ་ གྱི་ ཚད་ མ་ སྟེ་ བཞི། 四量：现量、比量、圣言量和譬喻量。

ཚད་མ་རིགས་པ། གཏན་ ཚིགས་ རིགས་ པ་ སྟེ་ རིགས་ གནས་ ཆེ་ བ་ ལྟ་བུ་ ཡ་ གྱལ། དོན་ གྱི་ གནས་ ལུགས་ ཤིན་ ཏུ་ ཐུགས་ ཆེ་ བ་ ཉིད་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བ། གཞལ་ བྱ་ ཡུལ་ དང་། འཇལ་ བྱེད་ ཡུལ་ ཅན་ དང་། དེ་ རྟོགས་ བྱེད་ ཀྱི་ ཐབས་ བཅས་ ཞེས་ མོར་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པར་ བྱེད་ པའི་ རིགས་ པའོ། 量学。五大明处中之因明。消除客观存在上的错觉，详细抉择所量外境、能量内心以及心境认识法的学科。

ཚད་མ་རིགས་རྒྱན། རྗེ་ དཀོ་ འདུན་ གྲུབ་ ཀྱིས་ མཛད་ པའི་ ཚད་ མ་ རྣམ་ འགྲེལ་ གྱི་ རྒྱུ་ དོན་ ཞེག 《量理庄严论》。解释量理的概论的书名。十五世纪根敦珠著。

ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ཚད་མ་རིགས་ པའི་ གཏེར་ ཞེས་ བྱ་ བ། ཚད་ མ་ སྟེ་ བའུ་ ཀྱི་ དགོངས་ པ་ རྣམས་ ཐུགས་ གཅིག་ ཏུ་ བཞུགས་ ཏེ། ཤེས་ བྱ་ སྒྲིབ་ གཉིས་ གཏན་ ལ་ ཕབ་ པ་ དང་ ཤེས་ བྱེད་ ཚད་ མའི་ རང་ བཞིན་ རིམ་ པར་ བྱ་ བ་ གཏིས་ ཀྱིས་ བསྟན་ ཏེ། ཡུལ་ བརྟགས་ པ། རྟོག་ བརྟགས་ པ། སྒྲིབ་ དང་ བྱ་ བ་ གཉིས་ བརྟགས་ པ། སྣང་ ཞེལ་ བརྟགས་ པ། བརྗོད་ བྱ་ དང་ རྗོད་ བྱེད་ བརྟགས་ པ། འབྲེལ་ བ་ བརྟགས་ པ། འཁོན་ འཛིན་ བརྟགས་ པ། མངོན་ སུམ་ བརྟགས་ པ། རང་ དོན་ རྗེས་ དཔག་ གཞན་ དོན་ རྗེས་ དཔག་ སྟེ་ རབ་ ཏུ་ དང་ བཅུ་ གཅིག་

ཅན་གྱི་གཞུང་འདི། དྲས་རབས་བཅུ་གསུམ་པར་སས་སྐུ་བཟྱི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པའོ།《量理宝藏》。十三世纪时，萨迦班智达·衮噶坚赞著。全书汇总七部量论要义，依全偏论断所知事物及训释能知量之本性两面立论，分为论外境、论内心、论总别、论直观分辨、论所诠能诠、论联系、论矛盾、论定义、论现前、论为自、论为他等十一章。

ཚད་མ་རིགས་ཤེས། ཚད་མ་རིགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། མངོན་སུམ་དང་། རང་གི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་བཅས་ལེའུ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན། ཤོག་དབྱིན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་བརྩམས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་ཡ་གྱལ། རྩ་བ་ལུས་ལྡན་བྱའི་ བསྟན་བཅོས་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་བསྡུས་པའོ། 《量学理滴论》。原名《正量理滴品》。全书有现前、自利比度、他利比度等三品。古印度佛学家法称所著量学七论中属于主干的广、中、略三本中之略本。

ཚད་མ་གསུམ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ། ལུང་གི་ཚད་མ་བཅས་སོ། 三量。现量、比量、圣言量或正教量。

ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ། ཀུན་གྱིས་ཚད་མར་གཟུང་བའི་གང་ཟག 量大夫。公认可为楷模者。

ཚད་མའི་འགལ་རྒྱུ་གསུམ། མ་རྟོགས་པ་དང་། ལོག་རྟོག ཞེ་ཆོམ་རྟེ་གསུམ། 三违理量：不解、邪分别和犹豫。

ཚད་མའི་རིགས་པ། འཕགས་པ་སྐྱབས་པ་སྟེ་དོན་ལ་མི་བསླུ་བར་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་སྟེ། དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་དང་། ལུང་གི་ཚད་མ་བཅས་གསུམ་ཡོད། 正量道理。证成道理，量知实际无有错乱的正理。此分现量、比量和圣言量三者。

ཚད་མས་གཙོད་འགལ། རང་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་དེས་དང་འགལ་ཟིན་གྱུར་པའི་བློ་ལ་གཉིད་པ་ཅན་གྱི་འགལ་བ། དབེར་ན། ཁྱོས་རྟོག་གཉིས་ལྡུ་བུ་གཞི་སྐྱ་དེ་ཁྱོས་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་བློས་སྐྱ་རྟོག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་སྐྱེད་ཅིང་། སྐྱ་མི་རྟོག་པར་རྟོགས་པའི་བློས་སྐྱ་རྟོག་འཇིན་ལ་གཉིད་པ་ཡན་ཆུན་སྐྱངས་འགལ་གྱི་ཚད་མས་གཉིད་འགལ་དོན་དང་། དུ་བ་དང་གྲང་རེག་གཉིས་ལྡུ་བུ། མེ་ཙོང་པར་ངེས་པའི་ཚད་མས་གཞི་དེར་གྲང་བ་སེལ་བར་ངེས་པའི་ ཚད་མ་འབྲེལ་པས་གྲང་རེག་མེ་ཙོང་པ་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་ཚད་མས་གཉིད་འགལ་ཡིན་ནོ། 量识相违。直接认识自境之正量，与其反面心识抵触之相违，如常与所作性二者：认识声是所作性之心，能生声是无常之心；而认识声是无常之心，与以声是常之执著相抵触，成为对立量识相违。烟与寒觉二者：确定有火之正量，能引出彼处无有寒觉之正量，故与有寒觉之执著相抵触，成为不共处量识相违。

ཚད་མིན་གྱི་བློ། ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ། རང་ཡུལ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་བློ་སྟེ། བཅད་ཤེས་དང་། ཡིད་དཔྱོད་སོགས་མངོན་རྗེས་ཚད་མ་གཉིས་མ་གཏོགས་པའི་རྟོག་པ་གཞན་ལྔ་བོའོ། 非量心。不合正量、非新悟自境之心识，即除现比二量之外所有再决识、伺察意等其余五种心。

ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་ལྔ། བཅད་ཤེས་དང་། ཁོག་ཤེས། ཞེ་ཆོམ། ཡིད་དཔྱོད། སྐད་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་རྣམས་སོ། 非量五识：断识、倒识、疑惑、伺察意和现不定心。

ཚད་མེད། གང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པ་སེམས་བསྐྱེད་པ། དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པར་དམིགས་ཤེང་། ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཉམས་ཅན་ཚད་མེད་པའོ། 无量，不可胜计。大乘修行，心向无量众生，引生无量功德，故云无量；དཔལ་ལྡན་ཏྲན་

ཚད་མེད་ བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། 好处说不完。

ཚད་མེད་གྲངས་མེད། མཐའ་ཡས་པ། 无量无数，ཆུ་ཤཚལ་ནང་དུ་ སྲོག་ ཆགས་ ཆེ་ ཆུང་ ཚད་ མེད་གྱངས་མེད་ཡོད། 海中大小动物无量无数。

ཚད་མེད་དགེ། བསམ་གཏན་ གསུམ་པའི་ གནས་ རིས་བདུན་མ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷའི་བདེ་བ་འདི་ ཙམ་མོ་ ཞེས་ཚད་དུ་ གཟུང་དུ་མེད་ པས་ ཚད་མེད་དགེ་ཞེས་བྱའོ། 无量净天。三禅天之中层。生于此中诸天，净妙悦怡之相，无可名状，故名无量净。

ཚད་མེད་བཞི། ཐེག་ ཆེན་ པས་ སེམས་ ཅན་ ཚད་མེད་བདག་དམིགས་ནས་ བསྒོམས་ ཏེ་ བསོད་ ནམས་ ཚད་མེད་པ་འཕེལ་བར་ བྱེད་པའི་ སེམས་བཞི་ སྟེ། བྱམས་ པ་ ཚད་ མེད་ དང་། སྙིང་ རྗེ་ ཚད་ མེད། དགའ་ བ་ ཚད་ མེད། བཏང་ སྙོམས་ ཚད་ མེད་ བཅས་སོ། 四无量，四梵处，四无量心。大乘人对向一切众生修行，引生无量福果之心：慈无量、悲无量、喜无量和舍无量。

ཚད་མེད་འོད། བསམ་ གཏན་གཉིས་ པའི་ གནས་ རིས་བདུན་མ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷ་ དེ་ལུས་ཀྱི་ འོད་འདི་ ཙམ་མོ་ ཞེས་ ཚད་ དུ་ གཟུང་ དུ་ མེད་ པས་ ཚད་མེད་ འོད་ཀྱི་ གནས་ ཞེས་ བྱའོ། 无量光天。二禅天之中层。生于此中诸天，身中所发光量，无可名状，故名无量光。

ཚད་སྐྱེས། ཚད་ པའི་ རྣད་ ཀྱིས་ སྐྱེས་ པའམ་ བཅི་ བ། 发烧昏迷；དེད་པ་ཚད་སྐྱེས་ཀྱི་ ཁ་ནས་ གང་ བྱུང་ མང་ བྱུང་ བཤད་ ཡོང་། 发高烧昏迷的病人口中会说胡话。

ཚད་སྨྱོ། ཚ་ བའི་ རྣད་ ཀྱིས་ སེམས་ འཁྲུལ་ བ། 发烧病狂；ཚད་སྨྱོ་ ཞེའམ་ནས་ འཆལ་ བ། 发烧病狂，出现谵语。

ཚད་གཞི། ཚ་ ཚད་ ཀྱི་ གཞི་ མ། 标准，准则；ཅུ་ བ་ གང་ བྱས་ ཀྱང་ ཚད་ གཞི་ ངེས་ ཅན་ ཞེས་ ཐེག་ དགོས། 无论做什么事，都要有一定的准则。 སྐྱས་ཀའི་ཚད་གཞི། 质量标准。

ཚད་ཡངས་ཁ། ཆུ་ ཁྲོན་ ཀྱི་ ཚད་ ཀུ་ ཡངས་ བའམ་ ཁ་ ཆུ་ ཆེ་ ཞིང་ ཡངས་ བ། 宽敞，开阔；བྱང་ཐང་ འབྲོག་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ས་ ཆུ་ ཆེ་ ཞིང་ ཚད་ ཡངས་ བ། 藏北草原牧区，面积宽广，地势开阔。

ཚད་ཡལ། གྲངས་ གནས་ ཤེག་ 摩鲁摩。一大数名。

ཚད་རིམས། ཚ་ བ་ དང་ འདྲེས་ པའི་ རིམས་ ནད། 瘟病。藏医所说热邪混杂的传染病。

ཚད་ལེན་པ། ཚ་ ཚད་ ཐེག་ ཚད་ ལེན་ པ། 测量；ཞང་ ཐོ་ ཆུ་ ཁྲལ་ ཀྱི་ ས་ ཆུ་ ཆེ་ ཆུང་ ཚད་ ལེན་ པ། 测量修建房屋的面积。གོན་ ཚོས་ ཀྱི་ ཚད་ ལེན་ པ། 量衣服。

ཚད་ཚོན་པ། (1)ཚད་ ཐེན་ པ། 足够，够量；རས་ ཚ་ འདི་ ས་ གོན་ ཆས་ ཆ་ ཚང་ གཅིག་ ཀྱི་ ཚད་ ལེན་ པ། 这段布够做全套衣服。(2)གདེང་ ཆོད་ དཔོག་ པ། 摸底，探明究竟；ཁ་ རྟགས་ ཐོན་ པའི་ ཚིག་ ཤུགས་ དེས་ ཁོའི་ བསམ་ ཚུལ་ ཀྱི་ ཚད་ ལེན་ པ་ རེད། 根据说话的语气，摸清了他的打算。

ཚད་ཤིང་། ཚད་ ཆུག་ བྱེད་ ཀྱི་ རེང་ སྟེ་ ཐེག་ རེང་། 尺子。量长短的工具。

ཚན། 名词。(1)ཆ་ བས་ སམ་ ཚད། 分量，度量；ཁ་ ཚད་ ཆེ་ པོ། 口气大。བཞའ་ ཚན། 湿度。ཟོ་ ཚས་ ཐ་ ཚན། 饭量。ཆ་ རྟག་ འགྱང་ ཚན། 酒量。རེད་ ཚན། 力量。(2)རྣོང་ རབ་ ཚོ། 组，类，族；རྩེ་ ཚན། 部分。གཉེན་ ཚན། 亲族。ལྔ་ ཚན། 五个一组。

ཚན་དཀར། རྩེ་ ཞིག 大福指甲。景天科植物名，可入药。

ཚན་དཀར་དམར་པ། རྩེ་ ཞིག 石笋。药用植物名。

ཚན་ཁ། རྩལ་ པ། 效力，功能；འགྲུལ་ འཁོར་ ཀྱི་

ཚན་ཁ་ཤེན་དུ་ཆེ་བ། 机器的效力大。རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་ཚན་ཁ་ཆུང་བ། 智力不高。ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཚན་ཁ་ཆེ་བ། 方法有效。

ཚན་ཁག ཏེ་ཚན། 类，部分，项目，单位，批，组：ལས་གྲྭའི་ཚན་ཁག 工段。ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཚན་ཁག 机关单位。ཚོང་ཐེག་གི་ཚན་ཁག 商品种类。

ཚན་གྲངས། དངོས་སྟ་མང་པོའི་རྣམ་གྲངས། 种数，件数。དངོས་རིགས་ཚན་གྲངས་མང་པོ། 多种物品。ཚན་རིག་དཔྱད་གཞི་ཚན་གྲངས་མང་བ། 多种科学研究。

ཚན་གཅིག (1)ཏེ་ཚན་གཅིག 一类，一部，一组：སྐོང་པ་ཚན་གཅིག 一组住户。(2)ཉག་ཉག། 有些，一些，某些：ཀྱི་ཆོགས་རྟིང་པའི་ནང་ལའྲག་དུད་ཚན་གཅིག་ལ་ནོར་ལྷུགས་གཏན་མེད་ཉན། 旧社会中，有些牧户根本没有牛羊等家畜。

ཚན་ཆེ་བ། གཏེས་ཆེ་བའམ་མང་པོ་ཡིད་བཞིན། 大量，众多：མི་ཚན་ཆེ་བ། 大多数人。

ཚན་དྲི། ❶དྲོན་ཚེ། 形容词。温暖，热：མར་ཁུ་ཚན་དྲི། 热酥油。❷(ཚངས) པི་པི་ཁིང་། 温热。草拨的异名。

ཚན་ཀོད། ཐུང་མངའ་བདག་ཆེ་ཁག་ལ་རྟེན་འབྲེལ་དུ་འཇལ་ཏྲའི་དངོས་ཐུབ་ཀྱི་དོད་དང་། སྐབས་གཞན་དུ་ངལ་རྩོལ་མི་དམངས་ནས་ཉེས་ཚད་འབྲེལ་དངོས་ཚན་གྲངས་ཀྱི་དོད་དཉལ། 礼品代金，赎刑代金。旧时，劳动人民须定期向上层领主交纳名为礼品的代金或免受酷刑的代金。

ཚན་བ། ❶དུས་ཐི། 名词。部分，批，段，节，旬，ཚན། 章，条，项。མི་རྣམས་ཚན་བ་བཅོས་ནས་ལས་གྲྭར་གཏོང་བ། 把人们分批派到工地去。❷(ཉིང) བཀྲ་བ། 洗涤。

ཚན་པོ་ཆེ། (1)ཚོན་འབོར་ཆེན་པོ། 大批，大宗，多数：སྐྱེ་བོ་ཚན་པོ་ཆེ། 大批人。(2)གེད་སྟོབས་ཆེན་པོ། 效力大，力气大，劲头大：གྲུང་ཚན་པོ་ཆེའི་སྟོབས་དང་ལྡན་པ། 劲大的力士。ཆུང་ཤེས་ཚན་པོ་ཆེ་བས་ལས་ཚོད་ཀྱང་ཆེན་པོ་ཙམ་བྱེད་པ། 由于劲头大，所以进度也快。

ཚན་དམར། ཐོ་ཤེ་དམར་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 红景天异名。

ཚན་ཚན། ཚན་པ་ཚན་པའམ། ཚན་ཁག་ཚན་ཁག 部，类，批：ཐོན་རྩིག་ཚན་ཚན་དུ་བཅད་པ། 将产品分成一批一批的。ཆོགས་ཆུང་ཚན་ཚན་དུ་འཆོགས་ནས་ཞལ་སྐྱེས་བྱེད་པ། 分批召集小组会议进行商讨。དབེ་ཚའི་ལེའུ་ཚན་ཚན་དུ་འཐོར་བ། 篇章零散。མེ་ཏོག་ཆུན་པོ་ཚན་ཚན་དུ་བསྡམས་པ། 把花捆成一束一束的。

ཚན་རིག སྐུན་ཟླ། 弟兄。

ཚན་ཉིག རང་ཐུང་ཁམས་དང་། སྐྱེ་ཆོགས། བསམ་བློ་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ཤེད་ཚན་སོང་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ཅིང་ཤེས་བྱའི་ཁ་ལག 科学。反映自然、社会、思维等的客观规律的分科的知识体系。

ཚན་ཤའུ་ཁུ། ཤེ་སྐན་ཁྱི་རྨགས་ཤེག་སྐེ། རང་མངའ་ལ་ཁྲ། ཞུ་རྩེས་སྟོབས། ནུས་བས་ཆ་འབྱུག སྐྲངས་པ་འཇོམས། 指甲菜。药用草本植物名。味甘苦，性平，功能愈合疮口、消肿。

ཚབ། དོད། 名词。代表，代理人，代替品：རང་ཚབ། 代表。སོ་ཚབ། 义齿，假牙。རིན་ཐྲེབ་ཚབ་གཉིས། 代价。价钱、偿还物和代替品三者。ལས་ཚབ། 代理人。མངའ་ཚབ། 领主代理人。རྫུན་ཁྱི་ཚབ་དུ་དང་བོ་བཞང་། 虚言不如实话。

ཚབ་ཐྲེག་པ། (1)ཐྲེབ་བཞག་དོད་ཐྲེད་པ། 赔偿，

གཞན་གྱི་ཡོ་བྱད་བཙགས་པའི་ཚབ་སྐྱེད། 赔偿遗失别人的东西。(2)ངོ་ཚབ་འཚོལ་བ། 找代表，设法派出代表：ཁོ་རང་ངོ་མ་འགྲོ་མ་ གྱབ་པས་མི་ཚབ་སྐྱེད་པ། 他本人不能去才找个代表。

ཚབ་ཏོ། 名词。(1)དངོས་ པོ་ གང་ དུང་ གི་ རིན་ དྲྭལ་མེན་པའི་ཚབ། 补偿品，代替品。(2)ངོ་ཚབ། 代表，代理人：གྲན་རང་མི་ཁོམ་པས་ཚབ་ཏོ་ཞིག་བཏང་ཡོང་། 我本人不得空，到时派一个代表去。

ཚབ་སྐྱེད་པ། གཡར་བརྗེའི་དོད་དམ་རིན་ འཇལ་བ། 赔偿，抵还：ཁའི་ ཅ་ལག་གི་ ཚབ་ སྐྱེད་ པ། 赔偿他的东西。

ཚབ་ཅི་ཚུབ་ཅི། མི་བཏུན་པ། 慌慌张张，急躁不沉着状：སྡོད་ཟྲོད་ མེན་པས་ ཁྱལ་ བ་ཚབ་ཚུབ་ དེ་ འདྲ་ མ་ ཐེབ། 别那么慌慌张张不能安详！ ཁྱོད་ཚབ་ཅི་ཚུབ་ཅི་དེ་འདྲ་ཐེབ་དོན་ཅི་ལེན་ནས། 你那么慌慌张张的是为什么？

ཚབ་ཐེབ་མཁན། ངོ་མའི་དོད་ཐེབ་གྱབ་པའི་མི། 代理人，ངའི་ཚབ་ཐེབ་མཁན་ཁོ་ཡིན། 我的代理人是他。

ཚབ་ཐེབ་དངོས་ཉིག་ལ། དངོས་ པོ་ གཞན་ཞིག་ཅི་ཚབ་ཐེབ་པའི་དངོས་ཉིག་ལ། 代用品。

ཚབ་མ། ཚབ་པོ་དང་འདྲ།

ཚབ་ཚུབ། ཚབ་ཅི་ཚུབ་ཅིའི་བསྟན་ཆོག

ཚབ་ཚུབ་དངངས་སྐྱག དངངས་སྐྱག་ལངས་ཏེ་ མེམས་ཚབ་ཚུབ་ཐེབ་ཚུལ། 惊惊惶惶。仓促恐怖状：དངངས་སྐྱག་སྐྱེས་ནས་ཚབ་ཚུབ་ངང་སྡོད་པ། 惊惶不安。

ཚབལ། ཉེས་སྐྱོན་གྱི་སྡུབས་ སམ་ ཀྱལས། 名词。坏的程度，恶劣影响：ནད་ཚབས་ཆུང་བ། 病势轻。ཉེས་ ཚབས་ ཡང་ བ། 罪状小。མི་ ཚབས་ ཅན། 坏透顶的人。རོན་འཕྲལ་ཚབས་ཆེ་བ། 错误严重。གནོད་ཚབས་ཆེ་བ། 危害大。སྐད་ཅ་ ཚབས་ཆེན། 怪话。ཀུན་མ་ཚབས་ཆེན། 大盗。

ཚམ་ངམ། ཚམ་རྫས་དང་འདྲ།

ཚམ་རྩལ། (ཉིང) འཇིགས་རྫས་སྟོན་སྟངས། 威风，气势。威胁的姿态。

ཚམ་མེ་ཚོམ་མེ། ཐག་མ་ཆོད་པའི་ཐུབ་དོགས། 迟疑，犹豫，踌躇不决状：ལས་ ཀ་ ཅིའང་ སྟངས་ ཐག་ མ་ཆོད་པང་ ཚམ་མེ་ཚོམ་མེ་ ཅིའང་བ། 做事迟疑不决。འགྲན་འཇིང་གི་ནང་དུ་ཚམ་ཚོམ་སྐུ་ཅམ་མེད་ པང་ཞུགས་པ། 毫不迟疑地投入战斗。

ཚམ་ཚོམ། ཚམ་མེ་ཚོམ་མེའི་བསྟན་ཆོག

ཚམས་ངམ། ཚམ་རྫས་དང་འདྲ།

ཚཀྱ། 名词。(1)འབྲུའི་ས་རྡོ་དང་ལྡུད་ཞིབ་ཚགས་ སྐྱེད་ མིག་ མང་ ཅན་ ཞིག 细眼筛。(2)(ཉིང) ཚ་ བོ། 侄，外侄；孙子。

ཚར། 名词。(1)ཟློང་སྐམ་ལན། 次，回：ཡང་ བསྐྱར་ཚར་གཅིག་བཤད་པ། 再讲一回。དེ་ཉིད་ གནས་ དྲུག་ ཚར་ལྔ་ བཀོད། 这个六位数重复写五遍。ཚར་དྲུག་སྟེང་འོག་གཉིས་སུ་ བཀོད། 上下两处各写六遍。(2)གྲལ་ དང་ ཞྱང་ བ། 行列，排列。

ཚར་རྩྭག ཚར་བའི་ཡལ་གས་བཟོས་པའི་གཞུ་ཅིང་ རྩྭག་པ་དང་། ཤིང་ཚ་སོགས་ཀྱི་ ཡུ་ བ་ཅིང་ བའི་ རྩྭག་པ། 栗木棍杖。由野栗树枝造成用以打人或作大锤把子的木棍。

ཚར་གཅད་བའི་གནས། ཁོག་རྐྱེན་ཁྱད་ལྡན་ཀྱི་ གང་ཟག་གས། དེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྟན་པའི་འགྲུལ་ ཤེས་དང་བརྗེད་པ་སྐྱོན་ ཅན། 负处。存有颠倒见解、错乱心识及出言有失误者，即辩论失败的一方。

ཚར་གཅད་བའི་གནས་གཉིས། ཐ་ཚིལ་ ཚར་ གཅད་བའི་གནས་དང་། ཕྱི་ཚིལ་ཚར་ གཅད་བའི་

གཉན་ཏེ་གཉིས་སོ། 两种负处：立论者负处和敌论者负处。

ཚར་གཅོད། ཐབས་བར་ཟིད་ བཤམ་ འཇོམས་ བར་ཟིད་པ། 制伏，惩治，消灭：ཕྱི་བ་ངན་པ་ཚར་གཅོད་ཟློས་པ། 折服谬论。དགྲ་བོ་ཚར་གཅོད་ཟིད་པ། 消灭敌人。

ཚར་ལྷུག ཚར་མ་བཏྱིགས་བའི་ཐམ་ གཟྱགས། 地中禾垛。刈后就地堆积田中的麦垛，ཐ་ཚས་མ་ཐང་རྩེ་གཤེ་ནང་དུ་ཚར་ལྷུག་ཁང་པ་ལྟར་བཏྱིགས་པ། 庄稼收割后，地中禾垛堆积如房屋。

ཚར་དུ་དངར་བ། གྲལ་གྱི་སྟེང་འགྱེག་པོ་བཟྱིད་པ། 排列整齐：དུ་ སྡེག་ སྐྱེས་ དུ་ སྟེང་ ལུགས་ ཚར་དུ་དངར་བ་ཞེག་དགོས། 整队时要排得行列整齐。མཁོ་ ཆུའི་ ཡོ་ བྱད་ ཚར་ དུ་ དངར་ བ་ བསྟེས། 奉送各种必需品。

ཚར་པ། ཤེར་གྱི་ཅུ་ བྱག་པ་ ཞིག 栗树。一种坚硬的灌木。

ཚར་ཐེ། ཚར་མའི་ བཤ་ རྩིག་ ཀུ་ བཞིའི་ དབྱིབས་ ཅན། 禾稼垛。堆积刈后禾束所成堆垛。

ཚར་ཐེབ། ཚར་ཐེ་དང་འདྲ།

ཚར་ཕུང་། སྟོན་ ཐོག་ཀྱི་ཚར་མའི་ ཕུང་ པོ། 禾稼堆。

ཚར་ཕྱད། ཚར་ ཁོད་དང་འདྲ།

ཚར་ཁོད། སྟེ་ ཚར་ ཆུན་འཕྱང་། 缨子，浮绪。装饰腰带等末端的丝线垂缕。

ཚར་ཁོན། ཚར་མའི་ ཆུན་ པོའཕ་ཚར་མའི་ ཁོན་ པོ། 禾束，禾捆，禾秉。刈割稻麦时所握的一把。

ཚར་ཕྱིན་པ། མཐར་ ཕྱིན་ པ། 究竟，到底，完全成功：ང་ཚོའི་ སྒྲུབ་ མའི་ ལས་ ཀ་ ཚང་ མ་ ཚར་ ཕྱིན་པ་ཀྱབ་སོང་། 我们过去的工作都完成了。

ཚར་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཟིན་པ། 尽，完毕，过去：དེ་རིང་ཁོགས་པ་ནས་ ལབ་ ཚར་ བ་ ཡིན། 今天早上就说过了。སློབ་སྒྲུབ་ཐུས་ཚར་པ། 学习完毕。ལས་ དོན་ ཚར་ ལ་ ཁད། 工作快要结束。

ཚར་ཀྱི། 名词。(1)མཁྲིགས་ཤིང་ ཞིག 一种坚硬的树，有说为漆树者。(2)འཇངས་ ཀྱི། 缕子，飘绪，璎珞。

ཚར་ཁོང་། ཕུལ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་ཁ་ ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྒྱས་པས་བྱེ་བ་དང་། ཚེལ་བྱོང་གི་ཚད་པ། སྐྱེ་ཚད་བཅས་ལ་ བན། 锁阳。锁阳科药用植物名。味苦辛，性平，功能清喉部、咽腔和肺部热邪。

ཚར་འབྲུམ། ཤེང་ སྐྱེ་ ཀྱི་ རིགས་ ཚར་ ལེབ་ ཀྱི་ འབྲས་བུ་ སྟེ། རང་མངར་ལ་བསྐ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྒྱས་པས་དེ་ག་ ཀྱྱམ་ སོགས་ ཡན་ ལག་ ཀི་ ཆུ་ ཤེར་ ཅྱང་ བ་ སྐྱེད། 灰枸子。别名张枝枸子。蔷薇科木本药用植物名，为灰枸子树种子。味甘而涩，功能收敛痛风散于关节之黄水。

ཚར་མ། ལེ་ རྟོག་ བཅས་ བའི་ ཚར་ མ། 名词。已刈禾稼，收割了的禾稼。

ཚར་རྩུག ལུག་ཁྱུག་ཀི་ བཀས་ བས་ བཟོས་ བའི་ ཀོན་ པ་ཆུ་བ་ཀ་ ཅན། 羔裘。有面的羔羊皮袍。

ཚར་ཚག ལུག་ཁྱུག་ཀི་ བཀས་ བས་ བཟོས་ བའི་ ཀོན་ པ་ཆུ་བ་ཀ་ ཅན། 羔裘。有面的羔羊皮袍。

ཚར་ཚར། མཐའ་ སྟེ་ འཇངས་ འཇངས་ ཀྱི་ རྟས་ པ། 缕缕。缨子或布匹浮绪飘散状：ཀྱོན་ ཚའི་ ཁྱང་ ཁྱུལ་ ཚར་ ཚར་ མཇོས། 装饰品的缨子缕缕飘散。

ཚར་ཁྱ། ལུ་ ཀུའི་ ཚ་ རྩུས་ བཟོས་ བའི་ ཁྱ་ ཙི། 羔皮帽。

ཚར་ལེབ། སྟོ་ ཞིག 张枝枸子。蔷薇科植物名，可入药。

ཚར་ཤས། སྐར་ཞེང་ བདག་ ཁག་ གིས་ ཞེང་ སྟེང་ རས་ ཞེང་ བའི་ སྟོན་ འབྲས་ ཕྱེད་ ཕྱེད་ སོགས་ བགོ་ སྟུད་ ཕྱེད་ བའི་ ཤས་ ཆུག་ ལུགས་ ཤིག 禾稼分成。旧时，收割庄稼后，地主在地中瓜分农民包括秸秆在内的全部收获物的分成法。

ཚར་སྒྲོག ལུ་ ཀུའི་ ཚ་ རྩུའི་ སྒྲོག་ པ། 羔裘。羔羊

皮袍。

ཚལ། 名词。(1)ལྷུན་གྱིང་ མང་ པོ་ འབྲིགས་ པའི་ ས། 林园；དགས་ཚལ། 天然林。རྒྱུད་མས་ཚལ། 人造林。(2)(ཀ) རྩྭ་ཚལ་གྱི་ཟས། 菜。蔬食。

ཚལ་ཀུང་ཁང་གི་ཀན་ཚུག་ལས་ཁང་། རབ་བྱུང་ གསུམ་པའི་མེ་ལུག་ལོར་ ཞང་གཡུ་ བག་པ་ དང་མ་ གཞོན་ནུས་ཕུག་ བཏབ་པའི་ ལྷ་ཁང་ཆེན་ པོ་ ཞེག 采工唐寺。西藏自治区拉萨寺东郊一古寺名。公元1187宋孝宗淳熙十四年，为宇札巴·达玛循努所倡建。

ཚལ་རྐོང་། ཆེད་དུ་མ་བཏབ་པར་རྒྱས་པའི་ བཟའ་ བྱང་པའི་རྩྭ་ཚལ། 野菜。未专门栽种而可食用的一种蔬菜。

ཚལ་ཐྲོག་ (ཁལ) རྐ་དེལ་ཀྱི་ལག་པ་ཡ་ གཅིག་དང་ ཀང་པ་ཡ་གཅིག་ ཐྲོག་ ཅིང་། 前后绊脚绳。将骡马一侧的前后两足互相绊住以免走失的皮带。

ཚལ་ལུས། (1)རྩྭ་ཚལ། 青菜，蔬菜。(2)ཚལ་ཞིང་གི་ལུས་ར། 菜园。

ཚལ་ཅན། (རྟེང) བཏུང་བ། 饮料。

ཚལ་པ། 名词。(1)དུམ་ བྱ། 片，段，碎块：ཤེལ་ རྩྭ་ཚལ་པར་གས་པ། 玻璃破成碎块。རས་ ཚལ་ པར་དབྱལ་པ། 撕布成片。(2)ཕྱེད་ པ། 一半；ཚལ་པ་གཡས། 对开，割成两半块。(3)བོད་རང་ རྒྱུད་ཐྲོངས་ ལྷ་ས་ཐོང་ ཁེར་ཀྱི་ས་ ཆ་ཤུར་ བོད་ཁྲི་ སོར་ པའི་ཐུ་གཙུམ་ཀྱི་ཡ་ ཀུལ་ཞེས་ 采巴。西藏自治区拉萨市东郊地区名，元置堪里八田地里管民万户，明代因之。(4)ཚལ་གུང་ གང་དུ་ སྐྱོད་པའི་ མི། 采巴人。居住拉萨市东郊采工唐地方的人。

ཚལ་པ་བཀའ་བརྒྱུད། སྒྲི་ཤའི་དུས་ རབས་ པའི་ གཉིས་ པའི་ སྐབས་ དུགས་ བོ་ ལྷ་ ཇེའི་ ཡང་ རྒྱབ་ ཆོ་ ཤ་ ཞང་ངམ་ གཡུ་ བག་པ་ པ་ ཐོན་ འབྲུས་ ཀུགས་པ་ ལས་ པ་ཐུང་ པའི་ པཀའ་ བ་ཐུང་ པའི་ ཀུབ་ མཐའི་ དང་ གས་ ཤེག 采巴噶居。公元十二世纪中，从塔波拉杰的再传弟子宇札·尊珠札巴，别号喃喀祥传出的噶居派一分支名。主寺为拉萨东郊采工唐寺。

ཚལ་པ་ཁང་འབྲོ་བའི་མཁོན་ བོ་ གཡུ་ བྱ། ཚལ་ པ་ བཀའ་ བཏུང་ ཀྱི་ ལུགས་ སྲོལ་ ཐོག་ མར་ གཏོད་ མཁན་ དེ་ ཡིན། འདི་ ཐོད་ ཀྱི་ རབ་ བྱང་ གཉིས་པའི་ལྷུགས་ རྒྱང་ལོར་ རྒྱུད་ཀོད་དུ་ འབྲུངས། མཚན་དང་ མ་ ཀྱགས་ ཞེས་ པའོགས། རབ་བྱང་ གསུམ་པའི་ས་ འབྲུག་ ལོར་ བསྟེན་ པར་ རྗེགས་ ཏེ་ བཅོན་ཐབས་ ཀྱགས་ པར་ པའོགས། ཆུ་ སྲིལ་ལོར་ ཐག་ ཙོ་ ཀུ་ པ་ རྡོ་ རྗེ་ ཆུལ་ ཐོ་ དང་ ལྷན་ དུ་ དཀས་ ཐོ་ ལྷ་ རྗེ་ དང་ མཐལ། དེའི་ དབོན་ ཐོ་ སྒོམ་ པ་ ཆུལ་ ཁྲིམས་ སྟེང་ ཐོ་ ལས་ ཆོས་ མང་ དུ་ གས་ན་ ཏེ་ གདན་ ས་ མཐིལ་ དུ་ ཡུན་ རིང་ བཞུགས། རབ་བྱང་ གསུམ་ པའི་ ཤེང་ ལུགས་ ལོར་ ཚལ་ གཞོས་ བདག་ ཐོ་ མཁར་ ཆུལ་ བའི་ འབྲུང་ གནས་ ཀྱི་ ཙོས་ ཁ་ ཚལ་ ཡང་ དགོན་ ཟིར་ བའི་ དགོན་ པ་ དང་། རབ་ བྱང་ གསུམ་ པའི་ ཆེ་ ལུགས་ ལོར་ ཚལ་ གུང་ གང་ ཐོ་ ལྷ་ ཁང་ དགོན་ པ་ བཅས་ བཏབ། དེ་ ནས་ བཟུང་ ཚལ་ པ་ བཀའ་ བཏུང་ ཟེར་ བའི་ ལུགས་ སྲོལ་ ཐོག་ མར་ བྱུང་། རབ་ བྱང་ གསུམ་ པའི་ ཆུ་ བྱང་ ལོར་ འདས། 采巴·祥·尊珠札巴(1123—1194)，采巴噶居创始人。又称众生怙主宇札巴，简称采巴·祥。生于拉萨附近采巴竹地方，幼名塔玛札。公元1148年出家受戒更名尊珠札。公元1152年偕帕摩竹巴·多吉杰波同谒塔波拉杰，学法于其侄贡巴·楚暹宁波(1116—1169)。公元1170年帕竹·多吉杰波逝世后，采巴·祥曾在邓萨梯寺居住多年，此时得到拉萨采谿卡主人即噶尔家族首脑人物杰瓦穷乃大力支持，公元1175年于采地兴建采寺，其流派即以寺得名，称采巴噶居。

ཚལ་བྱ། དུམ་ བྱ། 名词。片，段，碎块：རས་ ཚལ་ བྱ། 布片。ཤོག་ བྱ་ ཚལ་ བྱ། 纸屑。

ཚལ་ཞིང་། རྩྭ་ ལྷ་ས་ཀྱི་ ཞེང་ ཁ། 菜园。

ཚལ་ཁང་དགོན། 梁·赛尔·帕巴·绒嘎斯·查瓦·勒巴·贝·桑·布·格·协拉·古·宁·扎巴·贡布·格西·协拉·贝·桑·布·格·协拉·贡·扎巴·桑·布·格

སྐྱོ་ཞིག་ 正在郑重进行商谈，莫说空话！

ཚིག་ཀློང་། བོད་ཡིག་རྩོམ་ལུགས་ལ་ཚིག་ལྷུག་དང་། ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཚིག་ལྷུག་ལ་ཚིག་ཀློང་གི་ཐ་སྙད་མེད་ཅིང་། ཚིགས་བཅད་ལ་ཀློང་པ་བཞི་བཞིར་གོ་ བོ་ ཀ་ རེ་ རེ་ རྣམ་དགོས་པའི་ཀློང་བའི་ཡ་ཐུལ་རེ་ལ་ཚིག་ ཀློང་ ཞེས་ཟེར། དེ་ཡང་ཤས་ཆེར་ཡ་ཚིག་གང་ཡིན་གྱི་ཀློང་པ་རེ་རེ་ལ་ཡིག་འབྲུ་བདུན་དཀུ་སོགས་ཡ་ཐུངས་མང་ཆུང་ཅི་རིགས་ཚིག་ཀློང་ དུ་ བཟྱིགས་ པ་ཡོད་དོ། 偈句，颂偈中一句。藏文有长行和颂偈之分，长行为散文；颂偈近诗歌。颂偈四句一首，每句字数相等，均为单数，或七言或九言等。

ཚིག་ཀློང་བཞི། ཚིགས་བཅད་གཅིག་གམ། གོ་བོ་ཀ་གཅིག 四句，一颂偈。相当于汉文律诗的一首断句或绝句：གོ་བོ་ཀ་གཅིག་ལ་ཚིག་ཀློང་བཞི་ཡོད། 一颂偈有四句。

ཚིག་སྐམ་བོ། དོན་མེད་བའི་སྐད་ཅ། 空话，空谈。不落实和不切实际的话：འབོད་ཚིག་ སྐམ་ བོ། 空头口号。 སྙིང་བོ་མེད་བའི་ཚིག་སྐམ་བོ། 没有实际意义的空话。

ཚིག་སྐྱོན། སྐད་ཡིག་གང་དུང་ལ་ རྩོད་ ཚིག་ ལྷུག་ཆད་ནོར་འཁྲུལ་སོགས་ཞུགས་བའི་ སྐྱོན། 语病。措词不当、语句有过多过少错误纰漏之处：རྩོམ་ཡིག་འབྲི་སྐབས་ཚིག་སྐྱོན་དོན་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་པ་ཞིག་དགོས། 写文章时，要做到内容和语句都无毛病。

ཚིག་བསྒྱམས་བ། དོན་ཅ་ཚང་མ་བཤད་པ། 言词吞吐，忍口不说：ཁའི་སེམས་ལ་དོགས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་སྐད་ཅ་ ཤོད་ འབྲོ་ བཞག་ནས་ ཚིག་ བསྒྱམས་ སོང་། 他的心里顾虑很大，所以留住话头不说下去。

ཚིག་བསྐོར་བ། བསྐོར་བའི་ཆུན་གྱི་ནང་ གསེས་ཤིག་སྟེ། བསྐོར་བ་དོན་མི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་གནས་ལུགས་འབའ་ཞིག ཐོག་ཉེ་ཆུང་ཚིག་གི་རྣམ་འདྲུར་འདྲ་བས་ཐུལ་ཏེ་ཆུལ་ དུ་སྟོན་ བའི་ ཆུན་ ཞིག 叠语修辞。重出一个相同的短语，分别说明几个中心事物的修辞方法。重叠修饰法之一。

ཚིག་ཁ་སྣོན་བ། ཚིག་ཅ་མ་ཚང་བ་ ཁ་ སྣོང་ བ། 添字，补遗：ཚིག་ཀློང་རེ་རེའི་ནང་དུ་ ཡིག་འབྲུ་ གཉིས་རེ་བསྣན་ཏེ་ཚིག་ཁ་སྣོང་ བ། 在每个偈句中分别各添两字。

ཚིག་མཐེབ་གས་ཅོ། ཚིག་འཇམ་ཙི་ མ་ ཡིན་པའམ་ ཚ་དཀའ་བ། 词气粗暴，艰涩难懂的话：ནང་དོན་ཟབ་ཀྱང་ཚིག་མཐེབ་གས་ ཙི་ཡིན་པས་དེན་མ་རྟོགས་ པ། 内容深奥而文词晦涩，因而未解其义。

ཚིག་འཁྲིར། འདོན་ཚིག་ བསྒྲུང་ བའི་ འཁྲིར་ ཐེ། 复诵流利：དཔེ་ ཅའི་ ཚིག་ འཁྲིར་ སོང་། 已能流利地复诵书中词句。

ཚིག་འཁྲི། དོན་ལ་མི་བསམ་པར་ཚིག་ རྩུང་ ཐ་ ལ་ ཞེན་པ། 咬文嚼字，纠缠字面：གྲོས་ མོལ་ ཅིར་ དུས་དོན་ལ་མི་དགྱེད་པར་ཚིག་འཁྲི་ཁ་ སྐྱ་ བྱས་ ན་མི་ འཕྲིག 商谈时不要不考虑实际问题，只在字面上纠缠。

ཚིག་འཁྲིགས་ཆོད་པ། (1)སྐད་ ཅ་ ཐག་ ཆོད་ པ། 议定，说定了：མཚོག་ཐེ་འཕྲོ་རྒྱུའི་ཚིག་འཁྲིགས་ཆོད་པ། 已经议定要赶快前去。(2) ཚིག་ གི་ དོགས་ པ་ཆོད་ པ། 疑团已解，顾虑消失：ཡིན་མིན་གྱི་བདེན་ཁ་ བཅད་ ནས་ དོན་ གནད་ གྱི་ ཚིག་ འཁྲིགས་ ཆོད་ པ། 通过研究，是非问题的疑团已经解决了。

ཚིག་གི་ཁྲིད་བར། ཚིག་གི་བྱེ་བཤམ་རྒྱས་པ། 言辞功能。语言的效果：མ་ བཏབ་ གནད་ དུ་ ཐུག་ བའི་མཚན། མ་འགྲུང་ཁོང་དུ་སོང་བའི་ སྐྱན། མ་ རྣས་ཡིད་འཕྲོག་ཐུང་སྟིའི་རྟེ། ཚིག་གི་ཁྲིད་ བར་

རྣམས་ལ་ཡོད། 不待刺而中之利兵，不待饮而入之良药，不待尝而醉心之甘露，是为言辞之特殊功能。

ཚིག་གི་ཀུངས་ཅན། ཚུར་ཐད་འདོགས་བྱས་པའི་ལན་དུ་ཐང་ལེགས་སོ་ཞུ་བའམ། སྐྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བའམ། ཡག་བྱང་ཟེར་བའམ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག 谢辞，口头感谢：ང་ཚོར་རོགས་རམ་སྐུབས་འཇུག་གནང་བ་ལ་ སྐུར་རྗེ་ཆེ་ཞེས་ཚིག་གི་གཏང་རག་འབྱལ་བ། 对我们的帮助，口头表示致谢。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀེ་བའི་གཏམ་དང་། མངོན་བསྟོད། འཇམ་སྐྲ། སྐྱེ་བཀ སྲིང་ལ་འབབ། ཚིག་སྒྲིས། ཚིག་བཟང་། ཞེ་སྡུ། རོ་ལྟེན། ལེགས་བརྗོད། ལེགས་བཤད་བཅས་སོ།

ཚིག་གི་ཡིགེ། ཡི་གེ། 文字。

ཚིག་གི་བདུད་རྩི། ཚིག་བདུད་རྩིའི་གཞུགས་སུ་ བཀོད་པ་སྟེ་སྐུན་ཞིང་རྣ་བར་འཇེབས་པ། 言词甘露。措辞恰当的语言，受听的话。

ཚིག་གི་ཚོགས། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟེན་ཀྱི་ཁྱབ་གྱི་ཚིག་ཕྲ་དྲགས་ཏེ། དོན་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་ པའོ། 句身。聚积众名，叙述事物差别，说明特点为句，二句以上为身。

ཚིག་གི་གཟུངས། གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་བཞིའི་ཡ་ཁྱས། ཚིག་རྗེ་ཙམ་གྱིས་བ་དེ་ཙམ་དུ་འཛིན་ནུས་པའོ། 法陀罗尼。四陀罗尼门之一，如其所闻法语词句而得解悟者。

ཚིག་ཀྱ། ཚ་ཀུ་དང་འདྲ།

ཚིག་གོ་སྐྱོགས་གཉིས་ལྡན། གོ་དོན་གཉིས་ཚོང་ པའི་གཏམ། 双关语，词义游移：ཁ་གདངས་ཆུ་མཐོང་གི་སྐད་ཅ་གསལ་པོ་མི་བཞེད་ པར་ཚིག་གོ་སྐྱོགས་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་ཐོག་ནས་གོད་པ་ ཅི་ཡིན། 为什么不开门见山，却说些双关的话？

ཚིག་བྱིང་ཀི། ཉན་མཁན་གྱི་ཤེམས་དང་རྟ་བར་མི་འཚུགས་པའི་ཚིག 恶言，硬话。不入耳的话：གཞན་ལ་ཚིག་ཐུང་པོ་ཤ་སྟག་བཞད་ནས་ བར་ མི་འཚུ། 出言不逊，人家听不进去。

ཚིག་བྱེད་ལས། ཚིག་ལ་རམ་འདེགས་པའི་ སྒྲིགས་སུ་ཉིད་བཞག་དོན་དུ་མིང་གི་ཚ་ཤས་སམ་ ཡན་ལག་སྟེ། ལག་པ་ཞེས་པའི་པ་དང་། མཐོན་པོ་ཞེས་པའི་པོ་དང་། ཀ་པ་ཞེས་པའི་པ་དང་། སྐུ་པོ་ཞེས་པའི་པོ་དང་། ཐ་མ་ཞེས་པའི་མ་དང་། ཉ་མ་ ཞེས་ པའི་ མ་ལྟ་ བུ་ བདག་སྐྱེའི་ དོན་ མི་ སྟོན་ པའོ། 词缀。词中附加在词根上的构词成份。如：ཀ་པ་、མཐོན་པོ་、ཀ་པ་、སྐུ་ པོ་、ཐ་མ་、ཉ་མ་ 中的པ་པོ་པ་པོ་མ་མ་等不表主人词，只是词的辅助成份。

ཚིག་འགལ་བ། ཚིག་རྩ་ཉི་འགལ་བ། 语言矛盾：འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་ རྩ་ཚིག་ དང་ ཉི་ཚིག་ འགལ་ བ་ལྟ་བུ། 解释前言不符后语。

ཚིག་འགྲེལ། ཅ་བའི་ ཚིག་ ཀང་གི་ འབྲུ་ རེ་ རེ་ བཞིན་རུལ་དུ་བཀོད་ནས་འགྲེལ་བའི་གཞུང་། 释文。着重对本文逐字逐句进行解释的著作物：ཚིག་ལ་ཚིག་འགྲེལ་ཙམ་ན་ཚོ་ བའི། 有注释的词句就容易理解。

ཚིག་རྩོལ་བ། (1)ཚིག་ལ་དགག་པ་གཅོང་བ། 辩驳。否定别人的词句：གཅོ་ བོ་དོན་ལ་རྩོལ་དགོས་པ་ལས་ཚིག་ལ་རྩོལ་བ་དེ་དགོས་ མེད་ ཡིན། 重要的在于驳斥意义，不在于驳斥词句。(2)ཚིག་ལ་དགག་པ་གཅོང་མཁན། 辩论者，反驳者。

ཚིག་རྒྱག གཞན་ལེམས་ལ་ཐོག་བའི་སྐོང་ཚིག་གམ་ རྒྱང་ཟའི་གཏམ། 影射，讥讽话。伤人的冷言冷语：དང་གཏམ་གང་གོད་པ་ ལས་ ཚིག་ རྒྱག་ གཅོག་ མ་ གོད། 直话直说，不要侧面讥讽！གཞས་ཀྱི་རྣམ་བའི་ ཐོག་ ནས་ ཚུན་ ཚིག་ རྒྱག་ རྒྱག་པ། 以对唱形式相互影射。

ཚིག་རྒྱན། (1)སྒྲས་རྟགས་ཀྱི་ཚིག་རྒྱན་ཀྱང་ཡང་འང་སོགས། 语气修饰词。藏语语法中所说顺述、逆述等连词，如ཀྱང་ཡང་འང 等。(2)སྦྱོན་ངག་གི་དོན་རྒྱན་དང་སྐྱ་རྒྱན་སོགས། 词、义修饰词。修辞学中所说词、义或字音的修饰法。(3)ཚིག་ཉམས་འདོན་ཐེབ་ཀྱི་ཚིག་རྒྱན། 程度修饰词。语法学中用以表明动作等发展变化程度的副词，如རྣམ་པར་རྟ་ཏུ་མངོན་པར་ 等。

ཚིག་སྒྲུག་པ། ཚིག་འབྱུང་མང་ཐའི་ནང་ནས་ མཁོ་ཆེ་བའི་ཚིག་ལེན་པ། 选词。挑选所需要的词汇：མཁོ་ཙམ་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུག་ བྱེད་ དྲན་ པ། 选集有用的词汇。གཞན་གྱིས་སྐད་ཆ་བཤད་པའི་ནང་ནས་ཚིག་སྒྲུག་པ། 从别人的谈话中挑选词汇。

ཚིག་སྒྲབ། ཐ་སྙད་ རྩོམ་ སྒྲིག 造词。创造词汇。

ཚིག་བརྒྱ་མདོར་གཅིག ཚིག་མང་ཐའི་དོན་གཅིག་པ། 百言一旨，归根结底，一言以蔽之：ཁོས་སྐད་ཆ་མང་པོ་བཤད་ཀྱང་ཚིག་བརྒྱ་ མདོར་ གཅིག་ལ་བསྡུས་ན་རང་འདོད་ཁོ་ན་ ལས་ མེ་ འདུག 他说的话虽多，但是归根结底，除自己私欲以外，别无其他。

ཚིག་བརྒྱའི་དབང་པོ། (མཛད་) གཟའ་པ་སངས། 百语王。金翅的异名。

ཚིག་བསྒྲིགས་པ། (1)སྐད་ཅའི་ཚིག་ལྡུ་ བསྒྲིགས་ པ། 造句，缀句。(2)གཞུང་ཚིག་སྒྲིགས་ གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ། 作文，编写文章。

ཚིག་ངན། སྐད་ཆ་རྩུབ་པོའམ་གཞན་སེམས་དགྲག་པའི་སྐད་ཆ་གནག་པ། 恶言。粗恶的言语，ཚིག་ངན་ རྔང་ ཡང་ མི་ སེམས་ དགྲག ཀུ་ ཁབ་ ཆུང་ ཡང་ རྩེ་ མོ་རྣོ། 恶言虽少刺人心，针儿虽细锋芒尖。

ཚིག་འཆལ། ངག་འབྱལ་ཏེ་ དོན་ མེད་ ཀྱི་ འཆལ་ ལོ། 无谓之谈。旧译绮语、杂秽语：དོན་མེད་ཚིག་འཆལ་ཁོ་ན་ བཤད་ ནས་ ཚིག་ དོན་ སྐྱང་ པ་ བཏགས། 尽作无谓之谈，失去本义。

ཚིག་འཇམ། (མཛད་) ནེ་ཙོ། 语柔。鹦鹉的异名。

ཚིག་འཇམ་པོ། ཚིག་སྐྱང་རྩེ་བོའམ། ཚིག་རྣ་ བར་ སྙན་ པོ། 温言，软语。入耳中听的话：གྲོགས་པའི་སྐྱོན་ཆ་བརྗོད་པར་ཚིག་འཇམ་པོ་ སྨྲ་ བ། 温言批评朋友的过失。ཚིག་ འཇམ་ པོ་བཤད་ན་མི་ ཀུན་ མགུ། ཚིག་རྩུབ་པོ་བཤད་ན་མི་ ཀུན་ སྡུག། 温言人皆喜，粗语人皆嫌。

ཚིག་འཇུག་ཅི། དོན་གྱི་རྗེས་སུ་ཚིག་འགྲོ་ འཇུག་ བདེ་པོ། 语句通顺，说得过去：རྩོམ་པོག་འདིའི་ ཚིག་འཇུག་པོ་ འདུག 这篇文章词句通顺。

ཚིག་རྩེལ་གཅོད་པ། ཚིག་གི་རྗེས་ ཁོ་ ན་ གཅོད་ པ་སྟེ་ཚིག་འཁྲི། 纠缠字面，咬文嚼字：དོན་ལ་ བརྟག་དཔྱད་མེད་པར་ཚིག་རྩེལ་གཅོད་པ་ ཙམ་ལ་ སྙིང་པོ་ མེད། 不研究实际问题，只是咬文嚼字没有意义。

ཚིག་རྩེལ་དོན་གསལ། ཚིག་ཐོག་དོན་གཏས་དང་ དོན་གཅིག

ཚིག་ཟློས། སྐད་ རིགས་ སུ་ སའི་ ཚིག་ གི་ རྣམ་ འགྱུར། 语言风格。各种语言特有的格式或面貌：སྡེབ་ ཚིག་འདི་ ཚིག་ ཉམས་ ཀ་ ཅང་ དོད་ པོ་ འདུག 这首诗别具风格。

ཚིག་ཟློས་པ། (1)རྩོད་ཚིག་ལ་ སྐྱོན་ ཞུགས་ པ། 语病，措辞不妥：རྩོད་ཐེབ་ ཀྱི་ ཚིག་ ཉམས་ ན་ བརྩོད་བྱའི་དོན་མི་ རྟོགས། 措辞不妥，则义不可解。(2)(མཛད་) ཁྱུགས་པ། 失语。哑巴的异名。

ཚིག་ཐུང་དོན་ཚང། ཚིག་ ཉུག་ མེད་ ལ་ དོན་ གནད་ འདུས་ པ། 言简意赅，简明扼要：མི་གི་ ཚིག་ཉུང་དོན་ཚང་དེ་ སྐུས་མཐོང་ཡང་ ག་ བདེ་ པོ་ ཤེང། 简明扼要的文字，谁看了也容易懂。

ཚིག་གཏུན་ཞི། འདོད་ པར་ མི་ ནུས་ པའི་ ཚིག་ བཅའ་ཞི། 严词。严正不可违越的话。

ཚིག་སྐྱེས་ཀྱི་ལ་བཟང་། རྣོད་ཅིང་ཀྱི་ ཚིག་ སྐུན་ལ་བརྗོད་ཅའི་དོན་བཟང་པ། 好言好意，美言善意，ཁོང་གིས་བཤད་པའི་གཏམ་དེ་ ཚིག་སྐུན་ དོན་ བཟང་ཞིག་རེད། 他说的是好言好意的话。

ཚིག་གཏེར། ཚིག་གི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་ དོན་གཅིག་ མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ རྣམས་ ཚིག་ ལེའུར་ བྱས་ པའི་ མངོན་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཞིག་སྟེ། དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པར་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ ཀུན་ དགའ་ རྒྱལ་ མཚན་ གྱིས་ མཛད་པའོ། 《语词藏》。十三世纪， 萨迦班智达·衮噶坚赞著， 是一部一义多名的颂偈体同义词书。

ཚིག་ཟུར་དང་མིན་པའི་སྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་ཐུན་ ཀྱི་ནང་གཅིག་ཤེག་སྟེ། སྒྲུབ་གཞི་དངོས་ པོ་གཉིས་ ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་མང་པོ་ རྣམས་སྐྱོ་ ཚིག་ གཅིག་ པ་ཡིན་ ཞེང་། གཅིག་མཚམས་ཐ་མི་དད་པས་ སྒྲུབ་ པའི་ ཐུན་ཞེག 同文双关。同一字面，同一句读，双关表明所论两种事物的许多含义的修辞方法。双关修饰法之一。

ཚིག་ ཧལ། སྐད་ ཅ་ ཤོད་ ཉིས། 失言；སྐད་ཅ་ ཚིག་ཐལ་ གོང་པ། 失言。

ཚིག་ཟོག་ངོན་ལ་བཟོལ། གང་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ དངོས་སུ་ལག་ ལེན་ བསྟུང་ པ། 说话兑现，说了就做；ཁོང་ནི་ ཚིག་ ཐོག་ དོན་ འཕྲལ་ ཉིད་ མཁས་མི་ བརྟན་ པོ་ ཞིག་ ཡིན། 他是一位说话算数、稳妥可靠的人。

ཚིག་ཟོག་ངོན་གཏན། གང་བཤད་ དོན་ གནས། 说话兑现，言出行随；མི་ འདིས་ གང་ བཤད་ ཚིག་ ཐོག་ དོན་ གནས་ ཡིན་ པས་ ཡིད་ ཆེས་ བྱེད་ རིའོ། 此人说话算数，完全可以信任。

ཚིག་མཇུག ཚིག་གི་ མཇུག་ མ། 词尾。

ཚིག་མཐོན་ཞི། (ཡིག) གོ་དཀའ་བའི་ ཚིག 言词古奥。难懂的言词；གཞན་ གྱིས་ རྟོགས་ དཀའ་ བའི་ ཚིག་ མཐོན་ཞི། 他人难懂的古奥词句。

ཚིག་འཁེངས་ཞི། (1)ཡིག་ འབྲུ་ མང་ ཐུང་ ཆ་ མི་ སྙོམས་ པའི་ ཚིག 句子不顺， 语不畅达；དག་རྟོག་ ཚིག་འཐེབ་ ཐེའི་ རིགས་རྣོན་ མི་ བདེ། 词句不畅达，念来不顺口。(2)སྐད་ ཆ་ མི་ གསལ་བ། 话不明晰，词句含混；སྒྲ་རྣོན་ ཚིག་ འཐེབ་ ཐེ་ དེ་ ཤར་ མར་ ཙོ་ མི་ བདེ། 词句含混的话，不容易一下子听懂。

ཚིག་དོན། ཁ་དན་ནས་ཁ་ ཆད། 条件。确定不移的条款；ཕན་ ཚུན་ ཁོས་ སྐུར་ ཅིང་ ཐུབ་ ཚིག་ དན་ བཅས་པ། 彼此确定了要进行讨论的条款。

ཚིག་དམ་ཞི། རྟོག་ གཞི་ཁག་ཞི། 艰深的词句，诘屈聱牙的文章；རྟོག་ ཡིག་ འདི་ ཚིག་ དམ་ ཞི་ ཡིན་ པས་ ཀོ་ དཀའ། 这篇文章诘屈聱牙，难于理解。

ཚིག་དོན། (1)རྣོད་ ཅིང་ ཚིག་ དང་། བརྗོད་ བྱའི་ དོན། 词和义，形式和内容。(2)རྣོད་ ཅིང་ ཚིག་ གི་ ནང་ དོན། 词的含义。

ཚིག་དོན་ ཁ་ཅིས་ ཀ་ བཟློང་ བ། བརྒྱད་ བའི་ ཐུན་ གྱི་ ནང་ ཁ་ཤེས་ ཤེ་ཁ་ སྟེ། སྐད་ ཅིང་ ཚིག་ དོན་ ཁ་ཅིས་ ཀས་ བརྒྱད་ ཀྱང་། བརྒྱད་ བྱའི་ ཁ་ནས་ ཚུལ་ མེ་ འབྲ་ བར་ སྐྱོན་ བའི་ ཐུན་ ཞེག 词义双叠修辞。既重叠文字又重叠意义，以反复说明几个中心事物的修辞方法。重叠修饰法之一。

ཚིག་དོན་ དམར་ རྩེག། ཚིག་ དོན་ ཁ་ཤེས་ པོ། 直言，坦率的话；ཁ་ཤེས་ ངོ་ཤས་ རབ་ བྱེད་ སེམས་ ཚིག་ དོན་ དམར་ རྩེག་ དུ་ བཤད་ དགོས། 帮助他人要坦率直言。

ཚིག་དོན་ མཐོང་། བློང་ ཆེན་ མཐོང་ བདུན་ གྱི་ ཁ་ ཀུལ་ ཞེག་ སྟེ། གཞི་ ཁ་ཤས་ ལུགས་ ལ་ ཞུགས་ པ་ ལས་ དུ་ གོས་ བས་ འབྲས་ བུ་ མངོན་ གྱུར་ གྱི་ བར་

ལས་འཕྲིད་མཐུ་ངག་གི་ཚུལ་དུ་བཀད་པ་ རྟོ་རྗེའི་གནས་བཅུ་གཅིག་པ། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པར་ སྙིང་མའི་སྐྱབ་དབོན་གྲྭང་ཆེན་ རབ་ འབྱམས་ ཀྱིས་ མཛད་ པ། 《词义藏》。 隆钦七藏之一。 十四世纪时，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著， 全书以基位本性自有，道位逐一串修， 果位现前证得全部经过解为会道窍诀，共十一品。

ཚིག་རྫུན། (རྟོང་) ཡང་དག་མིན་པ། 不真实，不正确，不合理。

ཚིག་འདེབས (མངོན་) (1)གཟའ་ཐུང་ཐུ། 木曜的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。 (3)འཇམ་དཔྱངས། 文殊菩萨的异名。

ཚིག་བདེན་པ། བཤད་ པའི་ ཚིག་ ཉུང་ དོན་ ལ་ གནས་པ། 实话，真话。

ཚིག་མདུང། གནད་ལ་ཐོག་པའི་ངན་ ཚིག 唇枪，语箭。出口伤人的恶毒语言。གཞན་ཀྱི་ སྙིང་ ལ་ གཟེར་པའི་ ཚིག་མདའ་འཕངས་པ། 以恶语伤人。ཚ་ རོལ་ བོང་ དུམའ་ འཕངས་ ཀྱི་ ཚིག་ མདའ་ མི་ འཕེན་པ་དེ་ ནི་ རྩོད་པ་མཛེས་པའི་ཆུན་ ཞིག་ཡིན། 语不伤人是辩论的一种美德。

ཚིག་མདུང་ཅན། (མངོན་) ལྷ། 具语箭。天神的异名。

ཚིག་མདའི་མཁོན་བོ། (མངོན་) བཙུ་ཐྲེག 语箭主。帝释天的异名。

ཚིག་ཁྱམ་ཐོ། ཚིག་ཐུང་དོན་ཚང་། 言简意赅：ཚིག་འདུམ་པོ་བྱང་ན་གོ་ བདེ། 言简意赅，易于领会。

ཚིག་ཕྲུག (མངོན་) གཟའ་ཐུང་ཐུ། 善言词者。木曜的异名。

ཚིག་ཕྲེབ། (1)ཚིག་ བྱས་ སྐྱོན་ ཅན། 重复语。(2)ཡང་ཡང་ནས་ ཁྱེ་བཤད་པ། 反复叮咛。

ཚིག་ཕྲེབ་ཐྲེབ། སྐད་ཅ་མི་གསལ་བ། 话不明晰。声音不明晰的话：བཤད་པའི་ཚིག་ཕྲེབ་ཐྲེབ་ཡིན་ན་གཞན་ཀྱིས་ཀོ་དཀའ། 讲话含糊不清，别人很难听懂。

ཚིག་ཕྱད། མིང་གཉིས་སམ་མང་པའི་བར་ཀྱི་ རྣམ་དབྱེ་ རྣམས་བསྡུས་ནས་ཐམས་ཅད་ ཀྱི་ མཐའ་ མར་ རྣམ་དབྱེ་གཅིག་སྦྱར་བའི་ མིང་ སྟེ་ ནང་ གསེས་ ལ་ ལས་ འཇེན་དང་། བ་གཉིས། དེའི་སྐྱེས་བུ། འབྲུ་ མང་། ཚན་དབྱེ། མི་ཟད་པ་བཅས་དྲུག་ཡོད། 省文。略去两个以上词间的啥声和虚词。分为六类：名形省文、名数省文、实词省文、同喻省文、留末省文和略虚省文。

ཚིག་རྣམ་དོན་དང་བྱང་། ཚིག་འདོམས་ཆེ་ལ། དོན་ ཡ་ཡོ་འཕྲག་ འཁྲིག་ མེད་ པ། 词严义正：ཚིག་ གནས་དོན་དང་བྱང་ནས་གཞན་སེམས་རྣམ་པར་ གནོན་ པ། 做到词严义正，就可慑服他人。

ཚིག་གམས། ཚིག་ གི་ གནད་ འགག 言语要点：གསུང་བཤད་ཀྱི་ཚིག་གནད་བསྡུམས་ ཏེ་ མཉན་ པ། 细心听了报告的要点。

ཚིག་གནད་སྐྱག་པ། (1)སྐད་ ཆའི་ གོང་ སྦྱངས་ ལ་བསྡུས་ཏེ་ སྐྱང་ འཆོལ་ པ། 挑字眼，钻说话的空子。寻找别人谈话的缺点错误：སྐད་ཆ་ རོལ་ བའི་ ཚིག་ གནད་ སྐྱག་ པ། 从话语中挑漏洞。(2)སྐད་ཆའི་ སྙིང་པོ་ སྐྱག་པ། 摘要，摘录要点：གསུང་བཤད་ཀྱི་ནང་དོན་ གལ་ ཆེ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚིག་ གནད་ སྐྱག་པ། 把讲话的重要内容摘录下来。

ཚིག་ཚ་ (ཐུམ) སྐྱང་ ཤིང་ སྙིང་ དུ་ ཁི་ ཀེ་ འབྲི་ ཟིབ་ ཀྱི་ ཚིག་ མ་དང་ ཕྱུར་ ཁྲས་ བཟོས་ པའི་ སྐྱ་ ཀ་ ཞིག 酸汁墨。在习字板上练习写字所用焦麦和酪渣溶浆做成的淡黄色液体。

ཚིག་པ། ❶འཆག་པའི་འདུག་པ། ❷མི་དགའ་བའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ འཆག་པའི་ འབྲི་ ཚུལ་ གཞན་ཞིག

ཚིག་པ་ཁྲ་ཅ། ཁྲོང་ཁྲོ་ སྐྱེ་ བ། 发怒，动气：མི་ དེ་ སྐྱེ་ ཐུང་ ཐུང་ ཡིན་ སྙམས་ ཚིག་ ཨ་ ཁ་ ཚིག་ ཚིག་

རེད། 那个人性情急躁，容易发怒。ནོ་བར་མི་འགྲོ་བའི་སྐད་ཅ་ཐོས་དུས་ཆོག་པ་མ་རེ། 听到不入耳的话莫要发怒！རྒྱུ་མེད་ཀྱེན་མེད་དུ་ཆོག་པ་ཟ་ཁོང་ཁོང་ཞེག་བྱུང་། 无缘无故，怒气冲冲。

ཆོག་བྱེད། མིང་གཉིས་སམ་དུ་མ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བར་དུ་མཚམས་སྦྱོང་བའམ། དོན་གསལ་བ་ལ་ཐད་འདོགས་པའི་ཚིའི་རྣམ་པ་སྟེ་ངང་དབང་ཅན་དང་ཁབང་ཅན་གཉིས་ཏེ། 连接虚词。藏语虚词之一种，在句子中起连接作用和阐明作用的词。分不规则虚词和规则虚词两类。

ཆོག་འཕྲད། ཆོག་ཐུབ་དང་འདྲ།

ཆོག་འཛོག (1)མེས་ཆོག་བའི་བྱང་ཤིང་སོགས་ཀྱི་ལྷག་མ། 余烬，火余。没有燃完的柴炭等：བྱང་ཤིང་གི་ཆོག་འཛོག། 木柴余烬。སེལ་བའི་ཆོག་འཛོག། 未燃透的木炭。མེ་སྐྱེད་ཞོང་བའི་ཁང་བའི་ཆོག་འཛོག། 房屋遭受火灾后的败瓦残垣。(2)སྐད་ཆའི་ལྷག་མ། 余言，未尽之言：ཕྱིད་ངང་ཀྱི་ཅ་མ་སྐྱེས་རྣམས་ངའི་སྐད་ཆའི་ཆོག་འཛོག་ཆོད་མ་སོང་། 请您稍等一下，我的话还没有说完。རང་དག་གི་གནས་རྫུལ་ཐོག་བྱང་དུ་བྱུང་ནས་འཛོས་མེལ་ཀྱི་ཆོག་འཛོ་བཅད་བ། 突然发生了紧急情况，打断了讨论的话头。གཞན་ཀྱི་ཆོག་འཛོ་ཐོགས་ནས་བཤད་བ། 插断他人的话。

ཆོག་བྱས་བ། སྐད་ཆ་བརྡོགས་བ། 探口气，设词套话：ཁོའི་ཁ་ནས་སྐད་ཆ་བཟང་ངན་གང་ཞོད་ཆོག་བྱས་བ། 试探他的口气是说好还是说坏。

ཆོག་ཐེ་དྲགས། མིང་དངོས་མ་ཡིན་བར་ཆེད་དུ་བཏགས་བའི་མིང་། 新加的名号。如别号、绰号等。旧译增言：དབྱུག་ཤིང་ཞེས་བ་འདི་ཤིང་གི་ཆོག་ཐེ་དྲགས་རེད། 挑拨棍，是给棍子增添的别号。

ཆོག་ཐེ་དྲགས་ཀྱི་རེག་བ། རེག་བའི་ཆོགས་དྲག་ལས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ནི་ཆོག་ཐེ་དྲགས་ཀྱི་རེག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོག་ཐེ་དྲགས་ནི་མིང་ཡིན་ལ། ཡིད་ནི་གཙོ་བོར་མིང་ལ་དམིགས་པས་ཡུལ་མིང་ཡུལ་ཅན་ལ་བརྟགས་པའོ། 增言触。六能中之意触，名乃言语之所增益，意识主要以名为所缘，因而意触称为增言触。

ཆོག་ངབང་། མཆོག་དབང་ཚོང་མ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་མའི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ལ་བསྐང་ཏེ་གསུམ་ཀྱི་ཉེ་མ་ཁག་ཆགས་དང་བཅས་པ་དག ལམ་ངང་བཞིན་རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་བསྒོམ་པ་ལ་དབང་། 在胜义菩提心坛场之中，为弟子身、语、意三门灌顶，以使三门诸垢及其习气完全清净，有权修习自性大圆圣道，于身心中留植证得果位智金刚自性身缘分的一种无上密乘灌顶。

ཆོག་འབྱམས། (1)རྗེས་ཐུབ་ཚེ་ཀ་མང་དུགས་པ། 文字冗长，དགོས་མེད་ཆོག་འབྱམས་ཀྱི་ཚེ་ཀ་འབྲི་རྩོམ་བྱས་ནང་གཞན་གཉིས་ཀ་ཉིད་ཆོད་འཕྲོག་བྱེད་རེད། 写不必要的长文章，是浪费自己和别人的时间。(2)སྐད་ཆ་བཤད་ཡམ་ཆ་བ། 谈话离题，དོན་གནད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་མི་འཁེལ་བའི་ཆོག་འབྱམས་ཤུག་རྩོམ 不中肯綮的离题废话。

ཆོག་འཇུ། མིང་ཆོག་འདུས་བའི་ཚེ་ཀེའི་འཇུ། 词。一个具有意义的单音节字。

ཆོག་འཇུ་ཕྱིབས་བ། (རྩིས) (1)ཆོག་བཟོ་བའམ་སྦྱོག་བ། 造句。(2)ལན་ཚུག་མི་ཐུབ་བ། 语塞，无言对答。(3)བོད་ཡིག་གི་ཆོག་ཤད། 藏文垂符。藏文句终垂直笔划。(4)ཆོག་དོན་རྟོགས་བ། 了解字义。

ཚིག་འབྲེལ། (1)རྗེད་ཐེད་ཀྱི་ཁའི་གོང་ངོག་གི་འབྲེལ་བ། 上下文的联系。(2)སྐད་ཆ་གོད་སྣང་སྐད། 语气。言语的口气，ལུ་ཐྱིའི་ཚིག་འབྲེལ། 前后的语气。

ཚིག་ཆེམས་བོ། ཁ་ཅུགས་བའམ་ཁྲིམས་དེགས་ཀྱི་སྐད་ཅ། 说大话，出言不逊：རེས་ཀྱུན་སྐད་ཅ་ཚིག་ཟློས་པོ་བཤད་ན་གཞན་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་དཀའ། 经常说大话，他人难以相信。

ཚིག་ལྷང་གས་གཞེད་བཀྲོལ། ཁ་ཏེན་ཀྱི་ཏུ་མཚན་གསལ་བོང་བཤད་པ། 详陈利害，反复劝解：ཁོ་ཚའི་ཨ་རྟག་དབང་ལ་ཚིག་ལྷང་གཞེད་བཀྲོལ་གནང་བས་ལེ་འགྲིགས་ཐུང་བ། 他们之间的纠纷，经过反复劝解已经解决。

ཚིག་ལྷོང་། མིང་ཚིག་ལི་གཞི་ལྷོང་བ། 措辞，遣词用字：རྩོམ་ཡིག་འདི་ཚིག་ལྷོང་མི་ལེགས་པས་ཀོ་བད་འགྲེད་པོ་མི་འདུག 这篇文章遣词用字失当，不易理解。

ཚིག་ལྷོང་འབྱ་ཆགས། སྐྱིང་རྩོམ་ལྷེས་ཡག་པ། 措辞恰当，语言精练：རྩོམ་ཡིག་འདི་ཚིག་ལྷོང་འབྱ་ཆགས་ལ་ནང་དོན་ཡང་ཁྱིང་ཟབ་པོ་འདུག 这篇文章语言精练，内容也深刻。

ཚིག་མ། ཚིག་རོ། 名词。锅耙，焦渣。造饭后锅上烧焦的一层。

ཚིག་མར། ཁོ་ཟངས་ཀྱི་མཐིལ་དུ་འབབས་སོགས་མི་འཚིག་པའི་ཆེད་འདེབས་པའི་མར་ཁུ། 擦锅的油。抹在锅底以免粘着焦黑的油脂。

ཚིག་དམའ་བོ། ཀོ་བའི་བའི་སྐད་ཅ། 浅近易懂的言词：ཡིག་ཌིགས་རྣམས་ཚིག་དམའ་པོའི་ཐོག་ནས་བསྒྱུར་བ་ཡིན་བས་ཀོ་བའི་པོ་འདུག 文件是用浅显的词句翻译的，容易了解。

ཚིག་བཅོན་བོ། བསྒྲུར་བཀོད་གཏོང་མི་ཐུབ་པའི་ཚིག 严词。不容改变的话；བཀའ་རྒྱ་ཚིག་བཅོན་པོ། 严厉的命令。

ཚིག་བརྟུན་བོ། ཚིག་བརྟུན་པའམ། བའིན་པ། 言语妥实。旧译言辞敦肃；ཚིག་བརྟུན་པོ་བཤད་པས་གཞན་སེམས་སྐྱེལ། 出言稳妥动人心。

ཚིག་སྐྱབ། གཞན་ཀྱི་སེམས་ལ་ཐོག་ཐུག་ཆེ་བའི་ཚིག 粗言。伤人恶语。佛书译为恶口或粗恶语；ཚིག་རྩྭ་ཁོ་ན་བཤད་པས་དོན་མི་འགྲུབ། 出言粗恶于事无补。ཚིག་རྩྭ་ཆེར་མ་དང་མཚུངས་པ། 恶言如刺。

ཚིག་རྩོད། ཚིག་གི་རྩོད་པ། 争辩，争论；དོན་མེད་ཚིག་རྩོད་མ་རུག་ཅིག 无故莫争辩！

ཚིག་ཚོགས། མིང་དང་ཚིག་མང་པའི་སྐྱེས་པ། 词组。旧译句身。

ཚིག་མཚམས། རྗེད་ཚིག་སྐྱིའི་ཚིག་གི་བར་མཚམས། 句读，段落。句末停顿处；དོན་ཚན་རེ་རེའི་བར་ལ་ཚིག་མཚམས་ཀྱིས་གཅོད་པ། 在各条款之间留出段落。

ཚིག་མཆོག ཚིག་གི་མཆོག་ཅ་སྟེ། ཚིག་རྩྭ། 恶言。伤人恶语；གཞན་ལ་ཚིག་མཆོག་འདེབས་པ། 恶言伤害他人。

ཚིག་མཛོད། ཚིག་ཚོགས་མཛོད་ཁང་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 辞典，字典，语词汇编；ཚིག་མཛོད་དང་མིང་མཛོད་ནི་ཉིན་བཀོལ་ཤེས་དགོས་པའི་དེབ་རེད། 辞典和字典是常用书。

ཚིག་གཞི། (1)རྗེད་ཐེད་ཚིག་གི་རྣམ་འགྱུར། 文章的风格。(2) རྩིན་རྩེས་མིང་གསུམ་འདུས་པའི་ཚིག་རྐེག་ཏུ་མིང་། 单词。具有意义的字。

ཚིག་ཟིན། རང་དངོས་སུ་བཟོད་པའི་སྐུ་ཚིག་གིས་ཐེབ་པའམ་དམིགས་ཤིས་བཟུང་ནས་བསྒྲུབ་ཏེ་ དོན་གཞན་རྣམ་པར་གཞོད་པའི་ཚིག དབེར་ན། མངོན་སུམ་དེ་རྟོག་བྱལ་མ་འགྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན། ཞེས་པའི་ཚིག་ཐེབ་ཤིས་ རྟོག་བཅས་དང་འགྲུལ་ཤེས་རྣམས་བཅད་པ་ལྟ་བུའོ། 明文叙述。直接用语言

文字叙明，从而否认其余事物者。如云："现量者，谓离分别，无错乱之心。"此一明文叙述，可以排除或否认其为有分别寻思的错乱之心。

ཚིག་རྒྱང་རྒྱག་པ། དངོས་སུ་མ་བཤད་པར་རྒྱབ་ནས་མཚང་ལ་བོག་པའི་གཏམ་སོད་པ། 侧面讥讽，旁敲侧击：ཁན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཚིག་རྒྱང་རྒྱག་པ། 互相侧面讽刺。

ཚིག་རྒྱབ་ཕྱིན་པ། སྐྱ་དག་པའམ་སྣད་ཚ་ཞིབ་གསལ་བོན་པ། 发音正确，语言详明：བཀའ་སྩལ་གང་གནང་སྐབས་བསྐྱངས་མེད་པར་ཚིག་རྒྱབ་ཕྱིན་པ་ཞིག་འདུག 指示毫不含糊，言词明确。

ཚིག་ཁྱབ། བརྗོད་བྱའི་ཁྱབ། 议题。议论的对象。

ཚིག་ཏིས། ཚིག་གི་སྐྱེས། 词气，语气。说话的口气：བཤད་ཁྲིད་ཚིག་རིས་ཐོག་ཨང་བར། ཁོ་བ་རང་རང་སོ་སོར་ལེན། 说来语气相似，理解各自不同。

ཚིག་ཅོ། (1)དོན་དག་མེད་པའི་ཚིག 空话，废话：སྣད་ཆའི་ཚིག་རོ་རྣམས་བསྐྱུར་ནས་དོན་དག་རྗོག་རྗོག་གོད་ དགོས། 去掉废话，把要点说清楚。(2)མེས་ཚིག་ པའི་ རོ་ མ། 烧焦物，余烬：གོག་བྱ་ཚིག་རོ་དེ་རྣམས་ཕྱིར་སྐྱུར་ཅིག 把纸屑余烬丢到外面去！

ཚིག་བརྒྱང་ཐོ། གཞན་གྱི་སྐྱོན་དང་ མཚང་ ཉུང་ བའི་གཏམ་ཚིག 恶言。揭发他人缺点过失的粗暴言语。

ཚིག་ལ་མི་ཆོག་པ། མི་རྟེན་ པ་ བཞིའི་ ཁ་ ཏུལ་ཞེག་སྟེ་ འཇིག་རྟེན་པའི་བདེ་དང་ ཐ་སྙད་ཐུན་མོང་ པའི་རིག་གནས་ལ་སོགས་པ་དང་། ཡང་ན་ཆོས་ཀྱི་ཟློ་ མ་ བརྒྱད་ཁྲི་ བཞི་ སྟོང་ གི་ བར་ དྲའང་ སྐྱ་ཚིག་དང་ཡི་ གེ་ ཙམ་ཀྱི་ རྗེས་སུ་ འཇུང་ བ་ ནི་ དོན་ ཚུང་ངུ་ ཡིན་ པས་དེ་ ལ་ རྟེན་ པར་ མི་ བྱ་ བའོ། 不依语。对于世间言说，普通学问，乃至佛说八万四千法门，若但循章摘句，意义实小，不当依随信从。四不依之一。

ཚིག་ལན་ཚིག་རྒྱག (1)གཏམ་རྩོད་ ཀྱི་ གཡགས་ འདེབས། 顶嘴争吵，反唇相讥：ཐོག་གཅིས་ གཅིག་ཚུན་ཚིག་ལན་ཚིག་རྒྱག་ གིས་ ཐག་ གཅོད་ རྒྱུ་ དུག། 双方反唇相讥，难解难分。(2)རྒྱུན་ ཀྱི་ དྲི་བ་དྲིས་ལན། 问答，ཚིག་ལན་ཚིག་རྒྱག་གི་སྐོར་ནས་བརྟག་དཔྱད་ཟྲིད་པ། 互相问答，进行研究。

ཚིག་ལེན་པ། (1) དཔེ་ ཆ་ ཤོགས་ ཀྱི་ ཚིག་ ཟློང་ དེས་ བར་ ཟིད་ པ། 记忆。默记书中词句。(2)དཔེ་དེབ་ཀྱི་ནས་ཚིག་སྐྱག་པ། 挑选词汇。

ཚིག་ལེའུ། ཚིག་བཅད་ལྡུག་གང་རུང་གི་ས་ བཅད་ རྣེ་ ཚན་ སོ་ སའི་ མིང་། 章，节，品：རྒྱམ་ཡིག་ གི་ ཚིག་ ལེའུ་ བྱས་ པ། 文章分章分节。ཇོས་ གང་ འཁབ་གཞུང་ཀྱི་ཚིག་ལེའུ་བསྒྲིགས་པ། 编排剧本章回。

ཚིག་ལེའུ་བྱས་པ། ཚིགས་ སུ་ བཅད་ པ་ སྟེ། ཚིགས་བཅད་ རེ་ རེ་ ལ་ ཀུ་ གང་ ཀྱི་ ལི་ ཀེ་ བཀྲད་ བཞི་ སུམ་རྟུ་ རྩ་ གཉིས་དང་ བཅད་ ཀྱི་ དེ་ ཚིག་ བར་ ཉི་ ཤུ་ རྩ་ བཀྲད་ ཅོད་ དུ། 首。诗歌字句的量词。印度诗歌每首八四三十二字，藏诗以二十八字为一首。旧译偈品，亦指章、节。

ཚིག་ཟློ། ཚིག་ཀྱི་ཟོ་ མ་ སྟེ་ སྟིང་ ཟུ་ མེད་ བའི་ ཚིག 浮词，赘话，虚文：དགོས་མེད་ ཀྱི་ ཚིག་ ཟོ་ དོར་ ནས་ དོན་ ཀྱི་ འཛིན་ བྱ་ གཙོར་ བཟུང་ ཟིད་ པ། 舍去无谓浮词，抓住主要意义。

ཚིག་ཟློག གཏམ་ཕྱིན་ ཅི་ ཟེག་ པ། 反语。反面说的话，顶撞的话：ཁ་ མ་ ལ་ ཁ་ ཟེག་ ཚིག་ ཟེག་ ཟིད་ མི་ རུང། 不该对父母讲顶撞的话。

ཚིག་ཀྱུག་ས། སྐད་ཆའི་ གོད་ སྟངས། 语气，口气，ཁོང་ གི་ ཚིག་ ཀྱུག་ ལ་ བཞུས་ ན་ ངའི་ བསམ་ འཆར་ ལ་ འགྲུབ་ པ་ འདྲ་བའོ། 看他的口气象是同意我的意见。

ཚིག་བཅེར་པ། སྐད་ཆ་ བའི་ རྩེ་ དག་ བཅེར་

ཟིང་པ། 辩论，争论是非；རྩོད་གཞིའི་སྐོར་ལ་ཕན་ཚུན་ཚིག་བཤེར་བ། 在发生争执的事件上，彼此进行辩论。

ཚིག་གསལ། དབྱ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲེལ་བ་སྒོམ་དབྱེན་ཟླ་བ་ཀུ་མུ་ད་ལས་མཛད་པ། 《显句论》。古印度月称论师所著《中论》释文之一。

ཚིག་གསོལ། ཚིག་གི་སྒོ་ནས་ཞུ་བ། 口头请求。

ཚིག་ལྷག (1)བསྟན་བྱའི་ཚིག་འགྲོ་མ། 余言，未尽之词。(2)དགོས་མེད་ཀྱི་ཚིག་ཐལ། 泛词，多余的话。

ཚིག་ལྟད། དག་ཐོག་གི་སྐད་ཆའམ་ཡིག་ཐོག་གི་རྗེད་ཚིག་ལ་རང་འདོད་ཀྱིས་གསར་སྤྲེན་བཏགས་པའི་ཚིག་སྒྲིན། 捏词。随意虚构的言语或文字；གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་ལྟད། 不合实际的附会之词。རང་བཟོས་སྤྲུང་བའི་ཚིག་ལྟད། 杜撰的词句。

ཚིག་ལྷུག རྗེད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྐང་པར་མ་བཅད་པའི་ལྟུག་མ། 散文，长行。

ཚིགས། བཅད་མཚམས་སམ་བར་མཚམས། 名词。节，界，间隙；སྨྱུག་མའི་ཚིགས། 竹节。དུས་ཚིགས། 骨节。གཏེན་ཚིགས། 因，理由。དུས་ཚིགས། 时节，节令。

ཚིགས་ཁེབས། སོར་གྲྭ། 戒指，指环。

ཚིགས་བརྒྱ་པ། (མངོན) (1)རྭ་དྲུང་པ། 茅草的异名。(2)སྨྱུག་མ། 竹子的异名。

ཚིགས་བསྡུ་བ། རྐང་ལག་གི་ཚིགས་བྱད་པ་སྤྲང་སྡུད་པ། 骨节脱臼复原。

ཚིགས་ཐ་མ་སྔོན་དུ་སོང་བ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་མཐུན་ཀྱེན་ལྔའི་ནང་ནས་བསམ་པའི་མཐུན་ཀྱེན་ཞེག་སྟེ། དགེ་བསྙེན་དང་བར་མ་དག་ཐུང་སྔོན་དུ་སོང་ཞིང་ཚགས་པའོ། 已受前期戒。《毗奈耶经》中所说出家五缘中之意乐缘。谓先已受持近事律仪和中间出家戒者。

ཚིགས་ཅན། (མངོན) རི། 有节。山的异名。

ཚིགས་བཅད། (གཞུ) ཚིག་ཀང་བཞི་རེར་བཅད་པའི་ནོ་ཤེ་ག། 颂。梵音译作伽陀、偈陀，略作偈。各句字数相等的诗歌词章，每四句称为一颂；ཚིག་ལྷུག་འབྲི་བདེ་ཡང་ཚིགས་བཅད་འབྲི་དཀའ། 散文易写颂文难。

ཚིགས་ཆེན་བཅུ་གཉིས། མཁྲིག་ཚགས་གཉིས། ལྟུ་ཚགས་གཉིས། ཕྱག་ཚགས་གཉིས་བཅས་ལག་ལ་ལོ་དྲུག ལོང་ཚགས་གཉིས། ལྟས་ཚགས་གཉིས། དབྱི་ཚགས་གཉིས་བཅས་ཀང་པ་ལ་དྲུག་སྟེ་བཅུ་གཉིས་སོ། 十二大关节。人体腕关节二、肘关节二、肩关节二，为手部六大关节；踝关节二、膝关节二、髋关节二，为足部六大关节。共为十二。

ཚིགས་ཕྲན། ལུས་ཀྱི་ཚིགས་ཆུང་བ་རྟེན་བཅུ་དང་རྟེ་གྱ། 小关节。手、足、背椎、肋等处关节。藏医说人体有二百二十个小关节。

ཚིགས་བྱད་པ། ཀང་ལག་སོགས་ཀྱི་དུས་ཚིགས་ཁ་ཅིས་པ། 脱臼。动物体内骨节因外力脱离：ཚིགས་བྱད་པ་སྤྲན་པས་སྤྲར་ཡང་བཏུ་བ། 医生使脱臼骨节恢复原状。

ཚིགས་མ། ཚིག་མ་དང་འདྲ།

ཚིགས་མཚམས། ལྟུ་ཚིགས་ཀྱི་བར་མཚམས། 骨节，肢体关节。

ཚིགས་ཟླེ། ཡན་ལག་དང་རྟེང་ལག་སོགས་ཚེད་ཀྱི་གཞི། 关节。动物体内骨关节。

ཚིགས་ཟུག ལུས་ཀྱི་ཚིགས་ན་བའི་རྒྱག་དྲུ། 关节疼痛。

ཚིགས་ཁབ་། (མངོན) ལྷ། 好骨节。天神的异名。

ཚིགས་ལྷ་བཅད་པའི་སྡེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བཞི་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པས་དོན་སྟོན་པ་དབེར་ན། ཚིགས་དང་

མདོ་རྩེ་ཚིག་གི་ཚོགས་བཅད་ཐུ་བ་རྣམ་པར་གཞག་ཀྱི་མདོ་རྩེའི་རྣམ་པར་སྣང་ངུ་གཏོགས་པ་ཞེག་གོ། 讽颂。不用散文但以二、三、四等偈句宣说经典，属声闻乘经藏，是十二分教中第四部。

ཚོམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཚོམས་པ། ཚོམ་པ།། རང་མས་བའམ་མཁྱ་བ། 满足，充分，屡足：རེ་བའོད་རྣམ་ཞིན་འགྲུབ་པས་ཐོག་ཁ་ཚོམ་པ། 如愿以偿，心满意足。

ཚོམ་ཁྱད། (ཤིང་) (1)བ་ངུ་རའི་ཤིང་། 川楝子树的异名。(2)ཙན་དན། 檀香的异名。(3)རྟ་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 藏历十一月的异名。

ཚོམ་ཁྱད་སྐྱེས། (ཤིང་) གཟའ་ལྷག་པ། 鬼宿生。水星异名。

ཚོམ་ཁྱད་གོས་ཅན། (ཤིང་) ཙན་དན་ཐྲི། 能满衣者。旃檀的异名。

ཚོམ་ཁྱད་བད་ཀན། བད་ཀན་ཕྱའི་ཁ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། ཁྱད་ལས་སྟེ་བོང་གནས་ནས་དབང་པོ་རྣམས་ཚོམ་པར་ཁྱད་པ། 屡足涎。藏医说此种涎液，聚集头顶，使各器官能感觉已经饱足。五涎液之一。

ཚོམ་ཁྱད་དམར། (ཤིང་) ཀུར་ཀུམ། 红色能满。红花的异名。

ཚོམ་ཁྱད་ཤིང་། (1)བྱང་ཤིང་། 柴，薪。(2)སྐྱེད་ཅིག་ཀྱི་ཁམ་ཤིང་། 护摩木。佛教徒在进行烧施或放焰口等火祭时所焚树枝。

ཚོམས་པ། ཚོམ་པའི་འདུས་པ།

ཚོར། ❶འཚེར་བའི་སྒྲ་ལ་ཚིག ❷མེ་ལ་ཆུ་བཏབ་པའི་སྒྲ། 名词。哧。水溅火中声。

ཚོར་གྱིས་བཟུང་བ། ལག་པས་དམ་ཏོར་ བཟུང་བ། 紧握。紧紧抓住：ཁྱམ་བྱ་འདིས་ ཁྱེའུ་ཁྱིག་ལག་པས་ཚེར་གྱིས་བཟུང་སོང་། 这只猫紧紧抓住了一只鸟。ཁ་ལ་ཚེའི་ལས་ དོན་དུ་བས་པས་ཚེར་གྱིས་བཟུང་བ། 紧紧记住重要的事。

ཚོར་ཚོར། མེ་ནང་ཆུ་ཏོ་བའི་སྒྲའི་ཁྱད་པར། 哧哧。火上猛浇水油所发爆裂声。

ཚོལ། ཚ་ལྷའི་བསྡུས་མིང་།

ཚོལ་ཁ། ཚོལ་བཞུས་ནས་བྱང་བའི་ཁུ་བ། 化油。熔炼动物脂肪所得油。

ཚོལ་ཆེན། མིའི་ཚོལ་བྱ། 人油。人的脂肪。

ཚོལ་སྐྱོན། ཁ་སྐྲོན་ཚོལ་བྱ་སྟེ་ཀ་ཁོག་རྟེང་ལ་ཚ་ལྷ་སྐྲོན་པ། 添油，肉腔上添油。喻同"画蛇添足"，进行多余的事：དེ་དྲུང་དམག་དཔུང་བསྡུ་རྒྱུ་དེ། ཀ་ཁོག་སྟེང་ལ་ཚོལ་སྐྲོན་རེད། 仍然准备调军旅，实同肉腔再添油。

ཚོལ་བྱ། ཚ་ལྷའི་མིང་། 油，脂肪。

ཚོལ་ཆེན། ཚ་ལྷའི་ནང་གི་ཀ་མེག། 脂肪疣。动物板油中生成的异状疙瘩。

ཚོལ་རྩ། ཚོལ་ཁུ་བཏོན་བའི་སྦྱིགས་མ། 油渣，脂肪渣。

ཚོས། 名词。(1)ཕན་ གྲོགས། 助益，帮助：མཐུན་རྐྱེན་དེ་རིགས་ཚང་མ་ཁྱོད་ཀྱི་ཚོས་ སུ་ འགྲོ་རིས་ ཡིན་ པ། 那些条件都对你肯定有好处。(2)ཐབས། 方法，办法，计策，འཚོ་ཚོས། 生计，生活方法。

ཆུ་ཁ། ཆུ་ངོས་ཀྱི་ཉེ་འཁྱམ་མམ། ཆུ་ངོས་ཀྱི་སྟེ། 这面，这边，这一端：ཁོ་ཆུ་ཁ་ནས་ ཕར་ཁ་ལ་ལྟ་བ། 从此岸望彼岸。

ཆུ་རི། འདི་ ཐུགས་ ས་ ཆུ་ ངོས་ ཀྱི་ རི། 这边山：ཆུ་རི་ནས་ཕ་རིའི་བར་དུ་ གྲོག་ སྐུད་ བཏང་། 从这边山上到那边山上架设电线。

ཆུ་རོལ། འདི་ ཐུགས་ ས་ ངང་ ཉིད་ ཡོད་ ས་ རི་ ངོས། 这边，这面：ཀྱི་ མཚའི་ ཆུ་ རོལ། 海洋这边。ལྕགས་ ལམ་ ཀྱི་ ཆུ་ རོལ། 铁道这一面。

ཆུག མེ་ལྟུགས་ སོགས་ ཀྱི་ ཚ་ ནད་ སྐྲངས་ གཙོང་ ལ་ གསེར་ ཁབ་ མེར་ བཙུགས་ ཏེ་ བཏུགས་ བའི་ འཚོས་ ཐབས་ ཤེག 名词。高温针刺。加热金针刺人人畜患处的一种治疗法。

ཚུགས། ❶འཇུག་པའི་སྐལ་ཆ། ❷ལས་ཁང་གི་འཕྲིན་ཚུགས། 名词。台站，宿地；驿站。ཆུང་འཁོར་འཕྲིན་ཚུགས། 汽车站。

ཚུགས་ཀ། 名词。(1)བཟོ་ལྟ། 形式，姿态，外观；ཤུགས་ཀྱི་ཀ་ཚུགས་ཆུས་པ། 身体肌肉丰满。ཆེ་ཚུགས། 态度傲慢。བྱིས་སྐྱེའི་རི་མོ་ཚུགས་ཀ་མེད་པ། 像画得不象样子。(2)ཁང་པ་གཙོང་ཅན་ལ་ཀ་བའི་རྩགས་སྐྱེང་དུ་བཙུགས་པའི་ཀ་པ་ཨལ་པའམ་ཐེན་ཀ། 撑柱。为支持房屋中柱不让倾倒而树立的侧柱或保险柱。

ཚུགས་ཁང་། ཚུགས་སའི་སྡོད་ཁང་། 驿站，驿舍。

ཚུགས་ཚང་། མི་ཀེ་དབུ་མེད་ཀྱི་ཅང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། ཚུགས་ཐུང་ཞི་ཐྲེད་ཚད་ཅམ་ཙམ་ལ་འཐུག་མི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཡིག་གཟུགས། 行草，小行书。较短脚行书小一半，字间笔画不相连续的无头字，是练习草书的第五阶段字体。无头字六类之一。

ཚུགས་ཐུང་། མི་ཀེ་དབུ་མེད་ཀྱི་ཅང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། ཚུགས་རིང་ཞི་ཐྲེད་ཚད་ཅམ་ཙམ་ལ་འཐུག་མི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཡིག་གཟུགས། 短脚行书。较长脚行书小一半，字间笔画不相连续的无头字，是练习草书第四阶段的字体。无头字六类之一。

ཚུགས་ཐུབ་པོ། འགྱང་སྡོག་མེད་པ། 沉着，稳重；མི་ཚུགས་ཐུབ་པོ་ཞིག 一个稳重沉着的人。

ཚུགས་དཀའ། རང་གཤེས་སྡོད་པོ། 从容，舒缓；ཚབ་ཚུབ་སྒང་ནས་ཚུགས་དལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཐེད་པ། 从容不迫进行考察。

ཚུགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)འཆོ་ཐེན་པ། 稳住，停留，安定；ཀང་པ་ལྕགས་སྐྱུད་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཙུགས་ནས་ཚུགས་ཐུབ་པ། 能在钢丝上站住脚。ཐུག་སྡོད་མི་ཚུགས་པ། 不安静的孩子。གསང་གཏམ་ཐྲེང་མི་ཤོད་པའི་ཁ་ཚུགས་པ། 口紧不对外泄密。(2)གནོད་པ་དང་འཆོ་པ། 毁坏，侵害；རྡོ་བལ་ལ་མེས་མི་ཚུགས་པ། 火烧不坏石棉。འཇིག་ལ་ཆུས་ མི་ ཚུགས་ པ། 水浸不透橡胶。གཟུགས་པོ་ཐང་པོང་ནད་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པ། 身体健康，疾病不能侵害。

ཚུགས་ཙོག གཙོ་བ་མེད་པའམ་བརྟན་པོ། 形容词。稳健，稳重，安详；མི་ཚུགས་པོ། 稳健的人。ཕྲུ་གུ་སྡོད་ཚུགས་པོ། 安详的小孩。རྟ་འགྲོས་ཚུགས་པོ། 马的步法稳重。

ཚུགས་ཟྭད། བཟོ་ལྟའམ་ཀ་ཚུགས་དང་ཐུབ་གཟུགས། 形状，相貌，形态；མི་ཆུང་གཞོན་ཀྱི་ཚུགས་ཐུབ་མི་འདྲ་བ་འདུག 老人和年轻人的体态不同。

ཚུགས་འབབ་ས། ཞག་ཚུགས་སྡོད་ས། 宿栈。旅途夜宿处。ཚུགས་འཐབ་ ས་ ཞག་ སྡོད་ ཐུས་པ། 夜间投宿客栈。

ཚུགས་གཙང་། (1)ཀ་ཚུགས་བྱོན་གཅང་ བཟའ་ བཟོ་ལྟའམ་པ། 相貌端正。(2)སྤྱོད་ཚུལ། 行为好。

ཚུགས་ཚད། (1)འགྲུལ་ པའི་ ཉིན་ ལས་ ཀྱི་ རིང་ ཚད། 一站路。旅客一日所行的路程。(2)གྲུབ་ པའམ་ཐུས་པའི་ཚད། 能量。能力大小的程度。

ཚུགས་བཞི། དུས་ཆེཀས་ཉིར་བཞེའི་ཟང་ཚན་ཞེག་སྟེ། རྟོར་ཟླ་དང་པོའི་དབྱིས་ཀྱི་འགོ་ཚུགས་པ་དང་། རྟོར་ཟླ་བཞེ་པའི་དབྱིས་ཐོག་ཉིན་དཔྱང་ཚུགས་པ། རྟོར་ཟླ་བདུན་པའི་དབྱིས་ཐོག་ཉིན་སྐྱོན་ཚུགས་པ། རྟོར་ཟླ་བརྒྱད་པའི་དབྱིས་ཐོག་ཉིན་དགུན་ཚུགས་པ་བཅས་སོ། 四立：廿四节气中，藏历正月交节之日，春季开始，立春；四月交节，立夏；七月交节，立秋；十月交节，立冬。

ཚུགས་ཡིག ཚུགས་རིང་ཚུགས་གྲུང་སོགས་ འཕྲིག་ལས་ཅི་བའི་ཡི་གེ། 行草字体。近于草书字体。

ཚུགས་རིང་། ཡི་གེ་དབྱུ་མེད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤོག་སྟེ། ཀ་ཁ་ཡིག་གཅུགས་ལས་སུམ་གཅིག་ཕིས་ཆུང་བའི་འབྲུ་ཆེན་ཀྱི་ཡི་གེ། 长脚行书，榜书。较大字小三分之一，字间笔画不相连续的无头字，是练习草书第三阶段的字体。无头字六类之一。

ཚུགས་ཤིང་། གུར་ཀྱི་ཕྱེ་ནང་དུ་བཏུགས་བའི་ཀར་རྩེག 撑柱。支撑帐篷的木杆；ཐྲེའི་ཚུགས་ཤིང་ཁྲིར་ནས་མང་པོ་རེག་དུ་བྱང་། 抄起帐篷杆狠打一顿。

ཚུད། འཇུད་བའི་སྐལ་ཆ།

ཚུད་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)གྲལ་ལས་ནང་དུ་སྐྱེབས་པ། 进，入；མཁས་བའི་གྲས་སུ་ཚུད་པ། 算是专家。ལས་དོན་ཚགས་སུ་ཚུད་པ། 工作就绪。(2)སོང་བ། 容纳，ཁང་པ་གཅིག་གི་ནང་དུ་མི་གྲངས་ཅཀུ་ལྷག་ཙམ་ཚུད་ཐུབ་པ། 一间屋子里能容纳一百多人。

ཚུད་མེ་མཁན། (རྩིས) ཤོས་མཁན། 刻镂工。

ཚུན། ཚུན་ཆད་དམ་ཚུ་རིལ། 名词。以内，以来；དགུན་དུས་ཤར་ཚུན། 入冬以来。བཙིངས་འགྲེལ་ཐོབ་ཚུན། 解放以来。ནད་པ་དེས་སྨན་ཐང་འཐུངས་ཚུན་ནད་གཞི་རིམ་དུག་བྱང་འདུག 那个病人服药以来，病已逐渐痊愈。

ཚུན་ཆད། དབྱེ་མཚམས་ནས་རང་ངོས་སུ་ཐུག་པ། 界线这边，以内，以来；མ་ཐིག་འདི་ཚུན་ཆད་རང་རིའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ས་ཆ་བསྟུན་མེད་ཡིན། 界线这边是我们的领土，是无可争辩的。རང་བཙན་བྱང་བ་ཚུན་ཆད། 获得独立以来。

ཚུབ་མ། འཚུབ་མ་དང་འདྲ།

ཚུབ་མོ། རྩུབ་མོ། 形容词。粗暴，恶劣；གཏམ་གཤེས་ཚུབ་མོ། 气候恶劣。མི་གཤེས་ཚུབ་མོ། 性情粗暴。ཐ་སྙད་ཚུབ་མོ། 行为粗暴。

ཚུམས། ●ཁ་མིག་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་དོན། དུ་ཚོ་བའི་འཇུམ་པའི་སྐལ་ཆ་ཤ ❷(རྩིས) རྒྱང་རིད་ཙམ། 稍微。

ཚྭ། (ཐ) ཀྱུ་ཚས་ཀྱི་བྱེ་བ་འདོན་ཟེད་ཅིག 名词。醋。调味用的酸性液体。

ཚུར། ཚུ་རོལ་ཞེད་བའི་བསྟུས་ཚིག་སྟེ། འདི་ཐུགས། 名词。这边，这一面。为 ཚུ་རོལ་ 的省体字；ཐར་སྦྱོང་ཚུར་ལེན། 交接。交付和接受。ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་ནས་ཚུར་ཡོང་བ། 去了以后回来。དོན་མེད་ཐར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ་མ་བྱེད། 无故不要走来走去。ཁོ་ཚིའི་ངན་ཁུག་ང་ཚོར་ཚུར་འབོར་བ། 把他们的罪责推到我们身上。

ཚུར་དཀར། ལན་ཚྭའི་སྐད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་བཀུ་སྐྱུར་ལན་ཚ་བ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་བའི་ནད་ཁམ་ཁི་མངན་པ་ཞེལ། བྱས་བའི་ནད་དང་སོ་སྐྱེལ་ལ་ཐབ། 白矾，钾明矾。药用盐类之一。味涩、酸而咸，性平，功能除口臭、治骨骼和牙龈诸病。

ཚུར་ཐོལ་བ། (1)ཚུར་གཤོད་པ་སྐྱེལ་བ། 来犯，来攻，入侵；དགྲ་བོས་ཚུར་ཆོལ་བྱས་པ་ཐེས་སུ་བཏང་བ། 挫败入侵之敌。(2)ཆོག་ཤེས་ཚུར་ཆོལ་བར་ཟེད་པའམ་སྐྱ་ཆོལ། 责难，指责。佛书译作兴诤。

ཚུར་མཐོང་ཤེ་བྱེ། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་ཀ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པའོ། 观现世心。一般凡夫所有心识。

ཚུར་སྤྱོན། ཚུར་ཕེབས་པར་ཞུ། 来临，请光临。ཚུར་སྤྱོན་ཚུར་སྤྱོན་འབྱུང་བོ་ཆེ། 请来临，来临，大光尊。

ཚུར་ཟྱོགས། རང་ཉིད་ཀུན་སའི་རིས། 此方，这边。

ཚུར་ཞུང་ཐར་སོང་། ཐུང་སོང་། 收支。收入与支出；ཚུར་བྱུང་ཐར་སོང་ཀྱི་འགྲོ་བྱེད་རྩལས་ཞིབ་ཆུས་རྩུག་པ། 认真核算收支经费。

ཞུར་ལེན། དངོས་པོ་དང་དབང་ཆ་སོགས་རང་ཐུགས་སུ་བསྡུ་ལེན། 收回，收复，拿来：དགྲ་བའི་ལག་ཏུ་ཤོར་བའི་མངའ་ཁོངས་ས་ཆ་ཞུར་ལེན་པ། 收回沦入敌人手中的失地。

ཞུར་ཐོག རང་གནས་སུ་ཕྱིར་ཐོང་བ། 回转，回来：ཕྱི་སྐོར་ཚོགས་པ་རྣམས་ཕྱི་སྐོར་ཟིན་ཏེ་ཞུར་ཐོག་ཕྱིན། 参观团参观完毕回来了。

ཞུར་ཕྱོགས། འདི་ཕྱོགས། 这边，这面：གཙང་ཆུའི་ཞུར་ཕྱོགས། 河的这边。རིའི་ཞུར་ཕྱོགས། 山这边。

ཚུལ། 名词。(1) ཐབས། 方法；办法；འཆོ་བ་རྩོལ་ཚུལ། 生计。ལས་ཀ་བྱེད་ཚུལ། 工作方法。(2)ལུགས་སམ་སྟངས། 姿态，形式：འགྲོ་ཚུལ། 步态。སྨྲ་ཚ་བཤད་ཚུལ། 说话的姿态。གནས་ཚུལ། 情况。(3)རིགས་པ། 正理，道理：ཚུལ་དང་ཚུལ་མིན་འབྱེད་མཁས་པ། 善于分辨合不合理。ཚུལ་བཞིན་བྱེད་པ། 按照规矩办理。(4)ཀུལ། 假模样：མི་ཤེས་ཤེས་ཚུལ་མ་བྱེད། 勿不懂装懂！

ཚུལ་ཁྲིམས། 〈གཟུལ〉 སྡུང་བའི་ཆོས་པ་སྟེ། ཚུལ་འཆལ་གྱི་ཁུངས་པ་ཚིལ་བའམ། བཅས་དང་ཁྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྡུང་བའི་ཆོས་པའོ། 戒律，戒。梵音译作尸罗。止息犯戒炎热、防禁制罪、性罪的守护之心。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྡོམ་ཁྲིམས་དང་། སྡོམ་པ། ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་བཅས་སོ།

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚིགས་བཅུ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐར་ཕྱིན་ཀྱི་ཁྲད་ཆོས་བཞི་སྟེ། ཚུལ་འཆལ་སོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། ཡོངས་སུ་སྨིན་བར་བྱེད་པ། རིགས་ཅན་གསུམ་ལྡིན་པར་བྱེད་པ་བཅས་སོ། 戒律四胜法。戒律波罗蜜多的四种特点：能坏对立面法如破戒等、能证法无我无分别慧、圆满护持戒律和成熟三乘种姓。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ། གེད་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅའི་ནང་གསེས། མཐའ་ཀྱི་ཚ་བའི་སྐྱེར་བ་གང་ཞེག ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐར་ཕྱིན་རིམ་ལྟར་དུ་སྒོམ་པའོ། 持戒次第加行。智度七十义之一。依次修习持戒到彼岸之次第加行。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོར། འཕགས་ནོར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། སྐུ་གསུམ་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་སྡོམ་པ་སྟེ། ཡོན་ཏན་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱིས་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་བས་ཆུ་ཚུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་མཐུན་པའོ། 戒财。七圣财之一。守护三门罪行，功德装饰，动人心弦，如同轮王之玉女宝。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན། ཁྱད་ཆོས་བཞི་ལྡན་གྱི་སྡུང་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཉེས་པ་སྤྱང་འདོད་ཀྱི་དཀྱི་བ་ས་བོན་དང་བཅས་པ། ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཙ་ཀྲ་ཝརྟི་ཞེས། 戒律到彼岸，戒律度。尸罗波罗蜜多。具备四种特点，欲断恶行的断弃心、善及其种子。六度之一。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལྷུང་བོ། ཁམ་ཞེད་ཀྱི་ལྷང་བ་ལྟ་བུའི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 戒蕴，戒聚，戒身，尸罗藏。五无漏蕴之一。

ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ། དྷ་ལའི་ཟླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པ་འདི་ར་བ་ཐུང་བཅུ་བཞི་པའི་མི་ཕྱི་ལོ་ཁམས་ཤིས་ཐང་དུ་འགྲུབས། ཆུ་ལུག་ལོར་གཞོན་ཐམ་དཀྱུར་ནས་ཡང་སྐྱིད་རོས་འཇིག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁ་ཤར་ཁམས་ཤིས་ཐང་དུ་འགྲུབས། 楚遥嘉措(1816—1837)。译言戒海。第十世达赖喇嘛。清嘉庆二十一年丙子生于康区理塘，1823清道光三年癸未，在金瓶抽签确定为达赖转世灵童之后坐床，道光十七年丁酉死，年二十二。

ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ། བསླབ་སྡོམ་ཉམས་པ། 破戒，犯戒。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཤེས་བྱ་དྲན་པ། རྣམ་ཐ་དྲན་པ་དྲུག་གི་ནང་གསེས། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམ་

སྤྱ་དྲན་པའོ། 戒随念。六随念之一。随念清净戒律功德。

ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག་བའི་མཐར་ཐྱིལ་བ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚོན་དུའི་རིམ་ལྟར་དུ་དྲན་པའོ། 戒随念次第加行。智度七十义之一。于世俗中，次第随念净戒功德。

ཚུལ་ཁྲིམས་གཏེར། (མཛད) ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། 戒藏。释迦牟尼的异名。

ཚུལ་ཁྲིམས་བརྫུལ་ཞགས་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་འཆལ་རྒྱང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཆ་ཐུབ། ཚུལ། ལུས་ངག་བཅས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཇེས་ བཅར་ ཅིའི་ བཀྲལ་ཞུགས་དང་། གང་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་འབྱུང་བའི་ཕྱང་བོར་དམིགས་ནས་སྡོག་ པ་ འདག་ པ་དང་ རྟེན་ཚངས་ལས་ གྲོལ་བ་དང་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱིན་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ རྟེན་ཚངས་ ཅན་ཏེ་ལྟ་བ་ལྟའི་ནང་གསེས་ཤེག 戒禁取。错误地执著种种防止犯规的戒律，和应当信守的器物、姿态、身语准则的禁忌及其所依五蕴等可以净治罪过、解脱烦恼、出离轮回的染污慧。五见之一。

ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོན་ཏན་བཞི། ཐ་རོལ་ལས་ལེའུ་བར་ཡང་དག་བར་བླངས་བའི་ཡོན་ཏན་ དང་། བསམ་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་ བའི་ ཡོན་ཏན། ཉམས་ན་ཕྱིར་གསོ་བའི་ཡོན་ཏན། མི་ཉམས་པར་བྱ་བའི་ ཕྱིར་ གུས་པ་ བསྒྲིད་ནས་ དྲན་པ་ ཉེ་ བར་གནས་ བའི་ ཡོན་ ཏན་ཏེ། 四戒德：从他正受、意乐清净、失复改作和为不失故起恭敬心正念安住。

ཚུལ་ ཁྲིམས་ གསུམ། (1) ཐུང་ སེམས་ ཀྱི་ ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་ལྟེ། ཉེས་སྤྱོད་སྡོམ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ དང་། དགེ་བ་ཆོས་ཕྱུང་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། སེམས་ཅན་དོན་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམས་ སོ། 三种戒。大乘菩萨行持的三种戒律：律仪戒、摄善法戒和饶益有情戒。 (2)འཇིགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ དང་། ཉེགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། རིས་འབྱུང་གི་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ བཅས་ གསུམ་ མོ། 三戒：救难戒、善愿戒和出离戒。

ཚུལ་ཅན་ཀྱི་རྟགས། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྟགས། 姿态化修饰法，即形象化修饰法。

ཚུལ་བཅོས། ཚུལ་འཆོས་དང་འདྲ།

ཚུལ་འཆོས། (1)ཕྱི་ཚུལ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་འདྲ་ཆགས་པ་བཟོ་བ། 矫诈，装模做样：གཞན་ནས་དང་ལ་དད་པའི་ཕྱིར་ཚུལ་འཆོས་བྱེད་པ། 为求别人信服，自己装模做样。 (2)དགེ་སློང་གི་ཚོགས་འཆོལ་ཞིང་གསེས་ཤེག་ཅེ། རྣེད་པ་དོན་དུ་གཉེན་ནས་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་ཕྱི་ཚུལ་བཟོས་མ་སྟོན་པའོ། 诈现威仪，诡诈。比丘五邪命之一。为求利养恭敬，而外表诈现有德，伴作合于正道之象。

ཚུལ་མཐུན། ལུགས་ དང་ མཐུན་ པ། 合理，如法，合规矩：ཚད་ལྡན་ཚུལ་ མཐུན་ ཀྱི་སྤྱོད་ པ། 规规矩矩的行为。

ཚུལ་ལྡན། (1)ཚད་ལྡན་ནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པ། 合条件，合度；མི་ཚུལ་ལྡན་ལ་ཀུན་ཀྱིས་བསྟོད། 有德行者为人称赞。 (2)ཚུལ་གནས་སམ་ཁྲིམས་ལྡན། 严守清规戒律，持戒者。

ཚུལ་ཐྱད། སྤྱོད་ཚུལ་དང་ཆ་ཐུབ། 模样，面貌。行动和装束：མིའི་ཚུལ་ཐུབ་ཙམ་ལ་བལྟས་ཏེ་ངོ་བོ་དཔག་མེ་གྱུབ། 仅从人的面貌，看不出他的本质。

ཚུལ་མིན། ལུགས་དང་ མི་ མཐུན་ པ། 非理，不合理，不如理：ཚུལ་མིན་ཀྱི་ ཐ་སྤྱོད། 不合理的行为。སྐད་ཅ་ཚུལ་མིན། 不合理的话。ཚུལ་མིན་ མེད་ཅིང། 非理作意，胡思乱想。

ཚུལ་གཙང་བ། (1)སྤྱོད་ལམ་ལེགས་པ། 廉洁，

好行为。(2)ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་བ། 戒律清净。

ཚུལ་ཕྱིག་བ། (1)རང་ཚུགས་སོང་བ། 沮丧，颓丧。(2)ཚུལ་ ཁྲིམས་ རྒམས་ བར་ གྱུར་ བ། 戒律败坏。

ཚུལ་བཞིན། རང་རང་གི་ ལུགས་ སྲིལ་ ཕྱར། 如理，照规矩：ལས་དོན་ཚུལ་ བཞིན་ བྱེད་ བ། 照规矩办事。ཚུལ་ བཞིན་ བཤད་ བ། 讲得合理。ཚུལ་ བཞིན་ སྤྱོད་བ། 行为合理，照规矩行事。དེ་ཕྱུ་བྱའི་ཀུམ་སྐྱ་བ་ནི་ཚུལ་བཞིན་ མ་ཡིན་ནོ། 讲这种话是不合情理的。

ཚུལ་གཟུགས། ཚུལ་འཆོས་ཏེ། དོན་དུ་ མེད་ཀྱང་ ཕྱི་ཚུལ་དུ་ ཡོད་ མདོག་ཁ་ བྱེད་བ། 伪装，造作，矫诈：མི་ཚུལ་ཀཟོ་བ་ཅན། 伪君子。

ཚུལ་བཟུང་བ། ཅ་ཐད་བཟུང་བ། 所持态度：དྲག་ཤའི་ཚུལ་བཟུང་བ། 采取粗暴的行动。ཞེ་དུལ་ཀྱི་ སྤྱོད་ཚུལ་བཟུང་བ། 表现温和的态度。

ཚུལ་ལུགས། ལུགས་ སྲིལ། 道理，规矩：འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས་ཇི་ བཞིན་དུ་ བྱ་བ་ བྱས་ ན་ ལེགཔ། 按客观规律办事为好。

ཚུལ་ཤིང་། དཀོ་འདུན་ཀྱི་ལས་ཆོག་ཅིང་ དུས་ སུ་ ཁྱབ་འདེབ་ཅིང་ དེམ་བྱ་ ཤེང་ ལས་ བཟས་ བའི་ ཐུང་མ་ཞིག 等，筹码。佛教僧侣举行大规模法会时，用以计算人数的由柽柳制成的木筹码。

ཚུལ་གསུམ། གཞལ་བྱ་ ཤེས་གྱུར་ཇི་ བཞིན་ རྟོག་ཅིང་ཀྱི་རྟགས་ ཚང་དགའ་འདོད་བའི་ཚུལ་གསུམ་སྟེ། ཐུགས་ཆོས་དང་། རྗེས་ཐུབ་དང་། ཕྱོགས་ཐུབ་པ། 三相，三性。为能如实领悟所量未知事物而列举之正因所应该具备的三支：宗法、同品遍和异品遍。

ཚུལ་གསུམ་བའི་རྟགས་སྒྲོན་པ། ཚུལ་ གསུམ་ བའི་རྟགས་ སྟོན་ བར་ ཅིང་ བའི་ མཚན་ ཉིད་ གཞན་ ཀྱི་ དོན་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ དཔག་ བའི་ སྒྲུབ་ སུ་ བཅ་ ནས་ བཤད་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཀུ་ གང་ ཀྱི་ སྐྱེ་ དབོན་ ཆོས་ མཆོག་ གིས་ བརྩམས་ པ་ ཞེས《显因三相》。为了显示因三相，于推论他义名相时之解释。因明学一书名。古印度法胜论师著。

ཚུས། (རྟེང) ཁ་ ཟས། 食物。

ཚེ། 名词。(1)སྲོག 生命，寿命：ཚེ་ གཅིག་ལུས་ གཅིག 一辈子。(2)དུས་ སམ་ སྐབས། 时，机会：ཚེ་ རིང་ ནད་ མེད། 长寿无恙。

ཚེ་སྐབས། དུས་ ཚོད་ དང་ གོ་ སྐབས། 时间，时际，机会。

ཚེ་སྐབས་ཀྱི་སྒྲ། དུས་ ཚོད་ དང་ སྐབས་ བཅ་ ཀྱི་ ཁྱད་ པར་ རྟེ་ བར་ སྟོན་ བའི་ ཚིག་ ཕུད་ ཅིག་ སྟེ། དཔེར་ན། ཆུ་ ཚོད་ དྲུག་ པར་ ཚོགས་ འདུ་ འཆོགས། ཉིན་ དུས་ སུ་ ངལ་ རྩལ། ཐུན་ ཞིག་ ཁ་ རྒྱག་ བཅས། སྐབས་ སྐབས་ སུ་ ལུས་ རྩལ་ སྦྱངས། བར་ བར་ དུ་ སློབ་ སྦྱོང་ བྱས། ཞེས་ པ་ སྟེ་ བྱ། 时间词。ལ་等七个指明时间和机会的判位词，藏语语法学中将其归入第七格内。例如：在一点钟的时候开工；在六点钟的时候开会；白天劳动；夜晚看电影；有时锻炼身体；有时进行学习。

ཚེ་ཐུབ། སྐར་ རྩེ་ མེ་ ཚོས་ མི་ ཚེ་ རྟིལ་ ཅིའི་ རིང་ མ་ བྱེག་ པར་ འཇེག་ པའི་ སྐྲ། 终身发。旧时，藏北牧区妇女蓄留终身不剪的发饰。

ཚེ་གང་། མི་ ཚེ་ རྟིལ་ བ། 毕生，终身，一辈子：ཚེ་ གང་ བསགས་ པའི་ རོང་ རྫས། 终身积累的财产。

ཚེ་རྩེགས། མི་ ཚེ་ གཅིག་ གི་ གཏེན་ རྩེགས་ ཏེ་ བཟའ་ ཐབ། 终身伴侣，白头夫妻。

ཚེ་འགྲེགས། ཕྱ་ དང་ དྲང་ སྲིང་ བཏུན་ གཡོའི་ ཚེ་ བཏུད་ ཐབས་ ཅད་ བསྡུས་ ནས་ མི་ ལ་ བསྟེན་ ཏེ་ མེའི་ ཚེ་ བསྲིང་ བར་ བྱེད་ པའི་ ཚེ་ གཅིག 摄寿。收摄神、仙、器、情世间之一切寿命精气，人于人身，使之延寿的仪轨。

ཚེ་འདོྲ། (མངོན) འཆི་བ། 寿终。死的异名。

ཚེ་སྒྲུབ། ཚེ་རྒྱལ་བའི་ཆོ་ག། 长寿仪轨。

ཚེ་ཕྱ་མ། སྐྱེ་བ་ཕྱ་མ། 前生，宿世。

ཚེ་ཕྱ་མ་ཤེས་བྱེད། དང་གི་སྐྱེ་བ་ཕྱོན་ མའི་ གནས་ཤེས་པ། 宿命明，宿住智证明。

ཚེ་ཕྱོན། སྐྱེ་བ་ས་ོང་མ། 前生。

ཚེ་གཅིག་ལུས་ གཉིས། (1)ལུས་ སྟོང་ རྒྱལ་ བ་དང་ལུས་སྟང་ཐའི་རྣམ་པ་ཕྱང་གྱང་བའི་ཚྭང་ མོ་ སྟེ། རོ་མངར་ལ་ལན་ཆ། དུས་བས་གཉན་ནད་ འཇོམས། 蝌蚪。蛙的幼体。上半身如蛤蟆，下半身如鱼。入药味甘而咸，功能消除炎症。(2)སྒོ་ང་དང་འདབ་ཆགས་ཀྱི་ལུས་གཉིས་དང་། ཤ་འབྱ་དང་ཤ་རྒྱང་གི་ལུས་གཉིས་ཕྱ་བྱ། 一命两身形。如卵和鸟，蛆和蝇等。喻脱胎换骨。

ཚེ་བཏུང་། ཚེའི་རྩངས། 寿元，寿命；ལུས་རྩངས་ ཟད་ན་ཚེ་བཏུང་ཐུམས། 元气消失，寿命将尽。

ཚེ་ཆང་། གཞན་ལ་ཚེ་དབང་སྐུར་ སྐབས་ཀྱི་ སྒྲུབ་ཧས་བདུད་ཙི། 长寿甘露。佛教徒举行长寿灌顶时所用酒类。

ཚེ་ཆུ། སྐྱབ་དཔོན་བད་མ་འབྱང་གནས་སོགས་ཀྱིས་ འཆི་མེད་ཚེའི་བདུད་ ཙི་ རྟེན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ ཆུ་མིག 长寿泉水。受白玛穹乃等阿阇梨加持为长寿甘露的泉水。

ཚེ་ཕྱེས་མ། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ། 来生，来世。佛教徒所说的后世。

ཚེ་བཅོས་པ། ཚེ་འཕོས་པ། 死。

ཚེ་སྐྱིགས་མ། མི་ཚེ་ཁེ་ཐུང་དུ་འགྱོ་བ་སྟེ། སྐྱེར་མ་ཡུའི་རང་ཚན་ཞེག 寿浊。人命日趋短浅。五浊之一。

ཚེ་གཅོར། ཚེ་ཆུ་བསྒོང་ཐེར་ཀྱི་ སྒྲུབ་ ཁས་ རྟེན་གཅོར། 长寿朵马。佛教徒修长寿法时用以供神的食子。

ཚེ་སྐྱོར། ཚེའི་སྟོང་ཚ། 早年，上半生，中年以前；ཀོ་ཚེ་སྟོང་དབུལ་ཡང་ཚེ་སྐལ་ཕྱུག 他早年虽穷，但到晚年富起来了。

ཚེ་བརྟན། (1)ཚེ་སྐྱག་བརྟན་པོ། 寿元长。所谓命根牢。(2)(མངོན) སྐྱིང་བས་ཀེང་། 寿固。木棉树的异名。

ཚེ་ཐར། གཞན་ཕྱིས་གསོད་ཆུའི་སེམས་ཅན་ངལ་གསོས་སྐྱག་བྱ་གཅོང་སྐྱེལ་ཞིག 放生。宗教徒赎买将被宰杀的动物放之山川，让其老死，谓为修善的一种行为，བཤས་ལུག་ཚེ་ཐར་བཏང་བ། 菜羊被放生。

ཚེ་ཚིག་གཅིག་པ། མི་ཐོག་གཅིག་པ། 同时代；ང་ཚོ་ཚང་མ་ཚེ་ཐོག་གཅིག་ པའི་ མི་ ཡིན། 我们都是同一个时代的人。

ཚེ་དང་ལྡན་པ། (1)མི་གསོན་པོ། 活着的人，当代人物。(2)སྐྱབ་དཔོན་ཕྱིས་ སྐྱབ་མངའ་འབྲིད་ པའི་ཚིག 长老，具寿，长者。佛家师长呼弟子时的敬称。

ཚེ་མདོ་ཚེ་གཟུངས། ཚེ་འཕེལ་ ཐབས་ཀྱི་ མདོ་ སྡེ་དང་གཟུངས་ སྔགས་ཀྱི་ 长寿经咒。

ཚེ་འདས་པ། ཤི་བའམ་ཚེ་འཕོས་པ། 死，寿终。

ཚེ་ལྡན། ཚེ་དང་ལྡན་པ་སྟེ་མ་ཤི་བར་འཚོ་བཞིན་ པའི་མི། 活着的人。

ཚེ་གནས་བའི་རྩ། ལུས་རྟའི་ཅི་ བྱག་ཏུག 寿脉。藏医说可据以诊断人的寿命长短的脉象。

ཚེ་དཔག་མེད། སངས་རྒྱས་ཤཀ 无量寿佛。

ཚེ་སྐྱིངས་བཟའ་དམར་རྒྱན་མེ་ཏོག་སྐྱེལ་མ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་བཏུན་མོ་ཚེ་བ། དེས་བསམས་ཡས་ཁམས་གསུམ་ཟངས་ ཁང་ སྐྱིང་ བཞེངས་ པར་ བཀོད། 才崩后·红妆花仙。吐蕃王赤松德赞王后名。传说她当时承建桑耶寺的三界铜瓦殿。

ཚེ་སྐྱེད་པ། ཚེ་ འཁྱལ་ བ། 度日，度过人生；མི་དམངས་ཀྱི་ཚེད་ལྟ་ལས་ དོན་ ཐག་ གནས་ མི་ ཚེ་ སྐྱེད་ན་དོན་ དང་ ལྡན་ པ་ ཞེག་ རེད། 为人民事业

工作而度过人生是有意义的。

ཚེ་འཕེལ་བྱེད། (ཨང་ཀ) རྭ་དུར་བ། 增寿物。茅草的异名。

ཚེ་འཆི་བ། ཚེ་ལས་འདས་པ། 死，死亡；ཚེ་འཆི་བ་སྔོག་མེད་ཚེས་རྟེན་རེད། 死亡是不可抗拒的自然规律。

ཚེ་བུམ། (1)ཚེ་སྒྲུབ་རྟེན་གྱི་བུམ་པ། 长寿瓶。佛教徒修长寿法时所需用具之一，无嘴无柄，口缘有长寿佛像作装饰。(2)ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཕྱག་མཚན་བུམ་པ། 寿元瓶。无量寿佛像手中所捧瓶。

ཚེ་དབང་། ཚེ་རིང་ཝ་ཡོང་གཏས་ཀྱི་དབང་ཚོག 长寿灌顶。延长寿命的灌顶仪式。

ཚེ་དབང་ཏབ་བཅུན། ཙེ་རིང་ཚེ་པ་བཞིའི་ནང་གཅེས་ཀྱི་ཇན་གང་ཀྱི་འགོ་དཔོན་ཞེག་ཀི་མིང་ཡིན་ཞེང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་ཕྱ་ལོང་ཁྱས་རང་ རྒྱའི་དམག་དཔུང་ ཁྲིད་དེ་ ལྷ་ས་ ཀུ་ཤྲི་བསྟན་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་ཀྱི་ཡབ་ཆ་ལུ་ བཅང་ ཀྱབ་བསད་ཅིང་། དྷ་ལའི་བླ་མ་དྲུག་པ་རྫེས་མ་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཀྱ་ མཚོ་གཏས་དབྱུང་བཀང་། 策妄阿喇布坦。厄鲁特蒙古四部之一准噶尔部酋长名。公元1717年，从新疆率兵入藏，攻杀固始汗曾孙拉藏汗，并废除假立的六世达赖喇嘛也协嘉措。

ཚེ་དབང་ཁིག་འཛིན། སྔགས་རྒྱུད་མའི་ས་ལས་བཅོད་ཚུལ་རིག་འཛིན་བཞིའི་ཁ་ཅུལ་ཞེག་སྟེ། མཐོང་བའི་ལམ་བསྒོམ་ཏེ་ ཚེས་ བཅོག་ ཐོབ་ བའི་རྟེན་དེ་ཉིད་དུངས་མའི་ལུས་རྫོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་འཛིན་འཆང་བ་ཞེང་། ཤེམས་ཀྱང་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་ཁེ་ཤེས་ཐུ་སྐྱེས་པས་སྐྱེ་འཆི་མེད་པའི་ཚེ་རིག་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡིན། 寿命自在持明。旧密所说地道修行过程中四种持明之一，属于见道。此过程中，身已转成世第一法净金刚身，心亦成熟为见道智，故无生死得寿执明。

ཚེ་འབུམ། ཉིན་མཚན་རྒྱུན་མེ་འཚད་ པར་ འབར་བའི་མར་མེའི་མིང་། 长明灯。长期点着昼夜不灭的供灯。

ཚེ་འབུམ་ཀོང་། ཉིན་མཚན་རྒྱུན་མེ་ འཚད་ པར་ འབར་བའི་མར་མེའི་ཀོང་བུའི་མིང་། 长明灯盏。

ཚེ་འབྱམ་ཁ་བོ། བོན་གྱི་སྐྱེད་པའི་སྐོང་གྱི་གཞུང་ཞེག 《彩光宝瓶经》。苯教有关修行的一部论著名。

ཚེ་མ་བྱིད། མི་ ཚེ་ མ་ ཕྱད་ པ། 生活困难，日子难过。

ཚེ་མིའི་བོན། རྒྱང་བོད་དུ་བྱུང་བའི་ བོན་ ཚོས་ ཀྱི་གྱུབ་མཐའ་ཞེག 策米苯。西藏古代原始宗教苯教之一派。

ཚེ་ཐག། ཚེ་མཇུག 晚年，下半生，中年以后；ཚེ་སྐད་ལ་བའི་སྐྱིད་ ཕྱོན་ བའི་ འཚོ་ བ་ སྐྱེལ་ ཏུ་ བྱུང་། 晚年过上了幸福生活。

ཚེ་ཐོག་ཕྱིང་། ཕྱ་ཁའི་ནང་དུ་ཡོད་བའི་དགེ་ལུགས་ བའི་དགོན་པ་ཞེག་སྟེ། རྒྱང་ཁག་ཇུའི་ཆུལ་ངབས་ཀྱི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་ཤིད་འཛིན་ལན་གསུམ་བྱས་ བའི་ ཁོ་མིང་ཀྱན་ ཏྲི་ཐུ་ ནོ་ མཁན་ ཏེན་ ཀྱི་ཚས་ འཛིན་ བདག་ཉིད་ བའི་དགེ་ལུགས་པ་ཞེག 策门林寺。西藏自治区拉萨市内格鲁派一寺庙名。其寺主称灌顶宝利图诺们汗，在清乾隆、嘉庆和清末民初，曾三任西藏摄政。

ཚེ་བཅོམ། ཚེ་གང་ བཅོན་ ཁང་ དུ་ བཅུག་ བའི་ བཅོན་པ། 无期徒刑，终身监禁。

ཚེ་ཚད། ཚེ་རིང་ཐུང་གི་གནས་ཚད། 寿量。寿元长短或人寿年数。

ཚེ་ཚེ། ར་ ཞི་ མིང་། 山羊；གཡང་དཀར་ ལུག་ དང་ཚེ་ཚེ་ར། 绵羊和山羊。

ཚེ་ཟད། ཚེ་ཐཇུག་རྫོགས་པའམ་ཚར་བ། 寿终，寿数已尽，寿终正寝。

ཚེ་ཡི་དུས་ཐུམ་པ། ཤི་བ། 死，死期；དེད་པ་

སྐྱང་དུ་ཆེ་ཤི་དུས་ཟིད་པ། 病人死期即至。

ཆེ་ཤེས་རིག་རྩིད། གསོ་བའི་རིག་པ་དང་དོན་གཉིག 医方明，医学。

ཆེ་ཤེས་རིག་རྩིད་པ། (མངོན) སྨན་པ། 寿明。医生的异名。

ཆེ་གཙོག 𑖆𑖽𑖨𑖽𑖔𑖽𑖕𑖽𑖓𑖽𑖔𑖽𑖕𑖽𑖓𑖽𑖔𑖽𑖕𑖽𑖓

ཀྱེ་དཔང་པོ་འཚེ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུན་གཞུམ། 寿命魂。佛书中以灯火比喻人生寿、命、魂三者互相依存之状，谓寿如灯油，命如灯芯，魂如灯焰。

ཚེ་བསོད། ཚེ་དང་བསོད་ནམས་གཉིས་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 福寿，ཚེ་བསོད་དབང་གསུམ་དང་ལྡན་པ། 福禄寿三者具备。

ཚེ་སྐྱ་རྣམ་གསུམ། སྐྱ་ ཚེ་དཔག་མེད་ དང་། སྒྲོལ་དཀར། རྣམ་རྒྱལ་མ་སྟེ་ གསུམ། 长寿三尊：无量寿、白度母和尊胜佛母。

ཚེ་སྐྱ་མ། ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་ཙམ་བའི་ཁ་བཏགས་ཤེས་ཕྱིས་ཅི། 无量寿佛哈达。印有无量寿佛身像的一种优质哈达。

ཚེག 名词。(1)དབྱ་མེད་ཀྱི་ཡིག་འབྲུའི་ བར་བར་དུ་ཅི་ རྒྱུའི་ ཚེག་རིས“ ˎ”དང་། དབྱ་ཅན་ཀྱི་ཡིག་འབྲུའི་བར་བར་ཅི་རྒྱུའི་ཚེག་རིས“ ˊ”འདི་ཕྱི་བྱའི་མིང་། 音节点，分音点。划分音节的点符，其用于草书者为“ ˎ”，于楷书者为“ ˊ”。(2)སྒྲ་ཅམ། 爆裂声。火焚木柴等所发声。

ཚེག་ཁྱེམ། རྗེ་ཅིའི་ཚེག་ཀི་བར་ཡིག་ འབྲུ་ གཅིག་རྣམ་བཞི་བར་གང་ཡོད་ཀྱི་ས་ཁོངས། 音节。前后两字点间一至四个字母所占位置。此处语基མིང་གཞི་作一个字母的位置计算。如སྒྲུབ་是一个音节，两个字母的位置。

ཚེག་ཀི་རྒྱུ། ཀུ་རིམ་པ་བའུན་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ ཞིག་ སྟེ། ཚེག་འབྲུ་མི་འཐུག་བར་བྱེད་པའི་རྟགས“ ˊ”སྟེ་བ། 字间标号。划开字与字间界限不使混淆的音节符号，即“ ˊ”。七重标号之一。

ཚེག་ཚོམ། སྒྲ་ཀག་ཏུལ་གྱི་ ཁྲད་ བར་ ཞིག 窸窸窣窣。众物撞触声，ཀྱི་བས་ཟས་ དངོས་ བཀུས་ ཏེ་ ཚེག་ཚོམ་གྱི་སྒྲ་ཀག་པ། 老鼠偷食，发出窸窸窣窣的声响。

ཚེག་ཐྲེག བར་བར་དུ་མཚམས་བཞག་ནས་ འཐེན་ བའི་ ཐིག་རིས། 虚线。以点或短线画成的断续的线。

ཚེག་ཁྲང་། ཡིག་འབྲུའི་བར་ ཚེག་ཐུ་རྟགས། 字的点符。文字的音节点符。

ཚེག་ཏུག རྣམ་བཅད། 涅槃点。梵文中一种字符，或作“ः”形，音读如ས，写在字之后，常不发音，例如ཨཿ字。此种“ः”符，若须与后词拼合，则变为纯辅音的“ྶ”形，即不含元音的“ྶ”形。

ཚེག་བར། ཡི་གེའི་ཚེག་གཉིས་བར་ གྱི་ ས་ ཁོངས། 音节。前后两点符间一至四个字母所占位置。此处语基མིང་གཞི་作一个字母的位置计算。

ཚེག་ཏིང་། བོད་ཡིག་གི་ ཤད། 分句线，垂符。藏文的句符。

ཚེག་ཤད། ཡིག་འབྲུའི་བར་ མཚམས་ འཇུག་ ཅུང་ ཚེག་དང་ཤད། 点线符。字之点符和句之垂符。

ཚེག་ཤིང་། ཤིང་ཐི་ སོགས་ནས་ ཐོག་བའི་ ཐྲེག་ཤེང་ ཀུ་ ཞེས་པ་ མེ་ ལ་ འབྱད་ སྐབས་ ཚེག་ སྒྲ་ སྒྲོག་པ་ ཞེག 爆裂子树。西藏工布地区盛产的一种杉树，烧时爆裂发响。

ཚེགས། 名词。(1)དཀའ་ངལ་ལས་དཀའ་ལས། 艰难，麻烦，费力；དཀའ་ ཚེགས། 困难。ཚེགས་ཆེ་ དོན་ ཆུང་། 劳多获少，事倍功半。(2)ཆུང་བ་ དང་ ཉུང་བ། 少，小；ཕྲན་ ཚེགས། 琐碎，零杂。

ཚེགས་མེད་ སྒྲུབ་ བྱུབ། དཀའ་ ལས་ མེད་ བར་ དང་ ཤུགས་ ཀྱིས་ བྱུབ་པ། 不劳而成。不费辛劳自然成功，ལས་ དོན་ གང་ ཉེ་ ཞིག་ ཁིན་ ཀྱང་ ཉམས་ རྩལ་མ་ བྱས་ པར་ དང་ བཞིན་ ཀྱིས་ ཚེགས་ མེད་ ལྟུན་ བྱུབ་ དུ་ འབྱུང་བ་ མེད་ དོ། 任何事情不费辛劳而自然成功是没有的。

ཚེགས་ཆེགས་ བྱ་ བརྒྱབས་པ། དཀའ་ ལས་ ཡང་ ཡང་ བཏུབ་ སྟེ་ བསྒྲུབས་ པ། 费力以成者，ལས་ དོན་ རྣམ་ གྲངས་ མང་ པོ་ ཚེགས་ ཚེགས་ ཐུ་ བསྒྲུབས་ ནས་ ཚར་ སོང་། 辛勤努力，做完了许多工作。

ཆོག་ལེན། དཀའ་ཆོག་རང་སྟེང་དུ་ལེན་པ། 担当困难。

ཆེབ། (ཞལ་) སྟོན་འབྲས་གཡུལ་འདོན་གྱི་ཤོ་ཁང་ཅིག 木叉。打场用具之一。

ཆེམ་སྐུད། གོས་སོགས་ཆེམ་ཟེད་ཀྱི་སྐུད་པ། 缝纫用的线。

ཆེམ་རྒྱབ། ཆེམ་ལས་ཀྱི་མིང་། 刺绣，缝纫。

ཆེམ་རྒྱབ་མ། དངར་སྐུད་སྣ་ཚོགས་ཐེལ་ནས་བཙེམས་པའི་གོས་ཆེན། 刺绣品。གོས་ཆེན་ཆེམ་རྒྱབ་མ། 绣花缎。

ཆེམ་བྱ། བའོ་ཆེམ་གྱི་ལས་ཀ། 名词。缝纫；ཆེམ་བྱ་བཅུབ་ནས་འཚོ་བ་ཐེལ་པ། 以缝纫为生。ཆེམ་བྱའི་འཁོར་ལོ། 缝纫机。

ཆེམ་བྱ་ཙུག་ས་ཐྲོག སྐུད་པ་འཁྱག་ནས་འཁྱག་ཏུ་བཀྱག་པའི་ཆེམ་བྱ་ཁྱེག 数缝套针。一针套一针的缝刺法。

ཆེམ་བྱ་བ། གོས་འབྲུབ་མཁན། 缝纫工人。

ཆེམ་བྱ་ཙུལ་བོ། ཁེབ་ཚགས་མིན་པར་ བར་ ཐག་རིང་བོར་འཆེམ་པའི་ཆེམ་བྱ། 缝针稀疏。

ཆེམ་ཆེམ། (སྟེང་) ཁ་བ། 铠甲。

ཆེམ་ཁྱ། (སྟེང་) ཆོག 盔。

ཆེམ་ཁྱ། (སྟེང་) ཆོག 盔。

ཆེམ་བྱབ། ཆེམ་སྦུབས་དང་འདྲ།

ཆེམ་བྱབས། ཆེམ་ བྱེད་ བར་ མཚམས། 缝纫的缝子。

ཆེམས། ●ཐ་དད་པར་འཇུག་ཅིང་འབྱུབ་པའི་དོན་ དུ་ཚོ་བའི་འཆེམ་པའི་སྐུལ་ཆིག ❷སོའི་ཁེ་ས། 名词。齿的敬语：ཆེམས་ དཀར་ དུང་ འཕྲེང་ བསྡུར་བ་འདྲ། 齿如编贝。

ཆེམས་ཀྱི་དཔེ་བྱད་ཕྱ། དཔེ་ བྱད་ བཟང་ བོ་ བཅུད་རྫུའི་གྲས་ཤེས་སྟེ། མཆེ་བ་རྣུམ་པ་དང་། མཆེ་བ་རྣོ་བ་དང་། མཆེ་བ་དཀར་བ་དང་། མཆེ་བ་མཉམ་པ་དང་། མཆེ་བ་བྱིན་ཀྱིས་ཕྱ་བ་བཅས་ཕྱོགས། 齿随好五。如来八十随好之一类：齿圆、齿锐利、齿洁白、齿长短平齐、齿逐渐变细。

ཆེམས་དཀར་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ རྒྱུ་ བོ་ ཐམས་ ཅད་ བཀུར་ བ་ ལ་ སོགས་ བས་ ཆེམས་དཀར་བ། 牙白净相。如来殷勤待承诸众生故，感得四颗臼齿白净之相。三十二大丈夫相之一。

ཆེམས་མཉམ་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་འཆོ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆེམས་ མཉམ་པ། 齿齐平相。如来常以清净延命，感得牙齿平整匀齐之相。三十二大丈夫相之一。

ཆེམས་ཐག་གས་བཟང་ བའི་ མཚན་ བཞིན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ། བདེན་པའི་ཚིག་ཀུན་དུ་སྤྱད་པས་ ཆེམས་ཐག་གས་བཟང་བ། 齿根密相。如来出言皆真实故，感得齿根严密之相。三十二大丈夫相之一。

ཆེམས་ བཞི་ བཅུ་ ཚང་ བའི་ མཚན་ བཟང་། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ བཟང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ། ཕྱ་ མའི་ཚིག་སྨྲ་བ་ས་ཆེམས་ བཞི་ བཅུ་ མངའ་བ། 四十齿相。如来永断离间语故，感得齿数多达四十之相。三十二大丈夫相之一。

ཆེམས་ཤིང་། སོའི་ནེག་པ་འདོན་ཟེད་ཀྱི་ཤིང་བྱ། 牙签。剔除牙缝中残垢的细木棍。

ཆེམས་ཤིན་ཏུ་ དཀར་ བ། ཆེམས་ དཀར་ བའི་ མཚན་བཟང་དང་དོན་གཅིག

ཆེའི་ ཀུན་ ནས་ ཀོན་ མོངས་ པ། རྣེན་ འབྲེལ་ བཅུ་གཉིས་ལས། རྣམ་ཤེས་དང་། མིང་དང་གཟུགས་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་དང་། རེག་པ་

དང་། ཚོར་བ་དང་། སྲེད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དབྱེ་ནོ། 寿杂染，生烦恼。十二缘起中，识、名色、六入、触、受、生、老死等七支，名为寿杂染。

ཚེའི་འདུ་ཤེད། གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཚེ་སྐད་ཅིག་ལྟ་སྨོས་འདུ་ཤེད་ཀྱི་ཁྱད་པར། 寿元，生命。众生的生存年限。佛书译为寿行，是不相应行之一；ཚེའི་འདུ་ཤེད་ཡལ་བར་མི་མཐོང་བ། 不舍弃生存的心念。སྐུ་ཚེའི་འདུ་ཤེད་གཏོང་བ། 舍寿行，寿尽而死。

ཚེའི་ཤིང་ཁྲག ཁམ་ཁྱའི་མི་རྟག བོད་ཀྱི་བཟོ་རྩལ་ཐོག་ཁྲས་ནང་བཀྲ་སྤྱད་གཏོང་ཚང་བའི་ རྒྱུན་རིས་ཚེ་རིང་ཤིང་མཆོག་ཤེད་ཅིག 长寿桃花。藏族工艺品中经常采用的一种象征长寿的传统图案。

ཚེར་དཀར། སྨྲ་ཞིག 一种药用植物名。

ཚེར་ཐྲོན། ཙ་བྱག་ཚེར་སྨྲན་གྱི་བསྡུས་ཆིག

ཚེར་ཁྱིམ། ཚེར་མ་ཚར་དུ་བཟླགས་པའི་ར་བ། 棘围，刺篱；ཚེར་སྐྱེ་ཀྱི་ར་པའི་ནང་ དུ་ མེ་ རྟག་བཏབ་པ། 在刺篱围墙里种花。

ཚེར་ཕབས། ཚེར་མས་བསྐོར་བའི་ར་བ། 棘围，刺篱。

ཚེར་ཕྱང་། ཤིང་ཚེར་མའི་ཕྱང་པོ། 刺丛，荆棘丛；སྒོ་ན་ཚེར་ཕྱང་ཤས་བསྐོར་ཡོད། 门外围着荆棘丛。ཚེར་ཕྱང་བསྐོར་ནས། རི་ བོང་ ལ་ འཕངས། 绕着刺丛，抛石击兔。意谓旁敲侧击，间接行事。

ཚེར་མ། 名词。(1)སྐྲ་ཚེར། དམར་ཚེར། སྨྲ་ཚེར་ཟེགས་རིག་ན་འབིགས་པའི་ཤིང་རིགས་ཅི་ཙམ་ཞིག། 刺，荆棘；ཚེར་མ་རྣོ་ ཡང་ བྱག་ རི་ འབིགས་ མི་ ཐུབ། 刺儿虽尖，穿不透岩石。ཀང་ པར་ ཚེར་མ་རྐྱེག་དུས་རྗེག་ པ་ དེ། 脚上扎了刺，方才想鞋底。ཁ་སྐྱང་རྩི་ལས་མངར་བ། 刘姥姥进大观园。(2)ཁམ་ཁའི་ཚེར་མ་ཞིག 口上甜于蜜，心里毒于刺。(2)གཞན་ཟོག 麻烦，恼乱；རྣ་བའི་ཚེར་ མ་ མ་ཐེབ། 不要聒噪刺耳！

ཚེར་མ་དང་བཅུམས། ཁ་འཇམ་གཉིང་རྩུབ་ཀྱི་དབའ། 绸缎包刺。指外表好看，里面包藏祸心。

ཚེར་མ་འདོམ་གཞལ། དོན་དག་ཆུང་ཆུང་གཞི་ཚེན་ བོར་ སྐྱག་ བའི་ དབའ། 以度量刺。喻“小题大做”。

ཚེར་མ་ཚང་ཆིང་། འགྲམ་ ཅིང་ འཇིངས་ བའི་ ཚེར་མའི་ཚལ། 荆棘丛生，刺林丛杂。

ཚེར་མ་བྱང་། (ཞེངས) ལྟམ། 防刺，靴、鞋的异名。

ཚེར་མའི་ཁ། ཚེར་མའི་རྩེའམ་རྩེ་མོ། 棘芒。刺的尖端。

ཚེར་མའི་ཚང་ཅན། (ཞེངས) བྱ་ཚོ་རོག 刺巢者。乌鸦的异名。

ཚེར་ཟིལ། ལོ་གཉིས་ལོན་བའི་རི་འཁུ་དང་ ཕུ་ ག་ མ། 名词。两岁的母羊羔。

ཚེར་ཁྱང་། ཚོས་ལུགས་བས་གཏོར་ཐེར་ལ་འཕྲུར་ རྒྱུའི་ཚེར་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་ཕྱེ་ཆེང་རྩེ་ རྣོ་བ་ཞིག 刺木签。宗教徒用以编插于朵马下围、由刺木削成的签子。

ཚེར་འཛིན། རྩུ་མ་ཉི་ཤུ་ཚེར་མ་འཛེག་ཅིད་དམ་མངས་འཛབ། 镊子。拔刺的镊子。

ཚེར་ཤིང་། ཚེར་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་། 有刺树。

ཚེར་ཤྭ་ ཤྭ་བ་ཚེར་མ་ཅན། 刺柏。

ཚེར་ཟྭག ལུས་ཀྱི་ཁན་ས་ཁང་དེད་དུ་ཚེར་མ་ཅྱག་ཤུ་དེའི་ཤུང་ཁཱན་ཅན་ནང་མཐའ་དུ་འདོམས་ནས་ བྱོན་བྱང་དུ་སྐྱངས་ཤིང་ཅྱག་ དུ་ དག་ བོ་ འབྱུང་ བ་ཞིག 刺伤感染。皮肉被树刺戳伤，引起急性发炎的剧烈肿痛。

ཚེས། 名词。(1)ཚེས་ཀྱངས། 日，日期。(2)ཟླ་བ་འཕེལ་འཕྱི་བ་ཀྱི་སྐྲོ་ནས་འཛོག་བའི་ཚེ་ དང་ ཟླ་

ཚ་དང་ཞག་ བཅས་ ཀྱི་ ཡུན་ འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་དེ། ཆོས་ཟླ་ ཆོས་ཉི། ཆོས་ཟེ། ཆོས་ཤིངས་ལྗོངས། 太阳。以朔望月的长度为基础而定的时间单位，例如太阴月、太阴年、太阴日长度等等。(3)(མངོན) རལས་ཁར་ ཉི་ བའི་ ཐུགས་རིལ་ ཆོས་ཟླ་དང་ཉིན་ཟླ་ཁ་ཉིས་ཀ་བཅོ་ལྔ་རེ་ ཡོད་ བས་ ཀྱང་ བཅོ་ལྔ་ མཚོན། 望日。月亮上下弦各有十五天，故表数字15。

ཆོས་ཁ། ཆོས་ཀྱི་དང་པོ། 月首，即“ཚ་ ཆོས་ཀ་སྐྱ་ཀ་མ་ སྒྲིལ་ནས་འཇིན་པ། 每月太阴日的初一日的地支固定为寅(单月)或申(双月)。

ཆོས་འཁྱུད། ཉི་ སྐར་དག་པ་ལ་ ཉི་ སྐར་ རྟག་ ལོངས་ཐེབ་ནས་ མིང་། 值日星宿。藏历计算中在当日星宿数上，加入当月星宿常数所得和数。

ཆོས་འཁྱུད་ཉི་ སྐར། དེ་ ཉིན་ཀྱི་ ཆོས་ ལོངས་ རྫོགས་ བའི་ ཉི་ སྐར་ནས་དག་ ཡིན། འདིར་འཁྱུད་ ཆོས་པ་ནི་ དུ་ ཟླ་ འཁོག་ བཞིན་ བའི་ དུན་ ཡིན། 太阴日月宿。太阴日结束时月亮所在之宿(月亮的真黄经)。

ཆོས་ཀྱངས། ཆོས་ གཉིག་ནས་ སོ་ གཉིག་ བར། 日期。初一至三十一等日数，ཆོས་ ཀྱངས་ རྩི་ བ། 择期。ཆོས་ ཀྱངས་ མཐུན་ པ། 日期相同。ཆོས་ ཀྱངས་ མི་ མཐུན་ པ། 日期不同。ཆོས་ ཀྱངས་ གཏན་འཁེལ། 定期。

ཆོས་དགེ་བ། ཆོས་ཀྱངས་ཀྱི་ གཟའ་ སྐར་ བཟང་ པོ། 吉日，佳日；即“ཆོས་དགེ་ བར་ བྱེས། 写于吉日良辰。

ཆོས་མཚོ། ཆོས་འཛོམ་དང་འདྲ།

ཆོས་འགོ། ཆོས་ ཤར་ཀྱི་ ཐོག་ ས། 月初。

ཆོས་འཕྱེད་དུས། 即“བའི་ ཐྱེ་ ཚང་ ལྷག་ ལྡོག་ དུས་ སུ་ 即“བའི་ འཕེལ་འཕྱེད་ མཐོག་ བས་ ན་ ཆུ་ ཚོད་ང་ བཞིའི་ བར་ འཐུང་ བ་ ཡིན། 太阴日的缩短。月亮处于逆序后步时，损益率渐大，最短减速到54刻。

ཆོས་བཅུ། ཡར་ རིའི་ ཆོས་ པ་ བཅུ་ དང་། མར་ རིའི་ ཆོས་ བཅུ་ ལྔ་ ཀྱི་ ཀུ་ ལྡེ། 初十。藏历每月初十日和二十五日，ཡར་ རི་ མར་ རིའི་ ཆོས་ བཅུ་ ལ་ ཚོགས་ འཁོར་ གཏོང་ བ། 上弦初十日和下弦二十五日举行会供轮。

ཆོས་བཅུའི་འཚམ་ཡིག ཡར་ རིའི་ ཆོས་ བཅུའི་ སྐབས་ འཚམ་ རྒྱུ་ སྐྱོང་ ཀྱི་ ཐིག་ རྟིས། 初十跳神谱。此宁玛派规。

ཆོས་ཚ། ཆོས་ ཀྱངས། 日期，ཐུག་ གུ་ འགྲོ་ རྒྱུའི་ ཆོས་ ཚ་དུ་ དུང་ གཏན་ ཁེལ་ མ་ སོང་། 起程日期还未定下来。

ཆོས་ཚད་ལྡན་ གཟའ་ དག་ གི་ གཟའ་ གཅིག་ ལན་ གཉིས་ བལྟ་ བས་ ལྡན། ཆུ་ ཆོད་ མང་ བའི་ ཆོས་ དེ་ ཚད། མཆོང་ ན་ ཆུ་ ཆོད་ ཐུང་ བ་ ལྟག དོན་ དུ་ ཆོས་ ལ་ ཚད་ ལྟག མེད། དེ་ ལྟར་ སྐང་ བའི་ ཆུ་ མཚན་ ཏེ། ཉིན་ ཆོས་ བསྐྱེན་ ནས་ བཉི་ ཐྲིང་ ཡིན། ཞེས་ བ་ ལྟར་ རོ་ ཡིན་ ལ། དེ་ ཡང་ ཆོས་ ཞག་ ལ་ རིང་ ཐུང་ ཡོད་ བའི་ དབང་ གིས་ ཡིན། ཆོས་ ཞག་ དང་ ལྡ་ ཐྲི་ གསུམ་ མཐོང་ ཞེས་ བའི་ ཐབ་ ལ་ འཁང་ ལྟོས། 缺日与重日。前后两天“定曜”(太阴日结束的时间)的星期序数，如果相同，其中刻数较大的一个为缺日；如果两个星期序数不连续，中间跳过去一个，其中刻数较小的一个为重日。实际上星期序数是不可能有重或缺的。出现这种现象的原因是要把太阴日与太阳日配合起来，而太阴日有长短变化之故。

ཆོས་ཆུ། ལོ་ གསར་ ཆོས་ པ་ གཅིག་ གི་ ཐོ་ རངས་ ཀྱི་ ཆུ། 初一新水。藏俗有于正月初一日黎明房宿出现时第一次取回供神之水。

ཆོས་གཟོངས། ལྷ་ དུས་ བོད་ ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་ དང་། དགོན་ ལྷ་ ཁག་ གིས་ ཅུང་ དང་ བའི་ ཆོས་ གཅིག་ ཁོ་ གས་ པ་ དབལ་ ལྷན་ ལྷ་ མོར་ ཐབ་ ལ་ ཆུའི་ མཆོད་ གཟོངས། 元旦食子。原西藏地方政府和各

寺庙于每年正月初一日清晨奉献给吉祥天母的食子。

ཟླ་བདག་ (མངོན) ཟླ་བ། 太阴日主。月亮的异名。

ཟླ་གཅིག་གང་། ཚེས་གྲངས་ཀྱི་ཐ་མ་ཡིན། 晦，晦日。阴历每月最末一日。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཉི་མ་ཟླ་བ་ཡང་དག་འགྲོགས་དང་། གཤམ་སྟོང་། ལྷུན་ཅིག་མཐོང་བཅས་སོ།

ཟླ་ཤ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཆར་བ། 出现，升起：ཟླ་བ་ཚེས་པ། 月亮出现。གཤམ་ཁོ་གས་ཚེས། 新年到临。❷ཉིན་གྲངས་རེ་རེ་བ། 名词。日数。阴历的初几：ཚེས་པ་གསུམ། 初三日。

ཟླ་འཕེལ་དུས། ཟླ་བའི་སྐྱ་ཀང་ལྷགས་འབྱང་དུས་སུ་ཟླ་བའི་འཕེལ་འགྱེད་ཐུལ་བས་ཚུ་ཚོད་རེ་བཞིའི་བར་འབྱང་ངོ་། 太阴日的增长。月亮处于顺序前步时，损益率渐小，最长增长到64刻。

ཟླ་རྩིས། གཏི་རྩིས་ནས་འབྱང་བའི་ཚེས་ཐང་ངེས་པ་སྟེབས། 择期算法。迷信根据五行算选择吉日良辰的算法。

ཟླ་ཞག (1)ཟླ་བའི་ཚ་ཤས་འཕེལ་འགྱེད་ཀྱི་ཟླ་ནས་འཛོག་རྟེ་ཡར་ངོར་འཕེལ་ཆ་བཅོ་ལྔ་དང་། མར་ངོར་འགྱེད་ཚ་བཅོ་ལྔའི་ཚ་རེ་འགྱེད་བའམ་འཕེལ་བའི་ཟླུན་ཚད་ལ་བརྟེན། ཚེས་ཞག་གཅིག་གི་དུས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ནི། ཚུ་ཚོད་ངང་དག་དང་། ཚུ་སྒང་གསུམ། དབྱག་བཞི། རི་མཁའ་རིའི་ཚ་བཅུ་དྲུག་དང་བཅས་ཡིན། དེ་ཡང་ཚེས་ཞག་གཅིག་ལ་ཉི་མ་ཡུལ་གྱི་ཚུ་ཚོད་བཞི་དང་ ཚུ་ སྒང་ཉེན་གཅིག་དབྱགས་ལྔ་རི་རའི་ཚ་ ཞེ་ གསུམ་ སྟོང་དོ། 太阴日。月亮白分和黑分每增减一分的时间，称为一太阴日。月亮黑白分变化的弧长的十五分之一的时间长度，即朔望月的三十分之一。以一个太阳日为60刻，则一个太阴日的平均时间长度为59刻3分4息 216 / 707 ≈ 0.9843529 太阳日。以周天为1620度，则太阳每一个太阴日行4度21分5息又43/707。(2)(མངོན) ཟླ་བའི་ཐུགས་རིང་ཚེས་ཞག་བཅོ་ལྔ་ཙམ་རེ་ཡོད་བས་གྲངས་བཅོ་ལྔ་མཚོན། 上弦、下弦，各约十五太阴日，故太阴日表数字15。

ཚེས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར། ཁྱིམ་ལོ་སྟེ་ཚེས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དོན་གཅིག་དང་། ཚ་ཚོད་གཅིག་ཙམ་ཀྱི་དུས་ཀྱི་ལྟེན། 太阴日周期。藏历说太阳经行十二宫一周所需时间，约为三百七十一个太阴日和一个时辰。

ཚེས་ཞག་རྟག་ཚོད། ཚེས་ཞག་རིའི་ཡུན་ཚད་དེ་ཚ་ཚོད་ལྔ་བཅུ་ང་དགུ་དང་། ཚུ་སྒང་གསུམ། དབྱག་བཞི། ཆ་ཤས་བཅུ་དྲུག་ཙམ་ཨོད། 太阴日常数。藏历说每一太阴日的长度，约为59时辰3刻4息16分。

ཚེས་རྒྱ། ཟླ་བའི་དཀར་ཆ་དང་ཨོ་ནག་བཅོ་ལྔའི་བར་འཕེལ་བ་དང་དམར་ཆའམ་འགྱེད་ཆ་དང་ཨོ་ནག་ བཅོ་ ལྔའི་ བར་ འགྱེད་ བ་ སྟེ་ འཕེལ་ འགྱེད་བརྒྱས་བའི་ཚ་སྐུམ་ཅུ་ལ་ཚེས་ ཟླ་ ཞེས་ བཀའ་གས་བའོ། དེའི་དུས་ཚོད་ས་ནི། གཟའི་རང་འཁོར་བཞི་སོང་བའི་འཕྲོ་ན་གཟའ་གནའ་སྐུ་གཅིག་ དང་ ཚུ་ཚོད་ཤ་གཅིག་ཚུ་ སྒང་ལྔ་བཅུ་ རེ་ རིའི་ ཚ་ ཞེ་ ལྔ་རེ་མཁའ་རིའི་ཚ་སྐུམ་བཅུ་ཞེ་ལྔ་རེ་ཡིན། 太阴月。三十太阴日构成的月份。月相更替的周期（即朔望月）其三十分之一为一个太阴日，一个太阴月等于四周日加一天即29个太阳日又31刻50分0息又45/67又345/707 = 29.530587 太阳日。

ཚེས་རྒྱའི་འཁོར། འཇིག་རྟེན་བའི་ ལྷགས་ ལ་ ཡང་ རིའི་ཚེས་གཅིག་ལ་འཇིན་པ་ཤས་ཆེ་ཡང་ཚེས་ཞག་ཅིག་ལ་འཇིན་པའང་ཡོད་དོ། ཚོ་འཁོར་ གྱང་ལའང་སྟོས། 太阴月的月首。世俗大都以朔为初一，宗教上也有以望后次日为初一的。

ཚེས་གཅའ། གྲུབ་རྩིས་ ཀྱི་ གཟའ་ དག་ བའི་ རེས་

གཟའ། 太阴曜。体系派的"定曜"中的星期序数。

ཟླ་བཟང་ཚེས། ཟླ་དགེ་དུས་བཟང་། 吉日，佳日：ཟླ་༥ ཚེས་ ༥ བཟང་ཚེ་ལ་ཕྱལ། 于五月十五吉日呈。ཟླ་བཟང་དུས་བཟང་། 吉庆之日，吉日良辰。

ཟླ་ལོ། ཟླ་བའི་འཛིན་འཕྲིན་ གྱི་ ཆ་ ཤུམ་ རྩ་ ལ་ ཟླ་ཚེས་ཟླ། དེ་བཅུ་གཉིས་ལ་ལོངས་བྱས་ བའོ། 太阴年。十二个朔望月为一个太阴年。

ཟླ་ལོངས། གཟའ་ངོག་དུ་ བཀོད་ བའི་ ཟླ་ཚེས་ ཀྱི་ ལོངས་སྤྱོད། 太阴日长。藏历所说太阴日某天的昼长数目，在历书中记于曜数下面。

ཟླ་ཤར། ཟླ་ འགོ་ ཤར་ བ། 月初：ཟླ་བ་རྩེས་ མའི་ཟླ་ཤར་ལ་འཛོམ་ཆུ་ གཏད་ ཀྱིལ་ སོང་། 决定下月初启程。

ཚོ། ❶名词。(1)སོག་ཁ་དང་ སྡེ་ ཚན། 部落，聚，群。(2)རང་སྐྱ་འཛེར་ བའམ་རང་ ཚུགས་ ཐུབ་ བའི་ རྟེན་ གཞི་དང་ ནུས་ པ། 立足点，自力，ཁྱིམ་ཚོ། 家底。ལུས་ཚོ། 体力。སེམས་ ཚོ་ མི་ ཐེབ་ བས་ སྐྱེན་ བར་ སྨྲུང་ པ། 失心疯癫。(3)མོན་ ལྷལ་ གྱི་ ཏོང་དུད་ཚོ་ ཁྲག་ གི་ མིང་ སྐྱེ་ ལྷལ་ འགའ་ རེ་ ཕྱིང་ ཡང་ ཟེར། 错。十八世纪初，西藏地方政府在门隅地区建立的基层行政单位名，个别称"定"。❷གཏེས་ ཡན་ ཆད་ ཀྱི་ མང་ ཚིག་ ཅིག 们，些。加于名词后面表多于二的复数的后缀：མི་ཚོ། 人们。མཚོན་ ཆ་ དེ་ ཚོ། 那些武器。

ཚོ་ཁག དུམ་ བུ་ དང་ ཚན་ པ། 部落，聚落，居民点：འབྲོག་ པ་ རྣམས་ ཚོ་ ཁག་ ཚོ་ ཁག་ བྱས་ ནས་ ཡོད། 牧民分成各个部落。

ཚོ་ཆེས་པ། (ཞབས) (1)ཞྭ་ ཆས་ ཆིལ་ ཞག་ མང་ དྲགས་ པ། 油腻，肥腻，油脂多：ཁ་ ཟས་ ཚོ་ ཆེས་ པ། 油脂多的食品。(2)འཚག་ བཟང་ བའམ། ཀ་ ཏུགས་ པ། 结实，肥胖：ཁག་ པ་ ཚོ་ ཆེས་ པ། 肥猪。གཟུགས་ པོ་ ཚོ་ ཆེས་ པ། 身体太胖。

ཚོ་པ། ཀོག་ ཁ། 名词。部落，部族：སྡེ་ ཚོ་ པ་ རེ་ ལ་ དཔོན་ པོ་ རེ། 一个部落有一个部落长。

ཚོ་པའི་འཁོར་དཔོན། སྡེ་ཚོ་ ས་ སའི་ དཔོན་ པོ། 土司长官，部落长，酋长。

ཚོ་པའི་བརྒྱ་དཔོན། སྡེ་ ཚོའམ་ མི་ ཁྱིམ་ བརྒྱ་ རེའི་ དཔོན་ པོ། 土司百户。

ཚོ་པའི་སྟོང་དཔོན། སྡེ་ ཚོའམ་ མི་ ཁྱིམ་ སྟོང་ གི་ དཔོན་ པོ། 土司千户。

ཚོ་བོ། ཀ་ ཁྲག་ ཆུས་ པ་ དང་ ཞུག་ ཆེ་ བ། 形容词。肥，油多：ཀ་ ཆོ་ བོ། 肉肥。གྲུང་ ཆོ་ བོ། 酪糕软润。

ཚོ་དཔོན། སྡེ་ ཀོག་ ཁམ་ ཆོ་ བའི་ དཔོན་ པོ། 酋长，土司，部落长。

ཚོ་བ། ཆོ་ པོ་ དང་ འདྲ།

ཚོགས། ❶དྲང་ སྲོག་ འཛིན་ བའི་ དོན་ དུ་ ཚོ་ བའི་ འཚག་ བའི་ སྐུལ་ ཆིག ❷名词。(1)ལྷང་ བའམ་ ལུས་ པོ། 集合体，身体：ཏུ་ ཚོགས། 集团。སྡེ་ ཚོགས། 团体。འདས་ བའི་ ཟོ་ ཚོགས་ དེ་ ཀྱི་ བཀོད། 将已过年数重写两遍。ཐོབ་ རྣང་ རིམ་ བར་ བཅུགས་ བའི་ ཚོགས། 将各位得数依次上下写成一串。(2) རྟལ་ འབྱོར་ པ་ དག་ གིས་ བཟའ་ བཏུང་ ཀྱི་ ཇུས་ རྣམས་ བའི་ སྐོང་ ཀྱི་ ངོ་ བོར་ ཕྱིན་ ཏེ་ ས་ བཅུ་ བས་ རྣལ་ ཆུལ་ བའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ ལ་ མཆོད་ ཅིང་ ཚོམ་ པ་ དྲུག་ ལྡན་ གྱི་ ང་ རོལ་ བའི་ ཇུས། 会供。佛教瑜伽行者，观想凭借定力加持成为体性空乐，以供诸佛道场，使得六种圆足的饮料食品。(3)དཀོ་ བའི་ ལས། 资粮，善业。

ཚོགས་ཀྱི་ འཁོར་ལོ། འདོད་ ཡོན་ ལྔ་ དང་། ཐེ་ བྱག་ བཅའ་ བ་ཅར་ བའུང་ བའི་ ཇུས་ རྣམས་ ཐམ་ མེད་ ཤེས་ ཀྱི་ བདུད་ རྩིར་ ཕྱིན་ ཏེ་ ས་ བཅུ་ བས་ ཏེ་ ཆུ་ བ་ ཁས་ ཀྱི་ ལྟ་ ལ་ མཆོད་ པ་ དང་། རང་ ལུས་ གདན་

གཞན་ཚང་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་མཆོད་པའི་ཚོགས་ཐུང་བར་ཅན་གསོག་པའི་ཆ་གཞི། 会供曼荼罗。佛教行者，观想凭借神力加持五欲及饮食品成为无漏智慧甘露以供师、佛三宝及自身蕴、处、支分三座坛场，积集殊胜资粮的仪轨。

ཚོགས་ཀྱི་དགག་དབྱེ། དགག་དབྱེའི་ནང་གསེས། ཆོ་ག་ངང་དགག་དབྱེ་ཐེངས་སྣེ། དམག་འཁྲུག་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཆོ་ག་ངང་ དཔེ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚེ་ཁ་ཅིག་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཡོད་ན་ཚུར་ཡང་ཆོག་ཅེས་ཁས་བླངས་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཡོད། དེའི་སྐབས་ཁོང་ཚོའི་དཔེ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚེ་ཁ་ཅིག་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཡོད། 会众解制。解制仪轨中之突然解制。由于战争等原因突然须行分散时，僧众可以互相准许解制。某一比丘，突然因故须离去时，亦可如此办理。

ཚོགས་ཀྱི་མཆོག ཚོགས་བསགས་བྱའི་ཞིང་གི་གཙོ་བོ་སྟེ། ཐུབ་མ་དང་དེའི་འདུག་ཕུ་བྱའོ། 众中尊。福田主尊上师及僧伽大众。

ཚོགས་ཀྱི་བདག་པོ། (ཟངས་) སེང་གེ། 众中主，群主。狮子的异名。

ཚོགས་ཀྱི་ལམ། ཚོགས་ལམ་དང་རྟེན་གཅིག

ཚོགས་ཀྱི་ས། ཚོགས་ལས། 资粮地。

ཚོགས་ཀྱི་ཐག་རྒྱ། (ཟངས་) ཉ་ཀུ། 众线。鱼网的异名。

ཚོགས་ཁང་། (1)མི་མང་པོ་འདུ་སའི་ཁང་པ། 礼堂。(2)གྲྭ་མང་འདུ་ཁང་། 大殿。寺庙中僧徒集合的佛堂。

ཚོགས་ཁྱག གྲྭ་པས་ཚོགས་སུ་འཐུང་ཆུའི་རྟ་མ་ཁྱག་ཆུང་ངུ་ཞིག 殿堂糌粑袋。寺庙僧徒携入大殿中够吃一餐的小糌粑口袋。

ཚོགས་ཐིག གྲྭ་པའི་མང་ཚེ་སོགས་སྐོལ་སྐྱེད། 斋僧大锅。大寺庙中为千百僧众熬茶煮饭的大锅。

ཚོགས་འཁོར་རུ། ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྡུས་མིང་། 众座次行列。

ཚོགས་སྐྱབ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་གསེས། ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པ་ མཐའ་ཕྱི་ཐུབ་ཀྱི་སྐྱབ་པ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་གཉིས་སྐྱབ་པའི་ཐབ་པ་གང་ཞེག ངང་འབྱས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་དངོས་སུ་འཕྲིན་པར་ ཐུ་བ་ཁོའོ། 资粮成就。智度七十义之一。成办究竟趋入大乘资粮，即依大乘发心成办二利事业之直接能生自果大菩提者。

ཚོགས་ཚ་རུ། (ཟངས་) སྐྱེན་ས། 成丛。豆类的异名。

ཚོགས་ཚུང་། ཚོགས་ཀྲ་ཆུང་བ། 小组，ཚོགས་ཆུང་ཀྲ་བགོས་ཀྱིས་བོས་བསྡུར་བྱས་པ། 分成小组，进行讨论。

ཚོགས་ཆེན། ཚོགས་འདུ་ཆེན་པོ། 大会，ཚོགས་ཆེན་ཐོག་ཏོས་འཆམ་བྱས་པ། 大会通过。

ཚོགས་ཆེར་ཞལ་ངོ་། རྒྱ་དུས་བོད་ཀྱི་དགོན་ཆེན་ཀྲ་གི་ཟྭིགས་ཁེམས་དང་འཛིན་ལས་སྟེ། 铁棒喇嘛。大寺庙中维护僧团秩序的一种僧职名。

ཚོགས་ཆོས། ཁེམ་ཚོགས་ཡོངས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་འཆད་ཐུབ་ཆོས། 会传。对信众公开讲说的佛法。

ཚོགས་མཆོད། རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཐུ་སྐུལ་ཆེ་ཀྲས་ཀྱི་སྐུ་རིམ་དུ་བཏུགས་པའི་ཚེ་ འཁོར་འདས་མཆོད་ལ་ཞེང་། ཅི་ཅག་དུ་རྒྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་མཇུག་ལ་ཇེ་ རྒྱིད་སངས་ཀྱས་ཀུ་མཚས་ལྷ་ཚོགས་ལྷ་ལའི་ཐུ་མ་སྐུ་ཞིང་ལྷ་ཁྱེར་བ་ཡིན་པའི་འདས་མཆོད་ལ་ཞྱས་དུ་ལའི་ཐུ་མ་སྐུ་ཞིང་རིམ་བོན་འདས་ཇེས་འདས་མཆོད་ཅི་མཇེ་བསྟན་དུ་ཚེ་ལྷང་ཅོང་ཐུ་གཉིས་པའི་མང་ངོང་ཚོགས་ཆུའི་སྲིལ་ཆུན་ཚོགས་པ་དེའོ། 会供法会。俗名传小召。原指为西藏上层喇嘛活佛举行的逝世周年祭。后以此特指七世纪末第巴桑杰为五世达赖举行的逝世周年祭。从此以后，每一

代达赖逝世，即延长周年祭法会一日，每年均在藏历二月下半月于拉萨大昭寺中仿大愿法会举行，但规模稍小。

ཚོགས་མཆོད་ལེར་ཕྱིང་། སྐར་ཀོར་ཟླ་ གཉིས་པའི་ཆེས་གནས་གང་ཉིན་ ལྔ་ ས་ ནས་ རྩེ་ བྱང་བར་དུ་མཆོད་རྟེན་སྐུ་ཚོགས་ གོགས་ པའི་ ས་ར་ མ་པའི་ ཕྱིང་བ་ཕྱིང་ཚར་དུ་ཕྱིག་པའི་དུས་མཆོད། 会供仪仗。俗名供宝会。旧时，藏历二月三十日，传大召的法会结束，参加法会僧侣千余人，手捧各种珍宝、古乐器等，从大昭寺列队出发绕布达拉宫经小昭寺返回大昭寺以表示供佛祭神的一次宗教活动。

ཚོགས་བསྡུད་ཀྱི་སྒྲ། རྟོད་ཅིང་ ཀྱི་ སྒྲ་ གང་ ཞིག་ རང་གི་དངོས་ཀྱི་བརྟོད་བྱར་ གྱུར་ པའི་ ཚོགས་ སྒྲི་ ཡོད་པ་སྟེ། རང་གི་ཡན་ལག་དུ་མ་ཚོགས་པའི་ སྒྲི་ ཡིན་པ་དཔེར་ན། བུམ་པ་ཞེས་པ་རང་གི་ལྟོ་བ་ དང་མཆུ་དང་མཕྱེན་པ་ལ་སོགས་པ་ཆ་ཤས་དུ་ མ་ ཚོགས་པའི་ སྒྲི་ ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 诠聚声。语词之涉及某直接叙述的各个部分之总体者。如云“瓶”，是瓶所有腹部、口部、颈部等等众多支分聚集之总体。

ཚོགས་གཉིས། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས། 二资粮：福德资粮和智慧资粮。

ཚོགས་ གཏམ། (1)དགེ་ འདུན་ བའམ་ མི་ མང་ ཚོགས་པའི་དབུས་སུ་ སྐང་ ནི་ བཟློ་ ཐ་ འདོམས་ པའི་ གཏམ། 训词。在僧众或人群中告诫人们的话。(2)(ཞལ་) གཤེ་ གཤེ་ གཏོང་བའི་ ཐ་དོག་ཚིག 申斥，斥责：མི་ལ་དོན་མེད་ཚོགས་ གཏམ་ བཏང་ན་ མི་ འཐོག 不应无故申斥别人。

ཚོགས་ གཏོར། (1)ཚོགས་དང་ གཏོར་ མའི་ བསྡུས་ མིང་། 会供和朵马。(2)གཏོར་ མའི་ ཟ་ བག་ཅིག 会供朵马。用作会供的食子。

ཚོགས་དྲུག མིག་ན་ སྣ་ ཕྱེ་ ཁུས་ ལིང་ ཀྱི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པའོ། 六聚。眼、耳、鼻、舌、身、意六识。

ཚོགས་ གདན། ཚོགས་ཁང་དུ་ གཏིང་ རྒྱའི་ གདན་ རིང་ པ། 会众坐垫。会堂或寺庙大殿内铺设的长垫。

ཚོགས་ བདག (1)(མངོན) སེང་ གེ། 群主。狮子的异名。(2)ཚོགས་ བདག་ ཅེས་ པའི་ ལྷ་ རྒྱང་ པ་ ཆེའི་ གདོང་ ཅན་ ཞེག 毗那夜迦，象鼻天。

ཚོགས་ འདུ། མི་ མང་ པོ་ འཛོམས་ པའི་ འདུས་ པ། 会，集会，会议：ཚོགས་ འདུའི་ སྒོ་ དབྱིའི་ མཛད་ སྒོ། 会议开幕。ཚོགས་ འདུ་ གྲོལ་ བའི་ མཛད་ སྒོ། 会议闭幕式。ཚོགས་ འདུར་ ཞུགས་ པ། 出席，到会。

ཚོགས་ འདུ་ པ། གྲ་ ཚང་ ས་ སའི་ གྲ་ པས་ གྲ་ པའི་ སྐྱེ་ དོན་ ཐ་ཤོད་ ར་ བ་ མས་ནས་ སྐྱེ་ དོན་ ཀྱི་ ཚོར་ འདུར་ ཕྱིན་ ཆོག་ པའི་ འགྲས་ མི། 会议员。经大寺庙僧院的僧众选出办事和参加有关会议的人员。

ཚོགས་ གནས། ཚོགས་ཁང་ངམ་ འདུ་ ཁང་། 会场，大殿。

ཚོགས་ པ། ❶(ཀ་ མི་ དུ་ བ) (1)སྡོད་ པ། 稳定，停留，安定：ཐྲ་ ཁོག་ རྡོལ་ ནས་ ཆུ་ མི་ ཚོགས་ པ། 瓦灌漏了，盛不住水。ཁ་ མ་ ཚོགས་ པར་ གསང་ གཏམ་ སྐྱོང་ མོར་ བ། 口头留不住话，泄露秘密。(2)འཛོམས་ པ། 会合，聚会：ཕྱོགས་ ཐམས་ ཚོགས་ པ། 圆满。མཐུན་ ཀྱེན་ ཚོགས་ པ། 条件会合。མི་ མང་ པོ་ ཚོགས་ པ། 众人聚会。❷名词。(1)སྡེ་ པ་ དང་ འདུས་ པ། 团体，部众，群：འགྲུལ་ མི་ ཚོགས་ པ། 代表团。སྐུ་ ཚབ་ ཚོགས་ པ། 代表团。(2)ཕུང་ པོ། 堆，聚。(3)རྒྱུ་ དང་འབྲས་ བུའི་ རྒྱུན་ འདུས་ པའི་ གནས་ སྐབས། ལུས་ མེན་ འདུ་ ཤེད་ ཀྱི་ ཁང་ གསེས་ ཤེག 和合性。因果外缘聚合之位。不相应行之一。(4)(མངོན) ལུས། 聚合。身体的异名。

ཚོགས་ པའི་ བྱད་ མེད། (མངོན) སྐྱེ་ འཚང་ མ།

众主女。妓女的异名。

ཚོགས་སྡུད། སྡུའི་ཁང་གསེས། རང་གི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཁུངས་རགས་པ་སྟེ། དབེར་ན་བྱམ་པ་ཁེས་པ། རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟེ་བ་དང་། མཕྱེད་པ། མཆུ། ཞབས་ལ་སོགས་པ་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་ཤེང་ཚོགས་པའི་སྡུ་ཕེའ་པ་ལྟ་བུའོ། 聚总。总之一种。自己所有众多部分集合而成之粗分色法。如云"瓶"，是自己所有腹、颈、口及脚座等等众多部分集合而成，故名聚总。

ཚོགས་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་རྒྱལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལམ་ཙམ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་རང་རྒྱལ་དུ་གྱུར་པའོ། 部行独觉。先证声闻之加行道，尔后即便成独觉者。

ཚོགས་སྒྲུབ་པ། དབང་རྟུལ་སྙིང་པ་ མཐའ་མའི་སྟོན་སྐབས་དོགས་གཞན་ལ་ཆེད་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་དགོས་པའི་རང་རྒྱལ། 部行独觉。最后有际之前须依余师的钝根独觉。

ཚོགས་ཁོར། (1)གྲྭ་པས་ཚོགས་འཚོག་ས་ནང་འཕྱིར་རྒྱུའི་ཐེར་པའི་ཏེ་བག་ཅིག 殿堂茶碗。大寺庙中准许僧人携入大殿会堂饮用的大木碗。(2)(རྟེང་) རྫོགས་པའི་བརྟ་རྟིང་ རྟེ་ གང་ བའམ། མཐར་ཕྱིན་པའི་དོན། 完结，圆满。

ཚོགས་སྒྲུབ། ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་གཉིས། 资粮道与加行道。

ཚོགས་མ་བསགས་པ། (1)དགེ་ བའི་ ལས་ མ་བསྒྲུབས་པ། 未修习善业。(2)སྡུད་པ་རྟིང་ཐའི་མི་ལ་སྨོད་ཚིག 缺德。对品行恶劣的人所用贬语。

ཚོགས་མི། (1)ཚོགས་འདུར་འཁོད་པ། 与会者。(2)ཚོགས་ཀྱི་སོ་སའི་སྡེའི་ཁྱབ་སྤྱི་ ཡོད་པའི་མི། 会员。某些团体的成员。

ཚོགས་འཛོམས། ཚོགས་འདུ་འཚོགས་པ། 集会，集结。མི་ མང་ ཚོགས་ འཛོམས་ ཐོག་ དུ་ གཏམ་བཤད་བྱས་པ། 在有许多人参加的集会上，发表了谈话。

ཚོགས་རྫས། ཚོགས་འཁོར་དུ་འབྱལ་ རྒྱུའི་ བཟའ་བཏུང་གི་རིགས། 会供物。宗教徒用作会供的饮食物品。

ཚོགས་ཞིང་། སངས་ རྒྱས་ པ་ ཚོས་ ཕྱག་ མཆོད་གསོལ་ འདེབས་ སོགས་ དགེ་ ཚོགས་ གསོག་ སའི་ཞིང་། 资粮田，福田。进行顶礼、供养、祈请等事以积集福德智慧资粮的对境。

ཚོགས་ཞིང་གསུམ། ཚོགས་ བསགས་ པའི་ ཞིང་ གསུམ་སྟེ། ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཞིང་མཁས་ཆུབ་ཕུ་ བྱ་ དང་། ཕན་འདོགས་པའི་ཞིང་ཨ་ མ་ཕུ་ བྱ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཞིང་ནད་པ་ཕུ་ བྱ་སྟེ་འདི་ དག་ བྱང་སེམས་ རབ་ ཏུ་ བྱང་ མ་ བྱང་ གཉིས་ ཀའི་ བསོད་ནམས་སྐྱེ་བའི་གཞི་ཡིན་ནོ། 三福田。三种积资造福的对境：亲教、轨范诸师为功德田，父母为恩田，病人等为苦田。此三种对境，为一切在家出家菩萨福泽生起之处。

ཚོགས་ཆེན་མ། དགེ་འདུན་བའི་ཨ་ བྱག་ཆོལ་སྟོད། 斋僧大锅。为人数众多的僧徒熬茶煮粥的大锅。

ཚོགས་བསྒྲུབས་པ། (1)ཆོས་པས་ཚེན་དགེ་ བའི་ ལས་ བསགས་པ། 积善。佛教所说完成累积成佛的资粮。(2)མི་གྲངས་མང་བོ་གནས་གཞི་ གཅིག་ཏུ་ བསྡུས་ པ། 汇集，聚积。集合众人在一处。

ཚོགས་ཅམས་པ། ཚོགས་མཆོད་རབ་འབྱམས་པ་སྟེ། ཐུ་དུས་ལྷ་ལྷན་ཚོགས་མཆོད་ཀྱི་ཚོགས་དབྱས་ སུ་ མཚན་ཉིད་ དམ་ བཅའ་ འཛོག་ མཁན་ གྱི་ དགེ་ བཤེས། 错让巴格西。旧时，在拉萨传小召期间，会聚三大寺僧众答复佛经辩难时拔取的一种学位名。

ཚོགས་ལངས། དགོན་པ་ཆེ་ཁག་ལ་གྱ་ པ་སྡོང་ཚོ་ འཚོགས་པའི་དབྱས་ སུ་ མི་ གཉིས་ ཡར་ ལངས་ ཏེ་ གཅིག་ཁོས་ཐུ་ ཚོལ་དང་ གཅིག་ གིས་ ཐུ་ རྩོལ་ བྱས་ ནས་ མཚན་ཉིད་ཀྱི་ རྩོད་པ་ བཏང་ སྙལ་ དེའོ། 起座对辩。各大寺庙在集合成千僧侣的大会中，二人

起座离席，当众一问一答，辩论佛教法相的一种考试制度。

ཚོགས་ལམ། ལམ་ཕྱིའི་ཡ་གྱལ། གྲུ་བཞི་ལས་འདས་པར་བསྒོམ་པའི་གཞི་གང་ཞིག་ཐ་མ་མཐུན་གྱི་དཀྱེ་བས་བསྡུས་པའི་ཚོགས་ཀུ་ཆེན་པོ་གསོག་པར་བྱེད་ཅིང་། བདག་མེད་ཐོས་བསམ་གྱི་སྐོ་ནས་སྐུ་གྲྭི་དང་དོན་རྒྱུའི་ཚུལ་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེན་པ་ཉེར་བཞག་བཞི་དང་། ཡང་དག་སྤོང་བ་བཞི། རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པ་བཞི་བཅས་བསྒོམས་པས། སྐང་བྱ་ཤེན་ཏུ་རབས་པ་འཁོར་བར་སྐྱག་བསྲལ་སྐྱེད་བྱེད་རྣམས་རྣམ་པར་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ཤིས་སྐྱོང་ཞིང་། རྒྱུན་དང་། མངོན་ཤེས། ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་མོ། 资粮道。通向涅槃之本，积集顺解脱分善业所摄广大资粮；由闻及思通达无我总名总义；修四念住、四正断及四神足，以厌患断除引轮回苦粗分应断；证得天眼、神通及法续定所有功德之道。

ཚོགས་ལམ་གྱི་ཡན་ལག་བཞི། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གནས་པ་དང་། ལམ་གྱི་ཆོས་ལ་ཐོས་བསམ་བྱ་བ། ལམ་གྱི་ཆོས་ལ་སྒོམ་བྱ་བ། འཕགས་པའི་རིགས་བཞི་ལ་གནས་པ་བཅས་བཞིའོ། 资粮道四行：正住净戒、闻思道法、修习道法和住四圣种。

ཚོགས་ལམ་ གྱི་ ཡན་ ལག་ ལྔ། སོ་སྐྱེའི་ ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། དབང་པོའི་སྒོ་སྐྱོམ་པ། ཟས་ཀྱི་ཚོད་རིག་པ། རྣམ་གྱི་ཆ་སྤྱོད་སྐད་ལ་མི་ཉལ་བར་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པ། དྲན་ཤེས་ལྡན་པས་དགེ་བ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པར་ དཀའ་ བ་ བཅས་ལྔའོ། 资粮道五支分：受持异生戒律、守护根门、饮食知量、寤寐瑜伽和善法乐住。

ཚོགས་ལམ་ཆུང་ངུ། ཚོགས་ལམ་གསུམ་གྱི་ནང་གཤེས། དྲན་ པ་ ཉེ་ བར་ བཞག་ པ་བཞི་སྐོམ་པ་སྟེ་སྐྱེ་བའི་དུས་མ་ངེས་པའོ། 下品资粮道。三品资粮道之一。修四念住，入加行道时间不定。

ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ། ཚོགས་ལམ་ གསུམ་ གྱི་ནང་གཤེས། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བཞི་སྐོམ་པ་སྟོང་ལམ་དྲིན་ཆེ་བར་ངེས་པའོ། 上品资粮道。三品资粮道之一。修四神足，今生定入加行道暖位。

ཚོགས་ལམ་འབྲིང་པོ། ཚོགས་ལམ་གསུམ་གྱི་ནང་གཤེས། ཡང་དག་པར་སྤོང་བ་བཞི་སྐོམ་པ་ཚེ་ཕྱི་མར་སྟོན་ལམ་ལ་སྐྱེ་བའི་དུམ་ ངེས་ པའོ། 中品资粮道。三品资粮道之一。修四正断，来生必定入加行道。

ཚོགས་ལམ་གསུམ། ཚོགས་ལམ་ལ་དཉེ་ན་གསུམ། ཚོགས་ལམ་ཆུང་ངུ་དང་། ཚོགས་ལམ་འབྲིང་པོ་དང་། ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་སྟེ་གསུམ་མོ། 三品资粮道：下、中、上品资粮道。

ཚོགས་ཤ། ཚོགས་འཁོར་གྱི་ཤ་ས་ བ་ བཤམས་ ཀ། 祭肉，胙肉，会供肉。佛教徒举行会供时所用肉类。

ཚོགས་བཤད། (1)ཚོགས་མང་དབུས་ སུ་ བཤད་ པའི་ཆོས་གཏམ། 当众讲经。在信徒集会中所宣讲的佛经。(2)ཚོགས་འཁོར་གྱི་འགྲེལ་བཤད། 《会供轮注释》。

ཚོགས་གསུམ། མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚིག་གི་ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་བཅས་གསུམ་མོ། 三身：名身、句身和文身。

ཚོགས་ གསུམ་ གསལ་ བ། དག་ ཡིག་ ཚོགས་ གསུམ་གསལ་བ་ཞེས་བ། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་གྱི་ཚོགས་ གསལ་ བར་ བཤད་ པའི་ གཞུང་། དྲུག་ རབས་ བཅུ་ གསུམ་པར་ དཔང་ ལོ་ ཐུ་ བ་ ཟླ་ ཐོག་ བཏུན་པས་མཛད་པའི་བད་སྐྱེད་པའི་གཞུང་ཞིག 《简明三身论》。十三世纪时，邦译师·洛追登巴著，一部解说藏语文名身、句身、文身的正字词书。

ཚོགས་གསོག དགེ་བ་སྡུད་པ། 积福，行善积德。

ཚོགས་བསགས་ཡན་ལག་བདུན་པ། ཕྱག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག་དང་། མཆོད་པའི་ཡན་ལག་བཤགས་པའི་ཡན་ལག རྗེས་སུ་ཡི་དང་བའི་ཡན་ལག ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ བསྐོར་ བར་བསྐུལ་བའི་ཡན་ལག ཞུ་ དན་ ལས་ མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་གདབ་པའི་ཡན་ལག དགེ་བ་རྩོགས་ཐུང་དུ་བརྩེ་བའི་ཡན་ལག་བཅས་བདུན་ནོ། 积资七支：顶礼、供养、忏悔、随喜、劝转法轮、请住世不入涅槃、回向正等菩提。

ཚོང་། ཁེ་ རྒྱས་ སྡུད་ བའི་ ལས། 名词。贸易，商务；ཚོང་ཁུལ་པ། 经商。གཞུང་ཚོང་། 公商。政府经营的商业。རྨེ་ཚོང་། 私商。ཚོང་ལས། 商业。རང་ཚོ་ཚོང་ལ་འདོང་བ་ཡིན། 我们是为经商而来的。

ཚོང་བཀྲམ། ཚོང་ཐག་བཏེན་པ། 陈列商品，摆出货物。

ཚོང་སྐད། ཚོང་བའི་སྐད་ཆ་ རྩེ་ཚོང་ ཁུལ་བས་ཀྱི་ སྐད་ ཆ་ ཤོད་ སྟངས། 商业行话，商业用语，ཚོང་སྐད་ཁུལ་པ། 讲商业行话。

ཚོང་སྐྱེད། ཚོང་ཐག་ཁང་ རྒང་ དང་ ཉིད་ ཚ་ ཕྱིན་ བར་ཁཕྲན་ལ་ཚོང་རོགས་ཞེས་སྐྱེད་པ། 委托销售。委托别人代自己出售商品； ཚ་ བའ་ ཚོང་ སྐྱེ་ བྱས་པ། 托人出售盐和羊毛。

ཚོང་ཁ་སྐྱུག་ཆེ། ཚོང་ཐག་ཁྲིམ་ དང་ འགྲོ་ ཁུལ་ བཀག་ཏིན་ ཆེ་ པ། 畅销，销路俏旺； དེ་ ཚོང་ ཁ་ ཁུལ་ཆེའི་དུས་སྐབས་རེད། 现在是营业旺季。

ཚོང་ཁ་མི་སྐྱུག་པ། ཚོང་ཐག་ཁྲིམ་ དང་ འགྲོ་ ཁུལ་ མེད་ པ། 滞销； པགས་རིགས་ རྣམས་ དབྱར་དུས་ ཚོང་ཁ་མི་ ཁུལ། 皮货在夏季是滞销商品。

ཚོང་ཁང་། ཚོང་ཐག་འཚོང་ས་ཞེས་ཁང་པ། 商店。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རིས་ འཇུག་ དང་། བཟོ་ གནས། ཚོང་ལས་བཅས་ས།

ཚོང་ཁེ། ཚོང་གི་ཁེ་ སྐྱིབས། 商业利润。

ཚོང་ཁྱེ། མ་རུ་ མཉམ་བསྡུས་ཀྱིས་ ཁུལ་ བྱེད་ཚོང་། 合伙生意。

ཚོང་ཁྲལ། ཚོང་ཁེའི་ སྐྱོང་རྟས་ འཇལ་ དགོས་ པའི་ ཁྲལ། 商业税，ཚོང་ཁྲལ་འཇལ་བ། 缴纳商业税。

ཚོང་ཁྲོམ། ཚོང་ཐག་ཏོ་ཚོང་གི་ དོན་ དུ་ འཁྱམས་ སྐྱེན་ ཁྱེར་ས། 货摊，市场，商场，ཚོང་ ཁྲོམ་ དང་ ཁུལ་ཆེ་པ། 市场繁荣。

ཚོང་འཁོར། ཚོང་ལས་ཀྱི་ཐབས་ ཤེས། 生意经。经营商业的方法。

ཚོང་འཁོར་འཕྲལ་ཚོང་། ཚོང་ལས་ཁྱེད་པ། 贩卖，做买卖，经营商业； མི་དེ་ཚོང་འཁོར་འཕྲལ་ལེན་ལ་ མཁས་པོ་འདུག 那个人很会做买卖。

ཚོང་ཀྱོག། ཚོང་བཁྱབ་ནས་ ཐོག་ བའི་ ཀྱོང་། 亏耗，商业赔耗；ཚོང་བཁྱབ་ནས་ཚོང་ཀྱོན་ཐུང་པ། 经商亏损了。

ཚོང་གྲུ། ཚོང་ཐག་སྐྱེལ་འདྲེན་ཁྱེད་བའི་ གྲུ། 商船。

ཚོང་གྲོགས། ཚོང་ཁུལ་མཁན་ཁྱི་རོགས་པ། 经商伙伴。共同经营商业的人。

ཚོང་འཁྱིམ་པ། ཐུ་དུས་ཚོང་ ཐག་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཚོང་ཁུལ་དུ་འགྲོ་པ། 跑生意。携带货物往来经商； ཐུག་ནས་ཐུག་ས་ཚོང་འཁྱིམ་པ། 到处跑生意。

ཚོང་འབྲེལ། (1)ཚོང་གི་དོན་ དུ་ ཁར་ ཆུར་ འགྲོ་ བ། 通商。来去经商和商务往来； ཚོང་འབྲེལ་ གྲྭ་ཁ། 通商口岸。(2)ཚོང་ཁུལ་པར་ འགྲོ་ བའི་ མི། 商旅，行商。住地不定的商人。

ཚོང་སྐྱེད། ཚོང་ཐག་ཁྱེད་ཁུལ། 销路，销售； ཚོང་ཁུལ་པདེ་པ། 销路好。ཚོང་ཁུལ་སྐྱེད་པ། 畅销。ཚོང་ཁུལ་ སྐྱ་པ། 容易销。ཚོང་ཁུལ་ མགྱོགས་པ། 销售得快。ཚོང་ཁུལ་དཀའ་པ། 滞销。ཚོང་ཁུལ་

མི་བདེ་བ། 销路不好。

ཚང་སྒྲག་ཅི། ཚང་མཁ་ཟིན་སྒྲིན་པ། 货物畅销，行销，畅销。

ཚང་སྒོར། ཚང་བའི་རྩྭ་སྒོར། 集市帐幕。农牧交易集市所结帐幕：མི་འདུ་ཚོགས་ཆེ་ས་ངང་ཚང་སྒོར་བཏྲིབ། 在人多的地方张设集市帐幕。

ཚང་སྒྲུར། འཚང་བ། 变卖，销售：དངོས་མཁ་ཅོར་འདྲིན་བྱས་ཏེ་གོང་གསེབ་ཏུ་ཚང་སྒྲུར་བྱས། 把货物运到乡间去销售。

ཚང་ཆང་། ཚང་འཕྲིགས་མིན་རྩེས་འགྲུང་བའི་ལེགས་ཆང་། 交易酒。商人生意成交后互相祝贺所饮酒。

ཚང་ཁྲིམས། ཚང་དོན་དུ་འཛོག་པའི་ཁྲིམས་ཡིག 商约：ཐན་ཚུན་བར་ཚང་ཁྲིམས་བཞག་པ་ཇི་བཞིན་ལག་ལེན་བགྱིད་པ། 忠实履行相互之间所订商约。

ཚང་ཉེས། ཚང་ལ་གྱོང་ཐག་པ། 蚀本。经商失败：ཚང་ཉེས་བྱུང་པ། 经商失败了。ཚང་ཉེས་ལྷ་སའི་ཁྲིམ་ལ་བརྒྱབ། འཕྱོད་པ་བྱང་གང་སྐང་ལ་རྒྱེས། 拉萨市场蚀了本，到了羌塘才觉悔。意谓后悔已迟。

ཚང་ཚོགས། ཚང་མཁ་གི་རྟགས། 商标，དངོས་པོར་ཚང་རྟགས་རྒྱག་པ། 给商品贴上商标。

ཚང་ཐག་གཅོད་པ། ཉོ་ཚང་གི་རིན་ཐག་གཅོད་པ། 成交，买卖谈定：རིན་གོང་གཏན་འབེབས་ཀྱི་ཚང་ཐག་གཅོད་པ། 定价成交。

ཚང་དུས། སྐབས་སྐབས་འཚོག་པའི་རེས་ཀ་ཅན་ཞི་ཚང་དུས། 逢集期，集市日期，ཚང་དུས་གཅིག་ལ་རྡེ་ཐང་གཉིས་མེ་ཙམ། 一场交易不会有两样价。意谓同样性质同样处理。

ཚང་དོན་ཀུ་ཁ། ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་ཚང་གུ་ཙམ་ཆགས་པའི་ཆུ་མཚའི་གྲུ་ཁ་དང་། གཙང་བའི་གྲུ་ཁ། 商港，通商口岸。国家之间进行贸易、停泊商船的港湾。

ཚང་བདག ཚང་མཁ་གི་བདག་པོ། 店东，老板。商店主人。

ཚང་འདུས། ཚང་པ་དང་ཚང་མཁ་རྣམས་འདུ་སའི་ཁུལ། 商场，市场，交易场所。商人和商品汇集之地。

ཚང་འདུས། (1)དུས་ཚོད་རེས་ཅན་ལ་ཚང་པ་མང་པོ་གནས་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་དེན། 定期集市，物资交流会。(2)ཚང་ར། 市场，商场，集市。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚང་ཁྲམ་དང་། ཚང་དུལ། ཚང་མིང་ར་བ། མིང་འཛིམས་གནས་བཅས་སོ།

ཚང་འདུས་མཐོན་ཅི། (1)མང་པོ་ཐྲག་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་མཐར་སོ་སོར་ཀྱེ་འཕྲོ་བའི་དུམ། (2)ཚང་གི་དོན་དུ་འཕྲོ་མཁན་འགྲུལ་པ། 行商，商旅。为贸易而往来流动的人。

ཚང་འདུས་འཛིམ། (མངོན) གསེར་ཞྭ། 畅行市井。黄金的异名。

ཚང་ཁྲལ། (1)ཚང་ར་ཆུང་གས། 市镇，小市场。(2)གྲོང་། 居民点，小村落。

ཚང་པ། ཚང་ཁྲག་མཁན། 名词。商人，生意人：སྐོར་སྒྲིད་ཚང་པ། 行商，流动商人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཕྲོད་པོ་དང་། འགྲོད་ལས་པ། རེས་འཕྲོ་ཅན། ཉོ་ཚང་པ། དེད་དཔོན། ཚང་དཔོན། ཚང་ཁྱིད་པ། འཚང་མཁན། མིང་གིས་འཚོ་བ། མིང་ཐོགས་པ། མིང་དཔོན། མིང་པ། མིང་ཚང་བ། མིང་འཚོ། ལས་འཕྲལ་པ། ལས་པ་བཅས་སོ།

ཚང་དཔོན། ཚང་མཁ་གི་བདག་པོ། 掌柜，大老板。商店的主人。

ཚང་ཐྲག་ས། ཚང་གི་ཁེ་བཟང་། 商业利润，མོད་

རྒྱ་དཀོན་ཚོང་གིས་ཚོང་བྱེད་པ། 买贱卖贵，以图利润。

ཚོང་ཁྱིམ་ལྷན་ཁང་། སྔར་བོད་ཀྱི་ཞུང་མི་དང་རྒྱལ་རྩེ་སོགས་ནས་གསུ་ཡིད་བའི་བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་ཁག་གི་སོ་སྐྱེས་ཚང་ཁུལ་སྡུད་མཁན་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་ལས་ཀྲངས་ཤིག 从基兰康，商税总局。原西藏地方政府设在亚东和江孜征收商业税的机关。

ཚོང་ལྷག ཚོང་བའི་གཡོག་པ་དང་། ཚོང་རྒྱག་སྤྱོད་མཁན་སློབ་མཁན། 伙计，店伙。商店的雇员或学徒。

ཚོང་ཁྱིམ། ཚོང་རིག་འཛིན་རྒྱག 销路，行销；དེང་སང་བོད་ཁྱིམ་དུ་ཚོང་ཁྱེན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དངོས་རིགས་གང་དང་གང་ཡང་འདུག 现在市场上最行销的商品，样样都有。

ཚོང་ཁྱབ་ལ། ཚོང་པ་གཉིས་སམ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ མ་རུ་བསྡུས་ཏེ་ མཉམ་དུ་ ཚོང་རྒྱག་པ། 合股经商。两个以上商人集资共同经营商业；ཚན་ རྩྭ་ ཚོང་ཁྱབ་ཀྱིས་ཀྱི་ཐོག་ མཉམ་ འཁྲང་ ཉེད་པ། 合股经商，共负盈亏。

ཚོང་རྩྭ། ཚོང་གི་མ་རྩ། 商业资本；ཚོང་རྩ་ མཉམ་སྡུད་ཀྱིས་ཚོང་རྒྱག་པ། 合股集资，经营商业。

ཚོང་རྩིས། ཚོང་གི་ཁྲ་གུན་རྩི་བའི་རྩིས། 商业帐；ཁྲ་ཐུགས་རྡེ་ ཐོན་ ཚོང་ རྩིས་ རྒྱག་ པ། 核算商业利润。

ཚོང་ཚབ། ཚོང་བའི་ངོ་ཚབ། 代销员，经销人。

ཚོང་ཚོགས། ཞིང་ ཚོང་ རྒྱག་ མཁན་ གྱི་ སྐྱིད་སྡུག 商会。私商组成的行会。

ཚོང་ཚོམས་ལས་འཇོག་པ། ཚོང་ལས་ མེ་ ཉིད་ པ། 罢市，散集，停止营业。

ཚོང་ཟོས། བཙོང་ཐྲི་དངོས་པོ། 商品，货物；ཚོང་རྫས་ཐྲེན་ཐབས་ཉིད་ པ། 设法销售商品。

ཚོང་ཟོག བཙོང་ཐྲི་ཟོག་རིགས། 商品，货物。备作买卖的物资。ཚོང་ ཟོག་ཁྲོག་པ་འདེབ། 走私。ཚོང་ ཟོག་ འཁོར་ འགྲིམ། 商品流通。ཚོང་ ཟོག་ མངགས་གཏན། 商品定货。ཚོང་ ཟོག་ མངགས་ཐོ། 定单，定货单。

ཚོང་ཟློང་། བཙོང་ ཐྲི་ ཟོག་ རིགས། 商品，货物。备作买卖的物资。

ཚོང་རྫས། ཚོང་ཁྱིམས་ཀྱ་རོགས་རྫས། 伙伴。经商的同伙。

ཚོང་ཁ། ཚོང་གི་ཁ་ གཏད། 贸易的对方，买方或卖方；གཉེན་པ་མ་དགའ། ཚོང་ཁ་མ་མཐོ། 联姻不要低就，贸易不要高攀。旧时，利己者的处世格言。

ཚོང་གཡོག སྔ་དུས་སྐབས་ཚོང་པའི་གཡོག་པོ། 伙计。商店的雇佣人员。

ཚོང་ར། ཚོང་འདུས་ཀྱི་ར་བ། 市场，商场。

ཚོང་ལམ། (1)ཚོང་ ཏྲག་ པའི་ འབྲེལ་ ལམ། 经商道路，མཐུན་ ཕྱོགས་ཏྲལ་ཁབ་ ཁག་བར་ ཚོང་ལམ་ ཕྱེ་བ། 与友好国家通商。(2)ཚོང་གི་བྱ་བ་ལས་ འགྲིའི་བསྡུས་ཚིག 销路。商品出售状况；ཚོང་ ལས་བའི་ པོ། 生意好。ཚོང་ལས་ཀུད་པ། 商业萧条。

ཚོང་ལས། ཚོང་ཐག་འཛིམས་ཁྱེལ་ རྩོལ་ རྩལ་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ། 商业；ཚོང་ལས་ཀུ་ གཞོལ་པ། 努力兴办商业。

ཚོང་ལས་ལམ་འཇུག། ཚོང་ལས་ རྒྱས་འགྲོ། 销路。商品销售状况；ཚོང་ལས་ལས་འགྲོ་ ཤེས་གས་པོ། 生意亨通。

ཚོང་ཤག སྔ་དུས་ཀྱ་ཚོང་པ་ བྱས་པའི་ གྲོགས་པོ། 老主顾。指经商交易的店主和顾客；སྔར་ རབས་འབྲེལ་འགྲོགས་ བྱས་ པའི་ ཚོང་ ཤག 早就熟识的老主顾。

ཚོང་ཁྲང་། (1)ཚོང་གི་འཛལ་ཅེད་ཀྱ་ གཞལ་གྱ་ མ། 交易秤。商业所用秤。(2)(སྡེ་) ཚོང་ཁྲིམ། 居

民户，人家。

ཚང་སྐྱེག ཚང་གཏ་བཅད་ནས་ཀ་དན་ཐེས་ཤེད་དུ་གཏོང་བ། 翻盘，交易反盘。生意议定后反悔作罢：རིག་རིན་ཐོན་འདོན་བྱས་ཀང་ཚང་སྐྱེག་ཙམ་ཞེས་པ། 预付货款，交易也会反盘。

ཚང་ལྷ། ཟླ་དུས་ཚང་བས་མཆོད་པའི་དེང་ལྷ། 商业神。旧时，商人供奉的财神。

ཚངས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཚང་བ་དང་འཚང་བའི་སྐལ་ཆ།

ཚད། ●ཚད་པའི་སྐལ་ཆ། ☻名词。(1)རན་པའི་སྣབས་མཚམས་སམ་རགས་ཙམ་གྱི་ཚད། 分量，约量。相当的程度或大致的限度：བཟའ་ཚད། 食量。འཐུང་ཚད། 饮量。 གདེང་ཚད། 把握。གནམ་གཤེས་བཟང་ངན་གྱི་ཚད་ཐིག་པ། 天气好坏可以准确地预测。ཁ་རལ་བས་ཆུང་ཆལ་ཐིང་ཆ་ནས་སྐྱང་ཚད་མི་ཐེག་པ། 不知对方何时发动侵扰。ཁྱོ་ཆས་མང་ཉུང་ཟ་ཚད་རན་པ། 饮食吃得多少适度。ཚད་མེད་བོ་ལ་ཁྱས་མ་འདྲི། ཀ་མང་བོ་ལ་སྐྱིང་གཏམ་མ་ཤོད། 莫向不自量者求教，别对多舌的人直言！(2)ཚད་མཉེས་ཆེག

ཚད་བཀག་པ། ཁོག་ཚད་དག་ཉམས་ཆད་ལེན་པ། 试探，考验：ཆུ་རུལ་ཐེ་འདུག་ཚད་བཀག་པ། 测验游泳技术。

ཚད་བརླག་པ། (1)དུས་ཚད་ཡོལ་བ། 过期，过了时限。(2)མ་འངས་པ། 过分，失当：གཞན་ལེམས་སྡིག་པའི་སྐད་ཅ་དེ་འདྲ་བཤད་པ་ནི་ཚད་བཆལ་ཞིག་མ་རེད་དམ། 说那些伤害别人的话不过分吗？

ཚད་ཀྱུག ཚད་བརྟག 试探，探寻：ཁ་ནས་ཅི་འབྱང་ཚད་ཉལ་བྱེས། 从口中试探他说些什么！

ཚད་ལྡ་བ། (1)བཟང་ངན་སྐྱེན་ཡོན་ཆེ་ཆུང་སོ་ལ་རྟོག་པ། 试验。考察实际情况作出判断：སྐྱས་ཀ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཚད་ལྡ་བ། 考察质量优劣。(2)ཐ་རལ་ཡིད་ཆྱུད་ཚད་ལེན་པ། 试探，揣度：དབའ་གདེང་ཇི་འདུག་ཚད་ལྡ་བ། 试探胆量如何。

ཚད་སྒོམ་ཁང་། ཚད་མའི་ཁ་ལག་བཙོ་སའི་ཁང་པ། 厨房。做饭菜的屋子。

ཚད་ཙེར། (ཁ) རྩ་ཚད་ཟླུགས་སྐྱོད་རྩེར་མ། 菜碟。盛菜的盘碟。

ཚད་ཚེར། (1)རྩ་ཚད་ཀྱིས་བཟས་པའི་ཁ་ལག་ལ་འདེབས་ཆུའི་ཤ་ཆེལ་སོགས་ཀྱི་རྩེར། 佐肴肉。加在蔬菜里调味的肉类。(2)ཐུག་པ་སོགས་ལ་འདེབས་ཆུའི་རྩ་ཚད་ཀྱི་རྩེར། 佐肴菜。加在肴馔、汤面里调味的蔬菜。

ཚད་དཔག བཟལ་ཚད། 估量，估计，主观揣测：རང་གར་ཚད་དཔག་གི་རིགས་པས་གཏོང་མི་རུང། 随便估计，理解不深。རང་ཤེད་ཚད་དཔག་གིས་ཐག་བཅད་པ་མིན། 不是主观武断。

ཚད་ཟྱེད་པ། (1)རེལ་ཚད་ཟྱེད་པ། 付度，揣测。(2)རན་པའམ་འཚམས་པོ་ཟྱེད་པ། 掌握分寸：མང་ཉུང་ཚད་ཟྱེད་པ། 掌握多少的分寸。

ཚད་མ། 名词。(1)ཟས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་རྩྭ་ཚད། 蔬菜。(2)རོ་གསལ་ཟྱེད་ཀྱི་རྩྭ། 佐味香料。(3)ཐུག་མ། 下饭菜。糌粑的副食品。(4)རྩྭ་ཆལ་ཡོད་པའི་ཐུག་པ། 菜粥，菜汤面。མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོ་ཆ་དང་། བྱ་ནོར།

ཚད་མ་མཁན། ཚད་མ་སྐྱེ་རྩྭ་ཚད་སོགས་ཀྱི་ཁྱེ་ཆས་ པའོ་ མཁན། 烹调菜肴者，厨师，གཙོས་སྐྱོང་དུ་ཚད་མ་མཁན་ཅི་ཙམ་འདུག 厨房里有多少厨师？

ཚད་ཧྲིལ། རེལ་ཚད་བྱས་པའི་ཧྲིལ་གཞི། 估量，约计。大约的揣测：ངས་ཚད་ཧྲིལ་བྱས་ན་སང་

རྒྱུན་ཆད་འཐབ་མི་ཚེང་ངམ་སྙམ་པ་འདུག 我估计明天可能不会下雨吧!

ཚད་ཟེར། ཕྱོགས་ཅམ་གྱི་བོལ་ཆད། 估量，揣测，臆度；དེ་དག་ཚང་མ་ཚད་ཚད་བྱས་ནས་བཀོད་པ་ཀ་སྟུག་ཡིན། 那些都是揣度之词。

ཚད་འཛིན། གང་ལ་གང་འཆམ་གྱི་ ཚད་བྱེད་བའམ། ཚད་ངན་ཁོར་སྐུལ་འཛིན་བྱེད་པ། 限制，控制，掌握；གཏུང་ཡོང་གི་ཚད་འཛིན་པ། 控制收支。མང་ཤུང་གི་ཚད་གཟུང་པ། 多少应该加以掌握。

ཚད་ཞོལ། (རྡོང) ཚད་མའི་ལྷག་མ། 剩菜。

ཚད་ཤེན་པ། གང་ཡང་འཆམས་པའི་ ཐོག་ཏུ་གནས་པ། 适度，安分；ཚང་འགྲུང་ཚད་མ་ཤེན་པ། 饮酒过度。རང་ཚད་རང་ཤེས་ཤེན་ པ། 各自安分守己。

ཚད་ལེན་པ། ཉམས་ཚད་ལྟ་ བའམ་རྟོག་དཔྱད་བྱེད་པ། 试探，观察；སེམས་ཤུགས་ཡོད་མེད་ ཚད་ལེན་པ། 试探有无毅力。

ཚད་ཁངས། ཤོག་གྲངས་ཀྱི་དོན་ལ་ཚད་དཔག་བྱས་ནས་རྟོགས་པ། 估量，试探，摸底；ངས་ཁོའི་ཚད་ཁངས་ཟིང་། 我摸清了他的底细。

ཚད་རེས་པ། དུས་དང་ལས་དོན་སོགས་གང་དང་ གང་གི་རན་འཆམས་ཤེ་བཞིན་ཚད་ཐེག་པ། 揣知，预料，估计到；ཚང་ གཏུང་ ཚུར་ ལེན་ ཀྱི་ ཚད་རེས་པ། 预计收支项目。མི་གྲངས་མང་ཆུང་གི་ ཚད་རེས་པ། 预料人数多少。ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ སྐལ་ཀྱི་དུས་ཚད་རེས་པ། 估计到散会时间。

ཚད་བཤད། མཐོང་ཐོས་ཉམས་སྐྱོང་མེད་པར་དང་ གང་ཚད་བྱས་དེ་སྐུལ་བའི་གདམ། 臆说。未曾亲自阅历过的揣度之词。

ཚོས། 名词。(1)ཀ་དོག་སྐྱུར་བྱེད་ཀྱི་རྫི་ ཞིག 颜色，颜料；ཚོན་ འདུལ་ བ། 调制颜料。ཚོན་ བདེད་པ། 研磨颜料。ཚོན་སྐྱོང་པ། 调配颜料。(2)(ཐུན) 1.སོ་སའི་མཐེ་བོང་གི་ ཚིགས་ བར་ ནས་ མེན་སའི་རྩེ་ བར་ ཀྱི་ རིང་ ཚད། 寸。各人拇指中节纹至指甲外缘甲肉相连间的长度，ཁྲི་ཅེ་གང་ དང་ཚོན་དོ། 一尺二寸。2.སྐྱེན་བའི་མཛུབ་མའི་ མིང་། 寸脉指。藏医诊脉切按病人寸脉用的食指名；ཚོན་ཀྱི་འོག་ནས་སྙིང་གི་ན་ཚ་ཕྱུ་བ། 依寸脉指下诊断心脏部位的疾病。

ཚོན་ཀ་ཚ་ཐག (ཐུན) སྐྱེན་ བས་ ནད་ བའི་ རྩ་ ལྟ་ སྐྱབས་མཛུབ་མེ་ ལ་ཚོན་དང་། གྱང་མོ་ལ་ཀན། སྐྱེན་ལག་ལ་ཆག་ཅེས་ཀྱི་ཀ་སོ་བ་རྡོག་བའི་ གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་བརྡ་ཞོག 寸关尺。医生切诊病人脉搏时，食指所按部位名寸，中指所按名关，无明指所按名尺。

ཚོན་ཀོང་། རི་མོ་མཁན་ཀྱི་ཚོ་སྐྱུད་ཀྱས། 画盘。画工分盛各色颜料的小碗；དཀར་ ཚོལ་ ཀྱི་ ཚོན་ཀོང་ནང་ དུ་ ཚོན་ དབྱར་ བ། 在瓷器画盘里研磨颜料。

ཚོན་པེ། ཁ་དོག་སྐྱ་ཚོགས་ཚོད་བའི་ཚོན་མདོག 彩色；སྐོག་ བརྒྱུད་ ཚོན་ པེ། 彩色电影。རྡེ་ མོ་ ཚོན་པེ་ ཅན། 彩色画。དར་ཆ་ཚོན་པེ། 彩旗。

ཚོན་ཀྱི་འཁོར་ཅོ། རོ་གསལ་ཅྱེད་ཅིག་དང་སྐྱེན་ ཡང་ཡིན་བའི་སྐྱ་ཞིག 八角，茴香。植物名。可作调味香料，亦可作药用。

ཚོན་ཀྱིས་མ་བཅལ་བ། (རྡོང) ཚོན་ཀྱིས་ཁ་མ་ བསྐྱུར་བ། 没上色，没染上色。

ཚོན་ཀྱིས་འཚོ་བ། (མངོན) རི་ མོ་ མཁན། 以绘画为生者。画匠的异名。

ཚོན་འགྱེད་པ། ཚོན་མདོག་སྐྱ་ཚོགས་ཀ་ཀྱོང་བ། 涂色，彩绘。在器物上施用各种彩色；ཁང་པ་ གསར་བར་ཚོན་འགྱེད་པ། 彩绘新屋。

ཚོས་ཅན། (རྡོང) དངུལ། 银。

ཚོན་ཆེན། (1)ཚོན་མདོག་མེ་འགྱུར་བའི་ས་ཚོན་དང་རྡོ་ཚོན། 矿物颜料。不变色的土质和石质颜料。ཚོན་ཆེན་བཀྲ་ནས་ཁྱེའུས་རིས་བྲིས་པ། 用矿物颜料描绘壁画。(2)(མངོན) རྡོ་ཚོན་ཁྱེ་བག་ཅིག 大色。赭石的异名。

ཚོན་ཆེན་བརྒྱད། རབ་དུ་བྱང་བའི་ཚེས་ཀྱི་ཁ་དོག་མེ་རྟང་བའི་ཚོན་ཆེན་བརྒྱད་དེ། ཤེ་ཕྲི་དམར་སེར་དང་། མཐིང་ཀུན་སྐྱ་ནག་འདོད་ཅན། ཆུ་སྐྱེགས་ཚོས་དམར་སྐྱ། མཚལ་དམར་ཆེན། ཀུར་ཀུམ་སེར་སྐྱ། བཙོད་གཅང་ཚོས། སྐྱན་ཤིང་དམར་ནག ཤེ་བཐུན་རྩི་དམར་སེར་འདོད་ཅན་བཅས་སོ། 八正色。不宜作为染着出家人衣服之八大正色：黄丹的桔黄色、天青的深蓝色、胭脂的紫红色、银朱的朱红色、红花的紫黄色、茜草的大红色、甘草的黄黑色和红芙蓉的深黄色。

ཚོན་ལྗང་། (1)ཚོན་མདོག་ལྗང་ཁུ། 绿色。(2)རྡོ་སྐྱན་ཁྲིག 石绿。药用矿物名，亦可作颜料。

ཚོན་གདན། ཚོན་རྩི་གཏོང་ཁུལ་གང་ཡིན་ལ་ཐོག་མར་གཏོང་བའི་རྩི་གདན། 颜料底子。彩绘以前在器物表面所施垫底物。

ཚོན་མདངས། ཚོན་ཁྱི་ཁ་དོག 色彩。颜料色泽：ཚོན་མདངས་རྣམ་པར་བཀྲ་བ། 彩色鲜艳。

ཚོན་མདོག ཚོན་ཁྱི་ཁ་དོག 颜色，颜料色彩：ཚོན་མདོག་སྐྲ་ཕྱ། 五彩。ཚོན་མདོག་ཡལ་བ། 颜色败退。

ཚོན་ཐིབ། རི་མོ་མཁན་ཁྱི་ལག་ཆ་རྣམ་སྐྱེག 彩笔。绘画用具。

ཚོན་ཟི། ཀ་ཁྲག་ཁུས་པ་དང་ཞག་ཆ་ཆེ་བ། 形容词。肥，油脂多：ཁ་ཟས་ཚོན་ཟི། 油腻的食物。བ་ལང་ཚོན་ཟི། 肥黄牛。

ཚོན་བྱེས། ཚོན་མདོག་སྐྲ་ཚོགས་ཁྱི་ཟས་བའི་རི་མོ། 彩色画。着有各种颜色的画。

ཚོན་ཟངས། (ཐུལ) ཚོན་ཁ་མེན་བའི་ཚོས་ཚོན་རི་མོ་ཙོད་ཟེད་རྩི་རིགས། 素缎，素花缎。

ཚོན་ཟེད་སྐྱ་བྱེས། ཚོན་མ་བཀྲ་ཁོང་དུ་ སོགས་ཐིར་ཁྱིས་བྱེས་ བའི་རི་ མོ། 墨图。图画未上色以前，用炭笔勾勒的轮廓。

ཚོན་ཨོ་ལྷྭང་། (རྩིས) ཞ་རྩི་ནག་པོ། 黑铅。

ཚོན་དམར། (1)མདོག་སྐྲུང་ཁྱེད་དམར་བའི་རིའུ། 红色颜料。(2)མཚལ། 银朱，朱砂。

ཚོན་ཆུ། (1)ཚོན་མདོག་སྐྲུང་ཁྱེད་ཁྱི་བཀྱག་རྩི། 色漆。有色油漆。(2)ཚོན། 颜料。(3)ཚོན་དང་བཀྱག་རྩི་གཉིས་ཁྱི་བསྲེས་ཚོག 油漆和颜料。

ཚོན་ལས། ཚོན་འཁྱེད་བའི་ལས་ཀ། 彩绘工作。

ཚོན་ཤོར་ཀི། ཚོན་ རྒྱ་ བོའམ་ འབྲེད་ ཀི། 受彩绘。涂上颜色容易吸收，རས་ གཞི་དཀར་ བའི་ སྟེང་དུ་ཚོན་ལེན་བ་ཡོང་། 在白布作底的画面上，容易上色。

ཚོམ་པ། སེམ་ཉིམས་སྐྱོ་རྩི་གཉིས། 名词。犹豫，迟疑：ཁེད་སྤྱངས་དེ་ཉིད་ ཡང་ དག་པ་ ཡིན་ བས་ཚོམ་མེ་འཆལ། 这种作法是对的，用不着迟疑。

ཚོམ་པ་མེད། (1)གེ་ ཚོམ་ མེད། 无疑，无有怀疑。(2)(མངོན) དབའ་ བོ། 无反顾。英雄、勇士的异名。

ཚོམ་བྱ། 名词。(1)སྤུངས་བའི་ཕྱང་བོ། 小堆：ས་ཚོམ་བྱ། 土堆。རྡོ་ཚོམ་བྱ། 石堆。རྩྭ་ཚོམ་བྱ། 草堆。(2)རྩེན་བྱ། 束，把：མེ་ཏོག་ཚོམ་བྱ། 花束。སྐར་མ་ཚོམ་བྱ། 星群。三三五五的星团。

ཚོམ་མེ་བ། (1)གེ་ ཚོམ་ བ། 狐疑，犹豫：ཁེད་ཚོད་ མ་ གྱེག་ བར་ ཚོམ་ མེ་ བར་ ལུས་ སོང་། 不知道怎样办理，狐疑不决。(2)ཅ་ཅོ་མ་ཀོའི་བར་

མཚམས། 似懂非懂：འགྲུལ་པ་ཡོང་དང་མི་ཡོང་ཚམ་མེ་བ་ཞིག་འདུག 客人来不来似知非知的。

ཚོམས། ❶ཐ་དད་ཡར་འཇུག་པའི་འཚམ་པའི་སྐྱལ་ཆག ❷名词。(1)ཁང་པ་དགྱིལ་མ། 正厅，中堂。正中的房间：ཚོམས་ཀ་བཞི་ གཅུང་བཅུད། 四柱八梁的正厅。(2)རྟེ་ཚན་དང་ལེའུ། 章，品。文章的一个段落。

ཚོམས་ཁང་། གྲྭ་པའི་འདུ་ཁང་ཆུང་གས། 寺庙正殿，僧众会堂。

ཚོམས་ཆེན། བཞུགས་ གྲལ་ གསོལ་ སྟོན་ སོགས་ གཏོམ་ སའི་ ཁང་ པ། 正厅，大厅。住宅正中的厅堂：ཚོམས་ཆེན་ནང་དུ་གསོལ་སྟོན་བཀོམས། 宴会摆设在大厅里。

ཚོམས་ཇ། གྲྭ་པའི་ཁང་ཚན་གྱི་དམངས་ཚགས་ལ་ གཏུང་ རྒྱུའི་ ཇ། 会茶。大寺庙中康村正殿斋僧的茶。

ཚོར་སྐྱེན། (རྟེང) ཚོར་བ་རྟོག་པོ། 感觉敏锐。

ཚོར་ངད། ཚོར་ བའི་ ནུས་ པ། 感受能力，灵敏度：ན་བའི་ཚོར་ངད་ཆེ་བ། 听觉很灵敏。སྣའི་ཚོར་ངད་ཞན་པ། 嗅觉不灵敏。

ཚོར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) རྟོགས་པ་དང་རིག་ སྟེ་ ཤེས་པ། 感受，觉察：ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལུས་ཀྱིས་ཚོར་བ། 肉体能感受肉体的痛苦。ཁོའི་སྐད་ཆ་ངས་ ཚོར་ བྱུང་། 他的话我懂了。❷名词。(1)རིག་བསལ་ཡུལ་ཚོར་སྡུ་ བྱེད་ བའི་ རྣམ་ པར་ རྟེན་པ་སེམས་གཉིས་པར་མ་གང་རུང་ཉམས་སུ་ཐོང་ བའི་བདག་ རྟེད་ ཅན་ གྱི་ ཤེས་ བའོ། 受。触受对境。生起领略或苦、或乐、或不苦不乐的感受之心：བདེ་ སྡུག་གི་ཚོར་བ། 苦乐的感觉。ཚོར་བ་མཉམ་ སྟོམས། 不苦不乐的感受。རྟི་ མ་ ཚ་དུས་ གྲིབ་ དག་གི་ ས་ར་ བསྡད་ ན་ཚོར་ བ་ བསིལ་ ཞི་ཚོང་། 烈日炎天，坐在荫凉处就感觉舒适。(2)ཀུན་འབྱོ་ ལྡའི་ ཡ་ ཀྱལ། 受，领受。五遍行之一。

ཚོར་བ་ལྔ། ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་ སྡུག་གཉིས། ཡིད་ཀྱི་ཚོར་བ་ཡིད་བདེ་དང་ཡིད་མི་བདེ་གཉིས། ཚོར་བ་བཉང་སྟོམས་དང་ལྔའོ། 五受：身苦受、身乐受、心苦受、心乐受和舍受。

ཚོར་བ་བཉང་སྟོམས། བར་མའི་ཚོར་བ་སྟེ་ སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ བའི་ཚོར་བ། 舍受，平等受，不苦不乐受。

ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞིའི་ཐ་ཀྱལ་ཞིག་སྟེ། རང་དང་ཕྱི་དང་ཕྱི་རོལ་ གི་ལུས་ལ་ དམིགས་ནས་བྱང་ བའི་ཚོར་བ་དང་། ཚོར་བ་བདེ་ སྡུག་བཉང་སྟོམས་ གསུམ་ཆར་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་ སྡུག་བསྔལ་ བའི་མཚན་ཉིད་དེ། ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་ལ་སྡུག་ བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཁྱབ། ཚོར་བ་བདེ་བ་ལ་ནི་འགྱུར་བའི་ སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཁྱབ། ཚོར་བ་བཉང་སྟོམས་ལ་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ སྡུག་ བསྔལ་ གྱིས་ཁྱབ་བོ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་ཆེ་ གཅིག་ཏུ་འཇོག་པ། 受念住。四念住之一。由缘内身外身和内外身生起苦乐舍受，苦受唯是苦苦所遍，乐受唯是坏苦所遍，舍受唯是行苦所遍，一心安住。

ཚོར་བ་དྲུག མིག་ཤེས་སྲུད་བྱེད་ཚོར་བ་དང་། རྣ་ཤེས་སྲུད་བྱེད་ཚོར་བ། སྣ་ཤེས་སྲུ་ བྱེད་ཚོར་བ། ཇི་ཤེས་སྲུ་བྱེད་ཚོར་བ། ལུས་ཤེས་ སྲུ་ བྱེད་ཚོར་བ། ཡིད་ཤེས་སྲུ་བྱེད་ཚོར་བ་བཅས་དྲུག་གོ། 六受：眼识相应受、耳识相应受、鼻识相应受、舌识相应受、身识相应受和意识相应受。

ཚོར་བ་གསུམ། ཚོར་བ་བདེ་ སྡུག་ བཉང་ སྟོམས་ གསུམ། 三受：苦受、乐受和舍受。

ཚོར་བའི་ཕྱིང་བཟི། ཕྱིང་པོ་ཕྱེད་ཡ་ཀྱལ་ ཞིག་སྟེ།

སེམས་ཀྱང་བར་མའི་ཚོར་བ་ལྔ་བྱ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སེམས་པ་རྣམས་ མཐུན་དུ་མ་ སྡུངས་ པའོ། 受蕴。五蕴之一。领略快乐、痛苦及不苦不乐之感觉心，同类众多，蕴积一体，称为受蕴。

ཚོར་བའི་དབང་པོ་ལྔ། ཚོར་བ་ ལྔ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཚོར་བའི་རྒྱག་རྟེན། དད་ཀྱི་རྒྱུན་རྟའི་རྣལ་བསྟན། 疾病的痛苦。佛书译为箭受。

ཚོར་བའི་ཟླ་བ། ཉི་མས་ཀཀཊའི་ཁྱིམ་ སྐྱེད་པའི་ ཟླ་བའམ་ཅོར་ཟླ་དྲུག་པའི་མིང་། 受月。太阳在巨蟹宫之月，即藏历六月。

ཚོར་བའི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། རེག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོར་བ་བའི་སྐྱེ་བ་ནས་མ་ཉམས་སུ་ མྱོང་བ་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཉེ་བར་ལོངས་སུ་ སྤྱོད་པའོ། 受支。十二缘起支之一。依于触支感觉苦、乐及不苦不乐之受。

ཚོལ། འཚོལ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཚོས། ❶འཚོད་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)མདོག་སྐྱོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོན་རྡེ། 染料。矿物质以外的染料：ཤིང་ཚོས། 植物染料。ཇས་འགྱུར་གྱི་ཚོས། 化学染料。(2)འབྱང་དུ་དོད་ཆ། 突出部分，高起的部位：མཁྲང་ཚོས། 颧骨。རྩྭ་ཚོས། 臀部。

ཚོས་ཁྲ། ཚོས་ཆེན་གྱི་རིགས་ལས་བྱང་ བའི་ ཁྲ་བ་དང་། ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པའི་ཚོས་གསར་གྱི་ཁྲ་བ། 染浆，颜色浆。染料溶液：སྐམ་རས་དཀར་གཙང་ལ་ཚོས་ཁྲ་ལེན་ ཟིན། 洁白的织物，容易吸收染料溶液。

ཚོས་ཀྱ་མ་སྙོམས་པ། ཚོས་མདོག་ སྙོམས་ པ་མ་བྱང་ བའི་ སྐྱོན། 染色不匀，染色花搭：སྣམ་བྱ་ཚོས་ཀྱ་མ་སྙོམས་པ། 毯子染色不匀。 རས་ཆ་ཚོས་ཀྱ་མ་སྙོམས་པ། 布的颜色染花搭了。

ཚོས་འཇྱིབ། ཚོས་བཏུབ་པ་ལས་དུ་མ་ སོང་ བའི་ སྐྱོན། 花搭。染色染花了：ཚོས་ཆུས་མེད་མཁན་ཀྱིས་བཏུབ་ན་ཚོས་འཇྱིབ་ཡོང་ སྲིད། 没经验的人染色，可能使染色花搭。

ཚོས་སྐྱེག (ཨཾ) ཚོས་དཀྱག་ཟེད་ཀྱི་དབྱུག་པ། 染料棍。搅匀染料的木棍。

ཚོས་བཅད། (ཨཾ) ཚོན་རྩི་ཐོག་ལ་ རྒྱག་ བའི་ གསེར་རིས། 施色线。在画面上用金线勾勒的染色界线。

ཚོས་ཆེན། ཤིང་ཚོས་ཀྱི་རིགས། 植物染料。

ཚོས་ཏྲིས་མ། (1)ཚོས་ མདོག་ གཉིས་ ལས་ མིད་ བའི་རི་མོ། 双色画。两种颜色构形的图画。(2)གོས་ཆེན་ཞོག 闪缎，两色缎。

ཚོས་ཉེས། ཚོས་ཆུག་སྡུངས་ལམ་འགྲོ་མ་བྱུང་བ། 颜色染坏了，染花了：ལག་ རྩལ་ ཞན་ པས་ཚོས་ཉེས་བྱུང་བ། 操作处理失当，颜色染坏了。

ཚོས་ཁ། (1)ཚོས་ལེན་བའི་བའི་ཆེད་དུ་ཚོས་ དང་ མཉམ་དུ་ བསྲེ་ ཆུའི་ སྐྱུར་ རྫི། 媒染剂。(2)ས་ མཚུར། 土矾。一种可作媒染剂的矾土。

ཚོས་ཁྱབས། དངོས་རིགས་མི་ ཤོར་ བའི་ ཆེད་ དུ་ བཆུབ་པའི་རྟགས། 染色记号。以染色作的标记：ལུག་གི་སྐལ་པར་ཚོས་རྟགས་དམར་པོ་བཆུབ་པ། 在绵羊的脊背上，染红色作标记。

ཚོས་ཟེབས། ཚོས་རྒྱག་པ། 染透，染上色：ཤོག་ བུ་དཀར་པོར་ཚོས་ཟེབས་ཟིན། 白纸容易染透。

ཚོས་གདན། ཚོས་གཞི་མི་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་ བོག་ མར་གཏོང་བའི་ས་ མཚུར། 色底。染色前用白矾等媒染剂漂洗所染织物，使易吸收染料，称为加色底。

ཚོས་མདོག ཚོས་དམར་ཤེར་ སོགས་ཀྱི་ཁ་ དོག 染料颜色。

ཚོས་སྐྱ། ཚོས་ལས་བྱང་བའི་སྐྱ་ཚ། 各色墨水：

ཚོས་སྐྱ་དམར་བོ། 红色墨水。

ཚོས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བཙོས་ཏེ་གྱལ་བ། 熟透，烂熟：འབྲས་བཙོས་ཀྱང་མ་ཚོས། 饭没有煮熟。

ཚོས་བོ། ཀ་སོགས་ལེགས་པར་བཙོས་པ། 形容词。烂熟，煮得烂熟：ཀ་ཚོས་བོ་བྱང་འདུག 肉煮得烂熟了。

ཚོས་ཀྱི་བ། ཚོས་ཀྱི་མདོག་ཡལ་བ། 颜色退失；གོན་པ་ཚོས་ཀྱི་བ། 衣服颜色败退。

ཚོས་རྒྱད། (1)ཚོས་ཀྱག་པ། 染颜色。(2)(མངོན) ཙན་དན་དམར་བོ། 能染。赤旃檀的异名。

ཚོས་མ། 名词。(1)ཚོས་མཁན། 印染工人。(2)ཚོས་བཀྱབ་པའི་སྐམ་རས་སོགས། 色布。染了色的织物。

ཚོས་འཇིམ་པ། ཚོས་མདོག་ལེན་པ། 受染。所染物品吸收染料：སྐམ་རས་དེག་པ་ཅན་ཁྱིས་ཚོས་མི་འཇེན་པ། 织物有污垢，染不上颜色。རས་ཆ་དཀར་པོས་ཚོས་འཇེན་ཐུབ། 白布受染。白布容易染上颜色。

ཚོས་གཞི། ཚོས་མདོག 颜色，染料颜色；ཚོས་གཞི་འགྱུར་བ། 变色。ཚོས་གཞི་གཅིག་པ། 清一色。ཚོས་གཞི་ཡལ་བ། 退色，掉色。རས་འདིའི་ཚོས་གཞི་ལེགས་པོ་མི་འདུག 这种布颜色不好。

ཚོས་ཐུ་བ། ཚོས་ལེན་པ། 受染。容易染上颜色，སྐྱུར་ཁྱི་ཅུང་ཟད་བཞིས་ན་ཚོས་ཐ་བ་ལ་ཁྱད་ཆེ། 加一点媒染剂，对染色好坏很有关系。ཚོས་གདན་མ་བཏིང་བས་ཚོས་མ་བཐས་པ། 没有加色底，所以不易染上颜色。

ཚོས་ཡངས་བ། (ཁྲག) ཚོས་ཀྲ་བསྐྱལ་ནས་ལས་ཏུ་སོང་བ། 染浆发酵良好。

ཚོས་ཟོག་པ། ཚོས་ཡལ་བ། 颜色败退，颜色消损：ཉི་ཟླག་ཆར་དུང་བྱས་ཀྱང་ཚོས་ཟོག་མེད་པ། 日晒雨淋，都未褪色。ཡང་ཡང་བཀྱས་ནས་ཚོས་ཟོག་པ། 久经洗涤，颜色败退。

ཚོས་བསད། ཚོས་གསང་དང་འདྲ།

ཚོས་གསང་། དེང་སང་གི་རྒྱ་ཚོས་དམར་སེར་ སྔོ་ལྗང་སོགས། 化学染料，合成染料。

ཚོས་བསང་རྒྱག་པ། ཚོས་བཀྱབ་ཟིན་པའི་ རྡེས་སུ་ ཆ་ཤལ་ གཏོང་བ། 漂染。漂净染件上的残余染料。

ཚོ། འགྱུར་ཅིང་དམ་འགྱུར་རྟེན་པོ་སྐྱེ་ རྣ་ དྲྭ་ གི་ནང་གཅིག་ལས་ཚ་བའི་རྫས། 名词。盐。复合词中，此字作第二音节时，ཞ་རྒྱང་可以省去，作第一音节时，则不能省去。如 ཀྱི་ཚ། 白碱。བོད་ཚ། 藏盐。ཁ་ཅུ་ཚ། 鸡血硇。ཏོ་ཁ་ཅུ། 鸡血硇。ཇ་ལ་ཏོ་འདེབས་པ། 茶中加盐。

ཚོ་པ། (1)ཚའི་འབྱུང་ཁུངས་སམ་ཚའི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ས་ཡུལ་སྟེ། 盐井，盐池，盐矿，产盐地。(2)མཚོ་སྨོན་པའི་རྒྱབ་རྟུད་ཅུ་ཙའ་བའི་ཚའི་འབྱུང་ཁུངས་ཆེན་པོ་ཞེས། 茶卡盐湖。或称茶卡盐池。在青海湖西侧，为青海省著名盐产地之一。

ཚོ་ཁ་ཟློ། ས་མིང་ཞེས། བོད་རང་སྐྱོང་ཡོངས་ཀྱི་སྒང་ཁམས་རྫོང་གི་ ཚྭ་ རྩུད་ དང་ ཚ་ ཚའི་ ཀར་ འབྲས་ཅུ་ཙའ། དེ་ཚོ་ཁ་ཞེས་ཡིན། 擦卡洛，盐井。地名。在西藏自治区芒康县南部，澜沧江东岸，其地产盐。

ཚོ་ཁང་། ཐ་ཚོ་འཇུག་ གནའི་ ཁང་ པ། 盐床。放盐的库房。

ཚོ་ཁུག ཚོ་ རྒྱག་གའི་སྐྱོད་རྒྱུད། 盐袋。

ཚོ་རྒྱས་གཡུ་འཇྱལ། མཚོ་རྩེ་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱས་ཅུ་ཙའ་བོད་རིགས་དང་སྤྱི་ཁྲལ་ ཀྱི་ རྫི་ སྐྱོད་རྫི་ཤིག་ལ་ཞེས། 查纪永赤。青海省玉树藏族自治州杂多县一山口名。

ཚོ་ཟླ། བ་ཚ། 盐碱，硝。

ཚ་སྐོང་ཅན། ཚ་ཚ་ཅན་གྱི་གཞི། 卤地，盐碱地。

ཚ་དྲངས། ཚ་ཐུ་ངའི་ནང་དུ་བཐེམ་ཏེ་རས་བྱམ་བྱས་ནས་ན་ས་ལ་སྐྱེར་བའི་འཆོས་ཐབས་ཤེག 盐熬法，炒盐热敷法。

ཚ་བྱལ་སྐྱེད། ཚ་དང་བྱལ་ཏོག་ཐུག་སྐྱེད། 盐碱袋。并联一处的两个小口袋，一盛食盐，一盛熬茶的土碱。

ཚ་ཚོང་། (1)ཚ་ཚོང་ཉེད་པ། 卖盐。(2)ཚའི་ཚོང་ལས་ཉེད་མཁན། 盐商。

ཚ་ཚོད། (1)ཚ་ཡོད་པའི་ཚོད་མ་ཞེག 咸菜，腌菜。(2)ཚ་མང་ཉུང་གི་ཚོད། 盐量。咸淡的程度，盐多少的分量；ཚ་ཚོད་རན་པོ། 咸淡适度。

ཚ་ཚོ། 名词。(1)མེ་སྤུག 火花。打热铁时迸裂的火星。(2)ས་ལས་བཟོས་པའི་ལྷའི་གཟུགས་བརྙན་དང་མཆོད་རྟེན་ཆུང་ཆུང་། 泥造小型佛像佛塔。

ཚ་མཚོ། (1)ཚ་ཡོད་པའི་མཚོ་རྒྱ། 咸湖。产盐的湖泊。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཇིར་རྩེ་རྩོང་གི་ལྷོ་ཤུད་ན་ཡོད་པའི་མཚོ་ཞེག 仓木错。盐湖名。在西藏自治区改则县南部。

ཚ་རི་གྲུབ་གཏམ། རི་བོ་ཞེག མཚོ་སྤྱན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཕུས་རྩྭ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ཁྲི་འདུ་རྩོང་དུ་ཡོད། 察仁本松。山名，在青海省玉树藏族自治州称多县境内。

ཚ་རྩ། (ཕུལ) དུ་རོས་བཐེམ་པའི་ཕྱུགས་ལ་ཚ་ལྷུད་བྱེད་ཀྱི་མིང་། 喂盐器。给牲畜喂盐的牛角筒。

ཚ་ཁྲི། (1)ཚ་ཚོང་པས་འཇལ་དགོས་པའི་ཚའི་ཁྲལ། 盐税。盐商交纳的税款。(2)ཚ་ཁྲལ་སྡུད་མཁན། 征收盐税者。

མཚག་པ། ཆུགས་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཚག་པ་དང་འདྲ།

མཚང་། ཉེས་སྐྱོན་ནམ་རོངས་པ། 名词。罪恶，过失；སྐྱོན་མཚང་རྐྱལ་བ། 揭发罪恶。མི་ངན་ཀྱི་ཉེས་མཚང་བརྐྱལ་བ། 揭发坏人的罪行。

མཚང་བརྡེག། སྐྱོན་འབྱུ་བ། 揭露，揭发；ཁྲོག་གཡོ་ངན་གཡོན་གཡུས་ཀྱི་མཚང་བརྐྱལ་བ། 揭发一切阴谋诡计。

མཚང་འབྱིན་པ། སྐྱོན་འདོན་བཤམ་སྟོག་པ། 揭发，暴露，披露。

མཚང་འཐུག་པ། སྐྱོན་སྟོག་པ། 揭发过失；ཉེས་མཚང་འབྱུ་བ། 揭发罪恶。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱོན་འདོན་པ་དང་། མཚང་ཆོད་པ། མཚང་སྨག་པ་བཅས་སོ།

མཚང་རྩ། དཔྱི་མགོ་གཡས་གཡོན་ཐད་ཚང་ལྷས་ཀྱི་རྒྱབ་གཞུང་སྐད་ཆའི་སྐྱགས། 尾脊骨，脊椎下梢。

མཚན། 名词。(1)མིང་གི་ཚེ་སོ། 名、名字、名号、名称的敬语，མཚན་འདོགས་པ། 命名。(2)མཚན་མའི་བསྡུས་ཚིག (3)མཚན་མའི་བསྡུས་ཚིག (4)སྟོ་སྐེན་ཞེག 一种草药。

མཚན་དཀྱིལ། (1)ནམ་ཕྱེད། 夜半，午夜。(2)མཚན་དབའི་དཀྱིལ་འཁོར་རམ་སྐུ་ཁམས། 贵体，玉体。书信中所用敬语。

མཚན་རྒན། ནམ་དགུང་ཀུ་ཉེད་མཁན། 夜间小偷。夜间窃人财物者。

མཚན་རྒྱབ་བར། ལུས་ཀྱི་གསང་གནད་ཅིག 会阴穴。在人身阴部和肛门之间。

མཚན་སྐོར། དགོང་མོ་ཐུག་པའི་སྐོང་བ། 夜间巡礼，夜间巡视；དགེ་སྐོས་ཀྱིས་དགོན་ནང་དུ་མཚན་སྐོང་བཐུབ་ཐུབ་སྐྱེས་ཁིམས་སྲུང་མེད་ལྟ་བ། 铁棒喇嘛夜间在寺庙中巡视，查看僧人是否守护戒规。

མཚན་མཁན། མཚན་ལྟས་མཁན་བྱེད་བསྡུས་མིང་།

མཚན་འཁྲིངས། མཚན་མེ་ཉིལ་བ་འཁྲིལ་བ།

过通宵，持续整夜。 སོ་ཕྱ་མཚན་འཁྱོངས་ཉིད་ཡ། 通宵守望。 འཕྲལ་འཁོར་ མཚན་འཁྱོངས་གཏོང་ཐ། 通夜开动机器。

མཚན་གང་། མཚན་ཏིལ་བོ། 整夜，通宵。

མཚན་གྲུང་། མཚན་དགུང་དང་འདྲ།

མཚན་གྱི་མེ་ཏོག མིང་མེ་ཏོག་ གི་ གཟུགས་ བུ་ བཀོད་ཡ། 声名的花朵。以花朵喻美名。 དབའ་བའི་མཚན་གྱི་མེ་ཏོག 英雄美名。

མཚན་དཀྱིལ་། མཚན་མིའི་གྱང་ངམ་དཀྱིལ། 午夜，中夜，夜半。

མཚན་འགྱུར་ཐ། (1)མིང་འགྱུར་ཐ། 改名，变更名称。 (2)ཕོ་མིའི་མཚན་མ་འགྱུར་ཐ། 性别变态。佛书旧译转根。 因生理变态而出现男女性别转变不定。

མཚན་རྒྱ་ཚེམ་ཐ། མཚན་དུས་འགྲོ་བཞུད་བཀག་ འདོམས་ ཉིད་ ཐ། 宵禁，夜间戒严。夜间禁止通行。

མཚན་ རླུ་ ཐ། (མངོན) ཉིག་ཐ། 夜行。枭、猫头鹰的异名。

མཚན་ངོ་། ཕྲུ་གུ་སོགས་མཚན་མོ་ངུ་ཐ། 夜哭。如小儿等夜间号哭。

མཚན་གཅིག་ཐ། (1)མིང་འདྲ་ཐ། 同名。名字相同。 (2)དེ་ཅིན་དང་དེ་ཙ་གཅིང་སྐྱེ་བོ་ཤིན་ གཅིག་ལས་མེད་ཐ། 一性者，一形者。因生理变态而形成大小便同处的人。佛书译为变不女。

མཚན་ཁབས། ལྷའི་རྣམ་པ་བཞིན་ལག་ཅན་ཐན་ཆོམ་ ཐའོ། 有相。修习本尊身肢形象。

མཚན་ཁབས་ ཀྱི་ རྣལ་ འབྱོར། ཀ་ ཆུང་ ངུ་ ཐཚམས་པ་ཡན་ལག་བཞིའི་ སྐོ་ ནས་ དམ་ ཚེ་ སྒྲུབ་ ཐྱོགས་ཀྱི་རྟོལ་ངུ་ཐོམ་ཐའོ། 有相瑜伽。密乘事部以念诵四支修习猛尊智尊形同伴侣的瑜伽。

མཚན་ཚུལ། ཐིང་ཆུལ་རབས་དང་། ཐིད་གཞུང་། དབོན་རིགས་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་འགྲིའི་ཞེ་ཚོག 气数，运气，国运。迷信指王朝、 统治阶级的一定宿命。

མཚན་མཇུག (1)མཚན་ མིའི་ ཏམ་ སྐད། 下半夜。(2)མིང་གི་མཇུག 名号的字尾，姓名的字尾。

མཚམས་ཉིད། རྟག་ཡོད་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་སྟེ། གདུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་ཐྲེད་ནུས་པ་ཀ་བའི་ མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ཕྱ་བྱའོ། 性相。实有三法全具备者，为诸法性相。如能托屋梁是柱之性相。

མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟྲོ་སྡོད། མདོ་ཟེ་དང་། འདུལ་བ། མངོན་པ་ཆོས་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་ལམ་སྟོན་ པའི་ གསུང་ རབ། 法相藏。论述显乘佛教的经律论藏。

མཚན་ཉིད་མཁན་ཆེ། བཀའ་ཡིད་རིགས་ ལམ་ སྐོབ་པའི་དགེ་ཏན། 法相堪布。大寺院中主讲法相学的亲教师。

མཚན་ཉིད་གྲྭ་ཚང་། བོད་ཀྱི་ དགོན་ སྡེའི་ ནང་ གཞུང་ཆེན་སྐྱེད་རིགས་ཡིད་པའི་ གྲས། 法相院。佛教徒辩论显教佛学的经院。

མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་གཟུགས་ཀྱི་ནང་གསེས། མེད་ལ་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་ཀུན་ བཏགས་ ཀྱི་ ཚོས་ རྣམས་ཐག་ ཁ་ སྐྱལ་ དུ་འཛིན་ པ་ཕྱ་བྱ་དོན་ ལ་ མ་ གྲུབ་ པའོ། 相无自性性。三无性之一。执无为有之依他所起诸法， 如执着斑斓之绳以为花蛇，实际非有。

མཚན་ཉིད་ལྔ་ལྡན་ཀྱི་བཀྲེང་བ། འདུལ་ བ་ལས་བཤད་པའི་ཐུན་ཚོད་དུ་ཉུང་བའི་སྐན་ཉེ། ཆུས་བཏབ་པ་དང་། ཚགས་ཀྱིས་བཙགས་པ། ཤེས་ཏུ་ཟུ་བ། བཞིན་སྣང་བ། འདམ་བུ་ཐུག་མའི་མདོག་མདོག་ལྟར་དངས་པ་ཁ་བཅས་ལྟ་དང་ལྡན་པའོ། 五相饮料。 《毗奈耶经》所说更药的五性：渗水、滤过、极淡、 照见面影和清澈如芦茎等。

མཚན་ཉིད་ཅན། ལུས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐིག་ཅིག 生殖脉。藏医说动物繁衍后代的精液依存处。

མཚན་ཉིད་ཆད་པའི་ཀུན་བཏགས། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ནང་གསེས། དོན་ལ་མ་གྲུབ་ཀུང་རྟོག་པས་བཏགས་པ་བདག་ཉ་དང་རྫས་གྲུབ་ཉའོ། 相成就遍计所执。遍计所执性之一。实际无有，但以分别心假立为有者，如我及实质有。

མཚན་ཉིད་ལྡེམ་དཀོངས། རང་བཞིན་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅི་ཞིན་ཞེད་པར་གསུངས་པ་ཉ་ཐུབ། 相秘密。例如为破除诸法的三种性，而说诸法三种无自性性。

མཚན་ཉིད་ལྡེ་གསུམ། རྙིང་མའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཐེག་པ་ཆེས་དང་། རང་རྒྱལ། ཐུང་ཞེམས་ཏེ་མཚན་ཉིད་ལྡེ་གསུམ་དེ། རྒྱ་ཀུན་འབྱུང་ལས་དང་རྩེན་མོངས་པ་རྣམས་སྤོང་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉན་ཐོས་ཀུན་འབྱུང་འདྲེན་པའི་ཞེག་པ་ཞེས་ཐུབ། 显密三部。旧派密乘说声闻、独觉和菩萨乘为显教三部。由断一切集聚苦因业及烦恼招引解脱，故名集聚招引乘。

མཚན་ཉིད་པ། (1)ཚད་ལྡན། 合格，合乎标准。(2)གཏན་ཚིགས་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དབྱིག་པར་བྱེད་པའི་རིགས་ལམ་པ། 法相师。采用辩论的方式研究佛教法相学的人。

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཤེད་ཀྱི་མཐའ་ཐུབ་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། སྐྱེ་སོགས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་སྟོང་དུ་སྣང་ཚེག་ཙམ་ལ་གཅིག་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་དང་ཐབས་ལྡན་པའོ་ཞེས་ཐབོང་ཐུག་ཅོ། 无相刹那加行。智度七十义之一。一刹那顷现证施等诸法皆谛实空的大乘圣者究竟加行。

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་རྣམ་འཁྲུལ། སངས་ཀྱས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཆོས་འཁོར་རིམ་པ་གསུམ་ཀྱི་བར་པ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ངང་བཞིན་མ་གྲུབ་པར་སྟོན་ པའི་བསྟན་བཅོས། 无相法轮，第二时教。释迦牟尼在三转法轮中第二阶段所说诸法无自性的教义。

མཚན་ཉིད་ཡིག་ཆ། མདོ་ཐུགས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་སྐོར་ཀྱི་དབེ་ཅ། 法相书籍。辩论佛教法相学即显宗的书籍。

མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་ཀུན་བཏགས། བདག་གཉིས་ལྟ་བུ་ཕུལ་དུ་མ་གྲུབ་ཀུང་རྟོག་པའི་དབང་གིས་ཕུལ་དུ་བཞག་པ་རྣམས་སོ། 相成就遍计所执。如两种我执，虽非客观存在，但依内心分别，假立其外境为有。

མཚན་ཉིད་རིག་པ། (1)འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས། 哲学。关于世界观的学说。(2)གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་ཉོན་གཅིག

མཚན་ཉིད་གསུམ། ཤེས་བྱ་ ཐམས་ཅམ་ བའི་ལུགས་ལ་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་གསུམ་ དུ་ བསྡུས་པ་སྟེ། ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། གཞན་གྱི་དབང་གི་མཚན་ཉིད། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་བཅས་སོ། 三性，三相。唯识派主张概括一切所知界为三性：遍计所执法、依他起性和圆成实性。

མཚན་གཉིས་པ། ཕོ་མཚན་དང་མོ་མཚན་གཉིས་ལྡན། 两性者，二形者。因生理变态遇男则女、遇女则男的人。旧译变不男。

མཚན་གཉིས་མ་ཉིང་། ཕོ་མོ་གཉིས་ཀའི་མཚན་མ་ཡོད་པའི་མ་ཉིང་། 两性黄门。即两性者。

མཚན་གཉིས་མ་ཉིང་གི་འཇུག་ཚུལ། རྗེས་འཇུག་ཀྱི་མ་ རིང་ན་ར་ལ་ གསུམ་མིང་ གཞི་མོ་ལ་ ཡང་འཇུག་ཁུགས་པ་སྟེ་འཇིགས། འབྱོངས། རྣལད་སོགས་མིང་གཞི་ཁན་ཁིང་། ཡང་འཇུག་བྱག་པས་ མཚན་གཉིས་མ་ཉིང་ངོ་། 两变中势化。藏语音势论说，有重后加字ད་བྱག་的中势后加字ན་ར་ལ་加于舅势语基之后，语基发音势力，一方面

因中势后加字而维持弱音状态，另一方面因带有 ད'ཏ་ག' 而转为强音状态，故称之为两变。如 འཇིགས་、འབྱོང་、རྟལད་' 等词的语基发音势力，要发生强弱两种变化。

མཚན་སྙན། མཚན་དང་སྙན་གཤགས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 名誉，称号，荣誉。

མཚན་ཐུན་ཕྱག་བལ། མཚན་སྙན་དང་དོན་ཀཅིག

མཚན་གཏེབ། མཚན་མོ་འཇའ་ཚོལ་ཞི་དཔུང་འཇུག་རྒྱ་མཚན་འགེབས་ཀྱང་རེད། 夜袭，夜间突袭：དགོང་མོ་མཚན་གཏེབ་གཏོང་བ། 夜间进行突然袭击。

མཚན་རྟགས། (1)རྟགས་མཚན་མ། 象征，征兆。(2)ཀུ་གའི་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མིང་བཏགས། 授予学位。寺庙僧侣授予格西学位的仪式。

མཚན་ལྟས། (1)རྟགས་མཚན་གའི་ལྟས། 象征，征兆，预兆：ཆར་པ་འབབ་པའི་མཚན་ལྟས། 将下雨的预兆。ན་པའི་མཚན་ལྟས། 病兆。(2)རྨི་ལྟས་ཀྱི་ཞེ་ས། 梦兆的敬语。

མཚན་ལྟས་མཁན་པོ། སྐྱ་དུས་སུ་ལུགས་ཀྱི་མཚན་མར་བརྟག་དཔྱད་དང་། སྐར་མ་བརྟག་དཔྱད། རྨི་ལྟས་བརྟག་དཔྱད་ སོགས་ ཀྱི་ ཆོ་ ག་ ལས་ འཛུང་འགྲུར་ཅི་ཙམ་ཡོང་སྲིད་མཁན། 术数士。旧社会的一种迷信职业者，包括凭借人的面貌、骨格、气色，以及天文星象、梦境等以预言未来祸福的相士、星数家或占梦师等。

མཚན་སྨུད། ཐམ་སྨུད། 上半夜。

མཚན་ཕྱེད། ཐམ་ཀྱི་ཚ་གསུམ་གང་རུང་། 夜分。分夜间为三或四段之一段，མཚན་ གྱི་ གསུམ་ པ་གོས་པའི་གྱེན་ཐ་མ་ལ་ཆུ་རེངས་ཀ་རྟོང་། 夜间三段之后一段时天将破晓。

མཚན་ཁྱབ། མཚན་གང་གྱབ་པའི་མར་མེ། 通宵灯。能燃通宵的油灯，དཀང་མེ་མཚན་གྱབ། 长夜明灯。

མཚན་ཁྱབ་ཀོང་བྱ། མཚན་གང་གྱབ་ པའི་མར་ མེའི་ཀོང་བྱ། 通宵灯的灯盏：གསེར་ཀྱིས་བཟོས་པའི་མཚན་གྱབ་ཀོང་བྱ། 用黄金铸造的通宵灯盏。

མཚན་ཁྱི་ཁྱབ། མཚན་ མོ་ ཉིལ་ ཁོལམ་ མཚན་ གང་། 整夜，通夜：མཚན་ གྱོག་ གྱག་ རིང་ ལ་ ལས་ཀྱ་ཚུགས་པ། 整夜施工。 མཚན་གྱོག་གྱག་ དགའ་སྟོན་ཅིས་དུས་འདུས་པའི་མཐའ་ཐུ་སྐར་ཀྱི་ མདངས་ཉམས་པ། 通宵欢庆，星移斗转。

མཚན་དོད་པའི་དུས། མངལ་གནས་ ཁྱེས་ པར་ ཚོ་མོའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་མ་གྱོག་མར་གྱོད་པའི་དུས་ཀྱི་ཁ། 露根期。胎儿生殖器形成时。

མཚན་ཏེན། (1)མཚན་ ཀྱི་ དོན། 名义。所以得名之义，དཔེ་ ཚན་ མཚན་ དོན། 书名含义。(2)མིང་ དང་ དོན། 名实，མཚན་ དོན་ གཉིས་ མཐུན། 名副其实。

མཚན་མདོངས། (རྟེན་) སྒྲོན་མེ། 灯，烛。

མཚན་ལྡན། མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ། 合格。品德合于标准，དགེ་ཚུལ་མཚན་ལྡན། 合格的教师。

མཚན་ལྡན་མ། (མངོན་) བྱད་མེད་མཛེས་པ། 具相女。美女的异名。

མཚན་ལྡང་། སྒྲོན་མེ། 灯，烛。

མཚན་ པ། (ཐ་དད་པ) མཚན་ པ། མཚན་ པ། མཚོན།། བཀྲུན་ པའམ་ སྐྲས་ པ། 装扮，装饰，བུམ་པ་ པད་ མས་ མཚན་ པ། 瓶上装饰着莲花。རི་བོང་གཟུགས་ཀྱིས་ མཚན་ པའི་ ཟླ་ པའི་ དཀྱིལ་འཁོར། 有兔影的月轮。

མཚན་པར་རྨུལ། ན་ཚ་ཞེག 肛门漏管。外科病名。

མཚན་དཔེ། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་སྐུའི་ཤོན་ཏུན་མཚན་བཟང་པོ་དང་། དཔེ་བྱད་ བཟང་པོ། 相好。显示大丈夫身功德相及随好。

མཚན་སྐྱེད། (མངོན) (1)ཨུག་པ། 猫头鹰的异名。(2)སྒེན་པོ། 罗刹的异名。

མཚན་ཁྱེད། ཀུན་ཨྱེད། 夜半，午夜。

མཚན་བར་རྩོལ། ལྟག་སྐྱེས་ཆ་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་མཚན་མ་དང་བཤང་ལམ་བར་རྩོལ་ཏེ་ཆ་བྱང་བའི་ནད་ཅིག 会阴穿漏。肛门漏管。自然疮之一。生殖器与肛门之间穿漏成疮。

མཚན་བྱ། མཚན་མིའི་བྱ་ཨུག་པ། 猫头鹰，鸱鸮，鸱鸺。

མཚན་བྱང་། (1)མིང་བྱང་སྟེ་ཤི་ཀེ་སོགས་ཀྱི་ཁ་བྱང་། 名签，标签，名目牌号。(2)མི་ཤེ་བའི་མཚན་བྱང་ངམ་མིང་བྱང་། 柱，灵牌。书写死者姓名的木牌。

མཚན་ཟིན། (མངོན) ཟླ་བ་ཉ་གང་། 夜者。月满的异名。

མཚན་མ། རྟགས་དང་ལྡོག། 名词。记号，符号，标记，征候，生殖器：གཞན་དང་མི་རྩེ་བའི་ཚེད་དུ་མཚན་མ་ཐུག་པ། 为了不相混淆作一标记。དགའ་བའི་མཚན་མ་སྟོན་པ། 显得喜欢的样子。བཟང་ཞིའི་མཚན་མ་ཤར་བ། 出现好的征候。ཞང་ཡིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཚེད་དུ་རྩ་དོར་དང་མ་དོར་མཚན་མ་བཀོད། 为了与其他数目字不相含混，已减和未减要做出标记。བཅུ་ལྔ་མ་ཁོངས་མཚན་མ་འདེབས། 如在十五以下，要单用记号标出。དེ་ཚེ་སྡིག་ཞག་མཚན་མས་ཁྱི། 遇到这种情况，要将总积日的数值另加 符号，以资区别。

མཚན་མ་སྟོན་བའི་བདུད་བ། མཚོན་ཁྱད་གང་ཞེག་གིས་མཚོན་ན་མཚན་གཞི་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་ཁྱད་པའི་ཚེས་སྟོན་པའི་རྣམ་དཀྱི་བདུན་བའི་ནང་གཞེས་ཤེག་དབེར་ན་དང་དམར་སྔོང་ནས་ལྟེ་འི་འདུག་རེར་བ་ལྟ་བུ། 示性依格。

第七格之一种。表明某一事物具有某一属性的判位词，如云“在红旗上面有五星”一句中的“在”字。

མཚན་མ་མེད་པ། སྤྲོས་མེད་དམ་ངང་བཞིན་མེད་པ། 无性。佛书译为无相。

མཚན་མ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་སྒོ། རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གཞེས། ཡོངས་གྱུབ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ལ་དཀྱིལས་དང་ཁ་དོག་གི་མཚན་མར་མ་གྱུབ་པ་བརྗོམ་པའོ། 无相解脱门。三解脱门之一。修习圆成实无为法中无有显色，形色之相。

མཚན་མའི་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། ཐར་པ་འདོད་པའི་སེམས་མེད་པར་ཁེ་དང་གྲགས་པ་འདོད་པའོ། 相散动。不思解脱但思名利。六种散动之一。

མཚན་མའི་ཟིན་ནད། ཨ་མཚན་དང་མོ་མཚན་གྱི་ནང་དུ་གནས་པའི་སྐྱེ་བྱེད་ཟིན་བྱའི་ནད། 阴道滴虫病。寄生于男女性器官中之微生虫所致病。

མཚན་མའི་ལྟ། རང་ལུས་ལ་ཐུགས་ཀྱི་དྲིན་གྱིས་བཏབས་པས་སྐྱོད་ལས་ཀུན་ཏུ་ལྟའི་ མཚན་ མའམ་གཟུགས་ སྐང་ དང་ མི་ འབྲལ་བར་བརྗོམ་པ། ཐ་རྒྱུད་ཀྱི་ལྟ་དྲུག་གི་ནང་གིས་ཤེག 有相本尊。密乘事部六本尊瑜伽之一。修习凭借咒力加持自身，以使一切行止，皆不违离本尊色相，故名有相。

མཚན་མེད། གནས་ལུགས་སྟོང་པ་ཉིད་བརྗོམ་པའོ། 无相。修习诸法性空。

མཚན་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར། ཐ་རྒྱུད་དྲུ་ཤེས་ཀྱི་ལྟ་ཁྱད་གཞུམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ དྲུ་ ཐམ་ པའི་ དོན་ དམ་ཐུབ་ཀྱི་ཟེམས་བརྗོམ་པའོ། 无相瑜伽。密乘事部，修习具备入、住、起三种特点的胜义菩提心。

མཚན་མེད་ མ་ སྐྱེ། (1) བཤང་གཅིའི་ ལས་ གཅིག་ཏུ་ གྱུར་པའི་མི། 因生理变态而大小便道合

一者。(2)ཁོ་མའི་མཚན་མ་ཀང་ཡང་མེད་པའི་མ་ནིང་། 因生理变态而全无男女生殖器者。佛书译为生便黄门、无性黄门。

མཚན་མེད་མ་རིང་གི་འཇུག་ཚུལ། རྗེས་འཇུག་ཀི་མ་ནིང་ན་ང་ལ་གསུམ་མིང་གཞི་མ་ནིང་ལ་ཡང་འཇུག་ཅད་མེད་གང་རྒྱ། ཐྱིནད། ཐངད། རྣལང་སོགས་མིང་གཞི་དག་ཞེན་གཉིས་ཀ་དང་མ་ཐུད་པས་ མཚན་ མེད་ མ་ ནིང་ ངོ་། 不变中势化。藏语音势论说，中势后加字 ན་ད་ལ་加入中势语基之后，不问其有无重后加字 དྲ་ དྲག་ 语基发音势力，既不转强，亦不转弱，故名不变。如 ཐྱིནད་、ཐངད་、རྣལང་ 等词，语基不发生强弱的音变。

མཚན་མོ། ཉི་ཟླ་ནས་བཅུད་ཐོ་རེངས་བར། 名词。夜晚，夜间。从日落至黎明间，称为夜晚。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུ་སྐུད་བཞད་དང་། ཀུང་ཆ། འཁོར་ལོ་ཅྱད། རིས་ཐལ། སྟོ་སངས་མ། ཚང་དུས། ཐལ་དུས། ཐུན་གསུམ་པ། དལ་སྟེད། རྡུལ་ཕྲན། གནས་འཇིན་བྱ་མོ། སྐང་མེད། བྱ་བྱལ། སྐྱོན་ལྡན། མིག་བཙུ་མ། སྐུན་བཅས། སྐུན་པ་ཅན། མེལ་ཆེ་ཅན། ཞི་བར་འཇུག ཆ་ནོད་སྐང་ལྡན་མ། རི་དགས་མིག སྐང་ཅྱད་མ། བསམ་གཏན་གནས་དུས་བཅས་སོ།

མཚན་མོ་ཁྱེད། (མངོན) ཀྱིས་ བྱ། 夜鸣。鸡的异名。

མཚན་མོ་འཇིམས། (མངོན) ཉི་མའི་ ནོད་ཅེར། 昼夜。日光的异名。

མཚན་མོ་འཇུལ། (མངོན) དྲང་པ། 夜离。黄鸭的异名。

མཚན་མོ་མ། ལུས་རྩའི་ཅྱ་བྱག་ཅིག 夜脉。人体心间八脉分入鼻端一脉名。

མཚན་མོ་བཞད། (མངོན) ཀུ་སྐུད། 夜笑。睡莲、地喜花、固目答花的异名。

མཚན་མོ་རིག (མངོན) ཀྱིས་ བྱ། 知夜。鸡的异名。

མཚན་མོའི་གོས། (མངོན) སྐུན་པ། 夜衣。黑暗的异名。

མཚན་མོའི་མགོན་པོ། (མངོན) ཟླ་བ། 夜之怙主。月亮的异名。

མཚན་མོའི་ཐུན་མོང། ནམ་ཀྱི་ སྟོད་ ཐུད་ བར་ གསུམ་ལ་ཆ་བཞི་རེར་བགོས་པའི་ཆ་ གཅིག 守夜时分。分前、中、后夜为十二分，每分轮班守望的一段时间。

མཚན་མོའི་བདག་པོ། (མངོན) ཟླ་བ། 夜主。月亮的异名。

མཚན་ མོའི་ མདོངས། (སྐྱེང) ཐྲེན་ ཤེ། 灯，烛，炬。

མཚན་མོའི་ན་མོད་གཞལ། (མངོན) ཙོ་བྱང་ མ། 夜岁生。雾的异名。

མཚན་མོའི་ནོར་བྱ། (མངོན) ཟླ་བ། 夜珠。月亮的异名。

མཚན་མོའི་སྣང་བྱེད། (མངོན) ཐྲེན་ཤེ། 夜能明。灯、炬的异名。

མཚན་མོའི་པགས་པ། (མངོན) སྐུན་པ། 夜皮。黑暗的异名。

མཚན་མོའི་བྱེད། (མངོན) ཟླ་བ། 作夜者。月亮的异名。

མཚན་མོའི་ཟན། (མངོན) ཉག་པ། 夜间食。猫头鹰的异名。

མཚན་མོའི་ཕྱེད། ནམ་ཐྲེད། 下半夜。

མཚན་མོ་ཚད། མཚན་མོའི་ཡུན་ཚད། 夜长，夜晚时间；དཔྱིད་ཁ་མཚན་ཚད་རིང་། 冬季夜长。

མཚན་མོ་ཚོགས། མཚན་མོར་ འཚོགས་ པའི་ དགའ་སྟེན་ཚོགས་འདུ། 晚会，联欢晚会。

མཚན་མོའི་ཚོན་ ཁྱེ་ཁྱབ་ པ་ཐྲེལ་ བསྒྲིལ། མཚན་ཉིད་དང་མཚན་བྱ་གཉིས་པན་ཚུན་ཁེན་ཁྱབ་མཉམ་

གཉིས་དང་། མིན་ཐུབ་མཉམ་གཉིས་དང་། ཡོད་ཐུབ་མཉམ་གཉིས་དང་། མེད་ཐུབ་མཉམ་གཉིས་བཅས་བཤད་ དོ། 性相名相八门遍有。性相及名相二者相互间，是则遍是，非则遍非，有则遍有，无则遍无，彼此倒转共得八门。

མཚན་མཆོག་གཞི་གསུམ། མཚན་ ཉིད་ དང་། མཆོག་ཐུ། མཚན་གཞི་སྟེ་གསུམ་མོ། དེ་དབེར་ བརྗོད་ན་གདུང་འདྲེགས་ དོན་ ཅིའི་ ཞུས་ པ་ ནི་ ཀ་ བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཀ་བ་ཞེས་པ་མཆོག་ཐུ་ དང་། ཀ་བའི་ཅི་ཐུག་ཙན་དན་གྱི་ཀ་བ་ནི་མཚན་ གཞི་ཡིན་པ་ཡུ་བྱའོ། 性名事相。论述事物所及的三个方面，谓事物之性相、名相和事相。就柱而言，能托屋梁是柱之性相，名为柱者是柱之名相，柱中之旃檀柱，是柱之事相。

མཚན་འཚོ། ཐོག་ས་ འགྲོ་ དུས་ མཚན་ མོ་ ཏ་ དྲེལ་རི་ ཐང་དུ་ འཚོ་བའི་ དོན། 夜牧。行旅夜间牧放骡马；དོ་དགོང་མཚན་འཚོ་འགྲོ་རེས་ཁྱེད་རང་ རེད། 今晚该轮到你夜间放牧骡马。

མཚན་ཇོག་ལ་ཉི་ཁའི་ ཅྭད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ བྱད་བཟང་པོ་ བཀྲུད་ རྟའི་ནང་གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཆོས་འདུལ་བ་ཙོངས་སུ་ རྫོགས་པ་ཉིད་ ཀྱིས་ མཚན་ ཀྱི་ཆ་ ཤས་ རྣམས་ དག་ ཅིང་ གསལ་ ལ་ ཙོངས་ སུ་ རྫོགས་པའོ། 相圆满。如来举止威仪俱臻完美，感得相无巨细，光昌明净之好。佛身八十种随好之一。

མཚན་ཁེབས། (1)ཐུ་ དུས་ བོད་ ཀྱི་ ཨ་ སྤྲུལ་ ཆེ་ ཁག་ གི་ མཚན་ ཉིད་ ཁེབས་ ཐུ། 侍读。旧时西藏陪伴高级喇嘛学经的人。(2) ཐུ་ དུས་ བོད་ ཀྱི་ ཨ་ ཆེན་ ཁག་ གི་ མིང་ གཤམ་ འཇུག་ ཆོག་ ཅིག་ སྟེ། དབེར་ ན་ དབལ་ བཟང་ པོ་ ཁྲེས་ པ་ ལྟ་ བུ། 名称落脚。旧时，西藏佛教徒在其所信奉的喇嘛姓名尾后另加 དབལ་བཟང་པོ་ 等词以表尊崇。དབལ་བཟང་པོ་即是某人姓名的“落脚”。

མཚན་གཞི། (1)མཚན་ ཉིད་ ཀྱི་ མཆོན་ བྱ་ མཆོན་ པའི་ གཞིར་ གྱུར་ པ། དབེར་ ན། གསེར་ བྱམ་ དེ་ བྱམ་ པའི་ མཚན་ གཞི་ ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 事相。性相所表名相事例。如云金瓶，即是瓶之事相。(2)མཆོན་ བྱའི་ ཁྲད་ ངམ་ དབེ། 范例。

མཚན་བཟང་ཅོ། (1)རྟགས་ མཚན་ བཟང་ པོ། 吉兆，好征候。(2)སྐྱེས་ བུ་ ཆེན་ པོའི་ བསོད་ ནམས་ ཀྱི་ མཐུ་ ལས་ གྱུབ་ ཅིང་ བསོད་ནམས་ དེ་ མཆོག་ བང་ བྱེད་ པའི་ ཐུགས་ ཁྲབས་ ལྟོང་ ཤིའི་ མཚན་ ཐོག་ ས་ ཐུ་ ཐ་ གཉིས་ པོ་ རྣམས་ སུ། 相。大丈夫福力外彰、显露内德美妙身形相状，如手足千辐轮等三十二相。诸轮王等虽亦略具此种身相形状，但其准确、美观、明晰程度，远不能同佛身所具的少分相比拟云。

མཚན་བཟང་ཅི་ སྲིད་ རྟ་ སྐྱ་ ག་རྒྱས། ཐུག་ ཁྲབས་ ལྟོང་ ཤས་ མཚན་ པ་ དང་། དུས་ ཐུལ་ ཁྲབས། ཐུག་ ཁྲབས་ ཤང་ ཚོ་ དུ་ བས་ འབྲེལ་ བ། ཐུག་ ཁྲབས་ འཇམ་ ཞིང་ གི་ ཁོད་ ཀ་ ཅ་ ཐས་ པ། སྐྱེ་ གནས་ བདུན་ མཐོ་ བ། ཤེར་ ཚོ་ རིང་ བ། རྐྱེ་ ཁ་ ཡང་ ས། སྐུ་ ཆེ་ ཞིང་ དྲང་ བ། ཁྲབས་ ཤོང་ ཐུ་ ཆི་ མངོན་ ས། བ་ སྐུ་ ཀྱེན་ དུ་ ཐྱོག་ ས། ཀྱེན་ པ་ ཞེ་ ན་ ཡའི་ འདྲ་ བ། ཐུག་ རིང་ ཞིང་ མཇེས་ པ། འདོམས་ ཀྱི་ སྐྱ་ བ་ སྐྱབས་ སུ་ རྟུབ་ པ། བཀས་ པ་ གཤེར་ མདོག་ འདྲ་ བ། བཀས་ པ་ སྐྱ་ ཐེང་ འཇམ་ པ། བ་ སྐྱ་ རེ་ རེ་ ནས་ གཡས་ སུ་ འཕྱེལ་ བ། ཁྲལ་ མཛོད་ སྐྱས་ བརྒྱན་ པ། རོ་ སྟོད་ ཤེང་ གེ་ འདྲ་ བ། དཔྱང་ པའི་ མགོ་ རྒྱམ་ པ། ཐལ་ ཀོང་ རྒྱས་ པ། རོ་ མེ་ ཞིམ་ པ་ རོ་ མཆོག་ སྣང་ བ། སྐུ་ ཏུ་ ཁོ་ ཏྲ་ ལྟང་ ཆུ་ ཞིང་ གིད་ པ། གཏུག་ ཏོར་ བཟང་ མེ་ མངོན་ པ། ལྷགས་ རིང་ ཞིང་ སྐྱ་ པ། གསུང་ ཚངས་ དཔྱངས་ ལྟ་ བུ། འཁྲམ་ པ་ ཤིང་ གེའི་ འདྲ་ བ། ཆེས་ ཤིན་ དུ་ དགར་ བ། ཆེས་ མཐོན་ པ། ཆེས་ ཐགས་ བརྒྱན་ པ།

ཆེམས་ཀྱང་བཞི་བཅུ་ཚང་བ། ཐུན་མཐོན་མཐིང་འཇུ་བ། ཐུན་གྱི་རྟེ་མ་བ་མཆོག་གི་རྟེ་མ་འཇུ་བ་ནུ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས། 三十二相，三十二种大丈夫相：千辐轮、足善住、手足缦网、手足细软、七处充满、指纤长、跟圆长、身广洪直、足踝端厚、身毛上靡、紫泥耶腊、立手摩膝、势峰藏密、身金色、皮肤细滑、身毛右旋、眉间白毫、狮子上身、肩头圆满、肩胛圆满、得最上味、身分圆满、乌瑟腻沙、广长舌、得梵音声、狮子颔轮、齿鲜白、齿平整、齿齐密、四十齿、目绀青和牛王睫。

མཚན་རངས་ཅི། · མཚན་མོ་ཐུང་ཚང་། 整夜：མདང་མཚན་རངས་པ་གཉིད་ཀྱག་མ་སོང་། 昨晚整夜没有人睡。

མཚན་ལ་དཀྱང་འདེགས། མིང་དང་ལ་ཆུ་མཐོན་པོར་བཀག་པ། 提高威名：དཔའ་བོ་བྱས་རྩེས་ཅན་གྱི་མཚན་ལ་དཀྱང་འདེགས་ཀྱི་བ། 提高有功英雄的声威。

མཚན་ཟམ། མི་ལམ་གྱི་ཞེ་ས། 梦的敬语。

མཚན་ཁས། མིང་བཏབ་པ། 恶名，骂名。

མཚན་ཁས་ངམའ་འབྱིན། མིང་དེན་ལ་གནོད་བའི་ཐུབ་རེ། 诽谤，诟骂，诋毁。

མཚན་བཤད་བ། མིང་གི་དོན་བཤད་པ། 题解。解释名称所含意义。

མཚན་སོ། མཚན་མོར་ཤོར་གཡེང་ཆུག་པ། 查夜，巡夜：ཆུ་རགས་ལ་མཚན་སོ་ཟིད་པ། 夜巡河堤。

མཚན་གསོལ་བ། (1)མིང་འདོགས་པ། 起名字，上称号：ཁོང་ལ་ཕུལ་བྱང་གི་དཔའ་བོའི་མཚན་གསོལ་བ་རེད། 称他为"特等英雄"。(2)(སྐྱང) དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན་ཞུ་བ། 赔礼，认错，赔不是。

མཚམས། ❶名词。(1)ཆོགས་དང་། བར་གསེང་། 界，节，分际，段落，间隙：ས་མཚམས་འཇིད་པ། 划界。དུས་མཚམས། 时节。ཆུ་མཚམས། 水涯。སྦྱོབ་སྦྱང་ཅིད་མཚམས་བཞག་པ། 学习告一段落。བར་མཚམས་མེད་པ། 不间断。དཀར་ནག་མཚམས་འབྱེད། 黑白分明。(2)ཀུང་དང་གྲུ། 隅，角落：ཤར་ཐྲུའི་མཚམས། 东南隅。ཐུགས་བཞི་མཚམས་བཅུད། 四面八方。❷(མངོན) ཟླ་རེར་དཔྱིད་དང་། ཟླ་ག། དབྱར། སྟོན། དགུན་སྟོད། དགུན་སྨད་དེ་མཚམས་ལ་དྲུག་ཙམ་བས་བྱང་དྲུག་མཆོག། 季节。每年可分为春、春夏之交、夏、秋、早冬、晚冬等六季，故表数字6。

མཚམས་ཀྱི་བྱེད་པོ། (1)ཁ་མཆུ་སྡུམ་མཁན། 纠纷调解人。(2)(མངོན) ཀུན་མཉམ་རྐྱ་པ། 趁隙者。盗贼的异名。

མཚམས་བསྐྱམས་པ། (སྐྱང) མཚམས་མ་བཅད་པ། 未划界限。

མཚམས་ཁང་། རྒྱ་འགྱལ་གྱི་ མཚམས་ བཅད་ དེ་སྒྲུབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་མཁན་སྡོད་སའི་ཁང་པ། 静室。佛教徒闭户静坐修行的房间。

མཚམས་བརྒལ། ཡུལ་ དུས་ ཁྲིམས་ སོགས་ ཀྱི་ མཚམས་ལས་འདས་པ། 越界，逾时，过分。

མཚམས་གཅོད་པ། (1)རེ་ ཞིག་ བར་ མཚམས་ འཇོག་པ་དང་། འཕྲོ་ ཆད་ ཀྱིས་ གཅོད་ པ། 暂停，中止，间断：འགྲོ་ རྒྱུན་ གྱི་ མཚམས་ གཅོད་ པ། 停止流通。(2)བསྡེབ་མཚམས་གཅོད་པ། 闭关。佛教徒闭户修行。(3)(སྐྱང) ཁྲིམས་གཅོད་ པ། 处治，惩罚。

མཚམས་ཆད་པ། བར་མཚམས་ཆད་པ། 中断，间断：འགྲིམ་འགྲུལ་གྱི་མཚམས་ཆད་པ། 交通往来已经中断。

མཚམས་ཆེན་ གཅོད་ པ། (1)ཐོག་ ཙོག་ འབྲེལ་ མཚམས་ཆད་ དེ་ གཅོད་ པ། 彻底隔离，完全断绝关系。(2)ཆོས་ ལུགས་ པ་ ཚོ་ མཚམས་ དམ་ ཐོར་

སྡེད་པ། 终身坐静，闭大关。佛教徒终身足不出户，独坐修行的宗教活动。

མཚམས་ཐོ། (1)ས་མཚམས་ཀྱི་རྟགས་ཐོ། 界碑。边境上的界石。(2)བསྒྲིགས་མཚམས་ཀྱི་ཐོ་ངོ། 关石。佛教徒闭关修行时，放置静室外边表示不越此外出的界石。

མཚམས་ལྡན་མ། (མངོན) བྱད་མེད། 妇女的异名。

མཚམས་སྒྲིག། ཉི་རྩེ་དང་དགོང་རྩིའི་ཐི་ཟེར་ཚེགས་པའི་སྒྲིག་དམར་སེར། 彩霞，云霞。早晚日出日没时天空云层出现的彩色光辉。 མཚམས་སྒྲིག་དམར་ཚའི་ཏེད་མདངས་རྣམ་པ་བཀྲ། 红霞灿烂绚丽。

མཚམས་སྒྲིགས་ལུ། སྒྲ་རིག་པའི་མིང་གི་ མཚམས་སྒྲིགས། དབྱངས་ཀྱི་མཚམས་སྒྲིགས། རང་བཞིན་གྱི་མཚམས་སྒྲིགས། གསལ་བྱེད་ཀྱི་མཚམས་སྒྲིགས། རྣམ་བཅད་ཀྱི་མཚམས་སྒྲིགས་ལྔའོ། 五种拼合：词拼合、韵母拼合、体拼合、声母拼合和格拼合。

མཚམས་སྒྲིགས་བ། (1)མིའམ་ཡུལ་དང་། དངོས་པོ་གསར་དུ་ རོ་སྒྲིགས་ཐྲེབ་པ། 介绍。(2)བར་མཚམས་མཐུད་པ། 结合，连接，关连：ལྟ་ཕྱིའི་ མཚམས་ སྒྲིགས་ པ། 前后结合。(3)ཚིག་ ལྟ་ ཕྱི་ གཉིས་སྒྲིལ་བའི་ཐབས་ཆུལ། 拼合法。构成词组、句子的法则。

མཚམས་སྒྲིགས་ཡི་གེ། ཀུ་ གང་ ཀྱི་ དབྱངས་ ཡིག་ བཅུ་དྲུག་ལས་རིང་བའི་ཡི་ གེ་ བཞི་ སྟེ། ཞེ་ ཞེ་ ཙོ་ ཙོ་ རྣམས་ སོ། དེ་ཡང་ཞ་དང་ ཞེ་ སྒྲུབ་ བ་ དེ་ ཞེ་ ཡིན་ རོ། ཞ་དང་ ཞེ་ སྒྲུབ་ བ་ དེ་ ཞེ་ ཡིན་ རོ། ཞ་དང་ ཙུ་ སྒྲུབ་ བ་ དེ་ ཙོ་ ཡིན་ རོ། ཞ་དང་ ཙོ་ སྒྲུབ་ བ་ དེ་ ཙོ་ ཡིན་ པས་ དེ་ དག་ ཚན་ ཚུད་ སྒྲུབ་ བ་ ལས་ བྱང་ བས་ན་ མཚམས་ སྒྲིགས་ བའི་ ཡི་ གེ་ ཞེས་ བྱའོ། 长元音，梵文复合元音字。谓ཞེ་ ཞེ་ ཙོ་ ཙོ་ 四字，ཞེ་ 为ཞ་ 与ཞེ་ 之合，ཞེ་ 为ཞ་ 与ཞེ་ 之合，ཙོ་ 为ཞ་ 与ཙོ་ 之合，ཙོ་ 为ཞ་ 与ཙོ་ 之合。此四字只有长音和最长音，没有短音。最长音又摄于长元音之中，故梵文复合元音字，又简称为长元音字。

མཚམས་སྒྲིགས་ཚིག་འབྲས་ཀྱི་སྒྲ། ལས་ཆོག་ལྟ་ སྦྱི་ གཉིས་ ཀ་ རིམ་ཅིག་ འཇུག་ པའམ། ཆོག་ཅམ་ བརྗོད་ཅིང་ བའམ། ཅིག་ཅར་དུ་ འཇུག་ སྐབས་ ལས་ ཆོག་ སྦྱི་ མ་འདེན་ པའི་ ལྷག་ བཅས་ ཀྱི་ སྒྲ་ ཚེག 承接连引词。连接两个次第发生或紧接同时发生的动作时所用连引词：ཆོག་ སྒྲ་ དང་ བཅས་ ཏེ་ མེ་ འབར་ པ། 夹着爆裂声燃烧。ཡར་ ལང་ས་ དེ་ ངར་ སྐད་ ཆེན་ པོ་ ཞེག་ ཀྱག་ པ། 站起来大吼一声。མི་ ཚོའི་ བསམ་ འཆར་ བསྡུས་ ནས་ རྩོམ་ ཆོག་ འགོད་ པ། 综合人们的意见，然后作出结论。སྒྲུབ་ ལས་ ཞེ་ ཞེང་ འཇམ་ ལ་ དུལ་ བ། 举止雍容、温和而沉静等句中的དེ་、ནས་、ཞེང་、ལ་等字，都是承接连引词。

མཚམས་མེད་ རྟེན། (མངོན) མོ་ མཚན། 非界依。女阴的异名。

མཚམས་མེད། (1)བར་ཀྱི་ དཀྱི་ བ་ མེད་ པ། 无间。没有间隙中断：དུས་ཀུན་ མཚམས་ མེད། 立即，立刻。ས་ ཡུལ་ མཚམས་ མེད། 壤地紧接。(2)ཤི་ མ་ ཐག་ དགུལ་ བར་ སྐྱེ་ བས་ བར་ དུ་ སེམས་ ཀྱི་ མཚམས་ མ་ ཆོད་ པ། 无间往生。死后立即往生地狱，无"中有"等从中间隔。

མཚམས་མེད་ལྔ། བ་ ཁུས་ བ་ དང་། མ་ ཁུས་ པ། དགྲ་ བཅོམ་ ཁུས་ པ། དགེ་ འདུན་ ཀྱི་ དབྱེན་ བྱེད་ པ། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ སྐུ་ ལ་ ངན་ སེམས་ ཀྱིས་ ཁྲག་ འབྱིན་ པ་ སྟེ་ ལྔའོ། 五无间罪，五无间业：弑父、弑母、杀阿罗汉、破僧和合、恶心出佛身血。

མཚམས་མེད་ ཆ་ འདྲ། རྟེ་ བའི་ མཚམས་ མེད་ བའི་ ལས། 似无间罪，近无间罪。

མཚམས་བཅོས། འདུལ་ བའི་ བྱ་ ཚད་ ཅིག་ རྟེ།

མཚམས་གཅིག་ཏུ་རྩང་ཁང་བྱེད་གྱིས་མ་བཟློས་པར་བཙོས་པའི་ཟས། 界内自煮。《毗奈耶经》所说同一界中，厨房未经加持所造熟食。

མཚམས་ཆོག་ལས། མཚམས་ཀྱི་བར་ཆོག་ལས། 分齐，分际，段落：ཕྱ་བ་མཚམས་ཆོག་ལས་ཡོད་ པའི་ སྒོ་ནས་སྒྲུབ་བཞིན་འདུག 工作正在分期进行。རྟས་རྟུ་ མཚམས་ ཆོག་ལས་ མེད་ པར་ ཟ། 马在不停地吃草。

མཚམས་ལ་ མཚམས་ལ། བར་ བར། 偶尔，间或：མཚམས་ མཚམས་ ལ་ ངལ་ རྩོལ་ དང་། མཚམས་ མཚམས་ལ་ སློབ་ སྦྱོང་ བྱས། 有时劳动，有时学习。མེམས་ཀྱས་ མཚམས་ མཚམས་ ཆེ་ ལ། མཚམས་ མཚམས་ ཆུང་ བར་ འགྱུར་ བ། 情绪时高时低。

མཚམས་བཞི། ཤར་ སྒོ་ནི་ མཚམས། ཨོ་ རྒྱ་ གྱི་ མཚམས། རྒྱ་ བྱང་ གི་ མཚམས། བྱང་ ཤར་ གྱི་ མཚམས་ བཅས་ བཞི་ དེ། 四隅，两方之间：东南、西南、西北和东北。

མཚམས་ཐམས། བར་ མཚམས་ མེད་ པ། 四处，到处，各方：ཤུལ་ དུས་ ཚོ་ སྐབས་ མཚམས་ ཐམས་ ལ་ ཡ་ རབས་ ཀྱི་ སྒྲུབ་ པ་ རྒྱལ་ བ། 随时随地发扬高尚风格。

མཚམས་སྐྱོང་། (1)ས་ མཚམས་ སྐྱོང་ མཁན། 戍边者。(2)ས་ མཚམས་ སྐྱོང་ བ། 守卫边疆。(3)བསྒེན་ མཚམས་ པ་ ལ་ ཞབས་ རྟེན་ བྱེད་ མཁན། 护关者。佛教徒闭关修行时，代为料理生活等事务的人。

མཆའ། མཆའ་ མེས་ ཀྱི་ བསྒྲས་ མིང་།

མཆའ་མེས། (རྟིང་) གཅན་ གཟན་ འཐབ་ བ། 豺，豺狗。

མཆའ་ཁྱ། (1)ཁྲིམ་ བྱ་ དེ་ ཕོ་ དམར་ པོ། 红色雄鸡。(2)(རྟིང་) རྟིང་ པ་ དཀར་ པོ། 白蹄兽。兽蹄后跟毛作白花斑者：རྟ་ དེལ་ མཆའ་ ཁྱ། 白蹄骡马。

མཆར་དགའ། (1)ངོ་ མཚར་ ཏེ་ དགའ་ བ། 惊喜：འཕྲིན་ སྒྲུབ་ ལ་ མཆར་ དགའ་ བྱེད་ པ། 对表演感到惊喜。(2)(མིང་) 1.བྱའམ་ ཡིན། 报酬、工资的异名。2.བྱ་ དགའ། 奖赏的异名。

མཆར་གཏམ། (1)ངོ་ མཚར་ བའི་ གཏམ། 希奇话，奇谈。(2)གྱལ་ ཀའི་ མཚར་ གཏམ། 笑谈，笑话，滑稽话。

མཆར་སྐྱ། ཏ་ ཅང་ མཛེས་ པ། 艳丽，华美：འཇའ་ ཚེན་ མཚར་ སྐྱ་ ཅན། 鲜艳的彩虹。མཚར་ སྐྱ་ ལང་ ཚོ། 风华正茂。མི་ ཡི་ བྱ་ མོ་ ལྷ་ ཡི་ མཚར་ སྐྱ་ ཅན། 凡女美如天仙。བྱ་ མོ་ མཚར་ སྐྱ་ དང་ ལྡན་ པ། 美丽的姑娘。

མཆར་ཚོ། མཚར་ བ་ དང་ འདྲ།

མཆར་བ། མཛེས་ པ་ དང་། ཤད་ དུ་ བྱང་ བ། ཡ་ མཚན། 美丽，鲜明，神奇，罕见。མཚར་ མཚར། 希奇。ངོ་ མཚར། 优美。ཟབ་ ཅིང་ མཚར་ བ། 微妙。

མཆལ། 名词。(1)ཀུ་ མཚལ་ དུ་ རྡོ་ སྐུན་ ཀྱི་ རྣ་ ཁ་ ཅིག་ གི་ ཤ་ བ། ཁ་ རྩེས་ བ་ སྐེ། ཆུ་ མཚལ་ བ། ཅུས་ པས་ ཆེ་ འབྱུང་ བ། རྩལ་ ཆག་ སྐྱོང་། རྟ་ དང་ ཤེལ། རྩྭ་ བ་ དང་། མཆན་ བའི་ ཚ་ བ། མིག་ ནད་ བར་ འཕྲི་ བ་ ཅན་ ལ་ ཐེན། 银朱，朱砂，朱辰砂。水银矿石硫化汞。入药味涩，性凉，功能收敛疮口、接合骨折、消除经络痰病、清肺肝热邪、治眼中翳障。(2)ཁྲག་ གི་ ཞེ་ ས། 血的敬语：ཤ་ དམར་ མཚལ། 鼻血。ཁྲག་ མཚལ། 血。

མཆལ་དཀར། (1)རྟེའུ་ སྐྱ་ མདོག་ དམར་ ལ་ དཀར་ ཤས་ འདེས་ པ། 浅赤色骡子。毛色赤中带白的骡子。(2)སྐྱེས་ དུ་ འཇོམ་ བའི་ མཚལ་ དཀར། 白色银朱，轻粉，甘汞。

མཆལ་སྐྱེས། (མིང་) དཔལ་ ཆུ། 朱砂生。水银的异名。

མཆལ་ཁ། མཚལ་ གྱི་ མདོག་ ཅན་ ཤས་ དམར་ བོ། 朱

砂色，朱红色；སྐྱེད་ཚོས་མཆལ་ཁ་ཞིག་ཅོན་འདུག 穿了一件红色上衣。

མཆལ་ཆུད། རྡོ་སྐན་ཞིག་སྐྱེ་འདུལ་སྐྱོང་མ་བྱས་པའི་མཆལ། 朱砂。未研成末的朱砂。药用矿物名。

མཆལ་ཁལ། མཆལ་ལས་དངུལ་ཆུ་བཏྲེན་པའི་ཤུལ་གྱི་ཐལ་བ་སྟེ། རྒྱས་པས་ཚ་འབྱས་དང་། ཀྱི་རའི་འཇམས། 银朱，猩红。从朱砂中提去水银所得升华物。功能消疮核、去腐肉。

མཆལ་མདོག མཆལ་དམར་གྱི་ཁ་དོག 朱红色，赤色。

མཆལ་བར། མཆལ་གྱིས་བཏབ་པའི་ཡིག་རིས། 朱印本。用朱砂或红墨水印刷的字画。

མཆལ་པར་མ། མཆལ་བྱུགས་ཏེ་པར་བཏབ་པའི་དཔེ་ཆ། 朱印本。

མཆལ་ཐྲིས། ཁྲག་གམ་མཆལ་དམར་ཐོས་ཐྲིས་པའི་ཡི་གེ་དང་རི་མོ། 血书，朱卷，红色字画。

མཆལ་ཐྲམ། མཆལ་གྱི་ལྷུག་མ། 银朱锭。用朱砂制成磨汁以写字作画的红色墨锭。

མཆལ་རྟོ། མོ་དཀར་སྐྱ་མདོག་དམར་པོ། 赤骡。毛色赭赤的骡子。

མཆལ་དམར། (1)ཆུ་མཆལ་སྐྱུག་ལ། 朱砂。(2)དཀྱུ་སྐྱ་མདོག་དམར་ཤས་ཆེ་བ། 朱红骡。毛色深红的骡子。

མཆལ་སྐྱག (1)དཀྱུ་སྐྱ་མདོག་དམར་ནག་འདྲེས་པ། 赤黑色骡子。(2)མཆལ་དང་སྐྱག་ཚ་བཞིས་པའི་མདོག 暗红色。银朱加黑色墨汁所成颜色。

མཆལ་ཚ། ལན་ཆུའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ལན་ཚ། ཁུ་རྡེས་དྲིན། རྒྱས་པས་སྐྲན་བཤིག་པ་དང་། མ་གསོ། འཐུ་བར་ཁྱེད། 红盐。药用盐类。味咸，性温，功能化症瘕、疗疮、止泻。

མཆལ་རྩེས། མཆལ་གྱི་རི་མོའམ་ཐིག་དམར་པོ། 红线，红色图画。

མཆལ་ཟླ། རྟེང་པ་དཀར་ཕའི་དོན་དུ་ཅོ་བའི་མཆལ་ལུ་དང་འདྲ།

མཆལ་གཤོང། (ཞལ) བོད་ལྗམ་ཐོན་པའི་ཡུ་བར་བཏང་བའི་འཇའ་དམར་ཕའི་མིང་། 朱红衬。藏靴统后方的红色镶边。

མཚུངས་ཚོས་འབྱེད་བྱེད་གཉིས་ཀ་སྐྲས་ཐིབ་བའི་ཚུལ་བ་ཅན། ཚུལ་བ་ཅན་གྱི་ཆུན་གྱི་གནས་གཤིས་ཤེས་སྟེ། དེའི་དང་དའི་ཅན་གཉིས་ཀྱི་ཁན་ཆུན་མཚུངས་ཚོས་དང་། འབྱེད་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཚིག་ཐེབ་ལ་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ སྐོ་ནས་སོ་སོར་ཚུལ་བའི་ཆུལ་ཞིག 明叙同异翻案。从字面直接叙述被比事物和比方二者相同的和不同的性态，以说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

མཚུངས་ཚོས་ཤུགས་དང་འབྱེད་བྱེད་སྐྲས་ཐིབ་ཀྱི་ཚུལ་བ་ཅན། ཚུལ་བ་ཅན་གྱི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྟེ། དེའི་དོན་གཉིས་ཁན་ཆུན་འདྲ་བའི་ ཐུན་ཚོས་ཤུགས་ལ་ བསྟན་ཅིང་། སོ་སོར་དབྱེ་བ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཆ་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཆུལ་ཞིག 隐同扬异翻案。文字上暗示同点，明叙异点，以说明比方和被比事物二者不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

མཚུངས་འཇུག (ཨཾ) གཤེག་རྗེ། 等捕。阎罗王的异名。

མཚུངས་ཁྱུགས། ཁན་ཆུན་འདྲ་བར་སྟོན་པའི་མཚན་མ། 等号。

མཚུངས་ལྡན། (1)མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སྟེ་རིགས་འདྲ་བ་ཙམ་དུ། 相同，相似，同类。(2)སེམས་ཀྱང་རྟེམས་ དེ་ སེམས་ གང་ དང་ གང་ ལ་ མཚུངས་པར་ལྡན་པ། 相应，俱行。彼此互相契合，即心所法与其各自相应之心，相应而起。

མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་རྒྱུ། ཀུ་བྱ་ཀི་ནང་གསེས་ཤེག་ མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ནས་ ཁན་ འདོགས་ པའི་

རྟོགས་ཐུ་གཞན་པ་སྟེ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཚན་ཚུན་ཁོགས་བྱས་ནས་མཚོ་མཉམ་དུ་འབྱུང་བའོ། 相应因。六因之一。彼此对应成为助益之心、心所法，互相伴随同时生起者。

མཚུངས་ལྡན་གྱི་འདུ་ཤེད། འདུ་ཤེད་ཀྱི་ཤེ་ཐག་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཚན་ཚུན་མི་འབྲལ་བར་དོན་རྣམ་པ་ལྔས་ལྡུན་ཅིག་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སྟེ། ཚོར་འདུ་གཉིས་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་དོ། 相应行。行或造作之一。心、心所发二者互不分离，互相平等同时而起，受想而外之一切心所生法。

མཚུངས་ལྡན་གྱི་མ་རིག་པ། རྟེན་མིངས་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་འདྲེས་པའི་ མ་རིག་པའོ། 相应无明。与一切烦恼相应之间杂无明。

མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས། སེམས་བྱུང་གང་ཞིག་ སེམས་ དང་ མཚུངས་ པ་ ལྔ་ ལྡན་ གྱིས་ འགོད་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཏེ། དཔེར་ བ་དང་། རྟམ་པ་དང་། དུས་དང་། ཇས་པའམ་ལྟ་ མཚུངས་པའོ། 五相应，五平等。各心所法与其各自心法，依于五种平等相应生起：心及心所所依平等、所缘平等、行相平等、时平等和事平等。

མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེད། ལྡན་མིན་འདུ་ཤེད། 非相应行。即不相应行。

མཚུངས་ལྡན་ཤིན་པའི་མ་རིག་པ། རྟེན་མིངས་གཞན་དང་ མཚུངས་པར་ མི་ ལྡན་པའི་ མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པའོ། 不相应无明。不与其他烦恼相应之不共无明。

མཚུངས་པ། འདྲ་བའམ་མཉམ་པ། 形容词。等同，相似，一样。佛书译为相应、同分：ས་ བའས་མཐོ་དམན་མཚུངས་ པ། 地势高低一样。མི་གྲངས་མང་ཉུང་མི་མཚུངས་པ། 人数不一样。ཆེ་ ཆུང་ མཚུངས་ པ། 大小相等。མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཆ་མཉུན་དང་། མཉམ། དེ་ལྟ་བུ། དེ་འདྲ། དེ་མཚུངས། འདྲ་བཅས་སོ།

མཚུངས་པ་མཚོ་སྨོམས་ཀྱི་ཁམ། གཤལ་འགྱུར་ གྱི་ཤན་གང་ཞེག་ རྟལ་ཤན་མིན་པར་གཞན་ཀྱི་ རྟེར་ བཀོད་ པ་དེ་ རྟེད་ལ་ བརྟེན་ ནས་ཤ་ རོལ་ བོ་ སྐུན་འབྱིན་པའམ་རྩོད་པ་བརླག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཁྱོད་ ཀུན་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་ བའི་ཤན་དུ། ང་ནི་ཁྱོད་ཀུང་ངོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 等同对答。对答应成时，不作正面对答，即以对方所立之因回嘴破斥或反驳者。如有难云："你是小偷，以是人故。"对此辩难，但云："然则，你也是小偷。"

མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ། དཔེ་དབེ་ ཅན་ ཤན་ཚུན་འདྲ་ མཚུངས་ སྟུ་ དངོས་ སྟུ་ གསལ་ བའི་ ཚིག་སྒྲུང་བའི་ཚིག 相同词，相似词。表明事物彼此相同或相似的一些字或词，བཞིན། ལྟར། ལྟ་བུ། ཇི་ལྟར། མཐུན། མཚུངས། ཡང་དག་ མཚུངས། མཉམ། ཡང་དག་གསལ། ངེས་པར་ གསལ། དབ་གསལ། གཅིགས་ཀྱི་ཆས། གཏེན་པོ། དག་ཆས། སོ་སོར་རྟོག་ འགལ། འདྲ། བཅས། བཟློག། རིགས་ཤུ་སྒྲུ། གཅིར་ བརྟན། སོ་སོར་ཐེབ། གཅིགས་མཚུངས། གཅིར་ མཉམ། ཡང་དག་འཇལ། མཚན་ཉིད་མཐུན། མཚན་ཉིད་འདྲ། མཚན་ཉིད་མཚུངས། མཐུན་ ཤུགས། དབེར་བྱས། དབེ། རྟོག དོགས། ཐུང་ ཟད་དོགས། རབ་ཏུ་སྒྲུ། སོ་སོར་བརྟགས རིགས་ ཤུ་མཐུན། མཉམ་པར་ བྱས། འགྲན། ཆུལ། སྡང་། འཁྲུ། མི་མཐུན་སྐྱེགས། འཐབ། འཁྱུ། དམའ་ འབེབས། སྐྱེད། ཅོ་འཇྲི། འགོག དགོད། ཕྱག་ དོག མི་བཟོད། སྐལ་བཟང་འཕྲོག་ཅིང་། མཛེས་ པ་སྐྱེས་ཅིང་། ཚར་གཅོད། རྟེས་སུ་ཀང་པ་འཛོག རྟེས་འགྲོ། རྟེས་སུ་འཆིང་། ངང་ཚུལ། ངང་

ཚུལ་འགོག་པ། རྟེས་སུ་ཕྱིད། རིགས། ཆོས་མཐུན་པ། ཕྱིའ་མ་མཚུངས་པ། རྟེས་སུ་སྐྱེ་གདྲིད་མི་ཕྱིད། གཉིས་སུ་མེད། རང་གཅིག་ཐུང་སོགས་ལྟ་བུ་མང་ངོ་།

མཚུངས་བཟི་ཁབྱངས་བཅུ་བཞི། ཤེགས་སྒྲུབ་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་ཚ་ཡི་ཞུ་ཛི་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་གྲང་ངུ་རིང་པོ་ཤེས་ཏུ་རིང་པོ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པས་བཅུ་གཉིས་དང་། ཨི་ཡིག་ལ་གྲང་ངུ་དང་ཤེས་ཏུ་རིང་པོ་གཉིས་ཡོད་པས་བསྡོམས་ན་བཅུ་བཞི་ཡོད་དོ། 梵文五元音字ཨ་ཡི་ཞུ་ཛི་ཨི་中，前四字各分为短、长、极长三种音，ཨི་字分为短和极长二种音，合为十四种音。

མཚུངས་བཟི་ཡི་ཀེ། ཤེགས་སྒྲུབ་སྐད་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་ཚ་ཡི་ཞུ་ཛི་ཨི། 等同字。梵文ཨ་ཡི་ཞུ་ཛི་ཨི་五元音字，同有长音短音之分，各字长音之量相等，各字短音之量亦相等，故名。

མཚུངས་བར་ལྡན་བཟི་སྐྱེ། ཤེམས་དང་ཤེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཅིང་གཅིག་པ་ན་གཅིག་པུས་འཇུག་ཅིང་གཅིག་མི་ནུས་ཀྱི། ཤེམས་དང་ཤེམས་ལས་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞེས་བཞག་ཚུན་དུ་གོམས་ཅས་ནས་མཐོ་མཉམ་དུ་འབྱུང་བའོ། 相应因。诸心心所取外境时，不能单独，须有众多心心所法辗转相依同取一境，彼此互为相应之因。

མཚུངས་སྤྱོད། སྤྱོད་པ་མཚུངས་བའམ་སྐལ་བ་མཉམ་པ། 同行，同事。行径相同或缘分相似者：བདག་གིས་ཤེ་སྡུད་གསུམ་པོ་བསྡུས་པ་ན། ཚངས་པ་མཚུངས་སྤྱོད་སུས་ཀང་ཚུགས་མི་ནུས། 当我结集三藏时，同梵行者无能违。

མཚུངས་བྱེད། འགྲན་ཟླ་བྱེད་པ། 无比，无匹：བཀའ་དྲིན་མཚུངས་བྱེད། 恩德无比。བྱས་ཟིན་མཚུངས་བྱེད། 成绩无比。

མཚུངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཐུབ། དོན་ཆུན་ཀྱི་ཅང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ཚན་ཏུན་ཁྱག་པ་ཞེག་དང་། དབེ་ཚན་ཚེན་ཏུན་དམན་པ་གཉིས་ཚན་ཆུན་ཐ་ད་ཅི་ཡུགས་ཀྱི་གན་ཆུལ་འདྲ་བའི་ཟླ་ན་རིས་གཅིག་ཏུ་མཚུངས་པར་སྤྱོད་བའི་ཆུན་ཞེག 攀合喻。比方优于被比事物，但就各自动作彼此相同，因而当作同类的修辞方法。譬喻修饰法之一。

མཚུངས་མེད། མཉམ་མེད། 无比，无匹；སྟོང་སྟོབས་ མཚུངས་ མེད། 无比的精力。ཤེ་ཀྱོས་མཚུངས་མེད། 无比的智慧，སྟོབས་ལྡན་མཚུངས་མེད། 强大无比。

མཚུངས་རྩོ། འགྲན་ཟླ། 匹敌，伦比，མཚུངས་ཟླ་མ་མཆིས་པ། 无与伦比。

མཚན། 名词。(1)ཕ་མེས། 祖先，祖宗。(2)བོན་ཡུགས་ལྟང་ཚ་མེས་ཀྱི་ཐབ་མ་སྤྱིག་ཀྱི་བཅུད། 祖先的魂魄。苯波教徒所说各人祖先的精神灵气。(3)ཕ་མེས་དྲས་ཀྱི་ལྷ། 神。苯教所说各人祖先所信神祇。(4)གཤེད་པོ། 死者。

མཚན་ཁང་། (1)ཕ་མེས་ཀྱིས་བཅུད་བའི་འཛེག་རྟེན་ཀྱི་ལྷ་གནས་ཡུལ། 祖神庙。供奉祖先所奉神祇的寺庙或神坐。(2)གཤེད་པའི་བང་སེ། 陵墓，坟墓。

མཚན་ཀྱི་ལྷ། (མངའ) གཤེད་རྗེ། 死神。阎罗王的异名。

མཚན་མཆོད། བོན་ལུགས་ཤུར་ཚ་ མེས་ ཀྱི་ དྲང་སར་གནས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཤུར་ཀ་ཁག་གཏོང་བའི་ མཆོད་ པ། 祖神祭。苯教徒对各人祖宗所信神祇举行的血祭。

མཚན་གཏོར། བོན་ལུགས་ཤུར་ཚ་ མེས་ དྲས་ ཀྱི་ ཤུར་ བཤུར་ བའི་ གཏོར་ ཁ། 祖神食子。苯教徒举行祖神祭祀所供食子。

མཚན་འཕྲེང། ཚ་མེས་དྲས་ཀྱི་ ཤུར་ ཀ་ ཁག་ གི་ མཆོད་པ་བྱས་པ། 祖神食子。苯教徒举行祖神祭祀时所供血肉等物。

མཚན་ཞལ། (1)མེ། 火。 (2)མེ་ལྷ། 火神。

མཚན་ལ་རྩལ། (མངའ) གཤིན་རྗེ། 甩鬼。阎罗王的异名。

མཚན་གཟེལ། ཚ་མེས་དྲས་ཀྱི་དྲང་ཁྲིད་དྲ་གནས་པའི་ཤུར་ཀ་ཁག་གཏོང་བའི་གཟེལ་མཆོད། 祖神祭。苯教徒对各人祖先信奉的神祇举行的血祭。

མཚན་ལྷ། (1)ཚ་མེས་ཀྱིས་བཟླའ་བའི་ལྷ། 祖神。苯教徒所说各人祖先信奉的鬼神。(2) གཤིན་རྗེའི་ཆུལ་བོ། 阎罗王。宗教徒所说主管地狱的神。

མཚན། མཚན་དཀར་ནག་ཇོ་དམར་མེད་སོགས་ཀྱི་རིགས་ མིང་། 名词。矾。一种矾土，有白、黑、青、红、黄等种， 常用以鞣制皮革及皮革染色的媒染剂。

མཚན་དཀར། ཚོས་གདན་དྲྭ་ཐྲད་བའི་ས་ དཀར་ ཁྱེག 白矾土。染色前作媒染剂使易吸收颜料的白矾土。

མཚན་སྔོ། ཚོས་གདན་དྲྭ་ཐྲད་བའི་ས་ སྔོན་ ཁྱེག 青矾，青矾土。

མཚན་ཐོབ་ནབང་རྩེ། མར་པ་ཁོ་ཐུའི་ རྒྱུ་ མ་ཀྱག་ཅན་ ཁྱེག 楚敎旺厄。玛尔巴译师一著名弟子名。

མཚན་ནག ཚོས་གདན་དྲྭ་ཐྲད་བའི་ས་ནག་ ཅིག 黑矾，黑矾土。

མཚན་ཡྱ། མཚུར་ཡྱ་དགོན་བའི་བསྟུས་མིང་།

མཚན་ཡྱ་དགོན་པ། རབ་བྱང་གསུམ་བའི་ས་ཐྱ་ ལོ་ལ་ཀཆ་པ་དྲས་ཀྱགས་མཁྱེན་བས་ བཀའ་ བའི་ ཀཆ་བཀའ་བཏུད་ཀྱི་དགོན་ཆེན་ཁེག་རྒྱ། ཐྱ་ས་ སྐོང་ཁྲིར་ཀྱི་རྩྭ་ཐྱང་ཀ་ཀྱགས་ཐུ་ཟེད། 楚普寺。藏传佛教噶玛噶居派主庙。公元1189年，为噶玛噶居派高僧杜松钦巴倡建。 其地位于拉萨市西北堆龙的楚普地方。

མཚན་དམར། ཚོས་གདན་དྲྭ་ཐྲད་བའི་ས་ དམར་ ཁྱེག 红矾，红矾土。

མཚན་ཡྱ་གས། མཚུར་ཡྱ་དྲོན་ཀྱབ་ངོད་ཅར་ཀྱིས་ ཀཆ་རང་ཐྱང་རྩྭ་ཐྲིའི་རྩེས་ཐུ་འཐང་བའི་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཡྱགས། 楚普派。楚普寺顿珠兀色继噶玛·自然金刚而创的历算学派。

མཚན་ལེར། ཚོས་གདན་དྲྭ་ཐྲད་བའི་ས་ ཤེར་ ཁྱེག 黄矾，黄矾土。

མཚལ། (རྟེང) མཛེས། 美丽。

མཚལ་ཁ། 名词。(1)མཚུ་དང་སྣ། 唇；鼻：མཚལ་ཐྱག་ཐྱག 塌鼻。མཚལ་འཁགས་པ། 鼻塞。ཁ་ མཚལ། 嘴脸。སྣ་མཚལ། 鼻翼。(2)སྐྱག་ཆད་ ཀྱི་སྣ་མདོ་ དང་ཁ་ མཚུ། 动物的鼻孔和上唇。(3)སྣའི་ཐྱ་ གཤོག་གཡས་གཡོན་ཀྱི་འགྲམ་ད་འཕངས་ བའི་གཟེན་པའི་ཧ་ ཁྱེག 承泣脉。分别在鼻翼左右两侧的要害脉道。

མཚལ་ཀྱི། སྣ་ཐྱག་ཀྱི་མཚལ་ཁྲང་ནས་ཀྱ་འདེབས་ བའི་ཐྱེ། 鼻息声。如犬遇警时鼻中所发哼呼声。

མཚོ། མཚོ་ལྷམ་དང་འབྲ།

མཚོ་ཁྲོ་ཚ་ཁ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་དབུས་ བའི་ མཚོན་རྩེང་ཁྲོངས་ཐྱ་ཟེད། 才多茶卡。盐湖名。在西藏自治区班戈县境内。

མཚོ་ལྷམ། ལྷམ་ཐྱའི་ཐྱེན་ཀྱི་རིགས་ ཀྱིག་ཐྱེ། རྡ་ མངར་ལ་ཁ། ཁྱ་རྩེས་བཞིལ། ནྱས་ ཁས་མཚོང་ བའི་ཚད་བ་དང་། ཚ་བ་གས་རྩིང་ཟེལ། ཁག་

གཅིག། ལུས་སྡུམས་རྒྱུད། 三棱麻黄，藏麻黄。麻黄之一种。入药味甘苦，性凉，功能清脾腑热邪、解新旧热病、止血、益体。

མཆེ་མ། 名词。(1)མཉམ་རྒྱལ་བྱུ་ཀུ། 孪生子，双胎子。(2)ཁྱིམ་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞིག 双女宫。十二宫之一。(3)(མངོན) དུས་གཅིག་ཏུ་བྱུ་ཀུ་གཉིས་མཉམ་དུ་རྒྱལ་བས་ཀུངས་གཉིས་མཆོག། 双生。孪生孩子常为二个，故表数字2。

མཆེ་སྨད། མཆེའི་ཟློས་ལ་བཏེག་པའི་སྨད། 驱魔麻黄子，麻黄朵马。诵咒后洒出以驱除鬼魔的麻黄食子。

མཆེད་པ། ❶དུར་ཁྲལ། 名词。尸林，坟墓；དུར་མཆེད། 坟场。❷(རྟོང) དུར་དུ་འཇུག་པའམ་དུར་དུ་ མཆེད་པ། 埋葬。

མཆོཌ། མཆོ་ཆུང་བའམ་ཇྲིང་བྱ། 名词。湖泊，池沼；ཚ་སྐེ་ཅན་ཁྱི་མཆོཌ། 盐湖。 ས་མཐའི་སྟེང་དུ་མཆོ་དང་མཆོཌ་སྣང་ཚོགས་ལྟར་ཆགས་པ། 高原湖泊，星罗棋布。

མཆོད། གནས་སྐབས་སྡོད་ས། 名词。暂住地，寄宿处；འབྲོག་མཆོད། 游牧地。མཁྱེན་མཆོད། 寄宿舍。མཆོད་ཁྱིམ 临时住宅。

མཆོད་རྒྱག་པ། ནོར་ཕྱུགས་ལ་ས་ནད་ཆེག་ཆ་ཤེད་གྱང་ཁྱིས་མཆོད་པ་འབྲེགས་པའི་འཚེས་གཏམས་ཤིག 刺脾。牛遭瘟疫时，用木橛刺入病牛脾脏进行治疗的方法。

མཆོད་ཁྱིང་། འབྲོག་པ་སྡོད་ས་རྡིང་པ་དང་། ཕྱུགས་ཀྱི་ལྟུས་ར་རྡིང་པ། 牧幕旧址，牛圈废墟。

མཆོད་ཆོས། འབྲོག་པའི་རུ་བ་མ་རྒྱས་ཙོང་རྒྱ་ཁུལ་ཤེགས་པ་ཞེག་ལ་ས་རྩེ་སོགས་བཅུགས་ནས་བཏུབ་པའི་རྟགས། 将牧界堆。游牧部落迁徙前寻找水草肥美地区，垒起土石，标明已经有人选占的标记。

མཆོད་སྡེང་། རྩ་ཆ་བའི་སྡུང་བ་དང་། ཞུམ་ཁའི་མཆོད་སྡུང་། 客气，害羞，腼腆。羞涩貌，难为情状；མཛའ་གྲོགས་ནང་ཁུལ་ལ་མཆོད་སྡུང་མི་དགོས། 亲密朋友之间不需客气。མི་མང་གི་དཀྱིལ་དུ་འཇོག་པ་ལ་མཆོད་སྡུང་མི་བྱེད། 到人众中去不觉腼腆。

མཆོད་པ། ནང་ཁྲལ་མཆོད་པ། 名词。脾脏。

མཆོད་ཚ། རྩ་ཆ་བ། 形容词。腼腆。惭愧羞涩之状；དེ་རིང་ཀེ་ལས་ཀ་ ཡག་པོ་ མ་བྱུང་བས་ཏ་ཅང་མཆོད་ཚ་བྱུང་། 今天工作做得不好，感到很惭愧。

མཆོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)སྡུག་པ་དང་། ཁྱད་སྡིང་མི་འདོད་པ། 厌烦，憎恶，不欲；དཀའ་བའི་ལས་དོན་ལ་མ་མཆོད་ཅིག 不要讨厌艰苦的工作！སེམས་མཆོད་པ། 心生厌烦。(2)རྩ་གནོད་པ་དང་། རྩ་ཆ་བ། ཞེད་པ། 害羞，惭赧；འགྲོ་མཆོད། 不好意思去。སོད་མཆོད། 怕说话。

མཆོད་ཁ་ཅི། མཆོ་རྩོན་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྡོ་ཞེག དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆོའི་ངོས་ལས་རྒྱུ་སྐུམ་སྟོང་ལྷག་ཅམ་ཡོད། 鸟岛。青海湖中一小岛名。岛高海拔三千多米。

མཆོད་ཁག ཞེད་པའི་ཉམས། 腼腆。羞涩畏怯之状；རང་སྐྱོན་དང་གཞན་སྐྱོན་བརྗོད་ཐུབ་ མཆོད་ཁག་མི་བྱེད་པ། 不怕批评和自我批评。

མཆོད་ཕྱོགས། འབྲོག་པའི་དུ་བ་རྒྱས་པའི་ཤུལ། 牧幕遗址，游牧旧地。

མཆོད་ལས། འབྲོག་པ་སྡོད་པའི་ས། 架设牧帐之地。

མཆོལ། གྲོགས་མམ་རྒྱ་བོ། 名词。比邻，相邻；ཁྱིམ་ མཆོལ། 邻家。ཀཁ་ མཆོལ། 隔壁房间。སྡུམ་མཆོལ། 邻舍。ཁྱལ་ མཆོལ། 并坐者。ཁང་ མཆོལ། 邻居。

མཆོ། ❶名词。(1)ཆུ་གཏེར། 湖，湖泊。内陆

蓄水凹地。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་ནས་བསྡུས་དང་། རྒྱས་བྱས་མ་བྱས་པ། ལྟ་མིན་བསྡུས། ལྟ་རྩིང་། ལྟས་བཀུག་། ལྟས་བསྡུས་བཅས་སོ། (2)ལག་ སོར་ བཅུའི་ རྩེའི་ ཀ་ རིས་ རྒྱར་ རྒྱར་ ཐྱི་ མིང་། 簸斗的斗。指端的螺纹。❷(མངོན) རི་ རབ་ཀྱི་མདངས་ཪཱག་ ལྷཀས་ཀྱིས་ཆུ་ མཚོ་ ཆེན་པོ་ ལ་ཁ་ དོག་གིས་དཀྱི་ན་དཀར་སྔོན་དམར་སེར་བཞི་ ཚེད་ ཅས་ ཁྱངས་ བཞི་ མཚོན། 须弥山色映入海中，海水呈现白、青、赤、黄四色，故表数字4。

མཚོ་སྐོར། (1)ཆུ་མཚའི་རྒྱངས་དུ་རྒྱར་གཡེང་ཆུག་ པ། 巡洋。(2)ཆོས་ལྷཀས་པ་ཚོས་ཉ་མཚོ་ སོད་ ལ་གནས་སྐོར་དུ་འགྲོ་ བ། 朝拜神海。宗教徒以湖泊为圣地而环绕巡礼的宗教活动。

མཚོ་རྒྱ་ཧིང་། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་སུ་ ཚད་ བའི་མཚོ་ཞིག 札陵湖。黄河发源地带一湖泊名，在青海省境内。

མཚོ་རྒྱས། (མངོན) (1)མེ་ཏོག་བད་མ། 莲花的异名。(2)ཟླ་བ། 月亮的异名。

མཚོ་རྒྱལ་རོ་ཇེ། ཀུ་དུ་མཚན་བརྒྱད་ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞིག 莲花金刚。莲花生八种名号之一。

མཚོ་བཀྲམས། ཆུ་བཤམས་ས་ཐེབ་ བའི་ མཚོ་ ཀུལ། 千海子，湄湖。

མཚོ་ཁ། མཚོའམ་ ཆུ་ མཚའི་ཁ། 港口，湖滨，海滨。

མཚོ་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་མོ། དཔལ་ལྡན་མཚོ་སྔོན་ བའི་མིང་ ཡིན། སྔོན་ ཀྱི་ གཏམ་ རྒྱུད་ ལས་ ཆུ་ མིག་ ཆུང་དུ་ ཞིག་ བྱུང་དུ་འཕྱུང་ངེ། མཚོ་ཆེན་ བོད་ ཀྱུད་ བས་ མི་ ཁྱིམ་ཁྲི་ བསྡུབས་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཀྱིས་ མཚོ་ཁྲི་ ཤོར་ རྒྱལ་ མོ་ ཟེར་ ཞེས་ སུ་ གྱུར་ཏོ། དེའི་ རྗེས་ ལ་ ལར་ མཚོ་ཁྲི་ བཤོས་ ཤམ་ མཚོ་ ཁྲི་ བཤོར་ ཞེས་ འདོད་ རྒྱལ་ ཀྱི་ མིང་ ཡིན་ ཞེས་ ཀྱང་ གསུངས། 淹没万家湖。即今之青海湖。传说古时有一小泉，突然涌出大水，形成巨湖，淹没万户人家，故名。古书中亦有写为 མཚོ་ཁྲི་ བཤོས་ 或 མཚོ་ཁྲི་ བཤོར་的，乃随意立名，无义可解云。

མཚོ་འཁོར། གཉིང་ཟབ་ཆུའི་ རྒྱབ་ཤས་འཁོར་ བ། 湖漩，海漩。湖海流水在水底低处激成的回流：ཀེ་གྲ་ མཚོ་ འཁོར་དུ་ ཐེམ་ ཉེར་ ཕེབ་ བ། 皮船快要掉进漩涡里。

མཚོ་འཕྱག ཆུ་ མཚོ་ འཕྱག་ ཉིང་ གྱེལ་ བ། 海水翻腾。

མཚོ་རླུང་། ཆུ་ མཚའི་ནང་དུ་ རྩེད་ བའི་ སྐྱག་ ཚད་ ཤེག་ ཉེ། ལུས་ ཆེ་ ཞིང་ རྒྱུས་ ཤེད་ བ། མདོག་ རྒྱ་ བོ། མིག་ ཕྱ་ ལ་ རྣ་ གཤོག་ ཤེད་ བ། སོ་ ཁ་ ཅང་ རིང་ བོ་ གཉིས་ ཕྱེད། སོ་ དེ་ བ་ སའི་ ཚ་ ཁྱིད་ དངོས་ རྫས་ བྱས་ ཆོག 海象。身体大，色灰黄，无毛，眼小，没有耳郭，牙特别长，生活在海洋中。长牙可以做象牙的代用品。

མཚོ་ཀག་རྒྱལ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཆུ་ ཚ་ རྡོང་ གི་ནུབ་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད། 措古吉拉。山口名。在西藏自治区加查县境内。

མཚོ་འཁྲམ། མཚའི་ཉེ་ འཁྲམ། 湖畔，海岸，滨海地区。

མཚོ་འཁྱེལ། ཆུ་ མཚའི་ ཐོག་ ཀྱ་ གཟིངས་ བཏང་ ནས་ སྐྱོད་ པ། 航海。驾驶船只在海洋上航行。

མཚོ་རྒྱན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ མཚོ་ སྡེ་ རྫོང་ ནས་ ཐོན་ བའི་ རྒྱུན་ འབྲུམ། 错那葡萄。西藏自治区错那县境所产葡萄。

མཚོ་ཞོ་ཧིང་། མཚོ་ སྔོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁངས་ སུ་ ཡོད་ བའི་ མཚོ་ ཞིག 鄂陵湖。黄河发源地带一湖泊名，在青海省境内。

མཚོ་ཞོན། (1)མཚོ་ སྔོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཀྱི་ ས་ རྒྱུད་ ཀྱི་ རྒྱ་ མིང་། 青海省辖境总名。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ ལྗོངས་ཀྱི་ནག་ ཆུ་ རྫོང་ ཁྲི་ ཤུབ་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད་ བའི་ མཚོ་ ཞིག错鄂。湖名。在西藏自治区那曲县西部。

མཚོ་སྣོན་ཀྱི་ཁོ་བོ་ཀུ་ཆེན་བོ་རྣམས་ལ་བརྗོད། ལྷང་སྐུ། མ་ཀུ། ཁམས་ཁྲི། སྤྱང་སྐད། ར་ཁོ། སྐྱེན་ཙོལ། ཆུ་བཟང་། ཐུན་པཱག་རྟེ་བཅུད། 青海八大呼图克图：章嘉、阿嘉、色赤、东谷、惹科、冈珠、曲桑和土官。

མཚོ་སྣོན་བཱ། མཚོ་སྣོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་ མཚོ་ཆེ་ཤོས་ཤིག 青海湖。青海省境内最大内陆湖名。蒙古语作库库诺尔，汉书作鲜水，唐书作西海。

མཚོ་ཆུང་། མཚོ་ཆུང་ཆུང་། 湖泊，池沼。

མཚོ་ཆེན། (1)རྒྱ་ མཚོ་ཆེན་བོ། 大海，海洋。(2)རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྣོང་ཁུལ་གྱི་ཐུབ་རྒྱུད་དུ་ཙོང་ཁ་དེ་ཁྲལ་དུ་བཀྲ་རི་གཏམ་ མཚོ་ཙོང་། བའི་ཏེན་ཀྱི་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པ་རེད། རྫོང་མི་དམངས་ཁིད་གཞུང་དེ་སྐན་སྤྱང་དུ་ཙོའུ། 措勤。县名。在西藏自治区西部，因境内有扎日南木错湖而得名。县人民政府驻门堇。

མཚོ་མཐུན། སྐད་བོད་ཀྱི་བཤད་ སྲིལ་ དུ་ མཚོའི་ངོས་ནས་ཤར་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་བལྟས་ཏེ་འབྱུང་འགྱུར་ལུང་ བསྟན་ བྱེད་ ཐབས་ 祭湖，观湖相。由观望湖面水光天色所现幻景以行占卜的一种迷信活动。

མཚོ་ཀ། ཀུ་ མཚོར་གནས་པའི་ཉ་སྣ། རོ་མངར། ཞུ་རྩེས་རྔུལ། ནུས་པས་ཚོ་བའི་དྲོད་སྐྱེད། བད་ཀན་ཀྱི་ནད་སེལ། ལུས་རྒྱངས་གསོ། 海鱼。海产鱼类。入药味甘，性温，功能补胃阳、治涎液病、补元气。

མཚོ་སྤྱིང་། (1)མཚོ་ མཐིལ་ ཁ་ཏིང་ རིང་ ཀྱི་ བྱག་ཁམང་། 海眼。内陆湖泊，水底穿漏，通往别处的孔道。(2)མཚོ་ སྲིན་ བོའི་དཀྱིལ་དུ་ ཡོད་ བའི་རི་ཞིག དེའི་ མཐོ་ ཚད་ ཀུ་ མཚོའི་ ངོས་ནས་ སྟེ་ ༤༢༦༦ ཡོད། 龙驹岛，湖心山，海心山。在青海湖中心。

མཚོ་ཁྱ། ཀུ་ མཚོ་ལ་ ཁྱབ་ བའི་ ཉ་ རིགས་ ཤེས

དེའི་ཁྱོང་ཁྲ་དང་འདྲ་བས་ མིང་དེ་ ལྟར་བཏགས། ཆེ་ཁྱས་རྣམས་ སྐྱེན་ ཐ་ ཆེན་ ཞེག་ ཚོ། 海马。大的海马是珍贵的中药。

མཚོ་ལྟས། མཚོ་ནང་ནས་ སྐྱོན་བའི་ ལྟས། 湖相。湖面水光交映呈现的缥渺幻景，常借以占卜未来吉凶。

མཚོ་མཐའ། མཚོའམ་ ཀུ་ མཚོའི་ མཐའ། 湖滨，海岸。

མཚོ་དྲུག སྒང་ཐུ་དང་། མར་དང་། ཞོ་དང་། ཏེ་མ་དང་། ཆུ་དང་། ཆང་བཅས་ཀྱི་མཚོ་དྲུག་ཚོ། 六池：蜜池、酥池、酪池、乳池、水池和酒池。

མཚོ་ཐྱང་། ཀུ་ མཚོའི་ འཐྱམ། 湖滨，海岸。

མཚོ་ལྗོན་མ། (1)ལྗོན་ཤིང་རྟ་བ་ཀ། 杂婆伽香树。(2)(མངོན) ལུ་ མེ་ དབྱངས་ཅན་ མ། 海生女。妙音佛母的异名。

མཚོ་རྒྱ (1)ཚུ་ མཚོ་ ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དགེ་ རྒྱས་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 错纳。盐湖名。在西藏自治区革吉县境内。(2)མཚོ་ ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ ཨ་ མདོ་ རྫོང་ གི་ ཁུ་ རྒྱུད་ དུ་ ཡོད། 错那。湖名。在西藏自治区安多县境内南部。

མཚོ་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཤིག་ལས་ཆོད་ཤིག་ཅུ་ཁག་ཤིད་བང་སྐྱོང་ཁུལ། མཚོ་ ལྗོན་ ཞེང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཀྱི་མཚོ་ ལྗོན་ ཁའི་ རྒྱབ་ ཐྲོག་ས་ ཡོད་ བས་ མིང་ དེ་ ལྟར་བཏགས། ༡ ཨཱ་ ཁའི་ ཐྲོ་ ། ༡ ཆོས་ ཨཱ ཉིན་ བང་སྐྱོང་ས་ ཁོངས་བཅུ་ཐས་ཀེང་། ༡ ཨཱ་ ཨ་ ཁོང་ མཚོ་ རྒྱབ་ ནོག་ རིགས་ བོད་ རིགས་ དེ་ ས་ ནག་ རིགས་ བང་སྐྱོང་ཁུལ་དུ་ བསྡུན། དེའི་ ཁོངས་ཀྱ་ ལྷག་ཤེས་ ཁང་། ཐེག་ རྒྱན། དཔུ་ ལན། ཀེང་ ཨོ་ བཅས་ ཇོང་ བཞི་ ཡོད། བང་སྐྱོང་ཁུལ་ ཨི་ དམངས་ ཐྲིད་ གཞུང་ དེ་ དེ་ ལིན་ ཁ་ ཏུ་ ཡོད། 海西蒙古族藏族哈萨克族自治州。地在青海省境青海湖以西而得名。1954年1月25日建立自治区，1955年

改称自治州。辖乌兰、天峻、都兰、格尔木四县。自治州人民政府驻德令哈镇。

མཚོ་སྣ། རྫོང་ཁྲིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཤུད་དུ་ཡོད། རྫོང་མིའི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཁོལ་ཀང་དུ་ཡོད། 错那。县名。在西藏自治区南部。县人民政府驻雪下村。

མཚོ་སྣ་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣ་རྫོང་ཁོངས་ནས་འཐབ་ཅིང་། དེའི་རྒྱུན་ཆུད་ལ་རྟ་དབང་ཆུ་ཞེས། 错那曲。河名。在西藏自治区错那县境内。下游名达旺曲(河)。

མཚོ་སྣ་བ་ཤེལ་ངབ་བཟང་བོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣ་རྫོང་ཁོངས་སུ་འབྲངས་པ་དང་། འདུལ་བ་མཚོ་ཏཱ་སྟེ་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བའི་རྣམ་བཤད་ཀྱི་མཁྱེན་ཟེད་ཞེས་བྱ་བ་རྩོམ་མཁན། 错那·协绕桑波。十四世纪，藏族一重要佛学家名，生于今西藏自治区错那县境，著有《毗奈耶根本论日光疏》一书。

མཚོ་བད་མའི་གཟེ་མ་ཅ་མཁོ། མཚན་ཉིས་སྐྱེས་ཤིང་གསུམ་ཅན་གྱི་རྩྭ་ཞིག རྒྱན་ལའང་འཚོ་བ། 菱角。生在池沼中、略作三角形的一年生草本植物，菱角果肉可以吃，亦可入药。

མཚོ་ཕྱེ། ཐུར་བོད་དུ་མཚའི་ངོས་སུ་འཆར་བའི་མཐོང་ཚུལ་སྟོན་གཤམ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་འོངས་ཐེ་ཚོང་ཆོད་བཞག་ཐེག 观湖圆光。旧时，观测湖面呈现的光色幻景而进行的占卜术。

མཚོ་དཔྱད། མཚོ་ངོས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཤུ་ཀྲི་ཐེངས་གཅིག་ཏུ་བཟུང་ནས་ཚོང་ལས་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཁག་ཐེག 海子圆光，观海术。观测湖上幻景以附会吉凶的一种占卜活动。

མཚོ་ཕྲན། མཚོ་ཆུང་ངུ། 小湖，池沼，泊：མཚོ་ཆེན་གཅིག་ལ་མཚོ་ཕྲན་མང་པོས་བསྐོར་བ། 许多小湖泊环绕着一个大湖泊。

མཚོ་བྱི། མཚོ་ལ་གནས་པའི་བྱ་རིགས། 湖禽，海鸟。

མཚོ་བྱང་བོད་ཧོར་གསུམ་རྒྱལ་ཁུལ། མཚོ་སྣོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣོན་བཅུ་བཅུ་གསུམ་ཡོད་པས་མིང་ལས་མེང་དེ་ལྟར་བཏགས། ༡༩༥༣ ལོའི་ཟླ་བ་ ༡༢ ཚེས་ ༣༡ ཉིན་རང་སྐྱོང་ས་ཁོངས་བཙུད་ཤིང་། ༡༩༥༥ ལོར་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུ་བསྒྱུར། དེའི་ཁོངས་སུ་ཁ་འཕེ་ཡན་དང་། ཀང་ཚ། ཅི་ལེན། མོང་ཡོན་ཁུའེ་རིགས་ རང་སྐྱོང་ རྫོང་ བཅས་ རྫོང་བཞི་ཡོད། རང་སྐྱོང་ཁུལ་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་མོང་ཡོན་ཁུའེ་རིགས་ རང་ སྐྱོང་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་ཁའེ་མོན་ཁུའེ་རིགས་ཀྱི་རྫོང་མོན་ཁག་ཅིག་དུ་ཡོད། 海北藏族自治州。地在青海省青海湖以北而得名。1953年12月31日建立自治区，1955年改称自治州。辖海晏、刚察、祁连三县和门源回族自治县。自治州人民政府驻门源回族自治县浩门镇。

མཚོ་སྐྱེས་མ། (མཛད) དབྱངས་ཅན་མ། 海生女。妙音天女的异名。

མཚོ་མ་རྨེལ་བ། 〈ཞན་ཁ་སྐྱ〉 བོད་ རང་ སྐྱོང་ལྗོངས་ ཁོངས་སུ་ ཅིང་རྫོང་ གི་ མཚོ་ མ་ཡམ་ གཡུ་ མཚོ་ཞེས་པ། བོད་ཀྱི་དཔའ་ཐེར་དུ་ མཚོ་འདི་ནི་ རྒྱའི་ལོ་རྒྱས་རང་དུ་གསལ་བའི་ ཡང་ཁྲི་ རྒྱ་གཡང་ ཅིའི་མཚོ་ཟེར་བ་དེ་ ཡིན་ཞེང་། དེ་ལྟར་ན་ ལོ་སྐབས་ སྐྱོང་ཀི་ རྩེན་ལ་ ཀོའུ་ རྒྱལ་ རབས་ཀྱི་ རྒྱལ་ ཚོ་ སུ་ དབང་ ཞེས་ པ་དུབ་ ཐུགས་ གནས་ སོང་དུ་ ཐེབས་ པའི་མཚོ་དེ་ ཡིན་ཞེས་དང་། མཆོད་ པའི་གཞུང་དུ་ མཚོ་འདི་ དབྱིབས་ ཀུ་ བཞི་ རྩ་ ཞེང་ གཉིས་ ལ་ དབའ་ཚད་ ཕྱ་ བཅུ་ རེ་ཙམ་ ཡོད་པ་ མཐའ་སྐོར་དུ་ དབའ་ཚད་ཉིས་ཀྱ་ཙམ་ཡོད་ པ། ཁན་ལགཁ་བཀྲད་ཕྱོན་ཀྱི་ རྩལ་ གང་བ་ རྩྭ་ བྱང་ ཕྱང་ བའི་ རེ་ ནས་ དབའ་ཚད་བཅུའི་ རྩ་ རོལ་ན་ ཡོད་ ཅེས་ གསུངས།

无热池，无热恼池。梵音译作阿耨达池、玛那萨罗沃池。西藏自治区普兰县湖名。藏史中有认为即汉族典籍所载瑶池，则是距今三千年前周穆王西游之地。佛书载此湖作正方形，方各五十瑜缮那，周二百瑜缮那，八功德水盈满其中，在香醉山北十瑜缮那处，实即今日乌法木

错湖。

མཚོ་མ་ལམ། མཚོ་མ་རྟོག་པ་དང་དོན་གཅིག

མཚོ་མོ་ཀྱམ་ཕྲིང་། མཚོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གཉིང་ཐྲིས་རྫོང་གི་ཤར་ཆུད་དུ་ཡོད། 错母折林。湖名。在西藏自治区定结县境内东部。

མཚོ་མོ་ཅང་ལྷ་ཧིང་ཙོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དུ་ཐོག་རྫོང་གི་ནུབ་ཆུད་ནས་ཡོད་པའི་ མཚོ་རིང་ཞིག 错木昂拉仁波。湖名。在西藏自治区日土县境内西部。

མཚོ་སྨད། རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་ ཐིད་གཞུང་དེ་གཏམ་ཞོལ་དུ་ཡོད། 措美。县名。在西藏自治区南部，县人民政府驻当许。

མཚོ་སྨད་མཁན་ཆེན། མཚན་གཞན་ཤུ་བ་ཀུག་དབང་ཕྱག་རྡེ། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་ནང་སྐྱེད་ལྟང་ཀྲོང་དུ་འཁྲུངས། དཀྱང་ཚེ་ཆུང་དུས་དགོན་ཆུང་ཁུལ་ཏུ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་ རྫོགས་ཆེན་པའི་དབང་ཁྲིད་ཐོབ་ཅིང་ཁོང་ཉིད་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་ཡིན་ཡང་ཁྱད་ པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་དད་ཅིང་ཁས་ལེན་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད། ཁོ་ ནས་ཀྱང་ཀྱི་དཀའ་ཐུབ་ཚེ་ཐུབ་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཡང་ཞུ་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་ པོ་ཐོབ་ཅིང་། ཕྱི་མ་ཆུང་ཀྱི་དཀའ་ཐུབ་ཀྱང་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཡང་ཞུ་ཞིང་ཐུགས་ རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་སོགས་མཛད། 措墨堪钦。别名噶瓦·释迦旺丘。公元十五世纪时生于前藏堆龙地方之朗仲。幼从宿喀·娘尼多吉弟子顶南札西等学习一般经典，尤精通医学，后任措墨寺住持，阐扬医道，尤尊宿喀一派之学。著有《医学概论·银镜》、《后论释难·明灯》、《医方实践指南集要》等。

མཚོ་གཟིག ཆུ་མཚོ་ལ་གནས་པའི་སེམས་ཅན་ཞིག རྒྱུ་མདོག་སྐར་དཀར། ལྟེ་བ་དཀར་བ། དེའི་ཆ་ལུ་སྦུམ་བཅོ་སྐྱང་བྱེད་ཐུབ་པ། 海豹。毛灰黄，腹部白色。脂肪可炼油。

མཚོ་རུ་ཙན། མེ་ཁྲེན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཌ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲལ་གྱི་མཛོད་དེགས་ ཞེས་ གི་ མཚོ་ཞིག 措拉坚。湖名。在四川省阿坝藏族自治州若尔盖县境内。

མཚོ་རླབས། ཆུ་མཚོའི་ཆ་རླབས། 湖波，海潮。གྲུ་གཞིངས་ཀྱིས་མཚོ་རླབས་གཤགས་ཏེ་གཏོང་བ། 大船破浪前进。

མཚོ་ལག མཚོ་ཆེན་དང་ཆུ་ལམ་འབྲེལ་བའི་མཚོ་ཆུང་ངུ། 支湖。与大湖有水道相通的小湖泊。

མཚོ་ལམ། མཚོ་ཐོག་ཏུ་རྒྱུ་བའི་ལམ། 海路，航海路线。

མཚོ་ལས་སྐྱེས། (ཨངཀ) བདུ་མ། 池中生。莲花的异名。

མཚོ་ཝང་ཁ། མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ མཚོ་ ནུབ་སོག་རིགས་བོད་རིགས་ ཏ་ སག་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཏུ་ཉུ་ལན་རྫོང་གི་མཚོ་ ཞིག 错龙卡。青海省海西蒙古族藏族哈萨克族自治州都兰县境内一湖名。

མཚོ་བཀྱབས། མཚོ་ཁ་བཀྱབས་ཏེ་མེ་མངོན་པར་བྱས་པ། 填海。填平湖沼使成陆地。

མཚོ་སྐྱ་བོང་ཅིག་ལས་རང་སྐྱོང་ཁྲལ། མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཀྱི་ མཚོ་ རྩེན་ བོད་ སྐྱ་ བཀྲག་ས་ ཁོང་ཁས་མིང་དེ་ལྟར་བཏགས། ༡༩༤༩ ལོའི་ཟླ་བ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༨ ཉིན་ རང་སྐྱོང་ས་ཁྲོངས་བརྒྱ་ཀྲག་ཤེང་། ༡༩༥༥ ལོར་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ དུ་ བསྐྱུར། དེའི་ཁྲོངས་སུ་ཀུའེ་ཏེ་དང་། ཤེན་ཅའེ། ཐུང་ཏེ། ཀུའེ་ནག ཀུང་རོ་བཅས་རྩྭ་ལྟོག། རང་སྐྱོང་ཁུལ་མི་དམངས་སྐྱེད་གཞུང་ དེ་ ཀུང་ རོ་ རྩྭ་

ཁྭ་ནང་ཀུན་ཆབ་ཅ་དྲུ་ཚལ། 海南藏族自治州。地在青海省境青海湖以南而得名。1953年12月15日建立自治区，1955年改称自治州。辖贵德、兴海、同德、贵南、共和五县。州人民政府驻共和县恰卜恰镇。

མཆོག་མདུད་ཀྱི་སྐེ། 囟门。婴儿头顶骨前部中央未合拢处。

མཆོག་མ། 名词。囟门，脑囟门。从额前发际上去四指处：བུ་གྲངས་མཆོག་མ་ལྷེམ་ལྷེམ་དུ་འགུལ་ཀྱི་འདུག 小孩囟门，突突跳动。

མཆོག་གསང་། 囟会。自发际上行四指处所有剖刺脉道，剖此放血可治囟门及额头疼痛，烤火、日晒和饮酒后头痛等症。

མཆོག། མཆན་བའི་སྐུལ་ཚིག

མཆོག་སྒྲོག། (མངོན) ལྕགས་ཀོས་སམ་ཁ། 防刀枪。铠甲的异名。

མཆོག་བསྐལ། མཆོག་གི་བསྐལ་བའི་བསྡུས་མིང་།

མཆོག་ཁྲེད་ལག་འཛིངས། མཆོག་ཚ་ཁྲེད་ཅ་ཁྱག་ཐུག་དུ་འཐབ་པ། 白刃战，白刃格斗。

མཆོག་ཁྲག 刃伤血。被兵器杀伤所出血。

མཆོག་གྲི་བསྐལ་བ། ཆེ་ཤོ་བཅུ་བའི་དུས་སུ། མཆོག་བསྐལ་ཞག་བདུན་ལ་ཀཊིཀ་ཀིས་ཀཊིཀ་མཐོང་ནི་དཀྲུགས་ལ་རྟོག་པ་ཕུར་ཀཱལེད་འདོད་ཆགས་ཅས་ལག་ཏུ་བོང་བ་སོགས་ཆུབ་ཅས་མཆོག་རྟོན་བོང་ཐུབ་ནས་ཕན་རྒྱུན་ཀཱལེད་བར་ཅིང་བའོ། 刀兵劫，刀兵灾。佛书说劫末人寿十岁时，人们相见，即如猎人见兽，起欲杀心，土木石片着手即成利刃，互相屠杀。此刀兵灾，历时七日，过此即止云。

མཆོག་ངར་མ། ཀཱཊིད་བའི་རྩལ་པ་ཆེ་བའི་མཆོག་ཅ། 利兵，利器。锋利的兵器：མཆོག་ངར་མ་དགྲ་བའི་སྡེང་དུ་ཕྱར། 面对敌人挥利刃。

མཆོག་ཚ། གྲི་མདུང་ལ་སོགས་པའི་མཆོག་ཅ། 兵器，武器：མཆོག་ཚ་བཟུང་ནས་གཡུལ་འཕྲིད་ཅིང་པ། 拿起武器，进行战斗。ལག་ན་མདུང་རིང་དང་རལ་གྲི་ལ་སོགས་པའི་མཆོག་ཚ་སྣ་ཚོགས་བཟུང་པ། 手持长矛、大刀等各种武器。

མཆོག་ཚ་མཁན། (མངོན) མཁར་པ། 造兵器者。铁匠的异名。

མཆོག་ཚ་བྱེད་པ། (མངོན) ལྕགས། 能作兵器。铁的异名。

མཆོག་ཚའི་ཁང་། རྡེ་འཁོར་གྱི་དམྱལ་བ་ཞིག 剑林地狱。一近边地狱名。

མཆོག་ཚའི་གཞི། (མངོན) གྲི་སྤུ། 兵器之本。刀的异名。

མཆོག་ཚས་འཚོ་བ། (མངོན) ཀང་དམག 以武器为生者。士兵的异名。

མཆོག་ཁེན་བྱེད། (མངོན) གླང་པོ་སྤུ། 负载兵器。象的异名。

མཆོག་རོག དཔེས་མཆོག་བར་བྱ་བའི་དོན་གྱི་དངོས་པོ། 意向，指归。譬喻所指事物；ས་བཀྲའི་ནང་གི་ཐིག་དམར་ཁའི་མཆོག་དོན་དེ་ལྕགས་ལམ་ཡིན། 地图上的红线意指铁路。

མཆོག་རྙེད། མཆོག་ཚར་བཏྱེན་ནས་བྱུང་བའི་ཆས་སྐྱོན་སོགས། 创伤病。兵器所致伤害。

མཆོག་བསྲུན་སྐྱེས། (མངོན) ཁྲག 刺创生。血的异名。

མཆོག་པ། (ཐ་དད་པ) རྟོགས་བྱེད་དང་སྟོན་བྱེད་དང་གསལ་བྱེད། 表明，标出，显示，说明。མཆོག་བྱེད་དཔེ། 能表的喻。 མཆོག་བྱ་དོན།

所表的义。 ཟོ་ཚོས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་འཚོ་བའི་ཚ་ཏུན་ཚང་མ་ཡག་པོ་འདུག 以衣食为主的生活条件都很好。

མཚོན་བྱ། བཏགས་ཡོད་ཚོས་གསུམ་ཚང་བའམ་ཐ་སྙད་ཚོས་གསུམ་སྟེ་ཤེས་བཟློད་ཀྱི་ གསུམ་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ། དཔེར་ན། ཤེས་བྱ་དང་། དངོས་པོ། བུམ་པ་ཞེས་བྱའོ། 名相。假有三法全具备者，或为心、名、用等名言三法所行对境，如云所知、实事和瓶，皆是名相。

མཚོན་བྱེད། དཔེ། 象征，能表，代表者。符号、譬喻等能表达某种含义者。 ཡུལ་ ཞྱོངས་ མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རི་མོ་འབྲི་བ། 描绘能表地域的图画。

མཚོན་མ། (སྡེར) (1)ས་མཁན། 向导。(2)དོད་དཔོན། 商主，船长。

མཚོན་ཙམ། ཆུང་ཆུང་ཙམ་མམ་མངོན་ཙམ། སྐེ་ཤེལ་ ཙམ། 些微，轻微。用作点缀的少量：དངོས་རྫས་མཚོན་ཙམ་ཕུལ་བ། 些微送了点东西。གནས་ཡུགས་མཚོན་ཙམ་ཞུས་པ། 简单地报告了情况。

མཚོན་ལམ། ཀྲི་ཤགས་ཀྱིས་ཆགས་པའི་མ། 伤口。被兵器创伤的部位：མཚོན་ལམ་དུ་ཤི་བ། 死于刀下。

མཚོན་ལྷ། དཔུ་ལྷ་ སྐེ། དམག་ འཕྲུག་ སྐབས་ མཚོན་ཆ་འགོག་སྲུང་བྱེད་ནུས་པའི་ ལྷ་ མཐུ་ ལྡན་ཞེས་ 护身战神。据说具有神力能于战争中防护武器伤害的神。

མཚོའི་ བྱ། (མངོན) ངང་ པ། 湖鸟。雁、鹅的异名。

མཚོན་འབབ། (མངོན) འཕག་ཆུ། 注海。河流的异名。

འཚག་རྒྱས། ཡུལ་ཀྱི་ཤ་ཆུགས་ པའམ་ ཉམས་ཆུས་ པ། 健壮，身体结实：ཕྲུ་ཀུ་རྣམས་ འཚག་ཆུས་ ཡུལ་མདངས་ བཟང་། 孩子们肌肉结实肤色健康。

འཚག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ༡.འཚགས་པ། འཚག་པ། འཆོགས།། གསོག་ པ་དང་ གཉེར་པ། 累积，保管：མ་དཀྲལ་འཚག་པ། 累积资金。ཡིག་ཅིགས་རྣམས་སྐམ་ཀྱི་ནང་དུ་ འཚགས་པ། 把文件保存在箱子里。 ༢.བཙག་པ། བཙག་པ། ཆོགས།། དང་མས་སྐྱེགས་འབྱིད་པ། 过滤，滤清：ཇ་བཙག་པ། 滤茶。རྫ་ མའི་ ཐིམ་ ཀུ་ བརྡོལ་ནས་ཆང་བཙག་པ། 揭开酒瓮塞子滤出酒来。སྨན་ཁུ་བཙག་པ། 滤清药汁。རྩ་དང་ལ་འཚག་པ། 丝罗滤水。喻细致无遗。❷ཆུགས་པ། 形容词。丰满，肥胖，结实：ཕྱག་ཀ་ འཚག་པ། 肥羊肉。གཟུགས་ སྐྱེབས་ འཚག་ པ། 身体健壮。❸(སྡེར) འཛོམ་པ། 聚会，集合，具备。

འཚག་བཟང་། ཡུལ་ཀྱི་ཤ་ཡམས་ བརྡེད་ པའམ་ ཀ་ཆུགས་པ། 健壮，结实：ཡུལ་ འཚག་ བཟང་པོ། 身体结实。

འཚགས་པ། གསོག་པའི་དོན་དུ་ ཚོ་ བའི་ འཚག་པའི་འདས་པ།

འཚང་། ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་བང་སྤུབ་ཏུ་ གཞུག་ཅ། 名词。充填物：དགུན་ ཆས་རིང་དུ་ སྐིད་ བའི་བང་ འཚང་བཅུག་པ། 在冬衣里絮上充填物棉花。

འཚང་ཁ། འཚང་གི་དང་འདྲ།

འཚང་གུ། མི་མང་གཞི་གཅིག་ཏུ་ སྡེབ་ འཚང་གི་ ཚུལ། 名词。拥挤，踊跃：འཚང་གུ་བཅུག་རིས་ མ་འགྲོ། 不要拥挤前进！ མི་ཚང་མས་འཚང་གུ་ ཤེག་ཤེག་གིས་ གཞུང་འབྲུ་ སྐྱེལ་པ། 大家踊跃送公粮。

འཚང་རྒྱ་བ། སངས་རྒྱས་ བའི་ མ་ ངེངས་ དུ་ཕྱུ་ གཉིས། 证觉，成佛：མངོན་ པར་ རྫོགས་ པར་ འཚང་ རྒྱ་ བར་ འགྱུར་ རོ། 将证得成等正觉。འདི་ཅི་འདུག་རེས་འཚང་རྒྱ་ བར་ ཐུབ་ དགོངས་

སེམས། 心想就地成佛。

འཚངས་པ། ●(ཐ་དད་པ) འཚངས་པ། འཚང་བ། རྩངས།། བར་གསེབ་ཏུ་དབང་ཤེད་ཀྱིས་འཇུག་པའམ། ཀུག་ཀྱིས་འཇུད་པ། 塞进，挤入：རྡོག་པའི་གསེབ་ཏུ་ས་རྡོ་འཚངས་ནས་ལྕགས་པ་བཀག་པ། 用泥石塞住墙缝把风挡住。མི་མང་ཚོའི་དཀྱིལ་དུ་འཚང་བ། 挤进人群中去。●(ཐ་མི་དད་པ) ཉ. འཚངས་པ། འཚང་བ། འཚངས།། ཆུལ་བ་དང་། འཇུལ་བ། 窥伺，钻营，གོ་སྐབས་བྱུང་འཕྲལ་དུ་དགྲ་བོ་འཚངས་ཚང་། 敌人一有空子就会钻进来。 གོ་སར་འཚངས་པ། 钻营地位。২.འཚངས་པ། འཚང་བ།། དབུགས་སོགས་བྱེན་དུ་རྒྱོང་བ། 喘气，壅塞，ཚམ་པ་ཚོག་པས་སྣ་ཁྲང་འཚང་བ། 因为伤风鼻孔阻塞不通。 རེ་བོ་མཐོན་ཚོར་འཇོག་སྐབས་དབུགས་འཚང་ཚོང་ངམ་མི་ཚོང་། 爬高山时喘不喘气？

འཚང་ངེ། མཚང་རེ་དང་འདྲ།

འཚངས་པ། ཐ་མི་དད་པར་ འཇུག་པའི་ འཚང་བའི་འདུས་པ།

འཚབ་པ། (ཐ་དད་པ) འཚབས་པ། འཚབ་པ། འཚོབས།། (1)འཇལ་བ་དང་། གསོབ་པ། 赔偿，归还：དངུལ་སྐྱེན་ལྡོག་མེད་འཚབས་པ། 还清借款。(2)བྱེལ་བའམ་རྐྱབ་པ། 急忙，匆忙：སེམས་འཚབས་ནས་མིག་རིགས་བྱིས་ནོར་བྱུང་པ། 心里着急，就写错了。(3)སྣོན་པ། 添补，补偿：པས་ཚུན་བཟེ་ཚོང་ཀྱི་སྣོན་པ་འཚབ་པ། 彼此交易进行补偿。

འཚབ་འཚབ། སེམས་བྱེལ་རྐབ་བྱུང་བའི་རྣམ་པ། 急急忙忙：སྔོན་ཚུད་ནས་ ཀྱ་ སྐྱིག་ ཅས་ ཚད་ ན་སྐབས་འཕྲལ་དུ་འཚབ་འཚབ་ཅིང་མི་དགོས། 事前有准备，临时就不会急急忙忙。

འཚབ་འཚུབ། བྱེལ་སྐྱང་། 忙乱，匆忙，仓卒：འཚབ་འཚུབ་ངང་དམག་ལས་སྐྱོག་པ། 仓卒应战。

འཚབས་པ། འཚབ་པའི་འདུས་པ།

འཚབས་པོ། སྐྱང་སྐྱང་མིན་པ། 形容词。忙迫，急忙：ཁོ་བྱེལ་ཞིང་ འཚབས་ པོང་ ངང་ ཁྱིམ་ དུ་ སོག་སོང་། 他急急忙忙地回到了自己的家里。

འཚམ་འདྲི། ལུས་ཀྱི་འཕྲུང་ཁམས་ སེམ་ ཡུལ་ གྱི་བདེ་དོག་སོགས་འཚམ་པོ་ ཡིན་ མིན་ འདྲི་ པ། 问候，问好。询问身心安否或地方人畜平安状况：ཐག་རིང་ནས་ཕེབས་པའི་མཁྱེན་པོང་ འཚམ་ འདྲི་ཞུ་པ། 问候远道而来的客人。

འཚམ་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཙམས་པ། བཙམ་པ། ཚོམས།། རྩ་འདྲི་བའམ་བརྩམས་བཙོས་བྱེད་པ། 竞争，轻侮：གཙོད་བྱེད་དགྲ་ལ་མཐོ་འཚམ་པ། 抵抗怨敌。●(ཐ་མི་དད་པ) འཚམས་ པ། འཚམ་ པ།། རུན་ བའམ་ མཐུན་ པ། 相当，相称，适合：བྱོ་དང་འཚམ་པ། 合意。གང་ལ་དེ་འཚམས། 相当。ཆེ་ཆུང་འཚམ་པ། 大小合度。

འཚམ་པོ། 形容词。(1)དེས་པོ། 适合，相宜，恰当：བྱོ་དང་འཚམ་པོ། 合意，称心。(2)བདེ་པོ། 平安，安乐，顺遂：གཟུགས་ཁམས་འཚམ་པོ། 身体平安。ཡུལ་ཡུང་འཚམ་པོ། 地方安宁。

འཚམ་ཚོད། རུན་འཚམ། 分寸，分际。适当的限度：གཏོང་ཚོང་ཆང་ མའི་ འཚམ་ཆོད་འཛིན་པ། 适当掌握一切收支的限度。

འཚམས་འདྲི། འཚམ་འདྲི་དང་འདྲ།

འཚམས་པ། ཐ་མི་དད་པར་ འཇུག་ པའི་ འཚམ་པའི་འདུས་པ།

འཚམས་པོ། འཚམ་པོ་དང་འདྲ།

འཚམས་ཕྱི། གུས་འདུད་ཕྱི་བ། 致意，致敬意：

འཚམས་ཀྱི་མཆོད་དོན། 致敬意时所献哈达。

འཚམས་ཀྱི་སྐྱེན་སྔོང་། 表示敬意的陈述。

འཚམས་ཀྱི་འབྲལ་མཆོན། འཚམས་འདྲི་ཀྱི་སྐབས་འབྲལ་བའི་དངོས་པོ། 慰问品：ཁོང་ལ་དངོས་དཀར་སྐྱིད་དུ་རིང་བ་ཞིག་ འཚམས་ཀྱི་འབྲལ་མཆོན་དུ་གྱལ། 把一条长而洁白的哈达作为慰问品献给了他。

འཚམས་ལན། འཚམས་འདྲི་ཀྱས་བའི་ལན། 回候，问候回信：འགྲས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཞུང་འཚམས་ལན་གནང་བ། 代表们谨致回候。

འཚར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆེར་སྐྱེ་བ་དང་། འཕེལ་བ། སྐྱེད་ཐོན་པ། 发育，成长，增大：བུ་ཀུ་འདིའི་གཟུགས་པོ་སྐྱར་དུ་འཚར་བ། 这个孩子的身体发育成长得快。

འཚར་ཚོངས། ཆེར་ཚོངས་བའམ་ཆེར་འགྱོ་བ། 发育，成长，生长：ལོ་ ཐུགས་ཀྱི་ ཐོན་ སྐྱེད་འཚར་ཚོངས་ལེགས་པོ་བྱུང་འདུག 年丰畜旺。འཚར་ཚོངས་སྟོབས་འཕེལ། 成长壮大。བུ་ཀུ་རྣམས་སྐྱེ་སྟོབས་ཀྱི་ དུམ་ འབར་ བའི་ ངང་ དེས་ འཚར་ཚོངས་བྱུང་འདུག 孩子们生气盎然地发育成长。

འཚལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅའ་བ། བཅའ་བ། འཆའ།། བྱེད་པ། 做，作，举行：ཕྱག་འཚལ་བ། 作揖敬礼。❷(ཐ་མི་དད་པ) (1)རྩང་བའམ་ཆོག་པ། 容许，许可：ཁྱེད་ ཚ་ རིལ་ དུ་ཕྱིན་ནས་ འཚལ་ལམ། 可以过河去吗？(2)འདོད་པ། 希望，甘愿：དད་གཞི་ མཐོག་མས་ པོ་ དུག་ ཚོང་ བར་ འཚལ་ལགས། 但愿疾病迅速痊愈。(3)དགོས་པ། 需要：ཁ་སྐོམ་དུས་བཏུང་ཐུ་ཆུ་འཚལ། 口渴时需要喝水。ཚམ་ཆོམ་མི་འཚལ་བ། 无须怀疑。(4)མཁྱེན་ བའམ་ ཤེས་ པ། 知道，了知，领会：ཅི་ཡིན་ཆ་མི་འཚལ་བ། 莫名其妙。དེ་ དོན་དགོངས་དཀྱིངས་སུ་འཇགས་པར་འཚལ་བ། 请领会此意。ལས་ ཀ་ ཚགས་ སུ་ འཇུགས་ སྐྱངས་ ཤེགས་པར་འཚལ་བ། 很会安排工作。(5)(སྡུང) 1.ཞེན་པ། 贪恋。2.འཆད་པ། 讲解。3.ཟ་བ། 吃：ཁོ་ སྐུང་དུ་འཚལ་ཅིག 快吃饭！

འཚལ་མ། ཟས་སྐྱིའི་མིང་། 名词。食物，食品。

འཚལ་མ་ཁ་དོར་མ། དུས་རྒྱུན་གྱི་ཟས། 家常便饭，经常的食物。

འཚལ་མ་མེད་འཚལ། (སྡུང) ཟས་མི་ཟ། 不吃饭。

འཚས་ཆུང་། རྩི་ཞིག 醋柳。药用植物名。

འཚིག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཚིག་པ། འཚིག་པ།། རང་བཞིན་གྱིས་སྐེག་པར་འགྱུར་བ། 焚焦，焦烂：ཉི་མས་ཟེ་རྐ་འཚིག་པ། 太阳晒焦庄稼。མེས་ བྱད་ཤིང་འཚིག་པ། 火烧焦木材。ཆགས་པས་རྟ་ བཙང་འཚིག་པ། 驴马发情。ཁོང་ཁྲོས་ཤེམས་རྒྱུད་ འཚིག་ པ། 怒气使情绪烦躁。མེས་ འཚིག་ མེར་ གཏུག 火伤用火治。❷ཁྲོ་བ་དང་འཁོན་འཛིན་ གྱི་རྒྱུ་ལས་མི་བཟོད་པར་ཚིག་རྩུབ་ སྨྲ་ བར་ འདོད་ པ་ ཉི་བའི་ ཉོན་མོངས་པ་ཉི་ ཤུའི་ནང་གི་ཤེས་ཡོན 名词。恼。忿恨为因，自不能忍，恶言向他。二十随烦恼之一：ནད་ཚིག 病时烦躁。ཁྱོགས་ ཚིག 饿时怒气。

འཚིགས་པ། འཚིག་པའི་འདུས་པ་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཚིགས་མ། (སྡུང) ཚིག་རོ། 锅巴。炒煮食物时附着锅底的焦渣。

འཚིར་བ། (ཐ་དད་པ) བཙིར་བ། བཙིར་བ། ཚིར།། (1)བར་གསེབ་ཏུ་གནོན་པ། 压榨，挤出，绞挨：ཏིལ་བཙིར་ནས་སྐྱུགས་འདོན་པ། 压榨芝麻出油。(2)ནས་ དུས་ ཀྱིས་རྩད་ཞིབ་གཅོད་པ། 盘

诘，追询；མི་དོགས་ཅན་ནན་བོར་བཅིར་བ། 详细盘诘可疑的人。

འཇུག་སྐོར། ཟུང་འཇུག་འཁོར་བའམ་འདི་ཟུང་། 旋风，羊角风。扶摇直上的暴风。

འཇུག་ཚ། ཀུན་ཚོད་བར་ཆད་ཚོང་བའི་ཐ་ལྟས། 凶兆，危机。不祥的预兆；བཀུ་ མི་ རིགས་ བའི་ འཇུག་ཚ། 不祥的预兆。དམག་འཁྲུག་ལང་བའི་ འཇུག་ཚ། 战争危机。

འཇུག་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) འཇུག་པ། འཇུག་པ།། ཁེང་ཤོང་ངེར་གཡོ་ཞིང་འཁྲུག་པ། 弥漫，掩蔽；ཐལ་ཟུང་འཇུག་པ། 风沙弥漫。གངས་ཆར་བྱ་ཡག་འཇུག་པ། 雨雪交加。❷形容词。(1)མ་དུལ་ བའི་ སྐྱེད་ པ་ རྩིང་བ། 顽皮，调皮；ཁྱུ་གུ་དེ་ དེ་ འདྲའི་ འཇུག་ པ་ལ། 那个孩子好调皮啊！(2)བར་ གཅོད་ ཆེ་ བ། 障碍大；འགལ་ རྐྱེན་ གྱི་ འཇུག་པ་ མེད་ བར་ ལས་ དོན་ གྲུབ་ འོང་། 事情顺利，没有障碍。

འཇུག་ངོ། ངན་ པ་ དང་ འཁྲུག་ པོ། 形容词。凶，险恶，不佳；ཉི་ ལམ་ འཇུག་ ངོ། 恶梦。གནམ་ གཤིས་ འཇུག་ པོ། 天气不佳。རྟེ་ཚུལ་ འཇུག་ ངོ་ ཕྱང་ སྣང་བ། 貌似凶恶。

འཇུག་མ། 名词。(1)གཙལ་ ཟུང་ངམ་ཁ་ ཟུང་ འཇུག་ ཤོང་ངེ་བ། 尘头，风沙。夹有灰尘的狂风。(2)རིགས་ བར་ ཆད་ ཀྱི་ རྟགས་ ཆ། 凶兆。迷信所谓不吉祥的征候。

འཇུག་འཇུག། གཡོ་ བའི་ རྣམ་ པ་ ཞིག 摇曳。飞舞动荡状，མཆེད་ རྩེ་ བྱ་ ཡག་ འཇུག་ འཇུག་ རེད། 利刃横飞风交雪。

འཇུག་སྐྱོང་། འཇུག་ ཆའམ་ རིགས་ ཀྱི་ ཐ་ ཕྱེས། 凶兆。迷信谓不吉祥的征候。

འཇུབས་པ། འཇུག་ བའི་ འདུས་ པ།

འཇུར་ངམས། (རྟེར) ཤོག་ ཐུག་ ཆེ་ བ། 严重触犯。

འཇུལ། (རྟེར) ཟས་ ཟམ་ ཞལ་ ཟས། 食物，饭食。

འཇེ་བ། གནོད་ པ། 名词。损伤，妨害，伤害；བར་ གཅོད་ ཀྱི་ འཇེ་ བ། 障碍，损伤。གནོད་ འཇེ། 损害。

འཇེ་བའི་དབང་ཕྱུག (མངོན) གཤིན་ རྗེ། 害自在。阎罗王的异名。

འཇེག་པ། (རྟེར) གཤག་ པ། 劈开，纵面破开。

འཇེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇེངས་ པ། འཇེང་ བ།། (1)རྟོག་ བའམ་ དགའ་ བ། 满足，适意，快乐，如意；འདོད་ པ་ འཇེངས་ པ། 愿望满足。ཐུབ་ འཇེང་ བ། 惬意。(2)ཁེ་ བ་ཐང་ ཐོབ་ པ་ དང་། རྩལ་ བ། 得利，得胜，དགྲ་ བོ་ ཚམ་ བས་ དང་ ཐུགས་ འཇེངས་ པར་ ཕྱུར། 敌人失败，我方胜利。རྩེ་ འབག་ཚ་ འཇེངས་ དང་། རྩང་ འབག་ རྩང་ འཇེངས། 用的工夫深，得的利益大；用的工夫浅，得的利益小。

འཇེངས་པ། འཇེང་ བའི་ འདུས་ པ།

འཇེད་མཁན། སྐྱེ་ ཚས་ བཟོ་ མཁན། 烹调者，厨师；རྩང་ ཁང་ དུ་ འཇེད་ མཁན་ མཁས་ པ་ མང་ པོ་ ཡོད། 厨房中有许多高明的厨师。

འཇེད་གོར། ཐབ་ ཚང་། 厨房。

འཇེད་སྐྱེས། འཇོད་ སྐྱེས་ དང་ འདྲ།

འཇེད་པ། ཀ་ དང་ ཚལ་ སོགས་ སྐྱེན་ བའ་ ཅིད་ པ། 煮，炖，烹饪。

འཇེད་པ་མ། ལུས་ ཀྱི་ རྩའི་ ཅྱ་ བ་ ཚིག 人体心间八脉分入手足大指的脉名。

འཇེད་ཤིང་། མེ་ ཤིང་། 柴，薪。

འཇེམ་ཐུད། ཚོས་ སོགས་ འཇེམ་ ཅྱད་ ཀྱི་ སྐུད་ པ། 缝衣线，缝纫用线。

འཇེམ་ཁབ། ཚོས་ སོགས་ འཇེམ་ ཅྱད་ ཀྱི་ ཁབ། 缝衣针。

འཇེམ་རྩི། ཐང་ རྩིན། 刺绣，འདྲ་ སྐུ་ འཇེམ་

དྲྭ་མ། 绣像。གང་གི་འཆེམ་དྲྭ་མ། 刺绣卷轴画。

འཆེམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཅོམས་པ། བཅོམ་པ། ཆེམས།། འདྲུབ་པ། 缝纫，缝缀；གོན་ཆས་འཆེམ་པ། 缝衣。དམག་ཆས་བཅོམས་པ། 缝军衣。❷(ཐ་མི་དད་པ) འཆེམས་པ། འཆེམ་པ།། གྲངས་འབྲེང་མ་ཚང་བ། 短少，不全；མི་གྲངས་བརྒྱ་ཐམ་པའི་ནང་ནས་ མི་ གཅིག་ འཆེམས་པ། 一百人当中，缺少一人。

འཆེམ་ཐུ། (རྟིང) ཨོག 盔。

འཆེམས་པ། ཐ་མི་དད་པང་ འཇུག་ པའི་ འཆེམ་པའི་འདུས་པ།

འཆེམས་ལུགས། གྲངས་འབྲེང་མ་ཚང་ བའམ་ ཆད་པ། 残缺，遗漏，短缺，不满额；ཡོ་བྱད་ཚང་མ་འཆེམས་ལུགས་མེད་པ་གྲ་བཟོགས་རེད། 一切器物，准备齐全，无有短缺。

འཆེར། (རྟིང) ཁྱིམ། 家，室家，ཕ་འཆེར། 父家。

འཆེར་སྐད། དུ་འཆེར་བའི་སྐད། 乌嘶声。

འཆེར་འཇིབ། (རྟིང) སེམས་འཆེར་བ། 心怯，畏惧，羞涩。

འཆེར་སྐྱང་། མཆེར་སྐྱང་དང་འདྲ།

འཆེར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)སྐད་སྒྲོག་པ། 鸣，叫，嘶；བྱལ་བ་འཆེར། 鹞鹰鸣叫。རྟ་ལ་འཆེར། 骡嘶。མཚན་ཞ་དུས་སྐད་འཆེར་ནས་གཉིད་དཀྲོད་བྱུང་། 夜间马嘶，惊醒睡眠。(2)འབར་བའམ་ བཀྲག་ འཕྲོ་ བ། 照耀，放射，放光；བཀྲག་ མདངས་ འཆར་ བ། 光辉灿烂。ཉི་ བོད་ འཆར་ བ། 日光照耀。(3)མཆེར་བ་དང་དོན་གཅིག (4)(རྟིང) བག་འཁྲལས་པ། 休惕，恐惧。

འཆེལ་བ། འཚལ་བའི་དཀྱུ་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འཆོ་སྐྱིད་ལས་སྒྲུབ། འཆོ་བ་སྐྱིད་ཡིང་ལས་དོན་ལ་དགའ་བ། 安居乐业。

འཆོ་སྐྱོང་། རས་གོས་སོགས་སྐྱེད་ནས་ མཁོ་ ཐོན་ གཅས་ཟིན་པ། 抚养，养育，赡养，喂饲，豢养；ཨ་མས་ཕྱུ་གུར་འཆོ་སྐྱོང་ཟིན་པ། 父母养育孩子。

འཆོ་ཁམས། ལུས་ སྐྱ་ འཆོ་ ཟིད་ འབྱུང་ བཞིའི་ ཁམས། 肉体，身体；མི་ ཏན་ འཁོགས་ དེ་འཆོ་ཁམས་བདེ་ བོ་འདུག 那个老年人身体健安。ཕྱུག་རིགས་ཀྱི་འཆོ་ཁམས་ཆུས་པ། 牲畜膘情良好。

འཆོ་མཁོ་ལྷག་བའི་ཚེ་ཟུང། འདུལ་བའི་ བདུ་ཚད་ཟིག་སྟེ། རང་ཉ་བྱང་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཅང་བར་ཉ་བའི་དངོས་པོ་འཆོ་བའི་ཚེ་ཡོ་བྱད་དང་། མཁོ་བའི་ཚེ་ཡོ་བྱད་དང་། ལྷག་བའི་ཚེ་ཡོ་བྱད་བཅས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 活、需和盈三种资具。律经术语。出家大众可以持有的器物活命资具、必需资具和盈长资具等三种资具总名。

འཆོ་བཅངས་ཀྱི་ སྨན། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་པའི་སྨན་བཞིའི་ནང་གེས། འདུས་པའི་ནད་ཞེལ་བ་ལ་གཙོ་བོར་གནང་བའི་སྨན། བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་གིས་རྟེ་ རྩིད་འཆོའི་ བར་ དྲིན་ གྱིས་ བརླབས་ནས་ཚོངས་སྤྱོད་དུ་ཆུང་བ་འཇིག་ རྟེན་ན་ སྨན་ དུ་ གཏོགས་པའི་རུ་བ་སྟོང་བུ་ལོ་མ་མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་ སྡེ་ཤུ་དག་སོགས་ཙ་བའི་སྨན་དང་། ཙནྡན་སོང་སྟོང་བའི་སྨན། བ་ཤ་ག་སོགས་ཚོ་འདབ་ཀྱི་སྨན། བཀའི་ཅེ་བ་སོགས་མེ་ཏོག་གི་སྨན། ཞལ་བར་སོང་འབྲས་ བུའི་ སྨན་ ལ་ སོགས་ བའོ། 尽寿药。《毗奈耶经》所说四药之一。主治合病之药。佛制允许比丘经过加持终生服用，世称根、茎、叶、花、果者，如菖蒲等根，旃檀等茎干，金钱草等叶，莲蕊等花和诃子等果实之药。

འཆོ་ཚལ། འཆོ་བར་ མཁོ་ བའི་ ཡོ་ བྱད། 生活资

料，衣食用品。

འཚོ་རྫས། འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན། 生活资料，财产。

འཚོ་ཐབས། སྡུད་ཚོགས་འཚོལ་བའི་ གཐས་ ཤེས། 生计。谋生的方法：འཚོ་གཐས་སྐྱེལ་སྡུངས། 生活出路。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ཏུ་འཚོ་དང་། འཇུག་ཅིང། འཚོ་ཆས། འཚོ་བ། སེ་ནས། ཁ་ས་ཅིང། སྐྱ་འཇིན་པ་བཅས་སོ།

འཚོ་ཟིམས། འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན། 财物，生活资料，འཚོ་ཐེབས་འབྲུ་དངུལ་སྐྱེད་པ། 发给粮食和现金等生活资料。

འཚོ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) འཚོས་པ། འཚོ་བ། འཚོས།། ཁྱེ་བའི་མའམ་སྐྱོང་བ། 抚育；饲养；放牧；医治：རོང་ཕུག་ས་རི་སྐྱེང་དུ་འཚོ་བ། 在山上放牛。ངལ་འཚོ་བ། 医治疲劳，休息。❷(ཐ་མི་དད་པ) འཚོས་པ། འཚོ་བ།། ཁོས་བ། 活，生存，长养：དེད་མེད་ཕྱས་ སྐྱ་ཁ་འཚོས་ ཏེ་ཁོན་བཞིན་ཡོད། 无病无痛地活着。ཕྱུག་རིང་དུ་འཚོ་བ། 长存。❸སྡུད་ཚོས་ཀྱི་ཚ་ཀུན། 名词。生计，生活：འཚོ་བའི་ཚོམས་ཁོས། 生活习惯。འཚོ་བའི་འགྲོ་སྐྱེ། 生活费用。ཤིང་བཟོའི་ ལས་ཁ་བྱས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་བ། 以做木工活为生。

འཚོ་བ་སྐྱེལ། (མངོན) ཁ་ཟེར། 度生。黄金的异名。

འཚོ་བ་པ། ཕྱི་རོལ་པ་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་ཞེས་ཁ་ཤེང་། 遍行者。寻行资具以事修行者。古印度教派之一。

འཚོ་བ་བྱ་འཚོལ་ ཟིན་ འཚོལ། (1)ཟས་ངན་ངོན་ ཙམ་ གྱིས་ འཚོ་ བ། 生活简朴，饮食菲薄。(2)སྐྱེ་ ཁོས་ ཁང་ བྱང་ ཁས་ཆོག་ཤེས་པ། 衣食知足，衣食随遇而安。

འཚོ་བ་རིག་བའི་ཁ་ཐེང་། སྨན་ཁ་ཐེང་། 医书。

འཚོ་བ་ཁ་གསུམ། འཚོ་ཞིང་ཁ་ཐས་བའི་རྒྱུ་ སྐྱེ་ ཆོ་ དང་། བསོད་ནམས། ལས། 三生存。寿命。福报和业力。

འཚོ་བའི་སྙིང་བོ། དུས་ རབས་བཅུ་ཁ་ཅིག་ བའི་ ནང་ངོ་བོ་རྗེ་དབལ་ ལྷན་ཚ་ ཀྱི་ ཐམས་ མཛད་ བའི་ སྨན་ཀྱི་ བསྡུས་ བཅོས་ཤེག 《活人精华》。十一世纪中印度佛学家阿底峡尊者所撰医方论著名。

འཚོ་བའི་མདོ། སྨྲ་བ་དཔོན་ཀླུ་ སྐྱབ་ ཀྱིས་ མཛད་ བའི་ནས་ཆ་དུས་བཞིའི་ སྐྱོད་ལས་དང་། བཅུད་ ལེན་ཀྱི་ སྐོར་མོག་ཁྲས་ བར་ སྟོན་ བའི་ སྐབས་ཁ་ཞྭ་" ཞེག 《寿世经》。古印度佛学家龙树所著一部详细叙述有关时令四季、服食辟谷等方面的医药著作名。

འཚོ་བའི་དཀར་ཆ། སྲོག 命根。生命之根本。

འཚོ་བའི་མ་མ། བྱ་རྗེ་མ། 保姆。

འཚོ་བའི་ཚད། (1)ཆ་ཚད་དམ། ཆ་ལི་ ཁྱབ་ ཚད། 寿量，寿数。(2)འཚོ་བ་ བཟང་ ངན་ ཁྱི་ ཚད། 生活水平。

འཚོ་བའི་ཟླ་བ། ཐ་སྐད་ཟླ་བ་སྟེ་ ཅོར་ ཟླ་ དཀྱ་ བ། རྟེ་རྗེ་གདན་བཞིའི་ཐུང་ཚེགས་ནས་འཚོ་བའི་ ཟླ་བ་ཞེས་འབྱུང་། 荣月，娄宿月。藏历九月的异名。

འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད། (1)བཟའ་བཏུང་ཚོགས་འཚོ་ བའི་ཡོ་ བྱད། 生活必需品，生活资料。(2)རབ་ བྱུང་གི་ཚོས་ཀྱི་གཞིའི་ནང་གསེས། ཡོ་བྱད་གསུམ་ ཁྱི་ཡ་ ཀུལ་ཞེག་སྟེ། ཆུ་ ཤིག་འཚོས་མ་བཟུབས་ ཤིང་འདུལ་བ་དང་མཐུན་ པར་ ཏ་ ཅང་ བཟང་ བ་ དང་ཏ་ ཅང་ངན་ བའི་ མཐའ་གཉིས་ སུ་ མ་ ལྟུང་ བ་ ཆོས་ཚོས་ཀྱི་ ཆུ་ བདུན་ ལས་བྱས་ ཤིང་། ཇ་ མོང་ དང་ རའི་ སྐུ་ ལ་ སོགས་ པ་ མི་ དུང་ བ་ ལས་ མ་ བྱས་" བར་ སྐྱ་ ཤིན་ ཏུ་ ཆེ་ བ་ དང་ ཁ་ ཚར་ ཐུན་ ཚར་ བཅད་ བ། མི་ དུང་ བའི་ ཚོན་ ཆེན་ བཏུད་ སྐངས་ ཏེ་ དུང་ བའི་ ཚོན་ གསུམ་ ཀྱིས་ ཁ་ བསྐྱང་ བ། ཚད་ དང་

མཐུན་ཁར་དུས་དྲྭ་ཐུས་པའི་འཚོ་ བའི་ ཡོ་ བྱད་ རྣམས་སོ། 资生具。出家衣本事中三资具之一。衣料符合律制，不由邪命谋得，不失过优过劣两种极端；使用七种法衣原料，不用驼绒羊绒等不如法原料，剪去长毛及匹头绪，染用三种如法颜色，不用八大正色；依律尺度裁缝而成之资具。

འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་བཅུ་གསུམ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ རྣམས་ལ་ལུས་འཚོ་བའི་ཆོད་དུ་འཆང་བར་གནང་ བའི་ཅུང་བ་ཚད་ལྡན་གྱི་ཚོས་ལ། སྐམ་སྒྲུབ། ཐུ་ ཚོས། མཐང་ཚོས། ཁམ་ཐབས། ཁམ་ཐབས་ཀྱི་ གཅན། རྩལ་གཅན། རྩལ་གཅན་གྱི་གཅན། གདོང་ཕྱིས། རྣག་གཅན། གཡན་དཀའ། ཐུ་ བཅེད། གདིང་བ། དབྱར་གྱི་ཚོས་རས་ཆེན་ཉི་ བཅུ་གསུམ་མོ། 十三资具。十三种资生具。佛制允许出家僧众为养活自身可以持有如法合度的衣服：重复衣、上衣、下衣、裙、副裙、掩腋衣、副掩腋衣、试面巾、护脓衣、护疮疥衣、剃发衣、敷具和雨衣。

འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཕྱོགས་ཆེགས། འདུལ་བ་ ཕྱོང་དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་གྲས་ལས། ཞྭ། སྐེ་རགས། ཕྱམ་དང་ལྷམ་སྐྱེག ཐྲོང་བ་བསམ་ གཏན་བའི་ཐུས་འཕྲུད། གཏུང་བྱ་ཆུ་ཆོས་ཚོས་ཀྱི་ ཤུབས་སམ། ཡོ་བྱད་རྣམས་འཇུག་སྡོད་སོགས་སོ། 杂项资具。《毗奈耶经》所载比丘的杂项资具，如长顶帽、靴及靴带、断行者或禅师所用护膝、盛袈裟或衣物的衣袋等。

འཚོ་བའི་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་ པ། 医方明，医学。

འཚོ་བྱའི་ཞ་ཆད། (མངོན) ཐ་གཤོང་བ། 下贱谋生者。捕鸟者的异名。

འཚོ་བྱེད། (མངོན) (1)ཆུ། 水的异名。(2)མེ། 火的异名。(3)མེ་ལྷ། 火神的异名。(4)སྨན་ སྦྱི་བཞུང། 杜仲的异名。(5)སྨན། 药物的异名。(6)སྨན་པ། 医生的异名。(7)ཟས་གོས། 衣食的异名。(8)ཟླ་བ། 月亮的异名。(9)གཟའ་ཕུར་ པུ། 木曜、木曜日、星期四的异名。(10)གཟའ་ ལྷག་པ། 水曜、水曜日、星期三的异名。

འཚོ་བྱེད་གཤེགས་ཏེ། (རྟོག) སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ དུས་ཀྱི་སྨན་པ་ཞེག 耆婆。佛在世时王舍城中一良医名。

འཚོ་མིང་ཅན། (མངོན) མོན་ལྗགས་ཀྱ་སྐང་། 具医名者。香附子的异名。

འཚོ་རྩིས། ཚུལ་གོས་ཀྱི་འཚོ་ཐབས། 生计，生活方法。

འཚོ་རྩིས་བྱམས་གཅེས། འཚོ་བའི་ སྐོང་ ལ་ བྱམས་གཅེས་གནང་བ། 生活体贴，照顾生活：དུད་ཚང་ངན་དུལ་ལ་འཚོ་ རྩིས་ བྱམས་ གཅེས་ རྣག་དུ་གནང་བ། 经常照顾贫苦人户的生活。

འཚོ་མཐུད། (མངོན) སྨན་བའི་མིང་། 济世。医生的异名。

འཚོ་འཛིན། དགོན་པ་སོགས་ཀྱི་འགོ་འདྲོན་འཚོ་ སྐྱོང་ཉེད་མཁན། 寺庙照料者。

འཚོ་གཞེས། ཚེ་ཐུགས་གནས་བའི་ཞེ་ས། 享年，有生之年：འཚོ་ གཞེས་ བཞེད་ བའི་ དོན་ ཀུན་ འགྲུབ་ཀྱང་ཞེག 祝愿有生之年诸事如意！

འཚོག་ཚས། (སྡེ་) འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད། 家具，生活资具。

འཚོག་པ། (ཐ་དད་པ) ,.འཚོགས་པ། འཚོག་པ། འཚོགས།། སྡུད་པ། 集会，聚合，积集：ཆུ་ འདུ་ འཚོགས་ པ། 开会。ཆུ་ འཚོག་ བའི་ སྡོད། 积水的容器。གཏམ་འཚོག་མེ་ཐུབ་པ། 口松，存不住话。2.བཙོགས་པ། བཙོག་པ། འཚོགས།། རྡེག་པའི་དྲང་བ། 捶打，责打：ཕྲུ་གུའི་ལུས་ ཀོར་ བཙོགས་ན་ ཨ་མའི་ སེམས་ ན་ཡོང་། 打了孩子的身，痛着父母的心。

 འཚོགས། (1)གསོག་པའི་དོན་དུ་ཚོ་ བའི་ འཚག་པའི་སྐུལ་ཆོག (2)འཚོག་པའི་སྐུལ་ཆོག

འཚོགས་པ། རྒྱུད་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འཚོག་པའི་ འདུས་པ།

འཚོང་ཁ། (ཐ་དད་པ) བཙོངས་པ། བཙོང་བ། ཚོངས།། དངོས་རྫས་སྐུལ་སྐྱུར་གཏོང་བ། 卖，出售；ཤིང་བཙོངས་པ། 卖柴。སྐལ་རལ་འཚོང་བ། 耍无赖。 སྐད་འཚོང་མ། 卖淫妇。ཕྱི་ལ་ བཙོངས་ མགོ་ བཏགས། 卖国投降。ང་ བསྟོད་ གཉེན་ལ་མ་ཆ། སྐུག་ལྷས་འབངས་ལ་མ་འཚོང་། 莫把亲人太夸赞，莫对下属丑表功。

འཚོངས། ཐུལ་བའི་དོན་དུ་ཚོ་ བའི་ འཚང་ བའི་ སྐུལ་ཆོག

འཚོད་སྦྱར། རྩྭ་ཚལ་སོགས་རྩོ་ཐྲེད་ སྦྱར། 炒菜的油。

འཚོད་པ། (ཐ་དད་པ) བཙོས་པ། བཙོ་བ། ཚོས།། (1)ཤ་དང་ཚལ་སོགས་བཙོ་བ། 煮，炖，烹饪；ཤ་ བཙོས་ ཏེ་ བཟས་ པ། 肉煮熟才吃。(2)གཞེར་སོགས་སྐྱག་སྦྱང་ཐྲེད་པ། 锻炼，冶炼；གཞེར་འཚོད་པ། 炼金。ལྕགས་བཙོ་བར་ཐྲེད་པ། 炼铁。(3)ཚོས་ཆུག་པའམ་ཁྲ་ དོག་ སྐྱེར་ བ། 染色，着色；སྐམ་བུ་བཙོས་པ། 染毯子。

འཚོད་པའི་ཁང་རས། (མངོན) མེ་ཁང་ ངམ་ ཐབ་ ཚང་། 烹饪处。厨房的异名。

འཚོད་མར། འབྲུར་བ་སོགས་འཚོད་ཐྲེད་ མར་ཁུ། 烹菜、煎饼用的酥油。

འཚོབ་པ། (ཐ་ཆ་དད་པ) འཚོབས་པ། འཚོབ་ པ།། དྲུབ་པ། 合拢，长满，生长圆满；ཕྱུ་ཀུ་ དེའི་ མཚོག་ མ་ འཚོབས་ སོང་། 那个孩子的囟门长满了。ཆ་ཁ་རིམ་གྱིས་འཚོབ་ཚོང་། 疮口会逐渐合拢。གཙང་བོའི་དུང་ཁ་འཚོབ་པ། 河里封冻。

འཚོབས། འཚོབ་པའི་སྐུལ་ཆོག

འཚོབས་པ། འཚོབ་པའི་འདུས་པ།

འཚོལ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་ འཚལ་ བའི་ སྐུལ་ཆོག

འཚོལ་ཞུལ། འཚོལ་བར་ཕྱིན་པ། 寻找，追寻；དགྲ་དམག་གང་ཚང་འཚོལ་ཆུལ་དུ་ཕྱིན་པ། 追寻逃敌。

འཚོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཙལ་བ། བཙོལ་བ། ཚོལ།། རྩད་གཅོད་པ། 寻找，追求，探询；བོང་ བའི་དངོས་པོ་བཙལ་ཏེ་རྙེད་བྱུང་། 找得了失物。བོང་བའི་ རོང་ཁུག་ རྩེ་བོས་ འཚོལ་བ། 牧人寻找走失的牛羊。སྐྱོན་ཆ་འཚོལ་བ། 寻找缺点错误。

འཚོལ་ཞིབ། རྩེས་སུ་འཚོལ་ཞིབ་། ཞིབ་འཇུག་ བྱེད་ པ། 侦查，搜索，探索；ས་ བའས་ གང་ ལེགས་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ པ། 侦查地形，何处较好。

འཚོས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཚོ་བའི་སྐུལ་ཆོག

འཚོས་པ། ❶འཚོ་བའི་འདུས་པ། ❷(ཞྭལ) རྟེས་ བའམ་ རྟོགས་ པ། 知道，了解，领会，明白，通达，དོན་དག་ གང་ ཡིན་ མགོ་ འཚོས་ པར་ བྱེད་ པ། 事情都应该弄明白。ཁོའི་ བྱེད་སྤྱོད་ཚང་ མ་ ངས་ མགོ་ འཚོས་ བྱུང་། 他的作风我完全知道了。བརྟག་དཔྱད་ བྱས་ན་ མགོ་ འཚོས་ པར་ འགྱུར་རེ། 经过研究就会了解。

ཛ། བོད་ཨིཀ་གསལ་ཟེད་བཅུ་དགུ་པ་འདི་ང་རྩ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཀན་དང་། ཅིད་པ་ཡིན་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་བ་ཀན་ཡིན་གཉིས་ཕྱད་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྐྱག་ཆུང་སྐྱ་ལྡན། མིང་གཞིའི་མཚམས་ཀིག ཅིག藏文第十九字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为腭舌全阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌尖前不送气清塞擦音，相当于汉语拼音字母z，国际音标ts。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的za。锐音语基字母之一。

ཛ་གད། ཀ་ཕྱད་དམ་ཆང་ཕྱད་སོགས་མཆོད་ཡོན་ཀྱི་ཛས། 祭品。如头份肉、头碗酒等。

ཛ་ཏྲ་རི། ཀུ་གར་ཀྱི་དབྱ་མའི་ཀུལ་མཐའ་སྐྱ་བའི་སྐྱབ་དབོན་ཞིག 祇达黎。译言胜敌。古印度中观派一论师名。

ཛ་ཁྱག་ས། ཛ་དང་མི་རྟེད་བའི་རྟག་ས་ཀྱི་ཛ་ལག ཛ་字母上的“ཻ”部分，用以和ཇ་字母相区别。

ཛ་བའི། (ཨག) ཛ་ས་ག་དང་ཐྱེ་ཇེའི་རྟ་གནས་ཀྱི་བསྟན་མིང་། 札台。清代札萨克与台吉二种官名的合称。

ཛ་དྲག (1)བྱལ་འཚབ། 紧急，忙迫，激烈；དམག་འཕྱག་ཛ་དྲག་ཅན། 激烈的战争。ཛ་དྲག་ཚོགས་འདུ། 紧急会议。(2)དོ་གལ། 重要，严重，紧要：ལས་ག་ཛ་དྲག་ཆེ་བ། 重要事情。ཛ་དྲག་ཡིའི་དུས་སྐབས། 紧要关头。

ཛ་བཟླ། མི་ཚེ་ཇའི་རྐྱ་སྐྱེ་ཛ་ལག ཛ་字头上的“ཻ”部分名。

ཛ་བ། ཛ་རྟས་བ་བངང་ས་སོར་བསྡུ་བའི་ཤེགས་སྐྱང་ཀྱི་གསལ་ཟེད་ཡི་ག། ཛ་བ་字摄。梵文自ཛ་至བ་所摄五浊声含气字，即ཛ་ཧ་དྷ་ག་བ་ 五字。

ཛ་བོ་ཤིང་། (ཨལ) མཇེ་མ་ཤིང་སྐྱེ། ཤིང་སྐྱེ་ཀྱི་རིགས་ཤིག རྟུང་ གང་ས་བའི་ཁྲ་བ་ཚོས་ བྱས་ཆོག་པ། 苏木。豆科木本植物名。可入药。煎汁可作染料。

ཛ་སྐྱེ་ངར། སྐྱེ་ཞིག 顺筋鼠，串林草。桔梗科植物名，可入药。

ཛ་ཡ། (ཤེགས) རྒྱལ་བ། 胜利。

ཛ་ཡཆྭ། (ཤེགས) རྒྱལ་བར་གྱུར་ཅིག 祝愿胜利。古典藏文书籍，卷终习用之吉利词。

ཛ་རབ (1)མཆོད་རྟེན་བྱ་མ་བྱམ། 供品用长嘴瓶。(2)དངུལ་ཀྱི་དམ་བའི་བྱེ་བྱག་བ་ཞིག 一种银瓶。(3)རྡ་བྱམ་ཆུང་ཆུང་། 小陶瓶。

ཛ་རེ་ཛྲེ་རེ། བྱ་སྐྱེད་དང་ཚས་དངོས་ སོགས་ ཟང་ཟིང་ཀི་ཆུལ། 零碎，凌乱。杂乱不整齐状；ཛ་རེ་ཛྲེ་རེའི་ལས་ ག་སྐྱབ་མི་ ག་ཙང་། 零零碎碎的事务没完没了。ཅིང་མཁའི་ཙ་བྱད་ཛ་རེ་ཛྲེ་རེ།

2045/04

零星的日用品。

ཇ་ཡིག ཇ་དང་མི་ནོར་བའི་རྣམས་ཀྱི་ཇ་འཕྲུ། ཇ་字母上的"ཻ"部分，用以和ཇ་字母相区别。

ཇ་ལང་། (1)སྐྱོད་པ་ཉིང་བོ། 鲁莽，粗暴；ཇ་ལང་གི་སྐྱོད་ལམ། 鲁莽的行为。(2)ངན་གོམས། 恶习。不好的习惯，ཁག་ཤེད་ཇ་ལང་དུ་གོང་བ། 流于放荡不羁。

ཇ་ལག (མོག) མཐའ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཚོ་གནས་ཆེ་བས་ཤེག་རྡེ་བོད་སྐད་དུ་ཐུ་དབོན་ཟེར། ཚོ་གནས་འདི་ནི་སྒང་ཙམ་གནས་ཐོད་གཞུང་གི་རིམ་པ་གསུམ་པ་ཡིན། 札萨，札萨克。清代官名，义为总管。有备兵札萨克与旗札萨克，外有喇嘛为札萨克者管辖僧众。此官在原西藏地方政府为正三品。

ཇ་ཀྱའི་ཀུ་ཆོ། (མངོན) ཆུ་བོ་གང་གླ། 匝胡女。恒河的异名。

ཇ་ཁྱག (ཁྲལ) ཇ་དང་མི་ནོར་བའི་རྣམས་ཀྱི་ཇ་ལག ཇ་字母上的"ཻ"部分，用以和ཇ་字母相区别。

རྩྭ་ཀྱེ། (ཤེགས) (1)ཟས་ལྡན་དུ་ཐུ་ཕྱི་རིགས་ཤེག་རྡེ། རང་ཚ། ཁུ་རྩེས་རྫོད། ཅུས་བས་རྫོད་ཟིད། ཐས་འཇུ། སྐྱིང་ཆུང་སོགས་ཆུང་ནད་ཟེལ་བར་བྱེད། 肉蔻。梵义译为"有生"。肉豆蔻科药用植物名。味辛，性热，功能补阳、化食、治癥病等风疾。མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འདབ་བཏུན་པ་དང་། སྡུ་མའི་མེ་དུག མ་ལ་དུ། གཞོན་ཟུའི་ཕྲེང་ཅན། ཡིད་བཅང་ཟེས་བཅས་སོ། (2)རིན་བ་ཆའི་རིགས་ཤེག་རྡེ། ཅུས་བས་སྐྱིད་ཟིལ། ཐུས་བའི་ཆུང་གངོན་གྱུང་བར་ཐུབ། 匣底。宝石名。入药能增益福禄，驱为害小儿之魔鬼云。

རྩྭ་ཀྱི་ཤལ་ལ། (ཤེགས) ཟས་ལྡན་བཅང་བ་རྡེ་ཟླ་དྲི་འབྲས་བུ་མཆོག 上品肉豆蔻。

ཚྭ་ཁྱི་ཀ། རྡོ་ཞེག 野麦冬。土名捆仙绳。百合科植物名，可入药。

དཔྱངས་ལ་ཡ། (མངོན) ཀུ་དུམ་བུ་ར། 优昙，优昙钵罗。

དཔྱངས་འཕྲལ། (མངོན) ཀུ་དུམ་བུ་ར། 优昙，优昙钵罗。

དཀྲུལ། (ཤེགས) བཟླས་ལྡོགས་ཀྱི་མིང་། 念诵。

ཛམ་ཐང་། རྫོང་ཞིག ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཨ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲལ་ཀྱི་ནུབ་ངོས་དང་རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་མོ་དྲལ་ཆུའི་སྟོད་ཆུད་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ཀ་མདའ་དུ་ཡོད། 壤塘。县名。在四川省阿坝藏族自治州西部、大渡河上游。县人民政府驻岗木达。

ཛམ་ཐང་ཆོས་རྗེ་དགོན། ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཛམ་ཐང་རྫོང་གི་ཛོ་ནང་དགོན་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་ལ་གྱལ་ཞེག ཛོ་ནང་དྲུང་བཀའ་བཞེ་རིན་ཆེན་དབལ་ཕྱིས་བཏབ་པ་ཞེག 壤塘曲杰寺。四川壤塘县境内觉囊派两大寺庙之一。系藏传佛教觉囊派仁钦拜所倡建。

ཛམ་ཐང་གཙང་པ་དགོན། ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཛམ་ཐང་རྫོང་གི་ཛོ་ནང་དགོན་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་ལ་གྱལ་ཞེག ཐོག་མར་རྒྱ་ངན་གྱི་ཚ་བོ་ཏང་དབང་ཆུག་ཤེས་པ་ངག་དབང་ཕྱིན་ལས་ཀྱི་ཚ་བོ་ཏང་དབང་བསྟན་འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ གཉིས་ཀྱི་ལ་གྱལ་ཞེག ཐོག་མར་རྒྱ་ངན་ག

ངམ་ཆུ་གསེར། གསེར་ལེགས་ནོས་ཤིག 贍部河金。纯金，上品赤金。

ངམ་ཡིག་ཤིང། མཚོ་མ་དྲས་བའི་འཁྱམ་ དུ་ སྐྱེས་ བའི་ འབྲས་ལྡན་ཤིང་ཞིག་ཡིན་བར་ གྱུགས། 贍部树。据云系生于无热池边之果树。

ངམ་རྒྱ་ལ། རྒྱགས་འཛིན་ཏེ་ནོར་ལྷ་ཞེག 臆巴拉。义译持赡。梵音译作阎婆罗。旧译布禄金刚。一财神名。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྟོན་ གྱི་ གནོད་སྐྱེན་དང་། རྒྱ་ཚེ་དཔང་པོ། རྒྱ་ལ་གནས། རྒྱའི་ཐུབ་པ། ནོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་བཅས་སོ།

ངར་ངར། འཛངས་འཛངས་དང་འབྱ།

ངར་ཐུར། ཐ་རེ་ཐུ་རེའི་བསྒྲས་མིང་།

ངར་རེས་བ། འཕྲོ་དང་བཅས་པའམ་འཕྲོ་ཅན། 残留，剩下；ལས་འཕྲོ་ངར་རེ་བ། 剩下的工作。

ཉི་ཏ་མི་ཏྲ། (ཤེགས) བོད་སྐད་དུ་རྒྱལ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཞེས་སུ་གྱུགས་པ་འདི་ནི་ཤིན་དུས་རབས་བཅུད་པར་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཁང་བའི་བཟློ་ཏ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བོད་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་ ཁྲིང་ བོད་ ལ་ གདན་ དྲངས་ ཏེ་ བཀའ་དང་བསྟུན་བཅོས་མང་དུ་བསྒྱུར་པ་དང་། འདུལ་བའི་བསྟན་པ་རྒྱལ་བ་སྐུགས་ བོད་ ལ་དྲིན་ ཅན་ པོ་ བཏ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་དུ་གྱུར་པའོ། 姿纳迷札。译言胜友。八世纪中，迦湿弥罗佛学家。吐蕃王赤松德赞迎来西藏翻译佛教经论甚多，尤以大宏律学之故，称为翻经学者三大恩师之一。

ཉེ་ཀ། སྐད་ཅུ་གང་ཀྱི་ཀུན་མཐའ་རྒྱ་བ་ཞེག 佐给。古印度一教派名。

རྟོག་ཅ། (ཤེགས) ཡེ་ཤེས། 智。

རྟོག་ཅ་ཀུ་དྲུ། ཡེ་ཤེས་མདོ་རྒྱུ་ བོད་ དུ་ རྩོགས་ པ་ ཆེན་པོའི་ སྡེ་ཚིག་གི་ ཚོས་ རྒྱལ་ བར་ མཛད་ པའི་ ཅུ་གང་ཀྱི་ རྒྱབ་དཔོན་ཞེག 加纳苏札。译言慧经。曾来藏传大圆满心藏法的古印度一轨范师名。

རྟྭ་ཟླ། (ཤེགས) ཅོར་ཟླ་ལྔ་པ། 藏历五月。

རྟོ་རྒྱ། (ཤེགས) རྩེ་རས་བྱ་བར་སོ་སོར་ བསྡུ་བའི་ ལེགས་སྦྱར་གྱི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ། རྩེ་ཐུ་字摄。梵文自རྩེ་至ཀྵ་所摄五浊声透气字，即རྩེ་དྲྀ་ཏྲྀ་ཀྵ་ཀྵ་五字。参ཀ་ས་字表。

རྟོ་ལ། (ཤེགས) རྩེ་རས་ས་བར་སོ་སོར་ བསྡུ་ བའི་ ལེགས་སྦྱར་གྱི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ། རྩེ་ས་字摄。梵文自རྩེ་至ས་所摄二十三清浊音字，即རྩེ་དྲྀ་ཏྲྀ་ཀྵ་ཀྵ་ཾ་ཿ་ད་དཱ་ཀ་ཁ་ཙ་ཛ་ཞ་ཊ་ཋ་ཏ་ཐ་ན་པ་ཕ་བ་མ་ཡ་ར་ལ་ཝ་ཤ་ས་二十三字。迦罗波ཀཱ་ལྷ་པ་声明记论称为རྩེ་དྲྀ。参ཀ་ས་字表。

རྟོ་ཁྲིམ། (ཤེགས) གསེར་སྐྱ་གསྲེ། གསེར་རིགས་གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ གསེར་ དམར་ གྱི་ ཁོངས་ སུ་ གཏོགས་པ་ཞེག赤金。赤黄两种金中的红褐色金。

མཐངས་པ། 形容词。(1)དཔའ་བོ། 英武，勇健；སྙིང་ སྟོབས་ ཆ་ མེད་ དཔའ་ བོ་ མཐངས་ པ་ ཅན། 胆气无双的英雄汉。(2)མཁས་པ། 贤明，聪睿，智慧淹博；ཤེས་རབ་ཕུལ་ཕྱུང་ གི་ རྒྱུ་ བོ་ མཐངས་པ། 智慧卓越聪睿之士。(3)ཡར་བ། 高尚，上流，道德水平高；དང་བའི་ཐེག་མཐངས་པའི་ སྤྱོད་ པ་ཅན། 行为正直高尚之人。

མཐངས་སྤྱོད། དཔའ་བོ་དང་། མཁས་པ། ཡར་བ་ཅས་ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞང་། 英勇的行为，贤明的行为，高尚的行为。

མཐངས་རྒྱན། མཁས་པ་དང་ཕྲུན་བོ་གཉིས། 贤愚，智者与愚者。

མཐངས་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། བམ་བོ་བཏུ་གཉིས་ དང་ ལེའུ་ ཕྱེ་ བཏུ་རྩ་ གཅིག་ ཅ་ ཚོ་ བྱ་ བ་ ཉེས་ཚོས་འགྱེལ་ཀྱི་ཅུ་གང་དང་ཆུ་ཤིག་གི་དབེ་ལས་བསྒྲུབ་པའོ། 《贤愚经》。元魏时代凉州沙门慧觉等在高昌郡译成汉文，共六十二品。郭法成复据汉梵两本译成藏文，共十二卷五十一品。

མཐངས་མ། བྱད་ མེད་ ཆོས་ ཀྱིས་ ཅན་ ནས་ སྐྱེད་

བཟང་ཅན། 名词。淑女，才女。有智慧的女子。

མཛད་སྒོ། ཉེད་རྟེན། 措施，典礼，仪式；དཔལ་བསུ་ཞུ་བའི་མཛད་སྒོ་ཚུགས་པ། 举行欢迎仪式。མཛད་སྒའི་རིམ་པ། 仪式。མཛད་སྒོ་གཟབ་རྒྱས། 盛典。མཛད་སྒའི་གོན་ཆས། 礼服。རྟེན་འབྲེལ་མཛད་སྒོ། 庆典。

མཛད་བརྒྱ། སྒོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་སྐྱེས་རབས་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་སྒོན་པའི་རྣམ་ཐར། 《释迦百行传》。

མཛད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) མཛད་པ། མཛད་པ། མཛོད།། ཉེད་པའི་ཞེ་སྡ། 做、作的敬语：མཛད་སྤྱོད་མི་བདེ་བ། 不便进行。གཞན་ལ་ཕན་པའི་རོགས་སྐྱེར་མཛད་པ། 协助进行利他之事。❷སྐྱེད་པའམ་འཕྲིན་ལས། 名词。行为，行状，事业；མཛད་རྩེས། 功勋。མཛད་ཐོག་གས། 方针。མཛད་སྤྱོད་མི་བདེ་བ། 不方便，不顺利。མཛད་པ་འཕྲིན་ལས། 事业，功业。

མཛད་པ་བཅུ་གཉིས། བདས་ཀྱས་མཆོག་གི་སྐྱེལ་པའི་སྐས་འཛིག་རྟེན་དུ་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་བསྟན་པ་སྟེ། དགའ་ལྡན་གནས་ནས་འཆི་བ་དང་། ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པ་དང་། སྐུ་བལྟམས་པ་དང་། གཞོན་ནུའི་རྩལ་རྩེད་དང་། བཙུན་མོའི་འཁོར་གྱིས་རྩལ་བ་དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། དཀའ་བ་སྤྱད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོར་གཤེགས་པ་དང་། བདུད་བཏུལ་བ་དང་། མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་དང་། ཐུ་བོན་ལས་འདས་པ་སྟེ་མཛད་པའི་ཚུལ་བཅུ་གཉིས་སོ། 十二宏化，十二相成道。化身佛示现一生经历的十二件大事：兜率降世、入住母胎、圆满诞生、少年嬉戏、受用妃眷、从家出家、行苦难行、趋金刚座、调伏魔军、成正等觉、转妙法轮和入大涅槃。

མཛད་པས་བསྡུས་པ་གསུམ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མ་འདྲེས་པའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན། ལུས་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྟོན་དུ་འགྱོ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་དང་། ངག་གི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྟོན་དུ་འགྱོ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་དང་། ཡིད་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྟོན་དུ་འགྱོ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། 事业所摄三。如来十八不共法三：一切身业智为导首随智而行，一切语业智为导首随智而行和一切意业智为导首随智而行。

མཛད་སྒྲིག ཐ་སྙད། 行为，事业；མཛད་སྤྱོད་བཟང་བ། 善良的行为。

མཛད་འཕྲིན། ཐ་གཞག་གམ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཞེ་ས། 事业，功业。

མཛད་ཁྱབ། བསྟན་བཅོས་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་དེའི་མཇུག་ཏུ་རྩོམ་པ་པོ་སུ་ཡིན་དང་། དུས་ཐོག་ལ་བརྩམས་པ་ཡིན་སོགས་བཀོད་པ། 跋，书跋。写在书籍、文章等后面的短文，标出作者姓名和著作时间等；དཔེ་ཅ་འདིར་མཛད་ཁབ་མེད་པས་རྩོམ་པ་པོ་སུ་ཡིན་མི་ཤེས། 这本书未载跋文，因此不知道作者是谁。

མཛད་གཟིགས། མཛད་སྒོད་གཟིགས་པ། 观礼。观看典礼，观看节日庆祝活动，རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་སྐུ་མཚོན་ལྟེན་རྒྱས་ཀྱི་རང་རྒྱལ་ཀྱི་དུས་ཆེན་རྟེན་འབྲེལ་ལ་མཛད་གཟིགས་གནང་། 各国贵宾观看我国节日的庆祝活动。

མཛའ་མཁན། (ཁངས) རྨུད་འཚོང་མའི་གཙོ་མོ། 撮合者。老鸨的异名。

མཛའ་གྲོགས། ཤེས་དུ་མཐུན་པའི་གྲོགས་པོ། 密友，挚友。亲近的朋友；མཛའ་གྲོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ལས། 友好关系。

མཛའ་གཅུགས། ཕན་ཚུན་ཟུང་འབྲེལ་ཤེང་མཐུན་པ། 亲挚，亲密，和睦；གྲོགས་བཅས་ མཛའ་

གཏུགས་ལྡན་པ། 挚友。

མཛའ་མཉམ། ཟུང་ སེམས་ མཐུན་ པོ། 亲密，友好；མཛའ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། 友好国家。མཛའ་མཐུན་ཆིངས་ཡིག 友好条约。མཛའ་མཐུན་སེལ་མེད། 亲密无间。མཛའ་མཐུན་འཐུས་ཚོགས། 友好代表团。མཛའ་མཐུན་རོགས་རེས། 友爱互助。

མཛའ་ཀ་ཡོ། སྙིང་བརྩེ་བའམ་སྙིང་ ལ་ སྡུག་ པའི་ བྱད་མེད། 爱妻、情妇。所热恋的女人。

མཛའ་སྤུན། མཛའ་ཞིང་མཐུན་པའི་སྤུན་ཟླ། 亲爱的弟兄。

མཛའ་སྡོགས། སེམས་དཔའ་ པའི་ གཉེན་ སྡུགས། 亲朋，友党。

མཛའ་བ། མཐུན་པ་དང་ཉེ་བའམ་གཏུགས་པ། 形容词。亲近，和睦，友爱；སྔགས་པོ་ མཛའ་བ། 亲近的朋友。མི་ མཛའ་ བའི་ གཏམ་ དང་ རྣམ་འགྱུར་ཉིན་རེ་ཞེ་འཕེལ་ཞེ་འཕེལ་དུ་གྱུར། 粗语恶态一天天地滋长起来。མིང་ གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ དགའ་འདུན་དང་། སྙིང་ཉེ། སྙིང་འདོད། བཀའ་ཕེབས། ཟླ་ཉེ་བ། ཟླ་མཐུན། མཛའ་གཏུགས། མཛའ་པོ། ཡིད་གཏུགས། ཡིད་ཉེ། ཡིད་མཐུན། སེམས་མཐུན། སེམས་སྙམ་བཅས་སོ།

མཛའ་བ་འབྱེད། མཐུན་པ་མེ་མཐུན་པ་ བཟོ་ བ། 离间，诳诈；དཀྲག་ ཤིང་ བརྒྱབ་ ནས་ མཛའ་བ་ འབྱེད་པ། 挑拨离间。

མཛའ་པོ། 名词。(1)གྲོགས་པོ། 朋友，密友。(2)ཟླ་ པོ། 男朋友，丈夫。(3)སྐྱོང་བ་ཉིར་བདུན་ ཀྱི་ ནང་ གཤེས་ ཤིག 亲和。藏历二十七值日会合神之一。

མཛའ་བདེའི་ལྷ། (མངོན) སྐད་མ་ལྷ་མཚམས། 亲和神。房宿的异名。

མཛའ་བྱམ། (མངོན) དགྲ་ བོ། 绝亲。敌人的异名。

མཛའ་མོ། 名词。(1)མཐུན་པའི་ཁྱོགས་ མོ། 女朋友，妻。(2)(མངོན) ཆུ་སྐྱེར། 爱侣。水鸟的异名。

མཛའ་བཅུ། མཐུན་ཞིང་བཅུ་ བ། 亲爱，མཛའ་བཅུ་ ལྟེ་ བའི་ ཟླ་མཐུན་ རྣམ་ པ་ཚོ། 亲爱的同志们。

མཛའ་བཅུ་དམ་ཁྲལ། བཅུ་ དུང་ གི་ འབྲེལ་ བ་ དམ་ ཞིང་ ཟབ་ པ། 亲密；འགྲན་ གྲོགས་ མཛའ་བཅུ་དམ་ཟབ། 亲密的战友。

མཛའ་བ་ཤེས། གཉེན་ གྲོགས། 密友，知心朋友；རང་གི་མཛའ་བ་ཤེས་ནང་ མ་ ལ་ ཡིད་ ཆེས་ པ། 相信自己的知心朋友。མཛའ་བ་ཤེས་གཉེན་འདུན། 亲密无间。མཛའ་བ་ཤེས་བཟང་ པོ། 好朋友，良友。

མཛའ་སེམས། ཕན་ཚུན་དགའ་བའི་ སེམས། 友情，爱情。

མཛའ་སྐྱི་གྲོགས་པོ། (མངོན) གཟའ་ ལྷག་ པ། 房宿之友。水曜的异名。

མཇར་བ། ལས་ཀྱགས་ཀྱི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ འཇར་ བ་དང་འདྲ།

མཇུག་ཀྱ། མཇུག་ཀྱ་དང་འདྲ།

མཇུག་ཀྱ། (1)རྐང་ལག་གི་ སོར་མོ་ སྟེ། 手指，足趾。(2)ལག་ བའི་ སོར་ མོ་ གཉིས་ པ། 食指，第二手指。

མཇུག་ ཀྱ་ འཇུགས་ སྡ། སོར་ མཇུབ་ འཇུགས་ སའི་དམིགས་ཡུལ། 可指之处，所指之处，མཇུག་ ཀྱ་འཇུགས་ས་ ཙམ་ བའི་ བྱས་ རྟེས་ ཁྱད་ པར་ པ། 有可以指出的显著成绩。

མཇུབ། བོ་ སྟོན་ ཏེ་ བཞིད་ རྒྱལ་ ལྟུང་ སྐྱེན་ དཔྱད་ ལས་ འབྱུང་ བའི་ ལྷས་ ཚད་ འཇལ་ བྱེད་ ཅིག 名词。小卡。各人六指宽或张开食指和拇指两尖端间的长度。此《蓝琉璃论》中计算法，是藏医测量人体部位的长度单位。

མཇུབ་དཀྱིལ། གསེར་དཏེལ་ སོགས་ཀྱི་ སོར་ རྒྱན་ ཞིག 韭菜叶金戒指。

མཇུབ་ཁྲིད། (1)དབེ་ཐོག་ལ་མཇུབ་མེ་ བཏུགས་ཏེ་སྨོས་མ་ལ་གོ་དོན་ཁྲིད་པའི་དོན། 指讲，手指而口讲。逐字逐句地讲解。(2)དོན་གནད་གང་དུང་འདི་དང་འདི་ཞེས་མངོན་སུམ་མཇུབ་བཏུགས་ཀྱིས་ཁྲིད་པ། 指引，指导。具体指点。

མཇུབ་གང་། ལག་པའི་མེར་མ་གཉིས་པ་ལ་མཇུབ་མ་ཞེས་རེར་ཞིང་། 它指手和足的指头，མཇུབ་མིས་གང་བསྟན་ཀང། 随手所指都是东。喻同“指鹿为马”。 མཇུབ་མིའི་ཚགས་རྟགས་རང་ལ་བཀུག 指头的指节朝里屈。མཇུབ་ཀུ་ཐུ་བཅངས་ལྟགས་ཀྱི་ཁྲ་ཚུང། 五指并拢成铁拳。喻团结一致。

མཇུབ་མེ་འཇུགས་བ། འདི་དང་འདིའོ་ ཞེས་ མཇུབ་མིར་ཐད་ཀར་སྟོན་པ། 指定，指向。

མཇུབ་མིས་རི་སྟོན། བོལ་ཆོད་ཀྱིས་ཐུགས་ཚམ་སྟོན་པ། 指点，食指指山。意谓大略指出方向；ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་ མཇུབ་མེ་རི་ སྟོན་བྱེད་པ། 指点科学知识的方向。ཞིབ་བརྟག་མེད་ པར་མཇུབ་མིས་རི་སྟོན་ བྱེད་ མི་ རུང་། 没有进行调查研究，不可指点。

མཇུབ་བཏུགས། (1)དམིགས་ཡུལ་གང་ཡིན་ཐད་ བཏུགས་ཐུ་ རོས་བཟུང་བའི་བྱེད། 指定，直指。直接指出；གནད་དོན་ རོ་མ་མཇུབ་བཏུགས་ཀྱིས་ རོ་ ཐུབ་པ། 直接指出问题的症结所在。(2)མཇུབ་མིས་རེག་པ་སྟེ་ ཞེ་གཏོགས་བྱས་པའི་དབེ། 染指，ཀ་མ་ཟས་ཀྱང་ཀ་ཁྲར་ མཇུབ་བཏུགས་ཀྱིས་ཆོག 肉虽未尝，汤曾染指。喻多少有所牵涉。

མཇུབ་རྩེ། མཇུབ་མིའི་རྩེ་མོ། 指尖。

མཇུབ་ཚིགས། མཇུབ་མིའི་ཚིགས། 指节。

མཇུབ་ཚུགས། མཇུབ་བཏུགས་དང་དོན་གཅིག

མཇུབ་གཟིགས། (ཐལ) གཟོང་གི་བྱེ་བྱག་ཅིག 后斜凿刀。凿口前高后低的一种凿具。

མཇུབ་བཙོ་མགོ་སྐོན། (ཐལ) མིང་གཞན་ མཇུབ་

མེ་ཆུང་དྲུ་ཚེའི་མི། 枝指，六指。手足畸形的六指儿。

མཇུབ་མོ། 名词。(1)རྐང་ལག་གཉིས་ཀྱི་སྟངས་མ་ གཉིས་པ། 食指，二趾。特指手足第二指。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟོན་ཐྲེད་དང་། ལག་པའི་ཡལ་ ག། སོར་མ་བཅས་སོ། (2)སོར་མོ། 指；趾。泛指手和足的指头；

མཇུབ་ཐུ་ 名词。(1)ཀུ་ལག་གཉིས་ཀྱི་སྟངས་མ་ གཉིས་པ། 食指，二趾。特指手足第二指。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟོན་ཐྲེད་དང་། ལག་པའི་ཡལ་ ག། སོར་མ་བཅས་སོ། (2)སོར་མོ། 指；趾。泛指手和足的指头；

མཇུབ་ཐུ་ 名词。(1)ཀུ་ལག་གཉིས་ཀྱི་སྟངས་མ་ གཉིས་པ། 食指，二趾。特指手足第二指。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟོན་ཐྲེད་དང་། ལག་པའི་ཡལ་ ག། སོར་མ་བཅས་སོ། (2)སོར་མོ། 指；趾。泛指手和足的指头；

ངང་ལའི་སྐོན་ཡང་རེར་ཏེ་རང་བཟོ་བའོ། བའི་ལག་ཆ་ཞེས་གོ། 指型套头。铜工用具之一。

མཛུབ་ཀྱབས། མཛུབ་མའི་ཀྱབས། 手指套；足趾套。

མཛུབ་ཀྱབས་ཐྲེབས་སོ། ཀོ་བ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་མཛུབ་སྐུབ། 顶针。缝纫时用以护指的皮质工具。

མཇེ། མ་ཀྱའི་ནད་ཅིག 麻风病；མཇེ་ པོག་ ཚེལ་བཅེག་ས། 麻风病人生毒疮。喻同"雪上加霜"。

མཇེ་སྐྲ། མཇེ་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 白麻风。麻风病之一。

མཇེ་ཁྲག མཇེ་ནད་ཀྱས་ཤེ་བའི་ཁྲག 麻风病死者尸血。

མཇེ་ཆོད་འབྲུམ། མཇེ་ནད་པོར་པ་མང་པོ་ཐོན་པ་ཞིག 麻风疮，重麻风病。

མཇེ་ལྕམ་བཀྲ་ཤིས། ལྕམ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་བཤམ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། རྟགས་ཡན་ལག་སོགས་སུ་མཇེར་པ་སྐྱེས་པར་ཐན། 二叶兰。土名银槐，亦名蒲莲。兰科药用草本植物名。味涩性寒，治关节骨质增生。

མཇེ་རྙེ། ཆུ་སེར་ནག་པོ་དང་གཟེན་ཐིན་པའྲ་ཀ་གཏེས་འདོམས་པ་ལ་རྒྱབ་རྟེན་གྱས་བྱས་པར་ཁྲང་པའི་ཤུས་ཀྱི་གནས་ཀྱན་མ་རྙེ་བ་ལས་སྐྱག་ལྟར་འགྱུར་བའི་ནད་དེ། ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་མཇེ་ནད་རིགས་བཅོ་བཀྲྀད་དམ་སྣམ་རྩ་རྒྱ་མཆིས་ས། 麻风。恶性黄水与疫虫巴尔巴达相结合，再由毒龙支使所致全身肢节变形，皮肉溃烂的一类恶疾，分十八种或三十六种。

མཇེ་ཚེ། སྐྱེས་པ་མཇེ་ནད་ཅན། 麻风男子。

མཇེ་མོ། བྱད་མེད་མཇེ་ནད་ཅན། 麻风妇女。

མཇེ་ལྷ། ལན་ཆ་དེ་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡོ་ལན་ཆ། ཁུ་རྩེས་དྲྭ། ཁུས་བས་ཀ་རོ་གཅོད་པ་དང་། ཁྲག་འགག་པ་རྣམ། མ་ཕེ་ཆུ་སེར་ཐྲེང་འདྲེན་བར་ཐྲེད། 皮硝。硫酸钠盐类。人药味咸，性温，功能去腐肉、通月经、拔除疮口黄水。

མཇེར་དུམ། ཤིང་གི་མཇེར་བའི་དུམ་བྱ། 木疖块。

མཇེར་པ། 名词。(1)ཤིང་གི་ལོགས་ནས་སྐྲེས་པའི་འབྱར་ཞིག 树上小瘰疬。(2)ལུས་ཀྱི་བཀས་པའི་སྟེང་དུ་གཟེར་བྱ་གདབ་པ་དང་འདྲ་བའི་བཀས་ནད་ཅིག་སྟེ། དེ་ལ་ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན། རྡ་མཇེར་ལུག་མཇེར་གཉིས་དང་། ཀང་མཐིལ་སོད་སུ་འབྱང་བའི་ མཇེར་ནག་ བཅས་ རིགས་ གསུམ་མཆིས་ས། 疣，赘疣，瘊子。一种皮上丘疹，状如钉在皮肤上的钉子。分山羊疣、绵羊疣和生于脚底的蹠疣等类。

མཇེར་ཕྱན། ཤིང་མཇེར་རམ་ཀ་མཇེར་ཆུང་ངུ། 小木瘰；瘊痣。

མཇེར་བྱ། མཇེར་ཕྱན་དང་དོན་གཅིག

མཇེལ་ཀོང་། མཁྲང་འཕྲམ་ཀྱི་ཀོང་བྱ། 靥。颊上酒涡。

མཇེལ་ཀྱོང་། སྐྱེས་པ་ཚོ་ མོ་ གང་ མོ་ ཤོར་ དུས་ འགྱམ་པ་ཁ་ཡས་ཁ་ཡོན་དུ་འཆར་བའི་ འཕྲམ་ཀོང་། 靥，笑靥。笑时颊上现出的酒涡。

མཇེལ་བཀྲ་ག ཁ་རྒྱས་མཇེས་པའི་བཀྲ་མཐོང་ས། 华美，艳丽。

མཇེལ་སྐུ། ལུས་མཇེས་པ། 身躯美好，端庄身材。

མཇེལ་བྱ་ས། མཇེས་པའི་མིང་གྱ་ས། 艳名。以美著名。

མཇེལ་རྩེལ། མིག་ལས་དུ་ མཇེས་ པར་ ཐྲེད་ པའི་ རྣམ་རྩེལ། 排场，讲究，表面美观。看起来漂亮的形式。

མཇེལ་རྩལ་མཆོར་ སྐེག་ ཅན། སྐེག་ ཐ་མས་ ཁེངས་དྲྭས་དང་ལྡན་པ། 妖艳者，俏丽的人。

མཇེལ་འཚོལ། རྣམ་པཉམ་སྐྲྀད་ལས་ མཇེས་ པར་ བཟོ་བ། 美化，点缀，装饰；སྐྲ་དང་སྐེ་ཁྲང་ལ་

མཛེས་འཆོས་ཁྱིད་པ། 装饰门窗。

མཛེས་ཐོག་མཛེས་བཅུགས། ཡག་ཐོག་ཡག་བཅུགས། 锦上添花。好上加好。

མཛེས་ལྡན། (མངོན) གཟའ་ཉ་སངས། 具美。金曜的异名。

མཛེས་སྡུག ཡིད་དུ་འོང་བའམ་མིག་ལ་མཛེས་པ། 俊俏，美丽，俊秀；མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་ཡུལ་ཕྱོགས། 风景优美。

མཛེས་སྡུག་ཡིད་ཁོང་། མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བ། 美丽，美好。

མཛེས་པ། བཀྲ་དང་མཚང་བ། 形容词。美丽，好看，华丽；ཚོན་རྩེས་བྲིས་པའི་ཧི་མོ་མཚང་ཞིང་མཛེས་པ། 华丽的油画。གཞོན་རྩྭི་ལང་ཚོ་མཆོག་ཏུ་མཛེས་པ། 美丽的青春。ཡུལ་ཁམས་མཆོག་ཏུ་མཛེས་པ། 极美丽的地方。ཉི་གདུགས་ཀྱི་མ་ཀུན་ལ་མཛེས་ཀྱང་། བྱ་ཉུག་པའི་མིག་ལ་མི་མཛེས། 万辐日轮都觉美，鸱鸮眼底不好看。རིན་པོ་ཆེས་མཛེས་པ་ལས་ཨོན་ཏེན་ཀྱིས་མཛེས་པ་དགའ། 用学问装饰比用珠宝装饰的好。

མཛེས་པའི་རྒྱ་ཚུན། (མངོན) ཨོས། 具美伤者。炒熟之粮食的异名。

མཛེས་པར་གཤེགས་པའི་ཏའི་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དེའི་ཐུབ་པར་པོ་བཀྲད་རྟུའི་ནང་གཤེས་ཤེས་སྟེ། མཛེས་པར་མཁས་པ་རྣམ་ཀྱིས་མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བར་གཤེགས་པ། 行步严肃。如来善令仪容美妙，感得步武优美之好。佛身八十随好之一。

མཛེས་བོ། མཛེས་པ་དང་འདྲ།

མཛེས་བྱེད། (1)མཛེས་པའི་གདོང་། 美貌。俊俏的面庞。(2)མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཨོ་ཐུང་དམ་རྫས། 化妆品。

མཛེས་བྱེད། (1)རྒྱག་འཆོས་བྱེད་པ། 装饰，打扮。(2)རྟགས་ཚ། 装饰品。(3)(མངོན) ཆུ་ཡོས་ལོ། 癸卯年、水兔年的异名。

མཛེས་སྒྲིམ་བྱེད། (མངོན) ཚ་གུ་རྫི། 施美者。沉香、速香的异名。

མཛེས་མ། བྱད་མེད་བཞིན་པའང་ཚ། 名词。美人。美丽的妇女。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེད་མེད་མ་དང་། བྱང་ཆེན་འགྲོས། སྐྱག་མོ། ཁན་ལག་མཆོག་ཚ། ལུས་ཀྱ། རི་དྭགས་མིག་ཅན་བཅས་སོ།

མཛེས་མཆོར། ལྟང་སྣང་གི་འདྲ་ཆགས། 装模作样，外表好看；མཛེས་མཆོར་གྱི་འཚམ་བོ། 表面和气，一团和气。གཞན་གྱི་མིག་ལྟར་མཛེས་མཆོར་བྱེད་པ། 在人前装模作样。ཁའི་མཛེས་མཆོར་ཅམ་དུ་འདི་སྐད་ཞུས་པ། 装模作样地说了这番话。

མཛེས་མཛེས་བྱེད། (1)འཇིམ་བྱེད་པ་སྟེ་དབུས་ཀྱི་ཚལ་སྐད་ལ་མཛངས་བྱེད་པ། 假客气，表面装得象样。(2)མཛེས་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཆེད་དུ་སྟོན་པ། 献媚，故作妖艳。

མཛེས་བཟང་། རྣམ་པ་མཛེས་ཤིང་གཤེས་ཀ་བཟང་བ། 美满，贤淑；བྱིམ་གཏམ་མཛེས་བཟང་། 美满的夫妇。

མཛེས་ཁམ། མིག་སྐང་མཛེས་ཆོས། 虚华，面子漂亮；ལྟང་སྣང་མཛེས་ལམ་ཀྱིས་མི་ཕན་པ། 貌似中看，没有益处。ཁྱི་ཚུལ་ཅམ་དུ་མཛེས་ཁམ་བྱེད་པ། 外表做得好看。

མཛེས་ལེགས། མཛེས་ཤིང་ལེགས་པ། 美妙，精美；ཚོང་ཟོག་མཛེས་ལེགས། 精美商品。ཁང་པ་མཛེས་ལེགས། 精美房屋。རླངས་འཁོར་མཛེས་ལེགས། 精美汽车。

མཛེས་གཤེགས་ཀྱི་དབའ་བྱེད། མཛེས་པར་གཤེགས་པའི་དབའ་བྱད་དང་རྟེན་གཅིག

མཇེ། 名词。(1)གླང་དང་། འཇིའམ་གཡག་དང་། བ་མོ་འདྲུས་ པ་ལས་ བྱུང་བའི་ ཕྱུགས་ རིགས་ ཤིག་ 犏牛。公黄牛和母牦牛或公牦牛和母黄牛杂交所生者： **མཇེ་འགྲོ་བ་མེ་རིག་ཤིག་ འགྲོ་བ་རིག་** 不见犏牛跑，却见虱子爬。喻见小不见大。**མི་བརྒྱ་ལ་སེམས་པ་བརྒྱ། མཇེ་ བརྒྱ་ལ་རྣ་རྩེ་ རྩིས་ བརྒྱ།** 百人百条心，百牛角二百。意谓人多心不齐。(2)**མཇེ་ པོ།** 公犏牛。

མཇེ་ཁལ་ར་འཁྲིལ། ལས་འགན་སོགས་མི་ ཐེག་ བཞིན་དུ་དཀྱི་བའི་དབེ། 牛戴羊驮。喻给予担当不起的任务： **འཁོས་བཅས་ དང་མི་མཐུན་བའི་ མཇེ་ཁལ་ར་འགེལ།** 牛戴使羊驮，气力不相称。

མཇེ་ཁལ་ལྷག་ཁལ། མཇེ་ལ་མཇེ་ཁལ་ དང་ལྷག་ ལ་ལྷག་ ཁལ་ཏེ། ལས་ འགན་ སོགས་ གང་ ལ་དེ་ འཚམ་འགེལ་བའི་དབེ། 牛戴羊戴。牛驮牛驮，羊驮羊驮。喻轻重适宜： **རང་ འཁོས་དང་ འཚམས་ བའི་ མཇེ་ ཁལ་ལྷག་ ཁལ་ སོ་ སོར་ དཀྱི་བ།** 牛戴羊戴，量力分别使用。

མཇེ་ཀུ་བ། མཇེ་གདོང་དཀར་པོ། 白额犏牛。

མཇེ་རྩོད། རྩ་ལོ་མ་བཏུལ་བའི་མཇེ་ངར་མ། 猛牛。性情猛烈、未经调教的犏牛。

མཇེ་སྐོང་། ཚ་བ་མཇེ་ སྐང་ རྩེ་ རྩིང་ ཞིག་ བོད་རང་སྐྱོང་ལྡངས་ཀྱི་ཤར་ རྒྱུད་དུ་ ཡོད་ རྩིང་ ཆུལ་ མོ་དུལ་ ཆུ་ རྩིང་དེ་ བཏུད་ ནས་ འབབ། 左贡。县名。在西藏自治区东部，怒江贯穿其境。县人民政府驻汪达。

མཇེ་ ལྕུག་ ཐུལ་ བལ་ བཅད་ བ། བར་ བཅད་ བའམ་ལས་ བཀག་བའི་དབེ། 蛙拦牛路。喻同"螳臂当车"。

མཇེ་གཀའ་ཐྲེལ། མོན་ མཇེ་ གཏིས་ གཅའ་ ཐྲེལ་ བ། 双牛负轭，双牛抬杠。用一根横木加于两头犏牛肩上，使相连并耕。

མཇེ་གདོང་། མཇེ་རྡང་དང་འབྲེ།

མཇེ་བདག་ལ་མཇེ་རྒྱས། ཚ་རྒྱས་ཚ་ཚང་ཡོད་ མཁན་ལ་གཞན་ རིགས་ རྒྱས་ མངའ་ ཡོད་ ཁུལ་ བྱས་ བའི་དེའི། 牛王门前谈牛经。意谓在行家面前显示本领。喻同"班门弄斧"。**ཁོས་ ང་ལ་ ངའི་ ནང་གི་གནས་ཚུལ་བཤད་པ་ནི་ མཇེ་ བདག་ལ་ མཇེ་ རྒྱས་བཤད་པ་ཞིག་ངང་རེད།** 他当着我谈我家庭的情况，实在是牛王门前谈牛经。

མཇེ་རྩང་། མཇེ་མང་པོ་ སྐད་བརྒྱག་ཏེ་ འདོགས་ ཅིང་ ཀྱི་ ཐག་ པ། 犏牛脚索。从足部成行拴系犏牛的绳子。

མཇེ་སྐྱ། (1)ཕྱག་ཀེར་བྱག་ ཅན་ ནས་ ཁྲག་ པ་ ཅན། 鸦嘴丁。门箱等加锁处的铁环钉。(2)སྨིན་ དཔྱད་ལས་བཤད་པའི་ ཕྱས་ ཀྱི་ རུས་ པའི་ ཅྱ་ བག་ ཅིག 牛鼻骨。人体胸椎骨尖。

མཇེ་ཏའོན། མཇེའི་ དོ་དམ་ཅིང་ མཁན། 牛官。对管牛人的敬称。

མཇེ་ཐྲེལ། ཐག་བས་ཐྲེལ་བའི་ མཇེ་ གཉིས། 双牛。用绳子拴系着的两头犏牛。

མཇེ་མོ། གླང་དང་འཇིའམ། གཡག་དང་བ་མོ་ འདྲུས་པ་ ལས་ བྱུང་བའི་ མོ་ ཕྱུགས་ རིགས་ ཤིག 名词。母犏牛。公黄牛和母牦牛或公牦牛和母黄牛杂交所生者。

མཇེ་ མོ་ མཁར། མཆོ་ སྟོན་ ཁྲིར་ གཏོགས་ ས་ གནས་ ཤིག ཀུམས་ ཆེན་ ཆོས་ རྗེ་ གནས་ འདིར་ འདུས་ ཤེང་ སྐུ་ གདུང་ ཡང་ འདི་ ན་ བཞུགས། 佐莫喀。青海省境一佛教圣地。十五世纪中，修建色拉寺的大乘法王，即在此地圆寂，遗体塔亦在此处。

མཇེ་ མོ་ ཏུ་ རྩེ། མཆོ་ སྟོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁྲིར་ མཆོ་ སྟོ་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ གྱི་ ཐུང་ ཀ་ རྩྭ་ ཁ་ རི་ བོ་ ཞིག 作穆努则。青海省海南藏族自治州同德县一山峰名。

མཇེ་ མོ་ ཤིང་། ཤིང་ སྐན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རྡ་

ཀཱ། ཁུ་རྡེས་སྐྱོམས། རུས་པས་ཁྲག་ཆུ་བ་དང་། ཁྲག་ཚད་ལེལ། བྱད་མེད་ཀྱི་ཁྲག་ཚབས་ལ་ཐན། 苏木。别名鬼见愁。豆科木本植物。入药味苦，性平，功能活血、清血分热邪、治妇科恶性血分病。

མཇོ་ཐིའུ་ཁྱལ། མཇོ་ཐིའུ་ཕྱུ་ཀུ། 牝犏犊。

མཇོ་གཡུང་ཅི། (ཡུལ) བཞོན་པར་དེས་པའི་དུལ་མ། 驯犏。性格驯善稳重、可供乘骑的犏牛。

མཇོ་ར། མཇོ་དང་མཇོ་མ་འཛུག་ས། 犏牛圈。

མཇོ་ཤད། ཟླ་གསུམ་ལོན་པའི་མཇོ་ཕེ་མིང་། 三岁牡犏牛。

མཇོག ཇོག་མཁོ་དང་འདྲ།

མཇོད། ●མཇད་པའི་སྒྲུལ་རྟགས ❷名词。(1)དངོས་རིགས་གསོག་འཇོག་གིས་ཤའི་ཡུལ། 库，藏，仓，仓库。བང་མཇོད། 仓库。སོད་མཇོད། 楼下仓库。རྟག་ མཇོད། 辞典。 དཔེ་ མཇོད་ཁང་། 图书馆。ཕྱག་མཇོད། 管家。(2)རྟགས་བཅད་རྩོམ་རྒྱལ་ཞིག་སྟེ། བཇོད་པ་དེ་ལས་ཐུན་ཞིང་གིས་ཐོད་མཚམས་སུ་རྟགས་པའི་ངོས་ནས་ཤོ་ཤ་ག་དང་། ཐ་རྟག་མང་ཉུང་རེས་གཟུང་མེད་པའོ། 仓储。修辞法构成偈颂的格式之一。若干含义分若干段，各段所有颂及动词多少不定者。(3)(ཀོཤ་འབྱེད་ཀ) རྟག་མཇོད་པ་མཇོད། 藏，俱舍。有时为俱舍论之略称。

མཇོད་ཀྱི་འཛོལ་བ། བང་མཇོད་ཀྱི་ གཉེར་ བའམ་ ཕྱག་མཇོད། 司库。仓库保管员。

མཇོད་ཁང་། རྒྱུ་རྩེ་འཇོག་གིས་ཁང་བ། 储藏室，库房，仓库。

མཇོད་ཚོས། འབྲུག་ཚང་འཁོར་ཁྱེ་མོ་ཚོ་ཐད་བའི་ ཚོས་རྟེན་ཞེར་པོ་ཞིག 库缎。黄色团龙缎。

མཇོད་དཀའི། རྗོང་ཞིག ཤེ་ཁྲོན་ཞིང་རྟེན་ཁྲོངས་ཤ་བ་ཁོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ ཁྲལ་ ཁྱི་ ཐང་ རོས་ སྐུ་ཙོད། རྗོང་མེ་དམངས་སྐྱིད་གཞུང་དེ་སྐུ་ཚ་དཀོན་ཁྱོན་དཔལ་བྱ་ཚན། 若尔盖。县名。在四川省阿坝藏族自治州北部。县人民政府驻达扎寺镇。

མཇོད་འགྲེལ། རྟོགས་མདོན་པ་མཇོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ། 《俱舍论释》。一佛书名。

མཇོད་རྟེན། བང་མཇོད་རྟེན་པོ། 大库，内库。

མཇོད་རྩྭས། རྩྭས་ཞེས་པའི་ཚོས་ རྟེན་ ཁྱེ་ ཐག་པ་ཞེག 内库金丝缎，上品金丝缎。

མཇོད་བཀྲག་ས། ཀ་བཀྲག་ས་ཡག་པོ་ཞེག 内库哈达。上品特制丝质哈达。

མཇོད་ལྷན། (ཨངོན) (1)ས་ཏུ་འབྲུའི་ཤིང་། 石榴树的异名。(2)གཏུག་ལག་ཁང་གི་གཟིངས། 寺庙屋脊宝顶的异名。(3)རྒྱ་གར་ཀི་གཎྜིའི་ཡུལ། 古印度憍闪毗国的异名。

མཇོད་ལྷན་མ། རྡོ་རྗེའི་རྩང་མ། 具藏女。金星仙人之妻。

མཇོད་པ། ཕྱག་མཇོད། 名词。管仓库者，司库，管家。

མཇོད་དབོན། བང་མཇོད་ཀྱི་འཁོ་རྒྱད་པོ། 司库长。仓库保管头目。

མཇོད་ཐྱུ། སྤྱིན་མཚམས་ཀྱི་ཐྱུ། 眉间白毫。

མཇོད་རྒྱེད། (ཨངོན) བྱང་ཤིང་། 库主。甘蔗的异名。

མཇོད་ཐྱག ངང་མཇོད་ཐྱག་མ། 内库。

མཇོད་འཛིན། (1)ཕྱག་མཇོད། 司库，管家。仓库保管员。(2)རྒྱ་གར་ཀི་ས་ལ་ཞེས་པའི་ཡུལ། 古印度憍萨罗国。

མཇོད་ཡུལ། (ཨངོན) ཙུ་ ཤིང་། 库身。芭蕉的异名。

མཇོའི་ཁེ་རྒྱུན། གཞོ་སྐམ་རས་ཀྱེས་ བའེས་ བའི་ དབྱིལ་དུ་ རྡོང་ རྡོང་གཅིག་དང་། མཁའ་སྐོང་དུ་ མཚོན་བྱའི་ཆོམ་བྱ་བཀྲིགས་པ་ཆེན་མཇོའི་ཁེ་རྒྱུན་ཞེག 牛项铜铃。在毯子所制项带上缝缀海贝为饰，下悬小铃，系于耕牛颈上以作装饰者。

མཛོལ་བྱ། 名词。(1)རི་དྭགས་སོགས་འཛིན་ཐེབ་ཀྱི་ཆ། 网罟，陷阱。(2)ཐ་དྲས་ཀྱི་ཕྱུག་གམ་སྐད་འཚོང་མའི་བུ། 私生子或娼妓所生子。

འཇག་ཚེ་འཇོག་ཚེ། རིམ་པ་འཚལ་བའམ་འཕྲུགས་པའི་ཚུལ། 错乱，混淆；དངོས་རིགས་ལེགས་ཉེས་མང་བ་མཉམ་འདྲེས་ཀྱིས་འཇག་ཚེ་འཇོག་ཚེར་སོང་བ། 各种好的坏的东西混淆在一起。འཇག་འཇོག་སྐྱངས་པ། 杂乱堆放。

འཇག་སྣོད། (1)ཐེགས་པ་བཅིད་ས་སྣོད་སྐྱུད། 接漉漏器。(2)ཐེག་ལེའི་འཇག་སྣོད། 滑精囊。

འཇག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཟག་པ། འཇག་པ།། འབབ་པའམ། ལྷུང་བ། འཇིད་པ། 滴漏，浸漏；ཆུ་འཇག་པ། 漏水。ཐེག་ལེ་འཇག་པ། 遗精。མཆི་མ་འཇག་པ། 堕泪。

འཇག་ཟྭེད་ཤིང་། (མཁན) ཨ་སྒའི་ཤེང་ངམ་ཏུ་ཏའི་ཤིང་། 能漏树。阿摩罗树、芒果树的异名。

འཇག་འཇོག འཇག་ཚེ་འཇག་ཚེའི་བསྡུས་མིང་།

འཇངས་འཇངས་། (ཐུལ) དངུལ་སོགས་དཀོན་པ་བྱང་སྟེ་ལག་ཐོགས་པ། 拮据，穷困；དེང་སང་འཚོ་ཆས་ཁང་ཅི་ཐུན་རས་ལག་འཇངས་འཇངས་མེད། 现在生活资料都不拮据。

འཇངས་ལེ་བ། (ཐུལ) དཀོན་ཙམ། 相当拮据；དེང་སང་ངེད་ལ་དངུལ་ལག་འཇངས་ལེ་བ་ཞིག་ཡོད། 近来我手头现钱相当拮据。

འཇངས་པ། (རྟེང) ཟད་པ་དང་གཏུགས་པ། 耗尽，用完。

འཇངས་མཐའ་མེད་པ། ཟད་ཐུབ་མེད་པ། 无穷；ཐུབ་དངོས་གང་དགོས་འཇངས་མཐའ་མེད་པ་འདོད་ཐུབ་ཡོད། 所需财物取之不尽。རྩོད་ཁ་འཇངས་མཐའ་མེད་པ། 纠纷无穷。

འཇད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཟད་པ། འཇད་པ།། རྒྱགས་པ་དང་གཏུགས་པ། 衰败，耗尽，完尽；དངོས་པོ་རྣམས་ཟད་པ། 财物耗尽。སྣུམ་ཟད་མར་མེ། 油干的灯火。གཏམ་ཟད་པ། 没办法。ཟད་མི་ཤེས་པ། 没有个完。དེ་ཙམ་ཕྱིས་ཟད། 仅此而已。དེད་མ་ཟད། 不但如是。

འཇད་སྤྱོད། བཏེ་ཚགས་མི་དམ་པའི་ཐད་སྤྱོད། 消费，耗费。

འཇད་མེད་ཅིམ་འཐུང་། རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབྱུང་བ། 层出不穷；བཙན་འཁྲལ་ལ་ཇོ་རྐོལ་ཏེད་པའི་འགྲམ་འཛིང་འཇད་མེད་རིམ་འབྱུང་དུ་ཡོད་པ། 反侵略斗争不断发生。

འཇམ་དཀའ། (རྟེང) སྤྱོད་དཀའ་བ། 不易和合，难于和好。

འཇམ་པ། (རྟེང) མཛའ་བ། 亲爱，友爱。

འཇམ་བུ། (རྟེང) བཙོག་ཏེད་དམ་སྤྱིས་པ། 男子。

འཇམ་མོ། (རྟེང) བཙོག་བཞམ་བྱད་མེད། 妇女。

འཇའ། ལེགས་སྨྲར་སྐད་དྲྭའི་རྒྱར་ཆག བཀྲས་པ། 念诵。

འཇའ་བཀྲས། སྔགས་བཀྲས་པ། 念咒。

འཇའས། ཚོས་རིང་གྱང་ཀྱི་དཀྱུས། 名词。衣服长短，衣服长度；ཕྱུ་པ་འཇའས་རིང་པ། 很长的袍子。

འཇའམ་ཀྱགས། བོད་མདའ་གྱང་ལ་སྐྱམ་པ་ཞིག 短筒明火枪。长仅尺许、枪筒粗大的鸟枪。

འཇའམ་སྐྱིང་། (1)འཇིག་རྟེན། 世间，世界；འཇམ་སྐྱིང་གི་རྩེ་གོག 世界屋脊。འཇམ་སྐྱིང་གི་ཞི་བདེ། 世界和平。འཇམ་སྐྱིང་དམག་ཆེན། 世界大战。(2)འཇམ་ཁ་སྐྱིང་གི་བསྡུས་མིང་།

འཇམ་སྐྱིང་རྒྱུན་དྲུག་མཆོག་གཉིས། ཀུན་དྲུག་མཆོག་གཉིས་དང་དོན་གཅིག

འཇམ་སྐྱིང་རྒྱང་ཅེ། སྟོ་སྐྱིང་དབྱས་མ་དེའི་ཁང་མ། གངས་ལྗོངས། ཤམ་སྟེ་ལ། ཀུ་ནག ལི་ཡུལ།

བོད། ཀུ་གར་བཅས་ཡུལ་དྲུག ཀཱཏྲ་ཡང་ཀུ་གར། བོད། ལི་ཡུལ། ཀུ་རྟག ཀུ་རྟག་ཆེན་པོ། ཤམ་ཐུ་ལ་ཞེས་བཏུ་ལྷག་ཀུང་ཡིན། 小瞻部洲。即南洲中区。其北半部，又分为六区：雪山、香拔拉、汉、里域、西藏和印度。又说分为：印度、西藏、里域、汉、大汉和香拔拉。

འཇམ་གླིང་ཆེན་པོ། བསིལ་རིའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་གླིང་བདུན་པ། ཤར་ལྷ་རྣམ་བྱང་གི་ཐོག་ལས་རིར་དབུས་ནུབ་གསུམ་ཕྱི་བས་བཅུ་གཉིས་ལུ་ཡིད། 大瞻部洲。在福地第六山凉山以外，故为第七洲。按四方分为四中洲，每中州再分为三小洲，共十二区，名为东洲东区、东州中区、东洲西区等。

འཇམ་གླིང་ཕྱི་བསང་། མཆོད་པ་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཚ་ཀུལ། ལྷ་སར་ཚོད་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཉིན་གཅིག་པའི་དུས་ཆེན་ཞེས། 瞻州烟祭节。藏历每年五月十五日在拉萨市郊园林间举行的游园活动的节日，俗称林卡节。四大供养之一。

འཇམ་གླིང་ཡས་ཀྱི་ས་བྱ། རྒྱལ་བསྐལ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བའི་སྡུག་འཚལ་བ་མེད་པར་རང་ཤིང་སོང་སར་སྐྱེད་པའི་ཚུ་ སྣོད་ས་ ཤེན་ རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཞེས་བཤད། 瞻洲业土。瞻部洲凉山以外的第七洲。此处众生，过去所积善恶诸业之果，或苦、或乐，均归自食，绝无错乱，业力大而速，故名业土。

འཇམ་གླིང་སེང་ཆེན་རྒྱལ་པོ། གླིང་རྗེ་ཀ་སར་རྒྱལ་པའི་མཚན་ཀྱི་ ཆེ་བ་ བརྗོད་ པ། 瞻洲大狮子王。格萨王的令名。

འཇམ་བྱ་གླིང་། (རྨཱཛུཾཛཿ) གླིང་བཞིའི་ཤ་ཀུལ་ཞེས་སྡེ། རི་རབ་སྟོང་ངས་སུ་ཡོད་པའི་གླིང་ཆེན། 瞻部洲。梵音译作阎浮提。佛家宇宙学所说环绕须弥山外的四大洲中的南方大洲名，全名南瞻部洲。

འཇམ་བྱ་ཀ་དུ། རྨཱཛུའི་ཆུ་ཀཱཤར་ཏེ་ཀཱཤར་མདོག་ལེགས་སོས་ཤིག 纯金，上品赤金。

འཇམ་བྱའི་ཚུ་གསེར། ཀཱཤར་ལེགས་སོས། 上品纯金。

འཇམ་བྱའི་ཤིང་། ཤེང་འཇམ་བུ་དང་དོན་གཅིག

འཇའ། (ཀྱལ) དངུལ་ དང་ དངུལ་ བར་ ཀྱི་ གང་ གཞིའི་ཁྱད་པར་ཀྱི་འཇའ། 货币差价。兑换银钱的补水。

འཇའ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཐེག་པ། འཇའ་བ།། འཕྲོ་ བཆག་ དུ་ འགྲོ་ བ། 耗费，抛费：ཚུད་མི་འཇའ་བ། 不浪费。དོན་མེད་ཚུད་འཇའ་རུ་མ་འཇུག 不让无故抛费。ཤི་རོག་ལ་ཀྱི་བ་དང་འབྱ་རིགས་ཀྱིས་འཇའ་བ་འགོག་སྐྱང་ཅིད་པ། 防止鼠虫损耗谷物。

འཇར། སྐྱད་པ་སོགས་ཀྱི་སྟེ་ནང་ནང་དུ་འཕྱང་བ། 名词。缀子，绪，飘带，གོས་འཇར། 衣服的飘带。དར་འཇར། 旗穗子。རས་འཇར། 布匹头绪。སྟོས་འཇར། 毯子绪头。གཤོག་འཇར། 下垂丝绪。འཇར་དམར་པོ། 红缨。

འཇར་ ཁང་། (ཀྱལ) བྱད་ མེད་ ཀྱི་ ཁང་ ཁྲབས་ འཇར་ལྡན་དང་། ལྟ་མོ་འཁྲབ་དུས་ཀྱི་ཁང་གདན་ཞེག 有缀围裙。妇女腰间和藏戏演员所系彩色有缀围裙。

འཇར་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐུར་དུ་འཕྱང་བ། 下垂，曳垂：གོན་པ་འཇར་བ། 衣服下垂。འཕྱགས་ཆུ་འདོམ་པ་གང་འཇར་བ། 垂涎三尺。❷ལམ་ཁྱག། 名词。路费。途中口粮。❸རིང་ བའམ་ འཇིལ་བ། 形容词。长，松散：སྐྲ་ མ་བཅིངས་ པར་འཇར་བ། 披发。

འཇར་འཇར། ནང་སྟབས་སུ་འཕྱང་བའི་ཚུལ། 下垂貌：གོས་ཀྱི་སྟེ་མོ་འཇར་འཇར། 垂衣支离。སྐྱེད་ རགས་ འཇར་ འཇར། 垂带飘摇。དཔྱང་ ཐག་ འཇར་ འཇར། 垂绳摇曳。ཁ་ ཆུ་ འཇར་ འཇར། 垂涎直滴。

འཇེ། ཕྱུགས་ཀྱི་མདོམས་ཚང་ཚང་། 名词。额点。牲畜额间白点。

འཇེ་ཆུ། གཞེར་རྩའི་སྐྱེད་ཆུད་ཀྱི་མིང་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་རི་བོ་ཆེ་རྫོང་ཁངས་སུ་ཡོད། 紫曲。河名。在西藏自治区类乌齐县境内，是色曲河的上游名。

འཇེ་ཅོ། དཀར་བའི་དཀར་ཐིག་ཡོད་འཕྲི་གཡག་མོ་སྟེ། 名词。白额牦牛。

འཇེང་གཱ། སྟོབས་ཤུགས་འགྲན་པ། 名词。角力，搏斗；མི་སྟོབས་ལྡན་ཀྱིས་འཇེང་གཱ་འཁྱེད་པ། 力士角力。

འཇེང་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འཇེངས་པ། འཇེང་པ། འཇེངས།། འཐབ་པ། 冲突，斗殴，扑打；དགྲ་དང་འཇེངས་ནས་ཐུལ་ཏོ་བོད་པ། 战胜了敌人。ཁག་འཇེང་། 肉搏。དམར་འཇེང་། 赤膊斗殴。འཐབ་འཇེང་། 斗争。དཔུ་ཐབས་ཀྱིས་འཇེང་པ། 武斗。❷(ཐ་མི་དད་པ) འཇེངས་པ། འཇེང་པ།། འཁྲུགས་པ་དང་འདྲེས་པ། 缠乱，纷乱，错杂；སྐྲ་འཇེངས་པ། 头发蓬松纷乱。སྐྲ་མོ་འཇེངས་པ། 头绪纷杂。སྐྱ་མང་འཚང་འཇེངས། 复杂。

འཇེང་ཅ། དམག་འཐབ་ས་ནི་བའམ། 战壕，战地堡垒。战地堡垒。

འཇེང་ཅགས། དམག་འཐབ་སྐབས་དགྲ་བོ་འགོག་སྐྱང་བྱེད་པའི་ཅགས། 战壕。战地交通工事。

འཇེངས། འཇེང་བའི་སྐྱལ་རྟོག

འཇེངས་སྐྱོགས། འཁྲུགས་ནས་དབྱེ་སེལ་བྱེད་དཀའ་བ། 纠缠，纠纷，纷乱；ཡིག་ཚ་མང་བོ་འཇེངས་སྐྱོགས་ཐེབས་ པ། 很多资料零乱不堪。ལས་དོན་ཁག་མང་འཇེངས་སྐྱོགས་ཐེབས་པ། 事务丛脞。ཕན་ཚུན་འཇེངས་སྐྱོགས་བྱ་སྐྱེད་པ། 互相纠缠。

འཇེངས་པ། འཇེང་བའི་འདངས་པ།

འཇེད། (སྐྱེང) རྟ་བཙའི་སྐྱེན་ཟ། 搭截。驮子上的捎带物。

འཇེན། བའིན་དཔང་གི་ཡིག་ཤད། 名词。票据，执照；བྱང་འཇེན། 收据。དངུལ་འཇེན། 银钱票据。གཡར་འཇེན། 借据，借约。

འཇེན་སྐྱོང་། བདག་ཏུ་འཇེན་པ་དང་། སྲུང་ཞེང་སྐྱོང་པ། 管理，掌握，护持；བདག་སྐྱེད་འཇེན་སྐྱོང་། 保管。

འཇེན་ཁྲི། (མཆོག) ཆུ་སྲིན། 执座。鲸鱼的异名。

འཇེན་ཐྲྭ། སློབ་གྲྭ་ཆ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ཀྱི་འཇེན་ཐྲྭ། 班次。学校学习班；དཔྱ་མའི་འཇེན་ཐྲྭ། 中观班。ཚད་མའི་ འཇེན་ཐྲྭ། 量学班。ཀ་ཁའི་འཇེན་ཐྲྭ། 识字班。འཇེན་ཐྲྭ་གཅིག་པ། 同班。འཇེན་ ཐྲྭ་ ཐུལ་བ། 下课。 འཇེན་ཐྲྭའི་ཚེ་རིམ་སྒྲིག་པ། 编排学习班次。

འཇེན་དངོས་ཆང་ཤལ། ཁྱིམ་དུ་ མཉོ་ བའི་ དངོས་ཟོག 什物，家具，家中器物；འཇེན་དངོས་ རང་ རྒས་ཆ་ འཚོག་ ཙམ་ ཡོད་པ། 家具什物，大体够用。

འཇེན་ཚ། སྐྱ་གཅན་ཟིམ་ ཉི་ རྒྱའི་ དགྱེལ་ འཁོར་ འཇེན་ཆ་ཐྲེ་རིལ་འཇེན་རམ་ཆ་འཇེན་ཆ་ ཆུང་ གི་ ཚད། 食分。被食部分的大小，即日月食的度数。

འཇེན་ཚགས། ཞེན་ཆགས་ཟས་སེང་སྟེ། 贪恋，爱好，悭吝；རྒྱང་དོན་ལ་འཇེན་ཆགས་ཆེ་བ། 贪恋私利。ཐུབ་དངོས་ལ་འཇེན་ཆགས་ཆེ་དྲགས་པ། 过分悭吝钱财。

འཇེན་ཚས། ཁང་བའི་ནང་གི་ཤོ་ ཐུབ་ དངོས་ བོ། 家具。室内器物。

འཇེན་ཚུ། རི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ དཀར་ མཇེས་ ཅད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ དབའ་ ཡུལ་ རྩྭང་ གི་ འབབ་ཆུ་ ཞེས 赠曲。四川省甘孜藏族自治州白

玉县境内一河流名。

འཇིན་ཚིག། བྱོན་ལ་འཇིན་པའི་ཚིག། 默记之文：དགེ་འདུན་པའི་ཚོགས་དབུས་སུ་འཇིན་ཚིག་རྣམས་ཐོག་མར་ཤེད་དུ་སྐྱོང་ཐུབ་པ། 在僧众集会中，能够流利背诵默记的经文。

འཇིན་ཁྱོར། དགོས་གལ་ཆེ་དུས་འཐལ་དུ་འབྱལ་བའི་ཁྱོར་མ། 临时杂马，托事食子。佛教徒祷告神佛的一种供品。

འཇིན་སྣང་མ། (1)ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་ཡུལ་ཇི་ལྟར་འཇིན་པའི་ཚུལ། 感受。内心对外境生起感觉的情况：དེཝིགས་པ་འཇིན་སྣང་ཀྱི་ཁྱད་པར། 对事物的看法不同。 (2)ལག་དུ་འཇིན་པའི་ཐབས་ཤེས། 掌握的姿势，拎拿的方式。

འཇིན་སྣང་མ་ཀྱི་ཡུལ། རྟོག་ཇེ་ལྟར་བརྟག་པ་ལྟར་ཏེ། དབེར་ན་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ནི་བུམ་འཇིན་ཤེས་དང་། བུམ་འཇིན་རྟོག་པའི་འཇིན་སྣང་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 感受境。心识所感受之对境。如瓶，乃感受瓶之眼识及其寻思之对境。

འཇིན་ཐབས། (1)རྟོག་ལ་འཇིན་ཚུལ། 认识，看法，见解。(2)ལག་དུ་འཇིན་པའི་ཐབས་ཤེས། 拎拿的方法，掌握的姿势。

འཇིན་ཐམ། དངུལ་དང་དངོས་པོ་ཁར་ཚུར་ སྡེད་པ་དེ་བྱང་ཞེས་པར་རྒྱུད་ཅི་ཀི། 盖印收据。收到银钱财物后加盖图章的收据。

འཇིན་ཤུགས། གཟུང་བྱ་དེ་དང་དེ་འཇིན་པའི་རྩལ་ཅན་སྟོབས། 记忆力。

འཇིན་དམ། བྱན་འཇིན་སོགས་ལ་བརྒྱབ་པའི་ཟེལ་ཅོ། 印据。盖章的字据。

འཇིན་རྩམ། ཁ་ནང་དུ་ཁོ་ནར་ཐུགས་ནས་ འཇིན་པའི་རྣམ་པ་སྟེ། ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པ། མིག་ཤེས་ཉམས་སྐྱོང་གི་རང་རིག་ཐུགས་བྱའོ། 了相，能取行相。面向内心进行了别的相状，了别对境之识所有自体，如领略眼识之自证分。

འཇིན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཟུང་བ། གཟུང་བ། རྒྱང་། (1)འཆང་བ། 摘着，掌握，执持：ཁས་ཐུབས་ནས་དེས་བོར་འཇིན་པ། 承认了就坚持。ཁྱོད་ཀྱི་ལག་པས་བཟུང་བ་དེ་དེས་བོར་རྒྱང་ཞིག 你要紧紧地攥住手中拿着的那件东西！ཉི་འཇིན་དང་ཟླ་འཇིན། 日月食。བདག་གིར་འཇིན་པ། 我执，执我所，执为我所有。(2)རྟོག་ལ་ལེན་པའམ་འཛིག་པ། 默记，记忆。心中记取；ཚིག་དོན་ཚང་མ་རྟོག་ལ་འཇིན་པ། 全部词义记在心中。ཉིན་རེར་དབེ་ཚ་ཤོག་ལྔ་ཡི་རྒྱང་ཁོད། 每天默记五篇书。(3)ལེན་པ། 取，认定，识别：མིག་གིས་གཟུགས་འཇིན་པ་དང་རྣ་བས་སྒྲ་ འཇིན་པ། 目能识别色，耳能识别声。རེའུ་མིག་འཇིན། 查表。ཚོང་རྩིས་ཀྱིས་ཉིན་གངས་འཇིན་དགོས། 从商数检日赠表。❷名词。(1) ཆགས་པ་དང་ཞེན་པ། 贪恋，耽着，爱好，惬吝：ཁོ་ལ་ཡ་ཡུལ་གྱི་ འཇིན་ པ་ ཆེན་ པོ་ འདུག 他对家乡十分喜爱。(2)ཁ་སྐྱོད་ཟང་ལ་ཆགས་པའི་བོང་ང་རྒན་པོ་ མེ་རྟག་དུཀར་ཤས་ཅན་འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། ནང་གསེས་ཐུ་དབྱི་ན་ལོ་ཀང་མེ་རྟག་གཅུམ་ལ་ཕྱི་འཇིན་དང་། རུ་བ་ནང་འཇིན། འབྲས་བུ་དང་སྲུ་ཀུར་གསང་འཇིན་བཅས་བཞེད། རྩུས་བས་རིམས་ནད་དང་། གཉན་ཚད། གག་ཁྲག་བཅས་འཇོམས། 白花草乌。生于高山草地的一支蒿。花白色，全株皆可入药。叶茎及花三者别称外持，地下茎别称内持，种子及芽别称密持。功能治瘟疫、热毒、喉蛾、疔毒等。(3)དཔང་ལག 佛手参。俗名铁脚板。(4)ཤེས་པ། 识，能取。

འཇིན་བཞི་རྩ། ལུས་རྩའི་ཁ་བཀའ་ཅིག 能取脉。

藏医所说人体内右脉。

འཇིག་སྐྱེལ། བདག་གཅེས། 爱护，维护；འཇིག་རྟེན་ལྷོད་མེད་བྱེད་པ། 精心爱护。

འཇིག་ཟློག་ལས། ཉི་ཟླ་གཅས་འཇིག་ཟློག་ཏུ། ཟླ་བ་གཙོ་བོ་ཤར་ཕྱོགས་དང་། ཉི་མ་གཙོ་བོ་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་འཇིག། 人食方向。月食从东方开始，日食从西方开始。

འཇིག་ཁྱེ། རྡོ་འཇིམ། 名词。野韭。

འཇིག་རྟེན། (མཛོད) (1)ལག་པ། 手的异名。(2)སྐེམ་པ། 钳子、夹子、火钳的异名。(3)མེ་ཕྱི་བོ། 丙子年、火鼠年的异名。(4)ལྕགས་ཀྱུ། 铁钩的异名。(5)ཚངས་པ། 梵天的异名。(6)ཁྱབ་འཇུག 毗纽天的异名。(7)ཉི་མ། 日、太阳的异名。(8)རི། 山的异名。

འཇིག་ཚྭབང་། ཕྱི་དང་ཞིང་ལ་དབང་བའི་ས་ཁང་རོང་ཕུས་ཤོག། 所有权。属于公家或私人的房地、财产等；ཉས་ཅན་གྱི་འཇིག་དབང་ཡོངས་རྫོགས་གཞུང་བཞེས་བཀུང་པ། 没收了罪犯的一切财产。འཇིག་དབང་རྩ་འབྱལ། 交出全部财产。

འཇིག་མ། (མཛོད) (1)མ་མ། 保姆的异名。(2)ས་གཞི། 大地的异名。(3)རྒྱང་མ། 妻、妾的异名。

འཇིག་མ་མ་མཁན། (མཛོད) རྒྱལ་རིགས། 具妻妾者。王族的异名。

འཇིག་གཟུང་། ནང་འཇིག་ཕྱིའ་ཞེམས་དང་ཕྱི་གཟུང་ཐ་ཡུལ། 心和境，精神和物资。

འཇིག་གཟེབ། ཐ་ཕྱེའུ་སོགས་འཇུག་ས་རྩ་དང་སྐྱུག་མའི་གཟེབ། 笼子，捕鸟笼。

འཇིག་བཟུང་། ལག་ཁར་ཐེབས་གཏས་ཕྱེད་པ། 逮捕，拘捕，抓住，俘获；ཉས་ཅན་འཇིག་བཟུང་ཕྱེད་པ། 逮捕罪犯。འཇིག་བཟུང་དམག་མི། 战俘，俘虏。

འཇིག་ཡིག ཁག་འཇིག་ཏུ་ཡི་གེ། 契约，执据；འཇིག་ཡིག་ཁག་ལ་ཞིབ་ བཤེར་ དང་ སྐྱག་ཞིབ་རྩིས་རྒྱག་པ། 检查各种执据并进行清算。

འཇིག་རྟེས། བདག་པོ་རྒྱ་རེས་ཕྱེད་པ། 替换掌管，轮番占领。

འཇིག་ཚོག ཁག་འཇིག་ཚོག་ཟེ། 单据。

འཇིག་བཀའ། ཚིག་དོན་བློང་འཇིག་པ་དང་བཤད་སྒྲུབ་ཕྱེད་པ། 默记，熟读；སློབ་དེབ་འཇིག་བཤད་ཕྱེད་པ། 读熟课本。

འཇིམ་ཁྱེ། 名词。(1)རི་བཙོང་ཤི་ཕྱེ་བྱག་ཝཱ 野韭。(2)རྩེང་བྱེ། 池沼。(3)པད་མ། 莲花。

འཇིར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇོག་པ། 挤出，浸出；ཇ་སྐྱོད་ནས་ཆུ་ཐུམ་ཐུམ་དུ་འཇིར་པ། 瓦罐滴沥不断地漏水。སྐུམ་ཀུལ་བཙིར་བས་ཁ་ནས་འབྱར་འབྱར་འཇིར་པ། 挤压盛油口袋，油从袋口突突冒出。

འཇུག་ས་སྒྲིག ཉེར་མཁའི་ཡོ་བྱད་ སོགས་ གཞོམ་སྒྲིག 安装；སློག་ཚས་འཇུག་སྒྲིག་ཕྱེད་པ། 安装电器设备。ཆུ་འཇེག་ཐུགས་མདོང་འཇུག་སྒྲིག་ཞིན་པ། 安装了水管。

འཇུག་ས་ གཀོངས། ཆུན་ དུ་ འཇོག་ ཆུའི་ ཐུགས་ གཀོངས། 常设神馔。常年陈设的供神食品。

འཇུག་ས་ཚྭོན། ལས་དོན་གང་དུང་ འགོ་འཇུག་ སྤྱིས་ གཀོང་ བའི་ སྐྱེན་ མོ། 开工宴会。在工作开始时举行的筵宴。

འཇུག་པ། (ཐ་དད་པ) བཏུག་ས་པ། གཟུག་ས་པ། ཚུག་ས།། (1)ཞིང་སོགས་འདེབས་པ་དང་། ཙེར་བྱོང་པ། 栽植，竖立；འབྲས་ ཤིང་ བཏུག་ས་པ། 栽培果树。དར་ཤིང་བཏུག་ས་པ། 竖立旗杆。ས་ལ་བཏུག་ས་པ། 着地，插在地上。ཐུས་མོ་ས་ལ་བཏུག་ས་པ། 下跪，膝着地。(2)འཇོག་པ། 安放，设置；མེ་ རེར་ དཀར་ ཐོལ་ རེ་ འཇུག་ས་

དཀོས། 要给每个人安放一个碗。སྐས་འཇུག་ས། 安置梯子。 ཀང་ ལ་འཇུག་ པ། 立足。 རྒྱུན་ བཏུག་ས་ པ། 下注。 འབེན་ འཇུག་ས་ པ། 设置靶子。(3)སྐྱུན་པ། 戳，刺；ཀྲི་འཇུག་ས་པ། 用刀刺戳。 ནག་བཏུག་ས་པ་དང་བསྐྱུན་བཏུག་ས་ པ། 诬陷，诬蔑。(4)གཏོད་པ། 指定，指明；མཚན་མོ་འཇུག་ས་པ། 指定。སྐྱུན་བཏུག་ས་པ། 批评，指责。(5)འཛུགས་པ། 开创，成立；ལས་ཁུངས་བཏུག་ས་པ། 成立机构。ཁྲིམ་བཟང་འཇུག་ པ། 制定良好的制度。

འཇུག་ས་ཞིང་། (ཐུལ) རྩར་འབྲུ་ བྱག་ ལེན་ དུས་ གཏའ་མར་འཇུག་ས་པའི་ཞིང་ཁ། 押债土地，作质土地。旧时，西藏借粮食时作抵押品的土地。

འཇུག་ས་གཞི། གསར་དུ་འཇུག་རྒྱའི་ ལས་ཀའི་ གཞི་ རྟའམ་ ཚང་ གཞི། 基地，根基；ལས་ ཀྱའི་ འཇུག་ས་གཞི། 工程基地。ནག་ཉེས་འཇུག་ས་གཞི། 栽诬借口。

འཇུག་ས་ཤིང་། (ཐུལ) (1)ལྷ་མོ་འཁྲབ་ སྐྱག་ཀྱི་ དཀྱིལ་དུ་འཇུག་པའི་ ཤིང་ སྟོང་། 舞台树。竖立在演戏场所中央的树。藏戏道具。(2)རྩེད་དུ་ འཇུག་པའི་ ཤིང་། 人工栽植的树木。

འཇུད་པ། (ཐ་དད་པ) བཏུད་པ། གཟུད་པ། ཚུད།། ནང་དུ་ ཚུད་པར་ བྱེད་པ། 投入，插进，钻入；གཞུང་དོན་ཀྱི་ ཁྲོངས་སུ་ སྐེར་དོན་འཇུད་པ་ མི་བྱང་། 莫把私事搀杂到公事里。བཙོན་ར་ བཏུད་པ། 投入监牢。དཔེ་ཅ་རྣམས་ལྷགས་ རྒམ་ ཀྱི་ནང་དུ་གཟུད་དགོས། 要把书装进铁箱里。བཙན་དབང་གིས་ བཏུད་པ། 强迫加入。རྟ་རྡེལ་ རྣམས་ར་ བར་བཏུད་ཟོད། 骡马都关进圈内了。གཏེ་བར་འཇུད་པ། 抵押。

འཇུམ་དཀར། (1)བཞེན་ཀྱི་ངོ་འཇུམ། 笑逐颜开；དགའ་ཞིང་མཐུ་ནས་འཇུམ་དཀར་སྟོན་པ། 心中欢喜，笑逐颜开；ཕན་ ཚུན་ འཇུམ་ དཀར་ ཀྱི་ ཟྲིང་བ་རྩོན་དུ་འགྲོ་བའི་གཏམ་འདྲིས་པ་དང་བཀ་ ཡིབས་པར་ སྨྲ་པ། 双方心情舒畅，侃侃而谈。(2)(སངས་) ཆུའི་ ཟླུ་པ། 笑颜。泡沫的异名。

འཇུམ་ཆུང་། ཅུང་ཟད་དཀའ་བའི་རྣམ་འགྱུར། 微笑，ཕན་ ཚུན་འཇུམ་ཆུང་ སྟོན་རེས་ཟིན་པ། 彼此相对微笑。

འཇུམ་ལྷག་དཀྱི། གཉན་ནད་ རིགས་ བཅོ་བཀུད་ ཀྱི་ནང་ནས་ཁ་མིག་འཇུམ་པ་ ལྟར་དང་ལྷག་པ་དཀྱི་ བོར་འགྲོ་བའི་ གཉན་ནད་ཆུང་ས་ པར་ བཅས་ པའི་ ནད་ ཅིག 破伤风。十八种瘟疫中口眼蜗斜、角弓反张、炎症人于脊髓之病。

འཇུམ་ཏྲག གཅན་གཟན་ སྐྲག་ ཀྱི་རི་མོ། 虎斑，老虎花纹；སྐྲག་ལ་འཇུམ་ དྲག་ ཏུས་ པ། 虎斑清晰可见。ཕ་ངེ་མ་ ཀ་ལེར་ བྱོས་པ་ལས། སྐྲག་ འཇུམ་དྲག་ ཉིལ་ལེར་ ཤེ་ན་དགའ། 与其如狐夹起尾巴生，毋宁如虎留着斑纹死。喻同"宁为玉碎，不为瓦全"。

འཇུམ་མདངས། གདོང་ མོ་དགོད་པའི་ ཉམས། 笑容；བཞེན་ལས་ འཇུམ་ མདངས་ ཏུས་ པ། 喜形于色。ཞལ་ ཀྱི་ འཇུམ་ མདངས་ ལྷུང་ པ། 露出笑容。དགྱེས་པའི་ འཇུམ་ མདངས་ མངོན་ པར་ བཞད་ པ། 露出喜悦的笑容。མེ་ ཏོག་ སྣ་ ཚོགས་ འཇུམ་ མདངས་ བཞད་ པ། 百花盛开。

འཇུམ་པ། (ཐ་དད་པ) ། ,བཏུམས་པ། བཏུམ་ པ། ཏུམས།། ཁ་མིག་ཐུམ་པར་ ཟིད་པ། 闭口，合目；མིག་བཏུམས་པ། 合目。མིག་མི་འཇུམ་པར་ གཉིད་ཉལ། 睁眼睡觉。ཧ་,འཇུམས་པ། འཇུམ་ པ། འཇུམས།། དགྱལ་བའམ་ཏུང་ ཟད་དགོད་ པ། 含笑，微笑；ཞལ་ འཇུམ་ བཞེན་ པར་ བསྒྲབ་ ཐུ་ གནང་པ། 含笑赐教。

འཇམ་པག འཇམ་པའི་ཐམས། 喜色，喜气。微笑状；དགྱེས་ཞལ་འཇམ་པག་དང་ལྡན་པ། 面带笑容。འཇམ་པག་སྤྱོད་པ། 喜笑颜开。

འཇམ་ཙུལ་ཙུལ། དཀའ་བའམ་ནེམ་ཐམས་ཀྱི་གདོང་མོ་ཆུང་ཆུང་དགོད་པའི་རྣམ་པ། 微笑，笑眯眯的；བཞིན་རས་འཇམ་ཙུལ་ཙུལ། 脸上笑眯眯的。

འཇམ་མེར་མེར། དགོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 笑吟吟，笑嘻嘻；དཀའ་ནས་ཏོ་གངོང་འཇམ་མེར་མེར་བྱེད་ཀྱི་འདུག 喜欢得脸上笑嘻嘻的。

འཇམ་ཚིལ། ཆུང་ཟད་དགོད་ཅམ་ཀྱི་ངང་ནས་སྐད་ཆ་ཤོད་པ། 愉快地谈话；འཇམ་ཚིལ་ཀྱིས་གྲོས་གཏན་པཅད་པ། 愉快地议定。

འཇམ་དཀྲུལ། གདོང་མོ་དགོད་ཐམས། 微笑状，含笑状；འཇམ་དཀྲུལ་ཏེ་ལག་པ་གཅོང་རེས་བྱེད་པ། 含笑握手。ཡིད་རབ་དུ་དགའ་ནས་འཇམ་དཀྲུལ་པ། 喜笑颜开。

འཇམ་དཀྲུལ་དཀྲུལ། ཏ་ཅང་དགའ་བའི་འཇམ་སྤྲོད་ཆུལ། 笑吟吟，笑嘻嘻，笑眯眯；ཕན་ཚུན་འཇམ་དཀྲུལ་དཀྲུལ་ཀྱི་ངང་ནས་འཚམས་འདྲི་བྱེད་པ། 彼此笑眯眯地相互问好。

འཇམ་དཀྲུལ་ཞེ། གདོང་མོ་ཆུང་ངུ་དགོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 笑吟吟，笑嘻嘻；བྱམས་མཐུས་ནས་འཇམ་དཀྲུལ་ ཞེར་བཞུགས་པ། 笑盈盈地坐着。

འཇམ་འཇམ། དཀའ་བའི་གདོང་མོ་ཆུང་ཟད་ཆོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 笑吟吟，笑嘻嘻。

འཇམ་ལང་ལང་། དགོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 笑吟吟，笑嘻嘻；ཞལ་འཇམ་ལང་ལང་གནང་ནས་ཕེབས་པ། 笑嘻嘻地走了。

འཇམ་བཞད། གདོང་མོ་དགོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 开颜欢笑；དཀའ་ཚེགས་གཙང་སེལ་བྱས་ནས་འཇམ་བཞད་ཤོར་བ། 困难解除，笑逐颜开。

འཇམ་ཡལ་ཡལ། དཀའ་འཇམ་སྤྲོད་སྐྱེས། 笑眯眯；ཞལ་རས་འཇམ་ཡལ་ཡལ། 脸上笑眯眯。

འཇམ་ཤོར་བ། གདོང་མོ་ཆུང་ཟད་ཤོར་བ། 微笑；ཁོ་དཀའ་ནས་འཇམ་ཤོར་བ། 他欢喜得微笑了。

འཇམས། དགྲལ་བའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འཇམ་ བའི་སྐལ་ཚོག

འཇམས་པ། དགྲལ་བའི་དོན་དུ་ ཚོ་ བའི་ འཇམ་ བའི་འདུས་པ།

འཇོང་བ། (ཐ་དད་པ) བཟུང་བ། གཟུང་བ། ཟུང་།། འབྱལ་བ་དང་གཡེལ་བ། 躲开，逃避；མཆོད་ཆ་ལས་ཟུང་ཚིག 躲开兵器；ལས་འགན་ལས་བཟུང་བ། 逃避责任。གཞུང་ལམ་ནས་བཟུང་ཏེ་བྲིས་སོང་། 撇开正路逃走了。མགོ་གཟུང་བ། 闪开头部。རི་མགྲིན་བོས་མགོ་སྐྱེས། ཆུ་ཆེན་བོས་ལམ་བཟུང་། 叫高山低头，使河水让路。

འཇུལ་ཁྲང་། ཡིབ་སའི་སྐུབས་ཁྲང་། 洞穴。隐匿的穴洞。

འཇུལ་ཚ། སློབ་གྲྭ་སོགས་ཀྱི་ཐྲིགས་ལ་ གོག་ མར་ ཞུགས་དུས་གཅོང་བའི་སྤྲོད་ཚ། 新进请茶。新人学校、寺庙或其他团体的人为招待旧人所举行的茶会。

འཇུལ་བ། (ཐ་ཤ་དད་པ) ཞུགས་པ། 入。进行；ས་གྲག་ཏུ་འཇུལ་སོང་། 钻进地洞去了。ཚོ་རོག་ཀི་ཚང་ལ་ཕྱུང་ཀ་མ་འཇུག། 红嘴鸦莫占乌鸦巢！喻同"雀巢鸠莫占"。ཅམ་དུ་འཇུལ་བ། 投入怀中。

འཇེག་སྐས། ཤར་ འཇེག་ མར་ འབབ་ ཐྲེད་ སའི་སྐས། 梯子。

འཇེག་པ། (ཐ་དད་པ) འཇེགས་པ། འཇེག་པ། འཇེགས།། ཉེན་དུ་འགྲོ་བ། 爬，登，攀登；རི་བོར་འཇེགས་ཏེ་རི་རྩེར་ཕྱིན། 登山到顶峰。

སྤྲེའུ་ཤིང་རྩེར་འཛེགས་པ། 猴子爬上树梢。

འཛེགས། འཛེག་པའི་སྐུལ་ཚིག

འཛེགས་པ། འཛེག་པའི་འདུས་པ།

འཛེངས། 名词。(1)རྡོའི་ཚིགས་སམ། ཁ་ལས་ཕྱར་ཤིན་དུ་མཁྲིགས་པའི་རྡོ་ཞིག་ རྡེ་དེས་ གཡུ་དང་བྱ་ཏེ་རྣམས་དེར་ཐྲབ་པ་དང་། སྨན་ལ་འང་འགོ། 石亦。一种坚硬如金刚石的石，可以切割及琢磨珊瑚、琅玉等宝石，并可入药。(2)སྲང་བོད་ཀྱི་རིགས་རུས་ཤིག 郑。古代西藏一氏族名。

འཛེངས་ཧིང་། (རྟིང) དཀྱུས་སམ་ཐིད་རིང་པ། 狭长，瘦长。

འཛེད་པ། (ཐ་དད་པ) བཟེད་པ། བཟེད་པ། ཟེད།། སྐོད་ཀ་ཕུག་སའི་ཐོགས་སུ་སྐྱོན་པ། 牵正袋口，捧碗，举杯；བད་ བྱའི་ ཀ་ ཤེགས་ བར་ བཟེད་ནས་འབྲུ་ སྐྱག 牵正口袋装粮。ཞམ་ཐུག་ བཟེད་ནས་ཕྱེ་ཀུ་བཏུག 牵开胸襟装羊羔。ཁལ་ དཀར་བཟེད་དེ་འབྱས་ སྐྱག 捧起碗盛饭。ལག་པ་ གཉིས་འཛེད་པ། 捧着双手。དགེ་ བྱེད་ན་མདུང་ རྩེ་ མཉམ་ གཏད་ དང་། ཚོགས་ བྱེད་ ན་ ཚངས་ པ་ མཉམ་འཛེད་རེད། 遇敌同操戈，逢友共举杯。

འཛེད་ཁལ། ཇའི་ཁག་ཟིག་སྐྱེད་བཟེད་ཁལ། 浮酥盂。倾注酥油茶面浮酥的一种广口容器。

འཛེམ་མདོག འཛེམ་པའམ་ཐག་ རེན་ ཅིད་ པའི་ ཀྱལ། 佯避，假装不欲，假推辞， ཚང་ འགྱང་ བར་འཛེམ་མདོག་ཅིད་པ། 假装不喝酒。

འཛེམ་པ། (ཐ་དད་པ) འཛེམས་པ། འཛེམ་པ། འཛེམས།། (1)བག་རེན་ནས་དོགས་རེན་ཅིད་པ། 提防，警惕，顾忌，禁忌，避忌；འགོ་ ནད་ ལ་ འཛེམ་པ། 谨防传染病。མི་ཀ་ལ་འཛེམ་པ། 顾忌别人议论。ལྷགས་པར་འཛེམ་པ། 忌风。སྡུག་བདེ་ལ་འཛེམ་པ། 禁忌不良的行为。ཞག་ ཆོལ་ལ་འཛེམ་པ། 忌食油荤。གཏམ་དེན་ལ་ཆུ་ ལ་གནོད་པར་འཛེམ་པ། 顾忌有损于名声。(2)ངོ་ ཚའམ་བག་ཚ། 羞惭，害羞，羞涩；མི་མང་གི་ དགྱིལ་དུ་གཏམ་རྒྱ་བ་ལ་འཛེམ་པ། 在人众中谈话感到羞涩。

འཛེམ་བག ངོ་ཚ་མཆེར་སྐྱང་། 羞态，惭愧貌，忸怩，顾忌。

འཛེམ་བག་ཅན། ངོ་ཚ་ཤེས་མཁན་དང་། སྡུག་ བདེ་ཐིབ་པ་ལ་ མཆེར་ སྐྱང་ ཅན། 顾羞耻者，不肯为恶者。

འཛེམ་མ་གནང་། མཆེར་སྐྱང་མ་ཐུབ། 请勿客气，不要拘泥；གསོལ་ ཆོགས་ ལ་ འཛེམ་ མ་ གནང་། 用膳请勿客气！

འཛེམ་འཛེམ། མཆེར་ སྐྱང་ ཆེ་ བ། 顾虑重重，怕这怕那；སྐད་ཅ་བཤད་ པར་འཛེམ་ འཛེམ་ཐེབ་ པ། 说起话来顾虑重重。འཁྲག་ སྡུག་ས་ ཅི་རིང་ འཛེམ་འཛེམ་མང་པ། 怕冷怕饿。

འཛེམ་ཟེར། རང་ ཐོན། 顾忌，顾虑；སྐད་ ཅ་ གང་ཐུང་འཛེམ་ཟེར་ སྐྱ་ ཅམ་མེད་ པར་བཤད་པ། 说话毫无顾虑。འཛེམ་ཟེར་མེད་པ། 肆无忌惮。

འཛེམས། འཛེམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

འཛེམས་པ། འཛེམ་པའི་འདུས་པ།

འཛེམས་མེད། འཆར་སྐྱང་མེད་ པ། 不害羞，不腼腆，不顾忌；མཐོན་ ལྷམ་འཛེམས་ མེད། 明目张胆，无所顾忌。སྐད་ཅ་འཛེམས་མེད་དུ་བཤད་ པ། 说话没有顾虑。

འཛེར་དྲུམ། མཛེར་དྲུམ་དང་འདྲ།

འཛེར་ཚོ། (ཁྲལ) ཉ་འཛིན་དུ་བའི་མས་ཀྱི་རྡེ། 渔网坠子。

འཛེར་པ། མཛེར་པ་དང་འདྲ།

འཛེར་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སྐད་འཁག་བའམ་མི་

ཐོན་པ། 嘶哑，失声；སྐད་འཇེད་པ། 失声，声音嘶哑。 ཁེ་པ་ཏ་ཅང་འཇེད་བས་སྐད་ཇེ་བཞིན་མེ་ཐོན། 喉咙嘶哑得利害，不能正常发音。❷(རྟོང) (1)ཟེར་པ། 说，云云：ཁོ་ཚང་གི་ཡིན་འཇེར་པ། 说他要来。འདི་སྐད་འཇེད་པ་ཐོས། 听到这样说。(2)འཁེལ་པ། 挂起，悬挂：ཤུར་གདང་ལ་འཇེར་པ། 挂在架子上。(3)(ཐུལ) འབིགས་པ། 凿，穿；བུ་གཱ་འཇེར་པ། 穿孔。

འཇེར་བྱི། ཤིང་གི་གཟེར་བྱའམ་ལྕགས་གཟེར་ཆུང་ཆུང་། 名词。小钉子。小木钉或铁钉。

འཇེར་མ། གཟེར་བྱའམ་གཟེར་གཅིག 名词。钉子。

འཇེར་འཇེར་ཙི། གྲི་སྐད་འཁགས་པའི་ སྒྲ་ངར་ངར་པོ། 声嘶状，སྐད་འཇེར་ འཇེར་ ཙི། 声音嘶哑。

འཇོག་པ། (རྟོང) ཀུ་ཆུར། 拳，拳头。

འཇོག་སྒྲོར། (ཐུལ) རྩུབ་ སྒྲོར། 制造混乱，制造麻烦：ར་གན་གསེར་ བརྒྱས་ ཀྱིས་ འཇོག་ སྒྲོར་ བྱས་པ། 黄铜充赤金，制造混乱。

འཇོང་འཇོང་། མཐོ་བའམ་ཙོག་ཙོག་གི་དབྱིབས། 高高突起的，端端儿的：ཀྱ་འཇོང་འཇོང་། 尖尖帽。རི་འཇོང་འཇོང་། 高耸的山。མཁར་ འཇོང་འཇོང་། 高高突起的堡垒。

འཇོམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཇོམས་པ། འཇོམ་ པ། འཇོམས།། (1)འདུ་བ། 聚会，齐集，会合：མི་མང་འཇོམས་ནས་གྲོས་སྡུར་བྱས། 许多人聚会商议。དུས་རས་རེས་གྱས་ན་ཡང་། ཐུན་ཚད་ འཇོམས་པའི་སྐྱེས་ལས་ཀྱ། 这回彼此虽然分离，但愿今后能够聚会。(2)ཚང་བ། 齐全，具备：རྫས་ སྐུ་ཚང་མ་འཇོམས་འདུག 各种物资都齐全了。

འཇོམ་ཙི། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 形容词。绰有余裕，圆满，富饶：མཐུན་ཀྱེན་འཇོམ་ཙི། 条件圆满。འཚོ་བ་འཇོམ་ཙི། 生活宽裕。

འཇོམས། འཇོམ་པའི་སྐལ་ཚོག

འཇོམས་བཀག ཐུང་བའམ་ དུ་ ཀལ་ ཀྱི་ མདུད་ འཇེད། 念珠结子，珠鬘节。宝石缨络互相连结处。

འཇོམས་བཏབ། སྐོས་ གང་ ཚོགས་ ཁག་ མཉམ་ སྐྱལ་ཀྱིས་འཁྲབ་པ། 会演。འཇོམས་འཁྲབ་གཅིར་ ཁྱལ། 联合演出。

འཇོམས་ཐུན། ཐུན་ཚའི་ཚ་ལག་ཅིག 珠鬘节。宝石缨络互相连结处。

འཇོམས་པ། འཇོམ་པའི་འདུས་པ།

འཇོལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རོང་ བའམ་ འཁྱལ་ བ་ དང་འགལ་པ། 错误，不相当，悖谬：ཚེ་འཇོལ། 误会。ཁར་སང་བཤད་པ་དེ་འཇོལ་འདུག 昨天说的错了。ལམ་འཇོལ་ཏེ་ ཐུག་མ་བྱང་། 路走错了，没有会着。རི་དང་ཐོར་བ་ཀུ་འཇོལ་བ། 山与镰刀，大小悬殊。

ཇ་ཀོང་། ཇ་ལས་བཟོས་པའི་མར་མེའི་ཀོང་བྱ། 陶土灯盏。陶土制成的灯盏窝。

ཇ་སྐྱེ། ལས་ བཟོས་ པའི་ འདྲ་ བཀྲ། 陶制人像。陶土所制人像。

ཇ་ཁང་། ཇ་ཚས་བཟོ་ས་ཁའི་ཁང་པ། 陶器作坊，陶器工场。

ཇ་ཁྲུང་། ཇ་ས་འདོན་ཁུལ་ས་ཁྲུང་། 陶土坑。挖出陶土的洞穴。

ཇ་ཁོག ས་བཟོས་པའི་སྐྱེད་སྒྲུད་ སོ་ བཏང་ སྐེན་པ། 陶器，瓦器。陶土烧制的器皿。ཇ་ ཁོག་ཚག་ན་སྐྱེ་ཐུང་། ཁོང་པ་ཚག་ན་སྐེར་ཐུང་། 瓦罐破了众人断饮，饭碗破了一人断食。

ཇ་ཁྲལ། ཇར་བོད་ས་ གནས་ སྐེད་ གཞུང་ ལ་ ཇ་ མཁན་ཐྱེས་འབྲལ་དགོས་ཤ་ སྐྱེད་ ཀྱི་ ཁྲལ། 陶器差。旧时，陶器工人向原西藏地方政府缴纳的陶器赋税。

ཇ་མཁན། ཇ་སྤྱད་པའི་མཁན། 陶工，陶师；ཇ་མཁན་གྱི་འཁོར་ལོ། 陶工车盘。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ལོས་འཆོ་དང་། བྱམ་མཁན། དབྱུ་ཀུ་སྐྱུར། ས་ཡི་ལས་ཅིད་བཅས་སོ།

ཇ་ཐྲི། ཇ་མཁན་གྱི་ལག་ཆ་ཐྲི་ཞེག 陶器刀。制陶用具。

ཇ་རྡེ། མདུན་དུ་བཏགས་ཏེ་གཡས་གཡོན་ནས་དབྱུག་གུས་བརྡུང་ཐུབ་པའི་ང་ཞེག 腰鼓，泥婆罗鼓。长圆柱形、腰大、两端稍小、横悬胸前可左右两面夹击之鼓。

ཇ་རྡེ་ཀ་གཅིག་པ། ངའི་ཅི་བྱ་ཅིག 一面杖鼓。

ཇ་སྐྱམ། ཇ་ཁྲིད་ལ་སྐྱེས་པའི་ལྗམ། 岩大黄。岩间生长的大黄。

ཇ་ཆས། ས་ཆ་བཟོས་པའི་ཨ་བྱད། 陶器。

ཇ་ཆུ། (1)རི་མགོའི་ཇ་གསེབ་ནས་འབབ་པའི་ཆུ། 山涧水。山间岩石流出的泉水。(2)ཆུ་བོ་ཇ་ཆུའི་མིང་རྒྱང་ཆག ཆུ་འགོ་མཆོ་སྤྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཡུལ་ཅུའུ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ ཇ་སྤྲད་རྫོང་གི་རྩུབ་ཐོག་ནས་བྱུང་སྟེ། བོད་དང་སྐྱོང་ཁྲོངས་དང་ཡུན་ནས་ཞིང་ཆེན་བཏུད་དེ་མཐར་ཐྲིའི་ཀུལ་ཁམ་དུ་འབབ། 杂曲，澜沧江。河名。发源于青海省玉树藏族自治洲杂多县以西，上游称杂曲，流入西藏自治区后称澜沧江，最后由云南省流出国外。昌都以北地区方言，有读 ཇ་如 ཇ་者，故呼澜沧江为杂曲。

ཇ་ཅུངས། སྐེན་ཙ་ཐྲི་ཁའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 雪山贝母异名。

ཇ་གཏུགས། ཇ་སྤྱད་ཀྱི་གས་ཆག་གས་པ། 修补陶器，锅补陶瓷。

ཇ་སྒྲོད། རྫོང་ཞིག ཨཆོ་སྤྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཡུལ་ཅུའུ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ ཤུ་ གྲུང་ དང་གདང་ལའི་ཐང་སྟོགས་སུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྡེད་གཞུང་དེ་ཐ་ཤུག་ཐང་དུ་ཡོད། 杂多。县名。在青海省玉树藏族自治州南部，唐古拉山北侧。县人民政府驻萨蒲塘。

ཇ་དམ། ཇ་མའི་དམ་བ། 瓦坛。陶制坛子。

ཇ་དུག ལ་དུག་དང་དོན་གཅིག

ཇ་མདོག ཚོས་ལི་སྐྱག་ཤུ་ལི་ཁྱི་དང་། སྔག་ཚ། མཐིང་། བ་ཐྲ་བཅས་བཅིས་པའི་མདོག 陶土色。黄丹、墨汁、石青，调和石黄所成颜色。

ཇ་ཕྱེད། ས་ཆ་བཟོས་པའི་ཕྱེད་མ། 陶盘，瓦碟。

ཇ་རྣག་རི། ཇ་རྡོ་དག་ཐིབས་བཅར་ཙེད་པའི་རི། 乱石山岭。

ཇ་སྣོད། ས་ཆ་བཟོས་པའི་སྣོད་སྐྱེད། 陶器。

ཇ་བར། ས་ཆ་བཟོས་ པའི་ཇ་ཁ་ག་ གི་བར། 陶器砂模。陶罐等模型。

ཇ་ཐྲང་། ཇ་རི་དང་ཐྲང་རིའི་བསྡུས་མིང་། 片石山和草坡山。

ཇ་ཐག ས་བཏང་བའི་ས་ཐག 砖。烧制的土砖。

ཇ་ཐྲེད། (ཁྲག) རྡོ་ལ་བཟོ་དཀྱིབས་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ཐྲ་ལྷག་ལུང་། 錾子。石工用具。

ཇ་ཐོར། ཇའི་ཚོར་བའམ་ཁམ་ཚོར། 陶碗，土碗。

ཇ་བྱམ། ཇའི་བྱམ་བ། 瓦瓶，陶罐。

ཇ་ཞིག། ཇའི་ཆུ་སྐྱོང་། 瓦坛，坛子。

ཇ་ཟི། ཇ་གསེབ་ཏུ་སྤྲད་པའི་ཐ་བའམ་ཙ་ཟི། 岩鼠。居于山岩中的一种无尾地鼠。

ཇ་ཟྲག ཇ་རིའི་ཐག་རྡོ། 片岩石。片状乱石山的岩石。

ཇ་ཟམ། ཇའི་ཆང་སྐྱོང་ཆེན་ཟོ་ཞེག 名词。瓦器，陶器，酿酒大瓮。

ཇ་ཟི། ཇ་ཁྲིད་དུ་སྤྲད་པའི་མི་ཆུང་གི་དཀྱིབས་ཅན་ཐག་ཆགས་ཤེག 岩人。传说中居于片状石山间形如小人的一种动物。

ཇ་གཞོང་། ཇ་མའི་གཞོང་བ། 瓦盆，瓦钵。

ཇ་གཟིངས། ཇ་ཁོག་བཟོ་ཅེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 陶器钻孔具。

ཇ་ཡྱང་། སྐེན་ཙ་ཐྲི་ཁའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག

雪山贝母的异名。

རྩི་ཁུལ། རྩི་ཁུལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ནུབ་ཀྱི་ས་ཆམས་ཡངས་ཤུལ་ཁག་གཙང་རྫོང་བོའི་རྩ་ལག་གསང་རྩའི་སྟོད་ཀྱུད་དུ་ཡོད། རྩི་མེ་དམངས་སྤེད་གཞུང་དེ་སྐྱེ་ཤིང་དུ་ཡོད། 察隅。县名。在西藏自治区的东南，雅鲁藏布江支流桑曲河上游。县人民政府驻吉公。

རྩི་ཁུལ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྩ་ཁུལ་རྩི་ཁུལ་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཆེ་གོས་ཤིག་ཡིན། དེའི་སྟོད་ཀྱུད་ལ་གསང་ཆུ་ཟེར། སྨྲ་ངོས་ཀུ་གང་ཡོག་ལ་འབབ། 察隅曲。河名。西藏自治区察隅县境内最大河流名。上游称为桑曲，向南流入印度。

རྩི་གཡམ། ས་བོན་བའི་གཡམ་ལ། 瓦。泥土烧成、铺盖屋顶的材料。

རྩི་གཡམ་གཡུ་སྐྱེ་ཚན། ཚོན་མདོག་གང་དུང་གི་སྐྱེ་བཏང་བའི་རྩ་ལས་བཟོས་བའི་གཡམ་ལ། 琉璃瓦。各种颜色的琉璃瓦。

རྩི་རྡ། རྩ་བྱ་དང་དོན་གཅིག

རྩི་རི། རྩ་ཤེད་ཤེད་པར་པ་བོང་ཆེ་ཆུང་གིས་ཁྱངས་བའི་རི། 片状石山，乱石山岭。

རྩི་རི་ཁ་སྐྱོར། དཀྲག་ཤེད་བཏུབ་ནས་མགྲོན་པ་མི་མགྲོན་པ་བཟོ་བའི་དབེ། 碰撞石丘。意谓挑唆离间，制造不和。

རྩི་ལེབ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུ་མོ་རྩོང་ཁུལ་ཐོ་མང་ཤོད། 则里拉。山口名。在西藏自治区亚东县南部。

རྩི་ལས། རྩ་ཕེ་སྟོད་སྐྱེད་བཟོ་ཅེད་ཀྱི་ལས། 陶土。

རྩི་ལོས་བཀྱང་བ། ལེང་བཟོ་གས་བའི་གོ་མོ་དང་རྩ་ཚས། 陶器。砖、瓦。

རྩི་ལོས་མ་བཀྱང་བ། མེ་ལ་མ་བཟོ་གས་བའི་རྩ་མ། 瓦坯，陶坯。

རྩི་ལོའི་ང་སྐོང། རྩ་སྟོད་མོ་གཏོང་གའི་ང་སྐོང། 陶器窑。烧陶器的窑灶。

རྩི་ཐྲོང་། རྩ་ལས་བཟོས་བའི་ཐྲོང་། 陶制浅锅。

རྩི་གསར། རྩ་ཚས་གསར་པ། 新陶坯，新陶器。

རྩི་གསེང་། རྩ་རིའི་བར་གསེང་། 山间空隙。片状石山间隙。

རྩི་གསེབ། རྩ་རིའི་ཁྲོད། 岩穴，石缝。

རྩི་བ། 名词。(1)འདམ་ཆུ་ལྷུག་ལྷིན། 污泥，泥淖；འདམ་རྩི་བ་དུ་ཆུད་པ། 陷入泥淖。(2)ཤིང་རིའ་གྱི་སྟོང་པོ་དང་རྩ་བ་གང་བུང་ལ་སྐྱེ་བའི་ཕུ་བ་ཤིང་པ་དགྱག་བྱེད་ལེགས་གོས་ཤིག 树瘤。树根或树干所生瘤疖，质坚纹细，用以车成木碗极为名贵。

རྩི་བ་ཆེ་བ། (1)འདམ་རྩི་བ་ཆེ་བ། 泥淖深渊。(2)(ཕུག) ཡ་མིད་ཚ་བའམ་རྩེས་བའི་ལས་གང་མི་འཇིགས་པ། 荒谬，乖张。

རྩི་བ་ཆེན། (ཕུག) ཡ་མིད་ཚ་བའམ་རྩེས་ བའི་ལས་ལ་མི་འཇིགས་པ། 荒唐，荒谬，乖张，无所忌惮。རང་བཟོ་རྩི་བ་ཆེན། 荒诞自夸。ཀུན་ལ་རྩི་བ་ཆེན། 惯盗，恶贼。

རྩི་བ་རྩོལ་མཆིལ་མ། རྩི་ཁ་ཞེས་པ་མཆིལ་བའི་རི་མོ་ཕྱུ་བྱ་ཙམ་བའི་ཤིང་གི་ཕྱ་བ་ཞེག 牛肝纹木疖及其所制碗。疖龄最幼。

རྩི་བ་རོང་། འདམ་རྩི་བ་གྱི་ས་དོང་། 烂泥坑。

རྩི་བ་ལག་ཕྱུ་མ། རྩི་བ་ཁ་ཞེས་ པ་ལག་བའི་ཕྱུ་རིས་ཕྱ་བྱ་ཙམ་བའི་ཤིང་གི་ཕྱ་བ་ཞེག 猪鬃纹木疖及其所制碗。疖龄老于牛肝纹木节。

རྩི་བ་ཚོར། རྩི་ཁ་ཚེས་པ་ལ། 根瘤碗。俗呼葡萄根木碗；རྩི་བ་ཚོར་དངུལ་ཁན་མ། 银镶根瘤碗。

རྩི་བ་བི་རྫུ་བ་བྱ། རེས་པ་མེད་པའམ་གཙོ་སྐྱུ་ཐེག་ཐེག་གི་ཚུལ། 虚诈貌，狡诳不实状；གཙོ་ཐེག་རྩི་བ་རྫུ། 狡诈虚伪。ལས་སྐྱངས་རྩི་བ་བི་རྫུ་བྱ། 虚伪的作风。

རྩི་བ་བྱེ་བ་བྱ། (1)རྫུན་གྱི་རང་བཞིན། 虚伪

状；གཏམ་ཧྲལ་བ་རྫོབ་བ་མ་ཡིན། 莫说假话！(2)མི་གཙང་ལྷུན་ཕྱེན་ཆུ་ཚུལ། 污秽不洁貌；ལུད་སྐྱེགས་ཧྲལ་བ་རྫོབ་བ་ཞིང་གར་སྐྱལ། 把污秽的渣滓送往地里去。

ཁྲབ་འཛིན། ཐང་སྐོན་ལམ་ཚུགས་དུས་ལུ་ལྷན་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱོང་ཁྲིམ་ཁྱི་ནང་དུ་ཁྲབ་ཆུ་ཧྲལ་ལུད་གསོག་ཉར་ཆགས་པ་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོར་དགོངས་པ་ཞུས་པའི་འཁྲལ་འཛིན། 污水证。旧时，传召期间，拉萨居民住宅附近若有积聚污水沟塘，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཁྲབ་རྫུབ། ཧྲལ་པ་རྫུབ་པའི་བསྡུས་མིང་།

ཁྲབ་སྡོམ། ཧྲལ་བ་རྫོབ་པའི་བསྡུས་མིང་།

ཁྲབ་ཞལ། ཤིང་རིགས་ཧྲལ་ལས་བཟོས་པའི་ཐོང་པ། 树瘤碗。

ཁྲབ་ཅག་སྐྱོ་མ། ཧྲལ་ཙ་རི་མོ་ཅག་པའི་སྐྱོ་རིས་ལུ་བྱ་ལོད་པ་ཞིག 鸡羽纹木节及其所制碗。节龄老于猪鬃纹木节。

ཁྲབ་ཚ། ཐོང་པ་དཀྱག་ཅིང་ཤིང་གི་ལྟ་བ་ཞིག 根瘤。一种豆科木本植物之根部，可作木碗材料。

ཁྲབ་ཙ་མེ་འབར་མ། ཐོང་པ་དཀྱག་ཅིང་ཤིང་གི་ལྟ་བ་ཡིག་ཤོས་ཧྲལ་ཙ་ལ་མཚན་མོ་མེ་ དེད་ འཕྲོ་སྣད། 磷焰纹木节及其所制碗。节龄最老，亦最珍贵。

ཁྲབ་ཙའི་ཐོང་པ། ཤིང་ཧྲལ་ཙ་ལས་བཟོས་པའི་བཏུང་སྣོད། 根瘤碗。俗名葡萄根木碗。

ཁྲམ་ཤིང་། དེལ་ལ་སྐེ་ཏག་སྐབས་བཟློ་ཀའི་འཕྲེད་ དུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཤིང་ཅིལ། 臭杠。架于骡子大腿上，两端系绳勒紧骡鞍的横木。

ཁྲལ། 名词。(1)ཀ་ཅ། 物品，物质，实体，实事；ནོར་ཧྲལ། 财物。དངོས་ཧྲལ། 实物。(2)སྐྱེ་དང་རྟེག་ པས་ བཏགས་ པ་ ཙམ་ མིན་ པར་ དོན་ དམ་ པར་ དོན་ ཅིང་ ཐུབ་ པས་ བསམ་ སྒྲུབ་ བྱའི་ དངོས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་ ཟེར། 实，实质。非由名言，分别假立为有，而是实有功能，力能成就众人需求之事者，如色声等。(3)འབར་ཅིང་གི་ཧྲལ། 火药；མེ་མདའི་ཧྲལ། 土枪所用火药。

ཁྲལ་ཀྱི་དགག་དབྱེ། དཀའ་ དབྱེ་ དངོས་ ཀྱི་ ཚོ་ གའི་ ཀུས་ ཤེས་ རྒྱུ། དཉར་ནང་གི་རྟེང་པ་བཀོ་ བའི་ ཆེད་དུ། བཙོམ་ལྡན་འདས་ ཀྱིས་ ཁྲལ་ ཀྱི་ དགག་ དབྱེའི་ ཐོག་ ཅ་ནས་ སྤྱིན་ བདག་ གཞན་ ཀྱིས་ རྟེང་ པ་ དང་བཀུར་སྟི་ ཆུ་ ཆེན་ པོས་ མཆོད་པ་ཅིང་ པའོ། 财物解制。解制正行仪轨之一。为分配夏令安居期间僧伽所得信财，故比丘委派执事，先于针等微细财物，进行解制，其他施主随后广兴承事供养。

ཁྲལ་ཀྱི་ཐིག་ཚེ། རྒྱུད་ལས་ གསུངས་ པའི་ ཁམས་ དཀར་དམར་དུ་འཆིང་བྱེད་ ཀྱི་ ཐབས་ དང་ བཅས་ པ། 实体明点。密乘所说约束保持体血精血的物质及其方法。

ཁྲལ་ཀྱི་ཐུ། (རྫིང) ཁང་སྐྱོང་ངམ་མཁོ་བའི་ཚེ་ ཅུང་ སྐུང་མཁན། 守屋人，看守物品者。

ཁྲལ་ཀྱི་ རང་ བཞིན་ བཅོད་ པ། རང་ བཞིན་ བཅོད་ པའི་ ཐུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ བདག་ ཏོ་ དང་ འབྲེལ་བའི་ ཁྲལ་ གང་ རུང་ གི་ གནས་ ལུགས་ དང་ ཏོ་ བཅོད་པའི་ ཐུན་ ཞེས། 直叙属品。直叙一物附属物品形状的修辞方法。直叙修饰法之一。

ཁྲལ་ཀྱི་རིག་འཛིན། གསང་ཐགས་ཀྱི་སྐྱེད་འབྱས་ ཐུབ་ མོང་བ་ ཞེས་ རྟོགས་ སྟེ། རལ་ གྲི་ དང་ རིལ་བུ་ སོགས་ ཁས་ལ་ བརྟེན་ ནས་ དངོས་ གྲུབ་ བསྒྲུབས་ པས་ ལུ་ དང་ མིའི་ གནས་ རྣམས་ སུ་ ཐོགས་ མེད་ དུ་ རྒྱུ་ ཞེང་། རིག་ ཐུགས་ ཀྱིས་ མེམས་ ཅན་ ལ་ ཕན་ འདོགས་ ཤིང་ ཚངས་ གཅོད་ པར་ ནུས་ པའོ། 药物持明。修行密乘所生共通效果之一。依靠宝剑及丸药等物质修行获得成就，即能无阻游行人天世界，凭依明

咒饶益众生，诛灭邪恶。

རྡས་ཀྱི་གནས། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ གནས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཡོ་བྱད་སྐ་མ་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཞུགས་པའི་ནུས་པས་ཡོ་བྱད་ཀྱི་མ་ལ་ཡང་ཚོས་བར་བྱས་པའི་སྟོབས་ ཀྱིས་ ལྷུང་བ་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་རིགས་སུ་གནས་པའོ། དེ་ལ་ནང་གསེས་སུ་ཚོས་ཀྱི་ཤན་དང་། སྨན་ཀྱི་ཤན་དང་། ལྷུང་བཟེད་ཀྱི་ཤན་བཅས་གསུམ་ཡོད། 物杂染。《毗奈耶经》所说三种杂染之一。比丘持有前一资具起杂染力，使犯他罪。此分衣杂染、药杂染和钵盂杂染三种。

རྡས་ཁྲག (1)དངོས་རྡས་ཆུག་སྟོད་ཁྲག་མ། 盛物袋。(2)མེད་མདའི་འབར་རྡས་ཆུག་སྟོད། 火药袋。

རྡས་ཁྲང་། (1)བྱག་རྡེ་གཤག་ མཁབས་ རྡས་ ཆུག་སའི་མིག་ཁྲང་། 炮眼。爆破岩石时所凿装炸药的小孔。(2)མེད་མདའི་སྟ་རྡས་ཆུག་སའི་ལྕགས་ལྕབ་ཚེ་ཁྲང་ཅན། 藏式土枪点火的风门。

རྡས་ཀྱི། མེ་མདའི་རྡས་དབྱང་དུས་དགོས་པའི་ཤིང་ཁ་ ཀྱི་ ཆུང་ ཞེག 火药刀。研磨火药时用的木质刮刀。

རྡས་རྒྱུན། རྡས་ཀྱི་རྒྱུན་ཀེ། དངོས་པོ་ངང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་དུ་མའི་ཁྱན། དབེར་ན། ནས་ཀྱི་ས་བོན་ལས་ནས་ཀྱི་ཐུ་ག་རྒྱུ་བའི་བར་ཀྱི་ངང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་ནས་ཀྱི་རྡས་རྒྱུན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 质流。实质相续。物质本身一刹那前后继承的系统。如青稞种出青稞苗的过程中，青稞本质继承不绝者名为质流。

རྡས་ངན། རྡས་དྲི་ངན་པའམ་དུག་ཅན་བའི་ རྡས་ཚ། 恶臭物，毒物；རྡས་ངན་རྒྱོང་བ། 制造毒物。རྡས་ངན་གཏོང་བ། 放毒。

རྡས་གཅིག་པ། རྡས་ཀྱི་རྒྱུ་ནས་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱས་པའི་ཚོས། བྱམ་པ་དང་བྱམ་པའི་མཚུ་ལྟ་བུའོ། 质同。就实质言，非各别所生之事物，如瓶与瓶嘴，实质同一；མེ་དང་མེའི་ མཚན་ཉིད་ཚ་བ་གཉིས་རྡས་གཅིག་པ་རེད། 火及烧热，二者同质。

རྡས་ཆོས། (1)དོན་དམ་པར་དོན་ བྱེད་ ནུས་ པའི་ དངོས་གཟུགས་ལྟ་བུའོ། 实法。真实有作用的事物，如色法。(2)རྡས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ གཟུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། དབེར་ན། གཟུགས་ཀྱི་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། 实质法。实体色法所有性能，如色法的无常。

རྡས་བརྗོད་པ་ཐོག་མའི་གསལ་བྱེད། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཐོག་ མར་ བཀོད་ པའི་ རྡས་ཀྱི་གསལ་བྱེད་དེས་ཕྱི་མ་ཀུན་གསལ་བར་བྱེད་ པའི་རྒྱུན་ཞེག 首句属品点睛。首句点出某一事物，借以明确后文所属全体事物的修辞方法。点睛修饰法之一。

རྡས་ཁ་དད་པ། རྡས་ཀྱི་རྣམ་ནས་སོ་ སོ་ བར་ཆྱེས་ པའི་ཚོས་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ལྟ་བུའོ། 质异。各别本质所生起的事物，如色法与心法。

རྡས་རྒྱུན། མེ་མདའ་འཕེན་ཁེངས་གཅིག་རེའི་རྡས་འབེར་ཆ་ཚད་གཞི། 鸟枪发射一次所需火药量。

རྡས་ ཁམ། (1)སྐོད་ དང་ མངར་ ཚ་ སོགས་ ཆུག་སྟོང་ཅིག 盛物瓶。(2)མེ་མདའི་རྡས་ཆུག་སྟོང་ དམ་བ། 火药瓶子，火药罐。

རྡས་དྲི། འབར་ཁྱད་ཀྱི་རྡས་དྲི། 火药气。

རྡས་ཕྲ་བ། ཀ་མིག་ཤེས་མཐོང་མི་ཐུབ་ པའི་ རྡས་ གཟུགས་ཕྲ་བ། 微质，细物。肉眼不能见的事物。

རྡས་སྦྱོང སྨན་རྡས་སྟ་ཚོགས་སྦྱོང་བ་ལྟ་བུ། 和合配制品物。如配方、制药等。

རྡས་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བསྡོད་ པ། ཁྱད་ པར་ བསྡོད་ པའི་ ཆུན་ཀྱི་ནང་ གཤེས་ ཤེག་ སྟེ། བསྡོད་ འདོད་དངོས་པོ་ གང་ཞེག་ གི་རྡས་ སམ། ཚེ་ བྱད་

ཀྱི་ཆ་ལག་མ་ཚང་ཡང་། ཚང་བ་དང་འདྲ་བའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཁྱད་ལས་ཁྱད་འཕགས་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེས། 属品不备特写。叙述某一事物属品虽不全备，但其功效优异，与全备者完全相同的修辞方法。特写修饰法之一。

ངོས་མ་ཡིན་པ། གཟུགས་ཅན་ཀྱི་རྒྱལམ་དངོས་པོ་མིན་པ། 非实体。超出形象的物质。佛书译作遮实：སེམས་དང་ནམ་མཁའ་གཟུགས་ཅན་ཀྱི་ངོས་མ་ཡིན་པ། 心和虚空非有形体。

ངོས་མཚུངས་པ། རྒྱུ་ཆ་འདྲ་བ། 同物。佛书译作事相应：ཚང་དང་ཐ་རྣག་གཉིས་ཀྱི་ངོས་མཚུངས་པ། 藏酒、烧酒，物实相同。མར་དང་ཇོ་གཉིས་ངོས་མཚུངས་པ། 酥油、酸酪，原是同物。

ངོས་གཞོང་། མེ་མདའི་ངོས་འདུལ་གཞོང་། 研磨火药的石槽。

ངོས་བཟའ་སྐོར་ཚང་། མེ་མདའི་ངོས་ལ་མུ་ཏེ་སོགས་མང་ཉུང་སྡེ་ལྟགས་ཀྱི་སྐོར་ཐང་། 火药成分。火药中硝、磺、炭等分量比例。

ངོས་ཡོད། (1)ངོས་སུ་གྱུབ་པ་སྟེ་དངོས་པོར་ཡོད་པ། བྱམ་པ་ལྟ་བུའོ། 实有。实体中有。谓实有的事物，如瓶。(2)རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་རྒྱུ་དེ་ཙམ་གཞན་ངོས་གཟུང་བ་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་དངོས་པོ་ཞིག 实有，体外实有。不须待别的事物确定以后，自身始能确定的事物。

ངོས་ཡོད་ཀྱི་ཆོས། དངོས་སྲིད་པས་དེན་ཅིང་རུས་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ངོས་ཀྱ་ཤདོད་དོ། 实有法。毗婆沙师承认一切有功用的事物皆为实有法。

ངོས་ཡོད་ཆོས་གཞུམ། མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ངོས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོས་གཞུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ། རང་གི་མཆོག་ཏུ་ལས་གཞན་པའི་ མཚན་ཉིད་ མི་ ཅིང་ པ་ བཟང་གཉིས་ཀྱི་ངོས་ཡོད་ཅིང་། ཚད་མས་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། 实有法。性相的实有三法：一是性相，二是自己事相实有，三是但作自己名相，不作他法性相。

ངོས་ཡོད་བཞི། ངོས་ཡོད་ལ་སྐྱས་བཏོད་རིགས་ཀྱི་ངོས་དཔྱི་ན། རིགས་པས་གྲུབ་པའི་ངོས་ཡོད་དང་། བརྟན་པ་མི་འགྱུར་བའི་ངོས་ཡོད་དང་། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་ངོས་ཡོད་ དང་། རང་ ཀུ་ འཇིག་ པའི་ངོས་ཡོད་དེ་བཞིའོ། 四种实有。依名言分实有为四种：道理证成实有、坚固实有、作用实有和自立实有。

ངོས་ངམས་པ། ཀ་མིག་གིས་མཐོང་གྱུབ་པའི་ངོས་གཟུགས་ཅན་པ། 粗物。肉眼能见的事物。

ངོས་རིགས་གཅིག་པ། རིགས་ གཅིག་ པའི་ ནང་ གཅེས། རང་གི་ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ཐ་དད་པའི་དངོས་ པོ། དཔེར་ན་ འཇིམ་ པ་ གཅིག་ ལས་གྱུབ་ པའི་ ཇ་ བྱམ་ དཀར་ ནག་ གཉིས་ དང་། རང་རྒྱུ་ ཐ་མའི་ ཆུ་ གཅིག་ ལས་ སྐྱེས་ པའི་ སེམས་ སེམས་ བྱུང་ ཀུ་ བྱའོ། 质类同。类同之一种。由各自同一近因生起的不同事物。如由同一泥质所造黑白两类陶罐，同一前刹那心所生心及心所。

ངོས་རིལ། (1)མེ་མདའི་ངོས་འདུལ་ཉེར་ རྩ་རིལ། 研磨火药的圆柱形石头。(2)ངོས་ཀྱི་རིལ་བུ། 火药丸子。搓成细粒的火药。

ངོས་རྭ། ངོས་ར་སྟེ་ར་ཙོ་ལས་བཟོས་པའི་ངོས་སྟོང། 火药角。盛鸟枪火药的牛角。

ངོས་རྟ། བོད་སོག་ཀི་མེ་མདའི་རྟ་ ངོས་ སྐྱ་ ཉེར་ར་ཙོ་ལས་བཟོས་པ་ཞིག 鸟枪火药角，鸟枪火门药角。

ངོས་ལས་ཡིན་པ། ངོས་ལས་བྱང་བ་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་མེད་དངོས་པོ་སེམས་ལྟ་བུ། 抽象物。非实体的物质，如思维、情绪等：ངོས་ ལས་ མིན་ པའི་དངོས་པོར་ཇེས་དཔག་ཀི་ རིགས་ པས་ དཔྱད་ དགོས། 抽象物质，有待于比量分析。

རྫས་ལྡན་ཚོགས་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་གྲུབ། དངོས་གྲུབ་བསྒྲུབ་བའི་སྒྲུབ་པ་ཞེས་སྡེ། རྫས་རལ་གྲི་དང་མིག་སྨན་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཁའ་སྒྲུབ་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ལུས་ཐུང་བོ་རགས་པ་སྒྲུབས་ནས་ཕྱ་བ་དང་ཡང་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་ཐུག་ཏུ་བཏུང་མངོན་དུ་ བྱས་ཏེ་ མཁའ་སྒྲུབ་ དུ་ འགྲོ་བ་དང་། ཚོང་སྒྲུབ་མིའི་འཁོར་ལོས་བསྒྲུང་བ་ལྟ་བུ་ནས་མཁའ་སྒྲུབ་དུ་འགྲོ་བའོ། 药、身、财物成就。密乘事部成就修学中，或借宝剑、眼药，或借净治粗分蕴身，现证轻细自在功德， 或借资财如转轮王等以成空行。

རྫས་ལྟ་བུབ་པ། དངོས་ སྨྲ་ བས་ དེའི་ ཕྱིར་ རྟག་ པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྫས་སུ་ གྲུབ་ པར་ འདོད་ དོ། 实有。一切说实事师， 承认凡有功用的事物皆为实有。

རྫས་ལྟ་མེད་པ། དངོས་སུ་ མེད་ པའམ་ ཁ་རྡོག་ སུ་མེད་པ། 实无，非实体有。

རྫས་ལྟ་ཡོད་པ། དངོས་ སུ་ ཡོད་ པ་ རྟེ་ རང་ གི་ འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་རྟས་པ་ཡིན་པའི་དངོས་པོའོ། 实有，实物有。有效力能引生后果的事物。

རླུང་། ●名词。(1)རིག་ཤེས། 警觉，机智，灵敏度，感受力：ཁྱི་དེ་རླུང་ཡག་པོ་འདུག 那条狗很机警。ལུས་ སྟོབས་ ཉམས་ ནས་ རླུང་འང་རྟོག་ སོང་། 体力衰了，敏感也丧失了。(2)(རྟེར་) ཆུང་། 风。●གྲངས་ཁནས་ཤེས། 数词。一大数名。

རླུང་ཁྱིམ། (ཁྱལ་) (1)ཕྱུགས་རྟེ་ རྩེད་ སའི་ ང་ སྐོང། 牧工暂避风雨的石圈、土穴或小舍。(2)ཁྱི་དང་ཁ་ཅན་ཁ་ཟས་རྟེ་བ་ཞེན་དུ་ཁང་ ཤར་ སྐོང་ བ་ཆུག་ཙོལ། 嗅风向，闻气味。家犬野兽张鼻觅气味状。

རླུང་ཆར། ཆུང་ཆར། 风雨；རླུང་ཆར་ཞིམ་ཐུ། 和风细雨。

རླུང་དུག རླུང་སྲེ་ཆུང་ཁི་མིང་ཡིན་པས། སྐྱར་དུག་ཁི་ནང་ཆན་དུ་བ་ཆུང་ཁི་རླུང་ལ་རྟེ་ཐུས་ ནས་བསྐྱར་བའི་དུག 风毒。合成的毒性烟雾借风传送之毒。

རླུང་རྟོག་ཙམ། དྲི་ཆོར་ཆུན་བ་དང་ཁ་ལས། 嗅觉灵敏；སྒོ་ཁྱི་རླུང་རྟོག་ཙམ། 守门犬嗅觉灵敏。

རླུང་ཤུགས། ལུགས་པ་ཁང་ ནས་ ཡོང་ བའི་ ཐུགས། 风向：རྟེན་པས་རླུང་ཐུགས་ལ་ བལྟས་ ཏེ་རི་དྭགས་ཁྱོན་ཡོངས་འཇའ་ པ། 猎人窥测风向伺机捕杀野兽。

རླུང་པ། (ཁ་ཤེ་དད་ན) བརླེས་པ། བརླེ་བ། རླེས།། (1)སྐོ་བ་དང་སྐྱ་བའམ་ ཁ་ཤེས་ སྐྱོང་ ཟེད་ པ། 揉合，拌揉：ཐན་བརླེས་པ། 揉面食成团。(2)ཁ་རྟོན་པ། 践踏，压制：རྐང་པས་བརླེས་པ། 用脚践踏。མཁ་རྟོག་པས་བརླེས་པ། 蹂躏，轻视。(3)ཁ་རྟོད་པ། 迫害，欺凌：ཁ་ཞན་གྱིས་མི་བརླེ། 他人不能为害。

རླུང་བོ། དོ་དམ་པའམ་ལྷ་རྟོག་ཟེད་མཁན། 名词。监视者，守护者，བྱ་རླེ། 保姆，保育员。ལུག་རླེ། 牧羊人。རྒྱབ་རླེ། 监工。

རླུང་བོ་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད། རྟོན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ས་ འབའ་ ལ་ བཀོད་ དེ་ རླེས་སུ་ངང་ཉིད་འཚང་རྒྱ་བར་བྱ་སྐྱམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་དབེ་ཟེད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་ ཀྱང་བྱ། 如牧人发心。菩萨发心时， 愿令一切有情皆先成佛，然后自己成佛， 犹如牧人渡尽羊群而后自渡。

རླུང་བོ་ཆེ་ཀོག དཔྱིད་བསུ་མེ་ཏོག 迎春花。

རླུང་མ། མིག་ཕྱགས་ཀྱི་མཐའ་ན་ཙེད་པའི་སྐྱ། 名词。睫毛：མིག་གི་རླེ་མ། 眼睫毛。རླེ་མ་འཁྲབ་པ། 睫毛跳动。རླེ་མ་སྦུག་པོ། 睫毛稠密。རླེ་མ་ནང་དུ་ཐུག་པ། 睫毛内侵。

རླུང་མ་ཐུག་པའི་དབེ་བྱད། སངས་ཐུས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཅུད་རྟུའི་ནང་གསེས་ཀྱི། སེམས་ཅན་

ཀྱི་ཚཁས་དྲངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྣ་མ་སྡུག་པ། 睫毛浓密，睫毛美好。如来引导有情会众，感得双睫美妙之好。佛身八十种随好之一。

རྣ་མེད། (1)དྲི་ཆར་རྟུ་མེད་པ། 无嗅觉，嗅觉不敏。(2)སྐྱང་གྱང་མེད་པ། 无敏感，感觉迟钝。(3)སྐྱང་མཁན་མེད་པ། 无人守望，畜群没有牧人。(4)མིག་གི་རྣ་མ་མེད་པ། 无睫毛。

རྣ་ཡག་ཅིས། རྣ་གསང་པོ། 嗅觉灵敏，敏感度强：ཁྱི་རྣ་ཡག་པོས་གཅན་གཟན་ཡོང་བ་ཤེས་ཡོང་། 嗅觉灵敏的狗，能预知猛兽将来。

རྣ་རིག་པ། སྐད་རྣ་ཤེས་ཤེས་པ་སྟེ། དོན་གཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཙམ་ཀ་ཅོ་པ། 嗅觉灵敏，敏感度强，理解力强。

རྣ་རླུང་། ཆུང་ངམ་ལྟགས་པ། 风，རྣ་རླུང་འཇམ་པོ། 微风。རྣ་རླུང་དྲག་པ། 暴风。

རྣ་ཤ་ལྟག་པ། བཤང་ལམ་ནས་རྒྱུ་མ་ཐྲིར་ལྟག་པ། 脱肛。肠从肛门脱出。

རྣ་གསང་། (1)སྐྲའི་རྣ། 嗅觉：ཁོང་སྐྱང་རྣ་གསང་ཅན། 嗅觉灵敏的狗。(2)སྐྱང་གྱང་། 机警，敏感。聪明伶俐的程度。

རྣ་གསང་དོད་ཅི། གྱང་ཀ་དོད་པ། 敏感。灵敏度强：མི་དེ་རྣ་གསང་དོད་པོ་ཞིག་འདུག 那是一个敏感的人。

རྣ་གསང་བ། (1)སྐྱང་གྱང་འཛིམ་ཅི། 感觉灵敏，敏感。(2)(མངོན) ཁྱི། 嗅觉灵敏者。狗的异名。

རྣག་ཁུམས། འབྲ་ཚཁས་མདོག་ཁ་ཅི། 外表雄壮，貌似威武：ཁོག་ལ་དབང་མེད་ཀྱི་ལ་རྣག་སྟོན་ཐུབ། 内心胆怯，外表威武。

རྣག་གཏམ། གཞན་ལ་རྣོས་ཚོ་ཐྲིད་བའི་སྐད་ཅ། 威胁语，恐吓话。

རྣག་འཐེག ཐམས་ཀྱིས་འཐེན་པ། 挣，扯。用力挣脱：ཁྱིས་རྣག་འཐེན་ཐག་པ་ཆད་ན་མེད། 狗挣断颈索再不示威了。

རྣག་ཅི། 形容词。(1)འབྲ་ཚཁས་ཅི། 魁梧，雄壮，威武：གཟུགས་སྡུག་ཆེ་བའི་མི་རྣག་ཅི། 仪表魁伟。ཕྱི་རྣག་ནང་སྟོང་། 外强中干。(2)ཕྱུག་ཅི། རྣ་ཆུང། མི་ཚང་རྣག་ཅི། 富豪人家。

རྣག་རྣག (1)བཟང་བཟང་གཏོང་བའམ་ཆག་རྩྭ་བཏོད་པ། 贵备，谴责，ཕྱུ་གུར་རྣག་རྣག་གཏོང་པ། 责备孩子。(2)འཇིགས་སྐང་སྐུལ་པ། 威胁，恐吓：ང་ཁྱོད་ཀྱི་རྣག་རྣག་འབྲུང་མི་མེན། 我不吃你威胁的那一套。

རྣང་སྐྱོར། རྣང་ཁ་ཁའི་མཐའ་སྐྱོར། 塘坝，རྡོ་དང་ཁར་འདུམ་མཐའ་བཟེས་ཀྱིས་བཅས་པའི་རྣང་སྐྱོར་བརྟན་པོ་འདུག 混凝土筑的塘坝，坚固耐久。

རྣང་རྩང་སྐྱེས། (མངོན) གྱང་ཀྱས། 塘边生。红花、郁金花的异名。

རྣང་མཆུ་པ། (རྩྭ་) རྣང་དུ་ཆུ་བསྐྱལ་པ། 池中积水。

རྣང་བྱ། ཆུ་བསྐྱལ་བའི་ཕྱང་ཀ། 名词。池，池沼：རྣང་ཆེན། 大池沼。རྣང་རིང་། 长形池。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟེན་ཅན་དང་། ཕྱང་ཀ། ཤང་གོང་ཆུ་བཅས་སོ།

རྣང་བྱ་དལ་བཅབ། ཤེང་སྣ་ལ་རབ་བརྟན་དེའི་ཤར་ཐོག་དཔག་ཚད་ཀྱི་ཤུ་འདས་པ་ན་རྣང་བྱ་དལ་འབབ་ཅེས་བྱ་བ་ཆུ་ཀྱེན་མ་རྙེས་པ་རྣ་ཁྱུ་བ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ལ་འཁོར་དུ་རྣང་བྱ་ཕུང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཐུབ་བའི་མེ་ཏོག་སྔོན་བུ་གཤོལ་མདའ་ཙམ་དང་། མེ་ཏོག་ཤིང་རྟའི་འཕང་ཚ་ཙམ། ཚ་མ་བ་ལང་གི་ཀོ་བ་ཙམ། ཆ་བ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་བའི་བཏུ་ཙམ་སོགས་ཡོད་པ་ཞིག 缓流池。佛书说从释迦牟尼圆寂处娑罗坚固双树东行二十踰缮那，有池名为缓流。广等无热恼池，周围百千小沼，池中满生优婆罗等花，茎如梨杖，

花如车轮，叶如牛革，根如男腓。是为古代中印度一湖泊名。

ཆུ་བྱའི་མཚན་མ། (མངོན) ཆུ་བྱའི་རིགས་ཀྱི་གཤོག་པ། 池沼标记。水鸟的异名。

ཆུ་བློ་འཕྲོག གར་སྐུང་རྩིས་ལས་ཆུ་བློ་འཕྲོག་གི་རི་མོ་སྟེ་གཅིག་གར་ན་ཐག་པ་འབྱུང་། 甜头算术语。出现"人池"之数值"一"时，大旱。

ཆུ་ཁ་བཏོལ། (སྟོང) ཆུ་བ་དབྱལ་བའམ་ཆུ་ཚུ་རྒྱུན་འདོན་པ། 放出池水。

ཆུ་ངས། ཤིང་གྱང་མ་བཟླགས་པའི་གཟིངས། 名词。筏子，木排。

ཆུ་ཀུ། 名词。(1)ཇི་བཞི་ཆུང་བ། 牧童，牧竖。(2)རྡེའུ་དང་འདྲ།

ཆུ་ལས། ཇི་བའི་སྐལ་ཆ་

རྫུ་འཕྲུལ། ཁྱད་གཞི་སེམས་ཀྱི་འཕེན་པའི་ལུས་ཚོས་དེ་རྫུ་བ་དང་། ཁྱད་ཚོས་ལུས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་སེམས་ཚོས་དེ་འཕྲུལ་བ། 神变，神通。佛书说基础内慧示现的非常身形为神，现象外体引发的内心如意变化为通；རྫུ་འཕྲུལ་སྟོན་པ། 显神通。རྫུ་འཕྲུལ་དུ་སྣང་བ། 现似神变。

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་བཀོད་པ། མེ་དཔུང་མཚོ་དུ་བཙུད་པ་དང་། བསད་པ་གསོ་ནུས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲུལ་པཙུད་ཀྱི་བཀོད་པ། 神变示现，神变庄严。化火坑为湖泊，救死者令再生等神奇变化之事。

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ། རྫུ་འཕྲུལ་དེ་མངོན་ཤེས་ལྟ་བ་དང་། རྐང་པ་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྩུ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། 神足，神足通。神境智证通。神指五通，足指证得通之因，即根本定或正三摩地。

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བཞི། ཐང་ཡོགས་སོ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ནས་ཐོབ་པའི་ཚོས་ཤེག་སྟེ། འདུན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱོང་བའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་ པ་དང་། སེམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ བྱོང་ བའི་ འདུ་ ཤེད་ དང་ ལྡན་པའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱོང་བའི་འདུ་ཤེད་དང་ལྡན་པའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་དང་། དཔྱད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱོང་བའི་འདུ་ཤེད་དང་ལྡན་པའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བཅས་པཞིའོ། 四神足。三十七道品中上品资粮所证四种功德：欲定断行具神足、心定断行具神足、勤定断行具神足和观定断行具神足。

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས། འཕར་བ་དང་། འཕྲུང་བ་དང་། མང་ཉུང་དང་། བཅང་བདུན་དང་། ཆུ་ལ་འགྲོ་ཞིང་ས་ལ་ཕྱིང་བ་དག་ ཤེས་ པ་ སྟེ་ མངོན་ཤེས་དྲུག་གི་ཁྱད་ཅིག་ 神境通。神足通，身如意通，神境智证通。示显能知炽燃、飞行、多少、美丑、水行、土行种种神变，自在具足。六通之一。

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་ཚོ་འཕྲུལ། རྒྱུ་ རྫུ་འཕྲུལ་ གྱི་ ཚོ་ འཕྲུལ་དང་དོན་གཅིག

རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་བྱ་བ་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

རྫུ་འཕྲུལ་ཁ་ཅོ་རྨད་བྱུང་། རྒྱ་སྐྱེད་ལ་ མེ་ འབར་ བ་ དང་རྒྱ་ཐུབ་ལ་ཆུ་འཁྱིལ་བ་ལྟ་བུའི་ ཚོ་ འཕྲུལ་ ལ། 神通奇异。如上体火焰炽燃，下体水泄淋漓等神变之相。

རྫུ་འཕྲུལ་ལ་དབང་བ། ཐང་ཆུ་ཤེས་ དབའི་ དབང་བཅུའི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ཞིང་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བ་ཤོག་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་བཀོད་པ་སྟ་ཚོགས་སྟོན་པ་ལ་དབང་བའོ། 神力自在。遍游一切佛土，示现种种变化自在。菩萨十自在之一。

རྫུ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྫུས་པ། བཙུ་བ། རྫུས།། སྐྱེར་བ་དང་། མ་ཤེན་པ་ཤེན་པ་ལྟར་ཐུབ་པ། 变化，假装，伪托，རི་བོང་རྩོད་བཙུས། 山兔化顽

石。喻弄虚作假，诡诈狡猾。

རྫུ་བཀག རྫུའི་རྟགས། 冒充，假装，伪托：མཁས་པའི་རྫུ་བཀག་བྱེད་པ། 假装聪明。

རྫུ་བྱེད་པ། མ་ཡིན་ཡིན་ངེས་བྱེད་པ། 佯装，冒充，假托：ཉད་རྫུ་བྱེད་པ། 装病。ཐུགས་རྫུ་བྱེད་པ། 勉强支撑面子。རྣག་རྫུ་ བྱེད་ པ། 假冒。བཟང་རྫུ་བྱེད་པ། 假装正经。

རྫུ་བཟང་། ཀུཎྜ་ཐབས་ བཟང་ བོ། 伪善，贪婪伪善的假面具已被完全剥下。

རྫུན། མི་བདེན་པའི་ཚིག། 名词。假话，谎言。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དེ་རྫུན་ཐུལ་དང་། བདེན་མིན། སྐྱར་རྫུན། ཚེག་པང་མངོན། སྐུ་ཆིག་ བཅས་སོ།

རྫུན་ཀྱབ། རྫུན་གྱི་ཐུག 欺诳，虚伪，རྫུན་ཀྱབ་ བརྡུལ་པ། 揭露，揭穿，揭发，戳穿。རྫུན་ཀྱབ་ རྡུལ་ པ། 暴露，漏底，露马脚，出破绽。

རྫུན་ཁུལ། རྟག་ཏུ་ རྫུན་ ཤ་སྟག་ཚོད་མཁན་གྱི་ངན་མིང་། 谎口袋。给一味说谎者所加绰号，མི་དེ་རྫུན་ཀུལ་ཞེག་ཡིན་པ་ཀོ་བྱང་བས་ཁོས་ བཤད་ པ་ལ་ཡིད་ཆེས་མ་བྱུང་། 知道那个人是个谎口袋，因此没信他的话。

རྫུན་གྱི་ཆར་གཉོགས་བརླུ་གཉིས། དཀྱེ་རྩལ་གྱི་བསླབ་བྱ་ལྔངས་འདུས་ཚོ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། རྫུན་གྱི་ཆར་གཉོགས་གཞི་མེད་དང་། བག་ཙམ་གྱིས་སྐྱང་འདེབས། དཀྱེ་འདུན་དབྱེན། དེ་རྗེས་ བྱུགས་པ། ཁྱིམ་གྱེན་འབྱེད་པ། ཤེས་བཞིན་རྫུན་ སྨྲ། བཤེས་ངོར་འཕྱ་བ། ཞལ་ཏ་བར་འཕྱ་བ། ཐས་ ཆུང་ ཤད་ ཀྱི་ ཁྱིར་ ཆོས་ སྟོན་ ཞེས་ སྐྱར་ བ་ འདེབས་པ། ལྷག་མའི་སྐྱར་འདེབས། བསླབ་པ་ ཁྱད་གསོད། ལྷག་པོ་ཤེས་ཁྱིར་འཕྱས་ཚན་འཁེབས་ པ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་སོ། 妄语十二种。沙弥学处三十三种违犯之一。属于妄语者：谓无根谤、借故谤，破和合僧、随顺破和僧者、厌烦家室、明知故妄、谤私情、谤执事、谤为少食而说法、谤僧、故犯学处和为取超分滥用羯盖。

རྫུན་རྒྱབ་རྫུས་གཏོར། རྫུན་པའི་ཐུབ་ཁངས་རྫུན་ པས་ཕྱས་པ། 支持虚伪。为弄虚作假撑腰。

རྫུན་བརྗེགས། མི་བདེན་པའི་སྐད་ཚ་ ཁང་ བོ་ལྟུ་ བརྗེགས་ནས་ བདེན་ མདོག་ ཁ་ བོ་ལྟང་ བཙོས་པ། 虚构，编造，诳言，牵强附会：མི་ བདེན་ རྫུན་ བརྗེགས་ཀྱི་ ཚོ་ཐུས། 虚构的历史故事。

རྫུན་བསྔགས། སྐྱག་རྫུན་ཀྱི་བསྔགས་ བརྗོད། 佯赞。虚伪恭维：རང་བསྟོད་ཀྱི་རྫུན་ བསྔགས། 当面恭维。

རྫུན་ཆས། ཙོག་ ཆས་ བརྫུས་ ས། 乔装，伪装：རྫུན་ཆས་སྤྲས་པ། 乔装打扮。

རྫུན་གཏམ། སྐྱག་ རྫུན་ཀྱི་ སྣད་ ཆ། 谎言，假话，瞎话：མིག་ ཁིས་ མཐོང་ བཞིན་ དུ་ རྫུན་ གཏམ་ བཤད་ པ། 睁着眼睛说瞎话。རྫུན་ གཏམ་ ཐེང་ འདོན། 揭露谎言。

རྫུན་གཏམ་བཟོས་པ། མི་ བདེན་ པའི་ སྣད་ ཆ་ རང་གར་བཟོས་པ། 捏造，虚构。

རྫུན་པ། མི་ བདེན་ པ། 形容词。假的，不真实的：སྐྱག་རྫུན། 谎言，假话。རྫུན་དུ་ སྨྲ་པ། 妄语，说假话。གཏམ་རྫུན་པ། 假话。

རྫུན་འབབ་ མ་ཡིན་ཡིན་བཟོ་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 假面具，幌子，གདོང་ལ་རྫུན་འབག་ཀྱོན་པ། 戴起假面具。

རྫུན་མ། རྫུན་པ་དང་འདྲ།

རྫུན་སྨྲ། དང་ཞིན་གཡོ་སྒྱའི་ཚིག་སྟེ། མི་དགེ་བ་ བཅུའི་ནང་གསེས་ ཤེག 妄语。歪曲谄诳之言。十不善之一。

རྫུན་སྨྲ་བའི་སྡོང་ཟིད། སྡུང་ཟིད་འབའ་ཞིག་པ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གཅིག། ཐམ་པ་བཞིའི་ནང་ཚན་ཉི་རྫུན་མ་ཡིན་པ་ཤེས་བཞིན་དུ་རྫུན་སྨྲ་བའོ། 故妄语。九十单堕之一。比丘明知不属于四他胜罪中之妄语而说妄语所犯堕罪。

རྫུན་ཚིག མི་བདེན་པའི་སྐད་ཅ། 谎语，假话。

རྫུན་མཚང་། རྫུན་གྱི་ཉེས་མཚང་། 欺诳罪。弄虚作假的罪过。

རྫུན་བཟོས། རྫུན་མ་བཟོས་པ། 捏造，假造，编派：རྫུན་བཟོས་དངོས་པོ། 伪造品。རྫུན་བཟོས་སྐད་ཅ། 编造的谎话。

རྫུན་བཟོས་བདེན་འགྱུར། བཅོས་མད་བཟོས་པའི་གཏམ་དང་དངོས་པོ་ བཅོས་མིན་བདེན་པར་འགྱུར་པ། 弄假成真，material substitution。རྫུན་བཟོས་བདེན་འགྱུར་དུ་འགྱོ་མིད་ཀྱང་མཐར་མཐའ་གསལ་བར་རིས། 弄假成真虽能蒙蔽一时，但终究会清楚的。

རྫུན་གསོག མ་ཡིན་ཡིན་ཁུལ། 虚假，虚浮；དོན་མིན་རྫུན་གསོག 虚伪不实。

རྫབ་པ། (རྟིང) གཡོ་རྫུལ་ལས་རྫོག་རྫུ་ཟེད་པ། 狡诈，欺，诳：སྲིན་པོ་ མིར་ རྫབ། 恶鬼诈变人模样。

རྫས། རྫུ་བའི་སྐུལ་ཆིག

རྫས་སྐྱེས། སྐྱེ་གནས་བཞིའི་ཁ་ཅུལ་ཞེག་སྟེ། མཐོ་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དང་འདྲེ་ སྲིན་ མི་ དུག་ས་ དགྱལ་བ་ལ་སོགས་བའོ། 化生。天上诸神、妖魅、饿鬼、地狱等诸有情忽然出生者。四生之一。

རྩེ་བ། (ཐ་དད་པ) བརྩེས་པ། བརྩེ་བ། རྩེས།། ཀྱེན་ དུ་ རྩོག་ པ། 撩，卷，扎起，竖起：གོས་བརྩེས་ཏེ་ཆུ་བཏལ། 撩衣涉水。ཐུ་ཐུང་བརྩེ་བ། 挽起袖子。སྐྲ་བརྩེས་པ། 挽起头发。

རྩེ་མོ། (ཁྱབ) ཆུ་འཁོར་ཀྱི་སྐྲག་ཤེང་གི་ཤེང་ཁྱབས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཁ་ཤས། 轴套。磨子转轴的木套。

རྩེ་མས། ཚོ་བའི་ནང་ཟྲིམས་སུ་ཡོད་པའི་ཁས་སྐོམ་གྱག་བྱེད་ཀྱི་ཤུལ་ལས་གཉིར་མ་ཕྱུ་བྱ་ཞིག 名词。胃皱襞。胃内壁上磨碎食物的网状皱褶层。

རྩེ་ཚི། (ཁྱབ) གོས་ཀྱི་གཤམ་ཐུང་ཐུང་དུ་རྩེ་བ། 衣服扎得短短的：ཆུ་ཆེན་ཆལ་དུས་གོས་གཤམ་རྩེ་ལེ་ཐུང་བ། 涉水过河时，衣服扎得短短的。

རྩེབ། རྩ་མ་ཆུང་བ། 名词。小坛，小罐。

རྩེབ་བྱམ། རྩ་ཁྱམ་ཆུང་དུ། 小瓦罐，小陶瓶。

རྩེབ་ཚོས། རྩེབ་ཚོས་ཀ་ཟས་ཀྱི་བསྲུས་མིང་།

རྩེབ་ཚོས་ཀ་ཟས། རྩ་སྐྲད་ཆུང་དེ་ནང་དུ་བཙོས་པའི་ཀ་ཟས་བྱོ་བ་ཞིམ་པོ། 罐儿饭，罐子肉。瓦罐里煮的菜和饭，小锅菜饭。

རྩེལ། རྩེ་བའི་སྐུལ་ཆིག

རྩོག་ཁུང་། (ཁྱབ) རྡོག་པའི་སྟེང་ནས་ཕྱིར་རྩོག་རྩེ་འཕེན་པའི་ཁ་ཁུང་། 石子孔。墙上所设从内向外抛击石子的小洞。

རྩོག་མགོ། (ཁྱབ) ཀུ་ཆུང། 拳，拳头。

རྩོག་ རྩང་། (ཁྱབ) ཞིག་ མོང་ རྡུང་ བ། 砸碎，捣细，打击：ས་རྡེ་ རྩོག་ རྡུང་ གཏོང་ བ། 砸碎泥石。

རྩོག་སྐྱེད། (ཁྱབ) གཏུན་ཀོང་ངམ་དུང་སྐྱེད། 臼：རྡེའི་རྩོག་སྐྱེད། 石臼。ལྕགས་ཀྱི་རྩོག་སྐྱེད། 铁臼。

རྩོག་བ། (ཁྱབ) (1)རྡུང་བ། 打碎，ངས་པ་རྩོག་བ། 砸碎骨头。(2)སྐྱལ་ བ། 推倒，ཤིང་ སྟོང་ ས་ལ་ རྩོག་ སོང་། 把树干推倒了。

རྩོག་ཆེན། རྩོག་ས་པ་ཆེན་བོའི་བསྲུས་མིང་།

རྩོག་ཆེན་དགོན་པ། ཁམས་རྩོག་ཆེན་དགོན་པ་ཞེས་ཀྱང་བསམ་གཏན་ ཆོས་ སྒྲིང་ ཞེས་ རྒྱུང་ མའི་དགོན་པ་སྐད་ཀྱང་ཅན་ ཁམས་ རྟེ་ དགེའི་ ས་ཆར་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤེང་མ་ཀླང་ཀི་ཁོར་ གྲྭ་དང་བཅས་ རྩོག་ཆེན་ཏེ་ཞེས་ཟབ་ཀྱས་ བྱ་ བའོ། རྩོད་

ཆེན་ཀྱི་སེང་ཁྲི་ཞེས་པར་གཞུང་ཆེན་ བཏུ་ གསུམ་ ཏུ་ གཞུང་ ཐོག་ནས་འཆད་ཉན་ མཛད་པའི་ བཤད་ གྲྭའི་ རྒྱུན་ བཏུགས་ཏེ་ མདོ་ སྡགས་རིག་གནས་བཅས་ ཤེས་ཡུ་དང་། འཇུ་མི་ བམ་དང་། དབལ་སྤུལ་སོགས་ མཁས་གྲུབ་ཀྱི་ ཆྱེས་ བྱ་ མང་ དུ་ བྱོན། 竹庆寺。全名竹庆邬坚·禅林。是宁玛派在四川甘孜藏族自治州德格县境的著名寺庙之一。藏历第十一丁卯之乙丑，即公元1685年，藏族高僧白玛仁增所倡建，首创依据梵本注疏教学十三部经论之例，讲修显宗密乘以及其他学问之风，盛极一时。许多通人证士如局迷旁和巴珠活佛等皆出身于此寺。

རྫོགས་ཆེན་སྡེ་གསུམ། སེམས་སྡེ་དང་། ཀློང་ སྡེ། མན་ངག་ གི་ སྡེ་ སྡེ་ གསང་ སྡགས་ རྫོགས་པ་ ཆེན་པའི་ ཐེག་པའི་ ནང་གི་སེམས་སྡེ་ གསུམ་མོ། 大圆胜会三部。宁玛派所传心识部、法界部和诀窍部三修行法要。

རྫོགས་མཐའ། ཟད་པའི་ མཚམས་ སམ་ མཐའ། 止境，尽头；རྩོག་ ཀ་ རྫོགས་ མཐའ་ མེད་ པ། 麻烦没有止境。དུས་ སྐབས་ རྫོགས་མཐའ་ ཐུག་ པ། 到了最后关头。

རྫོགས་ལྡན་དུས། འཇམ་ལྡིང་ མི་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚེས་ དང་། ནོར། འདོད་ པ། བདེ་ བ་ ཐམ་ཅོད་ ཙམ་ ཚང་ བར་ ལོངས་ སྤྱོད་ པའི་ དུས་ ཀྱི། དེའི་ ཡུན་ ཚད་ ཀ་ ལོ་ གྲངས་ ར་ ཡ་ གཅིག་ དང་། བདུན་ འབུམ་ ཉི་ ཁྲི་ བརྒྱད་ སྟོང་ ཡོད་ པར་ གྱུར། 圆劫，圆满时。佛书所说南瞻部洲人享受法、财、愿、乐等最为圆满的时代，期间为一百七十二万八千年，有拘留孙佛出世。

རྫོགས་པ། ●(ཐ་ཤ་དད་པ) (1)གང་བ་དང་ ཚང་ པ། 圆满，完备；མཐུན་ ཀྱེན་ གང་དགོས་ ཚང་ མ་ རྫོགས་ པ། 所需条件完全具备。ཟླ་ བའི་ ཚ་ གམས་ ཅད་ རྫོགས་ པར་ ཤར་ པ། 出现圆月。(2)ཚར་བ་དང་ཟད་པ། 完毕，结束；ལས་ དོན་ གག་ གནོད་ པ་ ཀུན་ ཚང་ མ་ རྫོགས་ སོང་། 要解决的事项，全部解决完毕。ཡོ་ བྱད་ ཡོད་ དག་ ཅིང་ བཅད་ པས་ རྫོགས་ སོང་། 所有的器物都用光了。སྐད་ ཅ་ རྫོགས་ ཀུ་ མེད་ པ། 语言滔滔不绝。❷ཡར་ ངེའི་ རྫོགས་ པ་ དང་ པོ་ ཚེས་ ལྔ། གཉིས་ པ་ ཚེས་ བཅུ། གསུམ་ པ་ ཚེས་ བཅོ་ ལྔ། མར་ ངེའི་ རྫོགས་ པ་ དང་ པོ་ ཚེས་ ཉི་ ཤུ། གཉིས་ པ་ ཚེས་ ཉེར་ ལྔ། གསུམ་ པ་ གནས་ སྟོང་། 名词。满日。每月的初五、初十、十五、廿、廿五和三十日。

རྫོགས་པ་ཆེན་པོ། སྒགས་ སྟེང་ མའི་ ཚེས་ སྐད་དེ། མེམས་ ཀྱི་ ངང་ བཞིན་ ལ་ ང་ བོ་ སྟོང་ པ་ ཚེས་ སྐུ། ངང་ བཞིན་ གསལ་པ་ ཁོང་ སྐུ། ཐུགས་ རྗེ་ ཀུན་ ཁྱབ་ རྒྱལ་ སྲིད་ སྐུ་ གསུམ་ ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ ཐམས་ ཅད་ ལྷུན་ གྱིས་ གྲུབ་ པར་ རྫོགས་ པ་ དེ་ ཚེས་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ གནས་ ལུགས་ ཡིན་ པས་ ཆེན་ པོའོ། 大圆满，大圆胜会。旧密说心性自体性空为法身，自性光明为报身，大悲普照为化身，三身一切功德任运圆满，即是诸法真实理趣，故名大圆满。

རྫོགས་པ་སྒྲུ་ རྩིབས་ ཀྱི་ ས། ཐུགས་ རྟེང་ མའི་ གཞུང་ དུ། རྟལ་ འབྱོར་ ཐུ་ པའི་ སྐབས་ སུ་ ཏོག་ པའི་ ས་ བཏུ་ པ་ སྟེ། མཐར་ ཁམ་ དུ་ རྩལ་ སྦྱང་ གཟུགས་ སྐྱའི་ བཀོད་ པ་ ཐམས་ ཅད་ ཀུན་ ཏུ་ མེད་ པའི་ དབྱིངས་ སུ་ ཉམ་ ཆུ་ བར་ ལོངས་ སུ་ རྫོགས་ ཤིང་ མཐར་ ཕྱིན་ པས། ས་ བཏུ་ པ་ ལ་ རྫོགས་ པ་ སྒྲུ་ རྩིབས་ ཀྱི་ ས་ ཞེས་ བྱའོ། 圆满总摄地。旧派密乘所说第五瑜伽位中所证十地。究竟道中，一切化现色身构形完全究竟摄于无生法性界中，故称十地为圆满总摄。

རྫོགས་པ་ཁིན་ཆེན་གསེར་ གྱི་ གླིང་ བ། བོན་ གྱི་ ལྷ་ པ་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ ཞིག 《圆满大宝金鬘论》。有关苯教见解的论著。

རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ། 〈ཤིགདྲུ:〉 སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ ཏོ་ འཕང་། 圆觉，佛位。大圆满菩提。梵音译

作三菩提。

རྫོགས་ཆའི་སངས་རྒྱས། སངས་རྒྱས་ཐུབ། 等觉。佛的称号之一。

རྫོགས་ཉེད། ཐུར་ཐུ་གངས་སུ་སྐྱེགས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཞིག 富蓝那。古印度一外道祖师名。

རྫོགས་ཉེད་ཀྱི་ལས། རྒྱུ་བ་དེ་ལ་བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྣོང་བ་ཅི་ཙམ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་ཤེད་པ་རྒྱུད་ཅིང་རྫོགས་པར་ཉེད་པ། 满业。成满别报，能令一生应受几许苦受乐受，完全成满之业。

རྫོགས་ཚིག རྣམ་བསྡུའམ་ཚན་སྡུད། 语终词，句终词。

རྫོགས་མཚམས། ཡུལ་དུས་དངོས་པོ་མིང་ཚིག་ཏུ་ཉིད་སོགས་གང་དང་གང་གི་མཐའ་ཟད་མཚམས། 止境，完毕处。圆满结束的时地。

རྫོགས་འཚང་རྒྱ་བ། སངས་རྒྱས་པ། 成佛；སྐད་ནས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་བའོ། 今后将会现前证得(即成佛)。

རྫོགས་རིམ། རྡོ་རྗེའི་ལུས་ལ་གནད་དུ་བསྡུས་ཏེ་རྩ་ཁོག་རླུང་གསུམ་ལས་སུ་ངེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་བཞི་ལྡན་པའི་བདེ་གཤེགས་དང་། དགའ་བཞི་ལྡན་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་ཕྱིན་པའི་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན། 圆满次第。于金刚身严守要窍，凭借有堪能性风、脉、明点，以四空现证光明，以四喜现证俱生慧的殊胜智。

རྫོགས་རིམ་རྣལ་འབྱོར་བཞི། ཡི་དམ་རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་རྫོགས་རིམ་རྣལ་འབྱོར་བཞི་སྟེ། སྔགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་། དཔྱིམས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་བཅས་བཞིའོ། 圆次四瑜伽。本尊大威德金刚圆次四瑜伽：咒瑜伽、三昧耶瑜伽、形瑜伽和智瑜伽。

རྫོགས་སྐྱོ། (རྟེན་) རྫོགས་སོ། 完满，终，毕。

རྫོང་། 名词。(1)མཁར། 堡垒，山寨，要塞；བྱག་རྫོང་། 石寨，石堡，岩寨。བཙན་རྫོང་། 坚固的堡垒。(2)ཐང་གི་ཆ་ཚགས། 密度。紧密的程度：གོ་རྫོང་། 皮船装载密度。ཀྲུ་རྫོང་། 木船装载密度。དོ་རྫོང་། 驮子装载紧密的程度。དཔེ་རྫོང་། 书籍陈列紧密的程度。(3)རྫོང་འཛིན་ས་ཀྲལ་ཞིག 宗。县级行政区或治所名。元代已有此制：རྫོང་ཁག་སོ་སོ། 各宗，各县。

རྫོང་ཀངས། སྐད་བོད་ས་གནས་རྫོང་གཞུང་གི་ཁོངས་སུ་འདུ་དགོས་པའི་ཁུལ་ཤུལ། 宗冈。原西藏地方政府计算各县差地的基本单位名。

རྫོང་སྐྱེལ། སྐད་བོད་ས་གནས་རྫོང་གཞུང་སྐབས་རྫོང་ནས་རྫོང་དུ། ཉ་ལག་ཐོག་དོས་དང་ཡི་གེ་སོགས་སྐྱེལ་བ། 宗送。按宗转送，长途运输的差徭。原西藏地方政府以公事运输为名，从一宗送往另一宗的长途运输力役。

རྫོང་ཁང་། རྫོང་རྡོད་ཀྱི་ཁང་བ། 宗本署衙。县官署衙。

རྫོང་མཁར། ས་རྡོ་བཀྲེགས་པའི་མཁར་རྫོང་། 堡垒，山寨，碉堡；རྒྱལ་མང་ཁའི་རྡེ་རྫོང་མཁར་བཙན་ཁའི་ནང་དགྲ་དམག་དང་འཐབས་བ། 在坚固的碉堡里和敌兵进行了多日的战斗。

རྫོང་དགའ། ས་མིང་ཞིག ཁད་ངང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་སྐྱིད་རྫོང་ཁོག་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་གནས་ཡུལ་ཨིན། 宗嘎。西藏自治区吉隆县县人民政府所在地。

རྫོང་རྒྱབ་རྒྱུ་ཁང་། ཀུ་ལའི་རྒྱ་ཕྱིང་དྲུག་པ་ཚངས་དཔྱངས་ཀྱ་མཚའི་སྐབས་ཁཏ་པ་རྩེ་ཤོ་ལྷབ་རྒྱབ་རྒྱུ་ཆེན་གཅོ་འཁོར་གནས་པའི་ཁང་པ། རྩེ་རྒྱ་བཞེ་པའི་ཆས་བཅོ་ལྔ་རྟེན་ཀྱ་ཁང་མཐའ་མཆེད་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ཅིད་ཟིལ་ཅད། 寨北龙王庙。布达拉山后龙王塘中之龙王庙，是六世达赖倡建。池塘是五世达赖时修建布达拉宫从此取土掘成

的洼地。藏历四月十五日，拉萨市民多前往朝佛供神。

རྫོང་རྒྱབ་ཞང་འཕེན། རྫོང་ཀོང་ཁ་དང་ཐིའི་ཆེས་རྟེར་དྲུག་རྟེན་ལྷན་ལས་གཏོང་མཐུག་དགའ་སྟོན་རྩེ་ཀུང་ཀུ་ཀུག་གི་དུས་སྐྱོན། 赛北跑马。旧时，传大召仪式结束后，藏历正月二十六日在布达拉山后举行赛马的节日活动。

རྫོང་ཁྲིར། (ཁྱལ) ལྷག་ས་མ་ཤིང་ལས་བཟོས་ཐིའི་ཐོད་མདའི་མདུའ་རྩེང་ཁྲིད་དང་། འཕྱལ་མདའི་མདེལ་ཁག་འདོན་ཁྲིད་ཀྱི་གསེར་འཁིགས། 通条。前膛枪上火药，后膛枪退出弹壳用的铁条或木棍。

རྫོང་བདའ། འགྲོ་དགོས་པའི་བཀའ་ཤམ་སྐྱེ་གཏོང་བ། 差遣，相送；ཁོ་ཚོ་རྫོང་བདའ་བྱས་པ་ཡིན། 派遣了他们。རྒྱལ་བློན་འབངས་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་རྫོང་བདའ་བྱས་པ་ཡིན། 国王、臣民、眷属都来相送。

རྫོང་བདའ་རྒྱག་པ། (1)བང་ཆེན་གཏོང་བ། 派人，遣使。(2)མཐའ་འབྲད་གཏོང་བ། 充军，流放。

རྫོང་འདུ། རྫོང་དང་། རྫོང་དེའི་འདུ་ཁྲིམས་ཏེ་ཁྲལ་པའམ་མི་ཞེར་བཅས་ཀྱི་འདུས་མིང་། 宗杜。旧时，宗政府及其属下差民百姓的简称。

རྫོང་སྡེད། རྫོང་དབོན་རྣམ་དེའི་ངོ་ཚབ། 宗堆。译言驻宗。用以称呼宗本或代理宗本。

རྫོང་བཟོ། རྫོང་བདའ་དང་འདྲ།

རྫོང་དཔོན། རྫོང་དུ་འཁོན་ཀྲིན་རེས་ སྡེད་ མཁན་དཔོན་པོ། 宗本。负责宗政府事务的官员，相当于县长。

རྫོང་ བ། (ཐ་དད་པ) བརྫོངས་ པ། བརྫོང་ བ། རྫོངས།། (1)འབྱད་པ། 放逐，流放；ནག་ཅན་ས་མཐའ་རྫོང་བ། 放逐罪人到边地。(2)མངའ་པ་དང་གཏོང་བ། 派遣，发出；ཐག་རིང་ཐུགས་སུ་མི་གཅིག་བརྫོང་དགོས། 要派一个人到远方去。(3)འཇུག་ པ། 放 入，装 进；སྣམ་ གྱི་ ནང་ དུ་ བརྫོངས་པ། 装进箱子里。

རྫོང་ཐུན། (1)སྲ་དུས་རྫོང་ཁག་གཉིས་ཟུང་དུ་ཐུན་པ། 联宗，两宗联合。旧时，西藏两县联合称为联宗。(2)སྲ་དུས་རྫོང་དབོན་ཞེར་སྐུ་གཉིས་ཟུང་དུ་ཐུན་པ། 两位宗本。原西藏地方政府派驻各宗的僧俗县官。

རྫོང་གཅོའ། རྫོང་དབོན་ དང་ འདུ་ ཁྲོངས་ ཀྱི་ གཅོ་དུག་ གཉིས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 宗佐。县乡官吏。县官和乡吏的合称。

རྫོང་བཙན། གཞོན་གཞེག་དགའ་བའི་མཁར་རྫོང་བཙན་པོ། 堡垒，山寨。坚固的碉堡。

རྫོང་ཚགས། དངོས་པོ་སྡུད་དུ་འཛུག་སྡུངས་ དམ་ཟུད་ ཀྱི་ ཚགས། 密度。紧密的状况；སྣམ་ དུ་ གོན་ཆས་རྫོང་ ཚགས་ འཇིག་ པོ་ བྱུང་བ། 箱内衣服装得整齐密实。དཔེ་སྡུད་དུ་དབེ་ཆ་རྫོང་ དམ་པོར་བཏུག་པ། 书籍紧紧地塞在书箱里。

རྫོང་གཞིས། སྲང་ཀྱི་ཁྱལ་ གྲུ་ ཁེ་ ཞིའི་ རྫོང་ དང་ གཞིས་ཀ། 宗鄂。旧时的县和庄园。

རྫོང་གཞིས་སྡེ་རྩོད། རྫོང་དང་གཞིས་ཀའི་ ལས་ ཀྱི་ སྡེ་ མོར་ སྡེད་ མཁན། 宗鄂官员。旧时县和庄园的官员。

རྫོང་བྱུང་། རྫོང་མཁར་སྐུང་མཁན། 守山寨者，守碉堡者。

རྫོང་གསར་དགོན་པ། རྫོང་གསར་བཀྲ་ཤིས་ཕུ་རྩེའི་དགོན་པ་ནི་ཁམས་སྡེ་དགེའི་ཤར་ ཐུགས་ ལྷན་ གོང་ཅེས་པའི་ས་ཆར་རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཚུ་ བྱང་ ཤར་ འགྲོ་ མགོན་ རོས་ ཆུལ་ འཕགས་ པས་ ཐུག་ བཀའ།། ཁཤམ་དབྱངས་མཁྱེན་བརྩེ་དགོན་པ་ནས་ཐུབ་ གྲགས།

ཅན་ཁོག 宗萨寺。全名宗萨·吉祥天王寺。藏历第四丁卯之癸丑，即公元1253年，大元帝师八思巴所倡建，后为历代绛阳钦则活佛驻锡之地，在德格县境内，是著名的萨迦派一寺庙名。

རྫངས། རྫང་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྫངས་བསྐྱེད་པ། གྲོས་བསྐྱེད་པ། 馈赠仪，致送程仪。对远行者致送礼物：ཕག་རྡེང་ཁྱོག་པོ་ལ་ཁྱལ་མཁའི་རྫངས་བསྐྱེད་པ། 对远方朋友致送土产礼物。

རྫངས་ཚས། ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆུགས་ཕྱིའམ་འགྲུལ་པ་འགྲོ་ཁར་རྒྱུད་བའི་དངོས་རིགས། 赆仪。送行的礼物。

རྫངས་ཀྱ། རྫངས་སྐུ་དང་འདྲ།

རྫངས་ལྷུ། གྲོས་རྫངས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཆེད་བསྐྱེད། 赆仪。临别赠品：ཕྱོགས་ཆུ་ཆེབས་སྐབས་རྫངས་སྐུ་ཀུ་རོམ་པ་ཞིག་ཕུལ་བ། 外出时赠送了丰富的礼品。

རྫངས་པ། གྲོས། 名词。礼物，赠品，赔资：སྐལ་རྫངས། 赔资。ཐོན་རྫངས་སམ་འགྲོ་རྫངས། 赆仪，程仪。

རྫད། རྫད་བའི་སྐུལ་ཚིག

རྫད་པ། (ཐ་དད་པ) བརྫད་པ། བརྫད་པ། རྫད།། སྐྱོན་ལྡན་གཅོང་བ། 习染，玷污：མི་ངན་ཀྱིས་བརྫད་པ། 被坏人引诱。མར་ཁྲལ་ཀྱོན་ཆས་མ་རྫད་ཅིག 勿使酥油染污了衣服！

རྫབ་ཁྱག་ལས། ཁྱོན་རྟག་ལས། 盈相，愚蠢：ཁོང་ཁྱོད་ན་རྫབ་ཁྱག་ཡིན། 取舍错误，是为愚蠢。

རྫབ་པ། (ཐ་དད་པ) བརྫབས་པ། བརྫབ་པ། རྫབས།། (1)སྣོན་པ། 增加，添：ཅམ་པ་རྫབ་པ། 增添糌粑。རྡ་མར་རྫབ་པ། 补给茶叶酥油。དངུལ་ཀྱིས་མ་འདངས་ན་དེའི་ཁར་རྫབ་ཆོག 钱若不够可以增加。(2)སྒྲིབ་པ། 掩蔽，覆盖：ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྷང་མས་རྫབ་མི་ཐུབ་པ། 手掌遮不住太阳。བདེན་པའི་གནས་ཚུལས་རྫབ་པ། 掩蔽真实情况。ཀུན་ཏུ་རྫབ་པ། 完全覆盖。

རྫབ་ཅོ། རྫུན་ཅན་ནམ་གཡོ་ཅན། 名词。虚伪的人，狡猾的人。

རྫབ་མ། རྫུན་སོད་མཁན་བྱད་མེད། 名词。诳语妇女，狡猾妇女。

རྫབས། རྫབ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བརྫང་པ། རྫང་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བརྫངས་ཐོ། དངོས་ཐོག་བཏང་བའི་ཐོ། 礼单，发货单，送文簿：དངོས་རིགས་ནམས་བརྫངས་ཐོ་ནང་གསལ་ལྟར་ཆོས་ལེན་དགོས་སྟུ། 东西要按发货单点收。

བརྫངས་པ། རྫང་བའི་འདས་པ།

བརྫད་པ། རྫད་བའི་འདས་པ་དང་མ་ཟོངས་པ།

བརྫབ་པ། རྫབ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བརྫབས་པ། རྫབ་བའི་འདས་པ།

བརྫི་པ། རྫི་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བརྫིས་པ། རྫི་བའི་འདས་པ།

བརྫུ་པ། རྫུ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བརྫུད་པ། རྫུན་པ་དང་འདྲ།

བརྫུས་སྐྱེས། རྫུས་སྐྱེས་དང་འདྲ།

བརྫུས་པ། རྫུ་བའི་འདས་པ།

བརྫུས་མ། ངོ་མ་མ་ཡིན་པ། 名词。仿造品，复制品，乔装者：མི་བརྫུས་མ། 偶人，假人。ཡི་གེ་བརྫུས་མ། 假信。དངོས་རྫས་བརྫུས་མ། 赝品，仿造品，复制品。སྐད་ཅ་བརྫུས་མ། 假话。

བརྫེ་པ། རྫེ་བའི་མ་ཟོངས་པ།

བརྫེས་པ། རྫེ་བའི་འདས་པ།

ཨ

ཨ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཤུ་ཀ་ཉི་འདི་ང་ཪ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཆུ་དང་། ཕྱི་ཁ་མཆུ། ནང་གི་རྩལ་བ་ མཆུ་ གཉིས་ རྩང་ ཟབ་འཕྲད་ པ་ དང་། སྐྱིའི་རྩལ་བ་སྒོག་རྩང་སྐྱ་ལྟོག། 藏文第二十字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为唇，动发音位为唇，口内动态为双唇略阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作双唇半元音。相当于汉语拼音字母w，国际音标w。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉语拼音的wa。

●མིང་གཞིའི་མ་ཡིག་ཉིག 弱音语基字母之一。

❷名词。(1) གཅན་ གཟན་ ཁྱི་ཀ 狐，狐狸；ཨ་ འཇམ་གསོན་ལ་ རོམ་པ་ལས། སྐུག་ཤེ་ རྡ་ མོམ་ པ་དགག། 与其炫耀活狐脸，毋宁赞许死虎尾。(2)ཁང་ ཐོག་ གི་ རྩ་ འཁྲིའི་ ཀྱར། 屋顶水沟。(3)(ཁྱལ) རྟ་ ཤེད་ཀུས་ པའི་ ཚའམ་ ཀྱི་ དུག་ མདའི་ སྣང་ གི་ ཀྱར། 马膘肥壮时，尾脊骨两旁隆起，中央形成的低洼部分。

ཨ་སྐད། ཤེམས་ ཅན་ ཨ་ ཡི་ སྐད། 狐鸣声。

ཨ་སྐོང། ཨ་ ཐུགས་ སྐྱེ་བས་ བཀྲས་ལས་ བཅས་ པའི་ ཞྭ་ མོ། 全狐皮帽。完整剥下的全张狐皮缠绕而成的帽子。

ཨ་སྐྱེས། གཅན་ གཟན་ ཨ། 狐，狐狸。ཨ་ སྐྱེས་ གསོད་པ་ བཀས་ པའི་ སྐད། དོན་ མཐུན་ བཅོམ་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ དོན། 捕杀狐狸为毛皮，劫掠商旅为货财。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ ཨ་ མོ་ དང་ཚ་ སྐྱེས་ སོ།

ཨ་སྐྱེས་སྲང་མ། ཁྱོ་ ཁོག་ ཤེད་ པའི་ མིའི་ དབེ། 怯懦如狐。胆小者，懦夫。ཨ་ སྐྱེས་ དང་ ཟས་ ཤེང་ ཤེ་ ལ་ འགྲན་ པ། 胆怯的狐狸向狮子挑战。喻不自量力。

ཨ་ཁྲ། ཁང་ ཐོག་ གི་ རྩ་ འཁྲི་ ཟས་ ཀྱར་ བྱེ། 名词。引水槽，滴水槽。接引屋顶或屋檐雨水的木槽。

ཨ་ཁྲོང་། (1)རྩ་ འཁྲིའི་ དབོང་ ཁྲོང་། 宽槽口。(2)ཨ་ མོ་ འཇུལ་ ཟའི་ ཁྲོང་ བྱ། 狐穴，狐狸洞。

ཨ་ཁྲུངས། ཁྲོང་ མོང་ ལ་ ཆུ་ ཁྲུང་ དང་། ཨ་ ཁྲུང་ གཉིས་ དབྱེ་ བའི་ རིགས་ གཅིག རོ་ ཁ། ཞྭ་ རྡེས་ བཞིས། རྩལ་ བས་ ཆ་ བ་ ཟེལ། དང་ ག་ འགག་ པ་ འབྱེད། བད་ ཀན་ སྐྲག་ ཅི་ འཇོམས། ཟྭང་ ཐབས་ ལ་ ཁན། 黄狗头。两种蒲公英中，金福花以外之一种。味苦，性凉，功能清热、开胃、治涎液杂症及肠胃绞痛。

ཨ་ཁྲུ། ཨ་ མོ་ ཚོགས་ པ། 狐群。

ཨ་འབྲིལ། སྐར་ བོད་ ས་ གནས་ རྣིང་ གཞུང་ གི་ སྐུ་ དག་ སྐུ་ ཅི་ རིམ་ བཞི་ ཙམ་ ཚད་ ཀྱིས་ ཐུབ་ རྒྱུའི་ ཨ་ ཐུགས་ དགུ་ བོས་ བའོས་ པའི་ དཀྱུན་ ཞྭ་ ཅོག་ ཅན་ ཞེས། 瓦奇尔帽。黑狐皮有顶毛帽。原西藏地方

政府贵族四品以上俗官冬季所戴帽。

ཨ་འཕྲུག ཨ་མོ་འཕྲུག་སྟེ་འགྲོ་བ། 狐疾行：ལུས་སེང་ཁང་བ་ཨ་འཕྲུག་འདྲ་བར་འགྲོ། 身体轻快，行如狐窜。

ཨ་ཐོག་ཐུག ཨ་མོ་སྐྱ་མདོག་ངང་སྐྱ། 灰狐。

ཨ་ཚིལ། སྐག་ཅགས་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཕུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་ཁམས་ཆུ་རྣག་སེམས། ཆུ་རྡུལ་གསོ། 狐肺肉。狐的肺脏。入药味甘，性平，功能敛肺脓、疗肺穿漏。

ཨ་ཐུག ཨ་འཇིན་ཟིད་ཀྱི་ཐུལ་སྟེ། 捕狐网罗。

ཨ་བཀྲལ་བ། ཨ་མོས་ཆུ་བཏུངས་ནས་སྐད་ཆུག་པ། 狐叫，狐嚎。狐饮水后嚎叫；སེམ་ངན་ཨ་བཀྲལ་བ་བཞིན་དུ་སོར་བ། 悲鸣如狐号。

ཨ་ཆུ། (1)ཁང་ཐོག་ཀྱི་ཨ་ཁའི་ཆུ། 屋檐水，笕槽水。(2)ཆུའི་ཀླའམ་ཁྲུང་བ་ནས་འབབ་བའི་ཆུ། 沟渠中水，管道中水。

ཨ་མཆུ། (1)ཆུ་འཐོ་ས་ནི་ཨ་ཁའི་སྟེ། 笕槽口，水槽口。(2)སེམས་ཅན་ཨ་མོའི་མཆུ་དུ། 狐唇。

ཨ་སྙིང་། གཅན་གཟན་ཨ་ཡི་སྙིང་སྟེ། རང་མངར། ནུས་ཁམས་དགུ་ཆུའི་ནད་གྱང་དུ་སྐྱོང་བར་ཟིན། 狐心肉。狐的心脏。入药味甘，能下利肾型水肿。

ཨ་དུ། (1)རས་དཀར་ཙི་ཞིག 一种白布。(2)ཐང་སྐམ་དཀར་ཙི་སྟེ། ནུས་ཁམས་སྲིན་གསོད། གཀུ་སྡུག་དང་ཐུང་ཐབས་འཇོམས། ལུས་སྟོབས་བསྐྱེད། 唐古特马尿泡。功能杀虫、治喉蛾、疗毒、脏腑绞痛，补益体力。

ཨ་དུ། (ལེགས) མང་ཡུལ་སྐྱིད་གོང་གི་རྟེན་གཙོ་འཕགས་པ་མཆོད་བཞིའི་ཁ་ཅུལ་ཞིག 满愿观音。西藏吉隆县境一著名古代佛像名。旃檀四观音之一。

ཨ་ཁྲུགས། སྐད་འདོགས་ཀྱི་ཁི་ཀེ་བཞིའི་ཁ་ཅུལ་ཞིག་སྟེ། ཀ་ཁ་ག་ང་ད་ཏ་ཐ་ན་པ་ཕ་བ་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་ཡིག་ཨ་ཁྲུགས་ཅན་བཏུ་གཉིས་སོ། 下加字ཨ。藏文四个下加字之一，有ཀ་ཁ་等十二个。

ཨ་རྐང་འཕྲུག་པ། བདེ་ཅག་འཕྲུག་པའི་དབེ། 矫捷如狐窜。喻轻便灵活。

ཨ་གདོང་། ལུས་ཀྱི་ཚང་རའི་མཇུག 尾脊骨。脊椎末抄。

ཨ་གདོང་རུས་པ། (1)གཅན་གཟན་ཨ་མོའི་གདོང་རུས། 狐面骨。狐的面部骨头。(2)ཨ་མོའི་གདོང་རུས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་འདྲ་བའི་མཇུག་རུས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 尾椎骨。形如狐面骨三角形的尾椎骨。

ཨ་ཚེམ། (ཐུལ) ཨ་འཇིན་ཟིད་ཀྱི་སྐྱེ། 捕狐陷阱。

ཨ་རྣག ཨ་མོ་ནག་པོ། 黑狐，ཨ་ནག་གི་པགས་པ་རིན་ཐང་ཆེ། 黑狐皮价值高。

ཨ་ཕྱགས། ཨ་མོའི་པགས་པ། 狐皮；ཨ་མོ་རྒྱུག་འདུང་མང་ན་ཨ་ཕྱགས་གདང་ལ་འགེལ། 狐狸经常往外跑，狐皮就会架上挂。

ཨ་ཕྱེད། ཨ་འདོགས། 下加字ཨ。写作ྨ字母的一半，故名。

ཨ་ཕྱུག སེམས་ཅན་ཕའི་ཕྱུ་ཀུ། 狐崽。

ཨ་འཕྱང་། (རྡོང) སེམས་ཅན་ང། 山羊。

ཨ་འཐབས། ཁེད་ནས་འཐོས་འགྲོ་བའི་དབེ། 狐遁。喻胆怯逃避；དཔུ་དམག་ཨམ་ནས་ཨ་འཐོས་ཟིད། 敌军溃逃如狐遁。

ཨ་མོ། ཨ་སྒེགས། 名词。狐，སྙིང་སྟོབས་མེད་པ་ཨ་མོ་འདྲ། 胆小如狐。ཨ་མོ་སྟུག་པཽས། 狐假虎威。དཔུ་ལན་པོ་མེད་ན་ཨ་མོ་ཡིན། ཐོག་ལན་པོ་མེད་ན་ཁྱམ་པ་ཡིན། 不回击敌人是狐狸，不报答朋友是骗子。ཨ་མོ་གཙོ་སྐྱུ་མཁས་ཀྱང་རྟོན་བའི་མིག་ལས་ནས་མི་གདང། 狐狸虽狡猾，难逃猎人眼。འདོ་ཨ་མོ་ལས་མཁས་ཀྱང་མཐུག་མ་རིང་བའི་སྐྱེན། སྐྱེད་རི་བོང་ལས་ཙོག་ཀྱང་

ཙམ་རོག་རིང་བའི་སྐྱོན། 狐狸善跑，苦于尾长；兔儿善蹿，竖耳难藏。

ཞ་ཚང་། ཞ་ མི་ སྡེད་ གནས་ ཚང་། 狐穴。狐的巢穴。

ཞ་ཚེས། ཉི་སྐར་བདུན་དང་ཀུ་ཚོད་ཞེ་གསུམ་སྟེ། སྐྱི་ཟླ་ བཅུད་ པའི་ ཚེས་ བཅུའི་ སྐར་ནས་ ཞ་ ཞེས་ བཅོ་ལྔ་འདྲེན། སྟོན་གང་ཙམ་མེད་བརྟག་པའོ། 狐日。太阳在第七宿43度(公历8月10日左右)后十五天为狐日，观察秋季有无霜冻。

ཞ་ཞྭ། ཞ་ ཕྱག་ ལས་ བཟོས་ པའི་ ཞྭ་ མོ། 狐皮帽。整张狐皮所作帽： ཁོས་ ཆེན་ གྱི་ ཀུབ་ ཀ་ བཏང་བའི་ཞ་ཞྭ། 缎面狐皮帽。

ཞ་རྒྱངས། ཞ་འདོག་ས། 下加字ཞ。写作三角形，故名。

ཞ་ཡེ། དམའ་བ་དག་འབོད་པའི་སྒྲ་ཞེག 喂。傲慢的唤人声。

ཞ་རུ་ཀ། (ཤིག་ས) (1)ཀླུ་ རྒྱ་ བྱག་ པ་ ཞེག 龙的一种。(2)ཚུ་ལྗའི་ཤིང་། 一树名。

ཞ་ཧོག་ཅོ། ཞ་ མོ་ནག་ པོ། 黑狐。

ཞ་ལ། (ཀྱས) དུ་ དོལ་བའི་མདོག 灰褐色，青灰色；དུ་ཞ་ལ། 青灰马。

ཞ་ལམ་ཅན། (རྡོང) དུད་ ཁྲོད། 弃尸林，天葬场，坟墓。

ཞ་ཡང་། ས་མིང་ཞེག ཅོད་ དང་ སྐྱོང་ ལྷངས་ ཀྱི་ རྫ་ ཡྱལ་རྩེང་ཁངས་སུ་ཡོད། 瓦弄。地名。在西藏自治区察隅县境内。

ཞ་ལེ། གསལ་ལེའམ་ལྟང་ངེ། 清楚，明显，明白；ཡིད་ལ་ཞ་ལེར་སོང། 心中明明现出。རེམས་ལ་ཞ་ལེར་དྲན་པ། 清楚记起。

ཞ་ལེ་ཞལ་ལེ། རེམས་ལ་ལམ་ལམ་ དུ་ ཤར་ ཙལ། 明明白白，豁然， ཚིག་དོན་གྱམས་ཅད་ཡིད་ལ་ཞལ་ཞལ་ཤར། 词义了然，现于心中。བསྒོམ་པ་ ཟབ་ཅིང་ཞལ་ངས། 观修上师的甚深，怎么也未能显现；没想那情人的脸蛋儿，却栩栩地在心上浮现。

ཞ་ཀྱང། ཆུའི་འཁོར་ལམ་གཡོང་བ། 笕槽，屋顶水沟，下水槽。

ཞ་ཀྱལ། བོད་རིགས་ཀྱི་རུས་མིང་ཞེག་སྟེ། མདོ་སྨད་འབྲེག་ཁྲལ་ཀྱི་ཤུལ་ ཆེན་ བཅོ་ བཅུད་ ནང་ གི་ གཅིག 瓦述。藏区一氏族名。此一氏族散居在青康交界牧区中，是十八述氏家族之一。

ཞ་ས། ཁང་བའི་ཆུ་འབབ་ཀྱི་ཞ་ཞུབས་འདོམ་གང་བཅོས་བའི་བོག་ གི་ ས་ ཆུང་ བཀྱངས་ བའི་ དྲངས་ མས་ སྐྱེན་རྩ་བྱས་ ན་ མ་ འབྱས་ དང་ ཀ་ ནོ་ གཙོད་ བར་ཅིང། 檐沟土。掘取屋檐下面水沟深至一度处之潮泥，搅水澄清，作为药引，能散疮核，去腐肉。

ཞ་སྐྱེག ཞ་མིའི་བཀས་བའི་གོན་པ། 狐裘，狐皮袍。

ཞྭ་དུ་ཀ་སྟི། རྒྱ་གར་ཀྱི་ཆུ་བོ་རྟ་དང་ཀ་སྟི་ གཉིས་ བར་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཞེག་སྟེ། རྒྱལ་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པའི་རྗེས་ སུ་ འཁོར་ ལྟ་ ཤེས་ བཅང་ བོར་ བཀའ་ དང་ མོ་ བདེན་ བཞིའི་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བའི་ཡུལ། 波罗奈斯，婆罗痆斯。印度恒河流域罗河和奈斯河间一城市名。译言江绕城。释迦牟尼成道之后，于此城东北十余里之鹿野苑，为五比丘初转四谛法轮之处。

ཞང་། (ཐ) རྒྱལ་རྒྱུ་ནས་ཚོང་མའི་དུས་ཀྱི་ཚོ་ གཙས་ཤེག 王，王爵。我国封建时代一高爵位名。

ཞང་གུང་། (ཐ) རྒྱལ་རྒྱུ་ནས་ཚོང་མའི་དུས་ཀྱི་ཚོ་ གཙས་ཁག་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 王公。我国封建时代王爵和公爵两个爵位的合称。

ཞང་ཆེ། (རྡོང) ཤིང་མངར་གྱི་རིགས་ཤིག -种甘草。

ཞང་ཆུང་། (ཐ) དུང་ཅན་རྒྱལ་རབས་ཀྱ་བྱང་བའི་

ཀུ་རྟག་ཏི་མཁས་པ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་ཧོས་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་ནང་ཆོས་དོན་གཉིར་གྱི་མི་བཅུ་ཕྲག་ལྔག་ཅམ་གྱིས་རྒྱ་གར་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིན་པ་ན། ཆོས་དབེ་ཞིག་ཁྱེར་ཡོང་བའི་ཀུ་གར་གྱི་བསྟི་ཀ་གཉིས་ཕྱད་ནས་དེ་གཉིས་ཀུ་རྟག་ཏུ་གདན་དྲངས་ཏེ་ཀུ་གར་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀུ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ནས་ཀུ་ཡུལ་དུ་ནང་ཆོས་ཐོག་མར་དང་ཐེལ་མཛད་པ་པོ་དེ་ཡིན་པར་བཀྲད་དོ། 王遵。东汉明帝时博士，公元65年永平八年，偕蔡愔等十余人往西域，遇迦叶摩腾和竺法兰二梵僧，持《四十二章经》同归洛阳，为内地有佛经之始。

ཐང་ལེ་ཅོར། (ཐ) སྐང་བོད་ཀྱི་སྐུ་དཀའ་ཅེས་གསུ་འགོད་སོགས་ཀྱི་ཞུ་མའི་ཅེ་བཏགས་ཚིག 凉帽，王公凉帽。原西藏贵族远行时所戴遮蔽阳光的凉帽。

ཐང་ཁོང་། (རྡོ) ནུ་བའི་རྒྱན་ཆ་ཞིག 珥珰。一种耳饰。

ཐང་ཡིག (ཐ) སྐང་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གིས་བོད་བཞུགས་ཞབས་བན་ལ་འབྱལ་རྒྱའི་སྐུ་ཞབས་ཞུའི་མིང་། 文书。特指清代西藏地方政府对驻藏大臣呈递的公文。

ཐའུ། (ཤེགས) གྲུ་མི་སཾསྐྲྀ་ཏས་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་རྩོམ་སྒཡས་དཔྱ་མེད་ཀྱི་ཚེ་ཐྱི་མཐོང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡི་ག་ཞིག 乌尔都文。古印度文之一种。有说土弥桑布札事仿此种字体创造藏文行书。

ཐར་ཁྱེ་གཏ། (ཤེགས) རྣམ་འགྲེལ། 注释。

ཐལ་གྱིས། ལམ་གྱིས། 亮堂堂的，了了，鲜明的；ཆོག་དོན་བྱོ་ལ་ཐལ་གྱིས་ཤར་བ། 词义了然，现于心中。

ཐལ་ཐལ། ཐ་ལེ་ཐལ་ལེའི་བསྡུས་མིང་།

ཐལ་ལེ། ཐ་ལེ་དང་འདྲ།

ཐུ་རི། (ཤེགས) ཀྱིང་བྱ། 笛。

ཐུང་ཁྱེ། (ཐ) ཁ་རག་འབེལས་ཅད་ཀྱི་ཚོ་དང་ཚིག 釜子。蒸馏藏酒的器具。

ཐུན་ཤེང་ཀོང་ཇོ། ཀུ་རྗེ་ཐང་ཡེ་ཤུང་གི་སྐས་མོ། བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་བཙུན་མོ་ཡིན་ལ། ཡུགས་རྒྱང་ཟོང་བཙན་པའི་བཀའ་ཡང་བྱོན་པོ་མཁར་སྟོང་བཙན་སོགས་ཀྱིས་ཐང་གི་རྒྱལ་ས་ནས་གདན་དྲངས། དེར་བཞེན་ཀུའི་བཐོ་རིག་དང་། གསོ་རིག སྐྱེས་རིག་སོགས་རིག་པའི་གནས་དང་དཔལ་འབྱོར་བྱོལ་བའི་ཐབས་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་པ་རིམ་གྱིས་བོད་དུ་ཐྱེས། བོད་མི་ཚེན་གྱི་བྱ་དུ་མ་ཀུ་ནག་དུ་ཡོན་ཏན་བྱོན་པ་དུག་ཅང་། སྐོས་གྲུ་རང་གི་རྗེངས་སྐལ་མངས་ཀུས་ཐུབ་པ་དགྱང་ཤ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚད་ཀྱི་སྐུ་བརྙེན་རྩེ་བོ་ཤུག་ཐུ་དེ་བཞུགས་གྲུ་གསོལ་བའི་ལྷ་སའི་ངང་མེ་ཚེའི་གཏུག་ལག་ཁང་བཞེངས། ངབ་བྱང་སྲོན་ཀྱི་དྲུག་རྒྱའི་སྐོང་དྲུག་པའི་ལྷག་ཤས་འབྲུག་ལོར་འདུག། ཁོང་བོད་དུ་ལོ་སུམ་རྒྱ་ལྷག་བཞུགས་པའི་རིང་ལ་མི་རིགས་མཐུན་སྤྱིལ་དང་རིག་གནས་བཟླ་རིས་བཅས་ལ་ཐུགཔ་རྗེས་གེད་དུ་ཆེའོ། 文成公主。唐太宗宗室女。公元641年，松赞干布派遣大臣禄东赞迎请至吐蕃，与松赞联姻。由是，汉地之生产技艺、医药、堪舆、算术等传入吐蕃，吐蕃亦遣贵族子弟至长安入国学，交流文化、经济知识。公主携有十二岁身量之释迦牟尼像一尊，极为珍贵，为此修建小昭寺安奉。公元680年殁。公主在吐蕃三十多年，于民族团结、文化交流贡献甚大。

ཐེབ་ཆེན། (ཐ) སྐང་གང་ཟག་ཏུ་མའི་སྤྱིའ་ཤ་ཁྲའི་ཞུན་གྱི་སྤྱིའ་དབོན་ཞིག་ཡིན། ཁོང་ཤེས་འཕགས་པ་དཀོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱུད་བཅོ་ལྔ་ཐེབ་ཆེན་ཞེས་བྱ་བ་ཞུ་ཡིག་ཏུ་བརྒྱབ་པ། 圆测(613—696)。新罗人，唐玄奘之弟子，所著汉文佛书《解深密经疏》，后由法成译为藏文。

ཐེར་མ། 名词。(1)དཀྱིལ་འཁོར་མཚོན་ལྷ། 战神。(2)འཚོ་བའི་ལྷ། 守舍神。

ཞ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་གཅིག་པ་འདི་ང་རང་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་ཀན་དང་། ཐིབ་པ་ཕྱི་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་པ་མཚེན་པ་ཕྱི་བ་དང་། རྒྱབ་རྩལ་པ་ཐག་ཆེན་དྲོ་ཞིང་སྐྱ་མེད་པ། མིང་གཞིའི་མ་ཡིག་ཉིག Tibetan twenty-first letter. This letter is pronounced as follows: traditionally, the tongue is flat for the unvoiced sound and curved for the voiced sound, with the mouth open for the aspirated sound and closed for the unaspirated sound. Today it is pronounced as a palatal fricative, equivalent to the pinyin letter x in Chinese, and to the IPA symbol ɕ. It has a low rising tone. When a consonant is written without a vowel sign, it is pronounced with the vowel a, so this letter is pronounced like xa in Chinese.

ཞ་ཀྱོག ཁན་ལག་ཞ་རྣམ་ཀྱོག་ པོང་ཐུང་པ། Disabled, defective. Limbs disabled, crippled. ཀང་པ་ཞ་ཀྱོག Lame leg. ལག་པ་ཡ་གཅིག་ཞ་ཀྱོག་དུ་ཐུང་པ། One hand is disabled.

ཞ་ཀྱིད། ཞ་ཉེ་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱུད་པ། Lead wire.

ཞ་ཀི་ཆི་ཀི། (1)ང་པ་རྡིག་པ་སོགས་ ཞེག་ ཁྱབས་ཙོང་པ། Broken and dilapidated, leaning and about to collapse. ཅ་ལག་ཞ་ཀི་ཞེ་ཀི། Broken and dilapidated things. ཁང་པ་རྡིང་པ་ཞ་ཀི་ཞེ་ཀི། Leaning and dilapidated old house. (2)ཚེད་པ་སོགས་དམ་པོ་མེད་པ་ཞེག་ཆོག་ཆོག Loose, not tight. སྐེད་རགས་ཞ་ཀི་ ཞེ་ ཀི་ ཆགས་ པ། Loose belt.

ཞ་ཐྲེ། (རྡིང) (1)རྣ་བ་མེད་པ། Without ears. Without handles on both sides of a vessel. (2)ལོན་པ། Ear, handle.

ཞ་ཆག (1)རྩལས་ཆག Broken, defeated. (2)ཆད་ལུས། Short, incomplete. ཞ་ ཆག་ འཐིང་འཁྱམ་ མེད་ པ། Complete, without defect.

ཞ་ཅེ། ལྷག་རྩལ་རིགས་གེག་སྟེ། སྨན་སྒྲུབ་ཀྱི་ནུས་པ་ དང་ཉལ་ ཆུའི་ དུག་ འཇོམས། ཀ་ རོ་ གཅེད། Lead. A kind of metal. It is used in medicine to counteract mercury poisoning and to remove rotten flesh. ཞ་རྩི་དཀར་པོ། White lead. ཞ་རྩི་ནག་ པོ། Black lead. ཞ་རྩིའི་གཉིང་རྡོ། Lead sinker.

ཞ་ཅེ་ཐྲེས། (མངོན) ཚོན་གེ་ ཁྲི། Lead generation. Another name for yellow cinnabar.

ཞ་ཁྱལ། རྡ་གོས་ཤས་ཁྱས་ རྡེ། Large robe. A kind of wide outer garment with a cape, worn by Tibetan people.

ཞ་འཇེངང་། ཀང་ཅོག་གི་འཁྲོ་སྐྱངས། Limping. Broken leg. Walking unsteadily; ཞ་འཐེང་འཐེང་བྱས་ནས་ ཐག་རིང་འགྲོ་དགའ། Walking unsteadily, difficult to go far.

ཞ་རྩྭ། རྡ་ཚས་སོགས་ལ་རྩི་གཉིང་བྱེད་ཀྱི་རྡོ་ རིགས་ དེ་ཁུ་ན་ཞ་རྩི་ཞུང་། Lead ore. One of the raw materials for pottery glaze.

ཞ་ཐྲེ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཐྲེ་ པ་ དྲུག་ པ་ རྩེ། ཞ་ཐ་འ་ཡ། Tibetan letter group six ཞ་ཐ་འ་ཡ།

ཞ་ཅེ། (ཤེས) ཞ་རྩི། Lead.

ཞ་བ། (ཐ་རྡེ་དད་པ) ཀང་ལག་སོགས་ལ་སྐྱེན་ཞོར་

ཁ། 残废。失去肢体或器官丧失机能：ཀང་འཕྱིང་ལག་ཁ། 手足残废。

ཁ་བོ། ཀང་ལག་གང་དུང་ལ་སོན་ཁྲག་ཏུ་ 8མས་ཤིང་འཁྲམས་བའི་མིའོ། 名词。残废者。失去肢体或器官丧失机能的人畜。

ཁ་ཐུག ཁ་8འི་སྦྱུ་ཀུ། 铅笔。石墨制成的笔。

ཁ་ཆ། སྐུང་སྐུང་རམ་ཀུག་ཀུག 屈曲，俯伏：ཁ་འཕྲེད་འཕྲེད་སྐྱིད་ཁ་ཁ། 奴颜婢膝。

ཁ་ཆི། (ཁྱོ) ཕྲུ་གུ་ཁྱང་ཁྱང་། 小儿，孩童：ཁ་ཁེ་དུ་བ། 小孩哭泣。

ཁ་ངེ། མིག་ཁང་བ། 名词。目盲，盲人。

ཁ་རྩེལ། ཡན་ལག་འཁྲམ་སྐྱོན་གོང་བ། 残肢。残废断折的手足：ཁ་རྩེལ་འཁྲམས་པ། 手足残废。ཀུམ་བྱའི་ནད་ཀྱིས་ཀང་ལག་བཞེ་ག་ཁ་རྩེལ་དུ་ཐུང་བ། 由于风湿性关节炎，致使四肢已成残废。

ཁ་ལྷ། (ཁྱོ) ཀྱང་ཞེའས་ སོགས་ལ་ གཅོང་ རྩྭའི་ཁལ་ བ། 泥墙灰。粉刷墙面所用泥灰，རྩིག་ བ་ལ་ཁ་ལ་བཏུབ་པ། 粉刷了墙面。

ཁ་ལྷ། (1)གཞིས་ཀ་རྩེ་རྩོང་གི་ས་ཆ་ཁེག་ཅེ། རྒྱང་འཁོན་འཕགས་པའི་ དུས་ བོད་ ཁྲི་ སྐོར་ བཏུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཁྱལ་ཁེག 夏鲁。日喀则县地名。是十三世纪八思巴建立的十三万户之一。元置沙鲁思田地里管民万户，明代因之。(2)(སྡོང) བད་ཀ་སོགས་རྩེ་ཤིང་གི་ཐུ་ཀུ་ གསང་ བ། 子叶，青苗。禾本科植物嫩芽。

ཁ་ལྷ་སྐྱེས། བད་ཀ་སོགས་ཀྱི་ཤོ་མ་གསང་ དུ་ ཀ་འབྱས་བ། 发叶，新生嫩叶。

ཁ་ལྷ་དགོན་པ། རྒྱང་དུས་རབས་བཏུ་གཅིག་པར་ གཞིས་རྩེ་ས་ལྷལ་དུ་ བཅའ་ བའི་ དགོན་ པ་ ཁེག་ཡིན་ཁེང་། དེར་དུས་རབས་བཏུ་བཞེ་པར་ཐུ་ རྩེ་ཁ་ཁྱེ་ཁ་ཁ་ཁ

灾。迷信所谓定期的厄运和灾难。

ཞག་གེག　ཞག་གག་དང་འདྲ།

ཞག་སྐག　ཞག་གག་དང་འདྲ།

ཞག་ཀྱི་ཟླ་མིང་།　(མངོན) དྲས་ཀྱི་མིང་བ། 日缘。月、月份的异名。

ཞག་ཀྱི་གནས།　འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ཤན་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཞག་རྒྱ་མ་ལ་རྐྱེད་པའི་ཙོ་ཐུང་ལ་བདག་འཇིན་ཞུགས་པའི་རྣམ་པས་ཞག་ཐྱི་མ་ལ་རྐྱེད་པའི་ཙོ་ཐུང་གསང་བ་ལ་ཚོས་ བར་ ཅིང་བའོ། ནང་གསེས་སུ་ཚོས་ལ་བརྟེན་པའི་ཞག་ཤན་དང་། ལྷུང་བཟེད་ལ་བརྟེན་པའི་ཞག་ཤན་དང་། སྐན་ལ་བརྟེན་པའི་ཞག་ཤན་དང་གསུམ་ཚོད་དོ། 夜杂染。《毗奈耶经》所说三杂染之一。由前夜所得资具之力，染犯日后所得之资具。分为因衣所犯过夜杂染，因钵所犯过夜杂染，因药所犯过夜杂染三种。

ཞག་གྲངས།　ཞག་པའི་གྲངས་ཀ། 日期，日数。

ཞག་འགའ།　ཞག་ཅི་ཀྲ་ཤས། 数日，几天。

ཞག་རྒྱུག་ལས།　ལམ་བར་ཞག་ བར་ རྩེད་ རིང་ ལྡེར་བའི་ ཟ་ ཆས། 路资。旅途中需用的口粮。ལམ་བར་དུ་ཞག་གྲངས་མང་ཅི་འགོར་བས་ཞག་རྒྱུག་རྩེགས་པ། 途中耽延多日，路资都用光了。

ཞག་ཆེན།　(1)མིའི་དུས་བཞམ་ཆེལ་བྱ་བསྐོལ་བའི་ཞག 人骨熬出的油脂。(2)ཆོ་ལྷ། 油脂。

ཞག་ཅབ་བདོ་ཙ་ཏ།　(རྡོང) ཞག་མང་འདུས་པ། 过期，过时，过了多日。

ཞག་རྗེས་མ།　ཞག་གྲངས་རྗེས་མ། 次日，往后。明天或明天以后的日子。

ཞག་རྒྱབ་པ།　འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་གསོ་སྦྱོང་བཅོ་ལྔ་པ་རྣམས་ཏེ་ ཚེས་ ཞག་ གཉིས་ རྫི་ ཞག་ གི་དོད་གྱབ་པའི་ དུས་ ཐུས་ བའི་ གསོ་ སྦྱོང་ ཡིན་པས་ཞག་གྱབ་པ་ཞེས་བྱའོ། 足夜。《毗奈耶经》所说诸十五布萨，值太阴日与太阳日平衡之十五日所作布萨。

ཞག་བདུན་པའི་སྐན།　འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་སྐན་བཞིའི་ནང་གསེས་ རྒྱུད་ རབ་ ས་ ལ་ གཅོ་བོར་གནང་བའི་སྐན་ཏེ། བཅས་ལྡན་དག་ སྦྱོང་གི་ཞག་བདུན་པའི་ མཐའི་བར་ རྫི་ཆུས་བཏབ་ ནས་ ལོངས་སྤྱོད་དུ་ དུང་བ་མར་དང་། ཞུན་མར་དང་། འབྲུ་མར། ཐེ་ཁྱག ལི་ཁར། བདུད་རྩི་ཞག་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་ཞག་བདུན་གྱི་བར་དུ་ རྫི་ཆུས་བཏབ་དུ་ དུང་བས་ན་ཞག་བདུན་པ་ ཞེས་ བྱ་ བའོ། 七日药。《毗奈耶经》所说四药之一，主治风疾之药。佛制，比丘经过加持可以服用七日的生酥、融酥、菜油、糖沫、糖沫块及凝脂等。此等均限七日服之，故名七日药。

ཞག་བདུན་ཕྱག་བདུན།　ཆོས་ཕུག་ཚུ་ བཞག་ སྐལ་ལྡན་མི་ཤེ་ནས་ཞག་བདུན་ ཐུག་བདུན་ རིང་དུ་ རྩེ་ཆུའི་བདུན་ཆོགས་ཏེ། བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུའང་ རེད། 七七日，四十九日。佛教所说人死后计算的"七期"，每期七日，最多计算到七七。

ཞག་ལྡན།　(མངོན) ས་གཞི། 具脂。大地的异名。

ཞག་ཚོད།　འགྲུལ་པ་མཚན་མོར་ སྡོད་པ། 夜宿。旅客夜宿，འགྲུལ་པ་རྣམས་ རྩུ་ ཆུ་ འཛོམས་ ནས་ ཞག་ སྡོད་བྱས་པ། 旅客在水草丰美的地方过夜。

ཞག་པ།　(ཐུན) རལ་བ། 破损，自然裂开。ཀོས་རྩིང་པ་དུམ་བྱར་ཞག་པ། 旧衣破损。རྡོ་ཞག་པ། 石头崩开。ཤང་ལེབ་ཞག་པ། 木板破裂。

ཞག་པར།　རྡ་ཞག་སྐྱུག་སྣོད། 盛浮酥的容器。

ཞག་ཙམ།　名词。(1)ཉིན་མཚན་ཐུགས་གཅིག 一昼夜，一天，一日；ཉིན་ཞག 太阳日。ཚེས་ཞག 太阴日。ཁྲིམ་ཞག 宫日。ཞག་གཅིག་ཙམ་དེ་ཙམ་གསུམ་ ཙམ་ གྱི་ སྐང་ པ་ བྱང་། 一日如三秋。(2)མཚན་མོ་གཅིག 一夜，ཞག་ཙམ་གཉིས། 两夜。བཞུགས་ཞག 夜宿。

ཞག་ཕོར། ང་ཞག་སོགས་གསོག་གིའི་ཕོར་བ། 浮酥油杯。盛浮酥的器皿。

ཞག་འཕྱལ། ཉེ་མ་སྐྱེལ་བ། 送日子，消磨时光；གཏམ་སྟོང་གིས་ཞག་འཕྱལ། 闲言送日。དོན་མེད་ཉིན་འཕྱལ་ཞག་འཕྱལ་ཀྱིས་དུས་ཚངས་སྟོང་ཟད་དུ་གཏོང་བ། 无所事事，虚度时光。

ཞག་འཕྱལ་ཉིན་འགྱངས། ཉིན་ཞག་ཟད་དུ་འཇུག་པ། 虚度光阴，拖延时日。

ཞག་ཐྱག ང་ཞག་ཐྱག་སྟོད། 浮酥盂。承积酥油茶面浮酥的容器。

ཞག་མ། 名词。(1)ཉིན་མཚན་ཕྱགས་གཅིག 一昼夜。(2)མཚན་མོ་གཅིག 一夜。

ཞག་མལ། ཞག་སྡོད་ཅིང་སེ། 夜宿地；དཀོན་འགྲོ་མ་ཐུབ་པས་ལམ་བར་དུ་ཞག་མལ་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ། 骡马不能行走，只好在途中夜宿。

ཞག་མི་ཐུབ་པ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་གསོ་སྦྱོང་བཅུ་བཞི་པ་རྣམས་ནི། ཆོས་ཞག་གིས་ཉིན་ཞག་ཀྱི་དོད་མ་ཐུབ་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་གསོ་སྦྱོང་ཡིན་པས་ཞག་མི་ཐུབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཞག་དེ་ཉིན་ཞག་ལས་ཆུ་ཚོད་གཅིག་གིས་དམན་པ་དང་། ཉིན་ཞག་ནི་ཆོས་ཞག་ལས་ཆུ་ཚོད་གཅིག་གིས་ལྷག་པ་ཡིན་ལ། དེ་འབྱུང་བའི་དུས་ནི། དགུན་སྟོད་ཟླ། དཔྱིད་སྟོད་ཟླ། དབྱར་སྟོད་ཟླ་དེ་དུས་ཆོགས་དྲུག་ལ་ཟླ་ བ་གཉིས་ཡོད་ པའི་ ཟླད་ དང་ གཉིས་འདས་ཟིན་ཞག་ཉི་ཤུ་རེ་རེ་འཐུང་བ་ཡིན་ནོ། 减夜。《毗奈耶经》所说十四布萨，即太阴日与太阳日平衡时一月不足三十日所作布萨。太阴日比太阳日短一小时，太阳日比太阴日长一小时。此时值冬季上下旬、春季上下旬和夏季上下旬，共六节气之两个月之一月半，余半月乃出现一一减夜。

ཞག་ཚེ། ཞག་ཆེ་དང་འདྲ།

ཞག་ཚིལ། མར་ཆེལ་སྐྱམ་སོགས་ཀྱི་ཆེ། 脂肪，油脂；ཀ་ཁྲའི་ཁ་ལ་ཞག་ཆེ་འཁྱགས་པ། 肉汤表面上凝结着油脂。ཁ་ལས་ཞག་ཆེ་ཅན། 有脂肪的食品。 ཞག་ཆེ་འཐུག་པོ། 油腻，含油多的。མཆེན་ནད་ན་དུས་ཞག་ཆེ་ངམ་ལ་བཀྲུབ་ཨོང་། 息肝病就会恶油。

ཞག་ཚིལ། ཞག་དང་ཆེ་ལུ། 油脂，脂肪。

ཞག་ཞིག ཞ་གི་ཞེ་གཞིའི་བསྡུས་ཚིག

ཞག་ལེན། ང་བསྐོབས་མ་དང་ཀ་ཁྲ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ནས་ཞག་ཐུར་དུ་འདོན་པ། 取浮油。取出浮在酥油茶和肉汤上的油。

ཞག་ཤོག (1)ཞག་པོ་གཅིག་འདས་པ། 过夜，满一昼夜。(2)བཅོས་ནས་ཞག་པོ་འདས་ པའི་ ཟས། 过夜食物。煮后过一昼夜未食的饮食。

ཞག་ས། ཞག་པོང་སྡོད་ས། 宿地。途中夜宿处；གྲོང་འདབས་སུ་ཞག་ས་ཉེད་པ། 夜宿市郊。

ཞག་གི་སྐབས། ཁྱིམ་ཞག་དང་། ཉིན་ཞག ཆོས་ཞག་སྟེ་ལ་ཁྱིམ་ཚ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་དང་། ཟླ་བ་ལ་ཆོས་ཟླ་དང་། ཞག་ལ་ཉིན་ཞག་དབང་བཙན་པ་སྟེ་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཞེས་གྲགས། ཞག་གི་སྐབས་དང་གཅིས་མཐམ་ཚད་དེ། ཁྱིམ་ཞག་རེ་ལྟ་དང་ཆོས་ཞག་རེ་བདུན་གཉིས་མཐམ་པ་ཡིན། ཁྱིམ་ཞག་དུས་ མདའ་ མཁའ་ རེ་ ཨིད་ ༡༩༥༤ དང་ཉིན་ཞག་ བྱག་ མཁའ་ ཨིག་ བྱག་ ཨིད་ ༡༩༥༢ གཉིས་ མཐམ་ པ་ ཡིན། ཆོས་ ཞག་ ཉི་ འདོད་ ཟླ་ ༡༩༩༢དང་ཉིན་ཞག་མདའ་འདོད་དྲུག་ ༡༩༩ཨ གཉིས། ཁྱེལ་ཟིངས་དང་དུས་ཟིངས་ཁང་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་མཐམ་པ་ཡིན། དེ་དག་གི་དུས་ཟིངས་དང་ཁྱེལ་ཟིངས་ནི་ཟས་ཟིའི་ཐད་ལ་སྟེས། 三种日。藏历所说宫日、太阳日和太阴日。年指宫年，月指太阴月(朔望月)，日指太阳日(恒星年)。三种日的相互比例为：65宫日＝67太阴日；147，

056宫日＝149,209太阴日；11，312太阴日＝11，135太阳日。运行弧度的比例同此。

ཞག་གསུམ་རྣམ་དབྱེ། ཉིམ་ཞག་ཉིན་ཞག་ཚེས་ཞག་སྟེ་ཞག་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ། 三日差别。宫日、太阳日和太阴日的区别方式。

ཞག་ཐྲིལ། (ཨངོན) ཆུ་ཪི་མེ་དུ། 解索。徙多河的异名。印度四大河之一。

ཞག་ཐག ཐག་པའི་ཞག་ས། 羁索。有活结的套索：རྟ་ཆོད་ཀྱི་མགོ་ལ་ ཞག་ཐག་ བསྐོན་ ཏེ་འཐེན་པ། 给烈马的颈项套上羁索以便牵引。

ཞག་ཐག་པ། འཕྲག་གས་ཅིད་ཀྱི་ཐག་པའམ། འཆིང་ཅིད། 名词。链子，羁索。有活结的套索：ཞག་ཐག་པའི་ཁ་ལོང་། 套索环。གཡག་ལ་ཞག་ཐག་པ་བརྒྱབ་ནས་འཛིན་པ། 抛出绳子套牦牛。ཞག་པ་འཕངས་པ། 抛羁索。རྟ་ལ་ཞག་ཐག་པ་བརྒྱབ་པ། 抛出绳子捉捕马。སྟེང་གི་ནམ་མཁའ་ནས་འབྲུག་སྐུ་དྲག་ཙོ་ཉ་དུ་དུ་བསྐྱགས་ཤིང་། རྒྱག་དམར་ཀྱི་ཞག་ཐག་པ་བར་སྣང་ལ་རྩེ་རྩ་འབྲུགས་ ཤིང་ བྱུང་པ། 高空里轰隆隆响起迅雷，天上的闪电象鲜红的火链飞舞起来。ཤེ་ ཁྱེད་ ནས་ ཞག་ཐག་ པ་ འཛེད་པ། 伸出脖子承受索套。喻自讨苦吃。ཆུང་བཞིར་བྱ་ཞག་ཐག་པས་མེ་ཟན། ཆུ་ཀཅང་པོ་རྡོ་ཁེས་མི་རོན། 绳子拴不住凉风，石头压不住河水。喻无济于事。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐྱེས་པ་དང་། སྐྱེལ་མ། བཅིངས་ཐག་ ཐག་པ། འཛེབ་ཐག་ བསྐྱང་ཐག་པ་ཅས་སོ།

ཞག་པ་ཅན། (ཨངོན) (1)གླང་ པོ་ ཆེ། 象的异名。(2)ཆུ་ལྷ། 水神的异名。

ཞག་པ་མ། སྐོ་མ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 持羁母。坛场司阃四天女之一。

ཞག་པ་འཛིན་པ། (ཨངོན) ཆུ་ལྷ། 持索。水神的异名。

ཞང་། ཐུར་བོད་ཀྱི་རུས་ཨེག་ག་མིང་། 名词。祥氏。西藏一氏族名。唐代译作"尚"。

ཞང་ཚེ། (ཕལ) ཐ་ཤན་པའི་པར་ འབོད་ པའི་ ཞེ་སྡང་། 老和尚。对普通老年僧人的敬称。

ཞང་ ཚོ་ ཤིང་ ཁ་ཏྲེད། ཐུར་ ལྷ་ ས་སྐི་ སྐྱོན་ ལས་ ལས་ཅུད་ཤིང་ ཁ་ཐུར་ པའི་འཁོ་པ་ཞིག་ 旧时，拉萨传大召期间，为法会管理柴薪的普通喇嘛，是铁棒喇嘛的助手之一。

ཞང་འབྲོ་པའི་མཚོན་ཅི་ གཏུ་ བྱ་ པ་ཅིས་ འབྲལ་ཐུབ་པ། ཚལ་པ་བཀའ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ཤུགས་ སྐྱེལ་ ཐོག་ མར་ གསར་ གཏོད་ ཅུད་ ཟག་ཏུ་ འདི་རང་བྱུང་ གཏེགས་ པའི་ ཆུ་ ཡོས་ ཁོར་ ལྷ་ ས་ འཁྱངས། རང་བྱུང་གསུམ་པའི་ཤེང་ཤུག་ཁོར་ཚལ་ ཡང་དགོན་ རྩེར་ པའི་དགོན་པ་དང་། རང་བྱུང་ གསུམ་པའི་ མེ་ ཤུག་ཁོར་ཚལ་གྱང་ ཐང་ཀྱི་ ལྷ་ ཁང་ དགོན་ པ་བཅས་པ་བརྒྱབ་ པ་ དེ་ ནས་ བཟུང་ ཚལ་ པ་ བཀའ་བརྒྱད་རྩེར་པའི་ གྲུབ་ཆེན་བྱང་། རང་བྱུང་གསུམ་པའི་ཆུ་ རྒྱང་ཁོར་འདབ་བྱང་། 宇札巴·尊珠札巴(1123—1193)。译言精进称。宋徽宗宣和五年生于拉萨，宋孝宗淳熙二年于拉萨东郊采巴地方倡建羊衮寺，淳熙十四年，又建采工唐寺，从此所传出的西藏佛教名为采巴噶居。

ཞང་ཡུམ། ཞང་པོ་དང་དེའི་བཟའ་མ། 舅父母。舅父和舅母。

ཞང་ཅེ། ཨ་མའི་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་མི། 母系亲属，娘舅亲眷。

ཞང་ཚོ། ཨ་མའི་སྤུན་ཚོ། 名词。舅父。母族弟兄。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མ་ཡི་སྤུན་ཉེ་དང་། མ་ཡི་ སྤུན་ཚ། མ་ཡི་ཚང་མཚུངས། ཨ་ཞང་བཅས་སོ།

ཞང་ཞིང་། (1)ཞང་པའི་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་ བློན་པོ། 娘舅大臣，戚臣，亲贵大臣。唐代译作"尚论"。(2)སྲུང་མ་ཉེ་བ་ཁག་པ་ཞིག 娘舅护法。一护法神名：ཞང་ བློན་ཤེས་ཤེས། 护法神知道！发誓的

常用语。

ཞང་དབོན། ཞང་པོ་དང་དབོན་པོ། 甥舅。

ཞང་ཚན། ཡ་མའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 舅氏。母系亲属。

ཞང་ཟུང་། ཡུལ་ཞིག ཐུང་ཡུལ་དེའི་རྫེ་བོ་ནི་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ལས་མཆེད་པས་བཙན་པའི་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱལ་ཁྲན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། མཐར་བཙན་པོས་མངའ་འབངས་སུ་བཏུག གཡུང་དྲུང་བོན་ལྷགས་ཐོག་མར་དར་བའི་ཡུལ་དུ་གྲགས། དེབ་ཐེར་དུ་གུ་གེའི་ཡུལ་འདི་ཉིད་ཡིན་གསུངས། དཔལ་སྟོད་མངའ་རིས་རྫ་མའདའ་རྫོང་གི་ཁོངས་ཀྱི་ཙོའང་། 祥雄。吐蕃一小邦或即两唐书所载之羊同，宾服吐蕃，与赞普王室通婚，后为吐蕃所灭。相传为苯教之发源地。《青史》认为，祥雄故地即谷格小邦所在，今在阿里地区札达县。

ཞང་ཟུང་བོན་ཡུལ། ཞང་ཟུང་གི་ཁོངས་གཏོགས་གཡུང་དྲུང་བོན་པོ་ཐོག་མར་དར་བའི་ཡུལ། 祥雄苯教区。吐蕃原始宗教——苯教，流行于祥雄，后传入西藏本部，后人目祥雄为苯教发源地。

ཞང་ཟུང་བཟའ། འདི་ནི་སྲིང་བཙན་སྐམ་པོའི་བཙུན་མོ་ཡིན་ཞེང་། ཞང་ཟུང་གི་རྒྱལ་པོ་ལི་མིག་སྐྱེའུ་བྱ་མོ་ཞང་ཟུང་བཟའ་ལེ་ཐེག་དམན་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ལ། འདིས་ཐེམ་བྱ་ཁྲོག་གི་ལྷ་ཁང་བཞེངས། 祥雄萨，羊同妃。羊同王利米嘉之女，松赞干布之妃，曾倡建廷布果神殿。

ཞང་ཡེ་ཤེས་སྡེ། རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྐབས་བྱང་བའི་ལོ་ཙྪ་བ་སྐུ་ རོག་ཞང་གསུམ་དུ་ གཏོགས་པའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་ཡིན་ཞེང་། ཁོང་གིས་ལྟ་བའི་ཁྱད་པར། བཟང་སྤྲོད་ཀྱི་འཁྲིལ་བ་བཞིའི་དོན་བསྡུས། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་སྒྲུབ་པ། དཀོངས་ལྔའི་དགོངས་བཞིའི་ བཤད་ཁྱབ་བསྡུས། 祥·也协德。赤松德赞时一著名译师名。译著有：《诸种见之分别》、《普贤行愿品四家注集义》、《成他世论》和《四种秘密意笔记》等。

ཞང་ལགས། མའི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤུན་མཆེད། 舅父。母亲的弟兄。

ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་བཞི། སྤྱང་བཙན་སྐམ་པའི་ སྐབས་ སུ་ འབྲོ་ དང་ མཆིམས་ དང་ སྣ་ ནམ་གསུམ་དེ་ཞང་གསུམ་ཟེར་བ་དང་། སྐས་དེ་བློན་གཅིག་ཟེར། དེ་དག་གིས་དབུམས་ཀྱི་འདུན་ས་འཛིན་པ་དེ་བོད་ཀྱི་ཁོད་དྲུག་གི་གྲས་ ཡིན། 三勇一相，三尚一论。松赞干布时舅家卓氏、钦氏、纳南氏和宰臣家白氏的总称。此四家贵族，当时总摄前藏地区事务。

ཞད། བག་དང་དྲི་མའམ་གཡའ། 名词。影响，痕迹，气味：ངན་གོམས་ཀྱི་ཞད། 坏影响。སྔར་ཀྱི་ཞད། 旧日痕迹。ཟིན་ཞད། 迹相。

ཞན་ཆ། སྐྱོན་ཆའམ་ངན་ པའི་ ཆ། 劣，弱点：ཅ་ལག་འདི་ལ་ལེགས་ཆ་དང་ཞན་ཆ་གཉིས་ཀ་འདུག 这件东西优点缺点都有。

ཞན་པ། དམན་པའམ་ངན་པ། 形容词。差，不好，下劣：སྐྱེས་ཚད་ཞན་པ། 质量差。ལུས་སྟོབས་ཞན་པ། 体力不好。སྙིང་པས་པ་ཞན་པ། 胆量小。གོན་ཀུ་ཞན་པར་ཁྱི་ཀས་སྐྱང་། 衣旧被狗咬。

ཞན་པའི་འཇུག་ཚུལ། སྟོན་འཇུག་གི་མོ་ཡིག་འདང་། རྗེས་མཇུག་གི་མོ་ཡིག་ང་མ་འ་བཅས་རང་རང་འཇུག་ཡུལ་ཀྱི་མིང་གཞི་དག་ལ་སྐྱེ་དང་རྩལ་བ་ཞན་པར་འཇུག་པ། 柔弱化。藏语音势论说：弱势前加字འ，弱势后加字ང་མ་འ'诸字加入语基时，能使语基后音势力转弱。

ཞབས། 名词。(1)ཀང་པའི་ཞེ་ས། 脚的敬语：ཞབས་སོར། 玉趾。ཞབས་མཐིལ། 足底。ཇོ་འདུང་ཞབས་ བཅགས་ པ། 莅临会场。(2)མིང་འགའ་ཞིག་གི་སྟོན་དུ་འཇུག་པའི་ཞེ་ས། 加于某些名词前面，造成敬语：ཞབས་ཁྱི། 随从。ཞབས་

བྱེ། 舞蹈。ཞབས་ལྷམ། 鞋。

ཞབས་ཀྱི་དབེ་བྱད་གསུམ། དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་ཙམ་ལྡན་གྱི་ཞབས་ཏེ། ཞབས་ ཤིང་ བྱ་ མེ་མངོན་པ་དང་། ཞབས་མཉམ་པ་དང་། ཞབས་ གོམ་པ་ཆེ་སྟབས་པ་སྟེ་གསུམ་མོ། 足随好三。如来八十随好之一类：内踝不露、两足等长和步度平匀。

ཞབས་ཀྱིས་ བཅགས་ པ། ཤེབས་ པ། 莅临，驾到。ལྷ་གཙོག་ཆུའི་པད་མས་ཁྱེན་ཀྱིས་བཏབས་ ཤིང་། བདུལ་ཞུགས་པད་མ་ཚུལ་ཁྲིའི་ཞབས་ཀྱིས་ བཅགས་པ། 水莲天尊赐福，戒莲王者亲临。

ཞབས་བྷུ། ཀུ་ཡིག་མཆོག་ཁྱད་ཀྱི་བད། 藏文第二元音ུ的符号名。

ཞབས་བཀྲག འཕོངས་སྟེགས་སམ་འདུག་ སྟེགས། 椅子，坐凳。

ཞབས་སྐྱེས། (མངོན) ཁྱད་གཙོག 足生。奴隶的异名。

ཞབས་བསྐུལ། བརྡེད་བསྐུལ་ལས་དོན་བསྐུལ། 提醒，催促；མི་བསྟེལ་བའི་ཆེད་དུ་ཞབས་བསྐུལ་ཞུ་ བ། 提请注意。སྐུང་དུ་ ཤེབས་དགོས་པའི་ཞབས་ བསྐུལ་ཞུ་བ། 催促快来。

ཞབས་ཚོམ་པ་སྟོམས་པའི་དབེ་བྱད། སངས་ཀྱས་ཀྱི་དབེ་བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་ཙམ་ལྡན་ གྱི་ ཤིང་ ཅིས་ཤེས་ཀྱི་ཞབས་ སུ་ ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཆེ་ཆུང་མེད་ བཞིན་ལ་ ཐུགས་སྟོམས་པའི་ཕྱིར་ ཚོམ་པ་ཆེ་ཆུང་མེད་ བཞིན་ སྟོམས་པའི། 行步正直。如来于诸众生，一心持平，感得步武平稳庄重之好。佛身八十种随好之一。

ཞབས་ཀྱལ། གཤོག་ཚའི་གྲས། 随员。仆从身分。

ཞབས་ཀྱལ་ཀྱི་ཁྲལ། རྩང་ དབོན་ ལ་ གཤོག་ ཚ་ གཏེར་དགོས་པའི་ཁྲལ། 侍奉差。为原西藏地方政府县官服劳役的差徭。

ཞབས་རྒྱ། རྒྱ་ཚགས། 工资，工钱。

ཞབས་འཕྱིད། ཀང་པ་འཕྱིད་པ། 脚滑，行走时滑倒在陡坡上。

ཞབས་ཆུན། ཚང་པའི་ཞབས་ར་སོགས་ཀཱུ་ཐྲིད་ ཐྲོགས་གཉིས་ཀར་སོ་ཅན་ཀྱི་ལག་ཆ། 木碗剜刀。车制木碗用具。

ཞབས་ཇེམ་ པ། ཀང་ རྗེན་ མ། 赤脚，裸足；ཞབས་རྗེན་པར་ཀཱེཀས་པ། 赤着脚去了。

ཞབས་རྗེས། ཀང་པའི་རྗེས། 足迹，脚印。

ཞབས་མཉམ་པའི་དབེ་བྱད། སངས་ ཀྱས་ ཀྱི་ དབེ་ བྱད་བཟང་པོ་བཅུད་ཙམ་ལྡན་གྱི་ཁང་ གསེས་ ཤེས་ སྟེ། བགྲེད་དགའ་བའི་ གནས་ ཐམས་ ཅད་ ལས་ སྟེ་ བོ་སྐྱལ་བར་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཞབས་ཏིང་ ཐུང་ མེད་ པར་མཉམ་པ། 足无不平。如来援诸有情渡越一切难越之处，感得足底平正之好。佛身八十种随好之一。

ཞབས་སྐྱོངས་པ། (ཉིང) ཀང་པ་འཁྱམས་ པའམ་ ཏིད་པ། 足残废。足凹陷偏废；ཞབས་སྐྱོངས་པ་ མེད་ པ། 脚底平满。

ཞབས་ཀྱོག (1)བསྟེན་ བཀུར། 侍候，承侍；ཞབས་ཀྱོག་ཞུས་པ། 周到殷勤地服侍。(2)འབྱལ་ མཆོད་ཀྱི་སྐུས། 礼物。赠送的物品。

ཞབས་ཀྱོག་རྣམ་གསུམ། རྩ་བའི་ཕྱི་ ཁ་ མཉེས་ པར་བྱེད་པའི་ཞབས་ཀྱོག་ཞུ་ཚུལ་གསུམ་ སྟེ། རང་ སྐྱབ་པའི་ མཆོད་པ། འབྱིང་ལུས་ངག་ཀྱི་ཞབས་ཀྱོག་ ཐ་མ་ཁང་ཁྱིང་ཀྱི་འབྱལ་བ་བཅས་གསུམ་མོ། 三种承事，三种侍奉。对于自己根本上师进行的上、中、下等三种供奉：修行佛法为上等，身语侍候为中等，财物供献为下等。

ཞབས་ཀྱོག་པ། གཤོག་ པོ། 仆人，随从。

ཞབས་ཀྱེམ། (1)ཀང་པ་འཇོག་ས་ཤིའི་རྟེན། 脚凳。踏脚的凳子。(2)ལྷམ། 鞋，靴子。

ཞབས་ཀྱེན་ས། ཀུབ་སྟེགས་སོགས་ཀང་པ་ འཇོག་

ཞབས་རྡེག། 脚凳。踏脚的凳子。

ཞབས་བརྟན། སྐུ་རིམ་མམ་རིམ་སྐྱེའི་ཞེ་ཡའི་མིང་། 经忏、佛事的敬称。祈福禳灾的宗教法事。ཞབས་བརྟན་སྐྲུན་པ། 修建佛事。ཞབས་བརྟན་ཀུ་བ། 念经祝寿。

ཞབས་བརྟན་ལས་ཁུངས། 旧西藏地方政府时代，专为达赖喇嘛祈福而念经拜忏的服务机构。

ཞབས་ཕང་། ཀང་ཐང་། 步行，徒步。ཁོང་དགུང་ལོ་བཅུས་ལས་ཞབས་ཐང་ལ་མེད་མི་ཐུབ། 他年老不能步行。

ཞབས་ཐོག། རྡོག་ཐེའི་ཞེ་ས། 弹腿、踢脚的敬称：ཁྱོད་རང་ལ་རོང་ཚོང་ན་ཁྱེར་ཤོག་དེ་མིན་ངའི་དབང་གལ་ཏེ་མ་སྐྱེད་གིན་བཞིམས་ནས་བཀའ་བཏུན་མང་པོ་གསུངས་ཤིང་། ཞབས་ཐོས་བཏང་ནས་ཏེ། “你有钱财就拿出来，不然就别呆在我这儿！”说着站起身来，骂个不停，一脚把我踢了出来。

ཞབས་ཐོག ཞབས་རྟོག་དང་འདྲ།

ཞབས་དྲུང་། (1)ཁྱས་ཀྱི་མདུན་ནས་ཀང་བའི་འཁྲིས། 尊前，足下，阁下。(2)ཐུབ་ཆེན་གྱི་དྲུང་ཡ་འཁོད་སྐྱོང་བའི་ཞེར་མོ་བ། 侍从喇嘛。大活佛的近侍。(3)ཐུབ་ཆེན་གྱི་ཞབས་ཀྱི་མདུན་ཞེར་མོ་བའི་སྐྱེ་སྲིད། 侍从活佛。旧时音译沙布隆。大活佛侍从僧徒的转世活佛。

ཞབས་དྲུང་རྒྱ་དབང་གྲགས་བ། ཤག་གུ་རྩེ་སྲིད་ཁྲི་རབས་ཐ་མ་འདིའི་སྐབས་ཤག་གུའི་སྲིད་དབང་ཉམས་བའི་འགོ་ཚུགས། 沙布隆·阿旺扎巴。译言语王称。帕竹第司最末一代。

ཞབས་གཏབ། ཀང་བའི་གཏུ་བྱའི་ཞེ་ས། 足镯。戴在脚腕上的环形装饰品。

ཞབས་འདེགས། གཞན་གྱི་དོན་དུ་ཕྱིད་བའི་བཀུར་སྟི། 服务，勤务。ཞབས་འདེགས་ལས་རིགས། 服务行业。མཚན་མོར་ཞབས་འདེགས་ཀྱ་བ། 夜间执勤。

ཞབས་འཇིག། ཞབས་འགྲིད་དང་འདྲ།

ཞབས་འཇིན། རང་གཞན་གྱི་ཀང་པ་ནས་མར་འཕེན་པ་ལྟ་བུའི་མིང་གིས་གཏོད་སྐྱེན། 丢脸，出丑。败坏名誉，丧失体面的人或行为：ཞབས་འཇིན་ཀྱ་བ། 丢脸。

ཞབས་འཇིན་པ། རང་གི་ཤུན་གཤས་རང་ཉིད་ཀྱིས་མིང་པ་བཙོ་མཁན་ནས་གཤས་པ་ངན་པ་བཟོ་མཁན། 败类。败坏自己名誉的人：མི་རིགས་ཀྱི་ཞབས་འཇིན་པ། 民族败类。སྲིད་པ་ངན་པའི་བུ་ཚུད་ནི་ཁ་མའི་ཞབས་འཇིན་པ་རེད། 作坏事的子女，丢的是父母的脸。

ཞབས་རྩོག་པ། ཀང་བའམ་སྟོད་ཀྱི་མཐིལ་ལ་མེ་ཏྲང་རྀལ་བ། 脚底穿孔，器底穿漏。ཐག་རིང་དུ་ཕྱིན་པས་ཞབས་རྀལ་བ། 远道跋涉，踏破脚底。སྨག་ཅམ་ཞབས་རྀལ་བ། 墨水瓶底穿漏。

ཞབས་སྒོད་པ། སྐར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་དབོན་རིགས་རིམ་པ་དམའ་ཤོས་ཀྱི་གས་སུ་སྡོད་མཁན། 官僚。原西藏地方政府低级官吏的总名。

ཞབས་པད། (1)ཞབས་ཀྱི་པདྨ་སྟེ་ཀང་པ་པད་མའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 足莲。比拟对方足部为莲花以表敬意。(2)སྐར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བློན་ཀྱི་ཆེ་མིང་། 夏卜拜。对原西藏地方政府噶伦的敬称。

ཞབས་པད་རྡོང་། སྐུ་མདུན། 阁下，足下，座前。

ཞབས་སྒྲིལ་བོང་ཕྱངས། ཐུ་མའི་ཞབས་རང་གི་

མགོ་བོག་ཏུ་ བྱེད་པ། 顶礼，头部触地，是佛教徒在自己上师的脚下顶礼，以接受上师的教诲。

ཞབས་ཕྱག 称手和足的敬称。

ཞབས་ཕྱགས། ལྷམ། 靴，鞋；ཞབས་ཕྱགས་ཕྱད་ནས་གཟིམས་པ། 脱鞋就寝。

ཞབས་ཀྱི། (1)ཚན་རིགས་ཉེད་ པའི་ ལས་ཀ། 事情，服务工作；ཞབས་ཀྱི་ཞུ་བ། 供职。(2)གཡོག་པོ། 仆人，仆从，随从；འགོ་གཙོའི་ཞབས་ཀྱིར་འབྱང་བ། 给首长充当随员。

ཞབས་ཀྱི་ཁ་བསྐྱས་མ། ཕྱིའི་ལས་དོན་ ཉིད་ མཁས་གཡོག་པོ། 外侍。杂役，低等仆人。

ཞབས་ཀྱི་ཨང་མ། ནང་འཁོལ་བའམ་ནང་གི་ལས་དོན་ཉིད་མཁས་གཡོག་པོ་ གཙོ་ བོ། 内侍。贴身侍从。

ཞབས་འཕེན། (ཐུག) རྒྱག་པ། 跑步。

ཞབས་རྩེ། ཀང་ཐོ་སྡེ་ཀང་པའི་སྡུངས་སྡུབས། 舞蹈，跳舞；ཞབས་ཏོ་ཐུག་པ། 起舞。

ཞབས་འབམ། ཀང་པར་དོན་པའི་འབམ། 象皮病。静脉炎等脚腿坏肿病。

ཞབས་འབྲུང་ མེ་ མངོན་ པའི་ མཚམས་ བཅད།། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཚན་ བཅང་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། དེས་ པའི་ ཆོས་ ཡང་ དག་ པར་ ཟྭངས་ པས་ ཞབས་ ཤོང་ བྱ་ མེ་ མངོན་པ། 踝节不露相。如来正受善法，感得踝骨不露之相。三十二大丈夫相之一。

ཞབས་འཁྱང་།། གང་གི་ཕྱི་རྗེས་སུ་ འགྲོ་ བ། 随从，跟随。

ཞབས་འཁྱིང་།། འཁོར་གཡོག 仆人，仆从。

ཞབས་མ། གཤམ་མའམ་འོག་མ། 名词。下面，下边；རིམ་པ་ཞབས་མ། 底层，基底。ཁང་པ་སྟེང་མ་དང་ཞབས་མ། 上房下房。

ཞབས་འཇུགས་དགུན་སྐོར། ཕྱུ་གུའི་ ཀང་ པ་ ས་ལ་ སྡོག་ མར་ འཇུགས་ པའི་ སྐྱེན་ མོ། 孩童开步宴。小儿周岁喜筵。

ཞབས་གཞས། བྱེ་ དང་ གཞས། 歌舞。唱歌跳舞，舞姿和歌词。

ཞབས་རྒྱབ། སྔར་གྱི་གཞུང་ཞབས་རྒྱབ་པ། 退职官员。旧时的退位官吏。

ཞབས་ར། སྟོད་ཆས་ཀྱི་མཐིལ་སྐྱེར། 托垫。器物底部，容器脚底；དཀར་ཐིལ་གྱི་ ཞབས་ ར། 碗底。རྡེ་ བྱམ་ གྱི་ ཞབས་ ར། 坛子脚。མི་འདི་ལ་ ཞབས་ ར་ མི་ འདུག 这个人品质不好。འཁྱོ་ བ་ ལ་ཡང་མེད། འཛོག་པ་ལ་ཞབས་ར་མེད། 要提没有手把，要放没有托垫。意谓无从着手。

ཞབས་ལ་གཏུགས་པ། (1)ཀང་པར་ མགོ་ བོས་ གཏུགས་པ། 顶礼。头部触人足部致敬，是佛教徒最高敬礼。(2)བསྟེན་པ། 追随，亲近，依仗；དགེ་ཚན་གྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་པ། 追随老师。

ཞབས་ལ་འདུད་པ། ཀང་པར་ཕྱག་འཚལ་བའམ་ གུས་ པས་ བཏུད་པ། 磕头，礼足，叩首。

ཞབས་ ཤིང་ བྱ་ མེ་ མངོན་ པའི་ དལ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དམ་ཆོས་པའི་ བཅུད་ རྒྱུད་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ་ ཤེས་ པའི་ ཆོས་ ཀྱི་ ཐུ་ ཚོས་ ཅན་ ཉིད་ཀྱིས་ ཤོང་ བྱ་ མེ་ མངོན་པ། 踝不显现。如来具备密藏法慧，感得踝骨隐没不露之好。佛身八十种随好之一。

ཞབས་ཀོག དལ་ ཆའི་ གཤམ་ གོག 封底。书刊的底页；དལ་ ཆ་ འདིའི་ ཞབས་ གོག་ ཆང་ མེ་ འདུག 这本书底页残缺了。

ཞབས་བསིལ། (1)ཀང་པ་ བཀྲས་ པའམ་ འཁྲུད་པ།

洗脚。(2)ཀང་པ་འཁྱིད་ཆུ། 洗脚水，濯足水。

ཞབས་ལྷ་ཁང་གཅིར། རྩེ་ཐོ་བྱང་ནང་གི་ཁང་གཉེར་ཞིག 夏卜庙祝。布达拉宫中管理佛像、佛经、佛塔、香火的人。

ཞབས་ལྷམ། ཕྱེམ། 靴子，鞋子。

ཞམ་ཆུ། (1)ཁར་སས་ནས་དལ་བྱང་མར་འབབ་པའི་ཆུ། 山坡水。高坡上缓缓流下的水。(2)ལུས་ཚ་བས་རྒྱལ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཆུ། 汗水。

ཞམ་མེ་ཞོམ་མེ། (1)ས་ཁོད་མི་སྙོམས་པའི་འབབ་འབྱང་། 凹凸不平。坑坑洼洼状。(2)སྣོད་སོད་རྡབ་ཞོམ་གྱི་ཚུལ། 穿厄漏罐。容器漏水状。

ཞམ་ཞམ། རྒྱལ་ནག་གི་ཆུ་སོགས་ཁྱམ་ཁྱམ་དུ་འབབ་ཚུལ་ཞིག 淋漓，湿淋淋。汗流沾湿貌：ལུས་པོ་ཐོངས་རྩོགས་ནས་རྒྱལ་ནག་ཞམ་ཞམ་དུ་ཐོན་པ། 全身大汗淋漓。

ཞམ་ཞོམ། ཞམ་མེ་ཞོམ་མེའི་བསྡུས་ཚིག

ཞམ་རིང་། (རྟིང) འཁོར་གཡོག 仆人，仆从。

ཞར། ཞོར་དང་འདྲ།

ཞར་ལྟ། (1)མིག་ལོང་བའི་ལྟ་ཚུལ། 眼睛欲视状。(2)མིག་གི་རྒྱལ་མོ་འབྲེག་པོར་ལྟ་བ། 瞟眼看，斜视。斜着眼睛看：མིག་ཞར་ལྟ་བྱས་ནས་སྐད་ཅ་ཅང་མི་ཟོད་པ། 瞟了一眼，什么也不说。

ཞར་དང་ཞོར། རྒྱང་དང་། གཙོ་ཆེ་བ་དང་ཆབས་ཅིག 顺便，附带：ལས་ཀའི་ཞར་དང་ཞོར་ལ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པ། 工作中附带学习。ཁར་ཕྱིན་པའི་ཞར་དང་ཞོར་དུ་བརྡ་ལན་གཏོང་བ། 去的时候，顺便通知一下。

ཞར་བཚལ། (སྡུག) རྒྱུག་ཤང་དུ་མགྱོགས་སྐུང་གི་འགྲོ་སྟངས། 跑步。迅速前进的姿势，ཞར་འཚེན་བྱེད་པ། 跑。

ཞར་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) མིག་ལོང་བ་དང་། མིག་ལ་གཅིག་ཤོར་བའམ་སྐྱོན་ཞུགས་པ། 瞎。丧失视觉：མིག་གཡོན་པ་ཞར་པ། 左眼瞎了。❷名词。(1)མིག་གཅིག་གཉིས་ཀ་ལ་གཅིག་ལ་སྐྱོན་ཤོར་བའི་མི། 盲人，瞎子。失去视觉者，མི་ཞར་པ། 盲人。ཁྱི་ཞར་པ། 瞎眼狗。(2)རྩ་འཕང་སྐྱེས་ཏེ་གཡས་གཡོན་རྣམ་ཡང་ནོ་སྐྱེད་རྒྱུད་ཀང་རྩེད་མནན་ནོ་མི་གསལ་བ་དང་། རབ་རིབ་ཙམ་ལས་མི་གསལ་བ། 芤脉。藏医从中医译来的术语。

ཞར་སྒྲིལ། (1)ཞོར་དང་རྒྱང་དུ་བྱུང་བ། 顺便，附带：དབུང་གི་ཆོགས་ཆེན་པོ་ཉེ་བར་བཏེག་ནས་ཤུལ་ལས་དུ་ཞུགས་པའི་ཞར་བྱུང་ཙམ་དུ་རྩ་བྱང་ཀྱེས་སྒང་ངར་ཤུགས་ཀྱིས་དཔང་དུ་བསྒྲུངས། 大军开拔，只是在行进途中顺便夺取了札西岗。ཚད་མའི་གཞུང་དོན་འཆད་པའི་ཞར་བྱུང་དུ་དབུ་མའི་རྒྱུ་དོན་ཙམ་ཡང་བཤད་ཟིན། 讲解因明学时，顺便把中观的一般意义也讲解了。(2)དབེ་དེབ་སོགས་ཀྱི་རྒྱར་ཤམ་འབྲེལ་ལ་བཀོད་པ། 附注，备考，附则。

ཞར་ཞོར། ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པའམ་དམིགས་བཀར་མིན་པར་ཞར་དུ་བྱུང་བ། 顺便，随带，附带；སྐེར་དོན་ཞར་ཞོར་དུ་བྱེད་པ། 顺便做些私事。ཞར་ཞོར་དུ་ལྟ་ཅམ་བྱས་པ། 附带看一下。ཁྱིད་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་དེབ་ཚ་དེར་ངས་ཞར་ཞོར་ལ་ཚ་ཚང་ཞིག་ལྟ་རྩིས་ཡིན། 您著的那本书我打算顺便通读一遍。

ཞར་ལ་སྒྲིལ་བ། ཞོར་དུ་བྱུང་བ། 附带，顺便；སྐད་ཚ་དེ་ཙོ་ཆེ་ཆེད་དུ་བཤད་པ་ཞིག་མིན་པར་ཞར་ལ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། 那些话不是专门讲的，而是顺便说的。

ཞལ། 名词。(1)ཀའི་ཞེ་སྡ། 口的敬语：ཞལ་རས་གསུངས་པ། 亲口说出。ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ། 应允，承诺。(2)གདོང་གི་ཞེ་སྡ། 脸或面部的敬

语；ཞལ་རགས་པོ་བསྡུད་པ། 板起面孔。(3)མིང་འཁོར་ཞེས་ཀྱི་རྩོན་ཏུ་འཇུག་པའི་ཞེ་ཆེག 加于某些名词之前造成敬语：ཞལ་དཀར། 瓷碗。ཞལ་སློབ། 徒弟。

ཞལ་ཀུལ། ཀ་རྩེད། 戏言。开玩笑的话：ཞལ་ཀུལ་གནང་བ་མིན། 不是开玩笑。

ཞལ་དཀར། དཀར་ཟེལ། 瓷碗；ཞལ་དཀར་རྙིང་མ། 古瓷。

ཞལ་དཀར་ཐུགས་གཅིག ཐུང་སེམས་མཐུན་པའི་མི་རྣམས་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་གནས་པ། 志同道合。意见一致，立场相同。

ཞལ་དཀྱིལ། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ བསྡུས་ ཆིག

ཞལ་བཀོད། ཀ་ནས་བཀོད་པ་བཏང་བ། 吩咐。口头指示：ཞལ་བཀོད་ཞིབ་གསལ། 详明指示。

ཞལ་བཀག དཀར་ཟེལ་འཇུག་གཞི་སྟེགས། 茶托子，茶船子。托起茶碗的用具。

ཞལ་ སྐོམ་པ། ཀ་ སྐོམ་ པ། 口渴的敬称：ཞལ་སྐོམ་པ་ལ་ཚད་མེད་པ་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུ་བྱུང་ངོ་། 渴得要命。

ཞལ་སྐྱེས། (1)ཚབ་ཀྱི་ཞེ་ས། 代表。代替某人的人。(2)ལྷའི་འདྲ་སྐུ། 佛像，神像。代表佛菩萨的各种身像。

ཞལ་སྐྱག སྐུག་པའི་ཞེ་ས། 呕吐。

ཞལ་སྐྱེམས། ཇ་ཚང་སོགས་བཏུང་བའི་རིགས། 饮料。如茶酒等：ཞལ་ སྐྱེམས་ མཉེས་ དག 干杯。ཞལ་སྐྱེམས་བཞེས་པ། 饮酒。

ཞལ་ཁེབས། (1)ཀ་ཁེབས་སམ་ཀ་ལེབ། 盖子：ཕྱག་ སྣམ་ གྱི་ ཞལ་ ཁེབས། 箱子盖。(2)གང་གི་སོགས་ལ་ གཡོག་ བྱའི་ དར་ རས། 卷轴画幔。遮蔽佛像等卷轴画面的细软织物。

ཞལ་ཁྱིམ། བཞེད་རས་སམ་གདོང་། 脸面，面庞。脸面的轮廓：ཞལ་ཁྱིམ་ མཛེས་ པ་ ལྟ་ ཅི་ བྱ་ མོ་ འདྲ། 脸面美丽象仙女。

ཞལ་ཁྲིད། དབེ་ཚའི་དོན་ངག་ནས་བཤད་པའི་ ཞེ་ས། 口传，口授。口头讲授。

ཞལ་མཁན། ཞལ་བ་མཁན་དང་དོན་གཅིག

ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། གདོང་ པ། 脸面，尊容：ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་ འཁོར་ མཐལ་ བྱང་། 谒见尊容。དངོས་སུ་ཞལ་ དཀྱིལ་མ་ མཐལ་ སྐྱེ། 未谒尊容，甚感遗憾。

ཞལ་གྱི་དབེ་བྱད་གཉིས། དབེ་ བྱད་ བཟང་ པོ་ བཅུད་ཀྱིས་གྲགས་ཤིག་ སྟེ། ཞལ་ཏ་ ཅང་མེ་རིང་བ་ དང་། མཆུ་ཤིང་ ཐོག་ཁམ་པ་ལྟར་དམར་བ། 口随好二。如来八十随好之一类：口不太宽，大小合度；唇如频婆果色，映光微红。

ཞལ་གྱིས་བཞེས། ཁས་ ལྡང་ས་པ། 应允，允诺；རེ་ཞིག་འབྱོན་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས། 答应一会儿到来。

ཞལ་གྲྭས། ཀ་ སོ་ སོར་ བྱལ་ བ། 分手，离别；ཞལ་གྲྭས་གསལ་སྟོན། 告别宴会。

ཞལ་གྲངས། ཀ་གངས་ཀྱི་ཞེ་ས། 数目，数额；མིའི་ ཞལ་ གྲངས་ མ་ ཚང་ བ། 名额不足。དཀོ་འདུན་ པའི་ ཞལ་ གྲངས་ ཅི་ ཙམ་ འདུག 有多少僧众？

ཞལ་བགྲད་པ། ཀ་འཕྲེད་འཕྲེད་བྱེད་པ། 咧嘴；ཞལ་བགྲད་ནས་བཞད་མོ་བཞད་པ། 咧着嘴巴笑。

ཞལ་འགྱུར་བ། གདོང་གི་རྣམ་པ་ འགྱུར་ བ། 变脸。态度转变：དགོངས་ པ་ འགྲུགས་ ནས་ ཞལ་ འགྱུར་བ། 生气变脸。

ཞལ་རྒྱན། ཀ་ཐུ། 胡须。

ཞལ་རྒྱས། ཕྱོགས་རྒྱས། 共同，会合，一齐。

ཞལ་རྒྱབ འཁར་ རྒྱབ་ གམ་ འཁར་ བ། 手杖，拐棍。

ཞལ་རྒྱས། ངག་གྱུད། 口传。亲口传讲：འདི་ནི་

ཐུང་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞལ་རྒྱུན་དེ་མ་ཧེད་པ་ཡིན། 这是从前学者的口传，并非谬误。

ཞལ་བརྒྱུ། རྩེད་མོའི་གཏམ། 戏谑。诙谐的话：ཞལ་བརྒྱུ་བྱེད་ཚཧས་པོ་ཞིག་གནང་བ། 开了一个有趣的玩笑。

ཞལ་ངོ་། (1)ཁ་དོ་། 脸，面。(2)དགེ་འདུན་སྡེའི་དགེ་སྐོས། 知事僧。管理僧团的执事僧。梵音译作维那：ཆཧས་ཆེན་ཞལ་ངོ་། 铁棒喇嘛。(3)དམག་མིའི་ཞལ་ངོ་རྩེ་དམག་མི་ཉི་ཤུ་ཏ ལྔའི་འགོ་བ། 二五长。原西藏军队中统率二十五名兵员的军官。

ཞལ་ཁངས། གདོང་དངོས་སམ་སྐུ་ངོ་མ། 本人，亲自：ཞལ་དངོས་མཇལ་བ། 亲自晋谒。

ཞལ་ཐུ། སྐུད་ཐ་སྐེ། སྐུ་དངོས་ཀྱི་དྲུང་། 尊驾，面前：ཞལ་ཐ་ནས་ཕེབས་པ། 亲临。ཞལ་ཐ་ནས་གསུངས་པ། 亲口说出。

ཞལ་ཆེ། (རྟེང) ཞལ་ཆེ་རྩེ་ཁྲིམས། 法律，王法。

ཞལ་གཅོད། ཁ་གཅོད་དམ་ཁ་ལེབ། 盖子，塞子；དངུལ་གྱི་ཞལ་གཅོད། 银质盖子。

ཞལ་བཅོས། བཀོད་རྒྱས། 办法，计策：དེ་ནི་མཁངས་ཀྱི་ཞལ་བཅོས་མཛད་པར་ཤོག 那么，请提出建造碉堡的办法吧！

ཞལ་ཆེ། ཁྲིམས། 法律，王法，ཞལ་ཆེ་གཅོད་པ། 审判案件，判罪。ཞལ་ཆེ་གཅོད་མཁན། 审判员，断讼者。

ཞལ་ཆེ་བཅུ་གཉིས། སྡེ་དྲུག་ལའི་ཐུ་མ་ཕྱི་པ་ནས་བོད་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་སྐབས་ཞལ་ཆེ་བཅུ་གསུམ་ནང་གི་སྤྱི་མི་ལས་འཇིན་གྱི་ཞལ་ཆེ་དོར་ནས་ཞལ་ཆེ་བཅུ་གཉིས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་དེན་ཚན་བཅུ་གཉིས། 古代法律十二条。五世达赖管理藏事后，于公元1679年，就古代法律十三条中，删去“地方官吏律”一条，成为十二条。

ཞལ་ཆེ་བཅུ་དྲུག སྡེ་གཅང་སྡེ་ཚིད་ཀྱམ་བསྐྱོད་སྐྱོང་དབང་བོས་བོད་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་སྐབས་ཆེས་མང་ཕྱག་དཔེ་ཚན་བཅུ་དྲུག་སྟེ། དང་པོ་དཔའ་བོ་སྟག་གི་ཞལ་ཆེ། གཉིས་པ་སྡང་མ་ཤའི་ཞལ་ཆེ། གསུམ་པ་སྤྱི་མི་ལས་འཇིན་གྱི་ཞལ་ཆེ། བཞི་པ་ཁུ་བཞེས་བདེན་རྫུན་གྱི་ཞལ་ཆེ། ལྔ་པ་བརྒྱང་བཏྱགས་ཕྱིམས་རའི་ཞལ་ཆེ། དྲུག་པ་ཅག་ཆེན་ཁག་སྐྱོང་གི་ཞལ་ཆེ། བདུན་པ་ཆོར་འདྲ་ཟ་ཤང་གི་ཞལ་ཆེ། བརྒྱད་པ་བསམ་པ་སྤྱོང་གི་ཞལ་ཆེ། དགུ་པ་བསད་པ་སྤྱང་གི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་པ་ཆས་པ་ཁག་གི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་གཅིག་པ་བསྐྱེན་ཅམ་མནའ་དག་གི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་གཉིས་པ་བཀུས་པ་འཇལ་གྱི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་གསུམ་པ་ཉེ་འབྲེལ་འབྲལ་འདྲམ་གྱི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་བཞི་པ་ཐྱི་བྱས་ཐྱི་རིན་གྱི་ཞལ་ཆེ། བཅོ་ལྔ་པ་ནམ་ཐར་ཚུར་གྱི་ཞལ་ཆེ། བཅུ་དྲུག་པ་ཀླ་ཀློ་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཞལ་ཆེ་རྣམས་སོ། 古代法律十六条。十七世纪初，噶玛·登喜旺波命白色瓦编集的一部封建法典。内分十六条：英雄猛虎律、懦夫狐狸律、地方官吏律、听诉是非律、遗解法庭律、重罪肉刑律、警告罚锾律、使者薪给律、杀人命价律、伤人抵罪律、狡诳洗心律、盗窃追赔律、亲属离异律、奸污罚锾律、半夜前后律和异族边区律。

ཞལ་ཆེ་བཅུ་གསུམ། གཙང་སྡེ་ཚིད་ཀྱམ་བསྐྱོད་སྐྱོང་དབང་བོས་བོད་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་སྐབས། ཞལ་ཆེ་བཅོ་ལྔ་དཔའ་བོ་སྟག་གི་ཞལ་ཆེ་དང་། སྡེ་མ་ལའི་ཞལ་ཆེ་བཅུ་གསུམ་དུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་དེན་ཚན་བཅུ་གསུམ། 古代法律十三条。公元1613年，噶玛·登喜旺波，就古代法律十五条中删去“英雄猛虎律”和“懦夫狐狸律”二条，成

为十三条法律。

ཞལ་ཆེ་བཅོ་ལྔ། རྗེ་མིད་ཡག་གྱུ་བྱང་རྩབ་ནས་ཆོས་མཚན་ཀྱིས་བོད་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་སྐབས། ཞལ་ཆེ་བཅུ་དྲུག་ནས་བརྩམ་སྟོན་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཞལ་ཆེ་དོར་ནས་ཞལ་ཆེ་བཅོ་ལྔར་གདན་ལ་ཡབ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་དོན་ཚན་བཅོ་ལྔ། 古代法律十五条。十四世纪中叶，帕竹政权第一代首领绛曲坚赞，分合松赞干布以来历代法律，纂集而成的一部封建法典，除无"异族边区律"一条以外，余均与古代法律十六条相同。

ཞལ་ཆེ་བ། གཟུ་དབང་བྱེད་མཁན་ནམ་ཁྲིམས་གཅོད་མཁན། 法官，审判员。

ཞལ་ཆད། ཁ་དན་ནས་ཁ་ཆད། 决定，定议；约定前往。ཞལ་ཆད་གསལ་བོར་མཛད་པ། 明确议定。

ཞལ་ཆེམས། མི་ཤི་ཁར་མངགས་པའི་སྐད་ཆ། 遗教，遗嘱，临终遗言；འདའ་ཁར་ཞལ་ཆེམས་བཞག་པ། 临终时留下遗嘱。

ཞལ་ཆོར། (སོག) གདོང་ཕྱི་རས། 面巾。

ཞལ་མཆུ། ཁའི་མཆུ་ཏོ། 唇，嘴唇。

ཞལ་འཆེམས། ཁས་ལེན་པ། 承认，应允，接受，许诺。

ཞལ་མཛལ། གདོང་ཐུག་པ། 接见，晋谒，瞻仰；ཞལ་མཛལ་གནང་བ། 接见。ཞལ་མཛལ་ཞུ་བ། 晋谒。

ཞལ་འཇམས། སྐད་ཆ་འཇམ་པོ། 温言。言语温和，ཐུགས་དང་ཞལ་འཇམ་ཀྱི་སློབ་ནས་བཀའ་སྩལ་གནང་བ། 以直率心情及温和语言进行教导。

ཞལ་ཏེ། སྩལ་སློབ། 教导，教诲：དགེ་ཚན་ཀྱིས་སྩལ་མ་རྣམས་ལ་ཞལ་ཏེ་གནང་བ། 老师教导学生。

ཞལ་ཏེ་བ། (1)གཡོག་པོ། 仆人，男仆。(2)དཀྱུར་གནས་སྐབས་དགེ་འདུན་པ་སྤྱི་ལ་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་མཁས། 安居执事。夏令安居期间为僧众办事的人员。

ཞལ་ཏེ་མ། གཡོག་མོ། 女仆；བཙུན་མོའི་ཞལ་ཏེ་མ། 后妃的女仆。

ཞལ་ཏོག ཞེམ་རྒས་སྦུ་འཇོམས་ཀྱི་ཁ་རས། 点心，糖果，糕点。

ཞལ་ཐང་། གང་གི་སྟེང་ལྟུ་སྐུ་རྟེ་མོར་བྱིས་པ་ཞིག 画像，卷轴画。

ཞལ་མཐུན། ཁ་གཅིག་མཐུན། 一致，共同，协同；བོད་ཀྱི་ལོ་ཐུ་ཞལ་མཐུན་དུ་བསྒྱུར་པའི་གཞུང་རིག་ལྡངས་དག་ཡིན་པས་ཅིས་ཀྱང་གང་བྱང་དུ་བཅོས་མི་ཆོག 藏族译师共同翻译的经典，确实可靠，不许随便修改。

ཞལ་དྲི་བ། བཀྲ་ཤིས་པའམ་ཁ་དོ་བ། 吉祥，顺遂。吉祥顺利。

ཞལ་གདངས་པ། (1)ཁ་གདངས་པ། 张口。(2)གཞན་ཀྱི་རོང་རྫས་ལ་དམ་སེམས་བྱེད་པ། 贪求，希图。贪图他人财物。

ཞལ་གདམས། གདམས་ངག་གམ་སློབ་སྟོན། 窍诀，教言。旧译教授或教诫：ཞལ་གདམས་བསྩལ་བ། 教诲。ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཞལ་གདམས་རྣམས་སེམས་ལ་བཅངས་ཙེད། 您的教诲，铭记于心。

ཞལ་བདག དགོན་རྫེ་ཁག་གི་མཛོད་སོགས་ལ་བདག་སྐྱེད་དམ་འཛིན་བྱེད་མཁན། 保管员。仓库管理者。

ཞལ་མདངས། གདོང་གི་གཟི་མདངས། 容颜。

ཞལ་འདེབས། གཞན་ཀྱིས་གཏོང་བའི་འགྲོ་སོང་ཞུ་བའི་ཐེག་ལ་བརྒྱབ་པའི་ཁ་སྐྱོན། 捐助，捐献。在主要由别人负担的费用上添助的财物；ལམ་བཟོ་བའི་འགྲོ་སོང་ལ་ཞལ་འདེབས་རྒྱག་པ། 捐助修路费用。

ཞལ་འདོན། ཁ་འདོན། 念经，念诵。

ཞལ་བརྡ། ཁ་བད། 语言，话：དགེ་ཞིན་རིས་དབེ་ཅ་ཁྲིད་ཚར་རྗེས་རང་གར་ཞལ་བདེ་མཇད་དེ་བཞུགས་པ། 老师讲完课，便闲谈起来了。

ཞལ་རྣས་སྐྱེས། (མངོན) བྱམ་རེ། 口生。婆罗门的异名。

ཞལ་རྣས་གསུང་བཤད་བའི་བཀའ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། མདོ་སྡེད་པ་ལྟ་བུ་སྟོན་པ་དངོས་ཀྱི་ཞལ་རས་གསུངས་པའོ། 佛亲说语，亲说教，佛亲说教。三种佛语之一，如《圣般若波罗蜜多摄颂》。

ཞལ་དབོན། ཁང་པའི་རྩང་ཞལ་པ་གཉོང་མཁན་གྱི་ལས་དབོན། 泥工师傅。粉刷墙壁工人的负责者。

ཞལ་འཕངས། (1)གཞན་དུ་ཡོད་ཅས་པ་སྟེ་དེ་ཞི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སྟོས་ཟིར་བ་ལྟ་བུ། 另见，另详，余见别处。如另见《司徒文法广注》所说。(2)ཁག་དཀྲི་བའམ་གཞན་ལ་ཁག་བཏང་བ། 委过，怪张怪李：ཞལ་འཕངས་མཛད་སྟིང་འདོད་པ། 想推卸责任。རང་བྱས་ལས་ཀའི་འགན་འཁྲིད། གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་ག་ལ་འོས། 自己的工作任务，怎能把责任推给他人。

ཞལ་བ། སྐྱང་རྩལ་ཏེ་ཁང་བའི་སྐུ་དང་མཐིལ་གྱི་ངོས་འཇམ་པོ། 名词。泥墙灰。铺平室内地面或粉刷墙壁所用石灰、细泥等。ཞལ་བ་ཚོག་པ། 墙面剥落，地面破烂。མཐིལ་ཞལ། 室内地面。རྩུབ་ཞལ། 粗墙面。ཞད་ཞལ། 细滑地面。

ཞལ་བ་མཁན། རྡོག་པ་དང་ཀུང་ཤོགས་ལ་ཞལ་བ་གཉོང་མཁན། 泥水工，粉刷工人：ཀུང་ལྷོའམ་སུ་ཞལ་བ་མཁན་མཁས་པས་ཞལ་བ་གཉོང་བ། 熟练的泥水工人粉刷墙面。མིང་གི་རྣམ་ཀངས་ལ་རྗེ་ཐལ་ཉལ་དང་། བྱ་ངོས་འཆོ། ཞལ་བ་མཁན་པོ། ཞལ་ཞལ་མཁན་བཅས་སོ།

ཞལ་ཐྱང་། དབེ་ཚན་ཁ་ཐྱང་། 标题，题词，书名标签。

ཞལ་ཐྱང་བ། དབེ་ཚ་ཀློག་འཚང་སོགས་ཁང་ཚིགས་བཤམ་བདེ་བ། 顺口。念读流利：དབེ་ཚ་ཀློག་པ་ལ་ཞལ་ཐྱང་བ། 书念得顺口。

ཞལ་འཕག ཁངོ་གི་འདྲ་འཕག 面具。

ཞལ་འཐྱག་པ། སྐད་ཚ་བཤད་བཤམ་ཁ་ཐག་པ། 说话，开口：ཁོང་ལ་ཞལ་འཐྱག་ཆུ་མེད་པ། 他无话可说。

ཞལ་འཕྱེད་པ། ཁ་འཕྱེད་པ། 开，启，打开。

ཞལ་ཏད། (1)ཀུ་རེའམ་རྩེད་མོ་རྩེ་བའི་སྐད་ཚ། 戏谑，诙谐语。(2)ཁ་ཤོ་བ་ཚ་བོ། 夸口，浮夸，吹牛，吹嘘。

ཞལ་མི་གསལ་བ། ཁ་མི་གསལ་བ། 言词含糊不清，文义晦涩难解：རྩོམ་འདི་ཞལ་མི་གསལ་བ་ཞིག་རེད། 这篇文章晦涩难懂。

ཞལ་ཟས། (རྟེང) (1)ཞལ་ཟས། 馔，食品。(2)ལྷ་བཤོས། 神馔。供神的食物。

ཞལ་ཙིམ། ཙོག་ཙམ་མམ་ཁ་སྐྱ། 下颏，胡须。

ཞལ་འཛུམ། ཞལ་ཟུམ་དང་འདྲ།

ཞལ་འཚེང་འཚེང། ཁ་དང་ངོ་གངོང་འཕྲམ་མེད་མེད། 笑嘻嘻，笑盈盈：ཐོག་མར་ཁོ་སུ་དང་ཐུག་ཀྱང་ཞལ་འཚེང་འཚེང་གནང་གི་འདུག 遇到任何朋友，都笑嘻嘻的。

ཞལ་མཛེད་སྐུས་བརྒྱུད་བའི་མཚན་བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སུ་གཉིས་ཀྱི་དང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མཁས་སྐྱེ་ཁ་མ་སོགས་ཀོང་མ་ཐམས་ཅད་ལ་བསྟེན་བཀུར་ཞིང་ངེམ་ཚུལ་བསྐྱབས་བས་ཞལ་མཛེད་སྐུས་བརྒྱུད་བའོ། 眉间白毫相。如来恭敬承事亲教轨范诸师及父母长辈，感得眉间右旋白毫之相。三十二大丈夫相之一。

ཞལ་འཇུམ་བ། གང་མོ་རྒྱང་ཐད་དགོད་པ། 微

笑；མཉེས་དགས་ཞལ་འཕྲུམ་པ། 欣然微笑。

ཞལ་འཕྲོས། (1)ཕན་ཚུན་གདོང་འཕྲད་པ། 会见，会面，会晤。(2)ཚོང་འཛོམས། 会齐，聚集。

ཞལ་རྫུན། (1)རྫུན་དང་ཏམ་པཱད། 诳言，夸口。(2)ཀུ་རེ་རྩེད་པའམ་རྩེད་མོ་རྩེ་བའི་དོན། 玩笑。玩耍的言行。

ཞལ་ཞལ་མཁན། ཞལ་པ་མཁན་དང་དོན་གཅིག

ཞལ་ཞལ་བྱས། འདམ་བག་བྱགས་པ། 粉刷，涂墁。

ཞལ་ཟོལ། ཞལ་ལེ་ཁྲོལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

ཞལ་བཞུགས། མི་མ་ཤི་བར་གསོན་ པོར་ བསྡད་པའི་ཁེ་ས། 在世，健在，活着。旧译住世。ཁོང་ཞལ་བཞུགས་སྐབས། 他在世时。

ཞལ་བཅེས། ཁས་ལེན་པའི་ཁེ་ས། 承认，允诺；ཞལ་བཅེས་གཙང་མ་གདང་པ། 完全承认，完全答应。

ཞལ་ཟས། (1)ཞལ་ཟས། 食物。(2)ལྷ་བཙན། 神馔。供神的食品。

ཞལ་གཟིགས། མི་དམ་ལྷ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས་བྱང་བ་སྟེ། ཞལ་དངོས་སུ་བསྟན་པ། 亲见本尊。

ཞལ་བཟེད། ལྟད་པོར། 痰盂。

ཞལ་ཁམས། རྩེད་མོའམ་ཀུ་རེ། 笑谑，戏谑。开玩笑的话：ཁོང་གིས་གསུངས་པ་དེ་ ཞལ་ ཁམ་ ཙམ་ལས་ རྫོ་ མ་ མ་རེད། 他所说的那些话是开玩笑的，并不是真的。

ཞལ་གཅོགས། (1)གཞན་ལ་ཁག་འགེལ། 归罪，委过。(2)(མངོན) མཆུ། 罩口。嘴唇的异名。

ཞལ་ རངས། རྫ་ གདོང་། 脸，面。ཞལ་ རངས་ མཛལ་པ། 会面。ཞལ་རངས་ མཚངས་ པ། 容貌美丽。ཞལ་རངས་ནག་ཐིང་རེ་པ། 面色青黑，板起面孔。ཞལ་རངས་དམར་མདངས་བཀྲ་པ། 红光满面。

ཤར་ཐུགས་རི་བོའི་རྩེ་ནས། དཀར་ གསལ་ རྒྱ་བ་ཤར་བྱུང་། མ་རྒྱས་ཚ་མའི་ཞལ་རངས། ཡིད་ལ་འཁོད་འཁོད་བྱས་བྱུང་། 东山之顶，皎月升腾。佳人面容，浮现心中。

ཞལ་རྒྱབ། རྒྱབ་བཀུབ་ནས་ཁ་རྒྱང་བཏང་པ། 同声谴责，群起而攻之。

ཞལ་རྩོག (1)ཁ་ བརྩེམས་ནས་ སྐད་ཆ་ གང་ ཡང་ མེ་ ཤོད་པ། 闭口不言，默不作声。(2)གདོང་ནག་རྩོ་གེ་པ། 板起面孔，黑起脸。

ཞལ་ལ། ཞལ་པ་དང་འདྲ།

ཞལ་ལཀ ཁ་ལཀ་གཡ་གསོལ་ཚིགས། 膳食，餐饭，筵宴；ཞལ་ལཀ་གཏོང་པ། 开饭。ཞལ་ལཀ་ བྱལ་པ། 请客吃饭。

ཞལ་ལུ། སྐོལ་སྦྱོད་དམ་ ཐང་ པ། 碗，锅；གྲུག་པ་ཞལ་ལུ་གང་བསྐོལ་ནས་ ཕྱེ་ གཅིག་ གོང་ རྩེ་ ལ་ འདེབ་པ། 煮了一碗稀粥，献给文成公主。

ཞལ་ལུང་། ཞལ་ནས་གསུངས་པའི་མན་ངག་ གསལ་གསུང་ཐུག། 言教，口诀，教授，口传心要。解释上师口头教言的著述：ཀུན་ བཟང་ ཁྲ་ མའི་ ཞལ་ལུང་། 《普贤上师言教》。

ཞལ་ལེ་ཁྲོལ་ལེ། འབྲི་གཡག་ གི་ རྨུ་ རྡིང་ སོགས་ ཐུང་ཀ་འཐུང་བའམ་ཉལ་རྟིལ་ཀ་ཚོད་པའི་ རྣམ་པ། 飘摇长曳貌，披散下垂状，ཀུག་ཤོག་ ཞལ་ལེ་ ཁྲོལ་ལེ་ བྱོན་པ། 披着长袍。

ཞལ་ཤེས། ཁྱ་མ་སོགས་ཀྱི་ ཞལ་ གསུང་ ལ་ བརྟེན་ནས་ ཤེས་དགོས་པའི་ མན་ངག་སྡེ་ ཤོད་ དྲིལ་ བའི་ གཞུང་། 亲训。概括上师口头诀窍的著述：ཨོ་རྒྱན་ གྲིང་གཅེས་བསྡུས་ ཁན་ བདེའི་ སྡེ་ ཤོད་ ཞལ་ ཤེས། 《医门亲训·济世菁华》。

ཞལ་ཧོག། ཀུ་རེའི་རྩེ་ནས་ཀྱི་ཞལ་ གསོལ་ གཏམ། 戏言，戏谑。开玩笑的话：ཁོང་ གིས་ ཞལ་ ཧོག་

གཏང་བ་རེད། 他说的是开玩笑的话。

ཞལ་བརྒྱས། 抄写，手抄本：རྡོ་རྗེ་གཅོད་བའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཞལ་བརྒྱས་ཏྱས་པ་ཡིན། 《金刚经》一书，已经抄写完了。

ཞལ་སློབ། 及门弟子。直接教诲的徒弟，མི་ལ་རས་པ་ནི་མར་པ་ལོ་ཙྪའི་ཞལ་སློབ་གཙོ་བོའི་གྲས་རེད། 米拉热巴，是玛尔巴译师的主要及门弟子之一。

ཞལ་གསང་ཐུགས་དྭངས། 爽直，心直口快。

ཞལ་གསང་བ། 口爽直，说话无隐讳。

ཞལ་གསལ་འཁྲིད། 明文规定，明确规定：དེ་རིང་ཆུ་ཚོད་གསུམ་བར་ཚོགས་འདུ་འཚོག་ཆུ་ཞལ་གསལ་འཁྲིད་བའི་བྱ་ཐོ་འགྲེར་བྱུང། 已经得到通知，今天下午三点开会。

ཞལ་གསེར། 塑像所涂金质粉末：ལྷ་སའི་རྫེ་བོ་ལ་ཞལ་གསེར་བསྐྱེ་བ། 给拉萨大昭寺释迦牟尼佛像上涂金。

ཞལ་གསོ། 培修，添补：སྒེ་རྩལ་ལ་ཞལ་གསོ་མང་ཙམ་ཕུལ་བ། 给公物多添补一点。

ཞལ་བསིལ། (1)洗脸水。(2)漱口水。

ཞལ་བཟློ། (1)开眼，开光。迎神安位的宗教仪式。(2)奠基，建立基础。

ཞལ་ཀ་ཅང་སྐེ་རིང་བའི་ཁབ་བྱ། 头伸得长长的样子。

ཞལ་ཏོ་ཁ་ཏོ། 面不长大。如来广为一切有情多说教训，感得面貌修短适中之好。佛身八十种随好之一。

ཞི་ཀང་དྲག་དལ། 文步武迟。两文曜的检步和三武曜的迟行中数的简称。

ཞི་ཁྲོ་སྦྱགས་སྦྱོར། 静猛合修。如大威德与文殊合修等。

ཞི་ཁྲིའི་ལྷ་ཚོགས། 静猛天众。寂静和勇猛神佛会众。

ཞི་རྒྱས་དབང་དྲག 息、增、怀、伏四业。

ཞི་རྩལ། 和平方法，温和的手段。旧译仁术：ཐབས་མིག་བཟོགས་དང་བཅད་བས་གདོན། ཞི་ཚས་དེ་མི་དུག་དྲུ་འགྱུར། 拔除痈疽须灸割，和缓治疗将毒化。

ཞི་འཇམ་གལ། 平静，安宁，འཇམ་སྡུ་བཏང་བ། 平定。ཐན་ཚུན་ཞི་འཇམ་སྡུ་གནས་པ། 安宁相处。

ཞི་འཇམ། 温和，和缓。རྣམ་འགྱུར་རམ་གཤེས་ཀ་འཇམ་པོ། 温和，和缓。

ཞི་གཉིས། ཞི་གཟའ་གཉིས་ཏེ། 二吉曜。藏历称水曜和金曜为两个吉祥的星曜。

ཞི་གཉིས་ཀང་འཇོམ། དེ་ལ་དལ་དག་གིས་སྐྱབས་ནས་ཐུགས་ཀང་རེའུ་མིག་འཇེབ་ཅིང་ཡིན་ པས་ན་དེ་ལྟར་ཀྱང་གསལ། 两文检步。即所求日该曜距春分点

的弧长。此数值减去"迟中"后为查疾行步度盈缩表用的引检数，故名。

ཞི་གཏིས་དུས་བར། ཞི་ གཟའ་ གཉིས་ ཀྱི་ དུས་ བར་ དུ་ ཉི་ བར་ དང་ དོན་ གཅིག་ 两文迟中。两文晡迟中数，概念与"中日"相同。

ཞི་མཐའ་བྱེད། (ཁངས) འདོད་ལྷ། 摧静。欲天的异名。

ཞི་དུལ། རྒྱུད་ བཟང་ ཞིང་ སྦྱངས་ ལམ་ འཇམ་ པོ། 善良，调柔。心地善良、举止温和。

ཞི་དྲག ཞི་ བ་ དང་ དྲག་ པོ། 文武。温和与粗暴。旧译静猛：ཞི་ དྲག་ གཉིས་ ལྡན། 文武双全。ཞི་ དྲག་ གི་ ཐ་ གཞུག 军政措施。

ཞི་དྲག་ གཏིས་ འཛོམ། ཞི་ བ་ དང་ དྲག་ པའི་ ལས་ དོན་ གཉིས་ འཛོམ། 能文能武，文武双全。

ཞི་དྲག་ དཔོན་ རིགས། ཞི་ བ་ དང་ དྲག་ པའི་ འགོ་ ཐེབ་ མི་ སྡེ། 文武官员。

ཞི་བདེ། མིང་ འཇུག་ ཚད་ པའི་ བདེ་ སྐྱིད། 太平，和平。

ཞི་བདེ་ མཉམ་ གཅས། སྲིད་ ཚོགས་ ཀྱི་ ལས་ ལུགས་ མི་ འདྲ་ བའི་ རྒྱལ་ ཁབ་ བར་ ཞི་ བའི་ ཐབས་ ཤེས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ ཐན་ ཆད་ བར་ གྱི་ རྩོད་ གཞི་ ཐག་ གཅོད་ དང་། འདྲ་ མཉམ་ གཏིས་ ཐན་ གྱི་ གཞི་ རྩའི་ ཐོག་ ཐབ་ ཁང་ བར་ གྱི་ དཔལ་ འབྱོར་ དང་། རིག་ གནས་ ཀྱི་ འབྲེལ་ བ་ འཕེལ་ རྒྱས་ གཉིས་ པ་ ལ་ ཟེར། 和平共处。指不同社会制度的国家，用和平方式解决彼此争端，在平等互利的基础上，发展彼此间的经济和文化联系。

ཞི་གནས། (ཤ་ མ་ པ) ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱམས་ ཅད་ ཀྱི་ རྒྱུ་ ཆིང་ སམ་ ཟུ་ ཞེས་ སྟེ། ཐུ་ རེལ་ གྱི་ ཡུལ་ ལ་ སེམས་ གཡེང་ བ་ ཞི་ བར་ བྱས་ ནས་ བསམ་ གཏན་ གང་ ཆུང་ སྐྱེས་ པ་ དེ་ ལ་ སེམས་ རྩེ་ གཅིག་ ཏུ་ གནས་ པའོ། 止，寂止。梵音译作奢摩他或三摩地。一切禅定的总括或因。心不散往外境，专一安住所修静虑之中。

ཞི་གནས་ཀྱི་ སྟོབས་ བཅས་ དྲུག ཐོས་ པའི་ རྒྱུན་ དང་། བསམ་ པའི་ རྒྱུན། དྲན་ པའི་ རྒྱུན། ཤེས་ བཞིན་ གྱི་ རྒྱུན། བརྩོན་ འགྲུས་ ཀྱི་ རྒྱུན། འདྲིས་ པའི་ རྒྱུན་ རྣམས་ སོ། 修止六力，奢摩他六力：闻力、思力、正念力、正知力、精进力和串习力。

ཞི་ གནས་ ཀྱི་ དམིགས་ ཡ་ བཞི། ཁྱབ་ པའི་ དམིགས་ པ་ དང་། རྒྱུད་ པ་ རྣམ་ སྦྱོང་ གི་ དམིགས་ པ། མཁས་ པའི་ དམིགས་ པ། ཉོན་ མོངས་ རྣམ་ སྦྱོང་ གི་ དམིགས་ པ་ རྣམས་ སོ། 修止四所缘，奢摩他四所缘：周遍所缘、净行所缘、善巧所缘和净惑所缘。

ཞི་ གནས་ ཀྱི་ ཚོགས། མཐུན་ པའི་ ཡུལ་ ན་ གནས་ པ་ དང་། འདོད་ པ་ ཆུང་ བ། ཆོག་ ཤེས་ པ། ཐ་ བ་ མང་ པོ་ ཡོངས་ སུ་ སྤང་ བ། ཚུལ་ ཁྲིམས་ རྣམ་ པར་ དག་ པ། འདོད་ པ་ ལ་ སོགས་ པའི་ རྣམ་ པར་ རྟོག་ པ་ ཡོངས་ སུ་ སྤང་ བ་ སྟེ་ དྲུག་ གོ། 止资粮。修止应具备的六种事：环境合适、少欲、知足、戒除事多、戒律清净和戒除贪等寻思。

ཞི་ གནས་ ཀྱི་ ཡིད་ བྱེད་ བཞི། བཟློག་ ཏུ་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ བྱེད་ དང་། ཆད་ ཅིང་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ བྱེད། ཆད་ པ་ མེད་ པར་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ བྱེད། རྩོལ་ བ་ མེད་ པར་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ བྱེད་ བཅས་ བཞིའོ། 奢摩他四作意：励力运转作意、有间缺运转作意、无间缺运转作意和无功用运转作意。

ཞི་ གནས་ ཀྱི་ གསོ་ སྦྱོང་། གསོ་ སྦྱོང་ གི་ ནང་ གསེས། རྩོད་ བསགས་ ཀྱི་ ལས་ སྨིན་ སྦྱོང་ ཐེབ་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ རྣམ་ པར་ དག་ པ་ ལ་ བརྟེན། ལམ་ ནང་ རིག་ པའི་ རྩེ་ སྐྱོང་ ལ་ ཐོས་ བསམ་ ཚུལ་ བཞིན་ དུ་ བྱས་ ནས་ དེའི་ དོན་ བསྒོམ་ པས་ ཉམས་ སུ་ ལེན་ པ་ སྟེ། སེམས་ གནས་ པའི་ ཐབས་ དཀྱུས་ ཞེ་ གནས་ བསྒྲུབ་ ཅིང་། དེན་ པ་ ཉིད་ བཞག་ པའི་ སོགས་ ཀྱིས་ ལྷག་ མཐོང་ གི་ ཤེས་ རབ་ བསྒྲིད་ ལ་ ལམ་ ལྟ་ བྱང་ ཐུགས་ སོ་ བདུན་ གྱིས་ བསྒོད་ ནས་ འབྲས་ བུ་ བཞི་ འཐོ་

བར་ཟིད་བའོ། 静虑布萨。布萨之一。为净除过去所造业障以清静戒为基础，道为如理闻思佛教三藏，修行其中之义，修九住心以修止，生起四念住等观慧，五道三十七菩提分，得四果。

ཞི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉེས་པ་ལྔ། 懈、忘、沉掉、不作行和作行。修止五过：懈怠、忘念、沉掉、不作行和作行。

ཞི་གནས་ཉེས་མཐུན་པ། 随顺奢摩他。轻安所摄第九住心近似分止。

ཞི་གནས་མཆོག་ཏིད་པ། 正奢摩他。初静虑将禅所摄根本定。

ཞི་དཔོན། 文官。从事非军事工作的官员。

ཞི་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) 静止，平息；རླུང་འཆུབ་ཞི་བ། 风暴平息。ཚ་བ་ཞི་བ། 炎热消散。གང་བ་ཞི་བ། 寒气消失。ཁོང་ཁྲོ་ཞི་བ། 怒气平息。❷名词。(1)(མངོན) ས་མོ་ཀ་ལོ། 平和。己酉年、土鸡年的异名。(2)འགོག་བདེན་གྱི་རྣམ་པའི་གྲངས་ཤེག་སྟེ། མ་ཞི་བར་ཟིད་པ་འདུ་ཤེད་སྤྲུལ་བསྟལ་ཏེར་ལེན་ཐུ་ཕུང་པོ་རྣམས་དང་བྲལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཏེ། བདེན་བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ཁ་ཅིག་གོ། 静。四谛十六行相之一。一切招引不得寂静行苦诸蕴皆已息灭故名为静。(3)ལས་བཞིའི་ཁ་ཐུལ། ནད་གདོན་སོད་འཇིགས་པ་ཉི་བར་ཞི་བ། 灭灾。四业之一。(4)ཐར་པ་དང་ཐུབ་འདས། 解脱，涅槃。●དྲག་པའི་རྣམ་གྲངས། 形容词。温和，柔和；སེམས་ཐུབ་ཞི་བ། 心情恬静。རང་བཞིན་ཞི་བ། 性质柔和。ཞི་བ་དང་དྲག་པའི་ལས་ཀུན་ལ་འགྲན་པའི་ཐུ་ཐམས་ཅད་བྱལ་བ། 文事武功，均无匹敌。

ཞི་བ་གླིང་པ། (མངོན) ཚངས་བདག 静生。象鼻天的异名。

ཞི་བ་ཧྲིཾ་བོ། (ཤེཏཱཾཀཱ) ཚེས་ཀུལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དུས་སུ་བོད་ཏ་གདན་ངོངས་པའི་ཀུ་གར་གྱི་བཱན་དེ་ཏ་ཤཱནྟ་རཀྵི་ཏ་གནས་སརྐ་བྱས་པང་བྷ་སྟོན་བཞེད། 寂藏。梵名辛当嘎帕。古印度一佛学家名。赤松德赞时迎入西藏，据布敦说他曾为桑耶寺开光安位的参加者。

ཞི་བ་སྒྲུབ་འབྲས། 清净涅槃。永断烦恼所证灭谛。

ཞི་བ་ཚཙྩ། (ཤཱནྟྲཀྵི) སྔར་སྒྲུབ་ལའི་ཡུལ་དུ་ཟ་ཅོར་ཀུལ་བའི་ཐུས་སུ་འཁྲུངས། དཔལ་ན་ལེནྡྲ་སྦྱབ་དབོན་ཆེ་ཤེས་རྒྱབ་ཀྱི་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བཤེས་པར་རྫོགས། ཀུ་གར་གྱི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་སྦྱབ་དབོན་ཞིག་དང་། དབུ་མ་ཀར་པ་གསུམ་གྱི་ཚ་ཀུལ་ཞེག་ཡིན། དབུ་མ་རྒྱན་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་བརྩམས། ཚེས་ཀུལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་བོད་དུ་ཕེབས། བསམ་ཡས་གཏུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་ཁོར་ཡ་མཐད། སད་མི་མི་བདུན་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་ལྡེ་བོད་དུ་ཐོག་མར་བརྟགས། འདུལ་བ་དང་དབུ་མ་ཟླུལ། མཚན་མཁན་བོ་ད་ནི་སཀྱ་ཞེས་གྲགས། མཁན་ཆེན་འདི་དང་། སྦྱབ་དབོན་བང་མ་འབྱུང་གནས། ཚེས་ཀུལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གསུམ་ལ་ མཁན་ སྦྱབ་ཚེས་གསུམ་དུ་གཏས། སྲ་ཕྱིར་བོད་དུ་ལོ་བཏུ་ལྔག་ཙམ་བཞུགས་ཏེ་གཤེགས། 希瓦措。译言静命、寂护。古印度一佛学家名。生于孟加拉，为萨霍尔王之子。后于那烂陀寺依止智藏论师出家，受具足戒。为中观自续派论师及东方三中观师之一，著《中观庄严论》。八世纪中，应

藏王赤松德赞邀请至西藏，设计修建桑耶寺，度初试七人出家，并开始建立僧伽制度。宣说律学、中观，与赤松德赞和白玛穹乃，并称为师君三尊。前后在藏十余年，卒于吐蕃。

ཞི་བ་ལྷ། སྒྲ་ཤའི་དུས་རབས་བདུན་པའམ་བཅུད་པ་ཙམ་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་བོ་དགེ་བའི་ཚེ་ཆའི་སྐས་སུ་འཁྱངས་ཤིང་། ཆུང་མེད་ཞེ་བའི་ཚོ་ཆ་ཟེད། ན་ལེནྡྲ་རབ་དུ་བྱུང་ནས་སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཀའ་བཤད་ཐོས་ཤིང་། ཆུང་མེད་ཞེས་བྱ་བ་ཁོང་ནས་ཀྱང་ཞི་བ་ལྷ་ཞེས་བྱ་བ་ཤར་ཏེ། ཕྱིས་ཀྱང་དེ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཞི་བ་ལྷ་ཞེས་བྱ་བ་ཤར་ཏེ། ཞི་བ་ལྷ་ཞེས་བྱ་བ

བཞིན་དུ་ ཞི་བར་ བྱེད་པ་ ལ་ ཞི་ བྱེད་ ཅེས་ དང་། ལུས་ཀྱི་ ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱི་ གནས་ནས་ སྐྱོང་བར་ བྱེད་པ་ལ་ སྐྱོང་ བྱེད་ ཅེས་ཏེ་ གཉིས་ སོ། 和解与清利。服药以使疾病自然解除与使之上清下利之疗法。

ཞི་མ། (མངོན་) (1)ལྷ་ མོ་ ཁྱ་ མ། 邬摩天妃的异名。(2)རྒྱ་བཙུན་སྐྱེལ་མ། 度母的异名。

ཞི་ཤི། (ཁྱད་) ཅི་འདམ་ཁུམ་བྱ། 猫。

ཞི་མོ། (ཁྱད་) བུ་མོ། 女孩。

ཞི་འཚོལ། (མངོན་) ཉན་ ཐོས། 寻寂。声闻的异名。

ཞི་འཇིག་པ། (མངོན་) འཁོར་བ། 持寂。轮回的异名。

ཞི་གཟའ་གཉིས། གཟའ་ལྔའི་ནང་གི་ལྷག་པ་དང་ པ་སངས་གཉིས། 两文曜。五曜内的两文曜，即内行星：水曜和金曜。

ཞི་གཟའ་བཞི། ཟླ་བ་དང་། ལྷག་པ། པ་སངས། མཐུག་རིང་སྐེ་བཞེ་ནི་ཏེ་ མའི་ གཡོན་ ནས་ འཆར་ ཏུབ་ཅིང་ཉིང་། གཡོན་གྱི་ཁག་ལ་གཏུ་འགྱུར་བས་ན་ཞི་གཟའ་ཞེས་བྱའོ། 四文曜：月亮、水曜、金曜、长尾(彗星)四曜，合日后出没于太阳左侧。因其在左，故名文曜。

ཞི་ཕྱེ། (ཁྱད་) བུ་ཕེ་མིང་། 男孩。

ཞི་ལྷག ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 止观。奢摩他和毗婆舍那。

ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ། མེམས་ རྩེ་ གཅིག་ བའི་ ཞི་གནས་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་ འབྲེལ་ བའོ། 止观双运。心住一境之止与妙观察之观同时运行。

ཞིག ❶ང་ན་མ་འ་ར་ལ་དང་མཐའ་མེད་ བཅས་ ཀྱི་ རྣམས་སུ་སྣོར་ཏུའི་ཕྱིད་གཞན་དབང་ཅན་ ཞིག 用于ང་ན་མ་འ་ར་ལ་和无后加字尾后面。助词。一，某一。泛指某人、某事、某物：མི་ཞིག 一个人，某人。གང་ཞིག 某。སྨན་གྱེན་ཞིག 一剂药。ཕྱ་བ་ཞིག 一件事。ཡུལ་ཞིག 某地。❷གྲུལ་ཚིག་སྟོན་ཅིང་ཀྱི་ཚིག་ཁོགས་ཀེག 语气词。表命令式语气词：འདིར་མ་ཡོང་ཞིག 莫到这里来！

ཞིག་རུལ་མེད་བའི་བྱིང་རྒྱུ། རྒྱུའི་རྒྱུ་ཀྱི་ ནང་གཞན་ཤེག་སྟེ། རྒྱང་ཡོད་ཞིག་ནས་མེད་བའི་དངོས་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་དོས་འབྱས་བྱའི་ དངོས་ པོ་ གཞན་ ཞིག་བསྐྱེད་པ་སྟོན་བའི་རྒྱུའི་ རྒྱུ། 坏灭能作因。从原有的已经坏灭成为无有，因而生起另一后果的修辞法。因由修饰法之一。

ཞིག་པ། ❶ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་ འཇིག་ བའི་ འདུས་པ། ❷(མངོན་) འཆི་བ། 寂静。死的异名。

ཞིག་ཅི། ❶ཚག་ དྲེམ། 形容词。残破，破碎：རྒྱབ་སྟེགས་ཞིག་པོ། 破凳子。དཔེ་ སྐྱམ་ ཞིག་པོ། 烂书柜。ཀོ་ སྐམ་ ཞིག་པོ། 破皮箱。❷名词。(1) བདེན་འཛིན་ དང་གཅིག་ འཛིན་ གྱལ་ བའི་གང་ཟག 现证空性者，已断二执者。(2) སྡོམ་ པ་ སྐྱོང་བའི་ངན་ སྐྱོང་ཅན། 破戒者，戒律破坏者。

ཞིག་རུལ། ཚག་ གྱམ་ ཚོག་ དྲུལ། 破烂，败坏：ཁང་རྩིང་ཞིག་རུལ། 破旧的房屋。སྐྱོད་ལམ་མི་ བཟུན་བའི་ཞིག་རུལ། 行为败坏。

ཞིག་གསོ། ཉམས་གསོ། 培修，修缮：གཞུང་ལམ་ ཞིག་གསོ། 培修道路。འཇམ་སྐྱེལ་ཞིག་གསོ། 修葺茅屋。འཕྲུལ་འཁོར་ཞིག་གསོ། 修理机器。

ཞིག་གསོ་འཇིག་སྐྱབ། ཉམས་ གསོ་ དང་ བདག་གཅེས། 整修，维护。

ཞིང་། ❶ལྷུལ་ཡུང་དང་རྒྱལ་ཁམས། 名词。地方，国土，世界：ཞིང་ཆུང་། 小地方。 ཞིང་ཆེན། 省。དག་བའི་ཞིང་། 净土。བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས། 极乐世界。སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་། 佛国，佛土。འདུལ་ཞིང་། 教化方域。བསོད་ནམས་ཀྱི་ ཞིང་། 福田。སྙིང་ རྗེའི་ ཞིང་། 悲田。ཚོགས་

ཞིང་། 资粮田。ཞིང་ལ་ཕེབས་པ། 归西，人死。ཞིང་ལ་གཤེགས་པ། 升天，人死。 ❶ང་ན་མ་ར་བ་ལ་ མཐའ་ མེད་ རྣམས་ ཀྱི་ མཐར་ སྐྱོང་ ཀྱི་ མཚམས་སུ་ ཆོག་པའོ་ གཞན་ དབང་ ཅན་ ཞེས 连词。而，而且，并且。一个用于ང་ན་མ་ར་བ་ལ 诸字尾和无后加字的后面的不规则虚词。 相当于汉语的"而"字，但 ཞིང་字只用于词尾或句末，与汉文"而"字加于词句之前不同，དེའི་ཞིང་ བྱས། 聋而蠢。བདེ་ ཞིང་ སྐྱེད། 安适。རོང་ ཞིང་ འཁྲུལ། 错误。ཇ་ དཀར་ཇ་ དུངས་ ཀྱིས་ བཀང་ ཞིང་ སར་ བཞག་པ། 茶杯里装满清茶(而)放置地上。

ཞིང་ཁུལ། ས་ཞིང་ཁྱོ་ཤུལ་པ། 份田，份地。

ཞིང་ཁྲིས་མ། ཡུལ་ ཉིང་ བཞིར་ སྐྱེས་ བའི་ ཚེ་ ཐུ་མཐའ་མེ་ རྐྱེའི་རྡོག་རིམ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མ། 刹土空行母。生于二十四域的空行母或凡人圆满次第女瑜伽行者。

ཞིང་སྐྱོང་། ཡུལ་ཁམས་ཤམ་གནས་རི་ སྐྱོང་ མཁའ་ཀྱི་ སྲུང་ མ། 刹土神。守卫方国、神山的护法神祇。

ཞིང་ཁ། ལོ་ རྟག་ འདེབས་ པའི་ ས་ ཞིང་། 耕地，田地。种植农作物的土地：རི་ཞིང་། 山地。ཐང་ཞིང་། 平原田地。ཏས་ཞིང་། 麦田。ཚལ་ ཞིང་། 菜园。བོང་ཞིང་། 生产地，庄稼地。ཆུ་ཞིང་། 水浇地。ས་ཞིང་། 土地。ཞིང་ཁང་ རོང་ གསུམ། 田土、屋宇、财物三者。ཞིང་ ལྷོ་ བ། 犁田耕地。ཞིང་ལ་ལྗང་ བཀྱམ་པ། 施肥。ཞིང་ག་ འདེབས་པ། 种地。ཞིང་ག་ བོག་ མར་ གཏོང་བ། 出租土地。ཐོ་ གཏད་ གང་ རིར་ བཅོལ་ ནས། ཞིང་ ཆུང་ ཐུན་ བས་ འཆི་ གས་ སོང་། 心愿寄托雪山，田块旱得冒烟。意谓远水不解近渴。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ འབྱུ་ སྐྱེ་ ས་ དང་། འབྱུ་ ཤི་ སྐྱེ་ གནས། འབྱུ་ ཤི་ ཞིང་། འབྱུ་ ས། ཤུ་ ཆིག་ ཅན། ཆོ་ ས། ཞིང་ ས། ས་ཞིང་ བཅས་ སོ།

ཞིང་ཁ་ཆུ་ མ། ཆུ་ གཏོང་ ཆུ་ ཚོད་ བའི་ ཞིང་ཁ། 水浇地，水田。能引水灌溉的土地。

ཞིང་ཁ་ཟུ་ སོག ལབ་ཏུ་ མི་ བྱའོ་ ཞིང་ཁ། 熟荒地，休闲地。མི་ ཚང་ དེ་ ཐམས་ ཅད་ དུ་ ཐུ་ ལུས་ ཏེ་ ཞིང་ཁ་ རྣམས་ ཐ་ སོག་ ཏུ་ ལུས་ པ། 那户人家已经没落，致使熟荒地未能耕种。

ཞིང་ཁ་ སེར་ ལངས། ས་ ཞིང་ ཆོ་ སྐྱ་ བཏུབ་ སྟེ་ ཞིང་ ཆུ་ བཏང་ རྩེ་ས་ ཐོན་ འདེབས་ རུན་ པ། 耕地翻黄，耕地滋润。土地经过翻耕、浇灌，以便适宜播种。

ཞིང་ཁམས། (1)ཡུལ་ སྐྱིའི་ མིང་། 地方，方域。一定地区通称。(2)སངས་ རྒྱས་ བྱང་ སེམས་ ཀྱི་ ཀན་ས་ཡུལ་དག་ ཞིང་ བདེ་ བ་ ཅན་ ལྟ་ བུའོ། 净土，佛国。诸佛菩萨的清净世界如极乐世界等。

ཞིང་ཁྲལ། ས་ ཞིང་ ཀི་ ཁྲལ་ རིགས། 田赋，地租。田亩捐，土地税。

ཞིང་ག། ཞིང་ཁ་ དང་ འདྲ།

ཞིང་ཁྱི་ བཀོད་ པ། བདེ་ བ་ ཅན་ སོགས་ ཞིང་ ཁྱི་ ཆགས་ རྫོལ་ དང་ དབྱིབས་ བཀོད། 佛土庄严。净土的内部结构和组成情况。

ཞིང་ཁྱི་ ཐ་ ཤུ། (1)ཞིང་ ཁྱི་ རྒྱ་ ཚོད། 土地面积。(2)ཞིང་ཁམས་ ཀྱི་ རྒྱ་ ཚོད། 刹土广袤。佛国范围。

ཞིང་ཁྱི་ བོག་ ཁས། (1)སྐྱེན་ ཐོག་ ཁྱི་ ཕྱད་ ཅས་ སྐྱེད་ པ་ ཞིང་ ཁྲལ། 新粮地租。旧时，农奴收获后最先交纳给农奴主的尝新粮食。(2)(རྩེད་) ས་ ཞིང་ ཁྱི་ འབྱ་ སྐལ། 田赋。

ཞིང་ཁྱི་ ཐུན། ཞིང་ཁའི་ སོན་ འབྲུ་ དཔག་ ཅས་ ས་ ཞིང་ རྒྱ་ ཆེ་ ཆུང་ ཉུ་ ཐུལ་ དེ་ མངའ་ བདག་ ཁྲི་ རབས་ ཀྱི་ སྐབས་ ཅས་ གསར་ གྱི་ བྱས་ པའི་ ཚེ་ རྒྱས་ འདུག 土地播种量。根据撒播种子数量多少以计算土地面积大小的方法。史载此种计算法则始于九

世纪中叶吐蕃王赤热巴坚时。

ཞིང་ཀྲ། ཞིང་བདག་ལ་སྦྱིད་པའི་ཞིང་བཀས། 地租。交给地主的土地租税。

ཞིང་ཁྱིམ། ས་ནམ་པའི་ཁྱིམ། 农庄，农村。

ཞིང་བཀེག་གས། སད་སེར་བཙའ་ཐན་སོག་ཤ་རྐྱ་ལ་གནོད་ཅེད། 农业灾害。霜、雹、涝、旱等损伤农业的自然灾害。

ཞིང་ཆོད། ཞིང་ས་གྱོང་ཡིལམ་མ་དུལ་བ། 荒土，瘠地，熟荒地。ཐན་མེད་ཀྱི་ཞིང་ཆོད་རྣམས་ཞིང་ས་གཡེན་པོར་སྒྱུར་བ། 把闲置的荒地变成肥田沃土。

ཞིང་ངམ། ས་རྒྱུ་རྩྭ་བའམ་སྟོན་རོག་ཐྱེ་དཀའ་བའི་ཞིང་། 瘠地，不毛之地。不生长庄稼的土地。

ཞིང་བཅུ་ཚང་བའི་བསྒོམ་དཀྲ། རྒྱུད་ལས་གསུངས་པའི་བསྒལ་བྱར་གྱུར་པའི་བསྟན་པའི་དགྲ་བོ་ལ་ཉེན་པ་བཅུ་ཚང་དགོས་པ། བསྟན་པ་བཤིག་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་ལ་སྨད་པ། དགེ་འདུན་གྱི་དཀོར་འཕྲོག་པ། རིན་ཆེན་ལ་སྐྱོད་པ། ཐེག་ཆེན་ལ་སྐྱོད་པ། ཕ་མའི་སྐུ་ལ་བརྡོ་བ། རྟེ་རྗེ་སྐུབ་གོམས་སུན་འབྱིན་པ། སྐྱབ་ལ་བང་གཅོད་ཅེད་པ། བཅུ་པ་སྙིང་རྗེ་ཀུན་ནས་མེད་པ། དམ་ཚིག་རྩོམ་པ་དང་བྲལ་བ། ལས་འབྲས་ལ་ཟོག་ཕྱ་སྟེ་བཅུའོ། 十恶怨敌，十逆怨贼。佛教密乘所说应杀不赦的十恶怨敌：毁灭佛教、摧残三宝、劫夺僧财、谩骂大乘、戕害上师、挑拨金刚弟兄、障难修行、绝无慈悲、背弃誓戒和颠倒业果。

ཞིང་ཆས། ས་ནམ་ཡོ་བྱད། 农具。

ཞིང་ཆུ། ཞིང་ཁར་གཏོང་ཆུའི་ཆུ། 灌溉水。浇灌田地的水；ཞིང་ཆུ་འདེན་པ། 引水灌溉。ཁྲོད་ཀྱི་བཅས་ནས་ཞིང་ཆུ་འཁྱམས་གཏོང་ཅེད་པ། 修渠灌溉。

ཞིང་ཆུ་མ། ཞིང་ལ་ཆུ་འདེན་ས་ཡོད་པ། 水浇地。能灌溉的田地；ཞིང་ཆུ་མའི་ནང་ནས་ས་ཕུ་རྒྱུ། 水浇地里生稻谷。

ཞིང་ཆེན། ཡུལ་ཁམས་ཆེན་མོ། 大区域，省。

ཞིང་ཆེན་བགས་པ། ཞིང་བཅུ་ཚང་བའི་དགྲའི་མི་ཕུག་ས་ཡན་ལག་ཕྱེ་ཆང་པ། 人皮。十恶怨敌的头颅及四肢并具的整张皮子。

ཞིང་མཆོག དག་ཞིང་གི་མཆོག 最上净土，殊胜清净佛国。

ཞིང་བཤེད་པ། མི་ཤི་བའི་ཞེ་མིང་། 去世，逝世。死去的敬词。

ཞིང་གཉེར། ཞིང་ཁ་ཕྱ་མཁན་འགོ་ཅེད་པ། 庄头。旧时，看管庄稼的头人。

ཞིང་ཟ་ཆད། ལོ་རྩྭ་ཡག་པོ་མི་སྐྱེ་བའི་ཞིང་ས། 恶土，瘠地。土质恶劣的下等耕地。

ཞིང་དག་བའི་སྒྲུབ་བ། ཤེད་ཐེག་དེག་བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། ཞིང་དག་པ་ཆུ་ནས་མེད་བའི་སྒྲུབ་པ་སྟེ་རང་གང་དུ་འཚང་ཐུ་འགྲུར་གྱི་སྟོང་ཀྱི་ཞིང་དང་བཅུད་ཀྱི་ཤེས་ཅན་ཁྱད་པར་ཅན་འཕྲུབ་བའི་སྒྲུབ་ལས་ལ་སོགས་བའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མཐུ་ཅན་དུ་གྱུར་བའི་རྣལ་འབྱོར་དེའོ། 清净佛土加行。智度七十义之一。大愿等猛利善根，成为各自将来成佛所在特殊情器世间的净地瑜伽。

ཞིང་དྲུག ས་ནམ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ། 农户，ས་ཆ་འདིར་ཞིང་དྲུག་ཅི་ཙམ་འདུག 此地有多少农户？

ཞིང་བདག ས་ཞིང་བདག་ཏུ་བརྟེན་ཞིང་། རང་རྟེན་གྱིས་ངལ་རྩོལ་མི་བྱེད་པར་ས་ཞིང་བཀྲས་མང་པཉྩ་དན་ཞིང་པར་བཀུ་གཞོག་བྱེད་པར་བཟོད་ཏེ་འཚོ་བ་རྒྱལ་མཁན་གྱལ་རིམ་དེ་ལ་ཟེར། ཞིང་བདག་གྱལ་རིམ་གྱིས་ཞིང་

ཡར་བཀུ་གཞོག་ཅིང་སྤྱང་གཙོ་བོ་ དེ་ ས་ བོགས་བསྡུ་བ་དེ་རིད། 地主阶级。占有土地，自己不劳动，依靠剥削农民为生的阶级。地主阶级对农民的剥削主要是地租。

ཞིང་འདེབས། ཞིང་ཁར་ས་བོན་འདེབས། 播种，种地。在田地里撒播种子：ཞིང་འདེབས་རྩ་ས། 早播。ཞིང་འདེབས་ཕྱི་ས། 晚播。ཞིང་འདེབས་བར་ས། 中播。此时播种最为适宜。

ཞིང་རྫོང། སོ་ནམ་བའི་རྡེ་ཚོའམ་ཚོང་ཚོ། 农村。

ཞིང་པ། སོ་ནམ་བྱེད་མཁན། 名词。农民。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཞིང་པས་པ་དང་། ཤས་པ། སོ་ནམ་པ་བཅས་སོ།

ཞིང་དཀྱུ། (རྟིང) ཞིང་ཁའི་ཁྲལ། 地租。土地租税。

ཞིང་ཕྱོགས། ཞིང་ཆེན་བཤས་བའི་བསྡུས་ཚོག

ཞིང་ཐུ། (རྟིང) ཞིང་ཁ་ཆོ་སྒོག་རྒྱག་པ། 耕田，翻地。

ཞིང་བོགས། ཞིང་ཁལ་བོགས་མ། 田租，地租。

ཞིང་ཐང། བཤས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་སྤྱི་ཚོགས་རང་དབང་བདག་གཉས་ བཤས་ བཀོད་ རྒྱུད་ འཛིན་ བདག་ཙའི་མངའ་ ངོག་ཏུ་ ཡོད་ བའི་ཞིང་ ལས་ཐོན་ སྤྱིད་ཀྱིས་ རྩལ་ བཤུ་ གཞོག་ སྐྱང་ཞིང་། རང་དབང་དང་ཚབ་སྐྱིད་ཀྱི་དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད་པ་ཞེག 农奴。封建社会中隶属于农奴主或封建主的农业生产劳动者。在经济上受剥削、没有人身自由和任何政治权利。

ཞིང་འཇྲུ། སྐྱོན་ཐོག་ལ་གནོད་སྐྱེན་བྱེད་བའི་འབྱུ་རིགས། 害虫。危害农田作物的昆虫。

ཞིང་མིག ཞིང་ཁའི་ངོ་གངས། 田亩，地块；མི་ཚང་འདི་ལ་ཞིང་མིག་ཆེ་ཆུང་བསྡོམས་བདུན་འདུག 这户人家共有大小田块七处。

ཞིང་ལྟུ། ཞིང་གི་མཐའ་མཚམས། 田边，地边。

ཞིང་སྐོར། ཞིང་གའི་གནོད་འབྱུ་གསོད་བྱེད་ སྨན་རིགས། 农药。灭除农田害虫的药物。

ཞིང་ཚན། ཞིང་ཁའི་ལེ་ཚན། 田块，地块。土地片段。

ཞིང་ཚིགས། ཞིང་ ཁའི་ མཚམས། 地段。田地边界。

ཞིང་མཚམས། ཞིང་ཁའི་མཚམས་སམ་ཐུ་ཚིགས། 地界，田地边界。

ཞིང་བཟང་། ས་ ཏོག་ཡག་པོ་ སྐྱེ་བའི་ ཞིང་ས། 良田。出产好的土地：ཞིང་བཟང་ལ་སོན་བཟང་འདེབས་པ། 肥田里面播良种。

ཞིང་ཡངས། བའ་མེད་དུ་སྤོང་བར་ལུས་བའི་ས་ཞིང་། 荒地，闲田。未加耕种、荒芜废置的土地：བདག་མེད་ཞིང་ཡན་གྱི་ནང་དུ་རྩུ་ དན་གྱིས་ཁེངས་པ། 无主荒地，杂草丛生。

ཞིང་ཡྱུར། ཞིང་ཁའི་ནང་གི་ཆུ་འཁྲིལ་ལམ་གྱི་ཀ། 灌渠。田地里的水沟。

ཞིང་ར། འཕྲལ་འཁོར་བའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཞིང་ལས་ ཐོན་རྒྱུ་ཆ་ཆེན་བྱེད་བའི་ཁ་ལས་ སྡེ་ ཚན་ ལ་ ཟེར། 农场。使用机器、大规模进行农业生产的企业单位。

ཞིང་རིན། ཞིང་ གའི་ རིན་ གང་། 地价。田地的价值。

ཞིང་རྩེངས། ཞིང་ཁ་ ག་ ཆོད་དམ་ ག་ ཚོག 熟荒地。

ཞིང་རྩེལ། ཞིང་ ཆོས་ བའི་ ཤུལ། 犁沟。耕地时犁头翻出的槽子。

ཞིང་ལ་སྐུ་ཆུ་གཏོང་བ། ཞིང་ལ་ཆུ་ སྐྱ་མ་གཏོང་ བའི་དུས་ལ་ སྐྱེས་པ། 早灌。农事用语。

ཞིང་ལས། ས་ནམ་གྱི་ལས་ཀ། 农业，农事；ཞིང་ ལས་ ཐོན་ སྤྱི། 农业生产。ཞིང་ ལས་ ཐོན་ དངོས། 农产品。

ཞིང་ལས་གྱིས་འཚོ་བ། (མངོན) ས་ནམ་པ། 以农为生者。农人的异名。

ཞིང་ཤག་པ། རིན་སྤུངས་བའི་སྡེ་པ་ཞིང་ ཤག་པ་

ཆེ་བཀྲན་རྡོ་རྗེས་རབ་ བྱུང་ དགུ་ བའི་ ཤིང་ ཐུང་ ལོར་འཁངས་ཀྱན་ལོག་ཀི་སྐབས་ དང་ བསྟུན་ ནས་ མངའ་ཐང་བཟུང་། དེའི་ཚ་ བོ་ཕྱུན་ཆོགས་རྡོ་རྗེས་རབ་ བྱུང་བཅུ་བའི་ ས་རྟ་ ལོར་ ལྷ་ ས་ འཇུལ་ བའི་ སོག་དམག་གིར་ཉ། གཙུག་ལག་ཁང་དང་ ར་ མ་ཆ་ སོགས་རྙེད་གནས་ཞིག་གསོ་ བྱས། དབུས་གཙང་མཐའ་དག་རིམ་ གྱིས་ ཚབ་ ངོག་ ཏུ་ བཅུག་ གཙང་སྟོད་ཀྱལ་ པོར་ གྱགས། དེའི་ བྱ་ཀམ་ བསྟན་སྐྱོང་དབང་ པོ་ སྟེ་ ཀྱའི་དེབ་ ཐེར་དུ་ གཙང་ པ་ ཅན་ ཞེས་ གྱགས་པ་དང་ རྗེ་ནང་ པ་ དུ་ ར་ ཐ་ མཆོད་ ཡོན་དུ་ འབྱེལ། རབ་ བྱུང་བཅུ་ གཉིག་ བའི་ ལྷག་ པ་ ཤོར་ གཙང་ལ་ འཇུལ་ བའི་ ལ་ དུག་ ཀྱི་ དམག་ གིར་ཉ། ཆུ་ ཏུ་ ཤོར་ གུ་ ཀྱི་ བསྟན་ འཛིན་ ཆོས་ ཀྱལ་ གྱིས་ བཀྱོངས། 辛夏巴。仁布巴之家臣才旦多吉。于1565年，趁厲民起义取得政权。其孙彭措多吉1618年击败占领拉萨的蒙军，修复大、小昭寺。势力渐盛，奄有全藏，号称上藏王。其子噶玛登窘旺波，汉籍中称为藏巴汗，为多罗那他的大施主。1630年击退入侵后藏的拉达克军。1642年被固始汗杀死。

ཞིང་གཤེར་ཅོ། ས་ ཀྱུ་ བཟང་ པོ་ ཙོད་ བའི་ ཞིང་ཁ། 沃土，良田。肥沃美好的土地。

ཞིང་གཤེགས། དག་ བའི་ ཞིང་ དུ་ གཤེགས་ པ་ སྟེ་ འདས་ པོ། 往生净土，死。

ཞིང་ལས། ས་ནས་ ཀྱི་ བྱ་ བའི་ ཡུལ་ ཀྱི་ ས་ གཞི། 耕地，田地。种植农作物的土地。

ཞིང་ལྷ། ཞིང་ ཁར་ གནས་ བའི་ ལྷ། 土地神。

ཞིབ་ཁང་ལས་ཁྲངས། ཐུར་ ཐོད་ ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་ གི་ ལས་ ཁུངས་ ཤེག་ སྟེ། ལས་ འགན་ དེ་ ལས་ ཁུངས་ ཁག་ གིས་ ཤོ་ རེའི་ བྱང་ ཚོང་ ཐྱེས་ ཁྲ་ ཕྱལ་ བ་ རྣམས་ འཛིག་ དང་ ས་ འཛིག་ ཞིབ་ གཅོད་ བྱེད་ ཀྱུ་ དེ་ ཡིན། 审计局。原西藏地方政府所辖一机构名，专管审核有关单位每年的帐目收支情况。

ཞིབ་ཁྲག རྩམ་ ཁྱིག 面粉袋，糌粑袋。

ཞིབ་འགྲེལ། ཚིག་ དོན་ ཞིབ་ ཚགས་ སུ་ བཀོལ་ བའི་ འགྲེལ་ བཤད། 详解。详细解释词句意义。

ཞིབ་ཆུས། ཞིབ་ ལ་ ཆ་ ལག་ ཚང་ བ། 详尽，详细全面；ཡུག་ ཐྲེས་ ཞིབ་ ཆུས། 详函。འགྲེལ་ བ་ ཞིབ་ ཆུས། 详注。གནས་ ལུགས་ ཀྱུ་ ཆུད་ ཞིབ་ ཆུས་ སུ་ ཁུ་ བ། 详细汇报经过情形。

ཞིབ་ཚོད། (1)ཡིན་ མིན་ ཀྱི་ མཐའ་ ཞིབ་ དུ་ གཅོད་ པ། 周密考虑，仔细判断。ཡང་ དག་ ཡིན་ མིན་ ཞིབ་ ཚོད་ བྱས་ པ། 仔细判断是非。(2)བརྡ་ དཔྱད་ ཞིབ་ མོར་ བྱས་ ནས་ ཐག་ གཅོད་ པ། 查明办理。གནས་ ལུགས་ ཞིབ་ གཅོད། 查办。

ཞིབ་ཆ། ཞིབ་ ཏུ་ ཕྱེ་ བའི་ ཆའམ་ ཕྲ་ ཞིབ་ ཞིབ་ པ། 详情，细节，细微，周密。细小的项目和环节。དོན་ ཚན་ ཞིབ་ ཆ་ རྣམས་ གཞན་ དུ་ གསལ་ བ། 细节另见。ཞིབ་ ཆའི་ གནས་ ཚུལ། 详情。བསམ་ བློ་ ཞིབ་ ཆ་ གཅོང་ པ། 周密地考虑。ཞིབ་ ཆའི་ ལམ་ སྲོལ། 细则。

ཞིབ་འཇུག རྟོག་ དཔྱད་ དམ་ བཏུག་ དཔྱད། 审核，查验；ཞིབ་ འཇུག་ ཤན་ ཏུན་ ཕྱིད་ པ། 慎重审核。ལམ་ ཡིག་ ཞིབ་ འཇུག 查验护照。

ཞིབ་འཇུག་རྩད་གཅོད། ཞིབ་ རྩད་ གཅོད་ པ། 查究，勘探；གནད་ དོན་ བྱུང་ ཀྱེན་ གང་ ཡིན་ པ་ ཞིབ་ འཇུག་ རྩད་ གཅོད་ ཕྱིད་ པ། 查究什么是事件发生的原因。གཏེར་ ཁའི་ གཞི་ ཆུ་ ཆེ་ རྒྱང་ ལ་ ཞིབ་ འཇུག་ རྩད་ གཅོད་ ལེགས་ པར་ ཕྱིད་ པ། 仔细勘探矿藏范围大小。

ཞིབ་འཇུག་སྐྱེས་ཚེར། ཞིབ་ འཇུག་ བྱས་ ཏེ་ སྐྱེས་ ལེན་ པ། 验收；གོན་ རྫས་ ཞིབ་ འཇུག་ སྐྱེས་ ལེན་ ཕྱིད་ པ། 验收产品。

ཞིབ་འཇུག་ཚད་ཚེར། ཞིབ་ འཇུག་ བྱས་ ནས་ ཐིག་

ཚད་ལེན་པ། 勘测，测量。ལས་གཞི་འཕེལ་སྤྱིགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚད་ལེན་བྱེད་པ། 勘测路基沿线地带。

ཞིབ་འཇུག་བཟོ་བཅོས། འཕྲལ་འགོང་རམ་ཁང་པ་སོགས་ལྟ་ཞིབ་བྱས་ནས་སྐྱོན་ཆ་བཅོས་པ། 检修。检查和修理。

ཞིབ་ཏིག་ ཕྱ་ཞིང་ ཞིབ་པ། 细致，详尽；ལས་སྟངས་ཞིབ་ཏིག 细致的作风。

ཞིབ་ལྟ། གཟབ་ནན་གྱེས་ལྟ་བ། 细看，郑重观察；འགོ་མཇུག་བར་གསུམ་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱ། 自始至终详细观看。

ཞིབ་ཐལ། ཐུག་པར་རྒྱག་རྒྱུའི་ཕྱིའམ་རྩམ་པ། 粥内撒的面粉。

ཞིབ་འཇམ། ཕྱེ་མར་ཞིབ་ཏུ་འགག་པ། 研细，细磨。研磨成粉；སྨན་ཕྱེ་ཞིབ་འགག 研细药粉。

ཞིབ་འཚེམས། ཞིབ་ཅིང་ཆ་ཚང་པ། 详尽，全面；དྲི་བ་ཞིབ་འཚེམས། 详尽地询问。ཐིག་ཆེས་ཞིབ་འཚེམས་སུ་འགོད་པ། 详细全面记录。

ཞིབ་འདྲོངས། ཞིབ་པ་དང་དྲངས་པོ། 详尽，详细确实；གནས་ཚུལ་རྣམས་ཀྱི་ མཚན་ ཞིབ་ འདྲོངས་ཐག་གཅོད་བྱས་ཚེ། 把情况搞清楚之后才可决定。

ཞིབ་རྩྭངས། ཕྱེ་མར་རྡེག་པ། 研细，打碎；རྡོ་གཏུན་ཆུ་རྩྭངས་རྣམས་ཞིབ་ རྩྭངས་ བྱས་ པ། 在石臼中研细了药物。

ཞིབ་བསྡུར། ཚོས་བསྡུར་ཞིབ་མོར་བྱེད་པ། 详细讨论，仔细比较。

ཞིབ་པ། རགས་པའི་ཁོག་ཕྲ། 形容词。细小，细微，精细，微妙；ཕྱེ་མ་ཞིབ་པ། 细砂。རྩམ་པ་ཞིབ་པ། 细糌粑。རྩིང་ཞིབ་རུན་པ། 粗细适中。ཞིབ་ཞིབ་ཏུ་དབྱར་པ། 研极细末。ཞིབ་མོར་གཏུབ་པ། 切细。བསམ་བློ་ཞིབ་པ། 思虑精细。ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ། 细微地分析。

ཞིབ་དཔྱོད། (1)དོན་ཚ་རྩད་གཅོད་ དང་ བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པ། 检察，调查。(2)རྟོག་དཔྱོད། 研究，详细考虑。

ཞིབ་དཔྱོད་པ། ལས་དོན་བཟང་ངན་ དཀྱེ་འཕྲིད་མཁན། 检察员。

ཞིབ་ཁམ། རྩམ་པ་བླུག་སྟོད་པར་བྱ། 糌粑盒。一种盛糌粑的木质器皿。

ཞིབ་ཕྱ། ཞིབ་ རིང་ ཕྱ་ པ། 详细，精细；བཀོད་པ་ཞིབ་ཕྱ། 详细指导。ཕྱ་ རྟོག་ ཞིབ་ ཕྱ། 精细观察。

ཞིབ་མ། སྐྱེག་མ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་འབྲུ་རིར་བཀྱབ་ཅིང་དམ་འཕྱང་ཅིང་ ཀྱི་ སྐྱོད་ ཚས་ ཤིག 名词。簸箕。用竹篾等编成、簸扬谷物的器具。

ཞིབ་མོ། ཞིབ་པ་དང་འདྲ།

ཞིབ་མོ་རྩམ་འཇམ། འཕགས་ པ་ ཀླུ་ རྒྱུབ་ ཀྱིས་ མཛད་པའི་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་དྲུག་ གི་ ཁ་ གྱལ་ ཞིག་སྟེ། བདེན་དངོས་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་འགོག་ཅིང་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིག 《细研磨论》。古印度佛学家龙树论师所著，为《中观理聚六论》之一，是破斥实有思想理论的一部论著名。

ཞིབ་ རྒྱལ། ཞིབ་ རྩད་ འཚོལ་ རྒྱལ། 仔细侦察；དགྲ་བོའི་གནས་ཚུལ་ལ་ ཞིབ་ རྒྱལ་ བྱས་ པ། 仔细侦察敌情。

ཞིབ་ཧྲིང་། ཞིབ་མོ་དང་ཧྲིང་པོ། 粗细；རྩམ་པ་ཞིབ་ཧྲིང་གཉིས་ལས་ཞིབ་པ་ཞིམ། 粗细两种糌粑，细的味道好些。

ཞིབ་ཧྲིལ། ཞིབ་ཕྲའི་ཧྲིལ། 细帐。详细的帐目；ཞིབ་ཧྲིལ་ཐུག་པ། 详细清算。

ཞིབ་སྟོང་། དོགས་གནད་ཅོད་རྣམས་ལ་ ཡན་ ཚུན་ འདྲི་ཞིབ་རྒྱབ་གསལ་བྱེད་པ། 就疑难问题详细辨论明白。

ཞིབ་ཚགས། རགས་ཙམ་མིན་པ་གཏན་ གཏན་ དུ་ ཐེབ་པ། 缜密，细致认真，详细具体；བདེ་

དོན་ཞིབ་ཚགས་སུ་བཏོལ་བ། 详细解释词义。ལས་དོན་ཞིབ་ཚགས། 具体工作。བརྩག་དཔྱད་ཞིབ་ཚགས། 缜密研究。

ཞིབ་ཀྱིགས། རེ་རེ་བཞིན་ བལྟ་བ། 审阅，仔细观察。旧译谛视：འཆར་གཞི་ ཞིབ་ གཏིགས་ ལངས། 审阅计划。སྤྱིའི་སྣང་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ གཏིང་ གནང་བ། 仔细观察表面现象。

ཞིབ་བཤེར། རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་ ཏུ་ བརྟེ་ བ། 检查，稽核：སྒེལ་ ཚད་ ལོངས་ མིན་ ཞིབ་ བཤེར་ གཏོང་བ། 检查质量是否合格。འགྲུལ་བ་ཞིབ་ བཤེར། 稽核行旅。

ཞིབ་བཤེར་འཁྲིམ་གཅོད། ཞིབ་ཏུ་ རྟེལ་བཤེར་ གྱེས་ ཐག་གཅོད། 审判：གྲོང་གཞིར་ཞིབ་བཤེར་ འཁྲིམ་གཅོད་ཅྱེད་བ། 审判诉讼案件。

ཞིབ་བཤེར་རྟེལ་ལེན། དངོས་པོ་ཞིབ་ཏུ་བཤེར་ རྟས་ རྟེལ་ ལེན་ བ། 验收：འཛུགས་ སྒྲུབ་ ཟིན་ མཚམས་ཞིབ་བཤེར་ རྟེལ་ ལེན་ ཅྱེད་ བ། 建筑完毕，进行验收。

ཞིབ་རྟིང། ཞིབ་ཚ་ཆེ་ཞིང་བརྟན་བ། 细致稳重，精明稳当：ཐ་སྙད་ཞིབ་ རྟིང། 行动稳重。ཚིང་ དོར་ཞིབ་ རྟིང། 取舍精当。ལས་དོན་རྣམས་ཞིབ་ རྟིང་གི་ སྐོ་ནས་ སྒྲུབ་བ། 细致稳重地办事。

ཞིབ་ཕྱོགས། ཕྱ་ཞིབ་ཐུགས་གསང་མེད་བ། 详明，晓畅，细致明白：འགྲེལ་མོལ་ཞིབ་ཕྱོགས་ཅྱེད་བ། 畅谈。འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་ཕྱོགས། 详明注解。ཚོང་ བསྒྲུང་ཞིབ་ཕྱོགས། 详细商谈。

ཞིམ་དཀྱུ། ཐས་ཞིམ་པ་ཙེད་ཚད། 多种珍馐。一切美味食物。

ཞིམ་ཟོ། ཐས་ཞིམ་པོ། 美食。甘美的食物。

ཞིམ་ཟིག ཞིམ་པིག་ལེ། 夏至草，香茶菜。

ཞིམ་ཟིག་དཀར་པོ། རྩྭ་སྨན་ཞིམ་པིག་ལེའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཞོ་ཤས་ཅིག་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་ཏེ་འཆར་བ་ཞིམ་ཀུ། 小甜草。药用草本植物名。夏至草之开白花者。

ཞིམ་ཟིག་ནག་པོ། རྩྭ་སྨན་ཞིམ་པིག་ལེ་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་འཆར་བ་ཞིམ། 小薰香。药用草本植物名。夏至草之开蓝花者。

ཞིམ་ཟིག་དམར་པོ་དམར་ཆུ་བ། རྩྭ་ཞིམ། 青花香薷。一种植物名，可入药。

ཞིམ་ཟིག་ལེ། རྩྭ་སྨན་གྱི་རིགས་ཀེག་རྣོ། རང་ གཞིས་ སུ་དཀྱི་ ན་ རིགས་ དྲུག་ ཙམ་ མཆིས། རོ་ མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྩལ་བས་མིག་ལ་ལེང་ ཐོག་སྐྱེས་པ་དང་དམར་ཚག་སོགས་ལ་བཏ། 夏至草，香茶菜。唇形科药用草本植物名。内分六种。味甜，性平，能治翳障及赤眼燥痛等眼疾。

ཞིམ་བ། ཞིམ་པོ་དང་འདྲ།

ཞིམ་ཙི། རང་ལེགས་ཀེང་དྲི་ བཟང་བ། 形容词。香，甘美：བཟ་བ་ཞིམ་པོ། 味道好。དྲི་མ་ཞིམ་ པོ། 气味香。ཐས་ཞིམ་པོ། 佳肴。ཆང་ཞིམ་པོ། 美酒。གཏམ་སྙན་ན་ཐན་མི་མང་། ཐས་ཞིམ་ན་ མི་མང་། 言甘听者多，味美食者众。ཞིམ་ པའི་ཆང་དེ་མང་ན་དུག 美酒好喝，过量成毒。

ཞིམ་ཅུ། (ཁམས) ཅི་ལའམ་ཁྱམ་བུ། 猫。

ཞིམ་ཞིམ་མངར་མངར། ཞིམ་མངར་གྱི་ཟས་ཅི་ རིགས་པ་དེ་རྣམས། 香甜食品，甘美食物。

ཞིམ་ཤིང་། ལྗམ་ཅ། 名词。大黄。

ཞྭ། ཞྭ་མོ། 名词。帽：གང་ཞྭ། 黄盔帽。ཞྭ་ཞྭ། 狐皮帽。པད་ཞྭ། 莲花帽。

ཞྭ་ཡིག། ཁ་མཐུའི་སྐོར་ཡལ་ཞུ་བ་དང་། མར་ གཏང་ཁ་མའི་བསྟུས་མིང་། 呈批，呈文和批示。诉状和判决书的简称。

ཞུ་མཁན། (1)དོན་གཏད་གང་རུང་ཡར་ཞུ་མཁན་ རྣམ་ལེབ་མཁན། 请求者，报告者，讲话人：ཞུ་ མཁན་གྱིས་ཞུ་མ་ཤེས་ཀྱང་། གསན་མཁན་གྱིས་

གསན་ཤེས་པ་དགོས། 说话的虽然讲不好，听话的应该理会到。(2)ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཆུ་ཚད་དང་། མཁལ་ཚད། འགྲམས་ཚད་བཅས་ལ་ཐན། 槟榔叶。棕榈科槟榔树叶，入药味苦，性平，功能清肺肾热邪及肾肌劳损。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དམར་བོ་ལེན་པའོ།

ཁུ་སྐྱེང་། ངག་ཐོག་ནས་ཁུ་ཚིག་འབྱལ་བ། 申请。口头提出要求。

ཁུ་ཏྲ། ཁུ་ཡིག་དམ་འབྱངས། 封口呈文。封好盖印的上报文书。

ཁུ་རོ། ཁྱས་ངོ་དང་འདྲ།

ཁུ་རོ་མཁྱེན་བརྒྱད། རེ་དོན་མཁྱེན་གཉིར་བཏུད་ནས་ཁུ་བ། 卓尼转呈。原西藏地方政府时代，通过接待官转达的请求。

ཁུ་རོ་ཟྭེད་པ། དོན་དག་ཁུ་བ་ལ་ངོ་ཚེན་ཐྱི་ཐྱིད་ཟྭེད་པ། 讲情。代为从中说情。

ཁུ་ཚབ། ཁུ་བ་འཕེན་ཏུ་དང་ཚག་གཅོང་ཐུ། 求情和减免：དོ་བདག་གཉིས་ཀ་ཁ་འཚམས་ནས་ཞིང་ཁང་རྡོང་གསུམ་ཤོའི་ཆུལ་དུ་བཏུགས། ཁུ་ཚབ་མེད་པར་འབའ་ཤེ་གེས་བཟུམས། 双方同意以田产、房屋、牲畜为赌注，立下了不求情、不减免的字据。

ཁུ་ཚས། ཁུ་རྟེན་དངུལ་དངོས། 请托献礼。因有所求而献送的财物。

ཁུ་ཚེན། ཁུ་དག་གཅོང་མཁན་གཙོ་བོ། 主校。主管校勘的人：ཁུ་ཚེན་ཐྱི་ཤེ་རྡུ་བ་བན་དེ་ཤེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྲུར་ཅིང་ཁུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་བ། 主校智军译师翻译、校勘并订正。

ཁུ་མཚིད། འཕྲིན་ཡིག་གམ་བྱང་མདེ་གཏམ། 书信，谈话。

ཁུ་རྡེས། (1)སྨན་རྩས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྗེས་སྟོབས། 药效，药味。服药后生起的效益。(2)ཟས་འཇུ་བའི་རྗེས། 食物消化之后。

ཁུ་རྡེས་ནད། ཁ་ཟས་ཁུ་བའི་རྡེས་སུ་ནད་ལྡང་བའི་ཆུང་གི་ནད་ཀྱི་དགས་ཤིག 食后胃痛。食后开始消化时发生疼痛的风疾。

ཁུ་རྩོག་ཀ་ཀོང། ཁུ་དོན་འཇོང་རྩོག་མང་པོ། 杂乱陈说，罗唆请求。

ཁུ་གཏུག ཁྲིམས་གཏུག 起诉，控告：ཁྲིམས་ཁང་ལ་ཁུ་གཏུག་ཐྱིད་པ། 向法院控告。ཁུ་གཏུག་ཐྱེད་མཁན། 原告。诉讼当事人。

ཁུ་རྟེན། སྐུབས་འཇུག་ཁུ་ཐྱེད་ཀྱི་འབྱལ་རྟེན། 随函礼品，请托献礼。向人有所请求时致送的礼物。

ཁུ་དག ཡི་གེའི་ཚིག་དོན་མ་དག་པ་རྣམས་དག་པར་ཐྱེད་པའི་ལས་དོན། 校正，校勘。订正原稿或按照原稿改正错误：ཡི་ཧེང་ནོང་འབྲལ་ཡོད་མེད་ཁུ་དག་གནང་པ། 校对文字上有无错误。རྩོམ་ཡིག་མ་ཕྱི་ལ་ཁུ་དག་ཞིབ་ཚགས་བཏང་བ། 详细订正论文原稿。

ཁུ་བོན། བརྗོད་བྱའི་དོན་སྡིང་། 所请，所说。提到的主要内容：རེ་བ་ཁུ་དོན། 所请求的事。དྲི་བ་ཁུ་དོན། 所讯问的事情。སྐྱེལ་མེང་ཁུ་དོན། 所报告的事情。ཁུ་དོན་གསོལ་བ། 启请。ཁུ་དོན་ཤུར་བཀའ་འཁོལ། 准如所请。

ཁུ་འདེགས། ཡི་གེ་དང་མཉམ་དུ་བསྐུངས་པའི་རྟེན། 随函献礼。随同请求书信赠献的礼物：ཁུ་འདེར་ལྷ་རེགས་བཅས་ཀྱི་ཆོས་བཟང་བོང་ཁུལ། 奉献随函礼品和哈达于吉月吉日。

ཁུ་ལྷེབ། ཁུ་ཡིག་དངོས་གཞི་མིན་པའི་ཐུང་གོག 夹片，附件。随同呈文、信札等一并发出的附带说明。

ཁུ་སྐྱ། (1)དོན་དག་ཁུ་བའི་མགོ་འདྲེན་པའམ་ སྐྱེ་འཁྲིད་མཁན། 引荐人。带领晋见面陈的引进

者。(2)ཞུ་ཡིག་སོགས་ལ་ མིང་ ཐོག་ མར་ འགོད་ མཁན་ནམ། དོན་གནད་ཞུ་མཁན་གྱི་གཙོ་བོ། 领衔，主诉人。在呈文上首先签名的人或主要提出要求的人。

ཞུ་ཚོད་ཆེ་བ། རང་འདོད་ཞུ་བར་སྨྲའམ་ ཚ་ ཆེ་བའམ་ཅམ་ཤུགས་ཆེ་བ། 敢言，敢于直陈。勇于陈述己见。

ཞུ་འཕྲིན། འཕྲིན་ཡིག་གི་ཞེ་ས། 书信。

ཞུ་བ། ❶(ཁ་དོད་པ) ཞུས་པ། ཞུ་བ། ཞུས།། (1)རེ་འདུན་རྩོད་པ། 请求，要求，报告；ཞུ་བདེ་མ་བྱུང་བ། 不便请求。རེ་བ་ཞུ་བ། 提出愿望。གནས་ཚུལ་ ཞུ་ བ། 报告消息和情况。འཚམས་འདྲི་ཞུ་བ། 问候。(2)བླུག་པ་དང་། ལེན་པ། ཉེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཞེ་ས། 斟、取、做等动词的敬语；གོས་ལ་ཇ་ཞུས། 倒茶；མཆོད་ཚང་ཞུས་པ། 斟酒。ཞབས་ འདེགས་ ཞུ་ བ། 服务。ངས་ རོགས་ རམ་ ཞུས་ ཆོག 我可以进行帮助。བསྟོད་ བརྗགས་ ཞུ་ བ་ པོ། 进行赞美的人。❷(ཐ་མི་དོད་པ) (1) མར་ སོགས་ ཚོང་ ཁུ་ རང་བཞིན་དུ་ཀུ་བའི་རྣམ་པར་ གྱུར་པ། 溶解，融化；ཚ་རྣམས་ཆུའི་ནང་དུ་ ཞུ་ ཏུ་ ཐལ་ མེད། 盐只溶于水不溶于油。ཉི་མ་ ཤར་བ་དང་བ་མོ་ ཞུ་བ། 日出霜化。མར་ཞུ་བ། 酥油融化。ཤེལ་དུ་ ཞུ་བ། 化成光明。(2)ཐ་མི་དོད་པར་འཇུག་པའི་འཇུ་བའི་འདམས་པ། ❸སྒྲུབ་ཞུ། 名词。报告，呈文；ཞུ་བ་འབྱལ་བ། 递报告。ཞུ་བ་གསོལ་བ། 央求，央告。

ཞུ་བ་སྒྲིང་འབེབས། གོད་དོན་བར་ འདུམ་ པས་ ཀ་ མཆུ་ ཆུག་ མཁན་ ཐོག་གས་གཏེས་ཀྱི་ སྡུར་ཕྱལ་ སྒྲུབ་ ཞུ་ མར་ གནང་ རོགས་ ཞུ་ བ། 撤回起诉。要求从法院撤回诉讼的申请。

ཞུ་བའི་ ཁམས། (1)ཞུ་ བའི་ ཀུ་ བ། 溶汁。(2)ལུས་ཀྱི་ཁམས་ དཀར་ ཐོབ་ ཟིག་ལེ། 精液。

ཞུ་ཟེད་ཀྱི་སྨན། ཟས་ འཇུ་ ཟེད་ ཀྱི་ སྐོ། 消化剂。帮助消化饮食的药物。

ཞུ་འབྱལ། (1)སྒྲུབ་ སེང་ འབྱལ་བ། 申诉，呈请。(2)ཞུ་བ་ འཐེབ་ བ། 求情。

ཞུ་འབོད། ཞུ་ ཡུལ་ཀྱི་ མཆན་ ཅོས་ ནས་ བདེ་ སྡུག་ ཞུ་བ། 喊冤，拦路告状；ཞུ་ འབོད་ མཇེས་ མཆོན་ འབོད་ བ། 不顾体面，鸣冤叫屈。

ཞུ་འབོད་པ། ཁ་ མཉན་ དེ་ ཞུ་ ཆོག་ འབྱལ་ མེ། 告状人。

ཞུ་སྐྱོང་ཐ་མ། ཁྲིམས་ སར་ ཞུ་ གཏུག་ ཅིང་ མཁན་ སྟོན་ མ། 原告。向法院提出诉讼的人。

ཞུ་སྐྱོང་ཕྱི་མ། ཁྲིམས་ སར་ ཞུ་ གཏུག་ ཅིང་ མཁན་ རྗེས་ མ། 被告。被控告的人。

ཞུ་མར། སྐྱོན་ ཚེ། 灯，灯火。

ཞུ་བཞེས་བདེན་རྫུན་ ཀྱི་ ཞལ་ ལྟེ། ཞལ་ ལྟེ་ བཏུ་ དྲུག་ གི་ནང་ གསེས། ཁྲིམས་ འགལ་ སྐུ་ བྱུང་ གི་ རྟེས་ ཅན་ སོ་ སོའི་ ས་ ནས་ ཞུ་ ཆོག་ ཐུབ་ སྟེ་ བདེན་ རྫུན་ དག་ བཞེད་ གཉིད་ བའི་ ཁྲིམས། 听讼是非律。古代听取诉讼、辨明两造是非的法律。古代法律十六条之一。

ཞུ་ཡིག འཕྲིན་ཡིག་གི་ཞེ་ས། 信函，呈文，申请书；ཞུ་ཡིག་ཕུལ་དོན། 敬启者，敬呈者。

ཞུ་ཡིག་དཔྱས་མ། སྤྱིར་ བཏང་ གི་ ཞུ་ ཡིག 例行呈文，一般书信，普通书信。

ཞུ་ཡིག་གི་ཆིངས། ཞུ་ ཡིག་ གི་ དགྱེས་ རོག 呈文封条。原西藏地方政府束封呈文纸卷腰部的纸条。

ཞུ་ཡིག་མགོ་མཆན། ཞུ་ ཡིག་ གི་ མགོ་ རོག་ དུ་ ཕྱིས་ བའི་ ལས་ དམ་ འབྱར། 诉状批答。官府在呈文顶上加盖官印的批示。

ཞུ་ཡིག་ཆེ་ཐང་མ། ཞུ་ ཡིག་ དོན་ གནད་ ཆེ་ བ།

重要呈文。

ཞུ་རལ། གོས་ཀྱི་མཐའ་རལ་བ། 衣缘破烂。

ཞུ་རུ་མཆོ། ནོ་མཆོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོད་སྡེ་ཀྱི་ངམ་རིང་རྫོང་གི་ ཐང་ རྒྱུད་དུ་ ཚད། 许如错。盐湖名。在西藏自治区昂仁县北部。

ཞུ་ལན། (1)ཚིག་ལན་དང་། གཏམ་ལན། 答复。回信或回话。(2)སྐྱོད་ཡས་སྐྱོད་ཡ་ལ་སྨས་པའི་ལན། 辩诉，申辩。

ཞུ་ཡུབ། (རྟོང་) བར་མཚམས་མེད་པ་དང་། ཁྱབ་པ། 布满，无空隙。

ཞུ་ལེན་པ། ངག་ཐོག་དང་ཡིག་ཐོག་གང་རུང་ གི་སྨོ་ནས་ཞུ་བ་ལེན་མཁན། 听讼者。审讯时的记录人员。

ཞུ་ཚིག (1)དབྱེན་སྤྲོང་ཀྱི་ཞུ་བ་རྫུན་མ། 谎报，诬告。(2)ཞུ་ཚུལ་ནོར་བ། 误报。

ཞུ་རིག ཡི་གེར་བཀོད་པའི་ཞུ་བ། 呈文，诉状。

ཞུ་བཤེར། སྐྱོད་ཡ་ཐན་ཚུན་ཀྱི་ཞུ་ཆིག་བདེན་རྫུན་ཞིབ་བཤེར། 审案，听讼。审判诉讼。

ཞུ་སྐྱོག ཞུས་དོན་བདག་སྤྲོད་མ་བྱས་པར་ སྤྱན་ཞུ་ཐེངས་སྐྱོག་པ། 发还，不受理诉状。法院不接受诉讼案件。

ཞུ་གསོལ། (1)ཞུ་དོན། 所请。请求的内容；སྐབས་བཞས་ཞུ་གསོལ། 敬呈者，兹有请者。书信用语。(2)རེ་དོན་རྩོད་པ། 央求，祈请；ཡང་ཡང་ཞུ་གསོལ། 再三央求。ཞུ་གསོལ་ནན་ཁྱོན་འདེབས་པ། 郑重祈请。

ཞུ་ཁྱམ། (1)ཁྱམ་པ་ཆེ་བའི་ཞུ་བ། 强求，妄求。(2)རྫུན་ཞུ། 谎报，诬告。

ཞུགས། ❶གཤེ་དང་པར་འཇུག་པའི་ འཇུག་པའི་སྒྲལ་ཚིག ❷མཆིའི་ཞེ་སྡ། 名词。火的敬语；སྐུ་གདུང་ཞུགས་ལ་བཞུགས་པ། 遗体举行火葬。❸མེ་དང་འབྲེལ་གནས་ ཚད་ དངོས་ བའི་ མིང་ གི་སྟེན་དུ་ སྤྱིད་ནས་ཞེ་ཚིག་སྒྲུབ་པའི་ཚིག་ཐོག་སོགས་ཤེག 加在与火有关的名称前面构成敬语的一个前缀：ཞུགས་མེ། 火。ཞུགས་ཉི། 太阳。ཞུགས་ཤིང་། 柴薪。ཞུགས་སྐྱང་། 火钵。

ཞུགས་ཀྱི་དུམ་བྱ། (མངོན) མེ་སྐྱག火花，火星。

ཞུགས་ཀྱི་ཤིང་། (མངོན) སྤྱིན་ཐེག་ གི་ ཡམ་ཤིང་། 护摩木。

ཞུགས་ཀྱོག (མངོན) མེ་དཀྱུ་གི་མིང་། 火顶。花、花朵的异名。

ཞུགས་གནས་བརྒྱད། དཀྱི་སྤྱང་ གི་ འབྲས་ བུ་ བཞི་ པ་ རེ་ རེ་ལ་ཞུགས་གནས་གཉིས་ སུ་ ཕྱེ་ བས་ བཅུད་དེ། ཞུགས་པ་བཞི་དང་། གནས་པ་བཞི་སྟེ་བཅུད་དོ། 八住向，八果向。四沙门果各分向住二位而为八位，即四向四住或四向四果。

ཞུགས་པ། ❶ཐ་མི་ དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ འཇུག་ པའི་འདས་པ། ❷རྟེན་ཐོས་ཀྱི་འབྲས་བུ། 名词。向。小乘果的因位。

ཞུགས་པ་བཞི། ཞུགས་ གནས་ བཅུད་ ཀྱི་ རང་ གསེས། དཀྱི་སྤྱང་གི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་བཞི་སྟེ། རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ་དང་། ཕྱིར་ངེད་ཞུང་ པ་དང་། ཕྱིས་མི་ལོང་ཞུགས་པ་དང་། དགྲ་ བཅོམ་ཞུགས་པ་རྣམས་སོ། 四向。八住向中四种住于沙门果位者，谓预流向、一来向、不还向和阿罗汉向。

ཞུགས་འབྱུལ། མེ་རང་དུ་ཟེག་པ། 火葬，焚化；སྐུ་གདུང་ཞུགས་འབྱུལ། 遗体火化。སྐུ་ཕྱང་ཞུང་ འབྱུལ། 火葬。

ཞུགས་མར། མར་མེའམ་ སྤྱིན་མེ། 灯。

ཞུགས་མེ། མེ། 火，灯火。

ཞུགས་ལམ། འགྲོ་བའི་ལམ། 路，道路。

ཞུགས་ལིང་། (རྟོང་) མེ་འཇོག་ས་ནི་སྐྱ་མེ་སོགས་

ཀྱི་སྒྲེག། 火塘，火盆。

ཞུགས་ཤིང་། མེ་ཤིང་། 薪，柴火。

ཞུང་རྒྱང་། གྲངས་ཀན་ཤིག 一大数名。

ཞུད་འཁམས། སྐུད་ཐག་སྦྱིམ་པ། 纺，拧。捻线搓绳：ཐུ་སྐུད་ཞུད་འཁམས། 纺经线。རེ་ཕྲེ་འཐག་ཅིད་ཀྱི་ཐུ་ཟུས་སྐུན་ཞུད་འཁམས་བྱེད་པ། 纺制毛织物品的经纬线。

ཞུད་ཐག ཚོང་ནས་འོག་ཏུ་དཔྱང་བའི་ཐག་པ། 悬索。从上向下悬空的绳索。

ཞུད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)གྲུར་ དུ་ དཔྱང་ བ་ དང་། མར་ ཀུག་ པ། 下垂，倾斜；མགོ་ བོ་ ཞུད་པ། 俯首。ཁཞུག་ཀུ་ཞུད་ཞུད་ཞུམ་ཞུམ་ཐུམ་ནས་ བྱོས་ པ། 夹着尾巴逃跑了。ཐུང་ མདའ་ དཀྱེད་ཞུད་མེད་པ། 秤杆不低不昂。ལམ་ཕྱོགས་ རི་རྩའི་བར་དུ་ཞུད་པ། 小路一直斜伸到山脚下。(2)ཉམས་པ་དང་། ཆུད་པ། 败坏，衰微，没落；སྟོབས་ཤུགས་ཞུད་ པ། 势力败坏。ལུགས་ རྙིང་རུ་མེད་དུ་ཞུད་པ། 旧制度灭亡。ཁྱིམ་ཚ་ ཞུད་པ། 家道衰微。❷(ཡིག) ཁ་ཐུ་བ་དང་། སྦྱིམ་པ། 拧，捻，搓紧；ཐིང་སྐུད་ཞུད་པ། 纺纱。བལ་སྐུད་ཞུད་པ། 纺毛线。

ཞུད་མ། སྟམ་བུའི་གས་ཤོག་སྟེ། སྟམ་བུ་སྐུ་ཕྱག་ལེགས་གས་ཤོག 名词。哥玛，绒面毯子。刷毛未剪的上品细毛呢。

ཞུད་ཨོག སྟམ་བུའི་གས་ཤོག་སྟེ། སྟམ་བུ་འབྲིང་ཙམ། 哥沃，浅绒毯子。刷毛未剪的中等毯子。

ཞུན་ཐང། (1)བརྡུང་ ཀ་ དང་ བཞུས་ ནས་ སྐྱང་ བདུད་ཀྱིད་པའི་མིང་། 锻炼，琢磨；ལྕགས་ཞུན་ གང་བཟང་པ་སྐྱས་ལེགས། 经过锻造的铁质量好。བཟོག་པ་ཐད་བདུད་གསུམ་གྱི་ཞུན་ གང་ཀྱིད་པ། 切磋琢磨，进行锻炼。(2)བརྟག་དཔྱད། 研究，查底细。

ཞུན་བང་ཚོད་པ། (1)ཐེ་ཚོམ་ཆོད་པ། 研究彻底。疑虑困惑，已经澄清。(2)ལྕགས་རིགས་བཞུས་ ནས་བདུད་ གང་ཐེབ་ཐུམ་ཐེག་པ། 经过冶炼的金属。

ཞུན་ཐིག་ས། (1)བཞུས་ནས་ བྱང་བའི་ཐིག་པ། 液体点滴。熔化后流出的滴沥：སྐྱེ་ མའི་ ཞུན་ཐིག་ས། 竹沥。ལྕགས་ཀྱི་ཞུན་ཐིག་ས། 铁水。སྐུ་གདུང་གི་ཞུན་ཐིག་ས། 舍利子，人体火化遗骨。(2)སྙིང་ཁའི་ཁང་སྙིང་། 结晶，精华。最纯粹重要的部分：མན་ངག་གི་ཞུན་ཐིག་ས། 诀窍的精华。ཤེས་རིག་ཀྱི་ཞུན་ཐིག་ས། 智慧的结晶。

ཞུན་མ། མིང་བཟོག་ནས་བཞུས་བའི་ཀུ་བ། 名词。熔液；གསེར་ཞུན་མ། 金液。དངུལ་ཞུན་ མ། 银水。མར་ཞུན། 融酥。

ཞུན་མར། (1)བ་འབྲི་སོག་ལས་ བྱང་ བའི་ སྙི་ མར་བཞུ་ མེར་བསྐོལ་ནས་ བཙག་ བཙད་ སྙིང་སྐྱག་སྦུང་བ་ཞིག 熔酥。牛乳中所取酥油，经过熔炼，断尽水分、清除泡沫残渣者。(2)མར་ སྣུམ་ སོག་ ལས་ཐུར་ བའི་ སྦུང་ གསལ། 油灯；ཞུན་མར་གསོད་པ། 熄灯。

ཞུན་གཉིང་། གྲངས་གནས་ཤིག 一大数名。

ཞུབ་ཅན། (རྡོང) གོ་ཆ་ཅོད་པའི་མི། 披铠甲者。

ཞུབ་པ། (རྡོང) གོ་ཁབ་བམ་ལྕགས་ཀོས། 铠甲，铁甲。铁片缀成的护身武器。

ཞུམ་སྐད། དངངས་ཐུག་གིས་ཐོ་ བྱང་ དབང་ མེད་ དུ་ཤོང་བའི་སྐད། 惊叫声。惊恐突发的叫声。

ཞུམ་ཚོད་ཀྱི་ཐུབ་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་སྐྱོན་ལྡའི་ནང་གིས་ཤིག་སྟེ་ སེམས་འཕང་དམའ་བའི་ རྣམ་པ་ཅན་དང་ སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་ཐུབ་བའོ། 沉掉盖。修习奢摩他心力过于松弛和过于紧张的失宜状况。修定时五种过失之一。

ཞེམ་ཆགས། 软弱畏惧之象：དགྲ་དང་སྤྱིགས་ཏྲམ་ཁྲགས་སྟེན་མི་རུང་། 不可在敌人面前示弱。

ཞེམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) དཔའ་འཁྲམས་པའམ། རྩོབས་པ་ཉམས་པ། 惧怕，畏缩：དཀའ་ལས་ལ་ཡིད་མ་ཞུམ་ཤེག 不要畏难！རང་འགན་ལེན་པར་ཞུམ་པ། 怕负责任。❷名词。(1)འཇིགས་སྐྱག 畏缩，怖畏，恐惧心理：སེམས་ལ་ཞུམ་པ་རྟེན་མེད། 全无畏惧之心。ཞུམ་པ་མི་མངའ་བ། 无畏。ཞུམ་མེད་མདུན་སྐྲུད། 勇往直前。ཞུམ་བཅས་རྩོལ་བ་རྩངས་པ་ཡོད་དམ་ཅི། 畏缩不努力，穷根何能拔？(2)བྱིང་བ། 昏沉，模糊状态：ཞུམ་པ་སེལ་བར་ སེམས་གཏོད་པ། 打起精神，驱除昏沉。ཞུམ་རྨོད་གཏེར་ཕྱལ། 不昏不乱。佛书译为远离沉掉。ཞུམ་པའི་རྣམ་པ། 模糊状态。佛书译为戚行。

ཞུམ་བྱི། ཏི་ལའམ་ཞེ་མི། 名词。猫。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱུས་མཁན་དང་། གོང་གི་སྐྱེའུ། རྣམ་གོལ་མིག ཏི་ཟ། འབའ་བའི་མིག ལུས་བསྐུམ། བཤང་བ་སྦྲིད་བཅས་སོ།

ཞུམ་མཆེར། མཆེར་སྐྱང་། 羞怯，谦虚客气。

ཞུམ་ཞུམ། (1)ཞེ་མིས་ཏྲིའུ་དང་། ཙི་ཙི་འཇེག་པར་འགྲོ་ཚུལ། 轻快。如猫捕捉雀鼠时轻巧灵活的步态，འཇའས་ཏེ་ཞུམ་ཞུམ་དུ་འགྲོ་བ། 舒缓潜行。(2)འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་པའི་ཚུལ། 战栗。胆战心惊状，ཁ་འཆར་འཆར་སྐྱིད་ པ་ཞུམ་ཞུམ། 口战战膝栗栗。奴颜婢膝之状。

ཞུར། (ཁུལ) སྤྱིགས་གཞོན་དུ་མ་ཙི་བའི་སྟང་བཞམ་འདོང་བ། 对直，直向着：གྲུག་དེ་ཞུར་ཏྲིས་འགྲོ་བ། 马对直驰去。

ཞུལ་བ། (ཁུལ) (1)བྱུལ་བ། 抚摩：སྤུ་ཞུལ་བ། 抚摩头发。སྐེ་རུ་ཞུལ་བ། 捻须。(2)ཆུང་བའམ། མར་ཆག་པ། 减少，下跌：འབོར་ཚད་ཞུལ་བ། 数量减少。གཙང་ཆུ་ཆུང་རིད་ཞུལ་བ། 河水稍跌。

ཞུལ་ཞུལ། བྱུལ་བྱུལ། 抚摩，爱抚：མགོ་བོ་ལ་ཞུལ་ཞུལ་བྱེད་པ། 搔首，摩一摩头部。

ཞུས། ཞུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཞུས་འཁྲོལ། ཡང་ཞུས་ནས་ མར་ བཀའ་ འཁྲོལ་བ། 照准。呈报批准：དེ་རེས་ང་ གཞིས་ སྐོང་ལ་དགོངས་པ་ཞུས་འཁྲོལ་བྱུང་སོང་། 这次批准了我的探亲假。

ཞུས་རྩི། དོན་གནད་ཞུས་པའི་ངོ་སོ། 人情。托人求得的情面：ཞུས་ རྩི་ གཏོང་ བ། 托人情。རྗེ་ཅམ་ཞུས་ཀྱང་ཞུས་རྩི་མི་འདུག 再三请求，都没得到情面。

ཞུས་ཚེན་ལོ་ཙྪ་བ། (1)གཞུང་སྐྱོང་མཁན་གྱི་ཚོ་ངོ་བ། 译师。(2)གཞུང་སྐྱོང་ཚད་བའི་དཔེ་ཆ་ལ་ཞུས་དག་གཏོང་མཁན་ལོ་ངོ་བ། 主校译师。在翻译工作中担任校审的主要译师。

ཞུས་དག ཞུ་དག་དང་འདྲ།

ཞུས་དག་གཏན་ ཅའིབས། ཞིབ་ འཇུག་ བྱས་ནས་གཏན་འཁེལ་བཟོ་བ། 审订，审阅修订。

ཞུས་པ། ཞུ་བའི་འདས་པ།

ཞེ། ❶名词。(1)སྐོ་སེམས། 心思，感情，ཞེ་ནས་འཇུ་བ། 深恶。ཞེ་ གཏིང་ནས་ དགའ་བ། 衷心欢喜。ཞེ་ལ་འབྱོར་བ། 合意。ཞག་ཆེལ་ལ་ཞེ་ལོག་པ། 恶油。གཞན་གྱི་ཞེ་གནོད་པ། 伤害他人肺腑。(2)རིགས། 类，类别：ལས་རིགས་ཞེ་མཚུངས་པ། 同行同业。སེང་གེ་དང་སྤྱག་གཅིག་ཞུམ་བྱ་ཚང་མ་ཤ་ཟ་གཅན་གཟན་ཞེ་ གཅིག་ཡིན།

虎豹狮猫，同是肉食猛兽一类。❷གྱང་ག་བཞི་བཅུ་དང་དེའི་གཅིག་གནས་བར་མཚམས་སྦྱོར་ཤྱད་བའི་ཚིག་གོགས་ཤེག 四十及其个位数中间的连接成份：བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ། 四十五。ཞེ་དགུ། 四十九。

ཞེ་བཀོད་པ། ཁོང་དས་ཁྲོས་པ། 愤怒，愤恨，仇恨；སྡང་སྐྱོང་སུན་ནག་སྡུག་སྤྱོང་གི་སྣང་ཚུལ་དེན་ཏེ་སྤྱི་ཆོགས་རྙིང་པར་ལྷག་པར་ དུ་ ཞེ་ བཀོད་པ། 想起从前遭受的黑暗的悲惨情景，越发愤恨旧社会。

ཞེ་ཁམས་པ། (རྟོང) ཁོང་ཁྲོ་བ། 瞋忿。

ཞེ་ཁེལ། (1)གཏིང་ནས་ མི་ དགའ་བ་ སྐྱེས་པ། 不高兴。(2)སྐྱོན་མཐོང་ནས་ཞེན་པ་ལོག་པ། 憎恨，厌恶。(3)སྐྱོན་མཐོང་ནས་ཐུབ་མི་བདེ་བ་ཟྭད་པ། 羞惭，愧悔。

ཞེ་འཁམ་ པ། ཁོང་ཁྲོ་བ། 愤怒，瞋恚，恼恨。

ཞེ་འཁྲུ། (རྟོང) ཞེ་ སྡང་། 瞋。

ཞེ་འཛིན་པ། སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་ འཁོན་ ཐུགས་པ། 含恨，怀怨，记仇。ཞེ་འཁོན་སྙིང་བཅངས། 挟嫌怀恨，深仇大恨。

ཞེ་གྲོང་། སེམས་ཏོང་བོ། 顽固。

ཞེ་དགུ་ཙྪ་གས་པ། མི་ ཤི་ ནས་ རྟེན་ ཞག་ བདུན་ བདུན་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུ་ཚང་བ། 毕七。人死满七七日。

ཞེ་འཐུང་། ཡིད་ཚིམ། 心满意足，幸灾乐祸。

ཞེ་འཐུས་པ། ཐན་ཆུན་དགྲ་འཇིན་ཀྱི་བསམ་ བློ་ སྐྱེས་པ། 憎恶，敌视，怨恨；པ་དང་བུའི་བར་ལའང་ ཞེ་འགས་ན་ མཐུན་དགོའ། 父子成仇难和好。

ཞེ་ཆོད། སེམས་ཀྱི་ངང་གཤེས་བར་བོ། 激动，振奋；ཞེ་ཆོད་ སྡུག་ མིའི་ངར་ ཀླུ་ལེན། 心情振奋，歌声似虎啸。

ཞེ་སྡུག (1)མ་ ཟོངས་ བཟང་ ངན་ གང་ ཡོང་ སྡུག་ སྡུད་པ། 期待。等待任何吉凶到来。(2)འཁོན་ ཞེ་ལ་བཞག་སྟེ་ གཉེན་སྐྱེལ་ ཏུ་ སྐྱག་པ། 伺机报复。

ཞེ་ངན། བསམ་ པ་ གནག་ པའམ་ ནག་པོ། 狠心。心肠残忍恶毒；ཞེ་ངན་ དུག་ཏུ་ ཁོལ་ མ། 狠心如毒水沸腾。意谓心肠狠毒。

ཞེ་བརྩགས། (རྟོང) ཡིད་སྐྱོན། 羡慕。

ཞེ་གཅིག (1)རིགས་ མཐུན་ནས་ ཀ་ སྡུག 同类，纯全，单独；ནད་པ་ཞེ་གཅིག 同是病人。མི་ ཆེན་པ་ཞེ་གཅིག 都是成年人。ཁོ་ཚོ་ཀུང་བཙོན་ ཆེན་ པོ་ ཞེ་ གཅིག་ རེད། 他们都是很努力的。(2)བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག 四十一。

ཞེ་གཙོད་པ། སེམས་ཏུད་དགུག་པ། 刺激情绪，伤感情；འཕྲིན་ངན་ ཐོས་པས་ ཞེ་གཙོད་ པ། 听到不好的消息，刺激情绪。

ཞེ་གཙོད་པའི་ཚིག (རྟོང) ཆོག་རྩུ་བ། 恶言。刺激感情的话。

ཞེ་བཅད་དྲག་པོ། སེམས་ཐག་བཅད་པའམ་དམ་ བཅའ་བརྟན་པོ། 决心，下定决心，发誓；དགྲ་ པོ་ རྩ་ མེད་གཏིང་ཚུའི་ཞེ་བཅད་དྲག་པོ་བཞག་ པ། 下定决心，消灭敌人。

ཞེ་ཙྪམས། (1)སེམས་ སྙོམས་ པ། 心公平，存心公正。(2)རིགས་མཐུན་པའམ། ཐད་ཚུན་ལང་པ། 同类，同等。

ཞེ་ཐག་པ། སེམས་ཀྱི་གཏིང་ ངམ་ བསམ་ པའི་ རྩ་ བ། 衷心，决心；ཞེ་ཐག་ སྐྱེད་ཀྱི། 决心书。དེ་ནས་ བཟུང་བ་ བ་ངན་ པ་མི་ བྱེད་ ཏུ་ ཞེ་ ཐག་ པ་ནས་ ཁས་ ལེན་ ཞུས་ པ་ ཡིན། 从今以后，决心不作坏事。

ཞེ་མཉམ། བསམ་པ་མཐུན་པ། 想法相同，意见一致；ཞེ་མཐུན་ པའི་ མི་ལ་ སྙིང་ གཏམ་ བཤད། 对意见一致的人说了知心话。

ཞེ་ཏུག (ཁྱད) དུ་ ཅང་། 很，太，极，甚；ཁག་ པོ་ ཞེ་ དུག་ ཚང་། 会很好。སེམས་ བཟང་ པོ་ ཞེ་

དྲག་འདྲུག 心极善良。སྟོབས་ཀྱགས་ཞེ་དྲག་ཆེན་པོ་རེད། 力量很大。

ཞེ་འདོད། བསམ་པའི་འདོད་པའམ། སྙིང་ནས་འདོད་པ། 欲望，意图，主张，ཞེ་ འདོད་ དང་ ལག་ལེན་གཅིག་མཐུན་ཚོང་ཆུ་ དཀའ་བ། 想法和实际难得一致。

ཞེ་སྡུག་པ། འདོད་པ་ཟོག་པ། 反感，厌恶。

ཞེ་སྡང་། ཁོང་ཁྲོ་དང་ཆོག་པ། 愤怒，恼恨，怨恨。极端仇恨不满之心。佛书译为瞋、瞋恚：འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཉི་ག་གསུམ། 贪瞋痴。ཞེ་སྡང་ བསྐྱེད་ པ། 生起瞋恨之心。ཞེ་སྡང་ གི་ བསམ་པ་དྲག་པོ། 强烈的怨恨。ཞེ་སྡང་ཆེ་ ཞིང་ ཟག་དོག་མང་པ། 多憎多妒。ཞེ་སྡང་ལས་ བྱུང་ བའི་ བརྟན་ ཟེམས། 瞋所生贪。ཞེ་སྡང་འདུལ་བ། 调伏瞋恚。བརྒྱས་ཆེ་ན་ཞེ་སྡང་གཉིང་ནས་འབྲིག་རྒྱ་ཆེ་ན་ སྦྲང་དཀར་མཆེན་ཁ་ན། 欺人太甚怨仇深，食蜜过多伤肝脏，日久天长女嫌娘。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཁོང་ཁྲོ་དང་། ཁྲོ་བ། འཁོན། འཁོན་འཛིན། འཐྲིག་པ། འཐས་གཞི། གཏུམ་པོ། གཏུག་ ཟེམས། སྡང་བ། སྡང་ཟེམས། མནར་ཟེམས། རྣམ་པར་སྡང་། སྡུ་བྱང་བ། བརྣག་པ། མ་ རུངས་པ། མི་བཟོད་ཟེམས། མི་གཅུས་མནན། ཆོག་ཟ། ཞེ་བརྣག བརྩང་བའི་ཟེམས་བཅས་སོ།

ཞེ་སྡང་མེད་པ། དཀི་བའི་ཟེམས་བྱང་བཅུ་གཅིག་ གི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། ཟེམས་ཅན་དང་སྡུག་བསྔལ་ གྱི་ཆོས་ལ་ཀུན་ནས་མནར་ཟེམས་མེད་པ་དང་ཉེས་ སྤྱོད་ལ་མི་ འཇུག་པར་ བྱེད་ པའོ། 无瞋。谓于有情及众苦法，无损无恚不行恶行之心。十一善心所之一。

ཞེ་སྡང་ཆེ་བ། སྤྱལ་གྱི་ཆོས་བྱའི་ཁབ་ མིང་ ཞེག 瞋恨脂肪。蛇肉脂肪隐名。

ཞེ་ན། ང་ན་མ་འ་ར་ལ་དང་མཐའ་མེད་ བཅས་ ཀྱི་ རྗེས་སུ་སྤྱད་ཀྱུ་ རེར་ན་དང་དོན་ གཅིག་ པའི་ ཕྱད་ཀྱབས་དབང་ཅན་ ཞེག 如云，若谓，如果说。用于 ང་ན་མ་འ་ར་ལ་ 和无后加字尾后面表明引语：སྒྲ་རྟག་པ་ཡིན་ ནོ་ ཞེ་ན། 若谓“声是常”。དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། 若谓何故如此。

ཞེ་ཏད། འཁོན་འཛིན་དམ་ པོ། 宿怨，旧仇：ཁོ་ དང་ང་གཉིས་ བར་ལ་ ཞེ་ནད་ གཏན་ ནས་མེད། 他和我两人之间，绝无宿怨。

ཞེ་གནག་ཁོག་བཅངས། གཞན་ལ་གོང་པ་ཅིང་ རྒྱུ་ སེམས་ལ་བཞག་པ། 心怀恶意，包藏祸心。存心干害人的坏事。

ཞེ་གཙིང་བ། རང་སྐྱོན་མཐོང་ནས་ གཞན་ ལ་ ངོ་ ཚ་བ། 内疚，内愧。自己错了，感觉内心不安。

ཞེ་མནད། ཡིད་ ཀྱི་ མནའ་ སྡེ། གཏིང་ནས་ དམ་ བཅའ་བའི་མནའ་ཆོག 心愿，誓愿。内心立下的誓愿，ཞེ་མནའ་ སྐྱལ་བ། 许下誓愿。

ཞེ་བློ་བདེ་བ། བསམ་པ་ སྙིང་ པོ། 心安。心中平静坦然，ཞེ་ བློ་བདེ་ཞིང་ཟེམས་ཁལ་ མེད་པ། 坦然无忧。

ཞེ་མེར། སྐྱུག་ ཟོག་ ལྡང་ བ། 反胃，恶心欲吐，སྟེ་ ཆས་ མ་ ཞུ་ བས་ ཞེ་ མེར་ ཐུག་པ། 食物不化，引起反胃。ཞེ་ མེར་ཁང་ས་པ། 恶心呕吐。

ཞེ་གཙང་བ། བསམ་པ་དགེ་ པོ། 心善良，思想纯洁，མི་འདི་ཁ་ ངན་ཡང་ ཞེ་ གཙང་ བ་ ཞིག་ རེད། 此人语言虽然粗鲁，但心地善良。

ཞེ་ཚུ། སྙིང་རྩའམ་ཟེམས་ རྩ། 内心，心部脉象，དབང་ བའི་ ཞེ་ རྩ་ འཐྲིགས་ ནས་ བྱུང་། 英雄的内心被搅乱了。

ཞེ་རུ་བ། བསམ་པའི་ གཉིང་། 内心，衷心。思想深处，ཞེ་ རྩ་བ་ནས་ ཚོང་ བཀུར་ ཐུ་ བ། 衷心

拥戴。ཞེ་རྒྱ་བ་ནས་དགའ་བ། 内心欢喜。རྒྱང་ཟེའས་ཞེ་རྒྱ་བ་ནས་མེད་པ། 全无私心。

ཞེ་རྟིས། (1)ཡིད་ཀྱི་གཙོགས་མཛོང་། 看重，重视：སློབ་སྦྱོང་ལ་ཞེ་རྟིས་བྱེད་པ། 重视学习。(2)རྩོག་རྟིས། 打算，筹划。心中安排的计划：སློབ་སྦྱོང་བྱད་ཀྱིའི་ཞེ་རྟིས། 学习的打算。ཁོ་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་ཞེ་རྟིས་འདུག 他有那样做的打算。

ཞེ་རྒྱབ། ཟེའས་གནག 心毒，心坏，心狠。

ཞེ་བརྩོན། སྙིང་གཏི་ པ་ནས་བརྩོན་ པ། 勤奋努力，专心致志：ཀུན་དུ་ཞེ་བརྩོན་ སྟོང་ ཟེད་ བྱས་ན་བྱ་བ་གང་ཡང་འགྲུབ་སྟབ། 只要勤奋努力，经久不懈，什么事情也能办成。

ཞེ་ཚིག ཞེ་སའི་ཚིག 敬词，敬语。恭敬尊重的口气。

ཞེ་ཚིམ། གཏིང་ནས་ཟེད་དགའ་བའམ་མགུ་བ། 高兴，满意，幸灾乐祸，འདོད་དོན་ལེགས་ པར་གྲུབ་པས་ཞེ་ཆམ་པ། 愿望圆满成功，因而感到高兴。

ཞེ་མཆངས། ཟེའས་མཆངས། 顾虑，羞涩，心怯。

ཞེ་འཇིགས། གཞན་ཀྱིས་གནོད་པ་བྱས་ པ་ ཟེའས་ལ་ བཞག་པ། 含恨，记仇，མི་དགའ་ཞེ་འཇིན་ཀྱིས་དག་ལ་འཁོན་ལན་སྐྱེག་པ། 含恨复仇。

ཞེ་འཞག (1)ཡིད་འཇོག 记在心头。(2)འཁོན་འཇིན། 怀恨，记仇。

ཞེ་ཐེམ། དོགས་ཐོན། 戒心，警惕，ཉེན་ཁ་ཙམ་ སར་ཞེ་ཐོན་ཉེད་དགོས། 有危险的地方要警惕！

ཞེ་ཏྲས། རྩལ་བ་དང་ བརྩོན་ འགྲུས། 毅力。勤奋持久的意志：ཞེ་ ཏྲས་ ཆེན་ པོས་ སློབ་ སྦྱོང་ ལ་ བརྩོན་པ། 以极大的毅力勤奋学习。

ཞེ་ཚོག་པ། དང་ག་འགགས་བའམ་འདོད་ པར་ མི་ འོས་པའི་ཚིག་ཡིག་ཚུད་ པ། 反胃，恶心，食欲不振，胃口不好；反感，མཁྱེས་དང་ཅན་ལ་བཙོ་ཐབ་ཀྱིན་ པ་ལྟར་ཞེ་ཚོག་ པ། 象给咀病患者油腻食物一样感到恶心、反感。

ཞེ་ས། (1)མོས་གུས་དང་ལྡན་པའི་ མིང་ དང་ ཚིག་ དང་ ཡིག་ ཚིགས། 敬词，敬语。含恭敬和尊重意味的词或句子：རྡོ་བའི་ཞེ་ས་ནི་ སྐུན། རྡོ་བ་的敬语是སྐུན་。ཟེད་པའི་ཞེ་ས་མཛད་པ། ཟེད་པ་的敬语是མཛད་པ་。(2)བཀུར་བའམ་གུས་འདུག་ 尊重，恭敬：ཞེ་ས་མི་ཟེད་ པ། 不敬。ཞེ་སར་ཐུ་བ། 礼遇。ཞེ་སའི་རྣམ་འགྱུར། 礼貌。ཞེ་ས་མི་རེས་པ། 不懂礼节。

ཞེ་སྡུག ཟེའས་སྡུག་ཅི། ཡིད་ཐང་ཆད་ པ། 憎恶，厌烦，དམག་ ལ་ ཞེ་ སྡུག་ པ། 厌战。ཆང་ འཐུང་ བར་ ཞེ་ སྡུག་ པ། 讨厌喝酒。ཚར་ བཅུ་ བཞུགས་ཀྱང་ཞེ་མི་སྡུག། 百看不厌。

ཞེ་བམམ་རྟེད་པ། བམམ་བྱ་འཁོར་རེས་པ། 懂事，晓事，ཞེ་ བམམ་ མ་ རྟེད་པའི་ཉིས་པས་གང་ཡང་མི་རེས། 不懂事的孩子什么也不知道。

ཞེ་རྟོར་ཪི་ཀ་ལ། མན་རུ་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ལྷ་ སྐྱིང་ཆུལ་པོས་ཞེ་རྟོར་ཞེས་པའི་ས་ཚར་རྩེ་ པོ་ ཀ་ ལར་ དུའི་ བྱིང་ནས་ནམ་བཏུག་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག 热河布达拉宫。清乾隆帝仿拉萨布达拉宫在热河(今河北省承德市)所建寺庙名。

ཞེ་ཟོད། ཟེའས་ཀྱི་ཟོད་ཡངས། 轻忽，轻松，ཞེ་ ཟོད་ངང་རིང་། 心平气和。

ཞེང་ཁྱུས། འཕྲེད་དང་ཀཁྱང་། 纵横，横竖。

ཞེང་ཁ། ཞེང་ཁ་དང་འདྲ།

ཞེང་ག། འཕྲེད་ཀྱི་རིང་ཚད་དམ་ཀྱ་ཁྲོན། 名词。宽度，横宽，口面：ཀྱ་ཞེང་། 横竖。དཀྱུས་ཞེང་། 长宽。ཞེང་ག་ཆེ་ པ། 口面宽。ཞེང་

ཚད། 宽度。ཞེང་ཕྲ་མོ། 狭窄。

ཞེད་སྣང་། དང་བསམ་སྐྱག་འཚར་རྟུལ། 恐怖，威慑；ཞེད་སྣང་སྐུལ་བ། 威胁。ཞེད་སྣང་སྐྱེས་པ། 吃惊，害怕。

ཞེད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) འཇིགས་པ། 害怕，畏惧；བྱས་ཉེས་ལ་ཞེད་ནས་བྲོས་པ། 畏罪潜逃。ཇི་བ་ཇི་ལར་ཞེད་པ། 老鼠怕猫。དཀའ་ཚེགས་ལ་མི་ཞེད་པ། 不畏难。❷(རྩིས) ཞེན་པའམ་ལེན་པ། 贪恋；拿取。

ཞེད་ཆེ། (ཁྱལ) རབ་དང་ཤིན་དུ་ཉ་ལས་པ། 利害，很好，了不起；ཁྱས་རྩེས་ཆགས་ཚེན་དེ་འདྲ་འཛོག་ཐུབ་པ་དེ་ཞེད་ཆེ་བྱུང་། 能做出那样伟大的成绩，真了不起！

ཞེན་ཁ། 名词。(1)འདོད་ཆྲོ་དང་། ཆགས་པའི་སེམས། 贪恋，嗜好；སྡུག་གཉས་ལ་ ཞེན་ཁ་ཆེར་མེད། 不大贪恋名誉。སྐྱོན་པ་རྣོང་ཆེ་ལ་ཞེན་ཁ་ཟལ་བ། 厌恶粗暴的行为。(2)དང་བ། 食欲，胃口；ཨ་ནད་ན་ནས་ཁ་ ཟས་ལ་ ཞེན་ཁ་ཟལ་བ། 因患胃病，食欲不好。

ཞེན་འཕྲོས། འདོད་ཞེན། 贪恋。

ཞེན་ཆགས། ཡང་སེམས་ཤམ་བཀྲམ་ཆགས། 贪恋，嗜好，爱慕；ཞེན་ ཆགས་ གཙོད་ པ། 戒除嗜好。ངན་ཚོམས་ལ་ཞེན་ ཆགས་ ཟོག་པ། 厌弃恶习。ཞེན་ ཆགས་ནས་ འབྱལ་མི་ ཐོད་པ། 贪恋难舍。

ཞེན་དོན། བཞེད་དོན་ནམ་བསམ་འདྲན། 所好。贪恋的事物；ཁོ་ངང་གི་ཞེན་དོན་ངོ་མ་གང་ཡིན་རྟོགས་དཀའ་ བ་ ཞེག་ མ་ རེད། 他的真实爱好并非不易理解。

ཞེན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) དགའ་བའམ། ཆགས་པ། 爱好，贪恋，固执；བཟའ་བཏུང་ དང་ རྩེད་མོ་ ཞེན་པ། 耽恋吃喝玩乐。❷名词。(1)འདོད་ ཆགས། 贪欲，欲望；ཞེན་ པ་ འགོག་ པ། 禁欲。རྒྱུ་ཆུ་ ཞེན་ པ་ འགགས་ནས་ མེ་ འདུག 旧有嗜欲已经消退无余。ཞེན་པ་ སྐྱག་པ། 厌恶，反感。(2)དང་ ཁ། 胃口，食欲；ཞེན་ པ་ ཉམས་པ། 食欲减退。

ཞེན་པ་ཁྱིང་ཤོག བསམ་པའི་ཁྱིང་ནས་ ཞེན་ པ་ཤོག་པ། 极端厌恶，非常厌烦；རྟུལ་མེན་ཆུ་ སྐྱེད་པ་ལ་ཞེན་པ་ ཁྱིང་ ཤོག་ བྱུང་། 对不合理的行为深恶痛绝。

ཞེན་པ་བཞི་བྲལ། (1)ས་སྐྱའི་ཁུངམས་ངག་ཅིག་སྟེ། ཆོ་འཕྲུ་ལ་ཞེན་ན་ཆོས་པ་མིན། འཁོར་བ་ལ་ཞེན་ན་ངེས་འབྱུང་མིན། བདག་དོན་ལ་ཞེན་ན་ བྱང་སེམས་མིན། འཇིག་པ་བྱུང་ན་ཆུ་བ་མིན་ཞེས་པ་ཆུང་བཞིའོ། 离四耽著。萨迦派之教戒：耽著今生非佛徒，耽著轮回非出离，耽著自利非菩提心，耽著实执非正见。(2)ཡིད་ཀྱས་ཀྱི་སྐྱོ་སྐྱུང་ཞེན་པ་བཞི་བྱལ། 修心四厌离。

ཞེན་པ་ཚོག་པ། (1)ཁུ་ཆས་ཨ་འདོད་མེད་ པར་ འགྱུར་བ། 食欲不振，胃口不好。(2)སེམས་ཀྱི་ དགའ་བར་ འགྱུར་ བ། 心生反感，厌恶；བྱམས་ པ་བྱས་ན་དག་ཡང་གཉེན་དུ་འགྱོ། རྒྱབ་ཆོད་མ་ཐེན་བྱ་ ཡང་ ཞེན་ པ་ ཚོག 靠仁慈仇敌也能变亲友，行粗暴爱子也会生反感。

ཞེན་འཇེད། འདོད་པས་དམ་དུ་འཇེན་པ། 深爱，贪著，固执；མིང་ དོན་ གཉིས་ ཀར་ ཞེན་ འཇེན་ བྱེད་པ། 贪恋名利。

ཞེན་ཡུལ། སྐྱེ་ཞེན་པའི་སྐོ་ ནས་ རིག་ པར་ བྱ་ བ་ སྟེ། རྟོག་པའི་འཇེན་སྤང་གྱི་ཡུལ་དེ་ལ་རྟོག་པ་ དེས་ཞེན་ནས་ནན་གྱིས་འཇེན་པ། དཔེར་ན། རྗེས་ དཔག་ཚད་མའི་ཡུལ་ཕྱོགས་ བྱའོ། 耽著境。内心耽著而了别者，即寻思心所，耽著其印相而坚固受持之对境，如由比量所得之境。

ཞེན་རིག ངང་གི་འཛིན་སྐངས་ཀྱི་ཡུལ་ལྟས་ནས་ཀྱི་ས་འཛིན་པ། དབེར་ན་བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་བུམ་པ་ནས་ཀྱི་ས་འཛིན་ པ་ལྟ་བུའོ། 耽著识。一心固执各自感受之外境者。如见瓶之分别心坚固执著于瓶者。

ཞེན་ཡོག ཞེན་པ་ཡོག་པའི་བསྐྱས་ཆོག

ཞེའོ། ང་ནི་མ་འ་ར་ལ་དང་། མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱོང་རྒྱུ་ཅེར་ རེ་དང་རོགས་པ་ཡིན་ཞེའོ། "直言宜信"云云。

ཞེར་འདེབས། གཞན་ཀྱི་ཞེ་གཅོད་པ། 伤人感情，刺激别人情绪。

ཞེར་ཀོ། སྐྱས་ཀ་ལེགས་པོ་མེད་པ། 形容词。不良，下劣：སྐྱས་ཀ་ཞེར་པོ། 质量不好。

ཞེས། ང་ནི་མ་འ་ར་ལ་དང་། མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་རྗེས་དང་། རྟོགས་པའི་དོན་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་མི་ཤེར་བའི་ཚེད་ དུ་ དམིགས་བསལ་ ས་ མཐར་ ཡང་སྐྱོ་ ཏུ་ ཆོག་ གཞན་ འདྲེན་ ཟེད་ ཀྱི་ ཕྱོ་ གཞན་དབང་ཅན་ཞེའོ། 称为，名为。一个用于 ང་ནི་མ་འ་ར་ལ་ 和无后加字的后面，为使不与作"知道"解的ཤེས་པ་混淆，亦用于ས་ 字尾后面，表明引出其他词句：ལྕགས་ལམ་ཞེས། 名为铁路。ཐོན་པོ་མཁར་ཀྱིས་རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་རྒྱ་ཁབ་ཀྱི་ལྟ་ཅིག་ དེའང་གངས་ འདྲེན་ བས་ བཀའ་ གནང་བར་ ཁྱེ་ ཞེས་ ཁྱས་སོ། 大臣噶尔来到唐王面前禀道："还请准许迎娶汉地公主！"

ཞེས་བཀྱི་བ། ཞེས་ ཁ་ བ་ དང་ དོན་ འདྲ་ ཞེང་། ཆོག་ཅི་སྐྱོང་ཡུལ་གང་ཟག་ལ་འཇུག་པ་ གཙོའོ། 名为，称为，叫做。义同ཞེས་ཁ་བ，但主要同人称连用：བདག་མིང་འདི་ཞེས་བཀྱི་བ། 我的名字叫这个。མཁན་པོ་ཤེས་ རབ་ ཅེས་ བཀྱི་ བ། 堪布名为协绕。

ཞོ། 名词。(1)འོ་མར་སྐྱུར་རྩི་བཏུབ་ནས་བསྡུལ་བའི་ བཏུང་ བ་ ཁུར་ མོ། 酪。乳汁加入酵母发酵后制成半凝固体饮料：ཞོ་ དང་ འོ་ མ་ དཀྲོགས་ནས་ མར་ འདོན་ པ། 搅拌酸酪乳汁提取酥油。ཞོ་ཆགས་པ། 酪已酿成。ཞོ་བསྡུལ་ནས་ ལངས་ པ། 酿酪成功。ཞོ་ཤེ་ནས་དར་བ་ལྟར་གྱུར་པ། 酪坏成酸浆。ཞོ་བསྡུབས་མར་ བཏོན། 搅酪提酥。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁུ་སྐྱེས་དང་། འོ་མ། རབ་ཆགས་བཅས་སོ། (2)གཞིར་དངུལ་སོགས་ཀྱི་ འདེགས་ཚད་ཅིག 重量钱：ཞོ་གང་། 一钱。ཞོ་ དོ། 二钱。སྙ་གང་ལ་ ཞོ་ བཅུ་ ཡོད། 一两有十钱。

ཞོ་ཀཱ་བ། ཞོ་གར་བོ། 稠酪。浓稠的酪。

ཞོ་སྐྱ། དར་བའམ་དུ་ར་ ཁུ་ ཞོ་ ཕྱམ། 淡酪。稀薄的乳酪。

ཞོ་སྐྱེད། ཚ་སྐང་ཞོ་སྐྱེད་དེ། ཚ་གཅིག་ལ་སྐང་གང་ རིར་ སྐྱེད་ ཞོ་ རེ་ འཁྲི་ བའི་ དངུལ་ སྐྱེད་ ཁྲི་ སྐྱངས་ཀྱི། 一钱利。月利十分之一。本金藏银一两，每月利息为一钱或十分之一两。此为旧时西藏通行的高利率之一。

ཞོ་སྐྱེལ། (1)སྐོ་ཕྱག་རྣམས་ཀྱི་ཁྲལ་ལ་ སྐྱེལ་ བའི་ ཁག་འཇིབ་འབྱུ་ཞེག 吸血虫。吸牛羊血的一种寄生虫。(2)ཁྱ་ སྐེག་བའི་མིང་། 沙鸡的别名。

ཞོ་ཀ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ཀོང་པོ་ཆུ་མདའ་ རྫོང་ཁྲོངས་སུ་ ཡོད། 雪卡。地名。在西藏自治区工布江达县境。

ཞོ་ཁྱེད། ཞོ་ཟླག་སྦུད་ཁྱེད་པ། 酪袋。盛酪的牛羊皱胃。

ཞོ་འཕྱེད། ཞོ་འཇེན་བའི་ སྦྱིན་ས། 酪宴。布施奶酪的一种宗教活动：དབྱར་ ཁ་ དཀྱི་ འབྲལ་ བ་ རྣམས་ ལ་ ཞོ་ འཕྱེད་གཏོང་ བ། 夏季给僧众布施

奶酪。

ཞོ་མངར། མར་མ་བཏོན་པའི་ནོ་མ་བསྡུལ་བ་ལས་ཁངས་པའི་ ཞོ། 甜酪，全脂酪。未提取酥油的乳汁所出乳酪。

ཞོ་ཅན། (རྟེང་) སྐུམ་ཅན་ནམ་ཆེ་ཅན་ཞེས་པ་སྟེ། འདིའི་ཞོ་ནི་ཤིང་རྟེང་གང་གང་ཆུ་ལྟ་ བྱ་ལ་ ཟེར། 一种胶质。属于树胶、松香一类。

ཞོ་ཆ། (1)ཞོའི་བཏུ་ཆ་གཅིག་སྟེ། སྐར་མ། 分。一钱的十分之一。(2)གཤེང་དཔུལ་ཤོགས་ཀྱི་སྟེང་ཡང་འཇལ་ བྱེད་ ཀྱ་ ཐུབ་ ཀྱི་སྟེང་ཁ་ ཁམ་རིས་ཤེག 戥星。戥子杆上的星点。

ཞོ་རྟ། ཞོ་བསྡུལ་བར་ཆུག་ ཐུའི་ སྐུང་ རེ། 酵母，酪引子。制酪所用发酵剂。

ཞོ་སྐོན། དབྱར་དུས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ཞེག་སྟེ། ཅིད་ཐ་བའུན་པའི་ཚེས་གནམ་གང་ རྟེན་ འབྲས་ སྐུངས་ སུ་ལྟ་ མོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལྟ་ མོ་འཁྲབ་ནས་ གཟིགས་ ཕྱག་འབྱལ་བ་དང་། ས་རར་སྐོར་བྱ་བ་དང་རང་ ཆུབ་པས་འཚམ་ཆུག་པ། དེ་བཞིན་ཚེས་གཅིག་ ནས་ཚེས་བཞིའི་ བར་ རོང་ བྱ་ གྲིང་ ཁར་ ལྟ་ མའི་ གཞུང་རྣམ་གཉ་མང་པོ་འཁྲབ་པ་དང་། ཚེས་ལྟ་ ནས་བྱུག་བའུན་བར་ལྟ་ ས་ཞི་ སྐུ་ དབུ་ ཚེ་ ཁག་ གི་ སྐེར་ཡག་ དུ་ལྟ་ མོ་འཁྲབ་པ་བཅས་ཀྱི་ རིང་ ལ་ ཞོ་ སྟོན་ཟེར། མིང་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཐུ་བ་བའུན་ པར་བོད་དུ་ ཞོ་ལེགས་པའི་སྐབས་ ཡིན་ པས་ ཞོའི་ སྟོན་མོ་ གཏོང་སྐལ་ཚོད་ པ་ དེང་ ཟེར། 酪宴，藏戏节。旧时，拉萨每于藏历七月一日开始，由各地藏戏团在哲蚌寺演出藏戏。朗孜厦衙役和殡葬人员亦有演出。初一至初四，在罗布林卡演出传统藏戏节目，初五至初六、七日则到拉萨各大贵族家中演出。夏末秋初的七月，正是藏区盛产乳酪的季节，人们常以乳酪饮客、斋僧，故名。

ཞོ་འབྱངས། (མངོན) ཉིས་པ་ཆུང་ངུ། 饮乳。婴儿的异名。

ཞོ་བདུན་སྐོར་མོ། (ཐུལ) ཀུ་སྐད་དུ་ བྷུ་ཡང་ཁེས་ བཅད་ཁམས་སྡུག་སྐུ་ ཞོ་ བདུན་ སྐོར་ མོ་ ཞེས་ ཟེར། 银元。旧制银元重七钱二分，故名。

ཞོ་དཀྱུང་། དངོ་པ། 酪浆，酸乳水。

ཞོ་ཕྱེས། ཞོའི་ཁར་ཆགས་པའི་སྐུམ་ལྟེན་ཀྱི་ཕྱེས་མ། 酪皮。酪面所结脂皮。

ཞོ་བ། རི་བོ་ཞེག་སྟེ། སི་ཁྲོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཀྱ་ བ་ཅོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ ནན་ ཐེང་ རྫོང་ དུ་ ཨཀ། 玉瓦山。在四川省阿坝藏族自治州南坪县境内。

ཞོ་ཁྲག ཞོའི་སྟོད། 酪桶，酪罐。酿酥、盛酪的陶坛或木质容器。

ཞོ་འབྲས། འབྲས་བཅོས་མ་ དང་ ཞོ་ བཟེས་ པའི་ བཟའ་བྱ་ཞེག 酪饭。加酪之饭。

ཞོ་སྐྱབས། ནོ་མ་ཞོར་སྐྱུང་ཟེད་ཀྱི་ ཏུ་ མ། 酿酪酵母。

ཞོ་སྐྱེ། ནོ་མ་བསྡུལ་ནས་ཞོ་ བཅོ་སྐབས་ ནོ་ མ་ལ་ ཁྲག་ཆུའི་ཏུ་ མ། 酪曲。使酪发酵的曲子。

ཞོ་རམ། ནོ་མ་ཤེ་བ་ དང་། ཞོ་ རུལ་བ། 乳腐败，酪败坏。

ཞོ་པ། (རྟེང་) (1) སྟོབས་ སམ་ ནུས་ པ། 气力。(2)གླའམ། རྩལ་པ། 工钱，工资。(3)དཔུ་ཁྲལ། 差税。

ཞོ་ཀ་རྩམ་བཅུ་པ། (མངོན) དེད་ དབོན། 七等工薪者。商主、船主的异名。

ཞོ་ཀ་བཞི། མཁལ་མ་ཞོ་ཀ་དང་། མཆེན་པ་ཞོ་ཀ། རྟེང་ཞོ་ཀ། ཆུ་ཚོད་ཞོ་ཀ་སྟེ་བཞི། 四果。藏医所说药用四果：白刀豆、木肝子、酸枣和木腰子。

ཞོ་ཀ་གསུམ། མཁལ་མ་ཞོ་ཀ་དང་། མཆེན་པ་ ཞོ་ཀ། རྟེང་ཞོ་ཀ་སྟེ་གསུམ། 三果。藏医所说药用三果：白刀豆、木肝子和酸枣。

ཞོ་ཀས་འཚོ་བ། དང་ཀི་ སྟོབས་ སམ་ ནུས་ པས་

འཆོ་བ། 自食其力。

ཞོ་སྐྱང་བྱེད། (ཁངས) བ་དྲུག་གཙམ་བ་བཞོན་མ། 护乳者。母牛、乳牛的异名。

ཞོག གནས་སྡུ་གཏོང་བའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འཇོག་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཞོག་ཁོག (ཤལ) གཅང་དང་ཚ་མདོའི་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་རྒྱ་ཐོ་མ་རེད་པ་དེ་ཡིན། 马铃薯，土豆，洋芋。

ཞོག་མ། ཞོགས་མ་དང་འདྲ།

ཞོགས། བཞུར་བ་དང་གཅེག་བའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་འཇོག་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཞོགས་ཀ། ནམ་ལངས་དུས། 名词。早晨，清晨。

ཞོགས་རྒྱགས ངོ་ཞོགས་ཏེ། བྱལ་འཚབ་བས། ཀྱོ་བྱང་ཉང་འདྲིག 忙乱，慌张。突然紧张慌乱。

ཞོགས་ཇ། ཞོགས་བའི་ཇ། 早茶。早晨饮用的茶。

ཞོགས་ཉེག ཞོགས་པར་རི་དགས་གསོད་དུ་འགྲོ་བའི་མིང་། 晨间寻猎，早晨打猎。

ཞོགས་པ། ནམ་ལངས་ནས་ཉི་ཟེས་བར་གྱི་དུས་ཚོད། 名词。清晨，早上。从天明至日暖时：ཞོགས་པ་རྒྱ་མོ། 一早。ཞོགས་བའི་ལུས་སྦྱོང་། 早操。

ཞོགས་མ། ཤིང་བཞོགས་བའི་ཚལ་བྱ། 名词。刨花。刨削木材所成小块薄片。

ཞོགས་ཤར། ངོ་ཞོགས་ཀྱི་ཤར་འདྲིག 惊诧，惊扰：རྩོ་བྱང་འཇིགས་སྐུག་ཞོགས་ཤར་ཞིང་ཆ་བྱུང་། 突然发生惊惶扰乱。

ཞོད། 名词。(1)ཆར་ཀྱའི་རྒྱུན། 雨水，ཆར་ཞོད་ཆེ་བའི་དུས། 雨季。ཆར་ཞོད་ཆུང་བའི་དུས། 少雨季节。(2)དྲག་ཆར་དང་། ཁྱེན་རིང་ཐོར་འབབ་བའི་ཆར་པ། 暴雨，骤雨。

ཞོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ། ཆར་ཞོད་ཆེ་དྲག་བའི་གནོད་པ། 涝灾。雨水过多的灾害。

ཞོད་སྐྱོན། ཆར་ཆུ་མང་དྲག་བའི་གནོད་སྐྱོན། 涝灾。雨水过多所成灾。

ཞོད་ཆར། ཆར་ཀྱའི་རྒྱུན། 雨水。

ཞོད་ཆུ། (1)ཆར་པ། 雨。(2)ཆར་པ་བཏང་རྗེས་བྱུང་བའི་ཆུ། 雨水。

ཞོད་འཇགས། ཞིང་ཁོང་ཤེད་བའི་སྡུད་འཇགས། 太平，安宁，དུས་བའི་ཞོད་འཇགས། 时局宁静，太平盛世。

ཞོད་ལ་ཀྱའི་གངས་རི། རི་བོ་ཞོག ཨོད་རང་སྐྱང་སྤྱངས་ཀྱི་བཞད་ མཐོང་ཐུན་ རྩེ་ཁྱོ་ཀྱི་དབུས་ཀྱུང་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཚའི་ཇོས་དས་ཐྱི་ཅ་ཅ་ཅ་ཡོད། 雪拉普雪山。在西藏自治区谢通门县中部，海拔6310米。

ཞོན། ཞོན་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཞོན་ཀྱེད་ས། བཞོན་པ་ཞོན་ས་ནའི་འཇོག་ཀྱེད་ས། 踏脚凳，垫脚石。上马时的踏脚用具。

ཞོན་པ། (ཐ་དད་པ) བཞོན་པ། བཞོན་པ། ཞོན། ། འཆིབ་ པ། 乘坐，乘骑：རྟ་ བཞོན་ དེ་ ཀྱེན་ པ་ ཡིན། 骑着马去的。ཤིང་ རྟ་ འཁོར་ ས་ བཞོན་ནས་ཕེབས་པ། 乘车到达。གྲུ་གཟིངས་ལ་ཞོན་ པ། 坐船。ཐེག་པ་ཆེན་ པོ་ཞོན་ མཁས་ བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའ། 大乘菩萨。དབང་ཤེད་ཅན་ལ་ཁོ་ བའི་ སྡང་ མིག་ཤུ། ཀྱེས་ པས་ བཞོན་ བའི་ པ་ གྲང་ ཅིད་ པར་ མས། 横眉冷对千夫指，俯首甘为孺子牛。

ཞོམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྡོད་ སྐྱང་ལ་ རྡོ་ སྐྱོན་ བྱུང་ པ། 凹陷，下陷：སྣ་ཞོམ་ པ། 鼻子塌陷。ཆུ་ ཟངས་ རྐྱང་ ཐད་ ཞོམ་ པ་ དེ་ ལེགས་ པར་ བསང་ དགོས། 盛水的铜缸稍微凹陷了，需要好好地修复。

ཞོར། གཙོ་ཆེ་བ་དང་ཆབས་ ཅིག 名词。顺便，附带，ལས་ཀའི་ཞོར་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་པ། 一边

做事，一边说话。 བཟང་ཟིའི་ཚོར་ལ་ཇ་ཆང་དང་། ངན་པའི་ཚོར་ལ་རྒྱག་དུང་། 做好了顺便有吃喝，做坏了不免挨棍棒。喻赏善罚恶。

ཚོར་སྐྱོང་། ལས་འགན་ཀང་གཅིག་ཡིད་ཐོག་ཚོར་དུ་ལས་འགན་གཞན་ཞིག་སྐྱབ་པ། 兼职，兼顾，兼任。在本职之外，兼任其他职务。

ཚོར་སྐྱོན། གཞན་ཀྱི་ཞབས་ལ་བྱང་བའི་སྐྱོན། 副作用，坏影响。

ཚོར་ཁྱབ། ཚོར་ཆོས་སམ་ཚོར་ལ་ཁྱབ་པ། 附带宣讲，顺便教授。

ཚོར་འཁྲབ། དག་རྟེས་ཅན་ཀྱི་ མི་ ཞིག་ ཁྱིམས་ ལ་ཐུག་ཆེ་འབྲེལ་བ་ཡོད་ ལ་ དག་ རྟེས་ མེད་ བའི་ མི་གཞན་ཡང་དེའི་ཚོར་དུ་ཚུད་པ་ཕྱུ་ བ། 株连，连累。一人有罪，牵连别人。

ཚོར་བཐུགས་ས། ལས་ཀ་ཤིང་ཁྲིད་རྒྱུ་དེའི་ཚོར་ ལ་ བཐུགས་ བའམ་ ཤོགས་ སུ་ བཐུགས་ པ། 附设；附设机构。ཚོར་ བཐུགས་ལས་ ཁུངས། 附设机构。ཚོར་ བཐུགས་སྨན་ཁང་། 附属医院。

ཚོར་བཞིན། འགན་ཁུར་བའི་ལས་ཀ་ ལྟེ་ བ་ དེའི་ཚོར་ལ་ལས་ཀ་གཞན་དག་འཇོག་པ། 兼任；ཚོར་ འཇོག་ལས་འགན། 兼职。

ཚོར་ཟས། བཟའ་བཅའ་ཤ་དང་སྲེ་ཚལ་རིགས། 副食，副食品。指肉食、蔬菜等。

ཚོར་ལས། ཞོར་ལ་བྱ་རྒྱའི་ལས་ཀ། 副业，ཚོར་ ལས་སྐོན་སྐྱེད། 副业生产。

ཚོལ། སྨད་ ཆའམ་ གོད། 名词。下面，下方；རིའི་ཚོལ། 山下。ཁ་བྱང་ཀྱི་ཚོལ། 宫殿下面。རྩེང་ཚོལ། 山寨脚下。ཁ་ཐོ་བ་ལ་རྩེ་དང་། དམའ་བ་ལ་ཚོལ་ཟེར། 高者称为巅，低者称为洼。

ཚོལ་ཁང་། རིའི་ཁ་ཤམ་དུ་ཆགས་པའི་ཁང་པ། 山下住宅，楼下房屋。

ཚོལ་ཁྲལ་ཁྱ་ལག རྩེང་ཁོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས། ཚོལ་དུ་སྲོད་པའི་མི་དམངས་རྣམས་ཚོལ་ལས་ཁུངས་སུ་བསྡུས་ནས་བྱ་ཁོགས་མེད་པའི་ལས་ཁལ་སྤྱི་ཆགས་སྐྱལ་སྐྱལ་ཞིག 雪差乌拉。原西藏地方政府时代，无偿征调布达拉山下居民，前往雪勒空为布达拉宫中支应杂役的差徭。

ཚོལ་ཆེན། ཐུ་ རྟིང་རིང་པའི་ཁ་ཁག་ཐུ་ བ། 长毛公牛。腋毛长而多的雄性牦牛。

ཚོལ་གཉེར། རྩར་ཁོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས་རྩེ་ བོ་ ཏུ་ ལའི་ཚོལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ མཁན། 雪尼。原西藏地方政府时代， 布达拉宫山下雪勒空的主事人。

ཚོལ་བ། དགོན་པའམ་རིའི་འདབས་སུ་རྟེད་མཁན། 名词。雪巴。住在寺庙下面或山脚下的人。

ཚོལ་ཟོ། 名词。(1)འཕྲི་ དང་། མཛོ་ མའི་ ཚ་ཁ་ཁག 公种牛。配种用的公牦牛。(2)ལྷ་ ཁ་ཁག 神牛。放往山野永不宰杀、不役使的公牦牛。

ཚོལ་ཟོ། ཐུ་དང་། རྟིང་པ་མ་བྲེགས་བའི་ཁ་ཁག་ རྟེ་ཁྱུ་པ། 长毛公牛。未曾阉割、不剪尾毛的雄牦牛。

ཚོལ་ཟོག་ས་ཁང་། རྩར་ཁོད་ས་གནས་སྐྱེད་གཞུང་དམག་ཟོག་ས་འཕྲུ་རིགས་སྲོད་རྒྱུ་དང་ ལས་ ཁུངས་ཁག་ཀི་ལས་ཁྲིད་བའི་ཟོག་ས་ སྲོད་ རྒྱུ་ ཟོག་ས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག 雪频康，薪饷局。原西藏地方政府设在布达拉宫下面专管发放藏军军饷和政府官员薪金的机构。

ཚོལ་རོ། འཕྲི་ཁྱུའི་ནང་ཀི་བཙོན་མ་བཟང་ཤོས། 名词。毛长母牛。产乳最佳的母牦牛。

ཚོལ་ཚོལ། འཇོལ་འཇོལ། 褥若，下垂。长长地拖着；གོན་པ་ཚོལ་ཚོལ་སར་བྱུང་ པ། 衣服长长地拖在地上。འབྲོང་བཟླུང་ཤིང་ཇམས་ པ་རྟེ་ པ་ཚོལ་ཚོལ་ཅན། 体形雄伟、长毛下垂的野牛。

ཚོལ་ཁ་ཁག འབྲས་བུ་མ་བཅད་བའི་ཁ་ཁག 公种牛。配种用的雄性牦牛。

ཚོལ་ཙང་ཁ་ཅང་ཟོ། བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་

མལ་ཀོ་གུང་དཀར་རྩྭང་དུ་ཡོད་པའི་འབབ་ཆུ་ཞེས་བྱ།། 学绒藏布。河名。在西藏自治区墨竹工卡县境内，为拉萨河一支流。

ཞོལ་ཡས་ཁྱབས། སྲད་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྤྱབས་རྩེ་ཐོ་བྱང་བདག་གཉེར་ཅིང་ཆད་ཞོལ་དུ་བཏུགས་པའི་གཙོང་ཡོང་དོ་དམ་དང་། 雪勒空。原西藏地方政府时代，总管布达拉宫财物及拉萨郊区政法，而设立的一个事务机关。因地址在布达拉山下，故名。

ཞོས། ❶འཇོ་བའི་སྐལ་ཆེག་གི་འབྲི་ཟིལ་གཞན་ཞེག ❷(རྟེང) སེམས་གསེའི་མིང་། 安慰。

ཞོས་ཆོམ་ཁ། ས་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོས་རྡ་བ་བོད་རིགས་དང་སྨྱང་ཁུལ་གྱི་འཇམ་གྲང་རྩྭ་གི་ལ་ཞེག 玉青喀。四川省阿坝藏族自治州壤塘县一山口名。

ཞྭ་དཀར། (1)ཞྭ་མོ་དཀར་པོ། 白帽。(2)སྲད་བོད་ཀྱི་རྩེ་དྲུང་གིས་མཛད་སྒོར་གྱེན་རྒྱུའི་དབྱར་ཁའི་ཞྭ་མོ་ཞེག 原西藏地方政府僧官在夏季典礼时所戴白色礼帽。(3)(ཐུགས) གྲྭ་པས་དབྱར་ཁ་གྱེན་རྒྱུའི་ཞྭ་མོ་ཞེག 僧徒夏天所戴白布帽。

ཞྭ་ཅོས། ཞྭ་མོ་དང་གྱེན་པ། 衣冠，衣帽；ཞྭ་གོས་བཟང་ཞིས་བྱུབ་པ། 着美丽的衣冠。

ཞྭ་རྩེགཔ ཞྭ་རྩེའི་རྩེགཔ 帽顶子，帽结。

ཞྭ་སྡེགས། ཞྭ་མོ་འཇོག་སའི་སྡེགས་བྱ། 帽架。

ཞྭ་ཟེབ། ཞྭ་མིའི་ཅྱ་བྱག་ཅིག་སྟེ། བཞེ་ཟེབ། 黄盔，金色盘帽。黄色漆皮制成形状如盔的帽子。

ཞྭ་ཤགཔ (1)དགོན་པའི་གར་འཆམ་སྐབས་ཞོགས་ཀྱི་སྐྱགས་པ་ཕྱང་ཐོགས་ཅན་གྱི་ཞྭ་མོ། 乌黑帽。寺庙跳神时手执降魔橛的咒师所着之帽。(2) ཀར་ལྟགས་ཀྱི་ཐོགས་གཅིག་ཞྭ་རྟགས་ཅན་པོ། 黑帽。藏传佛教噶居派中黑帽系僧帽。(3)ཉེས་མིང་ངན། མིང་ངན་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་དོན། 黑帽子。将罪名或坏名称形象化为黑帽子：མི་དཀར་པོ་ལ་ཞྭ་ནག་གཡོགས་པ། 给白人扣上黑帽子。意谓诬赖好人。

ཞྭ་རྣག་པ། (1)གཤེ་པའི་ལ་ཉོར་རྒྱལ་པོས་ལས་གའི་ཞྭ་ནག་གཞེར་མདོངས་ཅན་ཞིག་གནང་བས་དེ་ཕྱིན་ཆི་སྐྱེ་བཙུད་རྣམས་ལ་ཞྭ་ནག་ ཅན་དུ་ བཀོས། དེའི་བཙུད་རབས་ དང་ པོ་ དུས་ གསུམ་ མཁྱེན་ པ་དགུང་ལོ་བཅུད་རྩ་ བ་ རབ་ བྱང་ གསུམ་ པའི་ཚ་ བོ་ཟླ་ ཤེས་ཤིང་ཐུགས་ རྗེ་ཆེ་ བ་ ཞིག་ ཡིན་ ཏེ་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས། ཁོ་ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ཡིན་ ཏེ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ། ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ དུ་ བཀོས་ པ་ ནི་ ཁོ་ ཡིས་ ཞྭ་ ནག་ ཅན་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཡིན་ ནོ།

སྐབས་ཅུ་བ་ཙམ་ཞིག་ལོངས་འདུས། བཅུ་གསུམ་པ་བདུད་འདུལ་གྲགས་པ་རྗེ་རྗེ་དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་ཕྱུ་བ་རང་བྱུང་བཅུ་གསུམ་བའི་ མེ་ སྦྲུལ་ ལོ་ ལ་ འདུས། བཅུ་བཞི་པ་ཞེག་མཆོག་རྗེ་ རྗེ་དགུང་ལོ་ཞེ་བཅུད་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་བའི་ཤེང་སྦྲུལ་ལོ་ ལ་ འདུས། བཅོ་ལྔ་པ་མཁའ་ཁྱབ་རྗེ་ རྗེ་དགུང་ལོ་དོན་བཅུད་པ་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་བའི་ཐུ་ལོ་ ལ་འདུས། ཇ་ནཱ་པ་, 黑帽僧，乌帽师。噶居派中黑帽系僧。祖庙为前藏楚普寺。哈立麻拔希曾得元帝所赐金缘乌帽，此后历辈均称乌帽师。以杜松钦巴(1110—1193)为第一世。哈立麻·拔希(1204—1283)之后建立转世制度。第三世让穷多吉(1284—1339)，第四世瑞拜多吉(1340—1383)，第五世德行协巴(1384—1415)，第六世通瓦敦丹(1416—1453)，第七世却札嘉措(1454—1506)，第八世米觉多吉(1507—1555)，第九世旺丘多吉(1556—1603)，第十世却英多吉(1604—1674)，第十一世也协多吉(1676—1702)，第十二世绛曲多吉(1703—1732)，第十三世堆督札巴多吉(1733—1797)，第十四世台乔多吉(1798—1845)，第十五世喀恰多吉(1846? —1923)。(2) ཞྭ་ནག་གྱོན་ཏེ་ འཆམ་རྒྱག་མཁན། 戴黑帽跳神者。

ཞྭ་རྣ་རིང་། ཞྭ་མོ་རྣ་བ་རིང་པོ་ སྟེ་ རྡེ་ རྩངས་ཁ་བའི་དབྱི་ཞྭ་ལྟ་བུའོ། 长耳帽。喇嘛所戴帽，两耳有长带下垂，如宗喀巴所戴帽。

ཞྭ་སྡེ། ཞྭ་མའི་ སྟེ་ མ། 帽耳，帽耳扇：ཁྱོད་ རྣ་ཞྭ་སྟེས་མ་བཀབ་པར། ང་དཔའ་བའི་གླུ་འདི་ ལེགས་པར་ཉོན། 请你莫用帽耳盖耳朵，好生听我唱支英雄歌。

ཞྭ་བར། ཞྭ་མའི་ སྦུབས་ དབྱིབས་ འདོན་ ཅྱད་ ཀྱི་ ཤིང་། 帽壳模型。制帽时纠正式样的木质模型。

ཞྭ་དའི་ལྷམ་འགེབས། དའི་དོན་ རྟེན་པ་ འཁལ་པ། 帽样比鞋样。喻生搬硬套：ཐོག་ཙམ་ ཀྱི་ ཐམས་སྐོང་ལ་བཏེན་ རས་ ཚོངས་ ཁྱབ་ ལ་ ཞྭ་ དའི་ལྷམ་འགེབས་ཀྱིས་ཅིད་ སྐྱེད་པོད་ ན་ ནོར་ འཁྱལ་ཚོང་ཐེབ། 把局部经验生搬硬套地到处使用，就可能发生错误。

ཞྭ་འབོག སྐར་བོད་ས་གནས་ཐིད་ གཞུང་ ཀྱི་ ལས་ཀྱི་སྟེ་ མོར་འཁོད་པ་རིམ་པ་ ལྔ་ པ་ མས་ ཀྱིས་ ཆུན་རྒྱུད་ཞྭ་ མོ་ ལེས་པོ་ སྐྱོ་ སྐོ་ ཐོག། 夏博帽。原西藏地方政府五品以下俗官所戴的一种黄色圆帽。

ཞྭ་ཚོ། མགོ་བོར་གཡོག་ཆུན་རིགས། 名词。帽。戴在头上的帽子：ཐྲེང་ཞྭ། 毡帽。རྩྭ་ཞྭ། 草帽。སོག་ཞྭ། 蒙古帽。དགུན་ཞྭ། 冬帽。ཆར་ཞྭ་ ཆུན་པ། 戴上雨帽。དབྱ་ཞྭ་འབྱད་པ། 脱帽。མིང་གི་རྟགས་ཀྱལ་ཆུ་ བོའི་ཅོད་བན་དང་། མགོ་ བའི་གོས། མགོ་ཞྭ། མགོ་རིག ཆུ་ཚྭ་ བཅས་སོ།

ཞྭ་ཚོ་ལྕགས་མདའ། སྐར་ བོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་གི་རིམ་པ་བཞི་པ་ཡན་ཆད་ ཆུན་ ཆོག་ བའི་ དབྱར་ ཞྭ་ཞིག 铁环帽。原西藏地方政府时代，四品以上俗官所戴夏帽之一种。

ཞྭ་ཙམཏ། བཤོ་ཞྭ། 通人冠。

ཞྭ་དམར་པ། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་སྐབས་ སུ་ ཀཱཙ་ རང་བྱུང་རྟེ་ རྡེའི་ ཐྲོན་ མ་ རྟོགས་ ལྷན་ ཐུགས་ པ་ ཤེང་ཀེ་ལ་ རྟོར་ ཆུལ་པོས་ལས་ཞྭ་དམར་ པོ་ གནང་ བས་ དེའི་བཅུད་པ་ལ་ཞྭ་དམར་པ་ཟེར། དགུང་ལོ་ རེ་ བདུན་བཞུགས་ནས་ས་ ཐྲོང་ལོར་འདུས། དེ་ ནས་བཅུང་ སྐྱེ་ བཅུད་གཉིས་པ་ མཁའ་ སྐྱོད་ དབང་ པོ་དགུང་ལོ་ང་དྲུག གསུམ་པ་ཆོས་དབལ་ཡེ་ ཤེས་དགུང་ལོ་ ཞེ་ བདུན། བཞི་པ་ཆོས་ གཞས་ཡེ་ ཤེས་དགུང་ལོ་ དོན་གཉིས། ལྔ་པ་དཀོན་མཆོག་ ཡན་ལག་དགུང་ལོ་ང་དགུ། དྲུག་པ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ ཕྱུག་དགུང་ལོ་ང་གཉིས་བཅས་ས་ སོར་འདུས། དེ་ ནས་བདུན་པ་ཡེ་ ཤེས་ སྙིང་པོ། བཅུད་པ་ཆོས་ཀྱི་

དོན་གྱུབ། དཀྱུ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། བཏུ་པ་ཆོས་གྱུབ་ཀུ་མཆོ་རྣམས་རིམ་བར་བྱོན། ལོ་ཅ་བཞི་བཅུ་ལྔ་ཙམ་ཀྱི་རིང་ལ་གནས་ནང་དང་ཡང་པ་ཅན་གྱི་དགོན་བའི་གདན་ས་བཟུང་། རབ་བྱུང་བཏུ་གསུམ་བའི་ལྷགས་ཐག་ལ་ བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོར་གོར་དམག་གིས་གནོད་ཅཆ་ བྱས་ པ་ དེ་ ཆོས་གྱུབ་ཀུ་མཆོའི་དྲུང་འཕྱལ་ཕེབ་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་གོང་མའི་བཀའ་ཆད་ཀྱིས་ཡང་པ་ཅན་པ་དགེ་སྡེ་དགོན་རྣམས་རྙིས་ལེན་བྱས་ ཤིང་ ཐུབ་མའི་ཆུ་ཤིང་ཁྲི་ཤོང་ཁྲོ་ཕུ་ཡི་ཐོག་ཏུ་ དབང་ གིས་ གོང་མའི་བཀའ་ཆད་ཀྱིས་ཡང་པ་ཅན་ སོགས་ ཞུ་དམར་བའི་སྡེ་དགོན་རྣམས་རྙིས་ལེན་བྱས་ ཤིང་ ཐུབ་མའི་ཆུ་ཤིང་ཁྲི་ཤོང་ཁྲོ་ཕུ་ཡི

名词。肛门；女阴。

གཞད་ཀྱིབ། སྨད་འཚོང་མ་ལས་གོས་པའི་བཙོག་ཀྱིབ། 娼妓晦气。

གཞད་འབྲུམ། དྲི་ཆེན་འབབ་པའི་ལམ་ཁ་ཙང་ཀ་ནས་ཀྱེན་དུ་ སོང་ཀྱིད་དང་ལྡ་ གཞལ་ བ་ ལ་ གཞང་ཞེས་ཟེར་བས། 痔疮。从大便道直肠口上行四指半的肛管部分所生疮，连血外漏，属自然疮类。

གཞད་འཚོང་མ། སྨད་འཚོང་མ། 娼妓。

གཞད་ལྱག་པ། བཤང་ལམ་རྒྱ་མ་ཀྱིད་ལྱག་པའམ་ རྡེ་ཀ་ལྱག་པའང་ཟེར། 脱肛。肠从肛门脱出。

གཞད་ཚོག་པ། བཤང་ལམ་རྒྱ་མ་ཀྱིད་ཚོག་པ། 脱肛。肠从肛门脱出。

གཞད་ཀྱིན། བཤང་ལམ་དུ་ ཀྱེན་ བྱས་ ཟ་ འཕྱག་ རྒྱེད་པའི་ནད་ཅིག 蛲虫病。晚上肛门奇痒症。

གཞན། གཞན་པ་དང་འདྲ།

གཞན་སྒེལ། (1) (མངོན་) གཅིག་ པོ། 他生。仆人、仆役的异名。(2)དངོས་ པོ་ གཞན་ ལས་ སྒེ་ བར་འདོད་པའི་ ལྟ་ བ་ སྟེ་ གང་ཟ་ བའི་ གྲུབ་ མཐའི་འདོད་ཚུལ་ལྟ་བུའོ། 他生见。承认一切事物都是从其他事物发生的见解。古印度数论派的主张。

གཞན་སྐྱོན། མི་གཞན་གྱི་སྐྱོན། 他人过失。

གཞན་སྐྱོང་ངོ་སྐྱང་། ངོ་ སྐྱང་ གིས་ རྒྱབ་ སྐྱོང་ བྱེད་པ། 偏袒，袒护：ཆིམས་གང་མི་ཚང་མ་འདྲ་ མཉམ་ཡིན་པས་གཞན་སྐྱོང་ངོ་ སྐྱང་བྱས་མི་ཆོག 在法庭上人人平等，因此不可偏袒从事。

གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད། འཇིག་རྟེན་པ་ལས་གཞན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་པར་ མི་རྟག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་ བའི་ ཆོས་ཉིད། 他性空。世间以外，其他即出世间的无分别慧所通达了知的空性。

གཞན་གྱི་སྒྲ་རྗེན། གཞན་གྱི་བསྟན་ བྱ། 他人的指教。旧译他说、他教。

གཞན་གྱི་དབང་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་ ཉིད་ གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། ཀུན་ རྟོག་གཞན་ གྱི་དབང་ལས་ སྐྱེས་པ་རྫས་སུ་ ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ སྟེ། ཀུན་བཏུད་ ཀྱི་གདགས་གཞི་ཉུང་ཅིང་ཀུན་ གཞིའི་ཚ་ ཡིན་པ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ པའི་ ཀུན་ རྟོག་ ཁམས་ གསུམ་ པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ རིག་ པ་ ཙམ་ ངོ་ བོ་རྫས་སུ་ གྲུབ་ཅིང་འཕྲལ་ངོར་ཀུན་ དང་ རྟེན་ ལས་ བྱུང་བ། 依他起性。三性之一。依他因缘生起的实有事物，是遍计所执假施设处阿赖耶识，性属三界倒分别识，体为实有，于妄情中从因缘生。

གཞན་གྱི་གཞི། རྒྱུད་ཀྱུད་ཀྱི་བརྗས་པ་ ཡན་ ལག་ བཞིའི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། མདུན་བཞུད་བསྒོམས་ ནས་དམ་ ཚེ་ སྐྱེན་ གྲོགས་ ཀྱི་ རྩལ་ དུ་ དངོས་ གྲུབ་ བསྒྲུབ་པའོ། 他所依支。密乘行部念诵四支之一。正前生起能依所依，修习誓尊智尊等同侣伴以求成就。

གཞན་ གྱི་ ཚེག་ སྐྱབ་ བཟོད་ པའི་ བཟོད་ ཅ། གཞན་ཀྱི་ངང་ལ་དྲང་དེག་ཅིང་ ཤ་ དང་ ཆག་ ངན་ སྐྱ་ བ་ སོགས་ཀྱི་ལན་དུ་ ཞེ་ སྡང་ མི་ བྱ་ བར་ བྱམས་ སྙིང་རྗེ་ བསྒོམ་ནས་ དེར་ བཟོད་ཅིང་ ཐལ་ ཁྲལ་ ཡང་ ཕྱིར་ ཡང་ ཁྲམས་ ཤིང་ ཁྲོ་ བ་ སྐྱེ་ མི་ བྱ་ བ། 甘他贼害忍。忍受他人殴打、恶言不生瞋怒，起慈悲心，报以饶益。

གཞན་ཀྱིལ་ཁྱས། (མངོན་) ཀྱི་ཁྱག 他养。杜鹃的异名。

གཞན་ ཀྱིས་ སྐྱེལ་ རྟེན་ བ། གཞན་ ཀྱིས་ སྡུག་ འདོགས་པ། 受人欺侮。

གཞན་ཀྱིས་མི་ ཕྱབ་པ། (1)པ་རོལ་པོས་གནོད་ མི་ནུས་པ། 无敌，无能胜。他人所不能胜者。(2)ལྷ་ ཁོ་ བོ་ ཞེག་ཀི་ མཚན། 无能胜明王。

(3)(ཤཾཏ) རྒྱལ་མཆོག། 无胜。玉簪花、龙胆的异名。

གཞན་ཕྱོགས་མི་ཟུབ་པ་དཀར་བོ། (ཤཾཏ) ཀུ་དཀའ་དཀར་བོ། 白色无敌。白芷的异名。

གཞན་ཕྱོགས་གསོལ། (ཤཾཏ) ཀུ་ཏྲཱ 他育。杜鹃的异名。

གཞན་འགའ་ཞིག གཞན་དག་ཀྱ་གསལ། 别有，其他一些；མི་གཞན་འགའ་ཞིག 另外一些人。དུས་གཞན་འགའ་ཞིག 有时。ཡུལ་གཞན་འགའ་ཞིག 其它一些地方。

གཞན་འཛུན་བཞི། སེམས་བྱུང་ངོ་གཅིག་གི་ནང་ཚན། གཉིད་དང་། རྟོག་པ་དང་། རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་བཅས་བཞི་སྟེ། དེ་རྣམས་ཀུན་སློང་དང་། བསམ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ཅི་རིགས་པར་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ཡང་བས་གཞན་འགྱུར་བཞི་ཞེས་བྱའོ། 四异转。五十一心所之一类。睡眠、恶作、寻思、伺察四者，依其等起、意乐差别，转为种种善、不善、无记之故，名为异转。

གཞན་འཐབ་རྩད་ལངས། གཞན་ལ་འགྲན་སེམས་རྒྱུ་བ་ནད་ལངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 争胜成疾。心生忌妒，因而患病。

གཞན་རྒྱུད། མི་གཞན་གྱི་སེམས་རྒྱུད། 别人身上，他人心中。佛书译为他相续；གཞན་རྒྱུད་ལ་ཡིད་ཆེས་བཟློད་པ། 使别人相信。གཞན་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་རྣ་བའི་དབང་པོ། 别人的听觉器官。

གཞན་རྒྱུད་ཅན་ཀྱི་རྣད། ནད་གཞན་གྱིས་རྒྱུད་བཟུང་བའུད་པ་འཇིམ་པའི་ནད་དེ་དབེན་ན། བད་མཁྲིས་དང་། བད་ཁྲུང་། མཁྲིས་ཁྲུང་ལྟ་བུའོ། 并病，兼病。兼有其他疾病之病。如涎液兼胆之病、涎液兼风之病、胆兼风之病等。

གཞན་ངོ་། མི་ཁ་རོལ་པའི་ངོ་ལ་རྟེན་མཐོང་བྱེད་པ། 情面。对方的面子；གཞན་ངོར་ལྟ་བ། 照顾别人的面子。

གཞན་ངོས། ཁ་རོལ་གྱི་ཐོག་གསལ། 对方，另外方面，其他方面。

གཞན་བཟློམས་བཟོད། (ཤཾཏ) བཏུ་ཡིན། 忍傲。帝释的异名。

གཞན་སྐྱོང་། རང་བས་འདོད་པའི་ལུ་བ་སྟེ། ཡུལ་གཅུང་བ་དང་ཡུལ་ཅན་འཇིམ་པ་གཉིས་པ་གཉིས་སུ་མེད་པ་རྟོགས་པའི་གཅུང་འཇིམ་མེད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དེ་ཡོངས་གྱུབ་ཡིན་ལ། དེ་གཞན་དབང་དང་ཀུན་བཏགས་སོགས་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་གཞན་ཤེས་སྟོང་ཉིས་པས་ན་གཞན་སྟོང་ཞེས་མིང་། 他空见。承认通达外境内心无二无别的智慧为圆成实，此慧不染其他世俗事物如依他起及遍计所执等，名为他空。藏传佛教觉囊派见解。

གཞན་བཞིན་འཚོ་སྐྱེལ། གཞན་ལ་བཀྱ་གཞོག་བྱས་པ་ཁོ་ནར་བཞིན་ནས་བདག་གི་འཚོ་བ་སྐྱེལ་བ། 寄生。自己不劳动，靠剥削别人生活。

གཞན་དག ཁ་རོལ་པའི་ཉེས་ཆོག་གམ་མང་ཆེག་ཅེས་ཐ་ཚིག་ལུགས་གཞན་དག་དང་གྲུན་མོང་མ་ཡིན་པ། 和别的情形不同。མི་གཞན་དག་གིས་དོ་རྡུང་མི་ཟུབས་པ། 他人无可匹敌。

གཞན་དེ་ན། དེ་མ་ཡིན་ན། 否则，如若不然，若不尔者；མེ་ཏོག་ལ་ཆུ་ཆུག་དགོས་གྱི། གཞན་དེ་ན་སྐམ་འགྱོ། 花应浇水，如若不然，便会干枯。གཞན་དེ་ན་ཇི་ཨས་པ་མེད། 否则不一定。

གཞན་དེ་ཐག་པ། (རྟེང) གཞས་གཞན་དེ་རྒྱས་པ། 移居，已移他处。

གཞན་དོན། (1)གཞན་དག་ལ་ཕན་པའི་དོན། 他利。利人的事；གཞན་དོན་ལ་རྩོལ་བ། 努力利他。གཞན་དོན་མ་ཚེང་བ། 无能利他。རྒྱུན་ལ་གཞན་དོན་དང་། རྗེས་ལ་ངང་དོན། 先公后私。(2)གཞན་གྱི་དོན་དག 别人的事；གཞན་དོན་

ལྷུར་ལེན། 积极助人。

གཞན་དོན་གྱི་རྟགས། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག་རྗེས་ཆོལ་གྱིས་ཐྱིར་ཆོལ་གྱི་དོན་དུ་བཀོད་པ། དབེར་ན། ཆོལ་བས་ཐྱིར་ཆོལ་ལ་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། 为他因。立论者为敌论者所立之正因。如立论者根据"所作性"为了敌论者证成声是无常之时，所说的"所作性"，即是他为因。

གཞན་དོན་ཚད་མའི། རང་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་བའི་དོན་དེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་སྟེ་སྒྲུབ་ངག་ངོ་བོ་ཉིད་ཐྱིར་ཆོལ་གྱི་ཏྲུད་ལ་འབྱས་བུ་རྗེས་དཔག་བསྟན་ཏོ། 为他比量。真论证。根据真正理由，向他论述自己所见义理的语言。此一论证，在敌论心中可以生起比量之果，因立果名，故名曰为他比量。

གཞན་དོན་རྣམ་གཞག་བའི་ཤེས་རབ། ཐྱིའི་ནང་བཞི་བཅུ་རྩ་བཞིའི་སྐབས་དཔྱད་ལ་མཁས་པ་དང་། ནང་གི་ནད་འཕྲོད་ཚགས་ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་པའི་གཉེན་པོ་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པའི་སྐོ། 他利通达慧。善于治疗四百二十四种外病及开示慈悲等法以治贪瞋等内病的智慧。

གཞན་དྲིན། གཞན་གྱི་སྟོབས་སམ་དྲིན་ཤུགས། 外力，他力；恩泽。别人给与的好处。**གཞན་དྲིན་ལ་ལྟོས་པ།** 依靠外力。**གཞན་དྲིན་མི་འཛོག་པ།** 自力，自主。**སྒོམས་པ་གཞན་དྲིན་མི་འཛོག་པ།** 智力充沛。佛书译为辩才自给。**སྐད་གཉིས་སྒོམ་པ་ལ་གཞན་དྲིན་མི་འཛོག་པའི་ཐང་ཆུབ་པ།** 两种语文的水平，达到了不依靠他人的纯熟程度。

གཞན་བདེ་རང་སྐྱིད། རང་གཞན་གཉིས་ཀ་བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པ། 人安己乐，人人幸福。**གཞན་བདེ་རང་སྐྱིད་ཙམ་ནུ་མི་ཚང་མའི་འདོད་ཆོས་སོ།** 人安己乐，乃众人之愿。

གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྒྲ། ཆོག་དོན་ལྷག་མ་ཡོད་ཅམ་སྟོན་པའི་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྒྲ་ཞིག 表有余连引词。例如：ཤར་ཀྱི་ཐྱོག་གས་སུ་ཆུ་མཚོ་སྟེ། དེ་བཞིན་ནུབ་ཐྱོག་ཏུ་རི་ཆེན་ནོ། 东方是大海，西方是大山。དེ་ནི་མི་སྟེ། འདི་ནི་ཁྱི། 那是人，这是狗。

གཞན་རྩུག་ལ། ཐབས་གཞན་ཟད་པ། 计穷。别无他法。

གཞན་ལྟོས་རྣམ་གཅོད། རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའི་ནང་གསེས། ཆོས་དེ་གཞི་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་གཞི་དེ་ཁོ་ན་ལ་ལྟོས་པར་སྟོན་པའི་ སྒྲ་དབེར་ན། སྒྲ་ཁོ་ན་མཉན་བྱ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའམ་ཆོག་ལྡན་དེ་ཁྱད་གཞི་ཅི་ཞིག་ལ་ཐག་པར་སྒྲུབ་ནས་རྗེད་པར་བྱེད་པའོ། 另有限制，别有否定。限制词之一。否定他处有某一事物以说明唯此处有某一事物。如云："唯声是所闻。"藏语中的限制词"唯"，紧接用于名词"声"之后。其在汉语，则在名词"声"之前。

གཞན་ལྟུང་སྐྱིང་ཆེམ། གཞན་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་ན་དགའ་ཚེ་བྱེད་པ། 幸灾乐祸。别人遭到灾祸时自己心里高兴。

གཞན་ལྡེ་པ། ཕྱི་རལ་པ། 异部，余宗，外道。不同教派的人。

གཞན་གཅོད་གཞི་བཅས་སྒོང་བ། སོ་ཐར་སྡོམ་པའི་ངོ་བོ་སྟེ། གཞན་ལ་གཅོད་པ་ནི་ལུས་ངག་གི་མི་དགེ་བ་བདུན་དང་། གཞི་ནི་འདི་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་གསུམ་བཅས་པ་སྒོང་བའོ། དེའང་ཤེགས་སྒོན་དང་འཇིགས་སྐྱེས་ཪྀམ་མིན་པར་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བསམ་པས་རྩེས་ཟིན་པ་ནི་ སོང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ཞིག་ཅེས་བྱའོ། 断损他因等。别解脱戒之自性者，谓断损他之身语不善七，损他意之不善三，即断十

不善。复次，非唯愿善渡怖畏，而是厌离轮回之出离心，为真正别解脱戒。

གཞན་པ། ❶ཁོ་གས་སྐབས་ཐ་དད་པ། 形容词。别的，其余的，另外的；**མི་གཞན་པ།** 别的人。**གོ་སྐབས་གཞན་པ།** 另外的机会。**མིང་གཞན་པ།** 别名。**མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཅིག་གོས་དང་། ཐ་དད། དབྱེ་བ། གཞན། གཞན་དག ལ་ལ་བཅས་སོ།** ❷བདག་མིན་པའི་ཐ་རལ་པ་གཞས་ཅད། 名词。他人，别人；**གཞན་ལ་ འཁང་** 埋怨别人。**གཞན་ལ་ བརྩོ་** 别有所为。**གཞན་ བས་འཕྲོ་བ་དང་སྨོད་པ་ལ་མི་འཇེམ་པ།** 不顾别人的讥讽和责骂。**གཞན་གྱི་བསྒྲབ་བྱ་མ་ཉན་ན། དེ་ལས་བོན་པ་སྡུ་ཞིག་ཡོད།** 不听好言劝导者，耳聋之人莫过此。

གཞན་ཕན། **གཞན་ ལ་ ཕན་** 利他。饶益他人；**གཞན་ཕན་ལྷག་བསམ་དཀར་ ཚིའི་ བསམ་ པ་ རྩེ་གཅིག་ཏུ་ ཁྱེར་ནས་ ཐོག་ མཐུན་ རྣམས་ ལ་ རོགས་རམ་བྱེད་པ།** 以利益他人而又热烈诚挚的心情去帮助同志们。

གཞན་ཕན་བརྩོན་འགྲུས། སེམས་ ཅན་ རྣམས་ ཐབས་ཀྱིས་ བསྡུས་ ཏེ་དག་ པ་ལ་འགོད་པ། 利他精进。方便摄持一切众生令住善法。

གཞན་ཕྱོགས། (1)ཐ་རྒལ་བའི་གྱུབ་ མཐའ། 余宗，异宗。其他教派。(2) རང་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ལྡོག་ཆ། 对方，他方。同自己相反的其他方面。

གཞན་འཕྲལ། **གཞན་འཕྲལ་དབང་ཅེད་དང་དེན་ གཅིག**

གཞན་འཕྲལ་དབང་ཅེད། འདོད་ཕྲ་རིས་དྲུག་ གི་རང་གཤེས། **གཞན་གྱིས་སྤྲུལ་བའི་ཟོངས་སྤྱོད་ ལ་ཅི་དགར་དབང་ཅེད་ ཅས་ གཞན་ འཕྲལ་ དབང་ ཅེད་ ཅི་བྱ།** 他化自在天。六欲天之一。夺他所化妙欲资具而自享用，故名他化。

གཞན་དབང་། (1)རང་དབང་མིན་པ་དང་། རང་དབང་མེད་པ། 被动，随人转移，不能自主。佛书译为依他；**གཞན་དབང་དུ་ཐྱུང་པ།** 陷于被动。**མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ གཞན་ ཏྲུད་ དང་།** **གཞན་ ཐྱེས། གཞན་ལ་རག་ལས་པ། རང་དབང་མིན་ པ། རང་དབང་མེད་པ། དབང་མེད་བཅས་སོ།** (2)**གཞན་ གྱི་དབང་གི་མཚན་ཉིད་ གྱི་ བསྟན་ མིང་།**

གཞན་དབང་གི་ཙི་ཏི་ཤིད། **གཞན་ གྱི་ དབང་ གི་མཚན་ཉིད་དང་དོན་གཅིག**

གཞན་དབང་གིས་འགོག་པ། འགོག་པའི་ཆུན་ གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། དགག་བྱ་མི་འདོད་པའི་ བྱ་ བ་ཞིག་ཐུབ་པར་ རྩོམ་པ་ལ། འགོག་ཅིང་གཞན་ དབང་ལ་ཁག་བཞག་ནས་ཟུར་གྱིས་འགོག་པའི་ཆུན་ ཞིག **推委否定。对己所不欲之事，借口权在他人以推委阻止的修辞方法。否定修饰法之一。**

གཞན་དབང་གཉིས། མ་དག་གཞན་དབང་དང་། དག་པ་གཞན་དབང་སྟེ་ གཉིས་སོ། 二种依他起。不净依他起和清净依他起。

གཞན་འབྱོར་ལྔ། འབྱོར་ པ་ བཅུའི་ ནང་ གསེས། ཚ་ཅུན་གཞན་ལ་ཆོས་ནས་ ཚང་ དགོས་ པ་ ལྔ་ སྟེ། སངས་རྒྱས་ བྱོན་ པ་དང་། དེས་ཆོས་གསུངས་པ། བསྟན་ པ་གནས་པ། བསྟན་ པའི་ རྗེས་སུ་ འཇུག་ པ། ཆོས་ཀྱི་ མཐུན་ཅུན་ ཚང་བ་ བཅས་ ལྔ། **五他圆满。十圆满中的后五他圆满。修学佛法在他方面所必须具备的五种条件：值佛出世、值佛说法、佛法住世、信奉佛教和有缘修学。**

གཞན་མ། **གཞན་པ་དང་ འདྲ།**

གཞན་སྐྱོང་བཅེད་འཁྲིར། **མི་གཞན་ལ་ རྩོང་ པ་ བརྒྱབ་ སྟེ་ རང་ འདོད་ ཐོགས་ ཞེན་ ཅིང་ ལ། ཐབས་ ཀྱི་ ཐོག་ ནས་ ཁས་ ལེན་ ཅིང་ ཁས་ ལེན་ ཐབས་ ཀྱི་ ཐོག་ ནས

པ། 为了自己的利益，不顾事实真象而强辩。

གཞན་འཚེ། (མངོན) ཀུན་མ། 伤他。窃贼的异名。

གཞན་ཞོར་བང་རྒྱུད། གཞན་གྱི་ཞོར་ལ་བང་ཡང་ཐོང་ཚུད་པ། 受人拖累。沾染外缘，招致损害。

གཞན་ཡང། (1)དེ་མིན་པ་གཞན་དག་གྱང། 另外，其余，别的：ལས་དོན་གཞན་ཡང་མང་པོ་སྤྱད་ དགོས། 还要做许多别的事情。ཨོན་ཏན་ གཞན་ཡང་ཤེས། 还懂别的本领。(2)དེ་ ཡང་ཡང་། 复次，尚，更。

གཞན་གཡོག། གཞན་གྱི་ཞོར། 附带，顺便：རང་ རྟེད་ཀྱིས་ རྟོག་ དཔྱོད་ མེ་ བྱེད་ པར་ གཞན་ གཡོག་ཏུ་འབྱངས་ཏེ་སྐད་ཅ་གང་རུང་བཤད་པ། 自己未加思考，就随声附和乱说一通。

གཞན་རིག ཡུལ་ཅན་པས་གཞན་པའི་ཕྱི་རོལ་ གྱི་གཟུགས་ ལ་ སོགས་ རྣམས་ ལ་ འཇུག་ པར་ བྱེད་ པའི་ཤེས་པ། དབང་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 悟他，所了相闻。心识了知有境内心在外其他外境诸如色等事物者，如根识。

གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར། སྒྲུབ་ བྱེད་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བརྗོག་པ་ རང་དང་རིགས་ ཐ་ དད་ པ་ གཞན་ འཐེན་ པ་ སྟེ། དཔེར་ན། དུ་ལྟེན་གྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་ པར་ཐལ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱུ་མ་དམིགས་ པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། མེ་ཙོག་དེ། དུ་བ་ཙོག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འབྱས་བྱའི་གཏན་ཚིགས་ འཐེན་པའོ། 招引他类应成。招引能立应成中之一经倒转，即能招引其他与自类有别者。如云："有烟之山中，应成无烟，以无火故。"以此无因可得之应成，引出果位之正因："有烟之山中，有火，以有烟故。"

གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ བཅུ་ བཞི། བརྗོག་པ་གཞན་རིགས་འཐེན་པའི་ ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ཕྱོགས་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་ཐལ་འགྱུར་དགུ་ དང་། ཐན་ཚུན་སྤང་རུང་འགལ་གྱི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ཁྱབ་ བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རང་བཞིན་ དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཅས་པ་ཡིན་པའོ། 十四种招引他类应成。一经倒转即能招引他类自缘之应成。此分无因可得应成，有果可得应成，不并存相违应成九，对立相违应成，无能遍可得应成及自性可得应成等十四种。

གཞན་ལ་ལེགས། (མངོན) བྷ་ཀྲ་ཐྲུག 异思。杜鹃的异名。

གཞན་ལས་རེས་ཀྱི་ཚད་མ། ཚད་མ་ གང་ ཞིག་ རང་ཉིད་ཚད་མ་ཡིན་ པར་ གཞན་ སྟོབས་ ཀྱིས་ རེས་ པ་འདྲེན་ པ། དཔེར་ན། ཐུབ་པ་཮ོ་མི་ ཤེས་ པའི་ གང་ཟག་གི་ རྒྱུད་ཀྱི་ ཐུབ་པ་འཛིན་ པའི་དབང་མངོན་ དང་། ཚད་མའི་ བཏང་ལ་མ་ བྱང་ བའི་ རྒྱུས་ བྱའི་ རྒྱུད་ཀྱི་ཚད་མ་ཉིད་ བྱའོ། 他定量。量之由他力引生决定为量者。如不识青莲花者心中所有见青莲花之根现识及不谙习量学名言者心中所有之量。

གཞན་ལས་རེས་པ་གཟུགས། གཞན་ལས་རེས་ཀྱི་ ཚད་མ་ལ་རེས་པ་འདྲེན་ཏུ་ཐལ་ཀྱིས་དབྱེ་ན་ དོན་ ལ་ ཐུབ་པ་ཡིན་ཀང་རྒྱང་ རིང་ པོ་ ནས་ ཀྱ་ དོག་ ཚམ་ ལས་གང་ཡིན་ གྱི་ཆོམ་ཁ་དུས་ཀྱི་མིག་ ཤེས་ ཉྱ་ བྱ་ སྣང་བ་ རང་ ལས་རེས་ ཤིང་ བདེན་ པ་ གཞན་ ལས་ རེས་པ་དང་། དོན་ ལ་ ཤུག་པ་ཡིན་ པ་ལ་ རྒྱང་རིང་ ཙོ་ ནས་ ཡལ་འདབ་ཅན་དུ་ རེས་ཀྱང་ གང་ ཡིན་ གྱི་ ཆོམ་ཁ་དུས་ཀྱི་མིག་ ཤེས་ ཉྱ་ བྱ་ སྐྱོང་བ་ གཞན་ ལས་ རེས་ པ་དང་། རྒྱང་རིང་ ཙོ་ ནས་ དེད་དམར་ཅམ་རེས་ཀྱང་མར་མེ་དང་ རྟོར་ བྱ་ སོགས་གང་གི་ ཚེད་ ཡིན་ གྱི་ ཆོམ་ཁ་དུས་ཀྱི་ མིག་ ཤེས་ ཉྱ་ བྱ་ ཡོད་ པ་རང་ ལས་ རེས་ ཤིང་ བདག་ཉིད་

ཀྱི་རྒྱུ་དང་ཁྱད་པར་གཞན་ལས་འཇལ་བ་སྟེ་ གསུམ་མོ། 三种他定量。他定量依引生决定之方式，分为三种，实是青莲，唯只能远觉其颜色而尚疑其为何物之眼识，是现分自定，实体他定之量；实是柏树，但只能远知其有枝叶而尚疑其为何物之眼识，是总体自定、差别他定之量；但能远知其为红光，而尚疑其究为红灯，抑或红宝石等光之眼识，是存在自定、体性他定之量。

གཞན་ལུགས། རང་གི་འདོད་ལུགས་ལ་སྐྱོས་པའི་ གཞན་ཀྱི་ལུགས་ཏེ་གྲུབ་མཐའ་གཞན། 他宗。见解与自己不同的其他宗派。

གཞན་སེམས། མི་ཚ་རིལ་བའི་འདོད་ པ། 对方的意愿。佛书译为他心；གཞན་ སེམས་སྲུང་ བ། 善护他心。

གཞན་སེམས་ཤེས་བའི་མངོན་ཤེས། སེམས་ཅན་གཞན་ཀྱི་བསམ་པ་དང་བག་ ལ་ རྟོག་ གས་ ཆེ་ ཆུང་ཀུན་ཤེས་པ་སྟེ། མངོན་ཤེས་དྲུག་གི་ནང་ གསེས་ཤེག 他心通，知他心通，他心智证通。能如实了知他有情类一切善恶之心。六神通之一。

གཞན་སེལ། རང་དངོས་སུ་རྟོགས་བའི་ཟློས་ རང་ གི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བསལ་བའི་ ཟློ་ ནས་ རྟོགས་ པར་བྱ་བ། དབེར་ན་བུམ་བའི་དོན་སྟོང་ཉིད་སྟེ། འདི་དང་སེལ་བ་དང་། དགག་པ་དང་དོན་གཅིག་ གོ། 遣余，遮遣，破除。能识别自境之心，直接遮遣自境应破分后所识别者，如瓶之概念。

གཞན་སེལ་བསྒྲུབ་བའི་ཚིག་ལེའུ་བྱས་པ། རྒྱ་གར་གྱི་ཟློ་བ་དབེན་དགེ་སྲུང་གིས་བརྩམས་ བའི་ ཚད་མའི་གཞུང་ཞེག 《观遣余颂》。古印度佛学家护善论师所著因明注释之一。

གཞན་སེལ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། རྒྱ་ གར་གྱི་ཟློ་བ་དབེན་ཅིག་མཚམས་ གིས་ བརྩམས་ བའི་ ཚད་མའི་གཞུང་ཞེག 《遣余论》。古印度佛学家法胜论师所著因明注释之一。

གཞན་གསོལ། (མངོན) ཐ་ཁྱོ་ར། 养他。乌鸦的异名。

གཞན་གསོལ་རངམ་དགའ། (མངོན) ཐ་རྨ་ 最喜养他。乌鸦的异名。

གཞན་ གསོལས། (མངོན) (1)ཀུ་ ཐུག 杜鹃的异名。(2)བྱན་གསོག 奴隶的异名。

གཞབ་པ། (རྟོང) འཇབ་ པ། 潜伏，潜行。

གཞབས་པ། (རྟོང) (1)གཞས་ ཀྱིས་ བརྟགས་ པ། 设法探讨。(2)བཞག་པ་དང་འདྲ།

གཞའི་བ། (རྟོང) (1)སྐུང་བའམ་ཕིབས་པ། 藏匿，掩蔽。(2)མཁུ་བ། 喜欢。(3)གཅ་བ། 遮盖。

གཞའི་ཆོན། འཇའ་ཆོན། 虹，虹彩。

གཞའི་རིས། འཇའ་ཆོན་ཀྱི་རི་མོ། 虹光彩带。

གཞི་གསང་། (རྟོང) (1)འཕྲིན་ལས། 事业，功业。(2)གཡུང་དྲུང་། 坚固，不变。(3)ཕྱི་ནང་ གཉིས། 内外，表里。

གཞོ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཞོ་བ། གཞོ་བ། གཞོད།། (1)སྐྲ་ སྐགས་ བྱེག་ པ། 剃，刮，སྐྲ་ གཞོ་རིམ་། 理发室。(2)འབྱེད་པ། 剥掉，铲除；ཀྱེག་རོས་ཀྱི་ཏེག་པ་ གཞོ་ བ། 铲去墙面污垢。❷(རྟོང) ཉེ་བའམ་མཐུན་པ། 相近，相同。

གཞོ་ཅང་། (རྟོང) (1)དུས་ནམ་ཡང་། 任何时，永远。(2)སྐད་ཡང་། 又，复，仍，还。

གཞོན་ལ། (རྟོང) ཞོན་ལ། 附带，顺便。

གཞལ་འཁོར། གྲངས་གནས་ཤིག 伽么怛罗。一大数名。

གཞལ་ཁག གྲངས་གནས་ཤིག 钵罗摩怛罗。一大数名。

གཞལ་ཁེམ། གྲངས་ གནས་ ཤིག 勃摩怛罗。一大数名。

གཞལ་དཔག གྲངས་གནས་ཤིག 波罗南。一大数名。

གཞལ་ཕུལ། ཁྲ་ཤས་གནས་ཀྱི། 尸婆么怛罗。一大数名。

གཞལ་འཕྱོལ། ཁྲ་ཤས་གནས་ཀྱི། 波罗么多罗。一大数名。

གཞལ་བ། འཇལ་བའི་མ་དོངས་པ།

གཞལ་བྱ། ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་སྟེ། ཀ་བུམ་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་བྱའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དེ་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའམ། ཤུགས་ལ་རྟོགས་པར་བྱ་བའོ། 所量。正量之所认识者。一切瓶、柱等可知事物，可以正量直接间接了知认识者。

གཞལ་བྱ་གཉིས། རང་མཚན་དང་སྤྱི་ མཚན་གཉིས་སོ། 二所量：自相和共相。

གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ། མངོན་གྱུར་དང་། ཕྱོག་གྱུར་དང་། ཤིན་ཏུ་ཕྱོག་གྱུར་ཏེ་གསུམ་མོ། 三所量分。三种所量事物：现前分、不现前分即隐蔽分和最极隐蔽分。

གཞལ་བྱེད་བཅུ་དྲུག མངོན་པ་མཛོད་ཀྱ་གཟུར་ཕྱ་རགས་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་ཅིག་སྟེ། དྲུལ་ཕྱ་རབ། དྲུལ་ཕྲན། ལྟགས་དྲུལ། ཆུ་དྲུལ། རྡོ་བོང་གི་དྲུལ། ལུག་དྲུལ། ཁྱང་གི་དྲུལ། ཉི་ཟེར་གྱི་དྲུལ། སྤྱ་མ། ཤིག ནས། སོར་མོ། ཞེང་བཅས་རྡོ་ཞིན་བདུན་འགྱུར་དང་། སོར་ཆིགས་ཉིར་བཞིར་ཁྲུ་གང་། ཁྲུ་བཞི་ལ་འདོམ་གང་། འདོམ་ ཕྱེ་བཅུ་ ལ་རྒྱང་གཏམ། དེ་བཅུད་ལ་དཔག་ཚད་གཅིག་བཅས་སོ། 十六位度量。古印度计量长度的十六种单位名。由小至大，次第名为极微尘、微尘、金尘、水尘、兔毛尘、羊毛尘、牛毛尘、日光尘、虮、虱、麦、指宽，以上十二者，皆次第以七倍进位。二十四指宽为一肘，四肘为一度或弓，五百弓为一由旬，八由旬为一踰缮那，约长十三公里许。此《阿毗达磨俱舍论》所说长度单位名。

གཞལ་བྱེད་ཆ་བཅུ་གཅིག དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ གཟུགས་ ཕྱ་ རགས་ འཇལ་བྱེད་ ཀྱི་ ཚད་ ཅིག་ སྟེ། དུལ་ཕྱ་རབ། དུལ་ཕྱ་མོ། སྤྱ་རྩེ། སྐེ་ཚེ། ཤིག ནས། སོར་ མོ་ རྣམས་ ཉམ་ བཞིན་ བརྒྱད་ འགྱུར་ དང་། སོར་ཉི་ ཀུ་ལ་ཁྲུ། ཁྲུ་བཞི་ ལ་འདོམ། འདོམ་ ཉིས་ སྟོང་ ལ་ རྒྱང་ གྲགས། འདི་ བཞི་ ལ་ དཔག་ཚད་ གཅིག་ བཅས་ སོ། 十一位度量。极微尘、微尘、发末、芥子、虱、麦、指。以上七者依次累八进位。二十指为肘，四肘为度，二千度为一拘卢舍，四拘卢舍为一由旬。此《时轮金刚经》所说长度单位名。

གཞལ་བྱེད་ཚད་མ་གསུམ། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག ཡིད་ཆེས་ཚད་མ་བཅས་གསུམ་མོ། 三种能量：现量、比量和信服量。

གཞལ་ཆགས། འཇལ་བྱེད་ཀྱི་འབྱོ། 斗。量具。

གཞལ་མེད། (1)འཇལ་དུ་མེད་པ། 无量。不能计量：ཕ་མའི་བཀའ་དྲིན་གཞལ་དུ་མེད། 父母的恩情，难以计量。(2)གྲངས་གནས་ཤིག 一大数名。

གཞལ་མེད་ཁང་། གཞལ་ཡས་ཁང་དང་དོན་གཅིག

གཞལ་མེད་ཅན། (མངོན) ལྷ་ སྲིན། 无量者。天神的异名。

གཞལ་ཚད། རིང་ ཐུང་ དང་། ཆེ་ ཆུང་ སོགས་ གཞལ་བའི་ཚད། 量度。长短大小的分量。

གཞལ་ཡས། (1)ཚད་ལས་འདས་པ། 无量，不可计算。超越计算范围。(2)གྲངས་ གནས་ ཤིག 阿么怛罗。一大数名。

གཞལ་ཡས་ཁང་། (1)རྒྱ་དང་རྒྱ་ ཁྱེན་ སོགས་ཀྱི་ ཚད་དང་ཡོན་ དེན་ འཇལ་ མེ་ རྣམ་ བའི་ ལྷའི་ ཁང་ བཟང་། 安堵宫，无量宫。材料、规模以及功德无可比量的本尊宫殿式坛场。(2)རིའི་དབང་ པོ་རི་རབ། 须弥山。

གཞས། ཟླ། 名词。歌，歌谣。既唱且舞的短歌：དམངས་ གཞས། 民歌。བོད་ གཞས། 藏歌。

གཞས་གཏོང་བ། 唱歌。

གཞས་འགོ། གཞས་ཀྱི་འགོར་ངག་གི་གདངས་རིང་ཐུང་གཏོང་བ་ཞིག 歌首。大歌里以拉长腔调歌唱为主的前段部分。

གཞས་ཆེན། སྔར་བོད་ཡུལ་གྱི་མི་ཆེན་སྤུ་དཀར་དག་གིས་ཚང་ས་ཆུག་སྨན་བས་ སྐྱེས་ པ་ ཐེས་ རྟེན་འབྲེལ་མཆོད་ཁྱད་དུ་སྐྱ་གདངས་དམའ་ཞིང་རིང་བར་བླུ་ཐུང་ངས་ནས་གཞས་གཞུག་ལ་ ཏང་ འགྲོས་ མགྱོགས་ སྐྱེད་ཀྱིས་ཞབས་བྱེ་ཆུག་པ་ཞིག 大歌。旧时，藏区贵族等举行婚礼时，由男人首先以低沉冗长的嗓音演唱歌曲，继而以急促轻快的舞步表演短小精悍舞蹈的一种歌舞形式。

གཞས་སྐྱིང་། བླུ་གཞས་ཀྱི་ཚིག་དང་གདངས་ སྐྱིང་བ། 旧歌。歌词和曲调均陈旧者。

གཞས་ གདངས། བླུ་ སོགས་ ཀྱི་ དབྱངས་ སམ་ གདངས། 歌曲，歌调；གཞས་ གདངས་ རྩོམ་ མཁན། 作曲家，作曲人。

གཞས་དབོན། གཞས་གཏོང་བའི་འགོ་བྱེད་མཁན་ནམ་དག་ཞུན། 领唱者，歌咏师。

གཞས་མ། གཞས་གཏོང་ མཁན་ ཀྱི་ བུད་ མེད། 名词。女歌者，歌女。

གཞས་མ་རྩེམ་བར། གདངས་རིང་གདངས་ཐུང་གི་གཞས་དང་། འགྱུང་ལྡོག་ཐེལ་མའི་རྩམ་ཐང་། 歌谣，歌曲戏腔。长音短调，缓唱急转等戏曲腔调；གཞས་མ་རྩེམ་ཐང་བཏང་ནས་དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད་ཅིད་ལ། 高声歌咏，欢欢喜喜。

གཞས་ཚིག བླུ་གཞས་ཀྱི་ཚིག་འབྲུ། 歌词。

གཞས་གཞུག གཞས་ཀྱི་མཇུག་བསྡུ་ས་དེ་ གཞས་ གཞུག་སྟེ་འཁྲབ་གཞས། 歌尾。大歌里以歌舞为主的后段部分。

གཞས་ར། གཞས་གཏོང་བའི་ས་ཆ། 歌场，歌台；ཆོས་རར་ཆོས་དང་། གཞས་རར་གཞས། 法坛说法，歌坛唱歌。

གཞས་ཤགས། གདོང་ཐུག་རྩེད་འཕྲན་ཀྱིས་ གཞས་ གཏོང་བ། 对歌，对唱。一问一答的对面歌唱：ཕར་ཚུར་གཞས་ཤགས་ཆུག་པ། 互相对歌。

གཞི། 名词。(1)ས་ཆ་དང་། གནས་ཡུལ། 地点，处所，位置；ཁྱིམ་གཞི། 住址。ས་གཞི། 大地，地面。ཡུལ་ གཞི། 地方。གནས་ གཞི། 居处。(2)རྩ་བ་དང་། ངོ་མ། 根基，本体，自身；རྩེ་ གཞི། 基础。རྟེན་ གཞི། 基地。མ་ གཞི། 主体，主要部分。ཚོས་གཞི། 颜色底子。དངོས་ གཞི། 正分，正式。 གཞི་ གཅིག་དུ་མར་སྒྲོ་བ། 一分为众。གཞི་འཛའ་བ། 奠基。(3)དངོས་པོ་ དང་། ཆོས། 事，事物。客观存在的物体和现象；ཁྱད་གཞི། 具备特性者。如语言学中的名词。མཚན་གཞི། 具备本质者。佛书译为相。བསླབ་ གཞི། 所学的东西。佛书译为学处。རྩོད་གཞི། 争端。ཀྱོད་གཞི། 讼事。(4)རྒྱུ་དང་། ས་བོན། 因缘，种子；ནད་གཞི། 病源。ཡོང་གཞི། 起因。འཕྲུང་གཞི། 出生的因缘。གཞི་ རྟེ་ལས་ གྱུར་ པ། 从何因缘而生？གཞི་ མེད་ པར་འབྲས་ བུ་ མི་ ཡོང་། 无因不能有果。

གཞི་ཀཀར་པོ། ཚོས་གཞི་ནག་པོའི་ ཐུ། རས་ གཞི་ དཀར་པོ། 白底子，གཞི་ དཀར་ པོའི་ སྟེང་ མེ་ རྐྱ་དམར་ལྗང་གི་ རྩེ་ མོ་ ཡོད་ པ། 在白底子上绘有红绿色的花朵。

གཞི་རྩ་། རྩ་བའམ། ས་མོ། ས་གཞི། 根本，基本。主要部分；གཞི་ རྩ་ གོག་ནས་ གྱུབ་པ། 基本完成。

གཞི་གྲུབ། ཚད་མས་གྲུབ་པ་སྟེ། ཀ་བྱམ་ལ་སོར་ པའི་ཚོས་གང་དང་གང་ཡིན་ཀྱང་དེ་ ཡོད་མེད་དང་ ཡིན་མིན་སོགས་ བྱོ་ཚད་མས་བརྟགས་ནས་དེ་ ལྟར་ གྱུབ་པའོ། 成实，存在，真实成就。经过正常

心量证明实有者。瓶柱等任何事物之有或无，是或非等情况，经由正量观察，实际如是者。

གཞི་དམོད། གཞིས་དགོད་དང་འདྲ།

གཞི་རྒྱ། ཐ་གྱའི་ཁྱེད་ཚོངས། 规模，类型：**གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་།** 规模大小。**ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ།** 大规模。

གཞི་ལྔ། ཐེ་བཀ་སྨྲ་བས་ཤེས་བྱའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཞི་ལྔའི་ནང་དུ་འདུས་པར་འདོད་ལ། དེ་ནི་སྤྱང་བ་གཟུགས་ཀྱི་གཞི་དང་། གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་གཞི། ལྐོངས་སེམས་བྱུང་གི་གཞི། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཞི། འདུས་མ་བྱས་པའི་གཞི་སྟེ་ལྔའོ། 五事，五位。说一切有部承认能包括一切所知界的五部事物：色法、心法、心所法、不相应行法和无为法。

གཞི་སྒོན་སྐྱེས། (མངོན) ཟོག 蓝基生。闪电的异名。

གཞི་གཅིག་གི་ཚུལ་ཆོས་དྲུ་མ་འགལ་བ། འགལ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོ་གཞི་གཅིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིན་ཏུ་ཆོས་མང་པོ་འགལ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 同体支属矛盾。叙述同一事物的多种性状，互相违反的修辞方法。矛盾修饰法之一。

གཞི་གཅིག་གི་ཚུལ་དང་ལས་འགལ་བ། འགལ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་ཀྱི་དངོས་པོ་ གཞི་ གཅིག་ ལ་ ཁྱད་ ཆོས་ ཀྱི་ རྣམ་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཆོགས་པ་དང་། དེའི་ཐུབ་ལས་ཀུང་ཚན་ཚུན་འགལ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 同体属品和作用矛盾。叙述同体事物若干不同特性与其作用互相抵触的修辞方法。矛盾修饰法之一。

གཞི་གཅིག་གི་ཨོད་ཀུན་འགལ་བ། འགལ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐུབ་པའི་དངོས་པོ་གཞི་གཅིག་གི་ཨོད་ཀུན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཚན་ཚུན་འགལ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 同体功能矛盾。叙述同一事物的功能互相抵触的修辞方法。矛盾修饰法之一。

གཞི་གཅིག་གི་ལས་འགལ་བ། འགལ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐུབ་པའི་དངོས་པོ་ གཞི་ གཅིག་གི་ཐུབ་པའི་ལས་འགལ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞེག 同体行为矛盾。叙述同一事物上所起动作，互相矛盾的修辞方法。矛盾修饰法之一。

གཞི་བཅུ་བདུན། རབ་བྱུང་གི་བསྡུབ་བའི་བསྡུབ་བྱ་ལ། སྡོམ་པ་མ་ཐོབ་པ་འཐོབ་པར་ཐུབ་པར་བྱང་གི་གཞི་གཅིག་དང་། ཐོབ་པ་མི་ཉམས་པར་བསྡབ་པ་བསྡུང་བའི་གཞི་དགུ་དང་། ཉམས་པ་ཐུབ་ཆོས་ཀྱི་གཞི་བདུན་ཏེ་བཅུ་བདུན་དོ། 十七事。出家学处，分为出家事一，守护学处事九，犯已还净事七，共十七事。

གཞི་ཆོས་གཅིག་པ། ཚོག་པ་གཅིག་པས་མ་གྲུབ་པ་གསུམ་ཀྱི་ཁ་གཏུལ། གཞི་ཆོས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 依法同一。三种反体同一不成因之一。前陈宗依与后陈法，雷同无别，从而因不能成。如云："声是声，所作性故。"

གཞི་ཇི་བཞིན་པ། སྤྱངས་པའི་ཚེན་ཏེ་བཏུ་གཏིས་ཀྱི་ནང་གསེས། མལ་སྟན་ལ་ཆགས་པའི་གཏེན་པོ་ དབེན་ ས་ གནས་ གར་ བབ་ བབ་ ཏུ་ འདུག་ཅིང་བའི་ཚེ་མི་འདམ་པར་འདུག་པ། 随处坐。为对治贪恋床褥卧具而住寂静地，随遇而安，不择安乐处。十二头陀行之一。

གཞི་བཟླེན། ཅ་བའི་བཟླེན་ཚད་ཀྱི་གྲངས། 诵持基数。念诵本尊根本咒等的最少遍数。

གཞི་རྟགས་ཀྱི་འཁྲིལ་བ་མ་བྱབ་པ། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་དྲུག་གི་ནང་གསེས། གཞི་རྟེ་ཀྱི་འཁྲིལ་བ་མི་སྲིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་གིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་ པ་ ལྟ་ བུ་ སྤྱབ་ཁྱད་ དང་

བསྒྲུབ་གཞི་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མེད་པས་ རྟགས་མ་གྲུབ་ པའོ། 依因相属不成。六种事境不成因之一。宗因与因，二者关系不可能有，从而因不能成立者。如云："声是无常，以是眼之所见故。"此中能立因与所立宗依二者无关，故因不能成立。

གཞི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཟེའོ་ཚིམ་ཐ་རལ་མ་གྲུབ་པ། ཐུབ་རྩར་མ་གྲུབ་པའི་ རྟགས་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁ་གཅིག་ལྟ་ བུ། ཆོས་ཅན་དང་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ ཁྱབ་འབྲེལ་ཡོད་ མེད་མ་ངེས་པའི་ཚུན་ཆོས་མ་གྲུབ་ པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྡ་བྱའི་སྒྲ་རི་སུལ་གསུམ་པོ་ གང་ནས་ གྲག་ པར་ མ་ ངེས་ པའི་ རྩར། རི་ སུལ་ གསུམ་ཀྱི་དབུས་ན་ཆོས་ཅན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 依因相属犹豫不成。三种心境不成因之一。前陈有法与因二者之间，周遍关系尚未确定，故尔不成。如对于未能确定孔雀声由三山谷中何谷发出者立量云："三山谷之中谷有孔雀，以有孔雀声发出故。"

གཞི་རྟགས་གཅིག་པ། ལྟོག་ པ་ གཅིག་ པས་ མ་ གྲུབ་པ་གསུམ་ཀྱི་ གཉས། གཞི་ རྟགས་ ཐ་དད་ མེད་ ནས་ མ་ གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ ཚོས་ཅན། མི་ རྟག་ སྟེ། སྒྲ་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར་ ཞེས་ པ་ལྟ་ བུའོ། 依因同一。三种反体同一不成因之一。前陈宗依与因，雷同无别，从而因不能成。如云："声是无常，以是声故。"

གཞི་ཁ་དད་པའི་ཐ་པ་འགལ་བ། འགལ་ བའི་ རྒྱུན་ ཀྱི་ ཁང་ གཞས་ ཤེག་ སྟེ། ཐུབ་ པའི་ དངོས་ པོ་ གཞི་ མི་ འགྲུབ་ པ་འགལ་ བ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཐ་ བ་ མི་ མཐུན་ པ་འགལ་ བ་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུན་ ཞེག 异体行为矛盾。叙述不同事物的行为相反的修辞方法。矛盾修饰法之一。

གཞི་ཐམས་ཅད་ཅོད་པན་སྣ་བ་བྱང་། ཐེག་ དམན་ སྡེ་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ གླས་ ཤིག གཞི་ ཐམས་ ཅད་ ཅོད་ པན་ སྣ་ བ་ དང་། ངོ་ སྤྲོད་ བ། ས་ སྐོན་ པ། ཆོས་ སྡེ་ བ། མང་ ཐོས་ པ། ཤེས་ དམན་ བ། རྣམ་ པར་ ཕྱེ་ སྡེ་ སྡེ་ བདུན། 根本说一切有部所分七部：根本说一切有部、饮光部、化地部、法护部、多闻部、赤蹉部和说分别部。是罗睺罗所传。为小乘十八部之一类。

གཞི་ཐམས་ཅད་ཅོད་པན་སྣ་བའི་ སྡེ། ཅོད་ པན་ སྣ་ བའི་ སྡེ་ དང་ དོན་ གཅིག

གཞི་མཉམ། ཐ་ དད་ པའི་ ཆོས་ གཉིས་ ཀ་ གཞི་ གཅིག་ ཏུ་ མཐུན་ པའམ། གཉིས་ ཀ་ ཡིན་ པ། དཔེར་ ན། གསེར་ བུམ་ དེ་ གསེར་ ཡང་ ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུམ་ པའང་ ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 同分，同位。异体的两种事物同时存在于一处。如说金瓶，此既是金，又是瓶，故说名同位。

གཞི་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་བ། རྣམ་དབྱེ་ དྲུག་ པའི་ ནང་ གསེས་ རྫས་ སུ་ གྱུར་ པ་ གཉིས་ མེད་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ གཅིག་ ཀི་ སྒྲིང་ དུ་ གཞི་ མཐུན་ པར་ སྣོང་ བ། 同体属格。第六格之一种。表明连接事物及其属性的判位词，ཟླ་ བའི་ དཀར་ མདངས། 月亮的白光。ཉི་ མའི་ ཚ་ ཟེར། 太阳的辐射热。གསེར་ གྱི་ རྒྱན། 金质的饰品。དཔལ་ གྱི་ བཅུད། 吉祥的结子。

གཞི་མཉམ་པ། འགལ་ མེད་ གཅིག་ ཏུ་ འདུ་ བ། 同一，同体。同一事物兼有两种以上性质或情况：སྒྲ་ དེ། ཤེས་ བྱ་ དང་། དངོས་ པོ་ གཉིས་ ཀའི་ གཞི་ མཐུན་ ཡིན་ པ། 如云"声"，所知，实有，二者同一。

གཞི་ཡས་ཀྱི་བར་ཅོ། སྐྱེད་ པ་ བར་ དོ་ སྟེ་ བར་ དོ་ དངོས། 基位中有。

གཞི་ཡས་ ཀྱི་ འོད་ གསལ། སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ སེམས་ ཀྱི་ ངང་ བཞིན་ ཡེ་ ནས་ རྣམ་ པར་ དག་ པ་ ངང་ བཞིན་ གྱིས་ ངེད་ གསལ་ བའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ ཏེ། གཞི་ རྒྱུད་ བའི་ བར་ གཤེགས་ པའི་ སྙིང་ པོ། 基位光明。一切众生心之本性，元始清净，自然光明。即因位如来藏。

གཞི་ཉལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལྔ། རྟེན་མངས་པ་ལྔ་པོ་ཡེ་ཤེས་ལྔར་གནས་འགྱུར་བ་སྟེ། ཞེ་སྡང་རང་གྲོལ་མེ་ལོང་དང་། ང་རྒྱལ་རང་གྲོལ་མཉམ་པ་ཉིད། འདོད་ཆགས་རང་གྲོལ་སོ་སོར་རྟོགས། ཕྲག་དོག་རང་གྲོལ་བྱ་བ་གྲུབ། གཏི་མུག་རང་གྲོལ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བཤད་དོ། 基位五智。烦恼转依以后所成五种相应无漏智：脱瞋烦恼得大圆镜智；脱慢烦恼得平等性智；脱贪烦恼得妙观察智；脱嫉烦恼得所成作智；脱痴烦恼得法界体性智。

གཞི་དེབ། མ་དེབ། 底册，坐簿。作为根据的簿册。

གཞི་གདན། འོག་སྟེན། 衬垫，底子。

གཞི་བདག ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་སྟེ་ས་བདག་ལྷ་བུ། 土地神，当方神。家乡地祇。

གཞི་བདག་གཉན་མངོན་མཐོས་བ། ཡུལ་གང་དེར་རྟག་ཏུ་གནས་ཤིང་སྐྱབ་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ། 地祇，土地神。常居一地、保佑一方的世间神灵。

གཞི་ལྡོག ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གི་མཚན་ཉིད་མཆོད་པའི་གཞི་སྟེ། བྱམ་པའི་གཞི་ལྡོག་གཞན་བྱམ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 因反体。表示诸法各自性状的因素，如金质瓶即为瓶之因反体。

གཞི་བསྡུ་བ། སྒྲུབ་དབྱེན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་སྡེ་ལྔའི་ཡ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། རྗེད་ཐུབ་ཀྱི་གཏུང་རྣམས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་བསྡུ་བར་བསྟན་པའོ། 《摄事分》。古印度佛学家无著论师所著《瑜伽师地论》中五部之一。诸论摄于三藏。

གཞི་ནག་ཐོག ཆོས་གཞི་དཀར་པའི་ལྟོག་རྫི། 黑底子；གཞི་ནག་ཐོ་ལ་ཡིག་འབྲུ་དཀར་པའི་རི་མོ་ཤེན་ཏུ་གསལ། 黑底白字，非常明显。

གཞི་ནས། རྩ་བ་ནས། 从头起，才，这才；ལས་དོན་གཞི་ནས་ཀང་ཡག་པོ་རྩོམས་པ། 事情现在才打好基础。

གཞི་ཐྱལ་བ། (ཞིང་) ས་གཞི་ཁོད་སྟོམས་པོ་བཟོས་པ། 整地，平整土地。

གཞི་ཐུན་ཚོགས། (1)གཞི་རྩ་ཚུང་ཚུང་། 琐碎事，零星事务。(2)འདུལ་གཞུང་གི་ཁྲི་བཞི་པའི་ཨི་ཏ《杂事品》。律经名。

གཞི་བཙི། རྒྱུན་དུ་རྟེད་མཁན། 名词。常驻者。长期住在一地者。

གཞི་བྱེས། གཞིས་ཁྱེས་དང་ཉངས།

གཞི་མ། གཞི་རྩ། 名词。根基，基本。

གཞི་མ་གྲུབ་པ། (1)ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ། 所依不成，不成立。(2)མེད་པ། 无，不存在。(3)གཤེས་ཀ་ཡག་པོ་མིན་པ། 品质坏，本性不好。

གཞི་མེད། (1)སྟོང་པ་ཉིད། 本无，空性。(2)རྩ་བ་མེད་པ། 无根，没来由，无缘无故；གཞི་མེད་སྐུར་འདེབས། 无故诽谤，无罪加罪。旧译无根谤。གཞི་མེད་སྤྲོས་འདོགས། 凭空捏造，无中生有。

གཞི་མེད་ཀྱི་ལྷག་མ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཏུ་གསུམ་ལས། གཙོད་པ་ལས་གྱུར་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་ཅུལ། དགེ་སློང་གཞན་ལ་བརྗོད་པའི་གཞི་མཐོང་ཐོས་དོགས་གསུམ་མེད་བཞིན་ཐམས་བཞི་གང་གི་སྐུར་སྐྱང་བ་འདེབས་པའོ། 无根谤。十三僧残中属违害所犯二重罪之一。谓对其他比丘既无见又无闻无疑，而诽谤为犯四根本罪随一。

གཞི་རྩ། དོན་ཀྱི་གཞིའམ་རྩ་བ། 根本，原则，基础；གཞི་རྩ་བཏུགས་པ། 奠基，打下基础。

གཞི་རྩུགས། རྩ་བ་རྩུགས་པ། 奠基，扎根，生根。建立基础。

གཞི་མཚུངས། འདྲ་བ། 一致，相同。

གཞི་བརྟེན་ས། ཁྱད་ས་ལྟང་། 根据，依据。

གཞི་སྟོགས་པ་ཆེན་པོ། སྟག་ལས་རྟིང་མའི་ཚེ་ཆོས་སྐད་དེ། གཞི་གནས་དང་བྱང་གི་ཡེ་ཤེས་སོ། དེ་

ཡང་རིག་པའི་ངོ་བོ་ལ། འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ་སྟེ། འཁོར་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྨིའི་ལམ་ལྟར་མེད་སྐང་ཡང་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་རིག་རྩལ་བདག་ཏུ་བཟུང་བ་ལས་གཞན་མེད་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ཉི་མ་དང་ཟེར་བཞིན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཀྱི་ཚེ་ཤེས་ཡིན་པས་ཆེན་པོའོ། 基位大圆满。旧派密乘指自然智。说明智本体圆满具备一切生死涅槃之法。诸生死法虽皆如梦，唯是无有，但所执我，明力而外别无其余；诸涅槃法，如日与光自然圆满。此智遍于一切有寂，故名为大。

གཞི་རིམ། མངོ་གཞིའམ་རིམ་པ་འོག་མ། 基层。底下一层。

གཞི་ལ་གཞོལ་ཆ། གཞོལ་བ་གསུམ་གྱི་ བརྒྱས་པའི་ཚ་གྱལ་ཏེ། བདག་མདུན་ལྷར་གསལ་བའོ། 基位专注。三种专注念诵之一。明白观想自生及对面生本尊。

གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ། ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྟ་སྤྱོམ་འབྱས་གསུམ་ལ་སྦྱར་བ་སྟེ། གཞི་ལྟ་བ་གཉེན་ལ་ཐབ་པ་དང་། ལམ་སྤྱོམ་པས་ཉམས་སུ་ཟིན་པ། འབྲས་བུ་ བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་ གསུམ། 基道果三位。大小乘的见、修、果三位；基位，指抉择正见；道位，指修习行持；果位，指现证菩提。

གཞི་ཤེས། གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ གང་ ཟག་ གི་ བདག་ མེད་ མངོན་སུམ་དུ་ རྟོགས་ པའི་ ཐེག་ དམན་ གྱི་ རྟོགས་ ཤེས་སུ་གནས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐྱེན་པ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་པོ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 基智。属于小乘应证范围，现证一切蕴界处等所摄诸法人无我性之大乘圣者所证之智。智度八事之一。

གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་དགུ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ཏུ་ལས་མཐྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ ཆོས་ སུམ་ རྣམི་ གང་ ཚན། གཞི་ཤེས་མཆོག་ཏུ་ཀྱི་ཆོས་དགུ་ནི། ཤེས་པས་ སྲིད་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས་དང་། སྙིང་རྗེས་ ཞི་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས་དང་། རིང་པའི་ གཞི་ཤེས་དང་། ཉེ་བའི་གཞི་ཤེས་དང་། མི་མཐུན་ ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་དང་། གཉེན་པའི་ཐོབ་ཀྱི་གཞི་ཤེས་དང་། གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་དང་། ཐུང་ཤེམས་ཀྱི་སྦྱོང་བའི་མཉམ་ཉིད་དང་། གཞི་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བཅས་དགུའོ། 基智九法。智度七十义中三智三十法所有标志基智之九法；智不住生死基智、悲不住涅槃基智、远基智、近基智、所治基智、能治基智、基智加行、菩萨加行平等性和基智见道，共为九种。

གཞི་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ཅུའི་ནང་གསེས། སྤྲོས་བྲལ་མངོན་སུམ་དུ་ རྟོགས་ པའི་མཐོང་ལམ་གང་ཞེག ཐེག་དམན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཤྲཱ་ཝ་ཀ་ལ་འཕེན་བྱེད་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ སྒོ་བས་ནས་ དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ བདེན་ པ་ མངོན་ རྟོགས་ སོ། 基智见道。智度七十义之一。现证远离戏论之见道，即基智品中所说乘势能引发小乘见道之大乘谛现观。

གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཆ་མཚམ་བ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཤེས་གང་ཟག་གི་ བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། 基智行相。小乘人现观人无我的智慧。

གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ ཅུའི་ནང་གསེས། གཞི་ཁྲག་ཁོག་ལ་ཞེན་པ་བཀག་ནས་བསྒོམས་པས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ སྐྱེས་བུ་ ཀུན་ཏུ་ཕྱེད་ཅིང་ལྷུན་གྱིས་ གྲུབ་པའི་ རྣལ་ འབྱོར། 基智加行。智度七十义之一。破除执著色等事物而修，乘势能引发声闻、独觉加行之大乘圣者瑜伽。

གཞི་ གསུམ་ ཚ་ ག། གསོ་ སྦྱང་ དང་། དབྱར་ གནས། དཀག་དབྱེ་གསུམ་གྱི་ལག་ལེན་དངོས་སུ་ བྱེད་པའི་སྐོར་གྱི་གཞུང་། དེ་ཡང་ཆུ་བ་རེ་རེ་ བཞིན་ཆོས་བཅོ་ལྔ་དང་། གནས་གང་གཅིས་ལ་

གནས་སྐྱོང་རེ་དང་། དཀྱར་ཁ་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་ཟླ་བ་བདུན་ པའི་ ཚེས་ ཉིར་ དགུའི་བར་དཀྱར་ཞིམས་ ཁས་ ཟླངས་ པས་ དཀྱར་ གནས་དང་། དེ་ ཟླའི་ ཐུམ་ ཏུ་ ཉིན་ དཀྱར་ གནས་ ཚོལ་སྐབས་དགག་དབྱེ་བཅས་ཡིན། 三事仪轨。长净、安居、解制为三事。每月十五日和三十日各奉行一次长净说戒仪式，每年夏令六月十六日起至七月二十九日为安居仪式，七月三十日为解制仪式。

གཞི་གསུམ་གསལ་བྱེད། དཀྱར་གནས་དང་གནས་སྐྱོང་དགག་དབྱེ་སྤྱི་ གཞི་ གསུམ་ ཐེད་ རྒྱལ་ གསལ་ བར་ སྟོན་པའི་གཞུང་ཞིག ངས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པར་དཀའ་ཚེན་ ཡེ་ ཤེས་ རྒྱལ་ མཚན་ གྱིས་ མཛད་ པའོ། 《三事明解》。十八世纪，噶钦·也协坚赞著。书中详明叙述比丘的夏住、长净及解制等三事仪则。

གཞིག་ཆ། (ཐ་དད་པ) གཞིགས་པ། གཞིག་པ། གཞིགས།། དཔྱད་པ་དང་རྟོག་པ། 参照，斟酌，理解：ཅ་རྩུང་སྐྱབས་ལ་གཞིགས་པའི་འཚམ། 随着鼓音跳神。意谓办事合拍。འདིའི་ དོན་ ནི་ གཞིག་དཀའ་བའོ། 此事不易理解。ཤེས་ཉེས་ཀྱི་བྱ་བར་རང་ཆོ་ གཞིགས་ཤེག 从善从恶，自己斟酌！ གནས་ཚུལ་དེ་ལ་ གཞིགས་ ནས་ ཤེས་ ཐུབ་པ། 参照那种情况就可以知道。

གཞིགས། གཞིག་པའི་སྐུལ་ཚིག

གཞིགས་པ། གཞིག་པའི་འདུས་པ།

གཞིབ་འཐུང་། (1)འཇིབ་པ་དང་འཐུང་བ། 吮吸。(2)(མངོན) ཉིས་པ། 婴孩的异名。

གཞིབ་པ། འཇིབ་པའི་མ་ནོངས་པ།

གཞིབ་ཐུབས། ནོ་མ་སོགས་འཇིབ་ཉེད་ཀྱི་ཐུ་གུ་ཕྱེ་བ། 吸饮管，吸筒：ནོ་མ་གཞིབ་ཐུབས། 奶瓶。

གཞིབས་པ། (རྟིང) (1)སྒྲིག་པ། 排列，布置：མི་མང་པོ་གྲལ་གཞིབས་ཏེ་ བསྡད་ པ། 众人排列坐下。(2)གཞིབ་པ་དང་རྩིབ་ པ། 挤拢，挨近：ཁང་པ་གུ་དོག་པོ་ ཡིན་ སྟབས་ ཚང་ མ་ གཞིབས་ ནས་བཞུགས་དགོས། 房间挟窄，请大家挤着坐。

གཞིའི་ཐུ་གསུམ། ཐ་མལ་པའི་སྐྱེ་བ་གཞིའི་སྐྱལ་སྐུ་དང་། ཐ་མལ་ཀྱི་འཆི་བ་གཞིའི་ཆོས་སྐུ། ཐ་མལ་ཀྱི་བར་དོ་གཞིའི་ཚོངས་སྐུ་བཅས་གསུམ། 基位三身：基位化身凡夫生有、基位法身凡夫死有和基位报身凡夫中有。

གཞིའི་རྒྱུད། གཞིའམ་ ཐབས་ ཀྱི་ རྒྱུད་ ནི། སྐྱེ་ཡངས་པར་ནས་རིགས་སད་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ བར་དུ་ བཀྲོད་པར་ཉེད་པའི་ལམ་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣིད་དོ་ འཆལ་ ཐབས་ཅད་དང་ དོག་ པར་ ནི་ སྐྱེས་ ཉེད་ ཀྱི་ དབང་ དང་ གྲོལ་ཉེད་ཀྱི་ལམ་ཡན་ ལག་ དང་ བཅས་ པ་ལ་ གཞི་ ཞེས་ བྱའོ། 基位相续。别名方便相续。广义的基位相续，指从种姓醒悟至证觉之间所有一切经行道相；狭义的基位相续，指能成熟的灌顶与能解脱的道支。

གཞིའི་སྒྱུ་ལུས། བར་དོའི་ལུས། 基位幻身。中有的意生身。

གཞིའི་ཆོས། འཁོར་བའི་བསྡུས་ པའི་ ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་སོ། 基位法。轮回所有蕴界处等因缘之法。

གཞིའི་གཉེན་ཪྫི། གཉེན་པོ་ཉིས་པ་ ལྔལ་ ཞེག་ སྟེ། བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་ཀྱི་སྐྱངས་པའི་ཐབ་ཏོག་འཇོག་པ་སྟེ། བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་དང་པོ་ མ་གཏོགས་པ་སྤྲུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་ པ་ལ་ སོགས་ པ་རྣམ་པར་ཐོལ་བའི་ལམ་མོ། 持对治。能保持无间道的断得的智慧，除第一无间道外，所有苦法智等诸解脱道。四对治之一。

གཞིའི་རྡོར་བཟླས། སྐྱེས་ནས་ མ་ཤི་བར་དུ་ རྒྱུད་ འཕྲུང་འཁྱག་ཉིད་པ། 基位金刚念诵。自出生至未死前即生有时期的呼吸气息。

གཞིའི་གོམས་ལྱགས། བོན་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་ལྟར། བོད་གསལ་སྟོང་པ་ཐོན་སྐྱེད་ངོ་བོ་རང་བཞིན་རྣམ་དག་རྩལ་མེད་ལྷུན་གྲུབ་ སེམས་ ཅན་གྱི་ཐ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་གཞིའི་གནས་ལུགས་ཏེ་ནང་པའི་བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་ 基位本性。苯教所说空明法身自性清净，不由功用，任运自成，一切众生皆自具有的体性，略与佛教所说如来藏或佛性相似。

གཞིའི་རྒྱང་འཕྲུག བར་ དོའི་ སེམས་ དང་ དེའི་ ལུས་ཚོགས་པ་གཉིས། 基位双运。

གཞིའི་འོད་གསལ། འཆི་བ་དོད་གསལ། 基位光明。死有光明，死位光明。

གཞིའི་སེམས་དབེན། འཆི་བ་དོད་གསལ་གྱི་སྐྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱང་མཚེད་ཐོབ་གསུམ། 基位心远离，基位心寂。死有光明前的明、增、得三位。

གཞིར་བཅས། ཡིན་ཀག་ཀག་གམ་ཐེ་ཚོམ་ མེད་པ། 必定，一定会，不成问题。གཟུགས་པོ་བདེ་བཞིན་ཡིན་པ་གཞིར་བཅས། 身体必定健康。ཕྱག་ལ་འབྱོར་པ་གཞིར་བཅས། 想已收到。

གཞིར་བཞག རྟེ་བ་བྱས་པའམ་གཙོ་བོར་བཞག་པ། 根据，按照，依照；གདེང་ ཆེས་ གཞིར་བཞག按照规定。དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་གཞིར་བཞག 根据实际情况。

གཞིར་བརྟེན། རྟེ་བར་བརྟེན་པ། 根据，依据，按照；སྲིད་རྩལ་གཞིར་བརྟེན་སྐྱེ་ལས་དོན་སྒྲུབ་པ། 根据政策办事。འཚང་ གཞི་ གཞིར་ བརྟེན་ གྲུབ་ལེགས་པར་བསྒྲུབས་པ། 已按计划完成。

གཞིལ་བ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཇིལ་ བའི་ མ་ངོངས་པ།

གཞིས་ཀ། ཐྲེར་མངའ་ བདག་ ཆོས་ བདག་ བརྟེན་བྱས་པའི་མེ་ཞེར་དང་། ས་ཞིང་ སྟོད་ཁང་བཅས་པའི་རྡེག་གཞི། 名词。豁卡，庄园。旧时，领主占有的成片土地、人民连同住宅在内的地产；ཕ་གཞིས། 祖产。གཞུང་གཞིས། 原西藏地方政府庄园。མེར་གཞིས། 贵族庄园。ཆོས་གཞིས། 寺庙庄园。དབང་ཚ་ཕ་ཆེ་སྟེ། གཞིས་ཚ་མས་ བདག 父亲权虽大，母亲来当家。

གཞིས་ཀ་རྫོང (1)གཞིས་ ཀ་ བསམ་ འགྱུར་ རྩེའི་ བསྡུས་ཆ་གཅིག་ སྟེ་ རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཀྱི་ ནུབ་གཞུང་རྒྱུད་དུ་ཡོད། རྫོང་འདྲིའི་འགྱམ་དུ་ ཐུང་ཆུ་དང་ཡར་ཀླུངས་གཅོང་པོ་འཇུས་ཡོད། 日喀则。县名。元时称三竹节寨。在西藏自治区的后藏地区，年楚河和雅鲁藏布江汇流于其境。(2)ས་ཁུལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ སྡེངས་ ཀྱི་ གཙང་ཁུལ་དུ་ཡོད་ཅིང་། འདིའི་ཁོངས་སུ་གཞིས་ཀ་རྫོ་དང་། རྣམ་བྱིང་། གཉིང་གཞས། ས་སྐུ། ལྷ་རྩེ། དིང་རི། གཅའ་རྩང་། སྐྱིད་རོང་། བཞད་མཐོང་སྐོན། ངམ་རིང་། འབྲོང་པ། རྒྱལ་རྩེ། ཁང་དམར། རིན་སྤུངས། ཚོ་མོ། པ་སྟམ། གམ་པ། ས་དགའ་བཅས་རྫོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད། ཀྱོན་རྩལ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དེ་གཞིས་ཀ་ རྩེར་ ཡོད། 日喀则。地区名。在西藏自治区，辖区有日喀则、南木林、定结、萨迦、拉孜、定日、聂拉木、吉隆、谢通门、昂仁、仲巴、江孜、康马、仁布、亚东、白朗、岗巴、萨嘎等十八个县。专区机关驻日喀则。

གཞིས་སྐྱེལ། གཞིས་ཀ་ཞིག་ནས་གཞིས་ ཀ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སྐྱེལ་དགོས་པའི་དབང་འཇེན་གྱི་ཁྲལ། 豁杰。旧时，从一个豁卡运送到另一个豁卡的运输差徭。

གཞིས་ཁག གཞིས་ཀ་ཁག 各处庄园。

གཞིས་ཁང་། (1)མེར་བའི་ཁང་ཁྱིམ་སྟེ་ བ། 贵族主宅。庄园所在地正宅。(2)ས་གནས་ཀྱི་ གཞིས་ གཉེར་སྟོད་ཁང་། 庄园管家住宅。

གཞིས་ཀོག ཚོང་ དུ་ ཡོད་ བའི་ ལྷ་ ཁང་དང་

དགོན་ཆུང་། 村中小寺。

གཞིས་མཁྲིན། (1)ཕ་ཡུལ་ནས་ཡོང་བའི་འཕྲལ་པ། 故乡来人，家乡客人。(2)ཁྱིམ་ཚང་ནང་ལ་སྡོད་མཁན་དང་། ཕྱོགས་ནས་ཡོང་བའི་མཁྲིན་པོ། 居者行者。留居家中者和外来的客人。

གཞིས་རྒྱལ་དྲིང་གསུམ། གཞིས་རྩེ་དང་། རྒྱལ་རྩེ། དྲིང་རི་གསུམ། 日喀则、江孜、定日三地总名。 清代在后藏此三处设防驻兵， 故有联称之名。

གཞིས་བསྡུལ། ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་གཅིག་ཏུ་ བསྡུལ་པ། 合家。两家合并。

གཞིས་བཅས་པ། གནས་བཅས་ཏེ་རྒྱུན་སྡོད་བྱས་པ། 安家落户；འབྲོག་ལྷལ་དུ་གཞིས་ བཅས་ ཏེ་ བསྡད་པ། 在牧区安家落户。

གཞིས་ཚགས་པ། (1)ས་ཚ་གཅིག་ཏུ་ རྒྱུན་ སྡོད་ བྱེད་ པ། 住定，安家，定居；གྲོང་ཁྱེར་དང་དུ་ གཞིས་ ཚགས་ པ། 在城市安家。ཞིང་ གྲོང་ དུ་ གཞིས་ ཚགས་ པ། 在农村落户。 འབྲོག་ ལྷས་ གཞིས་ཚགས། 牧场定居。(2)ས་གནས་རིས་ཅན་ཞེག་ཏུ་གཞིས་ཚགས་ནས་སྡོད་ མཁན། 落户者，定居者。

གཞིས་གཉེར། གཞིས་ཀྱི་གཉེར་པ། 庄头。庄园管理人。

གཞིས་དུད། གཞིས་ཀྱི་ཁྲིམས་སུ་ གཏོགས་ པའི་ དུད་ཚང་ཆུང་ཆུང་ཁྲལ་རྟེན་ས་ཞིང་ཤེད་པ། 豁堆。庄园所属没有差地的小户农奴。

གཞིས་དེབ། གཞིས་ཀྱི་ས་ཁང་མི་གསུམ་ ཇི་ ཙམ་ པ་དང་ཚར་འགྲོ་ཆུང་ཡོང་ཚེ་དེ་ཡིག 庄园册。记载庄园的土地、 房屋、 人口、 收支等项的簿册。

གཞིས་ཚྭོང། གཞིས་སུ་གཏན་ སྡོད་ ཀྱི་ ལས་ ཅིང་ གཏོ་ བོའམ། གཞིས་སུ་བསྡད་ནས་མངའ་ བདག་ གི་ལས་ཀ་ ཅིང་མཁན་ཀྱི་འགོ་ གཏོ། 领主代理人，庄园头人。 常住庄园为领主办事的主要人员。

གཞིས་པ། གཞིས་ཐོག་གམ་ཁྱིམ་དུ་ སྡོད་མཁན། 名词。居庄园者，居家者。

གཞིས་སྐྱོད་པ། སྡོད་གནས་ སྐྱོ་ བ། 迁居，迁徙。

གཞིས་ཅིས། གཞིས་ཏེ་གནས་མལ་དང་། ཅི་ས་ཏེ་ ཕྱོགས། 居者和行者，家居和外出者。

གཞིས་ཅིས་འཁུལ་འཛོམས། ཁྱིམ་གཞིས་སུ་ སྡོད་ མཁན་དང་། ཕྱོགས་འགྲིལ་མི་མཉམ་འཛོམས་ཕྱིང་ པ། 团聚，散而复聚。一家人居家者和在外者聚会一堂； གཞིས་ཅིས་ཁུལ་འཛོམས་ ཐོག་ གསུང་ གྲིང་ ཞིབ་ཆགས་གནང་ཞོང་། 阖家内外，欢聚畅谈。

གཞིས་འབབ། གཞིས་ ཀྱི་ ཡོང་ འབབ། 庄园收入。

གཞིས་འབྲུ། གཞིས་ཀྱི་སྟོན་ཐོག་འབྲུ་རིགས། 庄园粮食；གཞིས་འབྲུ་འབེལབས་འཇེག་ཅིང་ པ། 转运庄园中的粮食。

གཞིས་འབྲོག (1)གཞིས་པ་དང་འབྲོག་པ། 农民和牧民。(2)མངའ་བདག་ གསུམ་ གྱི་ གཞིས་ ཀྱི་ ཁོངས་ཀ་ཏོགས་ཀྱི་འབྲོག་པ། 庄园牧工。原西藏三大领主庄园所属牧民。

གཞིས་མ་ལག གཞིས་ཀ་ཅོ་དང་། རྡེའི་ཡན་ལག 主属庄园。主要庄园和附属村落。

གཞིས་ཚུ་ལེན། གཞིས་ཀ་ ཏ་ བ་ ནས་ལེན་ པ་ སྟེ་ གཞུང་བཞིས་བཏང་ པ། 没收庄园。把庄园收归公有。

གཞིས་ཙེ། གཞིས་ཀ་རྩེའི་བསྡུས་ཚིག

གཞིས་ཞོ་ག གཞིས་ཀྱི་ཁོངས་ གཏོགས་ མི་ སེར། 庄民。庄园所属人民。

གཞིས་ཀ་ཞབས། གཞིས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཞབས 庄仆。庄园中当差的农奴。

གཞིས་ལག གཞིས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ། མ་གཞིས་སྟེ་ བའི་ཁོངས་ གཏོགས་གཞིས་ཆུང་། 附属村落，小庄园。隶属于庄园的小村落。

གཞུ། 名词。(1)མདའ་སྤྲ། 弓；གཞུ་འཕེན་མདའ་འཕེན། 引弓发矢。གཞུ་ལ་མདའ་སྐྱར་བ། 箭已上弓。གཞུ་མ་འཕེན་བཞག་ན་ཚག་རྒྱ་མེད། 弓不拉不折。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ མདའ་ སྐྱོད་དང་། མདའ་སྤྲ། མདའ་སྤྲོ་བ། མདའ་སྐྱུན་ཁྱེད། མདའ་འཕེན། མདའ་ཟ། མདའ་ཟས་ཅན། གནམ་རྟ་བཅས་སོ། (2)ཀ་བའི་ཐྲི་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་གཞུ། 斗拱。柱头上的斗拱。

གཞུ་ཀྲད། གཞུ་རྒྱུད་དེ་གཞུ་འགྲམས་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ཐུ། 弓弦。弓的弦。

གཞུ་ཁཀང་། གཞུ་ ལ་ མདའ་ སྐྱར་ ནས་ ཁཀང་ བའམ་འཕེན་པ། 开弓，引弓，拉弓使满。

གཞུ་ཉིམ། ཉི་ཉིམ་དགུ་པ། ཉིམ་ ཞག་ ཉི་ བར་ སྐར་གནས་བཅོ་བརྒྱད་ཀར་ཚེ་ཉི་མ་གཞུ་ཉིམ་ ལ་ སྐྱེའམ། སྟོ་ སྐྱིང་ཀར་མའི་ཚངས་ཐིག་སྟེང་དགུག་ ཉི་ཤོག་འཆར། དེའི་མིང་དོན་ཉིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ གདོང་ནི་གཟའ། 人马宫。十二宫的第九宫。按宫日计算的太阳平行度，从第十八宿起人人马宫，南洲东区中线上冬至。

གཞུ་ཉིམ་ཅན། (མངོན) མགོ་ཟླ་བའམ་ཅོང་ ཟླ་ བཅུ་གཅིག་པ། 弓宫者。藏历十一月的异名。

གཞུ་གང་ཚད། འདོམ་པ་གང་གི་ཚད། 一弓量。一弓之长度，庹。

གཞུ་ཀྱ། (ཁྱམ) (1)མཉུག་མ། 尾部，尾巴，རི་བོང་ གི་གཞུ་ ཀྱ། 兔子尾巴。(2)ཐ་ མའམ་ གཤམ་ མ། 末尾，下面，后部分：ལས་ དོན་ གྱི་ གཞུ་ ཀྱ་ བཟློལ་ བ། 工作结尾。གྲུའི་ གཞུ་ ཀྱ། 船尾，船的后部。

གཞུ་རྒྱལ། (མངོན) ཕུ་མ་ཡིན། 弓王。非天、阿修罗的异名。

གཞུ་སྐྱོང། གཞུ་འགྲམས་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ཐུ། 弓弦，གཞུ་རྒྱུད་འཕེན་པ། 引弓，曳满弓弦。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགྲམས་ཁྱེད་རྒྱུད་དང་། གཞུ་ཀྲད་དོ།

གཞུ་སྒྲ། གཞུ་ བཀང་ ནས་ སྐྱོད་ སྐབས་ བྱུང་ བའི་ སྐད། 弦音。引弓放弦所成音响。

གཞུ་མཆོག (1)གཞུ་ལེགས་པའི་མིང་། 弓，良弓。(2)གཞུའི་ སྟེ་ མ། 弓弭。弓的两端。

གཞུ་ཐུང་། (1)མདའ་ སྤྲན་ གྱང་བ། 短弓。(2)ཀ་ སྟེང་གི་གཞུ་ ཆུང་། 短斗拱。柱上短斗拱。

གཞུ་བདུང་བ། (རྟེང) གཞུ་ འཕེན་ པ། 弯弓，挽弓。

གཞུ་འདོམ། འདོམ་པ་གང་། དེ་ལ་ཁྱུ་བཞི་ཙམ། 步弓，一度，四肘长。约合五市尺，སྐྱེལ་ མར་ གཞུ་འདོམ་ཕྱ་བཅུ་ ཪམ་ཀྱི་ སར་ ཐོན། 相送五百步弓之远。

གཞུ་བ། (ཐ་དད་པ) བཅུས་པ། གཞུ་པ། གཞུས། འཕེན་པའམ། སྤྲན་པ་དང་། རྒྱག་པ། 刺，抛掷，打，击：འཁམ་ཕྱག་བཅུས་པ། 打耳光。རྟ་ བཅང་ཐོར་ ཕྱག་ ཚན་ བཅུས་ པ། 快马加鞭。རྡོ་ བཅུས་ པ། 抛掷石块。ཤི་ བཅུས་ ནས་ བསད་པ། 刀砍致命。སྐུ་ མཛོག་ བཅུས་ པ། 拳击。གཞུ་ རེས་རྡེག་རེས་མ་བྱེད། 不要互相殴打！ སྤུ་ རེ་ རྡོ་ ལ་བཅུས་ན་སྤུ་ ཐོང་ཕྱག་ལ་ ཟོག་ཙོང་། 用斧砍石，吃亏是铁。喻犯不着或不值得。བཅུས་པའི་ གཞུ་ལན་ མ་བཟློག་ས་ན། གཞུ་ མཁན་ མང་དུ་ མང་དུ། 挨打不还手，打者日益多。

གཞུ་དབྱིབས། གཞུ་དང་འདྲ་བའི་བཟོ་དབྱིབས། 弓形，弧形。

གཞུ་ཙི། གཞུ་དང་འདྲ།

གཞུ་རྩ། གཞུའི་དབྱིབས་དང་འདྲ་བའི་ ཤུས་ རྩའི་ རྒྱ་ ཅག་ ཅི། 弓脉。藏医所说刺穴之一，在足跟处。

གཞུ་རིང་། (1)མདའ་ སྤྲན་གྱི་ གཞུ་ རིང་ བ། 长弓。(2)ཀ་ སྟེང་གི་གཞུ་ རིང་། 长斗拱。柱上长

斗拱。

གཞུ་ལས་སྐྱེས། (མངོན) ཕྱ་མ་ཡིན། 弓生。非天、阿修罗的异名。

གཞུ་ཀུབས། གཞུ་འཇུག་སྟོད། 弓套子。

གཞུག་ཏུ། མཇུག་མ། 尾，后部，后面：རྟ་མགོ་ལྟག་གཞུག 马头羊尾。喻同"虎头蛇尾"。མགོ་མེད་གཞུག་མེད། 没头没尾。མགོ་གཞུག་ལོག་པ། 本末颠倒。ཁྱི་ཉལ་སར་གཞུག་གུ་མ་ལུས་པ་དགོས། 狗窝莫留狗尾巴。喻作事要干净利落。

གཞུག་ཆུང་། (1)རྒྱབ་ཀྱི་མེ་བཙའི་གསང་སྐལ་ཆིགས་ཏི་ཀུ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་དུས་པ་ཞ་གངོང་ཡང་རེར་པ་དེའོ། 尾椎骨。背后灸穴，在第二十脊椎以下，别名狐面骨。(2) མཇུག་མ་བྱང་བའམ། གཞུག་གུ་ཆུང་བ། 短尾，尾巴小。

གཞུག་ཀོ། (1)སྐལ་ཆིགས་མཇུག་གི་དུས་པ་གཞུག་གུ་ཆུང་རེར་པ་དེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 尾骨。背脊椎末梢，别名小尾骨。(2) མཇུག་མའི་རྩེ། 尾端，尾尖：ཁྱིའི་གཞུག་ཀོ། 狗尾巴。

གཞུག་རྒྱང་། (1)སྐལ་དུས་ཀྱི་མཐའ་མ་གསུམ་པོ། 尾椎骨后三节。(2)མཇུག་མ་བྱང་བྱང་། 短尾，尾巴短。(3)ཕྱི་གཅེ་བྱང་བ། 喜新厌旧，不能长久。

གཞུག་པ། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཇུག་པའི་མ་ཐོང་ས་པ།

གཞུག་པ་ལྷའམ་དཀོངས། ལྷམ་ དཀོངས་ བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། བསྟན་པ་ལ་གཞུག་པའི་དོན་དུ་གང་ཟག་གི་བདག་ཉིད་ལྟ་བུའོ། བསྟན་པའི་ཐུགས་ཀྱི་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པས་ན་ཐུབ། 令人秘密。如为令人圣教之门故说补特伽罗我有。如来四秘密之一。

གཞུག་མ། གཞུག་གུ་དང་འདྲ།

གཞུག་ཡིལ། མཇུག་མ་འཁྱིལ་རིལ་ཏེ་ཁྱི་གཞུག་ལྟ་བུ། 卷尾。尾巴弯曲卷起如狗尾。

གཞུང་། 名词。(1)སྡེར་གྱི་དབོན་ཚང་ངམ་གོང་མ་ཚང་དང་དུ་ལྡའི་ཐིད་གཞུང་སྟེ། ཐིད་དབང་ལག་ལེན་བསྟུན་བའི་ལས་ཁུངས། 政府，官府，朝廷。行政机关：ཐིད་གཞུང་། 政府。རྒྱལ་པོའི་གཞུང་། 帝王朝廷。སྡེ་པ་གཞུང་། 地区政府。指原西藏地方政府。བོད་གཞུང་། 藏政府。(2)སྤྱིའམ་གྲྭཚང་སྟེ། རྒྱལ་ཁབ་བམ། ལས་ཁུངས། ཁེ་ལས། ཚོགས་ཁག་བཅས་གང་ཟུང་ལ་ཟེར་ཞིང་། སྤྱིར་གྱི་ཤུགས་ཆེ། 公，公家，集体。指国家、机关、企业、团体。跟"私"相对：གཞུང་ཡིག 公函。སྤྱིར་དོན་དོར་ནས་གཞུང་དོན་སྒྲུབ་པ། 舍己为公。(3)བསྟན་བཅོས་སོགས་དཔེ་ཚའི་རིགས། 典籍，书籍。书的总名称：ཚད་ལྡན་གྱི་གཞུང་། 正规著作物。གཞུང་ཤིན་དུ་ངན་པ། 下劣典籍。གཞུང་རྙིང་། 旧书。སྨན་གཞུང་། 医药书。འཁྲབ་གཞུང་། 剧本。(4)བསྟན་བཅོས་སོགས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཚིག་དོན། 正文。典籍等论著的本文，གཞུང་ཚོ་བའི་བ། 正文易懂。བསྟན་ བཅོས་ ཀྱི་ གཞུང་ རྟོགས་དཀའ་བ། 本文意义难解。གཞུང་ གི་ རྩ་ བའི་ ཤ་བཅད། 正文主要章节。གཞུང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དོན་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ། 依文释义。(5)སྡིང་དམ་དབྱུས། 纵向。顺着物体长度的方向，经线的方向：འཕྲེད་གཞུང་། 纵横。ཆུ་གཞུང་། 顺流方向。གཞུང་རིང་། 纵长。(6)དཀྱིལ་ལམ་དབུས། 正中，中央部分：མཚོ་ གཞུང་། 湖中。གཅང་ བའི་ གཞུང་། 河心。ལྕེ་ གཞུང་། 舌面中央。(7)ངང་ཚུལ་དམ་གཤེས་ཀ། 性格，性情：སེམས་ཀྱི་གཞུང་། 心理特点。གཞུང་ངན། 性格不好。གཞུང་དྲང་། 直性子。

གཞུང་ཀོ། ཆུ་ཐོའི་གཞུང་དུ་གཏོང་བའི་ཀོ་བ། 顺水船。顺流水方向行驶的船，གཞུང་ ཀོ་ བཏང་

ནས་འཕྱང་བ་ལྟར་འགྲོ་བ། 顺水行舟，其快如飞。

གཞུང་ཏྲུང་། མི་ཚང་མི་ཏྲུ་གཉིས་འཛོམས་ལ་རང་ཁོངས་ནས་འབོད་པའི་ཁྱེ་ཚེག 众上，公上。大户人家成员对全家集体的敬称；**གཞུང་ཏྲུང་ཁེ་གཏོང་ཚོང་ཁུ་རོད།** 公上的收支。**གཞུང་ཏྲུང་ཁེ་འཚོ་ཆོས།** 家庭生计。

གཞུང་ཁ། དོན་ཐུ་ཁྱབ་ཡིགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཨ་གེ། 登记册，公文底册，清册。

གཞུང་ཁྲལ་དངོས་གཞི། སྤིད་གཞུང་རང་ལ་བཅས་པའི་ཁྲལ་རྩ་མ། 正税。政府的主要税收。

གཞུང་ཁྲིམ། རྒྱལ་ཁབ་པམ་ཚོགས་ཁག་གིས་བཏང་བའི་འགྲོ་གྲོན། 公费。由国家或团体供给的费用。

གཞུང་འགྲེལ། དབེ་ཚ་གཞུང་ཆེན་མོའི་འགྲེལ་པ། 注解。论著正文的注释。

གཞུང་རྫོག སྤུར་བོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་རང་ལ་ཁྲལ་ཞུལ་རྒྱག་མཁན་མི་སེར། 官府差民。旧时，直接为西藏地方政府支应差徭的农奴。

གཞུང་རྫོག་འཕྲིང་ཞན། སྤུར་བོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་ གཞུང་རྒྱག་མི་ སེར་དབྱལ་ཚོང་། 贫困差民。原西藏地方政府直属的应差能力薄弱的差民。

གཞུང་རྫོག་མི་རིགས། སྤུར་བོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་རང་ལ་གཏོགས་པའི་མི་རིགས། 官差属民。旧时，直属原西藏地方政府的差民。

གཞུང་རྫོག་མི་སེར། སྤུར་ བོད་ ས་ གནས་ སྤིད་ གཞུང་རང་ལ་གཏོགས་པའི་ཁྲལ་རྒྱག་མི་ སེར། 官府百姓。旧时，直属原西藏地方政府管辖的百姓。

གཞུང་རྫོག་ས་འཇིམ། སྤུར་བོད་ས་གནས་ སྤིད་ གཞུང་རང་ལ་ཁྲལ་རྒྱག་མཁན་གྱི་ཁྲལ་ས། 官地差户。旧时，直接耕种原西藏地方政府差地以支应差役的农奴。

གཞུང་ཕྱེར། སྤྱི་ཕྱེར། 公私。**གཞུང་ཕྱེར་གཉིས་ཡས།** 公私兼顾。**གཞུང་ཕྱེར་གཉིས་ཡན།** 公私两利。**གཞུང་ཕྱེར་མཉམ་གཉེར།** 公私合营。

གཞུང་ཕྱེར་ཆོས་ གསུམ། སྤུར་ བོད་ ས་ གནས་ སྤིད་གཞུང་ཕྱབས་སྤིད་ གཞུང་དང་། ཕྱེར་པ་མི་ དག་ དགོན་ཞྱེ་ཁག་བཅས་ཏེ་མངའ་བདག་གསུམ། 政教贵族。原西藏地方政府、贵族和寺庙，是构成农奴主阶级的三个组成部分。

གཞུང་སྒོ། ཀུ་སྒོ་ སྐྱེ་ སྒོ་ ཆེན་ གཙོ་ བོ། 正门，大门。

གཞུང་བསྒྲིགས་པ། དཔེ་ཆའི་ ཆོག་ དོན་ ཀྱི་ གོ་རིམ་ཐོག་གཅིག་ཏུ་ བསྒྲིགས་ པའམ་ བསྡེབས་ པ། 编纂，编排。

གཞུང་ངན་ཟོ། ཕྱི་ ཐག་ཝེད་པ། 薄情寡义，情义不经久。

གཞུང་ དངུལ། གཞུང་ ངམ་ སྤྱི་ བའི་ དངུལ་ ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་དང་། ལས་ཁུངས། ཁེ་ལས། ཚོགས་ཁག་བཅས་ལ་དབང་ བའི་ དངུལ། 公款。属于国家、机关、企业、团体的钱。

གཞུང་དངོས། བཤད་རྒྱའི་གཞུང་དངོས་གཞི། 正文，正编。

གཞུང་བཅད། (1)དར་ཚོས་ སོགས་ གཞུང་ ནས་ བཅད་པ། 从中直剖，一纵剖。(2)དགྱུས་རིང་བའི་ ཐུགས་བརྒྱུད་ནས་ཕྱིན་པ། 贯穿，纵贯。从纵长方向通过。

གཞུང་བཅད་རིམ་ཚོང་། སྤིད་གཞུང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་བའི་རིན་ཚོང་། 官价。政府规定的价格。

གཞུང་ཆུ། (1)ལུང་ བའི་ དཀྱིལ་ ནས་ རྒྱུན་ བའི་ ཆུ། 正河，干流，主要河流。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷ་རིང་ཁོངས་ ཀྱི་ ཆུ་ བོ་ ཞེག་ དང་། ཨིད་རོང་གཙང་ཐའི་ཡན་ལག་ཅིག་ ཨིན། 雄曲。河名。在西藏自治区嘉黎县境，为易贡藏布的一支流。

གཞུང་ཆེན་མོ། རིགས་བའི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་བོ།

巨著。完整的理论著作。

གཞུང་གཉེར། གཞུང་གིས་བདག་གཉེར་བྱེད་པ། 公营，公家经营。

གཞུང་བཀའ་ཡི་འཁོལ། སྡེད་གཞུང་ནས་ཐུགས་ལ་བཀའ་བཞིན་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སྐུ་ཚབ་བྱེད་མི་སྡུད། 公差人员。由政府派遣出外办事的公务人员。

གཞུང་ཐག གྲུ་ཤིང་གཞུང་ཐག 正梁绳。撑起帐幕的中绳。

གཞུང་རིག (1)དཀྱིལ་ཐིག中线，干线。(2)དཀྲུས་སུ་བཏབ་པའི་ཐིག 经线。

གཞུང་དོན། (1)དཔེ་ཆའི་ནང་དོན་གཙོ་ཆ་པ། 正文，文义。书的主要内容：གཞུང་དོན་ཕྱིགས་པ། 领会书中内容含义。(2)རྒྱལ་ཁབ་དང་སྡེད་གཞུང་གི་ལས་དོན། 公事，国务，གཞུང་དོན་ཐུགས་འགྲོ། 因公出差。གཞུང་དོན་གཙོ་བོར་བཟུང་ན། རང་དོན་ཤུགས་ལ་བྱུང་པ། 公事放在首位，私事随之而成。

གཞུང་དོས། སྡེར་བོད་ས་གནས་སྡེད་གཞུང་གི་ཁྱལ་ཀྱི་དོ་བོ། 公差驮子。原西藏地方政府支差运送的驮子。

གཞུང་ལྡན། གཤེས་རྒྱུད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མི། 温良敦厚者。有道德、温厚善良的人。

གཞུང་རྨ། (1)སེམས་ཀྱི་གཤེས་རྒྱུད་ངན་པ། 心肠黑，恶毒。(2)(མཛོད) ཏེ་དུགས་ཤིག 斑羚的异名。

གཞུང་ཁེལ། (1)སྡེད་གཞུང་། 政府，གཞུང་གནས་སུ་བདག་གིར་བཞེས། 没收，收为公有。(2) སྡེར་བོད་ས་གནས་སྡེད་གཞུང་སྐབས་སྡེད་གཞུང་ལ་གཞུང་གནས་ཀྱང་ཟེར། 原西藏地方政府。

གཞུང་སྡེ། སྡེད་གཞུང་གི་ལས་སྡེ་སྡེ། སྡེར་བོད་ས་གནས་སྡེད་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དབོན་རིགས། 公务人员。原西藏地方政府执事者、官吏；

གཞུང་སྡེར་སྐྱེབས་པ། 身为公务人员。

གཞུང་བོ་དེ་ལྡེ། མདོ་སྡེགས་ཀྱི་ཚུ་གཞུང་གཙོ་བོ་ལྡེ་སྡེ། ཐར་སྡེད་དང་། དབུ་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། འདུལ་བ། མངོན་དི་ལྡེ། 五部大论。论述显教的五部经典著作。包括般若、中观、释量、戒律和俱舍。

གཞུང་སྐྱོགས། (1)སྡེད་གཞུང་གི་སྐྱོགས་སམ་ངོས། 公方，官方。(2)རྒྱུན་སྐྱོགས་སམ་དཀྱུས་སྐྱོགས། 纵长方面。

གཞུང་བྱོན། (1)སྡེད་གཞུང་གིས་རླངས་སོ་སོང་བཏང་བའི་བྱ་ལོན་ལ་ཟེར། 官债。政府借给私人的债款。(2) དེང་སྐབས་རི་ཆུལ་ཁྲབ་ཀྱིས་སྡེ་དམངས་སམ་སྡེ་ཆུལ་ནས་གལ་ཁའང་བའི་བྱ་ལོན་ལ་ཟེར། 公债。现指国家向公民或向外国借的债。

གཞུང་བྱིན་ཚོ། དཔེ་ཆའི་གཞུང་ཡོངས་རྫོགས། 全书。

གཞུང་བྱེལ། གཞུང་རིས་དང་འདྲ།

གཞུང་ཕྱི་མ། འདུལ་བ་ལུང་སྡེ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག 《律上分》。毗奈耶四部之一。

གཞུང་འབྱལ། ཆུལ་ཁྲབ་ལ་རྒྱས་འདྲལ་བ། 缴公，上缴：གཞུང་འབྱལ་ཁེ་འབའ། 上缴利润。

གཞུང་འབྲུ། ཆུལ་ཁྲབ་ཀྱིས་བདག་པའི་འབྲུ་རིའ། 公粮。

གཞུང་མ། དབྱས་མཉམ། དཀྱིལ་མ། 名词。中心，中间。

གཞུང་ཚབ། གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ། 使节，公使，政府代表。

གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ། ཆུལ་ཁྲབ་ས་ཁའི་སྡེད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཆེན་མོ། 大使。

གཞུང་ཚིག དཔེ་ཆའི་རྩ་བའི་ཚིག 本文，正文。

གཞུང་ཚོང་། གཞུང་གི་ཚོང་ལས། 公商。政府经营的商业。

གཞུང་ཚོང་པ། སྡེད་གཞུང་གི་ཚོང་ལས་ཁྱད་

མཁན། 国营商业人员。

གཞུང་ཉམ། ཉི་མར་བཅུད་དང་ཆུ་ཚོད་ང་བཅུད། ཉི་ཟླ་བཅུད་བའི་ཆེས་ཉིར་བདུན་སྐོར་ནས་ གཞུང་ཉག་ཉིར་གཅིག་འདྲེན། སད་ངེས་བར་ཡོད་བའི་སྐབས་སོ། 正日。太阳在第八宿58度（公历8月27日左右）起二十一天内必有霜。

གཞུང་ཞབས། སྡར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ གི་དབོན་རིགས་སེར་སྐུ་སྤྱིའི་མིང་། 公职人员。为公家服役者。原西藏地方政府贵族僧俗官员的通称。

གཞུང་གཞིས། སྡར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ལ་ དབང་བའི་གཞིས་ཀ། 官府庄园。西藏旧社会三大领主中官府直接占有的庄园。

གཞུང་བཞེས། སྲིད་གཞུང་གིས་ཟངས་པ། 没收；གཞུང་བཞེས་ཀྱིས་ཆུལ་ཁབ་ལ་བདག་པ། 收归国有。ཆུ་ནོར་གཞུང་བཞེས། 没收财产。

གཞུང་བཟང་། ཕྱི་ཐག་རིང་བ། 义重情长。义气重，情义长。

གཞུང་བཙོང་བ། གཞུང་ གི་ བཟོ་ པ། 官家所雇工人。

གཞུང་ཡིག (1)གཞུང་དོན་ཀྱི་ཡི་གེ། 公函，公文。(2)ཡིག་གཟུགས་གཞུང་རིས་ཀྱི་དུས་ དབྱིབས། 公文字体。

གཞུང་རིས། སྡར་ལྷ་སའི་ཅོ་ སྤྱི་ བས་ འབྲི་ བའི་ཡིག་གཟུགས། 官体书法。原西藏地方政府僧官学校中流行的字体或书法。

གཞུང་རྫ། སྡར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ལ་གཉེར་ བའི་རྫ་བ། 官牧场。旧时，属于原西藏地方政府的牧场。

གཞུང་ལམ། ལམ་ཆེན། 公路，大路。

གཞུང་ལས། (1)མི་དོན་ཀྱི་ཐོག་བྱེད་གས། 公事。公家的事，集体的事。(2) སྡར་ བོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་ གིས་ ལག་ རེས་ བཙོ་ ཐ་ བཀོལ་ སྤྱི་ ཀྱིས་ཆུག་འཇུག་བའི་ཁལ་ཉལ་ཀྱི་ སྤྱིའི་ མིང་། 官差，公事差。原西藏地方政府征调手工业工人应差的通称。

གཞུང་ལས་ཆེན་ མོ། སྡར་ བོད་ ས་ གནས་ སྲིད་ གཞུང་སྐབས། ལག་ རེས་ བཙོ་ ལས་ མི་ མང་ བསྐོངས་ བསྡུས་ ཀྱིས་ དུས་ ཡུན་ རིང་ བའི་ བར་ ཐ་ ཚོ་ གས་ སྤྱི་ ཞེལ་ ཅམ་ སྤྱད་ ནས་ གཞུང་ ལས་ སྤྱ་ ཆོ་ གས་ བྱེད་ དུ་ འདྲ་ བའི་ ཁལ་ ཆེན་ ཞེས་ 大官差，公事大差徭。原西藏地方政府时代，在较长的时间里，征调人数较多的手工业工人，自带饮食，政府略给工薪使之服役的一种差徭制度。

གཞུང་ལུགས། (1)གཞུང་ ཆེན་ བའི་ ཆོ་ ག་ དེ་ ནི་ བཤད་ ལུགས། 学说，理论，经义。经典著作的要义。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ བྱས་ མཐའ་ དང་ རྟོག་ ཞྭ་ ནོ། (2)སྲིད་ གཞུང་ གི་ ལས་ དོན་ ལུགས་ སྒྲིག 政府规章。

གཞུང་ ལུགས་ འཛིན། (མངོན) སྐྱོན་ པོ། 持规章。臣、大臣的异名。

གཞུང་ལུགས་ཤེས་ཟབ། དུས་ རབས་ བཅུ་ གསུམ་ པར་ ས་ སྐྱ་ པཎ་ ཀུ་ ཀུན་ དགའ་ རྒྱལ་ མཚན་ ཉིས་ མཛད་ པའི་ ཐུ་ རི་ ལ་ སུ་ སྟེགས་ པ་ དང་ ནང་ པ་ སངས་ རྒྱས་ པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ རྣམས་ ཀྱི་ འདོད་ ཚུལ་ རྣམས་ གསལ་ བར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ ཞེས 《教派理论正解》。十三世纪时，萨迦班智达·衮噶坚赞著。书中详明论述异教和佛教各派主张。

གཞུང་ལྷས། དམ་ གཞུང་ གི་ བརྩོན་ འགྲུ་ དང་ རྣམ་ གཞི། 正篇，正编。著作物的主要篇幅。

གཞུང་ཤིང་། ཁང་ པ་ དང་། སྒྲ་ གུར་ སོགས་ ཀྱི་ གཞུང་ དུ་ བཏང་ བའི་ གདུང་ མ་ དང་། སྐྱ་ གཅིང་། 正梁，主柱，骨干。支撑房屋或帐幕的梁柱等。

གཞུང་ཤེར་ཕྱིན། ཐེག་ ཆེན་ ཀྱི་ ལས་ འབྲས་ བུ་ དང་ བཅས་ པ་ སྟོན་ པའི་ གསུང་ རབ། 经典慧度。论述一切大乘道果的佛经。

གཞུང་གཤག (1)དཀྱུས་ སུ་ གཡག་ པ། 纵劈，竖

劈：དཀྲ་བཞི་དམག་དཔུང་གཞུང་གཤག་གིས་དབའ་བོ་རྣམས་མདུན་མཆོངས་ཟེར་བ། 英雄们插入敌阵，冲向前去。(2)དཀྲིལ་དུ་གཤག་པ། 对剖。从正中间劈开。

གཞུང་ལས། སྲིད་གཞུང་། 政府。旧时，对原西藏地方政府所用敬称：གཞུང་ས་དཀར་ལྡན་ཚོ་ཐང་། 原西藏地方政府。

གཞུང་ལེམས། སྙིང་པ་ལ་ཕན་པའི་བསམ་བློ། 忠心，公道心，公益心：གཞུང་ལེམས་འགྲུང་ཤེད། 一心为公。གཞུང་ལེམས་རྣམ་དག 忠心耿耿。

གཞུང་ཟིང་བ། (1)ལྟ་མོ་བས་འཁྲབ་གཞུང་གི་ཚོ་རྒྱས་གོད་པ། 道白，介绍剧情。(2)གཏམ་དང་ལས་དོན་གྱི་གཞུང་དང་ཚིར་སྐྱང་བ། 持正，主张公道。

གཞུང་བསྐྱངས། དོན་གཞུང་དང་ ཚིར་ བསྐྱངས་པ། 守正，主持公道，持平：དང་ ཚས་ གཞུང་ བསྐྱངས་ན་སྐོ་ བས་ རྟ་ ཁྲོག 秉公持平，鸡蛋能敲马。

གཞུང་བསྒྲིངས། རྒྱུན་ཡུན་རིང་དུ་བཏང་བ། 持久，维持长远：གཞུང་བསྒྲིངས་ ནས་ མཐུན་ སྐྱེལ་ དམ་ ཐབ་ ཐུས། 长期紧密团结。མཐའ་ མཐུན་ འབྲེལ་ བ་ གཞུང་ བསྒྲིངས་ ཟེར་ བ། 保持友好关系。

གཞུངས་བསྐྱངས། གཞུངས་ བའམ་ བསྐྱངས་ པ་ སྟེ། སྐལ་ཆོགས་ནང་གི་ཁྲབ་པ། 脊髓。

གཞུངས་པ། ❶སྐལ་ རྣག 名词。脊椎骨髓。❷སྐྱོ་གསལ་བའམ་མཁས་པ། 形容词。聪慧，高明，精巧：ཡིད་གཞུངས། 聪明。

གཞུངས་ཤིང་། ཐུ་ཐག་རིང་བ། 情深，感情深厚，情义长：གཞུངས་རིང་གི་གྲོགས་པོ། 情深义长的朋友。

གཞུན་པོ། 形容词。(1)ལེགས་པ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བ། 优良，美好：གསེར་གཞུན་པོ། 纯金。སྡོན་ཐོག་གཞུན་པོ། 好收成。(2)དྲུང་བསྟོན་དང་ལས་ལ་བཀོལ་བའི་བ། 热情积极：ལས་ཀ་གཞུན་པོ། 工作积极热情。

གཞུམ་པ། འཇམ་བའི་མ་ཏོངས་པ།

གཞུག། གཞུ་ཆུང་ཆུང་། 名词。小弓。

གཞུང། (རྟེང) གཞུང་། 中心，中央。

གཞུང་བཅུག (རྟེང) རྒྱང་རྐ།隐刺。讥讽，嘲笑。

གཞུད་པ། (ཐ་དད་པ) གཆོག་པ། 刮削，切割：ཤ་གཞུད་ཏེ་དུས་པ་སྐུ་སེང་ཅིར་ལུས་པ། 肉刮去了，剩下白白的骨头。

གཞུད་མེད། (རྟེང) གཆོག་མེད། 不破，不可摧，不能毁坏。

གཞུས། གཞུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

གཞེག་བསྐུལ། ལེགས་པའམ། ཐན་པ་ལ་བསྐུལ་བའི་དྲན་བསྐུལ། 劝勉，鼓励，提醒：ཐོ་ མགྲོན་ གྱི་བསམ་ཐོ་འཁྲིག་འཚོ་བ་ལ་དྲང་ཚིར་ སྐང་ བའི་ གཞེག་ བསྐུལ་ ཟེད་ པ། 诚恳规劝思想偏邪的同志，使其改邪归正。

གཞེག་འདེབས། དྲན་སྐུལ། 促使，提醒，འཕྲལ་འཕྲལ་གཞེག་འདེབས་ཟེད་པ། 随时促使留心。

གཞེག་པ། (རྟེང) དྲན་སྐུལ་གཏོང་བ། 鼓励，促使提醒：ལས་ཀ་གཞེག་པ། 提醒工作。མ་ཐེད་པར་གཞེག་པ། 提醒不要忘记。དོ་སྣང་དུ་གཞེག་པ། 促使注意。

གཞེན་པ། (རྟེང) བསྡེན་ པ། 依靠，亲近，接近：ནད་པས་སྨན་པ་གཞེན་ནས་ནད་ལས་ཐོལ། 病人就医，治好病痛。

གཞེས་ཀྱི་ཕྱི་ཉིན་དཀར་ཆོ། གཞེས་ རྟེ། 大后天。

གཞེས་འཆར། རྟེན་མ་བཞེ་བའི་ཐོག་གི་དུས་ཚེའ་རེ་མོས། 外天，大后天。隔二日的第四天：རྟེ་

མ་གཞེས་འཆར་ཐོག་ཚོགས་འདུ་རེ་འཚོག 每隔二日开一次会。

གཞེས་ཉིམགས། (1)གཞེས་ཏེན་ནམ་ཡང། 每第四天，每间隔二日。(2)བཞུགས་གདན་ འཇགས། 请坐。

གཞེས་ཀྱོན། གནངས་ཏེན་ཀྱི་རྗེས་མ། 外天，大后天。从今天算起的第四日。

གཞེས་ཧིང་། འདས་ལོ་རྒྱ་མའི་རྒྱ་མ། 前年。去年的前一年，གཞེས་ཐིང་ལོ། 前年。

གཞེས་ཡ། (རྟིང) གནས་པའམ་བཞུགས་པ། 活，生存。住留人世间，འཚོ་ཞིང་གཞེས་པ། 健在。

གཞེས་ཚེད། གནངས་ཐོད་ཀྱི་ལེའི་རྗེས་མ། 后年。

གཞོག་རྒྱག་པ། (ཐུལ) སྐྱེའུ་རྩ་ཀྱིས་ཤིང་གཞོག་པ། 锛平，锛削。用锛子削平木料。

གཞོག་པ། བཞུར་བ་དང་གཅིག་པའི་ དོན་ དུ་ ཚོ་བའི་འཇོག་པའི་མ་འངེས་པ།

གཞོགས། ཐེ་བ་དང་། ཐྲོ་དང་། རྟེར། 名词。近处，旁边，侧面，གཡས་གཡོན་གཞོགས་གཅིག 左右两侧。སྐུ་གཞོགས། 身边。ལམ་གཞོགས། 路侧。

གཞོགས་འགྱེལ། (ཐུལ) ཆོམ་བུ་གཅིག་བརྒྱབ་ནས་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུམས་པའི་ཆོམ་སྐྱབ་ཀྱི་མིང་། 偏倒缝。接合处两边倒向一边烫平的缝口。

གཞོགས་འཐྱད། རྡོག་སྡུ་ཐུང་ངུ་ཤོང་བ། 滑交，失足跌倒。

གཞོགས་བཀྱེས་པ། རྟེར་བབ་པའི་སྟོད་སྨུངས། 倚卧，斜靠。侧身靠着别处，སྡེ་འབོལ་ ལ་ གཞོད་ གཡས་བསྡེས་པ། 右胁斜倚靠枕而卧。

གཞོགས་སྐེགས། མིག་ཆོས་སམ་སྨིག་ཉམས། 媚态。撒娇的姿态。

གཞོགས་ཐུང་། རྟེར་རམ། འཁིས་སམ། འགྲམ། 身边，面前，附近，ཁྱོད་ཀྱི་ གཞོགས་ ཐུང་ ངུ་ བཞུགས་པ་འདི་ སློབ་ཁྲིའི་དཔེ་ ཚན་རིག་ཡིན། 坐在我身边的是学校的一位教师。

གཞོན་གས་འདེགས། ཕན་ཚུན་རོགས་རམ། 配合，互相帮助：གཡས་གཞོགས་གཡོན་ འདེགས། 互相支持，左右配合。ང་ཁོང་གི་གཞོགས་འདེགས་སུ་ཡོང་བ་ཡིན། 我是来同他配合的。

གཞོན་གས་འདྲིད། རྟེར་རམ་ཐབས་ སྣོས་ཀྱིས་ སྐུ་བ། 诱骗，引诱。使用手段进行欺骗：གཞོད་ འདྲིད་ཀྱི་ཚིག 骗人的话。

གཞོན་གས་ཕྱེད། (1)ལུས་ཀྱི་གཞོགས་ཕྱེད། 半身。半边身子：གཞོགས་ཕྱེད་ ཀྱི་ བ། 半身作痛。གཞོགས་ཕྱེད་ སྐམ་པ། 半身枯萎。(2)ཁང་པ་ སོགས་ཀྱི་ ཟེགས་ཕྱེད། 半边，半侧。

གཞོན་གས་འཇུས། རྟེར་ནས་ འཕྱ་ སྐྱོད། 冷嘲，侧面讥诮。

གཞོན་གས་སྐྱས། རྟེར་ནས་ སྐྱས་པ། 冷言冷语。

གཞོན་གས་རྟེར། ཟེགས་ སམ་ རྟེར། 旁边，侧面。

གཞོན་གས་གཡས། (1)ལུས་ཀྱི་ གཞོགས་ སམ་ ཐྲོ་ གཡས་པ། 身体右胁。(2)ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ཟེད་ གཡས་པ། 右边，右侧。

གཞོན་གས་གཡོན། (1)ལུས་ཀྱི་ གཞོགས་ སམ་ ཐྲོ་ གཡོན་པ། 身体左胁。(2)ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ཟེད་ གཡོན་པ། 左边，左侧。

གཞོན་གས་བཀལ། ལུས་གཞོགས་ དུད་ནས་ འགྲོ་བ། 半边身体曳地而行。

གཞོན་གས་ཐྲོང་། ཟོག་འཆོ་ལྟའི་ཁ་ཏགལ་ཞེག གཞན་ རོང་ འཐོབ་ཐྲིང་དེའི་དངོས་རྫས་ལ་བསྡོད་ བརྒྱག་ ཅིད་པ། 作赞欲得。五邪命之一。想得到别人的财物而赞叹其人的东西。

གཞོང་ཁྲོང་། གཞོང་པ་དང་འདྲ།

གཞོང་ཁྲོར། ཤིང་སོགས་ཀྱི་གཞོང་པ་རྒྱམ་པོ། 圆木盆，圆木盘。

གཞོང་ཟོགས། རི་རབ་ཀྱི་བང་རིམ་ལ་གནས་པའི་གནོད་སྐྱེན་རིགས་ལགས་ན་གཞུང་ སོགས་ ཀྱི་ བསྐྱལ་མིང་། 持盆。须弥山畔持盆夜叉。

གཞོང་པ། ཤིང་སོགས་ཀྱི་སྟོད་ཁྱེ་བཀ་པ་ཞེག 名词。大盆，大盘，木槽：ཁྱི་གཞོང་། 狗槽。རྟ་གཞོང་། 饮马盆。给骡马饮水的盆子。

གཞོང་པ་ལྷ་ཆུ། ལྷ་ནའི་ནུབ་ རིས་ ཀྱི་ སྐྱིང་ མོ་ཤུང་དུ་ཡོད་པའི་ སྐྱབ་ དབའི་ བསྟས་ ཐུག་ ལགས་ཀྱིས་གཏེར་དུ་བཏེག་པར་གྲགས་པའི་ ཆུ་ མིག་ རྡོ་མཚར་ཅན་ཞེག 雄巴神泉。在拉萨以西觉木隆地方，相传为莲花大师用手杖掘出者。

གཞོང་ཕྲ། ཤིང་སྟོད་གཞོང་པ་ཆུང་ཆུང་། 名词。小木盆。

གཞོང་དཀྱིལས་ལ་ཁལ། གཞོང་ པའི་ དཀྱིལས་ ཨདྲིས་ས་ཐུགས། 盆地。被山或高地围绕着的象木盆形状的平地。

གཞོངས། (རྟིང་) ཡུལ་ ཐྲོངས། 地区，地域。

གཞོངས་སྐྱོད། ཐྲོངས་སྐྱེད་པའམ་ཐྲོངས་ཆུ་པ། 游方，行脚。佛教僧徒云游四方。

གཞོན་ཁལ། གུ་པ་གསར་པ་ བྱས་ ནས་ ལས་ སྐྱེ་ཞེག་མ་བྱང་བར་ཆུ་ ལེན་ཆུ་ དང་ རྡོག་ཁྲིས་ དབོར་ཐུ། ང་ཤུག་ཆུ། སྐྱེ་ཁང་ལ་གང་སྐྱིས་ཅྱེད་ཆུ་ སོགས་ཀྱི་ཐུ་བ་ཅྱེད་དགོས་པར་གཞོན་ཁལ་རེད།

青年差役，年轻僧人差役。刚入寺院的年轻僧人直到担任执事僧之前，要担负寺庙的打水、倒茶、搬运和清洁卫生等一些劳役。

གཞོན་ཁམས། ན་ཚད་གཞོན་ནུའི་རྣམ་པ། 青春姿态，少年风度：གཞོན་ ཁམས་ དོད་ པ། 青春焕发。

གཞོན་ཏུ། ❶(1)名词。སྐྱེས་པའི་ན་ཚོད་ཡོལ་ནས་དང་མར་མ་སྐྱེས་པར་ཀྱི་བོ་ ཆུང་ཟེ་ མེ་ རྣམས། 青年人。童年已过，壮年未临的男女：རིག་པ་ གཞོན་ནུའི་དུས་ ཀྱ་ བསྐྱབ། 学习知识趁年青。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐོར་བྱ་དང་། ལང་ཚོ་ཅན་དོ། (2)(མངོན) མིག་དམར། 孺童。火星的异名。❷གསར་པ། 形容词。新，鲜，嫩：ཏྲི་ གཞོན་ནུ། 嫩草。ཤིང་ གཞོན་ནུ། 新树。ཟླ་བ་ གཞོན་ནུ། 初升的月亮。ཉི་ མ་ གཞོན་ ནུ། 旭日。གཞོན་ནུའི་དབལ་ཡོན། 青春。

གཞོན་ཅུ་སྐྱེས། (མངོན) བེ་ཊཱུ་ལའི་པ། 童生。琉璃的异名。

གཞོན་ཅུ་གདོང་དྲུག དཔང་སྐྱག་གི་བྱ་ ཆུང་པ། 六面童子。大自在天的幼子。

གཞོན་ཅུ་དྲྭ་སྐྱ། རྩྭགས་པ་ཆེན་པོའི་བཤད་སྒོལ་ གྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞེག་སྟེ། ཕྱིར་ གསལ་གྱི་ ཤེས་ པ་ནང་དུ་ ལོག་ནས། ནང་གསལ་གདོད་མའི་གཞི་ དབྱིངས་ ཆེན་ པོ་ རང་ རིང་ སྣང་ བ། གཞི་ ལས་ འཕགས་པ། ཅྱེ་ ཐག་ཅྱེད་པ། ཅྱེད་ ཐོག་ དུ་ གྲོལ་ བ། གཞན་ལས་མ་བྱང་བ། རང་ སར་ གནས་པ་ སྟེ་ ཁྱད་ ཆོས་ དྲུག་དང་ ལྡན་པ་ སྐུ་ དང་ ཡེ་ ཤེས་ ཆུ་ མཆོའི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ ཀྱི་ ཀུན་ དུ་ བཟང་ པའི་ དཀྱིལ་འཁོར་བའོ། 童子瓶身。旧密大圆满不共理论之一。外起之识回归于内，内在广大原始法界，具备自体显明、胜出因位、差异分明、分明解脱、不从他生、安住本位等六种特性之身及智海，即普贤意。

གཞོན་ཅུ་མ། བྱད་མེད་གཞོན་ནུ་མ། 少女，少妇。青年妇女。

གཞོན་ཅུའི་དུས། འགྲོ་བ་དང་རྟེ་ནུས་ལ་འདོད་པ་སྐྱེས་མེ་ནུས་པའི་བར། 少年。人生八期之一。自能行走嬉戏乃至未通人欲之间。

གཞོན་ཅུའི་ཟྭང་པ། (མངོན) ཌྲ་ཏྲིའི་མེ་ཏོག 童鬘。豆蔻花的异名。

གཞོན་པ། ●སྐྱེས་པ་ལོ་ ན་དང་མཉ། 名词。青年男子，གཞོན་ པའི་ ཤུགས་ ལས་ ཆད་ པའི་ ཐུས་ པཆང་། 老人的计谋胜过青年的力气。●形容

词。(1)ལོ་ན་ཐུ་བ། 年幼的，年轻的：ན་ཚོད་གཞོན་གཞོན། 年纪轻轻的。(2)གསར་བ། 新的，幼的，副的：བསྙབ་པ་གཞོན་བ། 新戒，后出家的人。འཁྲི་ཤིང་གཞོན་པ། 嫩藤。 ཟླ་བ་གཞོན་པ། 新月。 ཕྱག་མཛོད་གཞོན་པ། 副管家。 ཀུཊུ་ཁྲི་གཞོན་པ། 副主席。

གཞོན་མ། གཞོན་ནུ་མ། 名词。青年妇女。

གཞོན་རབས། མི་རབས་གཞོན་པ། 少年一代，晚辈。

གཞོན་པ། གཞོན་ཉམས། 肌肤柔嫩。年轻的容貌：གཞོན་ཤ་ཆགས་པ། 肌肤娇嫩。

གཞོན་པ་ཅན་གྱི་དབེ་ཐུབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་པོ་བརྒྱད་རྒྱུད་ནང་གསལ་ཤེག་སྟེ། ཆོས་ཚོ་ཟུ་བར་སྟོན་པའི་ཕྱིར་སྐུ་ཤེན་དུ་ གཞོན་ཤ་ཅན། 容颜柔嫩。如来宣说教法浅显易解，感得容颜柔和、常如少年之好。佛身八十种随好之一。

གཞོན་སོ་དཀར། ལོ་ཆུང་སོ་དཀར་ཐའི་དུས། 少壮。青年时候，青年齿白时：གཞོན་སོ་དཀར་དུས་ནས་ཚ་རྒྱུན་ནོ། ཁས་གཉིར་ལས་ཁིངས་དུས་འགྲོད་ཀང་ཕྱིས། 少壮不努力，老大徒伤悲。

གཞོད་དྲི། ཟུ་དང་ཤ་དུས་སོགས་ཟེས་ཆོག་ནས་བྱ་བའི་དྲི་ངན། 焦臭。火烧丝、毛、骨、肉等所发恶臭。

གཞོད་ པ། ❶(ཐ་ཚིག་དང་པ) འཆག་པ། 火燎，烧焦：མར་མེའི་མེ་ལྟེས་ཟླ་གཞོད་ཐོང་། 灯火燎头发。❷ཟུ་རྣམས་ཟེས་ཆོག་པའི་དྲི་ངན། 名词。焦臭。火烧的恶臭：ཐབ་གཞོད། 灶被熏臭。དུས་དང་དུ་ཅོ་བཟུགས་ན་གཞོད་དྲི་ཁ་ཐོང་། 燃烧骨角，就要发出恶臭。

གཞོམ་པ། འཇོམས་པའི་མ་ངེངས་པ།

གཞོམ་གཞིག འཇོང་ཞིག 损坏，破坏：གཞོམ་གཞིག་མེད་ མ་རྡོ་རྗེའི་ སྐུ་ལུས་བཏུག། 坚如岩石，不可摧毁。

གཞོར། ●གཞང་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷(རྩིས) འཇོར་རམ། རྩྭ་ཅོ། 鹤嘴锄，挖锄。

གཞོར་ཐུ། འཇོར་ཐུབས། རྩྭ་ཅོ་ཆུང་བ། 名词。小鹤嘴锄，小挖锄。

གཞོལ་འགྲོ་བ། (1)ཆུ་བབས་ཀྱིས་འགྲོ་བ། 流动，流下。水向下流走：ཆུ་ བོ་ ཐམས་ ཅད་ ཆུ་ མཚོང་ གཞོལ་ འགྲོ་ བ། 百川归大海。(2)(མངོན) ཆུ། 下淌。水的异名。

གཞོལ་བ། ●(ཐ་དད་པ) (1)འབད་པ། 勤奋，努力：ལས་ཀར་གཞོལ་ བ། 努力工作。སློབ་ སྦྱོང་ ལ་གཞོལ་ བ། 勤勉学习。(2)འཇུག་པ་ དང་། གནས་ པ། 进入，集中，安定：སྤྱི་ རྣམ་ ཤེས་ དཀྱུ་ རྟེ་ གཅིག་ ཏུ་ གཞོལ་བ། 全神贯注。གཞོལ་ བའི་ ཤེས་ཐ། 注意力。རྒྱང་ དེ་ འཇོག་ ལ་ གཞོལ་ བ། 佛徒入定。རང་ དོན་ ཙམ་ དུ་ གཞོལ་ བར་ མི་ ཕྱེད་ པ། 不只是集中心力于自利。❷(ཐ་མི་དད་པ) དམའ་ ས་ འབབ་ པ་ དང་། བྱགས་པ། 降落，下跌，倾向：གནམ་གནས་ཐོག་ གཞོལ་བ། 落雷。རྟ་ལས་ གཞོལ་བ། 下马。ས་ བབས་ཙོ་ གཞོལ་ བ། 地势向南倾斜。ཉི་ མ་ མེ་ རྐྱ་ རྐྱ་ ཏུ་ ཉི་ མར་ གཞོལ། 葵花常向阳。ཉི་ མ་ ནུབ་ གཞོལ། 日已西沉。

གཞོལ་ བ་ གསུམ་ གྱི་ བསྒྲུབ་ བ། ཐ་ཚུད་ཀྱི་ བསྒྲུབ་བཤད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གསུམ་ཞེ། གཞི་ལ་ གཞོལ་བ། སེམས་ལ་གཞོལ་བ། སྔོ་ལ་གཞོལ་ བའོ། 三专注念诵。密乘事部念修三真实：基位专注、心专注和声专注。

གཞོལ་འབབ། (མངོན) ཆུ། 下倾。水、流水的异名。

གཞོལ་མ། ཕྱས་ཀྱི་རྟའི་བྱ་ བྱག་ཅིག 名词。下注

脉。人体心间八脉分入内心之脉名。

བཞེག 名词。(1)མིག་མཐུག་བར་ མཚམས་ མེད་བར་ སྐོར་མོ་ལྟ་བུར་འཁྱིལ་བའི་རི་མོ། 回旋纹，盘陀纹；རྒྱུ་མ་བཞེག་སྐོར་མོ། 盘肠，盘旋肠。རྒོལ་གར་བ་ཚོ་བཞེག་སྐོར་མོ་ལྟར་བ་སྐྱེགས་པ། 歌舞队员围绕列成螺旋形行列。(2) བཙན་ཁྲག 大腿内侧肌肉隆起部分。

བཞེག་སྐོར། རྒྱུ་མ་ཞེག 盘肠。

བཞེག་པ། གནས་སུ་འཛོག་པའམ་སྐྱེག་ པའི་ དོན་ དུ་ཟོ་ བའི་འཛོག་པའི་འདུས་པ།

བཞེག་ཐུ། མི་ཉག་ཤར་ སྟོད་ བཞེག་ ཐ་ དཀར་པོ་ ཞེས་པ། མེ་ཏོག་ཞིང་ཆེན་དང་མདོ་རྫང་ཁངས་སུ་ཡོད་པའི་གངས་རི་ཞེག 雅拉山。又名木雅夏多雅拉噶布。四川省康定县境内一雪山名。

བཞེག་ཏོག མཆན་ཁྲང། 腋，臂下。

བཞེག་ཁ། བཤུལ་ཁ་སྟེ། བརྩི་ནང་ལོག་ཀྱི་ཤའི་མིང་། 肌腱，腱子，股肉。腿臂内侧十分发达的隆起肌肉。

བཞེགས་པ། (རྟེན) གཞེགས་པའམ་གཞབས་པའང་ཟེར། བརྒྱན་པའམ་མཛེས་པ། 装饰，打扮，庄严。

བཞེད། ཀུ་གང་ཀྱི་བྱའི་ཅུ་བག་ཅིག 名词。天鹅。印度特产非鹤非鸿的一种水鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁྱེན་རིང་དང་། སྐྱ་འཁྱེད། ཆུའི་མིང་ཅན། རྩེང་བྱའི་མཚན་མ་བཅས་སོ།

བཞེད་ཁ་མ། མེ་ཏོག་ཁ་འབྱས་ལ་ཁད་པ། 含苞花蕾。将开放的花朵。

བཞེད་གད། གད་མོ། 笑，བཞེད་གད་གོར་པ། 失笑。བཞེད་གད་ཆེན་པོ། 大笑。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུ་རེ་དང་། ཀུན་དགས་ཚོད། ཀ་ཚད་ཆོད། གད་མོ་འཁྱེད། བདེ་འབྱང་། བར་མར་བཞག ཡིད་ཆོད། གཡེར་བག རོལ་རྩེད་ བཅས་སོ།

བཞེད་གད་ཀྱི་ཀྱམས། ཉམས་ལྡན་གྱི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། སྐྱོན་ལྡན་གྱི་ཡུལ་མཐོང་བའི་ཆུན་གྱིས་ནང་ དུ་ དཀོད་ པོ་ འཛེལ་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར་བཞེད་གད་ཀྱི་ཉམས་སྟོན་བའི་ཐུན་ཞེག 耻笑姿态。外见丑行，心欲讥刺，发为嗤笑态度的修辞方法。姿态修饰法之一。

བཞེད་གད་ཆེ་ལེ། གད་མོ་དིར་དིར། 齐笑，哄堂大笑：མི་ག་འཕྱལ་ལྡད་ མོ་ མཐོང་ བ་ དང་། ཆོག་མང་བཞེད་གད་ཆེ་ལེར་སོང་། 看了魔术表演，观众哄堂大笑。

བཞེད་གད་པ། གད་ མོ་ དཀོད་ མཁན་ ནམ་ རྩེ་ དཀོད་ཆོང་མཁན། 丑角，滑稽人物。使人发笑者。

བཞེད་མཐོང་སྒོམ། རྩང་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲོངས་ཀྱི་གཙང་གཞིས་ག་ རྩེའི་ རྩབ་ ཐང་ ཐུགས་དང་ཡར་གྲངས་གཙང་ བའི་ ཐང་ ཆུད་ན་ ཙོད། རྩང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་དེ་དག་ སྡེང་དུ་ ཙོད། 谢通门。县名。在西藏自治区后藏日喀则的西北方、雅鲁藏布江以北。县人民政府驻吉丁。

བཞེད་ལྷན་མ། (མངོན) བཙན་ཅན་ཀྱི་མཆོ། 栖天鹅者。天鹅湖、莲池的异名。

བཞེད་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) བཞེད་པ། བཞེད་པ། བཞེད།། དགོད་པའི་ཞེ་ས། 笑、发笑的敬词：ཐུགས་དགེས་ཏེ་བཞེད་མོ་བཞེད། 喜笑，喜而发笑。●(ཁྱམ) ཁ་འབྱེ་བ། 展开，开放：མེ་ཏོག་ཁ་བཞེད་པ། 花开了。གཞས་ཚེ་གསར་ དུ་བཞེད་པ། 新年开始，新年来临。

བཞེད་པ་མོ། (མངོན) ཕྱ་མོ་དབྱངས་ཅན་མ། 笑母。妙音天母的异名。

བཞེད་བཟུང འཕྱ་ལང་དང་བཅས་པའི་གད་མོ། 嘲笑，耻笑：བྱེད་ པོས་ མཁས་ མཁས་ བྱས་པ་ བཞེད་འཕྱའི་རྒྱུ། 愚者装聪明，引人作笑柄。

བཞེད་མོ། གད་མའི་ཞེ་ས་སྟེ་དགའ་བའི་ སྐྱ་དང་

རྣམ་འགྱུར། 名词。笑的敬语词。欢喜的声音和表情，བཞད་མོ་ཆེས་ཆེད་བཞད་པ། 哈哈大笑。

བཞབས་པ། (རྟོང) འཚབས་པ། 潜伏，隐匿。

བཞམས། (རྟོང) བསྡུས་པ། 收集，བོ་མའི་སྐྱེས་མ་རྣམས་བཞམས་ཏེ་སྣོད་དུ་བཞག་པ། 把奶皮收集起来装入桶内。

བཞམས་བསྟོ། (1)བསྒོ་བྱ་འཚམ་ཐོང་ཟིད་པ། 温言规劝，教训。(2)དེན་བསྐུལ་ལམ་གཞིན་འདེབས་པ། 促使，推动。

བཞམས་པ། བཞམས་པོ་དང་འདྲ།

བཞམས་པོ། འཚམ་པོ། 形容词。温和，委婉：ཚིག་བཞམས་པོས་སྐྱེབ་གསོ་བྱས་པ། 温言教训。

བཞད། གཤེར་བའམ་རློན་པ། 名词。潮湿，湿润：བཞད་ས། 潮湿的地方。འབྲུ་ལ་བཞད་འདུག 粮食里有潮气。

བཞད་ཁྱག་པ། ཆོན་ཐུགས་པ། 回润，发潮，ཨོ་སྐྱེག་བཏུབ་ནས་བཞད་ཁྱག་པ། 土地耕后发潮。

བཞད་ཐུབས། ཆོན་ཆང་དྲི། 湿润，潮湿：བཞད་ཐུབས་ཅན་གྱི་ཤོག་བུ་ལ་ཡི་གེ་འབྲི་དཀའ། 在湿润的纸上难于写字。

བཞད་ཚོན། ཆོན་ངར། 潮气，湿度，བཞད་ཚོན་ཆེན་པོ། 很潮湿。བཞད་ཚོན་མེད་ས་བཞག་པ། 放在干燥的地方。བཞད་ཚོན་སྐྱོན་འཕོག 防潮。

བཞད་ཆོན། ཆོན་པ། 潮湿，湿润。

བཞད་ཆྱག (1)བང་ལེབ་ཀྱི་ངོ་འཛམ་དུ་གཏོང་བ། 刨光，刨平木板：འབྲུང་ལེན་ཀྱས་ཤིང་ལེབ་ལ་བཞད་བཆུབ་པ། 用刨子刨平木板。(2)(ཞུན) བར་ཤིང་བཟོས་ཚར་བར་ཀྱས་འཛམ་དུ་གཏོང་བ། 刮磨。木刻书板刻成后，用小刀把字迹刮磨光滑。

བཞད་པ། ●(ཐ་དད་ཁ) བཞད་པ། བཞད་པ། བཞོད།། འབྲིག་པ། 剃，剪，铲；སྐྲ་བཞད་པ། 剃头，理发。ཁ་ཟུ་བཞད་པ། 剃胡子。ཤ་སྟེ་བཞད་པ། 刮去皮张表层。❷གཞད་བའི་འདོམས་པ། ❸(རྟོང) (1)མཐུད་པ། 接连，继续。(2)སྐྱབ་པ། 减轻，削弱，弄薄。

བཞི། གྲངས་ཀ་བཞི། 数词。四，数字四：གསུམ་ལ་གཅིག་བསྣན་ན་བཞི། 三加一后得四。ནམ་དུས་བཞི། 四季。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱ་མཚོ་དང་། རྩ་བོ། རྩ་གཉིས། བདུད། རྡེ་བ། རིག་བྱེད་བཅས་སོ།

བཞི་སྐོར། ཞིང་ས་ཁལ་གཅིག་འགྲོ་བར་ཐོན་འབབ་ཁལ་བཞི་ཐོན་པ། 四倍收获。播一克种子收获四克。

བཞི་ཕྱིང། བཞི་ལིང་ཡང་རེར། རྩ་བཞིར་བགོས་བའི་ཕྱིང་གཅིག 一腿。大牲畜整体肉腔的四分之一：ཚཀས་ཀ་བཞི་ཕྱིང་གཅིག 一腿牛肉。

བཞི་བརྒྱ་པ། དངོས་བསྟན་སྐྱོང་ཉིད་གཙོ་བོར་སྐྱེས་བའི་གཞུང་། རྒྱ་ཏེ་ཀོ་ཤའི་བྱ་སྤྱོད་ཀཱ་ལ་ཅཀྲས་པ་ལྷས་མཛད་པའོ། 《四百颂》。古印度佛学家圣天论师著。书中主要论述般若经文所说空性。

བཞི་ལྷ་བཅུད། རྒྱ་བོད་ཀྱི་རྒྱུད་གཤེ་ཚད་གཞི་ཞེག་སྟེ། དཔྱིད་ཀ་འབྲུ་ཁལ་བཞི་བྱ་ཚེན་ཆར་པའི་ཚེ་སྟོན་ཁ་འབྲུ་ཁལ་ལྔ་སྡུད་པ། 借四还五。春天借粮四克，秋还五克。旧时利率之一。

བཞི་ཆ། དུས་བྱ་བཞི་དེ་བཀོས་པའི་ཆ་གཅིག 四分之一：བཞི་ཆ་གསུམ། 四分之三。

བཞི་མཆོད། རྟེན་ཆུ་བཏུ་བའི་ཚེས་ཉིར་བཞི་ཉིན་ཞེས་ངང་དགོན་པ་ ཕྱག་འདེབས་ མཁྱེན་ བྱ་ཚུལ་ ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཞེ་བར་གཞེགས་པའི་དུས་མཆོད། 念四供。一种宗教节日活动。藏历十月二十四日，是色拉寺倡建人大慈法王忌辰。拉萨藏俗多于

是夜燃灯供佛。

བཞི་མཉམ། (རྟེང) བཀང་བ་སྐྱེན་བའམ་མི་གཙང་བ། 人粪，大便。

བཞི་མདོ། ལམ་གཅིག་འདུས་བའི་མདོ། 十字路口。

བཞི་མདོ་བ། (མངོན) ཕྱམ་རེ། 十字路口者。婆罗门的异名。

བཞི་ཙེ་གྲྭ་ཚང་། རྒྱང་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཀྱི་སྐབས། ལྷ་སར་བཏབ་བའི་དགོན་པ་ཞིག་སྟེ། དགོན་བདག་དེ་སྐྱང་ཙོ་ཐོག་གཉའས། ཙ་ཆི་གྲུ་རྟེ་མོན་ཁག་སྐུ་ཁྲིང་རྒྱ་ཁྱི་རིམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་བྱས་ཡོད། 希德寺。在拉萨市区，相传为九世纪创建的古寺之一。清代以后寺主热振呼图克图(亦名阿其图诺门罕)及其转世，先后在清道光和民国末年，曾两任西藏摄政。

བཞི་ཆམ། (རྟེང) བཞི་ཆ་གཅིག 四分之一。

བཞི་པ། ❶གྲངས་རིམ་ཞེག 数词。第四。❷(ཐུལ) རྩུ་འཁོར་ནང་གྲོ་ཁྲེངས་བཞི་པ་བཏྲག་བའི་མིང་། 四道麸皮。第四次磨粉的麦麸。

བཞི་པ་སྡེབ་པ། འཕགས་པ་བཞི་པ་སྡེབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། ཀོ་ཤ་ཀ་རྩིས་བརྒྱ་རྩ་བ་བཏུ་པ། འཕྲུང་བྱང་མེད་པ། 《大乘四法经》。全书二百六十颂，无译跋。唐实叉难陀由梵译汉。

བཞི་པའི་ཀུན་སྐབས་སྐབས། (མངོན) ཚེའ་པའམ་ཚེགས་པོ། 寿命第四时期。年老者、老人的异名。

བཞི་པོ། བཞི་རང་། 数词。四个，四者：ཁོ་ཚོ་མི་བཞི་པོ། 他们四人。

བཞི་ཕྱེད། དུས་ཐུ་བཞི་ར་བསོས་པའི་ཆ་ཤས། 四分之一。

བཞི་ཕིང་། བཞི་སྒྲིང་དང་འདྲ།

བཞི་ཀད། མི་ཀའི་ཤད"།། ।।"འདི་ལྟ་བུའི་མིང་སྟེ། ཆོགས་པའཛད་དང་ཆོག་ལྡུག་གང་ཅུང་ཀི་དོན་ཚན་ཆེན་པོ་རྣམས་མཐའ་དང་ལེའུའི་མཚམས་སུ་བྱེད་རྒྱུའི་ཤད་ཅིག 四垂符，二重双垂符。藏文章节符号之一，用以标明诗歌或散文的大段和卷次末尾者。

བཞི་གཅེད། ལོ་སྐོང་བཅུ་གཉིས་ཀྱིའི་ནང་ནང་གི་ཡས་མས་ཀྱི་བཞི་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བཞི་གཅེད་ཅེས་བྱ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་དབེར་ན། ཕྱི་བའི་མས་ཀྱི་བཞི་གཅེད་ཨོས་དང་ཡས་ཀྱི་བཞི་གཅེད་བྱ་ཡིན་པ་བཞེད་དོ། 四忌。十二地支中，各支前后之第四支为"四忌"，如"子"前之第四支酉，与子后之第四支卯，均为子之"四忌"。

བཞིན། ❶ངོ་འཛམ་ངོ་གདོང་། 名词。脸部，颜面：བཞེད་སྐུ་ཐལ། 面色苍白。བཞེད་ཆུས་པ། 面庞丰满。འཇིགས་སུ་རུང་བའི་བཞེད། 可怕的嘴脸。བཞེད་འཕྲུམ་སྟོན་པ། 笑容满面。བཞེད་ཀྱི་གཟི་བརྗིད་འབར་བ། 容光焕发。❷བྱེད་སྒྲས་སུ་ཚོད་པའི་བྱ་བ་སྟོན་རོགས་ཀྱི་ཚིག་ཐོགས་ཤེག 副词。正在。表动作正在进行状态的虚词：སྐད་ཅ་ཞོད་བཞེན་དུ་གད་མ་བགད་པ། 边说边笑。མི་ཤེས་བཞེན་དུ་ཤེས་ཀྱལ་བྱེད་པ། 不懂装懂。ཐུགས་མཉེས་བཞེད་པའི་ངང་ནས་ཞལ་བཞེས་གནང་བ། 欣然承许。རེ་རེ་བཞེད། 逐一。❸དབེ་དོན་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཐྲེད་ངང་དབང་ཅན་ཞེག 介词。同，似，如同。表比方和被比事物相同的一个辅助虚词：ངོ་མ་བཞེད། 逼真。ཡིད་བཞེན། 如意。གཟུགས་དང་ཐྲིབ་མ་བཞེན་དུ་འཇོག་པ། 如影随形。སྔ་མ་ནང་བཞེན། 一如既往。སྐམ་ལང་ཐོན་པའི་ཉ་བཞེན། 如鱼失水。དེ་བཞེན་ཉིད། 即彼本身。འདི་བཞེན། 如此。རྗེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པ་ནང་བཞེན། 如同上面说的。ག་བ་བཞེན་དུ་དང་དགོས། ག་གདན་

བཞིན་ དུ་ བརྟན་ དགོས། 要如柱之直，如柱座之稳。

བཞིན་ཁྲམ། ཞལ་རས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། 脸面，面容。

བཞིན་ གྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར། གདོང་། 脸面，面容。

བཞིན་གྱི་འཁོར་ལོ། བཞིན་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་དོན་གཅིག

བཞིན་འགྱུར། གདོང་གི་རྣམ་འགྱུར་ལོག་པ། 翻脸，变脸。

བཞིན་ཐུག་ཏུ་རབ་ཚོག བཙན་ཐབས་ཀྱི་ཐུག་ཏུ་ཁོང་གཞས་ཏིང་འཛིན་རབ་རྟོག 疑若浪漫。即强加浪漫。

བཞིན་ངན། (1)གདོང་མེ་མཛེས་པ། 丑脸。容貌丑陋。(2)(མངོན) སྤྲེའུ། 丑脸。猴的异名。

བཞིན་ལྟབས། ཞལ་རས་ཀྱི་རྟོགས་འགྱུར་རས། གདོང་གི་རྣམ་པ། 容颜，容貌，表情。

བཞིན་མདངས། གདོང་གི་མདངས། 面色，脸色；བཞིན་མདངས་འཕྲུམ་བའི་དགྲ་ཐ་ཤས། རང་ལ་རྟག་ཏུ་གནོད་རྟེན་ཆེ། 满脸堆笑的敌人，危害往往为最大。

བཞིན་སྐྱོག་པ། གདོང་ འགྱུར་ བ། 变脸变色。喜怒等容颜转变；བཞིན་ མདངས་ དཀར་ པོར་ སྐྱོག་པ། 转为笑颜。 བཞིན་ མདངས་ ནག་ པོར་ སྐྱོག་པ། 转现怒容。

བཞིན་སྡུད། (1)སེམས་སྡུག་གི་རྣམ་པ་ སྟོན་པ། 愁容。(2)ཁོང་ཁྲོ་བ་བའི་གདོང་གི་རྣམ་འགྱུར། 怒容。

བཞིན་ནག་པ། (1)གདོང་མདོག་ནག་པ། 脸皮色黑。(2)མི་དཔའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ རྩ་ནག 板起面孔。不高兴的脸色；ཨབ་ ཀྱི་ རྒྱང་ དུ་ བཞིན་ ནག་ སྟེ་ འདུག་ པ། 板起面孔，坐在父亲跟前。

བཞིན་གནག་པ། བཞིན་ནག་པ་དང་འདྲ།

བཞིན་སྐྱམ་པ། རྩ་མདངས་དང་ ལྡན་པ། 容光润泽。

བཞིན་སྐྱེད། (མངོན) མེ་ ཤེར། 面盆。镜子的异名。

བཞིན་སྐྱོད་པ། རྩ་ཚ་ནས་གདོང་ ཐུར་ དུ་ གྱག་ པ། 害羞低头，含羞俯首。

བཞིན་འཇུམ། རྒྱང་ཐད་དགོད་པའི་རྣམ་འགྱུར། 含笑。微笑样儿。

བཞིན་བཟང་། བཞིན་ནས་ལེགས་པ། 美貌，容貌美好。旧译贤首。

བཞིན་བཟང་མ། བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美人。美貌的妇女。

བཞིན་ངས། རྩའམ་གདོང་། 脸，面容，容貌；གཟིགས་པ་གཞན་དུ་མེ་གཡོ་བར་ མེ་ དེའི་ བཞིན་ ནས་ལ་མངོན་པར་གཏད་པ། 目不转睛地盯着那人的脸蛋儿。

བཞིན་ལུག ཁཏགས་དཀྱིལས། 形象，身形，相貌。

བཞིན་ ལེགས། (1)གདོང་ མཛེས་ པ། 美貌。(2)གྲུབ་ཆུལ་པོ་ ཞེག 善面龙王。

བཞུ་བཅུལ། མེ་ལ་བཞུས་ནས་འཇུལ་བ། 熔炼，冶炼；གསེར་བཞུ་འཇུལ་ལན་མང་བྱས་པ། 黄金经过多次冶炼。

བཞུ་བ། (ཐ་དད་པ) བཞུས་པ། བཞུ་བ། བཞུས།། མེ་ལ་བཟིགས་ནས་ཏུ་བ་ལྟར་སྐྱུར་བའམ་སྐོལ་བ། 熔化，熬炼，销融；མར་ཏུ་བཞུས་པ། 熔化酥油。ཐངས་བཞུ་བ། 熔炼铜水。བ་ མོ་ ཉི་ མས་ བཞུས་དང་འདྲ། 有如烈日销霜。

བཞུ་བྱ། (མངོན) ར་གཏ། 被熔化者。黄铜的异名。

བཞུ་མར། (ཐམ) ཞུགས་མར་ཉེ་བོད་གསལ་ཟེད་ཀྱི་སྐྱེན་མེ། 灯，灯火。

བཞུགས་ཁྲི། ཤིང་དང་རིན་པོ་ཆེ་ལས་བསྒྲུབ་ཅིང་ཆ་དབོན་བཞུགས་སའི་སྟེགས་བུའི་ཁྲི་སྟུད་ མཐོན་པོ། 宝座。旧指帝王、神佛等所坐高广座位；བཞུགས་ཁྲིའི་རྒྱབ་ཤལ། 宝座靠背。

བཞུགས་ཀྲལ། སྡོད་ སའི་ ཀྲལ། 座次。座位的行列。

བཞུགས་ཚོགས། བཟའ་ ཟླམས་ མཉམ་ དུ་ སྡོད་རོགས་པའ་མི་ གང་རུང་། 夫妻。丈夫或妻子。

བཞུགས་ཀྲིན། ཀྲིན་ ཀ། 林园；བཞུགས་ ཀྲིན་ ཀཱྀད་པ། 游园，玩林卡。

བཞུགས་ཁྲབ། (1)འགྲུལ་བས་ལས་དུ་བཏབ་པའི་ ཁྲབ། 行幕。旅途架设的帐篷。(2)རྒྱང་དམག་རྒྱུ་རྣམས་ཕྱོགས་ལ་འཁོྀ་ སྐབས་ སྡོད་ གནས་ ཁང་ པའམ་གུར་སོགས། 行营，行辕。旧时，军事统帅外出时居住的房屋、帐幕等。

བཞུགས་ སྐྱོམ། སྡོད་ སའི་ ཤིང་ སྐྱོམ། 坐榻，卧榻。

བཞུགས་སྟངས། འདུག་ཚུལ། 坐相，坐姿。

བཞུགས་གདན། སྡོད་སའི་གདན། 坐垫，坐褥；བཞུགས་གདན་ སྐྱོན་པ། 铺设坐垫。བཞུགས་གདན་ འཇགས། 请坐！

བཞུགས་པ། ❶(ཐ་ཤི་དད་པ) སྡོད་པ་ དང་། འདུག་པ་དང་། གནས་པའི་ ཞེ་ས། 坐、居住、存在的敬词；གདན་ལ་ བཞུགས་ ཏེ་ བཀའ་ མོལ་ གནང་། 坐下来谈。བསྟན་བཅོས་དེ་དང་དེ་ ཞེས་བྱ་བ་ བཞུགས་སོ། 名为某某的书在这里。❷མིང་གི་ སྟོན་དུ་ སྤྱང་ནས་ ཞེ་ ཆོག་བཅོ་ བའི་ ཆོག་ གྲོགས་ ཤིག 加于一些名词前面造成敬语的一个成分，བཞུགས་ ཁང་། 府第。 བཞུགས་ གུར། 宝帐。 བཞུགས་ སྟུན། 坐褥。 བཞུགས་ སྟེགས། 椅凳。

བཞུགས་ཁང་། བཞུགས་ གནས། 住处，行宫。

བཞུགས་མོལ། མར་ བཞུགས་ ཏེ་ གཏམ་ མོལ་ བ། 座谈；བཞུགས་ མོལ་ ཚོགས་ འདུ། 座谈会。

བཞུད་པ། (ཐ་ཤི་དད་པ) འབྱོན་ པ་ དང་། ཞེས་ པ་ སྟེ། འགྲོ་ བ་ དང་ འོང་ བའི་ ཞེ་ ས། 离去、来临的敬词，རང་རང་ གི་ གནས་སུ་ བཞུད་ དེ་ བདེ་ བར་ གནས་ ཤོ། 各归原处，安然居住。ཉི་ མ་ ལར་ བཞུད་ ཚར་ འདུག 太阳已经落山了。ལམ་ དུ་ བཞུད་ པ། 动身上路。གཡུལ་ སར་ བཞུད་ པ། 临阵，上阵。ཕར་ བཞུད་ ཚུར་ འབྱོན། 去去来来。

བཞུར་ཐྲིད་དཀར་ ཅི། མར་ ཐྲུར་ བརྡེས་ བའི་ ཐྲིད་ དཀར་ ཅི། 酥酪精糕。酥油奶渣混合糅成的精美酥糕。

བཞེན་བརྡར་ བཅད་ པ། མཁར་ བས་ གསེར་ སོགས་ བཅོ་ ཐུང་ ཐྲིད་ ཚུལ་ ཏེ། ལས་ དོན་ ལ་ ཞེན་ ཚགས་ ཐུས་ བའི་ དབྱི། 精炼，细致琢磨。

བཞེན་ ཅི། གཞུན་ ཅི་ དང་ འདྲ།

བཞེར་བ། (ཐ་དད་པ) (1)བཞར་ བ་ དང་། བཞོད་ པ། 剃，剥，削。སྐྲ་ བཞེར་ བ། 剃发。ཤིང་ གི་ པགས་ པ་ བཞེར་ བ། 剥去树皮。ཡལ་ ག་ བཞེར་ བ། 剪枝。(2)དྲངས་ སྐྱེགས་ འཐྱིད་ པ། 分清浊，过滤；ངེ་ མ་ བཞེར་ བ། 提酥。从搅好的发酵乳汁中提取酥油。(3)བཞུ་ བའི་ འདམས་ པའི་ འཐྱི་ ཚུལ་ གཞན་ ཞེག ཨཐྱི་ ཚུལ་ འདི་ སེ་ དུ་ ཐུབ་ ཀྱང་ འཐྱེལ་ ཆེན་ ཀྱི་ ནང་ གསལ།

བཞེས། བཞུ་ བའི་ སྐུལ་ ཆོག

བཞེས་པ། གཞུ་ བ་ དང་ བཞུ་ བའི་ འདམས་ པ།

བཞེས་ཤེལ། མིས་ བཟོས་ ཆུ་ ཤེལ། 人造水晶。

བཞེངས་པ། ཐ་ མི་ དང་ པར་ འཇུག་ པའི་ བཞེངས་ པའི་ དུ་ ཕྱ་ བ་ དང་ མ་ ནོངས་ པའི་ འཐྱི་ ཚུལ་ གཞན་ ཞེག

བཞེངས་སྐབས། འཐྱེངས་ ཏེ་ སྡོད་ ཚུལ་ ལས་ ལངས་

སྡུངས། 立姿。起立的姿势：སྤྱན་རས་གཟིགས་བཞེངས་སྡུངས་ཀྱིས་བཞུགས་པ། 作观世音菩萨的立姿。

བཞེངས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)གསར་དུ་བཟོ་བ་དང་། སྐྱུན་པའི་ཞེ་སྡ། 制造、修建的敬词：ཐོག་རྩེག་ཅན་ཀྱི་ཁང་ཆེན་བཞེངས་པ། 修建大楼。འཇིམ་སྐུ་བཞེངས་པ། 塑造泥像。རྡོ་སྐུ་བཞེངས་པ། 雕刻石像。(2)སྒོང་བ་དང་། འཕྱགས་པའི་ཞེ་སྡ། 竖起、树立的敬词：ཀ་བ་བཞེངས་པ། 立柱。རྡོ་རིང་བཞེངས་པ། 竖碑。དར་བ་ཆ་བཞེངས་པ། 竖起大旗。(3)རྒྱ་ལེན་པའི་ཞེ་སྡ། 唱、唱歌的敬词：དབྱངས་སུ་ཀྱི་དུས་མཁྱངས་དབྱངས་བཞེངས། 引吭高歌。❷(ཐ་ཚི་དད་པ) ཡང་ལང་བའི་ཞེ་སྡ། 站立、起立的敬词：སྐུ་བཞེངས་གནང་ཞ། 请起立！ཞོགས་པར་སྐུ་བཞེངས་གནང་མི་འདུག 早晨没有起床。མ་བཞེངས་མ་བཞེངས། 莫站起来，莫站起来！ཚང་མ་ཡར་བཞེངས་ཤིག 全体起立！བཞུགས་གྲལ་ལས་བཞེངས་པ། 从坐位中起立。

བཞེངས་བཞུགས། ལང་འདུག 坐立。

བཞེད་དགོངས། རེ་འདོད། 愿望，指望。

བཞེད་ཀོན། (1)བསམ་བློ་གཏེང་ཡུལ་ཏེ་ཁས་བླངས་པའི་དོན་སྐྱིང་། 主张，诺言。(2)འདོད་དོན་དང་རེ་དོན། 愿望，指望。希望的事：བཞེད་དོན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་སོང་། 愿望自然地实现了。

བཞེད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)ཁས་ལེན་པའི་ཞེ་སྡ། 承认、许诺的敬语：རྟག་གཅིག་ངང་དབང་ཅན་དུ་བཞེད་པ། ❷承认是"常、一、自在"。གང་ཞུས་དེ་བཞེད། 有求必应。(2)འདོད་པའི་ཞེ་སྡ། 愿望、爱好的敬语：འབྱོན་པར་བཞེད་པ། 愿来。གཟིགས་བཞེད་པ། 想看看。ངང་པའི་བཞེད་པ། 希望自己得到安乐。གཏམ་དོན་བཞེད་པར་མི་མཛད་པ། 不爱名利。❸དགོངས་པ། 名词。主张，见解，གཞན་གྱི་བཞེད་པ། 别人的主张。ངང་གི་བཞེད་པ་དང་འཁྲལ་བ། 同自己的见解相违。བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་མང་པོ། 种种不同的主张。

བཞེད་ཚུལ། འདོད་ཚུལ། 主张，见解：མཁས་པ་སོ་སོའི་བཞེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ། 学者们的主张不同。

བཞེད་གཞི། དགོངས་གཞི། 用意，主张，精神。

བཞེད་ཐུགས། འདོད་ཐུགས་སམ་འདོད་སྐྱངས། 见解，主张。

བཞེད་བྱེལ། བཞེད་ཚུལ་དང་དོན་གཅིག

བཞེག (རྡོང) བསྲེགས་པ། 烧，焚：སྐུ་གདུང་ཐུགས་ལ་བཞེག། 火化遗体。

བཞེས། བཟའ་བཏུང་སོགས་ཟོངས་སུ་སྐྱང་བའི་རྒྱུ་ཚས་རིགས་ཀྱི་མིང་འགའི་སྟོན་དུ་སྐྱངས་ཞེ་ཚིག་བཟོ་བྱེད་ཚིག་གྲོགས་ཤེག 加于饮食等若干生活物资名词前面造成敬语的一个前缀，བཞེས་ཁམ། 桃；杏。བཞེས་སྒོང་། 禽蛋。བཞེས་བག 饼子。བཞེས་ལྗམ། 橘子。བཞེས་ཅན། 木碗。བཞེས་ཐུང་། 匙子；筷子。བཞེས་ཐ་བཞེས་པ་མ་གནང་། 请勿吸烟！བཞེས་རག་མཉེས་དག 干杯！

བཞེས་ཆང་། བཏུང་ཐབའི་ཆང་། 青稞酒，藏酒。

བཞེས་སྒོ། ཡོང་སྒོ། 进款，收入。

བཞེས་ལྡན། ཆང་གི་ཐུག་པ་སྐྱེ། བསྐོལ་ལྡན། 甜酒粥。甜酒、干酪、糌粑、红糖等混合煮成的一种饮料。

བཞེས་སྟོད། ཐུག་པའི་སྟོད། 粥面中佐食品，如肉、菜等。

བཞེས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)གཤེལ་བ་སྐྱེ་བོའི་ངང་

སྤྱི་ཐུབ་པའི་ཞེ་སྡ། 享受、使用的敬语。གསོལ་མཆོག་བཞེས་པ། 吃饭。ན་བཟའ་བཞེས་པ། 穿衣。དཀྲ་ཞྭ་བཞེས་པ། 戴帽。གསོལ་སྨན་བཞེས་པ། 服药。སྐྱང་གཞི་ཡུན་རིང་བཞེས་པ། 长期患病。དགུང་ལོ་མཐོན་པོ་བཞེས་པ། 享受高年。(2)འཕྲེང་བ་ དང་ ལེན་ པའི་ ཞེ་ སྡ། 拿起、采取的敬语，ཐུག་ འཁར་ བཞེས་ པ། 扶杖，持杖。ཞལ་ཤེས་བཞེས་པ། 承认。སྐད་གསན་བཞེས་པ། 听取汇报。 ཐུག་ བཞེས་ བསྒྲུབ་ པ། 实行。(3)བསམ་ བློ་ གཏོང་ བའི་ ཞེ་ སྡ། 思维、考虑的敬语：དགོངས་པ་བཞེས་པ། 垂念。བཟོད་སྩལ་བཞེས་སུ་གསོལ། 恳请宽恕！ ❷ཟས། 名词。食品，食物；བཞེས་ པ་ འདེབ་ པ། 奉献饮食，开饭。

བཞེས་སྦྱོ། མར་ཁུ་དང་སྦྱམ་ལ་བཙོས་པའི་ཁ་ཟས། 油炸面食。

བཞེས་ཐིར། རྩམ་ཐིར། 糌粑盒。

བཞོ་སྡེགས། ཏོ་མ་འཛོ་མཁན་གྱི་སྟོད་སྡེགས། 矮凳。挤乳时所坐小凳。

བཞོ་ཁྲག ཏོ་མ་འཛོ་སྐབས་བཞོ་ རྐྱ་གམ་གམ་ བཞོད་ མའི་ལག་པ་གཉིས་ སྟེམ་ ཅིང་ གྱི་ ཐག་ པ། 奶牛绊脚绳。挤奶时套住奶牛前足的毛绳。

བཞོ་བ། འཛོ་བའི་མ་འདོམས་པ།

བཞོ་ཞྭ། ཆར་པའི་ནང་ཏོ་མ་འཛོ་སྐབས་ གོན་རྒྱུའི་ ཐྱིང་པ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཆར་ཅོས། 挤奶毡帽。雨中挤奶时所穿毡制雨衣。

བཞོ་རྙི། ཏོ་མ་འཛོ་སྟོད་ ཤེང་ གི་ རྙ་ པ། 奶桶。挤奶时盛奶汁的木桶。

བཞོག་སྒྲུབ། བཞོག་རྒྱག་ཅིང་གྱི་ཡོ་བྱད། 刃具。切削工具刀斧等。

བཞོགས་པ། བཞུང་བ་དང་གཤེག་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཛོག་པའི་འདོན་པ།

བཞོད། བཞད་པའི་སྐུལ་ཚིག

བཞོན། དཀར་ཆ། 名词。乳。家畜的乳汁：དེ་ལོ་འབྲོག་ཁུལ་དུ་ཆར་ཆུ་ལེགས་བས་བཞོན་ཡག་ཅིང་འབྲོག་ཉེ་འདུག 今年牧区雨水充沛，因此牲畜的乳汁很好。

བཞོན་རྟལ། བཞོན་རྟ་སོགས་དང་འགེལ་རྟལ། 坐骑和驮畜。

བཞོན་རྟ། བཞོན་བྱའི་རྟ། 坐骑。乘骑的马。

བཞོན་པ། ❶བོན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ། ❷རྟ་ དྲིལ་ སོགས་ བཞོན་ དུ། 名词。骡、马等供乘骑运输使用的牲畜：བཞོན་པ་བོན་པ། 骑马，乘车，坐船。 བཞོན་པ་བཟང་པོ་ལ་ བཏེབ་ནས་ ལམ་དུ་ ཕྱགས། 骑骏马出行。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགོག་ཅིང་དང་། རྒྱ་ཅིང་ ལམ་འདིགས་ བཅས་སོ།

བཞོན་པ་ལྟ་བྱའི་ལེམས་བསྒོམ། ལེམས་བསྒོམ་ ཉིར་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ དུག་ པ་ ས་ གསུམ་ ལ་ གནས་ པའི་ ལེམས་ དཔའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ སྐྱིང་ རྡེ་ ལྟག་ མཐོང་དང་ལྡན་པའི་ལེམས་བསྒོམ་དེ། འཁོར་ འདས་ ཀྱི་མཐའ་གང་དུ་ ཡང་མི་ ལྷུང་བས་ མི་གནས་ པའི་ ས་ གསུམ་ལ་ཐུགས་ རྗེ་ དང་ ལྡན་ཅིང་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་པོ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཐོག་ནས་ ཐེག་ཆུ་ འཁོར་ ལོ་ ཡས་ ཁྱད་ པར་ དུ་ ཕྱིན་ ཅིང་ ཐེག་ཆེན་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ལ་ ཞུགས་ ཏེ་ ཐེག་ཆེན་ གྱི་ ལམ་ ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ ཐོབ་ པའི་ ཕྱིར། 坐骑喻发心。二十二种发心之一。住三净地菩萨所具有胜观慧大悲发心，不堕生死涅槃随一边际，轻便趋入无所住地，故如坐骑。

བཞོན་མ། 名词。 (1)དེ་ མ་བཞོ་ ཁུ་ ཅོད་ པའི་ མཛོ་ མ་ དང་། བ་ མ། ར་ ལུག་ སོགས། 有奶的牛羊。(2)དེ་ མ་ འཛོ་ མཁན་ གྱི་ བྱད་ མེད། 挤奶妇女。

བཞོར། བཞད་པའི་སྐུལ་ཚིག

བཞོལ་བ། ❶ འཛོ་ བའི་ འདུས་པ། ❷(སྐྱིང་ ལེམས་ གསོ་ བྱས་པ། 安慰；སྐྱིང་བཞོས་པ། 安抚，密谈。

ཟ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་རྟེན་གཉིས་པ་འདི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་སོ་དང་། ཁྱད་པ་ཅུ་རེ། ནང་གི་རྩལ་བ་མཐིན་པ་ཞུ་བ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྤྱག་ཆེན་དྲི་ཞིང་སྒྲ་ཤེད་པ། མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་ཅིག Ⅱ 藏文第二十二字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为开喉发送，口外动态为深送暖气清音。今前藏读作舌尖前清擦音，相当于汉语拼音字母 s，国际音标s。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的sa。弱音语基字母之一。

ཟ་ཀང་། སྡུར་དབོན་ཁྲིམས་ཀྱི་ངོ་ཚབ་མི་སྣ་ལ་ཁྲལ་ཕུལ་སྒྲུབ་པའི་ཟན་ཁུར། 官差开销。旧时，给官家来人支应的饮食或饮食代金。

ཟ་སྐོང་། བ་སྤུ་ཉེ་ཞིང་གཡའ་ཟ་ཉིད་པ་དང་། ཤ་མདོག་སྔོན་བོང་འགྱུར་ཞིང་གཞན་ལ་འགོ་བའང་འགྱུར་བའི་པགས་ནད་ཅིག 皮癣。汗毛脱落、发痒、肤色青淤的一种传染性皮肤病。

ཟ་ཚོམ། ཁྱོ་ཚས་ཐོབ་གང་། 食品份子。所得食物的一份。

ཟ་ཁ་བྱད་པ། ཁྱོ་ཚས་ཀྱིས་ཁ་ཉིད་པ། 糊口。维持生计：ཟ་ཁ་བྱད་མེད། 不能糊口。ཟ་ཁ་བྱད་ཙམ་བྱང་པ། 刚够吃。

ཟ་ཁང་། ཟ་མ་ཟ་སའི་ཁང་པ། 食堂，饭馆，饮食店。

ཟ་ཁྱ། ཁ་རན་ཀྱི་དུབས་མ་ལུས་རྒྱབས་སུ་མ་གྲུང་ནས་དྲི་ཆུ་དང་ལྡན་དུ་ཉིན་བཅའ་བའི་གཅི་གཉིའི་ཀྱི་དང་ཚན་ཞེག 尿频。食物养分不化，精华混同小便排出的小便频数症。

ཟ་མཁས་འཇུང་མཁས། ཟ་འགྱང་བོད་སྐོལ་མཁས་པ། 节饮省食。

ཟ་མཁས་སྐྱེད་མཁས། གྲོན་ཆུང་ཀྱི་ཐོག་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་མཁས་པ། 省吃俭用。

ཟ་ཐྲི། ཤ་གཏུབ་ཟེད་ཀྱི་ཐྲི་ཆུང་། 割刀。割肉小刀，ཟ་ཐྲི་རང་ལ་མ་ཡོད་ན། ཞེས་ ཤ་མི་ནས་ཚོད་ལེན་མེད། 自己手中无割刀，香肉无从取过来。

ཟ་ཐྲོག་གས། བཟའ་བཏུང་ཟེད་མཁན་ཀྱི་རོགས་པ། 同席人。饮食朋友。

ཟ་འཇུམ། ཁའི་འགྱམ་པ། 颊，腮。

ཟ་རྒྱ་སྐྱེད་གཡེམ། ལུགས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་གང་བྱུང་གིས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྤྱད་ས། 吃喝花费，生活奢侈。

ཟ་རྒྱོག། (མཛད་) གོ་ཐག 骰子、骨牌的异名。

ཟ་སྐོལ། ཟས་རོད་ཚང་སྐོལ། 进项，财路。食物钱财的收入。

ཟ་རླབས། ཁྱོགས་རླབས། 馋，贪食：ཁྱོ་ལ་ཟ་རླབས་མ་ཟེད། 口莫贪馋！

ཟ་བཏུད། (1)ཟ་ཡུན་རིང་གྱང་གི་ལྡང་ཤེད། 食物耐性。食品经用的程度：ཟ་བཏུད་ཆེ་བ། 经得吃。ཟ་བཏུད་ཆུང་བ། 食物不经吃。(2)ཟས་ཀྱི་རོ་ཏུས། 营养，食物养分。

ཟ་ཆེ་བ། སྡུ་ཆས་བཟས་དུགས་པ། 吃得过多，吃得过分：ཟས་ཟ་ཆེ་ན་འོ་བ་ན་ཨོང་། 饮食过分，会伤肠胃。

ཟ་ཆོག་འཕྲུང་ཆོག (1)བཟའ་བཏུང་འཚོལ་ཐབས་ཙམ་གྱི་བྱ་བའམ་ཆོ་ག། 糊口之计，求食方法：འདི་ཟ་ཆོག་འགྲུང་ཆོག་ཙམ་ལས་གཞན་ཡང་མི་ཤེས། 除了吃喝而外，其他一无所知。(2)གཡོ་བཀོལ་བྱས་ཟིན་བའི་བཟའ་བཏུང་གི་ཚོགས། 现成吃喝，现成的饮食：ངའི་ཁྱིམ་དུ་མགྲོན་ནམ་ཡོང་ཡང་ཟ་ཆོག་འགྲུང་ཆོག་བྱས་ནས་བསྡད་ཡོད། 我家里不论何时来客，都有现成饮食。

ཟ་ཉལ། སྡུ་ཟ་བ་དང་གཉིད་ཉལ་བ། 眠食。吃和睡：ཟ་ཉལ་འགྲོ་འདུག་སྟྭོད་ལས་ཟུམ་པ་བཞི། 行、住、坐、卧四种行止方式。

ཟ་ཏེལ། (1)ཆོད་མ་བཟུང་བར་གང་བྱུང་ཟ་བའམ་ཟ་མི་བྱ་བ་བ། 乱吃。胡乱吃喝：མ་ཐོང་ཚད་ཟ་ཉས་ཀྱིས་གྲོད་ཁམ་ནད་པ། 随便乱吃，引起腹痛。(2)འཚོ་བ་རྒྱལ་སྡུངས་མི་ཤེས་པ། 不知生计，不会谋生：མི་འདིས་ཟ་ཉས་འབྱུང་ཉས་ཀོ་ན་བྱས་ཏེ་སྒྲང་ཐོར་ཐུབ་པ་རེད། 此人一贯大吃大喝，从而沦为乞丐。

ཟ་ཏེལ་བ། སྡུ་ཆས་ཟ་སྐྱངས་ཐག་ཐོ་མ་བྱུང་བའམ་ཟ་ནོར་བ། 误食。吃错了食物。

ཟ་ཐུང་། ཤིག་ཅན་ཟ་འདོད་ཀྱིས་སྡུད་འཚོལ་བ། 敲竹杠，敲诈：གཞན་ལ་ཟ་སྡུད་བྱེད་པ། 敲诈他人。སྔར་དཔོན་ངན་ཀྱིས་མི་མེར་ལ་ཟ་སྡུད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ན་ལས་གཞན་གང་ཡང་མི་ཤེས། 旧时官僚除了敲诈百姓而外，其他什么也不懂。

ཟ་བདང་། སྡུ་ཆས་ཐོབ་སྐལ་གྱི་ལས་འགྲོ། 口福。吃东西的运气：དམངས་ཀྱི་ཟ་བདང་། 人众的口福。

ཟ་བྱིད། (ཨཝ) ཟ་སྒྲུད་ཐུང་མའམ་ཀེམ་བྱ། 箸，筷子，匙子，调羹。

ཟ་འདྲེ། སྡུགས་ཅྱད་ཀྱི་འདྲེ། 馋鬼。专门捉弄人使易饥饿的鬼。

ཟ་ཧའ་ཐྱོན་ལྷེ། ཞི་ཧོ་ལེགས་དང་རྒྱ་ལྷམ་སྐད་ལེགས་གཉིས་ཀྱི་སྒས། སྔར་བོད་ཀྱལ་བཅུ་དྲུག་པ་སྟེ་ཏྲལ་པོ་ལྷེ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཞེས། 西襄森德。伊肖勒和王妃木姜麦勒所生子，吐蕃王朝第十六王。为德字八王之一。

ཟ་པ། ཁྱིམ་བདག 家长，户主。

ཟ་ཚོད་བ། ཟས་ཟ་ཏུས་པ། 胃口好，食欲旺盛，舍得吃。མིའི་ཁང་དུ་འབྱོར་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིག་པ་ཡིན་ཡང་ཟ་ཚོད་པ་དང་མི་ཚད་པ་སྟེ་ཆོག་པ་ཡིན། 人们的经济条件虽然一样，但有的人舍得吃，有的人舍不得吃。

ཟ་ཤྭག གཡབ་པ། 发痒，皮肤发痒：མགོ་ལ་སྐྲག་སྟེ་ཆགས་ཏེ་ཟ་ཤྭག་ལང་ས་པ། 头上皮屑发痒。གཟུགས་ཚིར་ཆ་ཚད་སྟེ་ནས་ཟ་ཤྭག་ལང་ས་པ། 生了疹子，身上发痒。

ཟ་འཕྲག ཟ་ཤྭག་དང་འདྲ།

ཟ་འཕྲོ། (1)སྡུ་ཆས་བཟས་པའི་ཕྱག་ས། 剩饭。吃剩的菜饭：ཟ་འཕྲོ་འགྲུང་འཕྲོ། 残羹剩饭。སྡུ་ཆས་ཟ་འཕྲོ་ཡུན་རིང་དུ་འཇོག་མི་རུང་། 吃剩下的食物不宜久搁。(2)ཟས་ཟ་བཞེན་པའི་མཚམས་བཞག་པ། 停餐。中止进食：ཁོ་ཚོ་སྡུ་ཆས་ཟ་འཕྲོ་བཞག་ནས་ཕྱི་ལ་ཕྱིན་སོང་། 他们停餐外出。

ཟ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཟས་པ། བཟའ་བ། 吃，食；ཟ་མ་ཟ་བ། 吃饭。མངར་ཚ་ཟ་བ།

吃甜食。ཟ་ཟ་འགྲུང་འགྲུང་། 吃吃喝喝。ཁ་ལ་མར་ཞིག་བཟས་ནས། ཀན་ལ་དུས་པ་རྒྱག་བྱུང་། 口里吃酥油，腭上遭骨刺。喻遭受意外灾害。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཉ་ཟ་བྱག་ལངས་པ། 发痒；གཟུགས་པོ་ཟ་བ། 身上发痒；མཆི་ཁ་ཟ་བ། 疮口发痒。২.བཟས་པ། ཟ་བ།། སྐྱེ་བ་དང་། འབྱུང་བ། 发生，产生。多用于表示某种情绪或某种生理状态方面：ཁོང་ཁྲོ་ཟ་བ། 发怒。ཀུམང་ཟ་བ། 害怕。ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ། 生疑。རྣམ་རྟོག་ཟ་བ། 忌讳。དོགས་པ་ཟ་མི་དགོས། 不须怀疑。ཆོག་པ་བཟས་པ། 发怒了。ཁྲོགས་ཆོག་ཟ་བ། 饿时情绪冲动。❸འཇིའ་བའི་དུ་ཕུ་བའི་འབྲི་ཟུལ་གཞན་ཞིག ❶名词。(1)ཟྭ་ཚས། 食物；ཟ་བའི་ཁམས། 一口食物。(2)ཟ་བྱག 痒，ཟ་བ་བྱག་ས་པ། 搔到痒处。

ཟ་བ་ཟོ། འབྲས་བུ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་བའི་ཟ་བ་ཟོ་ཞེས་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་རྟོག་ཅིང་ཐ་ཚིག་ཏུ་ཟ་བ་ཞེས་ཅན་ལས་འདོད། 食者。古印度数论派所说补特伽罗我执的别名。

ཟ་བའམས། གོས་ཆེན་ཉེ་བྱག་པ་ཞིག 黄缎子，金色绵缎；གོས་ཆེན་ཟ་བའམས་ཀྱི་ཐུལ་པ་འཆོས་པ། 缝制黄缎子藏式长袍。

ཟ་ཤི་ཟུར་ཤི། (ཚུལ) རན་ཏན་མེད་པ། 懒散，松弛，不紧张：ལས་དོན་ཟ་ཤི་ཟུར་ཤི་ཉིད་པ། 工作懒散。

ཟ་ཤིན། མི་སེར་ཀྱི་ས་ནས་ཏམ་ཟ་ཉིད་པ། 搂钱，搜括民财。

ཟ་ཤེར་བ། ཟ་སྐྱག་ལངས་པ། 发痒；གདོང་ལ་དུག་སྦྲང་གིས་སོ་བཏབ་པས་ཟ་ཤེར་བ་བྱས་བྱུང་། 脸被毒蜂咬得发痒。

ཟ་ཡིག (མངོན) (1)ཁ། 口的异名。(2)བཅུ་ཐྭེན་ཀྱི་རྡོ་རྗེ། 帝释金刚杵的异名。(3)གདོང་། 脸的异名。(4)མེ། 火的异名。(5)མེ་ལྷ། 火神的异名。(6)སྲིན་པོ། 罗刹的异名。

ཟ་འཚོང་ཁ་འཕྲལ་བ། གཏུང་ཟོང་མགོ་གཏུག་པ། 品迭相当，收支相符；ལོ་གཅིག་ཕྱུང་འཁོར་གྱི་ཟ་འབོར་ཁ་འགྲན་རྩོལ་རྣམས་རྩིས་གཏུག་པ། 全年收支，总计相符。

ཟ་འཕྲུལ། ཟ་ཐུབ་འབྲུ་རིགས། 食粮，食用粮。

ཟ་མ། 名词。(1)ཟྭ་ཚས། 食品，膳食。(2)བྱད་མེད། 妇女。(3)ཟྭ་ཙུན་ཏེ། ཟྭ་ཞིང་གཅིག་ཟ་བའི་དུས་ཙུན། 一食顷。一餐饭久的时间；ཞག་དང་ཟ་མ་ཅམ་ཙའང་མ་འགྱངས་པ། 一昼夜，一食顷都不迟延。(4)མ་ཉིང་། 黄门，不男。梵音译作半择迦。

ཟ་མ་ཀོག (1)ཟོ་བྱད་འཇུག་སྣོད། 匣，盒。(2)མདོ་ཉེ་ཞིག《宝匣经》。佛经名。

ཟ་མ་ཀུན་བཀོད་པ། སྒྲུབ་ངས་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་ཉེ་ཞིག བམ་པོ་ཕྱེད་དང་ཕྱེ་ལེའུ་གཉིས་པ། བཟླ་ཏ་རྗེ་ན་མི་ཏ་སོགས་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་ཉེས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་པའོ། 《佛说大乘庄严宝王经》。全书四卷半又二品。印度佛学家姿纳迷札等同西藏译师智军由梵译藏并校订。宋代天息灾由梵译汉。

ཟ་མ་ཀོག་ཅན། (མངོན) (1)འཕྲོན་བྱ། 海贝的异名。(2)སྲིན་བྱ་པད་པ། 水蛭的异名。

ཟ་མ་མ་སྣོང་། ཕོ་མོ་གང་རུང་འདོད་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྤྲུལ་མི་ནུས་པ་ཞིག 随欲黄门。随缘变化但又无性行为功能者。

ཟ་མ་མོ། བྱད་མེད། 女人。

ཟ་ཚན། ཟོ་ཚས་མང་ཉུང་ཟ་གྱབ་པའི་འབོར་ཚད། 饭量，食量。能吃多少食物的分量：ཟ་ཚན་ཤིན་དུ་ཆེན་པོ། 饭量很大。

ཟ་ཚོད། ཟས་ཟ་འབོར་མང་ཉུང་གི་ཚོད། 食量；

ཚོ་ཆས་ཟ་ཚོད་རེ་བ། 食量多少适度。

ཁ་རྒེ། འདུ་འཛོང་རྒྱེ་ལས་དང་སྐད་ཅ་མང་བའི་བྱེད་ཐབས། 忙乱，纷扰，烦乱，喧哗，言语纷纭；མི་མང་འདུ་འཛོམས་ཟ་ཐེའི་ཁྲོད་དུའང་མནོ་བསམ་གཏོང་གྲུབ་བ། 处在人群纷乱之中，也能冷静地考虑问题。སྨིག་རྒྱུ་ཁ་ཐེས་མགོ་རྩངས་ཏེ་ཤར་དང་ནུབ་ལ་སོགས་བའི་ཕྱོགས་ཀྱང་མཚོན་བང་མི་ནུས། 被迷乱的阳焰困扰，以至难辨东南西北。

ཁ་བཟང་ དར་སྐྱེད་སྣ་ལྟ་དང་གཞིར་སྐྱེད་སོགས་བཟིས་ནས་བཏགས་བའི་ཚོས་ཆེན་ཞིག 锦缎。五色彩缎。

ཁ་ཐོན། (1)ཁྱིམ་བདག་ཚ་བ། 男家长。(2)གཞན་གྱི་ལས་རྟགས་བྱས་བའི་རྒྱ། 帮工钱。帮人做事的工钱。(3)ཐུ་དྲས་བོད་ཐྲིལ་ཆས་གྲོགས་བའི་ཐོན། 念经费。旧时，藏俗对念经人所付工钱。

ཁ་ར་ཆུཀས། ཆུ་འགྱོ་གནི་ཁ་ཁ། 屋檐滴水槽。

ཁ་ཏི་ཐུ་ཏི། (1)མེ་གསལ་བའི་ཆུལ། 昏昧，恍惚。模糊不明：ནམ་ཟ་རེ་ཐེ་རེའི་དུས། 天将明未明时。དྲན་པ་ཟ་རེ་ཐེ་རེ། 神志模糊。ཚང་གས་བཐེ་ན་ཤེས་ནས་རྣལ་དུ་མི་གནས་བར་ཟ་རེ་ཐེ་རེ་ཐྲེད་ཡོང། 醉后心不自主，恍恍惚惚。(2)དོན་མེད་དུ་གཡེང་བའི་ཆུལ། 忙忙碌碌状；དོན་མེད་ཟ་རེ་ཐེ་རེའི་ལས་ཀྱིས་བྱེལ། 无事忙。(3)སྒྲ་མཚོན་བའི་ཚིག 营营，嗡嗡。一类象声词：མེ་ཏོག་གི་ཁྲོད་ནས་བྱང་བའི་སྒྲ་ཟ་རེ་ཐེ་རེ་སྒྲོག་པ། 花丛中发出营营的蜂鸣声。

ཁ་ཅུ། ཤིང་སྐྱོགས། 木勺，木瓢：དཀའ་ལས་ཟ་བྱས་སྐྱེད་ནི། འབྲས་བུ་ཟ་བྱང་འཁོར་ཡོང། 一勺辛劳一勺果。ཁོག་མ་ལ་མེད་ན། ཟ་བྱ་ལ་གང་ནས་ཡོང། 锅里没有，瓢里怎会有？

ཁ་ཕྱང། གཙང་སྐྱོད་བོན་བའི་གནས་ཤིག 萨隆。后藏一地名，其地旧有苯教寺庙。

ཁ་ཤེད། ཟས་ཟ་ཀུཚས་ལས་ཟས་ཁ་འབོད་མང་སྟངས་ཀྱི་ཚོད། 食量：ཟ་ཤེད་ཆེ་བ། 饭量大。ཟ་ཤེད་ཆུང་བ། 吃得不多。

ཁ་བཟོད། ཚོ་ཆས་ཟ་བའི་སྐལ་བཟམ་ལས་འགྲོ། 口福。获得食物的运气：འབྱོར་པ་ཆེ་ཡང་ཟ་བཟོད་མེད་པ། 虽有钱而无口福。

ཁ་ཀྱས། ཚོགས་ངས། 贪食，贪吃，暴食：ཟ་ཀྱས་འབྱང་ཀྱས་བྱེད་པ། 暴饮暴食。

ཁ་ཙོར། ཆུ་གང་སྐད་ཅ་ཙོ་འའི་རྒྱང་ཚག་སྡེ། དེ་སྐོན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་གང་ཐྲིན་ལ་རེར་བའི་ཡུལ་ཞིག་མིང་སྡེ། དེང་སང་མེང་ཅ་ལར་རེར། 萨霍尔。藏史记载，谓古印度东部一小国地名。在今孟加拉地区。

ཁ་ཙོར་ཀུ་ཤུ། ཤིང་འབྲས་ལེགས་ཁྱས་ཤིག 苹果。

ཁག་ཁྱ། (ཁྱལ)ཆུ་མ་བཏུབ་བའི་ཚང་ཁ་སྡིང་ཀྱ། 醇醪。未加水的浓藏酒。

ཁག་མེས། (ཁྱལ) ཁ་ལ་དུ་བ་འཐེན་ཐྲེད་ཀྱི་ཚེ་ཐུན་ཙིག 旱烟斗。

ཁག་བཅས། རྟེན་མངས་ཅན་ཏེ། དཔེགས་པ་དང་མཚུངས་ཕྱེན་གང་དུང་ཁྱི་རྒྱས་ཟག་བའི་རྟེན་མངས་ཀྱུས་འགྱུར་ཁྱི་ཚོས། རྟེན་ལེན་ཁྱི་ཕྱང་བ་ཕྱེ་ཕྱེ་བྱེད། 有漏。一经作为所缘即能增长烦恼的事物。

ཁག་བཅས་ཀྱི་ཚོས། རྟེན་མངས་བའི་ཟག་དང་བཅས་བའི་ཚོས་རྣམས། 有漏法。一切具有烦恼的事物。

ཁག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ། དང་རྒྱ་ལས་རྟེན་ཁྱི་བསྡིད་བའི་གཟུགས་དང་། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་ཤྱེད། རྣམ་བར་ཤེས་པ་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་ཏེ། 有漏五蕴：色蕴、受蕴、想蕴、行蕴和

识蕴。

ཟག་བཅས་མངོན་ཤེས། འཇིག་རྟེན་པའི་མངོན་ཤེས། 有漏通。世间的神通。

ཟག་བདེ། ཟག་བཅས་ཀྱི་བདེ་བ་ སྡུག་ བྱེན་ མིངས་པའི་བདེ་བ། 有漏乐，烦恼乐；ཡུན་རིང་ ཟག་བདེ་སྤྱད་པ། 长期享受有漏乐。

ཟག་པ། ❶(ཐ་ཚིག་དངོས་པོ) (1)ཟགས་པ། ཟག་པ།། ལྷུང་ བ། 堕，坠，漏下，滴漏；གཡང་སར་ ཟགས་པ། 坠于岩下。ཁང་པའི་ནང་ལ་ཆིགས་པ་ ཟག་གི་འདུག 屋内漏雨。ཁང་ཐོག་ནས་ཟག་ས་ མོང་། 从楼上坠下去了。མཆི་མ་ཟགས་པ། 下泪。(2)འཇིག་པའི་འདུས་པ། ❷名词。(1)ཉོན་ མོངས། 烦恼，漏。 (2)བཤང་ གཅི་ མཆི་ མ་སྟབས་སོགས་ལུས་ལས་ ཐྱུང་ བའི་ མི་ གཙང་ བའི་ རྣམས། 排泄物。如大小便、眼泪及痰涎等。ཟག་ པ་འདོར་བ། 排泄。

ཟག་པ་དང་འབྲེལ་བ། ཟག་ པ་ དང་ ལྡན་ ཅིག་ འབྱུང་བའི་སེམས་ཐྱུང་དང་བདག་ཏུན་མིག་དབང་ སོགས་དེ། ཟག་པའི་ སྐོ་ དྲུག་གི་ནང་ཚན་ ཞིག 漏相属。与烦恼同时存在的心法和心所有法，以及增上缘眼等诸根。有漏六门之一。

ཟག་པ་བཞི། འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། ཕྱིད་ པའི་ཟག་པ། མ་རིག་པའི་ཟག་པ། ལྟ་བའི་ཟག་ པ་སྟེ་ ཕྱིད་པའི་ཚུ་ བོ་ བཞི་ ལ་ ཟག་ པ་ བཞི་ ཞེས་ པའོ། 四漏：欲漏、有漏、无明漏和见漏。又称四种有瀑流。

ཟག་པ་ཟད་པ། ཉོན་མོངས་ཟད་པ། 漏尽，烦恼已尽。

ཟག་པ་ཟད་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས། དེ་བཞིན་ གཤེགས་པའི་ སྟོབས་ བཅུའི་ ནང་ གཅིས་ ཤེག་ སྟེ། མེམས་ཅན་འདི་དག་ དེ་ ཉོན་ མོངས་ པ་ ལ་ སོགས་ པའི་ཟག་པ་ཐད་དོ་ ཞེས་ཅ་ བའི་ ཅི་ ཐུག་ལ་ མཁས་ པའི་ སྟོབས། 漏尽智力。知诸有情烦恼习气等漏已经永断的智慧。如来十力之一。

ཟག་པ་ཟད་པ་ལ་སྐེ་འཛིན་གས་ པ། སྐྱབས་ པ་ ཕྱུན་ཆོགས་ལ་མི་འཛིགས་པ་དང་ དོན་གཅིག

ཟག་པ་ མེད་ པའི་ མངོན་ ཤེས། མངོན་ པར་ ཤེས་པ་དྲུག་གི་ཁ་ ཏུལ་ཞེག་ སྟེ། མཐོང་བ་དང་ བསྒོམས་པས་ སྤངས་པའི་ ཉོན་ མོངས་པ་ཁང་ སྤངས་ ས་ སྤངས་པའི་ རིམ་པ་ཤེས་ནས་ ཟད་པ་ དང་ མི་ སྐྱེ་ བའི་ ཤེ་ ཤེས་ ཐོབ་པ་ ཤེས་པའོ། 漏尽通。漏尽智证通。六通之一。由知见、修所断烦恼已断未断次第，证得永尽及无生智之自在力。

ཟག་པ་ཟད་པའི་རིག་པ། དང་ཐུབ་ལྡན་ཀྱི་ ཉོན་ མོངས་ཟད་པ་མངོན་སུམ་དུ་ རྟོགས་ པའི་ ཚ་ ནས་ བཞག་པའི་ ཞེ་ ལྟུག་ཐུང་འབྲེལ་ཀྱི་ ཤེས་ པ་ སྟེ་ རིག་ཅ་ཀྱི་ ཡ་ ཁུལ་ ཞེག 漏尽明。漏尽智证明。能现证自身烦恼永尽的止观双运智慧。三明之一。

ཟག་པ་གསུམ། འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། ཕྱིད་ པའི་ཟག་པ། མ་རིག་པའི་ཟག་པ་སྟེ་ གསུམ། 三漏：欲漏、有漏和无明漏。

ཟག་པ་གཝོག་པ། གཞན་ལ་ཞེ་ སྡང་ སྐྱེད་ བའམ་ ཁོང་ ཁྲོ་ སྐྱང་ བ། 令人憎恶或恼怒；དོན་ མེད་ སྐད་ཅ་ རྩུབ་ པོས་ མི་ གཞན་ ལ་ ཟག་ པ་ གཝོག་པ། 无故粗语伤人，令人恼怒。

ཟག་པའི་རྒྱུ་ལས་རྒྱང་བ། ཟག་པའི་འབྲས་ བུ་ རྣམས་ དེ། ཟག་པ་ཅས་ ཉོན་ མོངས་ ཀྱི་ ཡུང་ པོ། 漏所，烦恼因所。诸有漏近取蕴或有漏果。有漏六门之一。

ཟག་པའི་སྐོ་ ཉི་ཤུ། ཀུན་ ཏུ་ ཆུས་ པའམ་ འཕེལ་ བར་ བྱེད་ པའི་ སྐོ་ དྲུག་ སྟེ། ཟག་ པ་ དང་ ལྡན་ པའི་ ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ ཡུང་ པོ། ཟག་ པ་ དང་ འབྲེལ་ བ། ཟག་ པ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཅན། ཟག་ པ་ དང་ ལྡན་ པ

漏所缚、漏相续、漏随顺和漏所因。

ཟག་བཅས་རྣམ་གྲངས་བཞི། ཟག་བཅས་ཀུན་གཟིགས་ལ་སོགས་པ་ཅི་རིགས་པ་སྟེ། ཟག་བཅས་སྣོ་བཅུག་གི་ནང་ཚན་ཞིག Ⅰ漏随顺。色等种种烦恼所行境。有漏六门之一。

ཟག་བཅས་རྣམ་གྲངས་ལྔ་འབྱེལ་བ། ཟག་བཅས་གནས་ལེན་དང་ལྡན་པ་སྟེ། ལམ་བདེན་མ་གཏོགས་བཅས་འདུས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ། ཟག་བཅས་སྣོ་བཅུག་གི་ནང་ཚན་ཞིག Ⅰ漏相续。与烦恼粗重相应。即道谛以外一切有为法。有漏六门之一。

ཟག་བཅས་བདག་ཉིད། ཟག་བཅས་སྐྱོན་བྱེད་གི་ནང་ཚན་ཏེ། ཉོན་སྤྱོད་དང་ཉོན་སྤྱོད་རྣམས་སོ། Ⅰ漏自性。自即烦恼，如根本烦恼及随烦恼。有漏六门之一。

ཟག་བཅས་གནས་ངན་ལེན། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་དག་བ་ལ་བཀོལ་དུ་མི་རུང་བའི་ གནས་ ངན་ ལེན། Ⅰ漏粗重。身、语、意三门不胜任善行的习气势力。

ཟག་བས་བཅིངས་བ། ཁམས་གསུམ་ཀྱི་དགེ་བ་ཟག་ བཅས་ རྣམས་ དེས་ སྐྱེ་ བའི་ རྒྱུ་ ཀུན་ ནས་ བཅིངས་པ་སྟེ། ཟག་བཅས་སྣོ་བཅུག་གི་ནང་ཚན་ཞིག Ⅰ漏所缚。三界之诸有漏善业均为生死轮回之因。有漏六门之一。

ཟག་ལྡང་། ལུས། Ⅰ身体，体格；ཟག་ ལྡང་ བའི་ ཐང་། Ⅰ身体结实。

ཟག་ཟེད། (མངོན) པོ་དབང་དང་མོ་དབང་། Ⅰ能漏。男女生殖器的异名。

ཟག་མེད། དམིགས་པའམ་མཚུངས་ལྡན་གང་ རུང་ གི་ སྐོ་ ནས་ ཀུན་ ཟ་ རྒྱས་ པར་ མི་ འགྱུར་ བའི་ ཆོས་ལམ་བདེན་དང་འགོག་པ་ལྟ་ བུའོ། Ⅰ无漏。不问作为所缘或与之相应，均不增长烦恼之法，如道谛及灭谛等。

ཟག་མེད་ཀྱི་ཆོས། ལམ་བདེན་དང་འདུས་མ་ བྱས་ ཀྱི་ ཆོས་ རྣམས་ སོ། Ⅰ无漏法。道谛及诸无为法。

ཟག་མེད་ཀྱི་སྡོམ་པ། ཁམས་གསུམ་ ལས་ འདས་ ཤིང་ འཕགས་པའི་ ས་ལ་ བརྟེན་ པའི་ སྡོམ་ པའོ། Ⅰ无漏律仪。超越三界及圣者地所摄律仪。

ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ ཕུང་ པོ་ དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ གྱི་ ཕུང་ པོ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ ཕུང་ པོ། རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བའི་ ཕུང་ པོ། རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བའི་ ཡེ་ ཤེས་ མཐོང་ བའི་ ཕུང་ པོ་ བཅས་ ཕྱོ་ བོ། Ⅰ无漏五蕴，戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴和解脱知见蕴。

ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་གསུམ། འཕགས་ལམ་ གྱི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ བསྟན་ པའི་ ཟག་ པ་ དང་ བྲལ་ བའི་ དབང་ པོ་ སྟེ། ཀུན་ ཤེས་ ཟིན་ པའི་ དབང་ པོ། ཀུན་ ཤེས་ བའི་ དབང་ པོ་ དང་། ཀུན་ ཤེས་ ཕྱད་ པའི་ དབང་ པོ་ སྟེ་ གསུམ་ སོ། Ⅰ三无漏根：圣道所摄无漏之未知当知根、已知根和具知根。

ཟག་མེད་ཀྱི་ཚོགས་གསུམ། བསོད་ནམས་ དང་། ཚུལ་ ཁྲིམས་ དང་། ཤེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཚོགས་ ཏེ་ གསུམ་ སོ། Ⅰ三种无漏资粮：福德资粮、净戒资粮和智慧资粮。

ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ་ལྔ། ཚུལ་ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཟག་ མེད་ ལམ་ དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ གྱི་ ཟག་ མེད་ ལམ། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཟག་ མེད་ ལམ། རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བའི་ ཤེས་ ཀྱི་ ཟག་ མེད་ ལམ། རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བའི་ མཐོང་ བའི་ ཕུང་ པོའི་ ཟག་ མེད་ ལམ་ སྟེ་ ལྔ། Ⅰ五无漏道：戒无漏道、定无漏道、慧无漏道、解脱无漏道和解脱知见无漏道。

ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཐུན་ཚོར་ཉོན་གཅིག ཡེ་ ཤེས་ ཆོས་ སྐྱེའི་ ཙེའི་ དུས་ སུ་ ཐུན་ ཚོར་ གཅིག་ ཏུ་ སྐྱེ་ ཞིང་ གཅིག་ ཏུ་ འགག་ པ་ དེ། ཐུང་ ཙམ་ ཞོ་ བདུན། ཚད་ མེད་ བཞི། རྣམ་ གནང་ བཅུད། མཐར་ གནས་ སྐྱེས་ འཇུག་ དགུ། ཟད་ པར་ བརྒྱད། མཐའ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཕུང་ པོ། རྣམ་ པར་ གྲོལ་ བའི་ ཡེ་ ཤེས་ མཐོང་ བའི་ ཕུང་ པོ་ བཅས་ ཕྱོ་ བོ། Ⅰ无漏智刹那：智无漏刹那、断无漏刹那、证无漏刹那、修无漏刹那、究竟无漏刹那、两边蕴、解脱蕴和解脱知见蕴。

བཞི། བསྡུང་བ་མེད་པ་ཁགས། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གསུམ། བསྟེལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཚོར་ཉིད། བག་ཆགས་ཡང་དག་བཅོམ་པ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མ་འདྲེས་པའི་ཚོས་བཅུ་བཅུད། རྣམ་མཁྱེན་བཅས་སྟེ་ཚན་ཉིར་གཅིག 二十一种无漏智。智慧法身二十一类功德：三十七菩提分法、四无量、八解脱、九次第等至、十遍处、十胜处、无染等执、愿智、六通、四无碍、四清净、十自在、十力、四无畏、三无护、三念住、念无失性、永断习气、大悲、十八不共佛法和一切种智。

ཁག་ཤལ། བཤང་གཅི་མཆིལ་སྦུབས་སོགས། 排泄物。大小便、痰涎、鼻涕等：ཁག་རྫས་བཅོག་པ། 脏东西，肮脏的排泄物。

ཁག་ཁེད། ཁག་པ་ཟད་པའི་བསྡུས་ཚོག

ཁག་ཟད་ཀྱི་ཤེར་ཉ་ཤེས། མཐོང་བ་དང་བསྒོམ་པས་སྤང་བྱའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅི་སྤངས་ཅི་མ་སྤངས་པའི་རིམ་པ་ཤེས་པའི་རིག་པའི་ཤེས་རབ་ཁྱབ་བ་ཤེས་པའོ། 漏尽通，漏尽智证通。了知见修所断之惑，何者已断，何者未断所有次第及证得永尽、不生之智。

ཁག་སྦྱིན། ཁ་ཟོས་སྐྱབས་མགོ་སྟུ། 欺诈，虚伪。

ཁགས་པ། ཁག་པའི་འདུས་པ།

ཁང་ཁྱུང་། (རྟེན) ཁ་ཁྱུང་ངམ་འབའ་ཞིག 单一，几个。

ཁང་རི་ཁྲིལ་རི་། (1)ཁ་ལུ་སིམ་པོ་མེད་པའམ་ཁྲིལ་མི་འཇགས་པ་དང་བྲེལ་བ་ཚབ་ཏུ་བ། 缠乱，烦冗，不宁静：སེམས་ཁང་རི་ཁྲིལ་རི་བྱེད་པ། 心绪不宁。ཁང་ཁྲིལ་གིས་སྐྱེན་པ། 闹得发烦。(2)ཚོ་རིམ་འབྲུགས་པ། 混乱杂沓，凌乱无章：མི་རྟོང་ཁང་པོ་ཁང་རི་ཁྲིལ་རི་ལ་ཆགས་པ། 人畜杂沓。ལས་རྣོན་ཁང་རི་ཁྲིལ་རི་། 事情凌乱无章。ཡུལ་བར་ཁང་རི་ཁྲིལ་རི་བྱུང་ཐ། 地方出现混乱。

ཁང་ཐུལ། བར་མཚམས་མེད་པའམ། ཐོག་ཏུགས་མེད་པ། 径直，直接穿透，无间隔，无遮隐：ཤར་ཀྱི་ཁང་ཐུལ་དུ་འགྲོ་པ། 一直往上去。མར་ཀྱི་ཁང་ཐུལ་དུ་འགྲོ་པ། 一直往下去。ཁྱས་པ་ཏ་ཅང་ཆེ་བས་བྱག་དང་སྙིག་པ་ལ་ཁང་ཐུལ་དུ་འགྲོ་པ། 效力绝大，能够直接穿透岩墙。སྒྲོར་ཆེན་འཕངས་པའི་མདེའུ་དག་མཁར་ལ་ཁང་ཐུལ་དུ་འགྲོ་པ། 大炮发射的炮弹直达敌营。

ཁང་མ། རྟེན་པའམ། ཐད་ཀ་དང་མངོན་གྱུར། 形容词。径直，直捷，赤裸裸的，明显的：ཞེད་ཀྱུས་ཆོངས་པའི་རྣམས་ཁང་མར་སྐྱེན་པ། 理屈词穷，窘态毕露。ཚང་གིས་ཏ་ཅང་སྐྱེས་པའི་ངང་རྣམས་ཁང་མར་ཐོན་པ། 醉相毕露。

ཁང་ཁྱིང་། (1) ཁང་རྟེ་ ཁྱིང་ རྟེའི་ བསྡུས་ ཚོག (2)ནུ་ རོང་ དང་ ཁོངས་ སྐྱིད་ དུས་ དངོས་ རྫས། 货财，财物：ཁང་ཁྱིང་གི་ རོགས་རམ། 物质援助。ཁང་ཁྱིང་གིས་འབྱོང་པ། 财物富足。

ཁང་ཁྱིང་གི་སྦྱིན་པ། སྐྱེན་ པ་ བཞེའི་ ནང་ ཚན། གནས་ལུས་ཟོངས་སྐྱིད་ཀྱི་སྐྱེན་པ། 财施。居处、身体、资财布施品。四施之一。

ཁང་ཁྱིང་ཁམ་ཟྱོན། (རྟེང) ཁང་ཁྱིང་དུམ་ དུམ། 紊乱，杂沓。

ཁང་ཁྱིང་མེད་པ། (1) རོང་རྫས་མེད་པ། 没有财物。(2)འདུ་འཛི་མེད་པ། 无尘器，无染污。

ཁང་ཁཁ གྲངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་ཅུའི་སྟེང་སྐྱངས་ཁཁ་གཅིག་ནང་ཁོད་པའི་གྲངས་ གཞི་ མིང་ཞེས། 一大数名。

ཁངས། 名词。(1)རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཤེས་སྐྱེ། རང་བྱུང་དང་རྟོ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་ཀའམ། རོ་ཁངས། ཀུ་རྟེས་བསྐོལ། ནུས་པས་བློ་རྟག་དང་། ཆུ་ཤེར། ཚ་ཆུ་སོགས་སྐྱེས། དཔལ་ཆུའི་

རྒྱས་པ་སྐྱང་། 铜，红铜。金属之一种。有自然铜和从矿石炼出的铜两种。入药味甘，性凉，功能收敛肺脓、黄水及热性水肿，保持水银功效。ལྷག་རྒྱང་ལང་ལྷག་དང་། རངས་རྒྱང་ལང་ རངས། 铁砧上捶铁，铜砧上打铜。མིང་གི་རྟེན་གྱངས་ལ་བྱ་བྱེད་ཁ་དང་། ལྷག་ལ་དམར། རངས་མ། རངས་དམར་བཅས་སོ། (2)རངས་ལས་བཟོས་པའི་ཆུ་སྣོད་དམ་ཐབ་ཆས། 红铜水缸，红铜锅：དཀྱིལ་རངས། 正锅。安放在灶上中央的大号铜锅。ཁམས་ རངས། 康区所制铜锅。ཆུ་ རངས། 红铜水缸。སྣོད་ཐངས་ལ་ལྔ་རྣེག་དང་དྲུག་རྣེག་སོགས་ཡོད། 阿里所制铜锅有五口一套及六口一套等。

རངས་ཀྱི་ཁུང་རྩེ། (ཐུ) རངས་ཀྱི་དམ་ཀ། 方孔铜钱，铜子。

རངས་ཀྱི་མེ་ཏོག (1)རངས་ལས་བཟོས་པའི་མེ་ཏོག 紫铜花。红铜制成的花朵。(2)མེ་ཏོག་གི་རྣམས་ཀྱི་ཉེ་བྱག་པ་ཞིག 紫葳。

རངས་ཀྱི་གཙུག་ཕུད། (མཛོན) ཁྱིམ་ཐ་དེ་ཚེ། 红铜冠。公鸡的异名。

རངས་དཀར། སྣོད་མངའ་རིས་སྐོང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ་ རབ་ བྱང་དང་ཐོག་དཀྱིལ་ལ་ རངས་དཀར་ལོ་རྩྭ་བ་འཛམ་གླིང་པ་ཤེས་རབ་ཀུལ་ལུང་དེང་འཁྲིངས། 桑迦。阿里地区普兰县境一地区名。公元十一世纪中叶，桑迦译师帕巴协绕即生于此地。

རངས་ཆུང་། རངས་ལས་བཟོས་པའི་ཇ་ ཚང་ཐུག་པ་སོགས་བཏུང་བ་འདེབ་ཅིང་གྱི་སྣོད་ཅིག 广口红铜壶。用以盛茶酒等饮料或稀粥者。

རངས་ཐྲེད། རངས་ལས་བཟོས་པའི་སྐུད་པ། 铜线，铜丝。

རངས་རྒྱས། ལྷག་རྣམས་འཁོར་བའི་མིང་། 钟铜，铸铜。

རངས་སྐྱ་གས། རངས་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱ་གས། 铜瓢：རག་སྐྱ་གས་ལས་རངས་སྐྱ་གས་ཁེད། 红铜瓢比黄铜瓢差。

རངས་བསྐོལ་བ། རངས་བཀུ་བ། 熔铜，熬铜水。

རངས་ཁབ་ (1)རངས་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཁ་ག་ མ། 红铜罐。(2)སྐུ་ཉི་བའི་མགོ་དམར་བའི་མིང་ངན། 红铜光头。轻视秃头者所用绰号。

རངས་ཁོལ། རངས་ཀུ་བའི་ཏུ་བ། 烊铜，铜熔液：རངས་ཁོལ་ལྟུགས་སུ་རྒྱག་པ། 铸铜。

རངས་ཕྲབ། རངས་ཀྱི་བཟོས་པའི་ཚོ་ཕྲབ། 铜甲，铜制铠甲。

རངས་ཐོད། (1)རངས་རྟ་ལྟུགས་སུ་རྒྱག་ པའི་ཁོ། 铸铜锅。红铜黄铜合金所铸锅。(2)ལྟུགས་ སུ་མ་རྒྱག་པའི་ རངས་རྟ་ མཉམ་ པའིམ་ ཀྱི་ལྟུགས་རིགས་ཤེས 铸铜。红铜和黄铜的合金。

རངས་ མཁན། རངས་ དྲང་ མཁན། 铜匠。མིང་གི་རྟེན་གྱངས་ལ་རངས་མཁན་དང་། རངས་དྲང་པ། རངས་པའོ་པ་བཅས་སོ།

རངས་ཀྱི། (1)རངས་ ང་ ཅིང་། 绞铜刀。剪铜铁薄片等所用绞刀。(2)རངས་ལས་བཟོས་པའི་ཀྱི། 铜刀。

རངས་ཀྱིང་། འཛམ་གླིང་ཀྱི་གླིང་ཕྲན་ཞིག འབའ་ཞིག་ཀྱིས་ དང་ ལྷའི་ གླིང་ཕྲན་ ཅའོ་ ཡི་ནས་ཟེར། འབའ་ཞིག་ཀྱིས་དང་ལྷའི་ ཞི་ ལི་ལས་ཀྱི་ཡིན་ཟེར། 赤铜洲。佛书所说南赡部洲中一小岛名。有解为相当于今之爪哇，亦有说为今之斯里兰卡者。

རངས་མཁན། རངས་སྐུད་པའོ་མཁན། 铜匠，铸铜工人。

རངས་རྡ། ང་ལེ་ཅུ་བག་ཅིག 铜鼓。藏戏常用乐器之一，鼓形如小碗。

རངས་ཆུང་། རངས་ལས་བཟོས་པའི་ཇ་སྐོལ་ སྣོད། 小铜锅。熬茶的有盖铜锅。

རངས་མཆོག (1)ས་འོག་དེས་ སྐོད་ པའི་ངང་ཁྱིང་

རྒངས། 自然铜，矿产赤铜。(2)(ཟངས་) 叫法，黄金的异名。

རྒངས་ཁྲིག ཏིག་ཏ་རིགས་ཚ་ རྩིག་དམར་ བོ་ འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་ཐས་མཁྲིས་ནད་དང་། ལྕང་འདེས་པའི་ཚ་ བ་སྐྱེང་བ་ སེལ། 红花地丁。地丁草之开红色花者。功能治胆合风邪所成宿热。

རྒངས་ཁེལ། རྒངས་ལས་བཟོས་པའི་ ཏེལ་ བ་ སྟེ། འབྱས་དང་སྡུག་པ་སོགས་ཀྱི་ནད་དམིགས་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཆ་ ཞིག 铜烙头。红铜所造用以灸熨痈疽疔疮等患处的医疗工具之一。

རྒངས་གཉེར། རྒངས་ འབྱུང་ སའི་ གཉེར་ ཁ། 铜矿。红铜矿床。

རྒངས་ཞུ་བ། རྒངས་ཀྱོང་ཐོའམ་མ་བྱས་པ། 红铜矿石。未冶炼的红铜。

རྒངས་ཐལ། (1)རྒངས་འཕྱལ་ཤེར་ བཟེགས་ བའི་ གཐལ་བ་སྟེ། ནུས་ཐས་དཏལ་ཆ་ བཙོ་ བཀྱ་ཆེན་ མིའི་ནུས་པ་སྐྱེད་ཅིང་ལུས་ལ་ དཏུལ་ ཆུའི་ ནུས་ པ་ ཡུན་རིང་དུ་སྲུང་། དགྲ་ཆ་དང་། ཐྲོ་རྣག ཆུ་ ཤེར་ བཅས་ སེལ། 铜灰。高温烧铜所得灰。入药作水银炼丹熔剂，在体内保持水银功效，收敛水肿、肺脓及黄水。(2)རང་གཤེ་དང་འདྲ།

རྒངས་དྲིལ། རྒངས་ལས་བཟོས་པའི་དྲིལ་ཆེན། 铜号。红铜号角，རྒངས་དྲིལ་འབྱེད་པ། 吹号。

རྒངས་རྡེག (1)རྒངས་ལ་ཆགས་པའི་རྡེག་པ། 铜垢。铜器上所沾积垢。(2)རྒངས་ མགར་ བས་ ཤེར་བཟེགས་ཀྱི་བདུད་པའི་རྡེག་པ་སྟེ། ནུས་ བས་ཇོར་ཐད་དང་། དགྲ་ཆ། ཐྲོ་རྣག ཆུ་ཤེར་ བཙོས་ལ་ཐན། 铜落。烧铜至赤热锤落的氧化铜屑。入药能治胀蕴、肾型水肿、肺脓及黄水。

རྒངས་མཆོག ཁ་ དོག་ དམར་ མདངས་ ཅན། 红铜色。

རྒངས་མཆོག་དཔལ་ཕུ། སྤྲེའུ་ དབོན་ བད་ མ་ འབྱུང་ཚེ་ ཁ་ཆེ་ ཤེལ་ཕུ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཞིག་ ཡོད་ ཅིང་། ཁོ་ ཡང་ ཆོས་ ཀྱི་ རྒྱལ་པོ་ ཐུགས་ཀར་ ཆུད་ ཅིང་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེ་ ཞིང་ ཐུགས་ ཁྱོན་ ཡངས་ པ་ ཞིག་ ཡིན་ ཏེ

ཟངས་ཚགས། ཟངས་ཀྱི་ཐུ་ཚགས་སོགས་ཚགས་སྒྲིག། 铜滤子，铜网筛。

ཟངས་ཆུན། ཟངས་ཆུ་བའི་ཀུ་བ། 焊铜，铜熔液。

ཟངས་རྟེ་ཅན། (མཛོད) (1)ཁྱིམ་བྱའམ་བྱ་དེ་ཞེས། 铜冠者。公鸡的异名。(2)འབྲུ་རིགས་ཤེག 铜芒青稞。芒作紫铜色的一种裸麦。

ཟངས་བཟོ་བ། ཟངས་སྒྲུད་བཟོ་མཁན། 铜匠。

ཟངས་ཡིག ཟངས་ཐེག་དང་ཟངས་ཚས་ལ་ཚག་བརྒྱབ་བའི་ཡི་གེ། 铜文。铜板或铜器上刻的文字。

ཟངས་ཁ་ཡབ། ཟངས་ཆུ་ཁྱིས་ཐལ་བའི་ཁ་ཡབ་སྔོང་ཀུ། 铜锈，铜绿，ཟངས་ཁ་ཡབ་དུག ལྕགས་ཁ་ཡབ་སྨན། 铜绿有毒，铁锈是药。

ཟངས་རྫི། རྫོང་ཞིག བོད་དང་སྦྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཆུན་ཡར་ཀླུངས་ཁ་ཚའི་ཆ་ཆུད་དུ་ཡོད། 桑日。县名。清代称桑里城。在西藏自治区南部雅鲁藏布江沿岸。

ཟངས་རྫི་མཁར་དམར། ལྷོ་ཁ་ཟངས་རྫི་ཁ་གནས་དགོན་ཀྱི་ཉེ་ཐག་ཅིག་བའི་ས་ལྟག་ལོང་མ་གཅིག་ལའི་ཀྱི་སྒྲིལ་མས་བཏབ་པའོ། 桑日康玛寺。在西藏山南桑日县境。公元1139年为麻吉拉准所倡建。

ཟངས་རྔུ་བཞི་མ། ཟངས་ལུང་བཞི་མཐང་ཟེར། ཟངས་སྐྱོད་ཀྱི་ཉེ་བཀའ་ཅིག 四耳铜釜，四耳铜甑。

ཟངས་ལྕང་བཞི་མ། ཟངས་དུ་བཞི་མ་དང་དོན་གཅིག

ཟངས་ཀོག། རྨ་བ་སོགས་སྟོམ་ཐུང། 铜箍。

ཟངས་ཤོག ཟངས་ཚས་བཟོ་ཉེད་ཀྱི་ཆུ་ཚ་སྦྱབ་པོ་ཞེག 铜皮，薄铜板。制铜器用的材料。

ཟངས་ལ་ལེ་སྐྱེས། ཟངས་སྐྱས་ལེགས་ཏོས། 纯铜，优质铜。

ཟངས་ལེར། ཁ་དོག་སེར་པོ་ཡིན་བའི་ཟངས། 黄铜。橘红色的铜。

ཟངས་ལྕུག ཟངས་རྡོག་ཆུང་དུ་རིགས། 铜屑，铜粒。

ཟད་བཤེལ། འཇིག་བའི་བཤེལ་བ། 尽劫，坏劫。

ཟད་ཚོན། འཚོ་སོང་། 消耗，费用。

ཟད་སྐོན། འཚོ་ཚོན་ཀྱི་གཞི་མ། 消耗，支出项目。

ཟད་གཏུགས། སྟོང་པ་ལ་ཐུག་པ། 穷尽，到尽头；སྟོབས་ཤུགས་ཟད་གཏུགས་ལ་བྱུང་བ། 势穷力竭。

ཟད་སྟོང་ངས། ཟད་ཅིང་སྟོང་པ་སྟེ་ལྷག་མེད་དུ་སོང་བ། 完尽。完全消失无余；ཁྱིམ་རྩེ་ཟད་སྟོང་སུ་བྱུང་བ། 家产荡尽。ས་འགྱལ་གྱི་གནོད་འཆོས་ཚོང་ཁྲེར་ཟད་སྟོང་སུ་ཕྱིན་པ། 地震成灾，城市荡然无遗。

ཟད་མཐའ། རྩོགས་མཚམས་ཀྱི་མཐའ། 尽头，止境，边际；ནམ་མཁའི་ཁམས་ལ་ཟད་མཐའ་མེད་པ། 虚空无有边际。

ཟད་འཕྲོད། (1)ཆུ་དངོས་ཁེད་སྐྱོད་ཀྱི་ཟད་བའི་གུན་གསལ་དངོས་སྐྱེན། 耗损费，消耗赔偿费：གོན་ཆས་ཟད་འཕྲད། 衣服耗损费。འཕྲལ་འཁོར་ཟད་འཕྲད། 机器消磨费。(2)བྱོན་ཚབ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆ་གས། 备份。作为补充的东西。

ཟད་པ། ❶འཇད་བའི་འདས་པ། ❷名词。(1)རྩོགས་ཆུ་དང་། ཚར་ཆུ། 完毕，穷尽。终止的界限，གེས་བྱའི་རྣམ་གངས་ལ་ཟད་པ་མེད་པ། 知识内容，无穷无尽。དངལ་འབྱོར་ཟོང་སྐྱེད་ཟད་པ་མེད་ལེགས་པ། 物质财富，无穷无尽。བྱ་བ་ཟད་བར་མཐའ་འཁྱོལ་པ། 工作已到尽头。ཀྱེན་ཟད་པ་དང་རྒྱས་ཤུགས་ཉམས་པ་དྲས་གཉིས་ཡིན། 条件消失，作用亦减。ཕྱ་ཏས་སྐྱོ་ཟད། 老鸟毛秃。(2)(མཛོད) མེ་ཞོ་སྐྱག 穷尽。丙寅年的异名。

ཟད་པ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་བཅུའི་ཚ་ཀུལ་ཞིག་སྟེ་ཤངས་ཀྱིད་སྐྱང་བྱ་ཐབས་ཅད་སྐྱང་ཞིང་ཐུབ་པ་ཉིད་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། 知尽。知道一切法都已经被遣除，并且能够遣除的智慧。

འཇོག་པའ་ཐུབ་པའི་ཤེས་པའོ། 尽智。十智之一。自信已经断尽一切应断之智。

ཟད་པའི་སྟོངས་པ། བསྒྲུབ་བགོད་ཀྱི་ གཞས་རྣམས་ཟད་དེ་ཐེག་ལེ་སྟོང་པའ་ཀྱང་པ། དཔེར་ན། བསྒྲུབ་ཐ་སྟོངས་པའ་བསྒྲུབ་ཆུ་མེད། སྒྲུབ་ཐེད་སྟོངས་ན་བསྒྲུབ་གཞི་དགྱི། བསྒྲུབ་བགོད་བའ་སྟོངས་ཐེག་ལེས་འཇོན། 零，空位。例如：被乘数为零时，无可乘，乘数为零时，把被乘数擦掉；乘除数中不够时，写上零以记其位。

ཐམས་བའ། མཐའ་དག་དང་ཐམས་ཅད། 普遍，全体，一切。

ཟད་བའ་ཀྱི་སྒྲུ་མཆེད། བསམ་གཏན་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་རྣལ་འབྱོར་བས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་ སྟོབས་ཀྱིས་འཕྲུང་བ་བཞི་སོགས་གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་བསྒྲུབ་པ་སྟེ། ཟད་པའ་ཞེས་པ་ནུ་ཁྱོན་ཚད་མེད་པའི་དོན་ནོ། 遍处。于禅定获得自在之瑜伽师，凭依定力，以四大等为所缘，使之随欲自在变化。所谓遍者，广大无量之义。

ཟད་པའ་ཀྱི་ སྒྲུ་ མཆེད་ བཅུ། ས་ ཆུ་ མེ་ ནྡུང་འཕྲུང་པ་བཞི་དང་། སྔོ་མེར་དཀར་དམར་ཁ་དོག་བཞི་དང་། ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་དང་། རྣམ་ཤེས་ མཐའ་ ཡས་ བཅས་ བཅུའོ། དེ་ ལ་ཟད་པའ་སའི་སྒྲུ་མཆེད་ཅེས་པ་ཁྱོ་ངོ་འཛིན་ཀྱི་སྟོབས་ལས་ས་ལ་ དམིགས་ པ་ན་ ཀྱོགས་ ཐམས་ ཅད་ སའི་ ཕྱོ་ བོར་ བསྒྲུབ་ ནུས་ པའོ། དེ་ བཞིན་ དུ་ འཕྲུང་ པ་ ཁཁྱབ་དང་ཁ་དོག་སོགས་ལ་ རིགས་ འབྱེའོ། 十遍处，十种一切处。观地水火风四大、青黄白赤四显色、空无边及识无边之十法。称为遍处者，谓依定力，以地大为所缘，能变一切方位处所皆成地蕴，故名。余九类推。

ཟད་པའ་བཅུ། ཟད་པའ་ཀྱི་སྒྲུ་ མཆེད་ བཅུ་ དང་ རྟེན་གཅིག

ཟད་ཀྱོགས། (མཛོན) མའ་རོ། 尽品。下弦、下半月的异名。

ཟད་ཟད། མ་ཟད་པའ་དུ། 完全穷尽，彻底完结。མདའ་ཆོད་ཐག་མ་ཟད་ཟད་འཕངས། 利箭一直射到完为止。

ཟད་ལེན། ཐུ་མ་ཟད་པ་དང་ ཕྱི་ མ་ ལེན་ པ། 补充，补缺。补给不足部分：དགོས་མཁོ་ཟད་ལེན། 补充必需品。

ཟད་ཚིང་། འགྲོ་ཚིང་། 开支，支出，ཟད་ ཚིང་ གི་ ཐོ་མ་ རྩིས་ ཆུག་པ། 结算收支帐目。

ཟད་ཧྲལ། རྩིང་ཅུལ། 旧耗，破旧，坏烂，འཇོག་ཚས་ཟད་ཅུལ། 破旧的家具。

ཟན། 名词。(1)རྩམ་ པ་ བཏོས་ པའི་ གོང་ ཁ་ སྐྱེ་ དབྱས་ གཙང་དུ་ ཐུག་ཟེར། 糌粑团。揉和了的糌粑，ཕོར་ པའི་ ནང་དུ་ ཟན་ བཏོས། 在碗内揉糌粑团。(2)བཟའ་ བཅའ། 食品，食物。

ཟན་ཁམ། ཁ་ལ་ གོང་ ཙམ་ གྱི་ ཐུག 一口糌粑。

ཟན་ཚོང་། ཐུག་རྩོག་རྩོག 糌粑团，面团，སྐྱུར་ ནད་ ཅན་ གྱིས་ ཟན་ གོང་ མཐོང་ བ་ དང་ མཚུངས། 呕吐病人见面团。喻同“心怀鬼胎，怕见磷火”。

ཟན་ཐྲལ། བཏུག་པ་ བྱེད་ ཐབས་ ཤེག་ སྐྱེ་ ཟན་ རིལ་ འབྲ་ བ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ བཏུག་ ཐུའི་ མིང་ མི་ འབྲ་ བ་ གཉིས་ བཅུག་ སྐྱེ་ རྟེན་ ཐ་ ཚེའི་ མདུན་ དུ་ བདེན་ པ་ བདང་ ཉ་ དགྱག་དགྱག་ བཏང་ ནས་ གཉིག་ ཐྱེར་ ཟག་ པ་ དེར་ བཏུག་ དཔྱད་ བྱེད་ པའི་ ཐྲལ་ལ་ ཟན་ ཐྲལ་ ཞུ་ བ་ ཟེར། 食团问卜。一种占卜法。用大小相同的两个糌粑团，内装一是一非的两张字条，然后在佛像面前祷告摇转，就其中掉下的一个以辨别其吉凶祸福。

ཟན་བསྡོངས། ཟན་ བཏོས་ ཏེ་ གོང་ ཁ་ བཟས་ པ། 糌粑坨坨。揉好的糌粑团。

ཟན་གཅོད་དུ་འཚུག་ པའི་ ཐུང་ ཐྲལ། ཐུང་

ཉིད་འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གཅེས། གཏོད་སེམས་ཀྱི་ཐོ་ནས་གྲོགས་དགེ་བཙུན་ལ་ཁྱིམ་བདག་གིས་དུས་ཐུང་ཙམ་གི་ཟས་འབྲིན་པ་བཀག་པའོ། 阻与食。九十单堕之一。谓以损恼心，令施主不与同伴比丘饮食所犯堕罪。

ཟན་ཆང་། (1)ཆང་སྐར་བསྣལ་ཏེ་ལང་ས་བའི་ཐྲག་ 发酵糌粑糕。糌粑揉合后拌入酒曲发酵制作的食品。(2)ཐུམ་མོང་བཅངས་པའི་ ཟན་ཀྱི་ ཆང་བུ། 一把糌粑。一手握住的糌粑团。

ཟན་ངོན། རྩམ་པ་བཇེས་ པའི་ ཟན་ ཚ་ བོ། 揉好的热糌粑团。

ཟན་ཐོག ཐུག་གོང་། 糌粑团，糌粑坨坨。

ཟན་སྐོག་པ། (རྟེང་) ཟས་ཞིམ་ལ་ག་ ནོས་ པ། 饮食丰美。

ཟན་ཐུ། ཐུག་གི་ཆུ་ ས། 散碎糌粑。揉合后未捏成团的糌粑细粒。

ཟན་ཐུལ། ཟན་བཇེས་པ། 揉糌粑。

ཟན་བཙོས། (1)ཐུག་བཙོས་ས་དང་ཟན་ངོན་ས། 热煮糌粑，热食品。(2)རླུང་ནད་འཚོས་ ཐབས་ ཟན་བཙོས། 糌粑热熨。藏医用滚热的糌粑糊热熨驱风的治疗法。

ཟན་ཙང་། (ཀ) བསམ་ཡས་ཟན་ ཡང་ ཨི་ འཁྲུང་ཡུན་ཀྱིས་ གྲུབ་ པའི་ གཏུག་ ལག་ ཁང་ གི་ མིང་ ཐུ། ཟན་ཡང་དེ། ཀ་ སྐད་ལ་ཤེལ་གས་གཐུམ་ཟེར་ཏེ་ཀུ་ གང་ ཀུ་ ནག་ ཅོད་ རྡེམས་ ཀྱི་ མཁར་ རྩིག་ ཤེལ་ གས་ གཐུམ་ མོ། 三样。唐代藏王赤松德赞创建桑耶寺时，搀和了汉式藏式印式三种建筑风格式样，因而在桑耶寺的全名中加入“三样”二字。

ཟན་ཀོལ། ཐུག་བཇེ་བ། 揉合糌粑。

ཟན་ཁེལ། ཐུག་གོང་། 糌粑丸子。糌粑揉成的丸子。

ཟབ་ཐྲེད། དར་ཟབ་བམ་གོས་ཆེན་ཀྱི་སྐུད་པ། 丝线。

ཟབ་ཁྲིད་ཟོས་པ། ཟབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་གསལ་བོར་ སྟོན་པ། 显示幽妙。

ཟབ་བཀྲ་། ཀུང་གནས་ཀྱི་ཀུ། 阿八婆，阿野婆。一大数目名。

ཟབ་མཁྲོན། གོས་ཆེན་དང་མཁྲོན་བྱ། 财帛。绸缎和作货币用的贝壳。

ཟབ་ཆན། གོས་ཆེན། 缎子。

ཟབ་ཐལ། གོས་ཆེན་དང་ཟབ་ མེད་ བཟིགས་ པའི་ ཐལ་བ། 缎子灰。上好的绸缎烧成的灰。

ཟབ་པ། ཟབ་མོ་དང་འདྲ།

ཟབ་བོ། ཟབ་མོ་དང་འདྲ།

ཟབ་ཕུ་ལུང་། གཙང་ཁུལ་ཤང་ས་ཀྱི་ཕུར་ཡོད་པའི་ རྩིབ་དབོན་བའི་ཁྲིད་ སྐས་ལུང་ཞིག 沙普隆。后藏日喀则地区南木林县所属“香”地区一地名，相传为莲花生一秘密修行处。

ཟབ་ཅི་སྣབ་ཅི། (1)རྨོ་མི་ཤྲིམ་པའི་ཚུལ། 恍恍忽忽。精神松懈，注意力不集中的状态：ཟབ་ ཅི་ རྨབ་ཅིང་ཐུན་ན་ཅ་ ཚོ་ འདི་ གོ་ མི་ ཡོང་། 听时恍恍忽忽，理解不会确切。རྣམ་པ་ཟབ་ཅི་ རྨབ་ ཅི། 神思不定。(2)ཚགས་སྐྱོད་པ། 松垮垮地，松散不紧状：ཐག་ པ་ ཟབ་ ཅི་ རྨབ་ ཅི་ བྱས་ན་ ཐུས་ན་ས་ བཟུམས་པ། 绳子捆得松垮垮的。རྐེ་རགས་ཟབ་ རྨབ་ཏུ་ སྐྱོད་པ། 腰带松散了。

ཟབ་དཀྱངས། ནང་ དོན་ གཏིང་ ཟབ་ པའི་ སྒྲ་ དབྱངས། 沉重音。内容深刻、语音沉重的音调。

ཟབ་འཛོལ། གོས་ཆེན་ཀྱི་འཛོལ་གདན། 缎垫。缎面软垫。

ཟབ་མོ། 形容词。(1)གཏིང་ཧིང་པོ། 深，深度大：དོང་ཟབ་མོ། 深洞。ཆུ་ཟབ་མོ། 深水。བཅེ་དུང་ཟབ་མོ། 感情深厚。ཆུ་ཆེ་གཏིང་ཟབ་ ཀྱི་ཆུ་ མཚོ་ཆེན་མོ། 深广大海。(2)རྟོགས་དཀའ་ བ། 深奥，高深。义理不易了解：དོན་ ཟབ་མོ། 深义。དགོངས་པ་ཟབ་མོ། 用意深沉。 ཏིང་ཧིག་

ཟབ་མོ། 思路深邃。(3)ཕྲ་ཞིབ། 精密，细致：ཟབ་མོའི་སྟོང་པ་ཉིད། 甚深空性。 ཐབས་ལུགས་ཟབ་མོ། 细致的途径。རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཟབ་ཟབ་པ། 博大精深。 (4)སྐྱེས་ལེགས་ཡའམ། དཀའ་ཐིང་གཙང་བ། 精美，优良；དར་ཟབ། 上等丝织物。ཚོས་ཟབ། 优质绸缎。

ཟབ་མོ་ལྟ་བའཕྲུད། རྗེ་བཙུན་འཕགས་དཔྱངས་ནས་མཁོན་པོ་ལྷུ་སྒྲུབ་ཐའ་སྐས་ཚོགས་ལ་རིམ་གྱིས་བརྒྱུད་པའོ། 深观派。由文殊口授龙树师徒辗转传出的大乘佛教。

ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་གྲུབ་ཀྱིས་སྟོང་པ། 甚深空性。一切事物无谛实性。

ཟབ་མོ་དག་སྣང་གི་བརྒྱུད་པ། ལྷག་པའི་ལྷས་ཞལ་བསྟན་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པའི་གདམས་པའོ། 深净传承。本尊示观金容、亲口所传教诫。

ཟབ་མོ་དབུ་མ་པ། སྐབས་དབོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་སྤེལ་ཞུ་བའི་མཐའ་བཞི་སྤྲོས་བྲལ་ལྟ་བུ་ འཇིག་བའི་ཕྱག་མཛའ་ཞེས། 甚深中观。龙树所开启的远离四边戏论的佛教派系。

ཟབ་མོ་དབུ་མའི་ལྟ་བ། ཐལ་འགྱུར་བའི་ ཤུགས་ཀྱི་ལྟ་བའོ། 甚深中观见。中观应成派主张的见解。

ཟབ་མོའི་དོན། གཉིད་དཔག་དཀའ་བའི་ དོན་ཉིད་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད། 甚深义，空性。

ཟབ་མོའི་དོན་ལ་མི་ཕྱག་བའི་བཅོད་པ། ཆོས་ལ་རིགས་ཤེས་ཀྱི་བཅོད་པ་དང་དོན་གཅིག

ཟབ་ཞི། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་ངོད་གསལ་ཆོས་སྐུ། 佛意，光明法身。(2)ཟབ་པ་དེ་གཉིད་རྟོག་དཀའ་བ་དང་། ཞི་བ་དེ་འགོག་པ་ཐུ་ བ་ལས་འདས་པ། 深寂。深谓奥妙难解，寂谓涅槃。

ཟབ་ཞི་སྤྲོས་ཐུལ། སྤྲོས་པའི་མཐའ་ བཅུད་དུ་བྱལ་བའི་ཟབ་མོ་ སྟོང་པ་ཉིད། 甚寂离为。远离戏论八边的甚深空性。

ཟབ་ཟབ། ཟབ་ཅེ་ཟབ་ཅའི་བསྟན་ཆོག

ཟབ་བརྟན། གཉིད་རིང་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པ། 沉着，郑重，稳重：གཏམ་ཟབ་བརྟན། 稳重的话。

ཟབ་ལག་ཅན། (1)ཆུ་རྩ། 水草。(2)ཆུ་རྩའི་རྩ་བ། 水草根。

ཟབ་ལམ་རིམ་ལྔ། གསང་སྔགས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྔ་སྟེ། ངག་དབེན་དང་། སེམས་དབེན། སྒྱུ་ལུས། འོད་གསལ། ཟུང་འཇུག་ལྔའོ། 甚深妙道五次第：密乘的语远离、心远离、幻身、光明和双远次第。

ཟབ་གསལ་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཤེས་ འབྲེལ། སྟོང་དང་ཤེ་ཤེས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར། 深明无二瑜伽。空分和智慧无二无别的相应观行。

ཟབ་གསལ་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཤེ་ཤེས། ངེས་ངོང་སྟོང་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་དང་། སྣང་ངོར་ལྷའི་རྟེན་བརྟེན་པའི་ སྣང་བ་ འཇའ་ ཚོན་ ལྟར་ གསལ་བར་འཆར་བའི་ཤེ་ཤེས། 深明无二智。定解以甚深空性为所缘，现起本尊能依所依明如彩虹的智慧。

ཟབ་སྐྱིང་བཅུད་གསུམ། གཉིད་དཔག་དཀའ་བས་སྐྱིང་བ། ཚབ་ཚུབ་མེད་པས་སྐྱིང་བ། འགྱུར་ ལྡོག་མེད་པས་བརྟན་པ་སྟེ་ གསུམ། 深沉镇静而坚定，ལས་དོན་ ཟབ་སྐྱིང་ བརྟན་ གསུམ་ ཀྱི་རྣོ་ ནས་ སྒྲུབ་པ། 镇静而坚定地进行工作。

ཟབ་མས། གཉིད་ངམ། དོང་ཁྱི་དཔངས། 名词。深度，ཐོག་རིང་ ཟབ་མས་ སུ་ རིང་བ། 山谷很深。ཆུ་ཡིད་ཟབ་མས་ སུ་ ཐུང་བ། 水渠不深。

ཟམས། རྒྱུད་དམ། རྒྱུན། 名词。贯串，连续。一个接 一个。旧译“流”，ལས་ཀ་ཟས་ཚ་ཆད་པ། 一连串的事情。ཤིང་འཁོར་ཟམ་མེ་འཆད་པར་ འགྲོ་བ། 汽车一辆接一辆连续不断地行驶。ཆུ་ཀླུང་ཉིན་མཚན་ཟམ་མེ་འཆད་པར་འཁྱབ་པ། 河水昼夜不停地流。

ཟམ་ཆུ། ཟམ་པའི་འོག་ལ་ཡོད་པའི་ཆུ། 桥下流水：བཀྲང་ཆུ་ལེན་དུས་ཟམ་ཆུ་ལེན་མི་བྱང་། 饮水不宜取用桥下水。

ཟམ་ཁྲེག། ཟམ་པ་འཛུགས་སའི་གཞི་རྡེག། 桥墩。

ཟམ་སྒེགས། ཟམ་པ་འདེགས་པའི་ས་རྩ་སོགས་ཀྱི་འོག་སྒེགས། 桥墩。

ཟམ་ལྕེམས། (1)ཟམ་པ་གུག་པོ། 曲桥。曲折的桥。(2)ཟམ་པའི་སྐེད་པ་ལྕེམ་ལྕེམ་དུ་གཡོ་པ། 桥身摇摆：ཟམ་ལྕེམ་གྱི་ སྐྱོང་དུ་འགྲོ་དུས་དྲྭ་ཐང་ཡངས་མ་ཅིད། 走过摇摆的桥上，不要粗心大意。

ཟམ་མགོ། ཆུའི་ཟམ་པའི་སྟེ་གདོང་། 桥头。

ཟམ་པ། ཆུ་སྐྱོང་པགྲོད་ལས། 名词。桥：རྡོ་ཟམ། 石桥。ཤིང་ཟམ། 木桥。ལྕགས་ཟམ། 铁桥。སྐུག་ཟམ། 索桥。འཕྲིང་ཟམ། 索桥。དཔྱང་ཟམ། 吊桥。ཀང་ཟམ། 便桥。ཟམ་པའི་ཀ་པ། 桥柱。ཟམ་པའི་ཀང་པ། 桥柱。ཆུ་པཆུ་ཟམ་འོག་ཏུ་འདུས་པ། 百川汇于桥下。ཆུ་ཐོན་སོང་ཟམ་པ་ཀ་ལེར་བཞུགས། 过了河，桥请坐；过了岗，山请坐。喻同病愈忘医。

ཟམ་མིག་ཐུམ་མིག (1)མིག་ཀདང་འཕྱམ་ཐུང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཆུལ། 眼直眨，眼迅速开阖状；མིག་ཟམ་མི་ཐུམ་མིང་ཐུ་བ། 看时眼直眨。(2)ཚར་པ་འབབ་ཆུལ་ཞེག 细雨蒙蒙状：ཚར་པ་ཟམ་ཐུམ་བབས། 下蒙蒙细雨。

ཟམ་མིག ཟམ་པའི་ཆུ་འཁྲིའི་ཀྲང་བྱ། 桥洞，桥孔：ཟམ་མིག་དགུ་ཐུན་ཀྱི་ཟམ་ཆེན། 九孔大桥。

ཟམ་ཙེ་ཟེམས་ཙེ ལས་ཀ་ཞིབ་ཚགས་ཙེད་པའི་ཆུལ། 马马虎虎，草率状：ལས་ཀ་ཟམ་མི་ཐུམ་མི་བྱས་ད་མི་འགྲིག 不可草率从事。

ཟམ་ཟེམ། (1)ཟམ་ མི་ ཐུམ་ མིའི་ བཐུས་ ཆོག (2)ཀྱངས་གཏན་གྱི། 普摩，波麻麻。一大数名。

ཟམ་ཟུམ། ཟམ་མེ་ཐུམ་ མེའི་བཐུས་ ཆོག

ཟར་ཕུ། རྡོ་སྐེན་ཞིག 豆汤芹。伞形科，药用植物名。

ཟར་མ། སྐུམ་ཆུ་དང་། རྡོ་སྐེན་ཞིག 胡麻，油用亚麻。胡麻科，油用及药用植物名。

ཟར་མའི་འབྲུ། ཞིང་སྐྱེས་ཚ་ ཐིག་ཀི་ རྡིགས་ཅིག་སྟེ། རྣ་མངར། ཁུ་རྡེས་དྲོད། ཉམ་བས་ཆུང་སེལ། 胡麻仁。农作植物名。味甘，性温，驱风。可作油料。

ཟར་ཞིང་། ཟར་མ་འདེབས་པའི་ཞིང་ས། 麻田，麻地。

ཟར་ཟིར། ཟ་རྡི་རྡེ་རྡིའི་བཐུས་ཆོག

ཟར་ཟྱར། ཀྱངས་གཏན་ཅིག 一大数名。

ཟར་ཟེར། ཀྱངས་གཏན་ཅིག 弥伽婆。一大数名。

ཟར་གཙུང་། རྡོ་སྐེན་ཞིག 黄毛七。土名肥猪苗。菊科，药用植物名。

ཟར་ཏས། ཟར་མའི་རྡོང་བྱའི་ཀུན་ པས་ བཏུགས་པའི་ཏས། 胡麻布。一种夏布。

ཟལ་རྡོན། གཟེངས་ཐོབ་པའམ་ཅང་ ས་ཐོབ་པ། 明显，显著：དྲས་རྡེས་ཟལ་ ཐོབ་ པ་ཞིག་བཞུགས་པ། 作出了显著的成绩。

ཟལ་བོ། 名词。(1)ཁྲ་བོ། 花的，斑驳色：གཞི་དཀར་བོར་ནག་ཐིག་ཙམ་ པ་ ཁ་ དཀར་ ཟལ་ དང་། གཞི་ནག་བོར་དཀར་ཐིག་ཙམ་པ་ལ་ནག་ ཟལ་ཟེར། 白底黑点叫做花白色，黑底白点叫做花黑色。(2)མཛོ་གཙང་ཟལ་བོ། དབྱས་གཅོང་དུ་གཙང་དང་རྡང་ཟེ་དང་སྐལ་གཞུང་དཀར་བོ་ ལ་ ཟལ་ བོ་ དང་། འབྲི་དང་ པ་ ཐུགས་ ཟེ་ དང་ སྐལ་ གཞུང་ དཀར་བོར་ཟལ་མོ་ཟེར། 花白牛。斑白犏牛或牦牛。西藏地区公牦牛和公黄牛的颈背呈白色者叫 ཟལ་ བོ，母牦牛和母黄牛颈背呈白色者叫 ཟལ་མོ。

ཟལ་མོ། སྐུ་མདོག་ཁ་བོ་ཤིན་བའི་མོ་ཕྱུགས། 名词。花白母牛。

ཟལ་མོ་ཚོང་། འཕྲི་ཚུ་དང་། ཤོང་ཆ་ཚུ་གཉིས་དང་དང་ཏ་ཆགས་བའི་ས་ཆའི་སྟོད་ཐུབ། དེང་སྤེའུས་དབལ་ཡུལ་དང་། སྡེ་དགེ། ལྷན་མ། ཞེང་ཡུལ་ཞོགས་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་གི་རྒྱི་མིང་། 色莫冈。金沙江和雅砻江上游的中间一带地区古名，是下朵甘思六冈之一。元置剌马儿刚等处招讨使司，归宣政院管辖。地在今四川甘孜藏族自治州白玉、德格、邓柯、石渠等县境内。

ཟིལ་བྱེག གྲངས་གནས་ཤེག 穿步罗。一大数名。

ཟིལ་བྱེལ། གྲངས་གནས་ཤེག 穿薛罗。一大数名。

ཟས། བཟའ་བཅའ་སོགས་ལུས་རྒྱངས་གསོ་བའི་ཟན་ཞེད་ཀྱི་རྫུ། 名词。食，食物，膳食；饲料。对于长养器官及其所依元素有裨益者：འཁྱག་དུས་གོས་དང་སྐྱགས་དུས་ཟས། 冷时衣服，饿时食物。མིད་པ་ཟས་ཀྱིས་བརྟངས། 食物梗阻喉咙。ཐོ་ཕུགས་ཟས་ཀྱིས་གསོ་བ། 用饲料喂养家畜。ཟས་ལ་བཅུག་བཅུག་བྱས་ན་ཚིམ་པོ། གཏམ་ལ་ཐུན་འཇམ་བྱས་ན་སྙན་པོ། 饭食细嚼有味道，话语倾听动人心。མིང་གི་རྟས་གྲངས་ལ་ཁ་ཟས་དང་། ཁྱོ་ཆས། གཏུགས་ཆོད། འཆལ་མ། བཞེས་པ། ཟ་མ། ཟན། བཟའ་བ། རྣབ་དང་ཟེད། གསོལ་དགོངས་བཅས་སོ།

ཟས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར། (1)ཁ་ཟས་སྨན་དང་འདྲ་བར་རིག་བར་སྨྲད་པ། 药食瑜伽。服用食品，想象如服药物。(2)ནང་སྨྲད་སྤེག་གི་ཚུལ་དུ་ཟོང་ཟས་སྨྲད་པ། 食供瑜伽。服用食品，想象如从体内进行火供。

ཟས་དཀར། (1)དཀར་སྡོང་ཅན་ཀྱི་ཟས། 素食。没有荤菜的白净食物。(2)ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོ་ཟས་ཁཅོང་གི་མཆིད་པཁྱེའི་ཡ་ཐུལ་གཅིག 白饭王。释迦牟尼父亲净饭王之二弟。

ཟས་དཀར་གསུམ། ཨོ་ན་མ་མར་ཀ་དཀར་གསུམ་སྨྲད་བའི་ཟས། 三素食：乳、酪和酥油。

ཟས་སྐོམ། བཟའ་བཏུང་སྟེ། ཟ་ཐུབ་དང་འཐུང་ཐུབ་གཉིས་པའི་སྡེ་མས་བསྨྲས་མིང་། 饮食。饮料和食品：ཟས་སྐོམ་ལྷག་མ། 残余饮食。ཟས་སྐོམ་ཚ་ཐུང། 饮食资具。ཟས་སྐོམ་ཐུས་ངམས་པ། 饮食饱足。

ཟས་ཁ། བཟའ་བཅའ་མང་ཆུང་གི་འབོད་ཚད། 饭量，食量。饮食多少的分量：ཐོན་ཁོག་ན་བས་ཟས་ཁ་ཟི་པ། 腹痛减食。དང་གཉམས་ནས་ཟས་ཁ་ཟི་པ། 食欲衰退，饭量减少。

ཟས་ཆོས། བཟའ་ཐ་དང་གོན་ཐ། 衣食。吃的和穿的。

ཟས་ཆོས་བཚང་འབོལ། ཁྱོ་ཆོས་བཟང་ཞིང་མང་པ། 丰衣足食，衣食美满：མི་ཚང་མར་ཟས་ཆོས་བཟང་འབོལ་ཡོད་པ། 人人丰衣足食。

ཟས་ཏྲིག་ས། ཐྲིད་སྐེན། 佐料，调味香料。

ཟས་ཐྲོན། ཁྱོ་ཆས་སམ་ཟ་མའི་འགྲོ་སོང་། 食费，食物费用：ཟས་ཐྲོན་ཆེ་དྲགས་སོང་། 食费太贵。

ཟས་དུག (1)དུག་དང་འདྲེས་པའི་ཟས། 有毒食品。(2)ཟས་དམན་པ། 粗劣食物，菲薄的饮食。

ཟས་ཚའི་ཅང རོ་མངར་བའི་ཟས། 甜食。

ཟས་ཁ་ཅོད་པ། (1)ཁ་རྒྱགས་པོང་ཁོད་པའི་ཟས་སྐྱོང་པ། 忌口，禁食。戒除对身体有害的食物：འཇུ་དགའི་ཟས་ཁ་ཅོད་པ། 忌食不易消化的食物。(2)ཁྱོ་མི་ཟ་བ། 不食，绝食。拒绝或停止进食。

ཟས་བཅུད། ཟས་ཀྱི་སྡིང་པོའམ་ཅུས་པ། 食物养分。食物的营养成分：ཟས་བཅུད་རོ་བདའ་བ། 珍馐美味。

ཟས་བཅུད་ཁ་ཉིད་ཐུབ། བཟས་ན་ཟས་ཀྱི་བཅུད་

མེ་ཚོང། ཟ་ལ་ན་ཁ་ཉིད་མི་ཏྲག་པ། 眠食俱废。食不甘味，寝不安席：རྩུབ་བསྐལ་ཆེ་དྲག་པའི་ཆུན་ཉེས་ཟས་བཅུད་ཁ་ཉིད་ཕྱི་ནས་ཐུག་ཏུ་ཟ་ལ་ཉམས་ཤིང་མེ་ཚོང་ངམ། 痛苦已极，眠食俱废。

ཟས་མཆོག རྣ་བཅུད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཟས། 佳肴，美馔。

ཟས་འཇུ་བ། ཟས་ཀྱང་དུ་ཞུ་བ། 消化，消化食物：གང་ཟས་ཀྱི་ཟས་འཇུ་བ། 什么食物都能消化。ཆང་ཚའམས་དང་སྒུ་དུ་ཤོགས་ཀྱི་ཟས་འཇུ་བར་ཉེད། 用神曲、山楂等药物消导积食。

ཟས་སྐྱོག་པ། ཟས་ཀྱི་རྟེས་སུ་འབྱང་བ། 追求食物。

ཟས་སྐྱེད་པ། ཟས་ཁ་ནས་ཁར་འཇུག་པའམ་ལྟག་པ། 哺食。用口喂食：ཉིས་པ་ཆུང་དུ་ལ་ནོམ་ཅའི་ཟས་སྐྱེད་པ། 用口哺喂小儿。

ཟས་འཐྱག་པ། (1)ཟས་སྐྱག་པའམ་ཞེན་པ། 抓食，手抓饭菜。(2)ཟས་བསྡུ་ཚ་ཐུག་པ། 馔食。凑钱会餐。

ཟས་དྲག མི་འཐུད་པའི་ཟས་བཅས་ནས་གྱུར་པའི་དྲག 食物中毒。食不宜食用的饮食引起疾病：ཁ་ཟས་ཟ་ཉེས་ཀྱི་ཟས་དྲག་བྱུང་བ། 食物失当，引起中毒。

ཟས་བདུད་བ། ཟས་ཞིམ་པོ། 美食，佳肴。

ཟས་འཇེམ་པ། ཟས་སྐྱག་པའམ་སྐྱེད་པ། 摆饭，盛菜，盛饭，བོས་པའི་མཁོན་ལ་ཟས་འཇེན་པ། 设宴饷客。

ཟས་བཅད་པས་པ། ཟས་བཅད་པའམ་ཟས་མི་ཟ་བ། 绝食，断食，禁食，དམར་ཟས་བསྡམས་པ། 忌腥荤，不吃荤。

ཟས་ཚོང ཟས་དང་ནོར་ཡས། 食财。食品和财物：ཟས་ནོར་གོས་ཀྱི་ཁེངས་སྐྱེད་འཛོམས། 食品、财物、衣着一应俱全。

ཟས་ཚོག་པ། (རྟིང) ཟས་ཞིམ་ལ་ཀུ་ནོམ་པ། 饮食丰美。

ཟས་རྣམ། (1)ཁྱོ་ཆས་ཀྱི་རྣམ་གངས། 食物种类：སྟེན་གྱལ་ལ་ཟས་སྣ་སྐྱེག་པ། 筵席上摆设各种食物。(2)ཟ་མ་སྣ་ཚོགས། 种种食物。

ཟས་སྐྱེད། (1)ཁ་ཟས་དང་སྐྱེད་ལས། 饮食起居，生活习惯：ཟས་སྐྱེད་མཐུན་པ། 饮食起居，习惯相同。(2)ཁྱོ་ཆས་ཟ་བ། 进食，吃东西：ཁྱོགས་དུས་ཟས་སྐྱེད་པ། 饥时进餐。

ཟས་ཕྱད། ཟས་ཀྱི་འཕོ་མ། 食新。旧俗，在新鲜食物未用之前，首先取出用以供神的部分。

ཟས་ཕྱིར་ཚོས་སྐྱེན་ཟེར་བའི་ལྟང་བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུ་པའུའི་ནང་གི་ཞེས། ཕྱག་དོག་གི་སྐོ་ནས་དགེ་སློང་ཨའི་སྐྱེན་པར་ཟས་ཕྱིར་བའི་དགེ་སློང་ལ་ཁ་ཟས་ཅང་ཞུ་ཞེས་ཚོས་སྐྱེན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་འདི་བཅས་པའོ། 为饮食故教诫。九十单堕之一。以嫉妒心对被差遣教诫比丘尼之比丘进行诽谤，作如是语："汝为饮食供养而去教诫比丘尼。"

ཟས་ཕྱིས་མི་ཟེན་པ། སྤྱང་བའི་ཚེན་དུན་ཁ་ཐུག་གཅིག་ཀྱི་ནང་ཚན་དེ། ཉི་དྲིའི་ཁ་ཟས་མི་ཟ་བའོ། 过午不食。时若过午即不再进饮食。十二头陀行之一。

ཟས་ཕྱིས་པ། (1)གལ་རིམ་བཞིན་དུ་ཟས་སྟེན་འགྱེད་པ། 依次分发食品。佛书译作行食。(2)ཁྱོ་ཆས་དངོས་སུ་བཀམས་པ། 设席，摆饭。陈列饮食。

ཟས་འཕྲིལ། ཐ་མ་དང་མཆོད་གནས་ལ་ཟས་བསམ་བཟའ་བ་ཕུལ་བ། 斋僧食物，布施食品：དེས་འདུན་ཀྱི་རྟེ་ལ་ཟས་འབྲིལ་ཅང་ཟད་འཛོག་ཐུབ་བྱུང་། 给僧众留下了少许布施食品。

ཟས་སྦྱིན་པ། ཁྱོ་ཆས་སྟེར་བ། 授食。给予食物。佛书译作施食。

ཟས་སྦྱོར་དུ་འཇུག་བའི་ལྟང་བྱེད། ལྟུང་ཉིད་

འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སློང་མ་བཅུད་ནས་ ཁྱིམ་ བདག་ ལ་ རང་གི་བཟའ་བཏུང་སྤྱོད་དུ་བཅུག་པའོ། 作食。九十单堕之一。通过非亲比丘尼劝施主作食所成堕罪。

ཟས་མང་གོས་མང་། ཟས་གོས་འབོལ་ལྡོག 丰衣足食；མི་ཚང་མར་ཟས་མང་གོས་མང་གང་ལ་ཅི་དགོས་བྱུང་པ། 做到人人丰衣足食。

ཟས་གཙང་། (1)ཟ་མ་དངོས་ གཙང་ བ། 洁净食物。(2)སྐར་ཆ་གར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ ཟས་གཙང་མ་སྟེ་ ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་ཡབ་ཀྱི་མཚན། 净饭王。释迦牟尼之父名。(3)(ཤིང་) ཁྲང་དཀར། 净饭。芥子的异名。

ཟས་གཙང་བུས། རྒྱལ་པོ་ ཟས་གཙང་ མའི་ སྲས་སྟེ་བ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། 净饭王子，释迦牟尼。

ཟས་ཚོད། ཟས་མང་ཉུང་གི་ཚོད། 食量，饭量。食物多少的分量；རྟག་ཏུན་ ཟས་ ཚོད་ མང་ ཉུང་ དང་བའང་ཅ་བ། 平常饭量，多少适度。

ཟས་བཞི། ཁམ་གྱི་ཟས་དང་། རེག་པའི་ཟས་དང་། སེམས་པའི་ཟས་དང་། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཟས་ཏེ་བཞི་སྟེ། ཚེ་འདི་ལ་གནས་དབང་པོ་ རྒྱས་པའི་ དོན་ དུ་ ཁམ་ ཟས་དང་། བརྟེན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀུན་ཡངས་པའི་ དོན་ དུ་ རེག་པའི་ཟས་ཏེ་ གཉིས་དང་། ཕྱི་ མར་ སྲིད་པ་ གཞན་འཕེན་པའི་ དོན་ དུ་ སེམས་པའི་ ཟས་ དང་། སྲིད་པ་ གཞན་འགྲུབ་པའི་ དོན་ དུ་ རྣམ་ཤེས་ ཀྱི་ ཟས་ དང་ གཉིས་ཏེ་ བརྒྱད་ དོ། 四食：段食、触食、思食和识食。为维持今生寿命，长养器官而有段食；为长养能依心识，而有触食；为引生未来寿命而有思食；为成就未来寿命而有识食。

ཟས་ཟན་ལྷོལ་བ། ཟ་མ་ཟ་ སྤྱོད་ས་ ལེགས་ བ། 进食方式不当，吃法乖谬。

ཟས་ཟས་བའི་ལྕགས་ཅྷིད། ལྕགས་ཅྷིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། ཉེ་མིན་ཁྱིམ་པ་ལུ་ སྐྱེགས་པ་ འདུག་ བའི་ སར་ ཞིག་ གཅིག་ ལས་ ལྷག་པར་ བསྟུད་དེ་ ཟས་ཟ་ བའོ། 宿食。九十单堕之一。谓于非亲之外道家宿食超过一日所成堕罪。

ཟས་ཙམ། སྐོམ་ཆས་ཀྱི་རིན་འབབ། 膳食费，饭钱。

ཟས་ལེན་བའི་རྒྱལ་ཁྲིམས། ཉེས་ བྱས་ ཀྱི་ རྩེ་ཚན་བཞི་པ། ཟས་ལེན་པའི་རྩེ་ལ། ཟས་ལྷུང་ བཟེད་ཀྱི་ཁ་ལས་མཐོ་བར་ལེན་པ་དང་། འབྲས་ཚན་དང་ཆོད་མ་མཉམ་པར་ལེན་པ། ཀུལ་རིམ་ མཐའ་ཆགས་སུ་མི་ལེན་པ། ལྷུང་བཟེད་ལ་རྒྱང་མིག་བལྟས་ཏེ་ལེན་པ། ཟས་མ་བྱུང་གོང་ནས་ ལྷུང་བཟེད་བཟེད་རྩ་བ། ཆོད་མ་འདོད་ནས་ འབྲས་ཚན་ཀྱིས་ཆོད་མ་འགེབས་པ། འབྲས་ཚན་ འདོད་ནས་ཆོད་ མས་ འབྲས་ ཚན་ འགེབས་ པ། བཟའ་བཅའི་ སྡེང་ དུ་ སྐོད་ གཞན་ བཟེད་ པ་ སྡེ་ བཀུད་དོ། 八受食聚。恶作罪第四类，有八条：过满钵受、菜饭相等受、未次第受、未用意观钵而受、食未至即伸钵、为欲多得故以饭覆羹、或以羹覆饭、于食上伸钵。

ཟས་བསོད་པ། ཟས་ བཟང་ ཐབས་ ཞིམ་ པོ། 美食。精美的食物。

ཟས་བསོད་པ་སྐྱོང་བའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་ཁྱད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། ཉེ་དུ་མ་ ཡིན་ བའི་ཁྱིམ་པ་ལས་ཁ་ ཟས་ བཟང་ པོ་ ཅི་ བདེ་ མ་ བསྟན་པས་ ཀྱང་། ཆོག་མི་ ཤེས་ པར་ བཟུང་ས་ཁ་ བཤད་ པའོ། 乞佳肴。九十单堕之一。谓比丘诣非亲属家乞取鲜美食品不知厌足所成堕罪。

ཟས་ལྷག བཟས་ པའི་ འཁོར་ མ། 剩食，残羹。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ སྐྱེ་ཞེས་ བཤད་ དང་། ཤ་ ལ། ཟ་ འཁོར། ལྷག་མ་ བཅས་ སོ།

ཟངས་ཁྲིམ། 为梵文 ཙཱམྲིཀཱ་ 之音变。(1)རང་བྱུང་ ཟངས། 自然铜，天然铜。(2)རིན་པོ་ཆེ་དུ་མ་

ཐུགས་གཅིག་ཏུ་བཞུས་པ། 合金。熔入多种宝物的青铜合金。色呈紫红，常用以铸造佛像等。

ཐུ་ཚྭ་རུ། (ཨལ) ཐུང་བྱའི་རིགས་ཆེན་པོ་ཞེག 蚱猛，蝗虫。

ཐུ་བོར། རིས་མེད་ཀྱི་སྒྲ་ཟར་ཐེར་མང་པོ། 嘈杂。杂沓之声：ཁྲིམས་ཅ་ སོགས་ཀྱི་སྒྲ་ དང་ ཐེ་ བོར་ མང་ དུ་ བྱུང་ ངོ་། 传来了法鼓声及众多的喧闹声。

ཐུ་མ། (ཨལ) མིག་གི་ཧྲེ་མ། 睫毛。

ཐུ་རུ། (1)མེ་སྐྱག 火花：ལྕགས་དམར་ལ་ཐོ་བ་ རུགས་དུས་ཤེ་ར་འཚུབ་པ། 打热铁火花迸发。(2)རྩྭ་སྣན་ཤེ་ར་དཀར་བོ་དང་ཤེ་ར་ནག་པོའི་སྤྱི་མིང་། 野小茴和箭头唐松草的通称。

ཐུ་ར་དཀར་ཆེ། རྩྭ་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རོ་ཚ་ལ་ཏུང་སྐྱུར། ཁུ་རྟེས་དྲོད། ནུས་པས་སྐོ་ཚད་ཀྱི་ནད་དང་། ཁ་ཟས་མི་འཇུ་བ། དང་ཀ་ འཁྲུག་པ་བཅས་ལ་ཐན། 野小茴。伞形科药用草本植物名。味辛略酸，性温。功能治肺热、食物不化及胃口不好等。

ཐུ་ར་རྒྱག་ཆེ། རྩྭ་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཏུང་ཚ། ཁུ་རྟེས་དྲོད། ནུས་པས་མཆེན་ནད་ཀྱང་བ་དང་ཚོ་བའི་དྲོད་ཁ་ཟས་མི་ འཇུ་བ་ལ་ཐན། མེ་ཀ་འབྲིད་པར་ བྱེད། 箭头唐松草。毛茛科药用植物名。味苦微辛，性温。功能治肝脏虚寒、胃阳衰败、食物不化，能够开胃。

ཐུ་ར་ཚེར་ཆེ། རྩྭ་སྣན་ཁེག ཚད་པ་སེལ་བར་ཐན། 柴胡。伞形科，药用植物名。有解热作用。

ཐུ་ཧ་ཐི་ཧ། ལུས་སེམས་མི་བརྟན་པའི་བཤེ་ཁྲོམ་ ཁྲོམ། 恍惚，神志不清，晃荡：ཚང་གིས་བཤེ་ནས་ཐེ་རེ་བི་རེ་བྱས་སོང་། 被酒醉得神志不清。

ཐུ་ཧ་རུ། སྒྲ་སྐད་ཐྲག་ཙུལ་ཁེག 嗡嗡声，淅沥声：སྤྲང་མ་མང་པོས་སྒྲ་ཁེ་རེ་རེར་བསྡུགས་ཏེ་འཕུར་ ཁྱེར་བྱེད་པ། 群蜂嗡嗡飞鸣。ཆུང་ཁེ་རེ་རེར་ཆུག་པ། 风声淅沥。

ཐུ་རྩེ། (ཨལ) ལྕགས་མས་བསྐུས་པའི་ས་སོགས་འཁྲིར་སྡོང་ཀྱི་ རྩྭགས་ བཞིའི་ ཅ་ གེང་། 背兜架子。树枝所编四方形背兜的角柱。

ཐུ་ལ། གསེར་དངུལ་བསྲེས་ནས་བཞུས་པའི་གཤོད་དཀར་རམ་ཉི་ཚ་ལྕར་ཀྱི་ རྩྭགས་ ཡིན་ པའི་ གསེར་ཟངས་ཀྱི་ཁ་ཕྱེ་ 一种颜色象锡的金银合金。

ཐུ་ཤིང་། མཆོ་སྟན་བོའི་བྱང་ཤར་ཀྱོག་ཙོང་ཆུའི་ ཆུ་ སྐེད་ཀྱི་ ཚྭ་ འཁྱམ་ནས་ཚགས་པའི་ ཁོང་ཁྲེན་ཞེག་ ལྟེ། ཏུང་ཅན་ཆུལ་རབས་ སྐབས་ཞེ་ དུཌ་ རྩོང་ བཏུགས་པ་ནས་ བཟུང་། ལྷང་ ཆུལ་ རབས་ ཀྱི་ སྐབས་ བར་ ཐེ་ ལིང་ཀྱོཌ་དང་། མིང་ཆུལ་རབས་ སྐབས་ ཐེ་ ལིང་ཞེ། ཆིང་ཆུལ་རབས་ སྐབས་ ཐེ་ ལིང་ རྩོང་ཁངས་རིམ་ བཞིན་དུ་ འགྱུར་ནས་ ༡ ༩ ༥ ༤ ལོར་ གཞི་ནས་ ཐེ་ ལིང་ ཁྲིན་དུ་ བསྡུས། དེ་ལྟ་ མཆོ་ སྟན་ ཞེང་ ཆེན་ མི་ དམངས་ སྤྱི་ གཞུང་གི་ གནས་ཡུལ་ ཡིན་ ཞེང་། ཞེང་ཆེན་ ཨོངས་ཀྱི་ ཆབ་ སྲིད་དང་། དབལ་འབྱོར། འགྲེམ་འགྲུལ། རིག་གནས་ སོགས་ ཀྱི་ ལྟེ་ གནས་ ཡིན། 西宁。位于青海湖东北部湟水中游南岸。东汉置西都县，宋为西宁州，明改西宁卫，清改西宁县，1944年置西宁市，现为青海省人民政府驻地，是全省政治、经济、交通、文化中心。

ཐུ་ཤིང་སྐ་དམར། སྐ་རིགས་ མདོག་དམར་ ཤས་ ཆེ་ བ་ཞེག་ སྟེ། ནུས་པས་དྲོད་ བྱེད་ ཅིང་། བད་ ཀྲུང་ སེལ་ བར་ བྱེད། 高良姜，西宁良姜。姜科药用植物名。色甚红，功能益阳，治涎液风分诸病。

ཐུ་ཤིང་ཐུགས་ཁ། བོད་ཧདའ་ བྱ་ བྱག་ ལ་ ཞེག་ གི་ མིང་། 西宁铁。一种铸造火枪的优质铁，亦指此种铁所铸鸟枪名。

ཐུ་ཤིང་ཅགཆུ། ས་རྩི་ མཆོའི་ མིང་ གཞན་ ཞེག

ཐུང་དཀར། ཁ་དོག་དམར་ལ་དཀར་ གས་ ཆེ་ བ།

浅红色，粉红色；རས་ཁིང་དཀར། 粉红色布。

ཁིང་ཆུ། ཁ་དོག་དམར་ཆུ། 粉红，水红色；གོས་དང་ཁིང་ཆུ། 水红色绸缎。

ཁིང་འཐིག དམག་འཐིག 骚乱，扰攘，战乱；ཁིང་འཐིག་ཞི་ཚགས། 战事平息，骚乱已平。ནང་ཁྲལ་ཕྱི་ཁིང་འཐིག 内乱，内讧。

ཁིང་རེ་བ། (1)བྱིང་རེར་ལངས་ཚུལ། 参差，蓬松。长短高低耸立不齐貌；རི་རྩེ་ཚང་བོ་ཁིང་རེ་བར་ཀྱེན་དུ་བསྣུན་པ། 群峰参差高耸。སྐྲ་ཁིང་རེ་བར་འཛིངས་པ། 乱发蓬松。(2)ཞྭིང་འཇགས་མེད་ཅིང་ཁིང་ཁིང་། 紊乱，混乱；ལས་དོན་ཁིང་རེ་རེ་བ། 工作乱纷纷的。ཡུལ་ཡུང་ཁི་སྒྲིག་ལས་ཁིང་རེ་བ། 地方秩序混乱。

ཁིང་ཚ། འཐིག་ཁིང་། 名词。战乱，骚动；ཁིང་ཚ་ལངས་པ། 发生战乱。ཁིང་ཚ་སྐྱོང་བ། 引起骚扰。ཡུང་བར་ཁིང་ཚ་མེད་པ། 地方无有骚乱。རེས་མེད་ཁིང་ཚ་ལངས་པ་ཤར་ན་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཞོད་འཇགས་གཏོང་བ། 一旦发生骚乱，立刻予以平息。

ཁིང་ཟོ། ཞྭིང་མེ་འཇགས་པ། 形容词。纷乱，不平静。

ཁིང་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ལང་པ། 起立，竖立，耸起；སྐྲ་ཁིང་པ། 毛发耸立。བ་སྐྲ་ཁིང་པ། 汗毛竖立。❷ཞྭིང་མེ་འཇགས་པ། 形容词。纷乱，不平静；དུས་ཁིང་། 时局纷乱。སེམས་ཁིང་པ། 心不平静。

ཁིང་དམར། ཁིང་སྐྲ་དམར་ཤས་ཆེ་བ། 深红色。深于粉红的红色。

ཁིང་སྨུག མདོག་ཁིང་སྐྲ་ཅང་ཞད་སྨུག་པ། 紫红色。

ཁིང་འཚབ་པ། འཐིག་ཤོང་ཁི་རྣམ་པ། 紧张，慌乱。

ཁིང་ཁིང་། སྐྲ་དང་ཁ་སྐྲ་སོགས་ཁིང་པ། 凌乱，蓬松。散乱无次序；འབྲུ་སྐེན་ཁིང་ཁིང་འྱེད་པ། 虫子蠕动。མགོ་སྐྲ་ཁིང་ཁིང་། 头发蓬松。

ཁིང་ཤོང་། (1)དམག་འཐིག 战火，纷争。(2)འདྲུ་ཤོང་། 混乱，纷乱。

ཁིང་ཤོང་ཤོང་། ཁང་ཁིང་ཚུབ་ཚུབ་ཀྱི་རྣམ་པ། 乱纷纷，忙忙碌碌；ལས་ཀ་ཁྱེལ་པ་ཁིང་ཤོང་ཤོང་། 工作忙乱。དམག་འཐིག་ཁིང་ཤོང་ཤོང་། 战乱纷纷。ཐང་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ་ཁིང་ཤོང་ཤོང་། 来来去去，忙忙碌碌。

ཁིད་ཀྱང་བ། ཉི་མ་འགྲེལ་ལྟ་བཞག་མགོ་འཁོང་བ། 日子好过；入迷；སློབ་གཉེར་ཐུས་བསད་ཚ་ལེགས་བོ་མ་ཤེས་ཀྱང་སེམས་ལ་ཤེན་དུ་ཐད་པ་དང་ཁིད་ཐུང་བ་ཞིག་ཐུང་། 学习之后，书中含义虽未很好理解，却有益于心思，觉得日子好过些了。

ཁིམ། 名词。(1)(ཐ)འབྱུང་རྟེས་ཀྱི་ཐྲིད་ཁ་བརྒྱད་ཀྱི་ཀུས་ཤེས 震卦。八卦之一。(2)གཉེན། 亲戚；དགྲ་ཐིན་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་འབྱེད་པ། 分清敌友。

ཁིམ་ཏིག (1)ནད་བཅོས་ཐབས་རྣམས་གསལ་བའི་དཔྱད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཟིན་ཐོ་ཚིག་བཅུས་ཤེས། 纪要，摘要。医疗方法等的精要记录。(2)རྩི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེས་སྐྱེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྡུམས། ནུས་བས་གཉན་ནད་དང་། གཟའ་ནད། སྨིན་ལྟ་ཚེས་ཀྱང་ཆུ་ཚ་ལ་བཏུ། 益母草。唇形科药用草本植物名。味苦辛，性平。功能治疫疠、中风及虫病等。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དཀར་མོ་མཁར་ཐབས་སོ།

ཁིམ་ཁྱེག རེག་མིག་གམ་མིན་ཟིས། 记录，笔记；བརྗེད་ཐུང་མིན་ཐུན། 备忘录，笔记本。ཐུ་རིམ་མིན་ཐུན་དུ་ཟིས་པ། 对工作作了记录。

ཁིམ་ཐོག ཆིག་དོན་ཁྲོ་ལ་མིན་ཐུབ་བའི་ཆེད་དུ་

རྗེས་བའི་མི་ཁ། 记录，笔记本。

ཟིན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)རེས་པ། 记忆，记住。佛书译作执受：དེའི་ཚ་ཟིན་པ། 书背熟了。གསུངས་པ་རྣམས་སྙིང་ཟིན་པ། 所讲的都记在心中。ཚིག་དོན་བཟུང་ཡང་མ་ཟིན་པ། 词义记是记了，但没有记住。(2)ཐེབས་པ། 纳进，怀抱。佛书译为摄受：རྐུན་མ་ལག་བང་ཟིན་པ། 小偷被捉住了。ཐ་བ་ཉིད་སྐབས་ཚང་མ་གཞན་བས་ཀྱི་བསམ་བའི་རྩེས་ཟིན་དགོས། 做事都怀有一片利他之心。ཚབས་ཀྱི་རྩེས་ཟིན་པ། 加入酒曲酿造。❷ཚར་བའི་དོན་སྟེན་རོགས་ཟིང་བའི་ཚིག་གིགས་ཤིག 表过去时间动作的一种辅助成分：ལས་ཀ་ཐུས་ཟིན་པ། 事情做完了。ཚོགས་འདུ་གྲོལ་ཟིན་པ། 会散了，会开完了。སྐྱེས་ཟིན་མ་འགག་པ། 已生未灭。

ཟིན་བའི་སྒྲ། སྐྱེའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ནང་གིས། ཟིན་བའི་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་བའི་སྒྲ་སྟེ། སྐྱེའི་རྒྱུར་གྱུར་བའི་འབྱུང་བ་དེ་གང་ཟགས་ཀྱི་དབང་བོས་ཟིན་པ་སྐྱེས་བྱའི་ངག་གི་སྒྲ་དང་། གལ་ཏེ་བདུད་བའི་སྒྲ་ཡུ་བྱའོ། 有执受大种声。声处之一。声之成因，是补特伽罗诸根所摄大种，如人之语音及拍掌声等。

ཟིན་བའི་འཇུག་ཚོགས། གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་བའི་ས་ཁམས་སོགས། 执受大种。有情身中所有地等大种或元素。

ཟིན་བའི་གཟུགས། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་ བའི་ གཟུགས། 执受色。有情身中所有形质。

ཟིན་ཐེམ། (1)ཚིག་དོན་ཐོབ་ལ་ཟིན་རིམ་བཞིན་ དུ་ཟིས་བའི་ཡི་གེ། 记录，笔记，备忘记录；ཟིན་ཟིས་ བཀོད་དེབ། 记事册，记录本。(2)ཐོག་མའི་མ་ཡིག 草稿。

ཟིན་ཐེད་ཀོ་ནས། ཚར་རྒྱུ་ མེད་ བའི་ ལས་ ཀྱི་ འཁོར་ཡུག 无休止的工作。

ཟིན་གཅོག། (ཞ) གྲྭ་བའི་གཅོག། 僧衫，僧衣。

ཟིན་ཡིགས་པ། ཡི་གེ་བཀོད་བཞེད་ཐོ་འབྲི་མཁན། 记录员。

ཟིན་ཤིང་། (ཅ) འབྱུང་ཆེས་ཟླུང་ཁ་བཅུད་ཀྱི་ཅི་བྱག་ཅིག 震为木。藏籍的说法与汉文典籍中震为雷的说法不合。

ཟིན་ཤོག ཟིན་ ཟིས་ ཀྱུག་ བའི་ ཤོག་ བྱ། 稿纸；ཐེག་བཅུབ་ཟིན་ཤོག 格子稿纸。

ཟིམ་བྱ། ●ཐག་ལས་མཁན་གྱི་ཨོ་ བྱད་ ཅིག 名词。梭轴，纺锤。装在梭子中的纬线纺锤轴。一种织具。❷ཚོད་ཆུང་ཙམ་ཞིག་ 形容词。微小，细微：ཚར་ཟིམ་བྱར་འཐབ་པ། 细雨蒙蒙。མིག་ཟིམ་ བྱར་བྱས་ཏེ་ ཉི་མར་ལྟ་བ། 眯着眼睛看太阳。

ཟིམ་ཟེ། མིག་འཇེད་འཇུམ་རན་བའི་ལྟ་སྟངས། 微视貌；སྐྱེན་ཟིམ་ཟེར་ གཟིགས་ པ། 眯目微视。

ཟིམ་ཟིམ། (1)མིག་འཇེད་མ་འཇུམ་གྱི་ལྟ་སྟངས། 半睁半闭地看。(2)ཚར་ པ་ ཆུང་ དྲའམ་ འཐུམ་ ཚར། 微雨。细雨蒙蒙状；འཐུམ་ཚར་ཟིམ་ཟིམ་ འབབ། 下毛毛雨。གངས་ཟིམ་ཟིམ་དུ་ འབབ། 雪花飘飘。

ཟིར་སྒྲ། བྱང་བའི་གཤོག་སྐྱེ་ལྟ་བྱ། 虫飞嗡嗡声。

ཟིར་ཟིར། བྱང་བའི་གཤོག་སྐྱེ་ལྟ་བྱ། 嗡嗡声，虫飞嗡嗡声；བྱང་ བའི་ གཤོག་ སྐྱེ་ ཟིར་ ཟིར་ དུ་ སྐྱེག་པ། 蜂翅嗡嗡发声。

ཟིལ། གཟི་བརྗིད་དམ་ཐུས་པ། 名词。光荣，势力，威风；རྡོལ་ཟིལ། 威光。ཟིལ་ཆེ་བ། 威风大。སྒྲ་ཟིལ་ཟིད་ཆེའི་ བར་ དུ་ ཁྱབ་ པ། 声威盖世。

ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ། གཞན་ཤེ་ཁྲལ་བར་ཁྱད་པ། 压倒，制伏，摧破。旧译胜伏、荫蔽、猛利、

遣除；ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ། 压倒一切。མ་རུལ་བོ་ཟིལ་གྱིས་མི་གནོན་པ། 不能制伏对方。སྐྱ་བ་ངན་པ་རྣམས་ཟིལ་གྱིས་མནན་པ། 破除了各种邪说。སེམས་རྒྱུད་ཟིལ་གྱིས་མ་མནན་པ། 未曾遣除各人私心。

ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབས་པའི་དཀྱིལ་དུ་ངང་ཁ་དོག་རྣམ་ལྔ་དམིགས་པ་ལྟར་སྣང་བས་གཞན་ཟིལ་གྱིས་མནན་ནས་ངང་ཤེད་མི་འགྱུར་བར་བྱེད་པའོ། 胜处。发起胜知、胜见的禅定之处。于禅定中修习观想，现见所缘形色，显色净妙，胜过其他，心不外散。

ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་བརྒྱད། དཀྱིལ་གྱི་ཟིལ་གནོན་བཞི་དང་། ཁ་དོག་གི་ཟིལ་གནོན་བཞི་བཅས་བརྒྱད་དེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་དཀྱིལ་དང་ཁ་དོག་རྣམ་ལྔ་དམིགས་པ་ལྟར་སྣང་བ་སྐྱེ་བསྒྲུབས་ལ་དབང་བསྒྱུར་ཏེ་ཟིལ་གྱིས་མནན་ནས་ངང་གི་ཤེད་མི་འགྱུག་པར་བྱེད་པའོ། 八胜处。四种形色胜处及四种显色胜处，为八胜处。凭依定力，随所乐观，形色显色，自在变化，故能胜他，自意不动，名为胜处。

ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་གད་མོ། མི་དམ་ལྷའི་བཞད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་ཅི་བཀའ་ཅིག 威慑之笑。为本尊八种笑姿之一。

ཟིལ་ཏངར། ཟིལ་མངར་དང་འདྲ།

ཟིལ་མངར། བདུད་རྩིའམ་སྐྱང་རྩི། 甘露，蜂蜜，甜汁。

ཟིལ་མངར་གྱིས་གཉེར་བ། (རྟེད) སྐྱང་རྩི་སྐྱས་བཞེས་སྐྱགས་པ། 蜜饯。用蜜糖拌的食物。

ཟིལ་ཆགས་པོ། རྣམ་ཟིལ་ཅན། 庄严，辉煌，灿烂；འདྲ་སྐུ་ཟིལ་ཆགས་པོ། 庄严的肖像。ཐུས་རྫོས་ཟིལ་ཆགས་པོ། 辉煌的成绩。

ཟིལ་གནོན། (1)ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་ བསྡུས་ཚིག (2)(མངའ) ཨེ་ཁོ་ རྟ། 制伏。丙午年、火马年的异名。

ཟིལ་གནོན་བརྒྱད། ཟིལ་ གྱིས་ གནོན་ པའི་ སྐྱེ་མཆེད་བརྒྱད་དང་དོན་གཅིག

ཟིལ་པ། རྡུ་ཤིང་ཨེ་རྐྱ་སོགས་ཀྱི་རྩེར་ཆགས་པའི་ཆུ་ཐིགས། 名词。露，露水，露珠；ཟིལ་ པའི་ ནོད་འཆར་བ། 露珠晶莹闪烁。རྡུ་རྩེར་ ཟིལ་པ་ སྐྱ་སྤྲས་མེ་བར་ཆགས་འདུག 草尖上挂着亮晶晶的露珠。ཨེ་རྐྱ་ཀི་འདབ་མོའི་ཟིལ་པ། 花叶上的露水。ནོར་མི་རྟག་རྩུ་ཁའི་ཟིལ་པ་འདྲ། 货财无常，似草上露珠。

ཟིལ་པ་ཀཀར་ཚོ། (1)ཟླ་ ཐོ་ ནས་ བཞི་ པའི་ དུས་ཆིགས་སྐྱེན་བྱེད་ཅིག 白露。节气名。藏历八月交节。(2)རྡུ་དང་ཨེ་རྐྱ་སོགས་ཀྱི་རྩེར་ཆགས་པའི་ཟིལ་པའམ་ཆུ་ཐིགས་དཀར་ཅིལ་ལེ་བ། 白色露珠。凝结于花草树叶上的水珠。

ཟིལ་ཤུགས། ངམ་ཟིལ་གྱི་ཤུགས་སམ་རྩལ་པ། 威力，威风。

ཟིལ་ཙི། (ཁྱི) ལྕུག་མས་བརྒྱས་པའི་སྐྲལ་ཙི། 柳条背兜。树枝编成的筐或篓。

ཟུག ན་ཚ། 名词。痛，疼痛。གང་ རྒྱང་ གིས་ གནོད་ཅིང་བྱས་ནས་ལུས་སྐྱག་པར་བས་པ། 冷风侵袭，身体发痛。རུས་ཆིགས་ལ་ཟུག་པ་ཐུབ་ན་སྐྱ་དཀར་དང་བོང་ང་སོགས་ཀྱི་ འཇོམས་ སྐྱེ་གཉིང་པ། 关节作痛，用独活、乌头等药医治。

ཟུག་གི་བ། (1)ན་ཚ་མངོན་གསལ་ཐོན་པའི་ཐམས། 痛得深。刺痛状，ལུས་ན་ཟུག་གི་བ་ཞིག་འདུག 身体刺痛。གཟུགས་གཞི་ཚ་ཟུག་གི་བར་བདོག 全身发痛。(2)སྐོ་ལ་བབ་པའི་ཚུལ། 惬意。称心如意状，མིག་ལས་དུ་ཟུག་གི་ བ་ཞིག་མཆིས། 顺眼，看来顺眼。ལུལ་བཟང་ཙོ་མེམས་ལ་ཟུག་གི་ བ། 合意的美境。

རྨ་རྩི། (1)ན་ཚའི་རྨ་གཅེར། 剧痛，刺痛，疼痛。佛书译为毒箭、箭：སྡུ་ངན་གྱི་རྨ་དྲུ་རྨ་བ། 罹受忧苦。ཐོབ་ཁང་ཐོང་དུ་ལུས་ལ་རྨ་དྲུ་ཆུག་པ། 突然身体疼痛。རླུང་སྐྱབས་ཀྱིས་རྨ་དྲུ་ལངས་པ། 因风发痛。ཉིན་མཚན་མེད་པར་རྨ་དྲུས་མནར་བ། 昼夜为病痛所苦。སྨན་ཁམ་བཆུབ་སྟེ་རྨ་དྲུ་འབྱིན་པ། 打针消除病痛。(2)སྐྱོར་བ་ཉིན་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཀྱི། 痛楚。藏历二十七值日会合神之一。(3) ངན་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ། 恶趣苦。

རྨ་རྩི་ཅན། ནད་པ། 病人，患病者。

རྨ་རྩེལ། རྡེལ་འཁྱགས་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་རིའུ་ཕྲང་བའི་ཁ་ལ་རྨ་ནས་ནུ་ཐེགས་ཐེགས་ཅམ་ལས་མི་ཐོན་པ་ཐུན་དུ་སྲོམ་ཞིང་གཏིང་དུ་རྨ་ན་ཞིང་གཅེར་ལ་དྲི་ཆུ་ གཏན་ འཁྱགས་ མ་ ཡིན་ པ་ ཐོན་དཀའ་བ་ཞིག 石阻。尿管阻塞病的一类。结石阻塞膀胱尿管道，小便不通，仅能滴沥外出，长时刺痛，但非全部阻塞的排尿不畅。

རྨ་རྒྱས། ཐར་འབིགས་པའམ་རྨ་བའི་རྣམ་པ། 穿透力；རྨ་རྒྱས་མེད་ པའི་ མདའ་ འཕེན་ དེ། དམན་བུ་མོས་མཐོང་ཡང་ངོ་རེ་ཚ། 射箭没有穿透力，妇女见了也羞耻。

རྨ་ཡ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)འབིགས་པའམ་འཇུལ་བ། 刺人，扎进，锥进：ཙ་བ་ གཏིང་ རིང་ དུ་ རྨ་པ། 深深扎根。རྐང་པ་གཅིག་ལ་ཆར་མ་བཏུ་རྨ། 一脚扎上了百刺。意谓磨难众多，难于忍受。མགོ་ལ་རྭས་པའི་དུ་རོ་མིག་ལ་རྨ། 头上长角戳伤眼。喻自作自受。ངོ་མཚར་ཀྱི་རྟགས་པ་མིག་ལ་རྨ་པ། 奇态刺眼。བུ་ལོན་མང་པོ་རྨ་པ། 负债累累。(2)ཁྱི་འཚའ་བ། 吠，狗叫；མཚན་མོར་ཁྱི་རྨ། 夜间狗叫。ཁྱི་མང་པོས་རྨ་པ། 众狗齐叫。ཀ་ཁྱི་རི་དཀས་འདེད་སྐབས་རྨ་པ། 猎犬逐兽，猎猎吠叫。

རྨ་གཅེར། ནད་ཀྱི་རྨ་དྲུའི་གཅེར། 疼痛，病痛：ང་ཡི་ལུས་ལ་རྨ་གཅེར་ཤིན་དུ་ཆེ། 我身上感到非常疼痛。

རྨ་ལངས། ལུས་ལ་རྨ་གཅེར་ཆུག་པ། 发痛：སྤྱི་ཁྱར་དུ་མགོ་ལ་ན་རྨ་ལངས་ཏེ་ སྨན་ ཁང་ ལ་ ཕྱིན་པ། 头部突然发痛，到医院治疗去了。

རྨང་། ❶འཇིན་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷数词。(1)གཉིས། 二，双：དགེ་སློབ་རྨང་གིས་བརྟག་དཔྱད་ བྱས་པ། 师徒二人进行研究。ཕྱུ་ཀུ་མཆེ་མ་རྨང་གཅིག 一对孪生子。མི་རྨང་གིས་འདེགས་པ། 双人抬起。རྨང་དུ་ ཅཀྱང་ པ། 一双一双地计算。རྨང་དུ་ བྱུང་པ། 成双，成对。རྨང་ དུ་མ་ མཆིས་ པ། 未成双。(2)(མངོན) རྨང་ དུ་ འབྱེལ་ བ་ ལ་ ཡ་གཉིས་དགོས་པས་བྱང་ས་གཉིས་མཚོན། 双。构成一双，须有二只，故表数字2。

རྨང་ཀི་སྒྲ་སྒྲོག (མངོན) ཁྱི་ཀ། 双鸣。鸡的异名。

རྨང་ངར། (1)ཚ་འཕྱིག་པ། 成双，成对；སྒོ་ཀྱིགས་ རྨང་ ང་། 双扇门。(2)སྒྲའི་ དཀྱི་ ལྷགས་ བཀག་ ས་འི་མཛོ་སྐྱེ། 门扣。(3)(རྩིང) 1.ཐུང་ པ། 小桩，短橛。2.གོས་ སོགས་ འཁོལ་ ས་འི་ ཐག་ པའི་ གདང་ཐུ། 衣架。

རྨང་ཚུ། (1)རྩོང་ཞིག ཤེ་ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཅ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ ཀྱི་ ཀར་ ལྗོངས་ དུ་ ཡོད། རྩོང་མེ་དམངས་ སྤྱི་གཞུང་དེ་ ཅེན་ཞན་ཀྱེན་ དུ་ ཡོད། 松潘。县名。在四川省阿坝藏族自治州东部，县人民政府驻进安镇。(2)ཆུ་ བོ་ ཞིག རྨེན་ཅང་ གཅང་ བོའི་ ཁན་ ལག་ཅིག 松潘河。岷江上游一支流。

རྨང་འཇུག (1)མི་འདྲ་བ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབྱོར་ བའམ་མཐུན་པར་འབྱོར་བ། 并行。两种事同时同

地存在不相冲突。佛书译为双运：ཞི་ལྷག་ཟུང་འཇུག 止观双运。བདེ་སྟོང་ཟུང་འཇུག 空乐双运。(2)རྡོ་གས་རིམ་ལྔའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཤེས་རབ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཐབས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་ པོ་ ཟུང་ དུ་ འཇུག་པའམ། ཐབས་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་དང་ཤེས་རབ་ངོ་ནས་གསལ་ཀྱི་སྟོང་པ་ ཉིད་ ཟུང་ དུ་ འཇུག་པ་དང་། ཡུལ་རྣམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་དང་ཡུལ་ཅན་ཐུགས་བདེ་བདེ་བ་ཆེན་པོའོ། 双运。密乘五圆满次第之一。智慧空性与方便大悲双运，智慧光明空性与方便俱生大乐双运，或指外境完美空性与内心永恒大乐双运。

ཟུང་འཇུག་ཁྱི་ཁོ་འཐབ་། སྐུ་ གཉིས་ ཟུང་ དུ་ འཇུག་པ་རྟེ་རྗེ་འཆང་ཁྱི་ཁོ་འཐབ་། 双运位，金刚持果位。

ཟུང་འཇུག་བཞི། སྟང་སྟོང་ཟུང་འཇུག་དང་། རིག་སྟོང་ཟུང་འཇུག བདེ་སྟོང་ཟུང་འཇུག ཁསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་བཅས་བཞིའོ། 四种双运：现空双运、慧空双运、乐空双运和明空双运。

ཟུང་ལྡན། ཁྱད་གཉིས་དང་ལྡན་པའམ་ཡོད་པ། 数字二，成双；ཁ་ ཅ་ ཟུང་ལྡན་ཀྱི་བུ་ཕྲུ་ཀུ། 有双亲的孩子。

ཟུང་ལྡན་ཀྱི་ རྒྱུན། ཅིག་ གཟུགས་ འཇུ་ པ་ ཆིག་ཏུང་གི་ ཐོག་ཁ་ཐའ་བ་ བར་གསུམ་དུ་ བཀོད་ པའི་ རྒྱན་ཁ་ཐའ་ ཐོག་ སྒྲུང་པ་དང་། བར་དུ་ཆོད་པ་དང་ཁ་ཆོད་པ་ སོགས་ཟུང་ལྡན་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟེ་ཆོགས་ རྒྱུ་ཏོ་ནས་ སྟོན་པའི་ རྒྱུན་ཞེག 叠字修饰法。在诗歌句子的首中末尾等处，重叠使用一个同音同形文字的修辞方法。

ཟུང་སྡེབ། གཉིས་ཁ་ཅིག་དུ་ ཚོད་པ། 成双，成对。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆ་དང་། གཉིས་གཉིས། གཉིས་སྡེབ། དོར། ཟུང་བཅས་སོ།

ཟུང་འཇུག་ གཉིས་ཁ་ཅིག་དུ་གཅིབས་པ། 合一，结合。两相对比参照：ཀུ་ བོད་ཟུང་འབྲེལ། 汉藏结合。ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ། 政教合一。ཞི་དྲག་ཟུང་འབྲེལ། 文武结合。

ཟུང་སྡེལ། གཉིས་སྡེབ། 双联，二合。两者并列。

ཟུངས། སྟོབས། 名词。精力，元气，生长力；ལུས་ཟུངས། 体力。

ཟུངས་ཁྲག ལུས་ཟུངས་སྐྱེད་པའི་ཁྲག 正常血。身体内部的健康血液。

ཟུངས་རྒྱུག གཟུངས་རྒྱུག་ཀྱང་ཟེར། ཆོག་སྐུད་ཀྱིས་ཟུངས་རྒྱུག་པའམ་ལེན་རྒྱག་པ། 绗，用线绗。

ཟུངས་ངན། ཟུངས་ཞན་དང་དོན་གཉིག

ཟུངས་གདུབ། ཁབ་རྒྱུག་ རིང་ ལེན་ ཐུས་ པའི་ ཆོག་བྱའམ་ལེན་རྒྱག་པ། 绗，串缝。

ཟུངས་ཞན། ལུས་སྟོབས་ ཞན་ པའམ་ སྐྱོ་ བ། 体力衰弱。

ཟུངས་ཟད། ལུས་ སྟོབས་ ཟད་ པ། 元气耗竭，体力衰败。

ཟུངས་ཤོར། ལུས་ སྟོབས་ ཉམས་པ། 元气丧失，体力衰损。

ཟུངས་གཟུམ་ཤོར། སྐད་ཚོང་གི་ཀ་སོགས་སྐམ་པ་ཕྱི་ཀ་ཡི་རྒྱས་ཤོར་བ་དང་། ཁ་ཟས་མི་འཚུ་བ་སོགས་ནང་ གི་ མེ་ དྲེད་ ཀྱི་ ཟུངས་ ཤོར་ བ། འཕར་རྩའི་རྒྱུ་བ་ཉམས་པ་སོགས་ཀུས་ཆའི་རྒྱུང་ཁག་གི་རྒྱས་ཤོར་བ་གསུམ་མོ། 三种失荣。面颊等处肌肉枯槁为外肉失荣，食物不能消化为内阳失荣，脉搏衰败等为外内之间气血失荣。

ཟུམ། (རྟེང་) གཉེན། 亲，亲属；དག་ཟུད་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཤེས་པ། 懂得分清敌友。

ཟུབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འགག་པ་དང་ མི་མངོན་ པར་གྱུར་པ། 堵塞，没灭。隐没不可见；ཁབ་ མིག་ཟུབ་ནས་སྐུད་སྡེ་ གང་མི་ གྲུབ་པ། 针眼阻塞，线不能穿过。སྐྲབས་ཀ་ཟུབ་པ། 裂缝滞塞。མི་ འཇད་ཀྱ་ མཆིའི་ གཉེར་མ། མི་ཟུབ་ རྟོ་ མི་ རིའོ།

波纹消不尽，石纹抹不掉。

རྒྱབ་ཀེ། ཁ་བཏགས་ཀྱི་ཅི་བག་ཅིག 索喜哈达。质量较差的一种哈达。

རྒྱས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཁ་རྒྱབ་པ། 闭，合拢；མིག་རྒྱས་པ། 眼目。མཆི་ཁ་རྒྱས་པ། 伤口愈合。མེ་ཏོག་རྒྱས་པ། 花瓣闭合。

རྒྱངས། ❶འཕྲུང་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷名词。(1)ལམ་གས་དང་གཞོགས། 旁边，侧面；ལམ་རྒྱངས། 路旁。མཚོ་རྒྱངས། 池畔。གཡས་རྒྱངས་དུ་སྡོད་པ། 坐在右边。གཡོན་རྒྱངས་ཏུ་ལངས་པ། 站在左面。རྒྱངས་བཏང་བ། 退让，躲避。རྒྱངས་གསལ། 另洋。(2)མཐའ་གཉིས་འབྲེལ་བའི་སྐྱའམ་སྒེ། 角落，拐。两个边沿连接的地方；རྒྱངས་གསུམ། 三角形。རྒྱངས་ལྔ། 五角形。རི་རྒྱངས། 山嘴。ཁ་རྒྱངས། 嘴角。མིག་རྒྱངས། 眼角。རྩིག་རྒྱངས། 墙角。(3)ཆ་ཤས། 部分，局部；སུམ་རྒྱངས་གཅིག 三分之一。ལྔ་རྒྱངས་གཉིས། 五分之二。རྒྱངས་གཉེར། 附属。(4)དངོས་གྲུ་མ་ཡིན་པའི་ཁོངས། 暗地里，不直接，拐弯抹角；རྒྱངས་ཕྱིས་ བརྡེག་པ། 旁敲侧击。རྒྱངས་ཕྱིས་སྨོད་པ། 冷嘲热讽。རྒྱངས་ཕྱིས་སྟོན་པ། 暗示。ཚིག་ངན་རྒྱངས་མདའ་འཕེན་པ། 恶语暗中伤人。

རྒྱངས་བཀག རྒྱངས་ཏུ་བཀངས་པ་སྟེ་ལས་ས་བཏོན་པ། 隔开，隔离，单独存放，放置一旁；འཇོ་གདོ་ཅན་རྒྱངས་བཀངས་ཕྱིས་སྨན་ཁང་དུ་བསྐུལ་བ། 把传染病患者隔离开来送往医院。

རྒྱངས་བཀོད། རྒྱངས་ཏུ་བཀོད་པ་སྟེ། ལས་ས་ཐུས་པ། 单独抄写，另外记录；བརྗེད་ ཐོ་རྒྱངས་བཀོད། 单行本备忘录。

རྒྱངས་བཀོལ། རྒྱངས་ཏུ་བཀོལ་བ་སྟེ། ལས་ས་ཐུ་ བའམ་བཏོན་པ། 单独分开；ཁ་ཚ་དགོས་གཏུབ་ རིགས་རྒྱངས་བཀོལ་ཐུས་ནས་བཞག་པ། 属于急需的应该单独分开存放。

རྒྱངས་མཁར་མཁྱམ་ཉིད་ཙོང་ཁ། མཚན་གཞན་ རྡོམ་ས་སྟེ། རང་བྱུང་བདུན་བའི་ས་ལྷག་ལོར་ཀར་དུགས་ཐོའི་ས་ཚ་ལ་ཐོག་ རྒྱངས་ཁམས་ དུ་ སྐུ་ འཕྲུངས། གྲུ་མིན་དང་གྲུ་མོང་གི་རིག་གནས་སྐྱེ་དང་གས་པ་རིག་པ་རྩལ་དུ་ ཐོན་པར་སྐྱངས། གསུང་རྩོམ་དབལ་ལྡན་ཆུང་བཞིའི་འཁྲིལ་ ཆེན་ཐོང་ཀལ་ཁྲ་མོ། ཆུང་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་དྲི་ཆ་དང་དཔལ་དཀར་མེ་ལོང་སོགས་མང་དུ་མཛད། ཀར་ཐུགས་མངོན་དགའ་ཞེས་བྱར་གཉལ་ལོར་བྱང་ གསུམ། ཞི་ཉང་ཀོང་གསུམ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་པ་ཐམས་ཅད་ བསྡུས་ ཏེ་ རིན་ ཆེན་ འཕྲུངས་ དབེའམ་ སྐབས་ངོ་གས་ལ་བྱེད། རང་སྐོར་ལྷགས་ཀྱི་ཟིང་པ། བདུད་རྩིའི་གཏེར་མཛོད་སོགས་སྐབས་ཀྱི་རོ་དང་། ནུས་པ། ཞུ་རྗེས། ངོ་བོ། འཕས་ཆོག ཅིད་ལས་བཅས་ གཏན་ ལ་ འབེབས་ པའི་ བསྡུན་ བཅོས་ བརྩམས། དཀྱངོ་ ལོ་ སུམ་ཅུ་ ས་ བདུན་ ཤིང་ལྷག་ ལོར་ འདས། 宿喀·娘尼多吉。别名达磨校底。公元1439年生于前藏塔波·拉妥地方，学贯普通专科之学，尤专攻医学，有《医学四续广注·水晶彩函》、《四续问难·银镜》等多种著述；又于后藏夏却恩噶寺中，会集前藏山南地区涅、洛、甲及塔工地区阿、尼洋、工布等处名医，合著《珍宝药物形态识别》、《药味·铁鬘》、《甘露宝库》等书，以论述药物味道、功效、性能、本质、释名及其作用等。卒年37岁。

རྒྱངས་མཁར་ཐྲོག་ཁྱིམ་རྫོང་ཁ། རྒྱངས་མཁར་མཉམ་ཉིད་ཙོང་ཁ་སྟེ། རང་བྱུང་ དཀྱ་བའི་ས་སྐྱལ་ལོར་སྐུ་འཕྲུངས། ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ རྣམས་ གས། ཁྱད་པར་དུ་ཁས་པ་རིག་པར་འཆད་རྩོད་རྩོམ་གསུམ་གང་བའི་མེད་པར་ཁྱུར་ཏེ། རྒྱངས་མཁར་ཁོང་ཤའི་བཞེད་པ་ ཁ་ཙོ་ བོར་ བསྡུན་

ནས་ཅ་རྒྱད་དང་། བཤད་རྒྱུད། ཕྱི་མ་རྒྱད་ཀྱི་ཚུ་མདོ་ཡན་ཏིའི་འགྲེལ་པ་མེས་བཅིའི་ཞལ་ལུང་ཞེས་པ་མཛད། གཞན་ཡང་རྩེ་མཐའ་ཉིད་རྩི་རྩིའི་རྣམ་གཞང་དང་། རྒྱུད་བཞི་བཀའ་བསྡུའ་ཀྱི་འགལ་རྟོངས་ལ་ཕྱི་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ། དང་ལྟར་ན་བརྡུའ་དཔེ་བསྡུའ་བཅོས། གསང་བ་ལྟར་ན་བོད་ཀྱི་བསྡུའ་ བཅོས་ སུ་ བཞེད་ པ་ སོགས་ གསོ་དཔྱད་སྐོར་ལ་གསུང་རྟོགས་ཤེའ་དུ་མང་ཞིང་། སྡུའ་ངག་མེ་ལོང་མཛེ་མེ་ལོང་ཞེས་པ་སོགས་རིག་གནས་གཞན་སྐོར་ལའང་སྡུ་ཚོགས་མཆིས། གཡུ་ཐོག་ཕྱག་ཏིས་མའི་རྒྱུད་བཞི་གསེར་མཆན་སོགས་གནའ་རབས་ཀྱི་ཚད་ལྡན་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལ་ཁྲངས་ བཅོལ་ཏེ་རྒྱུད་བཞི་ལ་ཞུས་དག་མཛད་ཅིང་ནང་ སོ་ ཡར་ རྒྱབ་པ་སྤྱིན་བདག་དུ་བསྒུལ་ ནས་ པར་ དུ་ བཏོས་ པའི་ཀྱ་ཐང་པར་མ་ཞེས་རྒྱུད་བཞིའི་ པར་ ཐུ་ ཏོས་ སུ་ཀྱར་པ་དེའི་བདག་ཏྲེན་མཛད་པ་སོགས་ སྐུ་ ཚེ་ རྩིལ་པོར་ གསོ་ བའི་ བསྡུས་ དོན་ ཁོ་ན་ མཛད། དཀྱང་ལོ་བདུན་ཏུ་ལྷག་ཙམ་བཞུགས་པར་གྱུར།

宿喀·洛追杰波。宿喀·娘尼多吉后裔，生于1509年。幼而听受普通、专门之学，于医学讲、辩、著述之道无所不通。奉行前代宿喀宗风，著本论、释论及后论尿经以前部分注解为《祖传口教》，主张“外为释迦佛说，内为天竺论疏，密为西藏著作”之说，以折衷《医学四续》为经、为论之争。尚有《娘尼多吉传》、《诗镜之镜》等其他各种著作。又据宇妥手抄本《四论金注》等前代可信版本校订《医学四续》，劝囊索·雅加巴捐资刻板，是为《医学四续》最早刊刻之札塘版。毕生致力医学，享年七十余。

རྩིབ་ཀྱི་ཐོག་ཕེབས། ཁང་ བའི་ ཐོག་ ཀྱི་ རྩིབ་ཀྱི་ཀཁའ་ཕེབས། 角楼顶。平顶屋上小室的汉式房顶。

རྩིབ་ཀྱི་ཕྱུ་མོ། ཕྱ་མོའི་རྒྱན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསམ་བློ་སྟོན་བཀང་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀོ་ བྱའི་ ནང་ དོན་ བདའ་ཐབས་ རྒྱས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཕྱུ་མོ་ཞེས་ཟེར། 暗号隐微。有意使用某种记号，暗示已意，以使对方了解的修辞方法。隐微修饰法之一。

རྩིབ་ཀྱིལ་སྐྱོང་མ། (མཛད་) བྱད་ མེད་ སེག་ བའི་ ཐ་མས་ ཅན། 睨视女。美妇的异名。

རྩིབ་ཐྲོག། རྒྱ་དུ་འབྱལ་བ། 另呈，另献，私人呈上：སྐུན་ཞུ་རྒྱ་ཐྲོག། 另函呈报。མཇལ་དང་རྒྱ་ཐྲོག་ཞུ་བ། 另献一条哈达。

རྩིབ་ལྕ་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དགེ་ཆུས་རྫོང་གི་ཤྱོ་རྒྱུད་དུ་ཡོད། 索恩拉。山口名。在西藏自治区革吉县南部。

རྩིབ་ཀ་ཅིག ཅ་ཤས་ཀ་ཅིག 一隅，一部分，ཆོང་ མའི་ རྒྱུ་ཀ་ཅིག་ལ་མའི་ ཅ་ ཀ་ཅིག་ རེད། 银元一角曰一毛。

རྩིབ་ཕྱམ། (1)གཞལ་ཡས་ཁང་གི་རྒྱང་ ཕྱམ་ ཕྱཱུ་ཝེར་བ། 宫殿转角椽。(2)ཁང་བའི་ ཐོག་ རྒྱང་དུ་ འཁེལ་བའི་ ཕྱམ། 屋顶转角椽。

རྩིབ་ཐྲོག ཁང་བའི་ ཐོག་ རྒྱང་ ལ་ ཚོད་ བའི་ ཁང་ཆུང་། 角楼。

རྩིབ་ཆག སྐད་ཚིག་རྒྱང་ ཆག་པ་ སྟེ་ རྒྱང་ ཐ་མས་ པ། 缺省，残缺，形变，音变。

རྩིབ་ཆག་ཀི་སྐད། (1)〈ཞབ་སྟོག〉 讹误语。梵音译作阿婆商夏语。古印度四大语言之一。(2)ཚིག་གཅུག་ས་མ་ སྐྱོ་ རྒྱང་ ཐ་མས་ བའི་ སྐད། 形变语，音变语。字形蜕变或发音残缺的语言。

རྩིབ་ཆས། (1)དཔོག་ བ་ཚལ་ ཅན་ ལ་ སྐྱོང་ ཐྲུའི་ དངོས་ སྐྱེས། 津贴，额外补助。(2)ལོག་ སུ་ ཚོང་ བའི་ དངོས་ ཆས། 私方财物。私有的货财或器具。

རྩིབ་ཆུང་ཤེལ་བབ་ཀྱལ་ བ། གསང་ སྲུག་ རྟེང་ མའི་ སྐྱབ་ དབོན་ རྒྱ་ མེས་ དབོན་ རྣམ་ གསུམ་ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ། རབ་ བྱང་ དང་ བའི་ ཚོང་ ཀྱི་ ཚེ་ བཅུ་ བཞི་ པ་ ཤེང་ སྐུ་ ལ་ འཁྱངས། རྒྱ་ ཚེ་ ཆེས་ གསོས་ བའི་

བྱ་དོད་ཨེན་ལ། བྱག་རྒྱ་བོ་དཀྱུ་འདུས་ཀྱི་རྩེར་སྒྲུབ་པ་མཛད་དེ་རྩ་ཁམས་ཆེན་མཛོད་པར་གྱུར་ཅིང་། སྨོན་བས་པ་མཐའ་ཡས་པར་གྱུར་པས་བདེ་གཤེགས་རྒྱ་བོ་པར་གྲགས། རབ་བྱང་དང་བོའི་ཤེང་སྐྱ་ས་ལངས། 小宿协绕札巴(1014—1074)。宁玛派大师三宿之一，系大宿之养子。曾在嘉卧地方岩洞中修法十三年，证得大圆满，辩才无碍，故又称善逝嘉卧巴。

རྒྱབ་མཆན། ཡི་གེའི་རྩ་བའི་རྒྱབ་ལ་བཀྲམས་པའི་འགྲེལ་མཆན། 旁注，备注，注脚。

རྒྱབ་མཐུལ། ཟོག་སྤུ་འཕྱད་པའམ་སྦྱག་པ། 单独晋谒。

རྒྱབ་ཉན། རྒྱབ་ནས་རྟེན་པ། 旁听。

རྒྱབ་ཉམས། (1)སྟེ་མོ་ཆག་པའམ་ཟད་པ། 角缺。楞角消失；སོ་པག་གི་རྒྱབ་རྟམས་པ། 砖角残缺。(2)སྐྱ་ རྒྱབ་ རྟམས་ པ། 语音讹变，字形讹误；སྐད་དང་ཡི་གེའི་རྒྱབ་རྟམས་ན་ཚོ་ བད་ མི་ འཕྲད། 字音讹变，字形讹误，不好理解。

རྒྱབ་བཀོན། རྒྱབ་འདོན་དང་འདྲ།

རྒྱབ་ལྟ་མ། (མཛོན) བྱད་ཟེད། 睨视女。妇女的异名。

རྒྱབ་བསྟན་ལེབ་མཐོང་། བདུ་ཙམ་བསྟན་པས་ཡོངས་རྫོགས་ཤེས་པའི་དབེ། 举一反三。略示方隅，便见全貌。

རྒྱབ་ཐིག རྒྱབ་མང་གི་དབྱིབས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱབ་ནས་རྒྱབ་དུ་འདེབས་པའི་ཐིག 对角线。多边形内，联结不相邻的两个顶点的直线。

རྒྱབ་ཐོག ཁང་བའི་རྒྱབ་ཀྱི་ཐོག་ཀ། 角楼。

རྒྱབ་ཀངོང་། རྒྱབ་སྟེ། 隅，角落，转弯处；རྩིག་ཁའི་རྒྱབ་ཀངོང་། 墙角。རིའི་རྒྱབ་ཀངོང་། 山尾转弯处。

རྒྱབ་འཇེབས། (1)རྒྱབ་སྐྱེན་རྒྱག་པ། 另添，增益；དྲན་གསོའི་རྒྱབ་འདེབས། 从旁提醒，帮助记忆。(2)ཁ་ སྣོང་། 辅助，附加部分；རྩོག་དོན་གྱི་རྒྱབ་འདེབས། 附注，附录。རོང་ཁྲལ་གྱི་རྒྱབ་འདེབས། 辅助的物资。འཚོ་ཆས་ཀྱི་རྒྱབ་འདེབས། 生活补贴。

རྒྱབ་འདོན། ཟོགས་སུ་འདོན་པ། 抽出，取出；མཁོ་ཆའི་དངོས་ཁྲལ་ཚང་ཁྲམ་རྒྱབ་འདོན་བྱེད་པ། 给市场抽调需用的商品。

རྒྱབ་རྩེ། (1)རྩིག་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་རྩེ། 墙角基石。(2)ཁང་པའི་རྩ་བའི་རྒྱབ་གདོང་དུ་བཟུངས་པའི་རྩེ་རྡོ་ཟེ། 墙角石桩。为了保护墙角而特别树立的石柱。

རྒྱབ་སྐྱོན། ཁ་སྣོན། 增添，增加；མི་གངས་རྒྱབ་སྐྱོན་རྒྱག་པ། 增添名额。

རྒྱབ་པ། 名词。(1)ཞས་འཁོད་འཐོས་ཚར་བའི་རྒྱབ་པ། 卸任，前任，退休者，退职者；ཟླ་ཁོག་ རྒྱབ། 卸任堪布。བཀའ་རྒྱབ། 卸任嘎伦。(2)ཕྱེ་བ་མ་ཡིན་པ་ཁོག་སུ་སྡོད་ཟླ་ཁོག། 别居者。不在本宅而私立门户者；ཀོང་ རྒྱབ། 霍尔康家族的旁宗。

རྒྱབ་བོ་ཆེ་ཀུན་འབྱུང་ཀུན་ཏུ་རྟག རྒྱལ་སྲིད་ཟའི་རྒྱབ་དབོན་རྒྱབ་ཤེས་དབོན་རྣམ་ གཅུས་ དུ་ ཐུགས་བའི་རྒྱབ་ཏོ་ཆེ་ཀུན་འབྱུང་གཅས། རབ་བྱང་དང་བའི་གོང་ཁི་ལ་ཉི་ ལ་ ཆུ་ སྐྱ་ ཤེར་འཕྲུངས། ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་དགེ་བསྟེན་དུ་བཞུགས། ཉ་ཀ་པ་ལུང་གི་ལྟ་ཁང་བཞེངས་པས་ཉ་ཀ་པ་ ལུང་ པ་ ཞེས་ གྲགས། རྟ་རྒྱད་བཀའ་རྒྱད་འགྲེལ་པ་སྤྱི་ ཐབས་ ཤེར་ཆེ་ རྣེ་བཀའ། སྤྱི་མ་རྟེ་ མོ་བཞེ་དང་སྐྱེས་ཆེན་བརྒྱ་རྟ་བརྒྱད་སོགས་སངས། མཐར་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཁང་བསྟིགས། དྲུག་ཏུ་རྟ་གཅིག་ལ་གཤེགས། 大宿释迦穷乃(1002—1062)。宁玛派大师三宿之一，在家居士而持梵行。传密典时，将《根本续》、《自注续》、《他人注释》和《修行

法》等分别讲授，修建乌巴隆殿， 故又号称乌巴隆巴。晚年又建卓普殿，弟子甚众，以其养子小宿协绕札巴为最有名。

རྒྱངས་ཕྱེད། (1)སྐྱེའི་རྩེ་མོ་ནང་དུ་བཀག་སྟེ་བཅིངས་པའི་རྒྱངས་ཕྱེད། 分髻。旁出的发髻。(2)ཁྱབ་ནས་ཕྱུང་བ། 除开。计算在范围以外：ནད་པ་རྣམས་རྒྱངས་ཕྱེད། 除开病人以外。ལེགས་པར་བསྒྲུབས་པའི་ཁྱས་རྒྱངས་ཕྱེད། 已经完成的不计算在里面。

རྒྱངས་ཕྱེད་ཛྙ་བ། (མཚན) འཇམ་པའི་དབྱངས། 五髻者。文殊菩萨的异名。

རྒྱངས་ཕྱེད་ཅན། (མཚན) རྒྱངས་ཕྱེད་ཛྙ་བ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། 五髻者。文殊菩萨的异名。

རྒྱངས་ཤིན། མཐར་ཐུག། 彻底，具备，周密：ཁྱོ་བ་རྒྱངས་ཤིན་པར་ཕྱིད་པ། 把工作进行到底。

རྒྱངས་འཕྱོང་རབ་གསལ། ཁང་པའི་རྒྱངས་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤར་ཕྱོགས་སུ། 三面朝阳。三面均开有朝阳窗户的楼房。

རྒྱངས་འཕྲད། ལོགས་སུ་འཕྲད་པའམ་ཞེར་ལ་གཏུག་པ། 私下会见，单独晋谒。

རྒྱངས་འཕྲིན། ལག་ཏུགས་ཀྱི་ རྡན་ སོགས་ ཞེར་ དུ་སྟེར་བ། 另外奉献。单独奉献的礼物。

རྒྱངས་འབེག། ཤིང་གི་རྒྱངས་ལ་ཏུག་ ཕྱིད་ ཀྱི་ འཕྲང་ལེན་ཞིག 边刨。木工用具。

རྒྱངས་མ། རྒྱངས་སྟེང་གནས་པའི་རིགས། 名词。在旁者，在旁边的。

རྒྱངས་ལྟིག ཚགས་པའི་ཐ་མས་ཟས་ཞེག་ཅོས་ཀྱིས་ལྟ་ཚུལ་ཞིག 睨视。媚眼斜视。

རྒྱངས་ལྟིག་མ། (མཚན) བྱད་ཤེད། 睨视者。妇女的异名。

རྒྱངས་ཤེད། (1)རྒྱངས་ ཚ་ ཤེད་ པ། 无 楞 角。(2)(མཚན) སྐོང་སྐོང་རབ་རྒྱས་པ། 无楞。圆形的异名。

རྒྱངས་ཤེས་ དབོད་ ཚམ་ གཏམ། གསང་ ཐག་ རྟེངས་ཤའི་སྐྱབས་དབོན་རྣམ་གསུམ་དེ། དང་པོ་ རྒྱང་པོ་ཆེ་ཤཀྱ་འབྱུང་གནས་ཏེ། ཁོང་གིས་བསྟན་པ་ཕྱི་དར་ལ་ རབ་ཀྱང་ ཀྱི་ བསྟན་ པའི་ རྟ་བ་བཙུགས། གཉིས་པ་རྒྱང་ཚུང་ཤེས་རབ་གྲུབ་ པའམ་བའི་གཤེགས་ནུ་ བོ་ པས་ ཐལ་ ག་ བསྒྲུབས། གསུམ་པ་རྗེ་སྐྱོ་ཕུག་པ་ཆེན་པོ་ཤཀྱ་ ཤེང་ གིས་ ལོ་ འབྱས་ཀྱས་པར་ མཇད་ པ་ ཡིན་ ནོ། 宿氏祖孙三代。宁玛派三位大师：第一， 大宿释迦穷乃，于西藏佛教后宏期中，填旧译佛典之本；第二，小宿协绕札巴或称善逝嘉卧巴， 培旧译佛典之支；第三，卓普巴释迦狮子，增长旧译佛典之成果。

རྒྱངས་ཙམ། ཕྱོགས་ཙམ་དང་ཆ་ཙམ། 稍微，少许，约略：མང་པོ་ གོད་མེ་དགོས་ པར་ རྒྱང་ ཙམ་ ཀྱིས་ གོ་པ། 不必多说，只需稍微一提，便能领会。རྒྱང་ཙམ་ རྟོགས་ པ། 一知半解。དོན་ སྡེང་ རྒྱང་ ཙམ་སྡུད་པ། 摘要。

རྒྱངས་འཚོགས། ལོགས་ སུ་ འཛོམས་པ། 另外召集，单独召开会议：ཚོགས་ ཆུང་ རྒྱང་ འཚོགས་ ཀྱིས་ གྲོས་སྡུར་ཕྱེད་པ། 小组另行开会讨论。

རྒྱངས་ཁྱེ། དོན་དག་ ལོགས་ སུ་ ཟླ་ པ། 另外述说；དགོངས་སྐོར་ སྟུན་ ཞེང་ རྒྱང་ ཁྱེ་ ཕྱེད་པ། 另行请示。

རྒྱངས་ཁྱགས། ལོགས་ སུ་ འཛུལ་པ། 旁坐，列席；འཕྲལ་ཙེད་ ཀྱི་ མི་ སུ་ གཞན་ རྣམས་ ཚོགས་ འདུར་ རྒྱང་ ཁྱགས་ ཕྱེད་པ། 其他有关人员列席会议。

རྒྱངས་འཁྱགས། རྒྱང་ དུ་ སྡོད་ པ། 退休，卸任，旁坐，列席。

རྒྱངས་ཁེ། ཆག་ རྒྱང་ ཕྱིས་ ཁ་ གཏོང་ བའམ། ཀོ་ རྒྱུ་ ཅན་ བཤད་ པ། 讽刺，嘲笑；ཁྱལ་ དགོད་ རྒྱང་ ཁ། 嘲笑讥讽。རྒྱང་ ཁའི་ གཏམ། 风凉话。རྒྱང་ ཁ་ ངན་ སྨས། 讽刺挖苦。རྒྱང་ ཁའི་ རི་ མོ། 讽刺画。

རྒྱངས་ཤིག མ་ ཡིག་ གི་ ལོག་ སུ་ ཁོད་ པའི་ ཁ་ སྐོང་

ཨི་ཀ། 附件，附言，说明。

ཟུར་ཕྱག་རྒྱ། ཟུར་ མཁར་ མཐའ་ རྟིད་ རྩེ་ རྩེའི་དགོངས་པཁེད་ལྟར་ཆུད་ཀྱི་བཤད་ཐྲྭས་དང་། ཟླག་ཀྱི་ངོས་འཛིན་སོགས་ཟྭལ་ནུས་ མ་ ཐུམས་ པ་ འཛིན་ མཁན་ཀྱི་བཅུད་འཛིན་སྤྱི་ལའོ། 宿喀派。按照宿喀·娘尼多吉的见解对《医学四续》进行解释和对药物进行识别的一派藏医学家。

ཟུར་ཕྱག་ཆབ་འབྲིན། ཟུར་མཁར་བའི་ཕྱག་ཀྱི་ཕྱས་ཀྱི་དྲི་ཆུ་ འཁྱག་ པ་ ཁྱེར་ འབྲེན་ པའི་ སྐྱ་ ཐབས་ཁྱེད། 豆科的药用植物名。高山大黄之一种。

ཟུར་ཕྱག་ཆུ་ཁྱེ། ཟུར་མཁར་བའི་ཕྱག་ཀྱི་ཐབས་ཆུ་ཁྱེ། 次大黄之一种。

ཟུར་ཕྱག་སྐྱེ་བ། ཟུར་མཁར་བའི་ཕྱག་ཀྱི་ཐབས་སྐྱེ་བའི་རིགས་ཤིག 党参之一种。

ཟུར་ཕྱག་བོང་དཀར། ཟུར་མཁར་ བའི་ཕྱུར་ ཀྱི་བོང་ང་དཀར་བའི་ རིགས་ ཤིག 船形乌头之一种。

ཟུར་བཤད། (1)སྐིང་རམ་ལོགས་སུ་བཤད་པ། 私下言谈，另外交谈。(2)ཚོར་ ཀྱི་ འགྲེལ་ བཤད། 附言。

ཟུར་ཚོང་ཁྱལ་ལེན། ཟུར་དུ་བཏང་ བའི་ དངོས་ པོ་ དེ་ ཁྱེས་ལེན་དགོས་ཟེར་བའི་དོན། 附件点收。旧时公文用语。

ཟུར་གསུམ། (1) དབྱིབས་ ཟུར་ གསུམ་ ལྟེ་ ཀྱི་ གཟེང་། 三角形凿刀。(2)གྲུ་ གསུམ། 三角：མགོ་རུས་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མ་ཞིག་ན། ཀ་ཟུར་ གསུམ་ཀྱི་གཏམ་ལ་འཛད་པ་མེད། 圆颅顶上骨未破，三角口中话不完。意谓只要不死就要讲话。

ཟུར་གསུམ་མ། དབྱིབས་ གྱ་ གསུམ་ ཅན། 三角形。

ཟུར་གསོས། ཟོག་ས་ སྐྱོད་བའི་ གསོལ་རས། 额外奖赐物品。

ཟུལ་ཕྱིས། རིམ་ཕྱེས་ཟམ་གྱེས། 逐渐，慢慢地。

རྩེ། 名词。(1)རྩེའམ་མཐའ། 顶端，边缘：རིའི་རྩེ། 山梁。བག་གཡང་ཆེ་རྩེ་ནས་རྟའི་ཀ་བསྒྱག་ས་ཡ། 悬崖勒马。(2)རྒྱུ། 缘，近因：ཀ་མཚན་རྩེ། 诉讼近因。(3)རྩེག་མ། 鬃，鬣。兽颈上的长毛。

རྩེ་ཁ། རིའི་ཟླང་རྭད། 山脊，山岭：རི་བོ་མཐོན་པོའི་རྩེ་ཁ་ནས་བལྟས་ན་མཐོང་རྒྱ་ཆེ། 高岭凭眺，视野广阔。

རྩེ་ཁེབས། ཐུ་དུས་བོད་ཀྱི་ཐུབ་ཆེན་མེ་ཆེན་ སོགས་ཀྱི་རྟའི་རྩེ་བ་གཡོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། 马鬃罩。旧时，西藏上层喇嘛和贵族所乘马颈上遮盖的罩子。

རྩེ་ཁྲག 鸡冠血。

རྩེ་ཐྲོག། (1)རྩེ་བ་དང་ཐྲོག། 兽鬃和鸟翻。(2)རྒྱ་ཁྱེའི་རྩེ་ཐྲོག། 鸡冠形帽子的顶缀。

རྩེ་རྩོག ཁ་དེལ་ཀྱི་རྒེའི་རྩེ་བའམ་རྩོག་མ། 马鬣，骡鬣。骡马颈上的长毛。

རྩེ་ཆེན་དགོན། རྩེ་དགེ་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རྒྱུད་ཁམས་རྩོགས་ཆེན་དགོན་ཀྱི་ཉེ་འདབས་ཀྱི་རྫོང་མའི་དགོན་ཆེན་ཞིག 色庆寺。金沙江东德格县竹庆附近一宁玛派古寺名。

རྩེ་མཇུག རྩོག་མ་ དང་ ཤ་ མའི་ བསྡུས་ མིང་། 鬃尾。鬃毛和尾毛：ཁ་དེལ་ཀྱི་ རྩེ་མཇུག་ གཞུར། 割去骡马的鬃和尾。

རྩེ་རྩུབ། རྒྱ་མ་གྱང་བའི་རྩེ། 短鬃。剪齐了的马鬃。

རྩེ་ཙིག (1)བྱ་དའི་མགོའི་ཀ་འགྱུ། 鸡冠。鸡头顶上的肉冠。(2)སྐྱོ་ཕྱགས་ཀྱི་ནང་རྫི་བ། 锁簧。锁内弹簧：སྐྱོ་ཕྱགས་ཀྱི་རྩེ་ཟིག་བཅོན་པ། 锁簧牢实。(3)(རྫིང) 1.བདུན་པ། 呈献。2.གཤེར་པོ། 聪明人，伶俐人。

རྩེ་བ། 名词。(1)རྩེག་མ། 鬃，鬣，肉冠。兽颈上的长毛；禽顶上的肉冠：རྟའི་རྩེ། 马鬃。ཕག་རྩེ། 猪鬃。དེ་ཙའི་རྩེ་བ། 鸡冠。(2)རེ་རྟག་གི་

ཀེ་སར། 花蕊，花须；ཨད་མའི་རྩེ་བ། 莲蕊。

རྩེ་འབྲི། རྩེཌ་འབྲུ་དང་འདྲ།

རྩེ་མོ། རྩེ་མོང་དང་འདྲ།

རྩེ་མོང་། སེམས་ཅན་གཟུགས་མོ། 刺猬。

རྩེ་ཚ། རྩེ་ཏོ་དང་འདྲ།

རྩེ་ཚའི་སྐྱབ་ཁུ། རྩེ་ཚའི་ཀ་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་ཁུ། 硫酸。

རྩེ་ཚུ། ལན་ཚྭའི་རིགས་ཤེལ་སྟེ། རང་ལན་ཚ། ཁུ་རྩེས་རྒྱན། ནུས་པས་རྡོ་སྐྱན་དང་། ཕྱང་བའི་རྐྱེན། མ་ཁྲ་བའི་ནད་ནུས་པར་ཁྲབ་བའི་ཤེད། 芒硝，火硝，硝石。药用硫酸纳矿石。味咸，性温，功能消症瘕、膀胱结石及治不消化症。

རྩེ་གཞུག རྟ་རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་རྩོག་ཚ་དང་ངོ་མ། 鬃尾。兽的颈上和尾上生长的长毛。

རྩེ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་སྣ་རྩེང་ཁོངས་མོན་ཀུལ་དུ་ཡོད། 色拉，西山口。在西藏自治区错那县属门隅地区。

རྩེ་ལངས་ཚ། (1)རྟ་རྒྱལ་ཀྱི་རྩེ་བའི་སྐྲ་ལངས་པ། 鬃毛耸动。骡马鬣毛竖立。(2)ཁ་མཆུ་སོགས་ཀྱི་རྩྭད་ལངས་པ། 出现争端，发生争吵的事由。

རྩེག་པ། སྐྱ་མདོག་དམར་པོ་ཞེག 形容词。淡黄色。专指骝马毛色；རྟ་འོལ་བ་དང་རེག་པ། 黑马和淡黄色马。

རྩེགས་ཚ། ❶(ཐུལ) ལྷུང་བ། 坠落，遗失；ཡིག་རིགས་བོང་རེགས་སུ་མ་སོང་བ། 文件没有散失。❷རྙིང་པ། 形容词。陈旧，破旧；གོས་ཐུལ་རེགས་པ། 破旧衣服。

རྩེགས་མ། གཞེགས་མའང་རེར། ཆུའི་ཁེགས་བའམ་ཆུ་དུལ། 名词。微粒，细屑，微尘；ཆུ་ཁེགས་ཀྱི་རེགས་མ། 微细的水滴。ཆར་བའི་རེའུ་མ། 小雨点。ཆུ་གོང་ཆར་མ་འཁོར་ཁྱེས་རེགས་མ་མང་དུ་འཐོན་པ། 洒水车散出大量水粒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་ཁེགས་དང་། ཆུའི་རེགས་མ། ཁེགས་པ་བཅས་སོ།

རྩེགས་མ་རྣག་ཚོ། (ཟངས) རྣས་ཀྱི་ངོ་འགྲུགས་ཤེད་སྐྲོད་ཁྱེས་ཀྱི་རྒྱ་བག་ཅིག 黑色微粒。一种调味品的异名。

རྩེགས་མ་གཡོ་རྒྱུད། (ཟངས) སྐྲན་པི་པི་ལེང་། 散动微粒。举拨的异名。

རྩེགས་མའི་ལྟེ། (ཟངས) འཁོར་ཆུ། 水滴中心。漩涡的异名。

རྩེད། འཇེད་པའི་སྐྱལ་ཚིག

རྩེད་ལངས། (ཐུལ) སེན་ཆ་ཤོགས་པའམ་སེན་སྐྱི་ཤོགས་པ། 倒刺。指甲根皮肤皴裂形成的皮刺；སེན་རེད་ལངས་པ། 手指起了倒刺。

རྩེཌ། རྩེ་པ་ཆུང་ངུ། 名词。小桶。

རྩེཌ་འབྲི། མེ་ཏོག་འདབ་མའི་དབྱུས་ཀྱི་ཀེ་སར་རམ་ཟོང་བྱ། 名词。花蕊，子房。

རྩེཌ་འབྲི་ཅན། (ཟངས) པད་མ། 具蕊。莲花的异名。

རྩེར། ❶རོད་ཀྱི་རེར་མདངས། 名词。辐射线；རོད་རེར། 光线。ཉི་རེར། 日光。ཆུ་རེར། 雨点。ཚ་རེར། 辐射热。❷མེ་འདོད་པ་དང་། མ་རངས་པའི་ཚིག་ཀུགས་སྐྱོན་ཅིག་ཡོད་ཅིག 号称，据说，所谓，云云。表示不承认和不赞同的一种语助词，ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་རྟགས་ཀན་པའོ་ཞེས་གྱུར་རེར། 所谓"诸法自体实有"。དེ་སྐད་རེར། 如是云云。སྐབས་དེར་འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཞིང་ལས་ནས་བྱེད་པའི་སྐྱལ་དང་ཞིང་། བཙོད་ནས་ཀྱི་མཐུ་ལས་དཔལ་ཟངས་ལྷགས་ཁང་ཐོན་རེར། 据说当时，耕作之制已经盛行，并且由于福德之力还出现了银、铜、铁。

རྩེར་སྐད། (1)རེས་གཏན་མེད་པའི་དོན། 云云，号称。引用别人的话，自己不肯定其是非者，འབྱུང་ཁྲངས་ཀུན་ཡིན་འདུལ་ཞིང་ཁྱུང་། གཏེན་

པ་རྒྱང་ཁིན་རྩོག་གཅས་མང། འཕྲལ་དུ་འཚུབས་ཀྱང་ཕྱགས་མེ་རྒྱུན། ཞེར་སྐད། 龙是祸根鹏能制，疾风针对解法多，暂时凶险终无妨，云云。(2)གཞན་ཀྱི་སྐད་ཅ་ལ་རྩང་རད་རྒར་ཁའི་ཚིག 所谓。不满意别人的话，加以讽刺着。

ཞེར་དཀྱུ་ཚིག ཞེར་ཚད་ཐམས་ཅད། 凡其所说，所说一切。

ཞེར་སྒྲོས། སོད་སྤེལ་ལས་ཞེར་རྒྱུན། 说法，语气，腔调，传说，云云：དེ་ཤུ་བྱའི་ཞེར་ སྒྲོས་ གཏན་ནས་མེད། 绝对没有这种说法。སྨིར་གཏམ་ཚང་མ་རང་གར་ཀྱི་ཞེར་སྒྲོས་ལས་མེ་བའིད། 一切流言，都是随意传说，不会真实。སྒྲུང་གཏམ་ཞེར་སྒྲོས། 传说故事。ཞེར་སྒྲོས་ཐུན་བར་ཆ་བཞག་པ། 听信传说。ཞེར་སྒྲོས་ཙམ་ལས་མེད། 只是传说。

ཞེར་ཕྱི་དགོས། སོད་ཅི་དགོས་དེ་མེ་དགོས་ ཞེར་ བའིད་དོན། 何况，何须说，且不说。

ཞེར་དྲག སྐར་དྲག་ཀྱི་ནང་ཚན་ཉི་མའི་ ཞེར་ལ་དུ་ ཐུས་ནས་བསྒྲུབ་བའི་དྲག་ཅིག 光毒。化合毒之一种，以日光为媒介所致毒。

ཞེར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) རྗོད་པ། 说，讲：སྐད་ ཆ་དེ་ལྟ་ ཞེར་བའི་དོན་གང་ཡིན། 为什么那样说。ཅི་ཞེར་བ་ལ་ཉན། 说什么便听什么。 ཞེར་ ཚད་བའིད་མེན། བཙོ་ཚད་ཀ་མེན། 别人讲的不全是实话，锅里煮的都是肉类。 ལུག་མ་གསོད་ ཐབ་མས་ཞེར། ཀ་ཁྱེད་ཤོག་ཐབ་ མས་ཞེར། "莫杀羊"是喇嘛说的，"拿肉来"也是喇嘛说的。意谓言行不一。ཞེར་ས་བྱ་མོ་ལ་ཞེར། ཚིག་ས་མནའ་མ་ལ་ཚིག 数说女儿，刺伤媳妇。喻指桑骂槐。❷དེས་ གཟུང་ཀྱི་སྒྲ། 指定词之一：ཁམ་བྱ་ཞེར་བ་ཅ་ ཅང་མངར་མོ་ཞིག་ཡོད། 杏子是很甜的。

ཞེར་མ། 名词。(1)ཞེགས་མ། 微细点滴：རླུའི་ ཞེར་མ། 水点，水滴。(2)རླུང་། 风：ཞེར་མ་ རླུང་དང་མཉམ་འགྲོ་ཡིན། 与风同行。喻其迅速。

ཞེར་ཙོ། 名词。(1) སེམས་ ཅན་ གཟུགས་ མོའམ་ སྐང་། 刺猬。(2)བྱ་ཕྱ་གྱེད། 戴胜鸟。

ཞེར་ཏིགས། གོད་སྤེལ་ལས་ཞེར་རྒྱུན། 说法。说话方式，གཞན་ཀྱི་ཞེར་རིགས་བདེན་མིན་སུ་ཚོགས་ འདུག 别人的说法有真有假。

ཞེར་ཏིས། བོད་ཞེར་ཤུ་བྱའི་རི་མོ། 辐射线条。象征放光的曲直画线。

ཞེར་ཐོ། (1)མ་ དངས་ བའི་ ཚིག་ སྡེ། གཞན་ ཀྱི་ འདོད་བའམ་ཞེར་རྟུལ་ལ་ རྒྱུ་ ཟའི་ ཚིག 所谓，据说。表示不同意或讽刺对方的说法：ཕྱི་རོལ་ བས་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་དངོས་པོ་ ཐམས་ ཅད་ ལྷ་ ཚངས་ བས་བསྐྲུན་བའོ་ཞེས་ཞེར་ཐོ། 据外道说："世间的一切物质是梵天创造的。" དེ་འདྲ་ཞེར་ ཐོ་ ཙམ་ཁོས་བ་ལས་ཁྱངས་བཙན་བ་ཞེག་མ་རྟེད། 只听到那样的传说，未得可靠的根据。(2)བཀད་ བ་ཙམ། 说说，口上讲讲：ཁ་ནས་ཞེར་ཐོ་ ཙམ་ མིན་ བར་ལག་ལེན་བསྟར་དགོས། 不仅口头说说，还应该实行。

ཞེར་ཐྲིལ། བཀད་ སྒྲོས། 说法。讲说的方法：སྔར་ཀྱི་ཞེར་སྒྲོས་ལ་དེ་ལྟར་འདུག 从前有如此的说法。

ཟཱི། ❶ཁ་དད་བར་འཇུག་བའི་ཁ་བའི་སྐལ་ཆེ། ❷(རྟེད) ཁམས་དང་ངང་བཞེན། 体质，性情。

ཟུར་ཆགས། ཟུར་ཀེ། 乳桶脂。

ཟུར་ཆུན། ཟུར་ཆུན་འཁོར་ཐའི་བསྡུས་ཚིག

ཟུར་ཆུན་བཁོར་ཐེ། ས་མཐོ་ ས་ ཆུ་ རྒྱུན་ འདེན་ བའི་འཕྲལ་འཁོར་ཀྱི་ཤིང་། 筒车。从河下引水至高处的自转水车。

ཟུར་ཆུན་འཁྲིད་ཐེ། ཆུ་ཁྱེན་ལ་འདེན་ཅེད་ཀྱི་འཁོར་ ཐེ། 筒车，筒车辋。从低处引水至高处的自转水车外围的圆轮。

ཇོ་ཆུན་སྐྱེད་མོ། རོ་ཆུན་འཐུད་མོ་དང་འདྲ།

ཇོ་བོན་ནས་མཆི། (རྟེང) མནའ་བསྐུལ། 发誓，盟誓。

ཇུ་དོར། ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་བའི་ཡུལ་ཕྱོགས་གཞི་བདག་གི་གཙོ་བོའམ་ཐུགས་ཆེ་གོས། 地祇。保佑一方的主要土地神。

ཇུ་མདོག ལུས་ཀྱི་གཟི་མདངས། 体格，体质；ལུས་ཀྱི་རྩ་མདོག་ཆུས་པ། 体格健壮。ཇུ་མདོག་བདེ་བ། 身体轻快。

ཇུ་མདོག་ཙང་བ། (1)ཁམས་བདེ་ཞིང་ལས་ སྡུངས་པ། 健康，身体轻快。(2)བཞིན་མདངས་ཁསལ་བ། 容光焕发。(3)བརྩོན་འགྲུས་ཅན། 勤勉不懈者。

ཇུ་བ། 名词。(1)འཇལ་ཆེད་ཤིང་སྟེགས། 量筒。作量具的木筒：མདའ་ཇུ། 线筒。桶形小量具。(2)བོ་ཞོ་སྐུག་པ་སོགས་ཀྱི་སྟུད་ཚིག 桶形容器：བོ་ཇུ། 乳桶。གྲུག་ཇུ། 粥桶。

ཇུ་བའི་སྐྱག་དཀྲིས། ཇུ་བའི་སྟུད་དཀྲི་ཁྲེད་ལྟུག་གིས་ 树枝桶箍。用树枝作成的木桶箍。

ཇུ་མར། ཇུ་བའི་ནང་དུ་ཚགས་བའི་སྦྲིས་མ། 乳桶酥。盛乳汁、酸酪等木桶内，日久结积的酥油。

ཇུ་མོ། ལུག་རིང་སྐྱུད་བའི་ནོ་ཞོ་ཟླུག་སྟུད་ཅིང་ཇའི་ནང་ལ་ཚགས་བའི་མར་དང་ནོ་ སྦྲིས། 名词。桶口酥。挤乳木桶经过长期使用后，桶内及桶口盖上结成的固体油脂。

ཇུ་བཟང་། གཤེས་ཀ་བཟང་བོ། 性情善良。

ཇོ་རིས། (1)ཐུག་རྡས་ཁྲད་བར་བ་ཞིག 胭脂。涂面用脂粉。(2)མཁྲང་ཚོས་སོགས་ལ་བསྐུས་བའི་རེ་མོ། 涂在脸上的脂粉痕。

ཇུ་ལག ཟངས་རྟ་ཤིང་སོགས་ལས་བཇོས་བའི་ནོ་ཞོ་ཐག་པ་སོགས་ཀྱི་སྟུད་ཚིག 木桶，金属桶。

ཇུ་ཤེ། ཇུ་བའི་ནང་ཐུག་མ་སིལ་བ་བསྐོང་ཏེ་བཞག་བར་ནོ་མ་ཟྲུགས་ཏེ་ ཚགས་བའི་ བཟུང་ཁྲན་ཀྱི་རྩི་ཞིག 乳桶脂。乳桶久用后，内壁及柳条圈上残留的酥状物。

ཇོག 名词。(1)བཙོང་བྱའི་རྫས། 商品，货物；ཚོང་ཇོག 商品。དངོས་ཇོག 货物。ཇོག་གོང་། 货价。ཇོག་སྒམ། 货柜。ཇོག་མངགས་གནོ་ཆུ། 订货合同。ཇོག་གོང་རྒྱང་ན་ཆུ་སྐུས་ཞེང་བའི་རྒྱགས། 价钱便宜没好货。ཇོག་ལེགས་གོང་ཁེ། 物美价廉。(2)རྩོ་ཕྱུགས། 家畜，牲畜；ཇོག་གི་ཚོས་གཞི་ཕྱི་ནས་མཐོང་། དཀྲ་བའི་ཁོག་རྟགས་ཁོག་ན་ཙིད། 牲畜的颜色看得见，敌人的诡计藏心中。(3)གཡོ་སྐྱེ། 狡狯，虚假；ཇོག་ཅེན་ཆིས་ཆུ་ཟ་བ། 骗子骗财。

ཇོག་ཁྲལ། (1)ཚོང་ཇོག་ལ་འཇོལ་བའི་ཁྲལ། 货物税。(2)ཕྱུགས་རྩིགས་ལ་འཇོལ་བའི་ཁྲལ། 家畜税。

ཇོག་སྒྲོམ། དངོས་ཇོག་འཇུག་སའི་སྒྲོམ། 货架。

ཇོག་སྐྱེགས། མ་ཟིན་པའམ་ཚད་མེ་ཐོགས་པའི་ཇོག་རྫ། 滞销商品，废品。

ཇོག་སྐྱོང་། གཡོ་རྫུའི་གཏམ་སྟོང་། 谎话，假话。诡诈之言。

ཇོག་ཚང་། དངོས་ཇོག་གི་རིན་ཐང་། 物价。货物的价格；ཇོག་ཐང་བཏུན་གནས། 物价稳定。

ཇོག་ཟེར། དངོས་རྩིར་ཆུ་ཐོ་ཡིག 货单。

ཇོག་བདག (1)ཚོང་ཇོག་གི་བདག་པོ། 商主，商店老板。(2)ཕྱུགས་ཇོག་གི་བདག་པོ། 牛主，家畜主人。(3)(ཞྭལ) བལ་པའི་ཚོང་པ། 尼泊尔商人。

ཇོག་ཅོ། གཡོ་ཁམ་མཁན་ཅམ་ཇལ་མ། 名词。骗子，伪君子，狡诈之徒。དམ་པ་མི་བྱེད་ཇོག་པོ་བྱེད་བའི་དུས། ཇོག་པོ་ཐལ་ཆེར་མཁས་བའི་ཁྱལ་དུ་བཞག 君子窘困小人得势时，狡诈之徒多视

为贤者。

ཐོག་ཙམ་ཁྱི་དཀྲིག་མཁན། གཡོ་སྒྱུ་མི་གཞན་ལ་ཕྱིང་འདྲེག་ཆོང་བ་ཡིའི་དབེ། 惹狗的骗子。喻采用欺骗伎俩，煽惑人心者。

ཐོག་ལྟས། དངོས་པོའི་ཆུ་དག་བཟང་ངན། 商品质量：ཐོག་ལྟས་ཞིབ་དཔྱོད། 商品检验。

ཐོག་མ། 名词。(1)གཡོ་སྒྱུ་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱད་མེད། 性情狡诈的女子。(2)རྟེན་དམ་གཡོ་སྒྱུའི་མིང་། 谄谀，狡诈，虚伪。

ཐོག་མོ། གཡོ་ཁམ་ཅན་གྱི་མི་མོ། 名词。女骗子。

ཐོག་རྩུ། ཐོག་རྩུན་དང་འདྲ།

ཐོག་རྫུན། མ་ཡིན་ཡིན་ཀྱལ་ཅིའམ་ཐུལ་འཆོས། 装假，伴装，冒充：ཐོག་རྫུན་མཁས་པར་འཁྱལ་བ་དེ། ར་གན་གཞེར་དུ་འཁྱལ་བ་ཡིན། 误把冒牌当行家，犹如视铜为真金。

ཐོག་བརྫུལ། ཚང་ཐོག་བརྫུལ་མ། 假商品，假货物。

ཐོག་ཏོན། དངོས་ཐོག་གི་རིན་གང་། 货价，货款。

ཐོག་རྙེ། མ་བྱིན་པའམ་མཁོ་མེད་ཀྱི་དངོས་ཐོག 滞销货品，废物。

ཐོང་། དངོས་པོའམ་ཚང་ཐོག 名词。商品，货物，实物；སྨད་མེན་ཐོང་ཐོག་ནས་རྩིས་ཆུག་པ། 不用现金，用实物计算。ཐོང་དུ་བྱེད་པ། 当作货物处理。ཐོང་དུ་མི་བྱེད་པ། 不当作货物处理。

ཐོང་ཁེལ། ཚང་ཐོག་གི་ཁྲལ། 货物税。

ཐོང་ཁོལ་འཚོ་བ། (ཟླངས) ཚང་པ། 经商为生。商人的异名。

ཐོང་འཕྲིམས་གྲོས། (ཟླངས) ཚང་ འདུས་སམ་ཁྲིམ་ར། 商品摆设处。市场、商场的异名。

ཐོང་ཚུ། (ཐ) གནའ་རབས་ཀྱི་ས་མིང་། དེང་སང་མེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྒྱང་འཕན་ས་ཁྲལ། 松州。在四川省松潘一带。

ཐོང་ཚུ། (ཐ) ཐོང་རྩ་དང་འདྲ།

ཐོང་མཆོག (ཟངས) གསེར། 上等货品。金，黄金的异名。

ཐོང་ཀུས། ཚང་ཐོག་དོ་བ། 商品驮子，货物捆子。

ཐོང་པ། ཚང་པ། 名词。商人。

ཐོང་ཁ་བཏོན། ཚང་དཔོན། 商主，老板。

ཐོང་ཙོང་པ། ཚང་པ། 商人。

ཐོང་ཚོག ཚང་རྫས། 商品，货物。

ཐོན། 名词。(1)(ཐ) རྩེས་ཀྱི་ཐུང་ཁའི་ནང་གསེས་ཤེག 巽卦。八卦之一。(2)དོགས་པ། 小心，谨慎，防备，警惕：བཀག་ཐེན། 提防。མེ་ཐེན། 防火。ཆུ་ཐེན། 防水。ལབ་ལྷགས་མཁས་ན་ཀུ་ཡི་ཐེན། ཚུ་ལྷགས་མཁས་ན་ཀང་པའི་ཐེན། 娴于言者谨其口，长于走者慎其足。ཟ་དུས་མིད་པ་འགག་ཆུང་ཐེན། འཚོ་དུས་ཀང་འདྲེད་ཤོར་ཆུང་ཐེན། 吃饭防噎，走路防跌。

ཐོན་ཐྲལས། དོགས་ཐེན་ཅྱེད་པའི་ཐྲལས་ སམ་སྐྱ་ཤོན། 防备，小心，警惕：ཆུ་མ་ཤོར་ཚོང་དགས་ཆུག་ཀྱི་ ཐེན་ ཐྲལས་ ཅྱེད་ དགོས། 洪汛未来，事先筑堤。

ཐོན་པ། ལྷམ་ཀྱི་ཅྱེ་ཐྲག་ཐོམ་པ། 名词。藏靴。棉毛织物所缝藏式长统鞋。

ཐོན་ཁམ། (ཐ) རྩེས་གཞོང་སྐྱ་རྩེས་ཆུག་ ཅྱེད་ ཀྱི་ ཁེ་དུད་ཅིག 算盘。

ཐོན་ཅྱེད་པ། (1)དོགས་པ་ཅྱེད་པ། 提防，谨慎：དགྲ་ཆུན་ཀྱི་ཐེན་ཅྱེད་པ། 防敌防盗。(2)འཇིམ་པག་ཅྱེད་པ། 禁忌，避免：འགོ་ནད་ འགོ་ པར་ཐེན་ཅྱེད་པ། 避免疾病传染。རྟེན་ཁར་ཁྱང་པར་ཐེན་ཅྱེད་མི་དགོས་པ། 不怕陷入危险境地。

ཐོན་མེད། དོགས་ པ་ མེད་ པ། 不疑，不顾虑：ཁྱིམ་མཆེས་ལ་མེ་ཤོར་ན་ཐེན་ མེད་དུ་སྡོད་ ཐབས་ག་ལ་ཡོད། 邻家失火，岂能坐视不顾？

ཐོན་ཁྱོང་། (ཕྱི) རླུང་ཁྱོན་ནང་འབྱུང་ཁམས་ཁྱོང་། 巽为风。八卦的释义。

ཐོབ། (རྟེང) གཡེ་སྐྱུའམ་རྫུན། 欺诳，虚伪；ལྷ་མཐོང་འདྲི་མཐོང་གི་ཐབ་རྫུན་བཤད་པ། 见神见鬼，说谎骗人。

ཐུམ། 名词。(1)སྣོད་ཁྱད། 桶：རྩྭ་ཐུམ། 糌粑桶。ཆུ་ཐུམ། 水桶。འོ་ཐུམ། 乳桶。ཤིང་ཐུམ། 木桶。(2)ཁོག་པ་དང་གཞེབ་པའམ་ཁྲོད། 内部，中间：རི་ཐུམ། 山中。སྤྲིན་པའི་ཐུམ། 云中。རི་བའི་ཐུམ་ནས་འཁབ་པའི་ཆུ། 山中流出瀑布水。(3)རྩེ་མོའམ་སྐྱང་། 尖，顶，上：རི་བའི་ཐུམ་དུ་འགྲོ། 往山顶去。

ཐུམ་ཁྱོག། ཅི་བཀོད་དང་བར་གཞེང་གི་སྐྱོན་ཆ། 差错，脱落，不衔接：བྱང་ཞང་གི་རྩིས་ལ་ཐུམ་སྐྱོན་ཆེར་མེད་པ། 收支帐项，差错不大。

ཐུམ་བསྒྲིལ། བར་ཚེར་དུ་སྐྱོད་བསྐྱུར་བཏང་བའམ་བཞག་པ། 弃置不理，无人过问：བར་ཁྲག་ཀྱེར་དཀྱིལ་ཀྱིལ་ཐུམ་བསྐྱུར་བཞག་པ། 东推西诿，弃置不理。

ཐུམ་ཁོག ཐུམ་ནང་གི་སྟོང་ཆ། 桶腔。木桶等中空部分。

ཐུམ་མགོ། (ཕྱི) ལྟམ་ཐུམ་བའི་ མཁོ་ཁུང་བའི་མིང་། 藏靴尖。

ཐུམ་རྡེ། ཐྲག་གཅིག་ཀར་རྡུང་དུ་རྟུང་བའི་ཐུམ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རྡེ། 腰鼓。可同时从两面敲打的桶形鼓。

ཐུམ་འཇོག ཉེས་སྐྱོན་ཀྱི་ ཡན་ དུབས་ དང་ གནང་འཇོག་ པ། 放任不管，护短，包庇：རང་ གིས་ ཐུམ་འཇོག 放任自流。ཉེས་ཅན་ལ་ཆད་པ་མི་གཙོད་པར་ཐུམ་འཇོག་ཉེད་མི་རུང་། 对犯人应该加以惩治，不可放任不管。

ཐུམ་མཁྲིལ། སྐྱད་པས་བཅོམས་པའི་ ལྟམ་ མཁྲིལ། 藏靴底。用粗线纳成的藏靴底子。

ཐུམ་པ། ཐོན་པ་དང་འདྲ།

ཐུམ་ཕྱི། འོ་སྟོད་ཐུམ་ནང་དུ་ཡུན་རིང་ཆགས་པའི་ཉེ་ཤ་ཐུ་ཤེལ་ཆགས་པ་ མཁའ་དང་དོན་གཅིག 乳桶脂。挤乳桶久用后木桶内壁及其木枝圈上结成的酥油状物。

ཐུམ་ལྷུས། བར་ཐུམ་དུ་ལུས་པའམ། བར་གཞེང་དུ་ འཆམས་ པ། 欠缺，脱落，遗漏：སྡེ་ པའི་ སྐྱོད་དངོས་ཚང་མ་ཐུམ་ལུས་ཤེད་ པ་ཅིས་ སྐྱོད་ཀྱང་ པ། 移交公物，全无遗漏。

ཐུམ་ལྟམ། བོད་ལྟམ་སྟམ་བུའི་ཡུ་ ཅན། 藏靴。长统藏式靴子。

ཐུམ་ལྟམ་མཐིལ་གཅིག་མ། བོད་ཀྱི་ སྐྱེས་ པའི་ ལྟམ་ཀྱི་ཅྱེ་བག་ཅིག 单底藏靴。藏族男子所着绣花长统靴。

ཐུར། 名词。(1)མཐུ། 咒力，咒语。宗教徒认为有神力的一种语句：སྔགས་ཐུར། 咒语。ཀཾར་ ཐུར། 朵马咒。མདའ་ཐུར། 箭咒。དམག་ཐུར། 军咒。ཙུང་མ་ཐུར། 芥子咒。མཆོ་ཐུར། 麻黄咒。(2)སྐྱེ་ཁང་གི་ཁྱད་པར། 轻重，分量：ཡིག་ཐུར་ཁང་པ། 文字简练。ལུས་ཐུར་ སྐྱེ་ པོ། 身体轻便伶俐。ལུས་ཐུར་ལྡེ་ པོ། 身体笨重。

ཐུར་ཁ། ཀཾར་ཐུར་ འཕེན་ པའི་ ཐྲག་མས། 放咒方向。宗教徒抛掷除祟朵马的方向。

ཐུར་བ། ཙེ་ སྐྲན་ ཞེག 盐味草。禾本科，药用植物名。

ཐུར་བཟློག་པ། ཀཾདོན་ བཀོ་ཀས་ ལ་ ཀཾར་ ཐུར་ ཕྱག་པ། 放咒。宗教徒在某一物体上诵咒，然后向一定方向抛出以驱策鬼神诅咒敌人。

ཐུར་བ། རྩྭ་ སོག་ས་ ཅི་ དུག་ ལུག་ ཀྱི་ ལ་ ཀ་ ཆེ་ ག 名词。镰刀。刈割谷物的农具：རྩྭ་ ཇ་ བའི་ ཐུར་ བ། 割草的镰刀。མིང་ གི་ རྩལ་ ཀྱང་ ལ་ ཇ་ ཅི་ དང་ ཀཾདོན་ ཅི་ ཅི་ ཅི།

ཟིར་ཀྱི། རྟ་ཤིང་རྡེ་ཅིད་ཀྱི་ཐོར་བ་ཆུང་ངུ། 名词。小镰刀。

ཟིར་མ། བཀྲ་ཤིས་ཤིང་རྟེན་འབྱིལ་བཟང་བའི་ཚིག 名词。吉祥词：མདའ་དང་བཟུང་ནས་ཐོར་ མའི་ རྒྱ་དཀྱངས་ལེན། 手擎箭旗，口唱吉祥歌。

ཟིར་མའི་རྒྱ་དཀྱངས། དཀའ་སྡུག་རྟེན་འབྱིལ་ཅིང་སྐབས་ཀྱི་ རྒྱ་ དཀྱངས་ཤིག 吉祥歌，欢迎歌词。庆祝典礼中盛行的一种颂歌。

ཟིར་ཡང་བ། (1) ལས་ ཁྲད་ འགྲིང་ སྤྱབས་ བདེ་བའམ་ སྟེ་ བ་ མིན་ པ། 轻便，简明：ལུས་ འཛོ་འདུག་ཟིར་ཡང་བ། 举止轻便。 འཛོ་ཆས་ཟིར་ཡང་བ། 轻装。(2)ཚིག་ཚོགས་ཐུང་བའམ་ སྤྱབས་ བདེ་བ། 语句简洁，词语简化。

ཟིལ། བསླུ་བའམ་གཡོ་ སྒྱུ། 名词。欺诈，虚伪。旧译谄诳，གཏམ་ ལ་ ཟིལ་ འདེབས་ པ། 说话撒谎。གཡོ་ ཟིལ། 狡诈。ཁ་ ཤེ་ མཐུན་ བའི་ ཟིལ་མེད་ སྙིང་གཏམ། 表里如一的真心话。 དཀའ་ བའི་ ཟིལ་གྱིས་ འཛུམ་བཟུན། 现出虚伪的笑脸。

ཟིལ་ཕྱིབ། སྐོན་ཅ་ གཡོ་ ཟིལ་གྱིས་ ཕྱིབ་ པ། 蒙蔽，欺瞒，含混：རྣམ་ འགྱུར་ ཟིལ་ ཕྱིབ་ སྐུ་ ཙམ་ ཡང་ མེད་ བའི་ གསལ་ཞིང་དངས་ པ། 态度明朗，毫不含混。

ཟིལ་བཙོག ཀུ་ ཡན་ དུ་ འཇོག་ པ། 纵容，放任，听其自然。

ཟིལ་བསྙོད། གཡོ་ ཁྲམ་ གྱི་ ངོ་ བསྟོད། 谄媚，当面奉承：སྤྱི་ལ་ལང་ ཟིལ་ བསྟོད། 阿谀逢迎。

ཟིལ་བསྙོད་ གྱི་ རྒྱུན། དོན་ ཀུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ སྟེ། བརྗེད་ འདོད་ གྱི་ ལྷག་ བསམ་ པ་ སྐྱོན་ བརྗེད་ གྱི་ རྒྱུ་ ཁྱབ་ དག། དོན་ གྱི་ ངོ་ བོ་ ཤེས་ ཏན་ གྱི་ ཚ་ བ་ བརྗེད་ བའི་ ཀུན་ ཤིག་ སྟེ། ནང་ གསེས་ རྣམ་ གྲངས་ གསུམ་ དེ། མཐུ་ ཁྱབ་ ཆོགས་ ཀྱི་ ཟིལ་ བསྟོད། དབའ་ བ་ ཁྱབ་ ཆོགས་ ཀྱི་ ཟིལ་ བསྟོད། སྟོབས་ ཁྱབ་ ཆོགས་ ཀྱི་ ཟིལ་ བསྟོད་ རྣམས་ སོ། 隐赞修饰法。对某一事物，表面佯加指责，实是加以赞美，以修饰其文词。分为三类：全能隐赞、勇猛隐赞和威力隐赞。意义修饰法之一。

ཟིལ་མཉམ། གཡོ་ ཟིལ་ གྱི་ མཐུན་ འཇུག 表面一致。虚伪的和睦。

ཟིལ་ཅི། གཡོ་ སྒྱུ་ ཅན། 名词。欺骗者，狡诈者。

ཟིལ་དྲྭ། ཟིལ་ བོ་ དང་ འདྲ།

ཟིལ་སྒྱེད། གཡོ་ ཁམ་ གྱི་ དྲ་ བ། 搀杂，弄虚作假，ཐ་ སྐྱོད་ ལ་ ཟིལ་ སྒྱེད་ བྱེད། 行为方面弄虚作假。ཟིལ་ སྒྱེད་ ཤེ་ ལྟད། 弄虚掺假。ཡིད་ ཅེ་ གཅིག་ གི་ སྐོ་ ནས་ ཟིལ་ སྒྱེད་ གྱི་ ཐ་ སྐྱོད་ ཟློག་ པ། 真心实意地抛弃了弄虚作假的作风。

ཟིལ་མ། 名词。(1)རྫུན་ མ། 虚假，虚伪：དངོས་ རྫས་ ཟིལ་ མ་ ཡིན་ མིན་ བརྟག་ དཔྱད་ དགོས། 是否赝品要仔细考察。(2)གཡོ་ སྒྱུ་ ཅན་ གྱི་ བུད་ མེད། 狡诈的妇女。

ཟིལ་མེད། གཡོ་ ལྡོག་ མེད་ པ། 无虚假，真心实意，ལྷག་ བསམ་ ཟིལ་ མེད། 诚挚，真实，满腔热情。

ཟིལ་ཚིག གཡོ་ ཟིལ་ གྱི་ གཏམ། 虚伪语，诡诈语：རྫུན་ དང་ ཟིལ་ ཚིག 虚伪的言语。

ཟིལ་ཟིག གཡོ་ སྒྱུ། 狡诈，虚假。旧译谄诳。

ཟིས་ དང་ མ་ ཟིས། གཅས་ ཀང་ ཝངས་ སྐུད་ རིན་ དང་ མ་ རིན་ ཏེ། རྒྱ་ ཀང་ ཟས་ རིན་ བརྒྱམ་ ཐ་ ཕྲད་ ར། ཕྱི་ ཀང་ ལ་ དེ་ ཁ་ ཅུ་ སྟོམ་ ཞེས་ པ་ ཡུང་ ར། 渐加与渐减。诸曜运动速度的变化，在前步中是累加的，在后步中是渐减的。

ཟིས་ བའི་ ཀྱ་ ཡངས། (1)བསྟན་ པ་ ཤེད་ བའི་ བཀའ་ ཤེས། 舒畅，安定，ཟིས་ བའི་ ཀྱ་ ཡངས་ ལ་ གནས་ པ། 处于心情舒畅的境况。(2)དཀྲིགས་ བསལ་ ཀྱ་ ཡངས། 宽恕，原谅，ཟིས་ བའི་ ཀྱ་

ཚང་སུ་ཁཞག་ཆོག 可以宽恕。

ཟིམ་བདེ་བ། བསྒྲུབ་གཅེར་དང་གནོད་འཚེ་མེད་པ། 安稳，舒适；སྡོད་ཟིམ་བདེ་བ། 安居。སྐྱིད་ཟིམ་བདེ་བ། 安乐。དབུགས་དབྱང་དུབ་དཀའ་བའི་ཟིམ་མི་བདེ་བ། 呼吸困难，感觉不适。

ཟིམ་པ། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་ཁ་བའི་འདས་པའི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞེག ❷ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་ཁ་བའི་འདས་པའི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞེག ❸འཛའ་བའི་འདས་པ།

ཟིམ་བོ་ཁ་བརྟེགས། ཟིམ་ནོར་ལ་སྐྱད་དྲགས་པའི་ལང་ཤོར། 吃惯了，吃顺了口；རི་རྩེ་ཟིམ་པོ་ཁ་བརྟེགས། 吃惯了山上青草。 བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་ཕྱི་བདག་པོ་ཟིམ་པོ་ཁ་བརྟེགས་ཅན། 吃顺了口的封建领主。

ཟུག་ཏོད། རྟ་ཏོད་གཡུང་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་རི་སྐྱེས་ཤིག་སྟེ། རྩྭས་པ་རྟ་འབྲམ་དང་མཚུངས། 野苎麻。园生、野生两种苎麻中之野生者。入药功能同苎麻仁。

ཟུ་འབྲི། སྡེ་སྣན་ཞེག 藿香。唇形科，药用植物名。止吐，入药用全株。

ཟུ་ཚི། སྡེ་སྣན་ཞེག 苎麻。苎麻科，药用和食用植物名。

ཟུ་ཕྱི་ཤ་ཚ། སྡེ་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ། རྩྭས་བས་དམྱ་ཆུ་དང་ཆ་ལ་ཐན། 亚苎麻。唇形科药用草本植物名。似苎麻而不刺手，味苦辛，功能治肾型水肿、疔疮毒。

ཟུ་འབྲུམ། ཐང་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཤ་ཡིའི་འབྲས་བུ་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་རྩྭས། རྩྭས་བས་ཚོ་བའི་རྩྭ་ཐང་ཡ་སྐྱེད་པ་དང་། ནུང་ཤད་འབྲེས་བའི་ཚ་བ་སྐྱེད་པ་ཚོགས་ལ་ཐན། 苎麻仁。苎麻科苎麻的种子。味苦辛，性温，功能治胃阳衰败及风病杂合宿热等。

ཟུ་ཙོད། སྡེ་ཚད་ཆེ་ལྡན་ཞེག 苎麻。

ཟླ་བ་སྐལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ། རབ་བྱུང་གཉིས་པར་མོན་འགར་དུ་འཁྲུངས། ཆུང་དུས་ལུག་རྩེ་བྱས། ཕྱིས་སུ་འཕྲོ་མཁོན་ཐག་གྱའི་བྱ་ཆེན་བཞིའི་གྲས་ཤེག་དང་། གཡའ་བཟང་ཆོས་རྗེའི་ཐུགས་གྱུར། རབ་བྱུང་གསུམ་བའི་ས་སྡུག་ཟོར་རྣ་ར་དགོན་པ་བཏབ། དེའི་སྐྱབ་མ་ཆོས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་བས་གཡའ་བཟང་དགོན་པ་བཏབ་སྟེ་གཡའ་བཟང་བཀག་བསྒྲུབ་ཅས་པ་བྱུང་། རབ་བྱུང་བཞི་བའི་མེ་ཙམ་ཟོར་གཤེགས། 萨惹瓦·格丹也协僧格。公元12—13世纪间人，雅桑噶居派创始人，生于门噶，幼年为人牧羊，师事帕竹·多吉杰波，后建萨惹寺，收徒传法，其弟子却吉门兰于公元1206年建雅桑寺，始称雅桑噶居。卒于1207年。

ཟླ་དཀར། (1)ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། 月亮，月轮。(2)ཟླ་བའི་འོད། 月光。

ཟླ་དཀྱིལ། (1)ཚེས་གང་ཟས་གཉིས་ནས་གནམ་ གང་བར་ཕྱི་སྐྱེད་བའི་ཚའམ་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ ཡས་ མས། 中旬。每月十五日前后几天。(2)ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། 月轮。

ཟླ་བཀྲག ཟླ་བའི་འོད་ མདངས། 月光，月华；མཚན་མོ་ཟླ་བཀྲག་ཤར་བ་དང་ཨེ་ཏོག་ཀུ་ སུ་ དཔྱིད་བ་དུས་མཉམ། 月华初照，君陀花开。

ཟླ་ཀོང་། ཟླ་བ་སྐར་མའི་གནས་སུ་འགྲོ་བའི་བསྟོད་པ་ལ་སྟོས་ནས་འཇོག་ལ། འོ་ ཡང་ཀང་པ་བཅུ་བཞི་ཆོས་ཟླ་རེ་ལ་ལན་གཉིས་རེ་ འགྲོ་ བས་ ཀང་པ་རྟེན་བཅུད་དུ་འགྱུར་ཞིང་། འགྲོས་སྐྱུར་བྱལ་ཀྱི་དབང་གིས་ཆུ་ཚོད་ང་བཞི་ནས་ རེ་ བཞིའི་ བར་ མེ་འདྲ་བ་ ཡིན། 月步，月离步数。月亮在空间运行速度变化的数值。一个近点月约28天，所以做为28步，月离表上给出十四步的损益率和盈缩积，另外十四步是与此对称的。月亮速度变化的幅度在54度至64度之间。

ཟླ་སྐར། (1)ཟླ་བ་དང་སྐར་མ། 月和星。(2)ཟླ་

སྐར་གྱི་ཉེ་བཀའ་ཤྱི། ཟླ་བ་ཏཱ་སྐར་རྒྱད་བདུན་གྱི་གཞི་ཁྱེན་གང་དུ་གནས་པའི་སྐར་མ་ཞེག ཥ་ཏཱ་ཡ་ཎ་ཡ་ཏཱ་ཡ་ཎ་ཡ་ཏཱ་ཡ་ཎ་ཡ

ཁོངས་གདང་ལ་རི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱང་ངོས་ནས་བྱུང་ཞིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཐྲོད་ཁྲིར་ཚའ་མདོའི་འགྲམ་དུ་ཆུ་བོ་དེ་གཉིས་འདྲེས་རྗེས་བཀག་གཡབ་དང་། མཛོ་སྐང་། སྐང་ཀམས། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ བའི་ ཆེན་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ལུལ། ཞིང་ཆེན་དེའི་ནུབ་རྒྱུད་བཅས་བརྒྱུད་དེ་ རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་འབབ་སྐབས་མིང་ལ་སྐྱོ་ཀུང་གཙང་པོ་ཞེར་བ་དེ་མཐར་ཨ་ནན་ཀྱི་ ཤུར་ རྒྱུད་ནས་ཤུར་མཆོང་འབབ། 瀾沧江。我国西南地区大河之一。上源杂曲、昂曲，均出青海省唐古拉山北麓，在西藏自治区昌都城旁汇流，经察雅、左贡、芒康、云南迪庆藏族自治州及滇西地区流出国境称湄公河，最后在越南南部入南海。

ཟླ་མཇུག ཞག་སུམ་རྟའི་ ཟླ་ བའི་ སྐྱེད་ ཚ་ ཤུར་ ཟླ་ སྐྱེད་ཀྱང་ཞེར། 月底，月杪。

ཟླ་འཇོག་ཀོ་ཐོང་བ། ཐུང་ ཤུང་ སུམ་ རྟའི་ ནང་ གསེས། ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་གང་དུང་ཅིའང་བས་ ཆོས་གོས་ཀྱི་རྒྱུར་བཙུས་པ་ཟུ་ཚང་དུ་ལོངས་ ཤིང་། འཁོར་གསུམ་སྟེ་ཤུ་བའི་འཁོར་ལ་བྱས་མིའི་ འཁོར་ལ་གཏིས་དང་བཅས་ པ་ མི་ ཁེའས་ པའི་ གོས་ ཐྲིན་ཐྲིས་མ་བརྟགས་པར་ ཟླ་བ་གཅིག་ཀི་བར་དུ་འཆང་བའོ། 月蓄衣。三十舍堕之一。《毗奈耶经》说，比丘三法衣中无任何一种，因此拟制作法衣，并已量定，但其衣长不能覆盖脐轮及二膝轮之三轮，即不能覆盖身体的主要部分，又衣未作加持而储蓄满一月所犯堕罪。

ཟླ་གཏུགས་ཙི། (1) དགོས་ མཁོ་ ཆུང་ ཆུང་ ལས་ མེད་པ། 缺乏，很少，不多；ཉིན་མཁའི་དངོས་ཉོས་ ཟླ་ གཏུགས་ ཙི་ མི་ འདུག 不缺乏日用品。(2)ལག་ཐོགས་ཙིའམ་ལག་འཛིངས་ཙི། 拮据，欠缺；ལག་སྟེ་ ཟླ་ གཏུགས་ ཙི། 手头拮据。

ཟླ་ཡུར། (1)ཟླ་བ་ནང་བཞིན། 如月，宛如月亮。(2)ཟླ་བ་རེ་རེ་བཞིན། 每月，按月。

ཟླ་སྒོང་། ཟླ་བ་ ཡར་ རིའི་ དུས། 上半月。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀར་ཐུགས་དང་། གང་ཐུགས། ཤུས་ཐུགས། ཐུགས་ཐུ་ མ། ཞེ་ཐུགས། ཡར་ རི་ བཅས་ སོ།

ཟླ་སྐྱོད་ནག་ཙི། ནག་རྩིས་ཀྱི་བཞི་ ཐོལ་ དུ་ནས་ དུས་ སོ་ སའི་ ཟླ་ བ་དང་ ཙའི་ ཞག་ ཙི་ བཅུ་ ཐུག་དང་ ཙའི་ རིའ་འཁྱད་ སྐྱེར་ བན་ པ་ ཡིན་ ཟེར། 凶上旬，黑上旬。藏历说每季第一月上旬，均是黑旬。

ཟླ་ཁྱད་ཀྱང་། མཁོ་ཆས་ སམ་ ཚ་ ཁྱད་ ཟེག་ཆོག་ གམ་ ཐུང་ ཐུང་། 缺少，匮乏，短细；འཚོ་ ཆས་ ཟླ་ ཐུང་ ཐུང་ ཨེད་པ། 生活资料不匮乏。མི་ ཀྱ་གས་ ཟླ་ ཐུང་ ཐུང་། 人力短细。

ཟླ་ཙེ། ཆོས་ ཀྱངས་དང་ གཟའ་ སྐར་ ཐྲེད་ ཀྱི་ ལེའུ་ ཙེ། 历书，月历，日历。

ཟླ་མཚོན་། (མཚན) ཟླ་བ་ མཐོང་ ཙའི་ དུས། 月现。月初的异名。

ཟླ་དག གཟའ་ རྣམས་ རང་ རང་ གི་ ཆོས་ ཟླའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ དང་། ཉིན་ ཟླའི་ དཀྱིལ་ འཁོར། ཁྱིམ་ ཟླའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ བཅས་ ལས་ སྐབས་ དེའི་ ཆོས་ ཟླ་ སོགས་ ཉི་ ཚམ་ ཞེག་ འཁོར་ ཐེབ་ ཙའི་ མཚམས་ རྣམ་ པར་ དག་ པ་ དེའི་ ནང་ གསེས་ ཀྱི་ ཆོས་ ཟླ་ དག་ པ་ ལ་ གནས་ གཏིས་ ལས་ སྐྱོང་ མ་ ཟླ་ ཐུང་ ཙེ་ ཙམ་ ཡིན། དེ་ ལ་ ཟླ་ འཁྱོ་ དང་ མདའ་ རྩའི་ ལྟག་ མ་ ཞེས་ ཀྱང་ ཟེར། ཁྱིམ་ ཟླ་ དག་ པ་ དེ་ འདས་ ལོ་ ཁྱིམ་ ཀྱི་ བཟུང། ངའས་ ཟླ་ བཟོ་ ཙ་ ཙམ་ ཀྱིས་ འགྲུབ། ཟླ་ འཁོ་ བཅུ་ མི་ དགོས། 积月。从历首起至所求月前止，按太阴月或太阳月，或官月，积累计算所得的总月数。其按太阴月计算者，习惯写成上下两位，上位是积月数，下位是零余尾数，其分母为65，名为“闰余”。按官月计算时，以积年乘12，加入年已过月数即得，不必计算闰月。

ཟླ་དྲྭ། (1) དཀྱིལས་ཟླ་ ཐེབ། 半边月，半月形。

(2)ཟླ་བོགས་དྲྭ་ཚིའམ་མཐུན་པོ། 好友，至友。

ཟླ་དྲྭ། ཉིན་གྲངས་རྒྱུད་དྲྭ་ཁྲབ། 月度，月份。按月计算的时间；ཟླ་དྲྭ་རྫོགས་པ། 月份够了。ཟླ་དྲྭ་ཐེམས་པ། 满了月数。

ཟླ་འདྲེས། གཉིས་སམ་མང་པོ་ མཉམ་པོང་ འདྲེས་པ། 混合一起，混着；ཁ་དོག་ དཀར་ ནག་ ཟླ་འདྲེས་ཀྱང་། དབྱེ་བ་འཕྱེད་པ་ ལྟ་བ་ ཡིན། 那怕黑白混淆，还是容易辨认。 རང་ གི་ དབེ་ ཚའི་ ནང་དུ་གཞན་གྱི་དབེ་ཚ་ ཟླ་འདྲེས་ བྱུང་ བ། 自己的书籍中，混杂了他人的书籍。

ཟླ་སྒྲུག། སྐབས་ཅུ་བའི་ ཚིག་བསྡུའམ་རྫོགས་ཚིག 语终词，句终词。

ཟླ་ཐེབ། མཉམ་དུ་འགྲོགས་པ། 结伴，搭伙。

ཟླ་སྐྱོང་། དཔུང་རོགས། 助伴，后援。支援的力量；ཀུབ་རོགས་ཟླ་སྐྱོང་། 后援队伍。

ཟླ་ཆག (1)ཞག་སྐམ་རྒྱུའི་ ཟླ་བ་ཉིལ་བོ་ནག་ པ་སྟེ། གནམ་ ལོ་ འདིའི་ ལོ་ རྟགས་ ནས་ ལྷགས་ ཐྲོག་ ཏུ་ བཅིས་པའི་ཀྱངས་བཅུ་པའི་ ལོ་རྟགས་ གང་ ཡིན་ པ་ དེ་ ཉིད་ ཟླ་བར་ སྐྱེར་ཏེ། གནམ་ ལོ་ འདིའི་ ཟླ་ནག་ ཏུ་ ཉི་ བའོ། དེའང་ན་ བྱི་ བའི་ གནམ་ ལོ་ ཤར་ ཆ་ ལོ་ དེའི་ ཚེས་ ཟླ་དང་། ཐང་ ལོ་ ཤར་ སྐབས་ འབྱུག་ ཟླ་ ལ་ ཟླ་ ནག་ ཅེས་ སྨྲ་ བཅི་ བ་ ཡྱ་ བྱའོ། 凶月，黑月。藏历说从当年的纪年地支算起，顺序下数至第十个地支所纪月份，即为当年黑月，如子年的酉月，丑年的戌月等均是。(2)གནམ་ ཚའི་ བཞི་ གཅིག་ དུ་ གྱུར་ བའི་ ཟླ་ ཟླ་ ནག་ ཅེས་ བྱ་ ལ་ དེ་ ཡང་ རེ་ བ་ བཞིའི་ སྟོང་ ནས་ འབྱིང་ བཞི་ ཐ་ མ་ བཞིའི་ ཐུང་ ནས་ བཅུ་ ཅིག་ ཅེས་ བཤད་ དེ། དེའང་ ན་ བྱི་ བའི་ གནམ་ ལོ་ ཤར་ ཆ། ཚེས་ ཟླ་ དང་ ཐ་ ཟླ་ གཅིག་ ལ་ ཟླ་ ནག་ ཅེས་ བཤད་ དེ། ཅིང་ ཁུད་ བར་ ཐུང་ ནས་ ཟླ་ ནག་ ཅེས་ བཤད་ པ་ བཞིན་ ནོ། 黑道月。每年"四忌"之月(如子年之卯月、酉月等)为黑道月；每月有一凶旬：四孟之上旬，四仲之中旬，四季(季春、季夏、季秋、季冬)之下旬为黑道旬。

ཟླ་ཚིགས། ཟླ་བ་གཅིག་གི་ ཉུང་ ཚིགས་ཀྱི་ རྟེན། 月薪。一月所得工资。

ཟླ་ཕྱེད། (1)ཞག་ བཅོ་ ལྔ། 半个月，十五天。(2)དཀྱིལ་ཟླ་ གཟུགས། 半圆月，半月形。

ཟླ་ཕྱེད་ཀྱང་བ། སྐུ་ལྟེ་ནཆོན་ཕྱེད་ཀྱི་ རྟགས། 半月符。声明论记及咒语中，于字头上作⌣符，以表鼻音的韵随。

ཟླ་ཕྱེད་ཁིག་ལེ། སྐུ་ལྟེ་ནཆོན་ཕྱེད་ཀྱི་ རྟགས། 新月随音点。写于梵文字顶以表鼻音韵随的符号ཾ。

ཟླ་ཕྱེད་རྩེ་ཌེ། དཀྱིལས་ཟླ་བ་ཕྱེད་པའི་ སྟེང་ དུ་ རྡེ་རྡེ་ ལྟ་ ཕྱེད་པ་ཀྱེན་འཕྲང་ཨོད་པ་ཞེག 月牙五股杵，半月形金刚杵。

ཟླ་འཕྱལ། ཟླ་ཡུན་ཕྱིར་བཤོལ་བ། 消磨岁月，迁延月日；ཉིན་འཕྱལ་ཟླ་འཕྱལ་ཁོ་ནས་ དུས་ཚོད་ ཕྱི་ བཤོལ་ཕྱིད། 一味迁延月日，虚度时光。

ཟླ་འཕྲོ། ཚེས་ཟླ་གཅིག་གིས་ ཕྱིས་ ཟླའི་ དོད་ མི་ ཐུབ་ པས་ མདའ་ རྡེའི་ ཚ་ གཉིས་ ལྷག་ པས་ ན་ མདའ་ རྡེའི་ ལྷག་ཀྱང་ རེད། དེ་ ནི་ དབྱགས་ སྐང་ ཟླ་ གཅིས་ སོགས་ དུས་ གཅིར་ བརྟག་ པའི་ གཞི་ ཡིན། 闰余。每个宫月比太阴月多大约一天，时轮历中以2/65表示，称为一个太阴月的闰余，积满一个月就置闰，闰余是推算节气的重要依据。

ཟླ་བ། 名词。(1)སྐར་ ཁྲིམ་ དུ་ རུས་ བའི་ གཟའ་ ཟླ་ བའི་ གོ་ ལ་ སྟེ་ ནམ་ མཁའི་ ཧེ་ བོང་ ཅན། 月球，月亮。在宫宿背景中运行的一个天体。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀུ་ ཟུང་ གཅིག་ དང་། ཀ་ བྱང་ དཔང་། ཀུ་ མཚོ་ རྒྱས། ཀུ་ མཚོ་ དཀའ། ཀུ་ མཚོའི་ མར་ གསར། ཀུ་ སྐར་ བདག་ པོ། ཀུ་ སྐར་ གཙོ། བཅུ་ དྲུག་ ཆ། ཆ་ གཉིར། ཆགས་ རྒྱུད། ཀུ་ ལས་ རྒྱས། གཅིས་ རྒྱས་ ཀུལ་ པོ། སྟེང་ འཕྲང་། ཐོས་ ལྡན་ དབང་།

བདུད་རྩི་ཟླ། བདུད་རྩིའི་འཁྱུང་གནས། བདུད་རྩིའི་ངོད་ཅན། བདུད་རྩིའི་ངོད། བདུད་རྩིས་མཚན། བདེ་འཁྱུང་གཏུག་རྒྱན། ནམ་མཁའི་རྣ་བ། བད་མའི་དགྱེ། ཟླུན་འཇོམས། དབང་ཕྱུག་གཏུག་རྒྱན། ཆོས་བདག མཚན་མེའི་བདག་པོ། མཚན་མེའི་རོང་བུ། མཚན་མོར་བྱེད། རིང་དགོར་ཅན། རི་དགས་མཚན་མ། རི་བོང་ཅན། རི་བོང་འཇིན། ཤར་གྱི་ཕྱི་ལོ། བསིལ་བྱེད། བསིལ་སྐྱེས་མཁན། བསིལ་ཟེར་ཅན་བཅས་སོ། (2)དུས་ཀྱི་ཟླ་བ། སྐྱེས་ཟླའི་དཀར་ཆ་དང་དམར་ཆ་འཕེལ་འཕྱིའ་ བཅོ་ལྔ་རེ་སྐྱེ་ཞག་སྐུམ་རྩུར་ལོངས་ཚེ་ཟླ་ བའི་ ཐ་ སྙད་བཏགས་པ་དེ་ཚེས་ཟླ་ཤེན་ལ། གཞན་ཡང་ཉིན་ཟླ་དང་ཁྱིམ་ཟླ་ཞེས་པའང་ཡོད། 月。表示时间长度的月。一般以月相盈亏各十五天共三十天为一月，在历算中专名"太阴月"(朔望月)。另有太阳月及官月：ཟླ་བ་རི་རེ་བཞིན། 每月，逐月。ཟླ་ཐོག་ལོ་བཞག ལོ་ཁྱར་ཟླ་མཐུད། 年复一年，日积月累。(3)རེས་གཟའ་བདུན་གྱི་གཅིག་པ། 月曜日，星期一。(4)(མངོན)1.ཟླ་བ་གཅིག་ལས་མེད་པས་ཁྱངས་གཅིག་མཚོན། 月亮。月亮唯一，故表数字一。2.ཁུ་བ། 精液的异名。

ཟླ་བ་སྐྱེས། (མངོན) ཆུ་བོ་སིནྡྷུ། 月生。信度河。印度一大河名。

ཟླ་བ་སོང་མ། ཟླ་བ་སྔོན་མ། 上月，前月。

ཟླ་བ་ཀུན་ལས་བཟང་པོ། ཆུ་གང་གྱི་དབུ་མ་ གལ་འགྱུར་བའི་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཟླ་བ་ཞེས་དུས་རབས་ཀྱི་ཚད་ཀྱི་ཟླ་བ་ལ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཟླ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཟླ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཟླ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། 月称。古印度一佛学家名。公元七世纪时，生于南印度一婆罗门家。出家后学龙树中观论等，后为那烂陀寺堪布。著有《中论释句》、《入中论》等，承佛之传，开中观应成派。

ཟླ་བ་རྒྱས་བ། (1)ཟླ་བ་ཉ་གང་བ། 满月，圆月。(2)སངས་རྒྱས་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་མཚན། 满月佛。

ཟླ་བ་ཕྱི་མ། ཟླ་བ་འདིའི་སྔོན་མ། 上月，前个月。

ཟླ་བ་ཚ། ཟླ་བ་ཡ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་ ཟླ་ བ་ གཉིས་ པ། བཞི་པ། དྲུག་པ་ལྟ་བུ། 双月。如二月、四月、六月等。

ཟླ་བ་ཚ་འཛིན། ཟླ་བ་ཚ་འགྱིབ་སྟེ། ཟླ་འཛིན་བྱང་སྐབས་ཟླ་བའི་ཚ་ཤས་ གཟས་ ཟིན་པ། 月偏食。太阳光部分被地球挡住时。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ཚ་ཉམས་པ་དང་ ཟླ་བ་ཉམས་སོ།

ཟླ་བ་འཇོམས་པ། (མངོན) སྒོ་གཅིག 毁月。罗睺星的异名。

ཟླ་བ་ཀ་གང་། ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ཟླ་བ། 满月，望月。藏历十五日的月亮。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚ་ཉམ་དང་། འཇལ་བྱེད་གང་བ། རྗེས་འགྲོ་གང་བ། མཚན་ཉིད། ཟླ་བ་ཉ་བཅས་སོ།

ཟླ་བ་ཀྱམས། (མངོན) ཟླ་བའི་ཚ་འགྱིབ་བའི་དུས། 下半月。月轮渐缺时。

ཟླ་བ་ཕྱིང་མ། ཟླ་བ་རྗེས་མ། 下月，来月。

ཟླ་བ་ལྟ་བའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ གཉིས་ཀྱི་དང་གསེས། བྱང་སེམས་ཆོགས་ལམ་ཆེན་པོ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལྟག་བའི་བསམ་པ་ དང་ ལྡན་ བའི་ སེམས་བསྐྱེད་ཏེ་ཕྱོགས་མཐུན་ སོ་ བདུན་ སོགས་ ཀྱི་ དགེ་བའི་ཆོས་མཐའ་དག་ཚོང་ངས་ཚོང་ དུ་ འཛིལ་བར་འགྱུར་བས་ན་ཟླ་བ་ཆོས་པ་ལྟ་བུའོ། 新月喻发心。二十二种发心之一。上品资粮道菩萨所具增上意乐发心，能令三十七同品一切善法辗

转增长，故如新月。

ཟླ་བ་གྱེད་འཛིན། ཟླ་དཀྱིལ་གཟས་བཟུང་བས་དཀར་ཆ་གྱེ་བ་ཕྱེད་ཕྱས་བའི་མིང་། 月环食。

ཟླ་བ་ཅོར་བྱ། (མངོན) ཆུ་ཤེལ། 月珠。水晶的异名。

ཟླ་བ་ཕྱི་མ། ཟླ་བ་རྗེས་མ། 下月，来月。

ཟླ་བ་ཟླུང་རེ་ཙོག ཟླ་བ་རེ་རེ་བཞིག། 每月，月月。所有的月份。

ཟླ་བ་སྐྱབས་བ། 〈ཪྀདྲུཀྟྲ〉 (1)སྒྲ་ཤའི་སྡེན་ཀྱི་ལོ་ ३२१ ཙམ་ལ་བྱང་བའི་རྒྱ་གར་ཀྱི་ཆ་ཅུ་རྒྱལ་རབས་འཛུགས་མཁན་ཆུལ་པོ་ཞིག 月护。梵音译作旃陀掘多。古印度一国王名。公元前321年顷创建孔雀王朝。(2)ཐུབ་ཆུ་གང་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་ཡིན་པ་དེས། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཤེས་རབ་འཁོར་ལོའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཞེས་པ་བརྩམས། 旃陀掘多论师。古印度一佛学家名。著有《文殊师利智慧轮成就法》一书。

ཟླ་བ་ཆུང་ངོ་། ཟླ་བ་འཕྱེ་བ་སྟེ། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ནས་ཉིན་གཉིས་གང་ལ་ཟླ་བ་དེ་མ་ཐག་ནས་ཉིན་རེ་རེའི་ཚེ་སོང་བས་ཉི་མའི་འོད་དང་ཟླ་བ་ལ་མོག་ནས་ཕར་ཐུག་སྟེ་ཟླ་བའི་ཕྱི་མ་ཇི་ཚེར་འབབ་པ་དང་། གཉིས་གང་ལ་ཉི་ཟླ་ཀ་སྟེང་དུ་ཕྱུང་བས་ཕར་ཐུག་སྟེ་ཟླ་བའི་ཕྱི་མ་མཐའ་དག་འབབ་བས་ཟླ་བ་མ་ལུས་པ་ཕྱི་མས་བསྐྱེད་ཀ་འབབ་པས་ཟླ་བ་མ་ཡིན་པ་ཕྱི་མ་ཇི་ཚེར་འབབ་པ་དང་། 下弦月。月亮白分减小期。阴历每月十六至三十日之间，月亮离日渐近，在日光中投向对面之月影亦渐大，至三十日，日月合璧，月影完全投至对面，现出月亮全被遮蔽之象。

ཟླ་བ་ཚིག་པ། ཟླ་བའི་འོད་འཕྱི་སྟེ་རག་བོང་ཕྱུང་པ། 月暗。月光被云雾遮蔽转成暗黑。

ཟླ་བ་ཚང་བ། ཕུ་གུ་སྐྱེ་བ་དང་བྱ་ལེན་སོགས་སྐྱེད་ཀྱིའི་ཟླ་ཕྱེད་ཚང་བ། 月份满足。如怀孕足月、付债到期等。

ཟླ་བ་ཚེས་པ། ཚེས་པ་གསུམ་བཞིའི་ཟླ་གཟིགས། 新月，初月。阴历每月初三、四日的月亮。

ཟླ་བ་འཇེག་པ། (1)ཟླ་འཇེག་དང་འདྲ། (2)(མངོན) 1.སྐྲ་མཁན། 理发师的异名。2.དབང་ཕྱུག་ཚེན་པོ། 大自在天的异名。

ཟླ་བ་འཇམ་ཞྭེད། (མངོན) རལ་གྲི། 月笑。剑的异名。

ཟླ་བ་གཙེན་ཀྱ། ཟླ་བ་ཚེས་པ། 初月，新月。月之初一、初二、初三日。

ཟླ་བ་ཟ་བ། (མངོན) ཟླ་གཅན། 食月。罗睺星的异名。

ཟླ་བ་ལ། ཟླ་བ་ཆ་མིན་པ་སྟེ་ཟླ་བ་གསུམ་པ། ལྔ་པ། བདུན་པ་ལྟ་བུ། 单月。如三月、五月、七月等。

ཟླ་བ་ཡར་ངོ་། ཟླ་བ་འཕེལ་བ་སྟེ། ཚེས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་ལ་ཟླ་བ་ཉིན་ལ་ཉིན་ཞག་རེ་རེའང་ཉི་མའི་འོད་དང་ཟླ་བ་ལ་མོག་ནས་ཕར་ཐུག་སྟེ་ཟླ་བའི་ཕྱི་མ་འབབ་ས་རེ་ཙམ་དུ་སོང་ཞིང་། ཚེས་བཅོ་ལྔར་ཟླ་བའི་ཕྱི་མ་ཐམས་ཅུ་མི་འབབ་པས་ཟླ་བ་ཕྱི་མས་བསྐྱེད་ཀ་འབབ་པས་ཟླ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་སྣང་ངོ་། 上弦月。月亮白分增长期。阴历每月初一至十五之间，月亮离日渐远，在日光中投向对面之月影亦渐小，至十五日，月影不能投至对面，故见圆月。

ཟླ་བ་ཧིལ་བོ། ཞག་སུམ་ཅུའི་ཟླ་བ་གང་བོ། 全月。

ཟླ་བ་ཧིལ་འཛིན། ཟླ་དཀྱིལ་ཡོངས་རྫོགས་གཟས་འཛིན་པ། 月全食。

ཟླ་བའི་ཀྱིལ་འཁོར། ཟླ་བའི་ཁང་བཟང་ངམ་ཟླ་བའི་གཟུགས། 月宫，月轮，月球。

ཟླ་བའི་ཚོ་ལ། ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། 月球，月轮。

ཟླ་བའི་གྲོགས་བོ། (མངོན) ཆུ་མཚོ། 月友。海的异名。

ཟླ་བའི་དགྲ། (མངོན) སྐྲ་གཅན། 月敌。罗睺星

的异名。

ཟླ་བའི་མགྲིལ་པ་ཅན། (ཨངོན) ཟླ་ཞོ་བྱེ་བག་ཅིག 具月颈部。苦参的异名。

ཟླ་བའི་རྒྱལ། (ཨངོན) ས་མ་དྷ་དྲཱ། 月胜。火麻仁的异名。

ཟླ་བའི་ཅོད་པན། (ཨངོན) བདེ་མཆོག་དང་ཚངས་པདྨ་ 月冠。胜乐金刚、象鼻天的异名。

ཟླ་བའི་བཙུད། (ཨངོན) ཟླེན་ཀ་ཁུངས། 月精。冰片的异名。

ཟླ་བའི་ལྗགས་མ། (ཨངོན) ས་མ་དྷ་དྲཱ། 月之细枝。火麻仁的异名。

ཟླ་བའི་འཇིག་རྟེན། ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམ་ཟླ་བའི་ཚོ་ལ། 月曜，月亮，月球，月世界。

ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར། ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་ཏུག་ལོངས་སྤྱོད་གཞིའི་ཙངྟ་གྲངས། 月曜太阳日周期。构成月曜太阳日固定时间的基本数。

ཟླ་བའི་ཐལ་བ། (ཨངོན) ཁ་ཁུངས། 月灰。冰片的异名。

ཟླ་བའི་ཤུལ་མིན་ཚངས་སྤྱོད། ཤུལ་སྐང་ཆུ་ཚོད་༡༦༢༠མཁའ་མིས་བགོས་ཏེ་༡ཅ་ཤོ་ཏེ་ཉི་མ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟག་ལོངས་ཡིན་ལ། དེ་སྐྱེང་ཉི་མའི་ཚེས་ལོངས་ཁ་སྤྱོད་པས་ཟླ་བའི་ཚེས་ལོངས་གྱུལ། 月亮的超行度。月亮与太阳向同一方向运动，每天除共同的速度外，月亮还超过太阳54度，即周天1620度的三十分之一。它与太阳共同的太阴日行度相加构成月亮每个太阴日所行的弧度。

ཟླ་བའི་ཟླཁ་མ། (1)ཟླ་བ་དང་པོ། 正月。(2)ཚེས་གཅིག 初一。(3) སྐར་མ་ནག་པས་མགོ་བཟུང་བའི་དྲུས། 角宿。星座名。

ཟླ་བའི་དྲི། (ཨངོན) མེ་དོག་ཐུབ་ལ་དཀར་ཞིའམ་ཀུ་སུ་དེ། 月香。睡莲的异名。

ཟླ་བའི་བདག་གཟའ། ཉི་མ་ལྷག་སོགས་ལ་ལྷའམ་བའི་ཉིན་ཀྱི་དེས་གཟའ་གཟའ་གང་ཡིན་དེ་ནི་ཟླ་བ་དེའི་བདག་ཏེའི་གཟའ་ཡིན། 曜日。曜日之主星。

ཟླ་བའི་ཚེས་ཀྱི་ཉི་མ། ཚེས་གཅིག་ཉིན་ཞག་ཏུག་ལོངས་བའི་ཉིན་ཀྱི་དེས་ཟླ་བ་དེའི་ཚེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡིན། 初一。

ཟླ་བའི་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་བ། ཚེས་ཀྱི་ཉིན་ཞག་ཏུག་ལོངས་བའི་ཉིན་ཀྱི་དེས་ཟླ་བ་དེའི་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཡིན། 初一。

ཟླ་བའི་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཡི་ཁྱིམ། ཟླ་བའི་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཡི་ཁྱིམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟླ་བ་དེའི་ཚེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡིན་ཏེ་ཟླ་བ་དེའི་ཚེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡིན་ལ། 初一。

**

月光。(2)སངས་རྒྱས་ཟེག་གི་མཚན། 月光佛。

ཟླ་བའི་ཡལ་ག། (མཚན) རྒྱས་ཀྱི་ཏེ་བག་ཅིག 月枝。下品降香的异名。

ཟླ་བའི་ཕྱལ་ཚོངས། ཉིམ་ཚངས་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཏུ་དང་ཆུ་སྙང་དཀྱུ་དབྱགས་བཞི་ མདའ་འབྱང་མེ་ཆུའི་ཆ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ཏུ་ཡིན། ཚེས་ཚངས་སྐར་ཐེག་ཆུ་ ཚོད་ང་བཅུད་ཆུ་ སྙང་ཉིར་ གཅིག་དབྱགས་ཕྱ་ཉི་རིའི་ཆ་ཞེ་གསུམ་ཡིན། ཉིན་ཚངས་སྐར་ཐེག་ཆུ་ཚོད་ང་དཀྱུ་དང་ ཆུ་ སྙང་བཅུ་ བདུན་དབྱགས་གསུམ་ཉི་རིའི་ཆ་ ཞེ་ གཉིས་ འཁོར་ ཚ་ལག་མིག་གི་ཆ་ཆིག་སྟོང་བཅུད་བཅུ་ རོ་ གསུམ་ ཚོད། 月位定期。 以周天为1620度则月亮每天所行的弧长为：每个宫日： 60度9分4息又2/13 每个太阴日：58度21分5息 43/67 每个太阳日：59度 17分3 息又 42/67又 1833/2227 = 25367/149209

ཟླ་བའི་ཨ་དི། ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ངོས་ཀྱི་ ཉི་ མ་ རག་ནོག 月上阴影：རང་སྐྱོན་མི་མཐོང་ ཟླ་བའི་ ར་ཉི་མཐོང་། 但见月上黑影，不见自己过错。

ཟླ་བའི་རྩུང་། ཤ་ངོག་གི་རྣ་ཀུང་གི་རྩ་ བཅུད་དེ། རྩུང་སྣ་བྱག་གཡོན་ པ་ ནས་ འབྱང་ བ་ འཛེལ་ རིམ་ཀྱི་ཆུ་ བས་ བདུད་རྩི་། ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐུ་ དོ་རྗེའི་ངོ་ བོ་ ཞག་ཉི་ བཞི་ བཅུ་ བཅུ་ དྲུག་ཏུ་རྩ་གཉིས་ཀྱི་དང་བཅས་ཆུ་བའོ། 太阴风息。自脐下深处精血二脉经左鼻孔外出，大种渐增之风息。甘露智慧以为性，身金刚以为体，每一昼夜流行一万零四百六十二次半。

ཟླ་བའི་ཡག་བ། (མཚན) འབབ་ཆུ། 月手。流水的异名。

ཟླ་བའི་ ཚི་ མ། (མཚན) ཤེ་ རྨ་ ཅིག 月叶。乌尾花的异名。

ཟླ་བའི་ཕྲིང་ཤེས། (མཚན) ལྷ་མོ་དབྱངས་ ཅན་ མ། 月妹。妙音天女的异名。

ཟླ་བས་དགའ། (མཚན) (1)ཀུ་མུ་ དའམ་ ཁྲུལ་དྲུག་པ། 睡莲、地喜花的异名。(2)ཉལ་བ། 睡眠的异名。

ཟླ་བས་བརྡུག (མཚན) གཞེར་བཟོ་ བ། 受月指使。金匠的异名。

ཟླ་བས་འཕེལ། (མཚན) ཆུ་ མཚོ། 月使增盛。大海的异名。

ཟླ་བས་བཞད། (མཚན) ཤེ་ རྨ་ཀུ་ གུ་ དུ། 月笑。睡莲的异名。

ཟླ་ཁ། གཟའ་ལྷག་པ། 水曜。

ཟླ་ཏོ། གྲོགས་ པོ། 名词。朋友，配偶，助伴；བཟའ་ཚན། 配偶。འགྲན་ཚན། 匹敌。ཏ་ཚན། 同年生者，同庚。མཚན་ཀུང་ཐང་ཚུར་ འགྲུལ་ བཞུད་ཀྱི་ ཚན་ ཏོ། 夜行的伴侣。

ཟླ་ཏོ་དངོས་ བའི་ དབེ། དབེའི་ ཀྱུག་ ཀྱི་ དང་ གསེས་ཤེག་ རྒྱེ། དཔེ་ ཅན་ དོན་ ཀྱི་ ངོ་ བོའི་ གནས་ ཚུལ་ ཞིག་ རྒྱར་ བཀོད་ ནས། དེ་དང་ འདྲ་ བའི་ དབེ་ ཞིག་ ཚན་ བོའམ་ རྟགས་ ཀྱི་ ཚུལ་ དུ་ ཐྱེས་ བཀོད་ དེ་ ཤུགས་ ཀྱིས་ མཚུངས་ པར་ སྟོན་ བའི་ ཀུན་ ཞིག 对举喻。先叙所比事物，随后举出比方，两相对照，不用同、似等词，仅由语势明其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཟླ་ཐུལ། འགྲན་ མེད། 无双，无比，无敌，出类拔萃；སྟོབས་ སྐྱེས་ ཚན་ བཅས། 英勇绝伦。ཤེས་ ཡོན་ ཚན་ བཅས། 学识超群。དབུང་ སྟོབས་ ཚན་ བཅས། 力量无敌。ཐུགས་ ཀྲུང་ ཚན་ བཅས། 无比关怀。

ཟླ་མེད་པ། (1)གཞན་ ལས་ ཁྱད་དུ་ འཕགས་པ། 超群，绝伦，无比。(2)(མཚན) སངས་ རྒྱས། 无比。佛的别号。

ཟླ་མེད་ཡེ། (1)རྟོག་ གེ་ སམ་ ཤེས་ རབ་ འགྲན་ ཚན་ མེད་པ། 智慧无比。(2) སངས་ རྒྱས་ ཤེས་ གི་ མཚན། 无等意佛。

ཟླ་མོ། གྲོགས་ མ། 名词。女友。

ཟླ་ཕྱེད། མར་ ཅིའི་ དུས། 下半月；ཟླ་ ཕྱེད་ ཟླ་ བའི་

ཞོལ་རས་ཆགས། 下半月月轮亏蚀。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ངེས་པའི་ཐུགས་དང་། རག་ཐུགས། ཐུར་ཐྱེ་མ། དཔང་ཐུགས། མར་ངོ་། དམར་ཆ་བཅས་སོ།

ཟླ་སྒེད་རྒག་ཟླ། ཟླ་མཇུག་རགས་པ་སྟེ། རས་རྩིས་ཀྱི་ཟེར་སྐྱལ་ལ་ཟེས་རིའི་ནམ་དུས་སོ་ སོའི། ཟླ་ བ་ ཐ་མའི་ཞག་པ་བཅུ་ཐྲག་གསུམ་པའི་རིང་འཕྲོད་ སྐྱར་ཅན་ པ་ ཡིན་ པ། 凶下旬，黑下旬。藏历说每季第三月下旬，均是黑旬。

ཟླ་ཚེས། (1)ཟླ་གངས་ཚེས་གངས་རེར་བའི་བསྟན་ཚིག 日期。确定的日子，某月某日的具体确定数字。(2)དཀྱིལས་ ཟླ་ བ་ ཕྱེད་ བའི་ དབུས་ ཀྱི་ དཀར་ཆ་མེ་གསལ་པ། 月牙，新月。(3)རྀ་ཡིག་ དང་། མཆོད་རྟེན་སོགས་ཀྱི་རྩེའི་ ཟླ་ཚེས་མཚོན་ པའི་རིང་། 新月，月牙。རྀ字或佛塔等顶上象征月牙的形状。

ཟླ་ཚེས་སྒོག་ས་ཀྱི་དང་པོ། ཟླ་སྟོད་ཀྱི་ ཚེས་ པ་ གཅིག 月之初一日。

ཟླ་མཆོག། བྱད་མེད་ལོ་བཅུ་གསུམ་ནས་ ལྷ་བཅུའི་ བར་ ཟླ་ བ་རེ་ བཞིན་མངལ་ཀྱི་ སྐོ་འབྱེད་པའི་ རྟགས་ མཚན་ སྟོན་ ཅིང་ མངལ་ ཁུག་ སྟིགས་ མ་ ཐུར་ ཟེལ་ རྒྱང་གི་ཞག་གསུམ་ཀྱི་ བར་ མཚན་ ལམ་ ནས་ ཕྱིར་ འཕྲག་ པ་ དེའི། 月经，月信，月花。妇女年龄十三岁至五十岁间，胎脏每月开窍，表现为三数日中，下行风使子宫秽血从阴道流出之相。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དུས་ཆགས་ཅན་པོ། དྲུལ། མེ་རྟག་པ་ཅས་སོ།

ཟླ་མཚན་འཇུལ་བ། བྱད་མེད་ཀྱི་ ཟླ་ མཚན་དུས་ ཆགས་སུ་མ་བཅས་ཏེ་འགག་པར་གྱུར་པའི་ ཚབས་ ནད་ ཅིག 月经阻滞。月经不以时行、阻闭不通的恶性妇科病。

ཟླ་མཚམས། ཟླ་ བ་ རེ་ རེའི་མཚམས། 月限。两个月份之间的界限。

ཟླ་མཛེས། (མངོན) (1)དབྱངས་ཅན་ཀུ་སུམ། 妙音天女的异名。(2)མེ་རྟག་ཀུ་སུད། 睡莲的异名。

ཟླ་འཛིན། ཟླ་བ་འཛིན་པ་སྟེ། བཤད་སྐལ་རྟེང་ པ་ཤུར་ན། སྐུ་གཅན་ཀྱིས་ཟླ་ བ་འཛིན་པ། 月食。旧说为罗睺吞食月亮的现象。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་རྟེན་སྐྱར་དང་། རྟེར་འཆེ། བྱ་བྱེད་སྐྱངས་པ། མེ་རྟག་ལྷན། མེ་ཡིས་བསྲེགས། གཟའ་ཡིས་ བཟུང་། རང་བཞིན་སྐྱར་བཅས་ སོ།

ཟླ་འཁོག ཟླ་བ་དང་ཞག་མ། 日期。确定的月日。

ཟླ་འཕེལ། (1)(མངོན) མཛེས་ མ། 月貌。美女的异名。(2)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྲི་མངོན། 华冠佛。

ཟླ་འཕེལ་མ། (1)མཛེས་མ། 美女。(2)དབྱངས་ཅན་མ། 妙音佛母。

ཟླ་རྩེར། ཟླ་བའི་ འོད་ རེར། 月光，月华。

ཟླ་རྩི། (གྲངས) འབྲུ་དང་རྩམ་པ་སོགས་ འཇལ་ སྟོང་ ཚིག 圆筒量器。量青稞、糌粑和液体油物等的量器。

ཟླ་ལྗགས། ཟླ་བའི་དབྱིབས་རིལ་རིལ། 月圆形。

ཟླ་འོད། (1)ཟླ་བའི་ འོད་ རེར། 月光。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བདུད་རྩིའི་ རིགས་མ་དང་པའིལ་རིར་ རོ། (2)(མངོན) ཆུ་ཤེལ། 月华。水晶的异名。(3)སངས་རྒྱས་ཤེས་གྲི་མཚན། 月光佛。

ཟླ་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་མདོ། ཀུ་གང་ཀྱི་ སཱསྟ་ བོ་ དྲྭ་སྤྱི་ཐུ་ ད་དང་། ཤེ་ཏུ་ པ་དཀའ་ སྐྱོང་ ཤེས་རབ་ ཤེས་ བསྟན་ ཚེར། རིན་ ཆེན་ བཟང་ བོས་ བཅོས་པའོ། 《月光菩萨经》。古印度佛学家达摩希日巴札和藏族译师协饶勒巴由梵译藏，仁钦桑波校订。宋代法贤由梵译汉。

ཟླ་འོད་ཅན། (མངོན) མཚན་ མོ། 有月光者。夜的异名。

ཟླ་འོད་འཐུང་། (མངོན) ཀུ་ཙ་ཀོ་ད། 饮月光。

鹧鸪的异名。

ཟླ་བཞིན་སྐྱེས་ཁུང་མ། (མངོན) ཨཚན་མོ། 具月光女。夜的异名。

ཟླ་བཞིན་མ། (མངོན) ཨཚན་མོ། 月光女。夜的异名。

ཟླ་བཞིན་ཟན་ཅན། (མངོན) ཀུ་ཙ་ཀི་ར། 月光食者。鹧鸪的异名。

ཟླ་ཁ། དགྲ་ཡའམ་འཐབ་ཁ། 对手，敌手。

ཟླ་ཁེས། ཟླ་བའི་ར་རིའི་བསྡུས་ཚིག

ཟླ་རེ་རོ་རེ། ཟླ་བ་ སོ་ སོ། 每月，月月；ཟླ་རེ་རེ་འཕེན་དགྱད་བསྡུར་ལན་གཅིག་རེ་གཏོང་བ། 每月评比一次。

ཟླ་རིའི་ཐྱག་ལས་གཅིག ཡར་ ངོ་ དཀར་ ཐྱག་ལས་དང་། ཡར་ངོ་ནག་ཐྱག་ལས། 上弦月和下弦月。

ཟླ་རོགས། ཆུང་ཤའམ། ཁྱོགས་པོ། ལམ་རོགས་ཤེགས། 妻，朋友；旅伴。

ཟླ་བཤེལ། ཟླ་བ་ལྷག་ཤའམ། ཟླ་ བ་ ཉིས་བཅུ་དྲུ་ཆས་ཟླ་རེར་ཐུག་ཤེ་ ལྷག་པ་བསགས་ནས་ཆས་ཟླ་ སོ་གསུམ་རེའི་ཐོག་ ཟླ་བཤེལ་རེ་འབྱུང་ངོ། དེ་ནི་ལོ་གཅིག་གི་ཁྱིམ་ཞག་དང་། ཆས་ཞག་གཉིས་ ཙམ་ལྷག་ཀི་དོད་མ་གྱབ་པས་ཆས་ཞག་བཏུ་ གཅིག་ཅས་འབྱང་དང་བཅས་པ་ལྷག་པས་ སོ། 闰月。阴历每月时辰有余数二，积三十三个太阴月，约计多余一月，置为闰月。现行藏历中，中气在晦，则闰本月，中气在朔，则闰后月。即是说，每一个太阴年的日数比宫年的日数多十一天多，为了调整季节，不致错乱，必须置闰。

ཟླ་བྱང་ཚེར་སྐྱེད། ཟླ་ དྲུས་ སྐང་ གང་ ལ་ ཟླ་ བ་ གཅིག་རིང་ལ་ཆུང་ཀ་ཚེར་མ་ ལྟ་ རེ་ འབྲི་ བའི་ ཐྱ་ ཨེན་ གཅིག་སྐལ་ཞིག 月利五分。旧时，高利贷的一种利率。本金藏银一两，每月生利五分，即百分之五的月利，或百分之六十的年利。

ཟླ་བྱང་ཁ་སྐྱེད། ཟླ་ དྲུས་ སྐང་ གང་ ལ་ ཟླ་ བ་ གཅིག་རིང་ལ་ཆུང་ཀ་ཁ་ཚེར་ཐ་ཤལ་རེ་ འབྲི་ བའི་ དྲུ་ ཨེན་ གཅིག་སྐལ་ཞིག 四分一利。月利百分之二点五。旧时通行的利率之一。本金藏银一两，每月利息为百分之二分五厘，年利率为百分之三十。

ཟླ་བྱང་ཁེ་སྐྱེད། ཟླ་ དྲུས་ སྐང་ གང་ ལ་ ཟླ་ བ་ གཅིག་རིང་ལ་ཆུང་ཀ་ཁེ་ གང་རེ་ འབྲི་ བའི་ ཐུ་ ཨེན་ གཅིག་སྐལ་ཞིག 一钱利。月利十分之一。旧时通行的高利率之一。本金藏银一两，每月利息为一钱或十分之一两，即年利为百分之一百二十。

ཟླ་ལྷག ཟླ་བ་ཤོལ། རྒྱ་གཡའི་རྒྱང་ལ་ ཟླ་ལྷག 饥荒还加闰月。意谓灾上加灾。

ཟླས་དབྱེ་བའི་བསྡུ་བ། ལ་དོན་ སོགས་ བར་ ཀྱི་ རྣམ་དབྱེ་རྣམས་བསྡུས་ནས་མཐར་ རྣམ་ དབྱེ་ གཅིག་ བསྡུར་བའི་ བསྡུ་ བ་རྣམ་ ཀུ་ གར་ཁ་ཚེ་བས་ཡུལ་ སོགས་ སུ་འགྲོ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། 留末省文。略去前面诸词间的判位词，只留最末一个判位词的省略法。如云前往天竺，前往克什米尔，前往尼泊尔，径可略作前往天竺、克什米尔和尼泊尔。

ཟླས་འབྱེད་བ། ཕན་ཚུན་ཟླས་ནས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ བ། 对待，相对，互相分辨。彼此对待以相区分：དཀར་ཟིའི་ཟླས་དབྱེ་བ་ནག་པོ་དང་། ནག་ ཟིའི་ཟླས་དབྱེ་བ་དཀར་པོ། 白之对为黑，黑之对为白。རིང་ཐུའི་ཟླས་དབྱེ་བ་ཐུང་ངེ་དང་། ཐུང་ ངེའི་ཟླས་དབྱེ་བ་རིང་པོ། 长之对为短，短之对为长。

ཟླུག་ བ། (ཟ་དད་པ) བཏུགས་ པ། བཏུག་ པ། ཏུགས།། (1)ཏུག་པ། 注入，灌输。倒进去或塞进去：དཀར་ཕེལ་ནང་དུ་བཏུགས་ པ། 装进碗里。ཕྱིར་ཐུགས་ནང་དུ་བཏུགས་ཀྱང་ཅང་མ་ཕན་པ། 外抹内注，均无效益。喻不受别人规劝。ཀྱེམ་ན་བར་བཏུགས་ཀྱང་དོན་མ་རྟོགས། 话已注入耳

内，但未了解，(2)དྲི་བ་དང་ཞིབ་པའམ་ཞུ་བ། 探询，请问；དོན་གནད་ཡང་ཡང་བཀྲག་པ། 反复询问。(3)(རྒྱང་) གནང་བ། 许可，赐给。

སྒྲུབ། ཚུལ་བའི་སྐལ་ཚིག

སྒྲུབ་བ། (རྒྱང་) ལས་ཀ་བྱེད་པ། 作事。

སྒྲུམ་ཟིངས། (1)རི་མོ་ཞིང་ཞིང་། 圆，圆圈。(2)རི་མོ་ཞིང་ཞིང་འབྲི་བ། 画圆圈。(3)བསྐོར་ནས་རི་མོ་འབྲི་ཁྱད་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ངེའི 圆规。画圆线的器具。

སྒྲུམ་འཁོར། (1)རིལ་རིལ་ཞིང་མཉེ་དབྱིབས་ཅན། 圆形。(2)ཞིང་འཁྱིལ་འཁྱིལ་དུ་འཁོར་བ། 环绕旋转，团团转。

སྒྲུམ་འཚོལ་བྱེད། (1)མི་མཐུན་པ་མཐུན་གཏས་ཀྱི་བར་འདུམ་ཁྱེད་པ། 调解，使和好。(2)དབྱིབས་ཀཏྲཱུགས་ཙོར་ཙོར་རམ་རིལ་ཏོར་བཟོ་བ། 弄圆，做成圆形。

སྒྲུམ་ཐིག ཞིང་ཐིག 圆线。

སྒྲུམ་ བ། (ཐ་དད་པ) བཀྲུམས་ པ། བཀྲུམ་ པ། སྒྲུམས། ! (1) སྡིལ་བ། 团拢，聚合；ཐུག་ས་གཅིག་ ཏུ་ བསྡུས་ ཤིང་ བཀྲུམས་ པ། 团聚一起。(2)མཐུན་པར་ བྱེད་ པ། 调和，调解；འཁོན་པ་ བཀྲུམས་ཏེ་མཐུན་པར་བྱས། 调和纠纷，调解诉讼。དབྱེན་བཀྲུམས། 和合，调解不和。

སྒྲུམ་ཙི། དབྱིབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཙོར་ཙོར་ དང་ རིལ་རིལ། 形容词。圆形，球形；མགོ་སྒྲུམ་ པོ། 圆头。གཉོར་ མ་ སྒྲུམ་ པོ། 圆形朵马。ཤིང་ ཞབ་སྒྲུམ་ཙམ་ཁྲབ་པ། 锯木板使成圆形。མིང་ཀྱི་རྣམ་གངས་ལ་སྒྲུམ་མོ་དང་། རྒྱ་མེད། རིལ་ཙི་བཅས་སོ།

སྒྲུམ་ཙི་འཛིན། (ཚངས) ཉི་མ། 持圆。太阳的异名。

སྒྲུམ་ཞྭ། ཞྭ་མོ་སྒྲུམ་ཞིང་རམ་རིལ་རིལ། 圆帽，圆形帽。

སྒྲུམས། སྒྲུམ་བའི་སྐལ་ཚིག

སྒྲུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བཅོས་པ། བཅོ་པ། བྱོས། (1)ཡང་ཡང་འདོན་པ། 重诵，反复念诵；ངག་རས་ཡིག་དྲུག་ བཅོས་ཀྱང་ སངས་མ་ གྱུས། 口念六字咒，但是未成佛。(2) སྐྱོལ་ བའམ་ འདོད་ བར་ཁྱེད་པ། 拯救，使脱离。旧译救度：སྡུག་བསྔལ་བཅོས་པ། 救苦。ཐུ་ངན་ བཅོ་ པ། 将脱离忧苦。(3)འཆད་པའམ་གོད་པ། 说，告知；གཏམ་བྱོ་བ། 说话。མཆོག་དམན་ཀུན་ལ་ གནས་ཚུལ་དེ་དག་བཅོ་པ། 把这些情况告知各级人士。

སྒྲུབ་ བྱོ་བའི་སྐལ་ཚིག

སྒྲུབ་སྐྱོང། གེགས་བར་ཆད་རིགས་ཁྱོད་ བྱོ་ གཏོར་ཤེགས། 禳解。祈神驱鬼解厄的宗教仪式。

སྒྲུབ་ཐབས། འགོག་ཁྱེད་ཀྱི་ གཏོར་ཤེགས། 遮阻法。制止的办法，阻拦的方式。རྒྱུན་ མ་ཐོང་ གོང་ཀི་ བྱོ་ གཏོར། 防患未然。

སྒྲུབ་པ། (ཐ་དད་པ) བཅོག་པ། བཅོག་པ། བྱོ། འགོག་པའམ་ཁྱེད་ཙོག་པར་ཁྱེད་པ་དང་ཁ་སྐྱེད་པ། 阻挡，遮拦，扭转。旧译回遮：གཡུལ་ བྱོ། 制止战争。དགྲ་ བཅོག་ པ། 阻拦敌人。རྒྱུན་ ཆ་ ཆུང་ བྱོ། 防微杜渐。རྒྱུན་དན་པར་ཆད་ གནས་ཅད་ཁྱེར་བཅོག་པ། 扭转一切逆缘障碍。མི་ཁ་ བཅོག་པ། 阻塞别人的非议。

སྒྲུབ་པ་ལྔ། བཞགས་བསྡོ་དང་། གཟོལ་བ། བརྡོད་ པ་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ་བཅས་སོ། 五遮：婉谏、启白、一量、二量和三量。僧众举行忏重、治举、呵谏等重大事务时，先婉言以规谏，继白众牒事以陈情，然后连作三次羯磨以量事可否。

སྒྲུབ་པ་གསུམ། བཞགས་བསྡོ་དང་། གཟོལ་བ། ལས་བརྡོད་པ་བཅས་གསུམ་སོ། 三遮：婉谏、一

白和一羯磨。

ཟློས། ཟླ་བའི་སྐུལ་ཚིག

ཟློས་ཉེས། བཤད་ཐེབ་བའི་ཚིག་དེ་དོགས་པ་ མེད་ བཞིན་ཟང་ཡང་བཤད་བའི་སྐྱོན། 重复的语病：叙述时没有重复。

ཟློས་གར། རིག་གནས་ཚང་བ་ལྟའི་ཅང་ གཅིས་ཏེ། ངག་ནས་བླུ་ཚིག་ཟློས། ལག་བས་རོལ་མོ་ འཁྲབ། ལུས་ཀྱིས་གང་འཁྲབ་པ་བཅས་ཀྱི་མིང་། 歌舞，戏剧。歌唱、演奏和舞蹈表演。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གང་འཆམ་དང་། གང་རུང། ཏོ། ཏོ་གར། ཞབས་ཏོ། རོལ་རྩེད་བཅས་སོ།

ཟློས་གར་ཁང་། ཟློས་གར་འཁྲབ་སའི་གནས། 戏院、歌剧院。

ཟློས་གར་མཁན། (1)ཟློས་གར་འཁྲབ་མཁན། 歌舞者，演员。(2)(ཤངས་) མི་ཏྲ། 舞者。孔雀的异名。

ཟློས་གར་གྱི་བསྡུར་བཅོས། ཚེ་ཐུབ་ སོགས་ཀྱི་ གཏམ་སྐུན་ཏོ་ དྲི་རྩེད་ཀྱི་ ཟློས་གས་གང་དང་ རྩེད་ མེད་ ཅིང་ཚུལ་སྟོན་པའི་དབེ་ཚ། 歌舞剧本，对话剧本。

ཟློས་གར་གྱི་ཡན་ལག་ལྔ། ཟློས་ གར་ པ་ དང་། མདོ་ འཛིན་པ། རོལ་མོ་པ། ཆས་གཞུག་པ། བཞད་གད་པ་བཅས། 剧团五支：演员、解说员、乐师、化装师和丑角。

ཟློས་གར་ཚོགས་པ། སྒུ་ གཞས་ གར་ རྩེད་ རྩེད་ མཁན་སྡེ་ པའམ་སོགས། 歌舞团，剧团。

ཟློས་ཀྱངས། རྩོད་པའི་གནས་སུ་ཀྱངས་པ། 聚讼，兴起诉讼。

ཟློས་སྐྱ་བཅུ། ཡེ་ཤེ་རེ་རེ་ནས་ ཚིག་ དོན་ གསལ་བོར་ སྦྱོན་མི་བྱས་ཤིང་ འདི་ ཞེས་ རེ་ཞུང་ མེད་པར་ནས་ཀུན་ཡེ་ཤེ་དང་། ངག་ཐོག་ཏུ་ བཀོལ་བའི་སྐྱ་ ཚིག་བསྡུར་ལྡབ་ཅན་ ཞེས་ སྡེ་ ཞེས་ ཞེས་ ཚང་ ཚང་། ཡང་ཡེང་། ལབ་སོབ་རེས་པ་ལྟ་བུའོ། 联绵词，双声词。一类同声异韵的二音节、三音节或四音节疏状词。通常以一个形容词或一个自动词为主要音节，省去词根所带韵符为辅助音节，写在前面，即成二音节的联绵词。如从 ཞེག་ 字，构成 ཞག་ཞེག，从 ཚང་ 字，构成 ཚང་ ཚང，从 ཡེང་字。构成ཡང་ཡེང་，从 སོབ་字，构成 སབ་སོབ་等。重写这些二音节联绵词的各个后加字母，其词根韵符为འཁྲིང་ བྱ་ 及 རྡ་ ཅ་者，一般上加 འཁྲིང་བྱ，其词根韵符为གི་གུ་ 及 ཞབས་ཀུ་者，一般上加 གི་གུ，作为第二和第四音节，即成四音节的联绵词。如从 ཞག་ ཞེག，构成 ཞག་ གི་ ཞེག་གི；从 ཚང་ཚང，构成 ཚང་ ཏི་ ཚང་ ཏི；从 ཡང་ཡེང，构成 ཡང་ཏི་ཡེང་ཏི，从 སབ་ སོབ，构成སབ་ བ་ སོབ་ བ等。此类联绵词的含义，均为主要音节，即原来的形容词或自动词含义的形象化。如ཞག་ཞེག་或ཞག་གི་ཞེག་གི་破破烂烂，是 ཞེག་ པ་ 破烂的形象化；ཚང་ཚང་或 ཚང་ ཏི་ ཚང་ ཏི་ 琐琐碎碎，是 ཚང་ པ་ 细小的形象化；ཡང་ཡེང་或ཡང་ཏི་ཡེང་ཏི་懒洋洋的，是ཡེང་བ་心思散乱的形象化；སབ་ སོབ་或སབ་བ་ སོབ་བ་松松软软的，疏松不实貌，是 སོབ་ པ་ 疏松的形象化。取出此类词的第三和第四音节，后面加上词尾字母 བ་ 字，即成三音节的联绵词，其含义与四音节者完全相同。如 ཞེག་ གི་ བ、 ཚང་ ཏི་ བ、 ཡེང་ ཏི་ བ和 སོབ་ བ་ བ་等。

ཟློས་གཏམ། ཡང་ཡང་ལྡབ་སྐྱོར་བྱེད་བའི་ གཏམ། 重复话。

ཟློས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)འཆར་བའམ་ འཛོལ་ བ། 呈现，显示。旧译示现：སྐད་ཡང་ཞིའི་ གཟུགས་ སུ་ ཟློས་པ། 复又示现人身。(2)བསྐྱར་ལྡབ་པ། 重复：ཡང་ཟློས་བསྐྱར་ཟློས། 一再重复。 རྩེས་

ཟློས་གྱས་ ཟློས་བྱས་ནས་ལའང་། 重说了两三遍。གཞན་གྱི་ལང་ཟློས་མ་བྱེད། 不要模仿别人！ཁྱེད་ཀྱི་སྐད་ཅ་དེ་དག་ཟློས་པ། 重复说你的那些话。

ཟློས་ཀྱི། སྐད་ཅ་ཡང་ཡང་ཟློས་ཏེ་ སྨྲ་ བའི་ མིང་། 名词。重复话，反复语。

ཟློས་སྐྱོད། ཁ་ མཁྱེའི་ རྩོད་ ཤཱས། 诉讼对辩；ཁྲིམས་སའི་ཟློས་སྐྱོད། 法庭辩论。

ཟློས་ཡིག བཅོས་ལའོ་ཤས་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆེན། 有上下加的大写字体，为练习草书的第二阶段字体：ཀ་ མད་སྒམ་ རྩའི་ ཡིག་ གཟུགས་ ལེགས་ བར་སྒྲུབས་རྗེས་གཞི་ནས་ཟློས་ཏྲལ་སྦྱོང་དགོས། 学好三十字母以后，才学具有上下加符号的字。

གཟིག་པ། གཟགས་བའི་དཀྱུ་ བ་ དང་ མ་ ནོངས་ བའི་འབྲི་ རྩལ་གཞན་ཞེག

གཟིགས་པ། (ཐ་དད་པ) གཟགས་པ། གཟགས་པ། གཟིགས།། གཡུག་གཡུག་བྱས་ནས་ཤུགས་ཀྱིས་ཐྲིར་འདོན་པ་དང་། གཏིག་པ། 甩，摆动，抖出来：མདོང་ཚའི་ནང་གི་ཇ་གཟགས་པ། 倒净茶筒里的茶水。ཆུ་ཐིགས་ས་ལ་གཟགས་པ། 把附着的水点甩在地上。སྒུག་མདོང་ནང་ནས་ སྤུན་མ་ གཟགས། 从竹筒里倒出豆子。

གཟངས། རྩེ་ མོའམ་ རྩེ། 形容词。锋，锐，尖。

གཟངས་རིང་། རྩེ་ རྩེ་ཞིང་རིང་བ། 尖而长，ཆོར་ མ་ གཟང་ རིང་། 长而尖的刺。སྐྱང་ ཁྲ་ གཟང་ རིང་། 长而尖的锥子。མདུང་གཟང་རིང་། 矛头尖锐。གྲི་གཟང་རིང་། 刀锋尖长。

གཟངས། 名词。(1)དཀའ་སྐྱོང་གི་ཚ་ཁྱད་བཏུ་གསུམ་ གྱི་ཀུས་ ཤིག 披单。斜缠肩头胁下的长幅肩披。沙门十三资生具之一：ཏྲལ་ གཟངས། 掩腋衣。(2)ཟོམས་ཅན་གྱི་ཟ་མ། 动物的饲料、食料，སྐྱང་ གི་ གཟངས་ལ་འདྲུར་འདུ། 象饿狼攫食一样。

གཟངས་སྐྱོར། སྐུ་ བའི་ གཟངས་ གྱི་ རྩེ་ མོ་ ཐུར་ དུ་ འཁེལས་ བའི་ ཀུས་ ཆུལ་ ཞེག 放披单。僧人放下披单一端表示致敬。表示致敬的礼俗之一：སྐུ་ པ་ ཆོས་ གཟངས་ སྐྱོར་ ཐབ་ ནས་ དགའ་ བསུ་ ཀུས་ འདུད་ཞུས་པ། 僧众放下披单，表示欢迎致敬。

གཟངས་གོང་། ཆུད་ཟོས་སུ་ སོང་བ་དང་ཟད་པ། 消耗，耗费，磨损：གོན་ པ་ གཟངས་ གོང་ ཆེན་ པོ་ འདུག 衣服磨损很快。

གཟངས་རྒྱག ཆུད་ཟའི་གནོད་པ་དང་ ལྷོག། 浪费，虚耗：ནོར་ རྫས་ལ་གཟངས་ རྒྱག་ མ་ བྱེད། 不要浪费财物。གཟངས་ རྒྱག་ཆེན་ པོ་ བྱུང་འདུག 太浪费了。

གཟངས་སྐྱོག སྐུ་གཟངས་ སྡོམ་ བྱེད་ཀྱི་ ཐག་པ། 披单绳。僧人身上捆扎披单的绳子。

གཟངས་ཆག གཟངས་པ་དང་ཆག་གི་བསྡུས་མིང་། 草料。喂骡马的草饲料和谷物饲料二者。

གཟངས་ལྷིག་ས། གཟག་ བྱུག་ས་ཀྱི་ རྡུ་ བཟས་ བའི་ སྐྱེགས་ རོའམ་འབྲོས། 饲草残渣。

གཟངས་ཐྲོན། རབ་བྱུང་གི་གཟངས་དང་གདན། 披单坐褥。僧众使用的披单和坐褥。

གཟངས་ཐག སྐུ་ བའི་གཟངས་ ཀྱི་ ཤྱི་ ནས་ སྒྲིག་ ཐག 披单绳。僧人身上扎披单的绳子。

གཟངས་རྡོག། ཟས་ དོན་ དང་ འདུ།

གཟངས་སྒོས། སྐུ་ བའི་ གཟངས་ ཀྱི་ ཤྱི་ ནས་ སྒྲིག་ ཐག 披单绳。僧人身上捆扎披单的绳子。

གཟངས་ལྔ་ལྡན། ཆུ་ ལུ་ ཆས་ གོན་ དུས་ ཀྱི་ གཟངས། 五彩披单。旧时，西藏俗官礼服之一和藏戏王子装束。

གཟངས་པ། ●གཟོག་ བའི་ འདུས་ པ་ དང་ མ་ ནོངས་ པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) གཉེད་ བའམ་ གཅེས་ པ། 伤害，妨害：ཆོར་ མ་ རྐང་ པ་ལ་ གཟངས་པ། 刺扎伤了脚。སྐྲོད་ ལ་ གཟངས་ པ། 刺耳。སྐྱེ་ བཅང་བས་ གྲོགས་ལ་གཟངས་ པ། 行为不好，伤害了朋友。 ●(རྟེན) (1)གསན་པ། 听，闻。

(2) དོན་མེད་གྱོན་ཆ་བ། 浪费，耗费，费事；ཟས་གོས་གཟན་པ་ལ་ཚོད་མེ་འདུག 衣食耗费无度。❶རྟ་རྫི་ལ་ལ་སྐྱེར་རྒྱའི་རྟ་དང་སོག་མ། 名词。饲料，饲用草；བ་ཕྱུག་ནང་ལ་བཞག གཟན་པ་ཕྱི་ལ་བཏུབ། 奶牛拴在圈里，草料放在外边。喻做事失当。

གཟན་པ་རྒྱག་པ། རྟ་རྫི་ལ་སོགས་ལ་གཟན་བཞས་རྟ་སྐྱེར་བ། 喂草，喂草料；རྟ་རྫི་ལ་ལ་ཆུ་ཐྱད་ནས་གཟན་པ་རྒྱག་པ། 给骡马饮水喂草。

གཟན་ངོ། 名词。(1)གྱོན་ཆ་བ། 易损耗，经不起使用，有害；ཟས་ལ་གཟན་པོ་ཡོང་། 食物容易耗损。ལྷམ་ལ་ཤེན་དུ་གཟན་པོ་ཐྱང་། 靴子损耗大。(2)གནོད་པཞས་རྩུབ་པོ། 有害，损伤，粗暴；ཚིག་རྩུབ་སོས་རྣ་བར་གཟན་པོ་བྱས། 恶言刺耳。

གཟན་རྩྭ། རྟ་སོག་ང་ལྟག་སོགས་གསོ་བྱེད་ཀྱི་རྩྭ། 饲草。

གཟབ་གོམ། གྲྭ་པའི་གཟན་དང་ཤམ་གཐས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 帔裙。僧众的披单和裙子。

གཟན་ཤིང་། གཟན་པ་དང་མེ་ཤིང་། 饲草和柴薪。

གཟབ་གོས། གཟབ་སྤྲོས་རྒྱག་བྱེད་ཀྱི་གོས། 盛装，华服。华丽庄重的穿着。

གཟབ་རྒྱས། གཟབ་གཟབ་ཀྱི་རྒྱས་སྤྲོས། 隆重，盛大；གསོལ་སྐྱེན་གཟབ་རྒྱས་གཤོམ་པ། 举行盛大宴会。

གཟབ་མཚོངས། རྒྱན་གོས་ཡག་པོ། 礼服，盛装。华美的衣服；གཟབ་མཚོངས་སྤྲོས་པ། 盛装打扮。

གཟབ་འཚོས། གཟབ་གཟབ་ཀྱིས་བྱ་བ་ལེགས་པོ་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ། 留神，注意，谨慎。

གཟབ་བཟུང། གཟབ་ནན་བཟུན་པོ། 稳重，沉着；མནོ་བསམ་གཟབ་བཟུང་གཏོང་བ། 慎重考虑。

གཟབ་ཙོག གཟབ་གཟབ་ནས། 严肃，严格，审慎；གྲོས་སྐྱང་གཟབ་ནན་བྱེད་པ། 审慎商讨。གཟབ་ནན་ཀྱིས་ཉན་པ། 倾听。

གཟབ་པ། (ཐ་དད་པ) (1)བཟབས་པ། གཟབ་པ། གཙོབས།། བཟང་བཟང་བྱེད་པ། 殷勤对待，好好接待；ཟས་སྤྱད་ལ་གཟབ་པ། 小心饮食起居。མཁྱེན་ལ་བཟབས་པ། 对客人殷勤。སྐྱེ་ལེན་གཟབ་དགོས། 应该盛情招待。(2)གཟབ་པའི་མདོར་བཤད་པ།

གཟབ་སྤྲོས། རྒྱན་གོས་གཟབ་མཆོར། 盛装。华美的服饰。

གཟབ་མ། ཡི་གེ་དབྱ་ཅན་ནས་ཡིག་དཀར། 名词。楷书，正楷字体。

གཟབ་བཞེས། (1)འཕྲི་ཁྲར་དང་སྤྱད་ལམ་ཀྱི་གཟབ་བརྟགས། 认真，珍重，珍摄。སྐུགས་ཁྲར་གཟབ་བཞེས། 认真负责。འཁྲིད་བསྐྱེད་གཟབ་བཞེས། 珍摄身体。(2)གཟབ་མཚོར་སྤྲས་པ། 盛装打扮。

གཟབ་གཟབ། ནན་ཏན་ཀྱི་དོ་འཁྲར་རམ་སྤྱད་ལམ་སྐྱོམ་པོ། 慎重，谨慎，深切，བསམ་གྲུབ་གཟབ་གཟབ་གཏོང་བ། 慎重考虑。ལམ་འཕྱང་དོག་སར་འགྲོ་དུས་གཟབ་གཟབ་ཀྱིས་དགོས། 行走狭路，需要谨慎。

གཟབ་གཟབ་རྣན་རྣན། རིག་པ་བསྐྱེལས་པའི་ཀྱེད་སྐྱང་ཞེས། 慎重，谨慎认真，རིན་གཏད་ཚང་མ་གཟབ་གཟབ་ནན་ནན་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་ཀྱེད་པ། 慎重处理一切问题。

གཟབ་གཟབ་གཟེངས་གཟེངས། དགའ་དགའ་གྱས་གྱས་སམ་དང་དང་དོད་དོད། 殷勤，勤勤恳恳，恭敬热情状，ངལ་རྩལ་ གཟབ་གཟབ་གཟེངས་གཟེངས་ཀྱིས་ཐུབ་པ། 勤勤恳恳地劳动。གཟབ་གཟབ་གཟེངས་གཟེངས་ཀྱིས་སྐྱེ་ལེན་ཞུས་པ།

恭敬热情地接待。

གཙང་གཙེངས། གཅིག་གཅིག་གཅེངས་ གཅེངས་ ཀྱི་བསྒྲས་ཆོག

གཙང་ཡིག ཡི་ཀེ་དཔྱ་ཅན་ནས་ཡིག་དཀར། 楷书，楷体字。

གཙང་ ཀཀར། བོད་ཡིག་གཅིག་ཁ་དཔྱ་ཅན་དང་ ཀཀར་ཁ་དཔྱ་ཤེད་གཉིས། 藏文楷书与行书。

གཙང་བཀའ། གཅིག་གཀར་དང་འདྲ།

གཙང་གཙོལ། བོད་ལུགས་གཅིག་ཆུས་ཀྱི་ལྷ་གཙོལ་ཞེག 大祭。隆重的祭神活动。

གཅིག་སྙིང་། ལས་ཀ་གཅིག་གཅིག་བཟོ། བརྟན་ བོའམ་སྙིང་པོ། 从容，沉着，稳重；ཟེལ་འཚབ་ ཤེད་བོར་གཅིག་སྙིང་གི་རྣོ་རས་མདུན་ དུ་ སྐྱོད་ བ། 从容不迫地稳步前进。

གཅིགས་བ། གཅོག་བའི་འདུས་བ།

གཅིའ། 名词。 (1)རྟེ་ཁ་ཆུ་བ་སོགས་ཀྱི་ གཅིའ། 曜，星曜。日、月、五星等均名为曜；ཆུ་གཅིའ། 魂星。སྲོག་གཅིའ། 命星。གཤེད་ གཅིའ། 煞星。 (2) (ཚངས) རྟེ་ ཁ་ དང་། ཆུ་བ། ཤིག་ དཀར། ལྷག་པ། ཕུར་བུ། བ་སངས། རྒྱུན་པ་སྐྱེ་རེས་ གཅིའ་བདུན་ཡོད་བས་ཁྱབ་ཚོན། 曜。星曜有日曜、月曜等七个，故表数字 7。

གཅིའ་ཀྲོད། རྟེ་ཁ་སོགས་གཅིའ་དང་བྱ་རྟེ་ སོགས་ ཀྱི་ ཀྲོད། 星辰，星曜辰宿。日、月、星宿的总名。日月等为曜，胃宿、昂宿等为宿。

གཅིའ་ཀྲོད་མཁན། རྩིས་པ། 星象家，占星者。

གཅིའ་ ཀྲོད་ རྒྱ་ ལམ། (ཚངས) གོ་ ལའམ་ དམ་ མཁའ། 星曜运行道。天空、轨道（星曜躔道）的异名。

གཅིའ་ཀྲོད་གནས། (ཚངས) དམ་ མཁའ། 星曜处。天空的异名。

གཅིའ་ཀྲོད་ཆེས་རྩིས། གཅིའ་ སོགས་ རྟེ་ ཐབས། 择期算术。五行算中选择吉日良辰的算法。

གཅིའ་ཀྲོད་ བཟང་ བོ། གཅིའ་ ཀྲོད་ ཀྱི་ འགྲེད་ རྒྱུན་ བཟང་ བོ། 吉日良辰。

གཅིའ་ཁྲིམ། ཀུ་ ཀྲོད་ གཅིའི་ རྩེད་ གནས། 星曜本宫。

གཅིའ་བཅོད། གཅིའ་ བདུན་ རེ་ ཚེས་ཀྱི་ རྒྱབས་ མཚམས། 星期，七日一周。

གཅིའ་ཁྱི་བ། རྩེ་ཀྱི་བཤད་ སྐོལ་ རླུ་ གཅན་ གདོང་ ཐུག་ གི་ གནོད་ བ། 星曜煞气，凶曜晦气。旧说人被罗睺罗煞气冲击即引生脑溢血病。

གཅིའ་དགུ། རྟེ་ ཁ་དང་། ཆུ་ བ། མིག་དམར། ལྷག་ བ། ཕུར་ བུ། བ་སངས། རྒྱུན་ པ། རྒྱུ་ གཅན། མཐུག་རིང་རྟེ་ གཅིའ་ དགུ། 九曜：九执，日、月、火、水、木、金、土、罗睺和计都等九曜。

གཅིའ་དགུ་བ། སྐར་ མ་དྲུ་ བ་ མཐུག་རིང་། 第九曜，计都，豹尾星。

གཅིའ་ཆོད་དུ། (ཚངས) གཅིའ་ རླུ་ གཅན། 凶曜。罗睺的异名。

གཅིའ་ཕྲུ་གཅན། རྩེ་ཀྱི་བཤད་ སྐོལ་ལྟང་ རྟེ་ ཁ་ དང་ ཆུ་ བ་ ཟ་ མཁན་ ཏེ་ ལྟ་ མ་ ཡིན་ ཀྱི་དབང་ བོ། 罗睺罗星。旧说此星食日月。星象家说此为阿修罗王。

གཅིའ་བཅུད་བ། རྣ་ ཏུ་ ལའམ་ གཅིའ་ རླུ་ གཅན། རྩེ་ཀྱི་བཤད་ སྐོལ་ ལ་ རྟེ་ ཁ་ ཆུ་ བ་ ཟ་ མཁན་ ཀྱི་ གཅིའ་ ལ་ རེད། 第八曜，罗睺，黄幡星。旧说此星食日、月。

གཅིའ་ངན་བ། རྩེ་ཀྱི་བཤད་ སྐོལ་ ལ་ གཤེད་ གཅིའ་ སོགས་ བཀུ་ མི་ ཤེས་ བའི་ གཅིའ་ ལ་ རེད། 凶曜，妖星。星象家说为不吉祥之星曜。

གཅིའ་ལྔ། མིག་དམར་ དང་། ལྷག་ བ། ཕུར་ བུ། བ་སངས། རྒྱུན་ པ་ ལྔ། 五曜：金、木、水、火、土等五曜。

གཅིའ་བཅུ། རྟེ་ ཁ་ དང་། ཆུ་ བ། མིག་ དམར།

ཉིག་པ། ཟླ་བ། མེ་ལྷག་པ། ཕུར་བུ། རྒྱུ་སྐར། སྤེན་པ། སྤེ་གཅན། དྲག་མེ། མཚན་རིང་བཅས་བཅུ། 日、月、火、水、木、金、土、罗睺、罗睺尾和计都，共为十曜。

གཟའ་མཚན་རིང་། སྐར་མ་དྲུ་བ་མཚན་རིང་། 彗星，计都，豹尾星，旗星。

གཟའ་རྒྱ་མ། (1)སྐར་རྩེས་ཁྱགས་ཀྱི་རེས་གཟའ་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་ཐོག་མར་རྟེ་མ་ནས་འགོ་འཛིན། རྟེ་མ་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའམ། སྟོང་པར་ཁྱགས་རྩེས་ཐོག་མར་རྟེ་མ་ནས་འགོ་འཛིན་པའི་ཚུ་མཚན་གྱིས་ཡིན། སྐྱེས་ཉིམ་གཏཏ། སྐར་དྲུག་སྟེ་དབས་སངེ་ཚ་ཚོང་ཞེ་ཐུ། རྟེ་མའི་ཞག་གསུམ་དགྱིལ་འཁོར་དང་ཁྱལ་ལོངས་ཀྱི་ཐད་ལའང་ཚུགས། 日曜，太阳。七曜之首，因为上元时刻从它开始。诞生宫（远地点）在巨蟹宫，井宿45度。 (2)གཟའ་འཁོར་རེའི་ཞག་བདུན་པ། 日曜日，星期日。

གཟའ་ངག རེས་གཟའ་དག་པ་སྟེ་ཐུ་བསྡུས་ཀྱི་ནང་གསེས། ཆོས་ལོངས་རྫོགས་མཚམས་ཀྱི་རེས་གཟའ་དང་། ཚུ་ཚོད། ཚུ་སྐང་སོགས་གསལ་བར་སྟོན་པའོ། 定曜。历算五要素之一。真太阴日时刻，所求日的准确星期序数和该日内的太阴日结束的漏刻、分、息等。

གཟའ་དྲག སྟེ་སྐབ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་གཟའ་དྲག་གཅོ་བོ་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དང་། འཁོར་གཟའ་དྲག་དགུ་སོགས་མཆིས། ནུས་པས་གཟའ་ནད་སྐྱེ་ལ་ཐག། "煞杜"。药用草本植物名。主要有阴性阳性两种及从属九种，功能治脑出血卒中。

གཟའ་རྨུག གཟའི་རྨ་ལོངས་ཐུགས་གཅིག་ཏུ་རྟེལ་བ་ལ་གཟའི་རྩུ་ལ་བཅི་བྱའི་རྨ་ བ་ སྟ་ མའི་ གནས་སྟོང་ཀྱི་རེས་གཟའ་དང་། ཆོས་ཞག་དེ་རྟོགས་མཚམས་ཀྱི་ཚུ་ཚོད་ཐུན་དང་བཅས་པ། 曜基数。入历以来某曜行经时间的总积累数值。具体地表现为：所求月的前一月底的星期序数和该太阴日结束的时刻。

གཟའ་གདོན། ཤར་ཀྱི་བཞད་སྐྱལ་ རྩ་ ཏུ་ ལ་ སྟེ་ གཟའ་ཀྱི་ཀྱི་ནད་གཏོང་མཁན་གདོན་འདེ་ཁེ་བཀ་བ་ཞེག 魔鬼曜，罗睺曜。旧说一种使人患中风病的凶曜名。

གཟའ་བདུད་དཀར་ཅོ། གཟའ་ དྲུག་ ཤེ་ དོག་ དཀར་ ཅོ་ འཚར་བ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པ་གཟའ་དྲུག་དང་མཚུངས། 白花"煞杜"。"煞杜"之开白花者。入药功能同"煞杜"，根能降高血压。一说为豆科植物，紫色黄花。

གཟའ་བདུད་མགོ་དགུ། སྟོ་ སྐྱེན་ གཟའ་ དྲུག་ སྟོང་ཅོ་གཅིག་ལ་ཤེ་ དོག་དགུ་ འཚར་ བ་ ཞེག་ སྟེ། ནུས་པ་གཟའ་དྲུག་དང་མཚུངས། 九头"煞杜"。"煞杜"之一茎九枝而开九花者。入药功能同"煞杜"。一说为菊科之金针草。

གཟའ་བདུད་རྟག་ཅོ། གཟའ་དྲུག་ ཤེ་ དོག་ སྟོ་ རྟག་འཚར་བ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པ་གཟའ་དྲུག་དང་མཚུངས། 蓝花"煞杜"。"煞杜"之开蓝花者。入药功能同"煞杜"。一说为爵床科之一步草，或唇形科之青蓝。

གཟའ་བདུན། རེས་གཟའ་བདུན་ཀྱི་རྟེ་ མ་ དང་། རྒྱ་ བ། མིག་དམར། ཉི་མ། ཟླ་བ། བ་ སངས། སྤེན་པ། 七曜。轮流值日七曜，即日、月、火、水、木、金、土七曜。

གཟའ་རྟད། གཟའ་བདུད་རྩ་ཏུ་ལས་ གཉོང་བར་ གྱུག་པའི་རྟད་དེ། ཁྲག་སྟེང་ཁྲག་ཙ་རྩེལ་རས་ཁྲ་ཤྭག་ཤིང་མིག་སྐྱེ་བ་དང་། གཞོག་པས་བཤལ་བ། ཚོར་བ་ཉམས་པ། དེ་ཅིན་དང་དེ་ཚུ་དཔང་མེད་དུ་འཚོར་བ་བཅས་འབྱུང་བའི་རྟད་ཅིག 脑出血，脑血管意外。包括脑缺血昏倒、脑溢血，中风、羊痫风等。传系凶曜罗睺罗散布的病，症见口哑不能说话，瞳孔斜视，半身不遂，感觉麻木，大小便失禁等象。

གཟའ་གནས་དྲུག གཟའ་གནས་དང་། ཆུ་ཚོད། ཆུ་སྐང་། དབྱགས། རི་རིའི་ཚ་ཤས། རི་མཁའ་རིའི་ཚ་ཤས་ཀྱི་དྲུག 六曜位，曜位（表示星期序数）、刻位、分位、息位、 息的67分之一、 第五位的707分之一。

གཟའ་ཁ་སངས། (1)རེས་གཟའ་བདུན་གྱི་དྲུག་པ། 金曜，太白星。(2)གཟའ་འཁོར་རིའི་ཞག་ལྔ་པ། 金曜日，星期五。

གཟའ་སྐྱེམ་པ། (1)རེས་གཟའ་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་བདུན་པ། དེ་ནི་སྐར་མ་ངོད་ཚང་དཀར་ཤམ་མེ་བ་ཞིག་ཡིན་ ཡང་ འགོས་དལ་ བས་ ཐྲེང་ ལོག་ ལ་ བརྟེན་ནས་ཞིབ་ བརྟག་ བྱས་ ནི་ རིས་ ཐུབ་ པ་ ཞིག་ཡིན། སྐྱེས་ཁྱིམ་སྡུག་བས་ཀྱི་ཚུ་ཚོད་། ཉིན་དཀྱིལ་ཆིག་ཁྲི་བདུན་བཅུ་རེ་དྲུག ཆོས་ དཀྱིལ་ཆིག་ཁྲི་དཀྱ་བཅུ་ ཙོ་བདུན། མདའ་འདོད་དྲག་ཚ་ཆིག་སྟོང་བཞི་བཅུ་ཚོ་བདུན། 土星，土曜，镇星。暗白色，外行星之一，远地点在尾宿0度， 公转周期为10766太阳日， 是诸曜中最长的一个， 移动最慢， 须在其距太阳远时仔细观察才能认定。(2)གཟའ་འཁོར་རིའི་ཞག་ དྲུག་ པ། 土曜日，星期六。

གཟའ་ཕུར་བུ། (1)རེས་གཟའ་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་ལྔ་པ། དེ་ནི་སྐར་མ་དཀར་ལ་དམར་བའི་མདངས་ཅན་ཞིག་ཡིན། སྐྱེས་ཁྱིམ་མེ་བཞིའི་ཚུ་ ཚོད་ཐིག་ཏིན་དཀྱིལ་བཞི་སྟོང་ཐུམ་བཅུ་ ཙོ་ གཉིས། ཆོས་ དཀྱིལ་བཞི་སྟོང་བཞི་ བཅུ་ མདའ་ འདོད་ དྲག་ ཆ་ དཀྱ་ སྟོང་ལྔ་ བཅུ་ཀྱ་བཞི། 木星，木曜，岁星。亮粉色，外行星之一，远地点在轸宿0度， 公转周期4332日(太阳日)。 (2) གཟའ་ འཁོར་ རིའི་ཞག་བཞི་པ། 木曜日，星期四。 (3)ལྷའི་ བླ་ མ། དེ་ལྷ་ རྣམས་ལ་ སྒྲ་ རིག་པ་ སྟོན་ མཁན་ དགེ་ཤེས་ ཡིན་ སྐད། 天神师。神话说他是给天神讲授声明的教师。

གཟའ་ཁོག་པ། གཟའ་ནད་ཐེབས་པ། 中风。患脑出血病。

གཟའ་ཚེག་དག་པ། གཟའ་དག་གི་ཚེད་དུ་གཟའ་བར་ལ་ཟླ་ཀང་གིས་སྟོན་ འཕྲི་ བྱས་ ནས་ ཏིང་ གིས་དུ་དང་སྟོན་ འཕྲི་མ་བྱས་པས་ན་ཉིད་དག་ཅེད། 半定曜。求“定曜”(太阴日结束时的真时刻)过程中的一个中间步骤。在“中曜”（太阴日结束的平均时刻）上加了月行快慢的时间改正，但尚未进行日行快慢而引起的时间改正数，故名“半定”。

གཟའ་བར་པ། གཟའ་རྒྱུ་ལ་རྟག་ཏོངས་ཀྱིད་པས་ གཟའ་བར་ཐག་ཀྱབ་ཀྱང་ཀང་ལོངས་སྟོན་ འཕྲི་ མ་བྱས་ པས་ཏིན་ཞིག་དེའི་རེས་གཟའ་དང་ངོས་ སུ་ འགྱུར་ མི་ འགྱུར་ལ་ཅེས་པ་མེད་ པས་ན་བར་པ་ སྟེ་ ཁྱང་གསུམ་ པ་ཞིས་ པའི་ དོན་ ནོ། 中曜。所求日的曜次（星期序数）和所求日太阴日结束时的时刻， 因尚未做月行快慢的修正， 这个星期序数还不一定准确，只是求“定曜”的一个中间步骤， 所以命名为“中曜”。

གཟའ་མིག་ དམར། (1)རེས་ གཟའ་ བདུན་ གྱི་ ནང་ཚན་གསུམ་པ། དེ་ནི་སྐར་མ་དམར་ པོ་ ངོད་ དམར་གསལ་ལེ་བ་ཞིག་ཡིན། སྐྱེས་ཁྱིམ་མཚུའི་ ཚུ་ ཚོད་ སུམ་རྩ། ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ དྲུག་བཅུ་ཀྱ་ བདུན། ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ དྲུག་བཅུ་ གོ་བདུན་ མདའ་འདོད་ དྲག་ ཆ་ ཆིག་ ཁྲི་ ཉིས་ བཅུ་ ཞེ་ དགུ། 火星，火曜，荧惑星。鲜红色， 外行星之一，公转周期为687日（太阳日）， 远地点在星宿30度。(2)གཟའ་ འཁོར་ རིའི་ ཞག་ གཉིས་པ། 火曜日，星期二。

གཟའ་ཁའི་ཚ། ཉི་ཟླ་གཟས་སྐྱེས་པ། སྐྱེར་གནས་སྟོང་ཉེ་ ཉི་ཟླ་གཉིས་ཐོག་གས་གཅིག་ དུ་ འཆར་ བའི་ དུས་དེར་ སྐྱ་ གཅན་ གདོང་ མཉུག་ གང་ རུང་ དང་ གསུམ་འཇོམས་ཆེ་ ཉི་འཇེན་འབྱང་སྐྲེད་ལ། ཉ་ གང་ཉེ་ ཉི་ ཟླ་ གཉིས་ཁ་ གཏད་ དུ་ འཆར་ བའི་ དུས་དེར་ སྐྱ་ གཅན་ གདོང་ མཉུག་ དང་ ཟླ་ བ་ གཉིས་

འཇོམས་ཅེ་རྒྱ་འཇིན་འབྱུང་སྲིད་ཀྱང་། དེ་གསུམ་ལྷུང་འགྲོས་ཀྱི་ཁགོད་པ་ སྐྱར་ དལ་ དང་ སྐྱོ་ དབྱས་ བྱང་གསུམ་གང་ལ་སྣོད་པ་མཐུན་ནམ་མི་མཐུན། སྐར་མ་གང་དང་གང་ ལ་ གནས་ པ་ སོགས་ ལེགས་པར་བརྟག་དགོས་ཏེ། ས་ཆོགས་སོ་ སོའི་དབང་གིས་ འཇིན་ཅ་ཅེ་ཆུང་དུས་ ཐ་ཕྱི་ མཐོང་ མི་ མཐོང་ མི་ འབྲ་པ་སྐྱ་ཆོགས་འབྱུང་ངོ་། 日月食。日月被其他星曜遮蔽。在晦日，即太阳与月亮处于同一的方向(黄经相同)时，如果太阳、月亮与罗睺头或尾三者会合(即日、月同在黄、白交点或其附近)就可能出现日食；在望日，即太阳与月亮处于正相反的方向(黄经差180度)时，如果月亮与罗睺头或尾会合(即月亮处于黄、白交点或其附近)就可能出现月食。但是另外还有它们是否同在南行或北行的轨道上，和在哪一宿的方位等等许多其他的因素需要考虑，因此各地所见的食分大小、时间先后以及能见不能见等情况有所不同。

གཟའ་ཟླ་བ། (1)རས་གཟའ་བདུན་གྱི་ གཅིག་ པ། 月曜，太阴。(2)གཟའ་འཁོར་རེའི་ཞག་དང་པོ། 月曜日，星期一。

གཟའ་ཁི་རྟེན། (མཛོད) སྐར་མ་བརྟན་ པ། 曜依。北极星的异名。

གཟའ་ཁི་རྣ་བ་འཛིན། (མཛོད) ཟླ་གཅན། 执曜耳。罗睺星的异名。

གཟའ་ཁི་རྒྱུ་ཐྲུད། (མཛོད) གནམ་ཀྱི་དཀྱུ་ཆོགས་ སམ་གནམ་ ཀྱི་ཟེའུ་ རྒྱས། 曜网。天河、银河的异名。

གཟའ་ཁིས་བཟུང་། (མཛོད) ཟླ་བ་གཟས་བཟུང་ པ། 曜执。月食的异名。

གཟའ་རྐང་། གཟའ་ནད་ཞིག་ བའི་ ཁི་ ཁ་ ཟླུད་ བའི་ཆོག 白痴。对所谓中煞星的人所加蔑词。

གཟའ་རྐུ་ཀེ་ལ། གཟའ་དགུའི་བརྒྱད་པ་ཟླ་གཅན། 罗睺曜。九曜之第八曜。

གཟའ་ཉུག་པ། (1)རས་གཟའ་བདུན་ཀྱི་ནང་ཚན་ བཞི་ པ། དེ་ནི་སྐར་མ་དཀར་གསལ་གསེར་ལོད་ཅན་ཞིག་ཡིན། རྟེན་དཀྱིལ་གྱ་བདུན་དང་བཅུ་ཆ་གོ་བདུན། ཆེས་དཀྱིལ་གྱ་དགུ་དང་བཅུ་ཆ་སོ་ དག་མདའ་འདོད་དགུ་ཆ་དགུ་སྟོང་སུམ་བཅུ་དང་ བཞི། སྐྱེས་ཕྱིས་ས་གཤི་ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུ། 水星，水曜，辰星。黄白色，内行星之一，公转周期为87.97个太阳日，远地点在氐宿30度。(2)གཟའ་ཟླ་ཁང་རེའི་ ཞག་ གསུམ་ པ། 水曜日，星期三。

གཟའ་རྒྱས། རྟེ་མ་མེག་དམར་མེ་ ཁི་ཁམས། ཆུ་ བ་ལྟག་པ་ཆུ་ ཁི་ཁམས། པ་སངས་ཟླེད་པ་ས་ ཁི་ཁམས། ཕྱང་བྱ་ ཟླ་གཅན་ཆུའི་ཁམས། ཞེས་ པ་ལྟར་ སྐར་ རྟེས་པ་དང་། ནག་རྟེས་པ་ རྟགས་ཀྱི་ ཕྱང་ བྱ་ གེང་ དང་། པ་ སངས་ ལྟགས་ ཁིན་ པར་ ཉོད་པ་མ་གཏོགས་གཞན་ཉ་དོ། 诸曜五行配属。星历算中，太阳、火曜属火；月亮、水曜属水；金曜、土曜属地；木曜、罗睺属风。五行算中，木星属木，金星属金，其他相同。

གཟའ་ཚེས་ཚོངས། དེ་ ལ་ ཞག་ གསུམ་ ཀྱི་ རྟག་ ཚོངས་གསུམ་ཙམ་ ཕྱིང་། དེ་ལས་ཆེས་ ཞག་ནི་ ཆེས་ཞག་གཅིག་ གི་ཁུན་ ཚད་ཆ་ མཉམ་ན་ ཆུ་ཆོད་ ང་དག། ཆུ་ སྐང་གསུམ། དབྱགས་བཞི་ཏེ་ མཁའ་ རིའི་ཆ་ ཀས་བཅུ་ དྲུག 日平均长度。有太阴日、太阳日、宫日三种，常用的是太阴日。每个太阴日的平均时间长度为59漏刻8分4息又16/707。

གཟའ་རྟེན། གཟའ་ཁི་ རྟེན་དང་ དོན་ གཅིག

གཟའ་རྩུ་བ། གཟའ་ རྩུ་དང་ དོན་ གཅིག

གཟའ་བདག་ཅི། (མཛོད) རྟེ་མ། 曜主。日、太阳的异名。

གཟའ་རྟེ་ཁང་གསེལ་ཀྱི་བཙོག་བ། ཁ་ བའི་ རང་ བཅོས་སྐྱང་བས་ རྟེ་ མའི་མདུན་ནས་འཆར་ ཏེ་ ཆུ་བ་ དུ་ ནུབ། ཉག་ས་ངས་ མཐུག་རིང་གསུམ་རྟེ་ མ་དང་

ཐེ་བར་འགྲོགས་ཤིང་རང་འགྲོས་ཆུལ་ཐིས་ཐེ་ མའི་མདུན་ཆུབ་ཅི་རིགས་དགས་འཆར་ནུབ་ཅིང་པས་ཐོད་ དང་ཐོ་རེངས་ཙམ་མ་གཏོགས་མི་མཐོང་ལ། དཔ་གཞའི་གསུམ་རང་འགྲོས་བྱལ་བས། ཐེ་མའི་ཆུབ་ནས་འཆར་ཏེ་མདུན་དུ་ནུབ་པས་མཚན་ཅིང་ལའང་མཐོང་ངོ། 诸曜的互相关系。月亮本身行的运动最快，所以出现于太阳之前，没于太阳之后。水星、金星、长尾（彗星）在太阳近处相伴而行，又由于本身行的原因，出没于太阳前后，所以只有黎明或黄昏才能见到；三个外行星运动慢，所以合日后出现于太阳的后面，没于太阳的前面，夜半也能看见（在右侧）。

གཟའི་རྩ་བའི་ཤིན། གཟའ་མི་ནུ་བ་འཇིན་དང་དོན་གཅིག

གཟའི་ཐུག་ཁྲོད། གཟའ་མི་ཐུ་ཁྲུད་དང་དོན་ གཅིག

གཟངས། ཟླ་བོག་གི་སྡུག་གི་ཅུ་བྱག་ཅིག 名词。辔。衬在鞍下保护马背的褥垫。

གཟངས་མེག། ཐ་མག་གམ་དུ་བ་འཐེན་སྐྱེད་དཀང་གཟར་གྱི་མེག། 旱烟斗。

གཟངས་ཆིམ། རྟ་ཟླའི་བོག་ཏུ་འདིང་ཆུའི་ཚོས་ཆིན་གྱི་སྡུན་ཞིག 缎辔。

གཟངས་ལྷམ། ཟླ་ བོག་ གི་ སྡུན། 辔。衬在鞍下保护马背的褥垫。

གཟངས་ཐག ཚོ་ ཐུད་ འཁེལ་ སའི་ ལུང་ ཐག་ གམ་ གཟེར་ཐག 绳扣。挂物的环状绳索。

གཟངས་ཚོ། ཐུར་ དུ་ གཞོལ་ ཚོ། 形容词。陡峭，险峻：ཀྱེན་ ཐུར་ གཟར་ ཚོ། 坡度很陡。གཡང་ གཟར་ ཚོ། 悬崖。རི་ གཟར། 峻岭。གཟངས་ ཚོའི་ ལ་ལ་མ་འཇོགས་ན། བདེ་ མེའི་ ཐང་ལ་ ཀློབས་ ལེ་ མིན། ཀ་ མེའི་ སྐད་ སྐྱོང་མ་ ཐོས་ན། ཐུ་ མེའི་ ནད་ གཞི་ དུག་ ལེ་ མིན། 不越高山，难到平川；不服苦药，难治痼疾。

གཟངས་བ། （ཐ་དད་ཁ） འཁེལ་བ། 披搭，悬垂：ཆུ་ ཚོས་ ཐུག་ པར་ གཟངས། 肩搭七衣。འབེན་ གཟངས་ བ། 悬挂靶子。

གཟངས་བྱ། ཐུག་ པ་ ཚོགས་ ཆུག་ ཅྱེད་ ཤེང་ ལས་ བཅོས་ པ་ ཞེག 名词。长柄勺。木制长柄小勺，དཀའ་ ལས་ སྐུ་ བས་ བཀུབ་ ནས་ ལོངས་ སྤྱོད་ གཟར་ ཐུས་ ཐུས་ པ། 船桨劳动，勺子享受。意谓不劳而获。མིང་ གི་ རྣམ་ ཁྱབས་ ལ་ སྐྱོགས་ དང་། ལག་ སྐྱོགས། ཤེང་ སྐྱོགས་ བཅས་ ཚོ།

གཟངས་བྱ་མགོ། （ཚངས） སྐྱལ། 勺头。蛇的异名。

གཟངས་ཚོ། གཟར་ ཐོ་ དང་ དོན་ གཅིག

གཟངས་ཁུ། ཐ་མག་འཐེབ་ ཅྱེད་ དཀང་ གཟར་ གྱི་ ཀན་ ཅོའམ་ མདའ། 旱烟管。

གཟངས་རྩུ། （ཁུལ） ཤེང་ སྐྱོགས། 长柄勺，木勺；རྩམ་ བའི་ གཟངས་ རྩ། 糌粑勺。ཐུག་ བའི་ གཟངས་ རྩ། 粥勺。

གཟངས་ལ་བ། （རྟེང） བཀས་ པ། 劈开。

གཟངས་ལྷ་བ། （ཐ་དད་ཁ） ཁ་ གཏོད་ པ་ དང་ སྟེག་ པ་ དང་ རྩོམ་ པ། 指向，对正，挥起，准备：མདའ་ འཐེབ་ ལ་ གཟངས་ པ། 对准箭靶。རྩེ་ རྡེག་ ཅྱེད་ པར་ གཟངས་ པ། 准备打击。ཐུ་ བར་ གཟངས་ པ། 准备做事。དེ་ ལ་ རལ་ གྱི་ བརྡེག་ པར་ གཟངས་ པ་ ན། 举剑欲挥时。ཐད་ དུ་ གཟངས་ པ། 端端地指着。

གཟངས་འཇིམ། གཟའ་ འཇེན་ དང་ དོན་ གཅིག

གཟངས་ས། （ཁུལ） འབྲོག་ བའི་ རྟ་ སོང་ ར་ ལུག་ སོད་ འཚོ་ ཁུལ། 牧场，草场。

གཟི། 名词。（1）རིན་ པོ་ ཆེའི་ རིགས་ ཤེག་ སྟེ། ནང་ གསེས་ སུ་ དབྱེ་ ན་ རིགས་ རྣམ་ པོ་ སྡུག་ ཚོག་ དང་། ཀང་ རིང་། ཁ་ ཆུང་ བཅས་ གསུམ་ མཆིས། རྣམ་ བས་ གཟའ་ ནད་ གཞི་ ཁྲག་ ལ་ བཅས་ པར་ ཐུན། 亚玛脑，猫睛石。一种宝石，俗称九眼珠。宝石纹理有“无睛”、“长条”及“有睛”三类。入药能治脑溢

血。(2)རྔམ་པའམ་བོད་མདངས། 威力，光辉。

གཉན་རྒྱག་ཆ། གཟེར་རིས་ལ་གཉེ་ཤས་བརྡར་ཏེ་བདེང་འདོན་པ། 猫睛石磨光。用猫睛石磨光金粉画面。

གཉན་རླབས། གཉེ་བཞིད་དང་རེལ་ཤུགས། 威风，威仪：སེང་གེས་གཅན་གཞན་དང་རི་དྭགས་གཞན་ལ་གཉེ་རབ་སྟོན་པ། 狮子对其他兽类显示威风。

གཉན་བཞིད། ཐམས་དང་བཀག་མདངས། 光荣，威严，华丽，荣盛：མི་གཉེ་བཞིད་ཅན། 威严的人。སྲོལ་རྒྱུན་གཉེ་བཞིད་ཅན། 光荣传统。ཁང་བཟང་གཉེ་བཞིད་ཅན། 华美的住宅。གཉེ་བཞིད་ཁོག་སྟོང་། 华而不实。གཉེ་བཞིད་ཐུབ་ཤེད་ཡ། 无尚光荣。

གཉན་བཞིད་རྒྱལ། (མངོན) གཟེར། 生威光。金子的异名。

གཉན་བཞིད་ཅན་ཐྲི་རྒྱུད། དོན་ཆུན་ཐྲི་ནང་གཟེས་ཤེག་རེ། འགའ་ཞིག་དཔའ་བའི་ཆུན་ཐྲིས་རང་ཉིད་གཉེ་བཞིད་ཆེ་ཆེ་དང་གཞན་དག་ཐམས་ཅད་ཙུང་ཙུང་ལྡང་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞིག 威武修饰法。表明豪强骄傲姿态，高高自诩，卑卑视人，以修饰其文辞。意义修饰法之一。

གཉན་བཞིད་ཆེ་བ། (1)བཀག་མདངས་སྣམ་རྩམ་རེལ་ཆེ་བ། 容光焕发，威光赫奕，极其光荣。(2)(མངོན)གཞོན་ནུ་གངོང་དྲུག 荣光。六面童天的异名。

གཉན་བཞིད་ཆེན་ཅི། (1)ངོམ་རིལ་ཆེ་ བཏམ་བཀག་མདངས་ཆེན་པ། 神采赫奕，极大光荣。(2)མངས་ཀྱས་ཤིག་ཀི་མཆོག། 善威仪佛，无依德佛。

གཉན་སྐྱིང་། དོ་སྣོན་ཞིག --种药用矿物名。

གཉན་མཐུ། གཉེ་བཞིད་ཀྱི་ནུས་པ། 威力，声威：གཉེ་མཐུ་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་རྩེ་ཆེར་འགྲོ་བ། 声威日隆。

གཉན་དོམ། གངོན་ གཞོང་ སེལ་ ཞིང་ མིག་ ཁཀ་འཇོམས་པ་དང་གཉེ་བྱེན་ རྒྱུད་ བའི་ དོམ་ ར་ ཁྲད་ བར་པ་ཞིག 熊皮帽沿，熊皮眉帘。戴在额上用以防止鬼病和眼冲血并具威光的一块熊皮。

གཉན་མདངས། (1)ལུས་ཀྱི་བཀག་མདངས། 风采，光彩，神采，容光。(2)ཉི་ ཟླ་ སྐོགས་ ཀྱི་ རིད་ རེར། 光华。日、月、星辰的光辉：རྒྱ་སྐྱེགས་གངས་རི་དཀར་བོ་གཉེ་མདངས་རྒྱས། 西方的银白雪山光彩夺目。(3)མངས་རྒྱས་ཤེག་ཀི་མཆོག། 威德势佛。

གཉན་ཙུ། (1)རྡོ་རྨན་ཞེག 土石膏。药用矿物名。(2)རྡོ་རྨན་ཞེག རུས་ཁས་བྱ་སྟོད་ཀྱི་ དོད་ རྒྱུད། 紫石英。药用矿物名。功效可暖子宫。

གཉན་ཁང་། གཟེར་རིས་ལ་ གཉེ་ རིད་ འདོན་ དུས་ལག་གདན་ཀྱི་ཁང་ལེབ་ཁམ་ཤིང་ ལེབ། 磨光台。用猫眼石磨光金粉画面时所用平板。

གཉན་བྱིན། བཀག་ མདངས། 光辉，威光：གཉེ་བྱིན་ཀྱི་དཔལ། 赫奕的威德。གཉེ་བྱིན་ཐམས་པ། 黯淡失色。གཉེ་བྱིན་ཆེན་པོ། 尊严。

གཉན་མིག་དགུ་པ། རིན་ ཆེན་ གཉེ་ མཆོག་ གྲུར་ མིག་རིས་དགུ་པ་ ཅན། 九眼珠，九眼宝石。有九道环纹的猫儿眼宝石。

གཉན་ཁཀས། རིན་ཆེན་གཉེའི་ཕྲེང་པ། 猫眼宝石项链。

གཉན་འོད། གཉེ་བཞིད་དང་ཉིད་ཟེར། 光辉，威光，ཉི་ ཟླའི་ གཉེ་ ཉིད། 日月的光辉。གློག་ གི་ གཉེ་ ཉིད། 电光。

གཉན་རིས། གཟེར་ཙ་ བྱུགས་པའི་ སྐྱེང་དུ་གཉེ་ ཐིས་ བྱིས་པའི་རི་ མོ། 猫眼石线条。用猫眼石断面棱角，在金粉画面上所画线条。

གཉན་ལོག མིག་ ཞང་ ཕྱེ། 斜视。斜目顾盼：ཕྱུ་ གུ་དེའི་མིག་གཉེ་ལོག་རེད། 那个小孩是斜眼。

གཟིག གཅན་གཟན་ཞེག 名词。豹，豹子；གཟིག་གོས། 豹皮衣服。གཟིག་ནག 黑豹。གཟིག་དམར། 赤豹。གཟིག་ཚང་གི་སྐྱེ་འགྲས་ལ། བྱ་བའི་འཐག་ཉམས། 豹子窝边獐子逞能。意谓自寻灾难。

གཟིག་སྒོམ། (ཐུལ) གཟིག་ལཝ་ནི་བྱེད་ས་དོང་ནང་གི་རྫི་སྐམ། 猎豹陷阱。

གཟིག་ཁེག་མ། གཟིག་ཕྲུགས་ཀྱི་ཁེག་ཤེའི་རིས་ཅན། 豹纹花色；སྐམ་བྱ་གཟིག་ཁེག་མ། 豹纹垫子。དུམ་གདན་གཟིག་ཁེག་མ། 豹纹绒垫。

གཟིག་ཕྲུགས། གཟིག་གི་བཅུགས་པ། 豹皮；གཟིག་ཕྲུགས་བཀན་པའི་ཁོང་བྱ་ཤིས། ཚ་ཁྱོག་ཟིས་མཐར་གཞན་ཀྱིས་བསད། 披着豹皮的驴子，吃了庄稼终遭杀。

གཟིག་རིས། གཟིག་ཕྲུགས་ཀྱི་ཁེག་རིས། 豹纹。豹皮斑纹。

གཟིག་ཀྱབས། གཟིག་ཕྲུགས་ལས་ བཟོས་ པའི་མདའ་ཀྱབས། 豹皮鞘，豹皮箭囊。

གཟིག་སྐོག གཟིག་ཕྲུགས་ཀྱི་གོན་པ་ཞེག 豹皮袍。

གཟིགས་སྐྱོང་། བཅེ་བས་སྐྱོང་བ། 照顾，优抚，དད་པར་གཟིགས་སྐྱོང་། 照顾病人。སྡེན་གཅེགས་དབའ་བོའི་ཁྱིམ་མི་དང་དམག་མིའི་ གང་ མི་ རྣམས་ལ་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་བ། 优抚烈属、军属。

གཟིགས་མཆེན་སྐྱེང་ཡིག ཆུལ་ཁབ་ ཅིག་ གིས་ རང་གི་བསམ་འཆར་ཆུལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་ལ་བཏང་བའི་ཕྱི་འབྲེལ་མེ་གི། 照会。一国把自己的意见通知另一国的外交文书。

གཟིགས་མཆན། དཔེ་ཚའི་རྩ་བ་ཡིག་ཆེན་ལ་ཡིག་ཆུང་གི་མཆན་ཨོད་བ། 旁注，脚注。书中对正文所加注释。

གཟིགས་རྟེན། ཞུ་ཡིག་དང་མཉམ་དུ་འབུལ་རྒྱུའི་ཁ་བཏགས་དང་དངོས་རྫས། 随函所献哈达和礼物；གཟིགས་རྟེན་སྟོང་མེན། 微薄礼品。

གཟིགས་ལ། (ཕ་དད་ལ) (1)མཐོང་བ་ དང་ ལྟ་བའི་ ཞེ་ས། 看见、观看的敬语；རྟ་ ཐོག་ ནས་ ཁྱོག་མ་གཟིགས་པ། 跨马见蝼蚁。喻承蒙垂青。ཅོང་བ་གསེར་གཟིགས། 视土如金。喻受到重视。སྤྱན་ཀྱིས་གཟིགས་ནས་ཞལ་ནས་འདི་ སྐད་ གསུང་། 目视而口作是言。གཟིགས་མོར་གཟིགས་ཤིག 看戏吧！གཟིགས་འཚལ། 请予照看！敬祈关照！(2)རྟོགས་ པའི་ ཞེ་ ས། 理解、鉴察的敬语；གསར་བརྗེའི་བདེན་དོན་ཡང་དག་པར་གཟིགས་པ། 正确地了解革命的真理。ཐུགས་ རྗེས་ གཟིགས་ རོགས་གདང་། 恳乞慈悲鉴察！(3)ཉོ་ བའི་ཞེ་ ས། 购买的敬语；ཐུགས་ མཁོ་ ཚོ་ བྱད་ ཚང་ མ་ གཟིགས་གྱུར་བམ། 必需品都买齐了吗？

གཟིགས་པ་ཐྲིན་མེད་དག་པའི་ཏའི་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་ བྱད་བཟང་ པོ་ བཅུད་ རྒྱུའི་ རྣང་ གསེས་ཤེག་ཐེ། ཚ་གི་དོན་ཤེན་ཏུ་ རྣམ་པར་དག་པ་སྟོན་པས་ཐུབ་ཀྱི་གཟིགས་པ་རང་ཉིད་ མེད་ ཅིང་ རྣམ་པར་དག་པ། 视无不明。如来说教词义清晰，感得目无翳障视力清明之好。佛身八十种随好之一。

གཟིགས་པ་ལྔ་ལྡན། ཆུལ་པ་དམ་པ་ཏོག་ དགང་ གི་གཟིགས་པ་ལྔ་ སྟེ། ཡུལ་ཤེར་སྐྱ་དང་། རིགས་ ཆུལ་པོ། དུས་བྱ་རམ་ཤེང་པ་ཀླུའི་རྒྱུད། ཡུམ་ སྒྲུ་ མ་ལྔ་ མཛེས། དུས་སྟེགས་མ་ལྔ་ བདོ་ བཅས་ལ་ གཟིགས་པ་ལྔའོ། 五照见。如来依五种观察选择降诞人间：国王迦毗罗婆宰堵、种姓刹帝利、氏族甘蔗释迦、生母摩诃摩耶、时会五浊恶世。

གཟིགས་པ་ཆེན་པོ། (1)མཐོང་ཆེན་ པོའམ་གཙོ་ ཆེན་ པོའམ་ ཅ་ ཅང་ དགའ་ པོ་ བྱེད་པ། 重视，喜爱。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཆན། 大见佛。

གཟིགས་པ་རྣམ་པ་ལྔ། གཟིགས་པ་ལ་ ལྔ་ལྡན་དང་

དོན་གཅིག

གཟིགས་ཆ་གཤོལ་རྟེན། ཐུ་ཡིག་དང་མཉམ་དུ་འབྱལ་རྒྱུའི་ཁ་བཏགས་དང་དོངས་རྫས། 礼物，赠品。 随函附送的“感动视觉”的物品：ཐུ་ཡིག་ལ་གཟིགས་པ་གཤོ་རྟེན་མཆོད་ཙམ་བཅས་གུས་ཐལ་ལྟལ། 随函附献微薄礼品，以略表寸心。

གཟིགས་ཐྲངས། ཡི་གེའི་ཁ་ཐྲངས། 书题。书的名签。

གཟིགས་རྟེད། (ཟངས) མིག 能视。眼的异名。

གཟིགས་འཐུལ། (1)གཟིགས་ཞིབ་དུ་འཐུལ་བ། 送审。请求审察。(2)གཟིགས་མོ་འཐུལ་བ། 汇报演出。(3)གཟིགས་ཕྱད་འཐུལ་བ། 赠阅。把新的书报等送给别人：དབེ་དེབ་གསར་བསྒྲུན་སྤྱི་ཚོར་གཟིགས་འཐུལ་ཞུ་བ། 赠阅各种新版图书。

གཟིགས་མོ། སྤྱད་མོ། 名词。戏剧，文艺节目，娱乐活动。

གཟིགས་ཚུལ། ལྟ་སྤྱངས་སམ་མཐྱེབ་ཚུལ། 看法，观点，理解，认识。གཟིགས་ཚུལ་སྤྱི་ཚོགས་འབྱུང་སྲིད། 可能出现不同看法。དགོངས་དོན་ཟབ་མོར་གཟིགས་ཚུལ་ཅི་ཞིག་བྱུང་ངམ། 如何理解深刻的意义？

གཟིགས་འཚལ། གཟིགས་བར་མཛོད། 请予照看，敬乞关照。

གཟིགས་ཞིབ། མིག་གིས་བལྟས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། 检阅，视察，观察。གཟིགས་ཞིབ་སྤྱིང་ཀ། 检阅台。

གཟིགས་བཅོས། ཐུས་རྗེས་ཀྱི་ལེགས་སྐྱེས། 奖品。作奖励用的物品。

གཟིགས་བསྒོལ་ཤུལ་ལྡག གཟེ་བཟློད་མཚན་སྤྱན་ནས་ལེགས་སྐྱེས་གནང་སྤྱི་སྐུལ་ལྡག་གཏོང་བ། 奖励。给予荣誉或物质来鼓励。

གཟིགས་བསྒོལ་ཆེལ་འཚེལ། ཐུས་རྗེས་བདག་ཀྱི་ཐུ་ཡིག་སྐྱེས་སྤྱད་པ་དང་ཐུས་ཉེས་ལ་ཉེས་ཚད་འཚེལ་བ། 奖惩。奖赏和惩罚。

གཟིགས་བཟོས་རྟགས་མ། ཐུས་རྗེས་འཇོག་མཁན་ལ་གནང་བའི་རྟགས་མ། 奖章。发给受奖人佩带的标志。

གཟིགས་བཟོས་ཡིག་ཆེགས། ཐུས་རྗེས་འཇོག་མཁན་ལ་བདག་སྐྱེས་གནང་བའི་བཀའ་གཏན་ཚིག 奖状。为奖励而发给的证书。

གཟིགས་བཟོས་གཤོལ་རྫས། ཐུས་རྗེས་ཀྱི་ལེའུ་སྐྱེས། 奖赏品。作奖励用的物品。

གཟེང་བ། (ཟ་ཤི་དད་པ) གཟེངས་པ། གཟེང་བ། ཟངང་ཟེང་དུ་ལངས་པ། 蓬松，纷乱。སྤྲུ་གཟེངས་པ། 毛发耸竖。ཞལ་ད་དང་སྨིན་མ་ཀྱེན་དུ་གཟེང་བ། 须眉纷乱。

གཟེངས། 名词。(1)ཆུ་ཐོག་ཏུ་ཤིང་གདུང་མའམ་སྐུག་མ་བཟློགས་ཏེ་བཅིགས་ནས་འདེན་པ། 筏子。水上行驶的木排或竹排。ཤིང་རྣམས་ཆུ་ཐོག་གཟེངས་བཅས་ཏེ་དྲངས་པ་ཡིན། 把木头编成筏子在水上运送。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་གཏེར་ལམ་དང་། གཟེངས་ཆེན་རོ། (2)གྲུ་གཟེངས་སམ་གྲུ་རྡངས། 船，舟。

གཟེངས་པ། གཟེང་བའི་འདྲས་པ།

གཟེབས་འཁོག ཕྱང་ཏུ་ལའི་དང་བཏུ་ཆེན་སོགས་ཟླ་མ་ག་གནས་མཐོན་པོ་ཙམ་པ་ཚོའི་སྡུད་ལས། བའི་ཁང་བའི་ཟླ་འགྲམ་དུ་ཕུ་སྐུང་བྱེད་མཁན། ལས་ཆ་བ་མེ་བྱིངས་ལས་གཟུགས་སྐྱོབས་ཆེ་བ་ཤ་སྐྱ་ཙམ། 侍卫。旧时，达赖、班禅等最高统治者的内寝侍从，通常选身躯高大者充当。

གཟེབས་ཚང་། སྡོད་ས་ཁང་མིག་ཚང་གས། 寝室。

གཟེབས་ཚང་བ། སྡུར་བོད་ས་གནས་ཀྱི་ཆུལ་བའི་སྐུ་སྐུང་དམག་མི་ཡིན་ཞིང་། ཉེ་དུས་སྨིན་ལས་ཆེན་བོའི་སྐབས་དུ་སྐྱིག་ཏུ་ཙོང་བའི་དམག་མིའི་

གྲས་བོད་སྡེ་ངམས་པའི་ཚས་ཁོས་ཅན་གྱི་དམག་མི་ཁག་ཅིག 亲兵，近卫军。古代藏王的警卫部队。近代衍变为传大召时在拉萨广场上接受检阅的古装骑士。

གཉིམ་པ། གཉིམས་པའི་དུས་ བ་ དང་ མ་ འོངས་པའི་འཇིག་སྟེལ་གཞན་ཞེག

གཉིམ་དབོན། སྡང་སྐུ་དག་སོགས་ཀྱི་མདུན་གསོག་ཅིད་མཁན། 寝本。侍寝官。旧时，为上层贵族管衣服起居等内部事务的侍寝官。

གཉིམ་དམག གཉིམ་ཆུང་བ་ སྡེ་ སྡང་ ས་ རྟེན་ ལ་ འཇིག་པའི་ཞོད་ སྡེ་ བཅས་ པའི་ ཚས་ ཁོས་ ཅན་ གྱི་ དམག་མི། 古装武士。旧时，依封建庄园土地多少而支应的专作参加典礼之用的古装士兵。

གཉིམ་གསོག སྡང་སྐུ་དག་གི་ མདུན་ ལ་ རྒྱུན་ དུ་ གསོག་རྒྱག་ མཁན། 侍寝。旧时为领主管理内寝事务的仆役。

གཉིམས་ཐྲོང་། ཐལ་བའི་སྐབས་འདིང་རྒྱའི་ ཐྲོང་ གདན། 长方卧褥。

གཉིམས་ཁང་། མལ་སའི་ ཁང་ པའམ་ སྡོད་ སའི་ ཁང་པ། 寝室，卧室，住处。

གཉིམས་ཁེབས། ཐལ་ཆས་འགེབས་ཅིད། 被单。卧具的覆盖物。

གཉིམས་ཁྲི། ཐལ་ཁྲི། 床，卧榻。

གཉིམས་གྲོག ཐལ་སའམ་སྡོད་སའི་རས་གུང། 寝帐，帐篷。

གཉིམས་སྒོ་མཆོག་འབྱེད་མ། ཁང་བའི་སྒོ་ མིང་ ཐུང་ཅན། 有名号的门户。

གཉིམས་ཆས། མལ་ཆའམ་ཐལ་ཆས། 卧具。

གཉིམས་ཕྱེལ། ཟླ་ཁམ་ མམ་ ཐུལ་ བ། 半月形披风或外套。

གཉིམས་ པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཐལ་ བའི་ ཞེ་ ས། 睡、卧、寐、寝的敬语：མཚན་མོར་གཉིམས་པ། 晚上睡觉。མལ་ དུ་ གཉིམས་ པ། 卧床。❷ཐལ་ འདུག་དང་འབྲེལ་བའི་ མིང་འཁྱག་ཅན་ སྡུར་ཏས་ ཞེ་ སའི་ མིང་ བཟོ་ བའི་ ཚིག་ གྲགས་ཤིག 加于某些与坐卧有关的名词前面造成敬语的一个辅助成分：གཉིམས་སྒོ། 门。གཉིམས་ཁང་། 寝室。གཉིམས་ཆས། 卧具。

གཉིམས་ཆྱག ཐལ་གཅན་ སྐུ་ རིང་ ཅན། 毛织絮被。

གཉིམས་འཛིག (1)མལ་ ཆས་ ཆུག་ སྒོད་ འཛིག་ འཇལ། 被盖套子，卧具套子。(2)སྡང་ བོད་ སོ་ གནས་ སྐིད་ གཞུང་ སྐབས་ དབང་ སྐྱེས་ ཀུས་ སྐུ་ དག་ མི་ ཚེན་ ཀྱི་ གཤེག་ བོས་ ཆུབ་ དཀྱིར་ ཆུའི་ འཛིག་ སྐྱེལ། 仪式包袱。原西藏地方政府时代贵族官员出行时，作前导的仆从人员，背上挎作装饰物的空包袱。

གཉིམས་མལ། ཐལ་གནས་སམས་ཐལ་ ས། 卧处。

གཉིམས་མལ་བ། སྡང་ བོད་ ཆུལ་ བའི་ ཐལ་ ཁང་ རང་ལ་གཤེག་ཅེད་མཁན་ དེ་ ཁྱིས་ ཀྱི་ གཉིམ་ དབོན་ དང་ འདྲ་ བ་ ཞེག 内寝侍役。古代藏王卧室的仆役。相当于后来的 གཉིམ་དབོན།

གཉིམས་ལམ། མི་ ལམ་ ཀྱི་ ཞེ་ ས། 梦的敬语；གཉིམས་ལམ་བཏུག་པ། 圆梦。

གཉིམས་ཀག ཁང་ ཁྱིམ་ ཀྱི་ ཞེ་ ས། 公馆。

གཉིམས་ས། ཐལ་ སའི་ ཞེ་ ས། 睡处，寝室。

གཉིར་བཞུས། སྡེ་གས་ སྐྱང་ས་ ཀྱིས་ བཞུས་ བའམ་ ཁྲོས་ བའི་ སྤུ་ སྐྱང་ས། 怒视，怒目而视。

གཉིར་བ། (ཐ་དད་པ) (1)མནད་ བ་ དང་ གཏུང་ བ། 逼迫，苦恼，折磨：གཏུང་ བས་ གཉིར་ བ། 忧苦。ནད་ ཀྱིས་ གཉིར་ བ། 为疾病所苦。སྡུག་ བསྔལ་ མང་ པོས་ གཉིར་ བ། 为多种痛苦折磨。(2)གཅས་ པ་ དང་ ཁ་ གཏད་ བའམ་ སྐུལ་ བ། 指向，对着，འབེན་ ལ་ གཉིར་ ནས་ མེ་ སྐྱོགས་ ཆུག་ པ། 瞄准目标开炮。 དཀྱ་ བོའི་ སྡེང་ ཁར་ མཚོན་ ཆས་ གཉིར་ བ། 武器指向敌人胸膛。

གཉི་ཁ། (རྟིང) དཔང་པོའམ་འདུམ་པ། 中证人，证人。

གཉི་དཔང་། གཤེ་འཇིད་དམ་བར་ཞི་དཔང་པོ། 证明人，中间人，公证人。

གཉི་ཏེ། ❶རྩོད་གྲྭང་བར་འདུམ་ཇིད་མཁན། 名词。调解人。❷ངང་པོ། 形容词。正直，公平，ཐོག་གཉི་བོང་གནས་པ། 居心正直。 གཉི་བོའི་ཚིག་ལ་བརྟེ་བཀུར་ཇེད་པ། 尊重公道话。 གཉི་བོའི་བྱ་བ་ཇེད་པ། 做公正事。 གཉི་ལོག་ཁྲིམས་ལོག 偏私枉法。

གཉི་བཙི། ཤེམས་དང་པོ། 正直，公正，不偏不倚；ཁདག་བསྟོད་གཞན་སྨོད་མི་ཇེད་པར། གཉི་བྱེའི་གཏམ་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་དགའ། 不赞自己不贬他人，言词公正人人夸。

གཉི་ཐིག། བདེན་རྫུན་དབྱེ་བའི་ཐོན་ཚོ་དང་པོ། 清官。旧时称善于辨别是非曲直的官吏。

གཉི་མས་ཆོད་དུ། གཤམ་དོག་རྣམ་གཞག་གིས་ཐོང་པ། 下面解决，基层解决；ལུགས་དང་འགལ་བའི་གཉི་མས་བཀོད་ཐུབ་མི་ཆོག 不可作出不合理的基层决定。

གཉི་འཚོ་མ། (རྟིང) སྐད་འཆོང་མ། 妓女，娼妓。

གཉི་བཟང་། ཀུ་གར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གི་མིང་། 苏陀奴王。古印度一国王名。

གཉི་ལྟམ། (1)རྩལ་འཆོས། 装模作样。旧译矫诳。(2)རང་བཟོ། 杜撰，捏造；གཉི་ལྟམ་སྐྱ་བ། 说谎，胡说。 ལྟམ་རྒྱས་དོན་ཀྱི་བང་སྐྱེད་དང་། འབྲེལ་མེད་གཉི་ལྟམ་རྣོར་བ་རེད། 有关语言法则事，随便杜撰乃谬误。(3)མ་བརྟགས་པའི་སྐྱེད་པ། 鲁莽，粗鲁。

གཉི་ལྟམ་ཅན། (1)བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་མ་བྱས་པར་སྣང་ཚ་ཤོད་མཁན་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན། 鲁莽汉，狂妄者。(2)རང་བཟོ་ཅན། 杜撰者，捏造者。

གཉིག ཤ་ཁྲག་གཅིག་ཅ་བཞིར་བགོས་པའི་ཅ་གཅིག 名词。一腿。已屠牲畜体腔的四分之一，ཤ་ཁྲག་གཅིག་ལ་སྐྱེད་གཉིག་གཉིས་དང་སྐྱང་གཉིག་གཉིས་ཡོད། 一个完整的牲畜肉腔，有两个前腿肉和两个后腿肉。

གཉིགས། 名词。(1)གཉིགས་སུ་ཉང་བའི་དངོས་པོ་སྟེ། རེག་པས་གཉིགས་སུ་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་སྤྱད་པས་གཉིགས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོས། གཉིགས་ཕྱང་དང་དེན་གཅིག་གོ། 色，形态。事物的形状和表现。可以转变破坏的事物。一经触对、受用，即可以示现转变坏灭者，皆名为色。义即色蕴、色尘；དབྱིབས་གཉིགས། 形状。如长短方圆等。旧译形色。ཁ་དོག་གི་གཉིགས། 颜色，如青黄赤白等。旧译显色。རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པའི་གཉིགས། 形迹，姿态，如屈伸俯仰等。旧译表色。རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་གཉིགས། 心境，思维变化。旧译无表色。གཉིགས་དང་གྲིབ་མ་འབྲལ་མེད་འགྲོགས་པ་བཞིན། 如影随形，形影不离。གཉིགས་མེད་ན་གྲིབ་ནག་ཙོང་དོན་མེད། 无形何来影？(2)ལུས་པོ། 身体，身材，体格，གཉིགས་པོ་ཆེ། 身材魁梧。གཉིད་མཛེས་ཤིང་སྐྱེད་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ། 体形美丽，品行高尚。(3)(མངོན) གཉིགས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པས་གངས་གཅིག་མཚོན། 色，色蕴唯一，故表数字1。

གཉིགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། སྐྱེའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ནང་གཅིག་ཤེས་པའི་སྐྱེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གིས་བསྟན་པའི་གཉིགས་རྣམས་སོ། 色处。外六处之一。眼识所行境。即形色及显色所摄一切色。

གཉིགས་ཀྱི་ཁམས་བཅུ། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་

ལས་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ཚངས་གཉིས་པ་བཅུ་སྟེ། མིག་གི་ཁམས་དེས་ལུས་ཀྱི་ཁམས་བར་ཀྱི་ཕུལ་ཅན་དབང་པོ་ལྔ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དེས་ཀྱི་ཁམས་བར་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ལྔ་སྟེ་བཅུའོ། 十色界。十八界中属于色蕴者十：眼界至身界之五根有境及色界至触界之五境，共为十界。

གཟུགས་ཀྱི་གླང་། རང་བའི་ནོག་ཚབ་དུ་གླུད་དུ་གཉིང་བའི་འདྲ་གཟུགས། 赎身乌灵。为病人替死送祟的模拟人像。

གཟུགས་ཀྱི་ཆུང་མཉན། དུལ་ཐུ་རབ། 极微色。如极微尘。

གཟུགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྣང་བཅུད། 色世间，色世界。色界的有情世间和器世间。

གཟུགས་ཀྱི་ཉི་མ། ལྷར་གྱི་ གཏམ་ གྱུད་ དུ་ དང་ སྤྲང་ ཞིག་ ཀི་ བྱ་ མ་ གཟུགས་ ཀྱི་ རྟེ་ མ་ རེར་ བ་དེ་ ཆུལ་ ཐིས་ བཙན་ ཤེད་ ཅག་ ནས་ བཏུན་ མོར་ ཁྲིད་ སྐབས་ ཐ་ ཏན་ ཀྱི་ བསྒབ་ ཅ་ བརྗེད་ ཝིང་། མི་ངན་ དང་ འགྲོགས་ ཏེ་ དོགས་ རེན་ ཚ་ ཅས་ ཐས་ མཚོ་ སྐོང་ ཞྭས་ ཆེས་ ཆུལ་ ཐིས་ ཆུང་ འབྱད་ བཏང་ བ་དང་ ཕྱིས་ ཐུ་ མི་ངན་ དེ་ རྣམས་ འགྲོད་ ཝེས་ ཀྱི་ ཐུར་ ཅ་ ཚུལ་ གཡོ་ སྐྱེ་ ཐེག་ ཐ་ མཐོལ་ བཤགས་ ཀྱི་ ཅ་ ཚོ་ ལ་ བཐོད་ གཙོལ་ ཞུས་ ཐ་ ཡུར་ ཡང་ བསྒུར་ ཚོ་ བྱང་ དུ་ ཤོག་ ཐའི་ སྐྱང་ ཀི་ ཚོ་ ཅུས་ གཞིར་ བཞག་ ཀིས་ བསྒིགས་ ཐའི་ ཚོད་ ཀྱི་ རྒྱས་ གར་ ལྷ་ མོ་ ཐའི་ འཁྲབ་ གཞུང་ ཞིག 素姬尼玛。民间故事人物。传说一修行老翁的女儿素姬尼玛，被强纳为王妃，入宫以后，忘弃父训，不自警惕，结交恶友，中其圈套，被逐出宫。后来恶人忏悔前愆，双方互忍互谅，素姬尼玛重返王宫。此一故事，除说唱和剧本而外，民间口头流行亦广。

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མ། (མཛད་) སྐྱེ་འཚོང་མའི་གཙོ་མོ། 色穗。花魁、名妓的异名。

གཟུགས་ཀྱི་རྩལ་ཕྲ་རབ། གཟུགས་ ཅན་ རྣམས་ ཀྱི་རྩམ་གཞི་ ཕྲ་ དུལ། 极微色。构成一切色法的基因。

གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ། ཕུང་པོ་ ལྔའི་ ཁ་གྲལ་ ཞིག་ སྟེ། རྒྱ་ གཟུགས་དང་ཉན་ཐོས་གཟུགས་ སོགས་ གཟུགས་ སུ་ དུ་ ཤ་ སྐྲང་ བའམ་ འདུས་ བའོ། 色蕴。五蕴之一。众多因色、果色等转变破坏之法聚积为一，称为色蕴。

གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་བོ། མཚུངས་པ་གསལ་ཅིང་ཀྱི་ སྐྲ་ ཞིག་ རྟེ་ འདྲ་བ། 相同，相似。

གཟུགས་ཀྱི་ལྷ། རྡ་དཀྱིལ་ སྐུགས་ ཁྲིང་དང་ བཅས་ པ་ལས་ བོད་ ཅེར་ སྐྲོ་ བསྐྱས་ སངས་ ཆུས་ ཀྱི་ མཛད་པ་ བསྐྱབས་ རྟེ་ རྒྱ་ བ་ སྐྱུགས་ དང་ བཅས་ པ་ ཙོང་སུ་ ཁྱུང་ པ་ལས་ སྐྱན་ ལ་ སོགས་ པས་ ཁྱེ་ བའི་ ཞལ་ ཕྱུག་ ཙོང་ས་ སུ་ རྩོགས་ པའི་ རིགས་ ཀྱི་ ལྷ་ དེ་ དང་ དེའི་ གཟུགས་ སུ་ བསྐོམ་པ། ཐ་ ཆུང་ ལྷ་ དྲུག་ གི་ ཅང་ གཅིས་ ཤེག 色尊，形色本尊。修习自心间月轮咒鬘散收光明成就诸佛事业而后，转成部主身像圆满之形。

གཟུགས་ཀྱིས་ཅཙྩ། (མཛད་) སྐྲང་ འཚོང་ མ། 靠色为生。妓女的异名。

གཟུགས་ སྐུ། དཔེགས་ བཅས་ བཙོང་ ནམས་ ཀྱི་ ཚོགས་ མཐར་ ཕྱིན་ པས་ གྲུལ་ བ་ དག་ དང་ མ་ དག་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྐང་ ངོ་ གཞན་ དོན་ དུ་ ཚོང་ས་ སྐུ་ ཚགས་ ཅན་ དང་། སྐུལ་ སྐུ་ ཚགས་ བྱལ་ ཀྱི་ གཟུགས་ སྐང་ སྐྱེ་ བའི་ སྐུའོ། 色身。由于有缘福德资粮究竟圆满，面对一切净及不净所化众生应现利他有贪报身及无贪化身的两类身形。

གཟུགས་ཁམས། (1)ལུས་ ཁམས། 贵体，身体。(2)རི་ རབ་ ཀྱི་ སྐྱེ་ ཀི་ བར་ སྐང་ ལ་ གནས་ བཅས་ བའི་ བསམ་ གཏན་ དང་ པོ་ ནས་ བཞེ་ བའི་ བར་ ཀྱི་ གནས་ རིམ་ རྣམས་ ཏེ། དྲང་ བའི་ ངང་ བཞེན་ ཀྱི་

རིད་ལུས་དང་ལྡན་པ་དང་། འདོད་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་གཟུགས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པའོ། 色界。须弥山顶上空中，自初禅至四禅天所居天人，光明身莹澈妙好，离欲界贪，未离色界贪。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་ལྟ་བུ་དེ་བསམ་གཏན་བཞི་པོ་རེ་རེ་ནས་ཆེན་པའི་ཆེན་པོ་སོགས་སྒོམ་སྤང་སྐོང་དགུས་ཕྱེ་བས་བརྒྱ་དང་བཅུད་ཅུ། 色界修断一百八十种。色界四禅天中五种修断，各分九品，共计一百八十种。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་ལྔ། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྒོམ་ལམ་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ། འཇིག་ལྟ། མཐའ་ལྟ་བཅས་སོ། 色界修断五种。色界修道所断无明、贪、慢、萨迦耶见及边执见，共有五种。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་གཅུམ། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྒོམ་ལམ་ཀྱི་སྤང་བྱ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ་བཅས་གཅུམ། 色界修断三种。色界修道所断无明、贪、慢，共有三种。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་ཉེར་བརྒྱད། གཟུགས་ཁམས་སུ་ཁོང་ཁྲོ་མེད་པས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་སོ་གཉིས་ལས་བདེན་བཞིའི་སྤང་བྱ་ཁོང་ཁྲོ་བཞི་དེར་བའི་ལྷག་མ་ཉིར་བཏུད། 色界见断二十八种。色界无瞋烦恼，从欲界三十二种见所断中除去四谛所断四瞋，余二十八。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་གནས་བཞི། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་བཞི་སྟེ། བསམ་གཏན་དང་པའི་གནས་དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་གནས་དང་། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་གནས་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རྣམས་སོ། 色界四天处。色界诸天所居四处：初禅、二禅、三禅、四禅等四种天界。

གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ས་བཞི། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་གནས་བཞི་དང་དོན་གཅིག

གཟུགས་ཁམས་བརྒྱ་དྲུག དུས་འཁོར་ཀྱི་ལུགས་སུ། རི་རབ་ཀྱི་དབུལ་བའི་ཚ་བཞི་ལ། ངོག་མིད་དང་། ཤིན་དུ་མཐོང་། མི་གདུང་བ། མི་ཆེ་བ་བཅས་བཞི་གནས། སྐུ་མི་ཚ་བཞིར། འབྲས་བྱུ་ཆེ། བསོད་ནམས་སྐྱེས། སྤྲིན་མེད། དགེ་རྒྱས་བཅས་བཞི་གནས། ཀོས་ཀྱིའི་ཚ་བཞི་ལ། ཚད་མེད་དགེ། དགེ་རྒྱང་། ངོད་ཁས་ལ། ཚད་མེད་ངོད་བཅས་བཞི་གནས། མཐིན་བའི་སྐུམ་ཚ་ཡན་ལ། ངོད་རྒྱང་། ཚངས་ཆེན། མདུན་ན་འདོན། ཚངས་རིས་བཅས་བཞི་གནས། 十六色界。《时轮经》说，相当于须弥山头额之四处：色究竟天、善见天、无烦天和无热天；相当于鼻部之四处：广果天、福生天、无云天和广善天；相当于颊颔之四处：无量净天、少净天、报净光天和无量光天；相当于颈项之上三分之二者四处：少光天、大梵天、梵辅天和梵众天。

གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བརྒྱ་བདུན། བསམ་གཏན་དང་པོའི་གནས་རིས་གསུམ་དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་གནས་རིས་གསུམ་དང་། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་གནས་རིས་གསུམ་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་བརྒྱད་དེ་བཅུ་བདུན་ནོ། 色界十七天：初禅分三天，二禅分三天，三禅分三天，四禅分八天，共为十七天。

གཟུགས་ཁམས་བཞི། བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་བཞི། 四色界：初禅、次禅、三禅和四禅。

གཟུགས་བྱེ་བྲག་མཚན། མདོག་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་རམ་ཡོངས་མཐོང་ཀྱི་རྟགས་མཚན། 具体表现。

གཟུགས་ངན། ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་གཟུགས། 丑陋，难看，不美丽。

གཟུགས་ཅན། གཟུགས་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད། 有形。一切具体而不抽象的有形物体。旧译有色。

གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱན། དཔེ་དང་དོན་གྱི་དངོས་པོ་གཉིས་ཚན་ཚུན་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཡང་གཟུགས་གཅིག་གི་ངོ་བོར་དབྱེར་མེད་དུ་སྨྲོང་བའི་རྒྱན་ཞེས་སྡེ། ནང་གསེས་རྣམ་གངས་ཏེ་ཀུ་ཐམ་པ་དེ། བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། མ་བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། བསྡུས་ཤིང་མ་བསྡུས་པའི་གཟུགས་ཅན། མཐའ་དག་གཟུགས་ཅན། ཆ་ཤས་གཟུགས་ཅན། ཆ་ཤས་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། ཡན་ལག་གཅིག་པའི་གཟུགས་ཅན། ལྡན་པའི་གཟུགས་ཅན། ལྡན་མིན་གཟུགས་ཅན། མི་མཐུན་པའི་གཟུགས་ཅན། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། འགལ་བའི་གཟུགས་ཅན། ཐུབ་པའི་གཟུགས་ཅན། སྐྱོན་བའི་གཟུགས་ཅན། དབེའི་གཟུགས་ཅན། ཚོགས་པ་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། འགོག་པའི་གཟུགས་ཅན། མཐུན་འཇིག་གི་གཟུང་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། བསྡུད་དོར་གྱི་གཟུགས་ཅན་རྣམས་སོ། 形象化修饰法。用比方摹拟被比事物性状，加以形象化后，不用同、似等词，使二者形成一体以修饰其词句。分为二十类：省格、不省格、省或不省格、全部、支分、总体、一支、相应、不相应、参差、提高、相违、原因、双关、同况、异况、否定、平分、双重和歪曲。

གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ། རེག་རྒྱུ་དང་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་མཐའ་དག 有形物。摸得着看得见的一切有形物体。

གཟུགས་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཀུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་ཅན་དོན་གྱི་དངོས་པོ་ཞེག་དབེའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཀུང་དབེ་གཞན་གྱི་ གཟུགས་ཅན་དུ་ སྨྲོང་བའི་ཀུན་ཞེག 双重形象化。将形象化的形象再加以形象化的修辞方法。形象化修饰法之一。

གཟུགས་ཅན་སྙིང་པོ། 〈བཅྱིན་གྲུབ〉 གསར་ཀྱས་དང་དུས་མཉམ་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞེག 影坚王，影胜王，频婆娑罗王。佛在世时摩竭陀国一国王名。

གཟུགས་ཅན་མ། (མཛད་) མཛེས་མ། 有色女。美女的异名。

གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ། དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གི་རྣམ་པ་ ཅན་མ་ ཡིན་པ་སྟེ་ མིག་གིས་ མཐོང་ཀྱུ་ མེད་པའི་ཀྱས། 无形。旧译无色、非色。

གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕུང་པོ། ཚོར་བ་ དང་། འདུ་ཤེད། འདུ་ཤེས། རྣམ་ཤེས་ཏེ་བཞི། 四无色蕴：受、想、行、识。

གཟུགས་ ཅན་ མ་ ཡིན་ པའི་ སེམས་ ཅན། གཟུགས་མེད་ཁམས་པ། 无色有情。

གཟུགས་ཅན་གཟུགས་ཀ་ལྟ་བའི་རྣམ་ཐར། རྣམ་པར་ ཐར་ པ་ བཅུད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། བདག་ངང་གི་གཟུགས་ཐུར་མ་བཤེག་བར་ཕྱི་ རོལ་ གྱི་གཟུགས་སྣོང་པར་འཛིག་ཅིང་ སུན་ འབྱིན་ པའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། 有色观色解脱。先不灭除自内色想，即行观察外色是空的三摩地。八解脱之一。

གཟུགས་བཅོས། (1) ལྟ་ སྐུ་ སོགས་ བཟོས་ པ། 塑像，造形。 (2)དངོས་ གནས་ མ་ ཡིན་ པའི་ གཟུགས། 假相。

གཟུགས་མཆོག (1)གཟུགས་བཟང་པོ་ མཆོག་ཏུ་ ལྡན་ པ། 容颜殊妙。 (2)(མཛད་) ལོངས་ སྤྱོད་ རྫོགས་པའི་སྐུ། 报身像之异名。 (3)གསང་ཆེན་ ཤེག་གི་ མཆན། 上色佛、上形色佛之别号。

གཟུགས་བཚད་བྱེད། (མཛད་) མེ་ལོང་། 能现形。镜子的异名。

གཟུགས་ཚེས་ཀྱི་བཅུང་། ཚན་ཚུན་མི་འབྲལ་

ཁའི་དབེ། 影随形后。意谓形影相依：གོ་མིང་དང་ལས་འཁྲི་གཟུགས་རྟེས་གྲིབ་འབྲང་ལྟ་བུ་རེད། 地位和职责如形影相依。

གཟུགས་མཉམ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཞེས་སྦྱོར་འདུ་བ། 相同，相似。

གཟུགས་བརྙན། (1)སྐུ་འདྲ། 肖像，偶像：གཟུགས་བརྙན་གསོན་ཟིམས་ལྡན་པ། 形态生动，形态栩栩如生。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་བརྙན་དང་། སྐུ་འདྲ། འདྲ་སྐུ། འདྲ་དབྱིབས། ལྷིར་བཟོ། སྡུང་བརྙན། གཟུགས་དབྱིབས་བཅས་སོ། (2)མེ་ལོང་ནང་གི་འཆར་གཟུགས། 影像，影子：ཁྲོན་པ་ཤེས་ཏུ་གཉིང་རིང་བ་ཞེག་གི་ཁར་སེང་གེ་སོང་བ་ན་ཆུ་ནང་དུ་རང་གི་གཟུགས་བརྙན་མཐོང་བ་དགྱ་བོར་བསམ། 狮子来到一口深井边，从水中看见自己的影子，以为它就是自己的敌手。(3)མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཞེས་ སྦྱོར་ འདུ་ བ། 相同。相似。

གཟུགས་བརྙན་སྐྱེ་གནས། (ཨང་) མེ་ལོང་། 影像生处。镜子的异名。

གཟུགས་ བརྙན་ ཀྱི་ དཀྱིལ་ འཁོར། གསང་སྔགས་སྒྲུབ་པའི་ ཐ་ བའམ་ཆུང་ ཀྱི་དངོས་ པོ་ཞེག་ སྟེ། རྟེན་གཞལ་ཡས་ཁང་གུ་བཞེ་སྒོ་བཞེ་རྟ་བཅས་ཁང་ བརྙེགས་ ཏོག་ དང་ བཅས་པ་ དང་། བརྙེན་པ་ཕྱིར་སངས་ཀྱས་ ཐུགས་སོགས་རྟུལ་ཆོན་དང་། རས་བྱིས། ཆོམ་བྱའི་རྣམ་པར་བགོད་པའི་གཟུགས་སོ། 影像坛场。修习密乘的事物之一。一切所依处所无量宫殿、四方、四门、牌坊、楼阁及宝顶等，一切能依诸佛菩萨种子、标志、颜面、身手等等，或由彩粉，或由绘画，或由罗列表意物质所成实体形像。

གཟུགས་བརྙན་ཀྱི་དཔའ་བ། དཔའ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་དང་གཅེས་ཤེག་སྟེ། དཔའ་བ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དངོས་གཟུགས་མཐོང་བ་མ་ཡིན་པར་གཟུགས་བརྙན་ཙམ་མཐོང་བ་ལས་ དཔའ་བ་ སྐྱེས་ པར་ སྟོན་པའི་ རྒྱུ་ཞེག 假象欢喜。表明未见实体，但见假象，从而生起欢喜的修辞方法。欢喜修饰法之一。

གཟུགས་བརྙན་འཕྲོ་བའི་བྱེད། (ཨང་) མེ་ལོང་། 能现影像。镜子的异名。

གཟུགས་སྟོབས་ལྡན། ལུས་ཀྱི་སྟོབས། 体格，身体：ཁོའི་གཟུགས་ སྟོབས་ང་ ལས་ ཆེ། 他的身材比我大。གཟུགས་སྟོབས་ཆེ་བ། 体格魁梧。

གཟུགས་ཐུང་། གཟུགས་ དཀུས་ ཐུང་ ཐུང་། 矮人，侏儒。

གཟུགས་དང་བ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་ ཅན་ཀྱི་ དབང་ པོ། 净色。识所依根。作为各种感觉性能依附处所的器官。

གཟུགས་དྲངས་པ། དབང་པོའི་ཁམས་དྲངས་པ། 感觉灵利，神志清明。旧译净色根。

གཟུགས་སྡུག་པ། གཟུགས་ མཛེས་ པ། 美貌端丽。旧译净色。

གཟུགས་པ། འཇུག་པའི་མ་དོངས་པ།

གཟུགས་ཅི། ལུས་ ངམ་ ཐུང་པོ། 名词。身体。人体躯壳：གཟུགས་ པོ་ ཐང་ པོ། 身体强健。གཟུགས་ པོ་ སྐྱོ་ པོ། 身体虚弱，体弱。གཟུགས་ པོ་ ནོར་ ཕྱིང་། 卧病。གཟུགས་ ཁོག་ ཚས་ པ། 衰老。གཟུགས་པོ་ལ་བདག་གཅེས་ལེགས་པོ་ཉིད་ པ། 保重身体。

གཟུགས་ཅི་འཁོར་བ། (ཚིག) མའི་ མངལ་དུ་ ཕྱོ་ ག་ ཆགས་ པ། 受孕，怀胎。

གཟུགས་ ཕྱིང་། (1) མིའི་ རོ། 人的尸体。(2)གཟུགས་ཀྱི་ཕྱང་ཐའི་བསྡུས་མིང་།

གཟུགས་ཕྲ་བ། དུལ་ཕྱ་རབ། 细色，微细色法。即极微尘。

གཟུགས་ཕྱ་ཙི། (1)ལུས་ པོ་ ཕྱ་ མཐའམ་ ཆུང་ ཆུང་།

微细身，身体细小。(2)དུལ་ཐུན་ཕྱུ་བྱའི་གཟུགས། 极微尘色。(3)བར་དོའི་ཨིད་ཕུང་། 中有意生身，中有身。(4)འོད་ཀྱི་ཕུང་། 光身，天身。

གཟུགས་བྱད། གཟུགས་པོ་དང་གངོང་། 形象，容貌：གཟུགས་ བྱད་ མཛེས་ པ། 体态美好。གཟུགས་བྱད་ངན་པ། 长相丑陋。

གཟུགས་དབྱིབས། (1)སོགས་རིག་བྱང་རྩང་བའི་དབྱིབས་གཟུགས་ཀྱི། ཀུ་བཞེ་དང་ཐུམ་པོ། ལེབ་ལེབ། རིལ་རིལ་སོགས། 物体形态。如方圆、扁平或球体等。(2)ལུས་ཀྱི་རིགས་ཐིབ་ཕྱུ་སྡེ། ལུས་རིང་པོ་དང་ཐུང་ཐུང་། མཛེས་པ་དང་མི་མཛེས་པ་སོགས། 体型。身体类型。如高矮、美丑等。

གཟུགས་མངར། (མཛོད) (1)ཉི་འོད་འཁྲིག ཐེ纽天的异名。(2)ཉི་མ། 日、太阳的异名。(3)འདོད་ཕྱོ། 欲天的异名。(4)སྤྱན་རས་གཟིགས། 观世音的异名。(5)དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大自在天的异名。

གཟུགས་མངལ། (མཛོད) སྤོས་དཀར། 多种色。芸香、白芸香的异名。

གཟུགས་མི་སྡུག་པ། ལུས་མི་མཛེས་པ། 丑陋，不好看。旧译不净色：ནང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་ཕྱིའི་གཟུགས་མི་སྡུག་ཀྱང་སྐྱོན་མེད། 内有学问，外貌不扬也无妨。

གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བཞི། གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཐུ་བོ་ཉི་ཤུ་ཚེ་ཟད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་ཕན་ཚུན་མཐུན་པའི་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཡ་ལས་ཁང་བཅུ་བའི་ཀྱེད་ཀྱི་སྟོབས་འཇུག་པའི་ཐོག་ནས། ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ རྣམ་ཐར་ཞེས་བྱ་བ། 四无色解脱。能使智慧相应之四无色处等持，背舍色界及无色界自地以下诸有漏贪之四种定：空无边处解脱、识无边处解脱、无所有处解脱和非想非非想处解脱。

གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བཞི། ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད། འདུ་ཤེས་མེད་ འདུ་ཤེས་ མེད་ མིན་ ཀྱི་ སྐྱེ་མཆེད་ དེ་བཞི། 四空处，无色界四处：空无边处、识无边处、无所有处和非想非非想处。

གཟུགས་མེད་ཁམས། ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་ རྣམ་ཤེད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཐུ་བཞི་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཡིད་གཟུགས་ དྲངས་པ་ཙམ་ ལས་ངམས་ གཟུགས་མེད་ཅིང་། འདོད་གཟུགས་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་གཟུགས་མེད་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པའོ། 无色界。包括空无边处乃至非想非非想处四定诸天，除净色意识而外，全无粗色，超离欲、色两界贪欲，但尚有无色界贪。

གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་ཐང་བརྒྱ་བཅུ་རྩ། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྒོམ་ཐང་ལྟ་བུ་དེ་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ས་བཞི་པོ་རེ་རེས་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་སོགས་ སྒོམ་ ཐང་ སྟོང་ དགུས་ ཐེ་ བས་ བརྒྱ་དང་ བཅུ་དྲུག 无色界修断一百八十种。无色界四空定中五种修断各分九品，共计一百八十种。

གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་སྒོམ་ཐང་ལྔ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་ སྒོམ་ལས་ ཀྱིས་ ཐང་ བར་ བྱ་བ་མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ། འཇིག་ལྟ། མཐའ་ལྟ་བ་ཅས་ལྟ། 无色界修断五种。无色界修道所断无明、贪、慢、萨迦耶见及边执见，共有五种。

གཟུགས་ མེད་ ཁམས་ ཀྱི་ སྒོམ་ ཐང་ གསུམ། གཟུགས་ མེད་ ཁམས་ སུ་ སྒོམ་ ལས་ ཀྱི་ཐང་ བྱ་མ་

རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ་བཅས་གསུམ། 无色界修断三种。无色界中修道所断无明、贪、慢，共有三种。

གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་མཐོང་ཐྲོན་ཉོན་ཅན་བརྒྱད། གཟུགས་མེད་ཁམས་སུ་ཁོང་ཁྲོ་མེད་པས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ མཐོང་སྤང་ སོ་གཉིས་ལས་ བདེན་བཞིའི་ སྤང་བྱ་ཁོང་ཁྲོ་བཞི་དོར་བའི་ལྷག་མ་ རྣོར་བརྒྱད་དོ། 无色界见断二十八种。无色界中无瞋烦恼，故从欲界三十二种见所断中，除去四谛所断四瞋，余二十八。

གཟུགས་ མེད་ ཁམས་ བཞི། གཟུགས་ མེད་ རྣམ་ མཆེད་ སུ་ བཞི་དང་དོན་ གཅིག

གཟུགས་མེད་ཀྱིབ་ཆགས། སྐྱོན་མེད་པ་ལ་ཡོད་ པར་ མངོན་ པའི་ དབེ། 无形成影。意谓无中生有，捕风捉影。

གཟུགས་མེད་ཀྱིབ་བཙལ། སྐྱོན་མེད་སྐྱོན་འདོགས། 无中生有，无事生非，凭空捏造：རང་གིས་ མངོན་སུམ་མཐོང་ཐོས་མེད་པར་གཟུགས་མེད་ཀྱིབ་ བཙལ་མ་ཉེད། 没有亲自看到，听到，就不要凭空捏造。

གཟུགས་མེད་སྐྱེམས་འཇུག དམིགས་ པའི་ རྣོན་ནས་ངོག་ལས་འདས་ པའི་རིགས་ སུ་གནས་པའི་ དཀྱེ་མེམས་རྣེ་གཅིག་པོའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིན། 无色等至。依所缘差别超越下地所属善心一境性之定。

གཟུགས་མེད་སྐྱེམས་འཇུག་བཞི། ནམ་མཁའ་ མཐའ་ཡས། རྣམ་ཤེས་ མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་མེད་ པའི་ རྣམ་ མཆེད། ཕྱིད་རྣེའི་སྐྱེམས་འཇུག་སྟེ་གཟུགས་ མེད་ཁམས་ཀྱི་ སྐྱེམས་ འཇུག་བཞིའོ། 无色四等至。空无边处定、识无边处定、无所有处定和非想非非想定，是为无色界四定。

གཟུགས་མེད་དུ་ཁེ་བར་འགྲོ་བ། ཕྱིར་མི་ལོང་ འབྱས་གནས་ཐུབ་པར་ཅན་གྱི་ནང་གསེས། གཟུང་ ཁམས་སུ་མི་འཇུག་པར་ གཟུགས་ མེད་དུ་ རྒྱས་ནས་ འདོད་ཆགས་ཟད་ཤིང་ བར་དུ་ མྱ་ངན་ལས་ འདས་པའི། 定趋无色界。殊胜不还果之不趋色界而直生无色界以般涅槃者。

གཟུགས་མེད་རྣམ་གྲོལ། ཀུན་དཀྲིས་མངོན་ཕྱུར་ པ་བྱལ་བར་ མཐུན་ པར་ གནས་པའི་ ལམ་ གྱི་རང་ བཞིན་ལ་གཟུགས་མེད་ པའི་སྐྱེམས་འཇུག་བཞིའོ། 无色解脱。同是远离诸缠现行的圣道所有四无色定。

གཟུགས་མེད་པའི་ས་བཞི། གཟུགས་ མེད་ སྐྱེ་ མཆེད་སུ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

གཟུགས་མེད་བཞི། ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས། རྣམ་ཤེས་ མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་མེད་པ། ཡོད་མིན་ མེད་མིན་བཅས་བཞི། 无色界四处：空无边处、识无边处、无所有处和非想非非想处。

གཟུགས་མེད་གཟུགས་ལ་སྐྱ་བའི་ རྣམ་རིག རྣམ་པར་གར་པ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། བདག་ དང་གི་གཟུགས་ཆ་ཤས་ཀྱིས་སྟོང་པར་བཤིག་པ་ནི་ ནང་གཟུགས་མེད་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་ ཀྱི་གཟུགས་སྐྱམ་ བུ་དང་བུམ་ པ་ལ་ སོགས་པ་སྟོང་ པར་སྐུན་འཇིག་པའོ། 无色观色解脱。八解脱之一。剖析灭除自内诸色成空，是内无色想；进而观察外色如布、瓶等亦皆是空的三摩地。

གཟུགས་མེད་དཀྱིལ་བཞི། ནམ་ མཁའ་ མཐའ་ ཡས་དང་། རྣམ་ཤེས་ མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་མེད། ཕྱིད་རྣེ་ བཅས་བཞིའོ། 无色四天：空无边、识无边、无所有和有顶等四种天界。

གཟུགས་ཨོ། ཕྱི་ཐུང་ཅན་ཀྱི་ སྐང་གཟུགས་སམ་ཁེ་ མོ། 名词。刺猬。

གཟུགས་ཨོ་ཕྱི་ཐུང་། སྐུ་ཁམ་ ལྟང་ རྣོ་བའི་ ཐོག་ཆགས་ ཏེ་ ཨོ་ སྐང་ ཐུང་། 刺猬，刺猪。毛如钢针的一种哺乳动物。

གཟུགས་མཚུངས། མཚུངས་པ་གསལ་ཅིང་ཀྱི་ སྐྱེ་ཞིག་ རྟེ་འདྲ་བ། 相同，相似。

གཟུགས་བཙོང་མ། (ཁངས) སྐྱེ་ འཚོང་ མ།

卖色女。娼妓的异名。

གཟུགས་མཛེས། ཡིད་དུ་འོང་བའི་གཟུགས། 美丽。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྣོང་དུ་སྨྲག་པ་དང་། སྣོང་དུ་འབབ་པ། སྣོང་པོ་ལྟན། བལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་པ། བལྟ་བས་མི་ངམས། གྲུབ་མོང་མིན་པ། མཐོང་ན་དགའ། སྡུག་ཀུ། མིག་དུ་འཕྲད། མིག་ལ་མངར། མཚར་བ། མཚར་སྡུག མཛེས་སྡུག གཟུགས་བཟང་བ། ཡན་ལག་མཆོག་ལྡན། ཡིད་གར་འོང་། ཡིད་དགའ། ཡིད་འཕྲོག ཡིད་འོང་། ལུས་མཆོག་ལྡན། ལུས་མཛེས་པ། ལེགས་པ། ཤེན་དུ་སྡུག ཤེན་དུ་མཛེས་བཅས་སོ།

གཟུགས་འཛིན། (མངོན) མིག 取色。目、眼睛的异名。

གཟུགས་འཛིན་པ། མཛེས་མི་ མཛེས་ཆ་ ཆུང་ངོགས་ གཟུགས་ ཀྱི་ཁྱད་པར་ མིག་ཤེས་ ཀྱིས་ལྟ་བ། 视物，看东西。视觉接触外境，以辨别物体形象。旧译眼识取色。

གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན། གཟུགས་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟེ། རང་གི་བདག་ཉིད་མིག་གི་དབང་པོ་ལས་ དོར་ སུ་ཞུགས་ པའི་ གཞན་རིག་ཤེས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པ། 视觉根现识。自增上缘眼根直接所生离分别，不错乱的悟他识。

གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན། གཟུགས་འཛིན་པའི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟེ། རང་གི་བདག་ཉིད་ གཟུགས་ འཛིན་ ཡིད་ཀྱི་ དབང་པོ་ལས་ དོར་ སུ་ཞུགས་པའི་གཞན་རིག་ཤེས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སུམ་ལྟེ་བའི་ ཚེ་ ཐ་དད་ པ་ལྟ་ བུ་ལྟེ། རང་གི་གཟུགས་དོན་ གྲོགས་ སུ་ ཡོད་ པའི་ དབང་ མངོན་ གཅིག་གིས་ དེ་མ་ཐག་ཏུ་ བྱས་ པ་ལས་ བྱུང་བའི་ གཞན་རིག་ གི་ཤེས་པ་ རྟོག་བྲལ་མ་ འཁྲུལ་ བའོ། 视觉意现识。自增上缘视觉意根直接所生离分别、不错乱的悟他识，即以伴有自所觉境之根现识为等无间缘所生离分别、不错乱之悟他识，如视觉根现识之第一刹那。

གཟུགས་གཞི། མི་སོགས་ ཀྱི་ལུས་ བོའམ་ ཕུང་བོ། 身体。人体躯壳：བདག་ཅག་གཟུགས་ གཞི་ བདེ་ བོ་ཡིན། 我等身体安适。

གཟུགས་བཟང་། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཐུབ་གཟུགས། 美色。相貌美好。

གཟུགས་ཡས། གྲངས་ གཎས་ ཤེག་ སྟེ་ གྲངས་ཀྱི་ གཎས་དུག་ཅུའི་ རྩེ་ སྐྱངས་གཞན་ ཞེག་གི་ནང་ ཙམ་ བའི་ གྲངས་ཀའི་ མིང་། 宾波。一大数名。

གཟུགས་རྐང་བ། (1)ཀ་ཁྲག་ ཙམ་ བའི་ གཟུང་ ཕུང་། 血肉之躯。(2)མ་ རྟོ་ སོགས་ མིག་ ཤེས་ མཐོང་ཐུབ་ བའི་ དངོས་ པོ། 可见物体。肉眼看得见的形体。旧译粗色。

གཟུགས་གཤིས། གཟུགས་ཐང་ ཚོད་ ཀྱི་ ཚད་ དམ་ གཤེས་ ཀ། 体质。身体的健康水平。

གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ བ། སྟན་ ངག་ གཟུགས་ ཅན་ ཀྱི་ རྟེན་ སྦྱར་ བ། 形象化。使用比喻变抽象为具体事物的修辞法：བརྟན་པ་རིའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 坚固如山。རབ་པ་ རྟ་ མཚའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 深如大海。ཀུ་ ཆེ་ བ་ ནམ་ མཁའི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 广阔如天空。

གཟུགས་ལུ་ཉེ་བར་འཇོག་པ། ཕྱིར་མི་ལོང་འབྱམ་ གཎས་ ཁྲད་ པར་ ཅན་ གྱི་ ནང་ གཟུགས་ཁམས་ ཀྱི་ ཐོག་ ཏུ་ ཕྱིར་ མི་ ལོག་ པར་ ཟུངས་ ཏེ་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ སྟོབས་ ཀྱིས་ ཉོན་ མོངས་ སུ་ ཅིས་ པར་ སྐྱེ་ བ་ ཟློག་ ཅིང་ ཞི་ བའི་ ཐབས་ འཚལ་ བ་ ཟག་ པ་ མེད་ པའི་ ཡེ་ཤེས་ ཀྱི་ དབང་ དུ་ བྱས་ ཏེ་ ཉོན་ མོངས་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ ཉེ་ བར་ ཞི་ བ་ ཐོབ་ པའི། 定趋色界。殊胜不还果之属欲界身定于色界受生而般涅槃者。

གཟུགས་ལུ་ ཉེ་བར་ འཇོག་པ་གཟུམ། ཕྱིར་མི་ ལོང་འབྱམ་ གཎས་ ཁྲད་ པར་ ཅན་ ལས་ གཟུགས་ སུ་ ཉེ་ བར་ འཇོག་ པ་ གཟུམ་ སྟེ། བར་ དོར་ འདུ་ བ་

དང་། སྐྱེས་ནས་འདུག་པ་དང་། གོང་དུ་འཕོ་བ་རྣམས་སོ། 三种定趋色界。殊胜不还果中之三种决定往生色界者：中般、生般和上流。

གཟུགས་སུ་བོད་པ། གཟུགས་ཅན་དུ་གྱུར་པ། 现形，成形；གོས་ཆེན་གྱི་རི་མོ་སྐྱེ་འཕྲུག་གི་གཟུགས་སུ་དོད་པ། 云腾龙骧的织锦图案。

གཟུགས་སུ་རྙེད་པ། མཐོང་ཐོས་སོགས་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ། གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་ཕྱོགས། 变碍。识之对境，是色、声、香、味、触五色所有共相。

གཟུང་ཞག་རྡོ་རྗེ། ཐྲག་ཚིག་བྱམ་སྐྱབ་སོགས་ལ་དགོས་པའི་ཚེ་བྱད་ཅིག་སྟེ། ཚོན་སྐུ་ལྟ་ལྟན་གྱི་ཐིག་སྐུད་དོ་རྗེར་དཀྱིས་པ་ཞེག 系绳金刚杵。佛教徒修密宗的用具之一。

གཟུང་རྣམ། ཁ་ཅིར་ཐོགས་ཏེ་གཟུང་བ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ། མིག་ཤེས་སོགས་གཞན་རིག་ཤེས་པ་རྣམས་སོ། 所了相。所取行相。心识面向外境生成所取外境之相状，如眼识等一切了别外境之识。

གཟུང་བ། ❶འཇིན་པའི་མ་བོངས་པ། ❷名词。(1)ཡུལ་དེ་གཟུགས། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ། ཆོས་བཅས་དྲུག་ལ་ཟེར། 外境，对境。引发感觉的事物。佛书所说色、声、香、味、触、法等六境或六尘，均是外境。旧译所取、所取境。(2)(མངོན) བྱ་བའོ། 所取。债务的异名。

གཟུང་བ་བདག་མེད། ཡུལ་རང་ངོས་ནས་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ། 外境无我。所取谛实空。

གཟུང་བ་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད། ཡུལ་གྱི་དངོས་པོའི་ཆུང་མཐའ་ཐོག་ཙམ་གྱི་གཟུགས། ཆོག་གི་གཟུགས། དོན་གྱི་གཟུགས་བཅས་བཞིའོ། 四总持门，四陀罗尼门：忍陀罗尼、咒陀罗尼、法陀罗尼和义陀罗尼。

གཟུགས་ཀྱི་ཁམས། ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་མེ་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི་བློ། 总持力。执持诸法词义永不

གཟུང་བ་ཕྱི་རོལ། ཕྱི་རོལ་ཡུལ་དུ་ཤེད་པའི་དངོས་པོ། 物质界，外境，客观事物。旧译所取境。

གཟུང་བའི་རྩ། ལུས་ཀྱི་རྩའི་ཕྱི་ཐག་ཅིག 所取脉。谓人体内左脉。

གཟུང་ཟིའི་ཡུལ། ཕྱི་རོལ་ཀྱི་དངོས་པོ། 物质界，外境，客观事物。旧译所取境。

གཟུང་མ། ཚུང་མ། 名词。妻子。

གཟུང་ཤོ། (རྟེང) གཟུགས་ཤོ་དང་དོན་གཅིག

གཟུང་འཛིན། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་བསྡུས་པའི་མིང་། 精神和物质，意识和外境。旧译二取、能取所取。

གཟུང་འཛིན་རྣམ་པ། ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ནམ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྣམ་རྟོག 二取分别，所取能取分别。法我执与人我执，或执外境内心真实为二之虚妄分别。

གཟུང་ཡུལ། འཛིན་བྱེད་ཀྱི་བློས་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་རྟེ། རྣ་ངར་སྣང་བའི་ཆོས་བྱམ་པ་དང་། བྱམ་པའི་རྣན་རྒྱ་ལྟ་བུའོ། 所取境。能取心所取之对境事物，即心中所现瓶等及其概念。

གཟུངས། (རྒྱ་སྐྱ)ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི་དོན་ཏེ། ཪ་བ་དྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་ཕྲད་པར་ཅན་གྱིས་བྱེད་ལས་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་འཛིན་ཅིང་མི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་སེལ་བའི་མཐུ་དང་ལྡན་པའོ། 总持，执持。梵音译作陀罗尼。以持久不忘诸法词义的念力和神验不测的智力为其体性，以受持善法，遮止不善法为其功用。

གཟུངས་ཀྱི་ཁོར་བཞི། བཅད་པའི་གཟུངས་དང་། སྔགས་ཀྱི་གཟུངས། ཆོག་ཤེ་གཟུངས། དོན་གྱི་གཟུངས་བཅས་བཞིའོ། 四总持门，四陀罗尼门：忍陀罗尼、咒陀罗尼、法陀罗尼和义陀罗尼。

གཟུངས་ཀྱི་སྟོབས། ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི། 总持力。执持诸法词义永不

忘失之力。

གཟུངས་ཀྱི་ཚིག མདོ་དང་རྒྱུད་ལྡེ་སོགས་ནས་བྱུང་བའི་གཟུང་སྔགས། 陀罗尼章句。显密经教所载陀罗尼咒。

གཟུངས་ཁེབས། གཟུངས་སྔགས་ཀྱི་ཚོག་ཏིལ་ལ་གཡོག་རྒྱུའི་དར་ཚོས། 陀罗尼封面。为塔、像等装藏时，包卷经咒文字所用丝织物。

གཟུངས་རྒྱག ཚོས་ཀྱི་ཐེག་ལ་ཕྱོགས་པ་རྒྱག་སྐབས་སྟོན་ལ་ཕྱོན་པའི་སྐྱེང་དུ་རོབ་རྒྱག་པ། 绗，用线绗。用针线稍加固定，以便缝补的针法。

གཟུངས་ལྔ། ཐུང་འཇུག་འབྱུལ་རྒྱུའི་གཟུངས་ལྔ་སྟེ། གཏུག་ཏོར་རྣམ་རྒྱལ་དང་། གཏུག་ཏོར་དྲི་མེད། གསང་བ་རིང་བསྲེལ། བྱ་བ་རྒྱན་འབྱུག རྟེན་འབྲེལ་སྐྱིང་བོ་རྣམས་སོ། 五陀罗尼。为塔、像装藏时所用五种咒文：尊胜佛母陀罗尼、离垢佛母陀罗尼、妙密舍利陀罗尼、事庄严十万陀罗尼和缘起藏陀罗尼。

གཟུངས་སྔགས། ཕྱིའི་སྐུ་དང་གསུང་དོ་རྗེ་གཙོ་བོར་སྨྲབ་ཅེད་བདེ་སྟོང་ཡི་གེར་ཤར་བའི་ཐ་སྐད། 陀罗尼咒，总持咒。以证得本尊身语功德为主、显现空乐为文字的咒言。

གཟུངས་ཆེན་གྱ་ལྔ། སྟོང་ཆེན་རབ་འཇོམས་མ་དང་། ཨ་བྱ་ཆེན་མོ། གསང་སྒྲགས་རྗེས་འཇིན་མ། བསིལ་བའི་ཚལ་ཆེན་མོ། སོ་སོང་འབྱང་མ་བཅས་ཀྱི་གཟུངས་སྔགས། 五部陀罗尼。事部本尊大千摧破佛母、大孔雀佛母、随持佛母、大寒林佛母和随行佛母的陀罗尼咒，常用作塔像装藏之用。

གཟུངས་ཆེན་བཅུ། གཟུངས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 《佛说圣大总持王经》。宋施护由梵译汉。

གཟུངས་ཆོག སྐུ་འདྲའི་གཟུངས་སྔགས་སོགས་ཀྱི་ནང་རྟེན། 内藏。装入塔、像中的咒文经卷等。

གཟུངས་ཐག གཟུང་ཐག་རྩེ་རྗེ་དང་དོན་གཅིག གཟུངས་བྱེད་པ། མི་བརྗེད་པའི་གཟུངས་ཐོབ་པའམ་དཔང་ཐོབ་པ། 证得不忘陀罗尼。

གཟུངས་འདུས། རྗེ་ནང་ཏུ་ར་ན་ཐས་མདོ་རྒྱུད་ཁག་ནས་བཀོན་པའི་གཟུངས་སྔགས་དང་ཚོས་ཚན་ཀྱི་བྱེགས་བམ་ཞེག 《陀罗尼集》。觉囊派第四代祖师多罗那他从显密经典中抽出的陀罗尼咒和章节汇集成的一部经籍。

གཟུངས་འདེབས། (1)སྔགས་ཟྲོང་གི་སྐུད་བས་རྒྱས་བཏབ་ནས་ཏེ་ཅིན་ཤིས་རྟོག་པ། 咒封加持。修行密乘时，观想以咒墨封闭所观想的事物。(2)གཟུངས་སྔགས་བརྗོད་པའི་ཐུས་འདེབས་པ། 诵咒吹气。念诵真言，随即嘘气以行加持。

གཟུངས་དཔག་ཏུ་མེད་པ། གཟུགས་སྔགས་ཀྱི་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ། 无量陀罗尼。

གཟུངས་ཐོབས། ཉན་ཐོས་པའི་ཆོག་དོན་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པ་དེ་གཟུངས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་བཤད་པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པ་དེ་ཐུགས་པའོ། 总持与辩才。受持所闻法义不忘为总持，宣讲法义无穷无碍为辩才。

གཟུངས་སྡོན། (1)གྲངས་གཞས་ཆེན་པོ་ཞེག 摩鲁陀。一大数名。(2)གཟུངས་ཀྱི་ལུང་འབོག་པ། 传咒。辗转传授咒语。

གཟུངས་མ། ཕྱག་རྒྱ་མ་སྟེ་ཤེས་རབ་མ། 名词。业印，妙印母。

གཟུངས་གཙུག མཆོད་རྟེན་དང་སྐུ་འདྲའི་ནང་སྐུ་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ནང་ཏུ་སྐྱིང་བོ། 塔像内藏。装进佛塔佛像内部，作为诸佛身语意功德依附处的佛舍利及陀罗尼咒文等。

གཟུངས་གཙུག་འབྱལ་བ། (1)མཆོད་རྟེན་ནམ་སྐུ་འདྲའི་ནང་དུ་རིང་བསྲེལ་སོགས་འཇུག་པ། 装藏。在塔像中装入咒文经卷等。(2)མགོ་བསྐོང་བའང་ནས་ཁྲག་པ་བརྒྱབས་པ། 教唆，播弄。

གཟུངས་གཟེར། སྒོའི་མཛུབ་སྟེ། 锁嘴钉。门箱

等加锁处的铁环钉。

གཟུངས་རིང་། གཟུངས་སྔགས་རིང་བའི་ཐུགས་དཀྱེན་ནས་རྒྱལ་མའི་གཟུངས་རིང་པུ་བྱའོ། 长咒，长陀罗尼。如尊胜陀罗尼等。

གཟུངས་ཀྱ་བཟུང་བ། ཆོག་དོན་མ་བཤད་པར་བྱས་པ། 记住，铭记。不忘词义，牢牢记住；བསྟབ་ཏུ་ཚང་མ་གཟུངས་སུ་བཟུང་བ། 记住全部教诲。

གཟུངས་གསུམ། ནས་སྐྱེས་ཀྱིས་ཐོབ་བའི་གཟུངས། ཐོས་བསམ་གོམས་བས་ཐོབ་བའི་གཟུངས། སྒོམ་བྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཐོབ་བའི་ གཟུངས་བཅས་གསུམ་མོ། 三陀罗尼，三总持：异熟所得总持力、闻思串习所得总持力和修生定力所得总持力。

གཟུངས་པ། འཇུག་པའི་མ་བོངས་པ།

གཟུང་གནས། ཕྱོགས་སུ་མ་ལྷུང་ བར་ དྲང་ ཙིར་ གནས་པའམ་ གཟུ་ ཙིར་ གནས་ པ། 中立。公道正直，不偏袒任何一方：ཆོས་ གཟུངས་ གནས་ ཀྱི་ ཆོས་ རྣམ་ལས་ དོན་ ཉེར་ བྱེད་ པ། 公正办事。གཟུངས་གནས་ཆེན་ཏེ་ཀྱི་ སྐར་ མ་ ལྟར་ དཀོན། 公正人士，寥若晨星。

གཟུང་གནས་དྲང་འཛིལ། ཕྱོགས་རིས་མེད་པ། 公正，正直不偏。

གཟུངས་པ། ❶འཇུག་པའི་མ་བོངས་པ། ❷(རྟེང་) ལྷུང་པ། 溢出，外溢。

གཟེ་ཆུང་། རྟོ་མེད། 钝，不锐利；སྐྱུང་བྱ་གཟེ་ཆུང་། 锥子不锐利。

གཟེ་མ། ཐང་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཞུ་ རྩེས་ དྲོད། ནུས་ པས་ མཁལ་ ནད་ དང་། གཅིན་འཁག་པ། གྲུམ་བྱ་བཅས་ལ་ཐན། ལྷས་ སྐྱོབས་སྐྱེད། 刺蒺藜。蒺藜科药用植物名。味甘，性温，功能治肾病、小便不利、敛痛风黄水、补益体力。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུ་མཚོའི་ མཐའ་ ཅན་དང་། དྲ་བྱིད་མ། ཆུ་མེད་ སྐྱེས། མཐའ་རྟེད་དཀར། རིག་པ་དཀར། རིག་བྱ་ངན་ པ་ཅས་ས།

གཟེ་མ་ཅ་མེག། གཟེ་མ་དང་དོན་གཅིག

གཟེ་མའི་འབྲུ། ཆོང་མ་གཟེ་མ་ང་ མཚོའི་ འབྲས་ བུ། 蒺藜籽，蒺藜。

གཟེ་ཙི། (ཁམ) གཟུགས་ཙི། 刺猬。

གཟེ་ཚོང་། (རྟེང) ཚོང་ལས། 商业。

གཟེ་ཀུ། གཟེར་ བུ། 小钉。

གཟེག་ཚ། བཟོད་ པས། 忍耐力。经久的程度。

གཟེགས་མ། རེགས་མ་དང་འདྲ།

གཟེགས་རིམ་བྱ། རྫང་ཆུ་གར་གྱི་དྲང་སྲོང་ ཞིག་ སྟེ། དེ་གཞན་གྱིས་བོར་བའི་གཟེགས་མ་ཁ་ཞིང་ བཏུལ་ཞུགས་ལ་སྤྱོད་མཁན་ཞེག་ལིན་པས་མིང་དེ་ ལྟར་གྱགས། 食米斋仙人。拾他人所遗米屑为食而修道者。古印度哲学胜论派创始者之浑名。

གཟེངས། དཔངས། 名词。高度。上下垂直的距离；དབྱལ་ བའི་ དབྱིས་ ཆེ་ ཞིང་ ཀང་ གྱི་ གཟེངས་མཐོ་བ། 额广鼻高。

གཟེངས་ཅན། དྲང་ སྲོང་ ཞེག་ གི་ མིང་། 一仙人名。

གཟེངས་བསྟོད། བསྔགས་བརྗོད་དང་། གཟེགས་ བཟོས། 赞颂，称道，表彰，奖励；གཟེངས་ བསྟོད་ འཕངས་ མ། 额外嘉奖。ངོས་ བཟས་ ཀྱི་ གཟེངས་ བསྟོད། 适当的奖励。གཟེངས་ བསྟོད་ ལག་འཕྲིད། 奖状。

གཟེངས་མཐོ་བ། གཞན་ལས་ལྷག་ བའམ་ ལེགས་ པ། 高大，众多，丰富，显著；བྱས་ རྫོགས་ གཟེངས་ མཐོ་ བ། 功高，成绩大。བཞུགས་ ཁྲི་གཟེངས་མཐོ་བ། 宝座高大。འབྱལ་བ་གཟེངས་ མཐོ་བ། 礼物丰富。

གཞེངས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ཕྱིན་དྲངས་ཡར་འདེགས་པའམ་ཤྱོང་བ། 伸张，伸出：སྐྱེལ་མགོ་ཕྱིན་དུ་གཞེངས་པ། 蛇头上伸。རལ་གྲི་གནམ་དུ་གཞེངས་པ། 朝天挥剑。བང་མེད་ཀུང་གུ་བ་གཞེངས་གཞེངས། 无力奔走聊掠衣。意谓心有余而力不足。❷(རྟོང)གཟི་བྱིན། 光辉，威光。

གཞེངས་ཅི། 形容词。(1)དཔངས་མཐོ་བ། 高，崇高，高耸：རི་བའི་རྩེ་མོ་གཞེངས་པ་གནམ་ལ་སྲེག 高峰摩霄汉。(2)ཕུལ་བྱུང་དང་ཁྱད་འཕགས། 优异，出色：ཐེག་རྩེས་གཞེངས་པ། 成绩优异。ཙོན་ཏྲན་གཞེངས་པ། 本领出色。

གཞེངས་ཀྱི། ཀུ་རྩེ་མོ་རིང་པ་ཞེག 高帽子，长顶帽。

གཞེངས་གཞེངས། འགྱེང་འགྱེང་ངམ་ཡང་ཐིང་ཐིང་། 耸立，蓬松，高高地：མིག་མ་ཀྱེན་དུ་གཞེངས་གཞེངས་ཐེག་རས་ལྟ་བ། 竖眉而视。

གཞེངས་ལྡུ་ཚོར་བ། གཙན་ལས་ཁྱད་དུ་ཐོན་པ། 出色，出众，出类拔萃。

གཞེད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འཇོད་པ་པོས་སྐྱོད་གཞེད་པར་བྱ་དང་ལག་པ་གཞེད་ཐེབ་པ། 承接，承受。用容器或手接物：ཁེ་ཁྱེར་ནས་ཞུགས་པ་གཞེད་པ། 引颈受绳。喻自找苦吃。❷(རྟོང) རྐས། 梯子。

གཞེབ། (ཁ) སྐུམ་ཁྱེས་བཅོས་པའི་བཟའ་ཐ་ཞེག 馓子。一种油炸面食。

གཞེབ་པ། 名词。(1)གུར། 帐幕。(2)ལྷག་མ་ལས་བཟུས་པའི་སྐྲེམ་ཁ་རྒྱབ་ཞེག 用细树枝编的箱笼。

གཞེབ་ཀྱི་སྐྲེག་མ། སྐྱེ་མ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་གཞེབ་སྐྱོད། 竹或树枝所编食盒。

གཞེབ་སྐྱོད། སྐྱེ་མའམ་ཤིང་གི་ལྷག་མའི་སྐམ་སྐྲེམ་ཁ་རྒྱབ་ལྟ་བུའི་ཆོ་མ། 竹编食盒。树枝编织的食盒。

གཞེབ་མ། 名词。(1)སྐྱེ་མས་བཟོས་པའི་སྐྱོད་དཀྱིལ་གྱུ་བཞེ་ཞེག 竹制方形器皿，方形篓，鸟笼：ཅེ་ཙོ་ཆུ་བས་གཞེབ་མར་ཚུད། 鹦鹉因能言而入樊笼。(2)གཞེབ་སྐྱོད་དང་འདྲ།

གཞེམ་པ། འཇེམ་པའི་དུ་ལྟ་བའི་འབྱི་ཐུལ་གཞན་ཞེག

གཞེས་རྩ། 名词。(1)རྩད་ཀྱི་རྒྱག་རྡུ་ཆེ་བ། 剧痛，病痛：མགོ་གཞེར། 头痛。རྒྱག་གཞེར། 疼痛。ཀྱམ་རྩད་ཀྱི་གཞེར། 关节炎痛。(2)ནོད་གཞེར། 光线，光。(3)ལྷགས་ཀྱིས་ བཅོས་ པའི་ འཇུགས་ཐིང་རྡོག་ པ་ ཞེག 钉子；ལྕགས་གཞེར། 铁钉。གཏུས་གཞེར། 螺丝钉。 སྐྱེ་གཞེར། 竹钉。གཞེར་ཀྱིས་འདེབས་པ། 用钉子钉住。

གཞེར་ཁ། ཅ་རྒྱག 名词。病痛，རྩིབ་རྩད་ཀྱི་གཞེར་ཁ་རྒྱག་པ། 肋骨病痛。

གཞེར་མགོ། གཞེར་ཀྱི་མགོ། 钉帽。钉子承受锤打的部分。

གཞེར་ཕྱང་། (1)ཡུན་ཐུང་རྩད་ཀྱི་གཞེར། 短痛。(2)སྐྱོད་གཞེར་ཆུ་ཚད་ ཅས་ པ་ གཅན་རིགས་བཙོ་བཏུད་ཀྱི་རྩང་གེས་ཤིག 大叶性肺炎，肺脓疡，结核性胸膜炎。藏医所说十八种瘟疫之一。(3)ལྷགས་གཞེར་ཐུང་ཐུང་། 短钉子。

གཞེར་ཤེབས། གཞེར་བྱ་བཏབ་ནས་རྒྱག་པ། 钉住，固定，深入：ལས་དོན་མི་འགྱུར་བའི་གནད་གཞེར་ཐེབས་པ། 把握住工作要点。

གཞེས་གདན། གཞེར་དང་ དོག་ གཞིའི་ བར་ ཀྱི་གདན། 垫圈，钉座。铁钉的衬垫物。

གཞེར་འདེབས། (1)གཞེར་ ཁ་ རྒྱག་ པ། 钉钉子。用钉子固定起来：ཤིང་ལ་ ལྷགས་ ཀྱི་ གཞེར་ འདེབས་ པ། 铁钉钉在木头上。(2)ནད་ བའམ་ རྩད་ཚོས་པ། 病痛，染病，患病，ལུས་ ལ་ རྩད་

ཀྱི་གཟེར་འདེབས་པ། 身体患病。

གཟེར་སྒྲོམ། གཟེར་གྱིས་ མཉམ་ དུ་ སྒྲོམ་ པ། 钉拢；装订；ཤོག་ཕྲེ་ མང་ པོ་ བཅུག་པའི་ མཐའ་ སྟེང་གཟེར་སྒྲོམ་བཏུབ་པ། 把一摞纸装订起来。

གཟེར་ཚད། གཟེར་རྩུག་རྒྱག་པའི་ནད་ ཚ། 刺痛，急剧痛症；ཐོག་བཏང་གཟེར་ནད་ བྱུང་ པ། 突然疼痛发作。

གཟེར་བ། (ཐུལ) སྐོན་པ་དང་། འཕེལ་བ། འཕྲུར་ པ། 悬挂，别起来，插入；སྐེད་པར་ཀྱི་གཟེར། 腰间横挎长刀。ཤོང་ བར་ ཁབ་ གཟེར། 针别在衣领上。རྟ་བར་ སྐུ་ཀུ་གཟེར། 竹笔夹在耳翼上。

གཟེར་ཐུ། གཟེར་ཆུང་ངུ། 名词。小钉，尖钉。

གཟེར་མ། ལྕགས་ཀྱིས་ བཟོས་ པའི་ འཕྲུགས་ སྐྱེད་ དམ་འདེབས་ སྐྱེད་རྟེན་ པོ་ ཞེག 名词。钉子，尖钉；གཟེར་མ་ཆུག་པ། 钉钉子。

གཟེར་ཨིག (1)ནད་རྒྱག་གི་གནད། 病灶，痛点，痛处。(2)གཟེར་ བྱ་ཆུག་ ཡུལ་ ཨི་ ཁུང་། 钉眼，钉孔。钉钉子的小孔。

གཟེར་ངམ་ཨིག་ལས། ནད་ཚ་ཡོད་ མའི་ གནད་ གསང་། 痛处，痛点，病灶。

གཟེར་ཚོན། སྐྱེད་ པས་ ཆོམ་ སྦྱངས་ ཤེག 密缝。象钉钉子那样密缝的针线。

གཟེར་རྒྱག (1)ནད་ཀྱི་ རྒྱག་ དྲྱི། 刺痛，戳痛，疼得很。(2)གཟེར་བྱ་ རྒྱག་ པ། 钉人，刺人；ཀང་ པར་ གཟེར་ རྒྱག་ པ། 钉子扎了脚。

གཟོ་བ། (ཐ་དད་པ) དྲིན་ལན་པའམ་གསོ་ བ། 酬谢，报答；ཕྱག་ པ་གཟོ་ བ། 酬劳。བཀའ་དྲིན་ གཟོ་ བ། 报恩。གཟོ་ཤེང་བྱས་ པ་ཤེས་ པ། 深知恩惠。དྲིན་ཅན་ལ་དྲིན་གཟོ་ བའི་ སྙོ་ མེད་ པ། 并无以恩报恩之心。

གཟོ་གས། གཟགས་པའི་སྐྱེལ་ཆོག

གཟོང་། 名词。(1)ཤིང་དང་རྡོ་ སོགས་ལ་ ཨི་ ཁུང་ ལཟིགས་ཅིང་ཀྱི་ལག་ཆ་ཤེག 錾子，凿子。穿木石用具。(2)ལྕགས་གཏུབ་ཅིང་ཀྱི་ལག་ཆ་ཤེག 雕刀，錾刀。刻镂、切割金属的工具。

གཟོང་ཁ། ཨི་ ཁུང་ལཟིགས་ཅིང་ལག་ཆའི་ སོ། 凿尖，凿子口。

གཟོང་ཁ་གཅིག་སྒྲིལ། གཟོང་ལ་ཁ་གཉིས་ཙོའ་ ཨི་རུང་ པ་ལྟར་གཅིག་སྒྲིལ་དགོས་པའི་དབྱེ། 集中凿尖。意谓同心协力。

གཟོང་ཆག ཤིང་བཟོ་ བའི་གཟོང་ཀྱི་ཅ་ བྱག་ རིག 半圆凿刀。凿刀尖端作半圆柱形，有滑面及糙面两种。

གཟོང་ཐུ། ཤིང་བཟོ་ བས་ ཤིང་ ལཟིགས་ ཅིང་ ཀྱི་ གཟོང་ཆུང་ཆུང་། 名词。小凿子，小錾子。

གཟོང་ཨིལ། ལྕགས་ རིགས་ ལ་ ཨི་ ཁུང་ ལཟིགས་ ཅིང་ཀྱི་གཟོང་། 圆凿。在金属器具上穿孔的工具。

གཟོད་མ། གངོད་མའམ་ཐོག་མ། 名词。最初，本来，首先；ནམ་མཁའ་གཟོད་མ་ནས་སྟོང་པ་རེད། 天空本来是空的。གཟོད་མའི་དུས་ནས་མི་སྐྱེ་ བ། 本性无生。

གཟོག། གཟོན་པའི་སྐྱེལ་ཆོག

གཟོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) གཟོན་པ། གཟབ་པ། གཟོན།། ཆུང་ངེས་པ། 浪费，虚耗；རྩྭ་དང་ནས་མས་ཆུང་གཟོན་པར་ རོ་ཚོལ་བྱེད་ པ། 反对浪费物资。❷(རྟེན) མི་ཉན་པ་དང་ཉན་འདོད་མེད་ པ། 不听，不愿听受；བསྟོ་ བ་ རྣར་ གཟོན་ པ། 不听教训。

གཟོག་པ། (ཐ་དད་པ) གཟབཔས་ པ། གཟབ་ པ། གཟོན་པས།། ཆུ་ བཟློམས་ནས་བག་ཆོག་ བྱེད་ བྱེད་ པ། 小心，谨慎，细致；བརྩག་ཏེ་གཟབ་ པ། 慎重小心。ལས་ སྦྱངས་ གཟོན་ པར་ བྱེད་ པ། 精细地工作。རི་ཁ་པ་གཟོན་གཟོན་ པ། 小心谨慎。ཆོག་ བོར་ མངའ་གཙོལ་ བ་ ལ་ཤེན་ དུ་ གཟབས་ པ། 任

命大臣很谨慎。

གཙེབ་ཙེ། བཀའ་རྟེན། 形容词。慎重，小心谨慎；སྤྱིར་གཙེབ་ཙེ། 方式慎重。

གཙེབས། གཟབ་པ་དང་གཙེབ་པའི་སྐྱལ་ཚིག

གཙིལ་བ། (རྟེང་) བཀག་ནས་གས་པ། 劈开。

བཟང་སྐྱོང་། ཐང་ཟེམས་ཀེག་ག་མཚན། 贤护菩萨，贤护佛。

བཟང་ཁྱི། ལུས་བོངས་ཆེ་ཞིང་སྐད་སྒོམ་པའི་འདོད་ཁྱི། 獒，猛犬。身躯较常犬为大，叫声粗重，能斗野兽，可充猎犬。

བཟང་ཁྲག དད་ཟེད་སྤྱིབས་ལྡན་ཁྱི་ཟི་ཐུག་ཀྱི་རྒྱངས་ཁྲག 健康血液。健壮人畜的血液，བཟང་ཁྲག་རྒྱག་པ། 输血。

བཟང་ཟངཀ། (མངོན) ཚོས་བཟོ་པ། 美化者。缝纫工、成衣工匠的异名。

བཟང་ཚོམས། སྒྲུབ་བཟང་ག་ཚོམས་འདྲིས། 良好习惯，素养高尚。

བཟང་ཚོས། (1)ཆས་ཚོས་བཟང་པོ། 美衣，华服。漂亮的衣服。(2)ཚོས་ཆེན་སྒྲས་དཀ 上等绸缎。

བཟང་ཏཐྱ། བཟང་པོ་ཐམས་ཅད། 众善。一切美好善良者。

བཟང་འདོད། བདེ་འགྲོ། 善趣。

བཟང་ངན། བཟང་པོ་དང་ངན་པ། 好坏，善恶，优劣，བསམ་པ་ བཟང་ངན། 思想好坏。རྣམ་འགྱུར་ བཟང་ངན། 表现好坏。ཐུས་ རྩེས་བཟང་ངན། 成绩优劣。སྒྲུབས་འབྲས་བཟང་ངན་འཕྲོད་གསུམ་དུ་ཁྱད་འཕེད་ཐེད་པ། 区分学习成绩为优、中、劣三等。དུག་སྐྲལ་ཅི་མ་ཡིན་པས་ན། ཕྱ་སྐྲམ་གང་ཡིན་ བཟང་ངན་མེད། 如系真毒蛇，无分粗细与好坏。

བཟང་ཚུ། འབབ་ཆུ་ཞིག ཙོད་དང་སྒྲོང་ཐྲོངས་ཀྱི་རྩ་ ལུས་རྩོང་ཁྱི་ ཐང་ ཆུད་ནས་ འབབ་ཅིང་། དཉལ་ཆུ་དང་ འཇོས་ རྩེ་ ལུལ་ཆུ་ ཞིས་ རེའུ། 桑曲。河名。发源于西藏自治区察隅县北部，与额曲河汇合后称察隅河。

བཟང་ཆམས། (1)བཟང་ ཙོའི་ ཆུལ་ ལས་ བཟང་ མདོག་ ཁ་ ཙོ། 伪善。假装的正经；རང་བཞིན་ བཟང་ཙོ་མེད་ཀྱང་བཟང་ ཐམས་ སྟོན་ པ། 禀性不良，故作伪善。(2)ལེགས་པའི་རྣམས་མཚན། 正派，好样儿，态度端正。严肃规矩的作风。旧译善相。

བཟང་ཏྲག བཟང་ཙོ་ དྲག་དང་དོན་གཅིག

བཟང་ལྡན། 〈རྒྱིག〉 འཕོངས་ལྡ་ རྒྱེའི་ནང་ཚན་ཞིག 小贤。梵音译作跋提、跋提梨迦。佛最初所度五比丘之一。

བཟང་ཙོ། ❶名词。(1)སྒྲིང་པ་ཐེང་བདུན་ཀྱི་ནང་ གཞེས་ཀྱིག 善良。藏历二十七值日会合神之一。(2)གནས་བརྟན་པའུ་དྲུག་ལས་ ཆུ་ ཙོ་ ཡ་ སྐུ་ དཔེ་ སྒྲིང་ན་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག 妙贤。梵音译作跋陀罗。十六尊者之一，居雅穆拏洲，住持佛教。❷(མངོན) (1)དབང་ལྡུག་ཆེན་ཙོ། 善者。大自在天的异名。(2)སྨན་བཟང་ལ་ ཀ་ ཀོ་ ལ་དང་། ཅུ་གང་། སྐུག་སྒྲིལ། རྩ་ཉེ། ལེ་ཧེ། ཀུང་ ཀུམ་ བཅས་ སྟ་ དྲུག་ ཙོད་ བས་ གྲངས་ དྲུག་ མཚན། 良药有草果、竹黄等六味，故表数字6。(3)ཚར་ཙེའི་བཟང་ཙོ་ནང་ཙོ་ ཆོས་ གཉིས། གཉིས་པ་ཆོས་བདུན། གསུམ་པ་ཆོས་བཅུ་གཉིས། ཚར་ཙེའི་བཟང་ཙོ་ནང་ཙོ་ ཆོས་བཅུ་བདུན། གཉིས་པ་ཆོས་ཉིས་གཉིས། གསུམ་པ་ཆོས་ཉིས་བདུན། 善日。每月的初二、初七、十二、十七、廿二、廿七日。❸ལེགས་པ་དང་ མཉེས་ པ། 形容词。贤，善，高尚，美好，甘美，精致。旧译胜妙、绮饰；ཁང་ བཟང་། 美宅，宫殿。གོས་ བཟང་། 华丽服装；上好缎子。དྲི་བཟང་། 香气。ཟས་བཟང་ ཙོ། 精美的食品。ཀུན་བཟང་། 普贤。 སྒྲིང་

བཟང་། 善行。 སེམས་བཟང་། 善意。 ཆོས་བཟང་ཞི། 吉日良辰。 རེ་བཟང་རེ་ལེགས། 越来越好。 སྐལ་བ་བཟང་ཞི། 幸运。 མི་བཟང་དོན་བཟང་། 好人好事。

བཟང་ཞི་བཅུ་འཛོམས། བོད་ཀྱི་ཁུལ་ སྤྱི་ལ་ ཀུར་ཐ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་དྲུག་གི་ཉིན་ཕྱེད་ནས་ བདུན་གྱི་ཉིན་ཕྱེད་བར་ངན་པ་དགུ་འཛོམས་ ཀྱི་ ཕྱི་ ཉིན་འཆར་བའི་དུས་ཚོད་བཟང་ཞི་ཞེས། 十吉全聚日。 藏俗于藏历十一月六日中午至七日中午，九凶毕集日的次日，欢聚亲友以庆吉祥的活动。

བཟང་ཞི་དྲུག དཔུ་ཀི་སྙིང་གི་བཟང་ཞི། རྩ་གང་ སྐྱ་བའི་བཟང་ཞི། གུང་གུམ་མཆིན་པའི་བཟང་ཞི། མེ་ཏོ་ཐྲག་རྩའི་བཟང་ཞི། སྲུག་སྦལ་མགལ་མའི་ བཟང་ཞི། ཀ་ཀོ་ལ་མཆོང་བའི་བཟང་ཞི་བཅས་ དྲུག 六种良药：心脏良药肉蔻、肺脏良药竹黄、肝脏良药红花、命脉良药丁香、肾脏良药豆蔻和脾脏良药砂仁。

བཟང་ཞི་སྨོན་པའི་སྨོན་ལམ། འཕགས་པ་བཟང་ ཞི་སྤྱད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་མདོ་ཁམ་ ཞི་ ཆེའི་ སྡེར་ གཏོགས་ པའི་ སྨོན་ ལམ་ ཞེས་ སྡེ། གཞོན་ནུ་ རོར་བཟང་ལ་འཕགས་པ་ཀུན་ དུ་བཟང་་་ ཞེས་གསུངས་པའི་སྨོན་ལམ་ལྟར། རང་གཞན་གྱི་ སྤྱད་ཉས་ གསུམ་ དུ་ བསགས་ པའི་ དགེ་ བ་ རྣམས་ ཀུན་ དུ་བཟང་ཞིའི་སྤྱད་པ་ཕྱིར་བསྔོ་བ་ དང་ སྨོན་་་ བའི་ གཐམས་ཅད་ཡང་ ཅན་ སྟོན་ པའི་ མདོ་ ཞེས། 《普贤行愿品》。全名《普贤菩萨行愿王经》。依普贤菩萨为善财童子所说大愿，愿以自他三世所积一切善业回向行持普贤大愿的一部佛经。

བཟང་ཞི་མ། (ཕུལ) རང་ བཞིན་ བཟང་ ཞི་ ཅན། 好人，善良人。

བཟང་ཞིའི་འདུག་སྟངས། རྒྱལ་པ་ ཐྭམས་པའི་ བཞུགས་སྟངས། 垂足而坐。弥勒菩萨坐姿。

བཟང་ཞིའི་དབལ། (མངོན) ཅན་དེན། 妙贤。旃檀的异名。

བཟང་ཞིའི་ཟླ་བ། ཀུར་ཐ་གཉིས་ པ་ ལ་ ངེ་ རྩེ་ མཁའ་འགྲིའི་རྒྱུད་ སོགས་ ནས་ བཟང་ ཞིའི་ ཆུ་ བ་ ཟེར། 善月。即翼宿月。

བཟང་སྤྱོད། (1)སྤྱོད་ཚུལ་ བཟང་ ཞི། 善行。高尚的行为：ཁ་རབས་ བཟང་ སྤྱོད་ ལྡན་ ལ་ བཀུར་ བསྟི་ བྱེད། 尊敬品行高尚者。 (2)འཕགས་པ་ བཟང་ཞི་ སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་ རྒྱལ་ ཞི་ སྡེ་ ཟེར་ ཞེས། 《普贤行愿品》。佛说一契经名：ཁ་ རྡེའི་ ཁོག་ བཟང་ སྤྱོད་ཨི་ ཚུལ། 尼姑肚内难容《普贤经》。喻气量狭小。

བཟང་སྤྱོད་འཆི་རྒྱ། བཟང་ སྤྱོད་ སྨོན་ ལམ་ གྱི་ ཟས་ ཚར་ བཅུ་ རྩ་ དང་ ཟས་ཆོད་ པ་ བཅུ་ རྩ་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ འཆི་ སྐྱེའི་ ཆོ་ ག་ ཞེས། 普贤赎死法。具陈神灯神馔一百，诵普贤行愿品一百遍，以求赎命救死的宗教活动。

བཟང་བ། བཟང་ ཞི་ དང་ འདྲ།

བཟང་འབྲེལ། ཕག་ ཞིའི་ འབྲེལ་ བ། 亲近，关系良好，恭顺敬信：བཟང་ འབྲེལ་ ཆོ་ གཅིག་ སངས་ རྒྱས་ པ། 恭顺敬信，身后成佛。

བཟང་ཟོ། (ཟངས) (1)ཁྱི་ཀ། 燕子的异名。 (2)སྐྱེལ་ མ། 度母的异名。

བཟང་ཟོའི་ རྣམ་ ཞབས། བོད་ ཀྱི་ ལྷ་ མོ་ འཕྲལ་ སྐབས་ མོ་ སྐད་ ཐོག་ནས་ གཏོང་ བའི་ རྣམ་ གཅད། 旦角腔。藏戏女角的唱腔。

བཟང་བཙོན། ཀུ་ ཡངས་ ཀྱི་ བཙོན་ བཅུག་ ཡ་ ཐུ། ཕྱི་ རལ་ ཏུ་ གང་ འདོད་ འགྲོ་ མི་ ཆོག་ ཀྱང་ བཙོན་ ཁང་ནང་ ཀུ་ གཅོ་ བོ་ མེད་ བར་ བའི་ བར་ བསྡད་ ཆོག་ པ། 软禁。只是失去行动自由的监禁。

བཟང་འཛོམས། ལེགས་ པ་ མང་ པོ་ འདུས་ པ། 吉祥毕聚，祥瑞集聚。

བཟང་ཟླ། (མངོན) ཀུར་ ཐ་ བཅུ་ པ། 佳月。

藏历八月的异名。

བཟང་ཡང་སྐྱོར་སྐྱག། འཕྲལ་ བློན་ མཛངས་ མི་བདུན་ཀྱི་ ཡ་ཐུལ་ཞིག་ཏུ། གཉགས་ཁྲི་བཟང་ ཡང་སྐྱེན་ཡང་རེར། སྲོང་བཙན་སྒམ་པའི་སྒབས་ ཀྱི་ བློན་ པ་ ཞེག་ཡིན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལོག་ བོད་ཀྱི་མི་རྣམས་ དེ་ སྡོད་ རེ་ ཁུལ་ ལ་ བསྡད་ ནས་ ཁང་པ་ སོགས་མེད་པ་ལ་ བློན་པོ་འདི་ས་མི་ ཚང་མ་ ཀླང་ལ་བཅས་ནས་ཁང་ པ་ བཟོ་ བ་ དང་ ཞིང་ཁ་ འདེབས་ལས་ བྱེད་དུ་བཏུག་པ་རེད་ ཅེས་ སོད་ ཟླལ་ ཙེད། 桑阳顿涅。吐蕃王朝松赞干布时一大臣名。据藏史记载，他首先创议并实行把藏族住宅由高山迁往平地，从事农业生产。藏史称为七良臣之一。

བཟང་ལན། ཚུར་བཟང་པོ་ བྱས་པའི་ རྗེན་ལན། 善报，报恩，报德：བཟང་ལན་ བཟང་ ལྡོག 以德报德。བཟང་ལན་ངན་ འཁལ། 以怨报德，忘恩负义。བཟང་ལན་ གྲགས་པ། 报德。

བཟང་ལས་བྱོལ། (ཙངྟ་) སྡིག་ པ། 避善。罪恶、罪孽的异名。

བཟང་སྟོན། བཟླབ་ བྱ་ ལེགས་ པ། 劝善。善良的规劝。

བཟའ་པ། (1)དུལ་བ་དང་། བསྒྲུན་པ། 形容词。温良，驯服，文雅：སྐུ་ སྤྲོད་ བཟའ་ པ། 举止文雅。རྣམ་འགྱུར་བཟའ་པ། 态度温和。མི་བཟའ་ བའི་འབྲས་ བུ་ རྣམ་པར་ སྨིན་ པ། 不堪设想的后果。佛书译为辛楚果报。(2)(རྟེང་) ཞེ་བ་དང་། གྲུལ་ པ། 感化，变好，潜移默化：གཤེས་ རྩུབ་ བཟའ་ བ། 粗暴的性格受到感化。གཅན་ གཟན་ བཟའ་ པ། 猛兽驯化。སྤྲོད་ ངན་ ཚང་ མ་ བཟའ་ བར་ གྱུར་ པ། 不良行为，都已潜移默化。སྡུག་ བསྔལ་མི་ བཟའ་ པ། 不改变痛苦。佛书译为忍苦。

བཟའ་བ། གཟའ་ བའི་ མ་ ངོར་ བའི་ འབྲི་ ཚུལ་ གཞན་ཞིག

བཟའ་བས་པ། གཟའ་ བའི་ འདས་ པ།

བཟའ་བཙུན། དབྱིན་ཨེད། 名词。妇女，女人，ཀྲུ་ བཟའ། 汉家公主藏王后。བལ་ བཟའ། 拜木萨，尼泊尔公主藏王后。

བཟའ་བཙུན་གྲགས། ཁྱོ་ ཤུགས་ཀས་ བཟའ་ མི་ གཏེར་ ཀ། 夫妇，爱人。

བཟའ་ བཅའ། ཟས་ སྤྲེའུ། 食品，食物：བཟའ་ བཅའ་ བཟོ་ ལས། 食品工业。བཟའ་ བ་ ཕྱེ་ དང་ བཅའ་ བ་ ཕྱེ། 五啖食和五嚼食。

བཟའ་ཆས། བཟའ་ རྒྱུ་ ཟས་ཆས། 食品，食物：བཟའ་ ཆས་ གཙོ་ བོ། 主食品。

བཟའ་ ཐུམ། ཤ་ ཟ་ བཟོ་ རྒྱུ་ ཀྱི་ སྦྱུམ། 菜油。食用植物油。

བཟའ་ སྐྱེད། བཟའ་ བཏུང་ རྒྱུ་ སྣའི་ སྟེང་། 碗盘，食盒，饭盒。装饮食的器皿。

བཟའ་བཏུང་། བཟའ་ བ་ དང་ བཏུང་ བ། 饮食：ཉིན་ ཞུང་ བཟའ་ བཏུང་ ཚང་ ཆུང་ངན་ བོ་ བཀྲེན་ པ། 每天饮食，多少适度。

བཟའ་ དཔོན། རང་ མི་ བཟའ་ ཚང་ གི་ གཙོ་ བོར་ ཕྱིས་ བདག 家长。家中为首的人。

བཟའ་ ཚ། ཕྱིས་ འཇིན་ ཁྱོ་ གཤས་ནང་ གི་ ཚ། 男当家人。

བཟའ་ཐུན། ཁྱོ་ ཀུག 夫妻，夫妇。

བཟའ་ བ། ❶ཟ་ བའི་ མ་ ངོར་ པ། ❷名词。(1)ཟ་ སའི་ ཟས། 食物，食品：བཟའ་ ལས་ ཇེས་ འབྲང་ས། 事随吃后行。谓知道吃饭也应知道作事。(2)བཟའ་ ཚང་། 夫妻，夫妇，家人，བཟའ་ སྐྱེན་ བཟའ་ བས་ ཤེས། དད་ སྐྱེན་ སྨན་ བས་ ཤེས། 夫妇知家患，医生知病源。

བཟའ་བ་ལྷུ། འདུལ་ བ་ ལས་ གསུངས་ པའི་ དུས་ རྟུང་ གི་ སྨན་ཏེ་ ཆང་ གཏོགས་ པ་ ཞེག་ སྟེ། སྐུ་ ཚོགས་

འབྲས་ཆན་དང་། ཟན་དང་། ཤ་དང་། ཐུ་དང་། སྦྱོམ་ཁྲ་བཅས་ལྔའོ། 五啖食。《毗奈耶经》所说属于时药的五种食物：各种饭、粥、肉、面粉及油饼。

བཟའ་བའི་ཁམ་ཚིག 密咒名。ཨོཾ་ཀྲུ་ཀུ་ཏྲུ་ཏ་ཡེ་སྭཱཧཱ། ཨོཾ་ཀྲུ་ཀུ་ཏྲུ་ཏ་ཡེ་སྭཱཧཱ་བཟླེན་བའི་ཚེ་ཁ་ལྟ་བའང་རྟེན་ཏེ་ཟས་ཀྱི་ཁམ་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཟ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ

རྒྱས་ཆེ་ རིགས་ འཛིན་ བཟུང་ དང་། བསྡམས་ བཀྱོག། རྒྱལ་རྫུང་སོགས་གང་ལོས་བཅས་བཤུས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ཁྲིམས། 逮解法庭律。古代捆绑犯人依法惩治的法律。古代法律十六条之一。

བཟུང་འཇོམས་བརྒལ་བསད། རྐུ་རྒྱུན་སོགས་ཀྱིས་རོང་ཐྲོགས་ མི་ གསོད་ ཀྱི་ རྫིག་ རྒྱས་ བྱས་ པ། 搂掠劫杀，杀人越货。

བཟུང་བ། འཛིན་པའི་འདུས་པ།

བཟུང་དམག དམག་ རྒྱག་ སྐབས་ འཛིན་ བཟུང་ བྱས་པའི་ དགྲ་ དམག 俘虏，战俘。打仗时捉住的敌人。

བཟྱད་བ། འཇུར་བའི་འདུས་པ།

བཟེ་རེ། བཟོད་བསྟན་ཆུང་བའམ། སྐྱག་དུས་ཐུ་མོ་ཡང་བཟོད་མེ་ གྱབ་པ། 脆弱，没耐性。经受不住挫折或困难：བཟེ་རེ་ཆེ་བ། 很脆弱。བཟེ་རེ་ཆུང་བ། 坚强。ལུས་ ཪོ་བཟེ་ རེ་ ཅན། 身体软弱。དཀའ་ཆེགས་ དངོས་ སུ་བྱུང་ ན་བཟེ་རེ་ཆེ་ཆུང་ཅ་ཅོ་ ཡོང་། 真正遇到困难，就能辨别是坚强或是脆弱。

བཟེད་བ། འཇེད་པའི་འདུས་པ་དང་ མ་འོངས་པ།

བཟེད་ཁལ། ཁག་སོགས་ ཐུག་སྟོད། 承接器。承受流下液体的器皿，如痰盂等。 མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ལ་ཆོལ་ ཟངས་ དང་། མཆིལ་ མའི་ སྟོད། ལུད་ཚོར་བཅས་སོ།

བཟོ་བཀོད། དབྱིབས་ཀཅགས་ཐྲི་སྟངས། 结构形式，形态，样式：དངོས་རྫས་ བཟོ་ བཀོད་ ཐོན་ པ། 物品样式出色。ཁང་ཁྱིམ་བཟོ་ བཀོད་ལེགས་ པ། 房屋结构良好。

བཟོ་སྐྲུན། དངོས་རིགས་ ཀྱས་ བཟོ། 修造，制作，新造：རྟེན་ མཁའི་ ཡོ་ བྱད་ སྟ་ ཆོགས་ བཟོ་སྐྲུན་ཞིབ་པ། 制造各种必需品。

བཟོ་ཁང་། (1)ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཞིབ་ས། 作坊。手工业工场。 (2)སྒར་ གཞུང་ ལས་ ཁྲིད་ མཁན་ ཆེས་ བྱ་ བའི་ ཚོགས་པ། 缝工行会。旧时，支应政府差徭的缝纫工人的行会。

བཟོ་གྲྭ། བཟོ་རིགས་ཀྱི་ ལས་ གྲྭ་ ཁང་ སྟེ་ བཟོ་ ལས་ ཐོན་ སྐྱེད་ཀྱི་ ཐ་ གཞན་ ཐད་ ཀར་ ཁྲིད་ མཁན་ རྩི་ ཚན། 工厂。直接进行工业生产活动的单位。

བཟོ་བཅོས། སྒར་ ཡོད་ གསར་ དུ་ བཅོས་པ། 修理，改动，删改：ཁང་ རྩིང་ ལ་ བཟོ་ བཅོས་ ཆུག་པ། 修理旧房。ཡི་ ཀེའི་ ཚིག་ དོན་ ལ་ བཟོ་ བཅོས་ ཆུག་པ། 修改文辞。

བཟོ་བཅོས་རིང་ལུགས། ཆུལ་ སྤྱིའི་ ཀུང་ ཁྲན་ རིང་ ལུགས་ ཀྱི་ ལས་ འགུལ་ ནང་ དུ་ མར་ ཁ་ སྐེའི་ རིང་ ལུགས་ ཀྱི་ ཕྱི་ གོས་ ཀྱོན་ ཏེ་ མར་ ཁ་ སྐེའི་ རིང་ ལུགས་ ལ་ རོལ་ བྱེད་ བའམ་ བའི་ རྣམས་ ཆུ་ ཞི་ 修正主义。国际共产主义运动中披着马克思主义外衣的反马克思主义思潮。

བཟོ་ཆུང་། སྒར་ བོད་ ཀྱི་ ཕྱ་ ཁྱེས་ བའི་ སྐྱིད་ སྡུག་ ཚོགས་ ཆུང་ ཞིག 旧时西藏的画工行会。

བཟོ་ཉེས་དྲལ་ཐལ། ཐལ་ཆེ་བའི་དབྱེ། 过分：ལས་ དོན་ བཟོ་ རྟེན་ དྲས་ ཐལ་ དུ་ མ་ སོང་ བ་ ཟྱེད་ དགོས། 作事不宜过分。

བཟོ་ཀ། བཟོ་ཕྱ་དང་འདྲ།

བཟོ་ཕྱ། (1)དབྱིབས་ཀཅགས་ཀྱི་རྣམ་བའམ་དབྱིབས་ ཚུགས། 样式，形状，花样：ཁང་ བའི་ བཟོ་ ཕྱ། 房屋的样式。དངོས་ རྫས་ཀྱི་ བཟོ་ ཕྱ། 物品的样子。ཡི་ ཀེའི་ བཟོ་ ཕྱ། 字形。རི་ མོའི་ བཟོ་ ཕྱ། 图形。བཟོ་ ཕྱ་ བཟོ་ བ། 造形，装璜。(2)རྣམ་ འགྱུར། 态度，仪态，相貌：དགའ་ བའི་ བཟོ་ ཕྱ། 喜态。ཁྲོས་ བའི་ བཟོ་ ཕྱ། 怒相。ཁེང་ བའི་ བཟོ་ ཕྱ། 恐惧相。མིའི་ བཟོ་ ཕྱ། 人的相貌。བཟོ་ ཕྱ་ ངན་ པ། 样子丑陋，形象难看。

བཟོ་ཕྱ་འཚོས་བ། དབྱིབས་ ཀཅགས་ བཟོ་ བ།

造形，修饰，打扮。

བཟོ་ལུགས་བཟང་བ། དབྱིབས་དོད་པ། 成形，规模具备；རི་མོ་བཟོ་ལུགས་ཡོད་པ། 象个图形。འཕྲིན་བཀོས་ཀྱི་བཟོ་ལུགས་ཐོན་པ། 显现出浮雕形象。ལས་དོན་འགྲུབ་བའི་བཟོ་ལུགས་ཐོན་པ། 事情有了完成的样子。

བཟོ་ལུགས་སྐྱེད་པ། (ཕྱི) ཉ་ཅང་ཁག་ཐེའི་གནས་ཐུ་ཀུར་བཏུག་པ། 给予难堪。给个样子使之丢底；གཞན་ལ་བཟོ་ལུགས་ནས་འགྲོ་རྒྱུད་མི་ཤེས་པ་བཟོས་པ། 给人以难堪，使其不知所措。

བཟོ་ལུགས་ཤོར་བ། རྒྱས་ཉེས་བའམ་བཟོ་དབྱིབས་སྐྱོ་ཐོགས་པ། 丢底，丢丑，狼狈不堪；དྲྭ་རྩེག་གཅིད་ནས་དགྲ་བོ་བཟོ་ལུགས་ཤོར་བ། 受到打击，敌人狼狈不堪。

བཟོ་ལྕགས། ལྕགས་དྲང་སའི་ཏོག་གཞི། 铁砧。锻铁工具。

བཟོ་ཚོད་པ། དབྱིབས་ཚུགས་ཙམ་བོ་དོད་པ། 成型，象样子。够一定水平。

བཟོ་འདྲ། དབྱིབས་གཅིགས་ཤས་ཚུན་འདྲ་བ། 样子相似，形象相同。ཆ་ཕྱུགས་བཟོ་འདྲ་བོ་འདྲུག་ 服饰相同。

བཟོ་གཤས། (1)བཟོ་ལས་ཁྱིད་ཐའི་ར་བ། 工场。(2)བཟོ་ལས་ལག་རྩལ། 工艺，工业技艺。

བཟོ་གཤས་ཀྱི་རིག་པ། བཟོ་རིག་པ། 工艺学。工业技艺的学问。旧译工巧明。

བཟོ་པ། ཟླ་ཆར་བཏེའུ་ནས་འཚོ་བ་རྒྱལ་མཁན་ཇལ་རྩོལ་བ། གཙོ་བོ་ལུས་ཀྱི་ཇལ་རྩོལ་བར་ཟེར། 工人。依靠工资为生的体力劳动者，ཤིང་བཟོ། 木工。རྡོ་བཟོ། 石匠。ལྕགས་བཟོ། 铁工。བཟོ་པ་བུད་མེད། 女工。བཟོ་པར་ཟླ་མེད་རྒྱུད་པ་འཕངས་འདོན། 裁缝没得工钱，还得贴赔棉线。意谓非但无进益，反而要倒贴。

བཟོས་བཟོ། (ཕྱི) གཞན་གྱིས་ཆུང་བའམ་རྒྱུན་མ་རྙེད་པར་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་བཟོ་བ། 节约，俭省，珍惜；བདག་རྒྱུད་གཏོང་ཐབས་བཟོ་བྱེད་པ། 节约使用。

བཟོ་ཁབ་ཅན། (1)བཟོ་རིག་ལ་མཁས་པ། 精通工艺者。(2)ལས་ཀའི་འཁོར་བྱེད་མཁན། 工头，工长。

བཟོས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཟོས་པ། བཟོ་བ། བཟོས།། (1)དབྱིབས་འདོན་པ། 制造，做，作；ཁང་པ་བཟོ་བ། 造屋。དངོས་རྒྱུད་བཟོ་བ། 制造用具。འགྲོ་ས་བཟོ་བ། 修路。འགལ་རྐྱེན་བཟོ་བ། 设置障碍。(2)གོན་ཆུང་བའམ་རྒྱུན་མ་འབྱུང་བ། 节约，顾惜，珍爱；ཟ་འབྲུ་ལ་བཟོ་བ། 爱惜粮食。གཟུགས་བོ་ལ་བཟོ་བ། 珍惜身体。ཐུ་ཝ་རྟ་ལ་བཟོ་བ། ཐྱི་ཝ་རྒྱ་ལ་བཟོ་བ། 先顾惜马，后顾惜鞍。喻行事当知轻重缓急。❷ཞི་ཞིང་དུལ་བ། 形容词。稳重，温和，འགྲོ་སྟུལ་བཟོ་བ། 步态稳重。

བཟོ་བོ། བཟོ་པ་དང་འདྲ།

བཟོ་བོ་རྒྱལ་ཚེ། རྒྱལ་རྒྱ་གཞུས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་འདུལ་བའི་ཚེད་དུ་བཟོ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྤྲུལ་པ་དབེར་ན་རྩི་ཤ་རབ་དགའ་འདུལ་བའི་ཕྱིར་རྩི་ཤའི་ཁྱི་ལུང་གིས་བཟོ་བོ་རྒྱལ་ཚེ་སྤྲུལ་པ་ལྟ་བུའོ། 技艺应身，事业化身。佛菩伽梵为教化众生而示现种种能工巧匠的化身，如为教化乐神乾达婆，佛自化为乐师，演奏乾达婆琴。三化身之一。

བཟོ་དབྱིབས། དབྱིབས་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ། 式样，形象，模型；གྲུ་བཞིའི་བཟོ་དབྱིབས་གྲུབ་པ། 成了四方形。ཀྱ་འབྲུག་གི་བཟོ་དབྱིབས་དོད་པ། 呈现龙飞凤舞之象。རྟ་མའི་བཟོ་དབྱིབས། 图形。

བཟོ་རྩལ། (1)མ་བཅོས་ཐུ་ཚའམ་ཕྱིད་བཟོས་དངོས་རྫས་རྣམས་གྲུབ་རྫས་སུ་བསྒྱུར་བའི་ལས་ཀ་དང་། ཐབས་ཤེས། ལག་རྩལ་སོགས་ལ་ཟེར།

工艺。将原材料或半成品加工成产品的工作、方法、技术等。(2)ལག་ཤེས་ཀྱི་རྩལ། 手工艺。

བཙོ་ཐོག་སར། བཙོ་བའི་གྲལ་རིམ་གྱི་མང་ཚོགས་ཀྱི་ངང་བཞིན་ལྟེན་བའི་རྩ་འཛུགས་ཤིག 工会。工人阶级的群众组织。

བཙོ་རྩོད། དངོས་སུ་བཙོ་རྒྱུ་ཙམ་ནི་ཙམ་བའི་རྩོད་པ། 试制，试造：འཕྲལ་འགྲེང་བཙོ་རྩོད་བྱས་པ། 试制新机器。

བཙོ་ཞིང་མཁའ་འཕྲལ། བཙོ་བའི་གྲལ་རིམ་གྱི་སྡིད་ཀྱང་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་དགེ་བཙོ་བའི་གྲལ་རིམ་དང་ངལ་རྩོལ་ཞིང་བའི་ གསར་ བརྩེའི་ མཐའ་འཕྲལ་ལ་ཟེར། ངང་རྒྱལ་ལ་ཚ་མཚོན་ན་བཙོ་ཞིང་མནའ་འཕྲལ་དེ་ འབྲོང་ མེད་གྲལ་ རིམ་གྱི་ གསར་ བརྩེར་རྒྱལ་ཁ་འགྲོབ་ རྒྱའི་ འགན་ལེན་ མེད་དུ་ མི་རུང་བ་ཞེག་ཡིན་ལ། འབྲོང་མེད་གྲལ་རིམ་གྱིས་སྡིད་དབང་སྐྱེར་འཛིན་ཟེད་ རྒྱའི་གྲལ་རིམ་གྱི་ ཚང་གཞི་ཞེག་ཀྱང་ ཡིན། 工农联盟。工人阶级和劳动人民在工人阶级政党领导下的革命联合。在我国，工农联盟是无产阶级革命胜利的重要保证，也是无产阶级专政的阶级基础。

བཙོ་རིག་གི་སྒྲུབ་རྩལ་དྲུག་ཅུ། སྐྱེ་རྒལ་དྲུག་ཏུ་རེ་བཞིའི་ནང་གསེས་རིགས་ཤེག་སྟེ། ཡི་གེ། ལག་རྩལ། གྲངས། རྩིས་ཚེན། གོང་ཚུགས། གོམ་སྟབས། ལྟགས་བྱུས་སྐྱེར་གཅས། རལ་གྲིའི་ གཅས། ཞགས་པ་གདབ་པ། མདའ་བོ་ཆེ་འཕེན་པ། མདུན་དུ་བསྟེར་བ། ཕྱིར་བསྟེར་བ། བཅད་པ། དཀྲག་པ། རྒྱང་ནས་འཕེག་པ། སྐྱེ་གྲག་པར་འཕེག་པ། གཤད་དུ་འཕེག་པ། མི་འཆོར་བར་འཕེག་པ། ཚབས་ཆེ་བར་འཕེག་པ། མཆོངས་པ། ཕྱད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱངས། བང་། ཀྱལ་བཟུལ་བ། རྒྱང་བོ་ཆེའི་གཟུང་ཞེན་པ། རྟ་ལ་ཞོན་པ། ཤིང་རྟའི་བཟོ་གཅས། མདའ་གཞུའི་བཟོ་གཅས། ཕྱད་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཚུལ་ལ་ སེམས་པ་ མཁས་བར་ བྱ་བའི་ གནས་སོ། 工巧明。熟练营造及弓马等技艺的学问。

བཙོ་ལས། བཙོ་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན། 工业：ལྕགས་བཟློའི་བཙོ་ལས། 冶金工业。**བཙོ་ལས་ཅན་དུ་འགྱུར་བ།** 工业化。

བཙོ་ཤེས། བཙོ་རིག་པའི་གནས་ཤེས་པ། 善工巧明。通晓技艺的学问。旧译工工智。

བཙོ་གསུམ། ལུས་བཙོ་དང་། ངག་བཙོ། ཡིད་བཙོ་ བཅས་ གསུམ་ སྟེ། 三种工巧。身、语、意三业的技能。

བཙོད་དཀའ་རྟེ་བས། (མངོན་) བརྒྱ་ཐྱིན། 难忍偈。帝释天的异名。

བཙོད་བཟོག་ཤེད་པ། བཟུན་ཐབས་ མེད་པ། 难忍，不能忍耐：སྡུག་བསྔལ་བཙོད་བཟོག་ཤེད་པ། 痛苦难忍。

བཙོད་སྐོམ། བཙོད་པ་སྐོམ་པའི་བསྡུས་ཚིག

བཙོད་ལྟེག། (མངོན་) 1.དྲྭ། 骡的异名。2.ས་གཞི། 大地的异名。

བཙོད་ལྟེག་ཟླ། (མངོན་) (1)ཟངོ་ཟླ་བའམ་ཅོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་ པ། 藏历十一月的异名。(2)ས་གཞི། 大地的异名。

བཙོན་པ། ❶(ཐ་ཤེ་དད་པ) བཟུན་པ་དང་། ཐེག་པ། ནུས་པ། ཚོད་པ། 忍受，能耐，支持，敢：མ་རྟེས་ཁག་ གཡོགས་ ཀྱི་ གཏམ་ ངན་ བཙོད་ པར་ དཀའ། 栽诬的恶言，难于忍受。ཁྱོད་རྟེ་ ཅམ་

ཆེའང་བཟོད་གྱུ་ཡ། 疼痛再厉害也支持得住。

❷སྒྲིང་ལམ་ངེས་འབྱེད་ཚ་བཞིའི་ནང་གསེས། གཟུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་གསལ་སྟང་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཡི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་གསལ་སྟང་ཆུང་ངུ་བཟོད་པའི་ཐོག་ལ་ཞུགས་ཤེང་རྗེས་སུ་སོང་བའི་ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་སྟེ། བདེན་པ་མཐོང་བའི་ལམ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་སྟོང་ཉིད་ལ་མི་སྐྱག་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་པའོ། 名词。忍。加行道四抉择分之一。既证外所取境无有自性之上品明，复证内能取心无有自性之下品明，故能成就与智慧相应，见一分谛之印顺定。以与见谛之道相随顺故，能忍空性，不起怖畏，得名为忍。

བཟོད་པ་སྐོམ་པ། བཟན་གྱུ་གཅས་ཁེད་པ། 容忍，原谅，忍受：དེ་ལ་བཟོད་པ་སྐོམ་གྱུ་ན། བཟོད་སྐོམ་མི་གྱུ་གཞན་ཅི་ཡོད། 是可忍孰不可忍。དཀའ་ངལ་རྣ་ཙམ་བྱུང་ཡང་བཟོད་སྐོམ་ཅིད་པ། 再大的困难也要忍受。དབུ་ཐོག་ཞབས་ཐོག་ཀྱི་ཚེག་གལ་རྣ་བཟོད་པ་སྐོམ་ངུ་གསོལ། 言词若有冒头犯足之处，请祈原谅！

བཟོད་པ་གསུམ། སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་ཀྱི་བཟོད་པ་དང་། གནོད་ཁེད་ལ་རྣ་མི་སྐུམ་པའི་བཟོད་པ། ཆོས་ལ་རྟེས་ཤེས་ཀྱི་ བཟོད་ པ་བཅས་ གསུམ་མོ། 三忍：安受苦忍、耐怨害忍和谛察法忍。

བཟོད་པའི་སྟོབས། (1)བཟན་གྱུ་པའི་ནུས་པ། 忍耐力。(2)བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་སོན་པའི་མཐུ། 忍波罗密多力。

བཟོད་པའི་མཐར་ཕྱིན་པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ནུའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་པའི་སྒྲུབ་པ་གང་ཞེག བཟོད་པའི་ཐར་ཕྱིན་རིམ་ལྡན་དུ་སྐོམ་པའོ། 忍辱次第加行。智度七十义之一。依次修习忍辱到彼岸之次第加行。

བཟོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། 〈བྱང་སེམས〉 ཁྱད་ཆོས་བཞི་ལྡན་ཀྱི་མི་འཁྲུགས་པའི་ སེམས་ དགེ་བ་ ས་བོན་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཕྱིན་དྲུག་གི་ཚ་ཐུལ་ཞེག 忍辱度。忍辱到彼岸。梵音译作羼提波罗密多。具备四种特点的无恚恨心、善及其种子。六度之一。

བཟོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། (མངོན) བོང་ཐུ། 忍辖。驴子的异名。

བཟོད་པའི་རྩེ་སྒྲོམས། གེང་ཕྱིན་དོན་བདུན་ནུའི་ནང་གསེས། མཉེན་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཅི་རིགས་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི་གཏོང་བ་ལ་བརྩན་པ་ཐོབ་པའི་ རྩེ་མོ་ གང་ ཞེག་ སྒྲུབ་ ལམ་ བཟོད་ པས་ བསྡུས་ པའོ། 忍位顶加行。智度七十义之一。加行道忍位所属，于三智种种证德及不舍众生利益已得坚固之顶位。

བཟོད་པའི་གཟུངས། ཨི་ཀེ་ཙ་མཇོན་དུ་བསྒོམ་ཞིང་དེ་ལ་ ཚ་ ཀས་ སུ་བཤེག་ རྩེ་ སྟོང་ པ་ ཉིད་དུ་རྟོགས་ནས་ཨི་ཀེ་གཞན་ལ་ཡང་ དེ་བཞིན་ དུ་གྱུར་བས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་བསྒྲེས་ཏེ། སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ རྩོ་ནས་ དཀའ་བ་ནི་ བཟོད་པ་ཐོབ་ པའི་ ཐུང་ ཁུར་ པའོ། 忍陀罗尼。从阿等字，一一分析观想，了解性空，余字亦尔。辗转推及一切诸法。由解空故，心生欢喜，成就证得忍陀罗尼因。

བཟོད་སྡུག (ཉོན) སྡུག་ཁྲལ་དང་དུ་ལེན་པ། 忍苦。

བཟོད་ཡས། གྲངས་གནས་ཤེག གྲངས་ཀྱི་གནས་ དྲུག་ ཅུའི་ རྩེ་ སྟོང་ཐམ་ གཞན་ ཞེག་ ནང་ ཡོད་ པའི་ གྲངས་ཀའི་མིང་། 忏慕陀。一大数名。

བཟོད་ལེམས། བཟན་ནུས་པའི་ཐུབ། 耐性。忍耐之心。

བཟོད་གསལ། བཟོད་ པར་ མཛོད་ ཅིས་ པའི་ ཞུ་ འབྱལ། 请原谅，请海涵，请宽恕。道歉用语：ཆོག་ཐུལ་དགོངས་ འཁལ་བྱང་ན་ བཟོད་ གསལ་ཞུ་

ས། 如有失言冒犯，请予原谅。

བཟོད་བསྟན། དཀའ་སྡུག་འཁྲུངས་གྱབ་པ། 忍受，忍耐，容忍，耐心；དཀའ་ངལ་ལ་བཟོད་ བསྟན་ཆེ་བ། 忍苦耐劳。

བཟོད་བསྒོམ་སྐོམ་པ། སྡུག་བསྔལ་ ལམ་དཀའ་ ངལ་ཐེག་ པའི་ ཏུས་ ཤུགས་ སྐྱེད་པ། 修忍，练习忍耐。

བཟའ་བཙུན་བཅོས། བཟོ་རིག་པའི་དབེ་ཚ། 工艺论著，工巧论。

བཟའ་སྐ། བཟོ་བའི་སྐུལ་ཚོག

བཟོས་སྐོ། གཟེངས་བསྟོད་པའི་གཟིགས་ བཟོས། 称赞，表扬，奖品；ཕྱས་ རྩེས་ ཅན་ལ་ བཟོས་སྐོ་ ཐོབ་པ། 有功者受到表扬。

བཟོས་དཉུལ། ཚོགས་ཏུ་ བཟོས་པའམ་ བཀུས་ པའམ་ ཕྱོགས་པའི་དངུལ། 赃款。贪污、受贿或盗窃得来的钱。

བཟོས་པ། བཟོ་བའི་འདས་པ།

བཟོས་ལམ། ཕྱས་ རྩེས་གཟིགས་ བཟོས་ཀྱི་ལས་ སྐྱལ། 奖励制度。

བཟློ་བ། ཟོ་བའི་ མ་དོངས་པ།

བཟློས་བཤད། སྔགས་བཟླ་ བའམ་ངག་ནས་ འདོན་པ། 念诵。念读和讽诵。念读咒文和讽诵经典。

བཟློས་བཤད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། ཐ་ཚིག་ཀྱི་སྐོས་ པ་དེ་ རྟེན་བཞིའི་ཚ་ཐུལ་ཞེས་པ་ཡིན། 四支念诵。密乘行部正行念诵的四支分：自所依支、他所依支、专注心支和专注声支。

བཟློག་པ། ཟུག་པའི་མ་དོངས་པ།

བཟློག་ས་པ། ཟུག་པའི་འདས་པ།

བཟློམ་པ། ཟུམ་པའི་མ་དོངས་པ།

བཟློམས་པ། ཟུམ་པའི་འདས་པ།

བཟློག་པ། ❶ཟློག་པའི་འདས་པ་དང་མ་དོངས་པ། ❷(རྟེང་) གཅེན་པ། 柔和，肥沃。

བཟློག་པ་ རྒྱུ་དྲྭ་ཐྱི་རྒྱུ། རྒྱུ་ རྒྱུ་ཐྱི་ ནང་གཞས་ཤེག་སྟེ། རྒྱུ་དངོས་མེད་ལས་འབྲས་བུ་ དངོས་མེད་བསྒྲུབ་པ་སྟོན་པའི་ རྒྱུ་ཞེག 亏缺能生因。说明没有某种因就没有某种结果的修辞方法。因由修饰法之一。

བཟློག་པའི་དབེ། དཔེའི་ རྒྱུ་ཐྱི་ནང་གཞས་ཤེག་ སྟེ། མཚོན་བྱ་དོན་ཐྱས་མཚོན་ཐྲ་དཔེའི་ཁྱད་ ཆོས་ཡང་ འཇལ་བ་ འཇིག་རྟེན་ གྲགས་པ་ དང་ཚོ་ བཟློག་ཏེ་ རྒྱུ་ ཞེག 颠倒喻。常例以比方来譬喻被比事物，此则使用被比事物作为比方以显其相同的修辞方法。譬喻修饰法之一。

ཨ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་གསུམ་པ་འདིའི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་མཐོན་པ་དང་། ཅིད་པ་མཐོན་པ། ནང་གི་རྩལ་པ་མཐོན་པ་ཟུམ་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་པ་སྒོག་ཏུང་ སྐྱ་ལྡན། 藏文第二十三字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为喉，动发音位为喉，口内不成阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作喉部浊擦音，汉语拼音无此音，相当于国际音标ɦ，低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于国际音标的ɦa。(1)མིང་གཞིའི་མ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。(2)རྗེན་འཇུག་མ་ཡིག་ཅིག 一个弱音前加字母。(3)རྗེས་འཇུག་གི་ཤིན་དུ་མ་ཡིག་ཅིག 一个极弱音后加字母。(4)དབྱངས་ཡིག་གི་རིང་ཚ་སྟོན་ཟིན་བདེ་ཞིག 长元音符号。

ཨ་ཅག (རྟིང) བདག་ཅག་གམ་བདག་ཅག 我们。

ཨ་ཚད་ཀ་ཐུག (ཕྱི) གང་ཚད་ནས་ཐབས་ཟད་པ། 精疲力竭，难以忍受、支持；སྐྱེ་ཚོགས་རྣམ་པའི་སྣའ་ཚད་ཀ་ཐུག་གི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་སྐྱོང་བ། 在旧社会，受尽了难以忍受的痛苦。

ཨ་ཆུང་། ཨ་ཆུང་ཡང་སྐྱང་སྟེ། དབྱངས་ཀྱི་རིང་ཚ་སྟོན་ཟིན་ལ་ཡིག་གི་མིང་། 小འ字。长元音符号འ字的名称。

ཨ་མོ་ཉིད། བོན་ཐའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་མིང་། 空性。苯波教语。

ཨ་ཟབ། ལས་ཀའི་ཁྱོན་ཅན་གཞི་ཆ། 工作范围，工作规模或分量；ཨ་ཟབ་མ་ཨ་དུས་པ། 事多顾不过来，不能收拾。

ཨ་རིལ་ཏ་རིལ། ཞིབ་ཚགས་མེད་ པའི་ལས་ཀ་ཅིད་སྐྱངས། 不细致，粗枝大叶，马马虎虎，草率；ལས་ཀ་ཨ་རི་ཏ་རི་བྱས་པ། 工作粗枝大叶，马虎了事。

ཨང་། མིང་མཐའ་ཨ་དང་། མཐའ་མེད་ཀྱིས་སྟུ་སྐྱོང་བའི་ཚུན་སྡུད་ཀྱི་སྐྱའི་ཆུན་ཞེས། 连词。而且，虽然，也是。字尾为ཨ་和表面上无字尾的词后所用的转合词：རིག་པ་སྐྱུང་བཟང་ཡིན་ལ། ཅབ་བཟང་ཡིན། 思路敏捷而且深人。རི་བོ་མཐོང་ཤིང་ཤིང་མེད་ཀྱང། 山虽高而无树。མེ་མདའ་མ་ཆུག་ཀྱི་ཨང་མ་ཆུག 既不要放枪，也不要舞刀。ཁྱེད་རི་སྐྱེ་དགུ་ཀུན་ལ་མཉེན་གཤེན་བའི་བསམ་པ་དག་པ་ཅན་ཡིན་རདང་། རི་ཁུ་བྱང་ཀུན་ཀྱིས་ཀྱང་དང་བ་མི་སྟོན་ནོ། 你对所有的人都善良宽厚，但是，人们对那件事仍然表示不满。

ཨང་ཀ། (ཕྱི) ངང་བ། 野鸭。

ཨང་ཀྱ། (ཕྱི) ཁུག་རྔན། 鸽。

ཨན་ཏེ་ཤིན་ཏུ། རེ་བ་གསང་བ་ཡི་མེད་པའམ་བསྒལ་

བ་ལ་དང་དུ་མི་ལེན་པའི་ཚུལ། 装聋卖哑，似听不听．不大理睬状；འདི་རེ་འདྲ་རེའི་མི་ལ་ལས་ཀ་བསྒུལ་བ་དཀའ། 对爱听不听的人，很难分配工作。

འདང་བཀྲ། (ཞ) རྩྭ་གྲྭག་མཐོ་ཆིའི་རྡིལ་བང་ངམ། གསོལ་ཆོགས་བཟོ་བང་། 案板。切菜作面的木板。

འདུ་བྱ། (ཕྱི) ངེད་དམ་ཁོ་བོ། 我，男性我。

འདུ་ཤོར། འདི་རེ་འདྲ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

འདབ་སྐྱ། མ་ཀུས་པའི་སྐད་སྐྱ་རྩུབ་ པོ། 粗鲁声，粗声粗气，卤莽声气；སྐད་ཆ་འདབ་སྐྱ་ཆ་པོ། 粗声粗气的话。མི་འདབ་སྐྱ་ཅན་པ། 鲁莽人。

འདབ་པ། (ཕྱི) ཁྱིས་རྒྱག་པའམ་རྒྱག་པ། 犬吠。

འདབ་ཅི་འོང་ཅི། (ཕྱི) ཏང་རྒྱག་གི་ལས་ཀ་བྱེད་སྟངས། 潦草，轻率，ལས་ ཀ་འདབ་ ཅི་ འོང་ ཅི་ བྱས་ན་ཀྱ་འཕྱིག་ཀོ་མི་ ཡོང་། 潦草轻率，工作好不了。

འདབ་ཁྱབ། གཏིག་ཆོད་མེན་པ། 不中用，不起作用；འདབ་ཁྱབ་མ་བསྡུས་པ། 难于收拾。

འདབ་ཚྭ། (ཕྱི) ལས་ཀའི་ཁྲོད་ནས་གཞི་ཐུ། 工作范围，工作规模或分量；མི་ གཅིག་ གིས་ ཁྱེ་ནང་ གི་ལས་དོན་སྟེ་ མང་འབ་སྟུ་འདུས་པ་དཀའ། 一个人难于处理太多的内外事务。

འདམ། ❶མིང་མཐའ་འ་དང་། མཐའ་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་འབྱེད་སྐུད་སྐྱིའི་རྒྱུན་ཚིག 连词。和，若，或。字尾为འ或无字尾之后所用离合词之一，དགའམ། མགུའམ། མི་རང་བའམ། 若爱，若喜．若心悦。འཚད་པའམ། རྩོད་པའམ། རྩོམ་པ། 或讲，或辩，或著述。❷མིང་ མཐའ་ འ་ དང་མཐའ་མེད་ཀྱི་ རྗེས་སུ་ སྦྱོར་ བའི་ ཐ་ཚོམ་ སྤྱོད་ཅིག་ཀྱི་ སྐྱའི་ རྒྱུན་ཚིག 助词。吗，呢，吧。后加字འ和无后加字的后面所用疑问词，མཇད་ཅིལ་ཆེའམ། 工作忙吗？ ཁྱོད་ ལ་ གསར་ དུ་ བཀྲམས་ པའི་ ཀ་ཆོན་ པ་ སྦྱིན་ ན་ ཟའམ། 要是给你新宰杀的鲜肉，吃吗？

འདར་འདེད། (ཕྱི) ཁལ་དང་ བྱ་ལོན་ སོགས་ཚ་ འདེད་ཅིང་ བའི་ བཅན་ ཡེད། 强迫催索。强迫催租逼债等。

འདར་ཅོ། (ཕྱི) རྩུབ་ སྐྱོད། 粗犷，蛮横；འདར་ ཅོ་ བྱས་ན་ གཞན་ སེམས་དགའ་མེ་ འགྱུར། 行为粗暴，别人不会欢喜。

འདར་ཅུར། འ་རི་འུ་རིའི་བསྡུས་ཚིག

འདལ་བཞི། འདལ་ལེ་ བཞི་ལེའི་ བསྡུས་ ཚིག

འདལ་ཞོལ་ཐང་འགྱངས། འདི་བྱས་ཤེད་བར་དུས་ རྩིང་འགྱོ་བཟློག་ བཏང་། 疏忽迁延，马虎拖延；ལས་རྣམས་སྟོན་ཐུ་ མེད་ བའི་ འདལ་ བྱེལ་ ཐར་འགྱངས་ ཉིད་ བ། 疏忽延宕，毫无成果。

འདལ་ལེ་ཞོལ་ལེ། རང་རིབ་བཙམ་གསལ་ལ་མ་གསལ་ གྱི་ ཚུལ། 粗率，马马虎虎，模糊不明；གོ་ བ་ འདལ་ ལེ་ བྱེལ་ ལེ་ རུམ་ ཐུས་ དོན་ཐུ་ གཉིང་ རྟོག་ པར་དཀའ། 不求甚解，难于领会其精义。མཚན་ དུས་འདལ་ལེ་ བྱེལ་ལེ་ ལས་མི་ མཐོང་བ། 夜间只能看得模模糊糊的。

ཨི། རྣམ་དཀྱི་ དུག་ བའི་ རྐྱེན་ ཞེག་ རྟེན་ ཤ་ དང་ མཐའ་ མེད་ ལ་ འཇོམ་ བའི་ འབྱེལ་ སྐྱ། 助词。的，之。后加字འ及无后加字时所用领属词；དེ་ ཕྱོ་ བྱའི་ སྐྱེད་ མོས་ ཚལ་ དེ་ ན་ བྱང་ བའི་ ཚོགས་ དུ་ མ་ འཕྱང་ ཕྱིང་ གཡོ་ ཞེང་ ཅེ་ བ། 如是乐园之中，众多蜂群，飞舞回旋，徜徉游乐。

ཨིལ། རྣམ་ དཀྱི་ གཙུམ་ བའི་ རྐྱེན་ ཞེག་ རྟེན་ ཤ་ དང་ མཐའ་ མེད་ ལ་ འཇོམ་ བའི་ ཁྱེད་ སྐྱ། 介词。以，用以，以故后加字。འ及无后加字时所用施事词。

ཨུ། ❶མིང་ མཐའ་ སྐྱང་ ན་ ཆུང་ དྲན་ དམན་ བའི་ དོན་ སྟོན་ བའི་ སྐྱ་ ཞེག 小，幼小；རྟའུ། 马驹。

ཨཱཌ། 牛犊。རྡོའུ 石子。●(རྟེང) འདི། 此，这个。

ཨ་ཀུ། (ཞབས) ང་། 我，དེ་རིང་ཁྱོད་དང་ཨ་ཀུ་གཉིས་ལྷན་ཌེག་དུ་འགྲོ། 今天你和我一起走。

ཨ་ཀུ་ཆུང་། སྐེན་ཀུ། 鹏鸟，小猫头鹰。

ཨ་ཅག (ཞབས) ངང་ཅག་གམ་བདག་ཅག 我们。

ཨ་ཇག་པ། ཅི་ཀྱང་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་བའམ་ཐབས་ཟད་པ། 计穷，无法，窘迫，无奈，迫不得已；ཨ་ཇག་ག་མེད། 无可奈何。ཨ་ཇག་ཐབས་ཟད། 计穷。ཨ་ཇག་བའི་མཐར་ཕྱིང། 处于绝境。ཨ་ཇག་བསེད་བཟློ། 无法忍受。ཨ་ཇག་བའི་ཀྱི་ཁན་གྱང་ལ་མཆོང། 狗急跳墙。ཐོ་རྒོད་དེས་ཨ་ཇག་པ་མིན། ཨ་ཇག་དེས་བྱས་པ་ཡིན། 不是好汉显能，而是不得不作。སོས་དལ་དུས་མཆོད་པ་མི་འབྱལ་བར། ཨ་ཇག་དུས་ཕྱུ་འབོད་གླུ་འབོད་ཅིང། 闲时不上供，急时呼神灵。意同"平时不烧香，急时抱佛脚"。

ཨ་དམ། ཚག་གྱམ། 残缺，残缺不全。

ཨ་དམ་བཙན། ཆུལ་ཐོ་གླང་དང་མ། 秃头王。朗达玛王之译名。

ཨ་ཀི། (རྟེང) འདི་ནི། དེར། 这个，那里，བུ་ཁྱོད་ཨ་ནིར་མ་འདུག་པར་འདིར་ཀོག 孩子，不要呆在那里到这里来！

ཨ་ཌ། (རྟེང) ངང་། ངེད། 我。

ཨ་ཌ་ཅག ངང་ཅག་གམ་བདག་ཅག 我们。

ཨ་ཏང་། ངང་རེ། 我们。

ཨ་ཏ་ཏ། ཆུང་སྐྱ་དང་ཆུ་སྐྱ་སོགས་སྐྱག་སྒྲ་སོགས་ཤིག 呜呜，呼呼。风声或水声等。ཁྱགས་འཚུབ་ཨ་ཏ་ཏ་བཀྲབ་ནས་སྐེན་ནག་གཏོར་བ། 狂风呼呼，吹散乌云。མེ་ཨ་ཏ་ཏ་འབར། 火燃呼呼。ཆུང་སྐྱ་ཨ་ཏ་ཏ་གཏགས། 风啸呼呼。

ཨ་ཐག (སོག) མི་ཕྱགས་གང་ཅིས་དངོས་སུ་རྒྱག་དགོས་པའི་ཁྲལ་རིགས། 徭役，差徭，力役之征。音译乌拉，ས་ཆོགས་ཀྱི་རྟ་ཁྲལ་ཨ་ཐག་དང་། ཁྲལ་མེ་ཨ་ཐག 按驿站支应的畜力乌拉和人力乌拉。ཨ་ཐག་སྒྲལ་སྐྱོད། 征派乌拉。ཨ་ཐག་རྒྱག་པ། 支应乌拉，当差。

ཨ་ཐྱ། སྟོན་སྐན་ཞིག་སྟེ་ གཅིན་འབབ་ཅྭད་དང་ཚད་འཇགས་ཅྭད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཡོད། 龙葵。土名耳猪草。茄科，药用植物名。有利尿消炎作用。

ཨ་ཀ། (རྟེང) འབྲས་བཅོས་པའི་ཐུ་བ། 米粥，米汤。米熬的粥汤。

ཨ་ཀ་ཁ་ཚན། (རྟེང) འབྲས་བཅོས་པའི་ཐུ་བ་ཚ་བ། 热米粥，热米汤。

ཨ་ཀང་རྩེའི་ལྷ་ཁང། ཨ་ཀང་རྡོ་དཔེ་མེད་བཀྲ་ཤིས་དགེ་འཕེལ་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང། བོད་རྗེ་ཁྲི་ངལ་པ་ཅན་གྱིས་བཏབ་པའི་ལྷ་ཁང་ལྷ་སའི་ཤར་ཀུ་རྒྱ་སྐྱིད་ཆུའི་ཉེ་འཁྲམ་དུ་ཡོད་པ་ཞིག 乌香多寺。九世纪初，赤热巴坚时所创建。位于拉萨西南吉曲河东岸。

ཨ་ཐྱ། སྟོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྐོམས། དུས་བས་བད་ཀན་སྐྲག་པོ་དང་། ཚ་ཆུའི་ཁ་ཕྱེ་སྐམ་པ། སེབ་ཐོང་མ་སྟེན་པ་བཅས་ལ་བཞི། 芫荽，香菜。伞形科植物。入药味甘而咸，性平，功能治涎液杂症，热性水肿引起的口干舌燥，及麻疹不透。

ཨག་སྐྲ། (1)བྱ་ཨག་བའི་སྐྲ། 鸱枭翎毛，猫头鹰的翎毛。(2)ཨག་བའི་སྐྲ་སྟེ། དེ་མེད་བཟིགས་བའི་ཐལ་བས་དམུ་ཆུ་སྐེམ་པ་དང་། སྐྲ་རྣག་ཕྱིང་འབྲེག་བའང་ཞེས། 鸱枭毛灰。锻鸱枭尾羽所得灰。入药收敛水肿，拔除肺脓。

ཨག་ཆུང་། སྐེན་ཀུ། 鹏鸟，小猫头鹰。

ཨག་པ། རྟེན་མེ་མིག་ལོང་བའི་ཐ་ཚིག 名词。鸱枭，猫头鹰。ཐ་རོག་དང་ཨག་པ་གཅིག་ལྷན་ཌེག་ཏུ་མེ་ གནས། 乌鸦不共居。ཨག་བས་ཆུན་པ་

རྨ་ནས་འདོད། ཀུ་ཚས་ནས་མཁའ་ལངས་ནས་འདོད། 鸱枭盼黄昏，雄鸡愿天明。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཏུ་ཐྱེན་བཞིད་དང་། ཉིན་མོ་འཇིགས། སྐྱང་གི་སྡུ་ཅན། སྡུ་འཁྱོག སྡུ་རིང་། འཁྱོག་ཐྱེད་མེག ཀུ་རོག་དག། ཀུ་རོག་འཇིགས་ཐྱེད། མཚན་མོ་སྐྱེད། མཚན་མོར་ཟ་བཅས་སོ།

ཅག་ལ་ཁ་གཅིག ཤད་ཆ་གོད་ཐེངས་གཅིག་ཀིས་ཐག་གཅོད་བའི་དུའི། 鸱枭同口。喻一言为定。

ཅག་ལ་མཆོད་ཐྱེད། (མངོན) ཐག། 供鸱枭者。水獭的异名。

ཅག་ལ་ཁྱང་ལ། རྒྱས་རྩིང་མའི་སྐྱ་ རེག་སྡེ། ཅག་ཏུ་ཁྱང་པ་ཡང་རེད། རྒྱང་པོ་ཆེ་ཀུཀ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་མཚན་ཀྱི་ཐྱེ་བཀུ་ཅིག 乌巴隆巴。藏传佛教宁玛派一著名喇嘛名。别名乌甲隆巴。其正式称号为大宿释迦穷乃。

ཅག་བའི་བདག་པོ། (མངོན) ཏ་ཁྱང་། 鸱枭主。金翅鸟的异名。

ཅག་ཏུ་ཁྱང་ལ། ཅག་ལ་ཁྱང་པ་དང་དོན་གཅིག

ཅང་ཀྱི། (རྟོང) འོན་ཀྱང་། 但是，然而。

ཅང་ཀེང་། ཅང་ཀེ་དང་འདྲ།

ཅང་སྡེ། ཅང་ཀེ་དང་འདྲ།

ཅང་རུས། (རྟོང) འདི་ནས། 由此，从此。

ཅད། 名词。(1)ཁ་ཤོད་བམ་ཆུང་ངུ་ཆེར་སྨྲས་ཀེ་ཚད་ལས་བཟལ་བ་དང་དངོས་དོན་དང་མི་ མཐུན་བའི་གཏམ། 夸张，夸大。过度或失实的浮夸之词。ཅད་ཆེར་སྨྲ་བ། 虚夸。འཆལ་གཏམ་ཅད་སྨྲག་ཐྱེད་བ། 信口夸大。ཐས་རྗེས་ཆུང་ལ་ཐུས་ཁྱས་ཀྱི་གཏམ་ཅད་ཆེ་བཤད་བ། 虚报成绩。གྲུབ་ འབྲས་ ཅད་ བརྗོད། 夸大成绩。(2)ཁྱད་ཚམ། 顷刻。(3)ཤུགས། 势。

ཅད་གཏམ། དོན་ངོ་མཚའི་གནས་ཚུལ་ལས་ འདས་བའི་སྨད་ཆ། 大话。浮夸的言词，不符合事实的言词。

ཅད་བསྡོད། རང་བཏགས་དང་ཐེལ་བསྟོད་ཀྱི་ སྐོ་ནས་ བསྟོད་ བ། 吹捧，虚夸，过誉。言过其实的称赞：སྐྱེལ་ ལང་ ཅད་ བསྟོད། 迎合吹捧。

ཅད་ཙམ་ཆེ། ཀ་ ཅང་ གྲལ་ཆེ་ བའི་ གཏམ། 言过其实，夸大之词。

ཅད་ཀོབ། ཁ་ཤོབ་བམ་ གྲལ་ ཆེ་ བའི་ གཏམ། 大言，谎言，妄语：ཁྱལ་ ཤེད་ ཅད་ ཀོབ། 大言不惭。ཅད་ཀོབ་ཆེན་པོ་ཀོད་པ། 唱高调。 ཅད་ཀོབ་དབེ་མེ་སྐྱེད་པ་ཀོད་པ། 吹得天花乱坠。

ཅན་ཤིང་ཀོང་ཇོ། (ཐ) སྤྱང་ བཅན་ སྐམ་ བོའི་ བཙུན་མོ་ སྡེ་ ཏུ་ བཅའ་ ཐུ་ ཤ། 文成公主。吐蕃王松赞干布之妃。

ཅབ་པ། (ཁྱབ) འདུ་བ། 揽集，归拢：མི་མང་ཚོ་ ཅབ་ སྡེ་ དབང་དུ་ བསྡུས་པ། 揽集掌握了很多人。ཐང་ཤིང་ཁྱང་ཚོ་ ཆེན་ཚོ་ ཞེག་ཅབ་ སྡེ་ བཞག་ འདུག 堆放着一大堆柴薪。ཉི་མར་ བཀྲམ་བའི་ ཅ་ལག་ རྣམས་ ཅབ་ སྡེ་ བསྡུས་སོ། 把摊在太阳下的东西，收集起来了。

ཅབས་ བསྡུས། སྤྱིགས་ གཅིག་ དུ་ བསྡུས་ བའམ་ བཅུམས་པ། 聚合，集拢，收集：བརྩས་ བའི་ ཚོ་ ཐོག་ ཚང་མ་ ཚོགས་ ཤིག་ དུ་ ཅབས་ བསྡུས་ནས་ རྩིག་ པ། 把收割的庄稼通通收集拢来堆在一边。གོས་ལ་ ཆོམ་ བྱ་ ཅབས་ བསྡུས་ བཀྲབ་ སྡེ་ བཅོམས་ པ། 把衣服绗缝起来。

ཅབས་པ། ཅབ་པ་དང་འདྲ།

ཅར། 形容词。(1)སྒྲ་ སྒྲོག་ཆུལ་ ཞེག 噪声，喧闹声，嘈杂声：ཁྲོམ་ དཀྱིལ་ དུ་ མི་ མང་ ཅར་ ཏུག་ བཞེད་ འགྲོ་ པ། 大街上许多人闹哄哄地行进。ལམ་ཀྱི་ གསུམ་མདོང་ འཆོགས་ནས་ཅར་ སྒྲ་ སྒྲོག་པ། 在三岔路口集合起哄。(2)སྒྲོ་ འདོགས་ པ་ སྡེ་ ཆུང་ ཆུང་ ཆེན་ པོ་ བཟོ་ པ། 捏造，夸张：ལས་ དོན་ སྡེ་

གཅིག་ལས་མེད་པར་མང་པོ་ཡོད་ཅས་ཞེས་སོད་པ། 把仅有的一件事情，夸大说成有很多。(3)རྨོ་བྱང་། 忽然：ཁ་ཞང་འདྲིག་གིས་རྨུག་པ། 乌忽然惊驰。

ཞང་སྐད། (1)ཅ་ཅོ་སྨྲ་བའི་སྐད། 嘈杂声。(2)ལྟགས་ཞང་སེགས་ཀྱི་སྒྲ། 暴风鸣鸣声，巨吼声。

ཞང་བསྐྱོད། ཞང་ལངས་ཏེ་སྤྱིན་བའི་དོན། 速行，匆忙而去：ཁྱུག་ཙམ་ཞིག་བསྡད་ནས་འཕྲལ་དུ་ཞང་བསྐྱོད་བྱས་པ། 稍一停留，就匆匆而去。

ཞང་འཆོས། ཞང་ལངས་ཏེ་རྟལ་རྩྭ་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཤིག 奔腾，奔驰。仓皇驰走貌：དཔྱི་ཞང་འགྲོས་སུ་བཏུགས་སོང་། 万马奔腾。

ཞང་རྒྱབ་བ། འཚངས་ཀ་བཏུབ་སྟེ་ཅ་ཅོ་སྨྲ་བ། 起哄，拥挤喧哗。

ཞང་རྒྱབ། རྟལ་རྩྭ་ཀྱིས་ཞང་ལངས་ཏེ་འགྲོ་བ། 仓皇逸去，匆忙出走。

ཞང་སྒྲ། ཞང་ཞང་རེར་བའི་སྒྲ། 嘈杂声，震耳声；འབྲུག་གི་ཞང་སྒྲ། 雷鸣隆隆声。རྡོ་བའི་ཞང་སྒྲ། 耳鸣声。ཚར་སྤྲིན་འཁྲིགས་ཏེ་འབྲུག་གིས་ཞང་སྒྲ་སྐྱག་པ། 乱云密布，雷声大作。ཞང་སྒྲ་ཆུག 轰然作响。ཆུ་བོ་ཆུང་ཆུང་ཞང་སྒྲ་ཆེ། ཡོན་ཏན་ཆུང་ཆུང་ང་རྒྱལ་ཆེ། 河川小响声大，知识少傲气高。ཤུང་ལ་ཙ་བ་མེད་ཀྱང་ནས་མཁའ་ཞང་སྒྲས་གང་། ཚིག་ལ་མཚོན་ཆ་མེད་ཀྱང་མི་ནས་ཆལ་ཆར་གཏོང་། 风来无根震天响，话里无刀碎人心。

ཞང་སྒྲ་ཅན། (ཨངོན) ཨདཱ། 鸣镝。箭的异名。

ཞང་སྐྱག སྟུན་ནམ་གཡལ་ཆེ་བའི་གཏམ་སྐྱག་པ། 说假话，说大话。发出虚夸的言词：ཁ་བཀད་སྟོང་བའི་ཞང་སྐྱག་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད། 出言浮夸，不足为信。

ཞང་ཆེལ་ལེ། སྐྱ་སྐྱག་ཚུལ་ཞིག 喧闹声，嘈杂声；དམག་བཏུ་ཚོ་མང་པོ་ཞང་ཆེལ་ལེར་འབྱོང་བ། 成百上千的士兵闹哄哄地到来。

ཞང་ཆེན། སྐྱ་སྐད་ཆེན་པོ། 大声，巨响：ཞང་ཆེམ་ཀྱི་སྒྲ་དང་བཅས་ཏེ་ས་གཡོ་བ། 发出巨响的同时大地也震动起来。

ཞང་གཏམ། དོན་མེད་སྟོང་བའི་གཏམ། 空话，叫嚣。无谓的嘈杂声，ཀུ་མཚན་མེད་བའི་ཞང་གཏམ་གོད་པ། 无端叫喊。

ཞང་ཞིང་རེ། སྐྱ་སྐད་ཞང་དིང་དིང་། 闹哄哄：ཚོགས་ཁང་ནང་ཀ་ཤད་ཅ་ཞང་ཞིང་ཡིན་ཏེ་གོད་ཀྱི་འདུག 会场内正在闹哄哄地说话。

ཞང་དིར་དིར། མི་མང་བའི་སྐད་སྒྲ། 闹嚷嚷，嗡嗡声，隆隆声，轰隆声：མི་མང་བས་སྐད་སྒྲ་ཞང་དིར་དིར་འདོན་བཞེན་པ། 许多人正在闹嚷嚷地叫喊。

ཞང་ཙོ། ཐག་བའི་མཐིལ་དུ་རྡོ་བཞག་ནས་འཕེན་ཤིང་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག 石簧，投石带，蜂蝗石子带。毛绳中腰成一小兜，放入石子，双折抡舞，乘势松其一端，将石抛出的工具。牧人用以驱赶牛羊，རྡེ་བོ་ཞང་རྡོ་འཕེན་ལ་མཁས། 牧人善用投石带。

ཞང་ཙོ་ཆུ་མིག་དགུ་སྒྲིལ། སྐུད་པ་ཚོན་ཁས་བཟློས་བའི་ཞང་རྡོ་རིས་མིག་དགུ་ཙམ་པ་ཞིག་སྟེ་ཤིས་བའི་རྩེད་ཆས་དང་ཐུགས་རྗེའི་ཙོ་ཐུང་ཅིག 多眼蜂蝗石子带。用黑白两种毛线编成，上面有九个眼，牧民用以抛石子，或做驴骡等的颈带，儿童用以做玩具。

ཞང་ཙོའི་ཁྲལ། བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་ལྔ་བའི་ཤིང་འབྲུག་ཟེར་དབྱིན་དམག་གིས་བོད་ལ་བཅན་འཇུལ་ཐེབ་སྐབས་བོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་གིས་བོད་དམག་གི་ལག་ཆར་ཞང་ཙོ་ཁྱབ་བསྒུལ་བ་ཤུ་བ་ལ་ཐེར། 蜂蝗石子带税。据有关

文件记载：公元1904年，英军侵略西藏时，原西藏地方政府为扩充藏军，曾向西藏人民征收过此税。

ཉར་པ། 名词。(1)འཕྱ་ཆ་ག་པ། 蟋虫，蚱蜢。(2)ཁྱེའུ་རོ་ག། 阿兰，云雀。

ཉར་བོ། (ཕུལ) སྐྱུར་ལ་ངར་ཆེ་བ། 热烈，勤奋，敏捷，奋发：ཚང་མས་ལས་ཀ་ཉར་བོ་བྱས་སོང་། 大家工作都很勤奋。

ཉར་བ། (ཕུལ) འཇིག་པའམ་མི་ མང་ པོ་ རྡེབ་གཅིག་ཏུ་འགྱོ་བ། 惊诧，惊奔：ཁྲོམ་གླེ་བྱར་དུ་ཉར་ བ། 众人惊奔。དུད་འགྲིའི་ ཕྱུ་ འཇིགས་ཏེ་ཉར་ བ། 牲畜惊窜。ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་ཆུང་ཉར་བ། 狂风四起。

ཉར་མ། ཁྲག་སྣའམ་ས་ཐལ། 名词。烟霾，飞尘。

ཉར་ཚོགས། དགྱེས་གཏམ། 谣言，谣传；ཉར་ཚོགས་བཀད་དེ་འཇིག་མགོ་བཟུངས་པ། 散布谣言，制造恐慌。

ཉར་ཕྱངས་། མི་མང་ཁིའི་ཅ་ཅོའམ་ཀུ་རོ། 嘈杂，杂乱，纷乱：སྦྱབ་ཁང་དུ་ ཉར་ ཐྲེང་ བྱེད་ བ། 教室里人声嘈杂。

ཉར་ཉར། ཆུ་རླུང་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ ཉར་ སྒྲ། 呜呜，呼呼，嗡嗡。水流声或风吹声；བྱང་ཕྱོགས་ཉར་ཉར་སྒྲོག་པ། 朔风怒号。ཚ་ཚ་ ཉར་ ཉར། 轰轰烈烈，热火朝天。

ཉར་ཉར་ཆིལ་ཆིལ། ཆུ་རླུང་འགྲན་བའི་ སྒྲ། 风水相击声，汹涌、拍击之声。

ཉར་ཉར་ཆེམ་ཆེམ། ངར་སྐད་མང་ཞི་དགོལ་དུང་གི་སྒྲ་གདངས། 嘈杂，喧闹。音响震吼状：ངར་སྒྲབ་ཀྱི་སྒྲ་དང་བཅས་ཏེ་ ཞི་ གར་ ཉར་ ཉར་ ཆེམ་ཆེམ་དུ་འཁྱབ་པ། 鼓钹声中，喧阗起舞。

ཉར་ཉར་སིལ་སིལ། ཉར་སིལ་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲག་ཙམ། 喧闹，嘈杂。音响嘈杂声：རལ་ མའི་ སྒྲ་ དབྱངས་མང་ཞི་ཉར་ཉར་སིལ་སིལ་དུ་སྒྲག་གིན་འདུག 各种乐器，喧闹嘈杂。

ཉར་ཀུ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ཙ་རྫོང་གི་ དབུས་ ཁུལ་ དུ། 吴如错。湖名。在西藏自治区申扎县中部。

ཉར་དུ་ཉི། ཉ་ཏུ་ཏུ་དང་འདྲ།

ཉར་ལངས་པ། (1)རྒྱ་ཐུང་དུ་ཟེལ་འཚབ་ལངས་པ། 发忙，突然忙乱，惊起：ལས་ ཀ་ ཟེལ་ བ་ཆེ་བས་ཉར་ལངས་པ། 工作一下子忙乱起来。(2)དགྱེས་དགྱེས་ཟེད་པ། 飞扬浮躁，狂妄叫嚣，起哄。

ཉར་ཤོབ། ཤར་ཆེ་བའི་ཁྱམ་མམ་འབོར་རོབ། 夸大，浮夸，吹牛皮。

ཉར་སིལ། ཉར་ཉར་སིལ་སིལ་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ཉལ་དྲི། སྐམ་བྱའི་སྐྱོན་ཞིག 纺织品上的疵点。

ཉལ་མི། སྡུ་དུས་ཁལ་རྒྱུག་མཁན་གྱི་མི། 人力差徭。

ཏེ། ❶མཐའ་མེད་ལ་སྤྱད་རྗེའི་ སྤྱད་བསྡུའི་ཐུད་ཀེའི་ 助词。词尾无后加字的后面所加语终词。❷འབོད་པའི་སྐུ་ཞིག 语气词。啊，哦：ཏེ་ཙང་ངེ་། 啊，可以！ ཏེ་ལགས་སོ། 啊，是，是。ཏེ་ཁག་ཀི་ཐུང་། 哦，对了！❸(རྟེང) འདི། 这。

ཏེ་རྒྱལ། ཀོ་བས་བཅོས་པའི་ཏེ་མ་དགྱེག་སྐོད། 搅奶口袋。搅拌奶汁制取酥油的皮口袋。

ཏེ་ཤོལ། (རྟེང) ངང་རེའམ་ངང་ཙམ 我们：བག་ཚེའམ་ཡུལ་ འདིར་ཏེ་ སྐོལ་ཅི་ དགར་ རྒྱུ། 在这赏心悦目的地方，我们可以随意走动。

ཏེ་ཕྱེས། ཏེ་ མས་ གདོང་ འཁྱེད་ བ། 用乳洗脸；མཇེས་འདོད་གདོང་ལ་ཏེ་ ཕྱེས་ཐུས། མི་ མཇེས་ མིག་ལ་ མིང་ དོག་ སྐྱེས། 为使貌美乳洗脸，适得其反眼生豁。

ཏེ་བརྒྱལ། (1)དཀའ་ལས་ཁག་ པོ་ དང་ ཐང་ཆད་ བ། 辛苦，贫困，艰难：ཏེ་ བརྒྱལ་ འཚམས་ འཇྱེ་ཞུ། 问候，慰劳。འཚོ་བའི་ཏེ་ བརྒྱལ་མི་འདུག 生活

无困难。ལམ་ཐག་རིང་ཐོར་ཏེ་རེ་བཀྱལ། 道路遥远，十分辛苦。ནང་ནང་ཕྱེ་ལ་བདག་པོ་མ་བཀྱབ་ན། རིལ་རིལ་མགོ་ལ་ནོ་བཀྱལ་བཟོས་ཙོང་རྩ་། 长舌不自守，圆颅吃苦头。(2)ལམ་ཁྱགས་ཀྱི་མཚོན་པོ་སྐྱབས་བར་ཁམས་བདེ་ཁྱེ་ཆེག་གམ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཁྱ་བ། 表示问候、烦请和感谢的客套语：ཁྱེད་ཏི་བཀྱལ་ཆེ་བྱང་ངམ། 您路上辛苦了。ངས་ཁྱེད་ལ་ཏི་བཀྱལ་ཞིག་ཁྱ་རྒྱ་ཙམ། 我麻烦您一下！རོགས་གནང་བ་ལ་ཏི་བཀྱལ་ཆེ་ཁྱ་བ་ཡིན། 多谢帮助！

ཏེ་མངར། (ཁྱལ) མར་མ་བཏོན་བའི་ཏེ་མ། 原乳，全脂乳。未提取酥油的乳。

ཏེ་ཅག (རྟེང) བང་ཅག་གམ་བདག་ཅག 我们。

ཏེ་ཆོག (རྟེང) ཐམས་ཅད་དམ་མ་ལུས་པ། 全部，一切；དགའ་ཆོག 凡所喜爱。མདའ་ཆོག 所有的箭。

ཏེ་ཆུ། ཏེ་མ་དང་ཆུ། 水乳；ཏེ་ཆུ་འདྲེས་པ་ལྟར། 水乳交融。མི་རིགས་ཐད་ཀྱན་ཏེ་ཆུ་གཅིག་འདྲེས་ལྟར་གྱུར་པ། 民族之间，水乳交融，团结无间。

ཏེ་ཆུ་མཉམ་འདྲེས། དབྱེར་མེད་དུ་འདྲེས་པ་སྟེ་ཐག་ཆྱན་བར་འབྱེལ་བ་དམ་ཟབ་དུ་གྱུར་བའི་དབེ། 水乳交融。比喻不可分离，关系密切。

ཏེ་ཇ། ཏེ་མ་བྱག་བའི་ཇ། 奶茶。搀和奶汁的茶。

ཏེ་རྩེམ། ཏེ་གསར་རམ་མ་བསྐོལ་བའི་ཏེ་མ། 生乳。未经煮沸的奶。

ཏེ་ཟིགས། ཏེ་ མའི་ཟིགས་མ། 奶汁底子。乳汁沉淀的杂质。

ཏེ་ཐག་གཅོད་པ། ཕྱུ་གུ་ལ་ཞེ་མས་ཀུ་ཁྱོ་སྟེད་མཚམས་འཇོག་པ། 断乳。母亲停止给孩子喂奶。

ཏེ་ཐང་མཚོ། ལྷ་ས་ཆགས་ལྷལ་ས་ཆ་དེའི་ཐུར་ཕྱི་མེང་ལ་ཏི་མ་ཐང་རེར་ཁྱེང་། དེར་མཚོ་ཁྱེག་ཙེད་པ་དེའི་མེང་ཅོ། རྗེས་སུ་བལ་བཅའ་ཁྲི་བཀྱན་ཀྱི་མཆོ་ད་བསྒྲབས་ཏེ་བཀྱན་ཏེ་ཐང་ཏུ་ཁྱེད་གཏུག་ལག་ཁང་འདི་བཞེངས་པར་ཐུགས། 卧塘错，乳池。传说古代拉萨地方乃系沼泽，当时名为乳海。尼泊尔公主赤尊将此池填平后修建了大昭寺。

ཏེ་ཐུག ཏེ་མ་ལས་བཅོས་པའི་ཐུག་པ། 奶粥。牛奶熬成的粥。

ཏེ་འཐུང་། (མངོན) ཕྱུ་གུའམ་ཀྱིས་བའི་མིང་། 饮乳。婴儿的异名。

ཏེ་ད། (སྐབས) དེ་ཕྱི། 现在。

ཏེ་དེ་གུང་རྒྱལ། ཕྱོ་ཆུད་ཏེལ་ དཔའི་ཐུགས་ཀྱི་གངས་རིའམ་གཞི་བདག་ཅིག 沃代贡杰。山南专区桑日县沃卡地区所属雪山名。

ཏེ་དོད། སྐྱག་བཤལ་ བའི་ གཅོང་ སྐད། 惨叫，悲啼，悲哀，痛楚，呼救；ནད་པ་ཁྱོད་ པ་ ནི་ནས་མི་བཅད་བའི་ཏེ་དོད་འབོད་ པ། 病人腹痛不止，连声叫喊。ཨ་མ་ཤི་རྗེས་ཕྱུ་གུས་ཏེ་དོད་འབོད་ པ། 父母死后，孩子大声号哭。

ཏེ་མདོང་། ཤིང་ལས་བཅོས་བའི་ཏེ་མ་དཀྱིག་སྟོད། 奶筒。搅乳制酥油的木桶。

ཏེ་རྩེག (ཁྱལ) ནུ་མའི་རྩེ་རྡོག 乳头。

ཏེ་ཏ། ཁྱུ་མཚན་ཀྱི་སྐྱེ། 那末，然则；དེ་མེན། ཏེ་ནི་གཅིག་ཁྱད་ཀྱིན་ཤོད་ཅིག 不是那样，那么你说是怎样的！

ཏེ་ཏི། (རྟེང) (1)འདི་ནི། 这里。(2)ཁོ་བོ་ནི། 至于我呢。

ཏེ་སྐོད། ཏེ་མ་བྱག་སྟོད། 盛牛奶的器皿。

ཏེ་སྤྱེས། ཏེ་མའི་ཁར་ཆགས་བའི་སྤྱེས་མ། 乳皮，乳面凝皮。

ཏེ་ཕྱེ། ཏེ་མའི་ཆུ་གཤེར་མེད་ བར་ བཅོས་ ནས་ བྱང་བའི་ཕྱེ་མ། 奶粉。除去乳中水分所得粉末。

ཏེ་ཐུམས་པ། (ཁྱལ) གཅེས་པར་བྱ་བ། 爱护，珍爱，珍惜。

ཏེ་ཐྱེད་པ། ཁ་དང་ཁ་སྦྱོར་བ། 接吻。

ནོ་མ། ཁ་སྐངས་ལས་བཟོས་པའི་ནོ་མ། 名词。乳，奶，ནོ་མ་འཇིབ་པ། 吮乳，吸乳。ནོ་མ་འཇོ་བ། 挤乳，取乳。ནོ་མ་སྐྱལ་བ། 发酵制酪。ནོ་མ་དཀྱོག་པ། 搅乳提酥。ནོ་མ་སྐྱེར། 喂奶，哺乳。ཁ་ནོ་མ་ལས་དཀར། ཁོག་ཆེར་མ་ལས་རིག 话比奶甜，心比刺毒。ནོ་མའི་ཆུ་མཚའི་རང་ལ། ཁྲག་གི་ཐིགས་པ་མ་འཛེག། 乳海之中，莫溅血滴。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ནུ་སྐྱེས་དང་། ནུ་ཞོ། བཟོས་པ་བཅས་སོ།

ནོ་མ་འཚེང་། (མངོན) པ་དྲུས་མའམ་བཟོད་མ། 缚乳。母牛、乳牛的异名。

ནོ་མ་ཐང་། ནོ་གང་མཚའི་མིང་གཞན་ཞིག

ནོ་མ་དང་ཤི། (མངོན) ནོ་སྐྲེས། 初乳。乳皮的异名。

ནོ་མ་ཁྱེལ་ཤི། (མངོན) པ་དྲུས་མའམ་པ་བཟོད་མ། 乳旺者。母牛、乳牛的异名。

ནོ་མ་འཕེལ་བ། (མངོན) པ་དྲུས་མའམ་པ་བཟོད་མ། 乳旺者。母牛、乳牛的异名。

ནོ་མ་འཇིམ། (མངོན) (1)ནུ་མ། 乳房的异名。(2)བྱང་ཤིང་། 甘蔗的异名。(3)པ་གླུགས། 乳牛的异名。

ནོ་མ་བཀྲུད་པ། (ཚིག) རྒྱལ་བའམ་མདོང་མིའི་ནང་དུ་ནོ་མ་དཀྱོགས་ཏེ་མར་དང་དུ་པ་དཀྱིལ་བསལ་ཟིན་པ། 制酥，搅乳提酥。

ནོ་མ་རྙལ་བ། ནོ་མ་ཤེ་ནས་ཐུལ་བར་གྱུར་པ། 坏乳。已经变酸，煮沸即凝成酪的乳。

ནོ་མ་ཤིང་། བཅད་ཁ་ནས་ནོ་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བའི་ཤིང་ཞིག 乳浆树。含浆汁的木本植物。

ནོ་མའི་མཐིལ་ཅན། (མངོན) སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་གུ་ཀུ། 乳项者。初生婴儿的异名。

ནོ་མའི་རྒྱ་མཚོ། (1)རི་རབ་ཀྱི་ཕྱིའི་ཆུ་མཚོ་ཞིག 乳海。须弥山外七海之一。(2)ནོ་མ་ཆུ་མཚའི་ཁུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ་སེམས་དཀའ་བོ། 忠心白似乳海。喻真心诚意。

ནོ་མའི་སྙིང་བོ། (མངོན) མར། 乳精。酥油的异名。

ནོ་རྩམ། ནོ་མའི་རྟན་ཁུའི་ཆ་མེད་ཟད་བཙོས་ནས་བྱང་བའི་ནོ་ཐུ། 奶粉，乳粉。除去乳中水分所得粉末。

ནོ་ཚབས། མོ་ནད་ཁྲག་ཚབས་རིགས་ཤེག རྒྱ་མཚན་ནོ་ཁའི་ཆུ་དང་འདྲ་བ་འཇུག་ཅིང་། ཆུ་སེ་ན་ཞིང་སྐྱག་སྐྱམ་ཅིད་བ་ཞིག 恶性月经。妇科恶性血症之一。症见月经呈乳面浆水状，尿道疼痛，反胃欲吐之象。

ནོ་མཚོ། ནོ་མ་མང་པོ་མཚོ་ལྟ་ཁུགས་སུ་བཀོད་པ། 乳海。乳的海洋。极言乳水之多。

ནོ་འཛིན་ཐྲི་ཁྲག (མངོན) ནུ་མའི་རྩེ། 持乳之冠。乳头的异名。

ནོ་འཛིན་ཅན་མ། (མངོན) བྱད་མེད། 具持乳者。女人的异名。

ནོ་ཚོ། (1)མར་མ་བཏོན་པའི་ནོ་མ་བསྡུལ་བའི་ཚོ། 酪，奶酪，甜酪。(2)ནོ་མ་དང་ཚོ་གཉིས། 乳与酪。

ནོ་ཟླ། (རྟོང) སྐུ་རིའམ་ཁ་མའི་དུས་ཅམ་གྱི་ནོད་ཟེར་ཆང་དུ། 晨光熹微。

ནོ་བུམ། ནོ་མ་བླུག་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོ་བ། 乳桶。

ནོ་ཐུམ། ནོ་མ་བླུག་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོ་བ་ཆེ་ཞིས། 大型乳桶。搅乳制酥油的木桶。

ནོ་བཟེ། (རྟོང) (1)བྱ་བའང་བསྒྲིགས་ཅིང་སྐུར་བ། 精干。办事敏捷。(2)སྤྱོད་ལམ་ཚ་ཤུགས་མཛེས་པ། 仪态都丽典雅。

ནོ་ཤི། རྙལ་བའམ་ཤེ་བའི་ནོ་མ། 坏乳。腐坏的乳。

ནོ་ལེ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། འབྲས་བུ་རིལ་མང་། ཁུ་རྩི་སྐྱེས། རྩྭ་བས་ཟོས་དང་ཤེལ།

ཞུང་པ་ཐིར་འདེན། 桑葚。桑科木本植物种子。入药味甘，性平，功能治肺疾、利痰。

ཟང་ཤེལ་ཤིང་། ཤིང་ཞེག 桑，桑树。桑科植物名。

ཟང་ཁལངར། (1)བཙོས་མ་བག་པའི་ནོ་མ། 鲜奶。新挤的乳汁。(2)ཐུའི་བདུད་རྩི། 甘露。

ཟང་བབྱུ། (ཐུལ) བཁ་མ་ཁ་ཏོང་ཁུལ་གྱི་ཨ་མས་སྐལ་མཚོན་བཁ་མ་ལ་ནོ་ཕུད་མཆོད་བཅུག་ནས་ནོ་མ་དེ་གཉིར་ཚང་དུ་འཇོག་པ། 捧乳迎亲。藏俗举行婚礼时，娶方母亲，手捧牛乳，在楼梯上端迎接新娘，请其用指头蘸乳供神，然后将乳存入库房，以表吉祥。

ཟོག 名词。(1)ཞོད་དང་། ཁ་ཤམ། 底层，下边；ཆུ་ཟོག 水底。ས་ཟོག 地下。གདན་ཟོག 褥子下面。རྐང་ཟོག 脚底下。ཁ་ཤམ་ཟོག 底下。ཟོག་ཁང་། 下房。ཟོག་ངོས། 下面。མི་ས་ཟོག་ལ་ཕྱིན་ཀྱང་གཏམ་ས་སྐྱང་དུ་སྡོད། 人死虽埋地下，名声仍留地上。ཆུ་ཆེ་ཡང་རམ་པའི་ཟོག་རེད། ལ་ཆེ་ཡང་རྐང་པའི་ཟོག་རེད། 河再大桥下过，山再大脚下踩。(2)ཁེབ་དང་། མངོན་ཆུང་ངམ། 背地，暗中，隐蔽地方；ནོག་ གྲབས། 暗中准备。ནོག་འཕྲོམ། 潜行。ནོག་བསྡེགས། 暗中安排。(3)ལུས་ ཀྱི་ སྨད་ ཚ། 下身，身体下部；ནོག་སྐོ། 肛门。ནོག་འཁྱུ་བ། 腹泻。ནོག་ཅན། 未骟禽畜。ནོག་བྱུང་། 已经阉割。ནོག་ཆུང་། 屁。(4)ཁོངས། 范围，界限；མངའ་ནོག 属下。སྐྱབས་ནོག 保护之下。འགོ་ཁྲིད་ནོག 领导下。གནས་ཚུལ་དེའི་ནོག 在那种情况之下。ཁྲིམས་ནོག་དུ་མ་ཆུད་པ། 逍遥法外。

ཟོག་རྒས། གོད་ཀྱི་རྒས་འཇོག 底层楼梯。从平地上楼的第一道梯。

ཟོག་ཁྲིམས། ཁེལ་དུ་བཟས་པའི་ཁྲིམས། 私法，暗法。私自制定的法律。

ཟོག་འཁྱུ་བ། སྐད་ཆོག་བཤལ་བ། 下泻，腹泻。

ཟོག་ཚོལ། གོས་ནང་མ། 内衣，འཇམ་ཞིང་ སྐབ་ པའི་ནོག་གོས། 细软内衣。柔软而细薄的内衣。

ཟོག་སྒབས། སྔ་གོན་ནས་གྲ་ སྒྲིག 准备，ལས་ག་གསར་འཛུགས་ཀྱི་ནོག་ གྲབས་ ཐེད་ པ། 筹建工房。

ཟོག་འཕྲུ། (1)རང་གིས་ཀྱང་མ་ཚོར་བར་ ཤེས་ པ་ ཙ་ ཙེ་ནས་དུ་ འཆོ་ བའི་ རྣམ་ རྟོག 浮想。不自觉的思想意识，རྟོག་པ་ནོག་འགྲུ། 潜在的意识，下意识。(2)གཡོ་སྒྲུ། 狡诈，滑头滑脑。

ཟོག་འཕྲུ་དམར་ཅི། རྟོག་ པ་ ཅ་ ཅི། 多心多疑，狐疑。

ཟོག་སྐྱ་བ། (ཚངས) ཀུན་ མ། 潜行者。贼的异名。

ཟོག་སྐོ། བཤང་ལམ་མམ་རྐུབ་ ཀྱི་ཁུ་ག། 肛门，下门。

ཟོག་སྐོ་གཉིས། ལུས་ཀྱི་ནོག་ངོས་སུ་སྐོ་དང་འདྲ་བའི་གསང་གཉིས་ཏེ། རྡི་ཆེན་དང་། རྡི་ཆུ་འབབ་པའི་ལམ་གཉིས། 二下门。身体下方大小便二道别名。

ཟོག་ཅན། ཆིག་འབྲས་མ་ཕྱུང་བའི་རྟ་གཤེའ་ དང་ ལུག་ གུག་ སོགས། 未骟者。未曾割除睾丸的种马、骚羊等。

ཟོག་གཅིག། རྡི་ཆུ། གཅེན་པ། 小便。

ཟོག་འཇུག ཕུ་བའི་ནོག་དུ་གོན་ཆུ་ཞིག 汗衫，衬衣。

ཟོག་དུ་རྒྱུ། ནོག་ཆུ་བ་དང་ངོན་གཅིག

ཟོག་རྟ། བཞོན་རྟ། 坐下骑，所乘马匹。

ཟོག་ཕྱོག། ཆང་གཞིའམ་རྩ་བ་འཇོག་ སའི་ གདན། 基础，底座，基盘；ཁང་པ་གསར་པ་ ཆུག་ ཆུང་ནོག་སྐྱན་འདེབ་པ། 为建房奠基。

ཟོག་གང་། (1)རྡོ་གནས་སམ་འཇོག་གནས་ཀྱི་

ནོག་གཞི། 垫子，底子。垫在别的器物下面的东西。(2)ནོག་རྡོ། 砧石，打铁砧。

ཞོག་གདོན། བླུ་གདོན་གྱི་མིང་གཞན་ཞེས། 地魔。毒龙别名。

ཞོག་འདྲི། ཚོད་ཐག་ཡིན་ལས་གཞན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་མཇོན་ཆུང་གི་ སྐོ་ནས་ བརྡུག་ པ། 探问。试探口气，私下询问。

ཞོག་རྩེ། (1)ལྕགས་བཟོ་བའི་ལྕགས་དམར་ཐོ་རྡུང་གཞིའི་ ནོག་ གདན། 打铁砧。铁工打铁用具。(2)རང་གཡག་གི་ནོག་རྡོ། 磨底石。石磨的下扇。(3) རྩིག་ རྡོ་ ནོག་ ས། 基石；垫了面石，底石动。喻牵一发而动全身。

ཞོག་ལྡན། ཆིག་འབྲས་མ་བཏུན་བའི་རྟ་གཞེབ་དང་ཐ་ཀྲང་སོགས། 未骟者。未阉除睾丸的种马、牯牛等。

ཞོག་བཙོག་ས། མངོན་ཆུང་བའི་ཐ་ཚིག 暗地准备，འགའ་འཇིང་ཟེར་ཆུའི་ནོག་བཙོག་ཐུས་ པ། 暗中准备战斗。

ཞོག་གཏོན། ནོག་ཏུ་གཞོན་པར་ཟེར་ པ། 压下，向下压。

ཞོག་པག ཤ་རགས་ཀྱི་ཆུན་ནས་ཀོད་པ་ ལ་ འཕྱང་བའི་ཚར་ཚར། 腰带垂穗。

ཞོག་སྡང་པ། ཆིག་འབྲས་བཏུན་ པ། 已骟者，已阉者。

ཞོག་ཐུགས། ཐུགས་བཅུའི་ནང་གསེས་ ཤེག 下方。十方中的下方，为十方之一。

ཞོག་དབང། ཁ་མཚན་ནས་མི་མཚན། 生殖器。

ཞོག་དབང་གྲོལ། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 下根生。遍入天的异名。

ཞོག་མ། 形容词。(1)རྗེས་མ་དང་། མཇུག་མ། 后面，较晚的，次序靠后的。མི་རབས་ནོག་མ། 后代人。དེན་ཚན་ནོག་མ་གསུམ། 以下三条。ས་བཅད་ནོག་མ་རྣམས། 往后各章。ཞིབ་གསལ་ནོག་ མར་ འཁོད་ པ། 详列于后。(2) གཤམ་ མ་དང་། ཐ་མ། 下面的，下层的，位置较低的；རིམ་ པ་ ནོག་ མ། 下级。ཐོག་ལྷོང་ ནོག་ དང་ གྱད་ ཀ་ གསས་ ཅད། 上下十方，四面八方。ཁམས་ནོག་མ། 下界。佛书所说三界中的欲界。ས་ གོང་ ནོག 上地下地。佛书所说果位高低差别。ཞིང་འབྲིང་ནོག་མ། 下中农。ཁང་པ་སྟེང་ ནོག་བར་གསུམ། 上中下层楼房。(3)དམན་པ་ དང་། ཞན་ པ། 低劣，下等； དབང་རིག་ནོག་ མ། 智力低劣。སྐྱས་ཀ་ནོག་མ། 劣质。

ཞོག་མའི་ཁམས། འདོད་ཁམས། 下界，欲界。

ཞོག་མའི་ཚ་མཐུན་ལྔ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ འདོད་ ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་ འཛིན་ པ། ཐེ་ཚོམ་བཅས་ལྔའོ། 五顺下分。为五顺下分结之异名：欲界贪、瞋、身见、戒禁取和疑。

ཞོག་མིག་ལྟ་བ། ཀདོད་ཐབ་ནས་ཡར་ལྟ་ བ། 低头偷看，俯首侧视。

ཞོག་མིན། (1)བསམ་གཏན་བཞི་ བའི་ གནས་རིས་ བཅུད་ བའམ་ གོང་མ་སྟེ། 、གནས་འདིར་སྐྱེས་བའི་ལྷ་ ནི་ གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ མཐར་ ཐུག་ཅིང་། དེ་ཡང་ ཆད་ གཟུགས་ ཅན་ གནས་ མེད་ བས་ ཀུན་ཀྱི་ གོང་དུ་ ཐུང་ བའི་ ཕྱིར་ ནོག་ མིན་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ་ གཅིང་ མའི་ གནས་ ལྔའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེས། 色究竟天。四禅天之第八层即最上层，五净居天之一。生于此中诸天，已在色界最极胜处，自此以上再无有色，故为有色究竟之天。(2)ནོག་མིན་སྡུག་ བོ་ བཀོད་ བའི་ ཞིང་། 密严刹土，金刚持住地，报身佛住地。

ཞོག་མིན་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པར་འཚོ་ བ། གོང་ དུ་འཆི་ བ་གང་ ནོག་ མིན་ ཀྱི་ རྒེན་ ལ་ ཐུང་ འདས་ འགྲོ་བ་བའི་རིགས་ཅན་ནོ། 最后往趋色究竟天。

上流之于色究竟天而般涅槃者。

འོག་མེད། (མངོན) རྟ་སོགས་རྨིག་འབྱས་བཏོན་ཟིན་པ། 无下部。睾丸已割者的异名。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཉུག་ཅམ་དང་འལ་གྱུ་ཅན་ནོ།

འོག་བརྡེག་ལས། ལྕགས་ དང་ སའི་ འོག་ གི་ ལྕགས་ གདན་ནས་ འོག་ དོ། 铁砧。铁工用具。

འོག་ཚ། (ལྕགས) གསེར་སྐྱོང་དུང་གཞིའི་ ཐོ་བའི་རྡེག་ རྡེག་རྟེ་ མཁར་བ་ སོགས་ཀྱི་ ཚོ་ བྱད་ ཅིག 砧墩。打造金属器具时的铁砧。铁工用具。

འོག་གཞི། (1)ས་ གཞི། 大地，地基。(2)རྟེན་གནས་ འཛའ་ སའི་ འོག་གི་ གཞི། 基础。

འོག་གཞི་ མི་ ཧོག (མངོན) ཆུ་ གཏིང་ ཟབ་ པ། 不见底。深水的异名。

འོག་གཞིའི་འཁྱིལ་འཁོར་བཞི། ས་ཆུ་ མེ་ རླུང་ གི་འཁྱིལ་ འཁོར་ བཞིའོ། 下方四轮，地轮、水轮、火轮和风轮。

འོག་གཟུག (རྡོང) (1)ཡུལ་ མིའི་ ཚོགས་ས། 土人聚集处。(2)ཡུལ་དཔོན། 地方头人。

འོག་ རོལ། རྗེས་ དང་། ཐད་ དང་། གཡས། 后边，下面，དམངས་ གཙོའི་ བཙས་ བསྒྲུར་ གྱི་ འོག་རོལ་ དུ་ ཆུ་ ཆེའི་ ས་ཁུལ་ མང་ ཞིང་ ཐོག་ རླིང་ འཛུགས་སྒྲུག་ རྒྱས་པ། 民主改革之后，各地普遍展开生产建设。

འོག་ཆུང་། དུག་དི། 屁。

འོག་ལམ། བཤང་ལམ། 肛门。

འོག་ལྗང། ཞིང་གི་ས་ རྩམས་ གོང་ དུ་ ཐུག་ བའི་ ལྗང། 底肥。播种之前施在田里的肥料。

འོག་ལེན་པ། (1)ཚོད་ བཀྲམ་ བར་ བྱེད་ པ། 试探，试验。(2)རྡ་ གསེབ་ སོགས་ཀྱི་ རྩིག་ འབྱས་ འདོན་ པ། 割去睾丸，阉割。

འོག་ཁག སྟོད་ཀྱི་ ཁང་མིག 楼下房间。

འོག་ ཤལ། (1) བྱ་ དེའི་ ཚོག་ མའི་ ཤ་ ཐུལ་ཐུལ། 鸟嗉，嘴子。(2)བ་ལང་ གི་ ཁོག་ཤལ། 牛胡，牛项垂肉。

འོག་ཤམས། སྟེང་ བམ་ གོང་ གི་ ཁྲིག་ རྣམ། 下层，下部。

འོག་སོ། ཁའི་ མས་ སོ། 下牙。下颌牙齿。

འོང་། འབྲུ་ མ་བཏོན་ བའི་ སྟོན་ ཐོག 名词，庄稼；ཏོང་ སྐྱང་། 护青。ཏོང་ སྐྱངས། 禾垛。

འོང་ཁྲོད། དབྱར་དུས་ ཞིང་ བའི་ སྐྱེ་ ཅོ་ ཟོ་ མོས་ རྒྱུན་ གོས་ བཟང་ པོ་ སྐྱས་ ཤིང་ མདའ་ དང་ རྡ་ རོལ་ སོགས་ ཐོག་ ཏུ་ བྱ་ ཁ་ཞ་ དང་ བཅས་ ཏོང་ གི་ མཐའ་ ན་ མ་ རྣམ་ ཏུ་ རྟེན་ འབྲེལ་ དཀའ་ སྟོན་ ཅིང་ བའི་ ཡུལ་ སྐྱལ་ ཞིག 望果节。藏俗农民在夏末秋初庄稼已熟时，背负各种藏文书籍，手执箭旗鼓乐，盛装结队，巡绕田间，歌舞欢乐，预祝丰收的一种活动。

འོང་ཁ། ཞིང་ ཁ་ ཐོ་ ཐད་ བའི་ ས་ ཆའི་ མིང་། 田野，青苗田。正长着庄稼的成片农田。

འོང་ཁ། ཏོང་ཁ་ དང་ འབྲེ།

འོང་བ། ❶(ཐ་ མི་ དད་ པ) ཏོང་ ས། ཏོང་ བ།། ཙོང་ བ། 来，至；ཏོང་ དོན། 来意。རང་ ཁྱིམ་ དུ་ ཏོང་། 回家。ཕར་ འགྲོ་ ཚུར་ ཏོང་། 来回，往还。མ་ ཏོང་ ས། 未来，尚未至。འདིར་ མ་ ཏོང་། 勿来！ ཕྱིར་ མི་ ཏོང་། 不还，不来。མིག་ ལམ་ ལ་ ཏོང་ བ། 顺眼。❷副词。(1)འབྱུང་ འགྱུར་ རྟེན་ བྱེད་ ཀྱི་ ཆ་ ཁྱོག་ ཤེས། 将，会要。帮助动词表示未来的一个虚词；སྐྱེ་ བ་ ཏོང་། 将至。ལན་ གཏང་ ཏོང་། 会送个信来。ཁེད་ ཆས་ མི་ ཏོང་། 会不相信，不相信。གཅིག་ མིན་ ཀྱང་ གཅིག་ ཁེན་ རེ་ ཏོང་། 非此则彼。(2)རུང་ བ་ དང་། འཕྲིག་ པ། 适宜，适合，可以，可行；ཡུལ་ དུ་ སོག་ པ་ མི་ ཏོང་། 不宜返乡。ཡང་ ཡང་ འགྲོ་ བར་ མི་ ཏོང་། 不必常常去。དེ་ ལ་ བཞག་ ན་ ཏོང་། 可以放在

那里。

བོང་དཀྲག (ཁལ) གཡུལ་ལས་གཏོང་སྐབས་ སྡེ་མ་དང་ཁྱད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་ཅིག 连枷。脱粒农具之一。

བོང་ཞིང་། སྟོན་ཐོག་ ཚོང་ཁྲངས་ ཀྱ་ས་ ཞིང་། 庄稼地。种植农作物的田地。

བོང་ར། (1)དཔྱང་དུས་ཞིང་གསེབ་ཀྱི་ཏོང་ངའམ་ཞིང་ར། 田园篱笆。夏季田边阻止牲畜的篱笆或短围墙。(2)གཡུལ་ཁའི་ནང་འཐུ་འདོན་གའི་ཏོང་ར། 扬场空地。借风吹走粮中秸秆和糠秕的地方。

བོང་ཤིང་། བོང་མཇུག་དུ་བཏགས་པའི་ཐྲེང་ཤིང་། 纡根，纡棍。驴后所系之横木。

བོངས་པ། བོང་པའི་འདོམ་པ།

བོད། ཀྱི་ཚིག་ཤེ་བྱེད་ཀྱི་ཐ་གས་ལས་འཁྲིས་པའི་བོད་སྐད། 名词。光：ཉི་བོད། 日光。ཟླ་བོད། 月光。མེ་བོད། 火光。གློག་བོད། 电光。ཐྲིན་མེད་ནམ་མཁར་ ཉི་མའི་ བོད་ ཆེན་ སྐད་པ། 太空无云，日光朗照。བོད་ སྐྱེ་ འཕངས་པ། 万丈光芒，辉煌。བོད་ཐྲོ་བ། 放光。 བོད་ཁཀྱེ་བ། 发光。བོད་འཆར་བ། 闪光。ཤེལ་སྐྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ བོད་ ཁྱམ་ ཁྱམ། 玻璃器具亮晃晃。དངུལ་ བོད་ ཆམ་ ཆམ་ འཐྲེ་ བ། 银光闪闪。མིའི་ ཐུབ་ བཞིན་ བོད་ ཚངས་ ཚངས། 容光焕发。 གསེར་ ས་ བོག་ ཙོང་ ནུ་ བོད་ ནམ་ མཁའ། 黄金埋地下，光彩照天上。མིང་ ཁི་ རྟམ་ གྲངས་ ལ་ འགྲོ་ སྐྱེ་ དང་། འཇའ་ འགྲེ། འདེད་ ཐྲེད། གནས་ ཐྲེད། སྐྱེ་བ། ཐུགས་འགྲེ། བོད་ མདངས། བོད་ འབར། བོད་ ཁེར། སྐྱེན་ བྱ་ འཇོམས་པ་ཅན་ས།

བོད་ཀོར། བོད་ སྐོར་དང་འབྲེ།

བོད་ཀྱི་ཚྭ་ཅན། (མཁན) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)མེ། 火的异名。(3)མེ་ལྷ། 火神的异名。

བོད་ཀྱི་རླུང་། (མཁན) ཉི་མ། 光流。太阳的异名。

བོད་ཀྱི་ཆར་བ། (མཁན) ཉི་མའི་བོད་ཁེར། 光雨。日光的异名。

བོད་ཀྱི་བདག་པོ། (མཁན) ཉི་མ། 光主。太阳的异名。

བོད་ཀྱི་ཁེ། (མཁན) ཁྱིམ་བྱ། 光部。鸡的异名。

བོད་ཀྱི་ཚོར་ཅན། (མཁན) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)མེ། 火的异名。(3)མེ་ལྷ། 火神的异名。

བོད་ཀྱི་ཕྱང་པོ། (1)བོད་ ཀྱི་ ཚྭང་ངམ་ ཚོང་ བྱ། 光团。(2)(མཁན) ཉི་མ། 太阳的异名。

བོད་ཀྱི་མཚམས་མ། (1)བོད་ཀྱི་སྣང་བ། 光明相。(2)བོད་པའང་ངན་ཀྱི་རྟགས་མཚན། 光兆。借以附会吉凶祸福的光线形色。

བོད་ཀྱི་ཤིང་ཅུ། (མཁན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

བོད་ཀྱི་ས་ བོན། (མཁན) ཁྱེན་ བྱ་ མེ་ ཁྱེར། 光种。萤火虫的异名。

བོད་ཀཀར་ཅན། (མཁན) (1)ཟླ་བ། 月亮的异名。(2)ཁ་བྱར། 冰片的异名。

བོད་བཀྱ་བ། བོད་ཁུས་པ་བའམ་འཆར་བ། 光明炽燃，光辉灿烂。

བོད་བཀྱཁ བཀྱཁ་ མདངས། 光辉，彩色光芒。མིག་ཁྱས་བཟུ་བར་མེ་བཟོད་པའི་བོད་བཀྱཁ 耀眼的彩色光芒。ཉི་མའི་བོད་ བཀྱཁ་ཁྱོན་ཤོས་ ཀུན་ དུ་ འཆར་བ། 太阳的光辉照耀四方。

བོད་བཀྱའི་ཁམ་ཁཁ (མཁན) མེ་ལྕེ། 光支。火焰的异名。

བོད་སྐོར། ཉི་ཟླ་ སེཁས་ཀྱི་ མཐའ་ བོད་ ཟེར་ཟླམ་ ཁོར་ འཁྱིལ་ བ། 光晕，光环。日月周围光线经折射而成的圆圈。ཉི་ཟླའི་ མཐའ་ལ་ འཇའ་ ཚོན་ ཀྱ་བོད་སྐོར་འཁྱིལ་འདུག 彩虹光晕，环绕日月。

འོད་སྐྱེས་མ། (མངོན) ཉི་མའི་ཆུང་མ། 光生母。日神之妃的异名。

འོད་འཕྲོག་འཕྲོག ཟེད་ཀྱི་ ཐག་པ་ ཕྱ་ བྱ་ཐང་ ཁམོ་ཆུང་ ཁམོ་ཅིད་པ། 光辉闪烁：སྤྲིན་ ཁམིའ་ དག་ཟོག་ཀི་ཟེད་ཕྲུག་ཕྲུག་ཁམོ་པ། 云隙中电光闪闪。

འོད་འཕྲིམས་པ། ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་ མཐའ་སྐོར་ དུ་ཟེད་ཀྱི་ཁྱུད་ཕྲིམ་བྱུང་པ། 日月起晕。日月周围现起光环。

འོད་ཀྱིང། ཟེད་ཀྱི་ཁྱུད་ཁང་། 光晕，光环，虹幕，虹宫。

འོད་འཇུག་ད། (མངོན) ཉི་མ། 敛光。太阳的异名。

འོད་འཚོ་བ། (མངོན) ཉི་མ། 光行。日的异名。

འོད་ལྔ་པ། (མངོན) འཇའ་ཚོན། 五色光。虹的异名。

འོད་ལྔས་བསྐོར་བ། (མངོན) ཉི་མའི་ མཐའ་ལ་ ཟེད་ཀྱི་ཁྱུད་ཕྲིམ་བྱུང་པ། 五光环绕。日晕的异名。

འོད་ལྔས་ཡིངས་སྐོར། (མངོན) ཉི་ཕྲིམ། 五光环绕。太阳宫的异名。

འོད་ལྗང་། (1)ཟེད་ཅིར་ སྐྱེན་པོ། 青光。(2)སྐུ་རིངས་ཁམ་སྐུ་རིངས་དང་ པོ་ཤར་པ། 淡蓝明相，明相初现。古印度时刻名。

འོད་ཅན། (1)པཀྱཀ་ མདངས་ དང་ ལྡན་ པ། 有光，光华。(2) (མངོན) 1.གཟའ་ པ་ཁངས། 金曜的异名。 2.རྒྱུ་ ཁ་ སྐྱེ། 星辰的异名。 3.སྐྱིན་བྱ་ མེ་འཕྲིང། 萤火虫的异名。

འོད་ཆགས། (མངོན) ཉི་མའི་ཟེད་ཆིར། 绚光。日光的异名。

འོད་ཆགས་པ། མདངས་མཛེས་ པ་དང་ ལྡན་ པ། 光泽美丽：ཁང་པའི་ནང་ སྤྲིག་གི་ཟེད་ ཆགས་པ། 室内电光绚丽。

འོད་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཁེག ཆུ་འགོ་ཚིག་རྒྱ་ལ་ནས་ བྱུང་ཁེང་ ཆ་བ་ཐུང་ མདའ་ དང་ ཆ་བ་ མཇོ་ སྐང་ བཆུད་ ནས་ རྡ་ ཁྱལ་ དུ་ཐྲིབས་ དུས་ ཆུལ་ ཚོ་ རྡུལ་ འཕྲོ་བ་ཡིན། 伟曲。河名。发源于珠益拉，经察哇邦达和左贡后， 在察隅县境流入怒江。

འོད་ཆུང་། བསམ་ གཏན་ གཉིས་ པའི་ གནས་རིས་ ཟེག་ཁ་ སྟེ། གནས་འདིར་ཐྲིས་པའི་ ཕྱ་ ནི་ རང་ས་ གོང་མ་ གཉིས་ ལས་ གཅི་ བྱེད་ དང་ ཟེད་ མདའས་ ཆུང་བས་ ཟེད་ཆུང་གི་གནས་ཞེས་བྱ། 少光天。二禅天之下层。生于此中诸天， 威光小于自地上二天处，故名少光。

འོད་ཆེམ་ཆེམ། ཟེད་ཁྲ་ ལམ་ ལམ་ དུ་འཕྲོ་ ཆུལ་ ཞིག 辉光灿然：ཤེལ་ལ་ཉི་མ་ཐོག་ བས་ཟེད་ཆེམ་ཆེམ་བྱེད་པ། 日光照射玻璃，辉光灿然。

འོད་ཆྱོང་། ཟེད་ཅིར་དབག་ དུ་ མེད་ པ། 光辉，光芒，千光：ཟེད་ཆྱོང་ རབ་ དུ་ འབར་པ། 灿烂辉煌。མདུན་ ལམ་ཟེད་ཆྱོང་ འབར་པ། 前程辉煌。གཟུགས་ བརྙན་ ནོད་ ཆྱོང་ འབར་ པ། 影像辉光灿然。

འོད་ཆྱོང་ཅན། (མངོན) ཉི་མའི་མིང་། 千光者。太阳的异名。

འོད་ཆྱོང་ལྡན། (མངོན) ཉི་མའི་མིང་། 具千光。太阳的异名。

འོད་ཆྱོང་ འཛིན་པ། (མངོན) ཉི་ མའི་ མིང་། 持千光。太阳的异名。

འོད་ བདག (མངོན) ཟེད་ ཀྱི་ བདག་ པའི་ བསྟན་ མིང་ཆེ། ཉི་མ། 光主。太阳的异名。

འོད་ བཏུང་ པ། (མངོན) (1) མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

འོད་ཟེར་ངན། ཟེད་ཅིར་ ཀྱི་ བཀྲག་ མདངས། 光辉，光泽，光彩：མཚམས་ སྤྲིན་ ཀྱི་ ནོད་ མདངས་ བྱེགས་ བཞིར་ འཕྲོ་བ། 霞光四射。

འོད་ལྡན། (1)ཟེད་ ཅིར་ དང་ ལྡན་ པ། 有光。(2) འདོད་ ཆགས་ ཅན། 多情者。(3) (མངོན) 1.གཟའ་པ་ཁངས། 金曜的异名。2.ཉི་མ། 太阳

的异名。3、སྐར་མ། 星、星辰的异名。

འོད་ལྡན་འཕྲིན་ཡིང་། 风信子。百合科属，可入药。

འོད་ཆོར་ཅན། 太阳的异名。

འོད་སྣང་། (ཨངོན) (1)ཉི་མ། 太阳的异名。(2)སྐར་མ། 星、星辰的异名。

འོད་པ། 名词。(1)ཀུ་འོད་དང་ཆུ་ཚལ། 山洪；དྲག་ཅར་བཏང་བའི་རྗེས་སུ་རི་དགས་ འོད་ པ་ རྒྱག་པ། 暴雨过后，山洪奔泻。(2)(རྟེན) 1、ཡོད་པ། 有。2、ཁྲུང་པ། 沟渠。

འོད་ཟེར་ཆེ། འོད་ཆེ་བ། 光强，光线强烈。

འོད་དཔག་མེད། (ཙཱམིཀྟཱ།) བདེ་ཞིན་ཞིང་གི་ མཚོན་པ་ སངས་ རྒྱས་ འོད་ དཔག་མེད། 无量光佛，阿弥陀佛。极乐世界怙主。

འོད་ དཔག་མེད་ ཀྱི་ གཙུག་ ཏོར། (ཨངོན) སྒྲོན་ ངས་ གཟིགས། 顶戴阿弥陀佛。观世音的异名。

འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་ གཙུག་ཏོར། སྐོང་ བཙན་ ཀྱི་ དབྱའི་ གནུག་ ཏོར། 无量光佛顶，松赞干布顶髻。藏戏道具之一。

འོད་ཟེར་ཅན། (ཨངོན) ཉི་ མ། 光鬘者。太阳的异名。

འོད་འཕྲང་ཅན། (ཨངོན) ཉི་མ། 光飞。太阳的异名。

འོད་འཕྲོ། (1) སྐུ་ འདྲའི་ ཐུབ་ ཚལ་ གྱི་ རང་ གི་ འོད་ ཟེར་ གྱི་ རི་ མོ། 辉线。人像或神像背后代表光明的线条。(2)འོད་ མདངས་ འཕྲོ་ བ། 放光，照耀。(3)སངས་ རྒྱས་ ཤེག་ གི་ མཚན། 焰炽佛。

འོད་འཕྲོ་བའི་ ས། ཐུང་ ཆུ་ སེམས་ དཔའི་ ས་ བཅུའི་ བཞི་ པ། ས་ འདི་ ཁུན་ བའི་ ཐུང་ ཆུ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ ཐུང་ ཆུ་ ཐོབ་ ས་ ཐབས་ ཤེས་ ཀྱི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ མེས་ སྒྲུབ་ ཁ་ ཏིན་ ཟེག་ ཅར་ ཏེ་ བ་ བས་ ས་ བཞི་ པ་ འོད་ འཕྲོ་ བ་ ཞེས་ བྱའོ། 焰慧地，焰胜地，焰地。菩萨十地之第四地。住此地中菩萨，以顺菩提分智慧火焰，焚烧二障，名焰慧地。

འོད་ ཉིད། (ཨངོན) (1)ཉི་ མ། 太阳的异名。(2)གསེར། 黄金的异名。

འོད་ཅིད་པའི་ས། ཐུང་ ཆུ་ སེམས་ དཔའི་ ས་ བཅུའི་ གསུམ་ པ། ས་ འདི་ ཁུན་ བའི་ ཐུང་ ཆུ་ སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ དེང་ ཤེ་ འཇིན་ ཀྱི་ སྟོབས་ ཀྱིས་ ཆོས་ ཚད་ ཟད་ པ་ འཆོལ་ ཞིང་། གཞན་ དག་ ལ་ ཆོས་ ཀྱི་ སྣང་ བ་ ཆེན་ པོ་ ཅིད་ བས་ ས་ གསུམ་ པ་ འོད་ ཅིད་ པ་ ཞེས་ བྱའོ། 发光地，有光地，明地。菩萨十地之第三地。住此地中菩萨，凭依定力，遍察无量诸法，为他发出胜法光明，名发光地。

འོད་འབར། འོད་ ཟེར་ འབྱུང་ བ། 放光，发光。

འོད་འབར་མ། (ཨངོན) སྒྲོན་ ཅུ་ ཏྲ། 光炽者。广木香的异名。

འོད་འཕྲིན། (ཨངོན) ཉི་ མ། 发光。太阳的异名。

འོད་མ། (རྟེན) (1)ཤིང་ རྒྱག་ མ། 竹。(2)རྒྱ། 藤。

འོད་མའི་རྩྭ་ཀྱ། (1)རྒྱག་ མའི་ ལྡང་ པ། 竹笋。(2)རྒྱའི་ ལྡང་ པ། 嫩藤。

འོད་མའི་ཚལ། (1)རྒྱག་ མའི་ ནགས་ ཚལ། 竹林。(2)རྒྱའི་ ནགས་ ཚལ། 藤丛。(3)རྒྱལ་ ཁུ་ གང་ གི་ ཁྱལ་ ཏེ་ ཀུ་ པ་ ནི་ ཞེས་ པ། 竹林园。古印度一地名。

འོད་ཀྱི་ཁ (ཨངོན) སྐར་ ཁྲོང་། 光眼。窗户的异名。

འོད་ཁམས། (1)འོད་ དམར་ བ། 红光。(2) ཀུ་ རེངས་ བར་ མ་ ཤར་ བ། 淡红明相，明相中现。古印度时刻名。

འོད་གཙང་པ། (ཨངོན) ཉི་ མ། 净光。太阳的异名。

འོད་འཆེར་འཆེར། འོད་ ལྷམ་ ལྷམ། 亮晶晶，光明灿烂；ཕྱག་ དུ་ ཤེལ་ དཀར་ གྱི་ ཕྲེང་ བ་ འོད་ འཆེར་ འཆེར་ ཞེག་ ཐོགས་ པ། 手上拿着亮晶晶的水晶串珠。

འོད་མཛེས། གྲངས་གནས་ཤིག 殑腊婆。一大数名。

འོད་མཛེས་ཆེན་བོ། གྲངས་གནས་ཤིག 大殑腊婆。一大数名。

འོད་ཟགས། ཟགས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར། 光缠索。把光辉形象化为羁索或蓑绳，རམ་མཁར་གློག་གི་འོད་ཟགས་འཕྲུགས་ཤེ་འཕྲིག 电光羁索，闪烁天空。

འོད་ཕྱེ། འོད་དུ་འགྱུར་བ། 化光。变成光辉。

འོད་ཟེར། ཉི་མ་སོགས་སྣུན་པ་སེལ་ནུས་པའི་དངོས་པོ་ལས་འཕྲོས་པའི་མདངས་ཀྱི་མིང་སྟེ། སྣང་ཞིང་སྐུན་པ་སེལ་བ་ལ་འོད་དང་། འཕྲོ་ཞིང་སྐྱེ་བ་ལ་ཟེར། 光线，光辉，光明。能驱散黑暗、照亮物体者：འོད་ཟེར་གྱེ་བ། 放光。འོད་ཟེར་ལྷམ་ལྷམ་འབྱོ། 灿烂发光。འོད་ཟེར་འབར་བ། 光辉炽燃。འོད་ཟེར་སྐྱོང་ལྡན། 辉煌灿烂。འོད་ཟེར་དཔག་མེད། 光芒万丈。

འོད་ཟེར་དགུ་པ། (མངོན) གཟའ་མིག་དམར། 第九光。火曜的异名。

འོད་ཟེར་ཅན། (མངོན) ཉི་མ། 具光者。太阳的异名。

འོད་ཟེར་བདུན་པ། (མངོན) གཟའ་ཕེག་པ། 第七光。土曜的异名。

འོད་གཟེར། (རྟིང) འོད་ཟེར། 光，光线。

འོད་ཙནས། དྲང་སྲོང་ཞིག 广光。一仙人名。

འོད་ཙནས་རྒྱལ། (མངོན) སྲིན་བཅིའི་རྒྱལ་པོ། 广光子。罗刹王的异名。

འོད་ཙནས་ཚངས་བོ། (མངོན) རྣམ་ཐོས། 广光孙。毗沙门天王的异名。

འོད་ཅ་དཀའ། (མངོན) (1)བྱ་ཅོ་ཀོ་ར། 鹧鸪的异名。(2)ཕྱི་བྱ་ཀོང་མོ། 松鸡的异名。

འོད་ལམ་མེ། འོད་འཆར་བ། 灿烂发光。

འོད་སྲུང་། (1)(ཀཱཤྱཔ།) བསྐལ་བཟང་ སངས་རྒྱས་ གཅིག་པ་ མང་ མེ་ མཛད་དམ་ སངས་རྒྱས་དབའ་བོ་ བདུན་གྱི་ དྲུག་པ། 饮光佛。梵音译作迦叶波佛，略作迦叶。贤劫第三佛或七佛中之第六佛。(2)འོད་ སྲུང་ ཆེན་ བོའི་ བསྟན་ མིང་། (3)དྲང་སྲོང་ཞིག 饮光大仙。一仙人名。(4)ཉི་མའི་ཁ་ལོ་པ་ རྒྱ་སྐྱ་ རེངས། 日御。为太阳驾车之神，即启明星。旧译明相。

འོད་སྲུང་རྒྱས། (མངོན) བྱ་ ཁྱུང་། 饮光子。金翅鸟的异名。

འོད་སྲུང་རྒྱུད། (མངོན) སྐྱ་རེངས། 明相现，黎明天光，东方鱼肚白色。

འོད་སྲུང་ཆེན་བོ། (ཤཱཀྱཤྲཱི།)སངས་རྒྱས་ཀྱུ་ གྱུབ་པའི་ཐུན་ཐོས་ ཉི་འཁོར་ བཅུའི་རྟང་ གཡས། སྐྱབས་ པའི་ ཡོན་ ཏན་གྱི་ མཆོག་ ཏུ་ གྱུར་ པ་ ཞེག་ དང་། ཆོས་མངོན་པའི་ ཐེ་སྟོང་གི་ བཀའ་ བསྩུ་དང་ པ་ཉིད་མཁས་ གཙོ་ བོ། གཏད་རབས་ བདུན་གྱི་ དང་པོ། 饮光尊者。梵音译作迦叶波尊者、摩诃迦叶波。释迦牟尼佛十大弟子之一，为头陀第一，结集论藏上首，第一代付法藏师。

འོད་སྲུང་བའི་ཐེ། གཞི་ ཐམས་ ཅད་ ཡོད་ པར་ སྨྲ་ བ་ བདུན་གྱི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག 饮光部。根本说一切有部七部之一。

འོད་སྲུང་ཐྲིན། (མངོན) ས་གཞི། 迦叶摭。大地的异名。

འོད་སྲུང་གསུམ། ཐུར་ ཀུ་ གཅར་ གྱི་ ཨ་ རྒྱ་ དྲུ་ རུ་ ཚེ་ ལྡང་ བ་ཐེའི་ ཤུ་ ཐེ་གས་ གཅིན་ གཅུང་ གསུམ་ པོ་ དེ་ དག་ ལ་ཁོར་ དང་ བཅས་ པས་ ཀུན་ གྱུ་ བའི་ ཞབས་ ལ་ གཏུགས་ ནས་ ཐོས་ ནུ་ གྱུར་ པ། 三迦叶。古印度摩竭陀国外道三弟兄名，其后率领徒众皈依释迦牟尼，成为声闻徒众。

འོད་གསལ། བསམ་གཏན་ གཉིས་ པའི་ གནས་ རིས་ སོང་ ཚ་ ཐེ། གནས་ ལ་ དེང་ ཐེས་ པའི་ ལྷ་ རི་ ལྷ་ གཞན་

ཀྱི་གནས་སུ་ཡང་བོད་གསལ་བར་བྱེད་པས་བོད་གསལ་ཀྱི་གནས་ཞེས་བྱ། 光音天。二禅天之上层。生于此中诸天，所发光明，照耀其他天处，故名光音，亦称极光净。

བོད་གསལ་སྒྱུ་མ། སྒྱུ་ལུས་ཀྱི་ནང་གཟས་ཤེག་སྟེ། རྟོགས་རིམ་སྒོམ་སྟུབས་ལས་བྱུང་བའི་ སྟོང་གཟུགས་བྱ་བའི་ ལུ་བྱ། 光明幻化，光明幻身。由修习圆满次第之力，所起虚空形色， 如圆光等。幻身之一种。

བོད་གསལ་བ། སྣུག་པ་ཟེལ་གྱབ་པའི་བོད། 光明，光辉。佛书译作光净、清净、鲜净光。

བོད་ལྷག་ཀེ། བོད་ལྷམ་ལྷམ་ ལྷང་ འཕྲོ་རྒྱལ་ ཞེག 光彩灿烂貌：ཟླཚན་མོ་ཁྲ་བོད་ལྷག་ཀེ་བ། 月光灿灿。

བོད་ལྷག་ལྷག བོད་ལྷམ་ལྷམ་དུ་འཆར་སྣང་ཤེག 斑驳灿烂，光彩灿烂：དུག་ སྐྱལ་ ཆེན་ པོ་ བོད་ལྷག་ལྷག་པ་ཞེག་དེར་བྱུང་ངོ། 一条色彩斑驳的大毒蛇出现在那里了。

བོད་ལྷབ་ལྷབ། བོད་ཁ་ལམ་ལམ་དུ་འཕྲོ་རྒྱལ་ཞེག 光辉闪灼。

བོན་ཀྱང་། ཡིན་ཡང་ བམ་ཡིན་ རུའང་། 连词。但是，可是，然而，虽然：དེ་མ་ཐག་ཏུ་མི་ཙོང་མོད། བོན་ཀྱང་བརྩོན་པ་བསྒྲུབ་ན་རིམ་ཀྱིས་འགྲུབ་ཙོང་། 虽不能立即成功，但若努力从事，终将逐步完成。

བོན་ཙོག (ཐམ) བོན་པ་སྟེ། རྣ་བའི་དབང་པོ་ཉམས་པའི་མི། བོན་རྒོལང་ཟེད། 聋子。听觉器官失灵者。

བོན་ཅིག (རྩིང) (1)བྱོན་ཅིག来吧！(2)བྱིན་ཅིག给吧！(3)ཐྱེད་ཀོག 拿来！

བོན་ཁང་། བོན་ཏེ་དང་འདྲ།

བོན་ཏེ། (རྩིང) བོན་ཀྱང་བམ་ཡིན་རུའང་ཞེས་བའི་དོན། 但是，然而。

བོན་པ། ❶(ཐ་མི་དང་པ) སྐྱ་ ཐོས་ མི་ ཐུབ་ པ། 重听，聋：མེ་སྐྱགས་ཀྱི་སྐྱས་རྣ་བ་བོན་པ། 炮声震耳致聋。 ❷རྣ་བ་མི་གསང་པ། 名词。聋子。耳不能闻声者。❸(རྩིང) སྟོན་པ་དང་ལེན་པ། 显示，布露，取来：བུམ་པ་བོན་ ཕྱིས། 把瓶子取来！

བོན་སྐྱ། རྣ་བ་མ་ བོན་ ཀྱང་ བོན་ ཁྱལ་ བྱེད་པ། 装聋：གང་ཚ་ཐུན་འདོད་ མེད་པས་ བོན་ རྐྱ་བྱེད་པ། 不想听所以装聋。

བོན་མོང་། རྣ་བ་བོན་པ་དང་ མིག་ མོང་བ་གཅིས་ བསྐྱས་པའི་མིང་། 盲聋。又瞎又聋。

བོན་ལངས། རྣ་བ་བོན་ རས་ བསྐྱང་དུ་ གཞོས་པ། 复聪。恢复听觉。

བོན་ལེང་། ཐོན་རྟོལ་རྩད་གཅོད། 打听，探询，探听，调查：དགྲ་བོ་ཙོང་མེད་ལྟ་རྟོག་ བོན་ཟེང་རུན་དུབ་བྱེད་པ། 注意观察、探听敌人来与不来。

བོན་གལེང་། བོན་ལེང་དང་འདྲ།

བོབས། ❶དོང་ ངམ་ ས་ ཀྱང། 名词。沟，壕，坑，堑：བོབས་སུ་ ལན་ གཅིག་ ལྟང་ན་ ཟེལ་རབ་ལན་གཅིག་འཕེལ། 吃一堑，长一智。ཆུ་འགྲེའི་ བོབས། 涵洞。མིང་གི་རྟེན་ས་ཁང་ལ་མཐའི་ཆུ་ཁྱེད་དང་། བོབས་ཚལ། བོབས་རིང་། ཙོང་ས་ བཀོས་པ་ཅས་ས། ❷རགས་པའམ་ཅུ་ལམ། 副词。简易，大致，概要：འཚད་ གཞི་ བོབས་ ཅམ་ བཀོད་པ། 粗略地订出计划。

བོབས་ལྷགས། ཞིང་གི་དང་ ལྟང་ སྐྱང་ སོགས་ཀྱི་ མཐའ་ལ་ཙོད་པའི་བོབས་དང་ལྟགས་རི། 壕墙。田边和林园边的壕沟和围墙。

བོབས་སྐྱག (ཐམ) རྐངས་ཅམ་བརྩལ་བའི་རང་བ། 简陋围墙。临时围墙。

བོམ་བྱ། ཟེང་སྐྱ་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་བསྐ། ཁྲ་རྡེས་བཞིལ། རྩལ་བས་དྲག་ཅད་བསྟུ། ཚད་བ་

ནེལ། ཆུ་ལེར་སྐྱེས། 柽柳，西河柳。土名红柳、水柏技。别名桐树。柽柳科药用木本植物名。味涩性凉，敛毒解热，收敛黄水。

ནོབ་བྱ་སྒྲ་སྒྲང་། 娘布拉冈，红柳香莎宫。古代吐蕃王涅赤赞普在西藏山南雅隆一个盛产红柳和莎草的土地上初建王宫，故以此命名。

ནོར། ཆུའི་ནད་སྐྲང་འབྱུང་ གོན་ པ་ཞིག 名词。肾脏或心脏型水肿病。

ནོར་ཁུང་། ཆུ་འཕྱོ་སའི་བྱ་ཁ། 水洞。泄水管道。ནོར་ཁུང་བརྡེལ་བས་འཕྲིལ་ཆུ་ཤ་ར་རར་ རྒྱུག་པ། 打通水洞，潴水畅流。

ནོར་འཁྲབ། (རྟེང) རེས་འགའ། 有时，间或。

ནོར་ཆོ་བ། (རྟེང) སྐུ་དྲིན་ནས་བཀའ་དྲིན། 恩惠。

ནོར་ཆོ་མ་འདོད། བཀའ་ དྲིན་ ཆེ་ ཞེར་ བའམ་ ལེགས་ སོ་ཞེར་ ཡོང་ སྨྲས་པའི་ རེ་བ་མི་ ཉེད་པ། 施恩不望报，不望别人道谢。

ནོར་ཅི། (རྟེང) མ་གཏོགས། 除非，不在其中，不属于。

ནོར་འཇུག། དབོར་འབྲིན་ ཡང་ ཟེར། ཅ་ལག་ སོགས་ཐར་ཆུང་སྐྱེལ་འབྲིན། 运输，搬运。

ནོར་རྐད། ཀ་ཟས་མ་ཞུ་བ་ དྲང་ སྲིགས་ འབྲེས་ པ་དྲང་ས་མའི་ལས་དུ་ སོར་བས་དེས་ཁག་ངན་ཆུས་ ཏེ་ ཀ་ཟུགས་ལ་ཉེར་བས་ ཆུ་ ཟེར་ འཕེལ་བར་ཀྱུར་ པ་དང་། ཆུ་ཟེར་དེ་ ཉིད་ ཐུར་དུ་ བའམ་ནས་ ཤུགས་ ཀྱེ་བར་ འགྱུར་བའི་ ཆུ་ནད་ ཅིག 水肿。心脏性水肿病。食物不化，精华糟粕混淆，溢入精气通道之中，恶血盛行，侵于皮肉，转成黄水，黄水下注，肢体震战。

ནོར་ བ། ❶(ཐ་དད་པ) སྐྱེལ་ འབྲེན་ ཉིད་ བའམ་ དབོར་བ། 迁移，运输，搬运：དངོས་ཐོག་ནོར་བ། 运输货物。 ཅ་ ལག་ ནོར་ མཁན། 搬运工人。❷(རྟེང) (1)བོར་བ། 丢弃，遗失。(2)སྐྱོབ་པ། 救护。

ནོར་མ། (ཁུལ) ཐེངས་སམ་ལན། 次，回，回数：ནོར་ཅིག 某回。 ནོར་གཅིག་ ཆུག་པ། 重复一次。ང་ཁྱང་པ་དེར་ནོར་མ་ གཅིག་ལས་ འགྲོ་མ་སོང་། 那个地方我只去过一次。

ནོར་སྐྱང་། (1)ནོར་ནད་ཆུ་མའི་ ནང་དུ་ བབ་པ། 水肿病转入小肠。(2)གསོ་དཀའ་བའམ་ཉམ་ཐག་ པ། 不治，衰弱，难治的顽疾。

ནོལ་ཀ། ཆུ་འགྲོའི་ཀ། 名词。水沟，水渠：ནོང་ འགྲོའི་ནོལ་ཀ། 田地边上的水沟。

ནོལ་ཁ། 名词。(1)ཐུ་ནོལ་བའི་ཁ་དོག་གམ་ཁམ་ དོག 青灰色，烟色。鹞子的毛色。(2)དབུས་ཀྱི་ ཤུལ་ ཁའི་ ས་ གནས་ ཤེག 沃喀。前藏山南地区一地名。

ནོལ་ཆང་། (རྟེང) རྩོལ་བ་ཆང་བ། 不努力。

ནོལ་མདུད། ཙོལ་མདུད་དང་འདྲ།

ནོལ་ནད། གཙང་ནད་ཀྱི་ཁམས་ཤེག 皮肤浮肿病。

ནོལ་སྐྱེ། རགས་རིམ་དང་ཀ་ལམ། 粗略，大概，笼统：ནོལ་སྐྱེ་ཙམ་དུ་དུས་ མཉམ་ ཡིན། 约略同时。སློབ་སྐྱོང་ཡང་ཡང་བྱས་བས་དོན་ནོལ་སྐྱེ་ཙམ་ཀོ་བ། 经常学习，略知涵义。

ནོལ་སྐྱོད། བརྟག་དཔྱད་ ཞིབ་ འཇུག་མ་ ཐུས་བར་ བྱས་བའི་ལས་ ཀ་དང་ ཐ་སྐྱོད། 不检点的行为，草率、马虎的行为，疏忽的行为：རང་མཚམས་ནོལ་སྐྱོད། 马虎随便。

ནོལ་སྐྱོད། ཁངས་ཀན་ཤེག ཁངས་ཀན་དུག་ ཅུའི་ཁུས་ལ་མེད། 醯鲁耶。一大数名。不在六十大数名之内。

ནོལ་བ། 名词。(1)ཐུ་རེ་ལེའམ་ཨིང་ཀུར་མ། 鹞。

(2)བྱ་དེལ་བའི་མདོག་ཅན་གྱི་རྟ། 青灰色马，烟色马。

རིལ་མ་མཚེས་པ། སྐྱེད་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པ། 无缘，无分，不相干。

དེལ་ཙི། 名词。(1)དེལ་མ་ཡང་རིང་གི་བསྡུས་མིང་། (2)རྩྭ་སྐན་ཞིག དེའི་རྩ་བས་དྲི་ཆུ་འབབ་པ་དང་རྩ་ཁམས་ཆུ་བ་ལ་ལག 牛膝。药用植物名。根可入药，有利尿和通经作用。

དེལ་ཙི་ཡུང་རིང་། བོད་ཀྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་འཕྲིང་སྐྱལ། 沃莫隆仁。西藏苯教祖师兴饶出生地名。

དེལ་ཙི་ལེ། རྩྭ་སྐན་འབྲས་བྱའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཁྲག་ནད་ཀྱི་མངལ་སྐྱོན་སྐྱོང་། བྱ་དང་ཤ་མ་འཁྱགས་པ་འདོན། བྱགས་ནད་ཆུ་རྩེ་པགས་ནད་སོགས་ལ་ལག 小叶莲子。小檗科鬼臼属药用植物名。味甘，性平，净治胎脏血病，催生，下胎衣，外敷治癞痢等皮肤病。

དེལ་ཚོད། རགས་རྟོས་སམ་ཐོག་ཚོད། 粗略估计，估摸，揣度，臆断设想。ངྲིངས་ཡུང་འཇིན་ས་མེད་པར་དེལ་ཚོད་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་མི་ཉེད། 没有根据就不要臆断。ཁྱེ་ཡང་གང་ཡིན་འདྲགས་ཆུང་བཏེག་མེད་པར་དེལ་ཚོད་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། 是轻是重，没有称过，只是估摸了一下。

དེལ་ཁིངས། བའས་ དེས་ ཡོད་པའི་ གྲས། 候选人，人选范围。

དེལ་འགོད། (1)དེས་བའས་ཀྱི་ལས་ ཀའི་འགན། 义务。应尽的责任。(2) ཐོག་ཐོབ་ མི་ དགོས་པར་རང་མོས་ཀྱིས་དང་དུ་ ཟིང་ བ། 不要报酬自愿承担者。དེས་འགན་ཁྱི་ངལ་རྩོལ། 义务劳动。

དེལ་འགེད། དེས་བའས་ སམ་ དེས་ འཚམས། 适当，合宜。དེས་འགེད་ཆེ། 很合宜。

དེལ་འཆར། ལས་ཚན་བསྒོ་ཆུ་སོགས་ཀྱི་དེས་མིང་གི་འཆར་གཞི། 适者，宜者。候选人方案。

དེལ་ཁང་། དེས་ པའི་ རིན་ ཚད། 合适的价格，ཅ་ལག་དེའི་རིན་གོང་ཆུལ་ཁབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་ ཕབ་པ་ཡོར་དེས་ གང་ ཞིག་ རེད། 按国家的规定，那件东西的价格是合适的。

དེས་ཐོ། (1)བའས་དེས་ཡོད་པའི་མིའི་མིང་ཐོ། 选票。(2)དེས་ཁོངས་འཁོད་པའི་མིང་ཐོ། 候选人名单。

དེས་ཆོག བའས་དེས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་། 应得，当得。

དེས་དང་པོ། བསྐོ་གཞི་བྱེད་ཆུའི་མིང་ཐོའི་དང་པོ། 第一候选人。

དེས་པ། ❶ངང་པ་དང་འགྲིག་པ། 副词。合宜，适当，应该，值得，ཟ་དེས་པ། 应该吃。བྱེད་དེས་པ། 值得作。དེས་ཤེང་འཚམས་པ། 恰当。དེས་ཆོད་ བྱས། 适可而止。དེ་ ཡང་ དེས་ མིན་ བཀའ་གསལ་ཡོད་པ་ཞུ། 如此可否，请予明示。སྐྱབས་སུ་དེས་པ། 堪皈依。ཆད་པ་ཐོག་ པ་ལས་ དེས་ མེད། 非受罚不可。གཅེས་ པར་ དེས་ པ། 值得爱。སྐྱེ་ཤི་མི་ བསྡུད་ པ་ དག་ ལ། འཇམ་ པོ་ བྱ་བ་དེས་མ་ཡིན། 对不退之徒不可手软。རྡ་ལ་དེས་པ་རྩྭང་དང་། གང་ལ་དེས་པ་ཞིང་། 山上应有要塞，平原宜有农田。❷ཀྱི་རྣལ་གཅེར་ བྱ་པ། 名词。离系子。印度古时一种修行者。

དེས་བའི་ཚ། ཚའི་ཁུན་ཀྱི་ཅང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྒོམ་ཐུ་གང་ཡང་རུང་བ་ ཞིག བསྒོམ་ཐེབ་དེས་ བསྒོམ་པར་སྟོན་པའི་ཚའི་ཁུན་ཞིག 合理片面。假托合理的片面言词，以掩蔽事物真象的修辞方法。片面修饰法之一。

དེས་བའི་ངོར་གཞན་བཀོད་པ། དོན་ གཞན་ བཀོད་པའི་ཁུན་ཀྱི་ཅང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དེས་བའི་ཁུས་འབྱས་ཐུ་མི་དེས་པ་སྐྱེད་པ་བསྒོམ་ཐེབ་ བཀོད་ནས་དེའི་སྒྲུབ་ཐེབ་དུ་དེས་བའི་ཐེབ་ལས་དང་ལྡན་"

བའི་དོན་གཞན་ཞིག་བཀོད་པའི་རྒྱན། 叙正面因。先就正面因生反面果的事态下一断语，随后叙出一个具有正面功效的事态，作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

བོས་བར་དཀའ་བ། འབྱུང་མི་སྲིད་པའི་དོན། ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་ཁའི་འཇུག་ཚུལ་ཞེག 不可能，难怪，何况，怪不得。ཏོ་字用法之一，例如：ཆུ་ཏི་ཙམ་བསྐོལ་ནའང་མེ་དུ་འབར་བ་ནི་དཀའ་བའོ། 水，不管怎样煮，也不可能燃成火。མི་ཆེན་པ་ཡང་དེ་ཁོ་ཕྱུ་ཀུ་ལྟ་ཅི་སྨོས། 成年人都在哭，何况孩子。

བོས་བཅབ། བོས་འཚམས། 合宜，适当，相应，相当的分际；ཁོང་འཐུས་མིར་འདམ་རྒྱའི་བོས་བཅ་ཙམ་རེས་རེད། 选他为代表一定适当。

བོས་འབབ། ཐོབ་བོས། ཐོབ་ཐང་གི་ཚོང་འབབ། 正分收人，分内应得。

བོས་འབྱུལ། བོས་ཐོ་འབྱལ་བ་སྟེ། ལས་ཁྲིད་པ་བསྐོ་གཞི་ཁྲིད་སྐབས་ཚོང་ལ་བོས་མིའི་མིང་ཐོ་འབྱལ་བ། 提名。委派干部时向上级呈报候选人名单。

བོས་སྐྱོར། མི་དང་དངོས་ཀི་གང་རུང་བོས་ཁོངས་སུ་ངོ་སྤྲོད་ཁྱེར་བ། 推荐。介绍某人或某一事物进入候选范围。

བོས་ཚོད། ཚལ་ཆེར་འགྱེལ་ཚོང་བསམ་པའི་ཚོད་དཔག་ཁྱེར་བ། 估计，大约，梗概。

བོས་འཚམས། བཅས་བོས་དང་འཚམས་པ། 适当，合宜。

བོས་ཡངས། ཚེག་སྐྱོད་དབང་སྒྲུར་ལ་ཆོལ་བའི་ཆེད་དུ་དྲག་ཆས་ཀྱི་གསར་བཟོ་སྐྱོབས། སྐབས་རེར་ཚེག་སྐྱོད་ཚོགས་ཁག་ཀྱི་དྲག་ཏིའི་སྟོབས་ཤུར་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚོགས་ཁག་དེ་ལ་ངོ་ཚེག་བྱས་ནས་གསར་བཟློའི་ཐོག་སུ་ལངས་པར་ཡང་ཟེར། 起义。为了反抗反动统治而发动武装革命。有时指反动集团的武装力量背叛所属的集团。

བོས་ཤིང་ཕྱི་བོས་བའི་དོན་གཞན་བཀོད་པ། དོན་གཞན་བཀོད་པའི་རྒྱུན་ཁྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བསྒྲུབ་ཐ་བོས་པ་དང་མི་བོས་ པའི་ དངོས་ པོ་ ཐུ་བ་ཁག་པ་གཉིས་བཀོད་ནས། དེའི་སྒྲུབ་ཐེད་དུ་བོས་པ་དང་མི་བོས་པའི་དོན་ སྟེ་ ཁྱབ་ པ་ གཞན་ ཞེག་ བཀོད་ པའི་ རྒྱུན། 叙正反因。先就正面和反面的个别事态下一断语，随后依次举出正面和反面的共同事态，作为原因的修辞方法。叙因修饰法之一。

བོས་ཁོག འདམ་ཤོག་གམ་འདེམས་ཤོག 选票，ཚོང་ཆེན་ཐོག་བོས་ཤོག་འཐབས་ཏེ་ འཐུས་ མི་ བདམས་པ། 在大会上投票选出代表。

བོས་ལྷ་ཆེ། (1)བོས་བཅས་ཆེན་པོ་ཙམ་པ། 很适当，很合宜。(2)རེས་པར་དུ་ཐེད་དགོས་པ། 应该，必须。

བོས་ལྷ་འཐད། བོས་བཅས་ཙམ་པ། 适当，合宜。

ཡ

ཡ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཐེར་བཞི་པ་འདི་ང་རང་འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་ཀན་དང་། ཁྱད་པ་ལྟེ་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་བ་ཀན་ལྟེ་རྩང་ཟད་ཟད་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་ཐོག་ཚང་ཐུབ་ལྡན། 藏文第二十四字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为腭，动发音位为舌中，口内动态为腭舌略阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌面半元音，相当于汉语拼音字母y，国际音标j。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的ya。❶(1)མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。(2)མིང་གཞི་འགའ་གིས་མས་ནས་གདགས་པའི་ཐུའི་སྐད་འདོགས་བཞིའི་ཡ་ཀྱལ་ཞེག 若干语基下加字母之一。❷名词。(1)ས་ངང་སྟེང་། 上方，上面：ཡ་མོ། 上牙。ཡ་མཆུ། 上唇。ཡ་ཀན། 上腭。ཡ་མཁལ། 上牙床。ཡ་ཤི་གངས་རི་དཀར་རི། 上面雪山皑皑。(2)ཅ་མེད་པ། 只。不成双的单个：ལྕམ་ཡ་གཅིག 一只靴子。དོ་རོ་ཡ་གཅིག 一支驮子。(3)ཇོག 匹敌，对方，朋：དགྲ་ཡ། 仇人。འཐབ་ཡ། 敌方。འགྲན་ཡ། 对手。གཉེན་ཡ། 亲朋，亲家。ཡ་མེད་པ། 无双。❸语气词。(1)འགྱོད་ཐུམས་ཀྱི་ཚིག 懊悔语气：ཡ། དེ་འདྲ་མ་བྱས་ན་ཆོག་པ་ཨེ། 唉，不那样做就好了！ཡ། དེ་འདྲའི་ཚངས་པ་ཨེ། 唉呀，那才可惜呀！ཡ། དོན་དག་གཅོད་ཐུ་གཅིག་བརྗེད་བཞག 喔嗟，把一件要办的事忘了！(2)གོ་རྟོགས་ཤད་བའི་ཚིག 表示已领会的语气：ཡ། ཚིག་དེའི་དོན་འདི་འདྲ་མེན་པ་རེད་ཨང་། 喔，原来那句话是这个意思！

ཡ་དཀན། ཡ་ཀན་དང་འདྲ།

ཡ་དཀྱིལ་ལྷགས་ཐོམ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་འབའ་ཞུང་རྩྭ་ཁྲོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་བཏུགས་བའི་ལྷགས་ཐོམ་ཞིག 叶枝铁索桥。云南省维西县境澜沧江上的一座铁索桥。

ཡ་བཀྲ་ཀ། (ཤེགས) འཕྲུང་སྟེང་ཐལ་བ་སྐྱེ་ས་སྐྲག་ཀྱི་རིགས་ཤིག ཀ་ལན་ཏ། ཁུ་རྡེས་དྲེད། ནུས་བས་སྐྲག་ནད་བཤིག ཚ་ཁུ་བ་འཇུ། དྲེད་སྐྱེད། 芒硝。梵意译为能变灰。盐类，入药味咸，性温热，功能消痣瘕、助消化、补阳。

ཡ་ཀན། ཀཱའི་ཡ་ཀན། 上腭。

ཡ་ཅིང་། ཅ་མེད་པ། 单，只，只一个，仅一枚：དཀར་ཕེལ་རྡོན་ཀི་ཡ་ཀུང་གཅིག 单只的青瓷碗。

ཡ་ཁ། (1)ཡ་ཀན་ཚེད་ཐྲག་ས། 上膛，上腭部。口部以上面颊的表里。(2)ཡས་ཐྲག་ས། 上方，上部：འགྲམ་བའི་ཡ་ཁ། 上颊。མཆིག་གི་ཡ་ཁ། 磨盘的上扇。

ཨ་ཁྲང་། མིག་དང་རྣ་བའི་བར་གྱི་སྐེད་ཚང་ཀ་ཀོང་ཀོང་ཨེད་ལ། 太阳穴。耳尖前、眉梢后的凹陷部位。

ཨ་ཁོན་ག མི་དང་ཕྱུགས་སོགས་ཀྱི་ཁོང་བའི་སྙིང་ཀྱི་ཚ་སྐྱེ་སྐོར་བ་དང་སྙིང་ཨེད་ལ། 胸腔。人畜等的心、肺依存处；ཨ་ཁོག་ནང་ལ་སྐྱོ་བ་མེད། བཏན་རུས་ནང་ལ་ཀང་མར་མེད། 胸腔里面没有肺，大腿骨里没有髓。意谓不可能没有。ཨ་ཐོད་ནང་གི་མིག་འདྲ་འདྲ། ཨ་ཁོག་ནང་གི་སྙིང་འདྲ་འདྲ། 象头颅上的眼睛，象胸腔里的心脏。言其重要，非同一般。

ཨ་ཀ། (1)འཕྲོ་ལད། 讥毁，讽刺；ཨ་ཀ་སྐྱོག་པ། 说讽刺话。ཨ་ཀ་ངན་པ། 恶毒的讥刺。(2)ངན་སྨྲས་སམ་ཚིག་རྩུབ་པོ། 恶语粗言；མི་ཨ་ཀ་ཅན། 尖嘴利舌的人。

ཨ་ཀང་། གྲངས་ཀྱི་གནས་ཤིག 一大数名。

ཨ་ཀད། (རྟིང) སྐས་སམ་ཀང་རྟེན། 梯，足凳。

ཨ་གི། ཡས་ཀྱི་སྟེང་ཕྱོགས་སམ་སྙིང་མ། 名词。上面，上方；རི་འཁོར་ཡ་གིར་རྫོང་གཅིག་འདུག 山上面有一个碉堡。ཨ་གིའི་ སྙིང་ ཕྱོགས་ ལྷ་ ལ། སྐྱིད་པོ་ངང་དང་ཞེ་ཨེད། 上方天国神仙，难道真正幸福？

ཨ་གྲྭལ། ནང་ཚན་ནམ་ནང་གསེས་དང་བྱེ་བྲག་ཅིག དབེར་ན་རི་ཀ་བའི་གནས་ལྷའི་ ཨ་གྲྭལ་ ཞེས་ བ་ནི་ རི་ཀ་བའི་གནས་ལྷའི་གྲས་ཀྱི་གཅིག་ལ་ཟེར། 其中之一；གཀའ་ད་ནི་ཉིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཨ་གྲྭལ། 巨蟹宫为黄道十二宫之一。

ཨ་གྲངས། ཆ་མེད་པའི་གྲངས་ཀ། 奇数，单数；གཅིག་གསུམ་ལྔ་བདུན་སོགས་ཆ་མེད་ཀྱི་ གྲངས་ཀ་ཀང་ཨིན་ཨ་གྲངས་རང་རེད། 一、三、五、七等数目就是奇数；ཨ་གྲངས་ ཀྱི་ ཆེས་ བ་ ནམ་ ཡིར། 每逢单日。

ཨ་ཐག་ལ། ཨ་ རྐན་ ཨོད་ ཐྱོག་ས། 上牙床，上腭骨。口部以上面颊表里。

ཨ་ངལ། ❶名词。(1)འཇིགས་སྐྲག 恐惧，畏惧，害怕。佛书译作不平等；གདོང་ཐུག་དགྲ་བའི་མདུན་དུ་སེམས་ལ་ཨ་ང རྟ་བ་ ནམ་ མེད། 大敌当前，心中全然不惧。ཨ་ང་བ་མ་སྐྱངས་པ། 未离恐惧。ཨ་ང་ བ་ སྐྱོད་ པ། 不平等行。(2)སྙིང་རྗེ། 仁慈，悲悯；ཨ་ང་སྙིང་རྗེ་མེད་པ། 残酷。ཨ་ང་མེད་པའི་ཉེས་དྲང་གཏོང་བ། 严刑拷打。དགྲ་བོར་ཨ་ང་སྙིང་རྗེ་བྱེད་མི་དགོས། 对敌人不需用仁慈。❷形容词。(1)འཇིགས་སུ་དྲང་པ། 可怕的，危险的；སྡུག་བསྔལ་ཨ་ང་པ། 可怕的痛苦。ལམ་འཕྱང་ཨ་ང་པ། 危险的狭路。(2)ཨ་མ་ཐག་པ། 悲惨的，可怜的；བཀུ་ གཞོག་ སྐྱོང་ མཁན་ རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཤིན་དུ་ཨ་ང་པ། 被剥削者的生活十分悲惨。དད་ཀྱིས་མནར་བས་ཏ་ཅང་ཨ་ང་པ། 病得异常可怜。(3)ཀ་ཚ་བའམ། སྙིང་རྗེ་ཟུམ་རན་ཤེས་མི་ བཟོད་ པའི་ སྙང་ ཚུལ། 凄侧。侧然不忍的心情；སྙང་བ་ཨ་ང་པ། 凄切的景象。དད་པ་མཐོང་ནས་སྨན་ པ་ཨ་ང་པ། 见到病人医生恻然不忍。

ཨ་མཆུ། ཁའི་ཨ་མཆུ། 上唇。

ཨ་མཆོག གཞུ་ཡི་ཨ་མཆོག 弓上弭，弓头。

ཨ་འཆོད། འགྲན་ རྩ་ འཕེད་ པ། 打得过，敌得住。

ཨ་ཉག་པ། (1)མཐོ་ས་དམའ་ར་ཐུག་པ། 下凹。(2)ཕྱུག་པོ་དབུལ་པོར་གྱུར་པ། 没落，破落。富者变贫。

ཨ་གཉེག (ཞལ) རིའི་ཨ་གཉིག 山梁凹处。

ཨ་གཉིལ་མ་གཉིས། ལོ་བཞི་ལོན་པའི་རྟ་དེའུ། 对牙。生后四年，尚有四颗乳牙未换的幼小骡马。

ཨ་རྩེག (1)རྩེ་མོ། 顶，尖端。(2)(རྟིང) འབྲས་

ཐི། 果实。

ཡ་ཐུགས། ཡི་གེ་སྐད་འདོགས་བཞིའི་ ཡ་ ཀྱལ་ཞིག ཀ་ཁ་ག་ང་ཙ་ཛ་ཏ་ཐ་བདུན་དོ། ཡ་ཐུང་ངན་ཀྱི་ཡི་གེའང་ཟེར། 下加字ཡ。藏文四个下加字之一，有ཀ་ཁ་ག་ང་ཙ་ཛ་ཏ་ཐ་等七个；ཀྱ་ཡིའི་ནང་ནས་རྩེ་ཚན་དང་བཅའི་ཡི་གེ་ཐུ་མ་ཁག་ཐག་ཡ་ཡིན་པ་བཅས་ཁག་ཡིན་བདུན་པོ་ཁོ་ནང་ཡ་ཐུགས་ སྟེ་ ཚན་བཞི་པའི་ཡི་གེ་ཅིལ་པོ་བཅས་ཁག་ཡིན་པ་ཙམ་ལ

དངོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་གཉིས་ཀ་ཡ་བྱལ་དུ་སོང་བ། 理论脱离实际。སོ་སོར་ཡ་མ་བྱལ་བའི་མཐུན་ཕྱོགས་དམ་པོ་ཅིས་ཀེག 要团结，不要分裂！མ་བུ་ཐབ་ཚུན་ཡ་མ་བྱལ། 母子未曾互相分离。

ཡ་འབྲོག་མཚོ། ཡར་འབྲོག་གྲུ་མཚའི་མིང་གཞན་ཞེས།

ཡ་མ། 名词。(1)མིག་དང་རྣ་བའི་བར་ཀྱི་ཐིག་ཚང་། 太阳穴。(2)ཁྲག་རྩའི་ནང་དུ་གནས་ཏེ་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀུན་ཏུ་ཚུར་བར་ཟིན་པའི་ཐིན་བུ་ཕྲ་མོ་ཞེག་གི་མིང་། 玡玛。寄生于血管、流行于全身的一种微生虫。(3)ཏ་ས་ཟེར་བའི་སྡུད་ཡིག་ནང་ཡ་ནས་མ་བར་ཀྱི་ཡི་ཀེ་ ཟེར་བའི་སྡུད་ཚིག་སྟེ་ལེགས་ སྦྱར་ཀྱི་ ཀསལ་ ཟུང་ནས་ མཐར་གནས་ཀྱི་ཡི་ཀེ་ཡ་ར་ལ་ཤ་བཞི་དང་། སྟེ་བ་སོ་སའི་ཕྱ་བ་ཏྲ་ཏ་ང་མ་ཕྱ་བཅས་ཡི་ཀེ་དགུ། ཡ་མ་字摄。梵文ཏ་ས་字摄中的四近位字ཡ་ཤ་ར་ལ་和五鼻音字ཉ་ཏྲ་ཏ་ང་མ་共九字。

ཡ་མ་དཀར་ཚི། ཆུང་དང་བདུ་ཀད་ཀྱི་ སྟོང་ ཆུ་ཕྱན་བའི་ཐིན་ནད་རྒྱུ་དྲུང་ ཆུང་ ཞིང་ ཁང་བ་ཤས་ཆེ་བ་ཞེག 慢性鼻炎。有风溉两邪并发的玡玛虫病，疼痛较轻，寒邪较重。

ཡ་མ་རྣག་ཚི། ཁྲག་དང་མཉམ་བའི་སྟོང་ཆུ་ཕྱན་བའི་ཐིན་ནད་རྒྱུ་ཤེན་ དྲུ་ ཆེ་ བ་ ལབྱང་ ཞིང་ཆ་བ་ཤས་ཆེ་བ་ཞེག 急性鼻炎。有血分及胆分病邪并发的玡玛虫病，疼痛剧烈，热邪偏重。

ཡ་མ་གཙེའི་འབབག ཕྱ་མོ་འཁབ་དུས་ཙོན་ ཆུའི་ཐུང་མེད་ཀྱི་འབག་ཐྱེད་དཀར་ཐྱེད་ནག་ཅེ་ཅིག 半黑半白面具。藏戏丑角遮具。

ཡ་མ་ཐུབ། འཕྲུ་བའམ་ཆོལ་བའི་ཡ་ཐུས་ཀྱང་མ་གྲུབ་བ། 未胜。战而未胜；མདའ་ མདུང་མཚོན་ཀྱས་ཆོལ་ཁང་ཡ་མ་ཐེན། 箭矛齐上，仍未获胜。

ཡ་མ་རྒྱང་། ཚ་མིན་ཡ་མིན། 不相称，不对称。不调和或不成套：ཚོས་གཞི་ཡ་ མ་རྒྱང་། 色调不调和。གོན་ཆས་ཡ་མ་རྒྱང་། 服饰不成套。རྟེ་འཕྲུལ་ཡ་མ་རྒྱང་། 离奇神变。

ཡ་མ་གཟུགས། ཆ་ལུགས་རིགས་མི་མཐུན་བའམ་བཟོ་ཕྱ་ཐུན་མོང་དང་མི་འདྲ་བ། 奇装异服，不伦不类，畸形。འཕེལ་རྒྱས་ཡ་མ་གཟུགས། 畸形发展。ཡ་མ་གཟུགས་སུ་འགྱུར་བ། 畸形化。

ཡ་མ་བཙན། (རྟེང) སྟེང་ཐོ་མེད་བའམ་ མི་ བདེན་བ། 空而无实，无意义，不真实。

ཡ་མའི་ནད། ལུས་ཀྱི་ ཐིན་ བྱ་ འཁྲུགས་ པ་ ལས་བྱུང་བའི་ནད་མགོ་དང་། སྐད་འགྲམ། སོ། རྣ་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་སུ་ན་རྒྱ་དྲག་ ཅོ་ འབྱུང་ ཞིང་ ཕྱང་དུ་བྱེད་པ་ཞེག 鼻炎。体内寄生的微生虫玡玛烦乱不安引生的疾病，症见头颅、面颊、牙床、耳等剧疼，时缓时急。

ཡ་བྱུ་ན། (ཤེགས) ཀུ་གང་ཀྱི་ཆུ་ཅོ་ཞེག 雅穆拏。印度一河名。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉི་མའི་བྱ་མོ་དང་། གདུང་བྱེད་མ། རྩོད་ཅན། ཞེ་བའི་ཐིང་མོ་བཅས་སོ།

ཡ་བྱུ་ནའི་ཐུན། (ཚངས) གཤིན་རྗེ། 雅穆拏之兄。阎王的异名。

ཡ་མེ། གྲངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་ཅུའི་ཉི་ སྟུང་ས་ གཞན་ཞེག་ནང་ཁོད་བའི་གྲངས་གཅིག་ཅུ་ མིང་ཞེག 一大数名。六十位数名之外的另一大数。

ཡ་མེད། (1)དོ་ཁམས་འགྲན་ཁ་མེད་པ། 无双，无敌；དབའ་མཛངས་ཡ་མེད། 英勇无双。དབའ་ཡ་མེད་དམག་དཔོན་གཤེན་ལས་ཐུལ། 无敌将军战斗得胜。(2)ཁེལ་མེད་དམ་ཉི་མེད། 藐视，无视，耍无赖；ཡ་མེད་ཚ་བོ། 死皮赖脸。སྒོག་ཁྲིམས་ལ་ཡ་ མེད་ བཙོངས་པ། 藐视法纪，玩忽法纪。

ཡ་མཚན་དུ་མེད། འགྲན་རྩོད་བྱེད་པ། 无双，无敌。འཇིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་ཡ་མཚན་དུ་མེད་པས། 举世无双。སྟོབས་ཀྱིས་ཡ་མཚན་དུ་མེད། 力量无敌。

ཡ་ཡེ། (ཕྱེ) ཚ་བྱ་མགྲོ་ལེབ་ཅིག 鸭子。

ཡ་ཚ་བ། རྨྱ་གཡའ་བའམ། འཇིགས་དྲང་ཀྱི་རྣམ་པ། 毛骨悚然。恐惧的样子，མཐོང་ནས་ཡ་ཚ་བ། 见而生畏。སེང་ཀེ་མཐོང་བས་བྱང་ཆེན་ཡ་རེ་ཚ། 象见狮子，多么害怕！

ཡ་ཚད། (1)ཡ་ཐུག་ས་ཀྱི་ཐག་རིང་ས། 高处，上首，ལུང་བ་ཡ་ཚད་ཅམ་ལ་གྲོང་ཡ་ཁ་ཤས་ཡོད། 谷地高处有几座村庄。(2)ཆེ་མཐོ་རིའི་ཚད། 高度，高标准；ཁོང་དགུང་ལོ་ཡ་ཚད་ལ་རྒྱབས་ཚར་བ་རེད། 老翁已届高龄。ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་རྟོག་ཡ་ཚད་ཐོབ་པ། 有了较高的政治觉悟。(3)འགྲན་རྩྭ་རམ་ཡ་ལན་སྦྱོང་བ། 较量，对抗；དགྲ་ལ་ཐབ་ཆོལ་ཕྱིས་ཡ་ལན་ཚད་བ། 同敌人反复较量。ཐག་ཆོད་རྩེད་མོ་རྩེ་རེས་ཀྱིས་ཡ་ཚད་བ། 游戏竞赛。

ཡ་མཚན། ངོ་མཚར། 希奇，奇怪；ཡ་མཚན་ཆེ། 很希奇。སྐད་ཆ་ཡ་མཚན་པོ། 奇谈。དོན་དཀ་ཡ་མཚན་ཅན། 怪事。ཀ་ཅང་ཡ་མཚན་པོ། 咄咄怪事。

ཡ་མཚན་ཅན། (1)རྒྱུན་བཀྲ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཁྱད་མཚར་ཅན་ནམ་ཡུལ་བྱང་གི་དངོས་པོ། 怪事，奇特。和寻常不一样的事物；ལྟ་བ་ཡ་མཚན་ཅན། 奇特的观点。ཡ་མཚན་ཅན་ཀྱི་རྒྱུད་པ། 行为古怪。གཅས་འཕྲལ་ཡ་མཚན་ཅན། 奇谋妙计。(2)(ཕྱིར) ཕྱ་རྒྱགས་པའི་རབ་བྱུང་རྒྱུའི་མིང་། 外道出家人的总称，非佛教徒出家人的总称。

ཡ་མཚན་པ། ངོ་མཚར་བ་དང་ཁྱད་ མཚར་བ། 希奇，希有，奇妙，怪异；སྣང་ཚུལ་ཡ་མཚན་པ། 奇异的现象。གཅས་འཕྲལ་ཡ་མཚན་ཆེ་བ། 奇方妙法。

ཡ་ཞེར། མིག་ཡ་གཅིག་ཞེར་བ། 单眼瞎。一只眼残废。

ཡ་རངས། ཡར་ གག་རིང་ཙམ། 上面稍远处；ཡ་རངས་ཅིག་ན་མཚོ་ཁྲི་གཅིག་འདུག 在上面稍远处有一个小湖。

ཡ་ཧྲི་མཚབ་ཏམས། བོད་ སྒྲུང་ དྲ་ བཀའ་ བའི་རྟེད་ཀྱི་ཚོང་ཁྲོམ་ཞིག 亚斯喀玛。藏族故事中的蒙古一城市名。

ཡ་རྩི། འགྲན་རྩི། 对手。竞争的对方。

ཡ་བཀྲང་། དགྲ་ཡར་ལྟ་བའམ་ཁ་གཏད་དུ་འཇེན་པ། 敌视，对抗，作对；ཚུར་ཆོལ་ལ་ཡ་བཀྲང་ཟིན་པ། 反击。

ཡ་ཡ། (1)ཁས་ཐུབས་པའི་ཚིག 呀呀，可以可以。一种应诺语气，ཡ་ ཡ་ ལགས་ སོ། 是！是！(2)འཁོན་འཛེན་སྐུན་པའི་བཏང་ཚིག 表示衔恨或气愤的语气，ཡ་ཡ། ཡ་ཨ་རྒྱས་ཀྱི་ སྐྱེ་ཤི་ མཆྱགས་པོ་མཐེལ་ཡོང་། 好，没啥关系，等着瞧吧，不久就会碰头的！

ཡ་ཡ་ཅོ། (1)སེམས་དབང་མེད་དུ་གཡེལ་ནས་བརྟན་མི་ཚུགས་པ། 心神不安，心不自主；ཐམ་ཅེས་ཀྱུ་མཐུད་བྱུང་ནས་སེམས་ཡ་ཡ་བོང་གྱང་པ། 连遭失败，心绪不宁。(2)ཆ་མེད། ཐ་དད། 单，不成双；གྲོགས་ མེད་ ཡ་ ཡ་ བོང་ གྱང་པ། 孤零零地没有伴侣。

ཡ་ཡག (1)ཀུ་ཆོམ་དང་། བཅ་ཅེལ། 莽撞，卤莽。(2)སེམས་ཅི་བྱལ་བ། རྒྱབས་པ་ཆེ། 果断，果敢，泼辣。

ཡ་ཡང་། ཐལ་ཆའམ་གནད་འགག 问题，关键，事故，ཏན་ཏན་ལ་བྱས་ན་ཡ་ ཡང་ཅང་ཐོམ་ཆེན་

ཏ་ཚང་། 若不谨慎，会出大问题。 སྐད་ཅ་དེ་འདྲ་བཞིན་པ་དེ་ཡ་ཐུབ་ཆེན་ཏེ་རེད། 说那种话，是会出大问题的。 མི་དམངས་ཀྱི་དོན་དུ་ངང་སྐྱེས་འདོར་དགོས་བྱུང་ཡང་ཡུད་མེད། 为人民而死，也在所不惜。

ཚ་ཐུས། (ཐུལ) ཚ་ཐུད་དང་འདྲ།

ཚ་ཤོ་བ། (1) ཐ་སྐྱོད་ཆུབ་མདུན་མི་མཚང་བའི་དང་མིན་ གཤོ་སྐྱ། 油滑，狡诈，不诚实。当面背后言行不符，ཁྱམ་ཚ་ཤོ་བ། 言词油腔滑调。ལས་ཀ་ཚ་ ཤོ་བྱས་ པས་ ཁྲངས་ སྐྱབ་ པར་ དཀའ། 作事狡诈，难可信赖。ལུས་སེམས་ཀྱི་སྐྱོད་ཚུལ་ཚ་ཤོ་ཁོ་ན་ཅིན་པ། 思想行为，一贯油滑。(2)ཐད་ཀ་མིན་པ་དང་། ཀུག་ཅུག 不直，歪斜不正。ཀ་བ་ཚ་ཤོ་མེད་པ། 柱子端正。རྡོག་ཚང་ཚ་ ཤོ་བའི་ཐོག་ལ་རྡོག་པ་ཁྱེན་ཏོ་བཏོག་མི་གྱབ། 倾斜的墙基上，砌不起坚固的围墙。ཏྲུག་པ་ཚ་ ཤོ་སྐྱེས་ཀིག 矫正弯曲的棍子！ སྐྱལ་ཚ་ཤོར་འགྲོ་བ། 蛇蜿蜒而行。

ཚ་ཤོར། (རྩིང) ཐག་འཐག་པའི་ཚེ་ བར་བར་དུ་ སྐྱེན་མ་བཏུག་པའི་དབང་གིས་ཅུལ་ཅུལ་ཆགས་པ། 跳线。织物纬线错落后构成的空隙。

ཚ་རབས། (1)རྒྱང་རིགས་ རུས་མཐོ་ བའི་ མི་ ལ་ཞེར། 上流， 高贵。 旧时指出身门阀和地位高的人；རིགས་ཀྱུད་ཚ་རབས། 家族高贵。 ཚ་རབས་རིགས་བཟང་། 优等种姓。 ཚ་རབས་ཀྱི་འཚོ་ བ། 上流人的生活。(2) རང་ བཞིན་ ནམ་ སྐྱེད་པ་བཟང་བ། 高尚，优良，善良； ཐུ་བོས་ཀྱི་ཚ་རབས་ཙོང་མ། 古圣先贤。 ཚ་རབས་སྐྱེད་ བཟང་། 道德高尚。 ཚ་རབས་ཆུལ་མཐུན། 彬彬有礼。 ཚ་རབས་ ཁམིས་ བཟང་། 品性善良。 ཚ་རབས་སྐྱལ་བཟང་། 风气良好。 ཚོ་ཚ་རབས་ མ་རབས་སྐྱེད་པས་ཤེས། 做事讲究档次，籍贯何处辨口音。

ཚ་རྡེ་ཚོ་རྡེ། (ཐུལ) ཁཚས་ཁཚོན་དུ་ཚོ་ཞྭོང་བརྟན་ བ་ཤེད་བའི་ཆུལ། 摇摇晃晃，东倒西歪，不稳定貌。

ཚ་ལ། (ཐུལ) ཉེས་སྐྱོན་ནམ་ནག་ ཉེས། 过失，罪恶，罪责； ཁུངས་མེད་ཀྱིས་བཟའི་ཚ་ལ་བསྐྱོན་ འཇུག་བྱས་པ། 无中生有，栽诬罪责。དཀྲི་ཁྱམ་ཆེད་བཟས་ཀྱིས་ཚ་ལ་ མཚན་ ཤས་ བཟོ་ བ། 造谣诬蔑。དོན་མེད་དུ་ཚ་ལ་བཞེད་པ། 无端受过。 མི་ལ་ཚ་ལ་དཀྱིས་པ། 加罪于人。 བོང་བྱ་བསྒྲངས་པ་ ལ་ དཀའ་ ཚོར་ མེད་ པར་ མཇུག་ མ་ བཀོག་པའི་ཚ་ལ་འཇུག་པ། 扶起驴子不欢迎，反怪拉痛驴尾巴。喻同汉谚“为好不讨好”。

ཚ་ལམ། ཁོ་ཆ་དང་མཚམ 甲，胄，甲胄。 ཚ་ལད་ བཅན་བོ་ཞུས་ལ་ཀྱོག 身披坚甲。

ཚ་ལོག། (1)རྒོལ་ ལན་ ནམ་ དག་ ལན། 回击，对抗，报复。 ཐབས་ མཁས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ནས་དག་ནག་ལ་ཚ་ལན་ སྐྱེད་པ། 使用巧计，回击顽敌。 བཙན་ འཇུལ་པ་ལ་ཚ་ལན་ མི་ སྐྱེད་ ཐུབ་པ། 对侵略者不得不进行回击。 འགྲམ་ལྟག་བརྡེགས་པའི་ཚ་ལན་ བློད་འཕེགས་ཐུབ་ བཅས། 报复打耳光，不嫌破其头。喻反击不嫌其过甚。 (2)དྲི་ལན་ ནམ་གཏམ་ལན། 答问，答复。 སྐད་ ཅ་ རྡེ་ ཙམ་ འདྲི་བར་ཚ་ལན་དེ་ ཙམ་ སྐྱེད་པ། 问多少，答多少。(3)གཏམ་ལན་གནང་དུ་ ཆོག་པ། 答话中肯。

ཚ་ལེ། (ཐུལ) ཚ་ གཏ། 上腾。

ཚ་ལེ་ཚ་ལེ། (ཐུལ) རྡོད་ སྐད་ ས་ སངས་ཀ་ བྱལ་ བ་ སྐྱེ། གངོད་ཁེ་ཚ་ ཀན་ ཡོད་ ཐུགས་དང་ ཚལ་ སྐོ་ ཡོད་ ཐུགས་ གཉིས་ ས་ སངས་ཀ་ བྱལ་ བ་ ལྟ་ བྱའི་ དབེ།

上腭下腭。比喻分裂状，裂开状，ཡ་ལེ་མ་ལེ་བཞི་བ། 四分五裂。

ཡ་ལེ་ཚེ་ལེ། (1)རྒྱ་མཚོ་འགྲུལ། 消磨时日。(2)ཀུན་མེད་སྙོང་ཆུང་གི་ཚུལ། 漠然轻视，漫不经心，疏忽，劲头不足：ལས་དོན་ཡ་ལེ་ཚ་ལེ་བྱས་བའང་ལག་རྩལ་ཐོན་པ་དཀའ། 漫不经心地工作，难于作出成绩。

ཡ་ཤེར། གོས་ཆེན་རི་མོ་མེད་པ་ཞིག 亚协。一种素缎。

ཡ་བཤད་བ། (རྟེང) བཞད་གད་དང་རྩེན་སོགས། 戏言，谎话。

ཡ་ལེ་ཚེ་ལངས། (ཐལ) ཁ་ཆོང་གང་ཚང་ལ་བསམ་བློ་མ་བཏང་བའི་ཐབས་ཀྱིས་ཁྱིམ་ཚང་དེ་ལས་ཀ་ཤ་སྙངས། 冲撞，冒失。干事不计利害。

ཡ་ལེ་ཚེ་ལེ། འཚམ་ཚོད་མི་རིགས་པ། 过分，失宜。非分妄想：བྱ་བ་ཅ་ཅང་ཆོད་མེད་ཡ་ལེ་ཚ་ལེ་མ་བྱེད། 遇事不可太过分。

ཡ་སོ། ཁའི་ཡ་སོ། 上牙。

ཡ་སོད་ཁྲི་བ། སྲད་ཕུ་ཕུད་སྐོན་ལས་གཅོད་ཆུག་གི་དམག་དཔུའི་སྐྱི་ཁྲབ་བའི་ཚེ་གཤན་ཀྱི་མིང་། 亚索赤巴。旧时，拉萨传大召的送鬼仪式中装扮的古装蒙古骑兵正副元帅。

ཡ་ཡིར། ཡ་མའི་རྣད་འབྱང་ཀྱེན་འབྱ་ཕྱ་ཚི་ཞིག 孢玛虫。一种感冒并发症的细菌。

ཡུ་ས། (ལོགས) གཞེ་མ་ར་མགོ། 蒺藜。

ཡག་ཆུ། འབྲི་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག མཆོ་སྤྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཡུལ་དུའུ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་འབྲི་སྤུད་རྫོང་ངོད། 牙曲。长江上游一支流。在青海省玉树藏族自治州治多县境内。

ཡག་ཉེས། བཟང་ངན་དང་། ལེགས་ཉེས། 优劣，好坏：ཡག་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ། 辨别好坏。མིག་ཙོད་ཀང་ཡག་ཉེས་ཙ་མི་ཆོད། 有眼不识好歹。

ཡག་ཐོག་ཡག་བསྡེགས། བཟང་ཐའི་སྙིང་དུ་བཟང་བ་སྣོན་པ། 好上加好，锦上添花，精益求精。

ཡག་ཅ། ཡག་ཙ་དང་འདྲ།

ཡག་ཙི། ལེགས་ཐབས་བཟང་ཙི། 形容词。美好，优良：སྤྱས་ཀ་ཡག་ཙི། 优良品质。འཚོ་བ་ཡག་ཙི། 好生活。གནམ་གཤེས་ཡག་ཙི། 好天气。ཚང་སྤྱག་ཡག་ཙི། 优等商品。རྩིས་ཡག་ཙི་རྒྱག་པ། 好好地计算。སྤྱད་པ་ཡག་ཙིར་བཅོས་པ། 算是好的行为。

ཡག་མ། (ཐལ) (1)སྐའི་འོག་དུ་འཇུག་རྒྱའི་གདན་མཐུག་ཙི། 鞍下厚垫。(2)གསར་པ། 新。(3)ཡག་ཙིའི་ཐུས། 好的，漂亮的。

ཡག་ཚོ། (ཐལ) ཡག་ཙི་དང་འདྲ།

ཡག་ཡག (1)བཟང་བཟང་། 好的；གང་ཡག་ཡག་བྱས་འདུག 做得还好。(2)གྲངས་གཞན་དྲུག་རྩའི་རྩི་སྡུངས་གཞན་ཞེག་ནང་ཚོད་ཅའི་གྲངས་ཀའི་མིང་ཞེག 一大数名。六十位数名之外的另一大数。

ཡག་ཡུག་ཙམ། (རྟེང) རབ་རྒྱ་ཙམ་མས་ཐང་འགྲོ་རྐྱང་འགྲོ་ཙམ། 走来走去。

ཡག་རིགས་ཡག་ཚད། མང་ཙིའི་ནང་ནས་ཡག་ཤོས། 最好，顶呱呱，好到极点。

ཡག་ལས། འདུས་མཆོད་འབྱལ་རྟེན། 名词。赙仪。向丧家送的礼物。

ཡང་། ●མིང་མཐའ་ང་ན་མ་འའི་རྗེས་སུ་སྦྱོང་བའི་རྒྱུན་སྲུད་ཀྱི་སྐྱའི་རྒྱུན་ཞེག 连词。而且，虽然，也是，即使。字尾为ང་ན་མ་ར་ལ་之后所用转合词：རིན་ཆོང་ཆུང་ལ་དངོས་ཙི་ཡང་ལེགས། 价廉物美。ཕྱུགས་རིགས་ཡར་རྒྱས་རྗེས་སུ་འཚོ་བ་ཡང་ལེགས་སུ་ཕྱིན་པ། 牲畜发展，生活也好转了。དཀྱ་

ངན་གདོང་གཏུག་བྱས་ཀང་དཔའ་ཞུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐུབ་ཅམ་ཡང་སྟོན་མེ་རུང་། 就是面临暴敌，也不能表示丝毫的怯懦。 ❷བསྡུད་པའི་ཐུང་རང་དབང་ཅན་ཞེས་པ། 副词。再，又。用于词句前面表重复或继续发生：ཡང་གཅིག 再一次。ཡང་ཁོང་གིས་བཤད་དོན། 他继续说。ཡང་དང་ཡང་དུ། 反复地。ཡང་ན། 抑或。ཡང་མིན་ན། 否则。ཡང་རྣམ་ཡང་དུ། 再三。

ཡང་སྐོར་བསྒྱུར་སྐོར། ལན་གྱངས་ཡང་བོ། 反复循环，翻来复去：ཐང་བྱུམ་ལ་ཆུ་ཡང་སྐོར་བསྒྱུར་སྐོར་ཆུག་པ། 在藏酒醪糟里反复掺水。

ཡང་བསྒྱུར། ཟློ་ཡང་ངམ་བསྒྱུར་ཚེ། 复，再，又；ཡང་བསྒྱུར་གསལ་བོར་བཤད་པ། 重新说明。ཡང་བསྒྱུར་ཡང་བསྒྱུར། 数数，屡屡，再三。

ཡང་ཁ། རྩིང་ཏུ་ཞུ་ཏུ་བའི་སྙིང་པོ། 精华。最精炼的部分；ཅོ་མའི་ཡང་ཏུ། 酥油。ཚ་རག་ཡང་ཏུ། 酒精。

ཡང་ཁེའུ། གཡོག་བའི་གཡོག་པོ། 奴隶的奴隶。此类等级，在七世纪初松赞干布时始明确划分。

ཡང་འགྲེལ། འགྲེལ་པ་བསྒྱུར་བརྗོས། 再释，重复解释；མཁས་པའི་ཐུབ་ཁྲིད་གདམས་ངག་དང་། རྗེས་སྐྱེས་ཡང་ནས་ཡང་འགྲེལ་གཉིས། འདྲ་དང་འདྲ་ཞེ་རོ་དགས་ཙེད། 学者的亲口讲授与他人的摹仿解说，二者之间虽力求相同，但难免不出差错。

ཡང་རྩོད། ཤ་ཅང་རྩོད་པོ། 最能干，最干练；ཁོ་རྩོད་པའི་ནང་ནས་ཡང་རྩོད་རེད། 好汉中的好汉。

ཡང་སྐྱའི་ཆུ་ཚོད། ཡང་དག་ཐུ་བའི་ཆུ་ཚོད་དེ་ཤང་ཚིངས་བཅུ་བའི་སྐབས་ཤད་ཚེན་ཐུབ་པའི་ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྱང་དང་བཅས། 求腰离行度的一个步骤。用126除得的刻、分、息等。

ཡང་སྐྱའི་དཀྱུག ཡང་ཐུའི་ཆུ་ཚོད་དང་འདྲ།

ཡང་སྐོས། ཁྱད་པར་དང་། ལྷག་པར་ཏེ། རྒྱའི་རྣམ་དབྱི། 特别，尤其。不同于一般的，与众不同：རྒྱུན་རྣ་འཐུང་བ་དང་། ཡང་སྐོས་ཚོད་རྣ་འཐུང་བར་དགའ་བ། 通常喜欢喝茶，尤其喜欢喝酥油茶。

ཡང་རྡེ་ཡེའང་རྡེ། (1)སེམས་བག་མེད་དུ་གཡེང་བ། 浪荡，散漫。(2)རྟེན་འགྱངས་ཁག་འཕྲལ། 鬼混，蹉跎，虚度：ཡང་རྡེ་ཡེའང་རྡེས་རྟེ་མ་སྐྱོང་ཟད་དུ་གཏོང་བ། 虚度时光。(3)སེམས་ཡེངས་པ། 旁骛。心思散乱。

ཡང་ཕྱི། ཡང་བ་དང་ཕྱི་བ་གཉིས་བསྡུས་པའི་མིང་། 轻重，ཡང་ཕྱི་བཀག་པ། 衡量轻重。ཡང་ཕྱི་མེད་པ། 平衡。ཡང་ཕྱི་ནོར་བ། 失去平衡。མང་རྒྱང་བྱེ་ལ་འཇལ། ཡང་ཕྱི་སྤང་ལ་འདོགས། 多少要斗量，轻重需秤称。喻不可主观臆断。

ཡང་ཆ། ཀུ་ཡངས་དང་ཁྲད་ཆུང་བ། 名词。宽大，轻松。程度不重：ཁྲལ་རིགས་ཡང་ཆ་བྱེད་པ། 减税。ཡང་ཆ་དང་ཁྲལ་ཆ་སྤེལ་བ། 宽免。

ཡང་ཆས། ཡང་བའི་ཚོ་བྱད། 轻物，轻装。简便轻巧的事物；ཡང་ཆས་སྤྱས་ནས་ཐོག་གིས་ལ་འཕྱོ་བ། 轻装外出。

ཡང་ཆིན། (ཀྱ) རྒྱ་སྐད་ཀྱི་བྱེ་བཀོད་ཅིག 洋琴。

ཡང་བརྗུག རྗེས་འཇུག་ན་ར་ལ་གསུམ་ཀྱི་ མཐའ་འགོ་བའི་དུ་དྲག་དང་། རྗེས་འཇུག་ག་ང་བ་མའི་མཐའ་འགོ་བའི་ས་ཡིག་གཉིས་ལ་རེར། རབ་བྱང་དང་བའི་འགོ་མ་བརྒྱུགས་བའི་ཚོང་ཀྱི་ལོ་ཏྲིས་བཅུ་བཅུ་ཐམ་བཅུ་མེད་གཅིག་བཅིས་མ་ཡིན་ཚེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཞིག་ཡིན། ཡང་ཡང་ཁ་ཐན་ཚིག་ཐུབ་ཁ་ཤས་ཀྱང་འབྲི་མེ་དགོས་པར་གཏན་འབེབས་བྱས་པ། 重后加字。用于后加字ན་ར་ལ་三字后面的དྲ་字和用于后加字ག་ང་བ་མ་四字后面的ས་字，

均称重后加字。公元826年，吐蕃王赤热巴坚厘定藏文时，决定取消重后加字ད，现行藏文重后加字只有一个ས字。

ཡང་ཐྲེད། ཡང་ཐྲི་དང་འདྲ།

ཡང་སྙིང་། (1)སྙིང་ཁའི་སྙིང་ཁའམ་ཆེ་བའི་ཆེ་བ། 精华，核心。最重要的部分。(2)དེན་སྙིང་རྫོ་མ། 究竟，到底；གཡུལ་འགྲེད་བྱས་པའི་མཐའ་མ་ལ། ཡང་སྙིང་སུ་ཡིས་རྒྱལ་ཁ་ཤེད། 战事到最后，究竟谁得胜？

ཡང་ཏིག (1)སྙིང་ཁའི་སྙིང་པོ། 精华，精要。(2)རིམ་གཏན་ནམ་དུན་དུན། 真实，确实；རིན་ཚོང་ཡང་ཏིག 实价。ཡང་ཏིག་ཡོད་དམ། 讲不讲价？ ཡང་ཏིག་བསྒྲིག་ཐུབ་ཐུན་ཡོད། 有点价钱可讲。ཡང་ཏིག་ཡར་ཚུར་བསྒྲིག་པ། 讨价还价。(3)མཚོ་སྨོན་ཏ་ཤུང་རྩོང་ན་ཡོད་པའི་གྲྭབ་པའི་གནས་ཆེན་ཞེག་སྟེ། དན་ཏིག་དང་ཁད་ཀྱི་བའི་ས་ན་སློབ་དཔོན་པདྨ་འབྱུང་གནས་དང་དུ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱ་མཚོ་ཆེའམ་སྐྱོང་བ་ཞེག 扬迪。青海省化隆回族自治县境一佛教圣地，去丹迪寺不远，宁玛派祖师莲花生和三世达赖锁南嘉措均曾至其地云。(4)ཟབ་པའི་ཟབ་པ་སྟེ་རྩིང་མའི་ཆོས་སྒོང་ཞེག 最深法门。宁玛派所传一法名。

ཡང་ཏིག་སྙིང་ཁོག དོན་དག་ཡང་སྙིང་། 要点，精义，主旨。主要的意义；སྐད་ཆ་མང་པོ་བཤད་ཀྱང་ཡང་ཏིག་སྙིང་པོ་འདི་ལས་མེད། 话虽说得多，要义只是这些。

ཡང་གཉེར གཏེར་ཆོས་ཀུན་ཀྱི་ནང་ནས་ཟབ་པ་ལས་ཀང་ཆོས་ཟབ་པའི་ཡང་གསང་སྙིང་པའི་གཏེར་ཁ། 极密伏藏。一切伏藏中之最深奥而又秘密者。

ཡང་ཐ། ཐ་མའི་ཐ་མ། 最下等者。

ཡང་ཐོག (1)ཁང་པའི་ཐོག་བརྩེགས་སྟེང་མ། 屋顶，露台。最上一层楼。(2)ཁང་པ་ཐོག་བརྩེ་དུ་མ་ཙམ། 多层楼房。

ཡང་དག་ཀུན་ཏུའོ། ཀུན་ཏུའོ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་ཆེ། ཀྱེ་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟགས་ཏེ་དགེ་བ་བཅུ་ལ་སོགས་པས་བསྒྲིང་པའི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་སོ། 正世俗。对一切内外缘起道理，进行正确思维，从十善等而生起的一切因果。

ཡང་དག་འགྲོ། (1)(མཇུག) དྲྭ། 正行。时间的异名。(2)ཕར་ཕྱིན་པ། 往，到彼岸。(3)གཞུང་ལམ། 通衢，大道。

ཡང་དག་འཁྲིགས་དྲྭ། (མཇུག) ཆོས་གནས་གང་། 准时。晦日、藏历三十日的异名。

ཡང་དག་རླུ་བ། (མཇུག) ནྱང་། 正行。风的异名。

ཡང་དག་མངོན་སུམ། བསྒེགས་པར་རྟོགས་པའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཚ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་བཞི་སོགས་དང་མི་ལྡན་ཞེང་དེ་བཞེན་དུ་འདུན་ཀྱིས་ཀུང་ཁོང་དུ་ཆུད་པའོ། 清净现前。近圆十现前之一。远离四障缘等，并列入僧伽之数。

ཡང་དག་ཐོས། (1)ལེགས་པར་ཐོས། 确闻，实闻。(2)(མཇུག) 1.གྲྭབ་མཐའ། 教派的异名。2.ཁས་ལེན། 承诺的异名。

ཡང་དག་མཐའ། ཐབ་པ་ཉན་ཐོད་ཀྱི་རྫུག་བསྟལ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་དབྱིངས་དེ་རྟེན་དམ་སྐྱོང་རྟེན། 真实，空性。行苦完全寂灭的法性。

ཡང་དག་པ། (1)དག་པའི་དག་པ་སྟེ། བདེན་ཐོག་དང་བཞག་དང་། དམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པ། 正当，正确，真实，纯净。旧译清净、正、无倒、如实；རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་པ། 理由正当。བསམ་ཚུལ་ཡང་དག་པ། 思想正确。འགྲོ་ལམ་ཡང་

དག་པ། 正轨。ཡང་དག་པའི་རེ་འདོད། 正当要求。ཡང་དག་པའི་གནས་ཚུལ། 真实情况。ཡང་དག་པར་སྨྲ་བ། 如实讲说。ཡང་དག་པར་ལྟ་བ། 正确观察。ལྟ་སྤྱངས་ཡང་དག་པ་འཇོན་པ། 正确对待。ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཞུས་པ། 如实汇报。(2)མཆོག་དང་རབ། 最极，ཡང་དག་པར་འགོག་པ། 灭尽。ཡང་དག་ཏུས་པ། 极盛，丰饶。ཡང་དག་པར་མགུ་བ། 极喜乐。ཡང་དག་པ་ཆགས་པ། 极爱。

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཇོབ། 颠倒世俗。对一切内外缘起道理，进行颠倒思维，虚妄计度，从而生起的一切事物。

ཡང་དག་པའི་ཀུན་ཇོབ། ཡང་དག་ཀུན་ཇོབ་དང་དོན་གཅིག

ཡང་དག་པའི་དཀའ་ཐུབ། བསྟེན་པར་ རྩོགས་པའི་དཀའ་ཐུབ་ངོ་། 真实比丘，近圆比丘。

ཡང་དག་པའི་ངག རྟོལ་བ་དང་ ཞེ་ ཆོས་ ལའི་ བའི་ལན་མ་རྟོད་པར་འབྱེལ་བའི་གཏམ་སྨྲ་ བས་ན་ ལའི་ ནི་ཤེས་རབ་རྟམ་པར་དག་པ་ཡིན་ དོ་ཞེས་ཡིད་ ཆེས་ པར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 正语。正确解答辩难质疑无有谬误，能信此是清净智慧。八圣道支之一。

ཡང་དག་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན། མངོན་ ཤེས་ སོགས་ཙམ་ཉན་ཐོས་ བར་ ཅན་ སྤྱད་ པ་ ལ་ གེགས་ བྱེད་པའི་ སྒྲིབ་པའི་ གཉེན་ པོར་ རྟོག་ པར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ ཞིག 正定。为求引发神通等殊胜功德、排除障碍而修习的禅定。八圣道支之一。

ཡང་དག་པའི་རྗེས་ པ། མདོ་ སྡེ་ ལ་ སོགས་ པ་ གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ ལ་འཇུག་ པར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིག 正思维。深入思维契经等十二分教所说谛理。八圣道支之一。

ཡང་དག་པའི་ ལྟ་ བ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གི་སེམས་ ཀྱི་ རྣམ་ པར་ མི་ རྟོག་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ རྗེས་ ལས་ ཐོབ་ པ་ དག་ པའི་ འཇིག་ རྟེན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཏེ། དེ་ ཚེས་ ཀྱི་ དབྱིངས་ ལ་ རྣམ་ པར་ མི་ རྟོག་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱིས་ འདི་ ལྟར་ མཐོང་ ངོ་ སྟེ་ དུ་ དམིགས་ ཤིང་ གོ་ ཆོད་ པས་ ན་ ཡོངས་ སུ་ གཅོད་ པའི་ ཡན་ ལག་ གོ། 正见。二地以上后得位中世间清净无分别慧。能信此即依于无分别智之现见法界的肯定支。八圣道支之一。

ཡང་དག་པའི་དྲན་པ། ཞེ་ གནས་ དང་ རབ་ ཏུ་ འཇིག་ པ་དང་ བཏང་ སྙོམས་ ཀྱི་ ཆུ་ མཚན་ རྣམས་ མ་ བརྗེད་ པས་ ན་ ཞེ་ ལྟུག་ གི་ ལས་ མངོན་ དུ་ བྱ་ བའི་ སྒྲིབ་ པའི་ གཉེན་ པོར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིག 正念。不忘止、念及平等舍一切道理，故能除治修止修观一切障蔽。八圣道支之一。

ཡང་དག་པའི་སྦྱོར་ པ། ཡུན་ རིང་ པོར་ མི་ སྐྱོ་ བར་ ཤེས་ སྒྲིབ་ པ་ མ་ སྤངས་ སོ་ སྐྱེ་ གཉེན་ པོར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིག 正精进。为求除治所知障或修所断烦恼，长期不厌努力修习。八圣道支之一。

ཡང་དག་ པའི་ འཚོ་ བ། ཚུལ་ འཆོས་ ལ་ སོགས་ པ་ ལུས་ ངག་ གི་ སྒོ་ ལས་ རྣམ་ པར་ དག་ པར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་ ལམ་ ཡན་ ལག་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཞིག 正命。能令诈现异相等身语业邪命之行转清净道。八圣道支之一。

ཡང་དག་ པའི་ ལས་ ཀྱི་ མཐའ། སྐྱེ་ གོ་ ཆོད་ པ་ ལ་ སོགས་ པ་ མི་ དགེ་ བའི་ ལས་ རྣམས་ རྩང་ ཟད་ མི་ བྱེད་ པར་ སྐྱངས་ པས་ འདི་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ རྣམ་ པར་ དག་ པ་ ཡིན་ ནོ་ ཞེས་ ཡིད་ ཆེས་ པར་ བྱེད་ པ་ སྟེ། འཕགས་

ལས་ཡན་ལག་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞིག 正业。断除杀生等诸不善业，完全不犯，能信此即戒律清净。八圣道支之一。

ཡང་དག་བར་སྤོང་བ། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་གཉེན་པོར་བསྟེན་ནས་མི་དགེ་བ་རྣམས་སྤོང་བའོ། 正断。凭依善法以为对治，断除一切不善之法。

ཡང་དག་བར་སྣང་ལས་བ་ལས་སྐྱེང་བའི་གཟུགས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་བའི་གཟུགས་ཕྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་སོ། 受所引色。五种法处所摄色之一。如无表色。

ཡང་དག་བར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་དོན་གཅིག

ཡང་དག་བར་རྫོགས་པའི་བདག་ཉིད། 〈སཾབུདྡྷ〉 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ཞིག་སྟེ། ཚུལ་ཁྲིམས་བཅིན་ཐྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དང་། མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་འདུས་ཅེན་པོ་ཐོབ་པ། སྐྱེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུན་པ་སངས་ཤིང་། མཁྱེན་པའི་པད་མོ་རྣམ་པར་རྒྱས་པ། 正遍知，正等觉。梵音译作三藐三菩提。如来殊胜功德之一类：真实如理，无有颠倒为正；证大涅槃，不住二边为等；二障永净，慧莲广开为觉。梵音三藐为正，三为等，菩提为觉。

ཡང་དག་བར་བཟློག་པའི་གཞི། ཆོས་འདུལ་བའི་སྐབ་ཐྲོག་ཀྱི་ཁྲིམས། 正学处。佛说《毗奈耶经》中所说取舍、行止的戒律。

ཡང་དག་སྤོང་བ་བཞི། ཐང་སྐྱེས་སོ་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་སྡེ་ཚན་ཞིག་སྟེ། མི་དགེ་བ་སྤྱིས་པ་སྤང་བ་དང་། མི་དགེ་བ་མ་སྐྱེས་པ་མི་བསྐྱེད་པ། དགེ་བ་མ་སྐྱེས་པ་བསྐྱེད་པ། དགེ་བ་སྐྱེས་པ་སྤེལ་བ་སྟེ་བཞི། 四正断，四正勤：律仪断，已生恶不善法令断；断断，未生恶不善法令不生；修断，未生善法令生；防护断，已生善法令增长。三十七菩提分法中之一类。

ཡང་དག་ཎིག་པ། (1)ལེགས་པར་མཐོང་བ། 清楚看见，明知。(2)སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ། 通达空性。(3)སངས་རྒྱས། 佛。

ཡང་དག་ལྟུག་ལྡན། ལྟུག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག ཁང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཆོལ་བས་མཐུན་པོགས་ལ་མཐོང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཡང་མེད་པར་མ་ངེས་པ། དཔེར་ན་སྒྲིས་བྱ་འདི་ཆོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 真正有余。其余不定因之于敌论者一方，在同品中见其为有，在异品中，虽未见其为无，但未确定其为无者。如云："此人非全知，以其能发言故。"

ཡང་འདུལ་ཁ་རྒྱུག་ལེགས་ཁང་། བོད་ཇེ་ས་ངོང་བཅན་ནས་ཤིའི་ཤ་ཁམས་ཡུལ་གྱི་ས་དགྱེས་མོ་གད་ཀྱལ་དུ་ཐུལ་བ་ལྟ་བུའི་ གྲུ་མོ་ ཁ་ཤས་ཁ་ཤེན་དང་། ཡུས་མོ་ཁ་ཤས་ཁ་ཤེན་གྱི་ཁ་ཁ་རོན་དུ་བཞེངས་པ་ཀོང་པོ་བྱ་ཚུ། སྟོ་བཀ་མཁོ་མཐིང་། བྱམས་སྐྱེན་དཀའ་ཆུས། བྱང་ཕུ་དུམ་རྩེ་སྟེང་ཁང་བཞི། 镇节寺庙。古堪與家说西藏地形为罗刹女仰卧状。松赞干布时倡建以镇压女魔肘部和膝盖的四座寺庙。即工布布楚寺、洛札孔廷寺、绛真格杰寺和绛札冻则寺。

ཡང་ཟླ། སྟེང་བའི་སྟོག་ཐོག་གས་ཀྱི་དོན་དུ་ཤོ་བའི་ཡང་བ་དང་འདྲ།

ཡང་སྤྲུལ། སྤྲུལ་བའི་སྤྲུལ་པ། 化身之化身，再次化身。

ཡང་ཕྱི། ཨ་ཕྱིའི་ཨ་མ། 曾祖母。

ཡང་ཕྱི་ཡང་མེས། ཨ་མའི་ཨ་མའི་རབས་དང་། མེས་བའི་རབས་གཉིས་བསྡུས་པའི་མིང་། 祖宗先人。父族和母族的祖先。

ཡང་ཁ། ❶ལེགས་སྦྱངས་སྐད་ཀྱི་རབ་སྦྱོང་དང་ནམ་བཅད་དང་ང་རོ་མེད་པའི་ཡི་གེ་གྱང་ངོ་། 名词。轻音字。梵文诗律中，无重累、无涅槃点、无随音点的短音字。❷སྟེ་བའི་སྟོག་ཐོག་གས། 形容词。

轻，不重；ཁྲུང་བོ་ཡང་བ། 担子轻。 ཁྲུང་བོ་ཡང་དུ་གཏོང་བ། 减轻负担。 གཟུགས་བོ་ཡང་བ། 身体轻快灵活。 སྨན་ཏྭ་ཡང་བ། 药性轻浮。 སྨན་ཀྱི་ཨོན་ཏན་ཡང་བ། 药功轻浮。 ཡང་མེ་ཐག་ལ་མི་ཤེན། འཇམ་བོ་ཀྱི་ཤིས་མི་ཆོད། 轻得不用肩扛，软得无需刀切。

ཡང་བའི་ཅོད་ཅན། (ཉིང) སྨན་གཅུར། 樟脑，冰片。药用植物名。

ཡང་ཐུན། ཡང་གཡོག་དང་དོན་གཅིག

ཡང་འབབ་བསྐྱངས་འབབ། རྒྱུན་འབད་བར་མ་རྐད་དུ་དང་བསྐྱངས་སྐོང་ཡང་རྒྱུན་འབད་བ། 再接再厉。一次又一次地继续努力。

ཡང་མ་གངས་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གཉིས་རྫོང་གི་ཞྭ་རྒྱུད་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་ངོས་ནས་སྟེ།ཨ།ཡ<།ཡོད། 羊马康拉。山口名。在西藏自治区定结县南部，海拔5182米。

ཡང་མིག (ཉིང) (1)ཁ་ཤང་། 环，圈环。(2)སྒོའི་ཏྲ། 门框。

ཡང་མེས། མེས་བོའི་ཕ། 曾祖。祖父的父亲。

ཡང་རོལ། (ཐུལ) ཡང་བ་དང་འདྲ།

ཡང་སྐྱལ། ལུས་ཡང་ཞིང་བའི་བའི་རྟལ། 轻便，敏捷，身体轻捷：འཕྲོང་སྐྱེན་ལ་ལུས་ཀྱི་ཡང་རྟལ་ཆེ། 弓矢娴熟，身甚轻捷。

ཡང་རྩེ། རྩེ་མའི་རྩེ་མོ། 极顶，绝顶。优秀，拔尖儿的：རིའི་ཡང་རྩེ། 山峰极顶。 མཁས་བའི་ཡང་རྩེར་སོན་པ། 最精通。学识登峰造极。 ཡང་རྩེ་ལྡུང་ལེན། 力争上游。

ཡང་ཚ། (1)རང་གི་བྱ་བཀྲུད་ཀྱི་མེ་ངའམ་བཞི་པ། 重孙，曾孙。直系子孙从本身算起的第四代。(2)རང་གི་སྤུན་བཀྲུད་ཀྱི་མེ་ངའམ་གསུམ་པ། 侄孙或外侄孙。旁系子孙从本身算起的第三代。(3)སྤྱི་མའི་སྤྱི་མ་དེའི་སྤྱི་མ། 徒孙之弟子。从老师本身算起的第四代。

ཡང་ཁྱེར་གཤོ་བ། རླུང་གི་ཁཚན་ཉིད། 风。轻而流动是风的本质，故名。

ཡང་ཐུབ། ཟབ་མོ་ལས་གྱང་ཟབ་མོ་རྟེ་ཤེན་དུ་ཟབ་མོ། 极深，最深。

ཡང་ཚོར་ཅན། ཡང་རྩལ་ཅན། 轻快，轻健：སྐྱེས་བུ་ཡང་ཐོར་ཅན། 身体轻健矫捷的男子。

ཡང་བཟློག། ཉེས་ཆད་ཡང་དུ་གཏོང་བ། 轻罚。从轻处罚或从宽处理。

ཡང་ཡང་། ཟེང་མང་ངམ། རྒྱུན་དུ། 一再，再再。一次又一次：བརྟག་དཔྱད་ཡང་ཡང་བྱེད་པ། 一再研究。 སྐུལ་ཐུག་ཡང་ཡང་གཏོང་བ། 多次敦促。 ཡང་ཡང་བསམ་བློ་གཏོང་བ། 考虑再三。 བསམ་བློ་ཡང་ཡང་མ་བཏང་ན། གཏམ་བཀད་ཆུ་ཁྲའི་ཐུ་བར་འགྱུར། 反复思考不进行，说话会成水上泡。

ཡང་ཡང་གི་ཟས་ཚན་བརྒྱ། ཐུང་ཉེད་འབའ་ཞིག་ད་དག་བཅུ་ལས། བཅུ་ཚན་བཞི་པ་ལ། ཡང་ཡང་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། ཟས་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། ཐུག་པ་ལེན་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། སྤང་ས་པ་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། སྤང་པ་སྟོབ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། འདུས་ཤིང་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། དུས་མ་ལེན་པར་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། གསོག་འཇོག་བྱས་པ་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། ཉེན་ལེན་མ་བྱས་པར་ཟ་བའི་ཐུང་ཉེད་དང་། ཟས་བསོད་པ་སྤྱོད་བའི་ཐུང་ཉེད་དེ་བཅུའོ། 辗转食等十。九十单堕中属第四部分的十条，谓辗转食、宿食、受钵、更食、劝更食、别众食、非时食、食蓄食、未与而食和乞佳肴。

ཡང་ཡང་ཉིད་མཚམས་སྦྱོང་བའི་སྐུག་བསྔལ། སྡིག་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་བའི་སྡུག་

བསྐལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་བྱ་གི་ནང་ཚན་ཞིག 数受生苦。在生死轮回中反复一再受生之苦。六苦之一。

ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་བའི་ སྡུག་བསྔལ། སྲིད་པར་ཐེབ་དམན་རེས་ མོས་ གྱུ་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་ དྲུག་ གི་ནང་ཚན་ཞིག 高低数变易苦。在生死轮回上下善恶趣中交替变易之苦。六苦之一。

ཡང་ཡང་ཟ་བའི་ཚུལ་བྱེད། ཡུང་ ཁེད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་ས། ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ ཁྱིམ་པ་ལ་དུས་རྒྱུད་གི་ཁ་ཟས་ཀྱི་བསོད་སྙོམས་ཉིན་གཅིག་ལ་གཉིས་གསུམ་བསྙངས་ཏེ་ཟ་བའོ། 辗转食。九十单堕之一。谓于非亲俗人家，是时乞食，一日吃两三次者所犯堕罪。

ཡང་ཁེང་། ཡང་ཅི་ཡེང་ཅིའི་བསྡུས་ཚིག

ཡང་གཙོག ཀཱཡོག་པའི་ཀཱཡོག་པོ། 皂隶，奴下奴。奴隶的奴隶。

ཡང་ལྕ། (ཀ) ཚིལ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ ཞུགས་སྐྱེན། 洋蜡，鱼烛。用蜡脂等造成的照明灯烛。

ཡང་ཤིག་ཤིག ཕྱིད་པོ་མེད་པ་ཚགས་ཆུལ་ཞིག 轻利状，轻松状；ཐམས་དོན་འགྲུབ་ནས་སྐང་ བ་ ཡང་ ཤིག་ ཤིག་ བྱུང་ བ། 希望已经达到，心境感觉轻松。

ཡང་སོན། སྐྱེན་འབྱས་སྨིན་ སྐྱང་ བའི་ སོན། 早熟种子。生长期较短的种子。

ཡང་སོས། ཚ་དགུལ་བཆུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ ཤིག་སྟེ། ཡུགས་ བཅིགས་ ཀྱི་ ས་ གཞིའི་ སྐྱེ་ ལ་ མདག་ མེ་འབབ་བའི་ཀློང་དུ་དམུལ་ བའི་ སེམས་ ཅན་ གྲངས་ མེད་དུ་འདུས་ནས་ཐན་ཚུན་ཁོང་ཁྲིའི་ སེམས་ ཀྱིས་ མཚོན་ཅ་ སྟ་ ཆོགས་བས་གཅིག་ ལ་ གཅིག་ བརྡེགས་ནས་ཤེ་བ་དང་། ནམ་མཁའ་ལས་ཡང་ སོས་བར་ གྱུར་ཅིག་ ཅེས་བའི་ སྐྱ་ གྲག་ མ་ ཐག་ ཡང་ སོས་ ཏེ་ སྐྱར་བཞིན་འགྲུབ་པ་སོགས་ཤེ་ སོས་ རེས་ མོས་ ཅིང་ བས་ སྡུག་ བསྔལ་ བའོ། 等活地狱。八热地狱之一。灼热地上，炭火中央，无数众生，互相瞋忿，持执诸种兵器，彼此砍杀，因而致死，此时，空中响起等活复生之令，以是应声复生，互相砍杀，一如既往，受随死随生之苦。

ཡང་ཕྱིད། (1)ཕྱི་ ཕྱིད་དས་ཕྱི་བ། 后有。(2)ཐུ་ མའི་ སྐྱལ་སྐུ། 转世活佛。喇嘛再世的化身。

ཡང་ཕྱིད་ཅན། (མངོན) (1)སེན་མོ། 指甲的异名。(2)འཁོར་བ། 轮回的异名。

ཡང་ཕྱིད་ཕྱི་མ། ཕྱི་བ་ཕྱི་མ། 后有。未来生。

ཡང་ཕྱིད་མེད། (མངོན) གང་བ། 无后有。解脱的异名。

ཡང་སྐྱེབ། སྐྱེབ་མའི་ སྐྱེབ་མ། 徒孙。再传弟子。

ཡང་གསང་། (1)གསང་བའི་ གསང་བ། 绝密。(2)རྫོགས་པ་ཆེན་པོ། 大圆满。

ཡང་གསང་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་སྒྲོངས་ཀྱི་ ཤུ་ ཡུལ་ས་ཁྲལ་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ཞིག 仰桑曲。河名。在西藏自治区珞隅地区。

ཡངས་འཇོམ་མ། (མངོན) བ་དྲུས་མའམ་བཞོན་ས། 广挤者。黄牛的异名。

ཡངས་རོག (1)ཀུ་ ཡངས་པོ་དང་དོག་པོ། 宽窄，广狭。(2)ཐུ་ ཁྲིན་ཀྱི་ཚད། 宽度。开阔的程度；ཁང་བའི་ཡངས་དོག 房屋宽度。ཁོག་པ་ཡངས་དོག 容量大小。

ཡངས་ལྗོན། (མངོན) ས་གཞི། 广有。大地的异名。

ཡངས་པ། ཡངས་པོ་དང་འདྲ།

ཡངས་པ་ཅན། (1)དཀའ་ལྡན་དགོན་བའི་ལྷ་ཁང་ཞིག 扬巴建。拉萨噶丹寺中一著名佛殿名。(2)〈ཡིག〉 ཐུ་གང་ཀྱི་ཁོང་ཁྲིར་ཞིག 广严城。梵音译作毗舍厘。在恒河岸，古中印度境，今作毗萨尔。(3)ས་མིང་ཞིག ཅོད་རང་སྐྱོང་སྒྲོངས་ཀྱི་ འདབ་གཅུང་རྩེང་གི་རྩྭ་ཐུང་དུ་ ཚེད། 羊八井。

地名。在西藏自治区当雄县西部。

ཡངས་པ་དང་རྒྱ་མཚེད་པ་སྒྲུབ་པ། ཡངས་པ་དང་རྒྱ་མཚེད་པ་སྒྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཚད་མ་ཀུན་ལས་ བཏུས་ པའི་ འགྲེལ་ བཤད་ ཅེས་ པའི་ བསྟན་བཅོས། ཆུ་གང་ཀྱི་ཆུལ་བའི་དབང་པོ་ཐོབ་ཀྱིས་ཀྱིས་ བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞེག 《具广大无垢集量论疏》。古印度佛学家胜自在慧论师所著因明注释之一。

ཡངས་པོ། ཆུ་ཚེ་པ། 形容词。广大，宽阔：ས་ཆ་ཀུ་ཡངས་པོ། 地方宽阔。ཐོག་ཆུ་ཡངས་པོ། 胸襟开阔。ཁོག་ཡངས། 胸怀宽宏。སྤྱན་ཡངས་པོ། 眼界开阔。སྐུ་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བཟང་པ། 身躯舒泰。佛书译作身支广妙圆满。 ཡངས་པའི་བསམ་པ། 宽宏的气量。བག་ཡངས་པོ། 安闲。ཐུགས་ཁོག་གསལ། 心胸宽广。མི་སེམས་བདེ་ན་བཟང་། མེ་ཁོག་ཡངས་ན་བཟང་། 人贵心安，火贵芯宽。 ཁྱེ་དོན་ཤོད་ན་ཁོག་པ་ཡངས་དགོས། རྟ་ཆོད་ཁྲིད་ན་མཐུང་མདའ་ རིང་ དགོས། 当调人肚量要宽，牵烈马缰绳要长。

ཡངས་མ། (མཛོད) ས་གཞི། 宽广。大地的异名。

ཡད་དེ་ཡུད་དེ། (1)གསལ་པོ་མེད་པ། 乌乌虎虎，恍惚，模糊不清：ཐང་གི་གནས་ལུགས་ཡད་དེ་ཡུད་དེ་དྲན་པ། 往事依稀。 བསམ་ཟིན་ཡད་ཡུད་ཙམ་ལས་མ་བཏང་བ། 只是乌乌虎虎地想了一下。 (2)ཁེ་རྒྱན་ལ་མི་ལྟ་བའི་གཏམ་དང་བྱ་བ་ རྩམ་ཆེན། 冲撞，冒失。不顾利害，盲目行动：ཁེ་རྒྱན་ཐེ་བྱང་མི་བཟློ་ བར་ ཡད་ ཡུད་ བྱ་ རུང། 不顾利害，冒昧从事。

ཡད་ཡུད། ཡད་དེ་ཡུད་དེའི་བསྟན་ཆོག

ཡན། ཡས་མཚམས་འཕྲེད་པའི་ཆོག 名词。上。指明某一界限之上或期限之前：རི་སྐེད་ ཡན་དུ་ སོང་བ། 山腰以上。རང་ལོ་བཅོ་བཀྲད་ ཡན་ལ། 年龄在十八岁以前。

ཡན་ཁྱང་བ། རྒྱང་དུ་ཁ་འཐོར་བའམ། ཐོར་བ་ བའམ། ཡན་གང་བ། 零落的，琐碎的，不完整的，དཀར་ཡོལ་ཡན་ཁྱང་བ། 不成套的瓷器。

ཡན་གང་། ཡོགས་ཐུ་ཐོན་པའམ་རྒྱང་བ། 另外，单另，单独的，不属于集体的。

ཡན་ཆད། ཡ་ཚད་དམ་ཡས་མཚམས་ འཇོག་ པའི་ ཚིག 以上，以前，བསམ་ འཆར་ འདིད་ ཡིད་མཐུན་པ་བཀྲ་ ཆ་དག་ བཅུ་ ཡན་ ཆད་ ཐེན་ འདུག 同意这个意见的，占百分之九十以上。

ཡན་ཚོད། ཡན་ཆད་དང་དོན་གཅིག

ཡན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)འཁྲབ་པ། 流浪，逃亡，漂泊：གང་ས་གང་ལ་ཡན་དུ་མ་འཇུག 不让到处流浪。གཞན་ཡུལ་དུ་ཡན་ནས་ཐྱོན་པ། 漂泊异乡。(2)བཏང་པ། 散失，遗失，དངོས་པོ་འདི་མ་ཡན་ཞིག་གཅང་དགོས། 这件东西，请勿遗失。(3)སྙང་མེད། 忽视，任意：ཡན་ པར་ བཞག་པ། 搁置不问。ཡན་པར་གཏོང་བ། 轻易放过。བདག་མེད་ཀྱི་ཡན་དུ་ འཇོག་པ། 放任不管。❷གཞན་པ། 名词。另一，其他：འདི་མིན་ཡན་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། 除此之外，还有什么别的？❸བདག་དུ་མ་བཟུང་བ་དང་བདག་པོ་མེད་པ། 形容词。无主的：ཁྱི་ ཡན། 无主野狗。ས་ཞིང་ ཡན་ པ། 荒地。

ཡན་པ་བ། རྒྱ་བྱག་པའམ་ཡོགས་གང་བ། 别的，旁的，另外的，其他的，ཡག་ཆ་ཡན་པ་བ། 另外的工具。མི་རིགས་ཡན་པ་བ། 其他的民族。

ཡན་མན། ཡན་ཆད་དང་མན་ཆད་དེ། ཀ་ལམ་མམ་རགས་ཙམ། 上下。约略或大致：རྒྱ་མ་ལྔ་ བཅུ་ཡན་མན་ཙམ། 五十斤上下。ལོ་ཉི་ཤུ་ ཡན་མན། 二十年上下。

ཡན་ལག (1)ལུས་ལས་ཡན་བང་ཁྱེས་བའི་ལག་པ་གཉིས་དང་། ཀང་པ་གཉིས། མགོ་བཅས་ལྟའི་རྣྷི་མིང་། 肢体。谓头、手和足：ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག 上下肢。ཡན་ལག་ཉམས་པ། 残废。(2)ཚ་ཤས་སམ། ལེ་ལག 部分，分支。从主体分出来的部分。旧译支、支分：རྩལ་ཁྲམས་ཀྱི་ཡན་ལག 尸罗细分。ལུས་དང་ཡན་ལག 总别，身肢，总体和部分。རྩ་བ་དང་ཡན་ལག 本枝。གཙོ་བོ་དང་ཡན་ལག 主支。ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག 肢节，枝桠。ཡན་ལག་དང་ཉེ་བའི་ཡན་ལག 总别分，大小分支。ཡན་ལག་དངུལ་ཁང་། 银行分行。ཡན་ལག་ཚོང་ཁང་། 商店分号。ཡན་ལག་མ་ཚང་བ། 支分不全。

ཡན་ལག་ཁྱི་ཁ་དོག རྣྷི་དང་དུ་བ་སོགས་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་བའི་མདོག་གོ། 分支显色，差别显色。云烟等作为支分或差别的显色。

ཡན་ལག་ཁྱི་ཁ་དོག་བརྒྱད། རྣྷི་དང་། དུ་བ། རྡུལ། ཁྲག་རྣ། ཁྱིབ་མ། ཉི་འོད། སྣང་བ། མུན་པ་བཅས་སོ། 八种支分显色：云、烟、尘、雾、影、光、明和暗。

ཡན་ལག་ཁྱི་རླུང་། འབྱུང་འགྱུར་ཁྱི་ཆོས་ལྔ་བསྟེན་པ་ལས་གྱུར་པ། 支分风。长养大种所成五法生起之风息。

ཡན་ལག་ཁྱི་རླུང་ལྔ། ལུས་ལ་གནས་བའི་འབྱུང་གྱུར་ཁྱི་རླུང་སྟེ། གླུའི་རླུང་ས་ཁམས། རུས་སྦལ་ཁྱི་རླུང་རླུང་ཁམས། རྩང་བའི་རླུང་མེ་ཁམས། ལྟས་ཟིན་ཁྱི་རླུང་ཆུ་ཁམས། རོན་རྒྱལ་ཁྱི་རླུང་ས་ཁམས་རྣམས་སོ། 支分五风：龙风，地大为性；龟风，风大为性；蛤蚧风，火大为性；天授风，水大为性；财王风，地大为性。

ཡན་ལག་བརྒྱད། དབལ་ལྡན་གསོ་བ་རིག་བའི་ལུགས་ཅན་ནད་གསོ་བའི་སྐབས་ལ་ཡན་ལག་མི་འདྲ་བ་བརྒྱད་མཚིས་ཏེ་ལུས་སྨྱིའི་ནད་ཀྱི་ཡན་ལག ཕྱིས་ནད་ཀྱི་ཡན་ལག མོ་ནད་ཀྱི་ཡན་ལག གདོན་ཁྱི་ཡན་ལག མཆོད་ཁྱི་ཡན་ལག དྲག་གི་ཡན་ལག ནུས་པ་གསོ་བའི་ཡན་ལག རོ་ཙའི་ནད་གསོ་བའི་ཡན་ལག་བཅས་བརྒྱད་དོ། 八支。西藏医学分疾病为不同八支：全身病支、儿童病支、妇女病支、魔鬼病支、创伤支、中毒支、返老支和壮阳支。

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན། (མཚན) ཀུ་བེ་གཉྱི། 具八支。恒河的异名。

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཁྱི་ཆུ། མངར་བ་དང་། བསིལ་བ། འཇམ་པ། ཡང་བ། དྭངས་པ། གཙང་བ། མཁྱེན་པ་ལ་མི་གནོད་པ། སྐྱོ་བ་ལ་ཐན་པ་སྟེ་བརྒྱད། 八功德水。佛书所具有一甘、二凉、三软、四轻、五清净、六不臭、七饮时不损喉、八饮已不伤腹，八种优美品质的水。

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཁྱི་བསྙེན་གནས། བཅིན་གནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་སྟེ། སྡོག་གཅོད་པ་དང་། མ་བྱིན་པར་ལེན་པ། འདོད་པས་ཟོག་པར་གཡེམ་པ། རྫུན་དུ་སྨྲ་བ། ཚང་འཐུང་བ། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་ཟ་བ། ཕྲེང་སོགས་གར་སོགས་གཏིག་དུ་བྱས་པ། མལ་སྟན་ཆེ་མཐོ་བཅས་སྤོང་བའོ། 八关斋戒，八支近住戒：戒除杀、盗、淫、妄、酒、非时食、花鬘歌舞及高广大床。

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་ཁྲིམས། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཁྱི་བསྙེན་གནས་དང་དེན་གཅིག

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྡུས་པ། འཕགས་ཡུལ་ཁྱི་སྨྲ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་སྨན་ཁྱི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་ཞེག 《八支集要》。古代印度佛学家马鸣所著一部医书名。

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་ཧང་འགྲེལ། འཕགས་ཡུལ་ཁྱི་སྨྲ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔའ་བོ་ཧང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ལ། སྨྲ་ཧང་ཉིད་

ཀྱིས་འཁྲིལ་ ཪ་ མཛད་ པའི་ སྒྲན་ ཀྱི་ བསྟན་བཅོས་ ཚད་མ་ ཞེས། 《医学八支论自注》。古印度论师马鸣为其所著《八支集要》撰写的释文。

ཡན་ལག་ངན། (མངོན) ཀུན་ བོའམ་ཧཀ་ པ། 恶手。贼、盗匪的异名。

ཡན་ལག་ལྔ། (1)ཤིང་ལག་བཞི་དང་མགོ། 五体，五支。手足及头部共为五支：ཡན་ལག་ལྔ་ས་ལ་ གཏུགས་ནས་ཕྱག་བྱ་བ། 五体投地，五轮作礼。(2)རྩིས་ཁྱིས་སྐབས་ཀྱི་ལྔ་བསྡུས། 五支。历算中的五支要素。

ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ཀྱི་སྒྲུབ་བ། འབྱི་གང་བཀའ་ བཅུད་ པའི་ ཤུགས་ ཀྱི་ ཕྱག་ ཆེན་ ཁྲིད་ པའི་ རྩོན་ འཇུག་གི་སྒྲུབ་པ་ཡན་ལག་ལྔ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ བསྒོམ་པ་དང་། རང་ལུས་ལྷར་བསྒོམ་པ། ཁྱོ་མ་ ལ་མོས་གུས་བསྒོམ་པ། མེ་རྟོག་པའི་ལྷ་བ་བསྒོམ་ པ། བརྩོ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཆུས་འདེབས་པ་བཅས་ སོ། 五支加行。直工噶居派讲授大印前的五种准备工夫：修菩提心、修自身为本尊、于上师修敬信、修无分别见和封印回向。

ཡན་ལག་ལྔ་པ། (མངོན) རྨ་སྐྱལ། 五肢者。龟的异名。

ཡན་ལག་ལྔ་བྱས་པ། (མངོན) རྨ་ སྐྱལ། 藏五肢。龟的异名。

ཡན་ལག་ལྔ་ས་ལ་ཐལ་བ་ བའི་ ཕྱག དཔལ་ བ། ལག་མཐིལ་གཉིས་ཁྱས་མིའི་ལྟ་ང་གཉིས་ བཅས་ ས་ ལ་གཏུགས་ནས་ཕྱག་འཚལ་ བ། 五体顶敬，五体投地敬礼。额、两手掌、两膝头同时触地顶礼。

ཡན་ལག་ཅན། (1)ཆ་ཤས་འདུས་ བའི་ཚོགས་པ། 全体，整体。具有各部分者。(2)(མངོན) ཟླ་བ། 有支分者。月亮的异名。

ཡན་ལག་གཅིག་བའི་གཟུགས་ཅན། གཟུགས་ ཅན་ཀྱི་ཆུན་ཀྱི་ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ། དབེ་ ཅན་དོན་ཀྱི་ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་དབེའི་ཡན་ལག་ གཅིག་གི་ གཟུགས་ཅན་དུ་བྱས་ཤེང་། ཡན་ལག་ལྷག་མ་དང་། ཡན་ལག་ཅན་ གཟུགས་སུ་མ་བཀོད་ བའི་ ཆུན་ ཞེས་སྟེ་ འདིས་ ཡན་ ལག་ གཅིག་ གཟུགས་ སོགས་ ཀྱང་ མཚོན། 一支形象化。只对被比事物某一支分的性状加以形象化，对其余支分及其总体， 则不加形象化的修辞方法。此中尚有二支、三支等形象化。形象化修饰法之一。

ཡན་ལག་བརྒྱ་ཚོག བྱ་ཏུད་ཀྱི་བསྟེན་ སྐྱེང་ ཡན་ ལག་བཅུའི་ཚོ་ག་སྟེ། ཁང་དུ་སྐྱབ་བའི་གནས་ དང་། དེ་ཉིད་གསུམ། བསམ་གཏན་གསུམ། སྔགས་སྐྱབ་པ་ ལ་འཇུག་བའི་ཚོ་ག། སྟེན་ཟིག་གི་ ཚོ་ག། དབང་བསྐུར་ ཀྱི་ཚོ་ག་སྟེ་ བཅུའོ། 十支仪轨。密乘事部念修加行十支仪轨，修行处所、三真实、三静虑、密乘修习入门、护摩仪轨和灌顶仪轨。

ཡན་ལག་མཚོག (མངོན) མགོ། 肢体美。头的异名。

ཡན་ལག་མཚོག་ལྡན་ མ། (མངོན) བྱད་ མེད་ མཛེས་མ། 具美肢者。美妇的异名。

ཡན་ལག་འཇུག ཀུང་ ཟུང་ རྩིས་ སུ་ ཡན་ ལག་ འཇུག་གི་རེ་མོ་ སྟེ་གཉིས་ཤར་ད་ ཡུལ་ ཀུ་ ལ་ ལར་ ཆར་འབབ་ཅིང་། ལ་ལར་མི་འབབ། འབྱུ་ཚོགས་ ཉམས། 人支。甜头算术语。出现人支之数值2时，局部地区有雨， 局部地区无雨，欠收。

ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་ཀྱི་འབྲེལ་བ། རྣམ་དབྱེ་ དྲུག་པ་ འབྱེལ་ སྒྲའི་ རྟེན་ གསེས། 总别属格。第六格之一种。 表明连结总体和支分的判位词。例如：ཤིང་གི་མཐེ་ག། 树的枝桠。ལག་ བའི་ སོར་ མོ། 手的指头。མེ་ རྩེ་ གི་ འདབ་ མ། 花瓣。

ཡན་ལག་དྲུག་ པ། (མངོན) ཉ་ སྐྱིའི་ མིང་། 六肢者。鸟的异名。

ཡན་ལག་བདུན་པ། ཆོས་བསྒྲུབ་བའི་ སྟོན་ འབྱེའི་

སྒྲུབ་བའི་ཚོགས་བདུན་ཏེ་ཚོགས་བསགས་ ཨན་ ལག་བདུན་པ་དང་། ཆུན་བཤགས་ཨན་ལག་བདུན་པ་དང་། རྒྱས་སྨོན་གྱི་ཨན་ལག་བདུན་པ་སྟེ་བྱའོ། 七支。修学佛法时加行七法。如积资七支、忏罪七支及密乘七支等。

ཡབ་ལག་འཕྲུང་། གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་གི་ཡ་ཁྱལ་ཞིག་སྟེ། སྐྱོན་ཡིད་བཀའ་བཟློག་ཕྱིར་རི་བོ་གངས་ཅན་ན་གནས་ནས་བསྟན་པའི་གཏེར་འཛིན་པ། 支生。梵音译作因竭陀尊者。十六尊者之一。遵佛命居大雪山住持佛教。

ཡབ་ལག་དམར། (མངོན) གཟའ་མིག་དམར། 赤支。火星的异名。

ཡབ་ལག་བཞི་པ། (མངོན) དམག་དཔུང་བཞི། 四支者。四兵种的异名。

ཡབ་ལག་བཞི་པའི་དཔུང་། རྟ་ དམག་ དང་། གླང་པོ་ཆེའི་དམག ཤིང་རྟའི་དམག གང་གཙང་གི་དམག་བཅས་བཞི་ ཡིན་ དེ་ དམག་ དཔུང་། 四兵种：骑兵、象兵、战车兵和步兵。

ཡབ་ལག་ཤིན་ཏུ་ཆམ་བང་ འཇིམས་པའི་ དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དེའི་བྱང་བཟང་པོ་ བཀྲིད་རྒྱུའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའང་ འབྱུང་བ་ ཤིན་ དུ་ རྣམ་པར་ ཟུ་ བ་སྟོན་ པར་ མཛད་" པ་ཏེ་ཀྱིས་ ཡན་ ལག་དང་ ཏིང་ ལག་ ཤིན་ དུ་ རྣམ་ པར་ འབྲེལ་བ། 支节均平。如来宣说缘起备极细微，感得身躯支节舒展之好。佛身八十种随好之一。

ཡབ། 名词。(1)ཕའི་ཞེ་སྡ། 父亲的敬语，引申为师傅的敬语。(2)སྒེབས། 掩蔽体，覆蔽物；བསིལ་ཡབ། 遮阳帽。མདའ་ཡབ། 屋顶周围短墙。(3)ཚོ་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷ། 佛教密宗本尊的阳体。

ཡབ་ཀྱི་ལྷག་རྒྱ་དྲུག དཔུ་རྒྱན་དང་། རྣ་རྒྱན། མགུལ་རྒྱན། གདུ་བུ། མཆོད་ཕྱིར་ཐོགས། ཐལ་ཆེན་གྱི་ཚོམ་བུ་དྲུག་གོ། 父体六印。密乘本尊父体六种装饰物：冠冕、耳挡、项链、环镯、络腋和灰点。

ཡབ་ཀྱི་འདབག ཡབ་རྒྱལ་ཚའི་འདབག 父王面具。藏戏道具之一。

ཡབ་རྒྱལ་ཚེ། ཡབ་ཀུང་ཤིན་ལ་རྒྱལ་ཚབང་ཤིན་པ། 父王。王室子弟对国王的敬称。

ཡབ་གཅིག རང་གི་ཕའི་ཞེ་ གནམ་བརྩི་བཀུར་ཆེ་བའི་ མིང་། 严父，父亲大人。对自己父亲的敬称。

ཡབ་ཆེན། ཐ་དུལ་མི་དག་སྐུ་དག་གི་ཐུ་ གུའི་ཕ་ཡི་ ཆེ་མིང་ངམ་ཞེ་ས། 大人，大父。旧时，贵族子弟对其父亲的敬称。

ཡབ་རྗེ། རང་གི་བྱ་ སོགས་ཏེ་ འཁོར་གྱིས་ རྒྱལ་ ཚ་ལ་འབོད་པའི་ཞེ་ ས། 君主。国王的儿女及其随从对国王的尊称；ས་སྐྱོང་ཡབ་རྗེ་རྒྱལ་ཚ། 治国安邦的父王。

ཡབ་ལ། (རྟོང) རྟོགས། 通达，了解。

ཡབ་འབངས། ཕ་ཐུགས་ཀྱི་མི་སེར། 父族臣民。

ཡབ་འབངས་རུས་རྒྱུད སྐར་ཚད་རྒྱལ་གཉའ་ཁྲི་ བཅན་ཚས་ཚད་ལ་དབང་སྐྱེང་ སྐབས་ རྒྱལ་ རིགས་ཐུ་གོས་པའི་རུས་ཏེ། ཐོག། གཉགས། ཁྲུང་། སྐྱབས། སེ། ཐྭ་ བཅས་ དྲུག 父臣六族。湿赤赞普时西藏王室包括的六大氏族。即洛氏、湿克氏、琼氏、努卜氏、色氏和波氏。

ཡབ་མེས། (1)ཕ་དང་མེས་ ཚ། 父祖。父亲和祖父。(2)མེས་ཚ་ སྐྱ་ངམས། 祖先，先代。

ཡབ་གཞིས། ཚད་ཀྱི་ཐྱི་ཆོགས་རྟིང་པའི་སྐབས་ དྲུ་ ལའི་དང་། ཁམ་ཆེན་ སོགས་ ཐྭ་ ཆེན་ཁག་འཁྲིངས་ ས་ཞི་ཁྱིམ་ ཚང་། 亚翁。父家庄园。原西藏地方政府时代达赖、班禅等最大贵族活佛出生的父家原有的或新占领的庄园。

ཡབ་ཡབ་ཚོ། སེམས་དང་ས་ གནས་ ཀྱི་ ཐུབ་ ཅ། 心绪不宁，心思旁骛。

ཡབ་ཡུམ། (1)ཨ་མ་གཉིས། 父母。(2)ཁྱི་ ཀུག་

གཉིས། 夫妇。

ཨབ་ཚོད། ཨ་ཅེ་ཨ་ཅིའི་བསྒོམ་རྟོག

ཨབ་བུས། (1)པ་དང་བྱ། 父子。(2)སློབ་དཔོན་དང་སློབ་མ། 师徒。

ཨབ་བུས་མཛའ་བའི་མདོ། ཨབ་སྲས་མཛའ་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིས་ཁར་བསྟན་པའི་བམ་པོ་ བཅོ་ལྔ་ པ་ལེའུ་ཉིར་བྱག་དང་། ཤེ་ལོ་ཀ་བཞི་སྡུད་ལྔ་བཅུ་ཙམ་དང་པ། རྒྱ་གར་ཕྱི་མཁན་པོ་ཤཱི་ལེནྡྲ་བོ་དྲ་དང་། ཇ་ན་མི་ཏ་དང་། དྷ་ན་ཤཱི་ལ་དང་། ཚ་ཏུ་པ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་པསྒྲུབ་ཅིང་ཞུས་ཏེ་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་བའོ། 《父子合集经》。全经十五卷，二十六品，四千五百颂。原由印度论师希兰陀罗菩提、姿纳迷札、达那希拉与西藏译师智军由梵译藏，并用厘定后的藏文校正。宋代日称法师等由梵译汉。

ཨམ། ཨམས་དང་འདྲ།

ཨམ་བྱ། ནེ་པུ་ལའི་རྒྱལ་ས་ཀ་ཏ་མ་གྲུ། 扬布城。尼泊尔国都加德满都古名。

ཨམ་མེ་བ། ཏ་ལམ་མམ་རགས་ཙམ། 粗浮，肤浅。སློབ་སྦྱོང་ ཨམ་ མེ་ བ་ ཞིག་ ལས་ ཕྱིད་ རྒྱུ་ མ་བྱུང་། 只是肤浅地学习了一下。

ཨམ་མེ་ཨོམ་མེ། (1)འགྱལ་སྣངས་སམ་གཡོ་རྒྱལ་ཞིག 浮动，摇摆，摇晃状。动荡不定：ཤིང་འཚོ་རླུང་གིས་བསྒྱིད་དེ་ཨམ་མེ་ཨོམ་མེ་ཕྱིད། 树梢被风吹动，摇晃不定。ཟམ་པ་ཨམ་ཨོམ་ ཕྱིད་པ། 桥身摇摇摆摆。(2)རྩོག་ དོན་ རགས་ རིམ་ ཙམ། 恍惚，游移。简略难解，词义不明确：ཨམ་ཨོམ་ལ་ལུས་པ། 堕于疑惑之中。གསལ་བྱེད་ མེད་ བའི་འབྲེལ་བ་ཤས་ ཨམ་ མེ་ ཨོམ་ མེ་ ཞིག་ གིས་ ཚོ་ རྟོགས་ལ་ཐན་མེ་ ཐོག་ས། 语意模糊的注释，无助于了解。

ཨམ་ཨོམ། ཨམ་མེ་ཨོམ་མེའི་བསྒོམ་རྟོག

ཨམ་ཤིང་། རྡོགས་ཀྱི་སྐྱིན་ཐག་གི་རྡེས་བྱེད་ཤིང་བྱ། 护摩木，乳木。佛教密宗举行火祭烧护摩时所用柳木。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུ་མེའི་ ཤེང་དང་། བྱད་ཤེང་། བྱིན་ཟའི་ཤིང་། སྐྱིན་ཐག་ཤིང་། ཚམ་བྱད་ཤིང་། ཁྲག་ཀྱི་ཤིང་། ཤིང་བྱ། ཐག་ཤིང་། རྩམ་ཤིང་བཅས་སོ།

ཨམས། 名词。(1)རིམས་ནད། 传染病；དལ་ཨམས། 慢性传染病。(2)རྒྱུ་ མཚན་ དུན་ དུན་ བཤད་རྒྱུ་མེད་བའི་ཚོད་བཤད། 臆说。揣测的说法；མཁས་ངོམ་བཤད་ཨམས། 夸口。ནུ་ ཨམས་ སུ་ བཤད་པ། 臆说。བཤད་ཨམས་འབྱམས་པ། 以讹传讹。

ཨམས་ཆད། འགོ་བའི་རིམས་ནད། 流行性疾病，传染病：ཨམས་ནད་ཀྱིས་ལུས་ ཅན་ཀྱི་སྲོག་ བྱུགས་པ། 瘟疫夺去了有情的生命。

ཨར། 名词。(1)ཨས་མས་གཉིས་ཀྱི་ཨས། 上，前，ཨར་འཕྱམ་མར་རྒྱལ། 东游西荡。ཨར་བཤད་མར་བཤད། 东拉西扯。ཨར་ཆངས་སོར་དང་། མར་ཐེགས་ སོར་ མེད་ པ། 上不冒气，下不滴漏。(2)འཕར་ བཤམ་ འགྲོང་ པ། 跳跃，散失。ཁོང་ཀྱི་མགོ་ལ་ཨར་རྡོ་ བོག་ནས་ཆ་ བཅོས་འདུག 他的头部被飞石击中，打伤了。

ཨར་གྲངས། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ རྫོ་ གངོང་རྫོང་ཁངས་ཨར་ལྷ་ཤས་བའི་ཆུ་ ཆུད་ ཀྱི་ རྒྱུ་ མིང་། 雅隆。山沟名。西藏自治区乃东县雅拉香波河流域总名。

ཨར་གྲངས་བཀྱ་ཤིས་ཚེལ་པ། ཐུར་ འགྲོངས་ཆུས་ བཀྱ་ ཤིས་ ཚེལ་ བའི་ རྩེས་ སུ་ བརྟུགས་ བའི་ བོད་ཀྱི་ ཟློས་ གར་ ཚོགས་ པ་ ཞིག་ གི་ མིང་། 雅隆扎西雪巴剧团。西藏一民间剧团名。继穷结扎西雪巴剧团之后，成立于山南地区乃东县内的雅隆扎西雪巴地方，故名。

ཨར་གྲངས་ཁ་རྒྱལ། ཡུལ་ཨར་གྲངས་ནས་ བཅོས་

བའི་ལྟམ་ཐེན་བའི་མཐིལ་ཞིག 雅隆靴底。西藏山南雅隆地区所制藏式靴底。

ཡར་གྲུངས་གཅིང་ཟླ། ཟེད་དུ་ཙེད་བའི་གཙང་ཟ་ཆ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། གཙང་ཟ་དེ་མངའ་རིས་ས་ཁྲལ་ཁོངས་སྐྱེ་ཤིང་རྫོང་གི་མཚོ་ཁ་ཚམ་ཙམ་དུ་འཁོར་ཞིང་ཐོག་ཚ་ཚམ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་འབབ་ཅིང་། གཙང་ཟ་དེའི་སྐྱེད་རྒྱུད་ལ་རྟ་མཆོག་ཁ་འབབ་ཅེད། དེ་ནས་གཙང་གི་ས་ཆ་བཀྲད་ཐུམ་ཁ་ས་ཁྲལ་ཁོངས་སྐྱེ་གདོང་ཐོག་ཡར་དུ་ འབབ་ ས་ཁྲལ་ཁོངས་གཙང་ཟ་ཅེད། དེ་ནས་ཀུ་མཐུད་ཀྱིས་ཀར་ཐེབ་ས་ཁྲལ་ཁོངས་ཆེ་རུ་ཁྲོང་གི་ཉེ་འདབས་ནས་ཁ་ཐུམ་ཐེབ་ཀ་ལ་གཏད་ནས་རིན་དུ་བང་། སྐྱང་ཀ་ལ་བཀྲད་རིན་དུ་ཀུ་མཆོང་འབབ་ཀྱིན་ཙོད། གཙང་ཟ་འདི་ཀྱིད་ཀྱི་ཆོད་ཡལ་ས་ཁྲལ་ཁཀ་ལ་ཐོན་ཁྲངས་ཤུན་ སྲུས་ཆོགས་ཤིང་གནས་ཀཤེས་ཙཀ་ཟ་ཙོད་བས། ཟོད་ཀྱི་རིའགས་ཐོག་མར་ས་ཁྲལ་དེ་ ནས་ འཕེལ་ཀུས་བྱང་བ་དང་། གཉའ་ཤི་བཙན་ཟ་ནས་སྐྱང་བཙན་སྐས་ཟའི་ཅང་ཀེ་ཤིག་རེད། 雅鲁藏布江。西藏大河名。发源于阿里地区普兰县马法木错，向东奔流。上游名马泉河（དུ་མཆོག་ཁ་འབབ），流至后藏，称藏布江（གཙང་ཟ），流至山南地区乃东县境雅隆地方，称雅鲁藏布江。雅鲁为雅隆（ཡར་གྲུངས）的变音。再东流至林芝地区墨脱县境折而南行，流入印度，至孟加拉，入印度洋。此江在西藏境内流域各地，农产丰富，气候温和，为藏民族早期发展地区，雅隆一带为涅赤王朝在松赞干布以前的活动中心。

ཡར་དཀའ། ཕྱོགས་ཁར་ཟ། 陡坡。倾斜度大的坡地。

ཡར་རྒྱས། གོང་འཕེལ་ལས་འཚར་གཅོངས། 发展，增长，长进，上进，成长。

ཡར་ཟླ། ཚེ་བའི་དགོར་ཆ་ཡར་འཕེལ་བ་དང་། དགོར་ཐུགས་ཀྱི་དུས་ཆེས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར། 上弦。藏历每月初一至十五日；ཡར་ཟླའི་ཆེས་བརྒྱད། 初八。ཡར་ཟླའི་ཚུ་བ་ལྟར་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ། 如上弦月，日益增长。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགོར་ཐུགས་དང་། གང་ཐུགས། རྒྱས་ཐུགས། ཐུགས་རྒྱ་མ། འཕེལ་ཐུགས། ཞེ་ཐུགས་བཅས་སོ། 上弦先行。角宿月入宫在上半月者为上弦先行。

ཡར་ངོ་སྤྲོན་འཇོག། ནག་པ་ཚུ་བའི་ཡར་ངོ་ལ་ཁྱིམ་དུ་སྐྱབས་ནས་ཡར་རྩོན་འཇོག་ཅས། 例外，特殊情形：ཁོ་ན་ཚེན་པོ་དང་ཉིམ་པ་ནད་པ་ཉམ་ཆུང་བ་ཡིན་པ་བཅད་ ཡར་ བཅད་ནས་ཚང་མ་ལས་ཀར་ཞུགས་པ། 除老幼病弱者外，都参加了工作。

ཡར་ཆབ་གཙང་ཟླ། ཡར་གྲངས་གཙང་ཟ་ཤི་སྐྱ་འཐུངས་ཐུམ་རྩྭ་དང་སྐྱ་གདོང་རྩྭ་ཁྲོང་བ་བཅས་ཀྱི་མིང་། 雅恰藏布。雅鲁藏布江流经西藏自治区山南地区穷结县和乃东县境时别名。

ཡར་ཚྭ་ཚྭ། (1) ཡར་འཕར་བ། 跳跃。(2)སྤུང་བ། 堆起。

ཡར་མཆོད་མར་སྦྱིན། ཡར་དཀོན་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་འབུལ་བ་དང་། ཡར་ངན་སྤོང་ལ་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་རྣམ་ཞེས་ཡིག་དང་ཡིག་ཏུ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཡང་། ཡར་རིའི་ཆོས་ཅན་ཏེ་ཡར་ཕྱོགས་ཀྱ

是极应，是下首二客。于此四客，随时随地或供或施。

ཡར་སྒྲུབ། ལེགས་པའམ་བཟང་བར་མིག་དབེ་ཕྱོ་བ། 效法。学习他人的长处。

ཡར་དངར། གོང་ནས་ གོང་དུ་ འཕེལ་བ། 上升，发达，发展，兴旺。

ཡར་རྡོ། དམིགས་སར་མ་ཐག་པར་གཞན་དུ་ འཕྲོད་པའི་རྡོ། 偏石。未击中目标偏向一侧的石子：དམིགས་ པའི་ གནད་ ལ་ མ་ ཐེབས་ པར་ ཡར་ རྡོ་ གཞན་ལ་ཐོག་ནས་བསྡད་ སྐྱེན་ བཐེས་ པ། 没有击中目标的偏石，误伤别人。

ཡར་ལངས། ཉལ་ས་ཚེགས་ནས་ཡར་ལང་བ། 起来。

ཡར་ལྡིང་། སྟེང་དུ་འཕྱོ་བའམ་འཕྱང་བ། 浮起，上翔，向上飘浮：གཡང་ བྱ་ ཆོན་ ཁ་ རྟའམ་ཚིགས་ ལ་ཡར་ལྡིང་བ། 彩色汽球，飘向上空。

ཡར་ལྡོག གྱེན་ལྡོག 违抗，顶回，违反：བཀའ་ ལ་ཡར་ལྡོག 违抗命令。

ཡར་ཁྲངས། ལུང་བའམ་ཐོང་ཆའི་ཡར་ཕྱོགས། 上方，上面：རེ་ ཆེན་ པོ་ དེའི་ ཡར་ནང་ན་ ཐོང་ ཆོ་ ཤང་པོ་ ཟོད་ ཅིང་ཤས་ ནང་ན་ ནགས་ ཚལ་ སྐྱ་ པོ་ ཡོད། 那座大山的上面有许多村庄，下面有茂密的森林。

ཡར་སྟེ། ཡས་ཀྱི་རྩེ་མོ། 上方，上端。

ཡར་འཕུགས་པ། (1)སྟེང་དུ་ སྐོན་ བའམ་ མཐོན་ པོར་ གྱུར་པ། 上涌，上升。(2)ཁྱད་པར་དུ་ འཕགས་པ། 殊胜，卓越。

ཡར་འཕར་བ། (1)མང་དུ་ སོང་ བ། 增长，涨高：མཚོ་ རྒྱ་ ཡར་ འཕར་ བ། 湖水上涨。ཁྲམ་ ཚོང་ཡར་འཕར། 物价高涨。(2)གྱེན་དུ་འཕར་ བ། 跳起，向上跳跃：ས་ ནས་ ཡར་ འཕར་ བ། 从地面向上跳跃。སྤྲེའུ་ ཤིང་ཀྱི་ཡལ་ག་ལ་ཡར་ འཕར་བ། 猴子跳上树枝。

ཡར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕྱང་བ། ཁ་འཐོར་བ། 分散，离散，失散：ཕྲུ་ནས་ཡར་བ། 离群失散。རྡོ་བཅག་པའི་དུམ་བྱ་ནམས་རིང་དུ་ཡར་བ། 碎石飞进。མེ་སྐྱག་ཡར་བ། 火星迸裂。

ཡར་ཟིན། ལོ་གཅིག་ལོན་པའི་ཟིན་ སྐྱེ་ ཐུལ་ སྐད་ ལ་ལང་ཡ་རུ་ རེར། 一岁镍。去年所生犊。

ཡར་འབྲོག རྒྱལ་རྩེ་ ས་ ལྦལ་ ཁོངས་ སྐྱ་ དཀར་ རྩེ་ རྫོང་གི་ས་ཆ་ ཞེག 羊卓。江孜地区浪卡子县羊卓雍湖一带地区名。

ཡར་འབྲོག་སྒྲག་ཁུང་། སྐྱ་དཀར་རྩེ་ རྫོང་གི་ ས་ཆ་ སྐྱར་ བོད་ ཁྲི་ སྐོར་ བརྒྱ་ ཀ་སྒམ་ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག 羊卓达陇。浪卡子县地名，是十三世纪八思巴建立的十三万户之一，元置思答笼剌万户，明代因之。

ཡར་འབྲོག་ག་ཁྱུ་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོ་རྫོང་ས་ཀྱི་ རྩྭ་རྒྱུད་དང་ཁ་ཤང་ བའི་ སྐྱ་ ངོས། སྐྱ་དཀར་ རྩེ་ རྫོང་གི་ ཀྱང་ཀྱུད་དུ་ ཡོད། དེའི་ འཁོར་ཀྱ་ སྐྱི་ ལེ་ ཀྱ་ བཞི་ ৬৮২དང་ མཚའི་ རིས་ མཐོ་ ཚད་ཀྱ་ མཚའི་ རིས་ ལས་ སྐྱི་ ৩৩৩, ཡེན་ པ། ཁ་ཏིང་ཟབ་ ཁོ་ས་ཀྱི་ སར་ སྐྱི་ ৯৩ ཡོད་ པ། མཚའི་ནང་ དུ་ ཉ་ རིགས་ འབྲེལ་བ། མཚོ་ འཁྱམ་ དུ་ རྩྭ་ ཆུ་ སྐྱ་ འཛོམས་ པས་ འབྲོག་ས་ ཡག་ པོ་ ཞེག་ རེད། མཚོ་ དེའི་ ནུབ་ ཐུང་ གི་ མཚོ་ སྐེར་ མཚོ་ ཆུ་ ཡར་ ལྷུང་ས་ གཅོང་ པོར་ ཆུག་ སའི་ ལས་ ཞེག་ ཡོད་ ཀྱང་། དཔལ་ ཟི་ འདམ་ཀྱི་ས་ བཀག་ནས་ ཆུ་ ཆུག་ས་ མེད་ པའི་ སྐས་ སའི་ནང་ ལྷུལ་ ཀྱི་ མཚོ་ ཞེག་ དུ་ ཀྱུར། 羊卓雍错。湖名。在西藏自治区南部，雅鲁藏布江南面浪卡子县北部。面积678平方公里，湖面海拔4441米，最深处59米，湖中盛产鱼类，湖滨水草丰美，为良好牧场。西北端原有出口通雅鲁藏布江，今已淤塞成为内陆湖。

ཡར་མ། བཟའ་ སྐྱེས་ནས་ ཚེ་ གཅིག་ ཁོག་ སྟོང་དུ་ བཤད་ དེ་ དེ་ མ་ ཐེབ་ ཅམ་ བཞོ་ ཆུ་ ཡོད་ པའི་ འབྲི་ སོགས།

名词。一年空怀的乳牛 。去年已生，今年未孕仍有半奶的母牛。

ཡར་མར། (1)ཡར་མའི་ནོ་མ་ལས་བཏོན་པའི་མར། 空怀酥油。空怀未孕的乳牛所产牛奶制成的酥油。(2)རྒྱང་དེག་ཀལ་ཚར་རྩེད། 上下，来回，往复；ཡར་མར་འགྲོ་བ། 来回走动，增减，涨落。ཡར་རྒྱུ་མར་རྒྱུ། 走来走去，徘徊。ཡར་རྒྱུག་མར་རྒྱུག 来往奔波。ཡར་མཆོང་མར་མཆོང་། 上窜下跳。ཡར་བསྐུམས་མར་བཏྲངས། 上下屈伸。ཡར་སྐྱུག་མར་བཤལ། 上吐下泻。ཆག་གཞོན་རྒས་ཡར་བྱད་མར་བྱད་བྱས་པ། 除开老幼以外。ཡར་རྔངས་མར་ཐིགས་མེད། 上不走气，下无滴漏。喻上下一致，绝对保证。ཡར་ཞུ་མར་གནང་། 请示和指示。ཡར་བཞག་མར་བཞག 东存西放。ཡར་བཤད་མར་བཤད། 东说西说。ཡར་བསྟོད་མར་སྨད། 上褒下贬。表扬好人，斥责坏人。རིན་གོང་ཡར་ཟས་མར་བཅག་རེས་གཏན་མེད་པ། 物价涨落不定。ཚོང་ལ་ཀེ་གོང་མེ་འདུག ཡར་ལང་མར་བསྡད་ཁྱད་པར་མེད། 营业无盈亏，不赔不赚。

ཡར་ཡོ་བྱངས། ཡར་བྱངས་ཀྱི་མིང་རྟེན། 雅莫隆。雅隆地区古名。

ཡར་ཚེས། ཟླ་བ་ཡར་རིའི་ཚེས་ གྲངས། 上弦日序。上弦半个月的日序；ཚེ་རྟེན་ཟླ་བའི་ཡར་ཚེས་བཅོ་ལྔ། 箕宿月上半月的十五日。

ཡར་ཞོ། འབྲི་སྐམས་ཡར་མའི་ནོ་མས་བཟོས་པའི་ཞོ། 空怀酪。去年生犊今尚未孕的牦牛所出乳汁制成的酪。

ཡར་ཟ་མར་ཁྱག ཟས་མ་ཞུ་བར་ཐུར་དུ་ འབྱོང་བ། 上食下泄，原食排泄。饮食不化，直接洞泻。

ཡར་བཛེད། (ཐབས) (1)ཡས་སྐྱོན་དང་དོན་གཅིག (2)སྟོད་ཀྱི་ཁ་ཤེན་དུ་ཡར་བཛེད་པ། 向上承接。器口向上承接。

ཡར་ཡར། (1)གོང་ནས་ཐོང་དུ་འགྲོ་བ། 向上；ང་ཚོ་ཡར་ཡར་འགྲོ་དུས། ཁ་བ་མར་མར་བབ་བྱུང་། 我们向上走，大雪往下下。(2)ཚད་བའམ་ འཕར་ བ། 闪闪，མདུང་ཁ་ རིང་ སྐར་མདའ་ཡར་ཡར་རེད། 长矛闪闪似流星。

ཡར་རེ་ཤོར་རེ། ཁྱོར་ཁྱོར། 踉跄，偏偏倒倒；གོམ་པ་ཡར་རེ་ཤོར་རེ་སྐྱས་པ། 步履踉跄。གོམ་པ་ཡར་རེ་ཤོར་རེ་སྐྱས་ཏེ་འགྲོ་བ། 踉踉跄跄地走。

ཡར་ལངས་པ། (1)ཐུལ་བ་དང་བསྡད་པ་ལས་ལྡང་བ། 站起，起来；ཡར་ལངས་ནས་ཀྱ་རྒྱང་རྒྱག། 站起来伸懒腰。(2)ཚོགས་སྐྱོད་དཔང་སྐྱར་ཕྱི་འོག་ནས་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ལ་ཐོག་ལས། ངལ་རྩལ་མི་དམངས་རྣམས་ ཡར་ལངས་ཟིན། 劳动人民已经翻了身。

ཡར་ལྷང་ཙོང་ཁའི་ཆོས་འཁྱོང་། བོད་ ཀྱི་ རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་འབྲི་ཡར་གྲངས་རྩེ་རྒྱུད་ཀུག་རིན་ཆེན་ རྩེས་ རབ་ བྱང་ དྲུག་ པའི་ མེ་ འབྱུག་ ལོར་ བཀྲམས། མཉན་ཏུ་རྩོག་ལོ་དང་ས་སྐྱའི་གདན་རབས་འགོད་ཡོད། 《雅隆觉沃教史》。吐蕃王室后裔，雅隆小王子释迦仁钦岱所著，成书于1376年（？）以手抄本传世。书中主要叙述吐蕃王统并引用《吐蕃传》材料，末尾叙及鄂译师法统、萨迦派法统等。

ཡར་ལོག་པ། (1)གྲོན་ལོག་ཐེབ་པ། 叛上，反叛，对上级顶撞。(2)ཁ་ཡར་ཐུག་ས་པ། 向上，上仰；མེ་ཏོག་གི་འདབ་མ་ཡར་ལོག་པ། 花瓣向上。(3)ཐུར་ནས་གྲོན་དུ་ཡོང་པ། 上来，从下往上走；ཁྲང་བའི་མདའ་ནས་ཐུ་ལ་ཡར་ལོག་པ། 从沟尾回转到沟头。

ཡར་ལོག་བླ་མ། ཀུ་པ་སྐྱ་ས་བཅས་ནས་ ཐེར་ཀུ་པ་བྱས་པ། 再出家者，还俗后重又出家的僧徒。

ཡར་ལས་མར་སྒྱེལ། ཡར་དཀྱག་ མར་ དཀྱ ག་ཀམ་ གོང་འོག་བཟླ་བ། 搅混，搅乱，上下倒置。

ཡར་ཚུ་ཀམ་ཅི། ཡར་གྲངས་ཕྱད་ཙོད་ཡིའི་གངས་རི་ཞོག 雅拉香波。一雪山名，在山南地区穷结县境。佛教徒视为神山。

ཡར་ཚུ་ཀམ་ཅིའི་ཆུ། ཅད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་གྲོང་ རྫོང་ ཁྲབས་ ཡར་ གྲངས་ ནས་ འབབ་ ཡིའི་ འབབ་ཆུ་ཞིག་ལྷོ་ཆུ་འགོ་མཚོ་སྐྱད་ཕྲང་ཁྲབས་ ཀ་ཚྭང་ཀྱི་ཕུ་ནས་བྱུང་ཞིང་ ཡར་ གྲངས་ གཅང་ ཡིའི་ ཡན་ལག་ཏིག་ཅིན། མི་ཀ་ཤས་ཀྱིས་ཡར་ གྲངས་ ཆུའམ་ཤམ་པོ་ཆུའང་ ཟེར། 雅拉香波曲。河名。在西藏自治区乃东县雅隆沟。发源于措美县卡珠谷里，为雅鲁藏布江一支流。又名雅隆河或香波曲。

ཡལ་ག། སྡོང་པོ་ནས་རྒྱས་པའི་ཕྱག་ཁྱེན། 名词。树枝，桠枝；ཕྱང་མ་རྒྱུ་ལྟགས་ལེགས་ཀྱང་། ཡལ་ག་མེད་ད་མི་མཇེས། 柳树生得好，无枝也难看。ཁམ་བུ་ཟ་འདོད་མ་རེད། ཡལ་ག་གཅོད་འདོད་རེད། 非为吃桃子，是想砍桠枝。喻别有用心，醉翁之意不在酒。ཡལ་ག་ཀྱེས་པ། 分生枝桠。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཚོན་མིང་དང་། ཕྱག་མ། སྡོང་པའི་མེར་མ། ཤེང་གི་བརྟུལ་ཕྱག་བཅས་སོ།

ཡལ་ག་ལྔ་པ། （ཤངས） ལག་པ། 五枝。手的异名。

ཡལ་ག་ཅན། （ཤངས） ལྡོག་ཤིང་། 有枝者。树木的异名。

ཡལ་ག་འཆང་། （ཤངས） སྡོང་པ། 持枝。树木的异名。

ཡལ་ག་རྒྱུས། （ཤངས） ལྡོག་ཤིང་། 枝连。树木的异名。

ཡལ་ཁའི་མེ་ཏོག （ཤངས） མེ་རྨ་ཏེག་གི་མིང་། 枝花。乌尾花的异名。

ཡལ་ཁའི་རུལ་པ། （ཤངས） འཁྲི་ཤིང་། 枝蘖。藤的异名。

ཡལ་ཁའི་ཐི་ཀུག་ས། （ཤངས） སྤྲེའུ། 枝上兽。猴子的异名。

ཡལ་གས་ལྡོག （ཤངས） ལྡོག་ཤིང་། 枝增。树木的异名。

ཡལ་འདབ། ཡལ་ག་དང་ལོ་མ། 枝叶。

ཡལ་འདབ་ཅན། （ཤངས） ལྡོག་ཤིང་། 有枝叶者。树木的异名。

ཡལ་རྩོང་། ཡལ་ག་དང་སྡོང་པོ། 枝干，枝丛。

ཡལ་བྱོང་། གངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་ཅུའི་ རྩེ་ སྐྱངས་གཞན་ཞིག་གི་ནང་ཡིའི་གངས་ཀའི་མིང་། 一大数名。六十位大数之外的一大数。

ཡལ་བ། （ཐ་མི་དད་པ） མཐོང་རྒྱ་མེད་ཧྲུལ་བར་གྱུར་པ། 散灭，消散，隐没；ཚོན་མདོག་ཡལ་བ། 褪色。དྲོད་ ཡལ་ བ། 暖气消散，སྤྲིན་ ནག་ ཡལ་ ནས་ གནམ་གཤེས་དྭངས་པོར་གྱུར་པ། 乌云散后，天气清朗。ཕྱག་པ་ཅུའུ་ནས་ནུབ་ ཡལ་བ། 风过雾气消。 དྲ་བ་ཡལ་བ་ལྕང་མེད་བར་གྱུར་པ། 化为乌有。ཁ་ གཏམ་ གཡུ་ འབྱག་ རྐང་ ལས་ ཆེ། ལག་ལེན་ནས་མཁའི་ འཇའ་ ལྕང་ ཡལ། 声音响亮胜过苍龙，行动消失有如彩虹。喻言行不一致。

ཡལ་བར་འཇོར་བ། གཅེས་སྤྲས་མེ་ ཅིང་ བའམ་ དང་ལེན་མེ་ ཅིང་ བ། 消失，舍弃。不珍惜，不承认；ཉམ་ ཆུང་ ཡལ་བར་ འདོར་བ་མི་ རིགས་སོ། 不宜舍弃弱小。

ཡལ་མ་ཕེབ་ལ། བྱལ་མ་ བྱལ། 将过未过，将逝未逝；ཉིན་ཅིང་ ཡལ་མ་ཕེབ་ཅམ། 中午将过未过。ན་ཚོད་ཡལ་མ་ཕེབ། 年华将逝。

ཡལ་མེ། （ཤངས） (1)མེ་སྐྱག 火星、火花的异名。(2)མེ་ཞྭ། 火焰的异名。

ཡལ་འཇུག་བ། （ཉོང） (1) ཆུལ་ ལས་ སྐྱག་ འཇུག་བ། 下注，下赌注。 (2)ནག་བཙུག་བ། 陷害，诬告。

ཨལ་རྒྱག (རྩེང) རྒལ་བཏུགས་པ། 下注，下赌注。

ཨལ་ཨལ། (1)གྲངས་གནས་ཀེག 一大数名。(2)དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཚུལ་ཞིག 喜洋洋。很欢喜的样子：རླུང་སྣང་དགའ་ཨལ་ཨལ། 喜气洋洋。ཁ་འཛུམ་ཨལ་ཨལ། 盈盈含笑。

ཨལ་ཐུལ། ཐུན་ཙམ་མམ་དུས་གྱང་དུ། 瞬息，霎时，眨眼之间：ཉི་མ་ཤར་ནས་སྐྱེགས་པ་འགྱེག་པ་རྣམས་ཨལ་ཐུལ་དུ་ཤེད་བར་ཕྱིར་སོང་། 红日出现，浓雾瞬息消散。

ཨལ་ཨིལ། ཡ་ལེ་ཨ་ལེ་དང་ཨལ་ལེ་ཨིལ་ལེའི་བརྡས་ཚིག

ཨལ་ལེ་ཨིལ་ལེ། དུས་དང་། ཐ་བ། དངོས་པོ་སོགས་དོན་མེད་དུ་འདོར་བའམ་སྐྱིང་པོ་མེད་པར་འཛད་པ། 白白地，枉自。空费时间、事物，没有结果：ཨལ་ཨིལ་དོར་བ། 精神贯注。ཨལ་ལེ་ཨིལ་ལེའི་ཉིན་ནས་ཉི་ཟླ་ཐོག་འཁྱིལ་ཐེབ་པ། 枉自空费时日。ཁྱབ་འདོགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ཨལ་ཨིལ་ཐར་འགྱངས་ཐེབ། 利用种种借口拖延时间。རྙད་ཀྱི་ཨོང་ཀུན་གཙགས་ཅད་ཨལ་ཨིལ་ཆ་མེད་དུ་གཡལ། 病源已绝迹。སྐར་ཀྱི་ཀྱགས་པ་ཅལ་རྒོལ་གཙགས་ཅད་ཨལ་ཨིལ་ཆ་མེད་དུ་གཡལ། 噪耳宿名，消失已尽。

ཨལ། 名词。(1)སྟོད་དང་ཨན། 上面，上方，མིག་བཏུམ་སྐབས་ཐག་ཨས་སྟེང་ནས་ཨས་འགེབས་ཐེབ་པ། 合眼时，上眼睑盖着下眼睑。(2)བོན་བའི་སྐུད་ཚས་མདོག་ཀྱེར་སོགས། 彩盘。苯波教禳灾送祟时作为牺牲物品的彩线花盘。

ཨལ་ཁོར། (1)རང་འགག་གི་ཨས་རྡོ། 磨子上扇。(2)ཨས་གཏུན། 舂杵。

ཨལ་གྱང་། སྟོད་ཀོས་སམ་སྟོད་གྱང་། 上衣，上装，短褂。

ཨལ་སྐྱེད། རྒྱུ་རྫས་དང་རྒྱུད། 赎灾供品。供神以禳灾送祟及其所用物品。

ཨལ་འབེབས། ཡ་ཁས་མ་ཁ་འཛོམས་པའམ་གནོན་པ། 上唇盖住下唇。

ཨལ་འཕྲུམ། ཡ་མགལ་གྱི་འགྲམ་པ། 上颊。

ཨལ་རྩྭ། (ཁུལ) སོག་གཏུན་ཀྱི་ཨས་རྡོ། 舂杵。石臼的杵。

ཨལ་སྐྱོན། བོད་ཕུགས་རྟེན་འབྲེལ་ཐྲེད་སྐབས་ཆང་སྟུད་སོགས་ཀྱི་ཁར་མར་རྩམ་གྱི་ མཛེས་ རྒྱན་ སྐྱར་བའི་མིང་། 粘花。藏俗，每逢庆祝活动时，在茶碗、酒罐等器皿口边贴上小片酥油或糌粑以表吉祥：ཨང་རྩེའི་སྐང་ ལ་ ཨས་ སྐྱོན། 锦上添花。

ཨལ་མཆིག (1)རང་འགག་གི་ཨས་རྡོ། 磨子上扇。(2)ཨས་གཏུན། 舂杵。

ཨལ་མཆུ། སྟེང་གི་མཆུ་ཀ། 上唇。

ཨལ་གཉིས་མལ་གཉིས། ཤོ་བཞི་ལོན་ པའི་ རྟ་རྩེལ། 双对牙。四岁骒马，上下各生二牙。

ཨལ་གཏུན། (1)རང་འགག་གི་ ཨས་ རྡོ། 磨子上扇。(2)སོག་གཏུན་གྱི་ཨས་རྩྭ 舂杵。

ཨལ་སྐྱབས། བོན་ཕུགས་ལས་བཤད་པའི་ལྷ་ འདེ་ལ་བརྟེན་པའི་སྐུད་གཅོང་ཆ་ཞིག 灵器，送祟物。苯教禳灾送祟所用物品，用彩色线缠绕而成。

ཨལ་ཐག་ལ། ཨས་སྐྱས་དང་འདྲ།

ཨལ་ཐིག (ཁུལ) རྟ་འཛེན་རྩེད་ཀྱི་ཐག་པ་ཞིག网上大绳。

ཨལ་ཐེམ། སྐྱེའི་ རུ་ བཞིའི་ ཐོད་ ཀྱི་ འཕྲད་ཀེང་། 门楣。

ཨལ་ཚོ། ཚུ་ འཁོར་ གྱི་ ཨས་ རྡོ། 磨子上扇，ཚུ་འཁོར་ཨས་རྡོ་འཁོར་ཨོང་། ཨས་རྡོ་ཁྱལ་པ་ཨ་ཐེབ། 磨石上扇转，下扇且莫忙。喻婴善于耐心等待。

ཨལ་སྐྱོད། ཨང་མེ་ཀོང་བྱའི་ཁྱེ་ བྱག་ཚིག 佛灯。供佛所用杯状灯盏之一种。

ཡས་ལ། བྱས་པ་དང་འདས་པ་དང་མེད་པ། 越出，超过，无：མཐའ་ཡས་པ། 无边。 བཏང་ཡས་པ། 无数。དཔག་ཡས་པ། 无量。 གཞལ་ཡས་པ། 无量。

ཡས་ཕྱོགས། ཞོང་ཤོག 上下。

ཡས་བབ། (1)རྩ་སོགས་སྟེང་ནས་མར་བཅས་པ། 上降，从上流注。(2)ཉམས་པ། 退失。

ཡས་བབ་ཀྱི་དགའ་བཞི། ཐུ་མེད་མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྩོགས་རིམ་ལས་ བཤད་པའི་ རླུང་ གནད་ དུ་ ཚུད་པའི་གཏུམ་མོའི་རྟོགས་པ་ཞེག་སྟེ། བྱང་ཆུབས་སྙིང་པོ་ལས་བཅ་བས་དགེ་བ་དང་། མཉིན་བར་བཅ་བས་མཆོག་དགའ་དང་། སྟེང་གར་དགའ་བྱས་དང་། ཤེ་བར་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་དགའ་སོགས་ འཁོར་ལོ་བཞིར་བཅ་པ་ལས་ སྐྱེས་ པའི་ དགའ་ བ་ བཞིའོ། 上降四喜。无上密乘圆满次第所说摄气入窍修脐轮火所生证境之一。菩提自顶下降为喜，降至喉轮为胜喜，降至心轮为离喜，降至脐轮为俱生喜。

ཡས་བབ་མས་བརྟན། བྱང་ཆུབས་སྙིང་ པོ་ དགས་ གསང་ གནས་ སུ་ ཡས་ དགས་ མར་ བབ་ པ་ལ་ཡས་ བཅས་དང་། རོང་ བྱ་དགས་ཤེ་བ་ སོགས་གནས་ བཞིར་ ཡར་ བརྒྱག་ པ་ ལ་མས་བརྟན་ཞེས་ བྱའོ། 上降下固。无上密乘中，菩提周天循环，自顶至隐从上顺行名为上降；自隐经历脐等四处，从下逆行，名为下固。

ཡས་མ། སྔོན་ མ་ དང་ ཞོང་ མ། 前者，前面的：ཀ་ཁ་སྔེ་བ་དང་ཐའི་ཡི་ གེ་ ཡས་མ་གཉིས་སོ། ཀ་ཁ་是第一组字母的前二字。

ཡས་མར་ཁྲང་གིས་ཆུང་བ། (རྟེང) སྟེང་ དགས་ མར་ ཤར་ ཉེ་ བྱུང་བ། 从上面流下来。

ཡས་མས། སྟོད་ཟླད་དམ་ ཞོང་ ཏོག 上下，前后，左右：གྲོང་ ཡས་ མས། 村落前后。 མི་ གྲངས་ སུམ་ རྩ་ ཡས་ མས་ ཅམ། 人数约三十上下。ཚེས་ བ་ ལྔའི་ ཡས་ མས། 初五日前后。

ཡས་མཚམས། ཡས་ཀྱི་ མཚམས་ ས་ ལྟག་ མའི་ བང་ མཚམས། 上至界限。上首的分界，上迄某处。

ཡས་སྐྱང་། མདོན་ བླུད་ གཏོང་བ། 送鬼，送祟。祈祷鬼神以禳不祥。

ཡས་བཟེད། ཡས་ སྐྱེན་ དང་ དོན་ གཅིག

ཡས་ལ། (རྟེང) རྟེན་ ལའས་ ཀྱེད་ ལ། 对于您。

ཡས་བཟུ་མས་སྒྲིལ། མང་ཉུང་། བཟང་ངན། ལེགས་རྟེས། མཐོ་དམའ་སོགས་མཚོ་ སྟེམས་ བའམ་ ཆ་ མཉམ་ བར་ ཉེད་ པ། 迁就，平均，匀兑。把质量的多少、优劣、高低等调剂适中，རིང་ ཐུང་ ཡས་ བཟུ་ མས་ སྒྲིལ་ ཀྱིས་ གཅིག་ པ་ བར་ བ། 调节长短，使之相等。མི་ གྲངས་ མང་ ཉུང་ ཡས་ བཟུ་ མས་ སྒྲིལ་ ཅེད་ པ། 调整人数。

ཡས་བབ་ མས་ འཁོབས། ཡས་ བཟུ་ མས་ སྒྲིལ་ དང་ དོན་ གཅིག

ཡས་སོ། ཁའི་ སྟེང་ ཀྱི་ སོ། 上牙。

ཡི། ❶ཡིད། 名词。意：ཡི་ རང་ བ། 合意。ཡི་ གྱ་ ངོ་ 心量狭窄。ཡི་ ཁྲལ་ བ། 心慌意乱。❷རྣམ་དབྱེ་ དུག་ པའི་ ཀུན་ ཏེ་ ཉ་ དང་ མཐའ་ མེད་ ལ་ འགོ་ བ་ ཡི་ ཡིན་ ལ་ སྒྲ། 助词。的，之。后加字འ及无后加字时所用领属词。

ཡི་ག། (1)སེམས། 心中。(2)ཟས་ཀྱི་ དང་ ག། 食欲，口味：ཡི་ ག་ ཀྱེན་ དུ་ འཕྱུང་ བ། 反胃。ཡི་ ག་ འཚུས་ པ། 胃口败坏。ཡི་ ག་ འགག་ པ། 胃口不开，食欲不振。ཡི་ ག་ འབྱེད་ པ། 胃口开了，思食。

ཡི་ག་འཚྲོད་པ། (1)དང་ ག་ དང་ འཕྲོད་ པ། 适合胃口，口味相合：རྟེ་ པས་ ཡི་ ག་ འཕྲོད་ པའི་ སྐོ་ ཆས་ བཟའ་ དགོས། 病人须进适合胃口的食

物。ཚ་ལང་བས་ཡི་གང་མི་འགྲོ་བ། 盐太多了，不合口味。(2)ཡིད་ལ་འོང་བའམ། 称意，合乎心意：བསམ་འཆར་དེ་ངའི་ཡི་གང་འགྲོ་བྱུང་། 这种意见正合我心。

ཡི་གང་ཁྲོང་བ། (1)ཟས་ལ་དང་གི་ཡོད་པ། 合胃口。(2)ཡིད་དུ་འོང་བ། 合心意。(3)(མཚན) ཆུ་དྭངས་མ། 合乎口味。净水的异名。

ཡི་གེ། (1)མིང་དང་། ཆོག་དང་། རྗེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པ་ཞེས་སྟེ། སྐད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་ཀྱི་གཞི་ཆ་མཆོག་ཅེད་ཀྱི་བྱད། 字母。代表一种语言的音素符号，传统说此为一切名、句、文身的最基本单位：དབྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ། 元音字母。གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ། 辅音字母。རྟེན་ཀྱི་ཡི་གེ། 字母辅助符号。མིང་གཞིའི་ཡི་གེ། 语基字母。སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ། 前加字母。རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ། 后加字母。ཡི་གེ་ཁྲ་ལེ་ཀུ་ལེ་གཉིས། 字母两类分元辅。ཡི་གེ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ། 三十字母。ཡི་གེའི་ཁོངས་ནས་མིང་འབྱུང་བ། 名从字母来。(2)ཆོག་པར་ཀྱི་དབང་དུ་ཡོད་པའི་མིང་དང་ཚད་དང་ནས་དབྱེ་ས་སོང་སྐྱེན་ཅད་ཀྱི་ཡིག་འབྲུ། 单字。音节点中间一个个的实词或虚词：ཡི་གེ་སྒྲུང་ཀློག 拼读单字。ཡི་གེའི་དག་ཆ། 字法。ཡི་གེ་དག་པ། 字法合于规范。ཡི་གེ་མ་དག་པ། 错别字，字法错讹。ཡི་གེའི་རིག་པ། 文字学。(3)རྗེད་པ་སྐྱེ། ཡིག་འབྲུ་དུ་མ་སྒྲུང་ནས་གྲུབ་པའི་ཡིག་ཚོགས། 文字，文章。由许多单字组成的书面形式的语言。旧译文身。རྒྱའི་ཡི་གེ། 汉文。བོད་ཀྱི་ཡི་གེ། 藏文。ཡི་གེ་རྩོམ་པ། 写文章。ཡི་གེ་འབྲི་བ། 作文，写字。ཡི་གེ་ཀློག་པ། 读文章。ཡི་གེར་བཀོད་པ། 写成书面文字。(4)ཡིག་ཆའམ། ཡིག་རིགས་སྐྱེ། 文件，书籍。一切书面文字材料：གཞུང་སའི་ཡི་གེ། 官文书。ངོངས་སྐྱེལ་ཡི་གེ། 证明文件。དབང་རྒྱའི་ཡི་གེ། 证书。ཁ་དན་ཡི་གེ། 字据。ལག་འཇེད་ཡི་གེ། 收据。གྲོས་ཆོད་ཡི་གེ། 议定书。གོ་བསྟུད་ཡི་གེ། 参考文件。(5)གཏུང་ཡིག 信函，书信：ཡི་གེ་བསྐུང་བ། 寄信。ཡི་གེ་བསྡིགས་པ། 发出信函。ཡི་གེའི་འབྲལ་རྟེན། 押书。随函附呈的礼物。ཡི་གེ་སྐྱེལ་བ། 送信。ཡི་གེའི་ལན། 书面答复，回信。

ཡི་གེ་ཀ་ཁ་ཅན། ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཡི་གེ་འགྲེང་བྱེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ཡོད་པ། 有上加字或前加字、后加字、元音符号和下加字的单字。

ཡི་གེ་ཀུན་བཏུས། ཡི་གེ་པ་དང་དོན་གཅིག

ཡི་གེ་ཅིག་བ། ཡིག་འབྲུ་བཅུ་གསུམ་པ་ཙམ་བའི་གཟུངས་སྔགས། 百字明。字数为一百的咒语；རྡོ་རྗེ་ཟམས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཅིག་པ། 金刚萨埵百字明。ཉེ་དུ་ཀའི་ཡི་གེ་ཅིག་པ། 上乐百字咒。གཤེད་རྣེ་གཤེད་ཀྱི་ཡིག་ཅིག! 大威德百字咒。དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡིག་ཅིག། 如来百字明。ཡི་གེ་ཅིག་པའི་འགྲེལ་པ། 百字明释。

ཡི་གེ་མཆན་བཀོད། གོ་དཀའ་བ་བཀྲལ་བའི་ཡིག་ཆུང་བཀོད་པ། 作小字注。

ཡི་གེ་འཇུག་པའི་གནས་བརྒྱད། སྐུ། སྐད། མིང་། མཚན་མ། བརྡ། ཐ་སྙད། ཆོག དོན་བཅས་བརྒྱད། 字母八用处：声音、语言、名字、形象、符号、言说、词句和意义。

ཡི་གེ་གཉིས། དབྱངས་དང་། གསལ་བྱེད་གཉིས། 二字母：元音字母和辅音字母。

ཡིག་ཆ་རྟགས་འབྱངས་མ། 有签章的文件。

ཡིག་དྲུག་མ། (1)ཨོཾམ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ། ཞེས་པའི་གཟུངས། 六字真言，六字大明：唵嘛呢叭弥吽。(2)སྒྲུབ་རས་གཟིགས་ཀྱི་མཚན་གྱི་ཕྱི་ཐིག་ཅིག 六字观音。

ཡིག་དྲུག་མཉེ་ཌིག་ལྡན་པ། སྒྲུབ་རས་གཟིགས་ཀྱི་གཟུངས་ཀྱི་སྙིང་པོ། 《佛说圣六字大明王陀罗尼经》。宋代施护由梵译汉。

ཡིག་ཆས་ཁ་ཐུལ་བ། རྒྱ་མའི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མངའ་སྡེས་ལ་ཕྱི་མའི་གསལ་བྱེད་རྒྱ་མངའ་སྡེས་པ། 换移前后辅音字。梵文拼合法之一种，将前词后词的辅音字彼此互移以相拼合，元音则仍其旧。例如：ཏྲི+ས，拆开则为 ཏ་ཨི+ར་ཡ，互移辅音则为ར་ཨི+ཏ་ཡ，拼合则为རི་ཏྲ，加第七囀声字于中则成 རི་ཏྲེ，藏文音变作ལི་ཏྲི。

ཡིག་ཅི་བ། (1)ཡིག་མཁན། 笔受者，执笔者。(2)(མངོན) མིང་གི་སྐྱེ་བྱེད། 书生。蛀虫、木蛀的异名。

ཡིག་ཅོད་ཀྱི་རྒྱས། ཡིག་ཆ་གཞན་ལ་དབྱད་བཤེད་དུ་རྒྱས་པ། 口授撰述。口述之撰著。

ཡིག་ཅེ་ལས་བ། (མངོན) སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན། 远离文字。空性的异名。

ཡིག་དཀྱུ་ཚན། ཡིག་དཀར་རམ་གཟབ་མ། 楷书。

ཡིག་དཀྱུ་ཆེན། ཡི་གེ་དཀྱུ་ཅན། 楷体字，楷书。

ཡིག་དཀྱུ་མེད། ཡིག་ནག་གམ་གཤར་མ་འདྲིའི་ཁངས་སུ་ཡིག་གཟུགས་ཀ་ཁ་དང་། 属头体。ཆུལ་ཅན། ཆུགས་རིང་། ཆུགས་གྲུང་། ཆུགས་ཆུང་ངམ་འབྲུག་མ་ཆུགས། འབྲུག་ཡིག་བཅས་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་ཁག་དྲུག་ཡོད། 无头字，黑体字。此分大字母、添头加尾体、长脚体、短脚体、小字或行书和草书六类。

ཡིག་ཅུང་བ། མིང་གཞིར་རྩེས་སྦྱོར་དབྱངས་སོགས་སྦྱིག་པ། 拼音，拼字，缀字。

ཡི་གེ་མེད་པའི་ཐ་མ་ཀོག་རྒྱམ་པམ་སངས་རྒྱས་མཛད་སྡེང་ཤིང་བཀའ། གཟུངས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཞེས་པ། 《无字宝篋经》。元魏菩提流支由梵译汉。

ཡིག་ཀ་ཆེན། ཡིག་དུས་ཡག་པོའམ། ཡིག་གཟུགས་སྐུམ་ཤས་ཆེ་བ། 黑体字。笔画粗大的字体。

ཡིག་ཅིའི་རྒྱུ་ལྟ། སྐྱ་རིག་པ་ལས་གསལ་བའི་སྒྲའི་གཞི་ཡི་གེའི་རྒྱུ་ལྟ་སྟེ་བརྗེད་འདོད་དང་། ཚུལ་། གནས། ཁྱད་པ། རྩལ་བ་བཅས་སོ། 字母五因。声明学所说代表音素的各个字母发音五要素：欲说的动机、气流、静发音位、动发音位和发音动态。

ཡིག་ཅིའི་ཁྱད་གསལ་གསུམ། ཤོ་དང་། མེ། མ་རྟེང་གི་རྣམས་སོ། 字母三性：强势字、弱势字和中势字。或说强音字、弱音字和中强音字。

ཡིག་ཅིའི་ཀན་ཚད། སྒྲ་བཏང་ཡི་གེ་རེ་རེ་བའི་སྐབས་འབྱེད་པའི་ཁྲན་ཚད་མིག་འཛུམ་གྱི་ཚད་དུ་བཤད། 字音长度。一般指一个字母发音所需时间，与一眨眼的时间相同。

ཡིག་ཅིའི་རྣམ་གཞག (1)སྒྲ་བཏང་ཡི་གེ་ལ་ཞུ་ཡི་དང་ཀུ་ལི་གཉིས་ཀྱི་ དབྱེ་ བ་ དང་ ཀུ་ ཡིའི་ ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སོགས་དག 字母分类。辅音和元音、辅音内部的前加字和后加字等分类方式。(2)ཡི་གེ་སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས་བཤད་པའི་ གཞུང་། 字母拼读法。

ཡིག་ཅིའི་ཕྱི་མོ། (1)ཡི་གེའི་རྩ་བའམ། ཀ་སོགས་སུམ་རྟ། 基本字母。即ཀ་等三十个字母。(2)ཡི་གེ་འབྲི་བཟོག་གང་ཟེད་ཀྱི་ཝ་དཔེ། 习字帖，识字课本。

ཡིག་ཅིའི་དབྱངས། ཞ་སོགས་དཔྱངས་ཕྱེ། 元音。

ཡིག་ཅིའི་སྒྲུབ་བ། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་ སོགས་ ཀྱི་རྗེའ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཀྱ་བ། 缀字。名、句和文的连缀。

ཡིག་ཅིའི་མ་དཔེ། (1)མ་གཞིའི་ཐེན་ཟིས། 底本，

文件存根。(2)ཀ་དེབ་ཁམ་ཡི་གེ་ གཟབ་ གཤང་ གྲི་མ་ཡིག་ཡག་པོ་ དབེར་ ལྷ་སུ། 习字帖。

ཡི་གེའི་ཚོགས་པ། རྫོགས་རྫོས་ མིང་ གསུམ་ འདུས་པའི་ མིང་ཚིག་ གཉིས་ ཀྱི་ རྩོམ་ གཞིར་ བྱས་ ཡི་གེ་ གསལས་ཅད་ ཀྱི་ ཕྱི་ མོ་ ཙ་ དང་ ཀ་ ལ་སོགས་པ་ ཨང་པོ་ འདུས་པ་ལྟན་ མིན་ འདུ་ ཕྱིད་ ཀྱི་ རང་གསེས་ ཤེག 文身，字组。前后加字和语基拼合成的字母丛。成为构成词或句的基础，代替各种声韵的字母，如ཨ་、ཀ་等为文，集合二数以上为身。属于心不相应行。

ཡི་ཤེའི་གཞི། (1) དབྱངས་ དང་ གསལ་ ཕྱིད་ ཀྱི་ ཡིག་ གཟུགས་ དང་ སྐྱ། 元音和辅音及其书写符号，即元音字和辅音字。(2)སོག་ བྱ་ དང་ ཤིང་ ཐུང་སོགས། 写字处，如纸等。

ཡི་ཤེའི་གཞི་ཅན། (ཤིན) ཤིང་སྐུག་པ། 字基者。桦树的异名。

ཡི་ཤེའི་གཟུངས། ཐུགས་ཀྱི་ ཡིག་ འབྲུ། 文字咒文，字陀罗尼。

ཡི་ཤེའི་རྩྭ། རྟོང་ ཉིད་ དེ་ ཀུན་ རྫོབ་ ཤུ་ དཀྱིལ་ཀྱི་ རྣམ་པར་ བསྒྲུབ་ནས་ ཐུགས་ཀྱི་ ཡིག་ འབྲུ་ ས་བོན་ བཟློག་པ། ཐ་ཚུད་ཕྱུ་ དྲུག་གི་ རང་ གཞས་ ཤེག 字尊，文字本尊。密乘事部六本尊瑜伽之一。修习空性转成世俗月轮咒文种子。

ཡི་གཅོད་པ། སེམས་སྐྱོ་ དུ་ འཇུག་པའམ། སེམས་ པམ་དུ་ འཇུག་པ། 伤害感情，打击情绪。

ཡི་ཆད་པ། སེམས་སྐྱོ་བ་དང་ཞུམ་པ། 灰心，失望，沮丧，ལན་ བཏུང་ པམ་ ཡང་ ཡིད་ ཐང་ མི་ འཆད་པ། 百折不挠。བཟང་བསྟོད་དན་ སྐད་ ཅ་དང་། གོ་ཚོག་ཐུམ་ཆེ་བཟང་པོ་ རྣམས་ཀྱང་ཡི་ ཆད་པར་ འགྱུར། 若不表彰好的，批评坏的，甚至颠倒行事，则好人都会失望。

ཡི་ཐང་ཆད་པ། ཡི་ཆད་པ་དང་ དོན་གཉིག

ཡི་དམ། (1)རྒྱུད་སྡེ་ལས་བཤད་པའི་ ཐུན་མོང་མིན་ པའི་བསྟེན་བྱའི་ ལྷ་ སངས་ རྒྱས་བྱང་ཆུབ་ སེམས་རྣམས། 本尊。密乘的不共依怙主尊佛及菩萨；ཡི་དམ་ གྱི་ ལྷ། 本尊。(2)དམ་བཅའ་དང་། ཁས་ལེན། 誓愿，誓约，要约。应许的事；ཡི་ དམ་ བཅའ་ བ། 发愿，立誓，允许，心许。ཡི་དམ་བརྟན་ པ། 誓约坚定不渝。

ཡི་དམ་གྱི་སྙིགས། རྒྱུད་སྡེ་ རང་ རང་གི་ ལྷའི་ རྩ་ སྔགས་ དང་ རྟེ་ སྙིང་ སོགས། 本尊咒。密乘本尊的根本咒和近心咒等。

ཡི་དྭགས། (ཤེའུ)ངན་འགྲོ་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག་ སྟེ། ཟས་སྐོམ་ཡིད་ལ་བཏགས་པས་ན་ཡི་ དྭགས། 饿鬼。梵音译作毕哩多；ཡི་ དྭགས་ ཀྱི་ འཇིག་རྟེན། 饿鬼世界。ཡི་དྭགས་ནང་ སྐྱེ་བ་ ཅན། 内障饿鬼。ཡི་ དྭགས་ ཕྱི་ སྐྱེ་བ་ ཅན། 外障饿鬼。ཡི་ དྭགས་ཕྱ་བ་ཅན། 瘦鬼。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ངན་ཁྱབ་དང་། རྒྱ་ བོ་ རང་ཡིན། དབལ་ཡིན། ཕྱག་ཆགས་ཡིན་ བཅས་ སོ།

ཡི་དྭགས་གྲོང་ཁྱེར། ཡི་དྭགས་ཀྱི་ འཇིག་རྟེན་ནམ་ སྐྱེ་ གནས། 鬼城。鬼趣或饿鬼世界。

ཡི་དྭགས་གཉེར་སྐྱང་། རྒྱ་རྣོ་ ཙོང་ ཀུང་ཁེད་ སྐྱེད་ཡི་ རྒྱས་ བའི་དབྱ། 饿鬼守库，吝啬鬼。喻过分爱惜钱财的人。

ཡི་དྭགས་ཤང་གི་ཕྲིབ་པ་ཅན། ཡི་ དྭགས་ ཁ་ དང་ཤིན་ པ་ ཅ་ ཟང་ ཕྱ་ཁྱེར་ཕྱེ་ བ་ ཆེ་ བའི་ རིགས་ ཤེག 内障饿鬼。口腔、咽喉异常微细而腹部大的饿鬼，虽得饮食不能下咽。

ཡི་དྭགས་ཕྱིའི་ཕྲིབ་པ་ཅན། ཡི་དྭགས་ཟས་ སྐོམ་ ཡི་རྙེད་ བའམ། རྙེད་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་ ཐང་ ཕྱ་ཁྱེར་ཕྱེ་ བ་ ཆེ་ བའི་ རིགས་ ཤེག 外障饿鬼。不得饮食、虽得亦不能食用的饿鬼。

ཡི་དྭགས་སྟོབས་འབྱུང་ཆེ་བ། ཡི་ དྭགས་སྟོབས་ ཆེན། 大力鬼。

ཡི་དྭགས་རྒྱང་། ཕྱིའམ་ན་གནས་པ་དང་། ཁ་འཐོར་བ་གཉིས་སོ། 二种饿鬼。饿鬼住处，有聚居饿鬼世界及散居人世界中二种。

ཡི་དྭགས་ལུ། ལ་ཕྱོག ཨདོ་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྡེ་རྫོང་ཁོངས་ཆུལ་མོ་རྡུལ་ཆུའི་འཐམ་དུ་ཨོད། 益达拉。山口名。在西藏自治区洛隆县境怒江畔。

ཡི་དྭགས་གསུམ། ཕྱིའི་སྒྲིབ་པ་ཅན་དང་། ནང་གི་སྒྲིབ་པ་ཅན། གཉིས་ཀའི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ཏེ་གསུམ། 三种饿鬼：外障、内障和内外二障饿鬼。

ཡི་ཕྱུ་དུང་རེ། སེམས་སྐྱོ་ལྷང་རེ། 忧愁，悲伤。

ཡི་འཐིག་པ། (ཐུང་) དོགས་པའམ་རྣམ་རྟོག་ཟ་བ། 怀疑，疑虑。

ཡི་རྒུག་པ། སེམས་ རྒུག་ པའམ་ སེམས་ ཚམ་པ། 抑郁，懊恼，灰心失望，沮丧，情绪低落。

ཡི་རྨེ། (ཐུང་) དགའ་བ། 喜悦。

ཡི་ཧུ། (ཞ) ངེག་ པ་ འབྲིད་ ཐེད་ འདག་ རྩས་ ཤིག 胰子，肥皂。

ཡི་རངས་པ། སེམས་དགའ་བ་དང་མོས་པ། 高兴，喜悦，赞成，服气。གཞན་ཕྱི་བདེ་བ་ལ་ཡི་རང་བ། 对别人的幸福感到高兴。གཞན་ཕྱི་གསུངས་པ་ལ་ཡི་རང་བ། 赞许别人所发言论。ཡི་མི་རང་བ། 不悦，不赞成，不服气。ལས་ འགན་ ཁྱེར་དུ་ ལེན་པར་ ཡི་རང་བ། 愉快地承担任务。དགའ་མགུ་ཡི་རང་། 兴高采烈。ཡི་ རང་ ཚོར་ བཀུར། 衷心拥护。

ཡི་རངས་པ། ཡི་རང་བ་དང་འདྲ།

ཡི་རེ་སྐྱེག ཡི་མྱག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཡི་ཤི་བ། ཡི་ཆད་པ་སྟེ་སྲོ་ཤེ་བཞང་ཟེར། ཡུལ་དགེ་མི་དགེ་ལྟང་མ་ བསྟན་ ཅི་རིགས་ ལ་དམིགས་ནས་ངས་མི་རྟག་ སོ་ སྙམ་ སྟེ་ སེམས་ཀྱི་ སྲོ་ ཤེ་བཞིན་ ཆག་ནས་ སེམས་ ཤུགས་ཉམས་པ། 死心，灰心失望。对于善、不善、无记之事，自谢不敏，情意消沉，不再寄托希望。དཀའ་ ལས་ བྱུང་ ཡང་，ཡི་མི་ཤི་བ། 碰到困难也不灰心。

ཡིག ཡི་གེའི་བསྡུས་མིང་། ཡི་གེ་ 一字的缩写。ཀ་ཡིག ཀ་字母。ཀ་ཡིག་གིས་འཛུལ། ཀ་字母前加。རྩོམ་ཡིག 文章。ཆད་ཡིག 契约。ཆིངས་ཡིག 条约。བསྐུར་ཡིག 书信。བཅུད་ཡིག 函件。ལམ་ཡིག 通行执照。འབྲུ་ཡིག 草字。དྲུང་ཡིག 文书。ཡིག་ཁག 文件，各种资料。ཡིག་བསྡུར། 字行，文字行列。

ཡིག་དཀར། དབུ་ཅན། 楷书体。

ཡིག་དབྱངས། (1)ཡིག་ཐུང་གི་དཀྱུས་ཚད། 字行横长。(2)རྩ་ བ་ དང་ མཆན་ བུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཪ་ བ། 本文，正文。区别于书中的注释或附录。(3)ཡིག་གཟུགས་ཕལ་པ། 书法平庸。

ཡིག་རྒྱང་། (1)སྡོན་འཇུག་ རྩེས་འཇུག་ མཚོ་ཅན་ གང་ཡང་མེད་ པའི་ཡིག་འབྲུ་ ཀྱང་པ། 单语基字，单个字。没有前加、后加和上加字的单字。(2)འབྲལ་ རྟེན་ དངོས་ བོ་ སོགས་ མེད་ པའི་ བསྐུར་ཡིག 单信，单独书信。未按旧俗附送礼物的函件。

ཡིག་ཚགས། ཡི་གེ་འཕྲི་ སྒྲིལ་ ལྟར་ ཀྱི་ སྐད་ ཆའམ་ཡིག་ ཐོག་ ཀྱི་ སྐད་ ཆ། 文言，书面语。

ཡིག་ཟིམ་གས། འཕྲིན་ཡིག་འཇུག་ སྡེད་ ཀྱི་ ཕྱི་ ཤྭ་ཐུ། 信封。包装书信的封套。

ཡིག་ཉོན་ཏ། (1)ཡི་ གེ་ ཨ་ དག་པ། 别字，错字。(2)ཡིག་གཟུགས་ མ་ མེགས་ པ། 字迹恶劣，书法不佳。(3)ཚིག་དང་དོན་ལ་ སྐྱོན་ ཡོད་ པའི་ ཡི་ གེ། 文字上的语病。引词造句有毛病的文字。

ཡིག་བཟོས་པ། ཡི་གེའི་ པར་ བཟོས་ཀུག་ མཁན། 刻字工人。

ཡིག་བསྐུར། བསྐུར་ཡིག 书牍，信函；ཡིག་བསྐུར་ གཏོང་པ། 寄信。ཡིག་བསྐུར་ ཐོག་ ཀྱི་ ཟྭེ་ ཁྲིད། 碰到困难也不灰心。

函授。

ཡིག་བཀྲམ་རྣམ་གཞག འཕྲིན་ཡིག་འབྲི་བའི་ཐབས་ལམ་དང་བསྒྲུང་ལུགས་ཀྱི་བཀོད་པ། 书牍轨范，尺牍指南。缮写书信的格式。

ཡིག་བསྒྲིགས། (ཐུལ) འབྲི་མཁན་ངང་མིང་འགོད་མེ་རུས་བའི་གཏམ་འཆལ་ཡི་ཀེ། 匿名传单。

ཡིག་ཁ། རྩོད་པ་གཏན་བཅད་ཀྱི་དཔྱད་མཚམས་ཡི་ཀེ། 判决书。争端解决后写成的文书。

ཡིག་མཁན། (1) ཡི་གེ་བའམ་དྲང་ཡིག 缮写者，文书员。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་དྲང་ ཡིག་དང་། འབྲི་མཁན། རྒྱིག་ཅན། རྒྱུ་ཀུ་ཅན། ཡི་གེ་པ། ཡི་གེའི་མཁན་པོ་བཅས་སོ། (2)(ཤངས) ཤིང་གི་སྒེན་འབྱ་ཞེག 书生。木蠹、书蠹的异名。

ཡིག་མགོ། དཔྱ་མེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཐོག་ མར་བྱི་རྒྱུའི་མཚོ་རིས་ᨀ། འདི་དང་། དཔྱ་ཅན་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཐོག་ མར་བྱི་རྒྱུའི་ མཚོ་ རིས་ᨁ། འདི་ ལྟ་ བྱའི་མིང་། 书头符。用于藏文行书和楷书文章开首处的符号。

ཡིག་རྒྱ། (1)ཡི་གེ་འདྲིག་ སའི་ ཕྱིའི་ རྒྱ། 信封。(2)སོ་ ཐེལ་ ལྟ་ བྱའི་ བཀག་ ཡིག 封条。(3)ཡིག་སྐོག་ལ་བརྒྱབ་པའི་ ཐེལ། 封口盖印。

ཡིག་རྒྱུག་ལས། ཡི་གེ་བྱིས་ གཟུགས་ ལེགས་ ཉམས་ཀྱི་ ཚད་ གཞི། 书法考试。ཡིག་ རྒྱུག་ལས་ ལེན་ པ། 测验书法。

ཡིག་རྒྱུད། (1)ཡིག་རིགས་མི་འདྲ་བ་ ཐད་ ཚུད་དུ་ སྒྱུར་བ། 翻译文字。(2)ཡིག་རིགས་གཞིག་ནས་ གཞིག་དུ་ སྒྱུར་མཁན། 文字翻译员。

ཡིག་བཀྲ། ཡི་གེ་བཀྲ་བའི་བསྒྲས་ཚིག

ཡིག་བསྡེབ། རས་དང་ནོག་ བུ་ སོགས་ ཀྱི་ཁྲབ་དུ་ བསྡེབ་བའི་ཡི་གེ། 文件卷。裹成一卷的文书。

ཡིག་ཆ། (1)དཔེ་ཆ་ དང་ ཡིག་ རིགས་ སྡུ་ ཚོགས། 书籍，文件，档案；ཚད་ ལྡན་ ཡིག་ ཆ། 文献。ཀྱང་གང་ཀྱང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆ། 中共中央文件。མི་རིགས་སྤྱིད་ རྩལ་ཀྱི་ ཡིག་ཆ། 民族政策文献。(2)མཚན་རྟེད་ ཡིག་ཆ། 辩论读物。辩论佛书时引用的经典著作。

ཡིག་ཆས། ཡི་གེའི་ ཡོ་ བྱད། 文具。

ཡིག་ཆུང་། (1)ཚུགས་ སྒྲང་ལས་ རྒྱང་ཟད་ ཆུང་བ་ གི་ཀྱ་ ཀྱེན་ དུ་ བསྒྲངས་ཐའི་ ཡིག་གཟུགས། 小字。字体较小行书略小，གི་ཀྱ་直立，是练习草书的四阶段字体。(2)སྤྱིད་ གཞུང་ རྟེང་ བའི་ སྐབས་ བཏང་ གཏོང་ གི་ ཡིག་ ཆུང་། 字条。原西藏地方政府发布命令的便条。(3)དབེ་ ཚའི་ ཡིག་ ཆེན་ མཚམས་ཀྱི་ མཆན་ བུ་ ཡི་ གེ་ ཆུང་བ། 书中小字注。(4)གླུ་ གཞས་ཀྱི་ ནང་ དུ་ འཕྲིན་ ཡིག་ ལ་ གོ་ རྟུ། 在歌词中指书信。

ཡིག་ཆེན། (1)རྩ་ བའི་ ཡིག་ འབྲི། 正文。书的主文。(2)ཡིག་ གཟུགས་ ཆེན་ པོ། 大字。

ཡིག་མཇུག ཡི་ གེའི་ གཤམ་ མམ་ མཐའ། 文字末尾部分。

ཡིག་ཤོག ཐན་ མི་ ཐོག་ས་ བའི་ ཡི་ གེ། 破烂字纸。

ཡིག་ཁ་ཉེར། ཡིག་ཆ་ དོ་ དམ་ ཅེད་ མཁན། 管文件者，管书籍者。

ཡིག་ རྙིང་། ལྟ་ རབས་ ཀྱི་ དབེ་ ཆ་ དང་། ཡིག་ རིགས་ རྙིང་ པ། 旧书，古书，旧文书。

ཡིག་ཉེན། ཡི་ གེ་ དང་ མཉམ་ དུ་ འབྱལ་ རྒྱུའི་ དངོས་ རིགས། 押书。随函所附礼品。

ཡིག་ཐོག ཡི་ གེར་ བཀོད་ པ། 书面。写成文字的：ཡིག་ ཐོག་ འབྲེལ་ ཐོ། 擅长文字。ཡིག་ ཐོག་ རྒྱུག་ རྩྭད། 参加笔试。ཡིག་ ཐོག་ གཏམ་ བཤད། 书面发言。ཡིག་ ཐོག་ བསམ་ འཆར། 书面意见。

ཡིག་ངག (1)གཉིས་ མོས་ ཀྱིས་ བཞག་ པའི་ ཡི་ གེ། 议定书。(2)ཚགས་ ཡིག 档案。

ཡིག་དྲ། (ཐུལ) མི་ མངོན་ བར་ ཆིག་ དོན་ ལ་ སྐྱེན་

གཉེར་བའི་ཡིག་དྲག 文字毒素。隐含恶意于字里行间，有如汉文的刀笔中伤。

ཡིག་ཆུག ཡི་གེ་བྱག་མའི་བསྡུས་ཚོག

ཡིག་ཆུག་ཁ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཀྱི་རི་བོ་ཆེ་རྩེང་གི་ཞྭ་ཆུང་དང་། ཞྭ་རྩེང་གི་བྱང་ཤར་མཚམས། དཔལ་གོང་རྩེང་གི་བྱང་རོས་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཆུ་མཚིའི་རོས་རས་སྐོ་ ⁸⁹⁹⁸ ཡོད། 益珠拉。山名。在西藏自治区类乌齐县南部，洛隆县的东北隅及八宿县的北部，海拔4998米。

ཡིག་གདངས། ཡི་གེ་འགེལ་ས་ནི་གདང་བྱ། 档案架子。悬挂文件的木桩。

ཡིག་རྒན ཡི་གེ་དབུ་མེད། 藏文草书；ཡིག་རྒྱུག་ཐེབ་ཐིག 草写稿件。

ཡིག་རྒྱག་ཆུ་བཤལ། གཏིག་མོས་ཀྱིས་བཞག་པའི་ཡིག་རིགས་ཅི་མེད་རྩོག་རོལ་དུ་བཏང་བའི་དབྱེ། 冲刷草书。喻抹煞成文，撕毁成约。

ཡིག་ཚོར། ཡི་གེ་མ་དག་པ། 错别字。

ཡིག་པར། ཤེང་སྒམས་ལ་ ཡི་གེ་བཀོས་ པའི་པར་གཞི། 书板，印板。

ཡིག་དཔར། ཡིག་པར་དང་འདྲ།

ཡིག་དབེ། འབྲི་བྱ་སྐྱང་གཞིའི་མ་དབེ། 字帖，读本。

ཡིག་དཔོད། མི་གཅིག་གིས་བཀླགས་ ཏེ་མི་གཞན་ཞིག་གིས་འབྲི་བའི་མིང་། 口授笔录；ཁྱོད་ ཀྱིས་ཡིག་དཔོད་གནང་དང་། ངས་བྱིས་ཆོག 你用口授，我来笔录。

ཡིག་ཕྱད། ཐུར་ཐུ་མི་སམ་རྩེ་དཀར་བོད་ཡིག་གསར་དུ་བརྩམས་ རྗེས་ ཆོས་ རྒྱལ་ སྲོང་ བཙན་ སྒམ་པོར་ ཆོག་ཤེར་དང་པོ་བཞིར་གྱ་གྱེད་ཀྱི་ དབྱངས་བཞི་མ་འབྱེལ་བའི་ ཚ་ངེས་ཀྱང་པ་དང་། ཆོག་ཤེར་ཕྱ་ པར་འགྲེང་བྱ། ཆོག་ཤེར་དྲག་པར་གི་གྱ། ཆོག་ཤེར་བདུན་པར་ན་རོ། ཆོག་ཤེར་བཅུད་པར་ཞ་བས་ ཀུའི་ངེས་པ་བཅས་ སྐུན་ངག་ གི་གཞུང་བཞིན་ སྐྱར་ དེ་ཕྱལ་ བའི་ སྐྱ་རྒྱན་ ངོ་ མཚར་ ཅན་ཞིག 文字献新。土弥桑布札制定藏文，即以作颂词献给松赞干布。其颂文前四句全无元音符号，第五句每字均有འགྲེང་ བྱ，第六句每字均有 གི་ གྱ，第七句每字均有ན་ རོ，第八句每字均有 ཞབས་ཀྱུ。今已成为西藏诗的一种格局。

ཡིག་ཕྲེང་། ཡི་གེའི་ཕྲེང་སྒྲ། 字行。文字行列。

ཡིག་འཕྲིན། ཡིག་ཐོག་ དུ་བཀོད་ནས་བཏང་བའི་ གནས་ ཚུལ། 书信。

ཡིག་བར། (1)ཡིག་ འབྲུ་ དང་ ཡིག་ འབྲུ་ བར་གྱི་ སྟོང་ཚ། 字与字的间隔。(2)ཡིག་ཕྲེང་དང་ཡིག་ ཕྲེང་ བར་གྱི་སྟོང་ཚ། 行与行的间隔；ཡིག་ བར་ དུལ་བོ། 字行稀疏。

ཡིག་འབྲུ། དབྱངས་ གསལ་ གྱི་ ཡི་ གེ་ སོ་ སོ་ སྡེ། གཉིགས་ཞེས་ བར་ ཡིག་ འབྲུ་ བཞི་ ཡོད་ པ་ཡིན་ནོ། 字母。元音字母和辅音字母，如 གཉིགས་ 为四个ཡིག་འབྲུ་。

ཡིག་རྨོངས། ཡི་གེ་མི་ཤེས་མཁན། 文盲。

ཡིག་རྩིས། (1)ཡི་གེ་དང་ རྩིས། 书算。文字和算术；ཡིག་ རྩིས་ ལ་ མཁས་ པ། 能写会算。(2)ཡིག་ཐོག་ནས་བརྒྱབ་པའི་རྩིས། 笔算。

ཡིག་ཚགས། ཡིག་ རིགས་ བདག་ གཉེར། 档案，档案员。

ཡིག་ཚང་། (1)ཡིག་ ཚང་ ལས་ ཁུངས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། (2)ཡིག་རིགས་ཉར་ཚགས་ཁྱེར་ས། 档案馆。保存文件的场所。

ཡིག་ཚང་གཉེར་པ། སྡེ་ བོད་ ས་ གནས་ སྡེད་ གཞུང་ སྐབས་ ཡིག་ ཚང་ལས་ ཁུངས་ཀྱི་ དྲུང་ཡིག་ ཆེན་ མོ་བཞིའི་ ངོ་གི་ ལས་ཁྱེད་ གཙོ་ ཆེ་ བ་ཞིག 益

仓主事。原西藏地方政府益仓中，在仲益钦莫下面主管事务的官员名。

ཡིག་ཚང་ལས་ཁྲིམས། སྡེ་བོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཤེག་སྟེ། དེའི་ལས་འགན་ནི་དགོན་ པ་ཁག་ གི་ ཚོས་ ཁྲིམས་ གནོན་ རྒྱུ་ དང་། དགོན་པའི་འགོ་ཁྲིད་བསྐྱེ་འཛིན། རྩེ་དྲུང་གི་གོ་གནས་སྤྲོད་གནོག་སོགས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་ སྡེན་ཞུ་འབྱལ་མི་ རྣམས་ཀྱི་ གནད་དོན་ རྣམས་ཡང་ ཞུ་མར་ལན་ ཁྲིད་མཁན་ ཡིག་ཚང་ གཉིར་པ་གཅིག ལས་ཁྲིད་པ་རྩེ་ དྲུང་དཀྱུས་མ་བཏུ་གཉིས། རིམ་པ་གཅིག ཡིག་ཚང་སློབ་ཕྲུག་ཅས་པ་ཡིག་ཚང་ འཆོགས་ སྒབས་དྲུང་ ཡིག་ཆེན་ མོ་བཞི་ལ་ གསོལ་ རན་འབྱལ་མི་བཞི། ཞེ་པ་ཡོན་བདག་ཁེར་པ་གཅིག་ བཅས་ཡོད། ip. 益仓勒空。原西藏地方政府宗教事务局。负责监督寺庙戒规，任免寺庙执事，升降僧官级别等事宜。内设报批呈文的益仓主事一人，普通僧官执事十二人，绘画师一人，为仲益钦莫行茶的益仓学生四人，埃巴司书一人。

ཡིག་ཚངས། སྡེ་ཚོས་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་ཁྲིས་ སློན་པོ་རྣམས་ལ་བྱ་ དགའ་གནང་ བའི་ཡིག་ ལས། 褒文，奖状。吐蕃王松赞干布在西藏颁行的一类褒奖措施。

ཡིག་ཚངས་རྒྱ། སློན་ པོ་ རབ་ ལ་ གསེར་ གཡུ་ གཏིས་ཀྱི་ཡི་ གེ་དང་། སློན་ པོ་ འབྲིང་ བར་དྲུག་ དང་ཕྲ་ མེད་ གཏིས་ ཀྱི་ ཡི་ གེ། སློན་ པོ་ ཐ་ མར་ ཆང་དང་ཡུགས་ གཏིས་ཀྱི་ ཡི་ གེ་ སྤྲུད་ པ་ སྟེ་ སྲིང་ བཙན་ སྐམ་ ཚའི་ སྒབས་ བོད་ དུ་ ལག་ ལེན་ བསྟར་ བའི་ བྱ་ གཞུག་ རིགས་ གཅིག six-level 褒状。松赞干布时在西藏颁行一种褒奖措施，即按照官民等级，颁给用金银宝石等六种粉末汁写成字体大小不同的奖状以褒奖有功人员。

ཡིག་ཚད། (1)ཡིག་གཟུགས་སྤྲུང་ས་འབྲས་ཆུ་ཚད། 书法水平，书法造诣，练字成绩。(2)ཡིག་ རྒྱུ། 笔试；**ཡིག་ཚད་ རྐྱུས་མ།** 夹带。**ཡིག་ ཚད་ ལེན་ པ།** 书面考试。

ཡིག་ཆོགས། ཡི་ གེའི་ཆོགས་པའི་ བསྡུས་ཚོག

ཡིག་མཛོད། ཡིག་རིགས་མང་ པོ་ འཛོག་ ས་ནི་ཁང་ པ། 文库，文件室。

ཡིག་འཛིན། རོང་ རྒྱུད་ ལེན་ སོགས་ བྱིས་ཏེ་ ཐེལ་ ཅེ་ བཏབ་པའི་ཡི་ གེ། 字据，收据；**ཡིག་འཛིན་ བཞག་པ།** 立字据。

ཡིག་ཐམ། འཕྲིན་ཡིག་ཀྱེལ་འདེན། 邮政。运送信函。

ཡིག་ཐུང་། ཡིག་ཆོགས་མང་ཉུང་གི་འབོར་ གྲངས། 篇幅。文章长短或字数多少；**ཡིག་ཐུང་ཡང་པ།** 文字简练。**ཡིག་ ཐུང་ རྩྭ་ དོགས་ ཀྱིས་ རེ་ ཞིག་ བཞག་པ།** 为恐文字浩繁暂不赘述。

ཡིག་གཟུགས། ཡི་ གེའི་བཟོ་དབྱིབས། 字体，字形，书法，笔迹；**ཡིག་གཟུགས་ མཛེས་ ཀྱང་དག་ ཅ་ལེད་ན་ ཚན་ ཐོགས་ ཆུང་།** 字形虽美，若有错误，则用处不大。

ཡིག་ཉིས། རྩེད་པ་སྐྱོ་ཆོགས་ བཀོད་པའི་ཡི་ གེ་ རྣམས། 文件。各种文章资料；**ཡིག་ཉིས་ཐུན་ རྐོགས།** 卷宗。**ཡིག་ཉིས་འདྲ་གཉིས།** 一式两份的契约。

ཡིག་ཉུས། ཡིག་ཏུས་དང་དོན་གཅིག

ཡིག་བྱུས། ཡི་ གེ་འབྲི་ ཚུལ་ལུགས་ རྒྱུན་ གྱི་ རིགས། 书法派别，字体的风格；**ཡིག་ བྱུས་ ལ་ དབུས་ བྱུས། གཙང་བྱུས། ཁམས་བྱུས། གཞུང་བྱུས། ཞེ་ བྱུས་ སོགས་ ཡོད།** 书法派别有前藏体、后藏体、康区体、官家体和埃体等。

ཡིག་ལན། ཡིག་ ཐོག་ རན་ པའང་ བའི་ འཕྲིན་ལན། 回信，回文；**ཡིག་ ལན་ སྐྱོག** 复信。**ཡིག་ ལན་ འབྱོར་ བ།** 接到回信。

ཡིག་ལམ། (1)བྱ་དགའི་ ཡི་ གེ། 奖状。(2)ཡི་

ཞེ་ལམ་གྱི་ གཟུགས་སུ་ བཀོད་པ་ སྟེ་དོན་ དུ་ཡིག་ཐོག་དང་འདྲ། 书面。写成文字：ཁོང་ ལ་ ཡིག་ལམ་ནས་ལན་བཏང་བ་ཡིན། 用书面答复他了。

ཡིག་ཤེང་། (1)ཡི་ཞེ་ཡི་ཤེས་མཁན། 文盲。不识字者。(2)དཀའ་ཚ་རྒྱབ་ པའི་ ཡི་ཞེ། 模糊的文字。

ཡིག་ཆྱབས། འཕྲིན་ཡིག་བསྒྲིང་ བར་ ཕྱིར་གཡོག་ཅིང་ཤོག་བུའི་ཁྲག་ས། 信封。装书信的封套。

ཡིག་ཤོག ཡི་ཞེ་འབྲི་ སའི་ ཤོག་བྱ། 信纸。写信用纸。

ཡིག་ཆུལ། (1)ཚན་ཨི་ ཐོག་པའི་ཡི་ཞེ་ ཆུལ་ཆུལ། 滥文章，陈词滥文。 轻蔑别人著作所用词语。(2)ཤོག་བུ་རལ་པའི་ཡི་ཞེ་རྫིང་ཆུལ། 破烂文件。

ཡིག་ལྷད། (1)ཡིག་རྟེ་རམ་ཡིག་ སྐྱོན། 错字，别字。(2)ཡི་ ཅིའི་ ཚིག་ དོན་ ཀྱི་ ལྷད། 歧义，语病。

ཡིད། 名词。(1)ཡུལ་ ཤེས་པའི་ཚ་ནས་བཞག་པའི་ རྣམ་ཤེས་དེ། ཤེམས་ རྣམས་སོ། 意，识。由其了别对境一点上，命名为意，即心。 ཡིད་ ངག་པ། 称心，同意。ཡིད་ལ་བབ་པ། 中意。ཡིད་ཀྱི་དོགས་པ། 疑虑。ཡིད་འཕྱོ་པ། 心神不定。ཡིད་འཁྲུལ་པ། 心神错乱。ཡིད་ འཁྲུགས་ པ། 心意烦乱。ཡིད་དབའ་ཞུམ་པ། 胆怯。ཡིད་ཀྱི་ སྡུག་ངུ། 心中的愁苦。ཡིད་ ཀྱིས་ གྲངས་ བཤེར་ ཏེད་པ། 心中计算。ཡིད་ལ་སྐོར་པ། 盘旋于心中，盘算。ཡིད་ལ་སོང་པ། 合意。ཡིད་ལ་ཕྱག་ རེར་ སྣང་བ། 心中明现。ཡིད་ལ་འཆར་ སྣང་ཚད་ པ། 含羞。(2)(སངས་) ཡིད་ཅན་ནམ་ཤེམས་ཅན་ ཀྱི་ རྒྱུད་པ་ བཅུ་བཞི་ ཚད་པས་ གྲངས་ བཅུ་ བཞི་ མཚོན། 含识。即有情轮回分十四类，故以 ཡིད་ 字表数字14。

ཡིད་ཀྱི་ཀྱེ་མཆེད། རང་རང་ གི་ཡུལ་ འཛིན་ཏེད་ ཀྱི་ནམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། ནམ་ཤེས་ཁམས་བདུན་ ཟེའོ། 意处。认取自境之识，即七种识界。

ཡིད་ཀྱི་ཁམས། ཡིད་ཀྱི་དབང་ ཟེའོ། 意界。即意根。

ཡིད་ཀྱི་དགྱེ། ཡིད་ ཀྱི་ གཏེར་ ངམ་ ཡིད་ ཀྱི་ ཀུན་ ནྡོང་། 本意，动机。心的深处。

ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ། (1) མངོན་སུམ་བཞིའི་ནང་ གསེས། རང་འདྲེན་ཏེད་ཀྱི་དབང་ མངོན་ལས་ཐུང་ ཞིང་དེའི་ གཟུང་དོན་ སྐད་ཅིག་གཅིག་ པ་འཇིག་པའི་ ཚ་ནས་བཞག་པའི་ རྟོག་ཧྲལ་ མ་འཁྲུལ་ པའི་ གཞན་ རིག་ དབེར་ན། ཐུམ་འཇིན་ ཡིག་ཤེས་ འགག་མ་ ཐག་ དུ་ དེའི་ རྒྱུ་ ལས་ ཐུང་བའི་ ཡིད་ མངོན་ དུས་ མཐའི་ སྐད་ཅིག་ ཕྱི་མའོ། 意现识。四种现识之一。原从根现识中引出，就认知对境第二刹那所立离分别心，无有错乱之他证分。例如见瓶之眼识谢灭无间，从此生出意现识一刹那顷，亦即根现识之后一刹那。(2) རང་ གི་ བདག་ ཉེད་ ཡིད་ དབང་ལ་ བརྟེན་ནས་ ཐུང་ བའི་ རྟོག་ ཧྲལ་མ་འཁྲུལ་ བའི་ གཞན་རིག་ དབེར་ན་ གཞན་ སེམས་ཤེས་ པའི་ མངོན་ ཤེས་ ཕྱ་ ཐུབ། 意现识。从自己增上缘意根所生，离分别心，无有错乱之他证分， 如他心通。

ཡིད་ཀྱི་འཆར་སྣང་། བསམ་ཚུལ། 意见，想法。

ཡིད་ཀྱི་ཀྱེ་བར་སྐྱུ་བ། ཆོར་བ་ བའི་ སྡུག་ བཏང་ སྐྱེམས་ཀྱི་ དབང་ གིས་ ཡིད་ གཟུགས་ སྐྱ་ སོགས་ལ་ ཡང་དང་ཡང་ དུ་ རྒྱུ་ བར་ ཅིད་ པའོ། 意流转。由于苦受、乐受、舍受之故，意于色声等境，念念不忘。

ཡིད་ཀྱི་ཀེལ་བ། བརྟུབ་ སེམས། གནོད་ སེམས། ཚིག་ལྟ་ བཅས་ ཡིད་ ཀྱི་ ཉེས་ བར་ སྐྱེད་ པ་གསུམ། 意罪。指贪心、恶意和邪见三业意罪或三意恶行。

ཡིད་ཀྱི་འདུ་ཤེད། སེམས་ཀྱི་ ལས་ སམ་ བྱ་ བ།

意行。内心趋入外境的动作。

ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ། ཡིད་ཚོར་བསྐྱེད་པའི་རྐྱེན། 意触。生起意识感受的外缘。

ཡིད་ཀྱི་སྡོམ་པ། ཡིད་ཀྱི་མི་དགེ་བ་རྣ་བར་སྐྱང་བའི་སེམས་པ། 意护。断除意不善业之心。

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཤེས་དང་དོན་གཅིག

ཡིད་ཀྱི་སྐྱེད་ཁུལ། ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་བཏུ་གཉིས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད། 意识外界。在意识中引生反映的一切事物。旧译意境、意所行境。

ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ། ཡིད་དབང་དང་དོན་གཅིག

ཡིད་ཀྱི་སྐལ་གཞུམ། ཤོ་རྩལ་སྟ་དགྱེ་ནང་གསེས། མཇངས་ལ་སྦྱོ་འགྱུ་བ་དང་། དཔའ་ལ་བསྟན་ཚུགས་པ། ཁ་གསལ་ཞིང་གཉིང་མེ་དབོག་པ་སྟེ་གཞུས། 意之三能。丈夫九能之一类：贤正敏慧、英勇坚忍和爽直深沉。

ཡིད་ཀྱི་ཁེངས་འབྲི། (1) སྙིང་གི་དཀྱིལ། 心中。(2)མཐུན་པའི་སྙིང་གྲོགས་ སམ་མཇའ་ གྲོགས། 知交，挚友，知心朋友。

ཡིད་ཀྱི་རྒྱུ་གསར། གྲོགས་པོ། 好友，挚友。尺牍用语。

ཡིད་ཀྱི་ལས། ཡིད་ཀྱི་རློ་ནས་ བསགས་ པའི་ལས་ དེ། བཤད་སེམས་སོགས་ཡིད་ཀྱི་ལས་མི་དགེ་བ་དང་། བཤད་སེམས་སྐྱངས་པ་སོགས་ཡིད་ཀྱི་ལས་དགེ་བ་ལྟ་བུའོ། 意业。心理活动。如贪等为不善意业，戒贪等即为善意业。

ཡིད་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཤེས་སྔོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་ཤེས་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ། གྲུགས་ཀྱི་ཕྱིན་ལས་དེ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་རྗེས་པ་གཞམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྩོན་དུ་གྱངས་ནས་དོན་དམ་པའི་རྗེས་ སུ་ཞུགས་ ཤེང་ ཚོས་ ཀྱི་དབྱིངས་ ལ་ཡིད་འཇུག་པ་སྟེ་མ་འདྲེས་པའི་ཚོས་བཅོ་བཞུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ ཤེས། 一切意业智为导首随智而行。如来一切利生意业，智慧为先，永断一切寻思戏论，随胜义行，入法界性。十八不共佛法之一。

ཡིད་ཀྱི་ལུས། སྐྱང་གཞི་བར་ དོའི་ ལུས་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྟེ། ཤེ་དགས་སྐྱེ་བ་མ་གཏངས་བར་ཀྱི་སྲིད་པ་བར་དོ་ནི་ཟས་ ལུ་དྲི་ ཟ་ཞིང་ སེམས་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་དབང་པོ་ ཚང་ཞིང་ གཙས་ པ་ མེད་ པས་ ཡིད་ཀྱི་ ལུས་ ཞེས་ བྱའོ། 意生身。应净治处中有三身之一。死后尚未受生之前， 即死生中有，以香为食，心如幻化，诸根圆满， 通行无碍，称为意生身。

ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྟ། (1)སངས་རྒྱས་ ཤེས་ ཀྱི་ མཚན། 意愿佛。 (2)(མངོན) འདོད་ཆགས། 意车。贪欲的异名。

ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ། གྲུབ་ མོང་ མ་ ཡིན་ པའི་ བདག་ཉེན་ཡིད་དབང་ལས་བྱུང་བའི་རིག་པ། 心思。不供增上缘意根所生智慧， 义谓心所具有的思维功能。

ཡིད་ཀྱི་སྐྱབ་ཤིང་། (མངོན) བདུད་ དགའ་ རབ་དབང་ཕྱུག 揽意木。极喜自在魔的异名。

ཡིད་དཀྱིལ། ཁོག་པའམ་ ཟླ་ ཀྱི། 心胸，心量。

ཡིད་ཆེས། (མངོན) (1)འདོད་ལྷ། 欲天的异名。(2)མི། 人的异名。

ཡིད་ཆུད་པ། སེམས་སྐྱག་པའམ་ཟླ་ ཐམ་པ། 悲伤，伤感，失望；ཡིད་ ཆུད་ པའི་ ལས་ ལ་མ་ སོང་ན། སེམས་དགའ་བའི་ གྲོགས་དང་མི་འཕྲད་དོ། 不到伤心路，不会逢知己。

ཡིད་ཁམས། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་དྲུག་པོ་དེ་དག་ ཉིད་ འདས་མ་ ཐག་ པའི་ གནས་ སྐབས་ཀྱི་ རྣམ་ཤེས་གཞན་ཀྱིས་ བར་དུ་ མ་ཆོད་ པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ དབང་ པོ་ ཉིད་ཡིད་ཀྱི་ དབང་པོའོ། 意界。眼等六识，前灭无间成为能生后识所依，即指思量之官。

ཡིད་ཁེངས་པ། (1)འདོད་པ་ཚིམས་པ། 满意。(2)ང་རྒྱལ་སྐྱེས་པ། 骄傲。

ཡིད་འཇུལ་བ། སེམས་རྒྱུད་འགྱེད་པ་ བའམ་ གྱལ་བ། སེམས་འདུལ་ ཐེབས་ པ། 性格驯良，和顺善良。佛书译作心调柔。

ཡིད་འཁྲིལ་བ། (1)སེམས་འཚབ་པ། 心焦，心如油煎。(2)སེམས་དགའ་བ། 高兴，喜悦。

ཡིད་དགའི་ཤིང་བ། ཤུ་ཀིང་། 悦意树，欢喜树，神树。

ཡིད་མཐུ་བ། ཡིད་ཚིམས་པའམ་ཡི་ རངས་ པ། 满意，喜悦；མི་རྣམས་ ཀྱི་ ཡིད་ མཐུ་ སྟུབ་ པ། 引人人胜。

ཡིད་མཐོག་གས། (མངོན) ཉི་མའི་ཀེང་རུ་འདེན་པའི་ རྟ་ བདུན་ ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེས། 意速。日神所乘马的异名。

ཡིད་འཕྲོག་གས། སྙིང་ཁྲག་ས། 恋人，情人。

ཡིད་རྟོད་ཅི། སེམས་ལ་སྐྱ་ཚོགས་དྲན་རྟུལ་པའམ་ ཆོག་ཤེར་ཅི། 心窍灵活，小聪明。

ཡིད་ཙི་། སེམས་ཀྱི་ནང་ངམ་ ཆོ་ཡུལ། 意境。心中或意识里面；ཡིད་ངོར་གང་སྣང་། 心中所现。ཡིད་ངོར་གསལ་ལེར་དྲན་པ། 明记于心。

ཡིད་ཚམས་པ། ཆོ་ཚིམས་ པའམ་ འདོད་ པ་གང་ བ། 满意，满足，ཐུགས་ གཉིས་ ཀ་ ཡིད་ ཚམས་ པ་བྱུང་བ། 双方都满意。

ཡིད་མངོན། ཡིད་ཀྱི་མངོན་ སུམ་ཀྱི་ བསྟས་ མིང་།

ཡིད་མངོན་པ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་ སུམ་ ལ་རྟེན་ཀྱི་ཆོ་ རས་དཀྱེ་ན། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་། སྒྲ་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་། དྲི་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་། རོ་འཛིན་ ཡིད་ མངོན་ དང་། རེག་ འཛིན་ ཡིད་མངོན་ཏེ་ལྔའོ། 五种意现识。见意现识、闻意现识、嗅意现识、味意现识和触意现识，共为五种。

ཡིད་མངོན་ཚད་མ། ཚད་མ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གི་ སྐད་ གཅིག་ མིན་ ཡང་ ཡིད་ ཚམས་ པའི་ ཐད་ཀར་ ཆུན་ ཡིད་ དབང་ལ་བརྟེན་ནས་ བྱང་བའི་ རྟོག་ ཧྲལ་ མ་ འགྲུལ་ བའི་ གསར་དུ་ མི་ བསླུ་ བའི་ ཤེས་པ། དཔེར་ན། མངོན་ གྱི་ སྣང་ ཙམ་ དང་ཚ་ ཐེག་ དང་ ལྡན་ཏེ། 意识现量。三量之一。由各自不共增上缘意根所起离分别、无错乱、新生之真实心识，如第一刹那神通。

ཡིད་ཙན། སེམས་ ཅན་ སྐྱེའི་ མིང་། 动物。旧译含识。

ཡིད་གཅིག་ཚང་བ། མཛའ་བའམ་ཡིད་མཐུན་པ། སེམས་ མཐུན་པ། 同心，和睦，和好，信任。旧译委信；མཚོག་ ཏུ་ ཡིད་ གཅུག་པ། 性极相投。ཡིད་ གཅུག་ ཐོག་ཙམ་ པ་ལྟུན་ ཅིག་ འདུས་ ཏེ་ ཐབས་ ཆུན་ སྐྱིང་ལ་ འཁའ་ བའི་ གཏམ་ བྱེད་ བྱས། 挚友相聚，彼此谈心。

ཡིད་བཅད་པ། ཡིད་ཆད་པར་ ཟིད་ བའམ་ ཐོབ་ ཐང་ ཟིད་ པ། 使泄气，使丧意；དགྱ་ མ་ གྱབ་ ཀོང་ལ་ཆོག་ངན་ཀྱིས་ ཡིད་ བཅད་ པ་ དེར་ དགོས་ པ་ ཅི་ ཡོད། 胜负未分晓，勿言泄气语。

ཡིད་ཆགས་པ། ཕྱལ་ ཡིད་ ནོང་ ལ་ སེམས་ ཆགས་ པ། 倾心，迷恋，贪爱，爱恋。འཚོ་ བ་ སྐྱིད་ པོར་ ཡིད་ ཆགས་ པ། 贪恋舒适生活。གཞན་ ཀྱི་ འབྱོར་ པ་ ལ་ ཡིད་ ཆགས་ པ། 贪心于别人的财富。

ཡིད་ཆེས། ཐོས་ ཤེས་ལ། 信念，信心，ཡིད་ ཆེས་ བརྟན་ པོ། 坚信。ཡིད་ ཆེས་ ཐོ་ སྐོན། 信服。ཡིད་ ཆེས་ རྟེད་ པ། 确信。ཡིད་ ཆེས་ ཐོ་ འཁེལ། 推心置腹。ཡིད་ ཆེས་ ལ་ མ་ ཆེས། 将信将疑。མང་ ཚོགས་ ལ་ ཡིད་ ཆེས། 相信群众。

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ ཚུལ། རྟོག་ ཡང་ དག་ བཤད་ཀྱི་ ནང་ གསལ། དཔྱད་ པ་ བཤད་ ཀྱི་ ལུང་ དག་ པའི་ ལུང་ སྐྱབ་ ཅིང་ དུ་ བཀོད་ ནས་ བསྒྲུབ་ ཏུ་ སྐྱབ་ པར་ ཅིད་ པ་ སྟེ། དཔེར་ ན། སྐྱེ་ བས་ ཚོར་ སྐྱོང་ ཤེས་ ཀྱི་ ཚེ་

བདེ་ཞེས་བའི་ལུང་ཚིས་ཅན། རང་གི་བསྟན་དོན་ལ་མི་བསྐུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་བའི་ལུང་ཡིན་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ས་བོན་གི་གཏེར་དང་། ཞིང་ཁམས་ལས་འབྱས་ཀྱི་རྣམ་པཞག་སོགས་གཞལ་བྱ་ཡིན་ཏེ་ཀུན་གསལ་ཕྱིར་རོ། 信许因。三种真因之一。以三察清净圣言为能立因，证成所立之宗者。如云："布施招资财，持戒得安乐之至教，含义真实不虚，以是三察清净之圣言故。"又如能于地下伏藏、净刹佛国、因果道理等最极隐蔽之所量事物，衡量认识者，为信许因。

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ངང་བ། དད་པ་བཞིའི་ཁ་ཏགལ་ཞིག་སྟེ། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་དཀོན་མཆོག་ལ་ཡིད་ཆེས་པའོ། 胜解信。对于因果道理三宝功德生起信解之心。四信之一。

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཚད་མ། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དང་དོན་གཅིག

ཡིད་ཆེས་ཤེས་དབག རྗེས་དཔག་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིག། རང་གི་རྟེན་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་མྱུར་ལ་མི་བསྐུ་བའི་ཤེས་པ་སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་བའི་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པའི་ རྗེས་དཔག་ལྟ་བུའོ། 信许比量。三比量之一。凭借信许正因，了知最极隐蔽所量对境之无谬智。

ཡིད་ཆེས་པ། ཐུབ་འཁོལ་བའམ་ཡིད་བརྟན་ཐོབ་པ། 相信，信任，信赖，信服，信托。旧译胜解、信解。

ཡིད་ཆེས་བའི་ལུང་། གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་གྱུར་དཔག་བར་ བྱེད་པའི་ཚད་མའི་གཞི་དཔྱད་ པ་ གསུམ་ གྱིས་དག་བའི་ལུང་། 圣教，至教，信言，圣言。经过三量(教、理、因)正确观察，能测最极隐秘事物、可信之言。

ཡིད་འཕྲུལ་བ། སེམས་གཞན་དུ་འགྱོལ་བའམ་ཐོབ་ཐ་འགྱུར་བ། 变心：སེམས་ གཅིག་ དུ་ བརྟན་པས་མི་འཚུལ་བ། 专心致志，坚定不移。

ཡིད་འཇུག་ལས། ཡིད་ལ་ རེས་པ། 记住，牢记。དེ་དོན་ཡིད་འཇུག་ཡོད་པ་འཚལ། 该事请予关注！

ཡིད་འཇོག ཐུན་འམ་ སེམས་ལ་ འཇོག་པ། 留心，注意：ལས་ཀ་ཁྱེད་སྡུངས་ཡིད་འཇོག་ཁྱེད། 注意工作方法。

ཡིད་ཀྱི། (མཛོན) མཛའ་བོ། 贴心。知交、至友的异名。

ཡིད་གཉིས། ཐེ་ཚོམ་མམ་སོམ་ཉི། 疑惑，犹豫，踌躇：ཡང་དག་ཡིན་མིན་ལ་ཡིད་གཉིས་ཁྱེད། 怀疑是否正确。

ཡིད་གཏད། (1)མི་གཞན་ལ་ཐེམ་པ་གཏལ་བ། 信赖，信托。(2)དམིགས་ ཡུལ་ ལ་བསམ་ ཐུ་གཏད་པ། 专注，注意。

ཡིད་ཚོར། ཆ་ འཇོག 相信，算数，承认，有效力。佛书译作亲附：ཐབས་ ལས་ ཡིད་ རྟོན་ དུང་བ། 可靠的办法。གང་བཤད་ ཚང་མས་ ཡིད་རྟོན་ གྱབ་པ། 说的都可以算数。གཡོ་ ཅན་ངག་འཇམ་ སྐྱ་བ་ལ། མཁས་པས་ཡིད་རྟོན་ཅི་ལ་ ཟེར། 狡徒说甘言，智者怎相信？ དང་ཞིང་ ཡིད་ རྟོན་ དུང་ བ། 正直可靠。འདྲ་ སྐུ་ ལ་ ཡིད་ རྟོན་ པ། 偶像崇拜。

ཡིད་བཞོན། ཡིད་ཆེས་དང་། ཐུབ་པཀལ་པ། 坚信，信任，可靠。佛书译作保安：ཡིད་བརྟན་ འཁལ་ བ། 可靠。ཡིད་ བརྟན་ འཛིང་ པ། 可信任，保险。ཡིད་ བརྟན་ ཟེད་ པ། 信托，依赖，仰仗。ཡིད་བརྟན་ པ་ལ་ མ་འཁྲུ་ བ། 不辜负信任。ཡིད་ བརྟན་ དུ་ མི་ དུང་ བ། 不可靠，难信任。མཆོག་ དུ་ ཡིད་ བརྟན་ པར་ གྱུར་ བའི་ སྡོམས་པ། 亲密朋友，交情极密者。

ཡིད་བསྐྱོད་པ། གཞན་ ཐུབ་ དང་ མཐུན་ པར་ ཟེད་ པ།

顺从，迁就；ཡན་ཚུན་ཡིད་བསྟུན་མི་བྱེད་པ། 互不迁就。རྣོང་འགྲིལ་གྱི་གོད་སྐངས་ལ་ཡིད་བསྟུན་གཅས་མེད་པ། 错误的议论无法迁就。

ཡིད་མཐུན་པ། (1)ཡན་ཚུན་ཆོ་མཐུན་པ། 同意，齐心，一致。(2)ཆོ་དང་མཐུན་པའི་གཉེན་ཏེ། 同心人，同志；ཡིད་མཐུན་རོགས་རམ། 赞助。

ཡིད་དལ་བ། སེམས་སྟོང་པ། 悠闲，从容。

ཡིད་ཉང་ངེ་བ། བརྩེ་གདུང་རྩེ་གཅིག་ཏུའམ་རྩལ་མེད་ཤུགས་འགྱུང་། 关怀，迫切希望，亲切；སྐོམ་པས་གཟིར་བ་རྣམས་ཆུ་འདོད་ཀྱིས་ཡིད་ཉང་ངེ་བའང་སྟེད། 为干渴所苦者，迫切思水。

ཡིད་ཉང་ཉང་། སེམས་སྡུག་པའམ་སེམས་སྐྱོ་བ། 愁苦，忧愁；ཡིད་ཉང་ཉང་ངའ་ནས་ཌས་པ། 忧愁而泣。

ཡིད་ཉངས་པ། (1)སྙིང་བརྩེ་བ། 恋慕，深爱。(2)འདོད་ཆེན་ལ་ཞེན་པ། 贪恋。

ཡིད་གཉངས་པ། སེམས་སྡུག་པ། 忧愁，悲伤，叹惜，遗憾；ངའ་གི་འདོད་དོན་མ་འགྲུབ་ནས་ཡིད་གཉངས་པ། 所欲未遂，而致忧恼。

ཡིད་བདེ་བ། (1)སེམས་སིམ་པ། 适意，心喜，足意；ཡིད་མི་བདེ་བ། 心不安，愁戚。(2)བག་ཕེབས་པ། 安心，放心。

ཡིད་བདེ་བའི་དབང་ཐོ། དབང་པོ་ཉིར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྙེ། སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བའོ། 乐根。心中乐受。二十二根之一。

ཡིད་འདུན། སེམས་ཀྱི་མོས་པ། 盼望，希求，愿欲，向往；བདེན་དོན་འཐོབ་པར་ཡིད་འདུན་ཟེད། 向往真理。

ཡིད་འཛིམས། ཡིད་ལ་བརྗེད་མེད་དུ་འཇགས་པ། 留神，小心，注意，记住；ཁོང་གསལ་བཀའ་དགོངས་རྣམས་ཡིད་འཛིམས་གྱིས། 上述命令，应予注意！

ཡིད་ལྡན། (ཚངས) མི། 有心意者。人的异名。

ཡིད་སྐྱོག སེམས་ཟོག་པའམ་འགྱུང་པ། 厌弃，讨嫌，憎恶，变心；བསམ་སྤྱོད་རྩུབ་པས་གཞན་ཡིད་སྐྱོག 行为粗暴，使人讨嫌。

ཡིད་ཁང་དུ་ཆུད་པ། (1)སེམས་སྐྱོ་བ། 悲伤，忧郁；སྡུག་བསྔལ་བྱང་ནས་ཡིད་ཁང་དུ་ཆུད་པ། 悲痛。(2) (ཚངས) སྡུག་བསྔལ། 人心中。痛苦的异名。

ཡིད་དཔྱོད། ཆོ་ཏིག་བདུན་གྱི་ནང་གསེས། སྐྱོང་སྤྱོད་དང་གཏན་ཚིགས་གང་ཡང་བརྟེན་ནས་དངོས་སུ་སྐྱེ་འདོགས་གཅོད་པའི་ངེས་པ་དང་བྲལ་ཞིང་རང་ཡུལ་བདེན་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསར་དུ་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་སྒྲིག་ཚམ་གྱིས་ངེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་བཞིན་དུ་རང་ཡུལ་དོན་ཤེས་པ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཐོབ་ཅིང་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་ངའ་ཡུལ་དོན་མཐའ་དག་ལ་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་སྟེ། ཚད་མ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ནང་གི་བློ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ། 对事物进行观察之心识。

ཡིད་ཕངས་པ། གཅེས་སྤྲས་བྱེད་པ། 珍惜，爱惜；སྒེ་རོན་ལ་ཡིད་ཕངས་བྱེད་པ། 爱惜公物。

ཡིད་ཕངས་པོ། གཅེས་སེམས་ཀྱི་བློ། 可惜，懊悔，渴望。

ཡིད་ཕམ་པ། མི་ཚད་པའམ་མི་སྐྱག་པ། 沮丧，灰心，伤心，扫兴，遗憾。

ཡིད་ཕེབས། ཡིད་ཆེས་སུ་བྱང་བ་དང་། བློ་དང་འཚམ་པ། 合意，称心；གཞན་ལ་གཏམ་ཡིད་ཕེབས་པར་སྨྲས་ཏེ་བློ་འགྲུགས་པ། 说话中听，使人心服。

ཡིད་སྡང་བ། སྐྱོ་བ་བསྐྱེད་པ། 厌恶，憎恶。使人心生反感。

ཡིད་འཕྲོ། གྲངས་གནས་ཤེག 哲婆占达。一大数位名。

ཡིད་འཕྲོད་བ། སེམས་ཆགས་པའམ་དྲང་ སེམས་ཀྱས་འདོར་ མི་བྱ་བ། 贪恋，挂念：ཪ་ ཡུལ་ ལ་ ཡིད་འཕྲོད་བ། 怀恋故乡。ཁྱམ་ སྐས་ གཉིས་ལ་ ཡིད་འཕྲོད་སྟེ་ སྐྱག་གི་ ཐག་བས་ རྒྱལ་བ་ ལྟར་ གྱུར་ ཏེ་ གོམ་རིའི་ མཚམས་ནས་ ཕྱི་ མི་ འོ་ལྟ། 挂念母子，有如绳索相系，一步一回头，不忍离去。

ཡིད་འཕྲོག་བ། སེམས་ འཁྲུགས་ བར་ བྱེད་བ། 动人，迷人。 佛书译作意乐：ཡིད་ འཕྲོག་ བའི་ རྒྱུད་ མས་ཚལ། 使人迷恋的园林。ཤེན་ ཏུན་ ཀྱི་ ཡིད་ འཕྲོག་ བ། 学识才能，使人倾倒。མཐོང་བ་ ཙམ་ཀྱི་ ཡིད་འཕྲོག་བ། 一见钟情。

ཡིད་འཕྲོག་མ། བྱད་ མེད་ མཛེས་ མ། 迷人的美女；ཡིད་འཕྲོག་ལྷ་ མོ། 意乐天女。

ཡིད་འཕྲོས་བ། སེམས་ མ་ གནས་ བ། 注意力不集中，心思分散。佛书译作心流散。

ཡིད་བག་ཞིབས་བ། སེམས་ ཀྱི་ ཚུགས་ ཀ་ སྟོད་ པར་ གནས་བ། 放心，心安，安详。

ཡིད་ཀྱེད། དམིགས་ བར་ བྱ་ བའི་ ཡུལ་ ལ་ སེམས་ གཏད་ ཅིང་ མངོན་ དུ་ སྐྱེས་ བར་ ཀྱེད་ བའི་ ཤེས་ བྱེད། 作意。引心趋向于所缘境。

ཡིད་ཀྱེད་བཞི། དེང་ཅི་ འཇིན་ ཟིན་ སྣང་བས་ སེམས་ དམིགས་ བར་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ ལ་ ཀྱེད་ པ་ བཞི་ སྟེ། བཟློག་ཏུ་ འཇུག་ པ་དང་། ཆད་ ཅིང་ འཇུག་ པ། ཆད་ པ་ མེད་ བར་ འཇུག་ པ་དང་། ལྷུན་ གྱིས་ གྲུབ་ བར་ འཇུག་ པའི་ ཡིད་ ཀྱེད་ དེ་ བཞི། 四作意。修定时引心趋境的四种警觉性：励力运转作意、有间缺运转作意、无间缺运转作意和无功用运转作意。

ཡིད་ཆིང་ཟློང་བ། (1)རློམ་ རིག་ མི་ གསལ་ བ། 神志不清，知觉模糊。(2)སེམས་ མི་ བདེ་ ཞིང་ བཏུབ་ པོང་ མི་ གནས་པ། 心中不安，情绪激动。(3)སེམས་ རྟེ་ བྱ་ གཏོལ་ མེད་ དུ་ སྐྱོང་ བ། 心中无主，不知所措。

ཡིད་དབང་། (1)ཡིད་ ཤེས་ ཀྱི་ བདག་ ཏུན་ ནས། སེམས་ ཀྱི་ རྩལ་ བ་ དུས་ ལྡན། 心力，心的机能，思维功能：བཀྲ་ བ་ ཆེན་ པོས་ ཡིད་ དབང་ འཕྲོག་ པ། 盛情感人。ལྟད་ མོ་ ཅི་ མཚར་ ཅན་ གྱིས་ ཡིད་ དབང་ འཕྲོག་ པ། 节目精采动人。(2)ཡིད་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ སྟེ། རྣམ་ ཤེས་ ཚོགས་ དྲུག་ གང་ ཡང་ རུང་ བ་ འགག་ མ་ ཐག་ པ་ ཡིད་ ཤེས་ རྒྱུ་ བའི་ རྟེན་ དུ་ གྱུར་ པ། དབེར་ ན་ བྱམ་ འཇིན་ མིག་ ཤེས་ སོགས་ གང་ ཡང་ རུང་ བ་ འགག་ མ་ ཐག་ པ་ དེ་ བྱམ་ འཇིན་ ཡིད་ ཤེས་ སྐད་ ཅིག་ དང་ བའི་ ཡིད་ དབང་ ཡིན་ ཞིང་། ཡིད་ ཤེས་ སྐད་ ཅིག་ དང་ པོ་ འགག་ མ་ ཐག་ པ་ དེ་ སྐད་ ཅིག་ གཉིས་ པའི་ ཡིད་ དབང་ ཡིན་ ཏེ། 意根。六识身随一灭尽，即成意识生起之处。如认瓶眼识灭尽无间，即是认瓶意识第一刹那之意根，意识第一刹那灭尽无间，即是第二刹那之意根等。

ཡིད་འབྱོད་མ། (ཨངས) ཁྲོང་ རོས། 呼意女。雄黄的异名。

ཡིད་འཕྲོང་། (1)ལུས་ དང་ སོང་ སྐྱོང་ དེ་ དག་ ལ་ སྐྱོང་ ཅིང་ གནས་ པའི་ མཐའ་ སྐྱེ་ བ་ དང་། རྟ་ བ་ དང་། ར་ བ་ དང་། འཆི་ བ་ ལོག་ པའི་ སྡུག་ བསྔལ་ སྣ་ ཚོགས་ འབྱུང་ ཞིང་ འཕེལ་ བར་ རིག་ ནས་ སྐྱོང་ ཞིང་ དེ་ ལ་ མི་ འདྲུག་ པའི། 意倦，厌离心。了知身躯、资财不断滋生生、老、病、死诸种痛苦，故生厌患出离轮回之心。(2)སེམས་ སྐྱོ་ བ། 忧愁，愁苦。

ཡིད་མ་སྐྱོང་བ། (རྟེང) ཡིད་མ་སྐྱག་ པའམ་ ཡི་ མ་ ཆད་ པ། 不昏聩，不灰心。

ཡིད་མི་བདེ་བ། (1)སེམས་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཟིད་པ། 愁苦忧恼。(2)སེམས་སྐྱོས་པ། 心狂乱疯癫。

ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ། དབང་པོ་ཉིར་གཅིག་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ། 忧根。心中苦受。二十二根之一。

ཡིད་མི་ཉུང་། (རྟོག) མི་མི་ཕྱམ། 心意不衰，意志坚强。

ཡིད་བྱུག་པ། ཡིད་རྒྱགས་པ་དང་འདྲ།

ཡིད་ཙམས། (ཚངས) (1)ལྷའི་ཐྱོན་ཤིང་། 如意树。天界树木的异名。(2)ཀུ་སྲེད། 睡莲的异名。

ཡིད་ཚིམ་པ། (1)སེམས་འཐད་པ། 喜爱，赞同。佛书译作胜解、悦意。(2)ཙཏྟལ་དཀར་པོ། 白莲花，邬波罗树。

ཡིད་ཚིམ་ཚལ། ཀུ་སྲེད་ཚལ། 睡莲花园。

ཡིད་ཚོས་པ། སེམས་ཚོས་པ། 沉迷，陶醉；དཁའ་བས་ཡིད་ཚོས་པ། 欣喜若狂。ང་རྒྱལ་གྱིས་ཡིད་ཚོས་པ། 自我陶醉。སེམས་སྡུག་པས་ཡིད་ཚོས་པ། 忧伤如痴。

ཡིད་རྒྱགས་པ། སེམས་མི་གསལ་བ། 昏聩，糊涂，神志模糊；ཚང་གེས་བཟི་ནས་ཡིད་རྒྱགས་པར་གྱུར། 酒醉糊涂了。

ཡིད་རྨུགས་པ། ཡིད་སྡུག་པའམ་སེམས་སྐྱོ་བ། 心烦，伤心，厌倦，厌烦；ཡིད་རྨུགས་ཏེ་མཆི་མ་ཞོར་བ། 伤心流泪。

ཡིད་སྨོན་པ། དཀའ་ཞིང་གུས་པཀྱར་རམ་རེ་འདུན་ཟེར་བ། 倾慕，钦佩，景仰；སྔོན་གཤེགས་དཔའ་བོ་རྣམས་ལ་ཡིད་སྨོན་པ། 景仰先烈。

ཡིད་སྟོབ། སེམས་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས། 心力，慧力。

ཡིད་ཧིམ། སྐྱེ་རྩམས་པའམ་འདོད་པ་གང་བ། 满意，满足。佛书译作厌足；ཡིད་ཧིམ་སྐྱེ་དཀའ། 欣慰。ཡིད་ཧིམ་སྐྱེ་བཐབ། 满意，得意，心满意足。གནས་སྐབས་ཡིད་ཧིམ་པ། 痛快一时。དཀའ་ཐག་ཡིད་ཧིམ། 得意洋洋。

ཡིད་ཚོད། ཚོད་དཔག 估量，揣度，估计；དོན་གསལ་པོ་མ་རྟོགས་པར་ཡིད་ཚོད་མ་ཅིག། 不明真象，不要揣测。དཀའ་ངལ་ལ་ཡིད་ཚོད་ཅིད་རྒྱུ་མང་དུགས་པ། 过多地估计困难。

ཡིད་ཁྲམ་པ། (1)སེམས་དཔའ་འདྲམས་པ། 畏意，ཡིད་ཁྲམ་ནས་མདུན་སྐྱོད་མི་ཐུབ་པ། 畏惧不前。(2)སེམས་སྡུག 忧心，难过，担心；བཀའ་བཀྱོན་འཕེལ་བས་ཡིད་ཁྲམ་པ། 受到批评，灰心丧气。

ཡིད་གཁྲངས། (ཚངས) ནེ་ཙོ། 心灵。鹦鹉的异名。

ཡིད་གཁྲངས། (1)བློ་གསལ་བའམ་མཁས་པ། 聪颖，精通，ཡིད་མེ་གཁྲངས་པ། 愚痴。(2)དྲན་རྒྱུན་པ། 锐敏，敏捷。

ཡིད་གཞོ་བ། (རྟོང) སེམས་གཞོ་བ། 安慰，宽慰。

ཡིད་བཞིན། བསམ་པ་ནང་བཞིན། 如意，དོན་ཀུན་ཡིད་བཞིན་འགྲུབ་པ། 诸事如意。

ཡིད་བཞིན་ཅོད་པན། ལྕ་ཀུ་སོགས་ཀྱི་ཁྲད་རྟེར་རེ་སེམས་ལ་གང་འདོད་པ་ལྟར་འབྱུང་བའི་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས། 如意宝，如意末尼；མི་ལུས་རྙེད་དགའ་དོན་ཆེ་ཡིད་བཞིན་རོང་བྱ་འདྲ། 人身难得，有如珍贵如意宝。ཀྱི་མཆིའི་གླིང་དུ་མ་ཕྱིན་པས། ཡིད་བཞིན་རོང་བྱ་ག་ནས་རྙེད། 不曾到瀛洲，安得如意宝？

ཡིད་བཞིན་ཅོད་པན་བྱ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ཉིར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། ས་བརྒྱད་པ་བའི་ཚུལ་ཀྱི་སློབ་ལམ་ཕྱི་ཐར་ཕྱིན་དང་ལྡན་བའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་གནས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་བའི་ཡིད་ལ་ཇི་ལྟར་སློབ་བའི་འབྲས་བུ་འགྲུབ་པས་ཡིད་

ཡིད་བཞིན་གྱི་རྣོང་བུ་སྐྱེ་བའོ། 如意珠喻发心。二十二种发心之一。八地菩萨所具愿波罗蜜多发心，依指望处，果随愿成，故同如意宝珠。

ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། རྣོང་བུའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞེས། 如意宝王。一种宝石名。

ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཚོང་ཁྱེར། རྣོང་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། 如意宝。

ཡིད་བཞིན་མཇོད། སྐྱང་ཆེན་མཛོད་བདུན་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས་སྡེ། ཀུན་འབྱམས་ཐེག་པའི་གནས་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པ་ལེའུ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕགས་པའི་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་། དུས་རབས་བཅུ་བཞེ་བར་རྩིང་མའི་སློབ་དཔོན་སྐྱང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས་ མཛད་པའོ། 《如意藏》。隆钦七藏之一。十四世纪时，宁玛派佛学家隆钦饶绛所著。全书有本文自注，共分二十二章，详细论述因乘果乘。

ཡིད་བཞོ་བ། སེམས་གསོ་བྱེད་པ། 安慰，抚慰。

ཡིད་བཞོས་ཀྱི་སྒྲ་བ། (རྟིང་) རྩིང་གཏམ་མ་ལུས་པར་རྒྱ་བ། 倾谈，畅叙。

ཡིད་བཟང་། (མངོན་) (1)ལྷ། 天神的异名。(2)མེ་ཏོག 花的异名。(3)རེཥ་འབྲུ། 花蕊的异名。(4)མེ་ལྷ། 火神的异名。(5)གྲོ། 麦子的异名。

ཡིད་བཟང་སྐྱེས། (མངོན་) ཏྭ་དྷི་ཀེང་། 善意生。豆蔻树的异名。

ཡིད་བཟང་མ། (1)བསམ་པ་བཟང་བའི་བྱད་མེད། 良女。好心的女人。(2)བདག་ འཛིན་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅུ་དང་པའི་དབང་ པོ་གསལ་ བར་ཟེད་པའི་རྩ་ཐམས་ ཅད་ཀྱི་རྟེན་ ལྟ་བུ་ཟེད་ པའི་ རྩིང་ གི་རྩ་ཞེས། 良心脉。明白醒觉意识念力的器官，为一切经络所依附处的心脉名。

ཡིད་ཁོང་། (1)སེམས་ལ་བཏབ་པ། 合意，可爱；ཡུལ་ལུང་ ཡིད་ཁོང་། 合意的地方。མཛེས་ ཤིང་ཡིད་དུ་ འོང་བ། 美丽可爱。ཡིད་ཁོང་ ལྡེན་ཤིང་ འདུབ་མའི་རྩེ་ལ། སྐྱན་སྐྱན་སྒྲོག་པའི་གཡུ་བྱ་ཀྱུ་བྱུག ཚར་སྒྲིན་འབོད་པའི་ སྐད་གཏུང་ ཡིན་སྐད། འདི་ལ་བརྟན་ན་ གསུང་ ངག་བསྟན་ འཇོ། 赏心惬意高树叶端，嘤嘤其鸣绿衣杜鹃，说是召集阴雨密云，若施贿赂容停呼唤。(2)ས་ ཡིང་ ཞེག་ རྩྭ་ བོ་ ཡིད་ ཁོང་ རྩེ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ རྩྭ་ བོ་ རྩང་ གི་ རྟུབ་ ཆུང་ དུ་ ཡོད། 易贡。又名波易贡。地名。在西藏自治区波密县西部。(3)(མངོན་) གཞེར། 悦意。金子的异名。

ཡིད་ཁོང་མ། (1)བྱད་ ཡིད་ མཛེས་ མ། 美女。(2)ལྷ་ མའི་ རིགས། 一天女名。

ཡིད་ཁོང་གཙང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞེག ཆུ་འགོ་ཤར་གང་ཤེས་ལ་ དང་ རྟུབ་ གང་ས་ ལ་ནས་ འབབ་ ཅིང་། སྟོད་ཆུད་ལ་ཤར་ཆུ་ཟེར། ཡར་ལུང་གཙང་བོ་ དང་འདྲེས་ རྩྭ་ངོས་ ཡར་ བླངས་ གཙང་ བོའི་ ནང་ དུ་ འབབ། 易贡藏布。河名。源于夏贡拉和鲁贡拉，上游称夏曲，下游与帕隆藏布汇流后，流入雅鲁藏布江。

ཡིད་ཀྱལ་དུ་འཛིན་པས་པ། སེམས་ ལ་ རེས་པ། 记住，记取。放在心里。

ཡིད་རེ། ཡིད་ཀྱི་རེ་བ། 希望；ཡིད་ རེ་ སྐོང་ བ། 满足希望。

ཡིད་ལ་འཆང་བ། སེམས་ལ་འཛིག་པ། 记在心中；བཀའ་ཤོག་ལག་ དུ་འཆང་། བཀའ་ མངགས་ ཡིད་ལ་འཆང་། 手捧诏书，心存面命。

ཡིད་ལ་བརྗོད་པ། ཡིད་ལ་བརྗོད་འདོད་ཚད་པ། 心中所思之言。旧译意言。

ཡིད་ལ་ཉལ། (མངོན་) འདོད་ ལྷ། 卧意中。欲天的异名。

ཡིད་ལ་འཕྲོད་པ། ཡིད་ ལ་ འགྲོ་ བའམ་ ཡིད་ ལ་ འབབ་པ། 合意，称心。

ཡིད་ལ་མཁོགས་པ། ཡིད་ལ་བརྟགས་པ་དང་འདྲ།

ཡིད་ལ་བརྩལ་བ། ཡིད་ལ་བཟོད་པ་འམ་བསམ་པ། 忍受，怀念。

ཡིད་ལ་བྱེད་པ། (1)སེམས་ལ་དྲན་པར་བྱེད་པ། 怀念，想念。(2)བསམ་གཞིག་ས། 思索。佛书译为作意、思惟。

ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་དྲག་ཏུ་ཚན་ཞིག་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པའི་རིགས་ཅན་དག་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་སྐྱོ་ཤིང་མི་བཟོད་ཅིང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སེམས་རྣམ་པར་འཕྱེ་བ་ཞེས་ 作意散动。诸大乘人厌轮回苦至不可忍，引心转向小乘，从大乘堕，使心流散。六种散动之一。

ཡིད་ལས་སྐྱེས། (མངོན) (1)མི། 人的异名。(2)བདུད་དགའ་རབ་དབང་སྤྱི་ 极喜自在魔的异名。

ཡིད་ལས་སྐྱེས། (1)བར་སྡིད་ཀྱི་མིང་སྟེ་འཕྱོ་བ་ལ་མི་སྣོད་པར་ཡིད་ཙམ་ནས་ཐུབ་པ། 意生。中有别名。以中有身不待大种，但从意起。(2)ཡིད་ལས་སྐྱེས་དང་དོན་གཅིག

ཡིད་ལེགས་པ། (མངོན) ཟོ། 意好。麦子的异名。

ཡིད་ཚོག་པ། ཟོན་འགྱུར་བ། 厌恶，憎恶，厌弃，厌倦。

ཡིད་ཤི་བ། ཡི་གཞང་ཆད་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་ཞི་བ། 心灰，失望，息怒。

ཡིད་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉེར་ལེན་ཐུབ་པའི་རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 意识。依各自不共增上缘意根而生、自力能了别自境法处体性之识，如认取瓶之意识。

ཡིད་ཤེས་ཚོག་ཤེས། རྟོག་མེད་ཚོག་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་གཞེས། ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་ཚོག་ཤེས། དབེར་ན་རྨི་ལམ་གྱི་རྟ་དེ་རྟ་ཡིན་པར་སྣང་བའི་ རྨི་ ལམ་ གྱི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། 颠倒意识。无分别颠倒识之一。意识之颠倒识，如见梦中之马者，即梦中之意识。

ཡིད་བྱེབ་པ། སེམས་དཀྱུག་ས། 刺激感情，扰乱心绪。

ཡིད་བྱེལས། (མངོན) (1)བདུད། 魔的异名。(2)འདོད་ལྷ། 欲天的异名。(3)དོན་ཟླ་གསུམ་པ། 藏历三月的异名。

ཡིད་བྱེལས་བདག་པོ། (མངོན) འདོད་ལྷ། 扰意主。欲天的异名。

ཡིད་གཙེད་པ། སེམས་སྐྱོ་ཅ་འཇུག་པའམ། ཚམ་ངུ་འཇུག་པ། 伤害感情，打击情绪，使之灰心；མི་ཡིད་གཙེད་པ། 使人绝望。

ཡིད་བཟུང་པ། སེམས་ བསྲུང་ བ། 照顾情绪。佛书译作善护他心。

ཡིན། (1)གཏན་འཕེལ་བའི་ཚིག 是，为；སང་ཉིན་འགྲོ་རེས་ང་ངང་ཡིན། 明天该轮到我去。ཁྱོད་སུ་ཡིན། 你是谁？བད་མ་དཀར་པོ་དེ་འདམ་ཚ་ལས་སྐྱེས་ཀྱང་ འདམ་ཁ་ དང་ མི་ ཉེ་ མས་མ་ གོས་པས་བདུད་ མའི་ མཆོག་ ཡིན། 白莲出于污泥而不染，故为莲中之上乘。(2)འདོད་མཐའ་མེད་ཀྱི་རྩེས་སུ་སྐུར་རྒྱུ་དང་བཞིན་ ཞེས་པ་ དང་གཅིག་ བའི་དུ་ ཡ་ བའི་ལས་སྨོན་བྱེད་ཐུབ་ གཞན་ དབང་ ཅན་ ཞིག 一个用于འ后加字和无后加字的词后同བཞིན་字一样表明现在式动作的不独立虚词：ཀ་ཤས་དགའ་ཡིན་འདུག 有些人在欢喜。གནས་འཚའ་ཡིན་འདུག 正在定居。སྡོད་ས་ བཟོ་ ཡིན་ འདུག 正在布置住地。

ཡིན་སྐད། ཡིན་ཟེར། 据说是，传说是：གནའ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དེ་ཡང་ཡིན་སྐད། 古代记载

中传说如是。 མཆེར་སྐད་སྒྲིག་པའི་བཤལ་ བ་ སྨྲས་ཏུང་། མཁའ་ལྡིང་ཆུལ་བའི་ཚེ་ཐུ་ཡིན་སྐད། 刺耳长鸣赤褐鹞鹰，说是妙翅鸟王使者。

ཡིན་ཁྱལ། མ་ཡིན་ཡང་ཡིན་པ་ལྟར་བྱས་པའི་ཐབས་ཤེས། 佯装，冒充，装做是，假装的样子：དཔའ་བོ་ཡིན་ཁྱལ་ཀྱིས་གཡུལ་སར་ཕྱིན་པ། 冒充英雄上战场。རང་ཉིད་ནི་ མཆོག་ དུ་ གྱུར་པའི་མི་ཞིག་ ཡིན་ ཁྱལ་ ཅིད་ པ། 自己佯装是个最完美的人。

ཡིན་ཁྱབ་མཉམ། ཐན་ཚུན་གཅིག་ཡིན་ན། ཅིག་ཤོས་གང་ཡིན་དགོས་པའི་དོན་དེ། དབེར་ན། བྱས་པ་དང་དངོས་པོ་གཉིས་ ཡིན་ཁྱབ་ མཉམ་ཡིན་ པས། བྱས་པ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ ཡིན་ པས་ཁྱབ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཡིན་ པས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། 是等遍，是则皆是。相互二者之间，此是则彼是。如所作性与实有法二者，为是等遍。故若是所作性，则皆是实有法；若是实有法，则皆是所作性。

ཡིན་ཚོ་ལེ་ཅིག (ཁ་ལ) ཡིན་པར་གོག 但愿为是。

ཡིན་ཐྱི་རེད། (ཁ་ལ) ཐལ་ ཆེར་ ཡིན་ ཏེ་ རོང་། 可能是，大概是：ཡི་གེ་དེ་ཆོ་ཁོས་ བྲིས་ པ་ཡིན་ཐྱི་རེད། 这些字大概是他写的。

ཡིན་ཀྱང་། ཡིན་ དྲང་། 是倒是，虽然是：ཟམ་ རྒྱུས་པའི་ལ་ ཡིན་ ཀྱང་། ཅི་ བའི་ མི་ ཤེས། 是倒是史实，但不知是否可靠。

ཡིན་ཀྱང་ན། ཡིན་ན་ནི། 若果是，如果是：དེ་ལྟར་ ཡིན་ ཀྱང་ ན་ ང་ ཚོའི་ བར་ བསམ་ བཆར་མི་ མཐུན་ པ་ མི་ འདྲ། 如果是那样的话，那么我们之间的意见是一致的。

ཡིན་དགོས་རྒྱང་། (1)ཡིན་ ཤག་ཀྱམ་ ཡིན་ བའི་ རེད། 理所当然，当然是：མཁས་པ་ ཡིན་ དགོས་ པྱུང་། ཡོན་ ཏན་ ཚང་ མ་ ཤེས་ པས་ སོ། 当然是学者，因为各方面都懂。བའི་ པ་ ཡིན་ དགོས་ པྱུང་། རྫུན་ པ་ རྟོང་ས་ པའི་ རྒྱུ་ རུ། 当然是真的，因为他从不说假。(2)ངོ་ མ་ ཨིན་ ཡང་། ཐབས་ མེད་ ཀྱིས་ ཡིན་ རེ་ དགོས་ པྱུང་ པ། 不得不是，不是也得是，被迫承认：ཁོ་ དེའི་ བྱ་ ཨིན་ ཡང་ ཆུལ་ ཁོས་ དེའི་ བྱ་ ཡིན་ པ་ གཞིར་ བཞག་ གིས་ བཀའ་ བཅས་ སྟབས། དེའི་ བྱ་ ཡིན་ དགོས་ པྱུང་ བ་ རེད། 此人本非其子，但圣旨硬说为是，只好不是也得是了。

ཡིན་འགྲོ། (ཁ་ལ) ཐལ་ ཆེར་ ཡིན་ ཏེ་ རོང་། 大概是，可能，象是：ཡི་ གེ་ འདི་ ཐལ་ ཆེར་ ཁོས་ བྲིས་ པ་ ཡིན་ འགྲོ། 这个字大概是他写的。

ཡིན་རྒྱུ་དག (ཁ་ལ) ཡིན་ པ་ དག་ གམ་ ཡིན་ པ་ སྟེ་ དོན་ ཅ་ མ་ ཞི། 原来就是，本来倒是：ཡིན་ རྒྱུ་ དག་ ཆོང་ པ་ རེད་ དེ་ དིང་ སང་ ཞིང་ ལས་ བྱེད་ ཀྱི་ ཡོད་ པ་ རེད། 原来是商人，但现在是在种田。མི་ དེ་ ཡིན་ རྒྱུ་ དག་ ཡག་ པོ་ ཞེས་ མ་ རེད། ནོན་ ཀྱང་ ཁྱོ་ ཆར་ ཁོས་ བྱ་ བ་ ངན་ པ་ གང་ ཡང་ བྱས་ མེད། 那个人本来就不好，然而最近他没干什么坏事。

ཡིན་བརྒྱ་ཡིན་སྐྱོང་། ཡིན་ པ་ བརྒྱ་ དང་ མིན་ པ་ སྟོང་ ཞེས་ སྐད་ ཆ་ བའི་ མི་ བའི་ སྡུ་ ཚོགས་ བཤད་ པ། 百事千非，真真假假。说的话有真有假。

ཡིན་གཞིག་ཡིན་གཞིག ཅི་ ནས་ ཀྱང་ ངམ་ ངེས་ པར། 无论如何，一定，横竖：ང་ གཉིས་ ཡིན་ གཅིག་ ཡིན་ གཅིག་ མཉམ་ དུ་ འགྲོ་ དགོས། 我们俩无论如何要一块儿去。

ཡིན་ཐག་ཆོད། ཡིན་ པར་ ཐེ་ ཚོམ་ མེད་ པ། 确实是，肯定是，无疑是：ཁྱེད་ ཀྱིས་ གསུངས་ པ་ དེ་ ཡིན་ ཐག་ ཆོད་ རེད། 你所说的一定是确实的。

ཡིན་ཐང་། ཡིན་ ངེས་ པའམ་ ཡིན་ མཛོག་ ཀ་ ཟེ། 该是，应是，可能是：ཁོའི་ བྱས་ རྗེས་ དགའ་ མོ་ ཡིན་ ཐང་ སྐྱམ། 想来他的成绩应该是好的。

ཡིན་དུ་ཆུག ཡིན་ ཀྱལ་ དུ་ ཆ་ ཞོག 即使是，纵令，

当作是，作为是：ཁོས་དེ་སྐད་བཞིན་པ་སྐད་ཡིན་ཏེ་ཆུག་ཀྱང་། 即使照他说的那样，是否真实仍未可知。ཁོས་བཞིན་པ་སྐད་བདེན་མིན་མི་ཤེས་ཀང་། ད་རེས་ཡིན་ཏེ་ཆུག 虽然不知他说的是真是假，姑且就当做是那样的吧。

ཡིན་དུ་གཤའ་བ། ཡིན་ཙོད་རེད་དམ། ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ་རེད། 想必，谅必，大概是：ཁྱེད་རང་སྐུ་ཁམས་བདེ་ཚོ་ཡིན་དུ་གཤའ་བ་ལ་རབ་དུ་སྨྲེ། 想贵体健康，至为欣慰。尺牍用语。

ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ། (1)མིན་ཡང་ཡིན་ཀྱལ། 装相，假装是，装模作样：མཁས་པ་ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ་བྱས་པ། 作行家状。(2)བཞིན་ཆེད་ཡིན་ཀྱི་རེད། 大概是，可能是，མི་འདི་མཁས་པ་ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ་རེད། 此人可能是个行家。

ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོས། ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོ་དང་འདྲ།

ཡིན་ནོ་ཅིག་ན། གང་ལྟར་ཡང་། 务必，千万，一定，无论如何，不论怎样。

ཡིན་རུལ་ཡིན་རུལ། ཡིན་ཡིན་འདྲ་བའམ་ཞེ་ཆོམ་ཀྱི་ཆོག 是否：དེང་སང་གཟུགས་ཚོ་བདེ་གཞང་ཡིན་རུལ་ཡིན་རུལ། 近来身体健康否？

ཡིན་ཀའང་། འོན་ཀྱི། 但是，虽然：ཀུད་ཚོ་ཡིན་ཀའང་གཟུགས་ཚོ་ཧང་ཚོ་འདུག 虽然是个老人，但身体很健康。

ཡིན་རྟོགས། ཡིན་པ་ཐམས་ཅད། 凡是：སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ་ཆོག 凡是男子。གཞུང་དོན་ཡིན་ནོ་ཆོག 凡是公事。

ཡིན་པ། ཡིན་དང་འདྲ།

ཡིན་པ་འབྲ། ཡིན་མདོག་ཁ་ཚོའམ་ཞལ་ཆེར་ཡིན་པ། 象是，似乎是，大概是：མདང་དགོང་གཉིད་ཡག་ཚོ་མ་ཁྲག་པ་ཡིན་པ་འདྲ། 昨晚大概没有睡好吧！ དེ་རིང་ཆར་འབབ་ཐུབ་ཡིན་པ་འདྲ། 今天好象要下雨。

ཡིན་པ་སེམས་ཤེད་བའི་ཤེས་བྱ། ཡིན་པ་མི་སྲིད་བའི་རྫུན་ཤུལ་དུ་བྱ་དགོ། 容是所知。不可能是作为心识对境而存在者，如既是瓶又是柱。

ཡིན་པ་ཙམ། (ཁྲལ) ཞལ་ཆར་ཡིན། 大概是：ཁྱེད་རང་ཁ་ལག་མཆོད་ཐུབ་ཡིན་པ་ཙམ། 您大概还有待于吃饭吧！

ཡིན་པ་རེད། (ཁྲལ) ཡིན་པར་ཚོ་བའི་ཆེས། 是，是的，一定会是：དེ་ཁ་རང་ཡིན་པ་རེད། 一定会是那样的。

ཡིན་པ་ཤེད་བའི་ཤེས་བྱ། ཡིན་པ་སྲིད་བའི་རྫུན་ཤུལ་དུ་བྱ་དགོ། 容是所知。可能是作为心识的对境而存在者，如柱。

ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ། ཡིན་པའི་ངྲུངས་ཤུལ་བཞག་ཐུབ་ཐེག་རྒྱས་པ། 证明其是，正面肯定，建立正面。佛书译作立是。

ཡིན་མིན། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པ། 是和非，是非：ཡིན་མིན་ཚོ་ལྡོག 颠倒是非。ཡིན་མིན་མཉམ་བཞི། 混淆是非。ཡིན་མིན་གསལ་འབྱེད། 明辨是非。

ཡིན་མོད། ཡིན་ནའང་ངམ་ཡིན་དུང་། 虽是，虽然是：ཁོ་འཕྲད་པར་ཕྱིན་པ་ཡིན་མོད་ཐུག་མ་སོང་། 虽然会是去会了，但未遇见他。སྣ་བར་ཕྱིན་པ་ཡིན་མོད་ཀྱང་གསལ་བ་མཐོང་མ་བྱུང་། 虽然看是去看了，但未看清楚。ཁྱོད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ཞིང་ཐོས་ན་དེ་ཉིད་ཁ་ན་ཚད་མ་ཡིན་མོད་ཀྱི། ངོན་ཀང་དུ་དུང་རྩང་ཐད་བརྟག་དགྱད་ཐུབ། 你虽然耳闻目睹，对此完全可以凭信，但是仍须作些调查。

ཡིན་ཙད། ཐམས་ཅད། 凡是，所有的：མི་ཡིན་ཚད་ཀྱང་ཚོ་ཡིན་བའི་རིས་པ་མེད། 所有的人不一定都是机警的。

ཡིན་རྫུལ། མ་ཡིན་ཡང་ཡིན་པ་ལྟར་བྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར། 假相，佯相。假装的样子。

ཡིན་སྐྱེལ་བྱེད་པ། མ་ཡིན་ཡིན་ལྟལ་བྱེད་པ། 假装是，佯装作。

ཡིན་ཡང་། བོན་ཀྱི། 虽是，虽然是，ཆོག་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་དོན་ལ་ངེས་པ་མེད། 话虽如此，其实不一定。

ཡིན་ཡིན་པ། མ་གཞི་ནས་ཡིན་པ། 早就是，经常是。

ཡིན་རེ་སྐོན། དེ་ལྟར་མིན་ཞེས་དམ་བཅའ་བའམ་མནའ་སྐྱེལ་བ། 保证不是，绝对不是；བྱ་བ་ངན་པ་བྱེད་མཁན་དེ་ང་ཡིན་རེ་སྐོན། 我保证不是那个做坏事的人。

ཡིན་རེ་ཤི། མནའ་ཆོག་ཅིག 死了也不是。一种发誓语。

ཡིན་ལ་མིན་ལ། ཡིན་མིན་གེ་ཆོམ་གྱི་གཞི། 模棱两可，似是而非。

ཡིན་ལུགས། (1)རྒྱུ་མཚན། 原因；ཡིན་ལུགས་མིན་ལུགས། 是非曲直。(2)སྟོང་པའི་གཤིས་ལུགས། 空性。

ཡིན་ལུགས་ངོ་བོག དངོས་པཞེན་ནས་གནས་ཚུལ་དངོས་གནས། 实际，实在。实际情况。

ཡིན་ཁོ། ཡིན་ལྟལ། 象是，似乎是；ཡིན་ཁ་མིན་ཁ་བྱས་ཀྱང་ཡིད་མི་ཆེས། 即使装是装非，也难使人置信。

ཡིན་ཚོག ཡིན་པ་ལས་ཚོག་པ་ཞེས་པ་ཡིན་པའི་སྟོག་ཐུ་སྟེ། མ་ཡིན་པའོ། དབེར་ན། ཀ་བ་ཡིན་པ་ལས་ཚོག་པ་ཀ་བ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 反是。从是反转过来，即是的反面或非，如从是柱反转过来，成为非柱。

ཡིན་ཀཱག ཡིན་པར་རིག། 必定是，当然，ཁོང་གིས་ཟེར་བ་དེ་ཀ་ཡིན་ཀཱག་རེད། 当然是他所说的那样。ལས་དོན་ལེགས་གྲུབ་ཡིན་ཀཱག 工作想必已经完成。

ཡིན་ཀས་ཆེ། ཡིན་ལས་ཆིའམ་ཡིན་འཀྱོ་སྲིད། 也许是，可能是，大概是，多半会是；ཁྱེད་རང་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ཀས་ཆེ། 也许会象你说的那样。

ཡིན་ཀཱིས། ཡིན་པས་རྟའམ་ཡིན་ཐྱེར། 因此，因其如此。

ཡིན་ལས་མིན་ཁྱེལ། བདེན་རྫུན་ཀཱིས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་མཐའ་སྐྱེལ། 肯定是非。确切断定是者为是，非者为非。

ཡིབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཡིབས་པ། ཡིབ་པ། ཡིབས།། གབ་པ། 隐藏，隐蔽，躲藏；གཞན་གྱིས་མི་མཐོང་བའི་ས་ཁུང་དུ་ཡིབས་ནས་བསྡད་པ། 潜伏在别人看不见的地洞里。 ས་ཆ་ཀུང་ཐོང་ཐལ་ནས་ཡིབ་པ། 隐匿在凹地里。

ཡིབ་ཁྱེ། མགོ་ནས་ཀཱཐྱགས་ཐོང་མར་ བཞིན་རྒྱུའི་ཀོང་ལྟལ་དང་ཐྱོ་ལྟལ་གྱི་ཐོ་མའི་ཚོས་ཆས་ལྟ་སེང་ཁིག་ཐྱེ་མགོ་ ཀྱབས་ཀྱང་ཞེར། 圆统长坎肩。工布和波密地区服装之一，穿时头部由领口钻上。

ཡིབ་ཤིང་། ཐྱེབ་ཤེང་ཐྱེ། ཁྱག་བའམ་ཐྱ་གའི་ཚང་གི་ཤེང་ཤོགས་ལྟས་ལ་བཏགས་ན་ཁ་རོལ་ཐོས་མི་མཐོང་བར་ཐྱེབ་རྒྱས་པ་ཞིག 隐身木，隐身草。神话说有一类草木，经乌鸦、喜鹊、猫头鹰等架巢后，人若持之即能隐匿自身云。

ཡིབ་ས། གབ་ས། 躲藏处。隐匿的地方。

ཡིབས། ●ཡིབ་པའི་ཐྱལ་ཆོག ●名词。(1)ཐྱེབས། 隐避处，掩蔽物；ཆར་ཡིབས། 避雨处。(2)(ཐྱེང་དབྱིབས། 形状。

ཡིབས་པ། ཡིབ་པའི་འདས་པ།

ཡིས། རྟམ་དབྱེ་གསུམ་པའི་ཀྱེན་ཞིག་ཐྱེ་འ་དང་མཐའ་མེད་ལ་འཐོབ་པའི་ཐྱེད་ཐྱེ། 介词。以，用以，以故。后加字འ་及无后加字时所用施事词。

ཤུ་ཁ། ཤུ་གུ་དང་དོན་གཅིག

ཤུ་ག། གཏུབ་མེད་སྐྱེ་ཐག་ཚུན་བཏང་ནས་མེ་འབར་བའི་ཤིང་ཞིག 钻木。磨擦生火的木片。

ཤུ་ཀྱ། རྟའི་ལྕང་པ་འབྲུ་ལྗན་ཞེག་སྟེ་ ཤུག་ བོའང་རེད། 燕麦。ཞིང་ནང་གི་ཤུ་གུ་འདྲ་འདྲ། ལུག་ནང་གི་ སྐྱང་ གི་ འདྲ་ འདྲ། 如农田中的燕麦，似羊群里的豺狼。

ཤུ་ཀུ་ཤིང་། གང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆ་སྐྱོང་། བཀས་ནད་ འཇོམས། དུག་ ཚད་ སེལ། 接骨木。忍冬科，接骨木属。一说为菊科柳兰叶风毛菊。入药味苦，性凉，功能愈合疮口、治皮肤病、清热解毒。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་གཅོ་དང་། སྐྱེས་ མ། བཅད་འབྱོར་ཆུལ་བོ། བཅད་འཛོར་གཅོ་བོ། ཆུ་ཏུ་མོ། ཆུ་འཐུང་། ཅི་ཅི་ཤིང་། ཅི་རེ་ཤིང་། དེས་མཁའ་སོ་ལེ། ཐག་གདོང་བཅད་འབྱོར། ཐག་ཕྱང་བ། ཏྭ་སེ་བ། དབྱུ་གུ་ཤིང་། ཐུ་གུ་ཤིང་། རྩ་ཀང་པ། ཅག་པ་བཅད་འབྱོར། ཤིབ་ཤིང་། གསང་བའི་སྐན་གཅིག་བཅས་སོ།

ཤུ་ཀུ་ཤིང་དཀར་ཚོ། རྩྭ་ཞེག 羊耳蒜香，羊耳草。接骨木属，可入药。

ཤུ་ཀུ་ཤིང་རྣག་ཚོ། རྩྭ་ཞེག 忍冬科接骨木属植物名。可入药。

ཤུ་ཀུང་། (1)ཚད་དང་། ཞིན་ཅང་། ཙ་མདོའི་ས་འབྲེལ་ཡུལ་ཁུ་ཚེ་མེའི་རྫིང་། 裕固。古地名。今西藏、新疆、青海连界之地。(2)རང་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཀྱང་མེ་རིགས་ཤེག ཙང་ཆེ་བ་ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རང་སྐྱོང་སྤྱོངས་ས་གནས་ཚོད། ১৩৮২ ཚའི་སྡོམ་རྩིས་ལྟར་ མེ་ གྲངས་ ཁྲི་ཕྲག་ ৬৫৯ ཕྲག་ཅམས་ཡོད། 维吾尔族。我国少数民族之一。古称袁纥、韦纥、回纥、回鹘、畏兀儿等，主要分布在新疆维吾尔自治区。人口594万多人（1982年）。

ཤུ་མགོ། ཤུ་བ། 柄，把子。

ཤུ་བ། 名词。(1)ལྕང་དང་ཀང་པ་སྟེ་འཆང་རྒྱངས། 把手处，柄，把儿：ཁྲིའི་ ཤུ་ བ། 刀柄。ལྕམ་ཁྲི་ཤུ་བ། 靴鞧。གདུགས་ཤུ། 伞柄。ཆུལ་མཚན་ཁྲི་སྲོག་ཤིང་ལ་ཆུལ་མཚན་གྱི་ཤུ་བ་ཟེར། 胜幢的中柱称为幢柄。སྐྱ་ཤུ་བྱས་ན་སྐྱ་ཤུ་མི་ཆོ། འཇོར་ཤུ་བྱས་ན་འཇོར་ཤུ་མི་ཆོ། 做斧头把子不行，做锄头把子也不行。(2)རྩྭའི་རྩུ་བ། 茎：བད་མའི་ ཤུ་བ། 莲梗。ཟས་དོག་གི་ཀང་ཤུ། 禾茎。

ཤུ་བ་ཅན། (1)ཤུ་བ་ཅན་ཁྱི་དང་ཤས་བོ་སྐྱེ། 有柄的器物。(2)(མཚན) བཅུ་ཐྲིན་དོ་རྗེ། 具柄者。帝释金刚杵的异名。

ཤུ་ཏྲ། (རྩིང་) ང་རང་། 我：ཤུ་ཏྲ་ ཅག 我们。

ཤུ་ཟི། རྭ་རྩེ་མེད་པའི་གནག་ཤུགས་ ཁོ་ དང་ ར་ ལུག་ ཁོ། 名词。无角公牛或公羊：གཡག་ཤུ་ ཁོ། 无角公牦牛。

ཤུ་མ། གནག་ ཤུགས་ རྭ་ རྩེ་ མེད་ ཁ་ ཙ་ ཤུ་ མའི་ བསྡུས་མིང་། 名词。无角母牛羊。

ཤུ་མེད། རྩ་མེད། 根绝，全归无有：སྡང་ དགྲ་ ཤུ་མེད་བཟོས་པ། 彻底消灭敌人。འབྲུ་གནོད་ ཤུ་མེད་གཏོང་བ། 根绝虫害。

ཤུ་མོ། 名词。(1)རྭ་རྩེ་མེད་པའི་གནག་ཤུགས་མ་ དང་ར་ལུག་མོ། 无角母牛、母羊。(2)ཀ་ བ་མོ། 牝鹿。(3)ཁ་ ཀ་ མོ། 牝鹿。

ཤུ་མོ་མདེའུ་འབྲིག། རྩྭ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། ནུས་པས་བྱ་དང་ཤ་མ་ མ་སོན་པ་དང་། ཁོང་བའི་ནང་ཁོག་སུ་མདེའུ་ ཁོག་ཐུག་རྡུ་ལུས་པ་ཕྱིར་འབྱེད་པར་ ཕྱིད། 小叶假糙苏菜。毛茛科药用草本植物名。味苦，性凉。催生，下胎衣，拔除留存体内弹片。

ཤུ་མ་མི་བསྒྲུབ་རྩོལ་རྡེ། རབ་བྱུང་དང་ བོའི་ དུས་ སུ་བྱེད། དང་བོ་རྣལ་འབྱོར་པ། ཕྱིས་རབ་ཏུ་

བྱང་ནས་མཚན་དང་པ་ཆུལ་ཁིར་བཏགས། ཁ་ཅེ་ཡང་ཅིན་ཚན་པ་མགོན་ པོ་ ནས་ དུས་ འཁོར་ ཆུང་འཕེལ་ཞེབ་ཏུ་ གསན་ཏེ་ བསྒོམས་ པས་ རྟོགས་ པ་བརྙེས། གཞན་སྣང་གི་ལྟ་བའི་སྐུལ་བྱེ། ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་མཛད་པས་ཤུགས་དེའི་ཚུ་མ་གོང་ མར་ བཀྲུར། དགུང་ལོ་བཅུད་ཐུ་ག་གཉིས་པར་ འདས། དེའི་སྐབས་བཅུད་ཐུགས་རྗེ་བརྩེན་འགྲས་དང་ དོལ་ བུ་བས་རྗེ་ནང་དགོན་པ་བཏབ་སྟེ་ གྲྭ་ མཐའ་ ཆུ་ཚེར་སྐེལ། དེ་ནས་བཅུང་བཅུད་འཇིན་རྣམས་ལ་ རྗེ་ནང་པ་ཞེས་གྲགས། 优摩·弥觉多吉。公元11世纪人，觉囊派第一代祖师。原系居家瑜伽行者，后出家改名台巴杰波，曾师事多人， 学时轮金刚、集密等法，创他空见并著书申明，其五传弟子土杰尊珠创建觉囊寺， 及至土杰尊珠之再传弟子堆布瓦·喜绕坚赞， 宏兴该派时，称觉囊派，尊奉优摩·弥觉多吉为始祖。

ཡུ་ཙམ་བུ་ཀུ། ངུ་ཀུ་ཥ་ཙ་རིགས་གཉིས་ཀུ་དཀྱི་བའི་ནང་ཚན་ཙ་རིགས་ལགོ། 雌木香，雌性广木香。分木香为雌雄两类中之一。

ཡུ་རིང་། འཆང་ རྒྱངས་ རིང་ ཥ། 长柄，长鞘；ཞྭམ་ཡུ་རིང་། 长鞘靴。དཀར་ཚལ་ཡུ་རིང་། 长柄碗。宗教仪式中用以盛茶和干饭的瓷碗。

ཡུ་ཡུ་མ། (ཐུལ) ངུ་རྩ་ཤེད་བའི་གནག་ཕྱུགས་དང་ རུ་ཡུག 无角牛羊；ངུ་ཅན་བཅུ་གདང་ ནང་ཡུ་ཡུ་མ་གཅིག་མི་ཐད་བ་མེད། 百个有角牛羊都能过，一个无角牛羊不消说。

ཡུ་ཁ། ཐུག་པ་ཟླ་བའི་མིང་། 稀粥，薄粥。

ཡུག (1)དར་གོས་རས་སོགས་མ་བཅད་བའི་ཁ་ཚར་ཚང་བའི་བྱབས་གཅིག 匹，整匹；རས་ཡུག་གཅིག 一匹布。(2)ཀྱོན་རྣམ་གྲུ་ཁྲིད། 一派，一片；གོང་ཁྱེར་ཀྱི་ཁོར་ཡུག 城市周围。ར་བའི་ཁོར་ཡུག 围墙周围。ཡུག་གཅིག་ཏུ་འཕེལ་བ། 连成一片。

ཡུག་རྩོག (ཐུལ) ལྟམ་མཐིལ་ཁེངས་བའི་རྟོག་པ། 修补全鞋底用的补钉。

ཡུག་སྣམ། (1)སྣམ་བུ་བྱབས་ཚང་། 整匹毯子。(2)(རྟིང) བཙག་རྡོ། 赭石。

ཡུག་བ། (རྟིང) (1)ཞེན་པའམ་ཆགས་པ། 贪恋。(2)ཀང་པ། 腿，脚。

ཡུག་པ་ཅི་ཀ་སྟོན། (རྟིང) རེབ་ཙམ་ཞིག་སྟོན། 显示些微，稍稍显露，晃一下。

ཡུག་ཅོ། རྡུའི་ལྡང་པ་འབྲུ་ལྡེ་ཞིག 名词。燕麦。

ཡུག་ཚོ། རང་གི་བཟའ་རྟ་བྱད་ཤེད་ཀི་བའི་ཁྱི་ཀ། 鳏夫。丧妻的男人。

ཡུག་ཕྱོན། ཡུག་ཆུང་ངམ་ཁྲེབ་ ཅིལ་ཆུང་བ། 小匹。完整的小匹织物。

ཡུག་ཚང་། བྱབས་ཚང་། 整匹。

ཡུག་ཚར། ཚོས་ཆེན་དང་། དར་ཁ། རས། ཐེར་སྐྱམ་སོགས་ཡུག་ཚང་ཁ་ཚར་ཅན། 整匹，全匹。有绪头的整匹丝、棉、毛织物。

ཡུག་རྨ། རང་གི་བཟའ་རྟ་ཀི་བའི་ཚེ་ཅིང་། 寡妇，孀妇。丧偶妇女；ཁྱི་ག་ཀི་སྐྱེ་ཡུག་རྨང་ཀྱང་བ། 夫死寡居。

ཡུག་ཁ་ཚེ། ཁྱི་ག་ཀི་བའི་བྱད་ཤེད། 寡妇。丧夫的女人。

ཡུག་རྨ་ཚོ། ཡུག་ཟ་ཚ་དང་འདྲ།

ཡུག་ཁའི་བྱ། ཁྱི་ག་ཀི་རྗེས་སྐྱེས་བའི་བྱ། 遗腹子。新寡所生子。

ཡུག་ཡུག ཁར་ཆུང་གཡོ་ ཁར་ ཅིང་ ཆུལ་ཞེག 挥舞，动荡状；ཁག་ ཁ་ ཡུག་ ཡུག་ བྱས་ ནས་ ཅིན་ཚོང་། 挥一挥手走了。

ཡུག་གཡུང་བ། (རྟིང) ཞེན་པ། 贪恋，贪婪。

ཡུག་ཀྱད། (སོག) གོ་གའི་ཆ་ལོ་ཞེག 职衔。

ཡུག་ས་ཚའི་ཟླ་བ། ཆུ་སྐྱོད་ཟླ་བ་སྐྱེ་རྟོང་ཟླ་བྱག་པ། རྗེ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་ཐུགས་ནས་ཡུག་ས་ཚའི་ཟླ་བ་ཞེས་བརྗོད། 蝎月，箕宿月。藏历六月。语出《多吉空行续》等密乘典籍。

ཨ་ཁས་རྡོ། དོར་སྐན་གྱི་རིགས་བཅས། དང་ ཆ་འདྲ་བའི་མདོག་སྐྱ་བ་ཞིག་སྟེ། ནུས་པས་ཆུ་ཞེར་སེལ་བར་བྱེད། 赭石。近似土红的棕褐色矿石之一种，入药功能收敛黄水。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དེའཱུ་ཁག་ལྔ་དང་སྐྱ་སྟེ།

ཨ་ཁས་ལས་ཆ། ཨག་ཅ་མ་དང་འདྲ།

ཨང་ང་། ཨང་བ་དང་འདྲ།

ཨང་མདོག ཨང་བ་སྟེ་སྐ་ཞེར་གྱི་མདོག 姜黄色。

ཨང་རྩོག ཨང་མཉམ་ཐུང་མ་དང་འདྲ།

ཨང་བ། སྐ་ཞེར། 姜黄。

ཨང་བ་དང་རྫ། (རྟེང) འཕན་བོ་ཨང་བ་དང་རྫ་རེར་བའི་ཞང་པ་ཁག་གཉིས། 地名。彭波地区的永瓦和玛两地名。

ཨང་མ། ཐུང་མ། 名词。芜菁，蔓菁。俗名圆根。དགྲ་མགོ་ཨང་མ་སྐུང་སྐུང་བྱེད། 把敌人的头颅垒成芜菁堆。

ཨ་ཁས་ཀར། འབྲུའི་རིགས་ཤིག 白芥子。十字花科植物名，可入药。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དོན་གྱུབ་དང་། འབྲུང་བོ་འཇིགས་བྱེད། ཟས་གཙང་བཅས་སོ།

ཨ་ཁས་ཀར་རྒྱལ་པོ། (མངོན) ཤེ་ཆེ། 芥子王。芥菜的异名。

ཨ་ཁས་དཀར། ཨ་ཁས་ཀར་དང་འདྲ།

ཨ་ཁས་བྱོལ། ཨ་ཁས་ཀར་ལ་སྔགས་བཅུབ་སྟེ་འབྱབ་ཅིང་གྱི་གྱེན་ཐྲུས། 驱邪芥子。向芥子念咒、吹气、洒出以驱除邪魔者。

ཨ་ཁས་རྣག སྐྱ་ནག་འབྲུང་བའི་འབྲུ་རིགས་བད་ཀ། 油菜子，黑芥子。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བད་ཀོང་དང་། ཆ་བའི་སྐྱ་ཅན། ཚོགས་མ་ཅན་བཅས་སོ།

ཨ་ཁས་འབྲུ། ཨ་ཁས་དཀར་ནག་གི་འབྲུ། 芥子粒；ཨ་ཁས་ འབྲུ་ ཙམ། 小如芥子，如芥子许。喻极小之物。

ཨ་ཁས་མར། ཨ་ཁས་ དཀར་ ནག་ གི་ སྐྱུམ། 芥子油。

ཨ་ཁས་ཐྲེད། ཨ་ཁས་དཀར་ གྱི་ གང་ ཟུ་ བཏུགས་བའི་གཙོང་ཐེར། 送祟的芥子朵马。

ཨད། དབྱགས་ཐེངས་གཅིག་གི་ཨན་ཙད། 名词。顷刻，一呼吸顷。ཁོ་ཚུར་སྐྱེས་ནས་ ཨད་ ཀྱིས་ཕར་སོང་། 彼刚一来，顷刻即又离去。

ཨད་ཅིག ཨད་ཙམ་ཞིག 须臾，顷刻。

ཨད་བ། (རྟེང) སྐྱེད་དང་སྡེ་བ། 重。

ཨད་ཙམ། (1)སྐར་ཚུ་གང་གི་དུས་ཨན་བཅུ་ཐུབ་སུ་རྟེན་ཞག་གཅིག་གི་ཚ་སྐམ་ཅུའི་རྒྱར་གཅིག 须臾。一昼夜的三十分之一，古印度计算时间长度的一种单位名。(2)འཕྲུག་ཙམ་སྡེ། དུས་ཀྱན་ཏ་ཅང་ཐུང་ངུ་ཞིག 瞬息，刹那，短时间；ཟླ་ག་ངོད་ཀྱན་ཙམ་གྱིས་ གསལ་ བ། 电光瞬息一闪。སྤྲིན་གསེབ་ནས་ཟླ་དཀར་ཀྱན་ཙམ་འཆར་བ། 云间短时出现月光。ནང་འགྱངས་ཀྱན་ཙམ་ ཡང་མེད་པ། 刻不容缓。

ཨད་ཀྱད་པ། (ཁམ) བསྟོད་བཤགས་བྱེད་པ། 赞颂；བཟོ་པ་དང་ཞིང་པ་དམག་མི་ རྣམས་ ལ་ ཨད་ཀྱད་བྱེད་པ། 赞颂工农兵。

ཨན། དུས་ཚོད་ཀྱི་རིང་ཐུང་། 久暂，时间长短；ཨན་རིང་། 长期，长久。ཨན་ཐུང་། 短时，暂时，片刻。ཨན་ གཏན། 永久。ཨན་ འགོར། 耽延，稽迟。ཨན་ནས་ཨན་དུ། 长期，永远。ཨན་ཏེ་སྲིད་བར་དུ་གནས་པ། 永远存在，永世长存。ཨན་ནས་ཨན་རིང་པོ། 永远。ཨན་དུ་ ཐོགས་མེད་དགོས་པ། 耽搁不多久。འཆི་མེད་ཨན་གནས། 长生不老。

ཨན་ཨིས། དུས་རིམ་ཨིས། 渐渐，逐步，ཕྱི་ཀྱའི་ ཤུས་སྡོམས་ ཨན་ ཨིས་ ཆུས་པ། 孩子的体力渐渐

增长。ཡུན་གྱིས་དམིགས་ཡུལ་ བཟང་ ཥར་ འཕྲུག་པ། 渐入佳境。

ཡུན་ཙིག དར་ཙིག་གམ་ཡུད་ཙམ། 片刻，须臾：ལམ་ ཁར་ ཡུན་ ཙིག་ འགོར་ བ། 在途中耽搁了片刻。

ཡུན་བརྟན། དུས་ཡུན་རིང་ཐེག་བར་དུ་ བརྟན་པ། 稳固，永久巩固：རྒྱལ་སྤྱིད་ཡུན་བརྟན། 江山稳固。

ཡུན་ཐུང་། དུས་ཡུན་མི་རིང་པ། 短暂，短促，短时间。

ཡུན་ཚད། (1)དུས་རིང་ཐུང་གི་ཚད། 时量，时间长短，期间，期限。(2)མིག་ འཆམ་ གྱི་ ཡུན་ཚད། ཤེཀས་སྐར་སྐད་ཀྱི་སྐྱ་རིང་གི་དཔྱ་ཚུལ་བཞི་ཙམ་ པ་སྟེ། མིག་འཆམ་ཡུན་ཕྱིད་ལ་ གསལ་བྱེད་དང་། མིག་འཆམ་ཡུན་ གཅིག་ལ་ དབྱངས་ཐུང་ངུ་། མིག་ འཆམ་ ཡུན་ གཉིས་ ལ་ དབྱངས་རིང་ཙམ། མིག་འཆམ་ཡུན་ གསུམ་ ལ་ དབྱངས་ཤེད་ཀུ་རིང་ཙམ་ནོ། 眨眼间。梵文分读音的长短为四种：半眨量为辅音，一眨量谓短元音，两眨量谓长元音，三眨量谓最长元音。

ཡུན་རིང་། དུས་ཡུན་རིང་པོ། 长久，长时，久远：ལམ་ཐག་རིང་ན་ཀུ་ཤུགས་ཤེས། ཡུན་རིང་ གཤེའས་ན་མི་རྒྱུས་ཤེན། 路遥知马力，事久见人心。

ཡུན་རིང་ནད་པ། ན་ནས་དུས་རིང་ཚང་བའི་ནད་པ། 久病者。长期患病的人：ཐག་རིང་གི་མཁྱེན་པ་དང་། ཡུན་རིང་གི་ནད་པ། 远方客人和长久病人。意谓远客难来，久病难愈。

ཡུམ། 名词。(1)མའི་ཞེ་ས། 母亲的敬语。(2)གཤེ་ དམ་ གྱི་ ཤེས་ རབ་ མཚོན་ པའི་ ཚ། 佛母，本尊阴体。密神本尊代表智慧的部分。(3)བྱང་ མེད་ཀྱི་ཞེ་ས། 妻的敬语：གསང་ཡུམ། 活佛之妻。ཡུམ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པ། 娶妻。(4)ཤེས་རབ་ཀྱི་ ཕ་རོལ་ཏུ་ ཕྱིན་པའི་མདོ། 《般若波罗蜜多经》：ཡུམ་འབུམ་པ། 《大般若经十万颂》。

ཡུམ་ཀ། དོ་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་མ་རྣམ་ཡུམ་ཀུང་པ་སྒྲུབ་ཐབས། 单体佛母。修持单体金刚瑜伽母续之仪轨。

ཡུམ་ཀྱི་འབག ཆོས་གར་འཁྲབ་དུས་ཡུམ་ཚ་མས་ གྱོན་རྒྱུའི་གདོང་འབག 母后面具。藏戏中扮演母后所戴道具。

ཡུམ་རྒྱས་བསྡུས། ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་ མདོ་ འབུམ་ དང་ བཅུད་ སྟོང་ བ། 广略般若经。指十万颂和八千颂。

ཡུམ་རྒྱས་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ཧོ་ ཅོ་ ཀ་ སྟོང་ཕྲག་བཅུ་ བཞི་ཙམ་ འབུམ་ ཞེས་ བྱ་ བའོ། 《大般若经》。有一百千颂或十万颂的《般若波罗蜜多经》。

ཡུམ་རྒྱས་ འབྲིང་ བསྡུས་ གསུམ། ཤེར་ མདོ་ འབུམ་དང་། ཉི་ཁྲི། བཅུད་ སྟོང་ པ་ སྐྱེ་ གསུམ། 广中略三种般若经：十万颂、二万五千颂和八千颂。

ཡུམ་དུམ་ པ་ བཅུ་ དྲུག (1)ཡུམ་ རྒྱས་ འབྲིང་ བསྡུས་གསུམ། 广中略三种般若经，大般若经十六函。(2)མདོ་མདོ་དང་བར་ཁམས་ སོགས་ཀྱི་ མནའ་ ཆིག་ཅིག 康青地方赌咒用的口头话。

ཡུམ་མདོ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ ཕྱིན་པའི་ མདོ། 《般若经》。《般若波罗蜜多经》。

ཡུམ་བསྡུས་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ ཧོ་ ཅོ་ ཀ་ སྟོང་ཕྲག་བཅུ་ཚེག་ཅོད་ པ་ཞེག 《小般若经》。有八千颂的《般若波罗蜜多经》。

ཡུམ་བུ་ཐལ་སྐང་། ཡུམ་ བུ་ ཕུ་ མཁར་ ཡང་ རེའུ། བོད་རྗེ་གཅུའ་ཁྲི་བཅན་པོ་བཞུགས་ ས་ བོད་ ཆུལ་ ཐའི་ཤོ་བྱང་གི་ཐུ་ཤེས་ཤེག ངེད་ཤང་གི་ཆུ་ཁ་ས་ཁྲལ་ཁོངས་ སྟེ་གདོང་ རྩྭང་ གི་ ཉི་ འདབས་ ཐུ་ ཙོད། 永布拉岗。在山南地区乃东县境内，是

西藏最早的一座王宫遗址，公元前一百多年，涅赤赞普所居地方。

ཕྱག་འབངས། ཕྱག་ཀྱི་སྡོགས་སུ་ཟིན་པའི་མི་སེར། 母族臣民。

ཕྱག་འདྲེམ་པ། གེར་ཕྱིན་ཀྱི་ མདོ་ རྒྱས་ པ་ ཞེག 《般若经十万颂》，《大般若经》。

ཕྱག་འབྲིང་པ། ཤེ་ལོ་ཀ་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཀྱི་ཁྲི་ཕྱ་སྟོང་ཟེད་ པ་ཞེག 《中般若经》。有二十五千颂或二万五千颂的《般若波罗蜜多经》。

ཕྱག་བཙུན་ཨོ། (1)རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ། 后妃。(2)མ་ཡུམ་ཡང་ཡིན་ལ་བཙུན་མོའང་ཡིན་ཟགྲན། 母后。

ཕྱག་བྲལ། མ་མ་དང་བུ། 母子。母与子的敬称。

ཕྱང་ཆུ། ཆུ་ཀའམ་ས་ཀུང་ནས་ཞིང་ལ་དྲངས་པའི་ཆུ། 灌溉水，沟渠水。灌田渠道所引水；ཕྱང་ཆུ་འཁྲི་ཤེང་དབུས་ཚོང་སོགས་ཁར་འཁྲིད་དུ་འགྲོ། 渠水、藤萝、生而盲者，引导他们到哪里就到那里。

ཕྱད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཁ་ཏིད་ཀྱིག་པ། 睡觉，入睡，ཁ་ཏིད་ལ་ཕྱིན་པ། 入睡。 ཕྲུ་གུ་ཁ་ཏིད་ཕྱད་དུ་འཇུག་པ། 使小儿入睡。 ❷ཞིང་ལ་ཆུ་འབྲིན་ཐྲེབ་ཀྱི་ ས་ ཀུད། 名词。灌溉渠，水沟；སྒྲུབས་ཕྱད། 阴沟，地下水沟。 ཕྱང་ཁོ་ཆེ། 干渠。ཨ་ཕྱད། 干渠，主渠。ཕྱད་ཕྲན། 支渠。

ཕྱང་བྱི། ཆུ་ཕྱང་ཆུང་ཆུང་། ཕྱང་ཕྲན་ཡང་ཟེད། 名词。小水沟，支渠；ཆུ་ ཆེན་ ཕྱང་ བྱང་ མི་ ཤོང་། 小沟难容大水。喻量小不能容物。

ཕྱང་མ། ཞིང་ནང་ཁན་མི་ཐོག་ས་ཡི་རྩུ་ལྗམ་ཞེག 名词。莠草，田中杂草；ཕྱང་མ་ཆུག་པ། 中耕除草。

ཕྱང་མའི་ཁྲིད་ཆབས། (1)ཕྱང་མ་ཆུག་པའི་དུས་ཆེན། 中耕节。庆祝除草完毕的节日。 (2)ཕྱང་མ་ཆུག་ངན་པའི་དུས། 除草时期。

ཕྱང་རྩུ། (1)ས་རྩིག་གི་ལྟུང་འདོན་ཕྱང་མ་ བཆུབ་ པའི་རྩུ་ངན། 离田草。中耕时从田中拔除的杂草。(2)ཕྱང་ཆུའི་འགྲམ་གྱི་རྩུ་ སོག་ས། 沟边草。生长在水沟边上的野草。

ཕྱལ། 名词。(1)ས་ཆའམ་ཡུང་པ། 地方，处所：རྒྱུ་ཕྱལ། 籍贯。སྡོད་ཕྱལ། 住处。ལས་ཕྱལ། 工作岗位。ཁ་ཕྱལ། 故乡。ཕྱལ་གཅིག་ 某地。ཕྱལ་ཀྱི་ཡས་མས། 各地。ཕྱལ་ཁྱད་པར་ཅན། 特殊地方。ཕྱལ་ཀྱི་མཐིལ། 中心地带。ཕྱལ་ཀྱི་ལྟེ་བ། 腹地。ཕྱལ་ཀྱི་གཅེད་ མ། 地痞，恶霸，地头蛇。ཕྱལ་ རྒྱང་ རིང་ པ། 远地。ཕྱལ་ཀྱིས་ བསྐལ་པ། 山川阻隔。ཕྱལ་འཁྱམས།漂泊他乡。ཕྱལ་གྱང། 流亡外地。ཕྱལ་རྒྱལ། 流浪。ཕྱལ་ ཐོན་པ། 出走。ཕྱལ་བྱད་པ། 离乡。གནས་ཚེད་ ཕྱལ་འཁྱར་དུ་འགྱུར་བ། 流离失所。ཕྱལ་ཕྱུང་ པ། 流放。ཕྱལ་འབྱད་གཏོང་བ། 放逐。 ཕྱལ་ གཞན་དུ་ མཐར་ སྐྱོད་གཏོང་བ། 驱逐出境。རང་ ཕྱལ་ན་རྟ་བཅུ་ ཚོད་ཀྱང་། མི་ཕྱལ་ལ་འཁྱོ་དུས་ ཀང་ ཐང་རེད། 家有百匹马，此来是步行。喻空话无补。(2)རྒྱ་ཁྱོན། 范围，མཐོང་ཕྱལ། 视野。བསམ་ཕྱལ་ལས་འདས་པ། 出乎意料。ཕྱལ་ལས་ འགོང་པ། 超出范围。(3)ཞིང་ལས་ ས་ཕྱལ། 农业区：རོང་ཕྱལ། 农区，谷地。ཕྱལ་འབྲོག 农牧地区。ཕྱལ་མ་འབྲོག 半农半牧区。ཕྱལ་རྟ། 农区所产马。ཕྱལ་ བའི། 农区所产羊毛。(4)རྩིས་ རིག་པར་བྱ་བ་སྟེ། རྩིས་མཐོང་བར་བྱ་བའམ་ རྟོགས་པར་བྱ་བ། དཔེར་ན། བིམ་ཤེས་ལྟེན་མིན་ གྱི་དངོས་པོ་དང་། ནས་མཁའ་ལ་སོགས་པའི་ དངོས་མེད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་དེ། ཤེས་བྱ་དང་དོན་ གཅིག་ བའོ། 对境。心之所明了、现见及证悟者。指一切物质、精神，以及不相应行的实体

的和虚空等非实体的事物。即一切所知界，དམིགས་ཡུལ། 目的，所缘境。བྱ་བའི་ཡུལ། 活动对象，事情，所作业境。རྒྱ་བོ་སྟོང་གིས་སྤྱིགས་བའི་ཡུལ། དེད་མེད་རང་བཞིན་འཆི་བར་འགྱུར། 千夫所指，无疾而死。(5)དབང་པོ་དང་ཤེས་བའི་གཟུང་བྱ། དབེར་ན། གཟུགས་སྣ་ཏེ་རེ་རེག་ཚོས་ལྔ་བྱ་ཡུལ་ཅན་རྣམས་ལས་གཞན་བའི་ཚོས་དེ། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀྱི་ཁྲས་ཆེ་བའི་ཡུལ་ལོ། 外境。有境或内心以外、根及识之所取如色、声、香、触、法等事物。判内心与外境或物质与精神二者中之物质界：ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ། 客观环境，外境。གཟུང་ཡུལ། 意识对象，所取境。རྣ་བའི་ཡུལ་སྒྲ། 耳的对象是声音，声为耳境。སྣའི་ཡུལ་དྲི། 鼻的对象是香气，香为鼻境。མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ། 显见事物，现前境。སྐོག་གུར་གྱི་ཡུལ། 隐蔽事物，不现前境。ཡུལ་ཤོག་དུ་གྱུར་པ། 境不现前。(6)(མངོན) ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་ཞེས་ཞེར་ཐེ་ཤེད་བས་གྲངས་ཐེ་བཞི་མཚོན། 境有内外，各二十四，故表数字24。

ཡུལ་ཀེག བཅས་སྐྱེ་གཉིས་ནག་ལ་བཅས་ན་ཡུལ་ཀེག་རེར། 地祇灾难。两值年官均遂黑色者。

ཡུལ་ཅོར་ངོ། ཡུལ་ཐྲེངས་ཀྱི་ཚགས་དཔྱིབས། 地形，风景。

ཡུལ་སྐད། ཡུལ་ས་སའི་སྐད་ཚ། 方言，土语，口语。

ཡུལ་སྐབས། ཡུལ་དང་སྐབས་ཏེ། གནས་དང་དུས། 环境。地点和时间。

ཡུལ་སྐོར། ཡུལ་ལང་ཐུལ། 游历，漫游；ཡུལ་སྐོར་བཟེད་ཐོ། 游记。

ཡུལ་སྐྱོང། རྒྱལ་ཁའི་དོན་དུ་ཀོ་བའི་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་ཀི་བསྟན་ཚིག

ཡུལ་ཁམས། ལུང་པ། 地区，地域，地方；བཀྲ་ཤིས་སྐྱེས་བས་ཡུལ་ཁམས་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ། 吉祥气氛，遍满大地。

ཡུལ་ཁལ། (ཡུལ) སྐང་གཅང་ཁུལ་དུ་འབྱུ་རིགས་སོགས་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་འབོ་ཞིག་སྟེ། ཆ་ཚུང་དུའི་ཁལ་གྱི་ཐྱེད་ཙམ་ཞིག 余克，藏斤。后藏农村原有的容量单位名，每余克约重十四市斤。

ཡུལ་ཁྲིམས། ལུང་པ་སྤྱིའི་ཡུལ་སྤྱལ་གྱི་ཁྲིམས། 地方法，习惯法：ཡུལ་ཆུ་བཏུང་ས་ནས་ཡུལ་ཁྲིམས་འཁྱང་དགོས། 口饮当地水，应守当地法。ཡུལ་ཁྲིམས་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱིས་འགྲོ་བཞི་སྟོད་མཁས་ཐྲེད་པ། 恪遵习俗，居敬行谨。

ཡུལ་འཁོར། (1)གོང་འབུམ་ཕྱག་ཚད་ཡོད་པའི་ས་གནས། 有十万户居民的城市。相当于一小国的地区，常译为“国”：ཤེས་རབ་མེད་ན་བྱམས་པ་ཙམ་ཀྱིས་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་མི་ནུས། 没有才干，光施仁慈，不可能掌管好国家。(2)ས་ཆའམ་ལུང་པ། 区域，地区，地方，ཡུལ་འཁོར་གཞན་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཡང་། གང་འཚམ་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱང་བར་བྱ། 异地众生灵，亦宜加护持。

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་། (1)རྒྱལ་པོ། 国王。(2)སངས་རྒྱས་བཞུགས་དུས་ཀྱི་འཕགས་པ་ཞིག 护国。佛在世时古印度一圣者名。

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་ཀོས་ཀྱལ་བ། མདོ་སྡེ་བཅའ་གསུམ་དང་ལེའུ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་ལོ་ཙཱ་བ་ཇེ་ཤེས་སྡེའ་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་བའོ། 《大宝积经护国菩萨会第十八》。全书三卷二品。古印度法师姿纳迷札和西藏译师智军等由梵译藏并用厘定后的藏文校正。隋代阇那山崛多由梵译汉。

ཡུལ་འཁོར་དབང་པོ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ། 国君，诸侯。

ཡུལ་འཁོར་འཇིག། (ཨང་) (1)ངང་པའི་ཆུལ་ཚོ། 雁王、鹅王的异名。(2)ཀླུ་ཆུལ་ཁྲིམ 护国龙王的异名。

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་། 〈རྒྱུད་ཐུ།〉 ཆུལ་ཆེན་རིགས་བཞིའི་ནང་གཡས་ཤེག་སྐྱེ་རེ་རབ་ཀྱི་བང་རིམ་བཞི་པའི་ཤར་ཐུགས་སྐྱོང་བའི་ཆུལ་ཆེན་ཁྲིག 持国天王。梵音译作多罗吒。居住须弥山第四层护持东方的天王名。四大天王之一。

ཡུལ་གངས་ཅན། བོད་ཀྱི་ཡུལ། 西藏，藏族地区；ཡུལ་གངས་ཅན་པའི་བོད། 藏族语文。

ཡུལ་ཚོང་། ས་གནས་སོ་སོར་ཡོད་པའི་དངོས་ཟོག་རིའི་རིན་གང་། 市价，当地物价。

ཡུལ་ཚོམས་གཤིས་ལུགས། ཡུལ་ཡུང་ སོ་ སོར་སྐར་ནས་དང་ཁྲིད་ཆགས་པའི་ལུགས་སྲོལ། 地方习俗，风俗习惯。

ཡུལ་ཀྱི་བསྐལ་དོན། བསྐལ་དོན་གསུམ་ ཀྱི་ ནང་གསེས། ཡུལ་ཐག་རིང་ཐོས་བར་དུ་ཆོད་པས་རྟོག་མི་གྱབ་པ། དབེར་ན། ཐང་སྐྱ་མི་སྣང་ཀྱི་འབྲས་སྤུ་ལུ་ཕུ་བྱའོ། 地远离事，地隐蔽。三种远离事之一。由于地域相去道远不能现见者，如北俱卢洲所生香稻。

ཡུལ་ཀྱི་དགེ་བཅུ། ཁང་ས་ཁྲིད་ས་ས་ཡི་དགེ། འགྲུང་ཆུ་ཁྲིད་ཆུ་ཆུ་ཡི་དགེ། གམ་འབྲོག་ཆུང་འབྲོག་རྟ་ཡི་དགེ། ཁང་ཤེད་འབྲད་ཤེད་ཤེང་གི་དགེ། ཁང་རྟེ་ཐབ་རྟེ་རྟེ་ཡི་དགེ། 地方十吉祥。若干文艺作品中叙述地方所有土水草木石的优点，依其用途各分两种，即土分屋基、田地；水分饮水、灌溉水；草场分远处、近处；木分建筑木材和柴薪；石分墙石和灶石。总名十善或十吉祥。

ཡུལ་ཀྱི་ཆུ་ཚོད། ཆུ་སྐད་ཅིར་བདུན་རེ་ རེའི་ ས་ཁྲིན་ཆ་མཉམ་དྲུག་ཏུ་བྱས་པའི་ཆ་ཀཱིག་ལ་ཡུལ་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཀཱིག་ཅེས་བཀྱགས། ཆུ་སྐད་ཅིར་ བདུན་ཀྱི་སྐར་ཁྲིན་རེ་ལ་ཡུལ་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཆིག་ སྟོང་དྲུག་བཅུ་ཅིག་ཡིན་པ། 弧刻，度。计算弧长的单位。周天均分为二十七宿，每宿六十度，周天二十七宿共1620度。

ཡུལ་ཀྱི་ཁྱབ་ཚོངས། ཀཱཝའ་སི་སིས་ཀྱུ་ སྐར་ ཀྱི་ ཡུལ་ལ་སྐྱོད་ གའི་ ཡུན་ ཚད། 星位定期。各曜经行各个星位所需时间。

ཡུལ་ཀྱི་དབང་རིགས། སོང་བཅན་སྐམ་བའི་སྐབས་ བོད་ཀྱི་ས་མི་དང་བཅས་པ་སྐྱེན་ཐོ་ ཆེ་ ཁག་ རྣམས་ལ་བཀོ་བཤད་བཅུག་སྟེ་ སྐྱོད་ པའི་ མངའ་ ཁོངས་དབྱི་མཚམས། དཔྱ་དུ་ ཤེད་ཆེན། ཐོ་ བྱང་སྟེ་ཆེ། ཡར་ཀླངས། ལཆིང་ང་། ཐ་ཨག་ བྱད་དང་ཁོང་པ། བག་ཅམ་སྟོད་སྐད། ཀཙང་སྟོད་སྐད། ཀླང་ཤོད་ནས་ཐོ། ལཕན་ཡུལ། ཉང་རོ་ཁམ་པ། ཤངས་དང་ཟླ་ཕྱི། ཡུང་བ་ཆེ་ཆུང་། ཁ་ག་སྟེ་ གསུམ། ནས་ར། ཆག་ཁོང་། ལདམ་ཤོད་དཀར་ མོ། མདོ་ཁམས་བཅས་བཅོ་བཅུད། 采邑境界。松赞干布时期，以西藏土地、人民，颁赐勋臣亲贵，共分十八区。那就是：乌如雪钦、颇章乃切、雅隆、钦阿、甲乌、则和雄巴、札绒堆麦、藏堆麦、陇雪囊波、澎域、年若章巴、香和勒奇、大小永瓦、夏伽三部、囊惹、恰贡、当雪噶莫和多康。王室占有乌如雪钦和颇章乃切前两区，即今拉萨河下游和乃东县境。

ཡུལ་ཀྱི་ཚུགས་བ། ཤོ་གམ་བའམ་ རྩོ་ ཁལ་ སྡུད་ མཁན། 收税人，税务员。

ཡུལ་ ཀྱི་ ཁོད་ གསལ། འདུས་ མ་ བྱས་ ཆོས་ སྐུ། 境光明。谓无为法身。

ཡུལ་ཀྱིས་བསྐལ་བ། བན་ཙུན་ཆུང་ཁག་རིང་ཐོང་ གནས་པ། 远离，相距遥远。

ཡུལ་ཀྲ། ཡང་པ། 境域，地方；ཡུལ་ཀྲ་སོ་སའི་སྐད་མི་འདྲ་བ། 各个地方的语言不相同。

ཡུལ་ཚོང་། ཡུལ་ཀྱི་ཚོང་ཁྱམ། 村庄，农村。

ཡུལ་སྒྲ། ཡང་བར་གཏམས་བའི་ཀླུ་དབྱངས་ཏེ། དམངས་ཁྲད་ཀྱི་ཀླུ་གཞས། 歌谣，民歌。

ཡུལ་འབྲོག་ཁངས་འཚོག སྐར་མེ་རུ་གཞན་འཁྱར་བ་དང་ཡུལ་དུ་བཀྲག་སྟེ་ཁལ་ཁྲངས་སུ་འཇོག་པ། 招回安抚。旧时，招回流亡差民使仍归原主。

ཡུལ་ངན། (1)ཡུལ་ལུང་དབྱལ་ཐངས། 穷苦地方。(2)རྟེན་མོར་ཐུལ་ཆར་སོགས་ཀྱིས་ནུབ་འཕིབས་བའི་གནམ་གཤིས། 雾天，阴雨天气；དེ་རིང་ཡུལ་ངན་བསྟན་པས་ཕྱི་རལ་དུ་འགྲོ་ཐུབ་མ་སོང་། 今天天色阴暗，因此未能外出。(3)སུ་གེ། 灾荒，饥馑；ཡུལ་ངན་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་བཟའ་འབྲུ་ཆད་པ། 遭受特大灾荒，因此食粮断绝。

ཡུལ་ངན་འཁོད། (ཤངས) ཐ་སྐྱུང་ཀ། 召灾。红嘴鸦的异名。

ཡུལ་རིས་ལྔ། སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་ནང་གསེས། ཡུལ་རིས་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལྔ་སྟེ། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་རྣམས་སོ། 五别境。五十一心所之一类。分别决定对境之五心所：欲乐、胜解、念、定和慧。

ཡུལ་ལྔ། གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་སྟེ་ལྔ། 五境，五尘：色、声、香、味、触。

ཡུལ་ལྔ་འཁའ་བའི་རྩ། སྟེང་ཁའི་རྩ་འདབས་ཤིག 五境脉。谓心间八脉中四支方脉。

ཡུལ་ཙང་ཙང་། སྟོང་ཁང་ཁང་བཞིན་སྐྱོ་ལྡང་ལྡང་། 寂寥寥，冷清清；མི་རོར་གང་ཡང་མེད་ཅིང་ས་ཡུལ་ཙང་ཙང་ཞིག་ཡོང་གི་འདུག 空无人畜的地方，冷清清的。

ཡུལ་ཚོད། རང་ཡུལ་ལ་འཛུག་པའི་ཆོས་ཏེ། རང་ཡུལ་ཅི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ། རྣོད་ཅིང་ཀྱི་ཐུབ་དང་། ཐོབ་དང་། དཔང་པོ། གང་ཟག་རྣམས་སོ། 有境，有境者。能涉入自境而与之相应的事物。指一切能解说之声音、内心、感觉器官及补特伽罗。

ཡུལ་ཚན་གྱི་འོད་གསལ། བདེ་བ་ཆེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུ། 有境光明。谓智法身、大乐法身。

ཡུལ་ཚན་དབང་ཅི་ལྟ། ཡུལ་ལྟ་འཛིན་པར་བྱེད་པའམ། ཡུལ་ལྟར་འཛུག་པར་བྱེད་པའི་རྟེན་ཀྱི་དབང་པོ་ལྔ་སྟེ། མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ཕྱེ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོའོ། 有境五根，五种感觉器官。对于五种外境生起了别和感觉的心识所依附的眼、耳、鼻、舌、身。

ཡུལ་ཚན་མི་བསླུ་བ། ཡུལ་མི་བསླུ་བ་དེ་ལྟོས་ཤིང་དབྱེ་ན་མིན་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཤེས་པ་དང་། དེ་ལྟར་རྟོག་པའི་གང་ཟག་དང་། མ་འཁྲུལ་པའི་དབང་པོ་རྣམས་སོ། 正常有境，正确内心。一切于真实境，不唯能察且能以量引生决定之智，如实生起证悟之人以及无有错乱之根识等。

ཡུལ་ཚན་གསུམ། རྗེད་ཅིང་ཀྱི་སྒྲ་དང་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ་བུ་གཟུགས་སུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་ཤེས་པར་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་། གང་ཟག་ལྟ་བུ་ལྟོས་མེད་དུ་ཅིང་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ་གསུམ་མོ། 三种有境：能解说之声音及诸根等形色有境、心及心所等心识有境和补特伽罗等不相应行有境。

ཡུལ་ཚོས། ཡུལ་ལུགས་སམ་ཡུལ་ཁྲིམས། 乡俗，风俗习惯。

ཡུལ་ཚྭངས། (1)ས་ཆའམ་ལུང་པ་མི་གྲོང་མང་པོ་ཙམ་ས། 地域，地区。(2)ཡུལ་ཀྱི་བཀོད་པ། 景色，风光，地方形势；ཡུལ་ཚྭངས་ཀྱི་བཀོད་པ། 地方指南，地方志，地方形势。ཡུལ་ཚྭངས་མཛེས་སྡུག་ཅན། 风景优美的地方。

ཡུལ་ཉེར་བཞིའི་ཚུ། ལུས་ཀྱི་གནས་རྟེ་ཀུ་རུ་

བཞིའི་རྒྱ་མིང་མི་འདྲ་བ། 人体二十四域脉。

ཡུལ་རྟ། ཡུང་བ་སོ་སོ་རང་གི་ས་གནས་ སུ་ རྒྱས་པའི་རྟ། 本地马。各地自产的马。

ཡུལ་ཚང་། ཡུལ་ཡུང་སོ་སོའི་དངོས་རྫོག་ གི་རིན་ཐང་། 市价。各地物品的价格。

ཡུལ་ཆབས། ཡུལ་སྲིལ་ཀྱི་ཐབས་ ཤེས། 土法。地方沿用的方法。

ཡུལ་མཐའ་འཁོབ། (1)འཕྲོ་བཞི་མ་ཚང་བའི་ས་ཆ། 边地。佛家所说四众不临之地。(2)སྤྲུལ་བཟང་ངམ་ཆོས་ལུགས་མ་དར་བའི་ཡུང་བ། 化外之地，未开化之地。佛教不盛行之地。

ཡུལ་དུས། ས་ཡུལ་དང་དུས་སྐབས། 环境。时间和地点。

ཡུལ་དུས་སྐྱ་ཚམ། ཡུལ་འགའ་ཞིག་ ལ་ ལོ་ རྟེས་ བྱུང་བའི་དུས། 灾区，荒年。地方发生灾荒之时。

ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ། གཞི་གཅིག་ལ་གནས་དང་དུས་ངོ་བོ་བཅས་ལྟོག་པའི་ཁྱད་པར་ཞེས་ཟེར་ཡོད་པ། དཔེར་ན་ཡུལ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ཤར་ནུབ་གཉིས་ཀ་ན་ཡོད་ཀང་ཤར་ལ་ཡོད་པའི་ཚ་དེ་ནི་ནུབ་ལ་ཡོད་པ་མིན་ལ་ནུབ་ལ་ཡོད་པའི་ ཚ་དེ་ཤར་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ དེ་ ཡུལ་ མ་འདྲེས་ པའི་དོན་དང་། བུམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཅི་ཡོད་ཀྱང་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ཚ་དེ་ཉིད་ཅི་ ཡོད་ པ་ མ་ ཡིན་པ་ དེ་ དུས་ མ་ འདྲེས་ པའི་ དོན་དང་། བུམ་ པ་དེ་གཤེར་བུམ་ ཟངས་ བུམ་གཉིས་ཀ་ ལ་ རྡེས་ སུ་ སོང་ པ་ ཡིན་ ཀྱང་ གཤེར་ བུམ་ལ་ རྡེས་ སུ་ སོང་ པའི་ ཚ་ དེ་ ཉིད་ཟངས་བུམ་ལ་རྡེས་ སུ་ སོང་ པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དོན་ཡིན། 时地自性不共。同一物体因其地点时间及本性不同而有差别。如瓶，其放置处，地有东西之分，其在东者不在西，其在西者不在东，是地方不共；瓶有上、中、下午三时之别，其在上午者不在下午，在下午者不在上午，是时间不共；瓶之体性有为金为铜之异，其为金瓶者即非铜瓶，其为铜瓶者即非金瓶，是为自性不共。

ཡུལ་དྲུག གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་ ཆོས་ དེ་ དྲུག 六尘，六境；色、声、香、味、触、法。

ཡུལ་བདག ཡུལ་ལྷ་སྲིན། ཁྱིམ་ཚང་དང་། སྡེ་བ་ སོགས་ཀྱིས་སྲུང་མར་བསྟེན་པའི་གཞི་བདག 土地神，当方神。护持家宅和村庄的当地神祇。

ཡུལ་ཕྱད་པ། རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པའི་རྣང་གསེས། 地方省略词。第五格之一种，例如：ལྷ་ས་ནས་ ཞི་ཏེན་བར། 从拉萨到北京。

ཡུལ་སྡེ། (1)ལྗང་པའི་མི་གྲོང་། 农村。(2)ལྗང་པ་ས་སའི་སྡེ་བའམ་ཚོ་བ། 村落；ཡུལ་སྡེ་འཁྲུགས་པ། 地方骚乱。

ཡུལ་གཙོན་པ། (1)བཙན་འཕྲལ་གྱིས་གཞན་ཡུལ་ལ་དབང་སྒྲུབ་པ། 侵占地盘。(2)སྡེད་གནས་སྐས་སྤོས་ཀྱིས་ཡུལ་གཞིས་འཇེན་པ། 迁居他处。

ཡུལ་པ། 名词。(1)ཞིང་ལས་བྱར་རྟང་བའི་ ས་ཆར་གཞིས་ཆགས་པའི་མི། 农区居民。(2)རྒྱས་པ་དང་ ཡུལ་པ་ གཉིས་སུ་ ཟུ་བའི་ ཡུལ་པ། 本地人，土著。对外出者或远方人而言。

ཡུལ་བོ། སེམས་སྟོང་ལྡང་ལྡང་། 形容词。空虚，空洞洞的，不惯：ཚོགས་སྡེ་དང་བྲལ་ན་མི་གཅིག་ པུར་འཚོ་བ་ཉ་ རང་ ཡུལ་ བོ་ ཙམ་། 要是离开集体，个人生活会感到空虚。

ཡུལ་དཔོན། ཡུལ་གྱི་དཔོན་པོ། 地方官。

ཡུལ་ཕག གོང་ནང་དུ་སྐྱོང་བའི་ཕག་པ། 家猪。养在村子里的猪。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ གྲོང་ བའི་ཕག་པ་དང་། འཕང་པ་ཟེའུ།

ཡུལ་སྐོབ་གས། (1)རང་རང་སྡོད་གནས་སམ་སྟོང་ཐང་ཀར་ནུབ་ཀྱི་ཡུལ་སྐོབ་གས། 地区，地方。(2)ཨ་

ཡུལ། 故乡，家乡；ཡུལ་ཕྱོགས་གཅིག་པ། 同乡，老乡。

ཡུལ་ཕྱ་བ། དངོས་པོ་ཕྱ་ཞིབ། 细境，微观世界。不易现见的微细外界事物。

ཡུལ་བཅས། ལུང་བའི་གནས་བཅས། 当地情况，就地所宜，ཡུལ་བཅས་དང་བསྟུན་པ། 因地制宜。ཡུལ་བཅས་ཀྱི་རོགས་རམ། 地谊。东道地主之谊。

ཡུལ་བལ། ཞིང་བའི་ཕྱག་ལས་ཐོན་བའི་བལ། 农区羊毛。产于农业地区的绵羊毛，质较柔软。

ཡུལ་དབུས། (1) ཡུལ་གང་རུང་གི་ མཐའ་ མིན་དབུས། 中区。泛指任何地方的中 部 地 区。(2)བོད་ཀྱི་ཤར་སྐའི་ཐུགས་སམ་དབུས་རྩའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ས་གནས། 中部西藏。特指西藏的中部地区即拉萨河谷一带地方。(3)རྒྱ་གར་རྡོ་རྗེ་གདན། 中土。特指印度金刚座。

ཡུལ་དཀྱལ་ཀུ་རྒྱས། (མཛད) (1)ཁི་ ཁི་ ཁིང་། 卓拔的异名。(2)ཤངས་ རྒྱ་ གར་ མ་ ག་ རྟེད་ རྒྱས་ བའི་མི། 印度古代摩竭陀国人。

ཡུལ་མི། (1)ལུང་པ་དེར་རྒྱས་བའི་མི། 本地人，土著；ཡུལ་མིའི་སྐད། 方言。(2)ལུང་པ་དེར་ གཞིས་ཆགས་བའི་མི། 居民，ཡུལ་མི་ལས་པ། 民工。ཡུལ་དམག 民兵。

ཡུལ་མི་བསྒུ་བ། རང་འཛིན་གྱི་རྣོན་ཤེས་ཕྱར་བཟུང་བ་ཕྱར་དོན་དུ་ཡོད་པ། དཔེར་ན་ཁྱམ་པ་དང་ཁྱམ་བས་ཆུ་སྐྱེས་བ་ཕྱ་བྱ་དོན་རང་མཚན་དུ་ གྱུབ་བའོ། 实境，真实外境。感知自境之心所感知之外境，如实存在。如瓶，及瓶能盛水等外境自相，成实有者。

ཡུལ་མེད། (1)ཤུལ་མེད་དང་། གཏན་ནས་མེད་པ། 无影无踪，简直没有。(2)གནས་སམ་གོ་སྐབས་མེད་པ། 没有回旋余地，无机会。

ཡུལ་མོ་ངན། ས་གཤེས་ཞན་པ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ སྐྱོ་བ། 穷苦地方。土质差的穷苦地方；ཕྱ་དབྱག་ཡུལ་མོ་ངན་རྟ་མས་ཞིང་ ལས་ ཐོན་ ཚད་ དམའ། 穷山沟的农业产量低。

ཡུལ་རླུངས། གནམ་གཤེས་ངན་པ། 恶天，阴雨天气。

ཡུལ་ཚོ། ཚོང་ཚོ། 村落。

ཡུལ་འཛིན། (1)ཡུལ་ ཅན་ ཐེབས་ ཡུལ་ འཛིན། 取境。(2)ཡུལ་ འཁོར་ སྐུང་ པ། 持国，护境。(3)ངང་པའམ་ངང་པའི་རྒྱལ་པོ། 鹅，鹅王。

ཡུལ་རྫས། རང་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་དངོས་རྫས། 土产。本地出产、富有地方色彩的物品。

ཡུལ་གཞིས། ལུང་པ་དེར་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་གཞིས། 住户，农庄，庄园。

ཡུལ་གཙོང་ས། (རྫོང) ཡུལ་ལྗོངས། 地区，地域。

ཡུལ་ཐེག ཡུལ་རྫས་དང་དོན་གཅིག

ཡུལ་བཟང་། རྟ་ཆུ་ཤིང་ གསུམ་ ཚོགས་ འཛོམས་ པའི་ ས་ གནས་ སྐྱིད་ པོ། 好地方。水草柴木丰盛的地方。

ཡུལ་ཡུལ་ཅོ། (1)རྩ་ཆ་བའམ་མཆེར་མཆེར་བོའམ་ཞུམ་ཞུམ་པོ། 难为情，发讪，赧然，害羞貌；རྩོད་ལན་མ་ཐུབས་པས་ཡུལ་ཡུལ་བོར་གྱུར། 辩论词穷，赧然发讪。(2)གང་ལ་ གཅེས་ པ་ དེ་ དང་ བྱལ་བས་ ཤེམས་འཕྲོང་འཕྲོང་བོར་གྱུར་པ། 惘然。若有所失；སོར་གནད་ཆེ་བའི་ཚ་ཐུབ་ དེ་ བཏགས་ནང་བས་ ཤེམས་ཡུལ་ཡུལ་བོ་ཐེབ་པ། 遗失要物，心中惘然。

ཡུལ་ཚོད་མས་ཀྱ་གཅོད་པ། ཡུལ་ གཞལ་ པ། 境界分别。确切识别或肯定作为外境的事物。

ཡུལ་ཧགས་པ། དངོས་པོ་རགས་པ། 粗境，宏观世界。易于察觉的巨大外界事物。

ཡུལ་ལ་བསྐྱོད་པ། བསྟུན་ དོར་ གྱི་ རྒྱུ་ གྱི་ ནང་ གཤེས་ ཤེག་ སྟེ། དཔང་ཡུལ་ས་ སའི་རང་གི་ཐེབ་

ལས་དངོས་ལ་བསྟན་ནས་དེ་མིན་ཐྲེད་ལས་ གཞན་ཞིག་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུན། 歪曲作用。歪曲事物的本来作用，说其别有另一作用的修辞方法。歪曲修饰法之一。

ཡུལ་ལ་ཟོགས་པ། མིག་གིས་སྔོན་པོ་ལྟ་བུ་ གཅིག་ ཡུལ་དུ་ཐུས་པ་ ན་དེ་ ལ་ ཐོག་ནས་ ཆོས་ གཞན་ ཡུལ་དུ་ཉེད་པ་ལ་ གེགས་ ཐྲེད་ པའོ། 境界有对。如眼既以青色为其外境，即受拘碍，阻碍其同时以另一事物作为外境。

ཡུལ་ལགཏ ཡུལ་ཆུང་ངུ། 近郊村落。大城市附近的小地方。

ཡུལ་ལུ་ལུ་རྒྱུ་བ། (རྟེང) འཕྲལ་ འཕྲལ་ དུ་ འགྲོ་ བ། 立即走，迅速走。

ཡུལ་ལྷགས། ཡུལ་རང་རང་གི་གོམས་ཤེལ། 乡俗。地方的风俗习惯。

ཡུལ་ལུང་། ལུང་ པའི་ ཡུལ་ གྱི། 地区，地方。

ཡུལ་སོ་ཁའི་རྩིས་ཀྱི་རྩ། བྱང་ཆུབ་ སེམས་ ཙ་ སྲས་ ཏུ་ སོ་གཉིས། 三十二域脉。即三十二菩提心脉。

ཡུལ་སྲུང་། ཡུལ་སྲུང་པ་པོ། 保卫地方者。

ཡུལ་སྲོལ། ཡུལ་ལུང་ས་ སོང་དུར་ བའི་ ལས་ལུགས། 地方风俗。

ཡུལ་གསུམ། སྣང་ཡུལ་དང་། ཞེན་ཡུལ་ དམིགས་ ཡུལ་ཏེ་ གསུམ། 三境：现分境、执著境和所缘境。

ཡུལ་ལྷ། ཡུལ་སོ་ སོང་ གནས་ བའི་ ལྷ། 土地神，当方神，家乡地祇。

ཡུལ། ཕྱོགས་ རྟེན་ ནས་ བདེན་ པ། 名词。功劳，贡献，恩惠，真实，正确；སྦྱིན་ཡུལ་འདྲེན་པ། 数说曾给饮食恩惠。ཕྱོགས་ཏུམ་ཆེ་བཤད་པ། 丑表功。ཏུམ་ཡུལ་ཞོད་པ། 妄自夸耀。སྡུག་ཡུལ་ཞོད་པ། 抱怨，叫苦。ཡུལ་གྱིས་བརྟེན་པ། 自表所施恩德。གཞན་ལ་ཕན་མ་བཏུགས་བར་ཡུལ་ཉིད་པ། 无益于人，反自夸功。ང་བདེན་ང་ཡུལ། 我有理，我有功。བདེན་ཡུལ་ཞོད་པ། 自我矜夸。 ཆོས་འདོད་ན་ཡུལ་མ་ཆེ་བར་མཁར་ལས་ཀྱི་འཕྲོ་ཤིག 想求佛法，就莫总是抱怨，去把碉房砌好！ སྡིག་པོ་ཆེ་ཤེན་པའི་ཡུལ་ང་ལ་མི་འགྲོ། 罪孽深重，怪不了我。 ཁྱོ་མ་ལ་གཟིགས་ ཐུལ་ དུང་བཀྲོན་པ་ལས་མི་ངོང་། ཡུམ་ལ་གཟིགས་ཐུལ་ དུང་ལས་ཡུལ་སྡུ་འགྲོ་བར་འདུག 请上师过目，只会挨骂，请师母过目，又会说是在夸功。 རྗེ་ཕུར་གསུངས་པ་དེ་དེ་བཞིན་དུ་ ཐུགས་ཡུལ་ལའོ། 诚如尊言。 བྱས་རྗེས་ཡུལ་པ། 炫耀成绩。 བྱས་ཡུལ་རང་ཤེངས། 居功自满。 དྲིན་ཕྱིས་བསྒྲུངས་ཞེས་ཡུལ་བཤད་པ། 数说曾经施与恩惠。 གཤེས་ལ་ཡུལ་གོད་པ་དང་མི་ལ་ཁ་གཏུང་པ། 怨天尤人。 ལས་ལ་བྱས་ཡུལ་ཆེ་ན་ངོ་སོ་ཆུང་། 过分表功，丧失好感。

ཡུལ་བཤད་པ། (1)རང་བདེན་ཚུལ་བརྗོད་པ། 矜夸，自夸。(2)ངོ་སོ་བཏང་པ། 讲情面。

ཡུལ་ཐུའུ་བོད་ཧོག་རང་སྐྱོང་ཁུལ། མཆོ་སྟོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ ཀྱི་ ཤུ་ རྒྱབ་ ཐུབ་ དུ་ ཙམ། ༡༩༥༢ ལོའི་ ཟླ་ ༢ ཆོས་ ༢༨ ཉིན་ རང་ སྐྱོང་ ས་ཁོངས་བཙུགས་ཤིང་། ༡༩༥༥ ལོར་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ དུ་བསྒྱུར། དེའི་ཁོངས་ སུ་ནང་ཆེན་དང་། ཀུ་ དམར་ཤེལ། ཡུས་ཏུཨ། ཁྲི་འདུ། རྫ་སྟོད། འབྲི་སྟོད་བཅས་རྫོང་ངོས། རང་སྐྱོང་ཁུལ་མི་ དམངས་ཨིད་གཞུང་དེ་ཡུས་ཏུཨ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་ སྐྱེ་ཏུང་ ཚོང་། 玉树藏族自治州。地在青海省西南部，1952年2月12日建立自治区，1955年改称自治州。辖囊谦、曲麻莱、玉树、称多、杂多、治多六县。自治州人民政府驻玉树县结古镇。

ཡེ། (1)ཐོག་མ་དང་། གདོད་མ། ཟ་བ། 本来，开始，最初；ཡེ་ནས་བཟང་པོ། 本来妙善。ཡེ་ནས་མེད་པ། 本来没有。ཡེ་ནས་དག་པ། 本来清净。 ཡེ་ནས་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན། 天赋才智。

ཨེ་ནས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ། 天然成就。(2)གཏན་དང་། ནམ་རྒྱུན། 永远，经常，恒久；ཨེ་མི་བྱེད་པ། 永远不做。ཨེ་མིག་མི་ཨེངས་པ། 毫不流散。(3)ངེས་པར་དང་། མཐའ་གཅིག 肯定，绝对；ཨངས་ཨེ། 绝对。ཨོད་ཨེ། 一定有。ཨེ་མི་ཨོང་བ། 决不至于。

ཨེ་མཁྱེན། (1)ཐོག་མ་ནས་ཤེས་པ། 先知，本来知道。(2)བོན་གྱི་ལྷ་ཞིག 苯教的一佛名。(3)(མངོན) སྐར་རྩིས་མཁན། 先知。星相家的异名。

ཨེ་ཐྲོལ། ཐྲོལ་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞིའི་ནང་གསེས། རང་བྱུང་གི་ཧིག་པ་དེ་ཉིད་ཐོག་མ་ མེད་ པ་ནས་རང་རྩ་ལ་འཁོར་བའི་ཆོས་གང་གིས་ཀྱང་མ་གོས་པས་ སྤྱིད་པའི་ཉིན་ཤེན་གྱི་རྒྱུ་ རབ་ པས་ ཨེ་ ཐྲོལ་ ཞེས་བྱའོ། 本来解脱。旧密大圆满四大解脱法之一。自然本智，无始以来未染任何轮回之法，生死近因本来遍尽，故称本来解脱。

ཨེ་རྒྱ། ཨེ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ སྤྱི། 智印。深明无二智。

ཨེ་རྒྱ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུན་ཆེན་རྫོང་ཁྲའི་ཨེ་ཁ་ཁྲལ་དུ་འབབ་ པའི་ རྒྱ་ བོ་ ཞེས་ དང་ སོག་རྒྱའི་ཡན་ལག་ཅིག 益曲。河名。在西藏自治区巴青县益塔地区。为索曲之一支流。

ཨེ་སྟོང་། ཨེ་ནས་སམ་གདོད་མ་ནས་སྟོང་པ། 本性空，无始性空。

ཨེ་ཐིག དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྟེང་གི་བར་སྟང་ལ་བཏེར་པའི་ཨེ་ཤེས་ཀྱི་ཐིག་སྐྱེ། ཐིག་སྐུད་ཀྱི་རྒྱུ་དང་གྲངས་དང་ཁ་དོག་དང་བྱིན་རླབས་དང་རྣོད་པ་དང་ཀང་སྟབས་དང་སྐོར་སྐྱོགས་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཆོ་གའི་རྒྱལ་བཞིན་གདབ་པའོ། 智线，智慧线。在密乘坛场上空悬架的线绳。其材料、数目、颜色，以及加持、行、住、巡礼方位等类别，均须按一定仪式规定施行。

ཨེ་འཇིག ལེགས་ལམ་ལ་ བར་ དུ་ གཅོད་ ཅིང་ མི་འདོད་པ་ལ་སྐྱོང་བར་བྱེད་པའི་མི་མ་ཡིན་ཞེག 阴卓鬼。一种障碍善行使人遭遇不幸的魔鬼。

ཨེ་ནས། ཐོག་མ་ནས། 本来，最初，开始；ཨེ་ནས་མ་བཅོས་མཛེས་སྡུག་ལྷ་མོའི་གཟུགས། 未加修饰生来貌美的仙女。

ཨེ་འབྱམས། (རྟེང) སྟོང་ཉིད། 空性。

ཨེ་འཇིག ཨེ་འཇིག་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

ཨེ་མི་བྱ་བ། གཏན་ནས་མི་ཐོབ་ པ། 根本不能，根本不敢。

ཨེ་སྐྱོན་ཏག་ཅི། ཐུར་ བོད་ ཀྱི་ རིགས་ རྒྱུད་ ཅིག་གི་མིང་། 也门纳波氏。西藏古代一氏族名。

ཨེ་ཇོགས། ཐོག་ མ་ ནས་ འབད་ རྩོལ་ ལ་ ལྟོས་ མ་ དགོས་ པར་ ཚང་ བ། 本来圆满。不由功用，自然圆满。

ཨེ་བཅང་རྩེ་བ། འགོས་ ཤི་ གཞོན་ ནུ་ དབལ་ གྱི་ མཚན་གཞན་ཞེག 也桑则瓦。郭译师·循努白的别名。

ཨེ་ཅང་། བལ་ཡུལ་ལམ་ནེ་ པ་ལའི་ གྲོང་ ཁྱེར་ རྩིང་ པ་ཞེག 也让。尼泊尔一古城名。

ཨེ་རེ། ཐེངས་གཅིག་གམ་ཚར་གཅིག --次，仅去该地一次。

ཨེ་རེ་བྱད། མང་བའི་ནང་ན་ལྟང་ངེར་མངོན་ རྒྱལ་ ལམ་ གསལ་ རྒྱལ་ ཞེག 突出。高出人群；དབང་ བོ་ མི་ བརྒྱའི་ནང་ནས་ ཨེ་ རེ་ བྱའོ། 突出于群英之中。

ཨེ་རེ་སྟོང་ངེ། མངོན་གསལ་ཆེ་ཞིང་ བྱིན་པ་ མེད་ པའི་རྣམ་འགྱུར། 鲜明雍容貌。ཆིབས་ བྱ་ལ་བསྡུར་ ལ་ བཟློགས་ཏེ་ ཨེ་ རེ་ ཁྱོད་ དེ་ བཞ་ ཐེབས་ བཟང་ངེ་ ཚགས་ཐར་ བཞུད་ དོ། 马队鱼贯整齐，雍容启行。

ཨེ་ཤེས། (1)ཨེ་ནས་གནས་པའི་ཤེས་པ་ སྟེ་ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ རང་ བཞིན་ གྱི་ གནས་

ཡིད་སྙིང་གསལ་ཆུ་རིག་པ། 智。原始智。一切有情心中本来自然存在的明空了别的意识。(2)འཕགས་པའི་མཉེན་པ། 智，圣智。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགྲོ་མ། ཡེ་ཤེས་ མཁའ་འགྲོ་དང་དོན་གཅིག

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐིག་ལེ། སྙིང་དབུས་མི་ཤེག་པའི་ཐིག་ལེ། 智明点。心间所有的不灭明点。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྡོར་དྲིལ། གང་གི་ གཅས་ ཤེས་ སམ་བའི་སྙིང་དང་། དེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་རྣ་དཀྱུ་དང་དྲིལ་བུ། 智慧铃杵。指内界的方便智慧或空乐，及代表空乐的九股金刚铃杵。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ། སྐུ་དང་ཞིང་ཁམས་ སོགས་དག་པའི་སྣང་བའོ། 智相。智慧现分。诸佛身及刹土的清净景象。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན། རྗེ་ལྟ་ རྗེ་ སྙིང་ གི་ ཆོས་ ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ ཅད་ དུ་ མངོན་ དུ་ གྱོགས་ པར་ བྱང་ཆུབ་པ་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ ཤེས། 智眼。能全面现前通达诸法如所有性及尽所有性的智慧。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁ་ཅལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཕར་ཕྱིན་བཅུའི་ཁ་ཏགལ་ཞེག་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟོང་པར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ པའོ། 智波罗蜜多。十度之一。心中通达诸法相空。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། ཡེ་ཤུ་དང་དོན་གཅིག

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ཏགལ། དམིགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་ཐུགས་སེམས་ཀྱི་རྩེས་ཟིན་པའི་འབྲས་བུ་ཡེ་ཤེས་ ཆོས་སྐུ་ ཐོབ་པར་ཕྱེད་པའི་ཟག་མེད་ ཀྱི་ དཀོ་ བའི་ ཚོགས། 智资粮，智慧资粮，无缘妙智资粮。空性得有大菩提心摄持，能证果位智慧法身之无漏众善。

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན། དབུས་རལ་མཉམ་ དུ་ རྩུ་ བའི་ རྩེ་དྲུག་བརྒྱ་དང་བདུན་ཅུ་ ཙ་ ལྟ་ ནི་ སྐྲ་ གཅན་ ལྟེ་ཁ་ ཕྱེ་བའི་ སྐྲ་ གཅན་ ཕྱེད་ཀྱི་ཁམས་དང་། རན་མཁའ་ལྟར་ཁོ་ བཅིད་ བས་ རན་མཁའི་རྣུང་ སྟེ། ཐབས་ཤེས་ གཉིས་ སུ་ མེད་ པའི་ ངང་ བཞིན་ ཐུགས་རྡོ་རྗེ་ཟུང་ཤེས་ཀྱི་ ཤེས་ བྱའི་ ཐམས་ཅད་ ཁྱབ་ བྱེད་ ཟླ་ བ་ ཐབས་ ཅད་

即如所有智及尽所有智，亦即通达一切种智。

ཤེས་རབ་མཆོད་རྟེན། ཆོས་འཁོར་མཆོད་རྟེན། 智慧塔。法轮塔的异名。

ཤེས་རབ་འཇུག་པ། ཤེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་དང་འདྲ།

ཤེས་རབ་ཀྱི་མས། མཉམ་བཞག་གི་ཤེ་ཤེས་དང་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཤེ་ཤེས་ཀྱི་མས། 二智：根本智和后得智。

ཤེས་རབ་སྙིང་པོ། སྐྱེ་བོའི་དུས་རབས་ བདུན་ནམ་བརྒྱད་ཙམ་ལ་འགྲུབས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་ཤིན་པ་དེས་དབུ་མ་བའི་ལུགས་ཟབ་མོ་ དབུ་མ་ རང་ རྒྱུད་ པའི་ ལུགས་ འཛིན་ མཁས་ ཞིག་ཤིན། 智藏论师。约在公元七、八世纪时，古印度一佛学家名，著中观二谛论，持自续派中观见。

ཤེས་རབ་དག་པ། དག་པ་བཞིའི་ནང་གཅིས། ཤེས་བྱའི་ ཆོས་ ཀུན་ ལ་ ཆགས་ ཐོགས་ མེ་ མངའ་ བར་ མཁྱེན་པའོ། 智净。四净之一。无挂无碍了知所知界中一切事物。

ཤེས་རབ་རྡོ་རྗེ། སྙིང་གའི་མི་འཇིག་པའི་ཐིག་ལེ། 智金刚。心间不破明点。

ཤེས་རབ་པ། (1)མདུན་དུ་བསྒྲིལ་ ཅིང་ བསྒོམ་ པའི་ ཡུལ་སྟེ། ཤེ་ཤེས་སེམས་དཔའ། 智尊。行者对面空中修所生起的智慧萨埵。(2)གངོ་ནས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ རྒྱན་དང་ས་ཐ་ བསྟེམས་ པའི་ འཇིག་ རྟེན་ ལས་འདས་པའི་ཡུལ། 智慧尊。元始已有、迎来融入三昧耶尊的出世间本尊。

ཤེས་རབ་པའི་དཀྱིལ་འཁོར། ཤེ་ཤེས་ རང་ སྟང་ ལས་གྲུབ་པའི་དཀྱིལ་ འཁོར། 智慧坛场，智曼荼罗。以智慧为体性的道场。

ཤེས་རབ་དཔའ་བ། ནང་འཇུག་གི་ཐུ་ བྱག་ ཅིག་ སྟེ། རྒྱལ་མའི་རྒྱུད་ལས་རྒྱང་དུ་ དངོས་ སུ་ རྒྱུན་ ཕྱིར་ མ་ དག་པའི་སྟོང་པ་ཐུབ་ རྟོགས་མི་དམིགས་པར་ རྒྱུངས་ནས་དག་པ་ཤེ་ཤེས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྟེན་དང་བཅས་པར་བཅས་པར་གསལ་བའི་ གནས་གསུམ་ལས་ བོད་ རེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ ཐོབ་ཅིང་། 也协毘。译言智慧光。吐蕃王朗达玛五世孙。十一世纪时，为迎阿底峡入藏与克什米尔的突厥族王噶洛构兵被杀的阿里谷格出家国王名。

ཤེས་རབ་ལ་འཇུག་པ། བསྟན་བཅོས་ཤེག་ མངོན་ པ་ སྡེ་ བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས། འཕགས་པ་ཀ་ ཏ་ཡ་ནས་མཇད་པའི་ མངོན་པའི་ གཞུང་། 《发智论》，《阿毗达磨发智论》。七部对法论之一，迦多衍

尼子著，唐代玄奘由梵译汉。

ཞི་ཤེས་ལ་རྟོན་པ། རྟེན་པ་བཞིའི་ཚ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་དོན་དམ་པར་ རྟེ་ འཁོག་ ལ་ སོགས་ པའི་ སྒྲོས་ པའི་ མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་ཤེས་པ་དང་། བདག་མེད་པ་གཉིས་ཀྱི་བཞིན་མཐུན་པ་ནི་ཤེས་ཏེ། དེ་ལ་ཡིད་རྟེན་པར་བྱ་ བའོ། 依智。所凭依信从者，应是了知诸法本性于胜义中远离生、灭等一切戏论，如实通达二无我的智。四依之一。

ཞི་ཤེས་ལ་ དབང་ པ། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ དབང་པ་ཅུའི་རྣང་ཚན་ཞེས་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་དང་། མི་འཇིགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་དང་། མཚན་དང་། དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་དང་། མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་ པའོ། 智自在。示现如来十力、四无畏、十八不共法、相好庄严、成正等觉自在。菩萨十自在之一。

ཞི་ཤེས་སེམས་དཔའ། བཅྱིད་རིམ་སེམས་དཔའ་སྐུམ་བཅེགས་ཀྱི་རྣང་གསེལ་ཤེག་སྟེ། དམ་ ཚིག་ པའི་ ཐུགས་ཀར་ པད་ ཉི་ ལ་ སོགས་ པའི་གདན་ལ་ དམ་ ཚིག་ པ་ དང་ འདྲ་ བའི་ ལུ་ བསྒོམ་ པ་ དང་། དམ་ ཚིག་པ་དང་སྐུ་མདོག་ ཁྲ་ཁ་ ཕྱག་ མི་ འདྲ་ བ་ བསྒོམ་པ་དང་། ས་བོན་ལས་བྱང་བའི་ཕྱག་མཚན་ བསྒོམ་པ་སོགས་སོ། 智尊，智慧勇识，阇那萨埵。密乘生起次第中三重勇识之一。在誓尊胸中莲花、日轮等宝座上，所观等同誓尊形容，不同誓尊形容或种子所生手帜等。

ཞི་གཤེགས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བོན་ ལུགས་ ཀྱི་ ཐ་ སྙད་ ཅིག 佛。苯教术语。

ཞི་གཤེགས་བཀོད་པ་རྒྱས་ཀྱི་འཁྲམ། བོན་ ཀྱི་ རྒྱུད་པའི་སྐོར་ ཀྱི་ གཞུང་ ལུགས་ ཤེག 《佛庄严义集》。苯教叙述行持方面的一部论著。

ཞི་སང་དཀར་ཕོ། (1)བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ པའི་ རྩེ་རིག་ཐུང་ཅིག 西藏古代一氏族名。(2)བོན་ཀའི་ལྷ་ཞིག 苯波教一神名。

ཞེག་ལས་པ། ཇིང་པ། སེང་ སེང་ བོ། 形容词。蓬松：སྐྲ་ཞེག་ལས་པ། 头发蓬松。

ཞེང་རེ་བ། སེམས་ ཡང་ རེ་ ཞེང་ རེ་ བ། 心思散乱，恍惚：རྒྱུ་ ཞེང་ རེ་ བ་ བྱས་ ན་སྟོབས་ ཀུག་ས་ གཅིག་ དུ་ སྒྲིལ་ མི་ ཐུབ། 心思散乱，不能集中精力。

ཞེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཞེངས་པ། ཞེང་བ།། རྣག་པ་སོར་མི་གནས་པར་གཞན་དུ་འགྲོ་བ། 涣散，散漫。心思动荡不宁：རྣག་ པ་ མི་ ཞེང་ བ། 心思不散乱。བློ་ གཞན་ དུ་ ཞེངས་ ནས་ བཤུས་ ཀྱང་ མི་ མཐོང་ བ། 精神涣散，视而不见。ཀྲ་ ཞེངས་ མིག་ཞེངས། 东张西望，心不在焉。

ཞེང་ཞེང་། སེམས་གཞི་ གཅིག་ དུ་ མི་ གནས་ པར་ དཔང་མེད་ དུ་ གྱུར་ཚུལ། 恍惚。心思不集中：དོན་མེད་ཞེང་ཞེང་ངང་ནས་ ཉི་ ཟླ་ འཁྱལ། 无所事事，恍惚度日。

ཞེང་ཞེང་ བཀྲིབ་བཀྲིབ། (རྟོང) སེམས་ གཡེང་ གཡེང་དང་བརྟབ་བྲེལ་ཆེ་བ། 慌乱，心思散乱。

ཞེངས་པ། ཞེང་བའི་འདོགས་པ།

ཞེངས་མ་ལམ། རྣམ་ གཡེང་ གི་ ངང་ ཚུལ། 悠悠忽忽，悠闲散漫状：ཞེངས་མ་ལམ་དུ་མི་ཆ་སྟོང་ བར་ ཟད། 悠悠忽忽，虚度人生。

ཞེན་པ། གཡེང་བ། 放开，不加约束：ཐུ་སྐད་ཞེན་ ཁྲིང་ལམ་དུ་འགྲོ་བ། 边唱边走。

ཞེབ། (རྟོང)མི་ སྐྱག 忧愁，愁闷。

ཞེར་ཐྲིས། མཐོག་པོས་སམ། མངོན་གསལ་ཆེན་ པོས། 忽地，鲜明地：བྱག་ཞུ་ཞེར་ཐྲིས་ གསལ་ བ། 电灯忽地亮了。དར་དམར་ཞེར་ཐྲིས་ བཏེག་ བ། 高举红旗。རྡེ་རྩེ་ནས་ཞེར་ཐྲིས་ བྱོན་ པ། 迅

速从山巅下来。

ཨེར་པ་གསང་ཐུགས་ཕྱིང་། ལྷ་སའི་ཐང་ཀར་མཚམས་སུ་ཨེར་པ་ལྷ་རི་སྐྱིང་བོར་ཡོད་པའི་རི་ཁྲིད་ཅིག་སྟེ། ཐུར་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་བའི་ཚན་མོ་མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྷམ་ཀྱིས་བཀའ་ལུང་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཕྱག་དེ་སྐབས་ཀྱི་རྟོ་རིང་དང་ཅོང་ཆེན་དཔའ་བོ་ཁྱེའུ་བཅས་བཞུགས། བྱག་ཨེར་པའང་ཟེར། 也巴密乘寺。拉萨东北一山寺名。系松赞干布妃蒙萨赤美命工修建。寺内有碑刻、大钟等文物，均为唐代遗物。

ཨེར་བ། ❶(ཐ་དད་པ) འདེགས་པ། 抬，举，翘，向上扬：ལག་པས་ཚོར་པ་བཀྲག་སྟེ་ཟུན་དུ་ ཨེར་བ། 擎起木碗。❷(ཐ་མི་དད་པ) (1)དྲང་བ་དང་ སད་པ། 清醒，醒悟：རྨི་ ལམ་འཕྲུ་བ་ཐོ་བཏང་ ནས་ གཅིད་ ཨེར་ བ། 从恶梦中醒来。(2)སྐྱག་པ། 畏惧。❸形容词。(1)མྱུར་བ། 迅速，急促：གཅིད་ཨེར་ཏེ་ སད་པ། 睡眠突然醒了。ཨེར་ཏེ་ སོག་ པ། 骤然回转。(2)གཡེར་བ་ དང་འདྲ།

ཨེར་བྱ། ནུང་རིམས་ཤེག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་གཅིད་ ཨེར་ཞིང་ལུས་སྐྱངས་པ་ སོགས་ འབྱང་ བ་ ཞེག 梦魇。风邪病。症见梦中惊身现怖畏之象。

ཨེར་ཨེར་བ། ཅུན་དུ་ གཡོ་ བའི་རྣམ་ པ་ ཞེག 震荡，摇晃状：མེ་སྐྱེགས་སྐྱས་ས་གཞི་ཨེར་ཨེར་དུ་ བསྐྱལ་སོང་། 炮声震动大地。

ཨེར་རེ་ལོང་རེ་བ། (1)རིག་པ་གསལ་ཞིང་དྲངས་པ། 清醒，神志清醒：གཅིད་སད་དེ་ཐུབ་ཨེར་རེ་ ལོང་རེ་བར་ཐུང་སོང་། 睡醒后神智清楚。(2)ཡང་བ། 轻便。

ཨེལ་པ་ཁཀའ་བསྒྲུབ། བཀའ་ བཅུད་ བའི་ ནང་གཞས་ཤེག ཨེལ་པ་ཀུའ་ ཐོབ་ཨེ་ཤེས་བརྟགས་པས་ ཨེལ་ཐུག་དང་། ཐ་རྟ་རྣ་སོགས་ཆག་བཏབ། ཕྱིས་སྐུ་རྟ་རྣ་ཀོ་ཚང་ཀྱི་ཆོས་བཅུད་ཅེས་ སུ་ གྱིས། 也巴噶居。噶居八小派之一。也巴·也协则巴首建也普寺及达纳寺，称也巴噶居。后称为达纳冈仓派。

ཨེལ་འགྲོས། (རྟིང) (1)རྒྱང་འཇུག 双运。密乘术语。(2)སེམས་པ་གནས་ལ་བཀྲག་པ་ཐུ་བ། 心思散逸。

ཨེལ་བ། གཡེལ་བ་དང་འདྲ།

ཨོ། ❶ཀུག་ཀྱོག 形容词。弯曲，歪斜。❷(རྟིང) ཚང་མའམ་གཅིག་ཅད། 全，俱，一切。

ཨོ་ཀྱོག འཁྱོག་པོ། 弯曲，不直：རྒྱུག་ཆུ་ཨོ་ཀྱོག 弯弯的流水。 ལམ་ཀ་ཨོ་ ཀྱོག 曲折的道路。 བསམ་བློ་ཨོ་ཀྱོག 歪曲不正的思想。

ཨོ་འཁྱོག ཨོ་ཀྱོག་སྟེ་འཁྱོག་པོར་གྱུར་པ། 歪了，弯曲了：དོན་དངོས་ཨོ་འཁྱོག་ཅིག་པ། 歪曲了事实。ཤེལ་སྒྲུབས་ཨོ་འཁྱོག་ཏུ་གྱུར་པ། 玻璃管弯曲了。ཨོ་འཁྱོག་འདྲུག་ན་དྲང་པོར་བསྒང་། སྐང་ གཤོང་འདྲུག་ན་ཁོད་ལ་སྟོམས། རིང་ཐུང་འདྲུག་ན་ཙ་རེ་བསྒྱོག 若有弯曲使之直，如逢凹凸使之平，倘见长短使之齐。

ཨོ་འཁྱོམས། འཁྱག་པའམ་གནོད་ཆེན། 动摇，坏影响：མི་ངན་དེ་ཚོས་ སྡུད་ ངན་ ཐུས་ ཏེ་ མང་ཚོགས་ཁྲད་དུ་ཨོ་འཁྱོམས་ཆེན་པོ་ བཟོས་སོང་། 那些坏人做坏事，在群众中造成很坏的影响。

ཨོ་ག (ཤེགས) རྣལ་འབྱོར། 瑜珈，修行。

ཨོ་ག་པ། (ཤེགས) རྣལ་འབྱོར་པ། 瑜伽师。

ཨོ་ག་མ། (ཤེགས) རྣལ་འབྱོར་མ། 女瑜伽师。

ཨོ་གའི་རྒྱུད། ནང་གི་སྒོམ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་ སྟེ་ རྣལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱུད། 瑜伽续。内心修习为主的瑜伽部。

ཨོ་གི་རྟེ། (ཤེགས) རྣལ་འབྱོར་མ། 瑜珈母，荼吉尼。

ཨོ་ཀྱི། (ཤེགས) རྣལ་འབྱོར་པ། 瑜珈师，瑜珈行者。

ཨོ་ཆས། མཁོ་བའི་ཨོ་བྱད། 器物，用具。

ཨོ་འཇུག (རྟོང) ཀུན་འཇུག 齐进，全人。

ཨོ་བཏང་། (རྟོང) ཐམས་ཅད་ཟློས་བཏང་བའམ་སྤྱིད་པ། 舍弃一切，给与一切。

ཨོ་ལྡན་། (རྟོང) (1)ཐམས་ཅད་འདུག 全有。(2)ཐམས་ཅད་མཐོང་། 看见一切。

ཨོ་ཟླད། ཨོ་བྱད་དང་འདྲ།

ཨོ་བ། ❶(ཁ་ཤེ་དད་པ) ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བ། 偏袒，袒护；གཏམ་ཅི་བཤད་ཀྱང་རང་གི་རྟེ་ཕྱོགས་སུ་ཨོ་ཨོ་བ། 说话不偏袒自己亲近的一方。❷ཨོན་པོ། 形容词。歪，邪，不正，ཀ་བ་ཨོ་བ། 歪柱。གཏམ་ཨོ་བ། 邪说，瞎话。འགྲོ་ལམ་ཨོ་བ། 弯路，曲折的道路。མགོ་ཨོ་བ། 偏头。

ཨོ་བྱད། མཁོ་ཆས་ཀྱི་ནོར་ཁྱིམ། 器物，用具，家具。佛书译作资具，ཨོ་བྱད་ཀྱིས་མེ་དབུལ་བ། 资财无匮。ཨོ་ བྱད་ཐག་པ། 预备用具。ཨོ་བྱད་ལྷག་པ། 多余器物。སོན་སྒྲིད་ཨོ་བྱད། 生产工具。ཟས་སྐོམ་ཨོ་བྱད། 生活物资。ཨོ་བྱད་ཀྱ་ནོམ་པ་བསྐྱལས་པ། 奉送了丰厚礼物。

ཨོ་བྱད་མངོན་གྱུར། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་མངོན་ཐུར་བཅུའི་ཚ་ཐུལ། སྐུ་དང་ཀ་སྤུ་བཟེགས་ཤིང་ཁྲུས་བྱས་པ་ལུས་ཀྱི་བྱི་བྱད་ཀྱི་རྟགས་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་དང་། ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་མཁན་ཅས་བྱིན་ཉིས་བཟློག་ནས་གནང་བ་ དེ་ ཉིད་ ཐུབ་ཆགས་ སུ་ འཆང་ཞིང་། གཉིད་ ཀ་ མཁན་ ཅས་ གནོད་པ་ལྟར་དུ་འཆང་བ་གོས་ཀྱི་རྟགས་ཁྱད་ པར་ འཕགས་པ་དང་། དྲང་བ་ཚད་ལྡན་ཀྱི་ལྟུང་བཟེད་དང་ཆུ་ཚགས་མཁན་ཅས་གནང་བ་འཆང་ བ་ སྟོད་ སྨད་ཀྱི་རྟགས་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་ཉེ་ཁྱིམ་ པ་དང་ ལུ་སྟེགས་པ་ ལས་ ཁྱད་ པར་ འཕགས་ པའི་ རྟགས་ གསུམ་དང་ལྡན་ པའོ། 资具现前。受近圆戒的十现前之一。剃除须发，清净沐浴，为容仪殊胜；经常如法服用由亲教师加持开许之三法衣及 敷具等，为衣着殊胜； 受持由亲教师开许之合宜合度钵及水滤，为器用殊胜。以此三相， 胜出俗人及外道师。

ཨོ་བྱད་བཅུ་གསུམ། དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཨོ་བྱད་བཅུ་གསུམ་སྟེ་སྣམ་སྦྱར་དང་། ཟུང་གོས་དང་། མཐང་གོས་དང་། ཤམ་གཅས་དང་། ཤམ་གཅས་ཀྱི་གཟན་དང་། རྡུལ་གཟན་དང་། རྡུལ་གཟན་ཀྱི་གཟན་དང་། གདོང་ཕྱིས་དང་། རྣག་གཟན་དང་། གཡབ་དགབ་དང་། སྐྲ་གཟེད་དང་། གདིང་བ་དང་། དབྱར་ཀྱི་གོས་དང་ཆེན་རྣམས་སོ། 比丘十三资具：重复衣、上衣、下衣、裙、副裙、掩腋衣、副掩腋衣、拭面巾、护疮衣、护疥疮衣、剃发衣、坐卧具和雨衣。

ཨོ་བྱད་དྲུག དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཨོ་ བྱད་ དྲུག་ སྟེ། ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་དང་། ལྷུང་བཟེད། ཆུ་ཚགས། གདིང་བ་སྟེ་དྲུག 六资具。律经所说比丘使用的六种生活资具。三衣、钵盂、 水滤、敷具，总名六资具。

ཨོ་བྱད་ཁྱིམ་ཚབས། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་ པའི་ འཚོ་ཐབས་ལྟུག་ གསུམ་ གྱི་ ཨོ་ བྱད་ རྣམས་ འཆང་ འཇོག་གི་ལྷུང་བ་ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱིས་བཅན་བའང་བྱ་སྟེ། ཨོ་བྱད་རྣམས་ལག་ཏུ་ ཐོགས་ཏེ། དགེ་ སློང་ཞེས་ གི་ སྐུད་ རྩང་ ཨོ་ བྱད་ གསུམ་ པའི་ ཁྱིས་ བཅས་ ཀྱི་ རྟགས་ཆོག་ལན་ གསུམ་ བརྗོད་ ཅ་ དང་། དགེ་ སློང་ གིས་ ཐུབ་ པས་ ཤེས་ ཏེ་ ཁྱིས་ བཅས་ ཀྱི་ རྟགས་ ཁྱད་ པར་ འཕགས་ པའོ། 资具加持。为求除治持斋律中所说活命、必需、格外等三种资具堕罪所作加持。捧诸资具呈比丘前， 口诵加持三种资具咒文三遍，比丘答言方便、善哉，仪式即成。

ཨོ་བྱད་འཇོག་ཆས། མཁོ་ ཆས་ ཀྱི་ མཐུན་ ཤིག། 有用的资具。

ཨོ་བྱད་ལ་ཆགས་བའི་ལྷག་མ་ གཉིས། དགེ་

འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིག། ཁང་བའི་ལྷག་མ་དང་། ཁང་ཆེན་གྱི་ལྷག་མ་གཉིས་ནི་ཨོ་ཐུང་ལ་ཆགས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷག་མའོ། 贪欲资具僧残罪二。属十三僧残罪之一类。谓比丘乞求施主造制大房舍及营造大房舍超过律经中规定限度者。

ཨོ་ཐུང་ལ་དབང་བ། ཐུང་ཆུབ་ཤེས་དང་པའི་དབང་བཅུའི་ནང་གཅིག་ཡིག་སྒེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀུན་བཀོད་པ་དེ་ མས་ རབ་ ཏུ་ བརྟན་པའི་ཕྱིན་ གྱིས་ བཟློག་ ནས་ ཀུན་ ཏུ་ སྟོན་པའོ། 资具自在。示现能用种种珍宝、器物，妆饰一切世界自在。菩萨十自在之一。

ཨོ་འབྲི་ག ཤིང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཡིག་སྒེ། རོ་བཤུ། ཁུ་རྩེས་བཤིལ། ནུས་པས་སྐྱིང་ཆད་དང་། མི་ཚངས་པ། 榆树。榆科木本植物。入药味涩，性凉，功能清解宿热及疮疖热邪。

ཨོ་རེ་བ། གཟུགས་དབྱིབས་ཁྱད་པར་སྟོན་ ཅིང་ ཀྱི་ཚིག་ཟློགས་ཡིག 一种加强形容词语气的助词。མགོ་སྐུ་ཨོ་རེ་བ། 头发灰白。མི་དག་ཨོ་རེ་བ། 黑乎乎的人。ཐྲི་ཨོ་རེ་བ། 沉甸甸的。མཐོ་ཨོ་རེ་བ། 高耸的。

ཨོ་ལང་། (1)ཟང་ཟིང་ངམ་ལང་ཚང་། 紧张，嘈杂，纷乱，热闹。འཕྲིན་འགྲུལ་ཨོ་ལང་ཆེ་བ། 交通紧张。ཨོ་ཐུང་དང་པ་ཉིད་མང་བའི་སྐྱོན་བའི་ཨོ་ལང་མཐའ་ཡས་པ་འདུག 物多事繁，纷乱层出。(2)མང་པོའམ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས། 形形色色，种类繁多。ཚང་ར་དང་ཀུས་ཕྱུན་ཟུམ་ཚོགས་པ་ཨོད་པ་དང་། དོས་རྫས་མི་འདྲ་བ་ཨོ་ལང་འདུག 市场繁荣，物资丰富。རྩྭ་རྟེར་གཏོང་ཨོང་ཨོ་ ལང་ཆེ་བ། 财务收支繁杂。(3)(སྐྱེང) གཡོམ་ཆེ་བ། 铺张，阔绰。

ཨོ་ཅེ་ཀྱོད་དེ། (1)ཀྱོག་པོའམ་རོལ་ རྩེག་ གི་ སྐྱོད་པ། 狡诈，不正直；གཞན་ལ་འཆོག་སྐྱོད་ཨོ་ཅེ་ཐུབ་དེ་ ཐས་ པ། 对人狡诈。(2)འགྲོ་ ཐབས་ འདུག་ཐབས། 得过且过，敷衍塞责。

ཨོ་ཅོ། (སྐྱེང) ཐམས་ཅད་ཐབ་ཐོག་ས་མ་ ག་ ཆོད་པ། 全有用，都有用处。

ཨོ་ཅོག མི་དགའ་བ། 不高兴，ཨོད་ འབངས་ རྣམས་ཨོ་ཅོག་ནས་ལྷ་ ཙའུ་བལ་ཨོང་བཏང་། 西藏老百姓不高兴，把阿杂亚遣送回尼泊尔去了。

ཨོ་བསྒྱང་། འཆོག་ པོ་ འདྲེད་ པོ་ བཅོ་བ། 改正，矫正；ཨོད་ན་ཨོ་བསྒང་དང་ མེད་ ན་ དོགས་ རྩེ་ བྱེད་དགོས། 有则改之，无则加勉。སྐྱོན་དང་ རྩེ་ན་འཕྲལ་ཨོ་བསྒང་བྱེད་པ། 纠正缺点错误。ཨོ་བསྒང་ཐུལ་ཆེ་བ། 矫枉过正。ཨོ་བསྒང་ལེ་ བཅོས། 纠正。

ཨོག་ཀ། (ཁུལ) སྐུད་པ་སྒྲིམ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་ཐུར། 绳绳陀螺。搓绳用具。

ཨོག་མགོ། (ཁུལ) (1)རྒྱ་སྐུད་སྐུད་པ་ སོགས་ སྒྲིམ་ བྱེད་ཨོག་ཤིང་ཀི་ མགོ། 陀螺盘。捻线坠子下端便于用手转动的小圆板。(2)མགོ་ ཡང་ བོ། 头脑简单。(3)ཡན་ཆུན་དཀྱག་ཤིང་བྱེད་པའི་མིའི་ མིང་ འདོགས། 摇转子。对挑拨是非者所用绰号；མི་དེ་ ཨོག་མགོ་ ཆ་ བོ་ འདུག ཨོག་ཀ་ This person likes to stir up trouble, he is very devious.

ཨོག་ཆུང་། སྐྱེ་ཞིག 青蒿。菊科，药用和食用植物名。

ཨོག་ཆེན། སྐྱེ་སྐྲན་ཞིག་སྟེ་ ཚད་པ་ སེལ་བ་དང་ དྲི་ཆུ་འབབ་པར་ ཐན། 茵陈蒿。菊科，土名铜蒿，药用植物名。清热，利水。

ཨོག་ཐོད། ཨོས་ རྩོད་ བྱེད་ཀྱི་ ཨོག་ པ། 拨炒棍。炒青稞等时用以在锅内翻拨的木棍。

ཨོག་པ། ❶ (ཐ་དད་པ) ཨོག་ས་ པ། ཨོག་པ། ཨོག་ས།། འཁལ་ བའམ་ སྒྲིམ་ པ། 纺，捻，搓，

སྐྱེད་པ་ཨོག་ནས་ཐག་པ་བཟོ། 搓紧细线，制成绳索。❷名词。(1)དབྱུག་པ། 棍棒。(2)(ཨཱམ) རྟ་དཀར་བྱ་སྟེ་རོང་ཕྱུག་ཀྱིས་ཟ་ཆས་ཤིག 燕麦。有籽燕麦，一种牲畜饲料。

ཨོག་པ་གཞན་བསྡོམས། རྟ་དབྱ་ཅན་ཀྱི་ཨོག་ པ་དེ་གཅན་པ་དབྱ་ཞེད་ཀྱི་ནང་དུ་ ཟ་ བསྡོམས་ བཏང་ན་གཅན་པ་དང་ཆག་གཉིས་ཀྱི་ཚོ་ཆོད་པ་ལྟར་དོན་ཚན་ཁག་གཉིས་ཁག་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་བའི་དོན། 燕麦合饲草，一包在内。有籽燕麦，并入无籽饲草之中，既是饲草，又是豆料。喻谓一举两便；བྱ་དང་ལྟོ་དོད་ཨོག་པ་གཅན་བསྡོམས་ཀྱིས་ སྤྱད་ པ། 工钱食费一包在内。

ཨོག་ཏོ། 名词。(1)མེ་དཀྱག་ཅིང་ཤིང་ཐུག 拨火棍。(2)འཕང་ཤའི་སྒོག་ཤིང་དང་ སྐུད་ པ་ དཀྱི་སའི་ཤིང་ཐུག 纺锭的木轴，绕绳木棍。

ཨོག་ཚོ། ལྟུམ་བུའི་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྩ་ཁ་ཆ། ཞུ་རྩེས་ དྲོད། རྩུས་ བས་ ཚ་ འབྱས་ འདྲལ། རྣག་ཆ་སེམས། 鬼箭锦鸡儿。一种豆科药用植物名。味苦，性温，功能散毒、散肿，并能治疮、敛脓水。

ཨོག་ཨོག (ཨཱམ) སང་ཞིང་ཤགྱག་བའི་ ཁྱབ་ ཆུལ། 累累。堆砌陈列状；ཤིང་ ལ་ འབྱས་བུ་ཨོག་ཨོག་ བཏྱགས་པ། 树上果实累累。ཁང་ལ་རྩམ་པ་མེད་ཀྱང་ཟླ་ཁྲ་ཁྲང་རྩམ་རལ་ཨོག་ཨོག 家中虽无糌粑，窗口面团累累。意谓假充富足。

ཨོག་ཤིང་། ལག་པ་སྐོར་གཡུག་གིས་སྐད་བུ་ སྐྱིས་ བྱེད་ཀྱི་ཤིང་། 纺锤轴。捻线时缠绕线绳的木棍。

ཨོགས། ཨོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཨོགས་པ། ❶ཨོག་པའི་འདོས་པ། ❷(རྟེང) ཁྱབ་ པ་དང་ཁེབས་པ། 遍满，布满。

ཨོང་རྒྱུན། འབྱུང་གཞི། 起因，原由，致此之由；ན་ཚའི་ཨོང་རྒྱུན། 病因。སྐྱོན་གཞིའི་ཨོང་རྒྱུན། 诉讼起因。

ཨོང་ཁྲངས། འབྱུང་ཁྲངས། 根源，起源，来源；རྩ་བ་ཨ་བསྒང་བྱེད་ཅིང་ཨོང་ཁྲངས་གཙང་མ་བཟོ་བ། 正本清源。ཨོང་ཁྲངས་གསར་གཏོད། 开辟来源。དཔལ་ འབྱོར་ ཤིངས་ སྐྱེད་ ཀྱི་ ཨོང་ ཁྲངས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། 资源丰富。

ཨོང་སྐྱོ། ཚུར་ཨོང་བའི་རྒྱུ་དངོས་སམ་ ཚུར་ འཁབ་ བའི་རྒྱུ་ དངོས། 收入，进项；ཨོང་ སྐྱོ་ སྡུད་ པ། 汇集进项。

ཨོང་ཚང་། འཁབ་ སྐྱོ། 收入，进项；ཞི་ལེགས་ ཐུང་ སྟེ་ འབྱུ་ རིགས་ཀྱི་ཨོང་ གང་ འཕར་བ། 庄稼丰收之后，谷物的进项增多了。

ཨོང་རྟེབ། ཨོང་ སྐྱའི་ རྩིས་ དེབ། 收入帐簿。

ཨོང་མདོག་ཁ་ཅི། (1)སྐྱབ་ རྒྱའི་ བསྐོ་ གོན་པ། 可能来。(2)ཐན་ གོགས་ པའི་ གཞས་ ཨོད་ པ། 似乎有用，象样儿；ཁང་ པ་ དེ་ ཨོང་ མདོག་ ཁ་ ཅི་ འདུག 那所房子，很象个样儿。

ཨོང་སྡུད། ཚུར་ཨོང་རྒྱའི་དངོས་པའི་ སྡུད་ ཚགས། 收存，聚敛。

ཨོང་སྡུད་པ། ཐུ་དུས་བཀར་རྒྱའི་ཨོང་འཁབ་ལེན་ མཁན། 收粮官，聚敛者。旧时为官家收租的人。

ཨོང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཚུར་ རིང་ པ། 来临，进来；ཨོང་རན་པ། 该来了。 ཨོང་རྒྱེ་པ། 快来了。 ཨོང་ འདོད་ ཟེད་ པ། 不想来。 ཨོང་ ལྡེལ་ཅིད་པ། 作到来状。 ཁོ་རང་ཨོང་དང་མི་ ཨོང་། 他来或不来。 གཞས་ལ་ཨོང་རྒྱ་ཁྱོ་གང་། གཞས་གོས་གཡར་ཐུ་ སྐང་གང་། 卖唱收入一钱，行头租金一两。喻得不偿失。(2)འབྱུང་བ་དང་། འགྱུར་ པ། 发生，变成；བརྩོན་ འགྲུས་ མ་ བྱས་ པར་གྱུབ་འབྲས་བཟང་བོ་ཨོང་མི་ སྲིད། 不努力就不会有成果。 ལག་ པ་ གཅིན་ བས་ བགྱས་ བའི་

གཙང་མ་ཨོང་མི་ཤེས། 用尿洗手，岂能干净。གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་ཨོང་བཏོ་འདུག 形势有可能好转。❷དུས་སྐབས་མ་འོངས་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་ཅིག 副词。将，会。表示将要发生的一个虚词：དེ་ལྟར་བྱས་ན་འགྲིག་མི་ཨོང་། 这样做不会妥当。རྗེས་མ་མཇལ་ཨོང་། 再见。ཆར་པ་འབབ་ཨོང་། 会要下雨。འཇིག་བརྡབ་ཤོར་ཨོང་། 将要跌倒。

ཨོང་འབབ། ཚུར་ཨོང་སྐྱིའི་འབབ། 收入；ཨོང་འབབ་ཁེར་གཙང་། 纯收入。

ཨོང་ཆུས། (1)ཚུར་ཨོང་སྐྱིའི་ཆུས། 收入的帐项。(2)ཚུར་འོང་ཆུའི་གྱབས་སམ་འདུག་པ། 打算来，准备前来。

ཨོང་གཞི། ཨོང་རྒྱུ་དང་འབྲུང་ཁུངས། 根源；འཁྲུག་རྒྱུ་ཨོང་གཞི། 衅端根源，纠纷原因。

ཨོང་ཤེ། (རྟེང) (1)ངེས་པར། 决定，定然。(2)རྟག་པ་ཀུན་ཏུ། 经常，普遍，随时随地。(3)རྩ་བ་ནས་སམ་གཏན་ནས། 根本上，本来，压根儿。

ཨོང་ལས་ཆེ། འབྱོར་ཤས་ཆེའམ་འགོ་ཤས་ཆེ་བ། 很可能，有可能：སློབ་མ་མང་ཤོས་འདིར་ཨོང་ལས་ཆེ། 大多数学员可能到这里来。

ཨོངས། ❶ཀུན་ནས་གསལ་ཅད། 形容词。全体，完全，整个，一切，所有：དམངས་ཨོངས། 全民。རྒྱལ་ཨོངས། 全国。འཇམ་སྐྱིང་ཨོངས། 全世界。མི་དམངས་ཨོངས་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས། 全民所有制。❷མི་ཚེ་འདིའི་མཐར་སུ་སྐྱེར་ནས་གསལ་ཅད་དུའམ་ཚང་མར་ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པའི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་རྒྱུན་ཞིག 此字后面加ངས་字，构成表示完全、最极等义的一个副词：ཨོངས་སུ་བསྐོར་བ། 完全围绕。ཨོངས་སུ་ཁྱབ་པ། 遍满。ཨོངས་སུ་གྱུར་པ། 完全变成。ཨོངས་སུ་གྲགས་པ། 普遍流传，众所周知。ཨོངས་སུ་གྱུབ་པ། 全部完成。ཨོངས་སུ་མཐུན་པ། 完全一致。ཨོངས་སུ་སྨིན་པ། 完全成熟。ཨོངས་སུ་བདག་པའཻང་མ་བྱས་པ། 无主，无所归属。ཡོན་ཏན་ཨོངས་སུ་རྫོགས་པ། 功德圆满。མིང་ཨོངས་སུ་གྲགས་པ། 遐迩闻名。མིང་ངན་ཨོངས་སུ་གྲགས་པ། 声名狼藉。ས་ཆེན་པོ་རྣོར་དང་སྐྱེ་བོས་ཨོངས་སུ་གང་བ། 地大物博，人口众多。ཨོངས་སུ་དག་པའི་འཇིག་རྟེན་ཁྱི་ཁམས། 清净世界。

ཨོངས་སྐྱོབ། (མངོན) ཤིང་རྟ། 遍护。车的异名。

ཨོངས་ཁྱབ། ཚང་མའམ་ཀུ་ཁྱབ། 普遍，广泛；ཨོངས་ཁྱབ་བདེན་དོན། 普遍真理。ཨོངས་ཁྱབ་འདེམས་བསྐྲི། 普选。ཨོངས་ཁྱབ་བརྡ་ཡིག 公告，通报。

ཨོངས་གྱགས། (1)ཐུན་མོང་དུ་ཟེར་བའི་རིགས། 普通，通常，一般。(2)ཀུན་ཤེས་ཤེས་པའམ་གསས་ཅད་ཀྱིས་ཤེས་པ། 尽人皆知，到处流传。佛书译作共许。

ཨོངས་གྱུབ། (1)ཐུན་སུམ་ཚོགས་པར་གྱུབ་པ། 成功，完成，圆满成就。(2)ཨོངས་སུ་གྱུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་མིང་།

ཨོངས་གྱུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད། ཨོངས་སུ་གྱུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དང་དོན་གཅིག

ཨོངས་གྱུབ་ཀུན་རྟོག འགྲུར་མེད་ཨོངས་གྱུབ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་ཨོངས་གྱུབ་སྟེ་གཉིས་སོ། 二种圆成实性：无异变圆成实及不颠倒圆成实。

ཨོངས་བཀྲང་། (མངོན) ལོ། 普数。年、岁的异名。

ཨོངས་འཕྲོག་བ། (མངོན) ཟླ་བ། 普减。月亮的异名。

ཨོངས་བསྡུ། དགེ་བ་ཨོངས་སུ་བསྡུ་བ། 圆满回

向。一切善根，回向圆满菩提。

ཡོངས་གཅོད། ཆོས་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞེག་སྟེ། གཞི་དེ་ཙམ་དེ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་སྟེ་ཚུར་སྒྲུབ་བའི་སྒོ་ནས་ རྟོགས་ པའམ་ དགག་ བྱ་བཀག་བའི་ཤུལ་དུ་ཙམ་གཞན་སྒྲུབ་པ། དབེར་ན། གཞི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཆོས་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཐར་རྣམ་པར་བཅད་པའམ་རྟག་ པ་ མ་ ཡིན་ པར་ ངེས་ པའི་སྟོབས་ཀྱིས། དེ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཚུར་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའམ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ། ཡང་དབེར་ན། ཐག་ཁ་སྒྲུལ་འཛིན་ལ་མཚོན་ན། ཐག་ཁ་སྒྲུལ་ཡིན་པ་ཐག་པ་རྣམ་བཅད། ཐག་ཁ་ཐག་ཁར་སྒྲུབ་པ་ཡོངས་གཅོད་དོ། 肯定，确认；大立，遍立。认识活动方式之一。对于一种事物，心中成立其是而正面予以确认。否定之中有所肯定。与否定རྣམ་བཅད་对言。如对于瓶，心中否认其是常或确认其为非常，以肯定瓶是无常。又如：以误会彩绳为蛇作例，破除彩绳本身是蛇，名为否定 རྣམ་བཅད།，成立彩绳本身是绳，名为肯定 ཡོངས་གཅོད།。

ཡོངས་འཛོམ་མ། (མཛོད) བཙོན་མའམ་ནོ་མ་བཙོ་ཆུ་ཡོད་པའི་མོ་ཕུག་ས། 遍挤乳。母牛的异名。

ཡོངས་འཇོམས་ས། (མཛོད) བསྐལ་པ། 遍毁。劫的异名。

ཡོངས་བཟོས་ཀྱི་རྒྱུན། དོན་ རྒྱུན་ གྱི་ ནང་ གནས་ ཤེས་ རྟོགས་ སྟེ། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོ་གང་དུང་ཆི་ཡོན་དུན་དང་བྱ་ བ་ ལ་ སོགས་ པ་ ཚུར་ ཆུང་ བསྡུལ་ ཏེ་ ཀོ་ བརྗེས་བྱས་པའི་རྒྱུན་ཞེས། 交换修饰法。使各种事物的形态、动作等彼此交换，构成反正、顺逆等关系，以修饰其词句。意义修饰法之一。

ཡོངས་རྟོགས། དོན་ཡོངས་རྫོགས་ཤེས་པ། 完全了解，洞悉。佛书译作通达：དམ་ པའི་ དོན་ གཏད་ཡོངས་རྟོགས་ཐེབ་པ། 完全了解真实含义。

ཡོངས་ཟོས། (མཛོད) ཚང་། 遍闻。酒的异名。

ཡོངས་འཛོད། (མཛོད) མོན་ལྗགས་བྱ་སྐང་། 广散。香附子的异名。

ཡོངས་དག་འབྱལ་བ། གསོ་སྐྱོང་སོགས་ཀྱི་ལས་གྱལ་དེར་དངོས་སུ་ཞུགས་མ་གྱུབ་ ཀྱང་ བདག་ ཉིད་ ཀྱིས་གསོ་སྐྱོང་ ཐུམས་ སུ་ ཚུད་ བར་ བྱ་ བའི་ ཕྱིར་རམ། བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཡུལ་ལས་བྱེད་པའི་དགེ་འདུན་དང་། དགེ་འདུན་ གྱི་ས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ལེན་པ་ལ་ བཙན་ པའི་ དགེ་སློང་ལ། ལས་གྱལ་དེར་འདུ་བའི་ཆེད་མ་ཚང་ཞིང་ཡུང་བས་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་དག་ པའི་ གང་ ཟག་ གིས་ གསོ་སྐྱོང་དང་ དགག་ དབྱེའི་ ལས་ ཁོ་ ནར་ ཡོངས་དག་འབྱལ་བའི་ཐུགས་ཆེ་ལེན་གསུམ་བརྗོད་པའོ། 奉净。虽未能亲入布萨陀等羯磨座中，然为自身领略布萨或为自身清净之故，此无缘参与羯磨行列又未犯戒之清净补特伽罗，可向执事僧及由僧伽特命听取净住之比丘前，唱说三遍长养、解制清净咒文，以行净住，名为奉净。

ཡོངས་ཀུན་བཞི། དཀའ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

ཡོངས་འདུ། (1)ཐམས་ཅད་འདུ་ བའམ་ འཇོམས་པ། 集聚一切。(2)(མཛོད) དབང་ བསམ་ཡིང་། 如意树的异名。(3)ལྷའི་ རྩེད་ས། 天神游戏处。

ཡོངས་འདུ་ཅན། (མཛོད) རི་བོ་སྐྱས་ངད་ལྡན། 遍集者。醉香山的异名。

ཡོངས་འདུ་ས་བཅུའི་ལྷུན་ཡིང་། ཐོང་ ཁྱེར་ལྟ་ན་སྐྱག་ དེའི་ ཕྱི་ རོལ་ གྱི་ ཐང་ ཤར་ མཚམས་ ན་ དབང་ བསམ་གྱི་ ཡིང་ ཡོངས་འདུ་ ས་ བཅུའི་ ཞེས་ བྱ་བ། རྩ་བ་དབང་ཚད་ལྟ་ བཅུ་ གྱུར་དུ་ ཟུག་པ། སྟེང་དུ་དབང་ཚད་བཅུ་འཕགས་པ། ཡལ་ག་དང་ ལོ་འདབ་ཀྱིས་དབང་ཚད་ ལྟ་ བཅུར་ ཁྱབ་ བས་ ཆུ་ ཞེང་དུ་དབང་ཚད་བཅུ་ལྟ་ བཅུ་ སྟེ་ མཐའ་ སྐོར་དུ་ དབང་ཚད་བཞི་བཅུ་ ལྟ་ བཅུ་ ཡོད་པ། དེའི་ མེ་ རྩེ་ནང་འདབ་ ཙ་ ཆུས་ བའི་ ཏི་ དབང་ ཚད་ ལྟ་

བཟང་ལྡོང་ བ། 大香树。三十三天善见城外东北隅，有诸天会聚之如意树，称为毕集穿地之树，根深五十由旬，树高一百由旬，枝叶旁蔽五十由旬，广袤一百五十由旬，周四百五十由旬，花瓣盛开逆风香溢五十由旬。

ཐོངས་འདྲེན། (མངོན) (1)རྒྱན་འཛོག་གི་རྩེད་མོ། 赌博的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。(3)བརྒྱ་བྱིན། 帝释的异名。

ཐོངས་འདྲེས། གཅ་ཚིག་གི་རྒྱན་གྱི་ས་བཅད་དང་པོ་ནས་བཅོ་ལྔ་བར་གྱི་མཚན་ཉིད་སྣ་ཚོགས་འདྲེས་པའི་གཅ་ཚིག 混合修饰法。隐语第一种至十五种之间混合使用各种特征的修辞法。

ཐོངས་ལྡན་མ། (མངོན) ས་གཞི། 遍有女。大地的异名。

ཐོངས་སྐྱོང་བ། (1)ཐོངས་ཐོངས་སུ་སྤྱོད་པ། 圆满受用。(2)(མངོན) བྱེད་གཡོག 普遍雇用。奴隶、奴仆的异名。

ཐོངས་ཟུགས། (མངོན) ཤིང་རྟ། 遍各方。车的异名。

ཐོངས་ཟྲིགས། གང་དུ་ཚིག་སྤྱོར་མང་པོའི་ཐུང་བ་སྟེ་མ་སྟེ་མའི་དོན་ཕྱི་མ་ཕྱི་མས་ཟློགས་པ་ལྟར་དུ་གཅ་བའི་བདག་ཉིད་ཅམ་དེ་ནི་ཐོངས་སུ་ཟློགས་ཏེ་བའི་གཅ་ཚིག 夺代法。在前后连贯的许多语句中，后句取代前句而构成隐语的修辞法。

ཐོངས་དབང་། (མངོན) སེང་གེ། 遍自在。狮子的异名。

ཐོངས་འབབ། (མངོན) ཆང་། 普流。酒的异名。

ཐོངས་འཛིན། (1)རྒྱལ་ཞིའི་མཐའ་གཉིས་ལས་ཐོངས་སུ་རྒྱུབ་པའམ་འཛིན་པའི་རྒྱུབ་དབོན་ཏེ། ཐུབ་རྒྱལ་ཆེ་ཁག་གི་དགེ་ཚུལ། 太师。上层喇嘛、活佛的经师。意译全面护持。谓能教养保护，使能脱离生死、涅槃两极端的老师。(2)ཐོངས་སུ་འཛིན་པའི་དངོས་པོ། 占有品，有主之物。(3)(མངོན) ཀུན་བྱེ་ཟླ། 全面护持。壬子年、水鼠年的异名。

ཐོངས་རྫོགས། ཚང་མའམ་ཆ་ཚང་། 完全，齐全，一切，圆满；སྐྱེ་ཁང་གཅིག་འཐེན་ན་གཟུང་བ་ཐོངས་རྫོགས་འགྱུལ་བ། 牵一发而动全身。བྱ་པ་ཐུ་མོ་དག་ཀྱང་ཐོངས་རྫོགས་གྱུའ། 诸项琐事也已全部完成。

ཐོངས་རྫོགས་དགེ་བསྙེན། རྩ་བ་བཞི་དང་ཚང་བཅས་ཕྱ་གང་སྲུང་བའི་དགེ་བསྙེན། 五戒近事男，圆戒居士。受持杀盗淫妄四根本戒及酒戒等五条戒律的在家男子。

ཐོངས་རྫོགས་ངབ་དགའི་ལྷ་ཁང་། རྒྱང་ཚས་རྒྱལ་སྲིད་བཅན་ཟུས་ཀྱི་སྐུ་དུས་ཀྱ་ སྐྱག་ས་སྲུ་མིག་བསྟན་ཏེ་ལྷ་ཁང་བཀྱ་རྩ་ བཀྱད་ སྐྱག་ བཀྲ་བའི་མཐའ་མ་མདོ་ཟུང་མི་ ཉག་ ས་ ཁུལ་ དུ་ ཡོད་བའི་ལྷ་ཁང་ཞེག་སྟེ། ད་ལྟ་མི་ཉག་ལྷ་ཟུང་དགོན་པ་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དང་མདོ་རྫོང་ཁོངས་ སུ་ ཡོད། 庸佐惹卜夏寺。四川康定县木雅境内一古寺名。相传松赞干布时建有一百零八座面向汉地的寺庙，此是其中最后的一座。今名塔公寺。

ཐོངས་ཟུམ་མིག (མངོན) བྱིམ་ཐུ། 圆眼。鸡的异名。

ཐོངས་བཟང་ཅན། (མངོན) ཤུག་པ། 普佳者。柏树的异名。

ཐོངས་ཤེས། (1)ཐམས་ཅད་ཤེས་ པ། 知道一切。(2)མཐོང་སྤང་སྤང་བའི་ཐོངས་ཤེས། 遍知。断见道时所断烦恼的遍知。

ཐོངས་སུ་ཁྱབ་བའི་མཚན་ཉིད། མཚན་ཉིད་གསུམ་ཞི་བདང་གསེས། གནས་ལུགས་སུ་ཁྱུད་བའི་ཚེས་ཉིད། དོན་དམ་བར་ཐོད་པ་སྟེ། བཏགས་ཐོད་ ཀྱི་ དགག་ ཐ་ ཀུན་ བཏགས་ ཀྱིས་ སྟོང་ བའི་ འདུས་མ་བྱས་དང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམ་པར་ མི་ རྟོག་ པ་ རྣམ་ བར་ དག་ བའི་

དམིགས་པ་དེ་ལས་གཞན་དུ་མེད་ པར་ཡོངས་ སུ་གྲུབ་པའོ། 圆成实性。三性之一。胜义中所有的真实法性。假有应破遍计所空的无为法，远离二取清净无分别智所缘而外别无所有，是圆成实。

ཡོངས་སུ་བསྔོ་ བའི་ འཁོར་ ལོ། འཕགས་ པ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་འཁོར་ལོའི་ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ཆེན་པའི་མདོ། 梵名阿罗跋陀罗曼荼罗。佛说回向轮经》。唐代于阗法师尸罗达磨于当时北庭龙兴寺先译成汉文，后又由尸罗达磨及西藏译师囊巴迷多等由汉文译成藏文。

ཡོངས་སུ་ཀུམས་པའི་ཚོས་ཅན། དགྲ་ བཅོམ་ པ་དྲྭ་ཐི་ནང་གསེས། 钝根罗汉，不问受或不受妙欲迷醉皆有可能退失现法乐住者。

ཡོངས་སུ་ བོས། (མངོན) ཚང་། 遍闻。酒的异名。

ཡོངས་སུ་དག་པ་གསུམ། དགེ་བའི་རྩ་ བ་དང་ སྨོན་ལམ་དང་ལྟ་ བ་སྟེ་ གསུམ་ པོ་ དག་ པ། 三清净：善根清净、愿清净和见清净。

ཡོངས་སུ་སྨིན་པ། ཡོངས་སྨིན་པ་དང་ དོན་གཅིག

ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པའི་དབང་པོ། ཀུན་ ཤེས་རྒྱུད་པའི་དབང་པོ་དང་ དོན་གཅིག

ཡོངས་སུ་ཤིན་ངན་ལས་འདའ་བ། སྒིད་ཞི་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་ཡོངས་སུ་ཟུངས་ ལས་ འདའ་ བའོ། 入灭，般涅槃。远离生死涅槃二边，现证圆寂。

ཡོངས་ སུ་ ཟུངས་ ལས་ འདས་ པ་ ཆེན་ པོའི་ མདོ། མདོ་སྡེ་ཞེག་ བམ་པོ་ལྔ་བཅུ་རྩ་དྲུག་དང་ ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ་ཀུ་རུ་ཀྱི་མཁའ་པོ་ལང་ཚན་ཞུན་ དགེ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཆེན་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཞེས་ བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་

བར་དུ་ཞིམས་ཐུར་བཙོན། 鞠躬尽瘁，死而后已。

ཤེད་འགྲོ། ཤེད་ པའི་ བཟོ། 大概有，可能有：ཁོ་ལ་ལས་ཀའི་ བསམ་ འཆར་ ཤེད་ འགྲོ། 他可能对工作有意见。

ཤེད་ཀུ། ཤེད་དཀུ་དང་འདྲ།

ཤེད་སྒྲིའི་ཀུན་བརྟགས། ལེགས་ཅམ་ པའི་ ལུང་ཀྱི་ཤེད་ པ་ཡིན་ པའི་ཀུན་ བཏགས་ཏེ་ གཟུང་ འཛིན་ རྣམ་གཞན་དུ་ སྒྲུ་ འདོགས་པའོ། 有因遍计。唯识家所说存在遍计，谓增益外境、内心各别实有。

ཤེད་རྟོགས། ཤེད་ པར་ རྟོགས་ པའི་ ཚད་ མ་ སྟེ། ཤེད་པར་ འཛིན་ པའི་ སྒྲུ་ འདོགས་བཅད་དེ། ཤེད་ པ་ལ་ཤེད་ པར་ ངེས་ པའི་ ཡང་དག་ པའི་ ཤེས་ པའོ། 知有智。知其为有之正量。断绝谬执为无，有则如实知其为有之正智。

ཤེད་ཐང་། (1)ཤེད་ལས་ཆེ། ཤེད་དགོས་སམ་ ཤེད་ ཆོག 该有，希望有，愿有：ཁོ་ ལ་ བསམ་ འཆར་ཤེད་ ཐང་། 想他很可能有意见。(2)ཤེད་ སྣང་སམ་ཤེད་ པའི་ འཁོས་ཀ། 存在状态，有的趋势：ང་རང་ཀྱི་ཤེད་ ཐང་ ནི་ དཔའི་དཔལ་ འབྱོར་ འདི་ རང་ཡིན། 我所有的就是现在的这点财力。བདག་གཉེར་ དོ་དམ་ ལེགས་ བཅོས་ བྱས་ ཀྱི་ རྗེས་ སྐྱེད་ཀྱི་ འཕེལ་ཀ་ ཡར་ རྒྱས་ཤེད་ ཐང་ འདུག 由于改善了经营管理，生产状况有所好转。

ཤེད་མཐའ། དོན་དམ་ པའམ་རང་གི་ མཚན་ ཉིད་ ཀྱིས་ཤེད་ པར་ འཛིན་ པའོ། 有边。执著胜义实有、自相实有的常见。

ཤེད་དོ་ཙམ། གང་ཤེད་ཚང་མ། 完全，所有一切。

ཤེད་མདོག་ཁ་ཪོ། (1)མེད་ པཞིན་ དུ་ ཤེད་ ལྟལ་ ཅིད་པ། 假装有，象煞有介事。(2)ཐལ་ཆེར་ ཤེད་ འགྲོ། 多半有，可能有。

ཤེད་འདུག མེད་ པའི་ ཚོག་ ཐུགས། 有：དཔལ་ལྡན་ དུ་ ཤེ་ ཐོག་ ཁག་ཁ་ ཤེད་ འདུག 今年年景特别好。

ཤེད་ནས་མེད་ན། རྩ་ པ་ཆེ་ གོས། 唯一，最，绝顶，极，极端：གྲུ་ མཚན་ ཤེད་ ན་མེད་ ན་འདི་ རེད། 这是最充分的理由。མཁས་པ་ཤེད་ན་མེད་ན་ཁོ་ རང་ཡིན། 他是最有学问的人。他是唯一的学者。

ཤེད་པ། (1)མཆིས་པ་ སྟེ་ མེད་ པའི་ ཚོག་ ཐུགས། 有，存在，现可得，无的反面；ཤེད་ པར་ རེས་ པ། 定有，必有。ཤེད་པའི་དངོས་པོ། 真实事。དངོས་སུ་ཤེད་ པ། 实有。ནམ་མཁར་ཉི་ ཟླ་ སྐར་ གསུམ་ཤེད། 天上有日月星辰。(2)འདས་ཆོག་གི་ རྗེས་ སུ་ སྒྲུར་ནས་ བྱུང་ཟིན་ པའམ། བྱུང་ནས་གནས་ བཞིན་ པའི་ དོན་ སྟོན་ པའི་ ཚིག་ ཐྱོགས་ ཤེག 用在过去式动词后面，表示动作已经结束或动作结果还继续存在：ཐྱོག་རྩེ་ འདི་ ངས་ ཏོད་ ཐེང་ ཐེང་ དུ་ ཐྱེས་ཤེད། 这张桌子我已经擦得亮堂堂的。ངས་ ཁམ་བུ་ ཉོས་ ཤེད། 我买了桃子。ཁོ་ ལ་ ལན་ བཞག་ ཤེད། 给他留下了信息。(3)ཚད་ མས་ དཔེགས་པ་ སྟེ། ཀ་བྱམ་ལ་ སོགས་ པའི་ ཆོས་རྣམས་ སྤྱི་ ཚད་ མས་ཤེད་ པར་ དཔེགས་ པའོ། 有。正量所可得者。正常内心得以为有的一切事物，如柱、瓶等。

ཤེད་པའི་ཀུན་བརྟགས། རྣམ་གྲངས་ པའི་ ཀུན་ བརྟགས་ སོ། 有遍计。差别遍计所执。

ཤེད་པའི་དངོས་པོ་ལ་ ཤོག་ ལྟ། དཀྲི་ བཅོམ་ པ་ སོགས་ ཞེད་ པར་ ལྟ་ པ་ ལྟ་ བུའི་ སྐུང་ འདེབས་ སོ། 有事邪见。认为无阿罗汉等威损之见。

ཤེད་པའི་སྒོང་པ་ཉིད། རྣ་ ནང་ པའི་ ཁུང་སྒྲོས་ སུ། ཁུན་འཇིན་ ཀྱི་ དངོས་ པོར་ སྣང་ པའི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་ ཙམ་ སྟེ། མ་རིག་ པའི་ ཐག་ ཆགས་ ཀྱི་ ཁུ་ཁྲ་ ཤེད་ པས་ ཁུ་ཁྲ་ ཤེད་ པའི་ སྟོང་ པ་ ཉིད་ ཀུན་ རྫོབ་ ཀྱི་ བདེན་ པ་ ཡིན་ ཏེ། ཤེད་ པ་ ཉིད་ དོན་ དམ་ གྱི་ བདེན་ པ་ ཡིན། 遍计所执自性空。眼耳等根内的一团团的物质，只是无明执著的一团团的空性，是世俗谛；空性是胜义谛。

དོ། 有性空。觉囊派说唯识现为外境内心事物，一切依随无明习气所现现分皆世俗有，是依他起，为有性空。

ཚད་བཅས་སྡུ་བའི་སྡེ། ཐེག་པོས་ཀྱི་རྩ་བའི་ སྡེ་ པ་ བཞིའི་ནང་གི་ཞེས། གཞི་ ཐམས་ ཅད་ཡོད་ པར་ སྨྲ་ ཞེས་བྱ་ བ་ ནི་ སྡེ་ པ་ ཐམས་ ཅད་ ཀྱི་ གཞི་ ཡིན་ པ་ དང་ ཤེས་བྱའི་ གཞི་ ལྟ་ རྣམས་ ཡོད་ དུ་ སྨྲ་ བས་ ངེ་ ལྡོར་ གྱུར་ ལ། མདོ་ འདོན་ པའི་ ཚེ་ ཤི་ ཤྱི་ ཀྱི་ སྐབས་ དུ་ འདོན་ ལས་ བཅུད། སྔགས་ སྨོན་ སྔགས་ ཐུན་ དཀྱུ་ ཡན་ ཆིད་ ལྟ་ ཟབ་ ལ་ རྟགས་ འཁོར་ ལོ་ དང་ བདུ་ མ། དཀྱིལ་ ཀྱི་ ཤིང་ དཔལ་ དང་ བཟང་ པོ་ དང་ སྡིང་ པའི་ མཐའ་ ཅན། གྲུབ་ མཐའ་ དུས་ གསུམ་ ཀྱས་ སུ་ ཡོད་ པ་ དང་། འདུས་བྱས་ ཐམས་ ཅད་ སྐད་ ཅིག་ མ་ དང་། གང་ ཟག་ གི་ བདག་ མེད་ པ་ དང་ གྲངས་ མེད་ གསུམ་ ཞུས་ ཤིང་ ཆོས་ འཚང་ རྒྱ་ བའི་ སྡེ་ བའོ། 说有部。声闻根本四部之一。所谓说一切有部，为诸部之根本及所知五事实有。当诵经时用梵语，由王族向阿阇梨罗睺罗传授。其祖衣计用九条幅以上二十五条幅以下，标记为轮及莲花。比丘之名后边用吉祥或贤善、心要。主张三时实有及诸有为法为刹那，以及由三无数劫成佛。

ཚད་མེད་མེད་མིན། གཟུགས་ མེད་ བཞིའི་ ནང་ གི་ཞེས། འདུ་ ཤེས་ མེད་ འདུ་ ཤེས་ མེད་ མིན་ ཏེ་ སྟེང་ བའི་ རྩེ་ མོའོ། 非有非非有。四无色之一。非想非非想天，即有顶天。

ཚད་མེད་མེད་མིན་སྐྱེ་ མཆེད། ཅི་ ལང་ མེད་ བའི་ ཕྱི་ མཆེད་ ལས་ ལངས་ ནས་ འདུ་ ཤེས་ འདི་ ནི་ ནད་ དང་ ཕྲ་ བ་ དང་ རྟ་ ཁྱུ་ དུ་ ཕྱུ་ བྱའོ་ ཤེས་ བཀག་ ནས་ ཇེ་ ཕྱ་ ཇེ་ ཕྱར་ གྱུར་ པ་ དང་། འདུ་ ཤེས་ ཤིན་ དུ་ ཕྱ་ བ་ ལ་ སྙོམས་ པར་ ཞུགས་ པ་ སྟེ། འདུ་ ཤེས་ རབས་ པ་ ཙམ་ མ་ ཡིན་ ལ་ གཏན་ ནས་ མེད་ པའང་ མ་ ཡིན་ པ་ ཞེས་ 非想非非想处。已从无所有处定中起后，观察此想如病、如痈疽、如箭，以灭此想，逐渐微细，乃至入于极微想定，此时既非有粗分想，亦非完全无想，是故名为非想非非想。

ཚད་མེད། ཡོད་ པ་ དང་ མེད་ པའི་ བསྟན་ མེད།。有和无。有和无。

ཚད་མེད་སྐྱེ་བཅོག་གི་གཏན་ཚིགས། གཏན་ ཚིགས་ ཆེན་ པོ་ ལྔའི་ ནང་ གི་ཞེས། འབྲས་ བུ་ ལ་ དགྱེད་ པ་ ཡོད་ མེད་ སྐྱེ་ འགོག་ རྟམ་ པར་ ཐར་ པའི་ སྒོ་ སྐྱོན་ པ་ སྟོན་ པའི་ གཏན་ ཚིགས་ ཏེ། ཐུ་ ཀྱ་ ཁྱད་ པོ་ ཆོས་ ཅན། བདེན་ པར་ མེད་ དེ། རང་ རྒྱུད་ དུས་ ན་ ཡོད་ པ་ དང་ མེད་ པ་ དང་ གཉིས་ ཀ་ དང་ གཉིས་ མིན་ ལས་ མི་ སྐྱེ་ བའི་ ཕྱིར། ཞེས་ མི་ སྟོང་ བའི་ འབྲེལ་ རྒྱུ་ མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ སོ། 破有无生因。五大因之一。能观察果、破有因无因生、宣说无愿解脱门之不现统一理由不可得正因。如云："芽等实有法，谛实无有，以其在因位时，为有、为无、亦有亦无、非有非无，皆不生故。"

ཚད་མོད་ཀྱི། ཡོད་ ཀྱང་ ངམ་ ཡོད་ རའང་། 虽有；ཐུང་ ཙམ་ རྒྱས་ མང་ ཞིང་ མོད་ ཀྱི། ད་ ལྟ་ བྱག་ རྒྱུང་། 前史虽不乏记载，而今却少传说。ཕྱི་ རོལ་ རྟེན་ པ་ ཁོད་ མོད་ ཀྱི་ ནང་ དོན་ སྟོང་ པ་ རེད། 华而不实。

ཚད་ལྡན། ཐམས་ ཅད་ ཡོད་ པར་ སྨྲ་ བའི་ སྡེ། 说一切有部。

ཚད་ལྡན་ སྡེ་ པ་ བདུན། ཐེག་ པོས་ སྡེ་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ གི་ཞེས། ཡོད་ པར་ སྨྲ་ བའི་ སྡེ་ པ་ ལ་ གཞི་ ཀུན་ བའི་ སྡེ་ པ་ དང་། ཟོད་ སྐྱང་ གི་ སྡེ་ པ་ དང་། ས་ སྐྱང་ གི་ སྡེ་ པ་ དང་། ཆོས་ སྐྱང་ གི་ སྡེ་ པ་ དང་། མང་ ཐོས་ ཀྱི་ སྡེ་ པ་ དང་། ཚོས་ དམར་ བའི་ སྡེ་ པ་ དང་། རྣམ་ པར་ ཕྱེ་ སྡེ་ སྐྱ་ བའི་ སྡེ་ པ་ དང་ བདུན་ ནོ། 说一切有部七。声闻十八部之一类。说一切有部分为：根本一切有部、迦叶部、护地

部、护法部、多闻部、红衣部、分别说部，共为七部。

ཚོད་ཚད། གང་ཡོད་ཐམས་ཅད། 凡有，所有，完全；སེམས་ཀྱགས་ཡོད་ཚད་འདོན་པ། 呕心沥血，费尽心思。མི་ཀུགས་ཡོད་ཚད་མཐའ་དག་སྒོགས་གཅིག་ཏུ་འཛོམས། 所有人力都集中一处。ལྟད་མོ་ཡོད་ཚད་ཚང་མ་བསྟན་སོང་། 所有节目都表演完了。

ཚོད་ཁེན་འདྲ། ཡོད་པ་འདྲ། 象是有，似乎有；སྣང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་ཡོད་ཁེན་འདྲ། 似有一些不同印象。

ཚོད་རེ་སྐད། ཡོད་པའི་རེ་བ་མེད་དེ་མེད་རིས་ཡིན་རེར་བའི་མནའ་ཆོག 发誓没有，矢言无有。

ཚོད་རེ་ཤི། མནའ་ཆོག་སྟེ་མེད་རིས་ཡིན་རེར་བ། 有了该死。一种发誓语，坚决表示没有。

ཚོད་ཁག (ཁྱམ) ཡོད་པ་གཞིར་བཅས། 可能有，大概有；རང་བཞིན་དུ་སྐྱེས་པའི་རྩི་ཤིང་གི་རིགས་ལ་སྐྱེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཤག་རེད། 自然生长起来的东西，可能有强大的生命力。

ཚོན། 名词。(1)རིན་ཐང་ཀྱ་ཆའི་ཞེ་ས། 工资、酬金、价钱等的敬语；ཚོན་འབྱལ་བ། 发工资。སྨན་ཚོན། 药费。ཉོ་ཚོན། 购置价款。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀྱ་ཅན་དང་བྱ་དགའོ། (2)སྦྱིན་པའམ་གཏོང་སྐོ། 布施品，施舍物；ཚོན་སྟོབ་པ། 放布施。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ མཆོད་པ་དང་མེ་ཏོག་གོ། (3)ཚོན་ཏེས་ཞེས་པའི་བསྡུས་མིང་།

ཚོན་ཀུག ཚོན་ བོའམ་ ཀུག་ པོ། 歪，歪邪；ཀ་བ་ཚོན་ཀུག 斜柱。གདུང་མ་ཚོན་ཀུག 歪梁。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུག་ཀུག་དང་། ཀུག་ པོ། འཁྲིག་པོ། རྒྱང་པོ། རྒྱུ་རྒྱང་ཅན། གཏུ་པོ། འཆུས་པོ། མི་དྲང་བ། ཚོན་ པོ་བཅས་སོ།

ཚོན་ཁར། (སྐྱེ) ཡང་དག་མིན་པ། 不正确。

ཚོན་བསྔོ་བ། རྟེན་སྐྱེད་པའི་དོན་དུ་བསྔོ་སྐོན་བྱེད་པ། 供施，回向。

ཚོན་ཆབ། ཆུའི་ མཆོད་ པ། 供水。供神用的净水。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་མཆོད་ཚོན་དང་འབྲེལ་འགྱང་རོ།

ཚོན་མཆོད། ཚོན་བདག་དང་མཆོད་གནས། 施主与福田。

ཚོན་ཏན། (1)རིག་གནས་ཤེས་ པའི་ ཁྱད་ཆོས། 本领，知识， 功能， 优点。佛书译作功德；ཚོན་ཏན་ཁྱད་པར་ ཅན། 特长，特殊才学。佛书作胜妙功德。ཚོན་ཏན་གྱི་རྣུས་པ། 学力，智能。ཚོན་ཏན་ སྒོམ་པ། 学本领。ཚོན་ ཏན་ སྦྱོང་ བ། 练本领。ཚོན་ཏན་ལ་མངའ་བཞེས་པ། 精通，掌握知识。རྒན་རྒུ་ཆེ་ ཡང་ ཚོན་ ཏན་ ཆུང་བ། 志大才疏。ཚོན་ཏན་ཡོད་ཀྱང་ མེད་ མདོག་ ཅྱད་ པ། 深藏若虚。ཚོན་ཏན་ཡོད་ པས་མ་སྤྱད་ན། ཞིང་ས་ནས་མ་བྱས་འདྲ། 有了本事不使用，等于地里不耕种。(2)(མངོན) རྣལ་དང་། ཤུན་པ། སྐྱིང་སྟོབས་ཀྱི་ཚོན་ཏན་གསུམ་ཡོད་ པས་ ཁྱབས་ གསུམ་ མཆོད། 功德有分为微尘、黑暗和精力三者的说法，故表数字 3。

ཚོན་ཏན་ཀུན་ཛོགས། སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཆན། 具众德佛。

ཚོན་ཏན་གྱི་ངང་བཞིན་བཟོད་པ། རང་བཞིན་ བཟོད་པའི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དངོས་ཀྱི་གང་ཟུང་གི་ཚོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱིས་གཞན་ རྒྱུད་ལ་ནུས་པ་སྐྱེད་ཚུལ་དང་བོར་བཟོད་པའི་ རྒྱུན་ ཞེག 直叙功能。直叙一物特殊功能所生影响的修辞方法。直叙修饰法之一。

ཚོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ། དྲྭ་ལའི་ཐྲ་མ་སྐུ་ ཕྱེང་བཞེ་ པ་ འདི་རབ་བྱང་བཅུ་པའི་ས་ཐྲ་ཤོང་ ནང་ སོག་ དུ་ འཁྲིངས། ལོ་བཅོ་ལྔ་པར་ བོད་དུ་ ཕེབས། བཤད་

ཆོན་བྱོ་བཟང་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཐས་བསྟེན་པར་རྗེགས། ཞེ་འབྲས་ཀྱི་ཁྲི་པ་མཛད། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཤེ་འཕྲིག་ལོར་འདུས། 云丹嘉措(1589—1616)。译言德海。第四世达赖喇嘛。生于蒙古，十五岁被西藏拉萨三大寺僧团迎至哲蚌寺，后从第四世班禅受近圆戒，先后任色拉、哲蚌寺寺主。

ཞོན་ཏོར་རྒྱས་པའི་དྲི་ཚུ། ཉིས་པ་ཟོ་བཅུད་ལོན་པའི་སྐབས་ཡོན་ཏན་སྟོང་བའི་རིག་པའི་རླུང་ཤིན་བའི་ཐུལ་རྒྱས་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་དྲི་ཚུ་ལའོ། 童便，进德小便。儿童八岁时为智力开始发展之期，故以称此时小便为进德小便。

ཞོན་ཏོར་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས། མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་ཐུ་ཐོབ་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དེ། དུས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་སངས་རྒྱས་བརྒྱའི་ཞིང་མཐོང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་བརྒྱས་ཀྱིས་བརླབ་པར་ཤེས་པ་དང་། རྒྱལ་པ་བརྒྱ་འགྲེད་པ་དང་། དུས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་བསྐལ་པ་བརྒྱར་སྐྱེན་པ་དང་། སྟོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐའ་བརྒྱ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟིགས་པ་འཇུག་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་བརྒྱ་ལ་སྐྱོམས་པར་ འཇུག་ཅིང་ཕྱིར་བ་དང་། ཤེམས་ཅན་བརྒྱ་སྨིན་པར་ཀྱེད་པ་དང་། ཞིང་ཁམས་བརྒྱ་གཡོ་བར་ཀྱེད་པ་དང་། ཞིང་ཁམས་བརྒྱ་ངོད་ཀྱི་ གཟུགས་སྟོན་པ་དང་། ཚེས་ཀྱི་སྒོ་མ་བརྒྱ་འཆྱད་པ་དང་། རང་གི་ལུས་བརྒྱར་སྟོན་པ་དང་། ལུས་རེ་རེ་ལ་ཡང་འཁོར་ཕྱོགས་སུམ་ཅུགས་པ་བརྒྱས་བསྐོར་བར་ སྟོན་པའོ། 十二一百功德：一刹那顷见一百佛、感一百佛加持、示现一百变化、现一刹那为一百劫、智照一百前际后际、出入一百等持、成熟一百有情、震动一百刹土、光被一百刹土、开演一百法门、示现一百自身和于一一身有百圆满眷众簇拥。

ཞོན་ཏོར་མངོན་བར་བརྒྱབ་པའི་བསམ་གཏན། དབང་བར་འགྱོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ཆོ་བའི་ ཡོན་ ཏན་ གསལ་ཅིའི་ཕྱིར་ བསྒོམས་པའོ། 引发功德静虑。依健行三摩地等证得诸佛功德的禅定。

ཞོན་ཏོར་ལྔ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕགས་ཚོས་ཉིད་ལྡན་གཞལ་ཡེས་ རྩིང་མའི་གཞུང་དུ། རྣམ་པར་དག་པའི་ཞིང་ཁམས། ཀུ་ཚད་བྱལ་བའི་གཞལ་ཡས་ཁང་། གསལ་ཞིང་དག་པའི་འོད་ཟེར། ཐུབ་དབང་གསལ་བའི་གདན་ཁྲི། དགེས་རྒྱས་སྐྱེད་པའི་ཚངས་སྤྱད་ཟེར་སྐོང་ལྔའོ། 五德，五功德。旧派密乘经典所说，属于佛二十五果法中圆满具备的五种功德：清净刹土、无量宫殿、清澈光明、殊胜宝座和俯仰受用。

ཞོན་ཏོར་ཅན། (1)རིག་གནས་ མཁས་ པའི་གང་ཟག་ 有学问者，有本领者。(2)རྒྱས་བྱ་དམ་པ། 贤者，有德者。

ཞོན་ཏོར་བརྗོད་པ་ཚིག་མའི་གསལ་བྱེད། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐོག་མར་བཤད་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་གསལ་བྱེད་དེས། ཕྱི་མའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལ་ ཡན་ ཞིང་ གསལ་ བར་ བྱེད་པའི་རྒྱུན་ཞིག 首句功能点睛。首句点出事物功能，以指明后文事物功能的修辞方法。点睛修饰法之一。

ཞོན་ཏོར་ཏྲིག ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཏྲིག་དང་དོན་གཅིག

ཞོན་ཏོར་མ་ཚང་བའི་ ཁྱད་པར་ བཟློད་པ། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུན་གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། བརྗོད་འདོད་དངོས་ཀྱི་གང་ཞེག་ གི་ ཡོན་ ཏན་ ཆ་ལག་མ་ཚང་ཡང་། བྱེད་ལས་ཁྱད་འཕགས་སྟོན་པའི་རྒྱུན་ཞིག 功能不备特写。叙述某一事物的功能虽不完美，但仍极优异的修辞方法。特写修饰法之一。

ཨོན་ཀར་མཛོད། ཨོན་ཀར་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད་དཀར་བའི་ཚར་ཞེས་བྱ་བ་རྩ་བ་དང་། འཕྲལ་བ་རྒྱ་དུམ་བའི་གཉིས་ཀྱིང་རྟ་དང་། ཕྱི་དུམ་རྣམ་མཁྱེན་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བ། དཔལ་འབྱོར་རྩེད་དཀའ་དང་། འཆི་བ་མི་རྟག ལས་ཀྱི་འབྲས། འཁོར་བ་སྡུག་བསྔལ། འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་བཞི། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ། ཚད་མེད་བཞི། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱང་བཟུང་། སྟོན་འཇུག་གི་བསྟན་བྱ། རིག་པ་འཛིན་པའི་སྡེ་སྣོད། གཞིའི་བཞུགས་ཚུལ། རྫོགས་པ་ཆེན་པའི་ལམ་གྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ། འབྲས་བུ་སྐུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཆོམ་བཅུ་གསུམ་བྱེགས་བམ་གཉིས་ལྡན་གྱི་གཞུང་འདི་ནི། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པར་རྫིང་མའི་སྨྲ་དབོན་རིག་འཛིན་འཇིགས་མེད་གླིང་བས་ མཛད་པའི། 《功德藏》。全名《功德宝藏·欢喜霖雨》。十九世纪时，宁玛派佛学家持明法师吉美领巴著。全书分本文、前卷"二谛车"和后卷"一切种智车"三大部分，共二函。内容论述暇满难得、生死无常、业报因果、轮回皆苦、四大车轮、皈依、四无量心、持菩提心、愿行学处、持明藏、基位自有、道位不共大圆满、果位身智等十三段落。

ཨོན་ཀར་ཀྱེད། སྐར་རྒྱ་གར་གྱི་འདུལ་བའི་སློབ་དཔོན་ཞེག་སྟེ། ཕུལ་བཅོམ་བཟང་གི་ཐམས་ཅའི་ཡུལ་ཤེས་ཀྱི་ ཁྱིམ་ ཞེག་ཏུ་ འགྲུངས་ ཤིང་ གཞི་ ཐམས་ཅད་ཙད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་ སྡེ་ ལས་ རབ་ ཏུ་ བྱུང་ ཞིང་ བསྙེན་པར་རྫོགས། དབྱིག་གཉེན་བཀེས་གཉེན་དུ་ བསྟེན་པར་ སྡེ་སྣོད་གསུམ་དང་ ལྡག་པར་ འདུལ་བ་ལ་མཁས་ པར་ གྱུར་ཏེ་ འདུལ་བ་ རང་ལས་ མཁས་པར་གྲགས་པའི་སློབ་དཔོན་ཞེག་ 功德光，德光。一戒律论师。出生于秣搜罗国婆罗门家，依说一切有部出家受具足戒，拜世亲善知识，精通三藏经典。在《毗奈耶》的造诣上超过其师的古印度一佛学家名。

ཨོན་ཀར་ལྷན་ཅིག་བརྩེད་བ། ལྷན་ཅིག་བརྩེད་བའི་ཆུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྩེད་དུས་དང་རྗེས་བྱེ་བྲག་ཡང་དུས་མཉམ་དུ་ སྟོན་པའི་ཆུན་ཞེག Ⅱ 并论形态。不分前后，同时并论北方和彼比事物所具形态的修辞方法。并论修饰法之一。

ཨོན་བདག (1)སྡིན་བདག་ སྟེ་ལས་ ཀ་བྱས་ བར་ བྱ་ ལྟོའམ་ཡོན་ སྟེར་མཁན། 雇主。出资雇人者。(2)ཟས་ནོར་ སྡིན་པར་གཏོང་མཁན། 施主，檀越。施舍衣食财物的主人。(3)(ཞུལ) ཡིག་འབྲི་མཁན། 司书，写字员：སྟེ་མོ་ཡོན་བདག 尼木地方给原西藏地方政府写字的人，以写楷书为主。ཤེ་བ་ཡོན་ བདག 埃巴地方给原西藏地方政府写字的人，以写行书为主。

ཨོན་གནས། (1)མཆོད་ ཡུལ་གྱི་ གནས་ ཏེ་དཀོན་ མཆོག་ གསུམ་ ལྟ་ བུ། 福田，供境。供养对象如三宝等。(2)ཡོན་བདག་དང་མཆོད་གནས། 施主与福田。(3)ཡོན་ཏན་ཅན། 有德者，有学识的人。

ཨོན་གནས་རྣམ་བཞི། ཡོན་ཏམ་མཆོད་པ་འབྱལ་བའི་གནས་བཞི་སྟེ། བླ་མ་དང་། འཇམ་པའི་དབྱངས། དབྱངས་ཅན་མ། སྲུང་མ་བཅས་སོ། 四种福田：上师、文殊菩萨、妙音佛母和护法。

ཨོན་ཅི། ཀུག་ཀུག་གམ་དང་ཅི་མིན་པ། 形容词。歪邪，不正，偏：དབྱ་ཡོན། 歪头。མཇིང་ཡོན། 歪脖。སྐད་ཅ་ཡོན་ཅི། 偏袒话，不公正的话。མགོ་ཡོན་ཅི། 歪着头。ཡོན་ཅིར་འགྲོ། 歪斜而行。偏偏倒倒地走。ཡོན་ཅིར་ལྟ་བ། 斜视。ཡོན་ཅིར་དབྱོད་པ། 歪曲事实。

ཨོན་ཚད། (1)ཤེས་ཡོན་གྱི་ཆུ་ཚད། 水平，知识水平：ཡོན་ཚད་ལ་བལྟས་ ནས་ལས་ ཀ་བྱོད་པ། 量才录用。(2)བྱའམ་ ལས་ དོན་ གྱི་ ཐོབ་ ཚད། 工价标准，酬金标准。

ཨོན་བྱང་། དཀའ་འདུན་པ་ སེམས་ ལ་ འབྱལ་ ཆུའི་

དངོས་ཡོལ། 供品。供养僧众的物品。

ཚོགས་བཤད། མཆོད་སྦྱིན་གྱི་ཚན་ཚིག་བཤད་པ་དང་དཀེ་ཅ་བསྡོ་བའི་སྒྲོན་ཆོག་བཤད་པ། 供施赞语。佛书译作说施颂。赞叹颂扬布施功德，发愿回向布施善根。

ཚོགས་སློབ། ཡོན་བདག་དང་སློབ་མ། 施主和弟子。

ཚོབ། རྟ་སྐའི་གཡས་གཡོན་དུ་བསྣར་བའི་ཀང་པ་འཛོག་རྟེན། 名词。马镫。挂在马鞍两旁备骑时踏脚者：ཚོབ་གནོན་པ། 压镫催马。རྟ་ཐུག་དུས་ཚོབ་རྡེབ་ཅིང་། 跑马时磕镫催驶。རྟ་བཟང་ཚོབ་ཀྱིས་བསྐྱེད་ནས་ཅིའང་འགྱངས་པ་ལྟར་ཤིས་ཐུག་པ། 拨镫催骏马，疾驰如鸟飞。རྟ་ཅང་ཤེས་ཚོབ་ཀྱིས་བདུངས་ཏེ་བསྐུལ། 拨镫催骐骥。

ཚོབ་ཚོར་། ཀང་བའི་ཐིལ་ཚོར་ནས་འཕྱེད་དུ་ཐུག་པའི་མཁལ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏང་ཁ་ཞེག་སྟེ། དེ་གཏང་ནས་ཐིལ་སྐྱངས་པ་དང་། རྩས་ཆེཀས་ན་བ། མཁལ་ཚད་སོགས་ལ་ཐན། 镫背脉。从足腕横走至与胃脏相通处的剖刺脉道名。剖此放血，治足腕发肿、关节疼痛及肾炎等。

ཚོབ་རྒྱན། ཚོབ་ཀྱི་སྟེང་ཁེ་རི་མོ་སོགས། 镫饰。马镫上所铸花饰。

ཚོབ་ཆེན། རྟ་སྐའི་ཚོབ་ཆེན་དེ་ཀང་པ་འཛོག་ཀྱལ། 马镫。马鞍两旁供骑马人踏脚的东西。

ཚོབ་ཁྱེན། རྟ་སྐའི་ཚོབ་ གཉིས་ཀྱི་ཐད་ དུ་རྟའི་སྤུ་སྐྱང་ཐྱེད་ཐྱེང་ཐ་ སོགས། 护镫。以毛毡或皮为之，垂于马腹两旁，免马镫伤毛。

ཚོབ་ཁྲག ཚོབ་ཀྱི་ལྟང་ཐག 镫带。马镫系带。

ཚོབ་མཛེལ། ཚོབ་ཆེན་ཁྲབས་ཀྱི་ཀང་པ་འཛོག་ས། 马镫盘。

ཚོཁ་ཚོབ། (རྟེང) (1)གང་བ། 满。(2)ཀང་པ། 脚。(3)ཡམ་ཚོམ། 晃荡。

ཚོབ་ལང་། ཀང་པ་ཚོབ་ལ་བཏེན་ནས་ རྟ་ཐོག་དུ་ལང་པ། 镫上起立。足踏两镫立于马背：ཚོབ་ལང་བཏུབ་སྟེ་དཔའ་ངོམ་ཀྱི་གཏམ་བཤད། 脚踏两镫，炫耀威武。

ཚོབ་ལྟང་། (1)ཚོབ་ ཐག 镫带。马镫系带。(2)ཚོབ་ཀྱི་ཁ་ལྟང་། 镫上环眼。

ཚོམ་བ། འགུལ་སྐྱེངས། 形容词。摇摆，颤动：དར་ཆ་དམར་ པོ་ཀཡས་ གཡོན་ ཚོམ་ བར་ཐྲེད། 红旗飘扬。ཤུང་ ཆེན་ ལངས་ པས་ སྟོན་ཤིང་ ཚོམ་ བར་ཐྲེད། 风起树摇摆。

ཚོམ་འབོག (ཤིང) ཤུན་པས་འདག་རྩས་ཚོང་བའི་ཤིང་ཞིག 榆树。

ཚོམ་ཚོམ། ཆལ་ཆེལ་གྱིས་འགུལ་ སྐྱངས་ཤེག 晃晃荡荡，振动，颤动：མཆོ་ཆེན་ཚོམ་ཚོམ་དུ་འཁྱམ། 大海激荡。ས་ཚོམ་ཚོམ་བྱས་པ། 大地动摇。ཤིང་སྟོང་བཞིར་བྱས་བསྐྱོད་དུས་མཁོ་ཞིང་ཚོམ་ཚོམ་དུ་གཡོ་ བ། 风撼大树枝摇曳。སྙིང་ རྩ་ ཚོམ་ ཚོམ་ ཐྲེད་པ། 心脉颤动。

ཚོར་ཟུ། ཚོར་ཚོར་ཟའི་བསྡུས་ཚིག

ཚོར་བ། (ཐ་ཤེ་དད་ཅ) ཚོ་བ། 偏，歪：དོན་ཙོ་མ་ཁར་ཆུར་ཚོར་ནས་བཤད་པ། 歪曲事实。ཁང་པ་ཚོར་བ་ལ་འཇའ་བ་ཐུབ་སྟེ་དེར་ བྱིང་པ། 房屋歪斜，用顶杆把它撑直。

ཚོར་ཚོར་ཟུ། འགུལ་ ཆུལ། 形容词。摇摇，摇曳状：དར་ ཆེན་ ཚོར་ཚོར་བ། 大旗摇曳。ཀང་པ་ཚོར་ཚོར་འཐོག་པ། 踉跄而行。

ཚོར་ཤིང་། (1)ཏུ་ལྷང་། 垂柳。(2)དོམ་ དྲ། 红柳，沙柳。

ཚོལ་གོ། སྟོང་བྱུང། 名词。器皿，家具：དཀར་ཚོལ། 瓷器。བཟའ་བཏུང་གི་ཚོལ་ཁོ་གཉིང་ཟབ་པ་ཞིག་བསྟལ། 授予一个深底饭盒。

ཚོལ་བ། ❶(ཐ་ཤེ་དད་ཅ) འདའ་ བ། 超越，超过，过去：དུས་ཚོད་ཚོལ་བ། 过时。ནོ་ཚོད་ཚོལ་

བ། 年迈。ཉིན་གུང་ཨལ་བ། 时过正午。དཀྱར་ཐ་ཚ་འདྲ་བ་དེ་གར་སོང་མི་ཤེས། དགུན་དགུ་ནག་འདྲ་བ་དེ་ཨལ་ཏུ་མི་འདུག 夏天象父母转瞬即逝，冬天象死敌漫长不去。意谓好景不长，苦痛难熬。❷名词。(1)སྒྲིབ་ཅེད་ཀྱི་རས་སོགས། 幔，幕，帘子：དར་ཨལ། 罗幔。སྒོ་ཨལ་ཆོད་པ། 掩上门帘！རས་ཨལ་འཛེག། 拉上布帘。ཨལ་ནག 黑幔。ཨལ་དཀར། 白幔，银幕。ཨལ་ པ་ བྱས་པ། 张挂帷幕。ཨལ་བས་གཙོད་པ། 用帷幔隔开。ཨལ་བས་འབྲེལ་བ། 张幔相连。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ ལ་ སྒྲིབ་ ཅེད་ དང་ མི་ སྣང་ ཅེད་ དུ། (2)(ཨན) སེམས་ཅན་ཀྱི་ཨས་ ཁོག་ དང་ཨས་ཁོག་བར་གྱི་ཤའི་ཨལ་བ། 横膈膜。介于胸腔腹腔中间的膈膜。

ཨལ་བ་ཅན། (མངོན) རྡོ་ སྐྲན་ལ་ ལ་ ཕྱད། 有幔者，二分果者。蛇床子的异名。

ཨལ་བ་འཛེག་པ། (1)རས་སོགས་ ཀྱི་ སྒྲིབ་ ཅེད་ བཟེག་པ། 挂起帷幕。(2)རས་ སོགས་ ཀྱི་སྒྲིབ་ཅེད་ཡར་མར་རས་ཐང་ཚུར་ འཛེག་ཟས་ཁ་ འཅེད་སྡུད་ཅེད་པ། 张、闭帷幕。

ཨལ་ལེ་སྐྱོད། གཡེལ་བ། གཅིག་ཏུ་ མི་གནས་པ། 动摇。旧译散动、不安住。

ཨས། 名词。(1)བརླེས་པའི་འབྲུ། 炒熟的粮食：ཇོ་ཨས། 炒熟的麦子。ནས་ཨས། 炒熟的青稞。འབྲས་ཨས། 米花。རྒྱུ་ ཨས། 炒豆。ཨས་རྫེ་ བ། 烘炒粮食。ཨས་ འཐག་ པ། 磨糌粑。ཨས་ རྫོག་སྒྲུག་ བར་ཕྱིན། སྒྲག་ས་ཀོང་ ཆུ་ བ་ལ་རིལ། 去捡青稞粒，滚脱糌粑团。意谓因小失大。མིང་ གི་རྟགས་ གྱང་ས་ བརླེས་ པ་དང་། མཛེས་པའི་ ཚ་ ཅན། ཨས་བཀྲ་ བཅས་སོ། (2)རི་ བོང་ གི་ མིང་ དོད། 兔子的别称。(3)ལོ་ འཁོར་ བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ ཁ་ གཅིག་ཕྱེག 卯。十二地支之一：མེ་ མོ་ ཨས། 丁卯年，火兔年。ཨས་ ལོ་ བ། 卯年生人。

ཨས་དཀྱག ཨས་ རྩེད་ ཅེད་ ཀྱི་ ལག་ ཆ་ ཞིག 炒青稞的工具。

ཨས་བཀྲ། མེའི་ ཚ་ ངད་ ཀྱིས་ ཀ་ གས་ བའི་ འབྲུ་ རིགས། 谷花，谷物炒花。

ཨས་ཁྲུང། (ཤལ) ཤིང་ གི་ ལྟུག་ མས་ བཟློས་ བའི་ ཨས་ཐུགས་བཀྲུས་ནས་ཀྱང་ བའི་ སྟོད་ ཅིག 炒青稞脱皮所用树枝篓。

ཨས་འབྲོ། (ཤལ) ཆུ་ འཁོར་ གྱི་ ཨས་ འགྲོ་ སའི་ ཁྲང་ བྱའི་ མིང་། 磨窟眼。

ཨས་རྒྱུ། ཨས་ རྒྱག་ སའི་ རྒྱུ་ མ། 装炒熟青稞的皮口袋。

ཨས་རྩེ། ཟླ་ བའི་ ནང་ དུ་ ནས་ སོགས་ རྩེ་ བ། 炒青稞。

ཨས་ཚང་། ནས་ བརྩེས་ མ་ ལ་ ཚང་ རྩི་ བཏབ་ སྟེ་ བསྲལ་ བའི་ ཚང་། 烘麦酒，炒麦酒。熟青稞加曲发酵后所制酒。

ཨས་ཟྭག ཀྱ་ སོགས་ བརྩེས་ ཏེ་ བཟླ་ལ་ བའི་ ཐུག་ པ། 炒米粥，炒麦粥。炒粮作的稀粥或糊婆。

ཨས་དྲག་ས། བརྩེས་ པའི་ ཨས་ ཀྱི་ ཆ་ བ་དང་། 炒麦热敷，热麦罨熨。用炒熟的米麦以作热敷或罨熨。

ཨས་ཡུ། 名词。(1)ཁྱིམ་ ཐུག་ས་ རི་ བོང་། 兔，家畜兔。(2)ལོ་ རྟག་ས་ རི་ བོང་། 卯年，兔年。值年属相之一。

ཨས་ཟླ། རྟེ་ ཆ་ གཉིས་ པ། 兔月。藏历二月。

ཨས་ཅ་ལ། རྩི་ བ་ཀྱག་ས་ པའི་ ཨས་ས། 粗糌耙。

གཁན 名词。(1)གཁག་ དང་ འབྲི་ བ་སོན་ པ་ལས་ སྐྱེས་ པའི་ ཞོ་ ཐུག་ས། 牡牦牛，公牦牛。公牦牛和母牦牛纯交所生雄牦牛：རྟ་ གཁན་ མགོ་ སྐྱེ། 马牛并头。意谓两者全不相干。 གཁན་ ཆད་ གཉིག་ གིས་ གཁན་ ཆད་ བཏུ། 一牛累垮，百牛疲惫。意谓个别的消极作用会影响多数或全体。ཆོག་ པ་ གཁན་ ལ་ བཟས་ ནས་ རྩོ་ རྒྱ་ རྐུག་ བཅུ་ ལ་ གཞུས། 生气于牦牛，牛犊挨脚踢。喻迁怒于人。

གཡག་གིས་ཆུ་འཐུང་མ་འདོད་ན། གཉའ་ནས་མནན་པས་ཅི་ལ་ཕན། 牦牛不喝水，压颈有何用。意谓若非自愿，强迫无益。 གཡག་ ཆེན་ གྱིས་གདང་འཚོ་མ་རིན་ན། གདང་གི་རྒྱུད་པ་འཁྱག་ཉེན་ ཙམ། 系拴的老牛不安分，拴牛的绳子随之弯。意谓上不正下则歪。(2)(ཐུལ) འོག་ རླུང་། 屁。直肠下泄之气。

གཡག་ཁཀལ་མཆོ། མཚོ་ཞིག བོད་ རང་ སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དབལ་མཁོན་ཇོང་གི་དབུས་ཀྲལ་དུ་ཙམ། 雅根错。湖名。在西藏自治区班戈县中部。

གཡག་ཀུ་ལ། གཡག་གངོང་དཀར་བོ། 白额牦牛。

གཡག་ མཁོ་ རྒྱང་ རྩུབ། རེས་འགའ་ རྟག་ ནས་ འཆར་བའི་གཟའ་ཞིག་གི་མིང་། སྐུ་གཅན་ཀྱི་སྐྱལ་བར་ ཀྱགས། 牛头狂飙星。此星间或出现于西方，据说为罗睺的化身， 故名又叫西方罗睺。

གཡག་རྨོད། (1)འཁྱོང་། 野牛，兕。 (2)གཡག་ མ་དུལ་བ། 未驯牦牛。

གཡག་ཐག (ཐུལ) གཡག་ལ་ བསྡུད་ རྒྱུའི་ ཁལ་ཐག 牛鞍。牦牛驮鞍：གཡག་ཐག་འཁོར་བཅས། 全套驮牛鞍鞯。

གཡག་རྩེ། (1)གཡག་གི་རྩ་མ། 牦牛尾。(2)ཁྲག་ བཞིན་ སྐྱང་བའི་ གངས་ གཡག་ གི་རྩ་མ། 雪牦牛尾毛。相传雪山牦牛护其尾毛如护生命。

གཡག་ཆོད་ལྷ། མེ་ ཁྲོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་ རྩ་བ་ བོད་རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ལྷུལ་ཀྱི་ ཁྲོ་ ཆུ་ རྫོང་ དུ་ཡོད་པའི་ལ་ ཞིག 雅克夏山。在四川省阿坝藏族自治州黑水县境内。

གཡག་ཞེར། གཅང་ ཀྲལ་ཀྱི་ས་ གནས་ སྐྱོད་གཡག་ ཞེ་ས་ ཀྲལ་ནས་ ཐོག་ བའི་ ཐེར་མ། 雅德褡裢。后藏聂拉木县雅德地区所产一种厚细毛织品。

གཡག་ཞེ། གཅང་ ཀྲལ་ ཀྱི་ས་ གནས་ གཡག་ ཞེ། 雅德。后藏聂拉木县境一地区名。

གཡག་པ། 名词。(1)གཡག་ཞེ། 牧牛人，牧牦牛者。(2)(ཐུལ) ཁ་བ་འཐུག་ཁྱེད་དང་། གཡུལ་ལས་ གཏོང་ སྐབས་འབྲུ་ བསྡུ་ཁྱེད་ ཀྱི་ལག་ ཆ་ཞིག 推板。一种扫雪或打场时攒聚粮食颗粒所用的木制工具。

གཡག་ཡུ་བོ། དུ་རོ་མེད་པའི་གཡག 无角牦牛。

གཡག་དུ། གཡག་གི་ དུ་རོ། 牦牛角。

གཡག་དུ་དབྱ་ཚོས། གཡག་དུ་གཡོན་ མ་ཞིག་གི་ དང་དུ་ མནན་གཏང་ཀྱི་ ཇས་རྣམས་ བཏུག་ སྟེ་དགྲ་ བོར་ མནན་གཏང་ཁྱེད་ པའི་ དག་ བའི་ལས་ སྐྱར་ཀྱི་ ཆོ་ག་ ཞིག 牦牛伏魔法。一诛业之仪轨名。将诅咒压伏敌人的物品，盛入牦牛左角内， 埋入地下以行诅咒的法术。

གཡག་ཅོག་ཞོལ་ཆེན། ཐུ་ རྩིད་རིང་ བོ་ ཞོལ་ལེར་ ཡོད་པའི་ གཡག་ རྟག་ བོ་ བོག་ ཅན་ རྟག་ ཁྱུ་བ། 牯牦牛。未阉长毛黑牦牛。

གཡག་རོང་ཀཉིས། ས་སྐྱ་ པའི་ མདོ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ བསྟན་འཛིན་གཡག་ཕྱུག་ སངས་ རྒྱས་ དཔལ་ དང་། རོང་སྟོན་ ཤེས་ བྱ་ ཀུན་གཟིགས་གཉིས། 雅绒二师。萨迦派显乘法师雅楚·桑杰拜和绒顿·协甲资思的合称。

གཡག་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཁང་དམར་ཇོང་ གི་སྟོ་ རྩུད་ དུ་ཡོད། 雅拉。山口名。在西藏自治区康乌县南部。

གཡག་ལྷག ཕྱོགས་འཛོམ་ སྐབས་ གཡག་པ་མི་ གཅིག་ གིས་ བདག་ བཟུང་ ཅིང་ རྒྱུའི་ གནག་ ཕྱུགས་ ཏེ་ ཀུ་ ཐམ་བའི་ཆོ་ གཅིག 牛组，牦牛组。长途畜力运输时， 一个牛倌管理的二十头牦牛所组成的一群牛。

གཡག་ཤར། ཟླ་ གསུམ་ཅན་ བའི་ གཡག 三岁牡牦牛。ལང་པ་ཕུ་ ཐུང་ གི་ཚད་ ཪམ་ལ། ཙ་ ཀྱ་ གཡག་ ཤད་ ཪམ་ ཀྱི་ ཚད། 山沟才有袖管大，怎容野鼠壮如牛。

གཡག་ཤི་ཁཐོང་ཆད། ཁྱ་ ཚུགས་ མཐར་ སྐྱེལ་ བའི་

དུབ། 牦死咒疲。喻坚持到底。

གཡག་ཀྲག (ཐུལ) སྟོང་པོ་གྲང་ཁྲིང་ཆེར་མ་ཅན་གྱི་ཀུག་པ། 岩柏，矮刺柏。

གཡག་ཡ་ཀུ། དུ་རོ་མེད་པའི་གཡག 无角牦牛。

གཡང་། 名词。(1)དབལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བྱའམ། བཏུད་དམ། བསོད་ནམས། 福禄，福气，财运。吉祥如意的好运气；གཡང་འགུགས་པ། 招财，引福。གཡང་ཞོར་བ། 晦气，倒运。གཡང་བཀུག་སྟེ་ཏུག་པ། 招来好运。གཡང་འབོད་ཆོ་ག། 招财仪轨。གཡང་སྒྲུབ་པ། 念经修福。ཁ་སྟོང་པའི་གཡང་འབོད། ལག་སྟོང་པའི་ཕྱག་རྟེ། 空口招财，空手敬神。意谓不务实际。(2)ཁྲག་རངས་གཟར་པོ་སོགས་ལྟུང་སྟེན་ཆེ་བ་ཙོད་ས། 险地，悬崖。深渊等危险地方；སྟེས་ཅན་གཡང་སྐྱེར། 推堕悬崖，处决罪犯。མིག་ལྟེན་གཡང་མཆོང་། 睁眼跳崖，盲目冒险。

གཡང་དཀར། (སངས) ལུག 白财。绵羊的异名。

གཡང་ཁར་གཏེས། དཔྱིད་ཆུགས་དང་སྟེན་ཆུར་རྩེས་ཀྱི་ས་ཚེ་ལྟ་བའི་སྟེན་ཉི། 社日。汉历立春、立秋后的第五个戊日，是祭祀土神、祈祷春播、秋收顺遂、招来年丰之日。

གཡང་ཁ། (1)གཡང་གཟར་ཐིའི་མཐའ། 悬崖边缘。(2)གཡང་སྐམ་ཀྱི་ཁ། 财运柜的盖口，གཡང་ཁ་བསྡམས་པ། 封闭财运柜门，以保财运。(3)བསོད་ནམས་སམ་བཏུད་ཀྱི་ཚད། 财运，福气。

གཡང་ཁང་། གཡང་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཁང་བཞམ་གཡང་སྐམ་འཇུག་པའི་ཁང་པ། 财运殿堂。修炼财运或安放财运柜的屋子。

གཡང་ཁྱག (1) གཡང་བཀུག་ནས་ཏུག་པ་སྟེ་བསོད་ནམས་སམ་བཏུད་འཕེལ་བ། 纳福，福禄来临。(2)གཡང་རྩས་ཆུག་པའི་ཏུག་མ། 福禄袋。盛招财法宝的袋子。

གཡང་ཐོད་རལ་བ། (སྐུལ) བསོད་ནམས་ཅན་གྱི་མི་ཚེ་ཉེ་ཤི་བ། 一生享福的人寿终正寝。

གཡང་འཐུག་ཚལ། ཟས་རོད་ཟོང་ས། སྒྲུབ་འགྲུལས་ཅན་དེ་ཆོ་ག་ཞིག 招财，引福。能招来饮食货财的一种仪轨。

གཡང་ཆེམ། གཡང་འབོད་ཆུ་མས་གཡང་འགྲུགས་བཏོན་ནས་གཡང་རྩས་རྟམས་ཆམ་ནང་དུ་ཆུས་བཏབ་སྟེ་ཆུ་ནོར་འཕེལ་ཐབས་ཅིང་བར་དམིགས་ནས་ཡར་རྟེན་མཆོད་པའི་གནས་སུ་བཞག་པའི་ཆེམ་ཞིག 财运柜。藏俗请邀请僧徒对某种物品，念经修法，然后将其封入特制柜中供养，以求财运亨通者。

གཡང་ཐྲོམ། གཡང་ཆེམ་དང་འདྲ།

གཡང་ཆགས་བ། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བཏུད་དང་ལྡན་པ། 有福气，有财运，财宝精华：གཡང་ཆགས་པ་ཆུ་མཚའི་རྟེན་བྱ་འདྲ། 财运福气有如海中珠宝。

གཡང་རྟེ། (1)(ཆུ) རྟོ་རིགས་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲས་ཤིག་ཡིན། 来自汉音羊脂玉的羊脂。གཡང་རྟེ་དཀར་པོ། 白玉。གཡང་རྟེ་སྟོ་རྒྱས། 苍璧。གཡང་རྟེ་སྟོན་པོ། 青玉。གཡང་རྟེ་ལྗང་ཀུ། 碧玉，绿玉。གཡང་རྟེ་དམག་པོ། 墨玉。གཡང་རྟེ་ཡག་པོ། 美玉。གཡང་རྟེའི་དཀར་ཕེལ། 玉盏。ས་ཁག་རིལ་པོ་ལས། གཡང་རྟེ་དུམ་བྱ་དཀའ། 宁为玉碎，不为瓦全。(2)ཁུག་གི་ཆིལ་བྱ་ཡང་ཟེར། སྨན་རིགས་ཤིག ནུས་པས་གཟའ་ནད་དང་། རྩ་དཀར་གྱི་ནད་ལ་ཕན། 羊脂玉。入药能治脑溢血及癫痫病。

གཡང་རྟེན། ཕུན་ཚོགས་ སམ་ བསོད་ནམས་ ཀྱི་བཏུད་འཁོར་གའི་རྟེས། 福物。象征财运来聚的

物品。

གཡང་དར། (1)གཡང་མདུང་གདགས་ཐྱའི་ཀ་བཏགས། 招福哈达。系在招财箭上的哈达：གཡང་དར་ཀ་བཏགས། 招福哈达。(2)གཡང་རྫས་ཀྱི་ཞོགས་དར། 招福绸缎。象征财运的绸缎。

གཡང་མདའ། གཡང་རྫས་ཀྱི་མདའ། 福禄箭。

གཡང་བུམ། (1)ས་བཅུད་བུམ་པ། 地宝瓶。满盛粮食埋入地下，以祈求物阜人安的瓦罐。(2)གཡང་རྫས་འཛུག་སྒོད་དམ། རོང་གཡང་བསྒྲུབས་ཏེ་ཆུ་བསྲུབས་རིན་པའི་བུམ་པ། 财运瓶。对某种物品念经修法，然后严密封存，以祈求财运亨通的瓦罐。

གཡང་ཏེ། གཡང་རྫས་ཀྱི་ཏེ། 财运升。藏俗内盛小麦象征财喜的升子，上插福禄箭。

གཡང་ཐུམ། (ཕྱལ) ལུས་ལ་མི་གནོད་པའི་ཤིའི་ཐུམ་པ། 招财癣。迷信说法，认为人体长此癣即能招财致富。

གཡང་ཚོ། གཡང་དཀར་དང་དོན་གཉིག

གཡང་ཆུ། གཡང་གི་ཆུ་མེ་རྡུ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ། 极品，极好；གཡང་ཆུའི་སྣང་ལ་ཡས་སྐྱོན། 锦上添花。

གཡང་ཚུལ། རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་དང་འབྲུ་སོགས་གཡང་རྫས་སྐྱེའི་མིང་། 福物。盛入柜中祈求财运的珍宝、谷物等。

གཡང་གཞི། (1)མི་ལུགས་སྐྱབས་བཀྲས་ཆ་ཚང་གི་མིང་། 全人皮。手足全具的整张人皮。(2)སྐོག་ཆགས་ཀྱི་མགོ་སྡུག་གི་ བཁས་ པ་ ཆ་ ཚང་ བ་ཡོད་པའི་བཁས་གདན། 全皮坐垫。

གཡང་བཞག གཡང་ཤ་དང་འདྲ།

གཡང་ཟ་བ། འཇིགས་སྐང་སྐྱེ་བ། 畏惧，害怕，担心，提心吊胆：རྟེན་ཁའི་གནས་དང་འཕྲད་དུས་གཡང་ཟ་བའི་རྣམ་པ་མི་སྐྱེད་པ། 临危不惧。

གཡང་ཟུར། ཐོག་རོང་སྐྱང་ཐོགས་ཀྱི་ མཐའ། 悬崖边。

གཡང་གཟའ། གཟའ་སྐྱེད་པ། 吉星，土曜，星期六。

གཡང་རྩེང་། གཡང་གཟར་ཐའི་ཐོག་རོང་། 险谷。悬崖绝壁。

གཡང་ལུག གཡང་རྟེན་ཀྱི་ལུག དེས་མི་ཕྱུགས་གཉིས་འཚེལ་མཆོད་པ་དང་། ནམ་ཡང་མི་གསོད་ཅིང་། དེའི་རྣ་དང་སྐེད་པ་སོགས་རྟག་ཏུ་དར་ཚོན་གྱིས་བཅུད་ནས་འཛོག་པ་ཞིག 福禄羊，大吉羊。用以象征人畜两旺的一只良种绵羊，永不宰杀，常于角、耳、颈上挂系彩带。

གཡང་ལུགས། སྐ་རགས་མ་བཅིངས་པར་གོས་ཕྱུག་ཕྱུག་ཏུ་ཐོན་སྐྱངས། 披衣。不束腰带的穿着法：གོས་གཡང་ལུགས་སུ་ཐོན། 披着衣服。

གཡང་ཤ། གཡང་རྫས་ལུག་ཤ་ལས་གཡས། 福禄脯。招财用的绵羊右前腿干肉。

གཡང་ས། གཅོང་རོང་། 险处，悬崖边，悬崖底，深渊；གཡང་ས་ལས་འཛིན་པ། 救离险境。གཡང་ས་དཏ་ཀ་བཏག་པ། 悬崖勒马。

གཡང་གཤེལ། གཡང་གནས་པར་བྱེད་པ། 祈福，招财。

གཡང་ཟླ། (1)གཡང་གི་ཟླའམ་རོང་ཟླ། 财神。(2)(ཕྱལ) རོང་ཕྱུགས་ལ་བྱམས་ པ་བྱེད་ པའི་ཚིག 呼牛羊等的爱称。

གཡངས་སྐྱོ་བ། (རྟེང) འཛེམ་ མེད་དུ་ སྐྱེད་ པའམ་ རྩ་འདྲི་པ། 放肆，轻贱。

གཡངས་དགའ། འཆོ་བའི་ཚེ་ཐབ་ བཏུ་ གསུམ་གྱི་རྣང་གཞས། གཡན་པའི་ནད་ཅན་ཐྱས་ཤ་ལ་སྐྱངས་ནས་གོན་པར་བྱ་བ། ཚད་སྐིད་དུ་ཁྱི་དུག་དང་ཞེང་དུ་ཁྱི་གསུམ་ཚེད་པའི་ཚེ་ཐབ་ཅིག 覆疮衣，护疮疥衣。十三资具之一。比丘用以遮护身有疥疮者，尺度长六肘，宽三肘。

གཡངས་དགའ་ཚད་ལས་ལྷག་པའི་ཐུང་བྱིད།

ལྟུང་ཁྱད་འབའ་ཞིག་ཡ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིས། གཡན་ཡ་དགའ་སྐྱེད་དུ་ཁྲུ་བྱག་དང་ཞེང་དུ་ཁྲུ་གསུམ་ལས་ལྷག་ཡ་འཆད་བ། 覆疮衣过长。九十单堕之一。比丘作护疮疥衣，其长度超过律经中所规定之长六肘宽三肘者。

གཡན་པ། ཟ་འཕྲུག་འབྱུང་ཞིང་ཆུ་སེར་འཛག་པའི་ཡགས་ནད་ཅིག་སྟེ། ནང་གཅིས་སུ་དཀྲི་ན་ཚ་བྱང་གཉིས་མཚིས། 名词。皮癣，疥疮。分寒热两类，症见皮肤生起血疹，发生奇痒，流出黄水。གཡན་པ་ཟ་བ། 疥疮发痒。གཡན་པ་འཕྲུག་པ། 搔痒。

གཡན་པ་དགའ་བ། གཡན་དགའ་དང་དོན་གཅིག

གཡན་པ་རྒྱ་ཚོན། ཟ་འཕྲུག་ཅན་གྱི་ཀུ་སྐོར། 皮癣疥疮。发痒的皮肤癣疥。

གཡབ། 名词。(1)རླུང་འགྲུགས་ཙམ་ཐུང་ཅིག 扇子；སྣང་གཡབ། 蚊帚，驱蚊扇。བཞིལ་གཡབ། 扇子。རླུང་གཡབ། 风扇。(2)སྐྱིབས། 棚，顶幕；ཐུ་གཡབ། 顶棚，凉棚，飞幕。གཅིང་གཡབ། 顶棚。屋顶中央高起部分，从其四周可以看见下层屋内。མདའ་གཡབ། 城墉垛口，箭垛，飞檐屋。གཡབ་སྐྱེང་། 陋台，楼上阳台。(3)(ཚལ) འཕྲིག་པ་སློང་བ། 行淫。

གཡབ་དར། གཡོབ་བའམ་གཡུག་རྒྱའི་དར། རྡོ་རྗེ་སེགས་ཀྱི་སྐྲུང་བཏགས་པའི་དར། 佛巾。系在金刚杵等末梢的绸布。

གཡབ་པ། ❶གཡོབ་པའི་ཁ་བོངས་པ། ❷(ཚལ) འབྲུ་སེགས་འཕྱག་སྟེ་རྩུག་ཏུག་བཟོ་ཐེབ་ཙིག 推括板。摊开或聚拢粮食的一种农具。

གཡབ་ཙི། འདི་ཏུ་སོག་ཅེས་པའི་བརྡ་གཏོང་བའི་དང་ཆ་དང་ལག་པ་སོགས། 名词。信号工具。用以发出信号招之使来的工具，如手或旗帜等。རྒྱལ་གཡབ་ཙི་འདི་བས་ཆེད། ཆགས་སྡུག་རྩེ་ཐོག་རྟོ་ཆེད། 招手惹祸端，用钱买灾难。意谓惹是生非。

གཡབ་གཡུག (1)གཡབ་ཙི་གཡབ་ཅིང་གཡུག་པ། 挥舞，ལག་པས་ཆེ་རྟག་གི་ཏུན་ཙི་བཟུང་ནས་གཡབ་གཡུག་རྒྱག་པ། 手中挥舞花束。(2)ཏུང་སོག་ཅེས་པའི་ལག་བརྡ། 招手。

གཡབ་གཙོབ། གཡབ་ཙི་གཡོབ་ཏུལ། 挥舞。

གཡབས། སྐྱིབས་ཀྱི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་གཡབ་ཀྱི་འཕྲོ་སྐུལ་གཞན་ཞིག

གཡབས་པ། གཡོབ་པའི་འདོ་བ།

གཡམ། ཞང་རམ་ཞོང་རམ་རྗེས། 名词。跟随，附带，随后：གཞན་ཀྱི་གཡམ་ལ་རྒྱག་པ། 随声附和。ཆོག་གི་གཡམ་ལ་མི་རྒྱག་པར་དཔྱད་པར་བྱ། 要分析研究，不要随声附和。

གཡམ་པ། རང་བཞིན་ཀྱིས་ཆགས་པའི་རྡོ་ལེབ། 名词。天然石片，片岩石。铺盖屋顶用的薄石片；གཡམ་སྒམ། 石板箱子，石匣。 རྡོ་གཡམ་པའི་སྟེང་ལ་མ་ཉི་བཀོས་པ། 在天然石板上雕刻了麻呢。མགོ་ཐོག་གཡམ་སེལ། 掀掉头上石板。意谓各人了清自己的责任。

གཡམ་བཟང་བཀའ་བསྒྲིགས། གཡའ་ བཟང་བཀའ་བཀྲུད་ཀྱི་འབྱི་སྐུལ་གཞན་ཞིག

གཡའ། 名词。(1)རྡི་མ་སྟེ། ལྕགས་ཟངས་སོགས་ཀྱི་ངོས་ལ་ཆགས་པའི་ནག་ནོག 污垢，积秽。特指金属器物表面积垢，如铜绿，但非铁锈；དཀར་གཡའ། 防垢锡。གཡའ་བཀྲུ་བ། 积垢。གཡའ་ཆགས་པ། 形成污垢。གཡའ་ལང་བ། 发生积秽。ཉ་ཡང་གི་གཡའ་བསངས་པ། 擦净钢精器物表面黑垢。ལྕགས་གཡའ་སྨན། ཟངས་གཡའ་དུག 铁垢为药，铜垢是毒。ནམ་མཁའ་གཡའ་དག 晴空无翳。(2)བག་ཆགས་ཞེན། 积习，习气，苗头，迹象，预兆：འཕེལ་གཡོག་གི་ གཡའ་ རྡི་

ཏྲ་བ། 奴才气十足。 མི་ངན་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་ན་སྐྱེའུའི་གཡའ། 恶徒虽封王，不脱猢狲气。 ཆམ་པ་ཚོག་པའི་གཡའ་བྱུང་བ། 有感冒的迹象。 གནམ་དུངས་པོ་ཟོང་གཡའ་འདུག 天气有转晴的预兆。 ཐན་པ་གཏང་གཡའ་གསལ་པོ་ཤར་བ། 出现了明显的旱象。 འཆི་འཁྲོ་བའི་གཡའ། 死兆。 (3)རྩེ་རི། 石山，秃山。

གཡའ་ཀྱི། རྩི་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་པས་སྟོང་མཁྲིས་ཆུས་པ་ཞི། མཁྲིས་ནད་ཟེན་དུ་སྐུག་པ་དང་། ཐུང་དུ་བཤལ་བ་སོགས་ཟེར། 裸茎金腰子。一说为猫眼草的一种。虎耳草科药用植物名。味苦，性凉，功能平胆、向上吐出和向下泻痢胆病。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲག་དང་ཚ་གནད་དང་། གངས་ཀྱི་ལྷོ་མོ། ཆུལ་པོ་ཟླ་བཤེལ། དང་ཚ་ཀན། བདུད་རྩི་རབ་བཤེལ། གཡའི་བཏུད་བཅས་སོ།

གཡའ་ཁྲོད། རྡོ་གཡམ་ཚོང་ བའི་རིའི་ཁྲོད། 岩石，乱石山，山间，山中小寺；གཡའ་ཁྲོད་དང་གངས་ཁྲོད་འཕྱེས། 周游于荒山雪岭之中。

གཡའ་མཁྲང་བ། ཤ་འཕྱག་གི་ནད་ལ་ཕྱར་ཕྱར་བཏང་ནས་མཁྲགས་པོ་ཆགས་པ། 皮肤角质化。因搔痒过频皮肤变得粗硬。

གཡའ་ཚྭོ། ཚ་བི་ཏ་ཡི་མིང་གཞན་ཞེག 棱砂贝母别名。

གཡའ་སྐྲོག (1)རིག་ནས་གད་མོ་སྐྱང་བ་ དང་ གཡ་ཆེལ་སྐྲག་པ། 胳肢。搔痒使笑。 (2)གཡའ་རི་ལས་སྐྱེས་བའི་སྐྲག་པ། 岩蒜，石蒜，石葱。

གཡའ་ཆུ། གཡའ་རི་ལས་འབབ་བའི་ཆུ། 涧水。从石山中流出的水。

གཡའ་དག་བ། (1)ཟངས་ལྷགས་མོགས་ཀྱི་གཡའ་དག་པ། 金属上无秽垢。 (2)ཚོགས་ཁང་ཀྱི་སྐྱིབ་ཁེད་དག་པ། 明净无垢。佛书译作净无纤翳、离客尘。 (3)ནམ་མཁའ་ལ་དུ་བ་དང་སྐྱེན་པ་ཐལ་བ་མོགས་མེད་པ། 天空清澈，晴明。

གཡའ་དུག ཟངས་གཡའ་མོགས་ལས་བྱུང་བའི་དུག 铁垢毒素，铜垢毒。

གཡའ་རྔོ། (1)གཡའ་བའམ་ཟ་ འཕྲུག་ གི་ ནད། 疥癣，痒病。 (2)ཟངས་གཡའ་མོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བའི་ཚེ་ནད། 铜垢中毒。铜污垢杂入食物所引起的胃病。

གཡའ་ཐང་། གཡའ་རི་དང་ཐང་རི། 石山和草山；གཡའ་ཐང་ལ་གནས་བའི་རི་དུགས། 栖息于石山和草山的野兽。

གཡའ་ཕིང་། (ཆ) ཉལ་ནས་འཐེན་ བའི་ ཐ་ མག་དུག་ཅན་ཞེག 鸦片。

གཡའ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཐ་ འཕྲུག་ ལང་བ། 发痒；ལུས་ཀྱི་པགས་པ་གཡའ་བ། 身上皮肤发痒。 (2)འདད་སྐྲག་ཅིད་པ། 颤抖，战栗；སྐྱི་གཡའ་བ། 毛骨悚然。 ❷(རྟེན) རྟེ་འཁོར། 附近。

གཡའ་བག (1)ལྕང་ངམ་བག་ ཚགས་ ཀྱི་ གཤེས། 迹象，气习。 (2)ལྕགས་རིགས་ཀྱི་གཡའ། 金属上所积秽垢。

གཡའ་ཐྲག གཡའ་ རི་ དང་ ཐག་རི། 片石山和岩山。

གཡའ་མ། རྡོ་གཡའ་མ་ལྟེ་ བསྡུས་ན་ རྡོ་གཡམ། 名词。片石，风化石板；གཡའ་ མ་ རྟེལ་ བ་ རྩ་ནས་རྟེལ། རྩ་མེད་ན་གཡའ་མ་རྟེལ་དོན་མེད། 片石下塌自石山，无山片石怎会塌？

གཡའ་མ་ལྕང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ལྷོ་ ཁ་ས་ལྕེལ་ཁོངས་ཀྱ་ནང་རྩེང་གི་ རྟེང་ མའི་ དགོན་ པ་ཞེག 雅马陇。西藏自治区山南地区扎囊县境一红教古寺名。

གཡའ་མཚམས། གཡའ་རི་དང་ཐང་རིའམ་གངས་

རིའི་མཚམས། 片石山和草山或雪山的分界处。

གཡའ་འབྲང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཁ་སྟག་ཁུལ་ཁོངས་སྤྱི་གདོང་རྫོང་ཁའི་ཤར་བཏུ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 雅桑。西藏自治区山南地区乃东县地名。十三世纪，八思巴建立的十三万户之一。元置牙里不藏思八万户府，明代因之。

གཡའ་འབྲང་ཨཀའ་བསྒྲུབ། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཨང་འཁོན་མགོན་པཀ་མོ་གྲུ་པའི་སྐྱབ་མ་རྣ་ར་སྐལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ་དང་དེའི་སྐྱབ་མ་གཡའ་འབྲང་ཆོས་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེན་ལས་ནས་རིམ་བཞིན་བཏུད་པའི་བཀའ་བཏུད། 雅桑噶居派。十三世纪帕摩竹巴弟子萨惹瓦·格丹也协僧格及其弟子却吉门兰所传噶居派。

གཡའ་འབྲང་དགོན་པ། གཡའ་འབྲང་ཆོས་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེན་ལས་ཀྱིས་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་མེ་སྤྱག་ཟླ་ལ་ཡར་ གྲུབ་སྟ་ དགེ་ བོའི་ གང་ རིའི་ རྒྱ་ དབའ་ ཐུ་ བཏབ་པའི་དགོན་པ་ཞིག་སྟེ། 雅桑寺。山南地区穷结县境上雅隆香波雪山附近一古寺名。公元1206宋宁宗开禧二年，雅桑·却吉门兰所倡建，从此传出者为雅桑噶居派。

གཡའ་འབྲང་ཆོས་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོབ་ལས། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་བྱང་ཟླ་ གཙང་ ཞེས་ ཨང་འཁྲུངས། གདུང་རྒྱས་གནུབས། འགྲོ་མགོན་ཁམས་གྲུའི་བྱ་ ཆེན་བཞིའི་ཡ་གཡལ་རྡ་ར་པ་སྐལ་ ལྡན་ཡེ་ཤེས་སེང་གེའི་སྐྱབ་མར་གྱུར། དཀྱང་ཟླ་ སོ་ བཅུད་ པ་ མེ་ སྟག་ ལ་ ཡར་ བྱུངས། གཡའ་ འབྲང་དགོན་པ་བཏབ་ནས་ཆུན་ བཞུགས་མཛད། དེ་ནས་ རིམ་པར་བཅུད་པ་རྣམས་ ལ་གཡའ་ འབྲང་ བཀའ་བཅུད་ཅེས་གྲགས། འདུལ་བའི་ བཤད་པ་དང་ ལག་ལེན་གཙོ་ བོར་ མཛད་ པས་ གནུབས་ འདུལ་ འཛིན་ དྲུག་ཡར་གྲགས། དཀྱང་ཟླ་རི་ལྟ་པ་ཆུ་སྐྱེལ་ཟླར་ འདུས། 雅桑法主却吉门兰（1169—1233）。雅桑噶居创始人。生于藏协玛莫地方努氏家族，少年即以讲持戒律知名，后从学于帕竹之大弟子萨惹瓦·格丹也协僧格。公元1206年建雅桑寺，世称其师徒所创教派为雅桑噶居。

གཡའ་རི། རྡོ་རྩྭ་མདོག་ཅན་དང་གཡའ་ མ་ ཟེབ་ མཚམས་གྱབ་པའི་རི་བོ། 片石山。青色天然石板所成山。

གཡའ་ཤིང་། (ཐུལ) སྐྲའི་གཏུན་ཤིང་ངམ་ཙ་ ཤིང་། 门闩。

གཡའ་ཟེའུ། ལྕགས་ ཁྲག་ པ་ ཟེའུ་བ། 除锈，去污。消除污垢：བསྟན་ འབྱོང་ གཅེས་ ནུ་ གཡའ་ ཟེའུ་ཚགས། བསྟན་བཅོས་རྣམ་དག་གཅིག་ན་ གཏིག། 爱护佛教和众生，须读《除疑》等论著。

གཡར། (རྟེང) (1)ཞལ་ཏེ། ཁ་དམ་ངོ་ གདོང་ གི་ ཞེ་ ས། 口、脸面的敬语：གཡར་ཚ་བ། 羞愧。གཡར་གཟིགས་པ། 看情面。གཡར་ཀྱིས་ལེན་པ། 承诺。(2)སྐུན་ཏེ་ མིག་གི་ ཞེ་ ས། 眼睛、目的敬语：གཡར་འདྲེན་པ། 迎请。གཡར་བསྟར་ ཞུ་པ། 呈请过目。

གཡར་སྐྱེད། ཐར་ཚུར་གཡར་བ་དང་སྐྱེད་པ། 借贷。借进和借出：རང་ལ་དངུལ་མེད་ཀྱང་གཞན་ཀྱི་ས་ནས་གཡར་སྐྱེད་བྱས་ཆོག 自己虽无钱，但可从他人处借贷。

གཡར་ཁང་། (1)གཡར་བའི་ཁང་བ། 租来的房子，借的房屋。(2)(མངོན) ལུས། 借入之房舍。身体的异名。

གཡར་ཁམས། སྐུ་ཁམས། 贵体，福体：གཡར་ཁམས་བདེ་བ། 福躬迪吉。

གཡར་ཁྲལ། རང་ཁྲལ་ལས། ཁ་ཁྲལ་ དེ། མི་གཞན་ གྱི་ རང་ མ་བརྟགས་པར་ བྱས་ པའི་ ལས་ ཀ། 差事。情面难却，勉强应承之事：གཡར་ཁྲལ་སྐྱོང་བ།

敷衍差事。

གཡར་རྒྱ། དངོས་པོ་གཡར་སྐབས་དངོས་བདག་ལ་རྒྱུད་དགོས་པའི་དངུལ། 租金。租用物品时付给物主的费用；ཁང་པ་གཡར་རྒྱ། 房租费。འཇོག་ཆས་གཡར་རྒྱ། 家具费。

གཡར་རོ། (ཐུལ) ཁའམ་གདོང་། 脸，面。

གཡར་དངོས། རྩོད་གཡར་པོ་བྱངས་པའམ་ཁར་གཡར་པོ་བཏང་བའི་དངོས་པོ། 借的物品，借进或借出的物品。

གཡར་ཕྱར། (རྟོང) (1) ལག་རྟགས། 礼品。(2)སྐུ་ངོང་ངུ། 尊前，面前。

གཡར་ཆབ། (རྟོང) ཆུ། 水。

གཡར་བཏང་། གཡར་པོ་བཏང་བ། 借出。

གཡར་དམ། (རྟོང) ཁས་ལེན་བྱས་པའི་དམ་བཅའ། 誓言，承诺。

གཡར་པོ། བརྟེན་པོ། 名词。所借之物；ཁར་གཡར་པོ་ཕུལ། 奉借。རྩོད་གཡར་པོ་ཞུ། 承借。གཡར་ པོ་ བདག་ རེངས། 借物不还。གཡར་པོ་རིང་ཐུང་ཡོད། 互通有无。གཡར་པོ་ཡུན་རིང་ན་བདག་པའི་རྫུལ། 久借不还，假装成物主。

གཡར་ཞོ་བདག་རེངས། གཡར་བའི་དངོས་ པོ་ཐེར་མི་སྲིད་པ་སྟེ་ཁམ་བཟང་ཐུབ་པའི་དབེ། 假借反成主。借物不还，乘势强占。

གཡར་བ། (ཐ་དད་པ) གཡར་བ། གཡར་བ། གཡོར།། ཁར་རྩོད་བརྟེན་པ། 借贷。借进和借出；དངུལ་གཡར་བ། 借钱。བྱ་ལོན་གཡར་བ། 借债。རང་མེད་གཞན་ནས་ གཡར་ ཐབས། 自己没有，向人借贷。ཁ་གཡར་བ། 借口。གནས་ཚང་གཡར་བ། 借宿，住旅舍。

གཡར་མོ་ཚང་། (1)སྡོ་སྐན་མེ་རྩ་གི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ཁ། ཞུ་རྡེས་སྟོམས། རྣས་པས་ཚ་གཙོ། སྐྱངས་པ་འཇོམས། 报春花。报春花科药用植物名。味甘而苦，性平，功能治疮清肿。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཡར་མོ་ཐང་པ་དང་། ལུ་གུ་ཚེ་རྩ་ག ཁབིང་མ་དམར་པོ་ བཅས་ཟེ། (2)གཡེར་མོ་ཐང་གི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

གཡར་ཚ་བ། (རྟོང) ངོ་ཚ་བ། 自惭，羞愧，难为情。

གཡར་རྫས། (རྟོང) ཞལ་ཟས་ གམ་ ཁ་ ཟས། 食品，食物；གཡར་ཟས་འདྲེན་པ། 进献食品。

གཡར་འཇིན། དངོས་པོ་གཡར་སྐབས་བཞག་པའི་འཇིན་ཚིག 借据，借条。

གཡར་ཞལ། ཞལ་རས། 面容。

གཡར་གཟིགས། (རྟོང) (1)ཟས། 食物，食品。(2)གཟིགས་ཚོ། 节目，热闹。(3)ཁ་ངོ་ལ་སྐྱ་བ། 看情面，看面子。

གཡར་ཡམ། (རྟོང)(1)རྨི་ལམ། 梦境。(2)སྤྱིན་སྟ་དང་མདུན། 跟前，面前。

གཡལ་སྐྱོང་། (ཐུལ) སྐལ་བའམ་གཡལ་བ་ཙ་སྐྱོང་། 哈欠。

གཡལ་བ། (ཐ་ཚི་དད་པ) དོན་མེད་དུ་ཁ་གང་ནས་ཏེ་ སྐད་ སྤྲོ་ དང་ བཅས་ དབྱངས་ སྤྱིར་ འབྱིན་ བའི་ ཚུལ་ནད་ལྟང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 哈欠，打哈欠。无故张口连声呼气的风疾姿态。

གཡལ་སྐྱོང་། དོན་ མེད་ དུ་ ཁ་ གདང་ ཞིང་ སྐད་ འབྱིན་པ་གཡལ་བ་དང་། ཀང་ལག་རྣམས་ཀད་དུ་ བཀྱང་དགོས་པ་བྱ་རྒྱུ་ ཐུབ་པ་ གཉིས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 哈欠。打哈欠和伸懒腰。

གཡལ་ཁིང་འདར་བ། ནད་ ཅིག 哈欠发抖。一种病状。

གཡས་དཀར་གཡོན་རྣག་རྫ་བ དང་པོ་མེད་པ་ཐོག་ཏེས་ཀྱི་དབེ། 右白左黑。意谓偏颇不公，不一视同仁。

གཡས་ཁྲོད། (1)ཞབས་ཀྱི་འཁྲབ་དུས་གཡས་ཐྱོད་

སུ་ བསྐོར་ བའི་ གོམ་ སྟངས། 右旋舞。藏剧跳舞步法。 (2)རང་ལུས་ཀྱི་གཡས་ངོས་ཕྱེ་གནས་དང་ཉེ་བར་ སྤྱང་ ནས་ སྐོར་ བ། 右旋。让自身右侧贴近所环绕的中心位置继续前进。 (3)ཡིག་ཕྱོང་དང་། རིས་ཐིག་སོགས་འགོ་གཡོན་ནས་ཀུན་གཡས་ཏུ་ གཡས་སུ་ བྲིས་པའི་ ཐུགས། 右行。字行或图线等从左向右书写的方向。

གཡས་ཁམ་གཡོན་ཀྱི། སོ་སའི་བྱ་ངན་ཀྱི་ཁག་གཞན་ ལ་ དཀྱི་ བ། 右过左喽。意谓怪这怪那，推卸责任。

གཡས་ཆིམ་ཀྱི་ཤུ་བོ། (རྟིང་) མ་ མི་ གཅིག་ པའི་ སྤུན་ཟུ་ བོ། 异母弟。

གཡས་ འཁྱིལ། ཆུ་ དང་ རི་ མོ་ དཀྱིལས་ སོགས་ གཡས་སྐོར་ དུ་ འཁྱིལ་ བའི་ མིང་། 右旋。顺时针方向。河流、线条等向右旋绕：དུང་དཀར་ གཡས་འཁྱིལ། 右旋海螺。 ཚོང་པའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ ཆུ་གཏུ་ཆུ་ གཡས་འཁྱིལ་འབབ་ པ། 村外溪流，右旋环绕。

གཡས་ཐུལ། གཡས་ངོས་སུ་ བཟོ་གས་ པའི་ ཐུལ། 右班，右列。座位的右边行列。

གཡས་ཆུང་། སྐད་ཆུང་ངམ་མཐོང་ཆུང་། 藐视，轻视。

གཡས་ཁར་གཡོན་ཚར། གཅོང་གི་ཏེ་ བྱག་ ཅིག 斜面凿刀。刻镂工人最初在造件上画直线用的凿具，刃口从一面向左或向右偏斜。

གཡས་ཤེ། ཡུལ་ཀྱི་གཡས་སུ་ ཡོད་ པའི་ ཤེ་ ཁག 右部地区，右方部分。

གཡས་ཚོད། (མངོན) ཤིང་ རྟའི་ ཁ་ ཤོ་ བ། 右坐者。御车者的异名。

གཡས་པ། ❶ཁ་ ཤར་ ཕྱོགས་ སུ་ གཏོང་ སྐབས་ ཀྱི་ ཤུ་ ངོས། 名词。右。面向东方时靠南的一面：ཁང་ མིག་ གཡས་ བ། 右侧房间。ལག་གཡས་ བཀྱངས་པ། 伸出右手。 རྐང་གཡས་ བསྐྱམ་ པ། 蜷曲右脚。 གཡས་འབྲེང་ གཡོན་ འབྲེང། 踉踉跄跄。 གཡས་ ཕྱོགས་ གཡོན་ འདེགས། 相互配合。 གཡས་ཕྱག་ཆུ་ བྱེད་དུས། གཡོན་ བྱམ་པ་ ཀོར། 右手作手势，左手失净瓶。意谓顾此失彼。 གཡས་ ལོག་ གཡོན་ ལོག 横七竖八，东倒西歪。 ❷(རྟིང་) གཡར་ བཞམ་ བརྒྱུད་ པ། 借，贷。借人借出：རྒྱུད་ལྷིའི་ བྱ་ ཟོན་ གཡས་ པ། 借高利贷。 ཆང་གཡས་ཆུས་ འཇལ། 借酒还水。

གཡས་སྐྱེས་ གཡོན་ མིག གཡས་ པར་ ཐུབ་ དང་ གཡོན་ མར་ མིག་ ཅིས་ དྲང་ པོ་ མིན་ པ་ བྱེད་ས་ ལྟུང་ བའི་ དབེ། 右眼左眼分贵贱。意谓厚此薄彼。

གཡས་ ཐུག་ས། (1)ལག་ པ་ གཡས་ པའི་ ཐུར། 右侧，右面。右手方向。 (2)ཤོག་ ཐོག་ ཀྱི་ གཡས་ ཐུག་ས་ དང་ གཡོན་ ཐུག་ས་ ངོས་ འཛིན་ བྱེད་ སྟངས་ ལ་ ཆུ་ ལུགས་ དང་ བོད་ ལུགས་ གཉིས་ མི་ འདྲ་ བ་ ཡོད་ དེ། ཆུ་ ལུགས་ ལ་ དབེ་ ཆ་ དང་ རི་ མོ་ ལྟ་ མཁན་ ཀྱི་ ལུས་ པོ་ གཅོ་ བོར་ བཞག་ནས་ དེའི་ ལག་ པ་ གཡས་ གཡོན་ ཤོ་ ཐོག་ ཀྱི་ གཡས་ གཡོན་ དུ་ བཏོ་ ཆུ་ དང་། བོད་ ལུགས་ ལ་ ནི་ དབེ་ དེབ་ དང་ ཐང་ ག་ ཅིང་ གཅོ་ བོར་ བཞག་ནས་ དེ་ དག་ གི་ གཡས་ རྒྱང་ དང་། གཡོན་ རྒྱང་ ཤོ་ ཐོག་ གི་ གཡས་ གཡོན་ དུ་ བཏོ་ ཆུ། 纸面右侧。纸面上的左右两方，汉藏计算习惯不同。汉俗以阅读书画者本人为主，以本人左右手方向为纸面左右方向。藏俗以书画本身为主，以书画本身的左右侧为纸面左右侧。

གཡས་ བྱོགས་ སུ་ སྐོག་ ཅིང་ གཤེགས་ བའི་ དབེ་ བྱེད། སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ དབེ་ ཐུབ་ བཟང་ ཅོ་ བཀྲད་ ཅུའི་ ནང་ གཤེས་ ཤེག་ རྒྱུ། སྐོང་ བྱོགས་ ཀྱི་ ལམ་ དང་ མཐུན་ པར་ གཤེགས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ གཡས་ བྱོགས་ སུ་ སྐོག་ ཅིང་ གཤེགས་ པ། 回身顾视必皆右旋。如来进退步履，皆中规矩，感得任运右旋之好。佛身八十种随好之一。

གཡས་མ། (མངོན) རྒྱུ་བའི་ཚིག་ཌེག་པ། 右者。贼、盗的异名。

གཡས་གཞོགས་གཡོར་འདེགས། ཕན་རྟུན་རམ་འདེགས་ སམ་རོགས་ རམ། 左右配合，互相支持：ལས་དོན་འདི་ང་ཚོ་གྱུན་མོང་གིས་གཡས་གཞོགས་ གཡོར་ འདེགས་ བྱས་ ཏེ་ ཙམ་འགྱུར་ གྱུར་པ་བྱེད་དགོས། 此事须要我们共同协作，互相支持，始能早日完成。

གཡས་གཡོན། སྐབས་འགར་ཕན་རྟུན་ རམ་ ཅིག་ རོས་ཤིས་ རོས་ སྤུའང་ གོ་རྟུ། 左右。有时指彼此、这个、那个：གཡས་གཡོན་ལ་ལྷ་བ། 左顾右盼。 གཡས་གཡོན་དུ་འགྲེང་བ། 左右摇摆。 གཡས་ འཇགས་གཡོན་ལངས། 此起彼伏。 གཡས་འགྲོ་ གཡོན་ སྐྱོད། 走来走去。 གཡས་ བསྒྱམ་ གཡོན་ བཀྱང་། 右媸左伸。 གཡས་བྱས་ གཡོན་ རོར། 顾此失彼。 གཡས་ལེན་ གཡོན་ འཇལ། 借东还西。 གཡས་ལེན་ གཡོན་ འཇོག 挹此注彼。 གཡས་བཤད་ གཡོན་ བཤད། 左右支吾，东说西说，花说柳说。 ཞབས་ བྱེ་ འཁྲབ་ དུས་ཁ་ གཡས་ སྐྱེགས་ གཡོན་ སྐྱུར་ སུ་ སྐོང་བ། 舞蹈时左旋右转。 ཀང་མཁྱོགས་ཀྱི་ ཆྭན་པོ་ དེས་ ཐུ་བ་ནག་པོ་ གཡས་ བཟེས་ དང་ གཡོན་ བཟེས་ བྱས། ཁྱི་ ཀུ་ནག་པོ་ གཡས་ འདོགས་ དང་ གཡོན་ འདོགས་ བྱས། ཞོམ་ལ་རིང་ ཐུང་ ཆེད་ པ་ བཏུབ་ སྟེ་ ཟོང་ ངོ་། 那个快腿大臣把黑色衣襟左掖右掖，将黑色小刀左佩右带，深一脚浅一脚地走了。

གཡས་ངེ། (1)བར་དབུས་ གཅོང་ ངེ་ བཞིའི་ ནང་ གཤེས་ ཀེག་ སྟེ། ཤེ་བ་རྣམ་ ཀྱིང་ཁོངས་ ཤང་ས་ཀྱི་ གཞོང་པ་ ཚལ་ལ་ བཞག་ནས་ ཤར་ བྱགས་ ཀྱི་ ལྷང་མ་ ཕྱབ་དང་། ཁྱོ་ གཅིར་ནང་ གཡག་ ཁའི་ སྟེ། ནུབ་ བྱེ་ མ་ལ་དག། བྱང་ ཏི་ རྩ་ནས་ བཅས་ སོ་ སོའི་ བར་ དུ་ ཡོད་ བའི་ ས་ ཕྱལ་ ཀྱི་ མིང་ སྟེང་། 也如。以南木林为中心，东至朗马古普，南至聂拉木，西至皆麻拉古，北至黑河麦底卡一带地区古名。中区前后藏四 翼 之 一。 (2) ངུ་ གཡས་ གཡོན་ གཅིས་ སུ་ ཟུ་ བའི་ ནང་ནས་ གཡས་ངུ། 右翼，军队的右翼。 གཡས་ངུའི་ ཀོག་ཁ། 右翼部落。

གཡས་ཀུ་གཅང་ཁོ། འབབ་རྩ་ ཞིག ཅད་ རང་ སྐྱང་ ལྷང་ས་ཀྱི་ གཅིང་ སྐྱེས་ རྒྱ་ ཆུ་ ཁྲོན་ ཆེ་ ཁོང་ས་ སུ་ ཡོད། དེའི་ རྩ་ འཁོ་ ཏེ་ ཨ་ ལ་ ཡའི་ བྱང་ ངོས་ ནས་ བྱུང་ ཞིང་ དེང་ རི་ ཆེ་ གི་ ཁྲལ་ དུ་ བྱམ་ རྩའི་ ནང་ དུ་ འབབ། 叶如藏布。河名。在西藏自治区定结县。源于喜马拉雅山北麓，在定日县境流入朋曲。

གཡས་ཁོག་ས། གཡས་ཀྱི་ ཕྱོགས། 右侧。

གཡས་ཀོག གཡས་ངུ། 右翼。

གཡས་ཕྱང་། རྟེང་ཞེན་ཀྱི་ བསམ་ བློ་ འཁའ་ ལོག་ སྤྱོད་ དང་ ཀུགས་ ལ་ དོས་ མེད་ འཕྲིག་ ཐབས་ སམ་ མཚོ་ འདོགས་ པ། 右倾。思想保守的，向反动势力妥协或投降的。

གཡི། གཅུགས་དཀྱིལ་ ཚལ་ ཆེར་ གཅིག་ དང་ འདྲ་ བའི་ གཅན་ གཟན་ ཞེག 名词。猞猁狲，猞猁，土豹：གཡི་ དཀར། 雪猞猁。 གཡི་ ཤེར། 草猞猁。 གཡི་ ཕྲག་ 猞猁皮。

གཡི་ཕྱང་། གཡི་ དང་ སྤྱང་ ཀི་ བསྡུས་ མིང་། 猞猁狲和狼。

གཡི་ཐྱག་ཚ་ཁ། བོད་རང་ སྐྱང་ སྐྱེས་ ཀྱི་ ཤན་ ཙ་ རྩྭ་ ཁྲོན་ གི་ དབྱས་ ཁྲལ་ དུ་ ཡོད། 依布茶卡。盐湖名。在西藏自治区申扎县中部。

གཡིག་པ། (ཐ་མི་དད་ པ) གཡིག་ས་པ། གཡིག་པ།། ཆྭག་ས་ འབམ་ ཆྭག་ ཐུ་ ཟྭེད་ པ། 嗑，打厄，嗳气：མིད་ པ་ གཡིག་ས་ ནས་ ཟས་ རྣམས་ ཡར་ ལོག་ སྟེ་ སྐྱུག་ གྱབས་ ཟྭེད་ པ། 咽喉噎气，反胃欲吐。

གཡིག་ས། གཡེར་ མ་ བཟས་ པས་ ཁ་ ཞེ་ སྤྲད་ པ། 麻木。如因吃花椒而舌尖发麻。

གཡིགས་ཆ། ❶གཡིག་ཐའི་འདུས་པ། ❷(རྟེང་) བདུར་བ། 磨光。

གཡིགས་བྱ། རྒྱགས་བྱ། 名词。打呃，饱嗝。

གཡིབ། གཡག་ཆུང་བ། 名词。小牦牛。

གཡིས། (ཞུན) འབྲུ་མར། 菜油，清油。

གཡུ། 名词。(1)རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཀྱི་རྡོ་ཞེག་སྟེ། དེའི་ནང་གསེས་སུ་དྭངས་དང་དྭག་དམར་སོང་བ་དེ་དག་དང་། ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མང་པོ་ཡོད། 松儿石，璁玉，绿松石。一种绿宝石。有白璁、红璁等颜色和质量好坏等分别：**རྒྱ་གཡུ།** 汉地所产璁玉。**བོད་གཡུ།** 西藏所产璁玉，价值较高。**གཡུ་ཐལ་བ།** 下品松石，孔雀石。**གཡུ་དཀྱུས་མ།** 普通松石。**གཡུ་ཕྲེང་།** 璁玉项链。**གཡུ་གཞོང་།** 玉盘。**གཡུའི་རིལ་བུ།** 璁珠。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟོ་མི་རྒྱལ་པོ་དང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་བོའོ། (2)སྐྱན་རིགས་ཀིག་སྟེ། **གཡུ་** རྟེང་དང་། བར་གཡུ། **གཡུ་གསར་བཅས་གསུམ་མཆིས།** རོ་བཤམ། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་མཆིན་ཚད་དང་། དུག་ཚད་ཟེལ། 璁玉。分老中新三种。人药味涩，性凉，功能除肝热、清热解毒。

གཡུ་ཐོག གཡུའི་རྒྱ་མིའམ་དེ་གཡུ་རྡེ་ཅན་གྱི་ཐོག་མིའམ། 绿瓦屋顶。

གཡུ་ཐོག་རྩིང་མ་ཡོར་ཁར་མགོར་བོ། རྒྱ་ཟའི་དུས་རབས་བཅུད་པའི་ས་མོ་སྐུལ་གྱི་ཟོར་སྟོད་ལུང་རྩིད་སྣ་ཅ་ཡབ་གཡུ་ཐོག་ཁྲུང་བོ་རྡོ་རྡེ་དང་། ཡུམ་ཆུ་པ་ཆོས་སྐོན་གཏེས་ཀྱི་ གས་ སུ་ སྐྱེལ་ ཚའི་ ཆེས་བཅོ་ལྔ་ རྒྱིན་སྐུ་འཁྲུངས། དཀྱང་ཟེ་ གསུམ་ གྱི་ ཐོག་རང་གི་ཡབ་ ལས་ མི་ ཀེ་ འབྱི་ བྱོག་ དང་། གསོ་དཔྱད་ཀྱི་གཞུང་ཡུགས་གསན་པས་ཆེགས་མེད་ཅ་མཁྱེན་ཏེ་ནད་པ་བསྐྱངས། དཀྱང་ཟེ་ལྷ་པར་ ཡབ་ལས་བདུད་རྩི་སྐུབ་དང་། སྐན་ཚའི་སྐྱབ་ཐབས་རྡེས་གཏང་དང་བཅས་པ་ཞུས། དཀྱང་ཟེ་ བཅུའི་ ཐོག་ ཆོས་ རྒྱལ་ མེས་ ཙན་ ཆོས་ ཀྱིས་ སྐྱན་དང་ནས་བསམ་ཡས་ཀུ་ཞེའམ། རྒྱལ་བོས་ཐམས་ཅས་ ཆ་ ཆོས་ ཀྱི་ ཐོག་ ཁྱེ་ ཀུལ་ གཏེར་ མཁས་པ་ མི་དཀྱའི་ གོ་ བོར་ གྱུར། ཞུ་ གར་ ཀྱི་ སྐྱན་པ་ གཏྲི་ གཏྲུ་དང་། ཞུ་ ནག་ གི་ སྐྱན་ པ་ སྟོང་ གས་ ཀྱི་ ཐོག་ ཁྱེ་ ཀུལ་ ཟེ་ ཀུ

ཞེས་བའི་མ་ཕྱི་བསྟན། བལ་བའི་རྒྱལ་པོ་ཁ་དོ་དེ་ཉ་ཁང་བ་ཐུང་འབབས་ཀྱི་ནད་བཅོས་པ་སོགས་སྐུ་ཚེ་གང་བོར་གསོ་རིག་བསྟན་དོན་ཁོ་ན་མཛད། གདུང་རྒྱུད་འཛིན་བའི་ཐུས་འབྱམ་ཞེང་དང་། དབལ་འབྱམ། དགའ་དགའ་གསུམ་འཁྲུངས། ཀོང་པོ་བའི་རྒྱལ་སོགས་སྨྲ་མའི་ཚོགས་ཀྱིས་བོད་ཡུལ་ཀྱི་ས་ཆེན་པོ་འདི་གང་བར་བསྟན། དཀྱང་ལོ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙ་ལྔའི་ཐོག་འདུས། 前宇妥·云丹贡波。 公元729年生于前藏堆龙·吉那地方。父宇妥·琼波多吉， 母嘉巴曲珍。三岁随父学写读， 听医理，颖悟敏捷，便能治病。五岁随父受"甘露化药"及"药师佛修习法"等佛教密乘之开许仪轨。十岁，吐蕃王美阿匆召至桑耶应试，使与昌迪·杰涅卡普等西藏名医辩论， 皆获全胜，遂为西藏九大名医之首。 依声明与因明正理，解答应邀入藏印医兴底嘻巴、 汉医东松冈瓦等远方九太医所兴种种问难。 汉藏高明一致推崇，誉为药师佛祖降临人间。 始任美阿匆及赤松德赞两朝太医。二十五岁后，三次赴印度，依班钦·旃陀罗比及名医美旺等为师， 听受《四续补篇·珍珠鬘》及《刀针关键锁钥》等众多医学论著；一次赴汉地五台山， 从文殊圣者请受《配方宝鬘》及《内科举义》等教言。返藏后，以西藏医学为基础， 博采中印医学及译师白若杂纳所译他方医书精义，撰成名著《医学四续》。又为尼泊尔国王哈答治愈寒疾下犯之病等， 毕生专事宏扬医道。生三子，绷僧、拜绷及噶噶。造就工布德杰等门弟子遍于西藏。辛年125岁。

གཡུ་ཐོག་ཟམ་པ། རྒྱང་ལྷ་སའི་གནུ་ཐ་ལག་ཁང་གི་ནུབ་ཀྱོགས་སུ་ཡོད་བའི་ཟམ་པ་ཅུ་ལུགས་ཀྱི་རྩེ་ལྡང་ཁྱུང་ཐོག་ཁིམས་ཅན། 宇妥桥。拉萨一旧桥名。 在大昭寺西，其顶为绿色琉璃瓦盖成，故亦称琉璃桥。

གཡུ་ཐོག་གསར་མ་ཡིམ་ཁམ་མཁོན་ཆོ། གཡུ་ཐོག་རྩིང་མ་ཡིན་ཏེ་ནས་བཅིས་བའི་གདུང་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་རབ་བྱང་གཉིས་བའི་ཐུབ་དབང་ཆེན་པོ་ཁྱུང་ཐོག་ཁིམས་ཅན་ཞེས་བའི་མ་ཕྱི་བསྟན། བལ་བའི་རྒྱལ་པོ་ཁ་དོ་དེ་ཉ་ཁང་བ་ཐུང་འབབས་ཀྱི་ནད་བཅོས་པ་སོགས་སྐུ་ཚེ་གང་བོར་གསོ་རིག་བསྟན་དོན་ཁོ་ན་མཛད། གདུང་རྒྱུད་འཛིན་བའི་ཐུས་འབྱམ་ཞེང་དང་། དབལ་འབྱམ། དགའ་དགའ་གསུམ་འཁྲུངས། ཀོང་པོ་བའི་རྒྱལ་སོགས་སྨྲ་མའི་ཚོགས་ཀྱིས་བོད་ཡུལ་ཀྱི་ས་ཆེན་པོ་འདི་གང་བར་བསྟན། དཀྱང་ལོ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙ་ལྔའི་ཐོག་འདུས། 前宇妥·云丹贡波。 公元729年生于前藏堆龙·吉那地方。父宇妥·琼波多吉， 母嘉巴曲珍。三岁随父学写读， 听医理，颖悟敏捷，便能治病。五岁随父受"甘露化药"及"药师佛修习法"等佛教密乘之开许仪轨。十岁，吐蕃王美阿匆召至桑耶应试，使与昌迪·杰涅卡普等西藏名医辩论， 皆获全胜，遂为西藏九大名医之首。 依声明与因明正理，解答应邀入藏印医兴底嘻巴、 汉医东松冈瓦等远方九太医所兴种种问难。 汉藏高明一致推崇，誉为药师佛祖降临人间。 始任美阿匆及赤松德赞两朝太医。二十五岁后，三次赴印度，依班钦·旃陀罗比及名医美旺等为师， 听受《四续补篇·珍珠鬘》及《刀针关键锁钥》等众多医学论著；一次赴汉地五台山， 从文殊圣者请受《配方宝鬘》及《内科举义》等教言。返藏后，以西藏医学为基础， 博采中印医学及译师白若杂纳所译他方医书精义，撰成名著《医学四续》。又为尼泊尔国王哈答治愈寒疾下犯之病等， 毕生专事宏扬医道。生三子，绷僧、拜绷及噶噶。造就工布德杰等门弟子遍于西藏。辛年125岁。

ཀ་རམས་པ་རྟེ་མ་དབལ། ཁུག་ཐོག་བསོད་ནམས་མེང་གེ། དཀེ་བཅེས་རོག་ཆུང་སོགས་མཁས་པ་མིང་དུན་མཆུངས་ པ་ སུམ་བཅུད་ རྟེ་ པ་ བྱུང་། དཀྱང་ལོ་བདུན་ཅུ་རྩ་བདུན་སྟེང་དུ་ཆིབས་བའི་ཆེ་ཞིང་དུ་གཤེགས། 后宇妥·云丹衮波。前宇妥·云丹衮波第十三代后裔。十二世纪时，生于后藏年堆·阁希热塘地方。八岁专心听受医学，遂成良医。十岁从衮却佳备受《医学四续》。十八岁后，六次赴印度从空行主母巴登遏瓦及仙人杂惹迦等学习医学，贯通群论，声名大噪于五印，为菩提伽耶千百博学会众之师。返藏后行医活人，著《大小八支集要》、《马鸣医学集要总注·观察宝鉴》等众多医书，嘉惠后学。又用厘定后的藏文改定《医学四续》，加入旁注，斟酌时地差别，随宜补遗，用实践诀窍充实《四续》注释，编成十八支分，授予弟子也协宋。门下生徒众多，名医如松敦·也协宋等名实相符者亦近三百。卒年77岁。

གཡུ་དྲུག་ཁམངར། དམར་མདངས་ཅང་ཐད་ ཙམ་ བའི་གཡུའི་རིགས་ཤིག 带红璁玉。

གཡུ་མཚོག གཡུའི་ཁ་དོག 翠绿色，碧绿色，松儿石色；ལོ་མ་གཡུ་མདོག་ཅན། 绿叶。

གཡུ་རྒྱན། གཡུ་ཨི་རྡ་རྒྱན། 璁玉耳环。

གཡུ་ཐུལ། གཡུའི་ཟོ་རྒྱན། 松石饰件，璁玉装饰品。

གཡུ་བྱིར། (ཕུལ) (1)གཡུ་དང་བྱུར། 璁玉和珊瑚。བྱིར་为བྱུར་之音变。(2)རྡོ་བར་རྒྱན་ཐྲེད་ཀྱི་གཡུ་རྡོག་རྒྱང་དྲུ། 耳上佩带的小璁玉。

གཡུ་སྒྱུར། གཡུ་དང་བྱུ་དྲི་བསྒྲས་མིང་། 璁玉和珊瑚。

གཡུ་འབྲུག འབྲུག་ཁྱི་མིང་། 龙，苍龙；གཡུ་འབྲུག་འཕྲིལ་བསྡུད། 蟠龙。གཡུ་འབྲུག་རྩོད་ཤེ། 青龙。ཀྱ་སྐྱག་དང་གཡུ་འབྲུག་ཕྱུ་བྱ། 生龙活虎。གཡུ་འབྲུག་རྡོལ་མཁར་ཁྱེར་ཡང་། སྒང་རྡོ་ས་ལ་མི་ ཕྱུང་། 苍龙盘旋空中，掌珠不落地下。意谓珍惜己物，不送他人。

གཡུ་ཕྱང་། གཡུ་མདོག་ཅན་ཀྱི་ཕྱང་བྱ། 碧蜂，翠蜂。

གཡུ་རྩི། ཀུ་ཐིབས་དང་ཁོག་མ་སོགས་རྡའི་རིགས་ལ་གཏོང་ཐུབ་རྩི། 釉子。涂在瓦或其他陶瓷器物上面的一种涂料。

གཡུ་མཚོ། གཡུ་མདོག་ཅན་ལས་མིང་ཐོགས་ བའི་ མཚོ། 翠绿湖，碧海。以水色碧绿如璁玉而得名的湖泊，ཡར་ འབྲོག་ གཡུ་ མཚོ། 羊卓雍湖。མ་ཕམ་གཡུ་ མཚོ། 玛法木湖。

གཡུ་ཞགས་སྐྲོང་ཙི། མིག་ཀྲང་འཁྱག་པོང་ཙིང་ བའི་གཡུ་རྡོ། 螺旋孔璁玉。

གཡུ་རམ། རལ་པ་ཐྲེན་པོ། 绿霞，绿鬃。

གཡུ་རལ་ཅན། (ཁངས) སེང་གེ། 具绿鬃者。狮子的异名。

གཡུ་ལོ། གཡུ་མདོག་ཅན་ཀྱི་ལོ་མ། 松石绿色的叶子。

གཡུ་ལོ་བཀོད་ བའི་ཞིང་ཁམས། རྡེ་ བཏུན་ སྐྱལ་མའི་ཞིང་ཁམས། 璁叶庄严刹土，度母刹土。

གཡུ་གཤོང་ས། སྐྱ་ཐིང་ངེར་ཆགས་བའི་ཐྲེང་ས། 绿洲，绿茵草地。

གཡུ་བཤད། (ཕུལ) སྐྱང་བཞ་མ་གཏུང་ཕུལ་ཀྱི་མཁེས་མནའ་མའི་མཚོར་གཡུ་བཏུགས་ཏེ་མི་ གཞན་ཞིག་ཅཤད་ བ་ཐུག་ པ། 璁玉祝词。藏俗，婚娶时丈夫生母将一松儿石系于新娘头上，另由一人就此所作吉祥颂词。

གཡུག་པ། (ཐ་དད་པ) གཡུགས་པ། གཡུག་པ། གཡུགས།། (1)འཕེན་པའམ་སྐྱུང་པ། 抛投，掷出；རལ་གྲི་གནམ་གཡུགས། 指天掷剑。喻无的放矢。ཕྱི་ ཤོགས་ལ་ གཡུགས་ གོག 扔出去！ཐག་རིང་དུ་གཡུགས་པ། 抛得远远的。མི་ཆུ་ལ་གཡུག་པར་དང་ཆུ་ཕྱིད་བཞིན་དགོས། 要把别人丢下河，自己下水走一半。喻如汉谚"牵牛过河，先浸湿

ཐང་.* (2)བསྒྱིད་པའམ་གཡོ་བ། 甩动，摇摆：ལག་ལ་གཡུགས་ནས་འགྲོ་བ། 甩手而行。རླུང་ཤར་ནས་གཡུག་ན་འབབ་རྒྱུགས་རེད། རླུང་ནུབ་ནས་གཡུག་ན་ཐང་རྒྱུགས་རེད། 东风起要下雨，西风起要天晴。(3)བོར་བཏུག་ཏུ་འཇུག་པ། 抛撒，遗弃：ཐུ་རོང་ཚང་མ་གཡུགས་ནས་མེ་འདུག 财物都丢弃得没有了。

གཡུགས། གཡུག་པའི་སྐུལ་ཚིག

གཡུགས་པ། གཡུག་པའི་འདུས་པ།

གཡུང་། དམག་དོན་མིན་པའི་ལས་ཁྱད་འབའ་མིའམ་བྱན་གཡུང། 名词。奴隶，驯奴。西藏奴隶社会形成时，分豢奴和驯奴两类，驯奴地位较低，经营商业和从事生产等。

གཡུང་ཀི་ཨི་ཤེ། སྲིད་པ་ཙན་སྒམ་པའི་སྐབས་ཐུ་རྒྱལ་པོར་དགོས་མཁྱེ་སྐུ་ཐ་ཤོམ་འབངས་མིའམ་བྱན་གཡུང་ངྱ་ཁག། 驯奴臣仆。为奴隶主充当百工、牧竖、商贩等，地位较普通驯奴高的一类奴隶。

གཡུང་དགོན། གཡུང་ཏོ་གོང་དགོན་པ་ཞེས། རབ་འབྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་ཁྱི་ལོར་བཞེངས། ཡོག་མར་ཚོང་མ་གཡུང་ཀྱིང་རྒྱལ་གྱས་སྒམ་ས་ཀྱི་བཞུད་ཀག་ཡིན་ཞེང་། ཤེང་སྐུལ་ལོར་དགོན་པར་བསྐུར། འདི་ནི་ཅེ་ཅིན་ས་ལྷལ་དུ་དཔུར་ཡོད་པའི་དགོན་པ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། 雍和宫。建于1694年（清康熙33年），原为雍正即位前之府第，1725年（雍正8年）改称今名，是北京地区现存最大的喇嘛庙。

གཡུང་དྲུགས། དུ་སྡུགས་སོགས་མི་ལ་འཚང་བའི་ཤེས་ཅན་སྐྱིའི་མིང་། 家畜。

གཡུང་རྒྱང་། (1)རྟག་པའམ་འགྱུར་བ་མེད་པ། 坚固，永恒不变。(2)བཀྲ་ཤིས་པའི་ཉི་མའི་ཅྱི་བྱག ཡིག་ཨ་ཐ། 吉祥卐字，万字，德字。象征坚固不摧永恒常在的符号。苯波教作卍字，亦名此。

གཡུང་རྒྱང་ཁྱི། རྟག་པའམ་འགྱུར་མེད་ཀྱི་སྐུ། 永恒身，坚固身，不坏身。永恒不变之身。

གཡུང་རྒྱང་འཁྱིལ་བ། (མངོན) རྒྱལ་པོའི་ཁང་བྱང་། 坚固聚。王宫的异名。

གཡུང་རྒྱང་ཅན། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 坚固者。遍入、毗纽天的异名。

གཡུང་རྒྱང་སྡུང་བཤགས། བོན་ཀྱི་སྡུང་བཤགས། 苯波教忏罪文。

གཡུང་རྒྱང་པ། བོན་པོ། 苯波教徒。

གཡུང་རྒྱང་ལམ་འཁྲིལ། གཡུང་དྲུང་ཀི་རི་མོ་ཐུ་འབྱིལ་མ། 连环卐，卐字不断头。由卐字构成的连环图案。

གཡུང་རྒྱང་ལམ། བོན་ཕུག་ཀྱི་སྒྲུབ་ཐབས། 永恒道。苯波教奉行的修道方法。

གཡུང་རྒྱང་ལེགས་ཉབས། བོན་བའི་བྱང་ཤེས་ཀྱི་མིང་། 菩萨。苯波教语。

གཡུང་ཟོ། ●名词。(1)〈ཙནྡ་ལ〉〈ཅཎྜཱལ〉 གདོལ་རིགས་ཏེ། 梵音译作旃陀罗、卜羯娑。古印度一民族名。(2)སྡིག་སྤྲིན་དང་ཐལ་བ་སྡུང་མོ་སོགས་ཐ་མཁན་ཀྱི་མི་རིགས་ལ་དམའ་འབེབས་བྱས་པའི་མིང་། 伤生害命者。对吃螃蟹、青蛙、蜘蛛等的民族的贱称。●གཡུང་པ་དང་འདྲ།

གཡུང་བ། 形容词。(1)སྐྱེན་པའམ་ཐུལ་བ། 稳重，驯良，不惊诧：རྟ་གཡུང་བ། 驯善马。མཛོ་གཡུང་མ། 驯善犏牛。ཆོད་གཡུང་། 驯野。性情驯善和粗野。(2)གཟུགས་ཀྱི་ཞེན་པ། 身体衰弱。(3)དངོས་རིགས་ཞེན་པ། 下劣：གཡུང་བའི་དངོས་པོ། 劣品。质地低劣的物品。

གཡུང་བབ་པ། (1)ཐུལ་པའམ་སྡིང་བཅུ་པ། 驯化，变驯良：རྟ་བཏུལ་ནས་གཡུང་བཅུ་བའང་གྱུར་

ལ། 把马训练得驯良了。 (2)རྒྱུ་གྲུས་དལ་བྱས་པ་ཡིན། 缓缓流下。

གཡུང་མ། གཡུང་བ་དང་འདྲ།

གཡུང་མོ། ❶名词。(1)རྒྱལ་ཁྱབ་གཅོད་པའི་རིགས་ཀྱི་བྱད་ཤེད། 古印度屠家女。(2)བྱད་ཤེད་རིགས་ངན་ནས་འཆལ་མོ། 下等淫妇。❷གཡུང་བ་དང་འདྲ།

གཡུང་མཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་དཀར་རྩེ་རྩང་ཁངས་ཡར་འབྲིག་གཡུ་མཚའི་ཐུར་ཤུབ་ཅིས་ཤུ་ཚེད། ཉག་ཆུ་མཚོའི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད།

གཡུང་ཁ། (རྫོང) (1)རུ་སྐ། 姓，氏族。(2)མི་དང་འདྲིས་པའི་རི་དྭགས། 驯兽。经过驯化的野兽。

གཡུང་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཆུལ་རྩེ་རྩང་གི་བྱང་ངོས་ནས་ཡོད་ཅིང་། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྤྲི་ཡོ་ཧཧ་ཨ་ཡོད། 勇拉。山口名。在西藏自治区江孜县的东北部，拔海4720米。

གཡུང་ཡ། ཡུང་བའི་འབྲི་ཐིལ་གཞན་ཞིག

གཡུང་ཟེ་བ། འབྲས་བུ་ཤིན་དུ་སྨིན་པར་གྱུར་པའམ་ལེགས་པར་སྨིན་ཟིན་པ། 烂熟，熟透，十分成熟：ཤིང་རྟོག་གཡུང་ཟེ་ཡི། 水果烂熟。གཡུང་ཟེ་རྒྱ་མ། 禾穗熟透。རྩྭ་ཐོག་གཡུང་དུ་ཟེ་བ། 庄稼完全成熟。

གཡུལ། 名词。(1)དམག 战争，军事；གཡུལ་བཅེས་པ། 作战，打仗。གཡུལ་སྐྱེད་པ། 交战。གཡུལ་ལེགས་པ། 善战。གཡུལ་བཅོག་པ། 退敌。གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་ཆུལ་བ། 战胜。གཡུལ་ལས་ཐས་པ། 战败。གཡུལ་དུ་ཆས་པ། 出征。གཡུལ་བཤམས་རྩལ་སྟོན། 考耀武力。(2)ཞི་རྟོག་དང་སྟོན་ཐོག་ཚང་མའི་ལས། 打场。粮食在场上晒干脱粒的劳动，གཡུལ་ཐོན་ཐག་ཆད། 场打完，糌粑断。འབྲུ་ཁྲལ་གཡུལ་སྟེང་ནས་འཇལ་བ། 租谷直接从打禾场上交纳。

གཡུལ་ཀ། (1)དམག་འཁྲིག་ཆུག་ས། 战场，阵地：དབུང་གི་ཚོགས་བཙུང་དུ་མེད་པ་གཡུལ་ཀར་ཆས། 大批军队开赴战场。(2)སྟོན་ཐོག་ཚང་མའི་ལས་ཀ་ཉིད་ས། 打禾场。晒干谷物进行脱粒的场地：གཡུལ་ཀ་གཅོག་པ། 碾场，平整打禾场地。གཡུལ་ཀ་ཀྱང་བསྐོངས། 有围墙的打禾场。གཡུལ་ཀ་སྲུང་བ། 看场，守护打禾场。

གཡུལ་འཁྲིག དམག་འཁྲིག 战争。

གཡུལ་གྱི་ཀུ་ཤོ་བ། དམག་འཁྲབ་བཀའ་བཀོད་པ། 指挥员，战场司令，作战指挥官。

གཡུལ་གྱི་རྩེ། (1)དམག་ས། 战线，战场。(2)དམག་འཁྲིག་ཡོང་བའི་ཐུ་ལྟས། 战争预兆。

གཡུལ་གྲུ། དམག་གྲུ། 战船。作战所用船只。

གཡུལ་འགྲེད། དམག་འཁྲབ། 战斗，打仗，用兵，གཡུལ་ འགྲེད་ ལས་ ཆུལ་པ། 战胜敌人。དམག་གཙོ་ཉིན་སྟོང། གཡུལ་འགྲེད་དུས་གཅིག 养兵千日，用兵一时。

གཡུལ་རྒྱག་ས། དམག་ཟས་ཀྱི་བཟའ་བཅའ། 军粮，军食，军用食品。

གཡུལ་རྒྱལ་སྐྱེད་ཚོག དམག་ལ་ཆུལ་ཀ་ཚེན་ནས་ཟང་གནས་སུ་ཚོག་པ། 凯旋，胜利回师。

གཡུལ་ རྩ་། དམག་ ས། 阵地，沙场，战场：གཡུལ་རྩར་འདུག་པ། 上战场。གཡུལ་རྩར་ཞུགས་པ། 参战，投入战斗。གཡུལ་རྩར་ལྷུང་བའི་རལ་གྲི་དེ། སུ་ཡི་གྲུགས་འགྱུར་རེས་པ་མེད། 宝剑落在战场，不知对谁有利。གཡུལ་ རྩར་ ཡང་ ཡང་ འགྲན་པའི་མི། དབའ་རྩལ་སྟེང་སྟོབས་ལྡན་པར་ཀྱང་། 久经战阵者，有胆又有识。

གཡུལ་ རྩར་ བཅེད། (ཚངས) དབའ་ཐོ། 依战

场。勇士、英雄的异名。

གཞུལ་ཆས། དམག་མཁའ་དངོས་རྫས། 军械，兵器，辎重。

གཞུལ་ཐང་། (1)དམག་རྒྱག་ཡུལ་གྱི་ཐང་། 战场，阵地。(2)སྦྱོན་པོག་གཞུལ་ལས་བྱེད་ས་འདེ་ཐང་། 打禾场。

གཞུལ་ཚེས། (1)གཞུལ་ལས་བཏང་ཚར་བའི་སྦྱོན་མོ། 打场节。秋收打场完结时的庆祝节日。(2)དམག་ལ་ཆས་པ། 出征，赴战场。

གཞུལ་དུ་འཛིན། (མངོན) མཆོག་ཆ། 阵中持。武器、刀剑的异名。

གཞུལ་དུས། (1)སྦྱོན་ལས། 打场期间。(2)དམག་ལས་ཀྱི་དུས་སམ་དམག་འཐབ་ཀྱི་དུས། 战时。

གཞུལ་ན་བཟློད། (མངོན) དབའ་བོ། 威慑阵地。英雄、勇士的异名。

གཞུལ་བློད། དམག་རྒྱག་པ། 交战，打仗。

གཞུལ་ཟིལ། གཞུལ་བློད་དང་དོན་གཅིག

གཞུལ་གཞི། ཞོ་རྩྭ་རྡུང་སའི་གཞི་སྟེ་ཕལ་ཆེར་དུ་གཞུལ་ཀ་ཟེར། 禾场。晒干谷物进行脱粒的场地。

གཞུལ་བསྐྱེག རྩུད་ཆོལ་བྱེད་མཁན་གྱི་དགྲ་བོ་ཕམ་པར་བྱས་པ། 击退。击退来犯之敌。

གཞུལ་ལས། (1)དམག་གི་ལས་ཀ། 军事，战事：གཞུལ་ལས་རྒྱལ་པ། 战胜，打胜仗。(2)གཞུལ་ཁའི་སྟེ་མ་བདུང་བསལ་གྱི་ལས་ཀ། 打场的工作，庄稼脱粒工作：གཞུལ་ལས་བྱེད་པ། 打场。

གཞུལ་ཟོག ཕ་རོལ་གྱི་དགྲ་དམག་ཟོག་པ། 敌军反扑。

གཞུལ་གཏོམ། དམག་ཀྱ་དངོས་སུ་སྒྲིག་པ། 布阵，备战。摆开战场：དགྲ་བོས་བདག་ཅག་ལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གཞུལ་གཏོམ་བྱས། 敌人一再布阵，向我们发起进攻。

གཞུལ་ལ། དམག་ས། 战场，阵地。

གཞེ་ཆང་། དབེན་གནས་ཐང་གི་མིང་རྟེ་ཐོང་ལས་འདོམ་ལྷ་བཅུ་ཐན་ཚད་སོང་བའི་ས་ཚར་དགོན་པ་དང་། དེ་ལས་རིང་བར་བཅུལ་བ་ན་གཞེ་ཐང་ཟེར། 旷野。离村庄五百弓名为阿练若，离此更远处名为旷野、荒原。佛书译作远离处、空闲处。

གཞེང་གཏམ། དོན་མེད་ངག་འཆལ། 闲话。废话：གཞེང་གཏམ་ལབ་དུ་ཁོམ་པ་མེད། 没有时间说闲话。

གཞེང་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གཞེངས་པ། གཞེང་བ།། འཕྲོ་བའམ་ཆོད་པ། 心散逸，精力分散，思想开小差。佛书译作掉举：སེམས་གཞེང་བ། 心散乱。བག་མེད་དུ་གཞེང་བ། 自由散漫。ཁ་གཞེང་མིག་གཞེང་། 心不在焉。སེམས་རྣམ་རྟོག་གིས་གཞེང་བ། 疑虑撼心。❷名词。(1)ལེ་ལོ། 懈怠，心思懒散：གཞེང་བ་ཁོ་ནས་དུས་འདས་པ། 懒散度日。སྐད་ཅིག་ཀྱང་མ་གཞེང་བར་ལས་ཀ་བྱེད་པ། 分秒不懈地进行工作。མི་ཆེ་གཞེང་བས་མི་འབྲིང་བར་དམངས་ཀྱི་དོན་ལ་ནན་དུན་ཕྱིས། 不要虚度年华，要认真地为人民办事！(2)འདུ་འཛི། 杂乱，混乱：གཞེང་བར་གྱུར་བའི་རིག་པ། 混乱的心绪。ཐང་ཐིང་གཞེང་བའི་ཁོད་དུ་ཐོན་བག་མེདས་ཀྱི་མི་ཚངས། 在动荡杂乱之中，心情不会舒畅。

གཞེང་བག རྣམ་གཞེང་དང་བག་མེད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 散乱放逸。

གཞེང་རྒྱུད། རྣམ་གཞེང་དང་རྒྱུད་མེའི་བསྡུས་མིང་། 心思流散贪玩。

གཞེང་གཞེང་བ། བག་མེད་ཅིད་ཅད་པ། 流放，驰散，放逸：སེམས་དང་དབང་ཀྱི་ཐུ་ནང་གི་ཡུལ་ལ་ཡང་ཡང་གཞེང་གཞེང་བ། 心意数数

驰散。

གཡེངས་བ། གཡེང་བའི་འདུག་པ།

གཡེན་པ། (རྟོང) (1)བཙེགས་པ་དང་འདྲེད་པ། 指骂，威胁，赶逐，欺侮。(2)རྩི་ཚ་བ། 羞愧，怕羞：ཟས་ལ་གཡེན་པ། 怕羞不敢吃。

གཡེན་སྐྱོ་བ། (1)སྡང་བ། 愤怒，憎恨。(2)རྩི་འདྲེ་བ། 损害，扰乱。(3)ཕྱ་མ་ཕྱིད་པ། 挑拨离间。(4)བཙེགས་པ། 威吓。(5)དེད་པ། 赶逐，撵。

གཡེན་སྐྱོང་། ཕྱ་མ། 离间，挑拨：ཁན་ཚུན་མཐུན་པའི་བར་དུ་གཡེན་སྐྱོང་ཕྱིད་པ། 挑拨双方的和睦关系。

གཡེམ་བ། (ཁ་དད་པ) འཁྲིག་ཤེག་སྐྱོད་པ། 淫乱，奸淫，苟合。搞不正当的男女关系：ཤེག་བར་གཡེམ་པ། 通奸。གཡེམ་ལ་དགའ་བ། 淫乱。

གཡེམ་མ། 名词。(1)རྨད་འཚོང་མ། 娼妓。(2)ཁྱོ་གཅིག་འཁྲིལ་མེད་པའི་བྱད་མེད། 丈夫无定的女人。

གཡེར། (རྟོང) སྐྱོམ་པ། 懒。

གཡེར་ཁ། རྩིལ་བྱ་ཆུང་ཆུང་གཡེར་མའི་ཁ་ལྟ་བུ། 名词。盏铃，铃铛。形如开口花椒，挂在犬马等颈上的小铃，ཞྭན་གཡེར། 系在手足项上的小铃。ཇི་བ་མང་པོ་གྲོས་བྱས་ནས་ཁྱམ་བྱའི་སྐེ་ལ་གཡེར་ཁ་གཡེགས། 众鼠共议，要在猫颈系铃。喻枉费心机。གཡེར་ཁ་ཚོག་རྩུལ་དཀྱོགས་ནས། ཇི་མིར་མགོ་སྐོར་གཏོང་བ། 摇起破铃骗外人。གཡེར་ཁ་འཁྲིལ་བ། 摇小铃。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྩིལ་ཆུང་དང་ཕྲ་སྐྲག

གཡེར་ཆུང་། གཡེར་ཁ་ཆུང་ངུ། 小铃。

གཡེར་ཅོ། ●名词。(1)མཁས་པ་དང་ཤེས་རིག་གྱང་བའམ་ཤེས་རབ་དྲངས་གསལ་ཅན། 聪明人。心灵手巧、技术娴练的人。(2)གཟའ་མཚོར་སྐྱེས་པར་དགའ་མཁན། 好修饰者。讲求服装漂亮的人。●形容词。(1)མཐོང་གཡེལ་ཆེ་བ། 宽敞，敞亮：ཁང་པ་གཡེར་ཅོ། 敞亮的房子。གནམ་གཡེར་ཅོ། 天气明朗。(2)ཤིན་མས་ཅོ། 谨严，慎重，紧张：ཤེས་རིག་ གཡེར་ ཅོ། 紧张的心情。

གཡེར་ཅོ་ཆེ། སྐད་ཐག་ཆེན་ ཅོ། 名声大，有名气：དབའ་རྩལ་གཏིས་ལྡན་ཐུབ་མེ་གཡེར་ཅོ་ཆེ། 智勇兼备的有名望的人。

གཡེར་བ། 形容词。(1)མཚོར་ སྐེག་ ཆེ་བ། 漂亮，阔绰：ཆུན་ ཆས་ མཛེས་ ཤིང་གཡེར་བ། 盛装，服饰华丽。བྱད་མེད་གཡེར་མོ། 阔绰的女人。(2)སྣུད་ཀྱི་ ཁ་ ཕྱེར་ ཐྲལ་བ། 广口，喇叭口。器口开阔。(3)ནམ་མཁའ་གཡེར་བ། 天空晴朗。

གཡེར་ བབ (རྟོང) (1) ཚོད་ བག་ གམ་ ཤེམས་ འཕངས་ མཐོ་ བ། 浮夸，轻率，油腔滑调。(2)བཞད་གད་ཆེ་བ། 大笑。(3)སྣང་བ་ཆེ་ས། 轩敞明亮处。(4)དབེན་གནས། 僻静处，闲静处。

གཡེར་མ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲོད། རྩལ་བས་རྩ་ཁ་འཇྲེད། སྡིན་དྲད་གསོད། ཐམས་འཇུ། ཐ་འཕྱག་ཞེ། ཚང་དད་ལ་བཏ། 名词。花椒。芸香科木本植物名。入药味辛，性温，功能开脉道、杀虫、化食、止痒、解酒醉。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཁ་ གདོངས་ དང་། སྐྱེ་ཚ། རྩ་འཇྲེད། ཤིང་ཞ་ར་བཅས་སོ།

གཡེར་སྐོར། བྱད་མེད་གཟའ་སྐྱེས་ལ་དགའ་མཁན། 名词。爱修饰的妇女。

གཡེར་སྐོར་ཁྲང་། རྩང་མདོ་སྨད་ཅས་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། 野麻塘。多麦古名。

གཡེར་ཤིང་བ། རྩི་སྐན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ལ་བཤུ། ཁུ་རྩེས་བཅིལ། ཁུ་བས་འཇུམ་བྱའི་

དང་ཀྱིས་ཆ་ བ་ ཐུམ་ བར་ བཏེ། 玄参之一种。药用草本植物名。味辛而涩，性凉，功能治痘疹壮热。

གཡེལ་ཅན། གཡེལ་བཀ་ཅན་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

གཡེལ་བ། ●(ཁ་མི་དད་པ) (1)གཡེང་བ། 心散逸，散乱，不专心：སེམས་པ་གཞན་དུ་མ་གཡེལ་ཞིག 心思莫向别处散乱！ ཉིན་མཚན་དུས་ཀུན་དུ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་གཡེལ་བར་གཟིགས་པ། 日夜观察，分秒不怠。(2)བརྗེད་ པ། 忘记，遗忘：ལས་དོན་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ ལེན་ ཐུས་ ནས་ དགོས་དུས་ གཡེལ་ནས་མི་འདུག 承认要做的事，到时却忘了。(3)འབྱལ་བ། 舍离。●形容词。(1)སྐྱོམ་ལས་ སམ་བརྟུན་པ་ཞན་པ། 疲沓，懒散，懈怠：བག་ མེད་ གཡེལ་བ། 自由散漫。 ལས་ཀར་ གཡེལ་བ་ ཅི་དང་པ། 怠工。(2)ཀུ་ ཡངས་པ། 宽敞，宽绰：རྣམ་པར་ གཡེལ་བའི་ ཁེས་རིག 舒畅开朗的心情。

གཡེལ་བག་ཅན། རྩེད་མོར་དགའ་ མཁན། 爱好嬉戏者。

གཡེལ་མ། (ཚངས) (1)བྱད་མེད་ འདོད་ལྡན་ མ། 荡妇的异名。(2)སྐད་འཆོང་མ། 娼妓的异名。

གཡོ། 名词。(1)མགོ་ སྐོར་ གྱི་ བྱ་ ཐབས། 谲诈，狡黠，狡饰，伪装：གཡོ་ ཐབས། 诡计，欺骗手段，狡诈办法。གཡོ་ ཁྲངས་སུ་ ཐེབས་ པ། 落入圈套。གཡོ་ རོག་ དུ་ ཆུད། 上当受骗。(2)རྟེན་ བཀུར་ སོགས་ ལ་ ཆགས་ བས་ རང་གི་ རྟེན་ པ་ ཐུས་ ཏེ་ རྟེན་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཚེ་ ཁ་ ཐུག་ གི་ ཆར་ གཡོ་ བྱེད་ ཀྱི། 谄。贪瞋痴三者所摄，爱恋利养恭敬，故尔隐瞒私过，包藏恶念，邪曲不定。二十随烦恼之一。

གཡོ་བཀོལ། གཡོ་ སྐྱེའི་ སྐོ་ ནས་ གཞན་ བཏེ་ དུ་ བཀོལ་ བ། 狡黠役使。狡黠地奴役他人。

གཡོ་བཀྱུ། དུས་ རྟག་ ཏུ་ གཡོ་ བྱེད་ མཁན། 狡诈者，谄谀者。

གཡོག་སྐོལ། བཟའ་བ་གཡོ་བ་དང་བཏུང་བ་སྐོལ་བ། 烹煮，煮茶煮饭。

གཡོ་སྒྱེད། གཡོ་འགུལ། 摇动，动摇：གཡོ་ སྒྱེད་ ཙམ་ཡང་མི་ བྱེད་པར་ དྲང་ བོར་ སྡོད་པ། 端坐不动。

གཡོ་བསྐོང། མགོ་ སྐོང་བཏང་བ། 欺骗：ཁ་བདེ་ སྐྱེ་བདེ་མགོ་བདེ་དྲན་འཕྲལ་གྱིས་མི་གཞན་ལ་གཡོ་ བསྐོང་བྱས་པ། 花言巧语欺骗别人。

གཡོ་ཁམ། གཡོ་ སྒྲུ་ དང་ ཁམ་ བའི་ བསྡུས་ མིང་། 奸狡：ཁོག་ཐ་གཡོ་ ཁམ་ བྱེད་ པ། 贪污作弊。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གྱུ་ སྒྲུ་དང་། འགེངས། སྒྲུ། ངན་ གྱོག ངན་ ཐབས། ངན་ གཡོ། བཙོས་མ། སྐྱེ་ གཉིས། མ་རྟང་བ། ཐོག ཐལ། རྒྱ་ བཅས་ སོ།

གཡོ་ ཁམ་ ཅན། གཡོ་ སྒྲུ་ ཅན་ ཐུབ་ མདུན་ མེ་ མཚུངས་པ། 奸狡之徒。表里不一的两面派。

གཡོ་མཁན། (1)ཟས་གཡོས་སྒྲིང་ བྱེད་ མཁན། 厨工，炊事员。(2)གཡོ་ སྒྲུ་ ཅན། 狡诈者，谄谀者。

གཡོ་ འགྱུལ། འགུལ་ སྐྱེད། 摇摆，动荡：གཡོ་ འགུལ་གཏོང་མེ་ ཐུབ་ པ། 不可动摇。སེམས་ ལ་ གཡོ་ འགུལ་ ཐེབས་པ། 心情感动。ཐྲིང་ ཆེན་ ཐུ་ ཙེ་ གཡོ་ འགུལ་ ཐེབས་ ཤེང་ རླུང་ དང་ གནམ་ ཐུར་ ཤུགས་ དྲག་ ཆེ། 五洲震荡风雷激。

གཡོ་ཆུང། གཡོ་ ཁོ་ ན་ བྱེད་ མཁན། གཡོ་ ཅན་ གནོན་ པ། 滑头鬼。老奸巨猾的人。

གཡོ་ སྒྲུ། དང་ སྐྱེན་ ཐུ་ ཞིང་ གཞན་ མགོ་ སྐོར་ བའི་ བསམ་ སྐྱེན་ ཞེག 狡诈，谄谀：གཡོ་ སྒྲུ་ མགོ་ སྐོར། 欺哄诈骗，耍手段。གཡོ་ ཅན་ ཁ་ མ། 狡猾的狐狸。གཡོ་ སྒྲུ་ མེད་ པ། 诚实，老实。 གཡོ་ སྒྲུས་ ཆོད་ མི་ ཐེན་ པ། 狡猾非分。གཡོ་ སྒྲུ་ མེད་ ཅིང་

ཀྱོག་ལ་ཐུམས་པ། 无欺无压，一视同仁。 གཙོ་སྐྱེ་མེད་ཁའི་ཕ་དང་། 没有不狡猾的狐狸，没有不吃人的老虎。 ཕ་མེ་གཙོ་སྐྱེ་ཆེ་རྨང་། 狐狸虽狡猾，难逃猎人手。

གཙོ་སྐྱ་ཁྲམས་གཏྲམས། སྐྱེན་ཟིད་པ། 招摇撞骗。谄、谗、诡诡三者全备。

གཙོ་བསྐྱལ། བསྐུལ་བསྐྱོད། 摇动，震撼。

གཙོ་ཅམ། (1)མི་གཙོ་སྐྱེ་ཅད། 奸诈者；གཙོ་ཅད་ཀ་དམ་བཏེན་བཏེན་ཅི་ཡང་བཤད། 奸诈者口头说的好象头头是道。(2)(ཨངོན) 1.རྨང་། 海螺的异名。2.ཀྱི་ལ། 猫的异名。

གཙོ་ཅམ་དྲང་བསྐྱེ། མགོ་སྐོང་གཏོང་ཚུལ་ཞེག 伪装正经。一种欺哄手段；གཙོ་ཅད་དྲང་བཙུས་ཀྱི་ངང་དོན་གཉེར་པ། 伪装正经，谋取私利。

གཙོ་འདོངས། ཤུས་སོགས་གཙོ་ བ་ དང་ འདོངས་ པ། 颤动，抖动；ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་གཅུགས་པོ་གཙོ་འདོངས་པ། 气得发抖。

གཙོ་ལྷོད། (1)〈གྲུབ།〉 ཆུ་བ་ལང་སྐྱེད་ཀྱི་ཐང་ལ་ཙོད་པའི་ཐྲིང་གཙོག་ཞེ་ ཐྲིང་ ཤན་ བཏུད་ ཀྱི་ ཡ་ཀུལ་ཞེག 诌洲。亦作小行洲。梵音译作舍摄洲。西牛贺洲北方海岛名，八中洲之一。(2)(ཨངོན) 1.བྱད་ཟེད། 妇女的异名。 2.འབབ་ཆུ། 河流的异名。3.གཙོ་སྐྱེ་ཅད། 狡黠者的异名。

གཙོ་སྡོད། ཅས་གཙོ་སྡོད། 烹调器。

གཙོ་འཕངས། ཤུས་སོགས་གཙོ་ བ་དང་ འཕངས་ པ། 跳动；སྙིང་ཅ་གཙོ་འཕངས། 心脉跳动。

གཙོ་འཕྲུལ། གཙོ་སྐྱེ་དོན་འཕྲུལ། 花招，玄虚，欺骗，弄鬼。

གཙོ་འཛིག གཙོ་རྩལ་ཀྱི་སྐྱེ་དགས་ཟེན་པ། 篡夺。用欺骗的手段夺取地位或权力。

གཙོ་བ། ●(ཐ་དད་པ) གཙོས་པ། གཙོ་བ། གཙོས།། (1)སྐྱེ་བ་དང་ འཚོད་ པ་ དང་སྐྱེད་ པ། 烹调，做饭，揉和；གཙོས་རས། 混合的食品。སྐྱེ་མ་གཙོས་པ། 打糌子。རྩགས་གཙོ་བ། 揉和糌粑。(2)སྐྱལ་བ་དང་སྐྱེད་པ། 摇动，撼摇；གཙོ་ཟེད་ཅ་འཇེན་རྒྱུན་འཛིན་མ། 永远遵守，无有异言。ལྕོག་ཤིང་ཆེན་པོ་རླུང་གིས་གཙོ་བ། 风撼大树。ལྕགས་པས་དང་ ཁྱེ་ ལྕབ་ ལྕབ་ གཙོ་ བ། 风吹旗角，飘摇不定。ཕྱི་ནང་གི་རྐེན་འཚས་མི་ གཙོ་བ། 不为内外灾害所动。ཆུང་ གཙོ་ ཆུབས་ འབྲུག་བཅས་པ། 兴风作浪。གནམ་ ས་ གཙོ་ བ། 天摇地动。གནམ་ འཁྱལ་ ས་ གཙོ། 天摇地动。●(ཐ་མི་དད་པ) གཙོས་པ། གཙོ་བ།། འཁྱལ་བ་ དང་འབྱུང་བ། 变动，移动，变迁；ལུགས་ སྐྱོ་ འཛོ་ ཁྱེད་གཙོ་བ། 习俗变迁。དང་ཆུགས་ མི་ ཐུབ་ པར་ འཁྱུང་ ཁྱེད་གཙོ་བ། 不能自立，随时变动。●བརྟན་པ་ལས་ ཉོག་ པ། 形容词。浮动，不稳定。藏医术语；སྨན་ ཀྱི་ ཙོན་ དྲུག་ གཙོ་ བ། 药功浮动。

གཙོ་བ་ཅམ། (ཨངོན) འདོད་པས་རྟེགས་པའི་ གླང་ པོ། 狂象。发情期大象的异名。

གཙོ་བ་བཅུད་ཀྱི་ཚེམས་ཅམ། སྐྱེ་འགྲོ་ སྐྱེའམ་ འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་རྣམ། སྐྱེ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཙོད་ཅད། 动物。一切有意识、能运动的生物。佛书译为众生、六道有情、有情世间。

གཙོ་བའི་ ཐྲིང་ བོ། (ཨངོན) སྐྱེས་ དཀར་ ཤིང་། 摇摆树。白芸香树的异名。

གཙོ་བའི་བོད། (ཨངོན) (1)སྐྱེག་ཏུ། 阳焰的异名。(2)སྐྱེག 电、闪电的异名。

གཙོ་ཟྱེད། (ཨངོན) (1)སྐྱེད་ པོ་ ཕི་ ཚེང་། 单拨

的异名。(2)བྱང་བ། 蜜蜂的异名。(3)རླུང་ངམ་ཕྱག་མ། 风的异名。

གཙོ་བྱེད་མཁོན། (མངོན) རླུང་ལྷ། 能动主。风神的异名。

གཙོ་བྱེད་མ། (མངོན) ཕྱད་མེད། 不坚女。妇女的异名。

གཙོ་མེད། (1)བརྟན་པོ། 稳固，不动：གཙོ་མེད་བརྟན་པོར་གནས། 坚定不移。རི་ལྟར་གཙོ་མེད་གནས་པ། 岿然不动。(2)དྲང་པོ། 正直：ཐོག་མེམས་གཙོ་མེད། 心地正直。(3)(མངོན) ཐྲིབ་འཇུག 遍入天的异名。

གཙོ་མེད་གླང་སྐྱོང་། (མངོན) ཐྲིབ་འཇུག 不动养象者。遍入天的异名。

གཙོ་མེད་ཚངས་སྲས་ཀུན། (མངོན) ཐྲིབ་འཇུག་གི་ཕུག་པོ་སྐྱེས་བཟང་གི་མིང་། 不动兄。遍入天神之兄长妙力的异名。

གཙོ་བཅོངས་ཁ། རྫུ་བཀ་བསྒྲུབ་པ། 伪装，假托。

གཙོ་རྩལ། འགུལ་བ་དང་ཀུན་ནས་སྐྱེད་པ། 活动能力。推进事物的动力。

གཙོ་རྫུན། མགོ་སྐོང་ཐབས། 欺诳，虚假。

གཙོ་ཟུལ། (1)གཙོ་རྫུ། 狡诈，虚假：གཙོ་ཟུལ་མེད་པ། 率直，诚实。(2)སྐྱེད་ཤུགས་ཤེ་ཤོ། 偷懒。

གཙོ་རྫེ། བར་དབུས་གཙང་རྫེ་བཞིའི་ནང་གཅེས་ཤེག་ཅེ། ཤེ་བ་ཡར་སྐྱང་ཁ་འབྲག་ལ་བཞག་ནས་ཤར་ཀོང་ཡུལ་བཟས་སུ་དང་། ལྷོ་ཤ་ཉག་རྩྭ་སྐྱ། ནུབ་ཀ་རྡ་གང་ཆང་སེ། ཐང་ཆ་ལ་ལ་བཅུད་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་ཙོད་བའི་ས་ཡུལ་ཀྱི་མིང་སྟེང་། 天如。以乃东昌珠寺为中心，东至工布，南至错那，西至喀惹雪峰，北至马拉山脉一带地区古名。

གཙོ་སྐྱེད། གཙོ་སྐྱའི་སྐྱོན་སྐྱེད། 流弊，弊端。虚言假意，གཙོ་སྐྱེ་མེད་པ། 真心实意。诚心诚意。གཙོ་སྐྱེད་ཞོར་འཇུག་པ། 流弊丛生。

གཙོག་ 名词。(1)བདག་གཅེས། 照看，照管，རྟད་གཙོག 护士。ཞིང་ལ་གཙོག་སྐྱོག་པ། 管理庄稼。(2)ལས་སྐྱོག་ས། 助理，ཡིག་གཙོག 文书助理员。མཆོད་གཙོག་ཁྱེད་པ། 制供品。(3)འཁོར། 侍从，随员：དབོན་གཙོག 首长与随员，主仆。དབོན་གཙོག་རྣམ་པ། 诸位。(4)བྱས། 仆，奴：བྱས་གཙོག 奴隶。འཁོར་གཙོག 仆从。གཙོག་དུ་བཀོལ་བ། 奴役。གཙོག་དུ་མི་འཕྲལ་བ། 不甘为奴。

གཙོག་འཁོང་། (1)གཙོག་པོ་དང་ འཁོར། 眷属及仆人。(2)གཙོག་པོ། 仆人。

གཙོག་སྐྱ། གཙོག་པའི་ལས་ཀའི་ཐྱ། 仆人工钱。

གཙོག་ཚང་ཁྲིམ། བོད་སྐྱི་ཆོགས་རྟིང་བའི་སྐབས་མངའ་བདག་གི་ནང་དུ་ཁྱོ་ཐ་མཁན་གྱི་བྱས་གཙོག 家仆和家奴。旧时，在领主家里吃饭做活的奴隶。

གཙོག་ཅ། (ཐ་དད་ཀ) གཙོགས་ཅ། གཙོག་ཅ། གཙོགས།། སྐོན་བའམ། འཁེབས་པའམ་བཏུམ་པ། 遮蔽，覆盖，包裹。给别人穿上：ཕྱུ་ཀུང་ཚོས་ གཙོགས་ པ། 给小孩穿衣服。རང་སྐྱོན་གཞན་གཙོགས། 诿过于人。མི་དཀར་པོ་ལ་ཞྭ་ནག་པོ་གཙོགས་པ། 给白人戴黑帽。意谓栽诬好人。དུས་ ཐུབ་ བཀས་ བས་ གཙོགས་ པ། 皮包骨。形容身体极瘦。

གཙོག་ཅོ། བྱས་ནས་ཁོལ་ ཅོ། 名词。男仆，奴仆，奴隶：བྱས་གཙོག 奴隶。དབོན་ གཙོག 主仆。ཞ་རྒྱས་བྱ་རབས་ཀྱི་གཙོག་ ཅོ། 世世奴仆。གཙོག་ ཅོར་ཐུག 服侍，伺候。

གཙོག་བྱེད་པ། (1)བྱས་ ཀྱི་ ལས་ ཀ་ ཁྱེད་པ། 当奴仆：ལུས་བཅོངས་གཞན་ གཙོག་ ཁྱེད་ པ། 卖身为奴。(2)བདག་གཅེས་ཁྱེད་པ། 管理，爱护：

ཞིང་ཁང་གཡོག་བྱེད་པ། 进行田间管理。

གཡོག་མོ། བྱེད་མིའམ་ཁྱིམ་མོ། 名词。仆妇，女仆。

གཡོག་ཞིང་། རྒངས་གཡོག་པོ་རྒྱུག་རྟེན་དུ་སྦྱད་པའི་ས་རྟེན། 仆役地。旧时，为人充当奴仆的份地。

གཡོག་བཞུན་པོ། ཁ་ལས་ཟན་པའི་བྱེད་ནས་ལས་ཀ་བསྒལ་བའི་གཡོག་པོ། 顺仆，听话奴仆。驯服的奴仆，得力的佣人。

གཡོགས། གཡོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

གཡོགས་པ། གཡོག་པའི་འདུས་པ།

གཡོགས་མ། ཆུ་ཤའམ་ཀྱི་ཤ་ལྟེན་པའི་སོས་གདན་སོགས། 名词。覆盖物，外套，外层，面子：སྤུག་པ་གཡོགས་མ། 有面羊裘。有衣面的皮袄。པགས་གདན་གཡོགས་མ། 有外套的皮垫。

གཡོན་སྐོར། (1)ཞབས་ཀྱི་སོགས་ འཁབ་ དུས་ གཡོན་ཀྱོགས་སུ་སྐོར་བའི་ཚོམ་སྟབས། 左旋舞。藏戏舞蹈步法。(2)རང་ལུས་ཀྱི་གཡོན་ངོས་ཀྱི་གནས་དང་ཉེ་བར་སྐྱེད་ནས་སྐོར་བ། 左旋。让自身左侧贴近所绕中心位置继续前进。(3)ཡིག་ཆུང་དང་རིས་ཐིག་སོགས་འགོ་གཡས་ནས་ཀྱུགས་ཀེ་གཡོན་དུ་ཁིས་པའི་ཀྱོགས། 左行。字行或图线从右向左书写的方向。

གཡོན་སྐྱེས། (མངོན) འདོད་ལྷ། 左生。欲天、爱神的异名。

གཡོན་ཕྱི་ལྷ། (མངོན) དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 左方神。大自在天的异名。

གཡོན་ཁྱམ། གཡོན་ངོས་སུ་བཀྲིགས་པའི་ཁྱམ། 左列，左班。座位的左边行列。

གཡོན་ཅན། (1)གཡོ་སྒྱུ་ཅན། 狡诈者：གཡོན་ཅན་ཚོགས་ཀྱིས་བསྒུ་བར་བཏོན། 狡诈者集团积极进行诱骗。(2)(མངོན) 1.ཁྱམ་བྱའམ་ཀྱི་ལ། 猫的异名。2.བདུད། 魔的异名。

གཡོན་གཏམ། གཡོ་ རྒྱག་ ཀྱི་ སྐད་ ཅ། 妄语，狡诈语。

གཡོན་ལྷོད། (མངོན) ཀྲ་ཤི་པ། 坐于左方。御者的异名。

གཡོན་པ། ❶ཀ་ཤར་ཐོག་གས་སུ་གཏོད་ སྐབས་ ཀྱི་ བྱང་ངོས། 名词。左。面向东方时靠北的一面：ལག་པ་གཡོན་པ། 左手。གཡོན་དུ་བཀུང་བསྐྱམ་ཡང་ཡང་བྱེད་པ། 向左反复屈伸。❷མི་བརྟན་པ་དང་འཁྲོག་པ། 形容词。狡诈，歪曲：རང་བཞིན་གཡོན་པའི་བྱ་སྤྱོད། 狡诈成性的行为。

གཡོན་པ་མ། སྙིང་ཁའི་རྩ་འདབ་ཨ་ཤ། 人体心间八脉分入枕骨之脉名。

གཡོན་ཙི། བརྟན་པོ་མེད་པའམ་འཁྲོག་པོ། 形容词。不稳，歪曲：ཐུ་བ་གཡོན་པོ། 不正当的事。སྐད་ཅ་གཡོན་པོ་བཀད་པ། 说话不正直。

གཡོན་ཕྱོགས། (1)ལག་པ་གཡོན་པའི་ཕྱོགས། 左侧，左面。左手方向。(2)གོག་ཐོག་གི་གཡས་ཐུག་གཡོན་ཐུག་ངོས་འཛིན་ཅིང་ སྐྱངས་ ཀྱི་ དོན་དུ་ཚོ་བའི་གཡས་ཐུག་དང་དོན་གཅིག

གཡོན་མ། 名词。(1)བྱད་མེད། 妇女。(2)འཕྲོད་མ། 娼妓。(3)ལག་པ་གཡོན་པ། 左手。

གཡོན་མིག་མ། (མངོན) བྱད་མེད་མཆོག 睨视女。美妇的异名。

གཡོན་ཏེ། (1) ཏེ་གཡས་གཡོན་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ནང་ནས་གཡོན་ཏེ། 左翼；དམག་ཡི་གཡོན་ཏེ། 军队的左翼。གཡོན་ཏེའི་ཤོག་ཁ། 左翼部落。(2)ཏེ་ལག་ཀི་ མིང་ གསང། 运如。如拉克地区新名。(3)ཤོག་པོ་ཚེ་རིང་ཚོ་བཞིའི་ནང་ གསེས་ ཀྱི་ རྗེན་གང་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 云如。厄鲁特蒙古四部之一准噶尔部的别名。

གཡོན་ཕྱོགས། གཡོན་ཀྱོགས། 左方，左面。

གཡོན་ལག (1)ལག་པ་གཡོན་པས་ལས་ཀ་ གཙོ་བོར་བྱེད་མཁན། 左拐子。习用左手为主做事的人。(2)ལག་པ་གཡོན་པ། 左手。

གཡོན་ལམ། གཡོ་སྐྱེའི་ ལམ་སྲིལ། 左道，歪门邪路。

གཡོན་ཕྱོགས། གཡོན་གྱི་གཞོགས་སམ་ཐུགས། 左侧。

གཡོན་ཐྲུང་། (1)བསམ་བློ་ཡར་ཐོན་ནས་ གསར་བརྗེད་ ཐུགས་ པ། 左倾。思想进步的；倾向革命的。(2)བྱ་དངོས་འཛིལ་ཏྲས་ཀྱི་དུས་ཧམ་དཀྱེ་འབྱེད་མི་ཐུབ་པར་གསར་བརྗེ་བྱེད་ སྤྱིས་ འཚབ་འཚུབ་ཤོང་མཆོངས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པ་ཞེག གཡོན་ཞེས་པ་དེར་དྲངས་ཏེགས་འདི“གཡོན”བཀྲབ་ཨོད། 左倾。分不清事物发展的不同阶段，在革命斗争中表现急躁盲动的(左字常带有引号作“左”)。

གཡོབ་བ། (ཐ་དད་པ) གཡབས་པ། གཡབ་པ། གཡོབས།। (1)ཚུར་འགྱགས་པའི་ལག་པད་བྱེད་པ། 招手，挥舞。ལག་པ་གཡབས་ནས་འགྱགས་པད་བྱས་པ། 招手唤人。དར་ཆུང་གཡབས་པ། 挥动小旗。(2)ཐྲོགས་གཅིག་དུ་སྡུད་པ། 聚拢，扫成一堆。དུལ་དང་གང་སྐྱིགས་ཐྲོགས་གཅིག་ལ་ གཡོབ་པ། 把尘土、渣滓扫拢一堆。

གཡོབ་ཁྱེད། (མཛད) (1)ཀུ་སྐུལ་ཁྱེད་དབྱུག་པ། 浆的异名。(2)གཡང་མདའ་སྐྱེ་མདའ་ དར་ ཡང་ཟེར། 招财幡的异名。(3)རྡ་གཡབ། 拂尘的异名。(4)ཆུང་གཡབ། 扇子的异名。

གཡོབས། གཡོབ་པའི་སྐུལ་ཆོག

གཡོམ་པ། (རྟེད) གཡོ་ བའམ་ འགུལ་ པ། 动，摆动。

གཡོར། ❶གཡར་བའི་སྐུལ་ཆོག ❷ཚོན་འབོར། 名词。数量，堆；གཡོར་ཆེ་པ། 大量，大堆。ཚང་ཐག་གཡོར་ཆེན་ཞེག་འབར་པ། 商品数量，大为增加。

གཡོར་ཀྱ། ཆུང་ཤུགས་དང་ བསྟུན་ ཏེ་ གཡོར་ ཚོ་ འཐེན་དེས་འཕུལ་འགྲོ་བའི་ཀྱ། 帆船。利用风力张帆行驶的船。

གཡོར་དཀ ཟས་ སྤྱིར། 馔，饭食；གཡོར་ དགུ་བྱེད་སུམ་ཚོགས་པ་བྱས། 用佳肴美馔款待。

གཡོར་ཐོ། 名词。(1) གཡར་ཐོ་གཉོང་ལེན་ཅིང་ མཁན་གཉིས་གར་གོ་བའི་ མིང་། 借贷者，借者和贷者。指借进或借出的双方。(2)ཐོད་ཕྱོངས་ཚྭ་ཁའི་གུ་ཅི་དང་ གུ་ནང་ ཆུང་ཀྱི་ ས་ཁྲལ་ཀྱི་མིང་། 硫酸。西藏山南地区札溪、扎囊一带地区名。

གཡོར་བ། (ཐ་དད་པ) གཡོགས་ བའམ་ བསྒྲིབས་ བའམ་འགེབས་ པ། 遮蔽，掩盖；ཤིང་ གི་ གྲིབ་མས་ཉི་མ་གཡོར་པ། 树荫蔽日。

གཡོར་མ་ཚོ། (རྟེད) ཅ་ཅང་མང་པོ། 很多。

གཡོར་ཚོ། གུ་གཞིངས་ ཀྱི་དང་ པོ་ཆེ། 名词。船帆。船桅上的布篷；ཆུང་གཡོར། 船上风帆。གཡོར་གྱ། 帆船。གཡོར་ ཤིང་། 桅，船桅。

གཡོལ་བ། (ཐ་དད་པ) གཟུར་བའམ་འབྱོལ་བ། 躲开，逃避；ཚ་གཡོལ། 避暑。ཆུང་གཡོལ། 避风。ལས་ འགན་ གཡོལ་ བ། 逃避责任。ཉེ་ གཡོལ་ ཡང་ ལེན། 避重就轻。དཀའ་ གཡོལ་ ཟླ་ འཚང་། 避难就易。གཡོལ་ ཐབས་ མེད་ པ། 无法避免。 གཞུང་ ལམ་ ལ་ གཡོལ་ ནས་ ལམ་ ཤོག་དུ་ ཕྱིན་པ། 抛弃正道，走进歧途。ཆུ་ དོག་ བྱག་རྡོ་ ལས་ གཡོལ་བ། 绕过暗礁。

གཡོས། ●ཐ་དད་པར་ འཇུག་པའི་ གཡོ་ ཁའི་ སྐུལ་ཆོག ❷名词。(1)ཕུས་ཀྱི་ ཤོང་གི། 胴，大肠。(2)བཅོས་ཟིན་ པའི་ བཟའ་ བྱའི་ རིགས། 熟食。烹调好了的食品；མེ་ བཏུང་ གཡོས་ ཟེད། 烧火做饭。 བཟའ་ བཏུང་གི་ གཡོས་ཕུན་ སུམ་ཚོགས་ པར་ ཤོང་ སྤྱོད་ བྱས། 享受丰盛的饮食。

གཙོས་ཁང་། གཙ་ཚང་། 厨房。造饭的屋子。

གཙོས་ཐབ། སྟོ་བཙོ་སྐའི་ཐབ། 灶。煮饭烧火的设备。

གཙོས་སྣོད། སྟོ་བཙོ་སྣོད་དམ་ཐུགས་སའི་ཚེ་ཅད། 厨具。烹调器皿。

གཙོས་པ། ❶གཙེ་བའི་འདོད་པ། ❷(སྡོང) འདོད་པ། 贪欲。

གཙོས་དཔོན། མ་ཆེན་གྱི་གཙོ་བོ། 厨师头儿。

གཙོས་སྒྲུབ། སྟོ་ཆས་བཙོ་བ། 烹饪，烹调。烹制菜饭等食品。གཙོས་སྒྲུབ་གཟབ་པ། 精心烹调。བཟའ་བཏུང་གཙོས་སྒྲུབ་ཀྱི་ལག་འབྱས་གཙང་ཞིང་ཞིམ་པ། 烹调技术高超，食品味道鲜美。

གཙོས་མ། མ་ཆེན། 名词。厨师。

གཙོས་མཁལ། (1)ཐབ་ཚང་། 厨房。(2)ཐབ་ཚང་དང་ཉལ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 厨房和卧室。

གཙོས་ར་མ། (ཁྱལ) ནང་ཁྲལ་བཀང་ལས་ཀྱི་ཤུ་མའི་ཀ། 盘肠。

ར། བོད་ཡིག་གསལ་ཅིང་ རྟེན་ཕྱི་བ་ འདྲིའི་ ང་རོ་ འདོན་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་གནས་ཞུ་ རྟོང་དང་། རྟེད་པ་ཞུ་རྟེ་དང་ རྟེ་བ། གང་གི་རྩལ་བ་ཞུའི་ རྟོང་རྟེ་ རྩང་ཟད་ཐུབ་པ། ཕྱིའི་རྩལ་བ་ སྤག་ཆང་སྐྱ་ལྟན། 藏文第二十五字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为舌上，动发音位为舌尖，口内动态为舌尖略阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌尖后浊擦音，相当于汉语拼音字母r，国际音标ɹ。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的ra。●(1)མིང་ གཞིའི་ མ་ གཤམ་ ཀྱི་ ཡི་ གེ་ ཞིག 绝弱音语基字母之一。(2)རྗེས་འཇུག་ མ་ དོང་ གི་ ཡི་ གེ་ ཞིག 中强音后加字母之一。(3)མིང་ གཞི་ འགའ་ ཞིག་ གི་ ཐས་ ནས་ སམ། མས་ ནས་ གདགས་ ཐུའི་ ཡི་ གེ་ ཞིག དབེ་ ན་ ་ མགོ་ དང་ ་ བཏགས་ པ། 一些语基的上加字母之一，另一些语基的下加字母之一。如上加字 ར་ 和下加字 ར。(4)མིང་ འགའ་ ཞིག་ གི་ རྩོད་ ཏུ་ ཐུར་ ཐུའི་ ཚིག་ གྲོགས་ ཀེག 加于若干名词前面的一种前缀：ར་ སྒྲུབ། 对证。ར་ སད་ཟེ། 附和，帮助。ར་ ཐུག་ པ། 符合。ར་ བཟི་ པ། 酒醉。བདེན་ རྫུན་ ཐུ་ ར་ གཏུགས་ པ། 核对真假。དངོས་ ར་ སྒྲུབ་ པ། 对证。●རྩོ་ ཐུགས་ ར་ ཁུག་ གཉིས་ ཀྱི་ རང་ ནས་ ར། 名词。山羊：ར་ དགའ་ བ་ རྩེ་ རི་ དང་། ཁུག་ དགའ་ བ་ རྒྱང་ རེ། 山羊喜石岩，绵羊爱草坡。喻各有所好。ར་ བསད་ ཁུག་ འདར། ཁྱི་ བརྡུངས་ ཐག་ བྲིས། 杀山羊绵羊颤，打狗猪逃窜。喻杀鸡吓猴。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྒྱས་ སྒྲ་ ཅན་ དང་། རྟེ་ འཛིན། ཁུ་ འཆང་ བ་ ཅན་ ས། ●ལ་ དོན་ ཀྱི་ ཁྲད་ ཅིག 介词。藏语语法中判位 ལ་ 字之一。

ར་གཅིང། རྒྱག་ ཆགས་ ཀྱི་ སྒྲན་ ཐུ་ རིགས་ ཤེག་ རྒྱུ། ར་ སངར། ཁུ་ རྩེས་ བཅིལ། རྣུས་ བས་ ཀང་ ལག་ གི་ ཆུ་ ཐུལ་ ཆས་ པ་ དང་། རི་ངས་ འབྲུས་ ཐུར་ པ་ སོད་ ལ་ ཐན། 山羊脑髓。入药味甘，性凉，功能治手足筋络受伤、僵缩等病。

ར་ཐུབ། ར་ ཁྱག་ ལས་ བཅས་ པའི་ ཆུལ་ སྒྲུད། 山羊皮袋。用山羊皮做成的皮袋。

ར་ཁྲོར། (1)ཁང་ པའི་ རྟེ་ ཀོར་ དུ་ ཁྱག་ རིས་ བཀྲོང་ པའི་ ས་ སྒྲོང་། 庭院，院落。房屋附近由围墙等环绕的空地。(2)ར་ བའམ་ ཁྱག་ རི། 围墙，墙垣。

ར་ཁྲེལ། རྨོ་ ཁྱག་ ར། 山羊。

ར་སྐྱོང་། (ཟངས་) རའི་ རྩེ་ བོ། 护羊。牧羊人的异名。

ར་སྐྱོར། ཆུ་ སྐྱོར་ ས་ སྐྱོར་ སོགས་ ཀྱི་ ར་ པ། 围子。挡水拦土的矮围墙。

ར་པཎྜི་ཏ་ཁང་པ། (1)རྟེག་ པའི་ ར་ བས་ བཀྲོང་

བའི་ཁང་ཆུང་ངམ། ཁང་ལྷམ། 院落小屋。墙垣围绕的小屋或平房。(2)མཐའ་སྐོར་དུ་ཆ་ཚགས་བའི་ཁང་པ་རྣམས། 环形廊房。环绕院落周围互相接连的房屋。

རང་ཁྲག ཐྲག་ཆགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཁྲག་ཨེཀས་ཤེས་སྡུ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་བཞིལ། རྩལ་བས་རེག་དུག་དང་། འབྱམ་ནག རྒངས་ཁྲག་ཐྱེགས་པ། ཀུམ་བྱ། ཆ་ཤེར་སོགས་ལ་ཐན། 山羊血。入药味甘，性凉，功能治梅毒、恶性痘疮、气血衰败、痛风及黄水病等。

རང་གོན། (1)ལྕགས་རིགས་ཤེར་བོ་ཞེག 黄铜：རག་ཤེར་བོ་མདོག་ལེགས་ཀང་། རིན་ཆེན་གཤེར་ཀྱི་དོ་ཐུ་མིན། 黄铜颜色虽美，价值难抵黄金。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་ཞེད་དང་། རྩིབས་བརྒྱགས། བཞུ་བྱ། རི་རི་ཀུ། གཤེར་ཅན་བཅས་སོ། (2)རིན་བོ་ཆེའི་རིགས་ཤེག་སྡུ། ནང་གཤེས་སུ་ཐོ་ར་གསུ་བོ་དང་། མོ་རག་ལྕང་ཤེར་གཉིས་མཆེས། རྩལ་བས་མེག་ནད་ཞེལ། ཀུ་བ་དང་། འབྱམ་ནད་འཇོམས། 黄铜。分阳性和阴性或白铜和青铜两类。入药功能治眼病，治疮疖，消种核。

རང་གོན་གཤེར་བཅུག། ངན་བའི་དོན་ཞེན་པ་མ་ཤེས་པས་བཟང་བོང་བཅུ་བའི་དབེ། 黄铜当金子。意谓分不清好坏。

རང་གོན་གཤེར་བརླུས། བཟང་ངན་དང་ཤེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་ཀང་མ་ ཤེས་བའི་ཀྲལ་ཁྱས་བའི་དབེ། 黄铜混金。意谓以假充真。

རང་ཀྱ། རང་ཐྲག 山羊羔。

རང་མགོ། (1)ཡི་གེ་མགོ་ཅན་གསུམ་ཀྱི་ནང་གཤེས་ཤེག་སྡུ། ཀ་ཁ་ང་ཅ་ཆ་ཇ་ཉ་ཏ་ཐ་ད་ན་པ་ཕ་བ་མ་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་སོ། 上加字ར。藏文三个上加字之一，共有ཀ་ཁ་ 等十二个。(2)སྐོར་ཐྲག་རའི་མགོ་བོ། 山羊头；ར་མགོ་ཁྲག་སྐྱང། 绵羊身上安上山羊头。喻牛头不对马嘴。

རང་མཆོ་མ། རྩྭ་སྐན་ལྷག་ཤ་ཀྱ་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 一枝箭别名。

རང་རྒན། རང་ཁོ་ཆེ་བ། 老山羊；རང་ཁྲག་འདྲིགས་ནས་ཀ་བ་ཁེག་པ་དང་། ཐུ་དེ་སྐྱེས་ནས་ཁང་ཐོག་བཏེབས་ པ་ མེད། 山羊受惊弄不垮柱子，鸡儿发疯冲不塌屋顶。意谓不必大惊小怪。

རང་རྒོད། རི་དྭགས་ཤེག 野山羊。

རང་སྒོ། ལྷགས་རི་ཤེགས་ཀྱི་སྒོ། 院门，围墙门。

རང་སྒོག (ཞྭ) རི་ལ་སྐྱེས་བའི་སྒོག་པ་ཞེག 野蒜。山中野生的一种蒜。

རང་ཆེན། (1)ར་བ་ཆེན་བོ། 大围墙，大墙垣。(2)ར་ཆེན་བོ། 大山羊。

རང་མཆེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་བྱེ། རྩལ་བས་བཏུད་ཀྱིས་ལྕགས་ཀྱི་སྐྱོབས་བསྐྱེད་པ་དང་། རྩ་ཤེར་ཀྱི་ནད་ཟེལ། 黄精。百合科药用植物名。味甘，性温，补益体力，治黄水诸病。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཏན་བོ་གཞོན་ རྩལ་ཅེད་པ་དང་། དེང་ཁྱེས་བའང་མ། རང་ཏ་བཅས་སོ།

རང་མཆེ་དམར་པ། སྐྱེ་ཞེག 玉竹。百合科植物名。可入药。

རང་མཆེ་གཙུང་བ། སྐྱེ་ཞེག 转珠根。植物名。可入药。

རང་མཆེའི་ཧོག་པ། སྐྱེ་ཞེག 散玉。百合科植物名。可入药。

རང་གཏུགས། ར་འཕྲད་པར་བྱས་པ། 符合，相符，证实，བདེན་རྫུན་ར་གཏུགས་པ། 证实真伪。

རང་བཅུགས། སྐད་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་ཁྱེ་ཀ་ཁ་ ག་ང་ཅ་ཆ་ཇ་ཉ་ཏ་ཐ་ད་ན་པ་ཕ་བ་མ་ཙ་ཚ་ཛ་ཝ་ཞ་ཟ་འ་ཡ་ར་ལ་ཤ་ས་ཧ་ཨ་སོ། 下加字ར。藏文四个下加字之一，有ཀ་

བོ་等十一个。

རུས་སྐྱེད་བཏེ་བ་ཅན། ཤུ་ས་དང་ཐག་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་ཐང་དུ་ རབ་ ཐུང་ གསུམ་ བའི་ ཤིང་ ཀློ་ ཁོ་ ཤིང་ ཁཆིང་རུ་བ་རེར་ བས་བཏུབ་ བའི་དགོན་ རྩིང་འདི་ སྐབས་དེའི་དབུས་གཙང་གདན་ས་ཆེན་ པ་ དྲུག་ གི་ གྲས་ཤེག་ཏུ་ གཞས་ཤིང་། རྗེ་གླ་ཚོ་ ལྷན་ ཤེས་རབ་ཀྱི་གདན་ས་མཛད། ཀྱིས་མཚན་རྩིད་རིག་བ་ བསྒྲུས་ཚད་ཀྱི་རྩོད་གྲ་ཁྱེག་ཏུ་ གྱུར། 惹堆极乐寺。拉萨近郊聂塘地方一古寺名。公元1205年嘉钦如瓦所倡建，藏族译师洛丹协绕曾经长住其中，当时号称卫藏六大佛寺之一，后为讲习辩论因明学之地。

རུ་ཁྱག འབྲས་བུ་མ་ཐྲུང་བའི་རུ། 种山羊。未阉山羊。

རུ་ཁྱག་ཁབ་ཚ། ར་ཁྱག་གི་ཚངས་ རྒྱའི་ དྲི་ མ། 公山羊的膻气。

རུ་ཁྱག་པ། མཐོ་ཐུག་པ། 符合，证实；འཆར་གཞི་དང་དོན་དངོས་ར་ཐུག་པ། 计划符合实际。

རུ་ཁྱག་ཚྭ། ར་ཁྱག་གི་ཚངས་རྒྱའི་ དྲི་ མ། 公山羊的膻气。

རུ་ཁྲལ། ར་ཕྱགས་ཀྱི་ཁྱལ་པ། 山羊皮大氅。

རུ་ཆོང་། ལོ་གསུམ་ལོན་བའི་རུ། 三岁山羊；བྱ་ཆུང་མངགས་བའི། ར་ཁོང་བཤད་བའི། 小儿易唤，壮羊易杀。

རུ་དུག་པ། ཀ་ རྩད་ ཁེང་ སྲ་ སོགས་ ཤུ་ རྒྱུ་ བའི་ བཙན་དུག་མེ་ ཏོག་ཐྲ་ནག་འཆར་བ་ཁེག་ཁྲི། ནུས་ པ་ཅོང་ང་ནག་ པོ་ དང་ མཚུངས། 一把香。乌头之一种。生于洼地田边等处，花色青蓝，功能与乌头相同。

རུ་དུག་དམར་ཆེ། བཙན་དུག་གི་རིགས་ མེ་ ཏོག་ དམར་ པོ་འཆར་བ་ཁེག་ཁྲི། རོ་ཀ། ཁུ་ རྩེས་ བཤིལ། ནུས་པས་གཉེན་ཁྲིན་འཇོམས། 红花一把香。乌头之一种。味苦，性凉，功能治瘟疫虫症。

རུ་གདངས། ར་དང་དང་འབྲེ།

རུ་མདའ། (1)དབུང་ རིགས་ གཙས་ ཆུ་ བོ། 援军，友军，助伴；ར་ཚདའ་སྒྲོན་པ། 呼援。ར་མདའ་ འཆོལ་པ། 求助。(2)རྩེས་འཛིན། 追捕，追索，追赶；ཀ་ གོར་ ཁྱི་ ཀ་ ལག། ཁྱུ་ གོར་ ཁྱི་ར་མདའ། 血债血偿，物债追赔。

རུ་རྩངས། ར་འདོགས་ཅྱེད་ཀྱི་ ཐག་པ། 山羊脚绳。成串拴系山羊足部的绳子。

རུ་ཁྲི། བོད་ཡིག་གསལ་ ཅྱེད་ ཀྱི་ རྩེ་ པ་ བདུན་ པ་ རྒྱ་ ར་ལ་ ཀ་ ས། 藏文第七组字母：ར་ལ་ ཀ་ ས།

རུ་ནད་ལྟག་དཀྲི། མི་ ཞེག་ གི་ ཉེས་ པ་ མི་ གཞན་ ཞེག་ ལ་ འཁེལ་ བའི་ དབེ། 山羊的病传染给绵羊。意谓遭受株连，受连累：ཁྱོད་ གཞི་ ཁག་ མང་ལ་ ར་ནད་ ལྟག་དཀྲི་ ཤུར་ བྱུང་ པ། 牵连到很多案件。དེའི་ སྐོར་ མི་ མང་ པོ་ ལ་ ར་ ནད་ ལྟག་ དཀྲི་ བྱས། 那件事株连了许多人。

རུ་ཐལ་ལ། (ཐག) ངོ་ རྒྱོད་ པ། 指责，清算，ཅག་ ཉེས་ཀྱི་ རྣམ་ གཅོས་ ར་ ཐལ་ ལ་ ཁྱོང་ པ། 清算罪恶。

རུ་ཐྲུད། དངོས་ གྲུ་ མཚོན་ པ། 对证，证实，བདེན་ དོན་ ར་ རྒྱོད་ བྱུང་ པ། 证实了真理。གནས་ ཚུལ་ ར་ ཐྲུད། 查对情况。ཉམས་ ཞོང་ ལྟ་ ར་ ཐྲུད་ ལ་ ཁྱོང་ པ། 以经验说明。

རུ་ཐྲུད་ཁྲངས་འཆོལ། ར་ ཐྲུད་ གྲུ་ བའི་ ཁྲུངས་ འཆོལ་ བའམ་ བཙལ་ པ། 考证。查找证据：ཡིད་ ཆེས་ ཀྱི་ ར་ ཐྲུད་ ཁྲུངས་ འཆོལ་ བྱས་ པ། 查找了可靠的证据。

རུ་ཐོག ར་ ལ་ ཐོ་ མེ་ ལ་ རྩེ་ གྲུ་ བའི་ ཐོ། 公山羊。

རུ་ཐྲུད། (རྩིང) ར་ ཐྲུ་ ལས་ བྱས་ བའི་ ཐྲུད་ པ། 山羊毛毯子。

རུ་ཐྲུག རེཏྟ། 山羊羔。

རུ་འཐུན་ར་པ། མཐུན་ པ། 符合，证实；ཀ་ བ་ ཤད་ དང་ ལས་ ལེན་ ལ་ ཅེས་ དངོས་ གྲུ་ ར་ འཐུད་ པ། 言行一致。སྔ་ རྗེ་ ར་ མི་ འཐུད་ པ། 前后不符。འཆར་

གཞི་ལག་བསྟུང་བྱས་ནུས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་ར་འབྲེད་ཡོང་། 计划正确与否，经过实践就能证明。

རང་བ། 名词。(1)ལྷགས་རི། 城墙，墙垣，围墙：གངས་རིའི་རང་བ། 雪岭，绵亘的雪山。རྒྱང་གཞི་རང་བ། 林园围墙。ཁྱམས་རང། 回廊。ལྕགས་རིའི་རང་བ། 铁围山。ཤིང་རང། 木栅。(2)ལྷགས་རིའམ་ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ས་མཐའ་ནས་བསྒྲིང་བའི་ནང་ཚོགས་སམ་ཁྱམས། 场地，固定场所。周围有围墙或房屋环绕形成的院落：རྟ་རང། 马圈。ལུག་རང། 羊圈。སྐོར་རང། 庭院。ཆོས་རང། 辩经场，佛经辩论场。འཁྱབ་རང། 舞场。ཚང་རང། 市场。བཤམས་རང། 屠场。བང་མཛོད་འབྲུ་ཡིས་གང་། རང་བ་ལྷུག་ས་ཀྱིས་གང་། 粮满仓，畜满圈。

རང་བ་རྒྱས། (མཛོད) བྱ་རམ་ཤིང་། 院内生。甘蔗的异名。

རང་བ་སྐྱོད། བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཁངས་ཆུ་ཤུར་རྫོང་གི་ས་ཅ་ཞེས་གཞི་ 煮瓦堆。西藏自治区曲水县一地名。

རང་བ་བསྲུང་། (མཛོད) སྐྱེད་འཚང་མའི་གཙོ་མོ། 守院。名妓、花魁的异名。

རང་མ། རང་མོ། 名词。母山羊。

རང་མ་དཀར་ཅོའི་འཁབ་ག 小昭寺。在西藏自治区拉萨市内。公元七世纪五十年代松赞干布时文成公主所倡建。坐西向东，史载其建筑形式原与内地汉式寺庙相同，后来几经火灾，依藏式培修，本来面目已不可见。寺中正殿供有拜木萨从尼泊尔带来释迦牟尼的八岁时身量合金像，名为"不动佛"。后为上密院喇嘛聚会诵经之地。

ཕྱུག་ཁུ་ཁུ། 名词。母山羊。

རང་མ་ཆུ་ཤེལ་སྐྱེས། བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཁངས་ལྷ་ས་ཤི་བྱེ་བའི་ས། 名词。母山羊。

རང་མོ་ཆེ། བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཁངས་ལྷ་ས་ཤི་བྱེ་བའི་ས། 名词。母山羊。

རང་ལྕགས་ཀྱི་ཁྱིམ། 羊圈

ཟླུན་ཆུའི་རྩྭང་ཁྱག་རིའི་ཕྱག་པ་ནས་ཆུ་རྩེགས་ཐུག་གསུམ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ། སྐད་ཆོས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་སྣ་ཚོགས་གཏེར་ནས་བཏོན་ཏེ་འགྲོ་དོན་བཟུང་སོ། གསང་ཟླུན་སོགས་ཆུ་བཅོས་ཀྱི་སྐོར་དང་། འབམ་བཅོས་ཟླུན་དཀར་ཟླུན་ནག་སོགས་ལ་མན་ངག་ཁ་ཚར་དང་བཅས་མཛད་པས་དཔྱིའི་བར་དུ་ཕྱག་ལེན་མ་ཉམས་པར་མཆིས།

惹莫协曼。十三世纪西藏一名医名。生于前藏惹莫曼曲地方，幼年专心学习大圆满教法，从曼曲地方岩洞中发掘得教法三卷及医药历算之书甚多，创造秘方水疗法及臁疮诀窍黑白丹等，今尚仿行未衰。

རལ་ཁམས་ཅ། གཞན་ཀྱི་རོང་ཕྱག་བརྡུངས་བསད་ཀྱི་དུ་ཅན་ཟོས་ཕྱུག་གས། 带角凶手。用头角撞死别的牲畜的有角家畜。

རལ་རྒྱག ར་ཕྱག་ཀྱས་བཅས་བའི་ཟྭག་པ། 山羊皮袄。

རལ་ཚྭ། རྡོ་ཟླུན་ཁེག 一种药用矿物盐。

རལ་ཚང་། (ཁྱལ) ར་འཇུད་ས་ཁང་པ། 羊圈，山羊圈。ར་ཚང་དང་དུ་གཟིག་དང་། ཟླུན་ཁྱག་དང་དྲ་དྲག 羊圈里的豹子，药袋中的毒品。意谓对立的双方不相容。

རལ་མཆེ། ཤིང་ཟླུན་ཁེག་ཐུ། ཟྲོ་འཇགས་པ་དང་དྲལ་ཆུ་འཐིབ་བར་ཐག། ཤོངས་རྩྭགས་ཟླུན་དྲ་འགོ། 麻黄。麻黄科药用植物名。止咳发汗，入药用全株。

རལ་ཕྱི། རའི་རྩེ་བོ། 牧羊人。ཤིང་ཀི་རྟགས་ཁྱབས་ལ་བྱད་ཤེད་ཀྱས་འཚོ་དང་། བྱད་ཤེད་བསྒྲུབས། ར་ཟླུང་བཅས་སོ།

རལ་བཐྱི་བ། ཆང་ཀིས་བཐྱི་བ། 醉，酒醉；ར་གཉིང་ནས་བཐྱི་བ། 大醉。

རལ་བཞག་ཚམཚོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་དབའ་ཤོད་རྩོང་ཁངས་ཀྱ་ཡིད། 然乌错。湖名。在西藏自治区八宿县境内。

རལ་ཡི་མཆིན་བ། སྐྱག་ཆགས་ཀྱི་ཟླུན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཐྱེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། རྒྱས་བསྲོན་ཀྱི་ཤེས་ཀྱི་ནད་དང་། ཐྱེན་ནད། ཀང་འབམ་སོགས་ལ་ཐན། 山羊肝。入药味甘，性凉，治夜盲、虫病及腿部臁疮。

རལ་ཡིག་གཉིས་བ། (ཁངས) ལེགས་ཟླུང་ཀྱི་སྐད་དུ་ཟླུང་མ་ལ་ཐུ་མ་ར་ཅེར། ཐུ་མ་ར་ཁྱེས་བའི་ཐྱིའི་ར་འདོགས་དང་། མ་ར་ཁྱེས་བའི་ར་ཐྱེ་ར་ཡིག་གཉིས་ཡོད་བས་དེ་ཕྱར་བཏགས། 两个ར་字。蜜蜂的异名。此一异名，源出自梵文ཐྲི་མ་ར，拼写该词有两个ར་字，故名。

རར་ར། (ཁྱལ) ཁེར་ཁེར། 敞口，坦口。口部开阔；ཚོར་བའི་ཁ་ར་ར། 敞口木碗。ཇ་དུམ་ཁ་ར་ར། 坦口茶瓶。

རར་ཐྱེ། དྲི་མའམ་དྲིག་པ་ནག་པོ། 污垢，黑斑，黑子；གདོང་ཀི་ར་དེ། 脸上黑痣。ཟླ་བའི་ར་དེ། 月斑，月亮黑子。རས་དཀར་ར་དེ་མེད་པ། 没有疵点的白布。

རར་བྱ། རའི་ར་རོ། 山羊角。

རར་རོ་བ། ཆང་ཀིས་སྐྱེས་པར་ཁྱུར་པ་སྐྱེ་ར་བཐྱི་བ། 醉，酒醉；ཁ་ར་བཏུངས་ཏེ་ར་རོ་བ། 饮酒醉了。ཆང་ཀིས་ར་རོ་བ། 酒醉。

རལ་པ་བཞོན་བ། (ཁངས) མེ་ལྷ། 乘山羊者。火神的异名。

རལ་པ་གཡུང་ཐྲུང་ཕྱིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རིན་ཟླུངས་རྩོང་ཁངས་ཐུ་ཤོད་པའི་བོན་བའི་དགོན་རྩེ་ཆ་ཁེག 惹拉雍中寺。在西藏自治区江孜地区仁布县境内，为苯波教最大寺庙之一。

རལ་ཁང་ཆ་ཁང་། (ཁྱལ) ཤགོ་ཤཏུག་གས་ཕྱིགས་ཤིས་ཤེད་བ། 吊儿郎当；ཆུལ་ཤིན་ར་ཁང་ཆ་ཁང་ཐྲེད་བ། 不守规矩，吊儿郎当。

ངའུག ངའང་ལུག 羊。山羊和绵羊；རྟ་དང་ངའུག 马羊。ངའུག་རྩེ་བ། 山羊绵羊同圈。ངའུག་དྲང་ཁ་བཏུབ། མགོ་ཁྲག་ལུ་མོས་ཐུག 山羊绵羊争斗，狐狸头上舔血。喻同汉谚"鹬蚌相争，渔人得利"。

ངར་ལས། ཐུ་སའི་མིང་རྟེང་བ་སྟེ་ཐོག་མར་བོ་ཐང་གི་མཚོ་བསྡུབ་སྐབས་ངའི་ས་བཀལ་ཏེ་བསྡུབས་པས་མིང་དེ་ཐུར་གྱུར། 逻些，逻婆。意译羊土、山羊地。拉萨古名。相传拉萨昔为沼泽地带，初建大昭寺时曾用山羊负土填平，故名。

ངར་ལམ་རྩྭ། རྟེ་མའི་ཁམས་རྒྱུ་བར་བྱེད་པའི་ཐུ་རའི་མིང་གཞན་ཞེག་སྟེ། 右脉。人身血液流行的脉道。

ངར་ལས་འཕྲུལ་སྒྲུབ། ཐུ་སའི་གནུག་ལགས་ཁང་གི་མིང་གཞན་ཞེག་སྟེ། ཐུ་སའི་རྩེ་ཁང་ཐོག་མར་རྒྱལ་སྲིད་ལ་ས་བཀལ་དུས་མཚོ་བསྡུབས་པའི་སྟེང་དུ་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ཟེར་སྲིལ་ལ་བཏེན་དུས་མིང་དེ་ཐུར་གྱུར། 羊土神变寺，羊土天功。拉萨大昭寺别名。相传大昭寺初建时，驱使山羊群驮土填湖，故名。

ངར་ས་ཚྭ་ཤིང་། ཐུ་སའི་བྱང་ཤར་དུ་ཡོད་པའི་བྱ་བཀའ་ཡེར་པ་ཟེར་ བའི་ བྱ་ཀ་ ཐུ་ཀ་ ག་མིང་། 羊土命根。拉萨东北郊区岩洞札也巴别名。

ངར་ལྟག (1)རའི་ཀང་ལག 山羊肢，山羊腿；ངའུག་ཤི་ལ་བཏུགས་ནས་ཀུད་མ་ང་མེན། 羊腿挂在脖子上，矢口否认不是贼。喻同汉谚"背着牛头不认赃"。(2)རྩྭ་ཞེག 罗麦。石竹科植物名。土名铁尺子或龙杆草。可入药。

ངར་སྟོག ངའུག་ཀྱི་ཁྲུས་བའི་གོས། 山羊皮衣。

ངར་གསུམ། ཨ་བྱ་དང་ཨང་། ཁ་བྱ་ད། རྒྱུ་བྱ་ངན་གསུམ་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 三子。诃子、毛诃子、余甘子的统称。

ངར་གསུམ་ཁ། (མངོན) ལྷགས་རི། 三层院。城墙的异名。

ངར་ཀ་མ་ཡིན་བའི་ཅ་ལུ། ལེགས་སྐྱང་ཀྱི་ གསལ་ཟེད་ སོ་ བའྲི་ ལས་ ཀུ་ ཡིག་ ཕྱད་ བའི་ སོ་གསུམ་ཡོད་པ་ རྣམས་ ཆིག་ སྐྱེ་ཚེ་ འཁོ་ལུགས་ལ་གཞིགས་ ནས་ གོ་ རིམ་ གསར་ པ་ ཅ་ ས་ཟེད་ བཅད་ བཟྲིགས་པ་དེའི་ནང་ ངའུ་ ཡིག་ གཏེས་མ་ གཅིགས་ བའི་ཆིག་སྐྱེ་ཚེ་ཤེས་ལྷགས་ཀྱི་མིང་། ངའུ་ 例外 ཅ་ས་ 摄。梵文三十四辅音字母，除复合子音ཀྵ་字外的三十三字，按拼音规律重新排列为 ཅ་ས་ 摄次序表。表中体现的ངའུ 以外的构词拼音规律，称为"ངའུ 例外ཅ་ས་ 摄"。

ངར་ཀུ་ལ། རྣ་ཅུ་ལ་དང་འདྲ།

ངར་ཤ་ཅུ། (ཐུལ) ངའུ་བ་ གྲུང་ གྲུང་གི་ རིགས་ཤིག 短耳山羊。两耳短小的一种山羊。

ངུ་ཀུ་ལ། (ལེགས) སྐྱ་གཅན། 罗睺罗。九曜之一。

ངཀྲ། (ལེགས) ཁྲག 血。

ངཀྵ། (ལེགས) ངག་ཤ་དང་འདྲ་སྟེ་ཤིང་ཆངས་མ་ཅན་ཞིག་གི་འབྲས་བུ། 一种刺树果。作念珠用。

ངཀྵ་མིག་མེད། འབྲུ་ཀྱིག་མའི་མིང་སྟེ། རྒྱལ་བས་རྟ་ལས་འཕྲིན། དཔུ་ཏ་སྐྱོང་། 无目天眼。蚂蚁别名。功能开脉道，治肾型水肿。

ངག ང་གཅན་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

ངག་སྐྱེད། ངག་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱེད་པ། 黄铜线。

ངག་སྐྱོགས། ངག་ལས་བཟོས་པའི་སྐྱོགས། 铜瓢，黄铜瓢。

ངག་ནོ་ཙོག་ནི། ཁ་དོག་ནག་ཟིའི་སྣང་བའི་ཚུལ་ཞིག 黑糊糊的，黑黝黝的；རྡེ་ཁོག་ངག་ནི་ཙོག་ཞིག 一个黑糊糊的砂罐。ཁང་པ་ངག་ནི་ཙོག་ཅེའི་ནང་ དུ་ བཞུད་པ། 住在黑洞洞的屋子里。གོང་ནག་ངག་ཙོག་ཅིག་གིས་རི་ཁྲབ་པ། 满山上黑压压的森林。

ངག་བཏུལ། ངག་ཞིབ་ མོ་ བཟོས་ བའི་ ཐུ་མ། 铜粉，铜末。

རྡག་རྒྱབ་གས། རྡག་ལས་ བཟོས་ པའི་ དཀར་ ཕེལ་ སོགས་ཀྱི་ རྒྱགས། 黄铜茶托。垫在茶碗下面的座形黄铜器具。

རྡག་དུང་། རྡག་ལས་བཟོས་པའི་ཚཆོད་ རྩལ་དུང་ ཆེན། 黄铜号角。

རྡག་འདྲན། (ཐུལ) ཚ་རྡག་དང་ མར་ ཏུ་ལ་རྩམ་ པ་བཏབ་ནས་ མཉམ་དུ་བསྐོལ་བའི་ བཏུང་། 酥酒。用烧酒和熟酥油加糌粑合煮而成的饮料。

རྡག་ཆུ། རྡོ་ལྷན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཅེས་ཟེར་ཞིང་ ཁ་ཕྱེ་ཐུ། རྒྱས་པས་མིག་ནད་རབ་རིབ་བྱེད་པ་ལ་ཕན། 铜矿石。质重，色微红，入药治眼中翳障。

རྡག་ཐྲེད། རྡག་ལས་བཟོས་པའི་ཐྲེད་མ། 黄铜碟子。

རྡག་པ། ●(ཐ་མི་དད་པ) རྙེད་ པའམ་ ཐོབ་ པ། 获得，得到；ཉེ་རྡག་པ། 获利。 ཁྱོང་རྡག་པ། 吃亏。བཙལ་ཏེ་རྡག་པ། 找到了。●རྟ་རྡེལ་སྐྱ་རིས་རྡག་ཀྱི་མདོག་ཅན། 名词。棕色骒马，黄铜色骒马；རྟ་རྡག་པ། 棕色马。རྡེལ་རྡག་པ། 深黄色骒。

རྡག་མ། སྐྱ་རིས་རྡག་ཀྱི་མདོག་ཅན་ཀྱི་ཆོད་མ་དང་ རྡེལ་མོ། 名词。棕黄色牝骒牝马。

རྡག་ཚོ། སྐྱ་མདོག་དཀར་ལ་ སེར་ཁས་ཅན་ཀྱི་ཆོད་མ་དང་ རྡེལ་མོ། 名词。米黄色牝骒牝马。毛色白中带黄的牝骒马。

རྡག་རྡག (ཐུལ) རྟ་རྡེལ་རྡག་པའི་ སྐྱ་མདོག་ ཅན། 棕黄色骒马。

རྡག་རྩོག རྡག་ཀ་རོག་ཀེའི་བསྒྲས་ཆོག

རྡག་ལས་པ། ཐུལ་དགོས་པའམ་ བཏེན་ དགོས་པ། 依赖，倚仗，凭借。佛书译作观待；ཚོན་ཉན་ཆེ་ཆུང་སྐྱོན་བཅོས་ལ་རྡག་ལས་པ། 本领大小，要看学习勤情。སྐབས་ཀྱེན་ ལ་ རྡག་ ལས་པ། 看条件，看情况。གཞན་ལ་རྡག་མེ་ ལས་ པ། 不靠别人。མང་ཚོགས་ལ་རྡག་ལས་པ། 依靠群众。

རྡག་ཕྱས་པ། རྡག་ལས་པ་དང་འདྲ།

རྡག་ཀ། ལེགས་སྐྱང་དུག་ཞེས་པའི་ རྒྱང་ཆག་ཤེ་ཤིང་ཆེར་མ་ཅན་ཞེག་ཀྱི་འབྲས་བྱ། 一种刺树果。作念珠用。

རྡག་ཤོག རྡག་ཁྲིབ་ཤོག་བྱ་ཕུ་བྱ་ཞེག 铜箔。用铜制成的一种金属薄片。

རྡགས། ཆུ་ལེན་ཏེ། ཆུ་འགོག་པའི་རྡོ་རྩེག 名词。堤，水坝，水闸；ཆུ་རྡགས་རིང་པོ། 长河堤。རྡགས་ཟླུམ། 月堤。རྡགས་འཁྱིལ 环坝。རྡགས་ཐེག་ལེན་པ། 测量堤坝。ཆུ་མ་ཤོར་གོང་ནས་རྡང་དང་། ཆུད་མ་བྱུང་གོང་ནས་བཟོག་ཐབས། 洪水未发先修堤，事故未出先防备。喻防患于未然。

རྡགས་ཁ། ཆུ་འགོག་བྱེད་རྡགས་རྩེག་གི་ ཟུང་ངམ་ འཁྱམ། 堤面，堤岸。

རྡགས་ཟླུབ་པ། རྩང་ཕུ་ས་ཁོང་ཁྲིད་ནང་གི་མིའི་ རྣ་དུབ་ཁོད་དུ་སྐྱེལ་མཁན་ཀྱི་ཚོགས་པ་ཞེག མི་དའི་ཁྱས་རྟགས་རྩང་ཕུ་སའི་ཆུ་རྡགས་ཀྱི་ ཟླུབ་ རྟ་ རྩོད་པས་མིང་དེ་ ཕུང་ ཁྱགས། 负尸会。旧社会中，搬运拉萨市尸体送往葬地的劳动者组织。以其住居拉萨河堤岸背后故名。

རྡགས་ཟླུབ་ཏངོན་པོ། རྡགས་ཟླུབ་པའི་འགོ་པ། 负尸会头人。

རྡགས་ཟླུབ་ཁ་ཐུ། ཕུ་སའི་མིའི་ རྣ་སྐྱེལ་ མཁན་ རྡགས་ཟླུབ་པའི་སྐྱེས་པ་རྣམས། 负尸人。

རྡགས་ཟླུབ་ཁ་མ། ཕུ་སའི་མིའི་ རྣ་སྐྱེལ་ མཁན་ རྡགས་ཟླུབ་ པའི་ བྱད་ མེད་རྣམས། 负尸人之妻或母。

རྡགས་རྩེ། རྡགས་རྡེག་ཅད་ཀྱི་རྡོ། 砌堤坝的石头。

རྡགས་པ། ཐུགས་ཆ་ཚོད་པའམ་ཞེབ་ཕུ་མ་ཚེན་པ། 形容词。粗大，草率，简略。有方分可以识别的；ཅི་མ་རྡགས་པ། 粗糙的粉末。རྡེ་མོ་རྡགས་

ཁ། 粗图，略图。ལས་དོན་ཐུ་རགས་ཤེད་པ་ཚང་མ་མི་གཅིག་གི་ལག་ཏུ་ལེན་པ། 事无巨细，都由一人经手。

རགས་པ་ཙམ་བཤད། གཙོ་ཆེ་བ། 主要，概略：གནས་ཚུལ་རགས་པ་ཙམ་བཤད་ཞིག་རྩྭད་བྱེད་པ། 概略地介绍情况。ནང་དོན་རགས་པ་ཙམ་བཤང་དུ་རུགས་པ། 大概了解一下内容。

རགས་པའི་དཔངས་ཚད། (རྟིང) སོར་བཞི་ལས་ཐག་ཆད། 四指以上的高度。

རགས་ཐྲིས། རྟོག་ཥས་ཐྲིས་པ། 速写，勾勒轮廓；རི་མོ་རགས་ཐྲིས། 略图。མ་ཐིན་རགས་ཐྲིས། 草稿。

རགས་དབྱིབས། ཞིབ་ཐུ་མེད་པའི་དབྱིབས་གཟུགས། 雏形，轮廓，毛坯。ཁང་པའི་རགས་དབྱིབས། 房屋的轮廓。

རགས་ཙམ། ཐུ་ཞིབ་མེད་པ། 大概，粗略：རགས་ཥམ་བཤད་པ། 大概说来。བརྟག་དཔྱད་རགས་ཥམ་བྱས་པ། 作了简略分析。གནས་ཚུལ་རགས་ཥམ་ཙུ་པ། 略述梗概。

རགས་རྩིས། ཞིབ་ཐུ་མ་བྱས་པའི་རྩིས། 粗略计算，概算，ཐོན་འབྲེར་རགས་རྩིས་བྱས་པ། 估产。གཏོང་ཚོང་རགས་རྩིས་ཐྲེད། 概算收支帐项。

རགས་ཞིབ། རྩིང་པ་དང་ཞིབ་མོ། 粗细，精粗：རུམ་པ་རགས་ཞིབ། 粗细磨盘。ལས་སྡུངས་རགས་ཞིབ་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ། 分辨工作方式是粗是细。

རགས་རིམ། ཐུ་ཞིབ་མེད་པ། 简略，粗略，大体，མདོར་བསྡུས་རགས་རིམ་ཞིག་བཤད་པ། 作一个简略的概述。

རགས་རྩོལ། ཞིབ་ཆ་མ་ཡིན་པའི་ལས་རོའམ། 简单，不细致：ལག་རྩལ་རགས་རོ། 简单技术。གནས་ཚུལ་རགས་རོ། 概况，简略情况。

རགས་ལས། ལས་ཀ་ལས་རོབ་ཙམ། 粗制，粗放。粗糙的工作：ལས་ཀ་ཐྲིད་ཀྱས་ཞིབ་ཐྲིད་པ་ལས་རགས་ལས་ཐྲིད་མེ་ཆང་། 工作宜细致，不可粗放。

རང། ●རྟེན། 代词。本人，自己，我：ང་རང་། 我自己。ཁོ་རང་ཙམ། 他们自己。ཁྱེད་རང་རྟེན། 您本人。རང་ཅག 我们。རང་རེ། 我等。རང་མིས་རང་རྟེན་མེད་པར་བཤོ་བ། 自取灭亡。●副词。(1)དེ་ཁོ་ན། 的的确确，十分，很。通常用于形容词后以加强语气：དམར་པོ་རང་། 很红。ཁསལ་པོ་རང་མི་འདུག 不很亮。ཆེན་པོ་རང་མེད་པ། 不十分大。(2)དེ་རྟེན་རྩེད་པའི་ཆ་ལུང་ཏེག 就，即。正是表明，正好如此：དེ་རང་། 即彼。བཀའ་ཁྲིན་རང་། 诚如尊言。སྤྱི་ཁ་ཀྱེ་དང་ལ་ཡོད། 就在那学校里。དེ་ཁའི་ཁྱིམ་རང་ཡིན། 那就是他的家。

རང་ཁྲུ། ཁཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་རང་རྩལ་ཐུབ་པ། 自主，独立。不靠别人：ལས་ཀ་རང་ཤུ་ཐུབ་པ་ཅིར་མཁན། 能独立工作者。བསམ་བློ་རང་ཤུ་འཕེར་བར་ཁ་དོང་པ། 独立思考。ཁོ་རྒྱས་རང་ཤུ་པ། 单身男子。ཐབ་རྩིན་ཆིག་ཐུབ་རང་ཤུ་པ། 单味药方。

རང་ཤུ་འཛིན་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེད། རྩལ་ཡོད་ཤུ་ཅུ་བྱག རྒྱ་ལྟའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་པ་རྟེན་གས་དེ་རང་ཤི་རང་ཅེས་པ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་མེ་དགོས་པར་རང་ཤུ་འཛིན་ཐུས་པའི་ཆ་རྟེན་རྩལ་ཐུ་ཡོད་པའོ། 独立自取实有。实有大一。五门诸识了别自体不依他量而自能独立感知外境，故为实有。

རང་སྐལ། སོ་སོའི་ཐོབ་ཆའམ་བགོ་སྐལ། 份子。本身应得之份。

རང་ཐྲུ། རང་ཤུ་དང་འདྲ།

ངང་སྐྱིད་གཞན་སྨོན། ངང་གི་ཤེས་སྐྱེད་ཅིང་གཞན་ཀྱིས་ཡིད་སྨོན་བྱེད་པ། 人羡己乐。自己高兴，别人倾慕。

ངང་སྐྱེངས། ངང་ཉིད་ངོ་ཚ་བའམ་ ཐག་འཕྲལས་པ། 自惭，难为情。自己感到羞惭畏缩；མིས་ཁྱལ་ངང་སྐྱེངས། 见笑自惭。

ངང་སྐྱེས། (1)ངང་བཞེན་ཀྱིས་སྐྱེས་པ། 自生，天生；ངང་སྐྱེས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་སྦུག་པོ། 自生的密林。(2)ངང་ལས་བྱུང་བ། 亲生；ངང་སྐྱེས་ཀྱི་བུ་ཕྲུག 亲生的儿子。

ངང་སྐྱོང་། མི་རིགས་དང་། ཚོགས་པ། ས་ཕྱོགས་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཁིད་གཞུང་ས་ཁོང་རིམ་ཀྱི་ཡ་ཐག་ལ་ཉེན་དགོས་པ་ཕྱིར་ངང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་པར་དབང་ཆ་རིམ་ཅན་ཞེས་ཤོད་པ། 自治。民族、团体、地区等除了受所隶属的国家、政府或上级单位领导外，对自己的事务行使一定的权力；ངང་སྐྱོང་སྡེངས། 自治区。མི་རིགས་ཀྱི་ངང་སྐྱོང་། 民族区域自治。

ངང་སྐྱོང་སྡེངས། ཞིང་ཆེན་ཀྱི་རིམ་པ་དང་ འདྲ་བའི་མི་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཀྱི་ས་གནས་ཤིག 自治区。相当于省一级的民族自治地方；ནང་ མོག་ ངང་སྐྱོང་ སྡེངས། 内蒙古自治区。བོད་ངང་ སྐྱོང་སྡེངས། 西藏自治区。

ངང་སྐྱོན། མི་སྣ་སེའི་ཉེས་པའམ་མི་ལེགས་པ། 己过。自己的过失和缺点错误；ངང་སྐྱོན་ ངང་ཞེབ། 自省己过。ངང་སྐྱོན་ངང་ གིས་ མཐོང་ བ་དཀའ། 自己的缺点自己难于发现。 ངང་ སྐྱོན་ལག་པས་བཀབ་ནས་ གཞན་སྐྱོན་ མཐུ་བ་ མས་སྟོན་པ། 用手掩己过，指揭他人非。ངང་སྐྱོན་འབྲོང་ཕྲག་ལ་ཁྲབ་རྩེ་མི་རྒྱག ཀཞན་སྐྱོན་རྟ་ ང་ཙམ་ ཡང་ནས་ མཁར་འཕངས། 己过粗似兕皮，不容针插；他疵细如马尾，漫天张扬。

ངང་སྐྱོན་བསྡུད་པ། མི་ངང་ཉིད་ དམ་ སྡེ་ ཁག་ངང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་སྤྱོད་། ལས་ཀ། འཚོ་བ་བཅས་ཀྱི་གད་ལ་སྐྱོན་དང་ནོར་འཁྲུལ་ཇི་ བྱུང་ངང་ཉིད་ཀྱིས་ཞེབ་བཤེར་བྱས་ རྒྱུ་ཁུངས་ཇི་ འདྲ་བ་ཞུ་དེ་ ཡིན། 检讨。检讨本人或本单位的思想、工作或生活上的缺点和错误，并追究思想根源。

ངང་ཁག་གཞན་འབེབས། ངང་སྐྱོན་ཀྱི་ཁག་ངན་ གཞན་ལ་དཀྱི་པ། 推诿，诿过于人。

ངང་ཁུངས། ཐོག་མ་ངང་གི་འབྱུང་གནས། 本源。最初的根源或来源；འཚོ་ གཞས་ ངང་ ཁྲངས། 生活来源。

ངང་ཁྱལ། ས་སོ་ངང་གི་ས་ཐོག་ས། 我区，本区。自己的区域或范围。

ངང་ཁེ་སྐྱོ་མང་། ངང་གི་ཁེ་བཟང་སྐྱབ་འདོད་ཀྱི་ བསམ་སྐྱེ་མང་པོ། 患得患失。

ངང་ཁོངས། སོ་སོའི་ཚང་གཏོགས་ས་མ་འཛའ་བོག 所属，所部，主管。领属的范围或部属；ངང་ ཁོངས་དཔུང་ཤེ། 所属部队。 ངང་ཁོངས་ལས་ ཁྲངས། 主管单位。ངང་ཁོངས་སྐྱབ་གྲྭ་འབྱོང་ ཐོ་འགོད་པ། 到各人本校报到。

ངང་ཁྲིམས་བཟོག་པ་ཁྱད་ཆོད། གཞན་ཀྱི་ རྒྱལ་ཡུལ་ལ་མ་ཕྱོས་པར་ངང་ཁྲིམས་ངང་གིས་ སྐྱང་པ། 自觉守法，主动遵守法纪。

ངང་མཁོ་ངང་རྒྱབ། ངང་ལ་ མཁོ་བ་ ངང་ གིས་ རྒྱབ་པ། 自给自足。

ངང་མཁོ་ངང་འཁོངས། ངང་གིས་ངལ་རྩོལ་བྱས་ ཏེ་ངང་མཁོ་ངང་ལ་འདོད་པ། 自给，自给自足。

ངང་འཁོར། (1)འཁོར་ལོ་ངང་བཞེན་ཀྱིས་འཁོར་ བ། 自转。(2)ངང་གི་ལས་འབྲས་ངང་ལ་ སྐྱེན་པ། 自受果报。

ངང་གི་བ། (1)བལ་པ། 寻常，平凡，普通；སྐྱེ་བ་ངང་གི་བ། 寻常人。བྱས་ རྗེས་ ངང་ གི་བ་

མ་ཡིན་པ་ཞིག་བཞག་པ། 做出了不平常的成绩。ལས་ཡུལ་ངང་གར་གནས་པ། 在平凡的岗位上。(2)མ་བརྟགས་གང་བྱུང་ངམ་ཅིའང་རུང་བ། 随便，放任自流：གོམ་ངང་ག་བར་སྨྲ་བ། 随便说话。

རང་ག་མ། རང་ག་བ་དང་འདྲ།

རང་གི་གྲུབ་མཐའ། ཆོས་ལུགས་ཁག་ངང་ རང་གི་འདོད་ཚུལ་ལས་ལྟ་བ། 自宗。自己信奉、守持的教派。

རང་གི་ངང་། རང་ཀུག་ས། 应运，自然。理所当然。佛书译作任运、无功用：ཐུ་ཀུ་ རང་གི་ངང་གིས་སྐྱེ་བ། 苗芽自然出生。རང་གི་ངང་ཉིད་ཀྱིས་འཕེལ་བ། 自然增长。

རང་གི་ངོ་བོ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་ རང་བཞིན། 自性。

རང་གི་བདག་ཉིད། རང་རང་ཞེ་ཞིའི་ངོ་བོ། 自性。各自的本性、特性。

རང་གི་མཚན་ཉིད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མིན་པའི་ ཉེ་ལས་སམ་ ཁྱད་ཆོས། 性能，特性，含义。事物的特殊作用。佛书译为自相：ཀ་བ་རང་གི་ མཚན་ཉིད་ནི་གཏུང་འདེགས་ཉིད་ཡིན། 柱的特殊作用是支撑屋梁。

རང་གི་མཚན་ཉིད་སྟོང་པ་ ཉིད། ཀུན་ ཐུང་ གི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ སྟོང་གཞི་ ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་པ་དེའི་ཆོས་ཉིད་དོ། 自性空，自相空。以一切染净诸法各各自相，作为空事有法的法性。

རང་གི་ས་པ། བསམ་གཏན་ རང་ རང་གི་ས། 自地。禅定各个阶段。

རང་གིར་བྱེད་པ། བདག་སྟེད་དམ། དབང་དུ་ ཉིད་པ། 自领，握为己有。佛书译为我所：བདག་གཅིག་ཏུ་མ་རང་གིར་བྱེད་མི་རུང་། 不可独自占为己有。

རང་རྒྱུད། རང་བཞིན་ཀྱིས་གྲུབ་པ། 天成，自然生成。

རང་གྲོན་རང་གཏོང་། འགྲོ་སོང་ཚང་མ་སོ་སོས་ འདོན་པ། 自费。自己负担一切费用。

རང་གྲོལ། གྲོལ་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞིའི་ནང་གིས། རང་བྱུང་གི་རིག་པ་དེ་ཉིད་རང་ རོ་ ལ་ གཉེན་ པོ་ གང་གིས་ཀྱང་མ་བཅོས་པར་གང་ཤར་ ཐམས་ཅད་ སྐྱེས་མིན་ རང་ཐག་ཏུ་ཟད་ཅིང་ཞི་བ་ཆེན་པོའི་ ཉིད་ གཞན་ ལ་མ་སྐྱེས་པས་ རང་ གྲོལ་ཞེས་ བྱའོ། 自我解脱。密乘大圆满四大解脱法之一。自然本智从来未受任何对治之所造作，凡所显现，皆如蛇结自解，不待其他能解脱者，故称自我解脱。

རང་གྲོལ་སྐོར་གསུམ། རྡོང་མའི་ རྒྱ་དབོན་ ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ རྫོགས་ པ་ ཆེན་ པའི་ཆོས་སྐོར་གསུམ་སྡེ། ཞེས་ཀྱི་རང་གྲོལ། ཆོས་ཉིད་རང་གྲོལ། མཐའ་ཉིད་རང་གྲོལ་ཅེས་ བྱ་བ་ སྟེ་མས་ སོ། 《三类自解脱》。宁玛派佛学家隆钦饶绛所著三种大圆满法及其自注：心性自解脱、法性自解脱和平等性自解脱。

རང་དགའ་བ། (1)རང་གི་ཤེད་དགའ་བ། 自己欢喜，爱好：རང་དགའ་ བའི་ ལུས་ རྩལ། 自己爱好的体育运动。(2)རང་གི་བ་དང་འདྲ།

རང་དགའ་མ། (མངོན་) ཁྱིམ་ བདག་ མོ། 自喜女。主妇的异名。

རང་དགར་ཕྱུལ་བ། བདག་སྟོང་ཤེད་ བར་ ལུས་ པ། 听其自流，放任不管：རྟོང་ འཁྲུལ་ རང་ དགར་ལུས་སུ་མ་འཇུག 对错误不要放任自流。དཀྲི་ གཏམ་རང་ དགར་ ལུས་ནོ་ གང་་ས་ གང་་དུ་ ཁྱབ་ཙམ་། 听任谣言不管，终将到处流传。

རང་མགོ་ཆུ་འཇོག རང་མགོ་ཆུ་ སྐྱག་ཀྱང་ཟེར། རང་གིས་རང་ལ་གནོད་སྐྱེན་ཉིད་ བའི་ དབྱེ། 在自己头上浇水。意谓自己害自己。比喻自找麻烦。

རང་སྐོ་ཕྱོད་པ། རང་སྐྱེས་འཕེར་བའི། རང་དོན་རང་གིས་ཉིད་ཐུབ་པ། 成长自立，独立生活，མི་རབས་གསར་པ་རང་སྐོ་ ཐོན་ པ། 新的一代成长起来。འཚོ་བའི་རང་སྐོ་ ཐོན་ཐུབ་ པ་ ཐུང་ པ། 生活已能独立。

རང་སྐོ་འདོད་པ། རང་སྐོ་ རང་ གིས་ ཐོན་ ཐབས་ཉིད་པ། 自谋，自助。自己依靠自己的力量：ཐོན་སྐྱེད་ཐུས་ན་རང་སྐོ་འདོན་པ། 生产自救。

རང་སྐོ་རང་ཕྱོད། རང་གི་སྐོ་ གཞན་ལ་རག་ས་ལས་པར་ རང་ཉིད་ གྱི་ ཐོན་ པ། 自立，不依靠别人：ལང་ཚོ་ དར་ལ་ བཅས་ཤིང་ རང་ སྐོ་ རང་ ཐོན་ཐུབ་པ། 已经成年，能够自立。

རང་སྐོ་རང་འདོན། གཞན་ལ་ས་བཏེན་ས་ཟློས་ པར་རང་ དོན་ རང་གིས་ བསྒྲུབས་ ནས་ རང་ ཚུགས་ འཇོག་ པ། 自力更生。不依靠别人，独自把事情办起来：རང་སྐོ་ རང་འདོན་གྱི་ས་རང་ རྒྱལ་ འཇུར་ སྐྱོན་ཐེབ་པ། 自力更生地建设自己的国家。

རང་སྐོ་རང་ཕྲག་གས་ཀྱི་ལས་ཁྲིམས་པ། གཞན་ ལ་རེ་ ས་དགོས་པར་ རང་ གི་ རྩུ་ རོན་ གྱི་ས་ རང་ གི་ཁ་ གས་ ཐུབ་པའི་དབེ། 用自己的皮，包自己的头。喻自食其力。

རང་འགྱུལ། (1)གཞན་ གྱི་ས་ སྐྱལ་ སྐྱེད་ ས་ བཏང་ པར་ རང་ ཉིད་ འགྱུལ་ པ། 自动。不凭借他力自然转动或进行操作：འཕྲུལ་འཁོར་ རང་ འགྱུལ། 机器自行转动。(2)ས་ བསྒུལ་ རང་ སོས། 主动，自觉自愿。

རང་འགྲེལ། བསྟན་ བཅོས་ ཀྱི་ རྟ་ བར་ རྩོམ་ ཡ་ ཪོ་ རང་ ཉིད་ གྱི་ས་ འགྲེལ་ པ་ བཀྲ་ པ། 自注，自释。作者自己做的解释。

རང་འཚོལ། (1)རང་ གཤེས་ ཀྱི་ འཚོལ་ སྤྱད་ས། 信步，漫步。随意行走的自然步法。(2) གཟའ་ སྐར་ རྣམས་ རང་ སྤྱོད་ས་ གྱི་ འཚོལ་ བའི་ སོང་། 趱步。日月星辰运行的步度：ཉི་ཟླ་ སྐར་ གསུམ་ གྱི་ རང་ འཚོལ་ སོ་ འདྲ་ བ། 日月星辰趱步不同。(3)གཟའ་ བདུན་ དང་ དུ་ བ་ མཐུ་ རིང་ རྣམས་ རང་ རྒྱས་ སྐར་ སྐྱེང་ རས་ ཀ་ ཤར་ དུ་ ཐུགས་ ཏེ་ ལྷུན་ ཪོ་ ལ་ གཡོན་ བསྐོར་ ཚུལ་ གྱི་ སྐར་ ཁྱིམ་ ལ་ སྐྱོད་ པས། མཉམ་ ལས་ དབུས་ རས་ བརྒམས་ བའི་ ཐོ་ བཞོད་ ཁྱིམ་ དུག་ དང་། ཉང་ བཞོད་ ཁྱིམ་ དྲུག་ སྐྱེ་ བཞོད་ གཉིས་ ཀྱི་ སྐར་ དབྱུག་ ཆེ་ སྐྱོང་ བཅུ་ ཉི་ ཤུ་ འདི་ མངོན་ པར་ སྐྱོད་ ཅིང་། དེ་ ལྟར་ བཞོད་ གཉིས་ འཞོས་ བཞེས་ ཏུ་ སྐར་ འཁོར་ ཡོ་ རང་ དང་ གི་ འཞོས་ ཀྱི་ རྟོགས་ པར་ སྐྱོད་ བའི་ ཡུན་ ཚད་ ནི་ གཟའ་ དེའི་ དཀྱིལ་ འཁོར་ ཡིན། 本身行。七曜和长尾彗星，从各自的诞生宫(远日点或远地点)起，面向东方(逆时针方向)围绕着须弥山，在宫宿(恒星背景)中，由西向东的左旋运动。在其轨道中线之右，即其南方的六宫中运行时叫南行。在中线之北，即其北方的六宫中运行时叫北行。完成南北两行和四种行(快、慢、曲、跃)一次，经过周天1620度回到其起点的时间，就是它们各自的周期(周年或周月视运动)。

རང་རྒྱལ། (1)རང་ རེའི་ རྒྱལ་ཁབ། 我国。(2)རང་ ཉིད་ གཞན་ ལས་ རྒྱལ་ བ། 自胜，胜过别人：རང་ རྒྱལ་ ཁོང་ གཞན་ ཐམ་ པ། 我胜敌败。(3) རང་ སངས་ རྒྱས། 独觉佛。

རང་རྒྱལ་གྱི་ཆེད་པ། འཇུག་ སོ་ ཐོས་ དང་ འདྲ་ ལ། ཕྱ་ པ་ གང་ ཟག་ གི་ བདག་ མེད་ རྟོགས་ པའི་ སྐྱེ་ གཅིག་ པ་ རང་ བཞིན་ མེད་ པར་ རྟོགས་ པས་ བདག་ མེད་ ཉིད་ དང་ གཉིས་ རྟོགས་ མིང་། སྐྱེས་ པ་ དགོས་ ཆེའི་ ཐེག་ པ་ ཉན་ ཐོས་ དང་ རང་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ ལམ་ ལ་ ཞུགས་ ཏེ་ ཕུང་ པོ་ ཉོན་ མོངས་ པ་ ཤེས་ བྱའི་ སྒྲིབ་ པ་ ཐམས་ ཅད་ སྤོང་ བ་ ལ་ ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ ལམ་ ལས་ ཀྱང་ རྒྱལ་ བ་ ཆེ་ བས་ ན། 独觉乘。与声闻相同，只证得人无我，不证得法无我，但比声闻更为殊胜，因为他们不仅断除了烦恼障，而且断除了所知障，超过了声闻和缘觉的道路，

འདུལ། འབྲས་བུ་དབང་རྣོན་བཅས་ཏེ་ཕུ་བ་དང་། དབང་རྟུལ་ནེ་ཅོ་ཕུ་བ་གཉིས་ཐོབ་པར་འདོད་དོ། 独觉乘，缘觉乘，辟支佛乘。其门，与声闻同；其见，既达人无我性，复达二取中之所取无性，故名通达无我一个又半；其修，主要灭观顺次十二因缘，次第修习逆次十二空；其行，与声闻同；其果，利根证麟角喻，钝根证鹦鹉喻。

རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས། རང་རྒྱལ་མཐོང་ལམ་ མཉམ་ བཞག་ པའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ བདག་ མེད་ རྟོགས་ པའི་ མཁྱེན་ པའོ། 独觉见道根本智。独觉佛见道根本位中所有通达无我的智慧。

རང་རྒྱལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ མངོན་ ཤུམ། རྟེན་འབྲེལ་ལྡགས་འབྱུང་ལྟོག་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་མངོན་སུམ་ དུ་རྟོགས་ པའི་ རང་ རྒྱལ་ མཐོང་ སྐོམ་ ཀྱི་ མཉམ་ བཞག་ཡེ་ཤེས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ མཁྱེན་ པ་ རྣམས་སོ། 独觉瑜伽现前智。现证顺次逆次缘起诸法之独觉见、修根本智及独觉佛智。

རང་རྒྱལ་གྱི་རིགས། རང་ རྒྱལ་ སྦྱོ་ ལམ་ པའི་ རྒྱུད་ཀྱི་རང་རྒྱལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དུང་གི་ནུས་པ། 独觉种姓。有学独觉心相续中所有能证独觉菩提的性能。

རང་རྒྱལ་གྱི་རིགས་ཅན། རང་རྒྱལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་བག་ཆགས་ཅན་གྱི་གང་ཟག具独觉种姓。有能证得独觉菩提的习气者。

རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ། རང་རྒྱལ་གྱི་ཐར་པར་ བགོད་ པའི་�གོ་སྐབས་ཅི་ཤྱལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་ རྒྱལ་ གྱི་ མངོན་རྟོགས། 独觉道。在趋往独觉解脱位的过程中所有的独觉现观。

རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ལྔ། རང་ རྒྱལ་གྱི་ ཚོགས་ ལམ་ དང་། སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒོམ་ལམ། མི་སློབ་ལམ་བཅས་ཕྱིའོ། 独觉五道：独觉资粮道、加行道、见道、修道和无学道。

རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གཤེགས་པའི་ལམ་གཤེགས། ཤེས་རབ་ བསྒྲིབ་བྱ་ བ་སྤྱོང་ཉིད་ རྟོགས་པའི་ གེགས་ རབ་ གང་ རུང་གིས་ཐིན་པའི་ སྐྱེ་ དགས་ ཀུན་ ཤེས་ ཤིང་ རྒྱལ་ བྱ་ རང་ རྒྱལ་ གྱི་ རིགས་ ཅན་ རྣམས་ སུ་ བསྒྲུང་པའི་ ཕྱིར་ དེ་ གེགས་ པར་ བྱ་ པའི་ མངོན་ རྟོགས་ ཀྱི་ རིགས་ སུ་ གནས་ པའི་ ཐེག་ ཆེན་ ཉམགས་ པའི་ མཁྱེན་ པ། 知独觉道道智。通达发心回向随一空慧之所印持，属于为化独觉种姓化机应当了知之现观类所有大乘圣者之智。

རང་རྒྱལ་དགྲ་བཅོམ་པ། རང་ སངས་ རྒྱས་ དང་ དོན་ གཅིག

རང་རྒྱལ་འཕགས་པ། བདེན་ པ་ མངོན་ སུམ་ དུ་ མཐོང་ པའི་ རང་ རྒྱལ། 独觉圣者。见谛独觉佛。

རང་རྒྱལ་ཤིན་སྦྱངས་པ། རང་ རྒྱལ་ དགྲ་ བཅོམ་ པ། 无学独觉。独觉阿罗汉。

རང་རྒྱལ་སློབ་པ། རང་ རྒྱལ་ གྱི་ དགྲ་ བཅོམ་ མ་ ཐོབ་ པར་ གྱི་ རང་ རྒྱལ། 有学独觉。未证独觉阿罗汉前的独觉行者。

རང་རྒྱལ་གསུམ། ཐེག་ ཆེན་ གྱི་ ལམ་ སྟོན་ དུ་ མ་ སོང་ ཀི་ དབྱེ་ ད་ བས་ ན་ ཕུ་ བྱའི་ རང་ རྒྱལ་ དང་། ཚོགས་ སྐྱེད་ ཀྱི་ རང་ རྒྱལ་ དང་། གནས་ པའི་ རང་ རྒྱལ་ ཏེ་ གསུམ་ མོ། 三独觉。独觉之不以声闻道为先者，分为麟喻独觉、部行独觉和住法独觉等三种。

རང་རྒྱུད། (1)རང་ གི་ སེམས་ རྒྱུད་ དམ་ བསམ་ པའོ། 自心，性情，思想。佛书译作自续、自相续；རང་ རྒྱུད་ སྐྱལ་ བ། 性情温良。སློབ་ སྦྱོང་ ལ་ འབད་ པའི་ སྐྱེ་ ཤེས་ རང་ རྒྱུད་ ལེགས་ བཙོས་ ཤེད་ པ། 努力学习，改造自己的思想。(2)རང་ རང་ གི་ ཁྱུ་ རྒྱུད་ དམ་ རྗེས་ རྒྱུད། 后裔。子孙后代。

རང་ རྒྱུད་ ཀྱི་ གཅིག་ ཆོད་ ཚིགས། རང་ དོན་ རྗེས་ དཔག་ གིས་ ལེགས་ པར་ རྟོགས་ པའི་ རྗེས་ ཤེས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ གང་ ཟག་ ཤེལ་ ཏོ་ གཞན་ ལ་ གཞལ་

བྱའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་དེའི་ཐུན་ངོར་འགྲུབ་པ་སྐྱུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ དང་ ངོས་ནས་ གྲུབ་ པའི་ གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་དེའོ་ན། སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་སྤུན་འཕྲིན་པའི་ཕྱིར་དུ། སྒྲ་ཚས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 自续因。根据为自比量观察之决定智，使对方心中生起合理证悟所量事物之真实之相正因。如为破斥承认声是有常的对方，而立量云："声是无常，所作性故。"

རང་རྒྱུད་ཉོང་བཞིས། འདིར་སྐྱང་འཁོར་བའི་ཚོགས་ལ་གཡེངས་ནས་དལ་འབྱོར་སྙིང་ པོ་ མི་ ལེན་ པར་ རང་གྱུད་ཐ་མལ་དུ་ལུས་པ། 虚耗自身。此谓倾心于世俗之事，放弃暇满的精华，致使自身流于平庸。

རང་རྒྱུད་པ། ཚུལ་གསུམ་རང་རིགས་ནས་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བདེན་དངོས་འཛིག་''པར་ཁྱེད་པ་དབུ་མ་པའི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 自续派。大乘佛教中观派之一系。由于根据真实三相正因破除事物实有之自性，故名自续。

རང་རྒྱུད་འཕེལ་པ། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་འཕེན་པའོ། 招引自续。招引三性完备之因或理由。

རང་རྒྱུད་ཤར་གསུམ། ཇི་ཙམ་གང་ཤར་བྱགས་ཀྱི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་སློབ་དཔོན་ གསུམ་ཏེ། ཞི་བ་འཚོས་དབུ་མ་ཀུན་དང་། ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོས་དབུ་མ་བདེན་གཉིས། ཀ་མ་ལ་ཤྲཱི་ལས་དབུ་མ་སྣང་བ་བཅས་མཐའ་དག་བརྟེན་དེ་ལུང་གཏན་ལ། 自续派东方三师。中观自续派生于古东印度的三位佛学家，著《中观庄严论》的静命论师、著《中观二谛论》的智藏论师和著《显中论》的莲花戒论师。

རང་རྒྱས་རང་ཤེན། རང་ཉིད་ཧཱ་དབྱ་ཡེན་རང་གིས་རྟོགས་པའོ། 自知。自己了解自己。

རང་གཤེར། རང་ཉིད་ཀིར་ཀྱང་། 个人，私人。

རང་ངེ་ཙོང་ངེ། ས་ བཁ་ ཁོད་ སྐྱེས་ པོ་ ཤེད་ བའི་ ཚུལ། 崎岖。地面上坑坑洼洼，地势起伏不平貌：འགྲོ་ལམ་རང་ངེ་ཙོང་ངེ། 道路崎岖不平。ས་ཁྲལ་རང་ངེ་ཙོང་ངེ་རྣམས་ཁོད་སྐྱེས་པྱས་པ། 平整了坑坑洼洼的地方。

རང་ངོས། (1)རང་སྡོགས། 自己方面。(2)རང་སྣང་། 主观。

རང་ཅག རྐོ་བོ་ཅག་གམ་རང་རེ། 我等，我们。

རང་གཤེདས། རང་གིས་རང་སྲོག་བཅད་པ། 自杀。

རང་ཆ། རང་རང་གི་སྐལ་བའམ་ཐོབ་ཆ། 份子，份儿。自己应得的份子。

རང་ཆགས། (1)རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ། 自然形成，ཞོ་བསྡུལ་ན་རང་ཆགས་བྱུང་འདུག 使乳发酵自成酪。ཆུ་ལ་དུས་རང་ཆགས་བྱུང་པ། 水面天然结冰。(2)(རྡོང) ཕྱུན་ཚར་གྱི་མཐའ་བཅོམས་པ། 缝好的边缘。

རང་ཆས། (1)རང་བྱུང་ངམ་རང་གྲུབ། 天然，固有，原有：ས་ བཟོས་རང་ཆས་ སྲ་ གྲུབ་ པའི་ ནུ་ གང་། 天然草原。འགྲེལ་བཤད་རང་ཆས། 自带说明。(2)རང་ཉིད་ འགྲོ་ པ། 自行，自动，ཆུ་ཀླུན་རང་ཆས་སུ་ རྒྱུག་པ། 河水自流。(3)རང་གི་ཟས་ཚོས་ཡོ་བྱད། 自己的衣食用具。

རང་ཆེ་རང་ཆཕོ། ང་རྒྱལ་ཁྱེམས་ཅིག་ཅིད་པའི་དཔེ། 自高自大。自以为了不起。

རང་ཉུས། རང་བྱུས་ཀུང་ཟིར། རང་དོན། 自利，私事。

རང་འཇིགས། (1)རང་སོར་གནས་པའམ་ བསྲུང་བ། 保留。照旧不变，保持原状，原封不动：གནས་ཤུལ་སྐྱེང་མ་རང་འཇིགས་སུ་བཞག་པ། 旧有古迹，保留未变。ཐོལ་ བསྐང་ རང་ འཇིགས། 保持良好的风俗。(2)རང་བཞིན་གྱིས་ཤེ་བ། 自

然平静，消退：ཆུ་ལོག་ངང་འཇགས་སུ་སོང་ བ། 山洪消退了。

རང་འཇིག་གས་ཕྱིར་ཚོག རྒྱུ་གྱི་རྫུད་ གས་ ཕྱིར་ཚོག་ བ། 复原。恢复原状，返回原地。

རང་འཛིགས་རང་སྐྱོབ། ངང་ གོག་ ཏུ་ དཀའ་ངལ་གང་བྱུང་ངང་གིས་སྐྱོབ་ཐབས་ཅིད་ བ། 自救。自己解决困难：གོན་ སྐྱེད་གོང་ དུ་ཐེལ་ནས་ ངང་འཇིགས་ངང་སྐྱོབ་ཅིད་ བ། 发展生产，以谋自救。

རང་ཉམས། (1)ངང་གི་རྩལ། 自身。自己的能力：ངང་ཉམས་ལ་སྦྱང་ བ། 结合自己。(2)ངང་ཉིད་ཉམས་དམས་ བ། 自趋没落。(3)ངང་བཞིན། 自性，本质，本体。

རང་ཉིད། བདག་ཉིད་དམ་ངང་གཅིག་པོ། 我，自己，我本人：ངང་ཉིད་སྐྱེད་ཆོས། 自我陶醉。ངང་ཉིད་མཐོ་བར་སེམས་ བ། 自高自大。ངང་ཉིད་བསྒྱུར་བཅོད། 自我改造。ངང་ཉིད་ཀྱིས་ངང་ལ་བརྡུས་ བ། 自己糟蹋自己。

རང་ཉེས། ངང་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཉེས་སྐྱོན། 己罪。自己的过错或罪责：ངང་ཉེས་ ཁས་ ལེན། 认罪。ངང་ཉེས་གཞན་གཡོགས། 归罪于人。ངང་ཉེས་ངང་འཆོས། 咎由自取。ངང་ཉེས་ངང་ཞུ། 自首。ངང་ཉེས་གསལ་ཞུ། 坦白交待。

རང་རྟ། (1)ངང་གི་རྟ། 自己的马：ངང་རྟ་ངང་ཞོན། ངང་ཟས་ངང་ཟ། 自己的马自己骑，自己的饭自己吃。(2)སོ་ སོས་ བཟོས་ པའི་ གཞས་ གདངས། 随意腔。自己顺口唱出的歌调。

རང་རྟགས། ངོ་བོ་གང་ཡིན་ མཚོན་ པའི་ རྟགས། 原形，本相，本来面貌：ངང་ རྟགས་ ཐོན་ བ། 现了原形。རྫུན་མའི་ ངང་ རྟགས་ གསལ་ རྣོན་ དུ་ སྟོན་ བ། 露出虚伪的本来面目。

རང་སྐྱོང་། རྣོ་ནང་པའི་ཤུགས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆ་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངང་རིས་སུ་བའིད་པས་ སྟོང་ པའི་ཕྱི་ བའོ། 自空见。觉囊派所说世俗分中，诸法自体无实的见解。

རང་སྟོབས་ཀྱིས་བགྲོད་ བ། (1)ངང་ གི་ ནུས་ ཤུགས་ ཀྱིས་ ལ་ལྟོ་ བའས་ སོང་ བ། 自力前进。(2)(མངོན) ཀོང་དམག 自力前进。步兵的异名。

རང་སྟོབས་གཤེགས་རབས། བོན་ཤུགས་ ཀྱི་ངང་ རྒྱལ། 自力觉者。苯波教的缘觉。

རང་བསྔོད། ངང་ གིས་ ངང་ ལ་ བསྔོད་ བསྔགས་ ཅིད་ བ། 自夸，自赞，吹嘘：ངོམ་ སེམས་ ཀྱིས་ ངང་ བསྔོད་ཅིད་མི་ཉན། 不宜矜骄自夸。

རང་བཙོད་གཞན་སྨད། ངང་ ལ་ བསྔོད་ ཐིང་ གཞན་ ལ་སྨོད་ བ། 赞己贬人，扬己抑人。赞扬自己，贬低别人。

རང་ཁག་བཅད་བ། གཞན་ལ་མ་རྟེས་ བར་ངང་ ཁག་ངང་གིས་བཅད་ བ། 自决，自己决定。

རང་མཐོང་། ངང་ཉིད་ལ་རྟོག་མཐོང་། 自视。自己看待和估计自己：ངང་མཐོང་ཆུང་བ། 自卑。ངང་མཐོང་ ཆེ་ བ། 自大。ངང་ མཐོང་ ཆེན་ པོ། 妄自尊大。

རང་འཁྲབ (1)རྩམ་པ་སོགས་ཀྱི་འགག་ཅིང་མཆོག་ གས་ ཆུ་ འཁོར། 磨子，水磨。(2)ཁྲ་ དང་ ཆུ་ སོགས་ངང་བཞིན་ཀྱིས་སྐམ་ བ། 枯竭，干涸。自然没有水了：ཕྱུར་ཆུ་ངང་འགག་ཏུ་ འགྱུར་ བ། 渠水枯竭。ཤ་ཁུ་ངང་འགག 肉汤煮干，煮肉到汤干。

ཀང་ཀོན། (1)ངང་ཉིད་དམ་སྐོར་ཀྱི་དོན། 私事：ངང་དོན་དགོངས་ཞུ། 请事假。ངང་དོན་རྩ་ལི་ ཀྱི་ཁ་ཤའོ། སྤྱི་དོན་མཐོན་པོ་ གནམ་ དང་ འདྲ། 私事如草影，公事似天高。(2)ངང་ལ་ཟན་པའི་ དོན། 自私，私利：ངང་ དོན་ ཁོ་ ན་ གཉིས་ བ། 只图私利。

རང་ཀོན་ཀྱི་ཚུགས། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞེག རྒྱ་

ཆོལ་ཕྱིས་ཕྱི་ཆོལ་ཕྱི་དོན་དུ་མ་བཀོད་པ། དབེར་ན། ཕྱི་ཆོལ་མེད་པའི་གང་ཟགས་རང་ཉིད་ལ་དུ་བས་ལ་ལ་མེ་ཙོད་པར་སྐྱབ་པའི་ཚེ་དུ་བ་ཕྱ་བྱ། 自利因。自己对自己所立因。正确因之一。立者未因敌者需要所立之量，如无敌者的人对自己以烟为因，成立有烟的山上有火时的烟。

རང་དོན་བྱེད་བཟློག། རང་དོན་ཟློག་པཉྩང་བ། 忘我。不顾私利。

རང་དོན་སྐྱབ་ཐོག་གསལ། གཞུང་གིས་ཐུད་པའི་ལས་འགན་ཁར་བཞག་ནས་རང་གི་དོན་དག་ཏུ་སྐྱབ་པའི་ཐུགས་སུ་ཟོང་བ། 图谋私利。将公家交办的任务搁置一旁而暗中只办自己的事情。

རང་དོན་ཤེས་དབག གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་སྟོན་ནས་ཐོག་ཏུར་ཕྱི་གནས་གང་ཡིན་པ་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་པས་རང་གི་ དོན་ དེ་ རྟོལ་བཞིན་ཏུ་གསལ་པའི་ཤེས་དབག་གོ། 为自比量。根据真正理由，详细观察隐蔽事物之后，自己得以如实理解此等事物的比量。

རང་དོན་ཐུག་འདྲིན། ཐེར་དོན་གཉེར་བ། 存心为私，图谋私利。

རང་དོན་ཐུག་འཚང་། ཐེར་ཐན་ཚེམས་ནང་ལ་བཅང་བ། 存心自私，内怀私心；རང་དོན་ཐུག་འཚང་གི་མིས་ཐྱི་དོན་གཤེར་མ་ཞེག་ཅིང་ མི་ ཐུབ། 内怀私心者，不能真正为公。རང་ དོན་ ཐུག་ འཚང་གི་གཙོ་ལྡུད་བྱས་པ། 内怀私心，弄虚作假。

རང་བདག རང་ལ་དབང་བ། 自主。自己做主；རང་བཅན་རང་བདག 独立自主。

རང་འདོད། (1)རང་གི་ འདོད་ པའམ་ མོས་ པ། 私欲，私愿。自己的欲望或希望。(2)གཞན་ལ་མི་བསྟུན་པའི་རང་མཐོང་། 任性，恣意；རང་ འདོད་གང་ ཐུང་ མ་ ཅིག། 不要任性胡行！རང་ ལྡང་རང་འདོད། 随心所欲。

རང་འདོད་ཀྱིས་དབང་། གང་དག་ཆེད་ དུ་ ཅིའང་ཡིན་པ། 居心，存心，故意，有意识的：ཁོས་ རང་འདོད་དགོས་དབང་གིས་མི་དེ་ལ་ ཁྲ་ བསྐྱེད་ ཅིའང་ཡིན་པ། 他有意识地吹捧那个人。དེ་ཕྱར་ཐུས་པའི་རང་འདོད་དགོས་དབང་ཅི། 是何居心？རང་ འདོད་དགོས་ དབང་ གང་ ཡིན་ཅང་མི་ཤེས། 居心叵测。存心险恶，不可推测。

རང་འདོད་ངན་སྐྱབ། རང་གི་ འདོད་ པ་ ཕྱར་ངན་པའི་ཐབ་ལངས་ཅིང་པ། 徇私袒护。

རང་འདོད་སྐུག་བཙུག རང་དོན་ཁྱག་བཏུག 别有用心，心怀别的企图：ལས་དོན་ དང་པོ་ དང་ པཞག་གིས་བསྐྱབས་ པ་ མ་ ཡིན་ པར་ རང་ འདོད་ སྐུག་བཏུག་ཐུས་ཙོད་ པ་ཐག་ཆོད། 办事不公正，一定别有用心。ཐྱི་ ནང་ མི་ མཚུངས་ པའི་ རང་ འདོད་ སྐུག་བཏུག་ཅིང་པ། 表里不一，别有用心。

རང་འདོད་བཙན་བཀོལ། རང་ གི་ འདོད་ པ་ གཞན་ལ་བཙན་བསྐུལ་ཅིང་པ། 徇私制人。为私欲而强役他人。

རང་ འདོད་ རང་ འཐད། རང་ གིས་གང་ དག་ བདེན་དོན་ཡིན་ བསམ་པ། 自以为是；རང་འདོད་ རང་འཐད་ཅིང་པ། 总是自以为是。

རང་ལྡོག རང་དང་ཐ་དད་ལས་ལོག་པའི་ཆོས་ ཉེ། མཚོན་བྱ་རང་ཉིད་དམ་རང་རང་གི་ལྡོག་ ཚ་ རྟོག་ ཅན་ཁང་པ། བྱམ་པའི་རང་ལྡོག་བྱམ་པ་རང་ཉིད་ ཡིན་ པ་ཕྱ་བྱའོ། 自反体。与各自异体相反的事物。现于分别心中的所表事物自己或各自反身，如瓶自己，即为瓶之自反体。

རང་ལྡོག་གཅིག་པ། རང་ལྡོག་ཟེས་ བ་མ་ ཡིན་ པ། དབེར་ན། ཡོད་པ་དང་ཡོད་པ་གཉིས་དང་ བྱམ་པ་དང་བྱམ་པ་གཉིས་ཕྱ་ བྱ་ གཅིག་ པ་ གཅིག་ཏུ་ལས་ཐྱོ་ ཇི་ཡོད་ཀྱང་ ཐ་དད་ པ་ཉམས་ཆུ་ཡིད་པའོ། 自反同。自反之非各别者，如云有与有，瓶与瓶，二者完全一致，在心中无可显现为异者。

ངང་སྟོག་ཐ་དད་པ། ངང་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་ཚེས། དབེར་ན། ཐུས་པ་དང་མི་རྟག་གཅིས། གེས་ཐ་དང་ཡོད་པ་གཅིས་ལྟ་བུའོ། 自反异。自反之为各别者，如云所作性与无常，所知与有。

ངང་སྡུག་ངང་ཟོ། ངང་ གིས་ ངང་ ལ་ སྡུག་ བོ་ གཏོང་པ། 自讨苦吃，自作自受。ཤེས་ཕྱིན་ཤེས་ཀྱིས་ཆོས་བཞིན་འཁལ་ན་ངང་སྡུག་ངང་ཏེ་ཐུབ་པ། 知法犯法，自讨苦吃。

ངང་ཕྱོགས། ངང་ཐུགས། 自方。自身方面。

ངང་གནས་ལས། (1)ངང་ གི་ སྡོད་ གནས། 原处。自己原先的住处，ངང་གནས་སུ་གཤེགས་པར་གྱུར། 已经各归原处。(2)ངང་ཉིད་ བསྡད་པ། 自己居住；ངང་ས་ངང་གནས། 各居原地。(3)སྐད་གྱུར་ ངང་འཛིགས། 保持原状，མི་གངས་ སྐར་ བཅག་ མེད་པར་ངང་གནས་སུ་ བཞག་པ། 没有增减，保持原有名额。

ངང་གནས་པ། (མཚན) རྒྱུན་ས། 自居者。盗贼的异名。

ངང་གཉེང་ངོས་ཁེན། ངང་གི་ ཐུས་ ཉེས་ ངང་ གིས་ངོས་ལེན་པ། 认罪。自己承认所犯罪行。

ངང་སྣང་། (1)སེམས་ལ་ཤར་བའི་ཚངང་ སྣང་། 印象。心中现起的影象：གཉིང་ཐབ་ ཀྱི་ ངང་ སྣང་། 深刻的印象。ཕྱི་རོལ་ཀྱི་ ཡུལ་ཀུན་ངང་ སྣང་ཡུལ་ཅན་དུ་གསལ་ཏོར་འཆར་བ། 内心里显现起外境的影象。ངང་ སྣང་གང་དུན་ ཅོས་ལ་ཆ་ མི་འཛིགས་པ། 不单凭印象。(2)ངང་ གི་ མཐོང་ སྣང་། 主观。自己的偏见：ངང་ སྣང་གང་ཤར་ ཀྱིས་བཅད་ ཐག་གཅོད་པ། 主观武断。ངང་ སྣང་ གང་ཤར། 随心所欲。

ངང་སྣང་དག་ཅོ། ངང་ཉིད་ཀྱིས་གང་ཅས་འཕྱི་ ཚོད་ཐསམ་པ། 自以为是。主观上觉得是对的：ཁོང་གིས་ཅས་བའི་ཐས་ཀ་འདི་དག་དོན་ ལ་ རོང་ བ་ཡིན་རུང་། འཕྱི་ཚོད་སྣམ་བའི་ངང་ སྣང་ དག་ནས་བསྡད་འདུག 他作的事情，实际上虽然错了，但自己还一直认为是对的。

ངང་དབེ་གཞན་སྟོན། ངང་གི་ སྤྱོད་བཟང་གཞན་ ཀྱི་ཐིག་དབེ་བཤུ་ས་ སྟོན་པ། 示范，以身作则。

ངང་ཕན་གཞན་གཅོད། ངང་ཉིད་ལ་ཕན་ བའི་ ཚེད་དུ་ཐི་ལ་གཞོན་ཀྱིལ་པ། 利己损人。为利益自己而损害他人，ཁེ་ སྤྱིགས་ འདོད་ ངོ་མ་ ཀྱིས་ ངང་ཕན་གཞན་གཞོད་ཅིང་པ། 利欲熏心，利己损人。

ངང་ཐྲོག་ས། (1)ངང་དང་ཐག་ཉེ་བའི་ ས་ཐྲོག་ས། 邻近地方。(2)ངང་ སྡོད་ སའི་ཐྲོག་ས། 本地，自住处所。 (3)ངང་གི་ གཉེན་ ཐྲོག་ས་ སས་ སབྱོན་ ཐྲོག་ས། 亲友。ཐི་ངང་ཀྱི་ཐུས་གང་ལ་ཁོན་ཐེད་ དང་། གྲོགས་པོ། ཐྲོ་ཉེ། སཐོའ་བཤེས། ཐུན། ཐེད་གཅུགས་བཅས་སོ། (4)ངང་གི་རིང་ལུགས། 我方，自己方面。和自己观点相同的派系。旧译自宗。

ངང་བ། (ཐ་ཤི་དད་པ) མོས་བའམ་དགའ་བ། 喜悦，爱好，满意：རྣམ་སྐུ་ཤེ་ངང་བ། 喜欢，随喜。ཤེ་ཤི་ངང་བ། 不爱。གོན་དུ་ངང་བའི་ རྣམ་ཐཏུང་བསྟན། 表示非常喜悦。

ངང་བབ། (1)ངང་ གི་ གནས་ ཚུལ། 各自情况，本身实况：གཅུགས་ སྟོབས་ ཀྱི་ངང་བབ། 体力情况。ཐོབས་གཤེ་ངང་བབ། 才能实况。(2)ངང་ བཞིན་ཀྱིས་བབས་བའམ་ལྷུང་བ། 坠落，自然落下：འབྲས་བུ་ སྨིན་ནས་ངང་ བབ་ དུ་ ལྷུང་ བ། 果熟自落。(3)ངང་ སོའམ་ངང་འཛིགས། 原状，原封不动：སྐྱོད་པ་ངང་ བབ་ དུ་ གནས་ པ། 起居行动如昔。

ངང་བབས། ངང་བབ་དང་འདྲ།

ངང་ཕྱེ། ཚིག་ཀྱང་ངམ་ཅིང་བྱ། 名词。单身者，

独身者：མོ་ཀུན་དང་བྱ། 孤老太婆。

རང་བྱང་ཆུབ། (1)རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ། 缘觉菩提。(2)རང་སངས་རྒྱས། 缘觉，独觉。

རང་བྱེད་ཆུད་པ། ཁོང་དུ་ཆུད་པའམ་སྦྱངས་པ་མཐའ་ཕྱིན་པ། 通达，熟练。达到能够充分掌握、利用的程度：རིག་གནས་ལྔ་ལ་རང་བྱེད་ཆུད་པ། 通达五明。ལག་རྩལ་རང་བྱེད་ཆུད་པ། 技术熟练。བཙོ་ཞིང་དམག་ལས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཚང་མ་རང་བྱེད་ཆུད་པ། 对工农业和军事知识都很熟悉。

རང་བྱེད་ཆུད་པ། རང་བྱེད་ཆུད་པ་དང་འདྲ།

རང་བྱས་རང་སྐྱོང། རང་གིས་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རང་ལ་སྐྱེན་པ། 自作自受。

རང་སྐྱེ། (1)སྐྱེས་བུའི་རྩོལ་བ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ། 天成，自成，天生，天然。不待人工自然生成的：ཟོན་ཏེན་རང་བྱུང་མ་ཡིན་པ། 本事不是天生的。ནོར་ཁྲུངས་རང་བྱུང་། 天然资源。རང་བྱུང་ཁམས་ལས་འདས་པ། 超自然。(2)ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས། 自生，法界。(3)(ཚངས་) ཚངས་པ། 自生。大梵天的异名。

རང་སྐྱེ་ཁམས། འཇིག་རྟེན་ན་ཡོད་པའི་སྐྱེ་ཆགས་དང་སྐྱེ་ཆགས་མིན་པ་ཡོད་ཚད་ཐམས་ཅད་ལ་ཟེར་ཞིང་། དངོས་པོའི་ཁམས་རྫོགས་པའོ། 自然界。宇宙间生物和非生物的总和，即整个的物质世界：རང་བྱུང་ཁམས་ལ་དབང་སྒྱུར་མཁན། མི་དང་མི་ཡི་ལག་པ་ཡིན། 自然界的主宰者，是人和人的两只手。

རང་སྐྱེ་ལྟ་ལྡོག། ལྟ་སའི་གནོད་ལག་ཁང་དུ་ཡོད་པའི་སྐུ་རྟེན་ཞིག ལྷར་ཀྱི་ཤོད་སྐྱལ་ལ་ཕྱིའི་སྐུ་ཐུབ་རྗེ་ཆེན་པོ་བཏུ་གཅིག ཞལ་ཕྱག་སྒྲོང་སྐྱིང་གི་རྒྱང་པོ་ལས་བྱུང་ཞིག ནང་ཙན་དན་སྐྱལ་སྐྱིང་གི་རྒྱང་པོ་ལས་བྱུང་གཅིག་བཅས་སྐུ་གསུམ་པོ། ཀུ་བཟའ་ཀོང་རྗེ། བལ་བཟའ་ཀྲི་བཙུན་ཏེ་གཤུལ་ཐིས་པ་བཅས་ལ་རང་བྱུང་ཕྱ་ལྔན་ཞེས་ཀྱགས་ཤེད། རང་བྱོན་ཕྱ་ལྔན་ཡང་རེད། 五位天成，天成五位一体。传说拉萨大昭寺十一面观音像，泥像本身乃未经塑造、天然聚积而成；像内装有一躯蛇心旃檀树中天生观音像；以及松赞干布、文成公主、尼泊尔公主死时灵魂均没入其内。如是五种天然成就的事物，共聚一体，故名。

རང་སྐྱུང་གཉེན་པ། ས་ཆུ་སོགས་ རང་ བྱུང་ གི་ཁམས་ལས་བྱུང་བའི་གནོད་འཚེ་དབེན་ན་ས་གཡོ་དང་ཆུ་ཤོག་ལོ་རྒྱས་སོགས་ལྟ་བུ། 天灾，自然灾害。如地震、洪水、虫、旱等自然界出现的灾害。

རང་སྐྱེ་སྐྱོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། འབད་རྩོལ་གྱིས་མ་བཙོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ཚགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས། 自然界，大自然。

རང་སྐྱེ་ཚན་རིག རང་ བྱུང་ ཁམས་ ཀྱི་ དངོས་རྫས་དང་སྐྱེ་ཆུལ་རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་ བྱེད་ པའི་ཚན་རིག་ཡིན། དེའི་ཁོངས་སུ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། རྫས་འགྱུར་རིག་པ། སྐྱག་ཚགས་རིག་པ། རྩི་རིག་པ། གཉེར་རྫས་རིག་པ། གཟུགས་ཁམས་ཚགས་ཆུལ་རིག་པ། རྩིས་རིག་སོགས་ཡོད། 自然科学。研究自然界各种物质和现象的科学。包括物理学、化学、动物学、植物学、矿物学、生理学、数学等。

རང་སྐྱེ་ཟངས། ས་འོག་ཏུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཆུར་བའི་ཟངས། 自然铜。

རང་སྐྱེ་ཡེ་ཤེས། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ལ་ཡེ་ནས་གནས་པའི་དབྱིངས་ དང་ ཡེ་ ཤེས་ གཉིས་ སུ་ མེད་པའི་རིག་པའོ། 自然智。无师自然妙智。众生相续中具有的空智无别之慧。

རང་རྒྱང་རྡགས། ཆུ་འགོག་ཁེད་ རང་ གྱབ་ཀྱི་རྡགས། 天然水坝，天然河堤。

རང་རྒྱང་སོལ་རླངས། ས་སྒོམ་དང་། རྡོ་སོལ་སོགས་ཀྱི་གཏེར་ཁ་ནས་ ཐོན་ པའི་ འབབ་ རྡས་ ཀྱི་ ཤིང་ས་ཕྱོགས། 天然气，天然煤气。大石油田或煤田等处产生的一种可燃气体。

རང་བྱོན། རྟེལ་བ་ལ་མ་ བཏེན་ པར་ བྱང་བ། 天然，天生的：ཕྱ་ཀུ་རང་བྱོན། 天然生成的佛像。མ་རྟི་རང་བྱོན། 天然珍宝。

རང་བྱོན་ལྔ་ལྡན། རང་བྱང་ ལྔ་ ལྡན་ དང་ དོན་ གཅིག

རང་དབང་། ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་ བསྟན་ མི་དགོས་པ། 自由。自由自在，一切行为不依赖他人，不受拘束：མི་ལུས་ཀྱི་རང་དབང་། 人身自由。འགྲོ་ སྐྱེད་ ཀྱི་ རང་དབང་། 行动自由。རང་དབང་ རང་ བདག 自由自在。རང་དབང་ རང་བཅོན། 独立自主。རང་དབང་རང་འཛིན། 自主。རང་ དབང་ རང་ལ་ མེད་ པ། 身不由己。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགོག་པ་མེད་ པ་དང་། ངེ་ ཤེར་ བ། ཁྱོས་ པ་མེད་ པ། བདག་གིར་ བ། བདག་ དབང་ བ། གཞན་ཀྱིས་ མ་བཅུང་ བ། གཞན་ལ་ མ་ རག་ པ། རང་གར་སྐྱེད། རང་གིར་ཁེད། རང་ དགའ་ བཅས་སོ།

རང་དབང་མེད་པ། (1)གཞན་ལ་ཁྱོས་དགོས་པ་ དང་ བརྟེན་དགོས་པ། 不自由，没有自由：ཁྱིམ་ ཚང་གར་སྐྱེས་ འདས་ཀའི་ རང་ དབང་མེད། 出身在什么家庭，不能自由选择。 (2) རང་ གིས་" བདག་སྐྱེད་མི་ ཐུབ་ པའམ་ཚོད་ འཛིན་མི་ ཐུབ་པ། 不禁，不能控制：གད་མོ་རང་དབང་མེད་ པར་ ཤོར་ བ། 不禁失笑。ཐལ་མོ་རང་དབང་མེད་ པར་ རྡེབ་ པ། 不禁鼓掌。

རང་འབབ་པ། རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་བའམ། ཐོན་ པ། 自然产生，自然流泻：བྲག་ གེས་པ་ ནས་ ཆུ་ ཚན་རང་འབབ་པ། 岩缝里流出温泉。བོ་མ་རང་ འབབ་པ། 流乳。གཙང་ པོ་ རང་ འབབ་ རྒྱུན་ མི་ འཆད། 江河自流不息。

རང་འབྱོར་ལྡན། འབྱོར་པ་ཚུན་ཆད་ གེས་ རང་ རྩལ་ལ་སྦྱངས་ཏེ་ ཚང་དགོས་པའི་ཐབས་ བྱུན་ ལྡན། མི་ཉིད་ལིན་ པ་དང་། ཡུལ་ དབུས་ སུ་ སྐྱེས་པ། དབང་ པོ་ ཚང་བ། ལས་ མཐའ་ མ་ འགག་ པ། ཆོ་སྟོང་ གསུམ་ལ་དད་ པ་ བཅས་ ལྡན། 五自圆满。十圆满中的前五自圆满。修学佛法在自己本身所必须具备的五种条件：生为人身、生于中土、诸根全具、未犯无间和敬信三藏。

རང་ཐལ། རང་ གནས་ རང་ གནས། 原处，就地：ཉི་མ་ཤར་ནས་ པ་ མོ་ རང་ མལ་ དུ་ ཐལ་ བ། 太阳出来，露水就地消失。ནམ་ལངས་ པ་དང་ སྲུན་ པ་ རང་ མལ་ དུ་ ཐལ་ བ། 天亮了，黑暗自然消逝。ཐབ་ སྨན་ བཏང་ བས་ ན་ ཐུག་ རང་ མལ་ དུ་ འཇོམས་ པ། 服药病自除。

རང་ཁྱི། ཁྱིམ་ཚང་ངམ། ཞུལ་ཁབ་ བམ། ཐུགས་ གཏོགས་ སོ་ སོ་ རང་ གི་ མི། 自家人，本国人。自己一面的人：ཕྱིར་ སྡོད་ རང་ མི། 华侨。རང་ མི་ ནང་ ཚགས། 内部自己人。

རང་ཁྱིངས། རང་ གི་ མིང་ རྟགས། 己名。自己的姓名：རང་ མིང་ འགོད་ པ། 签名。རང་ མིང་ མ་ བཀོད་ པའི་ འཛས་ ཤོག་ བྱུག་ པ། 无记名投票。རང་ མིང་ འབོད་ པ། 呼名道姓。རང་ མིང་ ཅི་ ཞེ་ མ། 我名某某。ཁྱོད་ ཀྱི་ རང་ མིང་ ལ་ ཅི་ ཞེར། 你姓什名谁？

རང་མེད་གཞན་འཚོལ། རང་ ལ་ མེད་ ཀྱང་ གཞན་ ལ་ འཚོལ་ བ། 借贷，求通有无。

ངང་རྩེས། ངང་ངང་གི་འདོད་མོས། 自愿。自己愿意；ངང་མོས་ཀྱིས་ཞུགས་པ། 自愿参加。མ་བཀླལ་ངང་མོས། 不待鞭策，自觉自愿。ངང་མོས་ངང་འགུལ་ཀྱིས་ལས་དོན་སྒྲུབ་པ། 主动地进行工作。ངང་མོས་ལས་རིགས། 自由职业。

ངང་ཁམས་བྱེ་བའི་འཛོམས། ངང་ཐུགས་དམག་དཔུང་ཐུགས་མོ་མོ་ནས་འཛོམས་པ། 会师。各路部队会合一起。

ངང་བཙན། གཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པ། 独立，自主，自尊；ངང་ བཙན་ རྒྱལ་ ཁབ། 独立国。ངང་བཙན་ངང་དབང་། 独立自主。

ངང་རྒྱས། ངང་གི་ངང་ལ་བརྒྱ་མཐོང་ཟྱད་པ། 自傲，自尊；ངང་རྒྱས་ཆེ་བ། 自视过高，自己估计过高。

ངང་ཚགས། ངང་གིས་བདག་ཐྲོད་ཀྱིས་ཉར་བ། 自己保管，自己保存。

ངང་ཕྱག 自己说的话。

ངང་ཕྱག་ཚིས་ག་ཅོད་པ། ཁས་ཐྲངས་ཀྱིས་བསལ་བའོ། 自语抵触。即承许相违。

ངང་ཕྱག་ཚིས་བསལ་བ། ཁས་ཐྲངས་ཀྱིས་བསལ་བའོ། 自语相违。即承许相违。

ངང་ཕྱིས། ངང་ཁོ་ན་འཆོ་གཅས་ཟིད་པ། 独养自身。

ངང་སྐྱེས། ངང་ཀྱི། 自主，自立；འཆོ་གཅས་ངང་སྐྱེས། 独立谋生。ཐྲེག་མོ་སྟོང་བས་ངང་སྐྱེས་མི་ གྲུབ། 空袋不能自己立起来。བསམ་སྦྱོང་གཞན་དྲིང་མི་འཇོག་པར་ངང་སྐྱེས་ཐེན་ པ། 思想行为自拿主意，不随人转移。

ངང་ཚོད། ངང་གི་བཅས་ཚད། 本分，分际，分内。自持程度；ཤེ་ངང་ཚོད་ཐེན་ན་ཟབས་པ་ཡིན། 知分际者是聪明人。ངང་ཚོད་ངང་གིས་མ་བརྒྱང་ན། ཁ་ལུ་ཀོ་ལྷག་ཏུས་ཙོང་ངོང་རྩི། 本分不自持，就会挨嘴巴。

ངང་ཟེས་ཆོད། ངང་གི་ མཚན་ ཉིད་ ཀྱིས་ གྲུབ་ པའི་ དངོས་པོ་ སྟེ། རྟེན་པས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་ པར་ཡུལ་ངང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ། ཀ་བ་དང་བུམ་པ་ ལ་ སོགས་ པ་ དགག་ ཐ་ བཅད་ པ་ དང་དེ་ནས་སྟེ་འཆར་བ་ལ་མི་ལྟོས་ པར་ མངོན་ གྱུར་ཀྱི་ངོ་བོ་ངང་ཉིད་འཆར་དུ་ཡོད་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ། 自相。由各自特性表明其存在之实有事物，即不由内心思维假名安立，而是外境本身实际存在者，如柱及瓶等不待断除应破分及现起概念，而自身现于现量中之一切有为法；འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ངང་མཚན་ཉིད། 一切有为法都是事物。བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་དེ་ བུམ་ པའི་ངང་མཚན་དུ་འཇོག 瓶所有的无常，即为瓶的自性。གྲུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་ཐྲེད་རྒྱས་པ་དེ་ ག་པའི་ངང་མཚན་ཉིད། 托住横梁的作用，是柱的性能。

ངང་ཆད་ཙམ། ཏེལ་ཚོད་དམ་ཁྲངས་སམ་རྟུ་ མཚན་ཉིད་པ། 臆断，主观推断，无根据；ངང་འཚམ་ཁྲིམས་རྟེན། 枉法以私。ངང་འཚམ་ཀྱིས་ བཅོས་རྒྱག་པ། 擅自修改。དམངས་ཀྱིས་ཚོས་ བསྡུར་བྱས་ པ་ ལས་ ངང་ འཚམ་ ཀྱིས་ ཐག་ བཅད་ ཉིད། 经过大家商议，没有主观臆断。

ངང་འཛིན་ཚད་ཟས། གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་ རེག་ བྱ་ལ་འཛིན་པའི་དབང་པོ་ རྣམ་ཤེས་ཅིས་ པ་མ་ འཁྲུལ་ པའོ། 自取量。感受色、声、香、味、触等外境的五官所有不错乱的知觉。

ངང་འཁོལ། ངང་གི་ཞབས་དོག 部下，部属，下属。

ངང་འཕེལ། (1)ངང་གི་རིའི་ཞེ་ས། 脸面，情面。(2)ཚོས་ཉིད་ དང་ གཉུག་ ཉམས། 本来面目，自性法身，原始心性。

རང་ཤི་དོན་གཅིར། (1)རང་དོན་ཞི་བའི་དོན་གཉིར། 自了汉。但求自己安乐的人。(2)(ཨངོན) རང་སངས་རྒྱས། 自求寂乐。独觉的异名。

རང་ཤིག རང་བཞིན་གྱིས་ཞིག་པ། 自灭，自散。自趋消灭或自行解散：སྐྱལ་ཨདུད་རང་ཞིག 蛇结自解。

རང་གཞན། རང་དང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་ཕན་བདེ་རྫོགས 自他。自己与他人：རང་གཞན་གཉིས་ཀས། 自他并利。

རང་བཞིན། (1)རང་རྟགས་དང་། རྣ་བ། གཤེས་ཀ། 本色，性格，性情。原来的性质。佛书译为自性、本性：ཞི་བའི་རང་བཞིན། 温和的性格。རང་བཞིན་བཟང་པོ། 性情善良。 རང་ བཞིན་བརྟན་པོ། 性情坚定。རང་བཞིན་འགྱུར་བ། 变质，本质变化。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ རྣ་ བ་ དང་། ཡང་དག་གྲུབ། རང་གི་རྣ་བ། རང་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱི། (2)བཅོས་མིན་དང་། འཕགས་རྟོགས་ལ་ནི། 自然，天然。不待人为：རང་བཞིན་གྱི་དུག 天然毒。如蛇毒、植物毒等。རང་བཞིན་གྱི་དགྲ་པོ། 天敌。如猫是鼠的天敌。རང་བཞིན་ གྱིས་ མེད་ པར་ འགྱུར་ བ། 自然消灭。(3)(ཨངོན) ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་ བཞིན་ བདག་མེད་པར་གཅིག་ཏུ་ བཤད་ གྲངས་གཅིག་ཨཆོད། 诸法自性，同一无我，故表数字1。

རང་བཞིན་གྱི་སྐད། 〈ཐཀྲིའ〉 土语，巴利语。古印度四大语言之一。

རང་བཞིན་གྱི་བསྐལ་དོན། བསྐལ་དོན་གསུམ་གྱི་ནང་གཅིག། དཔོག་པོ་གང་ཞེག་རང་ བཞིན་ གྱིས་ བར་དུ་ཆོད་དེ་ མཐོང་མི་རྟོག་པ། དབེར་ན། ཀ་ཅ་དང་བར་སྲིད་ཕྱི་བྱའོ། 自性远离事。三种远离事之一。事物本性互相差异，不可现见，如鬼与中阴身。

རང་བཞིན་གྱི་ཁས་ལེན་པ། སྔོན་གཅོད་ པ་ ཤེས་བཞིན་ཆུས་ཀྱིས་ བཅས་ པའི་ བསྡུབ་ ཁྲིམས་ཨིན་པར་རང་བཞིན་གྱི་ སྡིག་པ། 性罪。不由佛制，本身即是罪恶如杀生等。

རང་བཞིན་གྱི་གཅིག་ཤེས། (1) བསྡུབ་ བྱ་ དང་། སྡུབ་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཡི་གཉེན་ཨིན་ཞིང་ སྐབས། 自性因。(2)རང་གར་གྱི་སྡུབ་བྱེད་དམ་ སྡུབ་བྱེད་ལྡན་སྡང་། 似能立。

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས། རྟགས་ཡང་དག་ གི་ ནང་ གཅེས། ཡིན་པ་སྡུབ་ལ་རྟུལ་གསུམ་ཚང་བ་སྟེ། དབེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ ཀོ་ བོ་ བདག་གཉིག་གི་ ལའྱི་ བ་ལ་བརྗོད་ནས་རྟགས་དེ་ ཡིན་ན་ བསྡུབ་བྱ་དེ་ ཡིན་ པར་ སྡུབ་པའོ། 自性因。真因之一。证成其是，具备三性之因。如云：声，是无常，所作性故。.以同体相属关系，证成若是此因，即是此宗。

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་གཉིས། ཁྱད་པར་ལྡོག་པ་ བའི་རྟགས་དང་། ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རྟགས་ཏེ་ གཉིས་སོ། 二种自性因。观待差别因和净尽差别因。

རང་བཞིན་གྱི་གནས། (1)ཆོས་ཀུའི་ཞིང་། 自性界，法身佛刹。(2)ཆོས་དབྱིངས། 法界，空性。

རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུད་ཅད་ནས། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་བའི་གྱུ་ཀྱིས་སྟོང་བའོ། .自性涅槃。有情相续心性，空无真实。

རང་ བཞིན་ གྱི་ སྡོམ་ ཁྲིམས། སྐྱེ་ གཅོད་ པ་ དང་། མ་བྱིན་པར་ལེན་པ། འཁྱ་བའི་ཁྱད་ཀྱ་ཕྱི་ བ་ བཅས་ བཞེ་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ བཅས་ ཁྲིམས་ལ་མ་ སྐོས་ པར་ རྒྱངས་ ན་ རང་ བཞིན་ གྱིས་ བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ སུ་ གྱུར་ པའི་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ སོ། 性戒，性尸罗。杀生、不与取、邪淫行、妄语四戒，不待佛制，持之即自成福业。

ངང་བཞིན་གྱི་ཡན་ལག ཆོས་རབ་རྣམ་འབྱེད་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གོ། 自性支，择法觉支。

ངང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ། 无自性，自相不实。

ངང་བཞིན་གྱིས་གཡེང་བ། རྣམ་གཡེང་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཞེག་སྟེ། ཐོ་ལྡའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་པས་ནང་དུ་ མཉམ་པར་འཇོག་མི་ནུས་པའོ། 自性散动。五门诸识自然外向，不能内摄平等安住。六种散动之一。

ངང་བཞིན་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས། འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ། རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བའི་ གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 自性相违因。三种相违因之一。因宗二者体性颠倒之似因。如云："声是常，所作性故。"

ངང་བཞིན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས། སྐང་བྱང་གི་འགལ་རྫ་དམིགས་བའི་རྟགས་ཀྱི་ནང་གི་ཞེས། སྒྲུབ་ཆོས་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་རྟོག་གེ་ཤུགས་ཀྱིས་དགག་བྱ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་རྟེན་བའི་ ས་ཐོག་གི་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱུང་བ་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་རྟེན་བའི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་བྱེད་ཆ་བ་མེ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་དགག་ཆོས་ཆ་བ་དང་ལྡན་ཚིག་མི་ གཏས་འགལ་དུ་ གྱུར་བའི་ གྲང་རེག་འགོག་པའམ་མེད་ངེས་སུ་སྒྲུབ་བའོ། 自性对立可得因。可现对立可得因之一。以与能立事物相对立之自性为因，破除所破者。如云："大火蔓延之地，无有持续发生之寒觉，以是大火蔓延之处故。"以能立之热火为因，破除所破即与热火不能并存之寒觉或证成寒觉必定无有。

ངང་བཞིན་སྒྱུར། (མཛད་) ཟླ་བ་གཟས་བསྒྱུར་བ། 自体变化。月食的异名。

ངང་བཞིན་བཙུད་པ། དོན་ཚིར་བཙུད་པ། 直陈，直叙。直截了当地述说。

ངང་བཞིན་བཙུད་པའི་རྒྱན། དོན་རྟུན་གྱི་ནང་གཞས་ཤེམས་ལྟེན་གཅོང་ཐུས་བའི་ཐྱེ་ནང་དངོས་པོ་གང་རུང་གི་རིགས། ཐ་བ། ཚིག་དོན། རྩས་བཞིའི་ནང་ བཞིན་ དང་ པོ་ བཙུད་ པའི་ རྒྱན་ཞེག 直叙修饰法。直叙某物，主要是动物体内外的实际状况，以修饰其文词。分为四类：类型、动作、功能和属品。意义修饰法之一。

ངང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད། འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅི་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ བྱབ་པ་སྟེ། ངང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་གནས་པ། སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་ གཞས་ཤེག 自性空，本性空。一切有为无为诸法，原始已来皆是无性，自然常住无有变异之空。十六空之一。

ངང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ། འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞིའི་ནང་ གཞས། གཞོན་ཉིད་ཀྱི་བྱབ་ བྱ་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ནས། གཞོན་ཐྱེ་ཙི་བ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་ཀྱི་མེས་བྱབ་པར་ རྟེན་ བའི་ གཞིར་ ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་དེ། ཙན་དན་ཀྱི་མེས་བྱབ་པར་རྟེན་བའི་དངོས་པོ་མེད་ པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ ཙན་ དན་ ཀྱི་ མེས་ གྲང་ རེག་གི་དངོས་པོ་མེད་ པར་ སྒྲུབ་ པའོ། 自性相违所遍可得。四种相违所遍可得之一。立能损之所遍为因，以破除所损之自性者，如云："旃檀火蔓延之地，无有持续寒觉存在，以是旃檀火蔓延之地故。"以旃檀火，证成无有寒觉。

ངང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཚུལ་འགྲུབ། ཁྱད་ཅིག་མི་གནས་འགལ་

ཀྱི་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བརྗོག་ན་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་བའི་ རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་སྟེ། དབེར་ན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱི་ངེས་པའི་ཤེར་གཞིང་ཆོས་ཅན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁ་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། མེ་ཚད་མའི་ སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བརྗོད་པའོ། 自性相违所遍可得应成。同处相违之三种相违自性可得应成中立相违所遍为正因之应成，一经倒转，即能招引能遍相违自性可得自续。如云："确定有火之东方，应非确定有火，以有雪花寒觉故。"倒转此一应成，即能招引他类应成："确定有火之东方，无有雪花寒觉，以确定有火故。"

རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར། ཕྱོགས་ཅིག་མེ་གནས་འགལ་གྱི་འགལ་བའི་རང་ བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་རྒྱུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བརྗོག་ན་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་ པའི་ རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་སྟེ། དབེར་ན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤེར་གཞིང་ཆོས་ཅན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁང་རེག་གི་དངོས་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། ཁང་རེག་མེད་དེ། མེ་ཚད་མའི་ སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁང་རེག་གི་དངོས་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ཅན། ཁང་རེག་ཡོད་ པའི་ཕྱིར་ཞེས་བརྗོད་པའོ། 自性相违因可得应成。同处相违之三种相违自性可得中立相违理由为正因之应成。一经倒转，即能招引果位相违自性可得自续。如云："确定有火之东方，应非确定有火，以有寒觉之亲因故。"此一应成，一经倒转，即为招引他类之应成："确定有火之东方，无有寒觉之亲因，以确定有火故。"

རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གཞི་ཐུན་མོང་ཅན་གྱི་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཐུན་མོང་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཐུན་མོང་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིའི་ཚེ་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཐུན་མོང་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིའི་ཚེ་ཐུན་མོང་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིའི་ཚེ་ཐུན་མོང་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིའི་ཚེ་ཁྱད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཅིང་ཐུན་མོང

引因相违自性可得自续。 如云："确定有火之东方，应非确定有火，以寒冷引起汗毛直竖故。"从此应成，倒转之后。即便招引他类应成："确定有火之东方，应不致汗毛直竖，以确定有火故。"

རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་བཞིའི་ནང་གསེས། གཙོད་བྱེད་ཀྱི་རྩ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་གཙོད་བྱའི་རྩ་བ་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རེག་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་དེ། མེས་ཁྱབ་པར་རོན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ མེའི་རང་ བཞིན་ཀྱིས་ ཁྱོད་རེག་གི་དངོས་པོ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའོ། 自性相违自性可得。四种相违自性可得因之一。立能损之本性为因以破除所损之本性者。如云："大火蔓延之东方，无持续存在之寒觉，以是大火蔓延之处故。"以火之本性，证成无有寒觉之事物。

རང་བཞིན་དང་ཐལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། རང་རིགས་འཐེན་པའི་གཞལ་འགྱུར་བཞིའི་ནང་གསེས། འགལ་བའི་ རང་ བཞེན་ རྟགས་ སུ་ བཀོད་ ནས་ གཞལ་ བ་ འཐབས་པ་བཟློག་ཅིང་བཞེན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་ རང་རྒྱུད་དེ་ཉིད་འཐེབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ མེ་ཚད་ མའི་སྤྱོས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། མེ་ཚད་ མའི་སྤྱོས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་གཞལ། གང་རེག་ཙམ་དེ། མེ་ཚད་ མའི་སྤྱོས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཞལ་འགྱུར་ཉིས། དེ་ཆོས་ཅན། གང་རེག་མེད་དེ། མེ་ཚད་ མའི་སྤྱོས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཐུབ། དེ་ཆོས་ཅན། གང་རེག་མེད་དེ། མེ་ཚད་ མའི་སྤྱོས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྒྱུ་འཐེན་པའོ། 自性相违自性可得应成。四种招引自类应成之中，立相违自性为正因，所引过失，一经倒转，即能招引自性相违可得之自续。如云："确定有火的东方，应非确定有火，以有寒觉故。"此一应成，倒转即能招引自类相同自续："确定有火的东方，无有寒觉，确定有火故。"

རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། རྣལ་དུ་གནས་པའམ་ རང་ རྟེན་གནས་པ། 正常。处于一般规律状态。佛书译为住本性：རང་མེད་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། 无病无痛，安住如常。

རང་བཞིན་གནས་རིགས། སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་འཚང་རྒྱ་བྱང་བའམ། ངོ་བོ་ཉིད་སྐུར་འགྱུར་བྱང་པ་རང་གི་རྟེན་ཆོས་སུ་ འགྱུར་ བའི་ཕྱི་མ་དང་ བཅས་པའི་ སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 自性住佛性。一切有情可以成佛或成就自性身依住之处，即染污心的真如法性。

རང་བཞིན་རྩམ་དག གཅེས་ལ་ཉི་མས་མ་ ཁོས་ པའི་ སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 自性清净，本来清净。心识本质未受烦恼染污的法性。

རང་བཞིན་པ། ཐལ་བའམ་དཀྱུས་མ། 平凡，平常，普通；ཀུལ་མི་རང་བཞིན་པ། 本地普通人。

རང་བཞིན་མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས། སྐང་བྱ་ཡིན་ཀྱི་འབྲེལ་ ཐུ་ མ་ དམིགས་ པའི་ རྟགས་ ཀྱི་ ཡ་ཁྱབ། སྒྲུབ་ཅེད་དངོས་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐང་ངུ་ཡིན་པའི་ཆོས་ གང་ མངོན་ སུམ་ ཚད་ མས་ མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་གཞི་དེར་དངོས་པོ་དེ་ ཙམ་པ་ཁགག་པ། དཔེར་ན། བུམ་པ་ཚད་མས་ མ་དམིགས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་ མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ ཞེས་པ་ལྟ་ བུའོ། 自性不可得因。可现统一不可得因之一。以事物本性可现而非现量可得之能立因，破除彼处有彼事物。如云："正量未能得瓶之东方，无瓶，以正量未得有瓶故。"

རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། གཞན་ རིགས་ འཐེན་ པའི་ ཐལ་ འགྱུར་ བཅུ་ བཞིའི་ ནང་གསེས། རང་བཞེན་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་ བཀོད་ པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བཟློག་ན་ཁྱབ་ཅིང་མ་

དམིགས་བའི་རང་རྒྱུད་འཛིན་པ་རྣམ་དབེར་ན། ཤིང་མེད་ཀྱི་ཧྲག་རྩོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཙོད་པར་གཞལ་ཀ་པ་ཙོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཞལ་འགྱུར་ཀྱིས། དེ་ཆོས་ཅན། ཀ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་པ་ཁཞན་རིགས་འཛིན་པའི་གཞལ་འགྱུར་རོ། 自性可得应成。十四种招引他类应成中，立自性可得为因之应成，一经倒转，即能招引能遍可得自续者。如云："无树石寨中，应成有树，以有沉香树故。"此应成一经倒转，即招引他类自续："无树石寨中，无沉香树，以无树故。"

རང་བཞིན་ལ་བསྐྱེན་པ། བསྟོན་དོར་ཀྱི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། དངོས་ཀྱིའི་རང་ཁི་ཅ་བའི་དོན་བཞིན་ཁང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་ལ་བསྟོན་ནས་དེ་ལས་ཁཞན་པའི་རང་ བཞིན་དུ་ བསྒྱུར་ནས་ སྟོན་ པའི་ཐུན་ཞིག 歪曲本质。歪曲事物的原有本质，说其有另一本质的修辞方法。歪曲修饰法之一。

རང་བཞིན་གྱུབ་བྱ་བ། (1)འབད་རྩོལ་ཀྱིས་ མ་བཅོས་ པར་ གྲུབ་ པ། 天然成就，自然成功。(2)རྟོགས་པ་ཆེན་ པའི་ ཁྱུགས་ ལ་ སེམས་ ཀྱི་ རང་བཞིན་ལ་སྣུ་གསུམ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཡེ་ནས་ ཡུད་ཀྱིས་གྱུབ་པར་ རྟོགས་པའི་ དུན་ ནོ། 自性天成，任运圆满。'宁玛派大圆满见所说心之本性自然圆满具足三身功德。

རང་བཞིན་ཨོ་ཙོད་དུ་བསྡད་པ། (ཁྱད) རང་འཚམ་དུ་བསྡད་པ། 随便闲住。

རང་ཐོག་ངོ་བསྲོད། རང་ལ་གཉོད་ཡོང་ དོགས་ཀྱིས་བཀ་རིན་ཐུབ་ནས་གཞན་ ལ་ ངོ་ བསྟོད་ ཅིང་ པ། 出自防患而阿谀他人。

རང་ཐོག་འཇེམ་མེད། རང་ རྟེད་ ལ་རྟེན་ཁ་རྡེ་ཚོང་ཀི་སེམས་པ། 无挂无碍，全无顾虑。

རང་གཤེགས། (1)རང་གི་ལུས། 自身。各人自己的身体：རང་གཤེགས་རང་བདག 人身自主。(2)ངོ་བོ། 本色，本质，原形，本来面貌：རང་གཤེགས་དམར་རྡེན་དུ་གསལ་བ། 原形毕露。

རང་བཟོ། ཁྲང་མེད་རང་ འདོད་ཀྱི་ ཐ་བ། 自造，臆说，自我新造：ཁྲང་མེད་ཀྱི་གཏམ་རང་བཟོ་ སྐྱ་བ་ལ་ཆ་འཇོག་མི་ བྱེད། 不相信无稽臆说。

རང་ཁྱེ། (ཁྱད) རང་འཐག་གམ། ལག་མཚེག་གི་ ཁྱེ་བ། 手磨柄。手推小磨子的把手。

རང་ཁྱམས། རང་གི་སྐྱེ་ཁྱལ་ལས་ཨ་ཁྱམས། 家乡。出生的地方：བྱ་མོ་རང་ཁྱལ་དུ་འགྲོ་བ་གཟའ་དང་སྐར་ མ་ བཅུ་མི་ དགོས། 女回娘家不择期。འགྲུལ་པ་རང་ཁྱལ་དུ་ལོག་པ་ལྟར་ཡོང་བ། 宾至如归。

རང་རང་། སོ་སོ། 各自，各别，分别：མི་སོ་སོར་རང་རང་གི་བསམ་དོན་མི་འདྲ་བ་ཡོད། 各有各的心事。 རང་ རང་ གི་ གནས་ སྟུལ། 各人的情况。

རང་རིག ཤེས་རྟོག་གི་ཤེས་པ་སྟེ། ཐོ་རང་གིས་རང་སྟོང་བཤམ་གསལ་བར་མཐོང་བ། དབེན་ནས་བྱམ་འཇིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་གི་རང་གིས་རང་སྟོང་བའི་ཁྱལ་ཁྱལ་ཅན་གཏིས་སུ་མེད་པཤམ་རང་ ཁྱལ་ཀྱི་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཤེས་པའོ། 自悟，自证，了相识。心识自己领略自己或明察自己者。如于见瓶之眼识上，所有自己领纳自己，心境不二或无自境相状之识。

རང་རིག་མངོན་སྤྱམ། མངོན་ གྱུམ་ བཞིའི་ ནང་གསེས། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་འཇིན་ རྟམ་ སྟེ། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་ གྱུར་པའི་ཁྱལ་ལ་ཁ་ནང་ཁོ་ནར་ཐོག་ནས་འཇིན་པའི་ཤེས་པ། དབེན་ནས་བྱམ་འཇིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་གི་རང་གིས་རང་སྟོང་བའི་ཚ་ལྟ་བྱའོ། 自证分现识。四种现识之一。离分别、不错乱的感觉，即心识之专一向内，以自体为对境者。如见瓶之眼识自己了知自己者。

རང་རིག་མངོན་སྤྱམ་ཚད་མ། མངོན་ གྱུམ་ཚད་

མའི་ནང་གཅེས། རྟོག་བྱལ་མ་འབྲལ་བའི་གསར་དུ་མི་བསླུ་བའི་འཛིན་རྣམ། དབེར་ན། རྣམ་མཁྱེན་མྱོང་བའི་ངང་རིག་དང་། བྱམ་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་རྟོག་པ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་མྱོང་བའི་ངང་ རིག་ལྟ་བུའོ། 自证分现量。现量之一。离分别、不错乱的新生真实感觉。如了知一切种智之自证智，见瓶眼识及分别心等之第一刹那者，皆是自证分现量。

རང་རིགས། ངང་གི་རིགས་སམ་རུས། 本族，宗族。

རང་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་གྱེ། ངང་གི་རིགས་ རྒྱུད་ ལས་བྱུང་བའི་བུ་དང་བུ་མོ། 宗族子孙，后嗣，子嗣。

རང་རིགས་ འཚེམ་ བའི་ ཐལ་འགྱུར། སྒྲུབ་བྱེད་འཚེན་བའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཞེག བཟློག་པ་རང་རྒྱུད་རང་དང་རིགས་གཅིག་པ་འཚེན་པ་སྟེ། དབེར་ན། གང་རེག་ཙོང་བས་མི་མེད་པར་ཐལ་ཞེས་བའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་ བའི་ རང་ བཞིན་དམིགས་བའི་ཐལ་འགྱུར་ཀྱིས། གང་རེག་མེད་དེ། མེ་ཙོང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་རང་ བཞིན་ འགལ་ དམིགས་ཉིད་འཚེན་པོར། 招引自类应成。招引能立应成中之一经倒转即能招引同类自续者。如云："有寒觉故，应成无火。"以此违自性得自性之应成，引出可得自性相违之正因："无有寒觉，以有火故。"

རང་རིགས་འཚེམ་བའི་ཐལ་འགྱུར་བཞི། བཟློག་པ་རང་རིགས་ འཚེན་ བའི་ ཐལ་ འགྱུར་ ལ་དབྱེ་ན། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་ བའི་ ཐལ་ འགྱུར་ དང་། རྒྱུ་ དང་ འགལ་ བའི་ འབྲས་ བུ་ དམིགས་ བའི་ ཐལ་ འགྱུར་ དང་། ཁྱབ་བྱེད་དང་ འགལ་ བའི་ ཁྱབ་ བྱ་ དམིགས་ བའི་ ཐལ་འགྱུར་ དང་། འགལ་ བའི་ ཁྱབ་ བྱ་ དམིགས་ བའི་ཐལ་འགྱུར་ཏེ་བཞིའོ། 四种招引自类应成。一经倒转即能招引同类自续者，可分为四种：自性相违自性可得应成、因位相违果位可得应成、能遍相违所遍可得应成和相违所遍可得应成。

རང་རེ། ཁྱ་ཅག 我们：དུ་ནི་རང་རེ་གཉིས་འགྲོ་ བར་བྱའོ། 现在我们两个走吧！

རང་རྩོང་། རང་ཉེ་རིང་ངེའི་བསྟུས་ཚིག

རང་ལས་རང་འགོག དུ་ཕྱའི་གནས་ཚུལ་ལ་ཡིད་ཆེས་ནས་ ཡར་ ཐོན་ ཙོང་ བའི་ བརྩོན་ ལེན་མི་ ཅིད་བའི་དབེ། 故步自封。比喻安于现状，不求进步。

རང་ལས་རང་འགྲོ། འགྲོ་ལས་ཐ་དད་ཅས་བའི་དབེ། 各奔前程，分道扬镳。

རང་ལས་སྐྱེས། (མཛད་) ཁྱབ་འཇུག 自生。遍入天的异名。

རང་ལས་རིས་ཀྱི་ཚད་མ། ཚད་མ་གང་ཞེག རང་ངོ་ཚད་མ་ཡིན་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་པ་འབྱེད་པ། དབེར་ན། སྒྲ་ མི་ རྟག་ རྟོགས་ ཀྱི་ རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དང་། ཞུན་ལུ་ང་ཤེས་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེ་བའི་ཞུན་ལུའི་འཇིན་བའི་དབང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། ཚད་མའི་བདུ་ལ་བྱང་བའི་སྒྲིས་བྱའི་ཆུལ་ཀྱི་ཚད་མའི་ཤེས་པ་ཡུལ་བྱའོ། 自定量。量之自力能定自身是量者。如通达声是无常之比量，认识青莲花者心中所有亲见近处青莲花时之根现识，论知量学名言者心中所有量识等。

རང་ཕྱོགས། (1)རང་གི་ རིང་ ཕྱོགས། 我派，自己所属学派。旧译自宗：རང་ཕྱོགས་སྒྲུབ་པ་དང་གཞན་ཕྱོགས་འགོག་པ། 建立自宗，破除他宗。(2)རང་གི་ལུ་ ཚུལ། 各人的态度，自己的观点。

རང་ཟོག། (1)མི་ཟས་ཟས་རང་ཉིད་སྒྲིས་བའི་ཟོ་རྟའ། 生年属相。各人生年的属相：ཏག་རྩིས་ལས་རང་ཟོ་ནམ་ཤར་ལ་ཟོ་ཀེག་ཡིན་ཟེར། 五行算认为，自己的生年属相为厄运年。(2)རང་ཉིད་ཀྱི་ཟོ་གངས། 年龄，年岁。自己已经生存的年数：རང་ཟོ་བཅུད་རྩེ་ཟེན་བའི་བཅུས་པོ། 年满八十

的老人。

རང་གྲུབས། (1)རང་གི་རྩལ་སྟོབས། 自力。自己的能力：རང་ཤུགས་རང་ལ་བརྟེན་པ་དེ། ལྷ་ཡི་ལག་པ་ལས་ཀྱང་བཟང་། 依靠自己能力，胜过天神双手。(2)རང་བཞིན། 自发，自然，不勉强：རང་ཤུགས་སུ་བྱུང་བའི་འགྲམ་རྩྭ། 自发斗争。རང་ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པ། 自然理解。

རང་ཤེད། རང་འདོད་དགས། རང་མཐོང་། 成见，主观。一切从自己出发的偏见。

རང་ཤེད་ཚ་བོ། རང་གིས་གང་བྱས་ གང་ བཤད་ བདེན་པ་ཡིན་ཞེས་མཐར་སྐྱེལ་ཅིད་པ། 成见甚深，自以为是。

རང་ཤེད་ཡུ་རྒྱགས། རང་འདོད་ཁ་ཤེད་ མཁྲང་བ། 顽固，执拗：རང་ཤེད་ཡུ་ཚུགས་ཀྱིས་ རང་གི་ལྟ་བ་ཁོ་ན་འཛིན་པ། 固执己见。

རང་གཤིས། རང་གི་རྒྱུ་དག 素质，本性。自己的性格：རང་གཤིས་བཟང་བོ། 本性善良。རང་གཤིས་ངན་པ། 品质恶劣。

རང་ས། (1)རང་གི་ཨ་ཡུལ། 本地，家乡：མཉམ་དུ་ཚུར་ཡོང་ནས་སོ་སོའི་རང་ས་ཉིས་པ། 一起到来，又各返回原处。རང་ས་ བཞག་པ། 放置原处。(2)རང་ཐོག་ཀྱི་ས་ཁྲལ། 我方，我们地区。(3)ས་དང་ལས་ བགྲོད་ རིང་ དུ་རང་ ཉིད་ གནས་པའི་ས། 本地，自地。修学佛法过程中各自到达的阶段。

རང་སངས་རྒྱས། 〈ཐ་ཏུ།〉 ཐིད་པ་ ཐ་ མའི་ ཆ་ སྐོར་བྱའོ་དབེན་ལ་མ་ ཚོགས་ པར་ རྟེན་ ཅིང་ འབྱུང་ལ་ བར་ འབྱུང་བའི་ ཆོས་ཉིད་བརྟགས་ནས་གང་ཟག་ བདག་མེད་དང་ ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ ཐུབ་ ཙམ་ རྟོགས་ ཏེ་ རང་ཐོང་ཆུང་མངོན་དུ་ བརྙེས་པའི་དགྲ་ བཅོམ་པ། 独觉，缘觉，独觉佛。梵音译作辟支佛。及至轮回最后时分，不依阿阇梨教言，但寻缘起道理，通达人无我和法无我又半，而证成独觉阿罗汉者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ ཀྱེད་ གཅིག་ རྟོགས་ དང་། རྟེ་ཚེའི་ སངས་རྒྱས། རྟེན་འབྲེལ་རྨོས། རང་རྒྱལ་སངས་རྒྱས། རང་ཐོང་ཆུབ། རང་ཁྲིད་ དེན་གཉིས། སངས་རྒྱས་འབྲིང་བོ། བས་རྒྱུའི་ རྒྱལ་བ་བཅས་སོ།

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ། དགེ་བའི་ བཤེས་ གཉེན་ལ་མ་བརྟེན་པར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་ འབྱུང་བ་ ལུགས་ བཞིན་ འཁྱུང་ བ་ དང་། ལུགས་ལས་ བརྒྱུད་པའི་མཚན་ཉིད་ རྟོགས་ ནས་ གང་ ཟག་ ལ་ བདག་མེད་པར་ རྟོགས་ཏེ་ ཉོན་མོངས་པའི་ སྒྲིབ་པ་ སྤངས་པའི་ ལས། 独觉乘，缘觉乘。不依师友，但由通达顺次逆次缘起法相， 证人无我永断烦恼障的小乘修证道路。

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ། རང་རྒྱལ་ཀྱི་མི་ སློབ་ལས་དང་འགོག་བདེན། 缘觉菩提。独觉乘的无学道和灭谛。

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས། རང་རྒྱལ་ཀྱི་མངོན་ རྟོག་ རྟེ། ཐེག་པ་མཐའ་མའི་ཚེ་ སློབ་དཔོན་གཞན་ལ་ བརྟེན་མི་དགོས་པའི་ ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ མཐུན་ པ། དམན་པ་ས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 支佛地，独觉地，作护地。最后有际能不依他自证空慧的道位，是小乘八地之一。

རང་སངས་རྒྱས་ཞེག་པའི་མཆོད་རྟེན། རང་རྒྱལ་ཐེག་དམན་ལུགས་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་དེའི་ རྣང་གཞི་ ཀུ་ཞི་ བཞི་ཚུལ་ཅན་ ཐོག་ཏུ་ ཅི་ཉིས་ ཀྱི་ རྩེ་ ཅན། བྱམ་པ་ རྒྱུམ་པོ། བང་རིམ་བཅུ་ གཉིས་རྣ་ མེད་འཁོར་ལོ་ རྩིབས་བཅུད་དང་ལྡན་ པ་ ཞེག 独觉乘塔。塔基四方，瓶形正圆，共十二层，上植八辐圆轮。

རང་ལར་མི་བཞག རང་ཉིད་ལ་དབེ་བཞག་ནས་ གཞན་ཀྱི་ ཁྱེ་ བཞུ་ ལ་འང་བསམ་དགོས་པའི་ དོན། 设身处地：རང་ལར་མི་བཞག མི་ལར་རང་བཞག

将心比己。

རང་སེམས། རང་གི་ཡིད་ཤེས། 自心；རང་སེམས་དབང་དུ་འདུས་པ། 克制自心，约束自己的思想。རང་སེམས་རང་གསོ། 自我安慰。རང་སེམས་གསོ་གླུ། 自慰的歌曲。རང་སེམས་རང་ཉེད། 我行我素。རང་སེམས་ལ་འགྱོད་པ་མེད་ན། བར་དོ་ལ་འཇིགས་མེ་དགོས། 自心无愧，不惧中阴。

རང་ཁོངས། (1)རྒན་གྱི་གནས། 故土，旧乡。(2)རྒན་རྒྱུན། 原状；རྒན་རྒྱུན་བཞིན་དུ་རང་སོ་རང་ལ་བཅས་པ། 维持原状，一如往昔。རང་སོར་གནས་པ། 原封不动。རང་སོར་བཞག་པ། 放置原处。(3)རང་རྟོགས། 自立；རང་སོ་བརྒྱང་པ། 自持，自立。

རང་སོར། མི་རང་རང་གི་སོར་མོའི་ཞིང་ཚད། 各人指宽。藏医用作测量人体部位的长度标准。

རང་སྲོག སེམས་ཅན་སོ་སོའི་ཐ་སྙད་གསོ་རྩིང་སེམས་ཀྱི་རྟེན་གནས། 自己的生命；རང་སྲོག་བླས་གཏོང་། 牺牲生命。རང་སྲོག་རང་གཅོད། 自杀。དགོས་མེད་དུ་རང་སྲོག་དོར་པ། 不必要的牺牲。

རང་གསང་། ལུས་ལ་རང་བཞིན་ནས་ཡོད་པའི་གསང་སྟེ། མིད་པ་ནས་ཟོ་བའི་བར་དང་། ཚིལ་གྱོང་ནས་བླུ་བའི་བར། རྒྱུ་མ་ནས་གཞང་ཁའི་བར། མཁལ་མ་ནས་ཆུ་སོ་ལ་བྱགས་གི་ བར་ གྱི་ སྐྱེ་བའི་གསང་། 自然窍。分别在食管至胃，气管至肺，小肠至肛门，肾脏至生殖器口之间所有空穴。

རང་བསགས་གཞན་བཟུངས། རང་གིས་བསགས་པའི་རོང་ཤས་གཞན་གྱིས་འཕྲོག 自积人取。自己辛勤积攒的财物，被人劫夺享受。

རང་བསགས་རང་སྐྱོང་། རང་བྱས་ རང་ སྐྱོང་ ཡང་ཟེར། རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པའི་དོན་རོང་བའམ་བསགས་པའི་འབྲས་བུ་རང་གིས་ སྐྱོང་ བ། 自作自受。自己作错了事，自己承受不良后果。

རངས་པ། རང་བ་དང་འདྲ།

རངས་ཀོ། ཚང་མའམ་གང་པོ། 形容词。整个，全体；དམག་ཚས་རངས་སོ། 全套军装。

རངས་ཉིད་ཀྱི་བྱ་ཡ་སྐྱེད། རྒྱ་གྲ་ གར་ དུ་ བྱང་བ་ཕྱི་རོལ་པའི་དྲང་སྲོང་ཞེས 猛喜子。梵音译作郁头兰弗。释迦牟尼出家问道处一仙人名。

རངས་ཆ། ལུས་རྩའི་ཉེ་བཀའ་ཅིག 名词。人体心间八脉分入睾丸之脉名。

རཏྣ། (ཤེས་རབ) རིན་པོ་ཆེ། 宝贝。

རཏྣསྟྭཱ། (ཤེས་རབ) རིན་ཆེན་ བཟང་ པོ། 妙宝，金子。

རད་ཆ། ❶སྐམ་སྐྱེད། 形容词。燥，半干半湿；ཤིང་འབྲས་རད་པ། 半干果实。ཤ་རད་པ། 半干的食用肉。❷(སྐྱེད) གོས། 衣服。

རད་རྟེད། བ་ཁང་སོགས་ཀྱི་སྐེག་བས་བཅོས་པའི་འདབས་སྐམ་པ་ས་འབའ་འབྲུང་རྩྭ་པོ། 蹄迹，牛蹄迹。

རད་ཐྭབ། གོས་ཐྭབ་མོ། 薄衣。

རན་པ། ❶རྩྭ་ཞིག 名词。茅草。❷ 副词。(1)འཚམས་པོ། 适当，合宜；གོས་ཆས་ལུས་ལ་ཆ་ཚད་རན་པ། 衣服合身。ཟོས་ཁ་ཚོད་རན་པ། 饮食适量。ཚད་རན་ པོ་ ཞིག་ ལ་ བར་ མཚམས་འཇོག་པ། 适可而止。བོ་ མ་ རྩི་ གུང་རན་པར་བཐུས་ཏེ་དཀྱིགས་ནས་ མར་ འདོན་ པ། 奶汁适当地加温，然后搅出酥油。(2)དུས་ལ་སྐྱེས་པའི་དོན། 到时候，到期；འགྲོ་རན་པ། 临走时。ཚོགས་འདུ་འཚོག་རན་པོ། 开会时间已到。

རན་པའི་འཇུག་ཚུལ། སྟོན་འཇུག་གི་མ་ཧིང་གི་དཀྱིས་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འཇུག་ཡིན་ལ་ཡོད་ཚུལ། རང་རང་འཇུག་ཡུལ་ཀྱི་མིང་གཞི་དག་ལ་ སྐྱ་དང་

རྩོལ་བ་རན་པར་འཇུག་པ། 适中化。藏语音势论说：中势前加字ག་ད，中势后加字ན་ར་ལ，能将各自的语基发音势力转为强弱适中的状态。

རུལ་བོ། འཚམས་པོ་དང་དུམ་ལ་ལྷབས་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་རན་པ་དང་འདྲ།

རུལ་མ། ཐག་ཀྱི་ཞྭའམ། གཞུང་སྐུད། 名词。经线。织布的经线。

རུལ་མ་ཕྱོད་པ། ཐག་མ་བཏགས་པའི་ རྩོན་དུ་འགོ་མཐུག་གཉིས་ལ་ཕྱར་བ་ཇེ་བཏང་ནས་ཞྭ་སྐུད་བཏེག་པ། 牵引经线。土法织布时，在平地两边打桩牵引经线的动作。

རུལ་ཙམ། (1)ཉེ་བའི་སྐབས་ཙམ། 接近，将近，快要：ཁ་ལག་ཟ་རན་ཙམ་འདུག 将近吃饭了。(2)འཚམས་པའམ་འོས་པ་ཙམ། 适当，合宜。

རུབ། ❶གཅོང་བོའི་ནང་ཚུ་གཉིང་ཐིང་ ཁམ་རྩེ་མཚང་ལ་ཤིང་འཁོས་ཀྱིས་བཆག་ཐུབ་པའི་ལས། 名词。滩。江河中水浅石多可以徒涉的地方：ཆུ་རུབ། 浅滩。ཆུ་བོ་རུབ་མེད། 无滩深河。ཀོ་གུ་མེད་ས་རུབ་ བརྒྱབ་ནས་ བཆག་ལ། 无舟涉水过渡。རུབ་ བཆག་ གཅིག་ ལ། བཻརྩེ་ བཅངས་ གཉིས། 一次涉水，两回撩衣。意谓事出多余，没有必要。❷མཆོག་དང་། ཟབ་ནས་མེད་པ་སྟེ། སྤྱིར་བཏང་གི་ཚད་ལས་འདས་ པའི་ ཁེགས་ རོགས། 形容词。最高，极善、精良，殊胜。超出一般的至高无上，ཤེས་རུབ། 智慧。རི་རུབ། 妙高山。གཟུགས་རུབ། 见识。རིམ་པ་རུབ་འབྲིང་གཏུམ། 上中下等。སྤྱས་ཀ་རུབ། 品质精良。 རུབ་ཏུ་དུས་སྐྱོན་ཐོན་བཀག་ཤོང་ ནས་ ཁེགས་ པར་ བསྒྲུབ་ཐུབ་པ། 最好能够提前完成。རུབ་ ལ་ བྱུང་ ནས་ཐོག་ཏུ་ ཚོང་ཐུབ་པ། 最好按时来临。❸ཡི་གེ་འདིའི་མཐར་ཏུ་ཞེས་སྤྱང་ ནི་ ཏ་ ཅང་ གི་ དོན་སྟོན་པར་ཐེབ་པའི་ཆོག་ཙམ་ཤེས། 此字后面加ཏུ字，构成从前面修饰动词或形容词，使词义更加普遍化和深刻化的一个副词。有很、最、极等义：རབ་ཏུ་ཁྲོ་བ། 极怒。 ཁོང་ཁྲོ་རབ་ཏུ་འབབ་པ། 怒气冲冲。རབ་ཏུ་མང་པ། 很多。རབ་ཏུ་དམར། 颜色最红。 ཀླུ་གཞས་ལེན་པར་རབ་ ཏུ་ དགའ་ བ། 最喜欢唱歌。 རྟ་རབ་ཏུ་ རྒྱུགས་པ། 马跑得飞快。མར་མེ་རབ་ཏུ་གསལ་ བ། 灯光明亮极了。ཡིད་རབ་ཏུ་དང་བ། 情趣很高。

རབ་ཀ་ལ། ལ་ཞེག ཅོད་ རང་ སྐྱང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ གཉིང་ རྒྱས་ རྩེང་ གི་ ཚུ་ རྒྱུད་ ད་ ཡོད་ ཅིང་ དེའི་ མཐོ་ཚད་ཀྱ་ མཆོའི་ངོས་ནས་སྐྱེ ཿ ཿ ཿ ཡོད། 惹嘎拉。山口名。在西藏自治区定结县南部，海拔4972米。

རབ་དཀར། ཏ་ ཅང་དཀར་པོ། 极白，最白；ཁ་བཏགས་རབ་དཀར། 洁白的哈达。རབ་དཀར་ ཙུ་ རྩེས། 极白的哈达。

རབ་དཀར་སྙིང་། (མཚན) དོམ། 心脏极白。狗熊的异名。

རབ་བཀྱམ། ཁྱངས་ཀྱི་ གནས་ དྲུག་ རྒྱའི་ རང་ གི་ གཅིག 钵罗庾多。一大数名。

རབ་བཀྱམ་ཆེན་པོ། ཁྱངས་ཀྱི་ གནས་ དྲུག་ རྒྱའི་ རང་ གི་ གཅིག 大钵罗庾多。一大数名。

རབ་རྫོགས། རང་རང་གི་ རྒྱུད་ ཐ་ དད་ དུ་ རིས་ པར་ འབྱུང་བ་དང་འགྲོ་བ་དང་ཆུ་ གནས་ ལ་ སོགས་ པ་ རྣམ་པ་ ཐ་ དད་ དུ་འབྱུང་བ་དང་འགྲོ་བའི་ མཆོག་ ཏུ་ སྟེད་པའི་ རྩེ་ མོར་འབྱུང་བའི་ ཐེད་ཀུ་ ཡིན་པས་ རབ་ཏུ་ ཆུ་ བ་ སྟེ། བདེན་བཞིའི་ རྣམ་པ་བཅུ་ དྲུག་ གི་ནང་ གསེས་ ཤེག 起，生。四谛十六行相之一。能分别生各自身心相续，各自趣别、生处，往生最胜有顶世间，故名为生。

རབ་ཆུས། (མཚན) བྱད་ མེད་ མཛེས་ མ། 最佳生。美女的异名。

རབ་སྐྱེས། (མཚན) མ། 善生。母亲的异名。

རབ་དགའ། (1)ཀུ་ ཅང་ མཁུ་ ཁ། 最欢喜，极高兴。(2)(མཚན) 1.ཁ་ཟའི་ཕྱག་ཁ། 水曜的异名。2.ཀུ་རོག 乌鸦的异名。(3)དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་ཞེག 极喜。一乾闼婆王名。(4)རབ་དུ་དགའ་བའི་མའི་བསྟན་མིང་།

རབ་དགའ་ཟྭེད། (མཚན) འདོད་ལྷ། 极喜。欲天的异名。

རབ་དགོད། (མཚན) ལྷ་དབང་ཕྱུག 极笑。大自在天的异名。

རབ་རྒྱས། རབ་ཏུ་བཅུ་བདུན་པའི་མིང་། 极庄严。第十七胜生周的异名。

རབ་རྒྱལ། རབ་ཏུ་བཅུ་དྲུག་པའི་མིང་། 殊胜。第十六胜生周的异名。

རབ་བསྐོས་སྐྱེས། (མཚན) གངས། 积起。雪的异名。

རབ་ ཐུ་ གསལ། (མཚན) ནམ་ ལངས་ ཁ། 极早明。天明、天亮的异名。

རབ་ ཚགས། (མཚན) ཞོའི་ མིང་། 遍凝。酪的异名。

རབ་མཆོག ཤལ་ དུ་ ཏུང་ ཁ། 最妙，最圣，最好；མདུན་ལམ་རབ་མཆོག 美好的前途。ཐབས་ དྲུས་རབ་མཆོག 妙计良谋。འབྲས་ བུ་རབ་མཆོག་ ཐོབ་པ། 证得殊胜妙果。

རབ་མཆོག་ས། རི་རབ་ཕུན་པའི་འཕགས་སྟེགས། 胜地。指须弥山周围的台基。

རབ་ མཆོད་ ལྷོག (མཚན) མེ་ ལྷ། 具供。火神的异名。

རབ་འཇོམས་བདག་པོ། (མཚན) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 摧坏主。大自在天的异名。

རབ་ འཇོམས་ མ། (མཚན) ལྷའི་ བུ་ མ། 摧坏女。天神之女的异名。

རབ་ཉི། རབ་ཏུ་བཅུ་གཉིས་པའི་མིང་། 第十二胜生周的异名。

རབ་ཏུ་འབྱུག ས་གཡོ་སྐྱབས་ཀྱི། 遍震。佛书所说地震状况之一。

རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས། ཐང་ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ས་བཅུའི་དང་པོ། ས་འདིར་གནས་པའི་ཐང་ཆུབ་ སེམས་དཔའ་ རྣམས་ཀྱིས་ ཐུར་ མ་མཐོང་བའི་ ཆོས་ ཉིད་ཀྱི་དོན་ མཐོང་བས་ རང་ དོན་ ཐང་ ཆུབ་མཆོག་ ལ་ཉེ་ བ་དང་། གཞན་ དོན་ སེམས་ཅན་ ཀྱི་ དོན་ རྒྱས་པོ་ ཆེ་ འགྲུབ་པར་ མཐོང་ནས་ རབ་ ཏུ་ དགའ་ བ་ ཞེས་ བྱའོ། 极喜地，欢喜地。菩萨十地之初地。住此地中之菩萨，由于现见前所未见法性，故见自利之最胜菩提已近，他利之广大利生事业将成，心极愉悦，名欢喜地。

རབ་ཏུ་འགྱུལ། ས་གཡོ་སྐྱབས་ཀྱི། 遍动。佛书所说地震状况之一。

རབ་ཏུ་ཆེམ་ཆེམ། (1)འོད་ཆེན་པོ་འཆར་སྐྱབས། 光辉闪闪，ཉི་མའི་ འོད་ ཟེར་ རབ་ ཏུ་ ཆེམ་ ཆེམ་ འཆར་བ། 日光闪闪地照耀。(2)ས་གཡོ་སྐྱབས་ ཀྱི། 遍击。佛书所说地震状况之一。

རབ་ཏུ་ལྷོག ས་གཡོ་སྐྱབས་ཀྱི། 遍涌。佛书所说地震状况之一。

རབ་ཏུ་ཤེས་པར་འབྱེད་པ། སོ་སོའི་ ཁྱད་པར་ རབ་ ཏུ་ རྣམ་ པར་ འབྱེད་པ། 辨别，详细分辨，抉择，拣择：ཕེན་ མིན་ བདེན་ རྫུན་ རབ་ ཏུ་ རྣམ་ པར་འབྱེད་པ། 辨别是非真伪。

རབ་ཏུ་འཕྱང་བའི་ཆ། མཆོག་ཀྱི་ཤས་ནས་ཀ་ བཀས་ཀྱང་ དུ་ ཕྱལ་ ཕྱལ་ འཇངས་ བའི་ཆ། 大块软组织损伤，但仍连接尚未断离的伤势。

རབ་ཏུ་ཕྱུང་བ། (1)གྲྭ་པ་སྐྱིལ་མིང་། 僧人，出家人。(2)ཁྱིམ་ ནས་ ཁྱིམ་ མེད་པར་ ཕྱིན་པ། 出家，正出家。由家趋于非家，舍离家庭充当僧侣。

རབ་ཏུ་སྐྱེས་བའི་གཞི། རབ་བྱུང་གི་གཞིའོ། 出家事。

རབ་ཏུ་ཁྱེད་པ། (1)ལེའུའི་མིང་། 卷，章，节。组成文章的片段。旧译为品：རབ་ ཏུ་ཁྱེད་པ་དང་པོ། 第一章。རབ་ཏུ་ཁྱེད་པ་བར་མ། 中卷。(2) སྒོམ་དབའོན་དཀྱིལ་གཉེན་ཀྱིས་ཤཙད་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་གྱི་ལེའུའི་མིང་། 《品类足论》。古印度世亲论师著，唐玄奘译为汉文。

རབ་ཏུ་འབར་བའི་དགྱལ་བ། ཚ་དགྱལ་བཀྱེད་ཀྱི་ནང་གསེས་རབ་ཏུ་ཚ་བའོ། 极热地狱。八热地狱之一。

རབ་ཏུ་འཇིན་པ། རབ་ཏུ་བྱང་བ་དང་འདྲ།

རབ་ཏུ་མི་གནས་བའི་དབུ་མ་པ། དབུ་མ་གཞུང་འགྲུལ་པ། 极无所住中观师。中观应成派。

རབ་ཏུ་ཚ་བ། (1)ཚ་བའི་སྡུང་ཚོར་ཤེན་ཏུ་ཆེ་བ། 极热。(2)ཚ་དགྱལ་བཀྱེད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྡེ། གསལ་ཤེང་རྩེ་གསུམ་མེ་འབར་བས་ དགྱལ་ བའི་ ས་མཚན་ཅན་ཀྱི་ཤིང་མཐིལ་དང་བོག་ རྩོ་ནས་འཕེང་བའི་སྐྱ་བཙལ་ཏེ་ཚ་ དགྱལ་ བདུན་ བའོ། 极热地狱。八热地狱中第七地狱。此地狱中三叉矛头火焰炽燃，从有情两足掌心及肛门向上贯穿，进行残害。

རབ་ཏུ་གཡོ། ས་གཡོ་སྐྱེས་ཤེས 遍起。佛书所说地震状况之一。

རབ་ཏུ་ཅར་ཅར། (1)རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ ཆེ་ བའི་ དོན་ ཅོས། 轰隆隆。巨大的爆炸声：ཐོ་ བབ་ ཀྱིད་དུ་ ས་གཡོ་རི་གཡོ་ཅིང་ཙིང་སྐྱ་རབ་ཏུ་ ཟེར་ཟེར་སྒྲོག་པ། 忽然间地动山摇，发出隆隆巨响。(2)ས་གཡོ་རྣམ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞེས 遍吼。佛书所说六种地动之一。

རབ་བཀྲམས་ཀྱི་རྒྱུད། རབ་རྟོག་ གི་ རྒྱུད་ དང་ དོན་གཅིག

རབ་བཀྲམས་དབེ། དབེའི་རྒྱུད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་སྟེ། དཔེ་ལ་སེམས་ལྟན་དང་འདྲ་བའི་ཀུན་སློང་གི་བསམ་པ་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པར་སྐྲ་བཏུད་ཀྱི་ཐོན་ནས་མཚུངས་དུའི་གཞན་འདྲེན་བའི་རྒྱུན་ཞེས 附会喻。幻想虚构所举比方或能比事物具有某种知觉意识，以引出其他同喻使与被比事物互相配合的修辞方法。譬喻修饰法之一。

རབ་རྟོག་གི་རྒྱུན། དོན་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ ཤེག་སྟེ། སེམས་ལྟན་ནམ། སེམས་མེད་ཀྱི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་བཞིན་ཏེ་ལྟར་གནས་པ་དེ་ ཉིད་ དཀོས་དབང་གི་འདོད་པས་ རྣམ་པ་ གཞན་ ཞེག་ དུ་ སྐྲ་བཏགས་ནས་བརྗོད་པའི་རྒྱུན་ཞེག་སྟེ། ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་གསུམ་དེ། སེམས་ལྟན་རང་རྟོག སེམས་མེད་རང་རྟོག ཉིང་འཇིན་རང་རྟོག་ བཅས་ས། 浪漫修饰法。为求诙谐奇异，就正常状态的动物或无知物，凭空造作某种非常状态，以修饰其文词。分为三类：动物浪漫、无知物浪漫和强加浪漫。意义修饰法之一。

རབ་ཏུ་ཁྲོད་ཚར་སྐང་། ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་ཞེག་སྟེ། དཔལ་ལྡན་ཞིང་ཆེན་ཁོང་ས་དགར་ ཨརྱ་ས་ བོད་ རིགས་རང་སྐྱོང་ལྡལ་དང་རྩེ་མདོ་དང་། བཀྲིད་ཟིལ། ཤུ་ལི་རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་ས་མིང་རྟེད་བ། 热堆擦冈。今四川甘孜藏族自治州的康定、九龙，以及木里一带地区的古名。

རབ་ཁྲོབས། (མངོན) བདུད། 大力。魔鬼的异名。

རབ་ཕིམ། (མངོན) ཉེན་གཅོད་བའི་བསལ་བ། 完全消失。坏劫的异名。

རབ་དང་། (མངོན) ཆང་། 开胃。酒的异名。

རབ་དང་བྱིད། (མངོན) (1)བཟའ་བྱ་སྤྱི། 食物的异名。(2)ལྷ་དབང་སྲུལ་ 大自在天的异名。

རབ་དང་རིམ་བ། རྣམ་གངས་མི་ གཅིག་ པ་ལས་ མང་པོར་བྱུང་བ། 系列，一系列。

རབ་དྲངས་བཏུང་བ། (མངོན) བཟའ་ ཤིང་ གི་

ར་བ། 极净饮。果园的异名。

རབ་དྷ། (ཨངོན) རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་མིང་། 凶猛。第十一胜生周的异名。

རབ་འཇོག། (ཨངོན) རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་མིང་། 极想。第十三胜生周的异名。

རབ་རྒྱབ། (ཨངོན) འཇིག་པའི་བསལ་བ། 完全沉没。坏劫的异名。

རབ་གནས། རྟེན་གསུམ་སོགས་ལེ་ཤེས་ཀྱི་ དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ མངོན་ པར་ དབང་ བསྐུར་ བའམ་ བརྟེན་ པར་ གནས་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག། 开光，善住，安神。在智慧坛场中为佛像、灵塔、经典等灌顶，迎神安住的仪轨：དབེ་ མེད་ ཀྱི་ མཚོད་ རྟེན་ ལ་ ལུང་ མེད་ཀྱི་རབ་གནས། 对不合格的塔，开没师承的光。喻全无根据。

རབ་གཙོན། ལྷ་ མིན་ཀྱི་ ཐོང་ ཁྲིར་ བརྟེན་ པ་ ཞེས་ བའི་ གཙོ་ བོའི་ མིང་། 须弥山麓之阿修罗王名。

རབ་ཕྲེལ་ཀྱི་རྒྱན། དོན་ རྒྱན་ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཚིག་ སྡུད་ གཅིག་ ལ་ དབེ་ རྒྱན་ དང་། གཅིར་ རྒྱན། འགོག་ རྒྱན་ སོགས་ རྒྱན་ གསུམ་ ལས་ མི་ ཉུང་ བ་ ཞེག་ མཉམ་ དུ་ བཕྲེས་ བའི་ རྒྱན་ ཞེག་ སྟེ། ནང་ གསེས་ རྣམ་ པ་ གཅིས་ ནི། གཅིག་ ལ་ གཅིག་ ལྟོས་ ཀྱི་ རབ་ ཕྲེལ་ དང་། སྡུམ་ མཚུངས་ ཀྱི་ རབ་ ཕྲེལ་ བོ། 间杂修饰法。一首诗歌中，混合使用比喻修饰、形象修饰、否定修饰等不同形式修饰法三个以上，以修饰其文词的修辞法。分为二类：观待间杂和均势间杂。意义修饰法之一。

རབ་འཕྲུལ། འཕྲུལ་ དགའ་ སྟེ་ འདོད་ ལྷ་ རིས་ དྲུག་ གི་ ནང་ ཚན་ ཞེག 乐变化天。六欲天之一。

རབ་འཕྲོ། (ཨངོན) མེ་ སྐྱག་ སྟེ་ མེའི་ ཟེགས་ མ། 散放。火星、火花的异名。

རབ་ཏི་ ཧཱ་ ཏི། (1) གསལ་ ལ་ མི་ གསལ་ བའི་ ཚུལ། 模糊，迷糊，暗淡：ཡིག་ གཟུགས་ རབ་ རི་ ཁུ་ བ། 字迹模糊，不能辨认。(2) ཟེམས་ རྒྱུད་ མི་ དྲང་ བཞག་ ཁྱམ་ བའི་ སྐྱོན་ བ། 不正派，阴险：མི་ དེ་ རབ་ ཏི་ རྟ་ བ་ ཚ་ བ་ རེད། 那个人十分阴险。

རབ་ཏུ་ དགག་ བ། (རྟེང) ཚུགས་ ཤེ་ ཡོད་ བ། 树立，建立。

རབ་ཏེ་ རོ་ བ་ ཏེ། རགས་ བཞག་ ཐུགས་ ཅམ་ བའི་ རྣམ་ བ། 粗疏，马虎。粗枝大叶，不细心：བརྟག་ དཔྱད་ རབ་ ཏུ་ རོ་ བ་ ཏེ་ མིན་ པར་ ཞེས་ ཆགས་ ཐུབ་ བ། 不是粗枝大叶，而是经过了详细考究。ཆོག་ རྟེན་ རབ་ ཏུ་ རོ་ བ་ ཞེས་ ཤེས་ བ། 粗知文义。

རབ་རྒྱང་། (1)ཤེ་ ཡོས། 丁卯年，火兔年。(2)ལོ་ ཚན་ དྲུག་ ཅུ་ རྩིར་ གཅིག་ ཀྱི་ མིང་ སྟེ། བོད་ ཀྱི་ རབ་ བྱང་ དང་ པོ་ འཁོ་ ཚུགས་ མཆམས་ ནི་ རྒྱུ་ ལོ་ 1027 ཡིན་ པ་ དང་། ཀྱི་ ཙོ་ ནུ་ བ་ རྒྱུ་ བའི་ བོད་ ཞེར་ གྱི་ རྟོས་ སྒྲིལ་ བ་ དེ་ བ། 六十丁卯。亦译胜生、胜生周、佳端、良缘。藏历六十年周期之名。系以公元1027年为起算点。倡始自启觉译师月光。(3)ཁྱིམ་ ནས་ ཁྱིམ་ མེད་ པར་ རབ་ དུ་ བྱུང་ བ་ སྟེ་ དེ་ ཚུལ་ སྒོང་ གི་ སྡོམ་ པ་ ཐོབ་ པའི་ གྲུ་ པ་ དང་ བཙུན་ མ། 出家人，僧人，尼姑。

རབ་རྒྱང་ མཁན་ བྱེ། རབ་ བྱང་ གི་ སྡོམ་ པ་ འབྱོག་ མཁན་ གྱི་ མཁན་ བོ། 剃度师傅，度出家堪布。传授出家的亲教师。

རབ་རྒྱང་ ཚོ་ སྡོམ་ ལྔ་ ལྡན། དགེ་ སློང་ ཁ་ མ་ དང་། དགེ་ སློ་ བ་ མ། དགེ་ ཚུལ་ ཁ་ མ་ བཟུ་ ལྡན། 出家五众，具足出家律仪五众：比丘、比丘尼、学法女、沙弥和沙弥尼。

རབ་རྒྱང་ ཚེ་ གཞི། རབ་ བྱ་ བྱང་ བའི་ གཞི་ སྟེ། འདུལ་ བ་ གཞི་ བཅུ་ བདུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། དགེ་ ཚུལ་ སློང་ གི་ སྡོམ་ པ་ མ་ ཐོབ་ པ་ ཐོབ་ པར་ བྱེད་ གཞི་ སྡེ་ ཚན་ ངོ་ བོ་ སྡོམ་ པ་ ནོད་ བའི་ རྣམ་ པའོ། 出家事。《毗奈耶经》十七事中之一

类。叙述未受沙弥、比丘戒者受出家律仪戒之事。即从先行仪轨至现行仪轨受戒的次第。

རབ་ཀྱང་མ། སྟོན་ལྡན་བཙུན་མ། 尼姑。具戒行的尼僧。

རབ་ཀྱེད། རབ་ཏུ་ཀྱེད་པའི་བསྡུས་ཚིག

རབ་དབེན་ཤིད་ཀྱེད། ཞི་ཐུག་གཉིས་རེས་མོས་སུ་བཟློས་པས་ གོམས་ པ་ ལ་ བཏེན་ནས་ འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གཞི་གཉེན་པོ་སྒྲུབ་ པའོ། 极寂作意。轮流修习止观，熟练以后，能生对治粗分贪烦恼的作意。

རབ་འབྱམས། (1)མཐའ་མེད་དང་ཡིན་ཏེ་ མང་པ། 大量，极多，广大无边：རབ་འབྱམས་ སྐྱགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན། 十方无边世界。གཞུང་ལུགས་ རབ་ འབྱམས། 教理无边。(2)གྲངས་གནས་དྲུག་ཅུའི་ཁྱི་སྐྱངས་ནང་དུ་ཡོད་ པའི་ གྲངས་གནས་ཆེ་བ་ཞིག 一大数目名。六十位数目中一大数目名。

རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོ། ཤེས་ཏུ་ མང་པ། 浩瀚，广博。浩如烟海：ཤེས་ བྱ་རབ་ འབྱམས་ རྒྱ་ མཚོ་ བཞུང་ལས་འདས་པ། 知识浩瀚，不可胜数。

རབ་འབྱམས་པ། (1)གཞུང་ལུགས་ མཐའ་ དག་ ལ་སྦྱངས་པ་མཐར་ཚེན་པའི་མཁས་པ། 博士。广通经义者，通晓经典的人。(2)དགེ་བཤེས་ མཐོ་ རིམ་ཀྱི་ གོ་ རིམ། 格西。高一级的学位名。

རབ་འབྱེད། 〈ཐུབྱ〉 ཀུན་ གྱུབ་པའི་ ཐུན་ ཐོས་ རྟེ་ འཁོར་བཅུའི་ཁྱས་ སྐྱེང་ ཉིད་ སྐྱེན་ པའི་ མཚན་ དུ་ གྱུར་པའོ། 善现。梵音译作须菩提。释迦牟尼佛十大弟子之一，为解空第一。

རབ་འབྲིང་ཐ་གསུམ། མཚོག་དམན་བར་གསུམ། 上中下三等。

རབ་མེད། ཆུའི་འགྲོ་ལམ་མམ་འཇུག་ངོགས་ མེད་ པ། 无浅滩，无徒涉处。

རབ་རྒྱས། (1)ཚང་ངམ་དཀའ་བའི་ལས་ཀྱི་ གཡོས་ བའམ་ཤེན་དུ་ བཟི་པ། 沉醉，沉迷。深深地陷入酒醉或欢乐之中：དགའ་སྐྱིད་ངང་ནས་རབ་ རྒྱས་ པ། 沉浸在欢乐之中。 ཁ་རབ་འགྲུངས་ ཚབས་ ཆེ་ བས་ རབ་ རྒྱས་ པ། 过饮大醉。(2)(མངོན) ལྕགས་རྟ་ལོ། 酩酊。庚午年、铁马年的异名。

རབ་རྒྱས་མ། (མངོན) བྱང་མེད་ མཛེས་མ། 极醉女。美女的异名。

རབ་ཚེས། རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་ པའི་ མིང་། 第十五胜生周的异名。

རབ་འཇུག (མངོན) གཅིན། 滴漏。尿的异名。

རབ་འཕྲོག རབ་ཀྱི་ འོག་མ་ སྟེ་ འབྲིང་པ། 中等。处于上等以下的中等。

རབ་ཡས། ཀྱངས་གནས་དྲུག་ཅུའི་ ཁྱི་ སྐྱངས་ གཞན་ཞེག་ནང་ཡོད་ པའི་ གྲངས་ཀྱི་ མིང་ཞེག 那婆罗。不属于六十位计数法中之一大数目名。

རབ་ཡིད། རབ་བྱང་བཅུ་ བཞི་ པའི་ མིང་། 第十四胜生周的异名。

རབ་ཤོལ། (མངོན) མི་ བྱ། 多动。孔雀的异名。

རབ་རབ། (ཡུལ) ཤིང་ཁག་གྱབ་ གྱབ་ དུ་ འགྱལ་ སྐྱངས་ཤིག 震颤，抽搐。肌肉痉挛紧张，急剧屈伸状。

རབ་རིབ། (1)མིག་ནད་ཤིང་ རྐྱ 翳。早期白内障，夜盲：རབ་རིབ་ སྔོན་ པོ། 青光眼障。རབ་རིབ་མིག་གིས་ སྐྱ་ ཤད་ མཐོང་བ་ལྟར། 如翳障眼视物成乱发。(2)རབ་ཏི་རིབ་ཏིའི་ བསྡུས་ཚིག

རབ་རིབ་འཇོམས། (མངོན) ཉི་མ། 除昏暗。太阳的异名。

རབ་རིབ་པ། (1)གྲུབ་ པ། 模糊，昏暗，གཟུགས་ དབྱིབས་རབ་རིབ། 形状模糊。ཟླ་ ཤོད་རབ་རིབ་ པའི་ ནང་ དུ་ འགྲོ་ བ། 在昏暗的月光下行走。(2)མིག་ནད་ཤིང་རྐྱ་ཅན་ མཁས། 眼有翳者。

རབ་རིབ་སེལ། (1) ནམ་ ལངས་ པའི་ མིང་། 天

明，天亮。(2)མིག་ནད་ཀྱི་རབ་རིབ་སེལ་བ། 消除翳障。

རབ་རྙེབ། རབ་ཏེ་རྩབ་ཅིའི་བསྡུས་ཚིག

རབ་སལ། (མཚན) ནམ་ལངས་པ། 全醒。天亮的异名。

རབ་སོན། ས་རབ་ཀྱི་སོན། 良种。土地肥沃宜于密植的种子。

རབ་གསལ། (1)དཀར་གསལ་མཐོང་ཆུ་ཆེ་བའི་མཁྱིད་ཀྲང་ཆེན་པོ། 向阳窗。房间向阳一面所开大窗；ཁྱབ་བྱང་གི་རབ་གསལ། 喇嘛居室的向阳窗。(2)ཤིན་གསལ་བ། 极明亮，很清晰。(3)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 明耀佛。(4)(མཚན) ཉི་མ། 极明。日、太阳的异名。

རབ་གཏུམ་རབ་ཅ། (ཁྱད) ཕྱུ་རབ་སྟེ། རབ་ཀྱི་ནང་ནས་ཡང་རབ། 好中之好，极好，最好；རབ་གསུམ་རབ་ལ་དུ་ཕྱུ་ངང་ཐེབས་རོགས་གནང་། 最好请立刻就去！

རབས། རྒྱུད་དམ་ཚོ་རྒྱུས། 名词。世代，流品，系统；སྐྱེས་རབས། 本生。རྒྱལ་རབས། 王统。གདུང་རབས། 世系，血统。སྐོན་རབས། 历任堪布。ཁྱབ་རབས། 历代上师。ཡ་རབས། 上流，好人。མ་རབས། 下流，坏人。རབས་དང་རིམ་པ། 系列。ཁྲ་ཏུ་ནག་ཁའི་ཚང་ནང་ན། སྐྱ་གཁ་ཆུང་སྐྱེས་རབས་མེད། 乌鸦窝里孵不出花喜鹊。

རབས་གཅིག་པ། (མཚན) དེལ། 一代者。骡的异名。

རབས་གཅོད། མི་ཕྱུག་ཀྱི་སྐྱེ་རྒྱུད་གཅོད་པ། 绝人后嗣，断绝畜种。

རབས་ཚད་པ། རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་ཚད་པ། 绝后。后代断绝。རབས་ཚད་ཀྱི་སྒོ་ཐར། གཅེས་ཕྱུག་གི་རྩེད་ཁྱོ། 绝户门前，娇儿戏耍。

རབས་ཚད་མ། (1)ཕྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བའི་བྱད་མེད། 不育女，无后妇女。不生育后代的女人。(2) མོ་གཤེས། 石女。先天性阴道不全的妇女。

རམ། ❶རམས་དང་འདྲ། ❷མིང་མཐའ་རའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་འབྱེད་རྟུལ་ཀྱི་སྒྲའི་རྒྱུན་ཞིག 连词。和，或，若。字尾为 ར་ 字后面所用离合词；གཞོར་རམ་དངུལ། 金和银。དར་དམར་རམ་དང་དཀར། 红旗或白旗。❸མིང་མཐའ་རའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་ཞེ་ཚོམ་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་སྒྲའི་རྒྱུན་ཞིག 助词。吗，呢，吧。后加字ར་后面所用疑问助词；ཁྱོ་ཅང་ཀེས་ངོ་མི་མཚར་རམ། 不是很奇怪的吗？དཔྱང་གསལ་བོར་མ་ཤོར་རམ། 还没有明白地显露吗？

རམ་འཇེག་གས། (1)རོགས་རམ། 帮助，支援；རྐུ་འཕྲོག་རམ་འདེགས། 帮同盗窃。ལག་དམར་རམ་འདེགས། 帮凶。རྒྱུན་རྗེས་ཅད་གཅོད་ཀྱི་རམ་འདེགས་ཐེབ་པ། 帮助捉贼。(2)གཞན་གྱིས་སྒྲ་དབྱངས་འཐེན་པར་རྗེས་ནས་ལངས་ཐུབ་པའི་རོགས་རམ། 帮腔。跟着别人随声唱和；སྐྱེས་ཆིག་རམ་འདེགས། 和诗。གཅིག་གི་སྒྲ་ལ་བརྒྱ་ཕེབས་རམ་འདེགས་ཐེབ། 一唱百和。ཁྱོད་ཀྱིས་རྩལ་གང་ཐོངས་དང་། ངས་རམ་འདེགས་ཐུས་ཆོག 高腔你唱，我来帮腔！རོལ་མོས་རམ་འདེགས། 乐器伴奏。

རམ་པ། 名词。(1)རྩྭ་ཞེག་སྐྱེ་རན་པ་དང་འདྲ། 茅草。(2)འབྲས་བྱ་གཟན་ཚས་དང་། ཟས་ཚའ་ཤ་བའི་རྡེ་ཕུམ་ཞེག 让巴草。种子可作饲料或代食品的一种野草，牧区普遍生长。

རམ་ཐྲ། རོགས། 名词。帮助，支援；རམ་ཐྲ་གཏོང་བ། 出力帮助。རམ་ཐྲ་རྗེས་ཟེས། 随声附和。ལས་གར་རམ་ཐྲ་ཐེབ་པ། 帮助工作。

རམ་ཐྲ་འཇེག་གས་པ། (1)གཞོགས་འདེགས་པའམ་

རྒྱབ་ཟྭད་པ། 帮助，协助，辅助。(2)གླུ་ལེན་ལ་རམ་བྱ་འདེགས་པ། 帮腔，助唱，伴奏。

རམ་ཁག (ཉིང) (1)འབྱོར་པ། 财富。(2)འཁྱོད་པ། 悔。

རམས། ཚོས་ཀྱི་ཟེ་བག་ཅིག 名词。板蓝，蓝靛。一种植物染料，亦可入药；རམས་དང་བཟའ་བས་ན་སྡུག། མཚལ་དང་བཟའ་བས་ན་དམར། 近蓝者青，近朱者赤。

རམས་ཀྱོང་། རམས་ཚོས་འདུལ་ས་རྡོ་གཏོང་། 靛碓。研磨染料的石臼。

རམས་ཁོག རམས་སྐལ་སྐྱོད་ཀྱི་མིང་། 熬靛大锅。

རམས་རྩེམ། རམས་ཚོས་འདུལ་ཟེད་རྡོ་རིམ། 靛杵。研磨染料的石杵。

རམས་པ། རང་འབྱམས་ པའི་ བསྡུས་ ཡིག་ རྒྱ། མཁས་པ་ཆེན་པོའམ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཀྱི་ ཚོ་མིང་། 名词。博士，学者。旧时对学识渊博、见多识广的格西的敬称；ཐུགས་རམས་པ། 精通密乘格西。ཞུ་རམས་པ། 头等格西，大召格西。在拉萨传大召时考得学位的格西。ཆོག་རམས་པ། 小召格西。在拉萨传小召时考得学位的格西。

རམས་ཕྱེས། (ཉིང) སྐྱ་བྱམ། 墨盒，墨水瓶。

རམས་ཚོས། ཚོས་རྫི་ཕྱང་ཞིག 蓝靛。

རམས་ཤིང་། རམས་ཚོས་འབྲུང་བའི་ཤིང་། 木本靛树。

རལ་གྲོང་། (མངོན) ཆུ་བོ་གང་གཱའི་མིང་། 辫河。恒河的异名。

རལ་སྐོར་མཁན། རལ་གྲིས་གཙོད་པ་ལ་ཤེས་ དུ་ མཁས་པའི་མི། 善舞剑者。

རལ་ཁ། 名词。(1)རལ་གྲིའི་ཁ། 剑刃，剑锋；རལ་ཁ་བརྡུང་བ། 磨剑。རལ་ཁ་འཁྱོད་པ། 斗剑。རལ་ཁ་སྦྲེད་པ། 交锋。(2)(ཉིང) དགེ་སློང་མའི་ཤིང་ང་དཔྱང་བཅད་དང་རྣམ་པ་རྒྱང་ མི་ འདྲ་བའི་སྟོད་ཚོས་ཤིག 坎肩。一种与比丘尼所用乳罩相似的上衣。

རལ་ཁ་དཔྱང་བཅད། དགེ་སློང་གི་དྲལ་ ཁཟན་ དང་ཚོས་ཕྱུ་དྲང་མེད་པ་ ཞིག 断臂衫。僧人所着无袖汗衫。

རལ་ཁ་དཔྱང་ཆད། མཐང་ཚོས་ཀྱིས་ མ་ ཡོགས་ པར་ཕྱན་ཅིང་དམ་ཁ་གསལ་བ་ཅིང་ ཤིང་ ཞེང་ གཉིས་ ཀར་ཁྲ་ དོ་ ཡོད་ པའི་ ཚོས་ཀྱི་ བཞི་ མ་ཞིག 补帽。律经说佛制下衣不够围身时，允许添加两肘见方的补接部分。

རལ་ཁྲིར་ཅན། (མངོན) (1)ཕྱུ་དབང་ ཕྱུག་ ཆེན་པོ། 大自在天的异名。(2)སེང་གེ། 狮子的异名。

རལ་གཱ། རལ་གྱ་དང་འདྲ།

རལ་གྲི། ལེགས་ སྦྱར་ སྐད་ཀྱི་ དཔྱིད་ཚི་ རྒྱར་ ཆག 名词。(1)སྐྲོད་ ཀོར། 披肩。仅遮盖项下肩头的短披衫。(2)བེར། 大氅，披风，有袖长衣。(3)སྐྱམ་ གོས། 呢衣。穿在外面的毯子衣。

རལ་གྲི་ཅན། (ཉིང) ཐུག་དྲམ་པ་སྟེ་ བཏུན་ ཚའི་ འཁོར་ རྒྱུག་ འབྱས་ བཏོན་ པའི་ སྐྱེས་ པ། 阉人，宦官。

རལ་གྲི། (ཉིང) རལ་གྲི། 剑。

རལ་གྲི། ཐུ་དྲས་ཀྱི་ཚཚོན་ ཆ་ ཞིག 剑。古代兵器之一；རལ་གྲི་ སྐོར་པ། 舞剑。རལ་གྲི་ གདེང་པ། 挥剑。རལ་གྲི་ རྩེ་དབལ་དང་ཕྱན་པ། 剑锋锐利。རལ་གྲི་ལག་ དུ་ མེད་ གྱུར་ན། དེ་ལ་ གཞན་ གྱིས་ ཐུབ་ ཆོད་ ཅེའོ། 手中无宝剑，遭受他人欺。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ལ་ སྐེད་ གྲི་ དང་། གྲི་ རྩུང་། གྲི་རིང་། གཙོད་ཅེའོ། རྩེམ་ གཙོད། འདེབས་ ཅེའོ། རྡེག་ཆ། དུབས་ཀྱི་ རྩིང་པོ། ལག་ སྐྱོང་། ལག་ཆ། ལག་ སྐྱང་། ཤང་ཁང་ བཅས་ སོ།

རལ་གྲི་ རྒྱན་ འཛིན། (ཉིང) (1)དམག་ དཔོན། 军官、将军的异名。(2)ལྷ་ གཞོན་ ནུ་ གདོང་ དྲག

六面童子天的异名。

རལ་གྲི་ཅན། (ཨངོན) (1)རྒྱངས་པ། 蜥蜴的异名。(2)འཇམ་དཔྱངས། 文殊菩萨的异名。

རལ་གྲི་གནམ་གཡུག ཀ་ཅང་བཙན་ཤེད་ཆ་བའི་དབེ། 朝天挥剑。比喻态度横蛮强暴。རལ་གྲི་གནས་གཡུག་གིས་འཇིགས་སྣང་བསྒལ་བ། 横暴威胁。བཀའ་རལ་གྲི་གནས་གཡུག་ལྟར་འབེབས་པ། 发出强横的命令。

རལ་གྲི་འཇོམ་པ། (ཨངོན) (1)དམག་དཔོན། 军官、将军的异名。(2)འཇམ་དཔལ་དཔྱངས། 文殊菩萨的异名。

རལ་གྲི་ཚོ་མའི་རྣག་ཚལ། ཉེ་འཁོར་གྱི་དགྱལ་བ་ཞེག 剑叶林。一近边地狱名。

རལ་གྲིའི་དངོས་གྲུབ། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས། བསྒྲུབས་པས་བག་གྲུབ་པའི་རལ་གྲི་ནི་གང་གིས་ལག་ཏུ་བཟུང་བས་ནམ་མཁའ་དང་མཁའ་སྒྲིང་ཀྱི་གནས་སུ་བགྲོད་ནུས་པ། 宝剑成就。八种共通成就之一。无论何人手持炼成之宝剑即可登天或空行。

རལ་གྲིའི་མཇུག (ཨངོན) ཆུ་སྲིན། 剑尾。鲸鱼的异名。

རལ་གྲིའི་གཉེན། (ཨངོན) དམག་དཔོན། 剑亲。军官、将军的异名。

རལ་གྲིའི་ཚབས། གྱི་རྒལ་ཏེ་སྒྲུ་རྒལ་བྱ་ཐུ་ཆ་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞེག 剑术，剑法。六十四种技艺之一。

རལ་གྲིའི་ལྷུང་། (ཨངོན) ཉི་མའི་རྟ། 剑鬃。日神之马的异名。

རལ་གྲིའི་ཚེ་མ་ཅན། (1)(ཨངོན) བྱ་རམ་ཤིང་། 剑叶者。甘蔗的异名。(2)རལ་གྲི་ཚེ་མའི་ནགས་ཚལ་དང་ངོན་གཅིག

རལ་གྲིའི་ཙེ་ཅན། (ཨངོན) ཆུ་སྲིན་ཆེན་པོ། 剑齿者。大鲸鱼的异名。

རལ་སྒྲུམ། ཚག་ཐུམ། 破烂，坍塌；ཤོག་བུ་རལ་ཐུམ། 破烂纸屑。ཁང་པ་རལ་ཐུམ། 破败的房屋。

རལ་ཙེག སྐྲ་རིང་གི་ཐོད་ཀྱགས། 发髻，顶髻。

རལ་གཅིག་མ། རྒྱལ་མོ་ཐོད་ཀྱགས། 独髻母，吉祥天母。旧密心精所说一护法神名。

རལ་ལྕང་། སྐྲ་ལྷས་མའི་ལག་བྱ། 发绺，发辫。

རལ་ལྕོག རལ་ཅག་དང་འདྲ།

རལ་ཆུང་ཁབྱང་བཅད། དཀྱ་སྐྱང་གི་ཀྱེན་ཆུའི་ནང་ཚོས། 长背心。比丘所穿之无袖内衣。

རལ་ཇོལ། རལ་བ་དང་ཤི་ཁྲང་རྟོལ་བ། 破烂，洞漏；ཆོན་པ་རལ་རྟོལ། 衣服破烂。ལྷམ་རལ་རྟོལ། 破靴。

རལ་པ། 名词。(1)སྐྲ་རིང་བོ། 长发，发辫。披散长垂的头发；སེང་གེའི་རལ་པ། 狮鬣。དོང་མོང་གི་རལ་པ། 马鬃长发。རལ་པ་ཉིལ་ལེ་བ། 披头散发。མཚོ་ཐུ་མེད་ལ་རལ་བའི་ཁྲལ་འགེལ། 强迫秃子交辫税。喻无辜受累。(2)འཁྲབ་ཚས་ཤེག 云肩飘带。舞剧的一种服饰，用毛发编成辫条，联成短裙状，舞蹈时系于腰间。(3)རྡོ་དང་ཤེལ་སྦུན་རྡུང་བཞིན་དུ་སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་རྣམས་མཉམ་དུ་འཁྲབས་པའི་ཞབས་བྱེ་ཞེག 热巴舞。一种击钹打鼓男女混合的舞蹈。

རལ་པ་ཅན། (1)སྲང་བོད་ཆུལ་ཞེ་གཅིག་པ་ཁྱི་གཏུག་ལྡེ་བཙན་ཁྱི་མིང་། 热巴坚。吐蕃王朝第四十一王赤祖德赞的别名。(2)སྐྲ་འཇིངས་པ་ལས་བྱ་ལྟར་མང་པོ་ཤད་ས་ཁོད། 散发者。(3)(ཨངོན) 1.སེང་གེ། 狮子的异名。2.ཆུ་རྟ། 水牛的异名。3.ཤིང་གི་པ་ཐག 树藤、蔓枝的异名。

རལ་པ་ས་ལ་བཀྲག་ས་བ། (རྟེང) རལ་པ་ས་ལ་

བཏིང་བའམ་གྱེངས་པ། 布发于地，头发铺在地上。

རལ་བའི་ཁྱེར་ཅན། (མཚན) ཤུ་དབང་ཕྱུག་ཅེན་པོ། 披发者。大自在天的异名。

རལ་བའི་གདེངས་ཀ། རྩུ་རྒྱི་བོང་བཅིངས་པའི་མིང་། 顶髻，总角。扎在头上的发结。

རལ་བའི་རྒྱུན་ཕྱད། རལ་བའི་ཐོན་རོག 发髻，发髻。头发挽成的结。

རལ་པི། ❶དྲལ་བ། 形容词。破烂，腐朽。陈腐残破的：དར་ཆ་རལ་པི། 破烂的旗号。ཐྱིང་ཁ་རལ་པི། 烂毡帽。གོན་པ་རྐྱེང་རལ། 烂衣服。ཀ་ཤུམ་རྩ་བ་རལ། 破皮鞋。རྫོང་ཁང་ཞིག་རལ། 破败的房屋。❷གོས་སོགས་ དྲལ་ དྲལ་ ཅན། 名词。破布：རལ་པི་ཤུན་པས་མི་འདུམ་པ། 补丁遮不住破布。རལ་པི་རལ་ཀྱང་ཆད་ པི་ ཆད་ ཀྱང་། 破破烂烂，破烂不堪。

རལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཞིག་པ་དང་། ཆག་པ་དང་། ཀས་པ། 败坏，腐烂，破裂：ཤོག་ཆ་རལ་པ། 纸张破烂。གནམ་རལ་པ་དང་ས་གྱམ་པ། 天崩地裂。དཀར་ཁལ་ཞུགས་རལ། 碗底穿漏。ཁྲག་ཁ་རལ། 豁嘴老虎。སེང་གེ་སྣ་རལ། 豁鼻狮子。ཁ་ཆག་སྣ་རལ། 缺嘴豁鼻。

རལ་བྱ་ཅན། (རྟེང) ཐུག་རྩམ་པ། 阉人，宦官。

རལ་བཅོམས། གོས་སོགས་ རལ་ པ་ བཅོམས་ པ། 缝补，补缀。修补缝缀破旧衣服等。

རལ་རྩལ། རལ་ལེ་རྩལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

རལ་ལེ་རྩལ་ལེ། དྲལ་པི། 破破烂烂，褴褛：དངོས་པོ་རལ་རྩལ་སྡུད་པ། 收拾破烂。གོན་པ་རལ་ལེ་རྩལ་ལེ། 衣服褴褛。

རས། 名词。(1)ཐིང་སྐྱེད་ཀྱི་བཏགས་ཚ་སྣེ། ཤིང་བལ་ལས་བཟོས་པའི་གོས་ཐུག། 布，棉织品。棉线织成的衣料：ཆོས་ མདོག་ སྐུ་ ཆོགས་ བཀྲ་ བའི་ རས། 彩色绚丽的花布。རས་ བྱབས། 整匹布。རས་དམར་ཁོད། 红条花布。རས་རྩིང་། 粗硬布匹。རས་ཆགས་ཞིབ་པོ། 细软布匹。རས་སེང་སེང་། 稀疏纱布。རས་སྦྱབ་ སྦྱབ། 薄布。རྨ་ མའི་ རས། 胡麻布。(2)གཏུམ་ཅྱེད་དང་། བཀེབས་ཅྱེད་རས་ཆས། 巾，布片。作遮盖或包裹用的布块：ལག་རས། 手巾。ཐོད་རས། 头巾。ཐྱི་རས། 抹布。ཁ་རས། 口罩。(3)ཐིང་བལ་ལས་བཟོས་པའི་གོན་ཆ། 布衣。棉布缝成的衣服：རས་གཅིང་། 单层布衣。རས་པ། 穿布衣者。

རས་གཅིང་། རས་གོས་གཅིང་མ། 单衣。单层布衣：རས་གཅིང་ཐུབ་པ། 单衣耐寒。

རས་སྐྱེད། རས་བལ་ཀྱི་སྦྱད་ཐུ། 棉纱，棉线。

རས་ཁྱག རས་ཀྱི་ཁྱག་མ། 布袋。

རས་གྲུར། རས་ལས་བཟོས་པའི་གུར། 布帐篷，布幕。

རས་གོས། རས་ལས་བཟོས་པའི་གོན་པ། 布衣：རས་གོས་དཀར་པོ་གཡོག་པའི་ཚུལ་དུ་བཀྲངས། 展开鸟翼般的白衣。

རས་འགའ། སེ་མ་ར་ཪ་ལས་ བཏགས་ པའི་ རས་ མཐུག་པ། 厚麻布。麻线织的厚布。

རས་ཕྱེ། རས་ཀྱི་སྡོད་ཆེ་བ། 大布袋。

རས་གཅོད། (1)ཁྱད་གསོད་ཅྱེད་ པ། 轻视，藐视：གཞན་ཀྱི་ བཤད་ ཐ་ བཅང་ པོང་ རས་ གཅོད་ ཅྱེད་པ། 轻视别人忠告。ཅྱེས་ སྐྱེན་ ཆང་ གས་ ལ་ ཡང་རས་གཅོད་ཐུས་ནས་མི་འཕྲིག 轻微过失，也不可小看。(2)གདུག་རྩུ་ཅྱེད་པ། 残害，粗暴对待：གཅན་གཟན་ཀྱིས་རས་གཅོད་ཐུས་པ། 遭到猛兽残害。མི་མཐུན་པའི་བསམ་འཆར་ལ་རས་ གཅོད་ མ་ ཅྱེད། 莫粗暴地对待不同意见。

རས་ཆ། སྣང་སྲུད་ཀྱིས་ བཏགས་ པའི་ རིགས། 棉布，布匹；རས་ ཆ་ ཚོས་ སྡུ། 色布。 འཁྲམས་ གཉིར་ཅན་ཀྱི་རས་ཆ། 绉纹布。

རས་ཆ་འཁྲམས་གཉིར་ཅན། འཕྱར་སྲལ་མང་ པོ་ ཆགས་པའི་རས། 绉纹布。

རས་ཆུང་ཇོ་ཛེ་ཀུན་བཟང། ལ་སྟོད་ཀུང་ གང་དུ་ རབ་བྱུང་དང་ ཐོའི་ཤིང་ཀྱི་ ཚོར་འཁྲུངས། དཀུང་ ཚོ་ བཅུ་ གཅིག་ནས་ རྗེ་ བཙུན་མི་ལ་ བསྟེན་ནས་ ཆོས་ ཀྱི་ ཤིང་ ཆུགས། ཆུ་ ཁར་དུ་ ལན་ གཉིས་ བྱོན་ ནས་ ནི་ རང་ པ་ དང་མི་ ཏི་ གཉིས་ ཀྱི་ དངོས་ སྨྱབ་ ཏི་ ཕུ་ བ་ དང་། མ་ཅིག་ གྲུབ་ཆུལ་ ཙམ་ཙ་ མང་ ཡོ་ བསྟེན། ལུས་ མེད་ མཁའ་ འགྲོའི་ ཆོས་ སྐོར་ ཡོངས་ རྫོགས་ གསན་ ནས་ བོད་ དུ་ མི་ ལ་ ལ་ ཕྱལ། དེ་ ནས་ གཙང་ གི་ ལྷོ་ ཁྱང་ ས་ ཐུགས་ རྗེ་ དང་ ལྷག་ བར་ གཉིས་ དང་ ཚོ་ ཏི་ གཉིས་ སུ་ བཞུགས་ ནས་ སྒོམ་ སྒྲུབ་ ཅས་ ཏེ་ ཐམས་ མཐུར་ མང་ པོ་ དང་ མི་ ལ་ རས་ པའི་ རྣམ་ ཐར་ གསུངས། ཞལ་ སྐྱེ་ མང་ དུ་ བསྐྱེན། དཀུང་ ཚོ་ དེན་ བཅུད་ པ་ རབ་ བྱུང་ གསུམ་ པའི་ ཐུགས་ སྐྱེས་ ཚོར་ འཛད། 热穹多吉札巴（1083—1161）。简称热穹瓦。生于后藏共塘地方，十一岁起即从噶居派米拉热巴学法，后两次赴印度，从底普巴和玛几珠杰等学完无身空行母法，复返藏传给米拉热巴。离师云游藏区南北各地时，居住涅、洛若最久，曾广收门徒传授教法，并讲述道情多种及米拉热巴生平事迹。

རས་ཆོན། (1)འཆོ་ པའི་ ཚེ་ ཐད་ པ་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ གི་ རས། དཀར་ ཆར་ ཆ་ བསྐྱ་ པའི་ ཐིར་ དུ་ ཀོན་ པར་ བྱ་ བ། ཚད་ མིད་ དུ་ ཁྱི་ དཀུ་ དང་ ཞིང་ དུ་ ཁྱི་ གསུམ་ དང་ སོར་ བཅོ་ བཅུ་ དགུ་ ཙམ་ ཡིད་ དཀྱར་ ཀྱི་ ཚོས་ རས་ ཆེན་ ནམ་ ཆར་ གོས་ ཤེག 雨衣。十三资具之一。出家人夏令防雨所着，尺度长九肘，宽三肘十八指。(2)མི་ ལ་ རས་ པའི་ ཆེ་ མིང་། 棉衣行者。仅穿一层棉布单衣的苦行僧。

ལས་ དཀའ་ ཐུབ་ སྐབས་ གུ་ ན་ བཟའ་ རས་ དཀར་ ཅམ་ ལས་ མི་ གསོལ་ བས་ རས་ པར་ གྱགས་ ཤིང་། སྤྱི་ མའི་ ཆོས་ ཀྱི་ ཁྲིམས་ ལས་ ཁྱིམ་ བདག་ ཁྱིམ་ མའི་ ཚེ་ ཆོས་ གོས་ ཀྱི་ ཚད་ ཀྱང་ ཐོག་ མར་ ཆ་ ཚད་ ཀྱི་ ནང་ ནས་ ཆོད་ ཅིང་ ཚོ་ ཏི་ ཡིན་ ཏེ་ ཁྱི་ དཀུ་ ཙམ་ ཡིན་ ཞེས་ གསུངས་ པ་ ལྟར། 热钦。米拉热巴之敬称。米拉修行时唯食野菜，着白棉布衣，因而称为“着棉衣行者”，即热巴；其弟子多承此衣着，又复尊称米拉为“大棉衣行者”即热钦。

རས་ཆོག་ཐུ་ བྱང་པ། སྤང་ ལྟུང་ སྐུམ་ རྒྱུད་ ནང་ གསེས། དབྱར་ ཁས་ ལེན་ ཐུ་ རྒྱ་ རོལ་ ཏུ་ གཅིག་ ཡན་ དང་། དགག་ དབྱེ་ ཐོག་ ཏུ་ ཕྱིན་ ཐབས་ བར་ རས་ ཆེན་ བཏུལ་ བ་ དང་ བཅས་ པའི། 寻持雨衣舍堕。三十舍堕之一。在安居一月以前或解制半月以后，寻求及执持雨衣所犯堕罪。

རས་ཆོག་ཚད་ ལས་ ལྷག་ པའི་ ཁྱོན་ བྱེད། ལྟུང་ བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ ཅ་ དག་ བཅུའི་ ནང་ གསེས། དབྱར་ ཐུ་ རས་ ཆེན་ སྐིད་ དུ་ ཁྱི་ དཀུ་ དང་། ཞིང་ དུ་ ཁྱི་ གསུམ་ དང་ སོར་ བཅོ་ བཅུ་ དགུ་ ཙམ་ ཡིད་ དཀྱར་ ཀྱི་ ཚོས་ གོས་ ཤེག 作过度雨衣。九十单堕之一。谓夏季作雨衣超长九肘宽三肘另十八指者。

རས་སྐོད། རས་ཀྱི་ སྐོད་ ཁོག། 布料上衣。

རས་ཐག རས་ ཟ་ མ་ བསྡིལ་ ཏེ་ བཅས་ པའི་ ཐག་ པ། 棉绳。细布条拧成的绳子。

རས་ཁྱམ། རས་ཀྱིས་ བཏུམས་ པའི་ ཐུམ་ བྱ། 小布包，དངུལ་ རས་ ཐུམ་ གཅིག 一个布料小钱包。

རས་མཐིལ། རས་ སྐྱ་ དང་ རས་ ལས་ བཅས་ པའི་ ལྷམ་ མཐིལ། 布鞋底。棉布和棉线所制鞋底。

རས་བཐག་ འཕྲལ་ འཁོར། རས་ འཐག་ ཐེབ་ ཀྱི་ འཕྲལ་ འཁོར། 织布机。

རས་པ། རས་ ཁོག་ ཀུང་ པར་ བཅིན་ པའི་ རྣལ་ འབྱོར་ པ། 棉衣行者。仅穿一层棉布单衣的苦行僧。

རས་ཕྱེ་ མ། ཕྱེ་ ཙོད་ པའི་ རས། 绒布。

ངས་ཁབ། ངས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཁབ་བྱ། 布口袋。

ངས་གྲབ། ངས་ལས་བཟོས་པའི་གྲྭཏྲ། 布垫，床单。棉布做的垫子。

ངས་ཐུན། ཕུས་ལ་སྐྱང་ནས་གོན་པའི་ནང་འཚམ། 内衣。贴身布衣。

ངས་པཱལ། (1)ཤིང་པལ། 棉花。草棉或木棉：ངས་པལ་ཤིང་། 木棉树，攀枝花。(2)ངས་ཆ་དང་པལ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 棉布和棉花。

ངས་ཕྱང་། ངས་ལས་བཟོས་པའི་གདོང་འཇངས། 布条，布制标签。

ངས་ཕྱེས། ངས་ལ་ཀྱས་པའི་རི་མོ། 布面画。绘在布面上的图画。

ངས་འབྲས། ངས་པལ་ཀྱི་རྒྱུ་གནས་ཏེ། ཤིང་ཐུན་བྱང་ཚ་ལྟ་བུ་རང་བྱུང་དུ་སྐྱས་པ་ཞིག་དང་། ཞིང་ཁར་འདེབས་འཚུགས་ཀྱིས་སོ་ནས་ཟེད་དགོས་པའི་ཤ་ཐོག་རིགས་ཤིག་དང་གཉིས་པས་ལྟ་མས་སྐིན་ནད་ཟེལ། ཏྲི་མས་མདེའུ་སོགས་བྱང་ཁོག་སྐད་ཀྱི་ཁྱག་ཏུ་ཐུས་པ་ཡིང་འབྲི། 棉籽。棉花的种子。分野生及人工种植两种，前者功能杀虫，后者能拔除体腔下部弹片等。

ངས་སྐྲངས་མ། ངས་མང་པོ་སྐྱེ་མས་སྐྱངས་ཏེ་བཅེར་པ། 袼褙，布壳。裱褙多层所成厚布。

ངས་མ། 名词。(1)ངས་པཱའི་ཟེད་ཀྱི་ཁྱུ། 棉花。棉布的原料。(2)གོས་ཀྱི་དུམ་བྱའམ་ཚལ་བྱ་ཐུ་མ། 小布片。

ངས་མ་ཟེང་། ངས་ཅོ་མ་ཡང་མིན་ལ་ཟེང་ངས་ཀྱང་མིན་པའི་ངས་ཤིག 薄纱布。

ངས་ཚགས། ཐ་དད་ཆུ་སོགས་འཚག་ཟེད་ཀྱི་ངས། 滤布，布滤子。过滤用的圆锥形小布袋。

ངས་འཐོར། (1)ངས་ཁྲག་བཅད་འགྲོ་ཐུག་མ། 布头，零节布。剪后剩下的布匹。(2)ངས་ཀྱི་སྐྲ་འཐོར། 布头。棉布匹头的浮绪。

ངས་གཞི། ཐང་ག་སོགས་འབྲི་གའི་ངས་གཞི། 画布。油画或粉画的底布。

ངས་ཐེམ། རྒྱང་བོད་ཀྱི་རྐུ་དག་ཟེང་མོ་བ་དང་བྱ་སྐྱལ་འཁགས་ཆོད་པའི་ཁྲུག་ཞིག 彩靴。贵族僧侣和喇嘛活佛所着彩色布靴。

ངས་ཐེམ་རྩྭང་འཐོ། ཁྲུག་ངས་ཐེམ་ཀྱི་མགོའི་ནང་རྩྭང་ཟེད་ཤིང་། 彩靴檐头。

ངས་གཅན། ངས་ལས་བཟོས་པའི་གཅན། 布披单。僧徒披绕肩上的布质长帔。

ངས་ཁྲག ངས་བྱབས། 布匹，整匹布。

ངས་ཁེལ། ངས་ཀྱི་ཁེལ་བ། 布帘，布幔，布幕，帷。

ངས་གཡབ། ངས་ལས་བཟོས་པའི་གཡབ། 飞幕。悬架在帐篷上空的布质掩蔽体。

ངས་ལང་། ཐག་མེ་ཞིབ་པའི་ངས། 纱布。

ངས་སྐུ་ཁོར་བ། (རྟེང) རྟེས་ཤེད་ཟེད་པ་དང་། ཁྱད་དུ་གསོད་པའམ། ཡལ་བར་དོར་བ། 看不起，蔑视，抛弃。

ངས་ལེ་རིས་ལེ་བྱས་པ། (རྟེང) མིག་ཁགས་ཤེ་ཁགས་ཤེ་བྱས་པ། 瞪着眼，张目而视。

ངས་བལེ། སྐུ་མས་སྐྱང་བའི་ངས་ཁ་རྟེགས་པའམ་རྟེ་བཏང་བའི་ངས། 布壳，漆布。裱褙多层或涂漆所成厚布。

ངས་སྐྱག ངས་ཀྱི་ཚལ་བྱ་ཆུང་ཆུང་། 布片，布屑。剪裁所余碎布。

ངས་ལྷེ། ངས་དུམ་བྱ། 布片，布条。

རི། 名词。(1)མ་འཇེན་ཏེ། ས་སྐྱེང་སྐྱ་མཐོ་ས། 山。地面上高耸突起部分。གངས་རི། 雪山。ནགས་རི། 山林。རྩྭང་རི། 草山，甸子。ཐག་རི། 石山。ཁམས་རི། 片石山。ཉིན་རི། 阳山。གྲིབ་རི། 阴山。རི་ལ་སྐྱེ་བོས་དྲང་བ། 用头碰山。意谓以卵投石。མིང་གི་རྟགས་གྲངས་ལ་ཤེན་འཕྱང་དང་། མཐིན་པ་ཅན། འགྲོ་མེད།

ཆ་སྐྱེས། རྩྭ་མཐོ། རྒྱན་ཀྱི་སོ་ཅན། རྒྱན་འཇིན། མེ་ཁྱོའ། ལ། ས་སྐྱེས། ས་འཇིན། ས་ཁྱེའུ་འཚང་། ཤའི་ལྷུང་ཐུ་བཅས་སོ། (2)ལག་སོར་ཀྱི་རྩེ་མོའི་ཀ་རིས་ནང་མོ། 箕。指端箕箕形指纹。(3)ལྷམ་ཀྱི་ཡུ་བ་དང་། མཐིལ་གཉིས་དབང་དུ་ཡོད་པའི་ཆ་ཤས་དེའི་མིང་། 靴帮，鞋帮。靴筒下部、鞋底以上的侧面。

རྡོ་རྒྱང་། རི་བོ་དང་ལུང་གཞུང་། 江山，江河。

རྡོ་རྒྱང་སྐྱོབས། བདག་དུ་ མ་ བཅུང་བའི་ སྐྱག་ཆགས་རི་བྲང་སྐམ་གཤེར་དུ་གནས་པ་རྣམས་ གང་ཐུང་དུ་བསད་མི་ཆོག་པའི་བཀག་ཉ་བཀྲམ་པ། 封山禁杀。布告禁止捕杀山林和水中生物。

རྡོ་རྒྱང་རྩ་ཕྱིག ཀྱི་རྒྱང་ ཁྱད་ དེ་ ཁྱིབས་ རི་ བྲང་སྐམ་གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྐྱག་ཆགས་ཆེ་ ཁྱའི་སྐྱག་ལ་གཅོད་འཆེ་བྱས་མི་ཆོག་པའི་བཀྲག་ཡིག 禁杀令。除鼠、狼外，禁止捕杀山林和水中大小生物。

རྡོ་བཀྲ། (1)རི་མོ་ཁྲ་ཁྲ། 花纹，斑纹。(2)རི་མོ་མཛེས་པའོ། 美丽的图画。

རྡོ་ཀོང་། (རྡོང་) རི་ཁྱེར། 小山。

རྡོ་ཀྲོད། རིའི་རྩེ་གཤམ་མ་ཡིན་པའི་བར་མཚམས། 山腰。

རྡོ་ཁེག་ལ། རི་རྒྱག་དང་འདྲ།

རྡོ་རྒྱག་ལ། སྐྱོ་ནག་པོ་དང་། མཚོ་ལ་སྐྱའི་རྩེད་བའ་ཡོད་པ། འབྲུ་ སྐྱེ་དང་ རྩེ་ ཐོག་ ཁ་ ཁྱེང་། ཤའི་སྐད་རི་གཉིས་ལད་མ་ཅུད་ཐུབ་ མཁན་ ཀྱི་ ཐ་ཚིག 八哥，鸲鹆。羽毛黑色，头部有羽冠，吃昆虫和植物种子。能模仿人说话的某些声音。

རྡོ་རྒྱས། (1)རི་སྐྱང་གང་ནས་དང་བཅེད་ ཀྱིས་ རྒྱས་ བའི་ རྩེ་ ཤིང་ཚོགས། 野生。在高山川原自然生长的植物：རི་རྒྱས་སྐོག་པ། 野蒜。 རི་རྒྱས་ཚ་སྐྱ། 野生纤维。(2)(མཐའ་) 1.ལྷ་མོ་ཁྲ་མ། 邬摩天女的异名。 2.ལྷང་ཆེད། 云母的异名。 3.སྐྱང་མ། 蜜蜂的异名。

རྡོ་རྒྱས་ཁྱ་བཅང་། རྩྭ་ རྒྱན་ ཁམས་ ཤུག་ས་ ཀ་ཀ་ ཀའི་ཚིང་ཁི་རྣམ་གྱང་། 凤尾草的别名。

རྡོ་རྒྱས་དགའ་བྱེད། (མཐའ་) གངོད་ཐུག 山生欢喜。六面童天的异名。

རྡོ་རྒྱས་རྩ་ཐྲིག་དཀར་བོ། རྩྭ་ཁྲིག 金方枝。植物名。可入药。

རྡོ་རྒྱས་བྱ་ཀང་། རྩྭ་ཁྲིག 草乌。毛茛科植物名。可入药。

རྡོ་ཁ་བ་ཅན། རི་བོ་གངས་ཅན། 雪山。

རྡོ་ཁམ། རི་ལས་རྒྱས་པའི་ཁམ་ཁྱ། 野桃树。

རྡོ་ཁག རིའི་ཁྲག་ཀྱོག 山湾。

རྡོ་ཁྲད། རི་སྲལ། 山沟，山谷。山间折陷处。

རྡོ་ཁྲལ། རི་མང་པོ་ཙམ་པའི་ས་ཁྲལ། 山区，山岳地带。

རྡོ་ཁོག་སྐྱག་ལམ། རི་ཁོག་ཕྱག་ནས་བཟོས་པའི་ལམ། 隧道。在山中凿成的通道。

རྡོ་ཁྱི། སྐྱང་ཀི། 狼。

རྡོ་ཁྱི་སྐྲ་ཅན། སྐྱང་ཀི་རྩྭ་ཅོ། 灰狼。灰色狼。

རྡོ་ཁྱིམ། རི་ལ་ཆགས་པའི་དྲུད་ཚང་། 山宅，山庄。依山所筑住房。

རྡོ་ཁྲ། (1)ཚོན་མདངས་རྒྱལ་བའི་རི་མོ་ཁྲ་ཁྲ། 斑纹，花纹。(2)(མཐའ་) སྐྲག་མོ། 山斑。虎的异名。

རྡོ་ཁྲོད། (1)རིའི་གཞེབ། 山间，山中。 (2)རི་གཞེབ་ཀྱི་དགོན་པ་ཆུང་ངུ། 山中小庙。

རྡོ་ཁྲོད་པ། (1)རི་གཞེབ་དགོན་ཆུང་ངུ་སྡོད་མཁན། 山人。隐居山中小寺修行的僧徒。 (2)རྨོན་པ། 猎人。(3)(མཐའ་) བདེ་མཆོག 上乐金刚的异名。

རྡོ་ཁྲོད་ཤེས་མ་སྐྱོབ་མ། དད་ གསས་ ཅད་ ཞི་ བར་ བྱེད་པའི་ལྷ་མོ་ཞེས་ 山居叶衣佛母。能救治一切病苦的一位天母名。

རྡོ་ཁྱེ་བ། (1)རྩེ་མ་མེ་ཚེག་པའི་རིའི་ཁྲེ་བས། 山阴。

(2)རིའི་གྲིབ་ནག 山的阴影。

རི་གྲོང་། (1)རི་ལ་ཆགས་པའི་གྲོང་པ། 山村。山区村落。(2)རི་དང་གྲོང་ཁྱེར། 山林和城市。

རི་གཟིག ཀྱ་ཐག 岩鹰。身体甚大，能捉食小羊。

རི་དགུ། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་སུ་ལྟུན་པོ་ དང་། གསེར་གྱི་རི་བདུན། ཁོང་ཁྲག་གི་ལྟགས་རི་བཅས་དགུའོ། 九山。对法藏所说须弥卢山、七金山和铁围山，总名九重山。

རི་མགྲལ། རིའི་རྩེ་མོ་ལ་ཤ་སྟབས་ཙམ། 山颈。山峰略下处。

རི་མགོ། རི་རྩེ། 山顶，山峰。

རི་འཁྲིག རི་གཉིས་བར་ཀྱི་ས་གཏུ་དོག་པོ། 山峡，峡谷。两山中间的狭隘地带。

རི་འཕེལ་མས། (མངོན) ནམ་མཁའི་ཐོག 摧山。霹雳的异名。

རི་རྒྱ། རི་དགས་བསད་མི་རྩོག་པའི་ཁྲིམས། 封山令。禁止入山打猎的禁令；རི་རྒྱ་རྩོམ་པ། 封山。རི་ཀུ་བསྲུངས་ནས་ནགས་ཚལ་སྐྱོང་བ། 封山育林。རི་ཀུ་རྒྱང་ཀུ་གཉིས་ཀ་བསྲུངས་པ། 禁止渔猎。

རི་རྒྱབ། རིའི་ཀུབ་ཟོགས། 山后。山的背后一面。

རི་རྒྱལ། རི་རབ་ལྷུན་པོ། 妙高山，须弥山；རི་རྒྱལ་ལ་སྐྱང་བྱས་གཤོག་ལྟག་རྩེག་པ། 苍蝇展翅击须弥。喻同螳臂当车，无济于事。

རི་རྒྱལ་ལྟ་བུའི་ཤེམས་བསྐྱེད། ཤེམས་ བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ས་ ལ་ པ་ བའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ བསམ་གཏན་ ཀྱི་ ཚར་ ཐྲིན་ དང་ ལྡན་ བའི་ ཤེམས་ བསྐྱེད་ནི་ མཚན་མར་དཔེགས་པའི་རྣམ་པར་ གཡེང་བས་ རྨེང་ངེ་འཛིན་ལས་མི་ བསྐྱེད་པས་ན་ རིའི་རྒྱལ་པོ་ ལྟ་བུའོ། 须弥山喻发心。二十二种发心之一。五地菩萨所具禅定波罗蜜多发心，禅定不受缘相散乱摇撼，故如须弥山。

རི་རྒྱུད། རིའི་རྒྱུན་ནས་རིའི་དཀྱུས། 山脉，山系；རི་མ་ལ་ཡ་རི་རྒྱུད། 喜马拉雅山脉。

རི་རླུང་མཉམ་སྐྱོར་སྐྱེས། སྐྱལ་སྐྱེད་ ཅ་ ཅང་ ཆ་ བའི་ དབྱེ། 排山倒海，移山倒海。喻声势浩大。

རི་རྨོག རི་ལ་རླུང་བའི་རྨོག་པ། 野蒜。山中野生的一种蒜。

རི་ཙར། རིས་སྐད་རྒྱག་པ། 山啸。地震时山中发出的吼声。

རི་ངོས། རི་ཟོགས་ས་མ་རི་ཕྱེད་ས། 山坡，山侧面。

རི་ཚུ། འབབ་ཆུ་ཞིག བོད་ངང་སྐྱིང་ཁྲོངས་ཀྱི་ཀོ་འཛོ་རྫོང་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཐུང་རྒྱུན་ནས་འབབ་ཨིང་། རྐྱང་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 热曲。河名。在西藏自治区贡觉县境内，为马曲河的支流。

རི་འཇོམས། (མངོན) (1)བཅུ་ཁྱེད་ ཀྱི་ མཆོད་ཚ། 帝释兵器的异名。(2) ནམ་ མཁའི་ གོག 霹雳的异名。

རི་ཁྲག རིའི་སྐལ་ཆུག་གཡོང་བ། 山垭，山口。山岭低陷处。

རི་ཁྲལ། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག 卧山。大自在天的异名。

རི་གཅན། མི་མིན་ གདུག་ ཅན་ ཙིད་ སའི་རི། 凶山。有凶神恶鬼的山。

རི་གཅེར། རིའི་ལྟག་ གམ་རི་ རྩེའི་ བོག་ཙམ། 山肩，山颈。山顶稍下部分。

རི་ཅོག་ཅོག (1)རི་ཙོག་ཙོག 孤山。平地突起的山峰。(2)རི་ཆུང་ཙམ་པ། 圆丘，小山。

རི་གཅོལ། རི་ཆེ་ཆུང་གི་བོངས་ཚད། 山的体积，山所占空间的大小；རི་གཅོམ་ཙམ་དུ་སྡུངས་པ། 堆积如山。

རི་ལྟས། (1)རི་ཞུར་སོགས་བཅང་ངན་ཀྱི་རྟོགས་ལྟས། 山兆。山啸等被视为吉凶预兆的迹象。(2) རི་དཔྱད་དང་། ས་དཔྱད་སོགས་ཀྱི་མཚན་མ། 山脉风水。堪舆术中所说山向、地脉等形势。

རི་ལྗོང་། (1)མི་ཕྱུགས་སོགས་ཤེད་བའི་རི་སྐྱོང་བ།

空山。无人畜之山。 (2)རི་སྟོང་ཐུག་གམ་མང་བ། 千山，万山。

རི་ཁྲོད། རི་དང་གཤོང་མ། 山川。高山和平原。

རི་ཁྲོད་མཚམས། (1)རི་ བོ་ དང་ ཐང་ ཀྱི་ བར་ མཚམས། 山脚，山麓。高山和平原交界处。(2)ཚད་ཟད་དྲག་མ་དྲག་གི་དུས་མཚམས་ཤུ་ཐུ། 转折关头。如热病转症的紧要时分。

རི་ཁྲོད། རི་ཁ་རྩེ་མོ། 山巅。

རི་མཉེན་ས་གཙང་། རི་ མགོ་ འཕང་ མཐོ་ ལ་ ས་གཞི་དངོས་གཙང་བ། 山高土净。山川优美的形胜之地。

རི་མཐའི་ན་ཚ། ས་མཐོ་བའི་ཕྱོང་ དུ་ ཚེད་ བའི་ཟད་རིགས་དམིགས་བསལ་ཅན། 高山病。一类高原多发的特殊病症。

རི་རྒྱུ། རི་ཆུང་དུ། 小丘，土阜。矮小的山峦。

རི་དྭགས། རི་ལ་གནས་ནས་རྟ་ཆུ་ས་འཚོ་བའི་དུད་འགྲོ། 野兽。食草饮水的野栖兽类：རི་དྭགས་བདས་ཏེ་ འཇིན་ པ། 追捕野兽。 འགྲོ་ དཀྱའི་ རི་དྭགས། 各种野兽。ཀུ་ཤིས་བཅིངས་བའི་རི་དྭགས་བཞིན། 如同落网之野兽，毫无安全的余地。མིང་གི་རྟགས་ཀྱང་ལ་ཁྱི་གཅུན་དང་། བཀས་བའི་ཀུ་ གནས། འགྲོག་ཅིང། ཆུང་གི་ཐོག ས་འདེས་བཅས་སོ།

རི་དྭགས་སྐྱེས། (མངོན) ཟླ་ཁྲི། 麝生，香獐生。麝香的异名。

རི་དྭགས་ཁྱམ་པ། (མངོན) ཁེ། 狡兽。狐的异名。

རི་དྭགས་ཡིབ་མས་མཚན་པ། (མངོན) ཟླ་བ། 兔影为饰。月亮的异名。

རི་དྭགས་དགྲ། (མངོན) རྨོན་པ། 兽敌。猎人的异名。

རི་དྭགས་མགོ། (མངོན) (1)སྐར་མ་མགོ། 觜宿。二十八宿之一。(2)ཀོང་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 藏历十一月。

རི་དྭགས་རྒྱལ་ཁྲི། (མངོན) སེང་གེ། 兽王。狮子的异名。

རི་དྭགས་རྩོད་པ། རི་དྭགས་འཛིན་བའམ་གསོད་པ། 猎兽。

རི་དྭགས་ཅན་མ། བྱད་མེད་ཀྱི་རིགས་ཤིག 鹿相女。女相之一。

རི་དྭགས་ཆོས་འཁོར། ཕུ་ཁང་སོགས་ཀྱི་རྩེ་རྟོག 祥麟法轮。寺庙宫殿屋脊上和牌坊上的装饰品，左右分别有牝牡祥麟，中为法轮。

རི་དྭགས་འཚང་། (མངོན) ཟླ་ ཁྲི། 麝持，香獐持。麝香的异名。

རི་དྭགས་འཆི་བྱེད། (མངོན) རྨེག་ཏུ། 使鹿死。阳焰的异名。

རི་དྭགས་སྡེར་ཐག རི་དྭགས་འཛིན་རྒྱུད་ཀྱི་ཐག་པ། 网套。捕兽套绳。

རི་དྭགས་ཤ་གས་ཅན། (མངོན) ཟླ་བ། 具兔形者。月亮的异名。

རི་དྭགས་ལྟེ་བ། (མངོན) ཟླ་ ཁྲི། 麝脐，香獐肚脐。麝香的异名。

རི་དྭགས་ཟན་ངོ། གཅན་གཟན་ སོགས་ ཀྱིས་ རི་དྭགས་བཟས་པའི་ཤ་དུས་ལྷག་འགྲོ། 野兽残骸。被猛兽吃剩下的野兽骨肉。

རི་དྭགས་མཐང་ རྒྱེད། (མངོན) རྩོད་པ། 灭兽者。猎人的异名。

རི་དྭགས་ཡ་བ། རི་དྭགས་འཛིན་རྒྱུད་ ཀྱི་ ཡ་ བ། 捕兽网。

རི་དྭགས་རྣ་བ། (མངོན) གཟུངས་ཨ་ ཐྭའི་ ཐུང། 兽耳。刺猬的异名。

རི་དྭགས་ལྷ་འཛིམ། (མངོན) ཟླ་བ། 系兔。月亮的异名。

རི་དྭགས་པ། རྩོད་པ། 猎人。

རི་དྭགས་དབང་ཕྱུག (མངོན) སེང་གེ། 兽王。狮子的异名。

ཉི་དྲག་གི་མིག (ཨངོན) (1)ཨཚན་མོ། 夜间的异名。(2)བྱད་མེད་མཛེས་མ། 美女的异名。

ཉི་དྲག་མིག་ཅན་མ། (ཨངོན) བྱད་མེད་ཨཚག 鹿目女。美女的异名。

ཉི་དྲག་ཕྲོག་མ་ཅན། (རྡོག) ཉི་དྲག་ཨཚོན་ཕྱེས་ཆགས་པའི་ཤ་ཅན་ལ་ཟེར། 受了伤的野兽，惊弓之鸟。

ཉི་དྲག་རྒྱུ། (ཨངོན) ཁྲ་རྒྱ། 香獐精。麝香的异名。

ཉི་དྲག་ཆེ་ཉིང། ཆེ་ཉིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞིག 麟长寿，鹿长寿。六种长寿之一。

ཉི་དྲག་ཟཚན་མ། (ཨངོན) ཟླ་བ། 有兔影。月亮的异名。

ཉི་དྲག་འཇེམ། (ཨངོན) སེང་གེ། 善兽。狮子的异名。

ཉི་དྲག་ཟ། (ཨངོན) དྲེད་ཟེ། 食鹿。乌熊的异名。

ཉི་དྲག་ཟས་ཅན། (ཨངོན) སེང་གེ། 以兽为食者。狮子的异名。

ཉི་དྲག་རྨ་རྨ། ཉི་དྲག་ཤ་བ། 斑鹿，麋鹿。

ཉི་དྲག་ཀ་ར་རྐྱ། སེང་གེ་ཀང་པ་བརྒྱད་པ། 八足狮子。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐུན་མིག་ཅན་དང་། རྒྱང་ཀང་ཅན། དཔལ་ན་སྦྲུལ། སེང་གེ་འཇམས་པཅས་སོ།

ཉི་དྲག་ཁྲིད་ཀྱིད། (ཨངོན) ཀྱིག་རྒྱུ། 兽渴求。阳焰的异名。

ཉི་དྲག་གསོད། (ཨངོན) རྨེན་པ། 杀兽。猎人的异名。

ཉི་དྲག་ཤེ་ན་ཁ། ཤེ་ན་ཁ་ལ་སྐྱོས།

ཉི་བྱ། བོད་སྐྱེན་དང་། ཨན་དར་དང་། དེ་ཁ་ར་དང་། རོང་བྱེ་ཤོད་དང་། ཏྲ་ཁ་དང་། བཞི་ལ་ཉི་རྒྱ་བོའི་ཤྲེ་དུས་འཁོར་ལུགས་ནས་བཤད་ པའི་ཉ་བ་ཀྱི་ཨཐང་ཚོད་པའི་ཏྲ། 六山。时轮经中所说须弥山周围的六山：蓝光、曼荼罗、尼喀陀、珠光、卓那和雪山。

ཉི་གཙང་། ཉི་སྐྱེའམ་ཉི་རྩེ། 山嘴，山角。

ཉི་བདག་ 名词。(1)ཉི་ཁྲོད་དུ་ཚམ་བྱེད་མཁན། 山人，隐士。山中修行者。(2)རྨེན་པ། 猎人。

ཉི་བདག (ཨངོན) ཕྱུ་དབང་ཕྱུག 山主。大自在天的异名。

ཉི་བདུན། དུས་འཁོར་ཐུགས་ནས་བཤད་ པའི་ ཉི་ཉ་བ་ཀྱི་འཁོར་ཡུག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཉི་བདུན་ནི་འོད་ཟེར་དང་། མན་དར། ནི་ཁ་ར། ནོར་བྱེད་འོད། ཏྲ་ཁ། གངས་ཉི། རྡོ་རྗེའི་ཉི་རྣམས་སོ། 七山。时轮经中所说环绕须弥山周围的七重大山：蓝光山、曼荼罗山、尼喀陀山、珠光山、卓那山、雪山和金刚山。

ཉི་མདུང་མདུང་། (ཐུལ) ཉི་རྩེག་རྩེག 孤山。山势突兀者。

ཉི་འདབ་བས། ཉི་གཤམ་ མས་ ཉི་ འབྲས།山麓，山脚，山边。

ཉི་འཇོག། (ཨངོན) སྐར་མ་ཉི་ཉི། 奔山。金星的异名。

ཉི་ཚོ་ཀྱང་འབེབས། དཀོས་མེད་དུ་ གནས་ ཐུལ་སོགས་སྦྱང་བའི་དབེ། 山石卸河川。意谓举措失当，徒劳无益。ས་གནས་ཀྱི་ འཇུག་སྟ་ལ་ ཐུལ་ཀྱ་ལས་མིའི་ མཐུན་ རྐྱེན་ འཇོམས་ སད་ གཏ་ ཉིང་ནས་ལས་མི་རྣོང་འགྲུགས་ཉི་ཚོ་ཀྱང་འཕེབས་ཏེད་ མི་དུང་། 地方建设，当地具备民工条件，却从远处招工，有如山石卸河川，举措失当。

ཉི་ཚལ་ཚལ། ཉི་འབྲིང་ཆུང་ཆུང་། 山丘，小丘岳。

ཉི་ལྗོངས། ཉི་གྲེན་གྱུར་ཀྱི་ངོས་ སས་ ཉིའི་ ཁོགས། 山坡。山侧的倾斜面。ཉི་ལྗོངས་རྩལ་ཞིང་། 梯田。

ཉི་གནས་མ། (ཨངོན) ཀྱི་བ། 住山者。鼠的异名。

ཉི་སྐྱ། ཉིའི་སྐྱ་ གདོང་ ངམ་ སྐྱེ་ མོ། 山嘴。山脚突出的尖端。

(3)རི་ལ་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་སྡེད་མཁན། 山居者。山区居民。

རི་ཕྱག (1)རི་རྒྱབ། 山后，山背后。(2)ཕག་ཆེད། 野猪。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོར་ཚིའི་གདོང་དང་། དྲང་སྲོང་ཅན། མཆུ་བ་རིང་། མཆེ་བ་ཅན། ནགས་ཀྱི་ཉི་ར། སྐུ་ཅན། སྐུ་རིངས། ཕག་ཆེད། ས་འཇོམས། ས་སྐྱག་བཅས་སོ།

རི་ཁྲག (1)རི་ནང་། 山中，深谷尽头。(2)དྲག་ཕུག 岩穴，石窟，山洞。

རི་འཚེམ། (མཁའ) སྐར་མ་རི་ཁྲི། 郑山。金星的异名。

རི་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རིན་ཚད་ངེས་པ། 值得；རིན་ཇི་ཙམ་རི་བ། 值多少钱？ སྐོར་བཅུ་ཕྱག་རི་བའི་གོས། 价值百元的衣服。 དངུལ་སྐར་མ་གཅིག་ཀྱང་མི་རི་བ། 不值一文。

རི་བོ། 名词。(1)རི་ཆེན་པོ། 大山。རི་བོ་བང་ལེན། 一怀抱山。喻自不量力。རི་བོ་ཆེན་པོ་ཆུང་གིས་འཕྲང་མི་ཐུབ། ཆུ་མཆོ་ཆེན་པོ་མེ་ཡིས་བསྐམ་མི་ཐུབ། 风吹不走大山，火烧不干大海。(2)(མཁའ) གཟའ་ཤིང་འཛིན་དང་། གཤོལ་མདའ་འཛིན། མེ་ལྕེ་ཅན། རྟ་རྣ། ཕྱ་ག་རྒྱག་རྣམ་འདུད། ཐུ་ཐྲུད་ཅན་ཏེ་གཞོན་ཤིའི་བདུན་ཡོད་པས་གྲངས་བདུན་མཚོན། 佛书说须弥山周围有持双山、持轴山、担木山、马耳山、善见山、象鼻山和持边山等七山，故表数字7。

རི་བོ་གངས་ཅན། གངས་ཏེ་ཤེ་སྐད། 大雪山。如冈底斯山等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀེ་ལ་ཤའི་ཐུལ་བོ་དང་། དཀའ་བཟློག་ཐུབ་མ། ཀ་བའི་ཕུག་བོ། གངས་ཅན། གངས་ཕུག གངས་རིའི་དབང་། མེ་ནའི་བདག་པོ། བསིལ་རི་བཅས་སོ།

རི་བོ་ཀུ་བཇིན། རི་བོ་པོ་ཏ་ལའི་བོད་སྐད། 系舟山。普陀山藏义译名。

རི་བོ་དགའ་ལྡན་པ། དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པ་དང་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་ཐར་ཐུལ་བའི་ཐྲིན་དེ་འབྲིག་རི་ཆོས་པཏྟའི་ཐོ་ཆེའི་མིང་རྒྱུད་གཙོས་བཞེངས་པའི་ཆོས་ལུགས་འཛིན་མཁན། 山居噶丹派，噶丹山派。藏传佛教格鲁派祖庙噶丹寺，建于拉萨东郊卓日沃切山上，故有此名。

རི་བོ་དགེ་ལུགས་པ། དགེ་ལུགས་དགོན་པའི་དང་པོ་དགེ་ལྡན་རྣམ་ཐུལ་སྒྲིང་ཆགས་སའི་འབྲིག་རི་ཆོའི་མིང་རྒྱུད་སྐྱོང་བའི་ཆོས་ལུགས་འཛིན་མཁན། 山居格鲁派。藏传佛教格鲁派祖庙建于拉萨东郊卓日山上故有此名。

རི་བོ་ཆེ། (1)རི་ཆེན་པོ། 大山。(2)རྫོང་ཁྲིག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་སྐད་ཀྱིའི་ཐ་ཤད་མཚམས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། འདི་ཐུང་ངས་མཆོ་ལྷོན་ཁྲིང་ཆེན་དང་འབྲེལ་ནས་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྒྲིད་གཞུང་དེ་ར་ནུ་ཀར་ཡོད། 类乌齐。县名。在西藏自治区的东北部，与青海省连境，县人民政府驻热扎卡。

རི་བོ་མཆོག་ངབ། རི་རབ། 须弥山。

རི་བོ་འཕྲོམས། ཉི་མའི་ཏུ་བདུན་གྱས་ཤིག 摧山。日神七马之一。

རི་བོ་ཉི་ཆུ། རི་བོ་ཏེ་ཤེ་དང་འདྲ།

རི་བོ་ཉི་ཤེ། འཕགས་ཡུལ་ གྱི་ ཐུང་ ཐུགས་ རི་དབག་ཚད་བཀུ་བ། མདོག་དཀར་བ། དངུལ་གྱི་ངང་བཞིག་དུ་ལྡ་ཡོད་པའི་གསུམ་དངུལ་དང་། གཉིས་ཤེལ་དང་གཤེང་ལས་གྲུབ་པ། 底斯山。佛书所记印度北方的一山名。山高一百由旬(三、四十里)，白色、银质、五峰，三峰银质，一峰水晶，一峰黄金。

རི་བོ་དྲང་བ་བསིལ། མདོ་ཡུལ་པོ་ཅེ་ལས་བསྡུད་པའི་ཏན་ཞི་ཞིང་ཅེན་གྱི་རྡེ་བཐུན་འཕགས་ དབྱངས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཀྱ་དག་རི་བོ་རྟེ་ཁྱི། 清凉山。《华

严经》中所记山西省境文殊菩萨道场五台山别名。

རྡོ་བོ་ཏི་ཀ་ལ། (1)ཀྲུ་གར་སྐུ་བྱོགས་རི་ བོ་ ཐུ་ འཛིན། 印度南方持舟山。(2)བོད་ཀྱང་དམར་བོ་རི། 西藏布达拉山。(3)རྒྱ་མཚའི་སྟེང་ཕྱོགས་ལ་ཨོད་པའི་གནས་རི་བོ་ཏ་ལ། 南海普陀山。

རྡོ་བོ་ཐུབ་མཐོ། རི་མཐོན་པོ། 高山。高耸的山。

རྡོ་བོ་ཐྭལ་ངད་ལྡན། སྨན་ཀྱི་ཁོང་ཁྲིར་ཤུ་ད་རྩྭག་གི་ཤར་ཐུགས་སུ་ཨོད་པའི་ནད་རིགས་མཐའ་དག་ཟེལ་བའི་ཚ་རྩ་ རྣམས་སྨན་པའི་ རི་ ཞེས། 香山。药都善见城东盛产诃子等普治百病的良药神山名。

རྡོ་བོ་བྱ་ཀང་། ཞིང་ཆེན་ཡུན་ནས་ དང་ ཀྱ་ གར་སྟེང་ཐུགས་ཀ་ནི་ས་ མངའ་ཨོད་ པའི་ནད་རིགས་ རི་ ཞེས། 鸡足山。佛教圣地名。一在云南省，一在印度南方，传为释迦牟尼弟子迦叶尊者入寂处。

རྡོ་བོ་འཇིགས་རྩེད། ཀྲ་ གར་ཀྱི་ སྐུ་ ཐུགས་ ས་ ཨོད་ པའི་རི་ འདི་འི་ ཆུ་ འཁོར་དཔག་ཚད་ བཀུ་ཨོད་ པ་ལས་ ཆུ་ བཀུད་ནས་ མ་བྱ་དང་། རྣབས་ཕྱོགས་ དང་། ཤུགས་ཕྱོགས་ དང་། ནག་ཚོ་ འཕྲིལ་ བ་ ཆེ་ འབབ། 宾陀山。南印度一山名，周围是尼连禅河、波禰河、大力河及黑滥河等四条大河的河源地区。

རྡོ་ཙི་རྒྱ་ཤེལ། ཅན་ཞེ་ཞིང་ ཆེན་ དུ་ ཨོད་ པའི་ འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་ གནས་ རི་ ཞེས། 五台山。山西省内佛教一圣地名，传说系文殊菩萨的道场。

རྡོ་ཙི་ཐྲུན་ཐུག ཆེ་ཞིང་ བརྩེད་ པའི་ རི་ བོ། 峥嵘。山势高峻突出。

རྡོ་ཅོག་ས། ཐུ་དུལ་ འཇམ་ དོག་ པའི་ རི་ ལ་ སྐྱེས་ པའི་ རྩྭ་ ཤིང་ སོག་ས་ ཀྱི་ བོ་ག་ས་ ཁེ། 山地税。旧时，向领主交纳的荒山草木税。

རྡོ་ཙང་། རྟ་ རིང་ ཁཏྲག་ ཐུང་ ཁ་ ནོ་ ཅན་ ཀྱི་ སྐ་ ཆགས་ ཤིག 兔。长耳、短尾、豁唇的一种动物，

འགྲོ་ཤུལ་བྱ་ལས་མཁས་པ་དང་། རྩེད་རི་ ཙང་ ལས་ ཅོག་པ། 走得比猫还灵巧，坐得比兔还端正。喻举止谨慎。

རྡོ་ཙང་གླང་པ། སྐྱ་ག་ཆགས་ ཀྱི་ སྐུད་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རོ་ མངར། ཤུ་ རྩེས་ སྟོམས། ནུས་ པས་ རྐུ་ ཀཉེར་འཇོམས། འཁྲུ་ པ་ ག་ཅོད། རླུ་ རྩེ་ སྐྱང་། 山兔脑髓。入药味甘，性平，功能治腹痛、止泻泄、保护肠液等。

རྡོ་ཙང་ཅན། (1)(ཟླ་རྒྱས) ཟླ་ བ། 月亮的异名。(2)ཟླ་ བ་ལ་ རི་ ཙང་ ཀྱི་ གཟུགས་ བརྙན་ གཅིག་ ཨོད་ པས་ གྲུབ་ས་ གཅིག་ མཚོན། 因月中有一兔影，故表数字1。

རྡོ་ཙང་ཅལ་བཏོ་གས། ཤེང་ གི་ འབྲས་ བུ་ ཆུ་ ལ་ ལྷུང་ བའི་ སྐྱ་ ཅལ་ ཞེས་ བྱུང་ བ་ དེ་ དོ་གས་ སྐྱ་ ཆྱེས་ པའི་ རི་ ཙང་ གི་ སྐད་ ཆ་ ལ་ བརྡེག་ ནས་ རི་ དཀྱས་ ཐམས་ ཅད་ བྲོས་ དགོས་ བྱུང་ ཐེག 山兔惊传“嘎拉”声。昔有山兔忽闻树上果实落水“嘎拉”发声，惊疑逃遁，走告余兽，余兽亦辗转惊传，谓有“嘎拉”将至，相率远窜，骚动山林。比喻无端自相惊扰。

རྡོ་ཙང་སྙིང་། སྐྱ་ ཆགས་ ཀྱི་ སྐུད་ རི་ གི་ ཤེག་ རྒྱ། རོ་ མངར། ཤུ་ རྩེས་ སྟོམས། ནུས་ པས་ ཟོག་ ནད། རྨེ་ ཅེད། སྙིང་ ནད། བཏུལ་ གཅེར་ བ་ ཅན་ ལ་ བཏོན། 山兔心脏。入药味甘，性平，功能治癫病、癫狂、心病、昏迷等病痛。

རྡོ་ཙང་རྩུལ། ཆུ་ རྡུལ་ བདུན་ བཀྲལ་ བའི་ ཚད། 兔毛尘。相当于七水尘的长度。古印度一种长度单位名。

རྡོ་ཙང་སྨོ་བཏུལ། རང་ བཞིན་ གཡོ་ སྐོམ་ དུ་ སྟོང་ བའི་ དཔེ། 山兔装顽石。比喻制造假象，故作姿态，以达成欺骗对方的目的。要

及时如实汇报地方人民的疾苦，不宜山兔装顽石制造假象。

རི་བོང་མིག (1)ཟླ་ཐོག་ལས་རི་བོང་གི་མིག 山兔眼睛。(2)ཤིང་སྐེན་ལྗང་ཀུ་མིག་གི་མིང་གཞན་ཞིག 油患子异名。

རི་བོང་ཚང་བཞག རྒན་གྱི་ངང་གནས་དེ་ངང་ དུ་ བཞག་པའི་དབེ། 山兔回窝。意指返回原地：རྒྱང་གྱི་ཡུལ་འཐུར་པ་རྣམས་དེ་ལྟ་རི་བོང་ཚང་བཞག་དུ་ཆྱོག་འདུག 以往的流浪者、现在有如山兔回窝，返回了原地。

རི་བོང་མཐིལ་ཅན (ཚིག) ཟླ་བ། 有兔影者。月亮的异名。

རི་བོང་འཁོར (ཚིག) (1)ཟླ་བ། 月亮的异名。(2)ཐིག་ལེ། 零、圆圈的异名。

རི་བོང་ཟ། (ཚིག) བྱ་རྒྱག 食兔。岩鹰的异名。

རི་བོང་རྭ། ཡོད་ཅི་རྟེད་པའི་དབེ། 兔角。意谓不可能有：རི་ བོང་དུ་ དང་ཐུལ་ བའི་ ཐུ། 兔角蛋毛。喻不可能有。

རི་ཞིན་རྒྱ་སྐྱེས (ཚིག) ཐང་ཆུན་ཤེ་ཀྱི། 山耳环。玉簪花的异名。

རི་ཞིན་རྨ་བ། (ཚིག) ས་གཞི། 山耳。大地的异名。

རི་ཞིན་བྱ་ཐོ། (ཚིག) ཆུ་བོ་ཅིན་ཆུ། 山女。信度河的异名。为印度四大河之一。

རི་ཞིན་དབང་ཕྱུག (ཚིག) རི་བཏ། 山王。须弥山的异名。

རི་བྱ། རི་ ལ་གནས་པའི་ཁྱ་ རིགས། 山鸟，山鸡。栖息于山中的禽类。

རི་རྟྭི། (1)སྐར་མའམ་དྲང་ཐྲོང་རི་ཏྲི། 金星，太白星。旧译弃山星。神话说为阿迦萨达仙人。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་བྱམས་ཀྱེས་དང་། ཆུ་ལྷའི་བྱ། མདོངས་ཤེལ། ཙ་གསྐུ་ཁཅས་ཤོ། (2)རི་ལ་གནས་པའི་ཁྱི་བ། 野鼠，山鼠。

རི་བྱག (1)རི་བྱགས་དང་འདྲ། (2)བྱག་རི་དང་འདྲ།

རི་བྱག་པ། མཐའ་འཁོབ་རི་བྱག་ ཏུ་ གནས་ པའི་ཐོང་མེ། 隐士，山居者。避居边远山林的人。

རི་བྱག་ས། (རྒྱུད) དུབཅེན་གནས་ས་མ་ མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཐོང་། 边远山村，僻静山村。

རི་དབང་། རི་རི་དབང་པོ་ རྡོ་ རི་ ཏུལ་ལྡུན་པོ། 山主。须弥山。

རི་ཁྲན རི་ཁན་ཏོན་ཀྱི་བར། 山峡，山谷。两山之间。

རི་འབྲིང རི་ཏུང་ཏུ། 丘陵，小山；རི་འབྲིང་ངང་རིང་། 丘陵起伏。

རི་མ་ཁང་། རི་འབྲིང་མང་པོ་ རྡེབ་གཅིག་ ཏུ་ ཆུད་པའི་ཁུལ་ལྗང་། 丘陵地。许多小山连成一片的地区；ཁུལ་རི་མ་ཁང་། 丘陵地带。

རི་མ་འདུབས རི་མེན་ཁང་མེན་ གྱི་ ས་ ཆ། 丘陵地。

རི་ལྡུ་ལ་ཡ། ཀུ་གར་ཀྱི་ལྷོ་ བྱོགས་སུ་ ཚན་དན་དང་ཤུད་ཚལ་ཀྱི་ངང་བཞེན་དགུས་ཁས་ རྒྱབ་ལ་དཔག་ཚད་ ཕྱེ་བཅུ་དང་འཐབས་དཔག་ཚད་སུམ་བཅུ་ཡོད་པ་ལས་རྒྱས་ཆེན་ཞེས་བྱ་བའི་ཆུ་ཀླུང་ དང་ བྱ་ ཅན་ ཞེས་བྱ་བའི་ཆུ་ཀླུང་འབབ་པ། 摩那耶山。南印度一大山名。山脉纵长五百由旬，高三百由旬，为波澜河和伯陀罗河河源。

རི་མོ། 名词。(1)ལག་བས་བྲིས་པའི་ གཟུགས་ཀྱི་ དབྱིབས། 图画，花纹；རི་མོའི་ལམ་ དུ་ རྒྱལ་བ། 写成文字。སྐྱ་གེའི་རི་མོ་ཕྱི་ལ་ཡོད། 斑斓在表面，人纹存胸中。意谓外表易辨，内心难测。ཁ་ ཟོབ་ ཟོབ་ ཟོག་ ཅྱའི་ དང་ ལྡོག་རིད། དོན་སྐྱག་ཚའི་རི་མོ་འབྲི་དོགས་མེད། 口头夸夸象纸幡，实际落墨不成文。意谓华而不实。(2)ཨང་གངས། 数字；རི་མོའི་

ལས་ནས་རྟོགས་མི་འགྱུར། 无法以数字推算。

རི་ཚུལ་བསྐྱངས། (རྟེང) ཀུས་ ཞབས་ དོར་ བ། 失礼，无礼貌。

རི་ཚོལ་མཁན། (1)ལྷ་བྱིས་པ། 画佛像者。(2)རི་མོ་འབྲི་མཁན། 画工。绘制图画的人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀྲ་ཤིད་དང་། ཡིར་ཐོགས། ཚོན་ཆུ་ཤས་འཚོ་བ། རི་མོ་བ་བཅས་སོ།

རི་ཚོལ་རུགས་རྒྱས། སྐུག་ཚ་སོགས་ཚོན་ མདོག་ ནག་ བོས་ བྱས་པའི་རི་མོ། 水墨画，黑白画。黑色墨水所绘图画。

རི་ཚོལ་བ། རི་མོ་འབྲི་མཁན། 绘画者。

རི་ཚོས་བྱེད་པ། (1)རི་མོ་འབྲི་བའི་ ཐ་བ་ཤིད་པ། 作画， 粉饰， 上彩色。 (2) བཀུར་ སྟི་ ཤིད་བཞག་རིམ་གྱི་ཤིད་པ། 致敬，事奉，侍奉承事；དམ་པ་རྣམས་ལ་མཆོད་པ་དང་རི་མོས་ཤིད་པ། 恭敬和事奉圣者。

རི་ཚོ་ཆོས་ཁྲ་ཚན། ཆོས་རིགས་ སྐ་ ཆོགས་ ཙོད་ བའི་རི་མོ། 水彩画、彩色画。

རི་ཚོ་ངན་ལས་པ། རི་མོ་ཅུབ་བྲིས། 粗画，略图，画稿。

རི་ཚེའི་འཁྲིལ་བཤད། རི་མོའི་ཁྱུ་མཆན་འགོད་ བཀོད། 图解，图例。

རི་ཚེའི་བཤད་པ། ས་བཀྲའི་དབེ་རིས་ སོགས་ཀྱི་ བཀོད་པ། 地图图例，图片说明等。

རི་ཐེག 〔 རི་ལ་ གྲེས་ བའི་ ཐེག། 野生药。山上长的药材。

རི་བཙོང་། རི་ལ་གྲེས་བའི་བཙོང་། 山葱，野葱。

རི་ཁྲ། རི་གཤོམ་ཤས་རི་ ཡི་ གཤོམ་ ངོག 山麓，山脚。

རི་རྒྱབས། རི་ཁྲེབས་ སུ་ཁྲེན་ ཐུང་ དུ་ ཆགས་ བའི་ རི་ལུགས་ཤང་བོ། 山骨架，山架子。起伏的山脊：རི་དུགས་ཤང་བོ་རི་རྒྱབས་ཀྱི་བའང་དུ་གནས་ པ། 群兽栖息在山脊之间。 མདའ་འཕངས་པ་ རི་རྒྱབས་བཏུང་ནས་ སོང་། 射箭经由山脊而过。

རི་རྩེ། རི་ཤོག། 山峰，山顶；རི་རྒྱའི་ཐ་ག་ཁ། 垭口。རི་རྒྱའི་ཤུང་གོང་། 高峰垭。

རི་རྩྭ། རི་ལ་གྲེས་བའི་རྩྭ། 野草，山草。山野中生长的草。

རི་ཚད། རི་ཆེ་ཆུང་དང་ མཐོ་ དམའ་ ཀྱི་ ཚད། 山的大小高低。

རི་རྒྱགས་ལྷ་དབང་། རི་དང་ལྷ་དབང་དུ་བརྩེགས་ནས་མནའ་གྲེལ་བ། 山盟神证。海誓山盟。

རི་ཆར། (ཤངས) བཀུ་ བྱིན་ གྱི་ རྡོ་ རྗེ། 山刺。帝释天之金刚杵的异名。

རི་ཆོས། རྩྭ་ སྐྱེན་ གྱི་ རིགས་འབྲི་ མོག་གི་ མིང་གཞན་ ཞིག 野山染料。紫草的别名。

རི་མཆོ། རི་ལ་ གྲེས་བའི་ རྩྭ་ མཆོ། 山麻黄。麻黄之一种。

རི་རྩོང་། རི་རྩེར་ ཁོད་ བའི་ མཁར་ རྩོང་། 山寨，山头堡垒。

རི་ཞོང་། རིའི་ རོས་ལ་ ཁོད་ བའི་ ཞིང་ག། 山坡地，坡田。山岭斜面的耕地。

རི་ཟུར། རི་ལ་གནས་ བའི་ ཟུམ་ བྱའམ་ གྱི་ ལ། 山猫，野猫，狸猫。

རི་རྨིག རིའི་ རོས་ནས་འབྱང་དུ་ སྐོན་ བའི་ རྩེ་ མོ། 山嘴。自半山腰突出的尖端；རི་རྨིག་ གྲུང་ ཀྱིའི་ འཚེ་ལས་ལ། ཁྱེའུ་དཀར་ སྐོས་ ཀྱང་ ཐར་ས་ མེད། 恶狼出没山嘴上，羊只无处把命逃。

རི་ཙྭ། རིའི་རྩེ་ མོའམ། ཕྱག་ མཐའ། 山嘴，岩边。

རི་ཟིམ། (1)རིའི་རྩེ་ མོ། 山顶，山峰。(2)རིའི་ ཁོང་ཁྲིམ་ངམ་ ཕྱག་ གྲྭའམ། 岩穴，山洞。

རི་ཟྲམ། བཅ་ ཐུའི་རི་ རྩྭ་དང་། ཇ་ཐེང་ ཀྱི་ ཟིར་ ཚང་ གི་ བཐུས་ ཆོག 山草和铁镰。

རི་ཟིར་ག་ལ་ཁཐུལ། མི་མོ་ སོའི་ རྩྭ་ ལ་དང་ཐུ་ བ་ ག་ གྲྭ་ ཤོག་ བའི་དབེ། 山草和镰刀相差太远。意

调各人的工作能力和所作的事情互不相称。

རི་གཅིར། རི་ངོས་དཀྱོག་གཅིར་བོ། 山坡，险坡。

རི་གཅིར་བཅད་རྡོ། ཆོག་གཅིས་མེད་པའི་དབྱེ། 陡山礓石。喻不可阻挡：འཆི་བ་བཆོག་མེད་རི་གཅིར་ཅིབ་རྡོ་འདྲ། 死亡有如陡山礓石，不可阻挡。

རི་ཁེལ་ཀོང་བ། (མངོན) རི་ཁྲང་ཁྲང་། 山髁。小山的异名。

རི་ཁེལ་ཆུ་བ། (མངོན) རི་རྒྱ་ནས་བླུང་ལ་བབ་པའི་འབབ་ཆུ། 山之精液。山溪中的流水。

རི་ཁེལ་ཕྱི་ཁེར། (མངོན) གཅན་གཅེན་འབའ་བ། 山中黄狗。豺的异名。

རི་ཁེལ་རྒྱལ་པོ། (མངོན) རི་རབ་ལྷུན་པོ། 山王。须弥山的异名。

རི་ཁེལ་མཆོག (མངོན) རི་རྒྱལ་ལྷུན་པོ། 山中尊。须弥山的异名。

རི་ཁེ་ལྕགས་ཅན། (མངོན) ལྕགས། 山藏。铁的异名。

རི་ཁེལ་ཏོད་ཅོད། (མངོན) རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ། 山之头巾。大海的异名。

རི་ཁེལ་རྣ་བ་ཅན། (མངོན) ས་གཞི། 山之耳者。大地的异名。

རི་ཁེལ་རྩེ། (1)རི་ཁེ་རྩེ་མོ། 山顶，山峰。(2)རི་ཁེ་སྐང་ངམས་སྟེང་། 山冈，山上面。

རི་ཁེ་ལྷུང་བྱེད་ཅན། (མངོན) ས་གཞི། 山崩者。大地的异名。

རི་ཁེ་གཙུག་ཏོར་ཅན། (མངོན) རི་ཁེ་རྩེ་མོ། 山髻。山顶、山峰的异名。

རི་ཁེ་གཞུ་སྐྱེས། (མངོན) ཁྱོ་དབང་ཐུགས། 山弓生。大自在天的异名。

རི་ཁེ་རྔུལ་ཐུལ། (མངོན) ཚོན་རྩི་ཁྲེག 山鉴。一种颜料的异名。

རི་ཁེ་ཐྲལ་ཙོག། (མངོན) ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 山女。邬摩天女的异名。

རི་ཁེག་སྐྱེས། (མངོན) ཁྱོ་སྐྱིའི་མིང་། 犁字所生。天神的异名。

རི་ཁེག་བྱེ། (མངོན) ལྷ་སྐྱིའི་མིང་། 犁之子。天神的异名。

རི་བཅ། རི་རབ་ལྷུན་བཞིའི་བསྡུས་ཚིག

རི་རབ་ལྷུན་ཙོ། (སྒེགཅུ:) གཞིར་ཐྱི་ས་གཞི་དེ་ལ་ལྷུན་པའི་རི་ཆགས་ཏེ། བརྡིད་ཆེ་བས་ན་ལྷུན་པོ་དང་། རིའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པས་ན་རི་རབ་པོ། དེ་ཡང་ཤར་དཀྱལ་དང་ལྷོ་ཆུ་རྒྱུད་དང་ནུབ་ཤེལ་དམར་པོ་དང་བྱང་གཞིར་ཏེ་རིན་ཆེན་བཞིའི་རང་བཞིན་ཏན། རི་རབ་ཀྱི་རྩེས་རིན་པོ་ཆེ་གང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དེའི་ བོད་ཀྱི་ནས་ཤེལ་ལ། དེའི་བོད་ཀྱི་ནུ་མ་མཆོའང་དེའི་ཁ་དོག་དུ་སྣང་ཞིང་། ཚད་དེ་ཆུའི་ནང་དུ་དབག་ཚད་བཅུད་ཁྲིར་ནུབ་ཅིང་། ཆུའི་སྟེང་དུའང་དབག་ཚད་བཅུད་ཁྲི་འཐག་པའོ། 妙高山。或作妙光山，或善积山。梵音译作须弥山、苏迷卢山。佛家宇宙学所说器世间基础金轮上形成的高山。形势优美故妙，群山之王故高。山东面银质，南面琉璃，西面赤晶，北面黄金。四面天空以及海水，各呈各方宝物光彩。山没海下八万由旬，高出海面亦八万由旬。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རིའི་ཆུལ་ལྷུན་བོ་དང་། རིའིདེ་དབང་ལྷུག་ཅི་ཡིན་མཆོག རིན་ཆེན་བཅུད་ཁྲིས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། རིའི་ཆུལ་བོ། ས་འཛིན་དབང་བོ། ལྷུའི་རི་བོ་བཅས་སོ།

རི་རྡོ་ཀུག (ཟེགས) ར་གག། 黄铜。

རི་ལ་གཙུལ་བ། (མངོན) (1)བྱ་བྲྀང་། 鹏的异名。(2)ཀླུ། 龙的异名。

རི་ལས་སྐྱེས། (མངོན) (1)གཞོན། 金子的异名。(2)ཚོན་ཞིག 一种颜料。(3)ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 邬摩天女的异名。

རི་ལྷུ། ཙོང་བྱ་ཆུང་ཆུང་ངམ་རིལ་བུ། 丸子。小球体。

ཌོ་ཀྲང་། ཌེ་དང་ཀྲང་བ། 陵谷。山陵和峡谷。

ཌོ་ཀའི་ཆུ་འབྱུ། ཀ་རྡོ་དབྱས་དམའ་ཞིང་མཐའ་མཐོ་བ་སྐྱེ་ཆགས་ཏེ་ ཀའི་ ཁུ་ འབྱུང་བའི་མཛེ་ཅད་ཅིག 鹿舌麻风。皮肤发生病变，中厚边薄，形如鹿舌。

ཌོ་ཏོ། གང་རྒན་ཀྱི་རིགས་ཀིག་ཁུ། རོ་བཀུ། ཀུ་རྩེས་བཅིལ། ཆུ་བས་སྡུད་ཚིག་ཏོ་བང་ཁྲུང་བ་ཀྱེན་དུ་དྲངས་ནས་སྐུག་བར་ཕྱེད། 卵叶蒲吾。菊科药用植物名。味涩，性凉，功能引吐溢入胃中胆汁。མེང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དཀར་ཏོ་ཁར་འབྲེལ་དང་། དཀའ་འདུན་རྒྱས། ཁྱེན་དུ་འབྲེལ་ཕྱེད། ཐ་དུག་དཀར་མོ། བོང་རྟ་བ། ཁ་ལ་ལ། ཚེ་ཚེ་ཁ་ལ་བཅས་སོ།

ཌོ་ཏ་སྐྱེ། (ཟེགས) དོར་ཟླ་ཁྲི་བ། 藏历五月。

ཌོ་ཏེ། (ཟེགས) སྐར་མའམ་དྲང་སྲོང་། 金星，太白星。旧译弃山星。

ཌོ་ཐུག ཐྲི་ཁེག 白头翁。毛茛科植物名。可入药。

ཌོ་ཐུག་ཁྱི་རྡིགས། ཐྲི་ཁེག 狗脚迹，毛茛科植物名。可入药。

ཌོ་ཐུལ། (1)རི་གཞེབ། 山洼，山坞。山中小片平坦、凹陷地段。(2)དང་གྱབ་མ་ཚེན་བར་ཀ་བོད་སོགས་ཀྱི་ཁ་བཟེས་པའི་ གང་ ཡ་ རོག་ མིའམ་ ཁྱོག་ཀུང་ཁྱི་མིང་། 丘壑。不由原始生就而由山洪冲刷所成的狭谷或陷坑。

ཌོ་ཐྲང་བ། (1)རིའི་བཅད་ས་སྐང་བའམ། སྐང་མཁན། 山地哨。守望山头要隘者。(2)དུར་ཁྲོད་སྐང་མཁན། 护陵人。看守火葬场或天葬场者。

ཌོ་གཞེབ། རིའི་ཁྲོད་དམ་ནང་། 山中，山里。

ཌོ་བསང་། རི་རྩེ་ལ་བཏང་བའི་བསང་། 山头火烟。山顶所焚祭祀火烟。

ཌོ་བསང་ཐྲེང་སྐྱེད། དབང་ཐང་ཀྱང་རྟ་ཁར་ལྷན་ཡོག་ཏུ་ཁོ་ནས་ཐོག་རྩེ་ཁ་ཤས་ཐུག་ཁྱི་རི་མོ་ཁ་ཤས་ཁྱུང་ཁུག་ཁྱེད་ཀྱི་རི་ཁྲོད་ཁྱི་ཁྱུང་ཁྱི་ཁྱུང་ཁྱི་ཁྱུང

纲目》。说明推理、思维的一部因明学著作。(2)གྲངས་གནས་ཤེག་གི་མིང་། 阿罗波麻，阿婆铃。一大数目名。

རིག་གནས། ཤེས་པར་བྱ་བའི་གནས། 学科，学问。经过学习可以获得知识的科目。旧译明处，略作明；གནམ་གྱི་རིག་གནས། 天文学。ནང་གི་རིག་གནས། 内学，佛学。རིག་གནས་ཀྱི་མངའ་བདག 学问家。རིག་གནས་པ། 学者。

རིག་གནས་བཅུ། རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྔ་དང་ཆུང་བ་ལྔ་སྟེ་བཅུ། 十科十明。大五明和小五明共为十明。

རིག་གནས་ཆུང་བ་ལྔ། སྒྲུན་ངག་དང་། མངོན་བརྗོད། རྒྱ་གྲམ། རྩོམ་གང་། སྐར་རྩིས་ཏེ་ལྟའོ། 小五科，小五明，五小明处：修辞学、辞藻学、韵律学、戏剧学和星象学。

རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྔ། བཟོ་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ། སྒྲ་རིག་པ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ། ནང་དོན་རིག་པ་སྟེ་ལྟའོ། 大五科，大五明，五大明处：工艺学、医学、声律学、正理学、佛学。旧译工巧明、医方明、声明、因明和内明。

རིག་གནས་གཉིས་པ། རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྔའི་ནང་ཚན། རིམ་པ་གཉིས་པ་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ཟེར། 第二明。大五明之第二，即医方明。

རིག་པ། ●(ཐ་སྙད་ངོ་བོ) (1)མཐོང་བ། 看见，显现，མདུན་ལམ་རིག་པ། 看到前途。སྒུག་ནང་གང་ཡང་མི་རིག་པ། 暗中全无所见。མིག་གིས་ངོས་སུ་རིག་པ། 亲眼所见。ཡིད་མི་དགའ་བར་རིག་པ། 显见得心里不高兴。རང་གི་ང་མི་གཡག་མི་རིག 自己身边牛，但见他人头上虱。(2)རྟོགས་པའམ་ཤེས་པ། 理解，领会，知道；གནས་ཚུལ་རིག་པ། 了解情况。ནང་དོན་རིག་པ། 熟悉内情。ཐམས་ཅད་མཁྱེན་རིག་པ། 全知。ཡང་དག་པར་རིག་པ། 无碍解，确实理解。རྗེ་བཞིན་དུ་རིག་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་བ། 真知而后实践。❷名词。(1)སྐྱེས་ཤེས་པ་སྟེ། རང་ལུགས་མཐོང་བ། རང་རིག་དང་གཞན་རིག་སྟེ་ལྔ་བྱའོ། 心，意识，明，知。明见证知各自外境。如自证、悟他等；རིག་པའི་ནང་དུ་མ་ཤར་བ། 心里回忆不起。རིག་པ་འཚེལ་བ། 神经错乱。རིག་པ་རྩེ་གཅིག་དུ་བསྡུམས། 集中思想。རིག་པ་ཐུ་ཤན་དུ་གཏོང་བ། 涣散心思。(2)བློ་ཤེས། 智慧，理智；རིག་པ་བཀྲ་བ། 聪颖。རིག་པ་གྲུང་པོ། 精明。རིག་པ་ཤིབས་པོ། 机警。རིག་པ་རྟོག་པོ། 神智不清。རིག་པ་ཉམས་པ། 智力衰退。(3)བསླབ་པར་བྱ་བའི་གཞི། 学问，学科；ནང་རིག་པ། 佛学。ཕྱི་རིག་པ། 世俗学问。བྱེ་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ། 特殊学问。གསོ་བའི་རིག་པ། 医学。(4)རྩོལ་ལུགས་ཁག་གིས་བཤད་པའི་རྣམ་ཤེས། 灵魂，神我。宗教所说脱离物质的一种东西，རིག་པ་རྟེན་དང་བྲལ་བ། 灵魂离体，魂不附体。

རིག་པ་སྐྱེ་རྒལ་སྐྱེད་པ། (ཁངས) ནུ་ཚོད་དང་ལག་བཅས་པའི་མིང་། 文武行。壮年的异名。

རིག་པ་ཅན། (1)ཕྱང་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱི་རོལ་ པའི་སྟོན་པ་དང་བྲོང་ཤང་མིག་གི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱེ་བ། 吠陀师，足目师。古印度吠陀教徒或足目教徒。(2)ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་མི། 智者，聪明人。

རིག་པ་ཟློམ་སྐྱེས། དགོངས་ པའི་ ཚེ་ ཤེས་ རྩལ་བྱང་དུ་སྐྱེས་པའམ་ཏྲི་བཅུད་དུ་བརྗོད་པ། 顿悟，突明。智慧突然从心中生起。

རིག་པ་དང་ཤཱཀ་སྡུ་ལྡན་པ། 〈བཅུ་ཙཱ་རྟག་ཐེངས།〉 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེ་བའི་ཚོན་ཏན་ཤེས་ རྟོག་ རྟེ། རིག་ པ་ དེ་ མངོན་ པར་ རྫོགས་ པར་ བྱང་ཆུབ་པ་དང་། ཤཱཀ་སྡུ་ལྡན་པ་དེ་བཟློག་པ་ཁོ་ནས་དང་

ལྡན་པའི་དོན་གྱིས་བཅོམ་པ་གསུམ་གྱི་ཞབས་ལ་" བཏུད་ནས་བྱང་ཆུབ་བཀའ་བསྩལ་པའོ། 明行足，明行圆满。称赞佛功德的十名号之一。梵音译作韩侈遮罗那三般那。明谓正等觉，行足谓戒定慧三学。佛依三学得证菩提，故号明行足。

རིག་པ་དྭངས་གསལ། རིག་པ་ཤེས་ཀྱ་གསལ་བ། 神志很清醒。

རིག་པ་དབྱིངས་ཀྱི་ཐུགས་མ། སྒྲིན་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། ནང་དབྱིངས་ཀྱི་རྟ་གསལ་བའི་གདངས་འཆར་གཞིའོ། 心法界灯。旧密大圆满修习法四灯之一。本智法界现为外形之处。

རིག་པ་ཚད་ལེའབས་ཀྱི་སྐང་བ། སྐང་བ་བཞིའི་ནང་གསེས། འདི་ཀྱི་ཐེག་ལེ་སྐུ་དུ་རྫོགས་པའི་རིག་པ་ཚད་དུ་ལེའབས་པས་སྐུ་གསུམ་རྟོགས་པའི་ལམ་སྟང་འདས་པའོ། 明智如量相。旧密大圆满所说四相之一。大光明点已成身形，智慧如量，超越证悟三身道相。

རིག་པ་འཛིན་པ། ཐུ་རྒྱགས་པའི་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་ནི་རིག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ཐབས་མཁས་མོས་འཛིན་པས་རིག་པ་འཛིན་པ། 持明。修持密乘、证得成就者。明谓密乘本尊大乐智慧，深人修持此智慧者，称为持明。

རིག་པ་འཛིན་པ་གསུམ། རིག་ འཛིན་ གསུམ་ དང་དོན་གཅིག

རིག་པ་འཛིན་པའི་ཐེག་པ། རྒྱགས་སྒྲིད་པའི་ཆོ་གས་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་རིག་ འཛིན་ གྱི་ འབྲས་ བུ་ ཐོབ་པར་ཟེད་པས་ རྒྱགས་ ཀྱི་ ཐེག་ པ་ ལ་ རིག་ པ་ འཛིན་ པའི་ ཐེག་པ་ ཞེས་ བྱའོ། 持明乘。依于诵持咒语仪轨，能于今生证得无明果位，故称密乘为持明乘。

རིག་པ་འཛིན་པའི་རྟེ་ སྐོང་། དཀྱ་ གསུམ་ ཆ་ མཉམ་དུ་འདུལ་བའི་གཉེན་ཏོ་ རྟེ་སྐོང་ གསུམ་ ཆ་ མཉམ་དུ་འདུས་པའམ་སྡེན་པའི་རྟེ་སྐོང་དེ། རྟེ་སྐོང་བཞི་པའམ་གསང་བ་སྒྲས་ཀྱི་རྟེ་སྐོང་ངོ།

持明藏。三毒并治，三藏兼收之经藏，即密乘藏，别名第四藏。

རིག་པ་ཟབ་ཅིང་། དོན་གཏད་ལ་བསམ་ རྫི་ གཉིང་ ཐབ་གཉིང་ཐུབ་པའམ། གཞན་གྱིས་དཔག་པར་ དཀའ་བའི་རིག་པ།智慧深沉。甚深难测的智慧。

རིག་པ་གསལ་ཅ་མ་གསལ། རིག་པ་ དྭངས་པོ་ རང་མེད་པ། 精神恍惚。

རིག་པ་གསུམ། མི་སློབ་ལམ་པའི་རྒྱུད་ ཀྱི་ མངོན་པར་ཤེས་པ་གསུམ་སྟེ། སྔོན་ཀྱི་གནས་ སམ་སྔོན་ ཀྱི་ མཐའ་རིག་པ་དང་། འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བའམ་ཀྱི་མའི་མཐའ་རིག་པ། ཟག་པ་ ཟད་ པ་རིག་པ་ བཅས་ སོ། 三明。无学道者所具有的三神通：宿命明或前际明、天眼明或后际明和漏尽明等三。

རིག་ བའང་ མ་ ཡིན་ མ་ རིག་ བའང་ མ་ ཡིན་ བའི་རེག་པ། དཀི་ པ་ ཟག་ བཅས་ དང་ མ་ བསྟེབས་ལུང་མ་བསྟན་དང་མཐུངས་པར་ལྡན་པའི་ རེག་པའོ། 非明非无明触。有漏善及有覆无记善相应触。

རེག་པའི་འགྲོས། རིག་པའི་འགྲོ་ སྟངས་ཤམ་འགྲོ་ བའི་ ཚུལ་ ཞིག 思路。心思的路数或途径：ཚད་ མའི་འགྲོས། 量学路数。སུམ་རྟགས་ ཀྱི་འགྲོས། 藏语语法路数。

རེག་པའི་རྒྱུན། ཐན་ཚིགས་ རྟེ་ པ་དཀི་ སྒོང་བའི་ ཁྱད་ ཆེད་བས་ བཅུམས་པའི་ཐེག་ཆེན་ གྱ་ འབྱིན་ པའི་ གཞུང་འབྱམ་ ཁག་ བཅུ་ གཉིས་ པ་ ཞེས་ བྱའོ། 《明智庄严论》。古印度佛教声闻部比丘商羯罗撰著此书以破大乘，当时龙树阿阇犁曾三斥其说。

རེག་པའི་རྒྱལ་པོ། ཁྲོ་ གྲྭལ་ ཞེག 明王。密乘所说金刚忿怒明王。

རེག་པའི་གནས། རིག་གནས་དང་འདྲ།

རེག་པའི་དཔའ་བོ། (ཟངས་) མཁས་ པ། 明论勇士。智者、博学者、善巧者的异名。

རིག་པའི་ཏིབང་། ཟ་རིག་པའི་ རང་ བཞིན་ ཐུ་ཚངས་སུ་གྱུར་པའི་ ཮་བ་རིག་པའི་ཚོས་ཉིད་ སངས་རྒྱས་ཐུབ་ཐོ་ཤེས་ཐུབཏ་ཉིད་དུ་ སད་པར་ ཟིད་པའི་དབང་། 明灌顶。无明五性圆满转依成为明见自性、觉醒五佛五智本体的灌顶。

རིག་པའི་དབང་ལྔ། རྒྱུད་ ཀུད་ ཀྱི་ འཇུག་ ཐོབ་དབང་ཐུ་ སྟེ། ཞེ་སྡང་མེ་གཟེད་ཆུ་ཚེ་དབང་། ང་རྒྱལ་རི་བཀྲིལ་དབྱུ་ཐུབ་དབང་། འདོད་ཆགས་དུག་འཇོམས་རྡོ་རྗེའི་དབང་། ཕྲག་དོག་ལྷག་ཐོ་ཐྲོལ་བྱེའི་དབང་། གཉི་ཤུག་ཤུན་ཞེལ་མིང་གི་དབང་རྣམས་སོ། 五种明灌顶。行部密乘入门五灌顶：灭瞋恨火瓶水灌顶、平我慢山冠冕灌顶、消贪欲毒金刚杵灌顶、解嫉妒链金刚铃灌顶和除愚痴暗名号灌顶。

རིག་པའི་རྒྱལ་ཏབང་བཞི། རྫོགས་ ཆེན་ཁ་ཏེ་ཚོ་གའི་འཇུག་ཐོབ་ཐུ། ཐོག་བཅས་བྱམ་པའི་དབང་དང་། ཐོག་མེད་གསང་བའི་དབང་དང་། ཤིན་ཏུ་ཐོག་མེད་ཤེས་རབ་ཚེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་དང་། རབ་ཏུ་ཐོག་ མེད་ ཆོག་གི་ དབང་ རྣམས་སོ། 明力四灌顶。旧派密乘大圆满最极瑜伽四入门：有戏论宝瓶灌顶、无戏论秘密灌顶、极无戏论智慧灌顶和最极无戏论词句灌顶。

རིག་འཛིན་ལ། ཐོབ་ཏུ་ རྟུལ། 智力。心力或精神力量：འགྲན་ཟླ་དང་ བྱལ་ བའི་ རིག་ འཛིན་ ཀྱི་ལ་ཕ་རོལ་ཀྱི་ཆོལ་ བ་རྩོད་ པས་ ཐམ་ བར་ བྱས་པ། 以无比的智力辩胜对方的质难。

རིག་བྱེད། (1)ཐོག་ ཏོས། 知识，智慧。(2)〈ཡིད〉 སྡང་ཆུ་ གང་ དུ་དང་ བའི་ ཆོས་ ཤུགས་ དང་ སྐྱེ་ བ་ཐག་སོགས་ཀྱི་ཡིག་ཆའམ་གཞུང་། 经籍。特指印度古典宗教文化书籍。旧译明论。梵音译为韦陀典或吠陀典。(3)(ཨངོན) 1.ཚངས་པ། 梵天的异名。2.ཟླ་ཆོད་ཐྲིན་དང་། ངེས་བརྗོད། ཐིད་ བྱུང་། སྐྱེ་དང་གསལ་བཅས་བཞེ་ཙོད་བས་གྲངས་ བཞེ་ཟཆོད། 吠陀。吠陀有耶柔吠陀、黎俱吠陀、阿达婆吠陀、娑摩吠陀四部，故表数字4。

རིག་བྱེད་ཐོག ཨངོན) དང་ཐོང་། 读诵吠陀。仙人的异名。

རིག་བྱེད་ཐུབས། (ཨངོན) ཚེ་ ལྷ། 吠陀生。火神的异名。

རིག་བྱེད་མཁན། ཐུང་ ཀུ་ གང་ དུ་ ཚངས་ བའ་ མཆོད་ཅིང་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐག་ཐུང་ རྣམས་ སྟོན་ བའམ་ བཅད་བའི་ ཐོབ་བ་དགོས། 吠陀师，韦陀论师。古印度奉祀梵天、受持韦陀四典的宗教徒。

རིག་བྱེད་མཁས། (ཨངོན) དང་ཐོང་། 善解吠陀。仙人的异名。

རིག་བྱེད་ཁྱིང་ཐོ། (ཨངོན) ཚངས་པ། 吠陀藏。大梵天的异名。

རིག་བྱེད་མཐའ་བ། ཤུ་ སྟེགས་ ཚངས་ པ་ བའི་ དང་གསལ་གྱབ་མཐའ་མཁན་ཞེག 吠陀派师。古印度梵天派内复分三派之一的教徒名。

རིག་བྱེད་དྲན་པ། (ཨངོན) ཚངས་པ། 思念吠陀。大梵天的异名。

རིག་བྱེད་ཀདོང་། (ཨངོན) ཚངས་པ། 吠陀面。大梵天的异名。

རིག་བྱེད་བདག་ཐོ། (ཨངོན) གཟའ་ཐུར་ བྱུ། 吠陀主。木曜的异名。

རིག་བྱེད་འདོན་པ། (ཨངོན) ཕུ་དབང་ ཐུག 读吠陀。大自在天的异名。

རིག་བྱེད་འདོན་མ། (ཨངོན) ཕུ་ མོ་ ཀྱ་ མ། 读吠陀女。邬摩天女的异名。

རིག་བྱེད་པ། ཐུན་ཀྱི་ཆུ་ གང་ ཀྱི་ གྱུབ་ སཐའ་ ཞེག་ ཐུ། མངོན་ རྟེས་ ཐུང་ གི་ ཚད་མ་ དང་ དབེ་ ཐྲིན་ འཇའ་ཀྱི་ཚད་མ་ བཅས་ བཞིང་ འདོད་ བའི་ ཐོག་ རྣག་ཡང་དག་དང་ ཕྱང་ སྐང་ སྐོང་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཐུ་ སཀོན་ ཞེག 吠陀派。古印度一教派名。此派承许现、比、圣教及譬喻等四量真因、似因等正量观察之规律。

ཧོག་ཅིད་དབང་ བི། (ཁངས) ཚངས་པ། 吠陀王。大梵天的异名。

ཧོག་ཅིད་འཕྲོང་། (ཁངས) ཉི་མ། 吠陀出。太阳的异名。

ཧོག་ཅིད་མིན་བའི་ལས། གནོད་པ་ དང་ ཕན་བའི་སྡུམས་རེ་ལ་ཆུད་དང་ལྡན་པར་གནས་པ་ སྟེ། སྡོམ་པ་དང་སྡོམ་མིན་དང་། བར་སྡོམ་རྣམས་སོ། 无表业。各种善恶损益势力恒常继续存在之一种业体。如律仪、非律仪及处中律仪等。

ཧོག་ཅིད་བཞི། ཤར་ཏུ་གང་ཀྱི་ བྱམ་ རེའི་ ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་བཞི་སྟེ། མཚོད་སྨྲེན་དང་། རིག་སྔགས། རུས་བརྗོད། སྐུག་ཆོག་སྟེ་བཞི། 四经。旧译四明、四明论。梵音译作四韦陀、四吠陀。分“耶柔吠陀”即祠祀明论、“黎俱吠陀”即禳灾明论、“阿达婆吠陀”即赞颂明论和“娑摩吠陀”即歌咏明论四种。为古印度婆罗门所传四种经籍。

ཧོག་ཅིད་ལས་ བ། ཧོག་ ཅིད་ ཀྱི་ གཞུང་ འཛིན་ པའོ། 吠陀师。奉行吠陀典籍者。

ཧོག་ཅིད་གསུམ། མཚོད་སྨྲེན་དང་། རུས་བརྗོད། སྐུག་ཆོག་སྟེ་གསུམ། 三经，三吠陀：祠祀明论、赞颂明论和歌咏明论。

ཧོག་ཅིད་ཡུམ་མོ། ཕུ་མོ་ཀུ་རུ་ཀུལྱི། 作明佛母。

ཧོག་མ། གསང་ཡུམ་མམ་ཡུག་ཀུ་མ། 名词。明妃。活佛之妻。

ཧོག་མོ་གཞུང་། མ་གནས་ཤེག མཚོ་སྟོན་ཙའི་ སྟོ་འཕྲག་ད་ཡོད། ཇི་ལིང་ནས་མཚོ་ནུབ་དང་། མགོ་ཟོག རོང་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་སུ་འགྲོ་སའི་འཕྲིམ་འཕྲལ་ཀྱི་ཉེ་གནས་ཤེག 倒淌河。位于青海湖南岸，是由西宁市通向海西、果洛以及西藏的交通要道。

ཧོག་སྐྱོང་། (1)ཤེས་པ་དང་། ཐམས་སྐྱོང་བྱང་བ། 了解，经受，有了经验。(2)མཐོང་སྐྱོང་། 曾见。

ཧོག་སྟུལ། སྐྱེ་ཚོས་ཀྱི་ རུལ། 智慧，智力，ཧོག་རུལ་ཀྱིས་ཐུབ་པ། 智力所及。

ཧོག་འཇིམ། ཧོག་པ་འཇིན་པའི་བསྡུས་ཚིག

ཧོག་འཇིམ་ཆོད་ལྡེའུ། མཚན་གཞན་དངོས་གྲུབ་རྒྱལ་མཚན་ཡང་ཟེར། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་ཁྱི་ལོ་བྱང་ཤར་གཅང་ངམ་རིང་དུ་འཕྲུངས་ ཤེང་ རབ་ བྱུང་བདུན་པའི་ས་ ཕྱི་ ལོར་ གཤེགས་ པའི་ རྟིང་ མའི་ གཉེར་ཚེན་ཞེག 仁增果登（1337—1408）。别名鄂珠坚赞。生于后藏昂仁县，为宁玛派著名秘藏法师之一。

ཧོག་འཇིམ་ སྔགས་ བ་ བོ། ཧོག་ པ་ འཛིན་ པའི་ དངོས་གྲུབ་སྔགས་སྨོན་པ། 修明咒的咒师。

ཧོག་འཇིམ་སྡོམ་པ། ཧོག་འཛིན་ཐུགས་ ཀྱི་ སྟོས་ པ་ཞེས་པ་སྟེ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་མཚོག་དུ་མི་འགྱུར་བའི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཤེས་ཉེ་ཧོག་བོ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་གཞི་གདོད་ཚ་ནས་གྲུབ་པ་ལྟར་གསལ་གདབ་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་འཛིན་པ་དང་། དེའི་ཐབས་ ལྷའི་ རྣམ་ པའམ་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཉིད་ ཀྱིས་ བརྟན་པས་པ་ལ་སྟོས་པར་བཞག་པའོ། 持明律仪。心境无二、极无变异之大乐智为明，重复现此原始本有之明为持，依本尊相或依智慧而行加被名为律仪。

ཧོག་འཇིམ་བཤད་བརྒྱད། གསང་སྔགས་ཉིད་ ཚ་བའི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་མན་ངག་རྣམས་བརྗོད་ཐབས་ཀྱིས་ངོ་སྤྲོད་པའི་ཐ་བཀྲུད་དོ། 持明标传。旧密所有不共的特殊诀窍，但以记号标志指点介绍的上师传承。

ཧོག་འཇིམ་རྣམ་པ་བཞི། ཉིད་ མའི་ ཚོས་ གང་ཟག ལྟ་བ་ལས་ནས་མི་ སྤྱོད་པའི་ བར་ ཀྱི་ གནོད་ དོགས་ འཛིན་ བཅོམ་པ་ སྟེ། རྣམ་ཐོག་ དོག་འཛིན། ཚ་ དབང་ དོག་འཛིན། ཕུག་ཚེན་ དོག་འཛིན། ལྷུན་གྲུབ་ དོག་འཛིན་ བཅས་བའོང་། 四种持明。旧密所

说从有学道至无学道中间诸地所证四种持明：异熟持明、寿命自在持明、大印持明和任运持明。

རིག་འཛིན་གསུམ། རྫས་ཀྱི་རིག་འཛིན། ཚེའི་དབང་ཐོབ་ཀྱི་རིག་འཛིན། ལུས་ཀྱི་རིག་འཛིན་བཅས་གསུམ། 三种持明：药物持明、受用持明和身持明。

རིག་གཞུང་། རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་། 典籍，经典。学术著作。

རིག་རིག མིག་འབྱུང་སྐྱེས་ཐུམ་ལྟ་སྟུལ། 眈眈。目不转睛地注视貌：མིག་རིག་རིག་དུ་ལྟ་བ། 定睛观看。

རིག་ཤེས། (1)ཚོར་བའི་དུས་པ། 感受力。(2)རང་སྐྱེའས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས། 觉察事物的智力。

རིགས། 名词。(1)ཁྱིམ་ཀྱི་ཐུན་དང་ཅུས། 种族，姓氏，种姓：ཚ་རིགས་བཅན་པོ། 门阀高贵。ཕའི་རིགས། 父族。མའི་རིགས། 母族。མི་རིགས། 民族。བོད་རིགས། 藏族。རྒྱ་རིགས། 汉族。ཐེག་ཆེན་ཀྱི་རིགས། 大乘种姓。ཐེག་ཆུང་གི་རིགས། 小乘种姓。(2)གྲལ་རིམ་དང་། རིམ་པ། 等级，级别：དབོན་རིགས། 官吏。འབངས་རིགས། 平民。འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག 六道众生。རིགས་མེ་མཐུན་པ། 不同等。(3) སྣོང་དང་། ཁོངས། 类别，范围：སྐད་རིགས། 语系。མིག་རིགས། 文件资料。འབྲུ་རིགས། 谷物。ཕྱུགས་རིགས། 牧畜。སངས་རྒྱས་རིགས་ལྔ། 五佛。རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི། 四大天王。རིགས་སུ་གཏོགས་པ། 所属，凡属。(4)ཚིགས་བཅད་རྩོམ་ཚུལ་ཞེག་རྣམ། ཤེ་ལོ་ཀ་དུ་མ་ཡོད་པ་དེ་བྱ་བའི་ཚིག་གཅིག་གིས་ཐམས་ཅད་གསལ་བྱས་པ། 通类。修辞学构成偈颂的格式之一。若干偈颂，但由一个动词即能通体说明者。

རིགས་ཀྱི་ཁྱབ་བདག (མཚན) རྡོ་རྗེ་འཆང་། 一切部主。金刚持的异名。

རིགས་ཀྱི་ཆོག་རབས། རིགས་ཆུང་གཅིག་པའི་ནང་ནས་ལོ་ན་ཏན་པ། 族长。族中长辈。

རིགས་ཀྱི་ཙོང་པན། ཐོད་དུ་བཀུར་བས་ཀྱི་རིད་ཀེ་གུས་ཞབས་ཅིང་པའི་ཡུལ། 群伦冠冕，堪爱戴者：དཀོ་ཏན་ཤཀྱས་པ་རིགས་ཀྱི་ རོད་པས་ དུ་ བཀུར་པ། 恭敬良师如戴冠冕。

རིགས་ཀྱི་ཚ་མ། ཐུར་ཁུ་གང་ཀྱི་གདོལ་པའི་རིའ། 贱种，最下种姓。古印度旃陀罗族。

རིགས་ཀྱི་ཐུ་བོ། ཐུར་ཁུ་གང་ཀྱི་བྲམ་ཟེའི་རིའ། 首姓。古印度婆罗门族。

རིགས་ཀྱི་བདག་པོ། གསང་སྔགས་ཐུན་ རྒྱ་ སོ་སོའི་ཡུ་གཙོ་བོ། 部主。密乘各部的主尊。

རིགས་ཀྱི་བྱ། སྐལ་དབྱིན་ ཀྱི་ཤ་ དང་ གི་ སྐྱབ་ ཤ་རྣམས་ལ་འབོད་པའི་གཅེས་མིང་། 善男子，族善子。师长对男弟子的亲切称谓。

རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ། སྐྱབ་དབྱིན་ཀྱི་ཤ་དང་གི་སྐྱབ་ ཤ་རྣམས་ལ་འབོད་པའི་གཅེས་མིང་། 善女人，族善女。师长对女弟子的亲切称谓。

རིགས་ཀྱི་མ། བཀའ་མཉམ་ཁྱིམ་བདག་མོའི་ཆ་མིང་། 主母。对一家主妇或正妻的敬称。

རིགས་ཀྱི་ཁག་ཆོ། རིགས་ཁྲོའི་ཆ་མིང་། 族长。

རིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་བཤད་པ། རང་ བཞིན་ བཤད་པའི་ཐུན་ཀྱི་ནང་གཅིག་ཅིག་ཤེས། དངོས་པོ་གང་དུང་ཞེས་གི་ཁྱད་ཆོས་དང་པོར་བཤད་པས་དེ་འདྲའི་རིགས་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པར་གོ་བའི་ཐུན་ཞེག 直叙类型。只叙一物所有特殊状态，不涉及其动作、功能、属品，足以概括全类的修辞方法。直叙修饰法之一。

རིགས་ཀྱི་ས། ཉན་ཐོས་ ཀྱི་ སྐྱེད་ ལས་ རྣ་ དང་གི་རིགས་ལ་མི་འཐུལ་བ་ དེ་ ནས་ ཐོབ་ བའི་ ལས། དམན་པ་ས་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 性地，种姓地。于自种姓无有错乱证得的道位，即声闻乘加行道。是小乘八地之一。

རིགས་སྐྱོང་། (མཚན) བཙུན་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 护种姓。主妇、正妻的异名。

རིགས་འཐུལ། སྡུག་ མཚུངས་ ལུ་ གཏོང་བ། 类推，例比。比照推断同类事物；ཞོང་ བཞིན་ རིགས་ འཐུལ་གཏོང་བ། 如上类推。 གཞན་གསལ་ལྟར་ རིགས་འཐུལ་སྡུད་བ། 类推如下。

རིགས་རྒྱུད། མི་ཚ་སའི་རིགས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད། 氏族，世系，血统；后嗣；རིགས་ རྒྱུད་ སྐྱོང་ བ། 传宗接代。 རིགས་ རྒྱུད་ འཕེལ་ བ། 后嗣繁衍。མིང་ཡི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱུད་པ་དང་། ཆོ་འཕྲང་། གདུང་། སྤུག་ལས་སྐྱེས། བྱང་རིགས། ཐ་ཤྱེ། རིགས་ཐུང་། རྨུས། ཀ་ཤྱེ། ས་བོན་ལས་བྱུང་བཅས་སོ།

རིགས་སྐོར། ཚད་མ་རིགས་པར་འཇུག་པའི་ སྐོ་ཞེས་ བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ། སྐབས་དབོན་ སྡུགས་ཀྱི་བློ་བོས་མཛད་ཅིང་། ཀ་ཆེའི་པཎྜི་ཏ་ ཆེན་བོ་དབལ་བསྟུང་བ་དང་ བོད་ ཀྱི་ ཤྲཱུའི་ དགེ་ སློང་ཀུགས་པ་རྒྱལ་ མཚན་ གཉིས་ ཀྱིས་ དབལ་ ས་སྐྱའི་ གཏུག་ལག་ ཁང་ཆེན་ བོར་ བསྒྱུར་ བའོ། 《理门》。是《正理门论》或《因明入正理论》一书的简称。古印度佛学家陈那著。克什米尔学者拜松瓦同西藏释迦比丘札巴坚赞于萨迦寺翻译成藏文。

རིགས་བརྒྱ། ཡོ་ག་ལྡན་ན་རིགས་ལུ་རེ་ རེད་ ལུ་ ལུ་ཉིད་ལུ་དང་དེ་ རེ་རེད་ སྐུ་གསུམ་ཡེ་ ཤེས་བཞིའི་ ཁྱབ་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའོ། 百种姓。按瑜伽部说，五种姓佛，每种复分五种，此二十五种复分三身和智慧身，共一百种姓。

རིགས་བརྒྱའི་བདག་ རྡོ་རྗེ་འཆང་། 金刚持。

རིགས་བསྒྲེ། རིགས་འཐུ་དང་འདྲ།

རིགས་ངན། རིགས་ རྒྱུད་ དམན་ བའམ་ ཞན་ པ། 贱种，旃荼罗。古印度轻侮屠夫、铁匠等称为贱种。མིང་ཡི་རྣམ་གྲངས་ལ་གདོལ་པ་དང་གཡུང་ བའོ།

རིགས་ལྔ། (1)གང་ཟག་རིགས་ཅན་ལྟ་སྟེ། ཉན་ ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའི་རིགས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ ཐེག་པའི་རིགས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས། མ་ངེས་པའི་རིགས། རིགས་མེད་པ་བཅས་སོ། 五种姓。五种补特伽罗：声闻乘种姓、独觉乘种姓、如来种姓、不定种姓和无种姓。(2)མི་ བསྐྱོད་པ་དང་། རིན་འབྱུང་། ནོར་དབང་ཆེན། རྣོན་ གྲུབ། རྣམ་སྣང་སྟེ་ལྟའོ། 五部佛：不动佛、宝生佛、无量光佛、不空成就佛和毗卢佛。

རིགས་ལྔ་ཅོད་བཀྲ། ལྟའི་ དབྱ་ རྒྱན་ རོད་ བཏ་ དང་། གཏུག་ཏོར། དར་འཕན་བཅས། 五佛冠。佛像头上表示五种姓佛形如帽子的装饰品。前方竖列五瓣，中有顶髻，两耳旁有飘带。

རིགས་ལྔ་སྐུག་ཅི་བཀོད་པ། རྣལ་ འབྱོར་ རྒྱུད་ དུ་བསྒོམ་བརྒྱས་ཚུལ་བཞིན་ཉམས་སུ་ ལྷངས་པས། མི་ཚེ་གསུམ་ན་རིགས་བཞིའི་ སྟེང་དུ་ དོན་གྱུབ་ཐྲིན་ལས་ཀྱི་རིགས་བསྐྱེད་པས་རིགས་ལྔ་ སྐུག་ཅི་ བཀོད་པ་སྟེ་ འདིར་ཤིན་ཚེན་ ཅོར་འཚང་ རྒྱ་ བར་འདོད་དོ།
五姓密严。依密乘瑜伽部如法念诵修习，经历人生三世，四种姓中，增益成所作业种姓，成五种姓，即于色究竟天密严刹土证觉成佛。

རིགས་ལྔའི་དབྱ་ རྒྱན། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པ་རིགས་ལྔ་མཆོག་བའི་དབྱ་ རྒྱན། 五佛冠。

རིགས་ཚན། འཕོ་བའི་ཁྱད་པར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ གཅིག 贵种。七轮流作用神之一。

རིགས་ཚན་བཞི། ཉན་ ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་དང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་རིགས་ཅན། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་རིགས་ཅན། མ་ངེས་པའི་རིགས་ཅན་བཅས་བཞིའོ། 四种姓。声闻种姓、独觉种姓、大乘种姓和不定种姓。

རིགས་ཚན་གསུམ། ཉན་ ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་དང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་རིགས་ཅན། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་རིགས་ཅན་ དེ་གསུམ། 三种姓，三种不同根器：声闻种姓、

独觉种姓和大乘种姓。

རིགས་གཅིག (1)ཁྱད་གཅིག — 类，一种。(2)རིགས་མཐུན་པ། 同类。(3)རིགས་རྒྱས་གཅིག་པ། 同族。

རིགས་གཅིག་ཅུ། རིགས་ཀྱི་སྐྱོན་ནས་སོ་ཐ་མ་མིན་པ། གསེར་བུམ་དང་ཟངས་བུམ་གཉིས་ལྟ་བུའོ། 类同。就种类言，非各别者，如云金瓶、铜瓶，二者同是瓶之一类。

རིགས་གཅིག་ཅུ་ཚུལ་གཉིས། རིགས་གཅིག་ཅུ་ལ་དབྱེ་ན། ལྟོག་པ་རིགས་གཅིག་པ་དང་། རྣམ་རིགས་གཅིག་པ་སྟེ་གཉིས་སོ། 二种类同。类同分二：反体类同和质类同。

རིགས་ཆེན། (1)རིགས་འཕྲང་པོ། 门阀高贵，优良种姓。(2)འཕགས་པའི་རིགས། 圣种。(3)གསེར་ཐང་ཆུང་ཤིའི་གྲུ་བཞི་ཙམ། 上品黄金。

རིགས་ཆེས་འབྱིང་ཁའི་རྣམ་འབྱེད། རྣལ་འབྱོར་ལྟའི་ཐ་གྱལ་ཞིག་སྟེ། རྟོག་གཞུང་རྣམས་སུ། སྐྱོར་གསམ་གོང་ཆེ་ཟག་པ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་བྱོག་པ་མེད་པས་རིགས་ངེས་པའི་ཕྱིར་རིགས་ཆེན་འབྱིང་ཁའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་བྱའོ། 辨大姓观行。旧派密乘经典中说证得加行道时，虽尚有漏，但不退转，种姓已定，故名辨大姓观行。五观行之一。

རིགས་མཆོག (ཨཱརྱ) (1)ཕྱག་རྒྱ། 婆罗门的异名。(2)རྟ་མཆོག 良马的异名。

རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ། རྫོང་ཁྱད་ཀྱི་སྒྲ་གང་ཞེག་རང་གི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་གྱུར་པའི་རྒྱུ་ཙམ་ཡིན་པ་སྟེ། རང་གི་རིགས་དུ་མ་ཤེས་ཀྱུབ་པར་ཁྱད་པ། དཔེར་ན། བེམ་པོ་ཞེས་པ་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུབ་མིའོ་ལྟ་བུའོ། 诠类声。语词之直接叙述众多同类事物者。如云"物质"为诠述一切色、声、香、味之总类称。

རིགས་བརྗོད་པ་བོག་མའི་གསལ་བྱེད། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཞི་བང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཐོག་མར་རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཤེས་ཤིང་། ཕྱིས་ཁྱད་ཆོས་ཀྱང་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། 初明类差卢舍那。首句即点出事物类型，以明确后文皆属此一类型的修辞方法。点睛修饰法之一。

རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། (ལཀྵཎ) དེའི། 二种者。劈的异名。

རིགས་མཉམ་པ། རིགས་རྒྱུད་ཐམས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ། 同一种姓。

རིགས་གཏེར་མཆོད་ཅན་ཚིག ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་མཚན་འཁྲིལ་ཐུབ་པའི་ཐུབ་བསྟན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བ། དཔལ་རབས་ཅན་དབུ་དག་པར་ཁམས་སྡེ་དགེ་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་གཏེར་དཔང་ཏོས་མཛད་པ། 《正理宝藏占解》。全名《正理宝藏注解·七论明灯》，十九世纪中，德格藏族佛学家绛旧洛追旺及著。

རིགས་ཐ་དད་པ། རིགས་སོ་སོའི་ཆོས། དཔེར་ན། ཀ་བུམ་གཉིས་ལྟ་བུའོ། 类异。种类各别的事物。如云柱与瓶。

རིགས་རིགས། རིགས་བའི་ཐིགས་པ་ཞེས་ཀ་བའི་རབ་ཏུ་ཅིད་པ་ཞེས་པ་དབལ་ལྡན་ཆོས་ཀྱགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 《正理滴论》。古印度佛学家法称著。为因明七论之一。

རིགས་རིགས་འགྲེལ་པ། ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོའི་གཏེར་ཞེས་ཀ་བའི་བསྡུས་མིང་། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ཀྱིས་བརྩམས། 《正理滴论注》。为《善说藏正理滴论注》之略称。杰擦·达麻仁钦著。

རིགས་མཐུན་གྱི་བག་ཆགས། སྤྱན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྤྱན་པ་སྤྱན་པའི་སྐད་བ་ལ་ དབང་ བར་ ཅིང་ བའི་བག་ཆགས་ལྔ་བྱའོ། 同类习气。四种习气之一。见青色之眼识，能于青色见青色的习气。

རིགས་མཐུན་པ། (1)རིགས་ འདྲ་ བའམ་ མཉམ་པ། 同类，同种。(2)རྒྱུ་ མཚམས་ མཐུན་ བའམ་ སྤྱོད་པ་མཐུན་པ། 一致，相同。行动一致，思想一致。

རིགས་མཐུན་འབྱེད་པའི་སྒྲུག་པ་ཅམ། སྒྲུག་པ་ཅན་ཀྱི་ཆུན་ཀྱི་ནང་གཞིས་ཤེག་སྟེ། དཔེ་དོན་གཉིས་རིགས་མཐུན་ཞིང་ ཅིང་ ལས་ ཁྱོགས་ གཉིག་ནས་མཚུངས་ཀང་། ཁྱོགས་འགའ་ཞིག་ནས་མི་མཚུངས་པར་བསྟན་ནས་སོ་སོར་ འབྱེད་ བའི་ ཆུན་ཞེག 辨同翻案。比方和被比事物同属一类，作用亦有相同之处，但就不同作用立言，以说明其不同的修辞方法。翻案修饰法之一。

རིགས་མཆོག་པ། རིགས་དུས་ཀྱི་ཁྲངས་བཅུན་པའམ་ བཟང་པ། 种姓高贵，上等种姓。

རིགས་འདྲ། འབྲེལ་མཚུངས་པ། 相同，同类；དེ་མིན་ཚང་མ་རིགས་འདྲར་བཏང་ཆོག 其余完全可以类推。

རིགས་ལྡན། (1)རིགས་མཐོན་པོ། 上族，贵族。(2)ཤམ་དུ་ལའི་ཆུལ་བའི་རྒྱུ་མིང་སྡེ། དང་སྤོང་རྒྱ་མའི་ཤིང་ཏུ་ལ་སོགས་པའི་ཚངས་པའི་དང་སྤོང་རྣོ་རྩེའི་རིགས་གཅིག་ཏུ་ མཛད་ནས་ དབང་ བསྐུར་ བས་རིགས་ལྡན་འཇམ་དབལ་གྱིས་ ཡ་ ལ་ རིགས་ལྡན་ཞེས་མཚན་གསོལ་བ་དེ་ནས་བཟུང་རིམ་རིགས་ལྡན་ཞེས་ལྡན་རྒྱ་བྱེ། 法胤，法种王。香拔拉的妙吉祥称法王，传时轮金刚灌顶时，把日车仙人等许多不同法种的梵净仙人，合为一个金刚法种兄弟同时传授，因而得到这个称号，其后世亦袭此称号。共有二十五代。(3)(མངོན) ཏུ་མཆོག 良马。(4)ཀླུ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་བྱག་ཅིག 具种龙王。八大龙王之一。

རིགས་ལྡན་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་རྒྱལ། རིགས་ལྡན་ཉི་ལྡའི་བརྒྱུད་ཞེའམ་པ་དེ་ཁྲིད་ཞེའམ་པ་དང་། ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་ཙོགས་པ། མེ་མཁའ་རྒྱ་མཚོའི་འགོ་འཛིན་པ་གསུམ་དུས་མཉམ་ལེན་པར་བཀོད། 海胜法王。据传为香拔拉廿五代法胤的第十代，他的登位与伊斯兰教的创立，都在藏历胜生纪元前403年，即公元624年。

རིགས་ལྡན་རྒྱལ་དཀའ། རྒྱུ་ལོ་ཀ་ཅིག་སྡེ་ཁྲིད་ལོར་ཁྲིད་ཞེའམ་པ་དང་ཉི་ཚེའི་རྩིས་འགོ་བཅུང་། དེ་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཉིར་གཅིག་ པ་ མེ་ མཁའ་ རྒྱ་མཚོ་འདས་ལོ་རྩེགས་པའི་མེ་སྤྲུལ་སྡེ་རྒྱུ་ལོ་ ཀ་ཅིག་ཁྲིད་བཞུགས་པར་བཀོད། 难胜法王。据传公元806年登位，建立作用派的历首。在位二百二十一年，其最后一年为公元1026年。

རིགས་ལྡན་མཆོད་པའི་ཟིན་སྒྲོང་། ཀག་དགོན་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་ཀྱིས་ རབ་ ཅུང་ བཙོ་ ལྡ་ བའི་མེ་ ཡོས་ལོར་བརྩམས་པའི་སྐར་རྩིས་ཀྱི་གཞུང་ཞེག 《时轮法胤供灯论》。历算书名。札衮·教宏著。成书于公元1867年。

རིགས་ལྡན་འཇམ་དབལ་ཀྱགས་ པ། རིགས་ལྡན་ཉི་ལྡའི་ཐོག་མ་དེ་སྤྱི་ལའི་སྡེ་ནས་ཀྱི་ ༡༩༩ ཤིང་ སྤྱིལ་ལོར་ཁྲིད་འཁོད། དུས་འཁོར་ རྩ་ རྒྱུད་སྡེ་

ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས་པ་ལས་ བཏུས་ བའི་ བསྡུས་ རྒྱུད་ མཛད།། 妙吉祥弥法王。传为香拔拉廿五代法胤中的第一代，在公元前177年登位。曾把《时轮根本经》节略成《时轮摄略经》。

རིགས་ལྡན་ཉེར་ལྔ། རིགས་ ལྡན་ འཇམ་ དབལ་ གྱགས་པ་དང་། བརྒྱ་དཀར་པོ། བཟང་པོ། རྣམ་རྒྱལ། བཤེས་གཉེན་བཟང་པོ། རིན་ཆེན་ ཕྱག ཁྱབ་འཇུག་སྐུས་པ། ཉི་མ་ཀུན་སེལ། ཤེས་རྒྱ་བཟང་། རྒྱལ་མཆོག་རྒྱལ། རྒྱལ་དཀའ། ཉི་མ། སྐུ་ཚོགས་གཟུགས། ཟླ་བའི་འོད། མཐའ་ཡས། ས་སྐྱོང་། དབལ་སྐྱོང་། སེང་ཀེ། རྣམ་པར་གཙོན། སྟོབས་པོ་ཆེ། མ་འཁྲུགས་པ། མི་ཕྱེ་སེང་ཀེ། དབང་ཕྱུག་ཆེ། མཐའ་ཡས་རྣམ་རྒྱལ། རིགས་ལྡན་དྲུག་པོ་འཁོར་ལོ་ ཅན་ དེ་ ཉིད་ ལྡའོ། 香拔拉的廿五代法胤：妙吉祥称、白莲、佳善、尊胜、善友、宝手、遍人藏、日称、报善、海胜、难胜、太阳、众色、月光、无边、护国、拥祥、狮子、镇服、巨力、不灭、人中狮王、大自在、无边尊胜和勇武轮王。

རིགས་ལྡན་སྒྲིང་ཕིག བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཟླུམ་དཀར་པོ་དང་ཉིན་ཁྱེད་སྣང་བའི་དཀྱིལ་དེན་གསལ་བར་སྟོན་པ་རྩིས་གཞིའི་མན་ངག རིགས་ ལྡན་ སྒྲིང་གི་ཐིག་ལེ་ཞེས་བྱ་བ། 时轮法胤心要。全名《白琉璃论·日光论二书要义诀窍》。1827年，商卓特·桑热著；喇曼巴·钦饶罗布曾进行修订，缩短历首、增加汉历之节气、春牛算等内容。

རིགས་ལྡན་དྲུག་པོ་ འཁོར་ ལོ་ ཅན། རིགས་ ལྡན་ཉིན་ཕུ་བ་དེའི་སྐབས་ རབ་ བྱང་ ཉིད་ གཉིས་ བའི་ཚུ་ལུགས་སྟེ་ སྐྱོ་ ཟེ་ ཨ་ ཨ་ཅར་བ་ཞེས་གསུངས། 勇武轮王。据说为未来香拔拉的一法王，他将于公元2424年登位，即佛法的后四时开始之年。

རིགས་ལྡན་པདྨ་དཀར་ པོ། རིགས་ ལྡན་ ཉིད་ ལྡའི་གཉིས་པ་དེས་སྐྱེ་ ཤེའི་སྟོན་གྱི་ ,,,, ཀྱེ་ ཤེང་བྱ་ ཤོར་དུས་འཁོར་བསྡུས་ཀྱང་གྱི་ ཀུ་ ཆེར་ བཀད་ པ་ འགྲེལ་ ཆེན་ དྲི་ མེད་ ཅོད་ མཛད།། 白莲法王。据传为香拔拉廿五代法胤的第二代，公元前177年著《时轮摄略经无垢光大疏》。

རིགས་པ། ❶(ཐ་ མི་ དད་ པ) འཐད་ པ་ དང་། འགྱིག་པའམ། འོས་པ། 合理，应该，适宜；དེ་ལྟར་ བྱེད་ མི་རིགས། 那样做就不合理。ཤིན་ ཏུ་ རིགས་པ། 很应该。❷名词。(1)ཚིན་ལུགས་ རྒྱུ་ མཚན། 道理，理路，原因；རིགས་ པ་ དང་ འགལ་བ། 违理。རིགས་པ་དང་ལྡན་པ། 合理。རིགས་པ་མ་ཡིན་པ། 非理。རིགས་པས་གྲུབ་པ། 道理极成，理所当然。རིགས་ པས་ སྒྲུབ་ པ། 论证。(2)རྟེན་ འབྲེལ་ པའི་ གཞིན་ པོར་ རྟུང་ པ། བདེན་པཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ 如。四谛十六行相之一。能治一切非理烦恼，契入正理，故名为如。

རིགས་པ་གྲུབ་པའི་སྒྲོན་མེ། རྒྱ་ གར་ གྱི་ སློབ་དཔོན་ ཙནྡྲ་ཀི་ཾརྟི་ཡིས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག 《成立正理灯论》。因明注释之一。古印度旃陀罗阁弥论师著。

རིགས་པ་དང་མི་ལྡན་པའི་གཏམ་ཚིགས། མི་ རིགས་པའི་རྒྱུ་མཚན། 不中理因。不适当的理由。

རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་ལྡའི་ ཡ་གུལ་ཞེས་སྡེ། དངོས་སྐའི་འདོད་པ་ཅི་ བྱ་ བྱ་ དུ་ དགག་པའི་བསྟན་བཅོས་མཁོན་ པ་ ཟུང་ སྐྱབ་ ཀྱིས་ མཛད་པའོ། 《六十正理论》，《六十颂如理论》。

有关破斥有部理论的一部中观学论著名，为中观理聚五论之一。古印度龙树论师著，宋代施护由梵译汉。

རིགས་པ་མིན་ པའི་ གཏན་ ཚིགས། མི་ བདེན་ པའི་ རྒྱུ་ མཚན། 非理之理。

རིགས་པ་བཞི། འཇིག་རྟེན་ན་ ཆོས་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚུལ་ ཇི་ ལྟར་ སྲིད་ པ་ བཞིན་ དུ་ འབྱུང་ བའི་ རིགས་ པ་ བཞི་ སྟེ། ཚུལ་ བའི་ རིགས་ པ་ དང་། བྱ་ བ་ ཅིད་ བའི་ རིགས་ པ་ དང་། ཚད་ མའི་ རིགས་ པ་ དང་། ཆོས་ ཉིད་ ཀྱི་ རིགས་ པ་ བཅས་ སོ། 四种道理。世间一切事物所有四种如实情况，观待道理、作用道理、证成道理和法尔道理。

རིགས་པ་ལ་ འཇུག་ པ། ཚད་ མའི་ བསྟན་ བཅོས་ རིགས་ པ་ ལ་ འཇུག་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བ། སྒྲིབ་ ངག་ ལང་ དག་ དང་ ལྡན་ སྟེ། སྒྲ་ འབྱིན་ ལང་ དག་ དང་ ལྡན་ སྟེ་ བཅས་ ཀྱི་ རིགས་ ལམ་ རྣམས་ གསལ་ བར་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་། སྒྲིབ་ དོན་ སྒོམ་ གྱང་ གིས་ མཛད་ པ། རྒྱ་ ཁ་ ཐུ་ བ་ ཐང་ ཆེན་ ཚང་ གི་ ཡི་ གེ་ ཅན་ སྐད་ ཀྱི་ རྒྱ་ དེ་ དཀོ་ བའེས་ སིང་ ཀུང་ ཇུས་ དང་། བོད་ ཀྱི་ དཀོ་ བའེས་ སྟོན་ གཞོན་ ཉིས་ བོད་ ལོ་ ཏྲ་ བསྒྱུར། སྒྲིས་ རྒྱ་ ནས་ ལྷ་ བ་ ཐུབ་ ཆོས་ ཀྱི་ རིན་ ཆེན་ ཀྱིས་ བསྒྱུར་ ཞུས་ བྱས་ པའོ། 《因明入正理论》。古印度论师陈那著。书中详明叙述正能立、正能破及似能立、似能破之理。唐代玄奘于贞观二十一年在弘福寺由梵译汉，后由汉族译师僧向觉（译音）与西藏译师敦循由汉文译成藏文，后又由汉族译师法宝重译校订。

རིགས་པའི་རྒྱུ། རྒྱུ་ རྒྱུན་ ཀྱི་ ཁང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། མཐུན་ པའི་ རྒྱུ་ ལས་ འབྱས་ བུ་ རིགས་ མཚུངས་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ བསྒྲིལ་ པ་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུ་ རྒྱུན་ ཞེས་ 应理因。表明正因生起正果的修辞方法。因由修饰法之一。

རིགས་པའི་ཚོལ་ཁའབ། ཚོག་ གྲུ་ རམ་ མངོན་ དུ་ གྱུར་ ཤེད་ པའི་ གནས་ ཚུལ་ ལ་ དཔྱོད་ ཅིང་ ཀྱི་ རིང་ བ། 推理。由已知的判断推出新的结论。

རིགས་པའི་ཚོལ་འབྱེད། ཚད་ མ་ སྟེ་ བདུན་ ཀྱི་ རྗེས་ འཇུག་ མདོ་ སྡེ་ པ་ དང་ ཤེས་ རབ་ པ། 正理派。依《因明七论》所说道理的佛教派系如经部师、唯识师等。

རིགས་པའི་ཚོལ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་པ། ཚད་ མ་ སྟེ་ བདུན་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ འབྱང་ མཁས་ ཀྱི་ ཤེས་ རབ་ པ། 随理行唯识师。谓随《因明七论》所说正理以立唯识宗者。

རིགས་པའི་ཆིག་པའི་ཅོན་ཅསྡུས་ པ། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཇི་ ན་ མི་ དྲས་ བཅུ་ མས་ པ། 《正理滴论摄义》。因明学一论著名。古印度婆纳迷札论师著。

རིགས་པའི་ཆིག་པའི་ཚྭ་གཏུ་ཟླ་ མ་ མདོག་ བསྡུས་ པ། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ སློབ་ དཔོན་ ག་ མ་ ལ་ ཤྲཱི་ ལས་ བཅུ་ མས་ པ། 《正理滴论前品摄义》。因明学一论著名。古印度迦玛拉希拉论师著。

རིགས་པའི་དཔང་སྐྱོབ། རིགས་ པ་ སྐྱེ་ བའི་ སློབ་ དཔོན་ མཆོག་ ཏུ་ གྱུར་ པ། 理王，正理自在。完全掌握理论者。

རིགས་པའི་སྒྲུབ་པ། རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ སློབ་ དཔོན་ རིན་ ཆེན་ ཀྱེ་ རྡེས་ བཅུ་ མས་ པའི་ ཚད་ མའི་ གཞུང་ ཞེག 《合理结合论》。因明注释之一。古印度宝金刚论师著。

རིགས་པའི་ཚོགས་དྲུག རབ་ མ་ རིགས་ ཚོགས་ དྲུག་ སྟེ། ཀུ་ སྐྱབ་ ཀྱིས་ བཅུ་ མས་ པའི་ རྩ་ བ་ ཤེས་ རབ་ དང་། རིན་ ཆེན་ ཕྲེང་ བ། རྩོད་ ཟློག་ སྟོང་ ཉིད་ བདུན་ ཅུ་ པ། ཞིབ་ མོ་ རྣམ་ འགྲེལ་ རིགས་ པ་ དྲུག་ ཅུ་ པ་ བཅས་ སོ། 《中观六论》。龙树所著《根本般若论》、《宝鬘论》、《回诤论》、《七十空性论》、《广破人微论》、《六十正理论》等六部阐述中观之书。

རིགས་པའི་ཤེས་པ། དངོས་ པའི་ གནས་ ལུགས་ དཔྱོད་ ཅིང་ རིག་ པའི་ ཤེས་ རབ། 理智。伺察实理的智力。

རིགས་བས་བྱུབ་པའི་ཚུལ་ཁོད། རྗེས་ཡིད་ཆཕྱིའི་ནང་གསེས། ཤེས་བྱ་སྤྱི་བྱ་རིགས་པས་གྲུབ་པའི་ཚ་ནས་རྟེན་སུ་ཡོད་པའོ། 证成道理实有。实有之一。如所知界，由道理证明其为实有。

རིགས་སྤྱི། སྤྱིའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རང་གི་རིད་ཅན་དུ་མའི་རྟེས་སུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་ཚོས་དབིང་ན། བེམ་པོ་ཞེས་པ་གཟུགས་སྤྲུ་རྡི་རོ་ གསས་ ཅད་ བེམ་པའི་རིགས་སུ་གནས་ཤེང་ རང་ གི་ རིགས་ ཅན་ དུ་ མའི་རྟེས་སུ་འགྲོ་བས་རིགས་སྤྱི་ཡིན་ པ་ ལྟ་ བུའོ། 类总。总之一种。众多自类所从属之处。如云“物质”，一切色、声、香、味皆存在于物质总类之中，是众多自类之所从属，故名类总。

རིགས་འཕྲུང་། (ཤངས) ཏྲ་ཚང་། 类生。鸟巢的异名。

རིགས་མ་ཚང་བའི་ཁྱད་པར་བསྟོད་པ། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཆུན་ཏྲི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བརྗོད་འདོད་དངོས་པོ་གང་ཞེག་རིགས་ཀྱི་ཚ་ལག་མ་ཚང་ཡང་། ཚང་བ་དང་ཁྱད་མེད་ཀྱི་ཕྱིར་ལས་ཁྱད་པར་ཅན་སྟོན་པའི་ཆུན་ཞེག 类型不备特写。叙述某一事物类型虽不完备，但其优异性与完备者全无差别的修辞方法。特写修饰法之一。

རིགས་མང། སྣ་ཚོགས། 多种，多样。

རིགས་མི་མཐུན་པ། (1)རིགས་དུས་མེ་འདྲ་བ། 异族，血统不同。(2)བསམ་པ་དང་སྤྱོད་པ་མི་གཅིག་པ། 思想或行动不一致。

རིགས་མིན་ཀྱི་རྒྱུ། ཆུའི་ཆུན་ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། མཐུན་པའི་ཆུ་ལས་འབྲས་བུ་རིགས་པ་མིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་ཆུའི་ཆུན་ཞེག 不应理因。表明同因生起颠倒异果的修辞方法。因由修饰法之一。

རིགས་མེད། (1)རིགས་དམན། 贱姓。(2) སྦྲག་ཚགས་ཤེག 食蛇鼬。

རིགས་རྒྱུས། རིགས་རྒྱུ་གྱའི་གཟུགས་ རྒྱ་ བཀོད་ཀྱི་སྟེ་རིགས་ཆུད་བཅད་བའི་ཕྱིས་པ། 贵胄，世嗣。

名族的后裔。

རིགས་དམན། གདོལ་པའི་རིགས། 贱姓，贱种。

རིགས་བརྒྱུད་པ། རིགས་བཟང་བའམ་ རིགས་ མ་འཚོལ་པ། 圣种。种姓高贵。

རིགས་མཚུངས། རིགས་འདྲ། 同类，同样。

རིགས་མཚུངས་བྱུང་བ། མཚུངས་ཚོས་ བྱུང་བ། 同理，类推。

རིགས་འཚོབ་པ། རིགས་ཆུང་འཇིན་ཁཁན་ཀྱི་ཁྱུ། 嫡子，嗣子，后嗣。

རིགས་བཞི། ཇར་ཆུ་གར་ཀྱི་ཞིའི་ རིགས་ རིམ་ པ་བཞི་སྟེ། བྱམ་ཟེའི་རིགས་དང་། ཆུལ་རིགས། རྗེ་རིགས། དམངས་རིགས་ཟམ་གདོལ་རིགས་རྣམས་ཤེ། རིགས་ཤེ་ཤེའི་བར་ཀྱི་དབྱི་མཚམས་ཏ་ཅང་གསལ་བས་ཁན་ཆུན་བར་ མཉམ་དུ་ བཟའ་ བཏུང་ དང་། འགྲུ་འོང་། སྡོད་གནས། གཉེན་སྦྱིག་ཤོགས་ བྱས་མེ་ ཆོག་པ་དང་། རིགས་འོག་མའི་རྣམས་ ཀྱས་ རིགས་ ཚོང་མའི་ ལས་ཀ་ དོན་གཉིར་བྱས་མེ་ཆོག 四种姓。古时印度人的四种等级，依次为婆罗门、刹帝利、吠奢和戍陀罗。等级界限极严，禁止相互间共同饮食、交往、居住和通婚，下一等级不准从事上一等级的职业。

རིགས་བའི་རྡོ་རྗེ་འཛིན་ བའི་ ས། སྤྱོད་ ཀྱུད་ དུ་ བཤད་བཟླས་ཆུལ་བཞིན་ བྱས་བའི་ ས་ཐ་ཤ་ན་རིགས་གཙུམ་དོ་རྗེ་འཇིན་བའི་ ཞལ་དུ་ རིགས་ བཞི་ རྡོ་རྗེ་ འཛིན་བའི་ས་ གོང་ བ་ ཆིའི་ རིགས་ བཞི་ ཐོབ་ནས་ ཤི་ཡང་ རིགས་ བཞི་ རྡོ་རྗེ་ འཛིན་བའི་ས་ སྐྱེ་ བ་ ལྔ་ ལ་ བྱོན་ནས་ རིགས་ བཞི་ རྡོ་རྗེ་ འཛིན་ པའི་ ས་ཐོབ་ པ་ཡིན་ནོ། 四姓金刚持地。密乘行部中，如法修习念诵，经历人生五世，即于三姓金刚持上，增益三生种姓，证得四姓金刚持果。

རིགས་བཟང། འཕགས་ རིགས། 名族。优越门阀，贵胜种姓。

རིགས་ཚལས་ཁ། གཞུང་ལོང་ཤེས་ཀྱི་ཤེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཞིང་ལ་མ་ལོན་པའི་དུས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ 旧让巴路西。粗

通五部经典的传承。

རིགས་རྒྱུས། མིའི་རྒྱུད་པ། 姓氏，种族，血统，种姓；རིགས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད། 家族血统。 རིགས་རྒྱས་མཐུན་པ། 同姓。

རིགས་རྒྱས་སྐྱེ་ཚུལ། མི་རྒྱུད་ཀྱི་འབྱུང་རབས། 人姓源流。

རིགས་ལམ། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྒོལ། 理论法则，文义理路，辨析理路；རིགས་ལམ་དབྱིད་ལུགས། 推理方法。 རིགས་ལམ་བཤད་ལུགས། 理论，理路。

རིགས་སད་པ། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གང་རུང་གི་བག་ཆགས་སད་པ། 种姓觉醒。

རིགས་སྐྱས། (1)གདུང་རྒྱུད་ལས་སྐྱེས་པའི་སྔགས་རིགས་ཀྱི་ཁྱབ། 咒师后嗣。 (2)རྒྱལ་པོ་སོགས་ཆེ་ཆེན་ཁྱི་བྱའི་ཆེ་མིང་། 帝胄，王公子嗣。

རིགས་གསུམ། (1)དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་རྣམ་རྟེའི་རིགས། 显教三部：佛部，金刚部和莲花部。 (2)ཐེག་ཆོག་གི་རིགས། རང་རྒྱལ་གྱི་རིགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་དེ་མདོ་ལུགས་ཀྱི་གསུམ། 显教三种姓：声闻种姓、独觉种姓和大乘种姓。

རིགས་གསུམ་མགོན་པོ། འཇམ་དཔལ་དང་། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གསུམ་ལ་མཁྱེན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ་གསུམ། 密宗事部三怙主：佛部文殊、金刚部金刚手和莲花部观世音。

རིགས་གསུམ་རྩེ་རྗེ་འཛིན་པའི་ས། ཐུ་རྒྱུད་པ། ལྷའི་རྒྱུ་གསུང་ཐུགས་དང་མཉམ་པར་སྦྱོང་བས་སྐྱེའི་རིགས་རྣམ་པར་སྣང་མཛད། གསུང་གི་རིགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ཁྱབ

རིང་ཐུང་མི་མཉམ་པ། 长短不齐。

རིང་མཐོང་། (ཨངན) མཁས་པ། 远见。智者、聪明人的异名。

རིང་དུ་ཁྱབ། (1)ཁྱབ་གདལ་དུ་གྱུར་པ། 流传，扩散。(2)(ཨངན) དྲི་ཞིམ་པོ། 远及。芬芳、香气的异名。

རིང་དུ་གཏོང་བ། (1)ཚད་རིང་དུ་གཏོང་བ། 延长，增久。(2)གཞན་ རིང་ བའི་ སར་ གཏོང་བ། 远遣，派到远处。

རིང་དུ་འདུག་པའི་སྐྱང་ཁྲིད། ལྷུང་ཁྲིད་འཕངས་པ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། རྒྱུན་བདག་གིས་དུས་ཐེ་ཚོམ་མཐོན་དུ་བོས་པ་ལས་ལྷག་པར་འདུག་པའམ། ཞག་གྲངས་མེད་ན་ཆུ་བ་བཞི་ལས་ལྷག་པར་བསྡད་དེ་བཀྱེན་བཀུར་ཟོངས་སྐྱེད་པའོ། 过时受堕罪。九十单堕之一。比丘应召往受供养，超过施主预定期限，无定期者超过四月所成堕罪。

རིང་དུ་ཐབས་པ། (1)ཆུང་དུ་བསྐྱུར་བ། 抛弃，扔掉。(2)ཉོན་དེ་བཅད་པ། 戒绝，改掉。

རིང་དུ་སོང་བའི་ལམ། ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སའི་བཅུའི་བདུན་པ། ས་འདིར་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ དཔའ་ རྣམས་ བསྐྱེད་ པ་ གཅིག་ པའི་ ལས་ས་བཏུད་པ་ཐོབ་ཀུ་རྡོ་ བས་ དེ་ དང་ འབྲེལ་ ཞིང་ རྩོལ་བཅས་ཀྱི་སྟོང་པའི་མཐར་སོང་བས་ ས་ བདུན་ པ་ཉིད་ དུ་ སོང་ བའོ། 远行地，深行地，深入地。菩萨十地之第七地。住此地中菩萨，一往直前，近登八地，与彼相应，励力加行已到究竟，名远行地。

རིང་རས་འབྱུག (ཨངན) དྲི་ཞིམ་པོ། 远召。香气、芬芳的异名。

རིང་པོ། ཐུ་ཚེའམ་ཡང་རྟོན་ཏེ་བར་ཁྱད་ཆེན་པོ། 形容词。长。时间久或距离远。དུས་ཀྱིས་རིང་པོ། 长期。ཀྱིང་གཞི་རིང་པོ། 远距离。ཚེ་རིང་པོ། 长寿。ཕྱོགས་རི་རིང་པོ། 长城。དབྱངས་རིང་གཏོང་བ། 长叹。རིང་དུ་དོར་བ། 抛弃。རིང་དུ་བསྒྲངས་པ། 拉长。རིང་ནས་བཀའ་དྲིན་ཐུས་བསྒྱངས་པ། 久蒙恩泽。རིང་ནས་བཅེ་བ། 久蒙垂爱。རིང་ནས་འདྲིས་པའི་གྲོགས་མཆོག 旧交。རིང་བོར་མི་ཐོགས་པ། 耽搁不久。རིང་བོར་མ་ཟིན་པ། 过了不久。རིང་བོར་མཐོང་བ། 远见。ངང་ཐུབ་རིང་བོ། 耐心大。བསམ་བློ་རིང་བོ་གཏོང་བ། 从远处着想。ན་ཙོག་རིང་བོ། 耳长，顺风耳。

རིང་འཕུར། (1)གཞན་རིང་དུ་འཕུར་བ། 远飞。(2)ཀུ་སྐར་ཞིག་གི་མིང་། 一星名。(3)ཆུ་གང་དུ་སྡོད་པ་མ་བྱིན་སྟོན་ཀྱི་ཕྱི་ བའི་ ཀུབ་ སའམ་ སྐྱ་ བའི་ཟློམ་དབའི་ཞིག 仁普。释迦牟尼未成道前印度一修行者名。(4)(ཨངན) ཀྱ་རྐོང། 远飞。鹭的异名。

རིང་བ། རིང་པོ་དང་འདྲ།

རིང་བའི་འཆི་ལྟས། ཡུན་ རིང་ བའི་ སྟོན་ ནས་ འཆི་བ་འབྱུང་བའི་ སྐྱ་ལྟས་ཤུ་ བཞི་ ཐ་ མིག་ས་ ཀྱི་ལྟས་ མེ་བཟང་བ་དང་། རྨི་ལམ་མི་བཟང་བ། ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་མི་བརྟན་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ། 远期死兆。很早以前出现的死亡迹象，如凶兆、恶梦及身态忧惚不稳等。

རིང་བའི་ཀཱཧ་ཏེས། ཤེར་ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཐུའི་ ནང་ གསེས་ གཅིག་ ཤེས་ གང་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐབས་ ཤེས་ ཀྱི་ ཕ་རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པའི་ ཐུབ་ མ་ ཡིན་ པའོ། 远基智。智度七十义之一。道智之远离悲心，而为实执之所系缚，非是引生果位智度之方便者。

རིང་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ། རྒྱུའི་ཀྱེན་ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཤེག་ རྒྱུ། རིང་བོར་གནས་པའི་རྒྱུ། རིང་བའི་འབྲས་ བུ་ བཟློག་པ་སྟོན་པའི་ཐུའི་ཀྱེན་ཞེག 远果因。表明

从远因生起远果的修辞方法。因由修饰法之一。

རིང་མ་ཐུང་། རིང་ཚད་དང་ཐུང་ཚད་ གཉིས་ ཀ་དང་ མི་ མཐུན་པ། 不长不短，中等长短；བར་ཤེང་རིང་མ་ཐུང་། 中等长度的藏文书印版。དཔེ་རྟགས་རིང་མ་ཐུང་། 中等长度的藏文书。

རིང་མིན། ཐུང་ངུ། 不久，短，暂。

རིང་རྒྱ། རིང་བོ་དང་འདྲ།

རིང་ཚད། རིང་ཐུང་གི་ཚད། 长度。

རིང་ཞིག་ཁོན་པ། (1)ཡུན་རིང་འགོར་བ། 长期耽误，滞留。(2)ཡུན་རིང་ཙམ་སོང་བ། 经久，时间长。

རིང་ལུགས། (1)རིང་བུ་གནས་ བའི་ ལུགས་ སྲོལ་ ལམ་རིང་ནས་ ཆགས་ བའི་ ལུགས་ སྲོལ། 流风，遗俗，成规。(2)ལྟ་བ་སྟེ་གོ་རིམ་ལྟར་ཞིང་ཆ་ལག་ཚང་བའི་བསམ་རྩུབ་ དང་ བཞིད་ སྲོལ། 主义。种有系统的思想体系和理论：དབལ་ལྟར་འཐུག་ བའི་རིང་ལུགས། 竹巴噶居派体系。(3)ཆོས་ ལུགས་ཀྱི་གོ་མིང་ཞིག 宗师。佛教中一种职位名。(4)བསམ་བའི་འཐེད་སོ། 思想作风；རང་གནས་ རིང་ལུགས། 本位主义。རང་མོས་ རིང་ ལུགས། 自由主义。རང་ ཤེད་ རིང་ ལུགས། 主观主义。(5)སྡུ་ཚོགས་ཀྱི་ ལས་ ལུགས་ རིས་ ཅན་ ཞེག་ གམ་ ཚབ་སྡིད་དཔལ་འབྱོང་ཀྱི་ཨ་ལག་ རིས་ ཅན་ ཞེག — 定的社会制度或政治经济体系：སྡུ་ ཚོགས་ རིང་ ལུགས། 社会主义。མ་རྩ་རིང་ལུགས། 资本主义。

རིང་ལེ་བ། རིང་ཙམ། 较长，相当久，相当远；དཔྱིའམ་རིང་ལེ་བ། 形体较长。ས་ཐག་རིང་ལེ་བ། 路程较远。དུས་ཡུན་རིང་ལེ་བ། 时间相当久。

རིང་བསྡེལ། (1)〈གཤིན་〉རྒྱ་ གདུང་ སོགས་ ལས་ བབ་བའི་རིལ་བུ་ཁྱད་བར་ཅན་ ཞེག 佛骨，灵骨，骨珠。梵音译作舍利、设利罗、室利罗。佛圆寂后遗体火化时所留骨珠。(2)སྐུའི་ གཟུངས་ གཞུག 神像装藏的物品。

རིང་བསྡེལ་གསུམ། ཤར་ཀུའི་རིང་བསྡེལ་ དང་། རྒྱ་བལ་ཀྱི་རིང་བསྡེལ། རྒྱ་གདུང་གི་རིང་བསྡེལ་ བཅས་གསུམ་སོ། 三舍利：法舍利，毛舍利和身舍利。法舍利指佛经；毛舍利指头发所出骨珠；身舍利指遗体所出骨珠。

རིངས་སྐྱབས། བྱལ་བ་ཅིད་བའི་རྩལ། 匆匆，匆忙。忙乱状。ཞྭ་མོ་ཁྱེར་ནས་རིངས་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་སོང་། 拿起帽子匆匆地走了。

རིངས་པ། 形容词。(1) བྱལ་ བ་ དང་ འཚབ་ པ། 匆忙，紧急：རིངས་གལ་ཅ་དག་ཆེ་བ། 很紧要。རིངས་བའི་རྩལ་གྱིས་ལྟ་བ། 用急切的眼光注视。དེ་རིང་ དོན་ གཅོད་ དུ་འགྲོ་ བར་ རིངས་ པ་ཡོད། 今天忙着去办事。(2) སྒྲུབ་བའམ་མགྱོགས་པ། 迅速，快速：རིངས་པར་རྒྱུག་པ། 快跑。དཔྱ་ རིངས་པར་ཚུར་ཤོག 立即从速前来！

རིངས་པའི་བསོད་ནམས། སྒྲུབ་བར་ སྐྱོང་བའི་ བསོད་ནམས། 急遽化缘。

རིངས་པོ། 形容词。(1)(རྟིང་) རིང་ཐའི་བའི་ རྟིང་ པ་སྟེ། ཐུང་བའི་ ཚུགས་ཆ། 长；རྡོ་རིངས། 碑。(2)རིངས་པ་དང་འདྲ།

རིད། ཀོ་དོར། 名词。鞣革木刀。鞣革所用刮磨皮张的木刀。

རིད་པ། ཀ་སྐམ་ཤིན་ རྐྱོན་ཤིན་ ནས་ རྡུད་ པ་ དང་ དངོས་ བན། 形容词。枯瘦，瘦削。肌肤憔悴；རེང་ཐུ་ བཞིན་དུ་ གཅུགས་རིད་པ། 枯瘦如柴藤。སྐམ་རྐྱོན་རིད་གསུམ། 瘦削不堪。ཀ་སྐམ་ ཞིང་ རིད་པ། 身体枯瘦。ཡུན་རིང་ནད་ཀྱིས་གདུངས་ ཏེ་ལུས་ཀྱི་ཀ་ཀུན་རིད་པ། 长期为病所苦，身体消瘦。

རིན། འཚམ་ པ། 副词。堪，值得；དཀའ་ ལས་

ཁམ་བ་ཀུང་ཆུག་རིན་ཆགས་སོང་། 虽然费了力，但却也值得。 རྡོ་གང་ཆུང་སྐྱག་ནས་ནོར་སྤྱུག་མང་པོས་ཟས་ཐེབས་ཏེ་མི་འཚང་དུག 草原太小，不堪众多牲畜放牧。

རིན་གྱིན་ཚབ་གསུམ། རྟོག་རིན། གཡར་གྱིན། ཨོང་ཚབ་གསུམ། 代价。价钱、偿还物和代替物三者：རིན་གྱིན་ཚབ་གསུམ་མེད་དགོས་པ། 无偿。

རིན་གོང་། གང་གཞི་སྟེ། དངོས་ཀྱི་ཚོང་ཆད། 价格。商品价值的货币表现：རིན་གོང་ཉུ་བ། 价格便宜。རིན་གོང་ཆག་པ། 跌价。རིན་གོང་གཏན་འབེབས། 议价，定价。རིན་གོང་ཐུང་བ། 减价。རིན་གོང་ཐོན་ཐག 调整价格。རིན་གོང་ཆེན་པོ། 价格昂贵。

རིན་དངུལ། རིན་གང་དངུལ་འབབ། 价钱。

རིན་ཐང་། རིན་གང་ལྡན་པ། 有价值。

རིན་ཅིན། (རྡོ་) རིན་ཆེན། 珍宝，珠宝。

རིན་ཆེན། (1)རིན་གང་ཆེ་བ། 昂贵，高价。(2)རིན་པོ་ཆེའི་བཟུས་ཚིག 珍宝，宝贝。(3)(མཛད) འཕྲིང་ལོ་དང་། རྡོ་བ། བཏུན་མོ། ཐུན་པོ། ཐུང་པོ། རྡོ་མཆོག དཔལ་འབྱོར་ཏོ་ཅུལ་སྟེད་རིན་ཆེན་ལ་བདུན་ཡོད་པས་གྲུབ་པ་བདུན་མཚོན། 宝。轮王有金轮宝、神珠宝、王女宝、主藏臣宝、白象宝、绀马宝和将军上等七种稀世之珍，故表数字7。

རིན་ཆེན་འཁྲབས་དཔེའུ་ཐུགས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མཐུག་ཏུ་རྒྱང་མཁར་མཐའ་མས་སྐྱིད་དོ་རྗེས་དཔལ་ཁོང་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་བ་ནས་ཐུགས་བསྡུས་ཏེ། ཆགས་བསྡུས་ཀྱི་འཁྲབས་དཔེ་གྲུགས་བར་འཁོད་པའི་གཞུང་ཞིག 《七宝生态·药物明鉴》。十五世纪中，索洛如尼多吉，邀集塔皮、工布地方著名医学共同研讨所著的阐发述药物生态学的一部著作名。

རིན་ཆེན་གླིང་། (1)རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཐུབ་བོད་ལས་ཀུ་མཚའི་ཤར་རོལ་ལ་རིན་པ་ཆེ་ཙམ་ཐོབ་པའི་གླིང་། 宝洲。神话故事中所说渡海前往采宝的海岛。(2)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ མལ་གྲོ་དཀར་རྫོང་ཁྲོངས་མལ་གྲོ་མ་ཚུའི་སྟེང་འཁྱུག་དུ་ཨོད། 仁青林。地名。在西藏自治区工布江达县觉竹乌曲河南岸。

རིན་ཆེན་འབྱུང་བྱེད། (མཛད) མཆིང་བ། 能变宝。宝石的异名。

རིན་ཆེན་རྒྱལ་ཤིང་། (མཛད) གཡུ། 宝王。绿松石的异名。

རིན་ཆེན་ཁྱིམ་བྱང་ཁྲིར་། ས་སྐྱའི་ཐུབ་བོའི་ཞིག 仁卿冈拉丈，宝顶方丈室。萨迦寺主殿室之一。

རིན་ཆེན་སྐྱེན་ཅན། (མཛད) དངུལ་ཚུ། 青宝。水银的异名。

རིན་ཆེན་ཆེ་བ། (མཛད) གསེར། 大宝。黄金的异名。

རིན་ཆེན་གཉིས་པ། (མཛད) དངུལ། 第二宝。银子的异名。

རིན་ཆེན་སྐྱ་གཡོ་ཁུག ཁོང་སྐྱེས་ཀྱི་ནང་ཚན་རྫད་ཀྱི་མིའི་ཁོག་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱེར་ཐུབ་པའི་ཤིག 川芎的异名。

རིན་ཆེན་སྐྱིང་ཤིང་། (མཛད) (1)ས་གཞི། 大地的异名。(2)རྣམ་ཐོས་སྲས། 多闻子的异名。

རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད། (1)རིན་ཆེན་ཨོད་བའི་གཏེར་ཁ་དང་ བང་ མཛོད། 宝藏，土鸟。(2)གོང་སྐྱལ་ཨོན་ཏེན་རྒྱ་ མཚོས་ སྐྱ་ འཁྱུང་ རྒྱིང་ མའི་གཏེར་སྟོན་ནས་ཐུགས་སྐྱ་མ་དང་ མཚོག་ སྐྱབ་ བཅད་ཆེན་སྐྱིང་བའི་བང་ཀྱི་ གཏེར་ སྟོན་ བཏུ། རྩ་ཞི་ གཏེར་གཞུང་ རྣམས་ཐུགས་སྐྱ་ མ་དང་ མཚོག་ སྐྱབ་ བཅད་ཆེན་སྐྱིང་བའི་ བང་ཀྱི་ གཏེར་ སྟོན་ བཏུ། རྩ་ཞི་ གཏེར་གཞུང་ རྣམས་ཐུགས་སྐྱ་

རིན་ཆེན་དང་པོ། (མངོན) གསེར། 第一宝。黄金的异名。

རིན་ཆེན་ཏྲ་བ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ། འཕགས་པ་རིན་ཆེན་ཏྲ་བ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། བམ་པོ་གཅིག་དང་ཚེ་ཡི་གེ་ངེ་བཅུ་ཙམ་ཡོད། ཀུ་ཀར་གྱི་མཁན་པོ་རྒྱ་ནག་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་བོས་བསྒྱུར་ཅིང་། བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་ཀྱིས་ཞུས་པའོ། 《佛说宝网经》。全书一章六十颂。古印度佛学家赞纳噶日巴和藏族译师也协宁波由梵译藏，拜则校订。西晋竺法护由梵译汉。

རིན་ཆེན་མདོག་བཟང་། (མངོན) གསེར། 妙色宝。黄金的异名。

རིན་ཆེན་རྡུལ་བརྩེགས། (མངོན) རི་རྒྱལ་ཕུང་པོ། 宝尘积。须弥山的异名。

རིན་ཆེན་ཤིང་ པོ། (མངོན) བྱུ་དུའི་མིང་། 宝树。珊瑚的异名。

རིན་ཆེན་རྣམ་གསུམ། (1)དཀོན་མཆོག་གསུམ། 三宝：佛、法、僧。(2)རིགས་ལམ་ཕྱི་མོ་འབྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེད། གཞུང་ལུགས་ཁད་མས་པར་ཤད་པའི་ཉམས་ལེན། ཚེག་སྡུར་རྟུལ་ལ་མཁས་པའི་ངག་བཅས་གསུམ། 三胜，三盛德：析理入微之智、现见经义为诀窍之修和善巧词章之语。

རིན་ཆེན་ལྔ་ཕྲེ། (1)བྱད་ཚེད་ཀྱི་རྒྱབ་ཏུ་གོན་རྒྱུའི་ཐང་དཀར་དང་འདྲ་བ་ཞིག 五宝帔。妇女背上所着彩帔。(2)གསེར་དང་། དངུལ། གཡུ། བྱ་རྟ། ལྕགས་ཀྱི་སྟེ་ལྟ་རིན་ཆེན་སྔ་ལྔ་ཟེར། ཡང་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་གཤེར་ཚེ་སྟེ་ལྟ་ལའང་རིན་ཆེན་སྔ་ལྔ་ཟེར། 五宝：金、银、玉王、铜、铁、玉珠。亦有说金、银、铜、铁、锡为五宝者。

རིན་ཆེན་ལྔ་བདུན། རྒྱལ་སྲིད་སྔ་བདུན་ཏེ་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ། རྟོང་བུ་རིན་པོ་ཆེ། བཙུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ། ཁྱིམ་པོ་རིན་པོ་ཆེ། གླང་པོ་རིན་པོ་ཆེ། དཔུང་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ། དཔའ་བོ་རིན་པོ་ཆེའོ། 七宝：金轮宝、神珠宝、王女宝、主藏臣宝、白象宝、绀马宝和将军宝。

རིན་ཆེན་ཐགས་བཟང་གྱི་ ཁྱུ་ ཁུངས། (མངོན) རི་དྭགས་གསེར་གྱི་མདོག་ཅན། 宝皮生也。金色鹿的异名。

རིན་ཆེན་སྒྲོམས་ཀྱད། དཔྱ་ཅན་གཞིར་ བཞག་བའི་ཡིག་ཆུང་གཡོན་ ཐུགས་ ཀྱི་ མཚོར་ ཡིག་ འབྲུ་གསུམ་མ་ ཚང་ ན་ ། འདི་ལྟ་བུ་ འབྲི་ དཀོས་ བའི་མིང་སྟེ། དེ་ཡང་རྗེགས་ཆོག་ཀི་ནི་ཅེ་ ཅན་དང་། ཆོགས་བཅད་ཀྱི་ཤད་མཐའ་འཁྲལ་ཆེ་ སྐྱངས་ ཤད་ གཉིས་རེ་དང་། གཞན་ལ་རེ་ རེ་འབྲི་དགོས་ཤིང་། འདི་ལ་ཀྱག་ཤད་ཀྱང་ཟེར། 聚宝垂符。藏文印刷体书籍的一句末尾，恰在一行的左端起首，不满三个字母，即为一个或两个字丁者均改用作句符。其最末一字为语终词，及为颂偈句末尾者，则均用两个聚宝垂符。

རིན་ཆེན་སྒྲུབ་པ། ཀླུ་ཡི་ལ་གཏམ་བྱ་བའི་ཐེན་ཡིག་འཕགས་པ་ལྷུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའོ། 《宝鬘论》。古印度论师龙树所著《致国王书》。

རིན་ཆེན་བང་མཛོད། རིན་ཆེན་ཡོད་ སའི་ བང་ མཛོད། 宝库。有珍宝的处所。

རིན་ཆེན་ཅའབང་སྡོན། མཁྲེགས་ཀྱི་ ལའབ་ ཙཱན་ སྙིལ་ཏེ་རིན་ཆེན་ སྡོན་ཟེ། 帝青宝，亦释青，盖宝珠。梵音译作因陀罗尼罗珠。一种蓝宝石。

རིན་ཆེན་འབྱུང་ལྡན། ཀླུ་ལ་རིགས་ ལྡའི་ ནང་ ཚན་ཞིག་ 宝生如来。佛教五佛之一。

རིན་ཆེན་འཕྲུང་གནས། (1)(མངོན) ཀླུ་ མཚོ། 海的异名。(2)ས་གཞི། 大地的异名。(3)སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཞིག 宝生佛。

རིན་ཆེན་འཕྲུང་གནས་ལྔ་བྱའི་ཚེམས་བཅིངས། སེམས་པའམ་ཉིད་ གཡོ་ཀྱིས་ གནང་གསེས་ ས་གཞིས་

ཚ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྩལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ ཡར་ ཕྱིན་ དང་ ལྡན་ པའི་ སེམས་བསྐྱེད་ནི་ སྟོབས་ ལ་ སོགས་ པའི་ ཚོན་ དཀའ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ རྟེན་ཀྱི་ དངོས་ པོ་ཉིད་ཀྱིས་ རིན་ཆེའི་འབྱུང་གནས་ལྟ་ བུའོ། 宝生喻发心。二十二种发心之一。二地菩萨所有持戒波罗蜜多发心，是能生出力等大宝功德所依事性，故如大宝生处。

རིན་ཆེན་སྒྲུབ་ བ། རིན་པོ་ ཆེའི་ རིགས་ སྨན་ ལ་ སྤེ་སྐབས་ དུག་ སེལ་ བྱེད་ པ། 炮制珍宝。藏医对人药的宝石进行的消毒手续。

རིན་ཆེན་མངའ། (མཚན) (1)བཙུ་ བྱིན། 帝释的异名。(2)བདེ་གཤེགས་ བྱེ་ བྲག་ པ་ཞིག 多宝佛。一佛名。

རིན་ཆེན་མེ། དེ་ བཞིན་གཤེགས་ པ་ ཞིག 宝火佛。

རིན་ཆེན་དམར་ཅོག (མཚན) བབླ་ རྟག 赤宝。映红，红鸦鹊。一种红宝石。

རིན་ཆེན་བརྩེགས་པ། (མཚན) རི་རབ། 堆宝。须弥山的异名。

རིན་ཆེན་སྒྲ་བས་ཞུས་པ། འཕགས་ པ་རིན་ཆེན་ སྒྲ་ བས་ ཞུས་ པ་ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོའི་ མདོ། ཀོ་ཤ་ ཀ་ རྟེས་བཅུ་ རྟེར་ བདུན་ པ། 《大乘宝月童子问法经》。全书二百二十七颂。古印度佛学家比休达僧哈和藏族译师比丘白由梵译藏，后由班智达·比耶伽罗僧哈和译师僧德瓦赞札校订。宋代施护由梵译汉。

རིན་ཆེན་བཟང་པོ། (1)ཤ་ ཆེན་རིགས་ཆེན་ བཟང་ པོ་ རྣམ། རབ་ཏུ་ དང་ པོ་ མ་ཀར་ རྩོན་ཀྱི་ ཤ་ དྲུག་ རྟུ་ རེ་ དགུ་ ས་ རྟ་ ཤེར་ ལྷ་ ཚེ་ ཤེས་ ཅད་ ཀྱི་ ཐུས་ ཐུ་ མངའ་ རིས་ ཀུ་ ཁེའི་ ཚ་ ཤྲཱ་ རཏྣ་ ཏུ་ རྒྱ་ འཕྲིང་ དུག་ ཤེ

奇曼之请，由也协白于“代冬”（音译）宫中校订之后刻为汉版。继承此师医学弟子有普兰四名医等遍于西藏。(2)(ཨཝངདཀ) གསེར། 妙宝。黄金的异名。

རིན་ཆེན་རི་གསུམ། རི་བོ་གངས་ཅན་དང་། རི་བོ་འབྲིགས་རྒྱད། རི་བོ་མན་རྡུ་ར་བཅས་གསུམ། 三宝山。佛书所说三座宝山：大雪山、宾陀山和曼陀罗山。

རིན་གཉིས་འཁོར་ཟློ། (ཨཝངདཀ) དངུལ་སྐོར་མོ། 第二宝轮。银元的异名。

རིན་མཉམ་བརྗེ་འཚོང་། ཚད་ཆུན་དང་བཞག་ཤེས་ཆོང་ཆུག་པ། 等价交换。

རིན་ཐང་། ཚོང་གཞིའི་གནས་ཚད། 价值：རིན་ཐང་འཇལ་བ། 计算价值。རིན་ཐང་མེད་པ། 不值价。རིན་ཐང་བྱལ་བ། 无价宝。རིན་ཐང་ཆོད་ཉེས། 估价。ཁ་དན་ཆོག་གནས་གསེར་ལས་རིན་ཐང་ཆེ། 信约之价胜过黄金。

རིན་པ། 名词。(1)ཚོང་གི་ཚད་གཞི། 价值，价格；དངོས་རིན། 物价。ཐག་རིན། 货价。རས་ཆའི་རིན་པ། 布料价格。རིན་པ་སྒྲིལ་གཅོག 调整价格。རིན་པ་གཅོད་པ། 厘定价格。རིན་པ་སྟེམ་པ། 调节物价。རིན་ཉོས་ཏོ་བ། 备价购买。(2)ཏོ་ཁེད་ཀྱི་དངུལ། 钱，货币。用以购物的资财或费用：ཀ་རིན། 肉钱。ཆང་རིན། 酒资。ཉེ་རིན། 哺儿费。

རིན་ཐང་ཆེ། (1)རྟ་འཕངས་ཆེ་བའི་ཚུལ་དངོས་རོང་བྱ་ཡུ་བྱ། 宝贝，珍宝。一切价值高贵的东西，如珠宝金银等；རོང་བྱ་རིན་པོ་ཆེ། 如意宝。རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད། 宝库，宝藏。ཐིག་སྟངས་བམ་རིན་པོ་ཆེ། 书卷宝，宝书。བཞུགས་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ། 宝座。(2)ཐི་སྒྲིལ་ཁམ་ལ་འབོད་བའི་ཚེ་མིང་། 宝。喇嘛活佛的敬称：ཐི་མ་རིན་པོ་ཆེ། 师宝。མཁན་རིན་པོ་ཆེ། 堪布宝。མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ། 活佛宝。དཀོ་བཤེས་རིན་པོ་ཆེ། 格西宝。རྗེ་རིན་པོ་ཆེ། 法王宝。后来成为宗喀巴的专有名词。

རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཚ། ཨཀ་མོ་གུ་པ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་པོའི་སྐྱབ་མ་ཁྲོ་གྱ་ཁཀའ་བཀྲུད་པའི་གཙོ་བོ་ཞེས་སྡེ། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ས་པོ་ཁྱི་ལ་གཪང་གི་ཀཁ་སྐོང་དུ་འཁྲིབས། ཞང་པོ་གནུབས་ཀྱི་རྒྱལ་གྱུར་ཞེས་ཁྲིག་ཡིན་པས་རྒྱལ་པོའི་ཚ་བོར་གྲགས། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ལྷགས་ཙོས་ཟོར་ཁྲོ་ཐུར་ལྷ་ཁང་དང་གུ་ཀཁ་ཁྱུང་ཞེས་ཁྲིག་ཏུ་སྐྱབ་མ་འདུས་ནས་ཁྲིད་ཁཏ། ཤེང་ཙོས་ཟོ་ལ་འདུས། 仁波切贾曹（1118—1195）。帕摩竹巴·多吉杰波之弟子，绰普噶居创始人。生于后藏夏卜墨地方，母为努族一小王之女，故称王甥。此人自幼即从多师学法，后依帕竹·多吉杰波学密法，公元1171年在绰普建一佛堂及若干僧房聚徒传法，其教派遂称绰普噶居。

རིན་ཐང་ཆེ་ལྔ་བདུན། བའུ་དུ་ཀ་དང་། ཨིནྡྲ་ནཱི་ལ། ཌཱཧུན། མཧཱ་ད། རྡོ་རྗེ་ཁ་ཐམ། སྐུ་ཏྲིཀ ཐུ་བ་ཆགས་བདུན། ཡང་། ཌཱཧུན་དང་། ཀཱས་ད། དངུལ། རྡོ་ཤེལ། སྐྱ་ཀ སྐུ་ཏྲིཀ་དམར་ཐ། རྡོ་རྗེ་ཁ་ཐམ་བདུན། 七宝，七珍宝：映红、帝释青、吠琉璃、子母绿、金刚石、珍珠和珊瑚；或吠琉璃、金、银、水晶、冰珠石、红珠和绿玉。

རིན་ཐང་ཆེ་ལ་རེག་པའི་སྡུང་ཉེས། ལྷུང་ཉེས་འབའ་ཞིག་ལ་དགུ་བཅུའི་ནང་གསེས། ཚོད་བཀའ་ཤེས་བཞིན་ལ་མི་དབང་བའི་ རོང་དང་སྐུ་ཏྲིག་ལ་སོགས་པའི་རིན་ཐང་ཆེ་ཤས་ཆེ་རིན་ཐང་ཆེ་ཞིང་མིང་གིས་རྒྱས་པ་དང་། དུང་དང་། ཌ་བོ་ཆེ་དང་། མཚོན་ཆར་རེག་པའོ། 触宝堕罪。九十单堕之一。以喜爱之心，抚弄非己所有末尼、珍珠等无价宝物以及号称宝物的螺贝、大鼓、刀剑之

类所犯堕罪。

རིན་ཏོ་ཆེ་ཤ་རེག་པའི་ཉེས་པ། 梵语音译。三十舍堕之一。以贪爱心或自抚摸或使他人抚摸未经开许的金等宝物据为己有所犯舍堕。

རིན་བཟང་ཆའི་རྒྱན་བརྒྱད། 八宝庄严：冠冕、耳环、项链、手镯、足镯、腰带、项环和腋络。

རིན་བཟང་ཆའི་རྒྱལ་བོ། (ཤངས) གཡུ། 宝王。琅玉的异名。

རིན་བཟང་གདུགས། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 宝伞。八吉祥物之一。

རིན་བཟང་སྨན། རིན་ཐང་ཆེ་བའི་རོང་བྱའི་རིགས་ཀྱི་སྨན་དེ། དེ་ལ་ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་མེད་པའམ་ཙམ་ཞིག་པའི་ཆ་མི་ཞུ་བ་གཡུ་བྱང་ལྟ་བུ་མི་ཞུ་བའི་ཁམས་ཀྱི་རིགས་དང་། མེད་པའམ་ཙམ་ཞིག་པའི་ཆ་ཞུ་བ་གསེར་དངུལ་ལྟ་བུ་ཞུ་བའི་ཁམས་དང་གཉིས་མཚེས། 珍贵药物。珍珠等价值昂贵的药物。此分为璁玉、珊瑚等非熔化性及金银等熔化性两类。

རིན་བྱང་མས། རྫོང་ཁྲིག བོད་རང་སྐྱོང་ཟླྭངས་ཀྱི་གཞུང་རྫོང་དང་ཡར་ལུངས་གཅོང་བའི་ཤེད་རྒྱུད་ཅིང་། རྫོང་མི་དམངས་ཐྲིད་གཞུང་དེ་ཐུམས་ཆེན་ཁོལ་ཅུ་ཡིན། 仁布。明代译作领思弈寨。县名。在西藏自治区南部、雅鲁藏布江中游。县人民政府驻强钦雪。

རིན་བྱང་སྐུན་འབྲིལ། སྐུད་ངག་མེ་ལོང་ཀི་འཁྲིལ་པ་སེང་གེའི་ང་རོ་ཁེས་བྱ་བ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པར་ལྷ་ཡི་རིན་བྱང་པ་ཤེས་པ་ཞིག་གིས་མཛད་པའི། 《仁布诗注》。全名《诗镜注·狮子吼音》。十六世纪时，第巴仁布·阿旺吉美札巴著。

རིན་བྱང་ལ། རབ་བྱང་བདུན་པའི་སྐབས་སུ་ཞལ་གྱི་ཤེས་དབང་གྱལས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་རྣམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གཞིས་ཀ་རིན་སྤུངས་ཀྱི་རྫོང་དབེན་དང་། ས་སྐྱའི་དབོན་ཆེན། ཆུ་མིག་གི་ཁྲི་དབོན་བཅས་སུ་བསྐོས། རབ་བྱང་བཀྲ་བའི་ས་སྤུལ་ཟེར་རིན་སྤུངས་ཀུན་བཟང་པས་ས་སྐུ་པ་སངས་རྒྱས་འཕེལ་དང་ཚེ་རབས་ཐམོད་རྣམས་ཟེང་གེ་དང་མཆོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་ཏེ་འབྲས་ལྗུངས་མེས་ཚལ་ཀྱི་བཀོད་གྲྭ་བཅུགས་ཤིང་། ས་ཁྲི་ཟོར་རྩ་རགས་ཐུབ་བསྟན་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་དགོན་པ་འདེབས་པའི་མཐུན་ཀྱེན་མཛད། དེའི་ཐུས་དོན་ཙོང་རོ་རྡེས་ལྷགས་ཀྱང་ཟོར་སྐྱིད་ཤོད་ཐུགས་སུ་དབྱང་འཛུག་དང་ སྤྱི་ཞི་ གཡོང་ རྩེའུ་ཤེས་ལེན་ སོགས་བྱས། ཞུ་དམར་ཆོས་ཀྱགས་པ་དང་བཀའ་བཅོས་ནས་ལྷགས་ཁྱི་ཟོར་ཡངས་པ་ ཅན་ ཀྱི་ གཏུག་ ལགཔང་རྡེ་དང་ བཅས་ པ་ འཛུགས་ པའི་ མཐུན་ ཀྱེན་མཛད། རབ་བྱང་དགུ་པའི་ཤེང་ཀྱང་ཟོར་རྡེ་པ་ཞིང་ཤག་པ་ཆེ་བཏུན་རྡོ་རྗེས་ཀྱེན་ ཟོག་ བྱས་ པས་ རིན་སྤུངས་པའི་སྤྱིད་དབང་ཤོར། 仁布巴。十四至十六世纪中，后藏一地方政权名。1374—1440年囊喀坚赞受帕竹第五代第司封赐，领有仁布宗，兼任萨迦本钦及曲米万户长。其后仁布·衰桑为萨迦派施主，于1449年，在哲孟雄，建杰莫采讲经院，1478年，又建达纳·土丹朗杰寺，其子顿月多吉于1481年进军前藏，取代帕竹大部分政权，1490年资助红帽系活佛建羊八井寺。至1565年仁布政权被其家臣辛夏巴所推翻。

རིན་བྱང་མཁར་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཟླྭངས་ཀྱི་ཡར་ལུངས་གཅོང་བའི་ཤེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཚུམ་ འཁྱམ་

དྲ་ཤོད་ཅིང་དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ཡར་ནས་སྐྱོ།། ཡོད། 仁布错拉。山口名。在西藏自治区雅鲁藏布江中游的南岸，海拔5438米。

རིན་རྒྱས། རིན་གོང་བྱེད་པ། 给价，付价。

རིན་ཐང་བ། རིན་གོང་གི་ཤུགས་ཚད། 折合价值。实有价值。按照比价计算的价格。

རིན་འབེབས་པ། (1)རིན་གཅོག་པ། 降价，减价。(2)རིན་གོང་ཆུག་པ། 讲价。

རིན་འབྱུང་། རིན་ཆེན་འབྱུང་ལྡན་དེ། ཆུལ་པ་རིགས་ལྔའི་ཡ་གྱལ་སྟེའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། 宝生佛，宝生如来。五种姓佛中在南方的佛陀。

རིན་ཚད། གོང་གཅོ་གཞལ་ཚད། 价格，价值标准。རིན་ཆད་འཚམ་པ། 值得，价格合理。

རིབ་མ། རྡོ་ཤིང་དང་ཆར་མས་གྱང་ཤི་ཚུལ་དུ་བསྐོར་བའི་རྩ་བ། 名词。刺篱，荆垣。用石头、树枝、茨条围成的墙垣。ཚལ་ཞིང་རྣམས་རིབ་མས་བསྐོར་བ། 菜地用篱笆围住。རིབ་མ་གཅིག་ལ་འཇུགས་ཤིང་གསུམ་དགོས། ཟེ་ཆོད་གཅིག་ལ་ཐོག་རིགས་གསུམ་དགོས། 一个篱笆要打三个桩，一个好汉需要三个帮。

རིབ་ཙམ། (1)ཅིབ་ཙམ་མམ་ཅུང་ཟད་ཙམ། 片刻，一会儿。ཁྱེད་རང་རིབ་ཙམ་སྒུག་རོགས། 请你稍稍等一会儿！ (2)ཁམ་བའི་རྣམ་པའམ་གཡའ་ཡོད་པ། 狡猾样儿。རིབ་ཙམ་ཞིག་འདུག་པས་ཐོག་འཕེལ་ཏུང་ཅི་རུང་མི་རྟེན། 作风有些狡诈，不可完全信任。

རིབ་རིབ། (1)དུས་ཡུན་ཡུད་ཙམ་མམ་འཐུག་ཙམ། 一瞬间，一霎时。སྐད་ཅིག་ཡུད་ཙམ་རིབ་རིབ་ཅིག་མཐོང་བྱུང་། 就在短暂的刹那间瞥见了一下。(2)གཅུགས་སྣང་གསལ་ལ་མི་གསལ། 模糊，不清晰。སྒུག་ནག་ནང་དུ་རིབ་རིབ་ཅིག་མཐོང་བ། 在暗中模糊不清地见了一下。

རིམ་སྐྱེལ། རིམ་བཞིན་སྐྱེལ་བའི་མིང་། 次第运送。འགྲུལ་པ་རིམ་སྐྱེལ། 次第运送旅客。 ཐུ་རེས་རིམ་བསྐྱལ། 依次做完应做的工作。

རིམ་གྱིས། ཀོ་རིམ་ལྟར་བ། 逐渐，渐次，顺序。

རིམ་གྱིས་བ། (1)གོམ་སྐས་ལྟར་འདི་ནས་ཡར་རིམ་བཞིན་བགྲེད་པ། 次第，渐次，循序渐进。就如自下而上拾级攀登。(2)བཀའ་བཅུད་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཆེན་བསྒོམ་ཚུལ་ཞེས་སྟེ། ལམ་གྱུན་མོ་ཚ་བ་དང་ཐ་དབང་དབ། བསྒེད་རྫོགས་སོགས་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་མཉམ་བཞག་ལྷ་ངོ་བོ་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་མཉམ་བཞག་ལས་ཀྱི་ སྐྱེ་བ་ཟད་ཅིང་ཤེས་ཀྱི་ སྐྱེ་ གནས་ འགག་ གསུམ་རང་བཞིན་ཡས་གང་དུའང་མ་གྱུབ་ པ་ མཐོང་ བའི་ ཆེ་ ཤེས་ རྫ་ འབྱེད་ བའོ། 渐悟。噶居派的"大印"修习法。先修共同道、灌顶及生圆次第，然后住于根本定中，观心在生、住、灭三位皆非实有，印证心性。

རིམ་གྲས། (1)གྲལ་རིམ་འདྲ་བའི་ནང་ལ་སྐྱེ་ཆོགས་ཀྱི་ སོའ་ཐང་མི་འདྲ་བར་ཕྱེ་ནས་བྱུང་བའི་རིམ་པ་ཞེས་ཟེར། དཔེར་ན་ཞིང་བའི་ནང་གི་ཞིང་དབྱལ་དང་ ཞིང་ འབྲིང་ ཕྱུ་ བྱ། 阶层。在同一个阶级中因社会经济地位不同而分成的层次。如农民阶级中的贫农、中农等。(2) གྲལ་ རིམ་ ཕྱི་ འབྱུང་ལྡངས་ མི་ འདྲ་ ནའང་ འདྲ་ བ་ རེ་ རྒྱང་ ལ་ བཅེན་ནས་ བྱུང་བའི་ སྐྱེ་ ཆོགས་ཀྱི་ ཆོགས་པ་ དབེར་ན་ ཤིང་ལ་ ཐ་ཤལ་ བའི་ ངང་ ཚོགས་ཀྱི་ ཁྱབ་ཁོངས་ ནི་ འདྲ་ ནའང་ ཕྱི་ ཐུ་ཚུད་ཁའི་ ཤེས་ཡོན་ ཅན་ ཕྱུ་ བྱ། 阶层。指由不同阶级出身，因某种相同的特征而形成的社会集团，如以脑力劳动为主的知识分子。

རིམ་གྱི། (1)བསྟེན་བཀུར་རམ་བཀུར་སྟེ། 恭敬。服侍，事奉长辈：རིམ་གྱི་ཟུ་ན་མེད་པ། 无上恭敬。 (2)བར་ཆད་ སེལ་ བའི་ གཏོ་ བཅོས་ སམ་ ཞབས་བརྟན། 经忏，福寿法事。念经拜忏以消

灾祈福。

རིམ་གྲོ་བ། (1)ཞབས་སྐྱེལ་ཞབས་ཀྱི་བ། 承侍者。(2)ཞབས་བརྟན་སློབ་མཁན། 诵经祝福的僧侣。

རིམ་གྱིའི་ལས། (1)བཀུར་སྟིའི་ལས་ཀ། 恭敬事。(2)ཞབས་བརྟན་གྱི་བྱ་བ། 经忏佛事。祈福禳灾的法事。

རིམ་བཅོལ། རིམ་པ་ལྟར་རམ་ཙམ་པ་རིམ་བགྲོད། 依次，逐渐。依次渐进。

རིམ་བརྒྱུད། རིམ་པ་བཞིན་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ། 次第传授，辗转传递。

རིམ་བསྡུར། ཅ་བསྡུར་བཞིན་མི་བྱེད་པར་ རྒྱ་མ་རྒྱའི་རྒྱང་དུ་ཐུག་ཚ་བཟོས་ པའི་ སྐོན་ནས་ རྗེས་མ་རྗེས་མ་རིམ་གྱིས་སྐྱབ་པ། 累加法。不按公式从头推算，而在前一个数值上累加一定的常数而求下一个数值。

རིམ་ཅན། རིམ་བཞིན། 有次第，逐次。

རིམ་ཉམས་རིམ་སྐྱོངས། རིམ་བཞིན་སྐྱོ་བ་སོང་བ་དང་། རིམ་བཞིན་ཕྱིམ་གཞིས་སྟོངས་པ། 日渐衰败，逐渐贫困破产。

རིམ་གཏེས། རིམ་པ་གཅིས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

རིམ་ཐུང་། སྡུད་ཚིང་། 序列，次第。

རིམ་དང་རིམ་མིན། ཉི་མ་ལ་མཚན་ན། ཀཀཏ་སོགས་ ཁྱིམ་ དྲུག་ལ་ གནས་ པའི་ཚ་ རིམ་པ་ དང་། ཆུ་སྲིན་སོགས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་ གནས་པའི་ཚ་ རིམ་མིན་ཞེས་ཟེར། གཟའ་ཕུ་དང་མཉམ་རིང་ལའང་རིའི་ འཕེལ། 顺序、逆序，正序、负序。以太阳为例，在巨蟹（远地点）以后六宫时为顺序，在摩羯（近地点）以后六宫时为逆序。五曜与彗星的顺序与逆序同理。

རིམ་པ། ཐུ་ཚིའམ་མཐོ་དམའི་ཁྱད་པར་ལ་ གཞིའ་ནས་བཟློགས་པའི་སྡུད་ཚིང་། 名词。次序等级。按先后、高低等排成的行列：གོ་རིམ། 次第。

བང་རིམ། 台阶。 མཐོ་རིམ། 高级，上层。དམའ་རིམ། 低级，下层。སྔ་ཕྱིའི་རིམ་པ། 前后次序。 ས་ བབ་ རིམ་ གྱིས་ གྱེས་ལ་པ། 地势逐渐倾斜。རིམ་པ་ཁག 各级。རིམ་ པ་ཚོ་ཚོ། 各个次第。རིམ་ བང་ ཕྱེ་ བ། 依次区分。རིམ་ པ་ འབབ་བས་པ། 降级。 རིམ་པ་ ཁྲིགས་ ཆགས་ སུ་ གནས་པ། 依次而坐。 ཚེ་རིམ། 老幼次第。རིམ་པ་ལྟར་བྱེད་པ། 依次进行。རིམ་དང་གཅིས། 先后次序。ཅ་དང་ཅ་འདྲ་ཀྱི་བྱ་བའི་རིམ་པ་མ་ འཁྲུལ་པ། 一切要做的工作有条不紊。

རིམ་པ་ལྔ་པ། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ བཅོམས་ པའི་གསང་སྔགས་སྐོར་གྱི་བསྟན་ བཅོས་ ཤེས། 《五次第论》。龙树所著密乘次第。

རིམ་པ་ལྷའི་དོན་མངོན་བཤད་པ་རྣལ་འབྱོར་ བའི་ཤིང་ འགྲེས བཀྲི་ ཏྲ་ ཐུབ་ པ་ དབལ་ བཅང་བོས་ཟེཥ་པ། 伽喜乐五次第义略论》。古印度佛学家土巴拜桑波著，西藏译师比丘仁钦珠由汉译藏。

རིམ་པ་ཅན་གྱི་རྒྱན། དོན་ ཀུན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེས་ རྟེ། མཚན་ཉ་དབེ་ ཅན་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་འཁོད་ ཕྱིས་ ཐེངས་ གཅིག་ ཏུ་ ཁྱབ་ ཅིང་ ཕྱིས་ ཕྱིས་ ཀྱི་ ཁྱད་ཆོས་ ཀྱི་ ཚེ

རིམ་བཞིན། ཚིག་ཅང་མིན་པའམ་དུས་གཅིག་ཏུ་ མ་ཡིན་པ། 依次，逐步。如其次第；ཚོང་བོག་རིམ་པ་བཞིན་ དུ་ སྒྲུབ་ པ། 前后依次结合。རིམ་ པ་ བཞིན་ དུ་ འགྱུར་ བ། 逐渐变化。རིམ་ བཞིན་བྱུང་བ། 逐步发生。

རིམ་པ་ར་བ་འབྲིང་ཐ་གསུམ། ཤེགས་ཉེས་ བར་ གསུམ་གྱི་རིམ་ཚད། 上中下三等。

རིམ་པ་ལྷག་པོ་བཅུག་པའི་སྐྱང་ རྒྱད། ལྷུང་ ཟྱད་འབའ་ ཞིག་པ་དག་ བཅུའི་ནང་གིས། གཞི་ མི་བརྟན་པའི་ ས་ར་མ་ཚང་ཆུ་ བྱུང་ བའི་ དུས་ སུ་ གནོད་པ་ སྐྱང་ བའི་ ཐབས་ མ་བྱས་པར། ཉི་མ་ གཅིག་ལ་ གཅུག་ ལག་ཁྱང་ རྩིག་པ་ རིམ་ པ་ གསུམ་ ལས་ ལྷག་ པར་ བཅིགས་ པའོ། 垒墙过层堕罪。九十单堕之一。比丘营建庙宇，墙基不固，或在雨水时节，不作防护措施，一日垒墙三层以上，所成堕罪。

རིམ་བཞི་ལྡོག་ཀང་། འདིར་ ཉི་མ་ལ་ མཚན་ ན་ ཀར་ ཤེང་ བྱ་ མེ་ རྒྱུ་ ལྷུ་ བཞིན་ གྱི་ ཁྱིམ་ དང་ པོ་ གསུམ་ ལ་ ཉི་ མ་ འཆི་ བའི་ ཐུ་ ཀང་ ལ་ གནས་ པ་ ཞེས་ བྱའོ། 顺序前步。以太阳为例，巨蟹、狮子、室女是向南行的前三宫，太阳在这三宫里运行时叫做顺序前步（太阳过远地点后，真位置落后于平位置，而真速度快于平速度的一段）。

རིམ་བཞི་ལྡོག་ཀང་། འདིར་ ཉི་མ་ལ་ མཚན་ ན་ སྐང་ རྩེ་ གཅུག་ རྒྱུ་ ལྷུ་ བཞིན་ གྱི་ ཁྱིམ་ དྲུག་ པ་ ཉི་ མ་ གསུམ་ ལ་ ཉི་ མ་ གནས་ པའི་ ཚེ་ རིམ་ པ་ བཞི་ ཞེས་ བྱའོ། 顺序后步。以太阳为例，天秤、天蝎、人马是南行后三宫，太阳在这三宫里运行时，是顺序后步（太阳过远地点后真位置落后于平位置，而真速度慢于平速度的一段）。

རིམ་བྱོན། རིམ་ པ་ བཞིན་ དུ་ ཞེས་པ་ ལ། 历任。次第继任。

རིམ་འབྱོར། ཤེ་ ན། དང་ མི་ སོགས་ རིམ་ བཞིན་ ཆུ་ཚོད་ ལ་ ལྟ་ བྱ། 先后到达，依次到达。如书信、人员等先后到达。

རིམ་མིན། ཚོ་ རིམ་ ལོག་ པ། 无次第，不规则。

རིམ་ མིན་ གྱི་ ལྟ་ ཀང་། འཁོར་ ལོ་ མ་ བསྡུད་ པར་ འཁོར་ ཐུང་ དོར་ ནོ་ རིམ་ མིན་ གྱི་ ལྟ་ ཀང་ ཤེས་ པས། དེའི་ ཚེ་ ཉི་ མ་ ལ་ མཚན་ ན་ ཀུན་ ཐྲིན་ བྱས་ པ་ ཉ་ ཁྱིམ་ གསུམ་ གང་ དུ་ ལ་ ནའོ། 逆序前步。以太阳为例，“中日”未加一周而减半周所得的数值，为日躔步数的后半周的前段，表示太阳在摩羯、宝瓶、双鱼北行前三宫。这一段叫做逆序前步（太阳过近地点后，真位置在平位置之前，而真速度快于平速度的一段）。

རིམ་ མིན་ གྱི་ ཕྱི་ ཀང་། འཁོར་ ལོ་ བསྡུད་ ནས་ འཁོར་ ཐུང་ དོར་ ནོ་ རིམ་ མིན་ གྱི་ ཕྱི་ ཀང་ ཤེས་ པས་ དེའི་ ཚེ་ ཉི་ མ་ ལ་ མཚན་ ན་ ལྷག་ ཐྲིན་ འཁྱིག་ པ་ གསུམ་ གང་ དུ་ ལ་ ནའོ། རིམ་ པའི་ ཐུ་ ཀང་ ཀར་ སེང་ བྱ་ མོ་ གསུམ་ གང་ དུ་ ལ་ ཉི་ མ་ གནས་ ཚེ་ འཁོར་ ཐུང་ མ་ དོར་ བས་ རིམ་ པའི་ ཐུ་ ཀང་ ཟེར། 逆序后步。以太阳为例，“中日”加一周后再减半周所得的数值，为日躔步数的后半周的后段，表示太阳在白羊、金牛、双子北行三宫，为逆序后步（太阳过近地点后，真位置在平位置之前，而真速度小于平速度的一段）。

རིམ་འཇོད་དུ་འཁོད་པ། རིམ་ པ་ བཞིན་ གནས་ འཁོད་ པ་ སྟེ། གནད་ ཆ་ སོགས་ ཀྱི་ མཐུག་ ཏུ་ ཐེབ་ རིམ་ པ་ བཞིན་ དུ་ འཁོད་ པ། 先后签章。如在契约上依次签名盖章。

ཐུམ་བཞི། ཐུང་ ཆེ་ དཀའ་ ཀི་ ཀོ་ གནས་ ཤོག 四品。旧时官吏级别名。

རིམ་བཞིན། རིམ་ པ་ བཞིན་ གྱི་ བསྡུས་ ཚུལ

རིམ་ལེན་དངུལ་བྱེད། བྱ་ ལོན་ གཡར་ བསྡུ་ ཅིང་ ཐུང་ སོག 零贷整还。分期贷款一次付还的债名。

རིམ་གནང། གཅིག་ ཀྱལ་ གཅིག་ གིས་ འཚའ་ བ། 递补；

བ། 职位依次递补。

རིམས། འཇུག་སོ་རྩྭ་ནས་རིམ་བཞིན་དུ་ལུས་ལ་ཁྱགས་ཁའམ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་རིམ་ཅིས་འགོ་བ་ལ་རིམས་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ལ་དང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་འབྱམ་ཐུ་དང་། གག་ཚྭག ཁུ་གཟེར། ཆམ་པ་བཅས་རིགས་ཐུ་མཚེས། 名词。疫疠。流行性瘟疫。从六面次第侵入体内或辗转传染的恶性病，分天花、喉痛疔毒、肠痛、感冒等。ཆམ་རིམས། 流行性感冒。རིམས་ཅིས་བཏབ་པ། 疫疠缠身。རིམས་མི་བཟང་པ། 恶性传染病。 སྐྱང་འབྱས་རིམས་ནད་སྤེལ་བ། 蚊蝇散布瘟疫。

རིམས་སྐྱང་། ན་ནས་ཡུན་རིང་ཐོ་ཚོང་བའི་རིམས་ནད། 旧瘟。病期已久的瘟疫。

རིམས་དྲག་ཅི། འཕོས་ནད་ཆབས་ཆེན། 恶性传染病。

རིམས་བདག་ འགོ་བའི་ནད་ཀྱི་བདག་པོ། 瘟神，瘟疫魔鬼。

རིམས་ནད། འགོས་ནད། 疫疠，传染病；རིམས་ནད་སྲོན་འགོག 防疫。རིམས་ནད་གང་མ། 免疫。

རིམས་ནད་ཚོང་ལས་བྱུ། བད་ཀན་ཤས་ཆེ་བའི་རིམས་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སྐུ་མེམས་ཚོང་ཤེང་། ལུས་སྟེ་བ། ཁྱིད་བཀག་མི་ཐུབ་པ་འཐིབས་པར་འབྱུང་བ་ཞིག 昏沉疫。涎液偏盛的急性传染病之一。症见神志昏迷，身体沉重，思睡难止。

རིམས་བ། (རྟིང) ཐྲིམས་པ། 散发，分配。

རིམས་མི་བཟང་བ། འགོས་ནད་བཟོད་དཀའ་བ། 恶性传染病。

རིམས་ཚོན། ཁྱེན་ནད་དང་འདྲེས་པའི་རིམས་ཤེག 急性瘟疫。与疫疠杂合的急性传染病。

རིམས་ཚད། ཚ་བ་དང་འདྲེས་པའི་འགོས་ནད། 瘟疫。流行性热病。

རིམས་ཁ་ལང་། ཁས་ད་འགོས་ མ་ ཐག་ པའི་རིམས་ནད། 新瘟，初瘟。新患的瘟疫。

རིའི་ཀུ་ཤུ། རེ་ཞེག 野梨树。蔷薇科植物名。可入药。

རིའི་རྒྱལ་པོ། (མངོན) རི་རབ། 山之王。须弥山的异名。

རིའི་ཉིན་ཞོག་ཐིབ། རིའི་ཤུལ་ཕྱང་། 山南山北，山阴山阳。

རིའི་རྣ་བ་ཅན། (མངོན) ས་གཞི། 山之耳。大地的异名。

རིའི་དཔྱང་བ། རིའི་དབུས་ལ་ རྒྱས་པའི་ གཡས་གཡོན་ཀྱི་ཕྱག་བ། 山肩。谷间的山峰。

རིའི་ ཕར་ རྒྱབ། རིའི་ རྒྱབ་ ཁོགས། 后山，山背后。山的那一面。

རིའི་ ཕྱར་ ཁྲ། (མངོན) ས་གཞི། 山杵。大地的异名。

རིའི་ཙོམ་འབོག ཏི་ལ་སྐྱེས་པའི་ འདུག་ རྩས་ཀྱི་ ཤིང་ཅུ་བྱག་ཅིག 山榆。

རིའི་རྩྭས་ཕྱལ། (མངོན) རི་ལས་ བོང་ པའི་ ཚོན་རྫི། 山鉴。矿物颜料的异名。

རིལ་གྲངས། གྲངས་ཀ་ཉིལ་བོ། 整数。

རིལ་ཚ། ཟླ་ཀང་ལ་རིལ་བོ་དང་ཆ་ཤས་ཞེས་གནས་གཏིས་ཙོད་པའི་བསྡུས་ཚིག་སྟེ། གནས་ཚོང་མ་ཟླ་ཀང་རིལ་བོའི་གྲངས་ཡིན། བོག་མ་ཟླ་ཀང་རིལ་བོ་གཅིག་ཆ་སྙམ་སྟོང་ བདུན་བཏུ་ བཅུད་ ཐུང་ཆུ་ བའི་ཆ་སྙམ་ཐུའི་གྲངས་ཡིན། དེ་ཡང་ཚེས་ཞག་གཅིག་ལ་ཀང་པ་རིལ་བོ་གཅིག་དང་། ཀང་པ་རིལ་བོ་གཅིག་ཀི་ཆ་སྙམ་སྟོང་ བདུན་ བཅུ་ བཅུད་ ཐུང་ཆུ་ བའི་ཆ་རིར་ཤོངས་སྐྱེད་བའོ། 整零。推算月离盈缩时所用术语。这里所谓“整”是指月亮在所求月初距远地点的整日数，“零”是其零头尾数。其分母为3780 + 30 = 126（求近点月的一个步骤， 据此近点月为27又125/126太阴日 = 27.55太阳日）。

རིལ་ཙི། ●ཟླ་ཀང་ཡོངས་རྫོགས། 名词。月位总

数。藏历术语。❷形容词。(1)ཐམས་ཅད་དམ་ཏིལ་ཐེབས་ཆ་ཚང་། 一切，完全，整个。རིལ་བུ་གཡོགས་པ། 完全掩蔽。རིལ་བུ་འཐུག་པ། 完全剥夺。 རིལ་ བུ་ མིང་ པ། 囫吞，完整吞下。(2)སྐྱམ་བུ། 圆的，球形；ཇ་རིལ། 坨茶。མར་ གྲོད་རིལ། 圆团酥油。

རིལ་བ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) གྲང་དུ་འགྲིལ་ནས་ལྷུང་བ། 滚动，翻转，堕下；ཕབ་དུ་རིལ་བ། 翻转滚下。གཡང་ས་ནས་རིལ་གྱིས་ བྱས་ པ། 差点儿从险处滚下。❷ཚུལ་ཁྲིམ་བྱམ་པ་ཅུང་ཟུང་། 名词。净瓶，小水瓶。律经所说比丘盛净水的小瓶。

རིལ་བ་ཆུ་ཚགས་ཙམ། བྱམ་པ་ཆུ་ཚགས་ཅན། 滤水瓶。

རིལ་བ་ཆུ་ཁྱིང་ཅན། བྱམ་པ་ཆུ་ཁྱིམ་ཡོད་པ། 有水净瓶。

རིལ་བ་ཕྱི་ཁྱིམས། 〈名〉དགེ་སློང་ཚངས་ཀྱ་འཁྱིད་ཅིང་ཆུ་ཁྱིམ་སྣོད་བྱམ་ཅུང་ཟུམ་གཅིག་ ཕྱེ་ ཆེས་ སུ་ བང་ཆ་འདོགས་ ཁྱེའི་ ཚབ་ ཁྱིམས་ ཀྱང་ བཅས་ ཡོད། 净瓶，澡瓶。梵音译作军持。律经所说比丘日用以盛漱口水的长嘴小瓶。后改作挎在胸前的小水瓶。

རིལ་བ་ཞབས་ཚགས་ཙམ། ཞབས་ཁའི་ནས་ ཆུ་ཚགས་གྱབ་པའི་བྱམ་པ། 底有滤器的小水瓶。

རིལ་བྱ། ཀོང་བུ་ཅུང་ཟུ། 名词。丸，小球体；སྨན་རིལ། 药丸。ཐག་རིལ། 糌粑丸子。ཀུན་ ཡང་རིལ་བྱ། 万应丹。

རིལ་བྱའི་ཁངས་གྲུབ། གྲུབ་མོང་གི་དངོས་ གྱུབ་ བཅུད་ཀྱི་ཁང་གསེས། བསམ་བཞིན་ པས་ གྱུབ་ པའི་ རིལ་བྱ་ ཁར་ བཅུག་ པས་ གྱང་ མེ་ མཐོང་ ཞིང་། གནོད་ སྐྱེན་ ལྟང་ གང་ འདོད་ པའི་ གཟུགས་ སུ་ སྐྱེར་ རུས་ པ། 丸药成就。八种共通成就之一。口含炼就之药丸即能隐身，并能如夜叉随意变化身形。

རིལ་བྱའི་སྐྱེར་བ། ཞེ་ ཅིང་ གྱི་ སྨན་ གྱི་ ནང་ གསེས་ ཀྱི། 丸药剂。治病药剂之一。

རིལ་མ། བྱུག་རིལ། 名词。粪粒。圆粒粪便；རི་ བོང་རིལ་མ། 兔屎。ལུག་གི་རིལ་མ། 羊屎。

རིལ་ཙི། ཆ་ཚང་བའམ་ཐུམ་ བའི་ དུན་ དུ་ ཁེ་ བའི་ རིལ་ བ་ དང་ འདྲ།

རིལ་ཚང་། ཐ་བ་ སོགས་ ཀྱིས་ རིལ་ མ་ གཏོང་ ཡུལ། དེ་ དག་ གིས་ ནས་ ཐུན་ དུ་ ཡུལ་ གཅིག་ ཅང་ དུ་ རིལ་ མ་ གཏོང་ ཀི་ ཙེད་ ལྟབས་ རྟེན་ བས་ དེར་ གཞིགས་ ནས་ སྟེའམ་ དང་ བཅས་ ཏེ་ འཛིན་ གྱབས་ ཟིང་ བ། 野兽粪堆。猞猁等野兽习惯在一个固定地方拉屎，猎人即循此线索设置陷阱以行捕杀。

རིལ་འཇིམ། ཟླ་ གཅན་ ཀྱི་ ཉི་ ཟླ་ དེ་ དཀྱིལ་ འཁོར་ རིལ་ བུ་ འཛིན་ པ། 全食。罗睺全部吞食日月的状况。

རིལ་གཟུགས། གཟུགས་ དཀྱིབས་ རིལ་ བུ། 球体。

རིལ་ཙེ་ཟུངས་པ། 〈རྟེ〉 སོགས་ རྩུགས་ མེད་ པར་ གལ་ བྱང་ ཟུང་ དུ་ ཕྱིན་ པ། 直通无阻地到达。

རིལ་གསོག 〈ཁུལ〉 རིལ་ཚང་། 野兽粪堆。

རིས། 名词。(1)རི་མོ། 图画，花纹；པར་ རིས། 图片。དབེ་ རིས། 图形。ལག་ རིས། 手纹。ཆུ་ རིས། 水纹。ཟླ་ རིས། 月轮上阴影。 རིས་ སུ་ བྲིས་ པ། 画成图画。ཁྱི་ དང་ ཕ་ མོ་ ཁ་ རིས་ གཅིག 犬狐一路货。意谓同一鼻孔出气。(2)གྲུགས་ དང་ རྣ་ ཚན། 种类，部分，派别，རིས་ མཐུན་ པ། 同类。ཕྱོགས་ རིས་ སུ་ མ་ ལྷུང་ བ། 不偏袒一方。རིས་ མེད་ པ། 公正无私。 རིས་ སུ་ བཅད་ པ། 偏袒，划分派别。རིས་ སུ་ མ་ ཆད་ པ། 不分亲疏远近。(3)བྲིས་ ཚེས་ རྒྱང་ ཚག བྲིས་字的省声，ཐུག་ རིས། 手书，书信。ས་ རིས། 黑板字。ཤོག་ རིས། 纸画。

རིས་བཀྲ། (1)རི་མོ་གསལ་བ། 鲜明图画。(2)(མཚན) སྟག 纹显。虎的异名。

རིས་ཁྱི། རིས་བཀྲ་དང་འདྲ།

རིས་ཆད། (1)རིས་ལུ་ཆད་པ་ལྟ་བུགས་ལུ་ལྷུང་བ། 偏袒。不公正地偏向一方。(2)ཆོས་ཀྱི་སྐལ་པ་མེད་པ། 法缘断绝。与佛法无缘。

རིས་ཆད་བརྒྱད་ཡིན་ཏེ་ཁོ་ཀའམ་པ་བཅུད། རྩེན་མོངས་པའི་འཆིང་བ་དུམ་པོ་ཙམ་པ་དང་། ཀུན་སྤྱོད་ཤིན་དུ་ངན་པ། འཁོར་བ་ལ་ཕེད་མི་སྤྲུལ་པ། དད་པ་ཐུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ། མི་དགེའི་ཐེག་པ་སྤྱོད་པ། ཆོས་ལ་མི་སེམས་པ། སྡོམ་པ་ཉམས་པ། དམ་ཚིག་འཆལ་བ་བཅས་མི་ཁོམ་པ་ བཅུད་དོ། 心绝法缘堕八无暇：烦恼紧缚、行为恶劣、不厌轮回、绝无信心、造作罪恶、不念正法、戒律败坏和誓言毁灭。有此八孽，堕八无暇。

རིས་མཐུན་པ། གང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཤུགས་འདྲ་བ་སོགས་པ་ལས་རྒྱུད་ལྡན་སྐྱེས་པ་རྣམས་སོ་སོ་ནང་འདྲ་བའོ། 众同分，同类。身形相似诸有情类。若人，若天，若旁生等同生一趣各各相同。

རིས་བྱེལ། ཉེ་རིང་བྱེད་ལས་མེད་པ། 公正，不偏私。

རིས་ཚན། སྡེ་ཚན། 部类，种类。

རིས་བཀོད། རི་མའི་འགྲེལ་བཤད། 图例。图样说明。

རིས་སུ་བཅད་པ། (1)ཕྱོགས་རིས་ཐེབ་བའི་མཐོང་ཚུལ། 分彼此，歧视：ཉེ་རིང་ཆགས་སྡང་ཀྱིས་རིས་སུ་ བཅད་པ། 根据亲疏爱憎分别歧视。(2)ཡལ་བར་དོར་བ། 弃置，捐弃：བསྟན་པ་རིས་སུ་མ་བཅད་པ། 未曾遗弃教训。རང་འགན་རིས་སུ་བོར་བ། 放弃职责。

རྒྱ། ❶名词。(1)མོག་དང་སྡེ། 翼，部，队，ཁ་ལས་རྒྱ། 右翼。གཡོན་རྒྱ། 左翼。རྒྱ་འཁྲིག་པ། 领队，带队。རྒྱ་སྡེབ་པ། 排队，集合队伍。(2)དུ་རྭ། 兽角：གླང་རྒྱ། 黄牛角。ཀྱི་རྒྱ། 鹿角。❷འདི་དང་མཐའ་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྦྱང་ཆུའི་ལ་དོན་ཏེ་ཅུའོ་ཞེས 介词。藏语语法中用于འདི་字后加和无有后加字后面的判位ལ་字之一。

རྒྱ་སྐོང། (1)འབྲོག་དུད་ཀྱི་ཤས་ཆོགས་བའི་མེད། 游牧群，放牧点：གྲང་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་སྐོང། 草原放牧群。(2)(ཞལ) འབྲོག་དུད་ཀྱི་ཁྱིམ་ མཆེས། 邻居的牧户。

རྒྱ་ཁྱེ། ཀུ་རྒྱ་རྡེ་ཀུ་སྐྱལ་བའི་ཤིང་ཁེབ། 桨，橹：རྒྱ་གྲྭ་འཛིན་པ། 船夫。

རྒྱ་ཁམ། (1)མི་མང་ཚའི་ཆོགས་པའམ། སྡེ་ཚན། 队，队伍：སྨན་རྒྱུད་སློབ་ཁང་ བཙོས་རྒྱ་ཁམ། 巡回医疗队。(2)འབྲོག་པའི་ཆོ་ཁམ 游牧部落，牧人聚落。

རྒྱ་བརྒྱ་ཕྱེད་གཉིས། རྒྱང་ཚད་ས་གནས་ སྤྱིད་གཞུང་གི་དམག་དཔོན་ཀྱི་ཚེ་གནས་ཤེག 如本、甲本、丁本三者。原西藏地方政府军官职位名。

རྒྱ་ངོ་། (1)མི་དགའ་ བའམ་ སྡང་ བ། 憎恶，嫌恶，忌恨，怀恨：རྒྱ་ངོ་བྱག་དོག 忌妒。(2)རྒྱ་ངར་ཚ་དང་དུན་གཅིག

རྒྱ་ངར་གད་གཙང་། ལས་ཀ་ཞིབ་ཆགས་འགྲུས་ཆང་། 认真，细致，周到。

རྒྱ་ངར་ཅུན་ཏེག ལས་ཀ་ སེགས་ ཞིབ་ ཆགས་ལ་ དུན་དུན་ཏེག་ཏེག་ཡིན་པ། 细致，踏实。

རྒྱ་ངར་ཚོ། (1)ཞིབ་ཆགས་ཚོ། 认真，精到，仔细：ལས་སྒོམས་རྒྱ་ངར་ཚོ།工作方式，认真细致。སློབ་སྦྱོང་རྒྱ་ངར་ཚོ་ཟིན་པ། 认真学习。(2)ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་ སྐ་ཁ། 暴躁，易怒。容易生气：གཤེགས་ཀ་རྒྱ་ངར་མདོག་ཁོ་ཚོ། 性格相当暴躁。(3)མེད་སྡུ་ཅན། 怪吝的人，吝啬者。

ཅ་ངར་ཞིབ་ཚགས། ཞིབ་དཔྱད་གཏང་མ། 精细，缜密，认真细致：བསམ་བློ་ཅ་ངར་ཞིབ་ཚགས་ཀྱ་བཏང་བ། 经过缜密考虑。སྐད་ཆ་གོད་སྣབས་ཅ་ངར་ཞིབ་ཚགས་མེད་པ། 说起话来粗枝大叶。

ཅ་ཆེན་ལྔ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་བོད་ཡུལ་གཙང་ལ་གཡས་ཅ་དང་། ཅ་ལག དབུས་ལ་དབྱ་ཅ་དང་། གཡོ་ཅ། དེ་མིན་རྣམས་ཡན་ལག་གསུམ་པའི་ཅ་སྟེ་ཅ་ཆེ་ཁག་ཕྱར་ཞི་བ་དེ་དག་ཀི་ཐྱི་མིང་ཡིན་ཞེང་། 五大翼。松赞干布时，划分后藏为也如和如拉克，前藏为乌如和夭如，另以不属于前后藏的北部地方为第三翼，号称松巴。前两区所分四翼，亦名中区前后藏四翼。

ཅ་ཀུ། (1)(ཤིག་ཤ) ཀ་ལི་ཡིད་བོང་སྟེ་གང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤེག རོ་ཚ་ལ་མངར་ཞིང་ཀ་བ། ཞུ་རྡེས་སྟེ་མས། ཅུས་ཡས་རྒྱང་ཁག་འབྲུགས་པའི་ནད་དང་། ཚོ་བ་སྐྲས་པ། རླུ་ནད། གག་པ། ཀ་རོ། ཆུ་ཤི། ཨ་མཚན་འཁྱིལ་བ། ཁད་ཀན་སྐྱག་པོ། བླང་ཐབས་བཅས་ལ་ཚན། 木香，云木香。梵意译为操纵如意。菊科药用草本植物名。味甘苦而辛，性平，功能治风血交煽、胃脘闷胀、肺病、喉蛾、肉疖、小便淋漓、月经阻闭、涎液杂症、胃肠绞痛。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱབ་ཅྱད་དང་། དབྱ་ལས་མཚན། སྐྱེན་ལྡན། བོད་འབངང་མ་བཅས་སོ། (2)སྲོང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཚན་སོ་སའི་ཅུ་དམག་གིས་ བཞེན་པའི་རྟ་སྐུ་མདོག་ངེས་ པ་ཅན་ཞེག 翼马。古代西藏某一地区军队所用战马，其毛色各有一定。

ཅ་ཀྱང་། ཀུ་མའི་གཞུ་ མཆོག་ སྡུ་དས་ ལག་ངང་ ཐུགས་སུ་སོང་ བཞེང་གཞལ་ བའི་ གནས་ སུ་ཡོད་ བའི་གཏར་རྩ་ཞེག་སྟེ། དེ་གཏར་ད་མཆེད་དང་དང་། བད་ཀན་སྐྱག་པོ་ཚ་བ་ཆུས་པ་ལ་ཚན། 短翅脉。从肘外拐角沿前臂远侧下行四指处的剖刺脉。剖此放血可治肝病及涎液杂症热邪亢盛诸病。

ཅ་ཀྱང། དང་ཅ། 角，头角：མགོ་ དང་ ཐྱང་ རྒྱུ་ཚན་ འབྱེང་ མེད་ མེད། 头上长角的不一定都是野牛。

ཅ་ཁོག ཇོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤུ་ཐུང་རོས་ཤུ་ ཡོད། ཐུང་རོས་ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རང་ སྐྱོང་ལྗོངས་དང་ འདབས་ འབྲལ་ ཡིན། 日土。县名。在西藏自治区西北部，其北部与新疆维吾尔自治区相连接，新藏公路通过境内。

ཅ་དར། སྲོང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཚན་ཁག་གི་ དམག་ ཁྲ་ མེ་སའི་དམག་ དང་ཚོན་རིས་ ཚང་ མ་རེས་ ཁ་ཅན་ ཞེག 翼旗。军旗，队旗。古代西藏某一地方军队所用军旗，其颜色及旗上动物图案均有一定。

ཅ་འཇོག་ཁྲ་བཞི། སྲོང་ཆུལ་བའི་ གཡས་ གཡོན་ མདུན་ ཕྱི་ རྗེས་ ཁྲ་ འགྲོ་ བའི་ དམག་ གི་ སྐེང་ཚའི་ ཐོག་ མར་འགྲོ་ མཁན། 四部先行。古代国王出行时，在左右前后的队伍前面引路者。

ཅ་འཇོག་པ། དཔུང་ཁྲ་འཁྲིད་ མཁན་ ནམ་དམག་ གི་ཅ་ ཁྲ་ འཇོན་ པ་བོ། 领队，指挥员。军队行进时的先行者。

ཅ་ཁྲེ། ཁྲེ་གོག་གམ་ཁྲེ་ཚ། འབྲོག་ཁྲེ། 部落，游牧部落。

ཅ་གཙོད་གཡུག་ལག་ཁང་། བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་ སྐམ་པོའི་ སྐབས་ བོད་ ཆགས་ཡུལ་ ཀྱི་ས་ དབུ་ སྐྱེན་ མོ་གད་ཀུལ་ དུ་ ཉལ་བ་ ཤུ་ བྱའི་ ལག་ མཐིལ་གཡས་ གཡོན་དང་། ཀང་མཐིལ་གཡས་ གཡོན་ཀྱི་ཁ་ གཅོན་དུ་ བཞིངས་པ་ཁམས་ སྐྲོང་ ཐང་ སྐྱལ་མ། སྐུ་ ཀྱི་ ཤུ་ ཆུ། ཚལ་རིགས་ ཅེས་ངབ་ སྐྱལ་མ། ཚངས་པ་ རྒྱང་ གཅོན་ཀྱི་ ཤུ་ ཁང་ བཞི། 镇胯寺庙。古堪舆家说西藏地形为女魔仰卧状。松赞干布时倡建以镇压女魔手心足掌的四座寺庙。即康·陇塘卓玛寺、巴·卓洁楚寺、采日·协饶卓玛寺

和仓巴·陇伦寺。

ཅོ་བ། དམག་དཔུང་། 名词。军队。

ཅོ་དཔོན། (1)ཐུར་བོད་ས་ གནས་སྡིད་ གཞུང་གི་ དམག་དཔོན་ཆུ་ཚོ་གནས་ཤེག དེའི་འོག་ཏུ་ དམག་མི་ཉིས་བཅུ་དང་ཕྲ་བཏུ་ཐམ་པ་ཡོད། དེ་ནི་མདའ་ དཔོན་ཆུ་ འོག་ མ་ ཡིན། 如本。旧译如琫。原西藏地方政府军官职位名。其上级军官是代本，如本管的兵额规定为二百五十名。(2)དམག་ དཔོན་སྤྱི། 军官。

ཅོ་བ། འབྲོག་པའི་ཐེམ་དུད་དང་ཚོག་ཁག 名词。牧家，牧户，畜牧部落；གཞུང་ཅོ། 官家牧户。原西藏三大领主中属于政府的牧户。མི་ཅོ། 贵族所属牧户。ལྷ་ཅོ། 寺庙所属牧户。ཅོ་བ་སྐྱེ་ བ། 迁徙牧地。ཅོ་བ་མགོ་ཐོག་ན། ཅོ་དཔོན་ གྱས་བྱས་ ཁྱད་པར་ མེད། 只要部落能自立，谁当头人都一样。

ཅོ་བ་སྐྱལ་སྐྱེ། འབྲོག་ པའི་ ཅོ་ཁག་ ས་ཆ་ གཅིག་ ནས་ གཅིག་ ཏུ་ སྐྱེས་ པ། 游牧，转移牧场。从一地迁移到另一地。

ཅོ་མ། 名词。(1)ཚྭའི་ཅོ་རྩི། 酪酵。制酪酵母。(2)ཐྲེ་ཁྲིབ་ཀྱི་སྐྱུར་རྩི། 酵面。俗称面曲子。面粉发酵时所用酵曲。(3)ཆང་ཁའི། 酒曲。

ཅོ་དམག 名词。(1)ཅོ་ སྡེར་བཞིགས་པའི་དམག 军人队伍。排列成行的军队。(2)ཅོ་ གོག་ གི་ ཁོངས་སུ་ གཏོགས་པའི་དཀྱུས་དམག 列兵。普通行列中的士兵。

ཅོ་དམར། མི་དང་རྟ་ རྩིལ་སོགས་བརྟུངས་ཏེ་བསད་ པའི་ སྐོ་ཕྱུགས་ དང་ ཅན། 带角凶手。有角家畜触死人或他人所有无角家畜者，名带角凶手。古代刑法即以此有角家畜赔偿命价。

ཅོ་རྩི། ཚོ་ཆང་གི་ཁའི། 酪酵，酒曲。

ཅོ་ཚན། སྡེ་ཚན། 部类，项目。

ཅོ་ཚོགས། སྡེ་ཚན་ནས་ཚོགས་པ། 集团。

ཅོ་མཚོན། (1)དམག་གི་དར་ཅ། 军旗，队旗：དཔུང་ཚོགས་ཆེན་ པའི་ རུ་ མཚོན་ གྱི་ས་ནས་ མཐའ་ གང་བ། 大队人马军旗蔽日。གཡོ་ སྐྱེའི་ རུ་ མཚོན་ འཕྱང་བ། 举起狡诈的旗帜。(2)དམག་གི་མཚོན་ ཆ། 军械，兵器。(3)དམག་ གི་ རུ་ དང་ དང་ མཚོན་ ཆའི་ བཏུས་མེད། 军旗和武器。

ཅོ་འཇོང་ས། (1)ལས་ཀ་ མང་ པོ་ མཉམ་ དུ་ འདུ་ མས་ པ། 丛集，齐聚。堆集在一处：གྲིལ་ ངན་ རུ་ འཇོང་ས། 灾害齐至。(2)དུད་ འགྲོ་ ཁའི་ ཆུ་ རྩེ་ རོས་ འཐབ་པ། 牴角，牲畜斗角。

ཅོ་འཛིན། དམག་དཔུང་ རུ་ ཁག་གི་ འགོ་ ཀཅོ། 统领，统帅。军队的带头人：ཁང་ ཆེལ་ དམག་ དཔུང་རུ་ འཛིན་ ལ། ཀོ་ཆོད་ བཅན་ ལྷ་ དབའ་ ཐོ་ ཡོད། 进攻部队统帅中，干将英雄有尊拉。

ཅོ་ཙོང་ཁ་ཟངས། སྤྱང་ ཁཅན་ སྐམ་ ཁའི་ ཁཐུན་ ཚའི་ ཁྱས་ མི་ ཉུག་ རྒྱལ་ པའི་ བྱ་ ཚེ་ ཀུང་ རྡེ་ ཀུང་ བཅན་ ཏྲི་ སྐྱིད་ ཚ། འདི་ ཚེག་ ཚང་ ཚལ་ ཏྲི་ ལྷ་ ཁང་ བཞེངས་ སོ། 如容萨。松赞干布一妃名，系木雅王之女，共日共赞之母。曾倡建棋苑神殿。

ཅོ་ཅོ། (1)རི་ དཀས་ ཤ་ བ་ སྐེ་ སྐྱེ་ ཀྱིག་ ཀྱང་ ཞེད། 斑鹿，麋。(2)ཤ་ བའི་ སྐད་ འབྱེད་ བའི་ སྐྱེ། 鹿鸣声。

ཅོ་ལག ཕྱེ་ བ་ བྱད་ ཀྱི་ དུང་ བ་ སྐྱ་ ལ་ བཞག་ནས་ ཤད་ འཇམ་ ན་ བཀྲ་ དང་། ཁྱོ་ བལ་ པོ་ རྒྱང་ སྐྱ། ཤུབ་ ལ་ ཀེམ་ གཡག་ ཚིག ཐང་ ཁྱེ་ མ་ ལ་ སྟོན་ བཅས་ སོ་ སའི་ བང་ དུ་ སོང་ བའི་ ས་ ཡུལ་ ཁྱི་ ཚིང་ རྟིང་། བང་ དབྱལ་ གཅང་ དུ་ བཞིའི་ ནང་ གི་ ཞེས་ ཀོག 如拉克。以哲地的杜瓦纳拉为中心，东至绛纳扎，南与尼泊尔的朗纳接界，西至拉更亚米，北至杰麻拉恩一带地区古名。约当今后藏与阿里连境的南部地区。中区前后藏四翼之一。

ཅོ་ལས་ སྐྱེལ། བོད་ རྗེ་ དཀྱ་ བ་ ཐུ་ དེ་ གུང་ ཆུ་ ལ་ ཁྱེ་

ཆོན་པོ་ཞེག་གི་མིང་། ཐལ་ཚེང་དུན་ཀང་མའི་ཐུལ་དབས་ཀྱི་ཙོང་མ་དྲུན་ཏིས་དང་དུས་མཉམ། བོད་ཀྱི་ལོ་ཐྲུས་ཐོག་ཆོན་པོ་འདིས་ཤེང་གི་ཁ་གོན་ལ་དང་། ཐུགས་དང་ཟངས་བཞུ་བ། ཐྲང་ཐང་ལ་སོ་ཞེང་གསར་སྐལ། ཆུ་ཡུར་བཟོ་བ། ཤེང་གི་རྣམ་པ་འཕྲུགས་པ། སོལ་བ་ཐྲག་པ། ཀོ་བའི་སྐྱིན་བཟོ་བ་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་གསར་ གཏོད་བྱས་པས། འཕྲལ་ཆོན་མཛངས་མི་བདུན་ཞི་རང་གསེས་ཤེག ཀ་ཏིན་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཞབ

ལས་སུ་རུང་བ། 胜任，堪能。ཅི་མ་རུང་། 但愿，有何不可。ཤི་འུང་གསོན་རུང་། 不计生死存亡。ཡོད་ཀྱང་རུང་མེད་ཀྱང་རུང་། 有或没有都合适。ཅིས་རུང་དང་མ་རུང་། 可不可以作？གང་འདོད་ལྟར་ཅྱད་མི་རུང་། 不能随意妄为。❷ཆོས་མཐུན་དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ། 名词。如法，无罪。合于佛教戒律；རུང་བའི་ དངོས་པོ། 净施。比丘可用的物品。རུང་བ་མ་ཡིན་པ། 不净。不合戒律。རུང་བའི་བྱ་བ། 所应作事。合于戒律的行为。རུང་བ་ཅྱད་པ། 洁净。

རུང་བའི་ཚོར་གསུམ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་བཅས་ལྟན་དག་ཆོང་གིས་གོན་དུ་རུང་བའི་གོས་ཀྱི་ཚོན་ཁའོག་ཁྱེ། རམ་ལྟ་བུའི་རྩྭ་སོ། བཙག་ལྟ་བུའི་དམར་སོ། ཤིང་ཀུན་ལྟ་བུའི་དུང་ཆྭིག་བཅས་གསུམ་མོ། 如法三色。律经所制允许比丘服用的三种染衣颜色：青如蓝靛、赤如土红和紫红如木槿树皮。

རུང་བའི་བཟའ་བ་ལྔ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚེ་ངས་ཆྭིད་རུང་བའི་འབྲས་ཆན་དང་། ཟན། དག་བའི་ཤ། ཐྭི། འབྲུང་བ་བཅས་ཁྲའོ། 五正食，五啖食。按律经所说出家人可以食用的五种食物：饭、麦豆饭、净肉、面和饼。

རུང་མིན་གཞི་བཅུ། སངས་རྒྱས་ཀྱུག་ཁྱབ་པ་ལུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཤོ་ བཏུ་ དང་ བཅུ་ ཚེན་ ཆེ་ཁང་ཁྱེ་ནས་ཀྱིས་ རྒྱལ་བྱེ་བཅུ་ལོ་ཙམ་ལ་ རྩོད་པ་ཅི་ཙེ་ཞིག་ བྱུང་ངམ་ཞེས་ ཐ་ དད་ པ་ དག་ གིས་ ཁས་ ལེན་ ཏེ་ ཆོས་ ཉན་ ཅིང་ ཆོས་ ཀྱི་ ཁྲིམས་ ཀྱི

不固：གངས་ཉད་ས་ཉད་བཏུབ་པས་འགྲོ་ལམ་ཉད་ཉད་ཀོ་ཆགས་པ། 因为雪崩土崩，致使道路塌方。

ཉབ་བཅོམ། དགྲ་ཀོ་སོགས་བསྐྱེད་ནས་བཅོམ་པ། 围剿，围攻；ཕྱི་ནང་གཉིས་ནས་ཉབ་ཅོམ་ཟྱེད་པ། 内外夹攻。

ཉབ་ཆས། འགྲོ་ཆས། 行李，行装。

ཉབ་སྟོས། འགྲོ་ཆས་ཀྱི་སྒྲིག 动身前的准备。

ཉབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ཉབས་པ། ཉབ་པ། ཉབས།། མཉམ་རྟེབ་ཀྱིས་རོགས་ཟྱེད་པ། 纠集，会聚；ཀ་ཉབ། 同声指责。ལག་ཉབ། 协力。ཉབ་སྡེ་འཐོག་པ། 聚众抢劫。❷(ཐ་མི་དད་པ) ཉབས་པ། ཉབ་པ།། རྒྱབ་པའམ་འཇམ་པ། 收拢，闭合；ཉིན་ཉབ། 日暮。མ་ཉབ། 天黑，日暮。མི་ཀ་ཉབ་པ། 疮口愈合。མེ་དོག་ཀ་ཉབ་པ། 花朵闭合。

ཉབ་འཛོམས། ཚང་མ་འཛོམས་པ། 集结，纠集；ཐུགས་བཞི་ མཚམས་བཀྲད་ ཀྱི་མི་ རྣམས་ ཉབ་འཛོམས་ཀྱིས་ལྟད་མོ་ ལྟ་ བར་ ཁོང་ པ། 四面八方的人聚拢来瞧热闹。

ཉབ་ཉབ། རྡེབ་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་པའམ་སྡུད་པའི་ཚུལ་ ཞེག 聚积状，累积成堆状；ཉབ་ཉབ་ ཏུ་ སྡུངས་པ། 密密层层，累积成堆。བར་ཐོར་དུ་ལྷུས་པ་རྣམས་ཉབ་ཉབ་བཟོ་པ། 把零落剩下的都收拢在一起。

ཉབས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་ཉབ་པའི་སྐྱལ་ཆ།

ཉབས་པ། ཉབ་པའི་འདུས་པ།

ཉམ། ❶ཉམ་པའི་སྐྱལ་ཆ། ❷名词。(1)མངལ། 子宫，胎脏；ཉམ་དུ་ཞུགས་པ། 入胎，进入子宫。གཟུགས་མི་འགྲོང་བས་ཉམ་མེ་བདེ་བ། 怀孕不适。(2)ནང་དང་གསེབ། 里面，内部；སྤྲིན་ཉམ། 云里。རྨག་ཉམ། 黑暗中。(3)ཞམ་ཕྱག 怀抱，怀中包，大襟包；དངོས་ པོ་ རྣམས་ཉམ་ དུ་ འཇུག་པ། 把东西放进怀抱中。མགོ་ཉམ་ཕྱུག་པ། 缩头人怀。(4)བཏུགས་པའི་གདན། 毛毯，毛织毯子；ཕྱི་ཉམ། 内地地毯。གཙང་ཉམ། 江孜地毯。(5)གསུ 隐秘。

ཉམ་དུ་འཇུག་པ། (1)ཞམ་ཕྱག་ དུ་ འཇུག་པ། 放入怀中，放入怀抱。(2)མངལ་དུ་འཇུག་པ། 入胎，投胎。

ཉམ་པ། (ཐ་དད་པ) ཤིན་ དྲིད་ ལ་ སྐྱར་པ། 贴身使暖；ཕྱ་མོས་སྐྱེ་ང་ ཉམ་རས་ ཕྱ་ ཕྱག་ ལངས་པ། 母鸡孵卵出雏鸡。

ཉམ་ཟོ། (སྐྱང) འཁྱག་ པའམ་ དཔྱང་ པ། 弯曲，臂膊。

ཉམ་མ། མངལ་ཕྱེ་མ། 名词。孕妇。

ཉའི་ཁལ། གཏོད་ཆགས་མཁར་ཉའི་ཁལ་ཏེ། སྤྱི་ལོའི་ དུས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ པའི་ འགོར་ གཙང་ཐལ་ཁྱེར་བའང་ཐོས་ཀྱི་འབྱོ་ ཐུག་ རྣམས་ ཀྱི་ ཚད་ གཞི་ གཞིག་ ཐུང་ བཅས་ རས་ གཏོད་ལ་ པའི་ཁལ། 官斗。音译如克。公元十七世纪初，噶玛·登塞旺波统一西藏时制定的标准容量名，约盛二十八市斤青稞。

ཉའི་ཕྱལ། མཁར་ཉའི་ཕྱལ། ཉའི་ཁལ་གཞིག་ཀོ་བཀུ་དང་ཉི་ཤུ་པས་པའི་ཚ་གཞིག 官合。音译如普。旧时藏制官斗的一百二十分之一，约盛市制三两五钱青稞。

ཉའི་ཐེ། མཁར་ཉའི་ཐེ། ཉའི་ཁལ་གཞིག་ཀོ་ཉི་ཤུ་པས་པའི་ཚ་གཞིག 官升。音译如柴。旧时，藏制官斗的二十分之一，约盛市制一斤四两青稞。

ཉལ་སྐྱར། ཉལ་བ་དང་ སྐྱར་བའི་ བསྐྱས་ ཚིང་། 酸腐。腐烂发酸：དཀྱར་ཉས་ བཅོ་ ཐབ་ མཆོགས་ ཀོར་ ཉལ་ སྐྱར་ ཏུ་ འགྲོ་ བ། 夏天的熟食会很快酸腐。

ཉལ་སྐྱོར། བཙ་ཞིང་ཉལ་བའི་ སྐྱོར། 霉烂，腐朽；

ས་བོན་ཉར་ཚགས་ཡག་པོ་བྱས་ན་རྩལ་སྐྱོན་མི་ཚང་། 种子保管好了不会霉烂。

རུལ་དྲི། སྣང་དྲི། 腐味，臭味。

རུལ་བ། རུལ་པོ་དང་འདྲ།

རུལ་པོ། འདྲུལ་པོ། 形容词。朽烂，陈腐，破旧；ཤ་རུལ་པོ། 腐肉。ཀྱང་རུལ། 败墙。ཁང་རུལ། 破屋。རྩྭ་རུལ་པོ། 腐草，枯草。

རུལ་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འདྲུལ་བ། 腐烂，朽败，坏烂；ཤིང་བཟང་པགས་པའི་ནང་ན་རུལ། 良木朽在树皮里。ནོ་མ་རུལ་བ་འཐུང་མི་ཉན། 乳汁陈腐，不堪饮用。རྩ་བ་མ་རུལ་ན་ཤིང་མ་མི་སྐམ། 根不朽，叶不枯。

རུལ་སྦུག་ལས། རུལ་བའི་འདོག་པ་རྡལ་བོ། 腐烂如泥。

རུལ་བཟོས། བཟང་བའམ་རུལ་ཕྱད་ཐུག་པ། 腐蚀，浸蚀。

རུལ་ལད། སྐྱོན་ཆ། 缺点，毛病，疵点。

རུལ་ཞུངས། རུལ་བའི་དྲི་མ། 腐臭味。

རུས་ཀྱང་། ཀ་ཤེད་རུས་བའམ་ཀེང་རུས། 骨架，骨骼，骷髅。

རུས་བཀྲ། རུས་པའི་ཚགས་ཚུལ་གྱི་རི་མོ། 骨骼。骨骼图。

རུས་ཀོང་། (1)རུས་པའི་ནང་གི་ཀོང་མར། 骨髓。(2)རུས་པའི་ཀོང་སྒྲིང་། 胫骨笛。

རུས་ཁྲུང་། ཀ་ཆིལ་མེད་པའི་རུས་པ། 白骨。

རུས་གྲྭ། ཐུ་སྐྱལ་བཟད་ཀྱི་ཤིང་ཁྲེམ། 桨。划船木具。

རུས་ཁྱུ། (1)རུས་ པ་ བསྐོལ་ བའི་ ཁང་། 骨汤。(2)(སྡེང) རུང་ཁྲལ་བ་པ། 愤怒，凶恶。

རུས་ཀོང་། ཞག་ཆེའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མེད་ པའི་རུས་ པ། 白骨。全无油脂之骨。

རུས་ཀོང་དུས། བསྐལ་པ་ཐ་མར་ རུས་པ་ བསྐལ་ནས་ འཆོ་ བའི་ དུས། 白骨劫，煮骨时。佛书说世界面临末劫，人类煮食枯骨为生之时。

རུས་མཁོ་ཕྱགས་ཀྱི་ཚོགས། ཀ་ཏ་ཅང་རིད་ བའི་ དོག། 皮包骨头。指肌肉枯瘦。

རུས་རྒྱན། སྡུག་ཀྱི་ཚ་ བྱང་རུས་པ་ལས་བྱས་ བའི་ རྒྱན་ ཅ། 骨饰，骨严。佛教密宗修行者所配骨质饰品。

རུས་སྐེམ། ཀ་མེད་རུས་ཁོག 全骨架，骨骼。

རུས་ཆག (1)རུས་པ་ ཆག་ དུས། 碎骨，碎块骨头。(2)ལུས་ཀྱི་རུས་པ་བརྡབས་ ཏེ་ཆག་པ། 骨折，骨断折。

རུས་ཆང་། རུས་ པ་ སྐྱངས་ བའི་ ཆང་། 骨酒。浸过骨的酒。

རུས་ཆེན། (1)རུས་པ་ ཆེན་ པོ། 大骨。(2)རིགས་ མཐོ་ བ། 高贵种姓。

རུས་ཆོད། ཅ་ བ་ཆོད་ པ། 根除，断了根；སྨན་ བཏུངས་ ཏེ་ནད་ ཀྱི་རུས་ ཆོད་ པ། 服药之后病根断除。

རུས་འཛིན། (མངོན) ལུས་ཀྱི་ཅ། 持骨。脉络、经络的异名。

རུས་ཉེམ། ཆུང་ཤས་ཆེ་ཞིང་རུས་པར་ ཚ་རྒྱག་ཆེ་ལ་འགྱལ་མི་རུས་ པའི་ གྲུམ་ བྱ་ རུས་ལ་ ཞེན་ པའི་ནད། 骨痛风。风邪偏重，骨骼热痛，不可动弹的附骨痛风。

རུས་ཕྱང་། རུས་པ་བཅོས་པའི་ ཁུ་བ། 骨汤，骨头汤。

རུས་ཚོར་བ། རྟགས་མཚན་ ཞགས་ པ་ སྐོན་ པ། 表征，征兆显现；དགྲ་གཉེན་ཁང་ ལའང་ ཆགས་ སྡང་ཀྱི་རུས་ སྐོན་ པ། 凡对亲怨都显示出爱憎。

རུས་ཀདོང་། ཀང་ངར་ སོགས་ ཀྱི་རུས་ པའི་ རྒྱང་ ཀདོང་། 棒子骨。

རུས་སྡུད། ཀཁཀ་ལུགས་སོགས་ཀྱི་རུས་པའི་ གྱག་ སྡུད། 骨汤。将牛羊骨头砸碎后熬成的汤。

རུས་པ། ●名词。(1)ལུགས་ཆུགས་ བསྐང་ བར་ བྱེད་ པ། དོན་སྡུད་རྣམས་ སྐྱེད་ པར་ བྱེད་ པའི་ གྲ་

འཐས་ཀྱི་རང་བཞིན་ རྩེན་ཀྱི་ ལུས་ཀྱི་ ཚ་ཤས་ཅིག
骨。支持身体、保护内脏的坚硬组织：ཀ་རུས། 骨肉。ཀེང་རུས། 骨骼。རུས་པ་ མཁྲེགས་ པ། 硬骨头。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀེང་ རུས་ དང་། གཏུང་། རུས་བྱ་ བཅས་སོ། (2)ཕའི་རྒྱུད་དམ་ རིགས། 姓氏，家族。父族血统：རུས་པ་ མཐོ་ དམའ། 族姓贵贱。❷(རྡེང་) རྒྱས་པ། 挖掘。

རུས་པ་དཀར་པོ། (1)རུས་ མདོག་ དཀར་ པོ། 白骨。(2)རིགས་རུས་གཙང་མ། 家世清白。

རུས་པ་ཅན། (1)སྙིང་རུས་ཆེན་པོ། 勤奋，有毅力，意志坚强。(2)ལ་ཏུ་ ཆེན་པོ་དང་ཁ་ཤོ་རུས་ ཆེན་པོ། 偏重感情者，因偏爱而出言袒护者。

རུས་པ་འཆིང་བྱེད། (མཛོད་) ལུས་ཀྱི་ རྩ། 缚骨。脉络、体内经络的异名。

རུས་པའི་རྒྱན་དྲུག མགུལ་རྒྱན་དང་། གདུ་བུ། རྣ་ཆ། དཔུང་རྒྱན། མཆོད་ཕྱིར་གོགས། ཐལ་ཆེན་ ཏེ་གསང་སྔགས་ཀྱི་རྣལ་ འབྱོར་པས་བླུས་ པའི་རུས་ རྒྱན་ དྲུག 骨质六饰。佛教密宗修行者佩带的用人骨制造的项链，钹环、耳环、冠冕、络腋带和涂于身上的骨灰等六种饰件。

རུས་པའི་སྐྱིང་པོ། ཀང་མར། 骨髓。

རུས་པའི་ཐལ་ཚོམ། གསང་སྔགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ པའི་ལུས་ལ་ བཏབ་པའི་མི་ རུས་ ཀྱི་ཐལ་ པའི་རྒྱན་ ཆ། 骨灰点。密宗行者涂在身上的人骨灰饰。

རུས་པའི་དྲི་ཟེད། རུས་ ཟེང་ བཏུས་ པའི་ དྲ་པ་ ཕྱེད་པ། 骨质半璎珞。密宗行者饰件之一。

རུས་པའི་དྲི་བ། རུས་ ཟེང་ བཏུས་ པའི་ དྲ་བ། 骨质全璎珞。密宗行者饰件之一。

རུས་པའི་པར་ཀ། རུས་པ་ལས་བཟོས་པའི་པ་ཀ་འཛམ་ དཔལ་བཟུ། 骨板。作饰件用的雕花骨架。

རུས་པའི་རྒྱང་ཚབས། རྒྱང་ཚབས་ཀྱི་རིགས་ཅིག རུས་པ་ ཁོལ་ ཀུ་ ན་ཞིང་ ཁང་ལ་ ཆིགས་ པ་ དང་། མཚང་ར་སོགས་ལ་ཆོང་པ་ ཟེད་ པར་ གྱུར་ པའི་ རླུང་ཀས་ཆེ་ བའི་ ཚེ་ རད་ཅིག 恶性痛风。恶性风疾之一。寒痛彻骨，关节和尾椎等部麻木不仁，风邪偏盛的妇科病。

རུས་འབྲེད་ཅུལ། མགོ་རུས་ཅིག་གི་མིང་། 横囟骨。在耳上四指处。

རུས་ཀྱི། རུས་རྡོག་ཆུང་ཆུང་། 名词。小骨。

རུས་ཁྱིམ། རུས་པ་ལས་བཟོས་པའི་ ཁྱང་ཁྱི། 骨牌。骨质牌子。

རུས་འཁྲལ། རུས་པའི་མདོག་འགྱུར་ཞིང་ཆུ་ ཟེར་ དང་རྣག་ཆུའི་ རང་ཁྲ་ཆགས་སྐྱོ་ ཤ་ལྟ་ བུ་འབྱུང་ བའི་ འབྲས་ཀྱི་ རད་རུས་པ་ལ་ ཞྭེན་པ་ཞྭེག 骨核症。肿核附骨疽。症见骨色变坏，脓血黄水之中出现虮状颗粒等。

རུས་སྒལ། སྐྱག་ཆགས་ཀྱི་ རླུན་ཀྱི་རིགས་རུས་ པའི་ ཁོང་བྱར་གནས་པའི་ སྐལ་པ་ ཞེག་སྟེ། རུས་པས་ མཇེ་ རད་དང་། གཱའུ་ན་ རད་ལ་ཐན། 龟，乌龟。有骨质外壳的软体动物。入药治麻风及瘟疫：རུས་ སྐལ་ ཁྲག་ པ། 龟甲，龟板。ངང་ པ་ཡུལ་ འབྱར་མི་དགོས་པ་དང་རུས་ སྐལ་ རྐམ་ ལ་ ཐོན་ མི་ དགོས་པ་བྱང་ན་ ལེགས། 最好是鸭也不离塘，龟也不起旱。意谓不受干扰。རུས་ སྐལ་ འབྲིས་ཐུང་ པ་ལྟར་གྱུར་ པ། 有似龟缩。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ཁྲག་པ་ཅན་དང་། སྐྱོས་འཐུང་། འཁྲམ་རྐྱང་། ངན་པའི་ཤུབས་ལྟེན། དམ་དུ་འཛིན། བྱལ་འགྲེ། ཡན་ལག་ལྟ་ པ། ཡན་ལག་ལྟ་ སྐྱས་པ་ཅན་ས།

རུས་སྒལ་སྐྱེས་མ། སྙིང་ཁའི་ རྩ་འདབ་ཅིག 人体心间八脉分入两眉间之脉名。

རུས་སྒལ་འཁོར་ཡུག རག་རྩིས་ ལས་ འབྱང་ པའི་ ས་བདག་གི་འཁོར་ས་ ཞེག 龟轮图。占星术中占人吉凶和年岁丰歉等所用图表之一。

རུས་སྒལ་གྱི་ཐུ་བ། རུས་ སྐལ་ ཅན་དང་ངོན་ གཅིག

རུས་སྒལ་ཅན། སྐར་མ་ས་གཡ་ པ་ སྟེ་ ཅོང་ ཐུ་

བཞེ་ལ། 有龟，氐宿月。藏历四月。

རུས་ཕྱལ་མ། རུས་ཐལ་ཀྱི་དཀྱིལ་ས་དང་འདྲ་བའི་ཐུན་དན་དུའི་རིགས་མདོག་ནག་པོ་ཞིག 龟形巴豆，黑色巴豆。

རུས་ཕྱལ་ཞབས་ཀྱི་མཚམས་བཅད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་ངེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། རྫོགས་པ་ཡང་དག་པར་ཐྲངས་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་རུས་ཐལ་བཞིན་དུ་ཞབས་ཤིན་ཏུ་གནས་པ། 足善住，足趺高好相。如来正受一切律仪净戒，感得两足平安如灵龟体之相。三十二大丈夫相之一。

རུས་མིག (1)རུས་པ་ཀོང་ཀོང་། 骨眼。骨头洼陷处。(2)རུས་བའི་མཚམས་ཚིགས། 骨节，骨关节；རུས་མིག་ཁོལ་བ། 骨节痛。

རུས་རྒྱུ། རུས་སྟེང་གཅུ་མཇེད་གཅས་ཐབས་ཀྱི་བའི་ཚ་སྐྱེན་རུས་ལ་ཁྱབ་པ་ཞིག 骨质增生。骨骼某部由于疮疖性原因引生的瘤状肥大或肿胀。

རུས་རུ་རྒྱད་ཅི། ལུས་མོ་དས་ཅུན་དྲ་སོང་བཞེ་གཞལ་མཚམས་སུ་ཡོད་བའི་རྡ་དཀར་ཞིག 膝骨穴。从膝盖上行四指处一神经窍穴名。

རུས་ཚིགས། རུས་པ་གཅིས་གཅིས་བའི་ཚུན་འབྲེལ་བའི་བར་མཚམས། 骨节，骨关节。体内所有两个骨骼中间的连接部分。人体有十二个大关节和二百一十个小关节。

རུས་ཚུགས། ལུས་ཀྱི་རུས་བའི་དབྱིབས། 骨形，骨骼。

རུས་ཚོ། (1)པ་སྤྱིགས་ཀྱི་གཅིན་ཚན། 父系亲属。(2)(སྐད) ལུས་མིའི་མིང་། 膝盖。

རུས་འཇེངས། རུས་པ་ཆག་འབྱོང་སོགས་ཀྱི་རུས་འབྱར། 骨结。骨折愈合后增生突起的部分。

རུས་ཉེན། དག་གཅིན་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ལ་ཐུ། 亲亲之情。分别亲疏的感情。

རུས་བྱང་། (སྐད) འགྲོན་བྱ། 贝。贝壳做的货币。

རུས་གཞེབ། (1)རུས་བའི་བར་མཚམས། 骨节间，骨头缝隙。(2)(སྐད) པགས་པ། 笼骨。皮子的异名。

རུས་རིགས། རུས་ཆུད་དམ་རིགས་ཆུད། 族姓，氏族；རུས་རིགས་ཆུད། 父系家族。རུས་རིགས་འཕེལ་བ། 遗传。相貌、性格相随。

རུས་སྐམས་ཀྱི་ཀུ་རུ་གཏུམ། གོད་པ་དང་། ཕུག་པ། སྟེའི་ཐུམ་རུས། ས། མ་མཁལ་ཏེ་མཁོ་ལ་ཕུ། སྐལ་ཆིགས་དང་། ཏ་འདབ། གཞུག་ཏོ། དཀྱི་རུས། སོག་པ། ཐྲོག་རུས། ཐང་རུས། ཆིབ་མ། ཕུ་ཏུ་ཆེ་སྟེ། ལུས་ཐྲི་ལ་དཀུ། དབུང་ཀང་དང་། རྡེ་ངར། ལག་མཁོའི་རུས་པ་སྟེ་ལག་ལ་གཏུམ། བཀྲ་ཤིང་དང་། ཕུ་ང། རྡེ་ངར། རྐྱེ་ལོང་། ཤིང་མཁོའི་རུས་པ་སྟེ་ཤིང་པ་ལ་ཕུ། ཤིང་ལག་གཅིས་ཀའི་ཞེན་མོ་དང་བཅས་ཏེ་ཀུ་རུ་གཏུམ་མོ། 骨骼二十三部：颅骨、枕骨、鼻软骨、牙骨、下颌骨等为头部五骨；脊椎骨、浮肋、骶骨、胯骨、肩胛骨、锁骨、胸骨、肋骨、肋软骨等为躯干九骨；肱骨、前臂骨、手骨等为手部三骨；股骨、髌骨、小腿骨、踝骨、足骨等为足部五骨；别及手足指甲，共二十三系。

རུས་ཤིང་། (1)ཐོག་ཤིང་། 骨柱。泥塑佛像或塔像内的中柱。(2)(སྐྱོང) སྟེང་རུས། 坚毅，精勤。

རུས་གསེབ། རུས་པའི་ནང་། 骨里，骨中。

རེ། ●ཀུང་པ་དང་ལྡེ་ཚན་གཅིག་མཚོན་ཐུང་ཆིག 代词。每，每一；ནང་རེ་དགོང་རེ། 一朝一夕。གཅིག་རེ་གཉིས་རེ། 一二，少数。མི་རེ་རེ་རེ། 每人，一个一个人。❷连词。(1)ཁ་ཅིང་ཀྱི་ལས་དང་། སྐད་ནས་ཤེ་གཉིས་གང་རུང་ཞེག་གི་བར་དུ་སྨྲོང་བའི་དཀག་ཐུ་དང་མཚུངས་བའི་རྣམ

གཅོད་ཀྱི་ཐུང་ཚིག 用在一个动词与མེད་或ཀི་字的中间，构成否定式短语的一个辅助词：བྱེད་རེ་མེན། 赌咒也不作。བྱེད་རེ་ཀི། 死也不作。མེད་རེ་མེན། 绝对没有！ མེད་རེ་ཀི། 死也没有。མིན་རེ་མེན། 保证不是！ མིན་རེ་ཀི། 死也不是。འགྲོ་རེ་མེན། 发誓不去！ འགྲོ་རེ་ཀི། 死也不去。(2)མིང་ཆིག་འགའ་ཞིག་ཀི་བར་དུ་བྱུང་ནས་ཀ་ཅང་བས་ཤེད་དུའི་དོན་ཐེམས་སྐྱེ་བའི་ཐུག་ཚིག 用在一个复合词的中间，以加重语气，表示很、实在、多么等意义：རོད་རེ་ཐོ། 很可笑。བཟྱེད་རེ་ཆེ། 好威风！ འདྲ་རེ་ཆགས། 颇象样儿。ཀུ་རེ་ཆེ། 多么宽广。རིའི་དབང་ས་རེ་མཐོ། 好高的山！ སྟོབས་རེ་ཆེ། 力量非常强大。ལག་རེ་ཡངས། 手头很大方。གྲུགས་རེ་བཟང་། 心肠很善良。དབའ་རེ་ཆེ། 多么勇敢！ ཁན་རེ་ཐོགས། 非常有益。ཁོན་རེ་འཇོལ། 极为有害。ཁ་རེ་གྲུབ 十分窘迫。ཅི་རེ་བཀྲལ། 多么辛苦。ཐེམས་རེ་དགའ། 真高兴！ བག་རེ་དྲི། 多么愉快！ ཤ་རེ་ཚེ། 很亲热。ངོ་རེ་ཚེ། 实属可羞！ ཡ་རེ་ང་། 非常可怕。ངོ་རེ་གཅོང་། 实在惭愧！ (3)བྱ་བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་རན་ཞེས་བའི་ བར་དུ་བྱུང་ནས་རན་ཞེས་བའི་དོན་མཚོན་བྱེད་ཅིག 用在一个动词与རན་字的中间表示应该的意义：བྱེད་རེ་རན། 应该作了。ཟ་རེ་རན། 应该吃了。སྐམ་རེ་རན། 应该干了。(4)ཐང་ཁྱབས་དྲུག་ཐུ་དང་། དེའི་གཅིག་གནས་བར་ལ་སྐྱུང་བའི་ཐུང་ཅིག 六十和其个位数间的连接词：དྲུག་ཐུ་རེ་དགུ། 六十九。

རེ་སྐོང་། བསམ་དོན་སྐྱབ་པ། 如意，满愿。满足希望：རེ་སྐོང་ཨིད་ཁཞེན་རོང་བྱ། 如意珠。

རེ་སྐོན། སྔོ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཁུ་རེས་བཞིལ། ནུས་བས་ཁྲག་ངད་སྐེམ། བད་ཀན་སྐྱག་པོ་བཙས་ས། རྩའི་ཚད་བ་ཤེལ། ཚ་བཀྲ་གཅོད། 矮紫堇。罂粟科植物名。入药味苦，性凉，功能敛败血、治涎液杂症、清经络热邪、止热泻。མིང་གི་རྟགས་ཁྱབས་ལ་ ཁུ་ རེ་ མཐྲོན་ པོ་ དང་། ཁུག་རོན་ཀང་། རྡུ་དམར་ཀང་གཅིག རྡུ་དམར་ཐིལ་བ། རྡུ་མིན་རྡུའི་མིང་ཅན། ཁུ་བའི་དུག་བཅས་ས།

རེ་ཁ། (ཤིག་ས) རེ་ཤེ། 图画，线条：ཁཀ་ཤེས་རེ་ཁ། 吉祥图画。

རེ་ཁའི་འདབ་བ། (ཤངས་) ཤིང་ སྡུག་ བ། 线条叶者。桦树的异名。

རེ་ཁེ། (ཤིག་ས) ཁྱ་ཁྲུད། 圆周，轮辋。车轮周圈。

རེ་འཁང་། རེ་བ་མ་གྲུབ་ནས་སྡང་བ་ དང་ ཁྲོ་ བ། 抱怨，埋怨。

རེ་གུང། སྐྲ་གུར། 牛毛帐幕。

རེ་ཐོག (1)རེ་དོན་སྟོང་ཟད། 辜负，对不起。希望落了空。(2)དོན་མེད་ཀྱི་འགྲོ་ སོང་། 浪费，虚耗：རེ་ཐོག་མེད་པ། 无耗费，不辜负。

རེ་འཐག་ཅིག འགའ་ཞིག་ཀ་ཤས་དང་། སྣབས་འགའ། 有些，一些，间或，偶尔：དངོས་པོ་རེ་འགའ། 有些物件。མི་རེ་འགའ་སྐྱེན་པ། 去了一些人。དུས་རེ་འགར་རྒྱལ་བ་ཡོད་ པ། 偶尔有些忙碌。

རེ་སྐྱག རེ་བའི་ངང་ནས་སྐུག་པ། 指望，期待：ཆར་པར་རེ་སྐྱག་ཅིང་མི་དགོས། 不需指望雨水。གཞན་ལ་རེ་སྐྱག་ཀོ་ན་མ་ཅིད། 莫只是期待着别人。ཉིན་ མཚན་ མེད་ པར་ རེ་ སྐྱག་ ཅིད། 日夜盼望。

རེ་ངན། ཚ་ཏུང་བའི་རེ་བ། 企图，不良意图。坏心眼儿：རེ་ངན་ནང་འཆང་། 心怀不良企图。རེ་ངན་བྱས་པ། 图谋。

རེ་གཅིག (1)རེ་བ་བཅོལ་ཀྱང་། 唯一的希望。(2)དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག 六十一。

རེ་ལྕགས་ཁ། ཐང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཚ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་དུལ་གཅོད། སྐན་བཤེལ་འབྱས་འདུལ། གཉན་ནད་ནུས་ཐུང་དུ་བཤལ་བར་ཐྱད། 瑞香狼毒。瑞香科药用植物名。味辛，性温，功能去腐、散症、化肿核、泻热性疫疠。其根为西藏造纸原料。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་པོ་ལ་ཐོད་ཅན་དང་། གཏུམ་པོ། དར་ཐོད་ཅན། དུ་དུ་ཤག བདུད་རྩི་བཀལ་ཅན། གནམ་ཀྱི་རལ་ཆེན། བོང་དུག་ནག་པོ། ཁྱིའི་ཏྲི་ལ། ཡན་ལག་ཁྲག་གཅོད། ར་དུག་རེ་ལྕག ཤོག་ལྕམ་པ། ཤོག་ཤིང་པ་བཅས་སོ།

རེ་གཉིས། (1)ཀ་ཤས་སམ་འགའ་ཞིག 一二，少数；ལོ་རེ་གཉིས། 一二年。ཡུལ་རེ་གཉིས། 少数地方。(2)དྲུག་ཅུ་རེ་གཉིས། 六十二。

རེ་ཀུ། (ལྟམ) རེ་ལྤེ་རྩི་རྩིད་པས་བཅོས་པའི་རེ་བ། 粗牛毛织品。

རེ་ལྟུ། (རྟོང) ཡུན་རིང་དང་། རྣམ་པ་ཚང་བའམ་ལན་གྲངས་དུ་མ། 长期；多样，多次。

རེ་ལྟར། (རྟོང) ཇི་ཙམ་མམ་ཇི་ལྟར། 几许，如何。

རེ་ལྟར་ཟིག་གས་ཀྱང་། (རྟོང) ཇི་ཙམ་ཐོག་ས་ཀྱང་། 虽经极久，不管耽搁多久。

རེ་ལྟར་ཟིག་ས་ཏེ། (རྟོང) དུས་ཡུན་ཇི་ལྟར་ཐོད་ནའམ་ཇི་ཙམ་རིང་ན། 再久，不管多久，不管要耽搁多久。

རེ་སྐྱེས། ཆོ་གཏད་དམ་རེ་བ། 指望，盼头；ལོ་ལེགས་ཚོང་བའི་རེ་སྐྱེས་ཟེད་པ། 指望丰收。ནད་གཞི་འདི་སངས་དྲག་ཀི་རེ་སྐྱེས་མེད་པ། 这种病没有痊愈的希望。ཐུང་དུ་ཅིད་རྒྱུའི་རེ་སྐྱེས་ཆེན་པོ་ཚོང་། 很有希望快办。ངས་ཁྱོད་ལ་རེ་སྐྱེས་མི་ཅིད། 我对你不抱希望。

རེ་སྐྱེས། (རྟོང) རེ་ལེགས་སམ་ཏུ་ཅང་ལེགས། 很好，甚善。

རེ་སྐྱོང་། འགྱུར་གཅས་ཚེད་བའི་རེ་བ། 妄想，空想，幻想；རེ་སྐྱོང་དོར་བ། 丢掉妄想。

རེ་ཁག (1)རེ་བ། 希望，愿望；ན་ཚ་དྲག་རྒྱའི་རེ་ཁག་ཆད་པ། 病愈的希望落空了。(2)(ཐུལ) བོད་མདའི་རྩས་ལ་མེ་སྐྱང་ཅིད་ཀྱི་ཐེ་ཁུ། 引火绳，导火线。明火枪的引火绳。

རེ་ཁགས། རེ་ལྤེའི་ཁགས་རིས། 粗牛毛布织纹。

རེ་རོག རང་གི་འདོད་པའི་དོན། 所望，希望的事情；རེ་དོན་ཞུ་བ། 要求。རེ་དོན་ཞུ་ཡིག 请愿书。

རེ་རོགས། བྱང་ན་བསམ་པའི་རེ་བ་དང་མི་ཚང་སྐྱམ་པའི་དོགས་པ། 顾虑，疑望。患得患失的心理；རེ་དོགས་སངས་པ། 解除顾虑。

རེ་འདྲོག རེ་བ། 盼望，希望；རེ་དོན་སྐྱོང་ཟད་དྲ་སྐྱར་པ། 幻想破灭。གྲོན་མོང་གི་རེ་འདྲོག 共同愿望。རེ་འདྲོན་ཞུ་བ། 请求。རེ་འདྲོན་འདོན་པ། 要求，希望。

རེ་འཁོད། རེ་བ་དང་འདོད་པ། 企图，指望。

རེ་ལྤེ། (1)རྩིད་པས་བཅོས་པའི་རེ་བ། 粗牛毛织物。缝制帐幕的牛毛织品；རེ་ལྤེ་ནག་པོ། 黑牛毛织品。 རེ་ལྤེའི་གུར། 毛牛帐幕。(2)(རྟོང) སྡུག་མའི་ལྟས་མ། 竹子编的器物。

རེ་ནག སྐྱ་གུར་བཟོ་རྒྱའི་རེ་ལྤེ་ནག་པོ། 黑色牛毛织品。缝制帐幕所用材料。

རེ་ནས་ཙམ། གཅིག་རེ་ཙམ་མམ་རེ་རེ་ཙམ། 一二，些许，少数；བསམ་བཞིན་དུ་གྲུབ་པའི་ལས་གཅིག་རེ་ནས་ཙམ། 如意成功的事只有一二。གྲོགས་པོ་རེ་ནས་ཙམ། 一两个朋友。

རེ་གནས། རེ་བ་རྟེན་གཅེ་ཡུལ། 指望处。寄托希望的地方。

ཏེ་སྐམ། ཧོད་བས་བཏགས་བའི་ཏེ་བ་དང་། བས་ཀྱི་སྐམ་བ། 牛羊毛织物。牛毛织品和羊毛织品。

ཏེ་ཐད། ཏེ་བ་ལས་བཟོས་བའི་ཐད་བ། 粗毛袋。粗牛毛织品缝的口袋。

ཏེ་ཐྱར། ཏེ་ཁེ་ལས་བཟོས་བའི་ཐྱར་ བ། 牛毛毯子。粗牛毛织物缝成的垫子。

ཏེ་ཐྱག (ཧོང་) ཐུག་བཟང་པོ། 上等稳稳。

ཏེ་བ། ●(ཐ་ཤི་དད་ཚ) འདོད་པ་རྒྱད་པ། 希望，欲想：ཡུན་རིས་ཁེལ་མཛལ་དུ་ཏེ་བ། 久欲晋谒。ཡིད་ལ་རེ། 心里欲想。ཏེ་བན་ཁོག་བཅངས། 心怀鬼胎。ལེགས་པར་བསྒྲུབ་ཐུབ་པར་ཏེ་བ། 希望能好好地完成。གཅིག་ཐོབ་གཉིས་ རེ། 得一望二。喻同汉谚"得陇望蜀。" ལྷ་བཞག་རིས་ འདོ་ལ་རེ་བ། 弃神敬鬼。意谓错认对象。བྱ་ཁྲིད་ལ་དེ་ཙམ་ཞེག་རེ་ཡང་རེ་སྐེ་བྱང་འདུག 孩儿啊！对你那么多希望，今天总算望到了。●名词。(1)དམིགས་བའི་ཡུལ་དང་། བསམ་བའམ་འདུན་བ། 目的，指望，盼头：རང་ གི་ འབད་ བསྟེན་ལ་རེ་བ་བཅོལ་བ། 把希望寄托在自己努力上。རེ་ བ་ མ་ ཁེངས་ བ། 未能满足愿望。རེ་བ་མི་འདུག 没有希望。ཤིང་སྟོང་སྐམ་པོང་ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ རེ་ བས་ ཐྱང་། 缘枯木以寻果实，希望遭破灭。སོ་ནམ་ཏུར་བོ་མ་བྱས་བར་ ལོ་ ལེགས་ ཀྱི་ རེ་ བས་ཐོངས། 耕耘不勤，丰收的盼头落空。ཆུ་དཀྲིགས་ནས་མར་ གོད་ཏུའི་རེ་བས་ བསྒུལ། 搅水取酥油，受骗于妄想。(2)གཡག་ གི་ ཐུལ་ ཧོད་ བས་བཏགས་པ་ཞེག 粗牛毛织物，རེ་ནག 黑色粗牛毛织品。རེ་ཐུ། 牛毛帐篷。

ཏེ་བ་རྫོགས་པ། (1)རེ་བ་ཡུར་གྱུབ་ བའམ་ ཕེད་ ཆོས་པ། 足意，满意。心愿已成就。(2)རེ་བ་ ཆད་པ། 失望。希望已经断绝。

ཏེ་བཅྱམས། (ཡུམ) ཆུར་གནས་ཀྱི་ཁྱོ་འགྲིའི་རིའུ་ གེག 鳄鱼。水栖爬行动物。

ཏེ་བཅྱས། དམིགས་ཡུལ། 目的，愿望：རེ་བཅྱས་ ཚོངས་སུ་གང་བ། 如愿以偿。

ཏེ་བཅྱས་ངོས་སྒྲུབ། རེ་བ་ཁྱར་ཀྱི་ངོན་དེ་འགྲུབ་ བའམ་ས་ཐོན་པ། 如愿以偿，愿望实现。

ཏེ་མང་། འདོད་པ་ཆེན་པོའམ་བསམ་ སྐྱེ་ མང་ པོ། 欲望多，贪心大。

ཏེ་སྐོས། བརྒྱུད་ལེན། 轮流，轮次：རེ་ མོས་ བརྒྱུ་ བ། 轮换。རེ་མོས་བྱས་ནས་ངལ་གསོ་བ། 轮流休息。རེ་མོས་བྱས་ནས་འགན་འཁྱེར་བ། 轮值。

ཏེ་ཙེ། (ཧོང་) བྱད་ཙེད། 妇女。

ཏེ་ཐུ། རེ་མ་དང་འདྲ།

ཏེ་ཐྲོན། རེ་འདོད་ཡར་ཚོང་བའི་སྐོན་ འདུན། 愿望，希望，希望。

ཏེ་ཙམ། གཅིག་ཙམ། 仅一，少许，ཐུ་རེ་ ཙམ། 一丁点儿。

ཏེ་ཞིག ངས་ཅུང་ཟད་དམ་གནས་ སྐབས། 暂且，暂时：ཁྱོད་རེ་ཞིག་སྡོད་དང་ཁ་ སྐྱབས་ཚོང་། 请你稍坐一下，他就要来。རེ་ཞིག་བཞག 稍停，且止。རེ་ཞིག་དང་ཟིལ་ཆེ་བ། 盛极一时。 རེ་ཞིག་ལ་སྐད་གཏམ་ཚོང་སུ་ཁྱབ་བ། 名噪一时。མི་གང་ཞིམས་ལས་གང་འདས་པ། རེ་ཞིག་ཆུལ་ཁང་ བམ་པ་ཡིན། 不论何人违犯法律，暂时得逞终归遭殃。

ཏེ་ཟུང་། རེ་གཅིག་ཙམ་ཀྱི་དོན། 个别，零星，一二个：མི་རེ་ ཟུང་ གིས་ བཤད་ བར་ ཆ་ འཛོག་ མི་ བྱེད། 个别人说了不算。

ཏེ་རབ། ལྕམ་བྱའི་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཅིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་པས་ཤ་དྲག་དང་། སྐྲད་ དྲག་སོགས་དྲག་རིགས་སྐྱེད་གསོད་ཅེད། 藏贯仲。水龙骨科药用植物名。味苦，性凉，功能解食

肉中毒及合毒等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ དྲུར་ མ་འབྱི་ཐུ་དང་། ཕྱམ་བྱ། སྤྲེའུ་མཁྲག་པ། ཧ་ལག་པ། རྟངས་པ་རལ་གྲི། གཡུ་འབྲུག་འཁྲིལ་པ། ཀྱང་འབབ་ལག་པ་བཅས་སོ།

རེ་རེ། གཅིག་རེའམ་ཆེག་ཆུང་། 各别，每个，一一；总体和个别。ཚོམ་པ་རེ་རེ་རྫོས་ནས་ལམ་བགྲོད་དགོས། 路要一步一步地走。རེ་རེ་བཞིན་དུ་ཕྱེ་བ། 逐一观看。

རེ་རེ་གཉིས་གཉིས། གཅིག་ རེ་ གཉིས་ རེ་ ཙམ། 一二，少数：བསམ་འཆར་ རེ་ རེ་ གཉིས་ གཉིས་ཀྱིས་མི་ཚད་པ། 不只一二条意见。

རེ་ཤིག རེ་ཞེག་དང་འདྲ།

རེ་ས། རེ་ཞུས་ལམ་རེ་བ་བཅོལ་གནས། 希求处。指望的地方，寄托希望之处。

རེ་ཤེམས། རེ་བ། 希望，意愿：གཞན་ལ་རེ་ཤེམས་ནན་བོ་ བཅོལ་ བ། 对他人寄予殷切的期望。

རེག རེག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

རེག་དྲུག (1)ཚོ་མོའི་མཚན་མ་རེག་པའི་ཆ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་འགོ་བར་བྱེད་པའི་ནད་དྲུག་ཅིག 梅毒，花柳病。由性交彼此传染的性病。(2)ལག་པས་གྱག་རེག་བྱས་པའི་ཆ་དྲུག་ཚོག་ བ་ བས་ ཤིང་ཕྱ་བྱ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་རྡས། 直接传染毒。一经手等接触即便中毒者。如漆树等有毒之物。

རེག་ལྡན། (མཛད་) (1)རླུང་། 风的异名。(2)ཆུ་ལྷ། 水神的异名。

རེག་པ། ●(ཐ་དད་པ) ཐུག་པ་དང་། འགེབ་པ། 接触，碰到：ལག་པས་རེག་ནས་འཚམ་རྩུབ་ཆོད། 一经手触即知粗细。ཤིང་ གི་ ཡལ་ ག་ མགོ་ བོར་ རེག་པ། 树枝碰着头部。རྐང་པ་སར་མ་རེག་པ། 足未履地。སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་རེག་པ། 成了佛，造登佛地。●ཀུན་འགྲོ་ལྡའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་ལྟེ་ ཡུལ་དབང་ཤེམས་གསུམ་འདུས་ནས་ ཁུལ་ ལ་ ཐྲད་ ཅིང་ ངང་ཡུལ་དགྱོད་པར་ཅིང་པའི་ཤེས་ པའོ། 名词。触。五遍行之一。根境识三者和合，从而触境察辨自境之心所。

རེག་པ་དཀའ། (མཛད་) གཟེ་མ་ར་མགོ། 难触。蒺藜的异名。

རེག་པ་ཏྲི་ག བདག་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ དཀྱི་ ན་ ཏྲི་ཡོད་དེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། དེ་བཞིན་ དུ་ན་བའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། སྣའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། ལྕེའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་དྲུག་གོ། 六触：依增上缘六根所分眼触、耳触、鼻触、舌触、身触和意触。

རེག་པ་ཟླ་བ། ཉི་མས་འཁྲིག་ཁྱིམ་ཐོག་བའི་ཟླ་བ་ སྟེ་ རྟོང་ཟླ་ལྔ་པ། 触月。太阳在双子宫之月或藏历五月。

རེག་པ་གསུམ། (1)རིག་པའི་རེག་པ་ སྐྱེ་ ཐག་ པ་ ཤེད་པའི་རེག་པ་དང་། མ་རིག་པའི་རེག་པ་ཞེས་པ་ རྟེན་ མོངས་པ་ ཅན་ཀྱི་རེག་པ་དང་། རིག་པ་དང་མ་རིག་པ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་རེག་ པ་ ཞེས་པ་དག་ ཀ་ ཐག་ བཅས་ དང་ མ་ བཟློག་ ཡང་ མ་བསྟན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ པའི་ རེག་ པ་ རྣམས་སོ། 三触：明触、无明触和非明非无明触。明触谓无漏相应触；无明触谓烦恼相应触；非明非无明触谓有漏善及无覆无记相应触。(2)འབྲས་བུའི་ ཐོག་ནས་དཀྱི་བའི་རེག་པ་གསུམ་སྟེ། བདེ་བ་ སྡུག་བསྔལ་སྐྱོང་འགྱུར་ཀྱི་རེག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་སྐྱོང་འགྱུར་ཀྱི་རེག་པ། བཏང་སྙོམས་སྐྱོང་འགྱུར་ཀྱི་རེག་པ་བཅས་གསུམ་སོ། 三触。依后果所分乐受触、苦命触及舍受触。

རེག་པའི་ཐེག རུས་བཞིའི་ཁུས་རེག་སྟེ། ཆོས་ ཀྱི་བཤད་སྐལ་དུ་ཡིད་ ཅང་ ཤེ་ ཡུལ་ ལ་ རེག་ ནས་ ལུས་སེམས་འཆོ་བར་བྱེད་ཐུབ་པ་དབེར་ན་ཕྱད་མོ་

ལ་མགོ་འཁོར་བས་ཟོག་གས་སྣང་མི་ཚངཔ་ཤུ་བྱའོ། 触食。佛书所说四食之一。接触可意对象，即能长养身心，如沉醉歌舞之中，久亦不觉饥饿。

རེག་བའི་ཡན་ལག རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། ཡུལ་དབང་ཤེས་གསུམ་འདུས་ནས་མིག་གི་འདུས་རྟེ་རེག་པ་སོགས་དྲུག་འབྱུང་བ་ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པར་ཟེད་པའོ། 触支。十二缘起支之一。境根与识三者和合，出生眼触等六，辨别外境。

རེག་བའི་ལྷག་མ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷག་མ་ལྟའི་ཡ་གྱལ། ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་བུད་མེད་ཀྱི་ཤ་རྩེན་པ་ལ་རེག་ པའམ་ ལུས་ ཀྱི་ ཅ་ཤས་འཇེན་པའོ། 接触僧残。十三僧残中五种因贪爱有情所犯僧残之一。心存欲念，扪触女人肌肉或抚其身支者。

རེག་བྱ། ལུས་ཀྱིས་རེག་ནས་ཤེས་བྱེད་པའི་དངོས་པོ། 所接触物。触觉器官所接触以引生感觉的外物。佛书译作触、身识所触或身识所取境：རེག་བྱ་འཇམ་པོ། 柔滑触。རེག་བྱ་རྩུབ་པོ། 粗涩触。སྐོམ་སྐོམ་གྱི་རེག་བྱ། 饥渴触。རེག་བྱ་མི་ཚངཔ་བ། 麻木不仁。

རེག་བྱ་ངན། (མངོན) གཟེ་མ་ང་མགོ། 恶触。羌蒌的异名。

རེག་བྱ་བཅུ་གཅིག ས་དང་། ཆུ། མེ། རླུང་། འཇམ་པ། རྩུབ་པ། སྙེ་བ། ཡང་བ། གྲང་བ། བཀྲེས་པ། སྐོམ་པ་བཅས་པའུ་གཅིག་གོ། 十一种触。身根所生十一种感觉：坚、湿、暖、动、滑、涩、重、轻、冷、饥和渴等。

རེག་བྱ་དྲུག ཇཇམ་པ་དང་། རྩུབ་པ། སྙེ་བ། ཡང་བ། གྲང་བ། བཀྲེས་སྐོམ་བཅས་དྲུག་གོ། 六种触。身根所生的六种感觉：滑、涩、重、轻、冷和饥渴。

རེག་བྱའི་སྒྲིབ་མཚན། ལུས་ཤེས་ཀྱིས་གསྒྲང་བྱ། ཚ་བ་དང་། གྲང་བའི་རེག་བྱ་ཕུ་བྱའོ། 触处。身识之所感受者，如热寒等触觉。

རེག་བྱེད། (མངོན) (1)རླུང་། 风的异名。(2)རླུང་ལྷ། 风神的异名。

རེག་སྐྱོང་། (1)ལག་པས་རེག་སྐྱོང་བ། 曾触，曾触摩。(2)ལུས་ ལ་ གྲུག་ སྙེ་ འཇམ་ རྩུབ་ ཚངཔ་ 感触。

རེག་ཚངཔ་གསུམ། བདེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ། བཏང་སྙོམས་བཅས་གསུམ་འདུས་ཏེ་རེག་ནས་ བྱང་ བའི་ཚངཔ་གསུམ་སྙེ་བདེ་བའི་རེག་ཚངཔ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རེག་ ཚངཔ། བཏང་ སྙོམས་ ཀྱི་ རེག་ ཚངཔ་ བཅས་ སོ། 三触受。接触后所生的三种感受：乐触受、苦触受、不苦不乐触受。

རེག་འཇིན་དབང་ཤངཔ། རེག་བྱ་འཇེན་ བའི་ དབང་པའི་མངོན་སུམ་སྙེ། རང་གི་བདག་ཉིད་ ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ལས་དངོས་ སུ་ རྟོགས་ བའི་ གཞན་ རེག་རིགས་པ་རྟོག་བཟལ་མ་འཁྲུལ་པ། 触觉根现识。自己增上缘身根直接所生离分别、不错乱的悟他识。

རེག་འཇིན་ཡིད་ ཤངཔ། རེག་ བྱ་ འཇེན་ བའི་ ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སྙེ། རང་གི་བདག་ཉིད་རེག་ བྱ་ འཇེན་ བའི་ ཡིད་ ཀྱི་ དབང་ པོ་ ལས་ དངོས་སུ་ རྟོགས་ བའི་ གཞན་རིགས་ཀྱི་ཤེས་པ་རྟོག་བཟལ་མ་འཁྲུལ་པ་དེ། རེག་འཇེན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ཉུ་བྱ། རང་གི་གཅིང་དོན་ཀྱིས་སུ་ཡོད་ བའི་དབང་མངོན་གཅིག་གིས་དེ་མ་ ཐག་ རྟོགས་ བྱས་ པ་ལས་བྱང་བའི་གཞན་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ པ་ རྟོག་ བཟལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར། 触觉意现识。自己增上缘触觉意根直接所生离分别、不错乱的悟他识，亦即以伴有自所觉境之根现识为等无间缘所生离分别、无错乱之悟他识，如触觉根现识之后一刹那。

རེག་ཟིན་ (རྟེང) ཐེག་ཀྱིས། 笔记，草稿，稿本。

རེག་ཟིག་རེབ་ཀྱིའི་རྒྱལ་བ། དྲུག་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་རོང་རྡོར་ཟློག་ཏུ་ དཀོན་མཆོག་གཅིག་པུའི་ཁ་འཕེལ་སྟ་ཚོགས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་ ལུགས་ བཅས་ ཚུལ་ དུ་ བཀོད་ པའི་ ཟིན་ཏིས་ཀྱི། 《笔记·吐宝兽赛》。十八世纪中，滇西藏族医学家顿珠所著，书中汇编医学拾零及《后续》补遗等。

རེག་ཟིན། རེག་རིག་དང་འདྲ།

རེགས་པ། བྱེགས་པའི་དོན། 形容词。剃光的：མགོ་རེགས། 光头。

རེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) རེངས་པ། རེང་བ།1 (1)ཉིང་བ་དང་མཁང་པོར་འགྱུར་བ། 僵化，硬化：ཀང་ལག་ རེངས་ ནས་ བརྒྱང་ བསྐུམ་ བྱེད་ མི་ བདེ་བ། 手足僵化，不便屈伸。(2)འཁྲིགས་ནས་ སྡུ་ བར་ འགྱུར་ བ། 凝结，冻结：ཆུ་རེངས་ནས་ ཆབ་ རོམ་ ཆགས་ པ། 水冻成冰。མར་ ཁྲུ་ རེང་ ཚོང་། 融酥会要冻结。

རེང་བྱི། ཆུང་བ་དང་གཅིག་པུ། 形容词。孤，单独：སྐྱེས་རེང་བྱི། 单根线香。ཁོ་རེང་། 单身汉子。མོ་རེང་། 单身女子。གྲོགས་མེད་རེང་ བྱང་སྡོད་པ། 独居。

རེངས་འཁྱམས། ཀང་ལག་སྐགས་རེངས་པ་ དང་ འབྲམས་པ། 僵缩。僵硬和蜷缩。

རེངས་པ། རེང་བའི་འདྲས་པ།

རེངས་ཚི། ཉུང་ཚི། 形容词。僵硬，凝固，不活动：གཤེས་ཀ་རེངས་ཚི། 性情固执。ངན་རེངས། 顽固。བསམ་བློ་རེངས་ཚོར་འགྱུར་བ། 思想僵化。

རེད། ཡིན་པ་སྟེ། གཏན་འཁེལ་བའི་ཚིག་ཡིག 是。一个表示肯定的判断和叙述的词，多用于口语：འདི་ཅི་རེད། 这是什么？ཁོ་སྨན་པ་རེད། 他是医生。དེ་ མ་ རེད། 不是那个。མང་ ཙང་ རེད་ འདུག 多少正合适。

རེད་མདའ་བ། ས་སྐྱའི་ཐུ་མ་ཁྲིག་ སྟེ་ མཚན་ ལ་ གཞོན་ཏུ་ ཐུབ་ གྲོས་རེར། རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ས་ ཐུབ་ཚོར་ གཙང་ས་སྐྱ་དགོན་ པའི་ ཅི་ འདྲབས་ སུ་ འཁྱངས། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་དང་ཚིག་གསལ་ སོགས་ལས་ ཐལ་འགྱུར་བའི་ ལྟ་ བའི་ གནད་ རྣམས་ རིགས་ལམ་ ཡང་དག་པས་འདོམས་པར་ མཛད་ ཅིང་ དང་ ཐུབ་པ་ཅང་། ཅོང་ཁ་ པ་དང་། ཀུལ་ཚབ་ དང་ མ་རིན་ ཆེན། མཁས་གྲུབ་དགེ་ ལེགས་དཔལ་ བ་ སོགས་ ཐུབ་མར་གྱུར། རབ་བྱང་བདུན་ པའི་ ཚུ་ འབྱུག་ གོར་འདུས། 仁达瓦·循努洛追（1349—1412）。藏传佛教萨迦派一著名喇嘛名。生于后藏萨迦寺附近，悉心钻研和宏扬月称《入中论》和《中论明句论》等著作的中观应成派教理。格鲁派祖师宗喀巴及杰擦、克珠等人均曾从之学法。

རེད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)རྐྱེན་གཞན་དང་འདྲེས་ནས་མ་རུང་བར་འགྱུར། 沾染，夹杂。附带受到影响：ཨ་ རེད་ པ། 疮伤感染。ཟས་ སྐོམ་ གྱིས་ རེད་ པ། 受了饮食不适的影响。སྤྱོད་ པ་ ངན་ པས་རེད་པ། 沾染恶习。འཇིགས་སྐུག་གིས་རེད་ དེ་ ཐུབ་ མི་ བདེ་ པ། 杂有恐怖情绪，心神不安。(2)འགྲིག་ པ་ དང་། འགྱུར་ པ། 合适，完成：དེ་རེད་པ་འདུག ཁོ་འཇམ་ཐིང་ངེར་ཉལ་འདུག 现在对了，他已安静地睡下。དཀ་ ཚང་རེད་ སོང་ འགྱང་ གི་ མིན། 这下酒够了，再不喝了。རྫོག་ ལ་ ཀྱ་ སྒྲིག་མ་བྱས་པས་རེད་ མི་ འདུག 先没有准备，所以未妥。(3)སྐྱེད་པ་ སྟེ། ཐུ་ ཤིང་ སོགས་ཀྱི་ བཞིར་ ཆུན་ གྱིད་ ཙམ་ སྐམ་ ཐེག་ ཏེ་ གསོན་ ཀུགས་ ཉམས་པ། 蔫，萎，枯萎：ལྗང་མ་རེད་པའི་ཡམ་ གུ་གུ་ནས་བསྡད་འདུག 柳树枯萎，柳枝弯垂。

རེབ་ཀོང་དགོན། གསེར་སྐྱ་ ལྷོངས་ ཀུང་ ཟེར། མདོ་སྨད་ཚ་མདོའི་ས་ཁུལ་དུ་ གོས་དཀར་ ལྷང་ ཚོ་

ཅན་གྱི་རྩལ་གས་པ་རྣིང་མ་བའི་དགོན་པ་ཞིག 热工寺。青海宁玛派一寺名，寺中纯系蓄发咒师。

རེའུ་གཅིག (གྲམ) (1)རྒྱུ་གཅིག་གམ་ལྷན་ཚིག 一齐，一起：ང་ཚོ་རེའུ་གཅིག་ལ་ཨོང་པ་ཡིན། 我们是一道来的。(2)ཐེངས་གཅིག་གམ་ཚར་ གཅིག 一次，一回：ལྷ་ས་ཁ་ནས་སྐོང་རེའུ་གཅིག་ལས་ འགྲོ་མ་སོང་། 到拉萨巡礼只去过一次。

རེའུ་པ། (རྟིང) སྐམ་རྟིད། 枯萎。

རེམ་པ། (ཐ་དད་པ) རེམས་པ། རེམ་པ། རེམས།། (1)རིག་ པ་ སྒོམ་ པ། 注意，认真，集中精力：གཟབ་ནས་ཀྱིས་རེམ་པ། 密切注意。རེམས་ནས་ ལངས་པ། 认真地站住。(2)འབད་པ། 努力，勉力为之：ལེགས་པར་རེམས་ཤིག 好好努力！

རེམ་ཅི། དུད་པོའམ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ། 形容词。勤勉，勤奋，认真：ཁོད་ལས་རེམ་ཅི་ རང་ཞིག་འདུག 你是一个勤于工作的人。

རེམ་རེམ། ཤུར་བརྩོན་ཆེ་སྒྲིད་དམ་ གང་ ཐུབ་ ཅི་ ཐུབ། 尽力，竭力：ཁྱོད་ཀྱིས་བཀའ་མངགས་རྣེ་ གནང་སྐོར་ངས་རེམ་རེམ་ཞུས་ པ་ ཡིན། 你所吩咐的事，我是竭力做了。

རེམས། རེམ་པའི་སྐལ་ཆེག

རེམས་པ། རེམ་པའི་འདུས་པ།

རེའུ། རའི་ཕྱུ་ཀུ། 名词。山羊羔：རེའུ་ཚང་། 山羊羔裘。

རེའུ་མིག དྲ་མིག་ གི་ དབྱིབས་ ཅན་ཀྱི་ རི་མོ། 格子，孔格，表格：ནོར་བཅོས་རེའུ་མིག 勘误表。

རེའུ་ཕྱུག ར་ཕྱུག་དང་ལུག་ཕྱུག་ གི་ བསྡུས་ ཚིང་། 羊羔。山羊羔和绵羊羔。

རེས། (1)རེ་ཤས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 轮流，འགྲོ་རེས། 该去的轮次。བརྗེ་རེས། 该换的轮次。སྡོད་རེས། 该留下的轮次。ཟ་རེས་འཁྱམ་པ་དང་། འགྲོ་རེས་ ཐུག་ཚེ། 饮食轮到腮动，行走轮到膝动。意谓各司其事。(2)རེ་འཁོར་ཅི་བསྡུས་ཚིག 有时，时或，རེས་འཕེལ་རེས་འགྲིབ། 时涨时跌。 རེས་དགོད་ རེས་དྲི་། 时哭时笑。 རེས་ཆེ་རེས་ཆུང་། 时大时小。 རེས་ཙམ་རེས་མེ་ཙམ་། 时来时不来。

རེས་འགའ། མཚམས་ མཚམས་ས་ས་ སྐབས་རེ། 时或，间或：རེས་འགའ་ དགའ་ ནས་ གླུ་དབྱངས་ ལེན། 时或喜而歌。རེས་འགའ་ སྐྱོ་ནས་ དྲ་ལབ་ ཀྱི 时或悲伤哭诉。ཆང་ ཐོར་ ཐོག་ས་ནས་ རེས་ འགའ་ འཕྲལ་ པ་ལ་ འདྲེན་ ཞིང་རེས་ འགའ་ རང་ གིས་ ཀྱང་ ལོངས་ སྤྱོད། 举起酒杯时而献客，时而自饮。

རེས་འཇོག་ས་ཐུབ་སྐད། ཟླ་པ་ལ་ཞག་རེ་རེ་ མས་ ཀྱིས་འཇོག་ས་བའི་སྐད་མ་སྟེ། སྐད་མ་དེའི་སྟེང་ ཟླ་བས་ རྩ་མའི་ ཉིན་ཞག་ལ་སྤྱད་ཟིན་འཆད། དེ་ ཡིས་མཁའ་རོང་ཁྱི་བའི་ཕྱོགས་མ་རྣི། ནས་ལངས་ ནས་བཅུམས་ཏེ་དེ་ཙུག་རྩོད་ཅིང་། དེ་ཐད་ཚེ་ཁྱི་ མའི་སྐད་སྟེང་ ཟླ་བ་བོ། 伴月星，轮伴月宿。轮流伴月运行之星。太阳日开始时月亮所在之宿和前一天在该宿中已运行多少弧长。用它去减60，其余数就是从天明起在该宿之时间，此弧长结束后，即进入下一宿。

རེས་གཅིག དུས་གཅིག་གམ་ཐེངས་གཅིག 一次，一回，一时。

རེས་ཞེངས སྐབས་རེ་ཅུད་པ་དང་། སྐབས་རེ་ཞི་ ཅིད་ པ། 轮休。轮换停止，时作时息：ཨོད་ འདེབས་རེས་འཇོག 土地轮休。འགྲོ་ཅོང་རེས་ འཇོག 轮番去来。

རེས་ཕྱོགས། རེས་ཨས་ཀྱི་ཚུལ། 轮流状。互相交替的形式。

རེས་མ། (1)(རྟིང) བྱང་ཨེད། 妇女。(2)(ཨངོན) སྨད་འཚོང་མ། 轮女。娼妓的异名。

རེས་མའི་ཁ་ཐོག (ཨངོན) སྨད་འཚོང་མའི་ཁ་ཐོ་མ། 轮女主。鸨母的异名。

རེས་སོ། བཀ་ཆུད་བཞེ་རེས། 轮流，轮值，རེས་མོ་བྱས་ནས་བཤད་པ། 轮流发言。ངའི་རེས་མོ་བྱས་ཚར་བ། 我已轮流过了。

རེས་གཟིར། (1)རེས་འཁོར་ཉི་གཟའ་སྤྱིའི་མིང་སྟེ་གཟའ་ཉི་མ་དང་། 日、月、水、火、木、金、土七曜，轮流值日，周而复始。(2)རེས་ གཟའ་ལ་བདུན་ཡོད་ བས་གྱངས་བདུན་ མཚོན། 轮流值日曜神有七，故表数字7。

རོ། ●名词。(1)ཕྱེས་སྐྱོང་བྱའི་ཏྲ་བ། 味；ཕྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་རོ་ལ་དམིགས་པ། 以舌尝味。旧译依舌缘味。རོ་མངར་མོ། 甜味。རོ་སྐྱུར་མོ། 酸味。(2)སྐྱེ་བྱལ་བའི་ལུས། 尸体；མི་རོ། 尸身。ཀྱ་རོ། 鸟的尸体。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐའ་གྱུར་དང་། དཔེ་གསལ་བྱས། སྐྱེ་བྱལ་ཕྱང་བོ་བཅས་སོ། (3)རོ་ལ་མངར་བ་དང་། སྐྱུར་བ། ཁ་བ། བསྐ་བ། ཚ་བ། ལན་ཚྭ་བ་བཅས་དྲུག་ཡོད་ བས་གྲངས་དྲུག་མཚོན། 味有甜、酸、苦、涩、辣、咸等六种，故表数字6。(4)སྐྱིང་བོ་བཏོན་ཟིན་བའམ་བིད་མེད་དུ་གྱུར་བའི་དངོས་པོ། 废物，废品，废料：ཟས་ཀྱི་སྐྱིགས་རོ། 残汤剩饭。ཁང་བའི་ཀྱང་རོ། 颓垣破屋。ས་རོ། 废土，无用的泥土。རྡོ་རོ། 乱石，无用的石头。❷ར་མཐའ་སྐྱོང་ཚུལ་ཟེར་བསྟན་ཐུབ་ཅིག 助词。ར་字后面所用语终词。

རོ་རྒྱུང་། རུ་རོ་ས་དང་ཀུང་མའི་བསྟན་ཆིག 人体左右两脉。

རོ་སྐོར་ལྷགས་ཀྱི་ཁྲེང་བ། རབ་བྱང་བདུན་བའི་མཐུག་ཏུ་ཟུང་ ཤཱཀ་ མཉམ་ ཉིད་ རྡོ་ རྗེས་ དཀོང་ ཁྱིགས་ ཀྱི་ སྐྱེ་ བ་ རྣམས་ བསྟན་ ཏེ་ བཀའ་ཐོག་ནས་བཅས་བའི་སྐྱེ་ཁྱི་ རོ་ ཏུས་ ཁྲ་ རྗེས་ སངས་རྒྱས་ཀུན་བཟང་ཁོད་བའི་གཞུང་ཞེས། 《药学·铁鬘》。十五世纪中，索喀·娘尼多吉邀集塔波及工波地区著名医家，共同研讨所著叙述药物性、味、功能的一部医书名。

རོ་སྐྱུར། (1)བྱ་བ་སྐྱུར་མོ། 酸味。(2)རོ་ཁྱིགས་བའི་ཅྱད་སྐྱལ། 抛尸。抛弃死尸。

རོ་བསྐམས། ཆུ་ངམ་ཐང་། 无水荒野，沙漠。

རོ་ཁ་བ། རོ་ཏྲིག་གི་ཀུན་ཤེས 苦味。六味之一，སྐྱེ་བཅང་རོ་ཁ་བས་ནད་ལ་ཕན། ཀུན་བཟང་ནོ་སྲུན་ཐོས་སྐྱེད་པར་ཕན། 良药苦口利于病，忠言逆耳利于行。

རོ་ཁང་། རོ་འཛོག་ས་ནི་ཁང་བྱའམ་ བང་ མོ། 停尸房，坟墓。

རོ་ཁེབས། རོ་ལ་གཡོག་བའི་ཚོས་ཆས། 尸被。掩尸衣被。

རོ་ཆོས། (1)མི་ཤི་བའི་རོ་ལས་ བཤུས་ བའི་ ཆོས། 尸衣。从死者身上脱下的衣服。(2)ཆོས་ ཀྱི་ དོག་ཆིག 死衣服。对衣服不满时的咒骂语。

རོ་ཀྱི་བ། མི་ཤི་བའི་རོ་ལས་བྱུང་བའི་བཅོག་གནོད། 死人煞气。迷信所说因死人引起的不祥事故。

རོ་ཐགས། རོ་འཛོག་ས་ནི་སྐྱ། 棺材。

རོ་སྒྲུང་། རོ་ལང་གཅེར་སྐྱབ་ ཀྱི་ སྐྱུང་ ཞིག་ སྟེ། དངོས་གྲུབ་ཅན་ཀྱི་སྐྱུང་དགོས་འདོད་ཆར་འབེབས་ཞེས་ བྱ་ ཞིང་ སྐྱེ་ དཔོན་ ཐུ་ སྐྱབ་ དང་ ཐུལ་ བ་ བའི་ སྐྱེད་བཅང་ པ་ གཉིས་ ཀྱིས་ མཛད་ བའི་ མི་རོ་ དངོས་ སྐྱབ་ ཅན་ ཀྱི་ གཏམ་ རྒྱུད། ཐུལ་ པ་ བའི་ སྐྱེད་ བཅང་ པ་ ཤུལ་ བའི་ མི་ རོ་ གཅེར་ ཀྱི་ ཚེ་ ཐུལ་ ལེའུ་ ཚན་ ཉིར་ གཉིས་ བ། དབལ་ མགོན་ འཕགས་ པ་ ཐུ་ སྐྱབ་ ཀྱིས་ མཛད་ བའི་ རོ་ ལང་ གཅེར་ འགྱུར་ ཀྱི་ ཚོས་ སྐྱེ་ ལེའུ་ ཉི་ ཀུ་ རུ་ གཉིག་ པ་ རྣམས་ སོ། 《尸语故事》。全名《成就者故事·如意喚雨》。关于起尸点金的神话故事集。相传为

古印度一国王德决桑波所作《苦行起尸点金故事集第二十一品》和佛学家龙树所作《起尸点金法故事第二十一品》的合称。

རུས་སྒྲོམ། རུས་འཇུག་གསའི་སྒམ། 棺材。

རོ་བཟང་། བོ་བ་ཀ་ཅང་ཞིམ་ཞིང་བཅུད་ལྡན་གྱུར་པ། 百味，美味。味道美好。

རོ་བཟུ་དང་བཟློག། རོ་ས་བྱག་བོ་ལ་ཕྱེ་ཤེས་ལ་ཕན་པའི་རོ་དང་། འཇུ་བར་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཚེ་ལྷག་ཤེམས་ལ་མི་གནོད་པའི་རོ་དང་། ཞུ་ཚེ་ལྷག་ཤེམས་ལ་ཕན་པའི་རོ་སྟེ་རེ་རེ་ལ་གསུམ་གསུམ་ཕྱེ་བས་བཟུ་དང་བཟློག་ཡོད་པ། 味一百零八种。三十六种味，分为对舌识有益的味，消化时对身心无害的味，以及消化后对身心有益的味，每个区分为三，共可分为一百零八种。

རོ་མངར། (1)བྱང་ཤིང་། 甘蔗。(2)བོ་བ་མངར་མོ། 甜味。

རོ་མངར་ཤིང་། (1)བྱང་ཤིང་། 甘蔗。(2)རྒྱུན་འབྲུམ་ཤིང་། 葡萄树。

རོ་གཅིག་པ། (1)བོ་བ་མཚུངས་པ། 同味。味道相同。(2)དབྱེར་མེད། 一致，不二；བདེ་སྟོང་རོ་གཅིག 空乐不二。

རོ་བཟང་། བོ་བ་དང་བཅུད། 味道和营养；རོ་བཅུད་ལྡན་པའི་ཟས་ཀྱིས་གསོ་བ། 用味道鲜美而富于营养的食品进行抚育。

རོ་མཆོག བོ་བ་ལྷག་བྱང་། 美味，ཟས་ཀྱི་རོ་མཆོག་ལྟེ་ཤེས་སྐྱོང་། 舌头尝美味，鱼知水深浅。

རོ་འཇམ་ཏེ། ཟས་ཀྱི་བྱེ་བ་འཇམ་པོ། 非辛烈之味。

རོ་ཀུམ། ཉལ་བའི་དགོད་ཆོག 躺尸。对久卧不起者进行的咒骂语。

རོ་ཀྱེ། (1)ཞ་སྟེ། 铅。(2)ཞ་སྟེ་དཀར་པོ།白铅。

རོ་སྙོམ། མཉམ་ཉིད། 平等，一致。

རོ་སྙོམས་སྐོང་བྱ རྣམ་རྟོག་ལམ་འབྱེད་དང་། སྟོན་མོངས་ལམ་འབྱེད། ནོ་ཚོ་ལམ་འབྱེད། ལུ་འདྲེ་ལམ་འབྱེད། སྨྲུག་བསྐལ་ལམ་འབྱེད། འཆི་བ་ལམ་འབྱེད་བཅས་དྲུག 六类一味。佛书所说六平等：转寻思为道用、转烦恼为道用、转疾病为道用、转鬼神为道用、转痛苦为道用和转死为道用。

རོ་སྙོམས་པ། ནུས་པ་དང་ངང་བཞིན་སྙོམས་པ། 均衡，平衡。

རོ་ཀྱི། སྡིགས་མ། 渣滓，沉淀；ཆང་གི་རོ་ཀྱི། 酒中沉淀。སྨན་གྱི་རོ་ཀྱི། 药渣。

རོ་སྟོད། ལུས་ཀྱི་སྟོད། 上身，上半身。

རོ་སྟོད་ལེང་ཁ་འདྲ་བའི་མཚན་བཟང་། མངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་སོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཅིག་ཤེག་སྟེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཁ་དོག་གི་ཆ་གཅིག་ཏུ་ལ་བསད་པམ་རོ་སྟོད་ལེང་ཁ་འདྲ་བ། 上身如狮子相。如来全不强词遍凌他人，感得上身平正端严之相。三十二大丈夫相之一。

རོ་ཐག (1)རོ་འཆིང་བྱེད་ཀྱི་ཐག་པ། 捆尸索。捆缚尸体所用绳。(2)ཐག་བའི་དམོད་ཆོག 死绳索。对绳索不满时的咒骂语。

རོ་བཅུ། རོ་སྲེག་གཞི་ཐབ། 焚尸炉。火化时的炉灶。

རོ་ཚོང་། མི་བསད་བའི་སྟོང་དུ་སྦྱིད་ཀྱུའི་ཞིང་ཁར་བཙུགས་བའི་དོ་ཤུབ། 命价石。在判决赔作命价的土地上所立作为标志的石桩。古藏律用语。

རོ་དྲུག མངར་བ། སྐྱུར་བ། ཁན་ཚ་བ། ཚ་བ། ཁ་བ། བསྐ་བ་སྟེ། དྲུག་གོ། 六味。甘、酸、咸、辛、苦、涩六种味道。

རོ་བདག མི་བསད་བའི་ཤུལ་བོའི་བདག་ཏོ་ཞིས་དང་བཅའ་ཚང་མོགས། 尸主。被杀者的亲人；མི་ལ་མི་བདག་མེད་ཀྱང་རྣ་ལ་རོ་བདག་ཡོད། 人虽无人主，尸首却有尸主。

རོ་ཕྲད། (1)ཟས་བྱེ་ཞིམ་ཅུས་ཕྲན། 有味食物。

(2)དུར་ཁྲོད། 葬地，尸林。天葬、火葬等安葬尸体的场所。(3)(མངོན) 1.རྒྱ་ཀ་ མ། 蒜的异名。2.ཕྱེ། 舌的异名。3.ཨ་ཁ། 芒果、柿子的异名。

ཙོག་ལྡན་གནས། དུར་ཁྲོད། 葬地，尸林。

ཙོག་ལྡན་མ། (མངོན) ཆུ་མཚན་ཅན་མ། 有味女。海的异名。

ཙོག་ལྡན་གོང་། (1)རྒྱན་ འབྲུམ་ གོང་། 葡萄藤。(2)བྱ་རམ་གོང་། 甘蔗。

ཙོག་གནས། དུར་ཁྲོད། 葬地，尸林。

ཙོག་བཙས་པ། རྣ་འཇུལ་བ། 尸体浮肿，死尸腐烂。

ཙོག་བུམ། རྡོ་འཛོག་སྣོད་ཀྱི་བུམ་པ། 骨灰瓶。灵塔的宝瓶。

ཙོག་འཇྱིང་པ། རྣལ་འབྱོར་པ་ལ་གཤེ་ གཤེ་ གཅོང་ བའི་ཚིག་ཆོག 死道人，该死的瑜伽师。对化缘修行者的轻视漫骂之词。

ཙོག་ཐེབ་ལ། དུར་ཁྲོད། 坟墓。

ཙོ་མ། 名词。(1)སྐྱེགས་མ། 渣滓，ཀུ་བ་བཏུབ་ནས་རྣ་མ་ལུས་པ། 取汁余渣。འཚགས་རྣ། 滤后残渣。ཤོག་རྣ། 破纸。ས་རྣ་རྡོ་རྣ། 残土乱石。ཇ་རྣ། 茶叶渣滓。སྐུད་རྣ། 线头。ཐུང་རྣ། 烦垣。ཆོག་རྣ། 废话。(2)ཐོག་རྩ་ནག་ཁ་སོགས་ཁྲག་རྩ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་རྩ་རྒྱུད་གཅོ་ བོ་ཞེག་ སྟེ་ སྐྱེས་ པའི་ གཡོན་ དང་ ཕུད་ཤེད་ཀྱི་གཡས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དྲང་ས་དམར་བ་ འགྲུ་བར་ བྱེད་ ལ་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ རང་ བཞིན་ ཅན་ རྒྱུད་ཀ་དོག་དམར་བའོ། 血脉。黑色命脉等一切血脉所依附的主要脉道之一。男在中脉之左，女在中脉之右，是运转血液的脉道，其色赤，其本性为修行之智慧分。

ཙོ་ཕྱེ་ཁྱིམ་ པ་ ཙོ་མཆོག་ སྣང་ བའི་ མཚན་ བཟང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཟང་ཤེ་ གཉིས་ ཀྱི་རང་གཤེས་ཤེག་སྟེ། སྐྱེ་བོ་ རྣ་ བའི་ གཡོག་ ཐོག་ལས་ ཐེག་ཆེན་ ལྟ་ བུ་ ཡིན་ ཏེ། 得上味相。如来侍奉病者，感得咽中常有津液，虽纳恶臭，仍得上味之相。三十二大丈夫相之一。

ཙོ་བྱུག་པ། (1)ཙོ་རྩལ་རྣས་འདོམ་བག་ཕྱུང་ཚགས་པ། 腐尸，尸烂如泥。(2)འདོམ་རྡུམ། 淤泥，臭泥浆。

ཙོ་བྱུག་པ་བཅུམ། ཚ་དམྱལ་ཀྱི་གནས་ཤིག 尸粪泥。热地狱之一。

ཙོ་བྱོང་། (མངོན) ཐྲུང་ཤ། 尝味。蜜蜂的异名。

ཙོ་བྱོང་བ། (1)བྱ་བ་ཕྱ་བ། 尝味。(2)(མངོན) ཕྱེ། 尝味。舌的异名。

ཙོག་ཐེབ། ཕྱས་ཀྱི་ཐེབ། 下身，下半身。

ཙོ་ཙ། རིགས་ཆུང་ཤེ་རྒྱས་པ་ཐེལ་བ་དང་འཕྲིན་པ་ ཐྲུང་བའི་དོན། 阳事。繁殖后代及交媾的行为。

ཙོ་ཙ་ཅམས། འཕྲིན་པ་ཐྲུང་ཤེ་རྒྱས་པ་དང་། ཀུ་བ་རྒྱས་པར་གྱུར་བའི་དོན། 阳萎，阳事不举。不能交媾及精液枯竭之病。

ཙོ་ཙ་བཤེལ་བ། ཀུ་བ་ཆུས་ཏེ་ འཕྲིན་ པ་ ཐྲུང་ ཆུའི་ ཚགས་པ་འབེལ་བ། 生精动欲。

ཙོ་ཙ་ཚེན་ཅན་ཆུ་ཐུབ། རབ་ བྱང་ བའུ་ བའི་ ནང་ཐུར་ ས་ཁང་ ས་རྒྱས་ རྒྱུ་ ཐུབ་ ཅིང་། ཀུ་བ་ གསོ་ བ། འདུ་བ་ འབེལ་བ་ སོགས་ཀྱི་ ཐབས་ སྟོན་ བའི་ ཐུན་ ཀྱི་ བཤད་ བཅོས་ ཤེག《益阳德海论》。十五世纪中，索喀·娘尼多吉所著有关补身、养精、动欲等医道一著作名。

ཙོ་ཙ་གསོ། རིགས་ཆུང་ཤེ་འབྱང་བ་དང་། འཕྲིན་ པ་ ཐྲུང་ཤེ་ ཅམས་པ། ཀུ་ སྐྱེ་བས་ རྒྱས་པ་རྣས་གསོ་ བའང་ བྱ་ བའི་ དོན། 补阳。治疗不育、不人及精液衰竭之病。

ཙོ་བཙའ་བ། (རྒྱུད) (1)ཚགས་པ་ཆེད་ པོ། 性欲强烈，性欲旺盛。(2)ཀུ་བ་འབེལ་བར་ ཐྲུང་བ། 补精，增涨精液。

ཤི་ཚོགས། ཤི་ཁྱིང་ཚོགས་སུ་ཟིན་གྱིས་བཟློག་ནས་བསྟོ་བའི་སྒྲིབ་པ་ཞི་ཁྲ། 尸供。在尸林中宰割死尸作为供品，诵经以供神祭鬼的一种宗教活动。

ཤེ་འཇོམ། (མངོན) ཁྲི། 持味。舌的异名。

ཤེ་འཇོམ་དབང་མཚོན། ཤེ་འཇོམ་བའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཉེན་ཟླའི་དབང་པོ་ལས་དངོས་ སུ་སྐྱེས་ བའི་ གཞན་ རིག་ པ་རྟོག་བཅལ་མ་འཁྲུལ་བ། 味觉根现识。自己增上缘舌根直接所生离分别、不错乱的悟他识。

ཤེ་འཇོམ་ཡིད་མཚོན། ཤེ་འཇོམ་ བའི་ ཡིད་ ཀྱི་ དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སྟེ། རང་གི་བདག་ཉེན་ཤེ་འཇོམ་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ ལས་ དངོས་ སུ་ སྐྱེས་ བའི་ གཞན་རིག་གི་རྟོག་བཅལ་མ་འཁྲུལ་བ་སྟེ། ཤེ་འཇོམ་དབང་མངོན་སུམ་ཚད་ཅིག་ཕྱི་མ་ལྟ་བུ། རང་གི་གཟུང་དོན་གྱི་ཚོགས་སུ་ཡིད་དབང་མངོན་གཅིག་གིས་དེ་མ་ཐག་ཉེན་བཅས་པ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ གཞན་རིག་ཅི་ཤེས་ པའོ། 味觉意现识。自己增上缘味觉意根直接所生离分别、不错乱的悟他识，即以伴有自所觉境大根现识等为无间缘所生离分别、不错乱之悟他识，如触觉根现识之后一刹那。

ཤེ་ཕྱེམ་པ། བྱ་བ་ཕྱེམ་པ། 美味，适口。

ཤེ་ཟས། ཤ་ཟས་དང་འདྲ།

ཤེ་ཟས། (1)གཤེད་ པའི་ ཤུལ་ ཟས། 丧事饮食。(2)སྲིན་པོ། 罗刹鬼。(3)ཤ་ཟ་བའི་བྱ། 食尸鸟。

ཤེ་གཅན། ཤ་གཏུམ་བྱད་ཀྱི་ཉལ་གཅན། 裹尸布或毛毯。

ཤེ་ཅིག་ཟེར་ཞི། མི་ཞེག་བསད་ཅེ་ གསོད་ པ་ བའི་ ཤུལ་ལ་ཆས་སྐྱེན་ཡོད་ཀྱང་ཁྱོས་ཤེད་དུ་གཏོང་བ། 尸下不问伤。若已杀人，则凶手虽曾负伤，亦不得向死者索取医药费。古藏律用语。

ཤེ་ཤི་ཀེ་བཙང (མངོན) ཀ་བྱང། 味蔻。冰片的异名。

ཤེ་རས། ཤ་སྐྲལ་བྱད་ཀྱི་རས། 尸布。裹尸布。

ཤོ་ཁབས། ཤེ་ནས་ བསྐྱངས་ དུ་ ཁབས་ པ། 起尸。死尸复起。

ཤོ་ཁབས་ཀྱི་གདོན། གདོན་ཅེན་ཕྱི་ནང་ཚན་རྣ་ཁབས་ཞེས་པས་བཏང་བར་གྱུར་པའི་གདོན་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་གཉིད་ལ་དགའ་བ་དང་། རྒྱན་འདོགས་པ། ལུས་འདུར་བ་བཅས་འབྱུང་བ་ཞེག 起尸鬼病。鬼病之一。症见嗜睡，喜装饰打扮，肢体颤摇等象，说系起尸鬼所散布的病症。

ཤོ་ཁབས་རྒྱག་པ། (1)ཤུང་བའི་ནང་དུ་ཀྱེན་ཞུར་ནས་བསྐྱངས་དུ་ ཁབས་ པ། 起尸。死体因受某种影响而复起。(2)ལས་ཤུགས་རྩིང་པ་སོགས་ རྙེད་བཟོས་ནས་སླར་གསོ་བ། 复辟。恢复已经消灭的旧制度等。

ཤོ་ཁས། གཤེད་འདོན་ཀྱི་བྱ་བ་རྣམས། 丧事，葬事。殓葬死人的事务。

ཤོ་ཁས་པ། ཤ་ལས་བྱེད་མཁན། 殓葬人员。办理丧事的人，如负尸者或焚尸者。

ཤེ་ཤེས། (མངོན) ཁྲི། 知味。舌的异名。

ཤེ་སོ་དྲུག ཚངས་བའི་ཚངས་པ། ཚངས་ བའི་ སྐྱངས་པ། ཚངས་བའི་ཁ་པ། ཚངས་བའི་བསྐ་པ། ཚངས་བའི་ཆ་པ། ཚངས་ བའི་ ལས་ ཆ་ པ་ དྲུག་ཡོད་པ་ཕཞེན་དུ་ལས་ཆ་བའི་བར་ རེ་ རེ་ ལ་ དྲུག་དྲུག་ཁྱེ་བས་སོ་དྲུག་གོ། 三十六味：甜中甜、甜中酸、甜中苦、甜中涩、甜中辣和甜中咸等六味。每种味道又分六种，即成三十六味。

ཤེ་ཤུ་ཀ། (ཚེགས) ཅོང་ཟླ་གཉིས་པ། 藏历二月。

ཤོག་ཀེ་བ། མདོག་དག་ཐའི་མཚན་ཆུལ་ཞེག 黑黝黝的。暗黑状。ཁ་དོག་རོག་གེ་བ། 黑着脸，板起面孔状。

ཤོག་སྐྱེན་ངོགོན་ཅོག་གྲུབས། རབ་བྱང་གཉིས་ བའི་ནང་མཚམས་ཚ་ལྷང་དུ་གདུང་རྒྱུད་མིང་ལ་

རྣམ་རིས་བའི་སྐས་སུ་སྐུ་འཕྲུངས། དཀྱང་ཨོ་རྒྱང་དྲའི་དུས་ནས་ཐུགས་བསྟོད་ཆེན་ བོས་མདོ་ཐུབ་སོགས་ཐུབ་མིན་དང་ཐུབ་མོང་ གི་རིག་གནས་རྣམས་གསན། ཁྱད་པར་དུ་དབུས་སུ་ཇོ་ནོ་རན་ཀས་ཀྱི་པ་མངོན་ཤེས་ཅན་གྱི་ལྷོ་བ་ནི་ ཁཤེས་ ཀྱ་སྟོན་དབུས་པ་དང་ཐུགས་ཀྱི་ཞལས་ལ་གཏུགས་ ཏེ་ གསོ་བ་རིག་པའི་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞེ་རྩོགས་པར་ ཞུས། འཕགས་ཡུལ་དུ་ཐེངས་ གཅིག་ ཕེབས་ ནས་ ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཤཱཀྱ་པ་ཕྱི་མ་ལས་ གསོ་ དཔྱད་ ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསན། གཞུང་གི་ས་བཅད་བསྡུས་དོན་རིན་པོ་ཆེའི་དྲྭ་ཐེས་བརྩམས་པ་བཅས་རང་གི་སྐྱབ་མའི་ཐུ་བོ་ གང་ས་ རིའི་ ཁྲད་ ཀྱི་ སྐུན་ བའི་ རྒྱལ་པོ་གཉིས་ པ་ གཡུ་ ཐོག་ གསར་ མ་ ཙོན་ ཏྲན་ མཚོན་ པོ་ལ་ བཀའ་ བཅས་ས། 若顿·袞却佳。生于芒喀擦隆地方之若氏家中。幼年勤学显密佛教，长至前藏随札巴·恩协弟子库敦·乌巴达札学《医学四续》，旋赴印度从后兴底巴学《医学八支论》。著《医学科目集义·大宝璎珞》一书，传之于上首弟子、西藏药王、后宇妥·云丹袞波。

རོག་ཅོ། དོད་འགྲོ་སྐྱ་མདོག་ནག་པོ། 形容词。黑色：གཡག་རོག་པོ། 黑牦牛。ཀྱ་རོག 乌鸦。ཆེ་རོག 大乌鸦。ཀ་རོག 默然。སྐང་ནག་རོག་པོ། 黑色老黄牛。

རོག་ཅོ་འཇོམས་སྐྱེས། རྩི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནུས་པས་སྐྲོ་ནད་སེལ་བ་དང་། མཚོ་ཅའི་དུས་ཆག་གསོ། 一种草本药用植物名。功能治肺疾，疗头骨破碎。

རོག་ཆ། ཀ་མའམ་ཕུ་ཀུ་སྐྱི་དུས་ཕྱེ་ཐུམ་གྱི་ཀ། 名词。胎衣，胞衣，胎盘。

རོག་རོག ཀ་དོག་ནག་ཅའི་མངོན་ཆུལ་ཞིག 黑压压的，黑黝黝的：མཚན་ མོར་ མི་ནག་ རོག་རོག་ཅིག་མཐོང་བ། 夜里看到一个黑黝黝的人。

རོགས། ❶ཆ་ཅའམ་ཚན་ཆ། 名词。助手，助益：རོགས་མེད་གཅིག་པུ། 孤立无友。ལས་ཀའི་ རོགས་ཅིག་ལ། 当工作的助手，帮助工作。❷助词。(1)བྱ་རྩིག་གི་རྗེས་སུ་ སྤྱད་ ནས་ཀྱལ་རྩིག་ གི་རྣམ་པ་ ཐོན་པའི་རྩིག་གྲོགས་ ཤེག 用于动词之后，表示祈使义的一个辅助成分：མེའས་ རོགས། 请来！གཟིགས་ རོགས། 请照顾！ (2)བྱ་རྩིག་ ཤགའ་ཞིག་གི་ རྗེས་ སུ་ སྤྱད་ ན་ དེའི་ ཆུ་ ཡིན་ པར་ སྟོན་པའི་རྩིག་གྲོགས་ཤེག 用于动词之后，表示使动义的一个辅助成分：དོན་མེད་ཀྱི་བྱ་བ་ཁོ་ན་བྱས་ན་དཀའ་ལས་ཆ་རོགས་ལས་གཞན་གང་ཡང་མེད། 若只做无意义的事，除徒劳无益外，别无其他。

རོགས་སྐྱོར། རོགས་རམ་དང་ཆབ་སྐྱོར། 支持，扶助，提携。

རོགས་དངུལ། རོགས་རམ་གྱི་རྩིད་ དུ་ སྤྲད་ པའི་ དངུལ། 补助费。

རོགས་དན། རོགས་རམ། 帮助。

རོགས་སྤྲོན། གང་ཞིག་གིས་ མི་ ཤད་ པར་ ཆུ་བ་ སྐྱོར་དཔྱང་སྤྲོན་ཅིང་པ། 增援。增加人力、物力来支援。

རོགས་པ། 名词。(1)གྲོགས་པོ། 朋友。(2)ཆ་ཅ། 助伴，助手，同僚：ལག་རོགས། 助手。ངན་རོགས། 帮凶。ལམ་ རོགས། 同路人。ཁྱིམ་ རོགས། 同室者。(3)(རྒྱང་) ཅྱས་པ། 孩童。

རོགས་ཚ། རོགས་ལ། 同伴，朋辈。

རོགས་རམ། གྲོགས་ སམ་ རམ་ ཤད་ཀས། 帮助，协作：ཕན་ཚུན་རོགས་རམ་ ཅིང་པ། 互相帮助。

རོགས་རྩིས། ཁེའི་ཁིས་ཁེའི་ལ་ཕན་ ཐོགས་ ཅིང་པ། 互助：ཕན་ཚུན་རོགས་རྩིས། 彼此互助。

རོང་། ལུང་ པ་ཀ་ དབྱག་ དོག་ པོ། 名词。山谷，峡谷。两山中间深沟：བྱག་རོང་། 石峡。གྲོག་

རང་། 悬崖断岩。 མཐོན་པོ་རི་ལ་མི་རྒྱབས། དམའ་པོ་རོང་ལ་མི་དགའ། 高不上山，低不喜谷。喻高不成，低不就。

རོང་སྐོར། ཅ་རི་ལ་གནས་སྐོར་དུ་འགྲོ་སྐབས་རྩེ་སྐོར་དང་། བར་སྐོར། རོང་སྐོར་ཞེས་སྐོར་ལས་གསུམ་ཡོད་པའི་རོང་སྐོར། 山麓巡礼。环绕杂日圣地巡礼时，有山顶、山腰和山麓三条道路，此指山麓巡礼道。

རོང་རྒྱས་ཀང་ཚེ། རྩ་ཞིག 川续断。川续断植物名。可入药。

རོང་ཁྲང་། རང་དོག་པོ། 峡谷。

རོང་ཁྱམ། ས་བབ་དམའ་ཞིང་གུ་དོག་ཐའི་ཡུལ་ཡུང་། 谷地。低狭的河谷地带。

རོང་རེ་། (1)ཙོག་གཉན་ཐིང་རེ་། 耸然，向上突起状；པུས་མོ་གཉིས་ཀྱི་དུ་རོང་རེ་བཏྲངས་ནས་ཉལ་བ། 屈膝向上，仰着卧下。(2)ལོ་ཏོག་སོགས་རྒྱུ་འཚང་ལེགས་པ། 茁壮，茂盛貌。草木等长势良好的样子；རྒྱག་རྒྱང་རོང་རེར་རྒྱས་པ། 竹林长得很茂盛。

རོང་ཡྱང་། རོང་ཡུལ་ཀྱི་ཡྱང་མ། 川中杨柳。谷地生长的杨柳。

རོང་ཚ་ག་བ། འབྲུ་ཞིག 蝉。

རོང་རྟ། རོང་ཡུལ་གྱི་རྟ། 农区马。谷地或农业区所产马。

རོང་ཆང་། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚོ་ཤུ་རྩེང་ཁངས་མིན་ཡུལ་དུ་ཡོད། 绒朗。地名。在西藏自治区错那县属门隅地区。

རོང་པ། སོ་ནམ་བའམ་ཞིང་པ། 名词。农民；རོང་འབྲོག 农牧业。རོང་མ་འབྲོག 半农半牧。

རོང་བོ་ཀྱུ་ཆུ། ཆ་ཚུའི་སྟེང་སྐྱེད་ཀྱི་ཚ་ལག་ཅིག མཚོ་ལྷོན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཆ་ལུང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ཐུང་རེན་རྩེང་དུ་ཡོད། 隆务河。黄河上游一支流，在青海省黄南藏族自治州同仁县境内。

རོང་བོ་རྫོང་ཁག། གོང་དལ་ཞིག མཚོ་ལྷོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཀར་རྫུད་དུ་ཡོད། དེ་ལྟ་ཆུལ་བོད་རིའུ་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་ཐུང་རེན་རྩེང་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་གནས་ཡུལ་ཡིན། 隆务镇。在青海省东部。现为黄南藏族自治州和同仁县人民政府驻地。

རོང་བའི་དགོན་ཆེན། མཚོ་ལྷོན་ཞིང་ཆེན་ཐུང་རེན་རྩེང་རེའ་ཀོང་ས་ཁུལ་ཀྱི་དགོན་པ་ཞིག ཀར་སྒལ་ལྷོད་ཀྱ་མཚོས་ཆུ་བཞིད་གནང་བའི་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པ་ཞིག 隆务寺。青海同仁县境一寺名。系由格丹嘉措扩建而成的一所格鲁派大寺。

རོང་ཐུམས་ཆེན། གཅང་རོང་གི་ཡུལ་དུ་སྐར་ཐ་གཞོན་ནུ་ཆུལ་མཚོག་གིས་ བཞེངས་རྒྱུན་ཐུས་པའི་ཐུམས་པའི་སྐུ་བརྙན་ཆེན་ཞིའི་མིང་། 绒·大慈像。后藏绒地著名的绛青寺及寺中的弥勒像名。均为前人循努敬却所创建。

རོང་ཐུམས་ཆེན་དགོན་པ། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་མེ་ཡུག་ལོངར་རིན་རྒྱས་རོང་ བྱ་ བཟང་ ཞིས་ རིན་རྒྱས་རྩེང་ཁངས་སུ་བཏབ་པའི་དགོན་པ་ཞིག 绒·大慈寺。公元1367年，藏历第六丁卯的丁未年，噶居第司仁布·罗布桑波在后藏日喀则地区所建寺庙名。

རོང་ཐག རྩེང་ཞིག་སྟེ། སི་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁངས་དཀར་མཐོས་བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁུལ་ ཀྱི་ ཀར་ རོས་དང་ཆུལ་རོང་ཆུལ་ཞེའི་རྩུལ་ཆུའི་སྟོད་ཀྱུང་དུ་ཡོད་པའི་རོང་ཞིའི་ཐག་འགོ་ཞིས་པ་དེའོ། 丹巴。县名。在四川省甘孜藏族自治州东部，大渡河上游。

རོང་མ་འབྲོག ཡུལ་མ་འབྲོག་གམ་ས་མ་འབྲོག 半农半牧。

རོང་ཡུལ། (1)ཚ་པ་ཆེ་བའི་ཡུལ་ཡུང་དམའ་ས། 温暖低谷，峡谷地带。(2)ཡུལ་འབྲོག་གཉིས་ཀྱི་

ཀུལ་བའི་ས། 农业区；རང་འབྲོག་འདྲེས་ས། 农牧交错的地方。

རོང་རོང་། ཅོག་ཙོག་གས་ཐིང་ཐིང་། 耸起，翘起，竖立状；ཀ་ཁྱིའི་རྣ་བ་རོང་རོང་དུ་ལངས་པ། 猎狗竖起耳朵。ཕུག་པ་རོང་རོང་དུ་ཐྲེང་བ། 耸耸肩头。

རོང་ཁོ་རྒྱ་བ་ཆོས་བཟང་། གཅང་གི་ཀྲིས་རོང་དུ་འཁྲིགས། རྒྱང་ཚི་ཆ་དང་ཏ་ལས་དུས་མཉམ། བཀྲི་ཏ་ཐྲེ་དང་མཉམ་དུ་བོད་དུ་འོངས་པའི་བཀྲི་ཏ་ཕྱ་ལ་རིང་བས་གོང་འཕུག་ཅྱས་པས་'' རང་ བས་ ཆོས་ མང་ ཚེ་ རྟོལ་ ཤེས་ སུ་ བྱུང་ སྣད། གང་ཕྱར་མདོ་རྒྱུད་དང་། ཚད་མ། རིག་བྱེད། རིག་གནས་ཕྲི་ནང་ཀུན་ལ་མཁས་པ་ ཆེན་ ཚེ་ ཞེག་ ཡིན་ལ། རྒྱུད་རྟེ་རུ་འཇིལ་མང་ཚེ་བསྒྲུར། རང་ ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གསང་སྒགས་ཀྱི་ བསྟན་ བཅོས་ དང་ སྒྲ་ཆོས་ཆའི་འཇིལ་པ་སོགས་བརྩམས། མདོ་ སྡུ་ལེགས་གསུམ་ཀའི་གནད་པ་དང་ཉམས་ བཞེས་'' གཞན་ལ་ལེགས་འདོམས་ཀྱི་ཕྱིན་ལས་རྒྱལ་རྩི། 绒译师·法贤。生于后藏孔绒地方，与大宿约略同时。相传其得查拉仁瓦班智达神识入舍，学识大增。显密经典及因明、吠陀等诸多内外明处，甚为淹博。曾译密教典籍多种，并著有密教论著及《语言门论》之注释等书。广传《集经》、《幻化》、《心品》三种讲修方法。

རོང་ཁར། ས་མིང་ཞིག ཏད་རང་སྐྱིང་སྡེ་ངས་ཀྱི་ དྲིང་ཌི་རྩེང་གི་ཤྱོ་ཀུང་དུ་ཡོད། 绒辖。地名。在西藏自治区定日县的西南部。

རོད། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། གཟེ་མདངས། སྟོབས། 名词。仪表，神态，体格；རོད་ཉམས་པ་བཅུད་ཀྱིས་གསོ་བ། 滋养衰弱的身体。རོད་རྐྱེད་པ། 容颜憔悴。

རོད་ལྷེ་བ། (1)གཞི་བཅས་ཆེ་བ། 沉重，顽钝，呆笨；རྒྱས་ཟད་ཀྱི་ནད་ པ་ རོད་ ལྷེ་ བ། 消耗性疾病患者，身体笨重。(2)ངན་ལང་རོད་བ། 顽固，固执恶习；གཉའ་རེངས་ཀྱི་མི་རོད་ལྷེ་བ། 倔强顽固的人。

རོད་པ། (སྐྱེང) གོས། 衣服。

རོད་རོད་ཙི། (1)རྒྱབ་ རྒྱབ་ བཙའས་ བྱེལ་ བ་ ཚབ་ ཚུབ། 仓卒，忙忙碌碌；ཁོ་རོད་རོད་ བོང་ ཕྱིན་ སོང་། 他仓卒地走了。(2)རྩེབ་ རྩེབ་ ཙི། 昏愦，神志不清；རེག་པ་རོད་རོད་ཙི། 精神昏愦。

རོབ་ཚམ། རགས་ཚམ་དང་། ཞིབ་ཆ་མེད་པ། 粗略，大约，不细致；རོབ་ཙམ་མཐོང་བ། 一瞥，粗略地看到。

རོའི་སྐྱེ་མཆེད། ཁྱེ་གེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ། ལན་ཚའི་རོ་ལྡན་བྱའོ། 味处。舌识所尝者，如咸味等。

རོལ། ❶རོལ་བའི་སྐྱལ་ཚིག ❷名词。(1)ཞིང་ཁ་ཆོས་པའི་རྗེས་ཀྱལ། 犁沟。耕地时犁头翻开的低槽；ཞིང་རོལ་འཆོས་པ། 培土。(2)ཐོག་གས། 边，侧，方面。旧译岸；ཕ་རོལ། 那边。ཏོ་རོལ། 这一侧。ནང་རོལ། 内面。གཅང་ཙའི་ཤར་རོལ། 河东。གཡས་གཡོན་རོལ་གཉིས། 左右两岸。

རོལ་ཁ། ཆོད་ཐྲག་ རྒྱག་ བའི་ ལས་ འགོ། 耕作开始；དཔྱད་ཀྱི་རོལ་ཁ་ཚུགས་པ། 开始耕作。རོལ་ཁ་གཏོང་བ། 开始耕地。

རོལ་གར། རོལ་མོ་ དང་ ཞབས་ བྱེ། 乐舞。乐器和舞蹈。

རོལ་འཁྱོ། (མཚན) གཟའ་མིག་དམར། 游行。火曜的异名。

རོལ་འཁྱོལས། རོལ་མོའི་ གདངས་ དང་ བསྟུན་ པའི་ གར་ཀྱི་ ཚོམ་ སྟུབས། 舞蹈步法。乐器伴奏下的舞步。

རོལ་ཐྲལ། ཞིང་ཆོས་པའི་ རོལ་ བར་ ཀྱི་ས་ འབྱར། 犁埂子。耕地时犁头翻起的凸埂。

རོལ་སྐེག ལུས་ཀྱི་སྐྱག་པའི་ཐབས། 媚态，姣姿。

རྩལ་གྱེག་མ། (1)གར་མཁན་མ། 女舞蹈者。(2)མཆེད་རྒྱུ་མ། 艳丽妇女，妩媚女人。

རྩལ་ཆ། རྒྱ་དབྱངས་སྐྱེན་པ་འདོན་ཐྲིད་ཀྱི་ཚེ་ཐྲབ་ཤེང་། 乐器，རྩལ་ཆ་གཏོང་བ། 奏乐。རྩལ་ཆ་པ། 音乐师，奏乐者。རྩལ་ཆའི་དབྱངས། 音乐。

རྩལ་ཆས། རྩལ་མའི་ཚེ་ཐྲབ། 乐器。

རྩལ་ཆས་རྒྱང་དཀྱིལ། མི་གཅིག་ཐུ་ཞིག་གིས་རྩལ་ཆ་སྐྱེ་གཅིག་རྡུང་དཀྱིལ་ཐྲབ་པ། 独奏。单人用一种乐器演奏。

རྩལ་རྩེད། རྩེད་མོ། 游戏，玩耍。

རྩལ་འདེབས། རྩལ་སོན་འདེབས་པའི་བསྐལ་མེང་།

རྩལ་གར། (1)རྩེས་གར་དང་ རྩེད་མོ་རྩེ་ཁུལ། 剧院，娱乐场所。(2)རྩྭ་ རྒྱུད་ གཏོང་ གའི་ རྒྱུད་ཚལ། 乐园。娱乐的园林。(3)(མངོན) ནམ་མཁའ། 乐园。天空的异名。

རྩལ་པ། 名词。(1)བཀོད་པ། 构造，结构。旧译庄严；གཟུགས་དབྱིབས་ཀྱི་ རྩལ་ པ། 形体结构。(2)སྤྲུལ་པ། 化身。佛书所说佛、菩萨变化的形体，དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྩལ་པ་ཡིན། 那是佛的化身。ལྷའི་རྩལ་པ། 天神化身。རྩལ་པ་བཀོད་པ། 示现神变。

རྩལ་པའི་རྡོ་རྗེ། ཀྱ་རྡོ་རྗེ། 喜金刚，游戏金刚。

རྩལ་པའི་ཏཱཀྐ། (1)པཏྟ་ཎའི་རྒྱལ་ཚལ། 后妃的花园。(2)རྒྱལ་ཁབ་ཚལ། 林苑，花园。

རྩལ་པའི་གནས། (མངོན) མཐོ་རིས། 享乐地。天界的异名。

རྩལ་ཙི། རྡོ་མཆིང་བྱ། 名词。碱砆。一玉石名。

རྩལ་བ། (ཐ་དད་པ) (1)ཟོང་ས་རྒྱུད་པ། 享受，受用，བདེ་རྒྱུད་ ལ་ རྩལ་པ། 享受幸福。དགའ་བར་རྩལ་པ། 欢乐享用。(2)ཟ་པ། 吃，饮用，རྩ་བཏུ་རྩལ་པ། 尝试百味。ཀ་ཆང་ ལ་ མི་ རྩལ་པ། 不食酒肉。སྤྲུན་མཆར་རྩལ་པ། 参加宴会。ཚོགས་ རྩལ་ པ། 食用会供。(3)རྩེ་ པ་ དང་། བཞད་པ། 游戏，玩耍，嬉笑；རྒྱ་ཆེར་རྩལ་པ། 尽情嬉戏。རྩེད་འཛངས་རྩལ་པ། 嬉游。པད་མཆར་ རྩལ་པ། 游戏莲花中。འཁོར་བར་རྩལ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པར་སྐྱོབ་པ། 游戏生死学菩萨行。འཇིག་རྟེན་ དུ་ རྩལ་ པ། 游戏人间。(4)སྤྲུལ་པ། 变化，显化；རྫུ་ འཕྲུལ་ རྩལ་ པ། 显示神通。མིའི་གཟུགས་སུ་རྩལ་བ། 化为人身。

རྩལ་རྩོ། 名词。(1)རྒྱ་དབྱངས་སྐྱེན་པ་འདོན་ཐྲིད་ཀྱི་ཚེ་ཐྲབ་སྤྱི། 乐器；རྩལ་མོ་དཀྱིལ་པ། 奏乐。རྩལ་ མོ་ སིལ་ སིལ། 乐声锵锵。(2)སྤྲུབ་ ཚལ་ དང་སིལ་སྐྱེ། 铙钹。

རྩལ་རྩོ་མཁན། (1)རྩལ་ཆ་དཀྱིལ་མཁན། 奏乐者。(2)རྩལ་ཆ་བཟོ་མཁན། 制造乐器者。

རྩལ་རྩེ་བ། རྩལ་མོ་མཁན་དང་འདྲ།

རྩལ་རྩེའི་སྤྱི་ཁུལ་བཅོ་བརྒྱད། སྤྱི་ རྩལ་ དྲུག་ རྡུ་རི་བཞིའི་ནང་གསེལ་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། གར་ དང་། ཏེ། ཏ་ཏོ་ཆེ། ཏ་ཏི། ཏ་ཐྲེག། ཏ་ཆེན་ཏོ། འཁར་ཏ། ཏེ་ཐྲང་རྒྱུད་གཅིག་པ། ཏ་ཏ་ཁ་གཅིག་པ། ཐུགས་ཀྱི་སིལ་ཁྲིལ། འཁར་བའི་སིལ་ཁྲིལ། ཏེ་ཐྲང་རྒྱུད་གསུམ་པ། ཏ་ཐུ་ཀྱེན། སིལ་སྤུན་ཀུ་དབྱངས་དང་བསྟུན་པ། ཆེག་རྡོག་རྩལ་མོའི་སྤྱི། ཏེ་ཐྲང་། སྤྱིང་བྱ་དང་བཅོ་བརྒྱད་དོ། 器乐技艺十八。印度古代流行的六十四技艺中之一类。包括表演唱、乐器舞蹈、击鼓、打腰鼓、击小鼓、击大鼓、敲锣、弹单弦、打单面腰鼓、击铁钹、击铜钹、弹三弦、击木古达鼓、铙钹伴奏、击小钹、合奏、弹琵琶、吹管乐等十八种。

རྩལ་རྩེའི་ཚུལ། རྩལ་ཆ་སྤྱི་ཚོགས་དཀྱིལ་ མཁན་ གྱི་

ཚོགས་པ། 乐队。演奏不同乐器的集体组织。

རོལ་མོའི་གྲྭས། 歌舞场所，音乐场所。

རོལ་མོའི་དབེན་ས། (རྩེང་) རོལ་མོ་བསླབ་པའི་གནས། 学习乐器之场所。

རོལ་རྩེད། དགའ་རྩེད། 嬉戏。

རོལ་རྩེད་མ། (1)རླངས་གར་འཁྱབ་མཁན་བྱ་མོ། 女舞蹈者。(2)སྨད་འཚོང་མ། 妓女。卖俏妇女。

རོལ་མཚོ། ཨན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་གྱི་ཆུས་གང་བས་བླའི་ཏུལ་པོ་རྣམས་རྩེ་ཞིང་རོལ་བའམ་སྐྱོད་པའི་མཚོ་སྟེ། རི་རབ་ཀྱི་ཕན་གཞའ་སྐྱོ་གཡོར་ཁྱི་རི་བཅུན་དང་ཐེལ་ནས་ཡོད་ཅང་ཞུགས་པའི་མཚོ་ཆུ་གོ། 游戏海。与须弥山外围七重金山交相间隔的六重大海，充满八功德水，为诸龙王嬉游之处。

རོལ་མཚོ་བདུན། ཚུའི་མཚོ་དང་། ཆང་གི་མཚོ། ཆུའི་མཚོ། ཇི་མའི་མཚོ། ཞོའི་མཚོ། མར་གྱི་མཚོ། ཐུང་ཁྱིའི་མཚོ་སྟེ། དུས་འཁོར་ལུགས་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ རི་ཡི་རབ་ཀྱི་ཕྱི་ཁོར་ཡུག་ཏུ་བཀོད་པའི་མཚོ་བདུན་ནོ། 七海，七香海。《时轮经》中所说环绕须弥山外的七层大海：盐海、酒海、水海、乳海、酪海、酥海和蜜海。

རོལ་ཧིས། ཞིང་གི་ཚོས་པའི་རོལ་ཀུལ། 犁沟。耕地时犁头翻开的低槽。

རོལ་སོར་འདེབས་པ། ཚོན་པ་བཏུབ་པའི་རོལ་ཀུལ་དུ་ས་བོན་འདེབས་པ། 条播。种子成条状播入土中。

རྩ། དུ་ཙ་སྟེ། རོང་ལུག་ཤ་བ་སོགས་ཀྱི་མགོ་ལ་སྐྲོས་པའི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཐ་ཞིང་མཁྲིགས་པ་དེའོ། 角，犄角，兽角。དུ་རྩེར་རྡོ་བཏུབ་ན། རྩ་མ་ནས་ཁྲག་འབབ། 石头砸犄角，奶头淌鲜血。意谓打击要害，伤及全身。

རྩ་ཀེར་མཐུག་རྒྱབ། དུ་ཙ་ཀེར་ཞིང་ མཐུག་མ་རྩུབ་པ་སྟེ། དོན་དེ་མེ་ཏྲིངས་དང་སྤྱོད་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་དབེ། 角直尾粗。喻与众不同；མི་དང་ཀེར་མཐུག་རྩུབ་དེ་ཚོར་ཀ་ཡ་མི་ཅིང། 不同角直尾粗的那些人打交道。

རྩ་དཀྱུ། བ་ཕྱུགས་དང་མཚེ་ གལ་ཆེ་ཆུང་ཉིས་ རྩུག་ཐུབ་ པའི་དུ་ཙའི་རི་མོ་ སོ་ཆེ་ཆུང་ཉིས་ རྩུག་ཐུབ་ པའི་དུ་ཙའི་རི་མོ་ མེད། 牛角节纹。牛每长一岁，角上即生一环节。故计算牛角节纹即知牛的年龄大小。དུ་དཀྱུ་གཅིག 七岁牛。དུ་དཀྱུ་གཉིས། 八岁牛。དུ་དཀྱུ་གསུམ། 九岁牛。

རྩ་ཁ། ཆུ་འཁོར་གྱི་ ཉེང་ ཡོས་ ཐུག་ སྟོང་ གྱི་ ཀུལ་ བའམ་ཕྱིང་གི་ཁ་ནས་ཡོས་སོགས་ སྐོན་ས། 磨上角管。从磨子上方漏下粮食的皮袋下口管道。

རྩ་གྲྭ་དགོན་པ། མཚོ་ རྩོན་ཞིང་ ཆེན་ ཁངས་མཚོ་ སྐྱོ་ བོད་ རིགས་ ངང་ སྒྲུང་ ཁུལ་གྱི་ ཐུང་ ཀེ་ རྩང་ ཀ་ དགོན་པ་ཞིག 拉加寺。在青海省海南藏族自治州同德县境内。

རྩ་རྒྱུག དུ་ཙས་ངན་ཁྲག་འཇིབས་པའི་ སྐྱེན་ བཅོས་ ཐེངས་ཐབས། 角吸血。用羊角吸血治病的一种医疗法。

རྩ་རྒྱན། ཆོན་ མཚོ་ སོགས་ཀྱི་ དུ་ ཙང་ བཀྲམས་པའི་ རྩེ་ ཤིང་ པ་ དམར་ པོ། 角饰。饰于耕牛角上的染红牛尾毛。

རྩ་རྩུ། རྟེ་ འཛུགས་ཐེབ་ཀྱི་ དུ་ དུམ་ཞེག དུ་ རྟེ་ ལེ་ སྐྲོས། 弹弓活扣。捕兽角弓上用以扣住弹棍的半环形曲木。

རྩ་ལྷིང་། བཀའ་ གདམས་ ཆོས་ ལུགས་ཀྱི་ དགོན་ པ་ དང་ པོ། རང་ བྱུང་ དང་ ཐའི་ ཤེ་ བྱ་ ཤོར་ འབྲེལ་ སྟོན་ པས་ བཀྱ། རང་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ ས་ རྟ་ ཤོར་ ཀུ་ ལའི་ བདུན་ པས་ རང་ གི་ དགེ་ ཚུན་ དགའ་ ལྡན་ ཁྲི་ བ་ ངག་ དབང་ མཆོག་ ལྡན་ དགོན་ བདག་ ཀུ་ མང་ གསལ། དེ་ ནས་ བཅུང་ ཁོང་ གི་ སྐུ་ ཕྱིང་ ཚང་ མར་

དུ་རྒྱང་སྐྱལ་སྐུ་ཞེས་པའི་མཆན་ཐོག་མ། 热振。寺庙名。是噶当派的第一座寺庙，为开创教派者种敦巴所倡建。至1738年七世达赖将其赠给自己的老师噶丹赤巴阿旺乔登。从此，阿旺之历代转世皆称"热振活佛"。

རུ་ལྕོང་གཙང་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷུན་གྲུབ་རྩོང་གི་ཐང་ཤར་རྫུན་ན་ཡོད་པའི་འབབ་ཆུ་ཞེག་ཡིན་ཞིང་འཕན་ཡུལ་ངན་ཆུའི་རྩང་དུ་འབབ། རྒྱུན་ཆུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན། 热振藏布。河名。在西藏自治区林周县东北部，流入澎玉年曲，为拉萨河支流。

རུ་ཅན། (1)མཆེ་གཡག་དང་ཤ་བ་སོགས་དུ་ཅོ་ཡོད་པའི་རྩོ་ཕྱུགས་སམ་རི་དྭགས་སྤྱི། 带角兽。牛羊或鹿等有角兽类；དུ་ཅན་གདང་ས་ལ། དབྱ་ཕུ་ཅི་མི་གདང། 有角兽能通过的地方，无角兽为何通不过？(2)(མངོན) བོང་དཀར། 有角。乌头的异名。

རུ་ཅན་མེ། (1)དུས་སྦལ། 龟。(2)མེ་རྐྱ་ཕུག་དྲི། 毛觉花。一玄参科植物名。(3)བ་མོ། 母牛，奶牛。

རུ་ཐོ། རང་ཡག་སོགས་ཀྱི་མགོ་བོང་སྤྱི་ལའི་དུས་ཆ་འབྱང་དུ་གྲོན་པ། 角，兽角。一些兽类头上突出生长的骨质物。རྟའི་མགོ་ལ་མཚེའི་དུ་ཅོ། 马头长牛角。意谓牛头不对马嘴。

རུ་ཙོ་རྒྱུ་ཁྱུག མགྲན་ རྒྱལ་ མེད་ པ་ དང་ རྒྱགས་ཁྲམས་མེད་པའི་དབེ། 皮口袋里装牛角。喻顽皮倔强而无纪律。

རུ་གཅིག་མ། (མངོན) (1)བཙེ་དུའི་མིང་། 犀牛的异名。(2)ཁྱབ་འཇུག 遍入天的异名。

རུ་བཅུ་པ། (མངོན) རི་དྭགས་ཀ་པ། 十角者。鹿的异名。

རུ་ཚམས་བཅད། དུ་ལེ་ཐུ་བ་རྩེ་རྩེ་ཁུགས་ཀྱི་ཚ་བོ་སྟེ། ཁུ་གང་ཀྱི་བཏྲི་ཏ་ས་མཐུ་ཐེ་རྒྱུན་དྲངས་ཏེ། དུས་འཁོར་དང་། ཕག་མོ་མཁའ་འགྲོ་དབྱང་དང་། མགོན་པོ་མཁའ་འགྲོ་སེམས་བསྡུས་སོགས། 热·曲绕。热译师·金刚称之侄，曾迎请印度佛学家萨曼达室利入藏，将《时轮经》、《金刚亥母现证法》和《明王现证法》等译为藏文。

རུ་རྐྱེ། རི་དྭགས་འཛིན་བྱེད་ཁྱུགས་ དུ་ལས་ བཟོས་ པའི་ ཚེ་ བྱང་ ཅིག་ ཕེན་ པ་ འདི་ཞི་ ཆ་ ཤས་ གྱ་ཁ་ རྒྱངས་དང་། ཚོ་ལེབ། ཚོ་ཁུ། རྐྱེ་མདའ། རྐྱེ་ ཐེག རྩེ་དུ་བཅས་ཚོང། 捕兽角弓。猎人捕兽工具之一。以牛角为弓，牛尾粗绳张弦为绞索；另有长棍为柄，上载环板，下压角弓。环板面铺活套，置拱木片，牵连活扣。兽足偶踏套内，即不得脱。

རུ་ཐག རྩེན་མཛེའི་དུ་ཅོ་ནས་གཉའ་ཤིང་བར་ལ་འཐེན་པའི་ཐག་ པ། 连角绳。从耕牛角上连系肩轭的绳子。

རུ་དཔེ། རྒྱུ་ཕུགས་ཀྱི་ དུ་ ཅོ་ ལ་ ཕུགས་བཟོགས་བཏབ་པའི་ཐེལ་ཅོ། 角上烙印。家畜头角上烙盖的印记。

རུ་དུང་། དུ་ཅོས་བཟོས་པའི་འབྱད་དུང་། 角号。兽角所作号筒。

རུ་ཐོར། དུ་ཅོ་ལས་བཟོས་ པའི་ འཇམ་ ཅིང་ རྒྱན་ བཅོས་ཚོ་ བྱང་ཚིག 火罐。兽角所制医疗工具之一；དུ་ཐོར་ཆུག་པ། 拔火罐。

རུ་རྒྱལ། (1)རྒྱུ་ཕུགས་གཡར་པ་གཞན་དུ་མི་འབྲོས་པའི་ཆེད་ དུ་ རྐྱེ་ པ་ དང་ དུ་ འབྲེལ་ བྱས་ནས་ འདོགས་ པ། 连角。将新牛的角和旧牛的角连接起来，以免走失。(2)རྩེན་མཛེའ་དང་ རྩེན་ཀྱང་དུ་ཀྱི་ གཉའ་ རྒྱལ་པ། 双牛抬杠，二牛共耕。将两头耕牛颈部共同系于一付轭端进行耕作。

རུ་རྩེ། དུ་རྩའི་ཙ་པ། 角根。角的下端。

རུ་རྩེ། ཤེས་ཅན་ཀྱི་དུ་ཅོའི་རྩེ། 角尖。角的尖端。

རུ་རྩེད། ཤེས་ཅན་ཀྱི་དུ་ལེ་རྩེད་མོ། 耍角戏。

以兽角互相抵触为戏。

རུ་ཚིགས། ང་དཀྱི་དང་དོན་གཅིག

རུ་ཐུགས། སེམས་ཅན་ཀྱི་ཀུ་ལས་བཅོམ་ པའི་ཏིལ་པ་ཤིང་ལ་བརྡར་ ཏེ་རེག་མི་ བཟོད་ པར་ཁྱུང་ པའི་ཚེ་ནད་དམིགས་སྟེང་བརྡེག་དགོས་པ་ཞིག 角指。兽角制成指头状针具，在木板上摩擦发热乃至烫手，然后移熨患处的一种医疗器具。

རུ་ཚྭ། ཕྱུགས་ཀྱི་ཀུ་སྤུ་ཆོགས་ལས་ བཟོས་ པའི་ཚྭ་རིགས་ཏེ། རོ་ལན་ཚྭ་ལ་ཆ་བ། ཁུ་རྡེས་དྲིད། ནུས་པས་ ཞོ་བ་དང་། ལོང་ག་ སེགས་ སྟོད་ཀྱི་ ཁུང་ བ་ སེལ། 角盐。各种家畜角质煞成的盐，味咸而辛，性温，功能治胃及大肠寒疾。

རུ་གཞུ། ཀུ་ཙོ་ལས་བཟོས་པའི་གཞུ། 角弓。用兽角制造的弓。

རུ་ལུགས། ཀུ་ཚོ་ཐུ་བ་རྡོ་རྗེ་གྲགས་པ་ནས་བཏུད་ པའི་ སྒགས་ ལུགས། 热派。热地译师多吉札巴所传密乘教规。

རུ་ཚོ། ཀུ་ཞེས་པའི་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་ ཀུ་ཚུ་བ་ རྡོ་ རྗེ་ གྲགས་ པ། 热译师。出生于热地的多吉札巴译师。

རྩག་ཐལ། 名词。(1)དྲི་ ཆེན་ རྩུང་ ཐ། 稀屎。(2)(རྟེང་) རྩོད་ཚངས། 烦恼。

རྩངས། བོད་ཀྱི་རུས་ཐུང་ཅིག་ཀི་མིང་། 朗氏。古代西藏一姓氏名。

རྩངས་ཀྱི་ཅོ་ཏེ་བལེ་དུ། བསམ་ཡས་རྡ་གནས་ མཇད་སྐབས་ མཁན་སློབ་བ་དང་། ཐུལ་བྱེད་ནས་ གདན་ འཇོམས་ཏེ་ བཀའ་ བཅོས་ གནང་ བའི་ཚེ་ རྟགས་ཐོང་ བསྡུས་བྱས་པ་ཞེག 《朗氏一帙》。桑耶寺开光典礼上，赤松德赞以及其他大臣聚会一堂时的言论汇集。

རྩངས་འཁྲིར། རྩངས་བཅོས་ ཐུས་ བའི་ མོག་མོག 蒸馍，蒸饼。

རྩངས་འཁོར། ནང་འབར་འཕྱལ་འཁོར་ལ་ བརྟེན་ནས་གཞུང་ལས་ ཐོག་ཏུ་ གཏོང་ བའི་ འཕྲིན་འཕྲལ་ ཚོ་ཐུང་ཅིག 汽车。以内燃机为动力行驶于公路上的一种交通工具。

རྩངས་ཆུ། རྩངས་པའི་ཐིལ་པ་ བསགས་ ནས་ བྱུང་ བའི་ ཆུ། གཅོང་ཁྲིད་དྲི་མ་མེད་པས་ སྐྱེ་དང་ སྐྱུར་རྫས་ལ་མཁོ་བ་མང་། 蒸馏水。用蒸馏方法取得的水，清洁而不含杂质，多用于医药和化学工业。

རྩངས་དུག (1)ཀ་རྩངས་ཀྱི་དུག 口气毒。有毒动物吹气所致毒。(2)དུག་ཆུའི་ རྩངས་ པའི་དུག 蒸汽毒。有毒的蒸汽。(3)སྐྱུང་ དུག་གི་ ནང་ཚན་ གོས་པ་ཐུག་སྐབས་ས་ལི་ རྩངས་པ་ལ་ དྲ་ བྱས་ནས་ བསྐྱུར་བའི་ དུག 水气毒。跨步行走时，乘地面水气传入足部的合成病毒。

རྩངས་པ། 名词。(1)ཚ་ རྡོད་ལས་ ཐོན་ པའི་ རྩངས་པ། 水气、蒸汽。དོད་ རྩངས། 暖气。ས་ རྩངས། 地下水气。ཀ་ རྩངས། 呼吸的水气。རྩངས་པ་ ཐུལ་ལེ་ པ། 蒸汽喷涌。མེ་དུ་བ་ མེད་ པ་ གཏོང་ མི་ ཤེས། ཚུ་ རྩངས་པ་ མེད་ པ་ རླུལ་ མི་ ཤེས། 不会生无烟的火，不会烧无汽的水。喻势有所不能。(2)(བཀྲ:) ལ་ཁོར་ ཕྱ་ རྒྱའི་ ཁ་ གྱལ། 起气。梵音译作婆沙波。五比丘之一。

རྩངས་པ་འཕྱང་འཕྱང། དོད་ཀྱི་ རྩངས་པ་ མང་ ཞི་ འབྱལ་ སྐྱངས། 热气腾腾：ཚ་ ཞི་ ཁྲིང་ ཤོག་ ཆེར་ དུས་ རྩངས་པ་ འབྱུང་ འཕྱུང་དང་ གང་ མི་ ཁྲིད་ ཤོག་ ཆེར་ དུས་ འབྲུག་ པ་ མེལ་ མེལ་ དགོས། 叫拿热的来就要热腾腾的，叫拿凉的来就得冷冰冰的。

རྩངས་བཅོས། རྩངས་ བའི་ ནང་ དུ་ བཅོས་ པ། 蒸，汽蒸。

རྩངས་ཚགས། རྩངས་ འཆོད་ ཁྲད་ གའི་ སྟོད། 蒸笼。

རྩངས་ཟོས་མ། རྩངས་ བཅོས་ བྱས་ བའི་ ཟས། 蒸食。蒸熟的食物。

ཉིངས་ཁུའམ། དང་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་ཤེས། 熏蒸法。药汽熏蒸的治疗法。

ཉིག་སྐྱེས། (མཚན) ཤིང་ཤེང་། 湿生。树木的异名。

ཉིག་གྲང་། ཆོད་པ་གྲང་མོ། 湿冷。冷而潮湿。

ཉིག་དུག གཤེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་དུག 湿毒。中医所说致病六气之一。

ཉིག་ཤེ་ཆོག་ཤེ། བཞའ་ཆན་ཆེན་ པོའམ་ བཞའ་ཚན་ཆེ་བའི་རྣམ་པ། 湿漉漉，湿淋淋。水分很多的样子：ཆུའི་ནང་ནས་ཆན་ནེ་ཆོག་ནེད་བཏོན་པ། 从水里湿淋淋地捞起来。

ཉིག་པ། གཤེད་པ། 形容词。湿，润，潮湿：གོན་པ་ཉིག་པ། 湿衣服。ཤིང་ཉིག། 湿柴，润湿的木材。 ཉིག་ སྲིང་ པ། 隔离潮湿。 ཉིག་འབེབས། 打湿，弄潮湿。ཉིག་ཐུག་ས། 受潮。ཉིག་མེད་སྐམ་པོ། 干燥不湿。

ཉིག་ཚད། བཞའ་ཆོག་ཆེ་ཆུང་། 湿度：ཉིག་ཚད་ཤེད་ཏུ་ཆེ་བའི་ས་ཆ། 湿度很大的地方。

ཉིག་འཛིན། (མཚན) སྲིན་པ། 持湿。云的异名。

ཉིག་ བཞའ། བཞའ་ཚན། 湿润，潮湿程度：ཉིག་བཞའ་ཐེབས་ པ། 遭受潮湿。ས་ གཞི་ ཉིག་ བཞའ་ཆེན་པོ། 地面很潮湿。

ཉིག་ཆུན། (1)རྡོ་ཆང་སོགས་ཆུའི་རིགས་ཐྲིའི་མེང་། 液体，流质：ལུ་གུང་ཉིག་ཆོག་ལྷིང་དྲག་ན་ཐ་ལ་གཅིག་ གོང་ ཙོང་། 给孩子流质饮料太多，可能尿床。(2)ཉིག་ནེ་ཆོག་ནེའི་བསྡུས་ཚིག

ཉིག་ལས་སྐྱེས། ཉིག་སྐྱེས་དང་དོན་གཅིག

ཉིག་གཤེད། ཆུའི་ ཉིག། 湿气，潮湿：ཤེ་ ཤིང་ ཉིག་གཤེད་ཆེ་པ། 木柴很潮湿。

ཆུབས། 名词。(1)ཆུ་ སོགས་ འགུལ་ སྐབས་ བྱུང་ བའི་གཟིར་མ། 波浪。水等振动时发生的皱纹：ཆུ་ ཉིབས། 水波。 ཉ་ཉིབས། 波涛。ཆུབས་ མཐོན་ པོང་ འཕྱུང་ པ། 波涛汹涌。ཆུབས་ རིས་ མེད་པ། 没有波纹。(2)དྲུས་པ་དང་། མཐུ་ སྟོབས་ཀྱི་ཚད། 能力，威力，效益：དྲུས་ཆུབས་ དང་ལྡན་པ། 威力强大。ཐན་ ཆུབས་ ཆུང་པ། 效益不高。འཕྲིན་ལས་ཆུབས་ ཆེན། 伟大的事业。ཚོམ་པ་ཆུབས་ ཅན། 阔步。ལས་ ཆོད་ཆུབས་ ཆེ་ པ། 工作进度快。

ཆུབས་ཀྱི་རྡ་རྨི། ཆུ་ཆུབས་ཀྱི་གཟེར་མའི་རྡ་རྨི། 波纹。水上的波纹。

ཆུབས་ཅན། (མཚན) (1)ཆུ་ པོ། 河流的异名。(2)རྒྱ་ མཚོ། 海的异名。

ཆུབས་ཆེ་བ། (1)ཆུའི་ ཏ་ ཆུབས་ ཆེ་ པ། 波澜壮阔。(2)དྲུས་སྟོབས་ ཆེ་ པ། 伟大。(3)ལས་ ཆོད་ ཆེ་ པ། 效率高，进度大。

ཆུབས་ཆེན། དྲུས་པ་དང་ ཡོན་ཏན་ སོགས་ ཀུ་ ཅང་ ཆེན་ པོ། 伟大：ཆུབས་ ཆེན་ མེས་ ཀྱལ། 伟大的祖国。ཕྱུས་རྗེས་ ཆུབས་ ཆེན། 丰功伟绩。

ཆུབས་ཆེན་སྒྲུབ་ཚུལ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔྱངས་ནས་ཏྲལ་སྒས་ཞི་བ་ཕྱུ་ སོགས་ལ་བརྟུད་ པ་ལ་ཐེར། 广行派。由文殊传与寂天论师以后形成的印度佛教派系名。

ཆུབས་ལྡན། (མཚན) ཆུ་ ཀླུང་། 有浪。河流的异名。

ཆུབས་པོ། དྲུས་པ། 能力，功效：ཁ་པ་ ཆུབས་ པོ་ ཆེ། 伟大的事业。ཐན་ སྟོག་ ཆུབས་ པོ་ ཆེ་ ཞིག་ བྱུང་ པ། 产生了良好的效益。དྲུས་པ་ ཆུབས་ པོ་ ཆེ་ རང་ མེད་ པ། 力量不大。

ཆུབས་ལྡིང་། ཆུའི་ ཏ་ ཆུབས་ ཀྱི་ རྣུག། 层波，叠浪，叠波：ཆུབས་ ལྡིང་ མཐོན་ པོ། 高潮。གཅིག་ ལས་ གཅིག་ མཐོ་ བའི་ ཆུབས་ ལྡིང་། 一浪高一浪。

ཆུབས་ཁས། (1)གྲངས་ གནས་ ཆེ་ བ་ ཞིག 一大数

目名。(2)ཨེ་དུག་ཚྭཏྟ། 邬波罗花。

རྒྱབས་ཀྱི་ལམ། ཅ་ རྒྱབས་ ཀྱི་ ཤུགས། 浪势，浪头；རྒྱབས་ཤུགས་བཅད་པ། 破浪。རྒྱབས་ཤུགས་དང་བསྦྱན་པ། 顺应浪头，随波逐流。

རྒྱམ། (རྟེང་) ཁམ་ཁྲེས་པ་སྟེ་ སྙོམ་པ་ འབྱུག་པོ། 厚褐于。

རྒྱབ་ཁྲིད། (རྟེང་) (1)དུམ་ བས་ ཁྲིད་ པ། 贪取，妄取，豪夺。(2)རྒྱུན་ཆགས་ཟིན་པ། 发霉，受潮。

རྒྱམ་པ། 名词。(1)དུམ་ བའམ་ སྐྱེད་ ཙམས་ ལ་ ཆགས་པའི་ སྐུ་ རྩོན་ ལྟ་ བུའི་ དཀྱུག་པ། 霉，绿色霉菌。(2)(རྟེང་) པ་ཐག 蜘蛛网。

རྒྱག་སྐོང་། རྒྱག་འབྱས། 睾丸。

རྒྱག་ཤང་། རྒྱག་འབྱས་ཀྱི་སྐྱེད། 阴囊，肾囊。

རྒྱག་པ། ཚ་ རྐྱས་ ཀྱི་ འབྱས་ བྱ། 名词。外肾。雄性器管睾丸和肾囊总名；རྒྱག་པ་ འབྱིན་ པ། 阉割，去势。རྒྱག་མེད་དེ་ཚོ། 骟鸡。去势公鸡。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྐྱོ་ བ་དང་འབྱས་བྱའོ།

རྒྱག་སྐྱང་བ། (1)རྒྱག་འབྱས་བཏུད་ཟིན་པའི་ མི། 阉人。骟掉睾丸的人。旧译黄门。(2)རྒྱག་རྡལ་ བཏུད་པ། 已阉。睾丸已经割去。

རྒྱག་འབྱས། ཚ་ མཚན་ གི་ སྐྱོང་རྩོག 睾丸。

རྒྱག་རྡལ། རྒྱག་ འབྱས། 睾丸；ནད་ པའི་ རྒྱག་རྡལ་བཏུད་པ། 病人的睾丸已被摘除。

རྒྱག་རྒྱགས། ཕྱན་ རྒྱས་ ཟ་ རྡོགས་ ཀྱི་ ནང་ ཚན། གསང་སྐྱེའི་འབྱས་ བྱ་ སྐྲངས་ པའི་ ནད། 睾丸炎。寒热两种睾丸病。热性为化脓性睾丸炎，寒性为结核性睾丸炎。

རྒྱག་རྒྱགས་པ། (1)རྒྱག་རྡལ་ ཐུང་ངུ་ ཕྱུགས་ པ། 睾丸偏坠，睾丸下坠。(2)རྒྱུ་ མ་ རྒྱག་ ཐང་ ནང་ ངུ་ རྒྱགས་པ། 疝气。阴囊肿大，小肠坠入阴囊的疾病。

རྒྱངས་ཅི། (རྟེང་) རྒྱ་ཆེན་པོ། 广大。

རྒྱད་ཐྱི། གཅེར་བཤུས་ སམ་ སྐྱབས་ བཤུས་ བཤུབ་ནས་བྱང་བའི་ཐག་ཚད་ཀྱི་ རྨ་ ཚོང་། 名词。橐皮。从口部整剥的兽皮。常以盛液体或作鼓风皮火筒。

རྒྱད་ཕྱབས། སྐྱབས་ བཤུས་ བཤུབ་ པའི་ ཐག་པ། 橐皮。四肢腹背均未割破但从口部剥下的完整兽皮。常用作皮火筒的鼓风囊。

རྒྱབས། (རྟེང་) ཀུབས་ ཁེས་ པ་ སྟེ་ གཡོགས་ པ། 覆盖，穿披。

རྒྱབས་པ། (རྟེང་) རྒྱ་ཆེ་བ། 广大，宽阔。

རྒྱག་པ། ❶(ཐ་དད་ཀ) བརྟགས་པ། བརྟག་པ། རྟགས།། (1)བློ་ གཏོད་པ། 相信，信任；དམངས་ ལ་ ཡིད་ བརྟག་ པ། 相信群众。གྲོགས་ ཤོར་ བློ་ བརྟགས་ནས་བཅོལ་པ། 信托朋友。(2)བཤིག་པ། 拆除，摧毁；རང་ལུས་རང་གིས་ མ་རྟག 不要自毁身体。ཁང་ པ་ བརྟགས། 拆除房屋。མངལ་ བརྟག་པ། 人工流产。(3)སྐྱེན་ མཚང་ གཏོད་པ། 揭发，攻讦；ནག་ སྡིག་ མཐར་ ཕྱིན་ བརྟགས་ པ། 彻底揭发罪行。རོང་འཕྲལ་བརྟགས་ ནས་ ཙམ་ བསྡུད་ཀྱང་པ། 找出错误进行纠正。❷(ཐ་ མི་ དད་ཀ) རྟགས་པ། རྟག་པ།། (1)འབྱང་བ་ དང་། བཤལ་པ། 泻泄，下泻；ཟས་ མ་ཞུ་ བར་ རྟག་པ། 食物不化引起泻泄。གོང་ ཁོག་རྟག་པ། 腹泻。རྟགས་ནད་ངན་པ་ན་བ། 重患泻泄之疾。(2)འཇག་ པ། 泄漏，滴出；རྒས་ ཆ་ ནས་ ཆུ་ རྟག་པ། 堤坝漏水。ཁྲ་ པ་ རྟགས་ པ། 遗精。

རྒྱགས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་རྟག་པའི་སྐལ་ཚོག

རྒྱགས་པ། ❶ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་རྟག་པའི་འབྲས། ❷(རྟེང་) ལྟགས་ པ་ སྟེ་ ཟས་ མ་ ཞུ་ བ་ ཐྲིར་འབྱང་བའི་ནད། 洞泻。食物不化引起的腹泻。

རྒྱང་། 名词。(1)འབྱང་བ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་ སྟེ། ཡང་ཞེང་གཡོ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན། 风，气流。

流动的空气。佛书说其为地、水、火、风四大种之一，具有轻、动等特性；རྨ་རླུང་། 热风。ཆར་རླུང་། 风雨。ཤར་རླུང་། 东风。ལྷོ་རླུང་། 南风。འཇམ་རླུང་ཁྱོད་པར་རེག་པ། 微风拂面。རེ་བ་རླུང་འཕྱང་། 希望落空。དཀྱིལ་འཁོར་ཚན་ཚན་དུ་ལང་བ། 狂风阵阵。དར་དམར་ རླུང་འཕྲོ། 风卷红旗。ཤིང་རྩྭང་ཆེན་ པོ་རླུང་གིས་ རླུགས་པ། 风摧大树。དར་སྒྲིག་ རླུང་ བཀྲུད། 风吹旗幡。喻同风吹墙头草。ཕྱ་རྨྱུ་རླུང་ཁྱེར། 风卷鸡毛。喻轻而易举。མིང་གི་རྟམ་ གངས་ལ་ ཀུན་འདུ་ རྣ་དང་། འགྲོ་བའི་ངང་ཚུལ། འགྲོ་བའི་སྐྱེ་གཞི་ རྟག་ འགྲོ། རྟེ་བཞིན། རྟེ་ལེན། རྟེའི་ཤིང་རྟ། དུལ་ གྱི་ཀ་ པོ་ཤ། ནས་ཐག་ཉི་སྟོབས། ནས་ཐག་འདུག་གས། ནས་ཐག་སྐྱེ་གཞི་ གནས་མེད། མ་མོས་ འཛེལ། གཡོ་བྱེད། རེག་ཤུན། བཤེལ་བྱེད་ བཅས་སོ། (2)འཕྱང་ བ་ རླུང་ དང་ ནས་ ཐག་ཉེ་ ཀ་མས་ལས་བྱང་བའི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ ཤས་ཙོང་ས་ཟེར་ ཞིང་ཀ་མས་ཀྱི་ རང་ བཞིན་ དང་ཆོས་ མཚུངས་བའི་ མཚན་ཉིད་དུ་གྱུར་ཏོ། ལུལ་ལུས་སྐད་ཀྱི་ དཔྱི་ སྐེད་ ལ་ གནས་ ཤིང་ རྟམ་ བར་ མ་ གྱུར་ ནས་ བཏགས་འཇིན་རྟོགས་དང་། ལས་ལ་བསྐྱོད་པ། ཤུགས་འཇིན་པ། ཁག་ལ་སོགས་བའི་དངོས་མ་རྟམས་རང་རང་གི་གནས་སུ་སྐྱེལ་བ། མིག་ལ་ སོགས་བའི་དབང་པོ་ གསལ་བ། སེམས་ཀྱི་ཐ་ བ་རྟེས་སུ་འཇུག་པ་ སོགས་ཀྱི་ ཐ་བ་ཅིང་ ཅིང་གཞན་ དུ་རྟམ་ བར་ གྱུར་ནས་ རྒྱག་ ཆ་དཀར་ ནག་ གི་ཆར་ གཏོགས་བའི་ནད་ཀུན་ཀྱང་ འདི་ལས་ ཐུང་བ་ཡིན་ནོ། 气，气分。一种流动为体、风大种与空界所成、遍于全身、具备六性的物质。处于下体腰及髋骨之间。常态功能，主持呼吸，造作行为，使出力量，输送血等精华各入本位，明利眼等器官，动用思维。若有变态，即成一切血管神经诸病之因：ཨོ་ རླུང་། 胃气。སྙིང་ རླུང་། 精神病。དཀྲ་ རླུང་། 屁。ཁྲག་ རླུང་། 气血病。(3)རྩ་ རྡེག་ རླུང་གསུམ་ གྱི་ རྩམས་ ཀྱི་ བའི་ རླུང་སྟེ། ལུས་ ཀྱི་རྩ་ ཐམས་ ཅད་ དུ་ ཁྱབ་བའི་འཕྱང་ ལྡེའི་རང་ བཞིན་ཅན། མི་ཤིགས་པ། ཆ་ ཤས་ ཀུན་ ཚང་བ། དེ་ ཉིད་ གསོ་ བའི་ ཚ་ ནས་ རླུང་ ཞེས་ བྱའོ། 风息。密乘所说体内风、脉、明点三者中之风息，遍布体内一切脉道，五大种为性，不裂不灭，诸分具足，其性动故，说名为风。རླུང་ བསྒོམས་ ནས་ ནད་ གཞི་ གསོ་ བཅོས་ བྱེད་པ། 修炼气功治疗疾病。(4)འཚེ་བ་དང་། ཁྲོ་ བ། 怒气，愤怒之心；རླུང་ལང་ས་ བ། 易怒。

རླུང་སྐར་བདུན། མགོ་དང་། མེ་ བཞི། ནག་པ། ནབས་ སོ། དབོ། ས་ རི། ཐ་ སྐར་ རྟམས་ སོ། 风七宿：觜、轸、角、井、翼、亢和娄宿。

རླུང་རྒྱུད། ང་ བོ་ མི་ བརྟན་ པ་ འཕྱོ་ ཁྲིང་ འཕེལ་ འཇྲི་ སོགས་ བྱེད་ བའི་ རླུང་ ལས་ གྱུར་ བའི་ སྐྲན་ ནད་ ཅིག 气症。腹内气分痞块，在体内游移消长不定的气分痞块症结。

རླུང་བསྐམས། ལྷགས་ པས་ སྐམ་ པ། 风干。在风里吹干。

རླུང་ཁྱབ་བྱེད། ལུས་ ཡོངས་ གྱ་ ཁྱབ་ བའི་ རླུང་ སྟེ། རྟ་ བའི་ རླུང་ ལྡེའི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 遍行风，战掉风。藏医所说人体五根本气之一。

རླུང་འཁོར། (1)རླུང་ འཕྱ་ བ་ སྐོར་ མོ། 旋风，台风，飓风，羊角风。(2)རླུང་ གིས་ སྐོར་ བའི་ མ་ རྟེ་ འཁོར་ ཁ་ སོགས། 风动转经轮，风向标，风车。(3)རླུང་ གཡོ་ བྱེད་ ཀྱི་ འཁོར་ ལོ། 鼓风机。

རླུང་འཁོར་བ། (1)རླུང་ འཁྱིར་ སོང་ འཁོར་ བ། 旋风，风旋转。(2)འཚེ་ བ་ ཟ་ བ། 生气，发怒。

རླུང་འཁྱིལ། རླུང་ སྐོར་ འཁྱིལ། 旋风，飓风。

རླུང་འཁྲུགས་པ། (1)རླུང་ དྲག་ ཅོ་ ལང་ ས། 狂风四起。(2)ལུས་ ཀྱི་ རླུང་ རྟམས་ འཁྲུགས་ པ།

风大失调。人体内气分发生疾病。

རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར། ཤངས་པ་ཤངས་ལས་བཤད་པ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་འདི་ཏན་གཞི། རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་པ་དེའི་མིང་འཇམ་པོ་ཞེས་བྱ་ལ། དབྱིབས་རླུམ་པོ་དང་། ཁ་དོག་སྔོ་ཚགས་པའམ། ཁ་ཅིག་རྡོ་སྐྱར་འདོད་ལ། རྒྱང་གཞངས་ཡེད་ཅིང་། རྩེམས་སུ་དབུགཚད་ས་ཡ་གཅིག་དང་དྲུག་འབྱམ་ཡོད་པའོ། 风轮。《俱舍论》说此世界最下底层是一风轮，名曰柔和，状如彩色圆盘；一说为翠绿色，广袤无边，厚一百六十万由旬。

རླུང་གི་ཁམས། ཡང་ཞིང་གཡོ་བའི་རང་བཞིན་ཅན། 风界，风大。佛书所说构成世界的四大元素之一。

རླུང་གི་གྲུ། རླུང་ཀྱགས་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོ་བའི་གྲུ་རིངས། 风船，帆船。

རླུང་གི་རྒྱལ་མཚན། (མངོན) འཇའ་ཚོན། 风幡。虹的异名。

རླུང་གི་རྩལ་འབྱོར། རླུང་ལས་སུ་བྱང་བར་ཟིད་པའི་ཐབས། 气瑜伽。锻炼呼吸使其听任使唤之法。

རླུང་གི་ཕྱོགས། (མངོན) ནུབ་བྱང་གི་ཕྱོགས། 风方。西北方的异名。

རླུང་གི་ཐལ། (མངོན) འཇའ་དྲང་པོ། 风绵。短虹的异名。

རླུང་གི་བྱ་བརྒྱད། (མངོན) སྤྲེའུ། 风畜。猴的异名。

རླུང་གི་དཔངས་ཕྱོགས (མངོན) (1) སྐར་མ་ས་རེ། 一星宿名。(2)རླུང་ལྷ། 风神的异名。

རླུང་གི་འབྲས་བྱེ། (མངོན) འཇའ་ཚོན། 风果。虹的异名。

རླུང་གི་ཕྱེ་དྲག རླུང་གིས་ཁྱེར་ནས་འགོས་པའི་དྲག 空气传染的病毒。

རླུང་གི་ཤིང་ཏུ། (མངོན) (1)སྤྲིན་པ། 云的异名。(2)རྟ། 马的异名。

རླུང་གི་གཤོག་པ་ཅན། (མངོན) རྟ་མཆོག 风翅。骏马的异名。

རླུང་གི་སོ་ནད། སོ་ནད་ཁྱེ་བག་ཅིག 浆液性牙髓炎。牙本质裸露，深龋齿等。口腔病名。

རླུང་གི་སྲོག (མངོན) རི་དྭགས་ཀྱི་སྲོ་མིང་། 风命。草食野兽的异名。

རླུང་གིས་སྒྲ་སྒྲོག (མངོན) སྐྱག་ས། 风作声。竹子的异名。

རླུང་གིས་འཇིག་བའི་རྟེན་མོ། རླུང་གིས་རི་སོད་ཐམས་ཅད་བཤིག་ནས་ཕྱག་མ་ཐུང་ཟད་ཀྱང་མི་མངོན་པ་སྟེ། མེ་འཇིག་བདུན་རེའི་རྗེས་སུ་ཆུ་འཇིག་རེ་བྱས་བའི་ཚུ་འཇིག་བདུན་ཐལ་བའམ་སོང་རྗེས་འབྱུང་ཞིང་། དེས་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་འཇིག་གོ། 风灾顶。大风毁灭一切山河大地，无影无踪。每七次火灾后，出现一次水灾；七次水灾之后，出现此种风灾，此灾但毁三禅以下，故第三静虑称风灾顶。

རླུང་གིས་སྐུག་ས། (རྩིས) རླུང་གིས་དེད་པ། 风所推动。

རླུང་ཀྱེན་དུ་རྒྱུ་བ། ལུས་ནང་གི་རླུང་ཁམས་ཀྱེན་དུ་འགྲོ་བ། 上行风。体内上行风。

རླུང་ཁྱོགས། (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

རླུང་དཀའ། (མངོན) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)ཀླུ། 龙的异名。

རླུང་དུག་ཕྱོགས། རང་ཅུང་དབྱ་ཁ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་རླུང་ལན་གསུམ་གསུམ་ཕྱིར་གཏོང་བ། 九节风。从人身左、右、中脉道各吐气三次的呼吸方式。

རླུང་འཁྱོ། (མངོན) (1)དུ་བ། 烟的异名。(2)མཁའ་རླུང་འགྲོ་ལའི་ཤེ་ཁྱོང་། 通风道的异名。

རླུང་འགྲོལ། གྲུ་སྐར་རྟེར་བཅུད་ཀོ་ལ་ལ་ཐུ་བཏབ་པ་བཞིན་དུ་གནས་པས་ཞག་རེར་ནོ་ལ་ རྩེགས་པ་རེ་འཁོར་བའི་ གྲུགས་ཀྱིས་ གཟའ་ རྣམས་ སྐར་ མ་གང་དང་གང་ལ་སྦྱོད་བཞིན་པ་དང་མཉམ་དུ་ནོ་ལ་གཡས་བསྐོར་རྩེགས་པ་རེ་འཁོར་བ་ལ་བླུང་ འགྲོལ་ལས་ཐུང་ འགྲོལ་ཞེས་རྒྱང་འགྲོལ་ཞེས་རེར་རོ། 风行。二十八宿在天球上如镶嵌珠宝固定不移，每日天球整转一周，带动在各宿上行走之诸曜也右旋（顺时针方向）转动一周，名叫风行，亦名显见行（即周日视运动）。

རླུང་རྒྱས། (ཨངོན་) ཕྱོགས། 风增。方向的异名。

རླུང་རྒྱུན། ཆུང་འགྲོ་བོང་གི་ཐུན། 气流。

རླུང་སྒོ། (1)ཁང་པའི་སྐར་ཁུང་། 天窗。(2)ཆུང་ཚོང་གཤི་བྱ་ཁ། 风口，通风孔。

རླུང་སྒོམ་པ། རང་ཐུན་ཆུང་གི་ཟུང་རྩལ་ལ་བརྟེན་པའི་དམིགས་པ་ལ་ སེམས་ ཁ་ཏོད་ པ། 炼气。修炼气功。

རླུང་སྒྲ། ཆུང་འགྲོ་བོང་གི་སྒྲ་སྐད། 风声。

རླུང་སྒེབ། ཆུང་འགོག་ཟེར་གྱི་ཚལ་པ། 防风帘。

རླུང་ལྔ། སྐབ་ཆུང་སོགས་ལས་བཤད་པའི་ ལུས་ ཀྱི་རྩ་པའི་ཆུང་ཟོག་འཇིན་དང་། 脐、脘、下泄、上行、平住和通行。

རླུང་ཆ་ཕྲ་རྙོ། ཆུང་གི་ཐུ་བ་ གྲུགས་ ཆུང་ དྲ། 微风。

རླུང་འཇིལ། ཆུང་འཇོམས་པར་བྱེད་པ། 憋气，闭气。抑制或用力压制不让呼吸气息流动。

རླུང་ གཉིས་ འཕྲུང་། (ཨངོན་) ང་ ཚངས། 饮二风。骆驼的异名。

རླུང་ཁྱུ། (1)ཁམས་དང་ལས་འགྲོ། 气数，运气。特指五行：ཆུང་རྟ་དང་པ། 运气亨通。ཐུག་དང་མེ་ཐུག་ཐེ་ཚོམ་སོམ་རྟེ་མེད། 聪慧与否，难以预测。(2)ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་རྩེད་དུ་བཏུད་པའི་དར་ཐྲེག

射不射不须犹豫，中不中气数高低。(2)ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་རྩེད་དུ་བཏུད་པའི་དར་ཐྲེག 风旗。插在屋顶等高处象征运气的小旗。

རླུང་འབྲུང་། (ཨངོན་) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)གླུ། 龙的异名。

རླུང་ཁོར་ཡུག་རྡོ་རྗེ། ཆུང་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། 风轮。风轮交杵金刚。

རླུང་ལྡང་བ། (1)ལྟོགས་པ་ལངས་པ། 刮风，起风。(2)འཚིག་ པ་ ཟ་ རྒྱུ་ བ། 易怒，爱生气。(3)རྩིང་ཆུང་ན་བ། 患癫病，发神经病。

རླུང་ཧག ཐལ་ཆུང་ཆེན་པོ། 狂风，暴风，疾风；རྩ་ཀང་མཁྲིགས་མིན་ཆུང་དག་བཅུབ་ན་ ཤེས། 疾风知劲草。

རླུང་ཧྲད། ལུས་ཀྱི་ཆུང་འཐུགས་པ་ལས་བྱུང་ བའི་ ཐོག་ཅ་དཀར་ནག་གི་ ཚར་ གཏོགས་ པའི་ ནད་ དེ། ནང་གསེས་ལྟ་དཀྲི་ན་རྩིང་ཆུང་དང་ཐོག་ཆུང་སོགས་བྱུག་ཏུ་ ཅ་གསུམ་མཚོས། 风疾。体内气息错乱引起的血管和神经系统所属诸病，分癫病、神经官能症等六十三种。

རླུང་ཧད་ཀྱི་ཁ་ཅེ། ཆུང་ནད་ལས་ བའི་ ཅ་ ཐུས་ལ་ཁྲུགས་ནས་ ལག་ བའི་ འཁུལ་ བསྡུད་ ཀྱི་ ཐུ་ བ་ ཐམས་པའང་འགྱུར་བ་ཞིག 风疾"闭下则"。风疾之一种。风疾中于手部经络，发生两手功能衰退之症。

རླུང་ཧད་རྩ་འཇིག། ཆུང་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ སྟེ་ སྡུག་ བོ་ འཇིན་པ་ཞེས་བའི་ཅ་ལ་ཁྲུགས་ པ་ ཞེས་ སྟེ། ནད་རྒྱས་ཐུ་ སྡུག་ གཏུག་ གི་ ཁ་ མདོག་ ནག་ བོང་ འགྱུར་བ་ཞིག 总脉风疾。风疾中，风侵百会脉中的病象之一。症见囟门皮肤变黑。

རླུང་ཧད་ཚོར་མ་ཅན། ཆུང་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ སྟེ་ ཀང་བའི་ཚོང་མོར་ ཁྲུགས་ ནས་ ནད་ རྒྱས་ ཐུ་ ཆེར་མ་རྒྱ་བ་ལྟར་རྒྱ་འབྱུང་བ་ཞིག 风刺。风疾

之一。风入踝内，症见足部疼痛如被刺穿。

རླུང་ནད་བཙུ་རེངས། རླུང་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་བཅུ་རྩ་ཞུམ་དང་རྩལ་པ་ལ་རླུང་ནད་ཁྱུག་པ་ཞིག་སྟེ། ནད་རྐྱལ་ལུ་ལུས་གྱང་ཞིང་ཆོར་བ་མེད་པ་བཅམ་ཐོང་གྱུར་པ་དང་། འགྲོ་བའི་ཅ་ཀང་པ་འདེགས་པར་དཀའ་ཞིང་སྟེ་པ་ཞིག 腿僵。风疾之一。风入腿部经络骨骼之中，症见身冷疼痛，麻木不仁，行走时足重难举。

རླུང་ནད་ཤིང་རེངས། རླུང་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ་ཟོས་ནས་ཟ་ཁ་ད་དང་བད་ཀན་བཅས་ཀྱིས་དྲངས་ཤའི་ཐུ་ལམ་བཀག་ནས་ལུས་ཤིང་རེངས་པས་དགྱེ་མི་ཤེས་པར་བཀྲང་བསྐམ་ཀྱི་ཐུ་བ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཞིག 僵直。风疾之一。食物不化，涎液阻塞精华流通之道所生风疾。症见躯体僵直，不能屈伸俯仰之象。

རླུང་ཤད་བྱ་འཕེང་། རླུང་ནད་ཀྱི་ནང་ཚན་བཅུའི་ནང་གི་ཆུ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ཞིག་སྟེ། ནད་རྐྱལ་ལུ་འགྲོ་ཆ་ཀང་པ་འདང་ཞིང་ཆགས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོང་པ་དང་། ཀང་པ་འཐིང་ཞིང་འཕྱེ་བར་ཉེད་པ་ཞིག 风跛。风疾之一。风邪入于大腿内侧肌中，症见行路腿部颤摇、关节松散、两足倾跛。

རླུང་ནད་ཁ་ལྡན། རླུང་ནད་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ་ལུས་ཀུར་ཐོར་འགྱུར་ཞིང་དྲན་པ་མི་གསལ་བ་དང་། མིག་ཉར་ཞིང་དབྱགས་འཕྱིན་དཀའ་བ་ཞིག 驼背。风疾之一。上体佝偻，记忆模糊，瞠目直视，呼气困难。

རླུང་བོ། (ཁལ) ལུགས་པ། 风。

རླུང་བོས་ཁྱད་ཕྱིས་ཁྲེར་བའི་གཏམ། (སྡེད) རླུང་གིས་སྐྱར་མ་ཁྲེར་པ་ལུར་གང་འགྲོ་འདི་འགྲོ་མེད་བའི་དོན་ནོ། 风吹撅秕之言。意谓毫无把握的话。

རླུང་སྐྱེད། (མཛོད) (1)བྱ་རྐོད། 鹰、鹫的异名。(2)ཞོ་རྨ 乌鸦的异名。

རླུང་ཕྱོགས། (1)རྡེ་ཕྱོགས་སམ་རླུང་ཡོང་སའི་ཕྱོགས། 风向。(2)རླུང་ལྷ་སྡེད་ཡུལ་རྩྭ་བྱང་གི་ཕྱོགས། 风隅。风神居住的西北方向。

རླུང་འཚང་བ། (1)རླུང་གི་ནད་ཚ་ཞིག་པ། 患气病。人体内气分发生疾病。(2)ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ། 发怒，生气。

རླུང་བྱ། ལྟོགས་པ། 名词。风。

རླུང་བྱ་དཀའང་བོ། (མཛོད) རྒྱ་ཐི། 风子王。猴子的异名。

རླུང་བྱམ་པ་ཅན། ཤོག་ཆུང་ཡར་དྲངས། ཇོ་དོད་ཆུང་མར་མཐའ་ཏེ་ཕྱེ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཆུང་བྱམ་པ་ཁ་སྐོང་ཕྱེ་བྱེད། 瓶风。下体气息向上提升，上体气息向下抑压，留住脐间如瓶闭口的一种气功修习法。

རླུང་འབྱད་ཅན། (མཛོད) རྒྱུག་ཤ། 风吹者。竹子的异名。

རླུང་འཕྲང་། (མཛོད) བྱ་ཀ། 生风。孔、穴、窟窿的异名。

རླུང་འབྲས། (མཛོད) ཆར་པ། 风果。雨的异名。

རླུང་དམར། ཐལ་ཆུང་དྲག་པོ། 狂风，暴风。夹带尘土的大风。ཆུང་དམར་ཆེ་ལྡང་། 狂风大起。ཆུང་དམར་གྱི་ཁ་སེལ་ནས་སེར་ཐ་ར་ར་འབེབས་ཤེང་། ཁ་ནས་ལུགས་ཀྱི་ཚ་གྲས་ཁ་ནས་ཤ་འགེངས་ཅི། 狂风里洒下猛烈冰雹，霹雳吼声破天裂地。

རླུང་ཤི། (ཅི) འཇུག་སྡོད། 笼子；ཐ་ཅི་ཆུང་ཅི། 鸟笼。ཁྲིམས་ཚས་ཆུང་ཅི། 囚笼。

རླུང་རྩ། ནང་དུ་ཆུང་ཁུ་བའི་ཅ་ཞི་དང་། ཁྱད་བར་དུ་གླད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ རྩ་དཁར་རམ་དབང་ཅི། 风脉。体内气息流行诸脉道总名。特指与大脑连接的神经系统诸脉道。

རླུང་ཚ་བ། (1)ལུགས་པ་ཆེན་པོ། 大风。(2)ཁོང་

ཁྲོ་ཐ་ཆོག་ཆོག 易怒。

རླུང་ཆེབས། (1)ཤུགས་པ་ཆ་བོ། 狂风，大风。(2)ནུང་དད་ན་སྡུངས། 风病程度：ནུང་ཆེབས་ཆེ་བ། 重心风病，神经重病。(3)བྱད་མེད་ཀྱི་ཁུ་མཚན་མི་སྐྱེས་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། མོ་ནད་རྩིང་བར་གྱུར་ཤས་ཁག་སྟོབས་ཆུད་ནས་ནུང་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་བའི་ནད། 恶性风，气崩。妇女月经不调，转为陈年旧病时，经期心力衰竭，气分病重的妇科病。

རླུང་ཚུབ། ནུང་འཚུབ་དང་འདྲ།

རླུང་མཚམས། (མཛོད) ནུང་ཤུ་གནས་བའི་རྒྱབ་ཏུང་གི་མཚམས། 风隅。西北方的异名。

རླུང་འཚང་། (1)དབུགས་སྐྱོད་ལ་འཚང་བ། 气喘，气短。呼吸壅塞。(2)བྱག་སོ་ནས་ནུང་དང་དུ་འཇུལ་བ། 风入空穴。

རླུང་འཚུབ། ཤུགས་པ་དྲག་པོ། 狂风，飓风，暴风：ནུང་འཚུབ་ཆར་དྲག 狂风暴雨。ནུང་འཚུབ་ཞེ་བ། 暴风已过。

རླུང་འཚུབ་ལ། ཤུགས་ པ་ ལངས་ པ། 刮风，起风：ནུང་འཚུབ་སྒྲེག་འཐུར། 风起云涌。

རླུང་རྨི། (1)ནུང་དང་མཉམ་དུ་འདྲེས་བའི་དྲི་མ། 风味，风中气味。风里夹杂的特殊气味，猎犬、野兽常借此气味辨别事物。(2)ནུང་དང་ མཉམ་དུ་ འདྲེས་བའི་དྲི་མ་ཚོར་ཐུབ་ཀྱི་ ཤེས་པ། 嗅觉，风味识别力。猎犬、野兽特具辨别风中气味的能力。

རླུང་ཞི་བ། (1)ཤུགས་ནུང་འཇཻགས་པ། 风平息：ནུང་ཞེ་ ཆབས་འཇཻགས། 风平浪静。(2)ནུང་དད་ དུག་པ། 心风痊愈。(3)ཁོང་ཁྲོ་འཇཻགས་པ། 忿怒平息。

རླུང་བཙོན། (མཛོད) (1)གཟུགས་ཚེ་ཐུ་ཐུང་། 刺猬的异名。(2)དྲི། 味的异名。

རླུང་ ཟས་ ཅན། (མཛོད) སྦྲུལ། 食风者。蛇的异名。

རླུང་རྒྱག ནུང་གི་ཀྱེན་བས་རྒྱག་གཟེར་བྱུང་བའི་ན་ཚ་ལངས་སྡུངས་ཀྱི། 风病刺痛。因风疾引起的刺痛。

རླུང་གཟེར། ནུང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱག་གཟེར་ཀྱི་ནད། 气痛。因风引起的疼痛。

རླུང་ཀྲུར། ནུང་གི་སྒྲའི་ཀྲུར་སྐད། 风吼声，狂风呼啸声。

རླུང་ཁབ། ནུང་གཡབ་དང་འདྲ།

རླུང་ཤོར། ནུང་གི་ཁ་ཐུགས་ ལ་ བཏེན་ ནས་ འགྲོ་བའི་ གྲུའི་ དར་ ཆེན། 风帆。顺风推船的布篷：རེག་གྲུ་ནུང་ཤོར་ཅན། 帆船。ནུང་ཤོར་ཐོག་པ། 张帆人，船师。

རླུང་ཤོལ། ནུང་འགོག་ཅེད་ཀྱི་ཤོལ་བ། 遮风帘。挡风的帷幕。

རླུང་གཡབ། གཡབ་ནས་ནུང་སྐུལ་ཅེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད། 风扇，扇子。

རླུང་གཏྲག (ཁུལ) ཤུགས་པ་བཏུབ་པ། 刮风，起风。

རླུང་གཤོར། ནུང་ཤོར་དང་འདྲ།

རླུང་རས། (1)གླུང་རྟའི་ གཟུངས་ ཡིག་ པར་ ཐུག་ ཁུལ་ཀྱི་རས། 经旗布。印制经旗的彩色纱布。(2)རུ་ནུང་ སྐོམ་ མགན་ ཀྱི་ འདོམས་ དཀྱིས། 气功带。修炼风脉者胯下所围布带。(3)ཁང་ཐོག་ གི་ དར་ཤེང་ལ་བཏགས་བའི་གླུང་རྟའི་ དར་ཚྭག 风旗。系于树枝上或插在屋顶上的彩色风旗。

རླུང་རྨིགས་ཅེར་བྱ། ནུང་ལས་གྱུར་ བའི་ རིགས་ དང་ གཉིད་ མི་ ངལ་བ་ཅེར་ཞེང་ཟློག་ འཆལ་ འབྱུང་བ་ཞེག 流行性惊风。风邪转成的传染病。失眠不能入睡，突发惊狂。

རླུང་རྙས། ས་ཆུ་ མེ་ ནུང་ སྟེ་ འབྱུང་ བཞིའི་ ཁམས་ ཀྱས་ སྐྱེད་བའི་ རྟེན་པ་རིགས་བཞིའི་ ནང་ ཚན་ ནུང་ གི་ཁམས་ཀྱས་ སྐྱེད་བའི་ རྟེན་པ་ མདོག་ནག་ལ་ ཁམ་

ཁམས་ཆ་བའི་རུས་པ་ཞེས། 风骨。地水火风四种元素所生四骨中风所生骨，骨色黝黑，皱褶不平。

རླུང་ལ་བཀྱོད་པ། (1) ཕྱོགས་བས་འཕྲིང་དུ་བཏུག་པ། 让风刮走，随风飘散。(2)བོར་བཏང་བ། 抛弃，舍弃。(3)མངོན་མེད་ཀྱིས་སྐད་ཅ་བཀྲམ་པ། 暗中传播。故意让消息传开。

རླུང་ཁངས་པ། (1)རླུང་ནད་འཐབ་པ། 患心风病。(2)ཁོང་ཁྲོ་བཅས་པ། 生气，愤怒。(3)ཉུར་པ་ལང་ས་བའམ་འཐུང་བ། 起风，刮风。

རླུང་ལས་སྐྱེས། (མངོན) ཀི། 风生。马的异名。

རླུང་ལས་དགའ། (མངོན) ཪ་མོང་། 喜风。骆驼的异名。

རླུང་ལས་རྒྱལ། (མངོན) ཀྱ་མཆོག 胜过风。骏马、良骥的异名。

རླུང་ཁྱམས། ལུས་ཀྱི་སྐབ་སྦྱོང་རྣམས་ཀྱི་ཐབ་ཚེ་བྱའི་ཁར་བསོལ་ནས་དེའི་ཁར་ཉིང་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ནད་པ་བསྡུལ་ཏེ་ལུས་ཀྱི་རླངས་པ་ལུས་ལ་ཐོག་པར་བྱས་ནས་རླུང་དང་གང་བ་སོགས་ལ་ཁས་བའི་བཅོས་ཐབས་ཤེས། 风浴蒸法。配就熏蒸药剂，放置炉上熬煮，上挂绳床，令病人卧受药汽熏蒸以治风疾寒疾之疗法。

རླུང་སེམས་རྣམས་པ། རྣམ་རྟོག་རགས་པ་དང་དེའི་བཟོད་པའི་རླུང་རོ། 粗分风心。粗分思虑及其依附的风息。

རླུང་གསངས། (1)ཁོང་ཁྲོ་འཕར་ཆག་གི་ཚར་གསངས། 平静。冷静的时刻。情绪没有激动的状况。(2)ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་དང་པོ་རླུང་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཅའི་གསང་དམིགས་ཤེས། དེར་མེ་བཅའ་བཞག་ནས་རླུང་གིས་འཕྱོ་འདུད་ཅིང་པ་དང་སྙིང་མིའི་དགའ་བ་ལ་ཕན། 风窍。第一脊椎与风连接之灸穴。灸此可治风疾所引起的肢体震战及心情忧郁之症。

རླུང་གསངས་བཀག ཐུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་དང་པོ་དང་། རྩྭ་པ། བདུན་པ། བྱང་གཞུང་དཀར་ནག་མཚམས་བཅས་སུ་མེ་བཅའ་བཞག་པའམ་དུགས་བཀྲབ་སྟེ་ཤུང་གི་ཐུ་ཚམ་ཁོང་ཁྲིད་ཅིང་ཁ་བཀབ་ཤེས། 封闭风窍。灸熏顶门、第一第六第七脊椎及鸠尾穴，以阻闭风邪流通之道。

རླུང་གསངས་བཅུམས་པ། རླུང་གསང་བཀག་པ་ཡང་ཟེར། ཕུ་ཀུ་རྒྱས་རྩེས་ཀྱི་གསང་མེ་གོང་བའི་ཚེད་དུ། ཡ་ཀྲང་དང་། མཆོག་མ། ཚང་རྩ་བཅས་ཀྱི་གསང་མིག་ལ་སྐྱགས་བཅོས་ཚ་བའམ། ཡང་ན་མར་དང་། སྐང་རྒྱས། གོ་འབྲུ་གསྲུམ་བཟེས་ནས་ཚ་བོ་བཟས་ཏེ་སྐྱར་བའི་བཅོས་ཐབས་ཤེས། 阻风窍。为预防母体产后伤风，在生育后即用热糌粑团，或混合酥油、甘松和茴香子三者加热，热敷在母体太阳穴、囟门和尾椎穴三处的一种医疗法。

རླུང་གསེབ་ཀྱི་མར་མེ། འཆི་ཀྲེན་མང་ཞིང་འཚོ་ཀྲེན་ཉུང་ལ། རྣམ་འཆི་ཚ་མེད། འཆི་ཀྲེན་རིས་མེད་ཀྱི་དབེ། 风中酥油灯。喻同汉谚风烛残年。意谓死的因素多，活的因素少。

རླུང་བསིར་བྱེ། རླུང་འཇམ་པོ་ཙུང་དུ། 微风。

རླུང་ལྷ། རྩྭ་ཐང་ཀྱི་སྐྱོགས་སྐྱོང་། 风神。西北方向的护方神。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོན་པས་ཀྱི་ལྟ་དང་། རྩྭ་ཐང་སྐྱོགས་སྐྱོང་། སྐུ་ཚོགས་རྡོ་རུ། དབྱིགས་འཇིན་བདག གཙོ་བྱེད་མཚོན། རླུང་གི་དབང་ཕྱུག ཁོང་སྐྱོད་མཛེས་པ་བཅས་སོ།

རླུབས། 名词。(1)ཁྲང་ཐུ་དང་དོང་། 穴，坑。(2)དམའ་ས། 低处，洼地。

རླུབས་པ། (རྟེང) ལྟག་པ་སྟེ། 泻，拉，便溏。食物不消化径直泻出。

རླུས་ཁྱི། (ཀ) ཐུར་ཐུས་ཀྱི་ཐོ་རིམ་བཀོད་པ། 履历。

རླུང་པ། (རྟེང) འཕྱང་བ། 悬垂。

རྩོག རྩོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོག་པ། (ཐ་དད་པ) བརྩོག་པ། བཅོག་པ། རྩོར།། (1)འཇོམས་པ་དང་། ཕྱེ་མར་བཏྲིག་ནས་མེད་པར་བཟོ་བ། 破坏，粉碎，毁灭。བཙེམ་བཅོག 毁坏。རུ་བཅོག 灭除。ཐལ་དུལ་དུ་བཅོག་པ། 粉碎。ཀུལ་མེད་དུ་བཅོག་པ། 彻底消灭。སྐུལ་ངན་ཡོངས་སུ་མ་བཅོག་པ། 流弊尚未完全清除。གནས་སྐབས་རྩོག་པར་དཀའ་བ། 暂难破坏。(2)རྫུན་ཕྱིས་ རྩོད་ པ། 玷辱，糟蹋：ཁ་འདོད་ཀྱིས་བསམས་པ་རྩོག་པ། 利欲熏心。དྲི་མས་བཅོག་པ། 污染。མཚན་སྐྱེས་བཅོག་པ། 玷辱名声。

རྩོག་གས། རྩོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོང་དྲ་ཐུབ་པ། (རྟེང) ཀློང་དུ་གྱུར་པ་ཤེ་བཤྱེས་པ་ཐོབ་པ། 掌握，通晓，熟练。

རྩོན། རྩོན་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོན་ཀོད། ཟླ་པ་སོགས་ལ་ཞིང་ཆུའི་ བཏུང་ བའི་ཚབ་བམ་རིན་དོད། 湿工资。给雇工的饮料代金。

རྩོན་ཞེབ། གསེར་གོག་རྩེན་པ་སྦྱོར་བའི་དོན། 湿贴。用胶水贴金的方法。

རྩོན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩེན་ པ། བརྩེན་ པ། རྩེན།། སྐྱང་པ། 浸湿，使湿：ས་གཞི་ཚང་མ་ཆུས་བརྩེན་པ། 地面都被水浸湿。འདི་གྱས་བརྩེན་པར་བྱས་པ། 这是谁弄湿了的？ཚར་པས་རྩེན་པ་ཆགས་བའི་མིར། རྒྱ་ཡི་ཐིལ་པས་གཡ་ལ་གཏོད། 衣服全淋湿，何惧露水珠。意谓江河已过，何况小溪。❷形容词。(1)གཅོད་པ། 潮湿，润湿：གོག་ཏུ་རྩེན་ པ། 湿纸。ས་ཆ་རྩེན་ པ། 潮湿地方。(2)མ་རྩོས་པའམ་མ་སྨིན་པ། 生的。未煮熟和未成熟的：ཀ་རྩེན་པ། 生肉，未煮熟的肉。འབྲས་རྩེན་ཙམ། 米饭略生。

རྩོན་ཁོགས། བཏུང་བའི་རིགས་ཀྱི་ལས་རྒྱ། 湿工资。藏俗只供应饮料不付给钱粮的工薪。

རྩོན་ཡུ། རྩེ་རྩེ་རྩེན་ཅན། 青草。

རྩོབ་པ། (ཐ་དད་པ) བརྩོབས་པ། བརྩབ་པ། རྩོབས།། གནང་བ་དང་སྐྱེད་པ། 赐予，给予，转变：ཐུབ་ཀྱིས་རྩོབ་པ། 赐予力量。佛书译作加持或加被。རྩོབས་ཀྱིས་ཀྱིས་ བརྩོབས་ པར་ འགྱུར་ པ། 以威力使之转变。

རྩོབས། རྩོབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

རྩོམ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྩམས་པ། བརྩམ་པ། རྩོམས།། བཏང་པར་སྐྱེད་པ་དང་། སྐུལ་པ། 唆使，嗾使。指使别人做坏事：ཕྱུ་ འདྲིས་ སེམས་ རྩོམ། 鬼使神差。གཞན་ཀྱི་ཁྲོག་པར་བརྩམས་པ། 捉弄别人。ཀྱབ་རས་མ་ རྩོམ། 不要幕后指使！❷(ཐ་མི་དད་པ) བརྩམས་པ། བརྩམ་པ།། (1)རྩོད་པའམ་མཁེན་པ་ལ་ཁེན་པའི་འདུ་ སེམས་ འཇེན་ པ། 附会，自以为是：མི་ཤེས་ཤེས་ རྩོམ། 强不知以为知。རྩོབས་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ བརྩམས་ པ། 自以为圆满富豪。རང་ རྩོམ། 自诩。རང་ཉིད་མཁས་ རྩོམ། 自我吹嘘。(2)རྒྱབ་པའམ་ཀྱལ་ཏེད་པ། 自满，矜骄傲慢。佛书译作轻慢、憍举。

རྩོམ་སེམས། རང་ཉིད་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་ཞེན་ཁེན་སྐྱང་ཤད་པ། 骄傲自满情绪。佛书译作憍举心。

རྩོམས། ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་རྩོམ་པའི་སྐུལ་ཚིག

བཅན། ལུས་ཀྱི་བཅན་ཤ། 名词。大腿，འདུག་དུས་ བཅན་ མ་སྦྱལ། 坐时不架腿！律经译为不交足。

བཅན་ཀངས། བཅན་ཤའི་རུས་པ། 股骨。

བཅན་སྐྱེས། (མངོན) (1) རྡེའུ་ རིགས། 贵族的异名。(2)རོན་མ་ཁའི་མེ། 骒马火的异名。

བཅུ་བཅུག (རྟེང) ཁ་སྦྱོར། 增添，增加。

བཅུ་བསྡོལ་བ། བཅུ་གཅིག་སྡེང་གཅིག་བཞག་པ།

交叉着腿部，交足。

བཙན་བར། ལུས་ཀྱི་བཙན་གཉིས་ཀྱི་ བར་ མཚམས། 胯下，腿裆；མཇུག་མ་བཙན་བར་དུ་འཇུག་པ། 夹着尾巴。

བཙན་སྐྱང་། (མཛད) རྗེའུ་རིགས། 腿生。贵族的异名。

བཙན་མེད། (མཛད) (1)ཉི་མའི་ཁ་ལོ་པ། 日车御者的异名。(2)སྐུ་རངས་ཤར་བ། 黎明的异名。佛书译作初出明相。

བཙན་ཐང་། (ཐུལ) ལུག་གི་བཙན་ཤའི་ཐོག་ཏུ་ ཡོད་པའི་བལ་རྩྭ་ཅིང་ རིང་ པོ། 羊腿毛。羊腿外侧粗毛。

བཙན་མཛེས། བཙན་ཀ་ དབྱིབས་ མཛེས་ པ། 腿丰美。两腿丰腴美观。

བཙན་རུས། བཙན་ཤི་རུས་ པ། 髀骨。大腿骨。

བཙན་རེངས། རླུང་ནད་ཅིག 腿僵直麻痹。藏医说为风病。

བཙན་ལེགས་སྐྱམ་པོ། བཙན་ཀ་དབྱིབས་རིལ་རིལ། 腿美圆。两股圆满相。

བཙན་ཤ། (1)ཀང་པའི་བཙན་སྣང་གི་ཤ། 大腿肉。(2)ལུས་མིའི་ཡན་ཆད་དང་ཚང་རའི་མན་ ཆད་ ཀྱི་ བར། 大腿。从膝至腹股沟间部分。

བཙན་ས྄ོང་། (1)ཆ་མེད་དུ་ ཐུར་ པ། 遗失，失落；དངོས་པོ་བཙན་ས྄ོང་དུ་ སོང་ པ། 遗失了东西。(2)རྐུན་ མར་ གོང་ པ། 被盗；ཐག་རྐུན་ཀྱི་ ལག་པར་བཙན་ས྄ོང་མ་ ཕྱིན་ པ། 未曾落入盗匪手中。

བཙན་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) བཙན་གས་པ། བཙན་ པ།། འབོར་བའམ་ས྄ོང་པ། 遗失，亡失，འཕྲོ་ བཙན་ 浪费。ཚོར་བཙན་ 亡失。ར་ལུག་བཙན་གས་ རྗེས་ ལྷས་ རང་ ཉམས་ གསོ་ ཐྲེད། 亡羊补牢。❷རྒྱུ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ཚོངས་པ།

བཙན་གས་པ། (1)རྒྱུ་བའི་འདུས་ པའི་ འཕྲི་ ཚུལ་ གཞན་ཞིག (2)བཙན་ གས་པའི་འདུས་ པ།

བཙང་ཚི། རྩུབ་པོ་དང་ཧྲིང་པོའམ་ཞུང་པོ། 形容词。粗暴，顽固。凶悍横蛮之相。旧译犷戾；སྤྱོད་པ་བཙང་ཚི། 举止粗鲁。བཤེད་ཚིག་བཙང་ཚི། 恶言。གཤེས་རྩུབ་བཙང་ཆེ་ པ། 性情极为粗暴。

བཙང་ཚི་ལེམས། (མཛད) ཁེ་ རྒྱང་ དང་ ཁོང་ ཁྲོ། 瞋，忿。

བཙང་སྤྱོད། རྩུབ་སྤྱོད་དམ་མ་ཉུངས་པའི་སྤྱོད་པ། 粗暴行为。

བཙང་མོ། བྱད་མེད་ གཏུམ་ མོ། 名词。悍妇，泼妇。

བཙང་ཚིག ཚིག་རྩུབ་ཚི། 粗话。粗野的言词。

བཙན་པ། རྩོན་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ ཉོངས་པ།

བཙན་ཚི། (རྟེང) ཆུབ་ལྡུས། 粗暴，恶劣。

བཙབ་པ། རྩོབ་པའི་མ་ཉོངས་པ།

བཙབ་བས་པ། རྩོབ་པའི་འདུས་པ།

བཙམ་པ། རྩོམ་པའི་མ་ཉོངས་པ།

བཙམས་པ། རྩོམ་པའི་འདུས་པ།

བཙིང་ཚི། 形容词。(1)བརྟན་པོ་དང་། འགྱུར་བ་མེད་པ། 坚定，稳重。稳定而不动摇；རང་བཞིན་ བཙིང་ ཚི། 性格坚强。ཚོམ་པ་བཙིང་ཚི། 稳步。རྣམ་འགྱུར་བཙིང་ཚི། 态度郑重。ཐབས་ཤེས་ཟབ་བཙིང་བརྟན་གསུམ་དང་ལྡན་པ། 具有深远、坚定而稳重的谋略。བསམ་ པ་ རི་ བོ་ ལྟར་ བརྟན་པོ་དང་བཙིང་ཚི། 意志坚如山岳。(2)ཟབ་ པ། 深沉，不轻易外露；མི་བཙིང་ཚི། 深沉的人。བློ་གྲོས་བཙིང་ཚི། 智慧深沉。

བཙིང་བ། བཙིང་ཚི་དང་འདྲ།

བཙུག་པ། ཐ་དད་པར་ འཇུག་ པའི་ རྒྱུ་ བའི་ མ་ཉོངས་པ།

བཙུགས་པ། ཐ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ རྒྱུ་ བའི་ འདུས་པ།

ལ། བོད་ཨིཀ་གསལ་བྱེད་ཧེར་བྱས་པ་འདིའི་ང་རུ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་སོ་དང་། ཅིའ་ཕྱི་ཅི། ནང་གི་རྩལ་བ་སོ་དང་ཕྱི་ཅི་རྩང་བའི་ཐུབ་པ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་ཐེག་ཆུང་སྐད་ཡིན། 藏文第二十六字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为齿舌略阻，口外动态为不送气浊音。今前藏读作舌尖中边音，相当于汉语拼音字母l，国际音标l。低升调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以，这个字母的读音相当于汉拼的la。 ❶(1) མིང་གཞིའི་མོ་གཤམ་གྱི་ཀ་ཁིག 绝弱音语基字母之一。(2)རྗེས་འཇུག་གི་མ་ནིང་ཨི་ཀ་ཁིག 中强音后加字母之一。 (3)མིང་གཞི་འཁའ་ཁིག་གི་ཐས་ནས་གས། མས་ནས་འདོགས་རྒྱའི་ཨི་ཀ་ཁིག 一些语基的上加字母，另一些语基的下加字母之一。❷ཀྲོན་དུ་འགྲོ་གའི་རི་ལམ། 名词。上坡路，上山路。上行的山路：ལ་ཁམ་ལ་བ། 翻山。ལ་བཆུབ་ཆུ་བཆམ་ལ། 跋山涉水。ལ་ལ་འཇོག་བ། 爬山。སྐྱང་གིས་ཤ་ཟ་བ་མཐོང་ཡང་ལ་བཆུབ་པ་མ་མཐོང་། 只见狼吃肉，未见狼跑山。喻不劳而获。❸མཚམས་སྦྱོར་དང་མཚམས་སྦྱོར་ལྟག་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཅིག 连词。表示关连和承接连引的虚词之一。 ❶ལ་དོན་ཀྱི་ཕྲད་ཅིག 介词。藏语语法中判位ལ་字之一。

ལ་སྐྱེད། རང་མ་ལས་བཟོས་པའི་སྐུད་པ་ཞིག 机线。特制苎麻线。

ལ་ཁ། ལ་རྩེ། 名词。山顶，山口；ལ་ཁའི་ཉི་མ། 落日，夕阳。ལ་ཁའི་ས་སྐྱང་། 山口守卫者。

ལ་ཁྱི། (1)ལྟས་བོངས་དང་ཁ་ཆེ་ལ་སྐྱ་རིང་བའི་ཁྱིའི་རིགས་ཤིག 獒。体大嘴宽毛长的一种犬。(2)ཤོ་ཁྱི། 赌博筹码。掷骰赌博时各人所固有的筹码。

ལ་ཁལ། རྒྱང་རི་ཁུལ་དུ་སྨན་དང་ཤེ་ཤིང་སོགས་འགྲུ་བའམ་འཚོ་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་ནས་བྱས་དཀོན་བའི་ཁལ་རིགས། 进山税。旧时，入山挖药、捡柴者先应缴纳的税。

ལ་ཁ། ལོ་གཉིས་ཚེན་བའི་ལུག 两岁绵羊。

ལ་ཁོངས། མགྱོགས་པའམ་སྐྱེན་པ། 快，迅速；ལས་དུ་ལ་ཁོངས་ཕྱིན་པ། 路上走得快。

ལ་ཁྱ། ལ་གཞས་དང་དོན་གཅིག

ལ་དཀྱ། རི་བོ་ཞིག ས་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ཇ་བ་རྫོང་ནས་ཤར། 纳尔格。山名。在四川省阿坝藏族自治州阿坝县境内。

ལ་དཀྱ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་སྒྲོངས་ཀྱི་ཁམས་སྐུ་རྩོང་ཁོངས་ཤེན་ཡུལ་དུ་ཤར། 拉古拉。山口名。在

西藏自治区错那县门隅境内。

ལ་དཀྱི་ཁྱང་དཀྱི། (1)རིའི་ལ་དཀྱ་དང་ཁྱང་ལ་དཀྱ་སྟེ་ལ་ཁྱང་འབྲེལ་མ་མང་བའི་དོན། 千山万壑。(2)(ཞལ་) རས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་མ། 灯芯绒布。

ལ་མགོ། (1)རི་མགོའམ་ལ་རྡེ། 山顶，山口。(2)ལ་ཡིག་གི་མགོ་ཅན་དེ། ཤོག ཕང་། ཐག་ཟེགས་ཕུ་བྱ། 有上加ལ的字，如ཤོག་、ཕང་、ཐག་ཟེགས་、ཕུ等。

ལ་ཐྲུ། (1)རང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཀ་ཞེན། 面子，声誉，自尊心，好胜心：མི་རིགས་ཀྱི་ལ་ཐྲུ། 民族自尊心。ལ་ཐྲུ་ཆེ། 好强。ལ་ཐྲུ་ཀོང་བ། 丢面子。དགའ་སྟེའི་ལ་ཐྲུ་འཆོ་བ། 讲义气。རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལ་ཐྲུ་དང་བདག་དབང་ཀོང་བ། 辱国丧权。མིའི་སྟིང་རུས་ཐམས་ན་ལ་ཐྲུ་འཆད། རྟའི་ཀ་ཤེད་ཐམས་ན་བང་རྩལ་འཆད། 人不努力无骨气，马弱膘瘦失脚力。(2)སྤྱིར་བཏང་བམ་སྤྱིར་ན། 一般：ལ་ཐྲུ་བཤད་ན། 总而言之。

ལ་སྒོ། ལ་རྩེའི་ཐག་ཀ། 山口。上坡路和下坡路交界处。

ལ་སྒྲ་མཚམས་སྦྱོར། ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་ལའི་འཇུག་ཚུལ། ལ་字承接词。ལ་字关连用法之一，有顺接和反接两种：རི་བོ་མཐོ་ལ་རྩེ་ཤིང་ཐུས་པ། 山高而林茂。མགོ་ཆེ་ལ་མཇུག་མ་ཆུང་བ། 头大而尾小。མགོ་ཆོད་ལ་མ་ཆོད། 半懂不懂，似懂非懂。

ལ་སྒྲ་ལྷག་བཅས། མཚམས་སྦྱོང་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ལ་ཡིག ལ་字连引词。在承接连引词中རྣ་རྐ་དེ་ 三字均可以ལ་字代替。例如：ལག་བ་བཀྲུས་ལ་ཟོས་བཅས། 洗手而后吃饭。མིག་གིས་བལྟས་ལ་ཡི་ག་བྲིས། 眼睛看着写字。

ལ་བཐུབ་ལྡང་བཐུབ། (ཞལ་) དོན་ཤེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་ལབ་ལབ་བྱས་པ། 东拉西扯。胡乱说些无意义的瞎话。

ལ་ལྷ་མཆོང་། མཚོ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་སྐྱེ་རྒྱུང་རྩེ་ཁུལ་གི་དཀྱུས་སུ་ཡོད། 拉昂错。湖名。在西藏自治区普兰县中部。

ལ་གཅོད་པ། (1)ལའི་ཀོ་གམ་པ་སྟེ་ལ་ཁལ་སྐྱུད་མཁན། 关税员，山口收税者。(2)ལ་སྐྱང་མཁན། 山头守望者。

ལ་ཆ། ཏུ་སྐྱེགས་སྟེགས་མ་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་བསལ། ཁུ་རྩལ་སྐྱོགས། ནུས་པས་བྱོན་ནད་དང་། མཁལ་དང། འཁྲམས་ཚད་སོགས་ལ་ཐན། 紫胶。紫梗树脂渣滓。入药味苦涩，性平，功能治肺、肾诸病及劳损发热。

ལ་རྒྱང་། ལ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་སྐྱེད་རང་རྩེ་ཁུལ་གི་ལྷོ་ནུབ་མཚམས་སུ་ཡོད། 拉弯，拉弯山口。在西藏自治区吉隆县西南。

ལ་ཆེན། མ་གཞི། 实际，原来，根本：ལ་ཆེན་ཡིན་ལུགས་བཤད་པ། 讲说根本原因。

ལ་འཇམ། (1)ཀུན་མ་དང་གཅན་གཟན་སོགས་ཀྱི་གནོད་འཚེ་མེད་པའི་ལ་ལམ་འགྲིམ་འགྲུལ་བདེ་བ། 路途平静，旅途安全。(2)ལ་ལམ་བདེ་བ། 山坡平缓易上。

ལ་འཇོར། མེ་ཤིང་ཐང་འགོག་བྱེད་ཀྱི་འཇོར་ཞེག 掘锄。挖草皮用的一种锄头。

ལ་ཏྲག ལ་ཁ་དམའ་སའམ་ལ་རྩེའི་ཐག་ཀ། 山口，山垭。山岭低陷较易翻越处。

ལ་ཏྲག་མཇོ་གཅངས། ལ་མོས་ཐག་ཪམ་དང་མཇོ་བོས་གཟེངས་ཪམ་སྟེ། མི་མཐུན་པའི་ཐྱོགས་གཉིས་ཀས་བསམ་ཤེས་བྱེད་དགོས་པའི་དབེ། 山低身牛仰头。喻矛盾的双方要相互让步。

ལ་ཏེ། (1)རྟགས་མཚན། 标记，记号。(2)(ཞལ་) ནུས་མཐུ། 本领，本事：མི་དེ་ལ་ལ་ཏེ་ཡོད། 那人有本事。

ལ་ཀ། (1)སྐྱེ་བའི་རིགས་ཤེག 生丝线。(2)དར་རས་སྐབ་པོ་ཞིག 一种薄绸。

ལ་ཏ། (ཐིབ) དུང་ལས་ བཟོས་ བའི་ ནད་ བའི་ ཚུ་དཀྲིས་ཟྲིག་སྟོང། 查尿螺壳。藏医检查病人小便时用以盛尿的海螺壳。

ལ་གཏམ་ལྷང་གཏམ། དོན་མེད་ཀྱི་ སྨད་ ཚའམ་ངག་ འགྲལ། 空话，东拉西扯。无谓之谈；ལ་གཏམ་ལྷང་གཏམ་ཁོ་ནར་བརྗོད་ནས་ཉི་མ་ཚིལ་ བ། 东拉西扯，鬼混时日。

ལ་བཏགས། ཡི་གེའི་སྐབ་འདོགས་བཞིའི་ ཡ་ཐུལ་ཞིག ཀ་ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ་བྱག་ཌ་བྷ། 下加字ལ。藏文四下加字之一，如ཀྱ་ཀྲ་ཀྭ་ཀྷ་ཀྴ་ཀྵ 六字。

ལ་སྟོང་། རི་སྟོང་ཐེ། མི་ཕྱུགས་ཁང་གང་སོགས་གང་ ཡང་མེད་ བའི་ལ། 空山。空无人畜的山岳地带。

ལ་སྡོད། དོང་རི་རྫོང་གི་ས་ཚ་ཞིག 拉堆。在日喀则地区定日县境。

ལ་སྡོད་ཁྲང་། ས་སྐྱ་རྫོང་གི་ས་ཚ་ སྲང་ བོད་ ཁྲ་སྐོར་བཅུ་ གསུམ་ཀྱི་ཡ་ ཐུལ་ཞིག 拉堆绛。萨迦县属地名，为十三世纪八思巴建立的十三万户之一。

ལ་སྡོད་ལྷོ། ས་སྐྱ་རྫོང་གི་ས་ཚ་ སྲང་ བོད་ ཁྲ་ སྐོར་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 拉堆洛。萨迦县属地名，为十三世纪八思巴建立的十三万户之一。

ལ་ཐག རི་ཞི་ཀུན་གྱུར་ཀྱི་ བར་ གྱ་གི་ཚད། 山高，山距。自山麓至山顶的距离；ལ་ གཏ་ རིང་ བོར་ ཀང་བས་བགྲོད། 迈步上高山。

ལ་ཐིག་ཚ། (1)ལ་ཆ་མེས་ བཅུས་ བའི་ ཐེག་ཚ་བ། 火漆点。火漆熔化后的点滴。(2) སྐར་མིའི་ གཅུག་ བོར་ ལ་ ཐེག་ཚ་ བཅུབ་ སྟེ་ ཁྲིམས་ གཅོད་ གཏོང་ བའི་ སྐུལ་ངན་ ཞིག 火漆刑。旧时，把火漆烤化后滴在人体上的一种酷刑。

ལ་ཐུ། ལ་དུ་དང་འདྲ།

ལ་ཐང་། ཡར་འགྲེའི་ལ་དང་མར་འབབ་ཀྱི་ གྲུང། 斜坡路。上坡路和下坡路；ལམ་དུ་ལ་གྲུང་མང་པོ་ བཅུབ་ སྟེ་ ཕྱིན། 途中翻越了很多山岭。

ལ་ཐེག་ལ། ལ་ཆའི་ སྒང་ལ་བཅུབ་ བའི་ ཐེལ་ རྟེ། 漆封印。烤化火漆滴在封口处，然后加盖的印章。

ལ་ཐོད། མགོ་ལ་དཀྱི་ ཐུའི་རས། 头巾。缠头布。

ལ་ཐྲ། ལ་ཏ་དང་འདྲ།

ལ་ད། ལ་ཏ་དང་འདྲ།

ལ་དྲ། ལ་ཅེན་པོ་ ཆུག་སྐབས་ཁ་ ཆུའི་ཆ་ ཚས་རིགས་ ཤེག་ཀི་མིང་། དོ་མ། སྦུང་རྩི། ཀ་ར། ཐུ་རམ། ཏིལ་སྦུམ། མར། ཕྱུར་བ། ཆོས་མིན་ བཅས་སྦུ་ཁ་བཆུད་ཀྱི་ ཞིབ་དང་ སྦུར་ ནས་ བཟོས་ བའི་བག་ལེབ་ཡ་ བྱ། 面饼，饭丸，饭团。翻越大山时用的特制食品。有两种不同作法：其一用三甜三果撒香料和稀面为丸，煮于牛奶酥油中；其二以细面、芈拨、生姜、胡椒、葡萄、石榴、三川柳果等和为饭丸。

ལ་དྲག ས་བབ་མཐོན་པོ་དང་ཚ་དྲག་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་ལ་ལས་དུ་འགྱོ་སྐབས་མགོ་ན་བ་ དང་ སྐྱག་ པ་ འཆར་བ་མོགས་ཉེད་བའི་ཚ་ རྐྱེན་ཞིག 山岚瘴气。翻越高山和行经炎热的山路时，使人头痛呕吐的一种湿热空气。

ལ་དོག། རྣམ་དཀྱེའི་རྒྱུད་སུ་རུ་དུ་ ན་ བཅས་ལ་དང་འཇུག་པ་ཁལ་ཆེར་འདུ་ བས་ བདུན་ བོའི་ སྲིད་དུ་ ལ་དོན་བཅུགས་པ་དང་། དེ་དག་ཀི་ སྐྱོང་སྐབས་ རྗེས་འཇུག་དང་ ལང་འཇུག་ལའི་ མཐར་ སུ་དང་། རྗེས་འཇུག་ག་པ་ གཉིས་དང་ ལང་འཇུག་ དུ་བྱ་གཤགས་ཤིག 在人体上的一种酷刑。旧时，把火漆烤化后滴在人体上的一种酷刑。

དགོས་པར་སྣའམ་ཐོབ་ཀྱིས་འཇུག་ཅིང་། དེ་དག་གི་དོན་སྐྱོར་ནི་རྣམ་དབྱི་གཉིས་ཡ་དང་བཞི་ཡ་བདུན་པ་དེ་ཉིད་ཅེ་སྣམས་ལྟ་བུའོ། 判位ལ་字。作判位词用的ག་ང་ད་ན་ཏ་ན་字的用途，基本上和ལ་是一致的，所以用ལ་字母代表全体，称判位ལ་字。为介词之一类。其用法：后加和重后加ས་字之后用ག་གི་和ད་དག之后用ད་，ང་ད་ན་མ་ར་ལ་之后用ད་，འ་和无后加字者用ར་或ད་，ལ་ན་两字不受后加字母的约束，可以随意使用。用于第二、第四及第七格。

ལ་དྭགས། ལྷལ་ཞིག 拉达克。地名。

ལ་ཕུག (ཐ) ཐུང་མ་དང་འདྲ་བ་ཁ་ཟས་ སུ་ བཅང་བ་ཞིག 萝卜，菜菔：ལ་ཕུག་གི་ཟོན། 莱菔子。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ང་བའི་ཀང་བ། གཏུན་ཞིང་། འདབ་གཅུམ་བ། ལེགས་འདུབ་བཅས་ཤེ། **ལ་ཕུག་ཁྲོར་འཚོད།** (ཐམ) ཀ་དང་ལ་ཕུག་རྩོག་རྩི་ཀྱ་ཀཏུབས་ཏེ་མཉམ་དུ་བཙོས་བའི་ཟས་རིབ་ཤིག 萝卜炖肉。把萝卜和肉切成块状一并炖熟的食品。

ལ་ཕྱི་གངས་ཀྱི་ར་བ། དིང་རི་དང་། ཐིན་ཕྱི་བར་དུ་ཙོད་བའི་གངས་རི་ཆེན་པོ་ཞེག་སྟེ། ཐུང་རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པས་སྒྲུབ་པ་ ཡུལ་ རིང་ བཏུབ་བའི་གནས་རི་ཞེག 拉齐雪岭。西藏定日与镇日之间一大雪山名。米拉日巴曾于此山中长期修静。

ལ་བ། ལྟ་བ་དང་འདྲ།

ལ་བོ་ཆེ། (1)ལ་ཆེན་པོ་སྟེ། 极大的山。(2)བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མཚར་རྩོད་ཀྱི་རྡུབ་ ཀྱུད་ ན་ ཙོད་བའི་ལ་ཞིག 拉吾且。山口名。在西藏自治区噶尔县西部。

ལ་ཚ་བྱིངས། ལ་གཞས་དང་དོན་གཅིག

ལ་འཁོལ། ལ་འབིར་ཡང་ཟེར། གསེར་དངུལ་ཙོ་བྱད་བཟོ་མཁན་གྱིས་གསེར་དངུལ་ལེབ་མོ་སྐྱར་ཏེ་རྡེ་མོ་འདོན་གྱིས་ལ་ཆ། 腊座。金银工匠制造装饰品时安放造件的垫子。

ལ་མ། འདབ་རྩྭ་རྩེ་རྩ་བ་ལས་ཆགས་བའི་བོ་ཐོ་སྐམ་པ་ཆོད་ཅན་ན་བྱད་ཀེང་གི་དོད་དུ་ བྱང་ ཁ་ ཞིག 名词。草坯，草根块。草根结成的厚块。未干者可以筑墙，干后可作燃料：ལ་མའི་མེ། 草根块所烧的火。

ལ་མ་གྲུངས། ལ་མིན་གྲུངས་མིན་ཏེ་རྡེ་ མིན་ ཐང་ མིན། 丘陵地带。

ལ་མེད་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ ཀྱི་ རྫ་ ཐོག་རྩོང་དང་ སྐར་ རྩོང་གི་ མཚམས་ སུ་ ཡོད། 拉梅拉。山口名。在西藏自治区日土县和噶尔县交界处。

ལ་ལོ། ❶名词。(1)ལ་ལམ། 上山路，上坡路。(2)རི་བོ། 山。(3)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐུག་རྩེ་ རྩོང་ཁོངས་ སུ་ ཡོད། 拉木，拉莫。西藏自治区达孜县一地名。❷ཐུང་ཚོད་མེད་ཀྱི་མིང་། 形容词。迅速，赶紧：ལ་ མོད་ ཀྱི་ ཐྱིང་འཁོར་ཏེ་ བྲོས་པ། 迅即转身逃走。ལ་མོ་ལ་མོད་ ཤོག་ཅིག 迅即前来！ ལ་མོ་འགྲོ་ རོགས་ཀྱིས། 赶紧准备动身！ ང་ཕྱི་ས་རྣས་ སྐོན་ཀྱ་ལ་མོད་ ཁོང་ དང་ མཇལ་བྱུང་། 我离开拉萨时见到他了。

ལ་ལོ་ཚོས་སྐྱོང་། འབྲུག་རི་བོ་དཀའ་ལྡན་ ཀྱི་ ལ་ཁ་ཤམ་དུ་ཁ་རྣས་བའི་ཚོས་ སྐྱོང་ཞེག་གི་མིང་། 拉莫护法。噶丹寺附近一护法神名。

ལ་དམག་གྲུ་ཁ། ཡུན་རན་ཞིང་ཆེན་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཐང་ རྩྭང་ཁོངས་འབྲི་ རྩྭའི་འཁྱམ་དུ་ཡོད། 浪美渡。在云南省中甸县境金沙江畔。

ལ་སྒྲན། (1)མཁྲིས་སྐྱན་ ཞིག 一种治胆病的药。(2)སྒྲུབ་བའི་ སྐྱན། 成药。(3)བོད་དུ་མི་ རྒྱུ་ བའི་ སྐྱན་ཁ་བང་ སྐྱུང་གཞུམ་ཤུ་ བྱ་ རྒྱུ་ གང་ རྣམ་སོགས་ རྣས་ལ་བཏུབ་ རྟེ་ ཁྱེར་ ཡོང་བའི་ སྐྱན་ རྣམས་ལ་ ཟེར། 岭外药。西藏本地不产、须从内地或印度等处

运来的药物，如诃子、毛诃子和余甘子等。

ལ་བཙས། 名词。(1)ལ་རྩེའི་བརྩེགས་ཐོ་དང་སྒྲིག་ཅན། 鄂博。山顶上插有风旗的石堆。(2)ལ་ཁེ་ཀོ་ཁལ། 过山税。古代过境税之一；ལ་བཙས་པ། 收过山税者。

ལ་རྩུ། རི་ལམ་གྱེན་དུ་འགྲོ་སའི་དམའ་ཤོས། 坡脚。上山路最低处。

ལ་རྩེ། (1)རིའི་རྩེ་མོ། 山顶。(2)རི་ལམ་གྱེན་དུ་འགྲོ་ས་མཐོ་ཤོས། 坡顶。上山路最高处。

ལ་རྩོལ་གས་པ། (རྟེང) ལ་སོགས་པ། 等，等等。

ལ་ཚད། ལ་རྩེ་མཐོ་དམའི་རྟགས་ཚད། 山口石堆。山口上下坡交界处累积的石堆；ལ་གཉིས་བར་གྱི་ལ་ཚད་དང་། 两山间的垭口石，两水间的过河桥。

ལ་ཚིགས། ལ་སྡོང་ལ་ཡངས་པའི་རི་ཐག 山垭。岭上低陷处。

ལ་ཚུགས་པ། སྡུ་དུས་ལ་ཐོག་ནས་ཚོང་པའི་ཤེ་ཁལ་སྡུད་པ་པོ། 山上收税者。

ལ་ཐུབ། (ཤིང) ཤིང་ལ་ཁྲིའི་རྩྭ། 拉榛木节。可作木碗材料。

ལ་ཐུལ། ལ་མཐོ་དམའི་རྟགས། 山口高标；ལ་རྡོས་རྡོ་ཕུང་། 山口石堆。

ལ་གཞས། དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་གླུ་གཞས་རིགས་ཤིག་ཅིང་དོན་ཕལ་ཆེ་བ་འདོད་པའི་བཅུད་སྡུད་པ། 山歌。民歌之一种。其内容多为表现爱情的一种歌谣。

ལ་ཟུངས། ལ་ཁའི་ཐལས་གཡོན་ཐེ་འཁྲམས། 垭口边。山口附近。

ལ་ཟློ་བ། (རྟེང) (1)ཐག་གཅོད་པ། 决定。(2)ལ་བཏང་ཐེག་པ། 越过山。

ལ་ཟུངས། མཆོག་ཚ། 迅速，赶快，赶紧：ལ་ཟུངས་གཏོར་མ་ཞིག་གོམས། 赶快陈列供品！དེ་ལྟ་ལ་ཟུངས་འགྲོ་དགོས། 现在马上要走。ལ་ཟུངས་གཟིགས་མོང་བྱེད་དང་གྱི། 喂，赶快去看节目吧！

ལ་ཟེའུ (1)ལ་ཁངས་མ་ཆིའམ་ཙམ། 山口处。(2)རིའི་གཤམ། 山下。

ལ་ཟོང་། (ཚིག) ལགས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཁྱེད་རང་ཞེས་ཆོག་རིག 是，唯唯。应诺声。

ལ་ཡོགས། (ཚིག) གཞན་ལ་ཚུལ་མིན་གྱི་བྱ་བ་བྱས་པའི་ངན་འབྲས་རང་གིས་སྤྱིན་པའི་མིང་། 报应，后果，恶果；གཞན་དྲིན་མ་བཅལ་བའི་ལ་ཡོགས། 忘恩负义的报应。

ལ་ལ། འགའ་རེ་འམ་ཁ་གཅིག 代词。有些，某些，个别；སྐད་ཅ་ལ་ལ་བདེན་ཞིང་སྐད་ཅ་ལ་ལ་མི་བདེན། 有的话可信，有的话则不可信。

ལ་ལ་རླུ། (ཤེགས) རླུ་བའི་ཁམས་རྒྱུ་བར་བྱེད་པའི་རྩ་ཀུང་མའི་མིང་གཞན་ཞིག 左脉。人体精液流行的脉道。

ལ་ལ་ལྗང་། སྡོ་སྐྱེ་ཤིང་རིགས་ཤེག་སྡེ། རྩ་ཚ། ཁུ་རྡེས་རྨེད། རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་། ཁ་ཁུ་བ་སེལ། 蛇床子。药用植物名，味辛，性温，功能治胃寒和食物不化。

ལ་ཡི་ཏ། སྐར་རྒྱ་གར་མ་རྒྱྱུད་གསང་སྔགས་ཐུགས་ལེན་བའི་ཚོས་པ་དེ་ན་ལེ་རྡུང་སློབ་གཉེར་མཛད་དེ་གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་བརྒྱུད་འཛིན་ཞིག་ལ་ཡི་ཏ། 拉立达。古印度摩竭陀国修习密乘的一佛教徒名。彼于那烂陀寺求法，并获得成就。

ལ་ལྗང་། (1)ལ་དང་ལྗང་པ། 陵谷。山岳和谷地。(2)གང་ས་གང་ལ། 到处，ལ་བཀྲ་ལྗང་བཀྲ། ལ་གཏམ་ལྗང་གཏམ། 东拉西扯，无谓之谈。ལ་དཀྱུ་ལྗང་དཀྱུ། 千山万水。

ལ་ཟོ། གྲངས་གཞས་ཤིག 一大数名。

ལ་ཤ་གས། ནང་གོས་སྐབ་ཚ་ཞེག 贴身薄汗衫。

ལ་ཤ་རྡོ་བཅྱེ་བ། འཇེས་ནས་ཡོད་པ་རྣམས་དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ། 区分，划分，分开。

ལ་སྐེ། ལ་རྩེ་སྐྱང་མཁན་དམ་སོ་བ། 山头守望者，山上哨探；ལ་སོ་ལྟ་མཁན་ཏེ་དམག་མི། 山头哨兵。

ལ་སོགས་པ། སྤྱད་པའི་ཚིག་ཕྱད། 等，等等；བཅོ་ཁྱར་རྒྱ་དང་བོད་དང་སོག་པོ་ལ་སོགས་པའི་བཅོ་པ་མང་པོ་ཡོད། 工厂里有汉、藏、蒙等民族的许多工人。

ལྭ། (ཀ) ཡང་ལྭ་ལྟ་བུ། 蜡。如洋蜡，即鱼烛。

ལྭ་ངར་ཏུ། (མངོན) བག་ཁྲན། 五灵脂的异名。

ལག 名词。(1)རྒྱུ་སྐར་ཏེ་ཤ་ཟ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེས། 参宿。二十八宿之一。(2)མི་ གཅིག་ གིས་ བདག་སྐྱེལ་ བྱེད་ པའི་ རྟ་ རྔལ་ བཅུ་ རེའམ་ བདུན་ རེའི་མིང་། 一组骡马。普通指一名骡夫管理的十匹或七匹骡马。

ལག་ཀོང། ལག་པའི་རྒྱན་ཁྱི་ཁྲི་བག་ཅིག 手钏，手镯。

ལག་ངཀྱིལ། ལག་གདུབ། 手钏，手镯。

ལག་རྒྱངས། (མངོན) སྤྲང་པོ། 伸手。乞丐的异名。

ལག་ཁམ། (ཁ) (1)ལྕགས་ སོགས་ འཇིན་ ཁྱད་ རྒྱང་གས། 手钳。铁工用具。(2)རས་ རོང་བཏུད་ རྒྱང་གོང་ཆིའི་ གཉེར་པ་ ལྟ་ བྱའི་མིང་ངན། 钳子手。对不善理财、耗费甚大的管家所取绰号。(3)ལག་ པ་ དམ་ བོའམ་ ཤེར་ སྐྱ་ ཆེ་ བ། 手紧，吝啬。

ལག་ཁོར། (1)ལག་པས་སྐོར་བའི་མཆིག 手磨。用手转动的小磨。(2)མ་རྟོ་ལག་སྐོར། 手转经筒。拿在手中摇转的小转经轮。

ལག་ཁྱེལ། (1)ངང་གི་སྐོ་རྩར་ཁྱིས་པའི་རྟ་ སྐྱག་ཤོག་ས། 家养牛马。在自己家中生育长大的牲畜。(2)རྒྱལ་རིགས། 王族。古印度刹帝利族。(3)(མངོན) ཤེན་མོ། 手生。指甲的异名。

ལག་ཁྱོགས། ལག་པ་ཡ་གཅིག་གིས་བིད་སྐྱོད་བྱེད་ པའི་ སྐྱམས་བའི་ཐིད་སྐྱོགས། 手瓢，手勺。便于一只手使用的小瓢。

ལག་ཁྱག (ཁྲལ) ཇ་ཤོགས་ཁྱག་སྐྱོད་ཀྱག་མ་ རྒྱང་དྲི་མིང་། 荷包。装茶叶等的小口袋。

ལག་ཁྲོག (ཁྲལ) ལག་པ་ གཉིས་ ཀ་ འབྱང་ བའི་ ཕྱགས་ཀ་ སྐྱོད་ ཁྲོག 前肉腔。带前脚的前半截动物肉腔。

ལག་ཁྱེར། ངར་སྐྱོད་དམ་ ངོས་ སྐྱང་ ཁྱེ་ ཤེ་ གེ། 证书，执照，券，门票。

ལག་ཁྱོར། ལག་པ་ཡ་ གཅིག་ཀི་ ཁྱོར་བ། 一握，半捧。

ལག་ཁྲིད། དངོས་ཁྲིད་དམ་ དམངས་ ཁྲིད། 面授，当面指点；ཞལ་ལུང་ལག་ཁྲིད། 当面教诫。

ལག་ཁང་། འཁར་ རྒྱག་ གམ་ བིང་ ཀ། 手杖；ལག་འཁར་བཏུགས་ནས་ཁྱེར་ཁྱོར་དུ་ འགྲོ་བ། 扶杖蹒跚而行。

ལག་ཁྲོབ། (1)ལག་པས་བསྐོར་ཁྱེ་མཆིག 手磨。(2)ལག་པས་སྐོར་ རྒྱའི་མ་རྟེའི་འཁོར་ལོ། 手转经筒。拿在手中摇转的小转经轮。

ལག་ཁྲིག (མངོན) ཤེན་མོ། 沐手。指甲的异名。

ལག་གི་ཐུབ། (1)ལས་དཔོན། 工头。监督工作的人。(2)དགོན་ རྩེའི་ལས་ཀ་ བྱེད་མི། 寺庙执事。为寺庙僧众管理事务的人。

ལག་མཁོ། ལག་པའི་མཐིག་མ་མཚན་ཚད། 手掌。自手腕至指尖部分。

ལག་འཇོག (ཁྲལ) ལག་པ་ བསྐུལ་ནས་ གཞན་ ལ་ དུང་ བཅོག་ བྱེད་པ། 出手打人，动手打人；དོན་ རྒྱུན་ ཁྱ་ མི་ ཅམ་ ཡང་ ཤེད་ པར་ གཞན་ ལ་ ལག་ འཇོག་ མི་ རིགས། 不应无故动手打人。

ལག་འཕྲིན། ལག་ བརྒྱུད་ དེ་ མི་ གཅིག་ནས་ གཅིག་ ལ་ རིམ་ བཞིན་ སྐྱོད་པ། 传递。一人传交一人；སྐྱེ་ གཉིད་ གསར་ རྙིང་ ལག་ འཕྲིན་ གྱིས་ སྐྱེ་ རྩལ་ སྐྱོད་ ཅིང་ ལེན་ ཅིང་པ། 新老管理员交接公物。 མེ་ རེ་ རེ་

བཞིན་ལག་འཕྲིམ་པ། 逐个传递。

ལག་འཁྱོག (མངོན) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)གླུ། 龙的异名。

ལག་འཁྱོག་མཆེ། (མངོན) (1)མི་དྭ། 孔雀的异名。(2)ཁྱུང་། 大鹏的异名。

ལག་འཁྱོའི་མཐོན་པོ། (མངོན) གླུའི་རྒྱལ་པོ། 龙蛇估主。龙王的异名。

ལག་འཁྱོའི་སྙིང་པོ། (མངོན) ཙན་དན་སྦྲུལ་གྱི་སྙིང་པོ། 蛇类精华。蛇心旃檀的异名。

ལག་འཁྱོའི་ཟངས་ཅན། (མངོན) (1)མི་དྭ། 孔雀的异名。(2)ཁྱུང་། 大鹏的异名。

ལག་རྒྱན། གྱུ་གཡུབ་སོང་གཡུབ་སོགས་ལག་པ་མཛེས་ཟེད་ཀྱི་རྒྱན། 手饰。戒指、手镯和臂钏等。

ལག་རྒྱུན། ལག་ལེན་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན། 传统，作风：ལག་རྒྱུན་ཆད་པ། 失传。ལག་རྒྱུན་རྙིང་པ། 旧传统。ལག་རྒྱུན་བཟང་པོ། 好作风。

ལག་རྒྱམ། རས་རྒྱུན་སྡོག་འདོན་ཟེད་རྒྱུའི་སྒམ་ཆུང་། 手提箱。经常取放什物的小箱。

ལག་རྒྱུ། ཅ་ལག་ཅག་ཅིག་དང་ཟ་ཆས་སོགས་སྐྱག་སའི་ཀོ་བའི་སྐྱུ་བ་ཆུང་ངུ་། 手皮包。日常用来装零星物件的皮制小提包。

ལག་ངར། མཉིག་མ་དང་གྱུ་མོའི་བར་ཀྱི་ལག་པ། 前臂，小臂。自肘至腕之间。

ལག་ངེས་ལ། (1)ལག་ཏུ་དངོས་སུ་ཟོད་བའི་དཔལ། 现款，现金。(2)གནས་སྐབས་འགྲོ་སོང་ཟེད་སྐྱེད་གཏོང་ཟེད་ཀྱི་དཔལ། 零用钱：འཕྲལ་མཁའི་ལག་དཔལ། 随身零花的钱。

ལག་རྔ། ལག་པས་བཟུང་སྟེ་བརྡུང་རྒྱའི་ཧ་ཅང་པ་རིང་བ། 长柄鼓。一种乐器。

ལག་སྟེ་བ། བར་ཆོལ་ཚུར་ཆོལ་ཀྱི་ལག་འགྱོག་སྐྱེ་བ། 先下手，先发制人：ཚུར་ཆོལ་ལག་སྐྱེ་བ། 先来犯者。

ལག་བཅག ལག་ཕྱག་དང་འདྲ།

ལག་བཟང་ཆེ། སྟེ་ཆས་གང་བཟོས་ན་ཡང་བྱ་བ་ཆེན་པོ་ཟོད་པ། 善烹调，会做饭。

ལག་ཐུག (1)ཞེང་པོ་བས་ཞེང་ག་གཅོག་ཟེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཤིང་རྐྱག་ལེབ་མོ་ཞིག 木掌。捶三合土的掌形木制用具。(2)ལག་པར་གཞུ་བའི་རྡེག་ཐུག 板子。打手心的竹木板子。

ལག་ཐྱག་ལས། རྟེན་ཅན་ཀྱི་ལག་གཉིས་སྐོམ་ཟེད་ཀྱི་ཞིབས་ཆས་ཤིག 手铐。束缚犯人两手的一种刑具。

ལག་ཐྱེ། མི་གཞན་ལ་ཟས་སོགས་ཆེར་སྦྱར་མི་དུས་བའི་ལག་པ་དམ་པོ། 手紧，吝啬。吝于施食等。

ལག་ཐྱེབས། (1)ལག་པ་སྐྱེབ་ཟེད་ཀྱི་ཤུབས། 手套。(2)ཐུབ་ཐྱེས་ཁུ་བྱ། 擦布，抹布。擦拭器皿的布片。

ལག་ཆ། (1)ལག་བཟོའི་ཚ་ཐུད། 工具。(2)མཆོག་ཆ། 武器。

ལག་འཇམ། ལག་པའི་ཟེད་སྦྱངས་འཇམ་པོ། 手轻。动作柔和：ཁ་འཇམ་ལག་འཇམ། 轻言轻手。态度温和。

ལག་འཛུ། (1)ཅ་ལག་སོགས་ལག་པས་འཛུ་བ། 摘住，抓住。(2)འཇོག་སྐས་ཀྱི་གཡས་གཡོན་ལག་པ་འཛུ་ས་ཤིང་ངུ། 扶手。楼梯两面扶手的横木。(3)འཛུ་ཁུང་ཚོད་པའི་སྐྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུ་མིང་། 提篮，提包。有提环的盛物器皿。

ལག་རྟེས། (1)ལག་པའི་རྟེས། 手迹，手印。(2)ལས་ཀའི་བྱས་རྟེས། 成绩，成就：མི་དམངས་ཀྱི་དོན་དུ་ལག་རྟེས་ཆེན་པོ་བཞག་ཚོད་པ། 为人民做出了很大成绩。

ལག་ཁ། འདུལ་བའི་བདེ་ཆད་ཚད་ཟིག་སྟེ། བྱིན་ལེན་མ་བྱས་པར་གཡོས་ཤུ་སྐྱེད་པའི་སས་ལ་རེག་པའོ། 自取。不予而取。律经术语。比丘不行授受，自己手取熟食之罪。

ལག་ཏོག། ལྷ་བཙུ་ཐིན་གྱི་ཕྱག་མཚན་རྡོ་རྗེ། 千股金刚杵。帝释所用法器。

ལག་ཏེའུ་ཁྲད་ཅ། ཐུ་བ་ངན་པ་ཐེབ་པའི་ཀུན་སློང་མེད་ཀྱང་སྟེས་དབང་གིས་རྒྱུན་བཅུད་པ། 失手。无心作恶，偶尔造成的不良后果：དཀའ་བའི་སྟེང་གི་ཙོ་རྟོད་དེ། ཙོ་སྟང་མའི་ལག་རྟེས་འཕྱང་ཡང་ཤིད། 骏马背上英雄汉，可能丧于懦夫手。

ལག་བསྐལ་བ (རྟེང) ལག་པ་བཀྲུས་པ། 洗手。

ལག་ཏུ་ཚུད། ལག་བར་ཐེབས་པ། 获得，逮住，套住：ཁ་སྟང་མ་རྩོད་པའི་ལག་ཏུ་ཚུད། 怯懦的狐狸被猎人逮住。

ལག་ཏུ་ལེན་པ། (1)ལག་བར་འཛིན་པ། 拿取，执持。(2)ལས་ཀ་དངོས་སུ་ཐེབ་པ། 实行，执行，采取。

ལག་ཁྱམ། སྐད་ཅུས་ཚང་པ་ཙམ་རིན་ཚོང་སྒྲིག་སྤྱིའི་ཁ་ནས་མི་ཧོད་པར་ཐན་ཆུན་ལག་སོར་གཏོང་རེས་ཀྱིས་ཚོ་བསྡུར་ཐེབ་ཚུལ། 袖议，指谈。旧时，商人通过在衣袖中互捏手指讨价还价的一种议价方法。

ལག་ཁྱེབ། (རྟེང) (1)མགྱོགས་པ། 速，快。(2)ཐེག་ཐུབ་པ། 胜任，堪任。

ལག་རྟགས། ཤེལགས་རྒྱས། 礼物，礼品，馈品：ལག་རྟགས་ཆུང་ཡང་ཤེམས་པའི་ཁྱད། 礼轻仁义重。

ལག་རྟེན། (1)འཁར་རྒྱབ 手杖。(2)(ཐུལ) 1.སྐས་ཀྱི་ལག་འཛུའི་ཤིང་། 梯子扶手。2.རྡེ་མཁན་གྱི་ལག་ཆ་ཞེག་ཀི་ཤིང་། 手头棍。陶工抹平陶坯的用具。

ལག་བརྟེན། ལག་རྟེན་དང་འདྲ།

ལག་བསྒྲུབ། ལས་ཀ་དངོས་སུ་བྱས་པ། 实施，执行：སྲིད་རྩེས་ལག་བསྒྲུབ། 执行政策。འཆར་གཞི་ལག་བསྒྲུབ། 实施方案。

ལག་བཟློང་མ། (1)རང་གི་ལག་པས་དངོས་སུ་བྱིས་པའི་ཡི་ག། 亲笔。亲手写的字。(2)རང་གི་ལག་པས་དངོས་སུ་བྱས་པའི་ལས་ཀ། 亲自做的事情。

ལག་ཁལ། ལག་པ་སྟོད་མེ་ཚུགས་པར་གལ་བ། 手不闲，手好动。

ལག་ཁྱག་པ། (ཐུལ) ལག་པས་ཆུག་རེས་བྱེད་པ། 交手。双方动手打架。

ལག་ཁྱེ། (1)(རྟེང) མགྱོགས་པ། 迅速，快。(2)ཐེག་ཐུབ་པ། 胜任。

ལག་ཁེལ། སྐར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་དམག་མི་དཀྱུས་མ་ཚོའི་ལག་གདུབ་ལ་ཆུག་པའི་ཐེའུ། 手镯印。西藏地方政府时代，普通军士所带手镯上的印章。

ལག་ཁོ། རྡོ་དང་ཉགས་སོགས་རྡུང་བྱེད་ཀྱི་ཐོ་པ། 手锤。劈石打铁的铁锤。

ལག་ཁོག དཔལ་ལག་པར་ཡོད་བཞེས་པ། 手中，手头。手头上现有：ལག་ཁོག་ཚོང་ཁག 现货。དངུལ་ལག་ཁོག་དུ་སྲིད་པ། 支付现款。ལག་ཁོག་དུ་ཡོད་པའི་ཟ་འབྲུ། 现有粮食。

ལག་ཁོག་ལས། ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས། 急需，ཉེ་ཆར་དང་ལག་ཁོགས་བོ་བྱུང་། 近来手中拮据。ཐུག་པ་འཐུང་ཁར་ཚྭས་ལག་ཁོགས། 临到喝粥才缺盐。

ལག་མཐིལ། ལག་པའི་ནང་གི་དབྱས། 手心，掌心；ལག་མཐིལ་ཅིན་དུ་ བསྡུད་ པ། 仰掌。ལག་མཐིལ་གྱི་རི་མོ་ཤུར་གསལ་ལེར་མངོན། 如见自己手纹，清清楚楚。ས་གནས་འདིའི་ཚ་རྒྱས་ནེལ་སྐོང་ལག་མཐིལ་དུ་བླངས་པ་འདྲ་བ། 对这地方熟悉得犹如掌中握明珠。

ལག་མཉེ། ལག་པའི་སྟོབས་ཤུགས། 手劲。手的力气：ལག་མཐུས་བཤིག་མི་ཚ་བ། 不能用手摧毁。ལག་མཐུས་བསད་པ། 用手卡死。

ལག་དམ། (1)ལག་ཤ་དམ་པོ། 手紧，悭吝。(2)ཐེམ་རྟེ། 章，图章，印章。

ལག་དར། ཁ་བཏགས་མཆལ་དར། 哈达，礼帛。

ལག་དལ། ལས་ཀ་མེད་པ། 手闲，闲散，闲暇无事；ལག་དལ་གྱིས་རི་མོ་འབྲི། 手闲作画。

ལག་དེབ། (1)འཛིལ་འཛིལ་ལྟ་རྟོག་བྱ་རྒྱུའི་དེབ་ཐོག་ཚེ་ཀེ། 手册；སྐབས་དོན་ལག་དེབ། 时事手册。བྱིག་འཕྲིན་ལག་དེབ། 电机手册。(2)རྩིས་མཁའི་ཐོ་འབྲི་གཞིའི་དེབ། 笔记本；གཏོང་ལོང་ལག་དེབ། 收支薄。ངལ་རྩོལ་ལག་དེབ། 劳动手册。

ལག་དོ་བ། རྟ་རྒེལ་སོགས་ལ་ཁལ་འགེལ་མཁན་གྱི་མིང་། 驮伕。给骡马上驮子的伕役；ལག་དོ་བྱེད། 当骡伕。

ལག་རོག ཉུད་པ་ལག་བར་དཀྱིས་བའི་དོག་པ། 缠手，绕在手上。把绳、线等缠绕在手臂上；བལ་ཉུད་ལག་བར་དོག་རྒྱག་པ། 把毛线绕在手臂上。

ལག་ཀད་ན། (ཞལ) ཐོང་པ་སོགས་དཀྱག་ཁྲིད་ཀྱི་ཐོ་ལག་ཆ་རྟེན་གཞི་བང་ལེབ། 靠手板。木碗车制器的靠板。

ལག་གཏབ། ལག་རྒྱན། 手镯，手钏。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལག་ཀོང་དང་ལག་དཀྱིས་སོ།

ལག་བདར་བ། ལག་ཤེས་དངོས་གྲུ་བྱས་པ། 亲自动手。

ལག་བདེ་བ། (1)ལག་པ་གཙང་མེད། 健手。手无痼疾。(2)ལག་རྩལ་མཁས་པ། 手巧，手艺高；ཁ་བདེ་བོས་ལག་བདེ་བའི་ཚེ་མི་ཆོད། 口巧顶不了手巧，能说不等于能做。(3)གྲྭ་པ་ཆོག་སྐབས་རྣ་གྲག་འདེབ་མཁན། 行茶僧。僧众集会时，提桶斟茶者。

ལག་མདུང་། ལག་པར་འཁྱིང་བའི་བའི་མདུང་གྲུང་། 短矛。

ལག་འདེབས་ས་ཞིང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤིས་དོ་དམ་བྱས་ཏེ་འདེབས་པའི་ས་ཞིང་། 自种土地。旧时，由领主直接管理耕种的土地。

ལག་འཇོག ལག་པ་ནས་ཕྱག་བཏང་བའི་ཚོང་སོང་། 自付。自己亲手支付。(2)རྒྱ་དུས་འབྲུ་དངུལ་སོགས་ལག་ཐོག་ནས་འཚལ་བླུད་དགོས་པའི་རིགས་རྣམས། 拉敦，财物税。如交纳粮食、钱财等。旧时差税之一。

ལག་རྩུབ། རྟེ་བར་མཁོ་སྐབས་དགོས་མཁོ་ལ་ཐབ་འདོགས་མི་ཐུབ་པ། 不凑手。需要时用不上。

ལག་རྩོམ། (1)ལག་ཆད། 断手，残废手；ཆོས་གྲོས་མེད་པའི་ལས་ཀ་དེ། ལག་རྩོམ་བྱག་ལ་འཛེག་དང་མཚུངས། 行事无智慧，犹如断手攀悬崖。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལག་འཁྱམས་དང་ལག་རྩལ། (2)ས་བདག་མི་མིན་ཞིག 一地祇名。

ལག་རྩུ། (ཞལ) ལྷགས་རྩང་ཐེབ་ཀྱི་ཐོ་བ་ཆུང་ངུ་ཞིག 小铁锤。铁工用具。

ལག་ལྡན། (1)ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་དངོས་རིགས་འབྲུ་དངུལ་སོགས། 现有钱粮。手中现有的钱粮实物。(2)(མངོན) གླང་པོ་ཆེ། 具手。象的异名。

ལག་ལྡན་མ། (མངོན) གླང་མོ། 具手女。雌象的异名。

ལག་ལྡོག ལག་དོག་དང་འདྲ།

ལག་ཁར། ལག་པས་སྟོན་པའི་བརྡ། 手势，手语。以手作信号；ལག་བརྡ་གཏོང་བ། 以手示意。ལག་བརྡ་སྟོན་པ། 作手势。

ལག་བཏུལ། (1)ལག་པས་གཡོབ་པ། 招手。(2)ལག་པས་ཐེ་མར་བཏུལ་བ། 用手研成细末。

ལག་བཙོག་མས། (1)(ཞལ) སྒུམ་བཅོས་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཐེ་བྱག་ཅིག 麻花。一种油炸面食。(2)ལག་

ལས་ཀྱ་སྒྲིག་གམ་ སྟ་ གོན་ ཐུས་ པ། 准备，着手预备。

ལག་ཏ་ཚོ་ཤེ། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་དང་དོན་གཅིག

ལག་ན་གཞོང་ཆགས། རི་རབ་བྱང་ངོས་སུ་རྣམ་ཐོས་ཐུས་ཀྱི་འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་གནོད་སྦྱིན་ཞིག 坚手药叉，持盆药叉。居须弥山北方属毗沙门天眷众一夜叉大将名。

ལག་ན་དིན་ཆེན། བྱང་སེམས་ཤིག་གི་མཚན། 宝手菩萨。

ལག་ན་གཏོལ། (མངོན) ལྷ་ སྟོབས་ ཆེ། 持犁。妙力天的异名。

ལག་རྟས། (1)ལག་ཏུ་དངོས་ གྲུ་ ཡོད་ པའི་ འབྲུ་ རིགས། 现粮。手中现有的粮食。(2)ཀུལ་འབྲིག་ པར་དུ་ ཇ་ མར་དང་ འབྲུ་ རིགས་ སོགས་ ཚན་ ཚུན་ ཆེ་འཚོང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ལག་གོར་ འབྲུ་ རིགས། 价粮。农牧区间以酥油、茶叶、粮食等进行交易时换算折合的实物青稞。

ལག་ཆོར། (1)རང་ གི་ ལག་ པར་ ཡོད་ པའི་ རྩ་ ཇ་ས། 现有的财物。(2) ལག་ པས་ ཁྱེད་ སྟ་ངས་ འཕྲུགས་པ། 失手，做错了。

ལག་གཅད། ལག་འཛིངས་སམ། ལག་ཐོག་ས། 手头拮据；འཚོ་སོང་གཅོང་ཁྱེད་ལག་གནད་ཆེན་ པོ་ འདུག 支付困难很大。

ལག་ལྡེ། གནས་ སྐབས་ འཚོ་ སོང་ གཅོང་ ཁྱེད་ ཀྱི་ དཔལ་ སོགས། 手头开支，另用款项；ལག་ ལྡེ་ རྩོགས། 缺零用钱。ཐུགས་ འཚོའི་ ལས་ ཆུགས་ དང་། ལག་ལྡེ་འདང་ཅས་ཡོད། 途中干粮、盘费都很充裕。

ལག་ལྡོང་། ཆང་དང་ཇོ་ མ་ སོགས་ འཇལ་ ཁྱེད་ ཀྱི་ སྣོད། 液体量具。量酒或奶的容器。

ལག་པ། 名词。(1)ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་མདུན་ མ། 手；动物的前肢或前腿；ལག་ཆོགས། 手腕部。ལག་རྩྭ 绊脚索。ལག་པ་གོང་པ། 失手。ལག་གཉིས་ཆུབ་ཏུ་བསྡུལ། 负手交叉。ལག་པས་ལག་པ་བསྐྱལས་པ། 手挽手。ལག་གདངས་དཔུང་རྩྭལ། 携手并肩。རྐང་སྟབས་ལག་སྟབས། 步法手势。རེང་རྩེང་ ལག་ བཏུགས། 亲手所植树。ལག་ པ་ དབྱངས། 吝啬。ལག་པ་བཀྲེན་པ། 悭吝。ལག་པ་སྡུད་པ། 不吝啬。ལག་འཛངས། 手头拮据。ལག་ པ་ རྣ་ བྱེད་ པ། 不任意挥霍。 ལག་ པ་ གཡར་རྩལ། 请助一臂之力。ཐ་ཆུ་ འབྱང་ ཆུ་ གནས་ཀྱི་ལག ཉལ་ས་ རྩྭ་ བོ་ རང་གི་ལག 吃的喝的靠老天，温暖卧处靠自己。ལག་བར་ཤ་ ཟེད་ ན་ནམ་ཟླའི་ བྱ་ འཁོར། 手中若有肉，天上鸟飞临。意谓财物或权力有招引力。ལག་པ་ ཚ་ དུས་ སྐམ་པ། 烫手之时送钳子。意谓困难时得到帮助。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁྲབས་ ལ་ གཅོད་ ཅིང་ དང་། འཇུག་པར་ ཅིང་། ཐ་ སྙད་ སྦྱོན་ ཅིང་། དཔུང་པའི་ འདབ། འཕབ་ཅིང་། འཇོག་ ཅིང་། ཟལ་ག་ལྟ་པ། སྐུ་པ་ བཅས་ སོ། (2)ཅ་ ལག་དང་ ཚ་ ལག་ ཙ་ ལག ཅ་ ཚ་ ཇ་三字母上的“ ུ ”部分。青康地区叫作ཅ་ལྷག ཚ་ལྷག及ཇ་ལྷག (3)རྩུ་ སྐར་ ཞེག 参宿。二十八宿之一。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁྲབས་ ལ་ ནག་ ཨོ་ དང་། དྲག་ མོ། དྲག་ཤུལ་མ། དམག་དཔོན་དཀྲ་ བཅས་ སོ། (4)(མངོན) ལག་ པ་ ལ་ གཡས་ གཡོན་ གཉིས་ཡོད་ པས་ཁྲབས་ གཉིས་ མཚོན། 手分左右二者，故表数字 2。

ལག་པ་ཀྱོག་པ། (རྟེང) ལག་པ་ཡུག་ཡུག་ཁྱེད་པ། 挥臂。甩动手臂。

ལག་པ་རྒྱབ་། (མངོན) ཀྱི། 护手。刀的异名。

ལག་པ་ཁ་སྦྱར། ཐལ་མོ་ སྦྱར་ བ། 合掌。表示恭敬；ལག་པ་ཁ་ སྦྱར་ཀྱིས་ཀུས་འདུད་ཞུ་ བ། 合掌致敬。

ལག་པ་བརྒྱ་པ། (མངོན) བདུད་ཀྱི་ཐུ། 百手。魔子的异名。

ལག་ཁ་བཀྲལ། (རྟེང) ལག་བཀྲས་པ། 洗手。

ལག་ཁ་གཏོང་བ། (1)ལག་པ་གཏོང་རེས་བྱས་པ། 握手。(2)(ཕྱལ) ལག་གཏམ་དང་འདྲ།

ལག་ཁ་མི་ཐྲོབས། (མངོན) བག་ཡོད། 手不放逸。谨慎、小心的异名。

ལག་ཁ་འཇིམ། (མངོན) བག་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 携手。新娘、主妇的异名。

ལག་ཁ་ཕྱག་ཅི། སེར་སྣ་མེད་པའམ་ལག་ཁ་ཡངས་པོ། 手松，大方，不吝啬；གཏོང་ཐབས་ཆེ་བའི་ལག་ཁ་ལྷུག་པོ། 舍得花费，手头大方。

ལག་པའི་ཆུ་ཀླུ། (མངོན) ཆུ་བོ་མེ་དྲུ། 手河。徙多河的异名。

ལག་པའི་རྩེག་ཆ། (མངོན) མཚོན་ཆ། 手刀。武器的异名。

ལག་པའི་ཕྱག་རྒྱ། དོན་སྣ་ཚོགས་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཐད་དུགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། 印，手印，妙印。表示各种含义的手势。

ལག་པའི་ཆེར་མ། (མངོན) སེན་མོ། 手刺。指甲的异名。

ལག་པའི་ཙེལ་གཅི། (མངོན) སོར་མོ། 手枝。手指的异名。

ལག་ཅོད། (1)ལག་ཚབ་བམ། སྐྱེན་པའམ་ཚན་ཚུན་རོགས་རེས་བྱེད་ལས་གཅི་ལན། 变工，换工；ངལ་སྟོལ་ལག་ཅོད། 劳动换工。ལག་ཅོད་ཚོགས་ཁུང་། 变工组。ལས་ཀ་ལག་ཅོད་ཀྱིས་བྱས་པ། 不计酬劳动。(2)ཚན་ཚུན་གཅོད་པ་བྱེད་ལན། 报复，还手；ངན་ལན་ངན་འཇལ་ཁྱིས་ལག་ཅོད་ཟློག་པ། 冤冤相报。

ལག་དཔོན། (1)ལག་རིས་ཅན་ཀྱི་དབོན་པའམ་འགོ་བྱེད། 工头。手工业的头人。(2)ལས་འགོ་སྐྱམ་མཁན། 首领，带头者；ཁེང་ཁག་གི་ལག་དཔོན། 奴隶起义领袖。

ལག་ཐྲུད། ལག་བཅེ་ཚ་བྱད། 工具，用具；བཅོ་པ་མཁས་ཀང་ལག་ཐྲུད་དགོས། 良工还需利器。

ལག་ཐྲོད། (1)ཅ་ལག་སོགས་ལག་པས་ལག་ཁ་དང་ཐྲོད་པ། 亲交，面交。当面交到手中。(2)རིན་གོང་སོགས་ལག་ཐོག་ནས་ཐྲོད་པ། 付现。现金支付。

ལག་ཕྱབ། ཕྱབ་ཀྱི་མིང་། 盾，盾牌；ཤིང་གི་ལག་ཕྱབ་ཀྱིས་མེ་མདའ་འགོག་མི་ཐུབ། 木盾不能御枪弹。

ལག་ཕྱི་བ། རྡག་གཟན་དེ་དག་ཐྲོང་གི་གོས་ཀྱི་ཁག་གིག 覆疮衣。比丘衣物之一。

ལག་ཕྱིས། (1)ལག་པ་འཁྱད་ཅིང་ཀྱི་དས་ཐག། 手巾，手帕。(2)རང་སྐྱོན་གཞན་འགེལ་བ། 推诿过失，诿过于人；རང་སྐྱོན་གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་ལག་ཕྱིས་ཅིའང་རུང་། 不可把自己的过失推给别人。

ལག་འཕོས། ངན་ཤམ་ཁོན་ཀྱི་ལན་འཇལ་བ། 还赠，报复。

ལག་ཕྱིས། རང་གིས་ཕྱིས་པའི་རི་མོ་དང་ཡི་ག། 手笔，亲笔。亲自所写所画的墨迹。

ལག་འཐབ། ལག་ཐོག་ཏུ་འབབ་པ། 到手，获得，ལག་འཐབ་ཀི་རྒྱུད། 纯利。

ལག་འབྱོར། ལག་པར་འཐྲོད་པའམ་ཐུང་བ། 得到，到手，收到；ཕྱག་ཕྱིས་ལག་འབྱོར། 奉到手书。བདེ་ཐེག་ལག་འབྱོར་ཐུང་བ། 收到通知。འབད་རྩོལ་བྱས་འབྲས་ལག་ཏུ་འབྱོར་བ། 勤奋劳动的果实，已经到手。

ལག་འཕྲལ་གཅོང་མ། བཅོས་པའི་ཅ་ལག་སྐྱས་ཀ་ལེགས་པ། 手巧，敏捷。善于操作，操作巧妙，ལག་རྩལ་ཅན་ཀྱིས་ག་རེ་བཅོས་ཀྱང་ལག་འབྲས་གཅོང་མ་ཙམ་ཞིག་རེད། 手艺人不管做什么东西都很巧妙。

ལག་འབྲེག ཐུ་དུས་མིའི་ལག་ཁ་གཅོད་པའི་ཕྱིམས་ལུགས་ཤིག 斩手，切断手掌。旧时酷刑之一。

ལག་འབྲེལ། བསམ་སྤྱོད་གཅིག་མཐུན་ཐུབ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ། 联系，直接关系：ལག་འབྲེལ་དམ་ཟབ། 紧密联系。ཕན་ཚུན་ལག་འབྲེལ་ཡོད་པ། 彼此有直接关系。

ལག་སྐྱབ། རྐའི་ལག་པའི་ཆོགས་འཚུས་ཏེ་འགྲེལ་བཤམས་བྱེད་སྤྱངས་ཤིག 乌失前蹄，打前失：རྐ་ལག་སྐྱབ་པཅུབ་ན་མི་མདུན་སྐྱེགས་སུ་ལྷུང་ཡོང་། 乌若失前蹄，人会从前头摔下来。

ལག་སྐྱོང་། (མཛོད) ཐྲོང་མོ་པ། 引手。乞丐的异名。

ལག་སྐྱེལ། (1)ལས་ཀའི་རོགས་ཐེབ་པ་པོ། 助手，伙伴，同僚：རྫོང་སྡེ་ཤེར་སྐུ་ལག་སྐྱེལ། 驻县僧俗同僚。(2)ལག་པ་གཉིས་སྐྱེལ་པ། 携手；勾结：འཕར་སྤྱང་ལག་སྐྱེལ། 狼狈为奸。

ལག་མར། (1)འབྲུ་རིགས་སོགས་བཙོངས་པའི་རིན་ལག་ཐོག་ཏུ་འཕལ་སྐྱེད་ཐེབ་པའི་མར། 交现酥油。油粮交易时交现的酥油。(2)ལག་ཏུ་དངོས་ཡོད་ཀྱི་མར། 现有酥油。

ལག་དམར། (1)བཤད་པ། 屠户：བཤད་པ་ལག་དམར་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཤོན་ལུག་གསོད། 屠夫宰杀牛羊。(2)མི་གསོད་མཁན། 凶手，刽子手。

ལག་དམར་བ། དངོས་སུ་མི་གསོད་མཁན། 刽子手，凶手。实际杀人者。

ལག་རྩལ། ལག་པའི་རྩལ་རྩལ། 手艺，技术：སྤྱངས་སྦྱངས་ཀྱིས་ལག་རྩལ་ཐོན་པ། 勤练出手艺。བྱད་མེད་ལག་རྩལ་མཁས་ན་ཡང་། འབྲུ་མེད་ཟ་མ་བཐོ་མི་གྱབ། 巧妇难为无米之炊。

ལག་རྩིས། མཛུབ་མོས་འདྲེན་པའི་གྲངས་རྩིས། 掐算。用手指掐算。

ལག་ཚབ། (1)ལག་པའི་ཚབ། 假手，义肢。(2)ལག་རྩལ་བྱས་པའི་སྐྱེན་ཚབ། 换工。

ལག་ཆའམ། འཕྲལ་འཁོར་སོགས་ལ་མ་བརྟེན་པར་ལག་པས་རྩུབ་པའི་ཆའམ་བྱ། 手工缝纫。

ལག་མཛོད། (མཛོད) སྣམ། 手库。箱子的异名。

ལག་འཛིངས། ལག་ཏུ་ཐུབ་ཆས་སོགས་དགོན་པ་ཆགས་པ། 手窘，手头拮据：དེང་སྤྱིམས་ལྷན་ལ་དངུལ་ལག་འཛིངས་ཆེན་པོ་འདུག 近来，我手头十分拮据。

ལག་འཛིངས། གདོང་སྦུག་ཏུ་འགྲན་པ། 搏斗，肉搏：མི་གསོད་ལག་འཛིངས། 生死搏斗。ཕན་ཚུན་ལག་འཛིངས་བྱེད་པ། 互相搏斗。དགྲ་བོ་དང་ལག་འཛིངས་ཆུག་པ། 同敌人肉搏。

ལག་འཛིན། སྤྱད་ལེན་ཀྱི་དཔང་ཐུབ་ཨི་ཀ། 凭据，收据，收条。

ལག་འཛིམ་མ། (མཛོད) (1)བག་མ། 新娘的异名。(2)རང་གི་ཚ་མ། 主妇的异名。

ལག་བཅྲེལ། ལག་པའི་ཕྱུ་གུང་ཡར་བསྡོགས་པ། 挽袖，卷袖。扎起衣袖。

ལག་ཆ། ལག་པ་ལ་སྐྱོན་གོང་པ། 断手，手残废。

ལག་ཆོད། ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར་ལག་པའི་ཁྲོད་ཆོད་དུ་ཁྱེར་སོང་བ། 随手，顺手，顺便。

ལག་བཅན། ལག་ལེན་བསྒྲུབ་པ། 实施，执行：ཁ་ཐོག་ལག་བཅག 口到手到，言出行随。དེ་ལྟར་འཕྲལ་དུ་ལག་བཅག་ཡོད་པ་ཅིས། 希即遵照执行！

ལག་ཐད་དབྱང་ཐུག ཆ་རྐྱེན་རྩོགས་པའམ་ཟད་པའི་དབེ། 臂完肩来抵。喻计穷而无善法。

ལག་ཟན། (མཛོད) ནོ་མ་འཛོ་མཁན། 手食。挤奶人的异名。

ལག་ཏུ། ལག་ཏུ་ཐེབ་པ། 到手，持于手中：མིག་མཐོང་ལག་ཐེབ། 眼见手到，身体力行。

ལག་གཟུང་། (1)སྒོ་ལྕགས་འཕྱེད་གཅོད་ཕྱེད་བའི་ལག་འཛིན་ཅ་ལུང་། 门环。门的拉手。(2)གོམ་ཀྱི་ལག་འཛིན། 梯栏。梯子的扶手。

ལག་གཟེར་རྒྱག་པ། ཐུ་དྲས་ཀང་ལག་གི་ཀ་སེན་བཅར་དུ་སྐྱག་གཟེར་འཇུད་བའི་ཁྲིམས་ཤུགས་ངན་པ་ཞིག 插指签。在指甲或趾甲肉间插入竹签。旧时酷刑之一。

ལག་གཟེང་། རྡོ་བཟོ་བའི་ལག་ཆ་ཞིག 手錾。凿石用具。

ལག་བཟང་། བྱང་སེམས་ཤེག་གི་མཚན། 妙臂菩萨。

ལག་བཟོ། ལག་རྩལ་བཟོ་ལས། 手艺，手工；ལག་བཟོ་པ། 手艺人。

ལག་འོག རང་གིས་བཀོད་གཏོང་ཐུབ་ཡུལ། 手下人，下属人员。

ལག་ཡངས། གཏོང་ཚོད། 手松，挥霍，大方；གཞན་ཀྱི་ཆུ་རོང་ལག་ཡངས་བེད་སྤྱད་མ་ཐུབ། 不要像他人之慨！

ལག་ཡངྱ། འབྲི་ཡང་མའི་མེང་། 空胎乳牛。生犊后空怀一年有乳可挤的母牛。

ལག་ཡྱ། ལག་ངར། 前臂，小臂。

ལག་ཡོད། (1)དངོས་སུ་ལག་ཐོག་ཡོད་པ། 现有，手中现有；ལག་ཡོད་ཡོང་འབའ། 纯收入。(2)དཔའ་ཡོད་པ། 有胆量；བཤད་ན་ཁ་ཡོད་པ། འཛིངས་ན་ལག་ཡོད་པ། 讲文有口，比武有手。

ལག་གཡོག (1)ལག་རྩལ་མི་སྣའི་ལས་རིགས། 助手。(2)གཡོག་ཏའི་ཡང་གཡོག 仆之仆，杂役。

ལག་གཡོབ། ཚུར་ཤོག་གམ་ག་ལེ་སྟེང་ཅེས་ཤོ་ཐེབ་ཀྱི་ལག་བརྡ་ཞིག 招手。以手示意。

ལག་གཡོར། ལས་ཀའི་ལག་རོགས་ཐུབ་པའི་མེང་། 帮助，当助手；རོགས་རེས་ལག་གཡོར། 互为助伴。

ལག་རངས། ལག་ཐྱེས་ཀྱི་རངས། 手巾，帕子。

ལག་རིགས། (1)ལག་བའི་རི་མོ། 手纹，指纹；ལག་རིས་ལྟར་སེམས་ལ་རིས་པ། 了如指掌。(2)བྱས་རྗེས། 成绩。

ལག་རྒྱབ། ལག་པ་མང་པོ་འདུས་པའི་དཔུང་རོབ། 协力。各方赞助，共同努力。

ལག་རྩིགས། ལས་རིགས། 助手。

ལག་ལེན། དྲང་རྟོག་གི་ཚ་ལག 还击。以手还手；ཁ་ལན་དང་ལག་ལན་སྦྱོད་པ། 以牙还牙，以手还手。

ལག་ལེན། (1)ལས་ཀ་ལག་ཐོག་ཏུ་ལེན་པ། 实践，实行，执行；ལག་ལེན་ཡང་དག་བསྒྲུབ་པ། 正确执行。ལག་ལེན་ཚོད་ལྟོས། 认真执行。ལག་ལེན་ཚོད་ལྟ། 试行。ཁ་གཏམ་གཡུ་འབྲུག་སྐད་ལས་ཆེ། ལག་ལེན་དེས་མཁའི་འཇའ་ལྟར་ཡལ། 说话声音大过苍龙，行动消失快如彩虹。(2)སྲོལ་ཐུག། 成规，传统；ལག་རྩལ་ཀྱི་ལག་ལེན་བཟང་ཐབས་མིག་དའི་བསྟེ་བ། 学习优良的传统技艺。(3)ལག་པས་འཛིན་པ། 取，攫，拿；མེ་མདའ་ལག་ལེན་བྱེད་སྐབས་ཤིང་གཟབ་མ་བྱས་ན་སྟོང་མདའ་ཤོར་ཚོང་། 玩枪时若不注意就会走火。

ལག་ལེན་གཅེས་བསྡུས་ཀུན་གསལ་སྒོང་མཛོད། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་ནང་དེའི་དམར་དཀར་གཅེས་བསྡུས་འཛིན་ཐུན་ཚོགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྨན་ཀྱི་དུག་འདོན་དང་། རང་འདོན། རྟོ་འདོན་སོགས་སྨན་ཀྱི་ལས་སྟོན་སྐོང་ཀྱི་ལག་ལེན་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ སྨན་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས། 《实用医学选集·大日光仓》。十八世纪时，杜玛格西·丹增彭措所著有关除去药物毒性，增强药力，加速药效等药材加工方法的一部著作名。

ལག་ལེན་མཐའ་ངག་གི་ཆིངས། ཆིངས་ཡིའི་ནང་

ཚན། ལག་ཏུ་ལེན་ཐུལ་གདམས་ངག་གི་ས་ བཅད་ཡིག 实践诀窍。读书五纲要之一。

ལག་ཁྱབས། ལག་སྐྱེ་བཙམ་ལག་ཁྱིབས། 手套。

ལག་རྩེལ། བཟོ་ལས་བྱེད་ཤེས་པ། 手工，手艺；ལག་རྩེལ་ཅན། 手艺人。ལག་རྩེལ་བཟོ་ལས། 手工业。

ལག་རོགས། གཏོང་ཐང། 手松，挥霍，大方。

ལག་གཤོང་སྐྱེས་སྐྱོང། འབྲུ་སོགས་ལག་ཐོག་ཏུ་བཤད་ནས་སྐྱེས་སྐྱོད་བྱེད་པ། 搖量交付。粮食等用量具量过付给。

ལག་བཤད། ཁ་རྩོད་ཆུག་སྐབས་ཐལ་མོ་གཅིག་གི་ནང་ངོས་སུ་ཐལ་མོ་ ཅིག་ གོས་ ཀྱི་ ཆུབ་ ངོས་ ཀྱིས་ བདུབས་ནས་ཤེན་ཏུ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག 手心手背相击。争论时一只手的手背拍击另一只手的手心，表示愤怒的手势。

ལག་ལག ལག་གསག་དང་འདྲ།

ལག་སྐྱག ལག་ཐས་མངོན་ཆུང་གི་བདུ་གཏོང་བ། 暗中碰触。暗地轻轻牵动衣袖或轻推手臂示意。

ལག་སེམ། ལག་པའི་སེན་མོ། 指甲。

ལག་སོག ཐུགས་གཅིག་ལ་འཆང་གཐུང་ཡོད་ པའི་ སོག་ལེ། 手锯。木工用具。

ལག་སོར། (1)ལག་པའི་མཛུག་གུ་སྟེ། 手指；རང་གི་ལག་སོར་ གྱངས་ འདྲེན་ བཞིན། བྱ་ ངོས་ རྣམ་གྱངས་བྱེད་ལ་ ངེས། 铭记所应作，了如手上指。(2)རྒྱུ་སྐར་ཕྱེ་མཚམས། 房宿。星名。

ལག་སྒེལ། སྒེལ་པ་ཆུང་ངུ། 背兜。背在背上运送东西的小背兜。

ལག་སྐྱག བཟང་བན་ཀྱི་ལག་པོད་སྐྱག་པ། 还手打人。被打时出手还击。

ལག་གསག (1)རྡེག་དྲུང་ངམ་ ལག་ འགྱོགས་ སྒྲེན་པོ། 动手快，下手迅速。(2)གཞན་ལ་ལག་བསྟེན་ལང་ཤེས་པ། 爱动手，惯于动手打人。

ལག་གསོས། ཕྱུགས་རིགས་སྟོང་གནས་སུ་ཉར་ཞིང་གསོ་བའམ་ཆུང་ངུས་ནས་ངང་ཁྱིམ་དུ་གསོ་བ། 饲养。牲畜在圈中饲养或幼小时在家中喂养。

ལགས། (1)ཡིན་རྒམ་རེད་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 是，是的。表谦逊尊敬之词。དེའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ལགས། 其原因是什么？ ཀྱི་ མཚན་ དེ་ ཤུར་ ལགས་ པ་ དུ་ གཟོད་ཤེས། 现在才知道是那个原因。ཁྱེད་རང་ངམ་རྩོལ་ཁྱེད་པར་འགྲོ་བ་ཡིན་ནམ། ལགས་ཡིན། 您是去劳动吗？是的。ཁྱེད་ཀྱི་དགོངས་འཆར་དེ་ཤུར་ལགས་མོད། དུས་དེ་ལས་ གསལ་ བ་ ཞིག་ གསུང་ རོགས། 您的意见虽是如此，但请再说明白一点！ ཁྱེད་ ཀྱིས་ གསུངས་ པ་ དེ་ ཤུར་ དངོས་ གནས་ ལགས་ མ་ ལགས་ དྲང་ པོ་ གསུངས་ དང་། 您所说的是否真实，请坦率直言！(2)སྐུ་ཞབས་ ལགས་ སམ་དག་ ཚན་ ལགས་ ཅར་ བ་ ཤུ་ བྱའི་ ཞེ་ སྡ། 加于对人的称呼之后构成敬语。

ལགས་སོ། ཁས་ བླངས་ དང་ ཡིད་ ཆེས་ ཀྱི་ ལན། 是，对。表示答允或相信的口气。ལགས་ ལགས་ སོ། 是，是，一定照办！ ལགས་ རོང་། 是，是！ ཁྱེད་ ཀྱིས་ གསུངས་ པ་ དེ་ དེ་ ཤུར་ ལགས་ སོ། 诚如君言。

ལངཀཱ། (ཝེ་ཁཱ) (1)སིང་ག་ལའི་ གནའ་ བོའི་ སིང་། དེང་ སང་ སི་ ལི་ ལན་ ཁ་ ཟེར། 楞伽。锡兰之旧名，即今斯里兰卡。(2)སྲིན་ པོའི་ ཡུལ་ ཟེར། 楞伽。传说为罗刹之境。

ལང་ཀ་མགྲིན་བཅུ། (མངོན) སྲིན་ པོའི་ རྒྱལ་ པོ། 楞伽十颈。罗刹王的异名。

ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས། རྒྱས་ པར་ ཅིས་ ཅི་ སྙམ་ ཅེ་ ན། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་ པོ་ ཆེའི་ མདོ་ ལས་ སངས་ རྒྱས་ བཅོམ་ ཅད་ ཀྱི་ གསུང་ གི་ སྙིང་ པོའི་ ལེའུ་ བམ་ པོ་ བརྒྱད་ པ། རྒྱ་ནག་གི་ སློབ་དཔོན་ ཛེན་

རྟེ་ཡིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དང་སྒྲུབ་ནས་བོད་ཀྱི་སོ་སྟ་པ་འགོས་ཆོས་འགྱུར་ཀྱིས་ཀུ་ནག་གི་དབེ་ལས་བསྒྱུར་བའོ། 《楞伽阿跋多罗宝经》。刘宋时代求那跋陀罗由梵文译成汉文，名《一切佛语心品》，共八卷，藏族译师郭法成复由汉文本译成藏文，并将汉族轨范师万希(音译)之注释亦译为藏文。

འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པའི་ མདོ། ཐམ་པོ་དཀྱུ་དང་ལེའུ་རྣེར་བཅུད་པ། བོད་ཀྱི་སོ་སྟ་པ་འགོས་ཆོས་འགྱུར་ཀྱིས་ཀུ་ནག་གི་དབེ་ལས་བསྒྱུར་བའོ། 《八楞伽经》。元魏时代菩提留支译成汉文，共九卷二十八品，郭法成复由汉文本译成藏文。

ལང་རྒྱུན། གནད་དུ་ལང་བའི་རྒྱུན། 起因：དམག་འབྲིག་ལང་རྒྱུན། 战争的起因。

ལང་རེ་ཡིང་རེ། འཆོ་ལྡིང་ངམ་གཡོ་འགྲལ་ཤྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞེག 浮动，摆动，飘摇，摇曳：སྤྲིན་དཀར་ལང་རེ་ལིང་རེར་འཁྲིགས་པ། 白云飘动。རྐ་གྲུ་ལང་རེ་ལིང་རེར་ འགྲལ་ བ། 皮船飘摇。སྡོན་ཤིང་ཀྱི་ཡལ་འདབ་ལང་ལིང་དུ་བསྒྲིད། 树枝摇曳。

ལང་རེ་ཚོང་རེ། (1)རྣ་རྒྱ་སོགས་འཁོལ་ སྐྱེགས་ཤས་ཀྱེན་དུ་འཕྱུང་ཚུལ་ཞེག 沸腾翻滚状：ཆུ་ལང་རེ་ཚོང་རེར་ཁོལ་ཏེ་རྒྱངས་པ་འཕྱུང་། 开水沸腾，蒸气上涌。དུད་ཀག་ལང་རེ་ཚོང་རེར་འཕྱུང་བ། 浓烟滚滚。སྤྲིན་ནག་ལང་ཚོང་དུ་ཁྱོག་ བ། 乌云滚滚。(2)ཁོད་མི་སྙོམས་པའི་ འབར་འབྱུང་ཀྱི་ རྣམ་པ། 起伏不平状：ས་ཆ་ལང་རེ་ཚོང་རེ་ ཚང་ མ་བརྡལ་ནས་ཁོད་སྙོམས་པོ་བཟོས་པ། 凸凹不平之处，都已修补平整。

ལང་ཐང་རྩེ། གང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཉེ། རོ་ཁ་ལ་ཆ་བ། ཁུ་རྩེས་སྙོམས། སྤྲིན་གསོད། མ་འབྱས་ལ་ཐན། 良岩子。别名天仙子。茄科药用植物名。味苦辛，性平，功能杀虫、治疮核。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱུ་གཏང་ཐྱོས། སེར་པོ་དུ་དུ་ར་ཡང་རེར། ལང་ཐང་ཆོ། (ཨངོན) ལང་ཚོ་དང་པོ་ དང་དོན་གཅིག

ལང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ༡、ལངས་པ། ལང་བ། ལོངས།། ཉང་བ། 起，站起，立着：ཤར་ལངས་ཏེ་བལྟས་པ། 立着观看。མི་ཕམ་པའི་གནས་ སུ་ལངས་པ། 立于不败之地。ཁོགས་པ་ལང་མི་ཤེས་པ་ དང་ འདྲ། དགོང་ མོ་ཐལ་ མི་ ཤེས་ རྟ་ དང་ མཚུངས། 早上不起象牛，晚上不睡似马。༢、ལངས་པ། ལང་བ།། ནམ་ལང་བ། 天亮，天明：དེ་ནམ་ལངས་སོང་། 现在天亮了。༣、ལོངས་པ། ལང་བ།། ཚང་བ། 足，够，满足。只用于否定式中：གྲངས་ཀྱིས་ མི་ ལང་ བ། 数不清。བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ། 说不完。

ལང་མ་ཡིང་། ཉང་ མ་ ཉིང་། 浮沉，起伏，波动：ཆུ་འཇེན་སྟེན་མོ་ལང་མ་ལིང་། 浓云起伏。

ལང་ཚོ། ན་ཚད། 年龄，ལང་ཚོ་ཅན། 年富，壮年。ལང་ཚོ་མ། 少女。ལང་ཚོ་སྤུ་བ། 英俊少年。ལང་ཚོ་དང་ལ་བབ་པ། 正当壮年。བུ་མོ་ལང་ཚོ་གསར་པ། 男女青年。ལང་ཚོ་ཆུས་པའི་ ལུས། 韶年之身。ལང་ཚོ་ཡོལ་བ། 韶华已过。ཀ་དང་ཁྲག་དང་ལང་ཚོ་ཆུས་པ། 年华正茂，血气方刚。ལང་ཚོ་མེ་རྟག་ གས་ མཁའི་ འཇའ་ ཚོན་ འདྲ། 韶华不常住，恰似空中虹。ལང་ཚོ་ ནང་ མ་སོན་པ་ རྒྱུ་ནས་དུབའ་ ཞིང་ རྟུལ་ ཐོད་ བའི་ ཁ་ ལག་རྩོགས་པ། 从小就逐渐成长为一个英勇而坚毅的人。

ལང་ཚོ་བཅུ་རྒྱུད། (ཨངོན) སྐྱུ་ འུ་རའི་ ཤིང་། 固年华。余甘子、奄摩罗树的异名。

ལང་ཚོ་ཁང་བུ། (མཐོན) བུ་མོ་གཞོན་ནུ་མ། 韶年之初。少女的异名。

ལང་ཚོ་སྐྱེས། (མཐོན) ན་ཚོད་དང་ལ་བཅས་པ། 年龄成熟。壮年的异名。

ལང་ཚོ་ཞིམ། (མཐོན) ཁད་པོ་ཆག་མོ། 青春逝去。老年人的异名。

ལང་ཚའི་དུས། འདོད་པ་སྐྱེ་ནས་བར་ཟོ་ལྔ་ཅུ་ཙམ་ནི་མནའ་ཆད་ལའོ། 青年，年富期。人生八期之一，自已通人欲至三十岁之间。

ལང་ཚའི་མཚན་མ། (མཐོན) ནུ་མ། 壮相。乳房的异名。

ལང་ཁིང་། ལང་ངེ་ལིང་ངའི་བསྒྲུབ་རྩིག

ལང་ཁོང་། ལང་ངེ་ཁོང་ངའི་བསྒྲུབ་རྩིག

ལང་ཀོད། ངན་ལང་ལ་ཀོར་བའི་མིང་། 惯养，惯坏。放任自流：སྐྱོང་ངན་ལང་ཀོར་དུ་མ་གཏོང་། 切莫放荡。ལང་ལ་ཀོར་ཁོང་། 惯坏了。ངན་པ་ལང་ཀོད། 养成恶习。ཁ་ལང་ཀོར་བའི་ཀླུ་ཆུང་དེ། ཨ་མ་ཤི་ཡང་ཐ་ལ་ལ། 哼惯了的小调，即使父母死了也不停。意谓习性难改。

ལངས་པ། ལྟང་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་ ལང་བའི་འདུས་པ།

ལངས་ཐྲོག་གས། (1)གནད་དོན་ཅས་ འཛིན་དང་ཐག་གཅོད་ཀྱིད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཐྲོག་ དང་ སྐྱེ་རྒྱལ་འཛིན་སྐྱངས། 立场。指认识和处理问题时所处的地位和所抱的态度。(2)གྲལ་ རིམ་ཀྱི་ལངས་ཐྲོག། 阶级立场：ལངས་ཐྲོག་བརྟན་པ། 立场坚定。

ལཀའི་ཐོང་ཁྲོན། སྐེན་པའི་ཐོང་ཁྲོན། 楞伽城。罗刹城。

ལཀའི་བདག་པོ། (མཐོན) སྐེན་པའི་རྒྱལ་པོ། 楞伽主。罗刹王的异名。

ལཀྵ། ལཱཎ་དང་འདྲ།

ལཀྵ། (ཤེས་ཚ) སྐད་ཅུ་གང་ཞིག་ཤེས་པ་ རྟེ་ ཤེས་ལས་ སྐད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ཤེས་ཡིན་པ་འདི་དབེན་ ཆང་ནས་ནས་ཐོན་ མིས་ བོད་ ཡིག་ དཔྱ་ ཅན་ གསར་ བཟོ་ཡུལ་པ། 兰札字。古印度天城体梵文字母。七世纪时土弥桑布札即据此字体造成藏文的楷书字形。

ལད་བཏོལ། གཞན་ཁྱི་འཁོ་སྤྱངས་ཀྱི་ལང་མོ་བྱས་ ཏེ་འགྲོ་པ། 仿效，学步。模仿别人的步武行走。

ལད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཉམས་པའམ་ཞུན་དུ་ སོང་ པ། 衰败，破落，腐朽；སྐྱོད་ཚུལ་ལད་པ། 道德败坏。ཆིག་ཁྲིམས་ལུད་པ། 法纪松驰。ཚིག་དོན་ལད་པ། 文义失误。ཀྲི་ལད་པ། 刀锈了。རལ་ཀྲི་ཁྱེ་བཏང་མ་བྱས་ན་ལད་འགྲོ། མིས་ལས་ཀ་མ་ལས་ན་ལད་འགྲོ། 宝剑不磨会锈坏，人不干活会变堕。

ལད་ཙི། མི་འཕྱམ་མས་སྐྱེད་པ་ཉམས་པའི་མི། 名词。懒汉，二流子。不成器的人；མི་ ལད་ ཙི་ རྣམས་ལ་སློབ་གསོ་གཏོང་བ། 教育二流子。

ལད་ཚོ། འདྲ་བཅོས་སམ་རྗེས་ ཟིན་ པ། 模仿，拟态；གཞན་ལ་རྒུད་ཁ་བའི་ལང་མོ་མ་ ཤེད། 莫拟态去讽刺别人；སྐྱེའུས་མིའི་ལང་མོ་ཤེད་པ། 猢狲学人。

ལད་ཟླས། གཞན་ཁྱི་བྱ་སྐྱེད་ཀྱི་ལང་མོ། 模仿，照搬，学舌。照着样子做；ཤེད་སྤྱངས་བཟང་ ཙི་ལང་ཟླས་ཤེད་པ། 模仿好作风。

ལད་ཙོད། (ཁྱབ) ལང་ ཟླས་ སམ་ ལང་ མོ། 仿照，模仿；དོན་ཁྱི་གནས་ལུགས་མ་རྟོགས་པར། ལང་ཙོད་ཙམ་ ཁྱེས་ དོན་ མི་ ཕེགས། 不理解事情的实质，只是仿效无济于事。

ལན། 名词。(1)ཡང་དྲིས་ནས་ཚུར་བྱང་བའི་འཕྲིན། 答复，回信。询问后所得结果；ངག་ལན། 口头复信。ཡིག་ལན། 书面回信。གཏམ་ལན། 答词。དྲིས་ལན། 对答。ཞུས་ལན། 批复。 ལན་

ལན་པ། 答话。 ལན་ཞུ་བ། 问信。ལན་མི་འདེབས། 不答。ལན་ཐེབས་པ། 对答中肯。ལན་མི་འཁྱོལ་བ། 话未传到。འཕྲིན་ལན་གཏོང་སྐྱེལ། 传递消息。ལྷག་ལན་གནང་སྐྱོང་ཞལ་ཞུ། 请赐复示。གྲས་ལན་ཞུ་བ། 答谢。རིས་ལན་དུ་བ་དང་མི་མཐུན་པ། 所答非所问。(2)སྐྱང་བྱས་ཕྱིས་སུ་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ། 后果，报应。事后产生的结果：དྲིན་ལན། 酬答。འཁོན་ལན། 报复。དགྲ་ལན། 报仇。བཟང་ལན། 善报。ངན་ལན། 恶报。སྐྱེས་ལན། 回礼。ཚན་ལན་གཉེད་པས་འཇལ། 以怨报德。གཉེད་ལན་དང་འཇལ། 以直报怨。ཆང་ལན་ཆུས་འཇལ། 以水还酒。 ལན་དུ་ཚན་བྱེད་པ། 报恩。རྒྱས་ལན་ལྷོག་པ། 自食恶果。ལན་ལ་མི་ལྟ་བ། 不望报恩。 བཟང་ཟོང་བཟང་ལན་དང་། ངན་པར་ངན་ལན། 善有善报，恶有恶报。(3)ཐེངས་དང་། ཚར། 次，回。一再出现的次数：ལན་གྲངས། 次数。ལན་འགའ། 几次，时或。ལན་དུ་མ། 多次。ལན་ཇི་ཚམ། 几回？སྐྱ་བ་ལན་གཅིག 一言为定。བུ་མོ་གཉིས་པ་ལན་གཅིག 嫁女只一次。(4)མ་ལེགས་པའམ་རྒྱས་པ། 过错，罪责：བདག་ཁོ་ནས་ལན་དོ། 完全是我的过错。དེ་བཅུག་པ་ དེ་ བདག་ གིས་ ལན་བས་བཟོད་པར་གསོལ། 那个麻烦是我造成的，请原谅。བྱ་བ་འགྲུགས་ཚར་ནས་ངས་ལན་བྱོད་ལན་བཤད་བས་ཅི་ཐན། 事情做错了，互相推诿，有何益处？

ལན་ཀག། (ཤ) བུ་ཤུབས་ཆུ་སྐྱོང། 栏杆，外檐。平顶屋上短垣。

ལན་ཀཱཏི་བདུད་ཚལ། (ཤ) རྩེ་ཚལ་གྱི་ ཅ་ བྱག་ རྡིག 莲花白菜。

ལན་ཁྱིན། གཉེད་སྐྱེན་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གཞི། 祸因，祸根：ནད་ཚ་ཐག་བའི་ལན་ཁྱེན་རས་ སྐྱོད་ རྟེན་པ་ལ་སྐྱབ 病由口入。

ལན་ཁབ། རྟེན་ཆུང་སེགས་ཙོང་ཁྱེན་ཀྱི་རྩ་བ། 祸根。产生祸患的因由。

ལན་ཆྱོག ལན་ཚགས། 业缘，宿债。

ལན་ཁྱངས་གཞན་ལ་སྐྱོང་འགྱུར་ཁྱི་ལས། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ཐད་ཚད་དུ་སྐྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས། 顺后受业。来生以后始感其果之业。

ལན་སྐྱེན། ལན་སྐྱེན་དང་འདྲ།

ལན་སྐྱོན། (1)དྲི་བ་ལ་ ལན་ འདེབས་པའམ་སྐྱེག་པ། 回答，答复，还报：དྲི་བའི་ལན་ སྐྱེན་པ། 答问。དགག་ཚིག་གི་ལན་ སྐྱོན་པ། 答辩。(2)བཟང་ལན་དང་ངན་ལན་ སྐྱེག་པ། 报答，报复。

ལན་ འབག་འ། (1)ཐེངས་ མ་ ཀ་ ཀས། 几次。(2)རྒྱབས་ འགའ། 有时，间或：ལན་ འགའ་ འབྱུང་ཞིང་ལན་འགའ་མི་འབྱུང་པ། 时有时无。

ལན་སྐྱེ། བྱག་ཅའམ་སྐྱ་བཅུན། 回声，回响。

ལན་ཅིག་སྐྱེ། (ཨངོན) བྱ་བོ་རོག 一次生。乌鸦的异名。

ལན་ཚགས། (1)གཉེད་ལན་རེས་ འཁོར་ གྱི་ རྒྱུན་ གནས་པ། 冤孽，业缘，宿债：སྐྱེག་ གི་ ལན་ཚགས། 命债。ཆེ་སྔོན་གྱི་ལན་ཚགས། 前世宿业。(2)(ཐུལ) 1.དཀའ་ ཆེགས། 麻烦事，恼火。2.ཚགས་སྐྱེ། 不幸，意外事故。

ལན་ཚགས་བྱ་ཚོགས། སྔོན་བསགས་ལས་ ངན་ ཀྱི་ སྐྱེན་ཚ་ཐྱེས་འཇལ་དགོས་པའི་ བྱ་ལོན། 业债，前生债。佛教所说前生罪恶所引果报。

ལན་འཆོལ་བ། ངག་ལན་རྟོད་ བ། 讹传。传言讹误，口信失真。

ལན་གཀྱོང། ཆོས་ལུགས་བས་ལན་ཚགས་ བྱ་ལོན་ སྐྱོང་ཆེད་དུ་ གཀྱོང་ བའི་ གཀྱོང་ ཟ། 孽债食子。佛教徒为求消除业债而施放的一种供品。

ལས་སྐྱེས། གཞན་ལ་ལས་གནོད་གང་བྱས་བའི་འབྲས་བུ་རང་ལ་འཁོར་བ། 受报。佛教所说自受各种善恶果报。

ལས་སྐྱེན། ལན་འཇལ་བའམ་ལན་འདེབས་པ། 还报，答复，回答：དེ་བའི་ལན་སྐྱེན་པ། 回答。དེན་ལན་སྐྱེན་པ། 报恩。དགྲ་ལན་སྐྱེན་པ། 报仇。ལན་བཀྲག་ལན་སྐྱེན། 报答恩惠。

ལས་པ། 名词。(1)རྒྱུ་རྩ། 根由，起因：ཤི་རྐྱ་གྱང་པོ་མི་སྐྱེ་བའི་ལན་པ་བཅའ་ སད་ གཞ་ གཟུམ་ལ་ཐུག 禾苗不壮的根由，在于旱涝霜冻。ཉི་ཟེད་འཁྲིབ་བའི་ལན་པ་སྤྲིན་དག་འཕེབས་པ་ལ་ཐུག 日光隐晦的起因，在于云雾弥漫。(2)རྩེས་པ་དང་། རྐྱ 过失，罪责：སྐྱ་རེ་རྡོ་ལ་ཚོག་བའི་ལན་པ་ཤེང་ལ་བཀལ། 斧子碰石却怪树。ལན་མེད་དག་བཀལ། 罪及无辜。

ལས་ཚི། བཟང་བདག་ཀྱི་ལན་པོ། 名词。答复，回答：དགྲ་ལན་པོ་མེད་ན་དཔའ་མེད་རེད། གཏམ་ལན་པོ་མེད་ན་ཁུགས་པ་རེད། 敌仇不报是懦夫，问话不答是哑巴。

ལས་སྐྱོད་པ། (1)གཏམ་སྐྱེལ་བ། 告知，通知：ཀྲུང་ སོ་ སོང་ ལན་ སྐྱོད་པ། 转告有关各方。(2)བཟང་བདག་ཀྱི་ ལན་ འཇལ་ བ། 酬谢，报复。

ལས་འཕྲིན། ངག་ཐོག་ནས་ བསྒྲུབ་ བའི་ ལན། 口头回音。

ལས་བྱ། སྐྱེད་ཚལ་ཁ། 名词。辫绦，发辫：ལན་ བྱའི་ཆྱོག། 发饰，辫饰。

ལས་བྱ་ཅན། (ཞདོན) བྱད་མེད། 有辫者。妇女的异名。

ལས་བྱ་མ། (ཞདོན) བྱད་མེད། 有辫女。妇女的异名。

ལས་བོན། (རྟེང) ལན་ སྐྱོད་ པ། 回答，答复。

ལས་སྐོན། ལན་ སྐྱོད་དང་འདྲ།

ལས་རྒྱུ། རྒྱུན་ཅ། 根由，起因：ལོད་གཞིའི་ལན་ཅ། 诉讼案由。

ལས་ཚ་བ། རང་བྱུག་གི་ཁ་ཏགས་ཁྱིག 咸。六味之一。

ལས་ཚངས། (1)སྐྱེའི་ལན་བྱའི་སྐྲ་ མེའི་ཚངས་ཐེན། 辫端彩绪。(2)བྱད་མེད་ཀྱི་ལན་བྱ། 妇女发辫的异名。

ལས་ཚྭ། ཁ་ཟས་ལ་འདེབས་བའི་ཚྭ་ སྐྱེ། རོ་ལན་ཚྭ། ཁུ་ རྩེས་རྨེད། ནུས་བས་ པོ་བའི་རྨེད་ཐུས་པ་དང་། ཟས་མི་འཚུ་བ། བཀའ་བ་འཁྲག་པ། སྐྱེན་དད་བཅས་ལ་ ཐེ། 食盐。入药味咸，性温，功能补益胃阳，治食物不化，直肠阻闭及消症瘕。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགྱུར་ ཅིད་ དང་། ཚ་རོ། དཔྱིད་དུས་ཆགས་བཅས་སོ།

ལས་ཚ་ཡི་རྒྱ་མཚོ། དུས་འཁོར་ཐུགས་སུ་ འཇམ་ གྲིང་ ཆེན་ པོ་ ལས་ ཀྱི་ས་ བའི་ མཐའ་ ལ་ བསྐོར་ བའི་པ་ཚ་ཅན་ཀྱི་ རྒྱ་ མཚོ་ དེའི། 咸海，盐海。《时轮经》说，大赡部洲之业果地四周，有盐海环绕。

ལས་ཚ་ཡི་བཙའས། (རྟེང) ལན་ཚ་ཡི་རྩ་བ་མོ་ སྐྱེ། ཁ་ཅིག་ཡི་ཡི་ ལེང་དཀར་པོའི་རྩ་བ་མོ་ལན་ཚ་ཅན་ ལེན་རེད། 盐汁饮料。用萝拔加盐制成。

ལས་ཐབས། ལད་ཀྲོས། 效仿，摹拟。

ལས་སྐྱོག (1)ལན་འདེབས་པ། 回答。(2)བཟང་བདག་ཀྱི་ལན་འཇལ་པ། 报复，报答。

ལས། ལ་ཕུག་གི་བསྡུས་ཚིག 名词。萝卜：ལས་སོན། 萝卜子。ལས་ཁུ། 萝卜汁。ལས་བཅོས། 萝卜汁疗法。

ལས་སྐྱེང་། བཤད་ཐུ་དང་སྐྱེང་ཐུ། 议论，品评：ཕྱིས་གུ་ལས་སྐྱེང་མི་ཚེང་བ་ ཁྱེག་ ཅིད་ དགོས། 要做到将来不招物议。

ལས་བཅོས། ཤང་འབས་ཀྱི་ནད་ལ་ བོད་ ལ་ ཕྱག་བཅོས་ཏེ་ ཁྲ་བ་བསྡེན་ནས་བཅོས་པའི་ཐབས་ཤེག

萝卜汁疗法。煮藏区所产萝卜得汤汁，以治疗腺疮的外治法。

ལྟ་བའཆོལ། གཉིད་དུས་ཁྲང་མེད་ཀྱི་ སྐད་ ཅ་ གོད་པའི་ཐ་འཆོལ། 梦话，吃语。

ལྟ་ བརྗོད། ལྟ་ཀུ། 议论，评论，话柄：བཟའ་ཀུ་ཐ་མཀོ་ལས་མ་བྱང་བར་ལྟ་ བརྗོད་ཐ་སྙུ་ལས་མང་བ། 得吃不过麝头，话柄多于麝毛。喻利少害多。

ལྟ་རྩེད། ལ་ཕྱག་རྡེ་ཀྱེད་ཕྱགས་ཀྱི་ལག་ཅ་ བྱག་པ་ཪན། 萝卜刮子。切削萝卜丝的工具。

ལྟ་རོལ། གཏམ་གང་བྱང་གོད་པ། 随便谈，东拉西扯。

ལྟ་བ། (ཐ་དད་པ) ལྟ་བ། ལྟ་བ། ཟེབ།། རྗོད་པ་དང་འཆད་པ། 说，告，谈论：ལྟ་ཙམ། 说说而已。 ལྟ་ ཟིང་ མ་ བྱང་། 未及细谈。 ལྟ་བསྒྲུབ། 重述。ལྟ་ཆུག་པ། 吹牛，说大话。 ལྟ་རྗེལ། 信口扯谈。 ལྟ་འཆོལ། 梦话，吃语。ལྟ་བརྗོད། 议论，话柄。 ལྟ་ཉེས་ གོང་པ། 说走了嘴。ལྟ་སྒྲུབས། 说法儿。ཕྱོག་ལྟ། 背后议论。ཁྱོགས་ལ་དྲང་གཏམ་ལྟ་བ། བྱ་ལ་ཉིང་གཏམ་ལྟ་པ། 朋友面前说直爽话，儿子面前说心腹话。 ཚང་ལ་གཅིག་ལྟ་ད་ཆུང་གཉིས་ལྟ། 说一句答两句。ལྟ་ཆུ་ཐྲིང་ཆུ་ཤེད་པ། 无可非议。

ལྟ་ཇེ་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཁྱོངས་ ཀྱི་ ཐུ་ཉིང་རྩང་ཁྲིལ་ཀྱི་ཆུ་ཀུད་དུ་ཡོད། 拉则拉。山口名。在西藏自治区普兰县南部。

ལྟ་གཞི། ཐྲིང་གཞི། 话题：ལྟ་གཞི་ཆུའི་གཉེན་ མ། ལག་ལེན་གཤེར་ ཀྱི་ ཐིགས་ པ། 话题似水波，实践乃金滴。

ལྟ་རྒྱུ། (1)གཏམ་ལྟ་ཁྱོགས་པོ། 闲谈伴侣。(2)རམ་འདེགས་པ། 帮腔者。

ལྟ་ལྟ། (1)ཚན་ ཆུན་ ལྟ་ རེས་ ཉིད་པ། 闲谈，互相谈话。 (2)ཁོག་ནས་ཐུར་ཐ་ཉིད་པའི་ སྐད་ཅ། 说怪话，背后中伤，背后诋毁。

ལྟ་ལེབ། ལེབ་མོ། 扁平：རྡོ་ ལྟ་ ལེབ་ མང་ པོས་ རྩིག་པ་ཐུག་ས། 用许多扁平石头砌墙。

ལྟ་ཚོད། (1)ངག་བཀག་ལ། 空话，废话，胡言乱语。(2)ཁ་ ལན་ སྐུ་ ཆོགས། 议论丛生，七嘴八舌。

ལྟ་ཤོག ཞིང་རྒྱས་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ལ་ཕྱག་ གི་ ས་ བཅན་ཏེ། ནུས་པས་དགུ་ རྡིང་ཞེས། ཆུ་ནད་ཀྱི་ ཁུར་སྐྱེད། 菜服子。地里所生药用萝卜的种子。功能治水肿，驱湿邪。

ལྟས། ❶名词。(1)འགྲོ་ས་དང་། ཐགྲེད་ཐྲའི་ བཤུལ། 道路，路途：འགྲོ་ལྟས། 去路。བཤུལ་ལྟས། 路径。ཆུ་ལྟས། 大路。གཙུང་ལྟས། 正路，公路。རྩྭ་ལྟས། 主要道路。ཐགྲེད་ལྟས། 轨道。ཆུ་ ལྟས། 水路。སྐམ་ ལྟས། 旱路。ཁྲོམ་ལྟས། 街道。མཐོག་ལྟས། 捷径。དཐུང་ལྟས། 远路。夏季水涨需要绕越的路。དཀྱུག་ལྟས། 抄近小路。冬季可抄近行走的暂时便道。ལྟས་ཀ་ཡངས་དཀའ 道路宽窄。ལྟས་ཁ་ཐྲེན་ཐུར། 上下坡道。ལྟས་ཀ་བདེ་བོ། 道途平坦。 ལྟས་ གཏམ་ཉན་བཤད། 道听途说。ལྟས་ཐག་རིང་ཐུང་། 途程远近。ལྟས་བཟློག་པ། 失路。ལྟས་རྩྭ་པ། 迷途。ལྟས་འཁྱུག་པ། 误入歧途。 ལྟས་རོང་ ཁྱོག་ཤེས། 迷途知返。ལྟས་དོག་ཟིང་བཅིང་པ། 狭路刁难。意谓给小鞋穿。ཞིང་ གི་ རྡས་ གྲངས་ ལ་ཚོལ་ས་དང་། བཐྲེད་ཐུ། འཚོམ་ཐུ། འཚྲེ་ ཐུ། ཆུ་བའི་ས། འཇུག་ཐུ། ཤུལ་ལྟས་བཅས་ཚོ། (2)ཐབས་ ཤེས་ དང་ ལས་ སྒྲུབས། 方位，门径：རིགས་ལྟས། 理路。བསམ་ལྟས། 思路。སྒྲིགས་

ལམ། 纪律。(3)ལུགས་སྲོལ། 风尚，习俗；སྔ་ལམ། 旧例。རྙིང་ལམ། 陈规。སྡིག་ཅན་གྱི་ལམ། 社会风气。ངན་ལམ་སེལ་བ། 扫除恶例。(4)ཡུལ་དང་གནས། 境界，方位；རྨི་ལམ། 梦境。མིག་ལམ། 视野。ཀྲི་ལམ། 刀路，剖面。ཤི་ལམ། 死地。བར་ལམ། 一段时间或地点。(5)བསྟོད་པར་བྱ་བའི་འཇུག་ངོགས་ནམ་གཞིར་གྱུར་པ་སྟེ། making the praiseworthy the object of entry 即以所赞为入门之道。所渡津梁，所行路途。从此能登世间及出世间最胜果位之历程；བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ། 菩提道。མདོ་ལམ། 显宗道。སྔགས་ལམ། 密宗道。❷མིང་མཐའི་ལའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་ནུའི་འབྱེད་སྒྲའི་ཐོག or，和。后加字ལ་字的后面所用离合词：འབྲལ་ལམ་ཐུགས། 暂时和长远。དཀའ་འཁྲིལ་ལམ་རྣམ་བཤད་ལ་ཞུས། 参释难或大疏。❸མིང་མཐའ་ལའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་ དྲི་བའམ་ ཞེ་ཚོམ་སྟོན་ཐེད་ཀྱི་ ཐུ་ ཞེག 助词。吗，呢，吧。后加字ལ་字的后面所用疑问助词：ཁོ་དེང་སང་དལ་ལམ་བྱེལ། 他现在忙还是闲？

ལམ་ཀ། ལམ་ཁ་དང་འདྲ།

ལམ་བཀྲིས། ལམ་དུ་ཁྲིད་པ། 引路，领路，向导；ཡང་དག་པའི་ལམ་དུ་བཀྲིས་པ། 引上正路。

ལམ་རྒྱུན། ལམ་བར་ དུ་བྱང་ བའི་ གནོད་ ཆ། 旅途厄难；ལམ་རྒྱུན་སེལ་བ། 保障旅途平安。

ལམ་སྐོར། བཀྲལ་ལམ་གད་ཀར་ཁྱིན་པར་ ཚར་ རྒྱུར་སྐོར་བ། 绕道，绕弯；གངས་རྡོ་བྱང་ནས་ ལམ་སྐོར་རྒྱག་དགོས་པ། 因为雪崩，所以绕路。

ལམ་སྐྱེལ། (1)ལམ་ དུ་སྐྱེལ་ མ་ བྱེད་ པ། 护送，送行。(2)ལམ་དུ་སྐྱེལ་བ་པོ། 护送者，送行者。

ལམ་ཁ། (1)འགྲོ་ སའི་ བཀྲལ། 道路；ལམ་ཁ་ གྲེན་ཐུང་ 上下坡路。ལམ་ཁ་དོག་པོ། 狭路。ལམ་ཁ་ བདེ་ པོ། 道路平坦。(2)ལམ་ བར། 途中；ལམ་ཁར་ཕྱག་བྱང་། 途中相遇。

ལམ་ཁ་ དབྱག ལམ་ ག་ གཉིས་ གསུམ་ དུ་ གྱེས་ མཚམས། 路，岐路。交叉路口；འགྲོ་ ལམ་ཁ་ དབྱག་ལ་སོགས་ཉིན་ལུས་པ། 徘徊岐途。

ལམ་ཁྱབ། ལམ་ཀྱི་ཁྲ་ཀྱོག 路旮旯。道路转角处，偏僻小路。

ལམ་ཆབ་ཆུ། ལམ་ སྟ་ འཁྲིད་ མཁན། 向导，引路者。

ལམ་མཁྱེན་པ། (1)ལམ་ རྒྱས་ ཤེད་ པ། 熟悉道路。(2)ལམ་ཤེས་མཁན། 熟悉道路者。

ལམ་འཁེལ་རྩོང་གཞི། ལམ་ཁ་ ཆེན་ པོ་ འཁེལ་ སའི་ རྩོང་ དང་ གཞེས་ ཀ། 沿途宗谿，大道所经过的宗和谿卡。

ལམ་འཁྱེར། སྐང་བ་ལམ་འཁྱེར་ཀྱི་ གདམས་པ། 转为道用。转烦恼等现分事物以为道用的教言。

ལམ་ག། ལམ་ཁ་དང་འདྲ།

ལམ་ཀོལ། ལམ་ནོར། 错路，岐路；ཆོག་ པོ་ཁ་ ཅིག་ཤོད་ཏུ་ བའི་བ་ ལ་ ཞེན་ ནས་ ལམ་ ཀོལ་བར་ འདོང་བ་ལ་སོགས་པ་རྨི་ལམ་སོ། 梦见一些大臣坐着舒适的马车驶入歧路。

ལམ་ཕྱི་སྐུ་གསུམ། བོད་ཀས་ལ་ཆོས་སྐུ། རྫུ་མ་ བོང་སྐུ། སྔ་ཆོགས་སྤྲུལ་སྐུའོ། 道位三身。密乘所证光明为法身，幻化为报身，种种现分为化身。

ལམ་ཕྱི་བཅེམ་བ། བདེན་པ་བཞིའི་ནང་གསེས། རང་འབྱས་འགོག་པ་ སྡུག་པར་ བྱེད་ པའི་ ལམ་ སྟེ། ཀུན་འབྱུང་ རྒྱུ་ བྱེད་ཀྱི་ གཉེན་ པར་ ཟག་ མེད་ ཀྱི་ ལམ་ སྐྱེས་པ་ནི་ རྣལ་ཕྱ་ བ་ སྟེ་ བཅུ་ པས་ ལམ་ ཕྱི་

འཕགས་པའི་བདེན་པའོ། 道谛。四谛之一。证得自果灭谛之道。喻如良药，应当服用。此于圣者智中，真实不虚，故名为圣谛。

ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི། བདེན་པཞི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཞིག་སྟེ། སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་ས་ནས་འཕགས་པའི་གནས་སུ་འགྲོ་བས་ལམ་དང་། མི་རིགས་པ་རྟེན་མོངས་སྤྱང་བའི་གཉེན་པོར་གྱུར་པས་རིགས་པ་དང་། སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་མོག་པར་ཡང་དག་པར་སྤྱོང་བས་སྒྲུབ་པ་དང་། འཁོར་བ་དང་བྲལ་ནས་མྱ་ངན་འདས་ཀྱི་ གནས་ སུ་ཕྱིན་པར་བྱེད་པས་ངེས་འབྱིན་བཅས་བཞིའོ། 道谛四行相。四谛十六行相之一类。自凡夫位往圣者位，故是道相；成为断除不如理烦恼之能对治，是如相；心不颠倒正性力行，是行相；出离轮回，往趋涅槃，是出相。总为道谛四行相。

ལམ་གྱི་དབང་། ཐ་མལ་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ཏིན་ཚེ་ཐོབ་པར་ རང་ རྩིད་ ཀྱིས་ དབང་བཞི་ ལེན་པ། 道位灌顶。密乘行者不待外缘，自依上师瑜伽以受取四灌顶。

ལམ་གྱི་འབྲས་བྱ། ཐེག་གསུམ་རང་རང་གི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པའི་ཐྱེ་ཚུལ། 道果。三乘依于各自之道所证菩提。

ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ། རབ་འབྱུང་དང་། ཐུང་སེམས། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་སྟེ་གསུམ། 圣道三要：出离心、菩提心和正见。

ལམ་ཀྱི། ཐུགས་སུ་འགྲོ་དུས་འབྲིང་རྒྱུའི་བཟའ་ཚས། 干粮，路粮，根粮。

ལམ་གྲོགས། ལམ་ལ་མཉམ་ དུ་ འགྲོ་ མཁན། 旅伴，同路人。

ལམ་གྲོན། ལམ་བར་ཕྱི་ འགྲོ་ སོང་། 旅费。途中开支。

ལམ་འགྲོད། (མངོན) གེང་རྟེ། 行路。车的异名。

ལམ་མཆོག་ལས། ལམ་བགྲོད་སྐུང་བ། 走得快，行路迅速，健步，捷足，神行。

ལམ་མཁྲིག། སྐྱེགས་འགྲེའི་འགྲུལ་པ། 旅客。

ལམ་འཚོང། ལམ་དུ་འགྱངས་པ། 路上耽搁：དེན་དག་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་ལམ་འཚོང་ཐུང་སོང་། 因一点小事，路上耽搁了。

ལམ་འཚོལ་ ས། དབེན་ བའི་ ལམ། 偏僻小道，僻静道路。

ལམ་འགྲུལ། (1)སྐྱེགས་འགྲེའི་འགྲུལ་པ། 行旅，旅客。(2)ཚོང་པ། 商旅，行商。

ལམ་འཕྲོ། ལམ་དུ་འགྲོ་བ་སྟེ། སྐབས་ལེགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པའི་ལས་རྟགས་སོ། 机遇，时运，气数。成败利钝的情况：ལམ་འགྲོ་ཆེན་པོ། 十分顺利。ལམ་ འགྲོ་ ཆུང་ བ། 运气不好。ལམ་ འགྲོ་ཙམ་མེད། 顺不顺利。ཐུ་བ་ ལས་ དུ་ འགྲོ་ བ། 工作如意。

ལམ་ཁྲིམས། ལམ་འཕྲང་སོགས་སུ་ ཕྱིན་ མི་ ཆོག་ པའི་ ཁྲིམས། 禁路法规。

ལམ་ཁྲུག་ས། འགྲུལ་པའི་ཟ་ཚས། 路粮，干粮：ཅི་སྟེ་འགྲོ་དུས་ལམ་ཁྲུག་ལྟང་བ་ ཞིག་ འབྲིང་ དགོས། 外出时要带足干粮。

ལམ་ཁྲུད་ལྔ། འཁོར་བར་འགྲོ་བའི་ལམ་ དང་ སྐྱེ་བའི་ཁྲུད་ཀྱིས་དབྱེ་ན་ལྔ་ སྟེ་དམྱལ་བ་དང་། ཡི་དྭགས། དུད་འགྲོ། ལྷ། མི་ཚངས་ལྡན། 五道，五趣。五种生死轮回之路：地狱、饿鬼、畜生、天和人。

ལམ་སྐྱེལ་བ། (1)འགྲོ་ ལམ་ སྟོན་ མཁན། 引路者，向导。(2)ལམ་ཤེས་པ། 熟悉道路：དེ་ནས་འགྲོ་བའི་ལམ་ཁྲུས་ང་ལ་ མེད། 此去路径，我不熟悉。

ལམ་ངན། (1)འགྲོ་ལམ་ངན་པའམ། མ་དག་སྤྲོལ་བ། 邪路，弊端：ལམ་ ངན་ སུ་ འབྱམས། 流弊。弊端扩展，谬误流传。(2)ལྟ་བ་ངན་པའི་ལམ། 邪道，歪道。

ལམ་མངོན་ཞུ། དོན་དམ་པའི་མངོན་པ་ཐོབ་ཅིང་ཀྱི་ཐོས་པམམ་སྒོམ་ གསུམ་ གང་རུང་ གིས་ བསྡུས་ པའི་ཟག་པ་ཅན་གྱི་མངོན་པ། 道现前。闻、思、修三者随一所摄能证胜义现前的有漏现前。

ལམ་ལྔ། ཚོགས་ལམ་དང་། སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒོམ་ལམ། མི་སློབ་པའི་ལམ་སྟེ་ལྔ། 五道：资粮道、加行道、见道、修道和无学道。

ལམ་བཅོ་ལྔ། ཐེག་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས། ཐེག་ཆེན་པ་ཅམས་ལམ་ལྔ་ཚམ་ ཚང་ དབྱེ་བས་ བཅོ་ ལྔའོ། 十五道。按三乘分为声闻、独觉及大乘，此三者各有五道，故总名十五道。

ལམ་ལྷུག་ལས། མི་འཁོར་འཁྱོ་ལམ་ སྟེང་ དུ་ གཏིང་ རྒྱུའི་ ལམ་ ལྷུག་ས། 铁轨，路轨；ལམ་ ལྷུག་ འདེབ་པ། 铺轨。

ལམ་ཆས། འགྲུལ་པའི་ཚོ་ཆས། 行李。

ལམ་ ཆེན་པཎྜིན། 〈སངྐྲཱཏྱཱཡ་〉 གནས་ བཏུན་ པ་ དུ་ བ་ གསུམ་ ལྟ་ གནས་ ན་ བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་ཞིག 大路。梵音译作半托迦。十六尊者之一。居三十三天。

ལམ་ཆོས་བཟོད། ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་ པའི་ བཅད་ པ་ སྟེ་ མཐོང་ལམ་གྱི་ ཚེ་ ཤེས་ སྣང་ ཚིག་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞིག འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལམ་ བདེན་ལ་ དམིགས་ནས་ བདག་ མེད་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཐོང་ ལམ་ བར་ཆད་ མེད་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས། 道法智忍。见道十六心之一。见道位中，缘欲界道谛，最初通达无我的见道无间道智。

ལམ་ཆོས་ཤེས། ལམ་ལ་ཆོས་ ཤེས་ པ་ སྟེ་ མཐོང་ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས་ སྣང་ ཚིག་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞིག ལམ་ ཆོས་ བཟོད་ དེ་ མ་ ཐག་ ཏུ་ འདོད་ ཁམས་ ཀྱི་ ལམ་ བདེན་ ལ་ དམིགས་ནས་ བདག་ མེད་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཐོང་ ལམ་ རྣམ་ གྲོལ་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས། 道法智。见道十六心之一。见道位中，于道法智忍无间，缘欲界道谛已正通达无我的见道解脱道智。

ལམ་མཆོག གཞུང་ ལམ་ བདེ་ ཤོས། 正道，胜道。

ལམ་ མཆོག་ འགྲོ། 〈ཙཱུ་རྣ་མཎྜཱུ་ཏཱ་〉 བྱིང་ ཐུན་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། ནུབ་ བ་ ལང་ སྤྱོད་ ཀྱི་ ཤུལ་ ན་ ཡོད་ བའི་ གླིང་ གཡོག་ ཅིག 胜道行洲。梵音译作温但罗漫但拿洲。西牛贺洲南方海岛名，八中洲之一。

ལམ་རྗེས་བཟློད། ལམ་ལ་ རྗེས་ སུ་ རྟོགས་ བའི་ ཤེས་ བའི་ བཅད་ པ་ སྟེ་ མཐོང་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས་ སྣང་ ཚིག་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞིག ལམ་ ཆོས་ ཤེས་ དེ་ མ་ ཐག་ ཏུ་ ཁམས་ གོང་ མའི་ ལམ་ བདེན་ ལ་ དམིགས་ནས་ བདག་ མེད་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ མཐོང་ ལམ་ བར་ཆད་ མེད་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས། 道类智忍。见道十六心之一。见道位中，道法智无间，总缘上界道谛，如前最初通达无我的见道无间道智。

ལམ་རྗེས་ཤེས། ལམ་ལ་ རྗེས་ སུ་ རྟོགས་ བའི་ ཤེས་ པ་ སྟེ་ མཐོང་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས་ སྣང་ ཚིག་ བཅུ་ དྲུག་ གི་ ཁ་ ཏུལ་ ཞིག ལམ་ རྗེས་ བཟོད་ དེ་ མ་ ཐག་ ཏུ་ ཁམས་ གོང་ མའི་ ལམ་ བདེན་ དེ་ ཉིད་ ལ་ དམིགས་ནས་ བདག་ མེད་ དུ་ རྟོགས་ པའི་ སྒོམ་ ལམ་ རྣམ་ གྲོལ་ ལམ་ གྱི་ ཚེ་ ཤེས། 道类智。见道十六心之一。见道位中，道类智忍无间，即缘此道谛境如前已正通达无我的修道解脱道智。

ལམ་ཉེས། ཚུལ་ དང་ མི་ མཐུན་ པའི་ ལྟ་ གས་ སྤྱོད། 陋规，恶俗，陋习。

ལམ་གཉིས། འཇིག་རྟེན་ དང་ འཇིག་རྟེན་ ལས་ འདས་ པའི་ ལམ་ དང་། ཐེག་ པ་ གཉིས་ ཀྱི་ ལམ་ དང་། སྐྱེ་ འཕགས་ གཉིས་ ཀྱི་ ལམ་ དང་། མདོ་ སྡེ་ གས་ གཉིས་ ཀྱི་ ལམ་ དང་། ཐབས་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ལམ་ གཉིས་ དང་། སྐྱེན་ ཅིང་ ཀྱི་ ལམ་ དང་། ཚོལ་ ཅིང་ ཀྱི་ ལམ་ ཚོགས་ སོ། 二道：世间道、出世间道；大乘道、小乘道；

异生道，圣者道；显乘道、密乘道； 方便道、智慧道；成熟道、解脱道等。

ལམ་རྙེད་པ། འགྲོ་སའི་ལམ་ཀ་རྙེད་པ། 找到道路。

ལམ་ཕྱོག་པ། (1)འགྲོ་ལམ་ལ་རྟོག་དཔྱད་ཟིན་པ། 辨别道路。(2)འགྲོ་ལམ་ལ་རྟོག་དཔྱད་ཟིན་མཁན། 斥候，尖兵。探路者。

ལམ་ལྟར་ཁངོས་པ། ལུ་བ་ངན་པའི་ལམ་བཟང་ཐོང་བཅོས་པ། 似正道，伪道。

ལམ་ཚོར་སྐྱེན་མེ། (1)ཉི་མ། 太阳。(2)མཆོད་ལམ་སྐྱེན་ཟིན་ཀྱི་བཞུ་མར། 灯塔。

ལམ་སྟོན་པ། (1)ལམ་རྒྱུས་སྐྱེན་པ། 指路，引路。(2)ལམ་རྒྱུས་སྐྱེན་པ་པོ། 指路人，引路人。(3)གཏམ་ཤེས་སྐྱེན་པ། 论道，讲述道路。(4)ལམ་ཕྱགས་གསར་པ་གཏོད་པ། 开辟，创立。

ལམ་བསྐྱེན། ལམ་ཆེན་བསྐྱེན་དང་དོན་གཅིག

ལམ་ཐག ལམ་གྱི་ཐང་ཐག 距离，远近；ལམ་ཐག་རིང་པོ་ལ་དཀའ་ཁུངས་འཆོང་གསུམ། 路途遥远，三险三夷。ལམ་ཐག་ལེ་དབང་ཁྱི་ཕྱག་གི་དཀའ་ངལ་ལ་མི་འཇེམས་པ། 不畏万里之遥的艰苦。

ལམ་ཟིན། འགྲུལ་བས་འགྲོ་ལམ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཀོད་པའི་ཐིག་ཁྱེས། 游记。旅行时沿途所记情况。

ལམ་ཐོག་མིར་ཁ་ལས། ལམ་འགྲུལ་གྱི་མི་དང་ཁལ་མ། 旅客和驮牛。

ལམ་མཐུན་པ། (1)འགྲོ་སའི་ལམ་ཀ་མཐུན་པ། 同路，同道。(2)བྱ་བ་མཐུན་པ། 同事，同行业。

ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཕྱང་ཁྱེད། ཕྱང་ཁྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། དེ་ནི་ཆོང་མ་དང་ལྡན་ཏིག་ཆུང་ཀྱལས་ལས་འདའ་བར་ཁྱེད་པའོ། 与同行。九十单堕之一。谓比丘与比丘尼同行逾一俱卢舍者。

ལམ་དུ་ཆུག་པ། (1)ལམ་དུ་ཁྱིན་པ། 出发，上路。(2)བྱ་བ་ལམ་འགྲོ་ཚངས་པ། 顺利，顺遂，如意。

ལམ་དུ་འཁྲུག་ཏེལ་པ། (1)འགྲོ་ལམ་རོང་བའམ་འགྲོ་མི་འོས་པའི་ལམ་དུ་ཁྱིན་པ། 走错了路。(2)ལུ་བ་ཡང་དག་མིན་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པ། 走邪门，趋入邪道。

ལམ་དུ་བཅལ་ཐོགས་ཅའི་ཐང་པ། ཐང་ལྷུང་སྐུམ་རྩའི་ནང་གསེས། ཆགས་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྒང་ཤེ་བཅལ་ལ་སོགས་པའི་ཁུངས་ཆེན་པོ་ཁྱེད་ཟས་ཏེ་མ་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཆུང་གྲགས་ལས་འདས་པར་ཁྱིན་པའོ། 路途担羊毛。三十舍堕之一。谓比丘出自贪心，担负羊毛等重担，一日行程逾一俱卢舍即五百弓之距离者。

ལམ་དུས་ཀྱི་འཁོད་གསལ། རྟེན་ངོ་ཤེའི་ཞུས་ཀྱི་གནད་བཅིངས་ནས་ཡིད་མེག་རྩྭང་གསུམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ངང་ལ་བཞག་པ་ན་ཞུས་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཁྱད་པར་ཅན་ཀྱིས་རྣ་ཁུང་གི་རླུ་བ་འགག་ནས་བསྐམས་པ་དང་བཅས་པའི་སྟོང་ཉིད་ཕྱག་རྒྱ་ཆུ་ཆེན་མོ་མངོན་དུ་ཕྱེ་པའོ། 道位光明。约束所依金刚身窍，心、目及息留住无分别状态之中，身心由于特殊因缘，左右两脉停止环流，以证有相空性大印。

ལམ་བདེན། ལམ་གྱི་བདེན་པའི་བསྡུས་ཚིག

ལམ་བདེན་གྱི་རྣམ་པ་བཞི། ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞིའི་བསྡུས་ཚིག

ལམ་བདེན་གྱི་ཐང་ཕྱ་བཏུད། འདོད་པའི་ཁམས་འདིར་ལམ་བདེན་མཐོང་བས་ཐང་ཕྱ་བ། མ་རིག་པ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲིང་ཐུལ། ཞེ་ཚམ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། རྩུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ཏེ་བཏུད། 道谛所断八种。欲界由见道谛，所断无明、贪、嗔、慢、惑、邪见、见取和戒禁取，共有八种。

ལམ་མདོར། འགྲོ་ལམ་ཁག་མང་འཛོམས་ས། 岔路口。道路交叉地方：ལམ་མདོར་ཁ། 交岔路口。ལམ་གསུམ་མདོར། 三岔路口。ལམ་བཞི་མདོར། 十字路口。

ལམ་འདེགས། (1)ལམ་དུ་འཁྲག་བའམ་ཐུགས་སུ་འཁྱོ་བ། 启程，上路。(2)(མངོན) བཙོན་བ། 上路。车乘、坐骑的异名。

ལམ་རྐུང་། ལམ་སྐྱག་བྱས་ཏེ་གཞན་རོང་འཕྲོག་པ་དང་ཉེས་རྐུང་བྱེད་པ། 拦路行劫。

ལམ་རྟག (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。(3)སྒོ་གཅན། 罗睺星的异名。

ལམ་ རྟག་ ཞུགས། (མངོན) མེ། 入黑道。火的异名。

ལམ་རྨོངས་སྡོག་ཤེས། ལམ་ རོང་ ཐེབ་ བང་ ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ལམ་ལེགས་བར་ཚུར་ སྡོག་ ཤེས་ པ་ཉེ། རོང་འཕྲལ་ངོས་ཐེབ་ནས་ལེགས་ བཅོས་ བྱེད་ ཤེས་པ། 迷途知返。喻由坏变好，知错改错。

ལམ་སྟེ། ལམ་གྱི་ འགོའམ་ ལམ་ སྟེ། 出发点，起点：ལམ་སྟེ་པ། 引路人。དཔུང་ ཁྲིའི་ ལམ་ སྟེ་ འདྲིན་པ། 带领军队。ལམ་སྟེ་ ཕྱོགས་པ། 回程，返回。སྟེ་ ཆུག་ ཐོག་ནས་ལམ་ སྟེ་ ཕྱོགས་པ། 碰鼻而回。

ལམ་སྟེ། འགྲོ་ལམ་གྱི་འགོ། 出发点，起点。

ལམ་པ། 名词。(1)འགྲུལ་པ། 旅客，行路人。(2)སྤྲང་པོ། 路宿者，乞丐。(3)པ་ལང་དང་ རྟ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲུ་མཆོག 领头羊，带路牛羊。牛羊群中带头的牛羊。(4)ལམ་ སྲུང་ པ། 守护道路者。(5)ལམ་འཁྲིད་མཁན། 引路人，向导。(6)(མངོན) ཚང་པ། 行者。商人的异名。

ལམ་པོ། འགྲོ་ལམ། 名词。道路：ལམ་པོ་ཆེ། 通衢大道。

ལམ་པོ་ཆེ་ལྔ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ རྣེར་ གཏིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ དག་ པ་ ས་ གསུམ་ ལ་ གནས་པའི་ སེམས་ དཔའ་ རྣུལ་ ཀྱི་ བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའི་ ཚུལ་ ཟེ་ ཆོས་ སོ་ བདུན་ དང་ ལྡན་ པའི་ སེམས་ བསྐྱེད་ ཅེ་ འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ གཅེག་ཤེར་ རྟོག་ པ་ ཡེ་ཤེས་ ཀྱི་ ཐེག་ པའི་ ལམ་ ལ་ ཕན་ ཐོགས་ པ་ ཆེ་ བས་ ན། སྐབས་ དེ་ ཉིད་ ཀྱི་ ཐུན་ ཚོད་ ཙམ་ ཞིག་ ཏུ་ ཡང་ ཐེག་ ཆེན་ གྱི་ ལམ་ ལ་ ཞུགས་ ཏེ་ ཐེག་ ཆེན་ གྱི་ ལམ་ ལ་ ཕན་ ཐོགས་ ཤིང

ཚོགས་གཉིས་རྒྱང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ་མོ། 中间道。有所缘的福德资粮和无所缘的智慧资粮二者双运之道。

ལམ་འབྲས། ས་སྐྱ་པའི་ཟབ་ཆོས་གསུང་ངག་རིན་པོ་ཆེ་ལས་འབྱས་བྱ་དང་བཅས་པ་སྟེ། གོག་མར་གྱུར་ཅན་ཆེན་བཟང་པོ་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ཤིན་ཏུ་ལ་བཏེན་ནས་ལམ་འབྲས་རྡོ་རྗེའི་ཚིག་ཀོང་དང་། རྒྱལ་ཀུ་བཤད་པཀའ་བསྡུས་པ་དང་། ལམ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པའི་གདམས་ངག་རྣམས་ནག་པོ་པ་དང་ཏོམ་སྟེ་པ་ལ་གནང་། དེ་ལས་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་ཅིང་ངུ་འབྲི་ཀ་མེ་ལོ་སྟ་བ་དང་། དེས་ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ལ་གནང་། ཁྱད་པར་དུ་གྲུབ་ཆེན་བིརྺ་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཀུ་ཀུལ་དུ་ས་སྐྱར་བོན་ཏེ་ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ལ་ལམ་འབྲས་ཉེ་བརྒྱུད་ཟབས་བཤད་བསྟལ། དེས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། དེ་ནས་ས་པཾ་དང་། འཇོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་སོགས་ལས་རིམ་བཞིན་དང་བའོ། 道果。萨迦派深法宝训道果。初，印度大成就者比瓦巴，依《喜金刚怛特罗经》，以道果金刚偈句，怛特罗释文要略及道果教言授予纳波巴和种比巴，从此辗转传入西藏，卓迷·译师得之，授予萨迦·衮噶凝波。尤以比瓦巴为送法门，亲至萨迦，秘密直传道果于衮噶凝波，衮凝以后，次第传予顶南则摩，顶则传予萨班和八思巴等，成为萨迦一派不共法门。

ལམ་འབྲས་ཚོགས་བཀའ། ལམ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་ས་སྐྱ་ཁོང་ན་རྣམ་ལྔ་ལས་རིམ་གྱིས་བརྒྱུད་དེ་གྲུབ་ཆེན་ཐོན་རྨི་ལམ་བཟང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་ཡེ་ཤེས་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ལ་གནང་། དེས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་ཆོས་ཀྱི་བཟང་པོ

之智远出意外，功力所现客尘自趋明净之方便。此中一切果位诸法自然圆满，故名圆满；是一切究竟乘道，故名为大。

ལམ་ཁལ། ལམ་སྟེང་གི་ཁལ་བ། 路面。道路的表层。

ལམ་ཆོངས། འགྲོ་བའི་ཚོངས། 顺便，顺路。

ལམ་གཞི། ལམ་གྱི་རྩང་གཞི། 路基。路的基础。

ལམ་སྐམ་པ། སྤྱང་པོ། 乞丐。

ལམ་བཟང་། (1)ལམ་ལུགས་བཟང་པོ། 好章程，好制度。(2)འགྲོ་སའི་ལམ་བདེ་པོ། 坦途，好路。好途径。

ལམ་བོད་ཐིག་བྱ། མེ་ཁྱེར་ཐིག་བྱ། 萤火虫。

ལམ་ཡིག (1)འགྲོ་ཆོག་བའི་ལམ་ཡིག 护照，通行证。旧译文凭路引。(2)ཐུབ་འགྲོ་སྒོང་བའི་སྐོང་བཀོད་བའི་ལམ་ཡིག་དང་ འགྲོ་ ལམ་ མེ་ རོང་ བའི་ ལམ་ ཡིག 旅游指南，旅途纪实。(3)ཐུབ་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་ སྤྱབས་ སུ་ རུ་ ཁལ་ ཁྲལ་ ཉལ་ སྤྱལ་འདེད་ཆོག་བའི་ལམ་ སོན། 乌拉证。原西藏地方政府时代支差凭证。

ལམ་རིམ། (1)ལམ་བགྲོད་ཚུལ་གྱི་རྒྱ་ཕྱིའི་རིམ་པ། 道路次第。经行道路的先后次第。(2)རྗེ་ ཙོང་ཁ་བས་བཅུམས་བའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་ པ་ ཆེ་ འབྲིང་ཆུང་ གསུམ་ གྱི་ བསྟན་ མིང་། 《菩提道次第》。宗喀巴所著广、中、略本《菩提道次第论》之略称。

ལམ་རིམ་བ་ལྔ། རྡོག་རིམ་གྱི་རིམ་པ་ལྔ་ སྟེ་ ངག་ དབེན་དང་། སེམས་དབེན། ཏིང་གསལ། སྒྱུ་ལུས། རྒྱང་འཕྲུག་བཅས་ལྔའོ། 五次第道。密乘圆满次第之语远离、心远离、光明、幻身和双运。

ལམ་རིམ་དམངས་མཆོག མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གཏུང་བ་སོ་ཆོས་རྗེའི་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་བ་སོ་ལྔ་དཔང་ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ མཆོག་ ཀྱིས་ ལམ་ རིམ་ ཆེན་ མོང་ མཆོག་ བདུད་བ་ལ་ཆོག། 《朱批菩提道次第广论》。克珠杰之弟八索曲杰第五代转世八索·拉旺曲敬所作《菩提道次第广论旁注》。

ལམ་ཕྱོགས། མཉམ་དུ་འགྲོ་ མཁོག། 旅伴，同路人，同行者。

ལམ་ལམ། 形容词。(1)གསལ་པོ། 明白，清楚，ཆོག་དེན་ལམ་ ལམ་ རྟོགས་ པ། 明白了解词义。ཕྱི་ནང་ཚང་མ་ལམ་ལམ་དུ་ མཐོང་ བ། 里里外外看得一清二楚。(2)ཉེད་སྣང་འཆེར་བ། 闪耀，闪烁：གསེར་ཉེད་ ལམ་ ལམ་ དུ་ འཕྲོ་ བ། 金光闪耀。

ལམ་ལུགས། ལམ་ དང་ ལུགས་ སྒྲིག། 制度，规章，规矩。

ལམ་ལྷམ། ལམ་མི་ལུས་མིའི་བསྟུས་ཆོག

ལམ་ཚོག (1)ལྷ་ བ་ ཡང་དག་པ་མིན་ པ། 邪道，邪见。(2)རོང་ བའི་ འགྲོ་ ལམ། 错路，歧途。(3)ལམ་ ཀ་ འགྲིལ་ བའམ་ ཞེག་ པ། 道路塌陷，塌方。

ལམ་ཟུལ། གཞན་དག་གིས་བའི་རྗེས་ཀྱི་ལམ་ ཟུལ། 蹊径，路迹。

ལམ་ཤེར་ཕྱིན། དང་ གི་ འགྲོ་ ཐུང་ གྱུར་ བའི་ འབྲས་བུ་ ཤེར་ཕྱིན་ གྱི་ ཐབས་ སུ་ སྒྱུར་ བའི་ ཞེ་ལྷག་ ཐུང་འབྲིལ་ཀྱི་ ཤེལམས་དང་བའི་ རྣལ་འབྱོར། 道智度，道位般若波罗蜜多。成为能证自所应证果位智度方便之止观双运大乘圣者瑜伽。

ལམ་ཤེས། རྡོག་རིམ་ཕྱིན་ ཐུང་གསུམ་གྱི་ སྐོ་ ནས་ ཡང་ དག་བའི་ མཐའ་ མངོན་ དུ་ ཕྱིད་བའི་ སློབ་ ལམ་ བའི་ མཐྱེན་ པ་ ཤེར་ ཕྱིན་ དངོས་ པོ་ བཅུད་ ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག་ ཏུ། 道智。依圆满、成熟和修炼以现证真实际之有学道智。智度八事之一。

ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་བཅུ་ གཅིག ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཏུ་ ལམ་ མཐྱེན་ པ་ གསུམ་ གྱི་ ཆོས་ ཐུམ་ རྟུའི་ ནང་ཚན། ལམ་ཤེས་ མཆོག་ ཕྱིད་ ཀྱི་ ཆོས་ བཅུ་ གཅིག་

ཐེབ། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། རྣམ་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། བཅུ་དྲུག་ཚངས་ཀྱི་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་དང་། སྒོམ་ལམ་བྱེད་པ་དང་། མི་སློབ་པ་སྒོམ་ལམ་དང་། མི་སློབ་ལམ་ཀྱི་ཡན་ཁོན་དང་། བསྟོ་བ་སྒོམ་ལམ་དང་། རྗེས་སུ་མི་རང་སྒོམ་ལམ་དང་། རྒྱུད་པ་སྒོམ་ལམ་དང་། རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་བཅས་བཅུ་གཅིག་གོ། 道智十一法。智度七十义中，三智三十法之十一种标志道智者：道智支分、弟子声闻道、麟喻独觉道、大乘见道、修道功用、胜解修道、胜解修道功德、回向修道、随喜修道、成就修道和清净修道。共为十一。

ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་ལག 种子，智度七十义之一。大乘种姓已经醒觉者心中所有圆满道智支分之殊胜功德。

ལམ་ཤེས་པ། 智。能断业和烦恼之无漏道智。十智之一。

ལམ་ཡིག 路条，护照，通行证。

ལམ་སང་། (ཁྱོལ) 立即，马上。

ལམ་སངས། 保护旅途平安。

ལམ་སྐོར། 保护旅途平安。

ལམ་སྐོར། 乌拉证。原西藏地方政府时代支差凭证。

ལམ་བྱང་། (1)ས་གྱ་ཁངས་པའི་རྒྱ་ལམ་ཆེན་བོ་དང་། རྡོག་པ་སོགས་ཀྱི་ཁངས་ས་གྱ་དོག་པའི་ལམ་ཆུང་ཆུང་། 路径。大路和小径。(2)ཁྲོམ་ལམ་ཆེ་ཆུང་། 大街小巷；ལམ་སྐྱང་མདུན། 街口。街巷交叉处。

ལམ་ཐྲིམ། ལུགས་སྲོལ། 规章，制度。

ལམ་གསུམ་འགྲོ། (ཁངས) ཆུ་བོ་གཉིས། མཐོ་རིས་དང་། མིའི་ཡུལ། ས་འོག་གི་ལམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་བའམ་འབབ་པ། 流三途。恒河异名。流经天界、人间、地下。故名。

ལམ་སྐྱོང་། ལམ་དུ་ཕྱུང་བ་ རྒྱ། བསམ་པ་དོན་གཅིག་དུ་ཤེལ་བ། 走运，得遇。称心如意地达到目的。

ལམས་ལེ་ལམ། འོད་འཕྲོ་བའི་ཚུལ། 光闪闪，灿烂。

ལངྟ། (1)གཞིའམ་རྩ་བ། 根本，བདག་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་མ་བྱས་ན་ལངྟ་ནས་གསལ་ཀྱང་ཚེ་ཤེས་མི་ཐུབ། 不调查研究，根本就不可能弄清楚。(2)རྒྱངྟ། 总之，ལངྟ་ན་ལས་དོན་གལ་ཆེའི་རིའུ་ལ་ཤེན་དུ་སྒྲིམ་དགོས། 总之，要抓紧重点工作。མི་དེ་དང་རེས་རྩམ་མིན་པང་ལངྟ་ནས་ཁག་ཀྱི་ཨ་མི་འདུག 此人不只这一次，原来就不好。

ལས། ●名词。(1)(ཀརྨ) བྱ་བའི་ངང་བཞིན་དུ་ངང་དང་མཚུངས་པ་ཐུན་ཀྱི་ཤེསས་ཁུལ་ལ་གཡོ་ཞིང་སྐུལ་བར་བྱེད་པའི་ཤེསས་པ། 业，业力，宿业，宿命，缘分，气数。使与自己相应之心发动、造作于境（身语意）之思心所或种子习气，名之为业，所作为性；བཀོལ་བའི་ལས། 注定的命运。སྔོན་གྱི་ལས། 前生的缘分。ཚེ་རབས་ལས་རྟེས། 算命术数。ལས་དང་རྒྱུ་འབྲས། 命运因果。ལས་འབྲས། 业果。ལས་ཀྱི་བཀོལ་ཐང་། 气数。ལས་ཅན། 有缘。ལས་ཟད་པ། 气数已尽，缘分已完。ལས་བསགས་པ། 造业，种下前因。ལས་ཀྱིས་དེད་ན་གཡོལ་ཐབས་མེད། 在劫难逃。

མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐལ་བ་དང་། བགོ་སྐལ། རྩོད་བྱས། རྩོད་ལས། ལྷས་བསྐོས། ལྷས་བསྟུན་བཅས་སོ། (2)རྟགས་འཇུག་ལས་ བཀའ་བའི་ བྱ་ཅིང་ལས་གསུམ་གྱི་ཡ་གལ་ཞེག 宾语。藏语语法所说之直接宾词。❷རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བ་འབྱུང་ཁུངས་དང་། དེའི་ནང་གསེས་མི་མཐུན་དགར་བ་ལ་འཇུག་བའི་རྒྱུ་ཞེག 介词。从，由，比较，除开。藏语语法所说指明出处和分离的一个判位词：ཆུ་རྒྱུན་གངས་རི་ལས་བབ། 流水出自雪山。ས་ཐག་ལས་ བཏིགས་ བའི་ ལྷགས་ རི། 砖头所砌围墙。སྤྱོད་འཇུག་ལས་གསལ་བ། 《入行论》所说。དེ་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་ ནི། 其中分为三段，第一……。གཅིག་ལས་གཅིག་ ཆེ་ བ། 一个比一个大。མེ་ལས་ཀྱང་ཚ་བ། 比火还热。ཁ་བྱ་རམ་ལས་མངར་བ། གཉིང་ཆུ་ལས་ཚུབ་པ། 嘴比糖还甜，心比刺还毒。ཐུ་དན་ལས་འདས་པ། 离忧，超出忧苦。佛书译为圆寂。འདི་ལས་གཞན་ པ་མེད། 舍此无他。ཐོབ་པ་ལས་ མེད་ པ་ མང་། 得不偿失。རྒྱ་ང་མཁའ་ལ་འཕངས་ཀྱང་ན། ཚག་པ་རྩེ་ལས་གཞན་ཏེ་འབྱང་། 鸡蛋抛向天空，落下只有粉碎。

ལས་ཀ། 〈ཀཽ〉 བྱ་བའམ་སྤྱད་པ། 名词。事情，工作。佛书译为业或作业。梵音译作羯磨：བཟོ་ལས། 工业。ཞིང་ལས། 农业。འཚོག་ལས། 畜牧业。ཞང་ལས། 建筑业。ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས། 身语意业。དགེ་བའི་ལས། 善业，善行。མི་དགེ་བའི་ལས། 恶行，恶业。ཉིས་ལས། 二次返工。གསུམ་ལས། 三次返工。ལས་ཆུང་ཐབ་ཆེ། 事半功倍。ལས་མེད་སྡོད་སྟེད། 无事闲居。ལས་མཚམས་ བཞག་ པ། 罢工，停业。མི་ མང་ ལས་སྡུང་། 人浮于事。ལས་ཀུ་ ཆེ་ བ། 事关重大。ལས་ ཀ་ འབྱེད་ པ། 工作干练。ལས་ ཀ་ བྱེད་ འཐུལ། 工作踏实可靠。ལས་ཀ་མི་སྒུགས་པ། 不能胜任。ལས་ཀ་ཁྱིང་པོ། 草率从事。

ལས་ཀྱི་ཐག། ལས་ཀུ་བྱ་བའི་ཐུ་དང་འདྲ།

ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ། མཚམས་མེད་པ་ལྔའི་ལས་རྣམས་སོ། 业障。五无间罪诸重恶业。

ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྒྱུན་གཅོད་པ། འཕགས་པ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྒྱུན་གཅོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། ཤེ་ཤ་ཀ་ཉིས་བཅུ་སྟོམ་ཏུ་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། དཔུ་ཏ་ཧཱ་ལ་དང་། ཤ་ཀྱ་པ་བནྡེ་ཤེ་ཤེས་རྒྱས་བསྒྱུར་ཅིང་ སྐད་ གསར་ བཅད་ ཀྱིས་ བཅོས་པའོ། 《大乘三聚忏悔经》。全书一卷二百三十颂。古印度佛学家姿纳迷札、达那希拉和藏族译师僧智军由梵译藏并用厘定后的藏文校正。隋阇那崛多及笈多等由梵译汉。

ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་བར་དག་པ། འཕགས་པ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ མདོ། བམ་པོ་གཅིག་དང་ཉི་ཤུ་ཀ་བཞི་བཅུ་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁས་པོ་ཇི་ ཏ་ མི་ 5་དང་། ཕྱོགས་ཅན་པ། ཤ་ཀྱ་པ་བནྡེ་ཤེ་ཤེས་ རྒྱ་ལ་ སོགས་ པས་ བསྒྱུར་བའོ། 《佛说净业障经》。全书一卷又四十颂。古印度佛学家姿那迷札、般若瓦尔马和藏族译师僧智军等由梵译藏。由梵译汉者佚名。

ལས་ཀྱི་མཇུག (1)ལས་ཀའི་མཇུག 结尾。工作的末尾。(2)མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས། 无间业。

ལས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ། ལས་ཀུ་བྱ་བའི་སྐྱ་དང་འདྲ།

ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་མཁྱེན་པའི་སྟོབས། ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དཀར་ནག་འདྲེས་མའི་ ལས་རྣམས་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྣམ་པ་བཞིན་མཁྱེན་པའོ། 知业报智力。如来如实了知三世一切善业、恶业、善恶杂业及其果报的智慧。

ལས་ཀྱི་ལྷུ། (1)དགོན་ སྡེ་ ཁག་ གི་ ལས་ ཀ་ ཁྱེད་

ས་ཁྲིམས། 寺庙里的执事人员。(2)ལས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན། 工作头绪。(3)ལས་ཀྱི་ཚ་གནས། 事项。

ལས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ། (1)རིག་མ། 佛母，明妃。(2)སྒྲིན་ལས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར་རྟོ། 业印。业印瑜伽。

ལས་ཀྱི་ཁྲི། ལས་ཀྱི་ཆུབ་རྟེན་ཁྲིད་མཁན། 监工，工头。监督工人劳动的人。

ལས་ཀྱི་དབང་པོ། (མཐའ་ཡི་མ།) 业根。太阳的异名。

ལས་ཀྱི་དབང་པོ་དྲུག ཁ་དང་། ལག་པ། རྐང་པ། བཤང་ལམ། གཅི་བའི་ལམ། ཁ་བ་འབབ་པའི་དབང་པོ་བཅས་དྲུག 六业根，口、手、足、肛门、尿道和精管。

ལས་ཀྱི་དབང་པོའི་ཁ་བ་དྲུག སྨྲ་བ་དང་། ལེན་པ། འགྲོ་བ། བཤང་བ། གཅི་བ། ཁ་བ་འཐོ་བ་སྟེ་དྲུག 六根事：发言、执取、步行、出恭、排尿和出精。

ལས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཡི་ཡན་ལག འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། རྟེན་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། མི་མཐུན་པའི་རྟེས་དམིགས་དང་མཐུན་པའི་ཚན་ཉིད་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ། དགེ་སློང་གི་ཚེས་བཞི་ལ་བཏེན་ནས་ངལ་མཚམ་འཇིན་དང་གཞན་ལྟ་ཁྱད་གསོད་ཅིང་བ་སྐང་གི་གཏེན་པོ་དང་། ལས་ཅི་བའི་རྟེན་པ་བྱང་ན་དགེ་འདུན་ལ་བཙོང་པ་གསོལ་ཏེ་དགེ་འདུན་ཉིས་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་མཐུན་པ་སྤྱིན་པར་གསོལ་བ་བཏུབ་ནས་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་མཐུན་པ་སྤྱིན། དེ་ནས་དགེ་འདུན་ལ་མཐུན་པ་སྤྱིན་པར་གསོལ་བ་བཏུབ་ནས་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་མཐུན་པ་སྤྱིན། དེ་ནས་མཐུན་པའི་གསོ་སྦྱོང་བྱས་ཏེ་དགེ་འདུན་རྣམས་ཐུགས་དགྱེས་མེད་དུ་བྱེད་པའོ། 羯磨僧灭诤。《毗奈耶经》十七事所说诤论回净三本事之一。先使了知不和之弊，和合之利，依照四沙门法，戒执己见为高，他见为低，此为从内对治。羯磨分歧起诤论时，吁请僧众容忍，依照白四羯磨赐予容忍；吁请僧众和合。依照白四羯磨赐于和合；然后举行和合长净，以使僧众和合同悦。

ལས་ཀྱི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་ལས། བསྒྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བའི་གཞི་དཀྱིལ་ནང་གསེས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པ་ལས་ཀྱི་གཞི་སྟེ། དཔེ་སྐྱང་གི་ཐ་བའི་ལས་རྣམས་ཆུས་བར་དབྱི་ན་བཏུ་ཆ་གཅིག་ཙམ་ཡིང་། དེ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ན་གསོལ་བ་འབའ་ཞིག་གི་ལས་དང་། གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་ཏེ་གསུམ་དུ་འདུའོ། 羯磨事。《毗奈耶经》十七事中守戒九事之一。遍于一切羯磨之事。比丘所作羯磨细分为一百零一，概括为三：单白羯磨、白二羯磨、白四羯磨。

ལས་ཀྱི་ཡན་ལག་བཞི། གཞི་དང་། ཀུན་སྐྱེད། སྐྱེད་བ། མཐའ་གྲུབ་བཅས་བཞི། ཡང་ལས་སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། འཕེལ་བ། མ་བྱས་པ་མི་འཐུད་པ། བྱས་པ་ཆུད་མི་ཟ་བ་བཅས་བཞིའོ། 业四支：因支、等起支、造作支和成就支。一说为分别决定文、滋生增长支、不作不遇支和作已不失支。

ལས་ཀྱི་རླུང་དམར། བར་དོའི་སྣབས་ཀྱི་འཇིཀ་སྐྲག་གི་སྐད་བ་ཞེག 业风。业力所感猛风。中阴时所现恐怖景象。

ལས་ཀྱི་གཤིན་རྗེ། འཆི་བདག་གི་སྡེ་དབོན་ཏེ་གཤིན་རྗེའི་རྒྱལ་པོ། 阎罗王。死神主宰阎魔王；ལས་ངན་སྡིག་པ་མ་བསགས་ན། ལས་ཀྱི་གཤིན་རྗེ་ཅིའི་ཕྱིར་དེན་མེད། 未积罪孽，何惧阎王。

ལས་ཀྱི་ས་བྱ། ལས་བསགས་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ཞིང་རྣམ་སྨིན་ཡང་དེ་འདྲ་སྐྱོང་བའི་གནས། 业果地。造业力大所受果报的处所。

ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་དཀྲིགས། འདུལ་བ་ལས་བཤད་བའི་སྐྱབ་དབོན་ལྟའི་ནང་གསེས། དགེ་འདུན་ཀྱི་དབྱགས་སུ་བསྡུབ་ཅ་ལ་གསོལ་བཞིའི་ཚོ་ག་བཅད་སྐྱོང་བའང་

ཟེད་བའི་དགེ་སློང་ངོ། 业轨范师。《毗奈耶经》所说五轨范师之一。于僧伽中为受戒者告知白四羯磨之比丘。

ལས་སྐལ། (1)ལས་བགོས་བཀུབ་བའི་སྐལ་བ། 任务。分内的工作量：འགན་ཁྱི་བའི་ལས་སྐལ། 重任。(2)སྔར་ལས་ཀྱིས་བསྐོས་པང་། 命运，缘分，福分，果报：ལས་ སྐལ་ ཆེ་ བ། 福分大。ལས་ སྐལ་ཅི་བཞིན། 命中注定。

ལས་བསྐོལས། བསྐོས་པང་ངམ་ལས། 命运。宿命论认为注定的遭遇。

ལས་ཁུངས། ལས་དོན་ཟེད་མཁན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས། 机关，机构：ལས་ཁུངས་འཛུགས་གནས། 机关所在地。ལས་ཁུངས་གསར་ བཏུགས། 新设机构。ལས་ཁུངས་འཆོགས་པ། 上班。ལས་ ཁུངས་ ཐོལ་ བ། 下班。ལས་ཁུངས་ཁུ་བསྡུ། 精简机构。

ལས་ཁྲིར། ལས་འགན། 职责，任务，ལས་ ཁྲིར་ བཀལ་བ། 交代任务。ལས་ཁྲིར་འཕར་མ། 额外任务。

ལས་ཁྲི། (1)ཤིང་ཆའི་གྱས་གཞོག་དུས་དགོས་པའི་ སྟེགས་ བུ། 工作台，木马杈。(2)ཁང་ པ་ ཆེན་ པའི་ཁྲི་བས་ཞལ་སོགས་ཀྱི་སྐས་ཐག 脚手架。为在高处操作所搭架子。

ལས་མཁན། (1)ལས་ཀ་ཟེད་པ་པོ། 工作者。做事的人。(2)གཤིན་རྗེའི་ པོ་ཐེ། 鬼卒。阎罗差役。

ལས་གྲི། (ཐུལ) རོ་བཤིར་ཟེད་ཀྱི་གྲི། 剖尸刀。天葬时所用切割尸体的刀。

ལས་གྲྭ། (1)ལས་ཀ་ཟེད་སའི་གནས་སྐབས་ར་བ། 工地。工作场所。(2)ཐོག་སྒྲིད་ འཛུགས་ སྒྲུན་ཀྱི་ ལས་དོན་གཞི་ཆུ་ཆེ་བ། 工程。规模巨大的生产建设工作。

ལས་རྒྱ། ལས་ཀ་ཟུས་པའི་རྒྱ་ཐོབ། 工资，工钱。

ལས་འཁོར། འགན་འཁྲིར། 职责，任务，责任，使命：རང་འཁྲིའི་ ལས་འགན། 本职工作。ལས་ འགན་དཀྱི་ བ། 责成，交给任务。ལས་འགན་སྒྲུབ་ བ། 执行任务。ལས་འགན་གཅིག་ སྡེགས། 兼任，兼职。ལས་ འགན་ འཕོས་ ལེན། 转任，调职。ལས་ འགན་ འཕྲོད་ བ། 卸任，卸去责任。ལས་ འགན་འཐུས་ཤོར། 失职。ལས་འགན་གཡོལ་བ། 放弃职责。སྐབས་བཅས་ལས་འགན། 当前任务。

ལས་འཇུལ། ཚབ་སྒྲིད་དང་། རིག་གནས། ཐོན་སྒྲིད་སོགས་ཀྱི་ གད་རུ་འཐུག་ཡོད་ལ། དམིགས་ཡུལ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། མང་ཚོགས་ ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ བྱ་གཞག་ཏུ་ བྱོན་ ཅེ་ ཅམ་ཞིག 运动。政治、文化、生产等方面有组织、有目的而声势较大的群众性活动：ལྔ་ བཞིའི་ལས་ འཁུལ། 五四运动。ལག་རྩལ་གསར་ བརྗེའི་ ལས་འཁུལ། 技术革新运动。

ལས་འཛུགས། ལས་ ཀའི་ ཐོག་ མ། 工作开端：ལས་ འགོ་བཙུགས་པ། 开始工作。

ལས་འཚོ་བཅོལ་བ། (ཐུལ) ལས་ཀ་ལེགས་ ཉེས་ ལྟ་ རྟོག་ཟེད་པ། 监工，监督工作。

ལས་རྒྱ། (1)ལས་ཀའི་ཀུ་ ཚོན། 工作范围，工作规模。(2)གསང་ཐུམ། 业印。活佛之妻。

ལས་རྒྱབ་པ། ལས་ ཀ་ སྐུལ་ འདེད་ ཟེད་ མཁན། 监工，工头。监督、指挥劳动的人。

ལས་རྒྱལ་མཆོག མཆོད་པ་སྤྲིན་ཕྱིན་ལས་ལ་ སོགས་ པ་དེ་ལས་ རྒྱལ་ མཆོག་ གི་ ཏིང་ངེ་ འཛིན་ དེ། 羯磨上胜定。一切供养、赞颂及功业等，皆是业上胜定。

ལས་རྒྱལ་ མཆོག་ གི་ཏིང་ ངེ་ འཛིན། བཟུང་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁ་ ཅིག་ ཞེས་ སྤྱི། དཀྱིལ་འཁོར་ རྫོགས་པར་ བཟུང་ རྗེས་ ལྷ་ རྣམས་ ཀྱིས་ ཞིང་ སྐྱོང་བ་ སོགས་ ཀྱི་ མཛད་པ་ནི་ སངས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཛད་ པ་དང་ མཐུན་ པས་ ལས་ རྒྱལ་ མཆོག་ གོ།

事业最胜等持。密乘生次三等持之一。坛场圆满生起之后，诸尊净化刹土之行，等同如来妙行，故名事业最胜。

ལས་རྒྱ་འབྲས། (1)འབྲུ་སོགས་ཀྱི་ས་བོན་དང་ལེ་ཏོག 种子和收成。(2)དགེ་སྡིག་གི་ལས་བས་ཡིད་ཚུ་དང་འབྲས་བུ་སྟེ། དགེ་བའི་ལས་བསགས་ཡིད་འབྲས་བུ་བདེ་བ་དང་། སྡིག་ཡིད་ལས་བསགས་ཡིད་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་སྟེ་བྱའོ། 因果，业果，公道。善恶和苦乐，善有善报，恶有恶报。

ལས་རྒྱུན། ལས་ཀྱིད་འགོར་རྒྱུན། 工时。工程期间，工作连续的过程。

ལས་རྟེ། (1)ལས་རྟགས། 业，宿业，命运，福分。(2)སྡེ་ཁག 部门，单位：ཚོང་ལས་ཀྱི་ལས་རྣོར་ཞུགས་ནས་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ། 参加商业部门工作。(3)ལས་ཀ་ཁྱེད་དུས་འགྲོ་བདེ་བའི་རྟེ། 工程场地的便门。(4)ས་ཐོག་ཁྱོངས། 产地。物品出产地：ལས་རྟོ་ངང་གི་ཅ་ལག 真正地道的产品。

ལས་རྩོ། ལས་སུ་བྱ་བའི་རྩལ་དང་འབྲ།

ལས་ཀྱིབ། ལས་ཀྱི་རྒྱབ་བའི་བསྡུས་མིང་།

ལས་ངན། ལས་དབང་ངན་པ། 罪孽，恶运；ལས་ངན་བསགས་པ། 造孽。ལས་ངན་ཁྱིའུ་ཡར་ཡོང་དང་། ལ་ཁའི་རྡོ་ཤེབ་མར་རིལ་ཐྲད། 恶运小狗往上爬，偏遇山石向下滚。

ལས་ཐེངས་རྒྱུད། བཤིན་པར་རྩོགས་བའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཚ་ཐུལ། གང་ལ་བྱ་བའི་ཡུལ་བསྒྲུབ་བྱ། ཁྱད་པ་ལས་ཀྱི་ཆོ་ག། ཁྱད་པ་པོ་མཁན་རྣོན་པ་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ལ། དེ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ཡིན་གྱི་འདུ་ཤེས་མ་འབྲལ་བ། ཀུན་རྫོང་ཞེས་ཐམ་པ་ནས་ཁྱེད་པར་འདོད་པ། རྒྱུད་དེ་དག་ཏིད་ལ་ཐ་ནས་ཀྱང་ཚན་པར་འདོད་པའི་སྙིང་རྗེ་སྟེ་ཐུགས་དགོངས་རྣམ་པ་ གསུམ་གསལ་བའི་ཚུལ་ནས་ཐེབས་པ་ བཞིའི་ཚོ་ག་ མ་འབྲལ་བར་ བདུན་ བདང་ཁྱེད་པར་ བའོ། 业现前。近圆十现前之一。受戒者、所授之戒、授者阿阇梨和比丘僧众，对上述一一无误；受戒者具一心求戒之等起心；真正为相续施利悲心，依具此三心，并依次告明传戒白四仪轨。

ལས་རྔ། ལས་ཀར་འཛོམ་བྱེད་གཏོང་བའི་རྔ། 上工鼓，营造鼓。击此鼓以催促上工。

ལས་ཅན། བསོད་ནམས་ཅན་པ། 有缘者，有福之人。

ལས་ཆས། (1)ལས་ཀྱ་ལས་ཀོས་སོགས། 工作服。工作时穿戴的服装、帽子。(2)ལས་ཀ་ཁྱེད་པའི་ཚ་ཐུད། 工具。

ལས་ཆུང་བ། (1)སྐལ་བ་ཆུང་བའམ་བསོད་ནམས་ཆུང་བ། 福分小，运气不好。(2)ལས་ཚོད་ཆུང་བ། 工效低，效率不高。(3)ལས་ཀ་ སྟབས་བདེ་བ། 工作简便，便于操作。

ལས་ཆེ་བ། (1)སྐལ་བ་ཆེ་བའམ་བསོད་ནམས་ཆེ་བ། 命大，福分大，运气好。(2)ལས་ཚོད་ཆེ་བ། 工效高，效率高。(3)ལས་ཀ་ རྣམ་ འཛིང་ཆེ་བ། 工作复杂，任务繁重。

ལས་ཆོག སེ་གང་སྔོན་པ་འབྲོགས་པའི་ཆོ་ག 羯磨文。羯磨仪轨。传授别解脱戒的仪轨。

ལས་ཆོད། ལས་ཀྱི་རྒྱས་ཚད། 效率，进度，工效。

ལས་རྩལ། ལས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས། 方法，办法。工作方法。

ལས་མཇུག ལས་ཀྱི་གཞུག་ཀུ། 收尾。工作的末尾；ལས་མཇུག་བསྡུས་པ། 收工。ལས་མཇུག་རིང་སྐྱེད། 延长工期。

ལས་ལྷོལ། ཁྱད་ སྐྱངས་ ནོར་བ། 过错，错事，错误；ལས་ རྟེས་ ཁྱག་ འགེལ། 诿过于人，推卸罪责。

ལས་ཀ་ཉིས། རྣམ་སྨིན་སྡུང་འེས་མ་རེས་ལས་དང་། འཕེན་ཐེབ་དང་རྗོགས་ཐེབ་ལས་དང་། སྨིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་དང་། ཞེམས་པ་དང་བསམ་པའི་ལས་ལམ་གཉིས་རེ། ལུས་ངག་ཡི་ལས་ལ་རྣམ་པ་རེག་ཐེབ་ཡིན་མིན་གཉིས་རེ་བཅས་སོ། 二业：定业、不定业；引业、满业；戒业、施业；思业、意乐业；有表业、无表业。

ལས་ཆགས། ལས་ཀྱངས་ཀྱི་ གཞུང་ ཐེལ། 公章，印鉴。

ལས་ཐིག དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྐྱེ་དུ་གདབ་པའི་དམ་ཚིག་གི་ཐིག་སྐྱེ། ཐིག་སྐུད་ཀྱི་ཚུ་དང་ཚད། ཀ་དོག་སོགས་ཚོ་གའི་ཚུལ་བཞིན་གདབ་པའོ། 业线，羯磨线。密乘坛场上所画实物线条，其材料、长度、颜色等均须按一定仪式施用。

ལས་ཐོག ལས་ འགན་ འཁུར་ བཞིན་ ཡོད་ པ། 现职，现任；ལས་ ཐོག་ འཁྱུར་ བ། 卸任。ལས་ ཐོག་ ཚེལ་བ། 调职。ལས་ ཐོག་ པ། 在职者，有职务者。ལས་ ཐོག་ ལས་ རིགས་ པ། 在职干部。

ལས་ཐོག་མ་པ། ལས་དང་ པོ་ བ་དང་ ཉེ།

ལས་ཐོག་ལས་པ། ལས་དོན་ ག་ འགྲིག་ པོ་ མ་ བྱུང་ བ། 工作不顺利。

ལས་མཐའ་མ་ཆོག་པ། རང་ འབྱོར་ ལྷའི་ ནང་ ཚན་ ཞིག་ མཚམས་ཆེད་ པའི་ ལས་ བྱས་ པའམ་ རིགས་ པ་ བཅུག་ པ་ མ་ ཡིན་ པའོ། 离诸业障。未作无间业。五自圆满之一。

ལས་མཐའ་ཆོག་པ། ཚོག་ པའི་ ལས་ དུ་ ཞུགས་ ཏེ་ མཚམས་ མེད་ ལྷའི་ ལས་ བྱས་ པས་ ཆོས་ སྐྱབ་ པའི་ སྒལ་ བ་ མེད་ པ། 堕诸业障。趋入邪途，造无间业，障修正法。

ལས་དང་པོ་པ། (1)ཐོག་ མར་ སྐྱབ་ སྐྱེ་ རིགས་ ཅན་ ལས། 初学者，初学，新的从业人员。(2)ལས་ ལ་ ཐོག་ མར་ ཞུགས་ པའི་ སོ་ སྐྱེ་ གང་ ཟ། 初业人，初业有情。开始进入正道的凡夫。

ལས་དཔོན། ལས་ཀྱངས་ཀྱི་དམ་ཀ། 公章。机关印章；ལས་དམ་ གནང་ བ། 授印。

ལས་དོན། ལས་ ཀའམ་ བྱ་ བ་ དང་ དེའི་ བསྒྲུབ་ གཞིའམ་ དམིགས་ ཡུལ། 事情，事务，工作，事业，业务；གལ་ཆེའི་ལས་དོན། 要事。ལས་དོན་ ཏོ་ འཕེང་། 办事干练。ལས་དོན་ ནང་མ། 秘密事务。སྐྱེ་ ཕན་ ལས་ དོན། 公益事业。སྐྱེ་ སྤྱིའི་ ལས་དོན། 公用事业。

ལས་བཅོམས། བྱ་བ་གང་བྱས་ཀྱི་མཐུག་བསྡོམས། 总结。工作总结。

ལས་ཀག ལས་མི་དགེ་བ། 黑业，罪业，不善。

ལས་སྐྱ། ལས་འགན་ གཙོ་ བོ་ འཁྱུར་ མཁན། 主要执事，负责人；ལས་ སྐྱོང་ བསྐོས་ པ། 派任领导。

ལས་སྐྱ་ཚོགས། (1)ལས་ཀ་ སྐྱ་ ཚོགས། 各种工作，各种不同的事务。(2)(མཛོད) ཉི་མ། 诸业。太阳的异名。(3)ལས་ བཟང་ངན་ དམ་ ལས་ དཀར་ ནག 白黑业。善业和恶业。

ལས་སྐྱ་སྐྱོགས་པ། (1)ལས་ སྐྱ་ ཚོགས་ བྱེད་ མཁན། 从事各种工作者。(2)(མཛོད) 1.ལྷའི་ བཟོ་ བ། 天工的异名。2.ཉི་མ། 太阳的异名。

ལས་སྐྱང་། ལས་ དབང་ གིས་ བསྒྲིད་ པའི་ མ་ དག་ འཁོར་ བའི་ སྐྱང་ ཚུལ། 业相，业行现分。业力引发的生死轮回不净现分。

ལས་སྐྱེ། (1)དགེ་ འདུན་ པ་ སྤྱི་ ལས་ བྱེད་ མཁན། 寺庙执事。(2)ལས་ དོན་ གྱི་ སྐྱེ་ འབྱེད་ མཁན་ རྣམ་ སྐྱེ་ མཛད་ མཁན། 负责人，领导者；ལས་ སྐྱེ་ སྤྱི་ ཐེ། 共同负责。

ལས་སྐྱེ་ཀྱི་ཆོས། དགོན་ ཁག་ གི་ གྲ་ བའི་ མཁོ་ ཁྲིད་ ཐེབ་ མཁན་ དབུ་ མཛད་ དང་ དགེ་ བསྐོས་ ཀྱི་ བསྡུས་ མེང་། 寺庙的执事、领诵和掌堂。

ལས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ལས་པ། ལས་པ། ལེས།།

ཟིན་པ། 做，作。འདོད་མོས་ལྟར་ལས་ཚོག 准如所愿办理。དོན་ལས་བྱས་པ། 能做事。ཅི་ལས་པ། 做什么？ལས་ཤེས་ཟིད་ཆེ་ཤེ་བཅུ་ལྷ་ཡིན། རྟ་ལོས་ཐུག་ཐོང་ མོ་ རྩོག་བཅད་རེད། 男儿十五当作事，马儿两岁应学跑。意谓该做事的时候到了。ཁྱི་ཟིའི་ཟུལ་ལ་ལས་བོང་ལས། 吃狗食，干驴活。意谓不公平。❷ཡུལ་ ཐུ་ ཁག་ གི་ ངོང་ སྐོར་ སོགས་ དགའ་ སྡེན་ ཀྱི་ གཏེང་ སྐྱེ་དོ་དམ་པ། 名词。会首。如望果节节日等集会时管理收支的人。

ལས་དཔོན། (1)ལས་ ཀ་ སྐུལ་ འདེད་ ཟིན་ མི། 工头，监工者。(2)ཐྲེང་ ཅུ་ ལས་ བསྐུལ་ ནས་ སོ་ནས་ ཀྱི་ ལས་ཀའི་ འགོ་ཟིན་ མཁན། 庄头。旧时，为领主征调乌拉从事农业劳动的头人。

ལས་ཚོགས། ལས་ཀ་ བྱས་ བའི་ ཚོགས་ ཐོབ། 工资，工钱。

ལས་ཐྲོད། ལས་ཆོད་དང་འདྲ།

ལས་ཐུན། (1)ལས་ཀ་ ཆུང་ངུ། 小事，琐事。(2)ལས་འཁྱེ་ ཆུང་ངུ། 任务轻，责任小。

ལས་འཕྲི། (1)ལས་ཀ་ བྱས་མ་ ཚད་ བར་ ལུས་པ། 遗业。留下未完成之事：ལས་ འཕྲི་ ལུས་ པ། 事未办完。ལས་འཕྲི་ བཏུལ་བ། 收拾工作。(2)ལས་ སྐུལ། 宿缘，余业，福报：དཀོ་ བའི་ ལས་འཕྲི་ མེད་པ། 无福。没有善业引生的福报。

ལས་འཕྲི་ཅན། ཆེ་ རྒྱས་ མང་ ཙམ་ བའི་ ལས་ བཅང་ བའི་ འཕྲི་ཆེ་ འདིར་ རྒྱུན་ བའི་ རྩལ་པ་ ཙམ་པ། 具有善根者。前世所修善业今世已经成熟而发挥效力者。

ལས་བྱམ། ཆོས་ལུགས་ བའི་ དཀྱིལ་འཁོར་ དང་། མཆོད་རྟེན་དང་། བདག་དང་། གནས་དང་། རྫོ་པ་ མ་ལ་ བསང་ གཉིར་ གཉིང་ ཟིན་ ཆུ་ སྐྱེད་ ཅིག 羯磨瓶，净水瓶。密宗仪式用具之一。

ལས་བྱང་། ཐ་ བ་ཟིན་ བའི་ ཆོ་ག། ལས་ ཆོག་ཀྱང་ རེར། 羯磨仪轨，作事仪式。

ལས་རྒྱ་ཆ། འདུལ་ བའི་ བརྡ་ ཆད་ ཅིག་ སྐྱེ། དཀྲི་ འདུན་ པ་ རྣམས་ ལས་ ལ་ མི་ མཐུན་ པར་ རྩོད་ པ་ བྱུང་ བའོ། 纠纷，争执。律经术语。僧众中因不和而发生之争执。

ལས་རྒྱུད་པ། (1)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ལས་ ཁྲིམས་ དང་། དམག་དཔུང་། མི་དམངས་ཚོགས་པ་ བཅས་ཀྱི་ནང་ གི་ གཞུང་ཞབས་ ཞི་ སྐྱེ། དམག་དཔུང་དང་ལས་ཀ་ རུག་ རྩིག་ཟིན་ མཁན་ ཏེ་ འདུས་ མེད། 干部。国家机关、军队、人民团体中的公职人员（士兵、勤杂人员除外）。(2)འགོ་ རྩིད་ ཀྱི་ ལས་ ཀའི་ འགན་ ཁྲི་ རང་ བའམ་ བདག་གཞིར་ ཀྱི་ ལས་ ཀ་ རིས་ ཅན་ ཞིག་ ཟིན་ མཁན། 干部。担任一定的领导工作或管理工作的人员：བཙོ་ ཚོགས་ཀྱི་ ལས་ ཟིན་ པ། 工会干部。ཀུང་ ཅེའི་ ལས་ ཟིན་ པ། 公社干部。(3)ལས་ མི་ དང་ འདྲ།

ལས་ཟིལ། ལས་ཀ་ ཟིལ་ བ་ ཙོད་ པ། 忙碌，繁忙：ལས་ ཟིལ་ ཕྱིང་ ཆགས། 忙过了。

ལས་ཟུར་ཁ། ལས་ཀ་ ཆོང་ མ་ དོ་ དམ་ ཟིན་ མཁན་ ཆོག་ པ། 总管大臣。

ལས་དབང་། ལས་ཀྱི་ བསྐལ་ ཐང་། 命运，业力牵引：ལས་ དབང་ གང་ ཐུག། 听天由命。ལས་ དབང་ སྨྲ་ བ། 天命论。

ལས་འབྲས། ཀུ་ འབྲས། 因果，业果：དཀའ་ ནག་ལས་ འབྲས་ ལུས་ དང་ གྲི་ བ་ མ་ འདྲ། 善恶因果犹如身影相随。

ལས་འབྲེལ། ཆོ་ ཐྲ་ མར་ བསགས་ བའི་ ལས་ ཀྱི་ འབྲེལ་ བ། 缘分。前世所积的缘分：མར་ པ་ ཚོ་ བ་ དང་ ཁྱེད་ རང་ ཆོ་ ཐྲ་ མ་ནས་ ལས་ འབྲེལ་ ཙམ་ བས་ དེའི་ རྒྱང་ དུ་ སོང་ ཞིག 玛尔巴大师和你前世就积有缘分，你到他那儿去吧。

ལས་མ། མིས་ བཟོས་ བའི་ དངོས་ རིགས། 名词。造

件。人工造的物件。对天然生成的物体而言。

ལས་མི། ལས་ཀ་བྱེད་མཁན། 工人，作事者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱ་བ་དང་། བྱ་རིན། བྱ་ཕེས་འཚོ། ཞོ་གས་འཚོ། ལས་མཁན། ལས་པ་བ་བཅས་སོ།

ལས་དཀའག དམག་དཔུང་། 军队，队伍。

ལས་སྐྱེ་བ་བོ། (1)སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱིའི་ལས་ བཟང་ངན་སྐྱེ་བ་བོ། 算命者。(2)ལས་ བཟང་ ངན་ ལ་ སྐྱེ་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱེད་མཁན། 因果论者。重视因果报应的人。

ལས་སྐྱེས། ཆེ་རབས་ལས་སྐྱེས་ཀྱི་བསྟན་ཆོག

ལས་སྒྲུབ། ལས་ དོན་ ཀྱི་གཞི་འདིང་ བ། 开工，施工。

ལས་ཚན། ལས་ གའི་ སྡེ་ ཚན། 工作类别，工作项目，ལས་ཚན་གང་འཛིན། 专业人员，专职人员。ལས་ ཚན་ དྲག་ རིམ། 高级职员。ལས་ ཚན་ གསར་འཛུད། 新职员，新增职工。

ལས་ཚན་པ། སྡེ་ བོད་ ས་ གནས་ སྡིད་ གཞུང་ གི་ ལས་བྱེད་ཀོ་ གནས་རིམ་ དེ་ཙམ་ པའི་ མིང་། 勒参巴。原西藏地方政府五品僧俗官职名。

ལས་ཚབ། ལས་ཀའི་ཚབ་ བྱེད་ མཁན། 代办，代理。代理人。

ལས་ཚིག ཐ་ བྱེད་ སྒྲུབ་ བའི་ ཚིག 动词。

ལས་ཚོགས། མི་ དམ་ རང་ རང་ གི་ ཞེ་ རྒྱས་ དཔང་ དུག་ གི་ ལས་ སྒྲུབ་ སྐོང་ ཐུགས་ གཅིག་ ཏུ་ བསྡུས་ པ། 羯磨集。汇集各本尊所有息灾、增福、怀柔、制伏等羯磨仪轨于一处者。

ལས་མཚམས། ལས་ཀའི་ བར་ མཚམས། 工余，工暇。工作间隙。

ལས་བཅོར། ལས་ཀ་ བྱེད་ འདོད་ མེད་ པ། 懒散，怠惰；གྲུབ་ པ་ ཞེན་ རུས་ བཞིན་ དུ་ ལས་ འཆོར་ བྱེད་ པ། 能而不为。

ལས་འཇིག་གཅེར་བ། གཉེར་ པ་ ལས་ ཐོག 在职管家，在职管理人。

ལས་འཇིག་པ། ལས་ ཐོག་ པ། 执行任务者，在职者，理事。

ལས་འཇིག་པའི་ཚུལ་བ། ཁྱད་ གཞི་ དང་ ཁྱད་ ཆོས་ གཞི་ མཐུན་ པར་ བསྡུ་ བ་ སྟེ་ ཚུགས་ ལ་ མིན་ ལ་ སྐྱོན་ བོ་ ཡང་ མིན་ པ་ ཚུགས་ ལ་ སྐྱོན་ བོ་ ཟེར་ བ་ ལྟ་ བུ། 名形省文。略去名词和形容词中间的哦声，形成同位关系的省略法。如：既是优婆罗花，又是青色的，便可略为青优婆罗花。

ལས་ཚོར། ལས་ཀ་ བྱེད་ པའི་ ཚོར་ རམ་ པར་ གཞོང་། 业余。工作的间隙。

ལས་ཀྱ་ལས་ཐོག་ལ། སྐར་ བོད་ ས་ གནས་ སྡིད་ གཞུང་ སྐབས་ ལས་ ཁུངས་ ལ་ འཇོག་ སྐབས་ གོན་ རྒྱུན་ ཀྱ་ ཐོག། 官服。原西藏地方政府时代官员的制帽、制服。

ལས་གཏུངས་པ། (1)ལས་ ཀ་ ལ་ མཁས་ པ། 善于作事，工作熟练。(2)ལས་ ཀ་ ལ་ བློ་ དཀའ་ བ། 忠于其事者。

ལས་བཞི། ཞི་ བའི་ ལས། རྒྱས་ པའི་ ལས། དབང་ གི་ ལས། དྲག་ པའི་ ལས་ སོ། 四业：息业、增业、怀业、诛或伏业。

ལས་བཞིའི་སྐྱེ་འཇིག། ལས་ བཞི་ ནི་ ཞི་ རྒྱས་ དབང་ དྲག་ བཞི་ པོ་ ཡིན། ཞི་ སྐྱེ་ སྐྲིད་ ཀྱི་ ལས་ དོན་ ཅིད་ དམ་ཚིག་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆུས་ ཞུ་ ཅིང་ ཕྱག་ བྱ་ བ་ ལས། ཞི་ ལས་ ཀྱི་ ལས་ ཀ་ བྱེད་ མཁན་ བཅས་ དང་། སྐྱེ་ འཇིག་ ཅེ་ ཙོང་ གསལ་ བཞི་ པོའི་ འཁོ་ ཁྲིད་ བྱེད་ མཁན་ རྣམས་ ཡིན། 四业总管，四事领头人。ཞི་ 指主持政务者，རྒྱས་ 指主持经济建设工作者，དབང་ 指财税工作者，དྲག་ 指主持军事工作者，སྐྱེ་ འཇིག་ 就是上面四项工作者的领头人。

ལས་ཟེའུ། ཞལ་ ལས་ བྱེད་ སྐབས་ ཀྱི་ ཀང་ རྩེ་ མམ་ ལས་ ཁྲི། 脚手架，工作架。修建时为高空作业

所搭架子。

ལས་བཟང་། (1)ལས་ཀ་བཟང་བ། 好事，善业。(2)སྐྱོང་བ་ཉིར་བྱེད་ཀྱི་ཏང་གཅིག་ཤེས། 善业。藏历二十七值日会合神之一。

ལས་བཟོ། ལས་དོན་སྐྱབ་མཁན་དང་བཟོ་བ། 职工。职员和工人。

ལས་བོང་བོང་བའུ་མོ། ལས་ཀ་གང་ཡང་ཉིད་ཐུབ་མདོག་ཅི། 能做事，能劳动，会做任何事。

ལས་རིགས། ལས་ཀ་ཤེ་བའི་རིགས་མཐའ་དག 工种，行业，职业；ལས་རིགས་ཁག 各行，各业，各界。ལས་རིགས་གཅིག་པ། 同行。བཙོ་ཚང་ལས་རིགས། 工商业。

ལས་རིམ། ལས་དོན་ཀྱི་ཚོ་རིམ། 工序。工作操作过程。

ལས་རུང་། ལས་གྱ་ཇང་བ་སྐེ་དོན་ཉིད་ཟུས་པའམ་ཐུ་བར་ བཀོལ་བཟོད་ པ། 胜任，堪能，中用。能进行工作。

ལས་རྩོམ་པ། ལས་ཀར་ཆུད་བསྡོན་ཆེ་བ། 肯干。工作勤恳。

ལས་ལོ། ལས་ཀའི་ལྷག་རྗེའམ་འགྱོ་མ། 未完的工作，遗留下来的工作；ལས་རྗེད་མ་ཚང་བ། 蒇事。事情已做完。

ལས་ལོག་ལས། ལས་ཀ་ཉིད་མཁན་གྱི་རོགས་ཉིད་མཁན། 助手，助理。

ལས་ལ་དབང་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་ཕྱུག་བཅུའི་ནང་གཅིག་ཤེས་སྐེ། ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརླབས་པའི་དུས་ཀྱི་ཕུ་བ་ཐམྱེན་དུ་སྟོན་པ། 业自在。应时示现随种种业受种种报自在。菩萨十自在之一。

ལས་ལམ། ལས་དེའི་ལས་ཞེས་ པ་ སྐེ་ དངོས་ཀྱིས་ བསྒྲུབ་པའམ་ སེམས་ པའི་ ཐད་ཀ་ གཞི། 业道。相应思心所游履之所。引向六趣，故名为道。

ལས་ལུགས། (1)ལས་ཀ་ཉིད་སྟངས། 工作态度，作事方法。(2)ལས་སྲོལ། 习俗，规矩，制度。

ལས་ཟོག ལས་ཀ་བསྒུར་དུ་ཉིད་པ། 返工。

ལས་ཤིང་། (མངོན) དོད་མའི་ཤིང་། 有用之木。竹子的异名。

ལས་ཤུགས་ཆུང་། (1)ལས་ ཀ་ ཉིད་ པ་ ལ་ རྩལ་ ཤུགས་ དང་ ལྡན་ པ། 有工作能力，有才干。(2)རྩལ་པ་ཆེ་བའི་ལས། 宿业深重。

ལས་ཡིག གཞུང་ལས་ཉིད་སྒབས་ཀྱི་འཕྲི་ཟོག 公文纸，公用笺，公文格式纸。

ལས་ཡོགས། ལས་ཆོད། 工效。

ལས་ལྟ་བྱ་བ། (1)བྱ་བ་ཉིད་པ། 做事情，进行工作。(2)ཉིད་ པ་ ཐོས་ བྱ་བ་ གང་ ལ་ ཉིད་ པའི་ ལས་ཀྱི་རྟེན་ ཅན་ དུ་ འགྱུར་བ་ རྣམ་དབྱེ་ གཉིས་པ། 第二格，业格。作者为了某种目的而进行的动作。此中ལས་是宾语，བྱ་བ་是动作，ལྟ་是动宾同体词。最初土弥桑布札以此语表示第二格，相沿日久，遂使一个普通的动宾短语，形成为语法上的专门术语。

ལས་ལྟ་བྱའི་སྒྲ། བྱ་བའི་ཡུལ་གང་ཞིག་ལ་ཉིད་པ་ཐོ་རངས་ཀྱི་རྟེན་དུ་ཉིད་པ་ཉེ་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་ཉེ་ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཏེ། འདི་ལ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞིང་ཞེར། དབེར་ན། ནམ་མཁར་འཕྱུར་བ་ཞེས་པའི་ ནམ་ མཁའི་ མཐར་ སྐྱར་བའི་ ར་དེས་ ནམ་མཁའ་ནི་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་དང་། ཆུ་ལ་ཟམ་པ་ བཏུགས་ ཞེས་པའི་ ཆུའི་ མཐར་ སྐྱར་ བའི་ ལ་དེས་ ཆུ་ནི་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་ཡང་འདིའི་ཐེ་ཧྲག་ཅིག་ཡིན། 示宾词。指明某一语词在句子中是受事或宾语的判位词。七个介词均可用作示宾判位词。例如"悬在空中"一语中ནམ་མཁའ་后边所用ར་字，"在河上架桥"一语中ཆུ་字后边所用ལ་字，均属此类。藏语语法学中别称之为第二

格、业格或第二啥声。此中亦包括动宾同体词。

ལས་ཚོང་། ལས་གཅོང་དང་འདྲ།

ལས་སྐྱ་བོ། ཅིད་བདེ་བའམ་ཁག་ཙམ་ཞེས་བ། 容易，轻易，简单。

ལས་སྐ་བ། ལས་ཀྱ་བོ་དང་འདྲ།

ལས་གསུམ། (1)དུས་ཀྱི་རྣམ་དགས་ཆེ་བའི་ལས་གསུམ་སྟེ། མཐོང་ཚེས་སྐྱེར་འགྱུར་ཀྱི་ལས་དང་། སྐྱེས་དགས་སྐྱེར་འགྱུར་ཀྱི་ལས། ལན་གྱངས་གཞན་ལ་སྐྱེར་འགྱུར་ཀྱི་ལས་སོ། 三业。依时间所分三业：顺现法受业、顺次生受业、顺后受业。(2)རྟེན་བཞིའི་རྣམ་དགས་ཆེ་བའི་ལས་གསུམ་སྟེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས། མི་གཡོ་བའི་ལས་དང་ གསུམ་སོ། 依体性所分三业：福业、非福业、不动业。(3)དགེ་ མི་དགེ་བའང་མའི་ལས། 善业，不善业，无记业。(4)ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས། 身语意业。(5)སྡོམ་པ་སྡོམ་མིན་བའང་མའི་ལས། 律仪业，非律仪业，亦律仪亦不律仪业。

ལས་གསེང་། ལས་ཀའི་བའང་གསེང་། 业余，暇时。工余之暇。

ཡི། 名词。(1)ཐུགས་སྐྱ་ཆོགས་བཅིས་ནས་བཞུ་བའི་ཡི་ཞེས་སྦྱིབ་ཆལ་དང་ ཕིལ་སྐྱན་ སོགས་ རྡལ་ཆའི་ཆྱུང་དགོས་པ་ཞེག 钟铜，响铜。一种以铜为主要成分的合金，可以铸造乐器和其他器物：ཡི་ མ། 响铜器物。ཡི་དཀར། 白响铜。ཡི་ སེར། 黄响铜。ཡི་དམར། 紫响铜。ཡི་ཁྲི། 合金。ཡི་སྐུ། 响铜像。ཡི་ ཏིང་། 响铜供盏。ཡི་ རྡེར། 响铜碟盆。ཡི་ ཐུར། 响铜汤匙。ཡི་ ཡི་ གཏུང་ རྟེན། 响铜灵塔。ཡི་ གཡེར། 响铜铃铛。(2)སྤྱི་ ཁ་བཅུད་ཀྱི་དང་ པོ། 离，离卦。八卦的第一卦。(3)(ཤ) ཤེང་དྲག་ཅིག 梨。(4)རིན་ པོ་ཆེའི་ སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། ནུས་པས་ཤེག་དང་སྐམ་ཚ་ བྱ་ཞིང་། འབྱས་ནས་ལ་ཐན། ཕྱུགས་ཀྱི་རྩ་འཇོམས། 钟铜入药能治眼病干涩、疮疽肿核及灭性畜癣癞。

ཡི་ཀ་ང། ཡི་ཁ་ར་དང་འདྲ།

ཡི་ཁ་ང། (1)ཀ་རའི་ཤིང་། 甘蔗。(2)ཀུ་ཁ་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག 印度一地名。

ཡི་ཁར། ཆུ་ཅྱག་རྡོག་པོར་བྱས་པ། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་ ཞག་ བདུན་ བའི་ སྨན་ཀྱི་ ཐུ་ བྱག་ ཅིག 糖沫块。糖沫制成块状者。《毗奈耶经》所说七日药之一。

ཡི་ཁྲི། (1)ཁ་དོག་དམར་སེར་འབྲེས་པའི་ཚོན་ནས་མདོག་ སེཏྟུ་ ར་ ཁང་ ཟེར། 黄丹。桔黄色颜料或颜色。མིང་ གི་ རྟགས་ ཁ་ དྲི་ འཇིན་ སྐྱེས་དང་། རྩལ་དམར། ཆུ་མ་དམར་པོ། ཆུ་མ་དམར། དམར་སེར་ཚོན། ཞ་ཉི་ སྐྱེས་པ་ཅམས་སོ། (2)ས་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་བསྐ། ཞུ་རྡེས་ བསིལ། ནུས་པས་ རྩུལ་གསོ། ཤའི་ཚད་པ་ དང་ རྩའི་ ཚད་ པ་ སེལ། 黄丹。橙黄色泥土。入药味涩、性凉，功能去腐生肌、清肌肉和经络热邪。

ཡི་གེ་དབང། སྐྱ་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རོ་ཚ་ལ་ མངར་བ། ཞུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་ཐྲོ་ ཚད་ དང་། རིམས་ ཚད་ ལ་ བཏ། 皮氏犏牛儿苗。犏牛儿科药用植物名。味辛而甘，性凉，功能清肺热，治传染性热病。

ཡི་ཆུ། ཐ་ཆུའི་ཆུ་ལག་ཏིག ཕེ་ཁྲོན་ཁྲིང་ཚེན་ཀྱི་ནུབ་ཐུང་དུ་ཡོད། ཆུ་འགོ་དཀར་མཛེས་བོད་རིའ་ རང་སྐྱོང་ཁུལ་ནས་བྱུང་ སྟེ་ཐུའི་ ཡི་ ཐང་ རྩྭང་ཁུལ་ བཏུད་ནས་མཐར་ མ་ བོད་རིགས་ རང་སྐྱོང་རྩྭང་ ནས་ཐ་ཆུ་འབབ། 理塘河。在四川省西部。源出甘孜藏族自治州，南流经理塘等县，于木里藏族自治县入雅砻江。

ཡི་ཁང་། རྩྭང་ཁྲིག ཕེ་ཁྲོན་ཁྲིང་ཚེན་ཁོངས་དཀར་

མཛེས་བདེ་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྷལ་ཀྱི་དབུས་ལྷལ་དང་ལི་ཆུའི་སྟོད་ཁྱུང་དུ་ཡོད། 理塘。县名。在四川省甘孜藏族自治州中部、理塘河上游。

ལི་ཐོ། ལོ་རྒྱའི་ཐོ། 历书。

ལི་རྣང་ཀུ། སྐ་དམར་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 那伽兰。良姜别名。

ལི་ཟྲེང་། ལྕགས་རིགས་ལི་ལས་བཟོས་པའི་ཟྲེང་མ། 铜盘。响铜盘子。

ལི་རྨག ལྕགས་རིགས་ལི་ནག་ཤས་ཆེ་བ། 黑色响铜。

ལི་བ། 形容词。(1)སྐྲ་སུ་ལུའམ་གྱང་དུ་འཕྱང་བ། 发卷曲，头发下垂；སྐྲ་ལི་བ། 卷发。སྐྲ་གཡས་སུ་ལི་བ། 头发右偏。སྐྲ་འཁྱིལ་ཞེང་ལི་བ། 卷发下垂。(2)མིག་སྐྱོན་ཅན། 病眼，斜视。

ལི་མ། ལི་ཡིས་བཟོས་པའི་དངོས་རིགས། 名词。响铜器物；ཀྱི་ཁང་ཤར་ལི་མ། 古代印度东部所铸响铜佛像器物。

ལི་མ་རྩྭ། འབྲི་ཆུའི་སྟོད་ཀྱུང་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅིག མཚོ་སྨོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ཡུལ་ཏུཨ་བོད་རིགས་ དང་སྐྱོང་ལྷལ་ཀྱི་ཆུ་དམར་ལེབ་རྫོང་ཡོད། 北麓河。长江上游一支流。在青海省玉树藏族自治州曲麻莱县境内。

ལི་ཞེ། (9) ཟུང་ཁ་བཅུད་ཀྱི་ཁྱས་ཤིག 离卦，离为火。八卦之一。

ལི་དམར་ ལྕགས་རིགས་ ལི་དམར་ གསལ་ ཆེ་བ། 红响铜。一种以紫铜为主要成分的合金。

ལི་སྨུག (1)ལི་ཁྲ་མཚལ་སྨག་ཚ་བཅས་བཟོས་པའི་མདོག 紫黄色，黄丹。银朱调和墨汁 所成 颜色。(2)ལི་ཁ་དོག་སྨུག་གསལ་ཆེ་བ། 紫色响铜。

ལི་ཙ་ཏྲི། (ཤན་ཁ) (1)རྒྱ་གར་ཡངས་པ་ཅན་ཀྱི་ཡུལ་དང་དེའི་མི། 广严城。古印度地名及其地之人。梵音译作吠舍厘、毗耶离。(2)ཡ་རབས་དང་། མཁས་པ་དང་། མཛངས་པ། 高尚，贤能，善良。

ལི་ཙ་ཝྲི། རྒངས་ཆུ་གར་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁ 离遮毗族。又译离车子。古代印度一氏族名。

ལི་ཙི། (9) ཤིང་ཏྲག་ལི། 梨子。

ལི་ཚྭང་། (1)ཚོན་དམར་ སེར་ འདྲེས་ པའི་ མདོག 红黄色，橘红色。(2)ལི་ཁྲི། 黄丹。

ལི་ཛྭལ། ཤེལ་ཅང་ཟླ་ཆུང་རི་བོ་ཏུ་རྣའི་བྱང་ཐུགས་དང་། ཐག་ལ་མ་གནོན་ཞེས་པའི་ཅྭ་ཐང་ཆེན་བོའི་ཟླ་ཐོག་པར་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ཐེབ་དང་། ཆེ་མ། མིའ་ཟླང་ནས་ དུའོ་ཚང་ གཏུག་ས་ པའི་པར་ བཅས་ཀྱི་ས་ཆ་སྦྱི་དང་། སྤྱས་སུ་དེའི་ནང་གསེས་ཀྱི་རྩེ་ཐེབ་དང་ཡུས་ཐེབ་ཡུལ་ གཏུག་ཆེར་ཁྱུང་བའི་ ཡུལ་འཁོར་ཞེག 里域。新疆南部昆仑山以北和塔克拉玛干沙漠之间一带地区总名。包括和田、且末、民丰和若羌等地。特指和田、于田地区古名。一说为龟兹。这一带地区佛教曾经十分盛行。

ལི་ཤིང་། རྩི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཁྱེ། རང་ཚ། ཁུ་རྩེས་ དྲོད། ནུས་པས་དྲོད་སྐྱེད། ཁས་འཇུ། ཤེ་ག་ འཁྲིད། སྤྱག་རྩའི་ནད་དང་གྲང་སྐྲུང་ཟེལ། 丁香，野丁香。桃金娘科药用植物名。味辛， 性温，功能补阳、化食、开胃， 治命脉诸疾及寒性风疾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་ དཔལ་ ཀྱི་མིང་ ཅན། སྤྱས་ཀྱི་ཆུལ་བ། ཤྲའི་ཤེ་ དྷག་བཅས་སོ།

ལི་ཤི་ཁོད་ལྷན་མཚོ། མཚོ་སྨོན་ཞེང་ཆེན་ཁོངས་ མཚོ་ནུ་ཟོག་རིགས་བོད་རིགས་ ཀྱ་ ས་ག་ རིགས་ དང་སྐྱོང་ ལྷལ་ ཁོར་ མ་ རྩྭང་ཀྱི་ མཚོ་ ཞེག 勒斜武丹湖。在青海省海西蒙古族藏族哈萨克族自治州格尔木县境内。

ལི་ཤིའི་ཀུངས་ཁང་། བོད་ཀྱི་ཤད་ལས་གསར་སྐྲུང་མི་བདའི་ཁྲབ་བར་སྟོན་པ་ལེགས་བར་བཀའ་པ་ལི་ཤིའི་ཁུར་ཁང་ཞེས་པ་ དུས་ རབས་ བཅོ་ལྔ་ བར་སྐྱེས་སྐྱེན་སྨིན་ཁྲབ་ལོ་ངོ་བས་མཐོང་བ། འདིར་ བང་གསར་སྐྲུང་གི་ཐ་སྙད་ཆིག་སྟོང་ལྔ་ཅམ་ཙོད་

ཡ་ཚང་མ་སྣད་གསར་བཅད་གོང་གི་གསུང་རབ་ཀ་གཅིག་ལས་བསྡུས། 《丁香宝帐》。全名《藏语新旧字辨异·丁香宝帐》。十五世纪时藏族译师觉顿蒙珠著。书中收有新旧词语一千多条，皆摘自藏文字形厘订前的部分佛书。

ཨི་ཤེར། (1)ལྕགས་རིགས་ཤི་ཀ་དོག་ཤེར་ཤས་ཆེ་བ། 黄响铜。(2)ཚོས་ལི་དང་ཤེར་ཤས་ཆེ་བ། 红黄色。

ཨི་ཁྱང་། ཚོན་དམར་ ཤེར་ འདྲེས་ བའི་ མདོག 红黄色。

ཨིག་ཏྭ་ཨེག རྡོ་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། ནུས་པས་མིག་ནད་རབ་རིབ་སོགས་ལ་ཕན། 孔雀石。矿物药名。功能治目疾翳障。

ཨིག་རི་ཤ་རུ། (སྡེར) རྡ་ཀྱི། 肉豆蔻。

ཨིང་། (སྡེར) དར་གྱབ་མོ་ཞིག 绫。

ཨིང་ཤེད། རོན་པ་ཤཔ་དུས་ཐིག་རལ་ཀྱི་ བོག་ཏུ་ བཅིང་ཆུའི་དང་ཀྱི་སྐ་རགས་ཤེག 绫带。束系围腰缨珞的丝带。藏戏猎人服饰。

ཨིང་བསྐྱུར། རོག་ཁེས་སོགས་ ག་ ལེར་ མིན་ བར་ ལིང་རིང་ གྲུང་ བ། 整个抛弃，完全舍弃，ཐང་ཚད་དེས་ཁེས་པོ་ལིང་ བསྐྱུར་ དུ་ ཐབ་ བ། 疲倦了，把包袱全放下来。

ཨིན་། (ཤེགས) (1)རྟགས་སམ་མཚན་མ། 性征，生殖器。性别的标识。旧译根、相：ཕ་ཨིན་། 男根。སྐྱེ་ཨིན་། 女根。(2)གདོན་བཀེགས་ཀྱི་གཟུགས། 魔鬼的俑像。

ཨིང་ ག་ ཅན། (མངོན) རྟགས་ བ། 有根。男性的异名。

ཨིང་བསྒྲལ། ལིང་ག་བསྒྲལ་བ་སྟེ་ གདོན་ བཀེགས་ ལ་ དུག་ གཉོན་ ཟིད་ བ། 伏魔。镇压魔鬼的一种宗教活动。

ཨིང་རེ་། ལིང་ལིང་དུ་ གཡོ་ སྐྱེངས་ཤེག 摇摆，飘浮，波动，跳动：ཨོལ་ བ་ དུགར་ བ་ ཞིག་ ལིང་ཨིང་ ཁྱང་ཨང་ཤ་དུ་ བཏང་ ཡོད། 一条白幔飘动着。

ཨིང་ཀྱག མིག་འཁྲམས་པ་ སོགས་ཀྱི་ རྒྱུན་ ལས་ བྱུང་ བའི་ མིག་གི་ སྐྱེང་དུ་ ཐོན་པ་ ཤེལ་ དང་ ཤིང་ ཀྱག་གི་ རྣམ་པ་ ལྟར་ འབྱུང་བ་ ཞིག 白翳。角膜溃疡，角膜实质炎。热毒蕴蒸眼内引起病变后所成疮疤：མ་རིག་ལིང་ ཀྱག་ སྟུག་ པོ་ ཡིས། 无明厚白翳，障蔽智慧眼。

ཨིང་ཐུབ། རྣམ་པ་ ཐམས་ཅད་ ཚང་དམ་ ཚོངས་ རྫོགས། 整个，完全：ཐག་ ལིང་ སྟེ་ གཏད་ བ། 一心依靠。ལུས་ སྲོག་ ལིང་ སྟེ་ བོར་ བ། 舍弃了整个生命。འདམ་ རྡབ་ ནང་ དུ་ ལིང་ སྟེ་ འགྱེལ་ བ། 全身倒在泥坑里。

ཨིང་ཁྱག ལིང་ ཀྱག་དང་ འདྲ།

ཨིང་བ། ལིང་ སྟེ་ དང་ འདྲ།

ཨིང་ཚ། དུམ་བུ་ དུམ་བུ་ འབམ་རེའུ་ མིག 一块块，方格，格子。

ཨིང་རྨ། སྐྱ་ མ་ སྟེ་ མིག་ནད་ ཀྱི་ རིགས་ ཤེག 翳障。眼疾之一。

ཨིང་ཤིང་། གཡོ་ འགྱེལ་ ཀྱི་ རྣམ་པ་ ཞིག 摇晃，颤动，飘飘然。一起一伏颠簸状：ས་ ཨོམ་ གྱུག་ དུམ་ཁང་ པ་ ལིང་ ལིང་ དུ་ གཡོ། 地震时房屋摇晃不定。འཇིགས་ སྐྲག་ གིས་ སྙིང་ ལིང་ ལིང་ དུ་ འདུད། 吓得心蹦蹦跳。ཙ་ ལིང་ ལིང་ དུ་ འཕར་ བ། 脉搏突突跳动。སྤྲིན་ དཀར་ ལིང་ ལིང་ དུ་ རྒྱུག 白云冉冉升起。

ཨིང་ཤོང་། ལིང་ ལིང་ དང་ འདྲ།

ཨིང་ཁང་། (ཀ) ལྕགས་ སམ་ ལི་ གཡེང་ ཁ་ ཤས་ དང་ རྡོ་ དམར་ ཀྱི་ ཚོམ་ བྱས་ བཅུག་ པ་ དུ་ རྒྱལ་ དང་ བོང་ བྱེ་ སྐ་ རྒྱན་ ཞིག 铃响，串铃。串联若干铃铛，下垂红缨，系于骡马驴等脖颈上的一种音响装饰品。

ཨིངས། རྒྱབ་ རྡེ། 罗网，网罟。ཨིངས་ བཏུ་ གས་

ཁ། 设网，布下罗网。ཁིངས་ སུ་ ཆུད་ ཁ། 落网。ཁིངས་སུ་ཆུད་ཁ། 落网。ཁིངས་ལས། 畋猎，田猎，狩猎。ཁིངས་ འདེབས་ ཁ། 围猎。ཁིངས་གཏོང་ཁ། 打猎。ཁིངས་ཁྱི། 放犬，嗾犬捕兽。ཁིངས་ཐོབ། 猎获。

ཁིངས་ཁྱི། 牛·ཁྱི། 猎犬，走狗。

ཁིངས་དུང་། རྗེན་ཐུག་དུས་གཏོང་བའི་ དུང་ངམ་ ཁྱིང་ཐུ། 猎号。打猎时所吹号角。

ཁིངས་པ། རྗེན་པའམ་ཁྱི་ར་པ། 名词。猎人，狩猎者：ཁིངས་ པ་ ཁྱི་ ཁྲིད་ ཅན་ ཐྱིས་ གནོད་ མ་ ཐེབས། 未遭带有猎犬的猎人之害。

ཁིངས་ཚོ། ཆ་ཚང་ཁ། 全部，整块，完整，一致：ལས་གྲུ་ཁིངས་ཚོ་ གྲུབ་པ། 工程全部完成。ཁག་ ཤེའ་ ཁིངས་ ཚོ་ ཞིག 一个圆囫饼子。ལས་ འགན་ཁིངས་ཚོ་ ཁྱེར་དུ་ ཆུངས། 负起全部责任。

ཁིངས་ལེ། ཁིང་སྟེ་དང་འདྲ།

ཁིན་ཤེག (རྟེང་) དྲིན་ལན་ཁེག་འཇལ། 负恩，忘恩负义。

ཁིཀ་ཚོ། ཁེཀ་ ཐོ་དང་འདྲ།

ཁུ་ཀྱ། ཁུག་ཀུ་དང་འདྲ།

ཁུ་ཀྱ་ཆུད། ཁུག་ཁྱུག་ རྣམས་ གཅིག་ རྗེས་ གཉིས་ མཐུད་དུ་ཆེ་ལ་ཐག་ཅས་ ཟླལ་ ནས་ ཁུག་ དང་ དུ་ འདོགས་ཁྱངས་ཤེག 连环套，活结连环套。用绳索系缚羊群颈部一个接一个的拴索方式。

ཁུ་ཀྱ་ཆེ་ཀོག ཁྱེ་ཟླན་ཀྱི་ རིགས་ གཡང་ ཚེ་ ཐང་ གི་ཆིང་ཀི་རྣམ་ཀྱངས་ཤེག 报春花别名。

ཁུ་ཀྱ་ཁག་ཐྱེས། རང་ས་དས་ ཐོན་ཅའི་ ཚེན་ དུན་ ཅན་ ཐོགས་ ཀྱི་ དའི། 家饲羊羔。喻本地自己培养的人材：རང་དགོན་ཀྱི་ཁུ་ཀུ་ལག་ ཟླས་ཀྱི་དག་ ཅཤེས། 本寺院培养的学者。

ཁུ་ཅ། (ཐ་ཤི་དད་ཅ) ཁུད་ཅ་འདོད་ཁ། 咳，吐：ཟློ་ཁུ་ཅ། 咳嗽。ཁུད་ཅ་ཁུ་ཅ། 吐痰。

ཁུ་ཆུ། 名词。(1)ཆུ་འཁྲིལ་ཅའི་ ཟླང་ ཁྱངས་ ཀོང་ཀོང་། 沼泽。草地上的水坑，积水洼地。(2)ཆུ་ཆུ་ 泉水。

ཁུ་ཆུ་བྱང་རྩྭང་ཆུཚུ། ཆོཀས་ཀུ་ཆོ་ ཆཆོའང་ཆེད། ཅད་དང་ཟླང་ཁྱངས་ཀྱི་ དུ་ ཐོག་ཁྱོང་ཀི་ ཀས་ ཐྱུད་ད་ཤོད། 鲁玛江冬错。亦名措作错。湖名。在西藏自治区日土县东部。

ཁུ་ཁུ། (1)ཟླུ་ ཐྱུད་ཆེ་ འཆད་ ཅང་ ཁྱང་ ཆྱོལ། 连续咳嗽声。ཟླུ་ ཁུ་ ཁུ་ ཉིད་ཀྱིས་ བྱང་ ཁོག་ ཏ་ ཅང་ ཆ་ བྱུང་། 连续呛咳，胸腔发痛。(2)ཁྱེ་ ཟླན་ཀྱི་ རིགས་ཀེག 一类草药，ཀེག་ཀེ་ཁུ་ཁུ། 野蔷薇子。ཆེང་ཁྱང་ཁུ་ཁུ། 覆盆子。

ཁུ་ཁང་། (ཀ) ངྱ་ ཟླན་ཁེག 硫磺。

ཁུ་ཁྱི་ཅ། རྟེན་ཐུ་ཁར་ཀྱི་ གྲུབ་ཆེན་ཁེག 陆希巴。古印度一佛学家名。

ཁུག 名词。(1)ཟླུ་ ཁྱུགས་ ཁུགང་ དཀར་ ཁུག 绵羊：ར་ཁུག 山羊和绵羊。ཁོ་ཁུག 公羊。ཨ་ཁུག 母羊。ཐྱེན་པ་ཁུག་འདྲ་ཁ། 其蠢如羊。ཨིང་ ཀི་ རྣམ་ཐྱངས་ལ་ ཁྱོ་ འཁྱང་དང་། ཅལ་ ཁྱེན། ཁུགང་ དཀར། ཁུགང་ཨ་ ཁཅས་ཨ། (2)ཨ་འཁོར་ཅ་ཆུ་ ཁཉེས་ཀྱི་ ཁ་ ཐུལ་ ཁེག 未。十二地支之一。(3)ཉི་ ཁྱིམ་ཅ་ཆུ་ ཁཉེས་ཀྱི་ ཁ་ ཐུལ་ ཁེག 白羊宫。十二宫之一。

ཁུག་ཀྲད། ཐྱག་ཆཁས་ཀྱི་ ཟླན་ཀྱི་ རིགས་ཀེག་ཁྱེ། རང་ ཤངས། ཁྱ་ རྗེས་ རྡོད། ཆུས་ ཅས་ ཀྲད་ ཁཉེས་ ཁ་ཤེ་ ཁས། ཅད་ ཆྱུང་ ཀེས་ ཁས་ ཁྱ་ ཤཁོང་ ཅ་ ཤཇེས་ ཁས། 绵羊脑猜。入药味甘，性温，功能疗脑震荡以及溢风引起的头昏眩。

ཁུག་ཁཤ་ཅ། ཁས་ཤཁེལ་ ཁའི་ ཁུག 驮羊。西藏居民，尤其是藏北牧民，常用以长途驮运商品盐粮及行李等物的绵羊和山羊。

ཁུག་ཁོག ཁུག་ ཀ་ ཆ་ ཆང་། 全羊肉腔：ཁུག་

ཁོག་མགོ་འབྲང། 连头全羊肉腔。

ཕྱུག་ཁྱིམ། ཁྱིམ་ཀྱི་ཐོག་མ་ཕྱུག་ཁྱིམ་ལ་བྱེད་དེ། གཟའ་རྣམས་སྤྱོད་པར་ཞུགས་ནས་ཐོག་མར་ཕྱུག་ཁྱིམ་ནས་མགོ་བརྩམས་པའི་ཚུན་མཚན་ཀྱིས་ཡིན། ཁྱིམ་ཞག་ཉི་བར་ཐ་སྙད་སྤྱོད་དུ་སྲིད་མ་ཐག་པ་དེ་ལ་ཉི་མ་ཕྱུག་ཁྱིམ་ལ་སྲིད། རྩེ་སྲིད་དབྱས་མའི་ཚངས་ཐིག་སྤྱོད་དཀྱིལ་མཉམ། 白羊宫。居十二宫之首。所以白羊宫首的度数为零。按宫日计算的太阳平行度从娄宿起入白羊宫，南洲中区中线春分。

ཕྱུག་ཁྲ། ཕྱུག་ མང་ བའི་ ཚོགས། 绵羊群；ཕྱུག་ཁྲའི་སྐུ་འཁྲིད་མཁན། 带头羊。

ཕྱུག་ཀལ། (རྡོང) ཤེཉ་རྩང་རྩང་ཞེག 杜李。一种野生果子。

ཕྱུག་གི་ཁ་ཅེད། (མངོན) སྤྱང་ཀི། 羊之敌。狼的异名。

ཕྱུག་ཀྱ། ལུ་ཀུ་ཡང་ཟེར། ཕྱུག་ཟུག 羊羔。

ཕྱུག་མགོ། (1)ཕྱུག་གི་མགོ་བོ། 绵羊头。(2)བོད་ཀྱི་ ཕྱུལ་ སྐྱེས་ དུ་ ཤེ་ཀས་ སྐབས་ རྟེན་འབྲེལ་སྐྱིག་ཆས་ཀིག 羊头。藏俗，新年时节，用以象征祥瑞的羊头。系苯波教的图腾标志。

ཕྱུག་ངམ། རྩི་ སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་ རྩེས་ བཤིལ། རྣམ་ པས་ དུག་ དང་ སེལ། ཡན་ལག་ཚ་ སྐྲངས་འཇོམས། 银端。紫堇之一种。罂粟科药用植物名。味苦，性凉，解毒消肢节热肿。

ཕྱུག་ཚང་། རྩི་ སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྣམ་པས་རིམས་ནད་དང་། དུག་ཚད། རྐྱག་པོ་ བཅས་ལ་ཐན། 灰木紫苑。土名莲草或墨菜。菊科药用草本植物名。味苦，性凉，主治瘟疫清热解毒，治诸邪杂症。

ཕྱུག་མཉེ། རྩི་ཤིག 百合。百合科植物名。可入药。

ཕྱུག་ཐྲག འབས་ཀུ་མ་བཏོན་ པའི་ཕྱུག 种绵羊。未阉公绵羊。

ཕྱུག་ཐྲུམ། ཕྱུག་ཐྲག་གི་ ཐྲུལ་པ། 羊皮大氅。

ཕྱུག་བོང་པ། ཤ་ གསུམ་ ལོན་ པའི་ བོ་ ཕྱུག 三岁公绵羊。

ཕྱུག་གདང་། ཕྱུག་དང་དང་འདྲ།

ཕྱུག་རྐང་། ཕྱུག་འདོགས་ཀྱེད་ཀྱི་ཐག་གདང་། 绵羊脚绳。成列系缚绵羊足部的绳子。

ཕྱུག་རྨལ། རེ་ བོང་གི་རྨལ་བའུན་ཀྱི་ཚད། 羊毛尘。相当于兔毛尘长度的七倍，古印度一种长度单位名。

ཕྱུག་སྣོད། སྐས་ བྱེན་ གང་ རུང་གི་བཅུད་ ཕྱུག་སའི་ སྣོད་ སྐྱེད། 盛物器皿。

ཕྱུག་པ། ❶(ཐ་དད་ཐ) ཕྱུགས་ པ། ཕྱུག་ པ། ཕྱུགས།། (1)པར་ བྱུག་པ། 铸造；པངས་པ་ཞུས་ ཏེ་ གཟུགས་ བརྙེན་ ཕྱུག་ པ། 熔铜铸像。(2)ནང་ དུ་འཇུག་པ། 放入，注入；དཀར་ ཚོལ་ ནང་ ལ་ ཐང་ ཕྱུག་ པ། 往碗里斟茶。❷(ཐ་ཤི་དད་ཐ) རྡིལ་ བའམ་ གྱང་དུ་ བསྣུར་ པ། 垮，散，溃散，下坠；ཁང་རྡིང་གི་ རྡིག་པ་ཕྱུག་པ། 旧房的石墙垮了。རེ་ཕྱུག་པ་ ཐག་ བས་ མི་ འདུས། ཐང་ གས་ པ་ སྐྱེད་ བས་ འཆམ་ མི་ ཐུབ། 山崩不能绳绑，地裂难用线缝。❸ཕྱུག་རྡེ། 名词。牧羊人。

ཕྱུག་མ་མོ། མ་ཕྱུག 母绵羊。

ཕྱུག་མིག (1)སྤྱིག་ཆགས་ཕྱུག་གི་མིག་སྟེ། རྣ་ མདངས། ཞུ་རྩེས་དྲིད། རྣམ་པས་སོ་ སྙི་དང་། སོ་ བཏུད་ བས་ ཐུབ། 羊眼。绵羊眼睛。人药味甘，性温，功能益齿固齿。(2)སྨྲ་ སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྣ་ཁ་ལ་མདངས། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྣམ་ པས་དུག་ཚད་དང་རིམས་ཚད་ཤེལ། 紫苑。菊科药用植物名。味苦而甘，性凉，功能清热、解毒、治疫疠。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཏོ་ སྐད་ དང་།

ཆུལ་བའི་སྐྱེན་ཅན། སྐྲལ་རྩོན་སྦྱོང་འཁོར། འདབ་རྩོན་སྦྱོང་ལྟེན། དྲྭ་ལ་ཐུབ་ལ། ཆོན་པོ་དང་ལ་མདོག རལ་གྲིའི་འཁོར་ལོ། ཐུག་ཀྱེས་མའི་མིག་ཅ་ཐུག་རྩོན་པོ། ཐུབ་ལ་རལ་གྲི་མ་བཅས་སོ།

ཐུག་ཙུང་། གང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྣ་མངར། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བྱེ་བའི་དོད་དང་། ཆོ་ནད། འགྲུགས་རིམས། འབྱས་དོད་བཅས་ལ་ཐན། 螃蟹甲。唇形科药用植物名。味甘性平，功能治喉症、肺病、传染性疫疠及肿核等。

ཐུག་ཙུང་དཀར་ཆོ། རྩེ་ཁེག 鱼香草。唇形科，药用植物名。

ཐུག་ཙུང་ཆོ། རྩེ་ཁེག 鱼香草。唇形科，药用植物名。

ཐུག་ཙུང་མ་ཧིང་། རྩེ་ཁེག 唇形科药用植物名。

ཐུག་ཚང་། ཐུག་འཇུག་སའི་ཁང་བའམ། ཕྱས་ར། 羊圈。养羊的棚或栏。

ཐུག་མཆེ། མཆེ་ལྕམ། 麻黄。

ཐུག་ཧྥེ། (1)རྟ་ཁར་ཐུག་འཚོ་སྐྱོང་ཅིད་ཟགས། 羊倌，牧羊人；ཀླ་སྐྱེན་པོ་ལ་ཁའི་ཐུག་རྩེས་ཤེན། 悦耳歌声，山头牧人唱。(2)ཇྷི་ཀུ་ཁེག 雀。

ཐུག་གཞུག (1)ཐུག་གི་མཇུག་མ། 绵羊尾巴。(2)མཚན་ཁྲང་། 腋窝。

ཐུག་ཟླ། ཅོར་ཟླ་དྲུག་བ། 羊月，未月。藏历六月。

ཐུག་ར། ཐུག་འཛོག་ཐུལ་གྱི་ར་བ། 羊圈。

ཐུག་ཧིལ། ཐུག་གི་རིལ་མ། 羊粪，羊屎。

ཐུག་དུ། (1)ཤེམས་ཅན་ཐུག་གི་དུ་ཙི། 绵羊角。(2)རྩེ་སྐྱེན་ཐུག་དུ་དཀར་བོ་དང་། ཤེར་བོ། སྐྱག་བོ་བཅས་ལ་ཞེན། 马先蒿。别名毛觉。玄参科药用草本植物名，亦可食用。分白、黄及褐色三种，花如羊角，故名。清热解毒。

ཐུག་དུ་དཀར་ཆོ། རྩེ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྣ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་པས་ཐོས་པ་འཇེན། བྱང་ཤེམས་དཀར་བོ་སྟོས། 白马先蒿。玄参科药用植物名。味苦，性凉。功能维持听力、固精液。

ཐུག་དུ་སྐྱག་ཆོ། རྩེ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྣ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་པས་ཆ་འབྲུ་གཅོད། བད་ཀན་སྐྱག་བོ་ཤེལ། ཆའི་ཀཱཏ་སྐྱེ། 粤氏马先蒿，褐马先蒿。玄参科药用植物名。味苦，性凉。功能止热泻、治涎液杂症、生疮口新肌。

ཐུག་དུ་ཝེར་ཆོ། རྩེ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྣ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་པས་མཆིན་མཁྲིས་ཀྱི་ནད་དང་ཟུང་ཚད་ཤེལ། ཚང་ནད་དང་། ཐེག་ཤེ་འཇག་པ་བཅས་ལ་ཐན། 长筒马先蒿。玄参科药用植物名。味苦，性凉。功能治肝胆诸病、除风热、解酒解毒、治遗精。

ཐུག་ཐུག ཐུང་དུ་འཐུང་བ། 下垂貌；ཚོད་པ་ཐུག་ཐུག 大腹便便。

ཐུག་ཚོ། ཚ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 未年，属羊之年。十二岁属之一；ཐུག་ཚོ་བ། 未年生的人。ཤིང་ཐུག་ཚོ། 乙未年。

ཐུག་ཧྲབས། གསེར་བཀྲས་པ་སོགས་སྐྱགས་ཏེ་ནང་མེས་ཤེག 长槽铸模。将金属熔化后，制成长条的铸模。

ཐུག་ཙོ། རྩེ་ཁེག 鹿衔草。土名落地金钱。植物名，可入药。

ཐུག་ཐུག རྩེ་ཁེག 娃儿草。石竹科植物名。可入药。

ཐུག་ཧྲས། ཐུག་འཇུག་ས་ཁང་བའམ་ད་བ་སོགས། 羊栏，羊圈。

ཐུག་ཡ་ཁྱ། (ཐུག) ཙམ་ཅོག་ཆུང་ལ་དུ་ཅོ་འཕྱེལ་བའི་ཐུག 短耳盘角绵羊。

ཐུག་ཡ་ཁྱ། དུ་ཅོ་ཤེད་བའི་ཐུག 无角秃头羊。

ཆོག་སྲོལ། ❶གཏ་དད་པར་འཇུག་པའི་ཆོག་ པའི་ སྐྱེལ་ཚོགས ❷名词。(1)ཚུལ་ དང་། སྲོལ་ དང་། ཁྲིམས། 制度，规则，风尚，形式；ཁྲིམས་ཆོག་ 法制。ཚུལ་ཆོག་ 道理，原理。རང་ཆོག་ 自宗，自己的理论系统。རིང་ཆོག་ 学派，主义。གོམས་ཆོག་ 习惯。ལམ་ཆོག་ 制度。ཡུལ་ཆོག་ 地方习惯。ལས་ཆོག་ 方式。བྱེད་ཆོག་ 作法。འཛོལ་ཆོག་ 习惯，手续。གནས་ ཆོག་ 规律，法则。རང་ བཞིན་གནས་ཆོག་ 本性。རིག་པའི་གཞུང་ཆོག་ 理论。རྩོམ་ཆོག་ 文体，体裁。མི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ཆོག་ 民族服饰。ཆོས་ཆོག་ 宗教，教派，宗教习惯，教规。 ཆོག་རྩིང་དམ་ཞེན་ 墨守成规。ཆོག་གསར་འཛུགས་ 创立新制度。ཆོག་ངན་དོང་སྤྲུགས་ 铲除坏制度。ཆོག་ཐུགས་ 打破常规。(2)བྱུགས་པའི་དངོས་རིགས་ 铸造品，铸件；ཆོག་ དབང་ 铸模。ཆོག་ཐུག་ 翻砂，铸造。ཆོག་སུ་བྱུག་ 熔铸。

ཆོག་ཀ། སྲོལ་ཁྲིགས་ 规矩，成规，风俗。

ཆོག་ཀོང་། ལྕགས་རིགས་བཀུ་ སྡོད། 坩埚。熔化金属所用的陶制器皿。

ཆོག་ཀྱི་སྐྱོན་པ། ཁྲིམས་དཔོན། 法官。

ཆོག་ཐུབ། རྡངས་སོགས་ བཀྲས་ ཏེ་ བྱུག་ པའི་ སྐུ་ ཉ། 铸像，铜铸佛像。

ཆོག་ཁང་། ཆོག་ཐུག་གའི་ ཁང་ པ། 铸造车间。安装铸器的厂房。

ཆོག་མགར། ཆོག་མཁན་དང་མགར་པའི་བཐུས་མིང་། 铸工和铁匠。

ཆོག་གཅིག། ཆོས་ ཆོག་ དང་ འཇིག་ རྟེན་ ཀྱི་ ཆོག་ གཉིས། 两种制度，两种规矩。世间出世间的两种规矩或政教制度。

ཆོག་མཐུན། ཆོག་ སྲོལ་ དང་ མཐུན་ པ། 正当，合理，ཆོག་མཐུན་སྤྱོད་ལམ། 正当的行为。ཆོག་མཐུན་ཁེ་དབང་། 合法权益。ཆོག་མཐུན་ སྙོས་གཞི། 合理的建议。ཆོག་མཐུན་བྱེད་སྟངས། 合理作法。 ཆོག་དང་མི་མཐུན་པ། 不正当。ཆོག་མཐུན་དང་གཞག 公平合理。

ཆོག་ལྡོག མཇུག་ ནས་ མཚོ་ ལ་ ཡང་ བཀྲང་ བ་ དང་། རྒྱུ་འབྲས་པས་འཇིག་ཚུ་འགག་པའི་རིམ་ པ། 逆次，倒数。倒转天然次序，因灭则果灭，递减或趋于息灭的次序。佛书译为还灭：ལུང་ སྟོག་གི་རྩི་ཐབས། 逆运算。མར་ཅ་ཆོག་སྟོག་ འཚར་པ། 下弦月光，明分递减。རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཆོག་སྟོག་གིས་འགག་པ། 缘起十二支逆次还灭。ཅ་པ་བཀག་ན་ཡན་ལག་ལུང་ སྟོག་ཏུ་ ཆུགས་ ཀྱིས་ འགག་ པ། 本灭则支自灭。ཆོག་སྟོག་ སྐབས་ སུ་ རྟོགས་ པའི་ བདེ་ གཤེགས་ གསུམ་བཞག་པ། 果位安立证德三善逝。ཆོག་ སྟོག་གི་ཚོ་རིམ། 逆次第。

ཆོག་སྟོག་སྐྱེས་པ། ཐུ་ཀུ་ ཀང་པ་ སྟོན་ལ་ ཐོན་ ནས་ སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ། 逆产。如生小孩脚先出来。

ཆོག་སྡོད། ཆུ་ སྡོད་དང་འདྲ།

ཆོག་པ། ❶གཏ་དད་ པར་ འཇུག་ པའི་ ཆོག་ པའི་ འདས་པ། ❷ཆོག་ཐུག་མཁན། 名词。铸工。用模型铸造金属器物的手工业工人。

ཆོག་ པར། ཆོག་ སྐུད་ པཎྜི་ ཅིད་ ཀྱི་ པར། 铸模。铸造用的模子。

ཆོག་སྐྱེད། ལྕགས་རིགས་བཀྲས་ཏེ་ཆོག་ཐུག་པ། 铸造。

ཆོག་འཁྱོངས། སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་འབྱུང་ བའམ། རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་ སྐྱེ་ བའི་རིམ་ པ། 顺次，顺数。按照天然次序发生，从因生果。佛书译为流转：ཆོག་མཐུན་གྱི་བརྗོད་པ། 顺次第说。 ཆོག་

སུ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ། 逆次。རྟེན་འབྲེལ་ལས་གང་ལག་བརྒྱ་གཅིས་ལུགས་སུ་འབྱུང་བར་བརྗོད་པའི་ཚིག 顺观十二支缘起。ལུགས་འབྱུང་སྟོན་ཏུ་བསྟན་པ། 顺逆宣说。

ལུགས་འཇུང་སྐྱེ་བ། མཚོ་རྡིང་ངམ། རྒྱུ་འབྱས་ཚོ་རིམ་མ་ཚེགས་པའི་སྐྱེ་བ་སྟེ། ཕྱུ་ཀུ་མཚོ་སྐྱེན་ལ་ཐོན་ནས་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ། 顺产，生育正常。如生小儿头先出来。

ལུགས་འཇུང་ལུགས་སྟོན། རྩེང་ངོག་དང་། ཀྱེན་ཐུབ། གཡས་གཡོན་ཚེགས་རིམ་པ་ལྟར་ན་ལུགས་འབྱུང་དང་། རིམ་མིན་ལ་ལུགས་སྟོག 顺序，逆序。依上下、高低、右左的次第叫顺序，否则为逆序：རེའུ་མིག་ རེ་ ཚ་ ཀས་ བཞིས་ ལུགས་འབྱུང་ལུགས་སྟོག་ རྣལ་ ཀྱིས་ འཁོར། 每个表格分为四段，先顺序，后逆序，循环使用。བྱ་ཉི་ནས་བཟུང་གཡོན་སྐེར་ཀྱིས་ ལུགས་ འབྱུང་ བའི་ རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བཞི་པ་ཁྲུམས་སྟོང་ལིན་ལ། ནམ་གྱུ་ནས་གཡས་སྐེར་ཀྱིས་ལུགས་སྟོག་ཏུ་ བཀྲངས་ བའི་'' གསུམ་པའང་ཁྲུམས་སྟོང་ལིན། 从胃宿起左旋顺序数至第二十四宿是室宿，从奎宿起右旋逆序数至第三宿也是室宿。

ལུགས་མ། ལྷགས་རིགས་ཚེགས་ཆ་ལ་ བཞུས་ ནས་ བླུགས་པའི་དངོས་རིགས། 名词。铸件，铸成品。

ལུགས་བཞིན། ལུགས་སྲོལ་ལྟར། 依规矩，按制度；ཡང་དག་པའི་ལུགས་བཞིན་དུ་ བྱེད་པ། 按照正规办事。ཁྲིམས་ལུགས་བཞིན་ལག་ཏུ་ བསྟར་བ། 依法执行。

ལུགས་རྒྱང་། ཚོས་ལུགས་དང་འཇིག་ རྟེན་གྱི་ལུར་ གཉིས། 两种制度，两种规矩。世间出世间的两种规矩或政教制度。

ལུགས་བཟང་སྐྱེས། (རྩིད་) སྐར་མ་བརྒྱད་པ། 善规生。北极星的异名。

ལུགས་ཉུབས། ལུག་ཀྱབས་དང་འདྲ། 规规矩矩，老老实实。

ལུགས་སྲོལ། ཐུན་གྱི་ སྲོལ་ ཐུབ། 成规，风俗；ལུགས་སྲོལ་རྙིང་པ། 旧习俗。ལུགས་སྲོལ་གསར་པ། 新风尚。ལུགས་སྲོལ་དང་འགལ་བ། 犯规。

ལྕང་། 名词。(1)ལུ་ བའམ་ ཁ་ ལྕང་། 环，柄，耳，把儿。器物的提手：བུམ་པའི་ལྕང་། 瓶耳。རྫ་ཁ་མའི་ལྕང་། 陶器耳柄。ལྕང་མིག 提手柄环。ལྕང་ ཐག 提手环带，扣绊。ལྕང་ ཐག་ སྐེ་ ལ་ བཅུག་པ། 系于项间。喻耳提面命，谆谆教导。(2)གཞུང་ དང་ གསུང་། 经教，教言。经典著作原文，འདུལ་བའི་ལྕང་། 律经。བཀའ་ལྕང་། 佛语，敕言。ལྕང་ཚིག 教言，教条。ལྕང་གི་ ཤེས་ཉན། 经典知识。学习经典著作所得知识。佛书译为教功德、教德。ལྕང་དང་རིགས་པ། 经教和道理，教与理。ལྕང་དང་རྟོགས་པ། 教证，教理与证悟。 ལྕང་ བླུག་ པ། 诵传经文。ལྕང་ འདོན་ པ། 诵传经文。ལྕང་ གཏོང་ པ། 诵传经教。ལྕང་ ཐོག་པ། 传经。ལྕང་ཐུབ་འབོགས་པ། 传授经典。ལྕང་ ཐོབ་ པ། 得到经教传承。 ལྕང་ འདེན་ པ། 引经，引述经典著作的原文。 ལྕང་ གིས་ སྒྲུབ་ པ། 以教成立，引经为证。 ལྕང་དང་ འགལ་ པ། 违教，与经典的所说相违背。ལྕང་གི་ ཚད་ མ། 圣言量，圣教量，至教比量。做为衡量真理的标准的圣者的教言。(3)ལྕང་བསྟན་ཐེ་ བཤུས་ཚིག 预言，事前推测。ལྕང་ཞུ་ བ། 问卜。ལྕང་འབེབས། 降赐预言。

ལྕང་ཁྲག དབེན་ པའི་ལྕང་ པའམ། ལྕང་ པ་ ཁྲག་ ཅུག 穷乡僻壤，偏僻地方；རི་ ཁྲག་ལྕང་ ཁྲག་ གི་ ཚྭང་ གསེབ། 深山穷谷的村落。ལྕང་ ཁྲག་ ཆོག་ རྩང་། 偏僻深谷。ལ་ཁ་ལ་ཁ་ བ་དང་། ལྕང་ ཁྲག་ལ་ ཆར་ པ། 山头降雪，沟里下雨。意谓不一视同仁。

ལུང་གི་ཚོགས། གསུང་རབ་ཨན་ལག་བཅུ་གཉིས་སོ། 教法。如十二部契经。

ལུང་གི་རྗེས་འཇུང་། མདོ་ལས་རྗེ་ལྟར་འབྱུང་བའི་ལྷ་རྗེ་བཞེད་དུ་ཁས་ལེན་བའི་གྲུབ་ མཐའ་ ལྷ་བ་འདིའི་ནང་ལུང་གི་རྗེས་འཇུང་མདོ་སྡེ་པ་དང་། ལུང་གི་རྗེས་འཇུང་སེམས་ཅས་པ་གཉིས་ཡོད། 随教行派。内有随教经部师和随教行瑜伽师两派。

ལུང་གི་ཚད་མ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་ དག་ པའི་ ལུང་སྟེ། ཡིད་ ཆེས་ རྗེས་ དཔག་ ཏོ། 圣言量。三察清净之教言。即信许比量。

ལུང་གི་ཐོས་ཏོག། གཞུང་ལུགས་མང་ པོ་ ཐོས་པའི་ ཡོན་ཏན། 教德。屡闻教义所得功德。

ལུང་གི་ལེའུ་གསུམ། ལུང་གི་དུས་ ལྟ་ བཅུ་ ཕྱག་ གསུམ་སྟེ་ སྟོན་པ་ ཐུ་ ངན་ ལས་ འདས་ནས་ བསྟུན་ པའི་གནས་ཚད་ལ་ལྟ་ བཅུ་ ཕྱག་ བཅུའི་ བདུན་ པ་ནས་དགུ་ པའི་བར་རིམ་ བཞིན་ མངོན་ པའི་ ལེའུ་ དང་། མདོ་སྡེའི་ལེའུ་དང་། འདུལ་བའི་ལེའུ་སྟེ་ གསུམ། 教法三期。佛涅槃后佛教住世以五百年为一期的十期中之第七个五百年至第九个五百年间依次为对法时期、契经时期和毗奈耶时期，总名教法三期。

ལུང་རྒྱུད། བར་མ་ཆད་པའི་ཚོས་ཀྱི་ལུང་ཏུན། 经教传承。从释迦牟尼辗转传下，连续不断的佛语声音。

ལུང་གཅིག་ལས་འབྱུང་བ། མདོ་ སྡེ་ ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེག 《增一阿含经》，《增一阿笈摩经》。小乘经四阿含之一。

ལུང་ཆུང་། ཡུལ་ གྱ་ ཆུང་ ཆུང་། 小地方，弹丸之地；ལུང་ཆུང་དང་གི་དབོན་ ཆུང་། 小地方的小官。喻官小势大。

ལུང་ཆེན་ཟོབ་པའི་རྩལ་ འབྱོར། རྟལ་ འབྱོར་ ལྷའི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། རྟེང་གཞུང་རྣམས་བྱ། སྨོམ་ལས་དྲ་དྲས་དང་གནས་ཚོགས་ངེས་པ་ཅན་ གྱི་ ལུང་ཤེས་ཀྱི་ ཐུགས་ཀྱི་ ཡོན་ཏན་ ཐམས་ཅད་ ཡོངས་སུ་ རྫོགས་པ་ཡིན་ ཏེ། ཐོས་ པའི་ ཡོན་ཏན་ ཐམས་ཅད་ ཡོངས་སུ་ རྫོགས་ པ་ཡིན། 得大授记观行。旧派密乘经典中说修道位中，获得时地等决定授记，名为得大授记观行。五观行之一。

ལུང་ཅོང་ཤིག ཤིང་ སྨན་ གྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རྩ་ བཀའ། ཞུ་ རྩེ་ སྐྱོས་ལས། རུས་ པས་ བས་ ལེའུ་ ནད་ སེལ། ས་ ཅོན་ ལས་ སུ་ དུང་ བར་ བྱེད། ཁུ་ བ་ ཐལ་ ཆུ་ ཁ་ སྟེ་ བ་དང་ ཟ་ ཁྲ་ འཇམ་ པ་ ལ་ ཚན། 油患子。无患子科药用木本植物名。味涩，性平。功能壮精液、治精囊诸病及淋浊尿频。 ཤིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ན་ ག་ བན་ དེ་ དང་ རྟེ་ བོང་ མིག་ གོ།

ལུང་རྟགས། ཕྱ་ ལ་ ལུང་ ཞུས་ པའི་ རྟགས་ མཚན། 预证。预言的征兆。所谓鬼神所示预言的现象。

ལུང་རྟོགས། ལུང་ རྟོགས་ གཉིས་ ཀྱི་ བརྡུས་ ཤིང་།

ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོ། དཔལ་ ལྡན་ ཚ་ ས་ སྐུ་ ཁྲིད་ དཀྱུ་ བ། འདི་ རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གསུམ་ པའི་ ཤིང་ ཁྱི་ ལོ་ ཁམས་ འདུན་ ཁོག་ དུ་ འཕྲུང་ས། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ བཞི་ པའི་ ཤིང་ ཕག་ ར་ ལ་ ཁ་ བཅུ་ གཅིག་ པར་ འདས། 隆朵嘉措(1805—1815)。译言教证海。第九世达赖喇嘛。嘉庆十年乙丑生于康区邓柯，嘉庆二十年乙亥年十一岁死。

ལུང་རྟོགས་གཏེར། ལུང་ གི་ ཆོས་ གསུང་ རབ་ ཨན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ དང་། རྟོགས་ པའི་ ཆོས་ པ་ སྐྱེ་ ཚེ་ རྣམ་ པ་ གསུམ་ ཨོ། 教证。教法，指十二部契经；证法，指戒、定、慧三学。

ལུང་སྟོང་། མི་ དང་ མི་ ཕྲིམ་ མེད་ པའི་ ལུང་ པ། 空谷。无人居住的空山谷，ལས་ རིང་ ཞུགས་ ནས་ མི་ མེད་ ལུང་ སྟོང་ འཕྱིས། 经过长途跋涉，来到荒山空谷。

ལུང་སྟོན་པ། (1)སྒྲའི་ མཚན་ ཉིད་ སྐོན་ པར་ བྱེད་ པ། 论证语言学规律，讲述声明学。旧译声明论记。(2)འབྱུང་འགྱུར་ གྱི་ དོན་ གོད་ པ། 预言，预示。事前推测未来之事。旧译授记、记别、

悬记。

ལུང་སྟོན་པ་བཞི། (1)དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པས་ མི་མས་ཅན་ཆེ་ གེ་མོ་ ཞིག་འགྱུང་འགྱུར་ འཚང་ རྒྱ་ བའི་ གནས་ ལུགས་ རྣམས་ སྟོན་ ཏུད་ ནས་ དངོས་སྨའམ་ ཁྱོག་ གུར་ ཀྱིས་ གསུངས་པའི་ དོན་ བཞི་ སྟེ། རིགས་ལ་ ལུང་ སྟོན་ པ་ དང་། གནས་ལ་ ལུང་ སྟོན་ པ། མིམས་ མ་ བསྐྱེད་ པར་ ལུང་ སྟོན་ པ། མིམས་ བསྐྱེད་ མ་ ཐག་ པ་ ལུང་ སྟོན་ པ་ བཅས་ སོ། 四授记。如来为某甲众生于未来世成佛情况或显或隐所作四种预言：种姓授记、处授记、未发心授记、适发心已授记。(2)གཞན་ གྱིས་ དྲིས་ པའི་ ལན་ རེས་ པར་ སྨྲོས་ པ་ བཞི་ སྟེ། མགོ་ གཅིག་ ཏུ་ ལུང་ བསྟན་ པ་ དང་། རྣམ་ པར་ ཕྱེ་ སྟེ་ ལུང་ བསྟན་ པ་ དང་། དྲིས་ ནས་ ལུང་ བསྟན་ པ་ དང་། གཞན་ པའི་ ལུང་ བསྟན་ པ་ བཅས་ སོ། 四种答问。对他问难所作答语：总言答、分别答、问而后答、他答。

ལུང་བསྟན། (1)མ་ ངེས་ པ་ འབྱུང་ འགྱུར་ གྱི་ དོན་ རྣམས་ སྟོན་ ཚུལ་ ནས་ གསལ་ སྟོན་ ཟིན་ པའི་ གཏམ། 预言。事前推测未来的论断。旧译记别、悬记、授记。(2)མོ་ བརྟག་ སོགས། 卦词。求神问卜附会所得谶语。(3)དགེ་ དང་ མི་ དགེ་ བའི་ ཚོས་ ཀྱིས་ རྣམ་ སྨིན་ ཡིད་ དུ་ འོང་ དང་ མི་ འོང་ བ་ གསལ་ བར་ སྟོན་ པས་ ན་ ལུང་ བསྟན་ ཟེར། 有记法。佛教说善法恶法能表未来乐果苦果，故称有记法；ལུང་ བསྟན་ མིན་ པ། 无记。ལུང་ བསྟན་ དུ་ རུང་ བ། 可记。ལུང་ དུ་ མ་ བསྟན་ པའི་ ཚོས། 无记法。

ལུང་ཁག (1)འཛིན་ ལུང་ ཁྱག་ པ་ ཅན་ ནས། ཁྱག་ པ་ མེད་ པའི་ འཛུ་ ཐག 提梁。篮子、提包等的提手绳子、环带或扣绊。(2)ལུང་ པའི་ བར་ ཐག་ གི་ ཚད། 山谷长度：ལུང་ ཐག་ རིང་ ཡང་ ཉིན་ ཕྱིད་ ནས་ སྐྱེ་ ཐུབ་ པ་ ཡི། 山谷再长，半天总能到达。

ལུང་ཁག་ཏེའུ་ལ་བརྒྱས་པ། འདོགས་ ཐག་ སྐེ་ ལ་ བསྐོན་ པའི་ དབེ་ བཞིན་ དུ་ དོན་ གནད་ ཀྱི་ ཆུ་ མཚན་ འདི་ དང་། འདི་ ཞེས་ གསལ་ ཐོར་ རྩོ་ སློང་ པ། 提梁穿项下。犹言耳提面命。喻谆谆教导。

ལུང་ཁང་། (1)གླང་ ལ་ ཆགས་ པའི་ ས་ ཐང་། 平原，平川。(2)ལུང་ ཏུང་ མིག་ གི་ མིང་ གཞན་ ཞེག 油惠子别名。(3)བཀྲ་ ཤིས་ གི་ ཆུང་ ངུ་ པའི་ ཤིང་ གི་ འབྲས་ སྦུབ་ ཞེག 可作念珠用的一种果核。

ལུང་ཁང་མིག ལུང་ ཏུང་ མིག་ དང་ འདྲ།

ལུང་ཁོབ་པ། (1)གསུང་ རབ་ ཀྱི་ ལུང་ ཐོབ་ པ། 得闻经教之诵传。(2)མོང་ རིམ་ མཁྱེ་ བཀའི་ གནང་ བ་ ཐོབ་ པ། 得到上级批准。

ལུང་དག་ལྡན། མདོ་ སྡེ་ ལུང་ སྡེ་ བཞི་ ལ་ གྱས་ ཞེག《杂阿含经》。小乘经四阿含之一。

ལུང་དུ་སྟོན་པའི་སྒྲ། མིམས་ ཅན་ ལ་ བརྗོད་ བྱའི་ དོན་ ལུང་ སྟོན་ པའམ་ བདུ་ སྨྲ་ བར་ ཁྱེད་ པའི་ རྗོད་ བྱེད་ ཀྱི་ སྒྲ། 能向有情宣说表达义理之语声，如口头说话的声音。

ལུང་དུ་བསྟན་པའི་ལྟེ། གསུང་ རབ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ གསུམ་ པ། མདོ་ སྡེ་ རྣམས་ ལས་ གདུལ་ བྱ་ དེ་ དང་ དེའི་ རྒྱུ་ པ་ ལུང་ དུ་ སྟོན་ པ་ ཉན་ ཐོས་ ཀྱི་ མདོ་ སྡེའི་ སྡེ་ སྣོད་ དུ་ གཏོགས། 记别。经中宣说所化弟子过去未受生等事。属声闻乘经藏，是十二分教中第三部。

ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཚ་བ་བཅུ་བཞི། རྩོད་ གྱི་ མཐའ་ ལ་ བརྟེན་ པ་ ཉི་ ཤུ་ རྩ་ བཞི་ དང་། གྱི་ ཐུ་ མཐའ་ ལ་ བརྟེན་ པ་ བཅུ་ བཞི། ཐུ་ ངན་ ལས་ འདས་ པ་ ལ་ བརྟེན་ པ་ བཅུ་ བཞི། ལུས་ ཐོག་ གཅིག་ དང་ ཐ་ དད་ དུ་ ཁྱུ་ བ་ སྟེ། གང་གས་ གཞི་ མེད་ པར་ བཏུ་ གས་ ཚོས་ གང་ ལང་ དམིགས་ ཐུ་ བྱར་ མེད་ པས་ རྒྱས་ གྱིས་ ལུང་ དུ་ མ་ བསྟན་ པ་ བཅུ་ བཞི་ དེ། 十四无记，十四难句。佛不置答的十四种邪见问难。依于前际之见四，

依于后际之见四，依于涅槃之见四，依于身命一异之见二。此十四问，立言之处本不存在无。所言之事即不可得，故佛不予置答。

ལུང་དུ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲ། 表无记声。不对有情宣说义理之声。如非话言之管乐声等。

ལུང་དོན། 经义；ལུང་དོན་འཇོག་པ། 安立经义。不拘泥于词句地举出经教的精神实质。

ལུང་མདུད། ལུང་པའི་མདོ། 沟口。山沟尾，山谷口。

ལུང་མཁོ། ལུང་པའི་འདུས་མདོ། 谷口。山谷的总口子；ལུང་མདོར་དམག་འགས་བསྡུངས་ཡོད། 有几个士兵把守着谷口。

ལུང་འདྲིས། ངུངས་འདེན་པ། 引证，引经据典。

ལུང་ལྷ་བཞི། (1)འདུལ་བ་ལུང་ལྷ་བཞི་དེ། ལུང་རྣམ་འབྱེད་དང་། ལུང་གཞི། ལུང་ཕུ་བ། ལུང་ཕྱོགས་ཅོགས་ཏེ་ བཞི། 四分律，四毗奈耶。佛灭后，上座部采集律藏，四度完结，故名四分律。此分：《广戒经》、《十七事》、《请问品》和《杂事品》。(2)མདོ་ལྷ་ལུང་ལྷ་བཞི་དེ། ལུང་བར་མ། ལུང་རིང་པོ། ལུང་དཀྱུས། ལུང་གཅིག་ལས་འབྱུས་པ་སྟེ་ བཞི། 四阿含，小乘经四阿含：《中阿含经》、《长阿含经》、《杂阿含经》和《增一阿含经》。此为释迦初成道于鹿野苑中所说。

ལུང་རྟག་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲངས་ཀྱི་ནུབ་ བྱང་རྩེངས་ཐུ་ཚེད། 陇兰拉。山口名。在西藏自治区洛扎县境内。

ལུང་རྟོད་པ་ཅི། རྟོག་ཟམ་ བཀའ་ ལུང་ སྟོབ་ པ་ པ། 受教者。接受佛语者。

ལུང་རྣམ་འབྱེད། འདུལ་ བ་ ལུང་ ལྷ་ བཞིའི་ ཁ་ཐུལ་ཞིག་སྟེ། འདི་ལ་ཕའི་རྣམ་འབྱེད་ཤོ་ལེ་ཀ་ དྲི་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དག་ བཅུ་ སྟེ། བམ་པོ་ བཅུད་ཐུ་ རྟ་ གཟུམ་ ཚད་ པ་ ཤེ་ ཐུ་ བ་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཚུལ་ མཚན་ ཉིས་ བསྡུར། 《广戒经》。分辨教。四分律之一。此中分辨比丘戒二万四千九百颂，分八十三卷。西藏译师鲁坚赞由梵文译为藏文。

ལུང་པ། 名词。(1)ཡུལ། 地方，境域；རྟེ་ཚ་འཇམས་པའི་ལུང་པ་སྐྱིད་པོ། 水草丰美的好地方。ཞེན་རང་ལ་དབང་བྱུང་ན། ལུང་ པ་ ཐལ་ འཕྲུམ་ ཀྱིས་ བཏུངས། 魔鬼得势，灰尘满地。意谓坏人得势，地方遭殃。(2)རི་གཉིས་བར་ཀྱི་ཆུང་ས། 山沟，山谷，川谷；ལུང་མཇུག 沟尾。ལུང་པའི་མདའ། 沟尾。山谷下接平原处。ལུང་མདོ། 谷。ལུང་པའི་ཐུ། 谷底。ལུང་པ་ལུང་ཀོག 偏僻山沟。ལུང་ ཐུ་ མདོ་ བར་ གཅུས། 山谷的上中下三段。ལུང་པ་ཁོ་ལྟར་ཆགས་པ་དེ་ཁག་ལྟར་དཀྲུགས། 静谧如酪之地，被搅得血迹斑斑。

ལུང་པ་གང་། ཡུལ་གང་པ་སྟེ་ ཅ་ ཅང་ མང་ བའི་ དབེ། 极多，大量的；མགོ་ རྩེགས་ ལུང་ པ་ གང་ བཟོས་པ། 弄得一团糟。མིང་ངན་ལུང་ པ་གང་ ལུས་པ། 到处留下骂名。རྫུན་ལུང་པ་གང་བཤད་དེ་ མི་ལ་མགོ་ སྐོང་བ། 散布大量谎言，用以欺骗人。

ལུང་པའི་སྐད། ཡུལ་སོ་སོའི་སྐད་ལུགས། 土语，土话。某一小块地区流行的方言；ལུང་པ་རེ་ལ་ སྐད་ལུགས་རེ། 一地一土语。

ལུང་པའི་ཐུ། ལུང་པའི་སྟོད་ཆ། 沟头，山谷上部；ཁྱི་གས་ས་ལུང་པའི་ཐུ་ལ་གས། བྱ་གས་ས་ ལུང་པའི་མདའ་ལ་ གས། 喂狗喂在沟头，养儿养在沟尾。喻作事要因地制宜。

ལུང་ཚིག་པ། ཆོས་ཀྱི་ལུང་བཏོན་པ། 传经，授教。

ལུང་ཕྱོགས་ཆོགས། འདུལ་ བ་ ལུང་ ལྷ་ བཞིའི་ ཡ་ ཐུལ་ཞིག་སྟེ། འདུལ་བ་ཕྱོགས་ཆོགས་ཀྱི་གཞི་འདི་

ལ་བམ་པོ་ལྔ་བཅུ་རྩ་དགུ་ཡོད་པ་ལས་རྩ་བ་དབུལ་འབྱོར་གྱིས་བསྒྱུར། 《杂事品》。杂事教。四分律之一。全书五十九卷，西藏译师班觉由梵译藏。

ལུང་འབངས་མ། མདོ་སྡེ་ལུང་སྡེ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 《中阿含经》，《中阿笈摩经》。四阿含之一。

ལུང་བོང་། (རྩིང) བ་ལང་། 黄牛。

ལུང་བཟེད་བས། ལྷ་དང་ཐ་མས་མ་ངེས་པའི་ལུང་སྟོན་པ། 降赐预言。神和喇嘛事前臆说未来事态。

ལུང་འཛིན་པ་ཁོ། ལུང་སྟེང་བ་པོ། 传经者，授教者。

ལུང་མ་བསྟན། རྣམ་སྨིན་ལ་སྡུག་རྟག་དགེ་མི་དགེ་གང་དུང་དུ་མ་ཐུབ་པའི་ཚ་རྟག་ཆང་ངོར་བཏང་སྟེ་མས་སུ་བཞག་པའི་ཚེས། དབེར་ན། རྟག་པའི་ཚེས་རྣམས་དང་། སྟོང་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། སེམས་ཅན་ཀྱི་དབང་ གེས་ལྟ་ཕྱུ་བྱའོ། 无记。就其异熟而言，不成其为善或不善，从而可以平等取舍的事物，如一切常法、器世间及有情所具五种根识等。

ལུང་མ་ཐོག འདུལ་བའི་ཤེ་སྟོང་ཀྱི་ཁྲས་ཞེས། 《本母经》，《毗尼母经》，《本母品》。律藏之一。

ལུང་ཐེག ལག་པ་འཇུ་སའི་ཁ་ སོང་། 提手，柄环。

ལུང་འཛིན་ཁྲག་པ། དཔྱང་ཆེགས་ནས་ཀྱེན་དུ་ཆག་གང་སར་གནས་པའི་ཐྲོ་ བུ་ རྟའི་མིག་དང་འབྲེལ་བའི་ཙ་ ཞེག 颈环脉。从肩胛骨上行四指处与小叶肺“马眼”相连的脉道。

ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས། རང་ཤེད་རིང་ ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཚན་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་དོན་དངོས་ཁ་བྱལ་བ་དང་། གནས་ཐུལ་དངོས་ཀྱི་འགྲུབ་བ་ དང་ འཐེལ་ ཏུས་ ལ་ དབྱེ་ཞིབ་མི་ཉེད་པ། འགལ་བའི་དམིགས་བསལ་ཀྱི་ རང་བཞིན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་མི་ཉེད་པ། གཟུགས་འདས་རིགས་པའི་ལྟ་ཐུལ་བཟུང་ནས་ མར་ ཁེ་ མི་ ལེ་ ཏྲིན་རིང་ལུགས་དེ་རེངས་པོང་གྲུར་བའི་ལུགས་ཤེག་དུ་མཐོང་ནས་ཀ་ས་གང་ཁུ་བ། ལྟས་ འཁེལ་བས་ བྱེད་པ་ བཅས་ཤེག་ཅིན། 教条主义。主观主义的一种表现形式，理论脱离实际，不分析事物的变化、发展，不研究事物矛盾的特殊性，用形而上学的观点对待马克思主义，把它当作僵死的教条到处生搬硬套。

ལུང་ཞུ་བ། (1)འདུལ་ བ་ ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ ཡ་གྱལ་ཞེག 《请问品》。请问教。四分律之一。(2)བཀའ་ལུང་ཞུ་བ། 请授经教传承。 (3)མ་ངེངས་ལུང་བསྟན་འདྲི་བ། 问卜，占卦。

ལུང་གཞི། འདུལ་བ་ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག འདི་ལ་ནོ་ཚེ་ཀ་ སུམ་ཁྱི་ ཉིས་ སྟོང་ བདུན་ བཅུ་ རྩྭ། བམ་པོ་ བཅུ་ རྩ་དགུ་ ཚང་བ་ དེ་ ཚེ་ ཐུ་ བ་དབུལ་བཅོ་གས་ཀྱིས་བསྒྱུར། 《十七事》。本事教。四分律之一。全书三万二千七百颂，分一百零九函。藏族译师拜则由梵译藏。

ལུང་གཅུང་། ལུང་བའི་གཅུང་། 谷中。山谷中央，ཐིབ་ལུང་གཅུང་ནང་གི་ཤུག་པ་དེ། རི་ཆེན་ བའི་རྒྱུན་དུ་ རྣམ་པར་མཛེས། 阴山谷中柏，装点高山美。

ལུང་གཅུང་ཐལ་མ་ཞུ་བ། འདུལ་བ་ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ ཡ་གྱལ་ཞེག་སྡེ། བམ་པོ་ ལྔ་ བཅུ་ རྩ་ གསུམ་ཚང་བ། ཚེ་ཐུ་བ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྒྱུར། 《请问品》。律大全分，上本，大部律，请问教。四分律之一。全书五十三卷。西藏译师鲁坚赞由梵译藏。

ལུང་བཞི། ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ བསྡུས་མིང་།

ལུང་རིགས། དཔེ་ ཚའི་ ལུང་ དང་ རྟོག་ དབྱེད་ ཀྱི་ རིགས་ པ། 教与理。经教和道理；ལུང་ རིགས་ གཉིས་ཀྱི་ སྐོ་ནས་ སྒྲུབ་པ། 从经典原文和讲述道理两方面来证明。

ལུང་རིང་ཐུ། མདོ་ སྡེ་ ལུང་ སྡེ་ བཞིའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག 《长阿含经》，《长阿笈摩经》。小乘经四阿含

之一。

ཕྱང་ལིལ་བྱ། ཕྱང་ཕྱན་ཆེགས་དང་དོན་གཅིག

ཕྱག། ཞིང་ས་འདུལ་ཅིང་ཀྱི་རྫས། 名词。粪，肥料，ཁ་ཕྱག། 追肥，肥料。རྨངས་ཕྱག། 优质肥。སྐྱ་ཕྱག། 劣质肥。དོག་ཕྱག། 底肥。 ས་ཕྱག། 自然肥料。ཕྱང་སྦྱོང་བ། 造肥。ཕྱག་འཐུ་བ། 拾粪。ཕྱག་གསོག་པ། 积肥。ཕྱག་ཏྲག་པ། 施肥。ཕྱག་གསོས་ཏྲག་པ། 追肥。 ཕྱག་བཟེས་ཏྲག་པ། 耕施底肥。藏俗春季在撒肥地中进行初耕。ཆུ་ཕྱག་འཛོམས་པ། 水、肥充足。

ཕྱག་ཆ། ཕྱག་ཀྱི་ཁུ་བ། 粪水。

ཕྱག་ཐུན། ཕྱག་པ་བསལ་བའི་སྐབས་ཆོག་སངས་ཏྲག་པའི་སྐད། 咳痰声，咳嗽声。

ཕྱག་རྩིང་། ཕྱག་འཛོག་སའི་ས་དོང་། 粪坑。积肥坑。

ཕྱག་འདྲིན་ཅུ་ཚགས རྒྱལ་ཞིང་བཀའ་ཤྲི་ཁའི་ཀླ་ཁར་ཕྱག་མེད་ པར་ མངའ་ བདག་ གི་ ཞིང་ ཁར་ ཕྱང་ རྒྱལ་འབྲིན་ཅིང་དགོས་པའི་ཁྲལ་ ཞེས། 运肥差。旧时，农奴无偿将肥料运送到领主地里的力役。

ཕྱག་པ། ❶(ཆུ་མེ་དད་པ) འཕྱུར་བ། 溢流。器满外流；ནོ་མ་ཁོལ་ཏེ་ཕྱིར་ཕྱང་པ། 牛奶煮沸溢出。མཚོ་ཕྱང་པ། 湖水外溢。གཙང་ཆུ་རྒྱས་ནས་ཕྱང་པ། 河水涨溢。❷བློ་བའི་རྩ་སྐྱག་ལས་བྱུང་བའི་ཆུ་ཁམས་ཀྱི་སྟེགས་མ་ཁ་སྐྱེའི་ལམ་ནས་ཕྱིར་ཕྱང་བའི་ཅི་སྐྱབས། 名词。痰。肺气管所分泌、由口鼻吐出的粘液痰涎；ཕྱང་པ་གཡག་པ། 唾口痰。ཕྱང་པ་འཕེན་པ། 吐痰。

ཕྱག་ཕྱང་། ཕྱག་ཀྱི་ཕྱང་པོ། 粪堆。

ཕྱག་ཚོན། ཁ་ཕྱང་གཡག་གའི་སྐྱོད་སྐུད། 痰盂。盛痰用的器皿。

ཕྱག་འབྱི། ཕྱག་ཀྱི་གང་གི་འབྱི། 粪蛆。

ཕྱག་སྦྱོང་བ། (1)སྐད་ཕྱང་དང་སྐྱ་ཕྱང་མཉམ་དུ་བཤེ་བ། 搀和肥料。把优劣质肥料相互搀和。(2)ཞིང་ ལ་ ཕྱང་ སྦྱོང་ བ། 施肥。(3)ཞིང་ ཕྱག་གསར་དུ་བཟོ་བ། 造肥。制造肥料。

ཕྱང་རྩ། ཕྱང་འཛོག་གའི་ང་བ། 肥圈，肥料围坑。堆积肥料的小围子。

ཕྱང་རྩིའི་འབྲོལ་ཁའི་ཤོག རྒྱལ་སྤྱིན་ལས་ ཆུག་ས་ དུས་ཕྱུ་ སའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཁྱི་ནང་དུ་མི་ ཕྱུང་ ཀྱི་བཅོག་ཕྱང་ རྒྱལ་ ཆུན་ ཕྱུང་ གསོག་ འཛོག་ བྱས་ འཐུས་ ཆོགས་ ཆེན་ ཞལ་ ངོར་ དུས་ ཚ་ ཞུས་ པའི་འབྲེལ་འཛིན། 粪坑证。旧时，传召期间，拉萨居民家有厕所或家畜粪坑者，为求许可照常使用，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཕྱག་ར། ཕྱུ་ཞིག 一天神名。

ཕྱམ་བིའི་ཚལ། སངས་ཆུས་ཀླུག་ གྱབ་པ་འཕྲུངས་ སའི་གནས་ཏེ་ དཔྱ་ བལ་ཡུལ་ཀྱི་ ཀྲོངས་ སུ་ གཏོར་ ཚོད། 蓝毗尼林，腊戎尼林。摩耶夫人生释迦处，在今尼泊尔境内。

ཕྱཻ་ཁྱི། ཕྱམ་བིའི་ཚལ་དང་དོན་གཅིག

ཕྱམ་ཕྱམ། ཀྱེན་དུ་འཕྱུར་ སྐྱངས་ ཤིག 翻腾，冒起；ཆུ་ཕྱམ་ཕྱམ་དུ་འཁོལ། 开水沸腾。ཆུ་མིག་ནས་ཆུ་ཆུད་ཕྱུམ་ཕྱམ་དུ་རྡོལ། 水从泉眼里不断地冒出。མིག་ཆུ་ ཕྱམ་ ཕྱམ་ དུ་ གཏོང་ བ། 泪涔涔下。དུ་བ་ནག་པོ་ ཕྱམ་ ཕྱམ་ དུ་ འཕྱུར། 黑烟滚滚。

ཕྱམས། རྩ་དཀར་དང་རིངས་འཁྱམས་ཀྱི་ནད་ སོད་ ལྟོན་འདུལ་མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེར་སེལ་བའི་ཁྱིར་ སྨན་ དང་འབྲུ་གཉིས་ མཉམ་ དུ་ བཅོས་ ནས་ ཐེབས་ རྒྱུ་ཆེ་ཤས་བའི་ཁྱུ་ བ་ དྲྭ་ འཇམ་ བཟོས་ བའི་ནང་ཉལ་བས་ བ་ སྐྱའི་ ཚ་ བ་འབྲིན་ བ་དང་། རྩ་ རྒྱས་ བཏབ་ ཅིང་ མཉེན་ པར་ ཅུའི་ ཐབས་ ཤིག 瘫痪。治疗瘫痪、僵直等胆分偏重的并病合病之

时，将药物及青稞混合煮熟，加糌发酵，滤出药液，热至微温，使患者浸電其中，以祛除汗孔热邪、活润筋络的疗法。

ལུས། 名词。(1)གཟུགས་པོ། 身体；མིའི་ལུས། 人身。དུད་འགྲོའི་ལུས། 畜身。ལུས་སིམ་པ། 身体安适。ལུས་ཐ་མལ་དུ་གནས་པ། 顽躯粗健。ལུས་གསོ། 疗养。ལུས་བསྐྱངས་པ། 保养身体。ལུས་དང་ཡན་ལག 身躯和四肢。ལུས་ཀྱི་ལྡུ་ལག 身体的肢节。ལུས་ཀྱི་དངས་མ། 精血。ལུས་ཀྱི་རྩ་ལམ། 人身脉络。ལུས་ཀྱི་བཙངས་ཚད། 身量，体格。ལུས་སྡུམས་པ། 身材匀称。ལུས་བརྟུལ་པ། 身体发育。ལུས་ཆུགས་པ། 肥胖。ལུས་ལྷོ་བ། 身体笨重。ལུས་ཉམས་ཆུང་། 身体羸弱。ལུས་ཀྱི་ཉམས་ཆུང་བ། 身体弱小。ལུས་ཀྲུང་བ། 身体衰弱。ལུས་རིད་བ། 瘦弱。ལུས་ཉམས་པ། 身体衰损。ལུས་ འཇམ་ པ། 皮肉细腻。ལུས་དྲང་པོ། 身躯端直。ལུས་རྒྱབ་མོ། 裸体。ལུས་གཅེར་བུ། 赤身露体。ལུས་དམར་ཅིང་། 赤身，裸体。ལུས་ཀྱི་ངལ་དུ་བ། 身体疲乏。ལུས་བང་ཚད་པ། 身体疲劳。ལུས་བརྒྱབ་པ། 打扮，装饰，化装。ལུས་ཀཡའ། 发痒。ལུས་རྒྱང་། 身体麻木。ལུས་མཉེ་བ། 按摩。ལུས་འཕྱང་བ། 隐蔽身体。ལུས་སྐུང་བ། 伛偻。ལུས་ཀཀིག་པ། 抖动身体。ལུས་བཀད་པ། 仰身。རྒྱལ་གྱི་ལུས་བཏྲུལ་བ། 蛇蜕。ལུས་འདུམས་པ། 蜷缩。ལུས་སྐུམ་པ། 蜷曲。ལུས་རིལ་འདར་བ། 浑身颤抖。ལུས་བྱིལ་ཟིམས་བྱིལ། 心身都不闲。ལུས་སྤང་བ། 舍身。ལུས་བོར། 弃舍身体。ལུས་འཆི་བ། 身亡。ལུས་ མ་ བྱལ་བ། 命未离身，尚未死。ལུས་ཀྱི་ཉེས་ཆད། 肉刑。ལུས་རྟོས་པ་རྒྱས། 温饱。ལུས་དང་སྐྱབ་མ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ། 形影不离。ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད། 身命财产。ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། 身识。ལུས་ཕྱི་མ། 后世。ལུས་རྗེས་མ། 后世。ལུས་སྟོན་པ། 露现本相。ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པ། 身证。ཅི་གཅིག་ལུས་གཅིག་ཁོས་ འཚང་ རྒྱ་ བ། 即身成佛。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐུ་དང་། ཁྱག ཉིང་ ལེན། ཐོབ་ཅིང་། འདུས་པ། རྣམ་འཇོག། ཟུང་ པ། དབང་པོའི་རྒྱུ་མཚན། ཚོགས་པ། རྣ་ཁུང་། གཟུགས་བཅས་པོ། (2)རྣག་རྩིས་པས་བརྟག་བྱའི་སྐོག་ལུས་དབང་ གསུམ་ ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག་ རྒྱ། རེང་མེ་ས་ལྔགས་ཚུ་ ལྟོའོ། 纳音，五行。占卜算中所说木、火、土、金、水五种元素。(3)〈དཀྱིལ་〉 རྒྱང་ཐུན་བཅུད་ཀྱི་ནང་ གསེས་ ཤར་ ལུས་ འཕགས་ རྒྱང་གི་རྒྱང་ཐུན་ལྟོ་ མ། 身洲。东胜身洲之北方海岛名，八中洲之一。梵音译作提诃。

ལུས་ཀུན་ཁྱམས་བའི་ཐུང་རྐྱེན། ཆུང་ ནད་ རུ་ དང་ཆུས་བའི་ནང་ཁུགས་པ་ཞེག་ལྟེ། ནད་རྣགས་ སུ་ ལུས་ཀྱི་རེག་བྱ་ཉམས་ཤེང་ཤ་ སྐམ་ བོང་ འབྲུང་ བ་ ཞེག 风痹。风疾之一。风邪入侵脉道经络，症见全身触觉衰退麻木、肌肉枯槁之象。

ལུས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན། ནང་གི་རྒྱུ་ མཚན་དྲུག་གི་ ནང་ གསེས། རྟེན་ཀྱི་ཆ་ནས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ ཤེས་པ་ རྒྱུ་ ཞིང་ཡུལ་རེག་བྱ་ལ་ མཚན་ པའི་ རྒྱང་ གྲུང་ པ་ ལུས་ ཀྱི་ དབང་པོའོ། 身处。内六处之一。就依附之处而言，指生起身识，触觉深入外境之处，亦即身根。

ལུས་ཀྱི་རྒྱུས། ལུས་ཀྱི་རུས་གཞིའམ་ ལུས་ པ་ རྒྱུས་ ཀྱི་ གཟུགས་ སུ་ བཀོད་ པ། 骨头架子。身体瘦弱的形象化。

ལུས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ། གཙོ་ བོ་ རང་གི་ལུས་ཤུགས་ལ་ བརྟེན་ནས་ ཐོབ་ རྒྱུ་ དངལ་རྩལ་ ཅིད་ པ། 体力劳动。主要靠体力进行的生产劳动。

ཕུས་ཀྱི་དཀྱུས་ཐོབ་པས། 转轮圣王。身躯，身材。身体的型态：ཕུས་ཀྱི་རྒྱས་སྡུག་པས་ཆ་ཤེར་བཟང་པ། 体格魁梧威严。

ཕུས་ཀྱི་གཅིན་ས། 穴窍，穴位。身体里的要害处。

ཕུས་ཀྱི་ཚེ་མ། 最后身。

ཕུས་ཀྱི་གནས་ལྔ། 五体，五轮。即所谓五体投地的额，两手和两膝等五处。

ཕུས་ཀྱི་རྣམ་པར་དིག་བྱེད། 身表，身表色。随心所欲身亦如是表达。如行走、杀生等。

ཕུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། 身识。依身根之识。

ཕུས་ཀྱི་དབང་མངོན། 身根现识。五种根现识之一。从自己增上缘身根所生、离分别心、无有错乱之他证分。如感受冷触之识。

ཕུས་ཀྱི་དབང་པོ། 身根。触觉器官，五根之一。属于成为能生自果身识不共所依或增上缘之 诠色，形如有柔滑感觉的鸟羽。

ཕུས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྔ། 五根，五身根。眼、耳、鼻、舌、身或触觉等五种感觉器官。

ཕུས་ཀྱི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན། 身净色根。内色物质之一，堪为身根识净色根。如缘境时之身根为具依净色根，不缘境时之身根为相应净色根。

ཕུས་ཀྱི་འཇུང་བ་བཞི། 身中四大。佛书所说地、水、火、风等是构成身体的四种基本元素。

ཕུས་ཀྱི་མཐའ་ལྔ། 五体，五轮：右膝、左膝、右手、左手和头部。ཕུས་ཀྱི་མཐའ་ལྔ་ས་ལ་ཐབ་སྟེ་བསྐྱམས་ཏྱག་ཕུལ། 五体投地，即拜敬礼。

ཕུས་ཀྱི་རྩ། 血脉，脉管。 མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་འཁའ་ལྡན་དང་། ཐ། རུས་པ་འཛིང་ཟེད་བཅས་སོ།

ཕུས་ཀྱི་རྩ་བའི་མཐིས་པ་རིགས་ལྔ། 身之三能。能弓善射、横渡江河、身捷如燕。丈夫九能之一类。

ཕུས་ཀྱི་རིག་འཛིན། 身持明。修行密乘所得共通效果之一。身形成就细、轻等八种功德，此身虽非在欲界中，但能以种种化身利济众生。

ཕྱག་ཀྱི་ཆུ་ནག། (ཨང་ན) དཔལ། 身润。汗的异名。

ཕྱག་ཀྱི་ལས། ཕྱག་ཀྱི་རྒྱུ་རྟགས་བསགས་པའི་ལས་དེ། མ་ཕྱིན་ལེན་སོགས་ཕྱག་ཀྱི་ལས་མིན་དགེ་བ་དང་། མ་ཕྱིན་ལེན་རྒྱངས་པ་སོགས་ཕྱག་ཀྱི་ལས་དགེ་བ་ཡིན་ཏེ། 身业。身体行为所造业。如不与取等为不善身业，戒不与取即为善身业。

ཕྱག་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཤེས་ཐོན་ དུ་ འཇུག་ཅིང་ཤེས་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུང་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱས་རྒྱུད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ མཐའ་ཡས་ དུས་ན་ཕྱིན་ལས་མཐའ་ དོ་ འཚལ་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ དགོངས་པ་ཐུ་ནས་བཞག་སྟེ་ ཕྱིན་ ལས་ ཡུན་ རྱིས་ གྱུབ་པས་སངས་རྒྱས་པའི་དུས་ན་ཅི་མཐོང་དོ་ཅོག་ ཤེས་ཤེས་ཀྱི་ ཐུ་ ནས་ མཉྱེན་ བཞིན་ དུ་ ཕྱིན་ ལས་ མཐའ་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མ་འདྲེས་པའི་ཚོས་ བཅོ་ བཅུད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག 一切身业智为前导，随智慧行。佛十八不共法之一。佛于过去世行菩萨行时， 一切事业皆先思念，自然而成。故于已成佛时，一切所行，皆以智为前导， 知而后行。

ཕྱག་ཀྱིས་རྨོལ། (ཨང་ན) གང་དམག 以身攻。步兵的异名。

ཕྱག་ཀྱིས་འཐབ། (ཨང་ན) གང་དམག 以身战。步兵的异名。

ཕྱག་དཀར། (ཨང་ན) ངང་པ་དཀར་བོ། 白躯。鹅的异名。

ཕྱག་བཀྲ། (ཨང་ན) སྟག་གཟིག 斑斓身。虎豹的异名。

ཕྱག་རྒྱངས། གཅེར་བུ་དམར་ཉིང་བ། 赤身，裸体。

ཕྱག་ཤེམ་བ། ཀ་སྟོབས་ཟད་པའི་ཕྱག་རྡེད་བོ། 体瘦。身体消瘦。

ཕྱག་སྐྲལ། (ཨང་ན) (1)ཁྲག 血的异名。(2)བ་སྤུ། 毛发的异名。(3)བྱའི་འདབ་གཡོག 翅膀的异名。

ཕྱག་སྐྲལ་གཅོ་བ། བ་སྤུ་ ཕྱེ་ ད་ ལངས་ པ། 毛发竖起。

ཕྱག་སྒྲོག (ཨང་ན) (1)གོ་ ཁྲབ། 铠甲的异名。(2)ཉི་མ། 太阳的异名。

ཕྱག་སྒྲོག་ཆོས། (ཨང་ན) ཆོ་ཅཪམ་མཚོན་ འགོག་ གི་ཁྲབ། 护身衣。铠甲的异名。

ཕྱག་བསྒྲམ། (ཨང་ན) ཁྱམ་བྱ། 弓腰。猫的异名。

ཕྱག་ཁམས། (1)ཕྱག་ཀྱི་ས་བོན་དེས་ཁྱད་པ། 精液。雄性生殖器分泌物；ཕྱག་ ཁམས་ འཇོག་ པ། 遗精。(2)ཕྱག་ཀྱི་འབྱུང་བཞིའི་ཁམས་ཏེ་ ཁ་ཅྱགས་ བ། 身体。组成身躯的地、水、火、风四大种；ཕྱག་ཁམས་བདེ་ བར་ གནས་ ལ་ བཀྱི་ སྟོ་ བརྩོན་ པར་ མཆིས། 身体健康，工作勤勉。

ཕྱག་ཁྲག ཕྱག་དེས་ ཐོན་ བའི་ ཁྲག 身血。肌肉中的血液；མཚོན་ བསྐྱེད་ ཏེ་ ཕྱག་ ཁྲག་ འདོན་ པ། 持刀行凶，刺伤出血。

ཕྱག་མཆོག་གས། (ཨང་ན) ཐྱ། 身速。鸟的异名。

ཕྱག་འཕྱིང་ས། ཆེ་ རྒྱས་ ཅན་ ཀྱི་ ཁ་ཅྱགས་ བོའི་ རྣམ་ འགྱུར། 架势，高傲姿态。类似于舞蹈中的造型或戏剧中的亮相。

ཕྱག་སྒྱུར། (1)སྒྱུ་ལ་ བ་ སྐྱེད་ པ། 显示幻化。(2)ལོ་ ཀོག་ ཐུ་ ཀོག་ སོགས་ ཆེ་ འཕྲང་ ཁི་ བར་ ཆད་ ཞི་ སྤྱིར་ ཕྱག་ ཀྱི་ ཆ་ ཕྱགས་ སྒྱུར་ བའི་ ཁ་ རྩོ་ བཅོས་ ཤིག 改装，改变装束服式。为求息灾年灾月难等寿命灾障而更改服式服色的一种禳解活动。(3)ཕྱག་ བསྒྱུར་ མ་ དང་ དོན་ ཁ་ཅིག

ཕྱག་བསྒྱུར་མ། (ཨང་ན) སྐྱེས་ འཆོང་ མ། 变身女。娼妓的异名。

ཕྱག་ངག་ཡིད་ཁ་སྒྲུབ། སྐོ་ ཁ་སྒྲུབ། 身、口、意。即行动、言语和思维。

ཕྱག་ངན་ བོ། (1)ཕྱག་ མདོག་ སྡུག་ པོ་ དམན་ བོ། 憔悴。(2)(ཨང་ན) རྣམ་ སྐྲག 丑身。毗沙门天的异名。

ཕྱག་ངན་མ། (ཨང་ན) (1)སྨྲ་ ཀྱི། 藏蔷的异

名。(2)འདྲེ་མ་ཞེག་ 女鬼的异名。

ལུས་དངོས། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་དངོས་གཞི། 正文，本论。著作的主体部分。

ལུས་མངོན་ཕྱིད་བྱ། དགེ་འདུན་ཏི་ ཤུའི་ནང་གཅེས། ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་ཕྱིད་པ་སྟེ། ཕྱིར་མི་ལོག་རྣམ་གཅད་བཐུབ་ལ་སོགས་ པར་འཚམ་པར་བྱ་བ། འབྲས་གནས་ཁྲུག་པར་ཅན་ཀྱི་གསལ་མེག 身现证。二十僧伽中殊胜住果位之一，能以所依身现前证入不还八解脱者。

ལུས་རྫུལ། ལུས་ནས་ཐོན་པའི་རྫུལ་ཆུ། 汗，汗水。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྫུལ་ཆུ་དང་། རྫུལ་ནག ཚད་ཟིས། ལུས་ཀྱི་ཟན། ལུས་ཆུ། ལུས་བཁ། ལུས་འབའ། ལུས་རྨྱེན་བཅས་སོ།

ལུས་ཐ་མ། སྐྱེ་བ་ཐ་མ། 前世，前身。

ལུས་ཅན། (1)སེམས་ཅན་ སྐྱེའི་མིང་། 有情。动物的总名。(2)རྟ་མོང་། 骆驼。

ལུས་གཙིག་པ། (མཛད) གཟའ་ ལྷག་ པ། 一身者。水曜的异名。

ལུས་བཏུད། ལུས་ཀྱི་ཁུ་ བའམ་དཀར་ མ། 体中精液。

ལུས་ཕྱི་མ། བྱད་མེད་ཟླུམ་མ། 孕妇。

ལུས་ཆད། ལུས་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད། 体罚。

ལུས་ཆས། གོས་སོགས་ལུས་ ཀྱི་ ཚོ་ ཆས། 服装。身上装束物。

ལུས་ཆས་ཐྲོང་ཁག ཆོས་ལུགས་བས་ངང་གི་གྲོན་ཆས་ལ་ཆགས་ཞེན་ཟུངས་ ཏེ་ མཆོད་ སྐྱེན་ཀྱི་ ཁྱུར་གཏོང་སྐུལ་ཞེག 舍衣。为求息灭命中灾难，延年益寿而供施自用衣服的一种宗教活动。

ལུས་ཆུ། (མཛད) རྫུལ། 身上水。汗水的异名。

ལུས་ཆེན། (1)ལུས་ཆེ་བ། 身躯大。(2)(མཛད) 1.རྟ་མོང་། 骆驼的异名。 2.སྐྱེ་ གཅིག། 罗睺星的异名。

ལུས་མཆོག་མ། (མཛད) བྱད་མེད་མཆོག་གི་མིང་། 妙身女。美女的异名。

ལུས་འཆལ། རྒྱལ་མིན་ཀྱི་སྐྱེད་ལས། 淫荡，淫乱。

ལུས་འཆོས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ དང་ རྣམ་ པ་ ལ་ བཟོ་ བཅོས་བྱེད་པ། 弄姿，修饰，化妆，打扮。

ལུས་བསྐལ་བ། (རྟེང) གཞན་ ཕྱིས་ ངང་ ལ་ སྐྱེད་ དགོས་པའི་ རྫས་ ཚང་ བར་ མ་ བྱིན་ པའི་ ཚེ་ དེའི་ མདུན་དུ་ ཁྲ་ བས་ ལུས་ བསྐྱེལ་ ཞིང་ བསྐལ་ བ། 缠着别人要东西。

ལུས་རྟེན། ཕུང་པོ་ ལྔ་ ཚོགས་ པའི་ གང་ ཟག་ གི་ གཟུགས་གཞི། 身躯，身体，五蕴身。佛书所说由五蕴集聚而成的动物的形体：བྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་རྟེན། 女人身。དུད་འགྲོའི་ལུས་རྟེན། 畜生躯体。

ལུས་སྟོད། ལུས་ཀྱི་ཚ་ གས་ལྟེ་ བ་ ཡན་ཆད། 上体。人体脐以上的部分。

ལུས་སྟོབས། (1) ལུས་ ཀྱི་ རྩལ་ ཤུགས། 体力；ལུས་ སྟོབས་ ཞན་ པ། 身体羸弱。ཐུ་ ངན་ ཀྱིས་ མནད་ནས་ལུས་ སྟོབས་ ཀྱང་ ཀོར་ བ། 被忧伤折磨得身衰力竭。(2)ལུས་ཀྱི་ བོང་ས་ཚད། 身材。身体的块头：ལུས་ སྟོབས་ ཆེན་ པོ། 身体魁梧。ལུས་ སྟོབས་ འཚང་ ཚོང་ས། 身体发育。ལུས་ སྟོབས་ བཟང་ བ། 肥胖。

ལུས་དག་པ། དག་པ་ བཞི་ དེ་ནད་ གསེས། སྐུ་ ལུས་ ཀྱི་ ཁྱད་ པར་ གང་ འདོད་ ཅུ་ བསྒྲུབ་ བ་ ལ་ མངའ་ དབང་ བསྐྱེས་ པའོ། 身净。四净之一。身躯获得自在，随意变化。

ལུས་དང་དཀྱིལ་ཆེ། (རྟེང) ལུས་དང་ འཁྱིལ་ ཞེ་ རྒྱ་ ཐུལ་ བ་ ལྟར་ མི་ འབྱལ་ བའི་ དོན། 缠身，绕身。意谓不分离，分不开。

ལུས་དམ། ལས་ ཀའི་ བྱེལ་ བ་ མེད་ པ། 闲散，空闲，ཁ་ དལ་ ལུས་ དལ། 无所事事。

ལུས་དྲུག་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ། དྲན་ པ་ ཉེ་ བར་ བཞག་ པ་ བཞི་ པ་ ཡ་ གལ་ ཞེག་ སྟེ་ ཤི་ དང་ ནང་ དང་

ཞེས་ཅན་གཞན་གྱི་ ལུས་ དག་ ལ་ ངང་ གི་ མཚན་ཉིད་ དེ་ རྣལ་ཕྱ་ མེ་ འདུས་ པ་ ཡིན་ ལ་ གཞེག་ ཅིང་ གཞོམ་ དུ་ བྱ་ བ་ དང་ སྐྱེ་ ཞེས་ བྱ་ བ་'' དང་ སྡུག་ བསྔལ་ བ་ སོགས་ ཤེས་ ངའ་ གྱི་ གཏན་ ལ་ ཕབ་ ནས་ རྟེ་ གཅིག་ ཏུ་ འཇོག་ པ། 身念住。四念住之一。以智慧扶择分析身外、身内、他有情身一切自相皆由微尘所聚可破可灭，一切共相皆是无常苦空无我，一心安住。

ལུས་འདུད། ཀུས་ཕབས། 鞠躬，顶礼，敬礼：ལུས་ ཀྱི་ འདུད་ པ་ དང་། ངག་ གི་ འདུད་ པ་ དང་། ཡིད་ ཀྱི་ འདུད་ པ་ སྟེ་ སྒོ་ གསུམ་ གྱི་ འདུད་ པ། 身、口、意三门敬礼。

ལུས་འདེགས། (མངོན) འདབ་ཆགས་ སྐྱེའུ་ གསོག་ སྒྲ། 撑身。鸟翅、羽翎的异名。

ལུས་འཕོངས་པ། (1)ངང་ སྤོག་ བྱོས་ གཏོང་ བ། 舍身。抛弃或牺牲生命。(2)ཚེ་ ལས་ འདས་ པ། 舍身，死，命终：ལུས་ འདོངས་ པའི་ སྡུག་ བསྔལ། 舍身之苦。

ལུས་ཚོས། ལུས་ ཀྱི་ གཏོར་ ས་ ཐོང་ ཚད། 身躯，体格：ལུས་ རྟོས་ ཆེ་ བ། 身体魁梧。

ལུས་ལྡོག། (མངོན) སེམས་ ཅན་ སྐྱེ། 具身。动物的异名。

ལུས་བསྡད་པ། (1)ཕྱག་ བསྡད་ ཡོད་ པ། 遗留，剩下：ལས་ ཀ་ ཏ་ རུ་ ལུས་ བསྡད་ ཡོད་ པ། 剩下的工作。དངོས་ ཆས་ འཕྲིང་ རུ་ ལུས་ བསྡད་ པ། 还剩下要带走的东西。(2)རྗེས་ ལ་ ལུས་ པ། 落后，掉在后面：རྗེས་ མ་ རིན་ པར་ ལུས་ བསྡད་ པ། 掉队。

ལུས་ཀ་རོད། ཀུན་ཁྱབ་ ཐིའི་ གནད་ ཡོད་ ས། 身中穴道，身内要害处。

ལུས་སྐྱོན་པ། ལུས་ ཀྱི་ ཆ་ གང་ རུང་ ལ་ སྐྱོན་ གོང་ བ། 残疾，残废。身体某个部分的机能丧失。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐྱུར་ འཕྲོག་ དང་། ཆུང་ བ། ལྷག་ སྟེད། ཐུ་ ཐུང་ བ། སྟེད་ བ། ཐུན་ ས།

ལུས་ལ། (ཐ་ཤེ་དད་ པ) མ་ཚང་ བའི་ མ་ཚད་ པ། 缺少，短缺，遗留：ལས་ ཀ་ ཤེད་ བར་ ལུས་ པ། 无事可做。སྐོམ་ བར་ ལུས་ པ། 挨饿。གྲོགས་ ཤེད་ དུ་ ལུས་ པ། 孤立，孤独。ཅ་ ལག་ ཅོང་ འདྲིན་ ཐུ་ རྒྱུའི་ ཁོངས་ ནས་ དེ་ རྒྱང་ རྗེས་ ཀྱུ་ ལུས་ པ། 要运走的物品中遗留了一两件。ངས་ སྐད་ ཅ་ བཤད་ རྒྱུ་ གལ་ ཆེ་ བ་ ཞིག་ ལུས་ སོང་། 我忘记了说一句重要的话。གྲོགས་ ཤེད་ མགོན་ ཤེད་ གཅིག་ པུར་ ལུས། 无依无靠，孑然一身。

ལུས་ཅོ། གཟུགས་ པོ། 名词。身体，体格：ལུས་ པོ་ ཆེ། 身体魁梧，身材高大。དུད་ འགྲོའི་ ལུས་ པོ། 畜生的躯体。མིའི་ ལུས་ པོ། 人的身体。

ལུས་རྒྱ། ལུས་ ཀྱི་ པ་ རྒྱ། 汗毛。

ལུས་ཕྱི་མ། རྒྱ་ བ་ ཕྱི་ མའི་ ལུས། 后世，来生。

ལུས་ཕྱེ། (མངོན) (1)ནམ་ མཁའི་ གློག 闪电的异名。(2)བུད་ ཤིང་། 妇女的异名。

ལུས་ཕྱ་བའི་འཁྱོང་། (མངོན) བྱོག 细身饮乐。电的异名。

ལུས་ཕྱ་མ། (མངོན) བུད་ ཤིང་ མཚོག་ གི་ མིང་། 细身女。美女的异名。

ལུས་འཕགས། (ཤིད་ཀྱ:) ཤར་ ལུས་ འཕགས་ པའི་ གླིང་ ཆུ་ ཟོད་ ཅན་ ཕྱི་ ཕྱིང་ གཡོག་ ཁྱེ་ ཕྱིང་ ཕྱེ་ བ་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཚ་ ཀུ་ ལ་ ཁྱེ། 胜身洲。东胜身洲南方海岛名，八中洲之一。梵音译作毗提诃洲。

ལུས་འཕགས་སྐྱེས། (མངོན) ཏི་ ཏི་ ཤིང་། 胜身洲生。牟拨的异名。

ལུས་འཕགས་པོ། ཕྱིང་ བཞིའི་ ནང་ གི་ ཤེས་ ཀྱི་ རྣྱ་ རྡོ་ ཤར་ ངོས་ ཀྱི་ ཆུ་ མཚོ་ ཡོད་ པའི་ ཕྱིང་ ཆེན། ཕྱིང་ དེ་ གཞན་ བས་ ཤིང་ དུ་ ལ་ བདུན་ ཕྱིང་ ཀྱི་ འཕགས་ པའམ་ དེ་ རྒྱུ་ བའི་ མི་ རྣམས་ ལུས་ ཆེ་ བས་ ཕིང་ དེ་ ཡུར་ བཏུགས་ པ་ ཡིན་ ཞེས་ བཤད། 胜身洲。

佛经中所说四大部洲中之东方大洲，因其洲地较高或说因其地人身较长故名云。胜是超过之义。

ཕྱག་བཅུ། (ཨངོན་) ཇུལ། 身滴。汗水的异名。

ཕྱག་ཚོངས། ཕྱག་ཀྱི་ཚད། 身量，身材。

ཕྱག་རྒྱ། (1)ཕྱག་ཀྱི་དབྱིབས། 体态。身体的形状。(2)ཕྱག་དང་གདོང་གཉིས། 身体与脸面。

ཕྱག་རྩེལ། ཕྱག་མི་དལ་བ། 身忙。手脚不闲：ཕྱག་རྩེལ་སེམས་རྩེལ་བྱས་ནས་ལས་དོན་སྒྲུབ་པ། 身忙心急办事情。

ཕྱག་དབང་། ཕྱག་ཀྱི་དབང་པོ་སྟེ། རང་འཛིན་ཕྱག་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་ཅིང་ཀྱི་དབང་པོ། 身根。能生自果身识的器官。

ཕྱག་དབེན། (1)ཕྱག་པོ་འདུ་འཛིའི་རྒྱས་པ་ དང་བྲལ་བ། 身离烦嚣。置身清静地方。(2)དབེན་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ ཐུལ་ཞེག་ སྟེ། རོག་ སྐད་ ཐུ་ མི་བསྒོམས་ནས་ཆུང་སྟུ་ དེར་འཕྲད་ཅིང་ཐིམ་པས་ ཁུ་བའི་ ལྟེན་སྐྱེས་བསྐྱེད་པའོ། 身寂，身远离。三寂之一。修微细点于下门，吸纳风息渗入中脉以生起俱生之融化乐。

ཕྱག་དཀྱིལས། ཕྱག་ཀྱི་བཟོ་ལྟ། 体形：རྟེའུ་དེའི་ ཕྱག་དཀྱིལས་ལ་བལྟས་ན་ རྟ་རིགས་བཟང་པོ་ ཞེག་ཡིན་པར་ཤེས། 看这小驹的体形，就知道是一匹良种马。

ཕྱག་འཁབ། (ཨངོན་) ཕྱག་ནས་ཐོན་པའི་ཇུལ་ ཆུ། 身上流。汗水的异名。

ཕྱག་འཁྱར། ཕྱག་ལ་གོན་ཡོད་པའི་ཆས་ཚོས། 贴身衣物。穿在身上的衣物；གོན་ཆས་ཕྱག་འཁྱར་ཙམ་ལས་མེད། 只有聊以蔽体的衣物。

ཕྱག་རྒྱུན། གཙོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་མཆོད་ རྒྱུ་ ཐེབ་པའི་ཚོ་ གཞི་ཞེག 舍身。以自己肉身作为上供下施物品。藏传佛教决鲁派修行仪轨之一。

ཕྱག་སྒྲོམ། (ཨངོན་) འཁྲིག་སྒྲོམ། 身合。交媾的异名。

ཕྱག་མ་སྐྱེད་པ། (རྟེའུ་) ཕྱག་ རྒྱུངས་ མ་ ཉམས་པའམ་མདངས་མ་ཤོར་པ། 身体强健。韶华未失。

ཕྱག་མ་བསྒྱངས། (1) ཐུབ་ མེད་ ཀྱིས་ ཁྱོ་ མང་ བཞུད་པ། 不贞。不守身。(2)(ཨངོན་) མེ། 身不守。火的异名。

ཕྱག་མེ་སྐྱོང་། (ཨངོན་) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ ལྷ། 火神的异名。

ཕྱག་མེ་བདེ། (1)ཕྱག་ཏོ་མེ་བདེ་ བ། 身体不舒适，ཚམ་པ་ན་ནས་ཕྱག་མེ་བདེ་ བ། 患了感冒，身体不舒适。(2)(ཨངོན་) ཐུབ་མེད་སྐྱས་ མ། 身子不便。孕妇的异名。

ཕྱག་མེ་སྡུག (1)གཟུགས་མེ་ མཛེས་ པ། 形体丑陋。(2)(ཨངོན་) སྡིག་པ་ དུ་ ཅན། 身丑。蝎子的异名。

ཕྱག་མེད། (ཨངོན་) (1)ནམ་མཁའ། 虚空的异名。(2)བདུད། 魔的异名。(3)འདི་ བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་ལ་དེས་ སྐྱེས་ཉེད་མ་དང་། བྱོག་གི་དོད་ཅན་མ། ཐེག་ལེ་མཆོག་མ། བད་དགར་མ། ལག་བཟང་མ། དགའ་བའི་ ཤིང་རྟ་མ། མེ་ཏུ་ཀ། སྐུ་འབྲེས་མ། ལེགས་ཐུབ་མ། ཤུབྟ་སྐྱེས་མ། ཚ་ལ་སྐུ་ཕྲེ། ཆུ་ཤིང་བཅུ་ཅན་མ། སྐེད་ལེགས་མ་བཅས་ལྟའི་ རྣལ་འཆོང་མ་ བཅུ་གསུམ་སྐྱལ་བ་ན་ གྲངས་བཅུ་ གསུམ་ མཆོན། 无身。此是极喜自在的魔异名，此魔变化出迷醉女等天界妓女十三种，故表数字13。

ཕྱག་མེད་རྒྱལ། (ཨངོན་) ཁང་ས་ཐུས་ སྟེ། 调伏无身。佛的异名。

ཕྱག་མེད་བདག་པོ། (ཨངོན་) བདུད་དགའ་རབ་ དབང་ཕྱུག 无身主。极喜自在魔的异名。

ཕྱག་མེད་ཀློང (ཨངོན་) ནམ་མཁའ། 无身路。天空的异名。

ཕྱག་དམར། (ཨངོན་) ཀྱང་ཀྱམ། 红身。藏红花

的异名。

ཕྱག་དམར་ཅན། (མཚན) ཁཐའ་མིག་དམར། 红身者。火曜的异名。

ཕྱག་དམར་འདབ། (མཚན) ཐུ་ཏ། 红身叶。珊瑚的异名。

ཕྱག་དམར་དམག་དཔོན། (མཚན) ཁཐའ་མིག་དམར། 红身将军。火曜的异名。

ཕྱག་རྩའི་ཁམོ་ག་གསུམ། ཕྱག་ཀྱི་ གཡུང་ རྩ་ དཀྱི་མ། རྐང་མ། རྣ་མ་གསུམ། 人体三主脉：中脉、左脉、右脉。

ཕྱག་རྩལ། གཟུགས་ཀའི་ ཤེད་ རྩལ་ སྒྲུང་ བའི་ རྒྱུ་མིང་། 体育，体育运动。以增强体质为目的的各项活动：ཕྱག་རྩལ་འགྱལ་སྒྲུང་འཛིལ་ ཆུས་ བཏང་ནས། མི་དམངས་ཀྱི་གཟུགས་གཞི་ཕྱང་ཚོ་ཙམ་བ་ཅིད་པ། 发展体育运动，增强人民体质。

ཕྱག་ཚགས། ཕྱག་འཚག་དང་འདྲ།

ཕྱག་ཚད། གཟུགས་ ཀའི་ བོངས་ ཚད། 身长，身量。

ཕྱག་ཚོར། ཚོར་བའི་ཅི་ཅག དཔང་ཤེས་ལུ་ དང་ མཚུངས་ལྡན་དུ་ བྱུང་བའི་ཤེསམས་པ་རྣམ། མིག་གིས་ འདུས་ཏེ་ རེག་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ཚོར་བ་ནས་ཕྱག་ གྱིས་ འདུས་ཏེ་ རེག་ བའི་ རྐྱེན་ གྱིས་ ཚོར་ བའི་ བར་ གྱི་ དབང་ཤེས་ལྡའི་ཚོར་བའོ། 身受。受之一类。与五种根识相应而起的心识。谓从眼触所生受乃至身触所生受的五种根识感觉。

ཕྱག་འཚོག ཕྱག་གི་ ཀ་ རྟགས། 身态。身体型态：ཕྱག་ འཚག་ ཆུས་ པ། 身体结实。ཕྱག་ འཚག་ བཟང་པ། 体魄健壮。

ཕྱག་རྫོགས། ཕྱག་གི་ སྟོབས་ཤུགས་ སྐས། འཚར་ ཚོངས་ཚད་དུ་ ཐྱེད་པ། 体力身材发育完全。

ཕྱག་རྩངས། ཕྱག་གི་ སྟོབས་ ཤུགས། 体力，身体元气：ངལ་ རྩལ་ ལ་ ཕྱུགས་ རྩེས་ ཕྱག་ རྩངས་ རྩེ་ བཟང་དུ་ གྱུར་ པ། 参加劳动后，体力增强了。ཕྱག་ རྒངས་ཟད་པ། 身体衰弱，精疲力尽。

ཕྱག་རྩངས་དངོས་མ། (མཚན) ཁུ་ བའམ་ ཐིག་ལེ། 元气精华。精液的异名。

ཕྱག་རྒྱལ་བདུན། ཕྱག་ འཇིག་ པར་ ཐྱེད་ བའི་ རྐེན་རྣམ་པ་བདུན་ ཏེ། ཁ་ ཟས་ བཟའ་ བཏུང་ གི་ དངོས་མ་དང་། ཁྲག ཤ། རུས། རྣལ་པ། ཤིང་ ཚར། ཁུ་བ་བཅས་བདུན་ནོ། 七种体力，七体气。维持身体的七种物质：饮食精华、血、肉、脂肪、骨、髓、精液。

ཕྱག་རྒྱལ་གསུམ་པ། (མཚན) ཤ། 第三体力。肉的异名。

ཕྱག་བཟང་མ། (མཚན) བྱད་མེད་ མཛེས་མ། 身美女。美女的异名。

ཕྱག་ཡང་ཡང་འདོད་བའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་ བསྔལ་དུག་ གི་ ཡ་ ག་ལ་ ཞེག ཆུ་བ་བཀྲུད་མར་ འཁོར་བའི་གནས་སུ་ ཕྱག་ཡང་ཡང་བླངས་ ཏེ་ ཡང་ ཡང་ འདོན་ དགོས་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ། 数舍身苦。在生死轮回中反复受生和死亡，抛弃肉体的痛苦。六苦之一。

ཕྱག་རྩོན། (མཚན) ཕྱག་གི་ དྲལ་ནག 身湿。汗水的异名。

ཕྱག་ཡས་འཕེལ། (མཚན) ཐུ་ ཀུ། 由体增。幼小人畜的异名。

ཕྱག་ཡེན་བའི་རྣམ་ཤེས། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བཅུད་ འདོད་བའི་ཕྱག་ལ་ ཀུན་ གཞི་དང་། རྣམ་ ཤེས་ ཚོགས་བཅུ་འདོད་ བའི་ ཕྱག་ས་ ཡིད་ ཀྱི་ རྣམ་ ཤེས་ ཡིན་ པར་འདོད། 受生识，取身识。承认有八识者，以阿赖耶识受生；只承认六识者，则以意识受生。

ཕྱག་ཤུགས། གཟུགས་ ཀའི་ སྟོབས་ ཤུགས། 体力：ཕྱག་ ཤུགས་ ཀྱི་ ངལ་ རྩོལ་ ཅ། 体力劳动者。

ཕྱག་ཤེད། ཕྱག་ གྱི་ སྟོབས་ ཤུགས། 体力：ཕྱག་

ཤེད་འགྲན་པ། 角力。

ལུས་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྟེན་པར་ཤེས་པ་སྟེ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་མིན་པའི་བདག་ཉེན་ལུས་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བའི་རང་ཡུལ་གྱུར་པའི་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་རྣམ་པ། དབེན་ན། བཀྲེས་པ་དང་། གྲང་བའི་རེག་པ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཤེས་པའོ། 身识。依各自不共增上缘身根而生、自力能了别自境触处体性之识。如领纳饥饿、寒冷之身识。

ལུས་བཤེར། ལུས་ཚས་ནང་དུ་ཁོག་ཉར་གང་ཙམ་ལྟ་བཤེར་ཟེར་བ། 搜身。搜查身上有无夹带。

ལུས་སེམས། གཟུགས་བོ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། 身心：ལུས་སེམས་གཉིས་བདེ། 身心俱佳。ལུས་སེམས་གཉིས་གར་ཕན་པ། 裨益身心。ལུས་སེམས་གཉིས་གནོད། 身心两害。ལུས་སེམས་གཉིས་ངལ། 身心俱劳。ལུས་ སེམས་ བདེ་ གང་། 身心健康。ལུས་སེམས་དགའ་བདེས་ཁྱབ་པ། 身心充满喜悦。

ལུས་སོ། གཟུགས་བོ་དང་། དེའི་གནས་ལུགས་བབ་ཚུལ། 身体，身体状况：ལུས་ སོ་ གང་ ཆད་ པ། 身体疲劳。

ལུས་ཁྲིང་མ། (མངོན) ཨ་མ། 抚育母。母亲的异名。

ལུས་སྒྲུང་། (1)ལུས་སྐྱོབ་ཀོ་ཁབ་སོགས། 铠甲，护轮。(2)རང་གི་ལུས་ལ་གནོད་པའི་རིགས་ སྲུང་ པ། 防身。保护身体。

ལུས་སྒྲུང་བ། (1)རང་གི་ལུས་གནོད་ པའི་ རིགས་ལས་སྐྱོབ་པ། 保护身体。(2)བྱད་མེད་ཀྱི་རང་གི་བཟའ་ཐུ་མེད་པའི་ སྐྱེས་ པ་ གཞན་ དང་ འགལ་ཞིང་ མི་བགྱིད་པ། 守身，贞节。妇女守节不失身。

ལུས་སྲོག གཅིག་པའི་རང་ལུས་དང་ ཚེ་ སྲོག 身命。身体和性命：ལུས་ སྲོག་ ལ་ ལྟ་ བ། 顾恋身命。ལུས་ སྲོག་ འཆོ་ བ། 在世。ལུས་ སྲོག་ འཇིགས་ པ། 冒生命危险。ལུས་སྲོག་ཐེབ་བོར། 舍弃生命。ལུས་ སྲོག་ ཆོས་ བཏང་། 牺牲生命。དཔའ་བོའི་ལུས་སྲོག་ཆོས་ཀྱི་དོན་ དུ་ བཏང་། 英雄为国捐躯。

ལུས་སྲོག་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་ལྟ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལན་གསུང་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་ ལྟ་ ཚོག་གི་དྲི་བ་རྣམས་སྟེ་ཚན་བཞིར་དབྱེ་བའི་ནང་གཅིག་ སེམས་སྟེ། ལུས་གང་ཡིན་ པ་ དེ་ སྲོག་ གམ། ལུས་ གྱང་གཞན་ལ་སྲོག་གྱང་གཞན་ ནོ་ ཞེས་ ལུས་ སྲོག་ གཅིག་ དུ་ ལྟ་ བ་དང་དེ་གཉིས་རེ་རེ་བཞིན་ ཐ་ དད་ དུ་ ལྟ་ བའོ། 身命一异见。佛不置答的十四种邪见问难分为四组之一。视身与命为一，及视身命各别而问难云：凡身即是命耶，身异命亦异耶？

ལུས་གསུམ། རྣམ་རྨིན་གྱི་ལུས་དང་། བག་ཆགས་ཀྱི་ལུས། ཡིད་ཀྱི་ལུས་དང་གསུམ་དེ་སྤྱང་གཞི་བར་དུའི་ལུས་གསུམ། 三身。应净治处之中有三身：异熟身、习气身和意生身。

ལུས་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག བར་དུ་ སྤྱང་ བའི་ གདམས་པ་ལ་ལུས་གསུམ་གྱི་ གདམས་ པ་ ཞེས་ བྱ་ སྟེ། རྣམ་རྨིན་གྱི་ལུས་ལྟ་ སྐུ་ ཕྱག་ཆུ་ ཆེན་པོས་ སྤྱང་། བག་ཆགས་ཀྱི་ལུས་ རྨི་ ལས་ སྤྲུལ་ སྐུར་ ལ་ སོགས་ པས་ སྤྱང་། ཡིད་ཀྱི་ལུས་འོད་གསལ་ཀྱིས་ སྤྱང་བའོ། 三身语诀。净治中有的教言或语诀。以本尊身像大印净治异熟身，以梦境幻化和转变净治习气身，以光明净治意生身的语诀。

ལུས་བསྲེ་བ། (མངོན) འཁྲིག་སྤྱོད། 交身。性交的异名。

ལེ། ཡིང་རྟོན་གྱི་ཚ་ གས་ཨེག 复音节词前缀之一：ལེ་ ཚན། 章节。ལེ་ལག 支节。

ལེ་ཁག (1)ལེ་ ཚན། 部类。(2)ལེ་ བྱེད་ས་ལས་ ཁག་ ངན། 牵连，干系，株连。

藏汉下

ལེ་འཁོན། (1)རྒྱས་ཁག་འཇི་བ། 牵涉罪过，干系；ལེ་འཁོན་དུས་འགྱངས། 宿怨，积怨。དགེ་རྒྱས་ཀྱི་ལེ་འཁོན་ཐེབ་གཉེ་ཁོ་ནང་ལ་བབས། 首恶的干系该由他负。(2)གྲ་མ་འཕྱག་ལྟ་སྐྱོན། 牵挂，挂碍：ལས་འགན་འཕྲལ་འཕྲལ་སྒྲུབ་ པ་ ལས་ལེ་འཁོན་དུས་འགྱངས་ཀྱི་ཆེན་དབང་ དུ་ བཏང་ ནས་མི་འཕྱག 任务要及时完成，不要挂碍延误。

ལེ་འཕྲིན། གོང་གཞིའི་ངོ་བའི་མ་ཡིན་ པར་ གནད་དོན་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་ཁྱིམས་ མར་ གཏུག་དགོས་པའི་མི། 干系人。指诉讼时与原案有关的非当事人。

ལེ་འཕྲོག རྩོད་པ་འདུམ་པ། 调解。调解纠纷。

ལེ་བཙགས། (1)མདོག་དམར་པོ། 红色。(2)བཙོད། 一种藤木染料。(3)དར་དམར་པོ། 红绫子，ལེ་བཙག་དར། 红丝带。 (4) མཆིན་པ། 肝脏。(5)སྨན་ལེ་བཙག་རྩི། 红花，藏红花。药用植物名。(6)མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེ་ བའི་ རིམས་ ནད་ ཅིག 胆邪偏重的一类传染病。

ལེ་བཙགས་རྒྱས་པ། རྩིབ་ ཐུང་ གཡས་ གཡོན་ ཐད་ སྐྱབས་ཤིང་རྩེ་ སྡུད་གཟེང་བའི་ མཆིན་ནད་ཅིག 肝区肿大。浮肋两侧肿胀，上身刺痛的一种肝病。

ལེ་བཙགས་ཆེ་ཀོག (མངོན) བཙག་རྡོ། 红色花.赭石的异名。

ལེ་བཙགས་རྩི། ལེ་བཙག་ཀྱི། གྲུང་གྲུམ་ཐལ་བའི་མིང་། 红花。普通藏红花。

ལེ་ཏིན་ཏིང་ཐུགས། བཙན་རྒྱལ་རིང་ ཐུགས་ ཀྱི་དུས་སྐབས་དང་འབྲེལ་ཞིང་ ཤེས་ ཀྱིས་ གསར་བརྗེ་བྱེད་བའི་དུས་སྐབས་སུ་ ལེ་ཏིན་ཀྱིས་ཡར་ རྒྱས་དང་འགྲས་ཚང་དུ་ བཏང་བའི་ མར་ ཁེ་ ཞིའི་ རིང་ཐུགས་ཀྱི་གསར་བརྗེའི་རིགས་ བའི་ གཞུང་ ཐུགས། 列宁主义。在帝国主义和无产阶级革命时代，经过列宁发展和充实的马克思主义的革命理论。

ལེ་ཐོ། རྒྱ་བ་ཙོ་ཚེའི་ཆ་གངས་དང་། གཟའ་སྐར་ མ། གནམ་གཤིས། ཐོན་སྐྱེད་དུས་ཚོགས་བཅས་ རེའུ་མིག་ལ་བཀོད་ བའི་ དུམ་ དེ་བ། 历书。排列月、日、星辰、节气、生产季节等供查考的书。

ལེ་ཐོག་ལས། (1)ལས་ཀའི་ཐོག་ནོར་འཁྲུལ་ བྱུང་ བ། 差误，延误。办事出差错。(2)ནོར་འཁྲུལ་ སོད་ཀྱི་རྩ་བ་གྲུབ་ས། 失误的根源。

ལེ་བར། ལེ་དབར་དང་འདྲ།

ལེ་དབར། ལས་ཀ་ཐག་རིང་ཐུང་གི་ཚད་ཅིག ལེ་དབར་རེ་ལ་སྒྲི་ཕྱ་བཅུ་རེ་ཡོད། 里，华里。一华里等于五百米，གོམ་རེ་གོམ་རེ་མ་སྟོང་ཏེ། ལེ་དབར་སྟོང་ཐག་ཆོད་མི་ཤེད། 不积跬步，无以至千里。ལེ་དབར་ཉིས་ཁྲི་ཕྱ་སྟོང་གི་ཐུང་སྒྲུད། 二万五千里长征。

ལེ་ཚན། ཚེ་ཚན། 部类，事项，条款，章节。

ལེ་ཚེ། ལེའུ་ཚེ་དང་འདྲ།

ལེ་ཁག རྣང་གཞས་སམ་ཡན་ལག 分支。从一个主体分出的部分。

ལེ་ཁན། (1)གནོད་ལན་ནམ་འཁོན་ལན། 报复，报仇。(2)སྐྱོན་ནས་ཉེས་པ། 错误，过失，咎戾；ལེ་ལན་བཀྲོང་བ། 指责别人，埋怨。

ལེ་ཁོ། (1)སྒྲིད་ལྷག་གམ་ལས་དོན་ ལ་ མི་ སྒྲུ་ བའི་ སེམས། དཀྲི་ན། དམན་པ་ལ་སྒྲོང་བ་དང་། སྡུམས་ལས་ སེ། ལེ་ཁོ་ཅན། 懒惰，懈怠。此分从事邪道及懒散两种，ལེ་ཁོ་ཅན། 懒汉，懒人。 ལེ་ཁོའི་སེམས། 懒汉思想。ལེ་ ཁོ་ བྱས་ ན་ ཚེགས་ ཆོགས་ ཉམས་ཞིང་ འགྲིབ་ བའི། 如果懒惰，就会失去幸福。ལེ་ཁོ་ སྤངས་ནས་ རྩ་ གཏིག་ སྒྲུབ་ སྒྲུང་ཅིང་། 抛弃懒惰，专心学习。(2)རྩེ་ རྩོན་ རྩེ་ ཤུའི་ནང་གསེས། ཉཏྟ་རྟེན་ཀྱི་ བྱ་ བ་ངན་ པ་ལ་ ཞེན་ ནས་ དགེ་ བའི་ ཐོག་ལ་ མི་ སྒྲུ་ ཞིང་ཉམས་ མ་ ལྷོད་ པར་ ཅིང་ བ་ བསྟོད་

ལན་ཀྱི་ཚེ་མཐུན་ཕྱོགས་སོ། 懈怠。二十随烦恼之一。爱著世间恶行，于善品法懈惰不乐，是勤勉精进之异品。

ལེ་ལོ་གསུམ། ཐ་ད་ངན་ཞེན་ཀྱི་ལེ་ལོ་དང་། རྒྱང་ལུག་གི་ལེ་ལོ། ངང་ལ་བརྟུལ་བའི་ལེ་ལོ་བཅས་གསུམ་མོ། 三种懒惰：同恶懒惰、怯懦懒惰和轻凌懒惰。

ལེ་ཧོར། ལེ་ལོ་བྱས་ཏེ་འགྱས་ཧོར་བྱུང་བ་སྟེ། ལས་དོན་ཚགས་ཆུད་ཟོ་མ་བྱུང་བ། 懈怠，遗误；ལེ་ཧོར་ཅན། 松懈人，疏懒人。ལེ་ཧོར་མེད་པ། 积极，勤奋。

ལེགས་སྐྱེས། (1)གསོལ་རས། 奖品，赏赐品；ལེགས་སྐྱེས་གནང་བ། 奖赏。(2)ལག་རྟགས། 礼物；ལེགས་སྐྱེས་བསྐུར་བ། 送礼。ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་བ། 献礼。བཀྲ་ཤིས་ལེགས་སྐྱེས། 贺礼。

ལེགས་སྐྱེས་མ། བྲམ་ཟེའི་བུ་མོ་ལེགས་འཚོ་མ་ཞེས་པ་སྟེ། ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་དྲེ་ཟེའི་གདན་དུ་གཤེགས་པའི་ལམ་དུ་བ་མེན་ལྟ་བཏུའི་ཚེ་མ་རྟིང་ཁྲུང་བསིངས་པས་བསྟེན་བཀུར་ཞུ་མཁན། 妙生女。梵音译作难陀波罗。释迦证道前献乳糜的牧女。释迦牟尼去摩竭陀途中，遇妙生女，把从五百黄牛乳中提炼出的精华献给释迦牟尼。

ལེགས་སྐྱོབ། (མངོན) བཀྲ་ཤིས། 妙护。帝释的异名。

ལེགས་ཁྱབ། (མངོན) ལྗའི་ལྷུན་གྲུབ་ཤིང་། 妙遍。天界树的异名。

ལེགས་དགའ་མ། (མངོན) བྱང་མེད། 妙喜女。妇女的异名。

ལེགས་ འཁྱུགས། (མངོན) ལུ་ མ་ མིན་ སྟོབས་བཟང་། 妙引。妙力阿修罗的异名。

ལེགས་འཇོག (མངོན) རྟ་མཆོག 善行。良马的异名。

ལེགས་སྒྲིག ཚོ་རིམ་ སངས་ ཡས་ཚོ་སྒྲིག་ པ། 整理，整顿。使有秩序和条理：ལེགས་ སྒྲིག་ དག་ གིར། 整顿。

ལེགས་བརྒྱ་སྐོར་ གཅིག དོན་ གཞད་ མང་ ཚོ་ གཅས་ཤེས་གཅིག་ ཐོག་ནས་ སྒྲུབ་ཐའི་དེའི། 良谋百出，汇归一策。一钥启百门。

ལེགས་བཅོས། སྐྱོན་བསལ་ཏེ་ ཡག་ དུ་ བཏང་ བ། 改良，改善：འགྱོད་སྐྱེས་ལེགས་ བཅོས། 悔改。

ལེགས་ཆ། དཀོ་ ཆའམ་ ཁན་ ཆ། 优点，长处，精华。

ལེགས་ཆང་། རྟེན་འབྲེལ་ཁུ་ཐའི་གསོལ་ཆང་། 喜酒，庆功酒。

ལེགས་བཤད། (1)ལེགས་པར་བཤད་པ། 正论，善言。正确合理的言论。(2)བཀྲ་ཤིས་ཐའི་ ཚིག 吉祥话，吉利词。

ལེགས་བཤད་བདག་པོ། (མངོན) བཀྲ་ཤིས། 善言主。帝释天的异名。

ལེགས་བཤད་མ། (མངོན) བཀྲ་ཤིས་ བཙུན་ མོ། 善言女。帝释妃的异名。

ལེགས་ཉེས། བཟང་ངན། 好坏，优劣，善恶：ལེགས་ ཉེས་ འབྱེད་ པ། 分辨好坏。ལེགས་ཉེས་ འདེམས་པ། 选择优劣。

ལེགས་ཉེས་ ཀྱི་ རྒྱུ་ དང་ འབྲས་ བུ་ བཤད་ པ། འཕགས་པ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཁུངས་འབྱས་བུ་ བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་ཐའི་ མདོ། ལོ་ཙྪ་བ་ བཅེ་ཚོས་གྱུབ་ ཀྱིས་ རྒྱ་ ནག་ གི་ དབེ་ ལས་ བསྒྱུར་ ཐའི། 《说善恶因果经》。全名《佛说善恶因果大乘经》。译师僧法成由汉文译成藏文。

ལེགས་ཉེས་ཐུབ་ས་ འཇོག བྱ་ བ་ བཟང་ ངན་ བསྟན་ཏེ་ ཡིན་ མིན་ ཐག་ གཅོད་ པ། 认清是非，辨别善恶。

ལེགས་མཐོང་ཆེན་ཞེས་ པོ། 〈སྡེ་ཧཱ་〉 ཐེག་ཆོས་ དག་ བཅོས་ པ་ ཞེག་ སྟེ། བསྟན་ཐའི་ གཏད་ རབས་ བདུན་ པ། 善见，大善见，梵音译作苏跋里舍那。佛

教付法藏师第七代。

ལེགས་དར། (ཐུལ) ལེགས་པའི་རྟེན་འབྱེལ་མཆོད་ཅིང་ཀྱི་ཁ་བཏགས། 贺喜哈达。

ལེགས་འདབ། (མངོན) ལ་ཕུག 妙叶。萝卜的异名。

ལེགས་འདྲལ། (མངོན) (1)གློག 电的异名。(2)སྤྲིན་པ། 云的异名。

ལེགས་ལྡན། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག 具善。大自在天的异名。

ལེགས་ལྡན་འབྱེད། རྟོག་ཏུ་ གང་ དུ་ བྱང་ བའི་ དབྱ་མ་པའི་སློབ་དཔོན་ཞེས་ཀྱང་ཡིན་ཞེང་། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེའི་ཟེར་བ་མཛད་དེ་ རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ འབྱེད་དགོས་པའི་ཐུ་མཚན་རྟགས་དུ་བཀོད་ཏེ་ དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་ཤེར་རྟེའི་ཐུགས་འཇུག་དུ་གྱུར། 清辨论师。昔印度一中观派阐梨著《般若灯论》，立自续因之理，创中观自续派见。

ལེགས་ལྡན་མ། (མངོན) ལྷ་མོ་ཀུ་ མ་ 善女。邬摩天女的异名。

ལེགས་པ། བཟང་བའམ་སྐྱེས་དགུ་པ། 形容词。美好，善良，品质优良；ལོ་ལེགས། 丰年。སྤྱོད་ལེགས། 善行。ལོ་ཕྱུགས་ལེགས་པ། 农牧两旺。བཀྲ་ཤིས་ བའི་ལེགས། 吉祥如意。དགེ་ ལེགས་ཕྱུག་སྐུམ་ཆོགས་པ། 吉祥圆满。ལེགས་པར་བརྟག་ཞིབ་པ། 正言晓谕。ལེགས་པར་ཐཻག་པ། 慎重考虑。ལེགས་པར་རྟོགས་པ། 通达。 ལེགས་སུ་གཏོང་བ། 提高。ལེགས་པར་བཅོས་པ། 改正。ལེགས་ཐོག་ལེགས་འཚོལ། 精益求精。གཏམ་ལེའུ་ བར་བཟློ་བ། 好言相劝。

ལེགས་པའི་ཁྱད་མ། སངས་རྒྱས་ཀུག་ཐུབ་པ་ལ་ ལོག་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཀྱི་དགེ་སློང་ཞེས་ཀྱ། 善星比丘。曾对释迦佛起邪见者。

ལེགས་པའི་སྐྱོས་ཀྱི་ ས། ཐང་ རྒྱ་ ཤེམས་དཔའི་ས་བཅུའི་དགུ་པ། ས་འདིར་གཤེགས་པའི་ཐང་རྒྱ་ཤེམས་དཔའ་རྣམས་ སོ་ སོ་ ཡང་དག་ པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ སྤྱོད་པ་ཤིན་ཏུ་ ཁྱད་ཅིག་ཅར་ དུ་ ཆོག་ པ་ལེགས་པའི་ བྱང་ ཆུབ་ ཞེས་ ཐ་སྙད། 善慧地，善根地。菩萨十地之第九地。住此地中菩萨，证得妙善四无碍解智慧，故名善慧地。

ལེགས་པའི་ཚོན་ཏོ་ཏ་ཀ། དབང་ཕྱུག་ཕུན་སུམ་ ཚོགས་ པ་ དང་། གཟུགས་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ། དཔལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། གྲགས་པ་ཕུན་སུམ་ ཚོགས་པ། ཡེ་ཤེས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བརྩེ་ དགུས་ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ་ རྣམས་ ཏེ་ བཅོམ་ ལྡན་ འདས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཚན་ཏོ་ཏ་དཀར་ཁོ། 六盛德。佛薄伽梵所有六种殊胜功德：自在圆满、形色圆满、祥瑞圆满、声名圆满、智慧圆满和精进圆满。

ལེགས་པའི་ཤིང་། (མངོན) སྦྲང་ཤིང་། 善树。蜜树的异名。

ལེགས་པའི་ཤེས་རབ། ལྷ་ཐུ་མ་ཡེ་ཤེས་ངོད་ཀྱི་ དུས་སུ་ བྱང་བའི་ བོད་ཀྱི་ལོ་ ཏྲ་ བ་ ཞེག 善慧。阿里谷格出家国王也协艮时，西藏的一位译师名。

ལེགས་པར་འཕྲལ། (མངོན) དྲི་ཞིམ། 妙散。香气的异名。

ལེགས་ པར་ རྟོག་ པར་ བྱེད་ པའི་ ཚིག་ འགྲོན། བཀའ་ཐ་མ་ལེགས་པར་བྱེ་ བའི་ ཚིག་ འཕྲོད་ དང་ དོན་ གཅིག

ལེགས་པར་ཞོན་པ། བདེ་བར་སྐྱིས་པ། 平安到达，来得好。旧译善来。

ལེགས་པར་བཤད་པ། བཤད་སྙན་ཨཱ་བོའམ་ བོའམ་ ཡང་དག་པར་བཤད་པ། 善说，嘉言。

ལེགས་བྱི། ལེགས་པ་དང་འདྲ།

ལེགས་སྐྱེལ་ རྟེས་ བཅོག དགེ་ མཚན་ ཀུ་ ཆེར་ སྐྱེལ་ཞེང་། རྟེས་ སྐྱོན་ ཙ་ བ་ དོས་ འཚོག་ པ། 兴利除弊。发扬优点，消除缺点。

ལེགས་སྤྱད། དགེ་བ། 善，善行。

ལེགས་གྱེད། གྲངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་རྒྱའི་ནང་གསེས་ཤིག 三摩钵耽。一大数目名。

ལེགས་བྱེ་ཚོས་འཁོར། ལེགས་བར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བའི་ཚོས་འཁོར་ཀྱི་བསྟན་བཅོས།

ལེགས་བྱས། (1)བྱ་བ་ལེགས་པར་བྱས་པ། 完成，做好。(2)དགེ་བའི་བྱ་བ། 善事，好事。(3)(མངོན) 1、སྐལ་པ། 命运的异名。2、སྐལ་བའི་གྲུལ། 好运的异名。3、ཀ་རྡེ། 福泽的异名。4、དགེ་ལེགས། 吉祥的异名。5、བགོ་སྐལ། 应得之份的异名。6、སྡིག་བསགས་ མཐུ། 业力的异名。7、བསྔགས་ འོས། 值得夸赞的异名。8、མཐོ་རིས་གནས། 天界的异名。9、བདེ་བའི་འབྱུང་གནས། 安乐之源的异名。10、བདེ་ལེགས། 喜庆的异名。11、གནམ་ བསྐོས། 天命的异名。12、ཕྱུག་ཚོགས། 完满的异名。13、མྱ་ངན་འདས། 涅槃的异名。14、ཞི་ བ། 解脱的异名。15、ཡིད་བཞིན་འགྲུབ། 如意成就的异名。16、རབ་ བསྔགས། 极度赞扬的异名。17、རབ་ཞི། 彻底解脱的异名。18、ལེགས་ལྡན། 大自在天的异名。19、རེ་ སྐོང་། 满意的异名。20、བསོད་ནམས། 善根的异名。

ལེགས་བྱེས། (མངོན) (1)ལྷ། 天神的异名。(2)རྨ་བྱ། 孔雀的异名。

ལེགས་བྱེས་སྐྱེ། (མངོན) རྨ་བྱ། 妙绘翎。孔雀的异名。

ལེགས་བྱེས་དབང་པོ། (མངོན) བརྒྱ་ བྱིན། 妙绘主。帝释天的异名。

ལེགས་བྱེས་ཀཻ་པོ། (མངོན) བརྒྱ་ བྱིན། 妙绘主。帝释天的异名。

ལེགས་འབྱལ། ལེགས་སོ་ཞུ་བའི་འབྱལ་ཚན། 献礼；ཐུགས་རྗེ་ལེགས་འབྱལ། 谢仪。བཀུ་ཤིས་ བའི་ལེགས་ཀྱི་དར་དཀར་ལེགས་འབྱལ་ཞུས། 呈献吉祥哈达。

ལེགས་སྦྱར། (1)མིང་ཚིག་ཡི་གེ་ཐན་ཆུན་ལེགས་ པར་སྦྱོར་བ། 雅言，雅语。善巧的结构。将字、词很好地结合起来。(2)གཏམ་བཤད་ཀྱི་ཞེ་ས། 讲话、讲演的敬语。

ལེགས་སྦྱར་སྐད། ས་སྐྱེ་དྲུག་རིགས་དེ་ནུ་གང་ཡི་སྐད་ རིགས་བཞིའི་ཁུལ་ནས་ཤིག 善构语。即梵语、梵文。古印度四种语文之一。

ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་ དབྱངས། དབྱངས་ བཏུ་དྲུག་ལ་སྟོས།

ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་གསལ་བྱེད། གསལ་ ཅིང་ས་བཞི་ལ་སྟོས།

ལེགས་སྦྱར་ཡྱི་ཁྲུས། ནུར་འདྲེན་བའི་སྨན་ཡི་ཙ་ བ་དང་སྟོང་ བྱ་ དང་ ལོ་ མ་ དང་ འབྲས་ བྱ་ དག་ བསྐོལ་ནས་འཁྲུད་བའི་ཁྲུས། 天成药浴。用一种能治风湿的药用植物的根、茎、叶、果等全部煮汤以行沐浴。

ལེགས་སྨོན། ཡག་པོ་ཡོང་བར་སྨོན་འདུན་བྱེད་པ། 祝愿，善愿，大愿。

ལེགས་སྨོན་ཡྱི་ཆོས། ཕྱ་ མིའི་ བདེ་ བ་ དོན་ དུ་ གཉེར་ཅིང་ཆོས་ སྨོང་ ཁུག་ པ། 正愿法。为寻求人天安乐而皈依佛法。

ལེགས་སྨོན་ཡྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། མངོན་ མཐོ་ གོབ་ ཐེབ་མིའི་བདུ་ སྨོང་ཡི་དགེ་བཅུ་ སྤོང་གི་སྡོམ་པ། 正愿戒。人天善趣而戒除十不善业的律仪。

ལེགས་སྨྲ། བསྟོད་ཚིག 颂词，赞语。赞美的话。

ལེགས་ཚོགས། ཐན་པ་དང་བའི་ བ་ རྟེ་ སྡེད་ པ་ རྣམས། 妙汇，妙集。美满幸福。

ལེགས་བཅིང་། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 善妙。遍入天的异名。

ལེགས་བཙོང་། 〈སྒྲགྱ〉 སྟོན་བའི་ཐུབ་ཐོས་ཤིག 善来。梵音译作莎迦陀。佛的声闻弟子之一。

ལེགས་བཤད། ཡང་དག་བའི་གཏམ། 善说，正

论，格言，箴言：ལེགས་བཤད་ཀྱིས་པ་དག་ལས་ཀྱང་། མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཙམྤཱ་ལེན། 格言虽出小儿口，学者也要学到手。

ལེགས་བཀའ་གཞེར་ཕྱིང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་ པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པའི་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྱི་ཟྲིང་པ་ ཞེས་བྱ་བ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་མཛད་པའོ། 《金鬘疏》。全名《般若波罗蜜多教授论现观庄严本注详解金鬘疏》。宗喀巴著。

ལེགས་གསུང་། (མཚན) (1)སངས་རྒྱས། 佛的异名。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ། 佛经、佛语的异名。

ལེགས་གསོ། ཡང་བསྒྲུབ་བཟོ་བཅོས་བྱེད་པ། 维修，复修。

ལེགས་གསོལ། (1)གོང་རིམ་དུ་སྐྱབ་ཞུ་ ལེགས་པར་ཞུས་པ། 请求，启白，汇报。(2)བཀའ་དྲིན་ལེགས་པར་གསོལ་བ། 谢恩，致谢。

ལེགས་བསྒྱབས་ཉེས་བཅོས། ཡག་པ་བསྒྱབས་ཤིང་སྡུག་པ་ བཅོས་ པ། 改恶从善，改邪归正。学习好的改正错的。

ལེན་པ། ●(ཟ་དད་ཟ) རྒྱངས་པ། རྒྱང་པ། ལོངས།། (1)རྩེད་སྡུད་བཙལ་འདེབས་ པ། 取来，执持，吸取。拿来或接受；སྐྱེ་ ལེན། 接待。ལག་ལེན། 执行。འཛོད་ལེན། 珍摄。མཚའ་ མ་ལེན་ པ། 娶妇。དཔུ་ཀ་ལེན་པ། 报仇。མ་ཏྱིན་པར་ལེན་ པ། 窃取。དངོས་པོ་ལེན་དུ་གཏོང་ པ། 派去取东西。དང་དུ་ ལེན་ པ། 欣然接受。ཀོ་ བ་ ཤོག་ ལེན། 曲解。ཁས་ལེན། 答应，采纳。རྟོད་ལེན་ པ། 取暖。མཚོ་བཏུགས་ལེན་པ། 纳降。གདོང་ ལེན་པ། 前驱。ངན་སྤྱད་བཟང་ལེན། 弃恶从善。སྙིང་བཅུད་ལེན་པ། 吸取精华。ངལ་རྩོལ་མི་ཅིད་ ཚར་ཐོབ་ཅ་ལེན་པ། 不劳而获。སྙིང་བཅུད་ཚུར་ ལེན་པ་དང་སྐྱེགས་རོ་ཚར་དབྱུག་པ། 取其精华，去其糟粕。ཟད་ས་ རྗེགས་ཆུ་ མེད་ པ་ དང་། བླུད་ ན་ ཟད་ མཐའ་ མེད་ པ། 取之不尽，用之不竭。དགེ་ སྡིག་ ཟློང་ དོར། 从善去恶。(2)བླུ་གཞས་ གཏོང་པ། 唱，歌唱；བླུ་ ལེན་ ཞིང་ ཁཐབ་ པ། 载歌载舞。ལ་བླུ་ལ་ཁའི་ལུགས་ རྗེས་ ལེན། 牧人山头唱山歌。མཚོ་ ཆུ་ རི་ ལ་ ཤི་ ནའང་། མཚོ་ ཀ་ ཡུལ་ ལ་ ལེན་ དགོས། 老牛虽死在山中，牛皮仍要剥回寨。意谓予以妥善处理。●རྟེན་ འབྲེལ་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ལེན་ པའི་ ཡན་ ལག་ གོ། 名词。取。佛书所说取支，为十二缘起之一；ལེན་ པའི་ རྐྱེན་ གྱིས་ སྲིད་ པ། 取缘有。ལེན་ པའི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ། 执持识，阿陀那识。ཉེ་ ལེན་ གྱི་ རྒྱུ། 近取因。

ལེན་པ་བཞི། འདོད་ པ་ ལེན་ པ་ དང་། ལྟ་ བ་ ལེན་ པ་ དང་། རྩུལ་ བྱིམས་ དང་ བརྟུལ་ ཞུགས་ སྐྱེམས་ པ་ ལེན་ པ་ དང་། བདག་ དུ་ སྨྲ་ བ་ ལེན་ པ་ སྟེ་ སྡིག་ ཅན་ གྱི་ ཆོས་ ཐམས་ ཅད་ ཉེ་ བར་ ལེན་ པའི་ རྒྱུ་ མོང་ པ་ བཅུ་ རྩ་ བཅུད་ ཡོད་ ་ པ་ རྣམས་ ལེན་ པ་ བཞིར་ བསྡུས་ པའོ། 四取：欲取、见取、戒禁取和我语取。能取内外诸法的百八烦恼总摄为四。

ལེན་པའི་ཟླ་བ། ཉི་ མས་ ཐ་ མེའི་ ཁྱིམ་ སྐྱེད་ པའི་ ཟླ་ བ་ ལ་ རྒྱལ་ མོ་ ཟླ་ བ་ ལེན་ པའོ། 取月。太阳在室女宫之月或藏历八月。

ལེན་པའི་ཡན་ལག རྟེན་ འབྲེལ་ ལ་ ཡན་ ལག་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས། སྲིད་ པའི་ དབང་ གིས་ ཕྱལ་ སྐྱེ་ བ་ དང་ ཆོང་ བ་ བའི་ བ་ ལ་ ལ་ ལང་ ལང་ འཕྲུལ་ བར་ འདོད་ ཅིང་། དེ་ དང་ དུ་ ལེན་ པ་ སྟེ་ རྟེན་ ལེན་ བཞི་ སོགས་ རྣམ་ གེས་ ཀྱི་ ཁ་ བ་ དང་ ཐོབ་ སྐྱེ་ བར་ བྱེད་ པའོ། 取支。十二缘起支之一。以爱为缘，

反复欲遇美境快感，乐于忍取，于了别四取蕴等，起功用力。

ཏེན་པོ། 形容词。(1)འདྲ་ཆགས་པོ། 合适，恰当，象个样儿：གཞན་གྱི་མཐོང་ལས་ལ་ལེན་པོ་མི་འདུག 别人看到不好。གོས་ཆས་ལེན་པོ་འདུག 衣着很合体。(2)རྒྱ་པོ་དང་འཐུད་པོ། 吸收，附着力强：སྣམ་བུ་འདི་ཆོས་ལེན་པོ་འདུག 这毯子容易染色。ཤོག་བུ་འདི་ཨི་ཀེ་ལེན་པོ་འདུག 这种纸写字容易吸墨。

ཏེན་འཛིན། དངུལ་དངོས་སོགས་ཚུར་ལེན་ཐུབ་ཀྱི་འཛིན་ཡིག 领取证，取物单。

ཏེབ། ཡུག་གཅིག་ཏུ། 副词。笼统：ལེབ་རྩིས། 统计。ལེབ་འདྲེར། 一律。

ཏེབ་རིས། ཞེའས་ཐུགས་ཁོད་སྐྱམས་པོ། 平面。

ཏེབ་སྐྱོངས། རུ་སྐྱེངས། 破产，全空，ཞིང་བྱེན་ལེབ་སྐྱོངས་ཐུ་ཐྱིན་སོང་། 农奴全部出走。ས་ཞིང་རྣམས་ལེབ་སྐྱེངས་ཐུ་ཡུས་འདུག 土地荒芜。

ཏེབ་འདྲེར། ཐུ་ལཱའང་དམིགས་བསལ་མེད་པ། 全体，一律，没有特殊，概不例外，ཀ་བ་ཚང་མ་ཏུག་པ་ལེབ་འདྲེར་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ། 全体动员，进行工作。

ཏེབ་པ། ལེབ་མོ་དང་འདྲ།

ཏེབ་པོ། ལེབ་མོ་དང་འདྲ།

ཏེབ་འཐུར། (ཁམས) ཐུམ་ཀྱི་ཐུ་རྡིང་ཆོང་ཐེབ་ཤིང་དཀྱིལ་ལེབ་ལེབ་ཅིག 扁平榫头。

ཏེབ་སྐྱོར། ལེབ་འཐུར་དང་འདྲ།

ཏེབ་ས། ཐུལ་ དཀྱིལས་ ས་ ཞེའས་ ཤོག་ ཁོད་སྐྱམས་པོའི་ རྡོན་དུ་ཆ་ཚོ་བའི་ལེབ་མོ་དང་འདྲ།

ཏེབ་ཧོ། 形容词。(1)ཐུལ་ དཀྱིལས་ ས་ ཞེའས་ ཤོག་ ཁོད་སྐྱམས་པོ། 扁平，平板状：མོན་ཁུན་ལེབ་ཧོ། 门隅所产扁豆。 བག་ལེབ། 面饼。 རྡོ་ལེབ། 石板。 ཤིང་ལེབ། 木板。 མགོ་ལེབ་མོ། 扁脑袋。 སྣ་ལེབ་མོ། 塌鼻梁。 ལྕགས་ལེབ། 铁皮。 ས་འཐུར་ལེབ་ཚོར་བྱེད་པ། 压平地面。 ཤ་ལེབ་མོར་གཏུབ་པ། 切成肉片。 (2)ཡོངས་རྫོགས་ཐམས་ཅད་ཡུག་ཅིག 完全，一律。

ཏེབ་རྩིས། ཡོངས་རྫོགས་ཐམས་ཅད་ཡུག་ཅིག་ཏུ་རྩི་བའི་རྩིས། 统计，总计，གནག་ཕྱུགས་ལེབ་རྩིས་ཐུག་པ། 统计牲畜。ས་ ཞིང་ ལེབ་ རྩིས། 总计耕地面积。

ཏེབ་ཏེབ། ཐུལ་དཀྱིལས། 扁平，扁平形，བཟོ་དཀྱིལས་ལེབ་ལེབ། 扁平形状。

ཏེཙུ། 名词。(1)དུམ་བུ། 片，薄片：ཆོས་ གོས་ཀྱི་ལེཙུ། 法衣布片。(2)བརྟག་པ་དང་རབ་ཀྱེད། 章节，段，品：ལེཙུའི་གྲངས། 章节数目。ལེཙུར་བྱས་པ། 分段落。ལེཙུ་དང་པོ། 第一章。ལེཙུ་བར་མ། 中间一章。ཆོག་ལེཙུར་བྱས་པ། 偈颂。ལེཙུར་བཅད་པ། 划分章节。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐབས་དང་། ཆ་ག། ཆ་ག་ཞེས་མོ། རྟོག་པ། བརྟག་པ། དུམ་བུ། འདུས་པ། རབ་ཏུ་བརྟག་པ། རབ་ཀྱེད། རབ་ཀྱེད། སྐབས་བཅས་སོ། (3)མངལ་གྱི་ཀྱེས་པ། 胎儿，ལེཙུའི་ལྷ། 胎儿神。

ཏེཙུ་ཚིག (1)གཞུང་ཆོག་ལ་ལེཙུ་གསར་ དུ་སྤྲོར་པ། 添补书中章节。(2)(རྟེད) ལན་ སྟོན་ པའི་བད་རྟེད། 回答，答复。

ཏེཙུ་ཚེ། ཚེ་ཐྲིའི་ཐོ། 历书。

ཏེཙུ་ཆེ། ལེང་ཆུའམ་རིཙུ་མིག 格子，方格，རས་ཁེ་ལེཙུ་ཆེ་ཅན། 花格子布。

ཏེཙུའི་རྟགས། ཀུ་རིམ་པ་བདུན་ཀྱི་ཁ་ཀུལ་ཞིག་སྟེ། ཆོག་རྩེན་མེ་འཐུག་པར་བྱེད་པའི་རྟགས།། ।।ལྟ་བུ། 章节标号。划开词义段落，不使混淆的符号，如"।। ।।"。

ལོ། ●名词。(1)ཉིན་ཏེ་ཟས་ཁྱིམ་ཆུ་བཏུ་གཅིག་བཅོ་བཞིད་ཀྱང་དུས་བཞི་ཙཱ་ལ་ ལོ་ གཅིག་ཟེར། 年。一般指太阳经行十二个宫月，完成四季的一个周期所需时间：དེ་ ལོ། 今年。ཕྱི་ ལོ། 明年。ཝ་ ལོ། 去年。ལོ་གཅིག་ཁྱེད་འཁོར། 全年。ལོ་རས་ལོ་བསྡུད། 连年。ལོ་དུ་མ་སོང་བ། 经过多年。གནམ་ལོ་གསར་ཆེས། 新年来临。ལོ་འཕོ་བ། 改岁。ཉི་མ་ལོ་ལས་རིང་བ། 度日如年。ཟླ་ཐོག་ ལོ་བཅུགས། 长年累月。ཚས་ལོའི་འབྲུ་སྐྱུག་ལོད་ཟ་བ། 寅吃卯粮。ཤིང་གསོ་བའང་ལོ་བཏུ། མི་གསོ་བའང་ལོ་བཏུ། 十年树木，百年树人。མིང་ཚེ་རྟགས་ཀྱངས་ལ་བཀྲང་བྱ་དང་། བཀྲང་གཞི། ཉམ་ཏོང་། འདོར་ཐྲེག། དུས་ཆོགས། དུས་ཀྱི་ཆ་གས། ཟླ་བའི་ཐྲེང་བཅས་སོ། (2)དཔལ་ཆེད་དམ་སྐྱེས་ ལོ་ལོན་ཆོད། 年龄，年岁。已经生存的岁数：མི་ ལོ། 人间岁数。རང་ ལོ། 本人年龄。ཆོ་ ལོ། 寿数。སྐྱེ་ ལོ། 公元。འདས་ ལོ། 去岁。过去的年岁。ཁྲི་ ལོ། 在位年数。སྐྱེས་དས་ ལོ་མ་ལོན་པ། 生未满岁。ལོ་ ཀརཏ་དུག་ཐུ། 六十甲子。●副词。(1)དུང་ངམ་ཆོག 适宜，可以：ཁ་ཅི་ ལོ་མི་ ལོ། 适不适宜于吃？གོད་ ཅི་ ལོ་མི་ ལོ། 可不可以拿藏？ཁྱོད་རང་ལ་ ལོའམ་མི་ ལོ། 对于你合不合适？(2)རྫུན་ལས་ སྐལ། 假装，冒充：ཟླ་བ་ ལོ་སྐྱོང་ ལོ་ ཅམ་ བྱས་ པས་ རང་ སྐྱེད་མི་ སྐོན། 假装学习，不能上进。ཤེས་ ལོ་ ཅམ་ཕྱི་ས་ དོན་ སྐྱེང་ ལ་ མི་ ཐབ། 装懂无助于真懂。ཐོན་ ལོ་ ཐོས་ ལོ་ ཁེ་ དས་ རྟོགས་ བར་ དཀའ། 假装听听，难于理解。●助词。(1)ལོ་ ཞེས་ ཟེར་ གསུམ་ཁྱི་ ལ་ བྱལ་ ཞེས་ སྐྱེ་ མ་ རང་ཟས་ བའི་ ཆོག 据云，所谓。不可靠的说法：འདི་ སྐད་ ལོ། 据说如此。མཁས་ པ་ མཁོ་ སྐྱོང་ ས་ ལོ། 据云系"聪明人一时糊涂"。མངའ་ ཐང་ ཆེ་ ལོ་ སྐད། 所谓"权力大"。དཔའ་ སྐྱེ་ ལོན་ དུ་ ལོ། 所谓"有勇气"。ཞྭལ་ ཁ་ སྐྱེ་ བ་ ཟེར་ ས། 号称"得了胜利"。ཤེས་ རབ་ མེད་ བའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཅི་ ས། སྐྱེས་ བུ་ ཁོན་ དུའ་ ཤེ་ སྐྱེ་ བ་ ལོ། ཐུབ་ ན་ ཤེས་ རབ་ མེད་ ཅིང་ ཤེས། སྐྱེས་ བུ་ ཁོ་ ས་ ཤེས་ པ་ ལ་ ཡང་ དགོས། 据说笨人无天才，因而不去学知识；正是因为无天才，笨人更应多努力。(2)ལ་ ས་ ཐུན་ རྒྱུ་ ཚུ་ སྐོར་ བ་ སྐྱེ་ ཤུ་ ཐུག་ ཤེ་ ལ་ 字后面所加语终词：ཕྱག་ འཚལ་ ལོ། 叩头。

ལོ་ཀ། (ཤེས་) འཇིག་རྟེན། 世界，世间。

ལོ་ཀ་ ལོ་ཀ་དང་འདྲ།

ལོ་ཀོག ནག་རྩི་ལས་ བཤད་ བའི་ རང་ ཀི་ ལོ་ རྟགས་ ཤེ་ སྐྱབས་ ཀྱི་ ལོའི་ བར་ ཆད་ རྟེག 年灾，年忌。占卜术中所说依自己生年属相推算可能遇到的灾祸。

ལོ་སྐར། ཉི་ མ་ ཤུག་ ཁྱིམ་ དུ་ སྐྱེ་ བས་ རྟེ་ ཁྱིམ་ ཞག་ ཤུ་ བྱེ་ ཐྲུང་ དུག་ སྐར་ མ་ ཚང་ ཤེ་ བ་ དེ་ ལོ་ སྐར་ ཞེས། 年宿。太阳人白羊宫之日，按宫日计算的木曜疾行定数(真黄经)所在的宿位，即该年的年宿。

ལོ་ཀོག ལོ་ ཀོག་ དང་ འདྲ།

ལོ་སྐོང། ལོ་ འཁོར་ མ། 周年，全年。

ལོ་སྐོང་ཁམས་ཀྱི་མིག། ཉི་ མ་ དང་། ཟླ་ བ། མེ་ སྐ་ ཁ། འབྲུག་ སྐྱེ། དུ། ཤུག་ སྐྱེ། ཐ། ཁྱི། ཕག་ ལོ་ རྟེ་ ལོ་ རྟགས་ བཅུ་ གཅིག་ མ། 十二属相，十二生肖。代表十二地支以纪年的十二种动物。即鼠、牛、虎、兔、龙、蛇、马、羊、猴、鸡、狗、猪等。

ལོ་ཐོག། རྟེན་ མོག་ གམ། ལོ་ ལྷང་ སྐོན་ བའི་ ས་ འབྲུ་ སྐྱེད་ འཕྲལ་ བྱ། 庄稼。每年收成：ལོ་ ཐུག་ ཐུལ་ བ། 丰年，丰收。

ལོ་ཐྲིན། ལོ་རྟག་གི་ཚབ། 代禾物品。庄稼的代替物。

ལོ་སྐྱེག ལོ་ཀེག་དང་འདྲ།

ལོ་ཁམས། ལོ་སྐར་བཅུ་གཉིས་དང་ཤིང་ ཤ་ ས་ལྔགས་ ཀུ་ ལྟེའི་ ཁམས། 年岁生属。纪年的十二地支和五行。

ལོ་ཚེས་འཁོར། ལོ་རིལ་ པོ། 整年，全年，一周年。

ལོ་ཁྲལ། ལོ་ལྟར་འཕྲི་ བའི་ ཐྲུན་ ཁྲལ། 常年差。每年应该交纳的差税。

ལོ་ཁྲིམས། ལོ་རྟག་སྲུང་བའི་ཁྲིམས། 护禾规约。保护庄稼的法规：ཡུལ་དུ་ ཏཱན་དེན་ ས་སྐྱོང་ བའི་ ལོ་ལེགས་བྱུང་བ་ལ་གང་དགར་བཌ་ ཐུབ་ མེད་ བའི་ ལོ་ཁྲིམས་བྱས། 当地出现了老人记忆中从未有过的好收成，于是制定了不许轻易刈割的规约。

ལོ་འཁོར། (1)ལོ་ རིལ་ པོ། 周年，全年；ལོ་ འཁོར་ཚོགས་འདུ། 年会。(2)ལོ་ རེ། 年度；ལོ་འཁོར་འཆར་གཞི། 年度计划。ལོ་འཁོར་མཐའ་ སྡུགས་སྡུས། 年度总结。ལོ་འཁོར་མཐའ་ཆར་ བ་ འབབ་ཚད། 年降雨量。(3)ཤིང་སྟོང་གི་ལོ་རིས། 树木年轮。

ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས། ལོ་སྐར་བཅུ་གཉིས་དང་འདྲ།

ལོ་དཔྱ། ནག་རྩིས་ཀྱི་བཞད་སྒྲུལ་དུ་ ལོ་ སྐར་ བཅུ་ གཉིས་ལོ་ ལོ་ངང་ནས་ ཙམ་ བཅོས་ བའི་ བཞི་ པ་ དང་། མར་བཅོས་བའི་བཞི་པ་གང་ཐུག་པ་དེ་ ལོ་ དཔུང་བཅོ། 岁煞。从值年生肖顺数倒数第四，即为当年岁煞。

ལོ་འགོ། ལོ་རེའི་ཟླ་བ་བཅུ་ གཉིས་ལས་ གང་ དང་ གང་ལ་ ལོ་ ཅི་ འགོ་ འཛིན་ཚུལ་ མི་ འདྲ་ བ་ དེ་ མར་ ཕྱིན་ དེ། ཀོང་ཟིའི་ ཐྲོ་ནས་ བཤད་ན། ১、ཀོང་ཟི་ གཐུམ་ བའི་ ཆོས་ གཉིས་ ལྟར་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ২、ཀོང་ཟི་ དང་ བཅས་ ཆོས་ གཉིས་ ལྟར་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৩、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৪、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৫、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৬、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৭、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৮、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ৯、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ১০、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ১১、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། ১২、ཀོང་ཟི་ བཅུ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཟླ་ ཐ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཚེས་ ལ་ ལོ་ འགོ་ འཛིན། 岁首。一年的十二个月中的何月何日算做开始，有几种不同的方法，为了方便现用历算来说明：1、藏历三月初一（角宿月白分朔日）—— 时轮派历算家多用之。2、藏历正月初一——金光明经、医学四续派。汉蒙王室及部分藏族星算家通用之，现使用最广。3、藏历十二月初一（仲冬鬼宿月）——四座经和胜乐金刚空行经。4、藏历十一月初一(冬至)—— 五行算者用之，粗算用十一月初一，细算用冬至。5、藏历十一月

十六日——律经、俱舍论派。萨班和宗喀巴等诸大师皆用之。6、藏历九月十六日——日藏经。藏中学者亦有用之者。7、藏历八月十六日——因缘经释。藏中学者也有用之者。

ལོ་རྟགས་དུག་ཅུ། (1)རྒྱ་དཀར་ལུགས་ལ་ལོ་བཅུ་གཉིས། ཤིང་མེ་ས་ལྕགས་ཆུ་ཤུ་མིའ། དཔང་ཐང་ཁམས་རིར་ཙོ་དང་མོར། སྐུང་བས་ལོ་རྟགས་དུག་ཅུ་འབྱུང་། ཞེས་པ་ལྟར་རབ་བྱང་རིམ་པོ་གཅིག་ལ་རེར། 干支周。汉历以十二地支与十天干组合为六十年的干支周。(2)ལོ་དུག་ཅུར་སྐྱེས་བའི་མི། 六十花甲之老人：མེ་རོ་སྐམ་པོ་ཆུ་ལ་སྐྱང་རས་ལོ་རྟགས་དུག་ཅུའི་ཅིས་ཀྱག 泡干尸，数甲子。比喻往事重谈。

ལོ་རྒས། རུ་ལོ་ལོན་པ། 年老，上了年纪：ལོ་རྒས་རྩེ་དོག། 年老智衰。

ལོ་རྒྱུན་ཆགས། ལོ་ལྟར་རམ་ལོ་རེ་བཞིན། 每年，年年，常年：ལོ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་ལོ་གསར་ཀྱི་དུས་ཆེན་གཉིང་བ། 年年欢度新年。

ལོ་རྒྱལ། གནས་ཚུལ་བྱང་རབས། 历史，记事。往事发生的过程：ལོ་རྒྱལ་ཟིན་བསྡུས། 简历，略史。ལོ་རྒྱལ་ཐོན་བྱ། 零星事迹，逸史。ལོ་རྒྱལ་ཀུལ་རྩིང། 史迹，历史古迹。ཁྱིམ་ཀྱི་ལོ་རྒྱལ། 家史。ན་བའི་ལོ་རྒྱལ། 病历。ལོ་རྒྱལ་ཐོག་བྱང་མ་སྐྱོང་བ། 亘古未有。མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱལ། 人类历史。

ལོ་རྒྱལ་གྱི་དངོས་གཞི་ཤིང་ཁྲབས། ཨང་ཀེ་ཧེ་དང་ཨེན་ཀེ་ཧེ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་གསར་སྤྱད་གཏང་བའི་ཤིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱལ་འཛིལ་ཐུལ་བའི་ཚོས་ཉིད་ཆོས་སྐྱེད་བཏང་བའི་སྐད་ཀྱི་ཚན་རིག། 历史唯物主义。马克思、恩格斯所创立的关于人类发展最一般规律的科学。

ལོ་རྒྱལ་ཆོད་མོ། ཐུ་བཞེད་ཀྱི་ཤིང་ལྷེ་བཙས་ཡས་དཀར་ཆག་ཆོད་ཚོ་ཡང་ཟེར། 《全史》,《巴协》。桑耶寺详志。

ལོ་སྒེམ། (ཀ) ཏོ་ཞིབ་འཚག་ཐྲེད་ཀྱི་དང་ཚག། 罗筛，面罗。

ལོ་བཐུད་ཏི་ཆུ། ཉིས་པ་ལོ་བཐུད་ལོན་ པའི་ དྲི་ཆུ་ལྷུ། ནུས་པས་གཟུན་རིམས་དང་དུག་ཚད་ཟེལ། 童便，八岁小便。八岁儿童的小便。入药能清热解毒，治瘟疫诸病。

ལོ་ངམ་ཁྱེ། ཐུ་དུས་བོད་རྗེ་ཁྱི་གུམ་བཙན་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་དབོན་ཞེག ཁདེས་ཁྱི་གུམ་བཙན་བ་བཀྲངས་ཏེ་ཆུལ་ས་ཐྲུག། ཆུལ་བྱ་གསུམ་ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྲུག། རྗེའི་སྲས་མོ་བཙུན་མོར་བྱས། མཐར་ཁྱི་གུམ་བཙན་བའི་བཙུན་མོ་ཡུག་ས་དང་ཡུས་པ་ལས་སྐྱེས་བའི་ཐུ་ཐུག་དུ་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་བསད་པ་རེད། 洛昂达孜。吐蕃王志共赞普时一部落酋长名。他杀了志共赞普，夺了王位。放逐志共赞普的三个儿子，强取其女儿为妃，后来志共赞普的遗腹子如勒杰，杀死洛昂，继任吐蕃王。

ལོ་བཅུ་ཚོག་ལྔ། ལོ་བཅུ་ལ་སྟོན་ཐོག་ལྔ་ སྐྱེ་ ལོ་གནང་ཨཆང་དུ་ ཨདེབས་ ཆུའི་ ཞིང་ཁ། 十年五熟。隔年一种的土地。

ལོ་ཆུ། ལོ་ དཀྱ་དང་ ཆར་ ཆུ། 年景雨水：ལོ་ཆུ་ ལེགས་པ། 雨水调匀。

ལོ་ཆུ་ལམ་སྐྱོངས། ཆར་ཆུ་དུས་ཐོག་དུ་བབ་ནས་སྐྱེན་ཐོག་ཡག་པོ་བྱུང་བ། 风调雨顺，五谷丰登。

ལོ་ཆུང་། (1)ལོ་ཆུང་དུ། 年幼，年少。(2)ལོ་ཏྲ་བ་ཆུང་བ། 小译师。ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་དང་ལོ་ཆུང་ལེགས་བའི་ཞེས་རབ་གཏིས། 大译师仁桑和小译师勒白协饶。

ལོ་ཆོག། (རྡོ) ལྷན་པ་ལེབ་མོ། 补丁。

ལོ་ཆེན། (1)ལོ་ན་ཆེན་པོ། 年龄大。(2)ལོ་ཏྲ་བ་ཆེན་པོ། 大译师。

ལོ་ཆེན་རྟོགས་ལྡན། ཆོས་རྒྱལ་གཉིད་བདག་ཀྱིང་ཡིད་གཏུང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་ཡིད་ཤེང་རྟ་ལོར་འཕྲུངས། མདོ་སྡགས་གསར་རྙིང་། ཐ་སྙད་རིག་གནས་མཐའ་དག་ལ་མཁས་ཤིང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་ཡིད་ཤེང་རྟ་ལོར་རྙིས་གཞུང་ཉིན་ཟེད་སྐང་བ་བརྒྱས། གསུང་རྩོམ་གཞན་དག་ཀྱང་ཤིན་དུ་མང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་ཡིད་ས་ཕྱི་ལོར་རྡུག་གང་ཞི་དམག་ཤེས་ བཀྲོངས། 大译师达玛室利(1654—1718)。译言法祥。宁玛派法王德达岭巴之弟。精通显乘新密旧密世间明处，公元1714年著历算名著《日光论》等书，著述甚富。公元1718年清康熙五十七年，准噶尔入侵拉萨时见杀。

ལོ་མཆོད། ལོ་རྫ་མར་མི་ཤེ་བའི་ཟླ་དུས་ཆོས་གྲངས་བཟླང་སྐེ་ཟེད་པའི་ཕྱག་མཆོད། 小祥，丧礼周年祭。藏俗在死者周年之前一月，为死者所修佛事。一说为死者周年时。

ལོ་མཇུག ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའམ། བཅུ་གཉིས་པ། 年底，年尾。十一、十二月。ལོ་མཇུག་གནས་སྐྱོང་། 腊月三十，除夕。

ལོ་ཉེས། སྐྱེན་ཐོག་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་བ། 荒年，天灾。

ལོ་མཉམ། ལོ་ཅིག་གཅོད་གཅིག་པ། 同岁，同年，同庚。

ལོ་རྟེན། ལོ་རྟགས། 值年属相。

ལོ་རྩྭ འབྲུ་རིགས་སྤྱིའི་འབྲས་བྱ། 庄稼，农作物，年景。ལོ་རྩྭ་ཀི་སྟོང་བྱ། 禾茎。ལོ་རྩྭ་སྐལ་བ། 农作物倒伏。

ལོ་རྩྭ་མཆོག་ཏུ་བདེ་བ། (ཨངོན) སྤྲོས་དཀར་ཤིང་། 殊胜谷物。芸香树的异名。

ལོ་རྩྭ་གཉེན། (ཨངོན) ཆར་བ། 谷友。雨的异名。

ལོ་རྩྭ་གཤེད། (ཨངོན) སེར་བ། 谷敌。冰雹的异名。

ལོ་གཙོར། མགོན་ཁང་ནང་དུ་ལོ་འཁོར་མེར་བཤམས་ནས་འཛོག་པའི་གཙོར་མ། 年朵，常年神馔。护法神殿中终年供置的朵马食子。

ལོ་རྟགས། (1)འབྲུང་རྟེས་སྐབས་ལོ་ཁམས་སོ་སོ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་དུད་འགྲོ་བཅུ་གཉིས། 值年属相。五行算中表示值年生属的十二种动物。(2)རང་སྐྱེས་ པའི་ ལོ་ རྟགས། 生年属相。各人生年的属相。

ལོ་རྟགས་གཞོལ་ རས་ ཕྱུ་ བ། (ཨཡི) བག་མ་སོགས་བློང་སྐབས་བློང་ཡུལ་ཀྱི་ཕ་མར་བྱ་ བྱ་ མོ་གང་ཡིན་ཀྱི་ལོ་རྟགས་འདྲི་བ། 问庚。藏俗，结亲时向对方父母询问儿女生年。

ལོ་ལྟར། ལོ་རེ་བཞིན། 每年，年年，常年。

ལོ་ཐང་། (1)ལོ་དུས་ཀྱི་རྟེན་མཛལ། 岁贡物品。(2)ལོ་ལྟར་ཀྱི་འབྲེལ་ཁྲལ་འབབ། 田赋，农业税。(3)ལོ་གཉིག་གི་ཚོང་འབབ། 全年收入。

ལོ་བྱག སྲོ་ཚལ་ཀྱི་ལོ་མའི་ཐུག་པ། 菜羹。搀杂青菜等煮成的粥。

ལོ་རྩྭ། ལེ་ཐོའམ་ལོ་རྒྱུད་ཐོ། 历书。

ལོ་རྩྭ། ལོ་རྟག་དང་འདྲ།

ལོ་རྩྭ་རྩེ་ མོ། (ཨངོན) སྐྱེ་ མ། 谷顶。禾穗的异名。

ལོ་རྩྭ་གཤེད། ལོ་རྟག་གཤེད་དང་འདྲ།

ལོ་དང་མ། ལོ་རྟེ་ཤུ་སུམ་རྩ་ཙམ་དུ་རྒྱས་པའི་དང་བཅས། 壮年，成年。

ལོ་ དུས། ལོ་ ཚད་ དུས་ བཀག 年限，期限。ལོ་ དུས་ རྒྱས་ བཅད། 限期。ལོ་ དུས་ ཐེམ་པ། 年限期满，届满。ལོ་དུས་གཅོང་བ། 年限期满。ལོ་ དུས་ཚང་བ། 年限已到。ལོ་དུས་རྫོགས་པ། 年限已完。

ལོ་དུས་ཀྱངས་བཅད། དངུལ་བྱན་སོགས་ལོ་དུས་རྒྱས་དཔྱད་ཀྱིས་ཁ་གྲངས་ཐག་བཅད་པ། 期限定

额。规定期限还清定额债款。

ལོ་དྲི་བ། བསྟན་བཅོས་ཤེག་སྟེ་སློབ་དཔོན་བང་མ་འབྱང་གནས་ཀྱིས་མཛད་བའི་དཀྱེ་ཚུལ་གྱི་ ལོ་ དྲི་བ་ཞེས་བྱའོ། 《问年书》。莲花生著。一部询问沙弥年龄的论述。

ལོ་དྲུག་ཁྲི་ སྒང་ བ། སྒང་ ལྷུང་ སུམ་ རྩའི་ དང་ གསེས། ལོ་དྲུག་གི་བར་དུ་ངང་ལ་ལོངས་སྤྱད་ཆུའི་སྟན་ཙམ་བཞིན་དུ་སྟན་གསར་པ་ཆེད་དུ་བྱས་བའོ། 六年二敷具。三十舍堕之一。比丘于六年中所受用之敷具尚未损坏，又新作敷具所犯堕罪。

ལོ་བདག (1)ཉི་མ་ལྷག་ཁྲིམ་ལ་བྱེཁས་བའི་ ཉིན་ཀྱི་རེས་གཅིའ་ ནི་ལོ་རིལ་ པོ་དེའི་ བདག་པའོ། 年主。太阳入白羊宫之日曜次，即是全年的主曜。此为实用派用之。(2)ལོའི་བདག་པོ་ སྐྱེ་ལོ་རེ་རེ་ལ་དབང་བའི་ལོ་ལྷ། 值年太岁。

ལོ་འདབ། ལོ་མ་དང་འདབ་མའི་བསྡུས་མིང་། 树叶和花瓣：ལོ་འདབ་ཐུང་ དཔྱང་བ། 花叶悬垂。ལོ་ འདབ་ ཞིང་ ཞིང་། 树叶稀疏。ཤིང་སྟོང་ལོ་འདབ་ཆུས་པ། 树叶繁茂。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྦྱིབ་ཅིང་དང་ལྡུང་ཅིང་དོ།

ལོ་འདོད། སྐད་གཅིག་དོན་ གཉིར། 求名。希求名誉，追求名声：ལོ་འདོད་ཅན་གྱིས་གནས་ལུང་གི་དོན་མི་རྟོགས། 求名者不会懂得道理的实质意义。

ལོ་སྟོང་མེ་འབྲས་བཅའི། ལོ་མ་དང་། སྟོང་པོ། མེ་རྟོག འབྲས་བུ་བཅིའི་ བསྡུས་ཚིག 根、叶、花、果。

ལོ་ཏོ། ལོ་ གྲངས་ ཏ་ ཚོད། 年龄，年纪：ལོ་ ཏ་ མཐོ་བ། 老年人。ལོ་ཏ་མ་སོན་པ། 未成年，未到年龄。ལོ་ཏ་རུན་པ། 适龄。ལོ་ཏ་ཕྲ་བ། 年幼，年轻。ལོ་ཏ་སོན་པ། 成年，长大了，到年龄了。ལོ་ཏ་ཆགས་པ། 年老。ལོ་ཏ་ཆུང་པོ། 高龄老人。ལོ་ཏ་གཞོན་པ། 年轻。ལོ་ཏ་མཐོ་ལ་ལུགས་ སྐྱེབས་ ཁྲན་པ། 老态龙钟。ལོ་ ཏ་ ཆུས་ཀྱང་ཆགས་པ་མིན། ཤེས་བྱ་ཆུས་ཏ་ཆགས་པ་ཡིན། 年事虽高不算长者，学识渊博受人尊敬。

ལོ་ངན ལོ་ སྐྱེ་གཉིས་ནག་ལ་འཁྲིལ་ བའི་གནམ་ལོ། 黑年，凶年。不吉利之年，九宫算中，二系黑色，故藏历说值年九宫，若逢二数即是黑年。

ལོ་ནད་ཁྱབ་འཐུར། ནད་ཀྱིས་མནར་ཏེ་ཆུན་རིང་ ཕུལ་ལང་ལུས་པ། 久病卧床：ཆུས་ འཁོགས་ནད་ཀྱིས་ ལོ་ ནད་ སྟན་ འབྱང་དུ་ གྱུར་ པ། 年老体衰，久病卧床。

ལོ་གཅིག་འཚར། ལོ་གཅིག་ རེས་ བར་དུ་ཆོད་ བའི་ལོ་རེ། 隔年。每隔一年：ས་མཐའི་ས་ཞིང་ཞན་པ་ཁ་ཤས་ ལོ་གནང་ འཚར་ ལ་མ་ གཏོགས་ འདྲིབས་མི་ཕྱོགས། 高原上的一些瘠薄土地，只宜隔年耕种。

ལོ་པ། ལོ་གང་ལ་སྐྱེས་བའི་ཚོ། 名词。某年生的男子：ཁྱི་ བ་ ལོ་ པ། 子年出生的男子，属鼠的男子。

ལོ་བཀྲ། ལོ་ཙྪ་ བ་ དང་ བརྒྱ་ དཔེ་ བསྡུས་མིང་། 译师和大师，翻译家和学者。

ལོ་ཕྱང་། བོད་ཀྱི་གོམས་ གཤེས་ སུ་ལོ་གས་ གོང་ནས་སྐྱོང་ཆུང་ནང་ལ་ཆེད་དུ་བཏབ་ ནས་ལོ་གས་ སྐབས་ མཆོད་ཛས་ཆུལ་དུ་ དེའ་དུང་ དུ་བསྐྱ་ཁྱེའ་ ལོ་ དོག་ གས་ བའི་ ཕྱང། 青苗献新。藏俗每于岁暮，盛麦种于小皿中任其发芽，以作新年供神的麦苗。

ལོ་ཐོག་ས། ལོ་གཅིག་ཀྱི་ཐོག་ས་ཐོ་བ། 年薪。

ལོ་ཕྱག ལོ་རེའི་ནང་ ཞེང་ས་ རེ་ འབྱལ་ བ་ ཕུལ་ཏེ་ ཕྱག་འཚལ་བ། 逢年朝贡，岁时谒供。

ལོ་སྐྱོག་ས། (1)ཞིང་ལས་ དང་ འབྲོག་ལས། 农牧业：ཆར་ཆུ་ དུས་ སུ་ ཐང་ ཅིང་ རུ་ ལོ་ ཕྱུག་ས་

འཕེལ་བས་ ཡུལ་ དེར་ བཀྲ་ཤིས་ དང་དགེ་ མཚན་ཉིས་ཤྲིད་ བ། 雨水调顺，农牧丰产，当地到处都是祥瑞气象。(2)ལོ་ རྩྭ་དང་ཕྱུགས་ཟས། 庄稼与牲畜。

ལོ་འཁོར། ལོ་ སྐྱ་མ་རྩོགས་ པ་དང་ ཕྱི་ མ་ གསར་དུ་ ཤོར་ བའི་ དུས་ མཚམས། 转年。前一年已经终了，转入下一年的时刻。

ལོ་འཁོའི་ཞག རྟེས་འབྲེལ་ སྐབས་མཚམས་ནས་བརྩི་བྱའི་ གནམ་ ལོའི་ དཀྱུན་ ཉི་ཚེགས་ ཁད་ ཚད་ ལ་ཉིན་ ཞག་ཅི་ ཙམ་ སོང་ བའི་ གྲངས་ཡིན། 转年日数。从新历首起至所求年冬至以前已过太阳日的总数。

ལོ་འཁོའི་གཟའ་སྐར། དཀྱུན་ ཉི་ཚེགས་ བའི་ ཕྱི་ ཉིན་ཀྱི་ གཟའ་ དང་ སྐར་མ་ལ་ ལོ་ ཕྱི་ མ་ གསར་དུ་ ཤོར་ བའི་ སྐབས་ ཡིན་ བས་ན་ དེ་ ལྟར་ བརྗོད། 转年曜宿。即冬至次日的曜次和宿序，因为是旧年终结，转入新年之时，所以叫转年曜宿。

ལོ་བ། འགྲིག་ པའམ་ ཚོ་ ཆོད་ པ། 副词。对，可以，有用处：ཆོད་མ་འདི་ ཟ་ ལོ་ བ་ ཅམ་འདུག 这种蔬菜勉强可以吃。

ལོ་འཁྱལ། ལོ་རེའི་ འཁྱལ་ཚན། 岁贡。

ལོ་འཐས། འབྲུ་ རིགས་ སྤྱི། 粮。收获物：ལོ་ འཐས་ལེགས་ ཤིང་ རྩ་ བཅུད་ ལྡན། 粮食精细，富于营养。

ལོ་མ། 名词。(1)རྩྭ་ ཤིང་ གི་ ལོ་ མ། 植物的叶：ཤིང་ ལོ། 树叶。ཡུང་ ལོ། 柳叶。ལྗང་ ལོ། 绿叶。ལོ་ མ་ ཁ་ འབྱས་ པ། 新叶初发。ལོ་ མ་ ཟིབ་ཏུ། 细叶。ལོ་ མ་ ཕྱུགས་ པ། 叶落。ལོ་ མའི་ ཁྱིམ་ལ་ བྱ། 叶棚茅舍。ལོ་ མ་ དང་ འདབ་ མ། 树叶和花瓣。ལོ་ མའི་ ཁྲིན་ འབྱ། 食叶害虫。ཨ་ རྒྱ་ པད་ མཛེས་ ཀྱང་ ལོ་ མ་ རྩྭ་ བོས་ བཀྲུན་ དགོས། 荷花虽好，也要绿叶扶持。ལོ་ མ་ སྐམ་ པོ། 枯叶。喻无关紧要。ཀཁྲ་ ཤྱ་ ཀྱི་ རྩྭ་ ཁྱལ་ པ་ མཐའ་ ཡས་ པའི་ ལོ་ མའི་ དྲྭ་ ནས་ འཕྱར་ ཉེ་ བྱེད་ ཅིང་ སྐྱེ་ ཤས་ ཀྱི་ ཐུན་ ཐང་ ལྟར། 在满垂露珠的翠柏叶间盘旋悲歌。(2)ཁྱིད་ པོ་ མེད་ པ། 不重要的，次要的：ཆོག་ ཤེ་ ལོ་ མ། 浮辞，废话。

ལོ་མ་བསྒྱེད། (མཁའ་) བྱང་ཆུབ་ ཤིང་། 叶动。菩提树的异名。

ལོ་མ་ཁ། (མཁའ་) (1)ཚོས་ གཞི་ ལྗང་ ཁུ། 绿色的异名。(2)ཆུ་ ལྷའི་ ཤིང་། 水神树的异名。

ལོ་མ་གོས་མ། (མཁའ་) ལྷའི་ ཅི་ ཐག་ ཅིག 叶衣女。叶衣佛母的异名。

ལོ་མ་ཅན། (མཁའ་) ལྡོག་ ཤིང་། 有叶。树木的异名。

ལོ་མ་མེད་མ། (མཁའ་) ལྷ་ མ་ ཡིན་ མ། 无叶女。郎摩天女的异名。

ལོ་མ་གསུམ་པ། (མཁའ་) དུར་ ཁྱིད། 三叶。药用植物离娄的异名。

ལོ་མང་ཁྲང་ལྡན། (མཁའ་) མི་ ཚན་ འཁོགས། 负多龄。老人的异名。

ལོ་མའི་ཕྱང་མ། དྲི་ ཞིམ་ བའི་ བསང་ ཤིང་ གི་ ལོ་ མ་ བདུང་ བའི་ གྱམ་ བུ། 香包，香树叶包。

ལོ་མའི་ཁྲིན། ལོ་ མ་ ལ་ གནས་ བའི་ འབྱ། 尺蠖。树叶上的虫。

ལོ་མར། འཁྲི་ ལ་ སོགས་ བའི་ ཕྱུགས་ ཀྱི་ མར་ རྩྭ་ ཁང་ ཁ་ གཅིག་ ལོན་ པ་ ཞེག 陈年酥油。牦牛等母畜奶汁所制酥油经过一年以上者。

ལོ་མས་འཕྲས་ཁྱིབ། རྩྭ་ བྱད་ ཀྱི་ ཆོག་ མང་ དྲགས་ ཏེ་ བརྩེ་ བྱའི་ དོན་ རྟོན་ མེ་ གྱབ་ བའམ་ མེ་ ཁས་ལ་ བ། 叶蔽果实，浮词遮蔽真义。意谓浮词过多以至不能清楚表达其意义。喻喧宾夺主。

ལོ་བཙན་པ། ཏི་ ཀུ་ ས་ རྡི་ ཁྱིས་ དང་ ལྷུང་ ཁྱིས་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ལྷུང་ ཁྱིས་ ཀྱི་ ཤིང་ ཞེག 奇林翠雀。分为山生和谷生两种。此系谷生者。

ལོ་བཙའ། ལོ་ རྩྭ་ ཀྱི་ བཙའ་ ཉོན། 农作物黄锈病。

ཨ་ཙུ་པ། (ཟེགས) འཇིག་རྟེན་མིག་གམ། སྣང་གཉིས་སྒྲུབ་པ་པོ་སྟེ། སྣང་མིག་སྒྲུབ་མཁན། 译师，翻译家。梵意译为世间眼。

ཨ་ཙུ་པ་རྒྱ་བཙུན་འབྱུག་ལེངས་ཀྱི། བྱང་ཆུབ་བོད་ཀྱིས་ཁ་ཏི་ཤ་གདན་འདྲེན་དུ་བཏང་བའི་མི་ཕྱིའི་ཁ་གྱལ་ཁིན་པ། ཁ་ཏི་ཤ་གདན་དངོས་ཏེ་ཙོད་དུ་ཕྱིན་ཤིག་བའི་ལས་དུ་འདུས། 译师嘉·尊珠僧格。十一世纪时，阿里谷格王绛曲民派往印度迎请阿底峡的五人之一，死于还藏途中。

ཨ་ཙུ་པ་རབ་འབྱུང། ཤི་སྐྱོང་ཤེ་བཅན་སྐབས་ཀྱི་ཨ་ཙུ་པ་པ་ཚོང་པེ་རོ་ཙ་ན། ལྷན་མ་རྩེ་མང་། ཁ་ཆེ་ཀུ་ནན་སྟེ་ཏན་གསུམ། གཉགས་སྟོན་ན་ཀུ་ཨ་ང། འཕོན་ཀྱའི་དབང་པོ། རྒ་རིན་ཆེན་མཆོག་སྟེ་བར་པ་གསུམ། སྣ་བ་དབལ་བཅེགས། ཅོག་རོ་ཀྱའི་ཆུལ་མཚན། ཞང་ཤེ་ཤེས་རྩེ་སྟེ་གཞོན་གསུམ་བཅས་ཨ་ཙུ་པ་རབ་དགུའོ། 九大译师。赤松德赞时代的巴阁·白若杂纳、丹玛则芒、迦湿弥罗·阿难陀，为三老，涅·般若焦摩罗、欸·鲁益旺波、马仁钦却，为三中，噶瓦·拜则、焦若·鲁坚赞、祥·也协德，为三少。共为九大译师。

ཨ་ཙུ་པ་ཧིན་ཆེན་བཅང་ཀོ། རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ལ་ཞུས།

ཨ་ཙུན་པ། ཨ་ཙུ་པ་དང་འདྲ།

ཨ་ཚམ། (1)ཨ་རྟག་ལེགས་རྟེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ། 年景，年成。庄稼丰欠情况。(2)སྨྱོ་སྐན་ཞེག ཨ་ཙན་ཡང་རེར། 川乌，乌头。药用植物名。

ཨ་ཚིགས། སྔོན་རབས་ཀྱི་ཨ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བའི་ཨ་ཚའི་དུས་ཚིགས། 时期，年代。

ཨ་ཚོད། ན་ཚོད་མཐོ་དམའི་ཚོད། 年龄，岁数。ཁྱེད་རང་དག་ཨ་ཚ་ཚོད་གུ་ཚད་རེད། 您今年多大年纪？

ཨ་གཉེས་འཚར། ཨ་གཉིས་རེས་བར་དུ་ཚོད་བའི་ཨ་གསུམ་པ། 每隔两年，གྲུ་གུ་གཉེས་འཚར་ལ་སྐྱེས་པར་གསུམ་ཚེགས་རེད། 每隔两年出生的孩子，称为第三年生的孩子。

ཨ་ཚེས། (1)ཨ་དང་ཚ་བའི་བསྡུས་མིང་། 年月。年和月。(2)ཨ་ན་མཉམ་བའི་མིའམ་སྐྱེས་ཨ་གཅིག་པའི་མི། 同庚，同岁。同年生的人。

ཨ་ཚེས་ཞག་དུས་ཀྱི་ཁམས། གནམ་ཨ་མ་ལ་ཚ་བ། ཚ་བ་མ་ལ་ཞག་ནི། ཞག་ནི་མ་ལ་དུས་ཚོད་བྱ། དབེར་ན། གནམ་ལོའི་ཁམས་ཆེ་ཤིན་ན་ཚ་བ་དང་པོ་ས་སྐྱ་ཡིན། ཚ་བ་དང་པོ་ས་སྐྱ་ཡིན་ན་དེའི་ཚེས་གཅིག་ལྷག་ས་སྐྱ་ཡིན་པ་དང་། ཚ་བ་དེའི་ཚེས་གཅིག་ལྷག་ཤིན་ན་ནམ་ལངས་ཚུ་ཙམས། ཉི་ཤར་ཤེང་འབྱུག ཉི་དྲོས་ཆེ་སྐྱལ། ཉིན་ཕྱེད་ས་སྐྱ་སོག་ལྷག་མ་ཀུན་ལ་རིགས་འགྲེའོ། 年月日时。年、月、日、时的天干地支共八个字，知道年的天干后，按五行生化，年上起月。月上起日，日上起时，就可以推定月、日、时的干支。例如：年为丁火，丙丁火生戊己土，而正月的地支固定为寅，所以这一年正月的干支为戊寅，正月初一的干支为庚寅，正月初一的天明时的干支为癸卯，日出为甲辰，隅中(日煦)为丁巳，日中为戊午，余类推。

ཨ་གཟའ། གྲུབ་རྩིས་ལ་ཉི་མ་ལྷག་ཁྱིམ་དུ་ཐོབས་བའི་ཉིན་ཀྱི་རེས་གཟའ་ཉི་ཟེ་དེའི་གཟའ་ཡིན་ནོ། 年曜。太阳入白羊宫之日的值日曜为该年之年曜。此为体系派用之。

ཨ་ཡི་ཆ་ཤས་ཅན། (མངོན) དུས་ཟླ། 年之部分。月份的异名。

ཨ་ཡི་ཐེག་བ། ཨའི་ཐེག་པ་དང་འདྲ།

ཨ་ཡི་ཐོག་མ། (མངོན) ཅོང་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 年之初。藏历十一月的异名。

ཨ་ཡི་དང་ཐོ། (1)ཨ་འཁོ་གང་ནས་འཛིན་བའི་ཐོག་མ། 岁首。(2)ཕྱི་བའི་ཨ། 子年，鼠年。属鼠之年。

ཨ་ཡི་ཕྱང་ཐོ། (མངོན) (1)རྟེན་ཞག་སྐྱ་རྒྱ་ལ་ཟླ་

ཚ་གཅིག་ཉིས་ཤིས་པའི་ཟླ་བ། 月份的异名。三十个太阳日作为一个月的月份。(2)བསྐལ་པ། 劫的异名。极大的计时单位。

ཚེས་ཁེ་སྐྱེ་བ། ཚེ་གང་ལ་འཆར་བའི་སྐྱེ་བ། 值年九宫。

ཚེས་ཁེ་མཐོང་། (མཛད་) (1)ཟླ་བ། 月份的异名。(2)བསྐལ་པ། 劫的异名。

ཚེས་ཁེ་ཡིག་ཚགས། (མཛད་) ཟླ་བ། 年支。月份的异名。

ཚེས་ཁེ་ཉི་འཁོར་ཤིང་རྟ། (མཛད་) ཉི་མ། 年车。太阳的异名。

ཚེས་རབས། (1)ཚེ་ཆུས་ཀྱི་དུས་རབས་དུས་བྱ་གཅིག 历史时期。历史上一段时期。(2) ཚེ་ཆུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ། 史实，历史情况。(3)དེང་སྐབས་ཀ་བཏུ་ཐུམ་པ་ལ་དུས་རབས་གཅིག་ཅཉིས་ཤིས་པའི་ཚེ་བཅུ་ཕྱག་གཅིག 年代。一世纪中的每十年。

ཚེས་རིམ། དུས་སྐབས་སྦྱ་ཕྱི་བཟློག་པའི་རིམ་པ། 年级；ཚེ་རིམ་འཐབ་པ། 升级，升班。

ཚེ་རེའི་དུས་བཞི། དགུན་དང་། དཔྱིད། དབྱར། སྤྱིད་བཅས་བཞི། 一年四季：冬、春、夏、秋。

ཚེས་ཚེགས། ཚེ་ཐོག་ཚེགས་ཡིན་ཚེང་པ། 丰收。庄稼丰收，ཚེ་ཚེགས་ཐུང་ན་ཉུ་གེ་མེད། 庄稼丰收无灾荒。ཚེ་ལྟར་ཚེ་ཚེགས་ཐུང་པ། 庄稼年年丰收。

ཚེས་ཚོངས་པ། ནད་སོན་པ། 长大，足岁，成年。

ཚེས་ཤ། ཚེ་གཅིག་ཅོན་པའི་ཤ་རྩིང་པ་མ་དུལ་པ་སྟེ། ནུས་པས་རྒྱང་ནད་འཇོམས། 陈年腊肉。经过一年尚未变坏的干肉，能疗风疾。

ཚེས་ཤིང་། (རྩིས་) ཚེ་སྟིང་ངམ་ཚེ་རྟགས། 值年属相。

ཚེས་ཤེས། (མཛད་) རྩིས་པ། 知年。历算者的异名。

ཚེས་གཤེད། ཚེ་སྐོང་བཏུ་གཅིག་སོ་སོང་ངང་རྟིང་ནས་བརྒྱས་པའི་ཚེས་ཀྱི་བཞི་པ་དང་། ཚངས་ཀྱི་བཞི་པ་དེ་ཚེ་གཤེད་དྲུ་ཡིན། 四忌之年。十二地支中，各支前后之第四支为四忌之年。

ཚེས་བཀོད། ཚེ་སོ་སོའི་ནང་ཚེས་གཅད་སྐོང་ཚུ་ཁག་ཚེས་ཀྱི་ཚེས་ཁྱད

ཨོག་ཤེ་བ། བཟོ་ལྟའི་སྟངས་ཀ་ཞིག 样子，状态；གེ་ཆོམ་ཨོག་ཤེ་བ། 象有怀疑的样子。ལུས་ཀཀྲིགས་རྒྱང་ཨོག་ཤེ་བ། 侧着身子。བདེན་རྫས་རྟུན་སྟམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་ ཨོག་ ཤེ་བ་ལ་ ནང་ དུ་ཕྱིན། 怀着是真是假的疑虑心情回到了家里。

ཨོག་རྒྱག ཞིང་ཁང་ ཇོན་པ་ རྒྱག་ པ། 耕地。翻耕土地；སྟོན་ཀ་ཟེ་ ཐོག་ བཏས་ མ་ ཐག་ དུ་ཞིང་ཁང་ཨོག་རྒྱག་དགོས། 秋收完后，立即翻耕土地。

ཨོག་སྒྱུ། ཤེ་བ་ ཕྱིན་ ཅི་ ཨོག་དུ་ རྒྱག་པ། 故意歪曲，淆乱真象；གཞུང་དོན་ལ་ཤེ་བ་ ཨོག་ སྒྱུ་ ཕྱིད་པ། 歪曲书中原义。

ཨོག་བསྡུ། དགེ་བའི་རྩ་བ་ ཕྱིན་ཅི་ ཨོག་ བར་བསྡུ་ བ། 诅咒，邪愿。佛书译为恶回向。

ཨོག་བཟློ། དྲིན་ལན་ ཨོག་བཟློ། 负恩，恩将仇报；སྐྱང་ཀི་ཆོ་ ཁྱིང་ གསོས་ ན་ དྲིན་ ལན་ ཨོག་ བཟློ་བྱས་ཨོང་། 养狼当做门犬，定会恩将仇报。

ཨོག་ཏོག ཚད་མའི་འགལ་རྟོ་གཞུས་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་ རྟེ་ ཕྱིན་ཅི་ ཨོག་ཀི་རྟོག་དཔྱོད། 邪分别，错乱寻思。三种违理量或非量识之一；ཨོག་ རྟོག་ གི་ གཏམ་མང་དུ་ བྱིང་པ། 说了不少思维错乱之话。

ཨོག་ལྟ། རྒྱུ་འབྲས་ ཐ་ཕྱིད་ ཆ་ རྫུ་ ཕྱི་ སངས་ཨོད་ པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས། རྣམ་པ་མེད་པར་ འཇིན་ཅིང་ལས་དགེ་ བ་ལ་མི་ འཇུག་ཅིང་དགེ་ རྩ་ གཅོད་པ་དང་། མི་དགེ་ བ་ལ་ འཇུག་ཅིང་ཕྱིག་ མེམས་ དམ་ འཆའ་ བ་ སངས་ བྱིང་ དོར་ ཨོག་ པར་ སྒྲུབ་པར་ཅིང་ པའི་ ཤེས་རབ་ ཉོན་མོངས་ ཅན་ནོ། 邪见。误认因果功用前生后世等诸实有事物为非实有的染污慧。其功用能使不行善业而断善根，行恶业而起恶念等颠倒取舍的行为。

ཨོག་ལྟ་ཅན། རྩལ་ འཇིན་ ཕྱིན་ ཅི་ ཨོག་ དུ་ ཅིང་ མཁན། 执邪见者，观点不正确者。

ཨོག་འཕྲོག། (མངོན) ཆོག་ལས་ བདག 导邪。象鼻天的异名。

ཨོག་གཙོག། ཨོག་པའི་ བསམས་སྐྱོང་ མས་ གནོན་པ། 抑制妄想。制止错误思想；བསམ་པ་ ཤེས་ལས་ཐྱལ་ ཨོག་ གནོན་ བྱས་པ། 发扬好思想，克服坏思想。

ཨོག་གོངས་ཆེན་ཐོས། མིང་གཞན་ བསམ་ ཡས་ དུག་ ཆག་ ཆེན་ མེའུ་ཅེར། རབ་ བྱུང་དང་ བོ་ སྐྱེ་ ཨའི་ དུས་ རབས་ བརྒྱ་ གཅིག་ པའི་ ནང་། ཀུ་ སྟོན་ བཀྲོན་ འགྱུས་ གཡུང་ དྲུང་ ཤེས་ ཆརྒམས་ པའི་ བོད་ ཀྱི་ ཨ་ རྒྱུས་ ཡིག 《广本镇魔记》。公元十一世纪时，库·尊珠雍中所著《桑耶寺详志》别名。

ཨོག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ཕྱིར་ ཨོང་པ། 还，返，退回；ཨོག་ དུ་ འཁྱག་པ། 遣返。ལམ་ རྣོར་ ནས་ ཕྱིར་ ཨོག་པ། 从错误的道路上回头。ཆུ་ བོ་ ཀྱེན་ དུ་ ཨོག་ མི་ ཕྱིད། 河水不能倒流。ཞེན་ པ་ ཨོག་ པ། 反感，腻烦。རྟ་ དཀར་ བོ་ ཁ་ དོག་ ཨོག་ དུང་། གསེར་ སེར་ བོ་ ཁ་ དོག་ མི་ ཨོག 白马毛色会变，黄金颜色不改。喻事物本质各异。(2)འགྱེལ་ བའམ་ རྒྱལ་པ། 坍塌，倒下；རྡོག་པ་ ཨོག་ པ། 墙坍圮。❷རྟོན་ འཁྲུལ། 形容词。错误，颠倒，邪妄；ཕྱིན་ ཅི་ ཨོག་ པ། 颠倒。ཨོག་ པར་ སེམས་ པ། 颠倒思。ཨོག་ པར་ རྟོག་ས་ པ། 误解。ཨོག་ པའི་ ལྟ་ བ། ལྟ་ བ་ ཨོག་ པ། 邪见，错误见解。ཨོག་ པའི་ ཟློ་ ཁྱེས 邪慧，歪聪明。ཨོག་ པར་ སྡང་ བ། 无谓的愤怒。སྨོན་ ཚིག་ ཨོག་ པ། 恶愿，诅咒。ཀོ་ བ་ ཨོག་ སྒྲུབ། 歪曲本义。དྲིན་ ལན་ ཨོག་ འཇལ། 恩将仇报，以怨报德。ཨོག་ པ་ རྩོམ་ པ། 谋乱。ཨོག་ ཕྱིད་ བསྒྲུབ་ ལངས། 复辟。ཨོག་ པའི་ ལས། 邪路，坏制度。ཨོག་ རྩིས་ ཀྱི་ བཤུ་ གཞོག 盘剥。

ཨོག་བའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ བདུན་ གྱི་ ནང་ གི་ ཤེས་ཅེག་ ཕྱེ། ཨོན་ ཏན་ མ་ ཡིན་ པ་ ལ་ ཨོན་ ཏན་ དུ་ རློམ་ ས་

ནས་ཁེངས་པའོ། 邪慢。于非功德妄称为功德的傲慢心。七慢之一。

ཨོག་པའི་ངག ཞེ་སྡང་དང་གཏི་མུག་ལས་སྐྱེས་པའི་ངག 邪语，颠倒语。由瞋、痴所发语言。

ཨོག་པར་འཁྲུ་བ། (1)དོན་མེད་དུ་ཁྲོང་ཁྲོ་སྐྱེས་པ། 无故发怒。(2)སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་འཁོན་འཛིན་ཟེད་པ། 误恨，错怪。

ཨོག་པར་ལྷུ་བ། ཨོག་ལྷུ་དང་དོན་གཅིག

ཨོག་པར་ཕྱུང་བ། ཨོག་པར་ལྷུང་བ་དང་དོན་གཅིག

ཨོག་པར་དད་ལེའུ། འཕོངས་པ་འཇིག་ཀྱི་མཐའ་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཟངས་ཀྱས་བཅུན་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 除邪信。拘留孙佛的别名。七佛之一。

ཨོག་པར་ཐོབས། (མངོན) གདོང་ཚན་ཅན། 邪勇。厚颜无耻者的异名。

ཨོག་པར་སྤྱོད་པ། (1)འདོད་ཨོག་སྤྱོད་པ། 邪行，奸淫。(2)བྱ་པ་ཕྱིན་ཅི་ཨོག་ཟེད་པ། 倒行逆施。

ཨོག་པར་གཡེམ། ཨོག་གཡེམ་དང་འདྲ།

ཨོག་པར་ལྷུང་བ། (1)ཨོག་པའི་ལྷག་ས་ལྷུང་བ། 堕落。陷于错误或误入邪途。(2)ངན་འགྲོ། 恶趣。

ཨོག་པོ། (རྟིང) (1)འདུམ་པ་པོ། 选择者。(2)ལྷབ་འཕར། 倍增，增加几倍；ལྷབ་གྲངས་ཨོག་པོར་བཏང་བ། 倍增。མི་གྲངས་ཨོག་པོར་འཕར་བ། 人数成倍地增加。

ཨོག་སྤྱོད། ཚུལ་ལས་ཨོག་པར་སྤྱོད་པ་སྟེ། བསམ་བློའི་ནོག་གམ་ཀ་སྤྱོད་ནོག་ནས་ལས་ལྷགས་རྟིང་པ་སྐང་སྤྱོང་དང་ལས་ལྷགས་གསར་པ་གཉིས་བཤེག་གསར་བརྗེར་ཅོ་ཆོལ་བཅས་བྱེད་པ། 反动。思想上或行动上维护旧制度，破坏新制度，反对革命的，ཨོག་སྤྱོད་ཀྱལ་རིམ། 反动阶级。ཨོག་སྤྱོད་པ། 反动者，反动分子。ཨོག་སྤྱོད་དབང་སྒྲུབ། 反动统治。

ཨོག་སྤྱོང། (1)གཞུང་དང་འགལ་བའི་སྤྱད་ཚུལ་ཨོག་པ། དབེར་ནས་ཀྱེད་པ་ཚོ་སྟོན་སྐབས་མཁན་ལ་གེས་སྤྱོང་བ་དང་བདག་ལ་ཐྱེས་སྤྱོང་བ་ལྟ་བུ། 误置，配合不当。与典籍相违拗的用法。(2)ཚོ་བའི་ནད་ལ་དྲེད་བཅོས་དང་ཁང་བའི་ནད་ལ་བསིལ་བཅོས་ཀྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཅོ་ཅོ་མེ་མཐུན་བའི་སྤྱོང་བ་ཐུས་པར་རེད། 误诊，误配。热邪用温法治，寒病用凉法治，与本性相悖的配方治疗。

ཨོག་སྨོན། ཨོག་པའི་སྨོན་ཚིག 诅咒，恶愿。恶毒咒骂，想于将来狠心报复。

ཨོག་སྨྲ། (1)ཨོག་པར་སྨྲ་བ། 发谬论，发表邪说。(2)ཨོག་པར་སྨོད་པ་པོ། 邪说者。

ཨོག་འཚོ། ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ཆགས་པ་ལས་སྐྱེས་པ། 邪命。贪心所发身语二业。

ཨོག་འཚོ་ལྔ། ཚུལ་འཆོས་ཏེ་མ་ཡིན་ཡིན་ཏྲལ་བྱས་ནས་བྱང་བ་དང་། ཁ་གསག་སྟེ་སྒེལ་ལད་བཀད་ནས་བྱང་བ། གཞོགས་སྐྱང་སྟེ་ཚུ་བཏང་ནས་ཨོང་ཐབས་ཟེད་པ། ཐབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་སྟེ་དབང་ཨོད་བཏང་ནས་འཕྲོག་པ། རྟེད་བས་རྟེད་པ་འཆོལ་བ་སྟེ་ཚུང་ཚུང་ཐར་སྒྲུབ་ནས་ཆེན་པོ་ཚུར་ཨོང་ཐབས་ཟེད་པ་བཅས་ལྔའོ། 五邪命：旧译为诡诈、虚谈、现相、方便研求和假利求利；现译为诈现威仪、谄媚奉承、旁敲侧击、巧取讹索和赠微博厚。

ཨོག་ཞག དཀྱུན་ཏི་ལྷོག་ནས་ཞག་ཏེ་རྟེད་ཅིའི་རིང་ལ་ཨོག་ཞག་རེད། དེའི་རིང་ལ་ཁ་ཆུང་དང་གྲང་ངར་ཆེ་ན་དཀའ་ཞོད་རེད། དཀའ་ཏི་ལྷོག་ནས་ཞག་རྟེད་ཅིའི་རིང་ལ་ཨོག་ཞག་བཏེ། དེའང་ཏི་ལྷོག་ཏེད་དང་། བའུད་དང་བོ། གཏེས་པ། གསུམ་པ་བཅས་དུས་ཆར་བཞི་བོ་དེ་ལ་ཆར་བབ་ན་

གནམ་དམའ་བ་ཞེས་རེར་བས་ དབྱར་དུས་ གནས་ལ་ སྐྱེད་རེར། དུས་ཚར་བཞི་བོ་དེ་ལ་ཚར་མ་བཅད་ན་ གནམ་ མཐོ་ བ་ ཞེས་ ཀུན་ལས་ བས་ རྒྱུན་རྒྱུང་ གཅིག་ ཙམ་ལ་ཐོན། 两至日，回归日。冬至后二十四天内，如风雪寒气大，次年夏季雨水就多。夏至后二十一天内“数七”，即：夏至当天或三个第七天，如有雨，名为“天低”，夏季无旱情；如无雨，名为“天高”，有二十一天的旱情。

ཨོག་གཡེམ། ཨོག་པར་གཡེམ་པ་ཡང་རེར། གཞན་གྱི་ཆུང་མར་བྱེ་བྲེད་པ་དང་། 奸淫，邪淫。如与他人之妻或与自己怀孕之妻行淫。

ཨོག་གཡེམ་བཞི། བགྲོད་བྱ་མིན་པ་དང་། ཡན་ལག་མིན་པ། དུས་མིན་པ། གནས་མིན་པ་རྣམས་ ལ་ཆགས་པ་སྤྱོད་པ། 四邪淫：非行、非支、非时和非处。

ཨོག་ལམ། (1)རོང་བའི་ལམ་གཡ། 错路。走错了的道路。(2)ཕྱི་བ་ངན་པའམ་ལམ་ལྷུགས་ ངན་པ། 左道邪见。错误观点，邪恶制度。

ཨོག་ཨོག རྒྱམ་པའམ་རིལ་མོ། 球形，圆球形；གྲོང་བའི་ནང་དུ་བཏུམས་པའི་མར་ཨོག་ཨོག་དེ་ལ་ཀྱ་མ་ཅི་ཙམ་འདུག 用牛肚包装的那个酥油圆团有几斤重？

ཨོག་ཤེས། ཆོས་རིག་བདུན་ཀྱི་ནང་གཅིས། རང་གི་འཛིན་སྐངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ། དབེར་ན་སྐྱེ་དགུ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། དུང་མེར་སྐྱང་གི་དཀར་ཤེས་ཕྱུ་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཏེ་བཞིན་མི་ཤེས་པའི་ ཆོས་པ་ ལ་སོགས་ པ་ཕྱུགས་ ཀྱི་འཁྲུལ་ཤུ་དང་། མཐིས་ནད་ལ་སོགས་པ་འཕྲལ་ཀྱི་འཁྲུལ་ཤུ་ནི་དཔང་གིས་རང་ཡུལ་ཏེ་ཕྱུང་གཟུང་བ་དེ་ཕྱུང་མ་གྱུབ་པས་ཨོག་བའི་ཤེས་པའོ། 颠倒识。七种心识之一。对各自知觉外境生起错乱之心识。如执声为常之分别心与见白海螺为黄色之根识。前者由愚痴等不能如实了知事物本性之长时错乱因，后者由患胆病等之临时错乱因，觉有实际无有如其所觉之自境，故名颠倒识。

ཨོག་གས། ❶ངོས། 名词。方面，旁，侧，སྔོན་ཨོག་ས། 正面。ཕྱི་ཨོག་ས། 反面。གཡོན་ཨོག་ས། 左侧。ཁང་པའི་ནང་ཨོག་ས། 室内。སྒམ་གྱི་ཨོག་གཅིག 箱子的一侧。ཨོག་ས་ཤོག་ན་བྱིས། 写于另外一处。❷ཡི་ གེ་ འདི་ཨ་ མཐུང་ སྐུ་ སྐྱེར་ རྟ་ གཞན་ དྲལམ་ རྐང་ དུ་ ཞེས་ པའི་ དོན་ དུ་ ཚོ། 此字后面加ཐུ，意为另外、一旁、另处；ཨོག་ས་སྐུ་བཞག་པ། 分开，提开。ཨོག་ས་སྐུ་དཀར་པ། 隔开。ཨོག་ས་སྐུ་བཏོན་པ། 另外提出、抽出。ཨོག་ས་སྐུ་བཀར་པ། 单独提出。ཨོག་ས་ ཨོག་ས་ སྐུ་སྐྱེད་པ། 各走各的。ཨོག་ས་སྐུ་ཤེད་པ། 不例外。ཨོག་ས་སྐུ་ཐྱི་པ། 分开。ཨོག་ས་སྐུ་བཞག་པ། 放在一旁。ཨོག་ས་སྐུ་བསྐྱུར་པ། 弃置另一处，丢在一旁。

ཨོག་ས་ཁྲེད། ལྷང་པ་གཅིག་ཁམ་ལས་རིགས་གཅིག་ནང་ཨོག་ས་ཀྱི་ཤིས་ཝ་ གཏོག་ས་ གཞན་ ཐྱི་ས་ ཤི་ཚོ་ བར་ཨོག་ས་སྐུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ། 土话，行话，黑话。某一地区或某一行业流行的特别语言。

ཨོག་ས་ཕྱེས། (ཨངོས) ཅུ་ཝ། 胁生。乳房的异名。

ཨོག་ས་ཁང་། དཀྱིལ་ཁང་གི་ཨོག་ས་སྐུའམ། རྒྱང་ དུ་ཤོད་པའི་ཁང་པ། 厢房，侧房。

ཨོག་ས་ཀྱིས། ཨོག་ས་རིས་དང་དོན་གཅིག

ཨོག་ས་ཞལ། རྟེག་པའི་ཁྲེ་བས་ཞལ། 壁面。

ཨོག་ས་རིང་། (ཨངོས) སྐྱལ། 胁长。蛇的异名。

ཨོག་ས་རིས། ཁང་པའི་ཁྲེ་བས་རིས། 壁画。

ཨོག་ས་ས་ཆུང་བ། (1)ཐུང་དུ་ཕྱད་པའམ་ཐུག་པ། 单独进见。(2)འཕྲིས་ལ་སོང་པ། 挨近，贴近，靠近。

ཨོང་། 名词。(1)ཁམ་པ་དང་ཚོགས་ པའི་དུས། 闲暇，空闲；ཁ་ཨོང་མི་འདུག 没有时间去吃。

རྫོད་ཤོང་བྱང་མ་སོང་། 未得工夫坐一坐。ཤོང་སྐབས། 腹时。ཤོང་ཅེ་མེད་པ། 毫无空闲。(2)རྟ་དེལ་ཀྱི་ཏྲུ་ཐོད། 骡马的小肚子。最怕人碰的地方。

ཤོང་ཀ། ཤོང་ག་དྲང་འདྲ།

ཤོང་ཁ། ཤོང་ག་དང་འདྲ།

ཤོང་ཁེབས། རྟའི་ཤོང་གཤོག་བྱེད། 马肚罩。用缎制成，下常垂缘，覆于马腰与尾之间，徒壮观瞻。

ཤོང་འཕྲིད། (1)མིག་ཤོང་པ་འཕྲིད་མཁན། 导盲。给盲人引路的人。旧译为"相"。(2)ཤོང་བའི་ལག་རྟེན། 明杖。盲人所用手杖。

ཤོང་ག། མི་ལུས་ཀྱི་བྱང་ཁོག་ཐྲུན་ཀྱི་ཚར་ཡར་སྟེ་ཏྲུ་མ་དང་མར་སྟེ་གཞང་དུ་འབྲེལ་བའི་སྟོད་དྲུག་གི་ལ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། དེའི་བྱང་ལས་ནི་ལུས་ཀྱི་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་རྩིག་མ་དང་། ཐས་རྣ་རྣམས་བསགས་ཤིང་གྱང་དུ་གཏོང་བ་སོགས་བྱེད་པ་མིན་ནོ། 大肠。六腑之一。在人体胸腔之下，上口连小肠，下口连肛道，功能为积聚人体风界沉淀及食物残渣并向下排泄。

ཤོང་མཚོངས། ཐུན་འགོག་ཀྱི་ཐལ་སྐྱེད། 盲动，冒进：གནས་ཚུལ་ལ་མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་པར་ཤོང་མཚོངས་བྱས་ན་ཁམས་རྩེར་ཤོང་རྒྱུ་ལས་མེད། 不调查情况而盲动，定遭失败。

ཤོང་གཏམ། (1)རྒྱུ་མཚན་ཞིབ་དུ་མ་རྟོགས་པར་བཤད་པའི་གཏམ། 瞎说。不了解详情的言论。(2)རྒྱུ་མཚན་དང་དོན་མེད་ཀྱི་གཏམ། 空谈，闲谈。无意义的话：ལས་མེད་ཤོང་གཏམ་དུ་ཚོགས་པ། 大家无事闲聊。

ཤོང་ཆེར། རྒྱ་བའི་གཡས་གཡོན་དུ་ཚོན་གང་རེ་གཞལ་བའི་གནས་ཐུ་ཙེའི་ཤོང་གི་རྩ་འབྲེལ་བའི་མེ་གསང་ཞིག་སྟེ། དེར་མི་བཙའ་བཞག་ཤོང་ཆེར་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤོང་ཆེར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤོང་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། 大肠外穷。在脐穴左右各一寸处，连接大肠突起部位灸穴名。灸此可治大肠症块、泻痢泡沫脓涎诸病。

ཤོང་རྐང། ཤོང་གི་ན་ཚ་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་དཀྲི་ན་གྱང་སྐྱས་དང་། གྱང་འཕྱིངས། ཚ་རྩྭངས། འཇུ་སྐེམས། ཆུངས་པ་ཅན་བཅས་ལྟ་མཚོས། ནད་རྒྱས་ས་ཚེ་བའི་གསེས་གསོད་དུ་ན་ཁེང་སྐྱེ་འཁོག་བྱེད་པ་དང་། སྐབས་འགར་དྲི་ཆེན་མི་འབྱུང་བར་འགགས་པ་ཞིག 大肠病。大肠部位痛症。分寒胀、寒缩、热胀、消渴、气痛等五种，症见脐左右侧疼痛、发胀、腹鸣、大便时泻时结。

ཤོང་རྐང་གྲང་བ། རྩེ་བའི་གསེས་གསོད་དུ་ན་ཁེང་སྐྱེ་འཁོག་བྱེད་པ་དང་། ལྟུ་བའམ་བེ་སྟབས་ཅན་འཐུ་བའི་ནད་ཅིག 寒痢。肚脐左右疼痛，肠鸣胀满，下痢泡沫脓涎。

ཤོང་ཟླ། མིག་ལ་སྐྱེན་ཀོར་བའི་ཚེ། 名词。盲男子。

ཤོང་ཟུགས་གསལ། རྩེ་བའི་གསེས་གསོད་ནས་བྱི་ལ་ཚོན་དོ་རེ་གཞལ་བའི་གནས་ཐུ་ཤོང་ག་དང་འབྲེལ་བའི་གསང་ཞེག་སྟེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ནས་ཤོང་སྐྱེ་དང་སྐྱེ་འཁོག་བྱེད་པ་འཐུ་བ་འབྱམས་པ་ཚེགས་ལ་ཐུན། 大肠内穴。从肚脐左右各行二寸处与大肠连接的灸穴名。灸此可治大肠肿胀、腹鸣泻泄等。

ཤོང་ཐྲེང། སྐྱེ་ཐྲེང་ཡང་ཐེད། བྱད་མེད་ཀྱི་མཁ་རགས་ཅིག་དྲུ་དཔྱང་བའི་དངུལ་ཐག 腰链。藏族妇女系于腰带的银链。

ཤོང་བ། ●(ཐ་མི་དད་པ) ཤོངས་པ། ཤོང་བ།། (1)མིག་ཕྱོང་བའམ། མིག་དབང་ཀོར་ནས་མཐོང་མི་ཐུབ་པ། 瞎，盲。眼不能见物：གཡས་ཤོང་བ། 右眼瞎。མིག་ཤོངས་ཀྱང་ཅུ་རེར་ལྟ་བ། 眼瞎犹睁视。མིག་མེད་ཤོངས་མཆོངས། 盲目乱

跳。(2)འདྲངས་པ། 足够，满足：རྒྱས་གྱངས་ཚང་བ། 足额。ཚད་ཚང་བ། 饱和。ཚེ་གྱངས་ཚང་བ། 成年。རིང་ཚད་མ་ཚང་བ། 不够长度。གཟུགས་སྐྱེས་ཆས་ཆེར་ཚང་དུས། 身体长到最大的时候。ཀྱ་མ་གང་ཚང་མ་ཚང་ཙམ། 将近一斤重。❷གཟུགས་མེ་མཐོང་མཁན། 名词。盲人，瞎子。丧失视觉的人：དཔྱལ་ཚང་། 生盲。生而盲者。ཚང་བར་ཚང་འཁྲིད་མེད་པ། 盲人无相。ཁྱི་ཚང་པ། 瞎眼狗。ཚང་བར་ལམ་འདྲི་བ། 问道于盲。ཚང་བས་ཚང་པ་ཁྲིད། ཚང་པ་ཟབ་ཏུ་འཕྲལ། 瞎子牵瞎子，一起滚下崖。ཚང་བས་ཐམས་ཅང་ཁམས་གསུམ། 瞎子看来也是三界。喻事物明显，尽人皆知。གཏོར་མོ་ཚང་བས་གཞོང་ཁུང་ནས་འགྲོ་བ། 盲媪携金上路。喻太平盛世。རེ་ཤེས་གང་འཐུགས་མེད་པའི་ཚང་བའི་འཁར་གྱེན་འཕྱོ་བ། 心生疑惑，无所适从，有如盲人手杖，无所着落。

ཚང་བའི་ཁ་ཤེ་བ། (མངོན) ཉི་མ། 导盲者。太阳的异名。

ཚང་བའི་དབྱུ། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 盲者敌。大自在天的异名。

ཚང་བས་ཤིག་བཐུང་། ངལ་ཚད་བྱེད་པའི་དབྱེ། 瞎子捉虱。意谓估模、揣度。

ཚང་ཀྭ། 名词。(1)ཀང་པའི་ཚང་ཀྭ། 脚踝，踝骨，腕：ཚང་ཆོགས། 踝关节。(2)(རྡོང) ཤིང་འབྲས། 果实。

ཚང་ཀྭ་ཤི་མངོན་པའི་དབེ་ཀྭད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཀྭད་བཟང་པོ་བཐུད་རྒྱུའི་ཐང་གཞས་ཤེས་སྒེ་ཤེན་དུ་སྐུས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོ་ གསོལ་ཚེ་ཤེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚང་ཀྭ་ཤི་ མངོན་པ། 踝不显现。如来具备密藏法慧，感得踝骨隐没不露之好。佛身八十种随好之一。

ཚང་མོ། མེག་ལ་སྐྱོན་ཤོར་བའི་བྱད་མེད། 盲妇人。

ཚང་རྒྱ། ནང་ཚང་གི་ཆོགས་འབྱུང་བའི་སྐྲོང་ནས་གསོ་བྱ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚོན་གང་གཞལ་བའི་གནས་སུ་ཟོད་བའི་གཏུང་ཐ་ཞེག་སྐྱེ། དེ་གཏུང་ན་བྱང་ཐབས་དང་། སངལ་སྐྱེན། རྒྱ་མཚན་འཁྱོགས་པའམ་འབྱམས་པ། བྱས་མཐའི་ཆོགས་ན་བ་སོགས་ལྟས་སྐྱེད་ཀྱི་ནད་ལ་ཐན། 踝脉。从内踝骨上行量至病人自己一寸处所有剖刺脉。刺此放血，治肠胃绞痛、子宫癥、经闭经漏、膝关节痛等下半身诸病。

ཚང་ཚད། ཚང་གང་ཚ་བ་ཁྱགས་པའི་ནད་དེ། ནད་དྲགས་ཐུ་ཁ་སྐམ་ལ་སྐོམ་དང་ཆ་བ་དང་། ཁོག་པ་སྐྱེ་ཞིང་དྲི་ཆེན་འགག་པ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 大肠热。热入大肠，症见口干思饮、腹胀便秘等。

ཚང་ཕྱེགས། ཀང་པའི་ཚང་ཁྱའི་ཆོགས། 踝骨。

ཚང་ཚང་། འབྱང་དུ་ཐོན་པའི་རྣམ་འགྱུར། 沸腾。滚滚翻腾状：ཆུ་ཚང་ཚང་དུ་འཁོལ། 水沸腾。བ་ཏྲའས་ཚང་ཚང་དུ་འཕྱུར། 波浪翻滚。ཆོག་པ་ཐ་ཚང་ཚང་བས་བྱུང་། 怒气冲冲。མིག་ཆུ་ཚང་ཚང་ཞེག་འཁོར། 泪涟涟。རྡུལ་ཚང་ཚང་དུ་ལྡང་བ། 灰尘滚滚。

ཚང་ཚས་ང་། ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་ཆོགས་བཅུ་དྲུག་པ་ཚང་ག་དང་འབྲེལ་བའི་མེ་བཙའི་གསང་དཔེགས་ཤིག་སྒེ། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ན་ཚང་གང་བྱང་རྒྱུང་ཞུགས་ནས་རྒྱ་འཁྲིག་ཏུད་པ་དང་། ཚང་སྐྲན་སོད་ལ་ཐན། 大肠穴。在十六脊椎骨与大肠相连接处的灸穴。灸此能治寒风犯肠所引起的腹鸣及大肠症癥等。

ཚང་ས། (1)ཞེན་པའི་སྐྱལ་ཆོག (2)ཕྱང་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ཚང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

ཚང་ས་ཀྱ། ཚང་ས་རྒྱུད་རྩོགས་པའི་སྐྱའི་བསྒྲས་མིང་།

ཚངས་སྤྱིའི་ངེས་པ་ལྔ། གཞས་ངོག་མིན་སྐྱག་བོ་བཀོད་པ་ཁོ་ནར་བཞུགས་པ། དུས་འཁོར་བ་མ་སྟོང་བར་དུ་བཞུགས་པ། སྣུམ་མཚན་དཔེ་གསལ་རྫོགས་ཀྱིས་བྱས་པ། འཁོར་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ཤ་སྟག་གིས་བསྐོར་བ། དེ་ལ་ཆོས་ཐེག་ཆེན་ཉིད་ཆོས་འབའ་ཞིག་གསུངས་པ། 圆满报身五决定。如来报身所具五种决定：处决定永住色究竟天密严刹土、时决定住世乃至轮回未空、身决定相好光明圆满端严、眷众决定但为大乘圣者之所护从、法决定唯说大乘法。

ཚངས་སྤྱིའི་ཚོར་ཁན་ཀྱི་ཁྱད་བར་ལྔ། རྒྱ་སྟོན་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་དང་། གསུང་བརྗོད་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ། ཐུགས་མངོན་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ། འབའ་རྩལ་ཀྱི་མངོན་པར་འདུ་ཤེད་མེད་པ། སྤྲུ་ཚོགས་སུ་སྣང་ཡང་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་བཅས་ལྡོག། 报身五种功德差别。如来报身所具五种殊胜功德：身德示现不断、语德说法不断、意德事业不断、精勤而无为和应化而无实。

ཚངས་པ། (1)མིག་དབང་གོན་པ་དང་འདྲ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ཚིང་བའི་འདུས་པ། (2)(རྟེང) ཐུགས་པ། 骄傲。

ཚངས་སྤྱད་པ། ཚངས་སུ་སྤྱད་པའམ། བེད་སྤྱད་པ། 享受，受用，利用。

ཚངས་སྤྱོད། (1)དོན་རྫས། 财富，物资，ཚངས་སྤྱོད་ཆེ་བ། 富足。ཚངས་སྤྱོད་ཀ་ཅུས། 资财富饶。ཚངས་སྤྱོད་ངན་ངོན། 生活简陋。(2)བེད་སྤྱོད། 利用，享受，消费，དཀའ་ལས་ཀ་ཤས་བཅུའ་ནས་ཚངས་སྤྱོད་རང་གིས་བྱས་པ། 坐享其成。བཀའ་མེད་ཚངས་སྤྱོད། 任意享受。དཀའ་བའི་དཔའ་ལ་ཚངས་སྤྱོད་པ། 享受欢乐。(3)ཉི་ཟླ་གཟའ་ལྟ་སོགས་སྐར་ཁྱམ་ཀྱི་ཚོ་ལང་རྒྱུ་བའི་དུས་སམ་ཡུལ་ཁྱོན། 行度。日、月和行星在宫宿中(天球上)运行所经过的时间或弧度。

ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྩ། ལུས་རྩའི་ཀྱེ་བཀའ་ཅིག 受用脉。人体内右脉。

ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་རིག་འཛིན། གསང་སྔགས་ཀྱི་སྤྱོད་འབྱམ་ཐུན་ མོང་ བ་ ཞེག་ སྟེ། ཆུལ་ཁྲིད་ སྔ་བདུན་ལ་སོགས་པ་ཚངས་སུ་སྤྱོད་པའི་དངོས་ གྲུབ་ཐོབ་པ། 受用持明。修行密乘所生共通效果之一。有能享用国政七宝等成就。

ཚངས་སྤྱོད་འཁོར་ལོ། བཟའ་བཏུང་གི་ རྩ་ ལ་ ཚངས་སུ་ སྤྱོད་པའི་རྩའི་འཁོར་ལོ་སྟེ། ཟས་ཀྱི་བ་ལ་གནས་ཤེང་འཁོར་རྩ་ཕྲན་ལྔ་ བརྒྱས་ བསྐོར་ བ་ཞེག 受用轮，喉间脉轮。受用饮食味道的脉轮，位于喉间，由五百微细脉道围绕而成。

ཚངས་སྤྱོད་མཛེས་བ། (ཟངས) ཆུང་ཤུ། 美妙受用。风神的异名。

ཚངས་སྤྱོད་ཚོགས་བའི་སྐུ། ཟངས་ཀྱས་ཀྱི་སྐུའི་ཀྱེ་བཀའ་ཅིག་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ ལས་ མ་ གཡོས་ པར་ གདུལ་བྱ་ཀུང་ཤེས་འཕགས་པ་ཁོ་ན་ལ་སྣང་བའི་སྐུ་གང་ཞེག་སྤྲུལ་སྐུའི་འཆར་གཞིར་གྱུར་པ་ མཚན་ དང་དའི་ཐུང་ཀྱིས་བརྒྱན། 报身，受用身，圆满受用身。佛身之一，亦为智度七十义之一。住法身中不动不起，但于化机菩萨圣众之前示现身形，成为化身之所依处，为诸相好所庄严者。

ཚངས་ སྤྱོད་ ཚོགས་ བའི་ རྒྱུན་ བཅུ་ གསུམ། ཚངས་སྐྱང་སྤྱས་བའི་རྒྱན་གོས་སྣ་ ཁ་ བཅུ་ གསུམ་སྟེ། དར་ཀྱི་ཅོད་བཟུ་དང་། སྟེང་གཡོགས། དར་ དཔྱངས། སྐུ་རགས། སྐད་དཀྱིས་བཅས་དང་ཀྱི་ཆས་གོས་ལྟ་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་དབྱ་རྒྱན་དང་། སྐྱེན་རྒྱན། མགུལ་རྒྱན། དཔྱངས་རྒྱན། དོ་ཤལ་ལས་སོ་སོ་དང་། ཐུགས་གཅུབ། སོང་གཅུབ། ཞབས་གཅུབ་བཅས་རིན་ཆེན་རྒྱན་བརྒྱད་དོ། 报身

圆满服饰十三事。如来报身像的十三种服饰：五佛冠、肩披、飘带、腰带、裙子，为绫罗五衣；头饰、耳环、项链、臂钏、璎珞、手镯、指环、足镯，为珠宝八饰。共为十三事。

ཚོད། (ཐ་མ) ཚད་ཀྱི་དྲི་ཆ་ཀ་ཤ་ཡང་ཅི་ཀ 与若干形容词结合构成表明程度的问话，用在否定句中意为用不着：ཆེ་ཚོད་འདུག 有多大？མང་ཚད་འདུག 有多少？ཁ་བང་ཀ་ཀྱོང་ཚད་མི་འདུག ལེན་མཁན་མི་འདུག 用不着打电话了，没有人接。

ཚོད་པ། ཚད་པ་དང་འདྲ།

ཚོད་ཅི། སྡུག་པའམ་ངན་པ། 形容词。坏，恶劣：དད་གཞི་ཅ་ཅང་ཚད་པ། 病很重。གཤེས་རྒྱུད་ཚད་དུ་འགྱོ་པ། 性格变坏。བྱ་སྤྱོད་ཚད་པ། 不良行为。

ཚོར། རྩའི་རགས། 名词。堤，坝。

ཚོར་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)མོད་པའམ་རྙེད་པ་དང་གྲུབ་པ། 达到，获得：བསམ་དོན་ལག་ཏུ་ཚོར་པ། 所欲得遂，希望的事到了手中。ཅི་བརྒྱ་ཚོན་པའི་མི་ཤེད་ཀྱང་། བསྐལ་པ་སྟོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་ཚོད། 虽无百岁人，却有千古语。(2)ཀྱངས་ཚང་བའམ་ཚང་པ། 足够，满足，齐全：ཀྱངས་ཚད་ཚོན་པ། 够数了。(3)ཤེས་པའམ་རྟོགས་པ། 知，了解，熟悉：ས་རྒྱུས་ལས་རྒྱུས་ཚོན་པ། 摸熟了当地情况。ཚོད་ཚོན་པ། 摸到底细。ཤེ་བ་མི་ཚོན་པ། 不理解。རང་རྒྱུས་རང་ཤེས་ཚོན་པ་དེ་རི་མིའི་རྒྱུད་བཟང་རྟ་ཆེན་ཡིན། 人贵有自知之明。

ཚོར་སྐྱོང་། དྲི་བའི་ལན་ཀྱི་འཕྲིན། 回信，复信。

ཚོབ། ལབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཚོབས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཤེས་པའམ་ཤེམས་པ། 知道，学会，领悟；成习惯：བཟླབས་ཏེ་ཚོབས་པ། 学会了。ཚོབས་སྐྱེན་པ། 领悟快，学得快。ཁྱོ་ཆས་འདི་ཁ་ལ་མ་ཚོབས། 吃不惯这种食物。ཚོན་དུན་ལེགས་པར་ཚོབས་བཞིན་འདུག 学识正在提高。ཐ་སྙིན་ཐ་སྙིན་ཁ་ཚོབས། བཙོ་སྙིན་བཙོ་ལས་ཚོབས། 吃着吃着合口，做着做着顺手。喻逐渐习惯。

ཚོའི་ཁྱུག་པ། (མཛོད) ཁྱུག་པོ། 岁乘。老人的异名。

ཚོའི་ཤིང་རྟ། (མཛོད) རྟ་མ། 年车。太阴的异名。

ཚོམ། ❶ལས་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷རིམ་པར། 副词。一定，当然，不用说：ཚོང་པས་ཁེ་ བཅང་ ཚམ་ཐ། 商人必然牟利。དེ་ཁ་ཚམ་དུག 这样当然好。གྱོན་དུ་བཚོ་པའི་གྱོན་པ་ཅི་ཚམ་ཤེས། 常穿的衣服当然熟悉。འདི་ རི་ ཆུ་ ལམ་ ཡིན་ དམ་ མཚོན་སྐྱམ་ཡིན། ཆུ་ལམ་ཡིན་ན་སྐྱང་པ་ སྐྱེ། མཚོན་སྐྱམ་ཡིན་ན་ཚམ་ཀྱང་དགའ། 它是梦境还是现实，若是梦境内心悲伤，如是现实心生欢畅。

ལྕ་ཀ། (རྫོང) དང་ཐབ་ཀྱི་ཁྱི་བཀ་ཅིག 一种级子。

ལྕ་བ། 名词。(1)ཚཁས་སྐྱ་མ་བཙཁས་པའི་སྐྱམ་ཁྱེ་སྐྱ་ཅན་ཞིག 褐子，生毯子，未经漂洗搓揉的手工毛织品。ལྕ་ཚོས། 褐衣，毯子衣服。ལྕ་དཀར། 本色生毯子。(2)ཀམ་ པ་ ཤི། 毯子。(3)ཚོས་ཟམ་གྱོན་པ། 衣服，褐衣：དཔུང་ ལྕ། 军装。ཆར་ལྕ། 雨衣。

ལྕ་བ་པ། རྒྱལ་ཀྱ་ཀར་ཀྱི་དབུ་ མ་ རྒྱས་ རྒྱུན་ པའི་ སྐྱབ་དབོན་རྒྱུན་དུ་ལྕ་པའི་ཚོས་གྱོན་མཁན་ཞིག 罗婆师。为大乘佛教顺解相中观师之一，常着毯衣，故名。

ལྕ་ཀོག (ཐ་མ) ཁྱུ་ཆེན། 藏式生毯子长袍。

ཨ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཐེར་བདུན་པ་འདི་ང་རྣ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཤོག་དང་། ཅིད་ པ་ཁྲི་དབྱས། ནང་གི་རྩལ་བ་མཁྲེན་པ་ཁྲི་བ་དང་། ཕྱིའི་རྩལ་བ་སྤྲག་ཆེན་དྲི་ཞིང་སྐྱེ་མེད་པ། 藏文第二十七字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为肺，动发音位为舌中，口内动态为开喉发送，口外动态为送暖气清音。今前藏读作舌面前清擦音。相当于汉语拼音字母x，国际音标ɕ。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的xa。

❶མིང་གཞིའི་མཐའ་ཡིག་ཅིག 弱音语基字母之一。

❷ཁྱག་གི་དྲངས་ཚིག། 名词。肉：གཡག་ཁྱ། 牦牛肉。ལུག་ཁྱ། 绵羊肉。སྐྱ་ཁྱ། 肌肉。ཙྪ་ཁྱ། 腓肠肌。ཁ་ཚོན་པོ། 肥肉。ཁ་སྐྲག 精肉，瘦肉；ཁ་ཏུག་པ། 体胖，肉肥。ཁ་ཕྱ་བོ་ཆེ། 肥胖，大块头。ཁ་སྐྲག་པ། 体瘦。སྙིང་རུ་འདང་ཞིང་ཁ་ཚན་འཕྱག་པ། 心惊肉跳。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཁྱག་སྐྱེས་དང་། ཁྱག་ལས་གྱུར་པ། མཚ་ས། ལུས་སྐྱངས་གཤུམ་པ་བཅས་སོ།

ཁ་ཀ་ང། (1)མེང་ཁ་ཀ་ར་སྐྱ་བྱ་རམ་མེང་། 甘蔗。(2)བྱ་རམ་ཀྱི་དྲངས་ཚིག། 石蜜。(3)གེལ་ ཀ་ར། 冰糖，沙糖。(4)ཆུ་སྲིན་ཞེག 鲸鱼之一类。

ཁ་ཀོ་ཏ་ཡ་ཧ་སྐྱ་ཀ་ར་ཅ། (ཤེགས) སྐྱ་རྡག་ཅིག་ཁྱ་ཀྱི་ཕ་སྐྱ་ཁྱ། 声明论著。

ཁ་ཀོན། (རྟེང) ཁ་བཤོན་ནས་དག་ ཁ། 血债，仇恨。

ཁ་ཀྲད། ཁ་བའི་དུ་ཙ་ལས་བཟས་པའི་ཀྲད་ཀོར། 扳指。鹿角扳指。用鹿角做成，戴在拇指上，射箭时用。

ཁ་ཁྲད། མེའི་ཀྲད་པ་ཁ་དང་འདྲ་བ་ཞིག 肉脑浆。脑浆如肉者。

ཁ་བཀྲ། སྲིན་དང་ཆུ་ཤེར་གཉིས་འདོམས་པའི་བཏང་ནས་ཁ་ཁྲ་བཤོང་འཕྱང་བ་ཞིག 癣。病菌与黄水相结合使肤色发生变异的皮肤病。

ཁ་སྐད། ཤ་རྣ་དང་སྐུ་ཀའི་ཁ་ཟ་འདོད་ཀྱི་སྐད། 噪肉。乌鸦或喜鹊馋肉叫声。

ཁ་སྐམ་ཙི། (1)སྐམ་པའི་བཀ་བཅད་པའི་ཁ། 干肉。(2)ལུས་ཀྱི་ཁ་རིད་པོ། 身体消瘦，ཁ་སྐམ་ པད་སྐམ། 皮包骨头，体质瘦弱。

ཁ་སྐམ་མ། ཀ་ཆེའི་ཀུང་ཀུམ། 藏红花。克什米尔产的一种上等红花。药用植物名。

ཁ་སྐེམ་ཙི། (1)ལུས་ཀྱི་ཁ་སྐྲམས་ཞུན་པོ། 消瘦，瘦削。(2)བཅའ་ཆས་ཀྱི་ཁ་སྐུམ་ སྐྲག་པ། 枯瘦肉。不丰腴的食用肉。

ཁ་སྐྱ། སྐང་རི་དང་ཤིང་ནགས་ཆུང་ས་ཁང་གནས་པའི་རི་དྭགས་ཁ་བ་སྐྱ་མདོག་སྐྱ་ཤས་ཆེ་བ། དེའི་ཁྱག་དང་ཙོང་ཆེ། 白鹿。居草山或小森林中的一种白

鹿，其掌质美价昂。

ཤ་སྟོད། ལུས་ཀྱི་ཤ་དང་ཤྭ་བའམ་སྐྱེ་མེ། 皮肉。肉和皮肤。

ཤ་སྐྱོ་བ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཞན་པའམ་སྐམ་པོ། 瘦弱。身体肌肉不丰满，软弱无力。

ཤ་ཐལ་ཁ། (1)ཁོག་པའི་སྐྲན་རྩེ། 腹瘤。腹腔内所生瘤块。(2)ལུས་ཀྱི་ པཱག་ས་ བར་ ཆགས་ པའི་ ཤ་སྐྲན། 趼子，老趼。皮肤表面形成的硬块。

ཤ་ཁ། དུ་རྩེས་པའི་ཐེམ་པའི་མེ་མདའི་ རྟ་ རྩལ་ སྐྱག་ཅིད་ཅིག 小量角。在鸟枪火门上安装引火药所用的角质量具。

ཤ་ཁ་མར། ཁ་ ཆེའི་ ཁུར་ ཁུམ། 藏红花。药用植物名。

ཤ་ཁ་ཚ། (1)བྱ་རམ་ ཤིང་། 甘蔗。(2)བྱ་ རམ་ ཁྱི་དང་མ་མ། 石蜜。

ཤ་ཁང་། (1)ཤ་འཇོག་གཞི་ཁང་བ། 肉库，肉房。放置肉类的房屋：ཤ་ཁང་སྲིན་པ་རག་ཀྱང་། ཤ་ ལ་ཤ་གངས་ བཏུབ་ ཙིད། 肉库虽昏暗，肉块数得清。意谓知情人心中有底。(2)ཤ་འཚོང་ས། 肉店。出售肉类的店铺。

ཤ་ཁྱ། ཤ་བཅོས་པའི་ཁུ་བ། 肉汤，肉汁。

ཤ་ཁྱ་ཤ་ཐིམ། གང་ནས་ བྱུང་ བ་ དེ་ དེ་ རང་ དུ་ གཏོང་དགོས་པའི་དབེ། 肉汁浸进肉里。意谓从哪里来的就用在那里。喻涓滴归公：རྒྱལ་ ཁབ་ ཀྱི་ཤ་འགྲོ་ སོང་གཏོང་ཆུང་གནང་བ་དེ་དག་ ཤ་ ཁུ་ ཤ་ ཐིམ་དུ་ གཏོང་དགོས་པ་ལས། གང་བྱུང་འཛིན་ གང་དུ་ ཀྱུར་ནས་ ཤེ་ཤ་ཤི་ག 国家开支不可任意挪用，要象肉汁浸进肉里一样，涓滴归公。

ཤ་ཅིབས། གདོང་ཤི་ བཀས་ སྐྱེང་ལ་ ཆགས་ པའི་ སྐྱེ་ མདོག་ནག་ཁྲ། 雀斑。脸上所起褐色细点。

ཤ་ཅོག རྩོང་ཕྱུགས་ཀྱི་ཤ་ནང་ཁོལ་དང་ བཀས་ པ་ མེད་ པའི་ སྐྱེམ་ཆེ་ ཆུང་། 全牲，牛羊肉腔。牛羊除去内脏和皮的体腔：གཟུགས་ གཞི་ ཆང་ བའི་ ཤ་ཁོག་གཅིག་ རྫོགས་ཙོད། 买了一幅完整的牲畜肉腔。ཤ་ཁོག་གང་ སོང་ མེད་ བར། རྟིག་གཞོག་ལ་ རྩོད་ལ། 全牲不知去向，却为肉块争吵。意谓大处置之不顾，小处斤斤计较。

ཤ་ཆོག ཤ་འཚོད་དང་འདྲ།

ཤ་ཁྱི། རྩེད་ བས་ རི་ དུགས་ གསོད་ ཟེད་ ཁྱི་ ཁྱི། 猎犬；རྩ་ ལས་ གས་ སྐུ་ ཐང་ མཉེལ་རོགས་དང་། ཤ་ཁྱི་ ལག་ པ་ ཆ་ རོགས་ རེད། 猎人白受累，猎犬空跑腿。比喻劳而无功。

ཤ་ཁྲག ཤ་དང་ཁྲག 血肉；ཤ་ཁྲག་གི་ འབྲེལ་ བ། 血肉之躯。ཤ་ཁྲག་གི་འབྲེལ་བ། 血肉关系。ཤ་ ཁྲག་ཆུས་ པ། 身体肥壮。ཤ་ཁྲག་གཅིག་ པ། 骨肉同胞。

ཤ་ཁྲག་སྐྱོ་བ། (ཟངས་) ཆ་ རྐྱེས། 降血肉。筋脉的异名。

ཤ་ཁྲག་འཛིན་པ། (ཟངས་) བཀས་ པ། 持血肉。皮肤的异名。

ཤ་ཁྲི། (1)ཁྲི་ གུང་ བཅད་ ཐོའི་ བྱ་ ཚན་ པ་ ས་ སྐལ་ བ་ གོང་ ཐོ་ ཐུབ་ པ་ དེའོ། 夏赤。志共赞普长子名。当时领有工布一带封地。(2) ཤ་ རིགས་ འཇོག་ ས་ ཐི་ ཤ་ཁྲི་ ཁྲི། 肉案。陈列食用肉的架子。

ཤ་ཁྲིམས་པ་སྐྱོམས་པ། སྡང་ ཆང་ པ་ མེ་ འབབ་ པའི་ དུས་ དང་ ས་ ཁ་ སྐྱེ་ བའི་ བཀག་ཆ། 禁屠。旧时，每遇天灾或藏历四月里制止宰杀牲畜的禁令。

ཤ་མཁྲ་ས། ལུས་ཀྱི་ པས་ སྐྱེ་ དུ་ ཆགས་ པའི་ ཤ་ རྩ། 老趼，趼疤。皮肤表面形成的硬块。

ཤ་འཁོན་ཆ། གཞན་ སྡིག་ པ་ ཅད་ པའི་ སྐྱེ་ ནད་ དམ་ འཁོན་ འཛིན། 仇恨，怨恨，憎恨。

ཤ་ཚོས། ཤ་ ལ་ སྐྲུད་ པའི་ ནང་ ཚོས། 内衣。贴身衬衣。

ཤ་ཐྲི། (1)ཤ་གཏུབ་ཟིད་ཀྱི་ཐྲི། 切肉刀。(2)ཀོ་བའི་ཤ་གཅོད་ཟིད་ཀྱི་ཐྲི། 铲刀。鞣革时刮去革底余肉和脂肪的用具。

ཤ་དཀའ། (མངོན) སྐྱེ་བོ། 喜肉。罗刹的异名。

ཤ་འཁྲིག (1)སྐྱེད་ཀོས་ཕྱུ་མེད། 背心。不带袖子和领子的上衣。(2)(སྐྱེང) ལྟ་སྐྱང་། 衣袖，袖子。

ཤ་འཛུགས། ཤ་བཙོས་པ་འདོན་ཟིད་ལྷུགས་ཀྱི་ཡུ་བ་ཅན་ཞེག 肉抓子。煮肉时抓肉的铁钩。

ཤ་འཚྲང་། (མངོན) ཁྲག 变肉。血的异名。

ཤ་ཚོན། ལུས་ཀྱི་ཤ་མཐེགས་པོ། 肌肉结实。

ཤ་ཚོན་ཐོག་པ། སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་པའམ་ལུས་ཐང་ཆད་པ། 疲劳酸痛。

ཤ་ཚྭགས་པ། (1)ལུས་ཤ་ཚན་ཆེ་བ། 肥胖。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྟོབས་བཅས་དང་། སྟོབས་ལྡན། འཚག་ལྡན། བཟང་ལྡན། ཤན་ལག་རྒྱས། ལུས་སྐྱེས། ཤ་ཆུས་བཅས་སོ། (2)ཆིལ་ཤས་ཆེ་བའི་ཤ། 肥肉。

ཤ་ཆུས་པ། ལུས་སྟོབས་ཆུས་པ་རྒྱེ་ཆུགས་པ། 肥胖，肌肉丰满。

ཤ་རྒྱས། ཤ་དང་ཆུས་པ། 筋肉，肉和筋。

ཤ་རྒྱས་མཉམ་ཆོད། དོན་ཚན་ཁག་ཁྱིམ་ཐག་མཉམ་དུ་ཆོད་པའི་དབྱེ། 筋肉两断。意谓两件事情同时解决。

ཤ་སྐམ། (1)ང་མོང་གི་སྐལ་བར་ཙམ་པའི་ཤ་འབྱིང་ཉུག་ཀ་ཙམ། 肉鞍。骆驼前后两背峰中间凹陷处。(2)(ཁྱལ) ང་མོང་ཆུ་བ་ཀྱི་ཤ་སྟོག 驼峰。骆驼背上隆起的部分。

ཤ་སྐོག་ཏ ངེ་ལ་རྒྱས་པའི་སྐོག་པ་ཞེག་རྩེ་བོད་ཟ་དང་ཙོང་གངས་རིའི་ཐོག་ཏུ་རྒྱུ་ཞིང་། ཟླ་གསུམ་བར་དུམ་འཇོག་པ། བྱ་བ་ཞེས་པ་ཞེག 山蒜。此蒜藏历一月生于高山雪岭上，至三月则腐，其味颇美。

ཤ་སྐྲོག (1)ཤ་རྒྱག་སྟོང་ཀོ་བའི་སྐྲོ་བ། 肉囊。盛肉的皮囊。(2)རི་དྭགས་ཤ་བའི་བཀས་བས་བཟོས་བའི་སྟོང་། 鹿皮口袋。

ཤ་ཧམས། ཤ་བོང་ས། 膘，肥肉；ཤ་ཧམས་ཆེ་བ། 膘肥肉厚。

ཤ་ལྔ། རྒང་བོ་ཆེའི་ཤ། མི་ཤ། ཁྱི་ཤ། ཕྱི་ཤ། བ་རྒང་ངམ་ཆུའི་ཤ་བཅས། 五肉。密乘内供用甘露品五种肉类：象肉，人肉、马肉、狗肉和黄牛肉或孔雀肉。

ཤ་ཤེག་པ། (1)ཨ་མ་ཤ་ཟིག་བའི་སྐུད་མཆེད། 同母异父的弟兄姊妹。(2)(སྐྱེང) བློ་ཤ་ཟིག་པ། 同心，一致。

ཤ་ཤུགས། མཐེབ་མཛུབ་ཤན་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་ཤ་ཕྱོགས་ཤན་རྩུ་རིལ་རྒྱག་པ། 拧。用手指扭住皮肉使劲转动。

ཤ་ཤོད་པ། ཁ་རྒང་ཤེལ་ལུག་སོགས་ཀྱི་ཧྲིག་འབྲས་འབྲིག་པ། 骗，阉割。骗掉牛、羊、马等的睾丸。

ཤ་བཅད་རྒྱག་པ། རེ་མའི་ཤན་རྒྱས་ལ་བཅད་རིས་རྒྱག་པ། 勾勒图案轮廓。

ཤ་སྒྲག ངས་བའི་ཤ་ཐུ་མོ། 肉条。成条的肉块。

ཤ་སྙོག ཇ་མོང་དང་བ་རྒང་སོགས་ཀྱི་སྐལ་བའི་སྐང་ལ་ཙེད་བའི་ཤ་རྡོག་ཤས་རྣོག 驼峰；牛脑，牛肩头肉。

ཤ་ཚགས་པ། (སྐྱེང) (1)རྒྱ་ལ་ཙེད་བའམ་རྒྱ་ལ་ཚགས་པ། 记住，铭记于心，心爱。(2)མཐུག་བའམ་བརྟན་པ། 厚，稳固。

ཤ་ཚང། ཤ་དང་ཚང་སྐྱེ། བཟའ་རྒྱས་ཙོང་སྐྱེས་ཀྱི་རྒྱུ་མིང་ལ་འཇུ། 酒肉。酒和肉。也指吃喝玩乐。

ཤ་ཁུ། བྱ་ཙོང་མ་སྐྱེག 白松鸡。

ཤ་ཧྲང་པ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཟད་པ། 瘦，消瘦。

ཤ་ཆེན། སྐྱེས་ཆགས་ཀྱི་སྐྲན་ཀྱི་ནང་ཚན་མིའི་ཤའི་གཙོ་མིང་ཞེས་སྤེ། རྩ་མངར། ཁུ་རྡེས་རྟོད། རྩུས་བསས་གཉན་ནད་དང་། ཤུང་ནད་འཇམས། འཇིལ་བའི་སྐྲན་བཤིག མིག་ལ་བན། 大肉，人肉。人药味甘，性温，功能治疫疠、平风邪、消症瘕、益目。

ཤ་ཆེན་སྨུ་ལུ། ཤ་ལུ་དང་དོན་གཅིག

ཤ་ཆོབ། སྐང་རི་དང་ནགས་རི་མེགས་ལ་སྐྱེས་བའི་ཤ་མིང་ཞེན་གྱས། 杂菌。生于草山和林间的劣质菌类。

ཤ་མཆོག (ཨངར) སྙིང་། 圣肉。心脏的异名。

ཤ་རྨོག (1)ཤ་བཙོ་སྲེག་མ་བྱས་བའི་རྩྭ་བ། 生肉，ཤ་རྨོག་ཟ་བ། 吃生肉。(2)གོས་མེད་བའི་ཤ་གཅེར་བུ། 裸体。

ཤ་རྨོག་ཟ། (ཨངར) སྲིན་བོ། 食生肉。罗刹的异名。

ཤ་ཉམས། (1)ལུས་ཀྱི་ཤ་ཟྭ་བ། 瘦，消瘦。(2)ལུས་ཀྱི་ཤའི་བཟོ་དབྱིབས། 体态，形态；ཤ་ཐམས་ཅས་བ། 体态丰硕。

ཤ་ཉེ། (1)སྤུན་མཆེད། 弟兄。(2)གཉེན་ཉེ་བ། 亲戚，近亲。

ཤ་ཉོག་རུས་ཤོག ཆག་ཉེས། 肉碎骨折，མི་དྲུ་བཅུ་རྩེ་མང་བོ་ཤ་ཉོག་རུས་ཉོག་དུ་བཏང་། 把数百人马弄个肉碎骨折。

ཤ་ཏེམ། གྲུམ་བུ་རིགས་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཤ་ལ་བཅས་ཤེང་བད་མཁྲིས་ཤས་ཆེ་བའི་གྲུམ་ནད་ཅིག་སྟེ། ནད་རྟགས་སུ་ཤ་སྤྱས་ལ་ཁན་ལས་སྤྱིད་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ཞེག 肌肉痛风。六种痛风中，病在肌肉、涎液及胆邪过盛的痛风。症见肌肉浮肿，四肢麻木等。

ཤ་ཏོ་ང། (ཤེགས) ཁོ་ཆས་ཐྲག་སྟོད་ཞབས་རིང་ཞེག 高脚食盒。盛食物的有盖铜质器皿。

ཤ་ཏྲག་ཐག བཀག་སྟེང་གི་སྐྲ་བའམ་སྐྲག་ཤེག 皮肤异相。如痣瘤癜痕等。

ཤ་ཐུག འབའ་ཞིག་གམ་ཁོ་ན། 全，都，纯属；རི་མོ་ཤ་ཐུག 全是图画。ཆུ་ཤ་ཐུག 全都是水。སྐྱིད་པ་ཤ་ཐུག་ལ་མི་ཆ་མི་འགྲུ། 一生都幸福是不可能的。

ཤ་ཐྲུབས། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཤེད། 腠，肌肉。

ཤ་ཐག དཔྱ་སྐྱེད་ཤ་ཐག་ཆུད་བྱ། 马捎绳。马鞍前后系物捎绳。

ཤ་ཐང་། (ཁ) ཤའི་ཁུ་བ། 肉汤，肉汁。

ཤ་ཐང་ཐང་། ཤ་ཟད་ཟད། 消瘦，憔悴。

ཤ་ཐང་ཆད། ངལ་ཐག་ཆོད་བའི་ཚེ་ཐང་ཆད་བ། 疲乏，辛苦；ཐུག་རིགས་ལ་ཤ་ཐང་ཆད་བར་དུ་བཀོལ་སྤྱད་མ་ཅི། 使用畜力，不可过于使其劳苦。

ཤ་ཐང་བ། དཀའ་ངལ་ཆ་བ་དང་ཤ་ཟད་བ། 疲乏，辛苦，劳瘁；ཤ་ཐང་ཆད་བ། 疲乏，辛苦。

ཤ་ཐུག ཤ་ཤས་ཆ་བ་བཏབ་བའི་ཐུག་བ། 肉糜，肉粥。

ཤ་ཐུད། ཤ་དང་ཐུད་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 肉和酪糕；ཤ་ཐུད་ཀྱི་ཟས་རི་བོ་ལྟར་སྤྱངས་བ། 肉和酪糕堆积如山。

ཤ་ཐོག་ཟས་ཆོག ཤ་ བཟའ་ ཆུ་ ཙོད་ ཐོག་ མར་ ཙང་བཟའ་ཆུ་ཙོད་བ་སྟེ། ལེགས་བོ་ཁིན་ཐོག་སྤྱར་ ཙང་ལེགས་བོ་བྱང་བའི་དཔེ། 肉上添酥油。喻同汉谚锦上添花，好上加好。དེ་ལོ་ཞིང་ལས་ཁོ་ལེགས་ཁིན་ཁང་འགོ་བོ་ བྱང་ བ་ རི་ཤ་ཐོག་མར་ཆུག་ངང་རེད། 今年农业丰收，畜牧业也不错，真是肉上添酥油，好上加好。

ཤ་མཐང་། གཤགས་བའི་སྐྲད་ཀྱི་ཤ། 下体肉。下身的肉。

ཤ་འཕྱག་བོ། (1)ཤ་ཆུགས་བ། 肥胖。身体肥实。(2)སྐྱག་མ་ཤ་འབྱག་བོ་ལྟ་བུ། 壁厚。如竹子的茎壁厚实。

ཤ་འཐོར་རུས་འཐོར། ཆེག་ཤེད་དུ་འགོངས་པ། 肉散骨碎。意谓粉身碎骨。

ཤ་དུག ཤ་ཟས་ནས་བྱུང་བའི་གྱུར་དུག 肉中毒，食肉中毒。

ཤ་རྡེག ངལ་རྩལ་བྱས་དུག་པས་ལག་པར་ཚགས་པའི་ཤ་མཁྲག་ཅི། 老趼。劳动过度而手掌所生硬皮。

ཤ་མདངས། ལུས་ཀྱི་པཏྟ་མདངས་ཏེ། པཏྟ་པ་ཕྱི་ནང་རིམ་པ་བདུན་དུ་དབྱེ་བའི་པཏྟ་པ་ ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཆུ་བའི་ཁམས་ཀྱི་དངོས་མ་ ཆུ་ཞེར་ཀྱི་རང་བཞིན་ལུས་ལ་དཀར་དམར་ སོགས་ ཀྱི་པཏྟ་མདངས་འབྱུང་བའི་རྟེན་ཅིང་པ་ཞེག 肉色。身体的色泽。分皮肤为表里七层，流通于最外两层中间的黄色透明液体，是人体皮肤呈现红白等色的基础。

ཤ་མདོག ཤའི་ཁ་དོག 肤色，肉色。ཀ་མདོག་ཅན་ཀྱི་རས། 肉色布。མི་རིགས་ ཀ་ མདོག་མི་འདྲ་བ། 不同肤色的民族。

ཤ་ཐོག ཀ་དུམ་བྱང་གཏུབས་པའི་རྡོག་ཐི། 肉块。切割成块的肉。ཀ་རྡོག་ཟླང་ལ་མར་རྡོག ཀོས་ཆེན་ཟླང་ལ་ ཐར་ཕྱིན། 肉块上添油，缎子上绣花。喻好上加好。

ཤ་ཕྱི་ཐག་ཕྱི་ (1)ལུས་ཀྱི་ཀ་ཏུགས་པ་ཕྱུག་ལྡུག 肥胖，肥实。(2)ཀ་སྦུག་རྡོག་རྡོག 肉块厚实。

ཤ་ཁྱུ་ཁྱི་སྡུག ཏི་དུགས་ཀ་བ་ཁྱིས་དེད་བའི་ཁྱུ་ བཟློལ་དང་། ཀ་ཁྱིའང་དཀའ་སྡུགས་ཀྱིས་ སྡུག་ བཟློལ་བ་སྟེ། ཐན་ཚུན་གཉིས་ཀར་དཀའ་སྡུག་ བྱུང་བའི་དབེ། 鹿苦犬苦，鹿犬两苦。喻双方都疲惫不堪。ཀ་སྡུག་ཁྱི་ སྡུག་རྩོན་པ་སྡུག ཏ་ཁ་ཡག་དཀྱིལ་ན་གཟུམ་སྡུག་རེད། 鹿苦犬苦猎人苦，跑到山腰三者苦。

ཤ་སྡུག་འབྱུ་སྡུག ཀ་ཅུལ་འཕྲོ་བ་དང་དེར་ཁྱུར་ བའི་འབྱུ་ཡང་འཆི་འཕྲོ་བ་སྟེ། བརྟེན་པ་དང་རྟེན་ མཁན་གཉིས་སྡུག་གམ། 肉苦虫苦。喻两败俱伤。

ཤ་ནག (ཤེག་ཚ) སོ་མ་ཀུ་དྲུ། 火麻，大麻。

ཤ་ནག (1)ནགས་ཆེན་ལ་གནས་བའི་ཤ་བ་ནག་པོ་ཞིག་དེའི་ཁྲག་དུ་ གྱང་ཞིང་ ཚོང་ ཆུང་། 青鹿。居住在大森林中。其茸短价廉。(2)ཀ་ཆོལ་ནང་གི་ཀ་སྐྲག 黑色肉核。肉中青淤硬块。

ཤ་ནའི་ཚོས་ཅན། (ཤེག་ཚ) སོ་མའི་ཚོས་ཅན་ཏེ། སྔར་ཆུ་གར་དུ་ བྱུང་བའི་བསྟན་བའི་གཏད་རབས་བདུན་གྱི་ཁ་ཐུལ་དག་ བཅོམ་པ་ཞེག 麻衣尊者。梵音译作耆搁迦。古印度传承释迦牟尼教法的七代付法藏师中的第三代付法藏师名。

ཤ་ནའི་རས། 〈ཤན་ཀྱི〉 སོ་མ་ཀུ་དྲུ་ལས་ བཟོས་བའི་རས། 麻布。由火麻织成的布。

ཤ་གནག་ཆག་ཐི། སྐལ་ཆེགས་ཀྱི་ ངོ་ཁ་ ཚོད་བའི་ཤ་ཞེག 里脊肉。脊椎下精肉或净肉。

ཤ་གཅད། མིའི་ལུས་ལ་ཚོད་ བའི་ ཤའི་ གནད་ ཀྱི་ གཙོ་ཐི། 要害肌肉。人体之主要肌肉。

ཤ་སྦྲུམ ཏུས་བ་དང་ཆིལ་དང་རུས་པ་ སོགས་ མེད་ བའི་ཤ་འབྲས་ཐི། 精肉。没有筋骨和脂肪的净肉。

ཤ་བ། 名词。(1)ཤིང་ཤ་བ་སྤྲེ་ ཚ་ ག་ རྩ། 沉香木。(2)དགྲ་ ཤ་ མེད་ མཁན། 报仇者，仇人。(3)ཤག་པ། 屠户。

ཤ་ཕྱགས། ཤ་དང་བགས་པ། 皮肉，皮和肉。

ཤ་སྤུ། ཤ་དང་སྤུ། 肉和毛。

ཤ་ཚོ། 名词。རི་དྭགས་ཤ་བ་ཚོ། ཤ་བ་ ཚོའང་ སྣང་། 牡鹿。

ཤ་ཚོས་རྩྭ་ཁྲ། རྩ་རྟའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 木香异名。

ཤ་ཕྱིས། རྡ་མཁན་ཕྱིས་རྡ་ གས་ བའང་ འཐམ་ ཤ་ ཁདོན་ཐྲེད་ ཤ་བའི་བགས་ པ་ ཁྲེ་ པ་ ཞེག 鹿皮擦子。擦光陶坯用具。

ཤ་ཐུག ཤ་དང་ཤའི་བར་མཚམས། 肉间间隙，肉的间隙。

ཤ་ཐུན་ག རི་དྭགས་ཤ་བའི་ཕྱུ་ཀུ། 小鹿，雏鹿。

ཤ་འབྱུག ཕྱ་དེའི་གཙུག་འཕྱུ། 肉冠。鸟类肉冠。

ཤ་བ། ཤ་བའང་སྟོང་། རི་དྭགས་རྟ་གཅན་སྐྱུགས་ལྟད་བ་ཞིག 名词。鹿。一种哺乳动物名：ཤ་བ་གསོད་བའི་མི་དང་། ཤ་མཐུག་རོན་བའི་ཁྱི། 猎鹿的人，增援的犬。意谓完成任务，要具备条件。

ཤ་བ་རྩི། རྩོད་བ། 猎人。

ཤ་བམ། རུལ་གྱབས་ཙོད་བའི་ཤ། 腐肉。起霉的肉，将腐烂的肉。

ཤ་བའི་ཁྲག སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྐན་ཕྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་མངར་ལ་ལན་ཚྭ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་སྐྱེན་བྱ་གསོད། ཁྲ་མཚན་གཅོད། 鹿血。入药味甘咸，性温，功能杀虫、止月经。

ཤ་བའི་ཁྲིང་ཐྲི རྩོད་བས་ཤ་བ་འཇོན་བའི་ཚེ་ཐྲད་ཅིག 诱鹿笛子。猎人捕鹿工具。

ཤ་བའི་ཆོག་རྟེ། སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྐན་ཕྱི་ནང་ཚན་ཤ་བའི་ཁྲག་དེ་སྟེ། རང་མངར་ལ་ལན་ཚྭ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་བྱང་ཁོག་གི་རྣག་ཁྲག་དང་ཆུ་ཟེར་སྐེམ། རྒྱང་འཇོམས། མཁལ་མའི་དྲོད་ཐམས་བ་དང་། ཁྲ་བ་ཟད་བ་སོགས་ལ་ བན། 鹿茸。雄鹿的血角。入药味甘咸，性热，功能收敛体腔内部脓血黄水、平风、治肾阳衰败及精液枯竭等。

ཤ་བའི་འབག འཆམ་ཆས་སམ་ལྟ་ཆོ་བའི་ ཆས་ཀྱི་ཁྲས་ཤེག 鹿头面具。藏戏道具。

ཤ་བའི་ཨིལ་བྱ། སྐྱག་ ཚགས་ ཀྱི་ སྐན་ ཕྱི་ རིགས་ ཤེག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་ བས་ སྐྱེན་ ཐོར་དང་། བཀས་ནད་ནས་ཨིལ་ཁྲ་ཟེས་ལ་ བན། 鹿油。鹿的脂肪。入药味甘，性热，功能治疥疮及皮肤发痒等。

ཤ་བའི་ཏུ་ཚོག སྐྱག་ཚགས་ཀྱི་སྐན་ཕྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རང་ལན་ཚྭ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་བས་རྟག་ཁྲག་ཆུ་ཟེར་དང་། ཁྲད་བར་ དང་ཚུ་ ཆེས། 鹿角。鹿的角。入药味咸，性温，功能收敛脓血黄水，尤以收敛肾形水肿有特效。

ཤ་བཞ། (1)ས་ཐོག་ལ་ཆགས་བའི་ས་ཞག་རྩེན་བོ། 苔，藓。生长在阴湿地方的绿色苔藓植物。(2)ས་དེག་སྟེ་ས་གཞི་ བ་ ཚ་ ཅན་ ལ་ ཆགས་ བའི་ དྭགར་ཀ་ཕུ་བྱ། 地硝。碱地白泥。

ཤ་ཐྲབས། ཤ་ཁོག 全牲，牛羊肉腔。一个整牲畜的体腔。

ཤ་ཐེམ། གཟུགས་བོ། 身体，ཤ་ བེམ་ སྐྱངས་ བ། 身体发肿。

ཤ་བོ། དྲངས་མ་དང་གཙོ་བོ། 形容词。主要，重要，དགྲ་ཀ་བོ། 主要的敌人。

ཤ་བོ་ངམ་ཚོས། རྩོག་ཁྲིས་ཁྲད་ནས་ དྭགའ་ ལས་ ཐྲང་སྐམས་ཀཱིས་ཅ་ཐུས་བས་ངལ་སངས་བ། 松肩，松松肩，松口气。背背子疲乏时，松松肩休息片刻。

ཤ་བོ་དུ་ཚེ། དུ་རྩི་ མིང་ གཞན་ ཞེག 广木香的异名。

ཤ་བའུ། ཤ་ལ་སྐྱེ་བའི་འབྱུ། 肉组。肉类所生蛆。

ཤ་བའུད། གཟུགས་ཚའི་ཤ་ཕྱི་ལ་འབྱངས་བ། 肉瘤，疙瘩。身体皮肤上所长肉疙瘩。

ཤ་བཅས། (1)ཞ་འབྱས་དང་འཇ། (2)ཤ་དང་ འབྱས་བཅོས་ནས་ བཟེས་ བའི་ ཟས། 肉饭，肉烩米饭。

ཤ་ཚྭས། ཤ་སྐྱངས་བ། 肿胀，肉突起。

ཤ་སྐྱང་། ཤ་ལ་འཁོར་བའི་སྐྱང་བྱ། 牛虻，蝇虻，虻蚊。飞绕在肉上的蚊蝇。

ཤ་ཟས། 名词。(1)ཕྱུ་ཀུ་ མངལ་དུ་ གནས་ བའི་ སྐབས་ བྱའི་ཕྱི་བ་དང་འབྲེལ་ནས་ མའི་ ཁ་ ཐས་ ཀྱི་ བཅུད་ རྣམས་ཤ་ མ་ཅུད་ བྱའི་ ལུས་ལ་ སྐྱེལ་ ཞིང་ གསོ་ བ་ བྱེད་ པ་དང་། ལུས་ སྐྱང་ བར་ བྱེད་ ཅིང་ ཕྱུ་ ཀུའི་

ལུས་ལ་གཡོགས་པར་བྱེད་པའི་ཤུན་པགས་ཀིག་སྡེ། དེ་ཡང་ཕྱི་ཀ་བཅའ་བའི་རྩེས་སུ་རིམ་བཞིན་མངལ་ནས་འབྱིན་ཏེ་ཕྱིར་དོར་བ་ཞེག胞衣，紫河车。连接母体以输送养料的胎盘和包裹外围以保护胎儿的胞膜二者总名。胎儿出生后，剪断脐带，胞衣即逐渐自然下降脱落。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་མངལ་གནས་དང་། ཕྱུ་མ། བྱ་རོགས་བཅས་སོ། (2)སྐད་སྐུན་བའི་ཐ་ཞེག 红雀。(3)ལུས་ཀི་གོས། 天衣。

ཤ་མར་ཚིལ། ཤ་ཆལ་འདྲེས་མ། 五花肉。肥瘦夹杂的猪肉。

ཤ་མང་། རྩ་རྒྱན་ཀྱི་རིགས་ཀིག་སྡེ། ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་རིགས་བཅུད་མཆོག རོ་མངར་ལ་ལན་ཚོ། ཞུ་རྡེས་སྐྱེམས། ནུས་པས་ཤ་དུག་དང་ཟ་ལ་བན། 蘑菇科。人药有八种，味甘咸而辛，性平，治食肉中毒及疮疡。

ཤ་མའི་སྒོང་། ཕྱི་ནས་གཡོགས་པའི་ཤུན་པ་རྒྱབ་མོ། 薄膜，罩膜。

ཤ་ཟོ། (1)རི་དྭགས་ཤ་བ་མོ། 母鹿。(2)རྒྱང་དང་ནགས་སུ་རྒྱུ་བའི་ཤ་མོ་སྐལ་ཅན་དཀར་ཤེར་ཙམ་ཞིག 蘑菇，蕈。生于草地或林间的高等菌类；བྱ་བ་སྣ་ཚོགས་ཤ་མོའི་སྐལ་བཞིན་མང། 事务繁杂如菌褶。(3)ལུག་གི་ཚང་ར། 羊圈。

ཤ་ཟོང་། ཤ་མོ་དང་འདྲ།

ཤ་ཁམར། མ་བཙོས་པའི་ཤ་རྡེན་པ། 生肉。未煮熟的肉。ཤ་དམར་ཐ་བ། 吃生肉。

ཤ་ཆེག (1)ཤ་ཆལ་ནང་གི་ཤ་རླུག 肉腕子，脂肪疣。肉或脂肪内生长的黑块。(2)ཆུ་ལུལ་གྱི་ཆེག 疮愈后所结之肉核。(3)ཁོག་ཆེག 扁桃腺。

ཤ་ཐག ཤའི་ཏྲ་བ་འདོན་ཅིང་རྒྱོད་རྒྱག 调味香料，调味佐料。

ཤ་གཅང་རྨ་ཤ་གཅང་། སྐར་རང་གི་རིགས་རྒྱུད་གཞན་དང་བཟོ་རྒྱལ་མེད་པའི་དོན། 肉洁骨净。旧时谓本身血统纯正，无混杂现象。

ཤ་བཙོན། དགྲ་བོ་བཙོན་པ། 在囚敌人。关进狱中的重要仇敌。

ཤ་ཁྱེ། ཤ་མདོག 肤色，肉色，气色。

ཤ་ཁྱེད་ཙོག་ཁྱེད། ཚོ་བའི་རྩུ་ལུ་བྱའི་བལ། 纤维短脆的劣等羊毛。

ཤ་ཚ་བ། (1)སྙིང་རྗེ་བ། 疼爱，亲切喜爱；ཕ་མར་ཤ་ཚ་ཆེན་པོ། 非常疼爱父母。ཤ་ཚ་བའི་གཏམ། 亲切的教诲。ཁོ་སྲུང་མ་མཐོང་དུས་ཤ་རེ་ཚ། 看这懦夫可怜虫！ཤ་ཚ་ལེ། 乖乖，可人。ཤ་ཚ་བའི་གཏམ་ཀྱིས་རྣ་ཚ། 疼爱的话语刺耳，治胆的药物辣舌。喻同汉谏忠言逆耳。(2)ལུས་ཀྱི་ཤ་ལ་ན་ཚ་གཏོང་བ། 身痛，肌肉痛。

ཤ་ཚན། (1)མ་རྒྱུད་ཀྱི་གཉེན་ཚན། 内亲，母系亲属。(2)ལུས་ཀྱི་ཤ་རྩེན་མོ། 肌肤。人体温暖的肌肤。ཤ་ཚན་ལ་རེག་པ། 接触肌肤。

ཤ་ཚུགས། ལུས་ཀྱི་བཟོ་ཐུབ། 体态，身体形状，躯体；ཤ་ཚུགས་ཀྱིས་བོ། 肌肉结实。ཤ་ཚུད་ཐོན་པ། 肌肉丰腴。འཇིགས་པའི་ཚུགས་ཅན། 可怕状。

ཤ་ཆེ། གཤད་དཀར། 锡。一种金属。

ཤ་མཚན། སྐེ་བ་སོགས་ལུས་ཀྱི་ཤ་རྟགས། 皮肤异相。如痣瘤瘢痕等；ཤ་མཚན་དམར་བོ། 红痣，朱砂痣。

ཤ་མཛེར། ལུས་ཀྱི་ཤ་མཛེར། 肉瘤，赘瘤，皮上肉结。猴痣。

ཤ་འཇར། ཤའི་ལས་ཀྱས། 途中肉菜。旅途上吃的肉菜。

ཤ་འཛིན། ཤ་འཁྱགས། ཤ་འཐེན་ཕྱིད་རྩེ་མོར་ལྷུགས་ཀྱུ་ཚོད་པ་ཞེག 肉抓子。抓肉的铁钩。

ཤ་འཇེར། མིག་སྐྱེང་དུ་ཤ་འཇེར་དཀར་པོ་ཐོན་པའི་སྐད་ཅིག་ 翼状赘肉。眼科病名。

ཤ་རྩོང་ཏེ་ཁྲོད། རྗེ་ཀཱན་རོལ་བའི་རྡོ་རྗེས་རྗེ་བཙུང་ཁ་པ་དཀྱུང་ལོ་གསུམ་ཕྱི་དུས་དགེ་བསྙེན་དུ་བསྒྲུབས་པའི་གནས་ཏེ་སྐུ་འབྱམ་དང་ཐག་ཉི་བ་ན་ཚོད། 夏宗岩棚。青海湟中县境塔尔寺附近一佛教圣地名。是宗喀巴三岁时，由噶玛·瑞拜多吉授近事男戒之地。

ཤ་ཁྱུ་བ། (1)ལུས་ཀྱི་ཤ་ཉི་བ། 身体消瘦。(2)ཤ་འབྱག་ཁྱུ་བ། 冻肉融化。

ཤ་ཞེན། ཤ་ཆ་དང་ཞེན་ཆགས། 热爱，疼爱；ཞི་ས་རྒྱལ་ལ་ཤ་ཞེན་ཆེ་བ། 热爱祖国。

ཤ་གཞའི། གཉུ་མི་སྐྱེ་བའི་ཤ་ཞེག 肉陷。不生新肌的疮疡。

ཤ་ཟ། 〈པཱཎྜཻ:〉 ཤ་ཟ་བའི་འདྲེ་དང་སྦྱོར་བ། 食肉鬼，食肉罗刹。梵音译作毕舍遮。

ཤ་ཟ་ཁྲག་འཐུང་། (མཚན) སྦྱོར་བ། 食肉饮血。罗刹的异名。

ཤ་ཟ་ལྕེ་སྐྱང་གདོང་། (1)འདྲེ་ཅ་རྒྱང་གི་མགོ་ཅན། 野干头鬼。(2)སྲུང་མ་ཞེག་ཀྱི་མིང་། 野干护法。佛教一护法神名。

ཤ་ཟན། (1)ཤ་ཟ་མཁན། 肉食者，以肉类为主食者。(2)(མཚན) གཙན་གཟན། 食肉。猛兽的异名。

ཤ་ཟའི་སྐད། 〈པཱཎྜཻཏ:〉 འདྲེ་སྐད་དེ། 罗刹鬼语。梵音译作毕舍遮语。古印度四大语系之一。

ཤ་ཟའི་གླིང་། སྦྱོར་བའི་གྲོང་ཁྱེར་རྣམ་སྦྱོར་བའི་ཡུལ། 罗刹洲。佛书所说恶鬼所居之地。

ཤ་ཟའི་མདུང་ཐུང་འཇིམ་བ། (མཚན) གདོང་དྲུག 持鬼枪。六面童子的异名。

ཤ་ཟིན་སྐྲ་ཕྱིང་། སྐྲག་ནས་ཤ་སྐྲ་སྐེ་བ། 毛发耸立。恐怖貌。ཤེར་མ་དཔག་སངས་སྐྱབས་དུས་སྐྲག་ནས་ཤ་སྐེ་དུ་གྱུར་པ། 懦夫到了战场，吓得毛发耸立。

ཤ་རྒྱངས། ཤ་འཇེན་བྱེད་ཀྱི་ལྕགས་ཀྱུ་ལྟ་བུ། 肉抓子。抓肉的铁钩。

ཤ་གཅིག ཤ་ཁྲག་གཅིག་དུམ་བུ་བཞི་ལ་བཏང་བའི་ཆ་གཅིག 一腿牲畜肉。牲畜肉腔的四分之一。

ཤ་གཅུག་ལྟེ་མ། ལྟེ་མ་ཤེལ་ལྟེ་མ་ཤིལ་ བཅས་ ཤ་ཀུང་ཤི་གཅུག་དྲིའམ་ཅན་ཀྱི་ ཀོ་ ལྟེ་ ཞེག་ སྟེ་དབུས་གཅང་གི་ཐུ་ལྟེ་དམིག་བསལ་ཅན་ཞེག 连底靴。靴帮靴底系用一块熟皮做成，尖端上翘作足掌形。为前后藏僧人所着合于戒律形式的一种僧靴。

ཤ་བཙན། འབྲས་བུ་བཏོན་ཐེན་བའི་ ཚོ་ ལུག་ ཅ་ ཞིང་ ཤེ་ དང་ ཀྱི་ མིང་། 公绵羊。年壮体魁的牡绵羊。

ཤ་ཟུག་ལྷ་ཐོག། གཙང་སྦྱོགས་ཀྱི་གསང་བའི་ཐལ་ཡུང་ཞེག་སྟེ་ལྟ་རྟེ་ཁྲོད་ཁངས་སུ་ཡོད། 夏乌达果。后藏拉孜县境内一佛教秘密圣地名。

ཤ་ཁྲག། ཁྲག 血。

ཤ་ཡི་མཆོག (མཚན) སྙིང་། 肉中尊。心脏的异名。

ཤ་ཡི་བྱང་བྱི། བཤལ་བའི་ཐོག་གི་མཛེར་བ། 肉痣。皮肤表面生的异色疙瘩。

ཤ་ཡི་ཟས་ཅན། (མཚན) (1)གཙན་ གཟན། 猛兽的异名。(2)སྦྱོར་བ། 罗刹的异名。

ཤ་ཡི་ས་བོན། (མཚན) ཁྲག 肉种。血的异名。

ཤ་ཡོད་པཀས་ཡོད། གང་གི་ཐད་ལའང་བཤུ་རྒྱ་ཡོད་ པའམ་བཤུ་རིན་ཡོད་བའི་དབེ། 有肉有皮。喻有特点或特长。

ཤ་ར་བ། མཚན་དངོས་ཡོན་ཏན་གཏམས་ཅེར། ར་བ་བྱང་དང་བའི་ལུགས་ཀྱི་ ལོར་འཕྲུངས་ བའི་ བཀའ་གདམས་བའི་དགེ་བཅེས་ཤེག ཁོང་ ཚོ་ ཏོ་ བ་ ལས་ ར་བ་ དུ་ བྱང་ཞེང་ཤར་ རྒྱང་ཀྱི་དེ་ ཆ་ མང་ ཚོ་ རྒྱ་ ལ་འཇེན་ ཐུབ་ པ་ ཞེག་ ཡིན། ར་བ་ བྱང་ གཏེར་བའི་

ལྷ་ཁམ་དུ་མོར་ འདུས། 夏惹瓦（1070—1141）。本名云丹扎。从博朵瓦出家学经，默记经论甚多，为宋代噶当派一大学者。

ཀ་ར་ཤྭ། (ཤིག་ས) རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་ པོ་ ཁས་ རྣོན་མིང་། དེ་ཤར་བཀྲད་པ་ཞེས་བྱ་ཞེང་། ཀང་བཞི་རི་ཁྲེན་དུ་ བྱོགས་པས་ སྡེང་ཀང་ཅན་དང་ ཁྲེན་མིག་ཅན་ཞེས་ཀང་བྱ་བའི་ རྟལ་སྟོབས་ཤིན་ དུ་ ཆེ་བས་ སེང་གེ་ཡང་འཇིགས་རུས་པར་བཤད། 舍罗婆。兽王八脚狮子名。力大无比，能够搏狮云。

ཀ་ར་བཅིག་ས་ཟིང། (ཤངས) མདའ། 射穿。箭的异名。

ཀ་ར་མ་ར། བཀས་ཐོག་ས་མེད་པར་ གཏད་ཀར་ རྒྱུག་ཚུལ། 流利，径直：ཡིག་རིགས་ཀ་ར་མ་རར་ཀློག་པ། 文件读得很流利。ཀཁྲང་ལམ་ཞིག་ཀ་ར་མ་རར་བཏེབ་པ། 径直开辟了一条大路。

ཀ་ར་ར། (1)ཐོག་པ་མེད་པའམ་ གཏད་ ཀར་ གཏད་ པའི་ཚུལ། 流畅，径直，连续不断，畅通无阻：རྩ་བའི་རིག་པ་རྣམས་ཁོང་ གིས་ རྣོ་ ལ་ ཀ་ར་ར་ སྐྱོང་ཐུབ་པ། 基本理论他背得很流利。དཔུང་རྡེ་ ཀཁྲལ་སར་ཀ་ར་ར་ཆས་པ། 队伍连续不断地开赴战地。ལམ་འདི་ ནས་ ལྷ་ས་ བར་ ཀ་ར་ར་ འགྲོ་ གྱུབ་ པ། 这条路直达拉萨。(2)སྐྱེའི་ ཐུ་བག་ཅིག 哗啦啦。狂风暴雨声：ཚུབ་ཆུང་ཀ་ར་ར་ལངས་པ། 狂风哗啦啦地吹。དག་ཆར་ཀ་ར་ར་ཆུག་པ། 暴雨哗啦啦地下。

ཀ་ར་ཀོ་རེ། འདམ་ རྡབ་ མང་ བའི་ ཚུལ། 泥滑滑的，滑溜溜的。

ཀ་ཁྲ། ཐུ་རེ་སྐྱིགས། 春莺，黄鹏。

ཀ་ཁྲ་ཀྱུ་ཁྲ། (1)ཆོག་ཐུང་ ཐེལ་སྐྱབས། 急促，仓促：སྐད་ཅ་ བཤད་ མོང་ མེད་ བར་ཀ་ རེ་ ཀྱ་ རེ་ ཐུས་ ནས་ལས་ སང་ སོན་ སོང་། 话都来不及说，突然出发了。(2)ཞེན་པའམ་ངན་ངོན། 粗恶，平庸，下劣：ཁྲོ་ཆས་ཀ་རེ་ཀྱ་རེ་ཅས་ ཞེག 一点粗劣的食物。སེང་ཆ་ དོན་མེད་ ཀ་རེ་ཀྱ་ རེ་ ཞེག 一些平庸无谓之谈。

ཀ་རིད་པ། ཀ་སེམས་པ། 枯瘦，瘦削。

ཀ་རིད་དབྱགས་ ཀྱམས། ཀ་ རྡུད་ ཅིང་ ཤུགས་ རྒྱས་པ། 骨瘦力薄，精疲力竭。

ཀ་རིལ། (1)ཀ་པཊཔས་ནས་རིལ་མེ་ པཐེས་ པའི་ ཟས་ཀིག 肉丸子。(2)རིང་པཐེལ་སྐྱ་ སྐྱང། 舍利。

ཀ་རུ། ཀ་པའི་རྩ་ཅོ། 鹿角：ཀ་རུའི་ཐོ་པ། 鹿角锤。做藏式布靴敲紧楦头所用工具。ཀ་རུའི་ཁིངས་འདེབས། 设置鹿角机括，猎取野兽。

ཀ་རུས། ཀ་དང་རུས་པ། 骨肉。肉和骨头：ཀ་རུས་ཀཅིག་པའི་སྤུན་མཆེད། 嫡亲骨肉。指同胞兄弟姊妹。

ཀ་རུས་འབྲལ་མེད། འབྲེལ་ པ་ དམ་ པའི་ དབེ། 骨肉不离。喻关系密切。

ཀ་རེ་བ། (1)མགྱོགས་ སྒྱང་ དང་ འཕྲལ་ སྒྱང། 迅速，立即：ལན་ཀ་རེ་ བར་ ཆུག་པ། 立即回答。(2)ཏ་རེ་ བའམ་ ཪ་རེ་ བ་དང་། ཆུད་མི་འཆད་པ། 陆续，连续不断：འགྲུལ་པ་ཀ་རེ་ བར་ སྐྱེས་པ། 行旅陆续到来。

ཀ་རེ་མ་རེ། འཕྲལ་འཕྲལ། 一直，利索，敏捷：ཁར་འཁྱིག་ཆུང་ འཁྱིག་ མེད་ བར་ ཀ་ རེ་ མ་ རེར་ ཕེབ་པ། 没有转弯抹角径直前来。

ཀ་རེ་ཚ། (1)སྐྱིང་རེ་རྗེ། 真可爱。一种爱怜的语气：ཁྱ་ཆུང་ཀཀྱིས་ཁོ་ཀ་རེ་ཚ། 两个小孩真可爱！(2)མཐོང་ཆུང་ངམ་སྐྱ་འབེབས་ཀྱི་ཚིག 可怜，可悲，可怪。一种轻蔑语气：སྡུག་ཁྱིད་ ཪཱ་འཇིགས་མདོག་ཀ་རེ་ཚ། 坏蛋！怕你这号人才怪！

ཀ་རེ་ཀ་རེ། འཕྲལ་འཕྲལ་ལམ་ལམ་ མང་ལམ་ མང་། 利索，流利，敏捷：ཁར་འཁྱོ་ཆུང་ཙོང་ཀ་རེ་ཀ་

རེར་ཐོན་ཤིག་ཤིག 快去快来！ ཕེ་ཅེ་ཤ་རེ་ཤ་རེར་འཕྲི་བ། 振笔疾书。སྐད་ཅ་ཤར་ཤར་གོད་པ། 滔滔不绝。ལས་དུ་ཤར་ཤར་འགྲོ་བ། 顺利通过。

ཤ་རེ་ཤོ་རེ། (1)ཏོལ་ཏུག 马马虎虎，草率；ལས་ཀ་ཤ་རེ་ཤོ་རེར་བྱེད་པ། 做事草率。(2)འགོར་མེད་མགྱོགས་སྐྱར་ཐུབ་རྒྱས་པ། 无阻，敏捷。

ཤ་ཚོ། (1)མཁེ་ནད་དང་། 麻风。བཤས་ནད་སོགས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཆེར་གྱུར་ནས་དེའི་ཐྲེང་ངམ་ཅི་འཁོར་དུ་རེག་བྱའི་ཚོར་བ་མེད་པར་གྱུར་པའི་དོན། 坏死肉。麻风、黄水及皮肤病等疮疡中或其近侧肌肉麻痹不仁者。(2)ཆེ་དྲག་པའི་ཤུལ་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་ཤ་སྐྲན་ཕྲ་བ། 疮疤，趼疤，趼子；ཤ་རྩི་འབྱང་བ། 疮疤疙瘩。

ཤ་རྩ། རི་དྭགས་ཤ་བའི་དུ་རྩ། 鹿角。

ཤ་ཐུ། ས་ཞིང་ཁྲད་སྟེམས་བྱེད་པའི་ཚ་བྱད་ཅིག 耙，耧，耢。扒平土地的农具。

ཤ་ལ་འཁོར་བྱེད། (ཁྱད) སྦྲང་རྒྱ 绕肉者。苍蝇的异名。

ཤ་ལ་ཀུ་རིང་། ཐང་སྐེན་ཀྱི་རྩང་ཚན་ཤོ་མང་རིའུ་དཀྱའི་རྩང་ནས་གཅིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཀུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་པས་ཆུ་འདྲེབ། 土大黄。别名燕尾。石竹科药用植物名。味苦，性凉，功能愈合疮伤、治头部血分及胆分诸疾。

ཤ་ལག (སྐྱེ་) གཉེན་སྦྱོར། 联姻。

ཤ་ལང་འབབས། རྩེ་སྐྲན་ཀྱི་ཡོལ་དཀར་བའི་ཤིང་གཞན་ཞེག 大叶秦艽别名。

ཤ་ལན། སྡིག་ལན། 血仇，命债；ཤ་ལན་བྱེན། 报仇。ཤ་ལན་ལྡོན། 复仇。ཤ་སོར་ཀྱི་ཤ་ལན། ཆུ་སོར་ཀྱི་རྩ་མདའ། 血债血偿，物债追赔。

ཤ་ལམ་གྱི་བཅད། ཤ་གཅོད་སྐབས་ཐོག་ནས་ཀྱིས་ལམ་ཁུ་ནས་གཅོད་དགོས་པ་སྟེ། ལས་ཀ་གང་ཡིན་རུང་ཐོག་མར་གཞི་ཞིག་བཏེའོ། དེ་ནས་ལག་ལེན་བསྟུང་དགོས་པའི་དབྱེ། 先划后切。喻先打基础，然后实践。

ཤ་ཀྱི། སྣ་ཡི་ནང་དུ་ཆེན་བྱུང་འཛེལ་བ་ཤས་བྱུང་བའི་སྣ་ནད་ཅིག 鼻息肉。鼻内赘生的良性肿物。

ཤ་ཀྲོག། ཤའི་ཤུན་ཁྲག་ས། 肌肤，肉皮。

ཤ་ཅོད། དུད་འགྲའི་ཤ་དང་ཅོད་མོ། 臊，膻情。牲畜肌肉生长状况：ཤ་ཅོད་རྒྱུ་བོ། 瘦弱。ཤ་ཅོད་བཟང་བོ། 膘肥。

ཤ་སྐྱབ་ཙམ། (1)ལུས་ཀྱི་ཤ་ཚན་ཆུང་བ། 枯瘦。(2)སྐྱུག་མ་ཤ་སྐབ་མོ་ལྟ་བུ། 壁薄。如竹子的茎壁质薄。

ཤ་ཟོད། (1)ཤ་ཟ་ཆུང་འདོད་པ་ཆེ་བ། 肉食欲。(2)(ཁྱད) ཟིན་པོ། 贪肉。罗刹的异名。

ཤ་བཟེགས། བཟེགས་བཟོས་བྱས་པའི་ཤ། 烧肉，烤肉，炒肉，炸肉。

ཤ་སྒྲག ངམ་བུང་གཏུབས་པའི་ཤ། 碎肉。

ཤ་ལྷག (1)ཤ་བཟས་པའམ་བཙོས་པའི་ལྷག་མ། 剩肉。分剩了的肉，吃剩了的肉。(2)ཕྱེ་བ། 肉瘦，赘疣。(3)ངོང་གི་ཆུ་ཀྱི་ཤ་འབྱུར། 驼峰。骆驼背上隆起的部分。

ཤ་ལྷུ། (1)ལུས་ཀྱི་ཚིགས་མཚམས་ནས་བཅད་པའི་ཤ་ངོས། 关节肉块。从关节处砍下的肉块。(2)ཤ་བཞི་ཕྱིང་རེ། 一腿肉。牲畜肉胯的四分之一。

ཤྭ་ཧིཾ་ཀཱ། (ཅེག་ས) ཏ་རེ་ཤེག་ས། 黄莺，黄鹂，舍利鸟。

ཤྲཱ་རིའི་བུ། 〈ཤཱཀྱཐུབ་〉 ཤྲཱུ་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་གི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་ཆེན་ལ། མཆོག་རྒྱང་ཤི་ཡ་ཀྱལ་ཤེས་རབ་ཅན་ནམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའོ། 舍利子。梵音译作舍利弗多罗。释迦牟尼座前十大声闻弟子之一，亦为二大弟子中智慧第一者。

ཤྲཱཀ་ཏི་ཅན་ས། ཀ་རའི་རོ་ཀུང་ལྟ་བུའི་ཉུས་

ཀྱི་ཕྱེས་ལའོ་ཏེ་སྐྱེ་ཚེ་དོན་དགུ་པ་ཡིན། 夏迦纪元。甜头算法的历元。此纪元从公元79年开始。

ཤཀྱ། (ཤེགས) ནུས་པའམ་ཐོད་པ་སྟེ་སྐར་ཀུ་གང་ཀྱི་རིགས་དེས་ཤེས་ཀེག 释迦。意译能、敢。古印度一家族名。

ཤཀྱ་ཐུབ་པ། (ཤེགས) ཤཀྱ་སྙེ་ནེ། 能仁。释迦牟尼别号；ཤཀྱ་ཐུབ་པས་བཀག་ཀྱང་མི་ཁོགས་པ་དང་། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་བཙལ་ཀྱང་མི་རྙེད་པ། 释迦牟尼挡他也挡不住，文殊菩萨找他也找不来。意谓冥顽不化，难以教诲。

ཤཀྱ་སྙེ་ནེ། (ཤེགས) སངས་རྒྱས་ཤཀྱ་ཐུབ་པ་སྟེ། རྒྱང་དུས་མཚན་དོན་ཀུན་ གྲུབ་ པ་ ཞེས་ བྱགས། ཁོང་ནི་ཟླ་མེད་ ཤཀྱའི་ རྒྱལ་ རྒྱུད་ ལས་ ཡབ་ ཅས་ གཙང་མའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་འཕྲུངས་པ་ཡིན་ལ། ས་མོ་ལུག་གི་ལའི་ཚེ་ སྟོད་ཀྱ་བའི་ ཉ་ལ་ ཡུམ་ སྒྲུ་ འཕྲུལ་མའི་ལྷུམས་སུ་ཞུགས། ལྷགས་པོ་ སྒྲིལ་ལོའི་ས་གྲ་བའི་ ཚེས་བདུན་ལ་ལུམྦི་ནའི་ཚལ་དུ་སྐུ་བལྟམས། གཞོན་ནུའི་དུས་ནས་སྒྲུ་རུལ་བྱ་ རྟ་ བཀྲི་ རང་དབང་དུ་བྱས། བྱ་མོ་ས་འཆོ་མ་སོགས་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཏེ་བཙུན་མའི་ ཚོགས་ ཀྱི་ བསྟོང་ ཏེ་ རྒྱལ་སྲིད་བསྒྲུབས། དགུང་ལོ་ཉེར་དགུའི་ ཐོག་ཕྱིས་ནས་ཕྱིམ་མེད་ བར་ དབ་ དུ་ བྱུང་སྟེ་ མཚོད་རྟེན་ རྣམ་དག་གི་དྲུང་དུ་ དབལ་ རང་ བྱུང་ གིས་ བསྒྲིབ་ བར་ རྫོགས། ཆུ་ བོ་ ནེ་ར་ཉ་ནའི་ འཁྲབ་དུ་ ལོ་ དྲུག་ཏུ་ དཀའ་བ་སྤྱད། དགུང་ལོ་ སོ་ ལྔ་ པ་ཤེང་ ཐོ་ རྟའི་ ཤའི་ ས་ གྲ་ བའི་ ཚེས་ བཅོ་ ལྔའི་ སྐད་ ལ་ བདུད་ བཀྲལ། གང་ལ་ མཉམ་ བར་ བཞག ཐོ་ རང་ས་ལ་ མངོན་ པར་ རྫོགས་ བར་ སངས་རྒྱས། དེ་ནས་ ཞག་ བདུན་ ཐྱག་ བདུན་ ཀྱི་ ཙཱ་ཐ་ ཆུ་ སྟོང་ གྲ་ བའི་ ཚེས་ བཞིར་ ཡུལ་ ཤ་ རྣ་ ཁ་ སིང་ བཀའ་ དང་ པོ་ བའི་ བཞིའི་ ཚོས་ འཁོར་ བསྐོར། རྗེ་ བཞིན་ རྒྱལ་ པོའི་ ཁབ་ཏུ་ ཡང་ ཁ་ ཅིག་ ཏུ་ ཐེག་ ཆེ་ ཐེག་ དམན་ གཉིས་ ཀ་ ཡང་ དག་ པ་ བཀའ་ སྩལ། ཁོང་ ཚེ་ ལོ་ ཨེ་ཤཱི་ ཏི་ རྟ་ ཐའི་ ཚེས་ བཅོ་ ལྔའི་ ཉིན་ ཐམས་ཅད་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ ཏེ་ ཐུབ་ པའི་ ཚེས་ བཞི་ ཡུལ་ ཀུ་ ཤི་ ན་ ར་ ཡི་ ཤིང་ རྒྱ་ སྐྱེ་ བོ་ ཐམས་ཅད་ ཀྱིས་ མཆོད་ པ་ བྱས། ཤཀྱ་ཐུབ་པ་ཡི་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ ཡེ་ཤེས་ ཀྱི་ ཕྱག་ རྒྱ་ ཆེན་ པོ་ ཐུགས་ ཀར་ ཞུགས་ ཏེ། ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ ཡོངས་ སུ་ རྫོགས་ པ་ ཡིན

ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཤྲཱི་ཡི་ཤེས་རབ་བ་དེར་གྱུར།

ཤྲཱི་ཐི་ཀྵ་བ། ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་ཀུ་གང་ཐི་ནུ་ལེན་རྒྱུད་ཁྲིད་རབས་ཐ་མ་འདི་ངབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཚེ་ལུགས་ཟོར་འཕྲུངས། ངབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཤིང་ཏྲི་ཟོར་ཁྲི་ཕུ་ཟེ་ཐ་བྱམས་པ་དབལ་ཀྱིས་གདན་དངས་ཏེ་བོད་དུ་བྱོན། ས་པཎ་ཀྱི་མཁན་པོ་མཐོང། ཟོ་བཅུའི་རིང་ལ་དུ་སྐྱོང་དང་། ཚུལ་བཀྲིས་སྐད་ཟུལ་ཁམས་མང་དུ་ བཀའ་སྩལ་ཀྱི་བསྟན་པ་སྐྱེལ། ངབ་བྱང་བཞི་པའི་ཤིང་ཏྱ་ཟོ་ལ་འདུས། 释迦室利跋陀罗（1127—1225）。译言释迦祥贤。古印度一佛学家名。为印度那烂陀寺末任座主。1204年，受西藏佛教噶居派绛普译师延请入藏，先后往热振、洛扎和涅麦等地弘法传教，达十年之久，并为萨班授法传戒。

ཤྲཱི་ཧེང་ཀེ། (1)གྲུབ་ཐྲབ་པའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 释迦狮子。释迦牟尼的别号。(2)ཀུ་ཏ་མཚན་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 莲花生的八种名号之一。

ཤྲཱཀྱཱི་རྒྱལ་པོ། (མངོན) གྲུབ་ཐྲབ་པ། 释迦王。释迦牟尼的别号。

ཤྲཱཀྱཱི་དཀྱིལ། (མངོན) གྲུབ་ཐྲབ་པ། 释迦顶。释迦牟尼的别号。

ཤྲཱཀྱཱི་ལོ། གྲུབ་རིགས་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་འདུས་ལོ། 释迦纪年。从有释迦族以来的年数。

ཤྲཱཀྱཱི་ཟླས་པོ། (མངོན) གྲུབ་ཟས་གཙང་མའི་ཐྲས་སྟོན་པ་གྲུབ་ཐྲབ་པ། 释氏子，净饭王子。释迦牟尼的别号。

ཤིག ❶ཁྱིམ་མམ་ཁང་པ། 名词。家，室，宅，邸；སྡོད་ཤིག 住宅。གཞན་ཤིག 官邸。གྲྭ་ཤིག 僧舍。❷ཡིན་ལས་ཆེའམ་ཙམ་ལས་ཆེ། 可能，大概，约莫。加在一些动词之后，表示推测、估计：སྐུ་ཁམས་བདེ་པོ་ཡིན་ཤིག 想来贵体安好。

ཤིག་ཀྱི་ཤིག་ཀྱི། ཚགས་དམ་པོ་ཅད་པ། 支离，分崩离析。缝隙脱散貌：ཁང་གཅལ་ཤིག་ཀྱི་ཤིག་ཀྱི། 地板镶得不严实。

ཤིག་ཆས། སྡོད་ཁང་གང་གི་འཇོག་ཆས། 家具。家庭用具。

ཤིག་ཆུ། ཆུལ་མོ་རྡུལ་ཆུའི་སྐྱིད་ཆུད་ཀྱི་ཅིང་སྐྱེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐུན་རོང་རྫོང་འཇི་ཏ་རྫོང་ཁོངས་ཀུ་ཤོད། 下曲。河名。在西藏自治区聂荣县和比如县境。为怒江之上游。

ཤིག་ཆུ་ཁ། ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འཇི་ཏ་རྫོང་ཁོངས་ཤིག་ཆུའི་འགྲམ་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཆུ་མཇའི་རངས་སྐྱེ་ ৪৩৯৬ ཡོད། 下秋卡。地名。在西藏自治区比如县境下曲河畔。海拔4496米。

ཤིག་ཆུང་། ཁང་མིག་ཆུང་ཆུང་། 小屋，小房。

ཤིག་ཅྱ། རལ་གྱི་ཞིག 独叉戟。形如三叉戟只有一叉的古代兵器。

ཤིག་ཅོ། གྲོགས་པོ། 名词。朋友，相识好友；ཤིག་པོ་མཐའ་འཁྱལ། 盟友。

ཤིག་ཅ། ཀཱཙིག་ཅ། 名词。砂砾，石子。

ཤིག་ཅིག ཁང་ཆུང་ས་སོར་བཅད་པ་རེ་རེ་བའི་མིང་། 房间。房子内隔成的各个部分。

ཤིག་ཅོ། གྲོགས་མོ། 名词。女友。

ཤིག་མཆེས། རང་དང་ཐག་རྐེད་སྡོད་མཁན་གྱི་ཤིག་ཀས་ཁང་པ། 邻舍，邻居。住家接近的人或人家；ཤིག་མཆེས་པ། 邻人。

ཤིག་རྩིག་ལས། ཤིག་ཏང་མཉམ་དུ་སྡོད་མཁན། 室友。同住一室者。

ཤིག་ཤིག (1)སྒྲའི་ཁྱད་པར་ཞིག 哗哗声，呼呼声；ཆུ་ཀླུང་ཤིག་ཤིག་དུ་འབབ་པ། 水哗哗地流。རླུང་ཆེན་ཤིག་ཤིག་དུ་ལྡང་བ། 风呼呼地吹刮。(2)ཐེ་ཚོམ་མེད་པ། 无疑，断然；ཀུལ་ཁ་ཐོབ་ཤིག་ཤིག་ཐུབ་པ། 必胜无疑。དགྲ་བོ་ཁམས་ཤིག་

ཀཱག་བྱེད་པ། 敌人必败。ཨང་འགྲོ་ཀཱག་ཀཱག་ཨིན། 断然要去。བདེན་པ་ཨིན་ཀཱག་ཀཱག་བྱེད་པ། 肯定是真的。རྫུན་པ་ཨིན་ཀཱག་ཀཱག་བྱེད་པ། 必定是假的。

ཀཱག་ཤིཀ (1)ཀཱག་གི་ཤིཀ་གིའི་བསྡུས་ཚིག (2)གཡོ་ཞིང་འགུལ་བའི་རྣམ་པ་ཞེག 摇摆状。

ཀཱགས། 名词。(1)བཞད་གད་ལྷང་རེས་བྱེད་པའི་དཀའ་རྩེད་ཀྱི་ཐུ་གཅ་གཞས། 对唱歌谣。彼此对答互开玩笑的歌词；གཞས་ཀཱགས་ཆུག་པ། 对歌。ཤོག་ཁག་ཅུ་སྡེ་ ཀཱགས་ འདེབས་ བྱེད་པ། 分组对唱。(2)ཁ་མཆུ་ཆུག་པའི་རྩོད་གཏམ། 辩词，对辩。诉讼双方互相争辩之词；ཁེམས་སར་ཀཱགས་འཁྱེད་ པ། 当庭辩诉。མཚང་ འབྱ ནི་ ཀཱགས་ འདེབས་པ། 互相揭发。ཁ་ ཀཱགས་ དྲུགས་ པ། 对辩词穷。རྩོད་ཀཱགས་ཆུག་མཚམས་མི་འཇོག་པ། 争辩不休。ཀཱགས་འཁྱེད་པ། 听讼断案。ཀཱགས་ཆུལ་པ། 诉讼得胜。

ཀཱགས་ཆུག་པ། ཁན་ཚུན་ཁ་ ཀཱགས་ འཁྱེད་པ། 对辩，争辩。

ཀང་། གཀང་དང་འདྲ།

ཀང་ཀཱར། ཀུ་ཀར་ཀྱི་ཁྲམ་ཟེ་སྐྱོང་བཅོན་སྒམ་ཀའི་སྒབས་སུ་བོད་ལ་ཆོས་སྒྲུང་བར་ཞིབས་པ་ཞེག 香遍罗。古印度一婆罗门徒，松赞干布时曾来西藏翻译佛经。

ཀང་ཀྱི་ལ། རྩྭ་སྣན་ཞེག་སྟེ། ནང་ཀཞས་ས་དཀྱེན་ཐལ་ཁམས་བཞེ་མཆིས། རོ་ཁ་ལ་མངར། ནུས་པ་དམར་བོས་དམར་བཀའ་ཀཅོད། རྩྭན་བོས་ཆོག་རྣག་ཞེ། ཤེར་བོས་ཚད་པ་འཇོམས། དཀར་བོས་འབྲུགས་རིམས་ཤེལ། 报春花。报春花科药用草本植物名。分青、黄、赤、白四种，味苦而甘，红色者治血泻，青色者治肺脓，黄色者清热，白色者治瘟疫。

ཀང་བོ། (ཡུལ) འདྲེས་སྐ་བ་དང་མཐུན་སྐ་བ་སྟེ་སྣམ་པ་མེན་པ། 容易亲近，和蔼可亲；ཀྱེས་ཀ་ཀང་པོ། 性格开朗。

ཀང་ཚེ། (1)རྩྭ་སྣན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རོ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བྱོག་པ་འཇོམས། འབྱས་ འདྲལ། 葶苈子。药用植物名。味辛，性平，功能治喉蛾、消肿核。(2)(ཀུ) འཇ་ཐྱོ། 芫荽，香菜。

ཀང་བོ། མར་བཏོན་ཐིན་པའི་ཇོ་མ། 水奶汁。已提取酥油所剩的乳汁。

ཀང་ལང། རལ་གྲི་སོ་གཅིག་མ་ཞེག 朴刀，腰刀。

ཀང་ལེམ་སྐྱག་ཙི། བདུད་རྩི་གངས་ཀས་ཀྱི་མིང་གཞན་ཀིག 高原蚤缀别名。

ཀང་ཀང། སྐད་སྐྱབས་ཆུ་ཆུག་པའི་སྒྲ་ སོགས། 谈话声；流水声， 铃声。一类象声词： ཀང་ཀང་རྣ་བར་ ཐོས་ ཀྱང་ མཐའ་འཕྲལ་ འཐུབ་ གཅིར་ ལས་ དཀོན་པ། 声音朗朗听得见，会面难如获黄金。ལུ་ཆུ་ཀང་ཀང་དུ་འབབ། 涧水哗哗流。རྟ་དྲིལ་ཀྱི་ཀེ་ཆུན་ལིང་ཀང་ཀི་སྐྱ་ཀང་ཀང་སྐྱེག 骡马项铃声丁当响。

ཀང་ཀང་ཏྲེབྱ། (1)〈ཐྲི་ཨཱ་ཐྲི་བཱ་ཀ་〉སྐྱང་ལས་བཀང་བའི་བྱ་ཀང་ཀང་སྟེ་ སྐྱ་ བྱ་ སྟོད་ ཕིའི་རྣམ་བའི་ གཙོ་པ་ཅན་ཞེག 共命鸟，命命鸟，生生鸟。梵音译作耆婆耆婆迦。神话中一种人首鸟身的动物名。(2)ཆུ་མཚའི་འབྱམ་ ཀྱི་ བྱ་ཤད་ སྐྱན་པ་ ཞེག 一类鸣禽名。栖于海滨，鸣声悦耳。

ཀང་ཀང་དྲིལ་བྱ། རྩྭ་སྣན་ཞེག 锡金报春花。报春花科，药用植物名。

ཀང་ཀོང་། གྲངས་གཅས་ཆེ་བ་ཞེག 一大数目名。

ཀང་ཀོང་ཆུ། ཆུ་ཨིག་གས་ཆུ་རྩེང་། 泉水，水池。

ཀངས། 名词。(1)སྣའི་ཞེ་ས། 鼻的敬语；ཀངས་ མཐོ་བ། 隆准。鼻高不见孔。ཀངས་གཙང་པ། 鼻清洁。(2)གཙང་ཁུལ་ ཀངས་ ཆུའི་ ཆུང་ ཀྱི་ སྒྲི་

མིང་ཡིན་ཞེང་། དེང་སང་རྣམ་གྲྭང་གི་ས་ཆ་ཐུར་བོད་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཡ་གུལ་ཞེས་ཁྲི་ སྐོར་བཅུ་གསུམ་སྐབས་ཚུ་མིག་ཀུང་ཟེར། 香。后藏香曲河流域，今在南木林县地区。是十三世纪，八思巴建立的十三万户之一。

ཤངས་ཀྱི་དབེ་བྱད་གཉིས། དབེ་ བྱད་ བཟང་ པོ་བཀྲད་རྒྱས་གྱིས་ཤེག་སྟེ། ཤངས་མཐོ་བ་དང་། ཤངས་ མཆོག་ ཏུ་ དག་ པའོ། 鼻随好二。如来八十随好之一类：鼻梁隆起，净无涕涎。

ཤངས་དགའ་ལྡན་ཆོས་འཁོར། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤེང་བྱ་ཤར་གངས་རྣམ་ སྐྱིང་དུ་བཏབ་པའི་དགོན་ པ་ ཞེག 香·噶丹顷科寺。后藏南木林县境内一寺庙名。公元1645年修建。

ཤངས་ཆུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྣམ་ སྐྱིང་རྩ་ཡོད་པའི་འབབ་ཆུ་ཞིག་དང་ ཡར་ གྲུངས་གངས་ པའི་ཡན་ལག་ཅིག 香曲。河名。在西藏自治区南木林县境。为雅鲁藏布江之一支流。

ཤངས་མཆོག་ཏུ་དག་པའི་དབེ་བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ པོ་བཀྲད་རྒྱས་ཤེག་ཐེག་ཆེན་ པོ་ཐུགས་ རྗེ་ ཆེ་ ཀྱིས་ ཤངས་གཙང་པ་སྟེ། སྤྱན་ སོགས་ཀྱིས་ཡོངས་ སུ་ དག་པ། 鼻清净。如来于诸众生全不损恼，感得鼻中洁净远离涕垢之好。佛身八十种随好之一。

ཤངས་ཐུ། སྦུ་ལུ་འཇིན་པའི་ཐལ་རྩྭ་ཤེག 鼻烟。由鼻孔吸入的粉末状的烟。

ཤངས་མཐོ་བའི་དབེ་བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ པོ་བཀྲད་རྒྱས་ཤེག་ཐེག་ཆེན་ པོ་ཐུགས་ རྗེ། ཤེས་ རབ་ མཆོག་ ལ་ གནས་ པ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཤངས་ ཀྱི་ གཟེངས་མཐོ་བ། 隆准。如来智慧最为殊胜，感得鼻梁高起不现孔之好。佛身八十种随好之一。

ཤངས་པ་བཀའ་བཀྲུད། མཁས་ གྲུབ་ ཁྲང་ པོ་ ནས་བཀྲུད་དེ་ བྱང་ བའི་ བཀའ་ བཀྲུད་ པའི་ གྲུབ་ མཐའི་ནང་གཤེས་ཤེག ཐོག་གིའོད་ མཁས་ ཁྲང་ པོ་ རྣལ་འབྱོར་པ་ཁོང་ཚུ་གར་དང་ བལ་ཡུལ་དུ་ སྐྱ་ཕྱི་ ཤེངས་གཤུམ་ བྱོན་ཏེ་ ཐོག་ བའི་ དབོན་བཙུན་ དང་ ལྡ་ བཏུ་ ཙམ་ བསྒེན་ནས་ མདོ་ སྡགས་ སྐྱངས། བོད་དུ་ ཕྱིར་ ཕེབས་ རྗེས་དབུས་ཀྱི་ འཕགས་ ཡུལ་དང་། གཙང་ ཕྱོགས་ དུ་ ཕྱག་ ཏམ་ ཀྱི་ རིང་དམ་ ཆོས་ ཐྲིལ་ བས་ ཤངས་ པ་ བཀའ་ བཀྲུད་ ཅེས་ པ་ དེ་ ནས་ བྱུང་། སྐུ་ ཆེ་ ཚེ་ བཙུ་ དང་ ལྡ་ བཏུ་ སྐོར་ འཆོ་ ཞིང་ བཞུགས་ པར་ གྱུགས། 香巴噶居。为噶居派的一支。创始人为琼波瑜伽师，曾三次去印度、尼泊尔，从师150余人受学显密佛教。回藏后在前藏澎域及后藏香巴地方倡建寺庙多处，弘扬佛法三十多年，形成香巴噶居派。据说他享年150岁(约900—1140年)。

ཤངས་ཐྲིལ། སྦུ་ ཐྲིས་ ནས་ སྦུབས་ ཐྲིས། 揩鼻巾。

ཤངས་མཆུ། སྣ་ ཁྲག 鼻血。

ཀོད། 名词。(1)བོད་ ཡིག་ གི་ མིང་ དང་། རྩེག་ བརྗོད་ པའི་ མཚམས་ སུ་ བྱེ་ རྟགས་ ཤད་ རིས། 分句线。藏文的词、句、章节首尾所用垂直符号：ཐུར་ ཤད། 单垂符，单分句线。རྩེས་ ཤད། 双垂符，双分句线。བཞི་ ཤད། 四垂符，章节线。སྦྲུལ་ ཤད། 蛇形垂符，句首线。རིན་ ཆེན་ སྒྲུབས་ ཤད། 聚宝垂符，卷首线。འཕུལ་ ཤད། 前垂符，章节前面分句线。(2)བལ་ ལས་ སྒུ་ སོགས་ ཐག་ཆེད་ པའི་ ཚེ་ བྱད་ ཅིག 梳子，篦子，刷子，བལ་ ཤད། 羊毛梳子。ཕྱག་ ཤད། 铁刷子。(3)ལོ་ ཀུན་ ལོན་ པའི་ འབྲི་ ཐལ་ཁང་། བ་ གྲོང་། མཇོ་ དང་ མཇོ་ མོ། 三岁牛。口满三岁的牦牛、黄牛和犏牛；རྔ་ པ་ དེ་ ཙ་ ཐལ་ ཤད་ ཙམ་ ཞིག 一个三岁牦牛大的蝎子。

ཀོད་ཀྱི་རྟགས། ཆོག་ ཤད་ མི་ འཐུལ་ བར་ ཅིང་ བའི་ རྟགས «।» འདི་ ཕྱོ་ བྱ། 句间标号。分开句子和句子中间界限，不让混淆的符号。如“।”等。

ཤད་པ། (ཐ་དད་པ) བཤད་པ། བཤད་པ། གོད།། གསེད་བཟའ། འཕྱག་པ། 梳理，剔除。搔刮干净：སྤུ་བྱའི་སྤུ་ཤད་པ། 剔刮毯缝。སྐྲ་བཤད་པ། 梳发。རྟའི་རྩྭ་བཤད་པ། 梳理马鬃。བལ་ཤད་པ། 梳羊毛。ཤད་མ་དགོས་རྩེ་བའི་དབྱ་སྐྱ། ཐུབ་མ་དགོས་དངུལ་དཀར་མེ་ལོང་། 释迦头发不用梳理，银质宝镜无须擦拭。意谓本质纯净。

ཤད་སྐྱབས། (1)ཤད་ཀྱིས་སྐྱབས་པ་སྟེ། རང་ཉུལ་ཀྱིས་མི་ཐུབ་པའི་ལས་ དང་ཕྲད་ ནས་བས་རོང་མི་འཛེག་པར་དེའི་ཚེས་ཆོག་འཇམ་ ཀྱི་སྐོན་ནས་ དང་བོར་བཏང་སྐྱབས་པ། 婉谢，婉言申诉。旧译悔谢：ཤད་སྐྱབས་མི་ལེན་པ། 不受悔谢。ཤད་སྐྱབས་མི་ཉེད་པ། 不申诉。ཤད་ སྐྱབས་ དང་ ཏུ་ ལེན་པ། 受诲，受教。(2)ཁ་ཤེས་སྐྱབས་བའི་ཚིག་ཐྲེང་བཀའ་འཇམ་ཀྱིས་སྐྱབ་ཁས་ཁེངས་པ། 劝告，忠告。(3)རང་ཉེས་མི་ཁས་བངས་ ཁས་ལེན་པ། 坦白认错。

ཤད་མ། སྤུ་བྱ་ལེཁས་བའི་ཁས་ཤིག 名词。协玛。剔毛已剪的上品细毯缝，由羊毛绒织成，质地密实耐牢。

ཤད་ཚོ། འབྲི་དང་མཇོ་མེ་བ་མོ་ཚེ་ཁས་བསྡུམ་ཚོད་པ། 名词。三岁母牦牛。

ཤད་མཚམས། ཆིག་ཤད་དང་ཉེས་ཤད་ སེཁས་ཚི་ ཁའི་ ཁཅོད་ མཚམས་ ཀྱི་ ཤད་ ཁང་ ཙོད་ ཀྱི་ བར་ མཚམས། 断句处。藏文中书写断句垂直符号。

ཤད་བཙང་ཚོ། ཕྱག་ ཕྱགས་ སེཁས་ མཐུག་ ཅིང་ མཉེན་པ། 好羊皮。质地坚实柔软的优质品羊皮。

ཤད་ཚོས་ སྤུ་ཤད་མ་ལས་སྐྱས་ཀ་ རྩིང་ཞོན་པ་ ཞེག 次等协玛，次品细毯缝。由羊毛绒线织成。

ཤད་ཁངས། ཕྱག་སྐྱ་ལེ་ཁཉེས་ཁྱགས་ ལེན་པ། 两三岁的小牦牛。

ཤད་ཤད། (1)ཤད་ ཤད་ རམ་ འཕྱལ་འཕྱལ། 快速，迅速：རྟ་ ཤད་ ཤད་ རྒྱུག་ པ། 骏马飞驶。(2)འཇིངས་པ་ཐུལ་པ། 梳理，梳整：པཁས་སྤུ་ལ་ཤད་ཤད་ཆུག་པ། 梳理皮毛。

ཤན། 名词。(1)གྲུ། 船，舟：ཤད་ལ་བསྡད་ནས་ ཆུའི་ཐ་རོལ་དུ་ བཏུལ་པ། 乘船渡河。(2)ཁྱད་དམ་འཇེས་པ། 杂质，搀杂物，ཤད་ཚོས་པ། 沾染恶习。བཟང་ཐོ་ལ་བདེ་ ཤད་ ཁྱགས་པ། 搀人劣质。མི་བདེ་པའི་ཤད་ཚོར་པ། 沾染恶习。(3)དབྱ་ པ། 区分，辨别，判明：དགྲ་ ཁྱེའུ་ ཀྱི་ཤད་འབྱེད་པ། 分清敌我。བདེན་ཐུབ་ ཀྱི་ ཤད་ པ། 辨别真伪。(4)ཆིངས། 箍。捆紧器物的套箍：ལྕགས་ཤད། 铁箍。སྐྱེག་ཤད། 腰箍。ཤེང་རྩམ་ སྐྱ་ ཤད་ མ། 藤箍的木桶。ཇ་ མདོང་ རྡག་ཤད་མ། 铜箍的茶桶。(5)གངས་གཟིག་གམ། གསའ། 雪豹。

ཤན་ཁ། གྲུ་ཁ། 渡口。

ཤན་ཀྲི། བཤད་བའི་ཀྲི། 屠刀。

ཤན་ཀྲིབ། བཤད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ དང་ ཀྱི་རིགས་ ཅིག 煞气。旧时所说屠夫身上的邪恶凶气。

ཤན་ཐེ། གྲུ་ཐེ། 船费。

ཤན་མཆུ། མེ་ལ་ཕུ་ཆུག་ཅིད་སྐྱེད་པའི་ རྩུང་འཇོ་ ལྷུགས་མཆུ། 吹风管。鼓风皮囊上的铁管嘴。

ཤན་སྐྱོབས། དཀྱེ་སྐྱོང་ཁྱི་ཚེ་བྱད་ གང་ རྩང་ ཞེག་ ཐྱེད་ཀྱིས་མ་ བཅའ་བས་ བར་ ཞུག་ གྲངས་ ཚོལ་ བའི་ ཉེས་ བས་ ཐྱེད་ ཀྱིས་ བཅའ་བས་ བའི་ ཚེ་ བྱད་ དག་ ལས་འང་ཤད་ཀྱི་ལྷུང་བ་ཟོད་པ། 熏染力，杂染力。已经加持的比丘器物，与未经加持者放置一处，即被染污之力。

ཤན་བཅོག (1)ཐྱེད་ཀྱིས་བཅའ་བའི་ཚེ་ བྱད་ལ་ ཐྱེད་ཀྱིས་མ་བཅའ་བའི་ཚེ་ བྱད་ ཀྱི་ ལྷུང་ ཞུག་ པ། 杂染，沾染。比丘所用未经加持之物杂染

已经加持之物。(2)གཞན་གྱི་ཁོར་ལ་བརྟུང་བ་ལྟ་བུ། 染，牵连得罪。

གོན་པ། 名词。(1)མི་དང་ཐུགས་ཀྱི་སྐྱེ་གཅོད་མཁན། 屠夫，刽子手：རི་དྭགས་ཀྱིས་ གཤེ་པ་མཐོང་བཞིན་དུ་བྱོས། 象野兽看到屠夫一样逃遁了。(2)གྲུ་པ། 船夫。

གོན་འབྱེད། དཀྱི་ བ་འབྱེད་པ། 分别，分辨：གཏན་མ་ཕྱེད་པ། 未能分辨。ཐ་བ་བཟང་ངན་ཀྱི་ གཏན་འབྱེད་ཅེད་པ། 分辨好事和坏事。དཀར་ནག་དག་ཉེ་ཀུ་ལས་ཀྱི་ གཏན་འབྱེད་པ། 分辨是非善恶。

གོན་སྒྲུར། སྐད་རིགས་དང་ཚིག་དོན་ སྐས་ཀྱི་སྒྲུགས་སུམ་སྒྲུགས་བྱེད་པ། 对照。对比参照。不同语文的词名对照或合璧：ཀྱི་ བོད་ སྐད་གཉིས་ གཏ་སྒྲུར། 汉藏对照。སྐད་ ཡ་ གཏ་ སྒྲུ་གསལ་ བའི་མེ་ཏོང་། 五体合璧文鉴。

གོན་དམར། ཚེས་སྐྲོང་གཏ་པ་དམར་ ཞིའམ་ ལྷམ་ སྐྱིང་། 姊妹护法，大红司命主。密乘本尊马头明王眷属中之红面狱主。

གོན་ཁ། རྩོང་ཁེག བོད་རང་སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ཞོང་ ཁྱེར་ལུ་ སའི་ རྩབ་ཐུང་རོས་སུ་ ཡོད། རྩར་ཀྱི་མིང་ ལ་ནག་ཚང་ཁེས་ཟེར། རྩོང་མི་དམངས་སྐྱིད་གཞུང་ དེ་ཐ་སྐྱོར་དེའུ་ ཐུང་ ཡོད། 申扎。县名。在西藏自治区拉萨市的西北面。旧译纳仓。县人民政府驻甲觉底布。

གོན་ཁུགས། (1)མི་ མཐུན་བའི་ རིགས་ མཉམ་ དུ་ འདྲེས་པ་ སྐྱེ་ ལྡུད་ཁུགས་པའམ། སྐྱོན་ཁུགས་པ། 清杂，混杂：གསེར་ ལ་ང་གན་ཀྱི་ གཏ་ ཁུགས་པ། 黄金里羼入黄铜。གཞུང་ དོན་ ལ་ ཆེར་ དོན་ ཀྱི་ གཏ་ཁུགས་པ། 公事里夹杂了私事。(2)རིགས་ ཤན་ ཀོར་ བ། 类推失当，引喻失伦。(3)དགེ་ སྦྱོང་ཀྱི་ ཚོ་ ཐུང་ལ་ ཅི་ ཞེས་ བའི་ གཡའ་ ཁུགས་པ། 比丘用具被污。

གོན་ཀོར། གཏ་ཁུགས་དང་ དོན་ གཅིག

གོན་གསུམ། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་ བའི་ སྐྱང་ལྡུང་ སྐྱེ་ཁ་དོ་ ཀྱི་ གཏ་ གསུམ་ སྟེ། ཆུས་ཀྱི་ གཏ་དང་། ཞག་གི་ གཏ་དང་། ལྷུང་བའི་ གཏ་ དེ་ གསུམ་ མོ། 三杂染。《毗奈耶经》所说，犯舍堕罪之三种杂染：物杂染、夜杂染和堕罪杂染。

གྷནྡྷཱ་རཱི། (ཤེས་གཞ) ཞེ་ བ་འཚོ། 希瓦措的梵名。

གཅ། ཡུལ་མིང་ཞེག ཡར་ཀླུངས་གཅང་ རྩའི་ ཡན་ ལག་ གཅ་ རྟུའི་ རྟུ་ རྒྱུད་ཀྱི་ སྐྱེ་ མིང་ཡིན་ཞེང་། རྟེའི་ ཁྲོངས་སུ་ དེང་ ས་ སྐྱ་ རྩྭང་ ཁྲོངས་ ཀྱི་དག་ ཁྲེང་ དང་། རྟེ་ གསུམ་ སོགས་ གཏོགས། 下布。地名。后藏雅鲁藏布江的支流下布河流域。包括今萨迦县属吉定、孜松等地。

གཅ་རྒྱག རྩ་ སྐྱལ་ཀྱིས་ རྒྱག་པ། 奔驰，急驶，急跑：སྐྱང་ཀི་ སྐྱོགས་ ལས་ ལྷག་ཁྱེའི་ ཁྲོད་ དུ་ གཅ་ རྒྱག་ཅིད་པ། 狼饿奔驰入羊群。

གཅ་པ། (ཐ་དད་པ) གཅས་པ། གཅ་པ། གོཅས།། དང་ནས་ཁྱིང་ འདོན་ བའས་ འབྱེད་པ། 抽出，拔出：ཀྲབས་ནས་ཀྱི་ གཅ་པ། 拔刀出鞘。

གཅ་ཅི་ཀྱབ་ཅི། གོད་ ཆང་ དུས་ ཁར་ ཆུང་ གོད་ རེས་ཅིད་པ། 小声交谈，附耳低语。

གཅ་ཅི་གོཅ་ཅི། རྒྱུ་ གཏོས། 虚言，假话：གོད་ ཚ་ གཅ་ ཅི་ གོཅ་ ཅི་ གོད་ པ། 说假话。

གཅ་ཀྱབ། གཅ་ ཅི་ ཀྲབ་ ཅིའི་ བསྒྲུས་ ཆོག

གཅ་གོཅ། གཅ་ ཅི་ གོཅ་ ཅིའི་ བསྒྲུས་ ཆོག

གཅས་པ། གཅ་ བའི་ འདུས་ པ།

གཅམ། གཅགས་དང་ འབྲ།

གཅམ་གོས། སྐྱང་ གོས། 下衣，下装。

གཅམ་ཐོད། གཅ་ ཐབས་ རྩེད་ པ་ ཅན་ ཀྱི་ བསྒྲུས་ ཆོག

གཅམ་ཐོད་ཅན། བོད་ ཀྱི་ རིགས་ ཤེག 青裙派。苯波教之一派。

གོས་ཆལས། རབ་བྱང་གི་འཆོ་བའི་ཚེ་ བྱད་ བརྒྱ་ གསུམ་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐིད་དུ་ཐུ་ལུ་དང་ ཞེང་དུ་ཐུ་དོ་ཚིད་ པ་མཐང་ གོས་ ཀྱི་ ནང་ དུ་ཐོབ་ ཆུའི་གོས་ཤེག 裙。比丘十三资具之一。长五肘，宽二肘，穿于下衣之内部。

གོས་ཆལས་ཀྱི་གཅིག། རབ་བྱང་གི་འཆོ་བའི་ཚེ་ བྱད་བརྒྱ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། སྐིད་དུ་ཐུ་ལུ་དང་ཞེང་ལ་ཐུ་དོ་ཚིད་ པ་མཚན་ མོ་ ཟླད་དུ་ ཐོབ་ཆུའི་གོས་ཤེག 副裙。比丘十三资具之一。裙长五肘，宽二肘，为夜间穿于下身之衣。

གོས་ཆལས་ལྷོད་ཀོ་ཅོག། བོད་ སྐྱོད་བརྒྱུ་ ཀ་ གོས་ གཙས་ རྩོད་ བོ། 青裙师。西藏苯教中一学者名。

གོས་ཐུ། སྐོ་དང་ཞེ་ཁྲང་གི་ཆུ་ཐུ། 名词。垂帷，彩帷，流苏；དར་ཀྱི་ གོས་ ཐུ། 绸帷。ཁང་བའི་ གོས་ཐུ། 室内梁间彩帷。ཆུལ་མཚན་ ཀྱི་ གོས་ཐུ། 幢边垂帷。གོས་ ཐུ་ བཆུབ་ པ། 挂彩帷。

གོས་ཐུ་ཤེད་རིས། ཁང་བའི་ནང་གི་ཐུང་རིས་ཀྱི་ གོས་ ཐུའི་རི་ མོ་དང་། ཚོན་སྣ་ སུམ་ལྡན་ ཀྱི་ ཤེད་ རིས། 彩帷纹和腰纹。屋内墙壁上部所绘彩帷纹和墙腰所绘三色彩带。

གོས་ཐུ་བཏབ་གས་པ། (1)སྐོ་དང་ཞེ་ཁྲང་ལ་ གོས་ ཐུ་ བཏབ་པ། 挂彩帷。(2)གཟུངས་ སྔགས་ཀྱི་ཁ་ ཚན་ རམ་ སྐྱོན་ བཏབ་པ། 添加咒语末尾。

གོས་ཚུ་ལ། (ཤེགས) བདེ་ཤཐུང་ ཤཱཀྱ་ ཐུབ་ཅེར་ ཏེ། ཡུལ་ཀྱི་ བཀོད་ པ་དཀྱིལས་ རྒྱས་ ཀྱི་ མཐའ་ གང་ལས་ རིས་ བཀོད་པ། བདག་ཤཱཀྱ་ཐུབ་ཀྱི་ དཀྱིལས་ཅན། ཤཱཀྱ་མ་ རྣམས་ཀྱི་ བར་ ཆུ་ བོས་ ཆོད་ ཡིའི་ མཐའ་ ཡོངས་ སྤྱོངས་ ཤེག་སྟེ། དེར་དཔལ་ དུས་ཀྱི་ ཤཱཀྱ་ ཤེའི་ བཟུན་ པ་ དང་ ནས་ དེ་ ལྟའི་ བར་ ཚེད་ ཐིང་ རིགས་ ལྡན་ ཆུལ་ རབས་ རིམ་ པས་ བསྒྲུབས་ པའི་ དགེ་ ཞིང་ ཞེག 香拔拉。意译持乐世界。佛教一净土名。此世界地为圆形，雪山环绕，状如八瓣莲花，花瓣之间河水周匝。贵种王朝，世领其地，佛说时轮经教，今犹盛传。

གོས་སུ་ལའི་ཚོས་ཆུལ་རྣམ་བདུན། རྒྱ་བཅང་ དང་། ལུ་དབང་། གཟེ་བཟེད་ཅན། རྒྱ་བས་ བྱིན། ལུ་ ཡི་དབང་ལྡུག ལུ་ཚོགས་གཟུགས། ལུ་ ཡི་དབང་ལྡན་ ཏེ་ བདུན། དེ་དག་གིས་དུས་ ལ་ཏོར་ རྩ་ ཆུད་ བསྒྲུན། 香拔拉七代法王：月贤、天自在、威严、月施、天大自在、众色和天具自在。据传，《时轮经》是月贤王请佛说的；这七王都传授《时轮根本经》。

གོས་ཟུལ། གོས་ ཐབས་ ལ་ གཉེར་ མ་ བསྡུས་ པའི་ ཟུལ། 禅裙皱褶。

གོའི་རྒྱས་པ། གོའི་ནང་གི་ ཆ་ ཆུས། 大腺，软筋。

གོའི་ཐུན། གཟུགས་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ ལཏ་ཀུ་ པའི་ ཤེས་ པ་ ལ་ དག་ ཚད་ བཀུ་ ནས་ སྟོང་ གསུམ་ ཆུ་ ཚད་ ཀྱི་ དོང་ ས་ རྣམས་ སོ་ སོང་ ངེས་ པའི་ ཤེ་ ཤེས། 肉眼。能识别一切形色或能确切识别一百至三千由旬之间所有一切事物的智慧。

གོའི་ཕྱི། ཀ་ སྐྱི། 内皮，内层薄膜。皮肉间极薄之皮。

གོའི་འཇོར་པ། (1)ལུས་ ཀྱི་ ཀ་ མཚན། 皮肤异相。(2)ལུས་ ལ་ སྐྱེས་ པའི་ ཀ་ མཇོར་ མཁྲག་ས། 肝疤，肉疣。

གཅི། མ་དག་པའི་ འོག་ནས་ སྐྱེ་ པའི་ ཤ་ གསར་ པ། 名词。新肌。伤口及疮口愈合时所生嫩肉；གཅི་ སྐྱེས་པ། 培养新肌。མ་ ཁའི་ གཅི། 伤口新肌。མ་ གཅི་ སོས་ པ། 新肌愈合。

གངས། ●རྩེ་ མ་ ཤར་ བའི་ ཐུགས། 名词。东。太阳出来的方向；གངས་ ཤུ་ རྩ་ བྱང་། 东南西北。ཐང་ གངས། 东北。གངས་ ཤུད། 东偏北。གངས་ ཟླད། 东偏南。གངས་ རྩུང་། 东风。གངས་ ཁྲི་ གཅུགས་ རྩེ་ མའི་ འཁྲི་ ལས་ ལ། འབྲུ་ མེ་ ཁྲིར་ བོད་ ཀྱི་ རྩོམ་

རྣམ་ཉིད། 东方太阳照耀处，萤火虫儿炫亮光。喻自不量力。❷གདང་ཐུག 副词。一直，径直：ཤར་ཕྱོགས་འགྲོ་བ། 一往直前。འཁོར་ལོ་ཤར་གཏོང་། 汽车畅通。ཐོག་དྲུག་ཤེད་བར་ཤར་ཤར་ཙམ་བ། 径直前来。ལམ་ཐོག་ནས་ཤར་སྐྱེད་ཉིད་པ། 在路上奔驰。ཤར་ཕྱོགས་ལྡོག་ས། 直来，直往。

ཤར་སྐར་བདུན། སྤིན་དྲུག་དང་། སྣང་ས། ཨཀྵི། ལག ནབས་སོ། ཆུལ། སྐག་ཁཅས་བདུན་ནོ། 东方七宿：昂宿、毕宿、觜宿、参宿、井宿、鬼宿和柳宿。

ཤར་གངས་ཀ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་དབལ་འབར་རྫོང་ཁྲིས་ཚེ་ཆུན་དྲ་ཨདཱ་དང་རྫོང་གྲའི་སྐེད་བར་དུ་ཡོད། 夏贡拉，丹达山。山口名。在西藏自治区边坝县境伍金丹达和恩朱格之间。

ཤར་ཀྱི་ཟིག་ཚེ། (ཨངོན) ཟླ་བ། 东方金滴。月亮的异名。

ཤར་ཀྱི་ཆོས་སྐྱོང་། (ཨངོན) ལྷའི་དབང་པོ་བཙུ་ཐྲིན་དང་། ཉི་དབང་། 东方护法。帝释天和毗纽天的异名。

ཤར་ཀྱི་རི་ཞི་ལ་གནས་བའི་ལྷེ། བལ་ཆེན་ལྷ་ཡ་ལྷའི་ཡ་ཀུལ་ཞིག 东山住部。大众部五部之一。

ཤར་རྒྱུག ཐད་ཀར་ཏང་ཐོ། 径直，立即；རང་ཡུལ་དུ་ཤར་རྒྱུག་ཐོན་པ། 直奔家乡。གཞུང་ལམ་དུ་ཤར་རྒྱུག་འགྲོ་བ། 从公路上径直奔驰。

ཤར་སྒོམ། དཔེཀས་རིམ་ཁིད་ལ་ཤར་ཙམ་ཤར་ཙམ་བྱས་ནས་མཚོགས་བོར་སྒོམ་པ། 略修。依次略念，迅速修习。

ཤར་ཚུ། འབབ་ཚུ་ཞིག བོད་རང་སྐྱང་ལྗོངས་ཀྱི་དབལ་འབར་རྫོང་ཁྲིས་ རྫད་ རྒྱའི་སྐད་ ཁུལ་ དུ་ཚོད། དེ་རྒྱ་ཁོག་ལ་ཟླཆས་སྐབས་ཁིད་དོང་གཙང་ཁྲ་ཚེས་ཟེང། 夏曲。河名。在西藏自治区边坝县恩朱格地区，流入波密地区称易贡藏布。

ཤར་སྒྲོད། ཤར་ཕྱོགས་རྡོད་ཟླད་དུ་ཕྱི་བའི་སྟེང་ཙ། 东偏北。将东方分成上下的上方。

ཤར་རྒྱབ་རི་ལ་གནས་བའི་ལྷེ། བལ་ ཆེན་ ལྷ་ཡ་ལྷའི་ཡ་ཀུལ་ ཞིག་ 东西山住部。大众部五部之一类。

ཤར་པ། 名词。(1)ཤར་ ཕྱོགས་ པ། 东方人。(2)བོད་ཀྱི་གནའ་ རབས་ རིགས་ རྒྱུད་ ཅིག་ ཀྱི་ ཚོ་ བའི་མིང་། 夏尔巴。西藏古时一部族名。(3)ཡ་གྱལ་ ཁྱབ་ཤར་ རྒྱལ་གཉིས་ལུ་ ཕྱི་ བའི་ ཤར་པ། 元代指萨迦东院。(4)རོང་ཤར་པ་ཞེས་བཀལ་བོད་ས་མཚམས་ཀྱི་ཡུལ་ ཞིག 夏尔巴人。居住在今聂拉木县中尼边境一带的人。

ཤར་པ་འཇམ་དཀྱངས་བཟི་ཚིག་ པ། ཤར་པ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ ཀྱི་ སྐས་ དང་། ཨཀྵི་ མགོན་ འཕགས་ བའི་ དོངས་ རྒྱ་ ཨཛམ་ དབྱངས་ རིན་ཆེན་ ཆུལ་ མཚན་ ཞེས་ པ་ དེ་ ཡིན་ ཞེང་། རབ་ བྱུང་ ལྷ་ བའི་ མེ་ བཀ་ ཤེ་ ལ་ རྡུམ་ པ་ ལར་ སྐྱིད་ ཨདས་ བའི་ ཤུལ་ དུ་ ས་ རྒྱའི་ གདན་ ས་ ཤེ་ བཙོ་ བཞུད་ བཟུང་། ཆུལ་ བའི་ ཡུལ་ ཕྱི་ ཐུབ་ ཆེན་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཐུགས་ དམ་ ཆོས་ ཀྱི་ ཁྲི་ ཐོག་ ཏུ་ ཕྱོགས་ ཤེ་ བཙོ་ བཞུད་ བཞུགས། ཤེང་ཨཀྵ་ ཤེ་ ལ་ ཨདས། 夏尔巴·绛央希妥巴。本名夏尔巴·绛央肇真监藏，系八思巴弟子。公元1287—1304年间继搭麻八喇任萨迦寺主，因曾奉元世祖诏住持萨迦四拉丈之希妥拉丈，故称夏尔巴·绛央希妥巴。

ཤར་པ་རིན་ཆེན་ ཆུལ་ མཚན། རབ་ བྱུང་ ལྷ་ བའི་ ས་ ཅི་ ཤེ་ ཐ་ ནས་ ཤེ་ ཐ་ བྱས་ ནས་ ཚོགས་ ཁོར་ ཤེ་ ཐ་ ཐོག་ ཏུ་ ཕྱིན་ ཐོག་ ཤེ་ བཙོ་ བཞུད་ བཞུགས། ཆུ་ ཤོས་ ཤེ་ ནས་ ཏེ་ ཀྱེའི་ འཇའ་ ས་ བཅུང་། ཤེང་ སྒྲུལ་ ཤེ་ ལ་ ཨདས། 夏尔巴·仁钦坚赞(1257—1305)。元史译作肇真监藏。曾自1288年前后受元世祖

命，任萨迦寺希托拉文寺主约十八年，公元1303—1305年间任大元帝师。

གངས་བ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲོང་པ་རྫོང་གི་ཤར་ཕྱོགས་མཚམས་སུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་རྩ་རས་སྟེ་༤༦༨༨ཡོད། 下巴拉。山口名。在西藏自治区仲巴县的东南方，海拔4688米。

གངས་ཅོ། དང་ལ་བའམ་བའི་མི། 名词。年轻人，青年。

གངས་ཆོ། ཕ་གཞོན་ནམ་སྐྱེས་པ་ལང་ཚོ་དང་མ། 名词。青壮男子。

གངས་ཕྱོགས། ཉི་མ་ཤར་བའི་ཕྱོགས། 东方。

གངས་ཕྱོགས་ལོ་གསར། སོ་ནམ་ལོ་གསར་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེས། 东方新年。农民新年的别称。

གངས་བ། འཚར་བའི་འདུས་པ།

གངས་ཀྱི། 名词。(1)གཞལ་ཡས་ཁང་གི་རྒྱབ་ཞེས་ཁ་ཐུར། 宫殿或寺庙屋上倒悬檐口，承引屋面雨水的瓶状装饰物。(2)དྲ་བ་དྲ་ཐྲེད། 流苏。半满璎珞。悬垂装饰品。

གངས་ཀྱ་ཐྲག སྐ་རམས་ཀྱི་ཐུ་བཀ་ཅིག 腰带之一种。

གངས་མ། 名词。(1)བྱང་མེད་ལང་ཚོ་དང་མ། 青壮女子；དམན་གང་མ། 少女。(2)རི་མོ་རྩེ་མོ། 长条花纹；རས་དམར་གོང་། 红条花布。འཇའ་རིས་ཀུན་མ་གསུམ། 三条虹彩。(3)ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ། 东边的，位于东面的；ཁང་པ་ཤར་མ། 东屋。སྒོ་ཤར་མ། 东门。རི་པོ་ཤར་མ། 东山。(4)ཁེར་ཀྱང་སྟོན་པའི་ཚིག་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་སྐབས་ཤེས། 表示“一”的一个语助词成分；རྟ་པ་ཤར་མ་གཅིག 一个骑马的人。མེ་མདའ་ཤར་མ་གཅིག 一枝枪。རས་ཁྱག་ཤར་མ་གཅིག 一匹布。

གངས་མངར། ཐོག་པ་མེད་པ། 径直，无阻；གང་དྲན་ཤར་མངར་བཤད་པ། 畅所欲言。

གངས་སྐེ། མོ་གཞོན་ནམ་བྱང་མེད་ལང་ཚོ་དང་མ། 名词。青壮女子。

གངས་སྨད། ཤར་ཕྱོགས་སྟོང་སྨད་དུ་ཕྱི་བའི་སྨད་ཚ། 东偏南。将东方分成上下的下方。

གངས་སྲིད་ཆོས་ལྡེ། ས་འབྲས་དཀའ་གསུམ་གང་དུང་གི་དཀྱེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པ་ཐོབ་ནས་ཐུབ་སྟོང་ཀུ་ཆང་དུ་ཐུགས་ཀྱི་བྱོན་གཟིར་བྱས་ཏེ་ཐུགས་རམས་པ་ཐོབ་ཟེས་ཐུབ་བའི་དཀྱེ་བཤོས་ཆུང་བའི། ཐུ་མ་དབུ་མཛད་ལོ་གསུམ། མཁན་ཆོ་ལོ་གསུམ། མཁན་ཐུང་ལོ་འགའ་ཤས་ཐོག དགའ་ལྡན་ཤར་རྩེ་ཀུ་ཐེབས་རྩེ་ལོ་བཏུ་བའི། དེ་ནས་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ལ་ཞེབས་ཏེ་ལོ་བཅུ་ཐྲེད། 夏则法主。三大寺僧侣获得拉让巴格西后，入上密院修习密宗，如能获得密宗格西学位，即可充任密院掌堂师四个月、领经师三年、堪布三年、卸任堪布数年，此后才能登上噶丹寺夏则札仓法台，任夏则法主十四年；再后可登噶丹寺全寺法台，任赤巴七年。

གངས་ཙི་ཆུ། རྒྱང་ཁྲག་དཀར་མཛེས་བཅུད་ནས་འབྲི་ཆུར་འབབ་པའི་ཆུ་བོ་ཤར་ཁུ་ཆུའི་མིང་ཀྱང་ཆག 东杂曲，雅砻江。康区方言有读ཁུ་为ཙི་者，故呼雅砻江为东杂曲。此河古名若水，下游名打冲河，经甘孜南流入金沙江。

གངས་རི། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རི། 东山。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཉིན་མིའི་རྒྱ་མོ་དང་། ཐོག་མཁའི་རི། རྒྱ་དཀའི་རི་བོ་བཅས་སོ།

གངས་རི་ལེ་ཁ་རྣམས་པའི་ལྷུན། ཚལ་ཆེན་ཐེ་པ་ལྷའི་ཁ་ཀུལ་ཞེས། 东山住部。大众部五部之一。

གངས་ཕུག སྐྱེས་པ་ཁོ་ཤར་དང་མ། 青壮男子。

གངས་ཕྱས་བཞག་ཐོ། (ལྷུན་གྲུབ་དེ་དཔེ་)རི་བཅའ་ཀྱི་ཤར་རོས་ཀུ་མཆོང་ཆགས་ཐབས་པའི་སྐོང་ཆེན་འདི་ཡོད་མིའི་ལུས་འཇམ་སྐྱོང་པ་ལས་ཉམས་འཐུང་

ཀྱིས་ཆེར་འཕགས་ པས་ ན་ ལུས་ འཕགས་ དང་། དབྱིབས་ རྣ་གམ་ཁ་ནང་དུ་བསྡུན་པ་ལྟ་བུ། ནང་དང་གཡས་གཡོན་ཀྱི་ ངོས་གསུམ་ འཛམ་ གྲིང་ དང་ འདྲ་བར་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ གཉིས་ གཉིས་ ཡོད་ཅིང་ལུགས་རིའི་ ཐུགས་ ཀྱི་ ངོས་ གཅིག་ ལ་ དཔག་ཚད་སྐམ་བཀུ་ལྟ་བུ་ཅིག་ཡོད་པ། 东胜身洲。梵音译作东毗提诃洲。佛书所说须弥山东方海中大洲名。此洲人体高出赡部洲人身形一倍，故云胜身。洲作扇形内向，内及左右三面，如赡部洲，各二千由旬，邻近铁围山面，为三百五十由旬。

ཤར་ཤོར། ཀ་རེ་ཀ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཤར་ཀྱོར། ཀ་རེ་ཀུ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཤར་ཧོར། ཀ་རེ་ཧོ་རེའི་བསྡུས་ཚིག

ཤར་གསུམ་མཁན་ཅོ། སྐྱེ་ ལེའི་ དུས་ རབས་ བཅུད་པར་ཀུ་ གར་ཤར་ཐུགས་ སུ་ བྱུང་ བའི་ དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་མཁས་པ་གསུམ་སྟེ། སྐྱབ་དབོན་ ཞི་ཤེས་རྡོང་པོས་དབུ་མ་བདེན་གཉིས་དང་། ཞི་བ་འཚོས་དབུ་མ་ཀུན། ཀ་མ་ལ་ཀྱི་ལས་དབུ་མ་སྣང་བ་མཛད་ པ་ ལ་ རང་ གསུམ་ རེར་ ཞིང་། གཞུང་དེ་གསུམ་མཛད་པ་པོ་དབུ་མ་རང་ཀུན་པའི་སྐྱབ་དབོན་གསུམ་ལ་ ཤར་ གསུམ་ མཁན་ པོ་ ཞེས་ བྱགས། 东方三师。八世纪中，东印度佛学家智藏著《中观二谛论》，静命著《中观庄严论》，莲花戒著《中观光明论》弘扬自续派教法。三人总名东方自续三论师。

ཤར་ལྷོ། (1)ཤར་ དང་ ལྷོ་ གཉིས། 东南两方。(2)ཤར་དང་ལྷོ་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས། 东南方，东南隅。

ཤར་ལྷའི་ཨུག་གས་སྐྱོབ། (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

ཤྲཱིཀཿ (སེགས) རི་རྒྱགས་དང་དོན་གཅིག

ཤལ་བ། 名词。(1)ཞིང་ཁའི་ ཚེས་ རོལ་ བསྡུབས་ ཀྱི་ ཁོད་ སྡོམས་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཅིག 耙，耧，耢。扒平犁沟的农具。ཤལ་བས་ བཤལ་ བ། 耙平耧细。ཤལ་ བ་ སྡེར་ དབྱིབས་ ཅན། 圆盘耙。རྩལ་ བཏུ་ ཤལ་གཅིག་གིས་ཆོད། 一耙管百沟。喻提纲挈领。(2)ཕྲེང་བ། 念珠。成串的数珠。

ཤལ་མ་ཡི། (1)ཪ་རི་ནས་ཀྱིང་ཡོང་བའི་ ཤིང་ གི་ འབྲས་བུ་དབྱིབས་ཆ་ ཆ་ འདྲ་བ་ གཞོང་ འབྲུམ་ ལ་ ལན་པ་ཞིག 刺楸子。产于藏南杂日山区，果实如小圆塔状，入药治痔疮。(2)ཤིང་ཅི་ དོ་ ནག་ པའི་འབྲས་བུ། 青杠子。山栎果实。(3)མཆོ་མ་ དྲོས་པའི་ཁ་ཡོན་ན་ཤིང་ཤལ་མ་ལི་ རྩེ་ མོ་ ཤིན་ དུ་ མཐོ་བ་ཆུང་ ག་ག་ དུ་ མ་ དང་ ལྡན་ པ་ལ་ མཁའ་ ལྡིང་རིགས་བཞི་ གནས་པ་ཞིག 铁刺树。佛书中说玛那萨罗沃池左岸，有铁刺林，尖梢高耸达数由旬，为四类妙翅鸟所栖止。

ཤལ་མ་ལི་རིའི་ཚལ། ཚ་ དམྱལ་ ཉེ་ འཁོར་ ལྷག་ཤེད་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཞིག ཤལ་མ་ལིའི་ སྡོང་ ཙམ་རང་ རེར། 铁刺树林。近边热地狱山之一。

ཤལ་མ་ལིར་ གནས། (མངོན) ཐ་ ཁྱུང་། 栖刺林。大鹏、凤的异名。

ཤལ་འཛིན། ཤལ་བ་ཀུག་མཁན། 使平耙者，耙土使平者。

ཤལ་ལ། བཤལ་ལ་དང་འདྲ།

ཤལ་བཤལ་བ། ཤལ་འདྲུད་ པ། 耙平。将地耕平。

ཤས། ཐུགས་སམ་ཉེ་ ཐག་གམ། ཡན་ལག 名词。局部，部分，分支；ཅ་ ཤས། 部分。ཁ་ ཤས། 一些。དཀར་ ཤས། 白色程度。ཕྱེད་ ཤས། 对半分。གསུམ་ ཤས། 三家平分。ཚང་ ཤས། 分庄稼。འབྲུ་ ཤས། 分地粮。ཡིན་ ཤས་ཆེ་བ། 很可能是。ཡོད་ ཤས་ཆུང་བ། 可能没有。

ཤས་བ། སྐར་ཞིང་བདག་གིས་ཞིང་ཁ་ ཉེར་ ཤས་ གྱ་

བཏང་ནས་སྐྱོན་དུས་འབྱུ་བཀོ་བཅའ་ རྒྱག་ མཁན་ཞུ་མིང་། 名词。监分人。旧时，代表地主去瓜分农民庄稼果实的人。

གས་ཞིང་། སྲང་གས་སུ་བཏང་བའི་ཞིང་ཁ། 分成土地。旧时，把农作物按成交给地主的土地。

གས་བཟང་། (རྟེང) ཐུང་ལ་སྐྱས་ཀ་ལེགས་པ། 少而精。

གས་ལ་གཅོང་བ། སྲང་ཞིང་བདག་གིས་ཞིང་ ཁ་ སོ་ནམ་བར་སྐྱང་དེ་ སྐྱོན་དུས་ ཐོན་ཁའབ་འབྱུ་ རིང་ རྣམས་ཀྱིང་བཀོས་ཅེད་ ཟིལ་ཞིག 出租分成土地。旧时，农奴主交给农民耕种收获后平分粮食的土地。

གས་སོན། གས་ཞིང་ལ་གདབ་རྒྱུའི་ས་བོན། 分成种子。分成土地上所播的种子。

གས་ཐྲེབས། གས་ཀྱི་ཁྲ་འབབ། 分成收益。旧时，领主分占农牧民的劳动果实的数量。

གཙུག། (ལེགས) བཀྲ་ཤིས། 吉祥。

གི་བྱ། ཪོ་བ་རིས་དཀར་ཪོའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ གཅིག 白胡椒异名。

གི་ཚོ་ཚེག ཁ་ཐུག་སྐྱེན་ལ་ཤི་ནས་ཐ་ མ་ ཤུལ་ དུ་ ལུས་ པ། 反常先死。子女先父母而死者。

གི་ཚོང། དུད་འགྲོ་ཚས་བའམ་ནད་སོགས་ཀྱིས་ ཤི་ བ། 牲畜死亡。ནོར་ཐུགས་ཤི་ ཚོད་ མ་ སོང་ བ། 牲畜无死亡。

གི་ཆོ། མི་ཤི་བའི་རྗེས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དཀོ་ཅ། 死后善事。为死人举办佛事的宗教活动。

གི་རྒྱགས། ཐེངས་བ་ཕྱི་མར་ཡན་བའི་དཀོ་བའི་ ལས། 来世资粮。指有益于来世的善事：ཤི་རྒྱགས་ ཀྱི་ཆོས་མི་དགོས་ཞེས་ གསུངས། 说是可以不需要来世资粮了。

གི་ཆད། མི་ཐུགས་ཤི་ ཚོད། 人畜死亡：མི་ཐུགས་ ཤི་ཆད་རེ་ རྒྱང་དུ་ སོང་བ། 人畜死亡，逐渐减少。

གི་ཅལ་རོ་ཅལ། ཐུལ་བའི་དམོད་ཆོག 死睡活睡。对久卧者的贬语。

གི་ཚོ། གཤེག་པོ། 名词。死者，亡人。

གི་འཕོས། ཤེ་བ། 死，去世。

གི་བ། འཆི་བའི་འདུས་པ།

གི་བྱི་ཀ། (ལེགས) རོ་སྐྱེལ་བྱེད་ཀྱི་ ཁྲུགས། 舁尸舆。抬尸的担架。

གི་ཙི། ཤེ་ཚོ་དང་འདྲ།

གི་འབྱངས་རོ་འབྱངས། ཁྱ་རྩུགས་ཀྱིས་འཁྲས་ནས་ སྐྱེད་པ། 耍赖，死皮赖脸，དུས་དབྱངས་སྐྱོན་དགུན་ དབྱིད་གང་ལ་ཡང་། སྐང་རི་འདི་ལ་ གི་འབྱངས་རོ་ འབྱངས་ཤེད། 一年四季长年间，死缠活赖在草山。

གི་ཐྲངས་འཛིགས་པ། འཆི་སྐབས་སུ་ ཐུ་ནོར་སོགས་ ལག་ཏས་དམ་ཚོར་འཛིན་པ། ཐུ་ནོར་སོགས་ཤེས་ སུ་ཆི་བའི་དེའི། 死不放手。临死时紧握着财宝等。喻悭吝、吝啬、守财奴。

གི་མིན་རོ་མིན། ཤེ་ལ་ཀངས་པ། 将死未死，要死不活，半死不活。

གི་མ་ཙོ། ཤེ་མིན་རོ་མིན་དང་དོན་གཅིག

གི་མིག་གསོན་བཞག། འཆི་ཀར་གསོན་རེ་ཤེད་ བའི་དེའི། 死眼望生。喻不甘心死亡、失败。

གི་མིན་གསོན་མིན། ཤེ་མིན་རོ་མིན་དང་དོན་ གཅིག

གི་སྐས། ཤེ་བ་དང་ཚེས་པ། 死伤，伤亡。

གི་ཚོགས། མི་ཤི་ནས་ཙོ་ གཅིག་ འཀོར་ བའི་ དུས་ ཆོགས་སམ་ཙོ་ སྐྱལ་པོ་ འཀོར་ བའི་ སྐྱེས། 忌辰。死者去世的日期或周年。

གི་འཛིང་། མ་ཤི་བར་དུ་ འགྲན་བའི་ཚོལ་ འཛིང་། 殊死战，决死斗争。

གི་འཛིངས། སྲང་ཞེམས་ ཅན་ འཆི་ གོད་ཐུང་ ཆེ་ རོང་ བདག་ ལ་ མགོ་ བཀས་ རྩིས་ སྐྱེད་ བས་ བའི་ ཐུང་ འཛིན། 牲畜死亡收据。旧时，牲畜死亡后交给畜主的牲畜头数和毛皮的执据。

གི་རྨ། མ་ཤི་ཤི་ཁྱལ། 佯死，装死。ཤི་རྨ་ བཏབ་

ཁ། 装死，佯死。དད་རྡུ་དང་ཀེ་རྡུ་བྱས་པ་ལོས་ཤིན་སྐྱས། 想来一定是装病装死。

ཤི་ཁང་། གཤེག་རྫས་ལས་ བསྒྲུབས་ པའི་ ཟས། 丧斋。用死者遗财所办饮食。

ཤི་ཏི་དབལ་ལྷུན་ཚུ། བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ ཀྲོ་ ཡུལ་ས་ཁུལ་ཀྱི་འབབ་ཆུ་ ཞེས། 昔勒帕抵曲。河名。在西藏自治区珞隅地区。

ཤི་ཏི་རུ་ཀ། (ཤེགས) སྐྱེ་ལེའི་ དུས་ རབས་ གཉིས་ པའམ་གསུམ་པ་ཅམ་ལ་ཆུ་ གར་དུ་ བྱང་ བའི་ ཐེག་དམན་ཨདོ་ རྩེ་ པའི་ སློབ་དཔོན་ ཞེས། 室利逻多。译言胜受。公元二、三世纪时古印度佛教小乘经部一论师名。

ཤི་ཁྲ། སེམས་ཅན་ཤི་ བའི་ རྟེ། 死尸，尸体。

ཤི་ཤ་ཐྲེང་མ། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ ཧོ་ རྒྱུད་ གཉའ་ནང་ རྩེ་ཁྲོད་ཁོངས་ རྩེ་ མོ་ བློ་ མའི་ ནུབ་ བྱང་ ཀྱི་ རིས་སུ་ ཡོད་ པའི་ རི་ ཞེས། དེའི་ མཐོ་ ཚད་ཀྱི་ མཆོད་ རིས་ལས་ སྟེ་ ༨༠༡༢ མིད། གང་ཚན་ ཀྱིས་ གཡོགས་ ཤིང་ འཁྱག་ ཀྱང་ མང་བ། དེའི་ ཉེ་ འདབས་ སུ་ གྲང་ ངར་ ཆེ་ བས་ རྐང་ ལུག་ འཁྱགས་ ཤིང་ ཞེབས་ རྒྱ། ལོ་ རྟག་ ཡག་ པོ་ མི་ རྒྱུ་ བས་ འབྲུ་ རྩོག་ ཀྱང་ སྐྱང་ མ་ ནང་ བཞིན་ ལས་ ལེགས་ སྐྱེ་ མི་ ཡོང་ བ། ༡ ཕ་ ༥ ལའི་ ཚེ་ ཨ་ ཆེས་ ཧ་ ཅིན་ ཀྱང་ ཚོའི་ རི་ འབྲེག་ དུ་ ཁག་ཚིས་ དེའི་ རྩེ་ མོར་ འཛེགས། 希夏邦马峰。在西藏自治区南部聂拉木县境内，珠穆朗玛峰西北部。海拔8012米。山顶常年积雪，多冰川。1964年5月2日，中国登山队首次登上顶峰。

ཤི་སོས། ཤེ་བ་ལས་ཁོསོས་ བ། 回生，起死回生；ཤེ་ སོས་ བདུད་ རྩི། 起死甘露。

ཤྲི་ལ། (ཤེགས) རྩལ་ཁྲིམས་ དུ་ བཅིལ་བ་ སྟེ། 尸罗。译言戒律。布施清凉。

ཤྲི་ལ་མཇུག (ཤེགས) དུས་རབས་ བཅུད་ པའི་ མཇུག་ བོད་ རྩི་ སྐྱོང་ ལྷོ་ བཙན་ སྐབས་ བོད་ དུ་ བྱོན་ ནས་ མདོ་ རྩེ་ མང་ པོ་ སྒྲུབ་ ཁའི་ བཞུགས་ པའི་ བཟོ་ དཔེ་ ཞེས། 尸罗曼殊。尼泊尔一佛学家名，公元八世纪后期，赤松德赞时曾来西藏译经。

ཤྲི་ལ་རཀྵི་ཏ། (ཤེགས) རྩལ་ཁྲིམས་ བསྲུངས་ པའི་ མོ་ ཆ་ རྩེ་ རྒྱང་ རྩེ་ བོ་ རྩེ་ ཁ་ ཏེ་ ཤར་ རབ་ བྱང་ ཁྱེ་ སྐྱབས་ པ་ འབོག་ མཁན་ ཏུ་ ཁས་ ཀྱི་ སྐྱབ་ དགོས་ ཀྱི་ ཟློག་ དོན། 尸罗日乞达。意译戒铠，或云守戒。古印度一佛学家名，是阿底峡的戒师。

ཤིག ❶ཐ་དད་ པར་ འདྲུག་ པའི་ འཛིག་ པའི་ སྐལ་ ཆ། ❷名词。(1)མི་ དང་ སེམས་ ཅན་ ཁྱི་ ཁྲག་ འཇིག་ པའི་ འབྱུ་ ཞེས། 虱子；ཤིག་ དང་ སྤྱ་ མ། 虮虱。ཤིག་ བསལ་ བ། 除虱，扪虱。ཤིག་ ཁྱི་ ཚོགས་ རྣམ་ རྒྱས་ པའི་ རེ་ བ། 虱身抽筋。喻痴心妄想。ཤིག་ ལ་ བརྒྱལ་ ཀྱང་ ཁོང་ པའི་ ཕྱི་ ནང་། ཐོག་ ཁ་ ཀུ་ ཆ་ ཡང་ འགྲོ་ ས་ དབོལ་ བ། 虱子翻山不过衣领内外，楼顶再宽只有水槽能出。意谓无法逃遁。(2) ཐུང་ ཆུ་ གང་ ཁྱི་ རིང་ གཅལ་ བྱེད་ ཚད་ གཞིའི་ ནང་ ཁྱི་ མིང་ ཞེས་ སྟེ། 虱长。古印度一长度单位名。七虮长等于一虱长。❸རྗེས་ འདྲུག་ དང་ ཡང་ འདྲུག་ ས་ ཡིག་ ཁྱི་ རྗེས་ སུ་ ཐོབ་ ཅིང་ རྟེན་ བཀྲང་ མེད་ པ་ སྟོན་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚིག་ ཕྱད་ ཅིག 助词。一，某一。用于后加字或重后加字ས་ 字后面，表示泛指某人、某事、某物的一类虚词；དུས་ སྐབས་ ཤིག 某时，一时。ས་ གནས་ ཤིག 某地。ཁྱེད་ ཚོས་ ཁོང་ ནས་ བཅ་ ཅས་ ཤིག་ ཁོ་ ལ་ སྟེར། 从服饰里给他一件合身的。❶སྐུལ་ ཚིག་ གམ་ སྨོན་ ཚིག་ སྟོན་ བྱེད། 语气词。表命令或祈使的语气词。མཆོངས་ ཤིག 跳！ ཤིང་ གཤོག་ ཤིག 劈柴！ ངོ་ ན་ ཁྱེད་ རང་ འདི་ ཅུང་ ཟད་ ཅིག་ བཞུག་ ཤིག ང་ དཀྱུ་ རང་ ལོང་ ཀྱོས་ བྱས་ ནས། 那么，请您在这稍候，我就来，说罢把信送给了上师。

ཤིག་ ཚེ་ བ། (1)འབྲུ་ སོག་ས་ འགྱལ་ རྩལ་ ཞེས 蝻

蠕，慢慢钻动状：འབྱ་སྒྲིན་ཤིག་ཤི་ བང་ འགྱལ་བ། 虫蠕动。(2)ལག་པ་སོགས་ལ་སེར་ག་འཚས་ཚུལ་ལས་རེ་ མོ་ མངོན་ཚུལ་ཞེག 坼裂状，披散状；ལག་བའི་ བཀས་པ་ཤིག་ཤི་ བང་ གས་ སོང་། 手上皮肤皲裂。དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁྱེས་ པ་ ཡིད་ དུ་ བོང་ལ་ བཞེད་དང་ ཆུན་ བཟང་བ། ཟླ་ ཕྱེ་ བའི་ བ། སྐུམ་ཀྱི་རལ་བ་ཤིག་ཤི་ བ་ ཞེག་འདུག 他们当中那个可爱的孩子，面庞俊秀，衣着漂亮， 口齿伶俐，披散着光滑的头发。

ཤིག་སྐོང་། ཟོ་མ། 虮子，虱卵。

ཤིག་ཚད། ཟོ་མ་བདུན་ཀྱི་ཚད། 虱长。七虮之长度。古印度一长度单位名。

ཤིག་ཤིག རྣམ་པ་མཚོན་ཚུལ་ཞེག 表示某种状态的一个语助词：ལྷོད་ཤིག་ཤིག 舒缓状。 དལ་ཤིག་ཤིག 悠闲状。 ཡང་ ཤིག་ ཤིག 舒松状。 འཚང་ག་ཤིག་ཤིག 拥挤、蹦跃状。འབོལ་ ཤིག་ཤིག 软绵绵。མིག་འཇམ་ཤིག་ ཤིག 笑嘻嘻。

ཤིག་སེམ་ཁ་སྦྱོར། ཁད་ཐོག་ཏུ་ ཏེ་ཏེ་ དྲིག་འཁྲིལ་བའི་དབེ། 扪虱对证。指甲扪虱，逐一证实。喻证据确凿：དཀྱི་སྐྱེན་གང་ཙམ་ཤེད་ ཤིག་ སེན་ ར་ སྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེལ་བ། 优点缺点，要象指甲扪虱一样，一一加以证实。

ཤིག་སྲོ། ཤིག་དང་ཟོ་མ་གཉིས། 虱和虮。

ཤིག་གསོད་ལྟར་འབྱེར། ཤིག་གསོད་སྤུ་རེ་ ཡང་ མེད། ཐུ་བ་ཆུང་ཆུང་ལ་ ཤུགས་ཆེན་ པོ་ མི་དགོས་བའི་དབེ། 杀虱挥斧。喻小题大作：ཤིག་གསོད་ བར་ སྤུ་ རེ་ འབྱར་མི་དགོས། འབྱ་གསོད་བར་ ཐོ་ བ་འབྱར་ མི་ དགོས། 杀虱不用挥斧，杀虫勿须举锤。

ཤིག་ལས་སེ་ཤིག འདར་ཞིང་གཡོ་བའི་ རྣམ་ འགྱུར། 翩翩悠悠：བྱོ་གར་ཤིག་ས་ སེ་ཤིག་གི་ས་ཁྲབ་ བ། 翩翩起舞。ཁོ་ མཚོན་ཅང་ བོ་ ཤིག་ས་ སེ་ཤིག 众多兵器在挥动。

ཤིང་། ❶名词。(1)སྡོང་ ཤིང་རྒྱུ། 树，树木。木本植物：རྩྭ་ ཤིང་། 草木。འཁྲི་ ཤིང་། 藤。འབྲས་ཤིང་། 果树。 ཤིང་འདེབས་ བ། 植树。ཤིང་བཅད་བ། 伐木。ཤིང་འཆུས་ པོ། 弯树，撅木。ཐོ་ ཏོས་ཁོག་བའི་ནང་དུ་ རུས། ཤིང་བཟང་ ཐག་ས་བའི་ ཏོག་དུ་ དྲལ། 智慧老于腹腔中，良材烂在树皮下。喻人才被埋没。(2)ཨ་ དྲང་ བཟོ་ ཉེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ ཚའི་ རིགས། 木材，木料；མཁྲིགས་ ཤིང་། 硬木，坚硬的木材。ཞེ་ ཤིང་། 木柴。བྱད་ཤིང་། 燃料木材。ཁང་ཤིང་། 建筑木材。ཤིང་ སྡེད། 木盘。ཤིང་ཁྲོད་། 木盆。 ཤིང་ ལེབ། 木板。ཤིང་གས་པ་སྐྱེན་ཀྱིས་སྐྱང་ཤེ་ ཡིན། ཙོས་རལ་པ་སྐྱད་ བས་བཆམ་ ཤེ་ ཡིན། 木裂用胶粘，衣破用针缝。(3)འབྱུང་བ་ལྔའི་ ཚ་ ཀུལ་ ཞེག 木。五行之一。五行各分阴、阳， 此亦有阴木、阳木纪年之别。❷ས་ མཐའ་ སྐྱང་ ཆུའི་ མཚམས་ སྐྱེན་ཆོག་ཐུབ་གཞན་དབང་ ཅན་ཞེག ནང་གསེས་ ས་ གཞི་ མཐུན་བའི་ མཚམས་ སྐྱེན་དང་། དུས་ གཅིག་ སྐྱེན་ཀྱི་ མཚམས་ སྐྱེན། གཞན་འདེན་ ཙམ་ ཀྱི་ མཚམས་ སྐྱེན་ གཏམ་ མཆེས། 连词。而，而且，并且。一个用于ས་字尾后面的不规则虚词。内分同位关连、同时关连和有余关连三种：འཇེབ་ ཤིང་སྐྲག་ བ། 恐惧。མཛེས་ ཤིང་ ཕྱ་ ན་ སྡུག་ བ། 美丽而好看。འདུས་ ཤིང་ ཚོགས་ བ། 集合。ས་ དོང་བཀོས་ཤིང་ ཁྱད་བསྐལ་བ། 掘坑沤肥。ཞེ་ སྡང་ཀིས་ སྐྱེས་ཤིང་། ཤིན་ དུ་ ཡི་ མ་ངང་བར་ གྱུར། 怒火中烧，很不高兴。

ཤིང་ཀྱ། ཤིང་སྐྱན་ཆ་བའི་ རིགས་ ཤིག་ སྡེ། རང་ ཚ། ཁྱ་ རྡེས་ རྡོད། དུས་ བས་ སྐྱིང་ རྒྱང་ ཙོགས་ རྒྱང་

ནད་འཇོམས། སྐེན་ནད་སེལ། རྩོད་སྐྱེད། ཀ་ཐག་འཇུག། 阿魏。伞形科药用植物名。味辛，性温，功能治癥病等风疾、杀虫、益阳、助消化。ཤིང་གི་རྣམ་གྱངས་ལ་དྲི་ཆེན་དང་། གསོད་སྐྱེད་ཀང་མར། ཐོད། བོཀྐ། རྡེ་གཉིས། ཤིང་ཀུ་མ། རྡིབ་མ། རྡིབ་ར་བཅས་སོ།

ཤིང་ཀང་། (1)ཤིང་གི་རྩ་བ། 树根。(2)ཤིང་གི་ཀང་གྱངས། 树木的棵数。

ཤིང་སྐུ། ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་སྐུ་འདྲ། 木像。木材所造像。

ཤིང་ཤྭ་ཁས། ཤིང་གི་པཁས་བའམ་ཤུན་པ། 树皮。

ཤིང་སྐྱེས། (མངོན) རྩི་ལེན། 树生。黄连的异名。

ཤིང་སྐྱོགས། ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་སྐྱོགས། 木瓢，木勺。

ཤིང་ཁ། (1)ཤིང་སྟོང་གི་སྣང་། 树上，树梢：བྱིའུ་ཤིང་ཁར་སྡོད་པ། 鸟栖树上。(2)ཤིང་བང་ལེབ་ཀྱི་སྦྲེལ་ཁ། 木板榫缝；ཤིང་ཁ་འཕྱིག་པ། 木板合榫。ཤིང་ཁ་བསྡེགས་པ། 镶合木板。

ཤིང་ཁང་། (1)ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་ཁང་པ། 木屋。木结构房屋。(2)ཤིང་འཇུག་སའི་ཁང་པ། 柴房。存放柴薪或木料的屋子。

ཤིང་ཁམས། འཕྲང་པ་ལྔའི་ཁ་གཅལ་ཞེག 木。五行之一，ཤིང་སྐྱེས་སྐ། 土养木。ཤིང་དགྲ་ལྕགས། 金克木。ཤིང་བྱ་མེ། 木生火。ཤིང་མ་ཆུ། 水育木。

ཤིང་ཁྲ། ཤིང་རྩེན་པའི་ཁུ་བ། 树液，树汁。

ཤིང་ཁོར། (1)ཤིང་གི་གཏུན་ཁུང་། 木臼。(2)ཤིང་གི་ཁྱི་ཐོད་ཀང་ཀང་སོགས། 木碗，木槽。狗槽等木挖饲料槽。

ཤིང་ཁྲལ། ཐྲོན་མེ་ཤེར་ནས་གཞུང་ལ་འཇལ་དགོས་པའི་ཤེ་ཤིང་དང་ཨོ་བྱད་བཅུ་རྩེད་ཤིང་ཁྲལ། 木料差徭。旧时，百姓向政府交纳的木柴和木料差徭。

ཤིང་གྱེ། 名词。(1)ལྟགས་བཟོ་མཁན་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག 压磨棍。磨平靴上凹凸不平的木头。鞋工用具。(2)རྡེ་མཁན་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག 刮削器。陶工用具。

ཤིང་ཀྱི་ཁོང་སྐྱིང་། ཤིང་སྡོང་གི་དཀྱིལ་དུ་ཨོད་པའི་རྒྱངས་པ་ལྟ་བུ། 木髓，树心。树木中心空软部分。

ཤིང་ཀྱི་སྐྱིང་ཚི། (མངོན) ག་ཐྱད། 树藏。冰片的异名。

ཤིང་གི་བརྒྱལ་ཞུགས། (མངོན) ཡལ་ག། 树代谢。枝、树枝的异名。

ཤིང་གི་བ་ཐག (1)སྐེན་བུ་སྡོམ་ཀྱི་ཐག་པ། 蛛网，蜘蛛网。(2)ས་འོག་ཏུ་རྒྱུག་པའི་ཤིང་རྩ་བྱ་མོ། 须根。植物的地下细根。

ཤིང་གི་ཟིན་བྱ། ཤིང་སྡོང་དུ་རྒྱས་པའི་འབུ་རིའུ། 树虫。ཤིང་གི་རྣམ་གྱངས་ལ་རྟ་འབུ་དང་། ཤི་གེ་པ། ཤིང་ཟན་བཅས་སོ།

ཤིང་གི་ཡུམ་མོ། ཤིང་ལ་གནས་པའི་ལྷ་མོ། 木母。栖居在树上的女神。

ཤིང་གེལ་བ། (1)ཤིང་གི་ཡལ་ག། 树枝。(2)རྩ་བ་གཅིག་ལས་ཡལ་ག་མང་ཚེ་རྒྱས་པའི་ཤིང་སྡོང་། 多枝树干。

ཤིང་གླིང་། ཤིང་གི་གླིང་བྱ། 木笛。

ཤིང་གོན། ཤིང་ཀྱ་མོ། 啄木鸟。

ཤིང་སྒོ་ཁང་། (1)ཤིང་གི་སྒོ་དང་ལྡན་པའི་ཁང་པ། 木门屋。有木门的房子。(2)བོད་ཡུལ་གྱི་ཤིང་གི་ཁྱི་དགས་ཨིག 西藏别名。

ཤིང་སྒྲམ། (1)ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་སྒྲམ་གྱེར། 木架。木制撑架。(2)ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་སྒམ། 木箱，木柜。

ཤིང་ང་དཀྱུང་བཅད། དགེ་སློང་མའི་རྒྱ་མ་སྐྱིབ་ཅིང་ཀྱི་སྟེང་གོས་ཕྱུང་ནས་ཤལ་པ་ཞིག 乳罩，覆乳坎肩。比丘尼遮蔽乳房的无袖上衣。

ཤིང་ཁྲལ། རྒྱལ་པོ་ས་སྐྱོན་ལས་ཀྱི་ཚོགས་ ཤིང་གི་རྟེན་དུ་མི་ཤེར་ལས་གཏན་འཇགས་སུ་བསྡུ་ བའི་དངུལ་ཁྲལ་ཞེས། 柴火费，柴款。旧时，每年拉萨传召期中，向百姓征派的柴薪费用。

ཤིང་མངར། ཐང་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤེས་སྡེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་བསིལ་ལ་སྐྱེས། རྩུབ་ཚས་བྱེད་དང་། རྩ་ནད། ཁྲ་བའི་ཐོན་པ། སྐོམ་དད། སྐྱག་པ་སོགས་ལ་ཕན། 甘草。豆科草本药用植物名。味甘，性凉而平，功能治肺疾、经络病、喉疮、消渴及呕吐等。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་མངར་ཤིང་དང་། བྱེ་གཉན། ཁྱེ་མཁྲིས་རྩུབ་ ཤིང་། རྩབ་མོ། རྩར་ཐུག རི་ཙི། གཤེར་བཅང་ ཁྱུག་མ་བཅས་སོ།

ཤིང་ཕྱོན། སྤྱི་བཀྲ། 杜仲。杜仲科，药用植物名。

ཤིང་གཅིག་རྐང་ཟམ། ཤིང་གདུང་མ་གཅིག་ གི་རྐང་ཟམ། 独木桥。用一根木头搭成的桥。

ཤིང་རྩྭ་གང་། ཤིང་ནོད་མ་ཞེས་བའི་རྐང་ལས་བྱུང་ བའི་རྩྭ་གང་ཞེག་སྟེ། རྩུས་པ་རྩྭ་གང་ལ་སྡོམས། 天竺黄。淡竹茎中结成的黄色沉淀物。

ཤིང་བཙུད། (མངོན) བྱ་རམ་ སོགས། 树木精华。糖等的异名。

ཤིང་ཚ། ཁང་པ་དང་ཚོ་བྱད་བཟོ་ བྱེད་ཀྱི་ ཤིང་། 木材，木料。

ཤིང་ཆས། ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་ཚོ་བྱད། 木器，木质用具。

ཤིང་ འཕྲོམས། (1)(མངོན) ཤིང་ སྐིན་ འཇོམས་ སྐད་ཀྱི་བྱ་ཤིང་རྐ་མོ། 破树。啄木鸟的异名。(2)ཤིང་ལས་སྐྱེས་བའི་འབྱུ་ཁ་ཁ་ཞེག 一种生于树上的花色虫。

ཤིང་གཉེར། (1)ཤིང་སྡུད་ལེན་ དང་ བདག་ སྡུད་ བྱེད་སྐོན་གཉེར་བའམ་ འགོ་ བྱེད། 木材管理人员。(2)མི་ཤིང་བདག་གཉེར་བྱེད་སྐོན། 管理柴薪人员。

ཤིང་ཀྱི། ཤིང་གི་འབྲས་བུ། 果，果实，水果；བཀྲེས་བས་ཤིང་ རྐྱ་ བཏུས་ ཏེ་ ཟ་ བ། 采野果充饥。

ཤིང་ཆེ། འཁོར་ལོའི་འཕྲུལ་གྱིས་འགྲོ་ བའི་ བཟོན་ བྱ་ཞེག 车。凭借轮子行进的载运工具；ཤིང་རྟའི་ཁ་ལོ་བ། 御手。ཤིང་རྟའི་གཉའ་ཤིང་། 车轭。ཤིང་རྟའི་མདའ། 辕。ཤིང་རྟའི་སྲོལ། 车道，车辙。ཤིང་རྟའི་སྲོག་ཤིང་། 车轴。མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ ལ་ འཁོར་ ལོས་ འགྲོ་ བ་ དང་། སྒྲུ་ ཕྲེན། གཉའ་ཤིང་འཛིན། རྟ་ ཅན། ཐེག་པ། རྣམ་པར་ འདྲེན། ཐ་རྩལ་ལེགས་འགྲོ། ལས་བགྲོད། ཡོངས་ བསྒྲུབ་བཅས་སོ།

ཤིང་ཆེ་མཁན། ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་བཟོ་མཁན་དམག་ གིས་ཀྱང་མཁན། 造车者；驾车者，拉车者。

ཤིང་ཆེ་འཁོར་ལོ། འཁོར་ ལོའི་འཕྲུལ་གྱིས་འགྲོ་ བའི་ཤིང་རྟེ། 木车，车子。

ཤིང་ཆེ་བརྒྱ་པ། རྒྱན་གྱ་གར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེག 百车者。古印度一国王名。

ཤིང་ཆེ་འགོག (མངོན) ཐྲོན་ཤིང་། 阻车。树木的异名。

ཤིང་ཆེ་བཅུ་པ། རྒྱན་གྱ་གར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེག 十车者，十车王。古印度一国王名。

ཤིང་ཆེ་ཆེན་པོ། (1)ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ། 大车。(2)སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས། 大乘师。对古代印度佛学家龙树和无著二人的称呼。(3)ལས་སྐྱེལ་ གས་ དུ་ གཏོད་ པ་ པོ་ སྟེ། ཤིང་རྟའི་ སྐྱེལ་ འཁྲིད་ དང་ ཤིང་ རྟའི་ སྐྱེལ་ འཛིན་ གཉིས་ཡིན། གཙོག་ཏུ་ བྱེད་ མཐའ་ རང་རང་གི་ སྐྱེལ་དབང་ལ་ ཟེར། གཉིས་ཏི་ དེའི་ བརྒྱུད་འཛིན་ གྱི་གཙོ་ བོར་ ཟེར། 开创者。一指开创者，一指继承者。前者指教派的创始人，后者指主要继承人。

ཤིང་ཁ་ཉིན་བྱེད། (ཨངོན) ཉི་མ། 高车。太阳的异名。

ཤིང་ཁ་འཇིན་པ། (ཨངོན) གླང་། 拉车者。牛的异名。

ཤིང་ཁྱམ་ཆོགས་ཅན། གྲོང་ཁྱེར་ལྷ་ན་སྤྱན་པའི་ཤར་ཐྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཤིང་རྟའི་ཁྱེད་ཀྱི་ཚལ་ཆེན་ཞེས་བྱ་བ་ཤིང་ཁ་སྣ་ཚོགས་དགོད་པའི་ཤིང་རྟ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཚལ། 众车苑。帝释天所居善见城东，有一林苑，众车汇集，种种木叶随应化为各式车辆。

ཤིང་ཁ་པ། (1)ཤིང་རྟའི་བདག་པོ། 车主。(2)ཤིང་རྟ་གཅོང་མཁན། 驾车者，拉车者。(3)ཤིང་རྟ་བཟོ་མཁན། 造车者。

ཤིང་ཁ་བྱེད་པོ། (ཨངོན) ཤིང་བཟོ་པ། 造车者。木匠的异名。

ཤིང་ཁུ་མ། ཆུ་ཕྲན། 河，溪流。

ཤིང་ཁུང་ཚོ། ཤིང་སྟོང་གི་ཁོག་པ་དེས་འབྱུ་བྱས་ཏེ་མཁན་ཀྱི་ཐུ་ཞེག 啄木鸟。啄开木头，捕食树干中寄生虫的鸟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐྱེད་དང་དང་། འདབ་མ་བཅུ་པ། ཤིང་འཛེམས་བཅས་ཚེ། 一根木棍支不起帐篷，一粒粪蛋烧不开茶水。

ཤིང་ཁྲིའུ་ཁ་ཚོ་པ། ཤིང་ཏེ་གཅོང་མཁན། 御手，驾车者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཁོ་འཇེད་དང་། སྤ་ཁྲིད། ཁ་ཁས་སྟོད། ཤིང་རྟའི་གཤེད་བཅས་ཚེ།

ཤིང་ཁྲིའི་གཉེན། (ཨངོན) ཤིང་ཏེ་ འཁོར་ཚོ་གཅོང་མཁན། 车之友。御手、御车者的异名。

ཤིང་ཁྲིའི་ལུས། (ཨངོན) དྲང་པ། 车身者。黄野鸭的异名。

ཤིང་ཁྲིའི་སྒྲལ་གཉིས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ ལ་ ཐོད་མེད་དང་ཀླུ་སྒྲུབ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་སུ་ཕྱེ་བ་ཀུ་ཆེན་རྒྱུད་པའི་སྒྲལ་དང་། ཐབ་ཚེ་ཕྱུ་བའི་སྒྲལ། 大乘两派，两大轨辙：大乘佛教无著开创的广行派和龙树开创的深观派。

ཤིང་ཁྲིའི་སྒྲལ་འཇིད། ཕུ་རྒྱུད་ཀྱི་ སྒྲལ་ གསར་དུ་འཇིད་པའམ་འཇིད་པ་ཚོ། 开派。开创一套见行理论，或开派师，开创教派者。

ཤིང་ཁྲིའི་སྒྲལ་འཇིད་གཉིས། དཀུ་ སེམས་ ཀྱི་ ཤིང་ཁྲིའི་སྒྲལ་འཇིད་ཀུ་རྒྱུ་དང་། ཐེགས་ཆེད་དོ། 开派两师，两大轨辙师。开创大乘中观唯识两派的大师龙树和无著。

ཤིང་ཁྱུག ཤིང་ཁོ་རྟག་གི་ལོ། 木虎年，甲寅年。

ཤིང་ཁྲབས། (1)ཤིང་མང་ཚོ་རྒྱལ་ བའི་ རིབ་ མ། 木栅栏，木篱笆。(2)(རྩིང) 1.ཁང་བའི་སྟེང་ 顶阁。屋顶小房。2.རྩེག་རེ། 桌子。

ཤིང་ཁྲམ་པ། ཤིང་འཐུ་མཁན་དེམ་གཅོད་ མཁན། 拾柴者，樵夫。

ཤིང་ཁྲུར། (1)ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་ཁམ་ བྱ། 木匙。(2)ཤིང་དུམ་ཁུ་ མ། 小木棍，木筷子：ཤིང་ཁྲུང་གཅིག་གིས་གུར་མེ་ཁྱབ། མོང་རིལ་གཅིག་གིས་ཇ་མེ་འཁོལ། 一根木棍支不起帐篷，一粒粪蛋烧不开茶水。

ཤིང་ཁོག ཤིང་ཏོག་དང་འདྲ།

ཤིང་ཁྱོན། (ཨངོན) དགོས་ཚལ། 多树。森林的异名。

ཤིང་ཁྱོང་། ཁྱོན་ཤིང་གི་རྩ་བ་དང་རྩེ་མའི་བར་གི་ཚ། 树，树干。

ཤིང་ཆགས། ཤིང་སྟོང་མང་ཚོ་རྒྱས་བའི་ཚལ། 森林：ཤིང་ཏགས་སྐྱག་ཚོ། 密林，茂林。ཤིང་ཏུ་ཚང་ཆིང་། 阴沉的森林，茂密的森林。

ཤིང་ཆགས། (ཨངོན) ཐ་དང་ཀྱིཀ། 栖林。鸟、雀的异名。

ཤིང་ཆད། ཤིང་ལ་གཏུགས་རིས་བཀོས་ བའི་ བར། 木刻印版：ཤིང་བར་ཀོ་ བ། 刻木印版。

ཤིང་ཆེ། ཤིང་བཏེགས་བའི་ཁྱང་ཚོ། 木材垛。累积木材所成方堆。

ཤིང་རྒྱལ། ཤིང་གི་ ཁལ་ འདབ་ ལྷུག་ ཁྱེན་ ཐོགས་ བཏྲིགས་ནས་བཟོས་བའི་ཁང་ཚུང་། 树棚。用树枝

修葺所成小屋。

ཤིང་ཨ། འཕྲུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེད་ཨ་མོ་ གཉིས་ གཉིས་སུ་ ཕྱེ་བའི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 甲，阳木。五行各分阴阳以代天干之一。

ཤིང་ཨོར། ཤིང་ལས་བཟོས་པའི་ཨོར་པ། 木碗。木头制成的碗。

ཤིང་ཀྱི། ཤིང་ལ་སོག་ལེ་བཏུབ་ནས་ཐུང་བའི་ཀྱི་མ། 锯末。锯木头时掉下来的细末。

ཤིང་འཇེལ། (ཁངས) མེ། 木旺。火的异名。

ཤིང་ཚལ། (1)ཡུང་རྩིད། 柳絮，ཤིང་ཚལ་ཏུང་གིས་གཡེལ་བ་ལྟར། དམན་པའི་སྤྱོད་པ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ། 小人行为变化不定，犹如柳絮随风飞舞。(2)རས་ཚལ། 木棉。木本棉花；ཤིང་ཚལ་འཁལ་བ། 纺棉线。ཤིང་ཚལ་ཀྱི་འདབ་མ། 棉絮。

ཤིང་ཚལ་བཙོས་ པའི་ སྐྱང་ ཅིད། ལྷུང་ ཅིད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གཅིག་གོ་ཆོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཚལ་ཀྱི་གཤ་པ་རྩོང་སོགས་སུ་ རྩིང་དུ་བཙན་བཅུང་བྱས་ཤིང་། ཤིང་འབྲིག་ཚོང་རྩང་རྟོ་ཐེང་དང་ཚལ་ཁ་གཉིས་ཀྱིས་དབྱིན་རྩིའི་དམག་མི་སྡུམ་སྤྲོང་ལྷག་ཅམ་ ཞིག་ ཁྱིད་ དེ་ཙུ་ མཐུད་ནས་ནང་འཛུལ་ཅིད་སྐབས་ ཐུལ་ རྩེར་ བོད་མི་དམངས་དང་དམག་ མི་ རྣམས་ ཀྱིས་ དཔའ་ངང་ཆེན་ཚོས་འགོག་ཚོལ་བྱས་ཀྱང་མ་གྲུབ་པར་ཆ་ཤས་ ༣ ཅིན་དབྱིན་དམག་ལྟ་སར་ཟིའབས། ཆ་ ཚ ཅོས་ ཤ ཅིན་རྩེ་ཁོ་བྱང་དུ་བཙན་ ཤག་ཚོས་ ལ་ བརྒྱུད་ནས་ལྟ་ཟའི་ཆིངས་ཡིག་ཐོག་མིང་རྟགས་འགོད་ དུ་ བཏུག་པ་དེ་ཚོ་རྒྱས་ཐོག་ཤིང་འབྲིག་དམག་ལ་ཟེར། 甲辰之战。1902、1903年，英国侵略军先后侵占我后藏岗巴宗等地，1904年，荣赫鹏(Younghusband)、麦克唐纳(Macdonald)率领英军3000多人继续入侵，在江孜遭到西藏军民的英勇抗击，8月3日又进占拉萨，9月7日在布达拉宫强迫签订了"拉萨条约"。史称"甲辰之战"。

ཤིང་ཐུབས། ཤིང་ཁོག་པ་སྟོང་པ། 空筒树。中空

ཤིང་ཐག ཤིང་ཏོག 果实，水果；ཤིང་འབྲས་ལྗོངས་ར། 果园，果木园。

ཤིང་འབྲིག་དམག རབ་ཐུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཚུ་སྤྱག་དང་ཚ་ཙོས་ཤིར་དབྱིན་རྩིའི་ ཐཙན་ འཇུལ་ དམག་ཚོས་རང་ཆུལ་ཁྱི་ཁ་ཤམ་པ་རྩོང་སོགས་སུ་ རྩིང་དུ་བཙན་བཅུང་བྱས་ཤིང་། ཤིང་འབྲིག་ཤིར་རྩང་རྟོ་ཐེང་དང་ཚལ་ཁ་གཉིས་ཀྱིས་དབྱིན་རྩིའི་དམག་མི་སྡུམ་སྤྲོང་ལྷག་ཅམ་ ཞིག་ ཁྱིད་ དེ་ཙུ་ མཐུད་ནས་ནང་འཛུལ་ཅིད་སྐབས་ ཐུལ་ རྩེར་ བོད་མི་དམངས་དང་དམག་ མི་ རྣམས་ ཀྱིས་ དཔའ་ངང་ཆེན་ཚོས་འགོག་ཚོལ་བྱས་ཀྱང་མ་གྲུབ་པར་ཆ་ཤས་ ༣ ཅིན་དབྱིན་དམག་ལྟ་སར་ཟིའབས། ཆ་ ཚ ཅོས་ ཤ ཅིན་རྩེ་ཁོ་བྱང་དུ་བཙན་ ཤག་ཚོས་ ལ་ བརྒྱུད་ནས་ལྟ་ཟའི་ཆིངས་ཡིག་ཐོག་མིང་རྟགས་འགོད་ དུ་ བཏུག་པ་དེ་ཚོ་རྒྱས་ཐོག་ཤིང་འབྲིག་དམག་ལ་ཟེར། 甲辰之战。1902、1903年，英国侵略军先后侵占我后藏岗巴宗等地，1904年，荣赫鹏(Younghusband)、麦克唐纳(Macdonald)率领英军3000多人继续入侵，在江孜遭到西藏军民的英勇抗击，8月3日又进占拉萨，9月7日在布达拉宫强迫签订了"拉萨条约"。史称"甲辰之战"。

ཤིང་ཕྱབས། ཤིང་ཁོག་པ་སྟོང་པ། 空筒树。中空

的木料。

ཤིང་སྦྱར་མ། ཤིང་ལེབ་ཁ་ཤས་གཅིག་ཏུ་སྦྱར་བ། 合成的木材。如三合板等。

ཤིང་མོ། འབྲུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེར་པོ་མོ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཡ་ཐུལ་ཞེས། 名词。乙，阴木。五行各分阴阳以代天干之一。

ཤིང་སྨན། ཤིང་རིགས་ཀྱི་སྨན་ཏེ། ནང་གཞིས་སུ་དབྱེ་ན། ཚན་དན་དཀར་དམར་ལྟ་བུའི་སྤྲོང་པོ་དང་། ཨ་རུ་ར་ལྟ་བུའི་འབྲས་བུ། ཞེ་བའི་ཀེ་སར་ལྟ་བུའི་མེ་ཏོག ཤིང་ཚ་ལྟ་བུའི་པགས་པ། ཀུ་ཀུལ་ལྟ་བུའི་ཐང་ཆུ། བ་ལེ་ཀ་ལྟ་བུའི་ཡལ་ག། ཐ་མ་ལྟ་བུའི་རྩ་བ་བཅས་སོ། 木本药用植物。人药用树干者如赤白檀香，用果实者如诃子，用花者如蔷薇，用树皮者如肉桂，用树脂者如安息香，用枝者如关木通，用根者如短叶锦鸡儿等。

ཤིང་ཚུ། ཤིང་ནགས་ཀྱི་རྩ་བའམ་འབྲས། 树根；林边，森林近处；བྱ་ཚན་འཆི་ཁར་ཤིང་རྩ་དྲན། 老鸟临死想林边。ཤིང་རྩ་མ་རུལ་ན་ལོ་མ་མི་སྐམ། 树根不朽叶不凋。喻事出有因。

ཤིང་ཚ། ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཚ། ཁུ་རྡེས་དྲིའོ། ནུས་པས་མེ་དྲོད་གསོ། བད་མཁྲིས་སེལ། འགྲུ་བ་གཅོད། ཤ་མཆིན་གྱི་གྲང་རྒྱུང་སེལ། 肉桂，官桂。樟科药用植物名。味辛，性热，功能生发阳气、治涎液胆病、止寒泻、驱胃肝寒邪风邪。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཉིས་ཏེ་དང་། 5་ཅ། 5ཀ། 5ཆ་བཅས་སོ།

ཤིང་ཚལ། (1)རྒྱུ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ། 树林，林园。(2)ཤིང་བཟོ་གས་པའི་ཚལ་བ། 木片，刨花。

ཤིང་ཆི། ཤིང་ལས་གོན་པའི་ཀུ་བ་ཆི་ཅན་ཞེག་སྟེ། ཁུ་རྒྱུ་གས་དང་། ཀུ་ཀུལ་ལྟ་བུའི་སྐྲན་ཞེག 树胶，树脂。木本植物分泌的粘液胶汁，如虫红、安息香等。

ཤིང་ཚུག ཨ་ཀ་རུ་དང་རྒྱུ་བ་སོགས་ཤིང་ལས་བཙས་པའི་ཉལ་བ་རྡོ་ལ་ཐད་ནས་རེག་མི་བཟོད་པར་ཀྱུ་བ་དང་ནད་མེག་ཏུ་བདེག་ནས་ཚུག་ཀས་མེ་བཅའ་ཁ་བའི་གཏན་ནས། 木熨。用沉香或檗黄等坚硬木材制成短杵，在石上摩擦发热至于不可扪触之时，然后按熨患处的一种灸法。

ཤིང་ཚེ་དང་། ཚེ་རིང་རྣམ་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 树长寿。六种长寿之一。

ཤིང་ཚོས། ཤིང་ཆར་གཏུང་བའི་ཚོན། 木器颜料，彩绘房屋木器的颜料。

ཤིང་ཅལཆེ། ཤིང་སྐྱེས་ཞེག 麻黄。麻黄科，药用植物名。

ཤིང་ཅང་ཤུ། མཚོ་མ་རྩོལ་བའི་གཡས་འགྱམ་ན་ཤིང་འཛམ་བུ་ཞེས་ཀ་བ་དེ་ལ་འབྲས་བུ་མངར་བོ་རྡ་མ་ཙམ་དང་ལྡན་པ་དེ་སྐྱེན་པ་ཆུའི་ནང་དུ་ལྷུང་བ་ལས་འཛམ་བུ་ཞེས་ཀ་བའི་སྐུ་འབྱུང་བ། 赡部檀，阎浮树。佛书中说玛那萨罗沃池右岸，有树名赡部檀，果实累累，大如陶罐，熟时落水，其声如"赡部"、"赡部"，故以名树。

ཤིང་ཅེ་ཤུ། (ཨངོན) ཆུ་ཤིང་། 持树。芭蕉的异名。

ཤིང་རྩེ་ཤས། ཤིང་ཨང་བོ་ཐག་བས་གཅིག་ཏུ་བསྡམས་ནས་ཆུ་ཐོག་ཏུ་གཏོང་བའི་རྩེ་ཤས། 木筏。

ཤིང་ཤོག་གས། (1)ཤིང་ལ་འབྱད་ལེན་བཏུབ་བའི་ཤུན་པ་ཐག་ཆ། 刨花，削木薄片。(2)ཤིང་གི་དུམ་བུ། 木屑，木材碎片。

ཤིང་གཞུ། ཤིང་གིས་བཟོས་བའི་མདའ་འཕེན་ཐེབ་གཞུ། 木弓。

ཤིང་གཤོག་ཙུ། ཕྲན་ཤིང་གས་བ། 小树，嫩树。

ཤིང་ཐེ། ཤིང་ལ་ཁྲུང་བྱ་འཕིགས་ཐེབ་ཀྱི་ལག་ཆ། 钻子。钻木工具。

ཤིང་ཐེ་བ། (ཨངོན) ཆུང་ལེན། 食树。黄连的异名。

ཤིང་ཐུན། ཤིང་ཐ་མཁན་གྱི་སྲིན་བྱ། 蛀虫，木蛀。

ཤིང་གཅོང་། ཤིང་འཕིགས་ཐེབ་ལག་ཆ་ཞེག 凿

子。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཤིང་འབིགས་དང་ཤིང་ཟའོ།

ཤིང་བཟང་བགས་རྨུལ། ཚན་ཏན་ཚད་ཀྱང་ཞིབ་མེད་དུ་ལུས་བའི་དེའི། 树好皮烂。喻知识、学问无从发挥。

ཤིང་བཟའ་མ་ཇོམས། རྡེ་ཙོང་ཁ་བའི་མ་ཡུམ། 星萨阿曲。宗喀巴之母。

ཤིང་བཟོ་བ། ཤིང་གི་ཚེ་ཐུང་བཟོ་བ་ཞིག། 木匠，木工。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཤིང་ མཁན་ དང་། ཤིང་འཛོག་པ། ཤིང་རྩ་ཐུབ། ཤིང་བཞོག་མཁན་ བཅས་སོ།

ཤིང་རྩ། (1)ཤིང་གིས་ བཟོས་ བའི་ ར་ བ། 木栅垣院子。(2)ཤིང་འཇུག་སའི་ར་བ། 柴房，木场。

ཤིང་ར་ཡས་ཁྱངས། ཐུར་ ཞོད་ ས་ གནས་ སྐྱིད་གཞུང་སྐབས་གཞུང་གི་ལས་ཀྲངས་ཆ་ ཁག་ གི་ མེ་ཤིང་གཅོང་མཁན་ལས་ ཀྲངས། 幸惹勒空。原西藏地方政府负责供应各大机关燃料的单位。

ཤིང་ལ་ཐུག ཤིང་ རླན་ ཞིག 八瓜藤。药用植物名。

ཤིང་ལ་སྐྱེ། (མངོན) མ་ཐུ། 雏于树。孔雀的异名。

ཤིང་ལེབ། ཤིང་གི་ གྲང་ལེབ། 木板。

ཤིང་ལོ། ཤིང་གི་ལོ་མ། 树叶。ཤིང་ལོ་ཀ་ འབྱས་ པ། 树叶绽芽，ཤིང་ལོ་འདབ་ཆུས་ན་ བཞིལ་ ཕྱིས་ བཅང་། ཆུ་ཀ་འགོ་ཡོད་ན་ཀ་ མཐུག་བཟང་། 树叶繁茂荫凉佳，渠水有源下游净。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཐིན་པ་ཅན་དང་། རླྀབ་ཅེད། ཕྱུང་ཅེད། འདབ་མ་བཅས་སོ།

ཤིང་ཤྭ། ཤིང་གི་བཀས་པ། 树皮。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཤིང་ སྐོམས་དང་ཤིང་བཀས་སོ།

ཤིང་ལྷ་ལ། ཐོས་དཀར་ཤིང་། 娑罗树，白芸香树。

ཤིང་ལྷ་ཞའི་རྒྱལ་པོ་ངན་བཅོམ། བཀ་ཁམས་ཀྱི་ཐ་ཤྱེས་ ཅན་ གྱི་ ཐང་ དུ་ དབས་ ཚད་ ཐི་ ཀུ་ འདབ་བཅས་ ཤིང་ གི་ ཡལ་ཁུངས་ཤིང་ཆེ་ཞིང་ ཐ་ཤལ་ ཡོད་ ཅིང་། ཤིང་ཁ་ཞེས་ ཀྱང་ ཟེར། 娑罗树王。佛书说去金鸡岩北行二十由旬处，有娑罗树王名曰安住，七重娑罗，周匝围绕。树王根深四十寻，周匝七重诸娑罗树第一重根深十三寻，递减一寻至第七重，根深七寻。树王枝叶蔽第一重，次第荫蔽，及第六重蔽第七重，第七重诸娑罗枝叶遍蔽虚空。

ཤིང་ལེར། (མངོན) (1)ཤུག་པ། 黄树。柏树的异名。(2)སྐྱེར་པ་ཤིང་། 小黄刺柏树的异名。

ཤིང་ཟོག ཤིང་གཏུབ་ཅིང་ཟོག་ལེ། 锯，ཤིང་ཟོག་ཤིང་ལ་མི་འགྲོ།木锯子锯不了树。喻方法不对头。

ཤིང་ཟོན། ཤིང་གི་ས་བོན། ཤིང་ གི་ ཕུ་ ཀུ། 树种，树苗；ཤིང་ཟོན་ཏ་ སྐྱོས། 移植树苗。

ཤིང་ཟྲིན། ཤིང་ལ་གནས་པའི་ཟྲིན་ཏྲ།蛀虫，木蛀。

ཤིད། 名词。(1)གཤེན་ཡིའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པའི་དགེ་ཙ། 超度。为救度死者所做佛事。(2)ཤིང་ཞིག་ལས་བྱང་བའི་འབྲས་ཏྲ། 橼子。

ཤིད་ཆོས། གཤེན་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དགེ་ཙ་སྐྱབ་པའི་ཆོས། 超荐法事。为死者修善的宗教活动。

ཤིད་སྐོན། གཤེན་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དགེ་ཙ་སྐྱབ་པའི་ཆོས། 超荐法事。为死者修善的宗教活动。

ཤིད་ཐོན། གཤེན་ཟས་སམ་རོ་ཟས། 丧筵。丧事

饮食。

གིང་ཁས། གཤེག་པའི་དོན་དུ་རྟ་སྒྲིལ་འདོན་སོང་ཆེད་ བའི་ལས་ཀ། 丧事，殡仪。办理死者遗体等事。

གིད་ཐུ། གཤིན་རྗེ། 死神，阎罗王。

གིན་ཏུ། ཤ་ཅང་། རབ་དུ། མཆོག་དུ། 副词。极，很，十分，甚：གིན་དུ་ལེགས་པ། 极好。གིན་དུ་ངན་པ། 很坏。ཐུན་གིན་དུ་རིང་པ། 久远。གིན་དུ་ཚབས་ཆེ་བ། 十分严重。གིན་དུ་དགའ་བ། 深切爱乐。གིན་དུ་ཞེན་པ། 十分贪恋，溺爱。གིན་དུ་རྟོགས་པ། 彻底了解。旧译妙善通达。གིན་དུ་སེམས་པ། 深思熟虑。གིན་དུ་ངལ་བ། 极为疲劳，困惫。གིན་དུ་ཚོན་པ། 极愚痴。གིན་དུ་ཚིག་བཏུན་པ། 言词可靠。

གིན་ཏུ་ཁྱོག་སྐུར། གཞལ་གྱི་གནས་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས། རྒྱལ་བའི་བཀའ་སོགས་དཔྱད་གསུམ་དག་པའི་ལུང་ངམ། ཚད་མའི་ཐྲིས་བྱའི་ངག་ལས་རྟོགས་པར་བྱ་བ། དབེར་ན། ས་འོག་གི་གཏེར་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་དང་། ལས་འབྲས་ཀྱི་འབེལ་བ་ལྟ་བུའོ། 最极隐蔽，最不现前。三所量分之一。由佛语等三察清净圣言或正量士夫之语所能了知者。如地下伏藏、清净佛国、因果关系等。

གིན་ཏུ་ཕྱིད་བའི་གངྒ་རབས་ལྔ། རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན་ནས་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་བར་ཕྱི་གངྒ་རབས་ལྔ་དེ་དག་གི་རིང་ལ་ནི་བོད་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་ཕྱིད་བའི་དུས་སྐབས་ཡིན་པར་གྲུབ། 极乐五代。传说吐蕃王朝自赤德祖登到赤祖德赞间五代是西藏的极乐时代。

གིན་ཏུ་ཕྱིང་ལྡན། སྐྱེད་པ་ཉེར་བདུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 藏历二十七值日会合神之一。

གིན་ཏུ་རྒྱལ་མཚན། ཉི་མའི་ཏ་བདུན་ཀྱི་གྲས་ཤེག 善幢。日神七马之一。

གིན་ཏུ་རྒྱས་བའི་སྡེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཚ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ་སོགས་རྒྱས་པར་སྟོན་པ། དབེར་ན་ཡུམ་རྒྱས་འབྱིང་བསྡུས་གསུམ་ལྟ་བུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་དུ་གཏོགས་པ་ཞེག 《方广》。详明宣说十波罗密多等菩萨道。属大乘经藏，是十二分教之一。

གིན་ཏུ་གཀྵིང་བ། རང་གི་ལུས་སྲོག་དང་ཡན་ལག་སོགས་ཀྱང་གཞན་ལ་སྦྱིན་པ། 极妙施。最极妙善、难能的布施。施舍自己身命肢体等与他人的布施行为。

གིན་ཏུ་གྲུང་བ། སྐྱེད་པ་ཉེར་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཤེག 深堕。藏历二十七值日会合神之一。

གིན་ཏུ་སྒྲོང་བ། ཚོས་ཐད་ཀྱི་འདུས་ཀྱི་དགོངས་པ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཡ་ཁྱབ་ཞེག 甚空。无色法、无心识之定。四空之一。

གིན་ཏུ་མཐོང་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་བདུན་པ་སྟེ། གནས་འདིར་ཐྲིས་པའི་ལྷ་དེ་ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་པས་ཚོས་ཀྱི་མཚན་མཐོང་ཕྱིར་ཤེག་ཏུ་མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ་གཙང་མའི་གནས་ལྔའི་ཡ་ཁྱབ་ཞེག 善见天。四禅之第七层，五净居天之一。生于此中诸天，正见清净，审见善法，故名善见。

གིན་ཏུ་དུག (ཨངོ) བོང་ང་། 剧毒。乌头、附子的异名。

གིན་ཏུ་དྭངས་བ། (ཨངོ) ཉི་ཟླ་ཟེ། 极明净。吠琉璃宝的异名。

གིན་ཏུ་སྐྱང་དཀའ་བའི་ས། སྐྱང་དཀའ་བའི་ས་དང་དོན་གཅིག

གིན་ཏུ་མོ་ཤིག ངག་ཐོག་ནས་ཡི་གེ་རྣོང་སྐབས་སོ་སའི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་རྩེ་ལ་ཤུགས་མོ་ཡིག་གི་རྩལ་ཤུགས་ལས་ཀང་ཆུང་ཞེང་ཟུང་བ་ཡིན་པའི་ཡི་གེ་རྣམས། 甚弱字。口读字母时，各字发音部位用

力较弱势字的势力尤小而缓者。此分：(1)ཨིང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་མོ། 甚弱语基，谓ང་ཉ་ན་མ་四个带鼻音的字母。(2)སྔོན་འཇུག་གི་ཤེས་བྱ་མོ། 甚弱前加字母，谓མ་字。

ཤིན་ཏུ་ཨིའི་འཇུག་སྒྲུབ། 甚弱化。藏语音势论说：没有重后加字ས་的弱势后加字 ང་ཨ་ 以及ར་字，加入语基之后，能使语基发音势力极度弱化。如གང་、ལས、དགའ等词。

ཤིན་ཏུ་བཟང་ཆེ། 人体心间八脉分入密尖之脉名。

ཤིན་ཏུ་རིང་བོ། 〈梵〉 梵文最长音，以ཿ符表之。

ཤིན་ཏུ་ལན་ཚ་བ། (མཛད) 极威。白硫的异名。

ཤིན་ཏུ་སེམས་པ། 慎重，深思，熟虑。

ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་གཙང་། (མཛད) 极明弟。木星的异名。

ཤིན་ཏེ་མ། (1)ཉམ་ཆུང་བ། 衰弱，无力。(2)རྡིགས་མ། 沉淀，浊。

ཤིན་སྦྱངས། དགེ་བའི་སེམས་བྱང་བཟུ་གཅིག་གི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། ལུས་ སེམས་ དགེ་ བ་ ལ་ བཀོལ་བཏུབ་ བའི་ ལས་ སུ་ རུང་ ཞིང་ གནས་ ངན་ སེན་ འཇོམས་ བའོ། 轻安。身心悦适堪任善法，能灭粗重之心。十一善心所之一。

ཤིན་སྦྱངས་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ཡག བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན་གྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། ལུས་ སེམས་ཤིན་ཏུ་ སྦྱང་བའི་ བདེ་ བས་ ལས་ རུང་ བར་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ རྣམས་ ཐམས་ཅད་ ལ་ ཤིན་ཏུ་ ཞུགས་ ཏེ་ ཡང་ དག་ པར་ རྟོགས་ པའི་ ཡེ་ཤེས་ སྐྱེ་ བའོ། 正觉支。轻安觉支。无烦恼心转依为缘，身心轻安堪能为性，名除觉分。七菩提分法之一。

ཤིན་རྒྱ། (ཤེགས) ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེ་ བཙན་ སྐབས་ བོད་ལ་ གདན་ དྲངས་ བའི་ རྒྱ་ གར་ ཀྱི་ སློབ་དཔོན་ ཞེག ཁྲོང་ དེ་ བོད་ ལ་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཆོས་ སྤེལ་ མཁན་ དང་ བསམ་ ཡས་ ཀྱི་ རྩ་ གནས་ མཛད་ མཁན་ ཤིན་ པར་ བྱ་ སྟོན་ བཞེད། 希丁嘎日巴。译言寂藏。古印度一佛学家名。赤松德赞时延请入藏，传授密法，并参与桑耶寺开光安位仪式。

ཤིབས་པ། (སྦྱོང) ཁྲིག་ ཏུ་ གསང་ སྟེ་ སྨྲ་བ། 悄悄地说，暗暗地说。

ཤིམ། (སྦྱང) འདྲེས་པ། 混合，掺杂。

ཤིར་ཤིར། སྒྲ་ སྨྲག་ཆུལ་ ཞེག 流水淅淅声，流水潺潺声；ཇི་ གསེབ་ ནས་ ཆུ་ སྨྲ་ ཤེར་ ཤེར་ སྨྲག་ བཞེན་ དུ་ འབབ་པ། 石丛中水流潺潺作响。

ཤིལ་ཤི། ཆར་པ་སོགས་ཀྱི་ སྒྲ་ སྨྲག་ཆུལ་ ཞེག 淅沥沥。一种象声词。

ཤིས་བརྗོད། ཚིག་ཕྱན་ སུམ་ ཚོགས་ པ་ བརྗོད་ པ། 赞美，祝福。说吉祥圆满的话。

ཤིས་བརྗོད་ཀྱི་རྒྱན། དོན་ གྱུར་ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། མདོན་ པར་ འདོད་ པའི་ ཕྱལ་ ཀྱི་ དངོས་ པོ་ བསྒྲུབ་ བའམ་ བསྐྱབ་ པ་ ལ་ བར་ ཆད་ མེད་ པར་ སློན་ ལམ་ འདེབས་ པའི་ རྒྱུན་ ཞེག 祝愿修饰法。表达希望所爱事物泰然保全、顺利成功等心愿，以修饰其词句的修辞方法。意义修饰法之一。

ཤིས་བརྗོད་ཀྱིས་འགྲེག་པ། འགོག་ པའི་ རྒྱུན་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། དགག་ བྱ་ མི་ འདོད་ པའི་ ཐ་ བའི་ དངོས་ པོ་ ཞེག་ འགོག་ ཅིང་ ལས་ དེ་ ཤིས་ དེ་ ཀྱི་ སློན་ ཚིག་ བརྗོད་ པའི་ སྐོ་ ནས་ རང་ ལ་ འབྱུང་ འགྱུར་ གནས་ ཚུལ་ ངན་ པ་ ཙམ་ རྐྱེ་ ཤུགས་ ཀྱིས་ བསྟན་ ཏེ་ འགོག་ པའི་ རྒྱུན་ ཞེག 祝贺否定。表面褒

祝己所不欲之事，略露可能发生不幸，借以进行阻止的修辞方法。否定修饰法之一。

གིས་བརྗོད་ཀྱི་བོ། (མངོན) བཀྲ་ཤིས། 听吉祥者。帝释天的异名。

གིས་ལྕང་། ཀུ་ཛིའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཅིག 秦艽别名。

གིས་པ། ཚིགས་བཅད་དགེ་བ། བཟང་བ། 形容词。吉祥，福，善，佳运：བཀྲ་གིས་པ། 吉祥。བཀྲ་མི་གིས་པ། 不祥。གིས་པ་ཅན། 有福之人。གིས་པ་བརྗོད་པ། 赞美，祝福。གིས་པའི་ལྟས། 吉兆。 ཡུལ་ཁམས་དགེ་ཞིང་གིས་པའི་རྣམ་ པས་ཐུབ། 地方呈现一片吉祥平安的景象。

གིས་འཕྲིན། བཀྲ་གིས་ཀྱི་འཕྲིན་བཟང་། 喜报。吉祥的佳音。

གིས་སྨོན། བཀྲ་གིས་པའི་སྨོན 祝词，吉祥话。

ཀྱི་ཀླ་མ། སྐར་མ་ནཏམས་སོ། 井宿。二十八宿中第六星座名。

ཀྱི་གྲུ། ཀུ་སྒྲས་ཀཀྱོང་བའི་གྲུ། 哨歌，依歌调吹哨，རྡེ་བོས་ཀུ་གྲུ་ལེན་བཞིན་ལུག་འཚོ་བར་འགྲོ། 牧人用口哨吹着歌曲去放羊。

ཀྱི་སྒྲ། སོ་ཀན་ཀྱི་བར་ནས་བྱང་བའི་ཚིག་ཤེད་བདུ་ཀྱོང་གི་སྒྲ། 呼哨声：ཀུ་སྒྲ་འདེབས་བཞིན་ལུག་འདེད། 用呼哨声驱赶羊群。

ཀྱི་ཀྱི། རྩྭ་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། སྐྱི་རྩལ་ཁ་སྣ་དང་མཚུངས་ཤིང་། འབྲས་བྱ་སྐྱུ་འབྲུ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་མཆིས། རོ་ཚ་ལ་མངར། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བད་ཀན་སྐྲག་པོ་དང་། པོ་ཚད། སྐོམ་ཚད་ སོགས་ སེལ། 青芜荽。草本药用植物名。生态与白芜荽同，果实如艾子，味辛而甘，性平，功能治涎液杂症，清胃火及燥热。

ཀྱི་ཆར། གཉན་ནད་ཀུ་བའི་རང་བཞིན་ཀྱི་ཐོང་ པ་ཞིག 黄水疮，脓疖，疮疖。

ཀྱི་དག་དཀར་ཆོ། ཐང་སྐྲག་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་ཚ་ཞིང་མངར་བ། ཁུ་རྩེས་དྲིའ། ནུས་པས་ཁོ་བའི་དྲིའ་སྐྱེད། བཀག་ཤྱོག་སོགས་གཉན་ནད་གསོད། 菖蒲。天南星科药用植物名。味苦辛，性温，功能补益胃阳、助消化、避瘟疫、驱魔鬼、治喉痈疔等疫疠。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གངས་ལྟེ་དང་། དྲི་ངར་ལྟེ་བ། ནག་ཆོ་ཁྲོ་གཉན། ཆོད་པ་ཅན། ཨངས་སུ་མདུད་པ་ཅན། ཆོ་གཟུགས། ཅེ་མ་ཤ་ཏི། ཅེ་ར་ག་བཅས་སོ།

ཀྱི་བར། ཀྱི་སྒྲ། 口哨：ཕན་ཚུན་ཀུ་བརྡ་གཀྱོང་རེས་ཟེད་པ། 互吹口哨呼应。

ཀྱི་བ། 名词。(1)བཀས་པ་གཡའ་ཞིང་རྐྱལ་ལ་མེས་འཆིག་པ་ལྟར་ ཀྱི་ ཐོར་ པ་བྱང་ནས་རིམ་ བཞིན་ཚ་དུ་འགྱུར་བའི་པགས་ནད་ཅིག 脓疖，黄水疮。表皮发痒变粗，生起如被火灸的黯黑丘疹，逐渐成疮的皮肤病之一种。(2)ཚ་རྐྱེང་བའི་སྐོགས། 疮痂。(3)ཁ་ལྡུག་ཅན་ཀྱི་ཚ་ཆུང་། 小疮。皮肤燥裂发痒。

ཀྱི་བ་ཁ་བཅུ། མཇེ་རིགས་ཤིག ཤ་རོ་ཀུ་བ་དང་འདྲ་ཞིང་ཤེར་ག་མང་དུ་ འབྱུང་ བའི་ བད་ ཀཕྲིས་ལྟེན་བའི་མཇེ་ནད་ཅིག 百口疖。麻风疮之一。丘疹如脓疖、坼裂纵横的胆涎并病。

ཀྱི་སྟོ། (ཤིག) དགེ་བའམ་བདེ་ལེགས། 佳善，吉祥。

ཀྱི་འབྱུག་ཚ། (ཅིག) ཁང་རྩིང་གི་ ཐོག་ རྩིང་ ཤ་

བཀྲམ་ནས་གཞལ་བ་འབྱེབས་པ། 换顶。翻盖屋顶。

ཀྱ་འཐུལ། ཀུ་བ་དང་། འབྲས་ནད་གཉིས་འདོམས་བའི་བཞག་ནད་དམ་ཚ་བའི་ཞེག 肿疖。脓疖与肿核结合的皮肤恶疮。

ཀྱ་ཚོས། རྩི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་བས་རྒྱ་བའི་རྣག་ཁྲག་སེལ། འཁྱུ་བ་གཅོད། 胡芦巴苗。土名家首着。豆科药用植物名。味苦，性凉，功能收敛肺疾脓血、止泻泄。

ཀྱ་ཟ། རྩི་སྨན་ཞིག 透骨草。药用植物名。

ཀྱག་དུད། ཤིང་ཀུག་པ་མེར་བཟིགས་པའི་དུད་པ། 柏枝烟。燃柏枝所烧火烟。藏俗，焚柏枝熏烟，以祛不净。

ཀྱག་ཅུང། (རྟེང) རྒྱལ་བའི་ཚལ་སྐྱོང། 呵欠。

ཀྱག་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཀུག་པ། བཀུག་པ། ཀུག་ས། ནང་ཁུལ་ཐན་ཆུན་ཁེ་བཅང་མི་རུ་བར་བང་ཙེའི་དངོས་ པོ་ འཚོང་ བ། 出让，转让。不以谋利为目的，内部出售自己的东西；རང་ལ་མང་པོ་མེད་ཀྱང་གཞན་ལ་བཀུག་ས། 自己虽然不多，却又让与别人。ཁྱོད་ཀྱི་དཀར་ཚིལ་འདི་ང་ལ་ནང་བཀུག་གནང་རོགས། 你这个磁碗请让给我！ཐུགས་སྐམ་འདི་ང་ལ་འདོན་བཀུག་གནང་རོགས། 这口铁箱，请让给我！ཁང་པ་སྐྱོ་བཀུག་ཅིད་པ། 腾房借让。❷བསངས་ཤིང་གི་རིགས་ཤིག 名词。柏树，熏烟木。焚烧柏枝熏祛不净：ལྷ་ཀུག 神柏。ཀྱི་ཀུག 柏树。འབྲི་ཀུག 乔木柏。གཡག་ཀུག 灌木柏。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཀང་འགྱང་དང་། བདུག་སྐྱས་ཤིང་། མདའ་འཇེག། ཏོད་ཆེར་འདབ་ཅན། ཙམ་བཅང་ཅན་བཅས་སོ།

ཀྱག་ལ་ཚོང་ཅན། ཤིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ ཀུག་ པ་ཚོང་མ་ཙམ་བ་ཅན་ཏེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤེལ། ནུས་བས་རྒྱ་བའི་རྣག་ཁྲག་སེལ། འཁྱུ་བ་གཅོད། 柏树果，柏子仁。

ཀྱག་འབྲས། ཤིང་ཀུག་བའི་འབྲས་བྱ། 柏树果，柏子仁。

ཀྱག་འབྲུམ། ཤིང་ ཀུག་ བའི་ འབྲུ། 柏树果，柏子仁。

ཀྱག་གཅང་། ཙོས་དང་ཀྱི་རིགས་ཝིང་ཐྲབ་སོ། 湖绉，彩色绉绸。ཀུག་གཅང་རྩྭེན་ བའི་ རྐ་ རངས། 湖绉腰带。

ཀྱག་ཆང་། ཀུག་བས་བཅོས་བའི་ཐྲུར་པ་ཆུང་ངུ། 柏木桩。柏木所制尖橛。

ཀྱག་ཅིལ། ཀུག་བའི་ཤོ་མ་དབྱིབས་ རིལ་ བོ་ ཅན། 卷柏，筒叶柏。

ཀྱག་ཕེབ། ཀུག་བའི་ཤོ་མ་ཕེབ་དབྱིབས་ཅན། 侧柏，扁叶柏。

ཀྱག་ཀྱག (ཚུལ) གཞན་ཀྱིས་མི་ཚོར་བ། 悄悄地，不声张：ཁོ་ ཀུག་ ཀུག་ ཏུ་ ཐྲིན་ སོང། 他悄然而去。

ཀྱག་གསེབ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་ས་ཀྱི་ཆུ་ ཀུ་ རྩང་ ཁོང་ས་ཀྱི་དགོན་ཐྲེ་ ཞེག 休色寺。西藏自治区曲水县境内噶居派一寺院名。

ཀྱག་གསེབ་ཅགའ་བཀྲོད། ཀྱར་སོག་ཆུལ་ཁྲིམས་ སེང་གས་ སྐྱེ་ ཐུང་ ཀུག་གསེབ་ དགོན་ པ་ བཏབ་ ཐྲེ། དེ་ལས་བཀྲོད་ བའི་ ཚག་ བྱུའི་ བཀའ་ བཀྲོད་ ཆོང་ བཀྲོད་ཀྱི་ ཡ་ ཐུལ་ཞེག 休色噶居。杰贡·楚追僧格，于1181年，在尼木地方倡建休色寺。从此传出的教派，名为休色噶居。为帕竹噶居中八小派之一。

ཀྱགས། ●ཀུག་ བའི་ སྐུལ་ ཆེག ❷名词。(1)ནུས་ པ་ དང་ སྟོབས། 力，劲，势：ནུས་ ཀུགས། 能力。ཆུ་ ཀུགས། 水力。ནུང་ ཀུགས། 风势。

ཆུའི་གྱུལས། 潮流。བཙན་གྱུལས། 暴力。ངང་གྱུལས། 干劲。རྩལ་གྱུལས་འཕྲོད་པ། 角力。གྱུལས་སྦྱོང་བ། 锻炼体力。གྱུལས་བསྒྲུབ་པ། 使劲。གྱུལས་འདོན་པ། 出力。གྱུལས་འཕྲོད་པ། 拿出力量。གྱུལས་སྣོན་པ། 加劲，加强。གྱུལས་སྐྱེལ་མཉམ་སྒྲུབ། 通力合作。(2)ངང་ངམ་རང་བཞིན། 影射，暗指，间接；རང་གྱུལས་ཀྱིས་གྲུབ་པ། 自然形成。旧译任运而成。དངོས་ གྱུལས་ གང་རུང་། 直接间接都可以。གྱུལས་བསྟན། 言外之意。གྱུལས་རྟོགས། 推知，间接地了解。 ཚོ་སྐུའི་གསང་གཏམ་གྱུལས་ལ་འཕེན་པ། 暗语示意。གྱུལས་ ཀྱིས་ ཚོ་ ཐུབ་ པ། 间接可知。སྨན་ མ་བཏུངས་པར་རང་གྱུལས་ཀྱིས་དགེ་བ། 不用喝药，自然而然地病好了。མི་རྟག་ པ་ མ་ ཡིན་ པ་ ཐས་ ཚོགས་ པ་ནི་གྱུལས་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཚེས་ ཡིན་ ནོ། 否定非是无常，为间接所成立法。གྱུལས་ ཀྱི་ ཞེན་ པའི་ བརྗོད་བྱ། 间接所欲表达的意义。

ཆུགས་རྒྱུན། རྟེན་གྱུལས་ལས་བྱུང་བའི་ཆེད་ རྒྱུན། 影响，作用；གྱུལས་ རྒྱུན་ ཐེབས་ པ། 受影响。གྱུལས་རྒྱུན་བཟང་ངན་སྣ་ཚོགས་ཤོང་ པ། 发生种种好的或坏的作用。

ཆུགས་སྒྲག། གྱུལས་ཆེན་པའི་སྒྲག་སྒྲ། 巨响。强有力的呼声；གྱུལས་སྒྲག་བསྒྲུབ་པ། 发出强有力的呼声。

ཆུགས་སྒྲུ། སྐྱི་ཁྲད་པར་ཞེས 山歌。

ཆུགས་འགྲོ། (མངོན) རྟཱི། 力行。骡的异名。

ཆུགས་འགྲོའི་ཕ། (མངོན) བོང་ ཁ། 力行父。驴的异名。

ཆུགས་འགྲོས། གྱུལས་ཆེན་བསྐྱོད་པའི་ཚོམ་འགྲོས། 健步，健步飞驰。

ཆུགས་ཅན། (1)སྟོབས་ གྱུལས་ ཆེ་ པ། 有力量者，大力士。(2)(མངོན) རྟ། 力者。马的异名。

ཆུགས་ཆད། སྟོབས་ཉམས་པའམ་སྟོབས་ ཟད་ པ། 力衰，力弱；ལུས་གྱུལས་ཆད་ཀྱང་ སེམས་ གྱུལས་ མི་འཆད། 力虽竭而志不衰。

ཆུགས་ཆེ་དབའ་ཐུབ། དཔའ་ ཆོད་ མ་ ཟེན་ པ། 不可一世，不自量力。

ཆུགས་རྟོགས། རང་འཇིན་ཀྱི་ རྟོག་ ངོས་ ཁུལ་ དེའི་ རྣམ་པ་མ་ཤར་ཡང་ཁུལ་གཞན་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ རྟོག་ ཁུལ་ དེ་ ལའང་ ངེས་ པ་ འདྲེན་ རུལ་ པ། དཔེར་ན། ཤར་ཕྱོགས་སུ་ མཐོང་བའི་བུམ་འཛིན་ མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཀྱི་ བུམ་པ་ གྱུལས་ ལ་ རྟོག་ པ་དང་། རྒྱ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་ རྗེས་དཔག་ཚིགས་རྒྱུ་ རྟོགས་ཡོངས་ གྱུལས་ལ་རྟོགས་པ་ཕྱི་ བྱ་ རང་དངོས་སུ་ རྟོགས་པའི་ རྟོགས་ཆོས་གཞན་ གྱུལས་ ལ་ རྟོགས་ པའི། 推知，间接领悟。感知自境之心中，虽未现起自境本相，但能由所现其他境相以对自境引生决定者。如以在东方见瓶之眼识，比知南方之瓶；以通达声是无常之比量，推知声非有常等，从直接领悟此一事物之心，以间接推知其他事物者。

ཆུགས་བསྟན། དོན་ དངོས་ སུ་ བསྟན་ པའི་ ཚེར་ ནས་དོན་གཞན་བསྟན་པ། དཔེར་ན། ལྷས་སྦྱིན་ ཆོན་ཀོས་ ཉིན་ པར་ ཟས་མི་ ཟ། ཞེས་པས་ ཉིན་ མོར་ ཟས་མི་ ཟ་ བ་དངོས་སུ་ བསྟན་ནས། མཚན་ མོར་ ཟས་ཟ་ བ་ གྱུལས་ བསྟན་ པ་ཡིན་ བྱའོ། 暗示，间接影射。在叙述本义之便，另指别义。如云："胖子天授，白昼不进食。"由直接叙述其白昼不进食，从而间接暗示其夜间进食。

ཆུགས་དྲག ཤུགས་ཆེན་ པོ། 强力，剧烈；ལུས་ ཅལ་ གྱུལས་དྲག་ བྱེད་ མི་ ཉན། 不宜作剧烈运动。གྱུལས་དྲག་དབང་བཟོ། 蛮横强暴。གྱུལས་དྲག་ གང་ གིས་ ཀྱང་ འགོག་ཏུ་ མེད་ པ། 任何强大力量也无从阻挡。

ཆུགས་ལྡན། (1)སྟོབས་ གྱུལས་ཡོད་ པ། 有力量。

(2)(ཨངན་) རྟ། 具力。马的异名。

ཀྱག་ན་རྡར། ཀུ་སྐྱ་དང་ལྡན་བའི་ངང་ནས་བཏེགས་བའི་དབྱག་རྡང་། 连续抽气，连带嘘声叹长气；ཁོ་རྒྱག་ངྲག་པས་བཙང་ཚད་དེ་ཀྱག་ནས་འཕྱིན་པ། 跑得过猛，累得气喘不停。

ཀྱག་སྟོན། ནུས་ཀྱག་ཏུ་ཁ་སྟེན། 加强，加紧，加劲；འཛུག་སྐྱན་ལ་ཀྱག་སྟེན་ཏུག་པ། 加紧建设。མཐུན་སྐྱེལ་ལ་ཀྱག་སྟེན་བྱེད་པ། 加强团结。

ཀྱག་པ་འབྱིན་པ། མི་ཁས་ལ་བང་བཏུ་གཏོང་གི་སྐད་སྐྱག་པ་སྟེ། ཀུ་སྐྱ་ཏུག་པ། 发出响。发出一种暗示的嘘声。

ཀྱག་འཐོ། གངས་གནས་ཤེག 奚鲁迦。一大数名。

ཀྱག་བྱལ། སྟོབས་ཀྱག་དལ་བའམ་ནུས་ཀྱག་ཞན་པ། 缓和，衰弱；རྡོ་རོང་ཀི་ལམ་དུ་འགྲོ་ཀྱག་བྱལ། 峡谷道上缓慢行走。

ཀྱག་མ་ཐུབ། དཔང་མེད་དམ། 势不得已，势所必然；ཁོང་ཁྲོ་ཀྱག་མ་ཐུབ་ཀྱིས་ཟ་བ། 不由得不愤慨。ཚང་ཀྱག་མ་ཐུབ་ཀྱིས་འགྲོང་དགོས་བྱུང་། 不得已而喝了酒。

ཀྱག་རིང་། སྐྱོ་བའམ་མྱ་ངན་ཀྱི་དབྱག་རིང་། 长吁，长叹，太息声；ཐང་ཆད་ནས་ཀྱག་རིང་སྐྱག་པ། 累得抽长气。འཚོད་ནེམས་སྐྱེས་བས་ཀྱག་རིང་ནང་ནས་འཕྱིན་པ། 悔恨长叹借。སྐྱན་ཆ་འདོན་ཞིང་ཀྱག་རིང་ནང་ནས་ཕོ་བྱང་ཏུ་ཤོག་ཅེས། 边哭边太息地回到宫里。

ཀྱག་ལེན་ཆུ་རབས། ཆུ་ཀྱག་འགོག་པའི་རབས། 坝，水坝，拦河坝，丁字堤。

ཀྱང་རྡུལ། རྡོ་སྐན་ཞེག 地塘花。报春花科，药用植物名。

ཀྱང་རྡུལ་སྨོན་ཚོ། རྡོ་སྐན་ཞེག 箭报春。报春花科，药用植物名。

ཀྱང་རྡུལ་བད་སྨན། རྡོ་སྐན་ཞེག 益母香。药用植物名。

ཀྱང་ཀྱང་། སྐྱ་ཀྱ། 哼哼，嗡嗡，荧荧。一种象声词。

ཀྱངས། ཀཀྱང་བའི་སྐྱལ་ཆེག

ཀྱངས་དཔོད། སྐྱོད་བའམ་ཁོག་ཁ་གཏོང་བ། 咒骂，背后议论。

ཀྱད། བཀྱད་བའི་སྐྱལ་ཆེག

ཀྱད་བ། ❶བཀྱད་བའི་དཀྱ་བའི་འཕྱི་སྐྱལ་གཞན་ཞེག ❷(ཁམ) འབྱིལ་བའམ་ཉིལ་བ། 堕落，坍塌，溜下去，滑倒；རྡོ་རྩེ་ནས་ས་རྡོ་ཀྱད་པ། 泥石从山顶塌下。

ཀྱན་སྐོག་ས། ཐྱི་ཕྱག་ས། 表皮，外壳。

ཀྱན་འཇམ་ཤིང་། (ཨངན་) ཤེང་སྐྱ་བ། 软皮树。桦树的异名。

ཀྱན་བཤེལ། (1)བཀས་པ་རྣེང་པ་བྱད་དེ་ཀས་པ་སྐྱེས་པ། 换皮，蜕壳。(2)(ཨངན་) སྐྱལ་གྱི་མིང་། 蜕皮。蛇的异名。

ཀྱན་བ། བཀས་པ་དང་སྐོག་པ། 名词。皮，壳，糠；ཤིང་གི་ཀྱན་ཕྱག་ས། 树皮。འབྲུའི་ཐྱི་ཀྱན། 糠秕。ཀྱན་པ་འབྱད་པ། 脱皮。ཀྱན་པ་ཚོག་པ། 脱皮。ཀྱན་པ་བཀྱ་བ། 剥皮。ཀྱན་གསར། 嫩皮。

ཀྱན་པ་མཁྲགས། (ཨངན་) སྐྱག་མ། 皮坚。竹子的异名。

ཀྱན་པ་ཅན། (ཨངན་) ཉ། 有皮者。鱼的异名。

ཀྱན་པ་འཇམ། (ཨངན་) ནུག་པ། 皮软。桦树的异名。

ཀྱན་པ་བཤེལ་བ། (ཨངན་) སྐྱལ། 蜕皮。蛇的异名。

ཀྱན་ཕྱག། ཐྱི་སྐོག། 外皮。

ཀྱབ་སྐད། སྐྱ་ཆུང་དུང་སྐྱ་བའི་སྐད། 低语，悄

悄话。

ཤུབ་ཀྱི། སྐད་སྐྱ་ཆུང་ངུ། 低声，小声，耳语：སྐད་ཆ་ཤུབ་བྱང་སྐྱ་བ། 低声细语。ཁོག་ཏུ་ཤུབ་བྱས་སྨད་པ། 暗地里小声咒骂。

ཤུབ་ཤུབ། སྐྱ་གདངས་ཆུང་ངུར་སྐྱ་བའི་ཚུལ། 悄悄。小声说话状：གཏམ་ཤུབ་ཤུབ་ཏུ་སྐྱ་བ། 悄悄说话。

ཤུབས། དངོས་པོ་རང་རང་དང་ཆ་ཆུང་འཚམས་པའི་ཕྱི་ཐུམ། 名词。套子，外套：གྲི་ཤུབས། 刀鞘。སྣམ་ཤུབས། 箱套。ལག་ཤུབས། 手套。ཤུབས་སྐོན་པ། 戴上套子。

ཤུམ། འདར་བའི་ཚུལ་ཞིག 形容词。战抖，颤动状：ཁང་ཤུམ་བྱེད། 打寒战。འདར་ཤུམ་ཤུམ་བྱེད། 战抖。འཇིགས་ཤུམ་ཤུམ་བྱེད། 恐惧战栗。

ཤུམས། བཤུམ་པའི་སྐྱལ་ཚིག

ཤུར། ❶བཤུར་བའི་སྐྱལ་ཚིག ❷རྟིག་ཀའམ། ཁྲང་བ། 名词。槽，沟：ས་ཤུར། 土沟。རྟིག་ཤུར་བཏོན། 挖槽。ཁྲང་ཤུར་བརྡོལ། 凿孔。བར་ཤུར་དོག་པོ། 狭巷。

ཤུར་སྐྱ། སྐྱ་སྐྱག་སྒྲངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞེག 飕飕，蔌蔌，呼呼。如急矢声、飞石声、疾风声等一类象声词：རྟ་ཁོས་ལ་མོ་ཁལ་དུས་ སྐྱ་ལས་ ཤུར་སྐྱ་སྐྱག་པ། 骏马翻山，鼻声呼呼。བྱ་ཁྲ་ཤུར་སྐྱ་སྐྱག་པཞེན་ འགྲུང་ བ། 苍鹰飕的一声飞去。རླུང་ཤུར་སྐྱ་ཅན་པཁྱབ་བྱུང་། 蔌蔌劲风吹。

ཤུར་ཙོག ནང་དུ་ཤུར་སྐམ་ཙོད་པའི་རོག་ཙེ། 抽屉桌。有抽屉的桌子。

ཤུར་ཐྱ། མ་རལས། 名词。彩色编带，彩色宽厚腰带：སྐེད་པར་ཤུར་ཐྱ་ བཅིངས་ པ། 腰系彩色编带。

ཤུར་ཐྱ་ཁེཉ། སྐུད་པ་ཁྲ་བོ་ལས་བཏགས་པའི་མ་རངས་སྐྱང་དུ་རྣ་ཤིག་ཅན་ཞེག 方眼彩带。织有方眼的彩色短腰带。

ཤུར་འབེགས། ཤུར་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ ལག་ཆ་ འབྱར་ལེན་ཞེག 檀刨。木工所用挖檀纹的刨子。

ཤུར་མ། རས་ཀྱི་བྱེ་བག་ཅིག སྐྱ་རིང་པོ་བཏུགས་པའི་རས་ལ་དཀྱུ་ལྟང་དཀྱུ་ཕྱུ་བ། 名词。绒布，灯芯绒。

ཤུར་སྐྱ། (ཀ) ཀོ་བཅས་པོ་ལྟས་ཀྱི་བྱེ་བག་ཅིག 靴子。一种皮制男藏靴。

ཤུར་ཤུར། ཆུང་ཆུང་། 小，些微，轻微：ཐུ་གོ་ཤུར་ ཤུར་ ཞེག་ བཏོན། 穿个小小的孔。ཚ་ཤུར་ཤུར་ཞེག་བཅས་འདུག 受了轻伤。འགྲོ་ལས་ཤུར་ཤུར་ཞེག་འདུག 有一条小路。

ཤུལ། 名词。(1)རྗེས། 痕迹，迹印：རྗེས་ ཤུལ། 遗迹。སྡོད་ཤུལ། 遗迹。རྩིང་ཤུལ། 故址。ཁང་ཤུལ། 废宅。ཕྱིན་ཤུལ། 路径。ཐུལ་ཤུལ། 踊过的地方。བསྡད་ཤུལ། 居住过的地方。ཤུལ་མེད་དུ་བཏང་བ། 消灭干净，全无痕迹。ཆུ་ རྒྱུགས་ ཤུལ་དང་། ཁུངས་མ་དྲྭ་ཤུལ། 流水成沟，拖树留迹。འགྲོ་བའི་གྲོགས་དེ་ཕྱི་མ་དང་། ཤུལ་དུ་ ཁྱས་ རྒྱུ་ཀང་རྗེས་ཡིན། 行旅助伴是影子，留下痕迹是脚印。喻无依无靠。(2)རིང་བསྲིང་། 时间，时期，空隙：མི་མེད་པའི་ཤུལ་ལ། 在无人时。ཁཕེན་དུ་ཐོན་ཤུལ་ལ། 走了之后。ཚོགས་འདུ་འཚོགས་ཤུལ་ལ། 开会时。ཁཁ་ ཤུལ་ སྐྱང་ བས་མ་ ཁེངས་ནའང་ ཁཁ་མིག་ སྐྱང་ བར་ མ་ཁྱས་ཅས། 虽说缝纫线不满，总算针孔未落空。喻聊胜于无。(3)ཚབ་དུའམ་མས་དུ། 代替，继承：བྱ་བདེ་ནས་ཁ་ཤུལ་མ་ཐེག། རྟ་བདེ་ནས་བྱང་ལས་མ་ཚུད། 不肖儿子继不了父业，驽钝马匹跑不出草原。

ཤུལ་སྐྱང་། ཁང་པ་སོགས་སྡུད་ཀྱི་ཤུལ་རྗེས་སྐྱང་མ། 遗迹，旧址，古迹。

ཀུལ་ཚྭོང་། ཐང་ཀྱི་རྡེས་ཀུལ་སྟོང་པ། 空址，废墟。

ཀུལ་སྟོངས། རུ་མེད་དུ་ཐྱེད་པ། 绝根，家败人亡。

ཀུལ་པ། ཁྱིམ་ཚང་གི་ཀུལ་འཛིན་མཁན། 名词。继承人。家产继承人。

ཀུལ་མ། ཀུལ་དུ་ལུས་པའི་དངོས་ཏོ། 名词。遗迹，遗留物。

ཀུལ་འཛིན། (1)ལས་ཀའི་རྗེས་ཀུལ་འཛིན་མཁན། 接班人，事业继承人。(2)ཕ་མ་སོགས་ཀྱི་ རྡེས་ཀྱི་ཁྱིམ་འཛིན་མཁན། 家产继承人。

ཀུལ་ལམ། འགྲོ་སའི་ལམ་བྱ། 路，道路；བགྲོད་བདེའི་ཀུལ་ལམ་ཡིན་ཀྱིས་ བཟང། 好走的路，一会儿就到。

ཀུས། བཀུ་བའི་སྐུལ་ཆིག

ཀུས་འདེབས། གཞན་ལ་བརྡ་གཏོང་ཆེད་ཀ་ནས་ཀུ་རྒྱག་པ། 吹口哨，打口哨。

ཀེ། 名词。(1)རྡོ་འབྲོག་བདག་གིས་འབྲོག་པ་ཚོར་ བཏགས་མ་ཕྱུ་བྱང་བཏང་བའི་འཕྲི་དང་མཚོ་མ། 出租牛。旧时牧主出租给牧民的好牛；ནག་ཀེ། 出租的母牛。དཀར་ཀེ། 交租的酥油和干酪等乳制品。(2)(རྟོང) ཤེད། 力，力量。

ཀེ་ཁག རྡོ་གནག་ཕྱུགས་ཀེ་ལ་བཏང་བའི་ཏུ་ཁག 租牛部落。旧时租牛的牧工部落。

ཀེ་ཁྲལ། རྡོ་ཀེ་ལ་ བཏང་ བའི་ གནག་ ཕྱུགས་ ཀྱི་ མར་ཁྲལ། 畜产租。旧时租出母牛所收租税。

ཀེ་ཚོང། རྡོ་གནག་ཕྱུགས་ཀེ་ལ་བཏང་བའི་ མར་ ཕྱུར་སོགས་ཀྱི་ཚོང་འབབ། 畜产租。旧时租出母牛所得收入。

ཀེ་མཐུན། ཤེད་མཐུན་དང་འདྲ།

ཀེ་ན། ས་མཐར་སྐྱེས་ཏུ་ ཅིར་ ན་ དང་ དེན་ གཅིག་ པའི་ཕྱིད་གཞན་དཔང་ཚན་ཞེག 若问，若曰，若谓。用于ས་ 字尾后面表明引语：དེ་ དོན་ ཤུས་ ཤེས་ཀེ་ན་ཁ་ཅིའི་ཐུབ་དབང་རེད། 若问谁知道那个意义？只有我的老师。དེ་ན་ཅང་ཀྱི་སྐྱེ་ངག་ འདི་ཅིའི་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ཁྱབ་ ཁོངས་ གང་ འདྲ་ ཞེག་ཏུ་ གཏོགས་ཤེ་ན། 藏语修辞学属于哪个文化范畴，属于藏族的十明范畴。

ཀེ་དབོན། རྡོ་ཀེ་མའི་འགོ་བྱེད། 畜产管事。旧时管理租牛税收的代理人。

ཀེ་པ། མིག་དཀར་ཐོའམ་དཀར་ལོང་། 名词。白瞳，白盲；རྟ་ཀེ་པ་ལ་ཁྱི་མི་རེ། ཁྱི་ཀེ་པ་ལ་རྟ་རེ། 白瞳马不值一头狗，白瞳狗可值一匹马。

ཀེ་པམ། རྡོ་ཅིང་ས་གནས་ཁིད་གཞུང་སྐབས་ སྐུག་ དམ་མས་ཁིད་ ཐམ་པ་ཆུབ་ པའི་ སྐུབ་ ཆག་ འཇགས་ གཤུམ་སྐོང་གི་གཞུང་ལེག་ སྐྱེས་ གཙོ་ བའི་ ཐུས། 凭照，执照，文凭。原西藏地方政府颁发的关于纳税、减租、固定产权等三方面盖有官印的一般文告或重要文件。

ཀེ་འབབ། འབྲོག་ཁྲལ་ གྱི་ དུད་ འགོང་ འཁྲི་ བའི་ མར་དང་ཕྱུར་པ་སོགས་དཀར་གྱི་ ཚོང་འབབ། 牧租税。牧民交纳的奶品税。

ཀེ་སྐྱེད། (རྟོང) འཁྲིག་སྐྱེད། 性交。

ཀེ་སྐྱེད་མ། འཁྲིག་སྐྱེད་མ་སྐྱེ། ཆགས་པ་སྐྱེད་ པར་དགའ་བའི་བྱད་མེད། 荡妇，淫妇。

ཀེ་མ། དཀར་ཆུའི་ལས་ཀ་ཅིད་ མཁན་ འབྲོག་ པ། 名词。乳品加工牧民。牧户中专司制乳一类工作的牧民。

ཀེ་མར། རྡོ་ཀེ་ལ་ བཏང་ བའི་ གནག་ ཕྱུགས་ ཀྱི་ མར་འབབ། 酥油租。旧时，出租奶牛所收酥油。

ཀེ་ཤི་ཆོད། ཀོ་མེ་ཆོད། 不顶事，不能算数。

ཀེ་སྐྱེག (རྟོང) (1) ནག་ ཁྲོང་། 阴暗，黑暗。(2)བཅོན་ཁང་། 监狱。

ཀེ་མོ། 名词。(1)དབལ་འབྲོང་མངའ་གང་། 荣耀和权势。(2)རྩིས་གཞུང་ གི་ དུས་ ཆོགས་ ཤེག་ གི་

མིང་སྟེ། ཐ་དེལ་པ་ཟླཁས་བའི་དུས། 鹞鹰来时。历算学中一节气名。(3)ཤེད་མོ་དང་འདྲ།

ཤེ་མོ་ཁམ་བཏུན། ཉི་སྐར་ཉིད་ལྟ་དང་ཚུ་ཚོད་ཉིད་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་བཞི་བའི་ཚེས་གཉིས་སོང་ནས་ཤེ་མོ་ཁམ་བཏུན་བཤི། དེའི་རིང་ལ་ཁ་ཆང་བཅས་ད་དཀྱང་གནོད་ཡོང་བར་བཤད། ཤེ་པོ་ཤེ་མོ་ཁྱེས་པ་རྩངས་པས་སྟོག་པ་ཐ་བའི་དུས་ཡིན་ཁྱེས་དང་། ཡང་དེལ་པ་པོ་མོ་ཟླཁས་བའི་དུས་སྐབས་རེད་ཅེས་བཤད་ཟླལ་ཡོད། 鹞来日。太阳在第25宿、22度（公历4月2日左右）后七天为鹞鹰飞来之日。在此期间，如有雨则为旱年。鹞鹰来时亦为蜥蜴食蝎子的时期。

ཤེ་ཙོང་། ཤེད་མོང་དང་འདྲ།

ཤེ་ཙོང་འཚོང་། སྟོབས་ཤེད་ཀྱིས་གཞན་ལ་སྡུད་འཚལ་བ། 欺凌，凌逼。

ཤེ་ཐེག ཐུང་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཚགས་རྟེང་བའི་དུས་ཤེ་ལ་བཏང་བའི་གནག་ཐུག་ཁྱིས་ཀྱི་རིགས། 出租乳牛。旧时，出租给别人、自己收取畜产品的牛。

ཤེ་གཅིག ཤེ་དབོན་ཀྱི་ལག་གཅིག 牛租助手。牛租管事的仆从人员。

ཤེ་ཅུ། ཤེ་ལ་ཁྲིད་ས་བའི་ཐུག་ཐེག་གཉེན་ནས་སྡོད་མཁན་དུད་ཚང་། 放牧出租牛羊的牧户。

ཤེད། 名词。(1)སྟོབས་ཤུགས། 体力，力量，元气。སྟོབས་ཤེད། 气力。ཁྱང་ཤེད། 负重力。ཟ་ཤེད། 食量。བཙན་ཤེད། 暴力。དབང་ཤེད། 权势。ཤེད་སྒྲིང་བ། 锻炼体力。ཤེད་ཐུག་པ། 用力，使劲。ཤེད་མི་འཐྱོད་པ། 不用力。ཤེད་སྡེབ། 协力。ཤེད་ཞོར་བ། 力衰，血气衰弱。ཤེད་ཚད་པ། 角力。དཔྱང་ཤེད་རྩལ་འཁྱེར། 炫耀气力，耀武。ཤེད་རྩལས་ནས་རྟགས་མཚན་ཐོག་པ་དགོས། དེ་མིན་ན་སྟོང་ཁུངས་འཚལ་བཤད་རེད། 只炫气力不演练，此乃纯属荒唐言。(2)ཐུགས་རྗེ་ཤེ་ཤེད་མོལ་ཤ་ཤེད། 膘，ཤེད་སོལ་པ། 长膘。ཤ་ཤེད་ལེན་པ། 上膘。ཤ་ཤེད་ཞེན་པ། 膘瘦。ཤེད་སྐྱག་པ། 失膘，落膘，塌膘。རྟ་ཁོང་ཤ་ཤེད་ཐུས་པ། 牛肥马壮。གཤེད་ཆག་ཡག་པོ་སྟེང་བས་ཤ་ཤེད་སྐྱེར་དུ་སོས་པ། 喂了好饲料，因而膘情迅速好转。རྟ་ལ་ཅི་དགོས་ཤེད་དགོས། ཐུ་ལ་ཅི་དགོས་དབང་དགོས། 选马要壮，择人要勇。(3)(སྙིང) 心意志，心，智力。

ཤེད་སྒྲིང་། (1)རྩལ་སྟོབས་དང་དུ་འཇུག་པ། 培植力量。(2)ཤུགས་རྩལ་འདོན་པ། 发挥力量，使力，用劲。

ཤེད་ཁྲིར། ཤེད་ངམས། 夸耀权势。

ཤེད་ཅན། (1)སེམས་ཅན། 有情，众生，人。(2)ཤུགས་ཅན། 有力。(3)(སྙིང) ཞེན་དྲག 严密，殷重。

ཤེད་སྐྱོམས། ཆ་ཤས་ཤེད་མ་མཐུན་ད་སྐྱོམས་པར་ཐེབ་པ། 通分。不同分母的分子不能加减，须要通分：ཆ་ཤས་ཤེད་སྐྱོམས་བྱ་བའི་ཐེབ་ཆ་ཤས་ཀྱི་རིམ་བསྒྱུར་ཏེ་རི་མཁའ་རི་ཐོབ། 为了通分，将分子乘以67再除以707。

ཤེད་མཐུན། (1)གྲོགས་པོ། 朋友。志同道合的人。(2)སྐུ་ཞབས་ཕྱུ་བྱའི་ཞེ་ཆོག 阁下，大人。(3)ཤུགས་མཐུན་པ། 势均力敌，力量相等。

ཤེད་བདག (1)གང་ཟག་ཐེ་མི། 人。(2)མི་བདག་སྟེ་རྒྱལ་པོ། 人主，君王。

ཤེད་ཀྱ། 名词。(1)〈མཐའ:〉〈མཐུ〉མིའི་གང་ཟག་སྟེ་དང་། གཙོ་བོ་བསྐལ་པ་དང་པའི་མིའི་མིང་། 人。原始人。主要指劫初的人。佛书译作摩纳缚迦。(2)(མངོན) མ་རྟའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་གྲངས་བཏུ་བཞི་མཚོན། 人类。此为མ་རྟ'的异名，故表数字14。

ཤེད་ཀྱ་ལོང་སྐྱ། (1)ཀྱ་གང་ཀྱི་གཤའ་བའི་ཐིའི་རིང་

ཀུན་ཏི་ག 劫比罗。古印度一氏族名。(2)ཐུར་ཁུ་ཁར་དུ་ཆུ་ཐིན་མཁོ་བཅོ་ བཅུད་ པ་ ཞེག་ བྱང་ བའི་ རྒྱུ་ པ་ ཐུ་ མའི་དག་ ཟློང་ཞེག 劫比罗。古印度一比丘名。据说此比丘前生为一具有十八个头的鲸鱼云。

ཤེད་དབྱི་མཁས་པ། བད་ དོན་ལ་ བྱང་ པ། 懂事。明白事理，通达人情世故。

ཤེད་དབྱི་སྐྱབ་གཞིག (རྟེད) བློ་ བྱང་བར་ སེམས་ མས་ བད་ དོན་ བྱང་བར་ སེམས། 启发，开导。使之有所领悟。

ཤེད་བཏུ། ལུས་ སེམས་ ཀྱི་ སྟོབས་ རྒྱུ་ བཞེན་ པ། 成长，发育。体力智力向上发展：བྱས་ པ་ རྣམས་ རིམ་ བཞིན་ ཐ་ སྐྱད་ ཧྲང་ ངོ་ ཤེས་ བའི་ ཤེད་ བཏུ་ ཚངས་ པ། 儿童们逐渐发育，懂事明理。ལུས་ སེམས་ ཀྱི་ ཤེད་ མ་ བཏུ་ པ། 体力智力未曾发育成熟。

ཤེད་བཏྲེད། བསམ་ བློའི་ སྒོ་ བཏྲེད་ པ། 启蒙，启发。打开思路。

ཤེད་ཐུག་ པ། ཤེད་ ཐུམས་ པ། 失膘，落膘。

ཤེད་ཐུངས་ པ། རྟེས་ ཁག་ སྐྱངས་ པ། 悔过，谢罪。

ཤེད་ཚོ། 名词。(1)ལུས་ ཀུག་ས། 体力，力气。(2)ཁ་ ཤེད། 膘：ཤེད་ མོ་ ཡག་ པོ། 膘肥体壮。ཤེད་ མོ་ ཆུས་ པ། 膘壮。ཤེད་ མོ་ ཤོང་ པ། 落膘，退瘦。(3)དབང་ ཐང་། 权力，威力。

ཤེད་ ཚོང་། (1)སྟོབས་ རྩལ། 气力，体力。(2)དབང་ ཐང་། 权力，威力。

ཤེད་ ཚན། ཤེད་ སྟོབས་ ཟས་ ཤེད་ ཀུག་ས། 力量，力气。

ཤེད་ ཡས་ སྐྱེས། (མངོན) སེ། 意生。人的异名。

ཤེན་ ཅེ་ མ། (རྟེད) (1)སྟེགས་ ས། 渣滓，沉淀。(2)ཐུམ་ ཆུང་ བའམ་ མཐུ་ ཆུང་ པ། 弱小，力弱。(3)ཆུད་ ཟ་ པ། 消耗。

ཤེན་ པ། (1)ཐོག་ གཅིད་ མཁན་ ཤན་ བའི་ ཐབྱེ་ ཚུལ་ གཞན་ ཞེག (2)(རྟེད) ཆུང་ པ། 迅速。

ཤེཏྟ། རི་ དུག་ ཤ་ བའི་ ཕྱུ་ གུ། 名词。幼鹿。

ཤེའོ། ས་ མཐར་ ཐུག་ ཆུ་ ཟེར་ ངང་ དོན་ གཅིག་ བའི་ ཚིག་ མཚམས་ སྦྱོར་ བྱེད་ ཕྱད་ གཞན་ དབང་ ཅན་ ཞེག 云，云云，如是云云。用于ས་ 字尾后面，表明引用他人语句者：ཁོ་ རང་ གིས་ རིག་ གནས་ སྣ་ ཚོགས་ ཤེས་ ཤེའོ། 据说他懂得各种学问。

ཤེར། ●ཤེར་ བའི་ སྐྱལ་ ཚིག ●ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ བསྡུས་ ཚིག 为ཤེས་ རབ་ 的省体字。智慧，般若：ཤེར་ སྙིང་ རྒྱ་ ཕོ་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ བའི་ མདོའི་ སྙིང་ པོ། 《心经》。《般若波罗蜜多心经》。

ཤེར་ སྒྲིང་ བཏུད་ ཐོག ཤེས་ རབ་ སྙིང་ པོའི་ མདོ་ ཚོག་ བདེན་ བདར་ དང་ ལག་ བཏེགས་ བྱེ་ ནང་ ཁི་ བཏུད་ ཐེག་ ཆེན་ གི་ ཆོ་ ག་ ཞེག 心经驱魔。依靠啤诵般若经，循声击掌以驱逐邪魔，祓解不祥的一种宗教活动。

ཤེར་ ཕྱིན། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ བའི་ བསྡུས་ མིང་། 智度，般若。般若波罗密多的略名。

ཤེར་ ཕྱིན་ ཀངས་ བཅོ་ བརྒྱད། ཤེར་ ཕྱིན་ ཀྱི་ ཐུས་ དོན་ མངོན་ རྟོགས་ ཀྱི་ ངེས་ པ་ རྣམས་ དངོས་ པོ་ བརྒྱད་ དུ་ བསྡུས་ པ་ སྟེ། མཁྱེན་ པ་ ཀུན་ དང་། སྤྱང་ པ་ བཞི་ དང་། ཆོས་ ཀྱི་ སྐུ་ སྟེ་ བརྒྱད་ དོ། 慧度八事，般若波罗蜜多八事。依八门类论述慧度隐义现观次第：三智、四加行及一法身，共为八事。

ཤེར་ ཕྱིན་ མངོན་ རྟོགས་ རྒྱན། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ བའི་ མན་ ངག་ གི་ བསྡུས་ བཅོས་ མངོན་ བར་ རྟོགས་ པའི་ རྒྱུད། 《现观庄严论》。全名《般若波罗蜜多优波提舍论现观庄严》。慈氏五论之一。

ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ ཅུ། ཤེར་ ཕྱིན་ དངོས་ པོ་

བཅུད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་དོན་བདུན་ཐུའི་ སྒོ་ནས་བཤད་བཞད་པ་སྟེ། ཤཱཀྱ་པ་གསུམ་གྱི་ཆོས་ སྐབས་ཐུ་དང་། སྒྲོན་པ་བཞིའི་ཆོས་སོ་དྲུག ཆོས་ ཀྱི་སྐྱའི་ཆོས་བཞི་ བཅས་ བདུན་ ཐུའོ། 般若七十义，智度七十义。般若八事依七十义广为解说：属于三智之法三十，属于四加行之法三十六，属于法身之法四，总为七十。

ཤེར་ཕྱིན་འབུམ་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ ཕ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་པ་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་པ། 《般若十万颂》。全名《般若波罗蜜多十万颂》。属般若部。

ཤེར་བ། (ཐ་དད་པ) བཤེར་བ། བཤེར་བ། ཤེར།। (1)བདེན་ རྫུན་ ལས་ རེས་ ཟིད་ པ། 辩论真伪；བདེན་རྫུན་བཤེར་བ། 辩论是非。གཏུགས་བཤེར། 辩诉，诉讼。རྩོད་བཤེར། 争辩。(2)ཞིབ་འཇུག་ ཟིད་པ། 检查，勘验；ཞིབ་བཤེར་ཟིད་ པ། 检查。ལྟེ་ བཤེར། 审讯。ལུས་ བཤེར། 搜身。རྩོག་བཤེར། 搜查。གཏམ་བཤེར། 审核其言论。(3)ཐད་ཀྱེན་སྡུད་པ། 比较，对照。

ཤེར་དབང་། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་གི་བསྟན་ བཅོས།

ཤེར་ཁཆང་གཉིས། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པར་སྤྱོད་ ཤེས་རབ་བཟང་ཞེས་མངའ་རིས་སྐྱག་གུ་རྩེ་ ཙོང་ཁ་ཉིད་རིང་ལུགས་སྒེལ། སྤྱད་ཤེས་རབ་བཟང་ ཞེས་མདོ་ཁམས་སྐྱག་སུ་ རྩེ་ ཙོང་ ཁ་ ཉིད་ རིང་ ལུགས་སྒེལ། 东西慧贤。十五世纪中，在阿里地区传播格鲁派教法的协绕桑波， 人称西慧贤；在朵甘地区传播格鲁派教法的协绕桑波， 人称东慧贤。

ཤེར་ལྷ་མོ། (མངོན) དཔྱངས་ཅན་མ། 智慧女。妙音佛母的异名。

ཤེལ། 〈སྒྲའི་ཀ:〉ངང་ཐུང་དང་། བཅོས་མའི་ཤེལ་ རིགས། 名词。玻璃， 透明晶石。 包括天然的与人工的透明结晶物体。梵音译为颇胝迦；མེ་ ཤེལ། 火晶。ཆུ་ཤེལ། 水晶。རྡོ་ཤེལ། 晶石。མིག་ཤེལ། 眼镜。ངོ་ཤེལ། 镜子。ཆེ་ཤེལ། 放大镜，显微镜。ཐུང་ཤེལ། 望远镜。

ཤེལ་ཀ་ར། ཤེལ་འདྲ་བའི་མངར་ཆ་ཀ་ར་དཀར་པོ། 冰糖。一种透明或半透明的块状食糖。

ཤེལ་དཀར། (1)སྐོ་ ཤེལ་ དཀར་ ཟེར་ བའི་ ཡུལ། དེང་སྐབས་དེང་རི་ རྩེང་ཁོངས་སུ་ ཡོད། 协噶。一名洛·协噶。 日喀则地区定日县治所在地名。(2)ལུང་རྟག་ ཤེལ་ དཀར་ ཟེར་ བ་ གཙང་ ཀ་བ་ཐུ་བཀའ་དཀར་ཡིན། 协噶。一名隆纳·协噶。日喀则县夏卜河西部一庄园名。

ཤེལ་ཁྱེ། ཤེལ་ཟེམ་ཚའི་ཁ་ ཐ། 玻璃窗户。

ཤེལ་གུ་བྱང། གུ་བྱང་རིགས་ གསུམ་ ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཤེང་ཟེ་མ་ཞེས་པ་ ལས་ བྱུང་ བར་ གཅིག་ བའི་ གུ་ བྱང་མདོག་དཀར་ཐུ་ འབྲུག་པའི་དུམ་ བུ་ འདྲ་ བ་ ཤེན་དུ་ བསིལ་བ་ཞིག 冰片。三种龙脑香之一。为龙脑树分泌液，色白微带蓝色， 状如寒冰，性极凉。

ཤེལ་ཙོང་ ཤེལ་ ཁྱེང། བྱད་ ནད་ གཞོམ་ བའི་ གཉེན་ པོ་ རྩི་ སྨན་པ་ ཀུང་བཤད་གསལ་ སྟོན་ པ་ ཤེད་ ཤེལ་ཙོང་དང་། བྱད་ རྩི་ སྨན་ ཀྱི་ རྣམ་ དབྱེ་ ནུས་ མིང་ ཐུས་ པར་ བཤད་པ་ དེ་ ཤེད་ ཤེལ་ ཁྱེང་ དང་ གཉེས་ ཏེ། དེའི་ དམར་དག་ བཤེས་ བསྟན་ ཅིང་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཐ་ རོལ་ ཏུ་ ཤེས་ བཞིན་ ཡུན་ ཆོགས་ ཀྱི་ དུས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ བའི་ ནང་ མཐོང་། ཤེལ་ ཙོང་ ནང་ སྨན་ སྦྱ་ དག་ གི་ ནང་ གསེར་ བཅུ་ ཚོ་ ཕུ་ ནས་ ཀུ་ ཀུ་ ཤེ་ ཞེས་ བཅས་ ཀྱི་ ཁ་ ཐུ་ ཕྱ་ བྱ་ ཆོགས་ བཅད་ དུ་ མཐོང་ པ་ དང་། ཤེལ་ ཁྱེང་ ནང་ སྨན་ དེ་ དག་ གི་ ནང་ གཞན་ ཡང་ ཏིག་ ཏི་ ཤིང་ ཏི་ ཤིང་ བཅུ་ ཙོ་ ཤེས་ སྟོང་ ཏི་ ཤིང་ ཏི་ ཤིང་ ཐུ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཁ་ ཐུ་ ཕྱ་ བྱ་ ཆོགས་ བཅད་ དུ་ མཐོང་ ངོ་ བོ། ནུས་ པ། མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ བཅས་ ཐུས་ པར་ ཆོག་ ཕྱག་ དུ་ འགྲེལ་ བའི་ སྨན་ གཞུང་ ཚད་ ས་ ཞིག 《晶球晶鬘》。为《治病伏魔药物功能直讲·无垢晶球》及《甘露药

物名称功能详解·无垢晶鬘》两书简称。十七世纪中，杜玛格西·丹增彭措著。《晶球论》以偈颂体裁简示九百一十五种药物功能，《晶鬘论》以散文体裁分叙此等药物为二千二百九十四种，并详叙其性质、功能及异名等。

ཤེལ་ཁྱིང་འབྲོང་རྩེད། བོད་རིགས་དམངས་ཁྲབ་ཀྱི་རྩེས་གང་ཞེག་ཡིན་ཞིང་། མི་གཉིས་ཀྱིས་འབྲོང་ཕྱུགས་ཀྱི། ཨ་དང་འཁར་རྡེའི་སྐུ་དང་བསྟུན་ནས་འཁྲབ་པ་ཞེག་སྟེ། ཆུ་ཤུར་རྩྭང་ཁངས་ཤེལ་ཁྱིང་ཞེས་པའི་ཡུལ་མི་ཚོས་འཁྲབ་པའི་འབྲོང་རྩེད་ཅིག 协仲野牛舞。西藏民间舞剧之一。二人蒙野牛皮而舞，伴以鼓锣，有如内地狮舞。原由西藏曲水县的协仲地方居民首创，故名。

ཤེལ་སྒེར། (1)ཤེལ་སྦྱིལ། 玻璃。(2)གདོང་དཀྱིལས་ཕྱུ་བའི་ཤེལ་ཆས། 镜子。

ཤེལ་སྐྱོང་། (1)ཤེལ་རིལ་རིལ། 玻璃球。(2)(མངོན) ཕྱུག 绵羊的异名。

ཤེལ་ཀུ། (1)ཐང་ས་སྐྲན་ཤིང་གི་གཐང་ཆུ་སྟེ། རང་ཁ་ལ་ཆ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། རྩུས་པས་རྩུས་ཆག་གས། ཤལ་ཡི་ཆུ་ཤེར་སྐོམས། 松油。松柏科木本植物油松的树脂。入药味苦辛，性平。功能接骨、收敛疮口黄水。(2)རིན་པོ་ཆེ་ཞེག 一种宝石。(3)ད་ཀའི་མིང་། 甲珠。穿山甲别名。

ཤེལ་ཀང་། ཀྱི་ཁྱེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 秦艽别名。

ཤེལ་ཀང་དཀར་ཆག ཀྱི་ཁྱེ་དཀར་པོ་དང་ནག་པའི་མིང་གཉན་ཞེག 大小叶秦艽别名。

ཤེལ་ཀོག རླུག་བཁྱེའི་ཤེལ་རིལ། 灯泡，电灯泡。

ཤེལ་དམ། (1)ཤེལ་ཀྱི་སྣོད་སྐུད་དམ་པ། 玻璃瓶。(2)ཤེལ་ཀྱི་ཐབ་ག། 水晶印章。

ཤེལ་སྐུད། ཤེལ་ཀྱི་ཉེར་སྤུད་དམ་ཚ་ཐུའ། 玻璃器皿。

ཤེལ་ཁྲིང་བྱ་ཚོད་ལྡག་པ། དེཏ་དམར་དཀྱི་བཀེས་བསྟུན་འཛིན་ཐུབ་ཚགས་ཀྱི་ ཤེལ་ ཟྲིང་ ནང་ འཁོད་པའི་ཐྱ་ཆགས་ཤེལ་ཁྲིང་། 晶鬘爬地黄。杜玛格西·丹增彭措所著《晶鬘论》一书中所载之爬地黄。

ཤེལ་མིག མིག་ཤེལ། 眼镜。

ཤེལ་ཚིགས། ཚག་པ་དང་མ་ཚག་པ་གཉིས་འདྲེས་པའི་ཨས། 生熟搀半的炒麦。

ཤེལ་ཏིགས། (1)ཤེལ་ཀྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ། 玻璃类。(2)(མངོན) རྡོ་རྗེ་ལ་ལས། 晶类。金刚钻的别名。

ཤེལ་རིང་འབྲོང་རྩེད། ཤེལ་ཁྲིང་འབྲོང་རྩེད་དང་དོན་གཅིག

ཤེལ་ཀྱུར། ཤིང་བཟོ་བའི་ལས་ཆ་ཤུར་འདོན་འཐུད་ལེན། 槽刨。挖槽纹的刨子。木工用具。

ཤེལ་ཀྱི་ཁྲི། (རྟོང) ཚོས་ཀྱི་ཞུང་ལ་དོན་དུ་ གཉེར་བའི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཕྱག་ཚོགས། 借法牟利。

ཤེལ་བཀྲ་གཟུགས་བཟང་། ཤེས་རབ་བཀྲ་ཞིང་གཟུགས་གཞི་མཛེས་པ། 聪明健壮。

ཤེལ་འཁོལ་གཉིས་ལྡན། ཡོན་ཏན་ཡོད་ ལ་ ཐུ་ཡང་ཡོད་པ། 有学识有资财，学识财力二者具备。学问渊博、家境富裕。

ཤེས་ཐུ། སྐྱོན་སངས་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཚད། 才识，知识范围，学识大小：ཤེས་ ཐུ་ ཆེན་ པ། 学识丰富。ཤེས་ཐུ་ཆུང་བ། 见闻不广。

ཤེས་རྒྱུད། (1)སེམས་ཀྱི་ རྒྱུན། 心思。旧译心相续、心识。(2)སེམས་ཀྱི་གཤེས་ཀའམ་ཐུ་དག 心性，禀性，性格。

ཤེས་སྐོར། ཡོན་ཏན་ཀྱི་ ཐུ་ ཚད། 学识范围：ཤེས་ སྐོར་ ཡངས་ པ། 博学多识，学识广博。ཤེས་སྐོར་ཞན་པ། 学识谫陋。

ཤེས་སྒྲིབ། ཤེས་ཟློའི་སྒྲིབ་པ་སྟེ་རྣམ་པ་གསུམ་ཅད་ མཐུན་པ་ཐོབ་པའང་ཤེགས་ཟིན་ པའི་ འཁོར་ གསུམ་

ནས་པའང་རྟོག་པ། 智障，所知障。烦恼习气及其自果事相分别之错乱分。能障碍证得一切种智的三轮寻思。

ཤེས་སྒྲིབ་དིགས་དགུ། བདེན་འཛིན་ཆེན་ཐའི་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། འབྲིང་ཐའི་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། ཆུང་ངུའི་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ། 九品所知障。上中下品智障，各分为三，共得九种。

ཤེས་འཆལ། ལོག་པའམ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རབ། 恶慧，邪慧。

ཤེས་བཞིད་འཇུག་གསུམ། ཐ་སྙད་འཇུག་པའང་ཉེ་བའི་ཚོས་གསུམ་སྟེ་འདི་ཀ་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་ཤེས་པ་ནི་བཏགས་པའི་ཤེས་པ་དང་། ཀ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཟློག་པ་ནི་བཟློག་པ་དང་། ཀ་པ་ཡིན་པས་ཁང་ཁྱིམ་ཉེ་བར་རྟོག་པ་ནི་འཇུག་པ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། 心名用三法：使用名言的三种情形："此乃柱也"之想，为分别心；呼"柱"之声，为名言；"是柱故，能营造家宅"为功用。

ཤེས་རིག (རྟོང) ཤེས་གཉེན་ཏེ་ཚོད་ཏག། 学识，学问。

ཤེས་རྟོགས། ཏ་ཚེ་བའམ་དོན་རྟོགས་པ། 领会，认识，晓悟。

ཤེས་དང་ཤེས་བྱའི་བདག་ཏིད་མཚོན། དཔལ་ལྡན་དུས་འཁོར། 时轮金刚。

ཤེས་བདག (མཛོན) མི། 智慧主。人的异名。

ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན། རྟོག་གཞིའམ་བསྒྲུབ་གཞི། 欲悟有法。所诤事，宗依。

ཤེས་ལྡན། (1)བློ་ལྡན་རམ་མཁས་པ། 有智慧者，有学识者。(2)(མཛོན) 1.མི། 人的异名。2.སེམས་ཅན་སྟེ། 动物、有情的异名。

ཤེས་ལྡན་མ། བུད་ཤིས་ཅན་གྱི་བྱང་ཤེད། 女士。有知识的妇女。

ཤེས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཚོ་བའམ་རྟོགས་པ་དང་། ཁོང་དུ་ཆུད་པ། 知道，理会。充分理解、掌握；ཆོག་ཤེས་པ། 知足。ལེགས་རྟེས་ཤེས་པ། 懂得好歹。མངོན་པར་ཤེས་པ། 明知，预见。འགྲོ་སྟོན་མི་ཤེས་པ། 不知何所适从。གང་ཤེས་དེ་བཤད། 知道什么说什么。ཀུན་ཤེས་གཅིག་དྲུག། 千虑一失。མི་ཤེས་དགུ་ཤེས། 什么都会。མི་ཤེས་ཤེས་མདོག་བྱེད་པ། 不懂装懂。ཤེས་བཞིན་དུ་དྲི་བ། 明知故问。❷名词。(1)གསལ་ཞིང་རིག་པའམ། 知识，神志；ཤེས་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ། 智力发育成熟。ཤེས་པ་གསལ་བ། 聪明，神志清醒。དབང་ཤེས། 根识，器官的感觉。དཔྱད་ཤེས། 分析的智力。རྟོག་ཤེས། 想象力。མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། 视觉。佛书译为眼识。ཡིད་ཤེས། 意识。ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ། 心不正住。ཤེས་པ་ཁ་ནས་མ་ལབ་ན། སྙིང་ཁོངས་ཁོག་པའི་ནང་དུ་རུལ། 知识不从嘴里说，聪明会在肚中烂。(2)གངས་ཅན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཉིར་ལྟའི་ཡ་གྱལ་ཞེག 神我。古印度类论派所说二十五所知之一。

ཤེས་པ་ཅན། (1)བསམ་བློ་གཏོང་བྱེད་མཁན། 有智慧者。(2)ལུ་སྟེགས་པ། 外道。(3)སེམས་ཅན་སྟེ། 动物，有情。

ཤེས་པ་ཆོས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་ཤེས་པ་བཅུ་སྟེ། ཚོས་ཤེས་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཤེས་པ། སྡུག་བསྔལ་ཤེས་པ། ཀུན་འབྱུང་ཤེས་པ། འགོག་པ་ཤེས་པ། ལམ་ཤེས་པ། ཟད་པ་ཤེས་པ། མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ། ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ། ཐ་རྣལ་ཀྱི་སེམས་ཤེས་པ་རྣམས་སོ། 十智。佛地十种智：法智、类智、苦智、集智、灭智、道智、尽智、无生智、世俗智和他心智。

ཤེས་པ་ཀཀྱེལ། (1)དབང་ཤེས་ཡིད་ཤེས། 根识与意识。(2)སེམས་སེམས་བྱང་། 心法心所法。

(3)རྟོག་པ་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ། 有分别心及无分别心。(4)ཚད་མ་ཚད་མིན་ཀྱི་ཤེས་པ། 量识及非量识。(5)འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ཀྱི་ཤེས་པ། 错乱识及非错乱识。(6)མངོན་གྱུར་བཞག་ལ་རྟལ་ཀྱི་ཤེས་པ། 现行识及随眠识。

ཤེས་པ་རྟོག་མེད། རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པ་སྟེ་བརྒྱལ་བའི་ཡིད་ཤེས་དང་། དབང་པོ་ལྔའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། 无分别识。如昏迷意识及五根识等。

ཤེས་པ་འཁིམས་པ། རིག་པ་མི་གསལ་བ། 心智不明，神志不清。

ཤེས་པ་སྤྲོས་མེད། སེམས་རྣམ་རྟོག་གི་གཡེང་བ་མེད་པ། 绝戏论智。

ཤེས་པ་ཡེངས་རེ་སིང་རེ། (རྟེང) རིག་པ་དྭངས་ཤིང་གསལ་སིང་རེ། 头脑清楚，神志清醒。

ཤེས་པའི་སྟོབས། སེམས་སྟོབས་སམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས། 精力，智力。

ཤེས་པས་སྐྱེ་ཁ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྩའི་ནང་གསེས་གཞི་དོན་དམ་ལ་སྟོས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྐྱེ་མཐའ་འགོག་ཅིང་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་གསུ་གནས་པའི་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཉེན་པའོ། 智不住生死基智。智度七十义之一。观待胜义了空之慧为因，灭除有边，属于大乘圣者所证之智。

ཤེས་བྱ། སྐྱེ་ཤུལ་དུ་ཐ་དད་པ་སྟེ། ཀ་བ་དང་བུམ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོགས་ཐང་དང་ཐང་ཡིན་ཀང་། སེམས་ཅན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ཆོས་སྐྱེ་ཤུལ་དུ་ཐ་དད་པའོ། 所知。可以认识的外境。柱或瓶等任何事物均为有情之心乃至佛心所可了知的共同境界，ཤེས་བྱ་ཅི་གང་ཚུ་དང་འདྲ། གཉིང་དུ་བཀོས་ན་དངས་ཤིང་གསལ། 知识好象沙漠水，挖到深处清且澈。

ཤེས་བྱ་ཇི་སྙེད་པ། ཤེས་པའང་བྱ་བའི་གནས་ཐམས་ཅད། 一切取了知的事物。佛书译为取知尽取有性。

ཤེས་བྱ་ཇི་ལྟ་བ། ཤེས་བྱའི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་ཇི་མ། 事物实际。佛书译为所知如所有性。

ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔ། གཙོ་བོ་ རྟ་བའི་ རང་བཞིན་དང་། ཆེན་པོ་དང་། ངར་རྒྱལ་དང་། དེ་ཙམ་ལྔ་དང་། འབྱུང་བ་ལྔ་དང་། དབང་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་། བདག་ཤེས་རིག་གི་རྣམས་བྱ་སྟེ། སྒྲ་སྟེགས་གྲངས་ཅན་པའི་ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔའོ། 二十五所知。印度数论派认为一切事物不出二十五谛：自性、大、我慢、五唯、五大、十一根和神我。

ཤེས་བྱ་རྒྱའི་ཀོག་ཏབྱབ། དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་ནང་རྒྱར་མཁར་བ་ཆོས་ གཏམ་ པོས་ མཛད་པའི་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་སྒྲི་དང་། ཁྱད་པར་འཕགས་ལུགས་དང་བོད་ དུ་ གསོ་ བ་ རིག་ པ་ དང་ རྩལ། རྒྱུད་བཞི་བཀའ་བསྟན་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བྱེད་ ནང་ གསང་ གསུམ་ ཀྱི་ སྒྲ་ ནས་ འཆད་ པའམ་ བཅས་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཆོས་འབྱུང་ཞེག

《知识总纲》。十六世纪中，宿喀·洛追杰波著。是论述知识科目总轮廓、印藏地方医药发展经过、《医学四续》及其注释情形的一部史学书。

ཤེས་བྱ་མཛོད། ཐེག་པའི་སྒྲ་ཀུན་ལས་བདུས་ པ་ གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེའི་ མཛོད་ བསྡུབ་ པ་ གསུམ་ལེགས་པར་སྟོན་ པའི་ བསྟན་ བཅོས་ ཤེས་ བྱ་ཀུན་ ཁྱབ་ཅེས་བྱ་བ། གདུལ་ཞིང་སྟོན་ བཅུད་འཛིག་རྟེན་ཆུ་ བཅས་དང་། འདུལ་ཁྱད་སྟོན་པ་རྗེ་ལྟར་ བྱོན་ཚུལ་དང་། བསྟན་པ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། མདོ་ཐུགས་རིགས་དང་ཚུལ་ཆོས་འབྱུང་དང་། ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱས་གསུམ་རྣམ་དབྱེ་དང་། རིག་གནས་ཐེག་པ་ལ་

སོགས་ཐོས་པ་དང་། བསམ་པས་ལྡོག་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེད་ཚུལ་དང་། སྒོམ་པས་ལྡོག་པའི་ཏིང་འཛིན་སྐྱབ་ཚུལ་དང་། ཐམས་སུ་བྱང་བས་མ་ལས་བཅོད་ཚུལ་དང་། མཐར་གྱུག་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་སྟེ། གཞས་བཅུ་དང་སྦྱབས་བཞི་བཅུའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆ་ཤས་དེ་ལྟ་བུ་གཉིས་ལས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་མཆོས་རབ་ཐུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་ཏི་ཤར་བཅུས་པའོ། 《所知藏》，《知识总汇》，《遍及所知》。全名《乘门普摄经教宝藏三学善说论》。公元1864年，工珠·云丹嘉措著。此书凡有三卷（函），内容含有十品四十分之本颂及释论二部。其十品为：所化刹土情器世间立因品；能化大师云何兴化品；圣教正法建立品；契经、真言、明处宏传源流品；增上戒三律仪广辨品；明处乘等听闻品，思惟发起增上慧品，观修成就增上定理趣品；证受地、道行趣品和究竟解脱果位品。

ཤེས་བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། (མཚན) སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 一切智。佛的名号。

ཤེས་བྱེད། (1)རྒྱུ་མཚན། 原因。(2)སྒྲུབ་བྱེད། 能立，理由。

ཤེས་ཙམ། ཉ་ག་པ། 体会，觉察，知觉；དེ་རྩེན་ཤེས་ཙམ་གཉན་ནས་མ་བྱུང་། 过去根本没有察觉到。

ཤེས་ཞན། ཤེས་རབ་དམན་པ། 笨拙，智力低下。

ཤེས་བཞིན། (1)ཤེས་ཤེས་པ། 明明知道。有意识地，故意地；ཤེས་བཞིན་དུ་འདྲི་བ། 明知故问。ཤེས་བཞིན་རྒྱབ་འགལ། 明知故犯。ཤེས་བཞིན་མེད་པ། 非故意，无意中。(2)ལུས་སེམས་ལ་ཡང་ཡང་བརྟག་པ། 正知。于自身心时时观察。

ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། ཐི་ཏྭ་ཐི་ཀྱའི་ནང་གཤེས་ཉེན་མཚོར་པ་དང་། མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པ། 不正知。烦恼相应慧。不能随时了知所行一切身语意业。二十随烦恼之一。

ཤེས་བཞིན་སེམས་ཀྱི་ལྡེ་ཚན་བཅུ། ལྟུང་བྱང་འབའ་ཞིག་པ་དཀུ་བཅུའི་ནང་གཅེས། བཅུ་ཚན་དང་པོ་ཤེས་བཞིན་ཀྱི་ལྡེ་ཚན་ལ་རྫུན་སྨྲ་བའི་ལྟུང་བྱེད་དང་། སྐྱེས་བཅངས་པའི་ལྟུང་བྱེད། ཐ་མ་བྱེད་པའི་ལྟུང་བྱེད། སྐྱེ་སྟྲགས་བྱེད་པའི་ལྟུང་བྱེད། བྱང་མེད་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་ལྟུང་བྱེད། བསྙེན་པར་མ་རྫོགས་པ་དང་ལྡན་ཅིག་འདོན་པའི་ལྟུང་བྱེད། གཞས་ངན་ལེན་བརྗོད་པའི་ལྟུང་བྱེད། མི་ཆོས་ཟླ་མ་བདེན་པར་སྨྲ་བའི་ལྟུང་བྱེད། བཤེས་ངར་འཕྲལ་བའི་ལྟུང་བྱེད། བཟླ་གཞི། ཁྲད་གསོད་ཀྱི་ལྟུང་བྱེད་དེ་བཅུའོ། 明知部分十条。九十单堕之第一部分：谓故妄语、毁訾语、离间语、更发举、为女人说法、与未近圆者同诵、说罪、说实得上人法、徇情、轻呵。

ཤེས་ཤིང་། ཤེན་ཏྭ། 知识，才能；ཤེས་ཤེན་ཅི་ཤེད། 一切知识。ཤེས་ཤེན་ཡང་དག་པ་དེ་ལས་ལེན་རྩོག་དགས་འགྱོབ། 实践出真知。

ཤེས་ཤིན་ཅན། རིག་གནས་ཀྱི་ཚུ་ཚད་མཐོ་ཅམ་དང་བསམ་བའི་ངལ་རྩོལ་བྱེད་ཁག་ཀྱི་མི་རྣམས། 知识分子。具有较高文化水平、从事脑力劳动的人。

ཤེས་རབ། (ཐུན་ཁ) ཡུལ་འཕྲལ་ལྡའི་ནང་གཞས། རང་ཡུལ་ཀྱི་བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དེའི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དང་རང་རྒྱུད་མཚན་ཉིད་དང་ཐུང་དེ་ཤེས་གསལ་བར་འབྱེད་པའི་ཤེས་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་སོན་པ་ཞེ་ཆོམ་ཟྲུག་པའི་ བྱེད་ ལས་ ཅན་ནོ། 慧，观慧，辨析力，智慧。梵音译作般若。

五别境之一。缘各自对境所察事物，对其本性、特性、自相、共相、若去若取详细辨别之最胜心所，具有除治犹豫之作用者：དཀྲི་སྒྲིན་དང་ཡེན་མེན་སོགས་དཉི་འཛིན་གྱུབ་པའི་ཤེས་རབ། 辨别好坏是非的智慧。ཤེས་རབ་མྱུར་བ། 敏捷的思路。旧译速慧。ཤེས་རབ་རྣོ་བ། 锐利的思路。ཤེས་རབ་ཟབ་པ། 深入分析的智力。ཤེས་རབ་དྲངས་གསལ་ཅན། 明智的人。ཤེས་རབ་རྒྱས་མྱུ་མེད་པ། 无穷的智慧。ཤེས་རབ་ཞན་པ། 愚笨，迟钝。ཤེས་རབ་ཚོ་ལོག 不正当的聪明，鬼聪明。旧译邪慧。ཤེས་རབ་རལ་གྲིས་བཅད་ན་ཚ་མི་འབྱུང་། མང་པའི་བློ་ཡིས་དཔྱད་ན་དོན་མི་འཁྲུག 慧剑决断无伤口，群策群力不会错。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ཏུ་རིག ཀུན་ཏུ་ཤུབ། ཉལ་བྱེད། རྣམ་དཔྱད། རྣམ་རིག་ཅིའི། བྱེད་པ། བྱ་བྱེད། བྱ་ཡི་ཅིད་པ། ལེགས་རྟོགས་བཅས་སོ།

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚུལ་བཞི། ཤེས་འཆལ་ སོགས་ མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་པ་དང་། ཚུལ་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། འདོད་པ་རྫོགས་པར་ཅིད་པ། རིགས་ཅན་གསུམ་སྨིན་པར་ཅིད་པ་སྟེ་བཞི། 妙慧四法。智慧所具备的四种特点：远离反面错乱恶慧、无分别心证法无我、能令所欲圆满成就、能令三乘种姓成熟。

ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས། ཉང་ཐོགས་ སོ་ བདུན་ ཀྱི་སྟོབས་ལྡེ་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། ཤེས་འཆལ་ སོགས་ཀྱིས་ རྫི་བ་མེད་ པའི་ ཤེས་རབ། 慧力。不受错乱邪慧等损害之慧力。三十七道品中五力之一。

ཤེས་རབ་ཀྱི་ མཐར་ཕྱིན་པ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་རྟེའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་པའི་སྟོང་པ་ གང་ཞེག ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡང་ ཕྱིན་རིམ་ ལྡན་དུ་ སྐྱམ་ པའི་ ཤེས་རབ། 智慧次第加行。智度七十义之一。依次修习智慧到彼岸之次第加行。

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚོར། འཕགས་པའི་ ནོར་ བདུན་ ཀྱི་ནང་གསེས། ཆོས་རབ་རྣམ་འཇིད་ཀྱི་རིག་པ་ སྟེ། རང་གཞན་ཀྱི་རེ་བ་སྐོང་བས་ ནོར་ བྱ་རིན་པོ་ ཆེ་ དང་ཆོས་ མཐུན་ས་ བའོ། 慧财。七圣财之一。最极能辨一切法智，能满自他所有愿望，如同轮王之神珠宝。

ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱན། འདུས་བྱས་མ་ བྱས་ ཀྱི་ ཆོས་ ཐམས་ཅད་ལ་ཅི་ཡང་རྣམ་པར་མི་ རྟོག་ པའི་ ཤེས་ཤེས། 慧眼。能于一切有为无为诸法全无分别寻思的智慧。

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཙཱི་ཏ་གཅིག་ཅ། རྒྱ་རྗེ་གཅིག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་མ། (1)ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མིང་། 《般若经》。(2)དཔྱངས་ཅན་མའི་མིང་། 般若母，妙音母。

ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཚར་ ཕྱིན། 〈ཐྱོ་སྐྱ་པཎྜི་ཏ།〉 ཆོས་ བཞི་ལྡན་ཀྱི་ཆོས་རབ་ཏུ་ རྣམ་པར་འཇིད་ པའི་ ཚ་ རྣམ་པ་ཞེག་པའི་ཡེ་ ཤེས། ཕྱིན་དྲུག་གི་ཁ་ཅིག་ཅེག 慧度，智慧到彼岸。梵音译作般若波罗蜜多。智慧具备四种特点，极能拣择诸法性空者。六度之一。

ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་དང་ སྤྱི་མཚན་ཉིད་མ་ རྣོ་བ་བར་གསལ་བར་གཏན་ལ་ དབབ་པ། 慧根。明了无误、拣择诸法自相共相之慧。

ཤེས་རབ་ཀྱི་རྩ། མིའི་ལུས་ཀྱི་ གཡས་ ཐྱོགས་ ཙུ་ ཡོད་པའི་ རྩ་ ཞེག 智慧脉。藏医所说人体内右脉。

ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ། དགྲ་བཅོམ་ གང་ཉོན་སྒྲིབ་ལས་གྲོལ་ཞིང་རྣམ་ ཐར་ བཏུད་ ལ་ སྐྱེས་པར་འཇུག་མི་ནུས་པའི། 慧解脱。罗汉离烦恼障不能证入八解脱者。

ཤེས་རབ་སྐུ། (མངོན) འཕགས་དཔྱོངས། 智慧身。文殊菩萨的异名。

ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ། (མངོན) འཕགས་དཔྱོངས། 智慧轮。文殊菩萨的异名。

ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེ། སྒྲ་དབྱེན་ཤེལ་གས་ལྡན་འཆིད་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག《般若灯论》。清辨论师著。多指佛护论之过，广说须立自续因之理。

ཤེས་རབ་བརྒྱ་པ། འཕེལ་རྒྱས་ཤུ་ ཀ་བསྟན་བཅོས་མཁོན་པོ་ ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ཞེག་སྟེ། དེ་ཡང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལུགས་ སྤྱི་ བཟང་ པོ་ དང་ ཡང་མཐུན་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ དང་ ཡང་ མི་ འཁལ་པར་མངོན་མཐོ་དང་ ངེས་ ཤེགས་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ནས་ཀཉོ་བོར་མངོན་མཐོ་སྒྲུབ་ཐེངས་ཀྱི་ཐབས་སྟོན་པའོ། 《般若百论》，《百智论》。古印度佛学家龙树所著世俗道德论。书中论述既符合善良世风，亦不违佛说妙法，在上种与解脱二者之间，主要论述招致上种之道。是龙树劝诫国王的箴言汇编之一。

ཤེས་རབ་ཅན། སྐྱེ་གྲོས་དང་ ལྡན་ པའི་ མི། 智者。有智慧的人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁ་བྱང་བ་དང་། གོ་བ་ཅན། གོམས་པ་ཅན། ཀུན་ལྡན། ཀུན་ལ་ཅན། ཤུ་མཚན་ཉིད། རིག་ལྡན། རྣམ་པར་གཞག་པ། རྣམ་པར་ཤེས། མངོན་པར་ཤཱཀྱ་པ། བསྟན་བཅོས་རིག་པ། རྣམ་གཞག་པ། རྣམ་པར་གཞག་ཅན། སྐྱེ་གཅོད། ཡིད་གཞུངས་པ། ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ། ལེགས་པར་སྨྲས་པ། ཤེས་ཅན། ཤེས་ལྡན། བཤེས་གཉེན་ཅན། བསྟན་པ་ཤེས་ཅན་བཅས་སོ།

ཤེས་རབ་ཟློས་པ་ཕྱི་མི་ཟད་པ། སེམས་ཅན་ཀྱི་སྐྱོན་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྲ་མོ་བཅུད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དག་མཉེན་ཞིང་། སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་མ་ཟད་པར་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ཕྱི་ཟད་པ་སྟེ།

གང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཀྱི་ཚེ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། ཤེས་རབ་ཀྱང་ཕྱི་མ་འཇིག་པའི་ ཆོས་ཅིའང་ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟད་པ་ཕྱི་ཟད་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའོ། 智慧无灭。佛十八不共法之一。佛了知有情诸行，及八万四千法门，乃至有情义利未尽完成，无碍解慧亦无穷尽。

ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན། ལྟ་བ་ལྟ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྫས་ཡིན་ཀང་། རྟེན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ཤེས་འཚལ་དུ་སོང་བས་ན་དེ་ ལྟར་ བརྗོད་ དོ། 染污慧。五见实体虽是智慧，但因沾染烦恼，慧转错乱，故名染污慧。

ཤེས་རབ་ཕྱིན་ཅི། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚ་རལ་ དུ་ ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་བོ། རྩ་ཁར་ཀྱི་སྒྲུབ་དབྱེན་ཐི་ མ་ལ་མི་ 5་དང་། ལོ་ རྩ་ བ་རིན་ཆེན་ལྷེས་བསྒྱུར་ཞིང་། ལོ་ རྩ་ བ་དཀའ་ ཆྃ་དང་ནམ་མཁའ་གཉིས་ཀྱིས་ཞུས་ དཀའ་ཤཱཀྱ། 《般若波罗蜜多心经》。别名《佛说圣佛母般若波罗蜜多经》。印度论师比马拉米札及西藏译师宝军由梵译藏，西藏译师格洛及囊喀校订。宋施护由梵译汉。

ཤེས་རབ་ཤིང་རྟ། མཁོན་པོ་ ཀླུ་ སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་སྟེ། གཙོ་ བོར་ སྐྱེས་ པོ་ ལ་གདམས་པ་དང་། འཕེལ་རྒྱས་ ཞུལ་ལུགས་དང་མཐུན་པར་སྟོན་པའོ། 《智树论》。古印度佛学家龙树以教诫宰官及论述世风为主的世俗道德论著名。

ཤེས་རབ་རྣམ་པ་གསུམ། ཐོས་པ་ལས་ བྱུང་ བ་ དང་། བསམས་པ་ལས་ བྱུང་བ། བསྒོམས་པ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ ཤེས་ རབ་ སྟེ་ གསུམ། 三慧：闻所成慧、思所成慧和修所成慧。

ཤེས་རབ་ཡང་དག་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག རྣམ་པར་ཕྱེ་རྟོག་པའི་ ཮ོ་ བོ་ ཉིད་ བས་ན་ རང་བཞིན་གྱི་ ཡན་ལག་ཆོས་རབ་ དུ་ རྣམ་ པར་ འབྱེད་ པ། 慧觉支，择法觉支。本体是无分别慧，以此拣择诸法自性，即自性支。

ཤེས་རབ་ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ དབང་། མཆོག་ དབང་ གོང་མ་གསུམ་ཀྱི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེག་ སྟེ། ཕྱག་རྒྱ་མའི་

དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་མཆེད་ཡིད་ལ་བསྒྲུབ་ཞིང་ཡིད་ཀྱི་དྲི་མ་དག ལམ་རྫོགས་རིམ་བསྟན་པ་ལ་དབང་། འབྲས་བུ་ཐུགས་རྟེ་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཐོབ་པའི་སྐལ་བ་ཆུང་ལ་འཇིག་ཁྲིད་ཀྱི་དབང་། 智慧灌顶。三上毕竟灌顶之一。在手印女坛场中，为弟子意门灌顶，使意门诸垢清净，有权修习圆满次第之道，于身心中留植证得果位意金刚法身缘分的一种无上密乘灌顶。

ཤེས་རབ་རང་རྒྱུང་ཀྱི་སྒྲོན་མ། སྐྱེ་མ་བཞིའི་ནང་གསེས། དྲངས་ལ་ཡུལ་མེད་དུ་འཆར་བའི་རིག་ པ་ ལྟག་ མཐོང་ ཀྱི་ གནས་ ལུགས་ མ་ རྟོང་བའོ། 自然慧灯。旧密大圆满修习法四灯之一。清明而无境可现之智。即真正胜观。

ཤེས་རབ་རལ་གྲི། ཤེས་རབ་རལ་ གྲིའི་ གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 慧剑。喻智慧锐利。

ཤེས་རབ་སྐྱ་མོ། (མངོན) དཔྱངས་ཅན་མ། 智慧天女。妙音佛母的异名。

ཤེས་ཉིག ཤེས་པ་དང་རིག་པ། 聪明，智慧，文明；ཤེས་རིག་གྱང་པོ། 聪明伶俐。

ཤེས་ཉིག་ཅན། (1)བློང་དོར་ཚོ་བའི་ ཤེས་ རིག་དང་ལྡན་པ། 聪明人。 (2)ཤེས་པའམ་རིག་པ་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན། 动物，有情。

ཤེས་རེ་སྐན། མི་ཤེས་ཞེས་པའི་མནའ་ཆིག 赌咒发誓说自己不知道。

ཤེས་གསལ། (1)རྒྱ་ལ་གསལ་བ། 周知，详知；ཚང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། 如所周知。(2)ཤེས་རབ་གསལ་བ། 聪慧，明慧。

ཤོ། 名词。(1)སྒྲུང་ཁྲིང་། 行，列，队；ཤོ་ བཟློག་ནས་འགྲོ། 排队而行。(2)དཔྱ་ཁྲལ། 关卡税；ཚ་ཤོ། 盐税。ཕལ་ཤོ། 羊毛税。ཤོ་ དབོན། 税官。(3)བརྡག་རྩྭད་ཀྱི་ཤོ་དང་རྩེད་རྩྭད་ཀྱི་ཤོ། 骰子。占卜或赌博用的骰子；ཤོ་མ། 用骰子占卦。ཤོ་ཤོ་བརྡག་ཤོ། 占卦用的骰子。ཤོ་ འདོར་བ། 掷骰子。རྒྱན་ བཏུགས་ ནས་ ཤོ་ བརྒྱབ། 下赌注掷骰子。ཤོ་རྩེད་རྒྱལ་བ། 赌赢。ཤོ་ལན་ལེན་པ། 赌输捞本。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱན་ཏོ་དང་། ཆོ་ཤེ། རྩེད་རྒྱན། ཟ་ཐུན་ བཅས་སོ། (4)ཀུ་དང་འདྲ།

ཤོ་ཀ་ཐི། ཤོག་ཀ་ལི་དང་མཚུངས་ཏེ། སྐུག་མ་ དང་རས་སོགས་བཟྱིགས་ནས་བཟོས་པའི་ཪོད་ཡུངྷ་དབེ་ཚ་འཇུག་སྟོད་ཅིག 书夹子。竹木或丝棉织物所制盛放藏式书页的夹子。

ཤོ་ཁྱིམ། (ཁྲལ་) ཤོ་ཆས་ཀྱི་ལག་ཁྱིམ། 骰子筹码。藏俗骰子戏中个人所用代表胜负进退的码子。

ཤོག་ཁལ། རྒྱང་ཆོང་ཟོག་རིགས་ ས་ གནས་ སོ་ སོར་ སྐྱེལས་དུས་ སྐྱོད་དགོས་པའི་ཆོང་ཁལ་ངེས་ཚད་ཞིག 过地税。旧时，商品经过各地关卡时，照例要缴纳的定额税。

ཤོག་གམ། (1)ལམ་ཁྲལ་དང་ ཆོང་ ཁྲལ་ སོགས་ ཏེ་ ལེགས་སྐྱང་ཀྱི་ཀུལྷ་ཅུང་ཆག 关卡税，货物税。(2)རྒྱང་རྩོང་གཡོག་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ མཐུན་ཆེན་དུ་བསྐུ་བའི་གཏན་འཁེལ་བཞིས། ལམ་སྐྱལ་ཆད་ པའི་ཁྲལ་རིགས་ཤེག 旧时，以"宗"属下级勤杂人员生活费用的名义所规定征收的一种商业附加税；ཤོ་གམ་ ལེན་ པ། 征税，收税。ཤོ་ གམ་ འདས་པ། 税逾期，税期已过。ཤོ་གམ་པ། 收税人，税务员。

ཤོ་གམ་སྐྱོས་པ། (1)ཁྲལ་ འདེད་ པ། 催税。(2)ཁྲལ་ལོག་སྐྱེད་པ། 重征。重复征收同一税款。

ཤོ་འཕྱེད་པ། རྒྱལ་ བཏུགས་ ནས་ ཤོ་ རྒྱག་ པ། 下赌注，赌博，掷骰；དཀར་ནག་དབྱེ་བའི་ཚེད་ དུ་ཤོ་ རྒྱག་པ། 赌是非。旧时，掷骰以分黑白、明是非的一种陋规。

ཤོ་ཆུལ། ཆུ་ལོག 洪水。

ཤོ་ཐུང། ཤོ་ཐུག་སྐབས་ འཇུག་ལ་ བའི་ ཐུན། 赌注。掷骰赌博时所押的钱。

ཤོ་སྒྲ། ཤོལ་དང་ཤིང་ཤེ་ལྟུག་པས་ཁྱབ་བའི་ཤོ་ཐུང་ཨེ་ཡིན། 浙飒声。风吹衣服、树叶所发声。

ཤོ་སྒྲིག (1)ཕྲེང་ སྒྲིག 排列，排队；སེམས་ཅན་ རྣམས་ཤོ་ བཟོ་གས་ནས་ འགྲོ། 牲畜成行前进。(2)རས་སོག་ས་ཆོས་སྐྱ་ཆོག་གུ་བཞི་སྒྲིག་པ། 镶色。以彩色的绸缎等拼成的四方形图案。

ཤོ་ཆས། ཤོའི་རྟེན་ཤེ་རྡེ་ བའི་ ཤེ་ ཐུང། 投骰用具，赌具。

ཤོ་ཁུ། ཡས་སཀྱ་རལ་བའམ་ཁ་ཤོ། 兔唇，豁唇。

ཤོ་ལྷུག། ཤོ་ཐུག་སའི་ གདན་ སྐོང་ ཆུང་ ཆུང་། 骰盘。掷骰时承骰的圆垫。赌具名。

ཤོ་གདན། ཤོ་སྐྱེ་དང་འདྲ།

ཤོ་རྩེཏ། ཤོ་ཐུག་སྐབས་གྲངས་འབོར་ འཛིན་ བྱེད་ཀྱི་རྡེཏ། 骰子筹码。掷骰计数的小石子。

ཤོ་ཙོ་ལྷག་ལ། ལ་ཞེས་ བོད་རང་སྐྱོང་སྡེབས་ཀྱི་ ལྷུད་རྩེ་སྡེང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 俗坡达拉。山口名。在西藏自治区隆子县境。

ཤོ་ཚོར། ཤོ་ དཀྱག་ སའི་ ཚོར་བ། 骰盆。掷骰时盛骰子的碗状容器。

ཤོ་བ། ཐག་ཁ་སྡེ་ལ་ཐག 名词。垭口，豁口。

ཤོ་བེ། ཇུད་ཚིག་བྱང་ཆུལ་དུ་ སྨྲ་བ། 瞎说。胡乱说谎。མིང་གི་རྣམ་ ཁྲངས་ ལ་ གང་ དག་ དག་ དུ་ བཀོད་པ་དང་། ཀུ་ཚོམ་དུ་སྨྲ་བ། བབ་རྩལ་དུ་ སྨྲ་བ། བྱང་ཆུལ་དུ་སྨྲ་བ། ཤ་རྩལ་དུ་སྨྲ་བ། མ་བཏུག་པར་སྨྲ་བ། ཁུ་རྩོང་སྨྲ་བ། ཁྱེན་སྐྱལ་དུ་ སྨྲ་བ། རྒྱ་ཡུམ་དུ་སྨྲ་བ། རང་བཟོར་སྨྲ་བ་ བཅས་སོ།

ཤོ་ཐག ཤོ་དང་ སྐྱ་ ཁྱེས། 骰子和骨牌；ཤོ་ སྐྱ་ ཐུག་པ། 打牌，掷骰子，进行赌博。

ཤོ་ཐག་ཀྱི་འཁྲིལ། ཐུར་སྐྱེན་ལས་ ཆུག་ས་དུས་ ཁྱོད་ མི་དམངས་ནས་ ཤོ་ སྐྱ་ བཐུབ་ཆོག་པ་ ཆོག་ཅེན་ ཁེལ་ རྩིར་ དཔོན་པ་ ཁྱེ་ བའི་ འཁྲིལ་འཛིན། 赌博证。旧时，传召期间，拉萨居民若要进行赌博，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཤོ་མང། ཐུང་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག 蓼科药用植物；ཡག་ཤོ། 羊蹄根。རི་ཤོ། 山蓼。ཙུ་ཤོ། 鹿衔草。ན་ཤོ། 湿蓼。སྐ་ཤོ། 羌活。ཀུ་ཤོ། 黄胆草。གྲུང་ཤོ། 大黄。

ཤོ་མིག ཤོ་གུ་བཞིའི་རྩེས་དྲུག་ལ་ཡོད་ བའི་མིག 骰点。骰子各面刻上或画上去的一至六的点子。

ཤོ་མོ། ཤོ་འདོན་བའི་མོ་ཐུ། 名词。骰卦，骰子卦。用骰子所占卦。

ཤོ་རྩེད། ཤོ་ཐུག་བའི་རྩེད་མོ། 骰子戏。

ཤོ་ཁྲལས། ཁྲལ་ཐུད་བའི་ས་ཆོགས། 收税站，收税关卡；ཤོ་ཚུགས་པ། 收税人。

ཤོ་ཤུ་ཁ། བོད་རང་སྐྱོང་སྡེབས་ ཀྱི་ ཀཤ་ ཅ་ རྩིང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 肖茶卡。盐湖名。在西藏自治区申扎县境。

ཤོ་ར། ཤོ་ རྩེད་རྩེ་ བའི་ གནས། 赌场。掷骰赌博的场所。

ཤོ་ཧཡ། ཡས་སཀྱ་རལ་བ། 上唇缺陷。

ཤོ་རྩེ། ཤའི་སའངལ་ནས་བཅའ་ དུས་ནས་ ལྷུད་ སྐྱེས་ ཐུ་ཤཆེས་བའི་ཁ་ཤོ། 兔唇，豁嘴。生成的上唇直裂畸形。

ཤོ་ལས། ལས་རྒྱལ། 惯例，ཤོ་ལས་ ཆགས་ བ། 形成惯例。

ཤོ་ཤི། ཤོ་ཀ་ཤིའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཤོ་ཤོ། ཆོ་ཤེ། 骰子。

ཤོ་ཤོ་ཀ། (ཤིན་) ཆིགས་བཅད་ལ་ཆིག་ཀང་བཞི་རེ་དང་། ཆིག་ལྷུག་ལ་ཤིག་འབྲུ་ཤོ་གཉིས་རེ་ བྱས་བའི་ཤིག་ ཆོགས་ཀྱི་ ཐབས་ཤེས་ཀྱི 颂。梵音译作偈或伽陀。诗歌每四句为一颂，名为偈句伽陀；散文每三十二字为一偈，名为首卢伽陀，皆计算字数的一种方法。

ཨོག ❶(1)ཚུར་འབོད་པའི་སྐུལ་ཚིག་ཅིག 来。呼叫或当面叫人来的一个动词：ཚུར་ ཨོག 这里来！དེ་རིང་མ་ཚོང་སང་སྟེན་ཨོག 今天莫来，明天来！ཁྱེར་ཨོག 拿来！སྐྱལ་ཨོག 送来！མགྱོགས་པོ་ཨོག 快来！(2)སྐུལ་ཚིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱད་ཅིག 命令或祈使的语助词：ཟ་ཨོག 吃吧！བདེ་བ་སྐོབ་པར་ཨོག 愿得安乐！བཀྲ་ཤིས་ཨོག 愿得吉祥！❷名词。(1)སྡོམས་ཁག 集团：སྡེ་ཨོག 部落。ཚོ་ཨོག 部落。ཨོག་ཁག 部落，集团。ཨོག་སྡོག 结党。(2)ཨོག་བུའི་བསྡུས་ཚིག

ཨོག་ཀ་ཡི། ཨོ་ཀ་ལི་དང་འདྲ།

ཨོག་བཀྲ། ཨོག་ཐ་ཚེན་ཁ་སྣ་ཚོགས་ཅན། 彩色纸。

ཨོག་ཁག ཚོ་ཨོག་ཁག་སྡེ་ཨོག 部落，集团，派系，ཨོག་ཁག་མཉམ་སྡེབ། 结党。

ཨོག་ཁང་། (1)ཨོག་ཐ་འཇོག་གཞི་ཁང་བ། 储纸房。(2)ཨོག་བུའི་ལས་གྲྭ་ཁང་། 造纸坊。

ཨོག་ཁ། (1)ཨོག་ཐ་ཚེན་ཁ་ཅན། 彩色纸。(2)ཨོག་ཐ་སྒྲུང་ཙོང་བའི་ཁ་མ། 纸窗。纸糊的窗子。

ཨོག་གྲངས། དཔེ་ཚ་སོགས་ཀྱི་ ཨོག་ལྟེའི་ གྲངས་ཀ། 纸张数目，书籍页码。

ཨོག་ཆྱི། ཨོག་ཐ་འབྲ་ཁྱེད་ཀྱི་ཆྱི། 裁纸刀。

ཨོག་ཆྱིལ། ཨོག་རྡིལ་དང་འདྲ།

ཨོག་བྱད་འཕེར། ཨོག་བུས་ བཙས་ བའི་ མདོས་ བྱུང་གཏོང་བ། 剪纸送祟。剪纸成十字架或人马等形状供施品以送鬼魅。

ཨོག་ཆྱོགས། དཔེ་ཨོག་བཟོབས་བའི་ཆྱོགས་བྱའམ་ ཨོག་ཐ་ཁ་སྒྲུང་ཀྱི་ ཨོག་ཆྱོགས། 厚纸板。书籍封面厚纸或夹纸板。

ཨོག་ཐྲོག ཨོག་ཐ་ལྷགས་ཆུག་གའི་ཨེང་ཐྲོག 造纸帘，造纸框。手工造纸的主要工具。

ཨོག་ཏཏྲ། སྐད་མའི་ཚབ་ཏུ་ཐྲོད་ལེན་ཁྱེད་བའི་ ཨོག་ཨོག་བྱས་བཅས་པ་ཁེག 钞票，纸币。纸制货币。

ཨོག་ཐྲུག ཨོག་སྟིགས་བཏུབས་ཏེ་ཆུ་ དང་ བཞེས་ བའི་ཐྲུ་ མ་ ཕུ་ བྱའི་ མིང་། 纸浆。捣碎纸屑溶于水中所成糨糊状的液体。

ཨོག་ཐུམ། ཨོག་བྱས་བཐྲེལ་བའི་ཐུམ་བྱ། 纸包。用纸卷成的小包。

ཨོག་ཐོག་ཕབ་པ། ཁེ་ཀེ་ཐུང་ཨེང་ ཀི་ སྟེང་ དུ་ ཐུང་ཚན་ཚང་ ནས་ ཨོག་བྱའི་ ཐོག་ཏུ་ འཐྲི་བ། 转入纸上。习字时在习字板上书写熟练后，改在纸上书写的过程。

ཨོག་ངས་ཆྱུག་པ། ཨོག་བྱའི་མཐའ་གཅིང་ མར་ འདྲ་བ། 裁边。裁齐藏式文件纸卷两端。

ཨོག་དྲིལ། ཨོག་བྱ་དྲིལ་མའམ་ཁྲིལ་མ། 纸卷。

ཨོག་དྲིལ་ཚོར་གསུམ། དུས་རབས་བཅུ་ གཉིས་ པའི་ནང་ རྗེ་བཙུན་གཡུ་ ཐོག་ ཡོན་ ཏན་ མགོན་ པོ་ གསར་མས་ མཛད་པའི་ རྩ་ ཆུ་ ནད་ དཀྲུག་ སོགས་ གསལ་བར་ སྟོན་པའི་ སྐབས་ ཀྱི་ བསྟན་ བཅོས་ ཚད་ ལྡན་ཞེག 《三卷书》。十二世纪中，宇妥·云丹贡波所著有关阐述脉搏、小便、症状等理论的一部论著。

ཨོག་ཁད་མ། འཇམ་སྐུ་བཟོ་ཁྱད་ ཨོག་ ཐ་ བཞེས་ པའི་འདམ་བཀ 纸筋泥。和有纸屑之塑像泥巴。

ཨོག་ཙུམ་པ། རེ་ཤུག་པ་སྟེ། ཨོག་བྱ་བཟོ་ཁྱད་ཀྱི་ཆུ་ཚའི་ཁྲག་ཨིག 一种造纸原料。

ཨོག་ལྟེབས། ཨོག་བྱ་ལེབ་མོ་ སྟེ་ དེ་ ཚའི་ ལྟེབས་ མ་ ཕུ་ བྱ། 纸张，书籍篇页。

ཨོག་པ། སྡེ་ ཚོ། 名词。部落，部族，地域：གཡས་རུའི་ ཨོག་པ། 右翼部落。གཡས་ ཨོག 右翼。གཡོན་རུའི་ ཨོག་པ། 左翼。འདམ་བཀྲད་ ཨོག་པ། 当雄八部落，达木蒙古八旗。ཐྲེལ་ ཨོག་པ། 游牧部落。

ཤོག་འཕྲིན། གཏེར་ཡིག 书信。

ཤོག་ཆམ། ཤོག་ཏུ་རྩེམ་ཁ། 一刀纸，一叠纸。

ཤོག་ཏེ། ཡིང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་རྩེ་གུ་ལྟག་ས་ཐུགས་ཏེ་ཁ་ཐེམ་པའི་ཤོག་རིགས། 名词。纸，纸张；ཐྲི་ཤོག 写字纸。ཞིབ་ཤོག 稿纸。མདུན་ཤོག 前页，正页，首页。ཕྱི་ཤོག 后页，背页，末页。སྒྲམས་ཤོག 金东纸。旧时藏钞用纸。དཀར་ཤོག 达波纸。གཙང་ཤོག 后藏纸。འབྲུག་ཤོག 不丹纸。སྐྱེ་ཤོག 尼木纸。ཐལ་ཤོག 尼木县产的灰色纸。གན་ཤོག 契约纸。སྨོན་དཀར་ལས་ཤོག 孟噶纸(尼木产)。ཤོག་བུའི་སྐབ་འབྲུག 纸的厚薄。ཤོག་ཏུ་བཟོ་བ། 造纸。ཤོག་དེས་ཐུག་པ། 裁齐纸边。ཤོག་ཏུ་སྐྱོང་བ། 裱褙。

ཤོག་ཏུ་དེས་རྩི། ཞན་མ་ཐོགས་པར་བསྐྱང་བའི་ཤོག་རྩི། 废纸屑。

ཤོག་ཏུ་ཐུམ་སྐེལ། གཏེར་དུ་ཁིམ་པའམ་ཀ་ལེར་ཐྲབ་པའི་དབེ། 渗透。比喻逐渐进入到其他方面。

ཤོག་ཏུ་ཟངང་རྒྱག པར་འདེབས་དུས་ཤོག་ཏུ་རྣམས་རུང་ཆད་ཟངང་བའི་དོན། 润纸。印木板书时将纸略加浸润。

ཤོག་ཏུ་སྐྱང་མ། ཤོག་བུ་ཁ་ཤས་རྩེབས་གཅིག་ཏུ་བརྩེགས་ཏེ་སྐྱང་བའི་ཤོག་བུ། 厚纸板。粘合几层的纸片。

ཤོག་ཏུ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་སྡེའུ་ཀྱི་འདམ་གཞུང་རྫོང་དང་སྐྱེ་མེ་རྫོང་བར་ཀྱི་ལ་ཞིག་ཨིན་ཞེང་། རིའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཚའི་ངོས་ནས་སྐྱི་ ㄐㄐㄐ ཡོད། 雪古拉。山口名。在西藏自治区当雄县和尼木县之间，海拔5454米。

ཤོག་བུས་དས་སྐྱམ། མ་ཨིན་ཨིན་རྫུའི་དབེ། 以纸充布。喻以假乱真、滥竽充数。

ཤོག་ཐྲ། སྐུ་ཀུ་སོགས་ཀྱིས་རྩེ་བྱེད་ཀྱི་ཤོག་བུའི་ཐུ་གཟུགས། 风筝，纸鸢。用纸糊成可以趁着风势放上天空的玩具。

ཤོག་བྱང་། ཤོག་བུར་གོ་ཆྱེས་པའི་ཤོག་འཕངས། 纸标签，纸条。

ཤོག་སྒྲག ཤོག་བུས་བཟས་པའི་རྩེད་ཚས་ཚེ་ཙམ་སྐད་སྐྱེ་ཐུབ། 鞭炮，爆竹。用纸卷着火药、点燃能发出爆裂声的一种玩具；ཤོག་སྒྲག་ཐྲང་པ། 燃放爆竹。

ཤོག་སྐྱབས་རྒྱང་འཚང་། ཁྲིག་དས་བདག་བཟློག་རྩེད་པའི་དབེ། 纸筒气充。比喻贼使、教唆、煽风点火。

ཤོག་ཆལ། ཤོག་བུའི་ཚལ་བྱའམ་དུམ་བྱ། 小纸块，碎纸片。

ཤོག་འཛངས། ཤོག་ཁྲེ་ནང་མེ་འཛངས་འཛངས་དུ་ཙོད་པ། 签条纸，纸标签。

ཤོག་རས། ཤོག་སྐྱེམ་ཀྱི་མཐིལ་རས། 纸布。造纸框底布。

ཤོག་རྩི། ཤོག་བྱ་དེས་རོ་དང་། ཟེད་སྐྱང་ཐེག་པའི་ཤོག་བྱ། 纸屑，废旧破纸。

ཤོག་ཤིང་ཁ། ཐྲེན་བུའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 白芷异名。

ཤོག་ཕྱབས། ཤོག་བུ་ལས་བཟོས་པའི་སྐོགས། 纸袋，纸夹。

ཤོག་ཤོག (1)ཆུང་འབངས་ཀྱི་སྐུལ་ཚིག་རྟེས་བཐེབས། 来。来。呼唤前来。(2) ཤོག་བུ་སོགས་ཆྱང་ཁེས་བསྐྱེད་པའི་སྐྱ། 渐渐，飒飒，飕飕。一种象声词。

ཤོག་ཐྲེ། ཤོག་ལེབ་བམ་ཤོག་ཐེབས། 纸片，纸条，篇页。

ཤོགས། ཐྱོད། 名词。进度。进展的速度；ལས་ཤོགས་ཆེན་པོ། 进度很快。

ཤོགས་བོ། (ཞུལ) ལག་པ་ཡངས་མོ་དང་། ཟེར་སྐྱ་མེད་པར་གཏོང་བོད་པ། 慷慨，好施，挥霍；ལག་པ་ཤོགས་པོ་ཁོ་ན་དུས་པ། 一味挥霍。ལག་ཤོགས་ཆེ་བ། 挥霍无度。

གོང་དཀར་རྩེ་སྨོ། ཐ་གོང་གི་རྩེ་མོ། 芽茶。茶树尖端极嫩的茶叶。

གོང་ཚུད། འབྲི་མ་ཞུས་པར་སྡོད་ཀྱི་ནང་གནས་ཐུབ་པའི་ཚད། 容积，容量。

གོང་སྐྱོན་ཁོ་ནུ་བ། མཚན་དངོས་རྣ་རྩེ་ཅུལ་མཚན། ཆོས་ཅུལ་འཁྲི་མཁོན་འཕགས་པས་བདག་ཉིད་གནོད་གནང་ནས་བལ་ཡུལ་དུ་ཁེ་ནུ་བྱོན། རིག་པའི་གནས་ཆུང་བ་ཕྱི་གཙོ་བོར་སྐྱངས། ཁྱད་པར་སྐུ་རིག་ལ་ཕྱལ་དུ་ཕྱིན། ས་སྐྱར་བྱོན་ཏེ་དུས་འཁོར་འཕྲིལ་པ་དང་བཅས་པའི་འགྲུལ་མཛད། དཔག་བསམ་འཁྲི་ཤིང་བསྒྲུབ། གཞན་ཡང་སྡེ་ངག་མེ་ལོང་དང་། ལྷ་ཀུན་དུ་དགའ་བའི་ཐྲེས་གང་དང་། བསྟོད་པ་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲུབ། སྡེ་ངག་དང་མིང་གི་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་སྲོལ་ལེགས་པར་བཏུགས། 匈敦译师。本名多吉坚赞。得八思巴之鼓励和资助，赴尼泊尔留学，主学声明。归来后在萨迦寺译《时轮经及注解》。此外译有《如意宝树》、《诗镜》、《龙喜记》《释迦百赞》等文学作品多种。对西藏文学的发展起了重要作用。

གོང་ཁྱེ་རྩེ་ཀུན་མཚན། གོང་སྡེ་ས་རྩེ་བའི་མཚན་དངོས། 匈·多吉坚赞。匈敦译师的本名。

གོང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཆུད་ཟའམ་ཆུད་པ། 容纳，收受：གོང་ཆེ་བ། 宽绰，容量大。གོང་གོང་བ། 尽量容纳。ཁྱེད་ཀྱ་དེར་ཆུ་མང་པོ་གོང་གྱུར་པ། 那个水池能容纳很多水。ཁེ་ཁྲོ་གའི་ཁོག་བར་མདའ་གོང་མདུང་གོང་། 好汉肚里容箭容矛。

གོང་སྤྲུལ་ཅོག་བཀའ་བ། འདི་བོད་ཀྱི་ས་རྩེ་བ་གོང་རྡོ་རྗེ་ཆུལ་མཚན་ཀྱི་གཏུང་བ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་གཤེགས་རྗེ་གཤེད་དམར་ཀྱི་ཐུགས་བསྒྲུབ། 匈·洛追登巴。译师匈·多吉坚赞之弟，曾译《大红阎曼德迦怛特罗》一书为藏文。

གོངས། གཤོང་བའི་སྐལ་ཆ།

གོད། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆད་པ་དང་གྱབ་པ་དང་གོད་པའི་སྐལ་ཆ། ❷ཞེལ་དང་འོག་གམ་སྐད། 名词。下方，下部，下边：ཁང་པའི་སྟེང་གོད། 楼上楼下。རི་གོད། 山麓。གོད་མཛོད། 楼下仓库。

གོད་ཞོལ། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་དྲུང་འཁོར་སྐྱ་བ། 俗官。原西藏地方政府的俗官。

གོད་ཚོད། (རྟིང) ཚང་གྲངས་ནས་སྲིས་ཏེ་ཉུང་དུ་གཏོང་བ། 减，减去某数。

གོད་མཁྱེན། སྡུར་བོད་ཆུལ་ཚབ་ཀྱི་མཁྱེན་གཏེར་དགུས་མ། 雪准，摄政知宾。原西藏地方政府有藏王摄政时期，专为藏王管理接待宾客的官员。为首者称སྲིད་མཁྱེན།

གོད་འཁྱག སྡུར་བོད་ཆུལ་ཚབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་འཁྱག་སྟེ། གཙོ་བོར་མཁྱེན་གཏེར་ཀྱི་ལས་འགན་འབྲུར་མཁན་ཡིན། 雪噶。原西藏地方政府有藏王摄政时期，专为藏王接待宾客的一机构名。

གོད་ཐོངས། སྐད་ཅ་གོད་ཚུལ། 口吻，口气，语气。

གོད་ཐབས། (1)གྲངས་རྩི་བྱེད་ཀྱི་རྩེན་ཐག་དང་། རྩི་ཐབས། 算盘，珠算法。(2)སྐད་ཅ་རྗེད་ཐབས། 说法：གོད་ཐབས་མེད་པ། 没法说。

གོད་རྒྱང་། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་སྐབས་བོད་ཀྱི་ཆུལ་ཚབ་དང་། སྲིད་ཟློག། ཁཀའ་ཟློད་ཀྱི་ཆུལ་ཚབ་དང་། སྐུ་བོའི་རྣམས། 雪仲。原西藏地方政府时期，摄政、司伦、噶伦的随从俗官。

གོད་པ། (ཐ་དད་པ) བཤད་པ། བཤད་པ། གོད།། ལབ་པ། 讲，说：གེས་ཚད་གོད་པ། 知无不言。གོད་འདོད་ཆེ་བ། 津津乐道。བསྒྲུབ་དུ་གོད་ཅི་དགོས། 何需再说？ཁོས་དེ་ལྟར་གོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཁང་ཡིན། 他何以这样说？གོད་རང་མཁས་ཀྱང་

སྨྲའོ་མི་སཔས། 只会说，不会做。གོད་ སཔས་ཐབས་ཤེའ་པ་མི་དག ངྷ་སཔས་ཐས་ཐུ་ངན་མི་ཤེས། 能说会道难消孽障，哭天抹泪不解忧愁。གོད་ རྐྱ་ཁམས་བཤད་ཀྱང་། འདེམས་ཀྱི་ཁྲེ་ཁམས་གདམ་ཁོང་། 讲说凭口，取舍由舌。

གོད་མཛོད། ཁང་ཐའི་འོག་ཁང་ དུ་ ཁོད་ ཐའི་ མཛོད་ཁང་། 楼下库房，楼下仓库。

གོམ། (རྟེན) (1)བྱོ་ གར། 舞蹈；བྱོ་ གོན་ མ། 舞女。(2)ཚེ་མ། 叶，绿叶。

གོམ་པ། (རྟེན) (1)བྱོ་གར་པ། 舞蹈者。(2)ཐུང་ པ། 迅速，灵活。

གོམ་ཕྱེད་པ། ངག་རས་ཀྱི་གཞས་སོགས་མ་བཏང་ བར་ལུས་ཀྱིས་ བྱོ་ གར་ འཁེབ་ པ། 哑舞。不用对话或歌唱而只用身体表达舞蹈。

གོབ། རྫུན་ཚིག་དང་། ཁ་ཚོ་ཆེའམ་ཉར་གཏམ། 名词。谎言，大话。浮夸之词：གོབ་ཚིག 假话。གོབ་མ་ལབ། 不要撒谎！མི་ དེ་ གོབ་ ཀུལ་ ཕྱེག་ རེད། 那个人一肚皮谎话。གོབ་ གཏམ་ བཤད་ནས་མི་ ཚེ་མི་འཁྱལ། ཀུ་མ་བཀུམ་ནས་ བཟའ་ ཚང་ མི་ སེས། 靠说谎难于过活，凭作贼难养家口。

གོབ་ཆེ། རྫུན་སྐྱ་ཚུལ་དང་ཉར་གཏམ་ གོད་ཚུལ། 胡说八道，夸夸其谈：གོབ་ཆེད་ ལང་ལ་ གོད་ པ། 妄语成习。

གོབས། ཁབ་ཐའི་སྐུལ་ཚིག

གོས། སྐྱོབ་བམ་ཀུས་སྐྱས་ཀྱི་ཉམས། 名词。架子，排场。骄傲豪华的姿态或场面：དྲིས་ གོས་ ཆེ་ བ། 傲慢的架子。སྐྱེ་ལེན་ཀྱ་ གོས་ཁཐབ་ཅིང་ཐུས་ པ། 豪华盛大的接待。

གོས་འཕྱིང་། ང་ཐུལ་ཆེ་ཐའི་རྣམ་འགྱུར། 骄气，傲慢相。

གོས་ར། ཐུས་ སྐྱས། 阔绰，排场，铺张：གོས་ར་ཆེ་པ། 阔气。དཀོས་མེད་ཀྱི་ གོས་ར། 不必要的排场。

གོམས། ཁགོས་ཐའི་སྐུལ་ཚིག

གོར་ བ། (1)འཆོར་ ཐའི་ འདུས་ པ། (2)(རྟེན) བཀྲབ་པ་ སྐྱེ། འདུས་པ། 挑选。

གོར་ར་རྡེ། འཆོར་ཁོང་ ངམ་ གོར་ དོཁས་ ཁོད། 会失掉，可能逃跑：རྟེད་ ཕྱར་ མ་ བཏབ་ ན་ རྟ་ ཆོད་གོར་ར་ རེ། 不钉好橛子，烈马可能逃跑。ཐུ་ལས་གོར་ར་རེ། 可能漏网。

གོལ། ●ཁགོལ་ཐའི་སྐུལ་ཚིག ●ཕྱག་མ། 名词。多余，增益部分：ཟླ་ གོལ། 闰月。

གོལ་ཚེ། (ཁ) གོ་ ལྷམ་ཀྱི་ ཐུ་ བྱག་ཅིག 靴子，皮靴。

གོལ་ཟླ། ཟླ་ གོལ་ ཀྱི་ ཟླ་ ཕྱག 闰月。

གོས། ●ཁགོ་ཐའི་སྐུལ་ཚིག ●ཕྱོགས་ཐྱགས་ སྐྱེན་ ཐའི་ ཚིག་ཕྱད་ ཅིག 名词。另一方，其余一面：ཅིག་ གོས་ ཤིན་ལ་ ཅིག་ གོས་ མ་ ཤིན་ པ། (在二者之中) 只是其中之一。དཀར་ ཐའི་ ཅིག་ གོས་ ནག་ ཐ་ ཤིན། 白的另一面是黑的。ངན་ ཐའི་ ཅིག་ གོས་ བཟང་ ཐ་ ཤིན། 坏的另面是好的。●ཆེས་ ཆེ་ རུས་ དུ་ ཅང་ ཁི་ དོན་ སྐྱེན་ ཐའི་ ཚིག་ ཕྱད་ ཅིག 副词。最，极：དཀར་ གོས། 最白。ནག་ གོས། 最黑。ངན་ གོས། 最坏。བཟང་ གོས། 最好。སྐྱེན་ གོས། 最快。ཆེ་ གོས། 最大。

ཀྱི། 名词。(1)ཁས་ མཆུ་ རལ་པ། 兔唇，豁嘴。上唇缺陷：ཁ་ ཀྱི། 豁唇。ཀྱི་ སྐྱོས། 唇裂。ཀྱི་ རལ། 嘴唇缺裂。(2)ཀྱ་ དེད། 洪水：ཁེར་ པ་ དག་ དུ་ བབས་ དེ་ ཀྱ་ དང་ ཆབ་ ཆོད་ ཀྱི་ རྡ་ ལུང་ ཁྱབས། 冰雪猛烈，飞洪滚石，漫山遍野。(3)སྐུད་ ཁྱེང་། 行列，排列。

ཀྱ་ རྒལ། ཆུ་ ཤིག 洪水。

ཀྱ་ སྐྱོས། (1)ཁ་ ཀྱ་ སྐྱོས་ དེ་ མཆུ་ རལ་པ། 豁唇。

(2)ཚ་རྨས། 疮疤。

ཀུ་བ། ཀ་བ་དང་འདྲ།

ཀུ་ཚའི་སྐྱིང་། རི་བོ་ཞིག ཁེ་ཁྲན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིམས་ཅ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ ཅ་བ་རྫོང་ དུ་ཡོད། 哈莫娘。山名。在四川省阿坝藏族自治州阿坝县境内。

ཀུ་ཁོད། ཆུ་ཁོག་གམ། ཁོད་པ། 洪水，山洪：ཀུ་ཁོད་ཐུག་པ། 洪水横溢。ཀུ་ཁོད་འབྱུག་པ། 山洪暴发。ཆར་ཆེན་བབ་ནས་ཀུ་ཁོད་ འབྱུག་ པ། 暴雨大至，山洪猛涨。ཀུ་ཁོད་ཟླ་ བྱང་ དུ་ ཐུག་ པ། 洪水暴发。

ཀུ་ལ། ལ་ཞིག ཐོད་རང་སྐྱང་ལྷོངས་ཀྱི་ འཁྲི་ དུ་ རྫོང་གི་ཤར་ཐུང་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཐུ་མཆོའི་ ངོས་ནས་སྟེང་ ༥༠ཅ་ཡོད། 下拉。山口名。在西藏自治区比如县东部，海拔5090米。

ཀྱ་བ་རྩེ། (ཚེགས) རྒྱ་ཟླ་བདུན་པ། 藏历七月的异名。

ཀྱི་ཁ་རྩྭ། (ཚེགས) (1)དབལ་གྱི་དུམ་བུ། 一种无花无叶的攀援植物。(2)ཙན་དན་དཀར་པོ། 白旃檀。

ཀྱི་རྒྱ་ཚེ་རྫོ། (ཚེགས) ནུ་ཚེ་ཆུ་ལ་སྟོས།

ཀྱེ་ཀུ་ལ་ཅ་ཀྱི། (ཚེགས) དུས་འཁོར། 《时轮》。佛经名。

ཀྱེ་ལེ་རྩེ། དབལ་ལྡན་ཤེང་གེ་ རྒྱ་ གུ་ གང་ ཀྱི་ སྐྱབ་ དབོན་ཞིག་ ཡིན་ པ་ དེས་ བོད་ ཀྱལ་ ཁྲི་ སྲོང་ ལྡེའུ་ བཅན་དུས་བོད་ལ་རྫོགས་ པ་ ཆེན་ པའི་ རྒྱུད་ ཐེག་ ཚན་ མཐའ་ནས་ སྐྱལ། 室利僧哈。译言祥狮子。古印度一佛学家名。赤松德赞时曾来西藏传授大圆满法。

ཀྱོག་ཀ། ཤོ་ལོ་ཀའི་འབྲི་ སྐྱལ་གཞན་ ཞིག

གཀའ་བ། གཡོག་པའི་མ་ཚོང་པ།

གཀའ་གཡོང་། རྡོ་ ཆེན་ གཤག་ ཅིང་ ཀྱི་ ཤུགས་ ཀྱིས་ ཁ་ཐུག་ ཚ་ ཞིག་ 开山楔子。劈开大石的铁楔子。

གཀའ་གས། གཤག་དང་འདྲ།

གཀའ་གས་བཀྱི། གཏམ་ཀྱི་འཐབ་རྩོད་ ཅན་ པ་ སྟེ། དེང་སང་ཁ་འཐབ་ ཅེར་ བ་ དང་ དོན་ མཚུངས། 吵嘴，争论。

གཀའ་གས་འགྲེལ། གཤགས་པའི་ དང་ དོན་ གཅིག

གཀའ་གས་རྒྱལ་བ། གཏམ་ ཀྱི་ རྩོད་ པ་ ལས་ རྒྱལ་ བའམ་ཁ་རྒྱལ་བ། 辩胜，诉讼得胜。

གཀའ་གས་ངན། ཁ་གཤགས་དན་པ། 恶谑。使人难堪的戏谑。

གཀའ་གས་པ། གཡོག་ པའི་ འདས་ པའི་ འཕྲི་ སྐལ་ གཞན་ཞིག

གཀའ་གས་པའི་རྟགས། རྒྱུ་ བྱང་ཀྱི་ མཚན་ མོག་ པ་ལས་ བྱུང་ བའི་རྟ་ རིགས་ བརྒྱད་ཀྱི་ ནང་ ཚན་ ཀ་ ཅིག་ གྱང་ དུ་ གཤགས་ པའི་མ། 刮伤。肌肉被刀剑等武器割裂的伤口。

གཀའ་གས་མ། གཞུང་ གཤགས་ མང་ པོ་ བཏང་ བའི་ མེ་ ཤིང་། 名词。劈柴。劈开的木柴。

གཀའ་གས་རྩལ། ཁ་ གཤགས་ བཀྱི་ པ། 争论，争讼。

གཀའ་གས་ལས། ཁོག་ པ་ སོག་ གཤགས་ དེ་ སྐུན་ བཅོས་ བྱེད་ གཅས། 手术，开刀，解剖。

གཀང་། བོན་ པའི་ རོལ་ མོ་ ཞིག 名词。单铙。苯波教一种乐器。形如一只铜铙，中有活舌，摇撞发音。

གཀང་རེ་གཀོང་རེ། ས་མཐོ་དམའ་ སྐང་ གཟོང་ ཚད་ པ། 地势凸凹不平，ས་ཆ་གཤང་རེ་ གཟོང་ རེ། 地势凸凹不平。

གཀང་གཀོང་། གཤང་རེ་གཟོང་རེའི་ བརྡུས་ཚིག

གཀད་པ། ཤན་པ་དང་འདྲ།

གཀམ། རོག་མ་དང་རྗེས་མ་དང་སྦྱད་མ། 名词。下面，下部，下端，后面，底缘：སྐབ་ གཀམ།

衣服下沿吊边。འོག་གཤམ། 下属，下面。དོན་ཚན་གཤམ་གསལ་སྤྲོད། 条目列举如下。རྡེ་མའི་ཚོང་གཤམ། 卷轴画的上下左右边缘。

གཤམ་ཁབས། ཤམ་གཁས་དང་འདྲ།

གཤམ་བྱ། མེར་ཀྲང་གི་སྒེང་ཁྱམས་ཀྱི་དས་ཀྱི་གཤམ་བྱ། 窗棂上的横帘。

གཤམ་མ། འོག་མ། 形容词。后者，下面的；གཤམ་མར་འཁོད་པ། 列举于下。

གཤམ་འཇར། འོག་ཏུ་འཕྱང་བའམ། སྐབ་ཏུ་འཕྱང་བ། 垂穗，སྒྲོང་སྐུད་ཀྱི་གཤམ་འཇར། 丝线垂穗。

གཤམ་འོག འོག་རིམ། 下属，下面，下层。

གཤམ་རིམ། འོག་རིམ། 下属，下层。

གཤའ། ཀག 想必，必当如此；སྐུ་ཁམས་གསལ་དངས་ཡིན་ གཤའ། 想必贵体安康！ཕྱི་འཕྲིན་ཕྱག་རེན་བྱང་གཤའ་ལགས། 所上书札谅已收到。

གཤའ་མ། རྣམ་དག་གམ་ཡང་དག་དང་། རྣལ་མ་དང་། ཤེས་རབ་པོ་དང་ཐེག་མེད་པ། 形容词。纯正，正确，正常，真实不虚；ལས་ཀྱང་རྣལ་མེད་གཤའ་མ་ལེན་ཀྱི་ཡོད། 切实负起责任。སློབ་སྒྲུབ་གཤའ་མ་བྱས་ པ། 认真学习了。ཡང་ཡང་དཔྱད་ཅིན་ཤུགས་གཤའ་མ་རྟོགས་ཡོང་། 反复研究，就会懂得真理。

གཤའ་ཆོ། གཤའ་དཀར། 锡。一种金属。

གཤའ་ཆོ་ཁ་ཀངར་ཐོ། གཤའ་ཆོ་དང་དོན་གཅིག

གཤའ་རིང་། ལག་ངར་ཀྱི་རོགས་ཏུ་ཡོད་པའི་བད་ཀན་གཤའ་རིང་དང་། མཁྲས་པ་གཤའ་རིང་། ཆུ་སེར་གཤའ་རིང་ཞེས་པའི་གཏུར་དཔེགས་གསུམ་ཀྱི་མིང་། 正长脉。前臂骨下方的剖刺脉穴。分涎液剖刺穴、胆剖刺穴和黄水剖刺穴三处。

གཤངར་རྒྱག་པ། ཆོས་བྱ་བས་ཚོས་ཀྱི་ནང་ཤ་སོགས་ལ་སྡེང་གཏེན་ཀྱི་ཆུགས་སམ་གཤངར་ཐོར་རེ་བ་ཆུག་པ། 绗，长针串绗。

གཤགར་པ། (ཐ་དད་པ) བཤངས་པ། གཤངས་པ། གཤོར།། རིམ་ཀྱིས་འགྲོ་བ། 依次前进，鱼贯而行；ལམ་འཕྲང་དུག་ཐོར་འགྲུལ་ པ་དང་ རྟ་ རྒྱལ་རྣམས་གཤངས་ཀྱིན་འདུག 行旅和骡马正依次走过狭路。ཁྱེད་ཚོ་འཚང་གཤ་མ་བཀྲུབ་ པར་ རིམ་ཀྱིས་ གཤོར་ཅིག 你们不要拥挤，依次前进！

གཤགར་སྐྱང་། སྐྱོར་སྐྱང་སྟེ་དབེ་ཚའི་ཚིག་དོན་ཤིན་པརྗེད་པའི་ཚེད་ དུ་ ཡང་ ཡང་ འདོན་པ། 复习，反复背诵。为使不忘书中词义而反复诵习。

གཤགར་མ། དབུ་མེད་འཕྲུག་ཡིག 名词。草书，行书。

གཤགར་ཡིག དབུ་མེད་ཀྱི་ཡི་གེ། 草书，草字。

གཤལ་ཚོས་པ། སྐྱོན་ཚོས་པའམ་ངན་གཡའ་ཐོག་པ། 犯过错，沾染罪过。

གཤིན་དཀོར། ཤེ་ཐའི་དོན་དུ་དགེ་འདུན་ པ་ལ་ཕུལ་བའི་ནོར་ རྫས། 超荐财物。为死者祈福而献给僧众的财物。

གཤིན་ཀྱི་ཚལ། དུར་ཁྲོད། 尸林，坟墓。

གཤིན་དགེ། གཤེན་ཐོར་དམིགས་པའི་དགེ་རྩ། 超荐佛事。为死者修善的宗教活动。

གཤིན་ཚོག གཤེན་ཐོ་རྗེས་འཛིན་བྱེད་ པའི་ཆོ་ག་ཞེག 超度法事。护持死者灵魂的仪式。

གཤིན་རྗེ། (1)〈ཁ་མ་རྟ་ཪ:〉 གཤེན་ཐོ་ཀུན་ཀྱི་རྗེ་བོ། 死主。梵音译作阎曼罗杂。一切死人的统治者。佛书译为阎罗王，ཐོར་པ་གཉིང་ རིང་ལ་མདོག་ཟུ་བ་གཤེན་རྗེའི་གདོང་འདྲ་བ་ཞེག་གཡར་ཐུང་། 借来一只形容枯槁、有似阎罗王脸色的深底木碗。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཐུ་ པའི་ བདག་ དང་། རྟེ་མའི་ཐུ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཐོ། འཕྲི་བདག་མཐའ་ཅིང། དུས་འཕྲེད། མ་གཤེན་བདག ཅེ་

རྟོན་འཆང་། དབྱག་འཇེག། མ་དཀྱིལ་ཆུལ་མཚན་ཅན། མཚུངས་འཇུག མཚུན་གྱི་ལྷ། མཚུན་ལ་རོལ། འཆི་བའི་དབང་ཕྱུག ཡ་སྐུ་ནའི་སྐྱེས། གསོད་ཟེར། ལྷོ་ཡི་ཕྱོགས་སྐྱོང་བཅས་སོ། (2)(མངོན) གཤེག་རྗེ་ལ་ཨོ་མོ་གཉིས་ཡོད་བས་གང་ཡིན་མཚོན། 阎罗王有男女二人，故表数字2。

གཤེག་རྗེ་ཆོས་ཆུལ། (1)འཕྲོ་བདག་གཤེག་རྗེ། 阎罗，阎摩狱主。(2)དམ་ཅན་ཆོས་ཆུལ། 誓愿法王。佛教一护法神名。

གཤེག་རྗེ་མོ། (མངོན) སྐར་མ་བྱ་ཉེ། 阎罗母。胃宿的异名。二十八宿之一。

གཤེག་རྗེ་གཤེད། འཇིགས་བྱེད། ཐུ་མེད་ཨ་ཏུད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞེག 阎摩敌，大威德，能怖金刚。佛教无上密乘一本尊名。

གཤེག་རྗེའི་སྐྱེས་བུ། དམྱལ་བའི་ལས་མཁན། 地狱卒。地狱中行刑的人。

གཤེག་རྗེའི་ཁྲམ། འཆི་བདག་གི་ཁས་འཆེ་བའི་རྟགས་སམ་མཚན་མ། 阎罗信息。死神发出的消息或信号：ཁྱོད་གཤེག་རྗེའི་ཁྲམ་ལ་མ་བཏབ་ན། ང་དཔའ་མིང་བཏགས་པ་སྟོང་གཏམ་ཕྱི་སོ། 若不给你阎罗信，称我英雄乃空名。

གཤེག་རྗེའི་ཚལ། (མངོན) དུར་ཁྲོད་ཙ་གནས། 阎罗林。尸林的异名。

གཤེག་རྗེའི་ཕྱོགས། (མངོན) ལྷོ་ཕྱོགས། 阎罗方。南方的异名。

གཤེག་རྗེའི་བ་དམར། (མངོན) གཟའ་སྐེག་པ། 阎罗幡。土曜的异名。

གཤེག་རྗེའི་བྱི། (མངོན) ཁྲག་མ། 阎罗子。蚂蚁的异名。

གཤེག་རྗེའི་བཞོན་པ། (མངོན) མ་ཉེ། 阎罗坐骑。水牛的异名。

གཤེག་རྗེའི་སྐྱིང་མོ། (1)(མངོན) ཆུ་བོ་བཀྲ། 阎罗妹。印度的憍刍河的异名。(2)གཤེག་རྗེའི་ཡུམ། 阎罗阴体。琰摩母，妙音母。

གཤེག་སྟོང་། གནའ་དུས་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྲོལ་ལྟར་བསད་པའི་མི་སྲོག་གི་ཁྲིམས་འཇལ་ཞེག 死命价。古代西藏法律勒令杀人凶手给死者赔偿的命价。

གཤེག་འབྲི། མི་ཤི་ནས་གསོད་བོར་རྟོད་མཁའ་ལ་གནོད་པ་རྒྱལ་བའི་འདྲི་ལ་རེད། 死鬼，鬼魂。所谓死后能危害生者的厉鬼。

གཤེག་གནས། དུར་ཁྲོད། 尸林，坟墓。

གཤེག་པ། 形容词。(1)བཏུད་དང་ལྡན་པ། 有营养，能滋补身体：གཟན་ཆག་གཤེག་པ། 有营养的饲料。(2)འཇམ་བོ་དང་དུལ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་གཤེག་བོ་དང་འདྲ།

གཤེག་ཟོ། ❶འདུས་བོ། 名词。已死者，亡人，གཤེག་ཟོའི་དུག་ལོག 寿衣。གཤེག་ཟོའི་ཐང་ཡིག 灵牌。ཨ་མ་རང་མགོ་མ་ཐོན་བར། གཤེག་ཟོའི་ཁར་འདྲེན་ཚར་བཞག་རེད། 喇嘛自身难保，何以超度亡灵。❷形容词。(1)འཇམ་བོ་དང་དུལ་བ། 温良，柔顺，熟化：ཁ་དྲི་གཤེག་ཟོ། 语气温和。ཞིང་ས་གཤེག་ཟོ། 熟田，熟土。(2)མཐུན་ཟོ། 慈祥，融洽：སེམས་ཆུད་ གཤེག་ཟོ། 性格慈祥。དགོས་ངང་གཤེག་ཟོ། 情意融洽。ནང་ཁ་གཤེག་ཟོ། 内部和睦。

གཤེག་སྐྱང་། གཤེག་ཟོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གནས་སྐྱང་ཐེབ་པའི་ཆོ་ག། 超荐亡灵。为死者诵经，使亡魂脱离苦难的仪轨。

གཤེག་རྩིས། གཤེག་ཟོའི་དོན་དུ་ཆུག་པའི་རྩིས། 死丧卜算。藏俗为死者办理诵经超度、出殡等后事所作星算。

གཤེག་རྫས། གཤེག་ཟོའི་དོན་རྫས། 遗物。死者的财物。

གཤེག་ཟིམ། གཤེག་ཟས་དང་འདྲ།

གཤིན་ཟས། (1)ཤི་མཁན་གྱི་ཆུ་དངོས་ཐོག་ནས་བཟས་པའི་ཟས། 丧筵。用死者财物所办饮食。(2)ཤི་མཁན་གྱི་དོན་དུ་དཔེགས་ནས་གཏོང་བའི་དངོས་ཏྲས། 亡人饭食。专为亡人布施、供养所设饮食。

གཤིན་ཡུལ། གཤིན་པའི་ཡུལ་དེ་ཤི་ནས་སྐྱེ་བ་མ་ཐྲངས་བར་གྱི་ཡུལ་ལམ་གནས། 亡人世界。死后尚未受生前存在的处所。

གཤིན་ས། (1)ཞིང་ས་འབྲས་བུ་དུལ་མ། 熟地，良田。(2)མཐུན་པ་ཉེད། 好友。要好的对象。

གཤིན་པ། (ཐ་དད་པ) གཤིན་བས་པ། གཤིན་པ། གཤིན་བས།། (1)དམ་པར་སྐྱེག་པ་དང་རྒྱབ་པ། 靠紧，挨拢，接近：གལ་ ལེགས་ པར་ གཤིན་བས་པ། 整队靠紧。དཔུང་ གཤིན་བས། 并肩。 རང་བཞིན་བཟང་པ་ཡིན་ན་གཤིན་བས་བདེ་ པ་ ཡོང་། 性格善良就容易亲近。(2)འཁྲིགས་པ་ དང་ རྩེའ་ བའམ་སྡོང་བ། 结伴，陪同：མཉམ་དུ་གཤིན་བས་ ཕྱིན་པ། 陪同前去。

གཤིན་བས། གཤིན་པའི་སྐལ་ཆ།

གཤིན་བས་པ། གཤིན་པའི་འདས་པ།

གཤིན་བས་གཤིན་བས། རྒག་རྒག་གམ་ཉེ་བར་བཅར་ནས་བསྡིགས་པ། 靠近，挨拢。

གཤིས། རྒྱ་མཚན་སྟོན་པའི་ཚིག 连词。由于，因为，原因，གནམ་ གྲུང་ བསྡུད་ པ་ ཡིན་ གཤིས་ མཐོགས་པ་ སྐྱེས་ ཐུབ་པར་ ཐག་ཆོད། 由于乘的是飞机，一定很快到达。དོན་དམ་ པའི་ ལྟ་ཚུལ་ ལ་ སྐྱེ་ གཤིས་ ཙོ་ དཀའ་ བ་ འདུག 由于结合了胜义佛法，就难于理解。

གཤིས་ཀ། རང་བཞིན་ནམ་ གྱུ་ དག 名词。本性，品质；ཚོམས་ གཤིས། 习性，习俗。 མི་ གཤིས། 性格。 གནམ་ གཤིས། 气象，天候。 ས་ གཤིས། 地质。 གཤིས་ཀ་ བཟང་ངན། 脾气的好坏。 གཤིས་ རྩུབ་ ཁ་ ཆ། 乖张泼辣。

གཤིས་རྒྱུད། རང་བཞིན་ནམ་ གྱུ་ དག 品质，本性，本质；གཤིས་ རྒྱུད་ ཆུང་ པོ། 秉性倔强，性格固执。 གཤིས་ རྒྱུད་ རྒྱང་ པོ། 性情奋奔。 གཤིས་ རྒྱུད་ བཙན་ པོ། 性格严肃。 རང་ གི་ གཤིས་ རྒྱུད་ བཟང་ པོ་ རེ་ ལྟ་ བ་ བཞིན་ དུ་ གཞན་ དག་ ཀྱང་ དེ་ ལྟ་ བུའི་ སྙམ། 以为别人也跟自己那样禀性善良。

གཤིས་ལུགས། (1)ཚོམས་ སྲོལ། 风俗，习俗。(2)ཆོས་ རྣམས་ ཀྱི་ རང་ བཞིན་ སྟོང་ ཉིད། 胜义，空性。

གཤུང་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཤུངས་པ། བཤུང་བ། ཤུངས།། རྨོད་ནས་ ཁོག་ དུ་ ཁ་ གདོང་ བ། 指责，咒骂，诽谤，背地诋毁：གཤུང་ བར་ དམོད་ པ། 咒骂。 གཤིས་ ལུགས་ གཤུང་ བ། 讥刺习俗。❷(རྩིང་) རང་གཞན་ གྱི་ སྐྱོན་ དངོས་ སུ་ བརྗོད་ པ། 直接批评自己和他人的过失。

གཤེ་བ། (ཐ་དད་པ) སྐྱོ་ བ་ དང་ སྨད་ པའི་ ཚིག་ རྒྱབ་ སྐྱོ་ བ། 骂，恶詈，詈骂，གཤེ་ གཏམ་ གཤེ་ ཚིག 责骂语。 གཤེ་ ཞིང་ སྡེགས་ པ། 指责，粗言威胁。 གཤེ་ རེས། 对骂。 གཤེ་ སེམས་ འཚང་ བ། 存心骂人。

གཤེ་གཤེ་གཀྱོང་བ། ཚིག་ རྒྱབ་ བརྗོད་ པ། 责怪，谴责，詈骂，呵责，叱责。

གཤེགས་ བ། གཤོག་ པའི་ ད་ ལྟ་ བའི་ འཕྲི་ ཟླལ་ གཞན་ ཞིག

གཤེགས་ཟན་ཆུ་ཟམས། ཡུལ་ གཞན་ དུ་ ཕེབས་ ཀར་ འབྱལ་ རྒྱུའི་ བཏུང་ བ་ ཁ་ ཆང་ སོགས། ཕེབས་ ཆང་ ཁང་ ཟེར། 送别饮料。饯行时所献茶酒等。

གཤེགས་ཟམ་ཁྲིད། བསུ་ སྐྱལ་ སྟོན་ མོ་ སོགས་ ཅིང་ དགོས་ པའི་ ཚུལ་ ཁོང་ ཁར་ འབྱའི་ མཁྱེན་ པོ་ གལ་ ཆེ། 行客，行人。准备为之饯行或洗尘的主要宾客。

གཤེགས་གཀྱོང་། ལྷ་ཕེབས་བའི་སྐབས་དང་བསྟུན་བའི་གཀྱང་མ། 送神朵马。神离去时所献食子。

གཤེགས་ཆུང་ལས་བདུན། དཔེ་ཐུབ་བཤང་ཐ་བཏུབ་ཅུའི་ཐུས་ཤེག་སྟེ། ཞེང་གིའི་སྤྱན་སྔ་གཤེགས་པ་དང་། རྒྱང་ཐ་ཆའི་སྤྱན་སྔ་གཤེགས་པ་དང་། ངང་པའི་སྤྱན་སྔ་གཤེགས་པ་དང་། ཁྱུ་མཆོག་གི་སྤྱན་སྔ་གཤེགས་པ་དང་། གཡས་ཐྲོག་སྔ་ལྟོག་ཅིང་གཤེགས་པ་དང་། མཇེས་པར་གཤེགས་པ་དང་། དྲང་ཐོར་གཤེགས་པ་བཅས་བདུན་ནོ། 步态随好七。如来八十随好之一类：行步如狮王、行步如象王、行步如鹅王、行步如牛王、右侧前进、行步雍容优美和正直前行。

གཤེགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)ཕེབས་པ། 行走，来，去。ཡུལ་ཕྱོགས་མང་ཐོར་གཤེགས་པ། 去过很多地方。གཤེགས་སུ་གསོལ། 请动身；请降临；དང་གནས་སུ་གཤེགས་པ། 返回原位。ཉེ་ཞོ་ཤེད་པར་བདེ་བར་གཤེགས། 顺利通行。(2)འདས་པ། 死，逝，བདེ་བར་གཤེགས་པ། 善逝。དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། 如来。མར་མེ་གཤེགས་སོང་། 灯熄了。གནམ་དུ་གཤེགས་པ། 升天，死去。སྐུ་གཤེགས་པའི་བྱད་ཚོ། 殡葬事宜。

གཤེགས་ཕྱོགས། འདས་མཆོད་དེ་ཤེ་ཆར་བའི་རྗེས་སུ་གཤེགས་ཐོའི་ཆེད་དུ་ ཡར་དགོན་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་དང་། བར་དགེ་འདུན་ལ་བསྟེན་བཀུར། མར་ངན་སྐྱོང་ལ་སྤྱིན་གཏོང་སོགས་རྣམ་དཀར་དགེ་སྦྱོར་གང་དུང་ཐུས་པའི་དོན། 丧事，丧葬佛事。人死之后，为亡人举办的上敬至宝、中供僧伽、下施乞丐的修善佛事。

གཤེད། མི་མཐུན་པའི་ཐྲག་ས་ཤ་དག་ཆ། དག་ཐོ། 名词。冤家，仇敌。生死冤家：དག་གཤེད། 怨敌。ལོ་གཤེད། 逢冲之年。

གཤེད་མ། 名词。(1)སྐྱ་གཅོད་ལཱ་རྟག། 刽子手。(2)གཤེད་རྗེའི་ཚོ་ཕྱ། 阎罗鬼卒，索命鬼。

གཤེགས། ཚན་ཀྱི་སྤྱན་པ་གཤེད་རབ་ཀྱི་རུས་མིང་། 兴。西藏苯波教祖师出身的氏族名。

གཤེགས་རབ། ཐུར་ཀླུག་ཐུབ་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཚོད་མངའ་རིས་ཞང་ཁྱུང་ཡུལ་ཀྱི་ངོལ་མོ་ལུང་རིང་དུ་བྱུང་བའི་ཚན་ཚའི་སྤྱན་པ་ཞེག 兴饶祖师。相传与释迦牟尼同时，生于西藏阿里今扎达县属的沃莫隆仁(汉文古史中名为羊同)地方，是西藏原始宗教苯波教祖师。

གཤེགས་རབ་ཀི་ཚོ་ཆེ། ཞང་ཁྱུང་གི་ཡུལ་དུ་འཁྱོངས་པའི་ཚན་ཀྱི་སྤྱན་པ་ཞེག 兴饶祖师。生于羊同的苯波教祖师。

གཤེགས་རབས། གཤེན་རབ་དང་འདྲ།

གཤེགས་རབས་ཀི་ཚོ་ཡེ་གཤེགས། ཚན་གྲོལ་ཐོག་མར་གཀྱང་མཁན་ཀྱི་སྤྱན་པ། 兴饶祖师。苯波教创始祖师名。

གཤེགས་ལྷས། ཚན་ཀྱི་ཁྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མིང་། 兴饶子。苯教所说的菩萨。

གཤེགས་ལྷ། ཚན་ལྷ། 兴神。苯波教神。

གཤེགས་ལྷན། (མངོན) ཟླ་བ། 具湿润。月亮的异名。

གཤེགས་པ། བཞད་ཆོག 形容词。潮湿，湿润；ཆུན་གཤེགས། 润湿。གོས་གཤེགས་པ། 湿衣服。ས་གཤེགས། 湿地方。ཤིང་འབྲས་གཤེགས་པ། 鲜果。

གཤེགས་ཚ་ཁ མིག་ནད་གཤེགས་ཚ་སྟེ། མིག་ནས་མཆི་མ་འཛག་ཅིང་གཟུགས་ལ་ལྟ་མི་བཟོད་པར་ནུ་བའི་མིག་ནད་ཅིག 急性结膜炎。眼泪涟涟、赤痛羞光的一种眼病。

གཤེགས་འཇིག། (མངོན) (1)ཆུ། 水的异名。(2)སྤྲིན། 云的异名。

གཤེགས་ས། ཆུན་གཤེགས་རྣམ་བཞད་ཚན་ཚད་བའི་ས། 湿地。潮湿的地方。

གཤོལ། གཏན་དུ་འཁེལ་བའི་ལས་སྒྲིལ། 名词。定例，惯例；གཤོལ་དོད་པ། 相沿成例。གཤོལ་ལས་ཆད་པ། 形成惯例。གཤོལ་ངན་ཚུགས་པ། 已成恶例。

གཤོལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཤོས་པ། བཤོ་བ། སོས།། འབོ་བ་དང་འདོར་བ། 泼出，倾倒，抛弃；ཇ་གང་མོ་ཕྱིར་བཤོས་པ། 倒掉冷茶。གདོ་སྲིགས་བཤོས་པ། 倒渣滓。ཆུ་བཤོ་བ། 倒水。བཤོས་པའི་ཆུ་དེ་ཚེས་གཐབས་མེད། 覆水难收。

གཤོག 名词。(1)དཔུང་ངམ་སྡེ་བཞི། 集团，部队。(2)གྲོང་ཆུ་ཆེན་བོ། 大村镇。

གཤོག་དཀར། (ཟངས) ངང་པ། 白翅。鹅的异名。

གཤོག་བཀྲ། (ཟངས) ཐ་སྐེག་པ། 花翅。鹌鹑的异名。

གཤོག་འཕྲོ། (ཟངས) ཐ་རྒྱུའི་མིང་། 翅行。鸟的通称。

གཤོག་སྒྲ། གཤོག་རྒྱང་འགྲབ་པའམ་རྡེབ་པའི་ སྒྲ། 拍翅声，鼓翅声；ངང་པའི་ཁུ་ཚོགས་ གཤོག་སྒྲ་དེད་དེད་སྒྲག་བཞེན་འཕུར་པ། 雁群鼓翅，沙沙飞翔。

གཤོག་སྲོལ། ཐའི་གཤོག་ པའི་ སྒྲའམ་སྒྲ་ གཤོག 鸟翅，羽翼。གཤོག་སྒྲ་དང་ཀྱི་སྐྱེད་པས་བསྡམས་གྱུར་ན། རྟོད་པ་ཡིན་ཡང་ནམ་འཕངས་གཅོད་ཐུབས་མེད། 羽翼如若遭捆绑，虽是雄鹰也难翔。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འགེལས་ཏྲིད་དང་། སྒྲ། འདབ་མ། འདབ་གཤོག ལུས་འདེགས། གཤོག་པ་ཐབས་སོ།

གཤོག་ཚགས། ཐ་རིགས། 鸟类。

གཤོག་སྔོན། (ཟངས) རེ་ཙི། 绿翅。鹦哥的异名。

གཤོག་ལྡན། (ཟངས) ཐ། 具翅。鸟的异名。

གཤོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཤགས་པ། གཤག་ བ། གཤོགས།། དུམ་བུད་གཅོང་བའམ་གཞི་བ། 劈破，剖开；རྡོ་དུམ་བུད་བཤགས་པ། 劈石成块。ཕྱིས་བཤགས་ པའི་ ཚ། 刀伤。གཤག་ ལས། 开刀，动手术。གངས་བཤགས་པ། 挖开道上积雪。ཤིང་བཤགས་པ། 劈柴。ཤིང་འཇེང་པ་ཅན་གཤག་དགའ། 有疖木材难劈开。རྐོང་དམག་ གི་ ནང་ རྩོག་འཕྲུག་པ་ལྟར་བཤགས་ནས་བྱུང་། 闪电似地冲出霍尔阵。❷བྱའམ་ ཕྱ་ མེ་ འདབ་ མ། 名词。鸟翼，翅，鳍；གཤོག་པ་ རྡེབ་ པ། 拍翅。གཤོག་པ་གཡུག་པ། 扇翅。གཤོག་པ་གཡོབ་པ། 振翅。གཤོག་པ་ཕྱེབ་ཕྱེབ། 扑扑展翅。ཐ་གཤོག་ཕྱེབ་ཕྱེབ་བྱས་ཏེ་འཕུར། 飞鸟展翅，扑扑起飞。ཐ་ ནམ་མཁའ་འཕུར་བ་ལ་གཤོག་པ་གཉིས་དགོས། 鸟飞上天要两翼。

གཤོག་པ་ཅན། (ཟངས) (1)རྟ། 马的异名。(2)ཐ། 鸟的异名。

གཤོག་སྟོབས། ཐའི་གཤོག་པའི་འཕུར་རྩལ། 翼力，飞劲；ཚོད་ལྟག་ལ་གཤོག་རྩལ་ཐུབ་པ་དང་། ངང་ ཕྱག་ལ་རྩལ་རྩལ་རྡོགས་པ་བཞེན་མགོ་ སྐོན་པ། 有如雕雏翅膀长硬、鸭雏游泳学成， 能自立生活了。

གཤོགས། གཤོག་པའི་སྐུལ་ཚིག

གཤོང་ཆུ། ས་ཀོང་ཚོང་ཁོད་པའི་ཆུ། 坑中积水，洼地水；གཤོང་ཆུ་ཕྱིར་ཕྱད། 排除洼地水。

གཤོང་ཁ། (ཐ་དད་པ) བཤང་བ། བཤང་པ། གོང་བ།། འབྱུ་ པ་ དང་ སེལ་ པ། 挖深，疏浚，淘除，疏通；གང་སྲིགས་རྣམས་ བཤང་བ་ པ། 淘除渣滓。གཙང་ ཁ་ གཤོང་ པ། 淘河。ཁྲོན་ པ་ བཤང་པ། 淘井。སྐུབས་གཤོང་པ། 疏通管道。

གཤོང་བྱ། ས་གཞི་ཀོང་ཀོང་ངམ་ཀུང་ཀུང་། 名词。小坑，洼地，低洼处；མི་ལ་ ཡར་དུས་ མར་

དྲུས་ཙམ། ས་ལ་ལྷང་རེ་གགོང་རེ་ཙམ། 人有上升下降，地有凹凸不平。

གགོང་ཞིང་། ཐང་ལ་ཙམ་བའི་ཞིང་། 低处土地，平原的田地。ལྷང་ཞིང་ཏྲི་སྐྱེ་ནས་འབྲིལ་འབྲིལ། གགོང་ཞིང་འབྲས་ཐུག་རྩྭ་ཐིང་ཐིང་། 坡地麦穗一片黄，平原稻苗绿油油。

གགོང་གགོང་། དམའ་ཙམའམ་ཀང་ཀང་། 凹的，洼的。ས་གཞི་གགོང་གགོང་རྣམས་སུ་ཆུ་འབྲིལ་འདུག 水潴洼地中。

གགོངས། སྡེངས། 名词。地方，区域。སྒང་གགོངས། 草地。གགོངས་སེ། 盆地。

གགོམ་བ། (ཐ་དད་བ) བཀམས་བ། བཀམ་བ། གོམས།། (1)ཀུ་སྒྲིག་བྱེད་པ་དང་འགོད་བ། 准备，组织，布置，陈列。ཀྱབས་གགོམ། 准备。སྒྲིག་གགོམ། 陈列，陈设。སྡེན་མོ་བཀམས་ཏེ་སྐུ་མཚོན་གདན་འབྱེན་ཞུ། 设宴请客。གཡུལ་གགོམ་བ། 布置阵势，备战。(2)འདོན་བ། 取出，抽出。རལ་གྲི་གགོམ་བ། 拔剑抽刀。

གགོམ་ར། (1)ཀུ་སྒྲིག 准备，预备。(2)དངོས་རྫས་སྒྲིག་འགོད་བྱེད་ས། 陈列室，展览现场。

གགོམ་ར་འཚེད་བ། (ཐུལ) ཙོད་ཐམས་དང་ཙིན་ཐམས་སྡེད་བ། 装腔作势，装模作样。

གགོམས་བ། གགོམ་བའི་དུ་ཕུ་བའི་འབྲི་སྒྲིལ་གཞན་ཞིག

གགོར། ●གཤོང་བ་དང་གགོང་བའི་སྐུལ་ཆིག ❷名词。(1)(རྩེང) ཁུང་བ། 木水槽，水渠，沟。(2)སྡེད་ཅིག 角质勺，瓢。(3)ཐོད་པ། 天灵盖，颅骨。

གགོར་ཁ་སྒྲིག་བ། འབྲི་སྐན་སོགས་ཚད་འཛིལ་བ། 斗量。用斗量。

གགོར་བ། ●(ཐ་དད་བ) ཅ.བགོར་བ། བགོར་བ། གགོར།། རེ་དུགས་རྩོད་བའམ་རྩོད་ཐྲིག་བ། 追捕，畋猎，逐猎。ཉ་གགོར་བ། 捕鱼。ཤ་བ་གགོར་བ། 捕鹿，逐鹿。ཅ.བཤང་བ། བཤད་བ། གགོར།། ཚད་འཛིལ་བ། 量，揆，计算。འབྲུ་རིགས་འབོ་དང་བྱེ་ལ་གགོར་བ། 用升斗量谷物。❸རྩུབ་པའམ་འཛམ་པོ་མིན་བ། 形容词。粗糙，不光滑。དབུ་སྐྲ་གགོར་བ། 头发粗硬。

གགོར་བྱེ། འབྲུ་སོགས་འཛིལ་བྱེད་ཀྱི་བྱེ། 升。体积量具名。མང་ཉུང་གགོར་བྱེ་ལ་འཛིལ། ཕྲིད་ཡང་ཀྱི་ སྡེང་ལ་འདེགས། 多少用升量，轻重用秤。

གགོལ། ཞིང་ཁ་ཆོ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཚ་བྱད་ཅིག 名词。犁。翻耕土地的农具。སྡེང་གགོལ། 犁。གགོལ་ཀྱིས་ཆོ་བ། 犁耕。

གགོལ་མགོ། ཞིང་ཁ་ཆོ་བྱེད་གགོལ་ཀྱི་མགོ། 犁头。

གགོལ་ཅན། (ཨངན) མ་དེ། 犁者。水牛的异名。

གགོལ་ཕྱུགས། སྡེང་གགོལ་ཀྱི་རྟེ་ཕུགས། 钟，犁镜。

གགོལ་བཀའ་བ། (1)ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་དུ་ བཏུག་བ། 挽留。(2)སྡེང་གགོལ་ཞིང་ཁར་བཏུགས་པ། 犁地。

གགོལ་རྒྱུད། སྡེང་གགོལ་ཀྱི་མདའ་རྟེན་ ཤིང་རིང་པ། 犁身，犁辕。

གགོལ་མདའ། སྡེང་གགོལ་ཀྱི་ཁུ་བའི་ཤིང་། 犁杖。

གགོལ་མདའ་འཛིན། (ཨིཀྵ་སྭཱ་རུ:) གཞན་ཀྱི་རིན་བདུན་ཀྱི་ཁ་ གྱལ་རིའི་རྩེ་མོ་ གགོལ་ མདའ་ལྟ་བུང་ཨོད་པ། རོམ་རིར་དཔག་ཚད་བཞི་འབྱམ་བཞི་ཕྲི་དང་། མཐའ་སྐོར་དུ་ས་ཁ་ གཅིག་དང་བདུན་འབྱམ་དྲུག་ཕྲི་ཨོད་པ་ཞིག 持轴山。梵音译作伊沙多罗山。七金山之一。山顶有金质犁杖，故名。山面每方广四十四万由旬，周一百七十六万由旬。

ཀོཀོལ་ལྗོན། (མངོན) (1)ཉེ་དཀྱིལ་གིང་། 椰子树的异名。(2)མ་དེ། 水牛的异名。

ཀོཀོལ་ཚོ། 名词。(1)རོལ་སྒྲའི་ཐོང་ཀོཀོལ། 犁。(2)རྒྱུ་སྐར་བྱི་བཀུ་པ་ཞིག 紫炁星。

ཀོཀོལ་སྒྲིལ། ཐོང་ཀོཀོལ་གྱི་ཡན་ལག 犁具。犁上零件。

ཀོཀོས། (རྟེང) འབྲེལ་པ། 性交，交媾。

བཀའ་བ། འཆགས་པའི་མ་ངོངས་པ།

བཀའགས་ཁེམ། ལུགོད་བཤགས་བྱེད་པའི་ཉན་པ་བཤད་གེང་ཕྱིན་ཆད་སྡོམ་སེམས་བྱེད་པ། 忏戒。忏悔旧罪，防止新犯。

བཀའགས་པ། ❶འཆགས་པ་དང་ཀོཀོག་པའི་འདུས་པ། ❷ལྟང་བ་ཕྱིར་བཅོས་ཀྱི་ཤང་གསེས། ཡུལ་རྡོགས་མཐུན་གྱི་ལྟང་བས་མ་ཚོས་པའི་དཀྱེ་སྐྱང་གི་བྱང་ཏུ་རང་རྒྱུད་ལ་ལྟང་བས་ཚོས་ཤིང་དྲན་པའི་གང་ཟག་གིས་སྟིང་ནས་ བཤགས་པར་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་པའི་ཚེ་ཁ་གསུང་ཐུགས་ཀྱིས་ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཚེས་ བཤགས་དང་། བཅའས་པའི་ཚེས་བཤགས་དང་། དངོས་གཞིའི་ཚེས་བཤགས་བཅས་རང་རང་གི་ཚ་གུ་ལྟང་ཐུགས་ཚེག་ལན་གསུམ་བརྗོད་པ་དང་། མཐུག་ཏུ་མཐོང་སྟོམ་ཐབས་ལེགས་བྱ་བ་བཅས་ཀྱི་སྐོ་ནས་ ལྟང་ བ་ཕྱིར་བཅོས་བྱེད་པའི། 忏悔。犯罪还净之一。比丘忆念自身犯罪者，内怀欲行忏罪之心，向彼未犯同类堕罪比丘之前，依照各自仪轨全文，念诵三遍，忏悔未曾还净之罪、覆藏之罪及正行罪。最后互道：已见、当护、方便、善哉。以此完成还净仪式。

བཀའགས་བྱའི་ཆོས་བྱས། དགེ་སློལ་གྱི་བསྙབ་བྱ། 圆寂以后学处三十三种中，除四根本外，其余皆为所忏悔恶作罪。

བཀང་སྐོ། རྒྱབ་ཀྱི་ཁྲང་བྱ། 肛门。

བཀང་གཅི། བཀང་བ་དྲི་ཆེན་དང་། གཅི་བ་དྲི་ཆུ་གཉིས། 屎尿，大小便。

བཀང་དྲི། མི་གཙང་རྟུག་དྲིའམ་སྐུག་པའི་ དྲི་མ། 屁，粪气。

བཀང་བ། ❶གཡོང་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷དྲི་ཆེན་ནམ། སྐུག་པ། 名词。大便，屎；བཀང་བ་འབྱིན་པ། 排泄大便。བཀང་ བ་དོང་ བ། 解大便。

བཀང་བ་ཕྱིད། (1)ཟྭན་ སྐྱེ་བར་ ཅད་ བ། 掩粪。(2)(མངོན) 1、སྐྱལ་པ། 虾蟆的异名。2、ཞྭམ་བྱ། 猫的异名。

བཀང་བ་ཟ། (མངོན) ཁྱོང་གི་ཕག་པ། 吃屎。家猪的异名。

བཀང་འབྱུ། (1)སྐྱག་འབྱུ། 粪虫，蛔虫。(2)བཀང་ལམ་ལ་བདེན་པའི་སྐྱེན་བྱ། 肛门寄生虫。

བཀང་འབྲུམ། བཀང་ལམ་གྱི་ཚ། 痔疮。

བཀང་ལམ། བཀང་བ་འདོད་ས་ནི་སྐྱེའམ་ཀུབ་ གྱི་ཤེ་ཁྲང་། 肛门。མིང་གི་རྟེན་གྲངས་ལ་ཤུབ་དང་། ཐུང་ལམ། འོག་སྐྱེ། འོག་ལམ། བཀང་བའི་སྐྱེ་བཅས་སོ།

བཀང་ཤིན། (མངོན) བྱི་ལ། 取粪。猪的异名。

བཀང་ཤེང་། སྐྱེན་དུ་འགྲོ་བའི་ཧ་ཤེང་ཞིག 儿茶树。

བཀངས་བ། ❶གཡོང་ བའི་ འདུས་པ། ❷(རྟེང) བཀང་བ་དོང་བའམ་སྐུག་པ་གཏོང་བ། 厕屎，解大便。

བཀད་གྲྭ། ཆོས་འཆད་ཉན་བྱེད་ཡུལ་སྐྱོབ་གྲྭ། 讲经院。说法听法的学院。

བཀད་སྒྲིགས། (1)དབལ་ལྡན་ཀུན་ བཞིའི་ ཁ་ ཀྱལ་དུམ་བྱ་གཉིས་པ་ཞུས་དང་། རྟད། སྐྱེན་སོགས་ཀྱི་

རྒྱུད་ཕྱི་མའི་ཅད་ཀྱིས་བསྡུས་ཏེ་ཁྱད་དུ་ལེའུ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་ཐབས་ཆོད་ཕྲན་ཞེས། 《释续》。西藏医学《四续》之第二续或第二部。全书三十二章，详明叙述身体、疾病及药物等一切根本要义。 (2)རྗེ་རྡེ་འཆང་གིས་གསུངས་པའི་ཐོ་མེད་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། 《注释续》。佛教密宗书名。传系金刚持所说天上根本续部的自注。

བཤད་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་བདུད་ཁྱིའི་ཚུ་རྒྱུན། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ནང་བྱང་པ་རྣམ་ཐུལ་གྲགས་བཟང་གིས་མཛད་པའི་བཤད་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་ཟབ་དུ་བྱང་བ་ཞེས། 《释续注疏·甘露长流》。十五世纪时，绛巴襄杰札桑确切解释《医学释续》的一部著作名。

བཤད་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་ཚོར་བྱ། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་ནང་བྱང་པ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་བཟང་གིས་མཛད་པའི་བཤད་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞེས། 《医学释续注》。十六世纪时绛巴·札西白桑所著医学四续中《释续》一书的注疏。

བཤད་རྒྱུན། ངག་རྒྱུན་གྱས་ཟེར་སྐྱེས། 语言惯例，口头传说：གཞུང་ཅིའི་བཤད་རྒྱུན་ལ་བདེན་མེད་སྟེ་ཆོས་ཚོད་བས་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་དགོས། 古代传说有真也有假，必须加以考察。

བཤད་སྒྲུབ། ཆོས་འཆད་པ་དང་ཉམས་སུ་ལེན་པ། 讲修。讲经和修道：བཤད་སྒྲུབ་དར་ཐུས། 讲修兴盛。讲经兴盛，修道昌隆。

བཤད་སྲོལ། བཤད་རྒྱལ་ལམ་ཟེར་སྐྱེས། 说法，语言惯例。流行的语言使用方式：རྒྱ་མའི་བཤད་སྲོལ་ལ་མཆིས་དུང་བདེན་མེད་ཀྱི་ཁ་ཅོན་མ་ཆོད། 过去虽然有这种说法，是否真实难于断定。

བཤད་ཉེས། བཤད་པའི་སྐྱོན་ནམ་བཤད་རྒྱལ་ལོག་པ། 错解，说错，谈错：དེའི་ཚེའི་ནང་དོན་རིགས་ལེགས་བར་མ་ཚོ་བཞིན་དུ་བཏང་འགྲེལ་བཟོས་བཤད་ཉེས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། 自己不大领会书的内容，去作注释，一定会造成错解。

བཤད་པ། ❶ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་འཆད་པ་དང་གདམས་པ་དང་ཁོད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ངེས་པ། ❷འགྲེལ་བཤད། 名词。注释，解说，论说。རྒྱས་བཤད། 广注。རྣམ་བཤད། 注疏。རྩ་བཤད། 本释，原文及注释。ཚོགས་བཤད། 当众讲说。གསུང་བཤད། 讲话，讲演。འགལ་བའི་རྣམ་བཤད། 《矛盾论》。ལག་ལེན་གྱི་རྣམ་བཤད། 《实践论》。བཤད་པ་ལ་འཇུག་པ། 谈到正题，正式谈开。

བཤད་སྒྲུབས། གསལ་འགྲེལ་ལམ་འགྲེལ་བཤད། 解释，说明。

བཤད་སྡུད། རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པ་སྡུད་པ། 合并本释。本文注释合编。

བཤད་ཚུལ། བཤད་སྐྱོས། 说法，讲法；学说。

བཤད་ཡན། (1)རྩ་དོན་གཡུགས་ནས་འགྲེལ་པ་མེད་པའི་སྣད་ཅ་མང་བོ་བཤད་པ། 冗词。冗长废话或离题之言。(2)ཐུ་མཚན་མེད་པའི་གཏམ། 瞎说：བཤད་ཡམ་དུ་འབྱམས་པ། 以讹传讹。

བཤད་རབས། སྐད་ཅ་གང་དང་གང་བཤད་ཀྱི་ཟོ་ཐུས། 记录。谈话或发言的记录。

བཤད་སྲོལ། བཤད་པའི་ཁུགས་སྐྱེལ། 说法。措辞的方式。

བཤམ་ཁང་། སེམས་ཅན་གསོད་ས་ཁང་པ། 屠宰房。屠宰牲畜的房屋。

བཤམ་ཀྱི། སེམས་ཅན་གསོད་ཉེད་ཀྱི་ཞམ་རྒྱ། 屠刀。屠杀牲畜的刀。

བཤམ་ཀྱིབ། སྲར་ཀྱི་རེར་སྐྱེལ་ལྟང་སེམས་ཅན་གསོད་པའི་བཅོག་ཀྱིབ། 凶杀晦气。旧时所说因凶杀事故引起的不吉利的晦气。

བཤམ་ཆས། ལྟ་མོ་འཕྲིབ་དུས་ཀྱི་བཤད་པའི་ཆས་གོས། 屠夫装。藏剧演屠夫的装饰。

བཤམ་པ། ❶སྐྱག་གཅོད་ཀྱི་ལས་འབའ་ཞིག་ཉེད་

མཁན། 名词。屠夫，刽子手。 ❷(ཞེས) ཀུག་མིན་དང་བ། 端的，真的；སྐུ་གཟུགས་བཤད་པ་མདའ་སྐུམ་འདྲ། 身体笔直如箭杆。

བཤད་པ་ཅག་དམར། (1)རང་གིས་ལག་བདེ་ཏེ་མི་གསོད་མཁན། 刽子手。行刑的人。(2)རྒྱུད་དུ་ཤེམས་ཅན་གསོད་མཁན་ལག་རྩལ་བ། 屠夫，屠户。

བཤན་བོ། (ཞེས) (1)ཀུག་མིན་དང་བ། 不弯，笔直；ཐིག་བཤད་པ་ཞིག་འཕྲི་བ། 画一条直线。ལམ་བཤད་པོ། 直路。(2)འཕེན་རྩལ་ཡག་པོ། 抛掷的准头，射击命中率；རྡོ་བཤད་པོ་འཐོངས་བ། 石头打得准。མདའ་རྩལ་བཤད་པོ། 射箭命中率高。

བཤན་བྱི། བཤད་པའི་བུ་སྲུག 名词。屠夫之子。

བཤན་མོ། (ཞེས) ཀུག་པོ་དང་དཀྱི་སྐུར་མེད་པ། 端正，笔端，笔直。

བཤམ་པ། གསོལ་བའི་མ་ནོངས་པ།

བཤམས་པ། གསོལ་བའི་འདོས་པ།

བཤམས་མ། བཤམ་པའི་དངོས་པོ། 名词。陈列品，台上供品。

བཤའ་དཀར། གཤའ་ཆ་དཀར་པོ་དང་འདྲ།

བཤའ་ཕྱི། ཤེམས་ཅན་གསོད་ཉེར་ཀྱི་ཕྱི། 屠刀。屠宰牲畜所用刀。

བཤའ་སྐྱེ། གཤས་ལུག་ཡག་པ་སོགས་ཤའི་ཆེད་དུ་གསོད་ཀྱི་ཤེམས་ཅན། 菜牲，食用牲。杀作食用的牲畜。

བཤའ་སྲོ། ཞ་རྫི་དཀར་ཁའི་རྡོ། 锡矿石。

བཤའ་རྣག བཤའ་ཆ་ནག་ཁའི་བསྡུས་ཚོག

བཤའ་བ། (ཐ་དད་པ) བཤས་པ། བཤའ་བ། བཤོས།। (1)གསོད་པ། 杀，屠宰；ལུག་བཤའ་བ། 宰羊。ཕག་པ་བཤའ་བ། 杀猪。ར་བཤས་ནས་ལུག་འདད། 杀山羊，绵羊颤抖。意谓杀鸡吓猴。(2)བགོ་བཤའ་སྐྱག་པ། 分配。

བཤའ་ཆེ། (1)རྫི་ཚ། 锌。(2)ཞ་རྫི། 锡；བཤའ་ཆེའི་སྣོད། 锡器，锡制器皿。

བཤའ་ཆེ་དཀར་པོ། ཞ་རྫི་དཀར་པོ། 白锡，青白色锡。

བཤའ་ཆེ་ནག་པོ། ཞ་རྫི་ནག་པོ། 乌锡，乌色锡。

བཤའ་ལུག ཁས་བྱའི་ལུག 菜羊。饲养供作食用而宰杀的绵羊。

བཤད་རྒྱས། དམིགས་པ་རེ་རེ་བཞིན་ཡིད་ལ་ཤར་ཏེ་བཀྲག་རྗེ་རྒྱས་ བའས་ ཡིད་ བཤད་ བྱིད་ བཞིན་རྒྱས་པ། 忆念修。依次逐一回想所缘进行修习。

བཤད་བ། (1)གཤད་བའི་འདོམ་པ། (2)ཚད་འཇལ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ གོགོང་ བའི་ འདོམ་ པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བཤད་སྦྱང་། ཆོག་དོན་ལ་འདྲིས་ གཞས་ ཀྱི་ སྦྱང་བྱེད། 读熟，温习，练习。

བཤད་མ། གཤོང་འཇལ་ཟིན་པའི་འབྲུ་རིགས། 名词。已经量过的粮食。

བཤལ་རྐང། སོན་ བཏབ་ ཟིན་ ནས་ ཞིང་ ས་ ཁོད་སྟོམས་བཟོ་ བ། 耙地。播种后耙平土地的操作过程。

བཤལ་རྐོང་འབྲིད་པ། ཟིང་ས་ བ་སྟལ་ ནས་ བཤལ་རྐོང་ཏུག་པ། 耙地除草。土润透后耙松土地耕埋杂草，ཞིང་ཁར་སོན་བཏབ་ཟིན་ནས་བསྐྱང་ད་བཤལ་རྐོང་འབྲིད་པ། 播种后再次耙地除草。

བཤལ་ཐག བཤལ་ལ་འབྲིད་ཅིང་ ཐག་ པ། 耙绳。牵引平耙的绳子。

བཤལ་འཕྲིད། ས་ལ་བཤལ་བཞིན་དུ་འབྲིད་པའི་ཚུལ། 拖移。曳着物体在地面上移动；འཕྱིང་བའི་ལུས་རྣྱད་ བཤལ་ འབྲིད་ ཀྱག་ གིན་ ཀྱག་ གིན་ འགྲོ་བ། 瞎子下体残废，坐地移行。

བཀལ་རྨད། སྐྱེད་ཀྲག་བཤལ་བའི་ནད། 泻痢，腹泻病。

བཀལ་འགྲུ། རྐང་ནས་འགྲོ་བ་སྟེ། འཕྱི་བཅའ་འགྲོས་ཐམ་འཕྲང་བཅའ་འགྲོས་ རེར་ བ་ ལྟར་ ལུས་སྐྱེད་ས་ལ་བཤལ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ། 爬行。两足残废坐地移行。如跛脚动物等。旧译腹行。

བཀལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཤལ་བ། བཤལ་བ། བཅོལ།། (1)འཁྲུད་པར་ཕྱིད་པ། 涮洗，冲涮，洗漱：དཀར་ ཙོལ་ ཆུས་ བཤལ་ བ། 用水涮碗。ཁ་བཤལ་བ། 漱口。ཕྱི་ཕྱང་ ཆུ་ ཡིས་ བཤལ་ བ་ ལྟར་ཆོགས་ཤེད་ ལས་ ཤི། 有如水冲沙堆那样容易，不费辛劳。(2)འདྲུད་པ་དང་འཐེན་པ། 拖，曳，拉：རྩེས་རོལ་ལ་ཀ་ལས་བཤལ་བ། 用耙子拖平犁沟。ཀྱ་ཆོད་ཀྱིས་རྟ་རོ་ཁར་ཚུར་བཤལ་བ། 雕鸟反复拖拉马尸。❷(ཐ་ཕི་དད་པ) འབྱང་ བ། 腹泻：སྐྱེད་པ་བཤལ་བ། 腹泻。

བཀལ་སྨན། སྐྱེད་ཀྲག་ བཤལ་ ཕྱིད་ ཀྱི་ སྨན། 泻药。内服后能引起下泻的药物。

བཀལ་རིམས། སྐྱེད་ཀྲག་བཤལ་ བའི་ རིམས་ དང་ རིག 痢疾。腹泻的一种传染病。

བཀལ་ལ། (ཐུལ) ས་ཁྲོད་ སྟོམས་ ཕྱིད་ བའི་ ཞིང་ ལས་ཚོ་ ཐུད་རིག 耙。耙平土地的一种农田用具。

བཀས་ཁང་། སེམས་ཅན་ གསོད་ས་ནི་ཁང་བ། 屠宰房。宰杀牲畜之地。

བཀས་ཀྱི། སེམས་ཅན་ གསོད་ཕྱིད་ ཀྱི་ གྱི། 屠刀。宰杀牲畜所用刀。

བཀས་པ། ❶བཤད་ བའི་ འདས་ པ། ❷ཤན་ བ་ དང་ དོན་ གཅིག

བཀས་ཚང་། ཤའི་ཚེད་ དུ་ སེམས་ཅན་ གསོད་ ས་ནི་ ར་ བ། 屠场，屠宰房。宰杀牲畜的院落。

བཀས་ལྷག གསོད་ཀྱི་ལྷག 待宰杀的羊只。

བཀོག་པ། ཐ་ དད་ པར་ འཇུག་ བའི་ འཇོག་ བའི་ འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ།

བཀྱ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྱས་པ། བཀྱ་བ། ཀྱས།། (1)ཤུན་པའམ་བཀས་པ་འཚོག་པ་ དང་ འབྱད་ པ། 剥皮，刮削：ཤིང་ལྷགས་བཀྱ་བ། 剥树皮。སྐོང་ བཀྱས་པ། 去壳，剥皮。(2)མ་ དཔེ་ ལྟར་ འཕྱི་ བ། 抄写，誊录：མ་ཡིག་ལ་ བཏེག་ ནས་ བཀྱས་ པ། 照原本誊录。དཔེ་ཆ་བཀྱ་བ། 抄书。

བཀྱ་གཅོག རིན་སྦྱིན་མེད་པར་མི་གཞན་བའི་ངལ་རྩོལ་ལས་ཐོན་ཏུ་ཚས་སྦྱིར་ལ་དབང་བའི་དབང་ཆར་བཏེག་ནས་ཀི་བཟང་ཟ་བ་ལ་ཟེར། 削剥。无偿地占有别人的劳动或产品，主要是凭借生产资料的私有权来进行的：གཞན་ ལ་ བཀྱ་ གཅོག་ བྱེད་པ། 剥削他人。བཀྱ་གཅོག་ལས་ཐུགས། 剥削制度。

བཀྱ་གཅོག་ཐྲལ་རིམ། གྲལ་རིམ་ ཙེད་ བའི་ སྦྱི་ ཆོགས་ནང་དུ་ ཐོག་སྦྱིད་ཀྱི་ ཆས་བདག་ གིར་ བཟུང་ སྟེ་ གྲལ་ རིམ་ གཞན་ དག་ ལ་ བཀྱ་ གཅོག་ གིས་ ཞབས་ གྲལ་རིམ་ སྟེ། དབེར་ན་ བྱན་གཙོག་བདག་ བའི་ གྲལ་རིམ་དང་། ཞིང་བདག་གྲལ་རིམ། འབྲོང་ ཕྱོགས་གྲལ་རིམ་ཕྱུ་ བྱ། 剥削阶级。在阶级社会里占有生产资料、剥削其他阶级的阶级。如奴隶主阶级、地主阶级和资产阶级。

བཀྱག་པ། ❶ཀྱག་བའི་མ་འོངས་པ། ❷(སྐྱེ)བསྒྲང་ བ། 乞求，募化，筹化：སྒྲང་ མ་ བཀྱག་པ། 化缘。

བཀྱག་ས་པ། ཀྱག་བའི་འདས་པ།

བཀྱང་པ། གཀྱང་བའི་མ་འོངས་པ།

བཀྱངས་པ། གཀྱང་བའི་འདས་པ།

བཀྱད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཀྱད་པ། བཀྱད་པ། ཀྱད།། (1)བརྡར་པ། 打磨，磨擦，涂擦：ལག་ བས་ འགྱམ་ ཡ་ བཀྱད་ པ། 用手抚摩脸庞。ཐི་རྒྱན་ ཡོད་ ས་ བརྡར་ ཞིང་ བཀྱད་པ། 磨去原有的

油漆。ཐྱིའི་ངོས་འཇམ་ཞིང་བཤུད་པ། 把表面打磨光滑。(2)འཐྱད་པ་དང་ཕྱད་པ། 擦伤，擦破，磨损：ལྷམ་གྱིས་ཀང་པ་བཤུད་པ། 靴子擦伤脚。●(ཐ་མི་དད་པ) ཐྱད་པ་དང་འབྲུག་སྐྱས་ཐེབས་པ། 冻坏，冻烂：ཀང་པ་ཁངས་ཀྱིས་བཤུད་པ། 脚被雪冻坏。

བཤྱམ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བཤུམས་པ། བཤུམ་པ། ཤུམས།། དྲང་བའི་ཞེ་སྡ། 哭的敬语。

བཤྱམས་པ། བཤུམ་པའི་འདུས་པ།

བཤྱར་བ། (ཐ་དད་པ) བཤུར་ བ། བཤུར་ བ། ཤུར།། སྤུམ་བུ་བཏགས་ཐིད་པའི་ཐུ་ སྤུ་ རིང་ ཚ་རྣམས་ཆོག་ཏུ་བཏུག་སྟེ་ ཉི་འཇམ་བའོ་བ། 燎毛，爆焦。用火焰燎去织品上浮毛：སྤུམ་བུ་ མེ་ ལ་ ཐུ་བཤུར་བཏང་བ། 用火爆焦褪毯的浮毛。

བཤྱར་མ། ཤུར་མ་དང་འདྲ།

བཤྱལ། 名词。(1)འགྲོ་སའི་ལམ། 道路，路途：ལམ་བཤུལ། 道路。བཤུལ་ཐག་རིང་པོ། 长途，远路。བཤུལ་ཕྱང་བ། 开辟道路。བཤུལ་སེལ་བ། 清道。བཤེར་གྱངས་མང་བས་བཤུལ་ཆགས་པ། 行走久了就要形成道路。བཤུལ་ ལམ་ རིང་ བོང་ངལ་དུབ་ཆེ། 长途跋涉，疲累不堪。(2)རྒྱབ་ཀྱང་ངམ་ཐུལ་པ། 背脊，བཤུལ་ཀ། 脊梁肉。བཤུལ་ཚིལ། 脊背的脂肪。

བཤྱལ་ཀ། བཤུལ་དང་འདྲ།

བཤྱལ་ཁ། བཤུལ་དང་འདྲ།

བཤྱལ་རྒྱགས། ལམ་དུ་བའ་སྐྱོད་རྒྱུའི་བཟའ་ཚས། 路上口粮。途中所带饮料和食品。

བཤྱལ་ཆག (རྟེང) མིག་ཐྲུམ་ ཅན། 奇蹄者。圆蹄者。

བཤྱལ་ཆིལ། ཐུལ་ཀྱང་གི་ཤའི་ཚིལ་བ། 外膘，背脊脂肪。

བཤྱལ་ཏིང་། ལམ་གཡ་རིང་པོ། 远方，远处：མི་དྲག་སྐྱུ་མའི་ཞིང་ཁྲིད་ན། བཤུལ་རིང་མཁྱེན་པོ་ཉིད་ཟུང་ལང་ས། 无常幻术城邑中，远方来客瘴病起。

བཤྱལ་ལམ། འགྲོ་སའི་ལམ། 路，道路，བཤུལ་ལམ་ཐོག་འགྲུལ་པ་འགྲོ་མཁན་ རྒྱུན་ མི་ འཆད་ པ། 路上行客，络绎不绝。

བཤྱལ་ཤ། (1)རྒྱབ་ཀྱང་གི་ཤ། 里脊，脊梁肉。脊椎骨内侧的条状嫩肉。(2) བརླའི་ ཤ། 大腿肉：རྟ་རོད་བཤུལ་ཤ་བྱང་བྱང་བཏུགས། 烈马奔驰，腿肉不乏。

བཤྱལ་སེལ། འཚང་ཁ་བཤང་མཁན་རྣམ་ལམ་ཐོག་ལ་ཡོད་པའི་འགོག་རྐྱེན་མེད་བར་བཟོ་ མཁན། 开路者，清道者。疏通或开辟道路的人。

བཤྱས་བཅད་ཚ། ཐོ་བཀར་མདའ་རྡོ་ཁྲི་མདུང་དུ་ཤེང་མཆེ་བ་མེ་ སོགས་ ཚོག་ པ་ ལས་བྱུང་ བའི་ཚ་ རིགས་བཅུད་ཀྱི་རྣང་ཚན་ བཞིས་པ་ བཤུས་པའི་ཚ་ དང་། ཀ་འཕྲེད་ལ་ བཅད་ པའི་ ཚ་ སྐྱེ་ གཉིས་སོ། 擦伤。刀剑等兵器所致八种创伤中皮肤被剥离及左右横裂的伤口。

བཤྱས་དེབ། མ་དཔེ་གཞན་རྣས་བཤུས་ པའི་ དེབ། 抄本。照原本誊录抄写的本子。

བཤྱས་པ། བཤུ་ བའི་འདུས་པ།

བཤྱས་ཕྱིས། མ་དཔེ་གཞན་ རྣས་ བཤུས་ པའི་ ཡི་ གེ་འབྲི་རིས་ཚ། 抄录，临摹。照着原本抄写、描绘的文字或图画。

བཤྱས་ཚ། མ་དཔེ་ རྡ་ མ་མིན་ པའི་ ཕྱིས་ཚ། 名词。抄本。照着原本誊录抄写的本子。

བཤྱས་ཡིག མ་དཔེ་རྣས་བཤུས་ པའི་ ཡི་ གེ། 抄本，抄件。照着原本抄录的文字。

བཤེར་པ། (ཁྱབ) འབར་བ། 点燃，མར་མེ་བཤེར་ བ། 点灯。

བཤེར་ཁང་། སྐར་ཚད་ས་གཞས་སྐྱེད་གཞུང་ཚགས་ཁ་མཆུའི་ སྐོང་ བའི་ རྡུལ་ དག་ བཤེར་ ཕྱིར་ སའི་

ལས་ཁུངས་ཤིག 审理室，侦讯处。原西藏地方政府设立的检察或审讯机构。

བཤེར་ཁྲ། ཕན་ཚུན་གྱི་རྩོད་ཞིང་ཐག་གཅོད་ཐུབ་ཚར་བའི་དཔྱད་མཚམས་ཀི་ཡི་གེ། 判决书。裁决两造争执作出判决而写成的文书。

བཤེར་རྒྱག ཚོད་ལ་ཕན་ཚུན་ཀ་ཤགས་རྩོད་བཤེར་གྱི་ཡ། 控诉，控告。诉讼一方请求制裁对方。

བཤེར་དབང་། ཞལ་ཕྱེ་གཅོད་པ་ཡིན་ཀ་མཆུའི་དབང་ཡིན་བཤེར་ཁངས་ཀི་འགོ་ཐེད། 检察长，审判官。诉讼公断人或中证人。

བཤེར་བ། ཤེར་བའི་འདས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བཤེར་ཁྲིམ། བདེན་རྟུན་དག་བཤེར་ཁེད་མཁའ་ཀ་མཆུའི་ལས་ཁེད་ཤི་སྡེ། 臬司，司法大臣。

བཤེར་ཚག ཤད་ཆ་ཞིབ་ཚགས། 详谈。详细地谈论。

བཤེར་འཚོལ། ཞིབ་བཤེར་ཐུས་ནས་འཚོལ་བ། 搜索。仔细寻找。

བཤེར་བཟུང་། གང་ས་གང་ལ་བཙལ་ནས་འཛིན་བཟུང་ཐུས་པ། 搜捕。到处寻找而逮捕之。

བཤེར་ལེན། (1)ཀ་མཆུ་རྒྱག་མིའི་ས་ནས་ཞུ་ཚིག་ལེན་པ། 受理。审问和检察诉讼案情。(2)དངུལ་སོགས་གྲངས་ཀ་བཤེར་བ་དང་ལེན་པ། 验收，查收。核查而后接收。

བཤེས། ཚན་གྲོགས། 名词。亲友，侣伴；གཉེན་བཤེས། 亲朋好友。མཛའ་བཤེས། 亲友。བཤེས་གྲོགས། 亲友，亲朋，朋友。

བཤེས་ཀྱ་། དཔའ་བོ་ཉེ་བོ་ལ་བཤེས་ནས་ལས་ཀ་ཐུས་པ། 情面，人情。朋友的情分或面子；སྔར་ཚད་བཤེས་ཀྱི་མི་བཟུ་བ། 不顾旧日情面。དཔའ་གྲོགས་ཀྱི་བཤེས་ཀྱི་མཐུན་འཇུག་ཐེད་པ། 对朋友讲情分。

བཤེས་ཀྱི་འཐུས་བའི་ལྟང་ཐེད། ལྟུང་ཐེད་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ག

རྒྱུད་ཀྱི་ཐབས་ཀྱི་ཨར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པའི་ སེམས་བསྐྱེད་ནི་རྣམ་ཤེ་དང་ཐབས་མཁས་པས་ འཁོར་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་ སེམས་ ཅན་ཀྱི་དོན་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བས་ན་དགེ་ བའི་ བཤེས་གཉེན་ལྟ་བུའོ། 亲友喻发心。二十二种发心之一。七地菩萨所具方便波罗蜜多发心，大悲方便皆善巧故，一切贫富兴衰位中，皆不舍弃利生事业，故如亲友。

བཤེས་གཉེན་དམ་པ། དགེ་བའི་ལས་སྟོན་མཁན་ བཟང་པོ། 善友。开示善道者。

བཤེས་གཉེན་ཡོན་ཏན་ཚོགས་པ། ཡོན་ཏན་ ཐམས་ཅད་ཚང་བའི་དགེ་ཤེས། 善友具足。功德齐备的良师益友。

བཤེས་གཉེན་བཟང་པོ། (1)སྒོམ་ བཟང་ པོ། 良师益友，贤师良友。(2)ཆོས་སྟོན་ མཁན། 开示正法者，讲授佛学者。(3) མངས་ རྒྱས་ ཤེག་ ཏེ་ མཆོག། 上慈佛。

བཤེས་པ། ❶ཚན་ཉོགས་སམ་དགེ་ཤེས། 名词。师友。良师益友；མཛའ་བཤེས། 密友。གཉེན་ བཤེས། 亲戚朋友。དགེ་བཤེས། 善友，善知识。གཉེན་མེད་བཤེས་མེད། 无亲无友。❷སྙིང་ རྗེ་ བའི་ མཛའ་ མགྲོན། 形容词。亲密，友善；བཤེས་པའི་གཏམ། 知心话。ཉོགས་པོ་དང་བཤེས་ པར་བྱེད། 同朋友亲近和睦。

བཤེས་པའི་སྒྲིང་ཡིག བཤེས་ སྤྲིངས་ དང་ རྟེན་ གཅིག

བཤེས་སྤྲིངས། མཛའ་བཤེས་ལ་སྤྲིངས་པའི་ཡི་གེ་ སྐུ། མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛའ་བཤེས་ རྒྱལ་པོ་ བའི་ སློབ་དཔོན་པོ་ལ་གནང་བའི་འཕྲིན་ཡིག 《劝戒亲友书》。古印度佛学家龙树劝戒亲友乐行贤王的信函。

བཤོ་བ། གཞོ་བའི་མ་ངོངས་པ།

བཤོགས། འཚགས་པའི་སྐྱལ་ཆིག

བཤོར། (རྟེང་) སྟོད། 器皿。

བཤོར་བ། རྩོན་རྒྱག་པའི་དོན་དུ་ ཞོ་ བའི་ གཞོར་ བའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བཤོལ། བཤལ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

བཤོལ་འདེབས་པ། ཐུ་བོ་སོགས་ཕྱིར་བཞོལ་བྱེད་ དུ་འཇུག་པའམ་རེ་ཞིག་བཞུགས་རོགས་ གནས་ ཞུ་ བ། 使其推延，要求推迟：ཁོང་ རང་ ཡུལ་ དུ་ ཕྱིར་ཞེས་ཐུ་ གནས་ སྐབས་ བཞོལ་ འདེབས་ བྱས་ པ་ཡིན། 他返回家乡一事，暂时推迟了。

བཤོལ་ལྡན། (མཚན་) རྩངས་པ། 具酒。蜥蜴的异名。

བཤོལ་ལྡན་མཉེས། (མཚན་) ཆང་། 蜥蜴喜。酒的异名。

བཤོལ་ཟླ་རྒྱས་ཕྱེད། ཉི་སྐར་ཉིར་གསུམ་དང་ཆུ་ཚོད་ ཟེ་གཉིས་སམ་ཐྱི་ རྒྱ་ གསུམ་ བའི་ ཚེས་ དགུ་ སྐོར་ནས་ཞག་བཅོ་ལྔ་རིང་ལ་ བཞོལ་ ཟེ་ རྒྱ་ ཐྱེད་ ཅེས་ལྟ་ས་དང་ཡར་བྱང་ཀུལ་དུ་བཏེ་ ཐོལ་ཚེད། བཞོལ་ ཟེ་ནི་ཐུར་དགར་ཨིན་པ་དང་ དེ་ དུས་ ལ་ ཐུར་ ཚེའམ་ཆུ་ གུ་ ཐོན་ བའི་ སྐང་ཨིན། 白胶日。延缓半月。藏历谓，太阳在第23宿32度，即公历3月9日起的十五天内，称延缓半月的日期。此为拉萨和雅隆一带地区的计算法。在此期间正是白胶树出胶或发芽之时，故名白胶日。

བཤོལ་བ། (ཐ་དད་ཤ) བཞོལ་ བ། བཤོལ་བ། ཞོལ།། (1)ཕྱིར་ འགྱངས་ དང་ཐུར་ བ། 舍弃，推迟，延缓；ཉིན་ གསུམ་ བཞོལ་ བ། 延迟了三天。བཞོལ་ཐེབས་པ། 缓了期。ལས་འགན་ བཤོལ་ བ། 推卸责任。ཕྱིར་འཐེན་ཆི་ བཤོལ་ བཀའ་ནས་ ཐེབས་པ། 请求缓期，业已获允。བཞོལ་ཀྱང་མ་ བཞུགས་པར་རང་ཁི་ཁྱོགས་བའི་གམ་དུ་ ཕྱིན་ནོ། 挽留不住，径自回到朋友处去了。ནམ་ ལངས་

སྐྱེ་དྲྭ་འཆི་བ་གསུམ། བོར་ཐབས་མེད་བའི་ལས་གསུམ་རེད། 天明、天黑和死亡，无可回避此三者。(2)བཟོད་པ་ལས་བཅས་པ། 下马，下车。

བོར་ལ་མ། 名词。(1)ཆང་། 酒。(2)སྡིང་འགྱངས། 留难，迟滞，阻留；བོར་ལ་མ་བཏུབ་པ། 阻留。ང་རང་འགྲོ་རྒྱུ་ཐག་བཅད་རེད་པ་ཡིན་དུང་ཁྱེད་ཀྱིས་བོར་ལ་མ་ཐེངས་མང་བཏུབ་དོན་ལྟར་མ་ཐོན་བར་བསྡད་ཡོད། 我已决定要走，但因你多次阻留，故未出发。

བོར་ལ་ཟླ། ཟླ་ལྷག 闰月。

བོན་ས། ❶བཟའ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷ཟས་ཀྱི་ཞེ་ས། 名词。食物、食品的敬语；ལྷ་བོན་ས། 神馔。བོན་ས་བསོད་པ། 甘美的供品。བོན་ས་འདྲེན་བལྟ་བ་ཆུ་ཚེན་པོ་བྱས། 盛宴欢迎。

བོན་པ། ❶གོགོ་བའི་འདོམ་པ། ❷(རྡོ་) འཕྲིག་པ། 性交。

བོན་ཀྱ། གཏོར་མ་ཆུང་ཆུང་། 名词。小团供食，小团施供。体积很小的神馔。

བོན་ས་ཞིང་། བཟའ་བྱའི་འབྲུ་སྣ་སྐྱེ་རུང་བའི་ཞིང་། 粮地，稻田。适宜生长粮食的土地：བོན་ས་ཞིང་ཁོང་ཆ་བདག་པོ་མེད། བདག་པོ་སྐྱེས་ཆ་འཇལ་སྐྱ་འཕྱང་། 有田地时无主人，主人来时茅草满。

ཁ་ངོ་ཅ། ལྷའི་ཡི་གེ། 卡若达。天界文字。

ས། ཙོང་ཁིག་གསལ་ཟེད་རྩེར་བཏུད་ པ་འདིའི་ང་རོ་འདོན་ཚུལ་ལ་སྐྱེ་གནས་སོ་དང་། ཅིད་པ་ཞུ་རྩེ། གང་གི་རྟོག་པ་མཐིན་པ་ཟེ་བ། ཕྱིའི་རྟོག་པ་བྱག་ཆེན་དྲྭ་ཞོང་སྐྱ་ཤེད་ཅེས་པ། 藏文第二十八字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为齿，动发音位为舌尖，口内动态为开喉发送，口外动态为深送暖气清音。今前藏读作舌尖前清擦音，相当于汉语拼音字母s，国际音标s。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于汉拼的sa。

●(1)མིང་གཞིའི་མ་ཡིག་ཉིག 弱音语基字母之一。(2)རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་གཅིག་ལ་མའི་ རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཡང་འཇུག 在后加字母ག་ང་བ་མ་四者后面所用重后加字母。(3)རྗེས་འཇུག་ཚོ་ཡིག་གི་སྐྱེས་པ་ཏ་ མ་ཞེག 强音后加字母之一。(4)མིང་ གཞི་ འགའ་ ཞེག་ གི་ ཡས་ རས་ འདོ་གས་ རྣྱའི་ ཡི་ གེ་ ཞེག 一些语基的上加字母之一。

●名词。(1)འཇུང་བ་བཞེའི་ཁ་ ཐུལ་ ཞེག་ རྡོ་ རྡ་ ཐ་ཞི་ཞེང་འཐས་པ་དང་། ཅིད་ལས་རྣུ་ བ་དང་ མི་རྣུ་ བའི་ འཇིག་ རྟེན་ ཐམས་ ཅད་ སྐྱེ་ ཞེང་ གནས་ བའི་ རྟེན་ ཅིད་ བ། 土，土地，地大。称为四大种的四种元素中之地大种。坚固为性，功能生长、住持一切情器世间者：ས་འབོལ་ བ། 土地松软。ཉེ་རྟོག་གི་ཞིལ་མས་ས་ བཀང་བ། 满地花瓣。ས་བཟུག་གི་ཙ་ བ། རྡེ་ བཟུག་ གི་ རྐུན་ མ། 破坏土地是田鼠，扰害村舍是盗贼。(2) རྟེན་ གནས་ སམ་ གནས་ གཞི། 处所，方位，位置：ས་ བཅོན་ པ། 险要地方。རྡོད་ ས། 住处，居处。འགྲོ་ ས། 去处，道路。ཡོད་ ས། 存在处。གྲོས་ འདྲི་ ས། 咨询处。མཐོང་ས། 视野，见地。(3)གོ་ གནས། 地位：ཆེ་ ས། 地位高。མཐོ་ ས། 高处。(4) ཐུལ་ས་ རྣ་ ཅིག 炭疽。家畜传染病之一。(5)གངས་ ཀྱི་ གནས། 位。数中的位：ཞིག་ ས་ བཅུས་ བསྐྱེད། 日位数乘10。ཞིག་ སང་ བསྐྱེལ། 进至日位。(6)ས་ལས་གཉིས་ཀྱི་ རྣང་ཚན་ དྲ་ཐུང་ བའི་ ས་ རྡེ། ངང་གི་འབྲས་བུར་ཐུག་པའི་ཚེན་ དུ་ མའི་ གཞི་ རྟེན་ ཅིད་ བའི་ ལས་ ཞུགས་ ཀྱི་ མངོན་ རྟོགས་ དེ། དམན་པ་ས་ བཅུད་དང་། ཐེག་ཆེན་ ས་ བཅུ་ ཐུ་ བྱའོ། 地。地道二者之地。众多自果功德所依之处，即入道之证境。如小乘八地，大乘十地。

ས་ཀྱོན་དབང་བོ། (མངོན) འཕོང་ལས་ སྐྱེས་ བའི་ རྒྱལ་ པོ། 大地王。轮王、转轮王的异名。

ས་ཀོང་། ས་གོང་། 低洼地，凹地。

ས་དཀར། (1)དཀར་རྩ 白土，白泥浆，白垩：ཐང་ཁྲབས་ལ་ས་ དཀར་ ཐུག་ པ། 墙壁上粉刷白土。(2)ས་ རྩི་ དཀར་ པོ་ རྡོ་ རྡོ་ སྐན་ ཞེག 官粉。药

用矿物名。

ས་དཀར་ཁུ་ལག སྐར་ཐོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས། རྩེ་ཐོ་བྱང་གིས་གཙོས་གཞུང་ཁང་ཁག་ལ་ས་དཀར་གསོལ་སྐབས་བསྐུལ་བའི་ཁུ་ལག 白土乌拉。原西藏地方政府时代，运输白土粉刷以布达拉宫为主的公房墙壁时征调的力役。

ས་དཀོར་རྒྱག་པ། ས་ཞིང་ཏ་ཅང་སྤྱད་དགས་བའི་ལ་ཡོགས་སམ་རྣམ་སྨིན་འཁོར་བ། 土地使用过度造成减产。说是贪用土地的报应。

ས་ཐཱུ། (1)ས་ཆའི་དབེ་རིས། 地图；ས་ཐཱུ་འདེབས་པ། 绘图。ས་ཐཱུའི་རིས་ཐཁྲ། 地图释例。ཀྲུང་གོའི་ས་ཐཱུ། 中国地图。འཇིག་རྟེང་གི་ས་ཐཱུ། 世界地图。(2)ས་ཁཅང་ངན་ཀྱི་རྟགས་མཚན། 风水，堪舆。迷信所谓住宅地址等处地形的吉凶。

ས་ཐག་རིན་ཆོ། ས་གཞི་རྩུབ་ཞིང་རྟ་རྩ་སོགས་མེད་པའི་ས། 瘠土，不毛之地，无水草地带；ས་ཐག་ཆོད་ཟེར་ནས་མ་སློད་དང་། ས་དོག་ལ་གཉིར་རྩས་མང་ཞི་ཡོད། 莫笑是瘠土，地下矿藏多。

ས་རྐོ་བ། (1)ས་འབྲུ་བ། 掘地，挖土。(2)ས་རྐོ་མཁན། 挖土者。

ས་རྐོ་བའི་ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གིས། དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་བཞིན་ཐུབ་ཆེན་ལས་བཀའ་སྩལ་པ་ནས་སོང་བཞི་ཡན་ཆད་དུ་རྐོ་བའོ། 掘地。九十单堕之一。比丘无特殊需要、掘坚实地四指以上、取土一撮以上者所成堕罪。

ས་སྐར་བདུན། སྤུང་མ་དང་། སྦྱོན། ཉ་མཚམས། ཆུ་སྐད། གློ་བཞིན། ཉི་བཞིན། མོན་ཁུ་རྟམས་སོ། 地七宿：毕、心、房、斗、牛、女和昂。

ས་སྐོང་། ས་ཡུལ་ལ་སྐོང་ཞིབ་བྱེད་བའི་མིང་། 巡视各地。

ས་སྐྱ། (1)ས་མདོག་དཀར་ཞིང་སྐྱ་བ། 灰白色土。(2)རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་སྤྱིའུ་གཞིས་ཀ་རྩེའི་ལྟོ་རྩུབ་ངོས་སུ་ཡོད། རྫོང་མི་དུམངས་སྡིད་གཞུང་ས་སྐྱ་ཁྲོའ་ལ་ཡོད། 萨迦。县名。在西藏自治区日喀则的西南方。县人民政府驻萨迦雪。

ས་སྐྱ་དཀར་པོ་རྣམ་གསུམ། ས་སྐྱ་འཁོན་རིགས་ཀྱི་ཐ་དབོན་ལྟའི་ནང་ནས་གཅིག་ཏུ་ཁྱིམ་བཙས་ཏེ་ཚ་ཕྲུག་དགའ་སྡིང་པོ་དང་། བསོད་ནམས་རྩེ་མོ། ཀུན་པ་རྒྱལ་མཚན་བཅས་ཐུགས་འཚང་གསུམ་ནི་གོས་དཀར་ལྟང་པོ་ཅན་ཡིན་པས་དཀར་པོ་རྣམ་གསུམ་མོ། 萨迦白衣三祖。萨迦五祖中，衮噶凝波、[琐南则摩和札巴坚赞等三人，身在俗家娶妻生子，而又执掌萨迦派政教大权，故称白衣三祖。

ས་སྐྱ་ཁྲི་པ། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྡིང་པོ་མན་ཚད་ཀྱི་ས་སྐྱ་པའི་གདུང་རྒྱུད་དང་ཆོས་རྒྱུད་གཉིས་ཀའི་སྐྱོ་མིང་། 萨迦赤巴。萨钦·衮噶凝波以后萨迦寺主与款氏族长之通称。

ས་སྐྱ་གོང་མ། ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་ནས་ཚད་འཁོན་ས་སྐྱ་པའི་གདུང་རྒྱུད་རིམ་བྱོན་ཚངས་པར་སྐྱོང་པའམ་རང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་མིང་དང་། དེ་ལ་བདག་ཆེན་ཡང་ཟེར། 萨迦教主，萨迦款氏教主。原来不分僧俗，大宝法王八思巴以后，兼统西藏政教期间，则专指款氏后嗣出家住持萨迦教法系统者。音译萨迦共玛，亦称萨迦达钦。

ས་སྐྱ་གོང་མ་ཧོར་ལྔ། ས་སྐྱ་དཀར་པོ་རྣམ་གསུམ་དང་ས་སྐྱ་དམར་པོ་རྣམ་གཉིས་སོ། 萨迦五祖：萨迦白衣三祖和萨迦红衣二祖，总称五祖。

ས་སྐྱ་དགོན། གཞིས་རྩེའི་ཁྲལ་ཀྱི་ས་སྐྱའི་དགོན་པ་དེ་ནི་འཁོན་དཀོན་རྩེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ངང་ལོ་བཞེ་བཅུ་པ་རབ་བྱང་དང་པའི་ཚུ་མོ་སྐང་ལོར་བཏབ་པ་

ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་སྟོང་བྱང་གཉིས་ཡོད། བྱང་མ་དེ་དབོན་པོ་རིའི་ས་དཀར་ཀྱི་དབུས་ཤེལགས་དང་། སྟོང་མ་དེ་ཁྲམ་རྩའི་སྟོང་འགྲམ་ནས་ཡོད། དེ་ནས་དང་བའི་ཆོས་ལུགས་ལ་ས་སྐྱ་པ་ཟེར། 萨迦寺。在日喀则地区萨迦县。有南北二寺，北寺在溫波山白土中阜之旁；南寺坐落在萨迦河南岸，大殿三层为其主体建筑。公元1073宋神宗熙宁六年萨迦初祖萨钦之父袞却杰波创建。藏传佛教萨迦派即由此传出。

ས་སྐྱ་འདྲུག་ཆེན། ས་སྐྱ་གོང་མ། 萨迦大长。音译萨迦达钦。萨迦派教主别号。

ས་སྐྱ་འདྲུག་ཆེན་བཟང་པོ་དབལ། འཕྲོ་མཁོན་འཕགས་པའི་གཙུང་པོ་ཤེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་ཀྱི་སྐས། རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོར་ས་སྐྱ་གདན་སའི་ཁྲིར་ཞེའས། རྒྱ་ཁྱི་ལོ་ལ་ཀུ་ཤྲིའི་འཇའ་ས་བཅུང་། རྒྱ་ཁྱི་ལོར་འདས། 萨迦达钦·桑波贝(1262—1322)。萨迦教派达尼钦波藏卜贝之简称，系八思巴异母弟也协穷乃(1238—1274)之子。元成宗(1295—1307)时受命任萨迦寺主，1312年，元仁宗封为国师。

ས་སྐྱ་ལ། རབ་བྱུང་དང་པའི་དུས་སུ་འཁོན་དཀོན་རྩེགས་ཆུལ་པོ་ཞེས་པས་སྤེལ་གཉིད། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་སོགས་གོང་མ་རྣམ་ལྔས་དང་ཀུས་སུ་བཏང་ཞིང་། གསུང་ངག་ལམ་འབྲས་ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོར་བྱེད་པའི་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན་རྣེས་འབྲུང་དང་བཅས་པ། དེ་ལ་ཆོས་རྒྱུད་དང་གཏུང་རྒྱུད་གཉིས་ཡོད། རབ་བྱུང་བཞི་པར་ས་པཉ་ཁྲ་དབོན་རྩེ་ཤེས་ཀུལ་པོ་དང་མཆོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་པ་ལ་བཏེན་ནས་ས་སྐྱ་པས་ཤེ་གང་ཆ་ཙམ་ཀྱི་བར་དུ་བོད་ཁམས་ཤོངས་ལ་དབང་བསྐྱངས་ཏེ་ཀུ་དབེན་གོང་མ་ཀུལ་པའི་ལུང་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་བཀའ་གནང་། དཔོན་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་སྒིང་ཀྱི་བ་མཛད། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ནང་སྒིང་དབང་ཐག་མོ་གྱ་པར་གོར། 萨迦派。十一世纪中，款·袞却杰波首建萨迦寺，创立以道果论为法要的藏传佛教一派系名。后经萨钦等五代祖师弘扬，兼有僧俗两系传承。至十二世纪萨班、八思巴叔侄与蒙古皇帝缔结法缘，萨迦法王因以统治全藏。百余年间禀承皇旨，法王兴作法事，颁布政令，本钦等则执行政令，至十四世纪中叶失去政权。

ས་སྐྱ་པ་མཚོད་རྟེན་རྒྱལ་མཚན། རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ཤོང་སྟོན་པ་བོ། རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ཆུ་ཕྱི་ལོར་འབྲུབས། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་ཨོས་ལོར་འདས། 萨迦派学者琐南坚赞(1312—1375)。著有《西藏王统世系明鉴》一书。

ས་སྐྱ་བཀྲི་ཏ། ས་སྐྱ་པཎ་ཏི་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། འདི་རྟིད་ས་ཆེན་ཀྱི་སྲས་བཞི་པ། འཁོན་དཔལ་ཆེན་བོད་ཀྱི་ཐུས་སུ་རབ་ཏུ་གསུལ་བའི་ཆུ་ཤུག་ལོར་གཙང་དུ་སྐུ་འབྲུབས། རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལས་ས་སྐྱ་ཁོང་ནའི་གསུང་བཅུད་མདོ་སྡུགས་ཀྱི་ཟབ་གནད་མ་ལུས་པ་གསན། དཀྱང་ས་ཐེར་གསུམ་ནས་བཟུང་ཀ་ཆེ་པཎ་ཆེན་མཁན་སློབ་ལས་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་བཏུ་ལ་སྦྱངས་པ་མཐར་ཕྱིན་མཛད་པས་པཎ་ཁྲི་མཚན་གྱི་ཞབས་ཏོག་བྱེད་ཅིང་། ཁོང་ནས་ཀྱང་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཁྲིད་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཐོག་ཏུ་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཅིང་ཉམས་སུ་ལེན། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤིང་འབྲུག་ལོར་ཀོང་ཐོ་རྒྱལ་མོ་གོ་ཤའི་གོང་ནས་ཀྱི་གདན་ས་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་གླིང་ཞེས་བྱ་བར་ཞལ་ཕེབས། ཡོན་མཆོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆགས། བོད་དུ་དབོན་རིགས་བསྐོ་ལུགས་དང་། ཁུལ་འཁོར་བསྐུལ་ཚུལ་སོགས་ལ་ཞུལ་འཆམས་ཏེ། བོད་ཀྱི་བཀའ་གྲོས་ལ་དབང་བའི་ཐུ་དབོན་ཞེར་སྐུ་རྣམས་

ལ་མི་ཀ་ཐུ་ཕྱི་ལན་གཉིས་བཏང་ནས་དབུས་གཙང་གི་ས་ཐོག་རྣམས་ཅོར་ཆུལ་བའི་ མངའ་ཁོངས་སུ་བཏུག རྩོམ་གསུམ་རབ་དཀྲི་དང་། ཚད་མ་རིག་གཏེར། མཁས་འཇུག ཤེགས་བཤད་རིན་ཆེ་ཆེའི་གཏེར་མོགས་མང་དུ་བརྩམས། རང་ལོ་བདུན་ཏུ་པ་རབ་བྱང་བཞི་ བའི་ ཐུགས་ ཁམ་ལོང་ལ་དགུ་ བཏུ་ ཪམ་ཕྱི་རིང་དབང་ཐྲུན་ཁྱབ་མཐར་ཁྱིད་དཔང་ ཁག་ཚོ་གྲུ་པ་ཅའི་ཁི་ཏུའི་ལག་ཏུ་ ཏོར་ བ་རིད། ཐོག་ཙམ་པ་བཤོད་རྣམས་དཔལ། ཆུ་ཚུ་པ་ཁང་ཆུལ་བ་བཟང་པོ། ཐེར་གཅིག་པ་དབང་བརྩེན། ཐེར་གཉིས་པ་རྣམ་མཁའ་དམ་པ་ བཅས་ཀྱིས་རབ་བྱང་བཞི་བའི་ཐུགས་ཐྲིལ་ ཚོ་རྣམ་རབ་བྱང་དྲུག་བའི་ས་སྐྱང་བར་ཚེ་དགུ་ བཏུ་ ཪམ་ཕྱི་རིང་དབང་སྐྱུར་ཁྱས་མཐར་ཁྲིད་དཔང་ ཁག་ཚོ་གྲུ་པ་ཅའི་ཁི་ཏུའི་ལག་ཏུ་ ཏོར་ བ་རིད། 萨迦本钦。元代中央为加强西藏地方行政建设及管理，于萨迦置管理西藏地方三路十三万户之行政长官“本钦”，通称萨迦本钦。首位本钦由八思巴提名荐举，经元世祖批准任命，后遂成定制。本钦由帝师推荐，皇帝任命。萨迦本钦前后计22位，依次为：释迦桑波、衮噶桑波、祥尊、丘波班噶瓦、绛仁、衮循、循旺、绛多、昂仑、勒巴拜、僧格拜、兀色僧格、衮仁、顿月拜、云尊、兀色僧格(重任)、杰瓦桑波、旺丘拜、顶南拜、杰瓦桑波(重任)、旺尊、囊喀丹巴等。掌握政权前后九十余年。至1349年政权落于噶居派大司徒帕摩竹巴之手。

萨迦班智达（1182—1251）。简称萨班。全名萨迦班智达公哥监藏。萨钦之孙，是萨迦五祖之第四祖。幼从其伯父吃剌思巴监藏广学显密教法，二十三岁起又从迦湿弥罗班禅等遍学大小五明，成为西藏获得“班智达”称号的第一人。有《三律仪论》、《正理藏论》、《智者入门》、《格言宝藏》等多种著作。1244年，应窝阔台次子阔端之请，携侄八思巴及恰纳相见于凉州，即今之甘肃武威县。于1247年商定在西藏设官征收贡赋等条件，先后两次致书卫藏僧俗首领，说服藏卫归附蒙古，是为元代中央对西藏地方行政管理奠定基础之始。

ས་སྐྱ་ངོམ་ཆེན། དྲུ་དབེན་ཆུལ་ རབས་ སྐབས་ ཀྱི་ ཆོས་ ཆུལ་ འཛཊཱས་ པས་ མིང་ བྱང་ བཏོན་ པ་ བཞིན་ ས་ ཆེན་ ཆུལ་པོ་ ཚོ་ བ་ ལས་ ས་ སྐྱ་ དབོན་ ཆེན་ ལ་ སོན་ ཐེན་ ཁིའི་ འཛའ་ ས་ གནང་ ཆེ་ དབུས་ གཙང་ ཁྲོ་ བཅུ་ གསུམ་ ལ་ ཕྱིས་ ཀྱི་ ཁྱེད་ ཚོར་ བསྐོ་ བའི་ ལམ་དེ་ གཏན་ འཛགས་ ཐུ་ ཐྱུར། དེའི་ དབོན་ རབས་ དང་ པོ་ ཤཱཀྱ་ བཟང་ པོ། གཉིས་ པ་ ཀུན་ དགའ་ བཟང་ པོ། གསུམ་ པ་ ཞང་ བཙུན། བཞི་ པ་ ཐུགས་ པོ་ དཀོན་ མཆོག་ པ། ལྔ་ པ་ ཐོང་ རིན། དྲུག་ པ་ ཀུན་ གཞོན། བདུན་ པ་ གཞོན་ དབང་། བརྒྱད་ པ་ ཐོང་ རྡོར། དགུ་ པ་ ཚང་ ལེན། བཅུ་ པ་ ཞེས་ གས་ པ་ དབལ། བཅུ་ གཅིག་ པ་ ཟེང་ གེ་ དབལ། བཅུ་ གཉིས་ པ་ འོད་ ཟེར་ ཟེང་ གེ། བཅུ་ གསུམ་ པ་ ཀུན་ རིན། བཅུ་ བཞི་ པ་ རྡོན་ ཙོང་ དབལ། བཅོ་ ལྔ་ པ་ ཚེན་ བཟུན། བཅུ་ དྲུག་ པ་ འོད་ ཟེར་ ཟེང་ གེ། བཅུ་ བདུན་ པ་ ཆུལ་ པ་ བཟང་ པོ། བཅོ་ བརྒྱད་ པ་ དབང་ ཕྱུག་ དབལ། བཅུ་ དགུ་ པ་ བསོད་ ནམས་ དབལ། ཉི་ ཤུ་ པ་ ཡང་ ཆུལ་ པ་ བཟང་ པོ། ཉེར་ གཅིག་ པ་ དཔང་ བརྩེ་ན། ཉེར་ གཉིས་ པ་ ནམ་ མཁའ་ དམ་ པ་ བཅས་ ཀྱིས་ རབ་ བྱང་ དྲུག་ པའི་ ས་ སྐྱང་ བར་ ལོ་ དགུ་ བཏུ་ ཪམ་ ཕྱི་ རིང་ དབང་ སྐྱུར་ ཁྱས་ མཐར་ ཁྲིད་ དཔང་ ཁག་ ཚོ་ གྲུ་ པ་ ཅའི་ ཁི་ ཏུའི་ ལག་ ཏུ་ ཏོར་ བ་ རིད། 萨迦本钦前后计22位，依次为：释迦桑波、衮噶桑波、祥尊、丘波班噶瓦、绛仁、衮循、循旺、绛多、昂仑、勒巴拜、僧格拜、兀色僧格、衮仁、顿月拜、云尊、兀色僧格(重任)、杰瓦桑波、旺丘拜、顶南拜、杰瓦桑波(重任)、旺尊、囊喀丹巴等。掌握政权前后九十余年。至1349年政权落于噶居派大司徒帕摩竹巴之手。

ས་སྐྱ་འཇམ་པོ། ས་སྐྱ་པའི་དམ་ལ་བཀུག་པའི་འདྲེ་མོ། 萨迦女活鬼。受萨迦教屈辱的女人。

ས་སྐྱ་དམར་པོ་རྒྱས་གཉིས། ས་སྐྱ་འཁོན་རིག་ཀྱི་ ཤ་ དབོན་ ལྟ་ ལས་ ཀུན་ དགའ་ ཆུལ་ མཚན། འཕགས་པ་ ཆོས་ ཆུལ་ མཚན་ གཉིས་ རབ་ བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔའ་ ཆུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཚེ་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ ཤཱཀྱ་ ཐུབ་ པ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ཐེག་ པ་ གསུམ་ ལ་ རྣམ་ པར་ གཞག་ པ་ ལེགས་ པར་ བྱས་ ཏེ་ ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ཐེག་ པ་ གསུམ་ ལ་ རྣམ་ པར་ གཞག་ པ་ ལེགས་ པར་ བྱས་ ཏེ་ 萨迦红衣二祖。萨迦五祖中，衮噶坚赞和八思巴·洛追坚赞二人出家持戒，身着袈裟，兼秉政教，故称红衣二祖。

ས་སྐྱ་ཚེགས་བཅད། ས་སྐྱའི་ ཚེགས་ བཀོད་ རིན་ པོ་ ཆེའི་ གཏེར་ ཞེས་ བྱ་ བ། མཁས་ པ་ བཏུགས་ པ། ཡ་ རབས་ བཏུགས་ པ། ཐྲུན་ པོ་ བཏུགས་ པ། ཐྲིལ་ མ་ བཏུགས་ པ། ངན་ སྐྱོང་ བཏུགས་ པ། རང་ བཞིན་ ཀྱི་ ཚུལ་ བཏུགས་ པ། མི་ རིགས་ པའི་ ཚུལ་ བཏུགས་ པ། བྱ་ བ་ བཏུགས་ པ། ཆོས་ བཏུགས་ པ་ སྟེ་ རབ་

ཁྱད་དཀྱའ་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལྡག་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དེ་དུས་རབས་བཅས་བཏུ་གསུམ་པར་སྐུ་བཏྲིས་ཏེ་མཛད་པའོ། 《萨迦格言》。十三世纪时，萨迦班智达所著有关世俗道德的论述。全书分为论智者、论贤者、论愚者、合论人品、论恶行、论本性、论失当、论行事和论教法等，共九章。

ས་སྐྱའི་གདུང་རབས། འཁོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་པོས་རབ་བྱུང་དང་པའི་ཚུ་སྐང་ལོར་ས་སྐུ་དགོན་པ་ཁྱབ་སྟེ་གདན་ས་བཟུང་། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཚུ་རྟ་ལོར་གཤེགས། བ་དེ་ལོ་སྟོ་བ་རིན་ཆེན་གྲགས་ཀྱིས་གདན་ཚབ་མཛད། དེ་ནས་ཡུགས་ཙོས་ལོ་ནས་ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ལོ་ཟེ་བདུན། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་སྐྱ་ལོ་ནས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ། ཚུ་འབྲུག་ལོ་ནས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཨ་ཁྱི་ལོ་ནས་ས་པཾ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཡུགས་ཙམ་ལོ་ནས་འཕྲོ་མགོན་འཕགས་པས་གདན་ས་མཛད་ཀྱང་རྒྱལ་སར་བྱོན་པའི་ཤུལ་དུ་གཏུང་ཚོ་ཕུག་ནས་སྐུ་ཚབ་མཛད། རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ས་འབྲུག་ནས་དྷཱ་པ་ལས་ལོ་བདུན། ཨེ་ཙམ་ནས་ཤར་པ་འཇམ་དབྱངས་བཞེ་ཐོག་པས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད། ཤིང་འབྲུག་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་ཚོ་བཞང་ཚོ་དཔལ་ཕྱེས་ལོ་བཅུ་དགུ། ཚུ་ཙམ་ནས་བར་སྐོང་ལོ་གསུམ། ཤིང་སྤྲུལ་ནས་མཁས་བཙུན་ཆེན་ཚོས་ལོ་བཅུ་དགུ། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་སྤྲུལ་ནས་ཐུ་ཁ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་ལོ་གསུམ། ཨེ་ཙམ་ནས་ཀུ་དབེན་ཐུབ་ཁྱུང་ཚོས་ལོ་གསུམ་པ་ལ་ས་སྐྱ་པའི་སྒྲིད་དབང་ཐུམས། ལོ་ངོ་ཉིས་བཅུ་ དོན་ དྲུག་ གི་ རིང་ ལ་ གདན་ རབས་བཅུ་གསུམ་བྱུང་ཞིང་། དེ་རྗེས་གདུང་རྒྱུད་རིམ་བྱོན་ཀྱིས་རང་གི་མངའ་རིས་ཙམ་སྐྱོང་བར་གྱུར།

萨迦法嗣。历任萨迦寺座主。款·袞却杰波，1073年建立萨迦寺，1102年卒。八日译师仁钦札代座主至1111年。萨钦1111—1158任座主四十七年。琐南则摩1158—1172任座主。札巴坚赞1172—1216任座主。萨班1216—1251任座主。八思巴1251—1280任座主，在大都时由其弟恰纳代理。答麻八剌1280—1286任座主七年。夏尔巴·绛央希妥巴1287—1304任座主十八年。达尼钦波·桑波贝1304—1322任座主十九年。1323—1325虚位三年。克尊钦波1325—1343任座主十九年。喇嘛丹巴1344—1346任座主三年。大元洛追坚赞1347起任座主三年。至1349年萨迦失权。二百七十六年间共十三任，其后胤统虽传，仅能自理直属而已。

ས་སྐྱའི་གྱང་རབས་རིན་ཆེན་བང་མཛོད། འཇམ་ཕྲིང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་ ཚབ་ ཆེན་པོ་དབལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་གདུང་རབས་རིན་ པོ་ ཆེ་ ལྟར་ བྱོན་ པའི་ ཚུལ་ ཀྱི་ རྣམ་ པར་ ཐར་ པ་ རྫོ་ མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་བང་མཛོད་ དགོས་ འདོད་ ཀུན་ འབྱུང་ཞེས་ བྱ་བ་ གོང་དགར་ བསོད་ ནམས་ ཀྱཻ་ པས་ རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཅིག་ ལས་ ས་ སྐྱལ་ ལོར་ བཀྲིགས། ས་སྐྱ་པ་འཁོན་རིགས་ ཀྱི་ གདུང་ རྒྱུད་ དང་ཆོས་ ཁྲིད་ ཀྱི་ མངའ་ ཐང་ རྗེ་ ལྟར་ བྱུང་ ཚུལ་ དང་། ཁར་དང་ཚུལ། མར་ རྒྱུད་ཚུལ། དེ་ སྐབས་ ཀྱི་ འཛའ་ ས་ བཀའ་ ཤོག ཁྲིར་ ལྷིག་ དང་ བཅས་ པ་ རྒྱས་ པར་ བཀོད་ པའི་ རྣམ་ ཐར་ ཐུབ་ ཅིང་ ཆུད་ཟོས་ ཀྱི་ ཚེ་ ལྟར་ བྱུང་ ཚུལ་ དང་། ཁམས་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཆོས་ ལུགས་ བཀོད་ པའི་ རྣམ་ ཐར་ གནད་ ཆེ་ བ་ རྣམས་ དབེན་ རྒྱུན་ ཁུངས་ ཆེ་ བ་ རྣམས་ དགེའི་ བར་ ལ་ ཤོག་ ཁྲེ་ སྡུམ་ བཀྲ་ སོ་ བཞི་ ཚེག་ ཏུ་། སྤྱི་ ཐང་ བར་ མ་ དང་ ས་ སྐྱ་ པའི་ དབེ་ མཛོད་ དུ་ བྱིས་ མའི་ ཡོད་ ཅར་ བསྡུ་ བའོ།

《萨迦世系史》。此书为贡噶琐南札巴坚赞所著，成书于1629年（己巳），全书木刻本（德格版）334页。专述一个家族的历史，考其兴衰，记其枯荣，是研究萨迦款氏家族及地方势力成长、鼎盛以至没落过程的重要著作，书中收录诏文、书翰尤为重要。近有发现萨迦王室家藏写本、纳唐木刻本等。

ས་སྐྱེས། (མཚན) (1)གཟའ་མིག་དམར། 火曜的异名。(2)ཤིང་གི་། 树木的异名。(3)ལྷ་མིན་གྱི་མཁན། 天上歌者的异名。

ས་སྐྱེས་རིམ་སྐྱེས། (ཕྱི) (1)ས་བཞིན་དུ་ཚགས། རྟེ་བཞིན་དུ་སྐྱིན་ཞེས་ས་ཆ་དེ་དང་དུ་སྐྱེས་པ་ཞེག་ཡིན་པ། 土生土长，地地道道。(2)གང་ས་གང་སྐྱེས་པ། 到处生长：དབྱར་མེ་ཏོག་ས་སྐྱེས་རྟེ་སྐྱེས་རེད། 夏天花朵遍地开。

ས་སྐྱ། (ཕྱི) ཐང་ཀ་སོགས་འབྲི་ས་ནི་རས་གཞིའི་དཀར་གདན་གྱི་མིང་། 泥糊。涂在画布底上的白土浆或粉浆。

ས་སྐྱོང་། (1)རྒྱལ་པོའི་མིང་། 国王；ས་སྐྱོང་དབང་པོ། 皇帝。(2)(མཚན) ཤིང་ཁྱི། 乙酉年、木鸡年的异名。

ས་སྐྲོན། ཕྱུགས་ལ་ནད་དེ་ཐོག་མར་ཚིག་སྐབས་སྐྱེ་བྱར་འཁྲུན་སྐྲ་སྐྲོག་ཅིང་། རྩ་མ་གཡུག ནང་དུ་མཆེར་པ་ལ་ནད་ཚོག་སྟེ་ཆུ་ཚོད་ཁ་ཤས་ནང་འཆི། ཤེ་རྩེས་ས་ནད་ཐར་མའི་མེས་མ་ གཏོགས་རེ་ཤ་རྒྱུ་མེད། བཤས་ཆེ་ཁག་ལ་ཁག་ཀ་ཆགས་ཆུ་མེད་པའི་ཕྱུགས་ཀྱི་འགོ་ནད་ཚབས་ཆེན་ཞེག 炭疽症，疔疮。一种牛瘟。初患时突发哼声，摇尾不停，脾脏肿大数倍，经几小时内即死，死后非免疫性人不可接触。死畜经解剖后仍流血不止，血液煮沸或冷却均不凝结。

ས་སྐྱོབ། (མཚན) (1)རི། 山的异名。(2)ར། 山羊的异名。

ས་སྐྱོར། ས་དང་བྱི་མ་སོགས་མི་འཆར་བའི་ཆེད་དུ་བརྩེགས་པའི་ཐང་རའམ་རྡིག་པ། 短墙，围墙。为了不让泥沙流失而垒积起来的短墙壁。

ས་ཁ། ས་གཞི་དང་། ཞིང་སའི་སྟེང་ཆའི་རོས། 地面，耕地表层：རོང་ཕུག་གིས་ས་ཁ་ཁྱབ། 牛羊遍地。ས་ཁ་འབྱི་བ། 土地解冻。ས་ཁ་དང་ཕུད་ཁ་འབྱིད་པ། 破土出粪。耕地解冻，破土运肥。

ས་ཁ་འབྱིད་པ། (ཕྱི) དབྱིད་ཟླ་དང་པོའི་ཚེ་ས་ཞིང་ལ་སྐུང་འཇོག་གི་ཆོ་སྟོག་བོག་མར་ཐུག་པ། 破土，动土耕地。藏俗新春正月吉日开犁试耕。

ས་ཁད། བར་གཅོ 距离。两地间隔：ལས་དོན་སྒྲུབ་ཡུལ་ས་ཁད་ཆུང་ སྡུབས་ཚེན་ཚུན་ངོ་གྱིན་དུགའ་བ། 工作地点相距较远，彼此会面不易。

ས་ཁམས། (1)འཇུག་པའི་ཁ་གྱལ་ཞིག 地大。四大种之一。(2)ཤེ་ཁམས་ལྔའི་ཁ་གྱལ་ཞིག 土。五行之一。

ས་ཁལ་ལེ་བ། ས་འགོས་པའི་ཀུལ་སྐུ་ གཡལ་ ལེ་བ། 沾有尘土：སྐིན་ཐུག་དང་ སྤྱའི་ ཁ་ གཏོག་ གི་གཏོངས། སྐྲ་དང་ཁཁ་ཆོམ་རྣམས་འཕྱི་བ་མ་བྱུང་བར་ས་ཁལ་ལེ་བ་ཞིག་བྱས། 眉间鼻洼和胡须，沾满灰尘未擦拭。

ས་ཁྲ། ཆུ་དང་ས་འདྲེས་པའི་ཁྲ་བ། 泥浆。ས་ཁྲ་བྱུགས་པ། 涂泥浆。

ས་ཁྲང་། ཐུག་པ་ཡོད་པའི་སའམ། ས་ཕུག 土洞，土窑。

ས་ཁྲལ། ས་གནས་སོ་ སའི་ ཁྲལ། 地区，区域：འདུས་སྡེད་ ས་ ཁྲལ། 聚居区。མི་ རིགས་ འདྲེས་སྡེད་ས་ ཁྲལ། 民族杂居区。གསར་ བཟེ་ གནས་གཞིའི་ས་ཁྲལ། 革命根据地。བཀག་སྡོམ་ས་ཁྲལ། 禁区。

ས་ཁོངས། (1)ས་ཆའི་ ཁོངས་ གཏོགས། 属地，所属地段。(2)ས་ཁྲལ་གྱི་ཆུ་ཁྲོན་ཆ་ཆུང་། 区域，地区。区域范围。

ས་ཁྱོན། ས་ཆའི་ཁྱད་ བར། 土地状况，地形，地势：ས་ཁྱོན་དང་འཚྱོད་ བར་ ལོ་ རྟོག་ འདེབས་པ། 因地制宜地进行种植。

ས་ཁྱོན། སའི་འཁོར་ཐུའམ་ཐུ་ཁྲོན། 面积：ཞིང་

ཁའི་ཐུ་ཚོན་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་མི་ལག་བཀོད་སྦྱོག་བྱེད་པ། 根据耕地面积的大小，安排劳动力。

ས་ཁ། ཡུལ་གྱི་ས་ཆ་རི་ཀླུང་སོགས་ཆགས་ཚུལ་བཀོད་བའི་རི་མོ། 地图。标明一个地区的地形及山脉河流等分布情况的图形。

ས་ཁྱ་ཙི། ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་ཡོད་བའི་ས་ཆ། 杂色土。具各种颜色的土地。

ས་ཁྲལ། ས་ལ་འཕྲིས་བའི་ཁྲལ། 土地税。土地上征收的赋税。

ས་ཁྲི། ས་ལས་བཟོས་བའི་ཁྲི། 土台座。用泥土筑成的台座。

ས་མཁན། (1)ལམ་སྟུས་སྟོན་མཁན། 向导，引路人。(2)ས་ལྟས་བཟང་ངན་དཔྱད་མཁན། 堪舆家。相度地形吉凶者。

ས་མཁར། ས་རྡོ་ལས་བྱས་བའི་ མཁར་རྩེ་ངམ་ཁང་། 土堡，土屋。用土石筑成的堡垒或房屋。

ས་འཁྲུག ས་འཁྲུག་བས་བསྡམས་པ། 冻土。因冷冻而结成的土块。

ས་འཁྲུད་པ། (སྡེད) ཕག་ཐུན་བའམ། བྱ་རའམ། མེལ་ཅེ་བ། 暗探，侦察员。

ས་འཁྲུག ས་གཡོ་བྱེད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 地击。六种地动之一。

ས་ག། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག 氏宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤ་ཟི་ཤུ་ཞིག བཅུད་ལྡན་མ། དཔང་པའི་ལྷ་ལྡན་བཅས་སོ། ས་ག་སྐྱེས་མོ། (སངས) ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 氏生女。邬摩天女的异名。

ས་ག་སྐྱེས། (སངས) (1)གཞོན་ནུ་གདོང་དྲུག六面童天的异名。(2)ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 邬摩天女的异名。(3)ཆུ་ཟླ་བཅུ་པ། 藏历十月的异名。

ས་ག་ཐུམ་པ། རྒྱུ་སྐར་ས་གཅའ་བའི་ཆུ་ཟླ་བཞི་པ་འདི་ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ་ས་ཁང་རྒྱས་ཀུན་ གྲུབ་པ་སྐྱ་བཙུམས་པ་དང་། ས་ཁང་རྒྱས་པ། རྒྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དུས་ཚེན་གསུམ་འཛོམས་ཤིན་པར་འདོད་ལ། ཟླ་པ་འདིའི་ནང་ཚེས་སྒྲིལ་ཀྱི་ཉ་བའང་ཤིན་ དུ་ མང་། 氏宿月。藏历四月氏宿出现，故名氏宿月。相传释迦牟尼于藏历四月十五日降生、成道和圆寂，藏俗在此月中，宗教活动极为频繁。

ས་གདུ་བརྒྱབ་པ། (1)རྩོ་ནས་སོགས་ཀྱི་གཡལ་དུལ་བསལ་བ། 扬去尘土。扬去小麦、青稞等的尘土。(2)ས་ཆར་གང་སྐྱོགས་ཏི་ དོར་ཅིང་པ། 打扫，扫地。

ས་གས་ཀ་བ། རྒོར་ཟླ་བཞི་བའི་ཚེས་ བཅུ་ལྔ། 氏宿圆满，氏宿所满。藏历四月十五日，吠舍佉月望日。

ས་གོང་། བོང་བའམ་ས་རྡོག་རྡོག 泥块，土块：ས་གོང་བཏུབས་ནས་ས་ཞིང་བའི་ཁོད་ སྐྱེས་པ། 打碎土块，平整田地。

ས་གོང་མ། ས་འོག་མའི་ལྟོག་ཟླ། 上地。对下地而言。

ས་གྲོང་། (1)ས་ གཞི་ རྩུབ་ པོ། 坚硬土地；ས་ཚོང་ཀོ་ན་འཛངས་རྩེ་ སྐྱེན་ པོ་ དགོས། 若挖硬土，须用利锄。(2)ཟབ་ མེད་ བའི་ ས། 干旱地：ཆུ་ཀ་བཟོས་ནས་ཆུ་ ཁྱེད་ན། ས་ཚོང་ཡིན་ ཡང་སྐམ་མི་ རུས། 如若修渠引水，旱地亦不干燥。

ས་ཀྱ་གས་ཀ་ཆམ་ཀྱ་གས། ཀྱ་གས་པ་ཅེན་དུ་ཆེ་བ། 惊天动地，响彻云霄：མཚན་ སྐྱེ་ ས་ ཀྱ་གས་ ག་ནས་ཀྱ་གས། 声誉驰扬遐迩。

ས་ཀྱི་གས་ཆུ། འབྲུང་ རྟེས་ ལས་ འབྲུང་ བའི་ དཀྱ་ཚོ་གས་ རྟེ་ ཆུལ་ཀྱི་ ཡ་ ཀྱལ། 水养土。五行家说土之友为水。

ས་ཁྲ། ས་ཆ་ གཡར་ སྐབས་ སྤྲོད་ ལེན་ ཅིད་ བའི་ ཀྲ་ཆ། 地租，地皮税。

ས་ཁྲང་། (1)རྒོར་ཟླ་ དང་ བའི་ དབྱ་གས་ ཐོབ་ རྟེན་ ས་ ཀྲང་ ཀྱི་ ཀ་ དོག་ ཚོ་གས་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ ལོ་ རྒོ་ག་

ཞེགས་ཆེས་མོགས་བརྟག་ཐབས་མ་ཀླ་ཚ་ནའི་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་རྩིས་ཨེག ཆུ་ནག་ཟླང་རྩིས་ཀྱང་ཞེད། 春牛，耕牛。立春时根据耕牛的毛色预卜全年农事丰欠之术。此占卜术系从内地传入西藏。(2)ས་གནད་དྲུག་ཅུའི་ཁྱི་བཀག་མ་ཟླང་ཁྱི་ཤེ། 土牛年，己丑年。六十干支纪年之一。

ས་དགའ། (1)རྫོང་ཞིག ཨདེ་རང་སྐྱང་ཐྲོངས་ཀྱི་སྟེང་ནུབ་ཆུང་དང་ཨར་ཀྱངས་གཅའ་ཐའི་སྟོད་ཆུང་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྒིད་གཞུང་དེ་སྐུ་སྐུ་ཉ་ཡོད། 萨嘎。旧译撒嘎。县名。在西藏自治区西南部，雅鲁藏布江上游，县人民政府驻加加。(2)(ཨངར།) མེ་ཏོག་ཀུ་སུ་དེ། 地喜花，睡莲，圆目答花，君陀花。日出则合、月出则开的一种小莲花。

ས་དཀྲི། (1)གོང་ཁྱམ་སོགས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་ཅར་བའི་ས་དཔྱད་ངན་པ། 凶地，地煞。星相家所说，地面某一特殊地形、地物，如岩石、林木等，对当地运气有不利作用者。(2)འཕྲང་ཀྲམས་དཀྲ་གོགས་ཀྱི་ནང་ཚན་ས་དཀྲ་ཤིང་། 木克土。五行生克中的木克土。

ས་དཀྲ་ཤིང་། འཕྲང་ཁྱམ་ལས་འཕྲང་བའི་དཀྲ་གོགས་ཏེ་ཚུལ་ཁྱི་ཡ་ཀྱལ། 木克土。五行家说土之敌为木。

ས་དཀྲ་ཐྲིན་མོ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཀངས། བོད་རྗེ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པའི་སྐབས་བོད་ཚཱམས་ཡུལ་ཁྱི་ས་དཀྲ་ཐྲིན་མོ་གནོ་བུ་འཕྲལ་བ་ལྷ་ཁྱ་དེའི་དཔྱང་མགོ་དང་དཀྱི་མགོ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ལ། གཡོན་ཏ་ཁ་འབྱག གཡས་ཏ་གཙང་འཕྲམ། ཐྲུས་ཏ་བཀའ་ཚལ། ཏ་ལག་གྱམ་པ་ཆུང་གི་ལྷ་ཀངས་སྟེ། མཐའ་འདུལ་ཁྱི་ལྷ་ཀངས་བཞེ། དེའི་གྲུ་མོ་དང་པུས་མོ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཀོང་པོ་ཁ་ཆ། ལྷོ་ཐག་མཁོ་མཐིང་། ཁམས་ཐྲིན་དགེ་ཆུས། ཁང་པ་དུམ་རྩེ་སྐྱེ་ཡང་འདུལ་ཁྱི་ལྷ་ཀངས་བཞེ། ལག་མཐིལ་ཀང་མཐིལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ལ། ཀྲམས་ཀྱང་ཐང་སྐྱེལ་མ། ཐྲ་ཀྱི་ཆུ་ཚུ། ཚལ་རྩིགས་ཤེས་ངབ་སྐྱེལ་མ། ཚངས་པ་རྒྱང་གནོད་ཀྱ། ཏུ་གནོད་ཁྱི་ལྷ་ཀངས་བཞེ་རྣམས་ བཅིགས། 镇压凶地女魔肢体诸寺。古堪舆家说，西藏地形为罗刹女仰卧状。松赞干布时建寺镇压，以破其凶煞。镇肩臂四庙为：运如昌珠寺、也如藏章寺、布如噶采寺、如拉克准巴江寺；镇肘、膝四庙为：工布布曲寺、洛扎孔廷寺、绛真格杰寺、绛札冻则寺；镇手足四庙为：康陇塘度母寺、巴卓杰丘寺、采日协饶卓玛寺、仓巴陇伦寺。

ས་མཚོན། མེ་ཏོའི་མཚོ་ཅན་གསུམ་ཁྱི་གྱས། 上加字 ས།。

ས་ཁའགག ཡས་མས་གང་དུང་དུ་འགྲོ་ཡང་ལས་གཅིག་པོ་དེ་རང་མ་གཏོགས་མེད་པའམ། བསྐོང་ས་མེད་པའི་ལམ། 关口，要隘。必经之狭窄道路。

ས་ཁྲག་ལ། ས་གཞི་ཆེན་པོ་ཚམ་ཚམ་དུ་གཡོ་བ། 地震。大地震动。

ས་ཁྲག་ལ་བ། ས་གཡོ་དུག་གི་ཀ་ཐལ་ས་ཐུང་ཟད་གཡོ་བའོ། 地动。六种地动之一。

ས་ཁེབ། (ཕྱོགས་) རྫོང་དབོན། 地方头人，宗本。旧时，掌管地方事务的行政长官，相当于县长。

ས་ཆོད། མ་བཏུལ་བའི་ས་ཆ། 荒地。没有耕种的土地：ས་ཆོད་ཆྱག་པ། 开荒，开垦。སྔོན་དུས་ཁེད་མེད་ས་ཆོད་རྣམས། དེང་སང་འབྲུ་ཡི་མཛོད་དུ་གྱུར། 昔日生荒地，今变米粮仓。

ས་རྒྱ། ས་ཁྲོན་ཁྱི་ཚད་གཞི། 范围，幅员，面积：ས་རྒྱ་ཆེ་ཆུང། 幅员广狭，面积大小。ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མི་གྲངས་ཉུང་པ། 地广人稀。ས་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཐོན་ལྟུང་ཤུན་ཆོགས། 地大物博。ས་རྒྱ་དབང་ཚུ་བཞི། 土方。

ས་རྒྱ། ས་གཤེས། 地质，土质：ཞིང་སའི་ས་རྒྱ་གཤེགས་པོ། 田地肥沃。

ས་རྒྱ་གཞུང་ལེན། དཔང་བའི་ས་ཞིང་དང་རྒྱུ་རྫས་གཞུང་བཞེས་ཟིན་པ། 没收田产财物。

ས་སྐངས། ས་ཆ་འབྱངས་པོ། 山冈，陵阜。隆起之地：ས་སྐངས་རི་འབྱངས་ཙམ་ཚད་ལ་ཤིང་སྤྲང་བཏུགས་པ། 所有的山冈丘陵，都栽上了树木。

ས་སྐྱེ་བོ། རྡུ་མི་སྐྱེ་བའི་སའམ་ས་རྡེག་པ། 赤地，不毛之地。不生草木之地：དབྱིད་ཀ་ཤར་དུས་ས་སྐྱེ་བོ་ཚང་མར་རིམ་གྱིས་རྡུ་སྤྲན་གཙོག་ཅ། 大地回春，赤地将渐次被绿草覆盖。

ས་སྐྱེས་ཕྱི་ལ་གཙས་བའི་སྡེ། མང་བཀུར་བ་གཞུམ་གྱི་ཁ་ཏུག་ཞེག 鸡胤部。正量部所分三部之一。

ས་ངན། (1)ས་ཆ་ཉོང་བའམ་རྩུབ་པོ། 硗确地。恶劣的土质。(2)ས་མིང་ཞིག ཅད་དང་སྐྱང་སྟོངས་ཀྱི་ཚོ་འཛོ་སྟོང་ཁངས་སུ་ཡོད། 三岩。地名。西藏自治区贡觉县境一地方名。

ས་རོས། ས་གཞིའི་རྒྱང་རོས། 地面，地表。

ས་རྫོག་ཁྱ་གཞུམ། ས་སྐྱ་བའི་ཏ་ཀུན་དགའ་ཆུལ་མཚན་དང་། རོག་ཤེགས་བའི་ཤེས་རབ། བྱ་སྟེན་རིན་ཆེན་གྱབ་ གཞུམ་གྱི་ མཚན་ མདོར་ བསྡུས་ཏུ་བཀོད་པ། 萨鄂布三氏。萨迦班智达·衮噶坚赞、鄂·勒巴协绕、布敦·仁钦竹三人的合称。

ས་སྡོག་ས། སྡོགས་བཅུབ་བའི་ས་ཆིལ་མའམ་སྡོགས་བཏབ་ བའི་ ས་ ཆིལ་མོ། 咒土，真言泥丸。宗教徒一面诵咒，一面向泥丸吹气，借以祛鬼、辟邪的泥丸。

ས་བཅད། གཞུང་ཚིག་ཀྱི་སྡེམ་དང་ལས་དོན་ཀྱི་ཚོ་རིམ། 章节，目录，科判，步骤，程序：དེའི་ཆ་འདི་ལ་ས་བཅད་ཆེན་པོ་ལྔ་ཡོད། 此书共分五段。ས་ བཅད་ མ་ སྒྲིབས་ ཙམ། 未付缺如，未曾短缺。

ས་བཅད་རྣམ་བཞིད་ཀྱི་ཆིངས། ཆིངས་ལྟེའི་ཡ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། གཞུང་དོན་ཀྱི་ལེའུ་ཚོང་བོག་རྣམ་པར་འབྱེད་བའི་ས་ བཅད། 划分章节。读书五纲要之一。

ས་བཅུ། (1)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ ས་ བཅུ་སྟེ། དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བ་དང་། གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་པ། གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ། བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ། ལྔ་པ་སྦྱང་དཀའ་བ། དྲུག་པ་མངོན་དུ་སོང་བ། བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ། བརྒྱད་པ་མི་གཡོ་བ། དགུ་པ་ལེགས་བའི་བློ་གྲོས། བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་རྣམས་ སོ། (2)ཞི་བྱེ་ཡོ་གའི་ཐུན་མིན་གྱི་བཀའ་སྩལ་ ལྟར་ ཆོགས་ ལས་ སྐབས་ཀྱི་ས་བཅུ་ སྟེ་དང་པོ་འགྱུར་བ་མ་ རིག་པའི་ས་དང་། གཉིས་པ་བརྟེན་པ་གཞིའི་ས། གསུམ་པ་གལ་ཆེན་སྤྱོད་བའི་ས། བཞི་པ་བསྒོམ་པ་རྒྱུན་གྱི་ས། ལྔ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱེན་གྱི་ས། དྲུག་པ་བརྟུལ་བ་ཐུབ་པར་དུ་འགྲོ་བའི་ས། བདུན་པ་དམིགས་འབྲས་སྐྱེ་བའི་ས། བརྒྱད་པ་གནས་པ་མི་འགྱུར་བའི་ས། དགུ་པ་གདམ་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ས། བཅུ་པ་རྡོག་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཆབས་ཀྱི་ས་སྟེ་བཅུའོ། 资粮道十地。旧派密乘随类瑜伽所说资粮道十地：一、变异不定地；二、能依因地；三、重要修治地；四、有学相续地；五、福泽所依地；六、坚固胜进地；七、缘境生果地；八、安住不变地；九、流布法性地；十、圆满周遍地。

ས་བཅུ་དབང་ཕྱུག (1)རྗེ་ བཙུན་ ཐུབས་ པ། 至尊慈氏，弥勒菩萨。(2)ས་བཅུ་ཐོབ་ཚར་བའི་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 十地菩萨。证得十地的菩萨。

ས་བཅུ་བཞི། མོས་སྤྱོད་དང་། རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཞི་བར་དང་། དབེ་མེད་དང་། ཤེ་ཤེས་ལྡན་དང་། ཀུན་ཏུ་བོད་རྡོ་རྗེའི་ས་སྟེ་བཅུ་ བཞིའོ། 十四地：胜解行地，加上大乘菩萨十地，再加无喻地、具智地、普光金刚地，共十四地。

ས་བཅུ་ལ་གནས་པའི་ཐབ་བོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཟས་བཅུ་པ། 十地菩萨。

ས་བཅུད། (1)སའི་རྩལ་བའམ་སྟོབས། 地力。土地生长的能力。(2)ཆུ། 水。(3)ས་ཞའི 地味，地饼，泥皮。

ས་བཅུད་བུམ་པ། ས་གནད་ཀྱི་གཡང་བཅུད་གསོ་བའི་ གཏེར་ བུམ། 养地宝瓶。将对之念经、诵咒的物品装入瓦罐埋于地下，祈求地气兴旺、物阜民安的“宝瓶”。

ས་བཅུད་ལེད་ཀོ། (མངོན) མུ་ཐེ། 黄色地饼。硫磺的异名。

ས་ཚ། ཁྱོན་ཙམ་ས་ཀྱི་སའི་ཚ་ཤས། 地点，方域，处所：མངའ་ཁྲིས་ས་ ཚ། 领土。ཚོགས་འདུ་འཆོགས་པའི་ས་ཚ། 开会地点。ས་ཚ་གཏུན་པོ། 凶地。ས་ཚ་བཙན་པོ། 险地，险峻地方。ས་ཚ་ཀུ་ཡངས་པོ། 地方宽敞。འབྲང་སྣང་གི་ས་ཚ། 丘陵地。ཡ་རབས་མ་རབས་སྤྱོད་པས་ཤེས། ས་ཚ་གང་ཡིན་སྐད་ཀྱིས་ཤེས། 品德好坏看行为，家乡何处听语音。

ས་ཚགས་ཡུལ་འཇིས། ལུང་པ་དེར་ཡུན་རིང་བསྡད་ནས་རྒྱུས་མངའ་ ཆེ་ བ། 安土习境。长期居住，熟习当地情况。

ས་ཆུ། ས་གཞིའི་སྟེང་རོས་ཐུ་ཚེད་བའི་ ས་དང་ཆུ། 水土。地面上的流水和泥土：ས་ ཆུ་ གོང་ བ། 水土流失。ས་ཆུ་སྐྱོང་འཛིན། 水土保持。ས་ཆུ་མི་འཐུན་པ། 水土不服。

ས་ཆུ་མེ་རླུང་། འབྱུང་བ་བཞི། 土、水、火、风四大种。

ས་ཆེན་པོ། (1)འཇིག་རྟེན་གྱི་ས་གཞི། 世间大地。(2)དག་པ་ས་གསུམ། 三净地。第八、九、十地。

ས་ཆེམ་ཆེམ། ས་གཡོ་བྱེད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 地爆。六种地动之一。

ས་ཆོག དགོན་པ་སོགས་འདེབས་བྱང་བའི་ས་ཡི་ཆོ་ག། 破土仪式。修建寺院等时的破土仪轨。

ས་ཆོད། ས་ཐུབ་ཀང་ཟེར། གོན་ཏེ་བས་ཆ་ཚུང་གི་རྒྱས་ ཀྱག། 进度。进行的速度：ལུས་ སེམས་ཀྱི་རྩལ་བར་དབང་གས་ད་ལས་ཀའི་ ས་ ཆོད་ ཆེན་ པོ་ཡིན་བར་བཅོས་ཆོག 就体力和智力来说，工作进度可以算是大的。

ས་ཆོད་པ། བགྲོད་གྱུབ་པའམ་སྟེབས་གྱུབ་པ། 能至，能走到：ལས་ཐག་རིང་ཡང་ ས་ཆོད་ གྱུབ་པ། 路遥仍可至。རྟ་ཚེ་འགྲོས་མ་ས་ཆོད་ཆེ། 善走的牡马，行程速度快。ཆུ་ཆོད་ཕྱེད་ཀའི་ རིང་ བང་རྒལ་རྒྱུགས་པས་ལེ་དབང་ལྔ་ཡིས་ ས་ཆོད་ པ། 半小时行程五里。

ས་མཆོག (1)ས་རྒྱུ་བཟང་པོ། 好土壤。(2)(མངོན) ཙན་དན་དཀར་པོ། 佳土。白旃檀的异名。

ས་མཆོག་མ། (མངོན) རྒྱ་ མཚོ། 胜地女。海的异名。

ས་མཆོག་ཙན་དན། (མངོན) ཙན་དན་དཀར་ པོ། 佳土旃檀。白旃檀的异名。

ས་མཆོང་གནམ་མཆོང་། ལས་ ལ་ མི་ ལྟ་ བར་ རང་དགར་མཆོང་རྟགས་ཅི་ཡིད་ཀྱི་ཕྱེད་པ། 胡蹦乱跳。

ས་མཆོད་མ། (མངོན) རྒྱ་ མཚོ། 供地女。海的异名。

ས་འཁྲུ། (ཞལ) ཐྲེ་གུར་འབྱབས་སྐབས་ས་ལ་སྐྱོང་ཕྱེད་ཀྱི་ཐག་ པ། 帐基绳。张设牛毛帐篷时靠近帐篷的一排绳。

ས་འཇེ། (མངོན) (1)གློག 电的异名。(2)ཕག་པ། 猪的异名。

ས་འཛིན་ཤིང་། (མངོན)(1)ཡིད་ཁོང་འདྲ་བ་བརྟེན། 如意宝树的异名。(2)རི་ཕག 野猪的异名。

ས་ཇེད་པ། (1)ས་གཞི་རྩྭ་བ། 湿地。(2)ཁིབས་སོགས་མ་བཀབ་པའི་ས་རྡེན་ཐྲི་བོ། 赤地。裸露的土地。

ས་ཉམས། (1)ས་བཏུད་ཤམས་པ། 耗去地力。(2)ཡུལ་ལུང་གི་ཚགས་དབྱིབས། 地形，地势；ས་ཤམས་དཔྱོད་པ། 相度地势，观测地形。

ས་ཉལ། (1)ཤམས་ཚད། 侦查，试探：གཞན་ཐོག་ཀྱི་ས་ཤལ་ཁའི་དོགས་གནས། 疑有敌方密探。(2)(མངོན) མ་ཀེ། 卧地。水牛的异名。

ས་ཉིལ་རྒྱུ་སྐོར། ས་ཤིལ་པ་དང་ཆུ་གཞན་དུ་རྒྱུགས་པ། 水土流失。

ས་ཁུང་ཟངས་ཕྱིབ། (1)ས་ཆ་ཙམ་ཁུང་དུ། 狭小地方。(2)ས་ཤུང་ཤུང་ཐང་ཐུང་དོ་སོགས། 少许泥土。一两把泥土。

ས་ཁྱོང་། ས་སོབ་སོབ། 土质松软。积灰、积沙等疏松的泥土：ས་ཁྱོང་ཞིང་ཁ་ཆོ་ཐུ་བ། 土松易耕。

ས་གཅིན། (1)ས་བདག་ཞེང་བའི་མི་མ་ཡིན། 地祇。(2)ས་ཆ་གཤེན་པོ་སྡེ་འདྲ་སྲིན་སོགས་གནས་བའི་ས་ཆ། 凶地，鬼魅之地。

མཁྱིང་། (མངོན) གསེར། 地藏。黄金的异名。

ས་གཏེར། (1)ས་འོག་ན་ཡོད་བའི་རོང་ཐུ། 矿藏，地下宝藏。(2)སྐྱབ་དབོན་ཆེན་པོ་བཙན་འཕྲུང་གནས་ཀྱིས་མ་ཏིངས་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དགོངས་ནས་སྡེང་གཅེར་ཀྱིས་བཀང་ཞིང་ལས་ཅན་ལ་གཏད་ཆུ་མཛད་པ། ཕྱིས་གཅེར་སྡུད་རྣམས་ཀྱིས་བྱག་སོགས་ལས་བཏོན་པའི་རྟེན་ཛས། 地下伏藏。原系印度佛教大师莲花生为欲接引未来信众而散布大地，托付有缘者加以护持，后由掘藏法师自岩石等处取出的佛教书籍和器物。

ས་རྟགས། ས་མཚམས་ཐད་རྩེན་བར་ཀྱི་མི་ཤོ་བའི་རྟགས་མཚན། 界石，界碑。分辨土地界线的标记。

ས་རྩེན། (1)ཐུར་བོད་ཀྱི་ཁྲལ་རྒྱུག་པའི་ས་རྟེན། 差地。旧时西藏的差役地。(2)འཇིག་རྟེན་ཁམས། 世界，世间。

ས་ལྟ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་གཉེན་གཅིག་ཀྱི་ནང་གསེས་བྱང་སེམས་ཆོགས་ཐམ་རྒྱང་དུ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་འདུན་པ་དང་མཐུངས་བར་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་དེའི་རྒྱུ་ཆོགས་ཀྱི་རྩས་དཀར་ཟི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པས་ས་ལྟ་བུའོ། 大地喻发心。二十二种发心之一。下品资粮道菩萨所具欲乐相应发心，是佛及佛因一切白法资粮所依之处，故如大地。

ས་ལྷུན། ས་གདུན་དང་འདྲ།

ས་སྟེང་། (1)ས་གཞིའི་སྐང་། 地上，地面。(2)ས་གསུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞིག་སྟེ་མིའི་འཇིག་རྟེན། 地上，人世，人世间。三地之一。(3)ས་མིང་ཞིག ཅོད་དང་སྐྱོང་ཐོངས་ཀྱི་བྱང་ཤར་ངོས་དང་རྒྱལ་མོ་རྡུལ་ཆུའི་སྟེང་ཆུ་དུ་ཡོད། དེང་སྐབས་དབལ་འབངས་རྫོང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས། 沙丁。地名。在西藏自治区东北部，怒江上游，现属边坝县。

ས་སྐྱོང་། ས་ཆ་སྟོང་བ། 空地，荒地：ས་སྟོང་སྤྱལ་བ། 开荒，垦荒。ས་སྟོང་རི་སྟོང་། 空山荒野。ས་སྟོང་འཇགས་སྐྱ་སྐྱེས། ལུང་སྟོང་ལ་མོ་གང་། 空地长茅草，野狐满荒谷。

ས་སྐོར་བའི་སྡེ། ཡོད་སྐྱེ་རྣ་བའུད་ཀྱི་ཚ་ཐུལ་ཞིག 化地部。根本说一切有部所分七部之一。

ས་བཅག་བ། སའི་ཆོ་གའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྐྱེ། ཐོག་སོགས་དང་། ཁ་དོག་དང་། སཆོད་རྟེན་དང་། ས་དང་། ཆུའི་སྐྱོ་ནས་བརྟག་པ། 相地。密乘灌顶基地仪轨之一。相度坛地的方位、土色、形势、水、土等。

ས་བཅོལ། (ཨངོན) (1)དཔག་བསམ་ཤིང་གིས། 如意树的异名。(2)ལྷ་སྤྱིའི་མིང་། 天界的异名。

ས་ཐང་། ས་ཁོད་སྟེམས་པའི་ཐང་། 平原，ས་ཐང་ཡངས་པར་རྟ་བཆང་འཕྲོས་བཏང་བ། 广阔的平原上，纵马驰骋。

ས་ཐམ། འཇང་རིགས་ངང་སྐྱོང་རྩོང་ཞིག ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཏུ་བ་བྱང་ངོས་ས། ཨད། 丽江。纳西族自治县名。在云南省西北部。

ས་ཐམས། སའི་དོང་། 地洞。

ས་ཐར་མ། (ཡུལ) ས་ནད་ན་སྤེ་མ་ཤེ་བར་དགུ་བའི་མི་ཕྱུགས། 炭疽免疫者。害过炭疽病，已有免疫性的人畜。

ས་ཐལ། ས་དུལ། 尘，尘土；ས་ཐལ་ཆགས་པ་རྣམས་ཁང་བདར་གཙང་མ་བཏུབ་པ། 扫净积尘。

ས་ཐེ་འཇིག་ལ། སངས་ཀྱི་འཇུག་ས་དང་དོན་གཅིག

ས་ཐོག་ཕྱིལ་འབྲིག སྐམ་སའི་ཐོག་ཏུ་དངོས་རིགས་ཐར་སྐྱལ་ཚུར་འདྲེན། 陆运，陆路运输。

ས་མཐའ། (1)གཞན་ཡུལ། 外乡，异地。(2)དབུས་ལས་ཕྱོགས་པའི་ས་མཐའ། 边区，边地；ས་མཐའི་ཡུང་ཀྱོག 穷乡僻壤。(3)རྗེས་འཇུག་ཀ་ང་བ་མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཡང་འཇུག་ས་དྲག 重后加字ས།

ས་མཆིལ། ས་ཆའི་དབུས་སམ་ས་ཡུལ་གནད་ཆེ་ས། 中心地区，重要地方。

ས་མཐོ། ས་ཆ་སྐང་མཐོ། 高原。

ས་མཚོངས། སའི་བྱ་གའམ་སའི་སྐྱབས་ཀ་ཆེ་བ་ཞིག 地穴。地面大裂缝。

ས་དམ། འཇང་ས་དམ་ཀྱི་བསྟུས་མིང་།

ས་དྲག ས་བཞའ་ཚན་ཅན་ཀྱི་ཆ་ཅིས་པ། 地上潮气；དབྱི་ཕྱུགས་ཀྱི་གདན་བཏིང་ན་ས་དྲག་ཁོག་ཅིར་སྐྱལ་འདུག 据说铺獭皮褥子，能防地面潮气。

ས་དྲལ་མ། ཞིང་ས་དྲལ་པོ། 熟地，良田。

ས་དོག རས་ཐད། རེ་ཐད། ཀོ་ཀུལ་སོགས་ལ་སྐྱུགས་པའི་སའི་ངོ་བོ། 土袋。装在布袋、毛袋或皮口袋里用畜力运输的一驮泥土；གཡག་ལ་ས་ངོ་འགེལ་བ། 牦牛驮土驮。

ས་དོང་། སའི་སྐྱབས་དོང་། 地洞，地坑。

ས་ཏྲག རྗེས་འཇུག་ག་ང་བ་མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཡང་འཇུག་ས་མཐའ། 强化ས，重后加字ས。能强化语基和后加字的音势，故称强化ས。

ས་ཏྲི་ཨི་བང་། བོན་ཐའི་ཡུམ་ཆེན་ཐའི་མིང་། 《大般若经》。苯波教语。

ས་ཏྲེག (1)ས་གཞི་བ་ནུ་ཅན་ལ་ཆགས་པའི་ཆ་སྐྱག་ཤིག་གི་ བ། 碱地表面硬壳。(2)བསྐལ་བ་དང་ཐའི་དུས་ཀྱི་ས་ཞག་མང་ས། 地味，地肥。佛书所说劫初地皮，味甘可食，当时人类以此度日。

ས་ཏྲོད། ས་གཞིར་འཁོར་བའི་དྲོ་ཚྭག། 地温，地热。土地里保存的温度；ས་དྲོད་ སྐྱབས་ནས་ས་འཁོལ་ཏེ་ཆགས་པ། 地温回转，土地松软。

ས་གདན། ས་སྐུད་ཡང་ཟེར། སའི་སྟེང་དུ་གདིང་ཐུའི་གདན། 地毯。铺在地上的毯子。

ས་བདག (1)ཡུལ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། 土司，酋长，邦君。(2)ས་ཞིང་བདག་པོ། 地主。(3)ས་ བདག་ཟེར་བའི་མི་མ་ཡིན། 地祇，土地神。

ས་བདག་ཀླུ། ས་ལ་གནས་བའི་ མི་ མིན་ ཞིག 地龙神。

ས་བདག་ཁྱིམ། (ཨངོན) རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁང་བྱང་། 君王家，酋长家。王宫的异名。

ས་བདག་འཕྲུལ་མཆོད། ས་བདག་མི་མ་ཡིན་ འཕྲུལ་སེལ་ཀྱི་མདོན། 地祇灵器。宗教活动时，献作安抚天地神祇的一种供施代替品。

ས་བདག་བཙོས་ལ། ས་བདག་གདུག་པ་ ཅན་ཀྱི་

གཞོད་ཟེལ་གཏོ་བཅོས་བྱེད་པ། 安宅。禳解凶恶地神所兴灾难。

ས་བདག་གཏད་དབྱུག རང་ལ་མི་དགའ་བའི་མི་གཞན་གྱིས་མནན་གཏད་བྱས་པ་འདོན་བྱེད་དམ། དགྱག་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེས། 被除地神。宗教活动中，被诅咒者作法驱走压胜地神，拔起压胜之物以行禳解的法术。

ས་བདག་གདོན་འཕྲལ། མཐེ་ནད་སོགས་གྱ་གདོན་ཀྱི་ནད་ཀྱིས་བཅིངས་པ་འཕྲལ་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེས། 禳解地神。为由于地祇龙神作祟引起的疾病如麻疯等病患者举行禳解的宗教活动。

ས་མདའ། ས་དོང་ནང་དུ་མདའ་གཞུ་བཏུགས་ཏེ་དགས་གསོད་བྱེད་ཀྱི་ཚེ་བྱད་ཅིག 地弩。杀兽机弩。

ས་མདའ་བོད་དཀོར། བང་ཁམས་ཀྲལ་ཀྱི་བོད་ཀའི་དགོན་པ་ཞེས། 桑达苯波寺。康区中部一苯教寺庙名。

ས་འཇམ། གཏུག་ལག་ཁང་དང་ཁང་ཆེན་སོགས་བཞེངས་པའི་སྔོན་དུ་ས་གཞི་འདུལ་སྤྱང་བྱེད་པའི་སྔགས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཞེས། 净地。修建庙宇等建筑物之前举行的一种密宗净地仪式。

ས་འདོམ། ཅུ་མ་དང་འབྲེས་པའི་ས་ཆ་འབོལ་བ། 沙地。杂有沙子的土地。

ས་འབྲི་བ། (མངོན) (1)རི་དགས། 草食野兽的异名。(2)རི་དགས་ཀ་བ། 鹿的异名。

ས་འབྲེས། (1)ལྷང་པ་ཐག་ཆུན་ས་མཚམས་འབྲེས་པ། 接壤。地区互相邻近。(2)(མངོན) རི་དཀར། 土色。野兽的异名。

ས་རྡུལ། གལ་པ་ཞེའ་ཞེའ། 细土，尘土，灰尘，泥灰；གོས་ལ་ས་རྡུལ་འགོས་པ། 衣服沾上了灰尘。ས་རྡུལ་བསགས་ན་རི་རབ། 积尘成山。意谓集腋成裘。

ས་རྡོ། ས་དང་རྡོ། 土石。

ས་རྡོག གཞི་གོང་བྱ། 土块。

ས་ལྡེག ས་གཡོ་བྱེད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 地震。六种地动之一。

ས་ལྟོག (མངོན) ལྕགས་རྫིའི་མིང་། 土的对立面。金属的异名。

ས་ལྡེ། ས་ཞིང་དང་ལྡེ་འབངས་མི་ སེར་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 土地和百姓。

ས་ལྡེ་ཕྱེ། ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་ལྡེ་ལྔ་ལྡེ་གཞི་དངོས་གཞི་དང་། གཉན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ། གཞི་བསྡུ་བ། རྣམ་གངས་བསྡུ་བ། སྒོ་བསྡུ་བ་ལྡེ་ཕྱེ། 《五部地论》。《瑜伽师地论》别名。本书分：本地分、摄抉择分、摄事分、摄异门分、摄释分。藏籍说为无著所著，汉籍说为弥勒所说。唐玄奘译，共一百卷。汉籍五分次第，本地分、摄抉择分之后，次摄释分、次摄异门分、次摄事分，与藏籍次第有异。

ས་ཏད། ས་སྐྱེན་ཉེ། ཕྱུགས་ སྐམ་ མིའི་ འགོ་ དང་ ཚབས་ཆེན་ཞེས། 炭疽。家畜和人都感染的一种急性传染病。

ས་གཏད། ས་ཆ་གནད་འགག་ཆེ་ས། 要地：ཚོང་ལས་ས་གནད། 商业要地。ས་གནད་ཆེ་བ། 枢纽地方。

ས་གནས། (1)ས་ཆའམ་ཡུལ་ ཐོག་ས། 地方，地域，区域：ཐ་མས་དགའ་བའི་ས་གནས། 优美的地方。མི་རིགས་ས་གནས། 民族地区。(2)(མངོན) 1.རྟ་ཀུ་ཀ། 吉祥草的异名。2.ཁྱིམ་ བྱ། 鸡的异名。

ས་གནོན་བ། (1)གནས་གཅིག་ཏུ་སྡོད་པ། 住居一地。(2)ས་ཆ་བཙན་བསྒང་། 占领土地。(3)ས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བ། 登地。

ས་རྣམ་པ་བྱ་ཏུ་གཅོ་བ། ས་ གཅོ་ བྱ་ དང་ དོན་གཅིག

ས་སྣ་ལྔ། ས་དཀར་སེར་དམར་ལྗང་སྔོ་བ། 五色土：白、黄、红、绿、蓝色土。

ས་སྐྱམ། རྡོ་སྐྱམ་ལས་བཙོ་ བྱང་ ཁྱས་ བའི་ འབར་ བྱེད་སྐྱ། 煤油。从石油中分馏出来的燃料用油。

ས་སྐྱམ་ཞིང་། སྐྱམ་མངང་ལྡན་བའི་ས་ཆ། 沃土，油泽土地：ཞིང་ས་སྐྱམ་ཟིར་ཏེ་རྩི་ཡག འབྲི་ས་སྐྱམ་ཟིར་རྟ་ཐེག་འཕེལ། 油泽土地庄稼好，肥沃牧场牲畜多。

ས་ཕྱེའི་བསྐང་ཚོགས། ས་སྟེ་ནས་བཏང་བའི་དངོས་ཐང་གི་ཐོ། 方物礼单。远方送来礼物的清单。

ས་སྐྱོང་། (1)རྫ་སྐྱོང་། 陶器。(2)ས་ཁྲག་སྐྱོང་། 盛土器。

ས་བ། ཉིང་དེ་འཇིག་ཀྱི་ཚེན་ཁན་ལྡན་བའི་ཕྱུ་དང་མི། 名词。地上菩萨，地上补特伽罗。佛书所说具备定力的天和人。

ས་བཀའ། ས་ཐུ་བཟླ་ཏུའི་བསྒྲས་མཚན།

ས་བཀའ་མཁས་འཇུག འཆད་རྩོད་རྩོམ་གཞུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་སྟོན་བའི་གཞུང་འདི། དེས་རབས་བཅུ་གསུམ་བར་ས་སྐྱ་བཟླ་ ཏ་ ཀུན་ དགའ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་མཛད་ བའོ། 《萨班·智者入门》。十三世纪时，萨迦班智达·衮噶坚赞著。书中详明叙述一切讲授、辩论和撰著的立论根据。

ས་ཐུ། ས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐབ་བའི་ ཐུ་ མེ། 地镜圆光。一种占卜方法。

ས་དབྱིད། (1)ས་ཆའི་བཀོད་བའི་མཚན་རྟགས། 地形，地势。(2)ས་ཆའི་བཀོད་པ་ལེགས་ཉེས་བརྟག་དཔྱད་ཟེད་ཐུལ། 相地术，堪舆术。旧时，堪舆家迷信山脉、地势、流水等走向吉凶之说。(3)ས་ཆའི་བཀོད་པ་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་དབེ་ཚ། 堪舆书籍。

ས་སྦྱིན། གཅགས་བརྩེན་དང་ཐུ་མ་སོགས་བཟོ་ཟེད་ཀྱི་ས་ཆ་ཅན་འཇམ་པོ་ཞིག 粘土。塑像、制陶等所用粘性土。

ས་སྦྱིལ། ས་ཕྱག་གི་ཁང་ཚུང་ངམ་ སའི་ སྦྱིལ་ཁ། 石窟，窑洞，土筑小屋。

ས་སྐྱོང་། རྒྱལ་པོ། 帝王，国君，人主：འབྲས་ལྗོངས་ས་སྐྱོང། 锡金大君。འབྲུག་པ་ས་སྐྱོང། 不丹国王。

ས་སྐྱོང་པ། (1)མིའི་རྒྱལ་པོ། 国王。(2)ས་སྟེང་གི་དགེ་ཞིང་དུ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ལྷ། 地行天。往生人间净土的天神。

ས་སྐྱོང་མ། རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ། 妃，王后。

ས་སྐྱོང་མའི་ཁབ་ལས། རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་སྡོད་ས། 后妃宫院。

ས་ཁ་ (1)འདམ་བཀུ་གིས་བཟོས་པའི་ཐ་ག། 砖坯。未经火烧的砖头。(2)ས་མོ་ཁག་གི་ལོ་ཁམས། 土猪年，己亥年。

ས་ཁུག སའི་ཁུག་པ། 土坑，地洞，隧道。

ས་ཁོ། འབྱུང་ཁམས་ལྔ་པོ་རེ་རེར་ཁོ་མོ་གཉིས་ཐུ་ཅི་པའི་ཐ་རྒྱལ་ཞེག 戊，阳土。五行各分阴阳以代天干之一。

ས་ཁྱོན་ལས། ལུང་པའི་ཁ་ཐོག་ས་མ་ཡུལ་ཐོག་ས། 地方，地域。

ས་ཁྱོད། ས་ཆོད་དང་འདྲ།

ས་འཁྱིང་། སའི་རྩམས་ས་མ་དཔག་ཚད། 土地高度，土地厚度。

ས་འཚོས་བ། (1)སྟོད་ས་གནས་གཞན་དུ་སྐྱས་ཏེ་འཚོས་པ། 住地迁移。(2)ས་ལམ་རིམ་པ་འཚོས་པ། 地道升迁。

ས་བ་གཱ། (ཤེལ་ས) ལྷའི་ཆུ་ཏོ། 天河。天界河流。

ས་བཅ། ས་དབྱིབས། 地势，地形。

ས་ཀྱ་སྐྱེས། འབྱུང་རྩེས་ལས་ འབྱུང་ བའི་ དཀྱ་ གྲགས་རྩི་ ཆུལ་ ཞེག 土生金。五行家说土之子为金。

ས་བྱག ས་དོང་ངམ་ས་ཡི་ བྱ་ག། 土坑，地洞。

ས་ཚོགས། ས་ཞིང་དབང་ བའི་ དབང་ ཆད་ བཏེའ་ནས་ གོབ་པའི་ ཡོང་ སྐྱ། 地租。

ས་ཚོན། 名词。བསྟན་ནས་སོན་དུ་འཕྲི། (1)ཐུ་

ཀུ་སྒྲུ་བའི་ཐུན། 种子，籽粒，幼苗；གོའི་ས་བོན། 麦种。རྩྭའི་ས་བོན། 草籽。ཤིང་སོན། 树苗。ས་བོན་གཏོ་འདེབས། 撒播种子。སོན་བཏུགས་པ། 种植。ས་བོན་གྲུང་བོ། 新鲜种子。སོན་བཟང་། 良种。ས་བོན་ནམ་དུས་དབྱིད་ལ་འདེབས། མ་ཐེབས་སྟོན་ཀྱི་དུས་ན་འཆོད། 播种趁春季，违时秋天悔。(2)ཁུ་བའམ་ཕོག་ལེ། 精子。雄性生殖细胞；ས་བོན་འཇག་པ། 滑精。(3)ཞིན་ཟིས་སམ། འཆར་གཞི། 草案，文稿；སྐུན་ཞུའི་ས་བོན། 奏章，呈文原稿。གྲུག་བརྟག་གི་ས་བོན། 占卜文稿，求神问卦的祝文。ས་བོན་ལ་མཆན་ཞུག་པ། 签署、批答请求书。

ས་བོན་ཁྲན། ཆྱེས་པའི་ས་བོན་བྱ་མ་ཆགས་ཀྱང་ཕྱེད་མ་འཇགས་པར་མངལ་དུ་འདྲིལ་ནས་ཟླུན་དུ་གྱུར་པའི་མོ་ནད་ཅིག 精液症。男精在子宫内，既不结胎、亦不外流、结成痞块的妇科病。

ས་བོན་ཡིད་བཞིན་ཁྲིར། (ཨངོན) དཔག་བསམ་ཤིང་གི་འབྲས་བུ། 种子城。如意树果的异名。

ས་བོན་ཕྱིས་འཆི། (ཨངོན) ཟླུག་མ། 结子而死。竹子的异名。

ས་བོན་ལྔ། རྩ་བའི་ས་བོན་ཏེ་ཀུ་ཤུ་དང་ཨི་སོད་དང་། སྡོང་ཚའི་ས་བོན་ཏེ་ལྕང་མ་དང་ཟྭང་པ་སོགས། ཐོག་གྱའི་ས་བོན་ཏེ། ཁམ་ཁུ་སོགས། འགས་པའི་ས་བོན་ཏེ་ཚེ་ཁོག་སོགས། ས་བོན་ཕྱི་ས་བོན་ཏེ་འབྲུ་དང་ཡོ་སོགས། 五种子：根芽种子如苹果或梨；枝条种子如杨柳；果实种子如桃杏；裂块种子如马铃薯；籽粒种子如稻麦。

ས་བོན་ཅན། (ཨངོན) ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། 具有种子。阿赖耶识的异名。

ས་བོན་སྟོབས། (ཨངོན) ཁུ་བའི་མིང་། 种子力。精液的异名。

ས་བོན་མཛོད། (ཨངོན) པདྨའི་ཡེ་པ། 种子库。莲花蕊的异名。

ས་བོན་འཇིག་ཚོགས། (1)ལུས་ཀྱི་ཁུ་བ་འཇིག་པ། 滑精，遗精。(2)གྲང་བའི་ནད་ཀྱིས་ཁུ་བ་འཇིག་པ། 白浊病。藏医所说寒湿病之一。

ས་བོན་ལས་སྐྱེ། (ཨངོན) རྒྱས་སྐྱེད། 从种生。种族的异名。

ས་བོན་སོགས་ཀྱི་ཚེ་ཚན་བཅུ། ཕྱུང་ཟིད་འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གསེས། བཅུ་ཚན་གཉིས་པ་ས་བོན་གྱི་ཚེ་ཚན་ལ་སྐྱེ་བ་གཅོད་པའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། འཕྱ་བའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། བསྐྱ་བ་རྣངས་གཅོན་པའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། གཤས་མལ་གྱི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། གདིང་བའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། སྐྱེད་པའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། ཐྲེས་གཅོད་ཟིད་ཡའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། བྱག་པ་དབྱུང་བའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། སྐྱག་ཆགས་ཕྱོན་པར་འདེབས་པའི་ཕྱུང་ཟིད་དང་། རིམ་པ་ཕྱག་པ་ཆཱིགས་པའི་ཕྱུང་ཟིད་དེ་བཅུའོ། 种子等十。九十单堕之一。《毗奈耶经》九十单堕中的第二部分十条：损种子、嫌毁、违恼言教、损坏敷具、草敷具、驱逐、压制、穿漏、浇虫水和重造房。

ས་བྱི། (1)ས་ཁྱི་བྱི་བའི་ཟླ། 戊子年，土鼠年。(2)ས་གཞི་རུལ་ཁོང་གཅོང་བའི་བྱི་བའི་རིགས་ཤེག 一种地鼠。

ས་སྐྱང་། (ཨངོན) གཟའ་མིག་དམར། 地生。火曜的异名。

ས་སྟི། (1)ས་ལས་འཕགས་པའམ་ས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བང་སྤྱོང་། ས་གསུམ་གྱི་ཁ་ཐུལ་ཞིག 空间，天上。三域之一。(2)(ཨངོན) 1.མཐོ་རིས། 善趣的异名。2. ལྷ་ཁྱིམ། 天堂的异名。

ས་སྟི་གནས་པ། འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག་གི་ཁ་ཐུལ་ཞིག 地居天。为四大王众天居处。欲界六天之一。

ས་སྟིའི་འཇིག་རྟེན། (ཨངོན) ལྷ་གནས་སྐྱེའི་མིང་།

上地世界。天趣、天界的异名。

ས་དབང་། (1)ས་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་བློན་པོ། 国王，大臣。土地人民的统治者。(2)ཕྱར་བོད་ཀྱི་བཀའ་བློན་ལ་འབོད་བའི་ཞེ་མིང་། 人王，地主。原西藏地方政府时代对噶伦的敬称。

ས་དཀྱིལ། ས་ཆའི་བཟོ་དཀྱིལ། 地形，地势。

ས་འབར་མེ་འབར། བྱ་བ་གང་ཡང་རུང་བ་དེ་ཡང་ཆགས་སམ་དང་ཐུག་ཅིང་ཕྱིན་ཀུག་ཆེན་བྱུང་བའི་དབེ། 土燃石燃，如火如荼。意谓事业兴旺发达。

ས་འབྱམ། ཕྱང་ཐའམ་རུས་པ་བཏུག་པའི་ཁའི་ཁང་བའམ་མཆོད་རྟེན། 土冢，尸骨塔。埋藏尸骨的塔形坟墓。

ས་འབྱམ་མཆོད་རྟེན། སྐུ་གདུང་སོགས་ཐོད་པའི་ས་ལས་བཙས་པའི་མཆོད་རྟེན། 灵塔。埋藏尸骨的土塔。

ས་འབྱར། ས་ཆ་རྡོག་རྡོག་དེའུ་ཕྲ་བྱ། 土丘，阜。小土山。

ས་འབྱས་བ། (1)ས་ཁ་འབྱེ་བ། 地坟裂，地解冻：ཞ་བ་དཀོ་དཀོ་རྒྱེ་བར་ཉེ་སྐབས་ས་འབྱར་འབྱར་བྱས་ནས་འབྱས་པ། 鸟勃将出土时，地面坟起。དཔྱིད་དུས་ཀྱི་དབང་གིས་ས་འབྱས་པ། 春暖解冻。(2)(རྟེང) 1.སྦྲང་མའི་ཚང་། 蜂巢，蜂窝。2.ཚ་སྐོ་ཅན། 碱地。

ས་འབྲས། ཐ་འབྲས་དང་འདྲ།

ས་འཁྱི། (1)ས་ཁ་ཁྱི་ནས་དམའ་དུ་སོང་བ། 土层减低。(2)ས་སྐྱ་དང་འབྲི་གུང་གི་བསྡུས་ཚིག 萨直。萨迦和直工教派或寺庙的缩写。

ས་འཁྱི་ཀ་ཚལ། ས་སྐྱ་དང་། འབྲི་གུང་། ཀར་ཤག་གམ། ཚལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ བསྡུས་ མིང་། 萨直噶采。萨迦、直工、噶居、采巴等教派的简称。

ས་འཁྱི་འཁྲུག་སྐྱེད། རང་ཐུང་ ཕྱ་ བའི་ ཕྱགས་ སྐྱུག་ལོང་ས་འབྲི་ནང་འཁྲུག་པས་ས་སྐྱ་དང་ནས་ཆེན་ཞག་ལེན་ཀྱི་ས་ཆེན་ཆུལ་བོ་ལ་འབྲི་གུང་གི་མགོ་ཐོག་ནས་ཀྱི་ཐུག་ཏུ་ ཕྱག་ཚལ་ཁྱི་ཁ

在软质石上镌刻各种花纹。

ས་མ་འབྲེལ་ ཞིང་འབྲོག་གཉིས་ཀ་གཉིར་བའི་ས་ལྷུས། 半农半牧。

ས་མ་མེ། འཕྱང་ཉིས་ལས་འཕྱང་བའི་དགྲ་ བྱེགས་ཉི་ཚུལ་ཞེས། 土本火。五行家说，土之母为火。

ས་མངང་། སེམས་བྱུང་སྐབས་ཀྱི་ས་མང་སྟེ། སེམས་བྱུང་རྣམས་གང་དང་གང་ གི་ རྟེས་ སུ་ འགྲོ་ བའམ་ འཁོར་དུ་གཏོགས་པའི་རྟེ་ཚན། 大地，位。随类总括心所生法各自归属的分位。

ས་མང་ལྗེ། སེམས་ཀྱི་ས་མང་དང་། དགེ་བའི་ས་མང་། རྟེན་མོངས་པའི་ས་མང་། མི་དགེ་བའི་ས་མང་། རྟེན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་མང་རྣམས། 五大地法：遍大地法、大善地法、大烦恼地法、大不善地法和小烦恼地法。

ས་མཐའ། ས་བཏོས་བའི་ཀྱལ། 土坑，泥坑。取土后所遗坑陷处；ས་ས་མཐའ་དང་། རྡོ་རྡེ་མཐའ་དུ་སྐྱལ་དགོས། 要将土石送还原处。

ས་མི་ཆོད། ས་ལས་མི་བགྲོད་པ། 不能远行；ཞ་བོས་བཀྲལ་ཐག་རིང་བའི་ས་ མི་ ཆོད། 疲者不能远行。

ས་མི་གཞི་བ། (1)ས་གཞི་བརྟན་པ། 大地稳固。(2)བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་བཅུད་པ།不动地，第八地。

ས་མིག ས་དམིགས་དང་འདྲ།

ས་རྒྱག ཁང་བའི་ཀྱང་སོགས་ཤེ་མང་སོང་ནས་དང་ བཞེན་དུ་དུལ་འགྱོ་བ། 剥蚀。屋墙等表面因风化而损坏。

ས་རྨེ། འབྱང་ཁམས་ལྔ་ ཀྱི་ རེ་ རེར་ ཤར་ མར་ གཉིས་ གཉིས་སུ་ ཕྱེ་བའི་ཡ་གྱལ་ཞེས། 名词。己，阴土。五行各分阴阳以代天干之一。

ས་རྨེ་ཕག ཤེ་ཤད་དུག་ཐུའི་ ཡ་ གྱལ་ ཞེས། 己亥年，土猪年。

ས་རྨོས། (མངོན) མེ་རྐོག་ཀུ་ སྐུ་དེ། ཐུ་བ་ཤར་ བ་དང་ཁ་ཕྱི་ཞིང་། རྒྱ་ མ་ཤར་བ་དང་ཁ་ཟུམ་ པའི་བད་མ་ཆུང་བ་ཞེས། 地喜花。睡莲，固目答花， 君陀花。月出则开，日出则合的一种小莲花。

ས་རྨོས་ཚལ། (མངོན) ཀུ་ སྐུ་དེའི་ཚལ། 地喜园。固目答花园的异名。

ས་ལྗགས། (1)ས་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་བྱག་གསེང་སོགས་ སུ་ ཆགས་པའི་ས་ཞག་ཁ་ ཉི་ ཆགས་པ་ཞེག་སྟེ། རོ་ མངར། ཞུ་ རྟེས་པསེལ། ནུས་པས་ཚ་བ་ལས་གྲུང་ པའི་སྐྲངས་པ་འཇོམས། ཉིས་པའི་ཆུ་ ཉི་ སྐྲང་། དམར་བཤལ་གཅོད། 泥皮。岩石缝隙中结成的粘性泥土。味甘，性凉，功能消热毒肿胀、保婴儿肠道、止下痢恶血。(2)དབྱར་དུས་ཆུ་འཐྲིལ་ཤུལ་དུ་ ཆགས་པའི་འདམ་ ཆེ། 泥浆，泥泞，污泥。

ས་ལྗོངས། (མངོན) (1)སྐྱང་ཀི། 狼的异名。(2)ཕེ། 狐的异名。

ས་དམར། ས་ཆོན་བཅུག་དམར། 赭石，红土。一种塑像所用泥土。

ས་དམིག་ལས། (1)སའི་འགག་མདོའམ་ས་གནད། 隘口，要地；ས་ དམིགས་ འགའི་ མདོ་ ལ་ སོ་ ཁང་ བཏུགས། 在几个隘口上设立了哨所。(2)ས་དཔྱད་ཀྱི་དམིགས། 地穴，地脉。堪舆家所说地形的穴道。

ས་སྐད། འབྱང་བ་སའི་ཁམས་ལས་ བྱང་ བའི་ སྐྱེན་ཏེ། རང་གསེས་ཐུ་དཀྱི་ན་ཤིན་ རྩ་ར་དང་། བཅག་ཕྱ་ བྱ་ ལས་ སྐྱོན་བྱ་ མ་དགོས་པ་རང་བཞེན་ སྐྱེན་ དུ་ སྐྱར་ཆོག་པའི་རིགས་ཤེགས་དང་། ཁུ་ རྩི་དཀར་ ཟེར་ ལྟ་ བྱ་ བཅོས་ པ་ ལས་ ཀྱིས་ གཅང་ བར་ བྱ་ དགོས་པའི་རིགས་ཤེགས་དང་གཉིས་མཆིས་ས། 泥土药。由大地或地元素形成的药物。此分两类：一为不需加工可以直接入药者，如黄丹、土红等；一为需要净化始可入药者，如黄、白硫磺等。

ས་སྐྱག ས་མདོག་དམར་ སྐྱག་དང་ཀུ་ སྐྱག་ སོགས། 紫色土。

ས་སྐྱག ས་ལས་བཅོས་པའི་ སྐྱ་ཀུ་ རྩེ། ས་དཀར་ཀྱི་

འདམ་ཁག་ཏིལ་མོ་བསྐམས་ཏེ་ནག་ཁང་ལ་ཐི་ཀ་འཇི་ཅིའོ། 粉笔。熟石膏粉制成的条状物，用来在黑板上写字。

ས་གཙང་རྡོ་གཙང་། ཡུད་མེད་བཟོས་མེད་ཀྱི་དབེ། 土净石净。意谓纯真，没有混杂。

ས་ཁཅོག ས་ནད། 炭疽。

ས་ཆུ། ས་དཀར་ས་དམར་སོགས་ཀྱི་ཁྲ་བ། 泥浆。红白等色泥浆。

ས་ཆུ་དཀར་ཆོ། རྡོ་སྨན་ཕེག 官粉。药用矿物名。

ས་ཆན། གནེ་མཐུག་ཆད། 土层。土地厚薄：ས་ཆན་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ཏེ་ཚོ་ལས་རུག་པ། 视土层后薄，进行耕作。

ས་ཇི་ཅན། འབྲང་ཆུ་ཙྪད་བའི་ས་འཇམ། 黏土。地壳表面有黏性的土。

ས་ཇོག (ཨཀ) གནོ་པ། 旱灾，天久不雨：ས་དང་ས་ཆིག་མ་བྱང་བས་སྟོན་ཐོག་ བཟང་ ཚོ་བྱང་པ། 未受霜冻和旱灾，所以收成好。

ས་ཇོག་ས། (1)རྒྱ་ཀྱི་ཁྲལ་རྒྱུག་ རྟ་ ཁལ་ སོགས་བརྡེ་མཆམས། 驿站。旧时，供传递政府文书的人中途更换马匹或休息住宿的地方。(2)འགྲོ་ལམ་དུམ་བུར་བསོས་པའི་རྒྱལ་མཆམས། 地段，途站。

ས་ཇོག་ས་ཀྱི་ཁྲལ། རྒྱར་བོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་ཁྲལ་ཀྱི་ཁྱོན་ནས་ཆོག་ལ་མི་ དང་ཅ་ལག་རྒྱལ་བའི་ཁྲལ། 驿站差。原西藏地方政府外差中，从一驿站送往另一驿站的运输力役。

ས་ཇོག་ས་ཀྱི་ཐུབ་ཆ། རྒྱར་བོད་ ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་སྐབས་ས་ཆོག་ལ་ འཁྲི་ བའི་ ཁྲལ། 驿站支应。原西藏地方政府时期，在驿站上支应的差徭。

ས་ཇོག་མི་ཅིང་། རྒྱར་ས་རྟུལ་ ཐེད་ མཁན་ ས་ཆོག་ས་ སས་བཅང་བའི་མི་ཅིང་། 单人差役。旧时，各驿站派出的不骑马的单人差役。

ས་རྒྱགས། ས་རིམ་ ཀྱི་ བབ་རྒྱགས། 站，驿站：འགྲུལ་ལམ་ས་རྒྱགས། 旅途驿站。

ས་རླུབ། ས་ནས་ལང་ས་བའི་ཐལ་བ་དང་ རླུང་ཚབ་ རླུབ། 大风沙；ས་རླུབ་ཐུང་རི་བ། 尘土飞扬，烟尘弥漫。

ས་རྲུང། ས་མཆུང་དང་འབྲ།

ས་རྩིས། ས་ཚོན་མདོག་སྡུ་ཆོགས། 土质颜料。

ས་ མཚམས། (1)ས་ ཚའི་ མཐའ་ མཚམས། 地界，疆界：ས་ མཚམས་ འགོག་ སྲུང་། 守卫边疆。ས་མཚམས་བརྒལ་བ། 越境。ས་མཚམས་ཐུ་ང་ཐེད་པ། 守望边境。ས་མཚམས་དཔྱི་འབྱེད། 划分地界。ས་མཚམས་འབྲེལ་བ། 接壤。(2)ས་ལམ་ཀྱི་ ཐོབ་མཚམས། 地道分齐。

ས་མཆུང། ཚོས་དང་ཚོས་གདན་ཁྱད་རྒྱུའི་ས། 土矾。皮革和织物染色前用作洗濯剂或媒染剂者。

ས་ ཞོ། (ཤངན) (1)དགང་ གཟངས་ ཤིང་། 护摩木。宗教活动中，烧护摩时所用细枝木柴。(2)རྒྱལ་པོ། 君，王。(3)རྒྱལ་རིགས། 王族。

ས་ཞོ་ འདབ། (ཤངན) ཅ་ ཏའི་ ཤིང་། 地养叶。椰子的异名。

ས་འཇིག། (1)རྒྱར་རྒྱང་ཐུང་དུ་ བཏང་ སྡེ་ ཁྲལ་རྟེན་ས་ཆ་འཇིན་དུ་བཏུག་པ། 流放落户。旧时将犯人送往边远地方给以差地使应差服役：ས་འཇིན་དུ་བཏང་བ། 流放他处，落户服役。(2)རླུ་དབྱངས་རིས་པ་བདུན་ཀྱི་ཚ་གྱལ་ཁྲིག 绕地声。歌音七品之一。(3)(ཤངན) 1. རྒྱལ་པོ། 王、国王的异名。 2. དུ་ཁྱིའ། 蜥蜴的异名。3. ནུབ་ཀྱི་རི། 西山的异名。4. མེ་ཏོག་ཅིག 地锦花的异名。5. རི་སྤྱིའི་མིང་། 山的异名。6. རི་བབ་ཀྱི་ཤའབ་སྐོང་དུ་ གཞན་ ཤིང་ འཇིན་དང་། གཤོལ་མདའ་འཇིན། མིང་ལྡེ་ཅན། ལྷ་ན་སྡུག རྟ་ན། ནས་འདུད། ཤུ་ཁྲིད་འཇིན་ཏེ་

གཞོར་ཀྱི་ས་འཛིན་བདུན་ཡོད་ བས་ ཀྱངས་ བདུན་མཚོན། 山。须弥山周围有七金山，那就是：持双山、持轴山、担木山、善见山、马耳山、象鼻山和持边山，故表数字7。

ས་འཛིན་དཀར་བོ། (མངོན) གངས་རི། 白持地。雪山的异名。

ས་ འཛིན་ སྐྱེས། (མངོན) དུ་བྱིད། 持地生。蜥蜴的异名。

ས་འཛིན་འཇོམས། (མངོན) ཁྱབ་འཇུག 毁持地。遍入天、毗瑟纽天的异名。

ས་ འཛིན་ པ། (1) རྩེས་ གར་ མཁན་ གྱི་ རྣམ་ ཀྱངས་གཅིག 净台人。藏剧开幕时，登台净治舞台地面的角色。(2)མཆོང་སྐེག་ཅན། 艳装者。(3)ས་གནས་གཅིག་གི་ ཁལ་ སྡུད་ མཁན། 收税者，征税者。(4)ས་གནས་གཞན་ལ་ རྒྱང་ཕྱུད་ བཏང་བའི་མི། 流徒。被流放的人。

ས་འཛིན་དབང་བོ། (མངོན) རི་རྒྱལ་ལྷུན་པོ། 持地王。须弥山的异名。

ས་འཛིན་མ། (མངོན) ཆུང་མ་ གཉིས་ པ། 持地女。妾的异名。

ས་འཛིན་ ཚ་ པ། ཁལ་ བའི་ ཁྱིམ་ བདག 差户家长。

ས་ཇི་ཀ། (ཤེགས) མ་བཟེགས་ཐལ་བ་སྟེ། སྲོ་སྐན་གྱི་ནང་ཚན་ཞིང་སྐྱེས་སྟེ་མ་རག་པོ། རོ་ཁ་བ། ཁུ་རྡེས་རྩོད། རྒྱས་པས་རྩོད་སྐྱེད། ཟས་འཇུ། དང་ག་འབྱེད། 黑粉菌。土名火焰泡或麦灰泡。梵文意译为不煅灰。麦类黑穗病黑灰。入药味苦性温，功能补益胃阳、助消化、开胃口。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་སྟེ་དག་པ་དང་། དུད་དཀར་སྟེ་མ། སྐྱས་ཀྱི་སྟེ་མ། བེན་ཁོང་པ། མ་བཟེད་ སོལ་བ། མེ་མེད་དུད་པ་བཅས་སོ།

ས་ཇི་ཀ་ཁྲ་ང། (ཤེགས) དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྱ་ཆེན་ མའི་སྐབས་ཀྱི་དུག་འདོན་རྩལ་ས་ལ་ མཁོ་བའི་མཚུར་ དག་ཞག་ཀཅིག་སྐང་བའི་ཁྱངས་ཆུ། 黑矾水。水银炼丹时，用以消除水银毒性，水浸黑矾一昼夜后所得冷水。

ས་ཞག (1)ས་འཇམ་པོ་ཞིག 观音土。荒岁聊以充饥的柔细泥土。(2)བསྐལ་པ་ཐོག་མའི་ སྐབས་ཀྱི་ ཟས་ ཤིག 地味，地肥。传说在远古时代可以充饥的一种天然食品。(3)ཆུ་འཁྱིལ་ཤུལ་ཀྱི་ འདམ་ཚི། 泥壳。池塘积水干涸后的泥皮。

ས་ཞིང་། ས་སྐྱལ་བའི་ཞིང་ཁ། 田地，耕地：ས་ཞིང་སྐེར་ལ་དབང་བ། 土地私有。 ས་ཞིང་ཐ་ཚོད། 土地瘠薄。ས་ཞིང་ཐ་བ་སྐྱ་ཆགས་སུ་ལུས་པ། 土地荒废。ས་ཞིང་སྤྱི་ལ་དབང་བ། 土地公有。 ས་ཞིང་བོཀས་མར་གཏོང་བ། 出租土地。 ས་ཞིང་བོཀས་ལེན། 租地耕种。ས་ཞིང་དཀྱར་རེ་ མོས་ཟུལ་ལངས་བྱེད་པ། 耕地轮休。 ས་ཞིང་ གཤེག་པོ། 田地肥沃。

ས་ཞིང་བཅོས་བསྒྱུར། བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་ གྱི་ས་ཞིང་དབང་ བའི་ ལས་ ལུགས་ བཅོས་ བསྒྱུར་ བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་ལ་ཟེར། རང་རྒྱལ་གྱི་ས་ ཞིང་བཅོས་བསྒྱུར་གྱི་ལས་འགུལ་ནི་ གྲུང་ གོ་ གྲུང་ ཁན་ དང་ཀི་འཚོ་ ཁྱད་ ངོག་ ཞིང་ པ་ མང་ ཆོགས་ སྐུལ་སློང་བྱས་ནས་ས་བདག་གི་ས་ ཞིང་ དང་ ཐོན་ རྒྱུ་ ཆས་གཞུང་བཞེས་བཏང་སྟེ་ ས་ ཞིང་ མེད་ བའམ་ ཆུང་ དུ་ ལས་ མེད་ བའི་ ཞིང་ བར་ བཙོ་འགྲེམས་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། 土地改革。对封建土地所有制进行改革的运动。我国的土地改革运动，是在中国共产党领导下，发动农民群众，没收地主的土地和生产资料，分给无地或少地的农民。

ས་ཞིབ། (1)ས་རྡུ་ཞིབ་མོ། 细土。(2)ས་ཆ་ལ་ ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། 调查地方情况。

ས་ཟླ། ས་སྐྱའི་ཐ་ཆེན་གྱི་དབུ་ཞྭའི་ཅྱི་ བྱག་ཅིག 萨迦帽。藏传佛教萨迦派大喇嘛所戴帽。

ས་གཞི། ས་ཆའི་རྟེན་གཞི། 土地，大地，地基；ས་གཞི་སྐམ་པོ། 干燥土地。ས་གཞི་གཡོ་འགྱུལ། 大地震动。ས་གཞི་རྫས་ཀྱིས་བྱུགས་ཤིང་མེ་རྩྭ་བཀྲམ། 香花敷大地。ས་གཞི་ཆེན་པོའི་ས་དབྱིབས་ཚད་ལེན། 大地地形测量。ས་གཞིའི་བང་རིམ། 地基层。一层层的地基。ས་གཞི་དྲྭལ་དག 地无尘埃。ས་གཞི་ཐེམས་ཅད་ལག་མཐིལ་ལྟར་ཁོང་སྟེམས་པ། 大地平坦如手掌。ཨོ་ཆུ་ས་གཞི་ལས་ཆེ་ཡང་། ཀུ་བ་རྒྱལ་ལྟར་ཞིབ་དགོས། 心量宽广如大地，工作细致似尘埃。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་བཟོད་དང་། སྐྱེན་ཟིད། ཀྲིང་ལ། མི་འཇིགས། ཀྲིང་ལྟེན། ཀྲིང་འཇིན། ཆུ་ཆེན་མ། ཆུ་མཆོའི་གོས་ཅན། བཅུད་ལྡན། ཆུ་སྐྱོབ། ཆུ་གཏེར་སྐ་རགས་ཅན། རྟེན་ཟིད། བརྟན་པ། མཐའ་ཡས། དཀའ་མ། རོང་ཆུ་ཀླུ་ཁྲོས་མ། རོང་ལྟེན། རོང་འཇིན། སྐུ་ཆོགས་འཁོངས། སྐུ་ཆོགས་འཇིན། དབྱིག་གི་ཀླུ་ཁྲོས་མ། དབྱིག་འཇིན། འབྱང་པོ་འཇིན་ཟིད། འབྱང་པོའི་ཡུམ། མི་མེ་འཇིག་རྟེན། མི་གཡོ་བ། འཇམ་བྱའི་ཐུགས་མཆོག་ཅན། འཇིན་མ། ཞག་ལྟེན། ནོད་བྱང་ཁྱིན། ཡངས་ལྟེན། ཡངས་མ། ཡོངས་ལྟེན་མ། རི་མེ་རྣ་བ་ཅན། རིའི་ཕུར་བུ། ས་སྐྱེང་། གཉེར་གྱི་སྐྱིང་པོ། གཉེར་ལྟེན་མ་བཅས་སོ།

ས་གཞི་འཆང་། (མངོན) རི། 持地。山的异名。

ས་གཞི་མ། (མངོན) བྱད་མེད། 地女。妇女的异名。

ས་གཞི་འཛིན་ཅན། (མངོན) (1)ལྷ་ཁྱབ་འཇུག 遍入天、毗瑟纽天的异名。(2)རི། 山的异名。

ས་གཞི་ལས་སྐྱེས་། (མངོན) གཟའ་མེག་དམར། 从地生。火曜的异名。

ས་གཞིའི་མངའ་སས། (1)གང་གའི་སྐད་ཆའི་སྐང་མིག་མདོག 基地景色。藏式卷轴画中地面色彩。(2)ཡུལ་ལུང་གི་ཁ་དོག 地方风光色彩。

ས་གཟེངས་། (1)སྐྲ་རྩིས་ཀྱི་ས་རིས་འབྲི་ས། 书算板。练习声明学拼音或计算历数时使用的小黑板。(2)གཟེངས་པ་ལྟ་བུའི་ས་དབྱིབས། 盆地。被高地围绕、象盆子的平地。

ས་ཆུ། ས་སྐྱས་ཀྱི་ཆུ་མར། 煤油灯。

ས་ཐང་རོ་བྱག ཉེད་གཅས་ཟད་ཅའི་དེའི། 土尽石露。喻山穷水尽，陷于绝境。

ས་སྐྱེ། (1)(མངོན) གསེར། 地伴。黄金的异名。(2)ས་གཀྲ་ཅའི་ཆབ་སྲིས་ཆེག

ས་སྐྱེའི་ཚེས་ལྔ། ས་ག་ཟླ་ཅའི་ཚེས་ ཅ་ཅོ་ ལྔ་ ལ་རེར་ཞིང་དེའི་རྟེན་གྱུག་ཙུ་དེ་ལྟ་མས་ སུ་ཞུགས་པ་་ དང་། སངས་རྒྱས་པ། ཀུ་བདག་ལས་འདས་པ་ ཅ་ཅས་ཀྱི་དུས་ཆེན་གསུམ་ འཇོམས་ ཤེན། 四月十五。传说这一天是释迦牟尼人胎、成佛、涅槃的节日。

ས་སྐྱེའི་ལྷུན་ཚེ། གསེར་རི། 金山。

ས་གཙུང་པ། ས་ཆོག་གི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། ས་ཞི་ཞོག་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་ ཀྱི་ ཁང་ པ་ བྱས་ ཏེ་ དཀྱིལ་འཁོར་བཟློས་ནས་ ལྟ་ལ་ སྐྱབ་ གསན་ འབྱལ་ བ་ དང་། བློ་མས་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ་བློ་ཁྱབ་དབོན་ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་འདེགས་པ་དང་། བདུད་འདུལ་བའི་ཕྱིར་བགེགས་ལ་བཀབ་བཟློ་ཞིང་རྡོ་རྗེའི་གར་དང་སྐྱབས་སྐྱས་ཀྱིས་བགེགས་བཟློད་པ་རྣམས་སོ། 守地。密乘灌顶基地仪轨之一。地上起坛修炼，奉告本尊，经由弟子启请，阇梨擎举坛场，警告劝戒，作金刚舞，起金刚步，以驱伏邪魔。

ས་བཟང་། (1)ས་ ཆ་ ཡག་ པོ། 好地，良土。(2)རྒྱལ་རིགས། 古印度刹帝利种族。(3)ཟངས་བ་མ་ཏི་བཀ་ཆེན་རྩོད་གའི་ཡུལ། 萨桑。明初西藏译师麻迪班钦的住地名。

ས་ཚང་ཚང་། ས་གཡོ་བྱག་གི་ཚ་གྱལ་ཞིག 地吼。

六种地动之一。

ས་འོག (1)ས་གཞིའི་འོག 地下，ས་འོག་ལ་གཏེར་ཁ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡོད། 地下有丰富的宝藏。(2)ས་གསུམ་སྟེ་སྲིད་འཇིག་རྟེན། 地下，龙世间。三域之一。

ས་འོག་གི་འདོད་གྲུབ། གྲུབ་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཅིས། ས་འོག་གི་གཏེར་ངམ་བུམ་པ་བཟང་པོ་བཏེགས་ནས་ཅན་ རྣམས་ ལ་ ཅི་འདོད་སྩོལ་ བྱེད་ པ། 土行成就，土行悉地。八种共通成就之一。能取出地下伏藏或宝瓶，随意施予众生的成就。

ས་འོག་སྒོམ་ཆེན། (མངོན) རི་དྭགས་འཕྱི་བ། 地下禅师。大鼢鼠、旱獭的异名。土名雪猪。

ས་འོག་ཆུ་འབོག གཞི་འོག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཆུ་ལམ། 涵洞，下水道。

ས་འོག་དར་འཕྲག ཁྲོག་གཡོ་ང་ གཤོམ་ སམ་ བྱེད་འཕྲལ། 地下织绢。喻暗中勾结，秘密策划；མི་ ངན་ དབྱང་ བཟློག་ཀྱི་ ས་ འོག་ དང་ འགག་ཅིང་ལ། 纠集坏人，暗中勾结。

ས་འོག་འདམ་ཁངས། ས་འོག་གི་འདམ་རྩ་བ་ས་སྟེང་དུ་ ཐོན་པ་ སྟེ་ ཁྲོག་ཏུ་ ཡོད་ བའི་ སྐྱོན་ མངོན་གསལ་ དུ་ ཐོན་ པའི་ དབེ། 翻浆，冒出泥浆。意谓隐蔽的缺点或过失暴露出来了。

ས་འོག་རྩེ། སྲིད་ཁྱོང་ཁྲིར། 龙世界，龙城邑。

ས་འོག་གནས། (མངོན) ཕྱ་མིན། 居地下。非天的异名。

ས་འོག་འཛེངས་ཁ། (མངོན) ཁ་ཐི། 地下雙。石黄、黄信石的异名。杂色颜料之一。

ས་འོག་འཁའ་མདེལ། ས་འོག་ལ་སྐུས་ པའི་ མེ་ རྩས་འབའ་ བའི་ མདེཞི། 地雷。埋人地下、引火即能爆炸的一种武器。

ས་འོག་མ། ས་ཀོང་མའི་ཁྱོག་ཐི། 下地。对上地而言。

ས་འོག་ཇམ་པ་དཀྱི། ས་ཕྱ་བཏུད་ས། ཐུ་མཚོན། སྟེ་ཁྱོང་གསུམ་ཆུལ་བ། ས་སྟིད་དམངས་པོ། རྩེ་ཁ་ པོ། འཚོག་ཆེན་དྲུག་འབྱམ། སྟོང་མེལ་མཆེད་དྲུག བེ་སྟོབས་ཆུལ་བ། ཁྲིལ་ཁྲི་འབྱམ་ཀྱི་གནས་རྣམས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། 九重地祇，地下九天。游居地下的九类神祇：坚牢地母、魂魄主、大千部多、红地罗刹、花面主、六亿大灭神、阴暗六昆仲、鼻涕部多和亿万旋。

ས་ཡ། འབུམ་ བཅུ་ གྲམ་ བ། 百万，ས་ཡིའི་ རྒྱང་གཅིག 百万分之一。

ས་ཡི་བཙུ་རྒྱན། (མངོན) ཆུལ་པོ། 地上帝释。国王的异名。

ས་ཡི་མཇུག་མ། (མངོན) སྤྱིའུ། 地尾。猴的异名。

ས་ཡི་སྙིང་པོ། (1)(མངོན) 1.གཟེར། 金子的异名。2. རྡོ་རྗེ་གདན། 金刚座的异名。(2)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱོགས 地藏王菩萨。

ས་ཡི་ཕྱོགས་ལེ་འཛིན། (མངོན) ཆུལ་ཁྲིམ། 持地点。小国、土邦的异名。

ས་ཡི་གྱེ་ཐུ། (མངོན) མེ་དོག་ཐུགུལ་སྤྲིའི་མིང་། 地环。邬波罗花的异名。

ས་ཡི་མདོག (1)སེར་པོ་དང་དཀར་པོ་འདྲེས་པའི་ཚོས་གཞི། 黄土色，黄白色。(2)(མངོན) རི་དྭགས་ཀེག 土色。鹿的异色。

ས་ཡི་འདབ་མ། (མངོན) རྩ་ དུང་ཁ། 地叶。百节草的异名。

ས་ཡི་རྨ་བ། (མངོན) རི། 地耳。山的异名。

ས་ཡི་ཐྲུན་ཐུ། (མངོན) རི། 地杵。山的异名。

ས་ཡི་དཔའ་སྐྱེས (1)ཆུལ་པོ་ དང་ བློན་པོ། (2)ཟངོ་ཆུ་ཐོ་ཁ་ བཅུ་ གཉིས་ པ། 觜宿月，藏历十一月。

ས་ཡི་མེ་ཏོག (མངོན) ཟུ་ཐེ་སེར་པོ། 地花。硫磺的异名。

ས་ཡི་ཙན་དན། (མངོན) ཙན་དན་དམར་པོ། 地旃檀。红旃檀的异名。

ས་ཡི་ཚངས་པ། (ཨངོན) ཏྲལ་བོ། 地上大梵。国王的异名。

ས་ཡི་རྒྱུ་བ། (ཨངོན) གསེར། 地之肋伴。黄金的异名。

ས་ཡི་བཟས་བྱེད། (ཨངོན) ཇ་མཁན། 以土为业者。陶工的异名。

ས་ཡི་སྒོ། (1)བྷམ་རེ། 婆罗门。(2)ས་ལ་གནས་པའི་མི་མིན། 地祇。

ས་ཡི་ལྷ་མོ། ས་ལ་གནས་པའི་ལྷ་མོ་ཞེག་སྟེ་བསྟན་པ། 地神母，地祇。

ས་ཀུལ། ས་ཅ་དང་ཡུལ་ལུང་རེར་བའི་བསྡུས་ཚིག 地方；ས་ཡུལ་མཚམས་མེད། 地方毗连。

ས་ཁྱམ། ས་གཡོ་བ། 地震，地动。

ས་ཁྱམ་ཚོམ། ས་འཁྱལ་གྱིས་ས་གཞི་གཡོ་ཚུལ། 地颤。大地震动貌。

ས་གཡང་། (1)ས་བཏུད། 地力。土地肥沃的程度。(2)ས་ཅ་གང་ཞེག་ལ་ཡོད་པའི་བསོད་ནམས། 地方福气。迷信所说集中在某一地方的幸福、财运；ས་གཡང་འགྲུགས་པ། 招致地方财运。ས་གཡང་ཟོང་བ། 地方运气亡失。ས་གཡང་འཕེལ་བ། 地方福气增长。

ས་གཡོ། (1)ས་གཞིའི་ནང་རིམ་གྱི་འབྱུང་ཁམས་འགྲུག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འཕངས་ཞིང་གཡོ་བ། 地震。由地球内部的变动引起的地壳震动；ས་གཡོ་རི་འགུལ། 地动山摇。(2)ས་གཡོ་རྟག་གི་ཡ་གྱལ་ཞེག 地涌。六种地动之一。

ས་གཡོ་བཅུ་བརྒྱད། འགྱལ་དང་། རབ་ཏུ་འགྱལ། ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་འགྱལ། གཡོ་བ། རབ་ཏུ་གཡོ། ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་གཡོ། ལྷག རབ་ཏུ་ལྷག ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་ལྷག འབྱུག རབ་ཏུ་འབྱུག ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་འབྱུག ཅང་ཅང་། རབ་ཏུ་ཅང་ཅང་། ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་ཅང་ཅང་། ཆོམ་ཆོམ། རབ་ཏུ་ཆོམ་ཆོམ། ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་ཆོམ་ཆོམ་སྟེ་ས་གཡོ་བའི་རྣམ་པ་བཅུ་བརྒྱད། 大地十八相震动：动、极动、等极动；涌、极涌、等极涌；震、极震、等极震；击、极击、等极击；吼、极吼、等极吼；爆、极爆、等极爆。

ས་གཡོ་རྣམ (1)འགྱལ་དང་། གཡོ། ལྷག འབྱུག ཅང་ཅང་། ཆོམ་ཆོམ་སྟེ་ས་གཡོ་བའི་རྣམ་པ་དྲུག 六种地动：动、涌、震、击、吼、爆。(2)ཤར་ཕྱོགས་དམའ་ན་ནུབ་ཕྱོགས་མཐོ་བ་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་དམའ་ན་ཤར་ཕྱོགས་མཐོ་བ། ཤྱོ་ཕྱོགས་དམའ་ན་བྱང་ཕྱོགས་མཐོ་བ། བྱང་ཕྱོགས་དམའ་ན་ཤྱོ་ཕྱོགས་མཐོ་བ། མཐའ་དམའ་ན་དབུས་མཐོ་བ། དབུས་དམའ་ན་མཐའ་མཐོ་བ་སྟེ་ས་གཡོ་བའི་རྣམ་པ་དྲུག 六种震动：西涌东没、东涌西没、北涌南没、南涌北没、中涌边没、边涌中没。

ས་གཡོ་བའི་རྒྱུ་རྣམ སངས་རྒྱས་བྱས་བའི་བཀའ་སྩལ་ལྟར་ན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པ་དང་། སྐུ་བལྟམས་པ། རབ་ཏུ་འབྱུང་བ། ཆོས་འཁོར་སྐོར་བ། མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་སྟེ་དྲུག 六缘地震。佛教徒说释迦牟尼在人胎、降生、出家、成道、转法轮和涅槃时，大地都因之震动，故名六缘地震。

ས་རྒ། (ཤེགས) རྒྱ་མཚའི་སྐད་དོད། 海。此系梵文对字；མཁས་དབང་ས་རའི་བཞེད་པ། 大海大师的主张。

ས་རི་ཀ། སྤྱན་དབའ་ཀྱུ་སྤྱན་ཀྱི་ཆུ་མ་སྟེ་ ཞེག་ པ་ཆེན་པོ་གསང་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་ པ་ གཙོ་ བོར་སྒྲིལ་མཁན་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱན་དབའ་ཞེག 萨乐和。古印度一婆罗门名。最初弘扬大乘密教者，是龙树论师的师傅。

ས་རྔ། (ཤེགས) གྲི་མའི་སྐད་དོད། 刀。此系梵文对字。

ས་ངང་རོང་། ས་གཞི་ཆ་མི་སྙོམས་པའི་ཐུག་གོང་ཅན། 丘陵地。高低起伏不平之地。

ས་བཟང་། ཞིང་ས་ཏ་ཅང་གིན་ཐོབམ་ཡག་པོ། 良土，沃土，肥沃之地。

ས་ཚམ་སྐྱེ། ཟངས་ཀྱི་ལྗང་ཁུ་ཞེག 铜绿色。

ས་ཏེ། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཅ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གུལ་ཞེག 亢宿。二十八宿之一。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱང་གི་དབང་ཐུག་དང་། རྒྱང་གི་ལྟ་མེ། ས་སྐྱེ་བཅས་སོ།

ས་ཏིང་ཁྲ་ཏུ། (ཤེལ་ས) བཅུ་ཐིན་གྱི་ནོར་བྱ། 帝释宝珠。

ས་ཏོག་ས། (1)སྡང་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སཱའས་དྲང་འཁོར་གྱིས་གཞུང་སའི་ཞི་དྲག་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་རྟེན་པ་གཞེས་ཀྱི་ས་ཆ། 俸地，封地。原西藏地方政府时代军政官吏领有的份地。(2)ཞིང་ལས་བྱ་ཐུལ། 耕地，农田；ས་རིགས་འདེབས་འཁོས། 耕作，利用耕地。

ས་ཏིམ། ས་ཚུགས་རིམ་པ་ཁག ས་རིམ་ཁང་། 驿站。ས་རིམ་སྐྱེལ་ཀྱི་ཁྲལ། 沿途支差运输。ཡི་ཀ་འདི་རྣམས་ས་རིམ་བཏུད་ནས་འཕྲལ་འཕྲལ་སྐྱེལ་བ། 此类文件，迅即沿途依站递送。

ས་ཏེགས། (1)རྩིས་གཞོང་གི་ས་ཐལ་ལ་བྲིས་པའི་ཨང་ཀི་དང་ཡི་གེ། 粉板字。小黑板上所写数字和文字。(2)ས་ལ་བྲིས་པའི་རི་མོ། 地上画的花纹。(3)ས་ཁྲ། 地图。(4)ས་ཆ། 地段，地区；ས་རིས་བདག་ཐོབ། 地段归属。

ས་ཏེས་ཐོང་གསལ། སྐད་ཅ་གང་འདྲ་ཞེག་གོད་མིན་ལ་མ་ཐྲེས་པའང་ངང་གིས་བྱས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་མངོན་གསལ་དུ་ཡོད་པའི་དབེ། 有目共睹。极言其明显。不管怎么说，从自己的行动上就会表现出来。

ས་ཐུབ། ས་རྡིལ་བ། 地塌，地下陷。

ས་ཐུབ། (1)ས་ཐིབ་ཁྱིའི་དུས་སུ་ཐག་ས། 戌时，天黑人静时。(2)ཉི་མ་ནུབ་པ། 日落；ནམ་མ་ལང་ས་ན་ཉི་མ་མི་འཆར། ས་མ་ནུབ་ན་ཐུན་པ་མི་འཕྱིས། 不到天亮日不出，不到日落夜不降。

ས་ཐུས། (1)ས་གཤིས། 土质；ས་དུས་བཟང་བ། 土质优良。(2)ས་ཆུ་མེ་རླུང་སྐྱེ་འབྱུང་བ་བཞི་མི་ཁམས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པའི་དུས་པ་ རིགས་ བཞིའི་ནང་ཚན་ས་ཡི་ཁམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་དུས་པ་ཞེག 土性骨。地水火风四大分别形成之骨骼中，由地大形成的骨骼。

ས་རེ་ལོ་རེ། དབུགས་མི་བདེ་བའི་སྐུ་ཆུང་ངུ་དབྱུང་སྐྱངས་ཤིག 哮喘声。呼吸道阻塞时发出的呼呼响声。

ས་རིག (1)རྟེ་རིགས་ཀྱ་འབོད་ལྷན་ཀྱི་མིང་། 贵族，商种，吠舍种。古印度种族之一。(2)ས་ལ་རེག་པ། 触地。

ས་རིངས། (1)ས་མཁྲེགས་པོ་ཆགས་ནས་ཞིང་ཁ་འདེབས་མི་ཐུབ་པའི་ ས་ ཆ། 坚硬土地，不适于耕种的土地。(2)(མངོན) ལྷ་ཁྱབ་འཇུག 硬土。遍入天、毗瑟纽天的异名。

ས་རྨོ། མི་མཁོ་བའི་ས་དང་གད་སྐྱེགས། 废土。无用的泥土；ས་རྡོ་རྡེ་རིང་གཅོང་མར་ བསལ་ བ། 清除废土乱石。

ས་རྡོ་རྨོ། ཁང་རྩིང་བགེགས་ཤུལ་ཟིགས་ སུ་ཡོད་ བའི་ས་རྡོ་ཐན་ མེད་རིགས། 废土废石。旧房拆毁后余下的废土、乱石、瓦砾等。

ས་རྨོང་། འགྲོ་ལས་མི་བདེ་ བའི་ ས་ རྩུབ། 崎岖峡路；ས་ཐག་རིང་ཞིང་ས་ རིང་ མེད་ དུ་ རྩུབ། 道路遥远而崎岖。

ས་རླངས། ས་ལ་རྔད་དང་བཅས་ གེགས་ འཇོམས་ བའི་ཉམང་པ། 潮气，地上蒸气。

ས་རྨོད། ས་བཞའ་ཚན་ཅན། 潮湿地。

ས་ཡ་འབྲག་ཐུན་ཀུ་ཐིབས། ས་གཞི་རྩོམ་ཉིད་ འཁྲག་མདངས་རྩང་ཟད་ ཐིབས་པ། 地初冻。大地开始结冰。藏历用语。

ས་ལ་འཁྱོག (མངོན) ཐུལ། 地上曲行。蛇的异名。

ས་ལ་གནས། (1)(མངོན) རྩ་ཀུ་ གཡ། 居于地上。吉祥草的异名。(2)ས་སྟོབ་པ། 登地菩萨。

ས་ལ་འཇྱེ། (མངོན) ཐུལ། 行于地。蛇的异名。

ས་ལ་འཇྱོ། ས་ལ་འཇྱེ་དང་དོན་གཅིག

ས་ལ་རབ་བཙུན། བཀུ་ཉིན་ཀྱི་ བཞོན་ པ་ ཐྲང་ཆེན། 伊罗婆那象王。帝释天所乘象。

ས་ལམ། (1)ས་ཆ་དང་འགྲོ་ལམ། 地方和道路。(2)མདོ་ཐུན་ཀྱི་ས་ལམ་སྟེ། ས་བཅུ་དང་ལམ་ལྔའི་བསྡུས་མིང་། 地道。大乘菩萨十地和五道的简称。

ས་ལའི་གློན་བ། ཐྲོས་དཀར་ཤིང་སྟེ་དེའི་ཐང་ཆུ་ནི་ཐྲོས་དཀར་རོ། 婆罗树，芸香树。此树之汁即白芸香。

ས་ལས། ས་དང་རྡོ་འདག་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ། 泥土工程，土石工程。

ས་ལས་ཆོ་ལས། ས་རྡོའི་ལས་ཀའམ། ཞང་ཐའི་ལས་ཀ། 土石工程，修建工程。

ས་ལས་སྐྱེ་བ། (མངོན) ཀཐའ་མིག་དམར། 从地出。火曜的异名。

ས་ལི་ཀ། (ཤེས) ཅ་ཧེག་ཀི་མིང་། 一种鸟名。

ས་ལྗ། (ཤེས) ཟས་ཆུ་འབྲས་མཆོག 稻谷。水稻或旱稻；ས་ལྗ་ལྕང་བ། 稻秆。ས་ལྗའི་ཞིང་། 稻田。རང་བར་ས་ལྗ་སྐམ་ཐོ་ལས། སྐུ་ཀུ་རྩོན་ཐོ་ཆེ་ཁུར་ཉིད། 但愿干稻谷，早日变青苗。

ས་ལྗ་འཚམ་ཐོ། ཚང་ཆུ་འབྲུ་རིགས་ཤིག 糯高粱。一种酿酒的粮食作物。

ས་ལྗ་ལྕང་བ། (1)འབྲས་དཀར་ས་ལྗའི་སྐུ་ཀུའམ་ལྕང་བ། 稻秧。(2)མེ་ རྟག་ གི་ རིགས་ཤིག 一种花。

ས་ལྗ་ལྕང་བའི་མདོ། འཕགས་པ་ས་ལྗའི་ལྕང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་ཐོའི་མདོ། ནོ་ས་ཀ་ཉིས་བཅུ་ཉིར་བྱུག་པ་འགྲུར་ཁང་མེད་ བའོ། 《佛说稻秆经》。全书二百二十六颂，无译者跋。

ས་ལྷགས། འཁོན་དགོན་རོག་རྒྱལ་ཐོ་དང་། ས་སྐྱ་གོང་མ་རྣམ་ལྔ་སོགས་ནས་བཙུད་པའི་ མན་ངག་ལ་ཟེར། 萨迦派，萨迦教规。由款·袞却杰波和萨迦五祖等传出的藏传佛教一派系名。

ས་ལྷད། ཐོ་ཐོ་དང་འདུམ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ལྷད། 土肥，绿肥。草皮污泥等所造自然肥料。

ས་ལྷད་ཁྱལ། (མངོན) ཁུང་ཐོ་ཆེ། 卧粪土。大象的异名。

ས་ལྷས། (མངོན) རི་དྭགས། 地色身。草食野兽的异名。

ས་ལེ་བ། གསལ་ལེ་བ་དང་འདྲ།

ས་ལེ་ཐུམ། གཙང་དང་ཟངས་ཀྱི་ཐུམ་ ཚད་དག་པ། 纯净，无杂质。专指金和铜的质量言；གཙང་ས་ལེ་ཐུམ། 赤金。ཟངས་ས་ལེ་ཐུམ། 纯铜。ས་ལེ་ཐུམ་ནི་བཟོགས་བཅད་ཀྱང་། དེ་ཁི་ཁྲ་དོག་ཉམས་མི་འགྱུར། 真金即使烧和砍，它的颜色不会变。རིན་གང་བྱལ་བའི་རིན་ཐོ་ ཆེ་ ས་ལེ་ ཐུམ་ཀྱི་དངོས་ཐོང་ཕྱེ་ བ། 视为无价之真宝。

ས་ལེ་ཁྱིག་ཀེ་ བ། སྟོང་ གསལ་ རྗེན་ བར་ འཆར་ ཚུལ། 空明无蔽状，表里明澈，透明；རིག་བའི་ གཤེས་ལུགས་ས་ལེ་ ཁྱིག་ གེ་ བར་ གནས་པ། 心性空明，内外莹澈。

ས་ལོག་ ཤིབས་ བ། (ཕྱལ) མི་ ཐུགས་ རྟམས་ ས་ ཡུལ་མི་ གཅིག་ བར་ སྐྱིབས་དྲས་ས་ ཆུ་ མ་འབྲོད་ བའི་ ཟད། 不服水土。人畜移往异地所起的水土饮食等不适应病。

ས་ཤིང་ལས་ཐྲ། ས་ལས་དང་ཤིང་ལས་ཀྱི་ལས་ཐྲ།

土木工程。

ས་གཤེས། ས་དེ་རྫུ་དག 地质，土质。

ས་བཤད་རྩོ་བཤད། དཀོན་མེད་ཀྱི་གཏམ་གང་བྱང་དུ་བཤད་པའི་དབེ། 谈石论土。喻东拉西扯，谈地聊天。

ས་སིཏྠཾ། (ཤེགས) ལེ་ཁྲི། 黄丹。一种可作颜料的黄色土。

ས་ཕྱིན་ཏ་ཁ། ཁབྱ་ཏ་ལ། ས་དོག་སྐྱ་བོ། ཀིང་ལག་མང་བ། ཁང་པའི་ནང་ལ་ཡོད་པ་ཞིག 一种昆虫名。灰色多足，多居室中。

ས་ཕྱེ་བ། (1)ས་རྨ་བ་མཚམས་ཀྱི་དུས་མིང་། 黄昏，薄暮。(2)ས་རྨ་བ། 天黑，人夜时。

ས་སྐྱོང་། (1)ས་མཚམས་སྐང་ མཁན། 守卫边境者。(2)(མངོན) 1.ས་སྐྱོང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ། 人主、王、国王的异名。2.ཀུ་མཆོ། 护地。海的异名。

ས་སྐྱང་བྱ། བཅུ་ཐྲེན་བཞོན་པ་གླང་ཆེན། 帝释所乘之象。

ས་སྐྱབ་རྒྱལ་ཕྲུག་ས། མི་ངན་ཀྱིས་ གཀས་ ཁཆོལ་བའི་ དུས། 地缝蚯钻。喻坏人钻空子，予人以可乘之机。

ས་སྐོད། ས་རྨ་རྩེས་ནས་ཐྲེད་ས་ཐེན་ཚོང་ གི་ དུས་ཆོད། 上半夜，亥时。半夜前的一段时间。

ས་སྐོས་པ། དུས་ཆོད་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ ཀུལ་ ཞིག་ རྟེ་ཁྱི་དུས། 戌时。天黑人静时。十二时辰之一。

ས་སྐོག (1)ས་ཀོ་བ། 翻地。(2)(མངོན) ཕག་བའམ་ཕག་ཆོད། 拱地。猪、野猪的异名。

ས་གསུམ། (1)ས་ཐྲ་དང་། ས་སྟེང་། ས་འོག་སྟེ་ གསུམ། 三域：天上、地上和地下。(2)མེ་དང་ པོ་དང་། གཉིས་པ། གསུམ་པ་སྟེ་ གསུམ། 三地：第一地、第二地和第三地。

ས་བསྐྱང་བ། ས་ཆོག་གི་ནང་གཞས་ཀེག་སྟེ། རྡེ་རྟེ་ཕྱར་བྱ་བསྐྱེད་ལ་བཀའ་བསྩལ་མི་ཉན་ པར་ གཏོར་ཕྱིར་བྱ་བའི་ཐབ་གཤས་ནམས་པ་ཀུག་སྟེ་དེ་དག་ལ་ ཕྱར་ བྱས་གདངས་ པ་ དང་ ཕྱིས་ བཞེས་ཤས་ མི་ འཇུག་ པའི་ ཕྱིར་སྐྱང་འཁོར་བསྩལས་ཏེ་ ཁྱེན་ཚུས་ བཟུབས་ པ་ནམས་ས། 护地。密乘灌顶基地仪轨之一。生起金刚撅，勾召一切不服劝诫作障邪魔，钉之以撅，为令从此邪魔不入，修炼护轮加持护佑。

ས་བསྐྱང་བ། ས་ཆོག་གི་ནང་གཞས་ཀེག་སྟེ། ས་དེ་ མངོན་པ་ཡུལ་ སྐོང་གི་ བདག་པོ་ རྒྱལ་པོ་ལ་ སོགས་ པ་དང་ མི་ མངོན་ པ་ ཞིང་ སྐྱང་ ངམ་ ས་ཡི་ ལྷ་ ལ་ བསྐྱང་བར་ བྱ་བའོ། 乞地。密乘灌顶基地仪轨之一。从诸地域城邑主人君王可现见者，及诸当方土地神祇不可见者，乞求起坛所占土地。

ས་ཀ་ཀླ་ར། (ཤེགས) ཕྱན་ཅིག་ཁྱེད་པ་སྟེ། ཙ་ཀྱ་སྐྱང་པོ་ལ་འོ་ ས་ཡི་ ཆུ་ དང་ཤས་ནས་ སྐྱིད་ བསྡིར་ བ་ ལས་ བྱུང་བའི་ ཙ་ ཀྱའི་ འབྲས་ བུ་ དེ་ ཞེས་ ལ་ ཁྱད་པར་ དུ་ འཕགས་པ་ཞིག 萨哈噶惹。译言同生。传说中系用牛奶浇灌培植柿树，结出的果实，其味香甜，被视为柿子中的上品：ཁ་ཡང་ ས་ མཐོན་ པོར་ སྐྱེས་པ་ཡི། ས་ཀ་ ཀླ་ རང་ འབྲས་ བུ་ བཞེན། རང་གཞན་ གང་ལའང་ མི་ ཕན་ པའི། ལོངས་སྤྱད་ ཆེ་ དེ་ ཕྱ་ བ་ཡིན། 如同悬崖顶上，所生萨哈噶惹，货财无益自他，富足终成贫疣。

ས་ཀོ་ཏ། (ཤེགས) ཀུ་ གང་ གཤ་ ཐོག་ ཐྲེན་ ལའི་ ཡུལ་ དེ་ ཤ་ ཆོར་ དང་ མཚུངས་ ཤིང་། དེང་ སང་ གི་ མིང་ ཅ་ ལ། 萨霍惹。古印度一小邦名，在今孟加拉地区。

ས་ཁྲོག ས་ ཆུ་ མེ་ རླུང་ འབྱུང་ བཞི་ཏེ། ཁམས་ ཀྱི་ ས་ ཁྲོག་ དེ་ ཁམས་ བཞི་ ཏེ་ ཆད་ ཚན་ ས་ ཡི་ ཁམས་ ཀྱི་ རླུང་ བའི་ ཁྲོག་ པ་ ཞེས་ སྟེ། ནད་ རྐྱེན་ ས་ ཆུ་ མེ་ རླུང་ ལ་ ཐ་ ཞེང་ མཁྲེགས་ པར་ འབྱུང་ བ་ ཞེས་ 土性疔毒。地水火风四大成灾所生四种疔毒中土性所成疔毒。症见肿胀坚硬实在之象。

ལུ་ རྟ། (ཤེགས) (1) རླུང་། 风。(2)ཁྱི་ བོ། 杀

色。(3)ཆུ་མཚོ། 海。

སྤྲ་ལ། ཙན་དཀར་ཤིང་། 芸香树，娑罗树。

སྤྲ་ལའི་རྒྱལ་བྱེ། ཙན་དཀར་གྱི་ལྟོན་ཤིང་ནུ་སྤྲ་ལའི་ལྟོན་པ་དང་དོན་གཅིག

སྤྲ་ལའི་ལྟོན་པ། ཙན་དཀར་གྱི་ཤིང་སྟོང་། 芸香树，娑罗树。

སྤྲ་ཕྱི། ཤིང་འབྲས་ཆ་ལུ་མ། 桔子。

སྤྲུལ་རྫས། (ཤེགས) ཆ་ཆ་ནུ་དམ་ཁའི་སྐུ་དང་མཆོད་རྟེན་གྱི་གཟུགས་བརྙན། 印塑泥像。用模型印造的小泥塔或小泥像。藏语称为ཆ་ཆ།

སྐད 副词。(1)ཤར་རྒྱག 一直，径直：སྐད་ཤེས་འགྲོ་བ། 一直去，径直前去。ཁོས་བདེ་སོ་ཁྱེད་རས་སྐད་ཤེས་འགྲོ་བ། 他携带通知，径直前去。སྐད་ནུ་འགྲོ་བ། 径直前去。(2)ཐོག་བཏང། 忽然，突然：སྐད་ནུ་ཕྱིན་བ། 突然去了。གཞན་ཁྱེས་མ་མཐོང་བར་སྐད་ནུ་ཕྱིན་བ། 别人没有看见就突然去了。

སྐད་ཆག མདའ་གཞུའི་ཤུབས། 弓箭囊。盛弓箭的皮袋。

སྐད་ཅིབས། བཙེ་ཐེབས་དང་མཚུངས་ཏེ་ཞུ་མོའི་ཁྱེ་བྱག་ཅིག 萨特。原西藏地方政府僧官和大寺庙中办事人员夏季所戴圆盘高顶帽。

སྐད་ཆད། ཤེག་རྡོ་ཡང་ཐེར། ལྷག་ཐ་དོད་ཁྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 锉，锉刀。锉平工件表面的工具：སྐད་དོད་ཐྲུར་གསུམ་མ། 三角锉。

སྐད་ཆུ་ཚུལ། (ཉིང) དམ་བཅའ་བརྟན་པ། 誓愿坚定。

སྐད་ཆུང། (ཤུལ) བོད་དུ་བཙས་པའི་ཀ་སྟོན་ཞེག 充鲨鱼皮。俗称股子皮。西藏鞣制的一种绿色皮革。

སྐད་རམ་ཐྱེ། གསེར་སོག 金箔。

སྐད་ཤ། (1)རྩེལ་ཁྱི་དཔྱི་མགོའི་ བཀས་ པ་ མཉེས་ནས་རི་མོ་འབྱང་དོད་ཙམ་བའི་ཀ་བ་ཞེག 骡胯粗粒皮。伏如鲨皮，俗称股子皮。(2)ལུས་ཀྱི་རྡེག་པ་མཐེགས་པོ། 人体所积厚垢。

སྐད་སྐ། (ཤུལ) ཆུ་མ་སྐམ་པོ་སེལ་མའི་མིང་། 腊肠片。切成碎片的干肠。

སྐད་སྐབ (1)སཀ་ས་དང་འདྲ། (2)རས་སོགས་ཚགས་ཞིབ་ པོ་ མེད་ པ། 粗糙，不细密。如粗布等。

སྐད་སིག སཀ་སྐྲ་སིག་སྐྲ་ཞེས་སྐྲའི་ཅི་བྱག་ སྐ་སྐ་ཤེར་ཤེང་ཚ་སཀ་སིག་ཏུ་གཤེ་བ། 风吹树叶，沙沙作响。

སྐད་ལྷམ། བཀས་པ་སཀ་རྩའི་ལྷམ་གོག 粒皮靴。骡胯粗粒皮所做靴。

སྐང་། 名词。(1)དེ་རིང་གི་ཕྱི་ཉིན་ དང་། མ་དོངས་པའི་དུས་ཚེ། 明天，将来时期：སྐང་ཞོར། 明晨，明早。 སྐང་གི་གཉུགས། 明日，将来。 སྐང་གི་འཚོ་རྩིས། 未来的生计。སྐང་སྐྱ་བོ། 明天一早。སྐང་ནས་སྐང་དུ་བཀོལ་བ། 一天一天往后推延。སྐང་ བཅད་ གཞངས་ བཅད་ ཟེར་ ནས་ འགོར་བ། 明天推后天，迁延时日。 སྐང་ལས་ མ་འཁྱངས་པར་ ཡོང་རིས་ ཡིན། 最迟不过明天就来。སྐང་འཆི་གནངས་འཆི། 命在旦夕，朝不保夕。(2)རས་སྐྱ་ཐོ་ཞེག 纱布，稀薄的织物：སྐང་ཁེབས། 盖面纱，覆蔽薄纱。

སྐང་གཡོག་ཁྲི། (ཤེགས) རྩལ་གཟེག། 汗衫。僧人所穿的衬衣。

སྐང་ཚོགས། (ཤེགས) དགེ་འདུན། 僧众，僧伽。

སྐང་སྐྱ་ལ། (ཤེགས) དགེ་འདུན་ ཞེས་པར་ལ་དོན་ཁྱི་རྣམ་དབྱེ་སྐྱེར་བ། 对于僧人，于僧伽。在“僧伽”一词后面加人第二、四、七格。

སྐང་དགོང་། སྐང་ཉིན་དགོང་ཨོ། 明天晚上。

སྐང་རྡེ་ཞེང་རྡེ། བར་སྐྱང་ངམ། སྐྱེ་བར་ཚོགས་ནས་སྐྱང་བ་དཀར་ཏོ་མཐོང་ཆུང། 亮晃晃的，白

光透明状：སྒོ་དང་ཆིང་ཁྲང་གི་བར་ལེང་ནས་ འོད་སྣང་དཀར་པོ་སང་དེ་ལེང་དེ་མཐོང་། 从门窗缝隙中，看见亮晃晃的白光。

སང་ཉིན། དེ་རིང་གི་ཕྱི་ཉིན། 明天：སང་ ཉིན་ཕྱི་ཀ་ལས་དེ་རིང་གི་དུས་པ་ཞིམ། 明天的肉不如今天的骨头香。

སང་ཧངས་པ། སང་ཉིན་ཐུ་ཚེགས། 明天早晨。

སང་ཇུབ། སང་ཉིན་དགོང་མོ། 明天晚上。

སང་གཅངས། (1)སང་ཉིན་དང་གནངས་ཉིན། 明后天，明天和后天；སང་གནངས་ལས་མ་འགྱངས་པ། 不要推迟到明天和后天。(2)དུས་ལྷན་རིང་པོ་མ་འགོངས་བའི་མ་འོངས་པ། 不久的将来；སང་གནངས་ལས་གྲུའི་མཇུག་སྒྲིལ་ཞིན་མཚམས། 将来工程结束时。

སང་ཚེད། ལོ་རྗེས་མ། 明年。

སང་བ། སངས་བའི་འབྲི་སྐལ་གཞན་ཞེག

སང་ཚགས། ཚགས་སྐྱེད། 筛子，面筛。

སང་ཞོགས། སང་ཉིན་ཐུ་མིའམ་སང་ཉིན་ ཞོགས་པ། 翌晨，明早。明天早晨。

སང་རས། རས་སྐབ་ཀྱི་སང་རེར་བ། 纱，稀薄布。

སང་ལོ། ལོ་ཕྱི་མ། 明年。

སང་ཤི། མེས་ཙག་ཚོམ་དུས་སུ་ཆུ་ རག་ནས་ བོད་དུ་བཏང་བའི་ཚ་ཟ་ཞེག་ཀི་བྱ་ཡིན་ལ། ཁི་ཐོང་ཞེ་བཅན་ཆུང་དུས་སུ་སྐྱོམ་བྱ་བསྐུང་ནས་ སང་ ཤི་དང་མི་བཞེ་ཆུའི་གཏུག་ལག་ལེན་དུ་བཏང་། རི་ཚ་རྟེ་ལྟ་མཇལ། ཆུ་རྗེས་ཆོས་བམ་ཀྱི་སྟོང་གནང་། ཚ་ཟ་ལས་གྲུབ་ནས་སྐབས་བོད་དུ་མཆོས་པ་ དང་། སྐྱེན་ཆེན་ཀྱི་ ཐོབ་ བསྟལ། མིང་ ཡང་ ཆུ་ ཤུག་ མཇངས་པ་ཡིར་བཏུགས། ཁི་ཐོང་ཞེ་བཅན་ཀྱིས་ ཆོས་སྐྱེལ་བའི་སྐབས་ཞབས་ རྟོག་མི་དམན་ པ་ ཤུས་སོ། 桑希。原为美阿匆时唐廷来吐蕃一使者之子，后又奉赞普之命去唐土礼请经卷，唐王赐与佛经千卷，曾朝拜五台山。完成任务后，回到吐蕃，赞普赐大论衔，于是声名大振，有"聪慧唐童"之称。协助赤松德赞发展佛教，厥功不小。

སང་ཤི་ཀ། བོད་ཆུལ་ཁྲིམ་ སྲོང་ ཞེ་ བཅན་ དུས་ ཀྱི་ བཅུན་པ་ཞེག 桑希达。吐蕃王赤松德赞时一高僧名。

སང་ཤི་གཅངས་ཤི། འཆི་ལ་ཉེ་བ། 明后天死，临近死亡，风烛残年。

སང་སང་། གྲངས་གནས་ཤེག 一大数名。

སང་ སང་ གཅངས་ གཅངས། དུས་ ཚོད་ ནད་ འགྱངས་ཁྱད་པ། 明日复明日。意谓拖延时间。

སང་སང་ཅི། སྐྱང་བ་གསལ་ཏེ། 明亮，皎洁：ཐོ་རངས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ དོད་ སྐྱང་ སང་ སང་ཏེ། 黎明时，东方光明皎洁。

སང་ལོང་། སང་ཉི་ལེང་ཉིའི་བསྐལ་ཚེག

སངས་རྒྱས། 〈བཅྱ:〉 སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་ཤུན་པ་ སངས་ རྒྱེད། སངྒེན་གཉིས་ཀྱི་སྐྱང་བ་རྒྱས་པ། 觉者，佛，佛陀。二障清净，二智圆满。 མཚན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུན་ མཁྱེན་དང་། ཀུན་དུ་བཟང་པོ། ཤང་གཉིས་གཅོ་བོ། སྐུ་གསུམ་པ། ཁྱབ་བདག མཁའ་ མཉམ་པ། མཁྱེན་ཡེ་པ། འཇོ་བའི་ཐུ་མ། རྒྱལ་བ། མངོན་རྟོགས་དུག་ལྡན། བཅོམ་ལྡན་འདས། ཆགས་འཇོམས། ཆགས་བྲལ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ། ཆོས་ཀྱི་དབང་ལྡན། འཇིག་རྟེན་འདུལ། གཉིས་མེད་ གསུང་པ། སྟོན་པ། སྟོབས་བཅུ་པ། ཐམས་ཅད་ མཁྱེན། ཐམས་ཅད་སྨིན། ཐམས་ཅད་རྟོགས། ཐམས་ཅད་གཞིགས། ཐུབ་པའི་དབང་པོ། དུས་ གསུམ་མཁྱེན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ། དྲན་པའི་དཔུ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། བདུད་འདུལ། བདེ་ གཤེགས། རྣམ་པར་འདྲེན་པ། མི་མཐུན་པ། ལུས་ མེད་ ཐུལ། ལེགས་གསུང་བཅས་སོ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་རྟམ་པ་གསུམ། སངས་

ཆུས་ཀྱི་བཀའ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་གསུམ། བདག་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་དཉེ་ན་གསུམ་སྟེ། ཞལ་ནས་གསུངས་པ་དང་། ཕྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་དང་། རྗེས་སུ་གནང་བ་བཅས་གསུམ་མོ། 三种佛语。如来所说教言，依增上缘，分为三种：佛亲说语、佛加被语和佛开许语。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་མ་འདྲེས་པ་ བཅོ་བརྒྱད། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ འཁྲུལ་ བ་ མི་ སངའ་ བ་དང་། ཅ་ཅོ་མི་སངའ་བ། བསྟེལ་བ་མི་སངའ་བ། མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་མི་སངའ་བ། ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་མི་སངའ་བ། མ་བརྟགས་པའི་བཏང་སྙོམས་མི་སངའ་བ། འདུན་པ་ཉམས་པ་མི་སངའ་བ། བརྩོན་འགྲུས་ཉམས་པ་མི་སངའ་བ། དྲན་པ་ཉམས་པ་མི་སངའ་བ། ཤེས་ རབ་ ཉམས་ པ་ མི་ སངའ་བ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉམས་ པ་ མི་ སངའ་ བ། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཉམས་པ་མི་སངའ་བ། ལུས་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྔོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ། ངག་གི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྔོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ། ཡིད་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་སྔོན་ དུ་ འགྲོ་ ཞིང་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ འབྱང་བ། འདས་པའི་དུས་ལ་མ་ཆགས་མ་ཐོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་ འཇུག་པ། མ་འོངས་པའི་དུས་ལ་མ་ཆགས་མ་ཐོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་འཇུག་པ། ད་ལྟའི་དུས་ལ་མ་ཆགས་མ་ཐོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་འཇུག་ པ་ སྟེ་ བཅོ་ བརྒྱད། 十八不共佛法：如来无有误失、无卒暴音、无忘失念、无不定心、无种种想、无不择舍、志欲无退、正勤无退、念无退、慧无退、等持无退、解脱无退、一切身业智为前导随智而转、一切语业智为前导随智而转、一切意业智为前导随智而转、于过去世无著无碍智、于未来世无著无碍智、于现在世无著无碍智，共为十八。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱོབས་བརྒྱ། སྟོབས་ བཅུ་ དང་ དོན་གཅིག

སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཅིང་བཟང་བའི་ ཚུལ་ ཁྲིམས། དབེ་ཅིང་བཀྲིང་ཐུ་ལ་སྟོས།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན། རྗེ་ཕུ་རྗེ་སྟེང་ཀྱི་ཚེས་གཉིས་ཅད་རྣམ་པ་གཉིས་ ཅད་ དུ་ མངོན་ དུ་ གྱུར་ཅིང་ ཐམས་ཅད་ཁྱེན་པ་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ ཤེས། 佛眼。能全面现前通达一切如所有法及尽所有法的智慧。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བརྒྱ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས། རིག་པ་དང་ཞབས་སུ་ལྡན་པ། བདེ་བར་གཤེགས་པ། འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། སྐྱེས་ བུ་ འདུལ་བའི་ཁ་ཟོ་སྒྲུབ་པ་སྟ་ན་མེད་ པ། ལྷ་ དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ། སངས་རྒྱས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཏེ་མཚན་བརྒྱ། 如来十号：如来、应供、正等觉、明行足、善逝、世间解、无上丈夫调御士、天人师、佛和世尊。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས། དགའ་ལྡན་ཀྱི་གནས་ནས་འཆི་བ་དང་། ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པ་དང་། སྐུ་བལྟམས་པ་དང་། བཙུན་མོའི་འཁོར་གྱིས་རོལ་བ་དང་། བཟོ་ ཤི་གནས་ལ་མཁས་པ་དང་། ཁྱིམ་ནས་མངོན་པར་བྱུང་བ་དང་། དགའ་བ་སྤྱད་པ་དང་། ཐུབ་ཆེན་སྡེར་གཅིག་པ་དང་། བདུད་ སྡེ་ བཅོམ་པ་དང་། མངོན་པར་ཐུབ་ པ་ དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ བསྐོར་ བ་ དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྡུ་མཚད་པ་བཅུ་གཉིས། 十二行状，十二种如来事业：降自兜率、入住母胎、出胎降生、妃眷嬉游、谙练技艺、由家出家、行难苦行、趣金刚座、降伏魔军、现证菩提、转妙法轮和双林涅槃。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས། རྒྱུད་ཐུགས་རྒྱ་ གཅན་ འཇིན། གསུང་གི་ཐུགས་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད། ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་

ཐུང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སོ། 佛子。身之子为罗睺罗，语之子为声闻独觉，意之子为诸菩萨。

སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག མ་རིག་པའི་གཉིད་སངས་ཤིང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྟེས་པས་བློ་བུ་བ་བཞིན་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཆུས་པ། དེ་ནི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཕུལ་ཆེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ན་ཉང་བ། 佛宝。无明睡眠已经醒觉，证一切智如莲盛开，福智资粮增长广大，故名为佛，功德尊胜，世间稀有，故名为宝。

སངས་རྒྱས་སྐུ་གཟི་མདོག ཤས་ཆེན་སྨིན་ཁམས་ཀྱི་ཏྭ་བག་ཅིག འཕལ་པོ་དང་རྒྱ་གར་ནས་ཐོན། 金身色金丝缎。产于尼泊尔、印度等地。

སངས་རྒྱས་བཞུགས་ལུ། ཏུ་གང་དུ་བྱང་བའི་དབྱིངས་ཐའི་སྐྱེ་དགོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ལས། རྒྱ་ཤེས་དབ་ཀྱི་འཕེལ་བ་བྱྱ་བ་ལེ་མཛད། རྒྱ་ཤེས་ལས་བཤད་པའི་རིགས་པ་རྣམས་དབུ་ མ་ གཟུགས་ཀྱང་བའི་ཤུལ་ཁྱིམ་ཐུབ་ཆེན་པོའོ། 佛护。古印度佛教中观派一阿阇梨名。著《佛护论》，系龙树所著《中观论》的注疏，对《中观论》所述正理诸义，多以应成之因加以解释，故有人称他为中观应成派的开派祖师。

སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། དྲྭ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྩེ་སྨིད་ཅིག རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ས་ལྷག་ལོར་བོད་ཀྱི་རྩེ་སྨིད་བྱས། དྲྭ་ལའི་ཐ་མ་ཕྱི་བའི་ཤུལ་ཁྱིམ་ཐུབ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་ཀར་ཆུ་ བསྲམས་ནས་ རང་རྟེད་ཀྱིས་ཆོས་སྨིད་ གཅིས་ ཀཱའི་ དབང་ ཆ་ བཟུང་། ཕྱིས་བའི་སྐྱིད་ཆུལ་བོས་བཀའ་ བཀོད་ གནང་ བས་ ཚངས་དབྱངས་ཆུ་ མཆོ་ གསེར་ ཁྲིར་ གདན་ འཛིན་ ཞུས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤེ་བྱ་ལོར་བོད་ཆུལ་ལྡ་བཟང་ཅན་ཀྱིས་བཀྲོངས། རྩེ་སྨིད་སངས་ཆུས་ཆུ་ མཆོ་ལའང་ ཚོར། 桑杰嘉措，第巴桑杰（1653—1705）。五世达赖时，西藏执政第司名。1679清康熙十八年任第司。1682年壬戌五世达赖圆寂，秘不发丧，窃取政教大权。及清康熙帝严辞谴责，始迎立六世达赖，自己仍任第司。1705清康熙四十四年乙酉，被拉藏汗杀死。

སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན། ཕག་ གྲ་ རྩེ་ སྨིད་ ཁྲི་རབས་བདུན་པ་འདིས་རབ་བྱུང་བདུན་བའི་ཤེང་ཐྲི་ལོ་ནས་རབ་ བྱང་བཅུ་བཞི་བའི་ས་འབྲུག་ལའི་བར་ལོ་བཞི་ སྨིད་བསྲུངས། 桑杰坚赞。译言佛幢。明史作桑儿结监咱巴藏卜。说其曾继袭阐化王位，然则应是帕竹第司第七代，1444—1448年，执政四年，卒于1469明成化五年己丑。

སངས་རྒྱས་མངོན་སུམ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཐའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཁ་ཅིག་རྟེན། རྒྱལ་བའི་སྐུ་ བཟུན་ཏྲིག་ཆབས་ཅན་བཀོལས་བའོ། 佛出世。近圆十现前之一，供奉有加持之佛像。

སངས་རྒྱས་ཚང་། ཉན་ཐོས། 声闻，弟子，佛弟子。

སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པ། རྗེས་ སུ་ དྲན་ པ་ དྲུག་གི་ནང་གསེས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་རྗེས་སུ་ དྲན་ པ་ནི། 佛随念。六随念之一。随念如来所有一切功德。

སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་ མཐར་ ཕྱིན་ པ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟུའི་ནང་གསེས། མཐའ་ཡས་པའི་སྒོམ་ཁ་ཅིག དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དོན་དམ་པར་མ་དམིགས་ཤེང་། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱོན་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམ་ཀུན་བཟློག་ནས། 佛随念次第。智度七十义之一。如来功德，在胜义中不可得见，在世俗中，次第随念于佛作大师想之次第加行。

སངས་རྒྱས་བཞུགས་པ། ནང་ཆོས་ཀྱི་རིང་ལུགས། 佛法，佛教。

སངས་རྒྱས་པ། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོ་འཕང་ཐོབ་ཟིན་པ། 已成佛。(2)སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ ལུང་

འཇིན་མཁན། 佛教徒。

སངས་རྒྱས་བཅུ་བྱང་མཆོད། བདེན་བཞི་ཁས་ལེན་བའི་རིང་ལུགས་ཏེ་སྟར་རྒྱ་གར་ལ་སངས་རྒྱས་བའི་གྲྭ་མཐའ་ལ་ཐེ་ཚོམ་བ་དང་། མདོ་སྡེ་པ། ཐེམས་ཅམ་པ། དབུ་མ་པ་བཅས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད། 佛教宗派，佛教派系。一致承认四谛的佛教教派。古印度佛教共分有部、经部、唯识和中观四派。

སངས་རྒྱས་དབང་ཕྱུག་བདུན། རྣམ་པར་གཟིགས་དང་། གཙུག་ཏོར་ཅན། ཐམས་ཅད་སྐྱོབ། འཕོངས་པ་འཇིག་གསེར་ཐུབ། ངོད་སྤྱང་། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་སྟེ་བདུན། 七佛：毗婆尸佛、尸弃佛、毗舍浮佛、拘留孙佛、迦那迦牟尼佛、迦叶佛和释迦牟尼佛。

སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་བའི་སྐུ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མྱིང་པ་རྣམས་སྡིང་དུ་ཐོགས་དུས་ཀྱི་འཁོར་བ་རྣམས་ལ་ཐབས་བདེ་སྟ་ཚོགས་པ་དག་སྟོན་པར་མཛད་པ། 佛化身，如来化身。佛于生死轮回之中，随时随地躬行种种利生事业变化之身。

སངས་རྒྱས་ཤཱ་མ། གཉེར་སྤྲོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མ་སངས་རྒྱས་ཤཱ་མ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་རང་བྱང་དང་ཁོང་ལ་སྟོང་མཚོ་བར་དུ་རྐྱེན་འབྱུང་ས། རུ་གསུམ་རྗེལ་ཐུབ་དང་། རྡོ་རྗེ་ཕུར་པ་ཐེག་ཆེན་སངང་དུ་བཀོན། དཀྱིལ་འཁོར་ཐུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཐུགས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་ཕུར་པ་ཐེག་ཆེན་ཕུར་པ་ཐེག་ཆེན་ཕུར་པ

སྨད། རྩི་ཤིང་ལ་རྐྱ་རིགས་ལ་གང་ངད་ཚོག་པས་རྩིད་ཕྱིང་རོ་བཅུད་དང་། འབྲས་བུ་མི་གྱང་བར་འགྱུར་བའི་འཁྲུགས་སྐྱོན། 名词。霜冻，冻害。植物被寒气侵害，枝叶萎蒌，果实干枯变坏：སད་སྐྱོན། 霜灾。སད་ཆུག་པ། 降霜，打霜。སད་ཉེན་ཆེ། 谨防霜冻。ཐོ་ཁེབ་དེ་ལ་ སད་ རྡི་བྱེ་བ། 这种面粉有霜冻味。མེ་རྐྱ་ཚང་མ་སད་ཀྱིས་ཁྱིར་བ། 花朵都被寒霜冻坏。

སད་རྟོགས། སད་བའི་ཀོ་རྐྱགས། 觉悟程度。

སད་དེ་ཀྱང་དེ། ཐུང་དཔའ་ཆ་ཤས། 少许，些微，零星：ཁོ་ སད་དེ་སྤུད་དེ། 零星食物。ཀྱས་རྩེས་སད་སྤུད་ཅས། 些微一点成绩。

སད་ཚད་བ། ཀྱ་བ་གང་ཁེག་འཇུག་ལྟོག་ཀི་དོན་མ་རྐྱགས་པ་ཐེ་ཚོམ་དུ་གྱུར་བའི་སྐབས་དོན་དེ་གསལ་བར་ཤེས་བའི་ཐྱེར་སྟོན་དུ་ཚོད་ལྟ་ཅིད་པ། 试验，预试，试行。实行起来试试看。

སད་ཆ་ལེགས་མཇུང་ཙོན། ཁི་ཐྱོང་ལྷ་ བཅན་ཀྱི་ཐྱས་ཆུང་བ་སྟེ། དེབ་དམར་དུ་ཐྱས་བཁེ་པ་ཡིན་པར་བཤད་ཅིང་། དེབ་ཐེར་དཀྱིད་ཀྱི་ཆུལ་མའི་སྐུ་དབྱངས་སོགས་ཐུ་ ཀྱི་ བཅན་ པ་ཡིན་བཤད། གཅིན་པོ་ ཐུ་ནེ་བཅན་ པོ་ འདས་དུས། ཐྱོན་ ཅང་ བར་ བཅན་ པོ་ ཐ་ ཆུང་འདིས་ཆུལ་པོ་ ངོང་མི་ ངོང་ ཐམས་ ཅད་ ལེགས་ཅེས་བཁོས་པ་དང་། མཁུལ་ཙོན་པོར་ཐྱས་ཀྱི་ བཁྱགས་པ་ཁེག་ ཙོད་ པས་ སད་ ན་ ལེགས་ མཇིང་ ཙོན་ཁེས་མཚན་དུ་གཏགས། ཐུ་ཚོང་ཡབ་མེས་ཀྱིས་ བཁེངས་པའི་གཏུག་ལས་ཁང་རྣམས་ ལ་ མཆོད་ པ་ ཐུལ། ཤུལ་ན་བཁྱགས་པའི་ལོ་ བཅ་ ཀ་མ་ལ་མྱི་ ལ་སོགས་ལ་ཐུལ་དུ་ ཐྱུང་ བའི་ ཁྱབས་ ཀྱི་ བསྟེན་ བཅུར་ཐྱས། སྐར་ཡང་ཆུ་ བལ་ནས་སྐྱབ་དབོན་ཅི་ མ་ལ་མི་ དུ་ སོགས་སྐྱན་ དྲངས་ཏེ། ཐུར་མ་ འགྱུར་ བའི་མདོ་དང་ཐྱ་ དུ་མ་བསྐྱར། ཐྱི་ གོང་དུ་ཆུལ་ ཐེ་དཀར་ ཆུང་ དོ་ ཐེ་ དབྱིངས་ཀྱི་ ཁུ་ ཁང་ བཁེངས། ཐྱོན་ འབངས་ རྣམས་ ལ་ ནས་ ཡང་ སངས་ ཆུས་ ཀྱི་ བསྟན་པ་མི་ གཁེག་པར་ བྱོ་ བོད་བའི་ བཀའ་གཅོད་ ཡང་ཡང་བསྐུལ། 色纳勒劲云。赤松德赞幼子。《红史》说其为第四子，《西藏王臣记》等说为木迪赞普，吐蕃王朝第四十王。其兄木奈赞普逝世后，大臣中有人谓其只宜暂时试继王位，又因其颈项不正，故有此绰号。此王于其先祖所建寺院，广兴供养，并于拉萨河下游倡建金刚界寺。于留藏之印度高僧莲花戒等恭敬承事，又自印、尼延请无垢友等论师来藏，广译前代尚未译完的契经和声明等书。仿效其父赤松德赞故事，书立崇佛盟券，要约臣民发誓崇信佛教。

སད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བརྟག་དཔྱད་དང་ཚོད་ལེན་པ། 试探，尝试，试验：ཐམས་སད་པ། 试验。བརྟབ་ བམ་ སད་ ཅིག 试探一下可以不可以！ ❷(ཐ་མི་དད་པ) སངས་པ། 醒，觉，悟：གཉིད་ སད་པ། 睡眠已醒。ཐྱོན་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་ པ། 旧有习气，重新恢复。ཀོ་རྐྱགས་མ་ སད་པ། 不觉悟。ཨི་ལམ་ སད་པ། 梦醒。

སད་མི་མི་བདུན། ཚོས་ཆུལ་ ཁི་ ཐྱོང་ ལྷ་ བཅན་ སྐབས་མཁན་ཆེན་ བོ་ རྡོ་ སཀྱས་ བོད་ ཨིས་ རབ་ ཐྱུང་ གི་ བསྐབ་ སྟོམ་ ཐྱུང་ ཆུས་ མི་ ཆུས་ ཚོད་ བཙལ་ཁྱེར་ ཐྱུ་ ཐམས་ ཅད་ ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ལུགས་ བཞིན་ ཐོག་ མར་ རབ་ ཏུ་ ཐྱུང་ བའི་ མི་ ཐྱ་ གསལ་ སྟེང་ དང་། ཐྱ་ ཁི་ བཞིན། བེ་ རོ་ ཪ་ ན། ཆུལ་ བ་ མཆོག་ དཔྱངས། འཕོན་ ཀྱུའི་ དབང་ པོ། ཨ་ རིན་ ཆེན་ མཆོག གཪང་ ལེགས་ ཐྱུ་ སྟེ་ བདུན། བོད་ ཀྱི་ ཚོས་ འཕྱང་ གི་ དེབ་ ཐེར་ ཀྲག་ ལས་ སད་ མི་ མི་ བདུན་ ཀྱི་ མིང་ འདྲེན་ སྐྱངས་ མི་ མཐུན་ པ་ མང། 预试七人。赤松德赞时，为观察藏人能否守持出家戒律，命试从静命论师依说一切有部出家的七人：巴·色朗、巴·赤协、白若杂纳、杰瓦却阳、款·鲁益旺波、马·仁

钦却和藏勒竹。藏传佛教史籍中对初试七人名字不同的说法颇多。

ས་དགེ། (ཨངོན་) དུག་སྐྱལ། 无醒。毒蛇的异名。

ས་གྲུང་། ས་དེ་སྲུང་དེའི་བསྡུས་ཚིག

ས་ལོར་བཙའ་ཐང་། ལོ་རྩིག་གི་དགུ་སང་དང་ཞེར་བ་དང་། བཙའ། གནོ་བའི་བསྡུས་ཚིག 霜冻、冰雹、霉锈和旱灾。

ས་ཟླངས། ཟླ་བ་དགུ་བའི་ནང་ནས་འབྲུག་སྐྱ་ཚག་བ་དང་ཤོ་རྩིག་བཞག་ཀྱང་སང་ཀྱིས་འཇིག་པས་ས་ཟླངས་ཀྱི་དུས་ཚིགས་ཟེར། 霜降。藏历九月中气，雷始收声，禾畏霜冻，是谓霜降节。

ས་བའི་སོ་བའི། མཁྲིགས་ཤིན་དང་མནན་མི་བཟོད་པའི་འབོལ་ཐབས་བཏུགས་མའི་གཙུག་ཏོར་ཞིག་ཡིན་ཟེར། 脆不胜压。疏松不实貌：ཆུའི་ཕྱུ་བ་ས་བའི་སོ་བའི། 脆弱的水泡。 སྐམ་བུ་ས་བ་སོ་བ། 粗疏的毯子。 ཁ་བའི་གོང་བུ་ས་བ་སོ་བ། 疏松的雪球。

ས་བ་མ། 名词。(1)ཤིང་གི་ཕུག་མ་སྐེམ་ཐུ་ཤའི་སོར་ཙམ་ཚན་ཚུན་བསྡོལ་ཏེ་ཐུང་གི་ཚུལ་དུ་བསྐོར་བའི་རྩ་བ་ཕུ་བུ། 篱笆，荆垣，刺篱。树枝编成的篱墙：ཚལ་ཁྱིང་ས་བ་མས་བསྐོར་བ། 菜园用篱笆环绕。(2)སྐྱ་གདན་ནས་རྡེ་གདན། 竹席，草垫。

ས་བ་མོ། ས་བ་མ་དང་འདྲ།

ས་བ་ཤུབ། ཐུ་འཁེབས། 掩盖，隐藏：བག་ཉེས་དང་རྩི་ས་ལེན་རྣམས་ས་བ་ཤུབ་བྱེད་པ། 将明显的罪行加以掩盖。

ས་བ་སོ་བ། ས་བ་བ་སོ་བ་བའི་བསྡུས་ཚིག

ས་ཐུ། (ཤེགས་) ཐམས་ཅད། 一切，全体。

ས་ཐུབ་རྡོ་དེ་བ། (ཤེགས་) བོད་དུ་ཤེའབས་ཐུབ་ བའི་ཆུ་གང་ཀྱི་ཐོག་དབོན་ཁེག་ཉེ་བོད་སྐད་དུ། ཀུན་མཁྱེན་ལྷ་ཁེས་ཟེར། 萨尔巴杂德瓦。古印度一阿阇梨名。意为智天。曾来西藏弘扬佛法。

ས་མ། ❶མིང་མཐའ་གཞི་རྗེས་སུ་ སྦྱོར་ བའི་ འབྱེད་དུང་ཀྱི་ཐུན་ཆེན་ཁེག 连词。和，若，或。后加字 ས་ 字后面所用离合词：སྟོབས་ཤུགས་སམ་ཡག་རྩལ། 力量和才能。 ཤུབ་ངམ། མཁྲིས་སམ། བད་ཀན། 若风，若胆，若涎。 ❷མིང་མཐའ་གཞི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་འབྱེད་དུང་ཀྱི་ཐུན་ཆེན་ཁེག 助词。吗，呢，吧。后加字 ས་ 字后面所用疑问词：ཁྱེད་རང་ཐུབ་ཆེའམས་རྩལ་སམས་མི་རྩལ། 你一人单独能不能去？ ཨ་མེས་བྱ་མོ་མ་མཇལ་ཡུན་རིང་སོང་། བྱ་མོ་སྐྱང་ས་སྐུ་ཁམས་བདེ་ལཀས་སམ། 双亲久别女儿面，女儿赛萨可健康？

སོ་ཀྱི་ཁྲི། སོཥྞཱིདེ་འབྱི་སྒོལ་ཁཁན་ཁེག

སོཾཁྱུ། (ཤེགས་) སྐད་རིགས་ཅན་བོ་བཁྱེའི་ཡ་ཀྱལ་ཁེག་སྟེ། སྟེ་ཁོའི་སྟོན་དུས་རབས་བཁེ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཆུ་ཁཁ་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཞེར་ཁེང་། སྐད་ཡིག་དེའི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་མང་། སྟོན་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དཁར་ལྟེ་ཤུ་ཡུལ་དུ་ བེའས་ སྐབས་ སྐད་འདིའི་ཐོག་ནས་ཤུ་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་ བར་ ཁཁས་བས་མིང་ཡང་ལྷའི་སྐད་དམ། ཤེཁས་སྟེང་སྐད་ཀུང་སྟེའ། 梵文，天语。古印度四大语族之一。一般指公元前四世纪印度的书面语言，拥有丰富的文献。相传释迦牟尼往趋喜足天时，曾用此语向诸天说法，故亦名天语或善构语。

ས་མ་རྩ། ཤི་ཁི་འབྱི་ཁཁེའི་ཤིང་ཐུང་ རྡེ་ ལྟེ་ ཁེག 粉简。匀涂粉末代替稿纸，信札和习字板的一种小薄木板；ས་མ་དཔའ་སྐེད་ཆིངས། 木简的箍带。

ས་སྐྱ་བ། (ཤེགས་) འབྱུང་ཁཁས། 来源，生处。

ས་མའི་སྐྱེས་རབ། (ཤེགས་) བོད་ཁཆང་བོའམ་ཤེཁས་པ་སྐྱེ་སྟོང་ཐུ་ཁཁ་ཀྱི་ཤཁས་ཆུ་ཁཁ་ཀྱི་མཁས་པ་ཆོས་ཀྱ་མི་ཁ་ནུའི་ཐུ་ཤ་འབོད་པའི་ཆེ་མིང་། 桑布札。意为西藏优秀者。古印度学者对土弥阿鲁所加称号。

ས་ལྟེ་རྒྱ། (ཤེས་རབ་) ཏིང་ངེ་འཛིན། 三摩地。

ས་ཡི་འཁྱིལ་འཁོར། ས་གཞི། 地轮，大地。

ས་ལྷོག་བརྒྱད། བསམ་གཏན་གྱི་སྐྱོན་བརྒྱད་དང་དོན་གཅིག

ས་ལི་ཁམས། ས་བོན་བཏེབ་པའི་ཐ་བ་ཉིད་པ། 地界。种子依处。

ས་ལི་ཚོ་ལྷ། (1)ས་གཞི་རིལ་མོ། 地球。(2)ས་གཞི་རིལ་མོ་ཆུ་སའི་མཐའ་ལས། 地球轨道。

ས་ལི་བརྒྱ་བྱིན། (མངོན་) ཆུལ་པའི་མིང་། 地上帝释。君长、国王的异名。

ས་ལི་དངོས་གཞི། འཕགས་པ་ ཐོགས་མེད་ ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་སྡེ་ལྔའམ་རྣལ་འབྱོར་སྤྱད་པའི་ས་ཞེས་གཅོས་ཀིག《本地分》。古印度佛学家无著所著《五地论》或《瑜伽师地论》之一分卷。

ས་ལི་ཆོ་ག། བདག་པོས་བཅུང་བའི་གཞི་ལ་དབང་མེ་ཅ་བའི་ཕྱིར་སའི་ཆོ་ག་ཐ་ བ་ སྟེ་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྒྲུབ་པའི་གནས། ས་བཅུག་པ། ས་བཟུང་བ། ས་སྲུང་བ། ས་བཅུང་བ། ས་བསྲུང་ཞིང་ཁྱིན་ཀྱིས་བཟློག་པ་བཅས་ཀྱི་ཆོ་གའོ། 基地仪轨。修习密乘坛场处所，须经相地、乞地、治地、守地、护地加持等诸仪式，以免有主土地兴起纷争。

ས་ལི་མཇུག་མ། (མངོན་) སྤྱིའུ། 地尾。猴的异名。

ས་ལི་ཡིང་ཁ། སའི་བཏུད། 地味，地饼，地醍醐。

ས་ལི་ཡིན་ཏེ། (1)(མངོན་) 1.གསེར། 金子的异名。2.རྡོ་རྗེ་གདན། 金刚座的异名。(2)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེག 地藏菩萨。

ས་ལི་ཡིན་ཏེའི་འཁོར་ལོ་བཅུ་པ། བམ་པོ་བཏུ་དང་ལེའུ་བཅུད་པ། ཆུའི་མཁན་པོ་ཏ་ཀང་ཟབ་མོ་ལ་སོགས་པ་དང་། ལོ་ཏུ་བ་བཏེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་འཕྲུང་། 《大乘大集地藏十轮经》。唐代玄奘于永徽二年正月迄十二月译成汉文，凡八品十卷。后由汉僧深和尚、藏译师朗巴密多译成藏文。

ས་ལི་ཉེས། ལུས་ཀྱི་མཆོང་པ། 土所依，脾脏。

ས་ལི་གཏོ་ཐི། (མངོན་) ཙཱ་ཏུ་ལ། 地环。优钵罗花的异名。

ས་ལི་ཐུབ་ཐི། (མངོན་) རི། 地杵。山的异名。

ས་ལི་ཐི། (མངོན་) གཟའ་མིག་དམར། 地之子。火曜的异名。

ས་ལི་ཐིབ་ལས། ཆུ་པ་དང་མི་ཆུ་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྣང་ཚད་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་ཞིང་གནས་པའི་རྟེན་ཐིབ་པ། 地之功能。为一切流动与非流动世间所生长依存之处。

ས་ལི་དཔང་ལྷག་ཀྱི་ཟླ་བ། མགོ་ཟླ་པ་སྟེ་ རྟེ་ ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱུད་དང་། གདན་བཞི་ལས་དེ་ལྟར་རེའོ། 君月，觜宿月。藏历十一月。语出金刚空行怛特罗。

ས་ལི་ཕོངས་སྤྱང་། ས་ཐོབ་པ་ལ་རང་རང་གི་ངོས་སུལ་ དུ་གྱུར་ པའི་ ཐུབ་ ཐ་རྣམས་ སྤྱང་བ་ དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འཇུག་པ་དང་། ས་གོང་མའི་སྤྱད་ལྷལ་ལ་འཇུག་པར་བྱང་བ་ཉིད་ དུ་ སྒྲུབ་ པའི་ ཕྱིར་ས་རང་སྣབས་ཀྱི་ཚོང་ས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ཆོས་སོ། 地圆净，地德圆净。登地菩萨，能断本分应断，能证本分应证，能入上地行境，圆满成就自地诸法，名地圆满。

ས་ལི་ལེགས་ཉན ཐུར་བོད་ ཆུལ་ བཏུ་ པ་ ཞེ་ གོ་ ལེགས་དང་། བཏུ་གཅིག་པ་དེ་ གོ་ ལེགས། བཏུ་གཉིས་པ་ཐེ་ གོ་ ལེགས། བཏུ་གསུམ་པ་ཀུང་ ཏུ་ ལེགས། བཏུ་བཞི་པ་འབྲོང་ཞེང་ ལེགས། བཅོ་ལྔ་པ་ཤེ་ གོ་ ལེགས་ བཅས་ ཆུལ་ དབས་ ཏྲག་ བོ་ སྤྱིའི་མིང་། 地贤六王。吐蕃王朝第十王埃肖勒、第十一王德肖勒、第十二王提肖勒、第十三王共如勒、第十四王仲协勒、第十五王伊肖勒的总名。约与东汉同时。

ས་ལི་ལྷ་ཚུ་གོར། དབང་གི་ལྷ་ གོད་ལས། ས་ཤེ་ལྷ་ མ་ ལྷ་ གོད་ ཀྱི་ ཆོ་ ག་ དེ། དཀྱིལ་འཁོར་ ཀྱི་ དབྱས་ སུ་ སའི་ ལྷ་ བཀྲིད་ དེས་ ཤེས་ ཤ་ བཀྲིམས་ ལ།

མཆོད་གཏོར་ཕུལ་ཞིང་གསོལ་བ་བཏབ་བས་གནང་བ་ཅིན་དེས་ཅོང་གནས་བར་བཟློག་ལའོ། 地神预备。密乘灌顶准备仪式中之地母预备仪轨。在坛场中央生起地神，融入智尊，供献食子，启白祈请，获得允准，修炼大地安住之性。

ས་ཇི་ལྷ་མོ། ས་གཞི་སྐྱོང་བའི་ལྷ་མོ་བསྟན་ས། 地母。保护大地之神女。

ས་འབྲོག། (ཤངས) ཚ་བྱ། 地行。孔雀的异名。

ས་དུལ། (1)ས་ལ་ཉལ་བ། 卧地，匍匐。(2)(ཤངས) མ་དེའི་མིང་། 卧地。水牛的异名。

ས་དེ་འཛུགས་པ། ས་ཞི་འཛུགས་པ་ཡང་ཟེར། དམ་བཅའ་བྱས་ནས་ས་གཅིག་ཏུ་སྡོད་པའི་དོན། 坚持，固执。

ས་ངེ། གསར་པ་དང་འདྲ།

ས་གསི། (1)གསར་དུ་སྐྱེས་པའི་མི། 新人。新来的人。(2)(རྟིང) བང་ཆེན། 信使，使者。

ས་ཆཱ། (ཚིགས) ལེའུའམ་རབ་ཀྱི། 章，节。文章的段落。

ས་ལ་སིལ། སྒྲ་སིལ་གྱེལ་ཁ་སོགས་ཀྱི་སྐད་སྒྲིག་སྡུངས་ཤིག 铿锵锵锵。铙钹及铃等演奏声。

ས་ལ་སྲལ། (1)ངམ་ཐྲོག 深渊，深谷。险峻的山谷。སྐང་གཅོང་མང་བའི་ས་ལ་སྲལ་དོད་པ། 现出许多高低陵谷。(2)གོས་སོགས་ཀྱི་སྲལ། 褶纹。衣服等皱褶。

སི། ཆོག་མི་གསལ་བར་ཁན་སྒྲབས་ནས་འདོན་པའི་སྒྲ་ཞེག 名词。咝声。口腔气流经过齿间发出的啸声；སི་སྒྲ་བརྒྱབ་སྟེ་བདེ་གཉེར་བ། 发出咝声，以为信号。 གཡག་པས་ཁལ་མ་འདེད་སྐབས་སི་སིའི་སྒྲ་སྒྲོག་པ། 赶牛的人发出咝咝叱牛声。

སི་ཀཀ། སྟེ་དང་སའི་བར་ནས་འདོན་པའི་སྒྲ་ཞེག 咝声。齿缝中吹气发出的声音。

སི་གླུ། སི་སྐད་ཀྱི་གླུ་ལེན་པ། 齿间啸歌。

སི་ཐུ། སྟེ་དང་སའི་བར་ནས་འདོན་པའི་སྐད་སྒྲ་ཞེག 咝咝声。舌齿间送气发出的咝咝声信号。

སི་དུ། (ཅ) ཐུར་ཡིག་ཚོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཞེག 司徒。古代一官职名。

སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་ག་ཅིང་། སི་དུ་ ཆོས་ ཀྱི་ འབྱང་གནས་སོ། 司徒·却吉宁切。司徒·却吉穷乃的别名。

སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱང་གནས། མཚན་གཞན་ཀཱཾ་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་གཏུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྐྱང་བ་སྟེ། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཡུགས་འབྱག་ཚེར་མའོ་ཁམས་སྐང་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་འཕྲོ་རྒྱ་རྩལ་ཚའི་བར་དུ་སྐུ་འཁྱངས། སྐུ་ནོན་སོན་པ་དང་ཀཱཾ་པ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གཉིས་པ་བྱང་ཆུབ་རྡོ་རྗེ་དང་། ཞུ་དམར་བཅུད་པ་ཆོས་ཀྱི་དོན་འགྲུབ། དེའི་དམར་དཀྱི་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཚོགས། རྒྱར་མཁར་བའི་སློབ་འཛིན་པ་ཡི་ཤེས་སོགས་སློབ་དཔོན་དུ་མ་བསྟེན་ནས་ཐུབ་ཤེ་བཞི་དང་། སྡེ་སྣོད་གསུམ། ཟླ་དང་། བཟོ། གསོ་བ་སོགས་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་སྐྱངས་ཏེ་བོད་ཪམ་ དུ་ མ་ ཚད་ ཀུ་ བལ་ཏོར་སོག་ཀི་ཡུལ་དུ་ཏུའི་སི་ཅུ་ཐ་ཧོར་ཆོས་ཀྱི་འཕྲུང་ གནས་ ཞེས་ མཚན་ སྐྱེས་ ཀྱིས་ ཁྱབ་ བར་གྱུར། བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་ཀུན་དང་། ཀུ་གར། ཀུ་ནག ཅལ་ཡུལ་བཅས་སུ་ཞེབས་ནས་ཡུལ་དེ་དག་གི་མཁས་པ་རྣམས་དང་ རིག་ གནས་ ཀྱི་ བཙོ་ ཟིང་གནང་། གསུང་རྟོགས་ཡང་ནང་རིག་པའི་སློར་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པ། སྒྲ་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ། སྐར་རྩིས་རིག་པ་སོགས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་བོད་ཀྱི་སྒོང་བཙན་སྒམ་བོ་སོགས་ཀྱི་སྐུ་དུས་ སུ་ རྗེ་བཞིན་མ་འཁྱུར་བའི་ཀུ་རྩིས་གསར་འཁྱུར་དང་། འབྱམ་བཅོས་སོགས་གསར་འཁྱུར་སྒོན་ཀྱི་སྐོར་ སྐོ་ཚོགས། ཟླ་ཤ་ཉི་བ་དང་དབྱངས་ཅན་སྒྲ་མདོ། མཇོན་བརྗོད་འཆི་ མེད་ མཇོད་ བཅས་ གསར་ དུ་

བསྒྲུབ་བའི་མ་འགྱུར་བའོས་མཛད་པ་སོགས་ མཛད་རྣམས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། 司徒·却吉穷乃(1700—1774)。别名却吉朗瓦。生于朵甘思六冈中金沙、澜沧二江间之色莫冈地方，长从十二世噶玛巴·绛曲多吉、八世红帽噶玛巴·却吉敦珠、杜玛格西丹增彭措、宿喀派医生、也协等，学习佛教四续、三藏以及声韵、工艺、医药之学，造诣深湛，驰名藏、汉、蒙古、尼泊尔等地，人称大司徒大学者。赴西藏各地、汉土、印度、尼泊尔等处讲学。著述有关佛学、因明、声明、医药、历算之书甚多，尤以自吐蕃王松赞干布以来，有关印度历算、天花疗法、各种医药典籍《巴尼巴声明》、《阳金韵经》、《同义藻词·长生藏》等，未译者新译，已译者重校，功绩甚大，

མི་དུ་ཀཻརྟ་ཙཱ་ཛོས་ཀྱི་སྐྱང་བ། མི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་སོ། 司徒·祖拉却吉朗瓦。司徒·却吉穷乃的别名。

མི་དུའི་སྙམ་སྐུགས་འབྲི་ལ་ཆེན་མོ་ ཏུ་ ཏིག་ ཕྲིང་མཛེས། མི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་ རང་ལོ་སུམ་ཅུ་ ཐམ་ བའི་ སྐབས་ ཐོག་ མར་ བཅུམས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་ བའི་ མེ་ འབྲུག་ ལོ་ རང་ ལོ་ སུམ་ཅུ་ སོ་ བདུན་ བར་ སྐར་ ཡང་བཅུམས་ མཚོ་ཚུད་ནས་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་ བའི་ མིང་ བྱི་ ལོ་ རང་ ལོ་ ཞེ་ལྔ་ བར་ བཅུམས་ཚར། བོད་ཀྱི་ སུམ་རྟགས་ འབྲི་ལ་ བའི་ནང་ནས་ སྐད་ ཀུ་གས་ ཆེ་ ཤོས་ ཀྱི་ ཀུས་ ཤིག་རེད། 《司徒文法广释》。清代康雍间，德格地方噶居派学者司徒·却吉穷乃所著藏文文法书名。公元1729年，著者年三十岁时，开始著述此书，后于公元1736至1744年，即著者年三十七至四十五岁，八年时间内，始将此书著成，为藏文文法书中之名著。

མི་ཀུ། (ཤེགས) (1)བོད་ཀྱི་གནས་ཚེགས་རྩིང་བའི་ནང་ནས་གསལ་པ་ལྟར་མཆོ་མ་ དྲོས་ བའི་ ཐུང་ ཐོག་ས་ སྲ་ རྡེའི་ བཀག་ཤེང་གི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་ མི་ དུ་ཞེས་ཐུ་བ་ རྡེའི་ བྱི་ མ་ འདྲེན་ ཞིང་ ཆུ་ བྱད་ ལྟ་ བཀུ་དང་བཅས་མཆོ་མ་ དྲོས་ ལ་ གསལ་ བཟློག་ལན་ བའི་ཐུག་ཅུ་ནས་ཐུང་གི་ཆུ་ མཆོང་འབབ་པ། 能多河。狮泉河下游古名。西藏古地方志说：玛那萨罗沃池北岸有金刚岩，形如狮口，流出五百小溪，带金刚沙，右绕池周七匝，流入北海。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱག་འབབ་དང་། བཀུ་ཤེས། རྟག་ཏུ་འབབ། དབྱང་བས་བྱིན། དཔྱིད་ གི་དབྱང་བ། ལག་བའི་ཆུ་ བོ། སྤྱིད་སྐྱབ་མ་བཅས་སོ། (2)(མངོན) 1.ཁ་དོག་དཀར་བོ། 白色的异名。2.མེ་ཏོག་ཀུ་ཧུད། 睡莲的异名。

མི་བཀུ། མི་སྐད་ཀྱི་བརྡ། 咂咂声。齿间发出的咂声信号。

མི་བཙུ། (ཤིང) སྤྲད་རྩ་ཚ་བ་ཞིག 辣椒。

མི་ཐུག (ཞ) ཆུལ་ནང་ནས་ཐོན་བའི་སྐྱུག་ མ་ སྐྱས་ ཤེགས་ཀྱི་སྐྱུ་ཀུ། 细竹笔。内地所产质地坚细的竹子削成书写藏字的笔。

མི་རུ། (ཤིང) ལྷུག་མས་བཏགས་བའི་ ཆྱལ་ བོའམ་ སྐྱུག་བཤགས་ ཀྱིས་ བཟོས་ བའི་ སྐྲོད། 篮，篓，背筐。用竹片、树枝等所编盛物容器。མི་རུ་བསྐྱས་ བ། 编背筐。

མི་ཧི་ཧི། ཆུང་སྐབས་ཀྱི་ སྐྱ་ ཆང་ ང་། 和风习习声，细流潺潺声。བཀུ་ པ་ནས་ ཆུང་ ཕྱ་མོ་ གྱང་ མི་ཧི་ཧི་བཏང་བ། 从空穴吹来习习的凉风。

མི་ཤི་མ། (ཤིང) མེལ་ལི་མ་ཡང་ཟེར། དཀྱུ་ དུས་ཆུས་ཁྱེར་ཏེ་ ཆུག་བའི་འཁྱག་དུས། 流冰。河流解冻时飘走的冰块：དབྱིད་ ཀ་ ཀར་ དུས་ ཆུ་ ཟླང་ཀྱི་ཁཕྱང་དུ་ མི་ ལི་ མ་ མང་པོ་ ཆུག་ཙང་། 大地回春时，河中浮冰纷纷流下。

མི་ཤི་ཤི། སྐྱ་ ཐག་ སྤྱང་ས་ ཤིག 淅淅沥沥，潺潺，寒窣窣。一类象声词：ཆར་ ཐིམ་ མི་ ལི་ མི་ར་ ཨབབ། 细雨淅沥地下着。ཁ་ཨཝང་ མི་ ལི་ མི་ར་ ཨབབ། 微雪淅淅降。མེ་ ཏོག་ ཀྱི་ ཆར་ མི་ ལི་

ལིང་འབབ། 花雨淅淅沥沥地洒着。རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་གྱི་སྒྲ་ཞི་ལི་ལིང་འཕྲལ་བ། 珍宝装饰品悉率率地发响。

སི་གནས། (ཐུ) དར་སྐུད། 丝线。

སི་ཀུ་རྒྱལ་པོ། མི་ཉག་ཞིའུ་རྒྱལ་པོ་དང་དུན་གཅིག

སིག་སིག། 副词。(1)འཇུགས་པ་དང་འཇིགས་སྐྲག་གིས་ལུས་འདར་སྐྱངས་ཤིག 寒冷发抖，惊恐战栗状；སྐྲག་སྟེ་འདར་སིག་སིག་ཟེར་བ། 吓得发抖。(2)ཁྱད་པོ་རྣོ་སྟོང་དུ་ཡར་འདེགས་ཚུལ། 抖动，振动。向肩头抖起所负重物；ཁྲིས་པོ་སྟོང་དུ་སིག་སིག་ཟེར་བ། 向上抖起背着的背包。

སིགས། གསིག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

སིགས་མ། ཚིགས་མཉམ་སྟིགས་མ། 名词。沉淀物，渣滓，锅巴；མར་ཁྲའི་སིགས་མ། 融酥的渣滓。

སིང་སྐྱར། ཚང་གི་ཁུ་བ་ཡང་ཡང་བཏགས་ནས་སྐྱ་པོ་ཆགས་པའི་བཏུང་སྟོང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། 尾子酒，薄酒。几经掺水滤过、味酸略苦的劣酒。

སིང་རེ་བ། ཁམས་དྭངས་པའི་སྣང་ཚུལ་ཞིག 一种表洁净、喜欢、明亮等拟态词；སྒྲ་སིང་རེ་བ། 声音悠扬，声音细小而明亮。སྐུགས་པག་ཏེའཁས་སྐྱ་སིང་རེ་བ། 心情舒畅。སྡོད་གནས་གཙང་སིང་རེ་བ། 住所干干净净。

སིང་རེ་ཤེ་རེ་བ། ཉ་ཅང་གསལ་པོ། 极明晰，十分清明：ཆུ་སིང་རེ་ཤེ་རེ་བར་གཟུགས་བཏུན་འཆར། 清水中现出影像。

སིང་དྲངས། ཚང་གི་ཁུ་བ་སྐྱ་པོ། 薄酒，尾子酒。

སིང་བ། 名词。(1)ལ་དྭགས་དང་ཐག་རྩེ་བའི་ལྷལ་ཞིག 僧巴。地名，在拉达克附近。(2)ལྷལ་དེའི་མི། 僧巴人。

སིང་ཟི། ཚང་བཅུད་དང་པོ་གཉིས་པ་བསིངས་ཐེན་པའི་ལྷག་མ་ཙམ་ཞིག་ཡིན། 名词。酒梢子，尾子酒。头道酒和二道酒滤完以后的薄酒。

སིང་ཚག ཚང་དང་ཙ་ཅག་ཁེར་བའི་བསྡུས་ཚིག 酒浆。黄酒、烧酒等酒类总称。

སིང་སིང་ཟི། དྲིལ་བུ་དང་གཡེར་ཁ་སོགས་ཀྱི་སྒྲའི་ཁྱད་པར་ཞེས། 铮铮声，铿锵声。

སིངས་པ། སིང་ཟི་དང་འདྲ།

སིངས་ཟི། སིང་ཟི་དང་འདྲ།

སིན་རྒྱལ། (ཤེགས) ཡ་ཐྲིང་སྟོ་ཆུད་ཀྱིན་དུ་ཆུ་མཚོ་ཆེན་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཐྲིང་ཕྱན་ཆུལ་ཁབ་ཅིག ཤེལན ཞེས་ཟེར། ད་ལྟ་ཁ་སྐོང་ཏེ་ལན་ཀ་ཞེས་བྱའོ། བྱ་རྒྱུད་ཀྱི་ཞུ་ཡིག་ལས། ཤིང་ལ་ཀ་ཝ་ཏི་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཡོད། ཧོར་ཡིག་ལས། ཤིང་ལ་ཁ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཡོད། རྒྱ་གར་ཡུལ་ཁུལ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨོ་ཏན་ཏ་པུ་རི་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཡོད། ཤིང་ལ་ཁ་ཆེ

རིགས་ཤིག ཇོ་མངར། ཁུ་རྡེས་སྐྱེམས། ནུས་ཁམ་རུ་ཚད་སེལ། མེས་འཚོགས་པའི་ཨ་དང་། མཚོན་ཆ་གསོ། ཐང་ཁོག་ནང་གི་རྣག་ཁག་སྐེམ། 黄丹。梵语意译海血。矿物名。入药味甘，性平，功能清脉络热邪、治烧伤及金创、收敛体腔内部脓血。

སིན་ཏའི་མདོག (ཨངོན) ཐུ་མཚོ་ཆེན་པོ། 黄丹色。海、大海的异名。

སིན་ཏུའི་བདག་པོ། (ཨངོན) ཐུ་མཚོ། 信度主。海、大海的异名。

སིན་ཏུའི་འབྲས། ཁྱབ་འཇུག 信度果。遍人天、毗纽天的异名。

སིབ། སིབ་པི་དང་འདྲ།

སིབ་པི། འབྲུམ་བུ་སིབ་སིབ་འབྱང་བའི་ཐོན་རིམས་ཤེག་སྟེ། དད་རྟགས་སུ་ལུས་ཀུན་ཁ་ཕྱིང་ཚ་བ་རྒྱས་པ་དང་། མིག་དང་ལྕེའི་སྟེང་དུ་ཐོར་བ་འབྱང་བ། མགོ་དང་གྲི་བ་ཚ་བ་སོགས་འབྱང་བ་ཞེག 麻疹，小儿麻疹。一种传染病。症见全身疼痛发烧、眼及舌上生起丘疹、头部及喉头燥痛等。

སིབ་ཟུ། སིབ་པི་དང་འདྲ།

སིབ་སིབ། ཉུང་ཉུང་དུ་ཐིམ་སྐྱམས་ཤེག 隐没状，渗入状：ཆུ་མ་ལ་ཚར་ཐིགས་སིབ་སིབ་ཏུ་ཐིམ་པ། 雨点渗透入沙中。

སིམ་ཁྲང་། སིམ་པའམ་རྩྭང་ཐུབ་འཇུག་ཁྲང་། 鸟枪上装通条的木槽。

སིམ་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) སིམས་པ། སིམ་པ།། ཐིམ་པའམ་ནུབ་པ། 渗入，浸进，隐没，沉溺，吸收，སྨན་ལུས་ལ་ སིམས་ཏེ་ བདེ་ བར་ གཉིད་ཤུབ། 身体吸收药物以后，安静入睡。ཆུ་མ་ལ་ཀུ་སིམ། 水渗入沙中。ཞིང་ལ་ཀུ་སིམ། 水渗入地中。❷བདེ་བའམ་སྐྱིད་པ། 形容词。悦豫，舒服，安适，愉快，恬静：འདུ་འཛི་མེད་བས་ཁ་ཏུ་སིམ་པོ་འདུག 没有嘈杂，恬静舒适。ཚོར་བ་སིམ་པ། 舒适之感。སིམ་པ་སྐྱིད་པ། 给与安适，带来快活。ཁ་ཏུ་སིམ་པོ། 寂然无声。

སིམ་པོ། བདེ་བའམ་སྐྱིད་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སིམ་པ་དང་འདྲ།

སིམ་ཟླ། (ཨངོན) (1)རླུང་། 风的异名。(2)ཟླ་བ། 月亮的异名。

སིམ་མེ་བ། བདེ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། 安静舒适状，神志清爽状：ལུས་བདེ་སིམ་མེ་བར་གདས་པ། 居处安适。

སིམ་པོད་ཅན། (ཨངོན) ཟླ་བ། 具适意光。月亮的异名。

སིམ་སིམ། སིབ་སིབ་བས་ཟིམ་ཟིམ། 蒙蒙：ཚར་པ་སིམ་སིམ་བཅས་ཏེ་རྩེད་པའི་མེ་དཀྱུ་རྣམས་སོས་སོང་། 细雨蒙蒙，花萎复苏。ཚར་པ་སིམ་སིམ་ཞེག་གིས་འདལ་ཆེག་ཆོག་དང་། རྒྱ་མ་ལྷང་ལྷང་ཞེག་གིས་དྲོས་ཆེག་ཆོག་མེད། 既不会被蒙蒙细雨淋湿，也不会被缕缕阳光晒热。意谓有自持的能力，不受外力影响。

སིམས་པ། སིམ་པའི་འདོམ་པ།

སིཏ། རྡོ་སྐས་ཀྱི་ཐེམ་པ། 名词。石级，石阶层：རྩེད་འགྲིའི་རྡོ་སྐས་ལ་སིཏ་བདུན་ཡོད། 向上去的石梯有七级。

སིཏ་གྲུབ། ཤིང་ཐོག་སྐྱུར་མོ་ཞེག 关桃子。一种酸果名。

སིར་སྐྱ། སིར་སིར་ཞེས་པའི་སྐྱ། 唰唰声。

སིར་སིར། སྐྱང་མ་འཕྱང་ཕྱེང་གི་སྐྱ་ཕྱ་བྱ། 唰唰。如蜜蜂飞舞声。

སིལ་ཁྲིལ། (1)ཆུན་གྱི་འཕྱང་འཕྱལ་སྐྱེར་ བཀྲག་པའི་རྡིལ་ཆུང་ངམ། གཡེར་ཀའི་སིལ་ཁྲིལ། 锵锵，鸣佩锵锵声，环佩声，小铃叮当声。(2)རོལ་མོའི་སིང་། 乐器。

སིལ་སྐོར། དཀྱིལ་བྱ་སྐྱབས་ཆལ། 铙钹。སིལ་སྐྱེན་དཀྱིལ་བ། 击钹。

སིལ་སྐྱེས་མ། སིལ་སྐྱེས་དགོལ་མཁན་གྱི་བྱད་མེད། 击钹女。

སིལ་ཀོག (རྟེང) གོང་ཀོག 水果，果子。

སིལ་ཚེར། མེ་ཏོག་སོགས་སིལ་མའམ་ཐོར་བ། 零星，零碎：ཞལ་ཏོག་སྣ་ཚོགས་སིལ་ཐོར་ཞིག་བཀྲམ་པ། 陈设种种零星点心。

སིལ་བལ། སིལ་བྱང་བསེད་བའི་བལ། 梳净羊毛。撕开的羊毛。

སིལ་བྱ། སིལ་མའང་རེར། ཐང་ཐོར་རམ་ལྟུག་མ་དང་དུམ་དུམ། 形容词。零星，零碎；མེ་ཏོག་སིལ་མ། 花瓣，零星花朵。དངུལ་སིལ་མ། 零碎银钱。ཇ་མར་སིལ་མ། 开零的茶和酥油。རྒྱང་སིལ་བྱ་ལྟང་བ་ཙམ་ཡང་མ་མཆིས་པ། 一丝儿风也没有。

སིལ་བྷེད། (རྟེང) འཕང་གསིལ། 锡杖。

སིལ་མ། སིལ་བྱ་དང་འདྲ།

སིལ་ཚོང་། དངོས་རྫས་སིལ་མ་བྱས་ནས་ཀྱོ་མཁན་ལ་འཚོང་བའི་ཚོང་། 零售。把商品不成批地卖给消费者。

སིལ་འཚོང་བ། ཐོར་བྱང་གསིལ་ཏེ་འཚོང་བའི་ཚོང་པ། 零售商。作零星贸易的商人。

སིལ་ཤི་མ། མེ་ལི་མ་དང་འདྲ།

སིལ་ཤིང་། དུམ་བྱང་གཏུབས་པའམ་སིལ་བྱང་བྱས་པའི་ཤིང་། 劈柴。劈碎的木柴。

སིལ་སིལ། གཡེར་ཁ་དང་། སིལ་སྐྱེག་ རྡིལ་བྱ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ། 锵锵，叮当。铃声，佩玉声，轻摇铙钹声；སྒྲ་སིལ་སིལ། 铿锵声。

སིལ་སིལ་སྒྲོག (མཛོད) མི་ཎི། 瑟瑟鸣。孔雀的异名。

སིལྷ། (ཤིང་) སྤྲོས་སྐྲུང་ལ་འཇོ་བའི་ རྡི་ཞིམ་ཤིང་ཤེང་ཞིག 一种香料树。

སྱ། ❶སྱི་སྐྱའི་ནང་གསེས་ཤོག་ཅིན་ལ་གང་རུག་ གི་སྱི་སྐྱ་ཁ་ན་ལ་འཇུག་ པར་ བཤད་ སྐུལ་ ཚད་ ཀྱང་གཅོ་ཆ་བ་ཙམ་ལས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་རེས། 代词。谁，何，凡是，任何。藏语语法学中，从大体上说སྱ་字只可用于泛指人及动物。但例外尚多，不可执为定论，གཏམ་དེ་སྱས་བྱེད་པ། 那句话是谁说的？ཁོ་སྱ་ཡིན་པ། 他是何人。རྣ་སྱིད་སྱ་དག 所有一切。ཨ་སྱ་མ་ ཡིན་ ཀྱིས་ ཐུབ་ ཅེ་ མིན། 不是一切男子汉所能的。རྒྱལ་ ཁབ་ སྱ་འདྲ་ཞིག 任何一个国家。❷ལ་དོན་ཞེག 介词。藏语判位ལ་字之一，ཤོགས་ སྱ་ ལངས་ པ། 站在一旁。ཐུགས་སྱ་མ་ལྷུང་བ། 不偏不袒。

སྱ་ཀྱོ། མི་གང་ ཡིན་ པ་ ཐམས་ ཅད། 任何人。

སྱ་ཐོད་ཐོད། (ཕུལ) སྱ་དང་སྱ་ཞེག་གམ་ཅི་བྱང་གང་བྱང་། 不论是谁，任意，无顾及，不管怎样。

སྱ་མ་ན། (མངར) རྟ་ཏིའི་ཤིང་། 肉豆蔻树。

སྱ་མཆུ་སྐད་ཀ་ངུ། སྒྲ་མདོ་ཆེན་ཁོ་བཀྲ་དང་བཅུའི་ཡ་གྱལ་ཞེག 《苏曼多声论》。八大声明论或十大声明论之一。

སྱ་ཤིག སྱ་འདྲ་ཞེག་སྱེ་གང་ཟག་གི་སྒྲ་སྒྲ། 谁个，哪一个：མི་སྱ་ཞེག་གིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད། 谁肯相信。འདི་ནི་ཁྱད་ཁོ་སྱ་ཞེག་གིས་ཁྱོད་ལས་དུ་ཐེག། 这是谁个送给你的？

སྱ་ར། (རྟེང) ཆང་། 酒。

སྱ་ཉ་བཀ་ཅ། (ཕུལ) མི་བན་ཏེ་སྒྲོང་རྩ་ཚ་ བ། 辣椒。

སྱ་ཉག (1)ལྟམ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཀོ་བའི་ཐུ་ བྱག་ ཅིག 做藏靴的一种皮革。(2)(སོག) ལྟུའམ་ཕྱུག་སྱ་ཚོགས་པ། 群，畜群。

སྱ་རེཏྲ་བོ་ཌྷི། (ཤེགས) ཕྱེའི་དབང་པོ་ཁང་ ཆུབ་ དུས་རབས་དགུ་པ་ ཙམ་ ལ་ བོད་ ཀྱལ་ ཁྲི་ གཙུག་ ལྷེའུ་བཙན་ནས་ ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཀྱིས་བོད་དུ་ གདན་ དྲངས་པའི་ ཆུ་ གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཞེག་ཡིན་པ་དེས་

བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་མངའ་བོ་བསྐྱངས་ཤིང་། 苏任陀罗菩提。义译为天自在菩提。古印度一阿阇梨名。公元九世纪时，吐蕃赞普赤热巴坚时迎请入藏，翻译经论甚多。

སྭ་ཕུ། 名词。(1)བོད་དུ་མེ་ཁ་ཁམས་ཅུད་ཀྱི་ ཤིང་བོངས་ཐུང་ལ་ཡལ་འདབ་འཛངས་ཏེ་རྐྱེ་བ་ཞེག 苏卢。一种灌木，可作引火柴。(2)ཕྱག་ཐྲུག་གི་སྐུ་ལྟར་སྐོང་སྐོང་འཕྱེལ་ བཞེད་རྐྱེ་ བའི་ མིའི་ སྐྲ་དཀྱིལས་ཤིག 鬈发。发卷曲如羊羔浅毛者：སྭ་ཕུ་མགོ། 鬈发头式。(3)བ་ཕུ། 阳雀花。杜鹃花科，药用植物名。(4)ཐུག་ཀྱི་ནང་ཁྲོལ་ སྐུལ་མང་། 千层胃，皱褶胃。

སྭ་ཕུ་ཀ། (རྟིང) འབྲའི་ཆང་། 麦酒，青稞酒。

སྭ་སྭ། སུ་དང་སུ་ཞེས་བའི་བསྡུས་ཚིག 谁等，哪些人，谁个：མི་སུ་སུ་སྐྱེས་འདུག་ སུ་སུ་སྐྱེས་མི་འདུག 哪些人到了，哪些人没到？འཐུས་མི་ སུ་སུ་ཞེས་འདུག 哪些代表来了？

སྭག་ཀྲོག ཀང་པ་འཁྲུག་པོ། 跛足，瘸腿。

སྭག་དཀར། རྟ་ཁཡག་སོགས་ཀང་ལག་དཀར་བོ་ཅོན། 白蹄牲畜。牛马等牲畜的前后腿色白者。

སྭག་བཀྲིགས། ཀང་ལག་བཞི་ཐག་བས་ བསྡམས་པ། 攒束四蹄，捆缚手足：གནག་ ཕྱུགས་ སྭག་ བཀྲིགས་བཏང་ནས་སྐུ་རྩི་འབྲིག་པ། 把牲畜捆绑起来进行剪毛。

སྭག་ཏུ། (རྟིང) བཅོས་ བའི་ ཆང་། 人造酒。经过人工酿造的酒，对由水果发酵自然变成的酒类而言。

སྭག་མཐིལ། མིའི་ལག་མཐིལ་དང་། དུད་འགྲོའི་ ཀང་ལག་བཞིའི་རྨེ་ལག་མཐིལ། 手掌；脚掌。指人的手掌和牲畜的前后脚掌。

སྭག་འབྲུ། (1)ཟོ་ བོ་ སྐྱག་ བོ་ ཅེར་བའི་ རྩྭ་ སྐྲན། 丛服异名。(2)ལྕགས་རིགས་ཀྱི་ 一种金属名。

སྭག་པ། 名词。(1)ཀང་ལག 四肢。前后肢和上下肢：སྭག་བཞི། 兽类四肢。སྭག་ བར་ སོན་ པ། 收到，到手。 སྭག་བཞི་ བཅད་ བའི་ ལྟག་ཁོག་ཁ་ ཚང་། 切去四肢的全羊肉腔。སྭག་ རྐྱང་ སྐམ་ བའི་ ཐུག་ པ་ བསྐོལ། དགེ་ ཚན་ ལགས་ ལ་ ཕྱག་ གང་ ཞུས། 干蹄煮成臛，请师来品尝。ཁྱང་ ཏ་ རང་ ལྟག་ གསོད་ སྐྱངས་ མི་ ཤེས་ པར། ཆེན་ པོ་ གཡག་ གི་ སྭག་ བཞི་ འབྲིག་ ཐུ་ ཞོག 不会杀羔羊，休谈解牦牛。(2)གཞན་ ལ་ ཡན་ ལག་ གི་ ག་ ཏོང་ བའི་ གསང་ བ། 信号，暗号：ཀང་ སྭག 踩足。踩脚示意。ལག་ སྭག་ བཏུབ། 触手。轻扯衣角或轻触手臂示意。མགོ་ སྭག 顶撞。小犊吮乳时以头撞母腹；斗殴时以头撞人。ཐུག་ སྭག་ གཏོང་ བ། 用棍推。(3)རྩྭ་ སྐན་ གྱི་ རིགས་ གེག་ སྐྱེ། རོ་ ཁ་ ལ་ ཚ། ཁུ་ རྩེས་ སྐོམས། ནུས་ པས་ རྩ་ བ་ བོན་ བ་ ལ་ ཐན། གོས་ སོགས་ ཀྱི་ དྲི་ མ་ འདག་ པར་ ཟེད། 醋麦。石竹科药用植物名。别名铁尺子或龙杆菜。味苦辛，性平，治耳聋，为衣服等去污剂。

སྭག་ཙི། ཀང་ལག་གི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ སྐུ་ པ་ དང་ འདྲ།

སྭག་ཟིས། ལག་ པས་ ཟིས་ པ། 手书，手迹。亲笔字画。

སྭག་སྐེལ། (ཤེག) ཞེ་ ལ་ ཕྱ་ ཚོ་ སྐྱེ། རྟེ་ སྐན་ ཀྱི་ རིགས་ གེག ཇ་ ཆ་ ལ་ ཀ་ བ། ཁུ་ རྩེས་ དྲོ། ནུས་ པས་ མཁལ་ མའི་ དྲོ་ དང་ ནུས་ པ་ ཉམས་ པ་ གསོ། ཚ་ བའི་ ཞེ་ དྲོ་ སྐྱིད། 小豆蔻，藏蔻，谷子蔻。姜科药用植物名。味辛而苦，性温，功能温肾阳、补肾功能、生胃阳。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྟེ་ བའི་ ཚུལ་ མིག་ དང་། རྟེ་ ཅི་ དྲི། ཐུམ་ གསུམ་ པ། ལྔ་ ངན་ མ། སེག་ བདུད་ རིས། ཞེ་ ལ་ རྟེ་ བཅས་ སོ།

སྭག་བཞི། དུད་འགྲོ 四蹄。意指牲畜。

ཐུག་བཞིར་རྐང་ཁྲལ། རྒྱང་བྱེལ་སོང་ལ་བརྟེན་ནས་འཕྲི་བའི་ཁྲལ། 四蹄税。旧时，家有四条腿的动物，就得缴纳这种税。

ཐུག་ཙམ། ལག་པ་དང་ཀང་པ། 手足。手和脚。

ཐུག་ལག ཀང་ལག 手足，四肢；兽类前后腿。

ཐུག་ལས། ཕྱག་ལས། 工作，事情。

ཐུངས་པ། དྲལ་བའི་མིང་། 名词。腐烂，陈腐；ཤའི་ཐུངས་དྲི་ངན་པ། 腐肉的臭气。རོའི་ཐུངས་དྲི། 死尸腐烂臭气。དངོས་པོག་ཏུལ་ནས་ཐུངས་དྲི་བྱུང་པ། 货物腐烂，发出臭味。

ཐུད་ཀེ་ཤི་བ། དཀྱགས་འགགས་ནས་ཤི་པ། 窒息而死，闷气而死。

ཐུན་པ། ཐུང་ཐུང་དང་ཐུང་ཐུང་། 形容词。少量，短暂；རར་ཐུན་པ་ཞིག་དངས། 献上一点儿茶。ཆང་ཐུན་ཙམ་ཞིག་འཐུང་། 喝了点酒。ཁྱོ་ཐུན། 一点食物。ཐུམ་ཐུན་པ། 暴躁，急躁。ཐྲེ་ཐུན་ཆུག་པ། 短咳，连续呛咳。རེས་འབྱུང་སྐ་ཐུང་ཐུ་ཐུན། 偶尔发生的厌弃情绪。འབྲི་ཐུན་ཙམ་ཁྱོས། 买了一点粮。ཙམ་པ་ཐུན་ཙམ་སྐྱེར། 给少许糌粑。དངུལ་ཐུན་ཙམ་བསགས། 积了一点儿钱。

ཐུན་སྡང་། སེམས་མི་དགའ་བའི་སྡང་བ། 厌烦，厌恶，讨厌；མིད་ལ་ཐུན་ སྡང་ཆེས་ པ། 心生厌烦。ཐོབ་སྐྱང་ཉེད་དུས་ཁངས་སེམས་མེད་པ་དང་། ཐོབ་ཁིད་ཉེད་དུས་ཐུན་སྡང་མེད་པ། 学而不厌，诲人不倦。

ཐུན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྒྱུ་བའི་དོན། 厌烦，憎恶，讨厌；མིད་ཐུན་པ། 心烦。ཁུར་ཉིང་གིས་ཐུན་པ། 吵闹得使人厌烦。རྣ་བ་ཐུན་པ། 耳中聒噪。

ཐུན་བོ། བསྒྲུབ་པའང་ཞེད། མི་དགའ་བ་དང་མིད་འཆར་བའི་རྣམ་པ། 形容词。打搅，麻烦，厌烦；སྐྱ་ཐུན་བཏུག་པ། 遭受挫折。མི་གཞན་ལ་ཐུན་པ་བཅོས་པ། 使别人厌烦。

ཐུན་ཕྱང་པ། ཐུན་འབྱིན་པ་དང་དོན་གཅིག

ཐུན་འབྱིན་ཁྱད་ཕྱང་། སྐྱོན་ལ་སྐྱོན་དུ་མི་བརྗོད་པའམ། སྐྱོན་མིན་སྐྱོན་དུ་བརྗོད་པ། 似能破。不指责是过为过，或指责非过为过者。

ཐུན་འབྱིན་རྟུལ། ཕ་རོལ་བཞི་འདྲ་ རྟུལ་ ལ་སྐྱེར་བ་བཅོད་ནས་དམ་ བཅའ་ འདོད་ བར་ ཐྲིད་ནུས་པ། 真能破。谓对敌方的主张，立量能使之抛弃其主张。

ཐུན་འབྱིན་པ། (1)དཀག་པ་རྒྱག་པ། 破斥，批判，反驳；གཞན་ལྟུག་ས་ལ་ཐུན་ འབྱིན་ཐྲིད་པ། 破斥他人主张。ཕྱིན་ཅི་ སོག་ བའི་ བཤད་ སྐྱལ་ལ་ཐུན་ འབྱིན་ པ། 尽力批判邪说。(2)དམའ་འཚེབས་ཐྲིད་པ། 侮辱，轻视；རང་ མཐོང་ ཆེ་དྲག་པས་གཞན་ཀྱི་ ཡོན་ དུན་ལ་ ཐུན་ འབྱིན་ བྱས་པ། 由于自视太高， 对于别人的长处也加以轻视。

ཐུན་འབྱིན་ཡང་དག སྐྱོན་ ལ་ སྐྱོན་ དུ་ བརྗོད་པས་སྐྱོན་ཅན་དུ་གོ་རྟོས་པའམ་ཡོག་རྟོག་སེལ་ནུས་པའི་ངག 真能破。于过言过，能知为有过或能灭除颠倒思维之言词。

ཐུན་མ། བསུ་བའམ་ བསུ་ མ། 名词。接待，迎接；མཚོན་ པོ་ ལ་ ཐུན་ མ་ ཞུ་ པ། 迎宾，接待旅客。

ཐུན་མེད་ངང་ཏིང་། ཞེ་ཐུན་མེད་ པའི་ གཤེས་ པའང་། 耐心，不厌其烦；ཐུན་ མེད་ངང་ རིང་ གིས་གཞན་ལ་བསྟན་པས་ནས་རོགས་རམ་ཞྱེད་པ། 耐心地对他人进行教育和帮助。

ཐུན་གཅོད། མིད་ཐུན་ཞིང་རྣ་བ་གཅོད་པ་སྟེ། ཐབས་མེ་བའི་ བའམ་བགྱ་མི་མེབས་པ། 骚扰，麻烦。使人厌烦不安宁。

ཐུན་རེ། (རྟེད) ཐུང་ཟད་རེ། 少许，微量；ཐས་

སྐྱེ་རེ་ཙམ། 少许食物。

སྐྱབ་བཀྲིགས། རྒྱུ་བཤོལ་སམ་ཁ་སྐྱིག 收拾，预备，准备：རྒྱལ་ཚབ་ སྐུབ་ བཀྲིགས་ ཕྱས་ ནས་ སྐྱེལ་ལ། 收拾完被盖就走了。

སྐྱབ་པ། (ཟ་དད་ཅ) བསྐུབས་པ། བསྐུབ་པ། སྐུབས།། (1)འཇིལ་བ། 涂抹，擦拭，消除：ཀོང་ རྗེས་ལག་བསྐུབ། 脚印手抹。喻自己销毁。རྡེ་ མོ་ བསྐུབ་ པ། 擦去图画。ཕྱག་ རྗེས་ རྣམས་ མེ་ མངོན་ པར་ བསྐུབས་སོང་། 把成绩一笔抹杀了。(2)འགོག་པ་དང་། རྡོ་སོགས་ཀྱིས་ བརྒྱངས་ནས་ མེད་ པར་ བཟོ་ བ། 阻拦，堵塞，填平：འགྲོ་ ལམ་ བསྐུབས་པ། 阻塞道路。ལ་ལམ་ཁ་ བས་ བསྐུབ་པ། 大雪封山。ས་རྡོ་ཤིང་གསུམ་ཀྱིས་ཆུ་ ཁྲུང་ བསྐུབ་ པ། 用土石木材堵塞水沟。མཚོ་ སྐུབ་པ། 填湖。དབུགས་ སྐུབ་ གཏོང་ པ། 闭住呼吸。

སྐྱབས། སྐུབ་པའི་སྐལ་ཚེག

སུམ། གངས་འབོར་ཀྱི་རྩྭེན་དུ་འཇུག་པའི་གསུམ། 数词。三。用于数位前和复合词首的三：སུམ་ སྡེལ། 三合。སུམ་བྱུ། 三十。སུམ་སྟོང་། 三千。སུམ་ལྡབ། 三倍。སུམ་འབུམ། 三十万。དཀར་ སུམ་རྩེར་བཞིའི་གསོལ་ ཚེགས་ བཟླྭགས་ པ། 摆设三碗四盘的宴席。

སུམ་འཕྲུང་། སུམ་ལྡབ་ ཏུ་ འགྱུར་ པ། 成三倍；བཅུ་ སུམ་འགྱུར་ལ་ སུམ་ ཏུ་ ཐམ་པ་ ཐོབ། 十的三倍等于三十。

སུམ་བརྒྱ་པ། སློབ་དཔོན་ ཤཱཀྱ་ ཤེད་ ཀྱིས་ མཛད་ པའི་དགེ་རྩལ་ཀྱི་བཤད་བྱ་ ཡིན་ཞིང་། ཤེ་ ཚོ་ཀ་ སུམ་བརྒྱ་ ཡོད་ པས་ སུམ་བརྒྱ་ པ་ཞེས་བཏགས་སོ། 《三百颂》。释迦光所著，供沙弥读的一佛书名。

སུམ་བཟླུང་། སུམ་ལྡབ་ ཏུ་ བཟླུང་ པ། 乘以三；བཅུ་ སུམ་བཟླུང་ལ་ སུམ་ བཅུ་ ཐམ་ པ་ ཐོབ། 一百乘以三等于三百。

སུམ་བསྡིགས། ཁག་གསུམ་རྩེ་བ་གཅིག་ ཏུ་ བསྡིད་ པ། 三合一，三排，三体对照：ཀུ་ ཡིག་ དང་ བོད་ཡིག་ སོག་ཡིག་ སུམ་ བསྡིགས་ཀྱི་ དཔེ་ཅ། 汉、藏、蒙三种文字对照的书籍。

སུམ་རྩེ་ཏིག་ཀུ། ཐང་སྐད་ཀྱི་རིག་ གེག་རྒྱ། རྡ་ ཁ། ཁུ་ རྩེས་ བཅིངས། ནུས་ པས་ མཆིན་ ཚད་ དང་ མཐིས་ ཚད་ ཟེལ། 唐古特虎耳草。别名伞梗虎耳草。虎耳草科药用草本植物名。味苦，性凉，功能清肝胆诸热。

སུམ་རྩེ་པ། ཐོན་ཆེ་ས་མ་ གྲུ་ དུས་ བརྒྱ་མས་པ་ ལེའུ་ ཀྱི་ མ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ གཞིར་ གྱུར་ པས་ རྩེ་ བའི་དོན་ ཡུག་ཚ་ གོ་ ཟེ་ ཀ་ སུམ་ ཅུ་ ཙམ་ ཞེས་ ཟས། མཁས་ པ་ ལ་ ཟས་ ཀུ་ ཟེ་ སུམ་ ཅུ་རྩ་ བརྒྱད་བྱ་ གཙོ་ བོར་ སྟོན་ པས་ དེ་ སྐད་ ཅེས་ བཏགས་ པར་ བཀོད། 《虚字论》，《三十颂》。土弥桑布札所著藏语的构词造句法。全书除前言部分，所余正文共三十颂，故名根本三十颂。或谓书中主要说明藏文三十字母的结合规律，故名三十颂。

སུམ་རྩེ་པའི་འགྲེལ་བཤད། (1)བོད་ ཀྱི་ བདེ་ སྐྱིད་རིག་པ་ སུམ་ ཅུ་ པའི་ གཞུང་ འགྲེལ། 《三十颂注》。藏语语法三十颂注释。(2)མངོན་ རྟོགས་ རྒྱན་ པ་ ཞེས་ པའི་ གཞུང་ འགྲེལ། 《唯识三十颂疏》。佛书名。

སུམ་རྩེ་རྩ་གཅིག (1)ཁང་སར་གྱི་ཞིག 三十三。(2)〈ཏྲི་ཡསྟྲིཾ་ཤ〉 ལྷའི་གནས་ཏེ་རིའི་ རྩེ་ དེ་ ཤེ་ ཀྱི་ སྟེང་ དུ་ རོང་ ལྷ་ བཅུད་དང་། དག་པོ་ བཅུ། རྟེ་ མ་བཅུ་ གཉིས། ཐ་སྙད་ཀྱི་ ཁྱ་ གཉིས་ཏེ་ རྟེ་ དབང་སོ་ གཉིས་ དང་ ལྷ་ དབང་ བཅུ་ཐྲིན་ དང་ བཅས་ སུམ་ ཅུ་ རྩ་ གསུམ་ཀྱི་ ལྷ་ རྣམས་ རྟེ་ ཞེང་ རིལ་བའི་ གནས། 三十三天。梵音译作忉利耶、忉利奢天，略译作忉利天。佛书说须弥山顶，有天世界，是八财神、威猛十一天、日神十二天、娄宿二子等帝释眷

众三十二天，加上帝释天王，共三十三位天神游戏安住之处。

སུམ་ཆ། གསུམ་ཆ་དང་འདྲ།

སུམ་གཉིས། གསུམ་གཉིས་དང་འདྲ།

སུམ་རྩགས། སུམ་རྟུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་ འཇུག་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 《藏语语法三十颂》和《音势论》两书简称。

སུམ་སྡོམ་ཐེ་ཤེས་གཟྱངས། དུས་ རབས་ བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ཏུ་ མཚམས་ སྟེ་ མིའི་ མདུད་ སུམ་པའི་སྐས་སུ་ སྐུ་འཕྲུངས། དཀྱང་ལོ་ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་ གྲུན་མིན་དང་ གྲུན་ཚོང་གི་རིག་ གནས་ ཀུན་ལ་ དབྱིས་ཕྱིན་པར་ སྦྱངས། ཁྱད་པར་དུ་ རྗེ་བཙུན་ གཡུ་ ཐོག་གཉར་མ་ ཚེན་ཆུན་མཁོན་ བའི་ སྐྱའི་དྲུང་" དུ་ལོ་ བཅུ་གཉིས་བར་དུ་ བཅར་ནས་ དབལ་ ལྟེ་" ཆུད་བཞིའི་གཞུང་ དོན་ དང་ གདམས་ པའི་ ཟབ་" བཅུད་བཀའ་ལུང་གྲུ་ལེན་ལྟུ་མ་མེད་པར་ ཞུས། བཀའ་ རྩོམ་ཁང་གཡུ་ ཐོག་ པའི་ རྣམ་ གར་ སྐུ་ ལྟ་ལྟེན་གྱབ་མ་དང་། གསང་བའི་རྣམ་གར། བཤད་ ཆུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འབྱམ་ཆུང་གསལ་སྒྲོན། ཀང་ འབམ་གསོ་བའི་སྟེན་ཆུད་ཟིན་ བྱིས་ སོགས་ བསྟན་ བཅོས་སྟ་ ཚོགས་མང་། སྐུ་ ཆ་ ཉིལ་ཐའི་ཧིང་ གྱོ་ བཞིན་ ལས་ཆུ་ ཆེར་ སྒེལ། གཞོན་ནུ་ ལེ་ ཤེས་ སོགས་ སྒྲུབ་མ་ ཤིན་ དུ་ མང་བ་ བསྒྲུག། 松敦·也协宋。十二世纪时，生于如仓尼木地方之松巴家中，自幼通学共及不共基础专科诸学问，随侍后宇妥·云丹衮波门下十二年，尽得《医学四续》经义窍诀精华及师承实践之学，著《宇妥传·五身天成》、《秘密传记》、《释论注·小集明灯》、《臁疮疗法耳传录》等，毕生阐扬《医学四续》，弟子循努也协等人数极众。

སུམ་ཚིགས ཐོག་བཅུགས་གསུམ་ཚེད་ བའི་ཁང་པ། 三层楼。具有三层的楼房。

སུམ་མདོ། ལུང་ བའི་ མདའ་ གསུམ་ མམ། ལམ་ གསུམ། ཆུ་ བོ་ གསུམ་ སོགས་ འཛོམས་ བའི་ འདུམས་ མདོ། 三岔口。三条山谷、道路、河流等汇合处。

སུམ་ལྡན་དྲུག རྫོགས་ ལྡན་ སྣང་བས་ ཀྱི་ དགེ་བ་ བཅུའི་ནང་ནས་ སུམ་ཆ་ ཙམ་ཞིག་ལུས་ བའི་ སྐབས་ ཏེ་ དུས་ ཚད་ལ་ ལོ་ གྲངས་ ས་ ཙམ་ གཅིག་ དང་། འབྲས་ཁེར་ གཅིག། ཁྱི་ ཕྲག་དགུ། སྟོང་ ཕྲག་དྲུག་ ཚེན་ བཞི་ བཅུ་ དགུ། 三分时。佛书说圆满时以后，十善法中仅余三分的时期，有一百二十九万六千年。

སུམ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསུམས་བ། བསུམ་པ། སུམས།། དུབ་དུབ་བཅོ་བ། 捆束，收扎，结束；ཁྲག་མའི་ཁ་ བསུམ་པ། 收扎好袋口。ཀོས་ ཀྱི་ཞམ་ ཕྱག་དང་ སྐབ་ གཤམ་ བསུམས་པ། 收扎衣服的胸襟和下摆。❷སུམ་ བའི་ དུའི་ བསྡུས་མིང་།

སུམ་པ་མཁན་ཆེན་ཚེ་ཤེས་ངབལ་འབྱོར། རབ་ བྱུང་ བཅུ་ གཉིས་ བའི་ ཤིང་ སྤྲེལ་ ཚོར་ སྐུ་། འབྲུངས། དཀྱང་ལོ་ དཀྱའི་ ཐོག་ ཙ་ མའོ་ དགོན་ ལུང་དུ་ ཕེབས་ ཏེ་ ཆོས་ཀྱི་ རྒྱ་ མཆོ་ ལས་ རབ་ དུ་ བྱང་། ལྟ་ ཆེན་ སྤྲོ་ བཅང་ཚེ་ ཤེས་ དང་། སྐུ་ འབྱམ་འཛམ་ དབལ་ རྒྱ་ མཆོ་ སོགས་ བསྟེན་ ནས་ གྲུབ་ མིན་ དང་ གྲུབ་ མོང་ ཀི་ རིག་ གནས་ ཀུན་ ལ་ ཐོས་ བསམ་ དཔྱིས་ ཕྱིན་ པར་ མཛད། ཁྱད་ པར་ དུ་ རྒྱལ་ དབང་ ཀུན་ དགའ་ རྡོ་ རྗེ་ ཞབས་ ཀྱི་ དྲུང་ ནས་ ཐོག་ མེད་ ནས་ ཡོད་ པའི་ ཐུ་ མ་ ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ པོ་ ལས་ ཀྱང་ ཤིན་ ཏུ་ ཁྱད་ པར་ དུ་ འཕགས་ པའི་ ལྷ་ མ་ རྒྱལ་ མཚན་ སྤྲོ་ བ་ དེ་ ཉིད་ དུ་ ཞལ་ གཟིགས་ ཏེ་ དབོན་ དུ་ བསྟེན་ ནས་ གསོ་ རིག་ ཁྲིད་ ཡིག་ ཆེན་ བཞི་ ཚན་ ཐམས་ ཅད་ ཐུགས་ ཁོ་ ནར་ ཟིན་ ཏེ། ལག་ ལེན་ ཞིབ་ ཕྲེད་ མང་ པོ་ ཞིག་ བྱས། གཞན་ ཡང་ རྩིས་ དཀར་ ནག་ དང་། སུམ་ རྟགས། སྐུ་ ངག་ སོགས་ ཐ་ སྙད་ རིག་ ལམ་ གང་ ལའང་ ཐོག་ པ་ མེད་ པར་ སྤྲང་ ཡས་ སུམ་ པ་ པའི་ ཏ་ ཞེས་ མཁས་ པའི་ གྲགས་ པས་ ཁྱབ། རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ མེ་ སྤྲུལ་ ལོང་ ཤེ་

ཅིན་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཤེ་གསུམ་ཙམ་མཆོ་བདུན་དགོན་བའི་མཁན་པོ་མཛད། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་བའི་མེ་འབྲུག་ལོར་ཆུ་གང་དང་། ཆུ་ཏག ཞག་ཡུལ། བོད་བཅས་ཀྱི་ཤེ་ཆུས་འཁོད་བའི་ཆོས་འཕྲུང་དབག་བསམ་ལྷུན་བཟང་དང་། མཆོ་སྦྱིན་ཀྱི་ཤེ་ཆུས་དཔེ་ཅིས་ཀུན་ལེགས་ཤིང་། འཇམ་སྐྱིང་སྤྱི་བཀའ། གསེར་བ་རིག་བའི་ཆུང་བཞིའི་དཀའ་གནད་དང་ སྨན་ རིས་ འཛིན། སྨན་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོགས་མང་དུ་མཛད། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་བའི་ས་སྤྲེལ་ ཤོར་ དཀྱང་ ཤ་བཆུད་ཅུ་ཀུ་ ཡར་ གཅེཀས། 松巴堪钦·也协班觉（1704—1788）。九岁在青海佑宁寺从却吉嘉措出家，旋从五世班禅·洛桑也协及塔尔寺绛白嘉措等，学通一切普通及专科之学；从五世达赖太医惹瓦·普波切弟子尼玛坚赞，学通《医学四续》及其实践之法，又精通历算、五行算、文法、诗词等，人称松巴·班智达。公元1737年赴北京，任锴敦寺（译名七海寺）住持约三年。1736年以后，始著《印、汉、蒙、藏宗教史·如意宝树》、《青海地方志》、《世界总说》、《医学四续难题》、《药物识别》、《药物异名》等，著述甚多。

སུམ་པ་ཁབ་ཀ མཆོ་སྦྱིན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཆ་སྟོད་བོད་ཀྱི་ནང་སྐྱིད་ཁྲལ་གྱི་ཁྲིམས་ཁང་ཚ་རྩིང་གི་རྒྱང་ཁྱོན་ཡོད། 松巴峡。在青海省黄南藏族自治州尖扎县。

སུམ་པ་ཙོས་འཕྲུང་། ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་ལྷུན་བཟང་ཞེས་བྱ་བའི་སུམ་པ་མཁན་ཆེན་ཨེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་ནབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་འབྲུག་ལོར་བཅོས། བརྩད་པ་ནི་སྤྱད་ཆར་ཆུ་གང་དུ་ཆུལ་ནབས་དང་ དམ་ པའི་ ཆོས་ བྱུང་ཚུལ་དང་། སྨད་ཆར་ཆུ་ཏག་ཆེན་པོ་དང་། བོད་སོག་ཡུལ་བཅས་སུ་དམ་པའི་ཆོས་བྱུང་ཚུལ་རྣམས་ གསལ། 《松巴宗教史·如意宝树》。松巴堪布也协班觉著，成书于1748年（戊辰）。书中前半部叙述印度古代帝王传及佛法兴起与弘传经过。后半部为中国汉地、藏土、蒙古等地佛教历史。1908年，印度人达斯，将此书译成英文并连同原文一并印行。

སུམ་པའི་བོན་ཀ། བོད་ ཆུལ་ གཟའ་ ཁྱི་ བཙན་ བོའི་ ཙོང་རྟས་ བོད་ དུ་ དང་ བའི་ བོན་ ཐིའི་ གྲུབ་ མཐའ་འཇིན་བའི་ཅེ་ བྱ་ཐེག 松巴苯波。藏王涅赤赞普时，西藏已经流行的原始宗教苯波教一派名。

སུམ་པའི་ཅ། སྲོང་བཙན་སྒམ་ བོའི་ སྐབས་ བོད་ ཡུལ་དབུས་གཙང་ཁོས་ཐོག་ དྲང་སྲོང་ བའི་ ཡན་ ལག་གསུམ་བའི་རྒྱལ། དབུས་གཙང་དུ་ བཞིར་ཅེ་ བའི་ ཐོག་ཏུ་ བཙུགས་བའི་དུ་ ཆེན་ལྟ་ བ་སྟེ་ ཐུང་སྲོགས་ ཤ་ཚལ་ བཞིའི་ཡུལ་ འདིའི་ཤེ་ བ་ཆུ་ གོད་ སྐྱ་ བ་ ཚལ་ ལ་ བཞག་ནས་ ཀར་གཉིས་ཡུལ་བྱས་ནས་ སྟོ་ རྒྱ་ དེ་ ཆུ་ ནས་ ནུབ་ ཤེ་ཆུ་ ཐུབ་ ཤེ་ ཆུ་ ཀོད་ ཤ་ ཆུལ་ ཤི་ མིང་ སྟེང་། 松巴如，第三区。松赞干布分藏地为卫藏两区而外之第三区，分卫藏为四如而外之第五如，地在青藏高原藏北与青海毗连之处，以嘉雪达巴策为中心，东至涅玉，南至黑河麦底卡，西至也夏卜，北至纳雪一带。唐书称为苏毗，一名孙波。

སུམ་བིད། སངས་རྒྱས་ རྒྱ་ ཆམ་ བ་ སྟེ་ བཅུན་ བཅོས་ཀྱི་ མགོ་ ཆུན་ ལན། ཞེས། བོད་ ཡིག་དང་ ཡི་ ཀེ་ གསུམ་ སྒྲིག 三文对照。藏文书籍封面上并列兰札、乌尔都和藏文三种文字，以作装帧者。

སུམ་བྱིར། སུམ་ བྱིད་དང་ འདྲ།

སུམ་ལྡན། ཐན་ ཚུན་ གསུམ་ ལྡན་ རམ་ གསུམ་ སྒྲིལ། 三合，三联；སུམ་ ལྡན་ ཁང་ ལེབ། 三合板。རོག་ ཁྲིབ་ སུམ་ ལྡན། 三联单。

སུམ་ལྡོག་ས། གསུམ་ བྱོག་ གཅིག་ ཀྱ་ སྡེབ་ བ། 三合，三联。

སུམ་ཚྭལ། གསུམ་པའི་ཚུན་མཉམ་སྦྱལ། 三联，三合。

སུམ་རྩེན། བཅུ་ཐྲེན། དཀའ་པོ། རྟེ་དབང་སྐྱེ་ལྡའི་གཙོ་བོ་གསུམ་རྩེ་བའི་གནས་ལ་ སུམ་རྩེན་ཞེས་བྱ་སྟེ། སུམ་ཏུ་རུ་གསུམ་གྱི་ལྟ་ཡུལ་ཡིན་ནོ། 三游戏场所。帝释、猛利和娄宿子三神层次形成之天堂，即三十三天。

སུམ་རྩེན་འདུན་ས། ལྟའི་འདུན་ས་སྟེ། ལྟའི་གོང་ཁྱེར་གྱི་མིང་། 天界。天界的城市。

སུམ་བརྩེགས། རིམ་པ་གསུམ་བརྩེགས། 三重，三层，དེབ་སུམ་བརྩེགས། 三叠书本。 ཁང་པ་སུམ་བརྩེགས། 三层楼。

སུམ་ཚུགས། དབྱིབས་ སུམ་ཚུགས། 三角排列。排列成三角形：ཐབ་རྡོ་སུམ་ཚུགས་ཀིག་བཏུགས་ཏེ་ཚ་ཐོགས་བཏུབ། 立三石为灶，熬茶打尖。

སུམ་ཁྱར། (1)སུམ་ཆའི་རྒྱར། 三等分，སུམ་ཁྱར་གཉིས་ ཙམ། 约三分之二。(2)གྲལམ་ ཁྱར་གསུམ། 三角，三棱形。

སུམ་ཡར། (1)གསུམ་ཡན་ཆད། 三个以上。(2)སུམ་ཆ་གཅིག་ཡན་ཆད། 三分之一以上。

སུམ་རིམ་པ། རིམ་པ་སུམ་བརྩེགས་སམ་ རིམ་ པ་གསུམ་བཀོད། 三层，三重，ལྷགས་རི་སུམ་རིམ་པ། 三层围垣。

སུམ་ཐེག . ཐུབ་གསུམ། 三迭，三倍。

སུམས། སུམ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སུར་དཀར། ཤིང་སྨན་གྱི་ཁང་ཚན་ པ་ ལྟའི་ མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 杜鹃花异名。木本植物药之一种。

སུར་སྒྲ། མེའི་ནང་དུ་ཆུ་གཏོར་བའི་སྒྲ་ལྟ་བུ། 嚓嚓声。火中溅水的爆裂声。

སུར་དུག ལུ་གུ་དང་། རེཊ་མིས་པ་ལྟ་སྐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོ་བར་དུག་ཞུགས་ནས་བཤལ་བའི་ཁ་དོག་ཏུ་ཡང་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཟུག་རྔུ་ཞིང་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཟུག་རྔུ་ཡ

དཀར་ཞེག 白陶土。❷ས་མཐའི་མིང་གི་རྗེས་སུ་བཏགས་ནས་ཚིག་གཞན་དང་མཉམ་དུ་མིང་དེའི་དོན་གྱི་ང་བོ་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཤེག 加于有重后加字ས་的形容词或自动词后，以造成形象化的语词成分，ཆེམས་ཆེ་ཆེམ། 摇摇晃晃。ཤེགས་ཆེ་ཤེག 恰恰合适。ཐོམས་ཆེ་ཐོམ། 昏昏迷迷。ཕྱབས་ཆེ་ཕྱབ། 快得很。

ཆེ་ཚོ་ཁྱིང་། བྱ་ཞེག 食骨鹿，狗头雕。

ཆེ་ཚོ་བྱེ། ཆེ་ཚོ་དིང་དང་འདྲ།

ཆེ་ཆོལ། ལག་སོར་མཐེབ་གྱང་གཉིས་ཀྱི་ རྩུང་ དེ་རྐྱབ་པའི་སྒྲ། 弹指。捏合拇指中指进裂所发声：ཆེ་ཆོལ་གྱི་སྒྲ། 弹指声。ཆེ་ཆོལ་གྱི་བདེ། 弹指为号。 ཆེ་ ཆོལ་ གཏོགས་ པ། 弹指。ཆེ་ ཆོལ་ གཏོགས་ཙམ། 弹指间。

ཆེ་ཆོད། ཤིང་སྐན་ གྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རར་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་དྲག་སྟུད། ཆུ་ཤེར་ཆེལ། 裂萼蔷薇。别名茶蘼。蔷薇科药用木本植物名。味苦，性凉，功能敛毒、治黄水诸病。

ཆེ་ཆུང་། (1)གཅའ་རབས་བོད་ཀྱི་རུས་ཆུང་ ནང་ གི་གཙིག 色穷。古代西藏一氏族名。(2)ལུང་པ་ཞིག 色穷。一地名。

ཆེ་ཆེན་རྒྱལ་བོ། མིང་གཞན་ལ་ ཏུ་ བི་ ལི་ ཡང་ རེར། རྒྱར་འགྲོ་ མགོན་འཕགས་པ་དང་དུས་ཐོག་གཅིག་པའི་ཙོན་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ ཚོང་ མ་ དང་ བོའི་ མིང་། རབ་བྱང་བཞི་པའི་ཤེང་ཕག་ལོར་འཁྱངས། རབ་བྱང་བཞི་པའི་ལྷགས་སྐྱེལ་ལོ་ ནས་ རབ་ བྱང་ལྷ་པའི་ཤེང་རྟ་ལོའི་བར་ལོ་ སུམ་ རྩ་ སོ་ ལྷ་ རིང་ སྐྱིད་བཟུང་། རབ་བྱང་བཞི་པའི་ཤེང་ཀྱི་ལོར་ཆུལ་ས་ཅེ་ཅན་དུ་ སྐྱོས། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་ལྷགས་ཤུག་ལོར་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་ཙོན་ཅེར་བར་བསྐྱུར། དེའི་ཤུལ་འཁྲི་ཙོན་འཕགས་པ་ཏེ་ཤེ་ཚོང་མའི་

དབུ་ཆད་བཀྲད། ཙོང་ས་གནས་སུ་དབུས་གཙང་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ཞོད་ ཤུའི་ རྟེ་ མེ་ དྲུག་ ཙོན་ཆུལ་དྲུག་པ་ཁྱེ་ཁུལ་ ཡིན་ཞེས་ བཀའ་སྩལ། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་ཙོང་ས་གནས་ཙོང་ཁའི་ རྩོལ་ ནས་ ཁྱི་ དུད་ ཚང་ ཞིབ་ བཤེར་བྱས་ནས་ཁྱི་ སྐོར་བཏུ་གསུམ་ གྱོབ་པ་ རྣམས་ ཁག་ཐོག་ཀྱིས་ཁྱི་དཔོན་ བསྐོ་ བའི་ ལས་ ལུགས་ གྱོག་མར་བཏུགས། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་ཤེང་རྟ་ལོར་ ཨདས། 薛禅皇帝，元世祖忽必烈（1215—1294）。与八思巴同时，元朝第一代皇帝。1260—1294在位35年。1264藏历第四丁卯的甲子年，迁都北京。1271年，改国号为元。尊八思巴为帝师。次年在西藏设立"乌思藏纳里速古鲁孙等三路宣慰使司都元帅府"。1276年清查西藏定居的农业户口，得十三万户，置十三万户府，开西藏设土官管民制度先例。

ཆེ་བཏང་། (རྟེང) ལྷགས་བདད་ནས་ཅོ་མཐུམ་བར་བྱེད་པའི་སྐག་བདད་ཀྱི་མིང་། 锉铁后用以磨平的锉子：ཆེ་བདད་ཀྱིས་ཉཚལ་བ། 用锉子锉。

ཆེ་སྒོལ་གཅམ་ལྷེ། ལྷེ་འཕྲལ་གནམ་གཞང་གི་བྱ་ བོད་ཆུལ་བཅོ་བརྒྱད་པ་ སྲེ་ཆུལ་ བོ་ ལྷེ་ བརྒྱད་ཀྱི་ ཡ་ཆུལ་ཞེག 色诺囊德。处囊雄赞德子，吐蕃王朝第十八王，为德字八王之一。

ཆེ་སྒོལ་བོ་ལྷེ། ཆེ་སྲོལ་གནས་ལྷའི་བྱ། སྲང་བོད་ཆུལ་བཅུ་དགུ་པ་ སྲེ་ ལྷེ་ བརྒྱད་ཀྱི་ ཡ་ཆུལ་ཞེག 色诺波德。色诺囊德子，吐蕃王朝第十九王，为德字八王之一。

ཆེ་བ། 名词。(1)ཤིང་ སྐན་ཞེག 刺蔷树。土名蝗螂树。蔷薇科，药用植物名。(2)གཞེར་ཀྱི་ལྷོད་ཚད་འཇལ་བའི་ཚད་གཞི་ཞེག་གི་མིང་ སྟེ། གཞེར་ ཁོ་ གང་ཆ་བརྒྱ་ལ་བཅོས་བའི་ཆ་ གཅིག་ གི་ ལྷོད་ཚད་ཡིན། 厘。衡量黄金时小于钱的一种重量单位名，约重二厘。

ཆེ་བཏང་བས་བ། རྟེ་མི་ལའི་ སྐོབ་མའི་ ཀུས་ ཀེག

色苯热巴。米拉尊者一著名弟子名。

སེ་བའི་མེ་ཏོག ཤིང་སྐན་གྱི་དེཀས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་སྐྱུར་ཁ་བ། ཁུ་རྩེས་སྨྱམས། ནུས་བས་མཉིས་པ་སེལ། རླང་ཀྱི་ནད་གཙོན་བར་བྱེད། 刺梨，山刺梨，绢毛蔷薇花。蔷薇科药用植物名。味甘酸而苦，性平，功能治胆病、镇风。

སེ་བོ། དཀར་སྐྱ། 形容词。浅白色，灰白色；དགེ་སློང་སེ་བོ། 白头沙门。ཁྱི་སེ་བོ། 白狗。

སེ་བོན། ཐུར་བོད་དུ་དང་བའི་བོན་གྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིག 色苯。西藏古代原始宗教之一。

སེ་བྱ། སེ་ཚོ་བོའམ་སེ་ཚོ་དང་རེར་བའི་ཁ་ཆེན་པོ་མགོ་སེ་བོ་ཞིག 食骨鹰，狗头雕。身体高大头灰白色的一种鸟。

སེ་འབྲས། (1)སེ་ཤིང་གི་འབྲས་བུ། 刺蘼果。(2)སེ་རུ་དགོན་པ་དང་འབྲས་སྤུངས་དགོན་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 色拉寺和哲蚌寺的简称。

སེ་འབྲས་ཏག་ཉ་གསུམ། སེ་རུ། འབྲས་སྤུངས། དགའ་ལྡན་ཏེ་གསུམ། 三大寺。拉萨附近的色拉、哲蚌和噶丹三大寺的合称。

སེ་འབྲུ། ཤིང་སྐན་གྱི་དེཀས་ཤིག་སྟེ། རྡོ་སྐྱུང་ཁྲུ་རྩེས་རྟྲོད། ནུས་བས་ཚོ་བའི་མེ་རྟོད་རླུང་བའི་ཀན་གྱི་ནད་སེལ། དང་ཀ་འབྱེད། ཀྲང་བའི་ནད་འཇོམས། 石榴。石榴科木本植物石榴树种子。入药味酸，性温，功能生长胃阳、治涎液、开胃口、驱寒。ཨིང་ཀི་རྣམ་གངས་ལ་ཤེད་མ་དང་། མཆེན་ནད་དག། སྐྱེའུ་ཤིང་། ཚ་ལ་ཏ་ཀ། ཚོ་བའི་གཉེན། མ་ཀུ་ར། མཛོད་ལྡན། ཤ་ཐུག་གཤེད། སེ་ལ་ཤཀྱ་བཅས་སོ།

སེ་འབྲུ་རོད་བ། (1)ཤིང་སེ་བའི་འབྲས་བུ་གངར་བ། 新鲜刺蘼树果。(2)ཤིང་ཀི་ཅུ་བག་ཅིག 野石榴。

སེ་འབྲུམ། ཤིང་ཆར་མ་ཅན་སེ་བའི་འབྲས་བུ། 刺蘼果。

སེ་ཐོ་རིའུ། དོ་ཤལ། 双股项链。

སེ་བཙུན། འབྲས་སྤུན་ཆུལ་བའི་འཕྲང་གནས་ཀྱི་ཐ་མ་ཞིག 色尊。十一世纪时，康区一喇嘛名，为种敦巴的上师。

སེ་ཚོ། (1)གསེར་དངུལ་འདེགས་བའི་ཐང་ཁང་ཀྱི་རྩིས་གཞི་ཞིག 钱和分。称量金银时，一小单位重量名。(2)བདུད་རྩི་སེ་དཀར་ཅེར་བའི་ཤིང་སྐན་ཀྱི་མིང་། 一草药名。

སེ་ཚན། བསེ་ཡབ་དང་འདྲ།

སེ་ཚེ་རེ་བ། མགོའི་སྐྲ་སྐུ་ཚ་རེ་བ། 银发，头发斑白；དགུང་ཟེ་བཞིས་དུ་དབྱ་སྐྲ་སེ་ཚེ་རེ་བར་''ཐུབ་འདུག 年纪大了，头发变得斑白。

སེ་རྩ། (1)སེར་བ། 雹，冰雹。(2)(ཁྱལ) ཁལ་འཁེལ་རྒྱུའི་རྫི་བའི། 驮子，什物。(3)སེ་ར་དགོན་པ། 色拉寺。

སེ་ར་དཀོན་ཚ། དབུས་ཐོག་དེགེ་ལུགས་དགོན་ཆེན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྱལ་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་གཀྱ་ཤེས་ཀྱིས་ཟླ་བ་ཁྲབ་ཚ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་རྗེ་རྩང་ཁ་ཤའི་སྐུ་ཚབ་དུ་དྲྭ་མིང་ཚུལ་ཀའི་དབྱ་ཐང་ཆེས་ཐས་ཐྱིར་ཤོག་སྐབས་རྟེན་སྐལ་དུ་ བཞུགས་''ཤེས་ཤའི་གསེར་ཆོས་བཀའ་འགྱུར་དང་ཅ་ཏ་དག་ཀྱི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་བཅས་ཤོད་ཤའི་ཐང་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཡོད། 色拉寺。格鲁派前藏三大寺之一，在拉萨北郊山下。公元1419明永乐十七年己亥，大慈法王释迦也失所创建。寺成，大慈法王又代表已故黄教祖师宗喀巴赴北京，明宣宗封之为国师。寺中存有他从北京带回的金写藏文大藏经一部和旃檀木雕十六尊者像一套。

སེ་ར་ཆོས་ལྡིངས། སེ་ར་དགོན་བའི་ཆུབ་ཀྱི་རི་ཤེད་དུ་ཙམ་བའི་རྩེ་ཁ་བའི་སྐུབ་གནས་ཆུང་''ཆུང་ཞིག 色拉却顶寺。色拉寺后东侧山腰一小寺名，据说宗喀巴曾在此修行。

སེ་ར་ཤེག་ཆེན་ཐྲིང་། དབུས་ཐོག་གནས་སུ

ཆེན་པོ་གཙུམ་ཀྱི་ཡ་གྱལ་ཞེག་སྟེ། 色拉大乘寺。前藏三大寺之一，为色拉寺的别名。

ས་ར་ཁྱུང་མཆོག ཐུར་ལོ་རེ་བོད་ཀྱི་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆོས་ཉིར་བདུན་ཉིན་ས་ར་དགོན་པའི་ཁྱིས་ཀྱ་ཚང་དུ་ཡི་དམ་རྟ་མཆེད་ སྐྱེད་དུས་ཆེན་ཞེག 朝拜色拉金刚撅。宗教节日活动。藏历十二月二十七日，佛教徒多往色拉寺杰札仓朝拜马头明王的神怪金刚撅。

ས་རལ་ཁ། ཁྱད་པས་ཁྲག་པ་དང་མཆན་ཁུང་ངོག་གཡས་གཡོན་དུ་བསྟོལ་ཏེ་བཏགས་པའི་ཁྱང་པ་ཞེག 阴阳鬘，腋绶，腋络。

ས་རལ་འཕྲེང་བ། ཁྲག་ཚོང་དང་མཆན་ངོག་གཡས་གཡོན་དུ་དཀྱི་བའི་ཆུན་ཆ། 阴阳鬘，腋绶，腋络。

ས་རྩ། (རྟིང) སེར་པོ། 黄色，ཐང་དུ་མཆོད་རྟེན་སེ་རྩ་བཞེངས་པ། 北面修筑黄塔。

ས་རྩལ། (1)རྫིང་པ་རྩལ་པོ། 破旧，破烂。(2)སམ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་རྫིང་ སོགས་ ལ་ ཚགས་ བའི་ ས་ དེག་སེར་སྐུ་རོ་ཁ་ཐོགས་ཅན་ཞེག་སྟེ། རྩལ་པས་ འཁྲིགས་ཆད་དང་། ཀུར་དུག སྐར་དུག་སེལ། 墙头硝。矿物药名。陈年旧墙等表面上结成淡黄色碱土，味略苦，功能解劳损热邪、解转变所成毒及合毒。

ས་ཀར་རེ་བ། མདོག་ཁམ་སྐྱ། 红黄色；བྱ་ས་ཤར་རེ་བ། 红黄色牛犊。སྐྲ་སེ་ཤར་རེ་བ། 棕色头发。སྐྲ་རུ་སེ་ཤར་རེ་བ། 黄胡须。

ས་ཤིང་། བས་ཤིང་དང་འདྲ།

སེག་ཁད། སག་རྡོ་དང་འདྲ།

སེག་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སོ་བཀྱེ་བ། 碴，牙碴；རྡོ་ཕྱིའི་ཕྱད་འདྲེས་པའི་རུམ་པས་སོ་སེག་པ། 杂有石粒的稍粑碴牙。

སེག་མ། 名词。(1)གཟེབ་མ་ཟེར་བའི་ སྐྱ་ མ་ སྟེ་ སྐྱག་ཕྱས་ཀྱི་སྟོད་གྱ་བཞི་ཁེམས་ཅན། 篾编方形有盖竹器。(2)དོ་ཐྱི། 砂石。

སེང་། གསེང་དང་འདྲ།

སེང་དཀར། སེང་ གེ་ དཀར་ ཐོའམ་ གངས་ རིའ་ གནས་པའི་སེང་གེ། 白狮，雪山狮子；སེང་དཀར་ གཡུ་རལ་ཅན། 绿鬃白狮。

སེང་དཀར་གསང་བ། ཁྱི་སྐྱུ་མདོག་དཀར་ཞིང་སྟོད་མར་པ་ཅན་ཀྱི་ཁོ་རྐངས་ཏེ། རོ་མངར། ཁུ་རྩེས་དྲོད། ནུས་པས་རོ་ཚ། ཆགས་པ་འཕེལ། 狮犬阴茎。白毛赤鼻雄狗的阴茎。入药味甘，性温，功能壮阳、发情。

སེང་ཁྲི། རི་མཚའམ་འཇམ་པས་བཟོས་པའི་སེང་གེས་ བཏེག་པའི་ཁྲི། 狮子宝座。 装饰有狮形图案的座位。

སེང་ཀི། (1)རི་དྭགས་ཆུང་ཁོ། 狮子，སེང་གེའི་ གཡུ་རལ་ལ་སྐྲེའུས་ལག་རེག་རེད། 猴儿要弄狮子鬣。意同"在太岁头上动土"。སེང་ གེའི་ ནོ་ མ་ བཏོ་འདོད་ན། དེ་ལ་འཐབ་པའི་ཁྱིང་སྟོབས་དགོས། 想挤狮子奶，要有搏狮胆。སེང་གི་རྡམ་ གྱངས་ལ་ ཁ་ཐུ་ཤ་དང་། ཐུང་ཚེ་འཇོམས། ང་རོ་ཅན། ཆ་ཤས་འཇིགས། གདོང་ཐུ་བ། སྐེད་ཆགས་ཆུལ་ཁོ། ནགས་ཀྱི་དབང་ཁོ། ནམ་མཁའ་གནོན། རྡམ་པས་ གནོན། འཕྲོག་ཁྱེད། གཏུག་ཐུག་ཐུད་ཐུ་བ། ཆོགས་ཀྱི་བདག་ཁོ། རང་བ་ཅན། རི་དྭགས་དབང་ཁོ། རི་དྭགས་རིས་ཅན་བཅས་ སོ། (2)ས་ མིང་ ཞེག་ བོད་རང་སྒྲུང་ཕྱོགས་ ཀྱི་ ཤུལ་ བྱག་ རྩེང་ ཁྲིགས་ སྐྱོ་ བྱག་ནུབ་ཆུའི་འགྲམ་དུ་ཡོད། 生格，申格。地名。在西藏自治区洛扎县境洛扎怒曲河边。

སེང་གེ་ཀང་བཅུད། གཅན་གཟན་རྣ་མཆར་ཅན་ཞེག་སྟེ། ཁྱང་གི་གཤོག་པ་ གཉིས་ དང་ རྐེད་ ཨ་གཉིས། སེང་གེའི་ཀང་ལག་བཞི་བཅས་པ་ཞེག 八足狮子。神话中谓生有大鹏鸟的两翅、两爪和

狮子的四足的兽类。名为八足狮子。

སེང་གེ་ཁ་འབབ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ མངའ་རིས་ས་ཁུལ་ཁོངས་སྐྱ་ཅེང་དང་སྐར་རྫོང་གཉིས་ཀྱི་ཀུ་ཞོག་ཁེག་སྟེ་ཀུ་བོ་མེ་དུའོ། 狮泉河。发源于西藏阿里地区普兰、噶尔两县境内一河流名，为徙多河之源。

སེང་གེ་ཁ་འབབ་གངས་རི། ཁ་འབབ་ཀྱི་ཀུ་བོ་བཞི་འཕྱང་ས་ནི་གངས་རི་ཉེ་ས། 狮泉雪山，冈底斯山。西藏四大泉河发源地的大雪山。

སེང་ཆེན་ཁྲིམ། སེང་གའི་ཁྲིམ་དང་དོན་གཅིག

སེང་གེ་རྒྱན་གཞི། སེང་གའི་རི་མོ་ཙམ་བའི་གོས་ཆེན་ཁེག 狮纹缎。织有狮子花纹的一种缎子。

སེང་གེ་སྒྲ་སྒྲོག ཀུ་རུ་མཚན་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཁེག 狮子吼。莲花生八大称号之一。

སེང་གེ་བསྒྱིངས་པ། སེང་གེས་ལུས་འཕྱིངས་ཆུལ་བསྟན་པ། 狮子奋迅。狮子身体昂然发威。

སེང་གེ་ཅང་ཤེས། ལྷ་སྒྲིང་རང་བཞིན་བའི་ སེང་གེ་རྟུ་འཕྲལ་ཅན་ཁེག 神狮。传说一个具有神通变化的狮子。

སེང་གེ་ཅན། (མཚོན) ཀུ་གཟུ། 具狮形。渡船、船筏的异名。

སེང་གེ་འཛིགས་མེད། རྩེ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡོ་ཁ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་ཆེ་གསོ། བཀྲ་ཆག་སྐྱོང། 仙鹤草。药用草本植物名。味苦，性凉，功能治疮伤、续骨折。

སེང་གེ་འཇིགས། (མཚོན) ཀ་ད་རྒྱ། 摧狮。八脚狮子的异名。

སེང་གེ་གདན་ཀྱི་འཁོར་ཡུག སྐད་ཅིས་ལས་འབྱུང་བའི་རི་མཚེས་འཁོར་ཡུག་ཁེག 狮座图。西藏星象算中，为居住在中央、南方和北方地区的人们占卜吉凶时所用星宿方位图。

སེང་གེ་རྩེམ་པའི་རྩེ། (1)སེང་གེས་ལུས་རྩལ་རྩེམས་ཏེ་འཕྲིན་ཏིང་རྩེ་བ། 狮戏，狮子舞。模拟狮子游戏的一种舞蹈。(2)བྱང་ཤེམས་ཀེག་ གི་མཚན། 狮子咸菩萨。

སེང་གེ་དཔྱང་པ། སྟེང་གོས་ཀྱི་དཔྱང་པ་གཡས་གཡོན་ཀྱི་བཟོ་དབྱིབས། 狮式衬肩。衣服上装左右衬垫形如狮子肩头者。

སེང་གེ་ཁྲལ་རྩེ། རྩེ་གཅུང་ཏེས་ཤའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀེག 小乌头的别名。

སེང་གེ་རྩེའི་བྱ། (མཚན) སྐྱ་གཅན། 雌狮之子。罗睺星的异名。

སེང་གེ་རྩེན། (མཚན) འཇམ་དཔྱངས། 戏狮。妙音、文殊菩萨的异名。

སེང་གེ་བཟང་པོ། སྟོང་ཆུ་གང་ གི་ རྒྱབ་ དབོན་ཁེག་སྟེ། ཤེར་ཕྱིན་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དང་། བཅུད་སྟོང་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་མངའ་མཁན་ཤེར་ཕྱིན་རྒྱ་བའི་རྒྱབ་དབོན་རྩོ། 狮子贤。古印度一佛学家名，著有《现观庄严论注释》和《般若八千颂注》等书。

སེང་གེའི་ཁྲིམ། ཁྲིམ་ཕྱ་པ། ཁྲིམ་ཁག་ཏུ་བར་སྐར་གནས་དཀྱ་ལ་ རྒྱབས་ སྐབས་ ཏུ་ མ་ སེང་ ཁྲིམ་ ལ་རྒྱུད། 狮子宫。十二宫的第五宫。按宫日计算，太阳平行度从第九宿起入狮子宫。

སེང་གེའི་ཁྲི་ཆངས་པ། ཆུལ་ ཐབས་ ཀྱི་ ཁྲི་ ལ་ མངའ་གནས་པ་ལ་ བྱེད་པ། རང་རང་ཡུལ་དགོན་ཀྱི་ བདག་པོར་ཁྲི་འདོན་བྱེད་པ། 即位，坐床。指国王就位。亦指喇嘛活佛在本地或本寺就寺主之职。

སེང་གེའི་འཕྲག (1)ཆུལ་ ཁོ་ ཐས་ གཙང་ མའི་ ཡབ་ཆུལ་ཁོ་ སེང་གེ་ འཕྲག 狮子颊。释迦牟尼祖父名。(2)སེང་གེའི་འཕྲག་པ་འདྲ་ བའི་ སངས་ཆུས་ཀྱི་ མཚན་ བཟང་། 颊如狮子。佛三十二相之一。(3)སངས་ཆུས་ཤེག་གི་ མཚན། 狮子颊佛。

སེང་གེའི་སྒྲ་སྒྲོག (1)སེང་གེ་ སྐྱ་ དབྱངས་ སྒྲོག་ བའི་སྐད། 狮吼，狮子吼叫。(2)རྟེང་མའི་ ཚོས་

ཤུགས་ནས་བཤད་པའི་སྒོམ་དབོན་གྱ་ཏ་མཚན་བཅུད་ནང་གི་གཅིག 狮子吼。藏传佛教宁玛派所说莲花生八大称号之一。(3)བདུད་ཀྱི་བུ། 魔子。

སེང་གེའི་ངะཀོ། (1)སེང་གེའི་ངར་སྒྲ། 狮子吼声。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཏམ། 狮子吼佛。

སེང་གེའི་རྟལ་སྐྱབས། ཟོག་གཡས་པ་ཡབ་སྟེ་ཀང་པ་གཡོན་པ་གཡས་པའི་ སྟེང་ དུ་ བཞག་ནས་ ཐལ་བའི་ཚུལ། 狮子卧。右胁着席，左腿重叠放在右腿上面的卧姿。

སེང་གེའི་སྐྱབས་ཤུ་གཤེགས་བའི་ དབེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་ བརྒྱད་ ཅུའི་ ནང་ གཅིག་ཅེག་སྟེ། 如来威光荫蔽他人，感得步武奋迅行如雄狮之好。佛身八十种随好之一。

སེང་ གེའི་ བཞོན་ པ། (ཟངས་) འཇམ་ དཔལ་ དབྱངས། 乘狮者。文殊菩萨的异名。

སེང་གེའི་ཁིག་ས། (ཟངས་) ཁྱི། 狮种。狗的异名。

སེང་གེའི་ཤིང་རྟ་མ། (ཟངས་) ལྷ་མོ་ཁྲོ་མ། 狮车母。邬摩天女的异名。

སེང་ཁབ་ཚ་ཁ། ཆུ་ཚན་ཞེག་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྣམ་སྐྱིང་རྫོང་ཁོངས་ སུ་ ཡོད། 色当擦嘎。温泉名。在西藏自治区南木林县境。

སེང་བྱ། དད་ཡོངས་སུ་དག་པ། 病愈，痊愈；དད་སེང་དག་བྱུང་སོང་། 病已痊愈。

སེང་གདན། དབྱངས་ འཚང་ ལས་ གསྲུངས་ པའི་ ཉེགས་རྟེས་བརྟག་ཐབས་ཤེས། 狮座。韵律占星术中的一种推算顺违之术。

སེང་གདོང་ མའི་ རྨིག་ སྒྲུབ། ཡེ་ ཤེས་ མཁའ་ འགྲོ་ སེང་ གདོང་ མ་ གཙོ་ འཁོར་ གསུམ་ ཀྱི་ སྐོམ་ བརླན་ལ་ བརྟེན་ནས་ བར་ཆད་ཕྱིར་ སྐྱུར་ ཏྲི་ ཙོ་ གཞེག 狮面母禳解法。依靠修念狮面母主从三尊仪轨所祈祷止灾息难的一种宗教活动。

སེང་ལྡེང་། (ཨཏིཡཱུཿ) ཤིང་སྐྱེ་ཏྲི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རོ་ མངར་ལ་བསླ། ཁུ་ རྩེས་ བསིལ། ནུས་ པས་ ཁྲག་ངན་དང་། ཆུ་ སེར་སྐེམ། 檀木，担木，降真香，降香，紫檀。檀香科乔木名。一说为豆科乔木儿茶。梵音译作揭地洛迦木。入药味甘涩，性凉，功能收敛败血黄水。སིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་ ཀྲ་ དྲི་ ར་ དང་། ཀུ་ བ་ མཇེ་ འཇོམས། རླུ་ ལེན་ མ། ཆུ་ སེར་ ཁྲག་འཐུང་། ཐྲིས་ བའི་ ནུ་ མ། འཆོ་ བའི་ ཤེང་། ཆུ་ བའི་ ཡལ་ ག་ བཅས་ སོ།

སེང་ལྡེང་ཅན། གཤེར་ དེ་ བདུན་ ཀྱི་ ཡ་ གྲལ་ ཞེག་ སྟེ། རི་ དེ་ རྩེ་ མོ་ ནི་ སེང་ ལྡེང་ གི་ རྣག་ས་ མཇེས་ པ་ ཡོད་ པས་ སེང་ ལྡེང་ ཅན་ ཞེས་ ཟེར། ཪོས་ རིར་ དཔག་ ཚད་ ཕྱེ་ འབུམ་ དང་ མཐའ་ སྐོར་ དུ་ ས་ ཡ་ གཉིས་ ཡོད་ པ། 担木山，揭地洛迦山。佛书所说七金山之第三重山。山顶有优美的担木紫檀香树林，故名。山面每方广五十万由旬，周二百万由旬。

སེང་ལྡེང་རྣག་ས་ཀྱི་ སྐྱེལ་ མ། ཕྱ་ སྐྱེལ་ མ་ ཕྱང་ གྲྭ་ རིགས་ ཤེག 担木度母，揭地洛迦林度母。绿度母女神之一。

སེང་ལྡེང་རིགས་གཙུམ། མདོག་གི་དབྱི་ བའི་ སྐོ་ ནས་ མིང་ བཏགས་ བའི་ སེང་ ལྡེང་ དམར་ སྐུ་ སེར་ གཙུམ་ ཀྱི་ མིང་ སྟེ། དམར་ བ་ ཚན་ དུན་ སེང་ ལྡེང་། སེར་ བ་ སྐྱེར་ པ་ སེང་ ལྡེང་། སྐུ་ བོ་ གསོམ་ སེང་ ལྡེང་ ཏེ། 三种降香：红色旃檀降香、黄色柏树降香和灰色松树降香。

སེང་ཅོ། ཚགས་ ཅྱོ་ བོ། 形容词。稀疏，疏落不密；སྐབ་ དང་ སེང་ བོ། 间隔稀疏。ལྗོན་ ཤིང་ སེང་ བོ། 稀疏的树木。

སེང་ཕྲུག (1)སེང་ཀེའི་ ཕྲུ་ གུ། 幼狮，小狮子。(2)སེང་ ཁེ་ དང་ དཀྱིལ་ འཁོར་ བའི་ ཁྱི། 狮子狗，哈巴狗。

སེང་ཟླུམ། ཞུ་ མཁན་ ལོ་ མའི་ མིང་ གཞན་ ཞེག 槟榔

叶异名。

ཉེང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ཉེངས་པ། ཉེང་བ།། འདག་པ་དང་སངས་པ། 解除，消散：སྐྱོ་བ་ཉེང་བ། 忧郁解除。ངལ་དུབ་ཉེང་བ། 疲劳消散。རྡེ་མ་ཉེངས་པ། 积垢清除。སྐྱོན་ཉེངས་པ། 缺点已改正。

ཉེང་འབྲུག འབྲུག་དང་ཉེང་གཙི་མིང་གི་བསྡུས་ཚིག 狮龙。狮子和龙。

ཉེང་འབྲུག་ཁྱུག་སྟེང་ ཉེང་འབྲུག་སྡུག་གསུམ་གྱི་རི་མོས་མཚན་པའི་གེ་སར་རྩྭལ་ཐོའི་མཁར་རྩེང་། 狮龙虎顶。绘有狮龙虎图案的格萨尔王城堡。

ཉེང་མ། 名词。(1)སྐྱབ་མའམ་ བར་ གཅིང་ ཅན། 间隙，空隙；རས་ཉེང་མ། 纱布。ཉེང་མ་ མེད་ པའི་ མཛའ་ གཅུགས་ དམ་ ཟབ། 亲密无间。(2)(རྩིང) ལན་ཀན། 栏杆。

ཉེང་ཚགས། རས་སྐབ་སྐབ་ཀྱི་ ཆུ་ ཚགས་ལྟ་ བུ། 滤布。过滤用的稀薄纱布。

ཉེང་ཆེར། ཤིང་ཉེང་ཁྲེང་གི་ཆེར་མ། 担木刺。

ཉེང་ཐིལ། ཉི་གསལ་དང་གསལ་རས་སྐབ་ཀྱི་ཐིལ་པ། 薄帘。透明的帘子。

ཉེང་གཡབ། ཁང་ པའི་ དཀྱིལ་ ཀྱི་ དཀར་ གསལ་ མཐོངས་གཡབ། 天窗檐。屋顶天窗上的遮雨部分。

ཉེང་རས། རས་སྐབ་སྐབ། 纱布，稀薄布。

ཉེང་ཉེང་ཅི། བར་སྐྱབ་ཏྲལ་ཏྲལ། 开朗，疏落；གྲལ་ཚགས་ཁྱེའ་ཅི་མེད་པའི་སྐྱབ་དབར་ཉེང་ ཉེང་ཅི། 行列不密，间隔疏落。

ཉེངས་པ། ❶ཉེང་པའི་འདུས་ པ། ❷(རྩིང) རས་ སྐབ་མ་ ཤེན་ དུ་ ཚགས་སྐྱེད་ ཅིང་ ཀ་ རྩེན་ རི་ བཁྱེད་ སྐྱེ་མེ་ ཐུབ་པ་ཁྱེག 薄布，纱布。一种不能遮体的薄布。

ཉེད། གསེང་པའི་རྐུལ་ཆིག

ཉེན་ཁྱི། ལག་པའི་ཉེན་མོའི་ རྩ་ བའི་ པགས་པ། 指甲根皮：ཉེན་ཁྱི་ གས་པ། 指甲根皮破裂。

ཉེན་འཛིག ཉེན་མོས་ཀ་ ཐུགས་འཇུས་ཏེ་འཕེད་པ། 掐。用指甲按扯：ཕྲུ་གུའི་འཚངས་ལ་ཉེན་འཛིག་ཏུག་པ། 掐捏小儿屁股。

ཉེན་མོ། ཀང་ལག་གི་ཉེན་ མོ། 名词。指甲；趾甲；ཉེན་ མོས་ འཛིག་ པ། 用指甲掐。ཉེན་ མོ་ འདེབས་པ། 用指拧。ཉེན་མོས་དབྱལ་པ། 撕，抓。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གཅིག་བྱ་དང་། བཅད་ རྐྱེ། འདོད་ཆོས་ཐུགས་ཀྱ། རྩེར་མོ། ཡང་སྲིད་ ཅན། ལག་རྐྱེས། ལག་འཁྱེ། ལག་པའི་ཚེར་མ། སྐར་རྐྱེས་པ་ཅས་སོ།

ཉེན་མོ་མདོག་སྐྱེས་ པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ པོ་ བཀྱད་ཅུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། ཉམས་ཅན་ ཐམས་ཅད་ལ་ ཕན་ པའི་ ཡུག་ བསམ་ རྟེད་ ཀྱིས་ ཉེན་ མོ་ མདོག་ སྐྱེས་པ། 指甲润泽。如来心怀积极利益一切众生之念，感得指色润滑光泽之好。佛身八十种随好之一。

ཉེན་མོ་དབྱངས་མཐོ་ པའི་ དབེ་ བྱད། སངས་ རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ པོ་ བཀྱད་ཅུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། རིགས་ ཀྱི་ མཆོག་ལས་ སྐྱེས་ པས་ ཉེན་ མོ་ མཐོ་ བ་ སྟེ། གཤོང་ བྱ་དང་ ལེབ་ མོ་ མེན་ པར་ དབྱས་ མཐོ་ བ། 指甲中央高。如来生于最上种姓，感得指甲高满、不作平陷之好。佛身八十种随好之一。

ཉེན་ མོ་ ཟངས་ མདོག་ ལྟ་ བུའི་ དབེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ བྱད་བཟང་ པོ་ བཀྱད་ ཅུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ སྟེ། དངུལ་ བྱེད་ ཐམས་ཅད་ལ་ འདོད་ ཆགས་དང་ བྲལ་ བ་ ཉིད་ ཀྱིས་ ཉེན་ མོ་ ཟངས་ ཀྱི་ མདོག་ལྟ་ བུ། 指甲赤铜色。如来于一切行远离贪恋，感得指甲色如红铜之好。佛身八十种随好之一。

ཉེན་མོའི་གར། (ཁཾཁ) ཤ་ བྱ། 爪舞。孔雀的异名。

ཉེན་མོའི་ཉེང་གི་རྩྭ། གྲངས་ཤེད་ དུ་ ཐུང་བའི་

དབྱི། 指甲尘土。极言其少。

སེན་མོའི་དཔེ་བྱད་གསུམ། དཔེ་ཐུང་བཅང་བ་བཀྲ་རྩའི་གྲས་ཤིག་སྟེ། སེན་མོ་རིང་མ་མདོག་ལྟ་བུ་དང་། སེན་མོ་མདོག་སྐྱམ་པ་དང་། སེན་མོ་དཔུལ་མཐོ་བ་བཅས་གསུམ། 指甲随好三。如来八十随好之一类：指甲赤铜色、指甲润泽、指甲中央高。

སེན་རྩ། སེན་མོ་སྐྱེ་སའི་རྩ་བ། 指甲根。指甲生长的根部。

སེན་ཀ། ཀང་ལག་གི་སེན་མོའི་རྒྱང་གི་ཤའམ་སྐྱེ་ཕྲག། 手足指甲根皮肉。

སེབ་སེབ། དམ་ཪོ་ཤེད་པ་དང་། མཉེགས་པ་ཤེད་པའི་སོབ་སོབ། 松散，酥脆；རྩམ་པ་ སེབ་སེབ་བྱས་ནས་བཀོད་པ། 松松地撮量糌粑。

སེམས། 名词。(1)རང་ཤུལ་དུ་ཐུན་པའི་ དོན་ གྱི་ རྩ་ཅོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་ཤེས་པ། དབེར་ན་མིག་ཤེས་སུ་གྱུར་ པའི་ སེམས་ ལ་ སོགས་ པ་ ལྟ་བུའོ། 心，心思，意识。自力能见自境体性之知觉。如成为眼识之心等；སེམས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ། 脑力劳动。སེམས་ཀྱིས་མི་བཟོད་པ། 难过，难受，不堪忍受。གཞན་སེམས་དགྱེས་པ། 惹动别人。སེམས་འཐུམས་པ། 心思涣散，心驰散。སེམས་འཁྲུགས་པ། 心中烦乱。སེམས་ཀུ་ཡངས་པོ། 胸怀开阔。སེམས་འཁྱལ་ཞེའམ་པ། 感动，激动。སེམས་བསྒྱུར་བ། 转变心意。སེམས་གཉིས་ཐྲལ་བ་མེད་པ། 两心不相容，善恶两种心不能并存。སེམས་གཉིང་ནས་ཁྲོ་བ། 痛恨。རང་སེམས་དང་མཐུན་པ། 合于自己心意。སེམས་འདོད་གས་པར་བྱེད་པ། 专心，心不外驰。སེམས་ ཕྱིན་ ཅི་ ལོག་པ། 颠倒心，存心不正。སེམས་ཐེག་ཀྱིས་ བོད་པ། 抑制感情。旧译荫蔽其心、调伏其心。

སེམས་ཡེང་ཡེང་པ། 心中踊跃。སེམས་ལ་འཁྲམས་པ། 领会，了解。སེམས་ལ་འཛིངས་པ། 挂念，惦记。སེམས་ ལ་ བབ་ པ། 合意；满意。སེམས་ལ་གཅེར་པ། 伤感，伤心，痛心。སེམས་ལ་ཤར་པ། 记忆，想起。ཨ་ མའི་ སེམས་ ཙམ། ཁྱ་ ཟླུག་ གི་ སེམས་ རྡོ། 父母心慈似水，孩儿心硬如石。མིང་ གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུན་གཞི་དང་། དྲན་པ། ནང་ གི་ཁྱེད་པ། རྣམ་ཤེས། བློ། ཡིད། རིག་པ། ཤེས་པ་བཅས་སོ། (2)གཙོ་སེམས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

སེམས་ཀྱི་ཁང་པ། (ཨངོན) སྙིང་། 心房。心脏的异名。

སེམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན། རྟོན་ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ བསྒོམས་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་ཚུམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ དེའོ། 心定，心三摩地。宿世修定之心所有种子增益广大生起之定。

སེམས་ཀྱི་དམ་པ། ཁྱང་ ཆུབ་ ཀྱི་ སེམས། 胜义心，菩提心。

སེམས་ཀྱི་སྐྱེལ་བ། དཔྱོད་པའམ་དཔོག་པ། 心之功能，观察。

སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ། ཡིད་ཀྱི་ འདུས་ ཏེ་ རེག་ པའི་ རྒྱུན་ཁྱིས་ཚོར་བ་སྟེ། ཡིད་ཪམ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་ཡིན་པས་དེའོ། 心受。心所摄持由触所生触，即仅依意识所生之感受。

སེམས་ཀྱི་ཟས། ཟས་བཞིའི་ཁ་ཏུལ་ཞེག 思食。四食之一。

སེམས་ཀྱི་ཡོངས་སྤྱོད། རྣམ་པར་རྟོག་པ། 心之受用，分别。

སེམས་ཀྱི་ལས་མང་། ས་མང་ལྟའི་ ནང་ ཚན་ ཞེག་ སྟེ། སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཐམས་ཅད་དང་ཁམས་གསུམ་དང་ས་ ཐམས་ ཅད་ ལ་ འབྱུང་ པ། 遍大地法。五大地之一。随逐一切心刹那、三界及一切地相应生起的诸心所法。

སེམས་ཀྱི་ལས་མང་བཅུ། ཀུན་འགྱོ་ལྟ་དང་། ཡུལ་

ཅེས་ལྷ་བཅས་སོ། 遍大地法十：遍行五法和别境五法。

སེམས་ཕྱོང་མམ་ངག་གི་སྡེ། རྡོགས་ཆེན་ཨ་ཀྱ་ཡི་གའི་ཐེག་པའི་དབྱེ་བ་སྟེ། གནས་པ་སེམས་ཀྱི་སྡེ། ཐུ་བྱལ་ཀློང་གི་སྡེ། ཟབ་པ་མཐ་ངག་གི་སྡེའོ། 心性法界窍诀三部。旧密大圆满瑜伽乘，内分三部：安住心性部、无为法界部和甚深窍诀部。

སེམས་དཀོད་བ། སེམས་བཟང་བའམ་ཆོས་ཏེ་བ། 忠心，忠实：ཡང་དང་མི་དམངས་ལ་ཆོས་ སེམས་དཀོད་པ། 忠于党，忠于人民。སེམས་དཀོད་ ཟས་དེ་མང་མི་དགོས། ཡིད་ཚོན་གཏམ་དེ་ཉུང་མི་རུང་། 心诚食物不必多，倾慕话语不可少。སེམས་དཀོད་ ཙམ་ལྟ་བ་མ་ཟེགས་ན། ལ་ལུང་པ་བཀྲལ་ཀྱང་མགོ་ སྐྲལ་རེད། 只要心不变，关山如比邻。

སེམས་སྐྱེས། (ཟངས་) ཁྱབ་འཇུག 意生。遍入天、毗瑟纽天的异名。

སེམས་སྐྱོ། ཡིད་མི་བདེ་བའམ་ཡིད་ཚམ་པ། 厌烦，忧愁，伤感：གཞོན་དུས་ཚེན་དུན་མ་སྒྲུབས་ན། ཚས་པར་ཐུང་ཆེ་སེམས་སྐྱོ་ཚོང་། 少壮不努力，老大徒伤悲。

སེམས་བསྐྱེད། རང་ཀུ་གཞན་ཕན་དོན་གཉེར་ཀྱི་འདུན་པས་དྲངས་ཤིང་། ཐོག་ཏུ་ཚུལ་འདོད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་ ཐེག་ཆེན་ལམ་ ཀྱི་འཇུག་སྒོར་ཐུག་པའི་ལམ་ཀྱི་རིགས་སུ་གནས་པས་རང་ཉིད་ཐེག་ཆེན་གཙོ་བོའི་ཨིད་ཀྱི་ རྣམ་རིག་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། 发心，发菩提心。以希求他利为主因，以相应希求自证菩提为助伴，成为趣入大乘正道之门，住大乘种姓引生大乘殊胜意识。

སེམས་བསྐྱེད་ཀེར་གཉིས། སེམས་བསྐྱེད་ལ་ས་མཚམས་དང་དཔེ་དོན་ཀྱི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ན་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཏེ་ཆོས་པས་ སྡུད་པའི་ སེམས་ བསྐྱེད་བཞི་དང་། ལྷག་བསམ་དག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་བདུན་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དཀྱུ་དང་། སྨྲེ་བ་སྒྲུབས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ གཉིས་ རྣམས་ སོ། 二十二种发心。发心依地道分齐及譬喻事理，分二十二：胜解行地发心四、清净增上意乐发心七、异熟发心九、永断障覆发心二，共二十二。

སེམས་བསྐྱེད་གཉིས། རང་བའི་ཆོས་ ནས་དབྱེ་ན་ རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། 两种发心：胜义发心和世俗发心。

སེམས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་བཞི། ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ སེམས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་བཞེ་སྟེ། སེམས་ཅན་ ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ལས་བསྒྲལ་བ་དང་། སེམས་ ཅན་ ཐམས་ ཅད་ འཁོར་ བ་ ལས་ དགྲོལ་ བ་ དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ མངོན་ པར་ ཅྱང་ ཆུབ་ པར་ ཅྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ ཐམས་ ཅད་ཡོངས་སུ་ ཟུ་ ངན་ལས་འདའ་ བར་ དགོད་ པ་ སྟེ་ བཞི། 发心四愿。菩萨初发菩提心时立下的四种誓愿：愿令一切有情永离苦难、解脱轮回、现证菩提和同般涅槃。

སེམས་བསྐྱེད་བཞི། ས་མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བས་ རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། མོས་པ་སྤྱོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ལྷག་བསམ་དག་པའི་སེམས་བསྐྱེད། རྣམ་པར་སྨིན་ པའི་སེམས་བསྐྱེད། སྨྲེ་བ་སྒྲུབས་པའི་སེམས་ བསྐྱེད་དོ། 四发心：胜解行发心、清净意乐发心、异熟发心和断惑发心。

སེམས་བསྐྱེད་གསུམ། ཐུང་ཆུང་གི་ སེམས་ ཐོག་མར་བསྐྱེད་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་གསུམ་སྟེ། རྩེ་བོ་ལྟ་བུའི་སེམས་ བསྐྱེད་དང་། མཉན་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་ བསྐྱེད་དང་། ཆུལ་བོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་རྣམས་ སོ། 三发心。菩提心依始发情形分为三种：牧童喻发心、销翁喻发心和君王喻发心。

སེམས་ཁམས། སེམས་གཉིང་ནས་དོ་གལ་ཆེད་པ། 关怀，操心。心中给予重视，མང་ཚོགས་ ཀྱི་ འཚོ་

བར་ སེམས་ ཉུར་ ཅིད་ པ། 关心群众生活。 མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་ལ་སེམས་ཉུར་བྱེད་པ། 关心人民疾苦。

སེམས་ཁྲལ། སེམས་ནང་གི་རྩ་གཞི་ཁེས། 焦虑，悬念；འདི་སྐོར་སེམས་ཁྲལ་བྱེད་མི་དགོས། 不必挂念此事。མི་ལ་རྩེས་ཆད་གཅོད་འདོད་ན། རྩེས་མིང་མི་རྟེད་སེམས་ཁྲལ་ཅི། 欲加之罪，何患无辞。

སེམས་ཁྱག་ཁྱག སེམས་ཡག་པོ་རང་མེད་པ། 存心不善，思想不大好；མི་དེ་ སེམས་ ཁྱག་ ཁྱག་ཅིག་ཡོད་པས་ཡག་པོ་རང་བྱས་མི་ཡོང་། 那个人存心不善，不会做好事。

སེམས་ཁྱེད། (1)སེམས་ཀྱི་རྩ་བ་ནོ་རང་བྱེད་པ། 指点心性，指出思想根源。(2)སེམས་འགྱུར་ཐབས་བྱེད་པ། 改变心情。

སེམས་མཁན། (1)བསམ་ཚུལ་གཏོང་ཤེས་ མཁན། 识者，有见识的人。(2)སེམས་ ཅན། 有情，众生，生物。

སེམས་མཁྲེགས་པོ། (1)བློད་པ་མཁྲེགས་པོ། 顽固，死硬，思想僵化。(2)སྙིང་རྗེ་མེད་ པ། 无情，狠毒。

སེམས་འཁྱུལ་བ། སེམས་བཏུལ་ནས་གྱུལ་པ། 心向往，心悦诚服。

སེམས་འཆིལ་བ། དགའ་བའམ་རྨྱོ་ བ། 高兴，欣悦；རྨྱོ་སེམས་འཆིལ་བ། 情绪热烈。

སེམས་འཁྲི། དགའ་ཞེན། 怀念，崇念。牵挂在心上，མེས་གྲུལ་ལ་སེམས་འཁྲི་ཆེ་བ། 热爱祖国。

སེམས་འཁྲུལ་བ། (1)ཡིན་པ་ལ་མིན་པར་སེམས་ པ། 错想，心错乱，思想混乱。(2)རྨ་བཞི་བའམ་ཚད་དད་ཀྱིས་རྨྱོ་བ། 酒醉心乱，昏狂。

སེམས་གྱ་མ་ཐུ། ངན་ཀཱ་དྲན་འཕྲལ་ གྱི་ སེམས་ འཁྱོག་པོ། 狡猾，诡诈。心不正直。

སེམས་འཇག་པ། (1)སེམས་དྲན་མེད་དུ་སོང་བ། 昏厥，失去知觉。(2)གཉིས་སྣང་གི་ རེས་ པ་ ཡོངས་སུ་ཞུབ་པའོ། 二现寂灭，心寂灭。

སེམས་འགྲེལ་ཚོར་གསུམ། བཅུན་འགྱུར་ཁྲིད་ཀྱི་ བཞུགས་ པའི་ གཞུང་ གསུམ་ རྒྱ་ བྱས་ ཏོ་ སྐྱེད་ འཇུག་ངོ་། ཏོ་རྗེའི་སྙིང་འཇུག། རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཨ་མི་ཏ་ཡུས་ལ་བཀའ་ཁྲིས་བཏབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁོལ་ཆེན་དྲི་ མེད་ དོད་ དེ་ གསུམ། 《三善萨释》。谓金刚手菩萨所著《胜乐经首品释》、金刚手菩萨所著《金刚心释》和白莲法王所著《时轮经无垢光广释》。此等佛书皆收入《丹珠尔》经中。

སེམས་རྒྱུད། (1)སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན། 天性，心情，性情；སེམས་ རྒྱུད་ འཕགས་ པོ། 本性善良。སེམས་རྒྱུད་ཆོད་པ། 性格粗犷。སེམས་རྒྱུད་དེས་ པ། 性情宽和。སེམས་རྒྱུད་ཞི་བ། 天性恬静。སེམས་ རྒྱུད་ བཟང་ པོ། 性情善良。སེམས་ རྒྱུད་ གཤེགས་པོ། 平易近人。(2)སེམས་ཀྱི་ རྒྱུན། 心相续，心识。

སེམས་རྒྱུད་ངང་ཏིང་། (1)སེམས་འཚབ་ མེད་ ཐའམ་ ངང་ རྒྱུད་ རིང་ པོ། 有耐性，不急躁。(2)གཤེས་ཀ་བཟང་པོ། 和善，和气。

སེམས་རྒྱུན། (1)བསམ་པ། 心思，情绪，意趣；སེམས་རྒྱུན་ གྱུང་བ། 无恒心。(2)ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ རྒྱ་ཕྱི་འཕྲོ་མཐུད་ཐའམ་བར་མ་ཆད་པའི་ཆ། 心相续。意识瞬息先后相连或未断绝的部分。

སེམས་ངན། བསམ་པ་ངན་པ། 坏思想，坏心眼。

སེམས་ཕྱ་མ། སེམས་ནི་ཆོས་ཅན། སེམས་ཕྱ་མ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉེར་ལེན་དུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར། ཉེར་ལེན་ཞུས་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རིས་བར་སེམས་ཕྱ་མ་གང་ཡང་རུང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་སེམས་ཀྱི་ཁོལ་ཆེན་དྲི་ མེད་ དོད་ དེ་ གསུམ། 前念心。心是依前念心，无彼近取则不生起故。近取非依身，必须依前念心之串习行而后生起故。

སེམས་ཅན། (1)(སངྐྲ) སེམས་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་གམ། སངས་རྒྱས་མ་ཚང་བའི་རྒྱུ་འགྲོ་རྣྀའི་མིང་། 众生，有情。梵音译作萨埵。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱུ་འགྲོ་དང་། རྒྱ་རྒྱ། རྒྱ་ལྡན། རྒྱ་བོ། རྒྱས་བྱ། འགྲོ་བ། ལུས་ཅན། ཤེས་ལྡན། སེམས་ལྡན་པ། སེམས་པ་ཅན། བྱིལ་ཚགས་བཅས་སོ། (2)(ཐུལ) མི་མིན་པའི་སྤྱིལ་ཚགས་དང་རྫོ་རོང་རྣྀའི་མིང་། 动物，禽兽，家畜。

སེམས་ཅན་གྱི་གནས་པ་དགུ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བདུན་དང་། ཕྱིད་ཟེ་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དང་དགུའོ། 九识住。七识住中，加入色界有顶及四禅无想有情，为九识住。

སེམས་ཅན་སྐྱེགས་མ། སྐྱེགས་མ་ལྔའི་ཁ་གྱལ་ཞིག 众生浊。五浊之一。

སེམས་ཅན་དོན་སྟོན་པའི་སྒྲ། ལུང་དུ་སྟོན་པའི་སྒྲའོ། 示导有情声。有记声。

སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲ། ལུང་དུ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲའོ། 非示导有情声。无记声。

སེམས་ཅན་འདོད་ཆེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། ཐོགས་བྱ་དགོས་པ་དང་། ཐབས་ལ་ཆོངས་པ། ཕན་འདོགས་པ། འཇིགས་པས་ཉེན་པ། མྱ་ངན་ཤིགས་གཟེངས་པ། མི་བྱད་ཀྱིས་ཞོངས་པ། གཞས་འཆའ་བར་འདོད་པ། ཆོ་མཐུན་པར་འདོད་པ། ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ། ལོག་པར་ཞུགས་པ། རྣ་འཕྲལ་ཀྱིས་གདུལ་བར་བྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཇི་ལྟར་ཐེག་པར་སྟོན་པའོ། 饶益有情戒。大乘菩萨利济一切有情之道。对于待助伴、无主意、需饶益、遇灾难、受忧苦、乏资具、欲安止、求同心、欲归正、入邪途、及应以神通教化等诸有情类如何施行利济的方式。

སེམས་ཅན་དོན་ཆེད་ཀྱི་བསམ་གཏན། བསམ་གཏན་བསྒྲུབ་པའི་སྐོ་ནས་མངོན་པར་ཤེས་པ་ དྲུག་པོ་དག་ཐོབ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་རྟེ་ འཕྲུལ་བྱས་ བའི་ རྒྱུས་ སེམས་དཀའ་བར་བྱས་ཤིང་གཞན་ གྱི་ སེམས་ ཤེས་ པས་ སེམས་ དང་ མཐུན་ པར་ ཆོས་ བཤད་ ནས་ མི་དགེ་བ་ལས་བཟློག་ཅིང་དགེ་བ་ལ་ འཁོད་ པ། 饶益有情静虑。勤修静虑证得六通，身显神变，心生欢喜；知他心故，应机说法；止恶劝善，饶益众生。

སེམས་ཅན་ཅམ་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ། མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་གང་གི་ཡང་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེ་བར་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ། 缘有情悲心。不分别无常和无我、唯缘有情的悲愍心。

སེམས་ཅན་ཁྱིམ། (སངྐྲ) བྱང་མེད་ སྐྱེས་ མ། 有情人。孕妇的异名。

སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པའི་ལྷག་མ་ལྔ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ལས། སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་ ལས་ ཀྱང་ པའི་ ལྷག་མ་ ལྔ་ སྟེ། ཁུ་བ་འབྱིན་པའི་ལྷག་མ་དང་། རེག་པའི་ལྷག་མ་དང་། འཕྲིག་ཅིག་སྐྱེ་བའི་ལྷག་མ། བསྟེན་བཀུར་བསྐུར་ བའི་ལྷག་མ། སྐྱེན་ཟིང་བའི་ལྷག་མ་རྣམས་སོ། 贪欲有情之五僧残罪。十三僧残罪中，因贪欲有情所犯五种：泄精、触女人、贪鄙语、赞供语和作媒嫁。

སེམས་ཅན་ལ་སྟོན་པའི་སྒྲ། རྣོད་ཅིང་ཀྱི་ སྐྱེ་ དེ་ལ་སྐྱེས་བུས་ཀྱུ་ལེན་པ་ལྟ་བུ་ སྦྱོད་པའི་ སྐྱེ་ དང་། ཆོག་རྟུབ་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་མི་སྦྱོད་པའི་ སྐྱེ་ གཉིས་ ཡོད། 启示有情声，能诠释意义之声。此分合唱歌咏悦耳之声及口出恶言不悦耳之声两类。

སེམས་ཅན་ལ་བདག་པ། སེམས་ ཅན་ ལ་ སྦྱིན་ བའམ་སྐྱེད་པའི་དོན། 施予有情。

སེམས་ཅན་ལ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲ། རྣོད་ཅིང་ཀྱི་ སྐྱེ་མ་ཡིན་པའི་ སྐྱེ། དེ་ལ་སྐྱེས་བུས་ཀྱིང་བྱ་བའཕྲད་ པའི་ སྐྱེ་ལྟ་བུ་ སྦྱོད་ པའི་ སྐྱེ་ དང་། སྐྱེས་ བུས་ ཁྱ་

ཚུར་བཀྲབ་པའི་སྒྲ་ཉུ་བུ་ མི་ སྙན་ པའི་ སྒྲ་ གཉིས་ ཚད། 非启示有情声，非能诠释意义之声。此分口吹箫笛悦耳之声和出手拳击不悦耳之声。

སེམས་གཅོང་། སེམས་སྡུག་གམ་སེམས་ནད། 悲伤，忧伤，悲愁：བསམས་ཤིང་བསམས་ནས་བྱང་ སེམས་པ་གཅོང་། 儿子我越想越悲伤。

སེམས་ཆུང་། (1)སེམས་ཟབ་པ། 胆小，戒慎恐惧。(2)ཆོས་ཀྱིས་ཆུང་བ། 智慧低劣。(3)གཞན་ ལ་གུས་པ་ཅན་པོ། 恭敬谨慎。

སེམས་ཅན། (1)སྙིང་སྟོབས་ཅན་པོའམ་ ཆོག་ཅེག་ཅན་པོ། 勇敢，豪迈。(2)ཐེག་ཆེན་སེམས་དཔའ་ ཅན་པོ། 菩萨，大乘菩萨。

སེམས་ཆེན་པོ། རྟེ་ཕུ་རྡེ་སྟེང་ རྟོགས་ པའི་ རྣམ་ མཁྱེན། 大心。证悟一切智。

སེམས་འཆལ། ཡིད་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཉམས་པ། 心意，放肆：ཚང་གིས་སེམས་འཆལ་ བག་ མེད་ རྒྱུ་ བས་ ཆང་དོར་ཉམས་པར་ཅིའང་། 酒使心意放荡不羁，因而取舍失误。

སེམས་འཇོག་པ། སེམས་གནས་དགུའི་དང་པོ་ཕྱི་རོལ་ཀྱི་དམིགས་པ་ལས་སེམས་བསྡུས་ནས་ ནང་ དུ་ དམིགས་པ་ལ་གཏོད་པའོ། 内住，第一住心。从外一切所缘一切境界内摄其心系于内所缘境。

སེམས་ཀིད། (1)སེམས་ ཀྱི་ ནུ། 心。(2)སེམས་ ཀྱི་ཆོས་ཉིད། 心性，心的本性。

སེམས་ ཀིད་ ངམ་ གསོ། མདོ་ སྡེགས་ ཀྱི་ ཆོས་ འཁོར་ གསས་ ཅད་ བསྡུན་ པ་ ཡོངས་ རྫོགས་ ཀྱི་ ཚུལ་ དུ་ བཤད་ པ་ གཞུང་ ལེའུ་ བཅུ་ གསུམ་ ཀྱི་ ཚད་ ཉིད་ ཅན་ ཀྱི་ རྟ་ འཕེལ་ གཉིས་ ལྡན་ ཀྱི་ གཞུང་ ཞིག འདི་ ནི་ དུས་ རབས་ བཅུ་ བཞི་ པར་ རྟེ་ སུ་ རའི་ ཀློང་ ཆེན་ མའི་ སྐུ་ བ་ དཔོན་ ཆེན་ རབ་ འབྱམས་ ཀྱི་ མཛད་ པའོ། 《心性安息论》。十四世纪时，宁玛派佛学家隆钦饶绛著。全书有本文及注释共十三章，阐述显宗密乘一切法轮皆是圆教之理。

སེམས་མཉམ་ པ་ ཉིད། བཏང་ སྙོམས་ ཀྱི་ ཐོག་ མར་ ཞུམ་ཏོད་ མེད་ པ་ རྣམ་ པ་ ཐམ་ པ། 心平等性。舍位最初证得离沉掉位。

སེམས་མཉམ་ པར་ མ་ བཞག་ པ་ མི་ མངའ་ བ། ཐུན་ ཐོས་ དག་ འཕྲལ་ ལ་ མཐུམ་ པར་ འཇོག་ ཅིང་ ཕྱང་ ཀི། སངས་ རྒྱས་ ནི་ འཕྲུང་ འཇུག་ མི་ མངའ་ བར་ སྨྲོད་ ལམ་ བཞིའི་ དུས་ ཐམས་ ཅད་ དུ་ སེམས་ མཉམ་ པར་ འཇོག་ པ། མ་ འདྲེས་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་ ཀྱི་ ནང་ གི་ སེམས་ ཤེག 无不定心。十八不共法之一。声闻独觉由甚深定，时出时入；佛四威仪行、住、坐、卧，均在定中，无或出入。

སེམས་སྐྱ་བ། (རྟེང) གཉིད་ ལོག་ པའམ་ བརྒྱལ་ བ། 人睡，昏迷。

སེམས་གཏད་པ། (1)ཡིད་ བཀལ་ བ། 信任，信托。(2)རིག་ པ་ བསྒོམས་ པ། 注意，倾心，集中心思。

སེམས་རྟེན། (1)མི་ བཞེད་ པའི་ དུན་ གསེའི་ རྟེན། 纪念品，纪念物。(2)སེམས་གནས་ པའི་ རྟེན་ ཏེ་ གྲུབ་ པ་ དང་ སྙིང་ ཡིན་ པར་ གྲགས། 脑，心所依。思想凭依的器官。旧说为心脏。

སེམས་རྟེན་གཉིས། ཏིང་ འཛིན་ ཡིད་ ལྡན་ པའི་ སྟོང་ རྩང་ གི་ སེམས་ ཀྱི་ རྟེན་ འདི་ ལ་ ངོ་ བོ་ ཐ་ དད་ པའི་ སེམས་ རྟེན་ དང་། ངོ་ བོ་ གཅིག་ པའི་ སེམས་ རྟེན་ གཉིས་ ལས་ དང་ བོ་ ནི་ སེམས་ ཕྱི་ མ་ དེ་ རྒྱུད་ པར་ ཉེ་ བ་ ལ་ མེད་ དུ་ མི་ རུང་ བའི་ ཐུན་ གྱུར་ པའི་ ཤེས་ པ་ ཞེག་ དང་། གཉིས་ པ་ ནི་ སེམས་ སྐྱ་ མ་ གང་ ཡིན་ པའི་ ཤུགས་ དེ་ བཞིན་ དུ་ སེམས་ ཕྱི་ མ་ ཡང་ དེའི་ ངོ་ བོར་ བརྒྱུད་ ནུས་ པའི་ ཤེས་ པ། 二定心所依。此分异体和同体两种。异体定心所依，指前一定心所依，是增长后一定心所依不可缺少的心，如大悲心生菩提心。同体定心所依，指两种定心所依同一体性，如世第一法及其所摄禅定。

སེམས་སྐྱོར་བ། (1)སྙིང་ བཅག་ པ། 失其本心，

丧心，丧失理智。(2)དྲན་ཤེས་སམས་རིག་པ་ཉམས་པ། 失去知觉，神志昏迷。

སེམས་ཁམ ཨོ་ཐུན་ནས། ངང་ཐུབ། 思想，情绪，性格，性情；སེམས་ཐག་ བཅད་ པ། 决心。མི་དེ་ལས་ཀ་ལ་སེམས་ཐག་ཆོད་པ་ ཙམ། 那个人干工作的决心大。སེམས་ཐག་གྲུང་གྲང་། 无恒，不能坚持。སེམས་ཐག་ ཚད་ བཅད། 坚决。སེམས་ཐག་ཁ་ཚང་བཅད། 坚决。སེམས་ཐུ་ཐག་མ་གྲང་། 不要暴躁。

སེམས་ཁང་ཆད། (1)མི་ སྐྱག་ པའམ་རེ་ ཐག་ ཆད་ པ། 沮丧，灰心。(2)སེམས་ངལ་བ། 心劳，心寒，精疲力竭。

སེམས་ཆགས། སེམས་འཕང་མཐོ་ བའམ་ང་རྒྱལ། 骄傲，傲慢，心高气傲。

སེམས་དག་པ། དག་པ་བཞིའི་ནང་གཅིག། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཐོག་ མཐའ་དག་ལ་ མངའ་ བཅུས་ པའོ། 心净。四净之一。能于一切三摩地门获得自在。

སེམས་ཙང་བ། མིད་ལ་འཐབ་ པའམ་ མོས་ པ་ཆེ་ པ། 合意，同意，认可；心清净，净心。

སེམས་ཉམས་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ། དྲན་པ་ཉིར་ བཞག་པའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ སྟེ། ནང་གི་ལུས་ལ་ དམིགས་ པའི་ སྐོ་ ནས་ བྱང་ བའི་ སེམས་ ཀྱི་ ཀུ་ དང་། དེ་བཞིན་དུ་ ཕྱིའི་ལུས་དང་། ཕྱི་ནང་གི་ ལུས་ ལ་ དམིགས་ པའི་ སེམས་ རྣམ་ པ་ གསུམ་ པོ་ ཐམས་ཅད་ཀྱང་ མི་རྟག་ དུ་ འཇིག་ ཅེས་ བྱ་ བའོ་ སེམས་ ཉེ་བར་ བཞག་ པའོ། 心念住。四念住之一。由缘内身生起二十心所，如是缘于外身及内外身三种心相皆是无常苦空无我，一心安住。

སེམས་ཚོགས མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ཕྱེ། ལུས། ཡིད་ བཅས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཚོགས 六识：眼、耳、鼻、舌、身、意。

སེམས་གདེང་ ཅན། ཡིད་ ལ་ གདེང་ ཚོད་ ཡོད་ མཁན། 胸有成竹者，有把握的人。

སེམས་བདེ་བ། (1)ཡིད་སིམ་པ། 愉快，舒畅，满意。(2)ཐོག་ བདེ་ བཀའ་ཡིས། 安心，放心。

སེམས་མདོ་ བཅོ་ བརྒྱད། རྡོགས་ པ་ ཆེན་ ཐའི་ རྒྱུད་ ཀྱི་ སྐོར་ལ། ཀུ་ མཚོ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རིག་པ་ ངང་ ཀར། ཉི་ མ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ དོ་ རྗེ་ སེམས་ དཔའ་ སྙིང་ གི་ མེ་ ལོང་། སེང་ གེ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ སེང་ གེ་ རྩལ་ རྡོག་ས། རི་ རྒྱལ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ ཨི་ གི་ མེད་ པ། འཁོར་ ལོ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ བཀྲ་ ཤིས་ མཛེས་ ཕྲེན། ཉེ་ མིག་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ སྒྲ་ ཐལ་ འགྱུར། རལ་ གྲི་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ ཀུན་ དུ་ བཟང་ པོ་ སྒྲུབ་ ཀྱི་ མེ་ ལོང་། ཁམས་ ཤིང་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ སྐྲོན་ མེ་ འཕངས་ པ། ཁམས་ ཁྲོད་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ ཉི་ ཟླ་ ཀུ་ སྐྱེས། མེ་ ལོང་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ ང་ སྐྱེད་ སྐྱས་ པ། ཆུ་ ཏིག་ སྐུང་ ལ་ བརྒྱས་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ ཆུ་ ཏིག་ ཤིང་ པ། སྐྱེ་ མེད་ དུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རང་ བྱུང་ བ། ཐུགས་ རྗེ་ ཆེན་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ བློ་ ཡིས་ ཀྱི། ཕྲིང་ ཆེན་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ བྱང་ བྱ་ བ། ཆུ་ བོ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རྡོག་ས་ པ་ ངང་ བྱང་། རླུ་ ཁྱི་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རྟག་ མེ་ ཁྲོས་ མ། ཆུལ་ བོ་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རྐུ་ གཅིག་ ཤོ་ བའོ། ཁང་ མཛོད་ ཕུ་ བྱའི་ རྒྱུད་ རིན་ བོ་ ཆེ་ སྤྲུལ་ པ་ ཐེ་ ཚོམ་ ཅན་ དོ། དེ་ དག་ ཏི་ ཤེ་ ཙ་ ན་ དང་། ཤི་ མ་ ལ། ཀུ་ སྐུ་ ར། གཏུ་ ཟླ་ སྙིང་ པོ་ སོགས་ ཀྱི་ བསྡུད་ པའོ། 《心部·十八子母经》。旧派密乘大圆满经幻心三部经典之一类：明智自现续如大海、金刚萨埵续如大日、大力圆满续如狮子、无字密续如须弥山、吉祥端严续如金轮、声音应成续如锁钥、普贤心镜续如宝剑、燃灯续如戈、珍珠镶嵌续如纯金、日月合璧续如母子会合、居间媒介续如宝镜、珠鬘续如珠在绳、明智自解续如蛇结、六界空广续如妙翅鸟、圆满自成续如长河、怒容天母续如利刃、遗体炽燃续如天王和珍宝聚积续如

府库。此十八续称为旧派十八母子经，由藏族译师白若杂纳、古麻惹、宇札宁波等由梵译藏。

སེམས་ལྟར་བའི་རྒྱུ། རང་རྟག་གི་ཐུན་ཏི་ནང་གཞས་ཤེག་སྟེ། སེམས་ལྟེན་ཏི་དངོས་ཡིའི་རང་བཞིན་ཏི་ཐ་བའི་གནས་ལུགས་ཤེག་ལ་བས་ཆ་ རྣའི་འདུ་ཤེས་གང་ཞིག་ མེད་ བཞིན་ དུ་ ཙོད་ པར་ རྨོ་བཏགས་ཏེ་བརྗོད་པའི་ཐུན་ཞིག 动物浪漫。对于某一有生物本来没有的某种意识活动，故意虚构其为有的修辞方法。浪漫修饰法之一。

སེམས་ཚེ། རྗོགས་ཆེན་ཨ་ཏི་ཙོ་གའི་ ནང་ གཞས་གནས་པ་སེམས་ཀྱི་སྟེ་སྟེ། རྨོབ་དཔོན་སྤྲི་ མེ་རྡེ་ དང་ཙོ་ ཆེན་ པེ་ རོ་ ཏ་ ད་ལས་ རིམ་ པར་ བཏུད་ པ་ ཡིན་ལ། འདིའི་ལུ་ བའམ་ གྱུབ་ཤཱནྟ་རེ། སེམས་ཉིད་ རང་ བྱུང་ གི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱིས་ འཁོར་ འདས་ ཀུན་ ལ་ ཁྱབ་ ཀྱང་། སྣང་ བ་ དངོས་ ཙོར་ ཆུ་ མ་ ཆད། སྟོང་ པ་ དངོས་ མེད་ དུ་ ཆུ་ མ་ ཆད། གཉིས་ ཀ་ མ་ ཡིན་ པ་ རྒྱང་ འཛུག་ གི་ ཐྲོག་ གཡང་ ས་ ལྟུང་ ལ། རང་ ཙོར་ སྟོང་ བས་ རྟག་ བའི་ མཐའ་ ལས་ གྲོལ་ ཞིང་། རང་ རྟུལ་ མ་ འཁྲུག་ པས་ ཆད་ པའི་ མཐའ་ ལས་ གྲོལ་ བས་ ཐ་ བྱལ་ བའི་ སྟུག་ ལས་ འདས་ པའི་ ལྟ་ བ་ གཉན་ ལ་ འབེབས་ པར་ ཟིན་ པའོ། 心识部。旧密大圆满阿底瑜伽三部中之存在心识部。此派法门，原自古印度论师室利僧哈及藏族大译师毗卢遮那次第传出。其见解主张：心性自然本智，虽然普遍存在于一切生死涅槃之中，但在现分不着实有，空分不着实无，亦不堕于二者俱非之双运道。性空故脱离常边，自力不灭故脱离断边，依此抉择远离事功超出苦乐之见。

སེམས་ཀ་བ། (1)ཡིད་ ལ་ སྡུག་ བསྔལ་ བྱེད་ པ། 痛苦，伤心。(2)རང་ གི་ མཚང་ ལ་ ཁོག་ ནས་ ཡིད་ མི་ དགའ་ བ་ བྱུང་ བ། 恼怒，老羞成怒。

སེམས་རྣག་ཅི། སེམས་ཀུན་ མི་ བཟང་ བ། 心黑，心坏，歹毒。

སེམས་རྣད། (1)སེམས་ ཁྲང་ རམ་ སེམས་ སྡུག 心事，思想负担，心情抑郁。(2)སྙིང་ གི་ ན་ ཚའི་ རྐྱེན། 心病，心脏病。

སེམས་གནུག་ཅི། སེམས་ཀུན་ མི་ བཟང་ བ། 阴险，歹毒。

སེམས་གནས་ དགུ། ཞེ་ གནས་ སྐོམ་ སྐབས་ ཀྱི་ སེམས་ གནས་ དགུ་ སྟེ། སེམས་ འཇོག་ པ་ ནི་ ཕྱི་ རོལ་ ཀྱི་ དམིགས་ པ་ ལས་ སེམས་ བསྡུས་ ནས་ ནང་ དུ་ དམིགས་ པ་ ལ་ གཏད་ པ་ དང་། རྒྱུན་ དུ་ འཇོག་ པ་ ནི་ དང་ ཐོང་ གཏད་ པའི་ སེམས་ དེ་ ཉིད་ གཞན་ དུ་ མི་ གཡེང་ བར་ དམིགས་ པ་ དང་། བསྒྲན་ ཏེ་ འཇོག་ པ་ ནི་ སེམས་ ཕྱི་ རོལ་ དུ་ ཡེངས་ ན་ ཤེས་ པར་ བྱས་ ནས་ སྒང་ ཡང་ དམིགས་ པ་ དེ་ ཉིད་ ལ་ འཇོག་ པ་ དང་། ཉེ་ བར་ འཇོག་ པ་ ནི་ སེམས་ ཡང་ ཡང་ བསྡུས་ ཏེ་ ཕྱ་ བར་ བྱས་ ནས་ འཇོག་ པ་ དང་། འདུལ་ བར་ བྱེད་ པ་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ ཚེན་ ཏུན་ བསགས་ ནས་ ཤེས་ དགའ་ བ་ དང་། ཞེ་ བར་ བྱེད་ པ་ རྣམ་ གཡེང་ ལ་ སྐྱོན་ དུ་ བསྟན་ ནས་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ ལ་ མི་ དགའ་ བ་ ཞེ་ བར་ བྱེད་ པ་ དང་། རྣམ་ པར་ ཞེ་ བར་ བྱེད་ པ་ ཆགས་ སེམས་ དང་ ཕེད་ མི་ བའི་ སོགས་ ཞེ་ བར་ བྱེད་ པ་ དང་། ཅི་ གཅིག་ ཏུ་ བྱེད་ པ་ འབད་ མེད་ དུ་ འཇུག་ པའི་ ཕྱིར་ འཆད་ པ་ དང་། མཉམ་ པར་ འཇོག་ པ་ ཞེ་ སེམས་ མཉམ་ པར་ གྱུར་ པ་ ན་ བཏང་ སྙོམས་ སུ་ བྱེད་ པའོ། 九住心，九种住心。修止对次第所生九种住心：从外境中内敛其心，使住内境，是为内住；内住之心，不他散逸，是为续住；若时散逸，立即了知，引还原境，是为安住；数敛此心，使渐微细，是为近住；三摩地德，积而生喜，是为调伏；观散逸为过患，息灭不喜三摩地心，是为寂静；息灭一切贪及不悦等心，是为最极寂静；励力求得无功用住，是为专住一境；此心任运，住平等舍，是为等持。

སེམས་རྒྱུ་བར་མ་ཕྱི་བ། (1)སེམས་ བག་ མི་ ལེའབས་ པ་ དང་ དལ་ བ་ མེད་ པ། 心绪不宁，心情烦

躁。(2)རང་སྣང་གང་དྲན་ཅིད་མཁྱེན། 胡行乱为。

སེམས་རྟག་དུ་འདུག་པ། བར་དུ་ཐུམ་ཆོད་དེ་ཕྱིར་འབྱུང་དུ་དོགས་བཞིན་དུ་གནས་པ། 心恒常性。持续戒慎再起沉掉。

སེམས་རྩལ་མ། (1)བདེན་པ་བདེན་གྱུར། 正直，诚实。(2)སེམས་སྐྱེས་པ་མིན་པ། 心理正常。

སེམས་པ། ❶(ཐ་དད་ཁ) བསམས་པ། བསམ་པ། སོམས།། རྟོག་དཔྱོད་ཅིད་པ་དང་ཡིད་ལ་སྐོར་བ། 思维，想念：ཇི་ལྟར་བསམས་པ་ལྟར་ཁ་ནས་སོད། 怎样想就怎样说！ཁང་བཅུམས་ལས་དུ་འགྲོ་བ་ཞིག་བྱུང་ན་སེམས། 希望所作的事业顺利。བདེ་སྐྱིད་འཐོབ་བར་སེམས་པ། 想获得幸福。❷ཀུན་འགྲོ་ལྟའི་ཚ་ཐུལ། རང་ཐུལ་ལ་ཞུགས་ཞིང་འཇུག་པའི་སྐྱེ་ནས་ཐུལ་དེ་ཡིད་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་པའོ། 名词。心思，用心。佛书译作思、造作思。五遍行之一。涉入各自对境，作意思维之心所：སེམས་པ་རྒྱ་ཆེ་བ། 眼光远大，心胸开阔。སེམས་པ་བཟང་བོ། 心性善良。དེ་འདྲའི་སེམས་པ་གནག་པ་ལ། 用心何其毒也！སེམས་ཕྲ་བ། 细分心。

སེམས་པའི་ཟས། སེམས་ཀྱས་པ་དང་འཕེན་པ་སེམས་པས་བྱེད་པ་སྟེ། དབེར་ན། རྩོན་ཐུ་ཀེའི་ཚེ་ཐལ་བའི་ཀུལ་པ་རྟག་པའི་ཀུལ་བར་ སེམས་བཅ་ཀཉིས་མ་ཤི་བ་དང་། ཀཱཏི་ཀིས་ཀ་ཕྱེ་བས་ཐལ་བར་ཤེས་པས་དེ་མ་ཐག་ཤི་བ་དང་། ཆུ་མཚོར་ཐང་དུ་ཤེས་རས་སོང་བ་ཆུར་ ཤེས་ པ་དང་ཤི་བ་ཕུ་བྱའོ། 思食。能使心思安住于指望处，诸根仍能增长之食。如昔遇荒年，望盛灰袋为精粑袋得以不死，解袋知是灰袋即死。又如行大海中想为平原得以不死，及知是水即便湮没而死等。

སེམས་པའི་ལས། ཡིད་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་ལྷག་མའི་ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ སེམས་བྱུང་། 思业。与意识相应、现前能行身业语业之思心所。

སེམས་དཔངས་མཐོ་བ། ང་རྒྱལ་ལས་སྐྱོབས་པ་ཆེ་བ། 骄傲，自高，妄自尊大。

སེམས་དཔའ། (1)སྙིང་སྟོབས་ཆེ་བ། 勇敢，豪迈，雄心。(2)གཞན་དོན་ལ་སྙིང་སྟོབས་མི་ ཞུམ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 菩萨：སེམས་དཔའི་སྐྱིལ་ཀྲུང་། 菩萨跏趺，半盘腿坐。一种坐姿。

སེམས་དཔའ་སྒོམ་བཞི་ཁས། ཤུ་བསྒྲིད་པའི་ཚུལ་ཞེག་སྟེ། དམ་ཚིག་སེམས་དཔའ་དང་། ཡེ་ཤེས་ སེམས་དཔའ་དང་། ཏིང་འཛིན་སེམས་དཔའ་བཅས་ཅིག་ཅར་དུ་བསྒྲིད་པའོ། 三重勇识。密乘本尊生起次第之一。誓尊、智尊及定尊。

སེམས་དཔའ་སེམས་མ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་མའོ། 男女菩萨。

སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པའི་ཁྱད་མཚན། བསམ་མི་ཁྱབ་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་ བྱས་ པའི་ སེམས་དཔའི་ཡེ་ཤེས། 菩萨行相。示现不可思议等胜相的菩萨智。

སེམས་དཔའི་ སྤྱོད་ པའི་ བྱེད་མཚན། བག་བའི་སྐྱབ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ ལས་ ཁྱད་ པར་ ཅན་ དང་ ལྡན་པའི་ སེམས་དཔའི་ཡེ་ ཤེས། 菩萨行动能相。具足利乐救护等功能之菩萨智。

སེམས་ དཔའི་ གཞི་ ཤེས་ སྤྱོད་ པའི་ བྱེད་ པ་ གཟུམ། སེམས་ དཔའི་ གཞི་ ཤེས་ སྤྱོད་ པས་ སེམས་ཅན་ གཞས་ ཅད་ ཐར་ པའི་ བདེ་ བ་ ལ་ འགོད་ པས་ བན་ པ་ དང་། སྡུག་ བསྔལ་ དང་ ཡིད་ མི་ བདེ་ ཞི་ བ་ སོགས་ ཆེ་ འདྲིའ་ བདེ་ བ་ དང་། འཁོར་ བའི་ སྡུག་ བསྔལ་ གཞས་ ཅད་ ལས་ བསྒྲལ་ བའི་ སྐྱབ་ པ་ དེ་ དང་ གཟུམ་ མོ། 菩萨根本智加行之三种功能，将一切有情安置于得解脱之乐土，使息灭身苦

及心苦，令今生得安乐；从一切轮回苦痛之中救护者。

སེམས་འཕེལ། (1)རྒྱུད་སྟོབས་ཀོང་ནས་ཀོང་དུ་རྣ་འཕེལ་དུ་སོང་བ། 心力增长，增长智慧，增加见闻。(2)སྙིང་ཉོམ་ཉེམ་དུ་གཡེལ་བ། 心脏。

སེམས་འཕྱོ་བ། (1)སེམས་འཕང་མཐོན་ པོར་ འགྲོ་ བའམ་ གཡོ་ བ། 心情激动，心高气扬。(2)རྒྱུ་མི་བདེ་བའམ་སེམས་སྐྱོ་བ། 忧郁，厌烦。

སེམས་འཚེང་བ། སེམས་ཚགས་ པའམ་ ཞེན་ པ། 心疼，心爱，疼爱；མ་ ཡིས་ ཀྱ་ གཅིག་ པོ་ ལ་ སེམས་འཚེང་བ། 母亲疼爱独子。

སེམས་འཚོག་པ། ཡུལ་ལ་སེམས་དབང་ ཞེད་ དུ་ རོར་ནས་འཕྲལ་མི་ ཐོད་པ་བྱུང་བ། 倾心，一心向往。感情被吸引住。

སེམས་བག་ཚ་བ། (1)སེམས་འཚབ་པའམ་ ཞུམ་ པ། 焦虑，畏惹。(2)ཡིད་ལ་ མཆེར་ སྐང་ ཙོད་ པ། 羞怯。

སེམས་བཟོ་བོ། (མངོན) ཁུགས་པ་སྐྱ་མི་ཤེས་པ། 哑巴。不会说话者。

སེམས་སྐྱང་། རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་ གྱི་ཁྱད་ པར་རང་སྟོབས་ཀྱས་ མཐོང་ བའི་ རིག་ པ་ སེམས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། ཚོར་པ་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་བཏུ་ རྣ་ གཅིག་གོ། 心所。自力能见各自对境事物特殊属性之心所生法。如受等五十一心所。

སེམས་སྐྱང་ཕྱེ་བཅུ་ རྩ་ གཅིག ཀུན་ འགྲོ་ ཕྱེ་ དང་། ཡུལ་རིས་ཕྱེ་དང་། རྣ་ རྟེན་དུག་དང་། རྟེ་ རྟེན་རྟེ་ ཀྱ་དང་། དགེ་བ་བཏུ་གཅིག་དང་། གཞན་ འགྱུར་བའི་ བཅས་ཤེས། 五十一心所：五遍行、五别境、六根本烦恼、二十随烦恼、十一善、四异转或不定，共五十一。

སེམས་བྱིལ། སེམས་སྐྱེད་ པོ་ ཤེད་ པ། 着急，焦急，心乱；སེམས་བྱིལ་བ་ ཚའ་ཚུ་བ་ལངས་པ། 心不安详。

སེམས་བློང་བློང་པོ། (1)ཡིད་མི་བདེ་ ལྐང་ ལྐང་ བྱེད་པ། 忧愁。忧心忡忡。(2)(སྙིང་) རིག་པ་ མི་གསལ་བ། 神志不清。

སེམས་དབེན། (1)རྣམ་རྟོག་ངན་པའི་ཚུལ་ བཅད་པ། 心守舍，不胡思乱想。(2)དབེན་པ་གསུམ་གྱི་ ཡ་ གྱལ་ཞེག་སྟེ། ཕྱི་ནང་གི་མཐའ་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིང་གར་ཆུང་ཐིམ་པས་ཁྱད་པར་གྱི་ སྟོང་ པ་ ཉིད་ བསྒྲུབ་པའོ། 心寂，心远离。三寂之一。凭依内外二边，使风渗入心间以生起殊胜四空。(3)འཁོར་འདས་ཀུན་ གྱི་ རྩ་ བ་ སེམས་ ཀུན་ རྟོག་ ཆུང་ངང་བཅས་པ་ ལས་ དབེན་ པར་ བྱས་ ཏེ་ བདེ་ སྟོང་དབྱེར་མེ་ཤྱིད་པའི་ངང་ བོར་ ཤད་ བའི་ རྩལ་ རིམ་པའི་རྣལ་འབྱོར། 心寂，心远离。远离生死涅槃根本，寻思心风，体性现为空乐无别时所修圆满次第瑜伽。

སེམས་སྐྱོང་བ། (1)སྡུག་བསྔལ་གྱིས་སེམས་སྐྱོ་བ། 厌烦，悲伤。(2)སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་ ཐབས་ ཉེད་ པ། 修心。修道养心。

སེམས་མ། བྱང་ཆུབ་སེམས་མ། 名词。女菩萨。

སེམས་མེད་པ། (1)བེམ་ པོ། 无生物，物质。(2)རྨོངས་པ། 愚钝无知。

སེམས་མེད་པའི་ སྐབས་ ལྔ། གཏས་ སྐབས་ སེམས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་ལྔ་སྟེ། འཇིག་སྐྱེས། འདུ་ཤེས་མེད། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྐྱེས་འཇུག གཉིད་མཐུག བཅུལ་བའི་ སྐབས། 五位无心。心识暂时休止的五种状况：灭尽定无心、无想天无心、无想定无心、极睡眠无心和极闷绝无心。

སེམས་མེད་ངབ་རྟོག ངབ་རྟོག་གི་ཏུན་ཀྱི་ རྣང་ གཞིས་ཤེག་སྟེ། སེམས་ མེད་ཀྱི་ དངོས་ བྱེད་ རང་ བཞིན་ཀྱི་ གནས་ལུགས་ ལ་རྣམ་ རྟོག་གི་ བསམ་བློ་ མེད་ བཞིན་དུ་ ཡོད་པར་ སྐྲོ་བཏགས་ཏེ་བརྗོད་པའི་

ཏྲུན་ཞིག་ 无知浪漫。对于某一无生物本来没有的意识活动，故意虚构其为有的修辞方法。浪漫修饰法之一。

སེམས་སྐྱེད་པ། ང་རྒྱལ་ཟློངས་ནས་ སེམས་ ཆུང་ཉུང་བ། 虚心，谦恭，谦让，自卑。

སེམས་ཙམ་རྣམ་བདེན་པ། སེམས་ ཙམ་ པའི་ ཀུན་མཁྱེའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག་ རྟེན། དབང་ ཤེས་ལ་ རགས་པར་ སྣང་བ་ སྣང་བ་ ཡོད་ དུ་ གྲུབ་པར་ འདོད་པ། 实相派，实相唯识派。唯识宗两大派之一。于根识中粗现之境即如所现许为实有。

སེམས་ཙམ་རྣམ་རྫུན་པ། སེམས་ཙམ་པའི་ ཀུན་མཁྱེའི་ནང་གསེས་ཤེག་རྟེན། དབང་ཤེས་ལ་རགས་པར་ སྣང་བ་ སྣང་བ་ ཡོད་ དུ་ གྲུབ་པར་ ཕྱི་འདོད་ པ། 假相派，假相唯识派。唯识宗两大派之一。于根识中粗现之境即如所现不许为实有。

སེམས་ཙམ་པ། འཕགས་པ་ཐོགས་ མེད་ ཀྱི་ རྗེས་སུ་ འབྲངས་ པའི་ གྲུབ་ མཐའ་ སྨྲ་ པ། 尼姆·贡噶·旦贝·坚赞·扎西·扎巴·桑波·夏·格西·曲吉·扎巴·仁钦·桑波·格西·曲吉·扎巴·仁钦·桑波·格西·曲吉·扎巴·仁钦·桑波

དཀྱིལ་འཁོར་བའོ། 专注心支。密乘行部念诵四支之一。专注修炼第一种字胜义菩提心空性及其现分世俗菩提心月轮。

སེམས་ཁས། སེམས་ཁྲལ་ལམ། སེམས་ཁྲངས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། 焦虑，挂怀，劳心的事。

སེམས་ཁས་ལྡུ་རྩེ་བ། སེམས་ཆུད་ཞེ་ཞིང་དུལ་བ། 心堪能，调伏思想，སེམས་ཁས་སུ་དྲེ་བ་ཉིད་དུ་ཐུ་བའི་ཕྱིར་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་བརྩོན་འགྲུས་ཐུབོ། 为使心生堪能，于闻思等必须精进。

སེམས་ཀྱི་བ། ཁོང་ཁྲོ་ཞེ་བའམ། ཚལ་བ། 息怒，怒气消散。

སེམས་ཀྱགས། རྩོའི་རྩལ་ཀྱགས། 心力，毅力，劲头；སེམས་ཀྱགས་སྐུལ་བ། 激励志气。སེམས་ཀྱགས་སྐྱེད་བ། 鼓起干劲。སེམས་ཀྱགས་ཆིག་སྡིལ། 同心协力。

སེམས་ཤེས། (1)བསམ་བློ་གཏོང་ཤེས་མཁས། 懂事者，通达事理者。(2)(མངོན) མཁས་པ། 智者，有学识者。

སེམས་ཤེས་པ། (1)ལེགས་ཉེས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཤེས་པ། 能分辨好坏。(2)བསམ་བློ་གཏོང་ཤེས་པ། 善于思考。

སེམས་བྱང་བ། (1)སེམས་ཚུལ་ལྡན་དུ་གནས་སུ་འཇུག་པ། 存好心。怀着合情合理的念头。(2)གཞན་ཀྱི་མཚང་ལ་མི་ཞག་པར་བྱེད་པ། 照顾情绪。爱护他人感情。佛书译为善护他心。

སེམས་གསོ། སུ་ངན་ཅན་ཀྱི་སེམས་སྡུག་གསོ་ཐབས། 安慰，抚慰；སེམས་གསོ་འཚམས་འདྲི། 慰问。

སེམས་གསོའི་མཆོད་ལྷབས་ཀུན། (ཡུལ) མི་ཤི་བའི་ཧང་མི་རྣམས་ལ་འབྱལ་རྒྱའི་ཀུ་བ་བཏགས། 吊唁哈达。对死者家属表示哀悼所献哈达。

སེམས་སྐྱེས་ཀྱིས་བྱབ་པ། མཐར་ཡུན་རིང་དུ་བསྒོམས་ཏེ་གོམས་ནས་ཞུམ་ཆོད་ཀྱི་ཚེ་འཕྲོ་བ་ཙམ་ལས་ཀྱང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པར་གནས་པ། 心任运性。长时修习，转趣娴练，远离沉掉，坦然安住。

སེམས་སྐྱོད་སྐྱོད། སེམས་དལ་དལ། 安闲，舒畅；བྱལ་ཐིང་མེད་པའི་སེམས་བག་སྐྱོད་སྐྱོད་བྱུང་། 不慌不忙，心情安闲。

སེཏྲ། 名词。(1)དམར་ཞིང་ཆུང་ལ་རྩི་སྐྱུར་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་ཏོག་ཅི། 杜李。一种色红、味酸的小水果。(2)གསར་དུ་སྐྲོས་མ་ཐག་པའི་སོ། 新牙，稚牙。新生出的牙齿。(3)(ཞ) ཏོས་ཆེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་ཀྱི་མིང་། 苏缎。一绸缎名。

སེཏྲ་བཙུ་བ། (མངོན) ཅིས་པ་ཆུང་ཆུང་། 十稚齿者。幼儿的异名。

སེཏྲ་བཙུ་པའི་ངག ཀཞན་ཀྱི་ཟེར་སྐྱོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ། 人云亦云，无主见。

སེཏྲ་འབྲུ། ཤིང་ཐོག་ཀྱི་རིགས་ཤེག 石榴。

སེར་ཀ། དངོས་རྫས་ཀྱི་ཕྱི་ངོས་ཀྱས་པའི་སྐྱབས་ཀ། 名词。裂缝，裂痕，缝隙，皮上鞭裂；སྐོའི་སེར་ཀ། 门缝。ལག་པར་སེར་ཁ་ཀས་འདུག 手上起皴纹了。དཀར་ཐལ་སེར་ཀ་ཀས་པ། 瓷碗裂缝了。

སེར་ཀ་མ། (1)ཉི་བ་སེར་སྐམ་མ། 黄干牛粪。晒干用作燃料的牛粪。(2)སེར་ཀས་ཅན། 有裂缝者。

སེར་ཀང་། སེར་བ་ཤར་ཤར་དུ་འབབ་པའི་ཀཀྲ། 雹脚。冰雹颗粒密集下降时，显现成一束一束垂线的影像，逐渐移动，有如雨点形成的"雨脚"。

སེར་སྐམ་མ། སེར་ཁ་མ་ཡང་ཟེར། སྟོན་དུས་ཀྱི་ཉི་ཁའི་ཉི་བ་འབྱང་ཤིང་ལེགས་ཤོས་ཤིག 黄干牛粪。深秋时节最好的干牛粪。

སེར་ཤེ། དཀར་དུས་ཀྱི་ཉི་བ་ཆོན་པའི་ཁར་འབབ་པའི་འབྱ་སེར་པོ་ཁོག་པ་ཅན་ཞིག 牛屎蜣螂。

སེར་ཀེ་ཀེ། (ཨམ) སེར་པོ་ཀྱོང་ཀྱོང་། 黄色物体直立状。

སེར་སྐྱ། (1)སེར་པོ་དང་དཀར་རྡ་བཟེས་པའི་མདོག 淡黄色。石黄调和白粉所成颜色。(2)བཙུན་པ་དང་ཁྱིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 缁素，僧俗。出家人和在家人的合称：སེར་སྐྱ་མི་དམངས། 僧俗人民。སེར་སྐྱ་དབོན་རིགས། 僧俗官员。(3)(ཟླཱ་) 1.ཉི་མ། 太阳的异名。2.ཁྱབ་འཇུག 毗纽天、遍入天的异名。(4)ཨི་རེལ་པའི་དྲང་སྲོང་ཞིག 迦毗罗。古印度一仙人名。

སེར་སྐྱ་པ། ཕྱི་རོལ་པའི་དྲང་སྲོང་སེར་སྐྱའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་ཞིག། 淡黄师，数论师。古印度一宗教派系名。

སེར་སྐྲའི་ལྕུ་བྱིར། (ཟླཱ་) ཞིན་བྱ། 淡黄眼。枭、猫头鹰的异名。

སེར་སྐྱའི་གནས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར། ཅུ་གར་ཀྱི་ཤོང་ཁྱེར་ཉི་ཐག་ཅ་ཞིག 迦毗罗城都。古印度一城名。

སེར་ཁ། སེར་ཀ་དང་འདྲ།

སེར་ཁ་ཟེ། སེར་སྐམ་མ་དང་འདྲ།

སེར་ཁང་། ཐུར་སེར་སྲུང་ཐུགས་འཆང་སྟོད་ཁང་། 防雹室。旧时，据说诵咒可以防雹，特为此类咒师修建的住宅。

སེར་ཁྱིམ་པ། སེར་ཆས་ཅན་ཀྱི་ ཁྱིམ་པ་ སྐྱེ་དབོན་ སེར་ གཟུགས། 僧衣俗人。在家人着僧装者。

སེར་ཁྱིམ་ལ། བོད་རང་སྐྱོང་ ཐྲོངས་ ཀྱི་ ཀོང་ ཀ་དང་ཐྲོ་ཁུལ་བར་ཀྱི་ལ་ཞེག 色齐拉。山口名。在西藏工布地区和波密地区之间。

སེར་ཁྲུག་ཀྱི། ཁ་དོག་ སེར་ པའི་ མདངས་ མཛེས་ སྣང་སྲས་ཤིག 黄澄澄：ཟུར་རང་དང་སྨིན་མ་སེར་ཁྲུག་ག་ཙམ་དང་། 胡子眉毛黄澄澄的。

སེར་ཁུ། གཞི་སེར་པོང་རི་མོ་ཚོན་ཁ་ཙམ་པ། 黄底彩色：རས་སེར་ཁུ། 印花黄布。ཤོག་ཁྱ་སེར་ཁུ། 印花黄纸。

སེར་ཁྲལ། (1)ཐུར་སེར་སྲུང་བའི་ཙམ་ཁྲལ། 防雹费。旧时，据说诵咒可以防雹，为此等咒师征收的费用。(2)གྲྭ་པའི་ཁྲལ། ཐུར་ཁྱིམ་རང་དུ་བ་གསུམ་ཙམ་ན་འཕྲོང་བ་དེ་གྲྭ་པ་ཕྱི་འཇུག་པ་དང་གཉིས་ཙམ་ན་ཚང་བ་དེ་གྲྭ་པ་ཕྱི་འཇུག་པ་དེའོ། 僧差。旧时，强迫出家为僧的徭役，如家有三子者则征中子为僧，有二子者征其幼子。

སེར་འབྲིལ་འབྲིལ། སེར་ མདངས་ ཆགས་ ཚུལ། 黄澄澄：ཞིང་ གར་ཏོ་ སེར་ འབྲིལ་ འབྲིལ་ དུ་སྨིན་པ། 地里的麦子熟得黄澄澄的。

སེར་ག། (1)སེར་ག་དང་འདྲ། (2)(ཨམ) སྐུད་པའི་གནོན་མཚུ་འཇུག་ས་ས་དམར་ལས་བཟོས་པའི་ཁོག་སྡོང་། 鼓风管口泥套。装在鼓风皮囊管口上的陶土套管。(3)སྐྲག་རྒྱང་སོགས་ཀྱང་དང་ཀྱི་ས་གདུང་ནས་ཤང་ལག་ཏི་བཞིས་པ་ གས་པའི་དེན། 皲裂纹。手足皮肤因受寒气冷风侵袭所起裂痕。(4)མཛེ་ནད་ཀྱི་ཤ་རོ་སེར་ག་མང་པོ་གས་པ་ ལྟང་བྱུང་པའི་དབེ་དོན་སྐྱེས་པ་ཞིག 破碎片。麻风疮头破裂成碎片状者。

སེར་གས། སྐྱབས། 裂缝。

སེར་ཆོས། (1)གྲྭ་ པའི་ ཚོན་ པ། 僧人衣服。(2)མདོག་སེར་པའི་ཆོས། 黄色衣服。(3)དང་ཆོས་སེར་པའི་རིགས། 黄色缎子。

སེར་རྒྱ། ཐུར་སེར་སྲུང་ཐུགས་འཆང་ལ་སྐྱེད་ པའི་ རྒྱ་ཆ། 防雹费。旧时，送给防雹咒师的工资。

སེར་སྐྱིང་མཆོག ཅི་ལིང་མཆོའང་རེར། བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲོངས་ཀྱི་བྱང་དབུས་མཚོན་དང་ཤན་རྩ་ཆུ་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་མཐའམས་སུ་ཡོད་པའི་མཆོ་ཞིག ཙ་སྐུ་ གཙང་ པ་ སོགས་ མཆོ་ འདིའི་ རང་ དུ་ འབའ་

ཅིང་། ཀུ་ཁྲིན་རྒྱུ་ལེ་གྲུ་བཞི་ ,৩৬০ ཡོད། 色林错。湖名。又名奇林错。在西藏自治区班戈县和申扎县之间，扎加藏布等流入此湖，面积有1640平方公里。

ལེར་ཆོད། རླུང་འཕྱུག 狂风，暴风：ལེར་ཆོད་གཡྱག་ནས་གནམ་ས་ཁ་དུབ་པ་ཞིག་བྱས། 狂风大作，刮得天昏地暗。

ལེར་སྐྱོང་། རྒྱ་ངའི་ལེར་ཉིལ། 蛋黄。

ལེར་ཅན། ས་ཡོན་འདེབས་རུན་པའི་ཞིང་ལེར་ཅན། 坼裂地。耕地灌溉后，经过数日，开始坼裂，适于播种的湿润土地。

ལེར་ཚ། (1)རྟ་རྨེན་ཞིག 虎耳草科的一种药用植物名。(2)མདོག་ལེར་ཡིའི་ཚ་ཤས་ནམ་ཐག 黄色程度。黄色深浅程度。

ལེར་མཆོད། གྲྭ་པར་ནོར་རྫས་འབྱལ་བའི་མཆོད་པ། 供众，斋僧。对出家僧侣所作的财物布施。

ལེར་ཉི་བསྲེལ་སྐོ། (ཐལ) དབྱར་དུས་ལེར་བ་འཐབ་པའི་རླུ་ལུས་ཀྱི་ཉེ་དུད། 下雹前的闷热。

ལེར་བསྲལ། (ཐལ) ཕྱིངས་མ་བསྲལ་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ལེར་ལང་སྐུ་བཅུག་པའི་ཐུ་རིམ། 发坼，酝酿坼裂。与耕埋杂草同时，等待经过水淹耕地坼裂的过程。

ལེར་ལྷེམ་ལྷེམ། ལེར་མདོག་བཀྲ་ཚུལ་ཞིག 黄灿灿。黄色灿烂状：མེ་ཏོག་ལེར་ལྷེམ་ལྷེམ། 黄灿灿的花朵。

ལེར་ཐག་ཆོད་པ། ཞིང་གིའི་ལེར་ཐལ་ནས་རྨས་ཐག་ཆོད་ པ། 耕地干透。耕地浇灌后，水气已经完全蒸发干燥。

ལེར་ཤེག 1)རྒྱ་ངའི་ལེར་ཐིག 蛋黄。(2)གཞི་ལེར་བོར་རི་མོ་ཐིག་ཁ་ཅན་གྱི་སྣམ་བུ་སོགས། 斑点黄毯穗。黄底斑纹的毛织物。

ལེར་ཤིང་ཤིང་། ཁ་དོག་གི་མངོན་ཚུལ་ཞིག 黄色灿烂，黄灿灿：ཐྲིང་ཏུན་མེ་ཏོག་གསང་ པ་ ལེར་ཐིང་ཐིང་། 黄灿灿的龙胆花。

ལེར་དེབ། གྲྭ་པའི་མིང་ཐྱི་ཡིག་རིགས། 僧册。僧众名册档案。

ལེར་མདངས། མདོག་ལེར་བོ། 黄色。

ལེར་མོག ཐ་མདོག་སྐྱེ་ལེར་བོ་དང་ནག་པོ་འདྲེས་པའི་མདོག 棕黑色。

ལེར་རྙེས། ཐུང་སྐྱེན་དུས་ ཐུགས་ པ་ སོགས་ ཀྱི་ལེར་བ་བཀག་ཚེན་ ཐྱི་ འབྲུ་རིགས། 防雹粮。旧时，给防雹咒师交纳的粮食报酬。

ལེར་སྐྱ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཁུ་བས་ ཚེ་ བྱད་ སོགས་ བདོག་པའི་དངོས་པོ་ རྣམས་ རང་ གིས་ ཚོངས་ སུ་ སྤྱད་མི་དུས་ཤིང་། གཞན་ལའང་གཉེར་མི་ཆོད་པར་ལེགས་ཀྱས་དུ་འཇིན་ པ་ སྐྱེ་ ཉེ་ ཉེན་ ཉི་ ཤུའི་ཅང་ གིས་ཤིག 悭吝，吝啬。贪心所摄。对于财物过分吝惜，自己不肯享用，亦不肯惠施他人。佛书译为悭。二十随烦恼之一：ལེར་ སྐྱ་ ཅན། 悭吝的人，吝啬者。ལེར་ སྐྱེ་ མངྱད་པས་ མ་ བཅིངས་ པ། 不为悭结所束缚。ལེར་སྐྱ་ལེད་པར་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ། 慷慨施舍。ལེར་སྐྱ་ ཅན་ལ་སྤྱན་མི་འགྲིང་། གཡོ་སྒྱུ་ ཅན་ ལ་ གྲོགས་ མི་ འགྲིང་། 吝啬者团不聚兄弟，狡诈人交不上朋友。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚ་ཟླ་དང་། འཆགས་པ། འཇིངས་པ། ཞིན་མོ། སྐན་ཆོས་ ཁ་ཅས་སོ།

ལེར་པོ། ●མདོག་ ལེར་ པོ། 形容词。黄色，黄的：གོས་ཆེན་ལེར་པོ། 黄缎子。ཞྭ་མོ་ ལེར་པོ། 黄帽。❷(མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

ལེར་པོ་རྩྭ་ཏྲལ། རྩྭ་སྐྱེན་རྩྭ་ དུལ་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག 黄茅艽。

ལེར་པོ་ཁ་ཁའ་པོ། ལེར་པོ་ཁ་ཅན་དུག་དང་འབྲེ།

ལེར་པོ་ཁ་ཙམ་དུག ཙྭ་ཞིག一枝蒿。可入药。

ལེར་ལྷུར་ལྷུར། མདོག་ ལེར་ ཞིའི་ མདངས་ ཅན།

黄灿灿：ཤིང་ཏོག་ཚ་ཁུ་མ་སེར་ཐུང་ཐུང། 黄灿灿的柑桔。

སེར་ཕྲེང་། སེར་འཕྲེང་དང་འདྲ།

སེར་འཕྲེང་། (1)གྲྭ་པ་རྣམས་མཆོད་རྟེན་ཐོག་ནས་ ཕྲེང་བཞིག་པའི་ སྟུར། 僧众仪仗行列。(2)ཕྲེང་བ་སེར་པོ། 黄色念珠。

སེར་བ། རླིན་ཀྱི་རྡོལ། རླིན་གང་། 名词。雹，冰雹：སེར་བ་འབབ་པ། 下雹。སེར་བ་སྲུང་ཐབས། 防雹法。དཔལ་སེར་བའི་གནོད་པ་ཁྱོ་མོ་ཙམ་ཡང་མ་བྱུང་། 今年寒无雹灾。ཕྱི་དགྲ་ལྕགས་ཀྱི་སེར་བ་འདྲ། ནང་དགྲ་ཁང་རྙིང་ཀྱི་ཕིག་ཆུ་འདྲ། 外敌如铁铸的冰雹，内敌如老屋的雨滴。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུ་མཉེག་ས་དང་། རྡོ་ཤ་ཚར། རླིན་ཀྱི་ཀ་བ། རླིན་ཀྱི་ཚོང་ཐུ། རླིན་ཀྱི་རྡོ། རླིན་ཀྱི་དུས་པ། ཤ་ཐོག་ཀ་ཤེད་པའཛས་སོ།

སེར་ཕྲེངས། མཆོད་རྟེན་ཐོག་པའི་ གྲྭ་ པ་ ཕྲེང་བཞིག་པའི་སྟུར། 僧队。僧侣行列。

སེར་མ། 名词。(1)ཞིང་ ཀ་ བཞའ་ ཚན་ས་ བོན་འདེབས་རན་ ཙམ་ ཙམ་ཁའི་ མིང་། 润透耕地。适于播种的较润湿的耕地。(2)བཙུན་མ། 尼姑。(3)ལྷ་མོ་ཀུ་མ། 邬摩天女。

སེར་ཚོ། སེར་མོ་བའི་བསྟན་མིང་།

སེར་ཚོ་བ། རབ་བྱུང་སྤྱིའི་མིང་། 出家人，僧徒。

སེར་དམག གྲྭ་དམག 僧兵，喇嘛兵。

སེར་ཇེ། (རྡོང) འཇིན་པ་དམ་ཚའམ། འཇིན་ཚགས་ཆེན་པོ། 悭吝，吝啬。

སེར་བཙག ས་ཆོན་སེར་པོ་ཞིག 赭黄。一种黄土颜料。

སེར་རྩི་ཚོས། (རྡོང) ལྷའི་ཤིང་ལས་ བྱུང་ བའི་ ཚོས། 神树新生衣。

སེར་ཚ། ཁྱུང་པོ་སེར་ཚ་སྐྱེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཤྲིང་ཆེན་རྩོང་གི་དབྱས་ཀྱལ་དུ་ཡོད། 色扎。地名。又名穹布丁青。在西藏自治区丁青县中部。

སེར་ཚྭ། ལན་ཚའི་ རིགས་ ཚུང་ སེར་རྟེ། རོ་བཟླ་སྐྱུང་ལན་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲེད། རྩལ་བས་ཀ་ རྩལ་བ་ཁོད། སྐྱེན་ནད་བཤིག 黄矾。药用盐类之一种。味涩酸而咸，性温，治口臭，消症瘕。

སེར་སྐོགས། གྲྭ་པ་མང་པོ་ཚོགས་སུ་འདུས་ བའི་ མིང་། 僧团。僧众团体。

སེར་ཙིན། སྔོན་སེར་བ་སྲུང་བའི་ཐུ་ཚ། 防雹钱。旧时，给诵咒阻雹者的报酬。

སེར་རོག་ཁྱེ། སེར་རོག་དུ་ གྱུར་ཚུལ་ཞིག 焦黄色：ཁྱམ་བྱའི་ཀ་ སྐྱ་ སེར་རོག་ཁེར་ཆེག་པ། 猫须烧成焦黄色。

སེར་ཁངས། (ཁྱལ) ཞིང་ཀར་ཆུ་ བཏང་ རས་ སྐམས་ ཆེན་རན་ བར་ གྱུར་པ། 翻黄，开坼。耕地浇水后土转滋润开始坼裂：སོན་འདེབས་རན་ བའི་ ས་ཞིང་ སེར་ཁངས་ཅན། 适合播种的开坼耕地。

སེར་ཁྱས། གྲྭ་གཟུགས། 黄色装束，出家身。僧众的衣着。

སེར་ཀ། སྦུང་ལས་སྐྱེས་པའི་ ཀ་ མོ་ སེར་ པོ། 黄蘑菇，黄色菌。

སེར་ཀང་རྡེ། མདོག་སེར་ པའི་ ཁྱད་པར་ཞིག 黄灿灿，黄澄澄：ཁྱོང་རོས་བྱུགས་པའི་རྩིག་པ་སེར་ཀང་རྡེ་བ་ཡོད། 雄黄涂饰的墙壁黄澄澄的。

སེར་ཀྱལ། རྩང་ཞིག ས་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ དཀར་མཐེས་བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱོང་ ཁྲལ་ ཀྱི་ བྱང་ངོས་ དང་ ཉག་ ཆུའི་ སྟོད་ ཀྱུད་ དུ་ ཡོད། རྩང་མ་དམངས་སྨིད་གཞུང་དེ་ འཇུ་ མང་ དུ་ཡོད། 石渠。县名。在四川省甘孜藏族自治州北部，雅砻江上游。县人民政府驻菊母。

སེར་སྐྱང་། དབྱར་ཁ་ སེར་བའི་ ཉེན་ཁ་ ཡོད་ དུས་ སེར་ བ་ འགོག་ པ། 防雹。夏季防止冰雹损害庄稼的办法。

སེར་སྒབས། སེར་ཀའི་སྐྱབས་སམ་བར། 裂缝，缝隙：སེར་སྐྱབས་ནས་མངོན་ཚུང་གིས་བལྟས། 从缝隙中窥视。

སེར་བསང་། སེར་པའི་ཁྱད་པར་ཞིག 黄灿灿，黄澄澄。

སེལ། (རྟེང་) འཁོན། 怨，嫌隙，隔阂：སེལ་དག་པ། 隔阂消除。སེལ་ཞུགས་པ། 起隔阂。ཕན་ཚུན་བར་དམ་སེལ་མེད་པ། 彼此之间没有嫌隙。

སེལ་འཇུག ཡུལ་ཅན་གྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་སྟེ། ཡུལ་ཅན་སྐྱེ་དང་རྟོག་པས་རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བའམ་ཆ་ཤས་ཐུ་ཕྱི་ནས་དགག་པ་དང་། བཅད་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ། དཔེར་ན། བྱམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེ་དང་བྱམ་འཇིན་རྟོག་པས་བྱམ་པ་བཟུང་བ་ན། བྱམ་པ་ཤེས་བྱ་ཡིན་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་དང་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་ལ་སོགས་པའི་ བྱམ་ པའི་ ཁྱད་ པར་ རམ་ ཆ་ཤས་དུ་མ་ཡོད་པ་ཀུན་རྟོགས་པས་བསལ་ནས་ བྱམ་པ་ཡིན་པའི་ཆ་ཁོ་ན་བརྗོད་པ་དང་འཇིན་པ་ལྟ་བུའོ། 遮遣趋入。内心趋向外境的方式之一。言说与思维对于各自对境的各个成分，一一进行遮遣、破除或排除者。如说“瓶”之声与印持“瓶”之思维二者趋向于“瓶”之时，逐一遮遣瓶是所知、是无常及其形状、色泽等瓶之属性或成分，但说出及印持“是瓶”之本身。

སེལ་འཇུག་གི་བློ། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པའི་རིག་པ། རྟོག་པ་དང་དོན་གཅིག་པའོ། 遮遣趋入心。心识对于自境属性成分，一一加以分辨而后趋入者。此即思维或分别心。

སེལ་འཇུག་གི་བློ་དོན་མཐུན། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་ནོ། 合理遮遣趋入心，合理思维。

སེལ་འཇུག་གི་བློ་དོན་མི་མཐུན། རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་པའོ། 不合理遮遣趋入心，不合理思维。

སེལ་ཟི། ཤིང་གི་ལྗུག་ཁུན་སོགས་ཀྱིས་བརྒྱས་ པའི་ རྒྱན་ལྟ་བུ། 名词。柳条筐。细树枝等所编的背兜。

སེལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསལ་བ། བསལ་བ། སེལ།། (1)དགེ་བར་ཉེད་པའམ་མེད་པར་བཟོ་བ། 清除，消灭，克服：རང་སྐྱོན་ རང་ གིས་ བསལ་བ། 自己改正缺点。དཀའ་ ཚེགས་ སེལ་ བ། 克服困难。གེགས་ཀྱེན་སེལ་བ། 排除故障。ནད་སེལ་བའི་སྐྱེན་ལ་ཞིམ་པོ་མེད། ཀ་ཚ་བའི་གཏམ་ལ་སྙན་པོ་མེད། 良药苦口，忠言逆耳。དཀྱིལ་ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་སྤྲིང་བཞི་ཁེབས། དུང་ཆུ་བའི་ འོད་ཀྱིས་སྐུན་པ་སེལ། 灿烂阳光普照大地，皎洁月光驱散溟濛。(2)དབྱེ་འབྱེད་ཉེད་པ། 分析，辨别：ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་སེལ་ཐེབ་པ། 分析好坏。དམིགས་ ཀྱིས་ བསལ་ བ། 例外，特殊。(3)འདོན་པ་དང་འབྱིན་པ། 挑出，提开：གལ་ཆེའི་དོན་གནད་ཐུང་དུ་བསལ་བ། 把重要问题放在一边。❷名词。(1)སྨྱོང་བ་ཉིད་བདུན་ཕྱི་ནང་གསེས་ཤེག 除治。藏历二十七值日会合神之一。(2)རང་གི་ བསལ་ བྱ་ ཆོག་ གིས་ ཟིན་ པར་ བཅད་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཚེས། དཔེར་ན་འདི་སྐྱེས་པ་ཡིན་པ་སེལ་བ་ལྟ་བུའོ། 消除，遮遣。明文否定自境应遮部分之后所认识者。如云：“此人是男子。”从而遣除或否定其为女人。

སེལ་བ་སྒྲུབ་པ། ཀུ་གར་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ ཤཱཀ་ རྟ་ནཌེས་བཅོམས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཞིག《成立遮止论》。古印度香噶惹楞达论师所著因明注释之一。

སོ། ❶名词。(1)ལྤགས་ཁྲིད། 牙，齿：མདུན་སོ། 门齿。འགྲམ་སོ། 臼齿。ཡས་སོ། 上牙。མས་སོ། 下齿。གཟེར་སོ། 金牙。སོ་གྲལ། 牙齿行列。སོ་འགྱལ་བ། 牙齿动摇。སོ་འཚའ་བ། 咬牙。སོ་སྐྱེན་ཙིང་དཀྲོད་པ། 露齿而笑。སོ་འཐག་པ། 磕

牙，磨牙。ས་འགས་པ། 咬紧牙关。ས་འདོམས་པ། 咬。ས་ཟ་བ། 吃，嚼。ས་རྩོམ་པ། 咬牙，咬紧牙齿。ས་ཁྱང་ཀྱལ་པ། 牙齿稀疏。ས་བྱད་པ། 牙齿脱落。ས་འབྱད་པ། 剔牙。掏出牙缝中的残留物。སས་སྲུང་པ། 抟转细细咀嚼。ས་གཉེགས་པ། 张牙，露齿，掀唇作咬状。ས་ཞིབ་པ། 牙齿细密。ས་རང་པ། 牙齿龅出唇外。ས་ལྐག་པ། 牙齿动摇。ས་མེག་པ། 牙齿酸疼。ས་སྐམ་ཐུའི་ས་ཀྱལ་ མ་ཞིག་ན། ཟས་ཞིམ་ པོ་ ག་ནས་ བཟས་ བཟས་ རེད། 牙齿完好无损，可吃各处佳肴。མིང་ གི་ རྣམ་ ཀྱངས་ ལ། གཙོང་ཁྲལ། གཏེས་རྒྱས། ལྷད་ཁྲལ། ཆེམས་ བཅས་ས། (2)རང་སའམ། རང་ཚུགས་ཐུབ་པའི་ རྟེན་གཞི་དང་། ཐུས་པ། 原位，自力。本来的、独立的能力：ཁྱིམ་ ས་ ཚུགས་ པ། 成家立业。རང་ ས་ ཟིན་ པ། 独立生活。(3)ཀ། 刀锋，兵器口；ཀྲི་ས། 剑刃。སྐུ་རེའི་ས། 斧口。 ས་ ཟེགས་པ། 刀剑卷口。(4)འཇིམ་པ་ལས་ བཟོས་ པའི་ རྡུ་ ཚས་མེར་ བཟེགས་ པའི་ དོན། 烧煅。陶业的烧煅工序：རྡ་ གསར་ ལ་ ས་ བཀང་ པ། 烧煅瓦器新坯。(5)(མངོན) མི་ ཁལ་ ཆང་ གྱི་ ས་ ལ་ འཁྱམ་ ས་ དང་ བཅས་ ས་ གཏེས་ ཙོང་ བས་ གྲངས་ ཐུམ་ ཐུ་ ས་ གཏེས་ མཆོད། 齿。人齿全数为三十二，故表数字32。●གྲངས་ འབོར་ ཐུམ་ ཐུ་ ས་ གྲངས་ ཀྱི་ བཏུ་ གནས་ དང་ གཅིག་ གནས་ བར་ གྱི་ མཚམས་ སྦྱོར་ ཆིག་ ཕྲད་ ཅིག 连词。三十和其个位数间的连接词：ཐུམ་ ཐུ་ ས་ དྲུག 三十六。●ས་ མཐའ་ སྦྱོར་ ཐུ་ བློན་ བསྡུའི་ ཕྲད་ ཅིག 助词。ས་ 字后面所加语终词：རེ་ ཞིག་ དུ་ ངལ་ གས་ བྱས་ ས། 休息片刻。ཅེམ་ སྐས་ ལས་ བབས་ ས། 从梯子上下来了。ཁོད་ ཀྱིས་ འདི་ ལྟར་ ཟུས་ ན་ ཤེན་ དུ་ ལེགས་ ས། 你能这样做，太好啦！

ས་ཀ། ས་ཀ་དང་འདྲ།

ས་དཀར། ལོ་ བཞི་ ལོན་ པའི་ མཚོ་ མཚོ་ མིའམ་ འབྲི་ གཡག་ པ་ བྱང་ བཅས་ ལ་ རེད། 四岁犊。满四岁的牦牛、犏牛和黄牛。

ས་སྐྲ། ས་ མ་ དུ་ དུ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ སྐྲུད་ པ། 麻绳。用麻搓成的绳子。

ས་སྐྱེ། (1)ཁ་ ལ་ ས་ སྐྱེ་ བ། 生齿。(2)ས་ ས་ སྐྱེ་ བའི་ བསྡུས་ ཚིག

ས་སྐྱེས་དྲི། སའི་ དྲི་ མ། 牙垢，齿垢。

ས་སྐྱོབ། (མངོན) མཆུ། 护齿。唇的异名。

ས་ཁ། དགྱ་ ལ་ ས་ ལྟ་ ས། 瞭望处：ས་ ཁའི་ མཁར། 瞭望楼，望哨碉楼。

ས་ཁུང་། (1)མེ་ མདའི་ ས་ ཁུང་། 枪的瞄准孔，表尺孔。(2)ས་ ལྟ་ བའི་ ཁུང་ བུ། 窥伺孔，探望的孔洞。(3)ཁའི་ ས་ ལ་ བྱ་ ག་ རྟོད་ པ། 牙齿的孔洞。(4)ས་ བྱད་ ཀྱལ་ ཀྱི་ ས་ ཁུང་། 齿洞。齿落后所余的齿龈孔洞。

ས་ཁྲི་བཅས་བཅོ། དེང་ ཁྲི་ བཅན་ པོ་ དང་ ས་ ཐམ་ ཐམ་ ཀྱིས་ ཀྱི་ སྐས་ ཅོད་ ཚལ་ བཞི་ པ་ སྟེ་ གཅས་ ཀྱི་ ཁྲི་ བཅུན་ ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞིག 索赤赞普。定赤赞普和王妃索当当所生子，吐蕃王朝第四王，为天座七王之一。

ས་མཁར། དགྱ་ ལ་ ས་ ལྟ་ མའི་ མཁར། 瞭望楼，望哨碉楼。

ས་འཁོར། མཐའ་ འཁོར་ མོ་ ཡག་ ཏུ་ སོག་ ལ་ ལྟ་ བུའི་ ས་ དང་ ལྡན་ པའི་ འཁོར་ ལོ། 齿轮。有齿的圆轮。

ས་འབྲུ། (1)ས་ འཐུད་ ཀྱིད་ ཐག་ རེ། 牙刷。(2)ས་ འཐུད་ པ། 刷牙。

ས་ཀ། ས་ཀ་དང་འདྲ།

ས་ཀོས། (མངོན) མཆུ། 齿衣。唇的异名。

ས་འཕྱག་པ། (1)ཁའི་ ཡ་ ས་ མ་ ས་ འཕྱག་ པ། 牙

齿上下对得齐。(2)སོ་གལ་འགྲིག་པ། 牙齿排列整齐。

སོ་རྨུག་པ། (ཕུལ) སོ་འདེབས་པ། 咬。用牙齿咬。

སོ་སྒོ། ཁའི་སོ། 齿门，口；གཏམ་སོ་སྐྱོ་ཤན་ལ་མ་བྱད་དགོས། བྱད་ཚར་ན་དེ་ཕི་རྗེས་གནོད་ཤེགས། 言语不要轻出口，出口守信方为善。

སོ་སྐྱ། སོ་དང་སོ་བརྡར་བའི་སྐྱ། 咬牙声，错牙齿声；སོ་སྐྱ་འཆར་པ། 错齿作声。

སོ་སྐྱ་འདེབས་པ། (1)ཡ་སོ་དང་ མ་ སོ་ བརྡར་བའི་སྐྱ་སྐྱག་པ། 磨齿作声，磕齿作声。(2)སོའི་བར་ནས་སི་སྐྱ་ཆུག་པ། 牙缝发出咝咝声。

སོ་སྒྲིབ། (མངོན) མཆུ་ཏོ། 盖齿。唇的异名。

སོ་ཅན། (མངོན) གླང་པོ་ཆེ། 有牙。象的异名。

སོ་སྒྲིབས། ཁའི་ཡས་མཆུ་མས་མཆུ། 唇。

སོ་ཚ། ཤིང་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཀུ་རྡེ་བཏུང་། ནུས་པས་ཟོ་བའི་བད་ཀན་སེམས་ནད་ཞེན་དུ་སྨན་པར་ཐེབ། 娑罗子。药果木本植物名。入药用果实，味辛，性温，功能涌吐胃中涎液。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ སྨ་ཚ་ བག་ པ་ དང་། ཟོ་སོ་ཚ། མ་ཏ་བ་ལ། ཐི་ར་ཀྐ་བཅས་སོ།

སོ་ཁུལ། སོ་སྐུལ་དང་འདྲ།

སོ་གཉིས། (1)ཟོ་བཞེ་ཟོན་བའི་རྔོ་ཐུག་ས། 二牙，四岁犊。(2)གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་ གཉིས། 三十二。

སོ་གཉིས་པ། (མངོན) གླང་ཟོ་ཐེག། 二牙者。象的异名。

སོ་རྩི་ལ། (1)སོ་རྩེ་ཀ། 牙龈，牙床。(2)སོ་ནད་ཀྱི་བག་ཅིག 齿龈炎，牙周炎。口腔病名。

སོ་གཅོང་ཁྱང་། ས་ཁག་སོགས་མེར་སྲེག་ནའི་མེ་ཁང་། 窑，砖瓦窑。

སོ་གཅོང་ཚབ་ཁ། ས་ཁག་དང་རྡ་སོགས་ལ་ སོ་ གཅོང་ནའི་གཞི། 窑，砖瓦窑。

སོ་རྟ་ཐུལ་ཁུག བོད་སྐྱ་རབས་ཀྱི་ཁྲིམས་ སྲོལ་ ལ། མི་གཏེགས་འཇིངས་ཏེ་ ཐ་ རོལ་ ཕའི་ ཁ་ སོ་ གཅིག་ བཀོག་པའི་འཇལ་དུ་རྟ་གཅིག་སྐྱོད་པ་དང་། སྐྱ་ཀང་གསུམ་ཡན་ཆྱི་ ཆུན་ པ་ གཅིག་ བཏོགས་ པའི་ འཇལ་དུ་ཁུག་ གཅིག་ སྐྱོད་ སྲོལ། 齿马发羊，牙齿赔马发赔羊。古代西藏封建法典规定：斗殴时打落对方一颗牙齿者，赔马一匹；扯落头发三根以上者，赔羊一只。

སོ་ལྟ་བ། (1)སྐྱོགས་རྟས་དགྲ་སོགས་ཙོང་མིན་ བྱ་ རུ་བྱེད་པ། 侦察，监视，守望，放哨；སོ་ལྟ་ དམག་མི། 侦察兵。(2)མདའ་ འབིན་ ལ་ འཕྲལ་ མིན་ལྟ་བའམ། ཆོད་ལྟ་བ། 瞄准，试看准头。

སོ་ཚུར། སོ་ཐྲིན་ཟིང་བ། 龅牙，牙不整齐，一齿向外突出；སོ་ཚུར་བ། 龅牙男子。སོ་ཚུར་མོ། 龅牙女人。

སོ་ཐག སོ་མ་ཀྲ་ཐྲེའི་ཐག་པ། 麻线，麻绳。

སོ་ཐགས། སོ་གལ། 牙齿行列；སོ་ཐགས་བཟང་པ། 牙齿齐密。

སོ་ཐམ་ཐམ་བ། (ཞར་བ) གང་དགྱལ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་གལ་ཁེག་སྟེ། གང་བའི་ཐྲག་ཏུ་བསྡུས་མེ་བཙོད་པར་ སོ་ འཆིང་ བའོ། 颌咋吒。八寒地狱之一。居此地狱，严寒难耐，牙齿紧咬。

སོ་ཐར། སོ་སོར་ཐར་བའི་བསྡམ་ཆིག

སོ་ཐར་ཀྱི་ཡུང་བ་ཁྲི་ལྔ། ཕུང་ པ་ ཁྲི་ ཕྲ་ དང་ དོན་གཅིག

སོ་ཐར་ཀྱི་ཁྲིམས་ལྡན་བཞི། བསྙེན་གནས་ དང་། དགེ་བསྙེན། དགེ་ཚུལ། དགེ་སློང་། 四种持戒者。四种奉持别解脱律仪者：近住、近事、沙弥和比丘。

སོ་ཐར་ཀྱི་ཁྲིམས་པ། སོ་སོར་ཐར་བའི་ ཁྲིམ་བའོ། 别解脱戒，别解脱律仪。

སོ་ཐར་ཁྲིམ་པ་གཉིས། ཀྱིམ་པ་དང་། རབ་

བྱང་གི་སྡོམ་པ་གཉིས། རྒྱང་བདུན་དང་རྒྱང་བཞི་ཅན་གཉིས། རྡ་སྐྱེད་འཚོ་དང་ཉིན་ཞག་གི་མཐའ་ཅན་གཉིས། 两类别解脱律仪：居家与出家两类；或七戒与四戒两类；或终身戒及昼夜戒两类。

སོ་ཐར་སྡོམ་པའི་ཚུ་ལྷང་བཞི། ཀ་བ་བཞི་དང་དོན་གཅིག

སོ་ཐར་ཧིག་པ་ཆུང་། དགེ་སློང་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་སློབ་མ། དགེ་ཚུལ་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་བསྙེན་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་སློབ་མ་སྟེ་བདུན་དོ། 八别解脱律仪：比丘律仪、比丘尼律仪、正学律仪、勤策律仪、勤策女律仪、近事律仪、近事女律仪和近住律仪。

སོ་ཐར་ཧིག་བདུན། སོར་སྡོམ་ཀྱི་རྟེན་ནི་རིས་བདུན་ཏེ། དགེ་སློང་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་ཚུལ་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་བསྙེན་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་སློབ་མ་སྟེ་བདུན་དོ། 七别解脱律仪。别解脱戒之依报有七种，谓比丘、比丘尼，沙弥、沙弥尼；优婆塞或男居士、优婆夷或女居士；正学女，即介于具足比丘尼与沙弥尼二戒中间戒之女性。

སོ་ཐར་ཧིག་བཞི། སོ་སྡོམ་ཀྱི་རྟེན་ཤུས་སུ་བསྡུ་ན། དགེ་སློང་། དགེ་ཚུལ་ཏེ་རབ་བྱུང་གི་ཐོག་མ་གཉིས་དང་། དགེ་བསྙེན། བསྙེན་གནས་ཏེ་ཁྱིམ་བདེ་ཐོག་མ་གཉིས་བཅས་བཞིའོ། 四类别解脱。别解脱律仪生起之身，分为比丘身及沙弥身，是为二出家身；居士身及近住身，是为二在家身，总为四类。

སོ་ཐུབ་པ། (1)སོ་གཏང་དུ་དུང་བའི་རྡ་སོ། 耐烧土。烧后陶器能耐水、盛水的陶土：རྡ་མ་བཟོ་དུས་ཐོག་མར་སོ་ཐུབ་པའི་རྡ་ས་འཚོལ་དགོས། 做陶器时，首先要找耐烧的陶土。(2)ཐུག་ཐུབ་པའམ། ཡིད་བརྟན་འཚེར་བ། 能持久，可靠。(3)རང་ཀུ་འཚེར་བའི་ཚུག་ཐུབ་པ། 能自立：རང་སོ་འཛིན་ཐུབ་པ། 自立。

སོ་ཐུར་རོག་ཁུ། ཉ་འཛིན་པའི་ཆུ་ཐུ་ཐོང་ཆེ་ཞིང་ཐུ་མདོག་ནག་པོ་ཅན་ཞིག 水鸥。食鱼水鸟，身大羽黑。

སོ་ཐོག ལུགས་ཀྱི་ཆོག་ས། 铁渣滓。锤打热铁时剥落的铁末。

སོ་མཐིལ། (ཤིལ) སོ་སྐྱེད་དང་སོ་མ་རྩ་ དྲྭ་ལས་བཟོས་པའི་ལྷམ་མཐིལ། 麻鞋底。麻茸和麻线所制的鞋底。

སོ་དམ་ཁྱེ། (1)སོ་ཚགས་དམ་ཁྱེ། 牙齿排列密致。(2)སོ་གྲལ་འགྲིག་མཚམས་དམ་ཁྱེ། 上下齿密合无间。

སོ་དཀལ། སོ་ལྟ་བྱེད་མཁན། 侦察者，哨兵。

སོ་དྲུག (1)གྲངས་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག 三十六。(2)སོ་དྲུག་ལོན་པའི་གནག་ཐུགས། 满牙，六岁牛。

སོ་དྲེག སོའི་དྲེག་པའམ་དྲི་མ། 牙垢，齿污。

སོ་བཏྲ། (1)སོ་འདྲུ་བའི་ཤིང་ཐུང་། 牙签，སོ་འདྲུའི་ཁུབས། 牙签筒。(2)ཁའི་སོའི་ བར་ཀྱི་ཟས་རོ་འདོན་པ། 剔牙，掏牙缝。

སོ་ལྕམ། (མངོན) ཐང་པོ་སྟེང། 具牙。象的异名。

སོ་བརླངས་བ། (1)ཁའི་སོ་བརྡེར་བ། 磋牙，磨牙。(2)མཚོན་ཀྱི་སོ་བརྡེར་བ། 磨砺。磨利兵器刃口。

སོ་ཅ་གཅལ་བ། རང་འཇུག་སམ་སྐྱ་མའི་ས་ནས་བསྡད་པ། 依旧，原封不动：དབང་ཆ་ སོ་ནས་གནས་པ། 权力仍旧。ཐྲལ་ངན་སོ་ན་མ་གནས་པ། 陋规已不存在。

སོ་རྩམ། ཞིང་ལས། 农业，稼穑：སོ་ནམ་བྱེད་པ། 务农，种地。སོ་ནམ་མཁན་པོ། 农业技师。སོ་ནམ་གྲོང་ཆེ། 农村。སོ་ནམ་ཐོན་སྐྱེས 农产品。སོ་ནམ་པ། 农民。སོ་ནམ་ཡོ་བྱད། 农具。ཞིང་ལ་སོ་ནམ་བྱས་ནས་རྩམ་པ་ཇི་དགོས་བྱུང་ན།

ནས་དང་སྐྱེ་མའི་ས་བོན་བཏབ་དང་མ་བཏབ་མི་འདུག 种地还须买糌粑，播种豆麦有何益？མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇུག་ཅིང་དང་། འཚོ་ཆས། ཞིང་ལས་བཅས་སོ།

སོ་རྣམ་དྲུག་བཞི། དགུན་དྲུས་ ཕུད་ བསགས། དཔྱིད་དུས་སོན་འདེབས། དབྱར་དུས་རྩྭ་བཀོག སྐྱེན་དུས་འབྲུ་བསྡུ་བཅས་ལ་བཞིད་པ་དང་། སོ་རྣམ་ཞེས་པ་ཅུ་པ་ རྒྱ་ལ་ འཇུག་ ཡས་ འདིར་ ཞིང་ལས་དང་། ཚོང་ལས། བྱན་གཏོང་བ། ཕྱུགས་རྒྱལ་བ་བཅས་དུས་བཞི་ཀ་ལ་ཅིང་བའི་འདོད་ཚུལ་ ཡང་ཡོད། 农业四时：冬积肥、春播种、夏锄草、秋收获。又说སོ་རྣམ་ 一词，也可指诸事，即农、商、债、牧等，四时咸宜。

སོ་རྣམ་ལས་ཁུངས། སྡུར་ བོད་ ས་ གནས་ སྤིད་གཞུང་སྐབས་ས་སྡོང་གསར་སྒྲིལ་དང་། ཤེ་བོགས་ བསྡུ་ལེན་ཅིང་བའི་ལས་ཁུངས་ཤིག 农务局。原西藏地方政府一机构，管理人头税及垦荒地租等。

སོ་རྣམ་ཚེས་གསར། ཀར་ ཐོག་ས་ གནས་ ཡང་ཅར། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་འགའ་ཞུ་ཤས་སོགས་ཀྱི་སོ་རྣམ་པ་ཚོས་དགུན་ཟླ་སོ་སོའི་ཚེས་ཀར་ དུ་ གཏོང་ བའི་ ས་ གནས་ཤིག་ལ་ཟུང་ཐུན་ཙམ་ལ་ཟླ་བ་ཞིག་ཐོག་ཏུ་ ལོ་གསར་ཞུག་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་ཚོས

ས་མ་བྱལ་མ། ཇ་སྐྱོད་སོགས་ གསར་ པ་ བཏུལ་ཟིན་པའི་དངོས་ཆས། 已经整治的新器物，如陶罐铁锅等：ཇ་མ་འདི་སོ་མ་ བྱལ་མ་ཡིན་པས་ཐ་བྱག་གང་བསྐྱལ་ ནའང་ ཆོག 这口瓦罐已经整治过，烧茶煮粥都行。

ས་མ་ར་ཙ། ས་མ་རྩ་རྩ་དང་འདྲ།

ས་མ་རྩ་སྨུ། (ལོགས) རྒྱ་བའི་རྩལ་ཏེ་ ཤིང་སྨན་ཀྱི་ རིགས་ཤིག རོ་ཚ་ཞིང་ཁ། ཀུ་རྀས་སྐྱེམས། རྩུས་བས་ཟིན་ནད་དང་། བཀས་ནད། ཆུ་སེར་ཀྱི་ནད་བཅོས་སེལ། 麻，大麻。梵音索玛惹扎，意译月尘。 荨麻科药用植物名。 味辛而苦，性平，功能治虫病、皮肤病及黄水病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འདྲ་བཟང་དང་། བྱ་ཀུ་རྀ། འབྲས་ནག་པོ། མཇེ་འཇོམས། རྒྱ་བའི་ལུག་མ། རྒྱ་བའི་རི་མོ། རྒྱ་ཆོས་ཀྱི་དྲུལ། ལུག་ནག ཐུ་རི་ཁ་ཤྱི། ས་མ་བཤྱི་ཀ་བཅོས་སོ།

ས་མང་། (མངོན) ཟྭ་ ཀད། 多齿。梳子、篦子的异名。

ས་མང་རྒྱལ། (མངོན) བཙུ་ཐྱོག། 生多齿。帝释、憍尸迦、因陀罗的异名。

ས་མང་ཆུ། འབངས་ཀྲམས་རྩོང་གི་ འབབ་ ཆུ་ ཞེག་ རྒྱ། ཆུ་ཆེན་ཆུའི་ ཀར་ཀྱི་ཆུ་ལག་ཅིག་ཡིན། 梭磨河、 在四川省阿坝藏族自治州马尔康县境内，为大金川东源。

ས་མང་བྱ། (མངོན) བཙུ་ཐྱོག། 多齿子。帝释、憍尸迦、因陀罗的异名。

ས་སྐྱལ། (1)དགྲ་ཀུན་སོགས་ཙོང་མིན་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པ། 监视，侦察。(2)ས་ལྟའི་ཐྱོར་དུ་གསང་ཐུལ་བྱེད་པ། 秘密探访。

ས་དམག ས་ལྟ་བྱེད་མཁན་ཀྱི་དམག་མི། 哨兵，侦察兵。

ས་སྨན། (1)ས་ནད་ལ་བན་པའི་སྨན། 牙齿药。医治牙病的药。(2)ས་འཁྲུད་བྱེད་ཀྱི་རྫས། 牙膏，牙粉，洗牙剂。

ས་བཅེས་ཅི། སེར་སྣ། 悭吝：མི་དེ་ཏ་ཅང་ས་བཅེས་ཅི་ཞེག་ཙོད། 此人十分悭吝。

ས་རྩ། (1)འགྲམ་པ་གཡས་གཡོན་དུ་ཙོད་པའི་ས་རྩ་ལས། 齿脉。在左右下牙床上。(2)སའི་རྩ་བ། 牙根。牙齿的根部。

ས་རྩམ། འབྲུ་རིགས་ས་པའི་རྩམ་པ། 大麦糌粑。厚皮大麦炒磨而成的糌粑。

ས་རྩི། (1)ས་ཁྱེ་དུ་བརྟན་པའི་རྩི་སྨན་དུང་དང་མཐོན་བུ་སོགས་བཟེགས་པའི་ཐལ་ བའི་ རྫས། 固齿药。烧螺贝等成灰为之。(2)དགྲ་ བྱ་ ལའི་ གཏོར་མ། 护齿食子。在护摩仪轨结束前为养护火神牙齿，所供食子。

ས་བརྩེ་བ། ས་ འདེབས་ བཤམ་ རེག་ གཏུག་ མི་ བཟོད་པ་ལྟར་ གྱུར་ པ། 牙碜，酸痒。因咀嚼砂粒或闻尖锐声致全身尤其牙部所起酸楚的感觉：རོ་སྐྱུར་མོས་ས་ བརྩེ་ བ། 酸味食物令齿酸痒。རྩམ་ པ་ ས་ བརྩེ་ ཅན། 碜牙齿的糌粑。ལྟག་ཤས་ཏྲུག་བརྡུང་བའི་རྩིང་སྐྱ་ཐོས་པས་ས་ བརྩེ་ བ། 闻刮铁棍尖声致全身酸栗难受。

ས་བརྩེགས་མ། གཅིག་ཏུབ་དུ་ གཅིག་ སྐྱེས་ བའི་ ས། 重牙。两齿前后重生者。

ས་བརྩེབ། ས་ བརྩེ་ བའི་ འབྱི་ སྐྱལ་གཞན་ ཞེག

ས་ཚབ། (1)ཁའི་ས་ བྱད་ བའི་ས་ ཚབ། 假牙。齿脱落后所安义齿：ས་ ཚབ་ བསྐྲད་ པ། 镶牙。(2)ས་མཚམས་དང་། ལ་ཁའི་ས་ པ་ བརྗེས་ བའི་ ས་ ཚབ། 替换的哨探：ས་ ཚབ་ བཏང་ བ། 换哨。

ས་ཆི། ས་ རྩི་ དང་ འདྲ།

ས་ཆིས། (རྟེང) འཚོ་ གཅས་ སས། འཚོ་ ཆོས། 生计，生活出路。

ས་མཚམས། (1)ས་ མཚམས། 边界，警戒线。(2)ཁའི་ས་ དབང་དང་། སའི་རྩ་ བ། 牙缝，

牙根。

སོ་འཚག (རྟིང་) འཛོམ། 聚会，汇合。

སོ་འཛིན། (1)ས་མཚམས་འཛིན་པ། 守护边境。(2)སོ་ལྟ་བའམ། སོ་སྐྱང་པ། 侦察，瞭望。(3)མེ་མདའི་སོ་པ། 准星。枪口瞄准器。

སོ་ཆེ། ཞམ་གཅེག་བརྡུམས་པའི་སོ། 切齿。咬紧的牙齿。དགྲ་ལ་ཁྲོས་ནས་སོ་ཆེ་སྐྱེན་པ། 切齿愤恨敌人。

སོ་བཞི་པ། (མངོན) བཙུ་བྱིན་ཀྱི་བཞོན་པ་གླང་པོ་ཆེ། 四牙者。帝释象。因陀罗乘坐的大象。

སོ་ཕྱིང་། སོ་མཆུ་ཏོའི་ཐྱིང་ཁོག་པ། 齿不整齐。牙齿前后交错。

སོ་ཟུང་གཏུབས་གཟུམ། གསང་སྔགས་རྫ་འཁྱུད་བཀའ་མའི་བཙུད་པའི་ཚུ་འགོ་རྟིང་མའི་བློ་དབོན་ཆེན་པོ་གསུམ་ཀྱི་མཚན་ཉི། སོ་ཤེ་ཤེས་དབང་ཕྱུག ཟུང་གྲུབ་འབྱུང་གནས། གནུབས་ཆེན་སངས་རྒྱས་ཤེ་ཤེས་བཅས་སོ། 索宿努三师。旧译密乘中最早的三位佛学家的合称，即索·也协旺丘、宿·释迦穷乃和努钦·桑杰也协。

སོ་ཏོན། དགྲ་ཀུན་སོགས་ཤོང་མིན་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པའམ། གསང་སྐུལ་བྱེད་པ། 侦察，秘密探访；སོ་ཏེན་དམག་མི། 侦察兵。

སོ་ཕྱོགས། (མངོན) ཁའི་ཤ་མཆུ་མ་མཆུ། 覆牙。唇的异名。

སོ་བ། (ཐུལ) ཇ་སྦྱོད་ལ་སོ་གཏོང་ཐུལ་ཀྱི་ང་པ། 窑场，烧窑处。

སོ་བལ། སོ་མ་ངོ་ཙམ་བཏགས་པའི་ངས། 麻布，夏布；སོ་ངས་ཚོས་མ། 染色麻布。སོ་ངས་སྦུབ་མོ། 细麻布。སོ་ངས་ཐུལ་གུང་། 夏布蚊帐。

སོ་སངས། སོ་སྐྱེ་སྐེ་སོ་བྱིན་ཐེང་པ། 龇牙，露牙。

སོ་ཙི་ཚྭོན་ཙི། (ཐུལ) མེ་བན་སྐྱེན་ཙི། 青辣椒。

སོ་ཤད། ཁའི་སོ་འབྱུད་ཅེད་ཀྱི་ཐག་ཆེ། 牙刷。

སོ་ཤིང་། དཀའ་སྐྱོང་གི་སོའི་དྲི་མ་འཐྱུད་ཅེད་ཀྱི་ཤིང་། 齿木，洗牙木。僧人刷牙所嚼的杨枝：སོ་ཤིང་འཚའ་པ། 嚼杨枝。

སོ་ཤིང་ཀི་ཡོན་ཏན་ལྔ། ཁ་ནང་དུ་ཆུ་སྐྱེ་བ། མཁྲིས་མཉེན་ཆ་སྟེམས་པར་བྱེད་པ། བད་ཀན་ཞེལ་གྱེས་གཅོད་པ། ཁ་ནང་གི་དྲི་མ་སེལ་བར་བྱེད་པ། མིག་ལ་ཕན་པ་སྟེ་ལྔ། 齿木杨枝五特点：生口津、调肝胆、镇痰涎、除口臭和益目力。

སོ་ཀྲན། སོ་སྐྱེབ་ཅེད་ཀྱི་མཆུ། 唇，嘴唇。覆盖牙齿的口部周围的肌肉组织。

སོ་ཀོ། མདུན་སོ་སྟེང་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྟོང་ཆེ་བ། 豁牙齿。门牙中间离开的缝隙。

སོ་ཀྱི། མདུན་སོ་སྟེང་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྟོང་ཆེ་བ། 豁牙巴。门牙中间离开的缝隙。

སོ་ལངས། རྟ་རྡེལ་སོགས་ཀྱི་སོ་ཡི་བར་ནངས་པ། 齿缝。骡马等相邻两齿中间的缝隙。

སོ་སུམ་རྩ་ཐུ་བཀྲལ། གཅོད་ཅེད་མདུན་ཁ་བཀྲུ་ཅེད་ཀྱི་ཐུ་ཁ་གཉིས་སོ། ཁ་ཅེད་དམ་གཅོད་ཅེད་འགམ་སོ་ཉི་ཤུ་བཅས་ཐུམ་ཏུ་ཐུ་གཉིས་སོ། 三十二齿。啃咬的门齿八，撕裂或装饰的犬齿即獠牙四，咀嚼的臼齿二十，共计三十二齿。

སོ་སོ། (1)ཕན་ཚུན་མི་འདྲ་བ་དང་། གཅིག་པ་མིན་པ། 互异，不同。彼此有差别；ཟླ་དུས་སོ་སོ། 不同的月份。ཆུལ་ཁམས་སོ་སོ། 不同国度。ཉལ་ས་གཅིག་ལ་རྨི་ལམ་སོ་སོ། 同床异梦。མིང་གཅིག་ལ་དོན་སོ་སོ། 同名异义。ཐོང་དོད་ཀྱི་གནས་སོ་སོ་མི་རྟོགས་པ། 不懂得各种应取应舍的事。(2)ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་མེད་པ། 各自，分别。互不相涉；སོ་སོའི་ཡུལ། 各别境界。སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ། 各自的想法。སོ་སོ་ངང་གིས་སྐྱོང་བ། 各有各的感受。སོ་སོང་བཤད་པ། 分

别解释。ས་སོའི་འགྲོ་ལམ་ལ་སོ་སོ་འགྲོ་བ། 各走各的路。སེམས་དང་ལུས་གཉིས་ཀྱང་ཀྱང་སོ་སོ་རེད། 身心彼此不相涉。

སོ་སོར་སྐྱེ་བོ། འཕགས་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག 异生，凡夫。未证得圣道者。

སོ་སོར་སྐྱེ་བོའི་ཚུལ་ཁྲིམས། སོ་སྐྱེས་ རྒྱུད་ ཀྱིས་ བསྒྲུབ་པའི་ སོ་ ཐར་རིས་བདུན་གང་ཡང་ རུང་བའི་ ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། 异生戒。凡夫身心所有七种别解脱戒之任何一种。

སོ་སོ་ཅི་རིགས་པ། (1)ཐ་དད་ པའི་ དངོས་ པོ་ གང་ཡང་ རུང་ བ། 各随其便，随其所应。随便什么各别事物：ཀ་དོག་ ནག་ པོ་ མིན་ ཚེ། དེ་ ཅིང་ས་ཀ་དོག་ སོ་ སོ་ ཅི་ རིགས་ པ་ ཞིག་ བྱང་ ན་ འཐིག 除黑色外，其他任何颜色都可以。(2)གྲོགས་ མིན་ ཡང་ རུང་ བ། 任何人：ལས་ རིགས་ ཤོ་ མ་ ཤ་ ག་ ཞེན་ ག་ ཞེན་ སོ་ སོ་ ཅི་ རིགས་ པ་ ཞིག་ ཡོད་ ན་ ཆོག 当助手的，不论男女老少任何人都可以。

སོ་སོ་རུལ་བཀལ་བ་སྐྱོང་བའི་ཕྱང་བ། ཐུང་ ལྟུང་ སྐྱབ་ རྩའི་ རྣང་ གཞི། ཁྱིམ་བདག་ ཤོ་ མ་ སོ་ སོ་ རྣམ་ ཅོས་ མང་ ཙའམ་ རེ་ རེ་ དག་ སྐྱོང་ ངང་ ལ་ འབྱལ་བའང་ ཐུགས་ པ་ སྐྱོང་ བའོ། 乞各办衣价。三十舍堕之一。佛书戒律谓比丘向男女主人各乞多衣或衣价所成堕罪。

སོ་སོ་བ། ཀག་ཀག་དང་རེ་རེ་བ། 各别，各类，别致：མི་ སོ་ སོ་ བ། 个别人。གནས་ ཚུལ་ སོ་ སོ་ བ། 情况各别。བཟོ་ དབྱིབས་ སོ་ སོ་ བ། 别致的形式。སྐར་ དང་ མི་ འདྲ་ བའི་ བྱེད་ སྤྱང་ས་ སོ་ སོ་ ཞིག་ གས་ དུ་ བྱུང་ བ། 出现了与前不同的异样作法。

སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རྟོག་པ་ བཞི། བྱང་ ཆུབ་ སེམས་ དཔས་ ཆོས་ སྐྱ་ ཆོགས་ ཐ་ དད་ པའི་ ཤཙན་ ཉིད་ མ་ རོན་ པར་ ཤེས་ པའི་ ཐུགས་ བཞི་ ཏེ། ཆོས་ སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ་ དང་། དོན་ སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ་ དང་། དེས་ པའི་ ཚིག་ སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ་ དང་། སྤྲོ་ བས་ པ་ སོ་ སོ་ ཡང་ དག་ པར་ རིག་ པ་ དང་ བཞི་ ནོ། 四无碍解，四无碍智。菩萨四无碍解，即正确通达诸法相的四种智：法无碍解、义无碍解、词无碍解和辩才无碍解。

སོ་སོར་རང་རིག མཉམ་ གཞག་ གི་ སོ་ སོ་ རང་ གིས་ རིག་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཡུལ་ ཡིན་ པ་ མ་ ག་ རྟོག་ སྐྲ་ རྟོག་ གི་ སྤྲོས་ པའི་ ཡུལ་ མ་ ཡིན་ པ་ ཞིག 各各自证。于平等住定位，唯缘自证智境，非缘语言分别戏论之境。

སོ་སོར་རིས་པ། (1)ཚིག་ དོན་ སོ་ སོ་ མ་ ནོར་ བར་ ཤེས་ པ། 正确了解各个词义，分别无误了知词义。(2)བྱ་ བ་ དང་ ས་ གནས་ སོགས་ གཏན་ འཁེལ་ བ། ——决定。确定事情，地方等。(3)རྒྱུ་ དང་ འབྲས་ བུ་ ཐ་ དད་ པ། ལྷན་ མིན་ འདུ་ བྱེད་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག 定异。因果各别。不相应行之一。

སོ་སོར་ཚ་བ། (1)སོ་ སོ་ སྐྱེ་ ཐུག་ ཐུལ་ འགྲོ་ བ། 各自行走，各走各。(2)སོ་ ཚ་ སྐྱེ་ ཐུག་ ཐུལ་ ཞིག 娑罗子。呕吐药果名。

སོ་སོར་ཝིཏ་ག་ལ་བའི་ཡེ་ཤེས། ཡིད་ ཀྱི་ རྣམ་ པར་ ཤེས་ པ་ འདོད་ ཆགས་ ལ་ སོགས་ པའི་ དྲི་ མ་ དག་ སྐྱེ་ གནས་ ཐུབ་ པ། 妙观察智。第六意识远离贪等秽垢，转依所得如来四智之一。

སོ་སོར་བརྟགས་པའོག བདེན་ བཞི་ ལ་ བར་ ཆད་ ཤེད་ ལས་ ཀྱིས་ སོ་ སོར་ བརྟགས་ པས་ ཐོབ་ པའི་ བྱལ་ བའི་ འབྲས་ བུ། སྡུག་ བསྔལ་ མཐོང་ སྤང་ སོགས་ བཞི་ སྤང་ས་ པའི་ བརྟགས་ འགོག་ བཞི་ ཉེ་ བྱའོ། 择灭。无间道对四谛分别抉择所证得之离系果，如见道所断苦谛等四种择灭。

སོ་སོར་ བརྟགས་ ཤིང་ འཇོག རང་ གི་ དགག་

བྱའི་ཚེས་མ་བོངས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ གཏན་དུ་གེགས་སུ་ གྱུར་ཅིང་བྱལ་བ་ལས་ གཞན་པའི་འགོག་པ། 非择灭。对所遮法阻止其未来复生，为离系以外之灭。

སོ་སོར་ཐར་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་སྡུང་མཁན་རང་ཉིད་ངན་སོང་དང་འཁོར་བ་ནས་གྲོལ་བ། 别解脱。持戒人自己从恶趣及生死轮回中解脱出来。

སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ། སངས་རྒྱས་ ཀྱྱུ་ ཐུབ་པས་གསུངས་པའི་འདུལ་བ་རྩ་བའི་ལུང་སྟེ། ཚིང་གཞི་དང་། ལྟུང་ཀང་ཉིས་བཅུ་ལྔ་བཏུ་རྩ་གསུམ། རྩྭད་པ་ཞེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེས་བདུན་ གཅོ་ བོང་ སྟོན་ པ་དགེ་སློང་ཐའི་སོ་གཉིས་ཀྱི་མདོ་དང་། ལྟུང་ཀང་ལྔ་བཅུ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་ གཅོ་ བོང་ སྟོན་པ་དགེ་སློང་མའི་སོ་གཉིས་ཀྱི་མདོ་དང་། 《别解脱经》。释迦牟尼佛所说律仪四根本教。谓缘起，二百五十三条堕罪，显示息诤七法为主之比丘别解脱经，以显示三百六十四条堕罪为主之比丘尼别解脱经。

སོ་སོར་ཐར་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། དགེ་ སློང་ གི་ ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བྱུང་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ཀུན་ནས་ བསྒོམས་ པའི་ གཞན་ གཅོད་གཞིར་བཅས་སྡུང་བའི་ སེམས་ པ་ མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ། འདོད་པའི་སས་བསྡུས་ཀྱི་ འདི་ བའི་ ཚུལ་ ཁྲིམས། 别解脱戒。谓沙门相续中，以厌离心为等起，断除损他心所相应之戒律，欲界所摄，但生起于今生的戒律。

སོ་སོར་འབྱེད་པ་ཆེན་མོ། འཕགས་པ་རིག་པའི་ཆུལ་མོ་ སོ་སོར་འབྱེད་པ་ཆེན་མོ། ཀུ་གར་ཀྱི་ མཁས་པོ་ རྗེ་ན་མི་ཏ་དང་། དཔུ་ཡ་བཛྲ་དང་། ལོ་ཏྲ་བ་བཟོ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་། སྐད་གསར་ བཅད་ ཀྱིས་ བཅོས་ པའི། 《明妃大随求母经》。古印度佛学家姿纳迷札、达纳希拉、藏族译师僧也协由梵译藏，并根据厘定后的藏文校订。

སོ་སོར་འབྱེད་མ། གཟུངས་ཀྱ་ལྷའི་ཅང་ཚན་ཞེག 随行佛母，随求佛母。五部陀罗尼之一。

སོ་སོར་ མ་ བཅུགས་ པའི་ བཀང་ སྐྱེམས་ ཀྱི་ ཟམ་ཁའོ། རྟེན་ཐོས་དག་ཟེམས་ཅན་ལ་འདུལ་བའི་ སྐལ་བ་ཉི་ཤུ་པ་ཡང་སོ་ སོར་ མ་བཅུགས་ལ་དེ་དག་གི་ཡང་དོན་ཡང་ཤིན་ཏུ་ བར་འདོད་བས་ན་ མ་བཅུགས་པའི་འདུ་ ཤེས་བཀང་ སྐྱེམས་ ཤི་ མངའ་བར། སངས་རྒྱས་ནི་ ཟེམས་ཅན་འདུལ་བའི་ སྐལ་བ་ཉི་ཤུ་པ་བཅུགས་ནས་ སྐལ་བ་མེད་ པ་ དོན་ ཐུས་ ཀྱང་དོན་དུ་ ཤི་འགྱུར་བ་ཉི་ ཅི་ བཀང་ སྐྱེམས་ གྲུ་ འཛོག་ཅིང་། སྐལ་བ་ཅན་རྣམས་ཡལ་བར་བཀང་ སྐྱེམས་གྲུ་ ཤི་འཛོག་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་མ་འདྲེས་ པ་བཅོ་བཀྲད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག 无不知己舍。佛先观察有何缘分调化有情，于无缘众知作义利终不饶益方各别舍，于有缘众则不舍置。如来十八不共法之一。

སོ་སོར་བཤད་ག རྣམ་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཞེག་ སྟེ་འདྲ་བ། 相同，相似。

སོ་སོར་གསལ་བ། (1)གཟུགས་བརྙན་མ་ འདྲེས་ པར་ གསལ་ བའམ་ མཐོང་ བ། 分明。(2)ཚིག་ དོན་གཞུང་རང་རང་དུ་བཀད་པ། 分别记载。(3)ལས་དོན་སོ་ སོ་ སྐོར་ངེས་པ། 明记于心。

སོ་ཤིག། ཁའི་སོ་ལ་ཞུགས་པའི་ སྐེན་ནད་ཀྱི་ རིགས་ ཤེག་ཅིན་ པར་ བཤད་ཀྱང་། དོན་དམ་ དུ་ཁའི་ནང་ གི་ཟས་ རྩ་ རྣམས་སོ་ སྐྱབས་སུ་ ལུས་པ་ ཞོ་ བསྡུལ་བ་ལྟར་ལངས་ཏེ་ སོ་ རྩེར་ གནོད་ པར་ བཏེག་ སོ་ ཁོག་སྡོང་ དུ་ བྱུང་བའི་ དབང་ གིས་ སོ་ན་ བ་དང་ སོ་ རྩེལ་སྐྱངས་པ་ སོགས་ཀྱི་ ནད་ ཤུག་ ཤིག་ ནོ། 龋齿。食物残渣在牙缝中发酵，破坏牙齿的釉质，形成空洞，有牙痛、齿龈肿胀等症状，俗名虫牙，也叫蛀齿。通常认为是虫入齿内引起的病痛。

སོ་བྱང་། (1)སོ་ ཕྱ་དང་འགོག་སྐྱང་། 守望，放哨。(2)སྐྱལ་ཞིབ་བྱེད་མཁན། 侦察人员，侦探人员。

སོ་ཐུབས། སོའི་བར་སྦྱོང་། 牙缝。

སོ་གསོད་པ། ཐེང་ཆེད་སྐྱིད་ལ་དབང་གང་འཚལ་བ། 幸福，安乐。悠闲舒适；གནས་ཡུལ་སོ་གསོད་པ། 福地。སོ་གསོད་པའི་འཚོ་བ། 幸福生活。སོ་གསོད་ཀྱི་སྤྱང་བ་སྐྱིད་པ། 安闲快乐。བྱེལ་བ་ཆེ་བས་སོ་མི་གསོད་པ། 忙乱不闲。

སོ་གསོད་ཅོ། སོ་གསོད་པ་དང་འདྲ།

སོ་ཕྱག (1)སོག་སྐད་སོ་ཏྲག་ཀྱི་སྐྱ་འགྱུར་བ། 牧区居民点，游牧部落。(2)མཛེས་པའི་ཤོ་བ་རྩི་ལྡན་ཞེག 染色熟革。

སོ་ཐུབས། (ཡུལ) སོའི་བར་སྦྱོང་། 牙缝，齿缝。

སོ་སྐྱ། ཁའི་སོ་གྲལ། 牙齿行列。

སོ་མ་ཛྱ་ཏི། ཏུ་གར་གྱི་དགོན་པ་ཞིག 苏摩富利。印度一古寺庙名。

སོག ❶གསོག་པའི་སྐུལ་ཚིག ❷རྩོང་ཞེག ཚོད་རང་སྐྱོང་སྤྱོངས་ཀྱི་ཐང་ཤར་ཏྲུད་དང་ཏུལ་མོ་རྩལ་ཁྲའི་སྐྱོད་ཏྲུད་དུ་ཡོད། རྩོང་མི་དམངས་ཐྲིད་གཞུང་དེ་ཅོ་དན་ཞེལ་དུ་ཡོད། 索。县名。元代译作索格，清代译作销庄子。在西藏自治区东北部，怒江上游。县人民政府驻赞丹雪。

སོག་ཀ་ཅ། སྤྲ་སྐན་འབྲས་བུའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཚ་བ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་ཅས་སྐྱག་པ་གཅོད། ཙ་ནད་སེལ། 荠菜。别名小铲铲草。十字花科药用植物名。入药用种子，味甘辛，性平，功能止吐，治经络病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྱབ་མེད།

སོག་སྐད། སོག་རིགས་ཀྱི་སྐད། 蒙语。蒙古族语言。

སོག་ཁ། སོག་པ་ལྟ་བུའི་དབྱིབས་ གྱི་གསུམ་ཀྱི་མིང་། 三角形，肩胛状。

སོག་ཁ་ཅ། སོག་ཀ་པ་དང་འདྲ།

སོག་ག་ཅ། སོག་ཀ་པ་དང་འདྲ།

སོག་གྲོང། (1)མྱོང་གྲང་ 蒙古帐幕，蒙古包，毛毡帐篷。(2)མྱོང་ གྱང་ལ་དབེ་ བྱངས་ ནས་ བའནས་པའི་རྣས་གྱང་། 蒙式布帐篷。仿照蒙古包做成的布帐篷。

སོག་སྒྲོམ། (ཡུལ) སོག་ལེ་ཆེ་ གྱས་ ཀྱི་ སྒྲོམ། 锯架。放置锯子的架子。

སོག་ཆས། སོག་ཁའི་ ཆ་ ལུགས། 蒙古装，蒙古族服装。

སོག་ཆུ། དེའི་ཆུ་འཕོ་གདང་ལའི་རི་ རྒྱུད་ནས་བྱུང་ཞིང་བོད་རང་སྐྱོང་སྡེངས་ཀྱི་ སྐྱ་ཆེན་རྩོང་དང་སོག་རྩོང་བཀྲུད་དེ་ནག་ཆུ་དང་འདྲེས་རྩེས་ཀུལ་མོ་རྩུལ་ཆུ་ཟེར། 索曲。河名。发源于唐古拉山脉，流经西藏自治区巴青县和索县与那曲汇合后称怒江。

སོག་རྟ། ཐོག་མར་སོག་ཡུལ་ནས་ཐོན་པ་དང་། དཀར་དང་ཀུལ་ཀྱི་ཀུ་ཁྱབ་ ས་ གནས་ ཁག་ ལ་ སྐྱི་འཛིལ་བྱང་ ཡོད་ བའི་ རྟའི་ རིགས་ཀྱུད་ ཅིག 蒙古马。原产蒙古地方，现广泛分布在我国各地的一类马种。

སོག་ཐལ། མི་ཤི་སོག་པའི་དུས་པ་མེར་ ནུས་ ལྟོན་བཅོག་པའི་ཐལ་བ་སྟེ། ནུས་པས་ཚད་པ་རྐྱེང་པ་ལུས་ལ་ཞེན་ པ་ཁསལ། 肩胛骨灰。火煅人体肩胛骨存性所得之灰，功能解宿热附身之病。

སོག་དར། སོག་ལུགས་ཀྱི་ཁ་བཏགས་སྟོན་པོ་ཞིག 蒙古式哈达。短小色蓝。

སོག་ལྷམ། སོ་རྩི་བཅས་ ཤུལ་ ཀྱི་སོག་མའི་ལྷག་ འཕྱོ། 禾茬。禾本科农作物收割后地中所余茎和根。

སོག་ལྷང། (ཡུལ) སོ་རྩི་བཅས་ཤུལ་ཀྱི་སོག་མའི་ ལྷག་ འཕྱོ། 禾茬。稻麦等庄稼收割后所余根茎。

སོག་པ། ཕྱག་པའི་ཚིགས་མཚམས་ནས་ རྒྱབ་ ངོས་ སུ་ཁྱེས་པའི་དུས་པ་རྩ་ པ་ཕྱ་ ཞིང་རྩེ་ མོ་ རྒྱས་པ་ སོག་ཀ་ཡང་ཟེར་བ་ དེའོ། 名词。肩胛骨。肩关节后方向后散开、根窄梢宽的扁薄骨板。

སོག་བའི་མེ་ཚིང། དབྱིབས་ མེ་ ཚིང་ དང་ འདྲ་

བའི་སོག་བའི་དུས་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 肩胛面。形状平如镜面的肩胛骨异名。

སོག་ཙི། 名词。(1)མོང་གོལ་གྱི་མི་རིགས། 蒙古，蒙古族人。辽史金史作"阻卜"；ནུབ་སོག 西蒙。ཤར་སོག 东蒙。ཕྱི་སོག 外蒙古。ནང་སོག 内蒙古。སྐྱ་གཤིག་སོག་པོ། 大食蒙古，波斯，伊朗。སོག་པོ་དྲུ་ཧ་ཀ། 土耳其。(2)ཐུ་རབས་སུ་བོད་ཀྱི་ནུབ་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་མིང་། དེའང་ན་སྐྱ་གཤིག་སོག་པོ་ཞེས་པ་དེ་དང་སང་གི་དབྱི་ལང་དང་ སོག་ པོ་ དྲུ་ ཧ་ ཀ། ཞེས་པ་དེ་དང་སང་གི་ཐུང་ཆེ་ ཤན་པ་ཤུ་ བྱ་སྤྱོད་ཀྱང་ ཡང་ ཟེར། 粟特。古藏史中泛指吐蕃西方诸国。如大食粟特，指今伊朗；粟特杜茹迦，指今土耳其。

སོག་པོ་ཁྱག་ཁྲིད། སྐུ་སྐྱོང་རྟེག་ ཞྭོའས་ཐུ་འཕྲི་བའི་སོག་པོས་ཁྱག་ཁྲིད་བའི་རེ་མོ། 蒙人驭虎。藏式住宅、甬道壁上所绘象征预防瘟疫、招致吉祥的壁画之一。

སོག་དཔྱད། བོད་ཀྱིས་དམངས་ཁྲིད་དུ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་སོག་པ་བཟོག་ཏེ་གས་བའི་རེ་ མོ་ བའས་ ལྟག་ས་ཀྱིས་ལེགས་རྟེས་བརྟག་བའི་དཔྱད་ཚིག 骨卜。藏俗以火灼羊胛骨，视其裂纹而审究吉凶。

སོག་ཐྲི། (ཤིང་) སོག་ ལེ་ བཏུབ་ བའི་ མེང་ ཐྲི། 锯末，锯木屑。

སོག་ཐུག ལུས་ ཏུབ་ སོག་ པ་ གཉིས་ཀྱི་བར། 背胛。两肩胛骨之间。

སོག་ཐྲིལ། བོད་དབུས་ཀྱི་ཞོ་ ཆས་རྟ་ ཏུན་རིང་ ཞོ་ཁྲིག 长耳坠。前藏男子和原西藏地方政府俗官所戴耳坠。

སོག་བབྱངས། ལུས་ ཀྱི་ སོག་ བའི་དུས་འབྱངས། 琵琶骨隆起。

སོག་འབོལ། སོག་མའི་ནང་ཚངས་ཅན་ཀྱི་ འབོལ་སྡེག། 禾秸絮垫。禾秸所填塞的软垫。

སོག་ཐུག རས་དང་ཀྱོ་ སོག་ས་ཀྱི་ སྡེ་ མ་བཅད་ཚངས་ བའི་ཀང་ཀྲང་པ། 短秸，短空秆。农作物脱粒后剩下的茎。

སོག་ཐུབས། རྟེའམ་སོག་ མ་ ཁོག་ སྡོང་། 禾秸空管，禾秸空秆。

སོག་མ། འབྲུའི་འབྲས་བུ་ཐུང་ཐིན་བའི་གཅན་པ། 名词。禾秸，禾秆。禾本科农作物脱粒后的空茎；རས་སོག 青稞秸。ཀྱོ་སོག 麦草。འབྲས་སོག 稻草。འདམ་སོག 芦苇秆，塘苇秸。ཐུབ་ཀྱི་ཙོན་ཅན་ཁ་ཐེབ་ཀྱི། མཁས་བའི་ཙོན་ཅན་ཁོང་དུ་སྐྱེད། སོག་མ་ཆུ་ལི་སྡེང་ན་འཕྱོ། རོང་བུ་སྡེང་དུ་བཞག་ཀྱང་འཐྱིང་། 愚人学问挂嘴边，智者学问腹中藏；禾秸总是浮水面，宝贝却要沉水底。

སོག་ཙོ། 名词。(1)སོག་པའི་བུད་མེད། 蒙古妇女。(2)ང་ལྟག་གི་སོག་པ་ལ་བརྟེན་བའི་མོ་བྱེ། 羊胛占卜。烧焦羊琵琶骨进行卜卦的迷信活动。སོག་མོ་འདེབས་པ། 用羊琵琶骨打卦。

སོག་བཙུན། སོག་རིགས་ཀྱི་གྲྭ་པ། 蒙古族僧人。

སོག་ཚིགས། (1)སྡེ་ མའི་ ཁུ་ བའི་ ཆོགས་ པ། 秸节，茎节，禾秆节。(2)ལུས་ཀྱི་སོག་བའི་ཆོགས། 肩胛关节。

སོག་ཚོམ། (ཤིང་) ལྟམ་ཀྱི་སྡེ་ མགོའི་ སྡེང་ གི་ ཐུང་ ཀྱི་འཐའ་ སྒམ་སྐྱིག 藏靴头上三色线条。

སོག་ཚྭ། (1)སོག་ ལྟལ་ རས་ ཐོན་བའི་ཚྭ། 蒙古盐。蒙古地方产的盐。(2)སྨན་ཀྱི་ ཅི་ བག་ཚ་ སྟོན་ པོ་ ཞེག 青盐。药用矿物名。

སོག་ཟླ། (1)ཆང་ས་ཆུག་དུས་ མའདའ་ མར་ བསྐོན་ ཆུའི་ ཟླ་ མོ། 新娘璎珞帽。藏地结婚时新娘所戴帽。(2)ཐུང་བོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་སྐབས་

སྐྱ་དམག་གི་གཙོག་བོས་མྱོན་ཆུའི་ཞྭ་མོ་ཞེག 红缨帽。原西藏地方政府时代，贵族仆人所戴帽。

སོག་གཞུང་། (1)ཏོར་སོག་གི་ལྷང་བའི་མཐིལ། 蒙古的中心地区。(2)བར་ཁམས་བྱང་ཆུང་གི་ལྷང་བ་ཞེག 索克雄。中部康区北部一地名。

སོག་ཡིག སོག་རིའི་ཨི་ཀེ། 蒙文，蒙古字。

སོག་ཡུ། (1)ས་ཏོག་གི་ སོག་ མའི་ ཡུ་ བ། 秸，秆。(2)ལུས་ཀྱི་སོག་བའི་ཚིགས་མཆམས་ཀྱི་ཡུ་བ། 琵琶骨柄。

སོག་ཡུལ། ཏོར་ཀྱི་ལྷང་བ། 蒙古地方。

སོག་ར། (1)སོག་མ་འཇོག་ཡུལ་ཀྱི་ ར་ བ། 麦秸院。堆存麦秸的院子。(2)སོག་ མའམ་ ལྗང་ བ་ འདེབས་ མའི་ ཞེང་ ཁ། 饲料地。种植青饲料的土地。

སོག་རིགས། སོག་རིའི་མི་རིགས། 蒙族。

སོག་རྒྱ། སོག་ཡུལ་ཀྱི་འབྲོག་པ། 蒙古游牧部落。

སོག་རྒྱམ། སོག་ཡུལ་ནས་ཐོན་བའི་རྒྱ་མཚམས་ཀྱམ་རྡེ། 蒙古地毯。

སོག་རྒྱལ་ཚོན་ཐག ཤ་ཏོག་གི་སོག་མ་རྒྱལ་བའི་ཐོན་ཚིངས། 乱草索。凌乱禾秆搓成用以捆禾秆的粗绳。

སོག་ལྷག ཐོག་མར་སོག་ཡུལ་ ནས་ ཐོན་ པ་ དང་། དཔ་རང་རྒྱལ་ནང་སོག་དང་། རྒྱབ་བྱང་། བྱང་ཤར་སོག་གི་ས་གནས་ཁག་ལ་སྐྱེ་འཕེལ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་ཚེད་བའི་ལུག་གི་རིགས་རྒྱུད་ཅིག 蒙古绵羊。原产蒙古高原，现在我国内蒙、西北、东北等地分布极广的一类绵羊种。

སོག་ལྷགས། སོག་རིའི་ལུགས་སྲོལ། 蒙式，蒙古习俗。蒙族的风俗习惯。

སོག་ལེ། ཤིང་འབྲིག་ཐེབ་ཀྱི་ཁག་ཆ་ཞེག 锯子；སོག་ལེས་གཏུབ་པ། 锯开。སོག་ལེས་འདྲ་བ། 锯开。སོག་གཤག་ཐུག་པ། 锯开。གཅོད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟེ་རེ། འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་སོག་ལེ། 能砍的斧头，能锯的锯子。义为各司其事。

སོག་ལེ་ཅན། (མངོན) རྒྱངས་པ་ཁ་རལ། 有锯齿。蜥蜴的异名。

སོག་ལེའི་རྒྱབ་ཅན། (མངོན) ཉི། 锯背。鱼的异名。

སོག་ལེའི་ཤེམས་ལྡན་མ། བྱད་ཤེད་གཏུམ་ མོ། 悍妇。凶猥的妇女。

སོག་ལྷམ། སོག་ལུགས་ཀྱི་ལྷམ། 蒙古靴。

སོགས། སྡུད་ཅིང་ཀྱི་ཚིག 等等，外等词。概括没有列举完的部分，与ལ་字连用时，则后面须有辅助音节，作 ལ་སོགས་པ，例：འབྲུ་ལ་ སོགས་ པ་བཟའ་བཅའི་རིགས། 粮食等食物。མི་ལ་སོགས་པ། 人等。

སོགས་ཀྱིངས། སོགས་ཞེས་ བའི་ སྡུད་ བའི་ ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་ནང་དུ་བསྡུས་པའི་དོན། 列入“等”字中。排列在省略词“等”字之中：ཁོ་ རང་ གི་ མིང་ སོགས་ཀྱིངས་སུ་ བཀོད་པ། 把他的名字列入“等”字之中。意谓降低其身分。

སོགས་སྡུ། སོགས་ཀྱིངས་སུ་ བསྡུས་པ། 等，等等。省略词：མེ་ཐག་ལ་སོགས་འདུས་བའི་ཚོ་ ཞེས་ པ་ ནི་ མེ་ ཐག་དང་ས་ཀྱི་ས་སྐྱང་ལྷགས་སྐྱ་ག་ལ་ སོགས་ དང་། བྱ་ག་སོགས་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ཞག་ཏུ། རྒྱུ་སྐབས་ཀྱི་རང་ཚ་ བྱ་ག་ མཁའ་ མིག་ བྱ་ག་ ཡིད་ ཀྱི་ བསྡུས་ཚིག་ཡིན། 丁亥等年，指丁亥、戊子、乙丑、庚寅等年；བྱ་ག་ 等是太阳基数的分母149209的习用简称。

སོགས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) འཕེལ་ བ། 增长，累积，聚；དོན་ཏྲས་མང་པོ་ སོགས་ བྱུང་། 很多的财富累积起来了。བསགས་ཀྱང་མ་སོགས། 累积不起来。

སོང་། ❶འགྲོ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷འདས་པ་སྐྱེས་ཟིན་

ཀྱི་ཚོག་ཀྱོགས། 表过去时间的助词：ཕྱིན་སོང་། 去了。ལངས་སོང་། 起来了。ཤེས་མ་སོང་། 不知道。གསུང་བཤད་གནང་སོང་། 讲了话。

སོང་ཁྲ། འགྲོ་སོང་གི་གཞུང་ཁྲ། 支出帐簿。

སོང་ཟིན། འགྲོ་སོང་གི་ཡི་གེའམ་ཐོ། 开支单，用费帐单，支出帐簿。

སོང་བ། འགྲོ་བའི་འདུས་བའི་འཕྲི་སྐལ་གཞན་ཞིག

སོང་རབས། ཕྱིན་པའི་གཏམ་ཤས་ལོ་རྒྱུས། 经历，历史，过程。经过的情形。

སོངས། བསང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སོད། གསོད་པའི་སྐུལ་ཚིག

སོན། 名词。(1)ས་བོན་གྱི་བསྡུས་མིང་། 种子；ནས་སོན། 青稞种子。འབྲུ་སོན། 粮食种子。སོན་སྐྱུག་ཏུག་པ། 选种。སོན་འདེབས་པ། 播种。སོན་ཐུ་འདེབས་པ། 播种。སོན་འདེབས་འཕྲུལ་འཁོར། 播种机。སོན་བཟང་། 优良种子。སོན་བཟང་བསལ་སྐྱུག 选种。སོན་རིགས་རེས་འདེབས། 轮换播种。སོན་གོས། 撒种。(2)ལམ་ཤིག 执照，路条；ལམ་སོན། 路上执照。

སོན་ཁྱག ཞིང་གི་འདེབས་ཆུའི་སོན་འཁྱེར་སྐུད་ཀོ་བའི་སྡོད། 种子袋。播种时装运种子的皮口袋。

སོན་འཁོར། ཞིང་ཁའི་ས་ཆུར་གཞིགས་ནས་སོན་ཇི་ཙམ་འགྲོ་བའི་ཐུ་ཤུགས་ལྟ་སྨོང་དྲུག་སྐོར་སོགས་ཤུ་ཐུ། 播种量。耕地所播种子数量，是西藏计算收成的根据，如云收成是种子的五倍、六倍等。

སོན་འཁོར་བཟོགས་འཁོར། (ཤུལ) སྔར་ བོད་ ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་སྐབས་ཞིང་པ་ ཚོས་ ཞིང་ བདག་ལ་བོགས་ཤ་འཇལ་སྐབས་ས་ཞིང་ལ་ སོན་ ཁལ་ ཐུ་ཙམ་འགྲོ་བའི་ཚོད་ཀྱི་འབྲུ་འབྱལ་དགོས་པའི་བོད་ཀྱི། 量种收租。旧时，农民按照在租地中所播种子数量向地主缴纳的地租。

སོན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) སྐྱིབས་པ་དང་འགྲོད་པ། 到达，至：ཤེས་བྱ་ཆུ་མཚའི་ཐ་རོལ་ཏུ་སོན། 学识到了究竟的地步。བྱིས་འགྲུལ་ ཚང་ མ་ གཞིས་ སུ་སོན་པ། 外出的人都回到原处。བཀའ་མཉེན་བཅང་ བ་ ལས་ ཏུ་ སོན། 奉到教言。སྐྱེས་ ཚད་ ཡང་རྩེར་སོན་པ། 质量到达顶点。

སོན་ ཐང་། (ཀུ) རྩིས་ ཀུག་ བྱེད་ ཀྱི་ གཞོང་ པ། 算盘。

སོབ་ ལྷམ། རྡུབས་ སྐུ་ སོབ་ སོབ་ ཀྱི་ གདན་ ཡང་ བའམ་འབོལ་པ། 软垫。装草或装毛的软坐垫。

སོབ་པ། སྟེང་ བ་ མེད་ བའི་ ཁོང་ སྟུང་ གི་ དོན་ ཅུ་ ཚོ་ བའི་ གསོབ་པ་དང་འབྲེ།

སོབ་ སོབ། སྟེང་ བ་ མེད་ བའི་ ཁོང་ སྟུང་ ངམ། མཁྲིགས་པ་ མེན་ བའི་འབོལ་པ། 空洞，疏松。虚而不实，脆而不硬；ཞིང་ ས་ སོབ་ སོབ། 松软的土地。

སོབས། གསོབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སོམ་ཉེ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་མིང་། 疑惑，犹豫，踌躇；སོམ་སྟེ་ཟ་པ། 怀疑。སོམ་སྟེ་བྱེད་པ། 断疑。སོམ་སྟེའི་ ཅ་ པ། 疑网，疑虑丛生。སོམ་སྟེ་ཐུ་ བའི་གནས། 可疑处。

སོམས། སེམས་པའི་སྐུལ་ཚིག

སོར་ཁྲོད། སོར་ཚམ་སྐོར་པ། 捻。用指搓。

སོར་ཁྱུ། སོར་སྟེགས་དང་དོན་གཅིག

སོར་གང་། ཚོན་གང་གི་ཐུང་ཆ་ཞེག 一指。一指的宽度，约及半寸的长度。

སོར་གྱངས་ འབྲོམ་ བཟླུམ། སོར་ སོའི་ གྱངས་ འབོར་ཤོག་དང་ཁྱུ་འདོམ་བཅས་རིམ་ བཞིན་ ས་ོང་ ཅུ་ བཟླུམ་པ་ སྟེ་ དབེར་ན་ སོར་བཀྲད་ ཐུ་ ནི་ འདོམ་ མེད་ཁྱུ་ གསུམ་ཚོག་ མེད་ སོར་ བཀྲད་ཙམ། 化指为度。以度为单位的复名数小数记录以指为单位的数目。例如：八十个指宽相当于零度三肘又八指。

སོར་ཕྱིའམ། འཚེམ་བྱ་ཐུག་སྐབས་མཉུབ་མི་སྐྱོབ་ཅིང་ཀྱི་ལག་ཆ། 顶针。缝纫时保护手指的工具。

སོར་ཆུད། ཉམས་པ་རང་སོར་བྱུང་བ། 恢复：མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་། ཉམས་པ་སོར་ཆུད་ཡོང་བ་བྱེད། 促使发展和恢复。

སོར་རྟོག་ཡེ་ཤེས། ཡེ་ཤེས་ལྔའི་ཡ་ཐུལ་ཞིག 妙观察智。五智之一。

སོར་གྲྭབ། སོར་མའི་ཐུན། 戒指，指环。

སོར་མདོ། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོའི་བསྡུས་མིང་། 《别经》。为《别解脱戒经》之简称。

སོར་རྡེཀ། མཐེབ་སོར་བར་ནས་འཕེན་པའི་རྡེ། 弹指石子。指头中间所弹出的石子：རྩལ་ཅན་ཞིག་སོར་རྡེཀ་འཕངས་པས་བཏུལ། 有技巧的人，弹出石子制服了对方。

སོར་ཙེ། སོར་རྡེཀ་དང་དོན་གཅིག

སོར་ཕྱེམ། རྩྭ་ཞིག མིག་ནད་ལ་ཕན། 木贼。入药可治眼病。

སོར་ཐྲེམ། སོ་ཐང་སྟེམ་པའི་བསྡུས་མིང་།

སོར་གནས། སོ་ན་གནས་པ་ཟིར་བའི་བསྡུས་ཚིག་སྟེ་རང་འཇིགས་ཤུ་གནས་པ། 保留，保存。维持原状：དབང་ཚ་སོར་གནས། 权力依旧。ཤིལ་ཅན་སོར་མ་གནས། 陋规不复存在。སོར་གནས་ཐུན་འཁྱོངས། 保持，经久。

སོར་མོ། 名词。(1)མཉུབ་མོ་སྟེ། ཀང་ལག་གི་ཉིང་ལག 手指，足趾：ཀང་སོར། 足趾。ལག་སོར། 手指。དཀྱིལ་སོར། 中指。མཐའ་སོར། 小指。སོར་མོ་མཐའ་ལྟག 无名指。སོར་ཆུང་། 小指。སོར་མོ་འཇར་མ། 骈拇。སོར་མོ་དྲྭ་བ། 枝指。སོར་འཇས། 断指。手指足趾残废。སོར་མོ་འབྲེལ་བ། 手指或足趾间有蹼相连。སོར་མོ་བཅུ་ནས་ཀ་བཅད་ཚ། 十指连心，断一都疼。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལག་བའི་ཚལ་གསྡེ། (2)རིང་གྲང་འཇལ་ཁྱད་ཀྱི་ཚད་ཅིག་སྟེ་ནས་འབྲུ་བདུན་ཙམ་ཞིང་བཞིག་གས་བའི་ཚད། 一指宽。七粒青稞并列的宽度：རྩེ་སོར། 指头末节长度。དཀྱིལ་སོར། 指头中节长度。(3)ཀང་ལག་གཉིས་སོ་སོར་སོར་མོ་བཅུ་རེ་ཡོད་པས་ཀྱང་ལས་ཐུང་མཚན་བཅུ་མཚོན། 手指足趾，为数皆十，故表数字10。

སོར་ལྔ། ལག་བའི་སོར་མོ་ལྔ་སྟེ། མཐེ་བོང་། མཛུབ་མོ། ཀུང་མོ། སྲིན་ལག མཐེབ་ཆུང་རྩེ་། 五指。手上五个指头：拇指、食指、中指、无名指和小指。

སོར་མོ་རྣམས་རྒྱས་བའི་དབེ་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཅན་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་དགེ་བའི་རྩ་བ་བསགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོར་རྣམས་ཀྱུས་པ། 诸指丰满。如来广种善根，感得指皆丰腴圆满之好。佛身八十种随好之一。

སོར་མོ་རྣམས་ཉིན་གྱིས་ཕྱུ་བའི་དབེ་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཅན་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ་ཡང་དག་པར་མཐོང་ཐེག་སོ་སོར་ཤིན་ཏུ་ཕྱུ་བ་ཉིད་ཀྱིས་སོར་མོ་རྣམས་ཉིན་གྱིས་ཕྱུ་བ། 诸指渐细。如来次第往趋正道，感得诸指逐渐纤细之好。佛身八十种随好之一。

སོར་མོ་རྣམས་རྒྱུས་བའི་དབེ་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཅན་བཅང་པོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྩལ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོར་མོ་རྣམས་རྒྱུས་པ། 手指圆润。如来仪态无有过失，感得指圆纤细之好。佛身八十种随好之一。

སོར་མོ་བཞི་བ། ཙོང་ཁ་འབྲུ་བ་ཉུང་ངུ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་སྨན་ཞིག 牙皂。一种缓泻药物。

སོར་མོ་ཁིང་བའི་མཚམས་བཅད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཅང་གྱམ་ཅུ་ སོ་ གཉིས་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ་གསང་བར་བྱ་ བ་ ལས་ ཐད་ པ་ བྱས་ པས་

ཞབས་མི་རིང་བ། 手指纤长相。如来拯救将被杀者，感得十指细长之相。三十二大丈夫相之一。

ཞབས་མཐིལ་ཁྲ་བོ། (ཁངས) མཐེ་བོང་། 指首；趾首。大拇指、大脚趾的异名。

ཞབས་མཐིལ་རྩེད་ལེ། ཞབས་མཐིལ་མདུན་ངོས་ཀྱི་རྡེ་མོ་ཞབས་རི་དང་མཚོའི་དབྱིབས་ཀྱི་རི་མོ་ཙམ་ས་དེའི་མིང་། 指头肚儿。手指头上有螺纹的鼓起部分。

ཞབས་མཐིལ་དཔེ་བྱད་གསུམ། དེའི་ཐུང་བཅང་བ་ཚུན་ཆུའི་གས་ཤིག་ཐེབ། ཞབས་མི་རྣམས་ཐུགས་པ་དང་། ཞབས་མི་རྣམས་ཏྲག་པ་དང་། ཞབས་མི་རྣམས་ཀྱིན་གིས་ཕྱ་བ་བཅས་གསུམ་མོ། 指部随好三。如来八十随好之一类：诸指圆润、诸指丰满和诸指渐细。

ཞབས་མཐིལ་ཕྱིང་བ། ཐང་ཀ་ཁར་ཀྱི་ཆུལ་ཙི་གདུག་རྩུབ་ཅན་ཞེས་ཤེན་པ་དེས་མི་གངས་ཁོ་དགུ་བསད་དེ། མི་རེའི་ཞབས་མི་རེ་ཐྲངས་ཏེ་ཐེ་ཕྱིང་བཅོ་ཐབས་བཅུ་ལ་གཅིག་གིས་མ་ཚང་བས་ཤུག་ཙུ་རེ་བཏོང་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཁྲིའི་ཆུང་བཏུལ། རབ་དུ་བྱུང་ནས་དགྲ་བཅོམ་པའི་ཁོ་ནའང་ཐོབ་པ། 央掘摩罗，指鬘王。古印度一国王名。性情凶残，曾杀九十九人，取每人一指节，拟为项鬘，但因不满百数，欲杀释迦牟尼以凑足数额，经释迦牟尼用法引导，从佛出家，后证得阿罗汉果。

ཞབས་མཐིལ་ཚིགས། མཉམ་གྱའི་དུས་བའི་ལྟུ་དྲྭ་ཀྱི་བར་མཚམས། 指节；趾节。

ཞབས་ཚད། ཞབས་མཐིལ་ཞེང་ཚད། 指之宽度；ཞབས་གང་། 一指宽。ཞབས་དྲི། 二指宽。

ཞབས་ཆིགས། ཞབས་མཐིལ་ཆིགས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

ཞབས་བཞིན། རང་གར་བཞག་པའམ་རང་མལ་དུ་བཞག་པ། 照旧，仍旧；ལྷང་གཏས་ཞབས་བཞིན་ 保持原状。

ཞབས་སྐྱམ། ཞབས་མི་རིལ་རིལ་ཆགས་པ། 秃指。指断愈合后的残指。

ཞབས་དྲིལ། ཀང་ལག་གི་ཞབས་མཐིལ་རི་མོ། 指纹；趾纹。手指头肚儿、足趾头肚儿的皮肤纹理。

ཞབས་བཤགས་ཀྱི་ལྡེ། དགེ་སློང་གི་ཐང་བ་ལྟུང་བ་ལྔ་ལྡའི་ནང་གཅས། སྐྱེ་ལྷགས་འདོན་པའི་རྣམ་པས་ཞབས་ཞབས་བཤགས་པར་བྱ་བའི་ལྡེ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རབ་བྱུང་དང་ཁྱིམ་པའི་གཞི་ལས་གྱུར་པ་གཉིས་ཚང་དོ། 向彼悔。梵音译作提舍尼。比丘所断五种堕罪之一。谓以哀伤之情，各别忏悔部分。此分由出家事所犯和由在家事所犯。

ཞབས་བརྒལས་བཅུ། དགེ་སློང་གི་ཐང་བྱ་ལྟུང་བ་ལྡེ་ལྡའི་ནང་གཅས། ཞབས་བཤགས་པའི་ལྡེ་ལ་བཅུའོ། ཡུལ་དགེ་སློང་མ་ལ། དགེ་སློང་མ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལངོ་བའི་བསོད་སྙོམས་དེ་ དགེ་ སློང་ གིས་ བཟློངས་ནས་ཁེངས་སློད་པ་དང་། ཁྱིན་བདག་གི་གནས་སུ་ དགེ་ སློང་ མ་ གཞན་ རང་ ལ་ དམིགས་བསལ་བ་ ཟས་ འབྱིམ་ པ་ བརྟགས་ ཤེ་ ཟས་ ལེན་ པ་ དང་། ཁྱིམ་གྱི་བཟའ་སྟོམ་ཁྱིན་པའི་ཁྱིན་བདག་གི་རང་ནས་ཟས་བཟའངས་ཏེ་ཁོངས་ སློད་ པ་ དང་། འཇིགས་པ་དང་ བཅས་ པའི་ གནས་ སུ་ ཚོམ་ ཀུན་ སོགས་ཁོད་ མེད་མ་ཐུལ་བའ་ཟས་ལ་ཁེངས་ སློད་པ་ ལྡེ་བཞིའོ། 四向彼悔，四提舍尼。比丘所断五种堕罪之一类。此有四条：谓受比丘尼所乞之食者，于白衣家其他比丘尼特授予食者；从僧众已与学家羯磨之施主家受食者；于有恐怖处未观察有无盗贼而受食者。学家羯磨，即曾受居家戒之俗人。羯磨，为受戒仪式。

ཞབས་ཞངས། དབྱུགས་ཀྱི་ལྟུག་མ་ མཐིལ་ སྐུག་ ནས་ འབྱིན་ སྐྲངས་ཤོག 欷嘘声。喉间发出的残喘声。

ཞལ། ❶ནེལ་ བའི་ སྐུལ་ ཚག ❷ཞལ་ དུ་ འཕྲུང་ གསུམ་གྱི་ཞལ་ཏེ་འདས་པའི་དོན། 名词。黑炭。喻过去。

སོལ་ཁྲལ། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་ གཞུང་ སྐབས་ འབྲོག་ཁྲལ་མི་ཞེང་ཐྱི་ས་ནས་བསྡུ་ བའི་ སོལ་ བའི་ རིགས། 木炭税。原西藏地方政府对牧民征收的一种税。

སོལ་དུ་འཁྲུད་གསུམ། སོལ་ནི་འདས་པ། དུ་ ནི་མ་འོངས་པ། འཁྲུད་ནི་དུ་ཕྱ་བ། 黑、白、伴。指过去、未来和现在。

སོལ་མདོག སོལ་བའི་མདོག་སྔོ་ནག་པོ། 黑，乌黑，炭黑色。

སོལ་རྡོ། བྱག་སྐྱབས་སོགས་ནས་ཐོན་བའི་རྡོ་ཏིགས་མདོག་ནག་པོ་སོལ་བ་དང་འདྲ་བ་ཞེག་སྟེ། ནུས་པས་ཆ་འཕྲུབ། ཆུ་སེར་སྐེམ། 石炭。岩缝中所产黑色炭。可入药，功能收敛疮口及黄水。

སོལ་ཙག ཤིང་མེར་བསྲེགས་བའི་སོལ་བ། 木炭。木材所烧炭。

སོལ་ཀྱིར། སོལ་བ་ལས་བཟོས་བའི་ཀིར་ སྐྱེག 炭笔。绘画用具。

སོལ་བ། ཤིང་མེར་བསྲེགས་བའི་རྡོ་མ། 名词。木炭；རྡོ་སོལ། 煤，石炭。སོལ་བ་འབད་དེ་བཀྱགས་ན་ཡང་། ཁ་དོག་དཀར་བོར་འགྱུར་མི་སྲིད། 努力洗黑炭，无由转白色。喻本性难移。

སོལ་མཚུ། སོལ་བ་མེས་བསྲེགས་དྲགས་ བའི་ ཞུན་སྲིགས་ལྷགས་ཙོང་ཕྱ་བྱང་ཐུང་བ། 烧结炭渣。煤炭烤后熔结成的块状物。

སོལ་ཀིས། སོལ་བས་སྲིས་བའི་རི་མོ། 炭精画。

སོལ་རླངས། རྡོ་སོལ་གྱི་རླངས་པ། འབར་རྡེས་དང་རྡེས་འགྱུར་གྱི་རླུ་ཆ་ཞེག 煤气。用作燃料或化工原料。

སོས་ཀ། 名词。(1)དཔྱིད་ཀ། 春季。(2)འདུལ་བའི་ལུགས་ལྟར་ནི་ཆོར་ཐ་གསུམ་པ་དང་ བཞི་ པ། སྐར་ཌེས་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ནི་ཆོར་ཐ་བཞི་ བའི་ བཅུ་དྲུག་ནས་དྲུག་བའི་བར་ལྟེ་ཐ་བ་ གཉིས། 季春孟夏月。律经所说季节名，指藏历三月及四月。按照星象学的说法，指藏历的四月十六至六月十五之间两个月。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རིས་བར་ཞིག་དང་། ཚ་གདུང་ཅན། ཚ་ཐ། ཚད་ཆེན། ཚད་དྲུས་བཅས་སོ།

སོས་ཀ་བཞད། (མངོན) འཇའ་ དང་ བོ། 热季笑。短虹的异名。

སོས་བཅེམ། (རྟེང) སོས་ ཤུར་ ཟིན་ པ། 已咬，啃完。

སོས་བཆེམ། (རྟེང) སོས་ལྟད། 细嚼。

སོས་དལ། སོས་གདལ་དང་འབྲ།

སོས་གདལ། (1)སྟོད་ བོའམ་དལ་ བོ། 安闲，悠闲。时间宽裕。(2)སྟོམ་ལས་སམ་ལེ་ བོ། 懈怠，懒散。

སོས་ལྡང་བ། བ་ཐང་ སོགས་ ཀྱིས་ ཁྲོ་ བཅས་ པ་ ཟན་ཡང་ཁ་ནང་དུ་དོང་ཀ་ལྡང་ཏུག་པ། 反刍，回嚼，倒嚼。牛羊等粗嚼饲料吞下后再返回到口中细嚼。

སོས་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)སྐྱེ་ ཞིང་ འཕེལ་ བ། 繁殖，增长；ཤིང་སོན་ སོས་པ། 树苗繁殖起来。རྩོ་ཐུག་ཀྱི་འབོར་གྲངས་ཆེས་ཆེར་ སོས་པ། 家畜数目大大增长了。(2)བསྒྲུབ་ གོས་ བྱུང་ བ། 恢复，复原；ནད་ སོས་ པ། 病愈复原。ཉམས་པ་ སོས་པ། 衰败的恢复起来了。བའི་བར་ངལ་སོས། 疲劳消去。❷(ཁྱམ) བསོད་པ་སྟེ་ གསར་ བ། 新鲜；མེ་ཏོག་སོས་པ། 鲜花。

སོས་ཐུམ་ཐུམ། (ཁྱམ) གསར་ བ། 活鲜鲜的，新新鲜鲜的；ཆར་པ་བཏང་བས་མེ་ཏོག་རྣམས་ སོས་ཐུམ་ཐུམ་བྱས་འདུག 雨后花朵，愈显鲜丽。

སོས་ཐྲེད། (རྟེང) བཟའ་བ་དང་བཅའ་བའི་རིགས་ སོས་དལ་གྱིས་ཐུང་ཞིང་ཅ་ བ། 细嚼。慢慢地咀嚼食物。

སོས་ཐེག (1)ཚོ་ཏོགས་ ལངས་ ནས་ སྟོ་ བོང་ མེ་

འགྱུང་བའི་རྟད། 阳强。男生殖器不萎病。(2)མཚན་མ་ལ་སོ་ཐུག་པ་ལྟ་བུང་བཀས་པ་འཁས་ཤེང་། ཁུག་འཛག་བའི་ཚེ་མཚན་གྱི་རྙད་ཅིག 包皮破裂。阴茎包皮如被咬伤流血之病。

བཀྲིས། (ཤེགས) བསོད་ནམས་དང་། བདེ་ལེགས། བཀྲ་ཤིས། 福，安善，吉祥如意。

བཀོད་ཡིག་རྒྱུད། དཀྱངས་འཆར་རྒྱུད། 《韵律占星经》。历算书名。

བཀྲ། (ཤེགས) གཞི་ཚུགས་པ་སྟེ་གཟངས་སྤྱགས་ཀྱི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཏོག། 开端，起始，奠基。梵音译作萨诃。佛教密咒的结尾语。

བྱ་སྐམ། མཁྲགས་པ་དང་སྐམ་བའི་བསྡུས་ཚིག 干硬。干而坚硬：ཞིང་ས་སྟ་སྐམ། 田土干硬。ས་གཞི་སྟ་སྐམ་ཆེ་བ། 地基坚固干燥。

བྱ་བཀྱང་། དཀྱ་སྐྱང་གི་ཆོས་གོས་མ་ཞིག་པ་སྐམ་སྟོང་ཕུ་བའི་ནང་དུ་བཀྱངས་ཏེ་ འཇུག་ པ་ ལ་ བྱ་བཀྱང་ཞེས་ཀྱགས། 羯耻那衣，坚实衣，功德衣：བྱ་བཀྱང་འདིང་བ། 张羯耻那衣。

བྱ་བཀྱང་གི་གཞི། (ཀཥདེ) གོས་ཀྱི་གཞི་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ། བག་ཡངས་དང་འབྲེལ་བ་སྟ་བཀྱང་གི་གཞི་སྟེ། ཆོས་གོས་དྲས་དྲྭ་ཁྲིད་བའི་གཞི་སྐང་ལེབ་ནི་སྟ་བཀྱང་གི་དངོས་པོ་ མཚན་ ཉིད་ པ་ དང་། འདིར་དགེ་འདུན་སྡེ་ལ་དབང་བའི་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ལ་འདྲ་བ་ཀྱུ་མཚན་དུ་ བྱས་ ནས་ བཀྲགས་པ་སྟེ། སྐང་ལེབ་ཀྱིས་ཆོས་གོས་ལ་ཁྱབ་ པ་དང་། འཁྱམ་པ་བཀྱང་བ་དང་། ཆོས་གོས་ཀྱི་ཚད་གཅིག་དུ་འགྱུར་བ་སྟེ་ན། འདིས་ཀྱང་འདིང་བ་པོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་ཅིང་། གཉང་བ་དང་འབྲེལ་བས་ ལྟུང་ བ་ བཅུའི་ ཐག་ ཡངས་ པ་ དང་། འདིང་བ་པོ་ རྣམས་ ཀྱི་ གཅིག་ དུ་ མཐུན་ པས་ སྟ་ བཀྱང་ཞེས་སྟ་ ཀྱགས། 羯耻那衣事，迦缔那衣本事。毗奈耶衣事中三衣本事之一。梵音译作迦缔那，义为坚实。在裁缝法衣之坚实木板上，裁缝僧伽公有三种法衣。此板能承法衣整体，舒展法衣皱纹，划一法衣尺度。此衣属于参加张衣僧伽整体，得佛开许，放宽十罪界限，张衣僧众同心和睦。法衣三德同于木板，名曰坚实。

སྟ་བཀྱང་གདིང་བ། ལྟུང་བ་བཅུ་བཀྱ་ཡངས་ཀྱ་ བྱས་ པས་ རང་ དོན་ བདེ་ བ་ ལ་ གནས་ པ་ དང་། གཞན་དོན་སྒྲིན་པ་ཐབས་ ཅསོད་ ནམས་ འཕེལ་ བའི་ ཆེད་དུ། དཀྱངས་རྟེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་གོས་ གསུམ་ལྡུག་ ཡན་ ཆད་ལ། དཀྱངས་གནས་ ཐོལ་བའི་ ཕྱི་ཉིན་ ནས་ ཟླ་ བ་ལྔའི་ བར་ དུ་ སྟ་ བཀྱང་ འདིང་ བའི་ ཆོ་ག་ བཞེན་ གདིང་བའོ། 张列羯缔那衣，张列坚实衣。为己能得安适乐住，为人能令施主增福，故尔放宽十罪界限，将夏坐施财制成三肘以上法衣，名迦缔那衣。自从解制次日起算，五闰月间，依仪张列，珍惜保着。

སྟ་བཀྱང་འདིང་བའི་ཆོ་ག། དཀྱངས་རྟེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་གོས་གསུམ་ ལྡུག་ ཡན་ ཆད་ ལ་ སྟ་བཀྱང་འདིང་བའི་ཉིན་བར་དགེ་ སློང་ རྣམས་ཀྱི་ ཆོས་གོས་ ཀྱི་ ཁྱིན་ རྒྱབས་ ལྡུང་ནས་ གསོལ་ གཉིས་ལས་ཀྱས་ གྲུབས་བསྟུན་པ་དང་། འདིང་བ་ པོ་ བསྐོ་ བ་སོགས་ སྤྱོང་བ་དང་། དཀྱངས་ཁས་ལེན་བའི་དགེ་ སློང་ རྣམས་ཀྱས་ དཀྱངས་གནས་ ཁྱེད་བའི་ གནས་དེར་ དཀྱངས་གནས་ གྲོལ་བའི་དགག་ དཀྱེའི་ ཕྱི་ ཉིན་ ཆོས་ བཅུ་ དྲུག་གི་ནང་ས་ བར་ ལྷན་ ཅིག་ འདུས་ པ་ལ་ལས་ བསྐོ་ བས་ སྤྱགས་ ཤེས་ གསུམ་ བརྗོད་ནས་ གོ་ བར་ བྱ་ བ་ དངོས་ གཞི་ དང་ དགེ་ འདུན་ ཀྱིས་ ཡི་ རང་ བཅོད་ ནས་ ལས་ བསྐོ་ བས་ ཚགས་ སྐྱང་ ཁྱད་ པ་ ལས་ མཚམས་ཀྱི་ ཕྱི་ རོལ་ དུ་ ཤི་ འཁྱེར་ བ་ དང་། དུས་ དུས་ སུ་ རྒྱང་ ས་ དང་ རྟུལ་ སྐྱགས་ སོགས་ རྗེས་ ཀྱི་ བྱ་ དམ་ ཆོག་ བསྟུང་ བ་ བཅས་ སོ། 张衣仪轨，张列迦缔那衣仪式。张列夏坐施财所制法衣三肘以上者，张衣之日，解除比丘大众法衣加持，依

白二羯磨和悦僧众，指派张衣人等，为其前行；即于此自恣次日或十六日清晨，集合承认夏坐诸比丘众于夏坐处，受指派者诵咒三遍，俾众周知，为其正行；僧众口说随喜之后，受指派者守护遵行珍惜保管，不携出界外，适时晾晒抖搂灰尘等，为其结行。

བྱ་བཙུང་དཀྱུང་བ། ཐུ་བཀུང་གདིང་བ་ འདི་ཕྱིས་དབྱུང་བར་བྱ་བ་སྟེ། ཐུ་བཀུང་དེ་མཚམས་གཞན་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། ལས་བརྒྱ་ཁ་མཚམས་གཞན་དུ་སྐུ་རེངས་ཤར་བ་དང་། དེར་གཏོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་དག་ མཚམས་ ཁོངས་ ཐུ་ མི་ གཏོགས་བར་ཐུ་བཀུང་ གི་ རྟེན་ པ་ མི་ སློང་ ཞིང་ མཚམས་འདིར་འོང་བའི་བསམ་པ་ཆུན་ཆད་ པ་ མཐགས་ རང་འཇུག་བྱས་དང་། དབོ་ཆ་སྟེ་དཔྱིད་ར་བའི་ཟླ་འམ་ཀྱེན་དབང་གིས་དེའི་ སྐ་ རོལ་ ཏུ་དབྱུང་ བ་ བཅོས་མའི་དབྱུང་བ་རྣམས་སོ། 解除迦缔那衣，解除坚实衣。迦缔那衣张列之后进行解除。若有携迦缔那衣出于界外；受任保管者出界达旦，界内僧伽自不归属界内，不求受用坚实施财，决意不来界内者为自然解除。时期已届一月十五日或因事故先期脱离者为人为解除。

བྱ་མཉེག་ཟས། མཉེག་ས་ཡི། 坚硬，坚实，坚固：བཟའ་བཅའ་སྤ་མཉེག་ཟས། 硬食。坚硬的食物。སྤ་མཉེག་སྟོབས་ལྡན། 坚强。

བྱ་འབྱེག འཐུག་རོམ་སོགས་མཉེག་ས་ཤིང་ཅ་ཅང་གང་བ། 冻硬。冰块等冷凝得极为坚硬。

བྱ་སྐྱེ། མཉེག་ཨ་དང་སྐྱེ་ཨ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་ ཚིག 软硬。柔软和坚硬。

བྱ་བརྟན། སྤ་ ཞིང་ བརྟན་ པ། 坚实，牢固：སྤ་བརྟན་དུ་གཏོང་བ། 巩固，加固。རྩང་གཞི་སྤ་བརྟན། 坚实的基础。མི་དམངས་ཀྱི་ཁྲིད་དབང་ཅ་ཅང་ སྤ་ བརྟན་ དུ་གནས་པ། 人民政权，十分巩固。སྤ་ བརྟན་ ཐུགས་ འཛིར། 坚固持久。སྤ་ བརྟན་མི་འགྱུང་བ། 坚定不移。

བྱ་འཇམས། མཉེག་ས་ཡི། 坚硬，坚实，牢固。

བྱ་འཛེངས། རྒྱང་དད་ཀྱི་རིགས་ཤིག རྒྱང་རྐྱང་བའི་ཚ་བ་ལ་ཁྲག་ནས་འཐེང་འགྲོས་བྱ་ དཀོས་ པ་ཞིག 足痉挛。风疾之一。风邪中于脚后跟肌腱之中，引起步履偏跛之病。

བྱ་བོ། སྤ་བ་དང་འདྲ།

བྱ་བ། ཚིག་ཐོ་དང་མཉེག་ས་པ་དང་འཐས་ པ། 形容词。扎实，坚硬，牢固；ཁས་ཐུ། 矍铄，老年有精神。མར་ཀོ་ཐུ་ བོ། 包酥油的硬牛皮。ཞིང་ས་ཐུ་བ། 坚硬的田土。ཤིང་ཐུ་བ། 硬木头。ཐུ་བའི་བྱག་རྡེ་མ་བཀོས་ན། རྟབ་མའི་གཉེར་དང་མི་འཐུད་དོ། གཅར་མའི་རི་ལ་མ་ སོང་ན། རྩོན་ཀ་ཏོག་དང་མི་འཐུད་དོ། 不挖硬石，难得宝藏；不越高山，难获猎物。

བྱ་འཁྲས། ཤིང་སྨན་ཁྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྡོ་ཚ་ལ་བསྐ་ཞིང་ཁ་བ། ཁུ་རྩེས་དྲེད། ནུས་བས་མཁས་ མའི་ཐང་བ་ཞེས། 金刚藤。别名纪氏牛儿藤。鼠李科药用木质藤本植物。味辛涩而苦，性温，功能治肾寒淋浊。

བྱ་ཐོ། ཐུ་བ་དང་འདྲ།

བྱ་ཐུ་ཐོང་། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁྱི་འབའ་ལུང་རྩོང་ཁྱི་ཁྲག་ཐུང་དུ་ཙམ་བའི་རི་བོ་ཞིག 萨乌岗。山名。在云南省维西县北部。

བྱ་ཕྱི། ཚོན་སོགས་བརྟན་ཆེད་ དུ་ གཏོང་ ཐུའི་ ཕྱི། 漆。保护器物表面颜色的一种涂料：ཐུ་ཕྱི་གཏོང་ བ། 上漆，上油漆颜色。ཐུ་ ཕྱི་ གཏུག་ བ། 上漆，上油漆颜色。

བྱ་ཕྱི་ཅོག ཐུ་ཕྱི་ཐྲག་དང་འདྲ།

བྱ་ཕྱི་ཐྲག ཐྲག་དཀར་ཁྱི་ཤིང་། 白芸香。

བྱ་ཕྱི་ཐྲལ། ཐུ་ཕྱི་ཐྲག་དང་འདྲ།

བྱ་ཕྱི་ཤིང་། (1)ཐུ་ཕྱི་འདོན་ཤའི་ཤིང་། 漆树。(2)(སངས་) ཐྲག་དཀར་ཤིང་། 芸香树、娑罗树的

异名。

བྱ་ཤིང་། ཤིང་མཁྲེགས་པོ། 坚硬的木材。

བྱ་ཤོག ཤོག་བུ་མཁྲེགས་པོ། 硬纸。坚韧的纸。

བྱ་རྒྱ། (1)ཐབ་རྩུན་མཉམ་སྦྱི་བྱེད་པ། 搀和，夹杂。搀杂混合在一起。(2)(སྡིང) སྡིག 罪恶。

བྱང་། 名词。(1)འདེགས་བྱེད་ཀྱི་ཆ་མ་དང་ཐ་ག་ཐུབ་མ་བཅས་ཀྱི་མིང་། 天平，戥子，秤；ཐུང་སྤང་། 戥秤。ཆ་སྤང་། 汉式秤，斤和两。སྤང་ལ་གཙོ་སྐྱུ་མི་བྱེད། 秤上不欺心。ཡང་སྡུ་སྤང་ལ་བཏེག 轻重用秤称。སྤང་ལ་གཞལ་བ། 用秤称。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་འཇལ་བྱེད་དང་། ཐ་ག། འདེགས་བྱེད་བཅས་སོ། (2)ཁྲིམ་ལམ་དང་ཁང་པའི་དབང་ཀྱི་འགྲོ་ལམ། 巷子，小巷；ཁྲིམ་སྤང་། 大街小巷。ཁང་པའི་སྤང་ལམ། 房间过道。(3)སྡེད་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཚད་གཞི། 两。重量单位名；གསེར་སྤང་། 金两。དངུལ་སྤང་། 银两。སྤང་གང་ལ་ཇོ་བཅུ་ཡོད། 一两有十钱。

བྱང་སྐར། གསེར་དངུལ་སོགས་ བྱངས་ ཚད་ མང་ཉུང་སྡེ་ཚུལ་གྱི་སྤང་ལ་ཡོད་པའི་སྐར་མ། 秤星。称量金银等贵重金属所用秤杆上的星。

བྱང་ཐུག། ཆ་ཐུང་རམ། ཐ་གའི་སྤང་མདའ་དང་། སྤང་གཞིའི་བར་དུ་ བཏགས་ པའི་ སྐུད་ པ། 秤盘绳，秤钩绳。秤钩或戥子盘上连秤杆的绳。

བྱང་གི་ཁྱིམ། ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བདུན་པ། ཁྱིམ་ཞེས་ཐ་བར་སྣང་བཅུ་གསུམ་དང་ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུ་ཨེན་ཆེ་ཐ་མ་སྤང་ཁྱིམ་ལ་སྤྱིའམ། ཉི་ཁྱིང་དབྱིས་མའི་ཚངས་ཐེག་སྟེང་སྐྱེན་ཐིན་མཚན་མཐའམ། 天秤宫。十二宫的第七宫。按宫日计算的太阳平行度从第十三宿30度起入天秤宫，南洲中区中线上为秋分。

བྱང་སྒོ། སྤང་ལམ་གྱི་མདོ། 巷子口，巷道出入口。

བྱང་ཆ། གསེར་དངུལ་ སོགས་ ཀྱི་ སྤང་ བྱངས་ ཆ་ཤས། 分两，重量。如几两、几钱、几分。

བྱང་འཇལ། གསེར་དངུལ་སོགས་ཀྱི་སྡེ་ཚད་ ཚད་ སྤང་ལ་འཇལ་བ། 称量，过秤；ཟ་འཕྲུ་ལ་སྤང་འཇལ་བྱེད་པ། 称量粮食。

བྱང་ཐག ཆུ་ཐུང་རམ། ཐ་གའི་སྤང་མདའ་དང་། སྤང་གཞིའི་བར་དུ་བཏགས་པའི་སྐུད་པ། 秤盘绳，秤钩绳。秤钩或戥子盘上连秤杆的绳。

བྱང་མཚམས། 同 སྤང་ལམ།

བྱང་མདའ། ཐུང་རམ་ཐ་གའི་མདའ། 秤杆，戥子杆，天平臂。

བྱང་མདོ། ལམ་སྤང་གི་འགག་མདོ་མཐའ་འདུས་མདོ། 街巷口，街道十字路口。

བྱང་འདེགས། གསེར་དངུལ་སོགས་སྤང་ལ་འདེད་ པར་ བྱེད་ པ། 称量，铨衡。衡量金银等轻重。

བྱང་ཐོ། ཐུང་རྡོའམ། ཐག་རྡོ། 权，秤砣，戥子锤，法码。

བྱང་ཐོད། ཆུ་མའམ། ཐ་གའི་མཐིལ་གཞི། 秤盘，戥子盘。

བྱང་བར། ཁང་པ་དང་ར་པ་སོགས་ཀྱི་བར་ སྟོང་། 狭巷，房屋间夹道。

བྱང་སྐྱེག ཐུང་མདའ་འམ་ཐག་ མདའ་ ལ་ བཀོས་ པའི་རི་མོ། 秤星，戥子星点。

བྱང་གཞི། འདེགས་རྟས་གང་དང་འཛོག་སའི་སྤང་ ཚར་རམ་ཐག་མཐིལ། 秤盘，戥子盘。

བྱང་ལམ། ཁྲིམ་གཞུང་དབར་ཀྱི་བཤུལ་ལམ། 巷道，小巷子；ཐོང་གི་སྤང་ལམ། 巷道。སྤང་ལམ་དོག་ས། 小街，狭窄的巷道。སྤང་ ལམ་ བཞི་ མདོ། 十字街头，交叉路口。

བྱང་གསེང་། སྤང་དབྱག་སྡེ་ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་བར་ གསེང་། 过道壁，间夹缝。

བྱད། 名词。(1)དབྱར་དུས་ཞིང་སྡོང་དུ་ སྐྱེ་བའི་ སྡུ་ ལྭམ་ མམ་ སྐྲུང་ རྟ། 收获后田中所遗杂草。

(2)གཙང་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ཪྫིའི་རྫོང་སྡེའམ་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག 色。西藏日喀则县地名，在札什伦布西。

ཐག་དཀར། (1)སྐུད་པ་དཀར་པོ། 白线。(2)རྫི་སྨན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཀཿབ། ཁུ་རྩེས་དྲིལ། ནུས་ཅས་དུག་ནད་དང་། མཆེར་ཚད་སེལ། དམུ་ཆུ་དང་། སྐུ་ཚབ་སྐྱོང་། 棘豆，白豌豆，白花豌豆。野生豆科植物名。入药味甘，性温，功能解毒、清脾热、消肾型水肿及胀懑。

ཐག་སྒྲུག རྫོང་ཁོངཀ་པ་ཆོས་བཟང་གཀས་ཅའི་སྐྱོབ་མ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་ནས་རིམ་བཞེན་བཙུང་ཞིང་ཡིང་ཤུགས། 色派密宗。宗喀巴弟子协绕僧格在后藏日喀则西南名叫色的地方，初建密宗道场。从此传出的密宗，称为色派。

ཐག་ཐེམ་ར། (ཞྭ) ལྟམ་གྱི་མགོ། 靴帮。靴子筒的下部连接靴底部分。

ཐག་ཅག རྫི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཀཿལ་ཚ་བ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་ཅས་ཆུ་འགཀས་འབེབས། དུག་ནད་སྐྱུག 川鄂小口袋。豆科药用植物名。味苦而辛，性平，功能利小便、涌吐中毒。

ཐག་ཁྱེ། སྐུད་པ། 名词。线；ཐག་བྱ་སྐྱིམ་པ། 搓线。ཐག་བྱའི་འཇུད་མདུན། 搓线过紧所起的线疙瘩。

ཐག་ཁྱའི་མེ་ཏོག་ཅན། (ཤིང) རས་ཅལ་ཤིང་། 有线花。木棉树的异名。

ཐག་ཁྱལ་དཀྱི་བ། ཐག་ཁྱམ་ཁྱེ་བའང་ཟེར། སྐུ་གཟུགས་ཀ་ཁྱ་སོགས་འབབ་ཅིང་ཁྱ་ཐལ་གཏོང་བ་སོགས་འགོག་ཆེད་སྐུད་པའི་དྲྭ་བའི་ཞེན་པ། 悬结线网。为防鸟类栖息造成的不洁而悬结的线网。

ཐག་མ། རི་སྐྱེས་འབྲུ་རིགས་ཤིག རི་ལ་སྐྱེ་བའི་རྫོ་གང་ཁྱ་བཏོན་ཞེག་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་དཔྱེ་ན་རིགས་དགུ་མཆེས། 名词。山豆，野生豆。自然生于山野的豆类。内分九类。

ཐག་དམར། རྫོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཀཿཁྲ་བསིལ། ནུས་པས་བདུ་ཁ་ཟས་སྐྱག་པོ་ལ་ཐན། ཆུ་གསེ། ཁྲག་ཁེངས། 苦参。豆科药用植物名。味苦，性凉，功能治涎液杂症、疔疮、止血。

ཐག་སྐྱག རྫོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ལ་ཀཿབ། ཁྲ་རྩེས་དྲིལ། ནུས་པས་ཆུ་འགཀས་འབེབས། སྐུ་ཚབ་དང་དམུ་ཆུ་སྐྱོང་བར་ཁྱེད། 异叶米口袋。豆科药用植物名。味甘而苦，性温，功能利小便、消导肿胀和水肿。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀལ་ཐལ་ཁྱེ་བོ་དང་། ཀལ་ཐལ་སྐྱག་པོ། རྫོན་མོ་ཆུ་འབྲེག། ཐག་མིན་སྐང་ལ་དཀག་པ། དམུ་ཆུའི་གསང་ཐུམ། སྐྱག་རྟག་ཐིལ་པ། སྐྱག་པོ་རྟག་དྲ་། སྐྱག་པོ་དང་ཡ་ཀན། གཅི་མདངས་མེད་པ། ཤེལ་སྐང་ཐ་དྲག གསང་བ་སྐན་ཆུལ་བཅས་སོ།

ཐག་ཤིར། རྫོ་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཀཿལ་བསྐ། ཁྲ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆུ་གསེ། ཁྲག་གཅོད། 黄蓍。豆科药用植物名。味苦而涩，性凉，功能疗疮、止血。

ཐག་དཀར། སྐད་མ་དཀར་པོ། 白豌豆。豆科植物名。可入药。

ཐག་ཐྱོ། སྐད་ཐྲེའམ་སྐད་རྩམ་ཀྱི་ཐུག་པ། 豆粉糊羹，豌豆稀粑糊羹。

ཐག་ཐོད། རི་ལ་སྐྱེས་བའི་རྫོ་སྐད་མ་འབྲུ་བ་ཞིག 山豆，野生豆类。

ཐག་ཐེབ། མིད་ཁུལ་སོགས་ནས་ཐོན་བའི་སྐད་ཆུང་། 门隅山豆。门隅等地所产小豆。

ཐག་ཆུང་། སྐད་མ་ཆུང་དྲ་དམར་སྐྱ་ལེབ་མོ་ཞིག 小豆。扁形小红豆；སྐད་ཆུང་ཐྲེ་མ། 小豆粉。

ཐག་ཆེམ། ཀུ་སྐད་མ་ཟེར་བ་མཁལ་མ་ཕྱ་བུ་དེའམ་སྐད་ཆེན་ལེབ་མོ་ཞིག 蚕豆。似腰子形状的扁平

大豆。

སྒོག་ཙམ། (ཨངས) ཤེར་སྦུ། 似豆。慳吝、吝啬的异名。

སྒོག་ལྗང་། སྒོག་མ་ཀ་དོག་ལྗང་ཀུ། 绿豆。绿色豆子。

སྒོག་རེས་མ། བཙོད་བསྒོ་ཆ་ལ་རང་བཞིན་བཟང་བའི་བུད་མེད། 贞淑女，贤淑妇女。

སྒོག་རྩོག་མགོ། སྒྲ་མེད་མགོ་རིལ་ལ་བཏགས་བའི་མིང་ངག། 豆粒头儿。秃头的绰号。

སྒོག་ནག སྒོག་མ་ཕྱི་ཐགས་ནག་པོ་ཡིན་པ་ཞེག 黑豌豆。外皮色黑的豌豆。

སྒོག་པ། (ཐ་དད་ཁ) བསྒོག་པ། བསྒོག་པ། སྒོག།། མྱུ་བ་རྩས་བྱེད་ཐུབ་བའམ་བཟོད་ཐུབ་པ། 忍耐，坚持忍受；ཀུན་ངན་དང་འགྲེལ་ཀྱང་བསྒོ་ཐུབ་པ། 虽遇逆境，仍能忍受。སྡུག་བསྔལ་སྒོག་པ། 忍受痛苦。སྒོ་ཁྱི། 宁愿忍受。སྒོ་མི་ཐུབ་པ། 不能忍耐。 སྒོ་ཚུགས་པ། 忍耐艰苦。 སྒོ་འཕྲུགས་པ། 忍苦耐劳。སྒོ་དཀའ་བ། 难忍。

སྒོག་ཕུང་། སྒོག་མ་སྡུངས་བའི་ཕུང་བོ། 豆子堆。聚积豆子所成的堆；གཉེན་པོ་ཤེས་དགྲ་ལངས་མ་བྱ་གསུམ། སྒོག་ཕུང་ཨེར་ཀས་གཅོར་བ་བཞིན། 母子三人亲当仇，如棒打散豆子堆。

སྒོག་ཕྱབ། སྒོག་མའི་གང་བྱའི་ཤུན་པ། 豆荚壳。作骡马饲料用。

སྒོག་ཕྱེ། སྒོག་མ་བཏགས་བའི་ཕྱེ་མ་སྦེ་ སྒོག་ རྩམ། 豆粉，豌豆粉。

སྒོག་མ། འབྲུའི་ཕྱེ་ཐག་ཅིག 名词。豆子，豆类；ཏུ་སྒོག་མ། 蚕豆。བོད་སྒོག། 豌豆。མོག་སྒོག་ཐེཁུ། 门隅扁豆。门隅所产小扁豆。 སྒོག་མའི་གང་བྱ། 豆荚。 ཕྱེད་བགོས་སྒོག་མ་ཉིས་གཤག་ཕྱར་ཕྱེད་པ། 平均一分为二，如同豆粒对剖。喻公平合理。མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་རས་ཀྱི་འཁྲི་མིང་དང་། འཕྲོག་ཕྱེད། ཚ་ན་ཀ། ཆོགས་ཅན་བཅས་སོ།

སྒོག་མ་ཤིང་། ཤིང་སྒོག་ཁྲོག 山豆根。药用植物名。

སྒོག་མེ། སྒོག་མའི་མེ་དོག 豆花。豆子的花。

སྒོག་སྐྱེ་ག སྒོག་མའི་ལྗང་པ། 豆芽。豆类嫩苗。

སྒོག་དམར། སྒོག་ཆུང་དམར་པོ། 红豆，小红豆。

སྒོག་སྐམ། སྒོག་མས་བཟོས་པའི་རྐམ་པ། 豌豆糌粑。

སྒོག་ཚོད། སྒོག་མའི་ཚོད་མ། 豆类菜，豆泥。

སྒོག་ཤོས། བཙོས་པའི་ སྒོག་ མ། 炒熟的豌豆。

སྒོག་རིལ། འབྲུའི་ཁྱེ་བག་ཅིག 豌豆。

སྒོག་ཚོས། སྒོག་མ་ཆོས་པ། 湿豌豆，新鲜豆子。

སྒོག་ལེབ། སྒོག་མ་ལེབ་མོ། 扁豆。

སྒོག་བཅོས། (1)སྒོག་མའི་ བཟའ་ བཅའི་ རིགས། 豆类食物。(2)སྒོག་ རྩམ་ཕྱི་ གཉོད་ མ། 豆粉朵马。豌豆糌粑所造供神食子。

སྒོབ། རྟ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལས་སྐྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱགས་སྐྱེག 名词。嚼子，辔，马衔勒。放在牲口口内以便驾驭的小铁链；སྒོབ་ཁ་བསྐྱོགས་ ནས་ སྟོད། 按辔驻马！

སྒོབ་ཀྱི་ཁ་དྲད། (རྟེང) སྒོབ་ མཐུད་ རམ་ སྒོབ་ མདའ། 辔绳。拴在辔头上备牵走时所用长绳。

སྒོབ་ཀྱི་ཕྱེ་མདུད། (ཁལ) སྒོབ་ཕྱགས་ཀྱི་ཁ་རྩའི་རྩེའི་མདུད་མཚམས། 嚼子扣环。马衔铁中间的扣环。

སྒོབ་སྐྱོག སྒོབ་སྐྱོགས་དང་འདྲ།

སྒོབ་སྐྱོགས། རྟ་སོགས་བཞོན་པ་ཁང་ཡིན་ཀྱི་ཁ་གཡས་གཡོན་དུ་ སྐྱོག་ ཁྱེད་ སྒོབ་ ལ་ བཏགས་ པའི་ ཐག་ པ། 辔索，马衔带。联结在马嚼子两端的绳子。

སྒོབ་ཁྲག སྒོབ་འཁྱགས་དང་འདྲ།

སྒོབ་ཚོར། སྒོབ་སྐྱེང་དང་འདྲ།

སྒོབ་བཏྱག་ཐས། རྟ་རྩིལ་སོགས་བཞོན་པ་ཁང་ཡིན་

ཀ་སྐྱེག་བའི་སྒབ་ཀྱི་ཐག་བའི་ཀྲག་པ་ཅན་སྐའི་ཐུ་དྲུང་བསྐོན་ཏུ་ཞིག་ 辔索，马衔带。联系马衔铁的两端、可以挂在马鞍前轿上的双折套索。

སྒབ་ཐུར་ལྡན་ཆ་ཚང་། རྟ་དེལ་ཀྱི་ཐུ་ཚས་ཆ་ཚང་། 辔头鞍垫齐全。骒马坐骑的全副鞍具。

སྒབ་སྐོར། སྒབ་ཀྱི་ཀ་ཏུ་གཡས་གཡོན་དུ་ཡོད་བའི་ལྷག་ཀྱི་ཙ་ལོང་སྐོར་མོ་གཉིས། 辔环，嚼子圆环。马衔铁左右两环。

སྒབ་ལྷུག་ལ། རྟ་སྒབ་ཀྱི་ཀ་ལྷུག་ལ། 马衔铁。横放在牲口嘴里的小铁链。

སྒབ་མཐུག སྒབ་པ་དང་མཐུག་བའི་བསྟུས་མིང་། 厚薄，སྒབ་མཐུག་འཚམས་པོ། 厚薄适当。

སྒབ་མཁྲད། རྟ་དེལ་ལ་བསྐོན་ཏུའི་སྒབ་དང་མཐུར་མཚོའི་ བསྟུས་ ཆིག 辔头。马衔勒和马笼头：ལག་པས་བཞོན་བའི་སྒབ་མཐུར་དས་བཟུང་ནས་དལ་བུར་འགྲོ་བ། 按辔徐行。

སྒབ་འཐུག སྒབ་མཐུག་དང་འདྲ།

སྒབ་མདའ། སྒབ་ ལ་ བཏགས་ ཚད་ བའི་ འཁྲིད་ཅིང་ཐག་ པ། 辔索。拴在辔头上备牵走时用的长绳。

སྒབ་པ། (ཐ་དད་ལ) བསྒམས་པ། བསྒབ་པ། སྐྱེམས། སྒབ་ མོང་ བཟོ་ བ། 减轻，削弱，弄薄，冲淡；བག་ཆགས་ སྒབ་ པ། 逐渐减弱旧习气。འགྲོ་ཆེ་བས་ཕྱམ་མཐིལ་ བསྒབས་པ། 走得过多靴底已磨薄了。རྩེན་མོངས་བསྒབས་པ། 冲淡了烦恼。

སྒབ་ཙོ། མཐུག་ཚད་ ཆུང་ བ། 形容词。薄，微薄；རས་སྒབ་ཙོ། 细布。གོན་པ་ སྒབ་ མོ། 衣服单薄。སྙིང་སྟོབས་ སྒབ་ མོ། 胆小。 ཐོད་པ་ སྒབ་ ཙོ། 头脑简单。སྒབ་མོང་ གཏུབ་པ། 切薄。ཕྱུག་ལེབ་སྒབ་ ཙོ། 薄铁片。ཤིང་ལེབ་སྒབ་ ཙོ། 薄木板。

སྒབ་ཁི་སྒྲིབ་ཁི། དཀོང་ མོ་ ཤུན་ དུབ་ མ་ དུབ་ མཚམས་ཀྱི་ སྣང་ བ། 暮色苍茫，暮色朦胧；མིག་གསལ་ བོས་ས་ སྒབ་ སྒྲིབ་དུས་ སྤུལ་ཏུང་ རིང་ མཐོང་། 视力强者，虽在暮色苍茫时，亦能明见远处。ངའི་མིག་ཡག་ པོ་ ཤེད་ བས་ སྒབ་ ཁི་ སྒྲིབ་ ཁི་ ཞིག་ མ་ གཏོགས་ མཐོང་ མ་ བྱུང་། 我的视力不好，只能模糊地看到。

སྒབ་ མོ། སྒབ་ པོ་ དང་ འདྲ།

སྒབ་ཤས། སྒབ་ ཅིང་ ཏུལ་ བའམ་ སྒབ་ ལ་ སྐྱེས་ ཀ་ སྐྱག་ པ། 单薄，薄弱，劣弱。

སྒབ་ཀ་རྡེར། རྟའི་ སྒབ་ ལྷུག་ས་ སྟོས་ ཐྱེད་ ཀྱི་ ཀ་རྡེར་ བྱ། 辔头凸钉。马衔勒带上圆钉形金属饰件。

སྒབ་ ཏྲུ། (ཁྱལ) སྒབ་ ལྷུག་ས་ ཀྱིས་ རྟའི་ ཀ་ ཀ་ཡས་ ཀ་ཡོན་ ལ་ བཅོས་ བའི་ མ། 辔头疮。马口两角被铁衔磨损的创痍。

སྒབ་ སྒྲིབ། སྒབ་ པི་ སྒྲིབ་ པའི་ བསྟུས་ ཚིག

སྒམ། ཆུ་ སྒམ་ དང་ ཐག་ སྐས་ ཀྱི་ མིང་། 名词。岩獭，水獭。སྤུ་ པ་ སྒམ་ ཀོག་ མ། 獭皮镶边藏式衣。སྒམ་ ཀྱིས་ ཌག་ པ་ ཀས་ དཀོས་ ཆེ་ སྟོན་ ལས། 水獭养枭鸟，前生注定事。མིང་ ཀི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐད་ ཅིག་ དབྱ་ ཀས་ དང་། ཆུ་ ཤེ་ སྐྱེ། ཆུའི་ ཀྱི་ བ། ཆུའི་ སྒེ་ མོང་། ཆུང་ འཇུམ། ཐ་ འཕྲོད། ཌག་ པ་ མཆོད་ ཅིང་ བཅས་ སོ།

སྒམ་ ཀྱི་ མཆིལ་ པ། སྲོག་ ཆགས་ ཀྱི་ སྙིན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རང་ མངར། ཞུ་ རྡེས་ དྲོད། ནུས་ པས་ ཆུ་ འགག་ས་ ཀྱི་ ནད་ དང་། རླུ་ མཚན་ འགག་ས་ པ་ ལ་ ཟན། 獭肝。动物獭的肝脏。入药味甘，性温，功能利小便、治月经不通。

སྒམ་ མདོག སྒམ་ ཀྱི་ སྐྱ་ མདོག 棕黄色，水獭毛色。

སྒམ་ ཕྱག་ས། ཆུ་ སྒམ་ དང་ བྱག་ སྒམ་ ཀྱི་ བག་ ཚ། 獭皮。包括水獭和旱獭两种獭皮。

སྒམ་ པ། སྲོག་ ཆགས་ ཀྱི་ སྙིན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག་ སྟེ། རང་

མངར། ཁུ་རྡེས་དྲིའོ། རྔས་ཁས་མཁལ་ཏེད་ཀྱི་དྲིའི་ཤའམ་པ་དང་། ཁུ་བ་ཟད་པ་སོགས་ལ་ཨན། 獭肉。动物獭的肉。入药味甘，性温，功能治肾腰虚寒及精液枯竭。

ཐལ། བར་གསེབ། 名词。间隙，缝隙。

ཐལ་བ། 形容词。(1)རིག་པ་སྐྱེས་ནས་གཟབ་གཟབ་བྱེད་པ། 谨慎，小心注意。(2)བཟང་བ་དང་ལེགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་ཏེ། ཞ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དུ་ཏ་ཧེས་བའི་ཟླར་ཆག 美好，善良，圆满。

ཐལ་ལེར། (ཡིག) གཟབ་གཟབ་བྱེད་པའི་ཐུ་སྐྱོད། 谨慎，小心；勤勉，努力：ཕྱུགས་འཚོ་སྐྱོང་ལ་ཐལ་ལེར་བྱེད་དགོས། 小心放牧牛羊。སློབ་སྒྲུབ་ལ་ཐལ་ལེར་བྱོས། 努力学习！

ཐས། ཕྲ་དང་སྐུ་དྲག་གི་བྱའི་ཞེ་སྡ། 名词。少爷。儿子的敬语：ཕྲ་ཐས་དང་རིགས་ཐས། 儿子。གཉུང་ཐས། 弟子，徒众。ཐུགས་ཐས། 心传弟子。ཡབ་ཐས། 父子，师徒。ཡུམ་ཐས། 母子。

ཐལ་ཀྱི་ཐུ་ཚེ། (1)སྤྱིའ་མའི་གཙོ་ཚེ། 上首弟子，高足。(2)བུ་ཤེས་པའམ་བཟང་གོས། 长子，好儿子。

ཐལ་སྐུ་ཞབས། སྐུ་དྲག་གི་བྱའི་ཞེ་སྡ། 少爷。男孩的敬语。

ཐལ་མཁར་དཀྱུ་ཚེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ལྷོ་བྱ་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བཀའ་བཀྲྭད་པའི་དགོན་པ་ཞིག་མིལ་རས་ཁས་ཐུག་བཏབ་པ་ཞིག་ཅིའི་ནང་ལ་རྫོང་ཆེན་ཤ་ཆེན་གྱི་དབེ་ཚ་དང་ལྡེབས་རིས་སོགས་ཡོད། 色喀古托寺。西藏自治区洛扎县境内一古寺名，为噶居派著名佛学家米拉热巴所倡建，寺中藏有珍贵经卷和壁画。

ཐལ་བོ། བུའི་ཞེ་སྡ། 名词。儿子、弟子的敬语：སློབ་དཔོན་གྱི་ཐས་བོས་ འདི་རྣམས་སྐྱབ་ཅིགས་ མཛོད་ཅིག་ཅེས་ ཕྱི་རྒྱུན་ཞུས་པས་ དགེ་སློང་དེ་དག་ལ་ཁུ་རྡེས་ དང་ཐུག་ཕུ་ཞིག་ སྦྱིན་ཐུབ་།大师的弟子请求给他们一些修行食品，于是就送给他们一袋面粉和粥食。

ཐལ་མོ། སྐུ་དྲག་གི་བྱ་མའི་ཞེ་སྡ། 名词。小姐。女儿的敬语。

ཐལ་སྐོས། སྐུ་དྲག་གི་བྱ་བུ་མའི་ཞེ་ ནའི་ བཅུས་མིང་། 公子小姐。少爷和小姐的合称。

ཐྲི། 名词。(1)གདོན་འབྱིའི་རིགས་ཀིག 魔鬼：ཐྲི་ལངས་པ། 厉鬼作祟。(2)མེར་སྐྱ། 怪吝，吝啬。(3)དུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞེག་གི་རྒྱུན་ངན་ནས་བར་ཆད། 魔障，年灾月难。

ཐྲི་ཁྲི་བཅོམ་བོ། ཐིབ་ཁྲི་བཙན་ པོ་ དང་ འབྲི།

ཐྲི་གཙོད། གནོད་བྱེད་གདོན་གཟུགས་ཀྱི་ རྣམ་པ་འབྱུང་ཁྲང་གུ་གསུམ་ཀྱི་ནང་དུ་ཐུ་གནོན་ཀྱི་ཆོ་ག། 伏魔，镇压鬼魅。在三角形地坑中埋入魔鬼偶像以示镇压的一种宗教活动。

ཐྲི་བ། (ཨ་དད་པ) བཐིས་པ། བཐྲི་བ། ཐིས།། (1)འཚོ་སོང་སྐྱོད་མཁས་ བྱེད་ པ། 节约，俭省：དུས་ཚོད་ཐྲི་བ། 节约时间。མི་ཤུགས་བཐྲི་ཚད། 节约人力。མང་ སྐྱང་ ལེགས་ ཐྲི། 多快好省。དོན་མེད་ཆུད་ཟོས་སུ་མི་གཏོང་ བར་ བཐྲི་ བ། 要节约，不可无端浪费。(2)སྐྱིལ་བ། 积留，潴汇：གཅིན་ ཐྲི་ བ། 小便不通。མཆིན་ པར་ ཆུ་ བཐིས་པ། 肝脏积水。

ཐྲི་ཞུ། བཀུར་སྟི་ དང་ ཞབས་ འདེགས། 名词。孝敬，服事，侍奉：ཐྲི་ཞུ་ལེགས་པར་ཞུས་པ། 侍奉很周到。རང་ བཞིན་གྱིས་ ཕེད་ ཐྲི་ཞུར་ ཤེང་ཐྲི་ ཞུར་བརྩོན་པ། 天资聪颖，侍奉勤恳。

ཐྲི་ཤིང་། དྲྭ་ཏིའི་ཤིང་། 肉豆蔻树。

ཐྲི་ཐྲི་བ། ཐུན་དུ་རོར་ཟླས་ཆུད་ཟོས་སུ་མི་གཏོང་བའི་ཐབས་ཅིད་ཡོད་པ། 节约，俭省。爱惜财物，不使浪费。

སྐྱིང་ཐུད། རས་བལ་ལས་བཟོས་བའི་སྐུད་པ། 棉纱，棉线。

སྐྱིང་ཁའོར། སྐྱིང་སྐུད་དཀྱི་ཅྱད་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 线盘。缠绕棉线的轮子。

སྐྱིང་བཀྲག་ཆོས་ཐིག སྐྱིང་སྐུད་ཀྱིས་བཀྲག་བའི་རས་ཆ་སོགས། 棉织品。用棉纱或棉线织成的布和衣物等。

སྐྱིང་བ། (ཟ་དད་པ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། (1)རིང་དུ་གཏོང་བ། 延长，拖延：ཀོ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱངས་པ། 拉长皮绳。ཚེ་སྐྱང་བ། 增寿，延年。དུས་ཐུན་རིང་དུ་སྐྱང་བ། 延长时间。(2)རྒྱལ་བ། 增大，长养，抚育：ཨ་མས་ཕྱུ་ཀུ་སྐྱུང་སྐྱང་བ། 父母抚养孩子。(3)སྐུད་བ་དང་སྐྱང་བ། 送出，发往，ཡི་གེ་བསྐྱངས་ཀྱང་འབྱོར་ལན་མ་བྱུང་། 虽发了信，但无回复。(4)འཕེན་པ། 远掷，抛出，ཐག་རིང་དུ་བསྐྱངས་པ། 抛掷得远远的。

སྐྱིང་བལ། རས་ཀྱི་རྩྭ་ཚ། 棉花。棉布、纱线的原料。

སྐྱིང་མོ། སྐུན་བྱ་མ་གཞོན་པ། 名词。妹妹：མིང་སྐྱིང་། 兄妹，姊弟。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ལྟས་མ་དང་ཆ་ཞེའོ།

སྐྱིང་མོ་ཆེན་པ། ཨ་མ་གཅིག་བའི་བྱའི་སྐུན་བྱ་མ་ཆེན་པ། 长姊，大姐姐。同父母所生最大的跑姊。

སྐྱིངས། སྐྱིང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྐྱིད། 名词。(1)འཇིག་རྟེན་ཁམ་སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐུགཁ 政治。集体生活中的事务：རྒྱལ་སྐྱིད། 国政。ཆོས་སྐྱིད། 宗教事务；宗教与政治。ནང་སྐྱིད། 内政。དམངས་སྐྱིད། 民政。རོང་སྐྱིད། 财政。(2)དཀྱུས། 长度：སྐྱིད་རིང་པ། 长。སྐྱིད་ཐུང་པ། 短。བདག་གིས་དང་བོར་ཤེང་འདྲའི་སྐྱིད་ང་ཅེད་ཀྱི་ཞུས་ཚད་ཙམ་ད་མཐོང་ངོ། 我初见此树时，它的高度只相当于我的身长。

སྐྱིད་སྐྱོང་། སྡུར་བྱད་ས་གནས་ཀྱི་སྐྱིད་དབང་འཛིན་མཁན་གཙོ་བོའི་མིང་། 执政，摄政。旧时，执掌西藏地方政权的首席官员。

སྐྱིད་སྐྱབ། (1)བཅོམ་ཕྱིན་ཀྱི་བུ། 帝释之子。(2)དཀར་པོ། 白，色白，颜色白的。(3)གླུག་སྐུ་ནེ་དང་དུས་གཅིག་གཅིག་ལ་བྱུང་བའི་སྐད་ཅྱགས་ཅན་ཀྱི་རྩིས་རིག་པ་ཞིག 摄珠。与释迦牟尼同时代的一位印度有名的历数学家。

སྐྱིད་སྐྱབ་མ། (མངོན) ཆུ་བོ་མི་དྲུ། 悉多河。印度四大河流之一。

སྐྱིད་ཚེས། རྒྱལ་ཁབ་བཙན་སྐྱིད་དང་ཞྱེག་གིས་ཚོ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་སྐབས་རིས་ཅན་ཞེག་གི་ལས་སྒྲུབས་མངོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཐ་སྐྱོད་ཀྱི་ཚད་གཞིར་ཐེར། 政策。国家或政党为实现一定历史时期的路线而制定的行动准则。

སྐྱིད་ཏང་། གྲལ་རིམ་ཞེག་གམ། རིམ་གྱས་ཤེག་གམ། ཚོགས་པ་ཞེག་མཆོད་ཅྱད་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེའི་ཁྱ་བཙན་སྐྱབ་ཆེད་དུ་འགན་རྟོད་བྱེད་པའི་ཚབ་སྐྱིད་ཀྱི་རྩ་འཛུགས་ཤེག་ཀང་ཡིན། 政党。代表某个阶级、阶层或集团并为实现其利益而进行斗争的政治组织。

སྐྱིད་མཐའ། (1)ཤེས་དུ་འབྱང་དགའ་བའི་དོན། 绝无仅有，容或，间或，或许：འཇིག་རྟེན་ཐོག་ཁ་ཅིག་ལྟག་བཏུད་མཁའ་ཤྱི་མི་སྐྱིད་མཐའ་མ་བཀག་པ་ཙམ་ལེན། 世上难逢百岁人。(2)འཁོར་བའི་མཐའ་འམ་མཇུག 有边，轮回边。生死流转边际。

སྐྱིད་མཐའ་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས། ཐབས་སྐྱིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཐིན་ཅིང་མི་རྟག་ཤེས་བཏུ་བྱུག་གང་དུང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཐྱེན་པ། 不滞轮回根本智。

由方便悲心摄持，现证无常等十六随一之大乘圣者智。

སྲིད་རྟོགས ཡོད་དོ་རྙེས་ཐུབ་ཚད། 所有。尽其所有。

སྲིད་དོན། ཚབ་སྲིད་ཀྱི་དོན། 政治。

སྲིད་ལྡན། (ཨངོན) ཟླ་བ། 世间有。月亮的异名。

སྲིད་ཉེ། གཉེན་ཚན་རྣམ་གོང་ཉེ། 亲族，近邻。

སྲིད་རྣམ་སྡོད་པ། ཚབ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་ཟེད་མཁན། 从政者。政务人员。

སྲིད་པ། ❶རུང་བ་དང་བཏུབ་པ། 副词。可能，容有，也许，得有：བདེ་སྡུག་ལེགས་ཉེས་ཅི་ཡང་འབྱུང་སྲིད་པ། 各种苦乐好坏的情形都可能发生。རྒྱ་མའི་ལོ་རྒྱུས་དང་གཏམ་དུའི་ཚང་མར་མི་སྲིད་པ་ཡིན། 在过去的史实中都是不可能有的。ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་མཐོང་ཐུབ་པ་ནི་སྲིད་པ་ཙམ་ཡིན། 同时看见日、月、星辰的机会是可能有的。ཡོན་ཏན་ཟློག་པའི་དུས་ནུས་སྡུག བདེ་བར་སྦྱངས་ལ་མཁས་མི་སྲིད། 读书不刻苦，焉能学得通。རྡོ་ཁོང་མོར་ཨེ་དཀར་ཞིང་མི་སྲིད། 鹅卵石上不可能开出鲜花。❷名词。(1)འཁོར་བ། 有轮回，生死流转：འཆི་སྲིད། 死有。བར་སྲིད། 中有。སྐྱེ་སྲིད། 生有。སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ། 轮回道，生死轮回。(2)ཞུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་བརྟས་ནས་ཆེ་ཕྱི་མར་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ། 有。业烦恼习气为因，于未来世，往生三界。(3)ཡོད་པའི་དོན་དེ་རྟེན་འབྲེལ་ལས་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་བཅུ་པ། 有。十二缘起第十支。(4)(ཨངོན) 1.ས་འོག་ས་སྟེང་ས་ཕྱི་ས་གསུམ་ཡོད་པས་གངས་གསུམ་མཚོན། 有。轮回去处。分地下、地面及地上三者，故表数字3。2.འདོད་གཟུགས་ཀྱས་ཁྱེ་བའི་ཕྱོ་ལ་བཅུད་དང་། སྐྱེ་གནས་ཀྱས་ཁྱེ་བའི་དུད་འགྲོ་ལ་བཞི། མི་དང་དམྱལ་བ་སྟེ་སྲིད་པ་ལ་བཅུ་བཞི་ཡོད་གྲངས་བཅུ་བཞི་ མཚོན། 有。欲、色所分天界有八，生处所分旁生有四，合人趣及地狱二者，总名为有。其数共有十四，故表数字14。

སྲིད་པ་ཅན་གྱི་རྒྱུན། དོན་ཏུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེས་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་རྒྱུ་བརྗོག་ནས། མ་གྲགས་པའི་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱུ་གཞན་ཟུང་ཟད་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྟོན་པའི་ཏུན་ཚིག་སྟེ། ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་གསུམ་ནི། ཕྱིའི་རྒྱུ་གཞན་ཟུང་ཟད་སྟོན་པའི་སྲིད་པ་ཅན། ནང་གི་རྒྱུ་གཞན་ཟུང་ཟད་སྟོན་པའི་སྲིད་པ་ཅན། འབྲས་བུ་དང་གི་རྫོ་བོ་ཅག་སྟོན་པའི་སྲིད་པ་ཅན་རྣམས་སོ། 存在修饰法。由否定众所周知的原因，表明众所不知的一二原因所生后果以修饰其文词。分为三类：特殊外因存在事物、特殊内因存在事物和无因存在事物。意义修饰法之一。

སྲིད་པ་ཆགས་པའི་ལྷ་དགྱེ། བོ་དེ་གྱང་རྒྱལ་ལ་བྱ་བཏུད་བྱུང་སྟེ། ཡར་ལྷ་ཤམ་བོ། གཉན་ཆེན་ཐང་ལྷ། ཆ་ཆེན་སྐྱབས་ར། སྐྱེགས་ཆེན་ལྷོང་ར། སྐས་པོ་ལྷ་རྡེ། ཞོགས་ལྷ་རྒྱུ་བོ། རྡོ་བོ་གཡུལ་རྒྱལ། ཤེའུ་ཁ་ངན་རྡམས་སོ། འདི་དག་སྟོད་མངའ་རིས་སྐོང་གསུམ་དང་། བར་དབུས་གཙང་རུ་བཞི། སྨད་མདོ་ཁམས་སྐང་གསུམ་སྟེ་བོད་ཀྱི་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ ལ་གནས་སོ། 世间九尊，藏区九山神。神话传说，沃代贡杰雪山生有八子，即八座雪山，那就是：雅拉香波、念青唐拉、玛沁本惹、交钦董惹、干波拉杰、肖拉纠波、觉沃余杰和修喀惹。这八座雪山位于上区阿里三部、中区前后藏四翼和下区青康三冈，即位于藏区全部。

སྲིད་པ་འཕྲིགས། (ཨངོན) ཁྱེ་དབང་ཕྱུག 佈有。大自在天的异名。

སྲིད་པ་ཙམ་པ། སྲིད་པའི་གནས་འདིར་ལས་ཀྱི་

དབང་གིས་བྱང་སྐྱེ་བ་ལེན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ན་ཞེས་པ་ཐ་མ་སྟེ། ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་འཕོབ་ཀ་མའི་གང་ཐབ་དང་། ས་བཅུའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས། 最后有。不随业力在此世界轮回受生者，即将证声闻乘阿罗汉及十地菩萨。

སྲིད་པ་མཐར་བྱིན། (ཨངོན) སངས་རྒྱས། 超脱轮回者。佛的异名。

སྲིད་པ་བདུན། ལྷ། མི། དུད་འགྲོ། ཡི་དྭགས། དམྱལ་བ། བར་དོ། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་བཅས་བདུན། 七有：天、人、畜生、饿鬼、地狱、中有和业有。

སྲིད་པ་འཛིན་བ། ཀོ་ལོ་ཀ་བདུན་ཅུ་པ། ཀུ་ཀར་ཀྱི་མཁའ་པོ་ཇེ་ན་མི་ཏ་དང་། དྲུ་ན་ཤཱི་ལ་དང་། ཚེ་ནྡ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་རྡོར་བཛྲས་ཅིང་ སྐད་ གསར་བཅད་ཀྱིས་བཅོས་པའོ། 《佛说大乘流转诸有经》。全书七十颂。古印度佛学家姿纳迷札、达那希拉和藏族译师智军由梵译藏，并用厘定后的藏文校订。

སྲིད་པ་བར་མ། བར་སྲིད་ཀྱི་མིང་རྡེ་འཆི་ སྲིད་དང་ཉེ་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་གྱུར་པས་ན་སྲིད་པ་བར་མ་ཞེས། 中有。即介于死有和生有之间的中有生。

སྲིད་པ་ཟིངས་ཅན། (ཨངོན) མི་མཆན། 能生者。女阴的异名。

སྲིད་པ་མ། (ཨངོན) ལྷ་ མི་ ཁྲོ་ མ། 三世女。邬摩天女的异名。

སྲིད་པ་འཇོམ་པ། བར་སྲིད་ཀྱི་མིང་རྡེ་ སྐྱེ་ སྲིད་འཆི་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན། 投生。为中有生名，即投生阶段。

སྲིད་པ་བཞི། རྩོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། འཆི་ སྲིད། བར་སྲིད། སྐྱེ་ སྲིད་དེ་བཞི། 四有：本有、死有、中有和生有。

སྲིད་པ་ཐམ་བདུན་པ། བྱལ་གྱང་སྲིད་པར་ལན་བདུན་དུ་འཁོར་ཐེས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཐོབ་པའོ། 极七返有，生极七返。最迟不过再生七次，必证阿罗汉果。

སྲིད་པ་ལང་ཚོ། བོན་ཐའི་སྐུལ་སྐྱའི་མཚན། 化身。苯教语。

སྲིད་པ་ལྷག་པོ་རྣམ་པ་གཅིག གཟུགས་མེད་ཁམས་བཞི་དང་། གཟུགས་ཁམས་བཅུ་དྲུག འདོད་ཁམས་བཅུ་གཅིག་བཅས་སོ། 三十一界：四无色界、十六色界和十一欲界。

སྲིད་པ་གསུམ། (1)ས་འོག་དང་། ས་སྟེང་། ས་ཐིལ་བཅས་གསུམ། 三世界：地下、地面和上空。(2)སྐྱེ་ སྲིད་དང་། འཆི་ སྲིད། བར་སྲིད་བཅས་གསུམ། 三有：生有、死有和中有。(3)སྔགས་རྙིང་མའི་ལུགས་ལྟར་ ལུས་ སྔང་ བ་ འདོད་ པའི་ སྲིད་པ། ངག་ཕྱེད་སྔང་གཟུགས་ཀྱི་ སྲིད་པ། ཡིད་མི་སྣང་གཟུགས་མེད་པའི་ སྲིད་ པ་ སྟེ་གསུམ་མོ། 三界：旧派密乘说，身为现分是欲界，语为半现分是色界，意为不现分是无色界。(4)ལྷའི་ སྲིད་པ་དང་། ཀླུའི་ སྲིད་པ། མིའི་ སྲིད་པའོ། 三有，三世间：天世间、龙世间和人世间。

སྲིད་པ་རྟེ། སྲང་ཁ་བཀྲད་དང་། སྐྱེ་བ་དཀྱུ་སོགས་བྱིས་པའི་ཐང་གི། 世界画，九宫八卦图。རྟེ་字是汉文"画"字借音。

སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ། དགོན་པ་དང་ལྷ་ཁང་ཁག་གི་སྐུ་འཕྱང་བོག་བྱིས་པའི་རེ་མོ་ཞིག་གི་མིང་ སྟེ་ རྒྱས་སྐོང་སྤྱི་ནང་བཞི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པའི་དཀྱིལ་དུ། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྡང། གཏི་མུག་གསུམ་མཚོན་ཐེད་དུ། ཕྱག་རོན། སྐྱེལ། ཁག་པ་གསུམ་གྱི་གཟུའ་བརྟན་དང་། དེའི་ཕྱི་ལ་བའི་འགྲོ་དང་། ངན་འགྲོའི་འགྲོ་ ལས་ མཚོན་ ཐེད་ ལས་ དཀར་ ནག་ གཉིས། དེའི་ཕྱི་ལ་ཆ་ལུ་བཞི་ཚན་པའི་ སྟེང་གི་ཆ་གཉིས། ལྟ་དང་མིའི་འཇིག་རྟེན། བོ་གཉི་ཆ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་དུ་དམྱལ་བ། གཡས་སུ་དུད་འགྲོ། གཡོན་དུ་ཡི་དྭགས། དེའི་ཕྱི་ལ་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་

གཉིས་མཚོན་ཐེབ། ལོང་བ། ཇ་མཁན། ཐུག། གྲུ་རྩིང་། ཁང་སྟོང་། མི་གཉིས་པོ་ཐེབ་པ། མིག་ལ་མདའ་ཐོག་པ། ཚང་འགྱང་པ། ཤིང་རྐོག་ལེན་པ། སྐྱས་མ། ཐུ་ཀུ་སྐྱེ་བ། མི་ཚད་པོ་དང་ཤི་བའི་རྣ་བཅས་བྲིས་ཡོད། 生死流转图。西藏寺庙正殿门外侧壁画之一。全图作圆轮，分内外四层。中心层绘鸽、蛇、猪以表贪、瞋、痴；其外层分白黑两色以表善趣和恶趣；又其外层分上二、下三共五段，上二段表天界和人界，下三段正中表地狱，右表旁生，左表饿鬼，最外层为十二缘起，绘盲人、瓦匠、猴、船、空宅、接吻、眼中箭、饮酒、采果、孕妇、临产、老人和死尸，次第表示无明、行、识、名色、六入、触、受、爱、取、有、生、老死。

གྲིད་བའི་གངས་ཆེན། གྲིད་བའི་གངས་རི་སྟེ། གནའ་རབས་ནས་ཆགས་བའི་གངས་རི། 亘古雪山，世间大雪山。即常年不化的雪山；གྲིད་བའི་གངས་ཆུན་ཡིན་མིན། ཉི་མ་ཤར་དུས་ཤེས་ཡོང་། 是否大雪山，日出见分晓。

གྲིད་བའི་ཆུ་བོ། ཆུ་བོ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞེག་ཏུ། ཁམས་ས་ོང་མའི་མ་རིག་པ་དང་ལྡ་བ་མ་གཏོགས་པའི་སྡུག་མོངས་པ་རྣམས་སོ། 有瀑流。上界除无明和见以外的诸烦恼。四种瀑流之一。

གྲིད་བའི་འདོད་ཆགས། ཁམས་ས་ོང་མ་གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་ཏེ་དེ་དག་འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྱལ་ཞིང་ཡང་གྲིད་བར་འཕེན་པའི་འདོད་ཆགས་ཡིན་ནོ། 有贪。即上二界之贪。此界虽欲界之贪，但为引生世间之贪。

གྲིད་བའི་རྡུ་མ། (ཨལ) (1)ལུགས་པར་བཟོ་བྱེད་རྡུ་རྡེ་མ། 模型砂。作砂模时所用砂。(2)དུས་རྩ་རབས་ནས་ཡོད་པའི་རྡེ་མའི་ཕུང་པོ། 早期沙堆，原始沙漠。

གྲིད་བའི་ཉི་ཟླ། (མངོན) ཉི་མ། 世间目。太阳的异名。

གྲིད་བའི་རྩ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། རྣམ་ཤེས། ཕུང་པོ། ཚོ་མའི་དབང་པོ་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གནས་སུ་གྱུར་པའི་རྩ། 依存脉。藏医说人体顶门、心胸、脐间和生殖器中，各有一组脉轮，依次分别为眼等六根、眼识等六识、五蕴、男女生殖器等发育肉体，繁殖后代的精血发生长养之处。

གྲིད་བའི་རྩ་བ། ཕྱ་ཀྱས་སམ་རྟེན་མོངས་པ། 三有之根。谓随眠或烦恼。

གྲིད་བའི་རྩ་བོའི་ཆེ་ཆུང་བཞི། གློད་པ་ལ་གནས་པའི་དབང་པོ་ཡུལ་ལ་འཆང་བ་ཤེད་པའི་རྩ་དང་། སྙིང་ལ་གནས་པའི་དྲན་པའི་དབང་པོ་གསལ་བར་ཤེད་པའི་རྩ། ཤྲོ་བ་ལ་གནས་པའི་ལུས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཚགས་པར་ཤེད་པའི་རྩ། མཚན་མ་ལ་གནས་པའི་བུ་ཚ་རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་བར་ཤེད་པའི་རྩ་བཅས་སོ། 生存四主脉。体内存在的四大主要脉络：脑主脉能使器官感受外境；心主脉能使记忆明显有力；脐主脉能结诸蕴使成身躯；生殖器官主脉能使后代子孙繁衍。

གྲིད་བའི་རྩེ་མོ། གྲིད་པ་གསུམ་གྱི་ཡང་རྩེ། 三有之顶。

གྲིད་བའི་ཟག་བ། ཟག་པ་བཞིའི་ཁ་གྱལ། ཁམས་ས་ོང་མའི་མ་རིག་པ་དང་ལྡ་བ་ལས་གཞན་པའི་རྟེན་མོངས་པ་རྣམས་སོ། 有漏。上界除无明和见以外的其他诸烦恼。四漏之一。

གྲིད་བའི་ཟླ་བ། ཉི་མས་གྲང་ཁྱིམ་སྐྱེས་པའི་ཟླ་བའི་ཚེས་བཅུ་རྩ་དགུ་པ། 有月。太阳在天秤宫之月，即藏历九月。

གྲིད་བའི་ཡན་ལག ཇེན་འབྱེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གཅིས། ལེན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་ནས་ཡང་སྐྱེད་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ལས་སྲིད་པར་བཏགས་པའི་རྟེན་མོངས་པ་རྣམས་སོ། 有支。十二缘起支之一。以取为缘，由身语意造作强劲能招后有之业。

གྲིད་བའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས། ལས་དགེ་

བ་དང་མི་དགེ་བའི་བག་ཆགས་ཏེ། སྡིག་ པའམ་ ཉོན་བར་སྐྱེ་འཆི་སྣ་ཚོགས་སྐྱབ་ པར་ ཕྱིད་ བའི་ ནུས་ པའོ། 有支习气。四种习气之一。善不善业习气，即引起种种生死轮回之力。

སྡིག་ པའི་ ལམ། (ཨང་) མི་མཆན། 轮回路。女阴的异名。

སྡིག་སྐྲོན། སྡུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་ གཞུང་ སྐབས་ ཀྱི་ སྡིད་དབང་ ཉེན་བའི་ སྐྲན་ པོ་ ཆེ་ ཤེས། 司伦。原西藏地方政府一种非常设性官职名，地位较噶伦为高。

སྡིད་དབང་། ཆབ་སྡིད་ཀྱི་དབང་ཆ། 政权；སྡིད་ དབང་སྐེར་གཅོད། 专制。སྡིད་དབང་སྐེར་ འཛིན། 专政。སྡིད་དབང་ འཛིན་ པ། 执政。སྡིད་དབང་ འཛུགས་ལུགས། 政体。སྡིད་དབང་ རྫས་མ། 伪政权。

སྡིད་འཁྱིར། འཁོར་བའི་ཐུན་ཚོགས། 世间圆满。

སྡིད་མེད་ཞི་དབེ། དབེའི་རྒྱུ་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ སྟེ། དབེའི་དངོས་པོ་ལས་བང་ཕྱི་གནས་ ཚུལ་དང་ མེ་མཐུན་ པའི་ དངོས་པོ་ འབྱུང་མེ་ སྡིད་ པ་ བཞིན་དུ་ དབེ་ ཅན་ཀྱི་ དངོས་པོ་ ལས་ཀྱང་ བང་ གྱི་གནས་ ཚུལ་ དང་མེ་ མཐུན་ པའི་ དངོས་ པོ་ འབྱུང་ མེ་ སྡིད་ པ་ སྐྱེན་ པའི་ ཐུན་ ཞིག 不可能喻。如同比方中不能发生某种不伦不类的事物一样，被比事物中亦不可能发生此等事物的修辞方法。譬喻修饰法之一。

སྡིད་ཆེ། སྡིད་ པའི་ རྩེ་ མོའི་ བསྐལ་མེང་།

སྡིད་རྩེའི་སྒོམས་ འཇུག གཟུགས་ མེད་ སྒོམས་ འཇུག་ བཞི་པ་ ཁྱམ། འདུ་ ཤེས་མེད་ འདུ་ ཤེས་ མེད་ མིན་ཀྱི་ སྐྱེ་ མཚན་ལ་དམིགས་ པ་ རྩེ་ གཅིག་ དུ་ འཇུག་ པའི་ ཏིང་ངེ་ འཛིན་ ནོ། 三有之顶定，有顶定。四无色定之一。以非想非非想处为所缘，一心专注之定。

སྡིད་རྩེའི་མཐའ་ ཐུག་ བར་ འཇོལ་ བ། གོང་དུ་ འཕོ་ བ་ གང་ ཚངས་རིས་ནས་ ཚངས་ཆེན་ ཙ་ གཉིད་ པ་ འཐས་ ཀྱི་ ཆ་ བའི་ བར་ གཟས་ ཅད། དེ་ ནས་ གཅུགས་ མེད་ ཅིའི་ རིམ་ གྱིས་ སོང་ ནས་ མཐའ་ སྡིད་ རྩེའི་ རྗེན་ ལ་ འདོད་ བའི་ རིགས་ ཅན། 最后往趋有顶。上流罗汉，自梵众天乃至广果天间，除大梵外，一一遍历，从彼次第经历四无色定，最后以有顶身而般涅槃者。

སྡིད་ཁཚོ་ བ། (1)རྒྱལ་ པོའམ་ སྐྱེས་ པ་ ཆེན་ པོ། 国王，大臣。(2)སྡིད་ དོན་ ཀྱི་ འགོ་ འཛིན་ པ། 政治首领。(3)བུ་ ཆུང་ གསོ་ བའམ་ སྐྱང་ བ། 养育小孩，保护小孩。

སྡིད་ འཛིན། སྡིད་ཀྱི་ དབང་ ཆ་ འཛིན་ པ། 行政，执政，行使政权；སྡིད་ འཛིན་ ཏང་། 执政党。སྡིད་ འཛིན་ ལས་ ཁུངས། 行政机关。སྡིད་ འཛིན་ ས་ ཁྲལ། 行政区。

སྡིད་ཞི། སྡིད་ པ་ འཁོར་ བ་ དང་། ཞེ་ བ་ སྐུང་ འདས་ ཟེར་ བའི་ བསྐལ་ མེང་། 有寂，生死涅槃。

སྡིད་ཞི་ མཉམ་ གྲིལ་ ཀྱི་ སྦྱོང་ བ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ རྟའི་ ནང་ གསེས། སྡིད་ པ་ འཁོར་ བ་ དང་ ཞེ་ བ་ སྐུང་ འདས་ གཉིས་ ཀར་ བཞིན་ མེད་ པར་ རྟོག་ ནས་ སྐོམ་ པའི་ སྦྱོང་ བའོ། 有寂平等性加行，生死涅槃平等性加行。智度七十义之一。了知生死轮回及涅槃寂净俱无自性以行修习之加行。

སྡིད་ཞིའི་ བདེ་ སྐྱིད། (1)སྡིད་ པ་ འཁོར་ བ་ དང་། ཞེ་ བ་ སྐུང་ འདས་ གཉིས་ ཀྱི་ བདེ་ བ་ དང་ སྐྱིད་ པ། 有寂安乐，世出世间安乐。(2)སྡུར་ བོད་ ས་ གནས་ སྡིད་ གཞུང་ བཀའ་ ཤག་ གི་ ལས་ ཐམ་ ཉེ་ བའི་ ཁ་ རྡས་ ཀྱི་ ཚམ་ གཞི། 思希德基。原西藏地方政府噶厦所用印鉴的印文之一。噶厦有三颗印鉴，这是最早的和主要的一颗。(3)ཁ་ བཏགས་ ཤེར་ གྱས་ ཤེག 一种优质哈达。

སྡིད་ཤེང་། དཀྱུས་ ཞེང་། 长宽。

སྲིད་གཞུང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་འཛིན་ལས་ཀྱངས་ཀྱི་ལག་བསྟར་ལས་ཀྱང་ངོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་ཟེར། 政府。国家权力机关的执行机关，即国家行政机关：མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་། 人民政府。བཀས་བཀོད་ཐུང་འཛིན་ཀྱི་ཚོང་མའི་སྲིད་གཞུང་། 封建君主政府。

སྲིད་རིང་། དཀྱུས་གྱ་རིང་བ། 纵长，高度。

སྲིད་ཚེ། ཉར་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྲིད་སྐྱོང་བའི་ལོ་མིང་། 年号。从前皇帝执政时所用年号。

སྲིད་སྐྱོང་། (1)ཆབ་སྲིད་སྐྱང་ཞིང་སྐྱོང་བ། 维护政权。(2)(ཨངྐ) ཆོགས་བདག 护轮回。毗那夜迦天神的异名。

སྲིད་སྐྱང་གི་རིག་ངེད། 〈ཞབས་ཞེད་〉ཉར་ཏུ་གང་བྱམ་ཟའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་བཞིའི་ཁ་ཤྱལ་ཞེག་སྟེ་བཀེགས་དབང་ཞེ་ངེད་ཀྱི་དྲག་ལས་སྟོན་བའི་རིག་ངེད། 禳灾明论。一作平明论。梵音译作阿他罗滑吠陀。叙述禳灾禁咒平定变乱之学。

སྲིད་སྐྱང་འཇིག (ཨངྐ) ལྷ་དབང་ཕྱུག 持护轮回。大自在天神的异名。

སྲིད་གསུམ། སྲིད་པ་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

སྲིད་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ། (ཨངྐ) གཟའ་སྐར་གཅན་ཀྱི་མིང་། 胜三界。罗睺星的异名。

སྲིན་སྐྱེད། སྲིན་བུ་ལས་བྱང་བའི་སྐྱད་པ་སྟེ་དང་སྐྱེད། 丝，丝线。用蚕丝纺成的线。

སྲིན་ཐྲན། ཟོ་བ་དང་ལོང་གའི་གནས་སུ་སྲིན་ བུ་དང་བ་སྟབས་ལྟན་དུ་དྲི་བྱར་འཇིལ་ བའི་སྐྲན་ཏི་མིང་། 虫症。腹部色囊虫病。肠胃寄生虫与涎液混合结成的痞块。

སྲིན་ཁྲང་། (1)མིག་དང་རྣ་བའི་བར་ཏི་སྲིན་ཚང་ངམ་ཁ་ཁྲང་ཟེར་བ། 太阳穴。眼耳间的凹陷处。(2)སྲིན་བུའི་ཚང་། 虫穴。虫的巢穴。

སྲིན་ཏི་མེ། (1)སྟོམ་དང་འཕྲོ་བའི་གདུག་འབྱུག་ཞེག་སྟེ་མི་ལ་སོ་བཏབ་ན་འཆི་བར་འགྱུར་བ། 蚰蜒，蜈蚣。一类有毒腺能螫人的害虫。(2)སྲིན་བུ་མེ་ཁྱེར། 萤，萤火虫。

སྲིན་སྐྲང་། རྒྱང་འཐབ་རིགས་བཞིའི་ནང་ཚན་ཞི་ལོང་སོགས་སུ་སྲིན་ཁོལ་བའི་རྒྱང་འཐབ་ཤེག 蛔虫痛，虫绞痛。四种绞痛之一。肠胃寄生虫烦乱不安所致腹中急性绞痛。

སྲིན་ཅན། (ཨངྐ) སྐྱེག་མ། 有虫者。竹子的异名。

སྲིན་འཇོམས། སྲིན་ནད་ལ་ཐུན་བའི་ སྨན་ནས། སྲིན་བུ་གསོད་བའི་སྨན། 杀虫剂，杀虫药。

སྲིན་ཁོར། བཀས་ནད་ཀྱི་རིགས་སོར་བ་རྟེ་ དཀར་ཞིང་ནག་པོ་འབྱུང་བ་ཞེག 疥疮。丘疹暗黑、顶部色白的一种皮肤小疮。

སྲིན་ནད། ཁོང་སྲིན་དང་། མགོ་སྲིན། བཀས་ སྲིན་སོགས་ལུས་ཀྱི་སྲིན་བུ་ནད་དུ་གྱུར་ བའི་ མིང་། 虫疾。脏腑头部及皮肤等处寄生虫所致疾病。

སྲིན་པོ། 〈རྟགས〉 名词。(1)གདུག་འདྲ་ སྐྱེའི་མིང་། 恶鬼总名。梵音译作罗刹、罗刹婆；སྲིན་པོ་ལང་ཀ་ མགྲིན་བཅུ། 十颈罗刹鬼。བུ་འདི་ནི་སྲིན་པོ་ལྟ་བུང་བཞིན་དང་སྐྲ་དམར་ ཞིང་ མཆེ་བ་དང་ལྡན་བའི་མཚན་ལྟས་ངན་པ་ཞེག་གོ། 此子，面红须赤，生有犬牙，长相丑恶，形如恶鬼。མིང་གི་རྟགས་གྲངས་ལ་ཀུན་གསོད་དང་། མཁའ་འགྲོ་སྐྱེས། མགྲིན་དམར་ཅན། སྐྲ་སྐྲག བྱུན་མཚམས་སྦྱོབས། འབྲོད་སྐྲག མི་ལ་འཆེ། མིག་དམར། མཚན་ཆུ། མཚན་སྐྱོད། ཀ་རྡེན་ཟ། ཀ་ཟ་ཁྲག་ འཐུང་། རོ་ཟན། བསོད་ནམས་སྐྱེ་བོ་ཐཅས་སོ། (2)(ཨངྐ) གཉིར་དགུ་ལ་སྐྱང་བ་ཞི་ སྲིན་ཞི་དགུ་ ཡོད་པས་གྲངས་དགུ་མཆོག། བཤད་སྐྱལ་གཞན་ཞེག་ལ་ལངྐའི་གྲོང་ཁྱེར་དགུའི་བདག་ ཞི་ སྲིན་ ཞི་ དགུ་ ཡོད་པས་གྲངས་དགུ་ མཆོག། 罗刹。九库各

有一守库罗刹，总数为九，故表数字９。一说为：罗刹九城之主，有九罗刹，故表数字９。(3)ཤིང་ཡོས་པོ། 乙卯年、木兔年的异名。

གྲིན་བུ་ཁྲོས་པ། ཕྱུ་སྐྲའི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག 忿怒罗刹。貌极凶恶、额上鼻梁满布怒纹的厉鬼。

གྲིན་བུ་བདག་། གྲིན་པའི་རྒྱལ་པོ། གྲིན་པ་ནི་མི་ཤ་ཟ་མཁན་ང་ཡབ་གྲིང་སོགས་ཀུ་ཡོད་པ་ཞིའི་ཏེ་བྱག་ཏེའོ་ཞེན། 罗刹王，罗刹鬼王。传说为拂尘洲的一种啖食人肉之人。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ལ་དགའ་ཅིང་དག་བོ་དང་། མཐིན་བཅུ་པ། སྐྲ་སྐྲག་རྒྱལ་པོ། དལ་འཇེན་རྒྱལ། གདོང་བཅུ་པ། བདེན་བྱལ་གཅོ་བོ། རོང་སྐྱེན་གཅུང་པོ། གནས་བཞེ་པ། འོད་ཡངས་བྱ། ར་བ་ཏ། ལངྐའི་བདག་པོ། གསོད་བདག་སྐྱེས། བསོད་ནམས་ཀྱི་བཤེ་དབང་ཕྱུག ཆུ་རྒྱབ་ཐྱོགས་སྐྱོང་བཅས་སོ།

གྲིན་པོ་མིའི་བཙུལ། མི་ངན་མི་བཟང་དུ་བརྫུས་པའི་དབེ། 恶鬼扮人。喻坏人装好人。

གྲིན་ཚལ། གྲིན་བུ་ཙོད་པའི་ཚལ་མིག་གི་ཚ། 牛眼疮，小疮群。

གྲིན་ཕྲན་མ། (མངོན) ཚྲག་མ། 细虫。蚂蚁的异名。

གྲིན་བལ། གྲིན་བུ་ལས་བྱང་བའི་བལ། 丝绵。剥取蚕茧表面乱丝所成绵。

གྲིན་བལ་ཁྱིམ་གྱི་ཐང་བ། ཐང་ཡུང་སུམ་རྩའི་ནང་གཞེས། རིན་ཐང་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གྲིན་བལ་ཡུ་བུ་ལས་ གྲུབ་ པའི་ ཉལ་ཁྱིམ་ ཁྱེན་དྲུ་ཚང་བའི་སྐྱེན་ཅིང་ བའོ། 作丝绵敷具。三十舍堕之一。用贵重之物如丝绵缝制成能盖三轮有边之敷具。

གྲིན་ཀུ། འབུ་གྲིན་ཀུ་ཐྲག་ཆགས་ཁུ་ཚོ། 名词。小虫，昆虫；ཀྲུ་གྲིན། 肠寄生虫。ཁོང་གྲིན། 脏腑寄生虫。གྲིན་བུ་ཤེ་ཁྲེར། 蚕火虫。དོང་གྲིན། 蚕，吐丝的蚕。

གྲིན་བུ་གྲང་བཞག། ཁོ་ གྲིན་ ཐྲང་ འགུབ་ ཅེར་ བའི་ནད། 急性腹痛，腹中绞痛，蛔虫腹痛。

གྲིན་བུ་འབྱལ། དུས་ཆེགས་ཤེག་རྩེ་ཅོར་ཐུ་གཉིས་ བའི་དབྱགས་ ཐོབ་ནས་ འབྱ་ གྲིན་དབྱགས་ཀྱུ། དཔྱིད་ཀྱི་ཟླ་ཚེས་ ལྔ་པ། 惊蛰。藏历二月交节，蛰虫始振。

གྲིན་བུ་བཙོམས། (མངོན) བོད་སྒྲིའི་མིང་། 杀虫。光明的异名。

གྲིན་བུ་ཐུག་བྱ། (རྟེང) འབྱའི་བྱ་ བྱག་ཅེག་རྩེ་ མེ་ ཁྱེར། 萤火虫。

གྲིན་བུ་མིར་ཁྱི། ཐུབ་པའི་ནང་དུ་གནས་པའི་གྲིན་ བུ་ཐུ་ མོ་ཞེག་རྩེ། འདི་ནད་དུ་གྱུར་ན་ བཅུལ་ གཅེར་དུ་འགྱུར། 弭奇。寄生脑髓的微生虫名，能致癫痫、猝然昏倒之症。

གྲིན་བུ་མེ་ཁྱེར། མཚན་མོ་ གྲོང་པ་རྣམ་ མེ་ བོད་ འཆར་བའི་ སྣང་བུ་ཞིག 萤火虫。夜晚腹部发光的一种昆虫，གྲིན་ འབུ་ མེ་ ཁྱེར་ གྱི་མ་ ཉི་ མ་ལ་ འགྲན་པ། 萤火虫和太阳比光亮。喻自不量力。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དགར་བོད་དང་། མཁར་ སྐྱང་། ཉིན་མེ་གསལ། ནམ་མཁའི་སྐུ་ཁྲུད། ནམ་ མཁའི་ཐོད། བོད་ཀྱི་ས་བོན། བོད་ཅན། ལས་ བོད་བཅས་སོ།

གྲིན་བུ་དམར་ལེབ། མ་ དུ་ ཆུའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ཀྱི། 可瓜的异名。

གྲིན་བུ་ཚེར་མ། (མངོན) ཚྲག་ཆགས་ སྡིག་པ་དུ་ ཅན། 刺虫。蝎子的异名。

གྲིན་བུ་ལངས་པའི་མོ་ནད། མངལ་གྱི་ གྲིན་བུ་ མར་ཀ་དང་། ཙ་ སོ་ཀ་ ཁྲོས་པའི་ནད་དེ། ནད་ དུགས་ སུ་ མཚན་ མ་ཁམའ་ ཞིང་། ནུ་ མ་དང་ ཏིང་ པ་ མོགས་ན་ བ་དང་། ཀ་འཕྲལ་དུ་ ཤིམ་ཞིང་། ཐྲིས་པ་དང་འབྲད་ སྐྱིང་འདོད་པ་ བཅས་ སོ། 滴虫

性阴道炎。阴道寄生虫麻日迦及阿索迦烦乱不安所生病。症见阴道瘙痒，乳部、腰部疼痛，骤见肌肉消瘦，思与男子交。

སྐྱེ་དགྲའི་ཁྲོན། (འཕྲིན) ཀུཊཱ། 虫门。肛门的异名。

སྐྱེ་དགྲའི་དུག ཁྱུ་བའི་དུག་རིགས་ཀྱི་ནང་ཚན་སྐྱེ་དྲྭ་ཐལ་ཀ་ སོགས་ལས་ བྱུང་ བའི་ དུག 虫毒。由体内寄生虫阿浪迦所致流行病毒之一。

སྐྱེ་དགྲའི་ཐུབས། དངར་འབྲུ་ སོགས་ ཀྱིས་ བཟོས་ བའི་ཚང་། 茧。某些昆虫的幼虫在变成蛹之前吐丝做成的壳。

སྐྱེ་དགྲའི་རི། (འཕྲིན) ཙྪཱ་ ཨའི་ ཚང་ ངམ་ ཙྪཱ་ ཨཱཀར། 虫山。蚁垤、蚁窝的异名。

སྐྱེག་ཀྱ། ཨཚན་ཨོར་འཕྱང་སྐྲོད་ཅིང་བའི་ ཐུ་རིགས་ ཤིག 枭，猫头鹰，鬼头鸟。 མིང་གི་ རྣམ་གྲངས་ ལ་གང་ཨའི་དབྱངས་ལྡན་དང་། འཁལ་འདུའི་ རྟུན་ཅན། རྟེན་ཨོ་ཡིབ། རྟེན་ཨོར་དཀའ་བྱལ། འབྱུང་བའི་ཐུ། མིག་ཤེར་ཅན། ཤེར་སྐྱའི་ ལྟ་ཅིང་ བཅས་ཨོ།

སྐྱེག་འབྱ། སྐྱེ་ཐུ་དང་འདྲ།

སྐྱེག་ཨོ། ཀ་ཐ་མིའི་ཅྱེ་ བྱག་ སྐྱེ་ཨོ། 名词。罗刹女，女魔。

སྐྱེག་ཨོ་གནོ་ཀྲུལ། ཐུར་ཀྱི་བཤད་ སྐྱལ་ དུ་ བཏང་ ཙོངས་ཀྱི་ས་དཔྱད་དེ་ སྐྱེ་ཨོ་ གནོ་ ཀྲུལ་ དུ་ འཕྱལ་ འདྲའི་དབྱིབས་ལྟ་ བྱང་ཙོང་ ཅེས་གསལ། 仰卧罗刹女。古代堪舆家眼中的西藏地形。

སྐྱེག་ཙོ་ལྷ་ཁང་། ཚུ་ཁ་ས་ཁྲལ་ ཁྲོངས་ མཚོ་ སྐྱ་ རྩྭང་ངོག་ཨོན་ཡུལ་ཁྲལ་ཀྱི་དགོན་པ་ཞིག ཐྲོང་ བཙན་སྒམ་ཐོས་ བཀའ་བའི་ལྟ་ཁང་ བཅུ་ རྩ་ བཅུད་ ཀྱི་ནང་གསེས་ ཤིག་དུ་ བཤད། 森莫拉康。西藏山南地区门隅地方一寺庙名，是古代吐蕃王松赞干布所建一百零八座佛寺中之一。

སྐྱེག་ཚང་། (1)མིག་དང་རྣ་བའི་ བར་ཀྱི་ ཡ་ ཁྲང་ཀ་ ཀོང་ ཀོང་ ཙོང་ས། 太阳穴。鬓角前、眉梢后或眼耳间的穴位名。 (2)སྐྱེག་བྱ་ ཙོང་ བའི་ ཚང་། 虫穴。小虫集聚的洞穴。

སྐྱེ་མཉེ་བ། ལག་བའི་མཐེ་ བོ་ རྟས་ མར་ བཅུས་ བའི་མཇུག་མོ་ བཞི་ པ་སྟེ་ མིང་ མེད་ ཀྱང་ཟེར། 无名指，第四指。

སྐྱེ་ཁྲལ། སྐྱེ་ བོ་ ཁྲོས་ བའི་ ཁ་དོང་། 忿怒罗刹面。多面神佛忿怒如罗刹的一个面部。

སྐྱེ་ཐམ། ཁང་པ་ཁན་ ཚུན་ བར་ ཐོག་ རྒྱང་ རྟས་ འཁྱོ་ ཤའི་ ཟམ་ པ། 飞桥。建筑物间从顶上往来的天桥；རྒྱལ་ བའི་ ཁོ་ བྱང་ གཉིས་ དཔལ་ ཀྱི་ སྐྱེ་ ཐམ་ གྱི་ ཐྲེལ་བ། 两座王宫之间用银质飞桥连接起来。

སྐྱེ་ཧོག་ས། ལུས་ལ་ལྟུན་ རྒྱུས་ སྐུ་ ཨཆིས་ བའི་ སྐྱེ་ བྱའི་ རིགས་ བཏུ་ གཅིག་ སྟེ། རྒྱུ་ སྐྱེ་ ལ་ ཀེག་ ཐྱོ་ དང་། ནང་ གནས་ ལ་ ཚོ་ བའི་ བད་ སྐྱེ། ཨཁྲིས་ སྐྱེ་ ལ་ ཤ་ སྐྱེ་ ཨེག་ སྐྱེ། ཐལ་ སྐྱེ། ཁུ་ སྐྱེ། ཨཆན་ ཨའི་ སྐྱེ། ཁྲག་ སྐྱེ། བྱད་ སྐྱེ་ ལ་ ཨ་ དཀར་ དག་ གཉིས། རྒྱང་ གཤེར་ ཚོང་ ལ་ གནས་ པ་ བཅས་ ཨོ། 寄生虫。寄生于人体的虫类。体外有虱子、虮子；体内在胃有涎虫；在胆有牙、目、皮肤、直肠、小肠、阴道、血液诸虫；在脑有急慢性鼻炎虫；在大肠有风虫等十一类。

སྐྱེ་ཡག ཨཞེ་ བོང་ རྟས་ ཨར་ བཅུས་ བའི་ ཚོང་ ཨ་ བཞི་ པ། 无名指，第四指。从大指起向下数的第四指，即靠近小指的手指。

སྐྱེ་ཡག་རྒྱབ་ཤུ། སྐྱེ་ ལག་ གི་ རྩ་ བའི་ ཆ་ གས་ རྟས་ ཨཁྲིག་ ཨའི་ ཐུག་ གས་ སུ་ ཆོད་ གང་ གཞལ་ བའི་ ས་ ཚོང་ བའི་ གཉར་ རྩ་ ཞིག་ སྟེ། དེ་ གཉར་ ནི་ ཚ་ ཆད་ དང་། ཐུ་ གཅེར་ ཚོ་ གས་ ལ་ བཏེ། 指背脉。从无名指后节起向手腕量至一寸处所有剖刺脉，针刺放血可治胃中郁热及腹痛等。

སྐྱེ་ཁོང་། སྟོད་ དྲུག་ གི་ ཁ་ གྱལ་ ལོང་ གི་ གཡས་ གཡོན་ དབྱས་ གསུམ་ གྱི་ གཅས་ སྐྲངས་ ལ་ བཏེག་ རས་

ཐུག་ལོང་དང་ རུམ་ ལོང་། 肠子，降结肠。分大肠为左、中、右三部，这是左侧部分名。

ཤིན་ཤིང་། སྲིང་སྐྱ་ཀྱི་ཏྲུ་ ཆ་ བཅོ་ ཨཀཏ་དང་ འབྲལ་ཆ་བའི་ ཤིང་། 桑树。叶子可作蚕饲料的树。

ཤིན་ཤིང་སྐྱ་མ། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ཡུལ་སྣད་དུ་ སྤྲག་བྱ་ཆུང་དང་ ཀོ་ ཆང་ཁ་ ཡང་ ཟེར་ བས་ལོ་ སྟོང་ཁ་རྩ་བ་ས་ཁྲིན་དང་ནི། འབྲས་བུས་ཁོང་ཁྲིན་ལ་ཐན། 唐古特瑞香。别名矮紫皋。木樨科药用植物名。枝叶熬成膏剂治虫病，种子驱体内寄生虫。 མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀོ་ ཆང་ཁ་ཡ་དང་། སྤྲག་ཆུང་ཁ། སྤྲག་བྱ་ཆུང་། ང་ ཡ་དཀར་ཐོ་ བཅས་ཤ།

ཤིན། སྒུན་དུ་བ་དང་ སྒུན་འཕིབས། 名词。黑暗，阴蔽面：སྒུན་ཁྲིབ། 阴蔽处。རི་ཤི་ཐྲིན་ཁྲིབ། 山南，山北，山阳，山阴。

ཤིབ་ཁྱིད་ལ། ལ་ཛེག་ བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ རྩ་ མདའ་ རྫོང་ཁ་ཀུབ་ཆུང་དུ་ ཡོད། 什布奇拉。山口名。在西藏自治区札达县西部。

ཤིབ་ཁྲི་བཅན་ཐོ། གདགས་ ཁྲི་ བཅན་ ཐོ་ དང་ ཁྲིབ་ལྷ་ སྟོན་ མོ་གཉིས་ཀྱི་ སྐས། 赤尼思巴。达赤赞普和王妃思拉恩莫所生子。吐蕃王朝第七王，系天座七王之一。

ཤིབ་རྟགས། (1)ཤིབ་མ་རྟག་ཙོ་རེ་ ཁ། 阴影。模糊不清的黑影。 (2)ཤིབ་ཀྱི་རི་རྟག་ཆག་གེར་ཙོད་ ཁ། 阴山黑影。

ཤིབ་རྟགས། ཤིབ་རིར་ཤྲེས་པའི་རྟགས་ ཚལ་ལམ། ཉི་ འོད་མི་ ཕོག་པའི་ཁར་ཤྲེ་ བའི་རྟགས་ཚལ། 阴山林，山后树林。日光照射不到的山面所生树林。

ཤིབ་རྟད། མིབ་ ཁིའི་ ན་ ཚ། 麻疹。一种急性传染病。

ཤིབ་ཁ། (ཐ་མི་དད་པ) རྩྭ་པ་དང་འཐིབ་ པའམ་ ཤྲིབ་ཁ། 笼罩，遮蔽；སར་ཤྲིབ་ ཁ། 暮色笼罩大地。ན་བྱན་ཤྲིབ་ཁ། 山岚覆蔽。

ཤིབ་ཚལ། ཉི་ འོད་མི་ ཕོག་པའི་རྟགས་ཚལ། 阴山林，山后树林。日光照射不到的山面所生树林。

ཤིབ་རྩེ། ཉི་ འོད་མི་ ཕོག་པའི་ རི། 阴山。日光照射不到的山面。

ཤིབ་ལྗང་། ཉི་ འོད་མི་ ཕོག་པའི་ ལྗང་ཁ། 阴凉地方。太阳照不到的地方。

ཤིབས། ཤིབ་དང་འདྲ།

ཤིག། མིའི་ཕྲུ་གུ། 名词。小孩，幼儿。

ཤིལ། འབྱ་སྐྲག་པའམ། འབྱ་སྐྲག་མ། སྐྲམ་ཤྲིང་ སོག་ཁ་ལ་གྱི་ཁ་ བཟོས་ བའི་ དཔོས་ བོ་ རྣམས་ ཐ་ བའི་ ཤྲིག་ཚགས་ ཀིག 名词。蠹鱼，蛀虫。毛织品衣物蛀虫，体多呈红色。

ཤིལ། ཤྲི་ བའི་ སྐྲལ་ཆོག

ཤིལ་རྒྱ། (ཨུལ) རི་ མེའི་ མེ་ དཀྲག་ལ་ དམར་ མདངས་ འདོན་ བྱེད་ཀྱི་ ཚོས་ ཀིག 绯红颜料。使图画中花朵突出红色的颜料。

ཤྭ་ཁ། (ཨུལ) ཤྲག་ཁ། 斟，酌，注入，ང་ཤྭ་ཁ། 斟茶。

ཤྭ་ཨེ། ཁ་ མའི་ སྐྲན་ བྱད་ མེད་ ཀྱི་ རིགས། 名词。姨母。母亲的姊妹。

ཤྭང་སྐྱེད། སྲུང་ བར་ བྱེད་ བའི་ སྐྲད་ ཁ། 护身线。宗教徒系在颈项上以求护身者。

ཤྭང་སྐྱེལ། ལམ་ བར་ གནོད་ པ་ སྲུང་ བའི་ ཐྲེལ་ འགྲོ་ རྣམས་ བྱེད་ ཁ། 护送。为保障路途免遭意外而陪同前往。

ཤྭང་སྐྱེས། (ཨངོན) བཅུ་ བྱེད་ཀྱི་ རྡོ་ རྗེ། 护生。帝释金刚杵的异名。

ཤྭང་སྐྲོང་། སྲུང་ ཞེང་ སྐྲོང་ ཁ། 护卫，保育；མི་ ཤུགས་ སྲུང་ སྐྲོང་། 护卫人畜。 ཤྭ་ཀུ་ སྲུང་ སྐྲོང་

ཉེད་པ། 保育儿童。

སྐྱོང་སྐྱོབ། སྐྱོང་ཞིང་སྐྱོབ་པ། 保卫，救护，掩护；སྐྱོང་ཀྱི་ལ་སྐྱོང་སྐྱོབ། ཆུན་མ་ལ་དཔའ་དང་། 保护恶狼，奖励小偷。喻助纣为虐，鼓励坏人作恶。

སྐྱོང་འཁོར། རྒས་སྨན་ལྟ་མིག་རྡེ་མ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོང་བའི་འཁོར་སོ། 护轮。佛教密宗所说以药物、咒语、观想等构成能防灾难的保护圈。

སྐྱོང་འཁོར་བསྒོམ་པ། དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱབ་པ་དང་དབང་བསྐུར་བ་སོགས་ཀྱི་ རྣོན་ དུ་ སྟེང་ འོག་ ཕྱོགས་མཚམས་ཐམས་ཅད་རྟེ་རིའི་རྡ་དང་ ཀྱང་ཁང་གིས་མཚམས་བཅད་པའོ། 修护轮。密乘修坛灌顶等仪轨之前，所有一切上下方隅，皆由金刚垣及金刚帐幕严密封护。

སྐྱོང་འཁོར་ཅ། སྨན་པའམ་སྨན་འཆང་། 驱魔者，咒师。

སྐྱོང་འགོག ངང་ས་སྐྱང་ཞིང་ཚ་རོལ་པོ་ འགོག་པ། 防卫，防御，捍卫，ཞང་གསར་འབའ་ལེན་ཀྱིས་སྐྱང་འགོག་ཉེད་པ། 严密防御。

སྐྱོང་མདུད། མཆོད་སྐྱས་ཀྱི་གནོད་པ་སྐྱང་ ཕྱིར་ སྨྲས་བཏབ་པའི་སྐུད་པ་སོགས་མདུད་པ་ཅན་དང་ མས་ཉེད་མཁན་ཀྱི་ཤེ་ལ་འདོགས་ཆུ་ཞིག 咒结，护身结。在线或织物条子上打起疙瘩，向之诵咒吹气佩作护身灵符系于信徒颈项上者。

སྐྱོང་འདོམས། རྟེལ་སྐྱོན་མི་ཚའི་ཕྱིར་སྐྱང་བ་དང་ འདོམས་པར་ཉེད་པ། 防范和警戒。防范犯过错。

སྐྱོང་སྡོམ། ཁས་ ཆྱངས་ པའི་ དོན་ ལས་ མི་ འགལ་ བར་སྐྱང་ཞིང་སྡོམ་པར་ཉེད་པ། 遵守，信守。庚守诺言。

སྐྱོང་བ། ●(ཐ་དད་པ) བསྐྱངས་པ། བསྐྱང་བ། སྐྱངས།། (1)སྐྱབ་པ་དང་སྐྱོང་བ། 保卫，守护；འགོག་སྐྱང་། 防守。གསང་སྐྱང་། 保密。ལུས་ སྐྱང་། 保身。ཚེ་སྐྱང་། 保命。 བདེ་ཐང་སྐྱང་བ། 保健。བདེ་འཇགས་སྐྱང་བ། 保安。 སྒོ་ སྐྱང་། 守门。ཁྱིམ་ སྐྱང་ ཆུལ་ སྐྱབ། 保家卫国。ཆུལ་མཚམས་སྐྱང་བ། 守边。 (2)གནོད་འཚེ་ འགོག་ བའམ་ རྒྱག་པར་ ཉེད་ པ། 拯救，保佑；བར་ ཚད་ ལས་ སྐྱང་ བ། 解救障难。 གནོད་ འཚེ་ལས་ སྐྱང་བ། 拯救灾害。སྲོག་ གི་ འཇིགས་ པ་ ལས་ སྐྱང་ བ། 救命。 (3) བཀོ་ འཁྲུལ་ ཉེད་ པ། 遵守，依照；ཆོལ་ཁྲིམས་སྐྱང་བ། 守戒。ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་སྐྱང་བ། 守约。སྒྲིགས་ལས་ སྐྱང་བ། 遵守纪律。རྩིང་སྲོལ་སྐྱང་བ། 墨守成规。བཀའ་དོན་བཀོ་སྐྱང་། 遵命。❷སྐྱབ་ཉེད། 名词。保险品，保护体：སྐྱང་བ་བཏགས་པ། 佩带护身符。སྐྱང་བ་ཉེད་པ། 进行保险。

སྐྱོང་བ་བའི་སྡེ། མང་བཀུར་སྡེ་བ་ གསུམ་ ཀྱི་ ས་ ཀུལ་ཞིག 守护部。正量部三部之一。

སྐྱོང་བ་པོ། (1)དགུ་པོ་ སོགས་སྐྱང་མཁན། 看守者，监视者。(2)(མངོན) སྐྱེན་པོ། 护卫者。罗刹的异名。

སྐྱོང་ཉིད། (1)དགུ་པོ་ སོགས་སྐྱང་ཉིད། 看守，监视。(2)(མངོན) 1.ཉི་མ། 太阳的异名。2.ཟླ་ བ། 月亮的异名。3.ལྷགས་རི། 城墙的异名。4.མོ་མཆོད་ སོགས། 武器、军械的异名。

སྐྱོང་ཉིད་ཅན། (མངོན) དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 能卫者。大自在天的异名。

སྐྱོང་ཉིད་མ། (མངོན) མཆན་མོ། 护卫女。夜间的异名。

སྐྱོང་མ། ཆོས་ སྐྱོང་། 护法，守护神。

སྐྱོང་མ་ཁང་། མགོན་ཁང་། 护法神殿。

སྐྱོང་མ་ཅན། (མངོན) བཙུན་མོའི་ པོ་ བྱང་། 环侍女处。后妃宫室的异名。

སྐྱོང་དམག ངང་ས་སྐྱང་མཁན་དམག་མི། 守军，卫队，保卫部队。

སྐྱོང་བཙི། ཁྱིམས་ལུགས་སྐྱང་ཞིང་བཀའ་ ལ་བཙི་

འཛོག 遵照，拥护；ཐིབ་རྩལ་ལ་སྐྱང་བཀྱེ་ཅིད་བྱ། 遵照政策。སྐྱང་བཀྱེ་ཞུ་བ། 拥护。

སྐྱང་མཐུད། (1)སྐྱང་མཁན། 保卫者。(2)(མཆོད) སངས་རྒྱས། 护者。佛的异名。

སྐྱང་རྫས། ཀེཀས་བར་དང་མཆོད་སྐོགས་སྐྱང་ བའི་རྫས་ཚ། 护身物，护身符。

སྐྱང་སེམས། (1)དམ་ དུ་ འཛིན་ བའི་ བསམ་ པ། 小心，谨慎。(2)འཚོ་ བའམ་ ཐ་ ར་ ཅིད་ བའི་ སེམས། 爱护心，防守照看之心。

སྐྱངས། སྐྱང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

སྐྱག་པ། སྐྱག་པོ་དང་འདྲ།

སྐྱག་པོ། བསྐྱག་པོ་ཡང་ཟེར། ཞི་ཞིང་དུལ་བ་དང་ ཕལ་ཆེར་བ། 形容词。温良，驯善，和蔼；རྟ་མཆོག་ སྐྱག་པོ། 驯善的马。ཁྱམ་བྱ་སྐྱག་པ། 驯良的猫。ཤོ་མི་སྐྱག་པ། 桀骜不驯，心不温良。

སྐྱབ་ཀ། རྩྭ་ཤན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ། ཁུ་རྡེས་དྲིན། རུས་བཙས་ཆ་དུལ་བ་ཁ་ཅིང་། ཤྭེ་ཅད་ བཤིག ཆེ་རྡོད་གསོ། ཚུ་སེར་འདྲེན། 钝裂银莲花。一名溪畔银莲花。毛茛科药用植物名。味辛，性温，功能去腐、消症、益阳、拔除黄水。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྟ་ཏ་ར་དང་། རྟ་སྐྱབ་མ། སྐྱམ་མ། ར་སྐྱས་བཅས་སོ།

སྐྱབ་ཆག འོ་མ་སོགས་སྐྱབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐྱབ་ཤིང་འཕེད་ པ། 乳棍索。搅乳棍上所系绳索。

སྐྱབ་སྒོད། ཇ་མདོང་དང་འོ་མ་ སྐྱབ་སྒོད། 搅茶筒，搅乳筒。

སྐྱབ་པ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱབས པ། བསྐྱབ་པ། སྐྱབས།। (1)དཀྱོག་པ། 搅，冲打；འོ་མ་ བསྐྱབས་ནས་མར་བཏོན་ པ། 搅乳提酥油。ཇ་ བསྐྱབས་ མ་ སྐྱབས་ ཤིག 打酥油茶；ཡིད་ སྐྱབ། 搅乱心境。(2)དོད་པ། 摩擦，相磨；གཙུབ་ ཤིང་བསྐྱབས་ནས་མེ་བྱུང་། 摩擦燧木发火。

སྐྱབ་ཁྲིད། (1)འོ་མ་དང་ཇ་སོགས་དཀྱོག་ཁྲིད། 搅乳棍，搅茶棍。(2)(མཆོད) 1.ཉི་མ། 太阳的异名。2.གྲུབ་སྐྱ་པ། 桨、橹的异名。

སྐྱབ་མ། 名词。(1)མདོང་སོའི་རྒྱ་ཚ། 搅棍。搅拌棍。(2)བར་ སྐྱབ། 间隙，空缝，皱褶。

སྐྱབ་ཤིང་། སྐྱབ་ཁྲིད་དམ། དཀྱོག་ཁྲིད་ཀྱི་ཤིང་། 搅茶棍，搅乳棍。神话亦说为翻江倒海杵。

སྐྱབས། ❶སྐྱབ་ པའི་ སྐྱལ་ ཆོག ❷བར་ མཚམས་ སམ་གཅིང་། 名词。间隙，缝隙；ཆོམ་ སྐྱབས། 衣服的针缝。ཀྱང་ཀི་ཤེར་གཡི་སྐྱབས་ དབར། 墙上裂缝。མི་ཁའི་སྐྱབས། 伤口。ཕྱག་ལས་སྐྱབས་ དབར་བྱང་དུས། 工作暇时。སྐྱབས་བཀྲིགས། 对缝。སྐྱབས་འགོག་པ། 堵塞缝隙。 སྐྱབས་རྡེད། 出现裂痕。སྐྱབས་སྡོམ། 合缝。སྐྱབས་ཕྱེ། 开缝。

སྐྱབས་ཀ། ཤེར་ག། 名词。裂缝，缝隙；སྐྱབས་ ག་རྒྱབ་པ། 裂缝合拢。

སྐྱབས་གཙོད། དབྱར་རྡེལ་ལས། དབྱར་ཏེ་སྟེ་ ཆོམ་བྱ་བའི་ཚ་ཐུད་ ཅིག 熨斗。用来烫平衣物的金属器具。

སྐྱབས་དབར། སྐྱབས་དབྱག་དང་འདྲ།

སྐྱབས་ ཏབྱག སྐྱོ་ སོགས་ ཀྱི་ བར་ སྐྱབས་ སམ། གཤིང་དབར། 间隙，缝隙；སྐྱབས་དབྱག་ ཤེང་ པ། 缝隙宽，裂缝大。

སྐྱབས་མེད་གོས། ཆོམ་སྐྱབས་མེ་མངོན་པའི་གོས་ བཟང་ཁྱད་པར་བ་ཞིག 天衣，无缝衣。不见缝痕的精工衣服。

སྐྱབས་ཟུག ཆོམ་བྱའི་སྐྱབས་བར་དུ་གཏོང་བའི་ ཚངས། 衬缝。藏式靴筒等须缝中间的垫衬；སྐྱབས་ཟུག་གཏོང་བ། 加入衬缝。在皮制品缀缝中放入美观垫衬。

སྐྱབས་ཤིང་། གས་ སྐྱབས་ བར་ དུ་ འཇུག་ རྒྱའི་

ཤིང་། 填缝木塞。填堵缝隙的木塞子。

ཐུབས་ལྕགས། བར་སྦུབས་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ལྕགས་པ། 遮缝的补钉。

ཐུལ་བ། (རྟེང་) རྙལ་བ། 腐烂，霉烂。

ཐུས། སྨིན་ལ་ཁད་པའི་ཙོ་ནས་ཀྱི་འབྲུ་རོག་གསང་པ། 名词。青麦穗，青谷穗。灌浆麦粒，嫩谷粒。将成熟尚未干浆的谷粒：སྟེ་ མའི་འབྲུ་ མ་སྨིན་པའི་སྐུས་ལྷག་ཚིག་ཚི། 一堆一堆的未熟的含浆青谷穗。མིང་ཚི་རྟགས་ཁྱངས་ལ་བྱིས་པའི་བཟའ་བྱ་དང་། ཚ་མེད། སོ་མ་ མ་ཐུས་པ་ བཅས་སོ།

ཐུས་ཐུག སྟེ་ མའི་འབྲུ་ མ་སྨིན་པའི་ སྐུས་ཀྱིས་བསྐོལ་བའི་ཐུག་པ། 青谷粒所煮粥。

ཐེ་དུ། ས་རྩི་ཚི་སྟེ་ ཚད་ ཁོངས་ པའི་ འབྲས་ བྱ་མེད་པ་ཁ་དོག་རགས་པོ་ ཅན། 禾类黑穗病。

ཐེ་རྐག ཐབ་སྣོད་ཀྱི་མཐིལ་དུ་ཚགས་པའི་ རགས་དྲིག 煤炭，锅烟。釜底凝积的燃料黑灰。

ཐེ་རྐག་མདོག ཁ་དོག་རགས་ མེད། 黄黑色，鼻烟色。

ཐེ་བ། (ཐ་དད་པ) བཅོས་པ། བཅུ་བ། ཐེས། ། ཐུལ་བའམ་འདྲི་ བར་ཅིང་པ། 混合，搀杂：ཉ་ ཉུང་མཉམ་བཅུ། 蔓菁混鱼。喻同“鱼目混珠”。འོ་མའི་ནང་ཆུ་བཅོས་པ། 乳中搀了水。ཚ་གཉིས་ ཐུ་བ། 两相混合。གད་ཚའི་ནང་ལ་ཅུན་བཅོས། བཟང་ཐའི་ནང་ལ་ངན་ བཅོས། 话中搀假，好里搀坏。

ཐེ་བོ། བཅུ་ བོ་དང་འདྲ།

ཐེ་ཙི། 名词。(1)ཁྱི་ ཙིང་དང་འདྲ། (2)(རྟེང་) མི་ དྲེད། 人熊。

ཐེ་ཙོག ཙང་གུག་རྒྱག་རག 紫黑色。

ཐེ་ཙོང་། ནེའུ་ལེ། 黄鼠狼，鼬，鼹。

ཐེ་ཙོང་ཁ། སྐོག་ཚགས་ཀྱི་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ གེག་ཁྱེ། རོ་ངར། ཁུ་རྩེས་སྐྱོགས། ནུས་པས་གདོན་ནད་ འཇོམས། ཤ་དྲག་དང་། ཁྲོག་པ། ཁ་ནད། ཆ་ ཚེར་ཀྱི་ནད་བཅུས་ལ་ཐེན། 鼬肉，黄鼠狼肉。人药味甘，性平，功能伏鬼病，解食肉中毒，治疔毒、口疮及黄水病。

ཐེ་ཚལ། བྱ་བོ་བཏུགས་པའི་ཁྱེ་ མ། 荞麦粉。用荞麦所磨的面粉。

ཐེ་ཚོང་། (1)ཀང་པའི་རུས་འབྱངས། 踝骨。(2)མི་ ཚེ་ཆོང་ནི་ ཀང་ པའི་ རྗེང་ པའི་ རུས་ པ་ དང་། དུད་འགྲིའི་ཁྱེ་ ཆོང་ནི་ཀང་པའི་ཆོགས་ གཉིས་པའི་ རྩེག་གི་རུས་ པ། 踵，脚后跟。人足踵部为足后跟骨，畜生踵部为足后距上第二骨节。

ཐེག་ཁང་། རོ་ཁྱེག་གཤེ་ཁང་པ། 焚尸室，火化室。

ཐེག་གཙུབ། དུར་ཁྲོད། 焚尸处，火葬处。

ཐེག་པ། ●(ཐ་དད་པ) བཅེག་ཐས་པ། བཅེག་པ། ཁྱེགས།། ཆོག་པའམ་གདུང་བར་ཁྱེད་པ། 烧，焚，燃毁，热恼，烦热：སོག་ཏུ་ཐེར་བཅེགས། 烧纸。ཐུང་ཚོ་ཐེར་ཁྱེག་པ། 火化遗体。གདོང་ པ་རྟེ་མས་བཅེགས་པ། 太阳晒黑了脸。འདོད་ ཆགས་ཀྱིས་ཁྱེག་པ། 贪欲熏心。ཐེ་སྐུག་གཅིག་ གིས་རྒྱ་ཁང་ཁྱེག 星火燎原。●བྱ་ཁྱེག་རྟེ་གོག་ བག་ཡང་ རེར། 名词。鹧鸪，沙鸡：བཟང་ཚོ་ ཐེགས་ལ་བཞག་ན་ཁྱི་བས་ཀྱང་ཆེན་ཟོང་། བན་ པ་ཐེགས་ལ་བཞག་ན་ཁྱེག་པས་དཀྱ་ ཀ་ལེན། 有好心，小鼠也要扶大象；起恶意，沙鸡也要报旧仇。

ཐེག་པའི་རྒྱ། དཔེ་ཆའི་ཁ་ཐང་གི་ གཡས་ གཡོན་ ཐེགས་སུ་ ཐཾ་ཐུ་རྒྱན་དུ་འབྲི་བའི་རི་ ཚི་ཁྱེག 鹧鸪印。藏文书题等处所绘鹧鸪图形。

ཐེག་ཁྱེད། (ཐཾད) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ ལྷ། 火神的异名。(3)ལྷ་དབང་ཕྱུག 大自在天的异名。(4)བྱི་ བྱི་ ཐེང་། 草拔的异名。

ཐེག་ཁྱེད་ཚེ། (ཐཾད) མེ་ གེལ། 能烧石。火晶、

聚光镜的异名。

སྦྱིན་སྲེག་ལས། སྦྱིན་སྦྱིན་གྱི་མིང་། 护摩，火供。

སྦྱིན་ཟས་ལས། སྦྱིན་སྦྱིན་གྱི་ཟས། 烧施物，护摩物。佛教密宗焚有浆树枝、烧杂粮花果祭神，以息灾求福所用物品。

སྦྱིན་བཟ། (ཨངོན་) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

སྦྱིན་ཤ། ཕྱ་སྦྱིན་བའི་ཤ། 鹧鸪肉，沙鸡肉。

སྦྱིན་ཤིང་། (1)མེ་ཤིང་ངམ། བྱད་ཤིང་། 薪，柴。(2)སྦྱིན་སྲེག་གི་ཤིང་། 护摩木。

སྦྱིགས། སྦྱིག་བའི་སྐྱལ་ཆིག

སྦྱིད་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) ཞེན་པའམ། ཆགས་པ། 贪著，爱染，欲望，希求：འདུ་འཛི་ལ་སྦྱིད་པ། 贪爱热闹。 ཕྱུ་རོང་ལ་ སྦྱིད་པ། 贪恋财物。❷名词。(1)ཚོར་བ་སྡུག་ བསྔལ་ དང་ འབྲལ་ བར་ འདོད་ལ། ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་འཕྲད་ཅིང་འཐོགས་པར་འདོད་པ་སྐོམ་གྱིས་གདུང་བ་ ལྟ་ བུ་ སྟེ་ རྣེན་ འབྲལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བཅུད་པ། 爱。欲离苦受，值遇乐受，如口渴者迫切贪求。十二缘起的第八支。 (2)ཞེན་ཆགས། 欲望，贪心：ཀ་སྦྱིད། 肉食贪欲。ཆང་སྦྱིད། 酒贪。གཉིད་སྦྱིད། 睡眠贪。སྦྱིད་པ་གཅོད་པ། 割爱，断贪。 སྦྱིད་པ་ མེད་པ། 离爱。

སྦྱིད་པ་གསུམ། འཆི་སྐབས་ཀུ་ཚད་ བའི་ འདོད་ སྦྱིད། འཇིགས་སྦྱིད། སྲིད་སྦྱིད་བཅས་གསུམ། 三爱。死时三爱：贪著爱、怖畏爱和当生爱。

སྦྱིད་པའི་ཆུ་བོ། ཆུ་བོ་བཞིའི་ཁ་ཅུལ་ཞིག་ལྟེ། འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ མ་ རིག་ པ་ དང་ ལྟ་ བ་ མ་ གཏོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སོ། 欲瀑流。四种瀑流之一。欲界除无明和见以外的诸烦恼。

སྦྱིད་པའི་ཟླ་བ། ཉི་མས་སེང་ཁྲི་ སྟོད་ པའི་ ཟླ་ བ་ལྟེ། རྟག་ཟླ་བདུན་པ། 爱月。太阳在狮子宫之月，藏历七月。

སྦྱིད་པའི་ཡན་ལག རྟེན་ འབྲེལ་ ཡན་ ལག་བཅུ་ གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས། ཚོར་བའི་རྒྱུ་ལས་ཡུལ་ཉེ་རུ་ སྡོང་བ་དང་། དེ་ ལ་ དགའ་ ཞེང་ ཞེན་ པ་ སྟེ་ བས་ཡང་སྲིད་སྡུད་པར་ བྱེད་ པའོ། 爱支。十二缘起支之一。以受为因，感觉外境之味，生起喜爱，能聚后有。

སྦྱིད་ཁྱིད། (ཨངོན་) (1)ཁྱ་ རྐོང་། 鹫的异名。(2)འདོད་ལྷ། 欲天的异名。

སྦྱིད་ཁྱིད་མདའ། མདའ་ ལྔའི་ ཡ་ ཐུལ་ ཞེག 能爱箭，爱箭。五箭之一。

སྦྱིད་མེད་བྱ། (ཨངོན་) ཁྱབ་འཇུག 无爱子。遍入天的异名。

སྦྱིད་ཞེན། དགའ་ བའམ་ ཆགས་ པ། 嗜好，欲望，贪恋：ཚངས་སྤྱོད་ལ་སྦྱིད་ ཞེན་ཆེ་བ། 贪恋享乐。

སྦྱིལ། སྦྱིལ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

སྦྱིལ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྡེལ་བ། བསྡེལ་བ། སྡེལ།। (1)འཆང་བའམ་འཇོག་པ་དང་། ཉར་བདག་བྱེད་པ། 掌管，保持，占有：ཕྱུ་རོང་མང་པོ་བསྡེལ། 占有大量财产。(2)སྤེལ་བ། 增长，加多：རིང་ བསྡེལ། 佛舍利，舍利子。

སྦྱིལ། སྤྱ་བའི་སྐྱལ་ཆིག

སྦྱོ་ཁང་། བསྡོ་ཁང་དང་འདྲ།

སྦྱོ་ཁང་། བསྡོ་ཁང་དང་འདྲ།

སྦྱོ་སྐོང་། བསྡོ་ཁང་དང་འདྲ།

སྦྱོ་བ། (ཐ་དད་པ) བསྡོས་པ། བསྡོ་བ། སྡོས།। ཉི་མ་དང་མེར་རྩོ་བར་བྱེད་པ་དང་སྐམ་པར་བྱེད་པ། 晒干，烤热，取暖：ལག་ པ་མེར་བསྡོས་ཏེ་ཡི་ཀེ་བྱིས། 烤手后写字。ཀོས་རྨོན་པ་མེར་བསྡོ་བ། 烤干湿衣服。ཉི་མར་བསྡོས་བས་ལུས་ཀ་རྩོ་བ། 太阳晒暖身体。

སྦྱོ་མ། 名词。(1)ཤེག་གི་སྐོ་ང་། 虱子蛋，虮：

རང་མགོའི་ཤིག་ལ་མ་མཐོང་བར་མི་མགོའི་སྤྲ་མ། 不见自己头上虱，却说他人头上虮。意谓只见他人过失，而不见自己的短处。(2)སྐྱེ་དུལ་བདུན་གྱི་ཚད། 虮。单位量名。七个日光尘构成一虮。(3)རྫི་སྨན་ཞིག 一药草名。

སྤྲ་མ་ཏཱ་ཡི། རྫི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་བཏུད་ལེན་དང་ལུས་སྟོབས་སྐྱེད། 青泽兰。景天科药用草本植物名。味甘，性平，补益体力，作避谷术药物。

སྤྲ་ཚ་ཀཀར་ཡི། རྫི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་བློ་ཚད་དང་། རིམས་ཚད་ལ་ཐེག 高山辣根菜。十字花科药用植物名。味甘，性凉，功能消肺热，治流行性热病。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གངས་ཀྱི་མིང་ཆུང་དང་། གངས་སྤྱལ་དཀར་ཡི། སྐྱག་སྨན་ཟིལ་བ་ཅན། ཐྲ་ཚོད་ཐ་གས། ཡུ་མ་བློ་སྨན། མིང་གྱུ་རལ་བ་ཅན། སྤྱལ་ཆུང་བ་བཅས་སོ།

སྤྲ་ཚ་དམར་ཡི། རྫི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་བསྐ་ལ་མངར་ཁ། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་བློ་བ་གསོ་ཟིང་བློ་ཚད་མིལ། བཏུད་ལེན་གྱི་རྩེས་སྐྱབང་འགྱོ། 红泽兰，红景天。景天科药用草本植物名。味涩甘而苦，性凉，补肺，清肺热，亦作避谷术药物。

སྤྲ་ཚ་སྐྱག་ཡི། རྫི་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་ཚ་ལ་མངར། ཞུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་པས་བློ་བའི་ཚད་པ་དང་རིམས་ཚད་མིལ། 丛菔。多年生草本药用植物名。味辛而甘，性凉，功能清肺热、治流行性热病。

སྤྲ་ཚ་ཐུག་འབྲུ། སྤྲ་ཚ་དཀར་ཐོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 高山辣根菜的异名。

སྤྲ་ཚང་། ཐུའི་ཅི་བཀག་ཅིག་སྟེ་འབྲས་སྟོན་ཀྱི་གསུང་ལས་བྱུང་། 一鸟名。见种敦杰《宿世书》中。

སྤྲུ་ཀད། སྤྲ་མ་འདོན་ཅིང་ཀྱི་སྐྲ་གཏི། 篦子。用竹子制成的梳头用具。

སྤྲུ་ཤི་བ། (རྟོང) དབའ་ཞུམ་པ། 畏缩，怯惧，丧胆，失去勇气。

སྤྲུ་ཤིག ལུས་ལས་སྐྱེས་པའི་སྐྲན་བུ་ཤིག་དང་། དེ་ལས་ སྐྱེས་ པའི་ སྐྲ་ ང་ སྤྲ་མ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 虮虱。动物体外寄生虫虱子及其所产卵。

སྐྱབ 名词。(1)འདུལ་བ་དང་། ཚོས་མངོན་པ་སོགས་ལས་ལུས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་དང་རྟག་པར་གྱུར་པའི་དབང་པོ་གཙོ་བོ་དང་། མདོ་དང་བསྟུན་བཅོས་གཞན་དག་ལས་ ཟེམས་ ཅན་ གསོ་བ་དང་བཅས་པ་ ལ་ སྐྱབ་ རེད། 命，生命。俱舍论和律藏等佛书，说体中暖、识所依的主要根器为命，其余经论，则说自体存活之力以及呼吸气息为命。亦名为寿或生气。སྐྱབ་ཀྱི་བར་ཆད། 命厄，寿命灾难。སྐྱབ་གཏོང་བ། 舍命。སྐྱབ་ཐར་བ། 脱离生命危险。སྐྱབ་མཐར་བྱེད་པ། 屠杀。སྐྱབ་ སྐྱོབ་ པ། 救命。སྐྱབ་ འཕྲོག་ པ། 剥夺生命。 སྐྱབ་ འབྱུལ་ བ། 尽力效命。རང་སྐྱབ་འབེན་བཏུགས། 把生命豁出去。ལུས་སྐྱབ་ བྱེས་བཏང་། 牺牲身命。སྐྱབ་སྐྱོབ་ཆས་སྐྱེང། 救死扶伤。སྐྱབ་ཆྱེན་དུ་གཏོང་བ། 判处死刑。སྐྱབ་ཐོག་ཀྱི་ ཁྲིམས་ གཅོད་ བྱེད་ པ། 判处死刑。རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་ལ་རྩེ་ ཡང་ མི་ སྙམ་པ། 置自己的生命于度外。ཀྱལ་ ཁ་ མ་ ཐོབ་ ན་ སྐྱབ་ དང་ བྱལ་ ཡང་ཁོག་མི་འགྱོ་བ། 如不获胜，虽死不回。(2)རྟག་ཏུས་བས་བརྟག་བྱའི་སྐྱབ་ལུས་ དང་ཐང་གསུམ་ཀྱི་ཡ་ཀུལ་ཞེས་ གྱི་ ཐྲ་ཚང་ སྤྲུལ་ ཆོས་ སོར་ བཅུ་ གཉིས་ སོ། 地支，十二生肖。占卜算中所说鼠、牛、虎、兔等十二种动物。

སྐྱབ་སྐྱབས། ལུས་སྐྱབ་འཇིགས་པ་ ལས་སྐྱོལ་བར་

ཉེད་པ་མཁོན་བྱེད་སྐྱབས་ཡུལ། 救主。保命之地，存身之地。

སྲོག་ཆོམས། སྲོག་ གཞག་ ཉེས་ ཚད་ གཏོང་ བའི་ ཁྲིམས། 死刑。剥夺犯人生命的刑罚。

སྲོག་མཉེག་ཅི། སྐྱེད་ཤན་ཆེ་བ། 结实，耐用。

སྲོག་ཤི་ཀ་བ། སྲོག་ཁམས་ཀྱི་རྩེན་དུ་གྱུར་བའི་རྩ། 命脉，督脉。

སྲོག་ཤི་དབང་ཅི། སེམས་ཅན་རིས་ མཐུན་ བར་ སྐྱེན་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཚེ་ ཙམ་གནས་ བའི་ དུས་ རིས་བ་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་བ་སྟེ་ རྒྱུད་དང་རྟམ་ཤེས་ཀྱི་ རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ གང་ ཡིན་ པ་ དེའོ། 命根。同类有情由宿世业力所感期限有定的寿命，为暖与识之所依处。

སྲོག་འཕྲོ། འཆི་བའམ་ སྲོག་ ལ་ གྱུག་ པ། 死亡。失去生命，生命已尽。

སྲོག་ཅན། (1)སེམས་ཅན། 众生，有情。(2)དབྱངས་ཡིག་གི་གསལ་ཁྱེད། 含元音之辅音字。

སྲོག་གཅོད། གསོད་པ། 杀，伤生害命。佛书译为杀生，以为十恶之一；སྲོག་ གཅོད་ ཟློས་ པ། 不杀生，戒杀。སྲོག་གཅོད་གཤེད་ཙ་མཐོང་ བ་བཞིན་དུ་ བྱས་སོང་། 有如看见杀人剑于手而逃逸他去。རང་ཁ་གསེར་གྱི་སྐོ་ནང་ནས། རང་ སྲོག་གཅོད་བའི་ སྡུ་རེ་ བྱེད། 伤害自己生命斧，但从本人金口出。

སྲོག་གཅོད་རྣད་དགུ། འཆི་བ་གསུམ་ ཟད་ པ་ དང་། འདུ་བ་གཤེད་དུ་བཅས་པ། སྐྱེ་བ་ མཚུངས་པ། གནད་དུ་མཆོག་སོགས་ བཅས་པ། ཆུང་ནད་ སྲོག་རྟེན་ཆད་པ། ཚ་བ་ལ་འདུས་པ། གང་བ་གཉིང་དུ་ འཁོར་བ། རྒྱལས་ཀྱིས་མི་ གྲུབ་ པ། འབྱུང་བའི་གདོན་ཀྱི་རྣམ་པར་འཆེ་བ་བཅས་སོ། 九绝症。福报、寿命、善根三者俱尽，此治彼克，吞丹中毒，伤中要害，风疾命绝，热病失治，寒邪内格，精气不胜，妖魔作祟。

སྲོག་གཅོད་བའི་ཚུལ་བ། ཚུལ་པ་ བཞིའི་ ནང་ གནས། གཞི་མིའམ་མིར་ཆགས་པ། བསམ་པ་ གསོད་པར་འདོད་བས། སྐྱེར་བ་མཚོན་དུག་སྦྱར་ ཀྱིས་གསོད་པར་བརྩམས་པའམ། གཞན་ལ་གསོད་ དུ་ བཅུག་ ནས། མཐར་ གྱུག་ གཞན་ ཀྱི་ སྲོག་ གི་ དབང་ པོ་ འགག་ པའོ། 杀生罪。四他胜之一。对胎儿或成人，怀杀害之心，以凶器、毒品或恶咒加害，或令他人杀害，使之命终者。

སྲོག་ཆགས། (1)སེམས་ལྡན་སྐྱེའི་མིང་། 众生，有情，动物。(2)འབུ་ སྐེན་ཆེ་ ཆུང་གི་ རིགས། 昆虫；སྲོག་ཆགས་ཁྱོག་མ་མིག་མེད་ ཀྱང་། མིག་ ལྡན་གཞན་ལས་ལྷག་པར་མཐོན་ནས། 蚂蚁虽然没有眼，却比有眼跑得快。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ སྐྱེ་ལྡན་དང་། སྐྱ་བོ། ལུས་ཅན། སེམས་ཅན། སྲོག་ཅན་བཅས་སོ།

སྲོག་ཆགས་དང་ལྡན་པར་བཅེའས་བའི་ ལྷུང་བྱེད། ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ པ་དག་ བཅུའི་རང་ གཤེས། སྲོག་ཆགས་ཙམ་ པ་ཤེས་བཞིན་དུ་ ཆུ་ ལ་ རྩ་དང་རྩ་ ལ་ཆུ་ སོགས་ བཏབ་ ནས་ མངས་ སྐྱེད་ བའོ། 浇虫水。九十单堕之一。谓比丘明知有虫而用水浇草，以及将草投水后而受用之所犯堕罪。

སྲོག་ཆགས་ལྷན། (ཨངོན) བྱད་མེད་སྐྱམ་མ། 怀生灵。孕妇的异名。

སྲོག་ཆགས་ལྷན་བའི་ཆུ་ཚོངས་ལུ་ སྐྱེད་ བའི་ ལྷུང་ བྱེད། ལྷུང་ བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ པ་ དག་ བཅུའི་ནང་གཤེས། སྲོག་ཆགས་ཙམ་ པ་ཤེས་བཞིན་དུ་ ཆུ་ ལ་ རྩ་དང་རྩ་ ལ་ཆུ་ སོགས་ བཏབ་ ནས་ མངས་ སྐྱེད་ བའོ། 浇虫水。九十单堕之一。谓比丘明知有虫而用水浇草，以及将草投水后而受用之所犯堕罪。

སྲོག་ཆགས་ལྷན་ བའི་ཆུ་ཚོངས་ལུ་ སྐྱེད་ བའི་ ལྷུང་ བྱེད། ལྷུང་ བྱེད་ འབའ་ ཞིག་ པ་ དག་ བཅུའི་ནང་གཤེས། སྲོག་ཆགས་དང་བཅས་བའི་ ཆུ་ བཏུབ་བ་དང་དེར་ཁྲུས་ཉེད་ པ་སོགས་དང་། རྩ་ ཤིང་ལ་ཚོངས་ སྐྱེད་ བའོ། 受用有虫水。九十单堕之一。谓比丘饮用、沐浴有虫之水，以及用有虫之水浇灌草木所犯堕罪。

སྲོག་ཆུང་། ཡི་གེ་ཀློག་མཁས་ཁའི་ ནང་ ནས་ ཉེ་

རལ་དུ་དབྱུག་ཐོན་ཆུང་བའི་འདོན་ཚུལ། 不送气。念诵时，口中向外透出气流较短较微的发音方法。

སྐྱག་ཆེན། ཡི་ཀེ་སྐྱག་སྐབས་ཁའི་ནང་ནས་ཐྲི་རལ་དུ་དབྱུག་ཐོན་ཆེ་བའི་འདོན་ཚུལ། 送气。念诵时，口中向外透出气流较长较强的发音方法。

སྐྱག་ཉེན། སྐྱག་གི་རྩེན་ཁ། 致命危险，生命危险。

སྐྱག་ཉེས། སྐྱག་ཐག་གི་རྩེས་ཆད་གཏོང་བའི་ཁྲིམས། 死罪，死刑。判处死刑的罪行。

སྐྱག་ཉེན། སྙིང་ངམ་རླབས་ཆེ། 心脏，魂魄，寿命，气息。

སྐྱག་ཏར། ཆེ་ཐང་ཏེ་སྐྱག་གཅད་བར་འོས་པ་ཞིག་སྐྱག་མ་བཅད་བར་བླུད་བའི་མིང་། 放生。把将杀的动物不杀放掉。སྐྱག་ཐར་གཏོང་བ། 放生。སྐྱག་ཐར་གཏོང་ཁྲལ་མཆོག། 放生池。

སྐྱག་ཚོག་ཁྲིམས་གཅོད། སྐྱག་འཐུག་བའི་ཁྲིམས་གཙོད། 死刑。剥夺生命的刑罚。

སྐྱག་ཚོག་ཉེས་ཆད། སྐྱག་ཐག་ཁྲིམས་གཙོད་དང་དོན་གཅིག

སྐྱག་འདོར་བ། རང་སྐྱག་བླུས་གཏོང་བ། 牺牲，献身。སྐྱག་འདོར་བར་རྩལ་བའི་ཞུགས་འདེགས་ཞུ་བ། 敢于拼死效劳。

སྐྱག་ལྡན། (1)སེམས་ཅན། 众生，生物。(2)གསོན་པོར་གནས་བཞིན་པ། 活的，有生命的。སྐྱག་ལྡན་སྟོབས་ཤུགས། 有生力量。

སྐྱག་ལྡོམ་གཟེར་བཞི། མ་དུ་ཙི་གའི་བཟུང་རིམ་ཀྱི་གནད་ཀྱི་གཟེར་བཞི་སྟེ། རྩིང་ཏེ་འཇིག་ལྟའི་གཟེར། སྙིང་པོ་སྔགས་ཀྱི་གཟེར། དགོངས་པ་མི་འགྱུར་བའི་གཟེར། འཕྲོ་འདུ་ལྷིན་ལས་ཀྱི་གཟེར་རྣམས་སོ། འདི་དག་ནི་འཕོངས་འདས་ཀྱི་ཚེས་ཐམས་ཅད་གཏིས་མེད་ཙེས་ཀྱི་སྐྱག་སྟོམ་བར་ཟིད་བའི་གཟེར་བྱ་བཞིའོ། 闭气四钉。旧密大瑜伽乘生次肯繁四钉，即封闭一切生死涅槃之法于无二智所乘风上的四种钉：三摩地本尊钉、心咒真言钉、意不变异钉和集散事业钉。

སྐྱག་བཙོལ། སྐྱག་གི་རྩེན་ཁོང་མི་འཇོམ་པ། 拼命，卖命，牺牲生命。སྐྱག་དང་བཙོལ་ནས་དགྲ་བ་འགོག་པ། 拼命抗击敌人。

སྐྱག་གནས། (ཟངས་) སྙིང་། 命处。心的异名。

སྐྱག་བཙན། (ཟངས་) ལུས། 益身。鞋的异名。

སྐྱག་བྱུལ། (1)ཤི་བ། 死，命断，命丧。(2)(ཟངས་) རུས། 离命。尸体的异名。

སྐྱག་དབང་། སྐྱག་གི་དབང་བའི་བསྡུས་མིང་།

སྐྱག་དབྱུག་ནས། སྐྱག་རྩེན་དབྱུག་ནས་རྒྱུང་། 命息，寿命气息。སྐྱག་དབྱུག་མ་ཆད་བར། 直至生命呼吸停止。སྐྱག་དབྱུག་ཆད་པ། 断气。སྐྱག་དབྱུག་རྒྱུ་བ། 命息流动。

སྐྱག་སྒྲིག། (1)སྐྱག་ སྒྲུབ་ པ། 救死，保全他人生命。(2)སྐྱག་སྒྲིན་བར་གཏོང་བ། 舍身，舍生。把自己生命布施给别人。

སྐྱག་མེད། (1)སེམས་མེད་ཅིམ་བའི་དངོས་པོ། 无生物。没有生命的物体。(2)(ཁྱད་) མཐུགས་པོ་མེད་པ། 不坚硬。(3)དབྱངས་མེད་ཀྱི་ཁ་སྐོལ་ཟེད་ཡི་ཀི། 无韵声母。梵文无韵母的纯辅音字。

སྐྱག་མེད་དབྱུག་ནས། མཆོད་མེ། 神灯。供神的灯。

སྐྱག་རྩ། (1)སྐྱག་ཁམས་ཀྱི་རྩེན་དུ་གྱུར་བའི་རྩ། 命脉。生命所依存之脉。(2)འཁོར་བའི་རྩ་གཙས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་གྱུར་ཅིང་སྐྱག་འཇིན་ཟེད་ཀྱི་རྩ། 命根。保持寿命，为一切轮回因由之根本，故称命根。

སྐྱག་སྲུ་དཀར་རྣག སྐྱག་གནས་བའི་རྩ་བ་ལྟར་གྱུར་བས་ན་སྐྱག་རྩ་ཞེས་མེར་ཏེ། ངེ་ལ་ནང་གཞས་གྱུ་དབྱི་ན་ སྙིང་ དང་ འབྲལ་ ཞིང་ ཁག་ཐུ་

བའི་སྲོག་རྩ་ནག་པོ་དང་། ཁྲག་པ་དང་འབྲེལ་ཞིང་རླུང་ཁའི་སྲོག་རྩ་དཀར་པོ་གཉིས་སོ། 黑白命脉。血管与神经气血通行之脉道，为生命存活之根本，故名命脉。血管连结心脏，色黑，是血液流行之路；神经连结脑部，色白，是气息流行之路。

སྲོག་འཚོ་བ། (1)མ་ཤི་བའམ་གསོན་པ། 未死，活着；དུང་སྲོག་འཚོ་ཙམ་དུ་གནས་ཡོད་པ། 一息尚存。(2)ཚེ་ཡུན་རིང་གནས་ཐབས་བྱེད་པ། 延年，添寿。

སྲོག་འཇིག་རྟེན། ལུས་ཀྱི་རྩ་བའི་རླུང་ལྔའི་ཁ་གྲལ་རྣྲི་བོ་ཐད་བའི་སྐྱབས་སུ་གནས་པ་ཞེས་སྟེ། ཉེད་ལས་བྱེ་རྟོ་བ་དང་། དབང་པོ་གསལ་བ། སེམས་རྣོས་སུ་འཇིན་པར་ཤེད། 持命风。人体五根本风之一。居于顶门脑腔之中，功能在于灵活智慧，明利器官，持续思维。

སྲོག་རྩངས། ལུས་ཀྱི་ནུས་སྟོབས། 体力，元气；ལོ་ན་དང་མའི་སྐབས་སུ་སྲོག་རྩངས་བཟང་པོ། 青年时期，体力强壮。

སྲོག་སྐྱོབ། སྲོག་སྐྱོབ་འབྱུང་བའི་ དོགས་རེས། 警惕，提防，保障，救护；རང་རེ་ མ་ བུ་ གཉིས་ཀའི་ཕྱིར་དུ་སྲོག་སྐྱོབ་དགོ་ པོར་ཤོག། 要谨防我们母子二人的生命受到伤害。

སྲོག་རླུང་། (1)སྲོག་འཇིག་ཀྱི་རླུང་དང་དུ་ཁྱད་པ་ཞིག་སྟེ། དད་རྟགས་སུ་སེམས་འགྱོ་བ་དང་། གཉིད་ཡེར། རེས་བརླལ་བའམ་བོག་པར་འགྱུར་བ་ཞིག 轻型精神病，神经官能症。症见心脏悸动、失眠、昏绝等。(2)སྲོག་ཆའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ སྲོག་འཇིག་ཀྱི་རླུང་། 持命风，不男气。

སྲོག་ལ་འཆུམས་པ། (ཉོང) སྲོག་ལ་ཆགས་པ། 贪爱寿命。

སྲོག་ལམ། གཞན་སྲོག་བཅད་པའི་ལན། 命债，སྲོག་ལན་འཇལ་བ། 偿命。ཁོན་བོ་འདི་དང་སྲོག་ལན་ཡང་ཡང་ཆགས། 与此臣宰屡欠命债。

སྲོག་ལྷས་དབང་ཕྱུང་བཞི། ནག་ རྩིས་ ལས་ བཅད་པའི་ ཚེ་ ཆུན་དུག་ཏུ་ བོ་ རེ་ རེ་ ལ་ སྲོག་ གི་ ཁམས་དང་། ལུས་ཀྱི་ཁམས། དབང་ཐང་གི་ཁམས། ཀུན་ཤེས་ཀྱི་ཁམས། 地支纳音天干五行。用于支纪年的六十甲子中，每一年名各有其地支、纳音、天干与五行，依其互相生克，以推算吉凶。

སྲོག་ལྷས་དབང་ཕྱུང་། ནག་ རྩིས་ ལས་ བཅད་པའི་ ཚེ་ ཆུན་དུག་ཏུ་ བོ་ རེ་ རེ་ ལ་ སྲོག་ གི་ ཁམས་དང་། ལུས་ཀྱི་ཁམས། དབང་ཐང་གི་ཁམས། རེ་ཤེད་ བ་ཚུན་ཚོད་ མེ་ མཐུག་ བཅུག་ བའོ། དཔེར་ན། དེ་ནས་ཀུ་ནག་ས་ཀྱང་དེ། བཅུག་པའི་ རྩིས་ཀྱི་ཚེ་ ཁ་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཁི་ ཚངས་པ་ སྐྱབ་ བ། ཁང་པ་རྩིའི་ ཁ་ནས་ཚེའི་ དབང་ ཐང་ ཚེ་ ཁ་ ཐུ་ བ། ཁ་ནས་ཚེའི་ ལུས་ཁམས་ ཚོ་ བའོ། ཁེས་ བ་ ཐུ་ བ། 地支、纳音和天干。汉传占卜算中六十甲子之每一个天干、地支、纳音都各有其所属之五行生克，为占算之基本依据，如汉文《公规春牛经》云："牛头视年干，牛身视年支，牛腹色视年纳音。"

སྲོག་ཤིང་། (1)ཁ་ཐུང་ཤིང་། 主轴，中柱。(2)ཁ་ཙོ་ བོའམ། རྩིང་ བ། 骨干，核心。

སྲོག་ཤིང་ཁ་རྒྱུད་ ཅྱེད། སྲོག་ ཤིང་ རྟེན་ སའམ་ རྟེན་ ལྷལ། 轴承。支承轴的机件。

སྲོག་ཁ་ཤེད། (1)སྲོག་ཀྱི་བར་ཁ་ཆོད་དེ། ཚེ་ སྐ་ དང་། ཟླ་ སྐ་ ལོ་ སྐ་ ཐུ་ བ། 寿命凶煞。迷信所说日煞、月煞、岁煞。(2)སྲོག་ཁ་ཆོད་ མཁན། 杀生者，剑子手。

སྲོག་ལྷ། འགོ་བའི་ ལུ་ ཕྱེའི་ ཡ་ ཐུ་ལ། 生命神。五守舍神之一。

སྲོང་ཚེ། དྲང་ བ་ རྟེ་ ཀྱོག་ཀྱོག་ མིན་ བ། 形容词。

直；མདའ་སྐྱེག་སྒོང་བོ། 直箭杆。 མི་རྒྱུ་ཁོག་སྒོང་བོ། 直爽人。འགྲོ་ལམ་སྒོང་བོ། 直路。

སྒོང་བ། (ཕ་དད་པ) བསྒངས་པ། བསྒང་བ། སྒོངས།། དྲང་བོར་ཕྱིད་པ། 矫正，拉伸，弄直；མདའ་དྲང་བོར་མ་བསྒངས་ན་འཕེན་ལ་མི་ཐེབས། 箭不弄直，就不能中的。རང་སྒྲུབ་དྲང་བོར་སྒོང་བ། 端正自己心思。ལུས་དྲང་བོར་སྒོང་བ། 伸直身体。

སྒོང་བཙན་སྒམས་བོ། གཏམ་རི་སྒོང་བཙན་ དང་ཆེ་སྒང་བཟའ་གཉིས་ཀྱི་སྐས། བོད་ཆུལ་གདུང་རབས་སོ་གསུམ་པ་འདིའི་རིང་ལ་བོ་ཀ་ལའི་རི་ལ་བོ་བྱང་བཀྱེགས། བོད་ཡིག་གི་སྒོལ་བཀོད། སངས་ཆུས་ཀྱི་ཆོས་ཐེག་མར་བོད་ཡིག་ཀུ་བསྒྱུར། བཀའ་ ཡི་ ཁྲིམས་ ཡིག་ ཆེན་ བོ་ རྣམ་ དྲུག་ མཛད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་བོ་བོད་ཡུལ་རྒྱ་ ཆེན་ཕྱ་རྒྱ་ཡེ་བ་ དང་། ཡུལ་ ཀྱི་ དབང་ རིས་རྣམ་ པ་ བཅོ་བཀྲུ་ བཅད་པ། ཆོད་ཀྱི་ སྟོང་ སྟེ་ དྲུག་ ཅུ་ ཆ་གཉིག་ཡོད་པ། གཡུང་ གི་མི་ སྟེ་ ཁྲིང་ དང་ ཡང་ ཁྲིང་ཡེ་བ། ཞང་གསུམ་ བློན་བཅས་དབུམ་ཀྱི་ འདུན་ས་འཛིན་པ། དཔའ་ སྟེ་ གསུམ་ ཀྱིས་ མཐའ་ མི་ ཚ་ ཀ་ སྐྱང་ བ་ བཅས་ སྟེད་ འཛིན་ གནད་ དྲུག་ དང་། གཉིས་ པ་ བཀའ་ འཆོལ་ ཆེན་ བོ་ དྲུག གསུམ་པ་ཡིག་ཚངས་དྲུག བཞི་པ་བཀའ་ཡི་ ཕྱག་ཆུ་དྲུག ལྔ་པ་ཆུན་དྲུག དྲུག་པ་དཔའ་ མཚན་ དྲུག་བཅས་དྲུག་ཚན་དྲུག་གིས་བོད་ཀྱི་ ཁོས་ སུམ་ཅུ་ས་ དྲུག་གཏན་ལ་ཕབ། ལྷ་ ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་དང་། མི་ཆོས་གཙང་མ་བཅུ་དྲུག་ གི་ སྒོལ་ བཅུགས་ ནས་ ཆུལ་སྟེད་བཅུང་། བལ་བཟའ་ ཁྲི་བཅུན་ཁབ་ཀྱ་ བཞེས། ལྷགས་ གླང་ལོར་ཆུ་ བཟའ་ ཡུན་ཤེང་ ཀོང་ རྫ་བཙུན་ མོར་བསྒས། ར་ས་འཕྲལ་ སྟོང་ གི་ གཏུག་ལག་ཁང་དང་། ར་མོ་ ཆེ་ ཞེས་བའི་ གཏུག་ལག་ཁང་བཞེངས། མི་ཆེན་ གྱི་ བྱ་ རྣམས་ ཆུ་ དག་ ཏུ་ ཙོན་ ཏུན་ སྒོབ་ ཏུ་ བཏང་ སྟེ་ ཆུ་ དག་ ཡུལ་ དུས་ ཆོས་དང་། སྐད། རིས། སྒྲུ་ རྩལ། དཔལ་འབྱོར་ སོགས་ ཀྱི་ སྒོལ་ ཆུན་ སྟེ་ ཆོགས་ བོད་ དུ་ དྲངས། བོད་ ཁམས་ དང་ ཞིང་ ཆུ་ ཤིང་ ཐང་ཆེན་ ཆུ་ ཚོགས་ ཡོད་ དུ་ ཆུ་ ཤིང་ ཐང་ ཆེན་ ཆུ་ ཚོགས་ ཡོད་ ཅེས

傍晚，初夜，初更。

ཐུན་ཁ་ཁོངས། ཐག་གི་དུས་ཚོད་དེ་མཚན་མོའི་དུས་ཚོད་ཆ་དྲུག་ཏུ་བགོས་པའི་ཆ་གསུམ་པ། 亥时。分夜间为六分中的第三分。

ཐུན་ཁའཇིང་། ཅམ་སྤྱིད་ཀྱི་དཀྱིལ་ལམ་ཀེད་པ། 初夜正中，初更正中。

ཐུན་རོག ཐུན་དང་ཐོ་རངས། 晨昏。初夜与黎明。

ཐུན་ཟིངས། ས་ཟླ་སྐྱེ་སྐུན་དག 天黑。

ཐུན་ཐག ཅམ་སྤྱིད་ཀྱི་སྐུན་དག 擦黑，傍晚。

ཐུན་ཐེལ། མཚན་མོའི་སྤྱིད་ཆ་ བཟལ་ ནས་ ནམ་ཟྲིད་མ་ཐིན་བར། 初夜已过，中夜开始。

ཐུན་ལ་སྒྲ། (མངོན) སྒེག་པོ། 黄昏行。罗刹的异名。

ཐུན་ལ་ཟས། (མངོན) སྒེག་པོ་སྐྱིའི་མིང་། 黄昏食。罗刹的异名。

ཐུན་ཚོང་། (1)རྟེན་ མོ་ མིག་ ལ་ སྐྱེན་ མ་མཚིས་ཀྱང་མཚན་མོ་ས་སྐྱེད་དུས་མིག་གིས་ ཀཟཀས་ མི་ མཐོང་བ་ཚོང་པ་ ལྟར་ ཉཀུར་ པ་ཞིག 夜盲，雀目。白昼视力尚好，一入黄昏则如同盲人不能见物。(2)མིག་འཕྲིའས། 眼器。

ཐུན། ཐུན་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐུནམས། ཐུབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

ཐུལ། 名词。(1)ལུགས། 习俗，惯例，规则，道理；ཐུ་ ཐུལ། 旧例。ཅང་ ཐུལ། 近例。ཐུ་ ཐུལ། 新近习俗。ད་ ཐུལ། 現行风俗。བཤད་ཐུལ། 说法、谈话的方式。ལུགས་ཐུལ། 道理，规矩。ལམ་ཐུལ། 惯例。ཁྲིམས་ཐུལ། 法则，律例。ཐུལ་འགྱུར་བ། 习俗改变。ཐུལ་ཚུགས་པ། 树立规矩，形成风气。ཐུལ་གཏོད་པ། 创规。ཐུལ་བཏོན་དང་ཐུལ། 提倡。ཐུལ་དུ་འགྱུར་བ། 成俗，形成例规。ཐུལ་འཛུགས་པ། 树立规矩。ཐུལ་ཤོག་པ། 习俗变了。ཐུལ་གསར། 新规矩，新风气。(2)ཤུལ། 痕迹；ཚ་ཐུལ། 疮疤。ཤིང་རྟའི་ཐུལ། 车辙。

ཐུལ་ཀ། ཐུལ་ཁ་དང་འདྲ།

ཐུལ་ཁ། ལུགས་ ཐུལ། 习俗，惯例，规矩；མི་རིགས་ཀྱི་ཐུལ་ཁ། 民族习俗。ལུང་པའི་ ཐུལ་ཁ། 乡俗，地方的惯例。ཐུལ་ཁ་ འབྱེད་པ། 创例。

ཐུལ་ཁོང་། (སྐྱེ) སྐེའམ་མཇིན་པ། 颈项，喉。

ཐུལ་ཁོང་ཀྱི་རིགས། རྩི་ཞིག 千耳草。菊科植物名，可入药。

ཐུལ་ཁོང་པ། རྩི་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཀེག་སྟེ། རང་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྟགས་པས་མགོ་བོ་ཆག་པ་ཁོས་ཞེང་། རྟགས་ཚད། དུག་ཚོད་བཅས་ལ་ཐན། 绢毛菊，风毛菊。菊科药用植物名。味苦，性凉，功能治头骨破损，清骨骼热邪，解诸毒。མིང་གི་རྟེས་གྲངས་ལ་བྱི་ཀུ་ར་ཉ་དང་། ཡུ་མོ་ཙོལ་ཁོང་ངོ་།

ཐུལ་ཁོང་སྐྱག་ཅོ། རྩི་ཞིག 菊科药用植物名。

ཐུལ་ཁོང་ཤེར་ཅོ། རྩི་ཞིག 天竹。药用植物名。

ཐུལ་སྒྲིག རྒྱུན་གྱི་ལུགས་སྐྱེལ་ལམ། ཡུལ་ཚོས། 惯例，传统，乡俗；ཐུལ་སྐྱེན་ བཟང་ ཅོ། 优良传统。རྒན་ལ་གཞོན་གྱིས་བཀུར་བ་དེ། ཡ་རབས་ཀྱི་བྱིའི་ཐུལ་སྐྱེན་ཡིན། 少敬老，传统好。

ཐུལ་ངན། དམན་པའི་ལུགས་དང་ལས་ཀ་ཞན།

陋规，流弊；ཐུལ་ངན་སྐྱེན་ཚགས། 弊端流行。ཐུལ་ངན་སྤྱོང་པ། 废除恶习。ཐུལ་ངན་རྩུབ་པ། 陋规泯灭。

ཐུལ་གཏོང། ཐུལ་འཇིད་དང་དོན་གཅིག

ཐུལ་འཇིད། (1)ལུགས་ཐུལ་གསར་དུ་འཇིད་པ། 创例，开宗。(2)ལམ་ཐུལ་གསར་དུ་འཇིད་པ་ཅོ། 创立规矩者，开宗祖师。

ཐུལ་འཛིན། (1)ལུགས་ཐུལ་འཛིན་པ། 守成。保守成规。(2)ལམ་ཐུལ་འཛིན་པ་ཅོ། 继承人，保持传统者。

སྲོལ་བཅངས། ལུགས་སྲོལ་ཡག་པོ། 良规，好传统，好风气，好习俗：སྲོལ་བཅངས་འཛིན་པ། 首创良规。གནའ་བའི་སྲོལ་བཅངས་པོ་ནུབ་པ་མེད་པ། 昔日之优良传统未曾泯灭。

སྲོལ་ལམ། རྒྱུན་གྱི་སྲོལ་ལུགས་སམ། ཁུལ་ཚོས། 惯例，常规，习俗：གནའ་བའི་ སྲོལ་ལམ་ ལས་འདས་པ། 逾越常规。

སྲོས། སྲ་བའི་སྐྱལ་ཚིག

སྲོས་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ས་རྩུབ་པ། 日暮，天黑：ས་སྲོས་པ། 日暮。སྲོད་སྲོས་པ། 天黑。ས་སྲོས་ སྲོད་དུབ་ཁྱི་ཤི་དུས་ཚོད་ཡིན། 暮色四合是戌时。

སྲོ་ང་། ཚལ་དང་། ཁོས་སོགས་རྩངས་སའི་སྣོད། 名词。鏊锅，浅锅。炒菜和炒青稞等所用锅：སྲ་བའི་སྒྲེང་པ། 浅锅三脚石。སྲ་བའི་ཐུག་མ། 刷把，刷锅帚。ལྕགས་ཀྱི་སྲ་བ། 铁锅。སྲ་བར་ ལག་བས་མ་འཚང་ན། སྲ་བའི་རྡེག་པ་འགོས་དོན་ མེད། 手不抓锅，何来锅垢。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ལ་རྩོད་པའི་གཞི་དང་། རྩོད་རྩ། ལྕགས་སྣོད། ཐེར་པོ་བཅས་སོ།

སྲོ་བཅོས། རྩུ་བ་ཞིབ་ཚགས་མེད་ པ། 草率，敷衍：རང་ འཁྲིའི་ ལས་ འགན་ ལ་ ཁྱབ་ མངོན་ སྲོ་བཅོས་བྱེད་མི་རུང་། 对自己担负的任务，不可敷衍塞责。

སྲོ་ཆོས། སྲ་བཅོས་དང་འདྲ།

སྲོ་དྲངས། ཁུ་བ་སྲ་ཞིང་དྲངས་པ། 清淡，清汤：གསོལ་ཇ་སྲ་དྲངས། 清茶。

སྲོ་བྱོ། གང་པོ་མེན་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྲ་བ་དང་འདྲ།

སྲོ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྲས་པ། བསྲ་བ། སྲོས།། 编，织：སྐྲ་ བསྲས་ པ། 编发辫。སྡོག་ མས་ སྲོ་ མ་བསྲས་ པ། 编竹为筐。གཏ་ པ་ བཞི་ བསྲས། 编织四股扁平带子。ཆུ་མིག་དགུ་སྒྲོལ་ཀྱི་ཉུང་ཌོ་ སྲ་བ། 编织一条九眼蜂蝗石子带。❷形容词。(1)གངས་པོ་ མེད་ པ། 淡薄，稀薄，不稠：ཐུག་ པ་ སྲ་ བ། 稀粥。ཆང་ སྲ་ བ། 薄酒。གངས་ སྲ་ འཚམས་པ། 浓淡适中。(2)དཀའ་མེད། 容易，浅近：ཚོ་སྲ་བ། 易懂。ལས་སྲ་ པོ་ མེད་པ། 不易。ཆོད་ཟོག་སྲ་ མོ། 容易褪色。ཐུ་བ་ རྣམས་ སྒྲུབ་པར་སྲ་ བ། 各项工作，容易进行。(3)རྩ་དང་ནུས་པ་དྲངས་མ། 清淡，不浓厚凝滞。藏医术语：སྨན་ནུས་སྲ་ བ། 药性清淡。སྨན་ཁྱི་ཚོན་ དྲན་སྲ་ བ། 药功清淡。

སྲ་སོ། གང་པོ་མེན་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྲ་བ་དང་འདྲ།

སྲ་ཤ། སྲད་ཚ་དང་འདྲ།

སྲག་པ། སྤོག་པའམ། པགས་རྟགས 名词。皮衣，皮袍，裘，袍：ཚང་སྲག 羔羊皮衣。ལྷག་སྲག 老羊皮衣。

སྲགས་པ། ❶སྲག་པ་དང་འདྲ། ❷(རྟིང) 1.བཀོད་ པ། 布置，安排。2.སྐྱོན་བྱུང་བ། 发生过失，犯错误。3.བཀླགས་པ། 已读诵。4.གཏད་པ། 交给。5.ཉེན་པ། 危险。

སྲང་། སྲ་བའི་བསྲུས་མིག 名词。鏊锅，浅锅：ལྕགས་སྲང་། 铁鏊锅。རྩོད་སྲང་། 炒锅。ཚལ་ སྲང་། 炒菜浅锅。

སྲང་རྡེག སྲ་བའི་ཐུ་རལ་ཏུ་ཚགས་པའི་ དུ་ བའི་ རྡེག་པ། 锅烟。烟灵。凝附在锅底的柴烟。

སྲང་ཁྲོར། སྲ་བ་ཁ་གཡེར་བ། 平锅，坦口锅，浅鏊锅。

སྲད། 名词。(1)ཆེད་ དང་ ཐྲེར། 为因，原故：འཚོ་བའི་སྲད་དུ་བལ་རྩོལ་ཐུབ། 为生活而劳动。ཞིང་ལ་ཆུ་གཏོང་བའི་སྲད་དུ་ཡུར་བ་བཏེ། 为灌

溉而修渠。ལ་ནོག་འབྲུང་བའི་ སྐད་དུ་ སོ་ ནས་ བྱེད་པ། 为收获而耕作。 སྐད་དྲའང་ ཁོ་ བོ་ ལ་ འགྲན་ དུ་ བཟོད་ ན་ ཅ་ དགའ་ བར་ དཔུང་ སྐྱེད་ ཅིག 今后如仍敢于同我较量，就听任出兵吧！(2)སྐད་མའི་བསྟན་ཅིག

སྐད་ཆ། རྗེས་མའི་སྐབས་ས་ས། རྗེས་ཀྱི་དུས། 今后，未来，今后的时间：སྐད་ ཆར་ ཕྱག་ བྱེས་ ཡང་ཡང་ཡོད་པ་ཞུ། 今后请常常来信。

སྐད་འདོམས་ཁྲིམས་ གཅོད། རྗེས་ སུ་ བཀག་ སྡོམ་བྱེད་ ཐུབ་ བའི་ ཁྲིམས་ གཅོད། 惩戒。惩前毖后。

སྐད་ཕྱིན། རྗེས་ཐུའམ་ཕྱིན་ ཆད། 今后，将来：སྐད་ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་དེ་ ལྟར་ཡོང་ སྲིད། 今后也有可能发生那样的情况。

སྐད་མ། ཕྱི་མ་དང་རྗེས་མ། 名词。后者，末尾，今后，后来：དེ་ལྟ་ མ་ ཟད་ སྐད་ མ་ ལའང་ དུས་ བཙོན་བྱེད་དགོས། 不仅现在，将来也需要努力。ཁྱེད་ སྔོན་ལ་ ཕེབས། ང་སྐད་མ་ནས་ ཡོང་། 请你先走，我随后就来。

སྐད་ཙ། སྐད་ཆ་དང་འདྲ།

སྐད་ཚ། དྲི་ཆེན་ནས། སྐྱག་པ། 大便，粪。

སྐད་བཞིན། ཕྱིར་ཡང་ངམ། སྐར་ཡང་། 再，又。重复继续：སྐད་ བཞིན་ བཤད་ པ། 又说一遍。སྐད་བཞིན་ ཕེབས་ པ། 再来。

སྐད་རོལ། (1)ཕྱི་ རོལ། 外面：ཁང་ བའི་ སྐད་ རོལ། 房子外面。(2)རྗེས་ མ། 往后，将来：སྐད་རོལ་ཀྱི་ཁ་ནས་ཚུལ། 往后的情况。

སྐད་ཤ། (ཁམ) ཞེན་ པ་ དང་ ལར་ ཀྱེ། 感情：མི་ རིགས་ཀྱི་ སྐད་ལ་ བོར་ མི་ རུང་། 民族感情不可丢。

སྐད་ས། (རྟེན) སྐྱག་པ། 大便，粪。

སྐབ་ཚད། (རྟེན) ཕྱིན་ཆད་དམ་རྗེས་ ཐུ། 今后，往后，后来。

སྐབ་པ། (རྟེན) ཡང་བསྐྱར། 再，重复。

སྐམ་པ། (རྟེན) (1)རྩུང་ཟད་བཙོས་པ། 微焙，微炒。(2)ཉམས་པའམ། ཁ་ བོ་ མེད་ པར་ འགྱུར་ བ། 变坏，变淡。

སྐར། 名词。(1)རྗེས་མ་དང་། ཕྱི་ མ། 后面，往后：དེ་ འཁྲོས་ སྐར་ དུ་ བཀོད་ ཚོག 余容后叙。སྐར་ བཅར་ ཡོང་། 往后再见。སྐར་ འབྱོར། 后到。(2)ཡང་ བསྐྱར། 再，又，返还，重复：སྐར་ཡང་ཁས་བླངས་ པ། 再说。མི་ འཚམས་ པ་ རྣམས་ སྐར་ བསྟུམ་ པ། 重新调解诸不和者。ཁ་ཡི་ ཡང་ སྐར་ མི་ ཁ་ཡི་ པ། 骂不还骂。 བརྡེག་ པ་ སྐར་ བརྡེག་ས། 以打还打。རྩོལ་བ་ སྐར་ རྩོལ། 还击来侵。ཚིག་ཆ་ རྩུབ་ ཀྱི་ སྐྱོ་ བ་ སྐར་ སྐྱོ་ བ། 恶言相骂。

སྐར་ཁྱི། (ཁང) (1)སྐྲ། 头发的异名。(2)སེན་ མོ། 指甲的异名。

སྐར་ཁྱིབ་མ། (ཁང) ཁ་ཁྱ་ཁ་ རྣུན། 重影。影像的异名。

སྐར་བཅོད། (1)ལན་ འདེབས་ པ། 回答。(2)(ཁང) ཏཱ་ རེ། 婆罗门的异名。

སྐར་དུག དུག་བོང་ང་། 乌头。毛茛科，药用植物名。

སྐལ་ བཟང་། (1)ཆོག་ དོན་ གང་ དུང་ གི་ རྗེ་གས་ མཚམས་ སུ་ འཛོག་ པའི་ ཕྱད་ གཞན་ དང་ ཅན་ ཤེས་ ལ་ དེའི་ སྐྱ་ སྐྱོང་ ཚུལ་ ནི་ དེ་ ཅ་ ཅན་ གྱི་ མཐར་ ཏོ་ དང་། མཐའ་ མེད་ ལ་ འཛོ་ འཛོག་ པ། གཞན་ རྣམས་ མིང་ མཐའི་ རྗེས་ འཇུག་ རང་ དང་ མཐུན་ པར་ སྐྱར་ དགོས། 语终词，句终词。表明决定语气和终止句文的一种助词，由重写语末或句末后加字或重后加字，再加元音符号 ་ ི་ 造成，共有 ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས 及 ཏ 等十一字。用法：有 ད་ དམ་ 者用 ཏ，余均依后加字使用。无后加

字者，视同有后加字 ཨ。除 ནོ་ 字附于名尾而外，均是独立音节：ངའོ། 是我。དེ་ཁྱིའོ། 那是狗。ཡོད་དོ། 有也。རྫོགས་སོ། 完矣。རྒྱུ་རྒྱུ་སེམས་པ་རྒྱུ་འོ། རྨངས་རྨངས་བྱུ་སེམས་རྨངས་སོ། འཁྲུག་འཁྲུག་སེམས་པ་འཁྲུག་གོ། འདོད་འདོད་ལུས་སེམས་འདོད་རེ། 哀哀我心悲哀，昏昏我心昏迷，攘攘我心扰攘，战战心惊肉战！(2)ཡི་གེ་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དག་ཟེ་ཟའི་ རྗེས་ སུ་ རྟོག་ཅེས་པ་སྤྱར་ན་ཚང་མའམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་འཇུག 在此十一字后，加一 རྟོག་ 字，即成“一切”或“全体”：ཡོད་ དོ་ རྟོག 所有一切。བསྒྱུར་ ཏོ་ རྟོག 全部翻译的书籍。ཤེས་ ཟེ་རྟོག 凡所知道的。བྱའོ་རྟོག 一切待做的事。

སྐར་བྱད་མཚུངས། (མངོན) གཟུགས་ བརྙན་ ཕྱི་ ཤ་ཟུལ་སྐར། 相貌再现。肖像、照片的异名。

སྐར་སྒྲིང་། (མངོན) དུས་ ཚོད། 再来。时间的异名。

སྐར་ཞིང་། ཕྱི་ཞིང་སྟེ་ཕྱི་དུས་ཡང་ཡང་། 又，复，一再：དོན་ གལ་ ཅི་ ཆེ་ ལ་ སྐར་ ཞིང་ གྲས་ བསྡུར་ཕྱེད། 重要的事情，要反复进行讨论。

སྐར་གཟུགས། སྐུ་ཤ་དཔེ་གཟུགས། 塑像，铸像，雕刻像。

སྐར་ཡང་། བསྐྱར་བ་ཤ་སྟན་བའི་ དོན། 又，复，仍，还：ཁོ་ར་ང་ སྐར་ ཡང་ སོང་ བ། 他又去了。སྔར་ སྐྱས་བར་མ་ཟད་དེ་ལྟ་ སྐར་ ཡང་ སྐྱེ་ བ། 以前说了，现在又说。

སྐལ། 名词。(1)གཏེན་ཤ་ཁོར། 侍从，眷属。(2)བཙུན་མོའི་ཤ་ཁོར། 后妃的仆从。

སྐལ་ཀྱི་ལྷ་ཁང་། ལྷ་ཁང་གི་ ཡན་ ལག་ ལྷ་ ཁང་ རྟུང་དུ་། 偏殿。寺庙正殿的附属构成部分。

སྐལ་བ། བསྐྱས་བའི་ལྷས་མ། 名词。编织物，针织品。如婆、筐、簸邑等。

སྐལ་མ། ལྷས་མ། 名词。编织物。

སྐལ་ར། མཆེར་རཤམ་ལྷས་ར། 名词。畜圈。牲畜棚圈：དཔྱར་ སྐལ། 夏季场圈。དགུན་ སྐལ། 冬季场圈。སྐལ་ར་རོང་ཀྱི་ཁྱིམ་གང་། 牲畜满圈。

སྐུ་ཁྲིལ། མགོ་སྐོར་བཀང་ནས་ ཁྲིལ་ ཐ། 引诱，欺骗。

སྐུ་ཀྱ། (རྡོ་) ཚང་སྟོད་དམ། ཧ་དང་ཞོའི་སྟོད་རྩེའུ་ཁེག 瓦罐。盛酒、茶、乳酪的小陶器。

སྐུ་འདྲིལ། མགོ་སྐོར་གཏོང་ཐ། 引诱，欺骗。

སྐུ་ཐ། (ཐ་དད་པ) བསྐྱས་པ། བསྐུ་ཐ། སྐུས།། འདྲིལ་བའམ་འཁྲིལ་པ་དང་མགོ་སྐོར་གཏོང་ཐ། 引诱，欺骗：ཀུ་ནོར་བསྐྱས་ཏེ་འཁྲིར་རྩིས་ཁྱེད། 企图骗走财物。ཁ་ཡག་གིས་མི་བསྐྱས། མགོ་བསྐོར་ཁྱིས་ རྟ་ དོད། 以甜言诱人，用骗术赶马。ངན་པས་ཆུན་དང་འཕྲད་ཆ་སྐྱེ་བར་ཁྱེད། 坏人一有机会就要行骗。

སྐུ་ཁྱིད། (1)མགོ་སྐོར་གཏོང་ཐ། 欺骗，诱骗，矫现，迷惑。(2)སྐུ་ མཁན། 骗子。(3)(མངོན) 1.ལ་ མ། 狐狸的异名。2.ཅེ་སྐྱང་། 狐的异名。3.མེ། 火的异名。4.མེ་ལྷ། 火神的异名。

སྐུ་ཁྱིད་ཀྱི་གཅ་རྫོགས དངོས་ པོ་གཞན་ལ་ ཀྱགས་ བའི་ སྐྱ་ སྟོབས་ལྷན་ མཐེས་ བར་ བཙོད་ རྩལ་ ཐ་ ལྷ་ བྱ་ དག་གིས་ དོན་ དེ་ གཅ་ནས་ གང་དུ་ མི་ མཐོས་ པ་ ལྷ་ བྱ་ ཞེག་ དུ་ འཁྲུལ་ བས་ སྐུ་ བ་ ནི་ སྐུ་ ཁྱད་ གཅ་ རྫོགས་ ཀྱི་ ཆུན། 迷人隐语。对某一事物本可直截了当地用一般语词修饰说明，但故意隐约其词，不肯直说，以使人迷惑的修辞方法。

སྐུ་འཁྱིད། སྐུ་འདྲིད་དང་འདྲ།

སྐུས། སྐུ་བའི་སྐུལ་ཆ་

སྐེ་ཁ། (རྡོ་) ཁ་ཅོག་ཅོག 歪嘴。

སྐེ་འཇམ། ❶འཇམ་རྩིའི་ནང་ཚན་ཆུང་ཅུང་བ་ལ་ བསྒྲགས་བའི་སྐྱོང་བ་ཞེག་སྟེ། ལུག་ཁའི་ཆ་ཀུ་

དང་འབྲི་ཤི་དེ་མ་མར་ཁྲན་བཅས་ཀྱི་ སྐྱེང་དུ་ བྱ་ དུ་དུ་དང་། དེ་བ་དུ་བྱ། ཤི་ཤི་ལིང་། ཆུམ་ཚ། ཙ་རྩ་རྣམས་ཀྱི་ཆུ་མ་སྐྱར་ནས་ཀུལ་བྱའི་ནང་ ཐུར་དུ་ཕྱིང་ལམ་ནས་མས་བཏང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག 缓泻灌肠剂。治单一风疾有特效的液剂。在绵羊肉汤、牦牛乳及融酥混合液体内搅入木香、提婆达如、草拨、光明盐、诃子等粉末，从肛门灌入肠内治病的灌肠药。❷ས་ བོའམ་འཇམ་ པོ། 形容词。稀薄，柔和。

ཞེ་ཅེས། ཤིང་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ཁ་བསྐ་ལ་ཚ་བ། ཁུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་པས་ཆུང་ཚད་དང་། རིམས་ཚད། དེག་བྱས། ཚད་སྐྱེང་བྱེད་པ། ཚ་བ་མ་སྨིན་པ་སོགས་ལ་ཐན། 苦参。豆科药用植物名。一说为蓼科的木天蓼。味甘、苦、涩而辛，性平，功能清风热，治瘟疫、关节炎、宿热及初期热病等。ཤིང་ གི་ རྣམ་གངས་ལ་གྱ་རི་ཙ་དང་། ཆུད་ཟ་ཐ། བཅད་ཐྲེས། མཆོག་གི་ལུས། བདུད་རྩི། ན་ཚོད་གནས། ཐེ་སྐིད་པ་བཅས་སོ།

ཞེ་འདབས་ཅན། མཚན་མ་དང་བཤང་ལམ་འཇོས་པའི་ནད་ཀྱི་མཁན་བྱད་མེད། 阴肛穿漏者。患肛道、阴户混一病的妇女。

ཞེ་འདམས་པ། མཚན་མ་ཆད་པའི་ཐྲེས་ པ། 阉者。天阉或阉人。生殖器断离不全的男子。

ཞེ་བ། 名词。(1)མིག་ཅོག་ཅོག 斜眼。眼睛不正。(2)ཡན་ལག་སྐྱོན་ཅན། 肢体残废者。

ཞེ་བོ། ཞེ་བ་དང་འདྲ།

ཞེ་མིག མིག་ཅོག་ཅོག 瞟眼，斜眼，斜视眼。

ཞེ་ཙི། 名词。(1)རི་དྭགས་ཀྱི་པགས་ པས་ བཟོས་པའི་ ཆར་ གོས། 兽皮雨衣。(2)(ཕྱལ) རེ་ཁྲེའི་ཕྱ་རའམ། ཕྱང་པ། 牛毛毯，粗厚毛毯。

ཞེ་ཙོན། སེམས་ཀ་ཁུ་ཅན་ནམ། དྲང་བོ་མིན་པ། 狡诈，诡谲。心不正直：བསམ་པ་ཞེ་ ཙོན་ ཅན། 狡诈者。

ཞེབ་པ། (ཐ་མི་དད་པ) ཞེབས་པ། ཞེབ་པ།། འབྱོར་ བ་ དང་ རྙོལ་ བ། 到达，收到，获得：ཉིམ་འགྲུལ་རང་གནས་སུ་ ཞེབས་པ། 外出者已回到原处。ཁལ་འབབ་ཞེབ་ཡོང་། 税款即将收到。ཚོང་ཐོག་རྣམས་ཐག་རིང་ནས་ཞེབས་པ། 从远处收到商品。

ཞེབས། 名词。(1)ཚོད་དམ། རྒྱས་ཤུགས། 进度，势头：ཀང་ཐང་ལས་རྟ་ པ་ ཞེབས་ མཆོགས། 骑马比步行速度快。ཞེབས་ཆེ་དགུས་རིང་། 量大流长。(2)ཁི་འབབ་དང་། ཐོབ་ཆ། 赚项，收入，所得，ཕན་ཞེབས། 利益。ཁི་ཞེབས། 利润。

ཞེབས་ཀྱགས། འབྱོར་ཆས་བཀོད་པའི་མིང་། 报到签名。到达时签的字。

ཞེབས་ཏྲི། ཇི་ཙམ་ལ་འབྱོར་བའི་དུས་ཚོད་སྐ་ཁྱིའི་མིང་ཐོ། 签到名册，划到簿。

ཞེབས་པ། ཞེབ་པའི་འདས་པ།

ཞེབྱ། རང་ཐུ་ཚོགས་ལས་ བཏགས་ པའི་ ཕྱར་ བཤམ་ མལ་ཁེབས། 名词。垫毯。牛毛或山羊毛所织粗厚毯子，常用作粮食晒垫及床毯等。ཞེབྱའི་ སྒོང། 粗毯子口袋。ཞེབྱའི་ཕྱར་པ། 毯子晒垫，毯子雨具。ཞེབྱ་དཀར་པོ་ཞིག་གཡར་བ་ཉིན་མཚན་མེད་ པའི་ཚོས་སུ་བྱས 借了一条白色毯子，不分昼夜地当作衣服穿。

ཞེའོ། གཏམ་ མམ་ སྐད་ ཚ། 名词。话，语言：ངེད་ཡབ་ཐུས་ཀྱི་ཞེའོ་ཟེར། 我听他们父子的话。

ཞེལ་ཚོག རོལ་པའམ་ཞེལ་པོ། 柳条背兜。

ཞེལ་ཙི། ས་རྡོ་སོགས་ཐུགས་ནས་འཁྱེར་རྒྱའི་ སྒོང། 名词。柳条背筐。细枝所编箩筐，ཁ་ རིའི་ ཕྱི་ བ་མ་ལེན། ཆུ་རིའི་ཞེལ་པོ་ཡང་མ་ལེན། 那边牛粪没捡到，这边背筐没找着。喻两面落空。

ཞེལ་ཕྱང། རེ་དཔའ། རེ་ ཕྱེ་ ལས་ བཅོས་ པའི་

ཐིག་འཛམ་ཕྱང་བ། 厚毯子晒垫。

ཐུན། ཕྱུགས་ཀྱི་གྲོད་བའི་ནང་དུ་ཆགས་པའི་རྣ་གཟན་ཀྱི་རྙིང་མ་སྡུད་བཅོལ། 名词。反刍胃中余草。

ཐུན་ཁྲོན། སྐོ་བའི་ནང་གི་བཙོ་ཆ་བོ། 反刍胃中的温热余草。藏医有用此作热敷者。

ཐུམ་མ། 名词。(1)རྩྭ་བཀགས་ཀྱིས་བཟས་བའི་ལུགས་སྟོད་ཁེའས་གཅོད་ཅན། 篾盒。竹编有盖盛物小篓，形状方圆不等。(2)(ཞྭ) འབྲུ་འཕྱང་སྟོད། 簸箕，筛子。

ཐུག་ཁོས། ཐུག་བའི་ཁོས་ས། ལུག་ཆེན་ཀྱི་བཀས་བའི་ཁོས། 大皮袄。大羊皮袄。

ཐུག་ཆ། (1)དངོས་པོ་བྱངས་བའི་སྐྱེན་ཚབ་ཕྱིར་སྤྲད་ཐ་རྒྱའི་ཆ་ཤས། 赔退部分。(2)འབྲལ་མཆོན་དངོས་པོ་ཆ་ཚང་མི་ལེན་བར་ཕྱིར་ཐུག་བའི་ཆ་ཤས། 回扣礼。礼物不肯全收，留下的退还部分。

ཐུག་བ། ❶(ཐ་དད་པ) བཐུགས་པ། བཐུག་པ། ཐུགས།། (1)ས་རྐང་སོགས་གསར་དུ་ཐལ་བ་དང་། ཕྱི་ནང་བས་སྟེང་འོག་སྐྱུར་བ། 垦荒，翻转，颠倒，推翻，打倒：གང་སྟོང་བཐུགས་ནས་ཞིང་བཟོས། 垦荒造田。ཁང་རྙིང་བཐུགས་ནས་གསར་དུ་བཟོ། 推倒旧屋修新房。བཀས་རྩྭ་ཕྱི་ནང་བཐུགས་ཏེ་ཤེང་གེ་འཁྲབ། 翻穿皮袄跳狮子。(2)སོག་དུ་འཕྱག་པ། 遣回：བང་མི་དེ་ཕྱིར་ཐུགས་ཤིག 打发使者回去！འཁོན་ལས་ཐུག་པ། 报仇，还仇。ཚོང་ཐུག་ཚང་གི་བཞི་རྒྱར་ཡིན། 退货扣四分之一。བཟང་ཐབས་བཟང་ལས་འཕལ་བར་ཚེ་དང་ཟླ་བ་དགོས། བདག་པའི་བདག་ལས་ཐུག་བར་ཁོ་བོ་ཉིན་གཅིག་ཀྱིས་ཆོག 报德需要年月，报怨只在一朝。❷བཀས་རྩྭ 名词。裘，皮衫，皮袄：ཐུག་པ་གཙོགས་ཤེད། 无面羊裘。ཐུག་དུལ། 烂皮袄。

ཐུག་དུལ། བཀས་བའི་གོས་རྙིང་རལ་དུལ། 破烂皮袄。

ཐུག་ལས། ཐུག་བའི་སྐུལ་ཆོག

ཐུང་རྒྱུན། སྐུལ་ཐུང་ཡོང་བའི་ཀུགས་རྒྱུན་ནས་ཀྱི་རྒྱུ། 缘由，起因。发生的原因。

ཐུང་ཆང་། བག་ཟ་ཐུང་སྟེར་ཀྱི་དན་ཆང་། 求亲酒。求婚时向对方所送礼酒：ཐུང་ ཆང་ བཏང་བ། 致送求亲酒。

ཐུང་ཆང་ཆེས་ཀྱངས། ཐུང་ཆང་གི་ཆེས་ཀྱངས་བཅོ་བ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཐོལ་ལུང་ཐུང་ཆང་འདེན་བའི་གཞའ་སྐར་ཆོས་ཀྱངས་བཅོ་བ། 择期酒。藏俗，选择吉日，致送求亲酒。

ཐུང་སྟེར་གཡའ་འཇོམ། སྟེར་ཟཁན་ལས་ཐུང་ཟཁན་དབང་ཆ་ཆེ་བ་སྟེ། དབང་ཆེ་ཆུང་གཡའ་འཇོམ་བའི་དོན། 乞施颠倒。乞讨者比施予者的权更大。意谓主次颠倒，喧宾夺主。

ཐུང་འདྲི། (ཞྭ) འབོལ་གདན་དབང་ཐབ་མཐོན་པོ་ཞིག 厚垫，高座。

ཐུང་ཐོར། ཐུང་བའི་ཐོར་བ། 讨饭碗。乞食木碗。

ཐུང་བ། (ཐ་དད་པ) བཐུང་ས་ བ། བཐུང་ བ། ཐུང་ས།། (1)སྐྱེང་བ་དང་ལྡང་བ་འཇུག་པ། 升起，竖立，引发：དར་ཆེན་ཐུང་བ། 升起大旗。མལ་ནས་བཐུང་ས་བ། 使起床。ཏུལ་མཚན་ཀྱེན་དུ་བཐུང་བ། 竖起宝幢。ནད་རོ་སྐྱིང་པ་ཐུང་བ། 引发旧病。ཁང་བའི་རྩིག་ཚང་ཐུང་བ། 奠立屋基。ཁ་ཐུང་བ། 添补，增益。འབེན་ཐུང་བ། 竖立靶子。འཕྲུག་ཀྱེན་ཐུང་བ། 挑衅。གཅིག་ངར་གཅིག་ཐུང་། 互不相让。ཆགས་ཐོ་ཐུང་བ། 惹祸。དམག་འཕྲུག་ཐུང་བ། 发动战争。(2)དོན་དུ་གཉིར་བ་དང་གཞན་ལ་རེ་ནས་ཞུ་བ། 乞求，

讨取，索要，募化：སྦྱོ་གོས་བསྒངས་པ། 乞讨衣食。བསོད་སྙོམས་སྦྱིན་པ། 化缘。བག་མ་སྦྱིན་པ། 求婚。ཆང་བསྒངས་པ། 乞酒。སྦྱིན་སྐད་འདོན་པ། 发出叫化声。སྦྱིན་པ་པོ། 乞丐。སྦྱིན་བས་འཚོ་བ། 行乞为生。

སྦྱིན་བའི་དགེ་བ། དད་སོགས་དགེ་བའི་ སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྒྲུབ་བའི་ལུས་ངག་ཡིད་རྣམས། 等起善。由信等十善心所所发身语意业。

སྦྱིན་བའི་དགེ་སྦྱོང་། ཟོང་བ་དང་ སྦྱང་ པོ་ ཕྱུག་མི་གཞན་ཀྱི་ས་ནས་འཚོ་བ་སྦྱིན་པ་ ལ་ དགེ་ བ་སྦྱིན་པ་ཞེས་བའི་མིང་བཏགས་པའོ། 乞食比丘。对盲人、乞丐等向乞讨他人布施行善为生者，假名为比丘。

སྦྱིན་བའི་ཐྲིང་བ། སྦྱིན་ཕྱུང་སྐམ་རྩའི་ནང་གསེས། ངང་ལ་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ཡོད་བཞིན་དུ་ འཁོར་གསུམ་ཁེངས་པའི་ཚད་དུ་ ཟོངས་པའི་གོས་སམ་ཐུབ་ཟ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིམ་པ་ལས་སྦྱིན་པའོ། 乞衣。三十舍堕之一。谓比丘自己已有三衣，但又向非亲属之俗人乞衣或衣料所犯堕罪。

སྦྱིན་བའི་སྡིག་དགེ་བ། ཅ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྒྲུབ་བའི་ལུས་ངག་གི་ ལས་ ཐམས་ཅད། 等起不善。根本烦恼及随烦恼所起一切身业语业。

སྦྱིན་བར་བྱེད། (མཛོན) (1)ཁྱི་ཀྲག་རྟ། 燕子、雨雀的异名。(2)ཁང་ཁྱི། 家雀、麻雀的异名。(3)རྒྱངས་པ་ཁ་རལ། 蜥蜴、壁虎的异名。

སྦྱིན་འབེབས་ཞུ་བ། ཁ་ཟན་ བང་ འདུམ་ བྱས་ཚོག་པ་ཞེས་ཐུང་ཁྱེད་ལུགས་སུན་ཕྱུང་ཞུ་ ཁྱེར་འགེལ་ཞུ་བ། 撤回诉讼。认为纠纷可以内部解决，因而撤回原诉。

སྦྱིན་ཟོལ། 名词。(1)བསོད་སྙོམས་དང་ཕྱོགས་བྱ། 赈品，周济品，捐赠物；སྦྱིན་མོ་བ། 乞丐，化缘者。སྦྱིན་ མོ་ སྦྱིན་ པ། 化缘，乞讨。(2)བྱིད་ མེད་སྦྱིན་པོ། 女乞丐。

སྦྱིངས། སྦྱིང་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྦྱིད། སྦྱིད་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྦྱིད་པ། (ཐ་དད་པ) བསྒྱད་པ། བསྒྱད་པ། སྦྱིད།། ལྡང་འཇུག་པ་དང་སྐྱོན་སྤྱི་བ། 搀杂，沾染；རྣམ་མཁའི་རང་མདངས་སྤྲིན་ཀྱིས་བསྒྱད། 虚空本色浮云染。མི་གཤེས་བཟང་པོ་ངན་པས་བསྒྱད། 优良品德沾恶行。ཁ་ཟས་ཞིམ་པོ་ཅམ་དྲིས་བསྒྱད། 甘美点心杂霉味。གཟུགས་པོ་ བའི་ ཐང་ རྙེད་ ཀྱིས་སྦྱད། 健壮身体被病缠。

སྦྱིབ། སྦྱིབ་བའི་སྐུལ་ཚིག

སྦྱིབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྒྲེབ་པ། བསྒྲེབ་པ། སྦྱིབ།། (1)སྡུད་པ་དང་སྡུད་བའམ་ཚུ་སྒྲིལ་གཅིད་པ། 合并，和，合：ཚུ་རལ་ཀྱི་མི་རྣམས་ཚ་རལ་ཀྱི་མི་ཚའི་ཁུ་བོད་བསྒྲེབ་པ། 把这方面的人同那方面的人成对合并。ཁྱམ་ཐུ་ དུད་ འགྲོའི་ ཐྱག་མ་ བསྒྲེབ། 把猫合入畜生一类。ཐུག་རངས་ཟངས་གསུམ་ཐུག་རས་རྡོག་ ཐུ་ བསྒྲེབ་ཆོག 铁和黄铜、红铜可并入金属。(2)ཆོམ་ཐུ་ཕྱུག་པ། 缝补，补缀，弥补：ཐུབ་པ་ཤེག་ས་བང་སྦྱིབ། 把补丁补好！(3)ཡུལ་འཕྱིམ་བའམ་བསྐོང་བ། 漫游，走动，转能，དཀྱུབ་ཐུ་བལ་བསྒྲུབ། དབྱར་ཐང་འབྲོག་བསྒྲེབ་ནས་ ཏེ་ ཆང་ ཐུས། 冬季去南方尼泊尔，夏季去北方牧场，往返走动，经营商业。❷(སྐྱང) སྐྱུགས་པ། 呕吐。

སྦྱིབ་ཁྱོང་། ཤེས་ཡོན་སྦྱིབ་པ་དང་། འཚོ་བས་སྐྱོང་བ། 教养。传授知识，抚育身体。

སྦྱིབ་ཁང་། སྦྱིབ་སྐྱོང་ཁྱད་ནའི་ཁང་ པ། 课堂，教室。进行教学活动的场所。

སྦྱིབ་ཁྲིད། ཚན་དུས་སྦྱིབ་ཚུལ་གྱི་ཁྲིད་ པང་རམ་ཚོ་རོམ། 教范，教案。教学方法次第。

སློབ་ཁྲིད། སློབ་སྒྲོང་གི་ནང་དོན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ། 教导，教诲。指点学习内容。

སློབ་གྲྭ། སློབ་སྒྲོང་བྱེད་ས་ཁའི་གནས་ཁང་། 学校，学堂：སློབ་གྲྭ་ཐོལ་བ། 放学。སློབ་གྲྭ་ཟླེ་བཀྲའི་མཛད་རྟོགས། 开学典礼。སློབ་གྲྭ་ཚགས་ཁུལ། 校址。སློབ་གྲྭ་དགས་ཐེབ་པ། 毕业。སློབ་གྲྭའི་ཁྲིམས་ལམ། 校规。སློབ་ གྲྭའི་ སློབ་ གསོ། 学校教育。སློབ་གྲྭ་པ། 学生。

སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ། ཉིས་པ་རྣམས་ལ་ཐོག་མའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོ་བྱེད་སའི་སློབ་གྲྭ་ཡིན་ཞིང་། དེར་ཉིས་པ་རྣམས་ལ་རྨེ་ཀུན་དགས་གཞི་རུའི་ སློབ་ གསོ་གཏོང་ས། 小学。对少年儿童实施初等教育的学校，给少年儿童以全面的基础教育。

སློབ་གྲྭ་ཆེ་བ། རིགས་ལམ་ མཐོ་ གས་ སློབ་ གསོ་བྱེད་སའི་སློབ་གྲྭ་སྟེ། སློབ་གྲྭ་ཆེ་མཐའམ། སློབ་ གྲྭ་ཆེན་པོའང་ཟེར། 大学。实施高等教育的学校。

སློབ་གྲྭ་བ། སློབ་གྲྭའི་ནང་སློབ་ སྒྲོང་ བྱེད་ བཞིན་ པའི་མི་སྟེ་སློབ་མའམ་སློབ་གྲྭ་ཀུང་ཟེར། 学生，学员。在学校读书的人。

སློབ་གྲྭ་འཕྲིང་བ། ས་ ཆུང་ ཉིས་ པ་ ཤེས་ ཡོན་ འཕྲིང་གས་སློབ་གསོ་བྱེད་སའི་སློབ་གྲྭ། 中学。对青少年实施中等教育的学校。

སློབ་གྲོགས། མཉམ་དུ་སློབ་སྒྲོང་ བྱེད་ མཁན་ ཞིག་ གྲོགས་མཆེད། 同学。在同一学校学习的人。

སློབ་བརྒྱུད། སློབ་མ་གཅིག་ནས་དེའི་སློབ་མ་སོར་ མཐའ་ མའི་ སློབ་ མའི་ བར་ དུ་ མར་ འདེད་ པའི་ བརྒྱུད་རིམ་ལ་སློབ་བརྒྱུད་ཟེར་བ་དང་། ཆུ་མ་ གཅིག་ནས་དེའི་ཆུ་མ་སོགས་ཐོག་མའི་ཆུ་མའི་བར་ དུ་ཡར་འདེད་ པའི་ བརྒྱུད་རིམ་ ལ་ ཆུ་ བརྒྱུད་ ཟེར། 弟子传承。就弟子说，从最近一代弟子往下推算直至最后一代，称为弟子传承。就上师说，从最近一代上师往上推算，直到最初一代，称为上师传承。

སློབ་གཉེར། ཡན་ཏན་སྒྲོང་བཏང་དོན་གཉེར། 学习，求学，求学问：སློབ་གཉེར་སྐབས་ཤོར། 失学。སློབ་གཉེར་པ། 学生，求学者。སློབ་གཉེར་པ་ཡག་པོ། 好学生，好弟子。

སློབ་གཉེར་པ། ཤེས་ཡོན་ སློབ་ པར་ དོན་ གཉེར་ བྱེད་མཁན་ཏེ་ སློབ་ གྲྭ་ བའང་ ཟེར། 学生，求学者。在学校读书求学的人。

སློབ་ཚུངས། སློབ་ཁྲིད་བྱེད་ལུགས། 教学法。教师把知识、技能传授给学生的方法。

སློབ་སྟོན། བསྟབ་བྱ་བཙུབ་ནས་མཇུག་སྟོན་ བྱེད་ པ། 教导。教育指导。

སློབ་ཐབས། སློབ་སྒྲོང་བྱེད་གཞས། 教学法。教师把知识、技能传授给学生的方法。

སློབ་དུས། སློབ་སྒྲོང་བྱེད་པའི་དུས་ཚོད། 学期。学习的一段时期。

སློབ་དེབ། སློབ་སྒྲོང་བྱེད་ ཆུའི་ དབེ་ དེབ། 教科书，读本，课本。学生学习用的书。

སློབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསྟན་པ། བསྟབ་པ། སློབས།། གཞན་ལས་ཡོན་ཏན་སློབ་ པའམ་གཞན་ལ་ཡོན་ཏན་སློབ་པ། 学习，教授。向他人学习知识技能，向他人传授知识技能。教诲和学习。旧译修学：ང་ལ་སློབ། 教我。ངས་བསྟབ། 我教。ལུས་ རྩལ་ བསྟབས། 教体育。ལེགས་ པར་ སློབས་ཤིག 好好学习！མ་བསྟབས་པས་མི་ཤེས། 不学就不懂。ཤེས་ཡོན་ སློབ་ འདོད་ པ། 想学知识。 ❷名词。(1)བསྟབ་བྱ། 训示，教言：བཀའ་སློབ། 训诲。(2)མཐོང་ ཐམ་ དང་ ཐོས་ པམ་ལ་ཀན་ས་པ། 有学。尚须修学道位者，ཐེག་ ཐོས་ སློབ་པ། 有学声闻。རང་རྒྱལ་ སློབ་པ། 有学独觉。ཐུང་ཤེམས་ སློབ་པ། 有学菩萨。(3)(རྟེན་) འབུལ་བ། 供物，礼品。

སློབ་པ་ཐྲིན་མི་ཚུགས་པ། ཤེར་ཕྱིན་ དོན་ བདུན་

རྒྱུའི་ནང་གསེས། སྐྱེད་ཞི་གང་དུ་ཡང་མི་ལྷུང་བར་ངེས་པའི་རྒྱས་དང་ལྡན་པའི་ སེམས་དཔའ་སྟོང་གསུམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་སོ། 有学不还。智度七十义之一。外有表相决定不堕有寂随一边际、住于加行、见、修三道之大乘圣者。

སློབ་དཔོན། (1)ཡོན་ཏན་སློབ་ མཁན་དགེ་ རྒན། 老师，师长，师傅。传授知识的人。(2)ཤིང་ཐེམ་པའི་ཐིག་ཤིང་། 鲁班尺，尺度师傅。木工所用曲尺。(3)〈ལྷག་བྱ〉 རང་གི་སློབ་མ་ ལ་ ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་ཕྲིན་ནས་ ཚན་ འདོགས་ པའི་ དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན། 轨范师。对自己的徒众，从法财上给予利益的善知识。梵音译作阿阇梨、阿遮利耶。

སློབ་དཔོན་གྱི་དབའ་མཁྲད། དགེ་ཚན་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཕུས་ནས་མི་སློབ་པ། 留一手。秘密保守窍门或诀窍不以告人。旧译师拳、吝法。

སློབ་དཔོན་གྱི་དབང་བསྐུར། རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་འཇུག་སྡེའི་དབང་བཅུ་གཅིག་ལས། སློབ་དཔོན་གྱི་དབང་བྱུག་སྟེ་ ཕྱིར་ མི་ ལྡོག་ པའི་ དབང་། གསང་བའི་ དབང་། རྡོ་ཁ་ཏོང་། ཡང་བསྟན། དབྱངས་དབྱང་། གཟེངས་བསྟོད་དེ་བྱུག་གོ། 阿阇梨六灌顶：不退灌顶、秘密灌顶、随赐灌顶、授记灌顶、安慰灌顶和赞颂灌顶。

སློབ་དཔོན་མངོན་རྟོགས། བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཡ་ཁྱལ་ཞིག་སྟེ། ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ དང་། གསང་ སྟེ་ སྟོན་ པའི་ སློབ་ དཔོན་ གཉིས་དངོས་སུ་ཤུགས་པའོ། 阿阇梨现前。受近圆十现前之一。谓有羯磨师、屏教师二阿阇梨登位。

སློབ་དཔོན་ལྟ། འདུལ་བ་ནས་ བཤད་ པའི་ སློབ་ དཔོན་ ལྟ་ སྟེ། དགེ་ ཚུལ་ ཁྱི་ སློབ་ དཔོན་ དང་། གསང་ སྟེ་ སྟོན་ པའི་ སློབ་ དཔོན། ལས་ཀྱི་སློབ་ དཔོན། གནས་སྐྱེན་པའི་སློབ་དཔོན། བླ་གཱ་ཀི་སློབ་དཔོན། 五师。律经所说五种阿阇梨：沙弥师、屏教师、羯磨师、依止师和诵读师。

སློབ་དཔོན་ཅིག དམ་ཆོག་དང་སྡོམ་པ་སྐྱེན་པའི་ སློབ་ དཔོན་ དང་། བརྒས་ ལུང་ སྐྱེན་ པའི་ སློབ་ དཔོན། ཚུལ་ཁྲིམས་པའི་སློབ་དཔོན། མན་ངག་སྟོན་པའི་སློབ་དཔོན། དབང་ བསྐུར་ པའི་ སློབ་ དཔོན། ལས་ཅིའི་བའི་སློབ་དཔོན་པཅས་དྲུག 六轨范师，六阿阇梨：誓戒阿阇梨、传经阿阇梨、讲续阿阇梨、教诫阿阇梨、灌顶阿阇梨和羯磨阿阇梨。

སློབ་ཕྲུག སློབ་སྐྱོང་ཅིའི་མཁན་གྱི་དགེ་ ཕྲུག 学生，学徒。

སློབ་དཔོ། སློབ་མའམ། དགེ་ཕྲུག་གམ་སློབ་ཕྲུག 名词。学生，弟子，徒弟。

སློབ་ཁའངས། ཆོས་ཀྱི་ སྒོང་བའི་ སློབ་མ། 弟子，门生。

སློབ་སྦྱོང་། ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ལ་དེན་གཉེར་ཅིའི་ ཡ། 学习：ཉིན་མཚན་ཀུན་ དུ་ སློབ་ སྦྱོང་ལ་ བརྩོན་ འགྲུས་ཅིའི་ ཡ། 夜以继日，努力学习。དཀའ་ སྡུག་ཀྱིས་ སློབ་ སྦྱོང་ཅིའི་ ཡ། 刻苦学习。

སློབ་མ། བསྟན་ཅ་ རྩལ་བཞིན་དུ་ ལེན་ མཁན་ དགེ་ཕྲུག 名词。学生，弟子。如理接受教诲的徒弟：ཨ་ སློབ། 上师和弟子。དཔོན་ སློབ། 师长和学生。དགེ་ སློབ། 师徒。དངོས་ སློབ། 亲炙弟子。ཞལ་ སློབ། 口传弟子。ཡང་ སློབ། 再传弟子。སློབ་མ་ སྐུ་ བོ། 在家弟子。 སློབ་མ་རབ་ དུ་ བྱུང་བ། 出家弟子。

སློབ་མ་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཛུག་པ། སློབ་ མ་ལ་དངོས་ཀྱ་ དབང་ བསྐུར་ བའི་ ཉེ་ བའི་ སྟོན་ འགྱེ་ སྟེ། གདོང་ གཡོག་ དང་ བཅས་ ཏེ་ དཀྱིལ་འཁོར་ དུ་ འཛུག་པ་ཕྱི་ འཇུག་དང་། ནང་ འཇུག་དཀྱིལ་འཁོར་ མཐོང་ བའི་ བདག་ཉིད་ ཅན་ དུ་ གཞུག་ པའོ།

弟子入坛。密乘为弟子正行灌顶前之预备程序。弟子额系吉巾入坛，分内入外入两步，望见灌顶坛场。

སློབ་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་གྱུའི་ནང་གསེས། ལམ་ཤེས་གང་ཞེག་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་རྟོགས་པའི་ཉེ་ཆ་ བའི་ མཐུན་པ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་སོ། 弟子声闻道。智度七十义之一。知声闻道道智。道智之仅通达人无我而为少分智者。

སློབ་མ་ལྔ་ཚོགས། དབང་གི་སྐུ་ཚོན་ཀྱི་ཆ་གཡེ། ཀུན་སློང་བཟོས་ཤིང་ནང་དབང་བསྐུར་བ། གསོལ་བ་གདབ་ཅིང་འཇེན་དུ་གཞུག་པ། སྔོན་པ་གཟུང་ཞིང་ཕྱིན་ཀྱིས་བཟློ་བ། དངོས་གྲུབ་བརྟག་ཕྱིར་སོ་ཤིང་དོར་བ། ངག་ཉེས་སྤྱང་ཕྱིར་ཁྲོ་ཆུ་བླུད་པ། མིའ་ངན་བཟློག་ཕྱིར་ཀུ་ཤ་གཏད་པ། བར་ཆད་ཞི་ཕྱིར་དཔུང་སྐུད་གདགས་པ། རྒྱ་བ་བཟློད་ཕྱིར་ཆོས་བཤད་པ། མཚན་ལྟས་བརྟག་ཕྱིར་མི་ལམ་ བརྟག་ པ་ སྟེ་ཆས་ སོ། 弟子预备。密乘灌顶的准备仪式：整治等起，授内灌顶；启白祈请，承受接引；守护律仪，蒙被加持；卜问成就，投掷齿木；净治口过，饮掌中水；驱除恶梦，依借上茅；息灭障碍，系戴肩绳；为生欢欣，讲说正法；为占预兆，解说梦境。

སློབ་མའི་ཚུལ་བཞི། སློབ་མ་ཐུབ་དོས་བའི་ཁྲད་ཆོས་སམ་མཚན་ཉིད་བཞི་སྟེ། མི་ཕྱེད་ བའི་ དད་ པ་དང་། མི་སྡུག་པའི་བཅུས། གཞན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། 弟子四法。佛书所说堪作门弟子的四种条件：净信不退、勤勉不懈、不依他教和敬信师友。

སློབ་མའི་བྱ་བ་ལྔ། བཤེས་གཉེན་ འཚོལ་ བ་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་། སྐུ་ལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་པར་ བྱ་བ། དེས་ བསྟན་ པ་ དང་ རྗེས་ སུ་ མཐུན་ པར་ འཇུག་པ། དེའི་ གཙས་ མཁས་སྐྱེད་པ་ལ་མི་ཁྲོ་བ། དེ་ལས་རྟོགས་ པ་ ཉེབས་ པར་ བགྱི་ བ་ བཅས་ སོ། 弟子五事：寻求善知识不厌倦、瞻仰容颜不厌、随顺住持佛教、方便善巧行为无忿怒和从而得证道。

སློབ་མའི་དབང་ལྔ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ འཇུག་སྐོ་དབང་བཅུ་གཅིག་ལས་སློབ་མའི་ དབང་ ལྔ་ རྣམ་ རིག་ པའི་ དབང་ ལྔའོ། 弟子五灌顶。即五种明灌顶。

སློབ་མའི་མཚན་ཉིད་ལྔ། སྤྱོ་གཅུ་བོར་ གནས་ པ་དང་། ཐོས་པའི་ལྡོག། ཐེ་མང་གུས་པ། ངོ་གཏེར་ཆེ་བ། གུས་པ། ཡིད་གཏོད་པ། 弟子五相：心端正、聪慧、渴求、恭敬和专注。

སློབ་མའི་མཚན་ཉིད་ གསུམ། སྤྱོ་ གསལ་ བ་ དང་། ཤེས་འདོད། ཐ་མལ་གུས་པ། 弟子三相：聪慧、欲知和尊敬上师。

སློབ་ཚིག བསྟན་བྱའི་ཚིག་གཞི། 教诲，教言。

སློབ་ལམ་བཞི། ཐར་པ་ཆ་མཐུན་དང་། རྣམ་འཕྲོད་ཆ་མཐུན། དོན་མངོན་རྟོགས། རྗེས་ལྟ་མངོན་རྟོགས། 四有学道：顺解脱分、顺抉择分、义现观和后现观。

སློབ་ཟིན་འགྲེལ་ལེན། དགེ་ཚན་ཉིས་ སློབ་ རྒྱུ་ དང་། དགེ་ཐུག་གིས་ཤེས་པའི་འགན་ལེན། 包教包学。教师负责完成一定教学任务和学生负责完成一定学习任务。

སློབ་བཤད། (1)མི་ལ་བསྟན་བྱ་བྱས་པ། 劝说，告诫。(2)སློབ་ སྦྱོང་ གི་ དོན་ གནད་ བཤད་ པ། 解释，讲解。(3)ལམ་ འབྲས་ སློབ་ བཤད་ ཀྱི་ བསྡུས་མིང་།

སློབ་ལོང་། སློབ་སྦྱོང་ཉིད་ཀའི་དུས་ཚོད་ ཀྱི་ བར་ ལེང་། 课余。上课时间以外的时间。

སློབ་གསར། སློབ་སྦྱོང་ལ་ཞུགས་ མ་ ཐག་ པའམ། སློབ་སྦྱོང་ཐུས་ མ་ ཐག་ པའི་ མི། 初学者，新学生。刚刚参加学习或学习不久的人。

སློབ་གཉེར། ཤེས་རིག་གོང་དུ་ ཕྱེལ་ ཐབས་ ལས།

ཚོ་རྩོལ་མཐོ་དུ་གཏོང་བའི་བསྒྲུབ་བྱ། 教育，培养。使增长知识技能和提高思想认识。

སྒྲོབས། སྒྲོབ་པའི་སྐུལ་ཚིག

སྒྲོམ། སྒྲོ་མའི་བསྡུས་ཚིག

སྒྲོལ། ❶ཐུ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷(རྟེང) ཟློས་པ། 念诵，随着念。

སྒྲོལ་བ། (ཐུལ) བརྗོད་པའམ་བཤད་པ། 说，谈说：ཁ་བདེད་སྒྲོལ་བ། 闲聊。

གསག (རྟེང) (1)མ་ཚོར་བ། 不索常，隐秘。(2)མྱུར་བ། 迅速，敏捷：གསག་ཏོས་འགྲོ་བ། 径直前去。

གསག་གཅོད། བར་ཆོ་བའི་ཡིག་རིས་དངོས་གཞི་ཆོ་སྒྲུག་ཅིག 斜头雕刀。在木板上雕刻字画所用刃具。

གསག་གསིར། (རྟེང) བང་བཐུགས་ཏེ་མཆོང་བ། 跑跳，连跑带跳：གསག་གསིར་སྒྲ། 跑跳声。

གསགས་ཀ། གཟེག་ཀ་དང་འདྲ།

གསང་། ལུས་སོགས་ཀྱི་བར་སེང་། 躯体等的空隙，孔穴。动物体内有若干种窍穴，与脏腑无关，故虽被洞穿，亦不害及生命。

གསང་སྐྲུད། གསང་བའི་སྒོ་ནས་བརྟག་དཔྱད་བསམ་བློ་འཕེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཅི་ཡང་རུང་ངོ་སྤྲོད་ཅིང་ཁོ་ནས་ཤེས་པ་ལ་ཟུར་ཕྱེ་ནས་ཁྱབ་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། 秘密。指对佛教教义的深奥道理和一切事物的内在本质的认识。

གསང་ཐག་ཆོད། གསང་བའི་ཐག་ཆོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཚན་ཚན་ཞིག་ཏུ་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁ་ཅིག་གིས་ཁ་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཡང་བཀླགས་ཤིང་ཐོས་ཀྱང་ཐུགས་ལ་ཆུད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། 秘诀。指对佛教教义的深奥道理和一切事物的内在本质的认识。

གསང་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲད་ཆོས་བཞི། ཆུ་ཤཚན་རྟེན་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་འབྱས་བུ་ཐུགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་བཞི་སྟེ། མཐར་འབྱས་སངས་རྒྱས་རྟེན་དུ་གཅིར་བར་གཅིག་པ་ཡིན་ཀང་། ལམ་གྱི་འཇུག་སྒོ་དབང་སྐུར་བ་སྔོན་དུ་སོང་ནས་ལྷ་སྐོམ་ཞིང་ཐུགས་བརྩེ་བ་སོགས་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ལས་མ་ཚངས་པ་དང་། གཏུམ་རྩལ་འབྱོར་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལས་དཀའ་བ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དབང་རྟོག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལས་དཀའ་བ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། 密乘四特法。果位密乘优于因位显乘的四种殊胜之法。显密两教，最后求证佛果，虽皆相同，但在密教有四特点：入道之门为先受灌顶，通达一切修习本尊念诵真言等方便分；随诸弟子身心根器，判别事部、行部、瑜伽部等，方便众多，不需苦

商议。

གསང་རྒྱ། གལ་ཆེ་ཞིང་གསང་བ་དམ་པོ། 机密。重要而秘密：གསང་རྒྱ་འགྲེལ་བ། 解密，公开秘密：གསང་རྒྱ་བསྲུངས་པ། 保密。

གསང་སྒྲོ། གསང་གནས་ཀྱི་གཤམ་དུ་འཕྱང་བའི་སྒྲོ་བ་སྟེ། ཆུགས་པའི་རྩིག་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 阴囊。悬垂私处下方包裹睾丸的袋状皮肉。

གསང་སྔགས། ཤེས་རབ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཐབས་ཤིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཟུང་དུ་འཇུག་པའི་ཚུལ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཐུགས་ལས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཡང་གསང་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། 密咒。双运空性智慧及大悲方便以防心中生起相执及诸寻思之大乐智。此须密藏始能成就，非诸非器之所行境，故称密咒。

གསང་སྔགས་ཀྱི་ཁྲད་ཆོས་བཞི། ཆུ་ཤཚན་རྟེན་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་འབྱས་བུ་ཐུགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་བཞི་སྟེ། མཐར་འབྱས་སངས་རྒྱས་རྟེན་དུ་གཅིར་བར་གཅིག་པ་ཡིན་ཀང་། ལམ་གྱི་འཇུག་སྒོ་དབང་སྐུར་བ་སྔོན་དུ་སོང་ནས་ལྷ་སྐོམ་ཞིང་ཐུགས་བརྩེ་བ་སོགས་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ལས་མ་ཚངས་པ་དང་། གཏུམ་རྩལ་འབྱོར་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལས་དཀའ་བ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དབང་རྟོག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལས་དཀའ་བ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། 密乘四特法。果位密乘优于因位显乘的四种殊胜之法。显密两教，最后求证佛果，虽皆相同，但在密教有四特点：入道之门为先受灌顶，通达一切修习本尊念诵真言等方便分；随诸弟子身心根器，判别事部、行部、瑜伽部等，方便众多，不需苦

行，善巧方便趋行地道，无有艰难；利根大乘种姓之所行境。

གསང་སྔགས་ཀྱི་དམ་ཚིག རྡོ་རྗེ་འཆང་གིས་ཇི་སྐད་གསུངས་པའི་བཅས་པ་ལས་མི་འདའ་བར་སྡོམ་ལེན་པའི་ཁས་ལེན་དམ་བཅའ། 密乘誓言，密乘三昧耶。发誓奉行金刚持佛所制戒规永不违越的密乘盟约。

གསང་སྔགས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་བཞི། གསང་སྔགས་རྒྱུད་སྡེ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་གདུལ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་ནི་རིགས་བཞི་སྟེ། ལྷ་བ་དང་། དཀོད་པ། ལག་བཅངས། གཉིས་གཉིས་འཁྱུད་པ་སྟེ་འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་ལས་ དུ་ ཉེ་ ཚུལ་ མི་ འདྲ་བ་བཞིའོ། 密乘四化机，密乘四续圣道所化四种姓。依转贪欲为道用的四种不同形式而判别的四种密乘机器：相视、含笑、握手和拥抱。

གསང་སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་ པ། རྡོ་ རྗེ་ འཆང་གིས་འདི་དང་འདི་བྱ་དགོས་སོ་ཞེས་ གསུངས་ པ་ལྟར་ མི་བྱེད་པ་དང་། འདི་དང་འདི་མི་བྱའོ་ཞེས་ གསུངས་པ་ ལས་ ལྟོག་ རས་ ཉིད་ ཡིས་ སྐྱེད་རམས་བསྡུང་ཞིང་སྡོམ་པར་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས། 密乘律仪。防护禁戒金刚持佛所说应作不作、勿作反作等诸罪行的密乘戒律。

གསང་སྔགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་པ། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ཆོས་ཉམས་ སུ་ ལེན་ མཁན། 密乘瑜伽师。修习密乘佛法的人。

གསང་སྔགས་ཀྱི་ སྐྱེད། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཆོས་ བསྒྲུབ་ཅིའི་ཡུལ་ལམ་གདུལ་ བྱའི་ གང་ ཟག་སྟེ། འཕགས་ཐུ་ རྣལ་དུ་ འགྱུར་བའི་ ལས་ལ་ འཇུག་ པས་ དབང་ པོ་ རྣོ་ བ་དང་། དབང་ གིས་ རྒྱུད་ སྨིན་ པར་ བྱས་ པ་དང་། རྟ་ བ་དང་ ཙན་ ལས་ ཀྱི་ དམ་ ཚིག་ བསྲུང་ བ་སྟེ། མཚན་ ཉིད་ དེ་ གསུམ་ དང་ ལྡན་ པའི་ གང་ ཟག་ དེ་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ སྐྱེད་ དུ་ རུང་ བའོ། 密乘根器，密乘化机。即可以听受密乘之人。

遵循迅速证果之道，六根锐利，已受灌顶成熟身心；善护一切本枝誓言。补特伽罗具此三者，称为可修密乘之器。

གསང་སྔགས་ ཀྱི་ བཅས་ སོ་ གསུམ། གང་ཟེའི་ཁྲིད་དུ་ སྡུ་ འགྱུར་ དོ་ རྗེ་ ཐེག་ པའི་ བསྟན་ པ་ དང་ ཟོ་ གཉིས་ རྩ་ ཀུ་ མ་ར་ལ་ བཅས། བར་ དུ་ གནས་ ཚེན་ སངས་ རྒྱས་ ཞེ་ ཤེས་ ལ་ བཅས། མཐའ་ མར་ རིན་ པུང་ འབྱུང་ གནས་ ལ་ བཅས། དེ་ ལས་ གཉིས་ དང་ གནས་ རྣམ་ གཉིས་ ནི་ དུས་ རབས་ བརྒྱད་ པ་དང་། རྒྱ་ ནི་ དུས་ རབས་ བཅུ་ པར་ བྱུང་། 密乘三传。藏传旧派密乘教法，初传涅·杂纳古麻惹，中传努钦·桑杰也协，后传宿·释迦穷乃。涅、努二人生于八世纪，宿生于十世纪。

གསང་སྔགས་རྒྱལ། (ཨཱརྱ) རྡོ་ རྗེ་ འཆང་། 密咒王。金刚持的异名。

གསང་སྔགས་ཆོས་ སྡེ། ས་ མིང་ ཞེག་ ལྷོ་ བོད་ རང་ སྐྱོང་ སྡེ་ དགས་ ཀྱི་ རྫ་ ཡུལ་ རྫོང་ གི་ མིང་ སྟེང་། 桑昂曲。西藏自治区察隅县旧名。

གསང་སྔགས་ཆེས་འཕྲོ་མ། གཟུངས་ཆེན་ ཀུ་ ལུའི་ རྣང་ ཚན་ ཞེག 密咒随持佛母。五陀罗尼之一。

གསང་སྔགས་སྐྱེང་མ། སྐྱེ་ ཤིའི་ དུས་ རབས་ བདུན་ པའི་ འགོར། རྒྱལ་ པོ་ སྲོང་ བཙན་ སྒམ་ པོའི་ སྐབས་ ཀྱི་ སྐྱབ་ ཡིག་ དཔེ་ ཁ་ ཟས་ ཀུ་ ཤུ་ ར་ སོགས་ གདན་ ངུ་ བས་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཆོས་ མང་ པོ་ བསྒྱུར། དེ་ རྗེས་ དུས་ རབས་ བཅུ་ པའི་ ནང་ ཀྱི་ ཆོས་ ཉམས་ ཏེ་ བཙན་ པོ་ གློ་ དཀར་ དང་ བློན་ ཆེན་ ཐོ་ ག་ མ་ལ་ མི་ ཏུ་ སོགས་ ཀྱི་ སྐྱབ་ དཔེ་ མང་ པོ་ བསྒྱུར། དེ་ ནས་ དུས་ རབས་ བཅུ་ པའི་ མཇུག་ བཅུ་ ཕྱེད་ ཀྱི་ བོད་ དུ་ གདུང་ ངུ་ བས་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཆོས་ མང་ པོ་ བསྒྱུར། དེ་ ནས་ དུས་ རབས་ བཅུ་ པའི་ མཐུག་ པོ་ ཐུ་ རི་ བོད་ དུ་ སྐྱེས་ པའི་ བར་ བསྒྱུར་ བའི་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ ཆོས་

ནོམས་ལ་གསང་སྔགས་རྙིང་མ་ཞེད། 旧密，旧密乘。七世纪初，吐蕃王松赞干布，邀请印度佛教大师孤萨罗等入藏，开始翻译密乘典籍。八世纪中，赤松德赞又邀请莲花生和班钦·比马拉米札等继续翻译。直至十世纪末，印度佛学家米底来西藏为止，历代所译密宗教法，总名旧密。

གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ། ཐ་རྒྱད། རྒྱུད་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱུད། རྣལ་འབྱོར་བླ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་བསྟན་དོན་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞུང་། 密咒金刚乘。讲述事续、行续、瑜伽续、无上瑜伽续果位之密乘。

གསང་སྔགས་གསར་མ། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པར་ལོ་ཙྪ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ཕྱིན་ཆད་དུ་བསྒྱུར་བའི་རྒྱུད་ནམས། 新密，新密乘。十一世纪仁钦桑波以后所译续部。

གསང་སྔགས་གསར་མ་པ། ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་གི་དུས་ཚུན་དུ་བསྒྱུར་བའི་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ གྲུབ་མཐའ་འཛིན་མཁན་སྤྱི། 新密教徒。奉行仁钦桑波以后、后宏期所译密乘经典的佛教徒。

གསང་ཆ། (1)སྐུ་གསང་། 秘密，གསང་ཆ་བྱེད་པ། 保密。(2)སྐོག་ནས་བཏང་བའི་ཡིག་ཆའམ་འཕྲིན། 密讯，秘密消息。

གསང་ཆབ། གཅིན་པ། 尿，小便；གསང་ཆབ་གཞིལ་བ། 解小便。

གསང་ཆེན་བསྟན་བའི་གསལ་བྱེད། གསང་སྔགས་འཛིན་རྒྱལ་བྱེད་མཁན། 密乘大法师。住持和阐扬佛教密宗的大师。

གསང་ཆུལ། གསང་བའི་སློ་ནས་གཞན་ཀྱི་ཐུ་སྐྱེད་ལ་སོ་ཕྱ་ཚོད་ཟློལ་བྱེད་མཁན། 奸细，特务，间谍，暗探。

གསང་ཁྲིམས། གསང་བའི་སྐད་ཆའམ། སྙིང་གཏམ། 秘密语，知心话；གསང་ གཏམ་ འཕྲོལ་བ། 公布秘密，解除秘密。

གསང་རྟགས། མི་ མངོན་ པའི་ རྟགས་ མཚན། 暗号，暗记。

གསང་སྔོ་སྐྱོན་པའི་སྒོ་བ་དཀའ། ཁ་ སྐོང་ ག་ཚོས་དང་ལྡན་ཞིང་། འཕྲོ་བ་བཞི་དང་བྲལ་བ་ལྟོག་ཏུ་བར་ཆད་དྲི་བ་ལ་མཁས་ པ་ དགེ་ འདུན་ གྱིས་ གསོལ་བ་འབའ་ཞིག་ པའི་ ལས་ ཀྱིས་ གསང་སྔོན་དུ་བསྐོས་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་སྟོག་ཏུ་བར་ཆད་ དྲིས་ཏེ་དགེ་འདུན་ལ་ཚོ་བར་བྱེད་ པའི་ དགེ་ སློང་ ངོ་། 屏教师。《毗奈耶经》所说五轨范师之一。具增添法，离四避去，善于盘诘受戒者有无碍难，通过一白羯磨，在僧伽中命为屏教师；然后启迪盘诘受戒者，并向僧伽告白的戒师。

གསང་སྐོར། གསང་སྔོ་སྐྱོན་པའི་ སྒོ་བ་ དཀའ་ ཀྱི་བསྟན་མིང་།

གསང་ཐག ཁཞན་ཀྱིས་མི་མངོན་པར་སྐྱེད་འཕེན་ཅིང་ པའི་ ཐག་ པ། 傀儡线。从傀儡后面暗中操纵的线绳。

གསང་ཉོན། གསང་བའི་ དོན་གནད། 秘密事；གསང་དོན་ནང་མ། 内部秘密。

གསང་བདག (1)གསང་བའི་བདག་པོ། 金刚手菩萨。(2)(མངོན) རྣམ་ ཐོས་ སྲས། 密主。毗沙门的异名。

གསང་བའུལ། གསང་བ་འབྱས་བའི་བསྟན་ཚིག

གསང་བཤད། སྐོག་ནས་གཏོང་བའི་བཤད། 暗号；གསང་བཤད་གཏོང་བ། 发出暗号。 གསང་བཤད་ སྐྱེད་པ། 暗传信号。

གསང་ གནད། ཤོངས་ ཀྱགས་ མིན་ བའི་ གནད་ འགག 要害，关键处。

གསང་གནས། (1)ཕོ་མོའི་མཚན་མ། 私处。男女生殖器。(2)གསང་བའི་ས་གནས། 秘密地方。

གསང་གཙུག་བདེ་སྐྱོང་གི་འཁོར་ལོ། གསང་གནས་ཐད་ཀྱི་དབུ་མ་ལས་ཕྱེས་བའི་རྩ་འདབ་སོ་གཅིག་གཏུགས་ཀྱི་རྩིབས་མ་ལྟར་ཁ་མར་ཐྱོགས་པ། 密乘护乐轮。密宗所说私处中脉分出三十二脉瓣构成的张伞形脉轮。

གསང་ཞོ། ཡངས་པོའམ་འཁྲལ་པོ། 形容词。高亢，清朗；སྒྲ་གསང་ཞོ། 声音清朗。ཁ་གསང་ཞོ། 说话爽直。

གསང་སྦུབས། (1)བཤང་གཅི་འདོར་ས་ཁང་པ། 厕所；གཡང་ཁལ་སྐྱེ་སྐབས་ཕྱི་མ། གསང་སྦུབ་འདོན་དུས་དང་མ། 分财喜算成外人，挖厕所拉做心腹。喻吃苦有分，享受无缘。(2)འཁྲིག་པ། 性交，交媾。

གསང་ཕུག སྐྱིད་ཤོད་སྐད་ཀྱི་གསང་ ཕུ་ ཞེས་ བའི་ ཡུལ་དང་དགོན་པ། 桑普。拉萨西南一地区名，其地有寺庙名桑普寺。

གསང་ཕུ་དགོན་པ། གསང་ཕུ་ རེཉ་ ཐོག་ དང་ དོན་གཅིག

གསང་ཕུ་རེཉ་ཞིག རབ་བྱུང་དང་བའི་ཚུ་ ཐང་ལོར་ཙ་ ཀྱི་ ཤའི་དགེ་ཕུག་རྗེ་ ལེགས་ བའི་ ཤེས་ རབ་ཀྱིས་བཀྲབ་ཅིང། རྗེས་སུ་ཙ་ ཀྱི་ ཤའི་དགེ་ཕུག་ཆོས་ཉིད་ ཀུས་ བསྒྲུབ་ འདིམས་ བྱས་ བའི་དགོན་པ་ཞེག 桑普奈托寺。简称桑普寺。在拉萨河南，公元1073年，阿底峡弟子鄂·勒巴协绕所初建，继由阿底峡另一弟子洛丹协绕加以扩建。

གསང་ཕུའི་དབྱར་ཚོགས། གསང་ ཕུ་ རེཉ་ ཐོག་ དགོན་པར་དབྱར་དུས་འཚོགས་བའི་ཚོགས་རྩ། 桑普夏季法会。格鲁派僧徒夏季在桑普寺举行的辩论法会。

གསང་བ། ●(ཐ་དད་ལ) གསངས་པ། གསང་བ། གསོངས།། སྐེད་པ་དང་། གཞན་ལ་མི་མངོན་པར་ཉེད་པ། 守密，秘藏。秘而不使人知；སྙིང་གཏམ་གསང་བ། 隐忍心头话。སྐུན་ཚ་གསང་བ། 隐匿缺点。རྒྱ་རོང་གསང་བ། 秘藏货财。བག་ཕྱག་གི་ནང་དུ་ གསངས་ནས་ ཕེབ་ པ། 秘密躲在石窟里。དངོས་པོ་རྐྱེད་ཀྱང་མི་གསང་བ། 拾金不昧。གསང་བར་རང་མཁས་ཀྱང་། རོད་པར་ མི་ མཁས། 自己虽善于保密，别人却巧于揭露。●མི་མངོན་བའི་ དངོས་ པོ། 名词。秘密，秘事，密件；གསང་ བ་ སྐྱས་ པ། 保密。གསང་ བ་ཁྲོམ་བསྒྲགས། 当众公开秘密。གསང་བ་ཕྱིར་ ཀྱགས། 泄密。གསང་བའི་གཏམ། 秘密语。གསང་བའི་ཨན་ངག 秘诀，不轻示人的口诀。གསང་བའི་ཞུལ་མ། 奸细，特务，间谍。གསང་ བའི་ཁ་སྐྱོང་། 告密。གསང་ལམ། 捷径，秘密的道路。གསང་རོན། 失密，泄漏机密。ཕྱི་ནང་ གསང་གསུམ། 内外密三。表、里和非表非里等一切方面。

གསང་བ་ཆམ་པོ། (1)ཏུ་ ཅང་གསང་བ། 极秘密，绝密。(2)གཞན་ ལ་ མི་ སྐྱེན་ བའི་ དངོས་ པོའམ་ནང་དོན། 秘密事物。

གསང་བ་འདུས་པ། ཐ་མེད་ ལ་ ཏྲུད་ཀྱི་ ལམ་དང་ འབྲས་ཁྱའི་ གསང་ བའི་ གནད་ ཐམས་ ཅད་ འདུས་ པའི་ རྒྱུད་དང་། དེའི་ ཚེ་ དམ་ ཞེག 密集。汇集密乘道果全部秘密要义之法。亦为佛教无上密乘一本尊名。

གསང་བ་དབང་བསྐུར་ཐབས་ཀྱི་ཞེག་པ། མ་ ཀྱ། ཙ་ ནུ། ཙ་ ཏྲི་ གསུམ་ སྟེ་ སྙིང་ མའི་ ཟེག་ པ་ རྣམ་ དགུའི་ ནང་ གསེས་ ཤེག 秘密自在方便乘。生次大瑜伽、圆次无比瑜伽和双运心点瑜伽，为旧派所说九乘之一。

གསང་བ་འཛིན། (ཚངས) ཕྱག་ ན་ རྡོ་ རྗེ། 持密。金刚手的异名。

གསང་བ་ཟབ་མོའི་དབང་གསྐུར། མ་ ཀྱ་ ཙ་

གཤེ་འཇུག་སྐོ་སྟེ། སྐྱོང་བའི་བརྡུལ་ཞུགས་ཅན་ལ་གསང་དབང་། རིག་བའི་བརྡུལ་ཞུགས་ཅན་ལ་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་། མཉམ་བའི་བརྡུལ་ཞུགས་ཅན་ལ་དབྱེར་མེད་བའི་བ་ཆེན་པོའི་དབང་བཅས་གསུམ། 秘密三甚深灌顶。旧派密乘大瑜伽乘三种人门灌顶：行禁戒秘密灌顶、明禁戒智慧灌顶和平等禁戒无二无别大乐灌顶。

གསང་བ་གསུམ། སྐུའི་གསང་བ་དང་། གསུང་གི་གསང་བ། ཐུགས་ཀྱི་གསང་བའོ། 三密：身密、语密和意密。

གསང་བའི་འཁོར་ལོ། (མཛད་) མོ་མཚན། 密轮。女阴的异名。

གསང་བའི་སྙིང་པོ། (1)གང་ཟུང་ལ་མི་སྟོན་པའི་གནད་འགག 秘密要点。(2)གསང་བའི་གཟུངས་སྔགས། 密咒。

གསང་བའི་ཐེག་པ། གསང་སྔགས་ནི་ཉན་ཐོས་སོགས་སྟོང་མིན་ལ་སྐུ་བའི་ཕྱིར་གསང་བའི་ཐེག་པ་ཞེས་བྱའོ། 密乘。所属诀窍，对声闻等小乘人众秘而不宣，故称密乘。

གསང་བའི་ བདག་པོ། (མཛད་) (1)རྣམ་ཐོས་སྲས། 毗沙门的异名。(2)ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 金刚手的异名。

གསང་བའི་རྣད། སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་ཀྱི་མཚན་མའི་རྣད། 隐疾。男女生殖器疾病。

གསང་བའི་པད་མ། (མཛད་) བུད་མེད་ཀྱི་རྟེན། 秘莲。女阴的异名。

གསང་བའི་རྒྱ་མཚ། (མཛད་) ཕྱུ་དབང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། 密师。大自在天的异名。

གསང་བའི་གསུང་། ཚོགས་ཏུ་གདམས་པའི་བཀའ་དང་ནང་དོན་ཀྱི་བཤད་བྱ། 密谈，密传，私语。

གསང་བའི་སྒོང་། གེགས་སམ་བར་ཆད་དེ་ཁོ་བ་དང་མིད་ཐུག་པ་ཕུ་བྱ། 隐秘障难征候。指愤怒、苦恼等。

གསང་དབང་། (1)མཆོག་དབང་གོང་མ་གསུམ་གྱི་ཡ་ཐུལ་ཞིག་སྟེ། ཆ་མ་ཡིན་ཡུམ་གྱི་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་དཀྱིལ་ འཁོར་ ལ་ བརྟེན་ ནས་ སློབ་ མའི་ ངག་ ལ་ བསྐུང་ ཞིང་ ངག་ གི་ དྲི་ མ་ དག་ ལམ་ རྩ་ རླུང་ གི་ རྣལ་འབྱོར་ བསྒོམ་པ་ དང་ སྔགས་ བཟླ་བ་ལ་དབང་། འབྲས་བུ་གསུང་རྡོ་རྗེ་ཟློས་སྐུ་སྲིད་ཞི་ཐོབ་པའི་སྐལ་བ་ཐུབ་ལ་འཇོག་ཅིང་ཀྱི་དབང་། 秘密灌顶。三上毕竟灌顶之一。在上师双身世俗菩提心坛场中，为弟子语门灌顶，使语门诸垢清净，有权修习风脉瑜伽及念诵咒语，于身心中留植证得果位语金刚圆满报身缘分的一种无上密乘灌顶。(2)(མཛད་) ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ། 秘密主。金刚手的异名。

གསང་སྒེད། མི་མངོན་པར་ སྒེད་པ། 隐瞒，རང་གི་བསམ་བློ་གསང་སྒེད་མི་ཟེད། 不隐瞒自己的思想。

གསང་སྔགས། (1)གསང་བའི་སྐད་ཅ། 秘密语。(2)སྔགས་ཀྱི་བརྡ་སྐད། 咒语，咒文。

གསང་ མཚན། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ དབང་ བསྐུར་ སྐབས་ བཏགས་ བའི་ མིང་། 密名。受密宗灌顶时所赐之名字。

གསང་མཛོད། ཐུགས་དགོངས་སུ་ཟེད་བའི་གསང་བའི་ བང་ མཛོད། 密库。心中密库，ཨན་ངག་ བློ་དཔོན་ཐུགས་ལ་གནས། དགོངས་པའི་གསང་མཛོད་ཚོས་ཐབས་ཉམས། 老师心中存诀窍，密意旨趣愿取得。

གསང་ཡུམ། སྔགས་ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྐྱལ་ཁྱིམ་བསྟེན་པའི་བདག་མོ། 明妃。密乘活佛之妻。

གསང་ལམ། (1)ས་གནད་ཀྱི་ཉེན་མདོ། 隘口，要路口。(2)སྐུ་ གསང་ ཐུ་ སའི་ ཡུལ། 秘密的地方。

གསང་སྐྱོབ། དགེ་སློང་གི་ སྡོམ་ པ་ གནང་ མཁན་

ཞེག་གསང་སྐྱེ་སྐྲོན་བའི་སློབ་དཔོན། 屏教师。授比丘戒教师之一。

གསངངས་པ། གསང་བའི་འདས་པ།

གསད་པ། གསོད་པའི་མ་དོངས་པ།

གསན་པ། (ཞ་དད་པ) (1)གསན་པ། གསན་པ། གསོན།། ཉན་པའི་ཞེ་སྡ། 听。闻的敬语：སྐྱེན་སྔོང་གསན་པ། 听取汇报。སྐྱེན་གསན། 陈述。ང་ལ་ཚུར་གསོན། 请听我的！ ཁ་ཅུ་སྤྱི་དཔོན་རྒྱལ་པོ་ལགས། གསོན་དང་ཞུ་རྒྱུ་འདི་འདྲ་ཚོད། 统帅国王叔，请听我陈述！(2)ཞ་དད་པར་འཛིག་པའི་གསོན་པའི་འདས་པ་དང་མ་དོངས་པ།

གསན་ཁཞེས། ཉན་འཇོག 听取；ཁསམ་འཆར་གསན་ཁཞེས་གནང་པ། 听取意见。

གསབ་ཚ། ཁ་གསབ་བྱེད་དཀོས་རིགས། 补贴，赔补部分，补足部分：འཚོ་བའི་གསབ་ཚ། 生活补贴。གྱུ་གསབ། 亏补部分。

གསབ་པ། གསོབ་པའི་མ་དོངས་པའི་ འབྲི་ ཚུལ་གཞན་ཞིག

གསབ་ཕྱིག ཟཕྱག་ལ་ཁ་སྐོང་གི་ཚུལ་དུ་བྲིས་པའི་ཚིག་ཁ་ཤས། 又及，补充话。文章末尾添写的几句话。

གསའ། གཤི་དང་འདྲ་བ་ལ་དེ་ལས་ཆུང་ཟད་ཅིང་བའི་གཅན་གཟན་ཞིག 名词。雪豹。白毛黑斑体较猞猁略小的一动物名。

གསའ་མ་གཤིག གཅན་གཟན་ཞིག 似虎形的一种雪豹。

གསའ་ཁས། གྲངས་གཅན་ཤིག 阿波南。一大数名。

གསར་ཀྱང་། ཐོན་མ་ཐག་པའི་དངོས་པོ། 簇新，新颖，崭新：སྐོན་ཚོས་གསར་པ་ གསར་ཀྱང་། 崭新的衣服。བཟོ་དཔྱིའས་གསར་ཀྱང་། 新颖的式样。

གསར་སྐྱེས། (1)མི་ཕྱུག་སོགས་ཀྱི་བུ་ཀ། 崽，孩，雏，犊。(2)ཐོལ་སྐྱེས། 新生，初生；དན་ཆོ་གསར་སྐྱེས། 偶尔想上心头。ཁོང་རྐྱེན་གསར་སྐྱེས། 突然遇缘。གསར་ སྐྱེས་ སྟོབས་ ཤུགས། 新生力量。(3)(ཨང་ཤན) ཤ་རྩ་དང་ལེ་རྩ་སོགས་ཀྱི་སྡུ་ཀ། 新生。苗、芽、苞的异名。

གསར་སྒྲུབ། གསར་དུ་བཟོ་བ། 新造，兴修，创造：ཆུ་ཞེད་གསར་སྒྲུབ་བྱས་པ། 兴修水利。འཕྲུལ་འཁོར་གསར་སྒྲུབ་བྱས་པ། 制造机器。

གསར་ཚོགས། གསར་དུ་འཐོགས་པའི་ཁྲོགས། 新侣，新朋友。新结交的朋友。

གསར་འགྲུངས། གཏམ་ཚུལ་གསར་པ་བཀོད་པ། 报纸，消息，新闻：གསར་ འཕྲུང་ ཁང་། 新闻社，通讯社，报社。གསར་འཕྲུང་འཁོད་མཁན། 记者，新闻记者。གསར་འཕྲུང་མདོར་བསྡུས། 新闻简讯。གསར་འཕྲུང་ཐོག་བསྡུས། 综合消息。

གསར་འཚོགས་པ། ཞ་གསར་ ཅན། 喜新厌旧的人。

གསར་ངད། རྨི་བད་ གསར་ པ། 新鲜气味。སྐོན་ པའི་ གསར་ ངད། 新衣气味。གསར་ངད་ཉམས་པ། 新鲜气味散失。

གསར་བཅོས། གསར་དུ་བཅོས་པ། 革新。革除旧的，创造新的。

གསར་བརྗེ། (1)གཟའ་གཙོ་སྐྱོང་མཁན་གྱལ་རིམ་གྱས་དྲག་ཚའི་ བྱ་ སྐྱེས་དུ་ཚའི་ ཐུ་ སྐྱེད་ ལ་ བཅེན་ ཏེ་ སྐྱེད་ དབང་འཐོག་རྒྱུ་དང་། དུས་སྐབས་སུ་གྱུར་པའི་སྐྱེ་ཚོད་ཀྱི་ལས་ལྷག་རྣོང་པ་གཏོང་རྒྱུ། གསར་ཞིང་ཡར་ཐེབ་ཀྱི་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་ལྷག་འཕྲོགས་རྒྱུ་བཅས་ས། 革命。被压迫阶级用暴力夺取政权，摧毁旧的腐朽的社会制度，建立新的进步的社会制度；གསར་བརྗེའི་སྐྱེལ་ཤུགས། 革命动力。གསར་བརྗེའི་སྟོན་གཤེགས་དབའ་བོ། 革命先烈。གསར་

བརྩེའི་རྟེན་གཞི། 革命根据地。 གསར་བརྩེའི་འདུན་པ། 革命意志。གསར་བརྩེའི་དམག་མི། 革命军人。གསར་ བརྩེའི་གཙོ་འཛིན། 革命领袖。གསར་བརྩེའི་ལས་འགུལ། 革命运动。གསར་ བརྩེའི་ལོ་རྒྱུས། 革命史。 (2)གསར་བརྩེའི་དོན་སྙིང་ལྡན་པ། 具有革命意义的： བཙོ་བའི་གྱལ་རིམ་ནི་གསར་བརྩེའི་བསམ་ བློ་ཆེ་ཤོས་ ཀྱི་ གྱལ་རིམ་ཞིག་ཡིན། 工人阶级是最革命的阶级。 (3)རྩ་བ་ནས་བཅོས་བསྒྱུར་ཟིད་པ། 根本改革： ལག་རྩལ་གསར་བརྩེ། 技术革命。

གསར་རྙིང་། གསར་པ་ དང་ རྙིང་ པ་ ཟེར་ བའི་ བསྡུས་ཚིག 新旧。新的和旧的。

གསར་གཀོད། རྩལ་མེད་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་ གསར་དུ་ འདོན་པ། 发明，创新，开辟；གསར་ གཀོད་པ། 发明家。ལས་ལུགས་ གསར་གཀོད་བྱས་ པ། 创立制度。ཡིག་ཟྲིལ་གསར་ གཀོད། 首创文字。མཚོ་ ལམ་གསར་གཀོད། 开辟航道。

གསར་ཐོག (1)སྐྱེད་ ཐོག་ གསར་ པ། 新收成。(2)གསར་ པའི་ སྐབས་ ངམ་ གསར་ དུས། 新时期。

གསར་འཛིམ་པ། རྩལ་གྲྭ་པ་གསར་ཞུགས་ མཁན་ལ་སྐད་པའི་ཚིག 小傻瓜。对初出家僧徒的贬语。

གསར་དར། གསར་དུ་ དང་ འཕེལ་བྱུང་པ། 新兴。最近兴起的。

གསར་པ། སོ་མ་དང་དང་ པོ། 形容词。新，初始，刚出现的： མི་ གསར་ པ། 新人。གོན་ པ་ གསར་པ། 新衣。ལོ་གསར། 新年。མི་ སྙིང་པ་ དགའ། གོས་གསར་པ་ དགའ། 人旧的好，衣服新的好。དམག་དཔུང་གི་བཀོད་པ་གསར་པ་ཞིག་ བཟོགས་པ། 重新布阵。

གསར་པ་གསར་རྩེང་། ཐོན་མ་ ཐག་ ལ་ གསར་ ངང་ མ་ ཁལ་ པ། 崭新，新颖：རྨངས་ཤ་ གསར་ པ་ གསར་ རྩེང་། 崭新的汽车。གོན་པ་ འདི་ བཟོས་མ་ཐག་པའི་གསར་པ་ གསར་ རྩེ་ཡིན། 这件衣服是崭新的。

གསར་བྱོས། དང་ཐོག་མེད་ བཞིན་དུ་ གསར་སྐྱེད་ བྱས་པ། 开例，创新例。本无新兴： ཁལ་ཤུར་ གསར་བྱོས། 新开差徭例规。དཔེ་ དཀྱིའམ་ གསར་བྱོས། 花样翻新。ཉར་མེད་གསར་བྱོས། 无旧创新。

གསར་བྱ། 名词。(1)བསྒོམ་པ་ གཞོན་པ། 新戒。后出家的人。(2)གོམས་ འདྲིས་མེད་ པའི་ མི། 生手，未熟练者。(3)གཞོན་ནུ། 少年。

གསར་བྱ་བ། གསར་བྱ་ དང་ འདྲ།

གསར་བྱེལ། ས་ཞིང་ཚལ་ཞིང་ སོགས་གསར་དུ་ ཕྱུ་ སྐྱག་ རྒྱག་པ། 新垦，开垦，开荒：ས་སྐྱོང་ འབོད་ ཆེན་ གསར་ སྐྱལ་བྱས་པ། 大量开垦荒地。གསར་ སྐྱལ་ས་ཞིང་། 新垦地。

གསར་མ། 名词。(1)ལས་ དོན་ གསར་ མ། 新事物。(2)དུས་ ཕྱིས་སུ་ དར་ བའི་ ཅང་ བའི་ ཆོས་ ལུགས། 新教。西藏后宏期佛教。

གསར་མ་བ། ལོ་ ཏུ་ བ་ ཆེན་ པོ་ རིན་ ཆེན་ བཟང་ པོ་ མན་ ཆད་ གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ རྒྱུད་ བོད་ དུ་ བསྒྱུར་ བའི་ སྐྱལ་ འཇུག་ པ་ པོ་ རྣམས་ ལ་ གསར་ མ་ པ་ རེར། 新密者。译师仁钦桑波之后，将密乘诸续译成藏文的人，谓之新密者。

གསར་ཆེས། ལོ་ རྒྱ་ ཁ་ གཞི་ སྐར་ སོགས་ ཀྱི་ འཁོ་ གསར་ དུ་ ཤར་ པ། 初现，新临。岁、月、日、时从新开始：གཞས་ ལོ་ གསར་ ཆེས། 新年初临。དུས་ རབས་ གསར་ ཆེས། 世纪开始。

གསར་ཅན་སྐྱ། གསར་ དུ་ བཟོ་ པ། 新造，新辟：ལ་ ལམ་ མེད་ ལ་ ལམ་ བྱ་ གསར་ དུ་ བཏོག། ཆུ་ ཐམ་ མེད་ ལ་ ཟམ་ པ་ གསར་ དུ་ བཏུ་ གས། 山上无路开新路，水上无桥架新桥。

གསར་བཟོས། གསར་དུ་ བསྒྲུབ་པའི་ དངོས་ པོ། 新产品。新造的物品。

གསར་འཇོམས། (མངོན) མཐོན་པོ། 新来者。客人的异名。

གསལ་བཀྲོལ། འགྲེལ་བཤད་ ཞིབ་ གསལ་ བཏུབ་ པ། 详解。明细解释：དེའི་ཚིའི་ནང་དོན་གསལ་ བཀྲོལ་ཐུས་པ། 详细解释书中内容。

གསལ་ཁ། མངོན་གསལ་ཆེ་ཆུང་གི་ ཚད། 亮度，明显程度；སྣང་བའི་གསལ་ཁ། 光度，光明程度。དོན་གྱི་གསལ་ཁ། 意义明晰状况。ལན་གྱི་གསལ་ཁ། 答复的确切程度。

གསལ་ཁ་གཏོད་པ། ཤེས་ཟིན་པའི་ལས་དོན་གང་ཞིག་ སྐར་ ཡང་ བཤད་ ནས་ གསལ་ འདེབས་ ཅིད་ བའམ་ གསལ་ བོར་ སྟོན་ པ། 重申。将已明了之事，再一次申述。

གསལ་ཁུང་། བྱག་པའམ་བྱ་གའི་མིང་། 洞，孔。透光孔穴；ཐུང་ལ་གསལ་ཁྱང་བརྩེལ་བ། 在墙上凿孔。ཤར་ངོས་ལ་གསལ་ཁྱང་གཅིག་འདུག 东面有孔。

གསལ་གྲགས། ཐུན་མོང་དུ་གསལ་ བའམ་ ཡོངས་ སུ་ གོས་ པའི་ སྐད་ ཀྱི་གས། 著名，驰名，有声望；མཁས་པའི་གསལ་གྲགས། 学者的声望。

གསལ་རྒྱལ། རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱི་ བསྟན་ཚིག

གསལ་ བཤྲགས། མངོན་ གསལ་ དོད་ བོས་ ཁྱབ་ བཤྲགས་ཐུས་པ། 声明。公开宣布。

གསལ་ཚ། མངོན་གསལ་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད། 亮度。明亮的程度；ཁང་ པའི་ གསལ་ ཚ། 室内光线。གསལ་ཚ་ཆུང་བ། 阴暗，亮度小。གསལ་ཚ་ཆེ་ བ། 光线好，亮度大。གསལ་ཚ་མེད་པ། 黑暗。含糊不明。

གསལ་ཚ་ཞོན་ པ། ཐོག་ མར་ དེ་ ཡིན་ དེ་ མིན་ གསལ་བོ་མ་བྱང་བ་གང་ཞིག་གསལ་བོར་ ཐུང་ བ། 已明确，已清楚。已经清楚明白。

གསལ་མཆོག བོད་སྐད་གསལ་བའི་མཆོག་ཏུ་ཕྱུར་ བ། 胜妙光明。

གསལ་རྟེན། སྐྱེབ་མེད་མངོན་ སུམ། 明显，显著，公开；རང་གི་བསམ་ཚུལ་གསལ་ རྟེན་ དུ་ སྟོན་ པ། 表明自己的想法。

གསལ་བཅུབ། དྲན་གསོ་ཐུས་བའམ་དྲན་པར་ ཐུས་ པ། 回忆，记清白。心中明白显现出来。

གསལ་ཙོག་གས། ཞེབ་གསལ་ཤེས་པ། 洞悉，熟悉。清楚地知道；ས་ ཚའི་ གནས་ ཚུལ་ གསལ་ ཙོག་གས་ ཐུང་བ། 熟悉地方情况。

གསལ་སྟོང་། ངོ་བོ་སྟོང་པ་དང་། རང་བཞིན་ གསལ་བ། 明空。本性空，自性明。

གསལ་སྟོང་དབྱེར་མེད། དབྱེངས་དང་ ཡེ་ཤེས་ དབྱེར་མེད་ཀྱི་རིག་པ། 明空无别。体性、智慧无差别。

གསལ་སྟོང་འཛིན་མེད། དབལ་ལྡན་ས་སྐུ་བའི་ལྷ་ བའི་འདོད་ཚུལ་ནི། ཤེསས་རང་གི་ངོ་བོ་གྲུབ་ཅམ་ ནས་གསལ་བ་མི་འདོད་ བས་ གསལ་བ་ ཤེསས་ ཀྱི་ མཚན་ཉིད་དང་། གསལ་བ་དེ་ དབྱིབས་ དང་ཁ་ དོག་སོགས་གང་དུ་བཙལ་ཀྱང་མ་རྙེད་བས་སྟོང་པ་ ཤེསས་ཀྱི་རང་བཞིན། དེ་ལྟ་བུའི་གསལ་བའི་དུས་ ཉིད་ན་ སྟོང་ཞིང་ སྟོང་བའི་དུས་ཉིད་ན་ གསལ་བས་ གསལ་ སྟོང་ དབྱེར་ མེད་ ཐུང་ འཇུག་ བརྟེད་ ཐུལ་ བཅོས་མ་མ་ཡིན་བའི་ཤེསས་ཀྱི་ངོ་ བོའོ། 明空无执。萨迦教派之“见”。自心体性不离明分为明，明分全无形色可得为空，即此明时显空，明空双运无别，远离言说，不由造作，即是心性。

གསལ་ བཅབས། དྲན་ སྐུལ་ ཐེབས་ པ་ དང་ དོན་ བསམས་ཏེ་ ཡིད་ལ་ ཤར་བ། 明白回忆，清楚地记上心来；ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་རྟེས་ངའི་ཤེསས་ལ་གསལ་ ཐེབས་ཐུང་། 经你一讲，我就想起了。

གསལ་མཐོང་། (1)གསལ་བོར་མཐོང་བ། 明见。清楚地看见。(2)ཀླུ་རྒྱལ་ཞེས། 明见龙王。

གསལ་ལྡན། (1)(མངོན) 1.མཁས་པ། 学者、智者的异名。2.གཟའ་ལྷག་པ། 水曜的异名。3.མཐིང་། 石青、蓝宝石的异名。(2)ཀ་ཤིའི་ཡུལ། རྩེ་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མིང་ཞེས། 迦尸城。古印度一城名。(3)སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཙུག་གི་མཚན། 光明王佛。

གསལ་གྲུབས། (མངོན) (1)ཐུགས། 方向、方位的异名。(2)ནམ་མཁའ། 天空的异名。

གསལ་སྣང་། (1)གསལ་བོར་ཤར་བ། 明显。明白显现：དེན་དཀའ་འདི་ ཅ་ཅང་ གསལ་སྣང་ བྱུང་བ། 这件事已经很明显。(2)འོད་སྣང་། 光明，亮光：གསལ་ སྣང་ ཐོན་ བ། 出现光明，放光。(3)(མངོན) ཉི་མ། 明亮。太阳的异名。

གསལ་ཙི། རྒྱབ་མེད་མངོན་བའི་དོན་ དུ་ ཚི་ བའི་ གསལ་བ་དང་འདྲ།

གསལ་བྱེད་ཀྱི་ ཚལ་ བཞུད། གསལ་ བ་ རྟེ་ བསྒྲུབ་ ཐུའི་ ཆོས་ དུ་ མ་ སྨྲོས་ ཤེང་། ཆོས་ ཅན་ དང་། རྟགས་རེ་རེ་ལས་མེད་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་ ཆོས་ཅན། ཤེས་བྱ་ཡིན་ པར་ ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་ པར་ ཐལ། མོད་པ་ཡིན་ པར་ ཐལ། བེམ་ པོ་ ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་ བུའོ། 多法应成。积集众多能别或所立法，但举一种有法及因者。如云："有法声，应是所知，应是所作性，应是有，以是物质故。"

གསལ་བ། ❶མངོན་པར་ཕྱུང་བ། 显明，出现，表露，明示：བསྟན་ པ་ གསལ་ བ། 阐明圣教。གཞུང་ དུ་ གསལ་ བ། 明白记载于书中。ཚོང་ གསལ། 上述，上列。གཤམ་ གསལ། 下述，下列。རེམས་ལ་མི་ གསལ་བ། 想不起。བདེན་ རྫུན་ གསལ་བར་ཕྱེད་བ། 弄清真假。ཕྱི་ གསལ་ནང་ གསལ། 透明，内外通明。གཞིང་ ས་ འོག་ དུ་ ཡོད་ན་ འོད་ནས་ མཁའ་ གསལ། 地下有黄金，光芒照天上。意谓有宝自发光。❷སྒྲིབ་ མེད་ མངོན་ བ། 形容词。明白，清楚，显著：སྐུ་ དཀྱིལ་ གསལ་ དུ་ བ། 贵体光昌。ཐུན་ རྟེན་ གསལ་ བ། 吐字清楚。ཐུགས་ དགའ་ ཉིང་ རྗེ་ མེད་ གསལ་ བ། 心思明净无垢。སྐད་ ཅ་ གསལ་ བ། 话句明白。རིག་ པ་ གསལ་ བ། 神志清醒。ཡིག་ རིས་ གསལ་ བ། 字迹清晰。གཞུང་ དོན་ གསལ་ བར་ ཁོང་ དུ་ ཆུད་ བ། 书中意义了然于心。 གསལ་ བར་ མངོན་ བ། 明显，了然。གསལ་ སྟོན། 显露，暴露，明白表示。 གསལ་ རྟོག། 洞察。ཐུ་ གསལ་ ལ་ མ་ གསལ་ ཞེས་ བྱུང་། 听到一点模糊不清的声音。དཔེ་ ཆ་ གསལ་ ལ་ མ་ གསལ། 书本模糊不明。 གསལ་ ལ་ དྭངས་ པ། 明净，明亮。 གསལ་ ལ་ སྐིང་ དུ། 光明，暧昧的反面。 ཐུན་ རིག་ གསལ་ བ། 智敏，聪明。 ཉིན་ མོར་ འཇུག་ པའི་ སྣང་ བ་ ལྟར་ གསལ་ བ། 明洁如白昼。 ཁར་ རྩིའི་ ཐུ་ བ་ ལྟར་ རེ་ གསལ། དབྱར་ ཁའི་ ཆུ་ བོ་ ལྟར་ རེ་ ཐུས། 象上弦月亮，日渐光明；象夏季河水，日益上涨。❸名词。(1)བསྒྲུབ་ བྱའི་ ཆོས་ ཐམ་ དུས་ བཅའ། དབེན་ ནས། བྱས་པའི་ རྟགས་ ཀྱིས་ སྒྲུ་ མི་ རྟག་ པར་ བསྒྲུབ་ པ་ ནི། མི་ རྟག་ པ་ ཞེས་ པ་ གསལ་ བའོ། 法，后陈。所立之法或所许。如以所作性为因，成立声是无常，则所说无常，即是此处之法。(2)བྱེ་ བྲག 差别，能别。

གསལ་བ་ཅན། (མངོན) (1)མཁས་ པ། 有学识者，有才能者。(2)མཐིང་། 石青。一种蓝色颜料。

གསལ་བ་བོད་ ཀྱི་ ཐྲིང་། བོན་ སྐྱེས་ པ་ གཤེན་ རབས་ ཀྱི་ འཁྲུངས་ ཡུལ། 色瓦物给林。苯波教祖师兴饶的生地名。

གསལ་བའི་སྒྲོ། (མངོན) མཁས་ པ། 明门。学者、

智者的异名。

གསལ་བའི་ཨོད་ཟེར། (མངོན) ཉི་མ། 明珠。太阳的异名。

གསལ་བྱེད། (1)རང་གི་གསལ་དབྱངས་དང་སྦྱར་བ་ལ་བཞིན་ནས་རང་གི་བརྗོད་དོན་ གསལ་ བར་ བྱེད་ པའི་ཚ་ནས་བཞག་པའི་ཡི་ ཀེ། 辅音，辅音字母。藏语语法传统说，凭依自带元音足以表明所说意义的一类字母。(2)བརྗོད་ པ་ སོགས་ གསལ་ བར་བྱེད་པ། 查明，弄清。指点明白。旧译作明、显扬。(3)(མངོན) 1.མིག 眼睛的异名。2.ཉི་མ། 太阳的异名。3.འོད། 光的异名。4.མེ། 火的异名。5.མེ་ལྷ། 火神的异名。

གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། རིགས་དང་། ཐ་བ། ཙེན་ཏེན། རྗས་ཏེ་བརྗོད་པ་དོན་ཀྱི་དངོས་པོ་བཞེ་གང་ཐུང་སྟོན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གཅིག ཚིགས་བཅད་ཀྱི་ཀང་པ་ཐོག་མཐའ་ བར་ གསུམ་ གང་ དུ་གནས་པ་དེས། རང་ཚིག་རྒྱ་ཁྱིའི་ངག་རྒྱུན་ཀུན་ལ་བན་ཞིང་གསལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཞེག་སྟེ། ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་དེ། རིགས་བརྗོད་ཐོག་མའི་གསལ་བྱེད། ཐ་བ་ཐོག་མའི་གསལ་བྱེད། ཙེན་ཏེན་ཐོག་མའི་གསལ་བྱེད། རྗས་བརྗོད་ཐོག་མའི་གསལ་བྱེད། རིགས་བརྗོད་བར་ཕྱི་གསལ་བྱེད། ཐ་བ་བརྗོད་པ་བར་ཕྱི་གསལ་བྱེད། རིགས་བརྗོད་མཐའི་གསལ་བྱེད། ཐ་བ་བརྗོད་པ་མཐའི་གསལ་བྱེད། ཚེང་བའི་གསལ་བྱེད། འགལ་དོན་གསལ་བྱེད། དོན་གཉིག་གསལ་བྱེད། སྦྱར་བའི་གསལ་བྱེད་བཅས་སོ། 点睛修饰法。在诗文的前中末句里用一个表明事物类型、动作、功能或属品的言词，使前后文含义全部明白突出以修饰其词句。分为十二类：首句类型、首句动作、首句功能、首句属品、中句类型、中句动作、末句类型、末句动作、连珠、矛盾、一事和双关。

གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཙྪ་གསལ། མེ་ཏོའི་ཚོགས། 文身，文字。

གསལ་བྱེད་རྒྱང་བ། དབྱངས་དང་མེ་ལྡན་ བའི་ གསལ་ བྱེད་མེ་ཏོ། 纯辅音字母。不带元音的辅音字母。

གསལ་བྱེད་རིས་བའི་ཐ་དཀའི་རྒྱན། ཚིགས་ བཅད་གཅིག་གི་ཚིག་ཀང་རེ་རེའམ། བཞི་ག་ལ་ དབྱངས་ དང་མ་ འབྲེལ་ བར་ གསལ་ བྱེད་ ཀྱི་ རྣའི་ སྐྱེའི་རིས་པ་སྦྱར་ཏེ་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཞེག 同声母难作体修辞法。诗歌的一句或全首，皆用同声母文字，实际是用发音部位相同的辅音字母文字组成的修辞方法。

གསལ་བྱེད་དབྱངས་བཅས། གསལ་ བྱེད་ སུམ་ རྟ་ བོད་དབྱངས་ཀྱི་ སོགས་ བཞི་ མཚན་ བྱེད་ ཀྱི་ གི་ གྱ་ སོགས་ བཞི་ ཙེ་ མེད་ པ། 含元音的辅音字。

གསལ་བྱེད་དབྱངས་མེད། གསལ་ བྱེད་ སུམ་ རྟ་ བོད་དབྱངས་ཀྱི་ སོགས་ བཞི་ མཚན་ བྱེད་ ཀྱི་ གི་ གྱ་ སོགས་ བཞི་ ཙེ་ མེད་ པ། 纯辅音。不带元音的辅音。

གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ། ཀ་ ཁི་ སུམ་ རྟ། 藏文三十辅音字。

གསལ་བྱེད་མཚམས་སྦྱོར། ལེགས་ སྦྱར་ ཙེ་ གེའི་ གསལ་ བྱེད་ རྣམས་ རྗེ་བ་ གཅིག་ ཏུ་ སྦྱར་ ནས་ འདོན་ བའི་ ཚུལ། 梵文辅音拼合法。

གསལ་བྱེད་ཁི་གེ། མིང་ ཚོགས་ དེ་ དག་ ཙེ་ གེས་ གསལ་བས་ན་ གསལ་ བྱེད་ ཙེ་ གེ་ ཀ་ ཁ་ སོགས་ སུམ་ རྟ་ ཐབ་ པ། 辅音字母。藏文ཀ་ཁ་等三十字母。

གསལ་བྱེད་སོ་བཞི། ལེགས་ སྦྱར་ སྐད་ཀྱི་ གསལ་ བྱེད་ སོ་ བཞི། 梵文三十四辅音字：

ཀ ཁ ག ང ང་། ཙ ཚ ཛ ཇ ཉ།
ཏ ཐ ད ན པ། ཏ ཐ ད ན ན།
བ ཕ བ མ ཡ། ཡ ར ལ ཝ ཤ།
ཥ ས ཧ ཨ།

གསལ་མིག (1)བྱག་པའམ་བྱ་གདེ་མིང་། 孔，洞。(2)ལྟ་ཅིང་ཀྱི་མིག་གསལ་བོ། 眼亮，目明。眼睛明亮。

གསལ་མེ། སྐྱང་གསལ་མར་མེ། 灯，烛。

གསལ་མཛད། (1)གསལ་བར་བྱེད་པ། 显扬，显露，表明，弄明白。(2)བྱང་སེམས་ཤེག་ཀྱི་མཆོག། 开光菩萨。

གསལ་ཚེག སྤྱི་ཚེག་དེའི་རེས་ གཟའ་ དང་ གཟའ་དག་གི་རེས་གཟའ་ མཐུན་ ནམ་ མི་ མཐུན་ བརྟགས་ནས་མཐུན་པར་བྱས་ པའི་ སྤྱི་ ཚེག་ ལ་ གསལ་ ཚེག་ཅེས་བརྗོད། 已核日。共日的曜次须与定曜的曜次验算核对，如果不符，则共日的日期应加调整，这样改正后的日数叫做已核日。

གསལ་ཡས། གྲངས་གནས་ཤིག 阿波南，阿畔多。一大数名。

གསལ་ལམ་ལམ། མངོན་པར་ གསལ་ བའི་ དོན། 明明显显，清清楚楚：ཚིག་ དོན་ ཟློ་ལ་ གསལ་ལམ་ལམ་དྲན་པ། 词义清楚地记在心中。

གསལ་ལེ་བ། བཀྲ་ལམ་མེར་གསལ་བ། 极清晰，异常明白：སྐྱ་དབྱངས་རྣ་བར་གསལ་ལེ་ བ་ སྐོས་པ། 耳中很清楚地听到声音。ཡུལ་ཕྱོགས་རྣམས་མིང་ལ་གསལ་ལེ་ བར་ འཆར། 地方景色，显现心中。

གསལ་ ཤིང་། མིའི་ ལུས་ ཀྱི་ དོག་ རྩོ་ ནས་ ཡར་ འབྱིགས་ཀྱང་ཀྱི་ཁྲམས་ཤིང་ཞེག 串戈。贯穿人体肛门至顶门的利戈，古代酷刑之一。

གསལ་ཞིང་རྩེ་བ། མངོན་པར་གསལ་ བ། 明显清楚：བལྟ་ ཐུབ་ ཡུལ་ རྣམས་ གསལ་ ཞིང་ རེ་ བ་ མཐོང་བ། 所见之景，清晰明显。

གསལ་གསལ་ཚེར་ཚེར། སྐྱེབ་གཅིགས་མེད་པ། 明确，明明白白：གནད་ དོན་ གསལ་ གསལ་ རྩེད་ རྩེད་ དུ་ སོན་པ། 问题明明白白地暴露出来了。

གསལ་ལྡང་རྩེ། ཉ་ ཟང་ གསལ་ བའི་ ཁྱད་ པར་ ཞེག 鲜明，明朗的：སྐྱེན་ཀའི་ཟླ་བ་གསལ་ལྡང་ རེར་ ཤར་པ། 秋月明朗地升起。

གསལས་ཁང་། བོན་ཐའི་ལྷ་ཁང་། 道观。苯波教的寺庙。

གསལས་མོ། 名词。(1)བོན་ཀྱི་ལྷ་མ་དང་། དེའི་ ཁོག་ རྟེན་ བྱད་ མེད། 苯教女神，苯教女巫。(2)འདུས་ཤེས་ལུང་སྟོན་མཁན། 还魂卦师。死后复活修谈休咎者。(3)ཆོས་རྗེ། 巫觋。降神师，祝神人。

གསིག་པ། (ཐ་དད་ཐ) བསིགས་པ། བསིག་པ། སིགས།། (1)འདར་ དུ་འཇུག་ པ་ དང་ དགྱུགས་ པའམ་སྐྱུག་པ། 振刷，耸动，颤抖：ལུས་ གསིག་ པ། 抖动身体。བརྡབ་གསིག་གཏོང་པ། 踩踹，扰害。མེང་གེའི་རལ་པ་བསིགས་ ནས་ སྐྱག་ དང་ འགས། 狮子抖鬣与虎斗。(2)གྲེན་དུ་བསྐྱོད་པ། 向上抖动：རྗེག་ཁྲིས་སྐྱོད་གསིག་ ཆུག་པ། 抖起背上包袱。དཔྱང་པ་གསིག་གསིག་ 耸一耸肩头。

གསིང་ཆུ། ཐང་ དང་ ནགས་ ཚལ་ ལས་ བྱུང་ བའི་ གསིང་མའི་ཆུ། 浸泉。从草原林间渗透流出的泉水。

གསིང་མ། 名词。(1)རྩྭ་ སྟོན་ཐྲེག་བའི་ཐྲེང་ཐང་། 青草坪，草地：རེའུ་གསིང་། 林园中草地。གསིང་མ་སྐྱོ་ཐིང་ཐིང་ཞེག 一块绿油油的青草坪。(2)ཐྲེང་ཐང་དུ་འཁྲིལ་བའི་མཆེའུ་ཆུང་། 沼泽。草地上所汇集的池沼或水坳。

གསིང་མ་མེ་ཏོག རེའུ་ གསིང་ ལ་ ཐྲེག་ བའི་ མེ་ ཏོག 草坪花朵。草地生长的一种小花。

གསིད་པ། ●(ཐ་དད་ཐ) སྐོར་བ། 转动：འཕང་ ཁ་གསིད་པ། 转陀螺。འཕྲུལ་འཁོར་གསིད་པ། 转动机器。●སྐྱེད་ཁྲད་པར། 名词。唧唧，嘶嘶声：ལྕམ་ནས་གསིད་ཐྲེ་ གཏོ་བ། 鞋底发出唧

唧声。❷གདུ་ཀ་དང་ཏལ་མ་དང་མ་ཐོགས་པ། 形容词。直捷，迅速无阻：ཉི་ཟེད་ གཞིང་ བར་ འཕྲོ་བ། 日光直射。ལམ་བར་དུ་མ་ཐོགས་བར་ གཞིང་བར་ཕྱིན་པ། 途中迅速无阻地去了。

གཞིལ། ❶གཞིལ་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷གདས་ངོ་ག་མ་ འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ། 化。用下位的进率乘之，化为下位数：ཆུ་ཚོད་གནས་ནས་གཅིག་པའ་ ལ་སྦྱང་དུ་དྲུག་ཅུར་གཞིལ། 刻位乘以60化为分位。ཚེས་ ཟླངས་ཉི་མཁའ་ཤིའི་བར་ གཞིལ། 将太阴日行度，化为息位的707分之一。

གཞིལ་བ། (ཐ་དད་པ) ༡.འབྲིལ་བ་དང་ སྒྲ་འཕྲིན་ པ། 摇晃，振动：འཁར་གཞིལ་གཞིལ་ པ། 摇振禅杖。དྲིལ་བུ་གཞིལ་བ། 摇铃。ཞིལ་སྦྱོན་གཞིལ་ པ། 摇击铙钹。༢.བཞིལ་བ། གཞིལ་བ། གཞིལ།། (1)གཞོག་པ་དང་འགས་པ། 劈开，捏搓，分零：ཇ་ རྡིལ་ བཞིལ་ པ། 捏碎圆茶。རྡོ་ དྲྭ་ བྱང་ གཞིལ་བ། 打碎石块。ཤི་ཤེང་གཞིལ་ བ། 劈开木柴。(2)འཁྲུད་པའི་ཞེ་ས། 洗涤、沐浴的敬语：ཞབས་བཞིལ་བ། 洗脚。ལག་ གཞིལ་བ། 洗手。(3)བཞད་པའི་ཞེ་ས། 剃的敬语；དབུ་སྐྲ་གཞིལ་ བ། 剃发。(4)གཅི་བ། 撒尿，解小便：དི་ཆུ་ གཞིལ་བ། 解小便。

གཞིལ་བྱེད། (མཛད) འཁར་གཞིལ། 能振摇。锡杖、禅杖的异名。

གཞུ་ ཅིལ། བྱད་ ཤེད་ ཀྱི་ གསང་ ལས་ ནས་ ཕྱིར་ འཛག་པའི་ཤི་གཙང་བའི་རྫས་དཀར་པོ། 白带。妇女阴道流出的白色不净物。

གཞུག་པ། ཁྲོག་ངན། 名词。贿赂品，གཞུག་ ཟ་ བ། 受贿。དབོན་དན་ ར་ ངམ་ ཅན་ལ་ གཞུག་ཕྱིན་ པ། 向贪官行贿赂。ལེགས་ ཉེས་ འབྱེད་ ཀྱིས་ གཉེན་ ངོ་དང་གཞུག་འབྱལ་ལ་བཙལ་ན་ དོན་ རྣམས་ བཟློག་པའང་ འགྱུར། 裁判员如果看情面和受贿赂，就会把事情毁掉。

གཞུང་། ●名词。(1)ངག་ དང་ སྐད་ ཆའི་ ཞེ་ས། 语词、语言的敬词：རྒྱལ་ པའི་ གཞུང་། 王命，圣旨。སྔ་ དཔས་ ཀྱི་ གཞུང་། 先哲遗教。གཞུང་ བཏོ་བ། 谈话。གཞུང་ བཅད། 闭口不说话。གཞུང་ འདེ་བ། 交谈。གཞུང་ འབོད་ པ། 说话，呼唤。གཞུང་ མཉེན་ པ། 语气委婉。གཞུང་ ཡང་ ཅེ་བ། 语音朗朗。གཞུང་ མི་ བསྟལ་བ། 不肯赐教。གཞུང་ བཟུ་ བ། 洽谈，接谈。(2)རྒྱལ་བའི་ ལུང་ དང་། སངས་རྒྱས་ ཀྱི་ ཆོས། 佛法，佛经。佛教著作：རྒྱལ་ བའི་ གཞུང་། 佛语，佛教经典。གཞུང་ འཛུས། 文集。གཞུང་ སྒྲོག་ པ། 诵经。●མིང་ གི་ རྗེས་ དུ་ བཏགས་ ནས་ ཞེ་ ཆེ་ གའོ་ བྱེད་ ཆེ་ ཆུང་ ཆེ་ ཚིགས་ ཤེ་ ཀ 加在一般语词前面造成敬语的一个词缀：གཞུང་ སྐད། 语音。གཞུང་ གྲོས། 商议。གཞུང་ མཚལ་ ཐོན་ ཐོ། 谈吐流利。གཞུང་ ལན། 回示。མཛད་ པ་ རྒྱུད་ གཞུང་ རྒྱང་ མཛད་ པ། 进行了亲切的谈话。

གཞུང་ ཀྱི་ ཏུ་ བཙོད་ པའི་ ཚུ་ འཕྲུལ། ཆོ་ འཕྲུལ་ གཞུམ་ གྱི་ ཡ་ ཀྱལ་ ཞེ་ ས། གཅུལ་ བྱའི་ སེམས་ དང་ མཐུན་ པར་ ཆོས་ སྟོན་ པ། 记说神变。三神变之一。根据所化徒众思想，讲说佛法。

གཞུང་ སྐྱེས། (མཛད) ཐོན་ ཐོས། 佛语生。声闻的异名。

གཞུང་ ཁྲངས། བཤད་ པའི་ ཁྲངས། 根据：དེ་ གཞུང་ ལ་ ཅིའི་ གཞུང་ ཁྲངས་ གང་ ཡིན་ ཞེའ་ ཐ་ གསལ་ བཤད་ ཙོང་ བ་ ཞུ། 如此讲的根据是什么，请明示。

གཞུང་ མཁྱེན། (1)སྨད་ ཆ་ སོགས་ ཤོད་ མཁས་ པ་ ཙོང་ པ། 擅长言谈。(2)དོན་ དམ་ ཞུ་ སྐབས་ ཁྱིད་ མཁྱེན་ ཁེར་ བའི་ ཚབ་ ཏུ་ སྐུ་ མཁྱེན་ གཞུང་ མཁྱེན་

ཐེད་པ། 语知。有所请求时，常用身知、语知代替您知道。

གསུང་གི་མངའ་བདག (མཚན) འཇམ་པའི་དབྱངས། 语言权威。文殊菩萨的异名。

གསུང་གི་ཆུ་རྒྱུན། གསུང་ཆུ་ཡི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ། 语流水。常赐教诲的形象化说法。书信用语。

གསུང་གི་བདུད་རྩི། བདུད་རྩི་ལྟར་ཁས་བཟང་པའི་གསུང་། 语甘露，金玉良言。

གསུང་གི་ཏའེ་ཀྲད་གཉིས། དའེ་ཐད་བཅང་པ་བཀྲད་རྒྱའི་ཀྱས་ཤེག་རྣེ་གསུང་འབྱུག་གི་རྒྱ་དང་ལྡན་པ་དང་། གསུང་མཉེན་ཞིང་འཇམ་པའི། 语随好二。如来八十随好之一类，语洪亮如雷音，语柔和圆润。

གསུང་གིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ། སྟོན་པས་གསུང་གིས་བྱེན་ཀྱིས་བརླབས་པ་མ་རིག་དགྲའི་འགོད་པ་བསལ་བའི་མདོ་ལུ་བྱ། 语加被教。释迦牟尼亲语加持的契经，如《未生怨王忏悔经》等。

གསུང་རྒྱུགས། (1)འཕྲིན་ཡིག 书信。(2)གསུང་རབ་ཀྱི་རྒྱུགས་པམ། 经卷，经函。

གསུང་ཞྭེང་། གཏམ་རྒྱང་། 商谈，谈论；ཐུགས་དགེས་པའི་གསུང་རྒྱང་མང་པོ་མཛད། 谈了许多悦意的话。གསུང་ རྒྱང་ ཞིབ་ རྩལ་གནང་། 详细谈论。

གསུང་མཁྱར། གསུང་གི་མགུར་ དབྱངས་ སམ། མགུར་ཐུག 歌词，歌调；གསུང་མགུར་བཞེས་པ། 唱歌。

གསུང་ཐུགས། ཞལ་ནས་ནམ་ངག་ནས། 口传，ཁོ་བོའི་ རྩྭ་དབོན་ཀྱི་གསུང་ཐུགས་ རི་དེ་འདྲ་ཞེག་ཡིན། 我师的口传如此。

གསུང་སྐྱེས། (1)སྐད་ཅ། 话，语言。(2)ཁ་ནས་ནམ་ངག་ནས། 措词，说法。讲话的方式，གསུང་སྐྱེས་གཞན་པ་ཞིག་གནང་། 请用另外一种说法。འདི་ལ་གསུང་སྐྱེས་གཉིས་ཡོད། 这里有两种说法。

གསུང་ལྟ། རྟེང་ནུབ་དུ། སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་འཁོར་ལ་བདུ་སྐྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན། སྐུ་མེད་དོན་ཀྱི་གསུང་། དཀོངས་པ་བདུའི་གསུང་། བརྗོད་པ་ཆེག་གི་གསུང་། དབྱེར་མེད་རྡོ་རྗེའི་གསུང་། མངོན་བྱང་གི་གསུང་སྐྱེ་ལྟའོ། འབྲས་ཆོས་ཉིད་ཕྱིའི་ཐེག་པའི་ལུགས་ཤེག 五语，五种佛语。旧派密乘经典所说，佛以五身告语各众眷属的言教：无生胜义语、密意符号语、言说词句语、无别金刚语和现证菩提语，是二十五果法之一类。

གསུང་བཅག་པ། ཐུ་མའི་ བཀའ་ ལ་ མ་ བརྩི་ས་ ཡབས་ཀྱི་ཐུགས་དང་ཉུབ་ཀྱི་ལུགས་བྱས་པ། 违教。对上师教言不尊重或违背。

གསུང་ཆོས། གསུང་གི་ཆོས་དེ་ ཆོས་ཀྱི་ཞེ་ས། 所讲法，佛法。

གསུང་ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱའི་ རྣལ་ འབྱོར། ཕེད་ཀྱི་ཤེས་པའི་ བྱོ་ བྱང་ཀྱི་ འཕྲལ་པ་ བསལ་ ནས་ རང་ བཞིན་ གོ་ སོང་ རྟོག་པའི་ ཡེ་ ཤེས་ མངོན་ དུ་ བྱ་ བ་ སྟེ་ རྣལ་ འབྱོར་ རྒྱུད་ ཀྱི་ ཕྱག་ རྒྱ་ བཞི་ པའི་ ནང་ གི་ ཤེས་ ཡིག 语法印瑜伽。密乘瑜伽部四印瑜伽之一。消除意识客尘迷乱，现见妙观察智。

གསུང་མཆོད། (1)བཀའ་ མལ། 谈话，商量。(2)བཀའ་ མཆིད། 信函，言谈。

གསུང་མཆོག གཞན་ལ་ཡང་ཡིའི་གཏམ། 良言，益训。

གསུང་ མའི་ཤེད་ ཞིང་ བཅས་ པའི་ དའེ་ བྱད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དའེ་ བྱད་ བཅང་ པོ་ བཀྲད་ རྒྱའི་ཐོ་ ཤེས་ ཡིག་ ཡིན། སྐྱེ་ བ་ལ་ སོགས་ པར་ གསུང་ པ་ རྟེན་ ཀྱིས་ གསུང་ སྐྱེ་ ཞིང་ མཐུན་ ལ་ བཅས་ པ། 音韵和畅。如来出言悦耳，感得声音和美之好。佛身八十种随好之一。

གསུང་ཚུལ། སྐད་ཀྱི་གདངས་ སམ་ སྐད་ ཅ་ སྐྱེ་ པོ།

悦耳之音，悦耳之言：ཅ་ཁ་བྱག་ཁ་ན་དབྱངས་ཁའི་གསུང་སྒྲན་ཡོད། 杜鹃嘴里有春天的妙音。

གསུང་རྟེན། ཆོས་ཪི་ཏེ་ཆེ་ཆུང་། 经卷，经函。

གསུང་བཤད། སྐྱགས་བརྟག་དང་མཚངས་ཏེ་ཚིའི་བརྟག་དཔྱད། 卦，筮，卦象。

གསུང་མདུད། གཟུངས་སྔགས་བཅོན་ནས་ཐུགས་བཏབ་བའི་སྐུང་བ། 护身符结。

གསུང་རྒྱང་མ། ཕྱིར་མི་སྟོན་བའི་གསུང་། 秘密语，秘密文集。

གསུང་འཕྲིན། ཚབ་ཀོག་གམ་སྐྱེང་ཡིག 音讯，书简。

གསུང་འཕྲོས། (1)འཕྲོས་པའམ་སྨད་ཚ། 议论，语言，话。(2)གཏམ་ཀྱི་ལྟག་མ། 余命，未尽的言词；དུས་ཚོད་མ་འདང་བས་གསུང་འཕྲོས་ལུས་པ། 因为时间不够，话未说完。

གསུང་བ། (ཐ་དད་པ) གསུངས་པ། གསུང་བ། གསུངས།། སྐྱ་བའི་ཞེ་སྡ། 讲述、宣说的敬语；ཕི་གསུངས་བཀའ་སྩལ། 遵命照办。ཆོས་གསུང་པ། 讲经。ལོ་རྒྱུས་ཤེག་གསུང་བའ་འཚལ། 请讲述一段历史！ ཁྱོད་ཀྱིས་ གསུངས་ པ་ དེ་ བདེན་འདུག 你说得对。 སྐུ་ཏི་མའི་ནང་ལ་བཞུགས་ནས། གསུང་གྱིབ་མའི་ནང་ལ་མ་གསུངས། 身处阳光下，莫讲影中话。

གསུང་ ཟིས། (1)འཕྲིན་ ཡིག 书简，信函。(2)ཟླ་ཆེན་མི་ཆེན་གྱི་ གསུང་ བཤད་ ཡི་ ཞིང་ ཟིས་པ། 笔录，笔记。

གསུང་དབྱངས་ཁམ་ཡན་ལག་པྲ། འབྱུག་ སྒྲ་ ཉང་ཟབ་པ་དང་། སྒྲན་ཞིང་འཇེའས་ལ་རྣ་བར་སྒྲན་པ་དང་། ཡིད་དུ་བོང་ཞིང་དགའ་བར་ཐུབ་པ་དང་། རྣམ་པར་གསལ་ཞིང་རྣམ་པར་ཏིག་པར་ཐུབ་པ་དང་། མཐའ་བོས་ཤིང་མི་མཐུན་པ་མེད་པའོ། 佛音五支，深如雷音、美妙悦耳、赏心可意、悠扬明晰和入耳中听。

གསུང་འབུམ། གསུང་རྩོམ་ཐོགས་བསྡུས། 文集，全集；ས་སྐྱའི་གསུང་འབུམ། 萨迦文集。

གསུང་འབྱུག་གི་སྒྲ་དང་ལྡན་པའི་དབྱེ་ཐུབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབེ་ཐུབ་བཟང་ཐོ་ བཏུབ་རྩའི་ ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅད་མི་མངའ་བ་ཉིད་ཀྱིས་གསུང་འབྱུག་གི་སྒྲ་ལྟར་ བརྗོད་ ཆེ་བ། 声如雷音。如来不具一切怖畏，感得语声响如雷音。佛身八十种随好之一。

གསུང་མད། (རྟེན) སྐད་ཆ་བདེན་པ། 真实话，诤实语。

གསུང་རྩོམ། རྩོམ་ ཡིག་ ཀི་ ཞེ་ སཱ། 著作；མའོ་ཀུ་ཉེའི་གསུང་རྩོམ། 毛主席著作。

གསུང་རྩོམ་གཅེས་བསྡུས། མི་གཅིག་གམ་མི་དུ་མའི་གསུང་རྩོམ་ཀྱི་ནང་གི་མཁོ་ བའམ་ གལ་ ཆེ་བ་ བཏུས་པ། 选集。选录一个人或若干人的著作而成的集子；མའོ་ཙེ་དུང་གི་གསུང་རྩོམ་གཅེས་བསྡུས། 《毛泽东选集》。

གསུང་ ཚངས་ དབྱངས་ ལྟ་ བྱ། ཚངས་ པའི་ དབྱངས་ཀྱི་མཚན་བཟང་དང་དྲན་གཅིག

གསུང་ཚོགས། གསུང་ཁྲིས་ཡིག་ཚོགས། 书信，信函，文集，语汇。

གསུང་རབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་། 经典，佛经；གསུང་རབ་ཀྱི་ཏོག་པ། 诵经，念佛经；གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ སྐྱེ་བོ་མ་ འཁྲུལ་ཞིང་མ་བསྐད་པ། 经典的意义深奥广泛，准确无误。

གསུང་རབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གསུམ། བཟླ་གསུམ་ སྟོན་པ། ཕྱག་རྒྱ་གསུམ་དང་ལྡན་པ། གོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དགེ་བ། 经教三支：显示三学、具三法印和始中结皆善。

གསུང་རབ་བཀའ་སྩལ། ཚད་མེད་ འཇིག་རྟེན་

ཁའི་རྩོམ་པོག 经典著作。

གསུང་རབ་སྐྱེགས་བམ། ཚེས་ པི་ ཀྱི། 经函，经卷。

གསུང་རབ་ཡན་ལག་ དགུ། གསུང་ རབ་ ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་འཇིང་ སྡུད་ བྱས་ ནས་ མདོའི་ རྒྱ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པ། ལུང་དུ་བསྟན་པ། ཚིགས་སུ་བཅད་པ། ཆེད་དུ་བརྗོད་པ། གླེང་གཞི། ཡེ་དུ་ཆོས་པ། རྨད་དུ་བྱུང་བ། གཏན་ལ་ཕབ་པ་སྟེ་ཆུལ་བའི་གསུང་རབ་ཡན་ལག་དགུར་གྱུར། 九分教，九部经。十二分教中譬喻、本事、本生三者摄人因缘而为九分；或自说、本事合为一分，本生摄入因缘，讽诵摄人应颂而为九分。

གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ རྗོད་ བྱེད་ ཀྱི་ ཚིག་ རྣམས་ ཡན་ལག་ཏེ་ ཚན་བཅུ་གཉིས་སུ་བསྡུས་པ་སྟེ། མདོའི་ སྡེ། དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་སྡེ། ལུང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེ། ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེ། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ སྡེ། གླེང་གཞིའི་སྡེ། རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ སྡེ། དེ་ཕྱི་བུ་བྱུང་བའི་སྡེ། རྒྱས་པའི་རབས་ཀྱི་ སྡེ། ཡེ་དུ་ཆོས་པའི་སྡེ། རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་ སྡེ། ཉོན་གཞིའི་སྡེ། རྟོགས་པ་བརྗོད་པ

三者；ཆུལ་ཁབ་དང་གྲྭན་མོང་། 兼顾国家、集体和个人三者的利益。

གསུམ་ཀ། གསུམ་ཁ་དང་འདྲ། 三者。

གསུམ་དགའ། (མཛོད) ཟླ་བ། 三喜。月亮的异名。

གསུམ་པོ། ཉེར་བའི་སྒྲ། 施事词，第三格。

གསུམ་སྒྲ་ཅན། (མཛོད) སྦྲང་མ། 三声者。蜜蜂的异名。

གསུམ་བསྡུལ། ཁག་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྡུལ་བ། 三合一，合三而一；ཁ་དོག་གསུམ་ བསྡུལ་ ཀྱི་ཐག་རིས། 三种颜色合成的一股花绳。

གསུམ་ཆ། དུམ་བུ་གསུམ་དུ་བགོས་པའི་ཆ་ཤས། 三等分；གསུམ་ཆ་གཅིག 三分之一。གསུམ་ཆ་གཉིས། 三分之二。

གསུམ་གཉིས། (1)གསུམ་ཆ་གཉིས། 三分之二。(2)གསུམ་དང་གཉིས། 三和二。

གསུམ་ཐོག (1)ཁང་པ་གསུམ་བརྩེགས། 三层楼房。(2)ཁང་པ་གསུམ་བརྩེགས་ཀྱི་ ཐོག་ཁ། 三层楼上，三楼顶。

གསུམ་མཆོད། ཆུ་ དང་ ལམ་ སོགས་ ཁག་ གསུམ་ གཅིག་ཏུ་འཛོམས་པའི་འགག 三汇，三合；ཆུ་ གསུམ་མདོ། 三河口。 ལམ་གསུམ་མདོ། 三岔路口。

གསུམ་འདུས། ཁག་གསུམ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ། 三和，三和合，གསེར་ དངུལ་ རྒྱ་ གསུམ་ བསྲེས་ནས་ བྱུགས་པའི་ རྫོང་ཆས། 金银铜三种合金铸成的器具。མི་རིགས་གསུམ་འདུས་ཀྱི་ས་ཁུལ། 三种民族聚集地区。

གསུམ་ལྡན་དུས། འཛམ་གླིང་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཚོར་ དང་། རོལ། འདོད་པ། བདེ་བ་བཞི་ལས་ཆ་ གཅིག་ཉམས་ནས་ཆ་ གསུམ་ ལ་ ལོངས་ སྤྱོད་ པའི་ དུས་ཀྱི་དེའི་ཡུན་ཚད་ལ་ལོ་ གྲངས་ ས་ ཡ་ གཅིག་ དང་ཉིས་འབྱམ་དཀུ་ ཁྲི་དྲུག་ སྟོང་ ཟེར་ ཏེ། སངས་རྒྱས་གཞན་གཤེད་ཐུབ་ཙོང་ཁར་བཤད་དོ། 三分时。佛书所说人类的法、财、欲、乐即道德、财富、享受和安乐四者之中，只能具备三者的时代，期间为一百二十九万六千年，有拘那舍牟尼佛出世。

གསུམ་བརྗོད། གསུམ་བརྗོད་ལ་ཞེས་པའི་གཞས་ཚིག 三语歌。藏戏一歌词。

གསུམ་པ། གྲངས་རིམ་ཞེག 数词。第三。

གསུམ་པའི་ངང་བཞིན། (མཛོད) ཕ་ མིན་ མ་ མིན་གསུམ་ པའི་ ངང་ བཞིན་མ་ རེད། 第三性，中性，非男非女性。旧译不男性。

གསུམ་པོ། ཁག་གསུམ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བརྩེས་པ། 名词。三者。三个一并计算。

གསུམ་ཕྱག་རས། གསུམ་ རེ་ གསུམ་ རེ་ ཙོད་ པའི་ གསུམ་ཚན། 三合组。每三个合成的一组。

གསུམ་ཕྱིང་ཅན། (མཛོད) ནེ་ཙོ། 三鬘者。鹦鹉的异名。

གསུམ་རྩེན། (1)ཕུ་ཡུལ་ཏེ་ གཙོ་ བོ་ ཚངས་ པ་ དང་། དབང་ཕྱུག་དང་། ཁྱབ་འཇུག་གསུམ་ རྩེན་ ཞིང་ རོལ་བའི་ གནས། 天界，三神戏处。主要为大梵天、自在天、遍入天等三天神游戏之处。(2)མཐོ་རིས། 善趣，天界。

གསུམ་ཚ། རང་གི་བུ་དང་བུ་མོའི་ཕུ་གུ་ལ་ཚ་བོ་ དང་། དེ་དག་གི་ཕུ་གུ་ལ་ཡང་ཚ། དེའི་ཕུ་གུ་ལ་གསུམ་ཚ་ཟེར། 玄孙。子之子为孙，孙之子为曾孙，曾孙之子为玄孙。

གསུམ་ཚན། གསུམ་རེ་གསུམ་རེ་ཙོད་ པའི་ ཚན་ པ། 三合组。每三个合成的一组。

གསུམ་ཚོང་། (ཁྲལ) ཚོང་ པ་ ཚོས་ མ་ རྩ་ ཟྭེད་ གཅིག་གིས་ཚོང་བརྒྱ་ནས་ཟྭེད་གསུམ་ བྱང་བ་ཕུ་ བྱ། 一本二利。投机商人用一元本钱的货物卖

得三元的生意。

གསུམ་ཆར། གསུམ་དུ་བགོས་པའི་ཚ་གཅིག 三分之一。

གསུམ་རིག་པ། ཆ་སྟ་མ་རིག་པ་དང་། ཕྱི་མ་རིག་པ། ཟག་པ་ཟད་པ་རིག་པ་སྟེ་གསུམ་རིག་པའོ། 三明：宿命明、天眼明和漏尽明。亦译宿住智证明、生死智证明和漏尽智证明。

གསུམ་ཁས། སྡང་ཞིང་པ་དུད་ཚང་གཉིས་ཀྱིས་གྲུན་མོང་དུ་ཞིང་བདག་གི་ས་ཞིང་ཤས་ཆུངས་པའི་ས་ཐོག་རྣམས་ཞིང་བདག་དང་ཞིང་པ་བཅས་ཕྱོགས་སྟོམ་ཚོར་བགོས་པའི་ཚ་ཤས། 三方平分。旧时，两户农民共租地主一份土地耕种，及秋收时，同地主三方平分收获物的租佃形式。

གསུང་། བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐལ་དུ་བར་དོ་བ་རྣམས་ལ་སྐྱིན་ཐུབ་དགར་གསུམ་དམར་གསུམ་བསྲེས་པའི་རྩམ་པ་ཟེར་བསྲེགས་པའི་དུད་པ། 名词。焦烟。旧俗布施给一切"中有"鬼物的混有乳、酪、酥三素和血、肉、脂三荤的糌粑火烟：དཀར་གསུང་། 素烟。དམར་གསུང་། 荤烟。ར་གསུང་། 茶烟。མར་གསུང་། 酥油烟。གསུང་ངད། 焦烟气味。གསུང་གཏོང་བ། 熏焦烟祭鬼。

གསུང་ཁྲལ་ (ཁྲལ) བོད་ཀྱི་ཆོམས་སྐལ་དུ་ཕྱང་བ་ཙོང་སའི་རྒྱབ་ཀྱི་རྩེ་རལ་དུ་འཁོལ་བའི་གསུང་སྐྱོད་ཁྲལ་མ། 焦烟钵。藏族旧俗停尸处门上所悬焚烧焦烟祭祀鬼神的瓦钵。

གསུང་བསྐྱོ། མར་རྩམ་སོགས་མེར་བསྲེགས་ནས་གསུང་བཏང་བ་དེ་འཕྱང་བ་སོགས་ལ་བསྐྱོ་བ། 焦烟回向。用酥油、糌粑等混合烧焦发烟对鬼回向。

གསུལ་རྐེད། ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དང་རྐེད་པ། 腰腹。腹部和腰部。

གསུལ་ཁོག ཟོད་ཁོག 腹，腹腔。

གསུལ་ཁྱིམ། སྐྱེ་བ། 腹部：གསུལ་ཁྱིམ་ཆེ་བ། 大腹，大肚子。

གསུལ་ཁྲག (1)ཁོག་བའི་ཁྲག 腹血。(2)མངལ་གྱི་ཁྲག 胎血。

གསུལ་ཆོད། ཟོད་ཁོག 腹，肚子。

གསུལ་ཆྱི་བས། སྐྱེ་དཀྱིས་སམ་རྐེད་དཀྱིས་ཏེ་གོན་བའི་རིགས་ཤིག 兜肚，裹肚。缠绕腰腹的一种围裙。

གསུལ་སྐྱེ། ཟོད་ཁོག 腹，肚子。

གསུལ་བ། ཟོད་ཁོག་གམ་སྐྱེ་བ། 名词。腹，肚子：གསུལ་ལྡེར། 腹部鼓出。གསུལ་བ་འགེངས་པ། 饱腹。གསུལ་བ་འཕྱང་བ། 垂腹，腹部下垂。གསུལ་བ་རྒྱས་པ། 腹部胀满。གསུལ་ལྷག 腹部下垂。གསུལ་བ་སྐྱེགས་པ། 饥饿。

གསུལ་བཙི། གསུལ་བ་དང་འདྲ།

གསུལ་བོ་ཆེ། (1)ཟོད་ཁོག་ཆེན་པོ། 大腹。(2)དཀྲ་བཅོམ་པ་ཞིག 大肚罗汉。梵音译作俱瑟祉罗。

གསུལ་འཕྱང་། (1)གསུལ་བ་འཕྱང་བ། 垂腹，腹部下垂。(2)(ཨངོན) ཇ་མོང་། 垂腹。骆驼的异名。

གསུལ་ཕྱིང་ཅན། ཟོད་ཁོག་ལྡེར་ལྡེར་ཅན། 鼓腹。腹部突起者。

གཞེ་བ། (ཐ་དད་པ) གཞེས་པ། གཞེ་བ། གཞེས།། (1)གཤག་བའམ། གཞེལ་བ། 劈破，砍开：སྡུ་རིས་ཤིང་སྡོང་བོ་གཞེས་པ། 斧劈圆木。མགོ་བོ་དུམ་བྱང་གཞེ་བ། 砍碎头颅。(2)བགོ་བཤད་གྱག་པ། 分摊，划分：ཚ་གཞེས་ཕྱིད་པ། 分配。རང་ནས་གཞེས་པ། 内部划分。

གཞེག་ཀ། ཐྲག་གཅིག་དུ་གཞེག་གཞེག་བྱས་ནས་བཅོས་བའི་བཅད་ཁ། 名词。斜线，斜面：སྐྱག་ཁ་གཞེག 偏锋竹笔。གདུང་མར་གཞེག་ཀ་བཏོན་པ། 斜截梁木。ཐད་ཀ་ལ་མ་ཕྱིད་པར་གཞེག་

འགྲོས་སུ་ཕྱིན། 不对直走，斜着走。གནས་ཚད། 斜度。

གཏེར་ཀ་ཁ་ཕྱི། དཔེ་ཚའི་སྡེད་ཤོ་ཀ་ཤི། 书箧，书夹。盛藏文书籍或梵呗的书箧。

གནས་ཁ། གནས་ཀ་དང་འདྲ།

གནས་ཕྱི། ཤིང་བཟོ་བས་ཤིང་བཞུར་ཐེད་ཕྱི་རྩེ་གནས་ཀ་ཅན་ཞེས་གཤག་ཅན་ཞེས་ཀ་ཅན་ཞེས་ཀ་ཅན་ཞེས་ཀ

གལེང་དབར། བར་མཚམས། 闲暇，空隙：ཉིན་ཀུང་གལེང་དབར་བྱུང་ཆེ་ཡུད་ཙམ་ཞིབས་རོགས། 中午有暇，请来一下！

གལེང་དབྱག བར་མཚམས་སམ་བར་གལེང་། 间隙，空隙。

གལེང་ཐབ། གལེང་གཡབ་དང་འདྲ།

གལེང་གཡབ། ཁང་པའི་མཐོངས་སུ་དཀར་གསལ་བཞིལ་ གཡབ་ ལྟར་ཡིད། 天窗阁。藏式楼顶天窗四周立柱，前方三面无壁，后方有壁，上盖屋顶所形成的方亭状建筑物：**གལེང་གཡབ་ཡངས་ཤེང་མཐོན་པའི་** འདྲ་ཁང་། 天窗阁宽敞亮堂的大殿。

གལེང་ལམ། གསང་ལམ་མམ། ཐག་ཐོགས་མེད་པའི་ཉེ་ལམ། 偏僻小路，捷路；**གལེང་ལམ་འཚོལ་**བ། 寻找捷径。

གལེང་ཁྱེར། (1)བར་གལེང་དུ་ཤོར་བ། 混进，乘隙渗入：མི་དོགས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་གལེང་ཤོར་ བྱུང་མེད་བ། 没有一个可疑的人混进来。(2)བར་ཆོད་པའམ་ནང་ལྷས་ཤོར་ བ། 中断，推迟，延缓。

གལེང་གལེང་། བར་ བར་ རམ་ བར་ སྦྱང་ ཤེང་ ཤེང་། 稀疏，间隔稀疏：སྒམ་ བྱའི་ ཐག་ ཀང་ གལེང་གལེང་རེད། 毯子织得很稀。

གལེད་བཀྲོལ། ཞིབ་དུ་དཔྱི་བའམ། ཟ་ཟངས་ དཔྱི་ བ། 解释，分析说明：དགེ་ རྩིག་ གལེད་ བཀྲོལ། 说明劝解。

གལེད་པ། (ཐ་དད་པ) བཤེད་པ། གལེད་པ། ཤེད།། ཆེལ་བ་དང་འཕྱེད་པ། 爬梳，分析，治理；ལུག་བལ་གལེད་པ། 爬梳羊毛。སྐྲ་བཤེད་ པ། 梳发。

གལེབ། 名词。(1)འབྲས་བུ་མ་ཕྱུང་བའི་རྟ་ཅང་ སོགས། 种马，种驴；རྟ་གཤེབ་ གཏོང་ བ། 使马配种。**གལེབ་འབྲས་གཅོད་པ།** 骟马，骟驴。(2)ཁྲོད་དང་གལེང་། 间隔，裂缝，中间；མིའི་ གལེབ། 人群中间。གྲོང་གལེབ། 乡村，村庄。**གྲོང་གལེབ་པ།** 乡里人。ཁྲམ་གལེབ། 街上，市场上。སྟག་ནགས་ཀྱི་གལེབ་ཏུ་འཕྱོ་བ། 猛虎跃于林间。 འབྲུལ་ བའི་ གལེབ་ ནས་ གནས་ལུགས་ བཅོལ་བ། 从错误中找道理。

གལེབ་ལམ། ལམ་ཆུང་ངམ་ལམ་གྱ་དོག་པོ། 小道，狭路。狭窄小路：གཅན་ གཟན་ འཕྱོ་ བའི་ གལེབ་ལམ། 野兽出没的狭窄小路。

གལེར། ❶名词。(1)རིན་ ཆེན་དང་ པོ། 黄金，金子：སྐུ་གལེར། 成色金。ཞལ་གལེར། 佛金。修饰佛像的金粉。རྫ་ གལེར། 供佛金粉。涂饰诸佛菩萨面容的金粉。རྒྱན་ གལེར། 饰件金，杂质金。ཚ་གལེར། 热镀金。གང་གལེར། 冷镀金。གལེར་ བཅོ་ མ། 赤金。གལེར་ བཏུལ་མ། 纯金。གལེར་ བཅོ་ སྦྱངས་ཉེད་པ། 炼金。གལེར་ གཏུང་ པ། 镀金。གལེར་ འབྱག་ པ། 涂金。གལེར་ སྐེལ་མ། 零碎黄金。མཐོ་འདོད་གནམ་ལ་ གལེར་ སྐས་ བཏུགས། དམའ་འབེབས་ ཐལ་བའི་ དོང་དུ་ ལྷུངས། 高捧上天搭金梯，低贬下地堕灰坑。གལེར་དཏུལ་ལ་སོགས་རོང་ རྫས་ཀྱིས། སྐུན་ བའི་ ཀུགས་པ་ ཏོ་ མི་ ཐུབ། 金银财宝贵重物，不能买来好名声。མིང་ གི་ སྐམ་ ཀྱངས་ ལ་ ཁ་ དོག་ ཆུལ་བོ་དང་། ཁ་དོག་ ཆེན་ པོ། གང་ཀུ་ སྐྱེས། ལུགས་ ཀྱི་ གཅོ་ བོ། ལུགས་ མཚོག ཆ་ ཤས་ སྦྱངས། མདངས་ ལྡན། མདོག་ ལྡན། བྱམ་ བཏུ་ སྐྱེས། མེའི་ས་ བོན། ཆོང་འདུས་འཁྱིམ། འཆོ་བ་ སྦྱལ་ བྱེད། ཐོག་ མཆོག གཞི་ བརྗིད་ སྐྱེས། བོད་ བྱེད་ བ། ཕེད་ བོང་། རི་ལས་ སྐྱེས། རིན་ ཆེན་ ཆེ། རིན་ ཆེན་ མདོག་ བཟང་། ས་ ལེ་

སྐྱེས། སའི་སྟེང་པོ། སའི་ཐུ་བ། བཟོག་ཐུ། ཅེ་མ་བཅས་སོ། (2)སྐྱེན་དུ་འགྲོ་བའི་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱས་ཤེག་སྟེ་ནང་གཞས་ སུ་དམར་ སེར་ གཉིས་མཆིས། རོ་བསྐལ། ཁུ་རྟེས་བཞིལ། ནུས་པས་ཆེ་རིང་། ཚས་པ་སྐ། དབྱིག་དུག་ཟེལ། སྐྱེ་རྒྱུན་ གཅོད། 药用黄金。贵重金属之一。分赤金、黄金两种，入药味涩，性凉，功能延年，耐老，解宝石中毒，绝育。❷མིང་འགའི་རྟོན་དུ་སྐྱང་ནས་ཞེ་ཆོག་གམ་ཅེ་བརྗོད་སྟོན་པ། 加于一些名词前面，表示尊敬之意的前缀：གཞེར་ཞལ། 金面，尊容。གཞེར་སྐྱེན། 尊听，圣聪。གཞེར་སྐྱེས། 神饮，醴酒。གཞེར་ལམ། 辇道，御道。

གཞེར་ཀེ། གཞེར་རྩི་ཤས་རྟག་བཏུལ་ བྱགས་ བའི་ཀེ་བ། 金花革。涂有金粉或铜箔的皮革。

གཞེར་སྐོང་། གཞེར་ལས་བཟོས་བའི་ མཆོད་མེའི་ སྐོང་བ། 金灯。燃灯供神的金质灯盏。

གཞེར་རྐོ་བ། (1)གཞེར་རྩོག་ མཁན། 淘金者。从泥沙中挖洗金子的人。(2)གཞེར་རྩོག་ བའམ་ གཞེར་འདོན་པ། 淘金，挖金。开采金矿者。

གཞེར་སྐྱ། གཞེར་ཀུང་མའམ། གཞེར་ཟངས་ལས་ བཟོས་བའི་ ལྷའི་ གཟུགས་ བཏྲེག། 金身。纯金或镀金的佛像：དགོན་གཉིར་ཕྱི་བདར་མཁས་ན། གཞེར་སྐྱ་རགས་ལ་བཏང་ཙོང་། 庙祝擦拭太高明，会把金身变黄铜。喻凡事过分，就会向反面发展。ཅི་མ་ཟེར་ཡང་མི་རིང་། གཞེར་སྐྱ་ཟེར་ཡང་ རགས་རིང་། 所谓喇嘛也是人，所谓金身还是铜。གཞེར་སྐྱ་ངང་བོན་ཀྱིས་གསུང་མི་འབྱེད། དག་བ་ འབྲ་ཞིབ་ཀྱིས་ཁ་ ཀྱགས། 金身如来不会说话，黑色小字却能张嘴。意谓求神不灵，知识有用。གཞེར་སྐྱ་ས་བོག་མནན་ གྱུར་ ཀུང་། བར་ སྐྲང་མཐོངས་ལ་བོད་ལམ་འཆར། མཁས་པ་རྒྱང་དུ་ བཀར་གྱུར་ཀུང་། དཀོས་དུས་ཕུད་མཆོད་ཅིང་ དཀོས་ཙོའོ། 金身虽埋地下，天空仍然现光；智者虽遭排斥，用时还得请来。

གཞེར་སྐྱང་། (1)གཞེར་ཀྱི་སྐྱང་པ། 金线，གཞེར་ སྐྱང་ཙོད་ བའི་ གོས་ ཆེན། 金丝锻。(2)སྐྱ་ ཞྭག 兔儿草。地衣类，药用植物名。

གཞེར་སྐྱ། དཀར་མདངས་ཅན་ཀྱི་གཞེར། 菜金。淡白色金子。

གཞེར་སྐྱེས་མས། ལྷ་ལ་འབྱལ་ རྒྱུའི་ བདུད་བ། 御酒，神饮。供神的饮料；གཞེར་སྐྱེས་འབྱལ་ བ། 供献神饮。一种宗教仪式。

གཞེར་ཁ། གཞེར་ཐོན་བའི་གཉེར་ཁ། 金矿。出产黄金的矿藏。

གཞེར་ ཁབ་ མེ་ བཙའ། གཞེར་ ཁབ་ དང་ མེ་ བཅོས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐན་དཔྱད་ཅིང་ ཐབས་ཤེག 针灸。用针刺、火灸治疗疾病的方法。

གཞེར་ཁྱ་བ། (ཨངིན) མེ་ལྷ། 金精。火神的异名。

གཞེར་ཁྲི། གཞེར་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲི། 宝座；གཞེར་ ཁྲིར་མངའ་གཟོལ། 登位，坐床。སེང་ཁེ་བཀྲུད་ ཀྱིས་བརྟེག་བའི་གཞེར་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ། 狮子宝座。佛书所说最尊贵的由八大狮子抬举的座位。

གཞེར་མཁར། རྒྱལ་པོའི་ཁོ་བྱང་། 宫，王宫。

གཞེར་ཕྱི་ཀ་བ། (1)ལུས་ཀྱི་རྩ་ ལས་ཞེག 胆脉。在上臂后方。(2)གཞེར་ལས་བཟོས་བའི་གཉུང་ འདེགས། 黄金柱。用黄金打造的柱子。

གཞེར་ཕྱི་འཇིག་འཁོར། མངོན་པ་ མཛོད་ལས་ བཤད་པ་ཡུར་རྒྱུའི་འཇིག་འཁོར་དེ་ཡུན་རིང་ཞོར་ ཆུང་གིས་བསྐྱབས་པ་ལས་ཕྱིས་ནི་ རྒྱུའི་ ངམས་ འབྱམ་ཕྱག་བརྒྱ་ཙོད་བའི་ མཚོར་གྱུར་བའི་ ལྷག་ མ་དབང་སྐུ་དཔག་ཚད་སུམ་འབྱམ་ཏེ་ཁྲི་གཞེར་ ཀྱི་ངང་བཞིན་དུ་ གྱུར་བའོ། 金轮。《俱舍论》说：世界底层水轮，深达一百一十二万由旬，长时受风搅动，形成海洋，深八十万由旬，其

余三十二万由旬，形成金轮。

གསེར་གྱི་བཀའ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་གསུང་ངག་གམ། བཀའ་ཡིག 圣旨，王命，金玉之言。

གསེར་གྱི་ཁྲ་བ། (མཚན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ། (1)བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཐུལ་ཞེག 宝轮。佛家所说八吉祥之一。(2)གསེར་ལས་བཟོས་པའི་འཁོར་ལོ། 金轮。用黄金打造的轮子。

གསེར་གྱི་དབྱུ། (མཚན) ལྕགས། 金敌。铁的异名。

གསེར་གྱི་རྒྱ་ཕིབས། ཐང་ལ་ཚ་གསེར་ བཏང་པའི་ཁང་ སོག་ཏུ་ ཕིབས། 金瓦屋顶。官殿寺庙用镀金铜片代瓦盖造的屋顶。

གསེར་གྱི་སྒམ་ཕྱི། གསེར་ཉེས་པ་ཟོས་ པའི་ སྒམ་ཆུང་། 金盒，金函。盛贵重物品的金质小箱小匣。

གསེར་གྱི་སྙིང་པོ། (1)ལྕང་མེད་གསེར་ཏྲུང་། 十足赤金，精金。(2)(མཚན) ས་གཞི། 金之精华。大地的异名。

གསེར་གྱི་སྙིང་པོ་ཆུ། བསྒྲུབས་ན་གསེར་འབྱུང་ དུང་ཀྱི་ཆུ། 金精雨。神话所传经过搅动能分离出黄金的雨水。

གསེར་གྱི་ཐིག་ལེ། (མཚན) ལྷ་ཁྱབ་འཇུག 金点。遍人天、毗瑟纽天的异名。

གསེར་གྱི་མདོང་། (མཚན) དཔག་བསམ་ཤིང་། 金筒。如意树的异名。

གསེར་གྱི་ཡུད་ཙྭ། (1)སྨྱོ་སྨན་ཏྲི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རྩ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་མཐེས་ནད་དང་། དུག ཆུ་ལིང་བཅས་ཀྱི་ནད་ཀྱེན་དུ་འདྲེན་པར་ བྱེད། 金发瞥。草本药用植物名。味苦，性凉，功能涌吐胆病、中毒、黄水等病。(2)གསེར་རྒྱན་ཀྱིས་ སྤྲས་ པའི་ རལ་ པའི་ ཐོར་ཙོག 金钗髻。用黄金装饰的发髻。

གསེར་གྱི་བེའུ། གཏས་བརྟན་བཏུ་དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞེག་སྟེ། སྟོན་པའི་བཀའ་བཞིན་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་ བསྟན་པ་སྐྱོང་བར་བཞུགས་པ་དང་། དེན་གཉིས་པ། 金犊。梵音译作迦诺迦伐蹉尊者。十六尊者之一。尊佛命，居迦湿弥罗，住持佛教。迦湿弥罗即今克什米尔。

གསེར་གྱི་ཆྭ་མ། (1)ཆུ་ བོ་ ཆེན་ པའི་ ཆྭ་ མ་ ལ་ གསེར་ཡོད་པ། 金沙。带有黄金的河沙。(2)ས་སྐྱེན་ཀྱི་རིགས་མཆོ་ངོགས་སོགས་སུ་ཆགས་པའི་ཆྭ་མ་གསེར་འོད་ཅན་ཞེག་སྟེ། རོ་ཚ། ཁུ་རྩེས་དྲེད། ནུས་པས་མཁལ་མའི་ནད། དྲི་ཆུ་འཁགས་པ། དུས་ཆགས་བཅས་ལ་ཐབ། 金礦石。药用矿物名。沉积于海滩的金色沙粒。味苦，性温，治肾病、小便阻塞及骨折等。

གསེར་གྱི་དབྱངས། (མཚན) ཉི་མའི་རྟ། 金音。太阳神马的异名。

གསེར་གྱི་མིག་ཅན། (མཚན) ཉི། 金眼。鱼的异名。

གསེར་གྱི་མེ་ཏོག (1)མེ་ཏོག་ཚམ་པ་ཀ། 瞻波迦花，破故纸。(2)རྩྭ་སྐྱེས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཅིལ། ནུས་བས་སྐྲོད་ཚད་དང་། མཐེས་བའི་ཚ་བ་སེལ། 波棱瓜。葫芦科藤本植物名。入药味苦，性凉，功能清胆等脐热。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁ་ཐེང་མཆུ་དང་། སོ་ན་སྐྱེའུ། ཁ་སེར་མེ། ཁ་སོར་མཁོ་བཅས་སོ། (3)གསེར་ལས་བཟོས་པའི་མེ་ཏོག 金花。黄金打造的装饰花朵。

གསེར་གྱི་ལུས་ཀྱི། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཁ་སེར་གྱི་མདོག་ཅན། 金身。佛书中说佛身呈金黄色。(2)གསེར་ལས་བྱས་པའི་ཁ་སྐྱེགས་པ་རྟེན། 金像。黄金造像。

གསེར་གྱི་རི་བཏགས། མངོན་པ་ནས་ བཤད་པའི་ རི་རབ་ཀྱི་འཁོར་ཡུག་ཏུ་ བརྒྱད་པའི་ རི་བཏུན་ཏེ་

ཤུ་ཀྲུད་འཛིན་དང་། རྡམ་འདུག ཏ་རེ། ལྟ་ན་སྡུག སེང་ལྡེང་ཅན། གསོལ་མདའ་འཛིན། གཱཎ་ཨི་ཤེང་ འཛིན་ནོ། 七金山。《阿毗达磨藏》中所说，自内而外逐层环绕须弥山周围的七重大山：担木山、持轴山、持双山、善见山、马耳山、持边山和象鼻山。梵音依次译为佉提罗、伊沙陀罗、游乾陀罗、苏达梨舍那、安湿博揭拏、尼民陀罗、毗那多迦。

གསེར་གྱི་ལྤགས། (མཛོད) རྣམ་ མཁའ་ ལྡིང་། 金身。鹏、妙翅鸟、金翅鸟的异名。

གསེར་ཀྱི། གསེར་ འདྲ་ བྱེད་ ཀྱི་ རྡེམ་ ཅེ། 绞金刀。剪碎黄金的剪子。

གསེར་སྐྱེགས། (1)གསེར་ཉེ་ ལས་ བྱིས་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེགས་བམ། 黄金卷帙。用金粉写成的佛经。(2)ཁཀའ་ཡིག་ བཀོས་ ཙོད་ བའི་ གསེར་ལེབ། 金册。刻有圣旨的金版。

གསེར་མཁན། གསེར་དྲང་པ་པོ། 金匠，金器工。

གསེར་ བཟླངས། ཕྱགས་ སྐགས་ གསེར་ དུ་ བསྒྱུར་ ནས་ཐུབ་པའི་ངོན། 点金术。神话故事中所说点铁石等成黄金的方法，གསེར་འགྱུར་ཚི། 点金剂。

གསེར་སྐ། ཚ་གསེར་བཀང་ཙོད་ བའི་ དུ་ སྐ། 金鞍。鞍桥鞍翅镶金錾花饰以珊瑚琥玉的一种高贵马鞍。

གསེར་ངང་། ཆུ་ཀྱ་ངང་ ཞེར་ རམ་ དུར་ པ། 黄野鸭，土鸳鸯。

གསེར་ཉར། ཆུ་ཀྱ་ཉར་པ། 黄野鸭，土鸳鸯。

གསེར་དངུལ། (1)གསེར་དང་ དངུལ་ ཀྱི་ བསྒྲས་ ཚོག 金和银，གསེར་དངུལ་ཀྱི་ཐག་པ། 金银装饰。(2)འཚོ་དངུལ་སྒྲིའི་ མིང་། 银钱，货币。

གསེར་དངུལ་ཞྭད་མའི་སྐྱེགས་ བམ། གསེར་ དངུལ་གཉིས་ཀྱི་ཡིག་ ཁྲང་ ཐྲེལ་ མར་ བྱིས་ བའི་ སྐྱེགས་བམ། 金银卷帙。用金粉和银粉次第隔行写成的佛经。

གསེར་མངལ་ཅན། (མཛོད) གཉམ་ཐུབ་དུ་ འཇིག་ རྟེན་འདི་ ཐོག་མར་ཆགས་དུས་ གསེར་ཀྱི་ཐུགཿ ངའམ་ གསེར་དང་འདྲ་བའི་ ཐུགཿངའི་ ནང་ ནས་ ཚངས་པ་ སྐྱེས་པའི་ཐུ་ མཆན་ ཀྱིས་ དེ་ ཕྱར་ ཟེར། 金胎者。梵天的异名。据说世界最初形成时，外形为一金胎或似金蛋的一个圆球，梵天即由此生出。故梵天名金胎者。

གསེར་ཅན། (1)སྨྲ་ ཞིག 一种药用植物名。(2)ར་གན། 黄铜。

གསེར་ཅན་འདབ། (མཛོད) ཐུ་ བྱ། 金翅。珊瑚的异名。

གསེར་ཅན་བུ། (མཛོད) ཕྱ་མ་ ཡིན། 金者子。非天、阿修罗的异名。

གསེར་བཅད། (ཐུལ) ཐང་ ག་ ལའི་ སྐབས་ ཚོན་ གཞན་ལ་ལའཕེད་བའི་ གསེར་ཀྱི་ རི་ མའི་ བཅད། 金线勾勒。在各种彩色画面上用金粉勾勒线条。

གསེར་ཆབ། གསེར་ཀྱི་ཁུ་བ་ སྐྱ་ མེ་ ལའྲེས་པའི་ ཆུ། 金液。绘画所用调有金粉的胶水。

གསེར་ཆུ། (1)གསེར་བཞུས་པའི་ ཁུ་ བའམ་གསེར་ ཞུ། 融金。黄金加热所成熔液。(2)ལབབ་ ཆུ་ ཞེག ཅད་ ངང་ སྐྱང་ ཐྲེངས་ ཀྱི་ཆབ་ མདོ་ སྡེང་གི་ རྒྱབ་ཀྱུད་དུ་ ཙམ། སྐོད་ཀྱུད་ལ་ ལའྲེ་ ཆུ་ ཟེར། བྱག་ གཡབ་ སྡེང་ཁྲལ་དུ་ ཟླ་ ཆུ་ ལབབ། 色曲。河名。在西藏自治区昌都县西部，上游称为紫曲，在察雅县境流入澜沧江。

གསེར་ཚོས། མཐིང་ གོག་ཀི་ ངོས་ སུ་ གསེར་ ཞུན་ ཀྱི་ བྱིས་པའི་ཚོས། 金字经，金写佛经。在蓝黑色厚纸上用金粉所写佛经。

གསེར་ཚོས་བཅུ་གསུམ། ཚངས་ཤུགས་ལས་ ཡུང་ རྩའི་ ཀྱི་ རྣལ་དུ་ མི་ ལངའ་ བའི་ ཆོས་ དུ། མཁའ་ སྤྲུལ་སྐོང་གསུམ། དམར་ ཆེན་སྐོང་གསུམ། དམར་ ཆུང་སྐོང་གསུམ། འཆི་ཚེའ་ རྩེ་ ལྡེ་ ཡུ་ མོ། ཧཾ་ དམར། སེང་གདོང་མ། འཇམ་དབལ་ནག་པོ་ སྐྱ་ བཅུ་གསུམ། 十三金法。擦巴萨迦派不许传出寺

庙墙外的十三种秘法：三空行、三大红、三小红、长寿金刚母、红财神、狮面母和黑文殊，总为十三。

གསེར་མཆོག (1)ངགྲུའི་ཆུ་གསེར། 赤金。佛书所说最纯的赡洲净金。(2)སངས་རྒྱས་ཤིག་གི་མཚན། 上金佛。

གསེར་ལྷང་བཀྲངས། གསེར་ཏུང་གིས་བཟོས་པའི་དངོས་རྫས། 赤金器物。纯金打造的日用器具。

གསེར་ཉ། ལུས་གསེར་གྱི་མདངས་ལྡན་འཕྲོ་བའི་ཉ་རིགས་ཤིག་སྟེ་ཤ་གཅེར་པ་ཙམ་ཡིན། 宝鱼，金鱼。八吉祥徽之一。

གསེར་སྐྱོབ་རིན་ཐང་ཆེ། (1)རྣ་བའི་ཞེ་སྡེ། 尊耳，圣聪。对他人耳朵的敬称。(2)མཆོག་ལ་འབྱལ་རྒྱའི་ཡི་གེའི་ཆ་བསྟེན། 信函头上对受信人的敬称，相当于阁下或足下。

གསེར་ཁྲག ཇི་སྐད་ཞེག 小儿黄。药用植物名。

གསེར་ཁྲིལ། གསེར་ལས་བཟོས་པའི་ནད་དམིད་སྐྱག་བྱེད་ཀྱི་ཁྲིལ་པ་སྟེ། དེ་ནད་དམིགས་སྟེང་བརྡེགས་ནས་ཚ་ཆད་པ་དང་། ཐུད་སྐྱེན། ཚ་དཀར། མིག་སོགས་དབང་པོ་མི་གསལ་བའི་ནད་བཅས་ལ་བཀོ། 金烙铁。热熨患处的金质医疗器械。烧热时烫熨患处可疗筋络断折、脑病、气管病及眼等器官失灵等疾病。

གསེར་ཁྲག (1)ཁང་པའི་རྩེ་ཁྲག 屋上金顶，塔尖金顶。(2)ཞྭ་མོ་མགས་ཀྱི་གསེར་ཁྲག 金顶子。帽顶或马头上作装饰的球形金顶。

གསེར་རྡོ། གསེར་གྱི་དངུལ་ཅི། 金币，金章嘎。

གསེར་ལྷ་བྱའི་ཤེམས་བཟློད། ཤེམས་བཟློད་རྟེན་གཏེའི་ཀྱི་ནང་གསེར་བྱང་ཤེམས་ཆོགས་ལས་འཕྲིང་པོ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུན་གནས་པའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཤེམས་བཟློད་དེ། ཆེ་འདི་ཕྱི་ལ་ཕྱིན་དྲུག་གིས་བསྡུས་པའི་ཐབ་བའིའི་བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བདང་དུ་མི་འགྱུར་བས་ན་གསེར་ལྷ་བྱའོ། 黄金喻发心。二十二种发心之一。中品资粮道菩萨所具常住意乐发心，今生后世，六度所属利济之心，乃至菩提永不变异，故如黄金。

གསེར་སྐྱེན། མཁར་བའི་འོག་དོ། 金砧。打铁时垫在下面的砧。

གསེར་སྐྱེན་འོག་ཚན། གསེར་མཁར་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག 金砧。贵金属饰件工人制造金器时的砧具。

གསེར་ཐབ། གསེར་མཁར་གྱི་ཡི་སྐྱེད་ཅིག 熔金炉。熔化金属的炉灶。

གསེར་ཐམ། གསེར་གྱི་ཐམ་ཀ། 金印。黄金打造的印。

གསེར་ཐང་། རྡོང་ཞིག རི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྷལ་གྱི་བྱང་ཤར་སུ་ཡོད། རྡོང་མི་དམངས་སྒེད་གཞུང་དེ་ཆོད་ཀྱན་གཙང་དུ་ཡོད། 色达。县名。在四川省甘孜藏族自治州北部。县人民政府驻俄根塘。

གསེར་ཐལ། གསེར་གྱི་ཕྱེ་མ། 金砂子。金粉末。

གསེར་ཐིག བོད་ཀྱི་ལུ་པ་སྐྱོན་པའི་གཞུང་ཞིག 《金墨线》。讲苯教观点的一部著作。

གསེར་བྱབ། 〈གནོམ་ཐུབ།〉 བཅོམ་ལྡན་རིག་བྱེད་ཤེས་འཇིག་རྟེན་གཉིས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་དུག་པའི་ཐོ་བོ་བྱེད་པའོ། 金寂佛，拘那含牟尼，迦那迦牟尼佛。贤劫第二佛，七佛之第五佛。

གསེར་ཐོག གསེར་གྱི་རྒྱ་ཐིབས། 镏金屋顶。宫殿上用镀金的铜瓦所盖屋顶。

གསེར་ཐོད། གསེར་གྱི་རྩེད་པའ་ནམ་བྱིག་ཞུ། 金冠，王冠。

གསེར་དམ། (1)གསེར་གྱི་ཐམ་ཀ། 金印。(2)གསེར་གྱི་དམ་པི། 金瓶。

གསེར་དེབ། གསེར་ཁྱང་སོང་གི་དེབ་གཞུང་ཚེ་ཀ། 黄金收支簿。

གསེར་གདུང་། གསེར་གྱི་ཤ་ཁོགས་ཐའི་སྐུ་གདུང་མཆོད་རྟེན། 金塔。塔身用镏金铜片包成

的灵骨塔。

གསེར་གཏབ། གསེར་ཕྱི་ཐུག་གཏུབ་ཞལས་གཏུབ་སོགས་ཀང་ལག་ཀི་ཏྲ། 金钏，金镯。

གསེར་ བདུན་ བ། (མངོན) བྱད་ མེད་ ཀྱི་ སིད་ ཆིངས། 第七金。妇女腰带、妇女衣带的异名。

གསེར་ མཉྩ། (1)གསེར་ ལས་ བཟོས་ བའི་ མཉྩ། 金矛，金枪。(2)སྨིན་དབྱག་གི་དཀྱིལ་ནས་གཡས་སུ་ཆོན་གང་གཞལ་བ་དང་། དེ་ནས་ཕྱིན་ཏུ་ཆོན་དོ་གཞལ་ བའི་ སྐྱ་ མཚམས་ སུ་ ཨོད་ བའི་ཁག་ཅ་ཞིག་ཐེབ། དེ་གཉངས་ན་མིག་ནད་དང་། མིག་གི་ཧྲི་མ་ཕྱི་བ་སོགས་ལ་ཐན། 金枪脉。从眉间中点向右横量一寸，再从此上行二寸处一剖刺脉道名。刺此放血，可治目疾及眉毛脱落等症。

གསེར་མདོག (1)དེ་དྲག་ཤིག 金丝兽。一种皮毛作金黄色的野兽。(2)ཞ་ཏུ་ངའི་ནང་གསེར་ཤིག 金诃子。诃子之一种，药用植物名。(3)ཁ་དོག་གསེར་ཕྱི་ མདོག 紫磨金色，金黄色：གསེར་ མདོག་སྐྲ། 金黄色发。སྐུ་གསེར་མདོག་འབྲ་ བ། 紫磨金色相。

གསེར་འདབ། (1)གསེར་ཟངས་ཀྱི་ཐུ་འདབ་ཆམ་གུ་པིའམ། 飞金檐，金瓦檐。镀金屋顶。(2)གསེར་ཕྱི་འདབ་མ། 金叶，金箔。

གསེར་འདབ་ཅན། (མངོན) ནམ་ མཁའ་ ལྡིང་། 具金翅。金翅鸟、大鹏鸟的异名。

གསེར་ཚོ། དོ་སྣན་ཕྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་བསྐ། ཞུ་རྡེས་བཞིལ། དྲིད་སྟོམས། ཅུས་བས་རུས་ཆག་གསོ། མིག་ལ་ཐན། 金矿石。入药味涩，性凉微温，功能续骨折，治眼疾。མིང་ གི་ རྟགས་ གྲངས་ལ་ཏ་ཐུ་དང་། ཏ་ཙ་ཡང་ཟེར།

གསེར་ལྷུག། (མངོན) (1)གཤའ་ལྷག་པ། 水曜的异名。(2)དྷ། 鸟的异名。(3)མེ། 火的异名。(4)མེ་ལྷ། 火神的异名。(5)འབབ་ཆུ། 河流的异名。

གསེར་ལྷུང་མ། (མངོན) (1)ས་གཞི། 大地的异名。(2)འབབ་ ཆུ། 河流的异名。(3)སྟོན་ ཀྱི་ དུས། 秋季的异名。(4)གཟའ་ ལྷག་པ། 水曜的异名。(5)ཆུ་ བོ་གཏུ། 恒河的异名。(6)ལྷ་མོ་ ཀུ་མ། 邬摩天女的异名。

གསེར་ལྷུང་གཞི། (མངོན) ས་གཞི། 具金地。大地的异名。

གསེར་ལྷེམ། གསེར་ཀྱི་ལྷེམ་འཕྱུ་ཞེས་པ་ སྟ་ དུས་ཐུ་ཆེན་དབོན་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ཞྭ་ མདེ་ རྟོག 金帽顶，金帽翎。原西藏上层僧俗贵族所戴金顶子。

གསེར་ ཤིང་། (1)དཔག་བསམ་གེང་། 如意树。(2)སྐུ་གདུང་ཆུགས་པའི་མཆོད་རྟེན། གསེར་ཀྱི་ཉི་གཡོགས་ཅན། 金塔。镏金灵骨塔。

གསེར་ཤིང་འཇམ་ཕྲིང་རྒྱས་གཞིག རབ་འབྱུང་ བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེ་ སྒྲིལ་ ཤེ་ ལ་ འགོ་ བཅུགས་ རྟེ་ ཤེང་ཁྱེ་ ཤེ་ ལ་ གྲུབ་ པའི་ རྒྱལ་ དབང་ ལྷ་ བའི་ སྐུ་ གདུང་མཆོད་རྟེན། 金光灵塔瞻洲一严。第五世达赖喇嘛肉身塔名，在拉萨布达拉宫内，公元1692年始建，1694年竣工。

གསེར་བརྟུངས་མ། ཡང་ཡང་བཞུ་ བཏུལ་ བྱས་ བའི་གསེར། 足金，纯金。炼纯的黄金。

གསེར་རྨ། གསེར་ཁྱེས་བཟོས་པའི་རྣ་ རྒྱན། 金耳环。前藏男子所戴的一种环形耳环。

གསེར་ལྷུད། ,ཕྱ་ལ་འབྱལ་རྒྱུའི་ཁ་ལ་སྐྱེས། 荐新饮料。供神的醴酒等。

གསེར་ལྷུར། (1)སྐར་ མ་ བདུན་ པ། 北极星。(2)གསེར་ཁྱེ་ལྷུར་བཟའ་ གཟེར་ བྱ། 金猴子，金钉子。

གསེར་འཛུང་། མེ་མོ་ཁྱ། (མངོན) 持金。丁酉年、火鸡年的异名。

གསེར་འཁྱུ། (1)ཁང་བའི་རྩེ་ ཐོག་ཁྱེ་གསེར་ རྒྱན།

屋顶金瓶。(2)གསེར་གྱི་ཉེམ་འཐུག། 金翎子，帽上金顶。

གསེར་འཕྲེང་། (1)ཤེགས་བཀའ་གསེར་འཕྲེང་གི་བསྡུས་མིང་། (2)གསེར་གྱི་འཕྲེང་བ། 金鬘。黄金念珠。

གསེར་རྩི། (1)རྩ་སྐྱེ་ཞིག 毛蕊花。玄参科，药用植物名。(2)གསེར་གྱི་རྩི་མ། 金沙。

གསེར་རྩི་རྣག་ཙི། རྩ་ཞིག 洋金花。药用植物名。

གསེར་བྲིས། གསེར་ཆུས་བྲིས་པའི་ཆོས་དཔེ། 金写经书。金水写成的经书，རྡོ་རྗེ་གཅོད་པ་གསེར་བྲིས་མ། 金写本《金刚经》。

གསེར་འབར། (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

གསེར་ཐུམ། གསེར་གང་བཏབ་མ། རྡོག་པོ་སྐེ་ལེབ་ཐུག་སོགས། 金块，金条。

གསེར་མིག (མངོན) (1)ཉའི་མིང་། 鱼的异名。(2)ཨུག་པའི་མིང་། 猫头鹰的异名。

གསེར་མེ། གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

གསེར་ཐུན་རྫོང་། གསེར་གྲུབ་པའོ་མ། གཞན་དག་མ་འདྲེས་པའི་གསེར་ཁེར་རྫོང་། 纯金，十足熟金。

གསེར་བཙོ་མ། ཕྱད་བཏོན་བཙོ་གྲུབ་པ་གསེར། 纯金，熟金。

གསེར་ཚག གསེར་གྲུང་ཀྱི་དཀྲི་ལ་ཚག དངུལ་ཀྱི་བྱམ་པར་གསེར་ཚག་ཆུག་པ། 银瓶嵌上镂金花。

གསེར་ཞུན་མ། (1)གསེར་བཞུས་པའི་ཀུ་བ། 熔金，金熔液。(2)བཙོ་གྲུབ་ཚར་བའི་གསེར། 纯金。炼后足赤的熟金。

གསེར་ཟེ། ཐུང་གྲང་ལ་འདེགས་པའི་ཞོ་ཚད་དམ། གསེར་ཟེ་གང་གི་ཐྲེད། 一钱金。黄金的重量单位之一。

གསེར་གཞི་མ། རྒྱུན་ཁེབས་ཀྱི་ཅུ་བག་ཅིག 金丝黄缎。

གསེར་ཟངས། (1)ཚ་གསེར་ བཏང་ བའི་ ཟངས། 镀金铜器。(2)གསེར་ དང་ ཟངས་ དམར། 金和铜。

གསེར་ཟླུམ། (1)གསེར་གྱི་མདོག་གམ་གཟི་ བོད། 金色光辉，金色威光。(2)རྡོ་ རྒྱན་ ཀྱི་ རིགས་ གསེར་མདོག་ཟིལ་བོད་འབྲུ་ཞིང་དཀྱིལས་ ཀུ་ ཁབ་ གཤེབ་པ་འདུ་བ་ཞིག་ཡོ། ནུས་པས་དུས་ཚུགས་ གསོ་ཞིང་། དུས་མདོག་འཁྲིག། 密陀僧，金陀僧。有金属光泽的一种矿石，呈束针状结晶。入药功能疗骨折，鲜明骨骼色泽。

གསེར་བསྒང་དྲི་མེད། (1)གསེར་བཟང་ བོ་ དྲི་མ་མེད་ པའམ་ཡུད་མ་འདྲེས་ པའི་ གསེར་ ཡག་ བོ། 纯金。精炼的足赤黄金。(2)སངས་རྒྱས་ཤེག་ཀྱི་ མཚན། 金色无垢佛。

གསེར་བཟོ་བ། གསེར་དྲུང་བ་ བོའམ་གསེར་མཁན། 金匠。金器工人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ ཀྱུ་ ཚུར་ ཤྱེས་འཆི། རྒྱ་བསམ་འཕྲུག གསེར་མཁན། གསེར་ མཁང་། གསེར་ལས་པ་བཅས་སོ།

གསེར་འཛི་མ། (མངོན) ཀུ་དུམ་པྲ་ངེ། 金乳。优昙、优昙钵罗花的异名。

གསེར་འོད། (1)གསེར་གྱི་ བཀྲག་ མདངས། 金光，金色光明。(2)མདོ་ རྫེ་གསེར་འོད་ དམ་ བཅ། 《金光明经》。

གསེར་འོད་ཅན། (1)གསེར་གྱི་མདོག་ལྟར་ ཟེར་ བའི་ དངོས་ པོ། 金黄色物体。(2)(མངོན) ནམ་མཁའི་གློག 金色光。空中电光的异名。

གསེར་ཡིག (1)གོང་མས་བཀྲོང་བའི་ བཀའ་ ཡིག 圣旨，诏书。(2)འདས་གསོན་གྱི་མིང་བྱང་གསེར་ཐིག་མཆོད་མེར་སྐྱེ་གཤེགས་རྒྱའི་གསེར་ཡིག 金字名牌。用金粉书写生者死者姓名，在神灯上焚毁祈福的名签。

གསེར་ཡིག་པ། (1)གོང་མའི་དྲང་ཡིག 内翰。掌制诰者，圣旨起草人。(2)གོང་མའི་བཀའ་ཡིག་རྒྱལ་མི་བང་ཆེན། 天使，宣旨钦差。传递帝王命令的使者。

གསེར་ཡིག་གསེར་ཆས། གོང་མས་མཆོད་གནས་ཐ་མ་ལ་ཕུལ་བའི་གསེར་ཐིག་ཀྱི་ བཀའ་ དྲིན་ གྱི་ དཔར་ གཟེར་བཟོས་གྲམ་གཱ། 金册金印。皇帝赠给上师喇嘛的金册金印。

གསེར་ཧི་བདུན། གསེར་གྱི་ཧི་བདུན་ དང་ དོན་ གཅིག

གསེར་ཧིལ་སྐྱ་ཁྲོག། ཐུར་བོད་ས་ གནས་ ཐིད་ གཞུང་གི་དྲུང་ཡིག་ཆེན་ཚོ་དང་། ཅིས་ཕྱག་པ་ སོགས་ཀྱིས་འདོགས་ཀྱིའི་ སྐྱ་ བྱམ་ དང་ སྐྱ་ གྲྭ་ཤྲཱབས་ཀྱི་ མིང་། 笔墨袋。原西藏地方政府仲益钦莫和孜康学生等腰间系作装饰品的盛竹笔墨盒的小袋。

གསེར་ཧིས། གསེར་ཀྱིས་ཐིག་བའི་ཧི་ཚེ། 金线条纹。用金粉勾勒过的图画。

གསེར་ཕག (ཞིང་) ཆུ་བོ་མེ་ཏུ། 金手。徙多河的异名。印度一大河名。

གསེར་ལས་པ། གསེར་དྲང་པ་བོའམ་གསེར་མགར། 金匠。打造金器的工人。

གསེར་ཤིང་། (ཞིང་) ཡིད་ཁོངས་འདུ་ས་བཏོལ། 金树。如意宝树的异名。

གསེར་ཧོག (1)གསེར་མདོག་ཅན་ཀྱི་ཤོག་ཐུ། 金色纸。(2)གསེར་དང་རྟག་གཏ་མིར་བཏུངས་བའི་ གསེར་ཤོག 金箔，铜箔。

གསེར་ས་ཐག ས་ཐག་ གྱུ་ བཞིའི་ དབྱིབས་ ལྷུང་ བཟོས་བའི་གསེར། 金条，金砖。

གསེར་ས་ཅེ་སྐམས། བཟིགས་བཅད་ བཏང་ གསུམ་ གང་ཐང་མ་བྱས་བའི་གསེར་རང་བྱུང་རྡོ་དོག 生金。未经烧炼的天然金块。

གསེར་སྐྱང་། གྲང་གང་ཀྱི་ལྷོད་ཡོད་ བའི་ གསེར། 金两。称黄金重量单位的两，གསེར་ སྐྱང་ སུམ་ཅུ། 三十两黄金。

གསེར་སྐྱབ། གསེར་ཚག་ཐུ་ཀྱུན་ཅན་ཀྱི་ རྟ་ གྲྭ། 金辔。錾花镀金马衔铁。

གསེས། ❶གཅེ་བའི་སྒྲུལ་ཚིག ❷རྣེ་ཚན་དང་ཚ་གས། 名词。部分，区分，组成部分，རང་གསེས། 内容条目，内部区分。 མི་རིགས་ཀྱི་རང་གསེས། 民族内部。

གསེས་ཁ། ཚ་བགོས་བྱས་བའི་ཐོ་ཡིག 分配单，分配登记册。

གསེས་པ། གཅེ་བའི་འདུས་པ།

གསོ་སྐྱིད་ལེན་ཅི། གཟུགས་པའི་ཀ་ ཤེད་ འཕེལ་བ། 易上膘，容易长肥：རྟ་འདི་གསོ་སྐྱིད་ལེན་པོ་འདུག 这匹马容易上膘。

གསོ་སྐྱོང་། (1)བྱ་དང་ རོང་ ཕྱུགས་ སོགས་ འཚོ་ཐབས། 养育，饲养：བྱ་ཕྱུག་གསོ་སྐྱོང་ཅིད་པ། 养育孩子。རོང་ཕྱུགས་གསོ་སྐྱོང་ཅིད་པ། 饲养牲畜。གསོ་སྐྱོང་ཡ་མས་བྱས་ཀྱང་། ལུས་སྐྱག་དབོན་ལ་བདག་པ། 养育虽父母，身命在官家。意谓旧时没有人身自由和生命保障。(2)འགྲོ་འཛིན་རྡུ་རམ་གྱི་ཐབས། 培养，扶植：མི་ རིགས་ ཀྱི་ ལས་ ཅིད་པ་གསོ་སྐྱོང་ཅིད་པ། 培养民族干部。

གསོ་མཁན། (1)ཟས་གོས་ཀྱིས་ལུས་ གསོ་ བ་ པོ། 养育者。(2)སྐྱེན་བཅོས་ཀྱིས་ནད་གསོ་བ་པོ། 医生。治疗疾病者。

གསོ་ཐབས། (1)ནད་པ་སོགས་གསོ་ཚུལ། 疗法。医治疾病的方法。(2)ཕྱུ་ ཀུ་ དང་ ཁྱ་ རི་ དཀས་ སོགས་གསོ་བའི་ཐབས། 养育法，饲养法。

གསོ་ཐབས་ལག་ལེན་བཅོ་བརྒྱད། སྐྱེན་པས་ ནད་བའི་ཁམས་ མ་སྙོམས་ པ་ གསོ་ ཞིང་ ནད་ ལས་ ཐོལ་བའི་ཐབས་ལག་ལེན་ཀྱི་ རིམ་ པ་ བཅོ་ བརྒྱད་

དེ། ཐང་དང་། ཆུ་མ། རིལ་བུ། ཇེ་གུ། སྨན་མར། སྨུམ་འཚོས། བཀལ། སྐུགས། སྦྱ་སྨན། འཇམ་རྩི། ནི་བ་ཀ། རུ་སྨྱོང་། ཚ་སྨྱོང་། གཏུར་ཁ། མེ་བཙའ། དུགས། ལུམས། བྱུགས་པ། གྲང་དཔྱད་བཅས་དང་ ལག་ ལེན་ རྩིར་ གསུམ་ ཇེ་ ཚན་ བཅོ་བཀྱད་དུ་བསྡུ་ ཚུལ་ དེ་ སྨན་ ཚང་ ཐང་ ཀི་ ཁྲོངས་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁཏྟ་གཉིས་རིལ་བུའི་ཁྲོངས། ཇེ་ སྨྱོར་དང་ གལ་ སྨན་ གཉིས་ ཆུ་ མའི་ ཁྲོངས་ སུ་ བསྡུ་བའོ། 实用医疗十八法。医生调和病体、治疗疾病的十八种方术：汤药、散剂、丸剂、糊剂、药酥、油剂、下利、呕吐、鼻药、缓泻、浣肠、洗筋、放血、艾灸、烟熏、蒸浴、敷涂、剖刺，共十八法。并药酒于汤药，并珍宝、药膏于丸剂，并草药、煅剂于散剂，故原有的二十三法，成为此等十八法。

གསོ་ཁྱིམ སྐྱེ་བོ་གསོ་ཐེག་གི་བསྡུས་མིང་།

གསོ་དབེ་ལ། ལ་ཕྱིག བོད་དང་སྐྱང་ ཕྱོངས་ སྐྱ་བོ་ཁེད་དོང་གི་ཞུ་ ངས་ན་ཙོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་མཚའི་ངས་ནས་སྟེ་ 4906 ཙོད། 索白拉。山口名。在西藏自治区波密县易贡区的南面，海拔4906米。

གསོ་ཁབྱད། གསོ་བའི་དཔྱད་ཐབས་ཏེ་ནད་ གསོ་བར་ཉེད་པའི་དཔྱད་ཐབས། 医疗手术。服药治本以外的医疗手段。

གསོ་ཁབྱད་པ། སྨན་པའམ། ཅེམ་ཆེ། 医生。

གསོ་སྒྲིག ཅེམ་ཆེའི་སྨན་ བཅོས་ ཙོ་ ཐྱད། 医疗器械。专门用于医疗的器具。

གསོ་བ། ●(ཐ་དད་པ) ༡.གསོས་པ། གསོ་བ། གསོས།། (1)འཚོ་བ་དང་སྐྱེད་པ། 饲养，抚育，养育：ཕྱུ་ གུ་ གསོས་ པ། 抚养孩子。ལུག་གསོ་བ། 喂羊。ནད་གསོ་བ། 养病，医治疾病。རྟ་ གསོ་ མཚོན་དངས། 秣马厉兵。མེ་ཁ་གསོ་བ། 烧火，发火。གཙང་གཞི་གསོང་མི་རུང་བ། 不治之症。རང་ཁ་ རང་ གསོ། 自食其力。སྐྱང་ ཕྱུག་ གསོས་ནས་ཀྱ་ རྒྱུད་མི་ ཙོང་། སྐྱང་ཀི་ གསོས་ནས་སྒོ་ ཁྱི་ མི་ ཉན། 养乞儿难充于厕，豢野狼难当门犬。 མི་ཞིམ་ སྨན་ གྱིས་ནད་ གསོ་ གྱུ། མི་ སྙན་ གཏམ་ གྱིས་ ཡན་ ཐོག་ ཐུ། 苦口药物能治病，逆耳之言利于行。(2)ཉམས་པ་རྣམས་ ཡང་ བའི་ ཐབས་ ཁྱད་ པར་ ཅི་ཡང་ ཡོད་པ། 补足，安慰：གྲང་ས་ གསོ་ བ་ རྣམས་ ཀྱི་ གསོ་ ཐེངས། 补足不全之数。སེམས་ གསོ་ བ། 安慰。ཟ.བསོས་པ། བསོ་ བ། གསོས།། ངལ་བ་ལས་ སྐྱང་ གསོ་ བ། 解除疲劳，养息：ཐག་ རིང་ བགྲོད་ པའི་ ལས་ ཀྱི་ ངལ་དུབ་ གསོ་ བ། 解除长途劳顿。ངལ་ བསོ་ བ། 休息。❷名词。(1)སྨན་ བཅོས། 医疗，医治。(2)(ཚངས) སྐྱེ་ བོ། 青者。人的异名。

གསོ་བ་པོ། (1)ཟས་ ཚོས་ ཀྱིས་ གསོ་ སྐྱང་ ཐེངས་ མཁན། 养育者，抚养者。(2)སྨན་ པ། 医生。

གསོ་བ་རིག་བ། རིག་ པའི་ གནས་ ཆེན་ ལྔའི་ ཁ་ གྲལ། ལུས་ སྐྱེ་ གསོ་ བར་ ཐེངས་ པའི་ རིག་ པ་ སྟེ། གསོ་ ཐེངས། གསོ་ ཐེངས། གསོ་ སྨན་ བཅས་ ཀྱི་ རྣམ་ གཞག་ སྟོན་ པའི་ རིག་ གནས་ སོ། 医方明，医药学。大五明之一。养育身体、增进健康、治疗疾病的科学。即指论述所治疾病、能治药物、医治手段、施治医生的科学。

གསོ་བ་ རིག་ པའི་ བཅུད་ བཅོས། སྔོན་ བྱོན་ སྨན་ པས་ མཛད་ པའི་ སྐྱེ་ ཀྱི་ གཞུང་ ལུགས་ ཏེ། འཕགས་ ཡུལ་ ཀྱི་ སློབ་ དཔོན་ ཆེན་ པོ་ དབའ་ བོས་ མཛད་ པའི་ ཁད་ ལག་ བཅུད་ པའི་ སྙིང་ པོ་ བསྡུས་ པ་ དང་ བོད་ ཀྱི་ སྨན་ པ་ ཆེན་ པོ་ གཡུ་ ཐོག་ ཙེན་ ཏན་ མཁྱེན་ བོས་ མཛད་ པའི་ དབལ་ ལྡན་ རྒྱུད་ བཞི་ ལྟ་ བུའོ། 医书。医药论著。古代医学家著述的医学经典，如古印度马鸣论师所著《八支要略》，西藏医学家宇妥·云丹贡波所著《医学四续》等。

གསོ་བའི་སྐུ་མཛེས། (1)སྐར་མ་དགུ་གྱའི་མིང་། 室宿。星座名。(2)སྨན་གྱི་སྲུང་མ་མི་རིགས། 医药护法佛母。

གསོ་བྱེད། (མཁོན) (1)ལུས་གསོ་ཞིང་ནད་ཞི་བའི་བྱེད་པ་པོ་སྨན་པའི་མིང་གཞན་ཞིག 活人者。保养身体、平息疾病者。医生的异名。(2)ཁྱི། 狗的异名。(3)བྱིམ་བྱ། 鸡的异名。(4)སྨན། 药物的异名。

གསོ་སྦྱོང་། (1)སྐྱེད་ཐིང་དང་སྦྱོང་བརྡར། 培养。(2)(པཱཀྲྀ:) ཁྲ་དུས་ཆས་གྲངས་ངེས་ཚད་ཞི་ཞིག་ལ་དགེ་ཚུལ་སྐྱང་གིས་ལྟུང་བཤགས་སྡོམ་བྱེད་དམ། ཉིམ་བས་སྡོམ་པ་བསྲུངས་ཏེ་དགེ་གསོ་ སྡེག་སྦྱོང་བྱེད་ཆོ་ག། 说戒，长净。梵音译作布萨、布沙他。月中定期，比丘、沙弥集众对说忏悔犯罪；在家徒众受行斋戒，住净戒中，长善净恶的一种宗教仪轨。

གསོ་སྦྱོང་ཁ་ཚོ་ག། དགེ་ཚུལ་སྐྱང་གིས་ཉེས་ལྟུང་བཤགས་བའི་ཆོ་ག་དང་། ཐེག་ཆེན་གསོ་སྦྱོང་ལེན་བའི་ཆོ་ག། 布萨仪轨。沙弥、比丘长善净恶的仪式。大乘长净仪轨。

གསོ་སྦྱོང་བཅུ་བཞི་པ། མཐུན་པའི་གསོ་ སྦྱོང་ལས་དུས་ངེས་པའི་གསོ་སྦྱོང་གི་ནང་གཅིག་ཏུ། རྒྱལ་དང་། དབོ་དང་། ས་གཡ་དང་། ཆུ་སྟོད་དང་། ཁྲུམས་སྐད། སྐིན་དྲག་བཅས་ཀྱི་ཟླ་བའི་མར་ངེའི་ཉིན་ཞག་བཅུ་བཞི་པ་ལ་གསོ་ སྦྱོང་ཞག་མི་གཅིག་པ་ཉ་བའོ། 十四布萨。顺法布萨的定时布萨之一。值鬼宿月、翼宿、氐宿、箕宿、壁宿、昴宿等月份下弦之十四日所作布萨，即不满日布萨。

གསོ་སྦྱོང་བཅོ་ལྔ་པ། མཐུན་པའི་གསོ་སྦྱོང་ལས་དུས་ངེས་པའི་གསོ་སྦྱོང་གི་ནང་གཅིག་ཏུ། ཟླ་སྐོར་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁར་ངོ་དང་། མཁོ་དང་། མཆུ་དང་། ནག་པ་དང་། སྨྲོན་དང་། ཁྲོ་ཁྱེན་ དང་། ཐ་སྐད་ཀེ་ཟླ་བ་དྲུག་གི་མར་ངོ་བཅས་བཅོ་བཀྲུད་པོ་ལ་གསོ་སྦྱོང་བྱེད་པའོ། 十五布萨。顺法布萨的定时布萨之一。值十二序月之上弦及觜宿、箕月、角宿、心宿月、牛宿、娄宿等六个月份下弦之十八日所作布萨。

གསོ་སྦྱོང་དྲུག ཅུང་བཞི་པའི་གསོ་སྦྱོང་། བཅོ་ལྔ་པའི་གསོ་སྦྱོང་། གནོད་པ་ཞི་བའི་གསོ་ སྦྱོང་། མཐུན་པའི་གསོ་སྦྱོང་། བཀྲ་ཤིས་པའི་གསོ་སྦྱོང་། ཞི་གནས་ཀྱི་གསོ་ སྦྱོང་རྣམས་སོ། 六布萨，六种长净。佛教徒六种说戒或入戒仪式：十四日布萨、十五日布萨、息灾布萨、顺法布萨、吉祥布萨和奢摩他布萨。

གསོ་སྦྱོང་འཕགས། རྒྱ་གར་ཀྱི་གནའ་རབས་རྒྱལ་པོ་ཞིག 长净圣。古印度一国王名。

གསོ་སྦྱོང་བཞག་པ། འདུལ་བའི་ཐུག་ལེན་ ཞིག་སྟེ། ལྷུང་བ་ཟིང་ཀྱང་སྐབས་མི་འབྱེད་མཐུན་པར་མི་བྱེད་པའི་གང་ཟག་ལ། དགེ་འདུན་དང་ལྷན་ཅིག་ དུ་གསོ་སྦྱོང་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པའོ། 中止长净。律经程式之一。诘其犯罪仍不置理，不肯听教者，当不许其与诸僧众共行长净。

གསོ་སྦྱོང་བཞག་པའི་གཞི། འདུལ་བ་གཞི་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་གདམས་ངག་གསོ་ སྦྱོང་བཞག་པའི་གཞི་སྟེ། ལྷུང་བ་ཟིང་པའི་སྐབས་མི་འབྱེད་པ་ལ་གདམས་ངག་བཞག་པ་དང་། གསོ་ སྦྱོང་བཞག་པ། དགག་དབྱེ་བཞག་པར་བྱེད་པའོ། 中止长净。《毗奈耶经》十七事中，中止教诫，长净本事。对某比丘诘其犯罪，但彼不予置理者，则当对彼中止教诫、中止长净、中止自恣。

གསོ་སྦྱོང་གསུམ། དུས་འབྱེལ་གསོ་ སྦྱོང་དང་། བཀྲ་ཤིས་གསོ་ སྦྱོང་། གནོད་སྐྱེ་གསོ་ སྦྱོང་སྟེ་གསུམ། 三种长净，三布萨：定时长净、吉祥长净和息灾长净。

གསོ་མ། ❶名词。(1)མ་མཉམ་མ་ཚབ། 乳母，保姆。(2)སོ་མ་དྲྭ་ཪྀ། 麻；གསོ་མའི་སྐུད་པ།

麻线。❷ཉམ་མ་དང་གསར་པ། 形容词。新的，新鲜的；མེ་ཏོག་གསོ་མའི་ཁ་དོག་ཧྲས་པར་བཀྲ། 鲜花色丽。

གསོ་སྨན། རད་གསོ་བྱེད་ཀྱི་སྨན། 药。医病药物。

གསོས་རས། (1)བཙོས་མའི་རས། 假布。棉布代用品。(2)ཉམ་མ་རྟ་རྨི་རས། 麻布。

གསོ་ཐིག གསོ་བ་རིག་པའི་བསྡུས་ཚིག

གསོ་ཐིག་ཁོག་ཕྱབ་ བད་ དཀར་ ཆགད་ ཟའི་ཤིན་བྱིད། བྱང་སྨད་པ་བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བརྩམས་ པའི་ གསོ་ བ་ རིག་ པའི་ཚོས་འབྱུང་ཞེས《医学轮廓·白莲生花日轮》。绛麦·琐南也协坚赞所著一部医学史名。

གསོ་ ཐིག་ ཁོག་ དབྱབ་ བྱང་ སྒྲིང་ རྒྱས་ བཟི་ དགའ་ སྒོན། དྲས་ རབས་ བཅུ་ བདུན་ པའི་ནང་ ཤེ་ ཐྲིད་ སངས་ རྒྱས་ རྒྱ་ མཚོས་ མཛད་ པའི་ འཕགས་ཡུལ་དང་ཅོད་དུ་གསོ་ རིག་ རྗེ་ ཕྱར་ དང་ པའི་ ཚུལ་དང་། བྱང་ཁྱད་ཡུལ་གཉིས་སོགས་ གསལ་བར་བཀོད་པའི་ སྒེན་ཀྱི་ཚོས་འབྱུང་རྒྱས་ པ་ ཞེས《医学总纲·仙家盛筵》。十七世纪中，第司·桑杰嘉措著。书中详明论述印、藏地方医学发展及绛巴·宿喀等医学派系的理论。

གསོ་ཐིག་ཀེར་མཁའི་ཇོག་གསལ། རབ་བྱང་ བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་དེའུ་དམར་དགེ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་ མཛད་ པའི་ གསོ་ བ་ རིག་ པའི་ སྐོར་ཀྱི་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྗོད་དང་། མིང་གི་ མངོན་ བརྗོད་ སོགས་ ཀྱི་ དོན་ གསལ་ བར་ བཀྲལ་ ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས《医学要义明解》。十八世纪时杜玛格西丹增彭措所著详明解释重要医学名词及同义词含义的一部医药书。

གསོ་ཐིག་པ། སྨན་པའམ་ཤེས་ཚེ། 医生。

གསོག་ཁྱེ། ཀུ་རོང་གསོག་སྨྱུ་ཀྱི་ཐོ་ཡིག 储藏单。存放财物清单。

གསོག་བྱེད། (ཉིང) ཀུ་རོང་སོགས་འཛོག་པ། 积蓄，累积财物。

གསོག་རྒྱས། གསོག་གསོའ་ཁོག་ སྟེང་ རྩལ་ ཀྱིས་ རྒྱོང་པ། 充填，塞满，唆使：མཚོ་སྨན་ཀྱ་ སྨྱུ་ གསོག་རྒྱོང་ཉེད་པ། 用香麝毛充填枕头。ཁོག་ པ་གསོག་རྒྱོང་། 教唆。

གསོག་སྨྱུ། བཅའ་འཚོལ་ཀྱིས་སྡུད་པ། 搜罗。到处寻找积聚起来。

གསོག་འཛོག ཀུ་རོང་སོགས་གསོག་ ཉིང་ འཛོག་ པ། 积蓄，累积，贮藏。དངུལ་ གསོག་ འཛོག་ ཉེད་པ། 存款。

གསོག་འཛོག་ཀྱི་སྒང་པ། སྒང་ལྷུང་ སུམ་ རྒྱའི་ རྒང་གསེས། སྨྱུ་གསུམ་པོ་ གང་དུང་དུ་བུས་ལས་ འདས་ པར་ བཅངས་ པའི། 蓄。三十舍堕之一。谓比丘三药随一，逾时蓄服所犯堕罪。

གསོག་འཛོག་བྱས་པ་ཟ་བའི་ལྷུང་ཉེད། ལྷུང་ ཉེད་ཉའབ་ ཞིག་ པ་དུག་ བཅུའི་ རྒང་གསེས། སྨྱུ་ གསུམ་གང་དུང་ ཤེངས་ སྨྱུ་ པའི་ ལྷག་མ་དང་བུས་ ལས་ འདས་པར་ གསོག་འཛོག་ཀྱི་ བྱས་ རས་ ཤེངས་ སྨྱུ་ པའི། 食蓄食。九十单堕之一。谓比丘对三种药随一余蓄逾时而食所犯堕罪。

གསོག་ལྡང་། རད་ཁོག་ གྱུར་བུ་ གསོག་ ཐིང་ མངོན་བུར་བུ་ ལྡང་ པར་ ཉེད་པ། 潜发。疾病的潜伏期和发病期。

གསོག་ལྡང་ཞི་གསུམ། རད་དང་ པོ་ མི་ མངོན་ པ། བར་བུ་ ཐྱིར་ཤང་པ། ཐ་མར་ བྱག་པ་ སྟེ་ གསུམ། 疾病潜伏、发作和痊愈的三阶段。

གསོག་པ། (ཐ་དད་པ) ,. བསགས་པ། བསག་ པ། སོག། སྨྱུ་པ་དང་སྨྱུ་པ་དང་ རྒྱུ་པ། 修集，造作，发展；ཚོགས་ གཉིས་ བསགས་ ཏེ་ རྫོགས་ སངས་ རྒྱས། 集二资粮成正等觉。བསོད་ ནམས་ གསོག་པ། 积福。རྒྱལ་ པོས་ འཁོར་ རྣམས་

ཅས་གས་ ནས་ སྐྱས་ པ། 国王召集随员讲话。ཉགས་གས་པ་ཚེ་གང་ལ། དགོས་པ་ཉིན་གཅིག 积蓄终生，用于一日。২.ཅས་གས་པ། ཅས་གུ་པ། སོག། སྡུང་ས་པ་དང་སྡུད་པ། 收拾，集聚，搜集，储蓄；ཅསྡུ་གསོག 收拾。སྡུཅས་ཀུགས་ཅསོགས་པ། 集聚力量。གཤེར་དཏུལ་ཅསོག་པ་ལས་ཚོན་ཏུན་གསོག་པ་དཀའ། 积财不如积学。ཆུ་ཐིགས་ཅསོགས་ནུ་ཆུ་མཚོར་འགྱུར། 积涓滴而成大海。

གསོག་ཆོ། རྡུས་མལམ་སྟིང་ཁོ་ཤེད་པ་དང་སོང་པ། 形容词。松脆，空虚，不扎实；ཆུདེ་ཕྱུ་པ་གསོག་ཁོ་རེད། 水泡脆弱不扎实。ཅག་ཤེའ་སྐམ་གསོག 酥饼。ཞིང་ས་གསོག་ཆོ། 疏松的土壤。ག་སྐམ་གསོག་གསོག 酥脆的干牛肉。

གསོག་ཐུའ། རྟེའ་གཅིག་ཏུ་རྩའ་ནས་འཛོག་པ། 集聚，汇积；ཉམས་སྒོང་གསོག་ཐུའ། 累积经验。

གསོག་བརྫུས། སྟིང་ཤེད་བརྫུས་མདེ་དངོས་ཆོ། 虚假，虚幻，不真实；ཐས་རྟེས་གསོག་བརྫུས། 虚假的成绩。

གསོག་ཅོར། (སྡིང) ཆུ་ རོང་ སོགས་ གསོག་ ཉིང་འཛོག་པ། 积财，储蓄；དུས་རྒྱུ་ཏུ་གསོག་ཅོན་ཉིད་པར་བརྩོན། 经常积极储蓄。

གསོག་ཅམ། ཁྱོགས་སྡུད་ཐལ་ནས་མཉམ་ དུ་ རྩའ་པ། 积蓄，采集，搜罗存储；རི་སྐྱེས་སྨན་རིའ་གསོག་ཅམ་ཉིད་པ། 采集野生药物。

གསོང་ཁྲོང་། བཙོག་ཆུ་ འགྲོ་ བའི་ ཁ་ ཁ། 污水窦，觅水槽。

གསོང་ཆོ། དང་ ཆོ་ དང་ བདེན་ པ། 形容词。正直，公道，诚实，སོད་ཅ་གསོང་ཆོང་སྨྲ་བ། 说话诚实。སེམས་གསོང་ཆོ། 存心正直。

གསོང་བ། གསང་བའི་དཀྱུ་བའི་འབྲི་ཆུལ་གཞན་ཞིག

གསོངས། གསང་བའི་སྐུལ་ཆིག

གསོད་ཀྱོད། གསོད་པ་ དང་ ཡན་ ལག་ སོགས་ གཅོད་བའི་སྐྱེད་ཆིག 杀戮，宰割。

གསོད་ཁྲགས། (1)གསོད་ཆུང་ཐག་ཆོད་བའི་རྟའ། 死刑标签。判处极刑犯人身上所插标志。(2)མཆོན་ ཅ་ཞེག་ གི་མིང་། 大戟。古代一种兵器名。

གསོད་རྒྱགས་མེ་ཏོག ཐུར་ཆུ་ གང་ ཀྱི་ཤུགས་ལ་ ཉིན་ཞེན་གསོད་པའི་རྟགས་སུ་མགོ་ ལ་ འཆིང་བའི་ མེ་ ཏོག་དམར་ཁོ་ཞེག་སྟེ། ཤེགས་སྐྱར་ལ་ཀ་ར་ལྗི་ར་དང་། བོད་སྐད་ལ་རེའུ་ ཤུག་པ་ཞེར། 死刑花，大戟花。古印度处决死囚时常用此花插于犯人头上，故名。

གསོད་ བདག་ སྐྱེས། (མཐོག) (1)གཤེད་ ཞེ། 阎王的异名。(2)དབང་ཕྱུག་ཆེན་ པོ། 大自在天的异名。(3)བདུད་ དགའ་ རབ་ དབང་ ཕྱུག 极喜自在魔的异名。(4)སྲིན་ པའི་ རྒྱལ་ པོ། 罗刹王的异名。

གསོད་བདག་བྱ། (མཐོག) སྲིན་ པོ། 杀者子。罗刹的异名。

གསོད་པ། (ཐ་དད་པ) བསད་པ། གསད་པ། སོད།། (1)སྲོག་གཅོད་པ་དང་འགྲམས་པ། 杀死，害命，屠戮；ལུག་བསད་པ། 杀羊。དམར་ གསོད། 屠杀。མི་གསོད་ལུགས་དམར། 杀人凶手。(2)ཟེལ་བར་ཉིད་པ་ དང་ མེད་ བར་ བཅོ་ པ། 灭除，消灭，མེ་རོ་བསད་པ། 扑灭余烬。ཕྱེན་ མར་གསོད་ པ། 熄灯。ཁྱད་ དུ་ གསོད་ པ། 不顾，藐视。དགའ་ངལ་ཁྱད་བསད། 不顾艰难。མེ་ཆུང་ཐོག་ཏུ་ཁསོད་དགོས། ཆུན་ཆུང་ཐོག་ཏུ་ འགོག་དགོས། 火灾扑灭在起始，事故制止于萌芽。

གསོད་བ་གཏམ། དཀྱེ་ཚུལ་ཀྱི་བསྒབ་ ཉ་ཐྲངས་

འདུལ་མོ་གསུམ་ཀྱི་ནང་གསེས། སྲོག་གཅོད་ཀྱི་ཚར་གཉིས་དུད་འགྲོ་གསོད་པ་དང་། སྲོག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་རྩ་ཚྭར་འདེབས་པ་དང་། སྲོག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་ ཆུང་ སྦྲུལ་ པ་ བཅས་གསུམ་མོ། 三种杀生。沙弥学处三十三种违犯之一。属杀生范围的包括：屠杀牲畜，有生物之草投入水中，使用有虫之水三种。

གསོད་རྒྱལ། (ཨངོན) གཤིན་རྗེ། 杀者。阎王的异名。

གསོད་མ། (ཨངོན) ལུ་མོ་ཞུ་མ། 女屠者。邬摩天女的异名。

གསོན། གསན་པ་དང་གསོན་པའི་སྐལ་ཚོག

གསོན་བསྐྱེད། སྔ་དུས་མི་གསོན་བོར་ཆུའམ་གཡང་ཁ་སྐྱེར་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ངན་པ་ཞིག 活弄。旧时，把活人推向悬崖深渊处死的酷刑。

གསོན་སྒྲོང་། སྔར་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ རྩིང་ བའི་ནང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ཤིག་སྟེ། གསོད་སེམས་བྱེད་མིས་ཕ་རོལ་བོ་གསོད་ཐབས་ བྱེད་ བའི་ སྡོན་དུ་'' གསན་ཐུབ་མི་དེས་ ཁྲིམས་ ལ་ གཏུགས་ ཏེ་ གསོད་སེམས་བྱེད་མིའི་ལག་ནས་ལེན་ པའི་ འཇལ། 活人命价。古代西藏法典规定：谋杀未遂，被人告发时，法庭勒令谋杀者付出的罚款。

གསོན་འདྲེ། གཟུགས་ཅན་ཀྱི་གནོད་འདེ་མི་གསོན་ པ་ཁ་མོ། 活鬼。传说中形相和常人相同的男、女鬼。

གསོན་འདྲེ་མ། བྱད་མེད་ལ་སྐྱོན་ པའི་ཚིག 活女鬼。对妇女的蔑称。

གསོན་པ། ❶(ཐ་དད་པ) གསན་པ། གསན་པ། གསོན།། འཕྲོ་ བརྒལ་ དུ་ གཏོང་ པ། 糟蹋，暴殄，浪费；སྤྱི་ཇས་ཚུད་གསན་པ། 糟蹋公物。དོན་མེད་དུ་ཁྱོད་ དོང་ཚུད་མ་གསོན་ཞིག 不可无故浪费财物！❷(ཐ་མི་དད་པ) 复苏，复活，再生；དབུགས་ཆད་པའི་མི་སྐྱར་གསོན་ པ། 呼吸停止了的人又复苏过来了。ཁྱུ་ཆད་གསོན་རེ། 肠断仍贪生，濒死犹想活。❸སྲོག་དང་ལྡན་ པ་དང་མ་ཉམས་པ། 形容词。活的，现实的；སྐྱ་གསོན་ པ། 活老虎。ལུག་གསོན་ པ། 活羊。 དུང་དུ་གསོན་ སྤྱད་ ཅིད་ པ། 活埋。མངོན་སུམ་གསོན་ པ་ལྟ་ བུ། 栩栩如生，活灵活现。 ཤུལ་མི་བཏུགས་ཏེ་གསོན་ པ་ལས། དཔའ་བོ་ལངས་ནས་ཤི་ན་དགའ། 宁愿站着死，不愿跪着生。

གསོན་བོ། སྲོག་ དང་ ལྡན་ པའི་ དོན་ དུ་ ཏོ་ བའི་ གསོན་ པ་དང་ཨའ།

གསོན་ཐལ། མ་ཤི་བར་ཁ་གྱེས་པ། 生离，生离死别；གསོན་ཐལ་བྱས་པ་ཡི་རེ་ སྐྱག 生离死别心悲伤。

གསོན་ཐེབ། སྔར་ལོག་སྲོད་དབང་ སྐྱེད་ པས་ མི་གསོན་ བོ་ས་དོང་དུ་ སྐྱེད་པའི་ཁྲིམས་སྒོལ་ངན་ པ'' ཞིག 活埋。旧时，处死的一种酷刑。

གསོན་སྐྱོང་། གསོན་ བོ་རྣམས་ཀྱི་ལྷིག་ སྐྱེབ་ སྐྱོང་ བའི་ཚོ་ག། 禳解生者罪障。为生者消除罪障的宗教活动。

གསོན་བཟུང་། མ་བསད་པར་གསོན་ བོར་ བཟུང་ པ། 生擒，活捉；དགྲ་ བོ་གསོན་ བཟུང་ཐུབ་ པ། 活捉敌人。

གསོན་གཤིན། གསོན་ བོ་ དང་ གཤིན་ པའི་ ཚོག་ བསྡུས། 生者与死者。

གསོབ། རང་དོན་སྟོང་པའི་ཕྱི་ཤུན་ནམ། ཁོག་སྟོང་། 名词。空壳，空架子；ལྷ་ འཇིའི་ འབྲ་ གསོབ། 鬼神像的空壳。གཅན་གཟན་གྱི་པགས་ གསོབ། 猛兽空皮。

གསོབ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བསབས་པ། བསབ་པ། སོབས།། (1)འཇིག་པའམ་ཚབ་སྐྱེད་པ། 偿还，报答，酬报，补足；དེད་ ལན་ བསབ་ ཆོག་པ། 定当报恩。བྱ་ སོན་ གསོབ་ པ། 偿债。(2)ཁ་

སྟོན་བའི་མ་ཚང་བར་བྱེད་པ། 补充，添足，填满；གངས་ཀ་མ་ཚང་བ་རྣམས་ཁ་བསྐངས་པ། 不足的数补足了。གྲོན་བསྐངས། 弥补亏损，补偿损失。ཐོབ་པ་དེས་ཤོར་བའི་ཚོང་བསྐབ་མི་གྱབ། 得不偿失。མ་ཀོང་ནང་ལ་ས་བསྐངས་ནས་ཁྲིད་སྟེམས་བོར་བཏེག་པ། 往坑里填土铺平。❷སེབ་པ་ཡང་རེད། སྟེང་བོ་མེད་པའི་ཁོག་སྟོང་དང་ལྷུ་བ་ལྷ་བུའམ་དངོས་ལྷང་སྟང་བ། 形容词。空虚，疏松，脆弱不实；རྡོ་གསེབ་གསེབ། 疏松的石头。རྟེན་ཐེམས་གསེབ་ཆེ་བ། 虚假的架子，架子大。བོའམ་སེབ། 空虚浮夸。

གསེབ་སྐྱངས། (ཁྱལ) ཐྲུང་བ་གསེབ་གསེབ། 块状干酪，粗块酪渣。

གསེབ་སྨན། (1)སྨན་གསེབ་གསེབ། 成块药材，块状药材。(2)གསེབ་བྱེད་ཀྱི་སྨན། 添增的药材，增添的药。

གསེབ་ཚིག རྫུན་ཀྱི་ཚིག 假话，虚浮言词。

གསེམ། མདོང་མོ་བཅོ་བྱེད་ཀྱི་ཐང་ཤིང་ཁྱི་རྒས་ཤིག 名词。松树，杉树。可作酥油茶筒的一类乔木。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཅུད་འཇེན་དང་ཐང་ཤིང་ངོ་།

གསེམ་ཤིང་། ཐང་ཤིང་། 松树，杉树。

གསེམ་སེང་ལྷེང་། སེང་ལྷེང་རིགས་གསུམ་ཀྱི་ནང་ཚན་མདོག་སྐྱ་ལ་གསེམ་དང་འདྲ་བ་ཞིག 松降香。色泽灰白如松木的降香。

གསོར། ❶གསོར་བའི་སྐུལ་ཚིག ❷འབེགས་སྐྱོད་ཅེ་རོག། 名词。钻子，螺旋钻具。

གསོར་ལྷེམ། སྨུ་སྐན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་མངར་ལ་བསྐྲ། ཁུ་རྩེས་བསིལ། ནུས་བའས་ཚིག་བའི་ཚ་ལ་ཐན། 木贼。木贼科药用植物名。味甘而涩，性凉，功能治烧伤。

གསོར་བ། (ཐ་དད་པ) ཡ་སྐོར་བ་དང་སྟུན་པ་དང་འཕྱར་ བ། 转动，挥舞，回旋，绕摇；མདུང་གསོར་བ། 挥戈。རལ་གྲི་གསོར་ བ། 舞剑。རྡོ་རྗེ་གསོར་ བ། 旋绕摇动金刚杵。২、བསར་ བ། བསར་བ། གསོར།། འདོན་པ་དང་གླ་སྐྱོག་ཅིང་པ། 取出，预备。སང་ཉིན་དགོས་པའི་དངོས་རིགས་དེ་རིང་ནས་བསར་ ཟིན། 明天需要的东西，今天已经取出预备好了。མཛོད་ཁང་ནས་ཇ་མར་འདོན་གསོར་ བྱེད་པ། 从库房中取出酥油和茶叶。

གསོལ་ཁ། (1)ལྷ་མཆོད་པ། 祭祀，敬神。(2)བསྐང་གསོ། 念护法经，祈祷。

གསོལ་ཁ་ཁང་། (1)གསོལ་ཁ་ཞུ་སའི་ཆུལ་ཁང་། 降神室。(2)མགོན་ཁང་ ངམ་སྒང་ མ་ཁང་། 护法殿。

གསོལ་ཁ་བ། (1)ཆོས་སྐྱོང་གི་ མགོན་ཟོ་བ། 祈祷师。在护法殿中专念护法经者。(2)ཟན་མའི་གསོལ་དཔོན། 司膳。管理贵族喇嘛膳食的人。

གསོལ་ཁང་། (1)སྟོན་མོ་གཏོང་སའི་མཐོན་ཁང་། 餐厅，宴客厅。(2)མེ་ཁང་ངམ་གྲབ་ཚང་། 厨房。

གསོལ་བྱོད། ཐོད་ཀྱི་གི་ཞེ་ས། 腹，肚子的敬语，ཐུ་རྡོ་ཤ་རྗེན་མ་བཟས་ན། ཕྱི་རྡོ་གསོལ་ཐོད་སྐྱང་དོན་མེད། 上午不吃生肉，下午怎会腹痛。

གསོལ་ངམ། དུག་སྐྱང་བའི་ཁྱོ་ཆས། 有毒食物。

གསོལ་ཆེན། གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ། 大司膳。掌管贵族喇嘛饮食的主要人。

གསོལ་མཆོད། ལྷ་འདེར་བསྐང་གསོ་དང་བསང་མཆོད། 祷祀，祭祀求福。

གསོལ་སྐྱོན། གསོལ་ཆོགས་གཤོམ་བའི་སྟོན་མོ། 宴会；གསོལ་སྟོན་འགྱེད་པ། 设宴。གསོལ་སྟོན་བཀོམས། 设宴。

གསོལ་རོག། ཞལ་ལགས་འབྱལ་རྒྱུའི་འགྱོ་སོང་རོད་

དངུལ། 筵席代金。以备宴为名致送的现金。

གསོལ་འདེབས། གསོལ་བ་འདེབས་པ་སྟེ། ཞུ་བ་འབྱལ་བ། 启请，启白，要求。

གསོལ་དཔོན། གསོལ་ཚས་འབྱལ་འཛིན་བྱེད་མི། 校本，膳食堪布，司膳。掌管贵族喇嘛饮食的人。

གསོལ་སྐྱགས་ཁང་། (ཁྱལ) འབྲི་མཛེ་བ་ཁྱགས་སོགས་སྡོད་གནས་ཀྱི་ཞེ་སོ། 牲畜圈栏。

གསོལ་འཕྲིན། འདོད་དོན་གསོལ་བའི་འཕྲིན་བཅོལ། 祈祷。求神托事。

གསོལ་བ། ❶(ཟ་དད་པ) (1)ཞུ་བ་དང་འབྱལ་བ། 报告，呈献；སྐྱེན་དུ་གསོལ་བ། 报告。བཞུར་སུ་གསོལ་བ། 请坐。མཚན་གསོལ། 命名，献进称号。(2)བཞེས་པ། 接受，服用；གཙང་ཁྲིར་མངའ་གསོལ། 帝王登位，御极。དཀྱུ་ཞུ་གསོལ་བ། 戴帽。ན་བཟའ་གསོལ་བ། 穿衣。མཆོད་ཆང་གསོལ་བ། 饮酒。❷名词。(1)རྒྱོ་ཀྱི་ཞེ་སོ། 揉合了的糌粑，གསོལ་བ་མཆོད་པ། 吃糌粑。གསོལ་བ་ཞུ་བ། 捏饭，安排吃糌粑。(2)ཞུ་བ། 报告，请求；གསོལ་བ་འདེབས་པ། 启请，告白，祷祝。(3)མིང་ཀུང་འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་མར་སྦྱར་ཚེ་ཞེ་སའམ་ཚེ་བརྗོད་ཀྱི་དོན། 加于某些名词前面，造成敬语；གསོལ་ཆོགས། 筵宴，餐饭。གསོལ་ཇ། 茶。གསོལ་ཀུམ། 肉。གསོལ་སྒྲོ། 油炸果子。 གསོལ་ཅོག 桌子。གསོལ་སྐྱེད། 茶壶，茶罐。གསོལ་ཁབ། 厨房。གསོལ་མདོང་། 酥油茶桶。གསོལ་ཁོགས། 薪金，工资。གསོལ་མར། 酥油。གསོལ་ཞོ། 酪，酸奶子。གསོལ་འོ། 牛奶。གསོལ་ཞེབ། 糌粑。

གསོལ་བ་མངོན་སུམ། བསྟེན་བར་རྫོགས་པའི་མངོན་གྱུར་བཅུའི་ཡ་ཁལ་ཞེས་སྟེ། དེས་འདུན་ལ་བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་གསོལ་བ་ལན་གསུམ་བཏབ་པའོ། 启白现前。近圆十现前之一。于尊证师座前启白三次受近圆戒。

གསོལ་བ་གཅིག་པ། གསོལ་བ་ཞུ་བ་ལན་གཅིག 单白，乞戒。

གསོལ་བ་དང་གཉིས། གསོལ་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་ལས་ལ་སྟེ།

གསོལ་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་ལས། འདུལ་བ་ལས་བཤད་པའི་གནས་དང་ཐོ་མཐུན་པར་བྱ་བ་དང་། དེག་ཐོང་མའི་སྟོམ་པ་འབོག་པ་སོགས་སུ་ གསོལ་བ་ཚར་གཅིག་དང་། ལས་དངོས་ཚར་གཅིག་བཅས་རྣམ་གྲངས་ གཉིས་ སུ་ འབྱུང་ བས་ གསོལ་གཉིས་ལས་ཞེས་བྱའོ། 白二羯磨。《毗奈耶经》所说，愿求同处同心之事。传授比丘尼戒等事，先一表白，后举一羯磨，合而为二，谓之白二羯磨。

གསོལ་ བ་ དང་ བཞི་པ་ ལས། བསྟེན་ རྫོགས་ བསྒྲུབ་པ་སོགས་ལ། གསོལ་བ་ལན་གཅིག་དང་ ལས་དངོས་ཚར་གསུམ་བརྗོད་པའོ། 白四羯磨。于授受近圆戒等，先一表白，后举三次羯磨，合而为四，谓之白四羯磨。

གསོལ་བ་འདེབས་རྟེན། ཕྱི་ཆོས་མ་ལ་ངང་གི་འདོད་དོན་སྒྲུབས་འཁྱག་ཞུ་རྟེན། 祈祷礼物。向神佛、喇嘛祷告时奉献的礼品。

གཏོལ་ བ་ ཕྱར་ རྩགས། བློ་ཤེས་ རྟེ་ གཅིག་ བའམ་འགྱང་བ་ མེད་ པའི་ གསོལ་ འདེབས། 钉橛祈祷。虔诚坚定的祈祷。犹如地上钉橛，牢固不移。

གསོལ་བ་འཁའ་ཤིག་བའི་ལས། འདུལ་བ་ལས་ བཤད་པའི་གསང་སྔོན་ བཟློག་པ་ སོགས་གསོལ་བ་ཁོ་ན་ལས་ བརྗོད་པ་མེད་ པས་གསོལ་ བ་ འཁའ་ ཤིག་ པའི་ ལས་ ཞེས་ བྱའོ། 单白羯磨。《毗奈耶经》所说，宣告屏教师等羯磨，只一启白，不举言说，仪式即成者。

གསོལ་བ་འཚལ་བ། ཟ་མ་ཟ་བ། 吃饭，进食。

གསོལ་བ་བཞེས་པ། ཟ་མ་ཟ་བའི་ཞེ་སའི་མིང་། 吃饭、进食的敬语。

གསོལ་བའི་ལས། གསོལ་བ་འབའ་ཞིག་བའི་ལས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 白羯磨，白辩事。

གསོལ་སྨན། སྨན་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 药、药物的敬语。

གསོལ་ཁལ། ཕོར་བའི་ཞེ་སྡ། 碗的敬语：དངུལ་དཀར་ཀྱི་གསོལ་ཁལ་ཆང་གིས་བཀང་བ། 银碗里盛满了青稞酒。

གསོལ་བཤི། གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

གསོལ་གཟིམས་མཆོད་གསུམ། སྡུར་ཚད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཆོའི་ཞབས་འབྲིང་པ་གསོལ་དབོན། གཟིམས་དབོན། མཆོད་དབོན་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 楼本、森本和却本。司膳、司寝和司祭。旧时，西藏管理高级贵族喇嘛膳宿和祀神各事的官员。

གསོལ་རས། (1)བྱ་དགའམ་ཌོན་པ། 赏品，恩赐物；ཌ་མར་གསོལ་རས་གནང་བྱུང་། 赏赐了茶和酥油。(2)ཕོར་རས་ཀྱི་ཞེ་སྡ། 包碗布的敬语。茶饭完毕包裹茶饭碗的布巾。

གསོས། གསོ་བའི་སྐུལ་ཚིག

གསོས་བསྐྱེད། སྐྱེད་པ་བཏབ་པའམ་ཉམས་གསོ་བྱས་པ། 添补，补养；སྐུ་གཟུགས་གསོས་བསྐྱེད་གནང་བ། 补养身体。

གསོས་ཆུ། ཞི་ཏོག་སོགས་བཏབ་བཆུ་གས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཉམས་པ་གསོས་བྱེད་ཀྱི་ཆུ། 灌溉水，所浇的水；ཞི་ཏོག་ལ་གསོས་ཆུ་བཏང་ཐེ། 给庄稼浇水。

གསོས་ཐང་། མི་འཚལ་ཀྱི་ཚད་གཞི། 赔偿医疗费的标准。

གསོས་འདེབས། (1)ཉམས་པར་ཁ་ གསོས་ ཏྱག་པ། 赔补，增添；ཁང་རྩིང་གསོས་འདེབས་པ། 培修旧房。(2)ཡན་ཏེད་ཀྱི་དོན་གསོ་གཏོང་བ། 提醒，使回忆；མི་བརྗེད་པའི་དོན་དུ་དོན་གསོས་འདེབས་པ། 为使不忘，而予提醒。

གསོས་པ། འཚོ་བ་དང་སྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ གོ་བའི་གསོ་བའི་འདུས་པ།

གསོས་བྱག རང་ཕུས་ལས་སྐྱེས་པ་མིན་ལང་གསོས་པའམ་བསྐྱངས་ པའི་ བུ་ ཀུ། 养子。非亲生但抚养的子女。

གསོས་བྱེ། བསྐྱངས་པའི་བྱ། 养子，义子。

གསོས་མ། སྐྱེ་བཅོས། 名词。医治，治疗，དད་པར་གསོས་མ་བཏང་བ། 医治病人。

བསགས་པ། སྐྱེ་བ་དང་ སྐྱེན་པའི་ དོན་དུ་ གོ་བའི་གསོག་པའི་མ་བོང་བ།

བསགས་རྒྱབ། (ཨངོན) མངའ་ གྲང་ ངམ་ དབང་གྲང་། 权势，权力，权威。

བསགས་གཅོད། (ཨངོན) རྒྱུ། 积割。头发的异名。

བསགས་རྩལ། བསགས་པའི་རྩལ་བྱ་རབ་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

བསགས་པ། སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེན་པའི་ དོན་དུ་གོ་བའི་གསོག་པའི་འདུས་པ།

བསགས་པའི་རྩལ་བྱ་རབ། དུལ་ རླས་ བཅུད་ གཙིག་ཏུ་ འདུས་པའི་དུལ། 微聚。能生之地、水、火、风及其所造色、香、味、触八种极微尘聚合所成微聚。

བསགས་པའི་ལས། སྐྱེད་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཚང་བའི་ སྦྱོག་ བཅད་ པའི་ ལས་ཤུ་ བྱའོ། 造业。例如完备加行正行结行的杀生所造之业。

བསགས་སྦྱངས། ཚོགས་གསོག་པ་དང་སྡིག་པ་སྦྱོང་བ། 积净。修福忏罪。积福德资粮和净治罪恶。

བསངས། མཆོད་པའི་ དུད་པ་སྤྱི་ ནང་གསེལ་ ལ་རེ་ བསང་དང་ཀུང་བསང་སོགས་ཀྱི་ སྐུལ་ཙམ་ཅིང་། བོད་ཀྱི་ ཚོམས་གཤེས་ ས་ ཐྲ་ སྐུལ་ཆ་ ཁག་ ཐེབས་

དུས་བསང་བཏང་ནས་བསུ་མ་བྱེད་སྐུལ་ ཡང་ཡོད། 名词。神香。祭祀火烟。藏俗，依焚香地点不同，有山头火烟与河岸火烟等差别。迎接上层喇嘛活佛时亦有焚香致敬之习：བསང་ གཏོང་ བ། 燔柴供施，焚香祭祀。

བསང་ཁྱིམ། བོད་ཡུལ་བསང་གཏོང་ས་ནི་བསང་ཁྱིམ། 香炉，神香炉灶。藏俗，造于屋顶或路旁用以焚烟祀神的瓶形泥灶。

བསང་ཆུ། (1)བཅོམ་སྐྱེད་ཀྱི་ བྱམ་ཆུ། 神水。驱魔净水。(2)མ་ཆུའི་སྐྱེད་ཆུང་ཀྱི་ ཡན་ལག་ཅིག་སྟེ། ཆུའི་འགོ་ཀན་ལུཊ་ཞེང་ཆེན་ཀྱི་ངོས་ཀན་སྐྱོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱེས་ཀུལ་ཞ་ ཇྲོང་ ཀི་ ཆུ་དུབ་ནས་བྱུང་སྟེ་ མཐའ་མ་ ཆུ་ འབབ། 大夏河。黄河上游支流，源出甘肃省甘南藏族自治州夏河县西南，北流入黄河。

བསང་ཆོག། ཀུཀས་ངན་ལུ་བསང་ སོགས་ མཆོད་ གཏོར་འདོན་ཆོག་དང་འབྲེལ་བ། 隆重烟祭。念诵广品送神烟祭仪轨的焚香祭祀。

བསང་མཆོད། རྫི་ཞིམ་ཤིང་ཀི་དུད་ བའི་ མཆོད་ པ། 焚香祭祀。

བསང་གཅོར། (1)ཚ་གདུང་ངམ་ ཤེགས་ བསང་ ཀི་ཉིད་དུ་ གཅོར་ཆུའི་ ཆུ། 洒水。为解除烦热及驱逐魔障所洒清凉水。(2)བསང་ དུད་ དང་ གཅོར་བཤོས་མཉམ་ འབྲེལ་གྱི་ བསུས་ཆོག 神香食子。祭祀所用火烟和食子。

བསང་བདུག་གཅོང་བ། གཤས་ ཁང་ རྩང་ དུ་ བསང་དུད་བདུག་པ། 室内熏香。

བསང་ཐོར། བསང་གཅོང་སའི་སྐྱེད། 香炉。

བསང་བ། (ཐ་དད་པ) བསངས་པ། བསང་བ། སོངས།། (1)སྐྱོང་བ་དང་བྲོང་བ། 清洗，消灭，断除；བཙོག་གྲིབ་བསང་བ། 清洗秽气。སྡིག་སྒྲུབ་ བསངས་ པ། 消除罪过。རེ་ དོགས་ བསང་ བ། 断除疑虑。ཞུམ་པ་སོངས་ཤེག 解除畏惧！(2)ཤེལ་བ། 涤荡，驱除，辟除：དྲི་མ་བསངས་ པ། 涤荡污垢。ངལ་བ་ བསང་བ། 解除疲劳。སྐྱོ་བསང་། 散闷。 བཀེག་དང་བར་ཆད་ཚངས་མ་བསང་བ། 驱除一切违缘障碍。རྨི་ལམ་གཉིད་ བསངས་པ། 驱除迷梦。བཀྲ་ཤིས་ཤེས་པ་བསངས་ པ། 辟除不祥。ར་ རི་ བ་ ལས་ བསངས་ པ། 解醉。

བསང་བ་ཡྱུ། བསང་ཤིང་ཀི་ཉེ་ བྱག་ཏིག 达子香。用作神香的冬青子树叶。

བསང་སྐམ། བསང་ལ་འདེབས་ཀྱིའི་ རྩམ་པ། 神香糌粑。焚香祭祀时所烧糌粑。

བསང་གཡུར། བསང་དང་གསུར་ཀྱི་བསྡུས་མིང་། 香柴和糌粑。用作焚烟祭祀的两种常用物。

བསངས་པ། བསང་བའི་འདུས་པ།

བསངས་ཐུ། རེ་ བ་ ཞིག མཆོ་ རྩོན་ ཞིང་ ཆེན་ ཁོངས་མཆོ་ བྱང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ ཁུལ་ཀྱི་ ཀང་ ཚ་ རྩེང་དུ་ ཡོད། 桑斯扎山。在青海省海北藏族自治州刚察县境内。

བསངས་པ། གསོད་བའི་འདུས་པ།

བསངས་པ་སྐྱེང་གི་ཚལ་སྟེ། ཁལ་ ཐུ་ བཏུ་དུག་གི་ ཡ་གུལ་ཞིག་ སྟེ། གནའ་རབས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ནང་ གསལ་བསམ་བཞིན་ མེ་ བསངས་ཀྱི་ རྟེན་ ཅན་ རིགས་ལ་ སྐྱེང་གི་ ཚད་པ་འཚེལ་ཁུགས་ཀྱི་ ཁྲིམས་ཤེག 杀人命价律。古代贵令蓄谋杀人已遂的凶手赔偿命价的法律。古代法律十六条之一。

བསངས་སྐས། སྐྱེག་བཅད་པ་དང་ རྣ་ བཟོས་པ། 伤亡，杀伤。

བསངས་ལན། གཞན་ སྐྱེག་བཅད་ བའི་ ཤ་ ལན་ རྣམ་ སྐྱེག་ལན། 命债。害人生命的宿债。

བསངས་ཤ། རྨོ་ ཕྱུགས་ སོགས་ བསངས་ བའི་ ཤ། 屠宰肉。宰杀牲畜所得肉。

བསངས་པ། གསོད་ བའི་ མ་ ངེས་པ།

བསངས་བས་པ། གསོད་ བའི་ འདུས་པ།

བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ། རྟོག་གེའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལས་འདས་པ། 不可思议，不能设想：ཐུབ་ཆེ་ཀཻང་རབ་ཀྱི་ཚེན་ཉན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ། 学问渊博，不可思议。

བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཁས་འཆས་པ། གྲངས་གནས་ཤེས། 阿杂达。一大数目名。

བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་དཔལ། ཐུང་སེམས་ཤེས། 不可思议吉祥菩萨。一菩萨名。

བསམ་སྒྲུབ། བསམ་པ་བཞིན་གྲུབ་པ། 如意，遂心，如愿成就。

བསམ་གློས་ལེགས་བསྡུར། ཚན་ཚུན་བསམ་ཟློང་གང་འཆར་གྱི་གནད་དོན་རྣམས་གློས་བསྡུར་ལེགས་པར་ཕྱིད་པ། 充分协商。

བསམ་ངན། གཞན་ལ་གནོད་ པ་ ཕྱིད་ འདོད་ གྱི་ངན་ སེམས། 恶意，坏心肠：བསམ་ངན་ རྩོག་བཏུག 蓄意。བསམ་ངན་སྙིང་བཅང་། 蓄谋。བསམ་ངན་སྙོན་རྩུབ། 心毒手辣。བསམ་ངན་གཡེ་འཕྲུལ། 诡计多端。བསམ་ངན་ཀྱིས་མ་རྟེན་ཁ་གཡེགས་བྱས་པ། 恶意诬蔑。བསམ་ངན་མ་རྟེན་པ་ལས། སེམས་བཟང་ཟླ་ཆུང་གཅིང་བ་དགའ། 与其心怀诡计念嘛呢，不如一片好意哼小曲。

བསམ་ངན་ཕྱིང་སྐྱེར། བསམ་ངན་ ཀྱིས་ གཞན་ དགེ་ཕྱང་ལ་སྐྱོན་རྩེས་ཕྱིད་པ། 存心破坏。

བསམ་འཆར། སེམས་ཀྱི་འཆར་སྐོའམ་དྲན་ཚུལ། 意见：བསམ་འཆར་ཚོ་བསྡུར། 交换意见。བསམ་འཆར་བཏོན་པ། 提出意见，发表意见。བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ། 意见分歧。

བསམ་བརྗོད། སེམས་ནང་གང་དྲན་དང་། ཁ་ནས་གང་བཤད། 心和口，思想和言语：བསམ་བརྗོད་ མི་ མཐུན་ པ། 言不由衷。བསམ་ བརྗོད་ གཅིག་མཐུན། 心口如一。བསམ་བརྗོད་ལས་འདས་པ། 不可想象，难以言传。

བསམ་གཏན། 〈སཤ།〉 སེམས་མ་གཡེངས་ཤིང་རྩེན་མོངས་པའི་དྲི་མ་དང་མ་འདྲེས་པར་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའོ། དེ་ནི་ངེས་པའམ་གཏན་ལ་དབབ་པ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ལས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ཤེས་རབ་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་འབྱས་བུར་འབྱུང་ བསམ་ ནི་ བསམ་གཏན་ལ་དབབ་པའི་ཕྱིར་བསམ་ གཏན་ ཞེས་བྱའོ། 定，禅定，静虑。梵音译作三摩地。心不散乱，不染烦恼，心境专注。亦称决定、择定。由此之因，生起一切正量智慧之果，故谓静虑或禅定。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ མཉམ་ འཇོག་ དང་། ཏིང་འཛིན། རྣལ་འབྱོར། ཞི་གནས་ བཅས་སོ།

བསམ་གཏན་ཁང་། (1)སློབ་ཏྲིག་གའི་ཁང་ པ་ ཆུང་ཆུང་། 禅堂。修行的小房间。(2)(མངོན) དགོན་པ། 禅房。寺院的异名。

བསམ་གཏན་གྱི་ སྐྱོན་ བརྒྱད། འདོད་ ཁམས་ དང་ བསམ་ གཏན་ གྱི་ ས་ ཝོག་ ཉ་ རྣམས་ ཀྱི་ སྐྱེན་ བཏུང་དེ། འདོད་པ་ན་ཡོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། ཕྱི་མི་བདེ་བ་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཡོད་པའི་རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དང་། གཉིས་པ་མན་ཆད་དུ་ཡོད་པའི་ ཕྱི་ བདེ་འམ་ དགའ་ བ་དང་། གསུམ་པ་མན་ཆད་ན་ཡོད་པའི་དབུགས་ཉུང་བ་དང་། རྩུབ་པ་དང་། གསུམ་པའི་བདེ་བ་བཅས་སོ། 禅定八过。欲界及下地诸禅所有八种过患：欲界苦、忧，初禅寻、伺，二禅以下所有之喜，三禅以下所有出、入息，及三禅之乐，总为八过。

བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་ གཞིའི་ སྐོམས་ འཇུག ཞན་ལས་ཀྱི་སྐོ་ནས་རང་ཉིད་བོ་བོ་ས་ལ་འདོད་ ཆཏ་ དང་བྱལ་བའི་རིགས་སུ་ གནས་ པའི་ བསམ་ གཏན་

ཀྱི་དངོས་གཞིའི་སས་བསྡུས་ཀྱི་ དགེ་ བའི་ རིག་ པ་ དེའོ། 静虑正等至。从支分门，离自地以下之贪，而住于根本静虑地所摄之善明。

བསམ་གཏན་གྱི་ཆོས་བཞི། རྣམ་གཤེང་སོགས་མེ་ མཐུན་ ཕྱོགས་ ྱམས་ པ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། འདོད་པ་རྣམ་ པར་ཟིད་པ། རིགས་ཅན་གསུམ་རྫོགས་པར་ཟིད་པ་ སྟེ་བཞི། 静虑四法：散乱等不顺面消失、证法无我无分别、所欲圆满和成熟三种种姓。

བསམ་གཏན་གྱི་སྟོམས་འཇུག བསམ་ གཞན་ གྱི་སས་བསྡུས་པའི་ཆ་ནས་བཞག་ པའི་ སེམས་ རྟེ་ གཅིག་པ། 禅定等至，静虑三摩钵底。静虑所摄心一境性之相。

བསམ་གཏན་གྱི་ མཐར་ ཕྱིས་ པ། ཤེར་ ཕྱིན་ དོན་ བདུན་ཐུའི་ནང་གསེས། མཐར་ཕྱིས་པའི་སྒྲིང་ བ་གང་ཞེག བསམ་གཏན་ཀྱི་ཐར་ཕྱིན་ རིམ་ ལྟར་ དྲུ་ ཐོབ་པ་ཟེའོ། 禅定次第加行。智度七十义之一。依次修习禅定到彼岸之次第加行。

བསམ་གཏན་ཕྱི་ རྟེ་ བོ་ ཙ་ ཏིད། ཐ་ རྒྱུད་ ཀྱི་ དེ་ ཉིད་ བཞེའི་ ཙ་ ཀུལ་ ཞེག་ སྟེ། བསམ་གཏན་ གས་ དེ་ ཉིད་ གསུམ་ བསྒོམ་ པའོ། 静虑真实。密乘事部修习四真实之一。修习静虑或修习三真实。

བསམ་གཏན་ཕྱི་ སྡོམ་ པ། གཟུགས་ ན་ སྐྱེད་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཆུལ་ ཁྲིམས། 静虑律仪，色缠戒。入色界诸定时发生的戒体。

བསམ་གཏན་ཕྱི་ ཚད་ ཕྱིན། ཁྱད་ཆོས་ བཞི་ ལྡན་ ཏིད་ ཀྱི་ དམིགས་ པ་ལ་ རྩེ་ གཅིག་ པའི་ སེམས་ པ་ དེ་ ཡ་ ཐེག་ པ་ ས་ ཐོན་ དང་ བཅས་ པའོ། ཚ་ རོལ་ ཏུ་ ཕྱིན་ པ་ དྲུག་ གི་ ཡ་ ཀུལ་ ཞེག 禅定度。具备四种特点、于所缘境专注一趋之心及其相应之善种子。六度之一。

བསམ་གཏན་ཕྱི་ འབྲས་ བྱ། ཉོན་ མོངས་ མངོན་ ཀུང་ མགོ་ རོན་ པ་ དང་ རྣམ་ པར་ གཡེངས་ པ་ ཞི་ བའོ། 静虑之果。修静虑达到压伏现行烦恼及消灭散乱之心。

བསམ་གཏན་ངལ་གསོ། གཉུག་མ་ངང་ གནས་ ཀྱི་ བསམ་གཏན་ ཡེ་ ཤེས་ ཅོད་ གསལ་ ཀྱི་ ལམ་ དུ་ གོམས་པར་བྱེད་པའི་ སྒྲུབ་ལས་ ཐབ་ མོ་ སྟོན་ པའི་ གཞུང་ ཆ་ འཕེལ་གཉིས་ ལྡན་ ལེའུ་ གསུམ་ ཀྱི་ བདག་ ཉིད་ ཅན་ འཇིགས་ བཏུ་ བཞི་ པར་ རྩིང་ མའི་ སྨྲ་ དབོན་ ཀློང་ ཆེན་ རབ་ འབྱམས་ ཀྱིས་ མཛད་པའོ། 《静虑安息论》。十四世纪时，宁玛派佛学家隆钦饶绛著。全书本文及注释共三章，阐述光明道中，反复串修原始本有静虑智慧甚深捷径。

བསམ་གཏན་གཉིས་ པ། བསམ་ གཏན་ བཞིའི་ ནང་གསེས། བསམ་གཏན་དང་ པའི་ རྟོག་དཔྱད་ གཉིས་ སྐྱེས་ དུ་ རྟོག་ནས་གཉེན་ པོ་ བསྒོམ་ པའི་ རྒྱུ་ ནས་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ ཁྱད་ པར་ ལས་ སྐྱེས་ པའི་ དགའ་ བ་དང་ བདེ་ བ་ ཅན་ སྟེ། བསམ་གཏན་དང་ པོ་ ལ་ ཆགས་ པ་དང་ རྟོག་དཔྱད་དང་ ཚོད་ པ་ སོར་ ཐྱོན་ བའི་ གཉེན་ པོ་ ཡིད་ ལས་ ཤེས་ པའི་ དགའ་ བ་དང་ བདེ་ བ་ ཅན་ སྟེ། བསམ་གཏན་དང་ པོ་ ལ་ ཆགས་ པ་དང་ རྟོག་དཔྱད་དང་ ཚོད་ པ་ སོར་ ཐྱོན་ བའི་ གཉེན་ པོ་ ཡིད་ ལས་ ཤེས་ པའི་ དགའ་ བ་དང་ བདེ་ བ་ ཅན་ སྟེ། བསམ་གཏན་ གཉིས་ པ་ ཡང་ དག་ པར་ སྤོང་ བ་ ལ་ ཕན་ ཡོན་ ཆེ་ བ་ ཉོན་ མོངས་ ཅན་ གྱི་ ཡིད་ བྱེད་ ཐམས་ ཅད་ ཞི་ ཞིང

གཏན་དང་ཐབས་སྟེང་གི་ནམ་མཁའ་ལ་བོད་ཆུང་ནས་དགེ་ཆུང་བར་རོ། 二禅天，第二静虑处。初禅以上空中，自少光天乃至少净天间诸天处。

བསམ་གཏན་གཉིས་ཐའི་གནས་ཏིས་གསུམ། བོད་ཆུང་དང་། ཚད་མེད་བོད། བོད་གསལ་ཏེ་གསུམ། 第二静虑三处，二禅三处：少光天、无量光天和极净光天。

བསམ་གཏན་དང་པོ། བསམ་གཏན་བཞིའི་ནང་གསེས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་འདོད་ཡོན་ལ་སྐྱོད་པ་དེ་སྤྱོད་ཡིན་ལ་བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པ་དེ་ཞི་བ་དང་བདེ་བ་ཡིན་པར་རྟོག་ཅིང་དཔྱད་པའི་སྐྱེ་ནས་གོང་མའི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཟེར་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་འདོད་ཁམས་ཀྱི་འདོད་པ་ལ་འདུན་པའི་ཚགས་པ་དང་། གཉོད་སེམས་རྣམ་འཚེའི་རྟོག་པ་དང་སྤྲུག་བསྡལ་ཡིད་མི་བདེ་སོགས་སྐྱང་བའི་གཉེན་པའི་ཡན་ལག་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་དང་། ཡན་ཡོན་ཀྱི་ཡན་ལག་དགའ་བའི་གཉིས་དང་། གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཅས་ཚ་ཤས་སམ་ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྡན་པའི་ བསམ་ གཏན་ནོ། 初禅。四禅定或四静虑之一。觉、观一切受用欲界妙欲为过患，静虑为妙乐，以证得上界功德、得有所治已坏之喜及轻安乐者。即具备能断爱恋欲界妙欲之贪及瞋寻思，与苦、忧等之对治支中之寻与伺，功德支中之喜与轻安乐，安住支中之心一境性定等五支功德之禅定。

བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོད་གས། ཐིར་བསྟོད་ཀྱིས་བསྡུས་ཤིང་། རང་གི་ཐོབ་བྱ་བྱུང་བའི་ཚོང་གཅོད་ཅིང་ དངོས་ གཞིའི་ སྟོབས་ ཤུགས་ ཐོབ་ཟིན་ཀྱི་ཐབས་ སུ་ བྱུང་ བའི་ ཁམས་ ཚོང་ གི་ སས་ བསྡུས་ཀྱི་དགེ་བའི་རིགས། 初静虑近分。由自地所得证上地正静虑方便之上界所摄善明。

བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོད་ དྲུག སོ་སོ་རིག་པའི་ཡིད་ཟིན་དང་། མོས་པ་ཡིད་ཟིན། རབ་ཏུ་དབེན་པ་ཡིད་ཟིན། དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་ཡིད་ཟིན། དབྱེད་པའི་ཡིད་ཟིན། སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཟིན་ནས་སོ། 初静虑近分六法：各别明了、胜解、极静、摄喜、分辨和加行边际。

བསམ་གཏན་དང་པོའི་གནས། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཏེ། གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་གེ་ནམ་མཁའ་དབག་ཚད་ བཞི་ཕྲིའི་གོང་ལ་ཚངས་རིས་ནས་འདོ་ཆུང་བར་རོ། 初禅天，第一静虑处。色界他化自在天上空四万由旬之上，自梵众天乃至少光天间诸天处。

བསམ་ གཏན་ དང་ པོའི་ གནས་ ཏིས་ གསུམ། ཚངས་ རིས་ དང་། ཚངས་པ་ མདུན་ན་ འདོན། ཚངས་པ་ཆེན་ པོ་ སྐྱེ་ གསུམ། 初静虑三处，初禅三处：梵众天、梵辅天和大梵天。

བསམ་གཏན་དུས། (ཨངོན) མཚན་མོ། 静虑时。夜晚的异名。

བསམ་གཏན་གནས་དུས། (ཨངོན) མཚན་མོ། 静虑住时。夜晚的异名。

བསམ་ གཏན་ ཚམ་ བར་ ཉིང་ འཇིང་ སྐྲམས་ འཇུག་ སོགས་ མཁྱེན་ བའི་ སྟོབས། དེ་ བཞིན་ གཤེགས་ པའི་ སྟོབས་ བཅུའི་ ནང་ གི་ས། བསམ་གཏན་བཞི་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་བཅུད་ དང་། དབང་བར་འགྱོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་། མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྟོབས་པར་ འཇུག་པ་དགུ་པོ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ལ་འཇུག་པ་ དང་ལྡང་བ་ན་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་འབྱུང་ འཇུག་ གི་ གཐས་ གཏན་ མཁྱེན་ པ། 知静虑解脱等持等至智力。如来十力之一。了知一切若人若出于四静虑、八解脱、健行等等持、九次第住等至之时，如何避免过失，成就功德之道。

བསམ་གཏན་པ། (1)ཉིང་ངེ་འཛིན་ སྐོམ་མཁན། 禅师，静虑师，修禅定者，禅宗。(2)ཞུ་ སྐྱེགས་ ཆུང་འཕེན་པའི་གྱབ་མཐའི་ནང་གསེས་ཤེག 静虑

派。古印度顺世外道之一派。

བསམ་གཏན་མ། བསམ་གཏན་སྐོམ་པའི་བུད་མེད། 修禅定妇女。

བསམ་གཏན་བཞི། བསམ་གཏན་དང་པོ་ དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པ། བསམ་གཏན་གསུམ་པ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་སྟེ་བཞི། 四禅，四静虑，四禅定：初静虑、第二静虑、第三静虑和第四静虑。

བསམ་གཏན་བཞི་པ། བསམ་གཏན་བཞིའི་ནང་གསེས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་བདེ་བ་སྐྱོན་དུ་རྟོག་ནས་བཏང་སྙོམས་ཏན་ཏེ། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་བདེ་བ་དང་དབྱགས་ འབྱང་ རྟག་ དང་ རྟེ་ཅི་འཇིན་མ་རྟོགས་པ་སོགས་སྐྱང་ བའི་ གཉེན་པའི་ཡན་ལག་པའི་སྐྱེན་བཅུད་དང་ བྱལ་ བའི་ དྲན་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། འདུ་ཤེད་བཏང་སྙོམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། ཡན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་དང་། གཉས་ཀྱི་ཡན་ལག་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་རྟེ་ཅི་འཇིན་བཅས་ཚ་ ཤས་སམ་ཡན་ལག་བཞི་དང་ལྡན་པའི་བསམ་གཏན་ ནོ། 四禅。四禅定或四静虑之一。观三禅之轻安乐为过患而成不苦不乐之舍者，即具备能断三禅乐、出入息、未圆定等之对治支中，所有离八过患之清净念、清净行舍，功德支中之受舍，安住支中之心一境性定等四支功德之禅定。

བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཏེ། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་སྟེང་གི་ནམ་མཁའ་ ལ་ སྤྲིན་ མེད་ ཅོད་ནས་ནོག་མིན་ཀྱི་བར་རོ། 四禅天，第四静虑处。第三禅以上空中自无云天乃至色究竟天间诸天处。

བསམ་ གཏན་ བཞི་ པའི་ གནས་ རིམ་ བརྒྱད། སྤྲིན་མེད་དང་། བསོད་ནམས་སྐྱེས། འབྲས་བུ་ཆེ་བ། མི་ཆེ་བ། མི་གདུང་བ། ཀུ་ནོམ་སྣང་བ། གེན་དུ་མཐོང་བ། ཅོག་མིན་ཏེ་བཅུད་ལས་དང་བོ་ གསུམ་སོ་སྐྱེའི་གནས་དང་། ཕྱི་མ་ལྔ་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་གནས་ཏེ་གནས་གཙང་ལྔ་ ཞེས་ གྲགས་ སོ། 第四静虑八处，四禅八处：无云天、福生天、广果天、无想天、无烦天、善现天、善见天、色究竟天。前三者为凡夫住处；后五者唯为圣者住处，名五净宫地。

བསམ་གཏན་བཞིའི་ཡན་ལག་གསུམ། གཉེན་ པའི་ཡན་ལག་དང་། ཡན་ཡོན་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་ སྟེ་ གསུམ་ སོ། 四静虑三支。对治支、功德支及安住支。

བསམ་གཏན་ ལ་ དགུ། བསམ་ གཏན་དང་ པའི་ ཉེར་བསྟོགས་མེ་སྐྱོགས་མེད་དང་། བསམ་གཏན་དང་པའི་དངོས་གཞི་ཪམ་པོ་བ། དེ་ ཁྱད་པར་ཅན། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ ཉེར་བསྟོགས་ དང་ དངོས་གཞི་གཉིས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ ཉེར་བསྟུར་ དང་ དངོས་གཞི་གཉིས། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ ཉེར་བསྟོགས་དང་དངོས་གཞི་གཉིས་རྣམས་སོ། 静虑九地，四禅九地。初静虑将禅未至定，初静虑粗分正禅，初静虑殊胜正禅，第二静虑将禅和正禅，第三静虑将禅和正禅，第四静虑将禅和正禅。

བསམ་གཏན་ལས་དྲུག བསམ་གཏན་དང་པའི་ ཉེར་བསྟོགས་མེ་སྐྱོགས་མེད་དང་། བསམ་གཏན་དང་པའི་དངོས་གཞི་ཪམ་པོ་བ། བསམ་གཏན་དང་པའི་དངོས་གཞི་ཁྱད་པར་ཅན། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་དངོས་གཞི། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ དངོས་གཞི། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་དངོས་གཞིའོ། 静虑六地，四禅六地。初静虑将禅未至定，初静虑粗分正禅，初静虑殊胜正禅，第二静虑正禅，第三静虑正禅，第四静虑正禅。

བསམ་གཏན་གསུམ་ པ། བསམ་ གཏན་ བཞིའི་ ནང་གསེས། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་དགའ་བ་ སྐྱེ་དུ་རྟོག་ནས། བདེ་བ་ཅན་སྟེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་དགའ་བ་སོགས་སྐྱང་ བའི་ གཉེན་ པའི་

ཡན་ལག་འདུ་བྱེད་བཏང་སྙོམས་དང་། སྐོམ་པ་མི་བརྗེད་བའི་དྲན་པ་དང་། དྲན་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཤེས་བཞིན་དང་། ཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཤིན་སྦྱངས་ལས་བྱང་བའི་བདེ་བ་དང་། གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་སེམས་རྩེ་གཅིག་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཅས་ཚོགས་སམ་ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྡན་པའི་ བསམ་གཏན་ནོ། 三禅。四禅定或四静虑之一。观二禅喜支为过患而具有轻安之乐者，即具备能断二禅喜等之对治支中所有行舍、不忘修习之正念及念念而住之正知，功德支中之轻安乐，安住支中之心一境性定等五支功德之禅定。

བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་གནས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཏེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་སྟེང་གི་ནམ་མཁའ་ལ་དཀེ་ཚུང་ནས་སྤྲིན་མེད་བོད་ཀྱི་བར་རོ། 三禅天，第三静虑处。第三禅以上空中，自少净天乃至无云天间诸天处。

བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་གནས་ཀྱི་ལས་ གསུམ། དཀེ་ཚུང་དང་། ཚད་མེད་དཀེ། དཀེ་ཆུང་ངུ་གསུམ། 第三静虑三处，三禅三处：少净天、无量净天和遍净天。

བསམ་བཏང་བྱས་སྐྱེས། སྔར་ཀྱི་བསམ་བློས་ལ་མི་གནས་པར་གསར་སྐྲུས་འགྱུར་སྲོག་ཕྱིད་པ། 随心起意，临时改变主意。

བསམ་ཁམ བསམ་པའི་གཉིང་རྟའམ། སྙིང་གཅི། 衷心，内心。心意深处的感情。

བསམ་ཚེག་རོན་ཆེལ། བསམ་དོན་གྲུབ་པ། 如愿以偿，计谋得遂。

བསམ་རོན། སེམས་ནང་དུ་རེ་བ་ཕྱིད་ པའི་ དོན། 心事，意图，愿望；བསམ་དོན་འགྲུབ་པ། 如愿以偿，心事成就。

བསམ་མཆོ། བསམ་བློ་དང་འདྲ།

བསམ་པ། ●སེམས་པའི་མ་ངོར་བ། ●ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་ཀུ་དངོས་བྱེད་པའི་ནང་ཚུར་ སྡུང་བྱུང་ བ། 名词。思想，思维，意愿。旧译意乐；བསམ་པ་གྲུ་གཅིག 同舟共济。བསམ་པ་གྲུ་ནང་དུ་བཞུགས། 和衷共济。བསམ་དགེ། 善意。བསམ་ངན། 恶意。བསམ་མེད། 没见识，不懂事。 བསམ་ཡོད། 有见识，懂事。 བསམ་པ་མངོན་སྤྱོད། 意向，心意趋向。བསམ་པ་གཅིག་མཐུན། 同心同德。བསམ་པ་ཆེར་བརྩངས། 立大志。བསམ་ པ་ འཇམ་ པོ། 心肠慈柔。བསམ་ པ་ རྗེ་ ཕྱ་ བ་ བཞིན། 随心所欲。བསམ་པ་ ཕྱིར་མ་ གྲུབ་པ། 心愿未遂。བསམ་པ་བརྟན་པ། 情绪稳定，意乐坚固。བསམ་པ་དགེ་པ། 好心肠，思想纯正。བསམ་པ་དྲག་པོ། 意志坚强，意乐勇猛。བསམ་པ་ནག་པོ། 黑心。བསམ་པ་མང་པོ། 思虑多，心思多。བསམ་པ་ཅི་མ། 一念之顷。བསམ་པ་ཐོག་མེད། 诚意。བསམ་པ་བཟང་པོ། 善意，好心肠。བསམ་པ་ཡངས་པ། 宽宏大量。བསམ་པའི་ཀུ་སྦྱིན 思想准备。བསམ་པའི་ངལ་རྩོལ། 脑力劳动。སྙི་ས་རྩོང་ལ་སྐྱེས་ཀྱང་། བསམ་པ་སྙིང་ལ་དཀར་ལེ་རེད། 家在霍尔心向岭。意谓忘本向故。བསམ་པ་ངན་པ་གཞན་ལ་བྱས་ན། སྐྱེར་བ་རྩུབ་པོ་རང་ལ་འཚོར་ཡོང་། 起心害人，自食其果。

བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ། (1)སྤྱི་ རྒྱ་ ཆེན་ པོ། 气度大，气量宽宏。(2)རྒྱ་ཆེ་བའི་རྒྱུན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། གཞན་ཀྱིས་སྐྱབ་བར་དགའ་བའི་ཐུ་བ་ཧམ་ཆེན་ཀྱི་ཁྲལ་ལེན་བར་བཅད་པའི་ བསམ་ པའི་ སྙིང་སྟོབས་རྒྱ་ ཆེ་ བ་ སྟོན་ པའི་ རྒྱུན་ཞིག 志气恢宏。说明气魄雄壮，敢于担当难事的修辞方法。宏壮修饰法之一。

བསམ་པ་ལྷུན་གྲུབ་ཚིགས་ བཅད། ཆོས་ ནས་ ཇི་ ལྟར་འབྱུང་བ་ བཞིན་ དུ་ བསྒྲུབ་ པའི་ བསམ་ པས་

རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི་འཚོ་བའི་ཕས་ཡས་མ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དོན་དུ་གཉེར་གྱི་མི་གཉེར་བ་མ་ཡིན་པའོ། 意乐圆满。如经中所说是以修习佛法而出家，非为生活；是以希求大菩提心而出家，非为其他。

བསམ་པ་སེམས་པ། (1)བསམ་བྱ་རྟེ་གཉིས། 二心，三心二意。(2)ཞེན་པ་སོམ་པ། 反感，厌烦。

བསམ་པའི་བཀོད་པ། (1)འཇིག་རྟེན་ཕྱི་ཚུལ། 世界观。(2)བསམ་བྱ་འཆར་སྣང་། 想象。内心设想的形象。

བསམ་པའི་འབྲེལ་སོ། བསམ་བྱ་གཏོང་སྐབས་སམ་གཏོང་ཐྲིལ། 思想方法，思路。

བསམ་པའི་འཕྲུལ་པ་བརྒྱད། དགའ་བ་དང་། ཚེབ་ཅིང་། ཐུ་དན། ཁེ་ཁ། རྨྱ་བ། འཇིགས་པ། སྐྱག་ཅིང་། ངོ་མཚར་པ་བཅས་སོ། 情绪八态。感情的八种变化：喜爱、嬉笑、忧伤、忿怒、欢乐、怖畏、厌恶和惊异。

བསམ་པའི་སྟོབས། རྟེན་མོངས་པ་ཀུན་ཏུ་སྐྱེད་པ་མེད་པའི་བསམ་པ། 意乐力。不生起烦恼行为的思想。

བསམ་པའི་ལས། སེམས་པ་དེས་བསྒྱིད་པའམ་ཀུན་ནས་བསྒྲུབས་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་སོ། 思已业。由思心所动发造作的身业和语业。

བསམ་པའི་ཤེས་རབ། སོས་པའི་དོན་ལ་ཚད་མས་ངེས་པར་རྟེན་པའི་ཕྱིར་དུ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དབྱད་ཅིང་སེམས་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། 思慧。为求对所闻义理以正量生起决定之故，根据理由进行观察思维之慧。

བསམ་སྒྲུབས། (1)བསམ་བྱ་འཁོར་སྐྱབས། 看法，见解：གཉའ་དོན་འདི་ལ་ངེད་གཉིས་བསམ་སྒྲུབས་གཅིག་མཐུན་བྱུང་། 我俩对这个问题的看法一致。(2)(གྲམ) ཀོ་ལོང་མམ་ཚིག་པ་ཐ་པ། 情绪，生气：དོན་མེད་པར་ཁོ་ལ་བསམ་སྒྲུབས་རྒྱེས་སོང་། 他无故生气。

བསམ་འཕེལ། ཡིད་བཞིན་དུ་འགྱུར་བའམ། རེ་དོན་ཇི་བཞིན་དུ་འགྱུབ་པ། 如意，称心遂意。

བསམ་འཕེལ་ཤིང་། (ཤངས) དཔག་བསམ་གཤིང་། 如意宝树。如意树的异名。

བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། ཐུ་ཁྲུང་གིས་མཚོ་སྨྱལ་ཟས་ཐུབ་ཅིང་ཕྱིས། མཐར་ཚས་ཤིང་འཁོགས་ནས་རྒྱ་མཚོར་ལྷུང་ཁྲི་ཤས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ཡིད་བཞིན་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་ཀྱང་ཏེ་ཚེ་ཟད་ཤི་ནས་ཀྱང་ཡིད་བཞིན་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་སོ། 如意至宝。据说大鹏常去海里觅食蛇肉，后因大鹏年老，多次觅食不得，遂饿死海中，若干年后，其心变为珍宝，称如意至宝。

བསམ་འཕེལ་མ་མ། (ཤངས) ཀུ་མཚོ། 如意保姆。海、海洋的异名。

བསམ་བློ། བསམ་མནོ་ཡང་ཟེར། སེམས་ཀྱི་འཆར་སྣོ། 思想，念头，想法，意见：བསམ་བློ་མ་འཁོར་བ། 没有想到。བསམ་བློ་འཁོར་མི་སྡེད་པ། 不可想象。བསམ་བློ་ནན་གྱིས་གཏོང་དགོས་པ། 要郑重考虑。བསམ་བློ་ཆུ་ཆེན་པོ། 大志，宏愿，宏伟的想法。བསམ་བློ་བརྟན་པ། 思想坚定。བསམ་བློ་རྟེ་གཉིས། 二心。མི་དམངས་ཀྱི་དོན་དུ་བསམ་བློ་གཏོང་བ། 为人民着想。བསམ་བློ་བཞི་གསུམ་བཅུ་གཉིས་སྡོངས། 必须考虑三四一十二次！意谓三思而后行。

བསམ་བློ་མཐུན་པ། སེམས་ལ་དྲན་ཚུལ་འདྲ་བ། 想法一致，认识统一，思想相同。མིང་ཀྱི་རྣམ་གངས་ལ་མཐུན་གཅིག་དབྱངས་གཅིག་དང་། མཐུན་པ་མཉམ། འཕྲུལ་པ་གཅིག མཉམ་བྱེད། མཐའ་གཅིག་པ། སྒོམས་མཐུན། མཚུངས་པར་སྐྱེད་བཅས་སོ།

བསམ་སྒྲུབ། ཐོས་དོན་ལ་སེམས་ཤིང་དཔྱད་ནས་རྟེས་པ་རྣམས་ལ། དབྱེ་ན་ཚིག་ལ་སེམས་པ་དང་དོན་ལ་སེམས་པ་གཉིས་སོ། 思维所生，思惟所生。对所闻义思惟分别得定解。分为思句与思义。

བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་པ། བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་བོ། 闻所生分别。闻所生慧。

བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་རབ། ཐོས་པའི་དོན་ལ་སེམས་ཤིང་དཔྱད་ནས་ཚད་མས་ངེས་པ་རྣམས་པའི་ཞེན་ཏམ་དབང་ཤེས་ལྟ་བུའོ། 思所生慧。思维观察所闻义理而依正量获得决定之耽著识。如悟解声是无常之比量及其继续不断之再决识。

བསམ་སྦྱོར། སེམས་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་དང་། ལུས་ཀྱི་ལག་ལེན། 思想行为。佛书译作意乐加行；བསམ་སྦྱོར་ངན་པ། 恶意恶行。བསམ་སྦྱོར་བཟང་བོ། 善意善行。མ་དྲངས་པའི་བསམ་སྦྱོར། 不好的思想行为。བསམ་སྦྱོར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པར་འཆང་བ། 思想行为，两相悖谬。

བསམ་ཚུལ། བསམ་བློ་འགྲེལ་སྣང་སེམས། 见解，想法。佛书译作意趣；བསམ་ཚུལ་ཆུབ་འགལ། 意见分歧，想法相反。རང་གི་ བསམ་ ཚུལ། 自己的见解。

བསམ་རྫོགས། བློ་ཁ་རྫོགས་པ། 如愿以偿，心满意足；བསམ་རྫོགས་ཡི་རངས། 心满意足。

བསམ་གཞིག བསམ་བློ་ཞེབ་ཕྲ་ གཏོང་ བ། 考虑，思量，筹划；གནད་ དོན་ ལ་ བསམ་ གཞིག་ ཅེན་ པ། 考虑问题。བསམ་ གཞིག་ ལེགས་ པར་ ཅེད་པ། 慎重考虑。

བསམ་བཞིན། (1)སེམས་ལ་དྲན་བཞིན་ པ། 想念着，正在想。རྟག་པར་ ཁྱོད་ བསམ་ བཞིན་ དུ་ ཙམ། 经常在想念你。(2)ཤེས་བཞིན་དུ་ཁྱད་གསོད་ཅེད་པ། 有意的，故意的。旧译故思，བསམ་བཞིན་དུ་ སོར་ འགྲུལ་ བཟློག་ དེའི་ ངོ་ བོ་ ཚབས་ཆེན་རེད། 故意犯错，性质严重。བསམ་ བཞིན་ དུ་ བསད་ པ། 故思杀害。ཁོས་ བསམ་ བཞིན་དུ་ རྫུན་ སྨྲ་ བ། 他有意说假话。

བསམ་བཞིན་ལོག་ལས་ ཀྱི་ རྣེ་ ཚན། ཕྱང་ ཅིད་ ཀཁཉ་ ཞིག་ པ་དག་ བཅུའི་ནང་གསེས། བཅུ་ཚན་ བདུན་ པ་ལ། དུད་འགྲོ་གསོད་པའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། འགྲོ་བ་སྐྱེད་པའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། གག་ཆོལ་སྐྱག་ པའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། ཆུང་རྩེ་བའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། ཐུང་མེད་དང་གནས་གཅིག་ཏུ་ཉལ་བའི་ ཕྱང་ ཅིད་ དང་། དངངས་པར་ཅིད་པའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། སྐྱེད་པའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། མ་ཅིན་པས་རྟེ་བར་ འཆོ་བའི་ཕྱང་ཅིད་དང་། སྐུར་བ་འདེབས་པའི་ ཕྱང་ཅིད་དང་། ཐུང་མེད་དང་ཁྱེན་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་ བའི་ཕྱང་ཅིད་བཅས་བཅུའོ། 故犯。九十单堕之一类，属第七部分十条：谓杀傍生、故恼、击枥、戏水、共女人同室宿、使恐怖、藏、辄自著用、无根谤、与妇女同行。

བསམ་ཡས། (1)མཐའ་ཡས། 无边，不可想象。(2)ས་ཀ་གུ་ནང་རྩྭང་གི་ས་ཆ་ཞིག 桑耶。山南札囊县一地名。

བསམ་ཡས་དཀར་ཆག རང་འབྱམས་དམ་པའི་ཞིང་གི་ཡོན་ཏན་ཀུན་ཚང་དཔལ་ལྡན་ས་ སྐ་ བསྟན་ པའི་ འཁུར་ཡུན་གྱིས་ གྲུབ་ པའི་ གཏུག་ ལག་ ཁང་ རྟེན་ དང་བའྲེན་པར་བཅས་པ་ལེགས་ གསོའི་ སྐྱེ་ ཞུ་ ཇི་ ལྟར་བསྒྲུབས་པའི་ ཚུལ་ གྱི་ ཁྱད་ པར་ བརྗོད་ པའི་ དཀར་ ཆག་ སྐལ་ བཟང་ དང་ པའི་ སྐོ་ འབྱེད་ ཅོ་ མཚར་ཏུ་ མཆོའི་རེའུ་མིག་ ཅེས་བྱ་བ་འདི་ སྐྱིར་ ཁྲིས་ སྐོང་ ལྟེ་ བཅའ་ སྐབས་ སུ་ སྐ་ གསལ་ སྣང་ གིས་ བརྩམས་པར་གྱུར་པའི་ སྐ་ བཞེད་དང་། རབ་ བྱང་དང་པོའི་ སྐབས་ཀྱི་ སྐྱེ་བཅོན་ འགྲུས་ གཡུང་

དབུང་གིས་བརྩམས་པའི་བསམ་ཡས་དཀར་ཆག་ཚེན་མོ་ཞེས་པ་གཉིས་འདུག་ཅའང་། བཀའ་བློན་བཤད་ཐུ་དབང་ཐུག་རྒྱལ་ཡུམ་བཙུན་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང་། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། ཡང་ཐུབ་དབང་ཆེན་པོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ།

境界。思维所缘对象：གཞི་ཀུ་ཆེ་བ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ། 规模宏大超出意想之外。བསམ་ཡུལ་དུ་མི་ནོང་བ། 意想不到，难以想象。

བསམ་ཚོད། བསམ་ཤེས་ཅན་ཏེ་བསམ་བློ་གཏོང་གྱུབ་མཁན། 有心人，会思考者。

བསམ་ཤེས། བསམ་བློ་གཏོང་ཤེས་པ། 解事，晓事，善于思考；མི་ཆུང་བསམ་ཤེས་དང་། རྟ་ཆུང་རྒྱུག་ཤེས། 人虽小，懂事；马虽小，善跑。

བསམ་བསེད། (1)མི་ལུས་ཀྱི་ཉང་ཁམ། ཟུང་ཀྱི་ཆར་ཟླལ་ཆེཁས་བཏུ་གསུམ་པའི་ནོག་ཅམ་དུ་གནས་པའི་སྣོད་དུགཀྱི་ཚ་ཁྱུག་ཞེས་སྦྱི། དེའི་ཁྱིད་ལས་ནི་ལུས་ཆཁས་པའི་ས་བོན་ཁམས་ དཁར་དམར་གཉིས་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་བཏུད་ཟླལ་བར་ཁྱིད་པ་ཡིན་ནོ། 生殖腺。六脏之一。精囊或卵巢。在人体腔下部、第十三脊椎稍下处，功能放射形成身体的赤白种子，增长体质。(2)(སྐྱེས) ཟླལ་པའི་ཁུ་བའི་སྣོད། 男子精囊。

བསམ་བསེད་ཀྱི་གསང་། ཆུབ་ཀྱི་ཟླལ་ཆེཁས་བཏུ་གསུམ་པ་བསམ་བསེད་ དང་ འབྲེལ་བའི་ མེ་བཙའི་ གསང་ དམིགས་ ཤེག་ སྦྱི། དེར་མེ་བཙའ་བཞག་ ན་ ཁུ་ ཁག་ འབྱམས་ པ་ དང་ མངལ་ ཟླན་ཆཁས་པ། མངལ་དུ་ཁང་བླུང་ཆུས་པ། མངལ་ནད་ཀྱི་སེམས་འཁྱོ་བ་ བཅས་ལ་ཐན། 精囊窍。第十三脊椎与精囊相连接的灸窍。灸此可治遗精、血崩、子宫癌块、胎中寒风邪旺、妊娠心悸等。

བསམས་པ། སེམས་པའི་འདས་པ།

བསམས་པ་ལས་སྒྲུབ་པ། བསམ་བློ་བཏང་ནས་ ཉེས་ཤེས་རྟེད་པ། 思所成。经过思维而获得的智慧。

བསམས་པ་ལས་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་རབ། ཤེས་རབ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ཁ་ཁག་ཞེག 思慧，思所成慧。三慧之一。

བསམས་སྒྲུབ། བསམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་བསྒྲུབ་ཆཁ

བསངས་པ། འདོད་པ་དང་གཅོག་ཐེབ་པའི་དོན་དུ་ཚོ་བའི་གསོར་བའི་འདས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

བསལ་བ། ●སེལ་བའི་འདས་པ་དང་མ་ནོངས་པ། ❷名词。(1)བཚོ་སྤྱོས། 除法。(2)དམ་བཅའ་ལྷང་སྐང་གང་ཞེག བྱེད་ཀྱི་ལྷོག་ཐྱོགས་ཀྱི་དོན་ཆད་མས་གྱབ་པ་སྟེ། དམ་བཅའ་དང་སྒྲུབ་ཐྱེད་འགལ་བ་ སོགས་ ཀྱིས་ འདོད་ ལན་ འདེབས་ མི་ ནུས་ པ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 违越，消除。似所立之反面事物可以正量成立，即所立能立互相违反不能答以认可者。如云："声，是常，所作性故。"

བསལ་བ་འཐབ་པ། དམ་བཅའ་ལ་གནོད་པ་སྟེ་ཁས་ལེན་མི་ནུས་པ། 陷入违越。有损于自所立宗而不能承许。

བསལ་བ་བཞི། མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ་ དང་། དོངས་སྟོབས་ཀྱིས་བསལ་བ་དང་། ཁས་ཟློངས་ཀྱིས་བསལ་བ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་སྟེ། 四相违，四种违越，现量相违、事理相违、承许相违和极成相违。

བསལ་བྱ་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་ བདུན་ ཐུའི་ནང་གཅིས། བདེན་གཉིས་འགལ་བར་འཇིན་པའི་ཤེས་པ། 应遣邪行。智度七十义之一。颠倒执著二谛之无知。

བསལ་བྱ་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་ཚིག་ཅིང་བྱེད་ཀྱི་ སྒྲ། བདེན་གཉིས་གང་རུང་ཁུ་མཚན་དུ་ཐུས་ནས་གཅིག་ ཤོས་ སྤུན་འབྱིན་པའི་ཚུལ་ཏེ། 颠倒成立所排除语。将二谛随一作为理由以破斥对立面之诤论。

བསལ་ཚུལ། རང་ཀྱང་ཆུ་ སོགས་ཀྱི་ནང་ ཙོད་ པའི་གང་ཉིགས་ སོགས་དབྱེ་བསལ་གཏོང་ སྤུད་ ཀྱི་

སྐངས་ཚགས་ རས་ ཚགས་ སོགས། 滤器。铜或棉布所造过滤水或茶汤的器具。

བསལ་ཡས། གྲངས་གནས་ཀྱི། 阿畔多，哑婆陀。一大数目名。

བསིལ་པ། གསིག་པའི་མ་དོངས་པ།

བསིལས་པ། གསིག་པའི་འདུས་པ།

བསིང་སྐྱུར། ཆང་བསིངས་བཏུང་། 尾子酒，酒梢子。在酒糟中几度掺水透出的酸味酒。

བསིང་ཆང་། ཆང་བཙགས་ཐིངས་ མཐའ་ མ་ སྟེ་ ཆང་རྩ་བཅུད་ཞན་ཀོས། 尾子酒。青稞酒滤至最后的一道尾子。

བསིང་བ། (ཐ་དད་པ) བསིངས་པ། བསིང་བ། བསིངས།། འཚག་པ། 滤净，过滤；སྐང་སྐྱུར་ ལ་ཆུ་ སྐྱུགས་ཏེ་ ཆང་དོ་ ཟོག་བསིང་བ། 掺水酒母中透出头道酒。

བསིངས། བསིང་བའི་སྐྱལ་ཆིག

བསིངས་ཁྱུ། ཆང་ཅུ་ ཅང་ སྐྱ་ ཚོ། 尾子酒，薄酒。

བསིངས་ སྐྱིགས། ཆང་ བསིངས་ བའི་ སྟེགས་ ཚ། 酒糟，酒渣。酒滤后的渣滓。

བསིངས་བཞུང་། (ལྷག) ཆང་གསུམ་པ་མཐ་ཆད་ ཀྱི་མིང་། 三道藏酒，尾子酒，薄酒。第三、四次掺水透出的藏酒。

བསིངས་པ། བསིང་བའི་འདུས་པ།

བསིངས་ཚོ། ཆུ་ ཡང་ ཡང་ བཏགས་ བའི་ ཐ་ མའི་ ཁུ་བ་ སྐྱ་ ཚོ། 名词。酒尾子，薄酒。

བསིངས་ཐྱ། བསིངས་ ཚོ་ དང་ འདྲ།

བསིད་ བ། (ཐ་དད་པ) མཆོག་ས་ སྐྱུར་ གཏོང་ བ་ དང་ འཕེན་པ། 急剧射出，抛射；མདའ་ བསིད་ པ། 发矢，抛石子，射出弹丸。

བསིལ་ཁམ། སྟོ་ སྐྱེ་ སོགས་ ཀྱི་ ཁམ་ ཐྱེད་ ཐབས། 风干，阴干。

བསིལ་ཁང་། (1)ཚ་ དྲེད་ ཆུང་ བའི་ ཁང་པ། 凉亭，凉台。(2)ཁང་པ་ གྲང་ ངད་ ཆེ་ ས། 冷室。

བསིལ་ཀྱིབ། གེང་ཕྱང་ གི་ ལོ་ འདབ་ སོགས་ ཀྱི་ རྟེད་ སྐྱིབ་ བའི་ ཀྱི་ བསིལ། 阴凉处。树等遮蔽之处。

བསིལ་བཀྱག་ས། གནས་ གཤེས་ གྲང་དུ་ ཐྱེད་པ་ སྟེ། རྟོད་ ཟླ་ བདུན་ བའི་ སྐང་ གི་ དུས་ ཆོག་ས། 处暑。藏历七月中气，凉风至，天渐变冷。

བསིལ་ངད། གྲང་ངད། 凉气，阴凉。

བསིལ་ཚ། ཆུ་ གྲང་ ཚ། 冷水，凉水。

བསིལ་ལྕང་ས། བསིལ་ ལྕན་ ས། ལའི་ སྐྱེན་ ལྕང་ས་ ཀྱི་ བསྒྲས་ ཆོག

བསིལ་ཁྱང་། (1)ས་ ཆ་ ཀ་ ཡངས་ པ་ བསིལ་ བ་ ཙོད་ ས། 凉爽的平原。(2)རོ་ བཅུད་ བསིལ་ བའི་ བཏུང་ བ། 冷饮，暑汤。

བསིལ་དུག་ས། རྐོས་ ཐུག་ས་ དང་། ཆུ་ རྡོ་ གྲང་ ཚ་ ཐུ་ གང་ ན་ བའི་ གནས་ སུ་ སྐྱུར་ བའི་ སྐྱེན་ བཅོས་ བྱེད་ ཐབས་ ཤེག 冷熨。用冷铧铁或冷卵石等冰镇患处的外治疗法。

བསིལ་གདུག་ས། ཉི་ གདུག་ས་ ཁུ་ བྱ། 阳伞。遮太阳光的伞。

བསིལ་ལྕན། (ཨཌཱ) ཟླ་ བ། 具清凉。月亮的异名。

བསིལ་ལྕན་དུས། (ཨཌཱ) ཁ་ བ་ འབབ་ བའི་ དུས། 清凉时。雪季、冬天、雪天的异名。

བསིལ་ལྕན་མ། (ཨཌཱ) དགུན་ ཁ། 具凉女。冬季的异名。

བསིལ་ལྕན་ལྷ་ལའི་ སྐྱེན་ ལྕང་ས། བོད་ ཡུལ། 广寒芸香福地。西藏的别名。

བསིལ་བ། ❶(ཐ་དད་པ) (1)ཐུག་པ། 洗澡，沐浴；ཞལ་ བསིལ་ བ། 洗脸，漱口。ལག་ བསིལ། 洗手。ཞབས་ བསིལ་ བ། 洗脚，洗脚水。(2)བཞད་ བ། 剃；དབྱ་ སྐྱ་ བསིལ་ བ། 理发，洗发。(3)གཏོང་ བ། 放，洒出，སྐྱེན་ ཆབ་ མང་ བ་

བསིལ་བ། 眼泪纵横。རྡི་ཆུ་བསིལ་བ། 解小便。(4)གསིལ་བའི་ འདུས་པ། (5)གསིལ་བའི་མ་ རེངས་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག (6)(ཐལ) འབྱད་ པ། 除脱，取下；དཔྱ་ཞུ་ བསིལ་ བ། 脱帽。ཞབས་ཕྱགས་ བསིལ་བ། 脱鞋。❷(ཐལ) འཇུག་ པའི་ཞེ་ས། 冷、寒冷、受凉的敬语：སྐུ་ བསིལ་ མོང་། 贵体将要受凉。❸གྲང་ བ། 形容词。凉快，冷：ལྟོགས་ པ་བསིལ་བ། 凉风。བསིལ་རྩྭ་ འཚམ་པོ། 寒暖适宜。སྨན་ནུས་ བསིལ་བ། 药性寒。སྨན་ ཕྱི་ ཙོན་ དྲག་ བསིལ་ བ། 药功极凉。གནམ་གཤིས་བསིལ་བ། 天气凉快。

བསིལ་བ་ཐོབ་པ། ཐར་པ་ཐོབ་པ། 证得清凉，证得解脱。

བསིལ་ཚ་ གསུམ། ཅུ་ གང་ དང་། གུར་ གྱམ། སྲག་སྨིལ་ཏེ་གསུམ། 三凉：竹黄、红花和豆蔻。

བསིལ་བའི་ཁངས་ཀྱི། (1)དངོས་པོ་ གང་བའི་ རང་བཞིན་ཅན། 清凉品。(2)ཐར་པ་ལྟང་ འདས། 解脱，涅槃。

ཆསིལ་བའི་ཆར་ལྡན། (ཤངས) (1)ཆུ་ ཤེལ། 水晶的异名。(2)ཟླ་ བ། 月亮的异名。

བསིལ་ བའི་ རྒྱུ་ སྐྱེས། (ཤངས) ལྕགས་ རིགས་ འཁོར་བ། 凉莲。响铜的异名。

བསིལ་བའི་ཚལ། རྡོར་ཐུ་གང་རྩོ་ རྡེ་ གདན་ ཕྱི་ ཀར་ལྷོའི་ ཀྱོགས་སུ་ ཡོད་ བའི་ དུར་ ཁྲོད་ ཅིག 清凉寒林。摩羯陀国金刚座东南一尸林名。

བསིལ་བའི་ཚལ་ཆེན་ མོ། གཟུངས་ཆེན་ གྱ་ ལྷའི་ རྣང་ཚན་ཞིག 大寒林佛母。五陀罗尼之一。

བསིལ་བྱ། གྲང་བའི་ དུན་ དུ་ གོ་ བའི་ བསིལ་ བ་ དང་འདྲ།

བསིལ་བྱེད། (ཤངས) (1)ཁ་བ། 雪的异名。(2)བ་ མོ། 霜的异名。(3)ཟླ་བ། 月亮的异名。(4)སྤྲིན་པ། 云的异名。(5)རླུང་། 风的异名。(6)ཙན་དན། 檀香的异名。(7)ལྷའི་ ལྗོན་པ། 神树的异名。

བསིལ་སྦྱིན་མཁན། (ཤངས) ཟླ་བ། 施凉者。月亮的异名。

བསིལ་མེ། གྲང་བའི་ དུན་ དུ་ གོ་ བའི་ བསིལ་ བ་ དང་འདྲ།

བསིལ་འཛིན། (ཤངས) ཆུ་ ལྷ། 持凉。水神的异名。

བསིལ་ཟེར། (ཤངས) ཟླ་ བའི་ འོད་ ཟེར། 凉光。月光的异名。

བསིལ་ཟེར་ཅན། (ཤངས) ཟླ་ བ། 凉光者。月亮的异名。

བསིལ་ཡབ། བསིལ་གཡབ་དང་འདྲ།

བསིལ་གཡབ། (1)རླུང་གཡབ། 扇子。(2)ཉི་ མ་བསྐལ་བཟང་བསིལ་གཡབ། 遮阳的凉帽。

བསིལ་རི། (1)གངས་རི། 雪山。(2)ནང་ གི་ རི་ དྲུག་གི་ཡ་ཐུལ་ཞིག ངེའི་ རྩེ་ དང་ལྡུན་ བའི་ ད་ ལྟ་ བ་ ཐུར་འཕྱང་དང་ཕྱད་ པས་ དེའི་ ནང་ རོལ་ དུ་ ཉི་ ཟླའི་ འོད་ མི་ འཚུག ངེའི་ ཕྱི་ རོལ་ན་ འཛམ་ གླིང་ ཆེན་ བོའོ། 凉山。内六山之一。其顶与须弥山第五沿相接，故其以内之地为日、月之光所不能照临之处。其外即大瞻部洲。

བསིལ་གསུམ། ནུས་པ་བསིལ་བའི་ སྨན་ ཅུ་ གང་ དང་། གུར་ གྱམ། ལེ་ ཤེ་གསུམ་གྱི་ཁམས་མེང་། 三凉。本性寒凉的三种药物：竹黄、红花和丁香。

བསིལ་ བའེར། (རྟིང) རླུང་ གྲང་ མེ། 凉风。凉快的风。

བསུ་ ཆང་། (1)བཀ་མ་བསུ་བའི་ ཆང་། 迎亲酒。藏俗在途中迎接新娘所饮的青稞酒。(2)བྱོག་མ་ མཁོན་ ཐེབས་ བསུའི་ སྐབས་ དང་ རྒྱའི་ ཆང་། 洗尘酒，接风酒。为远道来的客人陈设的酒。

བསུ་བ། ❶(ག་དད་ཀ) བསུམ་ པ། བསུ་ བ། བསུམ།། གདན་ འདེབ་པ། 迎迓，迎接：བཀ་

མ་བསུ་བ། 迎接新娘。དོགས་པ་སྤྲོད་བསུ། 预先释疑。སྐུ་མཇོད་བསུས་པ། 迎接客人。རྫས་སྐྱེས་བསུ་བ། 焚香引迎。ངས་ཆེན་སྔ་བསུ། 预先过节日，提前过节。མངུན་བསུ། 迎接。❶གདན་འདེན་ཀྱི་མིང་། 名词。欢迎，迎接：དགའ་བསུ་ཞུས། 欢迎。ཆིབས་ བསུ། 派遣乘马迎接。ཕབ་བསུ། 郊外设帐远迎。བསུ་བ་ཆུ་ཆེན་པོ། 盛大欢迎。ཞལས་བསུ། 迎接，欢迎。དགའ་བསུ། 欢迎。

བསུ་ཞིབ། གསུ་ཞིབ་དང་འདྲ།

བསྒུག་ པ། (རྟེང) (1)རྒྱག་པ། 注入，盛入。(2)འཕྱང་བ་དང་མཉེ་བ། 搓，揉。

བསྒུང་། 名词。(1)དྲི་མ། 气味：མེ་ཏོག་གི་བསྒུང་དབྱི། 花香。(2)དྲི་མ་ཞིམ་པོ། 香气，芬芳气味：ཙན་དན་གྱི་བསྒུང་དྲི། 旃檀的香气。

བསྒོམ་པ། སྒོམ་པ་དང་འདྲ།

བསྒོམ་པོ། སྒོམ་པོ་དང་འདྲ།

བསྒོམ་མ། བསུ་མཁན་གྱི་ཚོ་ཕྲུ་མོ། 名词。女接待，迎宾女使者。

བསྒྲབ་པ། སྒྲུབ་པའི་མ་ནོངས་པ།

བསྒྲབས་པ། སྒྲུབ་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲམ་པ། སྒོམ་པའི་མ་ནོངས་པ་དང་ འདུས་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག

བསྒྲམས་པ། སྒོམ་པའི་འདུས་པ།

བསྒྲས། བསུ་བའི་སྐུལ་ཚིག

བསྒྲས་པ། བསུ་བའི་འདུས་པ།

བསྣེ། 名词。(1)སེ་ཞེས་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞེག (2)ཚོན་རྩི་བཏང་བའི་ཀོ་བ་དང་རས་སོགས། 漆革，油漆布：ཀོ་བསྣེ། 漆革。རས་བསྣེ། 漆布。

བསྣེ་ཀོ། (1)ཀོ་བ་རྩི་ཅན། 油漆皮革。(2)རི་དྭགས་བསྣེ་དྲི་ཀོ་བ། 犀牛皮。

བསྣེ་ཁ་སྒྲོལ། སེང་གེ་ཀང་པ་བཅུད་པ། 八脚狮。梵音译作舍罗婆。神话中的八脚狮子。

བསྣེ་ཁྲབ། (1)ཀོ་བསྣེ་ལས་བཟོས་པའི་ཁྲབ། 油漆皮革铠甲。(2)ཕུར་སྐུང་བྱི་བྱག་པ་ཞེས། 犀甲护法。佛教一护法神名。

བསྣེ་སྒམ། བསྣེ་ཀོའི་སྒམ། 油漆皮箱。

བསྣེ་ཅན། དྲི་མ་ཅན། 有臭味，有垢者。

བསྣེ་ཞིབ། བསྣེ་ཞེབས་དང་འདྲ།

བསྣེ་ཞིབས། བསྣེ་ཞིབ་བམ་སྐག་ཞེབས་ཀྱང་རེར། རས་བསྣེ་ལས་བཟོས་པའི་ཞྭ་སྡེ། སྲར་ཐོད་ཀྱི་རྩེ་དྲང་སོགས་ཀྱིས་གོན་པའི་དབུང་ཞྭ་ཞེས། 色特，漆布帽。原西藏地方政府僧官和寺庙执事夏季所戴圆盘高顶漆布帽。

བསྣེ་དྲག རེག་དྲག 梅毒。一种病名。

བསྣེ་ཙོང་། ཀོ་བསྣེ་ལས་བཟོས་པའི་མདའ་ཁྲབས་སོགས་མདའ་དོང་། 漆皮箭筒。

བསྣེ་དྲི། མཆན་ངོག་ཆེན་ཁྱིའི་ཐུང་དུ་ གནས་པའི་བསྣེ་རུགས་ཞེས་པའི་སྲིན་བུ་ འཕེལ་ བ་ ལས་ ཁྱང་པའི་ལྟུན་སྐྲིས་ཀྱི་ ལུས་ནས་དྲི་མ་ ངན་པ་ མནམ་པ་ཞེག 狐臊，狐臭。寄生腋下淋巴腺中的腥臊微虫增多，所发刺鼻恶臭，བསྣེ་དྲི་ མནམ་པ། 放出狐臭。

བསྣེ་ཟོ། དྲི་ངན་ཙན་ཀྱི་འབྱུ་ནག་པོ་ཞེག 臭甲虫。大如指头，色黑，能放恶臭，多生于潮湿地方的一类昆虫。

བསྣེ་ ཁཁག རས་ བསྣེ་ ལས་ བཟོས་ པའི་ གདོང་ བཀྲན་འཁག 漆布面具。

བསྣེ་ཐྲུང ཐོག་ཆགས་ཀྱི་སྐྱབས་ཀྱི་ རིགས་ ཤེག་ རྟེ་རུ་ཚ། ཁུ་རྡེས་སྟོམས། རྩུས་པས་ཁོང་སྲིན་གསོད། ཐྲུང་གཅས་ འཇོམས། 蜣螂，推屎虫。别名屎巴牛。入药味辛，性平，功能杀体内寄生虫、治肠胃绞痛。

བསྣེ་སྐོག ཚ་མའི་མཚན་མའི་རྣད་གཞན་ལ་ འགོ་

བ་ཁེག་སྡེ་རིག་དུག་ཀུང་རེར། 梅毒。传染性性病之一种。

བལེ་ཙཱ། ཤིང་སྨན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་སྐྱུང་ལ་སོངར། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་བཟས་བད་ཀན་སྐྱག་པོ་དང་། 甜木瓜。蔷薇科药用植物名。味酸甘，性凉，治胃溃疡及久年胃热等。ཤིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་དུ་བ་ཐིང་སྦྱང་དང་། ཅ་ཙ་རིའོ།

བལེ་ངན། ཟས་རོད་གྱི་བཏུད་ཟ་བའི་འབྱུང་པོ་ཁྱེག 损耗鬼。传说中专吃食物精华和损耗财物的一类鬼怪。

བལེ་རྭ། (1)རི་དྭགས་ཁྱེ་བྱག་པ་ཁྱེག 麟，犀牛，独角犀。ཤིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་གཅིག་ཡང་གནས་དང་། སྤྲུ་བའི་ཚིགས། དུ་གཅིག་པ་བཅས་སོ། (2)བལེ་རྭའི་དུ་ཙེ། 犀角，麟角。(3)(མངོན) རི་དྭགས་བལེ་རྭ་ལ་དུ་གཅིག་ལས་མི་སྐྱེ་བས་གྲངས་གཅིག་མཚོན། 因犀牛只生一只角，故表数字1。

བལེ་རྭ་དཀར་པོ། སྤྲིག་ཚགས་ཀྱི་སྨན་ཁྱེ་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཁ། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། ནུས་བས་སྐྲོ་བ་སོགས་ཐུང་ཁོག་གི་རྣག་ཁྲག་ཆུ་ཟེར་སེལ། དུག་ཚད་སེལ། 白犀角。入药味苦，性寒，功能收敛肺等体腔内部脓血黄水，消热解毒。

བལེ་རྭ་ཁྲ་པོ། སྤྲིག་ཚགས་ཀྱི་སྨན་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཁ་ལ་ཚ། ཁུ་རྩེས་སྐྱོས་ས། ནུས་བས་སྐྲོ་བ་སོགས་ཐུང་ཁོག་གི་རྣག་ཁྲག་ཆུ་ཟེར་སེལ། དུག་ཚད་སྲུང་། སྐང་གཅས་འཇོམས། 斑犀角。入药味辛，性平，功能收敛肺等体腔内部脓血黄水，防毒，治肠胃绞痛。

བལེ་རྭ་ལྟ་བུའི་བང་ཁམངས་རྒྱས། དཀའ་འབྲུན་སྡེ་ཤུའི་ནང་གསེས། རང་རྒྱལ་དགུ་བཅོམ་གང་ཆ་རབས་སྡུ་མ་ལ་ངེས་འབྱེད་ཚ་མཐུན་མ་བསྒྲིད་པ་སྟེ། ཐུན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་སྡུད་དུ་མ་བདུང་ཞིང་། སངས་རྒྱས་འཕྲིང་བ་མེད་བར་བདག་སྡེད་ཀྱིས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ཇི་དུགས་བཞེ་དུ་ལྟ་བུ་གཅིག་ཤུར་གནས་བའོ། 麟角喻独觉。二十僧伽之一。独觉罗汉之于前世未生师抉择分，即未先修声闻之道，无佛出世，自己悟道，有如麟角独自居处者。

བལེ་དུ་ཚ་ཙི། སྤྲིག་ཚགས་ཀྱི་སྨན་ཁྱེ་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཚ་ལ་བཀུ། ཁུ་རྩེས་དྲོ། ནུས་བས་ཁྲོ་བ་སོགས་བྱང་ཁོག་གི་རྣག་ཁྲག་ཆུ་ཟེར་རྣམས་སྐེམ་ཞིང་། 犀角。入药味辛涩，性温，功能收敛体腔内部尤以肺部的脓血黄水。

བལེ་དུ་ཚང་རྒྱལ་གྱི་ལམ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་རྟའི་ནང་གསེས། ལམ་ཤེས་གང་ཞིག་བདག་མེད་ཕྱེད་དང་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཐེ་ཚོ་བའི་ མཐྱེད་པ་སྡེ། རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་སོ། 麟喻独觉道。智度七十义之一。知独觉道道智。道智之通达无我一又二分之一而为少分智者。

བལེ་རྩེའི་རྒྱལ་བ། (མངོན) རང་སངས་རྒྱས། 麟胜。独觉的异名。

བལེ་རྩེའི་རྭ། བལེ་རྩེའི་ དུ་ ཙེ། 犀角，犀牛角。

བལེ་ལེ་སྐྲང་ཚོག (ཅམ) རྡི་ངན་ ཅན་ ཀྱི་ ཉབ་ དག་པོ། 臭甲虫。大如指头，色黑，能放恶臭，多生于潮湿地方的一类昆虫。

བལེ་ཤིང་། ཆུ་མོན་སོགས་དགས་ ཚལ་ སྐུག་ ཀྱི་ དང་དུ་རྒྱས་པའི་ ཤིང་སྡོང་ལ་ཐུག་དེག་ཅས་ན་ལུས་ ལ་ཆ་ ཉབྱང་ཕྱིང་སྐྲང་བའི་ དུག་ ཙོད་ པ་ ཁྱེག 漆树。生于门隅等地稠密森林中，一经扪触即生恶疮发肿的一类毒树。

བལེ་ཤིང་དུག ཤི་ཆུ་བའི་ དུག་ ཀི་ ཁྱ་ བྱག་ བལེ་ ཤེང་ནག་པོ་ ལས་ ཉམས་བའི་ དུག 漆树毒。黑色漆树流出的毒。不变毒之一种。

བལེགས་པ། དང་པོ་ མིན་ པར་ ཉམྱེད་ ཉམྱེད་ ཀྱི་

ངོན། 形容词。偏，斜。歪斜不正：ལམ་བཞེག་ནས་འགྲོ། 斜着走过去。སྨྱུག་ཁ་བཞེད་ནས་བཅད། 斜着切断竹笔尖。

བཞེད་པ། གཞེད་པའི་འདོད་པ།

བཞེད་བལ། བཞེད་རེན་པའི་བལ། 经过撕理的羊毛。

བཞེས། (ཉིང) (1)བཤེས་གཉེན། 亲戚，亲友。(2)གདོན། 妖，魔。

བཞེས་ཐོར། ཕུ་གུ་བཅས་མ་ཐག་བཞེན་ མས་གནོད་པ་བྱས་བར་ གྱགས་ པའི་ ཐོར་ ནད་ཅིག 鬼疹，鬼疙瘩。传系魔女对初生婴儿所致丘疹。

བཞེས་འཐོར་བ། (ཉིང) གཉེན་ཁ་བྱལ་བ། 离婚，亲属离散。

བཞེས་པ། (ཉིང) སེམས་ལ་གཅགས་ ཤེང་ མཛའ་བ། 亲密，亲爱。

བཞེས་མོ། འདྲ་མོ། 名词。女鬼，女妖，女怪：ཕྱལ་བཞེན། 男鬼，鬼王。

བཞེར་བ། (ཉིང) སེར་སྐྱ། 俭吝，节俭。

བཞེར་བྱ། (ཉིང) (1)རླུང་རྟེ། 风。(2)དལ་རླུང་ ངམ་ འཇམ་ རླུང་། 微风，和风，凉风；རླུང་ བཞེར་བྱ་ རེའ་རེའ་ལྡང་བ། 和风徐起。

བཞེར་མ། བཞེར་བྱ་དང་འདྲ།

བཞེལ་བ། (ཉིང) ཉེན་ཁ་ཚོད་བའི་ ལས་ ལ་ སྐྱང་སྐྱེལ་བྱས་པ། 保镖，护送，保护。

བཞེལ་བྱེད། (ཉིང) ལས་སྐྱེལ། 保镖，护送者。

བཞེལ་མ། (ཉིང) སྐྱེལ་ མ། 护送者，保镖者。

བཞོ། སྔར་བོན་བའི་བདུ་ཞིག་སྟེ། དཔལ་བོད་ཀྱི་ཀུབ་མཐའ་རིས་མེད་ལ་དང་བའི་སྐུ་ཞིག 名词。嗥。祭祀时大声吆喝，希求福报增长声。原系苯教专用语，现各种教派已普遍使用。

བཞོ་སྐྱ། བསྟ་སྐྱ་ཡང་རེད། ཀི་ཀི་བཞོ་བཞའི་སྐྱ། 嗥声，叽叽嗥嗥。祭祀时大声吆喝希求福报增长声。

བཟོ་བ། ངལ་བ་ལས་སྐྱངས་ གས་ བའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ གས་ བའི་ མ་ངོངས་པ།

བཟོག་པ། སྐྱངས་པ་དང་སྡུད་པའི་དོན་དུ་ གོ་ བའི་ གཞོག་པའི་ མ་ངོངས་པ།

བཟོགས་པ། སྐྱངས་པ་དང་སྡུད་ བའི་ དོན་ དུ་ གོ་ བའི་ གཞོག་པའི་ འདོད་པ།

བཟོང་ཟོ། (ཉིང) འགྲོགས་པདེ་ པ། 平易近人，和蔼可亲。

བཟོད་ཀྱམས་པ། (1)བཟོད་ནམས་ཐུམས་པ། 福泽衰退。(2)གཟུགས་ སྟོབས་ ཐུམས་ པ། 体力衰退，衰老。(3)འདོད་པ་ལ་ལྷག་པར་སྤྱོད་པ། 纵情行乐。

བཟོད་སྐོམས། (1)སྦྱིན་ གཉེར་ གི་ བཟོད་ ནམས་ སྟོམས་པ། 化缘，乞食：བཟོད་ སྟོམས་ པ། 乞食者，化缘者。བཟོད་སྟོམས་ སྤྱིང་ པ། 施众，斋僧。 བཟོད་ སྟོམས་ སྤྱིང་ པ། 化缘，乞食。 བཟོད་སྟོམས་ལ་ཐྲུ་ པ། 化缘。游方乞食，沿门托钵。(2)སྦྱིན་ བྱའི་ཟས་ རོད། 布施品，斋僧的饮食财物；འདོད་ཆགས་ཞེ་ སྡང་ བྱལ་བར་ བཟོད་ སྟོམས་ སྤྱིད་ ཅིང་ཐྲུ། 离贪去瞋，游方乞食。

བཟོད་བཀྲག་ས། བཟོད་ནམས་ ཀ་ བཀྲག་ ཟེར་ བའི་ ཀ་བཀྲག་ཞུན་ པ་ཞིག 索达。一种质量较差的哈达。

བཟོད་བའེ། རྣམ་དཀར་ གྱི་ ལས། 福，福气，福德。佛教所说善业所招的果报：བཟོད་བའེ་ སྐམ་ པོ། 无福，福薄命浅。 བཟོད་བའེ་ ཆེན་ པོ། 福气大。 བཟོད་བའེ་ ཆེ་ ཆུང་། 福气大小。

བཟོད་ནམས། (1)རྣམ་ དཀར་ གྱི་ ལས། 福，福泽，善报。宿命论所说命中注定应得的享用：བཟོད་ནམས་ ཐུམས་པ། 折福，福报衰败。 བཟོད་ ནམས་ བསགས་ པ། 造福，积福。 མིང་ གི་ རྣམ་

གྱངས་ལ་སྐལ་བ་ཅཱཾ་དང་། ཐུ་མཆོག ཤཱཀ་རྱེ། དཀོ་བའི་ཆོ་ག། དཀོ་ལེགས། ཆོས། ཐམས་དཔའ་བ། དམ་པ། རྗེ་བཙུན། ཤེགས་བྱས་བཅས་སོ། (2)ཞེ་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། 福星。指两文曜：ཉིམ་བཅུ་གཉིས་ཀུན་ལ་བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་དགེ། 十二宫均出现福星之年大吉。

བསོད་ནམས་ཀྱི་གནས། བསོད་ནམས་གསོག་སའི་གནས་ཏེ། བླ་མ། ཕ་མ། ནད་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། ཐོག་ལ་ཐུགས་པའི་མི་བཅས། 福舍，福地。佛教所说修善积福的对象。若对于上师、父母、病人、菩萨、命危人等行善，自身即能感受福报。

བསོད་ནམས་ཀྱི་སྣོད། (1)བསོད་ནམས་གསོག་པའི་ཡུལ། 福地，福舍。(2)བསོད་ནམས་ཅན། 福器，有福者。

བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲས་བྱ། ཚེ་རིང་བ་དང་། ནད་མེད་པ། ཁོང་སྤྲོད་ཆེ་བ་སོགས། 福果。佛家说长寿、无病、富有三者，谓之福果。

བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས། དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་མཆོད་སྦྱིན་སོགས་དཀར་བོ་དགེ་བའི་ལས། 福资粮，福德资粮。所缘之供施等善业。

བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་། ཚོགས་གསོག་པའི་ཞིང་སྟེ། ཕ་མ་དང་། ནད་པ། བླ་མ། དགེ་འདུན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བཅས། 福田，资粮田。正当修善敬礼的对象，如：父母、病人、上师、僧众、菩萨等。

བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས། དགེ་བ་བཅུ། 福业。指十善。

བསོད་ནམས་སྐྱེ་བོའི་དབང་ཕྱུག (མངོན) སྐྱེ་བའི་རྒྱལ་པོ། 福生王。罗刹王的异名。

བསོད་ནམས་སྐྱེས། (1)བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་རིས་གཉིས་པ་སྟེ། གནས་འདིར་སྐྱེས་པའི་ལྷ་རྣམས་ནི་ཚངས་གནས་པཞི་སོགས་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོག་ཐོབ་པའི་གནས་ཡིན་ པས་ བསོད་ ནམས་འཕེལ་ལམ་བསོད་ནམས་སྐྱེས་ཞེས་བྱ། 福生天。四禅天之第二层。生于此中诸天，证得四梵住等最上福泽，故名福生，或称福增。(2)གཉེན་སྐྱེས། 夜叉之一。

བསོད་ནམས་ཁང་པ། (མངོན) རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་། 福舍。王宫的异名。

བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ། ཀུན་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་རང་བྱུང་དཀྱུ་བའི་ཚུ་ཤས་ལོང་ དབུས་སྟོད་ལུང་ཁང་གསར་གོང་དུ་འཕྲུངས། ལོ་ཅཱཾ་པར་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚའི་ཡང་སྲིད་ལ་ཅོས་བརྒྱང་། རང་བྱུང་དཀྱུ་བའི་ཚུ་ཅི་ ལོར་ འབྱས་ སྤྱང་ དགོན་བའི་མཁན་པོ་མཛད། རང་བྱུང་དཀྱུ་བའི་ས་རྩ་ལོར་ལེ་རའི་མཁན་པོ་མཛད། རང་བྱུང་བཅུ་བའི་མི་ཐུབ་ཤེར་མཆོ་སྟོན་དང་མདོ་ ཁམས་ ཐྱོགས་ སུ་ཆོས་ཁྲིམས་ལེ་གདོན་པ་བཅུ། སོག་པོ་ཞལ་གནོ་རྒྱལ་པོས་ཀུན་ལ་ཁྲིམས་ཐུགས་ཁོང་ཆུད་ཅིང་། དེའི་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་དང་སྒེལ་བྱས། ཞལ་གནོ་རྒྱལ་པོས་དྲུ་ལའི་ཐ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བའི་ཚོ་གནས་ཕུལ། དེ་ནས་བཅུང་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་པར་དྲུ་ལའི་ཐ་མ་ཞེས་པའི་མཚན་སྤྲུལ་ཐོགས། རང་བྱུང་བཅུ་པའི་ས་སྐྱ་ཁོང་རུ་མིང་རྒྱལ་པོས་ཀུན་ལ་ཁྲིམས་ཐུགས་ཁོང་ཆུད་ཅིང་། ཁོང་ཁྲོ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ པས་ བསོད་ ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉི་ཟླ་ཞེས་ཀྱང་། 琐南嘉措(1543—1588)。译言福海。第三世达赖喇嘛。生于前藏堆龙。四岁时被认为根

教嘉措转世。1552年任哲蚌寺堪布，1558年任色拉寺堪布。1577年经青康赴蒙古途中，倡建塔尔寺。1580年倡建理塘寺。旋应明顺义王俺答之请，由康入青，俺答赠号达赖喇嘛，译名"海上师"，遂成以后历代转世定名。后随俺答前往蒙古地方传播佛教。明万历赠号大国师召往北京，未行即圆寂于蒙古。

བསོད་ནམས་རྒྱུན། བདུད་ཀྱི་བུ། 一魔子名。

བསོད་ནམས་ཞེན་གྱི་ས། ཐུགས་རྟེན་ཤའི་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་གཏིས་པའི་སྤངས་སུ་བྱེད་པའི་ས་ཐུ་པ་སྟེ་ཏེ་ཚུན་ཐུན་བའི་ བསོད་ནམས་ལ་བཞེན་ནས་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་སྦྱོང་བས་ ས་ཐུ་ པ་ལ་ བསོད་ནམས་རྟེན་གྱི་ས་ཞེས་བྱའོ། 福泽所依地。旧派密乘所说第二瑜伽位中所证五地。以近因所修福泽努力引发无漏智，故称五地为福泽所依。

བསོད་ནམས་ཅན། རྣམ་དཀར་གྱི་ ལས་ ལྡན་པ། 有福者，有福之人。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྣལ་བ་ལྡན་པ་དང་། མཁར་རྩེ་ཅན། ཆོས་ཅན། དཔལ་ཡོན་ལྡན་པ། བཟང་བྱས་པ། ལེགས་ལྡན་པ། བསོད་ནམས་ལྡན་པ་བཅས་སོ།

བསོད་ནམས་ལྡན། (1)བསོད་ ནམས་ ཅན། 有福之人。(2)(མངོན) སྒྲ་གཅན་གྱི་མིང་། 多福。罗睺星的异名。

བསོད་ནམས་དབལ་འཇོམས། (ཤིང) སྤྲ་ཚལ་ཞེག་སྟེ་ཉ་སྲ། 芫荽菜。

བསོད་ནམས་བློག་ས་ གྱི་ གླང་ ཟོ། པཾ་ཆེན་ཞེང་ཏེ་རིའི་ སྐུ་ ཕྲེང་ བཞུད་ རིམ་ དུ་ འདྲེན་ པའི་ གཉིས་ པ། རབ་ ཏུང་ བདུན་ པའི་ ས་ ཕུག་ ཤིང་ འཐུང་མ། རབ་ ཏུང་ བཅུད་ པའི་ རེང་ ཏུ་ ཤིང་ འདུག་ས།

བསོད་ནམས་མ་ ཡིན་ པ། མི་ དགེ་ བའི་ ལས། 恶，不善，非福。

བསོད་ནམས་མེ་ཏོག ས་ བའི་ མེ་ ཏོག 福泽刺麋花，绢毛蔷薇花。藏族工艺品中经常采用的一种象征福报的传统图案。

བསོད་ནམས་རྒྱལ་ མཚན། ས་ ཆེན་ ཀུན་ དགའ་ རྡོར་ བའི་ སྲས་ ས་སྐྱ་ ཀོང་ མ་ གཉིས་ པ། རབ་ ཏུང་ གཉིས་ པའི་ ཆུ་ ཁྱི་ ལོ་ འབྲུག་ས། ཕྱ་ པ་ ཆོས་ ཉིད་ ཀྱི་ དྲྭ་ དུ་ ཤེ་ མང་ དབྱ་ ཚད་ བྱུང་ས་ ཡིན། ཡབ་ ཀྱི་ རྗེས་ སུ་ གདན་ ས་ བཟུང་ ནས་ ལམ་ འབྲས་ ཀྱི་ གདམས་ པ་ ཟབ་ ལ། དགུང་ ཨ་ བཞི་ བཅུ་ ཞེ་ གཅིག་ པ་ ཆུ་ ཁྱི་ སྐྱབ་ ལ་ འདས། 琐南则摩(1142—1182)。译言福顶。萨钦·袞噶凝波之第二子，久从桑浦寺恰巴·却吉僧格等学习中观、般若，继萨钦主持萨迦寺，弘兴道果论教法，被奉为萨迦五祖之第二祖。

བསོད་ནམས་ཞིང་། ཚེན་ གནས་ ཕུག་ བ་ བའི་ ཡུལ། 福田。应当敬礼的对象。

བསོད་ནམས་བཟང་ཟོ། ས་ སྐྱ་ ཟླ་བ་ དབོན་ ཏེ་ ཀྱི་ ཀུན་ དགའ་ ཟླ་ ཁོས་ ཆུལ་ མཆོད་ བཟང་ ཁྱིའ་ སྐུན་ གཅན་ ལ། རབ་ ཏུང་ ཕུ་ བའི་ ཕུག་ས་ བ་ ཤེར་ ཏུང་ ངས་ སུ་ ཁྱེ་ ཁུང་ བ་ས། རྟོང་ ཕེག་ གས་ བའི་ གཅིར་ ཐབ་ བཅུང་། ཆེ་ སྐུ་ ཤེར་ ཀོ་ རུན་ ཆུལ་ ཁྱེ་ སྐབས་ རབ་ ཏུང་ བབ་ ཅས་ སྐུ་ ཁེ་ བ་ས། ཆུལ་ ཁྱེ་ བ་ ཚེ་ ཐུན་ དྲྭ་ ཀུན་ ཐུལ་ ཁྱེ་ ཐེག། དབུས་ གཙང་ དང་ ཨར་ ཁམས་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ ཅིད་ ཁེ་ དབོན་ ཆེན་ དུ་ བསྐོས་ ནས་ ཁོང་ དུ་ ཤོག་ བའི་ ལས་ བར་ དུ་ འདས། 白蓝王；琐南藏卜。大元帝师公哥罗古罗思监藏班藏卜之兄。公元1321元英宗至治元年辛酉十二月，封为白蓝王，赐金印。后出家，奉还封号。公元1326元泰定三年丙寅还俗，五月受元朝任命领西蕃三道（前后藏和阿里）宣尉司事，尚公主，复封。尚居京师，公主卒，西还藏，病卒途中。

བསོད་ ནམས་ ཀྱ་ བ་ བའི་ ཁངས་ ཀྱི་ གསུམ། སྐྱེན་ པ་ལས་ བྱུང་ བའི་ བསོད་ ནམས་ ཀྱ་ བའི་ དངོས་

པོ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་བྱང་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་བའི་དངོས་པོ། བསྒོམ་པ་ལས་བྱང་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་བའི་དངོས་པོ་བཅས་སོ། 三类福，三种福业事：施类福、戒类福和修类福。一译施所感福、戒所感福和修所感福。

བསོད་ནམས་བསྣང་། (མཛད) ཙམ་པ་ཀ། 福泽香气。瞻波迦花的异名。

བསོད་པ། ཚིགས་བཅས་བཅང་པ་དང་བདེ་བ། 形容词。佳妙，美好，甘美；ཟས་བསོད་པ། 美食，佳肴。

བསོད་བར་གནས་པ། བདེ་བར་གནས་པ། 安乐，安住，平安。

བསོད་ཞགས་ཆུང་། (1)བསོད་པའི་ཆུང་བ། 福薄。(2)ཟས་བྱི་བ་རྨུག་པོ། 无味的食物。

བསོད་ཟད། བསོད་ནམས་ཟད་པ། 福分已尽；མི་བསོད་ཟད་ཀྱིས་བསམ་ངན་དྲན། 福尽起坏心。

བསོལ། (རྟེང) འཇོག་པའི་བ། 平易近人，和蔼可亲。

བསོས་པ། ངལ་བ་ལས་སྐང་གསོ་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་གསོ་བའི་འདས་པ།

བཀ་སྩལ། བསོ་སྐྱང་འཇ།

བཀའ་བསྟོ་རྒྱལ་ཚེ། བོན་ལུགས་ལྷ་གསོལ་བའི་ཚིག 神灵万能。苯教赞神语。藏俗，祭祀山神时，常高呼此语以媚神求福。

བཀྲང་བ། སྐྱང་བའི་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲངས་པ། སྐྱང་བའི་འདས་པ།

བཀྲན་པ། སྐད་བའི་འདས་པ་དང་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲན་གཟིགས། བཟོད་ཐུབ་བར་བྱ་བ། 忍耐，堪能忍受，挣扎。

བཀྲབ་པ། སྐབ་བའི་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲབས་པ། སྐབ་བའི་འདས་པ།

བཀྲབས་བའི་ས། ཉེན་ཐོས་ཀྱི་ ཕྱིར་ཤོང་བའི་མངོན་རྟོགས་ཏེ་འདོད་ཆེན་དགྱེས་ཐ་མ་གཐགས་མ་སྐྱངས་པའི་ལས་འདི་ནི་ཐེག་དམན་ སེ་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཞེག 薄地。声闻乘一还位现观。欲界九品修所断惑尚余最薄三品未断之位。小乘八地之一。

བཀྲལ། (རྟེང) བྱ་བ། 事情，工作。

བཀྲལ་ཅན། (རྟེང) ལས་ཀ་ལ་སྐྱེས་པོའམ་བཀྲན་བཀྲན་བྱེད་མཁན། 干练者。做事精明稳妥的人。

བཀྲལ་བ། (རྟེང) རིག་པ་ཤེས་པའམ་ལས་ཀ་ལ་སྐྱེས་པ། 机警，精明，做事精明。

བཀྲི་བ། སྐྱ་བའི་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲི་ཚགས། ཟས་རོང་གཏོང་མཁས་ཀྱི་བཀྲི་ཚད་ཅེ་ཙོན་ཆུང་། 节约，俭省；གཞུང་སྐོར་ཚང་མང་བཀྲི་ཚགས་ཡོད་པ་དགོས། 公私各方，均应节省。བཀྲི་ཚགས་ཟན་དུན། 厉行节约。

བཀྲིང་བ། སྐྱང་བའི་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲིངས་པ། སྐྱང་བའི་འདས་པ།

བཀྲིངས་འབྱོར། བཏང་འཇོར། 发出并收到。དེ་ནས་གནས་ཚུལ་བཀྲིངས་འབྱོར་ ཀྱི་དོན་ རྣམས་ཆོང་འཕངས་ཡོད། 来信所说情况尽皆知晓。

བཀྲིངས་མིག ཀྱང་རིང་དུ་ལྟ་ ཤེས་ བའི་ མིག 视觉锐敏者，长远的眼光。

བཀྲིས་པ། སྐྱ་བའི་འདས་པ།

བཀྲིས་ མེ། (རྟེང) (1)མེད་ སྡུ། 吝啬，悭吝。(2)བྱོན་ཆུང་། 节约，俭省。

བཀྲུང་བ། སྐྱང་བའི་མ་ཤོངས་པ།

བཀྲུང་བ་ལྷའི་མཆོད་བའི་ཆོ་ག། གཟུངས་ཀྱི་ལྷའི་ལྷ་མཆོད་ཚུལ། 《五护法供养仪轨》。佛教祭护法神仪式之一。

བཀྲུང་བ་མེད་པ་གཞུམ། ཤུ་ལ་བཀྲུང་བ་མེད་པ་དང་། གཤུང་ལ་བཀྲུང་བ་མེད་པ་དང་། ཐུང་ལ་བཀྲུང་བ་མེད་པ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་བའི་

སྐུ་གསུང་ཐུགས་ལ་སྐྱོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐ་མལ་ཡང་མི་མངའ་བས་གཞན་ལ་འཇེམ་པའམ་བསྐྱང་བ་ཉིད་མེད་པའོ། 三不护。如来身语意三业清净，微细过失，亦不沾染，故尔不畏他知，不须防护。即身不护、语不护和意不护。

བསྒངས་པ། སྒང་བའི་འདུས་པ།

བསྒན་པ། སྒུན་པོ་དང་འདྲ།

བསྒན་པོ། སྒུན་པོ་དང་འདྲ།

བསྒན་མོ། སྒུན་པོ་དང་འདྲ།

བསྒབ་པ། སྒུབ་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྒབས་སྐྱེས། (མངོན) མར། 搅生。酥油的异名。

བསྒབས་པ། སྒུབ་པའི་འདུས་པ།

བསྒབས་མ། ཇ་བསྒུབས་མ། 名词。酥油茶。

བསྒལ་བ། (རྡོང) རྩལ་བའམ་ངན་ངོན། 腐烂，下劣。

བསྒེ་འཚོ། དབྱིངས་དང་རིག་པ་བསྒེ་བ་དང་ཆོས་ཉིད་ཧོད་གསལ་གྱི་ངང་དུ་འཚོ་བ། 和合往生。法界心识融合一体，即于法性光明之中任运往生。

བསྒེ་འཚོ་དགུ་སྐོང། རྗེ་རས་ཆུང་བའི་བཞེད་སྲོལ་དུ། འདོད་ཆགས་བདེ་ཆེན་དང་བསྒེ་བ་གཉིས་མེད། ཞེ་སྡང་བདེན་མེད་དང་བསྒེ་བ་སྐྱེ་ལུས། གཏི་མུག་མི་རྟོག་པ་དང་བསྒེ་བ་ངོད་གསལ། གཉིས་མེ་དང་སྐྱེ་ལུས་བསྒེས་ལ་ཉིན་མེ་བསྐོམ། ཤི་ལམ་དང་ཧོད་གསལ་བསྒེས་ལ་མཚན་མེ་བསྐོམ། བར་དོ་དང་འཚོ་བ་བསྒེས་ལ་འཆི་ཁར་བསྐོམ། གང་ཟག་བཀྲོད་འགྱུས་ཅན་ལ་གཉིས་མེ། ལེ་ལོ་ཅན་ལ་ཉི་ལམ། ཆེ་གྲང་འཚོ་བ་དང་བསྒེ་བ་སྐྱེ་དགུའོ། 九种和合往生。热穷巴九种往生法：贪欲和合大乐修脐火、瞋恨和合无实修幻身、愚痴和合无分别修光明、幻身和合脐火昼间修、光明和合梦境夜间修、中阴和合往生死时修、精勤者修脐火、懈怠者修梦境和短寿者修和合往生。

བསྒེ་བ། ●སྒེ་བའི་མ་ངོངས་པ། ❷སྡུར་ཚིས། 名词。加法。算术中合成一数的算法。

བསྒེ་བོ། 名词。(1)ཁྲ་བོ། 杂色，花斑。(2)དམར་སྐྱོག 紫红色。

བསྒེག་ཁང་། རྡ་བསྒེག་སའི་ཁང་བའམ་དྲུང་། 火葬场，焚尸房。旧译迁化所。

བསྒེག་པ། སྒེག་པའི་མ་ངོངས་པ།

བསྒེག་རྫ། (1) འབྱད་ཤིང་། 燃料，所烧物。(2)(མངོན) གསེར། 金子、黄金的异名。

བསྒེག་རྒྱགས། སྒྱིན་སྲེག 火祭，火祀。护摩。

བསྒེག་རྫས། ཡམ་ཤིང་དང་། རྟིལ། རམ་པ། མེ་རྟག་སོགས་སྒྱིན་བསྒེག་གི་རྫས། 火祭供物，护摩供物。指柳枝、芝麻、茅草、花卉等。

བསྒེག་ས་བཅད་བཙིར་གསུམ། (1)བསྒེག་པ་བཅད་པ་བཙིར་བ་གསུམ། 炼剪磋磨。火锻炼、剪碎和磨细。炼金三程序。(2)སྒྱུར་ བརྡར་ ནས་པ། 锻炼，切磋，考验。详细考察研究。

བསྒེགས་པ། སྒེག་པའི་འདུས་པ།

བསྒེགས་ཚ། ཟངས་ལྷགས་སོགས་བསྒེགས་ ཏེ་གཏོང་བའི་ཚ་ལ། 热焊。加热后进行焊接的方法。

བསྒེལ་བ། སྒེལ་བའི་འདུས་པ་དང་མ་ངོངས་པ།

བསྒེས་དཀྲུགས། གོང་ནོག་རིམ་པ་བསྒོང་དགྲུར། 淆乱，混淆。

བསྒེས་ལྷགས། ཟངས་ལྷགས་སོགས་མང་པོ་མཉམ་བསྒེས་སམ་འཁྲང་པ། 合金。几种金属和其他物质熔成一体的物质。

བསྒེས་པ། སྒེ་བའི་འདུས་པ།

བསྒེས་ལྷད། བཟང་ངན་བསྒེས་པའི་སྐྱོན། 混杂，搀杂。质量好的和质量坏的混在一起。

བསྒོ་ཁང་། (1)སྒོ་ཁང་ངམ་སྒོ་གང་ངམ་སྒོ་ སྐོང་ཐང་རེར། དཀྱི་སྐོང་རྟམས་ཁྱེས་དང་། སྐུ་མཉེ་

དང་། དེལ་ཕྱིས་དང་། སྐུན་དང་། མེའི་རིགས་ཀྱ་ཤལ་བཟུན་ནས་ལུས་བསྲེས་ཏེ་དྲུལ་ནག་འདོན་བའི་ཚ་ཆུངས་ཙམ་བའི་ཁང་པ། 暖阁，炕室。专为比丘进行沐浴、推拿、擦拭、坐卧、取暖的地方。(2)(ཨངོན) གཙ་ཚང་། 烤室。厨房的异名。

བསྟོ་ཁང་འཁོར་མ། དགེ་འདུན་གྱི་ཁྲུས་ཁང་མཐའ་འཁོར་ཏེ་ཚད། 炕室院落。僧众五事暖阁庭院。

བསྟོ་ཁང་དྲི་ཞོ། དགེ་འདུན་གྱི་ཁྲུས་ཚས་མེ་གདན་སོགས་འཇོག་གའི་ཁང་གི་དྲི་བ་འཁྱའ་ཞའི་ཞོ། 炕室烟囱。僧众五事暖阁的烟囱。

བསྟོ་སྒྲུབ། དགེ་འདུན་བའི་བསྟོ་ཁང་ནང་གི་སྟོད་ཚས་སོགས། 僧众五事暖阁用具。

བསྟོན་བ། ●སྟོ་བའི་མ་བྱངས་པ། ●སྨན་བཅོས་ཀྱི་གཏས་ཤེས་ཤེག 名词。连续灸五至七次的灸法。

བསྟོས་པ། སྟོ་བའི་འདུས་པ།

བསྟ་བ། སྟ་བའི་མ་བྱངས་པ།

བསྟང་བ། སྟོང་བའི་མ་བྱངས་པ།

བསྟངས་པ། སྟོང་བའི་འདུས་པ།

བསྟད་པ། སྟོད་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བྱངས་པ།

བསྟན་ཏེ་འཇོག་པ། སེམས་གནས་དགུའི་གསུམ་པ། སེམས་ཕྱི་རོལ་དུ་ཡེངས་ན་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཆུར་ཡང་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་འཇོག་པའོ། 安住。第三住心。安住、等住之心，若或散乱即便知觉，还复摄录安置内境。

བསྟན་པ། སྟོན་བའི་འདུས་པ་དང་མ་བྱངས་པ།

བསྟན་རྒན། བསྟན་སྲུངས་ལེན་པ་བའི་གྲུ་པ། 老和尚，戒腊长者。先受戒的比丘。

བསྟན་སྒོན། བསྟན་བྱ་འཆད་པ། 指示，教导。

བསྟན་དོན། བསྟན་བྱའི་གནད་དོན། 学习内容，所学的东西。

བསྟན་སྲོལ། སོ་ཐང་སྔགས་གསུམ་གྱི་ བསྟན་ བྱ་ དང་སྲོལ་བའོ། 戒律。即别解脱戒、菩萨戒和密乘戒。

བསྟབ་པ། ●སྟོབ་ བའི་ མ་ བྱངས་ པ། ●ཚུལ་ཁྲིམས། 名词。戒，梵行。བསྟབ་པ་བཅའ་བ། 制戒。བསྟབ་པ་དྲལ་བ། 破戒。བསྟབ་པ་ཕྱལ་བ། 还戒，舍戒还俗。 བསྟབ་པ་ལ་རྒན་གཞོན་དང་མཆོད་རྟེན་ལ་བང་རིམ་ཡོད། 戒腊分长幼，宝塔有层次。

བསྟན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། ཐང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྟབ་བྱ་དང་ལས་འབྲས་སྟོན་ བའི་ གཞུང་ རྒྱལ་ ཐེ་ བ་ ལྟས་ མཛད་ བའོ། 《集学论》。 古印度佛学家寂天论述菩萨学处及道果的著作。

བསྟན་པ་རྒྱུན་ལྡན་ས། ཐུགས་རྟོང་མཐེ་གཞུང་དུ། རྣལ་འབྱོར་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ གོང་ བའི་ ས་ བཞི་ པ་ སྟེ་ ཉིན་ མཚན་ བར་ མེད་ པར་ སྒྱུ་ མ་ ལྟ་ བུའི་ ཚུལ་ ཤེས་ སྟོང་ པ་ དང་ སྣང་ བའི་ བོད་ གསལ་ རྒྱང་ འཛིག་ གི་ རྒྱུ་ ལ་ བསྟན་ པས་ ན་ ཞེས་ བྱའོ། 有学相续地。旧派密乘所说第二瑜伽位中所证四地。昼夜无间修学如幻空分现分光明双运之因，故称四地为有学相续。

བསྟན་པ་ལྟའི་ཕན་ཡོན་ཤིན་ཏུ་མདོ། བཅུ་ པ་ ཀུ་ ནི་ ཐུབ་མཆོག་ཤིན་ བསྒྲུབས་པའོ། 《五戒功德经》。 一部佛经名。古印度佛学家班智达·阿南达希日和藏族译师尼玛坚赞由梵译藏。

བསྟན་པ་བཙོང་བ། རབ་བྱུང་སྒྲུབ་པའི་ཚོ་ གཞི་ རྣེས་ ཀྱི་ བྱ་ བ་ སྟེ། གོང་པ་མི་ཉམས་པ་བསྒྲུང་བའི་ ཕྱིར་ དེ་ བསྟན་ བྱའི་ གཙོ་ བོ་ མདོར་ བསྡུས་ ཏེ་ བརྗོད་པ་དང་། དེ་ལ་ སྟོབ་ཚུལ་ ཀྱི་ ཐབས་ བརྗོད་ པ་ ཡིན་ ལ། དེ་ལྟར་དག་ སྟོང་ ལ་ མཚོན་ན། དགེ་ སྒྲུབ་ གནང་ གསུམ་ ཀྱི་ བསྟན་ བྱ་ རྣམས་ གདམས་ངག་

བཏུ་གཅིག་ཏུ་ བསྟན་ནས་ བརྗོད་ པའོ། 讲述学处。出家仪式举行后所作事。为使所得戒不失，乃扼要讲述学处，即学习之方便。就比丘而言，将开遮持诸学处，摄为十一条教授而讲述。

བསྦྱབ་པ་གཙོང་བ། (1)གྲུ་ པ་ སོགས་ རྩེ་ པ་སྐྱང་ མ་ཐུབ་ པར་ ཁྱིམ་ པར་ བའོ་ པ། 还俗。(2)ལས་ འབྲས་ ལ་ ཡིད་ ཆེས་ ཏོང་ ནས་ རྩོལ་ པ་ གཙོང་ བ། 舍戒，舍所学，舍学处。

བསྦྱབ་ པ་ སྒོང་ བའི་ ཐུང་ ཟིན། ཐུང་ ཟིད་ འབའ་ ཞིག་ པ་ དག་ བཅུའི་ ཚང་ གསེས། དགེ་ སྦྱོང་ གཞན་ གྱིས་ རང་ ཉིད་ ལ་ བསྦྱབ་ པ་ སྒྲུབ་ པར་ བསྐུལ་ བ་ན་ ཁྱད་ ཀྱིས་ མི་ ཤེས་ པས། གཞན་ ཤེས་ པ་ ལ་ མ་ དྲིས་ ཀྱི་ བར་ དུ་ མི་ སྒྲུབ་ ཅི་ ཞེས་ པ་ ཐུ་ བ་ ཁྱད་ གསོད་ ཅིང་ བའོ། 遮传教授。九十单堕之一。谓他比丘教自学处时，乃言汝无知故，当问善娴者加以回避所犯堕罪。

བསྦྱབ་པ་ཕྱི་མ་གཉིས། (1)བྱང་ སེམས་ ཀྱི་ སྡོམ་ པ་དང་། གསང་ སྔགས་ ཀྱི་ སྡོམ་ པ། 后二戒。菩萨戒和密乘戒。(2)ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ བསྦྱབ་ པ་ དང་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ བསྦྱབ་ པ། 后二学。定学和慧学。

བསྦྱབ་པ་འཕྲལ་བ། རབ་ བྱུང་ གིས་ བསྦྱབ་ པ་ ལ་ གནས་ པའི་ མཐུན་ ཉེན་ མ་ ཚང་ ཞིང་ འགལ་ ཚུལ་ ཉེ་ བར་ གནས་ པའི་ ཚེ། ཕྱིས་ སྡོམ་ པ་ ཐོབ་ ན་ སྐྱེ་ བ་ དང་། སྡོམ་ པ་ ལས་ ཉམས་ པའི་ རྩ་ ལྟུང་ གིས་ མི་ ཏོག་ པ་ དང་ ཁྱིམ་ པ་ ཡི་ དགེ་ བསྙེན་ ཐོབ་ པ་ ལ། ཁེ་ ཅན་ ཡིན་ པའི་ ཚེ་ ཞེས་ བྱ་ བ་ ལ་ སོགས་ པ་ གསུམ་ གྱི་ ཕྱིར་ དུ། སྐྱོན་ ཡོད་ ཀྱི་ གང་ ཟག་ ལ་ ཡང་ དག་ པར་ སྦྱིན་ ཞིང་ ཟིན་ པའོ། 还戒，奉还律仪。出家人遭遇逆境不复具备守戒条件之时，出于尔后若再受戒戒能再生，不染犯戒根本堕罪，及免世俗罪过等三种需要，可向懂事明理之人，表示奉还戒律，甘作在家俗人。

བསྦྱབ་པ་གཞི་ལྔ། དགེ་ བསྙེན་ གྱི་ བསྡུང་ བྱ་ རྣ་ བཞི་ ཚང་ ལྔ་ སྐྱོང་ བ་ སྟེ། སྲོག་ གཅོད་ པ་ དང་། མ་ བྱིན་ ལེན་ པ། མི་ རྟག་ ལས་ ཀང་ ཁས་ ལེན་ པ། འདོད་ ལས་ ལོག་ པར་ གཡེམ་ པ། ཚང་ འགྱུང་ བ་ བཅུ་ ལས་ ཀྱི་ ཐ་ མ་ སྨྲ་ བ་ སྟེ། 五戒学处。谓居士所受持应断之四根本及酒戒，即不杀生，不偷盗，不邪淫，不妄语，不饮酒。

བསྦྱབ་པ་ཡོངས་སུ་དག་གཞི་གསུམ། འདུལ་ བ་ ལས་ བཤད་ པའི་ རབ་ བྱུང་ གི་ བསྒྲུབ་ པའི་ བསྦྱབ་ པ་ ཐུན་ མོང་ བ་ དང་ ཁྱད་ པར་ གྱི་ ནང་ གི་ ལས། ཀེ་ རྟ་ ཀྱི་ བསྦྱབ་ པ་ སྟེ་ གསུམ། 圆修学处事三。《毗奈耶经》十七事之一类，谓布萨、安居及解夏。

བསྦྱབ་པ་གསུམ། ཚུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ བསྦྱབ་ པ་ དང་། རྣེ་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ བསྦྱབ་ པ། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ བསྦྱབ་ པ་ སྟེ་ གསུམ། 三学：戒学、定学和慧学。

བསྦྱབ་པ་བསྡུང་ བའི་ གཞི་ དགུ། འདུལ་ བ་ གཞི་ བཅུ་ བའུ་ ཞིང་ གསེས། རབ་ བྱུང་ གི་ སྡོམ་ པ་ ཐོབ་ པ་ མི་ ཉམས་ པར་ བསྡུང་ བའི་ གཞི་ ལ། བསྦྱབ་ པ་ ཡོངས་ སུ་ དག་ པའི་ གཞུམ་ དང་། བའི་ བར་ གནས་ པ་ ཏུ་ ཞི་ གཞི་ ཡི། ཀུན་ ལ་ ཁྱབ་ པ་ ལས་ ཀྱི་ གཞི་ གཅིག་ སྟེ་ དགུའོ། 守护学处事九。《毗奈耶经》十七事之一类。为使已受出家戒者守护不失之事。此分圆修学处之事三，安住缘事五，遍行羯磨事一，共为九事。

བསྦྱབ་པའི་སྟོབས་ལྔ། དད་ པ་ དང་། བརྩོན་ འགྲུས། ངོ་ ཚ་ ཤེས་ པ། ཁྲེལ་ ཡོད་ པ། ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ སྟོབས་ རྣམས་ སོ། 学处五力，信力、勤力、惭力、愧力和慧力。

བསྦྱབ་པའི་གཞི་བཀྲ་ཤིས། སྲོག་ གཅོད་ དང་། མ་ བྱིན་ ལེན། ཚོག་ གཡེམ། རྫུན་ སྨྲ། ཚང་ འགྱུང་ བ། གར་ ཐྱོང་། དུས་ མ་ ཡིན་ པའི་ ཁ་ ཟས། ཕལ་ ཆུད་

ཆེ་མཐོ་བཅས། 八关斋戒，八斋戒，八戒斋，八关斋，八支斋，八戒。即戒杀生、戒不与取、戒非梵行、戒虚诳语、戒饮诸酒、戒涂饰鬘舞歌观听、戒食非时食和戒眠坐高广严丽大床。

བསྒྲབ་བའི་གཞི་བཅུ། དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྒྲབ་ཏ་རྣམས་བསྡུས་པས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཟིལ་བ་སྟེ། ཙ་བ་བཞི་དང་། ཚང་དང་། གང་སོགས་ཞེས་བྱུ་གང་རུལ་མེ་བཅས་རྣ་ཤིའི་རིགས་ཅིང་གསུམ་དང་། ཕྱིང་སོགས་ཞེས་ཕྱིང་བ་དང་བྱུག་པ་དང་ཏུན་དང་ཁ་དོག་འཆང་བ་བཅས་ཏུན་གྱི་རིའུ་ཅིང་གསུམ་དང་། མལ་སྟན་ཆེ་མཐོ་ཞེས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཆུ་བཟང་པོ་ལ་བྱས་པ་ནི་ཆེན་པོ་དང་། ཁྲུ་གང་ཡན་དུ་སོང་བ་ནི་མཐོན་པོ་དང་། ཕྱི་རྫི་ཁ་ཟས་དང་། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་སྟོང་པ་སྟེ་བཅུའོ། དེ་དག་ལས་ཙ་བ་བཞི་ནི་ཚམ་རབ་རྫི་ཉམ་ཏྲས་བྱས་དང་། ཚང་འགྱང་བ་སོགས་བྱུག་ནི་བཤགས་བྱའི་ཉེས་བྱས་སོ། 十戒。由沙弥学处所摄十戒：一、不杀生；二、不偷盗；三、不邪淫；四、不妄语；五、不饮酒；六、不舞歌观听；七、不涂饰香鬘；八、不眠坐高广大床上；九、不得非时食；十、不触摩金银宝物。其中前四种与他胜罪相同，饮酒以下六种乃为所忏悔之罪。所谓他胜罪，即根本罪。

བསྒྲབ་བའི་གཞི་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ཙ་གསུམ། དགེ་སློང་གིས་སྡང་བའི་བསྒྲབ་བྱའི་ཉུལ་ཁྲིམས་ཉིས་བཅུ་ལྔ་བཅུ་ཙ་གསུམ་སྟེ། ཚམ་པ་བཞི་དང་། ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ། སྐང་ལྔང་སྡུམ་ཏུ། ལྷང་ཐིབ་བཅུ་དང་བཅུ་གཉིས་བཅས་སོ། 二百五十三学处。二百五十三条比丘戒：四他胜、十三僧残、三十舍堕、九十单堕、四向彼悔和一百一十二恶作。

བསྒྲབ་བའི་གཞི་ཕྱོགས་རྩོམ་ཐེག་གསུམ། སྐང་ལྔང་མདོ་ཚད་ཀྱི་བསྒྲབ་གཞི་སྟེ། ཕྱག་ཆེ་གསུམ་ཐེར་བའི་ཚོ་དེ་ནི། སྤྱིམ་ལ་ཐུག་ཏ་གཙང་བ་ཡིད་ཀྱི་ཉེས་བྱས་སོ། 杂事。舍堕以下诸戒，若遇危命允许违犯，称为杂事。

བསྒྲབ་བྱ། (1)ཤེས་བར་བྱ་བའམ་ལག་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་གདམས། 学问。应该学习和力行的知识。(2)དྲིན་སྐུལ་སྒྲབ་གསོ་དང་ཞུལ་ཏོན་ཏུའམ། ཁ་ཏོ། 告诫，训诲，教言；བསྒྲབ་བྱ་བྱེད་པ། 劝告，告诫。བསྒྲབ་བྱ་བཟང་པོ། 有益的教诲。བསྒྲབ་བྱ་བཏུ་ལས་སྟ་བསྒྲུན་གཅིག་དགའ། 碰壁一次胜过百次教诲。(3)སློབ་པ། 学处。佛教戒律。

བསྒྲབ་བྱ་རྒྱུ་ མེ་ལིའི་ འཕྲེང་ཤིང་། རབ་ བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྟག་ལེར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་ བས་བརྩམས་པའི་བསྒྲབ་བར་བྱ་བའི་ལེགས་བཤད་རིན 《珍珠树格言》。公元1674年第五世达赖喇嘛所作格言。

བསྒྲབ་བྱ་གསུམ། དགག་ པའི་ བསྒྲབ་ བྱ་ དང་། བསྒྲུབ་པའི་བསྒྲབ་བྱ། ཚ་མཐུན་གྱི་བསྒྲབ་བྱ་ རྣམས་སོ། 三学处，三戒律：遮止学处、所立学处和同分学处。

བསྒྲབ་སྦྱོར། འཆད་ཐེམས་མེད་པའི་ ཚུལ་ འཆལ་ཏེ་དགེ་སློང་ལ་གནས་འཕེའམ་ཀྱི་རྟེན་ ཚད་ གཉིང་སྐྱངས་ཤིག 授学。对于不坦白承认自己过失的比丘进行贬斥的一种处罚。

བསྒྲབ་ཚིག བསྒྲབ་བྱ་བཤད་པའི་ཚིག 教言，训词，教诲语：བསྒྲབ་ཚིག་ཟབ་ལ་ ཀུ་ ཆེ་ བ་ མང་པོ་གནང་། 传授了深奥广泛的教言。

བསྒྲབ་ཚིགས། དགེ་ཚུལ་དགེ་སློང་སོགས་ཀྱི་བསྒྲབ་ པ་རྣ་ཁྱེའི་ཚོ་རིམ་ཀྱི་ཚིགས། 戒品。佛教律乘中有五戒、八戒、十戒、具足戒四级。

བསྒྲབ་ཚིགས་གསུམ། སོང་སྡོམ་ཀྱི་བསྒྲབ་ པའི་ཚིགས་གསུམ་སྟེ། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་ཚུལ་ དང་། དགེ་སློང་བཅས་ཚིགས་པ་གསུམ་སོ། 三种

学处。别解脱戒三种学处：居士学处、沙弥学处和比丘学处。

བསླབ་གནི། སྡོམ་གསུམ་བསླབ་གསུམ་སོགས་ཀྱི་ཚིང་གཞིའམ་རྩ་བ། 学处，律事，戒律。

བསླབ་གཞི་ཁྱད་གསོད་ཀྱི་ལྟུང་བྱེད། ལྟུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་ལ་དགྱ་བཏུའི་ནང་གཅེས། གསོ་སྦྱོང་གི་དུས་ལྟ་བུ་སོ་ཐར་ཀྱི་མདོ་འདིན་པའི་ཚེ་བསླབ་གཞི་ཕལ་ཆེའི་དགེ་བསྙེན་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚེ་ཐ་རྒྱས་པའི། 轻呵。九十单堕之一。如长净月，诵别解脱戒经时，作如是语，何用说此小随小学处为所犯堕罪。

བསླབ་གཞི་ཡང་བ། ཐུང་ནེམས་ཀྱི་བསླབ་གཞིའི་གལ་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་མིན་པའི་ཉེས་བྱས་རྣམས་སོ། 轻学处。菩萨学处中非根本罪之诸轻罪。

བསླབ་རིམ་གཅོད་བ། སོ་ཐར་ཀྱི་སྡོམ་པའི་བསླབ་རིམ་གཅོད་གཞན་པ། 新戒。后受别解脱戒者。

བསླབ་ཤེས་ཅན། ཤེས་རབ་ཅན། 学问家，有智慧者。

བསླབ་གསུམ། བསླབ་པ་གསུམ་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག

བསླབས་པ། སློབ་པའི་འདུས་པ།

བསླས་པ། ཟོ་བའི་འདུས་པ།

བསླས་མ། ལྷས་མ། 名词。编织品。བལ་གྱིང་བསླས་མའི་སྐྱེད་ཚོས། 毛线衣。

བསླས་སྒམ། (ཕྱི) ལྷམ་ཀྱི་ངང་གདོང་གང་ཀྱི་ཚེམ་དྲུབ། 靴面绣花。绣在藏靴长筒前方的花纹。

བསྒུ་ཁྲིད། མགོ་སྐོར་བཏང་ནས་ཁིད་ཐྲིན་པ། 引诱，骗走：བུ་ཀུ་ཞིག་མི་ངན་ཀྱིས་བསྒུ་ཁིད་བྱས་ནས་ཐྲིན་སོང་། 一个小孩被坏人骗走了。

བསྒུ་ཐབས། གཞན་མགོ་སྐོར་ཀྱིས་བསྒུ་བའི་ཐབས་ཤེས། 骗术。欺哄、诱骗的手段。

བསྒུ་རྩོ། ཚགས་ཞིག། 诱饵。

བསྒུ་བ། སྒུ་བའི་མ་འོངས་པ།

བསྒུ་བའི་ཆོས་ཅན། (1)རྫུན་པའི་དངོས་པོ། 诱饵。欺诳的事物。(2)འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས། 有为法，幻有法。

བསྒུ་བྱིད། མགོ་སྐོར་གཏོང་བ། 诱惑，欺骗；བསྒུ་བྱིད་ཟེད་ཐབས། 骗局，骗术。ཐུལ་སྐྱོར་བསྒུ་བྱིད་སྦྱན་པའི་ཚིག ཁུལ་ལས་བྱུང་དུག་ཆུར་མཐུངས། 虚假欺诳悦耳语，恰似金瓶倾毒汁。

བསྒུ་མེད། (1)བསྒུ་བ་མེད་པ་སྟེ་མ་རོང་བའམ་ཡང་དག་པ། 真实，不欺。(2)བློ་བཀལ་ཆོག་པ། 可信任，可信赖：བསྒུ་བ་མེད་པ་ཁྱོགས་ཀྱི་མཆོག 可信赖者为挚友。

བསྒུ་ཚིག མགོ་སྐོར་གཏོང་བའི་སྐད་ཆ། 诳言。骗人的话。

བསྒུ་ཟས། མགོ་སྐོར་ཀྱི་ཟུམ་ཆས། 诱饵。用以引诱的食物。

བསྒྲག་པ། རྡིག་པ་སོགས་བཤིགས་པ། 推倒，捣毁。

བསྒྲལ་བ། སྒྲ་བའི་འདུས་པ།

བསྒོག་པ། སྒོག་པའི་མ་འོངས་པ་དང་འདུས་བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

བསྒོག་ལ་བ། སྒོག་པའི་འདུས་པ།

ཧཱ། 藏文第二十九字母。此字母发音情形：传统说其静发音位为喉，动发音位为喉，口内动态为开喉发送，口外动态为深送暖气浊音。今前藏读作喉清擦音，相当于汉语拼音字母h，国际音标h。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a。所以这个字母的读音相当于汉拼的ha。●མིང་གཞིའི་མོ་གཤམ་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས། 极弱音语基字母之一。●དཔྱག་རྟེ་ཧཱ། 名词。哈气。张口呼气，ཧཱ་ཞུག་པ། 哈气。མེ་ཤོང་ལ་ཧཱ་འདེབས་པ། 在镜上哈气。

ཧཱ་ཚོ་བ། 懂得，知晓：ངས་ཀ་ཚོ་བྱུང་། 我知道了。ཁོ་ཚོ་ལ་མ་ཚོ། 似懂非懂。ཁོས་ཀ་མ་ཚོ། 他不知道。མི་ཚང་མས་ཀ་ཚོ་དེན་རྟོགས་བྱས་པ། 已使大家都知道。ཅིའི་གཅིད་བྱས་ཀྱང་ཀ་ཚོ་འདི་ཚོ་མེད་པ། 虽经探索，但仍一无所知。

ཧཱ་ཧཱ་དེ། ཤུགས་ཆེན་གྱི་ གད་ མ། 狂笑，大笑。

ཧཱ་སྒེ། གད་མའི་སྒེ། 笑声。

ཧཱ་ཅང་། གེག་ཏུ་འགར་རབ་ཏུ། 副词。太，很，甚，极：ཀ་ཅང་ཐལ་ཆེ་བ། 太过分。ཀ་ཅང་ཙང་མ་ཐུང་བ། 也不很少。ཀ་ཅང་བརྡེག་པ་མ་ཡིན་པ། 撩起得不很高。མེམས་ཀ་ཅང་གིས་སྡུག་པ། 甚为沉痛。གནམ་གཤིས་ཀ་ཅང་གང་བ། 天气极冷。ཀ་ཅང་ཞུམ་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཀ་ཅང་ བཏུད་ ངས་པ་ཡང་ མ་ ཡིན། 不缓不急，不弛不张。ཟས་ ལ་ ཀ་ཅང་དད་ཆེ་བས། ཟ་མ་ཤེས་ན་དུག་ཏུ་འགྱུར། 贪食过分者，不当则成毒。

ཧཱ་ཆ། (ཐུལ) འཕྱ་གད་ཆེད་དགོད་པ། 讥笑，揶揄，嘲弄：མི་མང་གིས་ཀ་ཆ་ཐུག་པ། 众人讥笑。

ཧཱ་གཉིད་ལང་བ། བསམ་པ་རྟེད་པ། 懂事，晓事：ཁྱོ་ ཀུ་ དེ་ ཤོ་ ཤོན་ ནས་ཀ་ གཉིད་ཤང་དེ་མི་གིན་པར་ཁུས་ཁྱེད་ཅག་ཆེས་ཀྱི་འདུག 那个孩子已经长大懂事，知道尊敬长辈了。

ཧཱ་བཀབ། ཁ་ནས་ཀ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དང་ མཉམ་ དུ་ དཔྱགས་ནང་ནས་བཀྲོད་པ། 哈气，呼气。张嘴哈声出气：མེ་ཤོང་ལ་ཀ་བཀབ་པ་ལྟ་བུ་ རང་རང་ཡལ་དུ་འགྲོ་བ། 就象往铜镜上哈口气一样，会慢慢地自己消失。

ཧཱ་རྒྱ་མཚན་བ། རྡོག་ཅིང་གཀམ་གྱུང་ལྟར་ཆུལ་ བོ་ང་མ་རྟས་སྐེད་བོ་དང་འཐབ་སྐབས་ཀྱི་འཐབ་ རྒྱབ་ཁབ་འཁྲུག་ཀྱི་སྐྱལ་པ་སྐྱེལ་ཆུལ་རྡུ་འཕྱལ་ཅན་ཞེག

哈努孟泰。古印度吠陀史诗所述国王罗摩那征伐罗刹时的战友，遍人天的化身具有神通力的猴王名。

ཀ་ནེ་ཀོན་ནེ། (ཐུལ།) འཐོམ་མེ་བ། 胡里胡涂，不清醒：ཀ་ནེ་ཅོན་ནེ་བྱས་ན་ དོན་ དག་ ལེགས་པར་ གེས་མི་ཐུབ། 胡里胡涂就不能把事情弄清楚。

ཀ་བ། (ཐུལ།) (1)མ་རུ་མེད་པར་ཚོང་པ་ ཆེན་ པོ་ ཞིན་མངོག་ཅིད་མཁན། 空头商人，买空卖空者。(2)བུ་ལོན་མང་པོ་རྒྱ་ཡོད་པའི་མི། 债务重者。负债累累的人。ཀ་མི། 负债者，债务人。

ཀ་བ། ཀ་ནས་ བ་ བར་ གོ་ གང་ བསྡུ་ བའི་ ཞེས་སྒྲུང་ཀྱི་གསལ་ཅིད་ཡི་ ཀེ་རྟགས། ཀ་བ་字摄。梵文自ཀ་至བ་所摄二十字，即ཀ་ཁ་ག་ང་ཅ་ཆ་ཇ་ཉ་ཊ་ཋ་ཌ་ཎ་ཏ་ཐ་ད་ན་པ་ཕ་བ་ཨ་二十字。迦罗波ག་ལྷ་ཨ，即《声明积分论》中称此为浊音字。

ཀ་བེ་ཀུ་བེ། ཅིད་དང་ངས་ཆ་ པོ། 慌张，慌里慌张：ལྷོ་ ཆས་ མ་བཟས་ པར་ ཀ་བེ་ ཀུ་ བེ་ བྱས་ནས་ ཕྱིན་ ཟིང་། 没有吃饭就慌里慌张地出去了。

ཀ་ཡིང་ཅན། (ཁངས) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་ པོ། 哈名者。大自在天的异名。

ཀ་ཁྲ་བྱ་བཟློག་སྟ། (ཐུལ) (1)ཆ་ ཀྱང་ མི་ བཟོད་ པ་ ཉེ་ བཟོད་ བསྒོམ་ ཞེད་ པ། 无忍耐力：ཀ་ཁྲ་ བྱ་ཟློག་ཀྱིས་ བྱ་ བ་གང་ ཡང་ མི་ འགྲུབ། 无忍耐力就不能有什么成就。(2)འགྲུང་ ཚོ་གེ་ ཆེ་ བ། 时冷时热。喻情绪容易波动：ལས་ དོན་ སྒྲུབ་དུས་ ཁྲ་ ཁྲ་ བྱ་ཟློག་ བྱས་ན་ མི་ འཐུག 工作情绪不可时高时低。

ཀ་ཡང་། ཤུགས་རིགས་ཀ་ ཅང་ ཡང་ བ་ ཞེག་ དང་ དེས་ བཟོས་ པའི་ སྐྱོང་ ཆས། 钢精。锑铝等轻金属及其所造器皿。

ཀ་ལང་ཀ། དངུལ་བརྒྱས་མ། 假银。

ཀ་ཨོ། (ཐུལ) ཐང་ཆད་པའི་སྐད། 唉，哎哟。表示劳累疲倦的语气词，དཀའ་ལས་ཁག་ བྱང་ ཀ་ ཨོ། 唉，累了！ ཀ་ཨོ་ངལ་གསོ་ཐུག་གོ། 哎哟，休息吧！

ཀ་རི། (ཤེགས) འཇིག་རྟེན་དམ་ཟེང་གི། 狮子。

ཀ་རི་ཀུ་ཀཱ། (ཤེགས) ཨ་ ཏ་ ར། 诃子。藏青果。

ཀ་རི་ཁྲ་ཅན། (ཁངས) བཀྲ་ ཤིས། 乘狮者。帝释的异名。

ཀ་རི་ཀྲ། (ཤེགས) རི་དགས། 野兽。

ཀ་རི་ཀྲ། (ཤེགས) རི་དགས། 野兽。

ཀ་རི་ཙན་ཏན། (ཤེགས) (1)ཙན་དན་དཀར་པོ། 白旃檀，白檀香。梵音译作哈利旃檀。(2)ལྷའི་ ཤིང་ཅེང་། 神树。天界的树。

ཀ་རི་ཀྲུ་རི། (ཐུལ) ལས་ཀ་ཤེད་ཚགས་ཟམ་དུ་ངར་ མི་ ཅིད་ པ། 草率，马虎，粗心大意：ལས་ ཀ་ ཅིད་ སྡང་ས་ཀ་རི་ ཀྲུ་རི། 工作作风，马马虎虎。

ཀ་རིཤི་ཀྲ་ཅན། ཀ་རི་ ཀྲ་ ཅན་ དང་ ཨཏ།

ཀ་རེ་བ། (1)བར་ སྟོང་ དང་ ཐུ་ ཀ། 空隙，孔，洞。(2)མིག་ གིས་ ལྷ་ ཤུལ་ ཀྱི་ ཁྱད་ པར། 注视，直视：མིག་ ཐད་ ཀར་ ཀ་ རེ་ ལྷ་ བ། 两眼直视。

ཀ་རེ་ཤོང་བ། རེ་རེ་ ཤོང་ བ་ སྟེ། མིག་ ཀི་ བཟོ་ ཅམ་ ཙོད་ པ་ ལས་ དོན་ དུ་ མཐོང་ མི་ ཐུབ་ པ། 睁眼瞎。有眼而不能见物者。

ཀ་རེ་ཀྲུ་རེ། ཀ་རི་ ཀྲ་ རི་ དང་ ཨཏ།

ཀ་ཁངས། ཀ་ ཞེས་ དབྱག་ ཐྲེང་ དབྱང་ ཅིད་ ཁ་ ནང་ས་ཆ་ མོ། 口中热气。从口中呵出的热气。

ཀ་ཚ། བོང་ང་རྟག་ ཏོ། 草乌。毛茛科，药用植物名：ཀ་ ལའི་ དུག་ དང་ བཟང་ དུག་ གཉིས། ཆུས་ ཅིད་ ངོས་ རས་ མཉམ་ ན་ ཡང་། ཐན་ གནོད་ མེ་

གཅིག་ཁ་ཁ་རེད། 草鸟与六佳，生态虽一样，损益各不同。

ཀ་ལ་གཙལ། ཚོགས་བདག་རྒྱ་བྱིང་ཆེན་གྱི་ མགོ་ཡིད་བཞིན་དུ་ལྟ་ཞིག 象头财神。梵音译作毗那夜迦。大自在天的长子。

ཀ་ལ་ཁོངས་བ། (ཐུལ) མི་ངན་གྱིས་ཁ་ བསྒྲགས་བཏུབ་རྒྱ་ངང་གི་དངུལ་དངོས་དེའི་ལག་ཏུ་ཁོང་བ། 上当，受骗。自己的钱财被坏人骗去。

ཀ་ལམ། ཐལ་ཆེ་བའམ་ཐུགས་ཙམ། 大致，差不多；གནས་ཚུལ་ཀ་ལམ་འདྲ་བ། 情况大致相同。ཀ་ལམ་ཟླ་གཅིག་འཁོངས་སོང་། 差不多满一年了。སྤྲེ་དང་སྤྲེའུ་གཅིས་ ཀ་ལམ་རིགས་ མཐུན། 猿和猴大致同类。

ཀ་ལས་བ། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་བའི་ངོ་མཚར་ རམ་ཁ་མཚན་བྱུང་བའི་སྐྱེ་འཆར་ཚུལ་ཞིག 惊骇，诧异，十分惊异；རང་དབང་མེད་ བར་ ཀ་ལས་བྱུང་། 不禁十分惊异。ཀ་ལས་ཆུ་ཅི་ཞེད། 有什么奇怪的？ ཀ་ལས་ཤིང་ངོ་མཚར་བ། 惊奇。ཀ་ལས་རྨུན་འགྲོར། 惊得发呆，惊心动魄。མི་རྣམས་ཀ་ལས་ ཏེ་ ཁ་ གདངས་ མིག་ གདངས་ ནས་ཐུལ་བ། 人们惊奇得目瞪口呆。

ཀ་ཤིཏ། (སྨན) ཟམ་ཕྱགས་ཀྱི་མིང་། 水獭皮。

ཀ་ཤེ་རྩ་ལེ། ཀ་རི་ཏུ་རི་དང་དུན་གཅིག

ཀ་ཤེམ། རླུང་དམིགས་གང་ཡང་ མེད་ བར་ གཞན་ཕྱི་ས་ནས་དངུལ་དངོས་ བྱ་ ལོན་ ལེན་ བ། 空头举债。无任何偿还能力而从他人处借入钱财。

ཀ་ཤེལ། ཕུམ་བའི་རིགས་ཀིག 锦葵花，棋盘花；ཀ་ཤེའི་མེ་ རྩེག་ཡལ་ནས་ འགྲོ། 棋盘花要凋谢。

ཀ་ཤོ་ དཀར་ ཅིའི་ མེ་ རྩིག དུ་ ཕུམ་ མེ་ རྩིག་དཀར་བ་ཞིག་ རྒྱ་ རྡོས་སྐྱེས། ནུས་བས་ མཁལ་ཚད་དང་། མངལ་ཚད། ཁུ་བ་འཇིག་པ་ སོགས་ལ་བནོ། 白棋盘花。锦葵科棋盘花之开白花者。味甘而辛，性平，功能治肾热、胎热及遗精等。

ཀ་ཤོག་བ། (ཐུལ) (1)ཚ་ཐ་ སྐྱེངས་ པ། 破产，倒闭；ཚོང་པ་ཀ་ ཤོག་པ། 商人破产。(2)རྩེད་ བའམ་འཕྲུགས་པ། 错了，失算；ཡང་ བསྒྲུབ་ཀ་ ཤོག་པ། 又打错了主意。

ཀ་ཤུ་ཀ་ཤ། (ཤེས) (1)སྤྲུན་རས་གཞིགས་རིགས་ ཕྱའི་ནང་ཚན་ ཞིག ཁ་ཤ་པ་ཎི་ཤྭ་ར་ཡི། 诃罗诃罗明王。观世音菩萨五化身之一。(2)འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་མཚན་ཀྱི་ཅི་ཐག་ཅིག 文殊菩萨的异名。

ཀ་ཤོག (ཞ) ཁུ་དཀར་ཀེ་ རྡོ་ སྤྲན་ཀྱི་རིགས་ཤིག རྡོ་ མངར། ཁུ་རྩེས་བཞིལ། རྩུབ་བས་ མིག་རིམས་ སེལ། རྩ་ནད་སྤྱོང་བར་ བྱེད། 滑石。药用矿物名。味甘，性凉，功能治传染性目疾及筋络诸病。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀ་ ཀོ་ཅིག་དང་། ཁ་རྡེ་ག། ཁུ་དཀར། ཐོད་ལེ་ཀོར། ཀ་ཤེཀྵ་ བཅས་ སོ།

ཀ་སྨ། (ཤེས) ཀ་དག་ མའི་ བར་ ཀེ་ ལེགས་ སྦྱར་སྐད་ཀྱི་ཀ་ཤལ་བྱེད་ ཐམས་ ཅད་ཀྱི་མིང་། ཀ་སྨ་ 字摄。梵文三十四辅音字，除结合字乞洒 ཀྵ 而外，所余三十三字全部，为使音理上便于拼合，将原来以发音部位为主的次序改组为始ཀ་终སྨ་的次序，命以此名。全部分为七组：首列五遍口声字，为拼音起变化之用；次为汉语等韵学家说的捺类，系五鼻音字；次为等韵的弭类，系五浊声透气字；次亦为等韵的弭类，系五浊声含气字；次为等韵的透类，系五清声透气字；次为等韵的溪类，系五清声含气字；末列三遍口声字，为啧声上结合之用。

ཀ་ས་字汉语近似对音表

ཀ་ས་字表

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ
ཆ	ཇ	ཉ	ཊ	ཋ
ཌ	ཎ	ཏ	ཐ	ད
ན	པ	ཕ	བ	མ
ཙ	ཚ	ཛ	ཝ	ཞ
ཟ	འ	ཡ	ར	ལ
ཤ	ཥ	ས		

对音表（依瑜伽金刚顶经译文）

贺	耶	嚩	囉	逻
娘	拏	曩	仰	莽
鄯	荼	驮	伽	婆
惹	拿	娜	哦	麽
佉	颇	磋	咤	他
左	吒	多	迦	跛
捨	洒	娑		

ཀ་ས་དབྱངས་མེད། ཀུ་ཁ་ཀྱི་ཁསལ་བྱད་དབྱངས་མ་ཁྱབ་པ་མཐའ་དག ཀ་ས 辅音。梵文全部纯辅音字。

ཀ་སག ངང་ཆུལ་ཀྱི་ཁངས་ཨྱང་མི་རིགས་ཤིག ཁོག་ཁུལ་ཞེན་ཅང་ཡུ་ཁུར་རང་སྐྱང་ལྷོངས་དང་ཁན་ཐུའུ་ཞིང་ཆེན་སོགས་ཡིན། ༡༩༨༢ ལའི་རྩིས་ ཀྱི་ལས་ཡུར་མི་ཁངས་ཀྱི་ཐུགས་ ༥༠ ཡུག་ཙམ་ཡོད། 哈萨克。我国少数民族之一。分布在新疆维吾尔自治区和甘肃省等地。人口90多万（1982年）。

ཀ་ཀ། (1)འཇིགས་སྐྲག་བསྐུལ་བའི་སྒྲ། 嘿嘿。威吓声。(2)འཕྲོ་སྐྱེད་བྱེད་པའི་གད་མོ། 哈哈。讥笑声。

ཀ་ཀ་སྐྱག (མངོན) (1)བྱ་བཞད། 鸿鹄、天鹅的异名。(2)བྱ་ཨུག་པ། 枭、猫头鹰的异名。

ཀ་ཀ་ཀེ་ཀེ། བཞད་གད་ཀྱི་སྒྲ་ཙམ། 哈哈呵呵。一种笑声。

ཀ་ཀང་ཨོད་པ། (1)གད་མོ་ཀ་ཅང་ཆེ་བ། 狂笑，大笑。(2)དུར་ཁྲོད་ཆེན་པོ་བཅུད་ཀྱི་ནང་གཞལ་ཡས་ཁྱིམ། 狂笑寒林。八大寒林之一。

ཀག་སྒྲ། ལུང་པ་འཕེན་པའི་སྒྲ་དང་ མཉེན་པ་འཁྱགས་པའི་སྒྲ། 咳唾声，哮喘声，མཉེན་པ་འཁྱགས་པའི་སྒྲ་ཁག་ཁྱེའུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་སྒྲ་འདྲ། 喉咙梗塞，哮喘发声。

ཀང་འཇོག་པ། ཀང་ཆུག་ གི་ འགྲོས་ ཏེ་ ཚ་ བཏུགས་ པའི་འགྲོ་ སྐྱངས་ ཚམ་ ཁྱངས་ རྡེགས་ ཀྱི་ རྟག་ པའི་ འགྲོ་སྐྱངས་ ཁྱིམ། 漫步，信步，傲步。漫无目标任意行进的步伐，ཨ་ རྨ་ ཆུགས་ པ་ ཕྱར་ ཀང་ འགྲོས་ ཐུབ། 象饱食后的乌鸦一样傲步而行。

ཀང་ཆུ། རང་ འཁོས་ དང་ མི་ འཚམས་ པའི་ སྐྱས་ གཞོས་ཀྱི་ ཐོ་ ཆུའི་ སྐྱེད་ ཙུལ། 过分的铺张，没有节制的排场；བཏུ་ བཤེས་ སྐྱང་འབྱུགས་ཀྱི་ སྐྱས་ གཞོས་ཀང་ ཆུ་ ཚ་ པོ། 东拉西借，过分铺张！

ཀང་སྒྲག་ བཀྲག་དཔྱད་ཚེད་ པའི་ ཀྱལ་ཆུག 轻率，潦草，不负责任；རང་ མཚམས་ ཀང་ ཆུག་ གིས་ ལས་ ཀ་ བྱས་ པ། 随便草率从事。

ཀང་ཆུ། མ་ ཆུའི་ སྐྱེད་ཆུད་ཀྱི་ ཆུ་ ལག་ ཅིག མཚོ་ སྐྱེན་ ཁྲེའུ་ ཆེན་ ཁོངས་ མཚོ་ ཕྱོ་ བོད་ རིགས་ རང་ སྐྱང་ ཁྱལ་ཀྱི་ ཁྲེའུ་ ཅའི་ རྩྭ་ངུ་ ཁོད། 大河坝河。黄河上游一支流，在青海省海南藏族自治州兴海县境内。

ཀང་ཀཀཨ། བྱང་ ཆུལ་ཀྱི་ ཀཀཨ། 乱说，胡诌。

ཅང་དྲེ། བལ་བོའི་སྐད་ཡིན་ཏེ། བཙུན་པ་ཞེས་བའི་དོན། 高僧，大德。系尼泊尔语。

ཅང་བ། (ཕྱི) (1)བསམ་བློ་གཏིང་མེ་ཐུབ་པར་སེམས་སྐྱེད་བ་ལྟར་གྱུར་པ། 昏迷，神志迷乱；神志昏迷。 (2)དབུགས་ཅང་བར་དབུགས་འཆོང་བ། 喘息，呼吸窒息；急剧步行，因而喘气。

ཅང་ཐག (1)བར་ཆེ་སྐྱེན་དང་རལ་སྐྱེན། 漏洞，残缺；房屋墙垣都已颓败穿漏。 (2)སྐྱེན་དང་ནོར་འཁྲལ། 缺陷，错误；这件事不会有大的错误。

ཅང་ཐབ། ཅང་ཐག་དང་དོན་གཅིག

ཅང་ཚང་། སྐྱེན་ཞུགས་པ། 毛病，纰漏，错误；犯了公私不分的毛病。

ཅང་ཆིག ཐམས་ཅད་ཁ་བཏང་བའི་གཏམ་བྱང་ཐུལ། 鲁莽话，冒失语。不加思索的话。

ཅང་ཟློག ནོར་འཁྲལ་ཆེ་ཁྱད་པར་རམ། 误差，差池。不符合的地方；ཅང་ཟློག་གཏོང་། 谎报，虚报。ཅང་ཟློག་ཆ་བོ། 豁出去。གཏོང་ཚོང་གི་རྩིས་ལ་ནོར་འཁྲལ་ཆེ་ཅང་ཟློག་བྱུང་། 收支帐上发生误差。མི་འདི་གཉིས་གཞུང་ཐོ་རིང་ཐུང་ཅང་ཟློག་མེ་འདུག 这两个人身长差不多。

ཅང་རམ། སྐྱེན་ཞུགས་བའམ། ནོད་སྐྱེས་དང་ཅིད་སྐྱེས་རྩིང་ཐོ། 纰漏，鲁莽。言行冒失粗疏。

ཅང་ཤེད། (1)ནོད་སྐྱེས་དང་ཅིད་སྐྱེས་རྩིང་ཐོ། 冒失，鲁莽，不经大脑，不负责任地乱来。ཅང་ཤེད་ཅན་ཆེ་གཏམ། 冒失话。(2)རང་ཤེད་ཆ་བོ། 横蛮，固执；ཅང་ཤེད་ཆ་བོ། 顽固。ཅང་ཤེད་ཀྱི་ཚུར་ཆིས་ཙམ་བཟང་མི་ཅིད་པ། 固执不改。

ཅང་སངང་བ། (ཕྱི) ཚེས་ཚངས་ཅ་ལས་པ། 惊奇，骇异，愕然；ཅ་ལས་ཅང་སངང་པ། 甚为惊异。

ཅང་སོང་། ཅང་ཐེམ་དང་དོན་གཅིག

ཅང་ཅང་། སྟོང་སྐྱང་འཚང་ཚུལ། 空幻，空空。空洞无物状；སེམས་མེ་དགའ་བས་སྟོང་སྐྱང་ཅང་ཅང་དུ་གྱུར། 神思惘然。内心不快貌。 སེམས་དགའ་ཅང་ཅང་། 喜滋滋。高兴喜悦貌。

ཅད། ཐོ་ཐང་དུ། 副词。忽然，突然，猛然；ཅད་ལངས་པ། 猛然站起。དགྲ་དམག་རྣམས་ཀྱིས་ཅད་ཀྱིས་མཐའ་བསྐོར་བ། 突然被敌军包围起来了。

ཅད་རེ། ཐ་བསམ་འདི་དྲན་ཤད་བར་ཅིན་ཐོར་ཏུ་གནས་པ། 惊愕，发愣，失神；དྲན་ཤད་ཅད་དེ་མ་སྟོད་མནོ་བསམ་ཐོང་ས། 不要发愣，再想一想！

ཅད་དེ་འཛོག་པ། རྒྱའི་འཛོག་ཁུགས་འདི་ཤིན་འདི་ཤིན་འབྲོ་འདུ་བཀག་རྣམས་ཅ་ཐང་རིང་འཛོག་པ། 愣住，愣征。分别不出是此、非此，内聚、外驰，愣神呆住的一种心理状态。

ཅད་དེ་བ། སེམས་མེ་གསལ་བའམ། དྲན་པ་འཐོང་བའི་ཐམས། 昏沉，精神昏迷，迷糊不清；ཐ་དྲན་འདི་དྲན་ཤད་བར་རེ་ཞིག་ཅང་དེ་བར་ཁྱས། 暂时昏迷，失去知觉。

ཅད་ཙི། དྲན་ཤེད་དམ་དྲན་འཐོར། 形容词。昏倒，昏厥；ཞེད་རྣམ་ཅང་ཙིར་ཤེ་བ། 吓得昏厥而死。

ཅད་ཅར། (རྟེང) ཐོ་ཐང། 忽然，突然。

ཅད་ཅད་ཙི། (1)དྲན་པ་འཐོང་བ་ལྟར་ཁྱུང་བའི་

ཙུལ། 昏昏沉沉。 神志、记忆迷乱不清状：དང་ངས་སྐྱག་རྒྱས་ནས་ཤས་ཀ་ དང་ བོང་ ཐུང་ ཡ། 吓昏了。 (2)དཀྲག་ཀ་དང་ཉེ་ཆར་རྒྱབ་ཡ། 喘吁吁。连续喘气的样子：ཕང་ཆད་ནས་དཀྲ་ ཀ་དང་བོང་ཐུང་ཡ། 累得气喘吁吁。

ཁྲན། (མིག) རྒྱལ་པོ། 国王， 大王。汉音译作“汗”：ནོ་ མོན་ ཁྲན། 法王。དྲུ་ ཁྲན། 大王，大汗。

ཁྲན་ཅེ་ཁྲོན་ཅེ། དོ་སྣང་ཆུང་ ཡ། 不在意，不经心：ཤེད་ཆ་ཐན་དུས་ ཁན་ནེ་ ཁོན་ ནེ་ ཐུས་ ན་ དོན་སེམས་ལ་ མི་འཛས། 听话漫不经心，则其意义就记不住。

ཁྲན་ཁྲོན། ཏ་ ནེ་ ཁོན་ ནེའམ་ ཀན་ ནེ་ ངོན་ ནེའི་ བསྡུས་ཆིག

ཁྲབ། 形容词。(1)ཞེན་ཆགས་ཆེ་བའི་རྣམ་པའམ། ཅིག་དུ་ རྣམས་པའི་ཚུལ། 急切贪好状，贪馋状：ཁྲབ་ཟན། 嘴馋。ཁྲབ་ཤིག 厌恶，反胃恶心。(2)ཐོག་ཐར་དུ་བྱུང་ཚུལ། 急切，急骤：ཁྲབ་ཐུག 急驰。ཁྲབ་དཀོད། 大笑。

ཁྲབ་ཐྱག། རྣམས་སྐབས་ཀྱི་ཅ་ རྡའི་ ཐྱི། 急剧饮食声，ཁ་ཀསྐང་ཁྲབ་ཐྱ་དོད་དེད་དེ་ཀའ་ཡིད། 莫那样吃喝得呼噜发响！

ཁྲབ་བཅད། ཀདོད་ ཞེན་ ཀྱིས་ ཀཐྱག་ ཡ། 夺，抢，掠夺：རག་ ཡས་ཆོང་ ཡ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུ་ རོད་ ཁྲབ་བཅད་ཀྱིས་ཀཐྱག་བཅོམ་བྱས། 强盗劫掠商旅财物。

ཁྲབ་ཚ། གད་མོ་དཀོད་ཚུལ་ ཞེག 戏谑，开玩笑，哄笑。

ཁྲབ་ཆི། ཐྱིད་པ་ སྟེ་ སྟ་ ཀཆངས་ ཐ་ སོགས་ ཀྱི་ ཅྱིན་ ལས་དབང་མེད་ དུ་ ཐྱ་ ཁྲབ་ ཆི་ ཁྲབ་ཆི་ ཞེས་ཀཐྱི་ ཡ། 喷嚏：ཁྲབ་ ཆི་ བཏུབ་ ཡ། 打喷嚏。

ཁྲབ་ཚོབ། ཅིག་ དུ་ རྣམས་ པའི་ ཚུལ་ ཀྱིས་ ཀདོད་ ཐ་ ཐོབ་ཐབས་ ཅྱིད་ ཡ། 争抢，囊括，蜂拥争夺：ལས་ ཀགོན་ ཁྲབ་ ཐོབ་ཀུག་ ཡ། 争担任务。ཚོང་ ཁག་ ཁྲབ་ ཐོབ་ ཀྱིས་ རྩ་ ཡ། 抢购商品。

ཁྲབ་བཐུང་། ཀདོད་ རྣམས་ ཆེན་ བོས་ ཀཐུང་ ཡ། 争饮。抢着喝。

ཁྲབ་ཆེ་རྟོབ་ཆེ། དུ་ངར་ ཞེབ་ཚགས་ ཞེད་ ཡ། 麻草，粗率，马虎：ཐུ་ བ་ ཁྲབ་ ཆེ་ ཁྲབ་ ཆེ་ ཐུས་ ན་ ཁྲངས་ ཐུབ་ ག་ ལ་ ཡོང་། 工作马虎，哪会可靠？

ཁྲབ་ཐྱིད། ཐྱིད་ ཡ། 喷嚏：ཆས་ ལ་ ཐོག་ བས་ ཁྲབ་ ཐྱིད་ བཏུབ་ ཡ། 感冒伤风打喷嚏。

ཁྲབ་ཀཆོམ། (ཁྱས) དྲལ་ ཀཆོམ་ ཟས་ རོབ་ ཅས་ ཀཆོམ་ ཡ། 串缝，绗缝。疏落不密的缝法：དོ་ ཐོ་ རྣམས་ཁྲབ་ ཀཆོམ་ ཐུག་ ཡ། 稀疏地缝拢包装捆子。

ཁྲབ་ཀ། ཀདོད་ རྣམས་ ཆེན་ ཐོའི་ ཐོབ་ཐབས། 接抢，争夺：ཐོན་ ཐྱིད་ ངས་ རྩོལ་ ལ་ ཁྲབ་ ཀ་ ཅྱིད་ ཡ། 争着干生产劳动。

ཁྲབ་ཀང་ཅྱི། ཁྲབ་ ཀང་ ཟཆི། ཁྲབ་ ཀང་ ཟཆི། ཁྲབ་ ཀང་ ཟཆི། (ཐ) དཔང་ ཐོ་ ལག་ ཁའི་ མིང་ ཀི་ རྣམ་ ཐུང་ ཀི་ ཀ་ རྩོ། 佛手参，手掌参。

ཁྲབ་ ཀཀག་ ཟ། ཀཐུན་ ཁ་ རྩུ་ རྩོ་ ཐྱིད་ ངས་ ཁྲབ་ ཐོབ་ ཀྱི་ ཀ་ རྩོ། 争论，争辩：ཁྲབ་ ཀཀག་ ཟ་ ཟཆམ་ ཅྱིད། 一齐辩论。

ཁྲབ་ཁྲབ། ཐུག་ དུ་ ཞེན་ ཆགས་ ཆེན་ ཐོ་ དང་། ཡང་ ཡང་ ཅྱིད་ ཚུལ། 饕餮，贪馋。爱吃好吃的东西：ཟས་ ཞེས་ ལ་ ཁྲབ་ ཁྲབ་ ཅྱིད། 贪食美味。ཐུ་ རོད་ ཤོང་ ཟ་ ཐུང་ ཡང་ ཁྲབ་ ཁྲབ་ མི་ རྣམ་ ཡ། 不贪图物质享受。

ཁྲབ་ཁྲབ། ཞེབ་ཚགས་ ཞེད་ ཡ། 马虎，草率，不细致：ཁ་ ཟས་ ཁྲབ་ ཁྲོབ་ ཀྱིས་ ཟ་ ཡ། 胡乱吃些东西。

ཁྲམ་ ཁྲིང། (1)ཁྲམ་ ཡས་ ཁྲིང་ ཐ་ རྩེ་ དངོས་ ཐོ་ སོད་

འདོད་པས་བདག་པོ་བྱས་པ། 勒索，妄取，强取豪夺：གཞན་གྱི་རྫུ་རོང་ཤམ་ཁྱེར་བྱས་པ། 强取豪夺他人财富。 (2)ཆུས་ཤུགས་ཀྱི་རྙེལ་གྱབས་བྱས་པ། 发霉。受潮霉烂：ཁ་ཟས་ཤམ་ཁྱེར། 食品受潮。ཀ་རྩྭང་ཤམ་ཁྱེར། 陈肉发霉。

ཤམ་ཆེན། ཤམ་པ་ཞོད་མཁན། 妄人。浮夸、荒诞之人：མི་ཤམ་ཆེན་གྱིས་ཤམ་པ་ཞོད། ཀུན་མ་ཤམ་ཆེན་གྱིས་མི་གསོད། 妄人夸嘴，强盗害命。

ཤམ་བཟོད། ཤམ་པས་ཟོན་འཕྲལ་བས། 抵赖，诬枉：ཤམ་བཟོད་བྱས་ཀྱང་ཁྱབ་ཐུབ་ཐོག་ཁང་ཁང་མེད། 纵然抵赖，毫无益处。

ཤམ་དྲི། ཟས་སོགས་རྙེལ་གྱབས་ཐེབ་པའི་དྲི། 霉臭，霉味：བཞིར་ཚན་ཙེད་ཟངར་ཟས་ལ་ཤམ་དྲི་ཞུགས་དོགས་ཀྱི་བས་ཐེབ་དགོས། 潮湿季节，谨防食物霉臭。

ཤམ་བརོད། ཤམ་ཆིའི་འདོད་པ། 妄想，贪得无厌：ཤམ་འདོད་ཅམས་མེད། 贪得无厌。ཤམ་འདོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་བཙན་འཕེལ་ཐེབ་པ། 妄想侵略别人。

ཤམ་པ། 名词。(1)འཐོབ་འདོད་ཀྱི་བརྟག་ཤེས། 贪心，贪婪。贪得的欲望：ཟ་ཤམ། 贪吃。འཐུང་ཤམ། 贪饮。ཆོ་ཤམ། 跋扈。 (2)རང་ཚོད་མ་ཕེབ་པ། 非分，狂妄，荒唐：མི་ཤམ་པ་ཆེན་པོ། 荒唐的人。སྨད་ཚ་ཤམ་པ་མ་ཞོད། 莫说狂妄的话！ཤམ་པ་དཔའ་གསལ། 狂妄自大。ཤམ་པ་བཤད། 瞎扯，胡说。ཤམ་པས་འཕྲེད། 强词夺理。ཤམ་པ་འཇུགས། 诬赖。ཤམ་པ་རི་ཙམ་བཤད་ནས། བདེན་པ་ཁཁག་ཙམ་འཐོབ་རེ། 说谎大如山，只求信一牛。意谓把歪道理说大些，多少总能占住点小理。 (3)ཁྱོ་ཚས་དང་སྡུད་སོགས་ལ་རྩལ་སྐངས་ཀྱི་ཁཁའ་ཤུགས་པ། 霉垢。食品陈腐及器物朽烂时所生绿霉：ཤམ་པ་བཏུབ་པ། 发霉。

ཤམ་ཐུ། རྩལ་སྐུངས་སྐུ་ཁྱུང་པའི་ཁཁའ་ཐུ། 霉。食物等腐烂变质时生出的霉菌。

ཤམ་ཞོད་ཅན། ཤ་ཙང་ཤམ་པ་ཆ་པོ། 强横者。极荒唐的人，最不讲理的人。

ཤམ་སྨྱོན། འདོད་ཤམ་གྱིས་སྨྱུ་བ་ལྟ་བུ། 疯狂，狂妄：ཤམ་སྨྱོན་ཚུར་ཆོལ། 疯狂来犯。ཤམ་སྨྱོན་གྱིས་འཁྱག་ཀྱེན་ཟློང་པ། 疯狂地挑衅。

ཤམ་ཚུལ། ཁང་ལའང་མི་བཤོས་པའི་ཤམ་པ་ཆ་ཚའམ་ཇུན་ཆ་པོ། 狂言，妄语，浮夸，虚夸。

ཤམ་བཟུང་། ཤམ་འདོད་ཀྱིས་བདག་པོ་སྐྱེད་པ། 盘据，窃据，把持，非法占领：ཁྱིམས་འཁལ་ཤམ་བཟུང་། 非法占据。

ཤམ་བཟོས། གཞན་གོང་ཤམ་པ་ཐོས་པ། 贪污。非法取得财物。

ཤམ་ཁྱ། (རྟེང) ང་རྒྱལ། 骄傲，自大。

ཤམ་ཁྱས། བསྟོད་ཤམ་ཀྱི་ཡུས། 夸功矜能，狂妄自夸：ཁྱབ་རྗེས་ཤམ་ཡུས་འཆོང་བ། 夸耀功劳。རྫུན་གཏམ་ཀྱིས་ཤམ་ཡུས་དྲངས་པ། 撒谎卖弄。མི་མང་པའི་ཁྲིད་དུ་ཤམ་ཡུས་མ་ཞོད། 真当众自夸！

ཤམ་ཤྱ། (ཁྱལ) ཐུ་གྲི་ལྷམ། 小儿鞋。儿童穿的鞋。

ཤམ་ཤོད། དབྱང་ངོམ་མམ་ཁྱམས་མེད་ཤུགས་མེད། 霸道，骄横。暴戾恣睢：འོས་མེད་ཤམ་ཤོད། 骄横无理。ཤམ་ཤོད་གང་འདོད། 横行霸道。ཤམ་ཤོད་ཁལ་བསྡུ། 横征暴敛。

ཤམ་བཤད། མ་ཡིན་ཡིན་ཚུལ་ སོགས་ཀྱི་ རྫུན་གཏམ། 谎言，假话：དཀོག་གཏམ་ ཤམ་བཤད། 撒谎造谣。ཤམ་བཤད་ཁཀོ་སྐོང། 招谣撞骗。

ཤམ་ཤེམས། འདོད་པ་ཆེན་པོ། 野心，非分妄

想；ཏམ་སེམས་ཐུན་བཅངས། 心怀叵测，怀有野心。ཏམ་སེམས་ཆེར་འབངས། 野心勃勃。ཏམ་སེམས་ཆེ་ལ་ངོ་ཚ་མེད། 狂妄无耻。

ཏངས། ❶ཁྱང་སྨྲག་བའི་གཏམ། 名词。吹牛，吹牛的话，浮夸之谈；ཏང་བཀྱད། 吹牛，浮夸。ཏང་ཚ་བོ། 荒诞不经。ཁོའི་སྐད་ཆ་དེ་དག་ཏང་རེད། 他的话是吹牛。ཏང་མ་སོང་། 莫说浮夸之言！ཏང་ཚ་བོས་ཏང་གཏམ་མ་བཀྱད་ན། ཏང་ཆང་ཉ་གད་མོ་སོང་དེན་མེད། 大吹者不吹牛皮，小吹者何至发笑？❷ཟུབ་ཅང། 副词。倏尔，忽然，陡然；ཏང་ཁྲིམ་ཁྲོ་བ། 勃然大怒。ཏང་ཁྲིམ་སྡུད་བ། 顿然坐下。ཐུམ་སྡུང་ཏང་ལང་མི་ཐུབ། 空袋不能突然立起。མིག་ཏང་དེ་ལྟ་བ། 瞠目直视。ཡང་ན་ཞག་གསུམ་གཅིག་བས་མེས། ཡང་ན་ཏང་དེ་བལྟས་བས་མེས། 或同处三日才相识，或倏尔一见便相知。

ཏང་ཀོང་། རྒྱ་གོང་ཡང་ཏྲག་མ་འཕྲིག་གོང་ཁད་ཀྱིས་ཚབ་བའི་རིན་གོང་། 谎价。漫天讨价，乱要的价钱。没有讲定实价之前的价钱。

ཏང་ཐོག་མ། མིག་ཁིས་ ཏང་ རེ་ ལྟ་ བའམ་ ཅང་ རེ་ བལྟས་དེ་ཐོག་མ། 睁眼入定。不闭眼睛的修定。

ཏང་ཐུ། ཐང་ཆད་བའི་ངལ་ ཐུའམ་ གཉིད་ དུས་ཀྱི་ སྒྲུང་ཐུ། 疲累喘息声；鼾声；垂死抽气声；ཏང་ཐུ་ཚ་བོ། 粗声粗气。

ཏང་ཅན། མི་ཏམ་པ་ཅན་ནམ་ཁམ་པ། 狂妄者，欺诈者。

ཏང་ཆེན། ཏང་ཆེན་པོ་ཐུ། མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་པར་གོད་པ་རྟེན་གཏམ་ཤད་ཀྱིས་ཐུག་པ་བོ། 浮夸者，好说大话者。

ཏང་གཏམ། ཤད་གཏམ། 大话。浮夸之词。

ཏང་ཐོན། ཐུབ་ཅང་དུ་ཐོན་པ། 突然离开；ཁྱོད་ཐམས་དམ་པོ་ཏང་ཐོན་ཅིའི་ རྒྱུ་ མཚན་ ཅི་ཡིན། 你正在闭关坐静，何以突然离开？

ཏང་གངོང་། (ཀ) མཚོ་རྩེན་ཁུལ་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག་གི་མིང་རྟེང་། 罕东卫。明置，地在青海。

ཏང་འདོམ། ཏང་ཐོན་དང་དུན་གཅིག

ཏང་པ། 名词。(1)མི་ཏམ་པ་ཅན་ནམ་ཁམ་པ། 狂妄者，欺诈者。(2)བར་མཚམས། 间隔。彼此间的距离；དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཏང་པ་མི་ གོང་ བ་ཅམ་ ཞིག་ འདུག 二者间隔可容一人。རྩིག་ པ་ གཉིས་ཀྱི་བར་སྐྱོང་ཏང་པ། 夹墙巷道。

ཏང་ཙི། 形容词。(1)ཚོན་མདངས་རྣམ་པར་བཀྲ་བ་དང་ཐུང་བཀྲག་ཆེ་བ། 鲜艳，艳丽。鲜明显眼；ཐོན་པ་ཏང་ཙི། 太鲜艳的衣服。ཏང་ཙི་བཟོ་བ། 打扮得艳丽。མིག་ལམ་དུ་ཏང་ཙིང་བཀྲ་བ། 鲜艳夺目。(2)(ཚུལ) དཀྲག་དཀྲག་ཆེ་བ། 轻薄，浮夸，轻狂；སྤྱོད་པ་ཏང་ཙི། 行为轻薄。མི་དེ་ཏང་ཙི་ཞིག་ཡིད་པས་གང་བྱས་པ་ཚང་མ་སྐམ་ཙི་ཞིག་ལས་མི་ཡོང་། 其人轻浮，所作所为不会稳重老实。(3)མིག་གདངས་ཏེ་ལྟ་ཚུལ། 睁眼注视状；མིག་གཉིས་ཏང་ཙིར་གདངས་ཏེ་ལྟ། 睁着双眼注视。ཏང་ཙིར་ལྟ་བ། 瞠目直视。

ཏང་བར་མི་ཁོང་། (1)མི་ཚད་ ཅམ་ གོང་ བའི་ བར་ སྐྱོང་ཆེ་བ། 空隙容人。中空可容一人的间隔。(2)ལས་ག་ ཏང་ རྣམ་ཆེ་བའི་ དབ། 相差一人之远。喻彼此之间差异很大。

ཏང་མིག ཁུང་ཐུ། 名词。穴洞，孔眼，豁口；རྩིག་དབར་ལ་ཏང་མིག་གཅིག་བཏོག་པ། 在壁上穿了一个孔。

ཏང་ལངས། ཐོ་ཐང་དུ་ལངས་པ། 突然立起；གྲལ་ཀྱི་རྗེད་ནས་ཏང་ལངས་ཐུས་པ། 从座位上突然起立。

ཀང་ཐུང། ཀ་རི་ཀུ་རིའི་བསྡུས་ཚིག

ཀལ་བ། (ཁལ) དབུགས་འཚང་བ། 喘气，呼吸急促；ངལ་དུབ་ཀྱིས་དབུགས་ཀལ་བ། 劳累喘气。གཉིད་ཆུགས་ཀྱིས་ཀལ་བ། 梦魇。རྒྱགས་པས་དབུགས་ཀལ་བ། 跑得气喘。

ཀལ་ལེ་བ། དབུགས་འཚང་བའི་ངང་ཚུལ། 气喘吁吁。气喘状：དབུགས་ཀལ་ལེ་བར་རྒྱུག་བཞིན་ཡོང་བ། 气喘吁吁地跑来。

ཀལ་ལེ་རྐལ་ལེ། ཅ་ངར་ཞིབ་ཆ་མེད་པའི་ཐས་སྤངས། 疏略，马虎，潦草，不细致状；བསམ་བློ་ཀལ་ལེ་རྐལ་ལེས་དོན་གནད་མི་རྟོགས། 心思粗略，不懂关键。 ལས་ཀ་ཀལ་ལེ་རྐལ་ལེ་བྱས་ན་ཀ་འཕྲིག་པོ་མི་ཡོང་། 工作马虎，不会顺利。

ཀལ་ཧེ། དབུགས་ཀལ་བའི་ཐ་མས། 气喘吁吁。喘气状：ངལ་དུབ་ཀྱིས་ཀལ་ཧེ་ཐོན་པ། 疲劳得直喘气。

ཀལ་ཀྱ། (ཙོག) མོང་ཀོལ་ཁལ་ཁའི་ཡུལ། 库伦。蒙古人民共和国首都乌兰巴托古名。

ཀལ་ཀལ། དབུགས་ཀལ་ བའི་ ངང་ ཚུལ། 吁吁气喘。

ཀལ་རྐལ། ཀལ་ལེ་རྐལ་ལེའི་བསྡུས་ཚིག

ཀས་པ། ཀལ་བ་དང་འདྲ།

ཀས་ཆོ་རྡེ། བོད་ཀྱི་རི་ཆེན་བཞིའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག ཐུ་ཁ་བསམ་ཡས་ཤུ་ཡོད། 海波山。西藏四大名山之一。位于山南桑耶附近。

རྐྱ་ཀ། (1)ལུས་ཀྱི་ཚ་གང་འབྲུགས་པས་དབུགས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་འབྲུགས་ཏེ་དབུགས་སྐྱུགས་ པ་ ལྟར་ ཐོན་ སྐྱ། 打嗝声。体温高低不稳引起气不顺畅发出的呃逆声。 (2)འཕོ་བ་སྐྱང་སྐབས་རྣམ་ཤེས་ཀྱེན་སྐྱེད་ཟམ་འཕེལས་ཟྱེད་པར་སྣང་ཁོང་རས་ དབྱངས་ ཞེང་ ཀྱི་སྐྱབས་རྣམ་པའི་ སྐྱ་ ཞེག 灵魂升降声。佛教徒修往生法时高声哼出的嘻、迦二音。前者表灵魂出窍，后者表入窍。

རྐྱ་མ་ལ་ཡ། (ཤེགས) རི་བོ་གངས་ཅན། རི་བོ་འདི་ནི་འཛམ་གླིང་རི་ རྒྱད་ མཐོ་ རོས་ དང་། ཆེས་རིང་རོས་ཤེག་སྟེ། རང་རྒྱལ་གྱི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནུབ་ཐུགས་སུ་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། ནུབ་ པ་ཅི་ཞེ་སྡེ་ཞན་ཀྱི་བྱང་མཐའ་ནས་རྐིན་དུ་དང་། བལ་ ཡུལ། འབྲས་ལྗོངས། ཤར་འབྲུག་ཡུལ་ཀྱི་བར་དུ་བཀྲངས་པའི་རིང་ཚད་སྟེ་ ལེ་ ཨཿཀ ཅམ་ དང་། ཞེང་ཚད་ལྟོ་ནས་བྱང་བར་སྟེ་ ལེ་ ཨཿཀནས་ ཐཿཀ བར་ཡོད་པ། མཐོ་ཚད་ཆ་སྟེམས་བྱས་ན་ཀུ་མཉམ་དེ་ཙམ་ཞིག་ཅིས་ལས་སྟེ་ ཧཿཀཀཀ ཅམ་ཀྱིས་མཐོ་བ་ཡིན། རི་ཀུན་འདི་ནི་བྱང་ལ་ཡོད་པའི་ཀྱི་ ཞེ་གངས་རི་ལ་ཀྱ་ཡང་མཆེད། 喜马拉雅山。世界最高大的山系。分布在我国西藏自治区和巴基斯坦、印度、尼泊尔、 锡金、 不丹境内。 东西长约2450公里，南北宽约200—350公里。平均海拔6000米。主峰名珠穆朗玛峰， 高达8848.13米，其北为冈底斯山，称为后喜马拉雅山脉。

རྐྱ་རྐྱ། (1)སྐྱེག་པའི་གད་མེའམ་ མཇེས་ པའི་ རྣམ་འགྱུར་ཀྱི་གད་མོ། 嘻嘻。嬉笑声。 (2)ཁྲོ་བའི་གད་མོ་ཞེག 一种忿怒的笑声。

རྐྱ་རྐྱེལ། ཀུ་གང་ཏེ་ཆུ་བོ་རྐྱེན་དུ་འབབ་སའི་ཡུལ་ཕྱེན་ཞིང་སེན་དུའི་སྐྱ་རྐྱང་ཆགས་ནས་ཏེ་ལྟར་འབོད། 印度。信度河流经之地，信度音变为印度。

རྐྱ་ཧྲིཿ གང་ཆད་སྣབས་ དབུགས་ རིང་ གཏོང་ བའི་སྐྱ། 哎哟。疲劳时长太息声。

རྐྱ་སྐྱ། ཁ་ནས་ཀུ་ཀུ་རེད་བའི་སྐྱ། 呵气声。

རྐྱ་ཆེན། (ཅ) པི་ཝང་གི་རྒྱ་བྱག་ཅིག 胡琴。一种弦乐器名。

རྐྱ་ཆེན་འཁྲིལ་འཛིན། རྩར་ལྟ་ལྟན་སྐྱོན་ལས་ཀྱི་

དུས་སུ་ཏེ་ཚིན་བཏང་ཆོག་པ་ཞེས་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་རངས་དགོངས་པ་ཐུས་བའི་འགྲལ་འཇིག། 胡琴证。旧时，传召期间，拉萨居民为求准许拉奏胡琴，须一年一度向铁棒喇嘛购买此证。

ཀུ་ཐུག་ཐུ། ཀུ་ཐོག་ཐུ་དང་འདྲ།

ཀུ་རུ་རུ། ཆུ་དོང་དུ་བའམ་བཞམ། ཇ་ཆང་སོགས་འགྲང་བའི་སྒྲ་ཡུ་བྱ། 呼噜噜。象声词。水流入洞声，喝茶饮酒声。

ཀུ་རེ་བ། མིག་གིས་ཅེ་རེར་ལྟ་བ། 凝视，注视。定睛观看：ཕྲུ་གུས་རྩེད་མོ་རྣམ་ཆས་ལ་མིག་ཀུ་རེ་བར་ལྟ་བ། 孩子睁目注视着玩具。

ཀུ་ཀྲུ། ཐུག་པ་ཚ་བོ་སོགས་འགྲང་སྐབས་ཀྱི་ཕུ་ཕུ་དང་ཀུ་ཀུ་རེར་བའི་སྒྲ། 呼呼。饮热粥时吹气使冷声：ཀུ་ཀུ་མི་བྱ། 不吹气，勿露热饮相。

ཀུང་ལ། (ཞ) ཞེལ་ཅོ་ཆུག་བར་དགོས་བའི་ལ་ཚ་ཕུ་བྱ་ཞེག 黄蜡，封蜡，火漆。

ཀུང་ལའི་ཆུ་ཚེམ། ཁུ་མིག་གི་ཆུ་སྐོགས་ལ་ཞེའུ་སོགས་ཐབ་ནས་ཆུ་བཅད་ཆུག་སྦྱངས། 蜡封。在信函封口处加盖蜡印。

ཀུད་ཀུད་བོ། (རྟེད) ཤིན་དུ་རྩུབ་པ། 很粗，粗糙。

ཀུབ། ●ཆུའམ་ཚང་སོགས་ཁ་གང་། 名词。一口，一饮，一满口：ཀུབ་ཆུག་པ། 喝一口。ཁ་རག་ཀུབ་གང་བཏུང་། 喝了一口酒。ཆུ་ཀུབ་གང་། 一口水。ཀུབ་གཅིག 一口。ཀུབ་དོ། 两口。●བཏུང་བ་འགྲང་ཚུལ། 副词。吞饮。大口大口地吸饮：ཇ་ཆུ་ཀུབ་ཆུག་ཤིས་འགྲང་བ། 大口喝茶水。ཐུག་པ་ཀུབ་ཀྱིས་འགྲང་། 大口喝粥。ཀྱི་མཚོ་ཀུབ་ཀྱིས་འགྲང་བ། 一口喝干大海。

ཀུབ་སྐྱེད། བཏུང་བ་ཀུབ་འགྲང་ཀི་རེས་སྐྱེད། 传饮，同杯轮饮：ཐོད་པ་ གཅིག་ ཀི་ ནང་ དུ་ ཚང་ཀུབ་སྐྱེད་ཅས་ ཏེ་ བཏུང་ བ། 传递同一木碗轮流饮酒。

ཀུབ་འདེབས། ཀུབ་ཆུག་པ་སྟེ། ཇ་ཆང་སོགས་ཀུབ་ཀྱིས་འགྲང་བ། 一口吞饮。茶酒等一口吞饮。

ཀུབ་རེས། ཐོད་པ་གཅིག་ཀི་ ནང་ ནས་ རེས་ སྐྱེད་ཀྱིས་འགྲང་བ། 传饮。同杯传递轮饮。

ཀུབ་ཚོག ཀུབ་ཆེན་ཐོས་ཁང་ཁང་འགྲང་སྒྲུང་། 大口大口地喝，咕嘟咕嘟地喝：ཆུ་ ཀུབ་ཚོག་ བཆུབ་ སྟེ་ འགྲང་བ། 咕嘟咕嘟地喝水。

ཀུཁ་ཏོ་ཆེ། (ཞ) ཁ་དོག་གི་ཁྲད་པར་མ་གཏོགས་བོད་ཀྱི་ཚེར་སྐྲ་མང་ཐོས་དཀྱུ་དང་ཀུས་ཀྱིན་ཐུབ་པའི་ཞྭ་ཞེས་ཀྱང་། 护耳子。藏族不分僧俗冬季所喜戴的一种风帽，僧众多着黄色，在家人多着绿色或其他颜色。

ཀུར་སྐྱེད། བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་ཐེབ་པ། 振作，奋发。勤勉努力：སྙིང་ཁུས་ ཀུར་ སྐྱེད། 振作精神。སྒོམས་འབྱོར་ཡོང་ཐབས་ཀུར་སྐྱེད་ཐེབ་པ། 发奋图强。

ཀུར་ཚག འབད་རྩོལ། 勤勉，精进，勤劳不懈：ཞིང་ལས་ཀུར་ཐག་ཐུས་ནས་ཤོ་ལེགས་ཡོང་ཐབས། 辛勤耕耘，争取丰收。ཀུར་ཐག་འབད་ཐག་གིས་ངལ་རྩོལ་ཞིས། 要勤勤恳恳地劳动！ ཀུར་ཐག་འབད་ཐག་གིས་སློབ་སྦྱོང་ཐེབ་པ། 勤学苦练。

ཀུར་ཕྱགས། ཇ:ཅེར་བ་སྟེ་ དཀ་ ལས་ སྐབས་ ཀྱི་ དགུག་སྒྲུགས་ཀྱས་ཤིག 勾召咒。宗教活动降伏法中，勾召鬼神的一种咒语。

ཀུར་ཐོ། 形容词。(1)ཕྱུར་བོ་ ཡང་ཅེར། བརྩོན་པ་ཆེན་པོའམ་དོ་ཁྲང་ཆེ་བ། 勤勉，勤快，认真，敏捷：ལས་རོགས་ཀུར་བོ། 勤勉的助手。ལས་ཀ་ལ་ཀུར་བོ། 工作认真。གཞན་དོན་ཀུར་བོར་འཛིན་པ། 乐于利他。ཀྱ་སྒྲིག་ཀུར་སྒྲུར། 周到地准备。(2)རིག་པ་སྒྲིམ་བོ། 专注，精力集中：ཐུབ་ཅེ་ཀུར་བོ། 专心致志。མིག་ ཀུར་ བོར་ ཕྱ་བ། 定睛详看。

ཀུར་བག་ཅན། བའད་ རྩལ་ ཅན། 勤谨者，发奋努力者。

ཀུར་འབྱངས་ནས་བསྒྲུབ། ཀུར་བརྩོན་ཆེ་བསྒྲུབ། 勤奋，努力：ཐ་ན་གང་ཟིག་ཀུང་ཀུར་འབྱངས་ནས་བསྒྲུབ་ཀྱིས་འགྲུབ་ཅེ་ན་མེད། 任何事情若勤奋努力没有不成功的。

ཀུར་བརྩོན། སྙིང་ རུས་ ཀྱིས་ བའད་ སྦྱངས། 勤奋，努力，积极：ལས་ དོན་ ལ་ ཀུར་ བརྩོན་ ཀྱིས་ ཕྱགས་པ། 积极努力工作。ཀུར་བརྩོན་ གོད་ ཆུང་ ཞིས་ ཆུལ་ཁབ་འཛུགས་ སྐྱེས་ ཟིད་པ། 勤俭建国。ཀུར་བརྩོན་དཀའ་ངྷ། 刻苦耐劳。ཀུར་བརྩོན་ ཅན། 积极分子，活动家。

ཀུར་རེ་བ། མིག་ཅིར་རེ་བར་ལྟ་བ། 注视，凝视：མདུན་ ཐོག་ལ་ཀུར་རེ་བར་ལྟ་བ། 注视前方。

ཀུར་ལེན་ས། བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བའི་ སྙིང་སྟོབས། 积极性。进取的精神：ལས་ དོན་ ཀུར་ ལེན་ས་ སྒྲིད་ མེད་ ཟིད་པ། 积极不怠地做事。

ཀུར་ཀུར། (1)ཐ་ ཟུཉའི་གཤོག་སྒྲ་དང་ མེ་ མདའི་ མདའཉའི་སྒྲ། 小鸟疾飞声；枪弹飞鸣声。ཐ་ ཁྱུ་ ཀུར་ཀུར་ཞིས་འཕྱང་། 鸟群呼呼地飞着。(2)ངོ་ མཚར་ཞིས་ལྟ་བ། 愕然凝视，惊奇地看着。ངོ་ མི་ ཤེས་པའི་ མི་གཅིག་ལ་ མིག་ཀུར་ ཀུར་ལྟ་བ། 凝视着一个不认识的人。

རྒྱུ་ང། (ཤེགས) རྒྱུ་ གི་ གྲིད་ གོར་ ངར་ འབོད་ ཁའི་ ཡིག་ས། 卟顶ང。རྒྱུ 字头上小圈代表ང字音。

རྒྱུ་གཅིག་ཏུ་ དྲིལ། (ཤེགས) སྙིང་ བོར་ དྲིལ་བ། 总括，摄集为一：ཡོད་ ཚད་ ཆོང་ མ་ རྒྱུ་ གཅིག་ ཏུ་ དྲིལ་བ། 所有全体，总摄为一。

རྒྱུ་ རྩུག་ས། (ཤེགས) ཉ་ ཐུག་ས། 叫苦，被迫。

རྒྱུ་ མཐོང། (ཤེགས) ཁོ་ བོ་ རྒྱུ་ མཐོང། 作畔明王。

རྒེ། ●རྒེ་རྒེ་ ཞེས་ པའི་ བཞད་ གད་ ཀྱི་ སྒྲ། 名词。嘿，嗬。笑声。●语气词。(1)ངོ་ ཤེས་ པའི་ མེ་ དང་ འགྲེ་ ཆེ་ རྒེ་ ཟེར་ པ། 喂。招呼语。(2)ཀྱེ། 啊，嗐。对长辈表示敬意的唱喏声。

རྒེ་བག ཁྱད་ པར་ རུས་ ཏྲུང་ ཐོག 区别，差错，出入，差池：ཁུ་ དོན་ ལ་ འགལ་ འཛོལ་ ཀྱི་ རྒེ་ བག་ ཆེན་ པོ་ མེད། 所请之事，无大的差错。ཐྲིང་ ཞོང་ རྩིས་ འབོར་ ཀྱི་ བར་ ལ་ རྒེ་ བག་ ཧོར་ འགྲུལ་ ཞང་ ཚམ་ འདུག 收支帐目差错、出入的地方较多。ས་ མཚམས་ ཐེག་ རྟགས་ ཀྱི་ བར་ ལ་ ཐུལ་ འགྲུལ་ ཀྱི་ རྒེ་ བག་ ཆེན་ པོ་ འདུག 边境线上，超过与不及的出入很大。རྒེ་ བག་ ཤིག་ ཅམ་ ལ་ ཁྱད་ བར་ མཛོ་ ཅམ་ ཞིག 差之一虱，失之一牛。喻同"差之毫厘，失之千里"。

རྒྱ་བཙུ། (ཤེགས) ཀྱ་ རྡོ་ རྗེ། 喜金刚，呼金刚。佛教密宗一本尊名。

རྒྱ་མ། (ཤེགས) (1)གསེར། 金。(2)མེ་ ཏོག་ ཅམ་ པ་ཀ། 木兰花。瞻波伽花。

རྒྱ་མ་བྱ་རྒྱ། (ཤེགས) འཛམ་ གླིང་། 赡部洲。

རྒྱ་རམ་པ། (ཤེགས) ཚངས་ པར་ 毗那夜迦。大自在天的长子。

རྒྱ་རྒ་ཀ། (ཤེགས) (1)ཁྲག་ འཐུང་། 饮血。(2)འཁོར་ ལོ་ བདེ་ མཆོག 胜乐金刚。梵音译作呬噜迦。(3)ཁྲོ་ བོ་ རྒྱུད་ མེང་། 忿怒神总名。

རྒྱ་རྒ་ཀའི་ཚས། རུས་ པའི་ དཀྱུ་ ཐུན་ དང་། ནོ་ ཐུན། ཤལྟ་ ཐུན། མཆོད་ ཡིན་ གྱིས། ལག་ ཁྱབ། ཀོང་ ཁྱབ་ སྐེ་ རུས་ པའི་ ཐུན་ རྒྱ་ དང་། ཁ་ཐུག་ རྐོར་ སྐུ་ ཤལ་ ཤིག། 胜乐衣冠。佛教本尊胜乐金刚所着服饰，包括骨质五佛冠、骨质耳坠、骨质项链、骨质络腋、骨质手钗，骨质足镯等六种骨质饰件，以及顶髻、虎皮裙等。

རྒྱ་རྒེ། (1)དགའ་ བའི་ གད་ མེ། 嗨嗨，嘿嘿。欢喜的笑声。(2)འཇིགས་ སྐྲག་ པ་ སྐྱལ་ བའི་ གད་ མེ།

一种威慑笑声。

ཆེའུ་ལངས། འདོད་ཆགས་སྐྱེས་པ། 贪图，非分希求：མི་ཐུ་འགྲེལ་འདོད་ཀྱི་ཆེའུ་ལངས་པ། 想掠夺别人财物。

ཆེའུ། (ཟླ) བཀས་བཀོད་ཐུབ་འཇིན་ལས་ལྟགས་སུམ་གྱི་ནོ་གནས་ཀྱི། 侯爵。封建时代一爵位名。

ཅུ་ཐུ་ཀུ་ཐུ། ཅུ་ཅུ་དང་ཀུ་ཀུ་ཞེས་བའི་སྒྲ་སྡུ་འཇིགས་རུས་སྐྱོད་བའི་སྒྲ། 威吓声。使生恐惧的声音。

ཅོ་ཁེ། ཨིན་ཅང་གི་ཤུང་ལ་ཞིག 和阗。新疆一地名。

ཅོ་ཚོག་ཐུ། (སོག) ཀུ་གྱག་ཐུ་ལའང་རེར། འཕུར་བ་སྡེ་ཚན་ཆེན་གྱི་ནོ་མིང་། འདི་ནི་མཐུ་ཤོང་མས་བོད་དང་སོག་བའི་སྐུལ་བའི་ སྐུ་ ཆེན་ པོ་ ལ་ གནང་བའི་ནོ་ས་ཞིག་ཡིན། ནོ་ས་འདི་དག་ཐོབ་པའི་སྐུལ་བའི་སྐུ་ཚང་མ་མཐུའི་ཀུང་དཀྱང་གི་ལས་ཀྲངས་ཁྱད་པར་ཅན་ཅིག་ཡིན་ལ་འཁོད་ཡོད། བོད་ཀྱི་ཅོ་ཁོག་གུ་ཆེན་པོ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ས་གནས་ སྤིད་ གཞུང་གི་སྤིད་འཛིན་ཡང་བྱས་ཆོག 圣者，呼图克图。蒙语。清代中央政府授予藏族和蒙古族地区佛教大活佛的封号。凡属这一级活佛，均载于理藩院册籍。西藏的大呼图克图有些具有出任地方政府摄政的资格。

ཅོ་རུ་ཁ། (ཞེས་ས) ཀུ་བཅས། ཐུབ་ཚོ་བྱང་སོགས་ཀྱི་སྐོབ་ཆེན་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཁང་བཟེགས་ཀྱི་དབྱིབས་ཅན་སྐོ་བྱ་དང་། རྡོ་རིང་ཙོང་ཕིང་། ཐུན་དང་འབངས་རྣམས་འདི་ས་ ཐུབས་ ནི་ ཚང་ མ་ ཀུ་ལས་འབབ་དགོས་བའི་ཐུག་མཚན་ཀྱིས་འདི་ལ་ཀུ་བབས་ཀྱི་མིང་བཏགས་པ་ཡིན། 下马处。旧时，在宫殿等附近立有牌坊或石碑，行人至此必须下马，故名。

ཅོ་ཤོད། (སོག) མོང་གོལ་ཙོ་བཞིའི་ཡ་ཐུལ་ཞེག མོང་རྡོག་ཐུ་ལས། 和硕特。厄鲁特蒙古四部之一。

ཅོ་ཅོ། མིལ་ཀྱིས་གཙོན་བའི་གང་མོ། 呵呵。威慑笑声。

ཅོང་ཤེན། (ཟླ) སེར་ཚོས་ཀྱི་ སྡེ་ སྐྱེན་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག རང་། ཁུ་རྡེས་བསིལ། ནུས་བས་ཁྲག་ངན་སྐེམ། དོན་སྡོད་ཀྱི་ཚ་བ་དང་། འཁྲུགས་ཚད། ཐུ་གཟེར་བཅས་ལ་ཐན། 黄连。毛茛科药用植物名。味苦，性凉，功能收敛恶血，清脏腑热及劳损发热，治腹痛。མིང་ཀི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཁྲ་ཡི་རྡེར་མོ་དང་། གུ་བྱང་རེལ་གཙོན། བདུད་རྩི་ཀ། རྒྱ་ཅོ་ཤེལ། བྱ་ཏགས་སྐུག་པ། མ་མ་ཀ་ལ། འཚོ་ཟེད། གཡའ་རྒྱག་པ། ཤིང་སྐྱེས། ཤིང་ཟ་བ་བཅས་སོ།

ཅོང་ཤེན་སྐེར་ཚོ། སྐུང་རྩེ་སྐྱས་ཀྱི་མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ཤིག 黄连的异名。

ཅོག། དང་ཐོག་མར་ཁོག་སྐབས་ཙམ་ རྩོག་ གྱང་ དུ་ གུག་པ་དང་། ཁོག་འདང་བཐུབ་སྟེ་ ཉིན་ ཤས་ ནས་ སྐྱོ་ཚས་མ་འཇུ་བར་ཁུག་བཤལ་ཏེ་འཆི་བའི་ ཕྱུར་ ནད་ ཅིག 名词。牛瘟。一种牛类恶性传染病。初发时两耳下垂，全身时发抽搐，三数日后开始泻出未消化食物，随即泻血而死。

ཅོག་སྐྱོང་བ། གཅིག་འདི་ཅིའང་མར་གྱུར་པ། རྟེན་འབྲེལ་བཤད་ཟིན། 不知所措：རང་ལ་ཀུན་ དན་ བྱུང་ བས་ རྟེན་ སྐྱེར་ པ། 自己遭遇不幸，以至不知所措。

ཅོག་འཇོར་བ། ཞེད་རས་བྲན་པ་འབྲོར་བ། 吓昏，惊愕失神，失惊，吃惊：གཏམ་ རྨས་ བོ་ཆེའམ་འཇིགས་སྐུག་ཅན་ཐོན་ བྱུང་ ཐོས་ པས་ རེ་ ཞིག་ རྟེན་འབྲོར་སོང་། 骤闻惊人可怕的消息，顿时被吓昏了。

ཅོག་ཏད། རྟེན་དང་དོན་གཅིག

ཅོབ་དེ་ཁ་ལ། (ཡུལ) ཐུ་བྱང་རམ། དེ་མ་ཐག་

ལ། 突然，猛然，立即，མལ་ སའི་ ནང་ ནས་ ཏོག་དེ་ཁ་ལ་ལངས་པ། 忽地一下翻身起床。

རྟོག་རྟོག། (ཨཱ) ཏྲོ་ཏྲང། 突然，忽然，རྟོག་ རྟོག་ལ་རྒྱུ་གཟེར་ལངས་པ། 忽然肠子发痛。

རྟོམ། བཀེག་ཀ་ལིང་གཙམ་དུག་ཐིའི་མངོན་རྟོག། 名词。镇魔术。埋镇魔像以诛灭怨敌鬼魅的宗教仪式。

རྟོམ་ཁུང། ཆོས་ཐུགས་པའི་དུག་པོ་ མངོན་ རྟོང་ ཀྱི་ དོང་ གྲུ་ གསུམ། 镇魔孔。镇压邪魔的三角地坑。

རྟོམ་ཐང། བཀེག་ཀ་ལིང་གི་སྐུག་ཅད་ཀྱི་མེ་ སྲེག་ པ། 焚魔。焚烧魔鬼摹拟像，以禳灾难的宗教活动。

རྟོམ་ཤིང། རྟེན་ཟིག་གི་ཤིང་ སྟེ་ དུག་ པོ་ མངོན་ རྟོང་ཀྱི་ རྩེས། 伏魔护摩柴。伏魔烧施用木柴。

རྟོམ་ཟླག (1)དུག་པའི་ རྟེན་ཟིག 伏魔护摩。一种伏魔镇鬼的宗教活动。(2)བཀེག་ཀ་ལིང་གི་ ཟིག་པ། 焚魔。在三角形地洞中焚烧魔鬼偶像的宗教活动。

རྟོང། དུས་ སྐྱ་ཤི་མེ་འདྲ་བའང་ ངོས་ འཛིན་ ཚུལ་གྱ་ དད་པ་བྱང་སྟེ། དུ་དབེན་རྒྱལ་རབས་ ཡན་ཆད་ ལ་ཁལ་ཆེར་ ཡུ་གུར་རིགས་ལ་ཟེར་ཞིང་། དུ་དབེན་ཀྱི་དུས་སུ་ མོང་ཁལ་རིགས་ལ་ཟེར། དེ་ཚུན་ཆད་ དུ་སྣབས་འགར་འཁྲུ་ སྟེ་ ཡུ་ དུག་ རིགས་ ལ་ཟེར། དེང་སང་བོད་བྱང་གྱི་སྡེད་པའི་འབྲོག་པ་དང་། མཚོ་ སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་བྱང་ཕར་ཀྲལ་དུ་ སྡེད་པའི་ཏོར་རིགས་ལས་ཨང་ཟེར། 名词。霍尔。不同的时期，所指的民族不同。唐、宋时指回讫；元代指蒙古人；元明之间指吐谷浑人；现代指藏北牧民和青海土族。

རྟོང་ཀོང། ཏོར་ཁོང་དང་འདྲ།

རྟོང་ཁྲག་ཁག་ཕྱུ། ཁ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་ བོད་རིགས་ངང་སྐྱོང་ཀྲལ་ཁོངས་རྟཱ་དང་། བཀ་ཤོ་ ཤོག་ མཇུག་ཆེ་བ། དཀར་མཛེས། སྐྱོང་སྐོར་ཚན་ཀྱི་སྐྱེ་མིང་། 霍尔五地。四川省甘孜藏族自治州所属道孚、卢霍、朱倭、甘孜及东谷五地总名。

རྟོང་ཁོང། (ཨཱ) བར་བར་གྱི་སྟོང་ཆ། 空隙，间隙。

རྟོད་ཁོངས། (1)རྟོད་ཁོང་དང་འདྲ། (2)རྟོད་ ཤག་གི་ཁོངས་གཏོགས། 蒙古地区。

རྟོད་ཚོས། རྟོད་རྒྱལ་ཐིའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོས་ ཆེན་ཆོག 蒙古缎。元代传入西藏的一种彩缎。

རྟོད་ཀྱི་མེ་ཁཅའ། ཚོ་སྟོད་སྐྱམ་ ཕྱེ་ ཁྱིང་ བའི་ ནང་རྡིལ་ནས་མར་ ཁྲའི་ནང་ བཙོས་ཏེ་ གཟེར་ས་ བཏུག་དགོས་པ་ཞིག 蒙古灸法。毡裹小茴香子，在融酥中煮后贴于痛处的疗法。

རྟོད་ཕྱིང། རྟོད་དང་ཕྱིང་གཏེས་འབྲུག་པའི་ཚ་ ས་ སྐྱང་ཚ་ཞི་ ཚན་ཞིག 霍岭大战。《格萨尔传》中霍尔与岭格萨会战情形。

རྟོད་ཐུ། རྟོད་བས་གཏོང་བའི་ཐུ། 蒙族长歌。

རྟོད་ཁྲིང། རྟོད་ཡུལ་ནས་བྱང་བའི་མཆོད་ཁྲིང། 蒙古供杯。蒙古地方用铜杂金银等合金所制供神的水杯。

རྟོད་དུད། བྱང་འབྲོག་རྟོད་ཀྱི་དུད་ཚང། 藏北牧家。藏北草原上游牧人户。

རྟོད་འབྲ། སྒར་བོད་ས་གནས་ སྤིད་ གཞུང་ ཀྱི་ སྐུ་ ཚབ་བང་ཆེན་ཏེ། བོད་མི་སེར་ཁྱིས་རྒྱལ་པོ་རྟོད་ ཀྱི་ སྐུ་ ཚབ་ བང་ ཆེན་ ལ་ གུས་ བཀུར་ སྐྱེ་ ལེན་ རྣ་བཞེན་ཞུས་པ་ཤུར་ སྟེ་ པ་ གཞུང་ གི་ སྐུ་ ཚབ་ བང་ ཆེན་ ལཱའང་ དེ་ བཞེན་ ཅིང་ དགོས་ པའི་ གཏན་འབེབས་ཙོད་ སྤྱབས་མིང་ དེ་ ཤུར་ ཀྱ་གས། 晋吏，差役。原西藏地方政府规定所属人民对于官家派出的差役小吏，应如历史上对待元朝派遣人藏的使者一样，殷勤接待，故有此名。

རྟོད་འབྲ་ཇོས་ངན། རྒྱ་ ངུས་ དབའ་ ཐས་ བཏང་ བའི་ ཁྲལ་སྤྲད་ མཁན་དང་བཅང་ཀྱས་ཆེ་བ། 横吏，恶

吏。旧时，官家派出向人民横征暴敛的差人。

རྐང་འབྲེལ་ཁ་ཀང་གི་ཁལ་ཞུ། ཁལ་ཞུ་བཏུ་དགུ་གི་ནང་གསེས་ཤེག་སྟེ། རྐང་དུས་ཚོང་མའི་མི་སྡུ་དང་འབྲེ་བར་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་གཅོད་མི་ སྡུ་ལ་སྦྱོད་སྟིག་དང་། ཐ་ཆས་སྟོན་ཆས་སོགས་སློད་ལེན་ཟིད་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས། 背吏供给律。古代西藏人民为官家来人供应食宿支付脚力的法律。古代法律十六条之一。

རྐང་པ། 名词。(1)བོད་ཕྱོགས་བྱང་གྱོག་སུ་ཡོད་པའི་ཞ་ཚ་རྐང། 藏北牧民。རྐང་ལ་བཀྲབ་པ་མ་མཐོང་། གྲང་ཐ་བ་མཐོང་། 未见霍尔翻山岭，只见他们吃酪糕。意谓只见人享受，未见人辛苦。(2)ཁམས་ཉེ་རྐང་ཀྱི་མི། རྐང་ཁོག་ཁོག་ཕུ་ལ་སྟོགས། 四川省甘孜藏族自治州所属道孚、卢霍、朱倭、甘孜、东谷五地蒙古族人。

རྐང་པ་དཀར་ཅི། ཀ་ཁ་དཀར་པོ། 灰鹰，灰鹞。

རྐང་ཕྱི། རྡོར་བོད་ས་གནས་སྡེད་གཞུང་སྤྱིབས་རྐང་ཚ་པ་སོ་དགུའི་ཕྱི་ཁྲབ། 霍尔总管。原西藏地方政府派驻丁青总管，统治三十九族地方。

རྐང་ཚོ། རྐང་པ་ཁྱེས་པ། 名词。霍波，胡，蒙古族人，གཉེན་ཁས་གཉེར་ཆུ་ཁ་མས། མདའ་རྐང་ཚོས་ཆུག་ཆུ་རྐང་མོས། 生父话让生母讲，胡儿箭被胡女发。喻本末倒置。

རྐང་ཕྱབ། རྐང་ཆུལ་ཁྲིའི་སྐབས་ རྐང་ ཁུལ་ དགས་ཐོན་པའི་ རྡལ་མའི་ཕྱུབ་ ཆལ། 蒙古钱。元代用铜杂金银等合金所制的一种钱。

རྐང་རྩི། བོད་ཁྱང་ཐང་གི་འབྲོག་པའི་ཁྱད་ཚེད། 名词。藏北牧民妇女。རྐང་མའི་ཆས། 藏北妇女的装束。

རྐང་ཚོའི་ཁ་གས་ཆུབ རྐང་མའི་དཀྱན་ཆས་ཐུམ་ཁྱུགས་དང་རས་འཇའ་བཀྲིགས་ཀྱི་ཆུབ་ཅན། 镶边皮袍。藏北牧区妇女冬季所着皮袍。

རྐང་རྩིས། རྐང་ཁུགས་ཀྱི་ཟེ་རྩི་སྡུང་ཚེག 藏历，夏历，阴历。元代汉族阴历传至西藏，藏族称之为རྐང་རྩི། རྐང་རྩི་དང་བཟའ་མི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུམ་པ་དང་། དཀའ་གྲྭབ་རྩི་བ། ཆོ་འཕྲུལ། མཆུ་རྩི། རྟ་རྩི། འབྲུ་ཅྭད་རྩི་བ། དཅྭད་རྩི་རང་བ། སྤྱ་ཀྱ་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་གཉིས་པའི་མི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུ་ཞིམ་ལྡན་དང་། འདོད་དྲས་རྩི། ནག་རྩི། དཅྭད་རྩི་ཐ་ཆུང་། སྤྱང་རྩི། མིང་གཅུགས་རྩི། མ་ཀ་ཏེ། སྨྲས་ཅྭད་རྩི་བ། ཅ་5། ཞིད་སྤྱབས་རྩི་བ་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་བཞི་པའི་མི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆྱི་མཆེད་རྩི་བ་དང་། སྤྱབ་ཅྭད། ཆ་ཀ་ཀ། ཆུ་5། དཅྭང་རྩ་ར་བ། སྤྱང་ཆྱི་སྤྱིད། ཆེ་ཀྱ་ལྡན། ས་ག་རྩི་བ་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་ལྡ་པའི་མི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཇེས་ཞིག་དང་། འདོད་འཕེས། སྤྲོན་རྩི། དཅྭང་རྩི་འབྲིང་པོ་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་དྲུག་པའི་མི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུམ་དང་། ཆུ་སྟོད་རྩི་བ། ཅྭའི་རྩི་བ། དཅྭང་རྩི་ཐ་ཆུང་། གཙང་མའི་རྩི་བ། ཆོང་བའི་ རྩི་ བ་ བཅས་ ཚོ། རྐང་རྩི་བདུན་པའི་མི་ཚེ་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁའ་སྤྲིན་ཅན་དང་། ཚུ་བཞིན་རྩི་བ། སྤྲིན་རྩི་ར་བ། ནམ་མཁའི་ཐོད་ལྡན། མ་ཀ་ར། སྨྲས་རྩི། ཤ་བ་ཏྲ། ཅྭའི་རྩི་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་བདུག་པའི་མི་ཚེ་རྣམ་གྲངས་ལ་མཁའ་སྤྲིན་ཅན་དང་། ཐུ་མཆོག་ཅན། ཐུམས་རྩི། སྤྲིན་རྩི་འབྲིང་པོ། རོང་ལྡན། སྤྲིན་བཟང་། བ་ཐྲང་ཀང་། ཐུ་དྲ་བ། བཟང་ཁྲིའི་རྩི་བ་བཅས་ཚོ། རྐང་རྩི་དགུ་པའི་མི་ཚེ་རྣམ་གྲངས་ལ་ཐུ་དཅྭངས་རྩི་བ་དང་། ཚོད་མ་ཅན། ལྡང་སྤྲུང་།

ཕྱད་མིའི་ཚེ་བ། སྟོན་ཚེ་ཐ་ཆུང་། ཐ་སྐར་ཚེ་བ། དབྱག་ཀུ་གཅིག་པ། མི་ཀི་རི། རྟ་ཐོག་ཚེ་བ། སྐྱིད་པའི་ཚེ་བ། གསལ་བའི་ཏུ་མོ། ཙ་ཀྲ་རི་བཅས་སོ། ཆོར་ཚེ་བཏུ་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྐྱེ་བའི་ཚེ་བ་དང་། ཀཱརྟི་ཀ། ཀླུ་དབྱངས་ཅན། དཀྱུན་ཚེ་ར་བ། མགོ་ལས་སྐྱེས། མང་པོ་འཇིན། སྐྱིན་དྲག་ཚེ་བ། ས་ག་སྐྱེས་བཅས་སོ། ཆོར་ཚེ་བཏུ་གཅིག་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཏ་ཀའི་ཚེ་''བ་དང་། དཀྱུན་ཚེ་འབྱིང་པོ། མགོ་ཚེ། སྐལ་པའི་ཚེ་བ། སྐུག་ཀིརྟི། ཆོམ་ཅིད་ཚེ་བ། ཐཱེད་ལྡན་མ། རི་དྭགས་མགོ། ཤའི་ཐོག་མ་བཅས་སོ། ཆོར་ཚེ་བཏུ་གཅིག་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཆུལ་ཚེ་དང་། དཀྱུན་ཚེ་ཐ་ཆུང་། ནུས་ཚེ། ཀྱི་ཉ། མ་རིག་ཚེ་བ། མེ་ཏོག་ལྡན། ཆོམ་ཅིད་ཚེ་བཅས་སོ།

ཆོར་ཁྲི་བ། རབ་བྱང་བཞི་པའི་མེ་ཞག་ཤིར་ ཆོར་རྩིང་ གིར་ ཆུལ་ བོས་ མེ་ ཉག་གི་ལག་ན་ཆུལ་ས་ ཐོབ་པའི་ ཚེ་བར་བཀྲ་ཤིས་པའི་ དཔལ་ སྟོན་ བྱས་པ་མཆུ་ ཚེ་ གསར་དུ་བཟང་བ་ དཀྱུས་ སུ་ཀོར་ བས། མིང་ལའང་ཆོར་ཀྱི་ ཚེ་བ་དང་ བོར་ ཀྱཱས་ཞེས་ ཆུལ་དབང་ ལྷ་ པའི་ རྩིས་དཀར་ནག་ དྲིས་ ལན་ ལས་གསུངས་ཤིང་། དྲལ་ཨཾར་རང་ལུགས་ལ་ནག་ ཚེ་ སོགས་ ཉ་ སྐར་ བཅུ་ བ་ ལས། དང་ བོ་ གཉིས་པ་སོགས་ཙང་ཀྱི་ རྩོ་ནས་ བཅུ་ སྐྱེ་ མེ་ཏོག་ ཏུ་ ཆོར་ ཞེས་ ཆུལ་ཏེ། དེ་ནས་ གཉིས་པ་གསུམ་པ་ སོགས་ བཅུ་ བ་ ནི་ ཆུ་ནག་ཁྲ་ ཆུལ་རབས་ཀྱི་ རྩེས་འབྱངས་ཤིན་ ཀྱང་། སོག་བོ་ལ་བཆུད་ནས་ བོད་དུ་དང་ བའི་ ཆུན་ ཀྱི་ ཆོར་ ཚེ་ ཞེས་ ཁྱགས། དེ་ ཡང་ ཚེ་ ཤོལ་འདོན་ ཆུལ་ལུགས་ གཉིས་མི་འབྲ་བས་ ཤུབས་འགང་ ཚེ་ བ་ གཉིག་ གི་ ལྷ་ ཤིད་ དོ། 霍尔月。霍尔，指蒙古。五世达赖《黑白算答问》一书中说："成吉思汗于公元1227年，取西夏国都，盛筵庆功，并以此月为蒙历岁首，星宿月遂以正月见称。"按：时轮历原以"望宿"纪月，至元代始兼用正、二、三等序数纪月。以冬至月后的第二月为正月，本为汉族之"夏正"，而在藏族则系经蒙古族传人，故称之为蒙古月。然而时轮历之置门法与夏历不同，故实际上有时有一个月的前后差别。

ཆོར་ཡིག སོག་ཙའི་ཡི་ཀེ། 蒙古字，蒙文。

ཆོར་ཡིག་གསར་ཅ། བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་ ལྕ་ བའི་ས་སྐྱལ་ཟོར་ ཨོན་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ གོང་ མ་ ཟེ་ ཆེན་ཏན་ཀྱི་ས་ རེ་ འདྲུན་ བཅོན་ པ་ ལྕང་ འཕྲོ་ མགོན་ འཕགས་པས་ཅོང་ཁེངས་ རྣམས་ ནས་ བཟོས་'' བའི་ ཟོག་ཡིག་གསར་ པ། ཡིག་སྐྱལ་འདི་ བཅོན་པ་ ནས་བཅུང་ཆུལ་ ཐམ་ཀྱི་ཁ་ ཡིག་དང་། བཀའ་ གོག་ ཚང་ མ་ཡིག་རེས་ འདིའི་ ཐོག་ནས་ འཕྲི་དགོས་'' ཞེས་ ཆུལ་བོས་ ཆུལ་ཟོངས་ལ་ གཏན་ འབེབས་ ཐུས་ ཀུང་ སྐྱད་ ཡིག་རེས་ འདི་ བཞིན་ དང་ ཆུན་ ཆེང་ མ་ཐུང་། ཟོག་ ཡིག་དང་ ཐམ་ ཡིག་ གསར་པ་ བཟོས་ བའི་ ཡིག་ཕྱད་དང་ ཐམ་ ཕྱད་ གཅིག་ བོད་ ས་ གནས་ ཀྱི་ གསར་ཕྱ་ དགོན་ པར་ ཟོད་ ཟེར། 新蒙古字。1269元世祖至元六年，八思巴仿藏文所造蒙古文字。忽必烈下诏颁行，作为印玺诏书的正式文字。藏史记载说忽必烈曾经把用新蒙古字刻成的国玺新样，送存今拉萨西南的桑普寺中供奉云。此种文字后来并未流行。

ཆོར་ཚེང་ཁག་ལྕ། ཆོར་ཁོག་ཁག་ལྕ་དང་འདྲ།

ཆོལ་བཅོས། རགས་བའི་འགྲོ་ ཆུལ་ལས་མ་བཏུར་ མ་དཔྱད་བར་ གང་བྱུང་ཚེས་འགྲོ་ སྤྱངས། 漫步，信步。漫无目的随意乱走。

ཆོལ་རྒྱག ཀ་ལེ་ཀོ་ལེ། 滥草，马虎，鲁莽，轻心。ཐ་ ཁོལ་ཆུག་ཁོ་ ན་ཐས་པ། 工作老是粗心马虎的。

ཆོལ་རྒྱགས། ཆོལ་ཆུག་དང་འདྲ།

ཅོལ་ཙྪོད། མ་བརྟགས་བའི་སྤྱོད་པ། 胡行乱为。不加考虑的粗鲁行为。

དཀྲི། 名词。(1)གོས་ཀྱི་མཐའ་དང་གོང་བ། 衣服的吊边及领口；བད་མ་ཏ་གོར། 半月形披衫领口的莲花瓣装饰物。(2)(ཐུན) རི་མོ། 画，图画。

ཏཱ་ཧོང་། (ཐུན) ཐུང་ཀུ་གར་ཀྱི་སྐད་རིགས་ཚན་བོ་བཞིའི་ནང་གསེས་ རང་ བཞིན་ ཀྱི་ སྐད་ དུ་ ཁོ་ ཀ་དང་། ལེགས་སྦྱར་ཀྱི་སྐད་དུ་ཞུ་པ་སྟེ་ཁ་ཤེས་པ་སྟེ་མཁན་བའི་སྐད་དོད་ཟུང་ཚན། 和尚。古印度四大语族中土语的"诃社"或"和社"，梵语音译邬波驮耶，藏语堪布，汉语亲教师，尊称为大和尚。

ཏཱ་ཧོང་དཀྱེ་བཟུང་། ཀུ་ དག་ ཀྱི་ བཏུན་ བའི་མིང་ཅེ་ བྱག་པ་ཞེག བུ་ཚེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཀྱི་སྟོན་ཙམ་ལ་ཀུ་ དག་ཀྱི་ ཅང་དུ་ བྱུང་བའི་ བཏུན་པ་ཞེག ཀུན་དུ་རས་ཁྲག་ཁྲེང་དས་སུ་ བྱག་ལ་བསྐངས་ཏེ་ འཆོ་བ་ བསོད་སྙོམས་ལ་ བརྟེན་ གོག་གནས་ངེས་མེད་དུ་ སྟོད་ཅིང་གཏམ་ཚ་མེད་དུ་ སྐྱ་ བ་སྐྱོན་བའི་ བརྟུལ་ཞུགས་ཅན་ རྟིད་རྗེ་ བཏུན་ བྱམས་བའི་ སྐྱལ་པར་ སྐྱ་བ་ཞེག་ཡིན། ཀུ་ དག་ཀྱི་ནང་བའི་ གཏུག་ལག་ཁང་ གི་ སྐོར་ ཙམ་ ཆེ་ བར་ཏ་ ཤང་ གོད་ འཕྱང་ བའི་ སྐུ་ འདྲ་ ཞེག་ འཕྱི་ སྐལ་ཙོང་ འདུག་པ་ དེའི་ བཏུན་པ་ འདིའི་ འདྲ་ བཅུན་ ཡིན་པར་ ཐག་ཆོད།

布袋和尚(?—916)。五代时汉族地区一僧人名。本名契此。居明州奉化(今属浙江省)。传说其常背一布袋入市，见人即行乞，出语无定，随处寝卧，形如疯癫。自称为弥勒化身。内地汉族地区佛教寺庙山门里所供的大肚弥勒，相传是他的造像。

ཏཱ་ཧོང་ཚ་ཡུ་ཚ། ཆོས་ རྒྱལ་ ཁྲི་ སྲོང་ལྡེ་ བཙན་ གྱི་ དུས་ སུ་ ཀ་ ནག་ནས་ བོད་དུ་ ཡོང་ ནེ་ སྟོན་ ལྷུ་ ཞེས་ ཚེ་ བཅུ་ཕྲག་ ཅིག་ ཙམ་ ལོན་ ཟེར་ བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ ལ་ དེ་ ཚ་ ཡུ་ ཚ་ ཞེས་ ཟེར་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཡིན། ཡང་ ཡིད་ ལ་ མི་ བྱེད་ པ་ ཁོ་ ནས་ ཐར་ པ་ ཐོབ་ པ་ འདོད་ མཁས་ ཞེག་ ཡིན། འབྲི་ བཟང་ གཅས་ གྱོས་ བའི་ བོད་ ཁམས་ མི་ ཆེ་ དེའི་ རྗེས་ ཐུ་ ཞུགས། ཕྱི་ ས་ སྐྱོ་ ཤེས་ ཀྱི་ ཡིན། ཐོག་མཐར་ ཁོང་ ཀྱང་ ཆོས་ ཀྱི་ རྒྱལ་པོ་ ཏཱ་ ཧོང་ ཚ་ ཡུ་ ཚ་ ཞེས་ ཟེར་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཡིན། ཏཱ་ ཧོང་ ཚ་ ཡུ་ ཚ་ ཞེས་ ཟེར་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཡིན། ཏཱ་ ཧོང་ ཚ་ ཡུ་ ཚ་ ཞེས་ ཟེར་ ཐུབ་ ཀྱི་ ཡིན།

大乘和尚摩诃衍那。汉族禅师。赤松德赞时人吐蕃，传"顿门"，即禅宗之教。宣说不问善或不善分别，均能缠缚生死，唯不作意，乃得解脱之论者。一时王妃没卢氏等信徒颇众。后莲花戒代表"渐门"与之辩论，和尚败负，返回唐土。

ཏཱ་ལས། བྱ་རམ་གྱི་དྲང་མའམ་ཅི་ མ་ཀ་ ར། 名词。精糖，沙糖，煮糖。

ཏཱ་ལས་ཀྱི་ལ་དྲུ། བྱ་རམ་དང་ཐྲེང་རྩི་སོགས་མངར་ཆ་བཅིས་པའི་ཁ་ཟས་རོ་ ལྟེན། 欢喜团，蜜饯，糖饼。甜食点心。

ཏཱ་ཧོང་ཁྲི། (ཐུན) གོང་མ། 皇帝。

ཏ་ཏག་ཏག (ཚིག) ཐ་བའམ་དེན་དྲིག 扎实，牢靠，切实，认真；གཟུགས་ པོ་ བདེ་ ཐང་ ཏ་ དྲག་ དྲག 身体确实健康。ལས་ དོན་ ཏ་ དྲག་དྲག་ བྱེད་ པ། 扎扎实实地办事情。

ཏ་ཁང་ཁང་། (1)ལས་ཀ་ འཛིན་ པ། 干练，能干；ལས་ དོན་ གོ་ འཕེར་ ཏ་ ཐང་ ཐང་ འདུག 做事干练。(2)གཟུགས་ པོ་ ཐང་ པ། 强健，壮实；གཟུགས་ པོ་ ཏ་ ཐང་ ཐང་ འདུག 身体强健。

ཏ་ལེ་ཧྲི་ལེ། (1)ཉིལ་ མོ་ ཡིན་ ལ་ མེན་ ལ་ ཏེ། བཅོ་ དཀྱིལ་ གཅིག་ དུ་ མ་ རེས་ བའི་ དངོས་ པོ་ ཚང་ ཆུང་ སྐྱ་ ཚོགས་ ཀྱི་ མིང་། 零碎，零零碎碎。形状不定似圆非圆的琐碎东西；དེ་ རིང་ འདི་ གར་ དངོས་ པོ་ སྐྱིལ་ཀྲུ་ ཏ་ ལེ་ ཉི་ ལེ་ མང་ པོ་ ཞེག་ བསྐྱལ་ བྱུང་། 今天这里送来了许多零星包裹。(2)(ཚིག) ཐེག་ རིལ་ སྐྱ་ མོ་ བག་ ཆུན་ འབྱང་ སྐྱང་ ཤེག 累累一片

互相粘连状，如糌粑丸子太稀湿者。

ཏག་བསྡུས། ཏགས་བསྡུས་དང་འདྲ།

ཏག་པ། ཏག་པོ་དང་འདྲ།

ཏན་ཚོ། རུས་ཅན་དང་ཁོ་འཕེར་ཚོ། 形容词。精良，精锐，优胜：དཔུང་ ཏག་ཚོ། 精锐部队。ཁོ་ཏག 精干，干练。ཏ་ཏག་དམག་ཏག 兵强马壮。

ཏག་ཏག (1)མཉེན་པོ་མིན་པའི་ཚོང་ཚོ། 粗硬，硬邦邦：ཁོ་པ་ཏག་ཏག་ 硬皮革。རས་ཏག་ཏག 粗硬的布匹。ཆོན་པ་ཏག་ཏག་ཅིག་ཆོན་པ། 穿一件硬邦邦的衣服。(2)ཏུག་ཏུག་མིན་པ། 粗壮，大块：ཐུད་ ཤིང་ ཏག་ཏག 大块柴火。མི་འདི་རྣམས་ཏག་ཏག་ཞེ་གཅིག་རེད། 这些人身体都健壮。རིན་དངུལ་ཏག་ཏག་སྤྲད་ཆོག 可以爽快地给价钱。(3)སྒྲ་ཞེག 沙沙。粗物磨擦所发响声。

ཏག་ཐུག ཏག་ཀེ་ཏུག་ཀེ་སྟེ། རྡོ་ཆེན་པོ་མེད་པའི་ཆུང་ངག 碎块，小块：རྡོ་ཏག་ཏུག 碎石。ཤ་ཏག་ཏུག 肉块。

ཏགས། རྭིང་ཞིང་རྩུབ་པ། 形容词。粗糙：རྩུབ་ཅིང་ ཏགས་ལ་མི་ བརྟན་ འགྱུར་ བ་ཡི། ཙལ་ ཀ་ ཀདན་དུ་རེ་བའི་དུས་ཤིག་ བྱུང་། 粗糙不实树桠枝，一时权充垫子用。

ཏགས་བསྡུས། ཀལ་ཆེ་ བྱོགས་ བསྡུས། 精简，集要，总括，精华，ཚིག་ དོན་ ཀལ་ཆེ་ ཏགས་ བསྡུས་ཐུང་དུ་བཀོད། 总括要义，另行记录。

ཏང་ཚོང་། ཏ་ཅང་ཆུང་པ། 极粗硬，极顽梗，很僵硬：ཁོ་པ་ཏང་ཚོང་། 粗硬皮革。ལག་པ་ ཏང་ཚོང་། 手僵硬。ཁོ་མེད་ཏང་ཚོང་ཀི་མི་ལ་ བསྒྲུབ་ཏ་ཐུས་ཀྱང་ཐན་ ཐོག་ས་དག། 对顽梗不化之人进行教育也难生效。

ཏང་རེ་བ། རྩེན་ རེ་ བ། 赤裸裸的，ཁོས་ མེད་ དམར་ཏང་རེ་བ། 无衣裸体。

ཏང་ཁྱོ། མཁྲེགས་པོ། 坚硬，顽梗：གཟའ་ ཏང་ རྐང་ ཐུང་ བ། 僵化固执。ལུས་ དང་ ཡན་ ལག་ འཐུགས་ནས་ ཏང་ རྐང་ ཐུང་ བ། 身体和四肢全都冻僵了。མི་དེ་ གང་ བཤད་ མི་ ཟན་ པ་ ཏང་ ཁྱེ་ ཞེག་ ཅགས་འདུག 他成了一个什么话都不听的顽固分子。

ཏང་ཚོ། (ཐུལ) (1)རྨེད་པོ་དང་ རྒྱང་པོ། 奸诈，油滑，狡狯，不驯：མི་ ཏང་ པོ། 狡滑的人。བསམ་པ་ ཏང་ པོ། 心里奸诈。(2)ཏང་ པོ་ དང་ འདྲ།

ཏང་བ། (ཐུལ) (1)ངན་ལང་ ཤོར་ བ། 纵容，骄惯：སྐྱོང་ངན་ལང་ ལ་ ཤོར་ ནས་ ཏང་ བ། 恶劣行为，骄纵成习。(2)རེངས་པོར་ གྱུར་ པ། 硬化：ཀོ་པ་ ཏང་ བ། 皮革硬化。

ཏང་མཁྲི། (ཏ) ཐུར་ཁོད་ཀྱི་ཆུ་ ཏག་ཐོག་ས་ཐུལ་ སྐབས་ ཆོས་ ཆུའི་ ཞྭ་ ཚེག 纱帽。旧时，西藏贵族远行时所戴帽。

ཏང་ཏང་། (ཐུལ) (1)ཡ་ མེད་ པའི་ ཆིག་ ཆུང་། 单独，单身，孤单：ཁོ་ ཏང་ ཏང་ བྱས་ ནས་ ཕྱིན་ བ། 他单独去了。(2)ཀ་ སྐམ་ ནས་ རུས་ པ་ ཕྱིང་ དོན་ པའི་ ཐུམ་ བ། 瘦筋巴骨，瘦骨柴立：རྟིབ་ མ་ ཏང་ ཏང་ དུ་ དོན་ བ། 肋骨消瘦磷峋。

ཏད་བ། (ཐུལ) ལག་ པའི་ སོར་ མོས་ འབྱད་ སྐྱེས། 搔触，抓挠：ཁོད་ ལ་ ཟླར་ ཏད་ ཨ་ ཆུག 莫用手抓脸！ རྡེར་ ཏད་ ཆུག་ བ། 用爪抓挠。

ཏད་ཏད། ལག་ པས་ བྱད་ བྱད་ ཕྱེད་ བ། 搔，触，抓挠：ཐུ་ མས་ སྐྱེ་ ལ་ ཏད་ ཏད་ འགཱ་ མཛད་ བ། 上师几次轻轻敲门。

ཏབ་ཏྲིབ། རབ་ རིབ་ བམ་ གས་ ལ་ ཀོ་ རང་ མིན་ བ། 模糊，朦胧，不明：གཟུགས་ ཏབ་ ཏིག་ མ་ ཐོང་། 看见模糊不清的形相。

ཏམ་མེ་ཏྲམ་མེ། (ཐུལ) ཐང་ ཆད་ པའི་ རྟགས།

倦极欲睡状：ལས་ཐག་རིང་ཐིང་གང་ཐང་དུ་ཕྱིན་ནས་གཟགས་པོ་ཅམ་མེ་ཙམ་མེད་ཀྱང་སོང་། 长途跋涉，倦极欲睡。

ཏྲལ་ཐུག ནས་ཆག་གམ་ཀྱོ་ཆག་གི་ཐུག་པ། 麦粥。青稞或小麦所熬的稀粥。

ཏྲལ་བོ། ❶形容词。(1)བར་ཚགས་དམ་པོ་མེད་པ་དང་ཞིབ་པོ་མེན་པ། 间隔稀疏，不稠密：ཡིག་དབར་ཏྲལ་པོ། 字行稀疏。སྐམ་བུའི་ཐག་ཏྲལ་ཏྲལ་ཞེག་ལས་མེད། 只有稀薄的毡子。ཅིམ་བུ་ཏྲལ་པོ། 缝针稀疏。ས་ཁྲིང་ཏྲལ་བ། 牙齿稀疏。བཞུགས་གྲལ་ཏྲལ་པོ། 座次零落不集中。(2)རལ་པོ། 破烂，褴褛：གོས་རྒྱབ་ཏྲལ། 衣服褴褛。(3)མི་སྤྱད་བའམ་མ་དུལ་བ་དང་རྒྱང་པོ། 粗暴，桀骜不驯：སེམས་ཏྲལ་པོ། 粗心大意。རང་གཤེས་ཏྲལ་པོ། 性格粗暴。❷(རྡོང) འཆལ་བའམ་འདོད་ཞེན་ཅན། 道德败坏者，自私自利者。

ཏྲལ་བ། ཏྲལ་པོ་དང་འདྲ།

ཏྲལ་ལེ་ཐྲལ་ལེ། རལ་པ་རལ་ཏུང་། 破破烂烂：གོས་ཏྲལ་ལེ་ཐྲལ་ལེ་ཞེག་ལས་གྱོན་ཐུབ་མེད་པ། 只穿一件破破烂烂的衣服。

ཏྲལ་ཏྲལ། (1)བར་གཡེང་ཆེ་བ། 疏落，稀散；(2)རྒྱང་པོ། 粗糙，རྩམ་པ་ཏྲལ་ཏྲལ། 粗糙耙。

ཏྲལ་ཐྲལ། (1)རྒྱང་གེང་རལ་བ། 陈旧，破烂；ཅས་གོས་ཏྲལ་ཐྲལ། 破烂衣服。(2)ངན་ངོན་ནས་ཐབས་ཆག 简陋，下劣：ཟོ་ཆས་ཏྲལ་ཐྲལ། 饮食下劣。ཨ་ཐུང་ཏྲལ་ཐྲལ། 器具简陋。

ཏྲིག་གེ། གསལ་ཞིང་ངེ་བ། 明亮，清楚；མིག་ཏྲིག་གེ་བར་ལྟ་བ། 睁目直视。

ཏྲིག་བ། (ཐག) གཅོད་པའམ་གཏུབ་པ། 砍断，切断；ཤིང་དུམ་བུར་ཏྲིག་པ། 断木成段。མགོ་ཏྲིག་པ། 砍头，断颈。

ཏྲིག་ཏྲིག རིག་རིག་ལྟ་བ་དང་། 睁视，直视，定睛观看；མིག་ཏྲིག་ཏྲིག་གིས་ལྟ་བ། 睁目直视。

ཏྲིངས་པ། (ཟ་མི་དད་པ) (1)ངན་ལང་གོར་བ། 纵容，骄惯：བུ་ཀུ་ལ་བྱམས་དགས་ནས་གཟའ་བ་ཏྲིངས་པ། 溺爱小孩，骄纵成习。(2)མཉེན་པོ་མཐྲང་དུ་སོང་བ། 硬化，僵化：དཀྱེ་དུས་ལག་པ་ཏྲིངས་པ། 冬天手僵冻。(3)ཟླ་བ་སྡུད་སོང་བ། 凝固，冻结；མར་ཁྲ་ཏྲིངས་པ། 熟酥凝结。ཞག་ཆིལ་ཏྲིངས་པ། 油脂凝集。

ཏྲིད་ཙམ། དུས་ཁྱེན་གྱང་དུ། 瞬息，短暂；སྒྲིན་གྱིས་ཉི་མ་ཏྲིད་ཙམ་ཞེག་ལ་བསྒྲིབས་སོང་། 转瞬之间乌云蔽日。ཚུར་ཏྲིད་ཙམ་ཞེས་རོགས། 请暂时来一下！

ཏྲིལ་ཐོ། 形容词。(1)གཟུགས་དབྱིབས་རྒྱམ་པོ་དང་རིལ་པོ། 圆形的，球形的：དབྱིབས་ཅད་ཐུན་ཁྱར་ཏྲིལ་པོ་ཞེག་རིད། 形状圆如豌豆。ཏྲིལ་མོར་འདྲིལ་བ། 卷成圆的，搓成圆的。(2)ཐམས་ཅད་དང་། གང་པོ་དང་། ཚོང་ཁྱོགས་དང་། ཆ་ཚང་། 完全，整体，全部：ལོ་ཏྲིལ་པོ། 全年。མི་ཆ་ཏྲིལ་པོ། 毕生，一生。རྒྱུ་རྫས་ཏྲིལ་པོ། 全部财产。ཏྲིལ་གྱིས་གཏུམ་པ། 全部包裹。མི་ཆ་ཏྲིལ་པའི་གཉེན་གྲོགས། 终身伴侣。

ཏྲིལ་བ། ཏྲིལ་པོ་དང་འདྲ།

ཏྲིལ་མོ། ཏྲིལ་པོ་དང་འདྲ།

ཏྲིལ་འཛིན། ཉི་ཟླ་ཏྲིལ་པོ་འཛིན་ཚུལ། 全食。日全食，月全食。

ཏྲིལ་ལེ་བ། དབྱིབས་རྒྱམ་རྒྱམ། 圆圆的；རིལ་བུ་ཏྲིལ་ལེ་བ་ཆུང་ངུ་ཞེག 圆圆的小丸子。

ཏྲིལ་ཏྲིལ། དབྱིབས་རྒྱམ་རྒྱམ། 圆圆的；མིག་

རྒྱལ་རྒྱལ། 圆圆的眼睛。 ཐན་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ། 圆圆的糌粑丸子。

རྒྱལ་རྒྱལ་འགྲོ་བ། ངམ་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་ འགྲོ་བ་སྟེ། ངང་གིས་ངང་གིས་འགྲོ་བ། 信步，随意地走。

རྒྱས་རྒྱས་བྱེལ་བ། (1)རྒྱལ་ཀྱིས་ བརླུམས་ བ། 搓成丸子。(2)མདུད་བསྡུས་བ། 总摄，归纳要义：ཨི་ཀེ་ཐམས་ཅད་དབྱངས་ཁས་ལྡི་ ནང་ དུ་ རྒྱལ་ རྒྱལ་ རྒྱལ་ བ། 一切字母总摄于元音辅音之内。

ཀྱག་ཀེ། (1)དངོས་པོ་ སྙ་བའི་རིགས་འཆའ་བའམ་ ཀངོག་པའི་ སྐྱ་ཞེག 嘘嘘声。咀嚼坚硬食物发出的声音：ཀྱུས་པ་ དུག་གིར་བཤད། 细嚼筋肉，叽咕作响。(2)དུམ་བུར་འགྲོ་ཚུལ་ཞེག 粉碎，མི་དྲ་ མང་པོ་ རྡུག་གེར་བཏང་ སྟེ་ ཏུལ་ཁ་ ཐབས། 杀得敌人人仰马翻，大获全胜。

ཀྱག་ཆག དུམ་བྱར་བཅག་པ། 摔坏，打成碎块：དཀ་ཤེས་འཕྲུ་ སོ་བཀྱབ་རས་ ཀང་ པ་ དུག་ ཆག་ དུ་ བཏང་བ། 马灶厮子，把后腿踢坏了。

ཀྱག་པ། དུག་པོ་དང་འདྲ།

ཀྱག་ཙི། རུག་རྡིག་གམ་དུམ་བྱ་ ཀྱང་ ཀྱང་། 形容词。小块，细屑，零碎：ལྕགས་ དུག 铁屑。ཟངས་དུག 铜屑。དས་དུག 剪余布片。ཤིང་ དུག་དུག 碎木片。

ཀྱག་ཀྱག (1)དཀར་ཐལ་ཚགས་ཆག་པའི་དུམ་བྱ་ ཀྱང་ཀྱང་། 瓷碗碎片。(2)སོ་ཤེས་ ཟས་ ལྡེ་ བ་ ལྕ་བྱའི་སྐྱ། 牙嚼食物的声音。

ཀྱད་པ། (ཞལ) མི་གསར་པ་ཙོང་སྐབས་ཆོད་མདོག་ བྱེད་པའི་ཀྱག་ཀྱག་མཁན། 对客炫能者：ཐྱི་ དུད་ དམ། ཐྱི་ དུད་ དུད། 对客卖弄精灵的孩子。

ཀྱད་ཙི། དུད་པ་དང་འདྲ།

ཀྱད་ཀྱད་ཙི། (1)རྡུབ་པ། 粗糙，ས་ག་ དང་ ཀྱི་ ལེབ་ངས་ དུད་ དུད་ བ་ ཙོང་པ། 锉面粗糙。(2)བྲ་བ་ མེད་པ། 无味：ཁྱེའི་ ནུས་པ་ ཉམས་ད་ ཟས་ དུད་ དུད་ བོང་ འགྱུར་ པ། 味觉失灵，饮食无味。

ཀྱབ་པ། རྒྱབ་པའི་ ལྟོག་ པ། 形容词。小颗粒。粗块的反面：ཀ་ དུབ་པ་ འཆོད་བའི། རྡོ་ དུབ་པ་ འགྲེས་པའི། 细肉易烹，细石易铺。

ཀྱབ་ཀྱབ། (ཞལ) ཞེབ་ མོར་ གཏུབ་ སྐྱངས། 细细剁切，ཚལ་ དུབ་ དུབ་ ཡག་ པོ་ ཞེག་ གཏུབས་ སོང་། 菜切得细细的。

ཀྱམ་ཀྱམ། (ཞལ) འཕེལ་འཕེལ་དུ་ གཏུབ་ སྐྱངས། 轻快而迅速地切：ཀྱ་ སྐྱ་ དུམ་ དུམ་ དུ་ གཏུབ་ བཞེད་ ཡོད་ པ། 轻快地切着面条。

ཀྱཏ་ཡན་ཚལ། (ཟ) ཆ་ ཁྲའི་ནང་ དུ་ བསྡུལ་ བའི་ རྡོ་ ཚལ་ ཞེག་ གི་ མིང་། 水腌菜。放在盐水中腌制而成的青菜。

ཀྱལ་ ཐྱོན། ཉམས་ ཚོག་ གི་ སྐྱེན། 破旧，破烂：ཆོན་ པ་ དུལ་ སྐྱོན། 破旧衣服。ལྷམ་ ཚོག་ དུལ་ སྐྱོན། 破烂鞋靴。

ཀྱལ་ཙི། རལ་པོ། 形容词。破烂，朽败，褴褛：ཀྱབ་ དུལ། 残破。རལ་ དུལ། 破烂。རྡིང་ དུལ། 破旧。ཚོས་ སྐྱ་ རས་ དུལ་ པོ་ ཆོན། 穿的是烂布衣。ཚོས་ རྡུལ་ པོ་ ཆོན་ ཞེང་ ལག་ དུ་ འཁར་ བ་ ཐོད་ པ། 身穿破衣，手持棍杖。

ཀྱལ་བ། དུལ་ པོ་ དང་ འདྲ།

ཀྱལ་ཁྱི། དུལ་ པོ་ དང་ འདྲ།

ཇེང་རེ། (1)རྗེན་ ནེ། 赤裸裸的，གཟུགས་ པོ་ དམར་ ཅིང་ རེ་ བ། 赤身裸体。(2)གོར་ རེ། 直立，挺直状，མི་ གཅིག་ ཁ་ ཤེར་ ཅིང་ རེར་ ལངས་ འདུག 那边有一个人直挺挺地站着。

ཇེང་ཙི། 形容词。(1)གྲོགས་ མེད་ ཁིར་ ཀྱང་། 单独的，单个的：ཁོ་ ཅིང་། 单身男子。མོ་ ཅིང་།

单身女人。(2)ཚོས་མེད་གཅེར་བུ། 裸露的，赤裸裸的；གཟུགས་པོ་དམར་ཉིང་། 赤身裸体。ཀ་མདོག་སྔོ་ཉིང་། 肤色蔚蓝光润。མི་ཉིང་གོང་མེད། 孑然一身。

ཉེང་བ། ཏང་བའི་འཐེ་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཉེང་ཉེང་། མི་མཐུན་རྣམས་རྗེ་མེད་པ་ཁེར་ཀྱང་། 孤独，孤单。

ཉེམ་པོ། ཐ་མཁེགས། 形容词。坚硬，坚实。坚固结实；ཁྲག་ སྐྲན་ ཉེམ་ པོ། 硬块血症。སྐྲངས་པ་ཉེམ་མེ་བ། 肿得硬邦邦的。

ཉོག ས་གདན་དང་ཁ་གདན་འཐག་ཐེབ་ཀྱང་ གཅིང་ སྐྲས་ཀྱི་ཡས་མས་གཉིས་ལ་ཡོད་པའི་ གཅིར་། 名词。经线轴。地毯织造机上下张紧经线的轴。

ཉོག་པ། ཞིབ་པའི་ཙྭག་ཐུག་ཐས། 形容词。粗块，大块；སྐེག་ཉོག་པ། 粗块药材。ཐུར་བ་ཉོག་པ། 块片奶渣。རྡོ་ གེང་ཉོག་ཉོག 木块石块。

ཉོག་ཀོ། ཉོག་པ་དང་འདྲ།

ཉོག་ཉོག ཉོག་པ་དང་དོན་གཅིག

ཉོབ་པ། ཁྱིང་བའམ་ཞིབ་ཞིབ་མེད་པ། 形容词。粗，粗糙，大块，大颗粒，不细，རྗེས་མ་བས་རྗེས་མ་འདི་ ཉོབ་ པ་ འདུག 后面这种比先前的粗。ཐུར་བ་ཉོབ་ཉོབ། 粗颗干酪。སྐེག་ཉོབ་ཉོབ་རྣམས་ཞིབ་ མོང་ རྩོག་ པ། 捣碎粗块药材。རྩམ་པ་ཉོབ་ཉོབ། 粗糙的糌粑。

ཉོབ་ཀོ། ཉོབ་པ་དང་འདྲ།

ཉོབ་ཚང་། ཞིབ་མ་མེད་པའི་འདེགས་ཀྱི། 毛秤，粗秤。不精密的秤。

ཉོབ་ཉོབ། ཉོབ་པ་དང་དོན་གཅིག

ཉོལ་བ། (རྡོང་) དབྱལ་བ། 撕破，损坏，扯烂。

ཁྲི། 名词。(1)མིའི་ རྒྱལ་ པོ། 帝王，人王。མིའི་ ཁྲི་དབང་། 皇帝。ཡབ་ཁྲི། 父王。ཁྲི་ སྲས། 王子，公子王孙。(2)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ རྩལ་ལམ་ལ་ཀྱི་ བསྒོམ་བྱའི་མེ་དམ། 佛。佛教密宗修习的本尊，ཁྲི་ སྒོམ་པ། 修本尊。ཁྲི་ འགུག་ས་ པ། 勾召智尊。ཁྲི་ དྲོག་ པོ། 猛相本尊。ཁྲི་ ཞི་ པ། 静相本尊。(3)འཆི་ བ་ རིགས་ དྲུག་ ཀྱི་ ནང་ གསེས་ ཤིག་ 天，天趣。佛教所说六道众生之一；ཁྲི་ ཆེ་རིང་ པོ། 长寿天。སུམ་ཅུ་ རྩ་ གསུམ་ ཀྱི་ ཁྲི། 三十三天。ཁྲི་ དང་ མིའི་ འཇིག་རྟེན། 人间天上。ཁྲི་ མིའི་ ཕྲིན་ཚོགས། 人天盛事。མི་ ཀུ་ གྲུག་ རས་ ཁྲི་ དྲིས། ཁྲི་ ཀུ་ གྲུག་ གིས་ རྟུན་ པ་ཤད། 人计穷求神，神无法说谎。དམའ་ ཆུ་ བས་ བཅག ཁྲི་ དགོན་ གཉེར་ གྱིས་ བདུང་ས། 常受亲人压，神被庙祝欺。意谓遭到内部攻击。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ སྐབས་ གསུམ་ པ་དང་། ཤཀངས་ཐུལ། དགེ་ རྒྱས། ཆས་ མེད། ངག་ གི་ མཚན་ ཚ། འཆི་ མེད། བདུད་ རྩིའི་ ཟས་ ཅན། བའི་ འཇོ། འདོད་ གཉིས་ ཅན། རྣམ་ སད། མིག་ མེ་ འཇུམ། མེ་ རྒྱུན་ རྒྱས། མེ་ ཞལ། རྩི་ ལས་ མེད། རྩོགས་ མདའ་ ཅན། རྩོགས་ བཟང་། ཧོ་ ཤིག་ རྒྱས། ལེགས་ བྱེས། ལྷ་ མིན་ དག་ བོ་ བཅས་ སོ། (4)(ཨངོན) ལྷ་ རྩེན་ ལ་ ཚངས་ པ་ དང་། ཐྲིད་ ཧེ་ དྲུ། དྲག་ པོ། དབང་ ཕྱུག ཐྲིན་ དྲུག རྩོགས་ བདག ལེགས་ ལྡན་ ནག་ པོ། ཤི་ དྲི་ པ་ ད་ ཐྲི་ བཅུད་ ཙམ་ བས་ ཁྱབ་ བཅུད་ མཚན། 大天有梵天等八，故表数字 8。

ལྷ་རྟེན། བྱིས་ པའམ་ ཀྱི་ ལྷ་ སྐུ། 佛像。包括画塑铸造的神佛偶像。

ལྷ་ཐུབ་རྒྱལ་ཁྲི། ཀུ་ སྐད་ ལ་ ཆེན་ ལྷང་ ཞེས་ པ་ དོན་ འགྲུབ་ བྱས་ ན་ ལྷ་ སྐྱོང་ ཤེ། ཆིང་ ཆུལ་ རབས་ ཀྱི་ ས་ ཡི་ མ་ འདི་ རབ་ བྱང་ བཅུ་ གཉིས་ པའི་ མེ་ འབྲུག་ ནས་ རབ་ བྱང་ བཅུ་ གསུམ་ པའི་ ཤིང་ ཡོས་ བར་ ལོ་ དྲུག་ ཏུ་ གྲམ་ པའི་ རིང་ ཁྲིད་ བཞུགས་ས། 天保皇帝，天佑皇

帝。清高宗乾隆皇帝（1736—1795在位）之藏文译名，又天保或天佑一词，盖取"乾为天"与"隆眷"之义而译。

ལྷ་ཁང་། (1)ལྷ་འཛོག་གནའ་ཁང་བའམ་སྐུ་གཞུང་གྱགས་རྟེན་འཛོག་གནའ་ཁང་བ། 寺庙，神庙。平时无僧团定居的寺庙：ལྷ་ཁང་རྙིང་བ་ལ་ བོགས་རིས་གསར་ བ། 旧庙子，新壁画。喻换汤不换药。ལྷ་ཁང་རྙིང་བ་ལ། གནས་བཤད་གསར་བ། 旧神庙，新解说。意谓牵强附会。ལྷ་ཁང་ ནང་གི་མདའ་མེ། བཀང་ས་ཅིའ་ཀྱང་རུགས་ས་ཆེད། 庙里的弓箭，能拉不能射。意谓哪一个也不能伤害。མིང་གི་ རྟགས་ གྲངས་ ལ་ ཀུན་ དགའ་ ར་ བ་ དང་། དགོན་མཆོག་ ཚོ་ བྱང་། མཆོད་ ཁང་། མཆོད་རིས་གནས། རྟེ་གཙང་ཁང་། འདུ་ཁང་། གསྐྱེ་ལ། གཏུག་ལག་ཁང་བཅས་ སོ། (2)ས་མིང་ཞིག ཅོད་རང་སྐྱང་ སྡོངས་ཀྱི་ཤུ་ བྱགས་ རྩང་གི་ཤུ་ རྩྭད་དུ་ ཡོད། 拉康。地名。在西藏自治区洛扎县南部。

ལྷ་ཁང་པ། དགོན་གཞིར་རབ་ལྷ་གཞིར། 庙祝，龛司，香灯师。寺庙中管理佛像、佛经、佛塔、香火的人。

ལྷ་ཁང་ལ། ལ་ཞིག ཅོད་རང་སྐྱང་ སྡོངས་ཀྱི་ཁང་ དམར་ རྩང་གི་ཤུ་གཅུད་ དུ་ ཡོད། 拉康拉。山口名。在西藏自治区康马县西部。

ལྷ་ཁང་སྐྱང་བ། (1)ལྷ་ཁང་ལ་བདག་ སྐྱང་ ཅིད་ པ། 看守寺庙。(2)(མཛོན) དགོན་ གཞིར་ རབ་ ལྷ་གཞིར། 守庙。庙祝、龛司、香灯师的异名。

ལྷ་ཁོག་འབྲི་ཁྱུག་ལས། བཅང་ ཐིའི་ ཁོག་ པ་ ངན་ པས་ བཟློས་པའི་དབྱེ། 佛腹鬼人，鬼迷心窍，鬼使神差。意谓好人受骗。

ལྷ་ཁྲོ་བོ་རྡོར་ འཇིགས། རྟེལ་ ཐྲིལ་ གསས་ ཅད་ ཟེལ་བར་ མཛད་ པ་ རྡོ་ རྗེ་ རྡོལ་ བར་ འཇིགས་ པ་ ཕུག་གཡས་ཆུ་ ཀྱས་ཤྲིང་ཁར་འཇིན་ཞིང་། གཡོན་ ཏྲིལ་བུ་དཀྱར་བའི་ཐབ། ཀུ་ཐིའི་ཆུན་དང་ཅ་ལུགས་ལྟེན་པ་ ཞིའི་ 盖天金刚。密乘事部忿怒本尊之一。别号除一切罪障金刚摧破佛。右手置胸间持交股金刚杵，左手持铃叉于软腰，两足跨步张开，身衣忿怒神服饰。

ལྷ་མཁར། དགོན་ཁྱུགས་སྐྱོང་བའི་ མཁར་ རྩེ་། 神垒。供护法神的堡垒。

ལྷ་འཁྲུ་བ། ལྷ་ཁྲོས་ པའམ་ལྷས་ འཆེ་བ། 神发怒。神降惩罚。

ལྷ་འཁོན། ལྷ་མི་དགའ་ བར་ ཁྲོས་ནས་ གནོད་ འཆེ་ སྐྱེལ་བ། 天谴。天降惩罚。

ལྷ་ཀོར། ཁའི་ཁུ་ དུམ། 肉瘤。

ལྷ་ཀོས། (1)ཁ་ བཏགས། 哈达。(2)ལྷའི་ ཀོས། 天衣。神像所着衣。

ལྷ་དགུ། (1)གཙོ་ འཁོར་དགུ་ རེ་ ཚེའ་ བའི་ ལྷ་ ཆེ་། 九尊，如：མི་ འཕྱགས་ ལྷ་ དགུ། 不动佛九尊。དཔལ་ཤིན་གསང་ ལྷ་ དགུ། 大密马头明王九尊。ཚེ་ དབང་ ལྷ་ དགུ། 长寿佛九尊。(2)སྐྱིད་ པ་ ཆགས་ བའི་ ལྷ་ དགུའི་ བསྡུས་ ཚིག

ལྷ་འཁྱོ་བའི་མགོན་ཅི། རབ་ བྱང་ གསུམ་ བའི་ མེ་ རྡ་ ཤེར་ ཆོས་ ཆུལ་ གདུང་ ཆུང་ ཡར་ བྱུང་ ཐོ་ ཅའི་ སྐས་ སུ་ འཕྱང་ བས་ ལྷ་ ཞེས་ བའི་ མིང་ ཐོབ། བཀའ་ གདམས་ གཞུང་ བའི་ དགོན་ པ་ འཆད་ ཁ་ དང་ སྐྱེལ་ ཐུ་ གཉིས་ ཀྱི་ གདོན་ ས་ ཤེ་ རྡ་ ཀུ་ ཆ་ བའུ་ བསྐྱང་ ཀོང་ ཐོ་ དང་ དུག་ ཐོ་ ཤོག་ ཀྱི་ དགོན་ པ་ བཅུ་ ཕྱག་ དུ་ མའི་ དགོན་ གཞིར་ དང་ མེ་ དབོན་ བསྐོས་ བར་ གསོལ་ བས་ བཀའ་ གདམས་ བའི་ གཙུག་ ལག་ ཁང་ ཚལ་ ཆེར་ ཆ་ ལག་ གཅིག་ དུ་ སྐྱེལ། འཕྲོ་ མགོན་ འཕགས་ པས་ དེ་ ཉིད་ ལ་ བཀུར་ ཕྱི་ ཆེན་ ཐོ་ མཛད། རབ་ བྱང་ བཞི་ བའི་ ས་ ཤུག་ ཤོར་ འདས། 拉·卓微衮波（1186—1259）。吐蕃赞普之后，雅隆觉卧系王室，故称"拉"。 曾任噶当派且

喀寺及吉布寺座主廿七年，声望甚高。工波和塔波地方之数十座寺庙均奉献于之，委托其指派寺庙管家及属民长官，于是噶当派内形成一主寺支寺之体系。八思巴大师对之亦甚敬重。

ལྷ་རིའུ་གངས་རི། རི་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་གི་ལྷ་རྩེ་རྫོང་གི་ཤུལ་དུ་ཨའུ་གངས་རི། དེའི་མཐོ་ཚད་ཀུ་མཆིའི་ངོས་ནས་རྒྱ་ ৬৪৫৭ ཨོད། 拉轨冈日。山峰名。在西藏自治区拉孜县南部，海拔6457米。

ལྷ་རྒྱ་རི། ས་མིང་ཞིག ཨི་ལྷ་ཀུ་རི་འབང་རེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོང་གི་རྩ་གསུམ་རྫོང་གི་མིང་རྙིང་། 拉加里。地名。又称埃拉加里。西藏自治区曲松县旧名。

ལྷ་རྒྱལ། བསོད་བསྟོ་ལྷ་ཀུལ་ཁོ་རྣ་མགོན་གྱིས་ཁྱེད་བའི་ལྷའི་དབུ་འཛང་མཐོ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བའི་སྐོན་ཚིག 愿善神得胜！原为苯教颂扬神灵的术语，现已为一般宗教徒祷神时的通用语。

ལྷ་རྒྱལ་ཁང་། ལྷ་གསོལ་མཆོད་ཀྱ་གའི་ཁང་པ། 祭堂，祷神殿。

ལྷ་རྒྱལ་སྒྲིང་། མི་ཁྱིམ་ཞིང་ཆེན་ཁངས་ཀྱང་ཡོན་རྩིང་གི་ས་ཁུལ་ཞིག ཐུན་ཀུལ་རྩིའི་ཆོགས་འདུ་ འཆག་ས་ དང་ རྟ་ རྒྱག་ ཁྱེད་ ས་ཡིན་ལ། དེར་ཀུལ་ཐའི་བར་ཁང་ཡོད་ སྤྱབས་ས་ཆ་དེ་ལ་ཆོས་བར་ཁང་རེར། ১৩৬২ ཟིའི་ཚོང་དུ་ རང་བའི་ཐོད་རྟིགས་དང་སྒྲིང་ཁུལ་ གྱི་ ལྷ་ བ་ དེ་གར་ བཏུགས། 刷经寺。四川省红原县属一区名。原是嘉绒梭磨土司聚会部属和跑马之地。因其地有印经房，汉族呼为刷经寺。1958 年前是阿坝藏族自治州州委所在地，今为刷经寺镇。

ལྷ་རྒྱལ་འདྲུལ། (ཞབས) ཁ་སྒྲོང་། 伏龙。鹏、鸨翅鸟的异名。

ལྷ་རྒྱལ་མཚོན་ཆ། (ཞབས) འཇའ་དབང་པོ། 天王剑。短虹的异名。

ལྷ་ཐང་འགོག་པ། ལྷ་ སྐང་དགོན་ མཐོང་ ཁྱལ་ བའི་ཐོག་ ཁྱེད་ཆེན་དཀར་མཛེས་བོད་ རིགས་ རང་ སྒྲུང་ཁུལ་དང་མདོ་མཁྱབ་ཀུ་ཆགས་ ཤད་ གཏོགས་ ཤད་ ཐུགས་ཀྱི་ ཆར་ བཀོག་ཡང་ སྟོད་བཞག་ཏུ་དཀར་ཐའི་མདུན་ཞོལ་དུ། རྒྱལ་ཐོ་ སྒོང་བཅའ་ སྐས་ཐེག་ཆུ་ཤས་ཀྱི་ ཐོག་ ཁྱེད་ཆེན་ཐུགས་ཀྱི་ ལྷ་ཀང་ཁག་ཏུ་ བཞུགས་ཐའི་ ལྷ་ཁང་བཀྲ་ཤིས་ ཆོས་ཀྱི་ འཁོར་ལོ་ རྒྱས་པར་ བསྐྱངས་ནས་ དགའ་ལྡན་ལྷ་ཡུལ་ ཐིང་ཁའི་བཞེངས་པར་ གྲགས། 塔工寺。全名“一见解脱如意寺”。在四川省甘孜藏族自治州康定县木雅境内，传系吐蕃王松赞干布时首建，又传说文成公主入藏时在此暂住，掌拟携往拉萨的释迦牟尼像造有一躯佛像留供寺中。最初成为噶居派寺庙，后又转变为萨迦派寺庙。

ལྷ་སྒོ། བོན་གཞུང་དུ་གསོན་པོ་རྣམས་ ལ་ ལྷ་ ཆོས་སྐྱབ་པའི་ སྒོ་ ཀེ་གས་པར་ ཆད་ཤེལ་ཅིད་ཀྱི་ཆོ་ག། 天门。苯教经典中，为生者修建法事以消除魔障的仪轨。

ལྷ་སྒྲུང་། ལྷ་འདི་ སོགས་ཀྱི་ གཏམ་ཀུད་ ཡིད་ གནའ་ སྒྲུང་། 神话。神仙等古代故事的传说。

ལྷ་ང་། ཀང་པའི་ པུས་ཆའི་ ལྷ་ ངའམ་དུས་པ་ འབྱུང་བ། 膝盖，膝盖骨；ཕུས་ཆའི་ ལྷ་ང་ས་ལ་ བཏུ་ར། 跪在地上。

ལྷ་རྔ། ལྷ་ ཁྲལ་ཀྱི་ རྡ་ བོ་ ཆེ། 天鼓。佛教徒谓天界的大鼓。

ལྷ་ཇོག ལྷ་ གཅིག་དང་ འབྲ།

ལྷ་ གཅིག (1)ཀུལ་ བའི་ བྱ་ ཆའི་ ཞེ་ མིང་། 公主，王者女，君主的女儿。对帝王之女的敬称。(2)ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ མགོན་ སྐྱབས་ ཆེན་ བོང་ འབོད་

བདེ་ཞེ་མིང་། 我主，主公。佛教徒对自己所崇奉皈依人物的最敬称呼。

ལྷ་བཅུ་གསུམ་མ། དོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ལྷ་ བཅུ་གསུམ། 十三尊大威德。

ལྷ་ལྷམ། སྲིད་བོད་ས་ གནས་སྐྱེད་གཞུང་སྐབས་ཕྱི་ཐའི་ཡན་ཆོད་ཀྱི་མི་དཀྱུས་ཚའི་བཟའ་ ཐུ་ བྱད་མེད། 王后，夫人。原西藏地方政府时代，对三品官以上贵妇的敬称。

ལྷ་ལྷམ་ཕྱི་ཚས། སྲིད་བོད་ཀྱི་ལྷ་ལྷམ་ ཕྱི་ གཟའ་མཆོད་ལྷས་ཚས། 夫人装，太太装。原西藏地方政府三品官以上贵妇所着服装。

ལྷ་ཚས། (1)སྐུ་རྟེན་ལ་གཡོག་ཚའི་གོས། 神衣，神像服装。(2)ལྷ་ རྒྱན་ འདྲེན་ སྐབས་ ཅོད་ ཚའི་ ཚས། 神师衣帽。降神巫觋所穿服装。

ལྷ་ཆུ། (1)བྱིན་ཅན་ཀྱི་ཆུ་མིག 神泉。迷信谓有神灵威力能护佑人的泉水。(2)(མངོན) ཆུ་ བོ་ གངྒཱའི་མིང་། 神水。恒河的异名。

ལྷ་ཆེན། (མངོན) ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大天。大自在天的异名。

ལྷ་ཆེན་བརྒྱད། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་། བརྒྱ་ བྱིན། ཚངས་པ། ཁྱབ་འཇུག འདོད་པའི་དབང་ ཕྱུག ཙཱ་ས་བདག ཐུབ་དེ་དྲྭ། གཞོན་ནུ་གདོང་ དྲུག་བཅས་སོ། འདིའི་འདྲེན་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད། 八天，八大天：大自在天、帝释天、梵天、遍入天、他化自在天、象鼻天、卜加哩帝和六面童天。八天，尚有其他计算法。

ལྷ་ཆེན་པོ། (1)ལྷའི་གཟུགས་བརྙན་ཆེན་པོ། 大神像。对一般高大神像的称呼。(2)གངས་ ཀྱི་གི 大威德佛。(3)ཚངས་ པ་ བརྒྱ་ བྱིན་ ཁྱབ་འཇུག་སོགས། 大天。指梵天、帝释天、遍入天等。

ལྷ་ཆེན་དབང་ཕྱུག ལྷ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ དང་ དོན་གཅིག

ལྷ་ཆོས་ཐང་ངམས་ཀག ཏེ་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་གཞི་པ་ རྩིང་ གི་ ཐུང་ ཤར་ མཚམས་ ཀྱ་ ཡིན། དེའི་མཐོ་ཚད་ ཀྱ་ མཆོད་ ངོས་ དན་ སྐྱེ་ ཁཾཁཾཁཾ ཡིན། 哈金桑惹。山峰名。在西藏自治区冈巴县的东北部，海拔6155米。

ལྷ་ཆོས། (1)གངས་ཀྱས་ཀྱི་ཆོས། 佛法。(2)འཇིག་ རྟེན་ལས་འདས་ པའི་ དགེ་ ཆོས། 戒律，出家善法：དམ་པའི་ ལྷ་ ཆོས་བསྒྲུབ་ པར་ བྱ་ རྩེ་ སྐྱེས། 一心修正法。

ལྷ་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ། ཐུ་དུས་ བོད་ ཇེ་ སྐྱོང་བཙན་ སྐྱབས་ བོས་ དགེ་ བ་ བཅུ་ གཞིར་ བསྒང་ ནས་ བོད་ འབངས་ལ་ ཁྲིམས་ སུ་ བཅས་ པའི་ ཆོས་ ལུགས་ ཀྱི་ རྣམ་ གྲངས་ ཤེས། 出家十善法。吐蕃王松赞干布时，根据佛家十戒所制出家人应遵守的十条清规戒律。

ལྷ་ཆོས་བཅུད་ལྡན། བཀའ་ གདམས་ པའི་ ལྷ་ ཐུབ་ པ་ དང་། སྐུ་ རས་ གཟིགས། སྐྱེལ་མ། མི་ གཡོ་ བ་ བཅས་ བཞེ་ དང་། ཆོས་ རྫོ་ སྡེ་ གསུམ་ སྐྱེ་ མངོན་ འདུལ་ མདོ་ རྫེ་ གསུམ་ སོ། 四尊三藏。噶当派四尊为释迦、观世音、度母和不动明王。三藏为论藏、律藏和经藏。

ལྷ་ཆོས་པ། དགེ་ བཅུའི་ ཆོས་ ལ་ སྐྲོད་ པ་ ཐོན། 僧徒，出家人。奉行十善法的佛教徒。

ལྷ་མཆོད་ གྲྭ་ མཆོད། མཆོད་ མཆོད་ བསྐྱེད་ བསྐྱེད་ མང་ བའི་ དོན། 敬神祭鬼。

ལྷ་ཇེ། རྫོན་ བོད་ ཀྱི་ ཆོས་ ཆུལ་ ཁྲིམ་ ལྡེ་ བཙན་ གྱིས་ སྐྲུན་ པ་ རྣམས་ ལ་ གནང་ བའི་ ཚེ་ ཐེབ་ ཀྱི་ མཚན་ སྐྱེ་ ཞིག 太医。吐蕃王赤松德赞赐给医生的称号。

ལྷ་ཇེལ་ ཀུ་ དྲན་ པ། རྗེས་ སུ་ དྲན་ པ་ དྲུག་ གི་ ནང་ གཅེས། འདོད་ ཁམས་ ཀྱི་ ལྷ་ དང་། འཕགས་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཡོན་ ཏན་ རྗེས་ སུ་ དྲན་ པའོ། 天随念。六种随念之一。随念欲界天、色界天及诸圣者所有功德。

ལྷ་རྗེས་ལྟ་དྲན་བའི་མཐའ་གྱིས་བ། ཤེར་ཕྱིན་དོན་བདུན་ཐུའི་ནང་གསེས། ཀུན་རྫོབ་དུ་འདོད་གཟུགས་སུ་སྐྱེས་བའི་ འཕགས་ བའི་ ལྷ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཙོན་ཏན་རིམ་ལྔན་དུ་དན་བའོ། 天随念次第。智度七十义之一。在世俗中，次第随念生住欲界色界圣者诸天所有功德。

ལྷ་ཉིད། (1)ལྷ་དེ་ཉིད་དམ། ལྷ་རང་ཉིད། 神本身。(2)རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ཉིད། 国王你自己。

ལྷ་ཉིན་དགའ་ཚེ། བཀྲ་ཤིས་བའི་ཉི་མ། 吉日。喜庆的日子。

ལྷ་བཀྲེད། སྐུ་གཉེར། 庙祝，龛司，香灯师。寺庙中管理神像香火者。

ལྷ་རྟེན། ལྷ་གནས་སའི་རྟེན་མཁར། 神垒，偶像。神灵凭依的坛台等处。

ལྷ་སྦྱིམ་བ། རྣལ་འབྱོར་བས་དམིགས་བའི་སྐུ་ནས་ལྷ་ལ་ལྷ་སྦྱིམ་པ་དང་ལྷ་རང་གཞན་ལ་སྦྱིམ་པ། 融神，合神。修行的人，观想一类神融合入另一类神体中，或观想某神融合入于自己或别人体中等等。

ལྷ་སྲེད། མི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ རྩ་ ཆེན་ རྩྭང་ གི་ ཁངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། རྒྱང་བོན་དགོན་ཡིན་ལ། ཆེན་ལྗང་སྐབས་དགེ་ལུགས་བར་ བསྒྱུར་ བའི་ རྒྱལ་རིང་གི་དགོན་ཆེན་ཞིག 拉登寺。在四川省金川县境内，原为苯教寺庙，清乾隆时改为格鲁派寺庙，赐名广法寺，是甲绒地区一大寺。

ལྷ་ཐོ། ལྷ་གནས་སའི་སྟོག་རྩང་ངམ་ཁང་རྩང་ཙོག་ཙོག 天坛，神垒。土、石堆成神所凭依的小室。

ལྷ་བཙན་རིས་གཅིག་བཙན། འདིའི་མཚན་ཐོ་ཐུ་རེ་སྐྱེས་བཙན་དང་། ཐོ་ཐུ་རེ་སྐྱེས་ཤལ་ཡང་ཟེར། ཁྱེ་རྗེ་ཐོག་བཙན་དང་རྒྱ་བཟའ་སྐྱང་རྒྱལ་ནས་ཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྐས། བོད་རྒྱལ་གདུང་རབས་ཉེར་བརྒྱད་པ་ཡིན་ལ། བཙན་ལྷར་གྲགས་པའི་ལྷ་བའང་ཡིན། རྒྱལ་པོ་འདི་དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུའི་དུས་མདོ་སྡེ་ཟ་མ་རྐོག་ཀྱི་སྐྱང་པོ་ཡི་གེ་བྱུག་པ་དང་གསེར་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཁྲུ་གང་བ་སོགས་འབྱོར། ངོ་མཚར་ཆེ་བར་ཤེ་དགོངས། གང་ཡིན་ཤེ་ན་མཁྱེན་ཏེ། མིང་གཉན་པོ་གསང་བར་བཏགས་ནས་པོ་བྱང་གི་དགོར་ཁང་དུ་མཆོད་པ་དང་བཅས་ཏེ་བཞུགས་སུ་གསོལ། བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་ པ་ དབུ་ བརྩེས་ བའི་རྟེན་འབྱུང་བཞིན་དོ། 拉妥妥日年赞。古代吐蕃王朝第二十八王。藏史载此王年六十岁时，一批包括《宝箧经》和一个小金塔在内的佛教文物，开始传入西藏，佛教徒认为这是佛法传入西藏的开端。但以当时尚无文字，此类经咒，只觉稀奇，无人认识，作为玄秘神物，供养府中。直到他的第五代孙松赞干布时才译为藏文。

ལྷ་ཐོག ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཆབ་མདོ་རྫོང་ཁངས་ཨ་རྒྱུའི་ཡན་ལག་རི་ རྒྱའི་ཡ་ 5་ཙམ། 拉多。地名。在西藏自治区昌都县境澜沧江的支流热曲河边。

ལྷ་ཐོར། རྟག་ལྷ་འབྱམ། 天花，牛痘。

ལྷ་མཐོ་ཆེག། རི་བོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་པ་སྐམ་རྫོང་ཁངས་འདུས་བྱང་གི་ཤར་ རིས་ སུ་ཙམ། དེའི་ མཐོ་ ཚད་ རྒྱ་ མཆིའི་ རིས་ ནས་ སྟེ་ ५७८५ ཙམ། 拉托钦。山峰名。在西藏自治区白朗县杜穷的东面，海拔5487米。

ལྷ་མཐོང་འདྲེ་མཐོང། ཚ་འཇིག་ དཀའ་ ཞིང་ མཐོང་ཚུལ་སྐྱ་ ཚོགས་པའི་དབེ། 疑神疑鬼。比喻迟疑不决，难以相信。

ལྷ་མཐོང་ཙི་ཏྲ་བ། སྐྱ་རིག་པ་སོགས་ལ་ མཁས་ པའི་ བོད་ཀྱི་ ལོ་ ཏྲ་ བ་ཞིག་སྟེ། དཀྱངས་ ཅན་ སྐྱ་ མདོ་ བོད་སྐད་དུ་ ཐོག་ མར་ སྐྱང་ བ་ བོ། འདིའི་ མིང་ ཙི་ མ་ལ་བཅོས་གཉིན་རྣམ་རྒྱལ་ཅེར། 拉统译师。最初翻译《妙音声论》的一位西藏译师名。

ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་བ། 〈ཀཀ་ལྕི་དཔལ་མཆུ་རྟ〉 སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་བཅུའི་ནང་གསེས་ཤེག 天人

师。梵音译作舍多提婆魔鬼沙喃。如来十号之一。

ལྷ་དབང་ཆེ། (1)དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 猛利天，大自在天。(2)ལྷ་ཁྲོ་བོའམ་གཏུམ་པོ། 忿怒佛。相貌凶猛的神像。

ལྷ་རྣམ་དྲུག དོན་དམ་པའི་ལྷ་དང་། རྒྱལ་ལྷ། མཚན་མའི་ལྷ། གཟུགས་ཀྱི་ལྷ། བསྒོམ་པའི་ལྷ། རྣམ་པར་དག་པའི་ལྷ་སྟེ་དྲུག 六天：胜义天、声天、相天、色天、修所成天和清净天。

ལྷ་རྣལ་འབྱོར། ཐ་རྒྱད་ཀྱི་ལྷ་དྲུག་སྟེ། ཐ་བའི་རྒྱུད་ལྟ་དེ་ཁོ་ན་ནིད་རྣལ་འབྱོར་ཏེ་ངོ་བོར་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ན་ལྷ་དྲུག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བརྟེ་སྟེ། སྐྱང་བའི་ལྷ། ཡི་གེའི་ལྷ། རྒྱའི་ལྷ། གཟུགས་ཀྱི་ལྷ། ཕྱག་རྒྱའི་ལྷ། མཚན་མའི་ལྷ་རྣམས་སོ། 六尊瑜伽，六本尊瑜伽。密乘事部中，修习本尊为瑜伽体，摄为六本尊相：空性本尊、文字本尊、声音本尊、色本尊、手印本尊和相本尊。

ལྷ་གདོང་། ལྷ་སའི་ཤར་ཐུགས་གཅང་ཁའི་གཡས་གཡོན་ཏུ་ལྷ་གདོང་ཞེས་པ། 拉洞渡口。拉萨东郊一渡口名。

ལྷ་འདེགས། རྒྱ་དུས་ལྷ་སའི་རྒྱུ་ཟ། 拉萨秤。旧时，拉萨地方通用的秤。

ལྷ་འདོགས། ཐ་དུས་ཁོ་ཚོ་ཆང་ས་ནའི་སྐབས་བཞུར་ཁལ་ཐོལ་རྡེས་ཁང་ཁོག་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ བཀ་ཤས་ བསྒྲུབ་ ཏེ་ དང་ ཆུ་ཀ་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ལྷ་ཁང་ བའི་ ཁ་སས་ ཐབས་ ཀྱི་ དང་ ཆུ་ཀ་ བཞུགས་ཏེ་ ལྷ་ གཤོལ་བའི་ དོན། 立幡祀神。藏俗，在婚礼散后，新娘持娘家送来的彩色神幡，插于屋顶以祀夫家家神。

ལྷ་འདྲེ། ཕན་འདོགས་མཁན་གྱི་རིགས་ཅིག་ལ་ ལྷ་ དང་། གནོད་སྐྱེལ་མཁན་གྱི་རིགས་ཅིག་ལ་འདྲེ་ཞེས་ བ་ཁྱོན་ཡོད། 神鬼，鬼神。利济人者为神，加害人者为鬼。

ལྷ་འདྲེ་ཁོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆེད་ཁོག་ སྐུ་རྟེན་དགའ་ཚེས་རྡེ། 巫觋，降神人。以装神弄鬼替人祈祷为职业的人。

ལྷ་འདྲེའི་ཁོག་ཆེད་བྱད་མེད། འཛིག་རྟེན་བའི་ལྷ་འདྲེ་ཁོག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྟེན་སྐྱེ་དགས། 女巫。以装神弄鬼替人祈祷为职业的女人。

ལྷ་རིའུ། བད་ཀན་ཁམས་ཀྱིས་ཟྱིད་བའི་ཕྱང་བའི་རྡེའུ་འཁཱགས་ཀྱི་དངོ་ན་རྒྱ་ཚུང་བ་ཞིག 膀胱结石。由涎液失常在膀胱内引生的结石病。

ལྷ་ལྡན། ལྷ་སའི་མིང་གཞན་ཞིག 拉萨的别名。

ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོའི་ཁྲིས་ལྷ་སའི་ཐྱོང་ཁྲའི་ཀྱི་ཤར་ ཐར་ ཡོད་ བའི་ ལྷ་ཁང་ཞིག་སྟེ་ དུས་ རབས་ བའི་ དཀྱིལ་ ཆོས་ཀུལ་ཐོང་བཅོན་ཟླམ་བའི་དུས་ཀྱ་ བཞའ་ ཀོང་རོས་ ཀྱ་ ཅིས་ལ་བརྟེན་ནས་ས་དཔྱད་བཀའ་ཡ་ ལྷར་ བལ་ བཞའ་ ཁྲི་ བཙུན་ཀྱིས་ བསྒྲལ་ ནས་ ཆོས་ ཀུལ་ ཀྱིས་ བཀོད་རྒྱས་བཀའ་ཐོག་ ཟླ་ ཨཤར་ ནུབ་ ཐུགས་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ནས་བཀའ་བའི་ཨཁོར་ས་ཕྱི་ ནང་ སྐྱེ་ ཤོད་ ཁྱིན་ལ་ ལྷ་ ཁང་ཆེ་ ཆུང་བདུན་ ཏུ་ ལྷག་ ཅམ་ ཡོད། དབུས་ཀྱི་རྟེན་གཅོར་ ཏུ་ བཞའི་ རྟེན་ སྐལ་ དུ་ བྱང་ཤ་ཀྱ་ ཐུབ་ པ་ ཤོ་ ཁང་ བཏུ་ གཉིས་ བའི་ ཚད་ དང་ མཐུན་བའི་ རྡོ་ ཤ་ཀྱ་ ཆུ་ ཚེ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ ཆེན་ པོ་ རང་ བྱོན་ ལྷ་ ལྷན། རྒྱལ་པོ་ཆོས་ འཁོར་ མ་བཅས་ཀྱིས་ མཆོད་ ཀྱབ་ མཐའ་ ཡས་ མེད་ ཀྱིས་ མཆོད་ བའི་ ལྷ་ སྐུ་ མང་ པོ་ དང་ སྐོ་ འཕྱོ་ ཀྱི་ མདུན་ ཐུགས་ སུ་ ཆུ་ བོད་ ཡུལ་ སྐྱབ་ ཀྱི་ ཤེ་ ག་ འཁོད་ བའི་ རྟེ་ རྡེ་ བོང་ དང་། རྡོ་ ཤེལ་ ཁང་ ཆེན་ པོ་ ཞེག་ ཀྱང་ ཙམ་ ཡོད་ ཀྱི་ ཁྲིས་ ལྷ་ སའི་ མིང་ གཞན་ཞིག 拉萨的别名。

ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོའི་ཁྲིས་ལྷ་སའི་ཐྱོང་ཁྲའི་ཀྱི་ ཤར་ ཡོད་ བའི་ ལྷ་ཁང་ཞིག་སྟེ་ དུས་ རབས་ བའི་ དཀྱིལ་ ཆོས་ཀུལ་ཐོང་བཅོན་ཟླམ་བའི་དུས་ཀྱ་ བཞའ་ ཀོང་རོས་ ཀྱ་ ཅིས་ལ་བརྟེན་ནས་ས་དཔྱད་བཀའ་ཡ་ ལྷར་ བལ་ བཞའ་ ཁྲི་ བཙུན་ཀྱིས་ བསྒྲལ་ ནས་ ཆོས་ ཀུལ་ ཀྱིས་ བཀོད་རྒྱས་བཀའ་ཐོག་ ཟླ་ ཨཤར་ ནུབ་ ཐུགས་ ཀྱི་ བསྒྲུབ་ནས་བཀའ་བའི་ཨཁོར་ས་ཕྱི་ ནང་ སྐྱེ་ ཤོད་ ཁྱིན་ལ་ ལྷ་ ཁང་ཆེ་ ཆུང་བདུན་ ཏུ་ ལྷག་ ཅམ་ ཡོད། དབུས་ཀྱི་རྟེན་གཅོར་ ཏུ་ བཞའི་ རྟེ་ རྡེ་ སྐལ་ དུ་ བྱང་ཤ་ཀྱ་ ཐུབ་ པ་ ཤོ་ ཁང་ བཏུ་ གཉིས་ བའི་ ཚད་ དང་ མཐུན་བའི་ རྡོ་ ཤ་ཀྱ་ ཆུ་ ཚེ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ ཆེན་ པོ་ རང་ བྱོན་ ལྷ་ ལྷན།

拉萨市内。公元七世纪五十年代，由文成公主相度地势，尼泊尔公主拜木萨所倡建，正门朝西。历代屡有扩建。今全寺有镀金紫铜所盖楼阁四座，殿堂六七十间。正殿中央现供有文成公主从长安带至西藏、号称"觉沃"的释迦牟尼合金像。尚有松赞干布、文成公主、拜木萨以及藏传佛教各派佛像和祖师塑像甚多。旧时藏历每年正月，拉萨三大寺僧，齐集寺中传召。寺前门外有标志汉藏民族兄弟情谊，初建于唐穆宗长庆三年，即公元 823 年的唐蕃会盟碑和民间传说系文成公主所植唐柳，古色苍颜，相映成辉。

ལྷ་ཁང་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་གྱི་རྡོ་ཅིང་། བོད་ཆུལ་ཁྲིར་རལ་པ་ཅན་དང་། ཆུ་རྡེ་གང་ཆུལ་གྱའི་ཐུང་དབོན་ཞང་གཉིས་ཀྱི་མནའ་དན་གན་ཆུའི་མི་ཀེ་རྡོ་ཐོག་བཀོས་ཏེ་ ལྷ་སའི་ གཏུག་ ལག་ཁང་མདུན་རྡོ་བའི་དབུ་སྐྲའི་འཁྲིས་སུ་བསྒངས་པའི་རྡོ་རིང་། 唐蕃会盟碑。吐蕃王可黎可足，与唐穆宗重缔甥舅之亲，于唐穆宗长庆二年，即公元822年，会盟于拉萨， 823年在拉萨大昭寺前公主柳旁立的会盟碑。

ལྷ་ཁེ། ཐུབ་དགོན་པ་ཁག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་སྡེ་འབངས། 寺庙部众。旧社会由各寺庙领主所管百姓。

ལྷ་ཁེ་མི་ཁེ། (1)སྡེ་བོད་ ས་ གནས་ སྐིད་ གཞུང་སྐབས་སྐེར་པའི་ མི་ཁེ་ དང་ དགོན་ པའི་ ཐུ་ ཁང་ གི་མི་ཁེ། 僧俗部众。西藏旧时政府领主所管百姓和寺庙领主所管百姓。(2)དགོན་པ་ཐུ་ཚང་དང་། ཁྲིམ་པའི་ཚོང་ཁེ་གཏེས་ཀྱི་མིང་། 寺庙村落。僧徒所居寺庙和俗人所居村落。

ལྷ་ཁྲོད། ལྷ་ས་གཏན་དུ་སྡོད་མི། 常住拉萨者。从外地到拉萨长期居住的人；ལྷ་ཁྲོད་ལས་ཁུངས། 驻拉萨的机关。 ལྷ་ ཁྲོད་ མི་ དམངས་ བཙིངས་འགྲོལ་དམག 人民解放军驻拉萨部队。

ལྷ་ནད། ལྷ་འདྲེ་འཁོན་ཏེ་བསྡུད་པའི་ནད་ རིགས། 鬼病。迷信说神鬼作祟所致疾病。

ལྷ་གནམ། ལྷ་ཡུལ། 天界，天堂。

ལྷ་རྣམ་ཐོས། རྣམ་ཐོས་ཐུས་ཏེ། རོང་ལྷ་ཤིག 多闻子。一财神名：ལྷ་རྣམ་ཐུས་ཀྱི་བང་མཛོད་ལ། འདྲེ་མི་དྲགས་ཀྱི་དགོངས་གཉེར། 天界财神宝库，饿鬼当了管家。

ལྷ་སྐམ། དགྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་ལྷ་བཞུགས་ སའི་གདན། 天众台阶。佛教密宗坛场内部眷众诸神站立处矮台。

ལྷ་བ། ཐུ་དུས་ལྷ་འདྲེ་ཁོག་ཞུགས་ཀྱི་རྟེན་ཁོག 名词。巫觋，降神师，祝神人。旧社会中以装神弄鬼替人祈祷为职业的人，ལྷ་ བ་ མོ་ བ་ སྐྱེ་ མ་ གསུམ། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་རྫུན་ཚེན་ གསུམ། 巫觋、卦师和幻师，世间虚妄此三者。

ལྷ་ཞིབས། མི་ལ་ལྷ་ དང་ འདྲེ་ ཞུགས་ བ། 神灵降临。鬼神降附人体。

ལྷ་ཕྱག (1)གུས་ཕྱག་གི་ཚེ་ བསྟོད། 敬礼，顶礼。(2)ལྷའི་ཕྱག་གི་བསྟན་ཚིག 本尊手臂，天神手臂。

ལྷ་ཕྱག ལྷ་ བྱ་ གཅོད་ རྟུ། 天子，天盖。

ལྷ་བ། ཀང་རུས་ཀྱི་མགོ་དང་། རྐྱེ་མའི་རུས་ མགོ་ སོགས་ལ་ ཡོད་ བའི་ རུས་ པ་ སོའ་ སོའ་ ཁྲག་ རྐྱེ་ ཆགས་པ་དེའི་མིང་། 名词。梢头软骨。小腿骨末梢及肋骨末梢等处所有带脂肪的疏松软骨。

ལྷ་བབ། (1)གངས་ཀྱས་ལྷ་ ཡུལ་ དགས་ མི་ ཡུལ་ དུ་ བྱོན་ པ། 天降。佛从忉利天降。(2)མི་ལ་ལྷ་ དང་ འདྲེ་ཞུགས་ པ། 鬼神附体。

ལྷ་བབ་མཚོད་རྟེན། མཚོད་རྟེན་ཆ་ བཀྲ་ཀྱི་ ཡ་ ཀུལ་ལྷ་ ལས་ བབ་ བའི་ མཚོད་ རྟེན་ ཞེས་ པ་ སྟེན་ པ་ ཐུབ་ བའི་ དབང་ པོ་ སུམ་ རྟེན་ དུ་ དབྱངས་ གནས་ མཛད་ དེ་ ཐུ་ རྡོ་ དགག་ དབྱེ་ མཛད། ཐུ་ རྡོ་ འཛམ་ བུའི་ གླིང་ དུ་ བབ་ བའི་ ཆེ་ ཡུལ་ ཡངས་ པ་ ཅན་ གསལ་ ལྟེན་ དུ་ བཞེངས་ པ་ བང་ རིམ་ བཞིམ་ བཀྲད་ པ་ ཅིས་ རེད་

ཐོག་འབྱུང་དང་བཅས་པ། ཐོག་འབྱུང་གི་དབུས་ན་ཞེམ་སྐས་ཡོད་པའི་མཆོད་རྟེན་ཞེས་གོ། 天降塔。八大宝塔之一。佛在忉利天夏住已毕，午前解制，午后下降南赡部洲桑伽尸国即曲女城所建佛塔。塔身四或八层，每面有一佛龛，龛之中央有七宝阶梯。

ལྷ་བུ། 名词。(1)ལྷའི་བུ། 天神子。(2)ཀིང་ལྷ་བུ་ནེ་སར་ཆ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྣམ་གྲིང་རྫོང་གི་ཐུང་རྒྱུད་ཡོད། 拉布。地名。在西藏自治区南木林县中部。

ལྷ་བྱི་མཚོ་དཀར། བོད་ཀྱི་ཆུལ་པོ་རབས་བཏུ་པ་ཞེ་རོ་ལེགས་སྐབས་ཀྱི་ཐོན་པ་ཞེག ལེ་ཆུས་ཐོག་ཀི་བཀའ་སྩལ་ལ་ཐོན་པ་འདིས་ཆུ་ཡུར་པོར་དྲངས་པ་དང་། ཐང་ཞིང་དུ་ཚོད། ཉི་མ་ཀཊིག་ལ་ཀ་ཚོད་བཏབ་ཐུབ་པའི་ཞིང་ཀ་དུམ་བུར་བགོས། ཆུ་ལ་རྒམ་པ་བརྩེགས། རྩོ་བཞུས་ནས་དངུལ་ཁངས་ཐུགས་ཀགྱམ་བཏེག་པས། བོད་ཀྱི་འཕྲལ་ཐོན་མཇངས་མི་བདུན་ཀྱི་ནང་གཅིས་ཤིག 拉布阁迦。吐蕃第十王埃肖勒时一大臣名。他首创以双牛一日所耕土地为计算耕地面积单位，将流水引向田间，在低处种植水田，始架桥梁，冶炼银、铜、铁等。藏史称为七良臣之一。

ལྷ་བྱི། ལྷ་ཡུལ་གྱི་བྱ། 神鸟，天鸟。天界的鸟。

ལྷ་བྱི་ཁ་ཐུག (ཐུལ) བྱ་ཀུ་བྱུག 杜鹃。

ལྷ་བྱི་ཚོན་ཆེ། རི་ལ་གནས་པའི་བྱ་རིགས་ཤིག 羊角鸡：ལ་ཁའི་ཁ་བ་ཆེ་ཆུང་དེ། ལྷ་བྱ་གོང་མའི་སྐད་ལ་ཉོན། 要知山上雪大小，但听羊角鸡叫声。

ལྷ་བླ་མ། ཆུལ་པོ་རབ་ཏུ་ཕྱུང་བའི་མིང་སྟེ། ཆུལ་པོ་ལ་ལྷ་དང་རབ་ཕྱུང་གི་རྟེན་ཡིན་པས་བླ་མ་ཞེས་བརྗོད། 天王喇嘛。旧时称呼国王出家为僧者，如呼吐蕃王族后代也协畏、绛曲畏、希瓦畏等为“天王喇嘛”。

ལྷ་དབང་། ལྷ་ཆོས་ཀྱིན། 帝释天。

ལྷ་དབང་བཙུ་ཀྱིས། ལྷ་དབང་དང་དེན་གཅིག

ལྷ་དབང་ཐུགས་ཆེན་ཅོ། འཇིག་རྟེན་གྱི་བདག་པོ་ཕྱི་ནང་གཙུག་མོ་ལྷ་ཞེས་ཀ། ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་པ། ཐུགས་ཀར་ཕྱག་རྡོར་ཐུགས་པ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཁོར་ལོ་ཅན་ཏོ། ཆུ་མཚོ་ཀ་ཆུལ་མཚན་དང་། གཏུམ་འཇིན། ཐོད་གཐུམ་མཐའ་ཅིང་། དཀྱུ་ཤེའི་དུམ་བུ། མཁལ་ནག མཐིལ་ཐུལ། མཐིལ་པ་ཁྲ་བོ། ཆུལ་མཚན་འཆང་། འཆི་ལས་ཆུལ། ཁྱིང་འཕྱང་དབང་པོ། དྲག་པོ། དྲོན་པའི་དགྲ། མདུང་ཐོགས། བའི་འབྱང་། ནམ་མཁའི་ཀླུ་ཅན། སྐུ་ཚོགས་མེག་ཅན། ཐགས་པའི་གོས་ཅན། དཔལ་མཐིལ། ཕྱུགས་བདག ཐོགས་གོས་ཅན། དབྱིག་ལྡན། འཕྱང་པོའི་མགོན། འཕྱང་པའི་དབང་པོ། མི་བཟད་མེག མི་ཤེ་ཁྲ་བ། མེག་གཐུམ་པ། གཏུག་ན་ཆུ་བ། གཏུག་ཕྱད། རྡོ་གཐུམ་ཅན། གཡོན་ཀྱི་ལྷ། རི་ཉལ། ཕྱིད་པ་འཇིག ཕྱིད་སྐྱང་འཇིན། གསང་བའི་ཐུ་མ། ལྷ་ཆེན་བཅས་སོ།

ལྷ་འབག ལྷའི་གདོང་བཀྲན་རྣམ་འདྲ་འབག 天神面具。

ལྷ་འབངས། (1)ཆུལ་པོའི་མངའ་འབངས། 国王的臣民。(2)ལྷར་བོད་ཀྱི་དགོན་པའི་མི་སེར། 寺庙的百姓。西藏旧社会中，寺庙所属百姓。

ལྷ་འབེབས་པ། མི་ལ་ལྷ་དང་འདྲ་གཞུག་ཏུ་འཇུག་པ། 发神。勾召鬼神，使附人体。

ལྷ་འབོད་ཐུ་འབོད། གང་ས་གང་དུ་སྐྱབས་སམ་རོགས་མགོན་འཚལ་བའི་དབྱེ། 呼天唤地。

ལྷ་འབྲི་བ། ལྷའི་གཟུགས་རིས་འབྲི་བ། 画匠，画佛像者。

ལྷ་འབྲུམ། གཉན་རིམས་འབྲུམ་པ་དཀར་ནག་རིང་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ནད་གཞི་ཡང་ཞིང་སྐྱ་ཉེན་ཆུང་བའི་འབྲུམ་ནད་དཀར་པོ། 天花。分急性传染病痘疮为顺逆两症中，病势轻，生命危险小的顺症天花。

ལྷ་མ། ལྷ་འདྲེ་ཁོག་ཞུགས་ཀྱི་རྟེན་ཁོག་བྱད་མེད། 名词。巫婆，女巫。以装神弄鬼替人祈祷为职业的女人。

ལྷ་མ་ཡིན། ལྷའི་དགྲ་འགྲོ་རྒྱལ་ཉོན་ལ་དགའ་བ་ཐགས་བཟང་རིས་སོགས། 非天，阿修罗。爱好战斗、与天为敌的一类众生。如毗摩质多等。

ལྷ་མ་སྡིག། འབྲུང་པོ་མི་མིན་ཀྱི་རིགས། 魔鬼，非人。梵音译作部多。

ལྷ་མི། ལྷ་དང་མིའི་བསྟན་མིང་། 人天，天和人。

ལྷ་མིན། ལྷ་མ་ཡིན་ཀྱི་བསྟན་ཆོག 非天。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀྱ་བའི་སྐྱབ་མ་དང་། རྫོན་ཀྱི་ལྷ། བཅུད་མི་ལྡན། མཆོད་སྦྱིན་དགྱ་བོ། དུ་ནུའི་བྱ། པ་སངས་སྐྱབ་མ། དབང་པོའི་དགྱ། སྦྱིན་སྐྱེས། སྦྱིན་བྱང་། སྦྱིན་མའི་བྱ། གཞུ་རྒྱལ། གཞུ་ལས་སྐྱེས། ས་བོག་གནས། གསེར་ཅན་བྱ། ལྷ་ལ་སྡང་། ལྷ་ལས་རྒན། ལྷང་སྐྱོང་བཅས་སོ།

ལྷ་མིན་ཁྲག (མངོན) སྐོག་པ། 非天血。蒜的异名。

ལྷ་མིན་དགྲ་བོ། (མངོན) ལྷ། 非天敌。神仙的异名。

ལྷ་མིན་ཉིང་ཁུ། (མངོན) ཆང་དང་ཁ་རག 非天精华。藏酒、烧酒的异名。

ལྷ་མིན་བདག་པོ། (མངོན) གཙའ་བ་གསང་སྔ། 非天主。金曜的异名。

ལྷ་མིན་ཐུ་མ། (མངོན) གཙའ་བ་ས་ངོས། 非天师。金曜的异名。

ལྷ་མིན་དབང་པོ། ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་རྒྱལ་པོ། 净心天。梵音译作毗摩质多。是阿修罗之王。

ལྷ་མིན་ཙམ། (མངོན) སྐོ་ཙེ། 非天女。芥菜的异名。

ལྷ་མིན་ལྷ། (མངོན) རྒྱ་ལྷའི་མིང་། 非天神。水神的异名。

ལྷ་མིའི་ཟན་བྱ། མངོན་མཐོའི་ཐེག་པ་ཆེག་རྣམ། ངན་སོང་ལ་འཇིགས་ནས་མཐོ་རིས་ཀྱི་བདེ་འབྲས་དོན་དུ་གཉིད་བས་མངོན་པར་མཐོ་བའི་རྟེན་སྐྱབ་པར་བྱེད་ཅིང་། འཇིགས་སྐྱེ་དང་ལེགས་སྐྱེས་ཙམ་ལ་རྣམས་བྱ་རྒྱུ་ཆུང་དུའི་ལམ་སྟེ། ལྷ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་དང་ལས་འབྲས་ལ་མིད་ཅེས་པ་དང་། སྐྱེས་པ་མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤྱོང་ཞིང་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་སྐྱབ་པ་དང་ཚོམས་པར་བྱས་ཏེ། འབྲས་བུ་སྤྲིང་བཞིའི་མི་དང་འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་བདེ་བའི་མཐར་ཐུག་པ་གཞན་འཕྲལ་དབང་ཐེབ་ཀྱི་བདག་པོའི་བར་དུ་བསྒོད་པའོ། 人天乘。增上乘之一。怖畏恶趣，寻求上种乐果，以修增上之身，避难祈福，是下士道。其见清净，信有他世因果；其行断十不善，修十善道，其果得感四洲人身及六欲天所有安乐，最极能至他化自在天王。

ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན། ལྷ་དང་མིའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཐར་པའི་གནས་སུ་རྣམ་པར་འདྲེན་པ་སྟེ་སྐྱེས་བྱ་དང་མཉམ་པའི་ཚུལ་ལ་སྐྱེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆེ་བ་ཞིག་ 人天导师。引导天、人众生进入解脱境界者。指上层喇嘛活佛。

ལྷ་མོ། 名词。(1) འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་ལྷ་མོ། 佛母，天母，天女，女神。ལྷ་མོ་མ་མཉེས་ཁང་མགོན་པོ་ཁྲོས། 女神不高兴，护法也发怒。意谓双方都不满意。 (2) བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་གར། 藏剧。藏族歌舞剧。

ལྷ་མོ་ཁྲི་གཅིག་ཅན། (1)སྤྲུལ་མ་དྲག་མོ་ཞེག་ཐུབ་ཀྱི་ཡུམ་ཆེན་ཏོ། (2)ལྷ་མོ་ཁྲོ་ཐམས་ཅད་པ་ཐམས་ཅད། 忿怒女神。面露凶相的女神总名。

ལྷ་མོ་ཁྲི་བཟུང་མ། ལྷ་ དཔང་ སྒྲུག་གི་ བཙུན་ མོ་ ཁྲི་མ། 乔里摩天女。大自在天后邬摩别名。

ལྷ་མོ་སྒྱུ་འཕྲུལ་མ། སངས་རྒྱས་ ཀློག་ ཐུབ་ པའི་ ཡུམ། 大摩耶夫人。释迦牟尼生母名。

ལྷ་མོ་དབལ་ཆེན་མོ། དབལ་ལྡན་ ལྷ་ མོའི་ མིང་ གཞན་ཞིག 吉祥天母的别名。

ལྷ་མོ་བ། བོད་ཀྱི་ཟློས་གར་འཕྲིན་མཁན། 藏戏演员。

ལྷ་མོ་བའི་ཆས། བོད་ཀྱི་ལྷ་མོ་འཕྲིན་ མཁན་ གྱི་ ཆས། 藏戏装束。

ལྷ་མོ་རྨ་མ་ཀི། རྒྱལ་བ་ཡུམ་ཁྲིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་དང་ མི་བསྒྱེད་ པའི་ ཡུམ། 玛麻喑天母。不动佛阴体。

ལྷ་མོ་ཆེ་ཁིང་མཆེད་ལྔ། ཆེ་རིང་ མཆེད་ ལྔ་ ལ་ སྟོས།

ལྷ་མོ་རྨོ་ཁངས་མ། རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ ཀྱི་ཡུམ། 起尸天母。大威德阴体。

ལྷ་མོ་ཡུ་མ། དཔང་ལྡུག་ཆེན་ བའི་ བཙུན་ མོ། 邬摩天女。大自在天后。

ལྷ་མོ་ཡུ་མཁ། ལྷ་མོ་ ཡུ་ མ་དང་འདྲ།

ལྷ་མོའི་ཆས། (1)ལྷ་མོ་འཕྲིན་དུས་ བྱད་ མེད་ཀྱི་ ཆས། 女装。藏戏的妇女服饰。(2)ལྷ་མོ་ བའི་ ཆས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་།

ལྷ་དམག ལྷའི་དམག 天兵，神兵。

ལྷ་ཐོག ལྷའི་ཁ་ཐོག 神盖，天盖。

ལྷ་སྨན་པ། རྒྱལ་ པོ་ སངས་མོ་དྲག་རིགས་ ཀྱི་ སྨན་ པ། 御医。为贵族服役的医生。

ལྷ་བཙན། རྒྱལ་པོའམ་དཔོན་པོ། 国王，大臣。

ལྷ་བཙུན། (1)བཙུན་ པའི་ ཆེ་ མིང་། 大德，圣者， 尊者。对出家人的敬称。(2)རབ་བྱུང་ཀྱི་ སྡོམ་པ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱལ་པོ། 僧王。古代国王出家持戒者。

ལྷ་ཆེ། (1)སྡོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྡོངས་ཀྱི་ཁ་ཤང་ གཞིས་ཀ་ རྩེའི་ རྩུབ་ངོས་ཀྱི་ཡར་ གྲུབས་ཁ་ཤང་ བའི་ སྟེང་ རྩྭ་དུ་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་ སྐྱེད་ གཞུང་དེ་ ཆ་ཤར་དུ་ཡོད། 拉孜。县名。在西藏自治区的东南部， 后藏日喀则的西面雅鲁藏布江上游，县人民政府驻曲下。(2)(མངོན) རྣམ་མཁའ། 天顶。虚空的异名。

ལྷ་རྩེན། (མངོན) རྣམ་ མཁའ། 天戏。天神游戏处。天空的异名。

ལྷ་རྫོང་ཁ། ལྷ་ཁཤས་ སའི་ རྡེན་ མཁར། 神垒。神灵凭依的小堡垒。

ལྷ་ཚེ་ཞིང་བོ། འདུ་ཤེས་མེད་ པ་ བ་དང་ ཁཅུག་ མེད་ པ་ ཁྱིམ། 长寿天。无想天和无色界天。

ལྷ་ཚོགས། ལྷ་ མང་ པོ་ འཛོམས་ པའི་ ཚོགས། 天众，圣众海会，佛会，诸天会众。

ལྷ་མཆམས་ཁྱིམ། རྒྱུ་སྐར་ཉི་ ཤུ་ རྩ་ བཅུད་ ཀྱི་ ཁ་ ཅིག་ གི་ཁྱིམ། 房宿。廿八宿之一。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ལུང་ སོར། ཁ་ ཅུ་ དྲུ་ བྱུ། མཐའ་ བོའི་ ལྷ་ བཅས་ སོ།

ལྷ་མཆམས་སྐྱེས། ཁྱིམ་ ལྷག་ པ། 房宿生。水星的异名。

ལྷ་བཏགས། ལྷ་ བཙུགས་ ཞེས་ པའི་ འཕྲི་ སྐྱེལ་ ཡང་ འདུག ཁང་ པའི་ ཐོག་ རྒྱང་ སོ་ སངས་ ཡོད་ པའི་ དང་ ཤེང་ འཕྲུགས་ ས་ རྡོ་ རྩིག་ ཀྱ་ བཞི་ ཅན། 插旗孔。藏俗为祈福禳灾在房顶四角树立风 旗的孔洞。

ལྷ་རྡལ། (1)ཁ་ བཏགས། 哈达。(2)ལྷའི་ རིན་ པོ་ ཆེ། 天界宝物。(3)ལྷའི་ དང་ ཚོས་ དང་ རྒྱན་ ཆ་ ཚོ་ བྱད། 天衣及其饰品用具。

ལྷ་ཕྱིང་། (མངོན) རྫིང་ བྱ། 天池。池塘的异名。

ལྷ་ཞལ། (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ ལྷ། 火神的异名。

ལྷ་ཟོ། ཐ་ དུམ་ ལྷ་ སའི་ འདེམས་ སྐང་ གི་ ཁེལ་ དངུལ་གྱི་ ཕྲིད་ ཆད་ ཅིག 拉萨钱。拉萨秤的一钱。旧时，拉萨通用衡量金银等重量单位名。

ལྷ་ཟེལ། (1)ལྷ་ ས་ དང་ ཞོལ་ མེད་ པའི་ བསྡུས་ ཚིག

拉萨。拉萨和布达拉山下居民区域的合称。

(2)ཆོ་ཐང་དུ་བཏང་བའི་ལྷ་གཡག་གམ་ཁྱུ་ངུ། 神牦牛。放生在山林的无主牡牦牛。

ལྷ་ཁཉིང་ཏོག། ལྷ་བཟང་ཏོན་ཡང་སྟང་། གྲུ་ཤི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ཡང་ཚ་ མིང་ངོ་མ་ ལྷ་བཟང་བློ་ཏོག་ཅེས་ཟེར། འདིས་རང་བྱུང་བཏུ་གཉིས་པའི་ཚུ་ ལྷག་ ནས་ དེའི་ མེ་ ཏ(སྤྱི་ ལོ་ ༡༧༠༣ —— ༡༧༡༧)བར་ལོ་ བཅུ་ བཞིའི་ རིང་ བོད་ ས་ གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ བྱས་ནས་ ལོ་ གཉིས་ལ་སྲིབས་ སྐབས་ རྟེ་ སྲིད་ སངས་རྒྱས་ཏུ་ མཆོ་དང་མ་མཐུན་པར་ ༡༧༠༥ ལོར་ དམག་དྲངས་ནས་ རྟེ་ སྲིད་ སངས་རྒྱས་ཏུ་ མཆོ་ བཀྲོངས། དེ་ ལའི་ ཐུ་ མ་ དྲུག་པ་ ཚངས་ དཔྱངས་ རྒྱ་ མཚོ་ ཁྲི་ ལས་ ཐབ་ རྟེ་ མཆོ་ རྩོན་ དེ་ རྒྱལ་ བཏང་ བཏང་། ངག་དབང་ཡེ་ ཤེས་ རྒྱ་ མཚོ་ ཟོ་ ཏ་ ལའི་ ཁྲིར་ བཀོད། རབ་ བྱུང་ བཏུ་ གཉིས་ པའི་ མེ་ ཏ་ ༡༧ ༡༧ ལོར་ རྩེན་ གང་ ཆེ་ དབང་ རབ་ བརྟན་ ཀྱི་ ས་ བཅད་ དམག་ དབུང་ ཚོ་ དེ་ དེ་ ལ་ བོད་ ས་ གནས་ ཀྱི་ རྒྱལ་ ཁབ་ ཐོག་ ཏུ་ ཡོད་ ཚུལ་ ཁས་ ལེན་ ཞུས་ ཏེ་ ཕྱག་ རྟེ་ ཆེན་ པོ་ ལ་ ཕུལ་ བ་ ཡིན། ཕྱག་ རྟེ་ ཆེན་ པོ་ ཡིས་ ཀང་ ཡོན་ ཆབ་ སྲིད་ ཀྱི་ དབང་ ཐོག་ ཏུ

ཐེད་གཞུང་དེ་སྐྱག་མ་དུ་ཡོད། 嘉黎。县名。在西藏自治区拉萨市的东北面，县人民政府驻达玛。

ལྷ་རི་གྱང་ཚེ། 绰妥神山。山南地区乃东县境内一山名。是涅赤赞普最初到达之地。此神山名见于《唐蕃舅甥会盟碑》和《敦煌古藏文历史文书》。

ལྷ་རི་ཙན་དན། 极品旃檀，白旃檀。旃檀中之最上者。

ལྷ་རིག་བའི་ལེང་ཚེ། 天智狮子。古印度一学者名，曾为土弥桑布札讲授梵文和佛学。

ལྷ་རིམ། (1)རྒྱལ་རིགས། 王族，贵族，宗室贵胄。(2)ལྷའི་རི་མོ། 神天画像。画成的人天神佛形像；ལྷ་རིམ་པ། 画工，神像画师。(3)ལྷའི་རིགས་སམ་སྡོགས། 天界。(4)རབ་ཏུ་བྱུང་བ། 出家人，僧众。

ལྷ་རྩེ་རྐེ། ལྷ་བ་ཅན་གྱི་རྩུས་བའི་རྩེ་མོ་སྟེ། རྟེབ་མའི་རྩུས་པ་དང་། བང་རྩུས་གཉིས་ཀྱི་ཐད་དུ་འབྲེལ་བྱེད་ལྷུམ་རྩུས་ལ་ཟེར། 骨后，软骨尖。肋骨或胸椎末梢的脆骨或软骨。

ལྷ་རྡེག ཁ་བཏགས། 哈达。

ལྷ་ལ་རྡེག (མངོན) (1)མེ། 火的异名。(2)མེ་ལྷ། 火神的异名。

ལྷ་ལ་ལྡང་། (མངོན) ལྷ་མ་ཡིན། 嫉天。非天、阿修罗的异名。

ལྷ་ལ་སྨད་ཅོ། (1)ལྷ་ལ་སྨད་ར་གཏོང་མཁན། 诽谤天神者。(2)(མངོན) ལྷ་མ་ཡིན། 非天、阿修罗的异名。

ལྷ་ལམ། (མངོན) དབྱ་མཁའ། 天路。天空的异名。

ལྷ་ལས་ཆོས་བཅ། (མངོན) (1)ཚངས་པ། 梵天、大梵天的异名。(2)ལྷ་མ་ཡིན། 非天、阿修罗的异名。

ལྷ་ལས་ལྷལ་རྒྱང་། རྒྱལ་བ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་བསྟོད་པ་ཀུ་གར་ཀྱི་ནི། སྐབས་དེའི་ཐོག་མ་གཉའ་ཤིའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་གིས་མཛད་པའོ། 《胜出灭神赞》。赞颂释迦牟尼的一部颂歌。古印度佛学家商羯罗主所著。

ལྷ་ལས་བབ་བའི་མཆོད་རྟེན། ལྷ་བབ་མཆོད་རྟེན་དང་དུས་གཅིག

ལྷ་ལས་བབ་བའི་དྲུས་ཆེན། ཁྲད་པར་ཅན་གྱི་དྲུས་ཆེན་བཞིའི་ནང་གསེས། རྒོར་ཐུ་དགུ་པ། ཐ་སྐར་ཐུ་བཞི་མའི་དབྱ་ཐུ་ཟླའི་ཡར་ཆས་བཅོ་ལྔ་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དཔང་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལྷ་སྡུམ་རྡུ་རྫ་གསུམ་གྱི་གནས་ནས་འཇམ་བུའི་ཁྲིང་དུ་བྱོན་པའི་དུས་ཆེན་ཡིན་པ་དང་། དབྱ་ཐུ་ཟླའི་མར་ངོ་ཆས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་རྒྱས་གྱང་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལྷ་ལས་བབ་པའི་དུས་ཆེན་ཡིན་པ་ལ། ཟླ་བ་ཚེས་བཅུ་དགུ་ལ་ཡང་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལྷ་ལས་བབ་པའི་དུས་ཆེན་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཞལ་ཏ་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཡོད། 天降节。佛教四大节日之一。藏历九月十五日，一说为二十日，是释迦牟尼在三十三天为生母说法后，偕同眷众重返南赡部洲的节日。

ལྷ་ལུང་། (1)གཙང་ཁུལ་གྱི་ཡུལ་ཞིག (2)བོད་རྒྱལ་གྱང་དང་གསོད་མཁན་ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེའི་བསྒྲུབ་མེང་། 拉隆。拉隆·拜吉多吉的简称。是吐蕃王朝末年刺杀藏王朗达玛的人；ལྷ་ལུང་དཔལ་རྡོར་རི་ལ་ཐྱིན་ཀང་། རྟ་ཤའི་ཞུབས་རྗེས་ཐང་ལ་བཞག 拉隆拜多虽上山，马蹄痕迹留地面。意谓证据确凿。(3)ལྷ་མི་ཡུལ་ལམ་གནས། 天界，天上；ལྷ་ལུང་དུ་འཇི་ལག་བརྒྱངས་པ། 魔爪伸向天世界。喻非分侵略。(4)ལྷའི་ལུང་བསྟན། 谶语，天神预言。

ལྷ་ལུས། ལྷ་མི་ལུས་ལམ་རྟེན། 神身，佛身；ལྷ་ལུས་ཐོབ་ཀང་གཡར་བའི་ཆུན་དང་ཅད། 虽然得到神身，不过是借来的装饰品而已。

ལྷ་ཤིང་ཀ་ར། ལྷ་དབང་ཐུག 自在天。

ལྷ་ཤིང་། ལྷ་གནས་སའི་ཤིང་། 神树。迷信所说神灵凭依的树。

ལྷ་ཤིང་ཇུག་ཤ། (1)ལྷ་ལ་འབྱལ་རྒྱུའི་བསང་ཤིང་གི་རིགས། 神香柏树。作祭神焚香的柏树。(2)ལྷ་གནས་སའི་ཤུག་ཤ། 神柏。神所凭依的柏树：བག་ལ་སྐྱེས་པའི་ ལྷ་ཤིང་གི་ཤུག་ཤ་ མ་ རེད། རྩ་ལ་སྐྱེས་པའི་འདྲི་ཤིང་ལྕང་ནག་རེད། 不是岩生神柏，只是水边鬼柳。意谓是恶非善。

ལྷ་ཇུག ཇོ་སྐེར་ཞིག 白芷。伞形科，药用植物名。

ལྷ་བཤད་འདྲི་བཤད། ཆ་འཛོག་དང་ངེས་གཏན་མེད་ པའི་ གཏམ། 空谈，侈谈，妄说。神说鬼说，不足为信。

ལྷ་བཅོས། ལྷའི་ཞལ་ཟས་སམ་བཟོས་བྱ། 神馔。供神的食品。

ལྷ་ས། དབུས་སྐྱིད་རྩའི་ཤེད་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ ཆགས་ པའི་ ཁྲོང་ཁྱེར་ཞིག་སྟེ། ཇར་བོད་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་སྒམ་པོའི་དུས་སུ་དམར་ པོ་རི་རྩེ་རྩྭ་ མཁར་ པོ་ བྱང་དམར་ པོ་བརྩིགས། ཉི་ཐང་དུ་རྒྱ་བལ་ནས་སྐྱབ་དྲངས་པའི་སྐུ་རྟེན་ཇོ་ཤཱཀྱ་རྣམ་ གཉིས་བཞུགས་ སུ་གསོལ་བའི་ ར་ ས་ འཕྲལ་ སྐང་ གི་ གཙུག་ ལག་ཁང་བཞེངས་ཏེ་ ཆོས་དང་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་གཞི་ བཙུན། རྒྱལ་པོའི་མངའ་ ཐང་དང་། འབངས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད། ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་བས་ མངོན་པར་ མཐོ་བ་ལྟ་ ཡུལ་ ས་ ལ་འཕེས་པ་ལྟ་ བུ་ ཡོད་ པས་ལྟ་ ས་ཞེས་ སུ་ ཀྱགས། དེ་ནས་བརྒྱུད་མཐུད་རྒྱལ་པོ་ བློན་དང་མའི་ བར་ཀྱི་ བོད་རྒྱལ་རབས་ རིམ་བྱུང་གི་རྒྱལ་ས་དང་། ཕྱིས་ སུ་རྒྱལ་དབང་ལྟ་ པ་ཆོས་སྐྱིད་རྒྱུང་ གི་ བདག་ བོར་ མངའ་གསོལ་བ་ ནས་ བརྒྱུ་ རྒྱལ་ དབང་ ལྟ་ ལྷོང་ རྟེང་ རིམ་ བྱོན་ཀྱིས་ཆོས་དང་ སྐྱིད་ ཀྱི་ ཕྱིན་ ལས་ ཀྱི་ སྐུང་ བས་ ཁྱབ་པའི་ གདན་ སའི་ མཐིལ་དང་། བོད་ཀྱི་ ཆབ་ སྐྱིད། དབལ་འབྱོར། རིག་གནས་བཙས་ཀྱི་ ཁྲི་ བཙན་གྲུང། དེང་སྐབས་ བོད་རང་སྐྱོང་ ལྷོར་ལྷོ་ གནས་ཡུལ་ཡིན་ནོ། 拉萨。旧译逻娑、逻些。位于前藏吉曲河(拉萨河)中游。昔吐蕃王松赞干布时在布达拉山建立红宫，在卧塘建大昭寺、小昭寺，分别供奉唐文成公主和尼泊尔公主携至西藏的两尊释迦牟尼像，由是奠定政教基础。据史载当时藏王具有权威，人民安居乐业，宗教繁荣昌盛，犹如仙境移至人间，故名"拉萨"。迄至朗达玛为止，历代吐蕃王朝，以及自五世达赖起，历代达赖喇嘛均在此处理政教事务，为西藏政治、经济、文化的中心。今为西藏自治区人民政府所在地。

ལྷ་ས་གཉེར་ཚང་ལས་ཁུངས། དཀྱེ་ལའི་ ཐ་ མ་ལྷ་སར་ཕེབས་ སྐབས་མཆོད་ འབྱལ་ དང་ འཚོ་བའི་ སྐོར་གྱི་ལས་ དོན་ སྐྱབ་ མཁན་ལས་ ཁུངས་ གཅིག ཐ་ མ་ལྷ་སར་ཕེབས་ སྐབས་མཆོད་ འབྱལ་ དང་ འཚོ་བའི་ སྐོར་གྱི་ལས་ དོན་ སྐྱབ་ མཁན་ལས་ ཁུངས་ གཅིག 拉萨涅尔仓勒空。负责供应达赖喇嘛在拉萨期间宗教活动及生活用品的机构。

ལྷ་སའི་ཇོ་ཁང་། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་། 大昭寺的别名。

ལྷ་སྒམ་ཐུ་རུ་གསུམ། སྒམ་ཐུ་རུ་གསུམ་ལ་ལྟོས།

ལྷ་ལྗང་ཀུ་གཅ། ཇ་དུས་ལྷ་ ས་ ཚོང་ ཁྲེར་ ཁོ་ ནའི་ འཇལ་ཅེད་ཀྱི་ཐུ་གཅ། 拉萨市秤。旧时，仅在拉萨通用衡量轻重的秤。

ལྷ་ཚས། (1)ཇ་དུས་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ མི་ དུག་ ཆ་ ཤོས་རུམས་ཀྱི་བུའི་ ཆ་ མིང་། (2)ལྷ་ཡུལ་གྱི་ བྱ། 公子。旧时，西藏对最大贵族儿子的敬称。(2)天界男子。

ལྷ་སྲིན། ལྷ་འདྲེ། 神鬼。

ལྷ་སྲིན་ཞེ་བཅུད། གཤེན་རྗེ་གཤེད་ཀྱི་ཆུང་ལས། གཤེན་རྗེ་དང་། མ་མོ། སྲིན་པོ། གཙོད་སྐྱེན། མིའམ་ཅི། ས་བདག ཐོ་ཐ། བདུད་བཅས་བཞད་ པ་དང་། ཡང་བཞད་སྲིལ་གཅིག་ལ་ལྷ་དང་། བྱ། གཙོད་སྐྱེན། དྲི་ཟ། ལྷ་མིན། ནམ་ཁྱོང་། མིའམ་ཅི། ལྷ་འཕྲུ་ཆེན་པོ་བཅས་བཞད་པ། ཡང་

བཞིད་ལྷགས་གཞན་ཞིག་ལ་གཡེན་རྡེ་དང་། མ་མོ། བདུད། བཙན། རྒྱལ་པོ། ཀླུ། གནོད་སྦྱིན། གཤའ་བཅས་ལྷགས་མེ་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད། 天龙八部，鬼神八部。《大威德本续经》说，阎罗、鬼、罗刹、药叉、人非人、地祇、妖、魔等为天龙八部；一说，天、龙、药叉、寻香、非天、金翅、人非人、大腹行等为八部；一说，阎罗、鬼、魔、妖、部多、龙、药叉、星曜等为八部。说法众多不一。

ལྷ་སྲུང་། ལྷ་དང་སྲུང་མ། 天神和护法神，本尊和护法。

ལྷ་སྲུང་སྐྱབས་སྐུལ། རམ་འདེགས་གནང་རོགས་རེད་ལྷ་ལ་འབོད་བསྐུལ་བྱེད་པ། 呼天喊神。吁请天神护法给予救助。

ལྷ་གསུམ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྷ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་བཅས་གསུམ་མོ། 三天：欲界天、色界天和无色界天。

ལྷ་གསོལ། (1)རི་ལྷ་དང་ཆུ་ལྷ་ཀྲིམ་ལྷ་རྣམས་ལ་གསོལ་མཆོད་བྱེད་པ། 祭天，祀神。祷祭山川或家中神灵以祈福佑。(2)ས་མིང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ཆུ་ཚ་རྫོང་གི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ། 拉绥。地名。在西藏自治区加查县西部。

ལྷ་གསོལ་འདྲེ་བཏྲད། གོང་ལ་བཟང་བསྟོད་དང་། འོག་ལ་ངན་སྨོད་བྱེད་པའི་དབྱེ། 祈神驱鬼。喻对上吹捧，对下恶骂。

ལྷ་བསངས། (1)ཡུལ་ལྷ་གསོལ་བའི་ལྷ་བསངས་བཏང་པ། 祭祀柴烟。祭神时焚烧的香柴烟火。(2)ལྷ་མནོལ་བ་བསངས་པའི་ མནོལ་བ་ བསལ་བ། 熏烟驱秽。

ལྷ་ལྷམ། (1)ལྷའི་ལྷམ་གོག 神像鞋履。(2)ཕྱི་ཁའི་བང་ མཛོད་ནས་ ཐོབ་པའི་ ཉེ་ཅན་ བའི་ ཐོ་ ཁ་ཤས་ཤེ་ ཐུབ། 大内器物，御用物。从帝王仓库中取出的日常用品。

ལྷག་འཁྲིལ། ལྷག་འཕྲོ་དང་དོན་གཅིག

ལྷག་ཤི་ལྷུག་ཅི། (ཡུལ) དམ་ ཅ་ མེད་པ། 松垮垮的，松松散散的。松弛不紧状：ཐག་པའི་ མདུད་པ་ལྷག་ཤི་ལྷུག་ཤི་ཞིག་བཏུབ་འདུག 绳结打得松垮垮的，随时可以散开。རེག་ཆིངས་ལྷག་ལྷུག་ཁོ་ནར་སྐྱང་པ། 腰带总是显得松松的。

ལྷག་ཚེ་བ། གསལ་པོར་མངོན་དུ་གྱུར་པ། 形容词。显然，了然，灿然：མི་འདི་ངོ་ཤེས་ལྷག་ཚེ་བ་ཞིག་རེད། 这显然是一个认识的人。འཇའ་ཚོན་ཁ་དོག་ལྷག་ཚེ་བར་འཆེར་པ། 虹彩斑斓。ཡིད་ལ་ལྷག་ཚེར་གསལ། 心中了然。ཉི་མ་ཤེར་ལྷག་ཚེར་ཤར། 太阳，金光闪闪地升起了。

ལྷག་ཚེ་སྐྱོག་ཚེ། (ཡུལ) ལུས་ལ་སྐྲངས་འབྱངས་མང་པོ་ ཐོན་ ཚུལ་ ཞིག 疙里疙瘩：ལུས་ པོ་ ཚང་ མ་ལྷག་ཚེ་ སྐྱོག་ཚེར་སྐྲངས་པ། 全身肿得疙里疙瘩。

ལྷག་ཆད། ལྷང་ཚད་ཀྱི་ལྷག་མ་ དང་ བཅས་ པ། 有余，剩余。

ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྒྲ། མཚམས་སྦྱོང་དང་། དམ་བཅའ། གཞན་འདྲེན་གསུམ་གྱི་སྐོན་རས་བསྟན་བྱའི་ལྷག་མ་འདྲེན་པའམ་སྟོན་ པའི་ ཕྱད་ གཞན་ དབང་ཅན་ཞིག་སྟེ། དེ་གསུམ་དང་། ཕྱད་ཅང་ དབང་ཅན་ཀྱི་ཀུན་རས། ལ་གཉིས་བཅས་ ལྟ་ཚལ། 连引词。一类表示承接动作、引申理由和引出余文等三种作用的规则虚词སྟེ་ཏེ་ དེ་三字和རས་ ལ་二字。例如：མདའ་འཕངས་ཏེ་ ཨོག 射而中。ང་ཚོས་ཀུལ་ཁ་ལེན་ཐུབ་ ཐག་ཆོད་ཡིན་ཏེ། ང་ཚོའི་ལས་དོན་དང་བདེན་ཅན་ཡིན་ པའི་ ཕྱིར། 我们一定能够取得胜利，因为我们的事业是正义的。གཡས་སུ་རི་ཡོད་དེ། གཡོན་དུ་ཆུ་ ཡོད། 右边有山，左边有水。ཁོ་ངང་ཡིན་བར་བསམས་ནས་ ཡིད་ཆེས་པ། 想到是他，就相信了。ཆབས་

ཆེན་ཞིན་ལ་ཡང་དག་བའང་ཞིན་པ། 既伟大而又正确。

ལྷག་བཅས་སྲིད་འདས། སྲིས་པ་ ཙམ་ ལས་མི་འཆི་བར་ཉོན་མོངས་མ་ལུས་པ་སྤངས་ཏེ། ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པར་མྱ་ངན་འདས་པ་སྟེ། སྲིས་ནས་འདུག་བའོ། 有余涅槃，有余依涅槃。但出生已，未舍寿想，烦恼尽断，惟余蕴身而般涅槃者，亦即生般。

ལྷག་ཆད། ཆད་ལྷག 盈亏，过多过少；དུས་ཚོད་ལྷག་ཆད་མེད་པ། 时间不多不少。

ལྷག་བོན་པ། (1)འཕེལ་ སྐྱེད་ ལྷག་ པར་ ཐོན་པ། 增产； བཟའ་ འབྲུ་ ལྷག་ ཐོན་ པ། 粮食增产。(2)གཞན་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ། 殊胜，超越；དམག་མིའི་ནང་ནས་དཔའ་ བོ་དེ་ ཉིད་ལྷག་ དུ་ ཐོན་ པ། 士兵中那个英雄最突出。

ལྷག་མཐོང། 〈巴利ཝིཔསྶ་ན〉 ཏིང་ངེ་འཛིན་ གསས་ ཅད་ཀྱི་ རྒྱུ་ ཆིངས་ ནས་ ཀུ་ ཞིག་ སྟེ། དངོས་ པོའི་ རང་བཞིན་ལྷག་པའི་ ཁྱད་ པར་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ མིག་ གིས་ མཐོང་ བའོ། 观，胜观。梵音译作毗婆舍那。一切禅定的总括或因。以智慧眼，观察事物本性真实差别。

ལྷག་མཐོང་རྗེས་མཐུན་ པ། གནས་ ལུགས་ ཀྱི་ དོན་ ཆ་ འཕྲོ་ ཙམ་ མཐོང་བ། 随顺毗婆舍那。

ལྷག་མཐོང་མཆོག་ཏུ་ པ། གནས་ ལུགས་ ཀྱི་ དོན་ ཡང་དག་པ་ མཐོང་བ། 正毗婆舍那。

ལྷག་ལྡན། ཞེ་ཚམ་ཀྱི་ ལྷག་མ་དང་ལྡན་ པ་ སྟེ། ལྷག་ ལྡན་ ཀྱི་ མ་ངེས་ པའི་ རྟགས་ སོ། 有余。犹豫有余，即有余不定因。

ལྷག་ལྡན་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས། ཐུན་ མོང་ གི་མ་ ངེས་ པའི་ རྟགས་ གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་ སུ་ སོང་ བའི་ རྣོལ་བས་ མཐུན་ ཕྱོགས་ཀི་ མཐུན་ ཕྱོད་ གང་ དུང་ ལ་ མཐོང་ ཞིང་། ཅིག་ ཤེས་ མ་ མཐོང་ བས་ ཏེ་ ཚོམ་ ཀྱི་ ལྷག་ མ་ དང་ ལྡན་ པའི་ རྟགས་ སོ། 有余不定因。共不定因之于敌论者一方，能察见其存在于同品或异品之中，而另一方则不能察见者，故为犹豫有余之因。

ལྷག་ལྡན་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གཉིས། ཐུན་ མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་ རྟགས་ དྲུག་ གི་ ནང་ གསེས། ལྷག་ ལྡན་ ལ་ དབྱེ་ ན་ ཡང་ དག་ ལྷག་ ལྡན་ དང་། འགལ་བའི་ལྷག་ལྡན་ནོ། 二种有余不定因。六种共不定因中之有余不定因，分为真正有余及相违有余二种。

ལྷག་གཏས། (1)སྦྱ་གོན། 预备，准备。旧译加行。(2)རབ་གནས། 开光。迎神进入神像永久安住的一种宗教仪式。

ལྷག་པ། ❶(ཐ་མི་དད་པ) (1)ལུས་ པ། 遗留，残余，剩下，གཅིག་ཀྱང་མ་ལྷག་པ། 一个都没有剩下。ཡི་གེ་ བྱི་རྒྱ་ མང་ པོ་ ལྷག་ འདུག 留有很多文件要写。(2)ཚད་ དེས་ ཅན་ ཞིག་ལས་བཏུལ་ བ། 胜过，超过，གཞན་ལས་ ལྷག་ པ། 胜过其他。ཐར་ལས་ ལྷག་ པ། 更加，胜过往昔。ཀུན་ ལས་ ལྷག་ པ། 出类拔萃。❷གཟའ་ ལྷག་ པ། 名词。水曜，水曜日，星期三。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་མཁས་ པ་ དང་། རྒྱལ་ པོའི་ བྱ། སྟོ་ སང་ ལུས། ཐོས་ ལྡན་ སྐྱེས། སྡང་ མ་ སྐྱེས། མཛའ་ ལྷའི་ ཚོགས་ པོ། ཆུ་ བའི་ བྱ། རབ་ དགའ། ལུས་ གཅིག་ པ། གསལ་ ལྡན། གསེར་ ལྡན་ བཅས་ སོ།

ལྷག་པ་ ཀྱིང་ ངེ་ འཛིན་ གྱི་ བསྒོམ་ པ། ཐེག་ པ་ ཆེན་ པོ་ ནི་ དཔའ་ བར་ འགྲོ་ བ་ ལ་ སོགས་ པའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན་ དང་། ཉན་ ཐོས་ དག་ གི་ མི་ སྡུག་ པ་ སྐོམ་ པ་ དང་། བསམ་ གཏན་ བཞི་ དང་། གཟུགས་ མེད་ པའི་ སྙོམས་ པར་ འཇུག་ པ་ བཅས། 增上定学。大乘说为首楞严等三摩地，小乘说为修不净观、四静虑及无色定。

ལྷག་ པ་ རྟུལ་ ཁྲིམས་ ཀྱི་ བསྒོམ་ པ། སོ་ ཐར་

རིས་བདུན་གྱི་སྡོམ་ཁྱིམས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ ཁྲིམས་ གསུམ་བཅས། 增上戒学。七种别解脱戒和三种菩萨戒。

ལྷག་པ་ལེན་པའི་ཐང་ཅུང་ཟིད། ལྷུང་བྱེད་ འབའ་ཞིག་པ་དག་བཅུའི་ནང་གི་སེམས། ཉི་ཤུ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་པ་ལ་དུས་ གཅིག་ ལ་ ལྷུང་ བཟེད་ གསུམ་ལས་ལྷག་པ་ལེན་ པའོ། 受钵。九十单堕之一。谓比丘于非亲俗人家，同时受取三钵以上者所成堕罪。

ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ། ཐེག་ པ་ ཆེན་པོ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་ རབ་ སྟེ་ཐ་མལ་པའི་ ཤེས་ རབ། 增上慧学。大乘说为通达法无我和人无我的智慧，小乘说为通达人无我的智慧。

ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་བདུན་གྱི་ རྩང་ གཅིག་ཤེས་ཏེ། རང་དང་མཉམ་པ་ལས་ལྷག་པར་ཁེངས་ པའོ། 过慢。于等而谓己胜之傲慢心。七慢之一。

ལྷག་པའི་དོན། མཆོག་དུ་གྱུར་པ། 最胜义。

ལྷག་པའི་དབང་ཕྱུག (1)གཞན་ལས་ལྷག་ པའི་ དཔལ་འབྱོར་སྤུན་གཅིག། 名誉财富，并极圆满。(2)(མངོན) འཕྲོ་ཁོག་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ། 增上自在。转轮王的异名。

ལྷག་པའི་དབང་ཕྱུག་མ། རྒྱལ་པོའི་ བཏུན་ མོ། 后妃，王后。

ལྷག་པའི་ཚོ་ཟུང། རབ་ཏུང་ གི་ ཚོས་ ཀྱི་ གཞིའི་ རྩང་གཅིག། ཚོ་ཟུང་གསུམ་གྱི་ ཁ་ གྱལ་ ཞིག་ ཏུ། རབ་ཏུང་ལ་མེད་ དུ་ མི་ རུང་ བ་ མིན་ ཀྱང་ དགོས་ པའི་དབང་གིས་བཅང་བར་ ཟུ་བ་ཏུ། གཞན་ཁོ་ནའི་མིང་གིས་བཏྲོད་ཅིང་ ཁྱེའུ་ཁྱེའུ་ བརྒལ་ཡིད་ གཏད་ དེ་བཅང་རུང་གི་འཚོ་བའི་ཚོ་ཟུང་དང་ མཁོ་ བའི་ཚོ་ཟུང་ཀྱི་ལྷག་པོ་དག་གོ། 盈长资具。出家衣本事中三资具之一。于出家众虽非必不可少，但若需要，经他唱名加持，或他心许，即成活命及必需二者以外资具，仍可持有。

ལྷག་པའི་ལེགས་ཀྱི་ཚུལ་པ། སྐུ་ རྟེག་པའི་ ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་ ལྷག་ པ། 增上心学。契经教义特别优异胜于外道的增上定学。

ལྷག་པའི་བསམ་པའི་སྟོབས། རང་ ཉིད་ ཡལ་བར་དོར་ནས་གཞན་ཕན་ སྒྲུབ་པའི་བསམ་པ། 增上意乐力。不顾自身以谋利人的愿心。

ལྷག་པའི་བསླབ་པ་གསུམ། རྒྱུ་བོ་ ཚལ་པ་དང་། ཐུ་ རྟེགས་པ་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་པའི་ལམ་ ལྷག་ པའི་ བསླབ་པ་ རྣམ་ པོ་ཆེ་ རྣམ་པ་གསུམ་རྟེ། ལྷག་ པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་། ལྷག་པ་ཉིང་ངེ་ འཛིན་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ བསླབ་པ་རྣམས་ སོ། 增上三学。三学至上珍宝，胜出凡夫外道之道。即增上戒学、增上定学和增上慧学。

ལྷག་པའི་ལྷ། རང་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ མིན་ པའི་ བཟླེ་བྱའི་ལི་དམ། 本尊，佛尊。佛教密宗行者各人的特殊本尊。

ལྷག་པར། ཁྱད་པར་དུ་འམ། ཡང་སྐོས། 副词。特别，尤其：རྒྱུ་ཡིག་རིགས་མང་ པོ་ དང་ ལྷག་ པར་ རྒྱ་ ཡིག་ལ་མཁས་པ། 通晓许多种文字，尤其是汉文。ཀུང་ཁྲེན་ཏོང་ལ་ལྷག་པར་བརྟེན་པ། 特别依靠共产党。ལྷག་པར་ མི་ དམངས་ ཀྱི་ ལས་ དོན་ལ་འགན་ ཁྱད་ བྱེད་ པ། 尤其要对人民的事业负责。སྐྱེས་ ཚད་ ལྷག་ པར་ ལེགས་པ། 质量特别好。

ལྷག་ པར་ མཛེས། (1)རབ་ ཏུ་ མཛེས། 特别美，非常漂亮。(2)མཚུངས་ཁས་ལ་ཀྱི་ སྐྱེ་ ཞེག་ སྟེ་ འདྲ་པ། 相同，相似。

ལྷག་ཅི། ●名词。(1)འགྲོ་མ། 剩余部分，འཚོ་ཆས་ཀྱི་ལྷག་པོ། 剩余生活物资。(2)སྟོན་མ། 增

加部分：ཐུང་དུའི་སྟེང་དུ་ལྷག་པོ་བསྣན་པ། 在少的上面，添进增加部分。(3)བསྐྱར་བཟླས་ཀྱི་མིང་གི་སྡེ། ཤཱ་རྦྱི་དུའི་སྐྱོང་བྱེད་མཁན་ཨ་ཀའི་གཟུགས་ལག་དང་ནས་བསྐྱར་བཟླས་སུ་བྱང་བའི་མིང་གི། 重出字。梵文拼音时，字形变化重写出来的字。❷ཁྱད་པར་པ། 形容词。特殊的，更多的：ཚོན་དན་ལྷག་པོ། 特殊的本领。སྟོབས་ཤུགས་ལྷག་པོ། 更多的力量。

ལྷག་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། དགེ་སློང་གི་ཉིན་རེའི་ཟོས་ཆས་ཀྱི་ལྷག་མ་ལུས་ན་ཉིན་རྗེས་མ་བར་ཐུན་ཐབས་ཀྱི་ཆོ་ག། 余食法。比丘为了保留剩余食物至次日犹不算犯戒所举行的仪式。

ལྷག་བོར་མ་བྱས་པ། ཟོས་ཆས་ལྷག་མ་བཞག་པ། 不作余食法。

ལྷག་བོར་ཚིག་བའི་ཐྲེང་བ། སྐང་ལྟུང་སུམ་ཅུའི་ནང་གཅིག། ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་མེད་པའི་ དགེ་སློང་གིས་ཉི་ཤུ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱིམ་པ་ལ་སྟོད་གཡོར་སྐད་ གཡོགས་ ཟུང་ གཅིག་ གི་ ཚད་ ལས་ ལྷག་ པ་ བསྐངས་ཏེ་ལེན་པའོ། 取过量衣。三十舍堕之一。无三衣之比丘，向非亲属俗人取上下装一套以外之衣所成堕罪。

ལྷག་འཕྲོ། བོད་སྐད་བའི་ལྷག་མ། 残存部分，剩余部分：ཟ་བཏུང་ལྷག་འཕྲོ། 残存的饮食。ཡོ་བྱད་ལྷག་འཕྲོ། 多余的器具。ལས་དོན་ལྷག་འཕྲོ། 遗留未完的工作。

ལྷག་མ། 名词。(1)བོད་བཅད་བའི་འཕྲོ་ མ། 剩余，多余，过多部分：ཟས་ལྷག 剩饭。བཏུང་ལྷག 残羹，余饮。གོན་ལྷག 多余的衣服。ཁ་ལྷག་འཕྲལ་འཕྲིལ། 存余，积余。ཟླ་ལྷག 闰月。ཆད་ལྷག 过少过多。ལས་དོན་ལྷག་མ་མེད་བར་བསྒྲུབས་པ། 工作全部完成，无有遗漏。སྟོན་གྱི་རྒྱལ་བའི་སྟོབས་དང་ཐགས་པ་ རྣམས་ ཀྱང་ དེ་ ལྟ་ མིང་ཅམ་གྱི་ལྷག་ མར་ གྱུར། 从前显赫一时的国王，如今只留空名于世。(2)(སོམ་ཉའི་ཁྱུ) ལྷུང་བ་ཟྱེ་ལྷའི་ནང་གཅིས་ཤེག 僧残。梵音译作僧伽婆尸沙。五篇之一。

ལྷག་མ་ཆད། (མངོན) (1)མཐའ་ཡས་པ། 无穷尽、无边的异名。(2)ཀླུའི་རྒྱལ་ པོ་ མཐའ་ ཡས། 无边龙王的异名。(3)དགུན་ ཟླ། 季冬、冬季最后一月的异名。

ལྷག་མ་བརྩེ་གཟུམ། དགེ་འདུན་ ལྷག་ མ་ བཅུ་གཟུམ་གྱི་བསྡུས་མིང་།

ལྷག་མ་ལྷགས། (རྟེན) འཕྲོ་ལུས་བའམ་ལྷག་པ། 剩余，残余。

ལྷག་མ་ལུས། འཕྲོ་ ལུས་ པ། 剩余，残余：ཟོ་ ཆས་ཀྱི་ལྷག་མ་ལས་མ་སོང་། 食物没有剩下。

ལྷག་མ་ལྷུས་པ། ལྷག་འཕྲོ་བཟུང་པ། 遗留，余剩，余犹未尽：དུས་ཐུན་ཐུང་བའི་ཀུན་ཀྱིས་གྲོས་བཟུང་བ་ཆུའི་སྐད་ཆའི་ལྷག་མ་ལུས་པ་རེད། 由于时间短促，要商议的话余犹未尽。

ལྷག་མའི་སྡེ། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཅུ་གཅིག་ སྡེ། ལྷུང་བ་སྡེ་ལྔའི་ནང་གསེས་གཉིས་པ་ གཙོ་ བ་ དགེ་འདུན་ལ་རུག་ལས་ཤིང་ རྫོགས་པ་རྣམ་དག་གི་ལྷག་མ་ཪ་མ་ལུས་ པའོ། 僧残。十三种僧残罪。系五堕罪之第二。犯此罪后，赖僧众进行忏悔，其法，使戒残留。

ལྷག་མེད། ཀུལ་མ་ལུས་ པ། 无余。没有残余痕迹。ཕྱིས་མི་ལུས་ལེན་མི་དགོས་ པར་ ཁྱང་ བ་ ལྷག་མེད་དུ་སངས་རྒྱ་བ་ཙམ་པ་ཡིན། 今后不需生为人身，无残余蕴便证大觉。

ལྷག་མེད་བྱང་འདས། རྟེན་ མེངས་ མ་ ལུས་ པ་ སྐྱེངས་མ་ཐག་ཏུ་ ཆེའི་འདུ་ བྱེད་ཀྱོང་བ་ ཁྱང་ བ་ ལྷག་མེད་ པར་ ཚུ་ ངན་ལས་འདའ་བ་སྟེ། བར་དོར་ འདའ་བའོ། 无余涅槃，无余依涅槃。烦恼无

余永断，无间即舍寿想，蕴身无余而般涅槃者，亦即中般。

ཕྱག་མཛེས། ཚངས་སྐྱེད། 梵线。婆罗门束身红线。

ཕྱག་ཏེ། ལོངས་སྤྱད་པའི་ཕྱག་མའམ་རོ་མ། 残余物，渣滓。

ཕྱག་ཟོམ། (རྡོང་) ཟས་ཕྱག 残食，剩饭。

ཕྱག་ལྷས། ཕྱག་མ་ཕུལ་བའི་བསྟུལ་ཚིག

ཕྱག་བསམ། སེམས་སེམས་མེད་པའམ། སེམས་བཟང་བ། 热忱，忠心，衷心。佛书译为胜、意乐或增上意乐：ཞབས་འདེགས་ཕྱག་བསམ་དཀར་བོས་ཀྱུ་བ། 热忱服务。ཡུན་རིང་རྒྱུན་དུ་འཛིང་བར་ཕྱག་བསམ་འགྱུར་མེད་ཅིང་། 长期坚持，忠贞不渝。ལས་ཀ་ཕྱག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་ཅིད་པ། 诚心诚意地工作。 ཕྱག་ བསམ་ རྨལ་ མེད། 开诚布公。

ཕྱག་བསམ་དག་བའི་སེམས་བསྐྱེད། ས་དང་པོ་ནས་བདུན་པའི་བར་ཏེ་ མ་དག་ས་བདུན་ སྐབས་ཀྱི་ཐུང་ཚུབ་སེམས་བསྐྱེད། 清净意乐发心。自初地至第七地间，七不净地中所发菩提心。

ཕྱག་ བསམ་ ཁག་ བའི་ སེམས་ ཁྱེད་ བདུན། སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལས་ཕྱག་བསམ་དག་ པའི་ སེམས་བསྐྱེད་བདུན་ཏེ་ གཉིར་ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ དང་། རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ དང་། ཆུ་ མཚོ་ ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ དང་། རྡོ་ རྗེ་ ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ དང་། རི་ རྒྱལ་ ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ དང་། བཤེས་ གཉེན་ ཕྱ་ ཐུའི་ སེམས་བསྐྱེད་ རྣམས་ སོ། 七种清净增上意乐发心。二十二种发心中之七种清净增上意乐发心：宝藏喻发心、宝生喻发心、大海喻发心、金刚喻发心、须弥山喻发心、良药喻发心和亲友喻发心。

ཕྱག་བསམ་རྩོམ་དག གཙོ་ རོལ་མེད་ པའི་ བསམ་པ། 忠诚老实，推诚相见。

ཕྱག་བསམ་རོལ་མེད། ཕྱག་བསམ་རྣམ་དག་དང་དོན་གཅིག

ཕྱག་ཐུལ། འཕྲོ་ ལྷས་ ངན་ ཏུལ། 残破，残余：ཟས་ཚོས་ཕྱག་ཏུལ་མང་ པོ་ སྒྲིག་ གཅིག་ བྱུང་ས། 很多残余衣食堆在一起。

ཕྱག་ལྷག ཕྱག་གི་ཕྱག་གིའི་བསྟུལ་ཚིག

ཕྱག་སྐྱོག ཕྱག་ཀེ་སྐྱོག་ཀེའི་བསྟུལ་ཚིག

ཕྱགས་ངར། ཕྱགས་རྒྱང་གི་གང་ངར། 劲风，凛冽寒风。

ཕྱགས་པ། ❶(ཐ་ཚི་དད་པ) འཕྱོང་ བའམ་ སྐྱེས་ པ། 到来，来临，达到，སྐུ་ མདུན་ དུ་ ཕྱགས་པ། 到了面前。རང་ ཡུལ་ དུ་ ཕྱགས་ པ། 到达家乡。❷རླུང་འགྲོ་བའི་ རྒྱང་ རྒྱུན། 名词。风。流动的空气：ཞོགས་པ་ནམ་ མཁར་ སྤྲིན་ པ་ ཡོད་ སྤྱན་ ཐྱེ་ དུ་ ཕྱགས་པ་ལང་ ཡོང་། 早上空中有云，午后将要起风。ཕྱགས་ བཞིལ། 凉风。ཕྱགས་ འཕྱར། 扬场。❸(རྡོང་) གཏད་པའི་བད། 交付，委托。

ཕྱགས་བས་སྐྱེབས་པ། (རྡོང་) གང་བས་ འཁྱུར་ པ། 冻僵。

ཕྱགས་འཁྱུབ། སྐོར་འཚུབ་ཀྱིས་ རྒྱག་པའི་ ཕྱགས་ རྒྱང་། 暴风，旋风，卷筒风。

ཕྱགས་རྒྱང་། ཕྱགས་པ། 风：ཕྱགས་རྒྱང་ཆ་བོ། 暴风。

ཕྱང་། 名词。(1)དྲི་ མའམ་ གཡའ་ བག་ དང་ རྣམ་ ཀྱགས། 气息，余味，残余影响。(2)སྐྱང་། 约略，附带，顺便：ཁོང་ལ་ཕྱང་ ཙམ་ཞུས་ པ། 约略向他提了一下。ངས་ཕྱང་ ཙམ་ཞེག་ ཀོ་ བྱུང་། 我顺便听到了。སྟན་ ལས་ དུ་ ཕྱང་ ཙམ་ གསོལ་ བ། 约略禀告数语。

ཕྱང་རེ། གསལ་ལེ། 极清晰：ཕྱང་ དེར་ དྲན་ པ། 记忆犹新。

ལྔང་རེ་བ། 洋洋然，朗朗然。声音嘹亮，口齿清楚貌：གསུང་ལྔང་རེ་བར་སྨྲ་བ། 发言洋洋洒洒。རྣ་བར་སྐྱ་ལྔང་རེ་བ་ཞིག་ཐོས་པ། 耳中听到朗朗的声音。གསུང་ལྔང་རེ་བ། 声音嘹亮。སྒྲ་བ་ལྔང་རིར་གྲགས་པ། 声名洋溢。

ལྔང་ཆེར། 尽量松开腰带：རྡོ་སྐྲན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རང་གིས་སྟུ་དཀྱི་ན་རིགས་དཀར་ནག་དམར་སེར་ཁ་ཞེ་མཆིས། རྒྱལ་པས་ཆ་གསོ་བ་དང་། དཔལ་ལྡན་ཆུ་འཆིང་བར་བྱེད། 云母。药用矿物名。分黑白赤黄四种，功能疗疮伤、凝敛水银、治脑部伤损。白者，名银精石；黑者，名碌石；黄者，名金精石。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དྲི་མེད་དང་། སྤྱིན་གཟུགས། རིན་ཐང་ཆེས་ཤོ།

ལྔང་ཁོག་བྱ་རོག་མིག 膝下鸦眼穴。膝关节髌骨左右两旁凹陷处的窍穴。

ལྔང་ལྔང་། (1)སེང་སྒྲིག་ སྒྲ་དས་ སས་ ཐོས་ ཆུལ། 朗朗然。声调清晰嘹亮状：རིང་ནས་འབོད་སེང་ལྔང་ལྔང་ཐོས། 朗朗听到远处的呼声。དབེ་ཚ་ལྔང་ལྔང་བློག་པ། 朗朗读书声。ཐོ་རངས་ བྱ་སེང་ལྔང་ལྔང་སྒྲིག 黎明鸡声朗朗啼。(2)མངོན་གསལ་དུ་ཐོན་པའམ་ཤོག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་ཚུལ། 显著，显露，明现无隐状：དགའ་ ལྔང་ ལྔང་ རྒེད་པ། 兴高采烈。ན་རྒྱག་ལྔང་ལྔང་གཟེར་པ། 剧痛。གྲང་ ལྔང་ ལྔང་། 冷飕飕的。འབྲག་ ལྔང་ ལྔང་། 冷森森的。

ལྔད། སྐྱོན་དང་དྲི་མཚམ་གསབ་དང་བཅས 名词。杂质，气味，不纯成分：བསམ་པ་ལྔད་ཅན། 存心不纯。ཆོག་ལྔད། 夹杂的话。གསེར་ལྔད་མེད་པ། 纯金。ལྔད་བདོན་པ། 除去杂质。གསེར་ལ་ར་གག་ཀྱི་ལྔད་འཇུག་པ། 金中搀铜。རང་མེམས་དཀར་ཐོང་ལྔད་སྐྱོན་མེད་གྱུར་ན། ཁེ་དམ་ལྷ་ཁེ་བཀའ་ཚད་ཡོང་དོན་མེད། 只要光明磊落，神明何来责罚。

ལྔད་དེ་ལྔང་དེ། 松弛，不紧：ཀེད་རགས་ལྔད་དེ་ལྔད་དེ་ཞེག་བཅིངས་པ། 腰带束得松松的。ཐད་ཀག་ལྔད་དེ་ལྔད་དེ་ ཞེག་བཆུངས་པ། 口袋里装得松松的。

ལྔད་པ། (རྟིང) ཇི་པ། 鼠。

ལྔད་མེད། དངོས་ཐོང་བསྲེས་ལྔད་མེད་པ། 纯净，无杂质。

ལྔད་མེད་གང་གཙང། གང་ སྤྱིགས་ ཀྱི་ རིགས་རུ་བ་རས་མེད་པའི་གཙང་མ་གཙང་ཆུང། གཙོ་བོ་འབྲུ་རིགས་ལ་རེར། 纯净无杂。主要指粮食。

ལྔད་ཐེག། རུས་པ་བསྲེས་ལྔད་ཅན། 杂质糙粑。掺有不纯成分的糙粑。

ལྔན་ཀྱེལ། དངོས་པོ་གང་ཞིག རང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ ཐོག་མ་ནས་བྱུང་བའམ་ངང་ངམ་རྒྱུགས་ལ་གནས་པ། 俱生，同时存在。与某一事物同时发生或自然生成的另一事物。

ལྔན་ཀྱེལ་ཀྱི་འཇིག་ལྟ། རང་གི་ཕུང་པོ་ ལྔ་ ལ་དམིགས་ནས་རང་ཚུགས་ཐུབ་པའི་ང་ཡོད་ སྐམ་ དུ་བཞག་པ། 俱生萨迦耶见。以自身五蕴为所缘生起的独立存在的我见。

ལྔན་ཀྱེལ་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ། གྲུབ་མཐས་ བྱོས་ཤ་བསྒྲུབ་བར་ སེམས་ ཅན་ ཀྱི་ རྒྱུད་ ལ་ རང་ བཞིན་ གྱི་ཡོད་པའི་ རྟེན་ཅོངས་པ་རྣམས་ ཤེ། 俱生惑，俱生烦恼。众生心中，未受宗论熏陶，而自然具有之诸烦恼。

ལྔན་ཀྱེལ་ཀྱི་དྲི། རྩལ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ལ་མ་ ཁྱོས་ བར་ དངོས་པོ་རང་ རྟེན་དང་ལྷན་ ཅིག་སྐྱེས་ བཞིན་ རང་

བཞིན་གྱིས་ཡོད་པའི་དྲི། ཙན་དན་དང་། ཤེང་ཀུན་གྱི་དྲི་ལྟ་བུའོ། 俱生香，天然香。不待药物配合，物体本身天然具有的一种香气，如旃檀、阿魏之气。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དྲི་ཐོས། རང་བྱུང་དུ་ཡོད་པའི་དྲི་བཟང་ལྟན་པའི་ཐོས། 俱生香，天然香。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པ། ཤེས་ཟན་གྱི་ཐུན་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པའི་བདག་ཏུ་རྟོག་པའི་མ་རིག་པའོ། 俱生无明。众生心中自然存在之我痴无明。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་སྒོ། ལུས་ཀྱི་མ་སོོ་གཤུས་སོགས། 天然疮门。如口及大小便道等。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། སྐྱེ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཅི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན། 天才，秉赋，赋性。生来具有的聪明智慧。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་རླུང་། ཁ་སྣ་སོགས་ལུས་ཀྱི་བྱ་གནས་རྒྱུ་བའི་དབུགས་རླུང་། 俱生气。谓极细持命气。

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ལྷ་འདྲེ། རང་ལུས་དང་མཉམ་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། ཤེ་མ་ཐག་ཏུ་ཁ་བཤེ་བའི་ལྷ་འདེ་ཞེག་སྟེ་རང་གི་དཀར་ནག་ལས་གང་མཉམ་འབྲེན་པའི་མི་མིན་ཞེག 俱生神鬼。宗教徒所说与自身同生的一类鬼物，专司记录自身造作善业恶业数目，死后即离去。

ལྷན་སྐྱེས་མ། དབེན་གསུམ་དང་ཤེད་གསལ་ཀྱི་རྟོགས་པ་སྐོང་བའི་ཚ་ཐ་མོ། 俱生母。无上密乘圆满次第位中证得通达三种远离及光明的女伴。

ལྷན་སྐྱེས་མེ། དད་རང་ཉིད་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་བའི་མ་སྟེ། འབྲས་དང་། གཞང་འབྲུ་མེ་དཔལ། སྲན། མེན་བྱ། ཆིག་རྟུག ཀང་འབབ། མཚན་བར་བརྟེལ་བ་བཅས་བཏུད་མཆིས་སོ། 自发疮。由疾病自然发生的疮。分肿核、痔漏、皮尖、苏洛耶、淋巴、疝气、疮及会阴穿漏等八类。

ལྷན་སྐྱེས་ལྷ་ཚུལ། མིའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ལྷ་ཚུ་སྟེ། འཚོ་བའི་ལྷ་དང་། སྲུང་བའི་ལྷ། སྐྱོབ་པའི་ལྷ། འཕྲོད་པའི་ལྷ། འགོ་བའི་ལྷ་བཅས་སོ། 俱生五神。随人同时生成的五种善神：活命神、守卫神、救护神、助伴神和守舍神。

ལྷན་ཐག་པ། ཚོས་ལ་ལྷན་པ་བཏུབ་པ། 缝补，打补钉。

ལྷན་ཚོགས། (1)ཐུན་མོང་། 大家，各位，全体：ལྷན་ཚོས་ཐོག་ཏས་བཀའ་བསྩལ་ཞེའ་ཕྱིང་མཛད། 由大家详细商量。(2)ཚོགས་འདུ། 会，集会，约会：བཞུགས་ཀྱལ་གཅིག་ཏུ་ལྷན་ཚོས་ འཚོགས། 坐在一起开会。

ལྷན་ཅིག གཅས་ཅིག་དང་། སྐྱབས་ཅིག་དང་། ཆབས་ཅིག་དང་། མཉམ་པ། 偕，俱，同，一齐，一起：ཚ་བྱང་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ དུ་མི་ གནས། 寒热不并存。ཀ་རོག་དང་ཉག་པ་ལྷན་ཅིག་ དུ་མི་ གནས་པ། 乌鸦鸱枭不同巢。དཔྱིད་དུས་དྲོ་དང་གཤེར་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ དུ་བྱུང་བ། 春季暖气与湿气同来。ཁ་བ་དང་བྱ་ཕུག་ལྷན་ཅིག་ འབྲུང་བ། 风雪交加。གཅེན་གཅུང་འབྲལ་ དུ་མ་ ཐོད་པར་ལྷན་ཅིག་ དུ་ནགས་ལ་འཁྱམས་སོ། 姐弟二人不忍分离，一同徘徊于树林中。

ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ། (1)ཐོག་མ་ ནས་ མཉམ་ ཅིང་ བྱུང་བ། 俱生，同来，天赋：ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤེས་རབ། 天生聪明。(2)(མངོན) མཆེ་མ། 共生，同生。双胎子的异名。

ལྷན་ཅིག་ཁ་ སྦྱོ་ ཟེར། (རྟེང) (1)ལྷན་ ཅིག་ ཁ་ གཤགས་འདེབས་པ། 互作戏论。互说没有意义的话。(2)ངག་འཁྱལ་སྐྱོ་བ། 说绮语，讲废话。

ལྷན་ཅིག་བརློད་པའི་རྒྱུན། དོན་རྒྱུ་ གྱི་ ནང་ གཤེས་ཤེག་ སྟེ། བཤེད་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོ་ གང་ ཡང་ རུང་ བའི་ ཡོན་ ཏན་ དང་ བྱ་ བ་ རྣམས་ དུས་ མཉམ་དུ་ བརློད་པའི་ རྒྱུན་ཞེག་ སྟེ། ནང་གཤེས་རྣམ་

གྲངས་གསུམ་དེ། ཚེས་ཉིན་ལྡན་ཚིག་བརྗོད་པ། ཐ་བ་ཐ་དད་པའི་ལྡན་ཚིག་བརྗོད་པ། ཐ་བ་གཅིག་པའི་ལྡན་ཚིག་བརྗོད་པ་བཅས་སོ། 并论修饰法。同时并论某一事物若干形态或动作，以修饰其文辞。分为三类：并论形态、并论互异动作和并论同一动作。意义修饰法之一。

ལྷན་ཅིག་མཐོང་། (མངོན) གནམ་གང་ལྟེ་བོད་རྒྱ་སོ་སོའི་ཚེས་པ་སྐབས་རྩའི་ཉིན་ཞིག་མིར་ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་མཐོང་ཐུབ་ཅེར། 晦日，阴历三十日。藏历每月三十日，白昼常能同时看见日、月、星三者，故名。

ལྷན་ཅིག་འཛོམས་པ། (རྟོང) མཉམ་དུ་ཚོགས་པའམ་ལག་ཐྲིལ་སོགས་བྱེད་པ། 共同集会，共同联合。

ལྷན་ཅིག་པ། མཉམ་པ། 俱，同，合一；ལྷན་ཅིག་པར་གྱུར་པ། 一同。ཕྱས་དང་གཟིབ་མ་ལྷན་ཅིག་པར་གྱུར་པ། 形影相俱。ཆུ་དང་ནོ་མ་ལྷན་ཅིག་པར་གྱུར་པ། 水乳合一。

ལྷན་ཅིག་སྐྱེད། (མངོན) བཀུ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 同行女。新娘、主妇的异名。

ལྷན་ཅིག་བྱེད། (མངོན) ཚེས་གནམ་གང་། 共作。晦日、阴历每月末日的异名。

ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ཆ། རྟེན་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ངང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྲས་བུ་སྐྱེད་བྱེད་དུ་གྱུར་ཅིང་རྟེན་ལེན་ཉེ་བར་བསྡུས་པ་ཁོ་ནའི་ཆ་ཤས་ཀུན་མེད་པ་ཁོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད། དཔེར་ན། ཐུ་ཀུ་སྐྱེ་བ་ལ་ཆུ་ལུད་དྲོ་གཉེར་འཇོམས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྟེན་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཉིད་ཀྱང་ཁྱད་པའི་དབང་པོ་ལྟ་བུའོ། 俱有缘。与近取因共同生果，主要生起非质流部分者，例如生苗芽时具备的水、肥 暖、湿；成为陶罐因素的人工，成为心识增上缘的感觉器官等。

ལྷན་ཅིག་འཛུགས་རྒྱུ། ཀུ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག་ལྟེ་བུ་ལྷན་ཅིག་འཛུགས་པའི་རྒྱུ་ཆ་ཤས་ཏེ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའམ་ཚོས་དེ་དང་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་སྐོ་ནས་ཡན་ཆུན་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ཏེ་མཚོ་མཉམ་དུ་འབྱུང་ཞིང་། རིང་པོ་བརྟེན་ནས་གྱང་དུ་བཞག་པ་ལྟར་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་གཅིག་ཏོག་གསེས་གཅིག་གིས་ཐུས་པའི། 俱生因。六因之一。同时俱有、集合一体，彼此依附并存的事物，如短待长而后成立，缺一则不生，互为助益者。

ལྷན་ཅིག་འཛུང་བའི་རྒྱུན། ལྷན་ཅིག་ཏུ་རྒྱུན་དང་དོན་གཅིག

ལྷན་ཅིག་འཛུང་བའི་རྒྱུ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་དང་དོན་གཅིག

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ། གཅོད་ཅ་གཅོད་ཅེད་དུ་གྱུར་པའི་སྐོ་ནས་ཡན་ཆུན་རྒྱུན་རུས་མཚུངས་སུ་འགྲོགས་སུ་མི་དུང་བའི་དངོས་པོ། སྣང་བ་དང་མུན་པ། རྒྱང་ཐུ་དང་གཉེན་པོ་ལྟ་བུའོ། 不并存相违。由于互相损伤、抵触，使彼此不能持续平衡相伴并存的事物，如光明与黑暗、所断与对治等。

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་སྐྱོང། འགལ་རྟ་དམིགས་པའི་དཀྱུས་ཡང་དག་གང་ཞིག་ལྟེ་བོ་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཁྱབ་འབྲེལ་ངེས་དགོས་པ་སྟེ། མེ་དམིགས་པའི་དཀྱུས་ཀྱིས་གང་རེ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་འགོག་པ་ལྟ་བུ་སྐྱེ་བར་གྱུར་པའི་འགལ་རྟའི་རྒྱུ་ནི་འགལ་རྟ་ཐུབ་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་དཀྱུས་རྣམས་སོ། 不并存相违论式。真对立可得因之须由不可并存之相违以确定各自周遍关系者。如立有火可得之因，以破除寒觉持续存在时，由所治、能治关系构成之对立可得因。

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྟགས་སྐྱོང་བརྒྱ་གཉིས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་སྐྱོང་དུ་མི་འགལ་ཞིང་ཁྱབ་པའི་

རྟགས་དེ་ལ་སྐྱོན་རྫས་ཀྱི་དབྱེ་བས་བཏུ་གཉིས་དེ། འགལ་བའི་ངང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི་དང་། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་དང་། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་རྣམས་སོ། 十二种不并存相违论式。由不并存相违关系构成之可现对立可得因，依论式分为四种相违自性可得、四种相违果可得和四种相违所遍可得，共十二种。

སྐྱོན་སྤྱིག་མི་གཙང་འགལ་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་བ། 相违不净过失应成。

སྐྱོན་བཅས། ཁ་སྐོང་། 补充，补遗。

སྐྱོན་བཟོག སྐྱེན་རྒྱས་ གཞག་ སྟེ་ འཇོམས་ དགོས་ པ་རྣམས་ཚང་མ་འཇོམས་པའི་ ཐོག་དང་། སྐྱེན་རྒྱས་ནི་འཇོམས་ པའི་ ཞེ་ སའོ། 大家，各位，全体；ལས་ངོན་ཆེ་བ་རྣམས་ ཀུན་ སྐྱེན་ གཞག་ ཤས་ ཐག་གཅོད་གནང་དགོས། 重大事宜要由噶伦全体决定。

སྐྱོན་རྩེ། སྐྱང་ངེའམ་ཐུམ་ མེར་ཏེ་ མངོན་པར་གསལ་བ། 闪烁，焕发，闪耀。

སྐྱོན་རྩེ་བ། གྱལ་གསལ་ལམ་མེ་ བ། 荡荡然，坦坦然。心境坦然宽畅貌：ཡིད་ མ་ ཡེངས་ན་ སྐྱེན་ནེ་བར་གནས་གྱུ། 心无芥蒂，坦然安详。གྱལ་ལ་སྐྱེན་ནེ་བར་འཆར་བ། 心中坦坦荡荡。སྐྱེན་ནེ་བར་སྡོད་བ། 舒畅安坐。

སྐྱོན་བ། གོས་སོགས་ཀྱི་ཁྱག་རལ་འགོག་ ཅིད། 名词。补钉，补缀物：སྐྱ་ལ་སྐྱེན་པ་བྱན་ པ། 补鞋。གོས་ལ་སྐྱེན་པ་ཆུག་པ། 补缀衣服。རྩེས་པ་ཅན་ལ་ཆད་པ། ཁྱག་པ་ཅན་ལ་སྐྱེན་ པ། 是罪该罚，有洞补疤。སྐྱེན་ བོག་ སྐྱེན་ བཅུགས། 鸦衣百结。

སྐྱོན་པ་བྱན་པ། གོས་ལ་སྐྱེན་པ་བཆུབ་པ། 衣服上打补钉。

སྐྱོན་པེབས། མཉམ་དུ་ཡོང་བ། 同行，一起来。陪同一道行走：རྒྱུ་མཁྱེན་ཚང་ མ་ གཤེགས་ བྱོན་ ལ་སྐྱེན་པེབས་གནང་བ། 陪同贵宾参观。

སྐྱོན་འཛོམས། མཉམ་དུ་འདུས་པ། 会集，毕集，全体聚合，སྐྱེན་འཛོམས་ཁྱེས་ཟོས། 会谈。འགྲུས་ མེ་སྐྱེན་འཛོམས། 代表集会。

སྐྱབ། (རྟེང་) ཞེང་ཆེ་བ། 宽阔，口面宽。

སྐྱབ་ཅི་སྐྱབ་ཅི། སྐྱ་སྐྱབ་ལ་བྱོས།

སྐྱབ་སྐྱབ། སྐྱ་སྐྱབ་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

སྐྱབ་སྐྱབ། སྐྱབ་ཅེ་སྐྱབ་ཅེའི་བསྡུས་ཚིག ཁར་ ཚུར་ རྒྱུན་མེ་འཆད་པར་གཡོ་ ཚུལ། 飘摇，摇曳，招展晃荡：སྐྱགས་པས་དར་ཆ་སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱོད་པ། 风吹旗帜，飘摇动荡。མེ་སྐྱབ་སྐྱབ་ཀུ་ འབར། 火焰摇曳地燃烧着。གོས་ཀྱི་ཐུ་ གྱང་སྐྱབ་ སྐྱབ་ ཀུ་ གཡུག་ པ། 衣袖摆来摆去。

སྐྱབ་སྐྱེབ། སྐྱེ་བ་ཚང་ངོ། 片片，薄片：ཁ་བ་ སྐྱབ་སྐྱེབ་ཀུ་འབབ། 雪片飘扬。

སྐྱབས། གྲངས་གནས་ཤེག 百载。一大数名。

སྐྱབས་ལེ་སྐྱབ། གཡོ་ཚུལ་ལམ་བསྐྱོད་སྤྱངས་ཤེག 飘扬，摇曳，飘摇：རླུང་གིས་ གཡོས་ པའི་ དར་ སྒེ་ སྐྱབས་ ཟེ་ སྐྱབ། 风动旗飘扬。མེ་སྒེ་ སྐྱབས་ ཟེ་ སྐྱབ་འབར་བ། 火焰摇曳地燃烧着。

སྐྱམ། ཀོ་བ་དང་རས་སོགས་ཀྱིས་བཐེས་པའི་ ཀང་

ཁ་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་ཅོད་ཅས། 名词。鞋，靴；ཀོ་ལྷམ་ཁུང་། 皮鞋，短筒皮鞋。ལྷམ་ཚོག་པ། 破靴，破鞋。ལྷམ་བཟོ། 鞋匠。ལྷམ་དུལ་དང་ནས་རྡེ་ངན། མི་ངན་ཁ་ནས་ཁྱམ་ངན། 烂鞋里面的臭气，坏人口里的恶言。意谓本质如此。ལྷམ་ངན་ཡང་ཉ་རོ། 靴子虽破，腿肚暖和。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀང་སྒྲིབ་དང་། ཀང་པའི་ཤིང་ཏུ། བཅཀ་ལྷམ། མཆིལ་ལྷམ། ཆེར་མ་སྐྱང་། ཞབས་ཐུགས། སྐྱ་ཁན་བཅས་སོ།

ལྷམ་ཀོ། ལྷམ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཀོ་བ། 靴鞋皮革。制靴鞋用的皮革。

ལྷམ་ཀྱད། ལྷམ་གྱི་རྡོག་པ། 靴底补靰。靴鞋的添补皮底。

ལྷམ་ཆོག (ཨལ) ལྷམ་གྱི་མིང་། 靴，鞋；ལྷམ་ཆོག་ཙམ་ཀྱད་ལ་མ་ལྟོས། ཞབས་བྲོ་འཕྱང་ཁྲངས་ལ་ལྟོས། 别看靴子破，要看舞蹁跹。意谓不看表面，要看本质。

ལྷམ་མཆོ། (1)ལྷམ་གྱི་རྒྱང་མདུ་གྱི་མཚོའི་ཆ། 鞋帮。(2)(ཨལ) ལྷམ་རྒྱ། 鞋。

ལྷམ་ཐྲོ་ཀྱ་ཅན། ལྷམ་ཡུ་རིང་སྒྲོ་ཀུ་ཅད་ལྡ་བ། 有扣靴。

ལྷམ་ཐྲོག ལྷམ་ཡུ་ཉར་སྒྲོག་བྱེད། 鞋带，靴带，རིང་བ་སྐེད་རགས་དང་། ཐུང་བ་ལྷམ་སྒྲོག་ཡན་ཆད་ཀོ་བསྟུང་ཐུས། 长的商谈到腰带，短的议论到鞋绳。喻无所不谈，无所不议。

ལྷམ་ལྡུག་ལས། ལྷམ་མཐིལ་ཐད་སྐྱོབ་ཀྱི་ལྡུག་གཟེར། 鞋掌。靴鞋底上防磨损的铁钉。

ལྷམ་འཇའ་ཆེན་ཐྲོན་ཀོ། རྒྱང་ཅད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་ཤེ་གུང་ བཀའ་ བློན་ཀྱིས་ ཀུ་ ལུ་ ཆས་སྒྲུས་སྐབས་ཀྱོན་པའི་གཟབ་ལྷམ། 彩蓝靴。原西藏地方政府公爵和噶伦，着王子装束时所着藏靴。

ལྷམ་ཉེ་བའི་རིམ་ཀོ་ཆེ། འཁོར་ལོས་སྐྱོང་ བའི་ཀུལ་པའི་ལྷམ་ཞེག 珠履。转轮王所着宝鞋。

ལྷམ་ཀུ་ཟིམ་མ། རྒྱང་ཅད་ཀྱི་ལྟུ་ ལྷམ་ཀྱི་ གཟབ་ཀྱོན་ལྷམ་ཞེག 打巽麻。原西藏贵族妇女着盛装时所穿靴。

ལྷམ་ཁག ལྷམ་སྐྱོག་དང་དོན་གཅིག

ལྷམ་མཐིལ། ལྷམ་ཀྱི་མཐིལ་ཁམ་རྡོག་པ། 靴底，鞋底。

ལྷམ་ཏོག ལྷམ་མཐིལ་ཀྱི་ཐད་སྐྱོབ། 鞋底补靰。靴鞋的添补皮底。

ལྷམ་སྡེ་བསྐྱངས་བ། ལྷམ་ཀྱི་རྟེ་ མོ་ བསྐྱངས་ པ་ རྟེ་ འགྲོ་བ། 行走，动身；རང་ ཡུལ་ ནས་ ལྷམ་ སྡེ་ བསྐྱངས་ཏེ་ས་ཆ་གཞན་ལ་ཕྱིན་ པ། 从自己家乡出发，到别的地方去了。

ལྷམ་བ། བྱ་བཞི་ཁ་ གང་། 形容词。正方；བྱ་ བཞི་ལྷམ་པ། 立方体。བྱ་བཞི་ལྷམ་པ་ཀོ་ལྟ་ བུ། 立方体如骰子。

ལྷམ་སྒྲ། (ཨལ) ལྷམ་ཀྱི་ཡུ་བ་བཟོ་བྱེད་སྐམ་བ། 靴料褡裢。羊毛织品的靴料。

ལྷམ་སྒྲ་མ། རས་སྒྲུ་མས་བཟོས་པའི་ལྷམ། 绒鞋。

ལྷམ་བྱ་ཆུ་གཅེར། ཕྱིན་འབྱ་ ཞེག 飘虫。潮生红虫。

ལྷམ་བྱ་གཅེར། ལྷམ་བྱ་ཆུ་གཅེར་ཀྱི་བསྟུས་ཚིག

ལྷམ་མེ་བ། རྒྱ་གསལ་ལམ་མེ་བ། 巍巍然，奕奕然。威仪赫奕，容光焕发貌。རྒྱ་ལྷམ་མེ་བ། 容光焕发。ལྷམ་མེ་ལྟང་ངེ་། 神采奕奕。

ལྷམ་མེ་ལྷན་ནེ་ལྟང་ངེ་། བཟེད་པ་དང་གསལ་བ་དང་བག་ཡེབས་པ་ སོགས་ ཀྱི་ ཉམས་ ཁྱད་ པར་ ཅན། 雄姿，灿烂，闪烁。

ལྷམ་མེར། བཟེད་པའི་མངོན་ཆུལ་ཞེག 照耀，焕发；བོད་སྤྱང་ལྷམ་མེར་འགྲོ་བ། 光辉灿烂。

ལྷམ་སྨན་བ། རྒྱད་བཅོས་རྣམ་མཐིལ་དང་དེ་ལ་ ཡུ་བ་བསྐང་བའི་ལྷམ། 藏靴底，藏靴。

ལྷམ་བཙོང་བ། ཀང་པར་སྟོན་གྱིའི་ལྷམ་བཟོ་མཁན། 靴匠，鞋匠。做靴鞋的工人。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀོ་ལྷགས་མཁན་དང་ལྷམ་བཟོ་མཁན་ནོ།

ལྷམ་ཕུ། ལྷམ་གྱི་ཁུ་བ། 靴靿，藏靴筒。

ལྷམ་ལྷམ། ངོད་འབར་ཚུལ་ལམ་འཕྲོ་ཚུལ་ཞེག 闪灼，晃朗，强光耀目；མེ་ལྷམ་ལྷམ་འབར། 火闪烁地燃着。ངོད་ཟེར་ལྷམ་ལྷམ་འཕྲོ། 灿烂发光。

ལྷའི་སྐད། (ཤན་སྐྲིཏ) སྐད་རིགས་ཚེན་པོ་བཞིའི་ནང་གཅེས་ཤེག་སྟེ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལྷ་ཁུལ་དུ་ཚོས་གསུང་བའི་སྐད། 天语，梵语。古印度四大语言之一。佛教徒说释迦牟尼在天界说法时所用语言，是一切语言中最完善者。

ལྷའི་གར་མཁན། ལྷ་ཁུལ་གྱི་གར་པ། 天界舞蹈者。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱེད་ཀྱི་མའོ།

ལྷའི་རྒྱ་མཚན། (1)དབྱངས་ཅན་མ། 妙音天母。(2)ལྷ་ཁུལ་གྱི་ཀ་མོ་ཀྱི་དབྱངས་མཁན། 天上歌女。歌声美妙的天女。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་སྐབས་གསུམ་པའི་ཀྱི་དབྱངས་མཁན་དང་། ཀྱི་ངན་སྐྱེས། ཏི་ཐ། ཏི་ཐ་ཤེས། དབྱངས་ཀྱི་ཀ། དབྱངས་ཁེམ་མོ་བཅས་སོ། (3)ལྷ་ཁུལ་གྱི་པི་ཝང་མཁན། 天界琴师。

ལྷའི་འཁྲི་བ། ལྷའི་སྐྱེ་འགྲོ་སེམས་ཅན། 天趣。天界的有情众生。

ལྷའི་སྐུ་ཤོལ། ལྷའི་བཞུགས་ཁྲིའི་རྒྱབ་ཤོལ། 神像背光。

ལྷའི་རྒྱལ་ཆེན། (1)ཚངས་པ་དང་བརྒྱ་ཕྲག། 梵天和帝释天。(2)རྒྱལ་ཆེན་རྫི་བཞི། 四大天王。(3)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 大天王佛。

ལྷའི་རྒྱལ་བ། (1)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 无胜天佛，善天佛。(2)ཚངས་ པ་ དང་ བརྒྱ་ ཕྲག། 梵天，帝释天。(3)རྒྱལ་ཆེན་རྫི་བཞི། 四大天王。

ལྷའི་སྒྲོན་མེ། (མངོན) མིག 神灯。眼的异名。

ལྷའི་ང་རྒྱལ། བདག་བསྒྲུབ་སྐབས་ཀྱི་ངང་ཉིད་ལྷའི་སྐུར་གྱུར་བའང་གསལ་བདེ། 佛慢。密乘自生仪轨中，行者自己显现成为本尊佛身像的观想。

ལྷའི་མངོན་ཤེས་ཚོགས། ལྷའི་བསྒྲུབ་ཚོག 本尊护法生起仪轨。

ལྷའི་རྔ་ཅན། (མངོན) བརྒྱ་ཕྲག། 天鼓者。帝释的异名。

ལྷའི་འཇིག་རྟེན། (1)འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་ ནང་ གསེས་ཤེག་སྟེ་ས་བཅི། 天上，天世间。佛家所说三世间之一。(2)(མངོན) མཐོ་རིས། 天世界。上种的异名。

ལྷའི་ཡིད་ཤིང་། (1)དབང་བསམ་གྱི་ཤིང་། 如意树。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀུ་མཆོ་སྒྲིས་དང་། དབང་གསལམ་ཤེང་། མན་དུ་རུ། ཡོངས་འདུ། ཤིང་མོས། ལེགས་ཕུལ། ཏ་རེ་ཅན་དན་བཅས་སོ། (2)ལྷ་ཁུལ་གྱི་ཤིང་སྒྲིའི། 天树。天界的树。

ལྷའི་བཏུང་བ། ལྷ་ རྣམས་ བཏུང་ བྱའི་ ཆུ། 神水。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ བདུད་ རྩི་ དང་ བདེ་འགྲུང་རོ།

ལྷའི་ཞིག་ཚད། ལྷ་སྐུའི་དབང་ཞེང་ཆེ་ཆུང་ གི་ ཐིག་ ཚད། 神像尺度。画塑佛像时的比例尺寸。

ལྷའི་ཐོག་ཁང། མི་མིན་གནས་སའི་རྟེན་མཁར། 神坛，神垒。鬼神依附的土石小堡垒。

ལྷའི་ཏག་གྲུང། (མངོན) ཆུ་བོ་གངྒཱ། 恒河的异名。

ལྷའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། བྱ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོམ་ པ་ དེ་ ཉིད་ བཞིའི་ཡ་གལ་ཞེག་སྟེ། བྱ་རྒྱུད་ལྷ་དྲུག་གི་སྐོ་ནས་བདག་ཉིད་ལྷར་བསྒྲུབ་བའི་མདུན་དུ་ཁེ་ཤེས་པ་སྤྱན་དྲངས་ཤིང་ཆུ་ཚུལ་དུ་བཞུགས་ནས་དངོས་གྲུབ་སྒྲུབ་བའོ། 本尊真实。密乘事部修习中四种真实之一。事部依六本尊观想自身生为本尊，迎请智尊降临前方，如仆随主以修成就。

ལྷའི་དྲང་ཚིང་། ལྷའི་ཐུགས་འཚང་ངམ་སྐོམ་ཚེན་

ma། 天仙。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྒྱས་པ་དང་། མཚུ་ལས་སྐྱེས། མེ་སྦྱིན་བྱ་བཅས་སོ།

ལྷའི་བདག་པོ། (1)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 天主佛。(2)(མངོན) ཚངས་པ། 天主。梵天的异名。

ལྷའི་མདོ་ཀུང་ཅ། ལུང་ཐུན་ཆགས་ཀྱི་ལེའུ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བཀུ་དགུ་བཅུ་ཙོ་དགུ་པ། 《杂阿含经第一千二百九十九品》。西藏《大藏经》经部一佛书名。

ལྷའི་འདུན་ས། ལྷ་འདུ་ཞིང་འཛོམས་པའི་གནས། 天堂。天众集会处。

ལྷའི་གནམ། (1)ནམ་མཁའ། 虚空，天空。(2)རི་རབ་ལྷུན་པོ། 须弥山。(3)ལྷའི་ཡུལ། 天界。天神世界。

ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས། དཔག་ཚད་བཀུ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱ་ཐ་རགས་མངོན་སུམ་དུ་ཐོས་པ། 天耳通。能明白聆悉一百由旬以往的一切巨细声音的听觉。

ལྷའི་དབང་ཕྱ། (1)སངས་རྒྱས་ཤེག་གི་མཚན། 福威德佛。(2)ལྷའི་སྟོབས་འབྱོར་ལྷན་སྐམ་ཚོགས་པ། 天界福报。

ལྷའི་སྤྱན། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་ མཐས་ གཏུགས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ། 天眼。能见遍虚空界一切世间诸色法的视力。

ལྷའི་བུའི་བདུད། བདུད་ བཞིའི་ ནང་ གསེས། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷའི་བུ་རྣམས་ཕྱག་དོག་གི་དབང་གིས་དགེ་བའི་ བར་ ཆད་ བྱེད་ པ། 天子魔。四魔之一。色界诸天子嫉妒心盛，因而障碍善行。

ལྷའི་བུའི་བདུད་ཕྲ་ཚམ། བདུད་དང་ པོ་ གསུམ་ པོ་གང་ཟུང་ལས་ མི་ འདའ་ བར་ བྱེད་ པའི་ རྣམ་གཡེང་ལྟ་ བུ། 细分天子魔。使不能脱离烦恼魔，蕴魔及死魔三者的散乱心等。

ལྷའི་བུའི་བདུད་རགས་པ། གཞན་འཕྲལ་དབང་ཐོབ་ཀྱི་བདག་པོ་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག 粗分天子魔。他化自在天主欢喜自在神。

ལྷའི་ཐྲི་མ། (མངོན) (1)གཟའ་ལྷུང་བྱ། 木曜的异名。(2)སངས་རྒྱས། 佛的异名。

ལྷའི་ཁབ་ཏོ། བཙུ་བྱེད། 帝释天。

ལྷའི་སྤྱན། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྟོབས་པར་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་པ། 天眼。一切修习禅定的智慧。

ལྷའི་སྤྱན་གི་མངོན་ཤེས། མངོན་ཤེས་ དྲུག་ གི་ནང་གསེས། དུས་ཕྱི་གཟུགས་ཐག་རིང་ཕྱང་ཤིན་ཡོད་པ་དང་། ཤེ་ནས་གང་སྐྱེས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་དང་དུས་ཀྱིས་བསྐལ་བའི་ཞོག་ཀྱང་རྣམས་མཐོང་ཞིང་ཤེས་པའོ། 天眼通，天眼智证通。六通之一。能知能见所有远近现有诸色及死后往生何处等一切时地隔离不能现见之色。

ལྷའི་མེ་ཏོག (1)ལྷ་ཡུལ་གྱི་མེ་ཏོག 天界花朵。(2)(མངོན) མེ་ཤེ། 丁香的异名。

ལྷའི་དཔའ་ཆེའོ། དཔའ་ཐུག་གི་བྱ་རྩེ་ཁང་དྲུག 天将，六面童天。大自在天幼子。

ལྷའི་སྨན་པ། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྨན་བཅོས་པ། 天医。天界医生。མིང་གི་རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཆོད་ མ་ རྒྱས་ དང་། ཐ་སྙད་རྒྱས། མཐོ་རིས་སྨན་པ། རྣམ་ འབྱེད་བྱ་བཅས་སོ།

ལྷའི་ཀུན་ཏེ་ཀུམ། ཚངས་པ་དང་། དཔང་ཐུག་དང་། ཁྱབ་འཇུག་བཅས་སོ། 三天王：梵天王、自在天王和毗瑟纽天王。

ལྷའི་ཚལ་བཞི། ཀིང་རུ་སྡུ་ཚོགས་ཅན་དང་། རྩུབ་ འགྱུར་ཚལ་དང་། འབྲེས་པའི་ཚལ་དང་། དགའ་བའི་ ཚལ་རྣམས་ སོ། 四苑，四园。忉利天王帝释所居善见城外四方之林苑：众东苑、粗恶苑、杂林苑和喜林苑。

ལྷའི་ཚོན་རིས། (མངོན) འཕྲི་ཚན། 天神彩画。

虹的异名。

ལྷའི་ཁྲུང་ཁྱེའུ། (མཛོད) རྡམ་མཁའ། 天池。虚空、天空的异名。

ལྷའི་ཡང་ལྷ། (1)སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག། 天中天。佛的总名。(2)(མཛོད) ཤཀྱ་ཐུབ་པ། 天之天。释迦牟尼的异名。

ལྷའི་རྩེ་ཟངས། (མཛོད) རྩེ་རབ། 天山。须弥山的异名。

ལྷའི་རིགས་རྣམ་རིགས། ལྷའི་ འཇིག་རྟེན་ ཁོ་ན་བརྒྱད་དེ་རྣམ་པ། 天家家。初果须陀洹之一。

ལྷའི་རིགས་རྣམ་རིགས་བྱ་རྒྱུ་བ། དགེ་འདུན་ཏེ་ ཤཱཀྱའི་རྩང་གསེས། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཁྲུད་པར་ཅན་གང་ཞིག འདོད་ལྷ་དྲུག་པོ་གང་དུང་གི་རྟེན་ལ་རྒྱུན་ ཞུགས་ ཐོབ་ པ་ དེ་ ལྷར་ ལན་གཅིག་རྣམས་ནས་དང་པོའི་ལྷའི་རིགས་དེའམ་ གཞན་ལྷ་པོ་གང་དུང་ལ་སྐྱེ་བར་ ལས་ འདྲའ་ བའོ། 天家家生。二十僧伽中，随于一种六欲天身证得预流，如是两生，而后随于初生之天或余五天而般涅槃之住殊胜预流果者。

ལྷའི་རིགས། ལྷའི་རྟེན་དམ་ལྷའི་གྲས། 神像，天众。

ལྷའི་ཤིང་། (1)ལྷ་ཡུལ་གྱི་དཔག་བསམ་ཤིང་སོད། 神树。天界如意树等。(2)(མཛོད) ཤུག་པ། 天树。柏树的异名。

ལྷའི་གསལ་སྣང་། བསྒྲིང་རིམ་ སྐོམ་ སྐབས་ ཡི་དམ་ལྷའི་ཞལ་ཕྱག་དང་རྟེན་ཅ་ ལུགས་ སོགས་ མ་འདྲེས་པར་བཀྲ་ལས་ཀྱི་གསལ་བའི་སྣང་བ། 佛景，本尊明分。[密宗佛教徒修习本尊时现起的尺度、形色饰品等莹澈明显忆念不忘的程度。

ལྷའི་ལྷ། (1)སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆོག། 天中天，佛。(2)(མཛོད) ཤཀྱ་ཐུབ་པ། 释迦牟尼的异名。

ལྷངས་སྨོད། (མཛོད) ལྷ་མིན། 诋毁天神。非天的异名。

ལྷང་གཡངས་འབྲེང་བསྒྲིས། ཡག་ས་ནས་གཡངས་ཀྱུག་ས་ནས་བསྒྲིས་ཏེ་ ཐབས་འཚལ་བའི་གཏམ། 鬼借神贷。意谓东拉西借，四处张罗。

ལྷལ། འབྲོག་པའི་ཕྱུགས་ངར། 名词。畜栏，牲畜圈；འབྲོག་པའི་ཕྱུགས་ལྷལ། 牧民的牲畜圈。

ལྷལ་བཀང་། (མཛོད) བརླ་ཅན་ཀྱི་མཆོག། 天满。莲花池的异名。

ལྷས་བསྐོལ། (རྟེང) དབང་ཐང་། 权力，福运。

ལྷས་བཙུན། (མཛོད) (1)ལས་སྐལ། 神示。业、宿业的异名。(2)མངའ་ཐང་ངམ་དབང་ཐང་། 权势、权威的异名。

ལྷས་བྱིན། 〈དེབདཔྱ:〉 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གཏུང་བ་ མཁས་པ་ ཅན་ཞེག 天授。梵音译作提婆达多。释迦牟尼从弟名。曾持反对释迦牟尼、破坏佛法的主张。

ལྷས་བྱིན་གྱི་བཀྲལ་ཞུགས་ ལྔ། ཀ་ མི་ ཟ་ བ་ དང་། ཏེ་ མ་ མི་ འབྲང་བ། ལན་ ཆུ་ མི་ ཟ་ བ། ཚོས་ དྲས་ ཤིང་ དྲུ་ བ་ མི་ ཐུབ་ པ། དགོན་ པར་ མི་ གནས་ པ་ སྟེ་ ལྔ། 天授五禁戒，提婆达多五禁戒，提婆五法。提婆达多分离和合僧团所立五戒：断肉食、不饮乳、不食盐、不衣经过剪裁的衣服和不居寂静阿练若。

ལྷས་བྱིན་གྱི་བསྒྲབ་ཚིག་ ལྔ། ཀ་ མི་ ཟ། ཏེ་ མ་ མི་ འབྲང་། ལན་ ཆུ་ མི་ ཟ། ཚོས་ དྲས་ དྲུ་ བ་ ཐུབ་ པ། དགོན་ པར་ མི་ གནས་ པ་ སྟེ་ ལྔ། 提婆达多五句戒：不食肉、不饮乳、不食盐、不衣剪裁衣和不居寂静阿练若。

ལྷས་མ། ཆུན་ པོ་ བཟོས་ མ། 名词。发辫，编织物：སྐྲ་ ལྷས་ མ། 发辫。རྐེད་ རྟགས་ ལྷས་ མ། 编织的腰带。རྩ་ ཐག་ ལྷས་ མ། 编织的藤索。

ལྷས་རྩེན། (མཛོད) རྡམ་མཁའ། 天戏。天空、虚空的异名。

ལྷས་ངར། ཕྱུགས་ཀྱི་གནས་ ར་ བ། 牲畜栏，牲畜圈：ར་རི་ལ་བཏང་ཡང་དེན་ ལྷས་རང་ཚང་དགོས།

羊群尽管放上山，回圈总得点足数。

ལྷས་ལྷད། ལྷས་ར་ནས་ བྱང་ བའི་ལྷད། 厩肥，圈肥。

སྡིང་སྐྱོག། རྒྱང་གིས་སྐྱེད་པའི་སྐྲན་ནད་སྡིང་འཇུག་ པ་མེད་པ་ཞེག་སྟེ། 疝气引生的癌块，在肠胃等处移动起伏不稳定者。

སྡིང་ཆགས། སྡོད་བའམ་ བརྟན་ པོར་ གྱུར་ པ། 平息，稳定：ལས་བྱེལ་སྡིང་ཆགས་ནས་སྡོད་དུལ་ལ་ གནས། 忙碌过后，趋于闲适。ཐིང་འཁྲུག་སྡིང་ཆགས་ནས་ཞི་བདེའི་གོ་སྐབས་ ཐོབ། 纷乱平息，获得安宁。

སྡིང་འཇུགས། དུས་ཟང་ཐིང་དང་བྱ་བ་ཟང་ཐིང་ བྱལ་བ། 安定，太平：རྡོ་ཤག་ཐིང་འཁྲུག་ སྡིང་འཇུགས་སུ་གཏོང་བ། 平定叛乱。སྒྲིག་ཆགས་ཉིན་ བཞིན་སྡིང་འཇུགས་སུ་གྱུར་པ། 社会日趋安定。

སྡིང་རུན། སྡིང་པོ་ དང་ ནན་ པའི་ བསྟུས་ ཆོག 稳当，稳重妥当：མི་གཞི་སྡིང་པོས་ བྱ་ བ་ ཏོ་ ནན་ བྱས་པས་ལས་དོན་སྡིང་ནན་བྱུང་། 性格沉着，工作认真，所以事情办得稳当。

སྡིང་ཟོ། སྡིང་བ་དང་འདྲ།

སྡིང་བ། ཞེ་ཞེང་དུལ་བ་དང་ འདོག་ འཚུབ་ མེད་ པའམ་ཚབ་ཚུབ་མེད་པ། 形容词。稳重，沉着，不慌不躁：རྟ་སྡིང་པོ། 稳重的马。མི་སྡིང་བ། 沉着的人。སྤྱོད་ ལམ་ སྡིང་ པ། 行为不慌不躁。ཟབ་སྡིང་བརྟན་གསུམ། 沉着、稳妥、坚定不变。བྱེལ་བྱེལ་འཚབ་འཚབ་མེད་པའི་སྐད་ཅ་ སྡིང་ པོ་ བྱས་ན་ཁོ་བདེ་ལེགས་པར་འགྲུབ་ཡོང་། 言词坚定不慌不忙地说，就理解得清楚。

སྡིང་རྒྱ། ཁྲག་རྩའི་ཐུ་བཀག་རྩོད་ རྟ། 静脉。将血液送回心脏的血管。

སྒྲ། ཡན་ལག་དང་དུམ་བུ། 名词。部分，零件，肢节：ལྷུ་ཆེ་བ། 部件。ལྷུ་ཆུང་བ། 零星制件，小零件。མ་ལག་གི་ལྷུ་མེ་འགྲིག་པ། 零件不合规格。རྩ་འཇུག་ལྷུ་འགྲོལ། 结构解体。 བང་ མཚམས་ཀྱི་ ལྷུ་ ཐེབས་ པ། 合榫。དུས་ ཚོད་ ལྷ་ ཐྱེའི་ལྷུ་ མ་ཐེབས་པ། 时间前后，不相衔接。ཀོ་ ཁོག་ལྷུ་ དུ་ གསེལ་བ། 宰割肉腔成块片。

ལྷུ་མགོ། བང་ མཚམས། 接头处，结节。

ལྷུ་འཕྲིག་པ། (1)དངོས་ པོ་ དང་ ལས་ དོན་ སོགས་ ཁྱད་ཚས་འཕྲིག་པ། 投契，契合。事物相互吻合无间：འཕྲལ་འཁོར་ཀྱི་ ཡན་ལག་ཚང་མ་ལྷུ་ འཕྲིག་ པ། 机器零件都已吻合无间。(2)སྐལ་འཕྲིག་ པ། 侥幸，遇缘，巧合，幸而：ལས་ དོན་ མང་ པོ་ལྷུ་ འཕྲིག་པ། 许多事情凑了巧。དུས་ སྐབས་ ཐུན་ལྷུ་ འཕྲིག་པ། 时间恰巧遇缘。

ལྷུ་སྒྲིག ཡན་ལག་དང་དུམ་བུ་ ཡན་ཆུན་ སྒྲིག་པ། 安装，拼凑，拼拢，装配：བང་ ལེབ་ ཡན་ ཆུན་ ཁ་སྒྲུང་ལྷུ་ སྒྲིག་ཅིང་པ། 拼合木板。འཕྲལ་འཁོར་ ལྷུ་ སྒྲིག་པ། 安装机器。

ལྷུ་ཚ། ཡན་ལག་གི་ཚ་ ཀས། 组成部分。

ལྷུ་ཆུང་། ལྷུའི་དུམ་བུ་ཆུང་ ཀས། 小骨节，小零件：ཉིང་ལག་གི་ལྷུ་ཆུང་། 手指节，足趾节。འཕྲལ་ འཁོར་གྱི་ལྷུ་ཆུང་། 机器小零件。

ལྷུ་ཆེན། ལྷུའི་དུམ་བུ་ཆེ་ ཀས། 大骨节。大零件：ཀང་ལག་བཞེའི་ལྷུ་ཆེན། 肘膝骨节。འཕྲལ་འཁོར་ གྱི་ལྷུ་ཆེན། 机器部件。 ལྷུ་ཆུང་མང་པོ་ལྷུ་ཆེན་ དུ་བསྒྲིགས། 若干零件装配成部件。

ལྷུ་ཕྲག དུམ་བུའི་བང་ མཚམས། 关节，骨节。

ལྷུ་ཕྱེལ། (ཞུས) ཞིང་ཀའི་སོན་འགྲོ་ རྩི་ལྷུངས། 计算种子。土地所费种子的算法。

ལྷུ་ཕྱོགས། ཡན་ལག་གི་དུམ་བུའི་ཚ། 关节，环节，

ཀང་བའི་ལྷུ་ཚིགས་བྱལ་བ། 足关节脱臼。

ལྷ་མཚམས། ཡན་ལག་གི་དུམ་བུའི་བར་མཚམས། 关节。骨头互相连接的地方，如四肢的关节。

ལྷ་དུས། དུས་ཚིགས་ཀྱི་ལྷའི་དུམ་བུ། 骨节；脊椎骨节。ལྟེ་བའི་ལྷ་དུས། 脊椎骨节。ཏེད་ཀྱི་ལྷ་དུས། 颈椎骨节。

ལྷ་ལག ཡན་ལག་གམ་ཆ་ཤས། 零件，支分，配件，骨节；འཕྲལ་འཁོར་ཀྱི་ལྷ་ལག་སྒྲིག་པ། 安装机器零件。ལུས་ཀྱི་ལྷ་ལག 身体支节。ལྷ་ལག་ཆ་རིགས། 部件。སྐག་བཞི་གཡང་ལ་ལྷངས་ན། ལྷ་ལག་ཚང་བ་ཁག་པོ་རེད། 全身都已喧崖，肢体再难无损。

ལྷ་བཤིག དུམ་བུ་ཁ་ཐལ་བ། 拆卸；ཤིང་སྒྲོམ་རྙིང་བའི་ལྷ་བཤིག་པ། 拆卸旧木箱。ལྷ་བཤིག་བསྒྱར་བསྒྲིག 拆卸另装。

ལྷག་ལེ་བ། བྱང་དུ་འཕྱང་བའི་རྣམ་པ་ཞེག 松弛宽绰状，鼓鼓的突出状，གོས་ལྷག་ལེ་བ། 衣服宽大。ཐོད་ཁོག་ལྷག་ལེ་བ། 大腹便便。

ལྷག་པ། ❶ཚིགས་བཅད་མིན་བའི་ཡི་གེ། 名词。散文。❷དམ་པོ་མ་ཡིན་པ། 形容词。悠然，松缓；སྐེ་རགས་ལྷག་པ་ཞེག་བཅིངས་ཏེ་ཕྱིན་པ། 松束腰带之后走了。

ལྷག་པར་བཀྲོལ། (1)ཚིགས་བཅད་མིན་བའི་དབེ་ཚ། 散文著作物。长行体写成的书；འབྲིལ་རྩོམ་གོ་བདེ་ལྷག་པར་བཤད་པ། 浅显易懂的散文体。(2)སྨད་ཚ་ཞེབ་ཅིང་རྒྱས་པར་བཤད་པ། 畅谈，详说；རྒྱ་ཕྱིའི་ཡོང་རྒྱུན་གནས་ཚུལ་ལྷག་པར་བཤད་པ། 详述前后经过情况。

ལྷག་བོ། 形容词。(1)འབྲིལ་པོ། 丰富，富足；འཚོ་བ་ལྷག་པོ། 生活富裕。འབྲིལ་ལྷག 丰富，殷实。(2)གོགས་པོ་དང་སྟོད་པོ། 舍得，不吝惜，宽绰；འགྲོ་སོང་ལྷག་པོར་གཏོང་བ། 开支阔绰。ལག་པ་ལྷུག་པོ། 手松。གོས་ལྷུག་པོང་གྱོན་པ། 衣不束带。དགོས་ཆ་ལྷུག་པོར་གཏོང་བ། 放宽需要的条件。ལྷུག་པོར་བཤད་པ། 畅谈。(3)ཚོད་འཛིན་མེད་པ། 散漫，无拘束；སྐྱོད་ལམ་ལྷུག་པོར་གནས་པ། 举止行动，无拘无束。ཐམ་པའི་བས་མཆི་མའི་རྒྱུན་ལྷུག་པོར་འབབ་ པ། 悲痛恸哭，泪如雨下。

ལྷག་མ། ཚིགས་བཅད་མིན་པའི་ཡི་གེའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ལྷག་པ་དང་འདྲ།

ལྷག་བཤལ། ཕྱག་བྱིས་ལྷག་སྟེལ་ཞེས་སོགས་ཐོགས་པ་མེད་པར་གནང་བའམ་སྐྱོད་པ། 折赐教诲，常赐教言。书信用语。

ལྷག་ཚིག ཀང་པར་མ་བཅད་པའི་ཚིག་ལྷག་པ། 散文，长行。

ལྷག་ཙངས་པོ། སྐྱོགས་ཁྲིམས་སོགས་དམ་པོ་མེད་པ། 松驰，松懈。纪律不严。

ལྷག་ཤིག་ལེ་བ། དོག་པོའམ་དམ་པོ་མིན་པའི་སྟོད་དེ་བ། 松弛散漫状；མདུད་པ་ལྷག་ཤིག་ཐེ་བ་དེ་གྲོལ་བ་སྟེ། 结松容易解。

ལྷག་ལྷག འབྲལ་པོ་དང་ཡངས་པའི་རྣམ་པ་ཞེག 富余，舒畅，绰有余裕，有斡旋余地，相续不断；འཚོ་བ་འབྲལ་འབྲལ་ལྷག་ལྷག་བྱུང་བ། 得到富裕的生活。ཕན་ཚུན་ཞལ་མོལ་ཞེབ་ཞེབ་ལྷག་ལྷག་གནང་བ། 彼此当面详细畅谈。གོ་བསྡུར་ལྷག་ལྷག་ཤིག་ཤིག་ལེགས་པོ་ཞེག་བྱེད་རྒྱུ་བྱུང་། 从从容容地进行商讨。གད་མོ་ལྷག་ལྷག་ཚོད་པ། 哈哈大笑。

ལྷགས། ལྷག་པའི་སྐུལ་ཚིག་གི་འབྱི་སྐུལ་གཞན་ཞེག

ལྷགས་པ། (1)ཚིགས་བཅད་མིན་པའི་ཡི་གེའི་དོན་དུ་གོ་བའི་ལྷག་པ་དང་འདྲ། (2)ལྷག་པོ་དང་དོན་གཅིག

ལྷགས་ཚིག ལྷག་ཚིག་དང་འདྲ།

ཐུག་ཐུག་། ཐུག་ཐུག་དང་འདྲ།

ཐུང་བ། (ཐ་མི་དད་པ) ལྷུང་བ་ལ། ལྷང་བ།། རྐ་བ། 坠落，下堕，落下；流星陨落。 གཡང་སར་ལྷུང་བ་ནས་བོག་དཔང་ཆད། 坠下悬崖丧命。 རྟ་ལས་ལྷུང་བ་ནས་མགོ་བོ་བཀག། 堕马跌破头。 ཐང་གི་རྡོ་ཁྱིམས་ནས་དྲྭ་ཤྭ་ཐོ་ལྷུང་བ། 拾起平地石，掉了怀中粮。喻因小失大。 དེའམ་སུ་ཞེངས་གཅིག་ལྷུང་ན། ཤེས་རབ་ཞེངས་གཅིག་འཕེལ་ཡོང་། 吃一堑，长一智。

ཐུང་ཁའི་ཚ། ཆོས་ཏྲར་གྱི་ མཚོན་སོགས་ ལས་བྱང་ཁའི་ཚ་རིགས་བཅུད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཀ་དྲུས་གཉིས་ཀ་བཅད་ནས་ལྷུ་ཆོགས་བྱལ་ནས་ལྷུང་ཁའི་ཚ། 脱节伤。突被刀枪等器械造成的八种损伤之一。骨肉脱落肢节断离等。

ཐུང་བཟེད། ཐུ་རྡོ་ལྟགས་གང་རུང་། ཁ་དོག་བྱ་རོག་མིག་བཞིན། དབྱིབས་ཐོག་ངུ་བྱིད་བཀག་པ་ལྟ་བུ། ཆེ་ཚད་འབྲས་ཡ་ཁྲོར་རེ་གསུམ། ཆུང་ཚད་ཡ་ཁྲོར་སོ་གཉིས། དེའི་བར་འབྲིང་ཚད། ཆུང་ཚད་འདི་དག་ཐོག་མ་རྣམས་ཀྱི་ལྟུང་བཟེད་ཆ་ཚད་དོ། 钵，钵盂。比丘乞食用具。石质或铁质，色黑如鸦睛，形如半截鸢卵。容量大钵六十三抄（半掬），小钵三十二抄，介于其间者为中钵。小钵是比丘尼所用： ལྟུང་ བཟེད་ མི་ འབྱོག勿舐钵。ལྟུང་བཟེད་མི་སྐྱེལ། 勿振钵，勿得覆盂。ལྟུང་ བཟེད་ ཁ་ གཡོགས། 钵盂盖。ལྟུང་བཟེད་ཀྱི་སྣོད། 钵盂器。 ལྟུང་བཟེད་འགུ་བ། 荡钵。ལྟུང་བཟེད་འཛིན་པ། 持盂，耆盂。

ཐུང་བཟེད་ཀྱི་ཀཅོ། རྩས་ཀྱི་ཀན་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤེག་ཐོ། ལྟུང་བཟེད་རྒྱུ་བྱིན་ཀྱིས་མ་བཏབས་བར་ཞག་བཅུ་འདས་པ་ན་ཞག་བཅུ་འཆང་ཐུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་འབྱུང་བའོ། 钵杂染。物杂染之一。得钵未加持逾十夜犯落持十夜罪。

ཐུང་བཟེད་འཆང་བའི་ཐུབ་བ། ཐུང་ལྟུང་སྐམ་རྩའི་ནང་གསེས། ཉིན་ཀྱིས་མ་བཏབས་པའི་ལྟུང་བཟེད་ཞག་བཅུ་འཆང་བའོ། 持钵。三十舍堕之一。谓比丘未作加持之钵盂持用十日所犯堕罪。

ཐུང་ བཟེད་ བསྐྱེགས། ལྟུང་ བཟེད་ མང་ བའི་ བདམས་ སྐྱེགས། 残钵，选残钵盂。比丘聚会时，让戒腊最长者最先选用最好的钵盂，所余即为残钵。

ཐུང་བཟེད་སྐྱོང་ཚུལ་བཅུ་བཞི། ཉེས་བྱས་ཀྱི་རྩེ་ཚན་དྲུག་པ་ལ། དག་སྣང་གཞན་ཀྱི་ལྟུང་བཟེད་ལ་འཕྱ་བ་དང་། ལག་པ་ཟས་ཀྱིས་སྐྱགས་བས་ཆུ་སྐྱེད་ལ་རེག་པ་དང་། གཞན་ལ་ཟས་ཀྱིས་སྐྱགས་བའི་ཆུ་གཏོར་བ་དང་། ཁྱིམ་བདག་ལ་མ་དྲིས་བར་ཟས་དང་འཐག་བའི་ཆུ་ཁྱིམ་དུ་འབོ་བ་དང་། ཟས་ལྷག་ལྟུང་བཟེད་ནང་ཁྱགས་པ་དང་། ལྟུང་བཟེད་བོག་སྐྱེགས་མེད་པར་ས་རྡེན་སྟེང་བཞག་པ་དང་། ལྟུང་བཟེད་གད་ཀྱི་ཐད་ཀར་བཞག་པ་དང་། གཡང་སར་བཞག་པ་དང་། དག་གཅར་དུ་བཞག་པ་དང་། གདུ་བ་དང་། གཡང་ས་དང་། དག་གཅར་དུ་ལྟུང་བཟེད་འཁྱུ་བ་དང་། ལང་ཏོ་འཁྱུ་བ་དང་། འབབ་ཆུ་དུག་བའི་རྒྱུན་ལས་ཁྲིག་རྡེག་སྟེ་ལྟུང་བཟེད་ཀྱིས་ཆུ་བཏུ་བ་སྟེ་བཏུ་བཞིའོ། 受用钵聚十四。恶作罪第六类。谓以轻慢心观比其他比丘之钵；以污手提净水瓶；以污水溅他比丘；未问舍主在衣舍内弃洗钵水；以残食置钵中而弃；地上无替垫而安放钵；险岸边安放钵；陡坡处安放钵；层级处安放钵；于险岸边洗钵；于陡坡处洗钵；于层级处洗钵；立洗钵；以钵逆流取水，共为十四。

ཐུང་བཟེད་དཀྱུར་འདབ། ལྟུང་བཟེད་འཇོག་ས་སྐོང་རྡེག་ཏུ། ལྟུང་བཟེད་ཞབས་སྐྱེགས་ཀྱི། 钵座。钵盂的圆形座垫。

ཐུང་བཟེད་ཐུག་ཅི་འཚང་བའི་ཉང་བ། ཐུང་ཐུང་གྱས་རྒྱུའི་ནང་གསེས། རང་ལ་ཐུང་བཟེད་ཚད་ལྡན་ཡོད་བཞིན་དུ་ཁྱིམ་པ་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་ པ་ལས་ཐུང་བཟེད་བཙལ་ནས་ཐོབ་པའོ། 求余钵。三十舍堕之一。谓比丘自己已有应量之钵而又向非亲属俗人求钵所犯堕罪。

ཐུང་ཡས། གྲངས་གནས་མིག 一大数名。

ཐུང་ཐུང་། ཆུ་ཕྲན་འབབ་སྐད་ནང་འབབ་སྐྱ། 潺湲，潺潺。小水流貌及流声：འབབ་ཆུ་ ཐུང་ཐུང་དུ་འབབ་པའི་སྐྱ་དང་འདྲ་བར་སྐྱ་བ། 口若悬河，滔滔不绝。གཙང་བསིལ་ཆུ་རྒྱུན་ཐུང་ཐུང་ འབབ། 清凉的溪水，潺潺流下。

ཐུང་ཐུང་སྒྲ་འཇིག (མངོན) འབབ་ཆུ། 发潺潺声。河流、流水的异名。

ཐུངས་བ། ཐུང་བའི་འདས་བ།

ཐུན། 名词。(1)ངང་ངམ་ཤུགས་སམ་ངང་བཞིན། 自然，本性，形势：མ་བཅོས་ ཐུབ་ གྲུབ། 不由人工，任运天成。ལས་དོན་འབད་མེད་ཐུབ་གྲུབ་ཀྱི་ཨཀྱབ་པ། 事情自然成功。(2)བོངས་ཚོད་དང་ གཅོས་ཚད། 体积，高广度量：གཟུགས་བྱད་ཐུན་ཆེ་བ། 形象高大。ཁང་བའི་ཆུ་ཁྲིན་ཐུན་ཆེ་ བ། 房屋面积宽大。(3)གཟི་བརྗིད། 威光，光荣：ཉི་ཟླའི་འོད་མདངས་ཐུན་ ཆེ་བ། 日月光辉赫奕。

ཐུན་ཕྱིས་གྲུབ་བར་འཇུག་བའི་ཡིད་བྱེད། ཡིད་བྱེད་བཞིའི་ནང་ཚན། སེམས་གནས་དགུ་བའི་ སྐབས་སུ་བར་ཡང་མི་འཆད་ཅིང་རྩལ་བ་ཡང་རྒྱུན་ བར་བསྟེན་མི་དགོས་བར་ རབས་ མེད་ དུ་ འཇུག་ བའི་ ཏིང་ ངེ་ འཛིན། 无功用运转作意。四作意之一。九住心中，第九等持。此时定心，既不间断，且能不待连续用功，而能任运持续。

ཐུན་གྲུབ། (1)ཐུན་ཕྱིས་གྲུབ་པ་སྟེ་འབད་མེད་རང་ བཞིན་ཕྱིས་གྲུབ་པ། 天然成就。不费辛劳，自然成功。佛书译为任运成就。(2)རྫོང་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུ་སའི་ཐྲང་ ངོས་ འཕན་ ཁུལ་ངན་རྩེ་རྩྭ་དེ་ཙམ་ཞིང་། རྫོང་མི་དམངས་སྡེ་གཞུང་དེ་ཚོད་མདོ་ན་ཡོད། 林周。县名。在西藏自治区拉萨市北面澎玉年曲河流域。县人民政府驻旁多。

ཐུན་གྲུབ་ཁྲང་བ། བོད་ལ་ཐུ་དུས་ནས་དང་བའི་ ཟློས་གར་ཚོགས་པ་ཞིག 隆珠冈巴剧团。西藏民间一剧团名。原从尼木剧团分出，最初成立于尼木县的隆珠冈地方。

ཐུན་གྲུབ་ཆོད་ཀུལ། གསང་སྔགས་རྫོགས་པ་ཆེན་ པའི་ཐེམས་ཅེན་ཀྱི་གནད། བཅོན་འགྲུས་ཅན་འབད་ བཅས་སུ་ཚུལ་བའི་གང་མས་པ་སྟེ། རྟོན་འགྲོ་སྐྱ་ ཁྲིད་གསུམ་ལ་བསླབ། དངོས་གཞི་གནད་གསུམ་ དང་ལྡན་མ་བཞི་ལ་ཚོགས་པ་བསྟེན། སྔོང་བ་ བཞི་རིམ་ཐུན་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་ཆོས་ ཅན་ ཐབེ་ ཅོག་ནས་ཕྱུག་གྲུབ་ཀྱི་གདོས་བཅས་ནོད་ གསལ་ དུ་ དྲངས་ པར་ བྱེད་ པའོ། 任运超越。旧密大圆满修行法要之一。钝根勤奋行者，策励勤勉以证解脱的教导法。前行位中，反复串习三要、四灯、次第究竟圆满四相，即于世俗诸法现分之中，一切实体任运自然化为光明。

ཐུན་གྲུབ་རིག་འཛིན། སྒགས་ རྩིང་ མའི་ ལས་ བགོད་ཚུལ་རིག་འཛིན་རྣམ་པ་བཞིའི་ཁ་གྲལ་ཞེག་ སྟེ། མི་སློབ་པའི་ལས་བསྒྲུབ་ཏེ་ མཐར་འབྱས་ སྒྲུ་ ཕྱུག་ཀྱི་ གྲུབ་པ་རྣོ་ རྩེ་ འཆང་ཀེ་ས་ ཐོབ་ པའོ། 任运持明。旧密所说地道修行过程中四种持明之一，属于无学道。证得究竟果五身任运成就的金刚持位。

ཐུན་ཆགས། མཐོ་ཞིང་བརྗིད་ཆགས་པ། 魁伟，高大雄壮：གངས་རི་ཕྱུག་ཆགས་ཅན། 雄伟的雪山。ཁང་བཟང་མཐོ་ཞིང་ཕྱུག་ཆགས་པ། 宫殿雄

伟高耸。

གྲུམ་ཆེ་བ། (1)གཟི་བརྗིད་ཆེ་བ། 威严，威光赫奕。(2)གཅོས་ཆེ་བའམ་བོངས་ཆེ་བ། 体积大。

གྲུམ་སྡུག གེག་དུ་མཐོ་ཞིང་གཅོས་ཆེ་བའམ་མཁྲེའུ་བ། 高大，坚实，雄厚，气势磅礴：མངའ་ཐང་ལྟུན་སྡུག་གསེར་རི་འདྲ། 势力雄厚如金山。རི་བོ་བརྟན་ཞིང་ལྟུན་སྡུག་པ། 山岳稳重，气势磅礴。

གྲུམ་སྟིངས་བདུད་རྩི་འཐུང་མེད། རབ་བྱང་བཅུ་བའི་ནང་གཙང་སྟེང་སྟེས་ས་སྐུ་འཕྲུངས། དཀྱུང་ཤོ་ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་རིག་ སྔོ་ དང་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་སྐྱངས། ཇོ་ནང་སྐྱལ་བའི་སྐུ་ཀུན་དགའ་སྟེང་ཙའི་ཐུ་སློན་པ་དང་། རྒྱུད་བཞི་རྟག་བརྟན་པར་མ་བཅད་དུ་བཀོ་བའི་ དོ་ དམ་དང་ཞུས་ཆེན་མཛད། གསུང་རྩོམ་ཡང་བྱང་པ་ཡབ་སྐས་ཀྱི་བཞེད་པ་ གཙོར་ སྟོན་ པ་ གསོ་ བ་རིག་བའི་ལག་ལེན་ཀུན་ཀྱི་ སྟེང་ ཙ་ དགོས་ ཉདྲད་ཀུན་འབྱུང་སོགས་མཛད། 伦顶·杜孜局麦。十七世纪时生于后藏之伦珠顶。幼习群经，尤精医学。及长，任觉囊活佛·袞噶凝波太医，经理《医学四续》大登版之刻板、有校对事务。著阐述绛巴派医学的《医学实用精义·如意宝》等。

གྲུམ་ཐུག བརྗིད་ཅང་མཛེས་པ། 壮丽，壮观：སྐུ་གཟུགས་ལྟུན་སྡུག་ལྡན་པ། 身躯健美。རྒྱིང་ཚལ་ཉམས་དགའ་ལྟུན་སྡུག་པ། 园林优美壮丽。

གྲུམ་ཙི། རི་རབ་ཀྱི་མིང་སྟེ་རི་གཞན་ལས་ལྟུན་ཅིང་བརྗིད་ཚགས་པས་ན་ལྟུན་ཙི་ཞེས་བྱའོ། 妙高山。须弥山别名。光辉高度均胜于余山，故曰妙高，或云妙光：ལྟུན་ ཙི་ རྩ་ ཡེས་རྒྱབ་ དོགས་ མེད། ལུང་ཆེན་རླུང་གིས་ཁྱེར་དོགས་མེད། 妙高山何至于被水淹，大川谷何至于被风卷。

གྲུམ་ཙི་བཙན་གསལ་པ། (1)གེག་དུ་མཐོ་ཞིང་བརྗིད་ཚགས་པའི་རི། 山势雄伟。(2)སངས་རྒྱས་གེག་ གི་མཚན། 须弥顶佛。

གྲུམ་ཙིའི་འཕྲམ་སྟེགས། རི་རབ་ལྟུན་ ཙིའི་ རྩ་ བའི་མཐའ་ འཕྲམ་ སྟེགས་ དཔག་ ཚད་ སྟོང་ ཕྲག་གཅིག་ཅིས་བརྩམས། 须弥阶。须弥山根周围的一圈台基，其宽度为一千由旬。

གྲུམ་ཙིའི་རྩ་ལྟེ་པ། རི་རབ་ ལྟུན་ ཙིར་ བཅིངས་ བའི་དུ་ ལྟ་ ཙི་ སྟེང་མ་ཁ་འཕྱང་ ལྟ་ བྱ་ རྒྱང་ རིམ་ རྣས་ཀྱིན་དུ་ བཏེགས་པ་ལྟར་རྣ་ སྟེང་ མས་ བོག་ མ་ བཀབ་བའི་ ཚུལ་དུ་ ཙོད་ཅིང་། དེའི་ ལྟ་ པ་ནི་ཁ་ཕྱིར་ཀྱི་ ཐད་ཀར་དབུས་ཚོད་སྟོང་ ཕྲག་ལྟ་ བཅུ་ ཙོད་ པ་དེས་ ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ འོག་ མཐའ་ ནས་ རྒྱ་ བའི་'' འཕྲམ་ སྟེགས་ལ་ ཐུག་ པའི་ བར་ དབུག་ ཚད་ སྟོང་ ཕྲག་བཅུ་ དྲུག་ ཙོད་ པ་དེའི་ ཐུར་ འཕྱང་ བཞི་ཙ་ དེ་ དང་ ཕྲད་ནས་ ཙོད། 须弥五沿。须弥山有上下五层伸出去的沿圈呈碟状，下小上大。最上的是第五层，直径五万由旬。外缘与凉山相接。如果由此外缘向下做一垂直线，则此线与地面之交点与须弥山根的台阶之间的距离为一万六千由旬。

གྲུམ་རྫོང་། རྫོང་ཁག ཙོད་རང་སྟོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ ཐུ་ རྒྱུད་དུ་ ཙོད། རྫོང་ཆེ་དམངས་ སྐིད་གཞུང་དེ་ སྟེང་ ཐང་དུ་ ཙོད། 隆子。唐代译作隆孜、隆次、聂；清代译作仑则、仑次、仑孜。县名。在西藏自治区南部，县人民政府驻机当。

གྲུམ་རྫོ་གཞུང་ཆུ། འབབ་ཆུ་ ཁྱེག ཆུ་ འགོ་ ཙོད་ རང་ སྟོང་ ལྷོངས་ ཀྱི་ མཆོ་ སྐད་ རྫོང་ཁ་ ཁྱེག་ ཙོད། ལྟུན་རྫོ་ རྫོང་ཁུལ་དུ་ བྱ་ ཡུལ་ ཆུ་ དང་ འཛོམས་ནས་ སྟོང་ རྫོང་ཁུལ་དུ་ འབབ། ཤེ་ཡ་ཀ་ ཆུ་ ཤེ་ ཙོད་ ཨ་ ཐས་ ཀྱི་ ཐེག་ ཙོད། 隆子雄曲。河名。源于西藏自治区措美县境，在隆子县与下玉河汇合流入朗县，为西巴霞河的支流。

གྲུམ་ཡས། བྱང་ས་གནས་ཤེས། 迷握普，秘喇婆。一大数名。

གྲུམས། ཕུ་ གུ་ ཆགས་ ས་ ལྷོད་ མངལ་ ཀྱི་ ཁེ་ ས།

名词。胎。子宫的敬语：ཡུམ་གྱི་ལྟུམས་སུ་ཚུད་པ། 母腹怀胎。

ལྟུམས་འཇོག མངལ་དུ་ཐུ་གུ་འཁོངས་པ། 人胎，投胎。

ལྟང་ཚི། བརྒྱན་པ་ཆེན་པོའམ་དོ་ཤུང་ཆེ་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་ཤུར་བོ་དང་འདྲ།

ལྟང་བཅོས། ཤུར་བརྒྱན་དང་འདྲ།

ལྟང་ལེན། དང་དུ་ལེན་པ། 承担，接受，引为己任：ལས་འཁྲིམ་ལྟང་ལེན། 承担任务。རྒྱ་དོན་ལྟང་ལེན། 努力从公。རང་དོན་ལྟང་ལེན་པ་མ་ཡིན་པ། 轻视自利。

ལྟང་ལེན་པ། དང་བའམ་ནན་ཏན་གྱིས་སྒྲུབ་པ། 积极接受，认真对待。

ལྟས་ཐིངས་པ། ཚད་ཐེག་པ། 摸底，有了把握，估计到了：ལས་དོན་འདི་ དུ་དུང་ལྟས་མ་ ཐིངས་པ། 这件事还不摸底。ཉམས་མྱོང་རྒྱ་ལྟང་ཆེ་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་ལྟས་ཐིངས་པ་ཡོང་། 经验越多，越有把握。

ལྟེ་པ། ལྟེབ་ལྟེབ། 名词。片段，小片。

ལྟེན། 名词。(1)བྱང་འདབས་དཀྱིལ་གྱི་ཁ་ ཕྱམ་ཟྲབ་མོ། 胸间薄脆骨。 (2)བྱང་དཀྱིལ་ནང་དུ་བརྡིབས་ས། 心窝。胸椎末尾下部陷处：ལྟེན་ན་པ། 胸口痛。

ལྟེན་ཁྲན། མ་ཞུ་བ་སྦྱབས་འཚེལ་བ་དེ་ཟུང་ གིས་གོང་ཁུར་བཟློལ་བའི་སྐྲན་གྱི་མིང་། 脘症。胃脘痞块。食物不化，积滞痰涎，复被风邪纠结成的痞块。

ལྟེན་ན། བད་ཀན་རིགས་དྲུག་གི་ནང་གཅིས་ཤིག 胸口痛。六种涎病之一。

ལྟེན་ལྕ། ལྟེན་དུས་དང་དོན་གཅིག 鸠尾骨。

ལྟེན་དུས། བྱང་དུས་ཀྱི་ཤརྒྱ་མ་ཟུམ་དུས་ འབྱང་པོ། 鸠尾骨。胸椎末尾软骨梢。

ལྟེན་གསང་། ལྟེན་སྦྲའི་རྩེ་དས་ཆོན་གང་གཞལ་ཡའི་གནས་སུ་ཡོད་པའི་མེ་བཙའི་གསང་ཞིག་སྟེ། རིང་མེ་བཙའ་བཞག་ན་མ་ཞུ་བ་སྦྲབས་འཚེལ་བ་སོང་" མེ་དྲོད་ཉམས་པ་ལ་ཐན། 胃脘穷。在鸠尾或胸椎骨梢下行一寸处的灸穷。灸此能治食物不化、痰涎增盛和胃阳衰败等。

ལྟེབ། 名词。(1)ཚལ་ པ་ དང་ དུམ་ བྱ། 片，块：རས་ལྟེབ། 布片。ཤོག་ལྟེབ། 纸片，纸条。(2)རྟ་དྲེལ་ཐྲོ་བྱང་དུ་འཆི་བའི་ནད་རིགས་ཤིག 骡马卒死病。

ལྟེབ་ཏེ། ལེབ་མོའི་རྣམ་པ་ཞིག 扁平，平板状：མལ་དུ་ལྟེབ་ཏེ་ཉལ་བ། 平卧在床上。

ལྟེབ་ལྟེབ། (1)སྦྲམ་རས་ཤོག་བུ་སོགས་ཀྱི་ཚལ་བུ་ ཆང་ ཆང་། 片段，张页，纸条：ཤོག་ བུ་ ལྟེབ་ལྟེབ་ ཅིག་ བཀོག་ པ། 撕下一块纸片。སྦྲམ་རས་ལྟེབ་ཅམ། 一段毯子。(2)གཤོག་རྩལ་མེད་པའི་འཕྱང་སྦྱངས། 展翅无力轻扑状：བྱ་ཕྲག་ཅིག་ གཤོག་པ་ལྟེབ་ ལྟེབ་ བྱེད་ ཀྱི་འདུག 小鸟展翅轻扑。 (3)(ཐུལ) དབུགས་ གཅོང་ ལེན་ སྐབས་ ཀྱི་འགྱལ་ཚུལ། 喘息貌。呼吸紧促状。

ལྟེམ་མེ་བ། འགྱལ་བསྒྱིད་ཀྱི་ཐྲེ་བྱག་ཅིག 轻微跳动状，轻轻摇摆状：མེ་ ཐྲེ་ དམར་ ལྟེམ་ མེར་ འབར། 火焰摇曳地燃烧着。དབུགས་ལྟེམ་མེར་ བསྡད་འདུག 气息轻微地跳动着。

ལྟེམ་ལྟེམ། ལྟེམ་མེ་བ་དང་དོན་གཅིག

ལྟོ། 名词。(1)ཐྱག་བཞིའི་གས་ཤོག་སྟེ་ ཤར་ དུ་ཁ་ གངོངས་ སྐབས་ ཀྱི་ གཡས་ ཐྱག་ས། 南，南方。(2)སྐར་བོད་ཀྱི་ཡབ་འབངས་དུས་ དྲུག་ནང་ གཅིས་ཀྱི་རུས་ཤོག 洛氏。西藏古代一氏族名。

ལྟོ་སྐང་བདུན། མཚུ་དང་། ཀླ། དབའ། མེ་བཞི། ནག་པ། ས་རི། ས་གཏན་སས་སོ། 南方七

宿：星、张、翼、轸、角、亢和氐。

ནུབ་ཀ། ས་ཀྲལ་ཞེག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནུབ་ཆུབ་ན་ཨོད་ཐིང་ས་ཀྲལ་འདིའི་ཐྲང་ཆུད་ན་ ཡང་ཀྲངས་གཅོང་པོ་གཞུང་དུ་འབབ་ཅིང་། ནུབ་ཆུབ་ན་ཏེ་མ་ལ་ཡའི་རི་ཆུད་ཨོད། འདིའི་ཁོངས་སུ་སྡེ་གདོང་དང་། ཟངས་རི། ཀྱ་དང་། ཚོང་དཀར། ཆུ་ཚ། སྡེང་། འཕྱོངས་ཆུས། ཆུ་གསུམ། ནུབ་བག ཨཆོ་སྡེ། ལྷུན་རྩེ། ཨཆོ་སྐད། སྡེ་དཀར་རྩེ་བཅས་རྫོང་ཁག་བཅུ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ས་ཀྲལ་ཀྱི་ལས་ཀྲངས་དེ་རྩེད་ཐང་དུ་ཨོད། 山南。地区名。在西藏自治区南部，雅鲁藏布江流贯该地区北部，喜马拉雅山横贯南部。包括乃东、桑日、扎囊、贡嘎、加查、朗、琼结、曲松、洛扎、错那、隆子、措美、浪卡子等十三个县。地区公署驻泽当。

ནུབ་བཏོད། ཉི་མ་ལ་ཨཆོན་ན་དབྱང་ཉི་ཚེག་ནས་འཕྲིག་པ་སེཁས་ཁྱིམ་ཆུ་བུག་ལ་ཉི་མ་ནུབ་བཏོད་དེ། ཉིན་རྩེ་ཐུང་དང་མཚན་རྩེ་རིང་འགྱོ་བའི་སྐབས་སོ། 南行。以太阳为例：夏至以后，太阳在双子、巨蟹、狮子、室女、天秤、天蝎六宫月中由最高处（北）向最低处（南）运行，白天渐短，黑夜渐长，叫做"南行"。

ནུབ་བཏོད་མཚན་ཐུག དཀྱན་ཉི་ཐུང་བའི་མཐར་ཐུག་ཀི་སྐབས། 冬至。日南行至白昼极短时。

ནུབ་ཕྱོགས། ནུབ་ངོས་སམ་ནུབ་ཐོག་སེ། 南面，南方。

ནུབ་སྒོ། (1)ཁང་པ་སོགས་ལ་སྒོ་མང་པོ་ཡོད་བའི་ནུབ་ཐོག་ཀྱི་སྒོ། 南门。(2)གསོན་གཤེག་ཀྱི་སྐྱང་ཆོག་བྱ་ཚུལ་ཆུད་སྡེའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཀྱི་ནུབ་སྒོ། 超荐门。佛教密宗为生者荐福死者超度的仪轨，均在坛场的南门举行，故名。

ནུབ་ཤར། ནུབ་ལ་ཆ་གཉིས་ཤུ་བའི་ཆ་གཅིག 南偏东。

ནུབ་རྫབ། ནུབ་དང་རྩབ་ཀྱི་མཚམས་ཐོག་ས། 西南。

ནུབ་རྫབ་ཐོག་ས་ཐྲོང་། སྡིན་ཁའི་ཆུལ་བོ། 西南隅

护法，罗刹王。

ནུབ་རྩེ། ས་གཞི་རིལ་མའི་ནུབ་ཐོག་ཀྱི་རྒྱང་སྡེ། 南极。地轴的南端，南半球的顶点。

ནུབ་ཐྲག་ཁ། ཐྲག་བཞིའི་ནུབ་ཐོག་ཏེ་ཚེག་བར་ཁ་ཉི་མར་གཏད་དེ་ལག་པ་གཡས་ཀྱི་ཐྲག་ས། 南方。早晨面对太阳时右手的一边。

ནུབ་ཐྲག་ས་བདག་བོ། (མངོན) (1)མར་མ་རི་ཏྲི། 太白金星的异名。(2)གཤིན་རྗེ། 阎王、阎罗王的异名。

ནུབ་ཐྲག་མེ། དུ་གངོང་ཀི་མེའམ་རྨོད་མ་ཁའི་མེ། 南方火，马面火，骒马火。佛家说此火使海水不涨。

ནུབ་བྱེག ཁྱག་ནེ། 雾。空气中的水蒸气。

ནུབ་བྱེད། སྐུག་པ་སྡེ་ན་བྱེ། 雾。空气中的水蒸气。

ནུབ་བག རྩོང་ཞེག སྐར་དུ་བ་རྩོང་ཟེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནུབ་ཆུད་ཡར་འབྲིག་གཡུ་མཚའི་ནུབ་ངོས་སུ་ཡོད། རྩོང་མེ་དམངས་སྐྱེད་གཞུང་དེ་དཀར་ཁར་ཡོད། 洛扎。元代译作多洼、多宗、多哇宗。县名。在西藏自治区南部羊卓雍湖之南。县人民政府驻嘎波。

ནུབ་བག་ཆོས་འཛུང་ མཁས་ པའི་ དཀའ་ ནོར། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ཤས་ བསྡུང་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུང་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་མཁས་པའི་ དཀའ་ སྡེན་ཞེས་བྱ་བ་ཤོག་ཉེ་བདུན་བཅུ་དགུ་བཅུ་ ཚོ་ གཅིག་ཡོད་པ་འདི་ བོད་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ཅེན་ཏུ་ ཆུས་ པ་ ཞེག་ཡིན། འདིའི་བར་ཤེང་ནྱེ་ བག་དོ་རྩོང་ཀི་ཉུ་ལུང་དགོན་དུ་ཨོད་ བས་ ཉེ་ བག་ ཆོས་ འཐུང་ ཞེས་ བྱ་ཐམས། མཇད་བོ་དབའ་ བོ་ གཏུག་ལག་ ཐྲེང་བས་ ཀན་པ་ ཞུ་ ནག་ ཀི་ ཡང་ ཐེད་ བཀའ་ ཤེས་ ཏུ་ ཡང་ ཐུབ་ ཅིང་ ཐུས་ ཀྱང་ ཞེས་ ཐུབ་ ནས་ རིག་ གནས་ ཀུན་ ལ་ མཁས་ བར་ སྐྱངས་ བས་ མཁྱེན་ སྐོ་ ཤེན་ དུ་ ཡངས་ བར་ ཐུང་། གཞུང་འདིའི་ཚེའི་ བཅུ་བདུན་ཐྲེ་དང་། ཁྱད་ པར་ དུ་ བོད་ ཀྱི་ ཆུལ་རབས་ སྐབས་ སུ་ ཚེ་ ཆུས་ ཀྱི་ བང་

མཛད་མཐའ་ཡས་པ་ལ་དཔྱད་དེ་ ཡིག་ཆ་ དཀོན་ཚའི་རིགས་ལས་ལུང་ཚིགས་བར་ དྲངས་ ཡོད་ བས་ སོ་ཐུས་དོན་དུ་ གཉིར་བ་ཐོ་ རྣམས་ཀྱི་ དགའ་ སྟོན་ དུ་ ཕྱིར། སོ་ ཐུས་ འགའ་ ཞིག་ཏུ་ དེ་ལ་དགག་བཞག་རྒྱར་ཟ་ བྱས་ཚའི་ གཏམ་ཁང་སྣང་ངོ་། 《贤者喜宴》。 噶居派僧人巴宾·祖拉成瓦（1504—1566）著， 成书于1564年（甲子）。 木刻本（山南洛扎多瓦宗拉隆寺版）791页， 又名《洛扎教史》。 作者系噶玛巴八世不动金刚之高足，学识宏富，博览群籍，书中广引博证， 汪洋浩瀚，极为史学界所推崇。 某史家对此书攻讦讥嘲，似出于偏见。全书分十七品，其中以ཇ字品《吐蕃王统史》尤为世所推重。

སྐོ་བག་རྩབ་ཆུ། འབབ་ཆུ་ཞིག་ བོད་ རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ སྟོ་ བག་རྫོང་ཁུལ་དུ་ ཡོད་ ཅིང་ སྐུར་ ཞེས་ བའི་ ས་ཁོང་ རྩེའི་ འབྲས་དུ་ སྟོ་ བག་ ཀར་ ཆུ་དང་ འཇིས་ རྩེས་ སྟོ་ ངོས་ འབྱུག་ ཁུལ་དུ་ འབབ། 洛扎怒曲。河名。在西藏自治区洛扎县境， 流至杜鲁村与洛扎下曲汇流后向南流入不丹。

སྐོ་བག་མར་བ། མར་པ་ ཝོ་ རྩེ་ཚས་ཀྱི་ ཟླ་ ས་ཁ་ཀྱི་ བསྡུས་མིང་། 洛扎玛尔巴。玛尔巴译师却吉洛追的简称。

སྐོ་བག་ཤར་ཆུ། འབབ་ཆུ་ ཞིག་ བོད་ རང་ སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ མཚོ་ སྨད་ རྩེ་ བ་ སྟོ་ ཆུང་ ནས་ འབབ་ ཅིང་། སྟོ་ བག་ རྩེ་ ཁུལ་དུ་ སྟོ་ བག་ ཆུ་བ་ ཆུ་དང་ འཇིས་ རྩེས་ སྟོ་ ངོས་ ཀྱི་ འབྱུག་ ཁུལ་དུ་ འབབ། 洛扎下曲。河名。在西藏自治区措美县南部，流至洛扎县境与洛扎怒曲河汇流后向南流入尼泊尔。

སྐོ་འབྲུག་པ། འབྲུག་ ཁུལ་ཀྱི་ མི། 不丹人。

སྐོ་ཕྱོགས། སྟོ་ ཐོག་ས་ལ་ ཆ་ གཏིས་ ཐྲེ་ བའི་ ཆ་ གཅིག་ 南偏西。

སྐོ་ཚོང་། རྒྱ་དུས་ སྟོ་ ཁའི་ ཐོག་ས་ གཏུག་ བའི་ ཚོང་། 藏南生意。 旧时， 商人携带商品往山南农区经营的商业。

སྐོ་ཚོང་བྱང་སྐྱེལ། རྒྱ་དུས་ ལུང་ པ་ སྟོ་ བྱང་ ནས་ ཐོན་ བའི་ དྲོས་ རྩིས་ ཐོག་ བའཇེ་ རིས་ བྱེད་ བའི་ ཚོང་། 农牧交易，南北生意。 西藏旧时商人经营的南货北售、北货南售的商业。

སྐོ་འཇམ་བྱའི་སྐྱིང་། （རྡོག་བྱེའུ་ཁ་） རི་ རབ་ཀྱི་ སྟོ་ ངོས་ ཏུ་ མཚོ་ ཆགས་ བའི་ སྐྱིང་ ཆེན་ འདིར་ སྐྱེས་ བའི་ ཤིང་ འཇམ་ བྱའི་ འབྲས་ བུ་ མཚོའི་ ནང་ དུ་ ལྷུང་ བ་ལས། འཇམ་ བུ་ ཞེས་ བའི་ སྐྱ་ འབྲུང་ བས་ ན་ འཇམ་ བུ་ དང་ འཇམ་ བུ་ ཤིང་ དེས་ མཚོན་ བའི་ སྐྱིང་ ཡིན་ པས་ ན་ འཇམ་ བུའི་ སྐྱིང་ དང་། དབྱིབས་ ཤིང་ རྟ་ ལྟ་ བུ་ དང་། རི་ རབ་ཀྱི་ ཕྱོགས་ ངོས་ དང་ ཀཱལས་ ཀཱིན་ གཉིས་ ཀ་ རྩུབ་ ཁོག་ ཁྱོན་ དང་ ཁ་ ཤས་ ཆེ་ ཞིང་ ཁ་ ཤས་ ཆུང་ བ་ ཡིན་ ཏེ། 南赡部洲。佛书所说须弥山南方海中大洲名。此洲有树， 结实堕海，击水发响，如云“赡部”，名赡部树。生此树故名赡部洲。洲形如车， 近须弥及左右三面，各二千由旬，其余一面三由旬半。

སྐོ་ཁྲོང་། བོད་ རང་ སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་ ཁ་ ཤུད་ དང་ ཅུལ་ མ་ རྟུལ་ ཆུའི་ སྟོད་ ཆུད་ དུ་ ཡོད། རྫོང་ མི་ དམངས་ སྡེའི་ ཁང་ཁྱེར་ དེ་ རྫི་ ཐོ་ བ་ ཡོད། 洛隆。县名。在西藏自治区东部怒江上游。 县人民政府驻孜托。

སྐོ་ཀུར་མ། ཀུ་ནོད། 烟雾，烟霞。མིང་ ཀྱི་ རྣམ་ པ་ངས་ལ་ མཚན་ མའི་ ན་ ཆོད་ སྐྱེས་ ས།

སྐོ་ལ། ལྷ་ ལའང་ ཟེར། བོད་ རང་ སྐྱོང་ ལྷོངས་ཀྱི་ སྐྱེན་ སྐྱིང་ རྫོང་ དང་ ཁྱུ་ ཡུལ་ཀྱི་ མཚམས་ སུ་ ཡོད། 洛拉。山口名。在西藏自治区米林县和洛隅之间。

སྐོ་ཤིང་། ཤིང་ ཏ། 肉桂，桂树。

སྐོག་ཆོད། སྟོག་ ཁའི་ ནད་ རིགས་ དུག་ ཀྱི་ ཡ་ ཁུལ། ཆོ་ ཐང་ དུ་ ཕུས་ སྐྱངས་ པ་ སོགས་ ནད་ ཀྱས་ ཆ་ ཁ་ ཞེག 毒疔。六种疔毒之一。症见骤然发生急性肿胀之象。

ཚོག་ཁབས། ནད་དངོས་ཚོག་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་ནད་རྒྱས་ཀ་སྣ་འགལ་བ་ སོགས་ ཚོག་ པ་ལྟར་ ན་ པ་ཞིག 类疔毒。症见肌肉震颤，痛似疔毒而实非疔毒者。属脾脏肿瘤一类病。

ཚོག་དུག་པ། (1)ཐྱི་སྐེན་ སྐྱ་ ཤའི་ མིང་ གཞན་ཞིག (2)གཉན་ནད་ཅིག 疔毒，毒疮。

ཚོག་པ། གཉན་རིམས་ཀ་ལ་བབ་པའི་ནད་ ཅིག་སྟེ། ནད་རྒྱས་ཀ་སྣ་འགུལ་ཞིང་ འཐྱོ་ འདར་ ཅིང་ པ་དང་། ཐོར་པ་ཐོན་པ་སོགས་འབྱུང་། ནང་གཅེས་སུ་འབྱུང་བས་དཀྲི་ན་བཞི་དང་། ནད་གཞིས་དཀྲི་ན་གསུམ། རིགས་ཀྱི་ལ་དཀྲི་ན་བཞི་བཅས་མཆིས་སོ། 名词。疔疮，疔毒。急性瘟疫中于肌肉，症见肌肉肿块震颤蠕动生起丘疹。依人体地水火风四大元素分为四种，依风胆涎液分为三种，依属性分为四种。

ཚོག་པ་ཡངས་རྐྱེད། ཚོག་བའི་ རིགས་ ཀྱི་ དཀྲི་ པ་ བཞིའི་ནང་ཚན་ཐོར་པ་ཁོང་དུ་འཆོར་སྐྱེས་པ་དང་། གཞན་ལ་འགོ་ སྐྱེས་པ་ ཞེག 最毒疔。六种疔毒之一。疔疮生于体腔内部及隐伏于别处者。

ཚོག་པ་ ཡམ་ བྱ། ཚོག་ བའི་ རིགས་ ཀྱི་ དཀྲི་ པ་ བཞིའི་ནང་ཚན། སྐྱེས་པ་འབབ་འབྱུང་འབྱུང་བ་ དང་། ཡམས་ཐབས་ཀྱིས་གཞན་ལ་འགོ་ བ་ཞིག 流走疔。四种疔毒之一。疮位隆肿高低不平，蔓延传染。

ཚོག་ཚོག ཟང་ཟིང་ངམ་འབའ་འབྱུང་ ཀྱི་ རྣམ་ པ། 缭乱状：སྤྲིན་ནག་ཚོག་ཚོག་དུ་ འཕྲུག་པ། 乱云飞渡。

ཚོགས་པ། (ཐུལ) བར་ཤོར་ བའི་ དངོས་ པོ་ ཚུར་ ལོན་ བའམ་ཀྱག་པ། 收回，还来：བཙགས་ བའི་ ཅ་ལག་བདག་པོའི་ལག་ དུ་ ཚུར་ ཚོགས་ པ། 失物归还原主手里。ཐུན་ཤོར་ཀྱི་དངོས་པོ་ཚུར་ཚོགས་ཐུང་། 赔输的物品又收回来了。

ཚོང་། 名词。(1)རྟགས་ སམ་ཚན་ མ། 象征，征候：འཚུབ་ཚོང་། 凶兆。བར་ཆད་ཀྱི་ཚོང་ཆང་ཆོད་ གསུམ། 障碍的征候、制伏和驱除。(2)ཁེགས་ སམ་ བར་ཆད། 障碍，灾难，厄难；ཕྱིའི་ཚོང་། 外部灾难，指贼仇、野兽、水火等。ནང་ནི་ཚོང་། 内部灾难，指疾病疼痛等。གསང་བའི་ཚོང་། 隐秘灾难，指忿怒、苦恼等。ཆུ་བྱང་ཚོང་ཤོར་ ཀྱི་ རྟེན་ དགས། 谨防突然遭遇灾难。

ཚོང་བ། (ཁ་ཤེ་དད་ པ) ཚོང་ས་ པ། ཚོང་ བ།། (1)སོན་ པ་དང་འཇུག་ པ། 进入，达到，走运；བཟུང་ བ་ ནི་ བར་ ཚོང་ས་ འོས་ བྱེད་དགོས། 劝诫应使其听进耳里。ངན་ རྩེས་ ལས་ དུ་ ཚོང་ས་ ཀྱ་ མ་ བཏུག་པ། 勿使阴谋得逞。(2)རང་ཚུགས་ བྱབ་ པ། 起，树起；དར་དམར་ གྱེན་ དུ་ བཟུང་ ཏེ་ ཚོང་ས། 树立起红旗。མི་འགྲེལ་བ་དེ་ ཡར་ ཚོང་ས་ སོང་། 跌倒的人自己站起来了。

ཚོང་ཚོང་། (1)ལས་ཀ་ ཇེང་ ཤོང་ ཤོང་ བ། 乱纷纷的，忙乱状：འགྲུལ་པ་ ཚོང་ ཚོང་ དུ་ ཟིམས་ པ། 旅客纷至沓来。ཕར་ འགོ་ ཚུར་ འགོ་ ཟེལ་ ཇེང་ ཚོང་ ཚོང་ འདུག 来去忙忙碌碌。(2)རི་ མོ་ འབྱང་ དུ་ ཐོན་ ཚུལ། 浮雕花纹突起状；རྡོ་ ལ་ སྐྱ་ རིས་ རིག་ ཚོང་ ཚོང་ དུ་ བཀོས་ པ། 石上刻着一个浮雕老虎。

ཚོང་ས། ཞལ་ རམ་ ཞོར། 名词。附带，顺便：བཀའ་ མོལ་ གྱི་ ཚོང་ས་ ལ། 在谈话的顺便。

ཚོང་ས་ པ། ཚོང་ བའི་ འདས་ པ།

ཚོད་ མཇལ་ བ། དལ་ ཐོང་ ཀྱི་ ངང་ ནས་ ཕན་ ཚུན་ མཇལ་ ཚུལ། 从容会面；གྲོགས་ པོ་ དང་ ཐོང་ མཇལ་ ཟེར་ པ། 同朋友从容会面。

ཚོད་ དལ། ཟེལ་ འཚབ་ མེད་ པ། 安闲，舒缓；

ངལ་གསོ་སྡོད་དལ་ཆུག་པ། 安闲地休息。

སྡོད་བདེ། དལ་ཞིང་བདེ་བ། 宽缓，闲适：ཁོད་པོ་རྣམས་སྡོད་བདེད་རྡོད་པ། 老人过着闲适的日子。

སྡོད་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བླུད་པ། 释放，松开，放松：ཐག་བསྐ་བཀྱགས་པ་རྣམས་ སྡོད་པ། 松绑。དོགས་མེན་མ་སྡོད། 不要放松警惕！❷ཙི་ཤེད་གཅིག་ཏུ་མ་འཕེལ་བར་རྣམ་པ་འབོལ་པོ། 名词。散。寒病脉象，藏医从中医译来的术语。❸形容词。(1)གྲྭམས་པ་མེད་པ། 松弛，不紧：ཁྲིམས་སྡོད་པ། 纪律松弛。ལས་ཀ་སྡོད་པ། 工作不紧。(2)དལ་བ་དང་བག་མེདས་པ། 悠闲，舒畅，无有患虑：སེམས་སྡོད་སྡོད་བྱས་ནས་སྡོད་པ། 悠闲放心。ཐོ་ངང་མལ་དུ་སྡོད་པབ་པ། 心情平静舒畅。དལ་དལ་ སྡོད་སྡོད། 从容不迫。

སྡོད་ཅི། གྲྭམས་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་ ཀོ་ བའི་ སྡོད་པ་དང་འདྲ།

སྡོད་བབ་པ། སེམས་ཀྱི་བྱེལ་དངངས་འཇགས་པ། 缓和，松缓。紧张情绪平静下来。

སྡོད་མེད། སྡོད་ཡངས་མེད་པ།不懈：དུད་བརྩོན་ སྡོད་མེད་བྱེད་པ། 努力不懈。ཐུན་ འཁྱངས་ སྡོད་མེད། 坚持不渝。

སྡོད་ཡངས། (1)དམ་མེད་ཀུ་ཡངས། 松弛，宽缓：བཟུང་དམག་ལ་སྡོད་ཡངས་ བྱེད་པ། 宽待俘虏。དོ་དམ་སྡོད་ཡངས་སུ་ ཁ་ཏོང་བ། 放松管制。(2)དོ་སྣང་མེད་པ། 疏忽，忽略，不经心：ལས་དོན་སྐྱག་སྐབས་སྡོད་ཡངས་མི་བྱེད་པ། 办事不要疏忽大意。 སྡོད་ཡངས་སྣང་ཚུལ། 懈怠轻忽。

སྡོད་ཡེངས། བྱོ་མི་སྐྱེས་པ། 疏忽，懒散，松懈：ལས་ཀར་སྡོད་ཡེངས་བྱས་པས་འགྱས་ཤོར་ བྱུང་པ། 工作疏忽，出了纰漏。དུས་རྟག་ཡང་སྡོད་ཡེངས་མེད་པ། 始终不渝。 མི་ སེམས་ སྡོད་ ཡེངས་ སུ་ ཁ་ཏོང་བ། 涣散人心。

སྡོད་ཁ་ཡེང་། སྡོད་ཡེངས་དང་འདྲ།

སྡོད་ ཤིག་ ཤིག 从容状，轻松状：ལུས་ སེམས་ སྡོད་ཤིག་ཤིག 身心轻松。ཐོ་སྡོད་ཤིག་ཤིག 心情悠闲。

སྡོད་སྡོད། 副词。(1)སྤྱལ་བ་མེད་པ། 悠闲，从容：ངལ་གསོ་སྡོད་སྡོད་ཅིག་བྱེད་པ། 安闲地休息一下。 སྡོད་སྡོད་བྱས་ནས་ལྟ་བ། 从容地观看。(2)མདུད་པ་སོགས་དམ་ཐོངས་ཁྱས་པ། 松弛，不紧：སྐེད་རྟགས་སྡོད་སྡོད་བཅིངས་ན་ཀྲིལ་ཤོང་། 腰带捆松了会散。

སྡོན་པ། (ཐ་མི་དད་པ) རྣ་བར་སོན་པ་ དང་ སྡོང་ བ། 入耳，传到耳中：རྣ་བར་སྡོན་པར་ སྨྲས་པ། 话已说到。

སྡོའི་རྒྱལ་སྐྱོང་། (ཁངས) གཤིན་རྗེ། 南方阎王。阎罗王的异名。

སྡོའི་ཁུར་མ། ཁྲག་རྣ། 雾。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་མཚན་མིའི་ན་ཚད་རྒྱས་སོ།

སྡོར་སྡོན་ཀྱོགས་ཁབ། 指南针。

ཨ། བོད་ཡིག་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་པའམ། ལ་ལས་དབྱངས་གསལ་གཉིས་ཚོད་ཀྱི་ཡི་གེར་འདོད་ པ་འདིའི་ང་རོ་ འདོན་ཚུལ་ ལ་སྐྱེ་ གནས་ ཤཱིན་ པ་དང་། ཅིའ་ཞེས་པ་ཤཱིན་པ་ལྟ་རུ་དང་སྐྱང་བ། ནང་གི་རྩལ་པ་ཤཱིན་པ་བཏུམ་པ། ཕྱིའི་རྩལ་པ་ཟོག་ཆེན་སྐྱ་ལྟེ། 藏文第三十字母，有说其为半元音半辅音字母。此字母发音情况：传统说其静发音位为喉，动发音位为舌根阻喉，口内动态为喉间成阻，口外动态为送气浊音，实为咽腔送气浊塞音。今前藏读作喉塞音，汉语拼音无此音，相当于国际音标 ʔ。高降调。藏文的辅音字母不加元音符号时都含有元音a，所以这个字母的读音相当于国际音标的 ʔa。 (1)གང་ཟག་གི་མིང་འགའི་རྗེན་དུ་བཏགས་ནས་སྟིང་ རྟེ་བའི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་ཟོག་ཆེན་ནོ། 加于若干名词前面，表示爱称：ཨ་ཕ། 爸爸。ཨ་མ། 妈妈。ཨ་ཇུ། 叔叔。ཨ་ཞང་། 舅舅。ཨ་རྩལ། 朋友。 (2)མིང་འགའི་རྗེན་དུ་བཏགས་ནས་ཝེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་དྲག་པོ་ཞེག་ཐོབ་མངོན་གྱུར་ ཅིང་ ཀྱི་ ཚིག་ཟོག་ཆེན་ནོ། 加于若干词前表惊异等义：ཨ་ཁ་ཁ། 唉呀呀，多么可惜呀！ཨ་ཚ་ཚ། 哎哟，好痛哟！ཨ་མཚར། 唉，奇怪！ཨ་ཐམ་པ་ལ། 唉，糟糕！ཨ་ཡ་མཚན། 啊，怪事！ (3)(ཐུལ) 1.ཨང་ སྐུ་ ཟུར་ ཚག་ པ་ ཞེག་ རྟེ། 加于若干祈使词的后面，表示缓和的命令语气：དེ་འདྲས་མ་ བྱེད་ཨེ། 莫那样做啊！མགྱོགས་ པོ་ ཞེའས་ ཨེ། 快来呀！དཔེ་ཚ་སྐྱོས་ཨེ། 看书啊！ 2.ཡིན་རྟགས། ཨོད་དམ། ཨོང་བཅས་ཀྱི་རྩོད་དུ་བཏགས་ནས་ཐེ་ཚོམ་མམ་དྲི་བ་སྟོན་པའི་ཚིག་ཟོག་ཅེག་ གི། 加在 ཡིན་、ཨོད་、ཨོང་之前表示怀疑、不确信的语气：ཁོང་ རྒྱ་ རིགས་ ཨ་ ཡིན། 他是汉族吗？ཀོན་ ལགས་ སྐྱེས་ཨ་ཨོད། 老师大概未到吧！ཉིན་ཏེའ་ཁ་ འབབ་ཨ་ཨོང་། 明天会下雪吗？

ཨ་ཀ་མ། རྩོད་ཆུབ་ཀྱི་རི་ཁའི་ཕྱི་བ་སྐམ་ཐག་ཆོད་ པ་ཟེར་གཅིག་མིན། 黄干牛粪。作燃料用的秋后未经雨淋的干牛粪。

ཨ་ཀ་རྒྱ། ཨ་ཀ་རྒྱ་དང་འདྲ།

ཨ་ཀམ། ཨ་ཀ་མའི་ཁ་ཐུལ་ཚིག

ཨ་ཀར། ཨ་ཀ་རྒྱའི་ཁ་ཐུལ་ཚིག

ཨ་ཀོར། བྱད་མེད་ཀྱི་རྣ་ཆུ། 珥珰。女人耳环；གསེར་ཀྱི་ཨ་ཀོར་བཏབ་པ། 戴金耳环。

ཨ་ཀྱང་། (ཐུལ) རྩར་བཤད་ཀྱི་གཏམ་དེ་ རྗེད་མོ་ཡིན་པར་རྩོད་པའི་ཚིག 哎呀。岔开原话，重新

申说，以期谅解：ཨ་ཀུང་དགོངས་པ་མ་འཆོལས་ཀུ་རེད་ཞུས་པ་ཡིན། 哎呀，别生气，那是开玩笑的！

ཨ་ཐུག (ཐལ) རྩུ་ཐྲེལ་བྱེད་ཀྱི་འཕང་ཁའི་རྒྱིའུ་ལྟག་ཀུ། 经线轴钩。拉紧经线转轴的铁钩。织具的零件。

ཨ་ཏོག་ཅ་ཏོག (ཐལ) དངང་པོ་མིན་པ། 拐弯抹角，曲曲折折，歪歪斜斜：ལས་ཀ་བྱེད་སྟངས་ཨ་ཏོག་ཅ་ཏོག 做事不正经。སྐད་ཆ་ཨ་ཏོག་པ་ཏོག 说话转弯抹角。འགྲོ་ལམ་ཨ་ཏོག་པ་ཏོག 道路曲曲折折。

ཨ་ཏྲག ལྟམ་རྡོག་ལ་ཐྲན་པའི་ཀོ་ཏྲང་རྒྱིང་པའམ། རྡོག་པ་རྒྱིང་པ། 鞋底皮补丁。补缀鞋底的小块皮革。

ཨ་ཏྲོང་། ཐང་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ནང་གསེས་སུ་མཁན་པ་ཙམ་ཏྲོང་དང་། རྩྭ་ཨ་ཏྲོང་། ཤིང་ཨ་ཏྲོང་བཅས་རིགས་གསུམ་མཆིས། རང་མངར་ལ་སྐྱེར་ཞིང་ཁ། ཞུ་རྩེས་པསེལ། ནུས་པས་སྐྲོ་ཆད་དང་། ཁེ་ཆད། ཚེལ་ཏྲོང་ཁ་ཆ་ཅས་ལ་ཐན། 茵陈蒿。菊科药用草本植物名。分蒿茵陈、草茵陈、木茵陈三类。味甘酸而苦，性凉，功能清肺、喉及咽腔热毒。

ཨ་ཏྲོང་རྡོག་གས་གཙུམ། ཨ་ཏྲོང་ལ་ཁྱོས།

ཨ་ཁ་ཤིག (ཐལ) ཉི་མ་ཤིང་། 阿迦跋那树，日树，太阳树。

ཨ་ཁྱེ། (ཐལ) མི་ནག་སྐྱེ་བོ། 在家人，俗人。

ཨ་ཁ། ཚིད་ཐམ་པ་དང་ཅང་ཤང་བ་སྟོན་པའི་སྐྱེ་ཞིག 叹词。哎呀。表疑问、惊讶：ཨ་ཁ། ག་འདྲ་འདུག 哎呀！怎么样？ཨ་ཁ། དེ་ག་རང་ཡིན་པ་རེད། 哎呀！原来是那样的。ཨ་ཁ། བུས་པ་རྟ་ཐོག་ནས་ལྷུང་ལ་ཁྲད་ཅིག་བྱས། 哎呀！孩子差一点从马背上掉下来。ཨ་ཁ། ཁྱེད་ཡིན་ནམ། 咳！是你吗？

ཨ་ཁ་ཁ། (1)སེམས་ཐམ་པའི་ཚིག 哎呀。痛惜声：ཨ་ཁ་ཁ་ཐང་མ་ལ། 哎呀，多可惜呀！(2)འགྱོད་པ་སྐྱེས་པའི་ཚིག 唉呀。后悔声：རོང་འཁྲལ་དེ་འདྲ་བྱང་པ་ཨ་ཁ་ཁ་འགྲིག་མ་སོང་། 唉，犯了那样的错误，真糟糕！

ཨ་ཁ་བ། (ཚིག) གཤེས་ངན་ནམ་རང་བཞིན་ངན་པ། 性情乖张，禀性不良。

ཨ་ཁ་མ། ཡག་པོ་མེད་པའམ་ཐན་ཐོག་མེད་པའི་མི་དང་དངོས་པོར་བཏགས་པའི་ངན་མིང་ཞིག 废材，庸材，笨蛋，蹩脚货。对能力低劣遇事不中用的人或质量不好的物品所加的恶名。

ཨ་ཇ། ཕའི་སྤུན་ཆུང་། 叔伯。父亲的弟兄：ཨ་ཀུ་ཆུང་པ། 伯父。ཨ་ཀུ་གཞོན་པ། 叔父。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཀུ་བོ་དང་། ཨ་ཡི་སྤུན་ཆུང་། 蜘蛛。

ཨ་ཇ་སྐྲམ་ཐག (ཐལ) སྤྲག་ཆགས་སྟོམ། 蜘蛛。

ཨ་ཇ་ལྷ་ཤིང་ཀྱག་པ། ལྷ་མོ་འཕྲལ་གའི་དཀྱིལ་དུ་འཕྱགས་པའི་ཤིང་ཞིག 神柏叔叔。藏戏道具。藏剧舞台上树立的柏树。

ཨ་ཇ་མ། ཨ་ཀ་མ་དང་འདྲ།

ཨ་ཇ་ཅུ། (ཐལ) སྐྱེ་མེད་དམ་སྐྱིང་གེལ་ཏེ་ནང་གསེས་སུ་དཀྱི་ན་ཨར་སྐྱ་དང་། ཨར་ནག ཨར་དམར་བཅས་རིགས་གསུམ་མཆིས། 沉香。梵文译为"无重"或"去心"。分白、黑及赤色三种。མིང་གི་རྣམ་གངས་ལ་ཐལ་བའི་སྐྱིང་པོ་དང་། རྡི་ཞེམ་སྟོན་པ། འདབ་ཐུང་ཅན། ནགས་ཀྱི་ཙན་དན། མི་བདག་དགའ། མཇེས་སྐྱེན་ཁྱད་བཅས་སོ།

ཨ་ཇ་ཅུ་ཧོག་ཅོག ཨ་ཇ་རྩའི་རིགས་མདོག་ནག་ཆ་བ་ཞིག་སྟེ། རོ་ཀ་ལ་ཆ། ཐུ་རྫས་སྐྱེམས། ནུས་པས་སྐྱིང་དང་། སྲོག་རྩའི་ནད་ལ་མཆོག་ཏུ་བཏགས། 黑沉香。味苦辛，性平，治心脏、血管诸疾，有特效。

ཨ་ཁར། ཨ་ཁ་རྟའི་བསྡུས་ཚིག

ཨ་ཁར་དམར་ཚི། ཨ་ཁ་རྟའི་རིགས་མདོག་དམར་ཤས་ཅན་གོ་སྟོང་ཀྱི་དྲི་མ་མནམ་པ་ཞེག་སྟེ། རྒྱས་པས་སྙིང་དང་བྱིག་རྩའི་ཚ་བ་དང་ཁྲད་པར་དུ་ཚད་ལྡན་ཟེལ། 小苗沉香。色红而有小茴气味的沉香。功能清心脏及命脉热邪，除风热效果尤好。མིང་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་གོ་སྟོང་མ་དང་། གོ་སྟོང་ཨ་གར། ཏུ་རྐ་ར། ཨང་དམར་བཅས་སོ།

ཨ་ཀྱག་ཁ་ངས་ལྷ། རི་བོ་ཞེག བོད་རང་ལྷོང་ལྷོངས་ཀྱི་དཔའ་གོད་རྫོང་ཀྱི་ཕྱོགས་ཤར་དང་ རྒྱལ་རྫོང་ཀྱི་བྱང་ནུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། 阿扎冈拉。山名。在西藏自治区八宿县南面，察隅县的北面。

ཨ་ཏྲི། རྒྱ་རྩོག་ཆེ་ཞེང་སྐྱེས་ཤེགས་པ་ཞེག 肥麦。一种颗粒肥大的良种小麦。

ཨ་དཀོར་ལས་ཆུང་། ཐབས་ཟད་པ། 没出息，没志气：མི་བྱེད་ལ་སྐྱག་ན་ཨ་དཀོར་ཆུང་། 要是怕了你，就算没出息！

ཨ་ཐྲོད། ཨ་ཀོར་དང་འདྲ།

ཨ་ཐོན། གནམ། 天空，碧空：ཁ་ཐོ་དཀྱང་ ཨ་ཐོན་གྱི་འབྲུག་སྒྲ་ལས་ཆེ་བ། 牛皮吹得大于空中的雷声。དཀྱང་ཨ་ཐོན་དཉིམས་ནས་ཉི་ཟླ་འཕྱི་མ། སྐག་ནག་ཐིའི་སྐུན་པའི་ཚ་ཁྱལ་གོར། 天空日月经行，暗淡昏黑消失。

ཨ་ཐོན་ཁེལ་ཁ། མི་ཁྲོན་ཞེང་ཆེན་ང་བ་བོད་རིའ་ངང་སྐྱོང་ཁྲལ་གྱི་ཁྲོངས་མཛོད་དཀོ་རྫོང་ལ་ཞེག 阿俄山口。在四川省阿坝藏族自治州若尔盖县境内。

ཨ་ཐོན་མཐིངས། དཀྱང་ཐོན་གྱི་དཀྱིལ། 空中，天空中。

ཨ་ཅག (ཡིན) (1)བྱད་མེད། 女人。(2)སྤུན་ཟླ་བ་མོ་ཏན་པ། 姊，姐姐：ཨ་ཅག་ལགས། ཁྱེད་རང་ག་དུས་ཕེབས་པ། 姐姐，你什么时候来的？

ཨ་ཅང་ཅང་། གོད་མི་དགོས་ཞེས་བཞག། 无须，不必说，不成问题：ཐད་ཀར་ཅང་སྐྱབ་ཐུབ་ན། 孩子尚且能做，成年人当然能做！ཆུ་ཤིང་ལྟོང་ཡང་གིན་དུ་མགྱོགས་ན། ཀུན་མཁྱེན་ཡང་ཅང་ཅང་། 汽车也就很快了，飞机就更不用说。དཀྱན་ཡང་དྲོ་ན། དབྱར་ཀ་ནི་ཨ་ཅང་ཅང་། 冬天都暖和，夏天就更不成问题。

ཨ་ཅང་ཆེ། བཞག་མི་དགོས་ཤམ་ སྨོས་ ཅི་ དགོས། 当然，不必说，勿庸赘言：འཇིགས་དྲགས་ནས་ཞེང་ཁང་གི་ཐོག་ལ་འགྲོ་བ་དག་ཨ་ ཅང་ ཆེ་ སྟེ་ མིག་ཀྱང་བལྟ་མི་ ཐོད་ པ་ ཅམ་ཟེད། 害怕极了，别说接近那块地方和房屋，就是朝那个方向看一眼都不敢。

ཨ་རྩུག (ཡིན) ར་ལུག་སོགས་ཀྱི་ལུས་ཆོགས་ དུས་ཆུང་། ཁམས་སོགས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གྱི་ཅིས་པ་ཆོས་དུས་ཆུང་ཀྱ་བཞེ་དེ་ཤར་ནུབ་རྟ་ དྲེལ་ སོགས་ཀྱི་དབྱི་བ་བྱས་ནས་རྩེད་མོ་བཟོས་ ཏེ་ རྟ་ དྲེལ་ ཐེ་བར་ཅེར། 关节骨。牛羊膝关节的方形短骨。康藏地区小儿常用作玩具，就骨之四方，分东、西、骡、马等方向，以“玩骡马”。

ཨ་ཅེ། (1)(ཡིན) བྱད་མེད། 妇女，妇人：ཨ་ཅེའི་ལུ་ བ། 女装，女服。(2)མོ་ སྤུན་ གཏོ་ བ། 姐姐，姊。

ཨ་ཅེ་ཀྲུ་བཙན། བོད་རྗེ་ སྲོང་ བཙན་ སྒམ་ བོས་ ཟོན་ བོ་ མཁར་ ཐང་ གྲངས་ཀྱི་ ཐུང་ཁྱི་ ཐུས་ མོ་ བཏུན་ མོར་ ཁུ་ བར་ བཀའ་ ཁུག་ དང་། ཀོང་ཇོ་ བོད་ དུ་ ཡོང་ ལུགས་ སོགས་ ཀྱི་ ཚོ་ ཀྲུས་ རྣམས་ དམངས་ ཀྱི་ ངག་ གྲུབ་ གཞིར་ བཞག་ སྟེ་ བཟླགས་ བའི་ བོད་ ཀྱི་ ཟློས་ གར་ ལྟ་ མོ་ བའི་ ཉམ་ གཞུང་ ཞེག 《文成公主》。历史故事人物。故事由藏族文学家和藏剧演员，根据松赞干布派禄东赞向唐太宗求婚和文成公主入藏的史实，穿插藏族民间口头传说情节，编成的一部藏剧剧本。

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ། ཅི་བྱག་གི་མིང་སྤྱི་ལ་བཏགས་པ་ཞིག་སྟེ་ལྷ་མིའི་ཚས་ཀྱིས་སྤྲས་པའི་བོད་ཀྱི་ཟློས་གར་ཞིག 藏戏。藏族地区广泛流行的一种歌舞剧。此是借国有名词为普通名词：ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་འཁྲབ་པ། 表演藏戏。

ཨ་ཇོང་། (སྐད) སོག་སྐད་ཨངར་ཆལ་ཀྱི་རྒྱང་ཆག་སྟེགས། 手巾，面巾；ཨ་རོང་སྤུ་མ། 毛巾。

ཨ་ཇུ། (རྡོང) ཁའི་མ། 祖母。

ཨ་ཇོག་ (ཐག) རྣ་བ། ཨམ་རོག་ལའང་སྡང་། 耳、耳朵。

ཨ་ཆད་ཤུལ་རྒྱག ལ་ཆད་ཁ་བྱག་སྟེ་གང་ཆད་ཤས་གཏབ་རབས། 精疲力竭。

ཨ་ཆི་ཀྲུ། (སྐད) ཏིན་ཅན་ཏེ་རོང་ཀྱི་ཚོ་ཁའི་ མིང་རྒྱུད། 阿其图。具恩，有恩的。蒙古旧时官职名；དེ་སྐྱོང་ཨ་ཆི་ཀྲུ་ རོ་ མོན་ ཏེག 热振·阿其图·诺门汗。

ཨ་ཆི་ཁྲོ། ཨ་ཆི་ཀྲུ་དང་འདྲ།

ཨ་ཆུ། ཨ་ཆུ་ཆུ་དང་འདྲ།

ཨ་ཆུ་ཆུ། འཇྲག་ཤས་སྐད་འདོན་པའི་སྒྲ། 阿趣。呼寒叫冷声，ཁང་བས་འཇྲག་ཤས་ཨ་ཆུ་ཆུ་ཟེར་པ། 冷得直喊阿趣趣！

ཨ་ཆུ་ཆེར་ཁམ། (ཏྲུཊཿ) ཁང་དགུལ་བཅུད་ཀྱི་ཡ་ཁུལ་ཞིག་སྟེ། ཁང་པའི་རྒྱ་རྩ་བསྡུད་མི་བཟོད་པར་ སྒྲོ་ངག་ཆུན་མི་ འཚད་པར་ འདོན་པ། 虎虎婆。八寒地狱之一。处此地狱，严寒痛苦，无法忍受，不断发出呼寒叫冷声。

ཨ་ཆུང་། འ་ཆུང་དང་འདྲ།

ཨ་ཇེ། (ཁུལ) རང་ལས་ཆུང་བའི་སྤུན་མ། 长姊，大姐姐。

ཨ་ཇེན་གངས་རྒྱབ། རི་བོ་ཞིག་སྟེ། ཨ་རྒྱ་ཨ་ཇེན་ཡིན་ཞིང་མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཇེན་ཆེན་ཀྱི་ཤར་ལྷོའི་ཆུང་ངུ་ཁོད། 阿钦冈甲山，阿尼马卿，积石山。在青海省东南地区。

ཨ་ཇེན་ཐང་། གང་ཇེན། 广原，大草原。

ཨ་ཇོར། ཨ་རོར་དང་འདྲ།

ཨ་མཆོག ནོ་བ། 耳，耳朵；ཨ་མཆོག་ཆུབ་ཀྱི་ལྷག་ས་བ། 耳旁风。ཨ་མཆོག་བཀོག་ནས་ཀུབ་ཀྱི་ལྷན་བ། 割下耳朵补屁股。喻同剜肉补疮、挖肉医疮。རེ་མཁོ་ཐམས་ཅད་མིག་དང་། རྡོག་ཁྱོག་ཐམས་ཅད་ཨ་མཆོག་རེད། 处处山头是眼睛，处处墙角是耳朵。意谓随时随地受注意，言语行为当小心。

ཨ་མཆོག་ལྷེབ་སྐྱག་གས། (ཐག) རེ་བ་ཟད་ཁའི་དབེ་བ། 掩耳塞听。喻不存希望。འགྲུབ་ཐབས་མེད་པས་ཨ་མཆོག་ལྷེབ་ཆོག་པ་ཞིག་ཐུབ་སྟེ་ སྡོད་ པ་ཡས་ཟེས་ མེད། 无法完成，只好掩耳塞听不存希望。

ཨ་མཆོད། ཚོང་པའི་རིམ་གྱི་ཁྱད་མཁན་གྱ་བཏུན་དགུས་མ། 经忏和尚。下乡登门串户为人念诵经咒禳灾祈福的僧徒或在家佛教职业者，ཨ་མཆོད་ཙོན་དུན་བབ་ཚོག་གང་། བབ་ཚོག་ལུས་ན་ཙོན་དུན་ལུས། 经忏和尚，学识满口袋，口袋一失，肚里学识空。

ཨ་ཇོ། གཅེན་ཟེའམ། རྗེ་རྗེ། 兄，兄长，哥哥；རེ་དང་ནགས་ཁལ་གསས་ཅད་དུ་ཤུལ་ཐང་ཨ་རྗེ་མ་རྙེད་པས་སྡུག་བཟུལ་ གྱིས་ མནན་ ཞིང་ བཞུགས་ས། 寻遍山林不见兄，备受艰苦沉闷坐。

ཨ་བཇོག (ཐག) དུ་ཤའི་སྐྱེད་ཚི་གདན། 鞍面薄垫。

ཨ་ཉན། (ཐག) (1)ཁག་ཤན། 偷听，暗中窃听，གཞན་གྱི་སྐད་ཅ་ཨ་ཤན་མ་ བྱེད། 莫窃听别人的话！(2)རེ་བ། 希望，དོན་དག་ ལེགས་ ཉུབ་ ཐོང་ཐུབ་ཨ་ཤན་བྱས་པ། 希望事情成功。

ཨ་ཉུག (ཐག) ཟུ་གུའམ་བྱིས་པ། 儿童，小孩；ཨ་རྒྱ་ངུ་སྐྱེགས་མི་ཏན་ཚེ་སྐྱེགས། 小儿以哭威

胁，老人以死威胁。 ཨ་ཆུང་ཕྲུ་གུ་རྣམས་ཀྱང་སྡུག་སྔལ། ལས་བྱས་པ་མེད་དེ་ཀུན་གྱིས་བྱམས། 小儿、小狗、小驹三小小，无所事事人怜爱。

ཨ་ཀུ། (1) སྐྱིད་ཟིད་ཚ། 阿爹，父亲。

ཨ་ཏི་ཡོ་ག། རྫོགས་རིམ་མའི་གཞུང་རྣམས་སུ། རྩོགས་ཆེན་ཨ་ཏི་ཡོ་གའི་སྐྲོས་བཀའ་ངང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཆུ་ཚད་དང་ཐོགས་ལྡུང་བཀལ་ བས་ ཐེག་པ་མཐའ་དག་གི་ངོན་ཤེར་སུ་རྩོགས་ པས་ རྩེ་ མོར་ གྱུར་པ་ཡིན་ལ། སྣང་སྲིད་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ རོལ་ བར་ ཤར་ པ་ ལས་གཞན་དུ་མེད་ཅིང་། གཞི་གནས་ངང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལམ་ག་དག་ཁེགས་ཆོད་དང་ ལྷུན་ གྲུབ་ཐོད་ཆལ་གྱི་ཉམས་ལེན་གྱིས་སྣང་ བཞི་ མཐར་ ཕྱིན་ནས་འབྲས་བུ་གཞི་ཐོག་ཏུ་ ཀློལ་ པ་ སྟེ་ གཞོན་ ནུ་ བྱམ་སྐུའི་གཏན་སྲིད་རིན་པའོ། 阿底瑜伽。旧密所说大圆满阿底瑜伽。无为自然本智远离执著偏颇，故已圆满具足一切乘义，是最极顶；一切生死涅槃之法，皆唯自然本智游戏变化，别无其他；依于正观本来清净，任运超越之道，修习基位自然本智，四相获得究竟，即在基位得解脱果。

ཨ་ཏི་ཡོ་གཉིས་མེད་ཚ། རྫོགས་རིམ་མའི་ཐེག་པ་རིམ་དགུའི་ཁ་ཐུལ་ཞེག་ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐེག་པ་སྟེ། འཇུག་སྡོམ་རིག་པའི་རྩལ་ཆོད་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་ཡིན་ཏེ། ཤུ་བ་སེམས་ལས་འདས་པའི་རིག་པ་ངོ་བོ་སྐྱང་པ་ཙམ་སྐུ། རང་བཞིན་གསལ་བ་ལོངས་སྐུ། ཐུགས་རྗེ་ཀུན་ཁྱབ་སྤྲུལ་སྐུ་སྟེ་སྐུ་གསུམ་གྱི་རང་ཞལ་ལ་སྣང་བ་དང་། སྒོམ་པ་ཀ་དག་ཁེགས་ཆོད་དང་། ལྷུན་གྲུབ་ཐོད་ཆལ་གྱི་ཉམས་ལེན་དང་སྤྱད་ནས། སྤྲུལ་པ་ཅིར་སྣང་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རོལ་པར་ཤར་བས་ སྤང་ བླང་ རེ་དོགས་མེད་པར་བཞག་པས། འབྲས་བུ་ སྣང་བཞི

等著作二十多种，对藏传佛教后宏期起过重大作用，成为噶当派的祖师。其所传之医学八部对于西藏医学流派的形成也起了重要作用。在阿里居住三年，卫藏九年，卒于聂塘。终年七十三岁。因其一生对古代印度与我国藏传佛教文化的交流有重大的贡献，藏族一般尊称之为"觉沃杰"，意为尊者。

ཨ་ཏེག་ཨང་ཏེག (ཕྱི) གཏན་གཏན། 的的确确，定准，确实：རིན་གོང་སྨྲིག་རྒྱུ་མེད་བའི་ཨ་ཏེག་ཨང་ཏེག་ཡིན། 定价不二，无价可讲。

ཨ་ཀྱེ། ཚལ་ཆེད་རམ། ཀ་ལམ། 大致，一般：མཉེ་བ་བཞིན་དུ་ཨ་ཀྱེ་གྱུབ། 按照设想，大致完成。

ཨ་ཆྭང་། གཨལ་བའམ་བསྐལ་བ་སྟེ། ལུས་ཁང་ཆད་རས་གཏིད་འདོད་དམ། གཏིད་སད་མ་ཐག་དུའམ། ཐོད་པ་ཆུགས་ནས་ཀ་གདངས་ཏེ་ དབྱགས་ གཏོང་བའི་རྣམ་འགྱུར། 呵欠。疲倦欲睡或初醒时或饥饿时张口呼气的现象：ཨ་ ཆྭང་ ཐུག་ པ། 打呵欠。

ཨ་བཏུན། (1)བརྟན་བརྟན་ཡིན་པ། 坚定，固定。(2)མཁར་མ་བརྟན་པ། 北极星。

ཨ་ཐྲེ། (ཕྱི་ཁ) གསོ་དཔྱད་ལས་ཁུང་བའི་བདུ་སྟེ། རང་ཞི་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བའི་དོན། 阿塔。梵意译为"百病永除！"

ཨ་ཐོ་བ། (རྟིང) བཟང་པོ། 好，美。

ཨ་ཐོད། སོད་པ། 颅盖骨。

ཨ་ཐོད་རྡེ་ཆོ། བསོད་ནམས། 福泽。

ཨ་འཕལ། ཀུ་ཚུགས་ཏེ་ཐུ་འཐས་ཀྱི་ རང་ བཞིན་དུ་འཛིན་བའམ་བདེན་པར་ཞེན་པ། 拗强，拗捩，倔强，顽强。坚持本性固定不变：ཤག་རུལ་ ཨ་འབྲས་ ཀྱིས་ བསྦྱབ་ པ། 顽强地学习技术。རང་ལུགས་ཨ་འཐས་ཀུ་ཚུགས་ཀྱིས་དམ་བཅར་འཛིན་པ། 顽固坚持自己的主张。

ཨ་དཀྲ། (ཤེགས) མེ་མོང་། 镜。

ཨ་དོན། རྒྱུ་མེད་དམ་སྟོང་ཉིད། 无生，空性。

ཨ་དུང་། (1)ཐུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་ཡི་གེ་རྒྱལ་སྐབས་རྟ་ཤད་པ། 公差，差役。原西藏地方政府专送公文的快马驿差。(2)ཐུར་དགོན་ཆེའི་སྐབས་བོ་ཁག་གི་རྟ་གཡོག 马夫。旧时，为寺庙堪布饲养管理坐骑的差役。

ཨ་དུང་ཀུ་བཞོན། ཨ་དུང་རྟ་ཤད་དང་དོན་གཅིག

ཨ་དུང་ཀུ་ཁྱད། ཐུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་འཛིན་རྒྱལ་བར་ཤད་ཆུ་ཚོགས་འཁྲབ་ཀྱི་རྟ་ཤད་པ། 专马信差。原西藏地方政府时代，专送公文的快马驿差。

ཨ་མདོ། (1)ས་ཁུལ་ཞིག ཁ་ཡན་ཀ་རའི་ཤར་རྩེ་བོ་ཆེན་བོ་ཨ་ཆེན་ གང་ས་ རྒྱབ་ དང་ མདོ་ ལ་གཅིག་ཀྱི་མིང་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་མན་ཆད་ལ་ཨ་མདོ་ཞེར་བའི་བཤད་སྲོལ་གཅིག་དང་། མདོ་ཞེས་བའི་མིང་འདི་ ཐུན་ འཇུག་ མ་ ཡིག་གསལ་བོར་བྱས་ཀྱང་ཨ་སྐྱ་ ཞེས་ བའི་ བཤད་ ཐྱིས་ བྱང་བས་ཨ་ མདོ་ ཞེར་ བའི་ བཤད་ སྲོལ་ ཡང་ འདུག མཆོ་ཐུན་ཞིང་ཆེན་དང་། གན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ ཐོ་ རྒྱུད། མི་ ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ རྒྱབ་ཀྱུད་ཀྱིས་ བྱང་བས། ཨ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆར་ཞེར། 安多。地区名。有说在巴颜喀拉山东面阿钦冈甲山和多拉山二者以下地区，总名安多。或谓མདོ་字前加字ས，一经明确念读，自然有ཨ་音出现，故མདོ་字读为ཨ་མདོ་。青海、甘肃南部和四川西北一带藏族地区的名称。(2)རྫོང་ཞིག བོད་ རང་ སྐྱོང་ཐོང་ཀྱི་ཁོང་ཁྲི་ལྟ་ སའི་ བྱང་ངོས་ས་ཡོད། རྫོང་མི་དམངས་སྡིད་གཞུང་དེ་ བཀའ་ཆག་ཏུ་ ཡོད། 安多。县名。在西藏自治区拉萨市的北面。县人民政府驻帕那。

ཨ་མདོ་མཁོ་ཐེལ། (ཕྱི) ཨ་ མདོ་ ཐྱགས་ ནས་

ཀྱེར་ཨོང་བའི་ཁབ་ཏིག་གི་མིང་། 青海圆头针。缝纫用具。因从青海输入拉萨，故名。

ཨ་མདོའི་ཆས། ཨ་མདོའི་ཆས་གོས་སམ་ཐོན་ལུགས། 安多装。甘青地方藏装。

ཨ་སྐྱག 劣等，卑贱，最下等；ཨ་སྐྱག་ང་འདྲ་བ་ཡིན་ཡང་དེ་འདྲ་མི་ཟེར། 不才如我，亦不为也。མཐོ་རྒྱལ་བོ་ནས་དམའ་ཞ་སྐྱག་གི་བར། 上上下下。上自帝王下至平民。

ཨ་ན། (ཤེགས) རྒྱ་གར་འཁོར་དངུལ་གྱི་ཚད་ གཞི་ཞེག་སྟེ། ཨ་ན་བཅུ་དྲུག་ལ་སྐོར་མོ་གཅིག་གོ། 安纳。印度货币单位名。十六个安纳合一个卢比。

ཨ་ནི་མ་ནི། (ཐུལ) འདྲ་བའམ། གཅིག་པ་གཅིག་ཏུང་། 相似，相同，相等，一模一样；ཕ་བྱ་གཉིས་བྱད་གཟུགས་ཞ་ན་མ་ན་རེད། 他父子俩的身材和面貌一模一样。གསེར་དང་ར་གན་གཉིས་ཀ་དོག་ཞ་ན་མ་ན་ཨོང་། 黄金与黄铜颜色相似。གཡུ་དང་དོ་ཝ་སྔོ་མདོག་ཞ་ན་ན་ཡིན། 璁玉和葱石的绿色相同。གཟི་ཕྲིན་ནི་ཉི་ཟླ་ཨ་དང་ཞ་ན་མ་ནའོ། 威光如日。

ཨ་ན་ཨ་ར། ན་ཚ་བྱུང་བའི་སྐད། 哎哟。呼痛声。

ཨ་ནུ། (ཐུལ) ཕ་མས་བུ་བྱག་ཆུང་ཟོས་ལ་འབོད་བའི་གཅེས་མིང་། 幺儿，小宝宝。父母对最小孩子的爱称。

ཨ་རྒྱ། (1)ཉིས་བཅས་གཞོན་རྩེ། 小孩，青年。(2)ཆུང་ངའམ་ཐུ་ མའི་ དོན། 小，细。(3)ཨ་བ་དབོན་ཞ་རྒྱམ་གྱ་མི། 阿鲁。古代一氏族名。藏文创始人土弥桑布札即出生于该氏族。(4)རྒྱ་བའི་གཅེས་མིང་། 弟弟的爱称。

ཨ་རྒྱ་ལྷང་ཐྱག་ལ། བོད་ཡིག་གི་ཐོལ་གཏེར་པ་པོ་གྱ་མི་སམ་ རྩེ་ དཔེ་ ཡབ། 阿鲁郎扎。藏文创始者土弥桑布札之父。

ཨ་རྒྱ་ཨོ་ག། སྐུགས་རྟེང་མའི་ གཞུང་ རྣམས་ཐུ། རྡོགས་པ་ཞ་རྒྱ་ཨོ་ག་ནི་སྟོང་ བཅུད་ གཙམས་ ཅད་ ལྟའི་རང་བཞིན་དུ་དཔྱིངས་ནས་སངས་རྒྱས་ པར་ རྟོགས་ པའི་ ཐུགས་ ཀྱལ་ གྱི་ མཐའ་གང་ དུའང་ མ་དམིགས་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་ གཏས་ བཟློད་ པའི་ རིམ་པ་ཤས་ཆུང་ཞིང་། རྡོགས་པའི་རིམ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ སྒོ་ཕྱེ་ ལ་ བརྟན་ དཔའ་བཅུད་ སྒོམ་ཁྱབ་ཀྱི་ ཐུན་བ་བའི་ སྟོང་གཉིས་ སུ་ མེད་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་བཟློད་ཅིང་། བའི་གསལ་མི་རྟོག་ པའི་གནས་ལུགས་ལས་དུ་ བྱེད་པས་ ཆེ་འདིར་ ཐོལ་ བའི་རང་བཞིན་ཅན་ནོ། 阿鲁瑜伽。旧密所说圆满次第阿鲁瑜伽。通达一切情器世间，皆是本尊体性，本来大觉，无戏论边全不可得，方便生次法尔微薄，智慧圆次，以固、降、守、转、遍布之行，修习风、脉、明点瑜伽，引生空乐无二之慧，入住明乐无分别境，及身解脱。

ཨ་རྒྱ་ཨོ་གའི་ཞེག་པ། རྡོགས་རྟེང་མའི་ཐེག་རིམ་དཀྱའི་ནང་གསེས་རྡེས་སུ་ རྣལ་འབྱོར་གྱི་ ཐེག་པ་སྟེ། འཇུག་སྒོ་ཀྱི་དཔང་ཐུབ་ཀྱི་ཆུ་ བོ་བཅུ། ནང་དབང་ འབྱུང་བའི་ ཆུ་ བོ་བཅུ་གཅིག སྒྲུབ་དབང་གྲགས་ པའི་ ཆུ་ བོ་བཅུ་གསུམ། གསང་དབང་རྡོགས་པའི་ ཆུ་ བོ་གཉིས་དེ། དབང་མཆོག་སྐུམ་ཐུ་རྩ་བྱུག་གིས་ སྐྱེན་པར་བྱས་ནས། ལྟ་བ་ཀུན་བཟང་དཀྱིལ་འཁོར་ གསུམ་ཀྱི་ རྩ་བོར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས། སྐོམ་པ་ དོན་ གྱི་ རྩེས་སུ་ འཇུག་པ་རྣམ་པར་ མི་ རྟོག་པའི་ ངང་ལ་ འཛོག་པ་དང་། མི་གཡེ་རྩེས་སུ་ འཇུག་པ་བཞིན་ སྐྱགས་བརྗོད་པ་ ཅམ་ཀྱིས་རྩལ་ སྐང་ ལྟའི་ དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ གསལ་བ་ གྲོལ་ལམ་དང་། གཅིག་ལམ་ སྟེང་ནོག་གི་སྐོ་ ལ་བརྟེན་ནས་ ལྟན་ཞུས་ ཀྱི་ ཡེ་ ཤེས་ བཞིན་པར་ བྱེད་ཅིང་། སྐྱེད་པ་སྐང་ སེམས་ཐམས་ ཅད་བདེ་ བ་ཆེན་ པའི་ ཡེ་ ཤེས་ ཀྱི་ རོལ་ པར་ ཤེས་

བའི་རྣོ་རས་ཆང་དོར་ཤེད་བར་སྐྱེད་བའི་ཉེ་ཆུས། འབྲས་བུ་ལས་ལྡའི་ངོ་བོར་གྱུར་བའི་རྣལ་འབྱོར་ལྡ་དང་། ས་བཅུ་མཐར་ཐྱེན་ཏེ་ཀུན་ཏུ་བཟང་བའི་ཚེ་འཕང་ཐོབ་བར་འདོད་དོ། 随类瑜伽乘。旧派密乘九次第乘之一。入门，由外灌顶十传承水，内灌顶十一大种水，成办灌顶十三名称水，密灌顶二圆满水等三十六种最胜顶灌成熟身心。见，论断普贤即为三种坛场本性。修，随外境转，住无分别；随文字转，一诵生咒，能力现分即成本尊坛场；由解脱道及方便道上下二门起俱生智。行，由知一切现分及心皆大乐智游戏变化，依无取舍近因而行。果，五道自性之五瑜伽及十地等皆已究竟，证普贤位。

ཨ་ཇེ། (1)ཨའི་སྤྱིང་མའམ། གཅེན་མོ་དང་གཅུང་མོ། 姑母，姑姑。父亲的姊妹；ཨ་ཇེ་ཆུང་བ། 幺姑。(2)ཨཛུན་མ། 尼姑；ཨ་ཇེའི་དགོན་པ། 尼姑庵。ཨ་ཇེའི་དབུ་མཛད། 领诵尼。ཨ་ཇེས་བཛུཀས་བའི་ཟམ་པ། ཨ་ཇེས་ཐང་པ་བཅོ་བ། 尼姑造桥尼姑过。意近"解铃系铃"。

ཨ་བྱ། (ཐུལ) (1)ཉ་ལས་བའི་ཚིག 啊，嘻。惊讶赞叹声，ཨ་པ་དེ་འདྲའི་ལྟད་མོ་ཆེ་བ་ལ། 啊，这样精采的节目呀！(2)མི་བཟོད་པའི་ཚིག 哎哟哟。痛苦难忍声。ཨ་པ་སྡུག་བསྔལ་དྲག་ལ་རྒྱབ་པ་འདི་འདྲ་སྐྱེས་བ་ཞང་། 哎哟哟，遭受了这样惨痛的苦难啊！

ཨ་བ་རྒྱ་ཇི་ཀྱ། (ཅིགཅ) (1)གཞན་གྱིས་ཕྱི་མི་ཐུབ་པ། 不能胜，不败。(2)སྐྱེས་ཀྱ་དག་དགར་བོ། 白菖蒲，建菖蒲。(3)རྟེལ་སྐས་ཀྱི་འཁོར་རྣོང་ལྷ་ཞིག 多闻天子眷属。一财神名。

ཨ་བ་ལ། (ཐུལ) ཉང་སང་བ་དང་། ངོ་མཚར་བའི་ཚིག 啊唷，哎呀呀。意外惊奇声；ཨ་བ་ལ་དེ་འདྲའི་ཡག་པ་ལ། 啊唷。那样好呀！ ཨ་བ་ལ་དེ་འདྲའི་ཡུན་རིང་ཙམ་འདོན་མེད། 嘘，耽搁那样久。

ཨ་ཞི། 名词。(1)ཁྱིམ་བདག་དང་། སྐྱེས་མཆོད་ཀྱེ་བ། 老子，家长，老大哥。家中主事男子；ཨ་ཞི་ང་ཡིན། དབྱག་པ་མདུང་ཡིན། 老子就是我，棍子就是矛。意指狂妄自大。(2)ཨ་ཞི་ཏོར་ཁྱི་བསྲེལ་ཆིག

ཨ་ཞི་སྐོང། བྱང་བའི་སྐྱེས་བའམ་ འབྲོག་བ། 藏北男子，藏北牧民。

ཨ་ཞེ། (1)ཁྱིམ་ཁྱི་བདག་ཞི། 家长。家中主事男子。(2)སྐྱེད་ཁྱེད་ཟེ། 父亲，阿爸。ཨ་ཞེ་མེད་ཅེས་ཀོ་སྟོད་སྟོང་བ་དང་། ཨ་མ་མེད་ཅེས་ཀོ་སྐྱད་སྟོང་བར་ཤུས་མི་ཡོང་། 没有阿爸灶前不会空，失去阿妈灶后需要补。意谓须有替代者。

ཨ་ཞ་རྒྱ་བོ། (ཐུལ) ཤས་ཀྱི་ ཅྱ་བག་ཅིག 长老青稞。

ཨ་ཞིམ། (ཅ) རྩི་སྐྱེན་ཞིག རྒྱག་བཤལ་དང་། གཅེར་འཇགས། རྩི་ འགོག་ ལ་ བཅས་ ལ་ ཞན་ཞིང་། དུག་རྩལ་ཅིག་ཀྱང་ཡིན། 鸦片，罂粟。药用植物名。用于止泻、镇痛和止咳。也是一种毒品。

ཨ་ཞིམ་སྐྱ་ཚོག (ཐུལ) མར་ མེད་ ཁང་ ཐུང་ བ་ ཆུང་བའི་རྩལ་བའི་ གྲུ། 清水酪糕。不用酥油但由奶渣与水揉制的酪糕。

ཨ་ཟི། (ཐུལ) ཟི་ཆོད་ཟིའམ་ཟི་ཁྱེ་ཀ། 汉子，男子汉，大丈夫；དཀའ་ངལ་ཤེ་ཅམ་ཆེ་ན་ཡང་། ཨ་ཟི་ང་དང་འཇིགས་ མི་དགོས། 困难如何大，汉子我不怕。ཨ་ ཟི་ དང་ ཀིས་ མ་ འཇོན་ ན། སྐྱབས་མི་ལ་བཅོལ་བ་ལས་ཀྱི་མཐའ། 男儿本身不中用，指靠他人也白搭。ཨ་ ཟི་ དང་ ཀིས་ འཇོན་ ན། དཀའ་ལྡན་ཁྱི་ལ་བདག་ཟི་ མེད། 汉子只要有

能力，噶丹赤巴本无主。

ཨ་ཙི་ཀོང་། ཨ་ཙི་ཀོང་དང་འདྲ།

ཨ་ཐུག་ཁ་རྒེད་འཇོམས། རྩ་སྐད་ཀྱི་རྣམ་གེག་སྒྲུ། རང་ཁ་ལ་བསྐྱ། ཁུ་རྟེས་བཅིལ། ནུས་བས་མཚོ་བཅིད་དུས་པ་ཆག་པ་སྟེན། ཆའི་ཀཁུ་གསོ། ཁམ་ཆུང་གིས་སྨྲད་གཅེད་འཇོམས། ཆུ་ལེང་སྐེམ། 狗舌草。菊科药用植物名。味苦涩，性凉，功能续骨折，生疮口新肌，治上体风热疼痛，收敛黄水。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གནོད་སྟེན་མིག་དང་། སྐང་གི་གུར་གུམ། མིང་ཅན་ལེང་ཆུང་། མེ་ཏོག་གུར་གུམ། རང་འཐག་མཚོ། ཁུག་མིག་ལེང་ཐོ། ལྟ་ཁང་གུར་གུམ། ཙ་བྱག་གུར་གུམ་བཅས་སོ།

ཨ་ཕྱི། ཙ་ཕྱི་མའི་བསྡུས་ཚིག

ཨ་ཕྱི་མ། (1)ཨ་དང་མའི་ཙ་མ། 祖母，外祖母。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཕྱི་མོ་དང་། མ་ཡི་མ། ཙ་ཕྱི་བཅས་སོ། (2)འཕྲི་གུང་བའི་སྐུང་མ་ཞེག 祖婆护法。藏传佛教直工噶居派一护法神名。

ཨ་སྐྱག་ཙག་ལ། (ཁྱལ) འབྱ་ཆ་ག་ལ། 蝗虫，蚱蜢。

ཨ་ཁྱག (1)བུ་ཕྲུག 孩子，小儿。(2)རྒྱག་ཁྱིའམ། དགོས་ངེས་སྐབས་བསྐུལ་རྒྱུའི་གཡོག་པོ། 走狗，狗腿子。紧急时使唤的仆从。

ཨ་ཁྱམ། (ཁྱལ) ཁྱམ་དུས། 软骨，脆骨。

ཨ་ཁྱིང་། དབྱངས་ཡིག 元音组，全部元音字母：ཙ་ཁྱིང་ག་ཁྱིང་། 元音辅音字母组。

ཨ་ཀ། (ཤེགས) ཙ་རས་བ་བངས་སོ་སོར་ བསྡུ་ བའི་ཡི་གེ་ཁྱེ་ལེགས་སྦྱངས་སྐད་ཀྱི་དབྱངས་དང་ཐུ་ལྡན་" སྟྲིའི་མིང་། ཙ་ཀ་ 字 摄。梵文九根本元音字和二十浊辅音字的总名。

ཨ་ཀ་字摄表

ཨ	ཨི	ཨུ	ཨྲ	ཨླ
ཨེ	ཨཻ	ཨོ	ཨཽ	
ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ
ཆ	ཇ	ཉ	ཊ	ཋ
ཌ	ཌྷ	ཎ	ཏ	ཐ
ད	དྷ	ན	པ	ཕ

ཨ་ཀ་སྒང་མགོ། གཤིན་རྗེའི་ལས་མཁན། 牛头阿旁，阎罗卒。佛书所说阎罗所部牛头人身的鬼卒。

ཨ་ཀ་སྟུ་ཀྲི། (ཤེགས) (1)ལེན་པ་དང་། འཇིགས་པ། ངོ་ཚ་བ། སྤངས་པ་བཅས་ལ་འཇུག་ཅིང་། སྐབས་འདིར་ཀུན་སྤངས་ལ་ཟོ་བ། 阿伐睹底。有取、怖、愧、断除诸义，今指永断一切。(2)འཆི་བ་སྐྱེ་བྱེད་དེ། ལུས་ཀྱི་རླུང་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་ཅིང་བའི་རྩ་དབུ་མའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 中脉。梵意译作能焚。作为人体风元素所依附的一切脉络中之主要脉络。

ཨ་ཀ་ཧཱ་ཀ། (ཤེགས) ཡུལ་མི་ཀྱིང་ས་ཀྱི་ སྐད་ལས་རྒྱུད་ཚིག་བའམ་རྟགས་བའི་སྐད་དེ་ཀུ་ཀང་ ཀྱི་སྐད་རིགས་ཅེའ་ཏོ་བཞིའི་ནང་གཅིས་ཤེག 讹误语。梵音译作阿婆商夏文。是古印度四大语系之一。

ཨ་ཀ་རྀ། མཐོང་ཚུང་གི་སྙིང་རེ་རྗེ། 怜恤，悲悯：མི་ཁྱོད་འདྲའི་ཚོད་མདོག་ཨ་རྀ། 象你这样假充精灵的人，可怜堪悲。

ཨ་ཀ་ཤི་ཀེ་ཤྭ་ར། (ཤེགས) སྤྱན་རས་གཟིགས། 观世音。

ཨ་ཀར། སྐོན་ཨ་རྩ་དང་བ་རྩ་རའི་བསྡུས་ཚིག 诃子、毛诃子的简称。

ཨ་ཀར་སྦྱར་གསུམ། སྐོན་ཨ་རྩ་རང་། བ་རྩ་ར། སྤྱ་རྩ་རགས་ཀྱི་བསྡུས་ཚིག 诃子、毛诃子、余柑子三者的简称。

ཨ་བོ། (ཕྱི་) (1)ཁྱིམ་གཙོས་མི་སྐྱེ། 男人，在家男人。(2)བདག་གམ་ང་རང་། 我，我自己；ཨ་བོའི་བསོད་པ་ཁོག་ཏུ་ཡོད། 自有谋略在胸中。

ཨ་བྱག ཨ་བྱག་གཟེར་འཇོམས་དང་ཨ་བྱག་ཆེར་རྩེན་གྱི་སྐྱེ་མིང་། ཨ་ཕྱག་ཀུང་སྐྱང་། 鞑新菊与金毛蒿的合称。

ཨ་བྱག་ཆེར་ཙོམ རྩེ་སྐེན་ཀྱི་ནང་ཚན་ལ་རྩེང་ཆེར་མ་ཅན་མེ་རོག་རྩེན་བོ་འཆར་བ་ཞིག་སྟེ། རྡ་ཁ། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྩམ་བས་རྩམ་ཚད་དང་། རྩམ་པ་གསམ་ཆག་ཏོང་བ། ལུས་ སྟོད་དང་ སྡིབ་ཚིགས་གཟེར་བ་སོགས་ལ་ཐན། 金毛蒿，多刺绿毛蒿。罂粟科草本植物名。叶茎多刺，花青蓝色。味苦，性凉，功能清骨骼热邪，愈合骨折，治上体及肋部疼痛。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྩེན་པོ་དང་ཡ་གན་དང་། རྩེན་པོ་བདེ་སྐྱེད། ཆུ་འབྱིན་ཆུལ་མོ། མདའ་གཞུ་ཅན། ཆེར་མ་དང་ བཀུམ། རྒྱ་ཀུ་འབྲེན་ཐྲེད། ཨ་ཅ་རའི་ཆྱི་གའབྱས་བཅས་སོ།

ཨ་བྱག་གཟེར་འཇོམས། རྩེ་ཞིག 鞑新菊。菊科植物名。可入药。

ཨ་བྷ། ཨབ་ར་དང་དོན་གཅིག

ཨ་ཕྱི་ཆོས། (ཤེགས) ཆོས་མངོན་པ། 对法。梵音译作阿毗达磨。

ཨ་ཕྱི་ཆོས་ཀོ་ཤ་ཀྲ་ཏི་ཀྲ། (ཤེགས) བོད་ སྐད་ དུ་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཏུ་གང་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཀྱིས་ མཛད་པ། 《阿毗达磨俱舍论本颂》。古印度佛学家世亲著，唐代玄奘由梵译汉。

ཨ་ཕྱུ་ཁ། (ཤེགས) དུག་མེད་ཅིས་ པ་ རྩེ་ སྐེན་ ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྡ་མངར། ཞུ་རྩེས་བཤིལ། རྩམ་བས་མཚོ་བོའི་རྩམ་པ་ཆག་པ་དང་། དྲག་ཚད་ཟེལ། 棱砂贝母，雪山贝母。百合科药用草本植物名。无毒，味甘，性寒，功能治头骨碎裂、清热解毒。

ཨ་འབྲུམ། ཤིང་སྐེན་ཀྱི་རིགས་ཤེག་སྟེ། རྡ་ཚ་ལ་ཁ་ཁྱེར་བསྐ་བ། ཞུ་རྩེས་དྲོད། རྩམ་བས་མཚམས་མེའི་ཁྱུ་ཁུ་ཐུག་ཅན་ཞིག་ཡིན། 冲天子。豆科药用木本植物名。味辛、苦而涩，性温，功能治肾脏寒邪。

ཨ་ཐུམ། (1)རྩེ་ཁོལ་དང་། རང་འཇམ་གང་རྩང་གི་ནང་དུ་མར་གྱི་རྩོང་ཁུན་བྱ་བཏབ་ བའི་ སྐྱོ་ མ་སྐྱ་མའི་མིང་ཡིན་ཏེ། དེ་ འཁྲུ་ སྐ་ བ་དང་མ་ ཞུ་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་དོ། 酥汤。开水或温茶中加入少许酥油所成汤。此汤易于吸收，能消腹中积食。(2)ཡེ་གས་སྐྱོང་སྐད་ཁུགས་ལ་མིང་གི་རྩོན་དུ་ཚ་ཡིག་སྐྱོང་བས་དགག་བ་དང་། ཞེ་ཆོས་སྟོན་པ། 梵语在词的前面加ཚ་字构成否定语，例如：འཆི་བའི་སྐད་དོད་ཕྱི་ཏུ་ཟེར་བའི་སྟོན་ དུ་དགག་ཆིག་ཚ་སྐྱོང་བ། 在ཕྱི་ཏུ་死字前面加否定词ཚ，构成ཚ་ཕྱི་ཏུ། 不死。

ཨ་མ། 名词。(1)ཁུས་སྐྱེད་ཟིད་ཀྱི་མ། 阿妈，母亲，生身娘；རྗེན་ཅན་ཚ་མ། 恩深的慈母。ཚ་མ་འབོད་ཟོང་ མེད་ པ། 呼妈无暇。调时间紧迫。ཚ་མ་མ་གཏོགས་མི་མེ་ཤེས། ཁབ་ཀ་ཁ་གཏོགས་ས་མི་ཤེས། 除了阿妈人不识，不是灶房地不熟。意谓阅历短浅，见闻不广。(2)ཁྱིམ་འཛིན་བྱད་ མེད་ཚན་པ། 主妇。当家的女人；ཚ་མ་ཆེན་མོ། 老大娘，老娘。(3)(མཛེན) ཁུང་ས་ཀར་ཀྱི་འབྲས་བུ། 慈母。油菜子的异名。

ཨ་མ་རྙེས། (ཤེགས) ཡིད་ ལ་ མི་ ཟུང་ པ། 不在意，不关心，无介于怀。

ཨ་མ་ཚངས་རྩེ། བོད་ཀྱི་ཞིང་གའི་དཀྱིལ་ རྡགས་ཐུ་ འཇུགས་ པའི་ རྡོ། 界石标。埋植地中以标明土地分界线的石桩。

ཨ་མ་ལེ་ཅུ། (ཁྲལ) དགའ་བའི་གཞས་ཆ་ཚིག

阿妈列合。藏戏一欢乐歌调。

ཨ་མའི་ཕྱུག མི་ཀོ་ཆོད་དམ། ཁོ་ཕྱུ་ཀ། 好汉，男子汉。

ཨ་མའི་ཨོ་ཚོ། མི་ཀོ་ཆོད་དམ། ཁོ་ཕྱུ་ཀ། 好汉，男子汉。

ཨ་མའོ། (ཐུལ) (1)ཀཡུང་བའི་འབོད་རྒྱག 惊呼母亲急切求救的语气。ཨ་མའོ་ང་རབ་ཏུ་ཚམ། ཀེན་ཏུ་ཚམ་མོ། 妈呀，我糟了，糟透了！(2)འཇིགས་སྐྲག་གི་ཚིག 表示恐惧的语气。ཨ་མའོ་ང་རེ་འཇིགས། ཅི་བང་དགོ 妈呀，多可怕呀，我怎样办呀！

ཨ་མི་ཏྲ་ཡཱ། (ཤེགས) འོད་དཔག་མེད། 阿弥陀佛，无量光佛。

ཨ་མི་དེ་བ། ཨ་མི་ཏྲ་ཡ་དང་འདྲ།

ཨ་མེས། (1)རྒྱ་བོའམ་མེས་པོ། 祖父，祖先，祖宗。(2)རོ་བོ་རྗེའི་སློབ་མ་གཅང་པ་ཡིན་པ་དེའི་མིང་ཆ་ཚང་ལ་ཨ་མེས་བྱང་ཆུབ་འབྱུང་གནས་ཟེར། 阿美。阿底峡弟子，后藏人。全名阿美绛曲穷乃。

ཨ་མོ་ཀྲིཀ (1)རྡོ་ཤེ་ཚེ་རིག་གམ། ཕྱལ་རྡོ་སྐྱེ་དེ་ནག་པྱ་བཞི་ཞེག་ཁི་མིང་། མང་ཆེ་བ་ལྟོ་བྱ་ནས་ཐོན་ཞིང་། ཁ་ཆུན་དུ་ལྟའི་གནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་ལྟའི་རྡོ་ཡིན་པར་བཀའ། 乌鸦骰子，一合石。形如骰子，大小约及藏制容量单位一合的黑色天然六方石子。神话说其为三十三天的神石。多产于前藏山南洛札地方。(2)གདན་ཁ་བོ་རིང་ཚི། 长方形花褥。

ཨ་ཡི། (ཐུལ) ཕའི་ཕ་དང་། མའི་ཕ། 祖父，外祖父。

ཨ་ཡི་དཀར་ལྗང་། རི་བོ་ཞེག མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཆ་ལྟོ་བོད་རིགས་དང་རྒྱུང་ཁུལ་གྱི་རྩེ་ཁོག་རྩེང་ཁོངས་སུ་ཡོད། 阿米格尔当。山名。位于青海省黄南藏族自治州泽库县境内。

ཨ་ཡི་རྩ་ཆེན། (1)གངས་རི་ཞེག ཆ་ཅུལ་རྒྱབ་དང་ཆ་ཅུལ་གངས་རིབང་རེད། མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཀར་ལྟོ་ཅུང་དུ་ཡོད། དེའི་མཐོ་ཚད་ཅུ་མཚོ་རི་ས་ལས་རྒྱ་༦༢༨༢ ཡོད། 阿尼玛卿山。又称玛积雪山，在青海省东南部。主峰高6282米。(2)མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་མགོ་ཁག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ས་ངན་གནས་པའི་གཞི་བདག་ཆེན་པོ་ཞེག 阿尼玛卿。青海果洛藏族自治州一地祇名。

ཨ་ཡི་རྩ་ཆེན་གངས་ཀྱི་རི་བོའི་ཁ་ཀར་ཚན བོད་ཞིང་པ་ཆགས་པའི་ལྟ་དཀྱའི་ཡ་ཀྱལ་དུ་ཀྱགས་པའི་ཨ་ཆེས་ཆ་ཅུལ་ཞེས་པའི་གཞི་བདག་གཉེན་པའི་ས་ཅུས་ཀྱི་དཀར་ཚན 《阿尼玛钦雪山志》。九尊之一的阿尼玛杰地祇史志。

ཨ་ཡི་རི་ཆེན། རི་བོ་ཞེག མཚོ་རྩེན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཆ་ལྟོ་བོད་རིགས་དང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཐུང་རིན་ཁོངས་སུ་ཡོད། 阿米日千。山名。位于青海省黄南藏族自治州同仁县境内。

ཨ་ཡུ། (1)ཤིང་སྡོང་ཨ་ཐའམ། དེའི་ཤིང་ཐོག་སྐྱེ། བཞེ་ཨཁ་ཀྱི་བཟོ་ལྟ་ནང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཁ་དོག་འདྲ་འདྲ་ཡིན་པས་སྐྱེན་པ་ཡིན་མིན་ཤེས་དཀའ་བ་ཞེག 天果，芒果，无垢果。梵音译作庵摩罗树、庵摩罗果。形似木瓜，颜色始终相似，故生熟难知。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀང་དྲུག་ཅེས་དང་། མངོན་འདོད། དཔྱིད་ཀྱི་ཤིང་། བྱད་མེད་དགའ། སྐྱང་རྩིའི་ཚ་རྟེ། རྡ་ལྟན་བཅས་སོ། (2)འབྲས་ཤིང་གི་ཟྱ་བྱག་ཅིག 柿子。

ཨ་ཡུ་མཆོག ཨ་ཡུའི་ཤིང་ཡཁ་ཤོས་སམ། དེའི་ཤིང་རྩ་ཡཁ་ཤོས། 上品芒果。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བཅུད་བཟང་དང་། དཔྱིད་ཀའི་གཟེན་རོ།

ཨ་ཡུའི་འཁྲང་བ། ཤིང་ཐོག་ཨ་ཡུ་ལས་བཟོས་པའི་བཅའ་བ། 干柿饼。

མ་སྡུག་ཀ། (ཚིག་གཅིག) (1)འཆི་བ་མེད་པ། 不死。(2)བདུད་རྩི། 甘露。

མ་ཅ་མ། (རྟེང) ཚངས་པའ་ཐུབ་པའི་ཆོག་གམ། རྟེང་རྗེའི་ཐུགས། 哦哟。表示惋惜、悲悯和怜恤：མ་ཅ་མ། དེ་མི་ལེགས་པ་ཞིག་བྱས་སོང་། 哦哟！做了一件不好的事。

མ་ཅ་ཅ། ཨ་ཚ་ཚ་དང་འདྲ།

མ་ཅ་ར། (ཚིག་གཅིག) (1)སློབ་གཉེར་པ། 游学僧，游方僧，行脚僧。(2)རྒྱ་གར་གྱི་སྔགས་མཁན་རྣལ་འབྱོར་པ། 印度瑜伽咒师。(3)བཞད་གད་སྐྱེད་མཁན། 丑角。小丑逗人发笑者。

མ་ཅ་ར་ཁྱིང་ཁྲིག ཐུར་བོད་ཀྱི་ དགོན་ པ་ ཁག་གི་འདུ་ཁང་གི་ཐོག་མཆོར་དང་། རྒྱུ་དྲག་གམ་ཆུ་མའི་གཞི་གཤམ་ཁྱེའུ་མས་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཕྲེའུ་སུ་མ་ཙ་རའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་རོར་ལྷས་བློང་ཆེན་རོར་བྱས་བཀང་བ་ཞིག་ཁྲིད་པའི་རི་མོ་འབྲི་ཐུལ་ཡོད། མ་ཅ་ར་ནི་ཆོགས་བདག་བློང་ལྷའི་སྒྲུལ་པ་ཡིན་ལ། བློང་ཆེན་ནི་དེའི་བཞོན་པ་ ཡིན་ པར་ བཤད་ ཅིང་། ཁོང་ཐུགས་ ཕུན་ སུམ་ ཚོགས་ པ་ འབྱུང་ བའི་ རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཐིས་བའི་ཕྱིའས་རིས་ཤེག 财神牵象。旧时，西藏寺院的大殿抱厦、贵族的住宅、喇嘛居室以及其他正厅的墙上所绘壁画之一。画中有行脚僧牵来大象载满珍宝，象征招财进宝之意。[行脚僧传为财神毗那夜迦之化身，大象为其坐骑。

མ་ཅི། (1)ཀ་ལས་པ་དང་། ཨ་མཚན་སྐྱེ་བ། འཇིགས་དང་ངམས་སྐྱེ་བ་སོགས་བརྗོད་པའི་ཆོག 唉呀，喔唷，唉。惊喜声，惊叹声：མ་ཅི། དེ་འདྲ་ཁྱད་མཚར། 唉呀，这样奇怪！མ་ཅི། དེ་འདྲ་མ་བྱེད། 唷，不要那样做！མ་ཅི། ཕྱིར་ཕེབས་གནང་བྱུང་། 喔唷，您来了！(2)ཀུ་རེ་ཡིན་པར་སྟོན་པའི་ཆོག 申明是开玩笑的改口语气：མ་ཅི། རྩེད་མོ་ཡིན། 唉，这是开玩笑的！

མ་ཅི་ཅི། མ་ཅི་དང་འདྲ།

མ་ཅོག (ཐུལ) གེ་ཚམ་དང་། དེ་བའི་ཆོག 怎样，何等。一种疑问词：སྡུག་བསྔལ་ལེགས་ རྟེས་ མ་ ཐུག་ཨོང་། 会遭受些什么样的苦乐好歹？ལས་ཀ་འདི་འདྲ་བྱས་ན་མ་ཐུག 事情这样做了会怎样？

མ་ཅེ། མ་ཅི་དང་འདྲ།

མ་ཅ་མཆོ། མཆོ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲོངས་ཀྱི་ལྷ་རི་རྩང་ཁྲོངས་སུ་ཨོད། 阿扎错。湖名。在西藏自治区嘉黎县境。

མ་ཆ། ན་ཟུག་ཐུང་བའི་སྒྲ། 哎哟。呼痛声：ཁོ་ རང་མས་བཟེགས་ཀང་མ་ཆ་མི་ཟེར། བྱ་ཐ་མས་ བདུང་ས་ཀང་བས་པའི་ སྡུག 牛奶烫嘴不喊叫，爹妈打儿不怨恼。意谓心甘情愿。

མ་ཆ་ཆ། ཆ་རེག་མ་བཟོད་པའི་ སྡུག་སྐད། 哎哟。呼痛声：མ་ཆ་ཆ། ཁ་ཁོ་ལ་ཆ་རེག་གི་ཟུག་རྔུ་ཆའས་ཆེན་ཐུང་བྱུང་། 哎哟哟，伤口痛得厉害！མེས་ཆིག་ནས་མ་ཆ་ཆ་ཟེར། 火烧得直叫哎哟。

མ་ཆག་ཆག་བ། (ཐུལ) འབྱ་ཆ་ག་བ། 蝗虫，蚱蜢。

མ་མཆར་བོ། (1)ཡ་མཚན་བོའམ། ངོ་མཚར་བོ། 奇异，优美，འཕྲུལ་ཆས་ཀྱ་མཚར་བོ། 奇异的机器。(2)ཁྱད་མཚར་བོ། 不合情理，奇怪：ས་བོན་མ་བཏབ་བར་ཐུ་ག་སྐྱེ་བ་དེ་ཀྱ་མཚར་བོ། 没有播种就发芽，那就怪了！

མ་ཙེ་ཀཱའི་རྣ་བ་བ། (1)མེ་ རྐོ་ཀ་ ཅི་ རྒྱ། མེ་རྐོ་ཀ་ཏི་དགའི་འདབ་མ་ལ་ངོས་འཛིན་མཁན་ཡང་ཡོད། 一种花名。一说为向日葵叶子者。(2)ཐུམ་བའི་འབྲས་བྱ། 冬葵子。

མ་ཇ། (1)སྐོ་འཁྱེད་དེ་ རྩྭ་སྐོན་ གྱི་རིགས་ཤིག རྣ་

ཀ། ཕྱུ་རྩེས་བཅིམ། རྒྱས་པས་མིག་ནད་དང་། དུག་ནད་སེལ། ཐྲང་ཀ་ག་ཟའི་རྣག་ཏུ་སྐེམ། 龙须根。百合科药用植物名。梵意译为启门。味苦，性凉，功能治目疾、除毒病、收敛体腔内部脓血。(2)རྩི་ཟླན་ཀོ་ཀ། 灵芝。(3)(ཞུམ) སྐུར་བོད་ཀྱི་མི་དྲག་ཆོའི་ཕྱུ་གུའི་ཞེ་སའི་མིང་། 小孩。旧时，对贵族小儿的敬称；ཨ་ཕ་འཁོར་བ། 怀孕。ཨ་ཕ་ཐུགས། 少爷，公子。ཨ་ཕ་ཐུགས་མོ། 女公子。

ཨ་ཕ་རྩེ་དཀྱུ། (ཤེས་གས) ཅ་དབྱ་མ། ལུས་རྩའི་གཙོ་གལུམ་ཀྱི་ཨ་ཁྲལ་ཞིག 中脉。人体中三主脉之一。

ཨ་ཕའཁྲུ། ནུང་ནད་རིགས་ཀྱི་དབྱི་བ་ཅི་ཤ་ནའི་ནད་ཚན་ལུས་ཆུང་ཞིང་འཁྲུན་པ་འདི་ལ་དབྱུགས་འབྱིན་དཀའ་བ་ཞིག 胸喘。二十种风病之一。症见腰身伛偻，哮吼气喘。

ཨ་ཁང་། མའི་མིང་པོ་ཆུན་གཞོན། 舅父。母亲的弟兄。

ཨ་ཁང་ཚ་བོ། ཁང་པོ་དང་ཚ་བོ། 甥舅。

ཨ་ཁྲི་ལ། ང་བ་བོད་རིགས་དང་སྨྲུང་ཁུལ་ཀྱི་ཁོངས་ང་བ་རྫོང་གི་ལ་ཞིག 阿依拉。山名。在四川省阿坝藏族自治州阿坝县境内。

ཨ་ཇེ། (ཞུམ) ཁྱིམ་བདག་མོ། 主妇，主母。当家主妇。

ཨ་རྒྱང་སྐྱ་ལོང་། སྐར་ཟླ་ལྟེན་སྨྲོན་ལམ་ཆེན་མའི་ཏཱ་ཨས་པ་གངས་འཇེན་ཀྱི་ཚེགས་པ་ཟླ་ཤའི་བར་སྐོར་དུ་འཁྱང་ཐོང་བའི་སྐྱག་དང་ཤེང་གེའི་གསེབ་ཆེན་ཞིག་ཐོད་པ་རིའི་མིང་། 阿森达森。旧时，拉萨传大召期间，迎请弥勒菩萨的那天早晨，抬到八角街游街的用草扎制的老虎和狮子。

ཨ་ཀྱ་ཁྱི། ཨཱཏ་ཧི་དང་འདྲ།

ཨ་ཀྲོ། (ཞུམ) ཞེ་ཆམ་ཀྱི་ཆིག 哦。表示将信将疑的寻思语气。ཨ་དེ་གཱ་འདྲ་ཡིན་ནམ། 哦，实际是怎样的呀？

ཨ་ཀྲ། འཁྱོད་པའམ། ཡི་གང་ཆད་པའི་ཆོག 唉。表后悔或沮丧的语气；ཨ་ཡ་ང་ཅི་དྲག 唉，我怎么办呢？ཨ་ཡ་ང་རེ་འཁྱོད། 唉，我好后悔哟？ཨ་ཡ་ང་རེ་གནོང་། 唉，我这多丢人哟！ཨ་ཡ་ང་རེ་ངམ། 唉，我好疲倦啊！

ཨ་ཡག། (ཞུམ) ཨ་ཕྱི། 外祖母，祖母。

ཨ་ཡི་ལ། ལ་ཞིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་སྐད་རྫོང་གི་རྩུབ་ཚུད་ན་ཡོད། 阿依拉。山口名。在西藏自治区噶尔县西部。

ཨ་ཡི་ལ་ཏི་རྒྱང་། རི་རྩུད་ཅིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་སྟེང་མངའ་རིས་ཀྱི་རྩ་མདའ་ རྫོང་དང་སྐད་རྫོང་མཚམས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ས་ཁ་གཅོང་པོ་དང་ བྱང་ ཆེན་ གཅོང་ པོ་ གཉིས་ ཀྱི་མཚམས་འབྱེད་རི་བོ་ཡིན། 阿伊拉日居。山脉名。在西藏自治区阿里地区札达县和噶尔县之间，为狮泉河和象泉河之间的分水岭。

ཨ་ཡུ། གནག་ཕྱུགས་དང་རུ་ལུག་ལ་དུ་རོ་མེད་པའི་ཡུ་བོ་ཡུ་མོ་སྐྱིའི་མིང་། 无角牛羊。

ཨ་ཡུ་མ། དུ་རོ་མེད་པའི་གནག་ཕྱུགས་དང་རུ་ལུག 无角牛羊。

ཨ་ཡུ་ཀུ། (ཤེས་གས) ཚེ། 寿，寿命。

ཨ་ཡུང་། (ཤེས་གས) ཚེ། 寿，寿命。

ཨ་ཡོ། ངལ་བའམ་བློ་མི་བདེ་བའི་ཆོག 喔唷。表疲倦、厌烦，表心中不悦的语气词。

ཨ་ཡོད་དུ་ཡོད། (ཞུམ) ཡག་ཤོས་ཟམ་སྐྱིང་བོ། 最佳者，精华；ཨ་ཡོད་ནང་གི་དུ་ཡོད། སྐྱ་བའི་ནང་གི་ཟེར་ཕྱིག 好中之好，蛋中之黄。喻人或事物中之最优者。

ཨ་རྔ། (1)ཨ་རྔ་དང་ངའུ། (2)ཁའི་སྐྲ་རྔ། 髭，口上须；ཨ་ རྔ་ དུག་ བོ། 白胡子。ཕྱི་ཁར་བརྒྱབ་པས་མེ་རྔ་རྩུད་ལང་ས། 吹得火焰燃，烧掉嘴上须。喻有好心无好报。

ཨ་རྔ་རྔ། (1)ལུས་ནི་ཆ་བྱང་ནས་སྐད་ གོར་ བའི་

ཆོག 哎哟，嘤唷。病中呻吟声：ཀང་པ་ན་བྱང་ཁ་ར་ད། 哎哟，脚好痛呀！ མགོ་བོ་བརྡབས་བྱང་ཁ་ར་ད། 碰得脑袋好痛呀，嘤唷唷！(2)ཀའི་སྐེ་ར། 须，髭。

ཨ་རྡ་བ། བོད་ཀྱི་ཟློས་གར་འཁྲབ་མཁན་གྱི་ཅི་བཀོད། 阿热瓦。藏戏一角色名。

ཨ་རྡེ་ཀྱེ། ནད་མི་བཟོད་པའི་སྐྱེ! 哎哟。忍不住的惨痛声：ཁ་ར་ཁྱེ་རྡའི་ཤད་དེ་ནས་ཀྱི་གཅོང་། 哎哟哎哟的呼声，使人心中难受。

ཨ་རག སྐོས་ཀྱིད་ཀྱི་བཏུང་བའི་ཅི་བཀོ 白酒，烧酒，干酒。

ཨ་རང། (ཁལ) ཅེ་ཚོས་ཀྱི་ཆོག 真的吗。真的会那样吗？表疑问的语气词：འདི་འདྲ་ཁང་པའི་ཐོ་ལ་ཨ་རང་གོང་། 这样一来，舅父心里真的受得了吗？

ཨ་རང་དཀར། དངོས་གནས་དང་། ངོ་མཚམས། ངོ་བོག 正式，真正，本体，དཀྱར་ཚ་རང་དང་ཆ་ཉི་མ་ཚ་བོ། 盛夏烈日。ཀན་ཆོད་ཚ་རང་དང་དཀར་གི་ན་ཚོད་ཐེབས་དུས། 真正到了老年时期。

ཨ་ཀྱ། (1)འབྲོང་གི་དུ་ལས་བཟོས་པའི་ར་ལུགས་ཀྱི་ཤ་འཇོ་སྟོད་ཀོར་བྱང་ལུགས། 挤乳容器。藏北牧民用野牛角制成挤羊奶的容器。(2)སྐོད་ཀྱི་ཅི་བཀོ་ཅིག 诃子，藏青果：ཁ་ར་ཆུང་ཡང་བཟང་བྱ ཨ་ཀོག་ཆུང་ཡང་མཆོད་ཡོས། 诃子虽小是良药，花朵虽少作供品。

ཨ་ཀྱ་ཤེམ་བོ་ལྕུག་མང། ཁ་ར་རིགས་ལྟེའི་ཡ་ལུག་ཞེག་སྟེ། རྡ་བསྐལ་ལ་ཁ། ནུས་པས་ཅིས་པའི་ནད་དང་། ཅིས་གདོན་ཐུ་འཇེ་ལ་ཐན། 千沟诃子。五种诃子之一。味涩而苦，功能治小儿诸病、中邪魔及营养不良引起的胀鼓病等。མིང་གི་རྟགས་ཀྱངས་ལ་མཆུ་སྐྱང་དང་མཆུ་རིང་རྡ་།

ཨ་ཀྱ་མཆུ་སྐྱང་། སྐོད་ཁ་ར་ར་མཆུ་རྟོད་བོ་ཅན། 尖头诃子，尖头藏青果。

ཨ་ར་འཇེགས་མེད། ཁ་ར་རིགས་ལྟེའི་ཡ་ལུག་ཞེག་སྟེ། རྡ་བསྐལ་ལ། ཚ་ཞིང་ཁ་བ། ནུས་པས་གདོན་དང་ཐུབ་པར་དུ་མེག་ལ་ཐན། 无畏诃子。五种诃子之一。味涩，辛而苦，功能治邪魔及眼病。

ཨ་ར་བདུད་རྩི་ཤ་མཐུག ཁ་ར་ཤ་ཆེན་གྱི་མིང་གི་རྟགས་གྲངས་ཤེག 肥诃子的异名。

ཨ་ར་རྣག་ཆུང། ཁ་ར་འཇེགས་མེད་ རྒྱ་ལྟེའི་རིགས་ཤེག 无畏诃子的异名。

ཨ་ར་རྣམ་རྒྱལ། ཁ་ར་རིགས་ལྟེའི་གཙོ་བོ་ དང་ཤེད་དུ་དགོན་པ་རྣོར་བ་ལྟ་བུ་ཞེག་སྟེ། རྡ་དྲུག་དང་ལྡན་པ། ཞུ་རྩེས་གསུམ་དང་། ནུས་པ་ཆགས་ཚང་པ། ཡོན་ཏན་བཅུ་བདུན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ། ནད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཐ་ན་མེད་པ་ཞེག་གོ། 尊胜诃子。五种诃子中最为稀有珍贵者。全具六味三性八效十七种功能，药效最上，能治百病云。

ཨ་ར་བཟེལ་བྱེད། ཁ་ ར་ རིགས་ ལྟེ་ ཡ་ ལུག་ཞེག་སྟེ། རྡ་བསྐལ་ལ། བག་ཚམ་མངར་བ། ནུས་པས་ཆ་འབྱུབ་པ་དང་། ལུས་བརྟན་པར་བྱེད། 补养诃子。五种诃子之一。味涩微温，功能能愈合疮口、发育体格。

ཨ་ར་ཀ། 〈ཀཱཏཀཱ〉 ཤིང་སྐོན་ཞེག 诃子。俗名藏青果。使君子科药用植物名。梵音译作诃黎勒。མིང་གི་རྟགས་ལྟེ་བ་ཆུ་བྱིན་བྱེས་དང་། བཅུད་ལེན། འཇེགས་མེད། བདུད་རྩི་གསེར་ལྟེན། དད་འདོད། དད་མེད། ཚན་པ་ཅན་བཅས་སོ།

ཨ་རྩ་རིགས་ལྟེ། ཁ་ར་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ཁ་ར་འཇེགས་མེད། ཁ་ར་ཤ་ཆེན། ཁྱ་ར་འཇེལ་བྱེད། ཁ་ར་སྐོས་པོ་སྐུལ་མང་ལྟེའོ། 五种诃子，

尊胜诃子、无畏诃子、肥诃子、补养诃子和干沟诃子。

ཨ་རུ་ཀ་ཆེན། ཨ་རུ་རིགས་ལྔའི་ཨ་ཀུལ་ཞེག་སྟེ། རོ་བསྐོ་ལ། མངར་ཞིང་སྐྱུར། ནུས་བསལ་ལུས་ཀྱི་ཁ་ཆོལ་ཆུས་ཤིང་ལུས་སྟོབས་ཉམས་པ་གསོ། 肥诃子。五种诃子之一。味涩，甘而酸，功能增长体内肌肉脂肪，补养体力。

ཨ་རུ་ཤིང་། ཤིང་སྐན་ཞེག 金丝梅。土名通耳红。金丝桃科，药用植物名。

ཨ་རུ་གསེར་མདོག ཨ་རུ་ར་སྟེ་དང་། ཁྱད་བར་དུ་འཕེལ་བྱེད་ཆུས་བའིའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 黄诃子。特指补养诃子的异名。

ཨ་རྡེ། (1)ཨ་མཚན་བའམ། རེ་བ་བྱེད་པ། 多么。表惊奇、愿望的语气词：གཅུགས་པོ་བའི་གང་བྱང་ན་ཨ་རེ་སྐྱིད། 身体健康多么快乐！ བྱ་ཨ་མ་དང་ཕྱད་ན་ཨ་རེ་དགའ། 儿子会到父母何等高兴！ ས་ཆ་དེ་ཨ་རེ་མཛེས་པོ་ཞེག་འདུག 那是一个多么美好的地方！ དེ་རིང་ཐོག་པོ་དང་ཕྱད་པས་ཨ་རེ་དགའ་བ་ཞིག་བྱུང་། 今天见到了朋友，多高兴啊！ (2)ཟོས་གཏོང་མི་བྱ་བའམ། གཅེས་པའི་ཚིག 表珍视爱惜的语气：དངོས་སྐྱེ་འདི་ཨ་རེ་ཁང་པ་དཀོས་པའི་གཅེས་རོང་ཤིན། 这件东西是多么珍贵的宝贝哟！ (3)ཉེ་ཅང་འགྱེད་པའི་ཚིག 表极端懊悔的语气：རོང་འཁྲལ་བྱུང་བ་ཨ་རེ་ཁང་པ། 犯了错误多么后悔！

ཨ་རོ། ན་ཚ་མི་བཟོད་པའི་གཅོང་སྒྲ། 病中呻吟声。

ཨ་རོག་ཁྱེ། ནད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག 愿平安无恙！

ཨ་རོགས། གྲོགས་པོ། 朋友，友人：ཨ་རོགས་མདའ་འདྲ་བྱས་ན་མདའ་འདྲ་ཁྱེད། གཞུ་འདྲ་བྱས་ན་གཞུ་འདྲ་ཁྱེད། 朋友直，我报之以箭；朋友弯，我报之以弓。

ཨ་ཀ། ཨ་ལ་ལ་དང་འདྲ།

ཨ་ཀ་ངཱ་ཀ། དམན་པའམ། ཐེབས་ཆག 一般，平常，将就，凑合，差劲，拙劣：སྐྱས་ཚད་ཨ་ལ་བ་ལ། 质量平常。 ཡིག་གཟུགས་ཨ་ལ་བ་ལ། 字迹不好。 རོ་བཅུད་ཨ་ལ་བ་ལ། 味道不佳。 ལས་ཀ་བྱེད་སྟངས་ཨ་ལ་བ་ལ། 工作方式一般。

ཨ་ལ་སྐྱ་ཤུན (ཤིང) ཁྱི་ཤིང་ཆངས་མ་ཅན། 癞皮树。一种有刺的树。

ཨ་ལ་ལ། ངོ་མཚར་བ་དང་། དགའ་བའི་ཚིག 哎呀呀，啊哈哈。表欢乐惊喜的语气词：དུས་ཆེན་ཞེན་འབྱེལ་མཛད་སྐོ་ཨ་ལ་ལ། 节日庆祝典礼！ ཨ་ལ་ལ། སྐྱེས་གཟུགས་མཛེས་པ་ཉ་མོ་དང་འདྲ་བ་ལ། 啊哈哈，象天女一样美丽呀！

ཨ་ལ་ལ་རྩོ། ཨ་ལ་ལ་དང་འདྲ།

ཨ་ལ་ལའོ། ཨ་ལ་ལ་དང་འདྲ།

ཨ་ལ་ཡིན་བཀྲིལ། (ཚིག) གང་ཡོད་ཡོད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ། 全部集中，统统汇拢。

ཨ་ལཀ་ཅོག་ཏྲང་། (སྐད) ཨཚོ་སྡེ་རིང་། 阿拉淖尔，鄂陵湖。

ཨ་ལཀས། (ཚིག) (1)སྐུལ་བའི་སྐུ། 活佛。对转世喇嘛的称号。(2)གཞན་ལ་གུས་པ་ཞུ་བའི་ཚིག 啊啦。表示恭敬的语气词：སྐུང་ཀི་ལག་པ་ཆག་ཀྱང་། ར་ལ་ཙ་ལགས་མི་ཞུ། 野狼腿虽断，不向羊致敬。

ཨ་ལངཀ། སྐིན་བུ་ཙ་ལང་ཀ་ཞེས་སོ་ལ་དུག་ཅན་བ་ཐུ་བའི་དུག་གི་ཁོངས་ཤེག 阿郎迦。虫名。牙齿有毒，属流行病毒类。

ཨ་ལན། བོས་ པའི་ལན། 回应，回响，回答，答应：ཨ་ལན་སྒོག་པ། 答应，吱声。 ཨ་ལན་འདེབས་པ། 响应，回应。སྐད་གཞང་བོས་བོས་ནས་ཁོས་ཚ་ལན་འཕྲིན་པ་ཐོས་བྱུང་། 高声呼喊，听见他答应了。

ཨ་ལའི། དྲན་སོས་བའི་ཚིག་ལ་ཏོ་བའི་ཨ་ལས་དང་འདྲ།

ཨ་ལས། (1)ཨ་འདོད་བའི་ཚིག 啊，唉。不耐烦的斥责声：ཨ་ལས་དེ་འདྲ་བྱས་ན་འགྲིགས་ཀྱི་མ་རེད། 啊，那样做就不合适了！ (2)དྲན་སོས་བའི་ཚིག 啊。回忆起来的发语词：ཨ་ལས་དེ་འདྲ་ཡིན་བར་གཞི་ནས་ཏ་ཏོ་བྱུང་། 啊，这才知道是那样一回事！

ཨ་ལས་ལ་ཨོ། ཀླུ་གཏོང་སྐབས་ཀླུ་ཚིག་གི་ཚའི། 咿咿喔喔。一种歌调，唱时有腔无词。

ཨ་ཁི། ཚུ་ལེ་དང་འདྲ།

ཨ་ཀུ། (ཕུལ) བྱིས་པ། 娃娃，小孩：ཨ་ཀུ་མ་དྲངས། ཨ་མས་ཀྱིབས་ཨོང་། 娃儿莫哭，妈妈就来。

ཨ་ཀྱང་། ཨ་ཁོང་དང་འདྲ།

ཨ་ཅི། (1)འཕྲུ་ལས་ཀྱ་རེའི་ཚིག་རྟེ་ཐལ་ཆེད་ཐྱིས་པའི་ངཁ 阿咧。表示讥诮。ལེ་字读音较长。多用以对小孩逗趣：ཨ་ལེ་ངར་རེ་ཚ།阿咧，羞啊！ཨ་ལེ་ཁ་སྐྱེངས། 阿咧，多不好意思啊！ཨ་ལེ་ཞིབས་འདྲེན་པ། 阿咧，丢人啊！ (2)རྩང་ཟད་ངང་པཁྱིང་བའི་དོན། 暂且，姑且，且先。表稍延一段时间的语气。ལེ་字读音较短：ཨ་ལེ་བཞུགས་དང་། 且请宽坐一会！ཨ་ལེ་བཞེས། 且先请吃一点！ཨ་ལེ་སྒུག་རོགས། 暂且等一会！

ཨ་ཆོ་ཀྱོག་ཆོ། མི་འདོད་བའི་རྣམ་འགྱུར། 躲闪，推诿：ལས་ཀ་གང་བཅོལ་ལ་ཨ་ཆོ་ཀྱོག་ཆོ་ཟེད་ཀྱི་འདུག 对托付的事总是躲躲闪闪的。

ཨ་ཆོག (1)ཐང་རྩེད་འགྲེ་སྐྱོག 打滚，翻身：རྟ་རྡེལ་ཀྱིས་ཀྱེ་མའི་སྟེང་དུ་ཨ་ཆོག་རྒྱག་པ། 马骡在沙上打滚。(2)ཁ་གཏིང་བཟེ་སྐྱེར། 翻转：ཐྲེ་མར་བསྒམས་བའི་ཚར་མ་ཨ་ཆོག་རྒྱག་པ། 翻晒禾穗。འདི་ནི་ལག་པ་ཨ་ཆོག་རྒྱག་པ་ལྟ་བུའི་ལས་ཤ་ཟ་ཞིག་ཡིན། 此乃如反掌之易事。མཚན་མོར་གཏིང་མ་ཀྱག་ནས་ཨ་ཆོག་ཡང་ཡང་རྒྱག་པ། 夜不能寐，辗转反侧。

ཨ་ཆོང་། (1)འཇུ་སའམ་འཚང་སའི་སྐོར་སྐོར། 圆环，扣子。器物上作把手的环套等：སྒོའི་ཨ་ཆོང་། 门环。ཟངས་ཀྱི་ཨ་ཆོང་། 铜环。ཤྱིའི་ཨ་ཆོང་། 刀环。ཞགས་བའི་ཨ་ཆོང་། 羁索环套。(2)རྣ་རྒྱན། 耳环：གསེར་ཀྱི་ཨ་ཆོང་། 金耳环。(3)(ཕུལ) གསེར་དངུལ་ཀྱི་སོར་རྒྱན་རིན་ཆེན་ཀྱི་ཐུ་ཅན། 戒指。用金银等制成，镶嵌珠玉宝石的小环，套在指上留作纪念或用作装饰。

ཨ་ཆོང་ཁ་ཐེ། རྒྱབ་དང་བཤང་ལམ། 肛门。

ཨ་ཆོང་སྐྲོར་ཨོ། (1) གསེར་ དངུལ་ རྡོ་ སོགས་ཀྱིས་བཟོས་བའི་ རྣ་ རྒྱན་ རྒྱས་པ། 圆耳环。金银铜等所制圆形耳饰。(2)ཟངས་ ལྕགས་ སོགས་ལས་བཟོས་བའི་ཐག་ལུང་རྒྱུད་ཐྲེད་སྐྲོར། 套环。铜铁等制成，用以贯穿绳索的圆环。

ཨ་ཆོང་འཕྱལ་རྩེད། ཨ་ཆོང་གནམ་དུ་འཕངས་པ་དཀྱུག་བའི་རྩེར་འཁོར་ཏེ་ཤར་མེ་ལྟུང་བ་སོགས་ཀྱི་འཕྱལ་རྩལ་སྟེ་ཚོགས་ཐྲེད་བའི་རྩེད་མོ། 飞环。将圆环抛至空中，用棍尖旋转不让落地的一种杂技。

ཨ་ཆོང་མེ་ཆོང། བའི་ཞིང་སྟོམ་ལ་མཐའ་ཡངས་པ། 平坦广阔：རྡོ་ཐང་ཨ་ཆོང་མེ་ཆོང། 广阔平坦的草原。

ཨ་ཆོང་ཡང་ཆོང། (1)ཨ་ཆོང་དུ་རྒྱར་ཡང་ཨ་ཆོང་བརྒྱས་བའི་དཀྱིབས་དང་རྣམ་པ། 连环。环环相扣，一环套一环：ལྕགས་ཐག་ཅིག་ཨ་ཆོང་ཡང་ཆོང་དུ་བརྒྱས་པ། 一条铁链，环环相扣。(2)བསྐྱར་བྱེས་ཐྲེད་པ། 重叠，重复：ཚིག་གཅིག་གཉིས་གཅིག་ཨ་ཆོང་ཡང་ཆོང་བྱས་ནས་བཤད་པ།

一句话，反来复去地说。

ཨ་གཡག (ཨཝ) ཨྱོགས་པོ། 朋友，伙计。呼唤好友语。

ཨ་གདངས། (1)ཡིག་ཨི་གའི་ཨ་ཐུང་གི་དོད་བོད་ཨིག་གི་ཆིག་ཀད་རིང་པོ་ལྟ་བུ། 垂直符。乌尔都文短音ཨ་字常写作"ا"形。(2)ཨ་ཐུང་ཀད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན། 形如垂笔的短音ཨ་字。

ཨ་ཁྱིང་། (ཨཝ) རྒྱ་གཅོད་ཟེར་གཏན་ཡོང་དང་འཁོར་གཏན་དང་འཇེད་གཏན་སོགས། 门闩，顶门杠。横闩或旋转闩，关紧门扇的工具。

ཨ་ཅེ། ཨ་བཏགས་ལེགས་གས་གཉིས་པ། 阿喜。上品哈达，第二等哈达。

ཨ་ཤོ་ཀ། (ཤེགས) ཤིང་ཙུ་ངན་མེད་དང་། རིའི་མེ་ཏོག 无忧树，阿输伽树，无忧树之花。

ཨ་ཤོ་གཆུང་། (ཤེགས) རྟ་ཡི་རྡི་ཅན་ཏེ་བ་སྐྱའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག 马粪。喜马拉雅紫茉莉别名。

ཨ་ཤོམ། མ་རྟོག་བའི་ཚལ་རྟོག 玉蜀黍。

ཨ་ཤུ་ཀ། ཨ་ཤོ་ཀ་དང་ཨའུ།

ཨ་ཤུ་ཁུ་ང། (ཤེགས) རྟ་ཡི་རྡི་ཆུ་སྐྱེ། དངུལ་ཆུ་བཅོ་བཀུ་ཆེན་མིའི་སྐབས་སུ་མཁོ་བའི་དུག་འདོན་ཟིན་ཀྱི་ཇས་ཤིག 马尿。冶炼水银所必需的一种消毒剂。

ཨ་ཤུ་ཁམ། (ཤེགས) རྩྭ་སྨན་ཞིག 百部。百部科，药用植物名。

ཨ་ཤུ་བྷ། (ཤེགས) རྡོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོ། 金刚座菩提树，阿输陀树。佛陀伽耶菩提树。

ཨ་ཤུ་ཇི། (ཤེགས) ཆུ་རྡུལ་དཀྱུ་པ། 藏历九月。

ཨ་ཤྭ་ཏརྞ། (ཤེགས) རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་སྲིད་ཟུང་བདུན་ཀྱི་ཨ་ཁྱལ། 骏马宝。佛教所说轮王七宝之一。

ཨ་སའམ། (1)ཐང་གར་པོའམ། ཐུག་པ་སྐྱོ་མ། ཐུ་ཐང་། (2)བོད་ཀྱི་སྐྱོ་མཆམས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག 藏南一地名。

ཨ་སུ་ར། (ཤེགས) ལྷ་མ་ཡིན། 阿修罗，非天。

ཨ་སོ། ཨ་མོ་ག་དང་འདྲ།

ཨ་སོ་ཀ། བྱང་ཤེད་ཀྱི་མཚན་མར་གནས་པའི་སྲིན་བྱ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནད་དུ་ཕྱུར་ན་མཚན་མ་སྐྲང་སྟེང་གཡའ་ཐ་བྱེད་པ་ཞིག 阿索迦。寄生阴道中的微生虫名，此虫为病则阴道肿痒。

ཨ་སོ་ལི་ཀ། ལག་པའི་གྲུ་ཁྲག་དུ་ཡོད་པའི་སྙིང་དང་འབྲེལ་བའི་འཕར་རྩ་ཞིག 阿索利迦。手肘内弯部分与心脏连接的动脉之一。

ཨ་སྐྱ། (ཨཝ) མའི་སྐྱེན་མོ། 姨，姨母。母亲的同胞姊妹。

ཨ་གལ་ཆ། གསར་འདོད་དམ། གསར་འགྱོགས་ཏེ་དངོས་པོ་གསར་འཇིས་རིགས་ལ་དགའ་སྙང་ཆེན་པོ་བྱེད་པ། 爱新鲜，喜新好奇，喜新厌旧；མཇའ་བཤེས་ཨ་གསར་ཆེ་ན་ཡུན་རིང་མི་འགྱོང་། 喜新厌旧的友谊，不能持久。ཨ་གསར་རྒྱུ་འགྱུར། 见异思迁。 ཨ་གསར་བྱེད་པ། 喜好新奇。ཨ་གསར་ཚ་པོ། 惟新是求，爱好不专。ཨ་གསར་རྟ་ལས་མགྱོགས། མཐུག་མ་ཡུག་ལས་ཐུང་། 喜新好似快马，持续短于羊尾。喻意志不坚，喜爱不专。ཨ་གསར་སྐྱེན་མའི་མེ་ལྟེ་དེ། འབར་སྐབས་དྲི་རྩང་འབར་ཡུན་ཐུང་། 贪新弃旧三春柳，烧时暖和不经久。喻热情短暂。

ཨ་ཧ། (1)གད་སྐྱ། 阿哈。发笑声；ཨ་ཅ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེད་པ་མཐོང་ན་དགོད་རེ་གོང། 阿哈，看见你的动作就好笑！(2)ཅ་ལས་བའི་ཆིག 阿哈。惊叹声；ཨ་ཅ་དེ་འདྲའི་མགྱོགས་པ་ལ། 阿哈，那么快呀！

ཨ་ཅ་ཅ། ཨ་ཅ་དང་འདྲ།

ཨ་ཇང་། ཨེ་སི་ལ་སྐྱབས་ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འགོ་འཛིན། 阿訇。伊斯兰教主持教仪、主讲教

义的人。

ཨཨ་རྟོ། ཨ་མཚན་བྱེད་པའམ། ངོ་མཚར་བའི་ཚིག 喔唷，惊奇声：ཨ་རྟ་ངོ་མཚར་མིད་དུ་བྱུང། 真稀奇！ ཨ་རྟ་དེ་འདྲའི་སྡིང་རྗེ་བ་ལ། 喔唷，多么可爱呀！

ཨ་རྟོ་ཆེ། ཨ་རྟ་དང་འདྲ།

ཨ་ཧྲང་དུ་ཧྲང་། གནམ་གྱང་རྒྱ་ཆེ་ཤོས། 最冷，极寒：དགུན་ཨ་ཧྲང་དུ་ཧྲང་། 冬季极寒时。

ཨ་ཐུག་ཅ་ཐུག ཤེགས་ཤོས་སམ། བཟང་ཤོས་གང་ཡིན་པ། 顶呱呱，最好的：ཚོང་ མིག་ ཨ་ཐུག་ཅ་ཐུག 特级商品。

ཨྃ་གི་མཆ། (ཤེགས) འཇོག་གས་བྱེད་པ། 媒介词，附益词。梵文加于词中以作拼合者。

ཨྃ་ཙནྡ། ཨ་ཙ་ན་དང་འདྲ།

ཨྃ་བྱ་དེ་ཤུ། ཨཉ་དེ་ཤ་དང་དོན་གཅིག

ཨྃ་ཡིག (ཤེགས) ཨ་ཐྲེང་རྒྱ་དཀྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ། 元音组，全体元音字母：ཨྃ་ཡིའི་ཧྲེ་ཚན། 元音组。

ཨྃ་ཡིག་ཀྃ་ཡིག (ཤེགས) ཨ་ཐྲེང་གེ་ཐྲེང་ངམ་དཀྱངས་གསལ། 藏文元音字母组和辅音字母组。

ཨྃ་ཡིག་དང་པོ། མི་ཀུའི་མིང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨྃ་ཡི་གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ། བཞི་པ་བཅས་ཀྱང་ རིགས་ འཇུ་ ཚིག 第一元音。指元音ཨི་及其代符ི་ཀྱ་二者。以下三元音照此类推。

ཨྃ་ཡི་བཞི། བོད་ཡིག་དཀྱངས་བཞི་སྟེ་ ཨི་ ཀུ་ ཨེ་ ཨོ། 藏文四元音：i、u、e、o。

ཨྃ་ཡི་གསལ་བྱེད། བོད་ཡིག་ཨྃ་ན་ དཀྱངས་ཀྱི་ བྱ་བ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཨི་ཀུ་ཨེ་ ཨོ་ བཞི་གའི་ སྐྱ་དང་ཡིག་གཟུགས། 元音标帜。藏文ཨི་ཀུ་ཨེ་ ཨོ་四辅音及其符号ི་ཀྱ་等。

ཨྃ་ཡིའི་ཐུ་བ། དཀྱངས་ ཡིག་གི་ བྱེད་ལས། 元音的作用。

ཨཀ་བ། (ཁམས) ལྷུང་བའམ། ཟགས་པ། 坠，失落：ཤིང་རྩེ་ནས་ཤིང་ཏོག་ཨཀ་པ། 果实从树上落下。རི་ཁྲོམས་ནས་ཆུ་རྡོ་ཨཀ་པ། 碾石从山坡滚下。བཏུན་བཏུན་བྱས་ན་མ་གཏོགས་ཨཀ་འགྱོ་བྱེད་། 不小心就会失落。

ཨཀ་ཚོམ། ཨཀ་ཚོམ་དང་འདྲ།

ཨཀ་ཐ་བ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ། 疑惑，疑虑。

ཨཀ་རེངས། (ཁམས) གཤེ་གཤེའམ། རྡེག་རྡེག་གཏོང་བའི་ཐྲ་དགས་ཏེ་བཀའ་ བཀྱོན་ གནང་ བའི་ སྐྱ་ཙམ། 谴责，申斥。责备的口气：བཀའ་ བསྒབ་ཀ་ལ་མ་ཉན་ན་ཨཀ་རེངས་ཡོང་། 不听劝诫，会受谴责。སྤྱི་ རྫས་ འབྲོ་ བཏགས་ ཏུ་ བཏང་ ན་ ཨཀ་ རེངས་ཡོང་། 浪费公物，要受到申斥。

ཨཀ་ཡིག ཤིང་སྐྱེས་ཞེག རྡེ་རུ་འབེབས་ པ་ དང་ སྟོང་འཇགས་པའང་ ཡིན། 茯苓。球状子器菌科，药用植物名。有利尿、镇静的作用。

ཨཀ་སྦྱ། (ཤེགས) དྲང་སྲོང་རྡེ་ཀྱིའམ་སྐད་ མ་ ཞེག 金星，阿伽萨达仙人。

ཨང་། 语气词。(1)བསྒུལ་མ་གཏོང་བའང་ མཆོད་ རྟེན་ཆོག་ཤྱོགས་ཤེག 啊。一种表祈使的语气词：ཉེགས་པར་ཉོན་ཨང་། 好好地听啊！ སེམས་ལ་ཞོག་ཨང་། 放在心上啊！ (2)ཅི་ཚོམ་ཟ་ བའང་ མཆོད་ རྟེན་ཆོག་ཤྱོགས་ཤེག 呢，呀。表疑问的语气词：ཁྱོད་ཅི་ ལ་མི་འགྲོ་ ཨང་། 你为甚么不去呢？(3)ལན་སྒྲ་ མཆོད་པའི་ སྒྲ། 唉，嗯。表示答应或同意：མ་ཨེས་བོས་ཀྱང་ ཨང་མི་ སྨྲག 母亲呼唤，也不嗯一声。

ཨང་ཀ། ཨང་ཀེ་དང་འདྲ།

ཨང་ཀྱི། མང་ཐུང་ངམ་ རྩ་ ཐྲེའི་ མཆོད་ རྟེན་ རྩེས་

གྲངས། 数目，数字，数次，号数，序数。表示多少、前后的次序：མི་གྲངས་ཀྱི་ཨང་གི་མང་། 人数多。ཁང་མིག་གི་ཨང་གི་ཉུང་། 房间少。འབོར་གྲངས་ཨང་ཀྱི་དང་པོ། 头等数量。སྒྲུས་ཚད་ཨང་ཀྱི་འབྲིང་བ། 中等质量。ཨང་གི་ཐ་མའི་ཁོངས་གཏོགས། 属于末等。ཨང་གི་ལེན་པ། 及格，够格。ཨང་ཀྱི་བཀོད་པ། 挂号。

ཨང་ཀྱི་ཧ། (ཟེས་གས) ཆུ་ཕོ་སྤྲེལ་ལོ། 水猴年，壬申年。

ཨང་གྲངས། ཨང་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཀོད་པའི་ གྲངས་འབོར། 数，数目，号码；ཨང་ གྲངས་ འབོད་པ། 喊号，叫号。ཨ་གྲངས་འཁོད་པ། 登记，编号。ཨང་གྲངས་སྒྲིག་པ། 排号，对号。

ཨང་འཐབ་ཐག (རྟིང) ཆུང་སྐོམ་ མཁན་ སོགས་ཀྱི་ དོད་ མ་ ཡུ་ གྲང་། 短裤。修气功者所着裤管很短的下衣。

ཨང་ཀློག (ཚུལ) རེ་ བ་ རྟེད་ པའི་ བརྗ། 设想，盼望，希望；ལག་སོན་ཡོང་བཞག་པའི་ ཨང་ ཐུན་ མ་བྱེད། 莫以为已经到了手！

ཨང་ཁྲ། ཨང་ཐག་གི་དོད་ཏྲ། 裤裆。修气功者所着短裤的三角裆。

ཨང་ཁ་གས། ཨང་གྲངས་མཚོན་ བྱེད་ ཀྱི་ བརྡའམ་ ཡི་ཀེ་ སོགས། 号码。代表数目的字母、符号等。

ཨང་རྩིས། རྩིས་ཀྱི་ བྱེ་ བྱག་ རྩི་ལྟེ། སྐྱོན་ འབྲི་ སྒྲུང་ བཅོད་ སོགས་ཀྱི་ རྩིས་ རྒྱག་པ། 算术，笔算。加减乘除的运算。

ཨང་ཤིག (1)གྲངས་ ཀ་ མཚོན་ བྱེད་ ཀྱི་ བརྡ། 数字，数目字。(2)རྩོན་ འཇུག་ དང་ རྩེས་ འཇུག་ མིང་གཞི་ སོགས་ཀྱས་ བྱེད་ ཅི་ མ་ མ་ བྱིས་ བར་ ཨང་ ཀྱས་ ཚབ་ བྱས་ ནས་ བྱིས་ པ་ ཞིག

༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨
ཀ་	ཁ་	ག་	ང	ཅ་	ཆ་	ཇ་	ཉ
༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦
ཏ་	ཐ་	ད་	ན	པ་	ཕ་	བ་	མ
༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤
ཙ་	ཚ་	ཛ་	ཝ	ཞ་	ཟ་	འ་	ཡ
༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠		
ར་	ལ་	ཤ་	ས	ཧ་	ཨ		

号码字。

藏文三十字母。用数字一至三十次第编号。书写藏文时，前加、后加、上加、下加、语基等不用字母，但用相应数字凑成的一种密码文字：

:སྒྲིག། ༡༨་༣་༢༨:ཚོགས། ཤི.ཧ:རིང་། ༢༦་༣་༢༨:ལུགས། 社会主义。

ཨང་རྟགས། ཨང་འགའ་ རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུས་ཚིག

ཨང་རྟས། ཨང་རྟག་དང་འདྲ།

ཨང་ལན། བདེ་ལན། 回答，答复；ཨང་ལན་ ཐུག་པ། 得到回信。ཨང་ལན་གསལ་ལ་མ་གསལ། 含糊不明的回答。ཨང་ལན་གྲུང་པ། 简单的答复。

ཨང་གསངས། ལས་ག་དངོས་གཞི་ བྱས་ཚོག་ཚོག་ཀྱི་ སྟོན་འགྲེས་ཀྱ་ སྒྲིག 预备，准备。准备着。事前的安排：དགའ་བསྟི་ཨང་གསར་ བྱེད་པ། 安排欢迎。འཇོངས་ཚོག་གི་ཨང་གསར་ བྱེད་པ། 准备迎击。

ཨང་གསར་སྒེ་ ལེན། ཀྱབས་ གསར་ དང་ ལེན་ ཀྱས་གང་ཨང་ བྱས་ ཚོག་ཚོག 戒备，随时作好准备；དཀྱ་བོས་ཆུང་ཆོལ་ ནས་ བྱས་ ལ་ དེ་ ལན་ དེ་ འཇལ་ བྱེད་ ཀྱུང་ཨང་ གསར་ སྒེ་ ལེན་ ཡིན། 无论敌人何时进攻，都要随时准备还击。

ཨཇྲི་ང། ཨང་ཀི་ རྡེ་ འབྱི་ ཆུལ་གཞན་ ཞིག

ཨན། 名词。(1)ཨན་ སྐྱོང་ ཁྲི་ ཆུབ་ རྟུས་ དང་ བོའི་ ཚིག། 第一节脊椎，第一节脊梁骨。(2)ཨན་ གཏད་ ཀྱི་ བསྒྲུས་ཚིག

ཨོན་ཁྲོག། (རྡོང་) ཏེགས་བམ་གྱི་ གཞིའམ་ སྟེགས་བུ། 书架，书桌。

ཨོན་ཀ་སྒྲ། (ཤེགས) མཐའ་གནས་ཡི་ག་ བཞི་ སྟེ་ ཡ་ར་ལ་ཤ། 旁边四字。梵文字母 ཡ་ར་ལ་ཤ。

ཨོན་ཀར། ཨན་དར་དང་འདྲ།

ཨོན་གཏད། རྐང་དུས་ཤིང་ལས་བཟོས་བའི་ཀང་བ་ འཆིང་ ཁྲད་ གྱི་ བཙོན་ ཆས་ ཤིག 锁脚枷。预制两孔，套着双脚的木枷。旧时刑具之一。

ཨོན་སྒྲོང་། མཇིན་པ་ཨེན་ཙམ་སྐྱེ་བའི་ ཆ་ སྐལ་ཆེགས་འབྱུང་པོ་ ཞིག་འབྱུང་བས་དེ་ལའོ། 第一脊椎。微俯颈部即可从颈项后部皮下扪得的最上脊柱圆形棘突。

ཨོན་དཀྱིལ། 〈ཨིནྡྲ་ནཱི〉 རྡོ་རོང་བྱའི་རིགས་རྫོན་ཀོ་ཞིག 映青，帝青宝。一种蓝色宝石。

ཨོན་དར། ཨན་དར་དང་འདྲ།

ཨོན་ཐང། (ཁམས) (1)ཤ་སོགས་ གཏུབ་ གཤི་ ཤིང་ལེབ། 案板，刀砧板，剁肉木板。 (2)མཆོད་གཏོར་ སྒྲིག་གཤི་ཤིང་ལེབ། 供品底座。陈列供神食品的木板座。

ཨོན་བང་། འང་བན་དང་འདྲ།

ཨོན་ཚིགས། ཏྲི་དུས་དང་ཐིའི་ཆིགས། 第一节脊椎。

ཨོན་ལ། ལ་ཞིག ཐོད་རང་སྐྱོང་ལྷོངས་ཀྱི་རྒྱ་ ཐོག་རྩོང་ཀི་ནུབ་ཏུན་དུ་ཡོད། མཐོ་ཚད་ཀྱ་མཆིའི་ངོས་ནས་སྟེ་ ༥༣༡༦ཡོད། 安拉。山口名。在西藏自治区日土县西部，海拔 5316 米。

ཨོབ་ཙོང། གནས་སྐོང་པ། 香客。朝圣进香的人：ཨོབ་ཙོང་ལ་ཡང་བ་མ་རེད། རྟག་ཁྱས་ལ་ཤ་ཚ་བ་རེད། 不是关心香客，而是垂涎包裹。喻近“醉翁之意不在酒”。

ཨོབ་ཀྱང་། (ཁམས) སྡེ་ཀ། 摔交，角力，摄交：ཨོབ་ཀྱང་འཆང་། 摄交。མི་གཉིས་ཨོབ་ཀྱང་ཚད་པ། 二人角力。

ཨོབ་བཀྲབ་པ། (ཁམས) གཞན་ནོར་ཀྱས་བས་བླངས་པ། 强取他人财物。

ཨོབ་ཀྱ། ཨ་ བྱའི་ རྐ་ ཅྱི་ཀྱ་ ཞེག་ སྟེ། ཨ་ བྱ་དང་ མཉམ་དུ་སྡོད་བའི་ ཅྱི་ཀྱ་ཞེག 地麻雀。盛产于康藏高原，常与一种无尾地鼠同穴而居。

ཨོབ་པ། (ཁམས) (1)ཀྱས་སེམས་ཀྱས་འགྲེག་པ། 强取，豪夺。恃势强占：ཐུ་ནོར་ཨོབ་པ། 强取财物。ཨོབ་བཅི་ཀོག་བཏུག 存心强夺。དབང་ཆ་ཨོབ་པ། 夺权。(2)གྲང་བས་འཁོབ་པ། 冷僵。冻得麻木不仁：ལག་པ་འཁྲུགས་ནས་ཨོབ་སོང་། 手冷僵了。

ཨོབ་ཨག (ཁམས) ཆུ་འཁོར་ཀྱི་སྐྱེང་དུ་བསྣར་ནས་ རྩམ་པ་འཕྱག་ཅྱད་ཀྱི་ ཤིང་། 磨盘刮子。挂在水磨上刮走糌粑的木块。

ཨོབ་ར། ཅ་ཅའི་ཅྱ་ བྱག་ཅིག 无尾地鼠。盛产于康藏高原，常与一种地麻雀同穴而居。

ཨོབ་ཧིལ། (ཁམས) ཐང་མིན་ སྐར། 现金，现钱；གཞིང་དཀྱལ་ཨོབ་ རིལ་ མཛོད་ དུ་ སྐས། 金银藏库中。

ཨོམ་ཀྱིང་། (ཁམས) (1)ཀོང་ཙའི་ ཀ་ ཁྱི། 竖耳猎犬。西藏工部地区所产之猎犬。 (2)ཨ་མཆོག་ ཀྱོང་ ཀྱོང་། 竖耳朵。(3)རེ་ བ། 希望：སྟོང་ བས་མ་ཀྱི་ཨམ་ཀྱོང་ མ་ཅྱད། 不要空想！

ཨོམ་ཁྲལ། སྐར་ཙོད་ས་གནས་ཐྱིད་ གཞུང་ སྐབས་ཙོད་འབྱོག་ཕྱུགས་རིགས་སྐྱིའི་ཨ་ མཆོག་ཀི་ཀྱངས་ཀྱོང་ལ་ གཞིགས་ནས་ བཀལ་ཁྲལ་ཚའི་ཁྲལ་ཞུགས་ཀོག 耳朵税。原西藏地方政府按牲畜耳朵数目所征税金。

ཨོམ་ཀྱག ནོ་གོག་ཀི་རྩེ་ མོ་ མར་ ཀྱག་པ། 卷耳朵。

ཨོམ་ཆས། ཨ་ མདོའི་ ཚོད་ ཆས། 青海藏族男子服装。

ཨོམ་ཚོག (ཁམས) ནོ་བ། 耳，耳朵。

ཨཟའ་མཆོག ཨཟའ་ཆོག་དང་འདྲ།

ཨཟའ་བསྐལ། (ཕྱི།) ཨ་ མཆོག་ ཏུབ་ ཐུགས་ སུ་ བསྐལ་བ་སྟེ་ རེ་བ་ཟད་པ། 贴耳。意谓无望、绝望：དོན་དེ་ལ་ག་སོན་ཙམ་ཨཟའ་བསྐལ་རེད། 那件事情是没有希望成功的。

ཨཟའ་ཁེར་ང། (ཕྱི།) ཨ་ མཆོག་གི་ དཀྱིལས་ ཁེར་ཁེར་ཅན་ལ་ སྐྱོང་ཆོག 竖起耳朵，张起耳朵。一种贬语。དགྲ་པོ་ ཨཟའ་ཁེར་ང་ ཚའ་ཙུའ་ ཐུས་ ནས་ བྲོས་སོང་། 敌人张起耳朵仓皇逃走。

ཨཟའ་རྨུག ནོ་བ་ཐུང་ཐུང་། 短耳。

ཨཟའ་ཀོར་ཆ། (ཕྱི།) ལྟམ་གྱི་ནང་ ཨཐང་ཀོན་ཁྱེད་ སྟམ་ཐུ། 压边。靴内衬压边缝的毡子。

ཨཟའ་ཨའི་ཆས། ཨ་ མདོའི་ས་ ཀུལ་ གྱི་ སྐྱེས་ པའི་ གོན་ ཆས། 安多男装。安多地区藏族男子所穿服装。

ཨཟའ་ཐུག ཁོ་ པའི་ ཐང་ ཀྱི་ ཚོས་ ཁྱེ་བས་ བར་ སྐུབ། 怀包，大襟包。藏式长袍的宽绰胸襟：ཅ་ལག་ ཆང་ ཚུང་ ཨཟའ་ ཐུག་ ཏུ་ བཏུ་བ། 把零星的东西揣进怀包里。སྟོད་ ཚོས་ ཨཟའ་ ཐུག་ མེད་ པ། 对襟汗衫。སྟོད་ ཚོས་ ཨཟའ་ ཐུག་ ཅོད་ པ། 大襟汗衫。ཨཟའ་ ཐུག་ ནང་ ལ་ གང་ ཅོད་ ཨཙོ་ ཨཚོས་ ཤེས། 怀中有何物，指头最了解。意谓自己的情况自己最熟悉。

ཨཟའ་ཐུག་ ལེག་ སྒྲུབ། དཔའ་ གང་ ཅོད་ ལག་ ཁར་ ཏུབ་ ཅོད་ པ་ སྟེ་ རང་ ཏུབ་ རང་ ལ་ ཅོད་ པའི་ དབེ། 怀中手熟悉。喻自己的事自己明白：རང་ གི་ གནས་ ཚུལ་ ཚང་ ཨ་ ཆུ་ ཨངའ་ སེམས་ གསལ་ ཨཟའ་ ཐུག་ ལག་ ཏུབ་ རེད། 自己的情况，自己心中有数，有如双手熟悉怀中事。

ཨཟའ་ ཁན། ཐུར་ ཨན་ ཏུ་ ཚོང་ ཨའི་ སྐཔས་ བོད་ བཞུར་ སྐུ་ ཚའ། བོད་ བཞུགས་ ཨཟའ་ བན་ ལ་ ཁྲོས། 钦差。清代驻藏大臣。

ཨཟའ་ འབྱངས། ནོ་ གཡོག་ ཨཚོ་ ལ་ འབྱང་ བའི་ མི་ ལ་ སྐྱོང་ ཆོག 耳壳连后脑。对不识时务者的贬词。

ཨཟའ་ གཅིག་ལས། ལུས་ ཀྱི་ རྩལ་ བ་ ཀུག་ ཆེན་ སྐྱེས་ པ་ དང་། སེམས་ ཀ་ ཅང་ ཁྲོས་ བའི་ སྐབས་ སུ་ འབྱུང་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར་ ཞིག་ སྟེ། ཡ་ སོས་ མ་ ཨཆུ་ ཨནན་ ནས་ ཀ་ འགམ་ བའི་ རྣམ་ འགྱུར། 咬紧牙关。十分吃力或愤怒时牙咬下唇状。ཨཟའ་ གཅིག་ ཐུགས་ བསྟན་ ནས་ ཀྱང་ ཅོ་ དང་ འཁྲབ་ པ། 咬紧牙关，肩负重担。ཨཟའ་ གཅིག་ ཐུགས་ བསྟན་ ནས་ དགྲ་ ཅོ་ དང་ འཁྲབ་ པ། 咬牙切齿斗敌人。

ཨཟའ་ གཅིག་ ཁྲོ་ བ་ ཁྲོ་ ཐུག་ ཆུ་ སྐས་ ཏེ་ མ་ བཤིད་ པ། 衔恨，怀恨，愤懑在胸，དགྲ་ ཤ་ ཆེན་ ཅོ་ ཨཟའ་ གཅིག་ ཁྲོ་ ཐུག་ ཅུ་ ཐུག 深仇大恨记心间。ཐུལ་ ཅོ་ དེ་ ཁྲོ་ ཞེང་ གཏུ་ ལ་ སྟེང་ རྒྱབ་ སེ་ སེར་ ཚང་ ཨས་ ཨཟའ་ གཅིག་ ཁྲོ་ ཐུག་ ཅུ་ ཐུག་ བྱས་ ནས་ བསྡད་ པ། 那位国王凶暴不仁，全体人民切齿愤恨。

ཨཟའ་ རྩ་ལ། ནོ་ ཤལ་ གྱི་ ཨིག་ ཁྲང་ ཨཚམས་ ནས་ རལ་ བ། 豁耳朵。耳垂上所扎以戴耳环的穿眼豁裂。

ཨཟའ་ ལྷག ནོ་ རྩེ་ ཨར་ འཐུང་ པ། 耷拉。耳朵下垂：ཤ་ ཁྱི་ ཨཟའ་ ལྷག་ ཅིག་ འདུག 猎狗耷拉着耳朵。རྟ་ དེ་ མ་ གཞི་ ཡག་ ཀོ་ འདུག་ ཀྱང་། ཨཟའ་ ལྷག་ རེད། 那匹马本来好，但是耷拉着耳朵。

ཨཟུམ་ ཀ། (ཤེས་ཀ) (1)མེ་ རྩ་ ལྟམ་ བའི་ མ་ རྟི་ དཀའི་ འབྲས་ ཏུ། 锦葵花，棋盘花；天葵子，野冬苋菜子。(2)སྐྱེད་ བལ། 棉花。

ཨཟུམ་ ཀ། ཤིང་ དུག་ མ་ ཐུང་། 白薇。

ཨཟུ། བའི་ མ་ དང་ ཨའི་ ཨ། 名词。祖母，外祖母。

ཨཟུ་ ཅི། (ཕྱི) དུང་ བ་ དང་། བཟོད་ པ་ དང་། ཆོག་ པ་ དང་། ལས་ སྟ་ བའི་ ཐལ་ སྐད། 还可以，不要紧，没关系，无妨，勉强，凑合；བཞོན་ ཏུ་ ཐུང་ ན་ ཆབས་ འཁོར་ མ་ ཐུང་ ཨང་ ཨཟུ་ ཅི། 若果

有马骑，没有汽车也可以。ལམ་རྟགས་བྱང་ནས་སྐྱེལ་མ་ཡོད་ཡང་ཞུ་ཆོ། 若果有助手，没有护送人员也可以。སྐུ་གཟུགས་བདེ་བོ་ཨེད་དམ། ལགས་ཞུ་ཆོ་ཨེད། 贵体好吗？还可以。ཞུ་ཆོ་དང་ཐོག་བོ་བྱས་ན། ཚ་ཁ་ཁ་ཐུག་མི་འཆད། 勉强交朋友，后悔不断来。

ཞུ་ཆོ་པ། (རྡེང) སྐྱོན་མེ་ཨེད་པ། 还可以，没关系，不要紧。

ཞུ་བཞི་དགའ། (ཐུལ) བཅས་མ་བངས་རྩེས་སྡེ་མ་སོགས་སྡུད་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞེག 多齿耙。扒搂麦穗等的一种用具。

ཞར་ཀ། ཁང་བར་ཞལ་བ་གོང་ཁྱེད་ཀྱི་ས་མཐིང་པོ་ཞེག 名词。硬粘土。铺地和盖屋顶用的坚硬粘土；ཞར་ ཀ་གཅོག་ པ། 打夯。ཞར་ ཁྲིམས་ བཏོགས་པ། 禁止修建。

ཞར་ཀའི་མེ་ཏོག སྤྲ་བའི་མེ་ཏོག 白艾花，清明蒿花。药用植物名。

ཞར་ཀོང་། (ཐུལ) སྐར་བོད་ཀྱི་དྲུང་འཁོར་ཆོས་ཀྱི་ཤ་ཆས་སྐྱོས་སུམ་ཀྱི་ཞ་མེ། 网尔贡，白褶帽。原西藏地方政府俗官着王子装时所戴的一种白帽子。

ཞར་ཀོན། ཞར་ཀོང་དང་འདྲ།

ཞར་ཁུ། ཞ་ཀ་རྡེའི་རིགས་མདོག་སྐུ་ལ་ཀསོའ་ པ་ཞེག་སྟེ། རོ་ཁ་ལ་རྒྱང་ཚ། ཞུ་རྩེས་སྟོམས། ནུས་ཐས་སྟིང་རྒྱང་དང་། སྐོག་རྒྱང་འཇོམས། 白诃子。色白中空的一种藏青果，味苦微辛，性平，功能治癞病及神经官能症。

ཞར་ཁབ། ཚང་ཁང་། 酒馆，酒店。

ཞར་ཁྲལ། སྐྱ་དུས་དགོན་པ་ཁག་དང་སྐུ་དག་ལ་རང་ཁོངས་མི་སེར་ནས་ཞར་བོ་ཐུག་ཐུའི་ཁྲལ། 修建差。旧时，农奴为封建领主修建房屋的人力徭役。

ཞར་གཡ། ཞར་ཀ་དང་འདྲ།

ཞར་རྒྱག་ཁྱི་ཅུ་ལག སྐར་བོད་ཞང་འདུག་ཁྱེ་སྡེ་ཁང་ཞར་བོ་ཐུག་དུས་ཁྱེད་བན་ལ་ ཞར་ རྒྱག་ཅུ་ལག་ཁྱི་མི་ཁྲལ་བསྡུ་སྲིལ་ ཁྱོག 修建乌拉。旧时，农奴为封建领主修建房屋的力役。

ཞར་རྒྱབ་པ། ཞར་བོ་ཐུག་མཁན་རྣམས་ ཀྱི་ ལས་ ཐུབ་པ། 监工。在工地上监督工作的人。

ཞར་ཚོར། (སོག) གདོང་འཕྱིང་རས། 面巾，毛巾。

ཞར་ཤག ཡུལ་ཁམས་བསྐོང་ནས་ཀུ་ཅིང་མཁན་དང་འཕྲོག་བཙོམ་ཅིང་མཁན་ཤོ་ཤོ་ཤག་པ། 流窜。到处流窜的强盗：ཀུ་ རོང་མི་ཕྱུག་ལ་ཞར་ ཤག་ འཕྲོག་དང་ཅིང་པ། 劫夺财富，打抢人畜。

ཞར་གཏུད། རན་ལ་གཏུད་པའམ། གནད་ལ་བཀར་བའི་དོན། 强调，着重。小心注意：འཇུས་ཤོར་མི་ཚོང་བའི་ཞར་གཏུད་ཅིག་པ། 小心注意，防止失误。གཙོ་ཆེའི་དགོངས་དོན་ ཞར་ ལ་ གཏུད་ པ། 强调主要精神。

ཞར་བཟོས། འགན་བཟོད་པའམ། ཕྱག་སྐྱབ་པ། 能胜任，能支持，经得起：དུས་ཀྱན་ རིང་ ཐོ་ཞར་ བཟོས་ པ། 能够长期支持。གཟུགས་ཐོས་ཞར་བཟོས་ཀྱི་མ་རེད། 身体支持不住。

ཞར་འདབས། ཞར་གཤི་འདབས་པགེ 水泥，混凝土。

ཞར་རྟག ཞ་གཅུ་རྟག་ཐོའི་བསྡུས་ཚིག

ཞར་པ། 名词。(1)རྐུ་པ། 匪徒，强盗；ཞར་ སྤྱོད། 强盗行为。(2)ཚང་པ། 酒徒。

ཞར་ཐོ། ས་རྡེའི་ལས་ཀ། 名词。土石工程；ཞར་ ཐོ་ཐུག་པ། 修造房屋。ཞར་ཐོ་ཐུག 当小工，做泥瓦工。

ཞར་ཐོ་པ། ཁང་པ་སོགས་གསར་ཐུག་ཁྱེད་སྐབས་ས་རྡོ་བོན་འབྱེད་ཁྱེད་མཁན། 瓦工，泥瓦匠，修建工。修建房屋的普通工人。

ཞར་ཐའི་ཅོ་དམ། སྐར་གཞུང་ཁྱི་ཞར་ཐོ་ཐུག་ཐུ་དང་འཇོ་ཐེན་གཅོང་མཁན་འཁོ་ཁྲིད། 修建管理

员。旧时，专管修建和修建费用的负责人。

ཨར་ཆོ་ཉིག ཨ་མ་ཉི་ག་དང་འདྲ།

ཨར་བཙོང་ (རྟེང་) རྒན་བྱང་ཆང་ འཐུང་ ཨཁན། 酒僧。嗜酒的僧人。

ཨར་ཚོས (ཁྱད་) ཇ་མོང་གི་སྐྱེ་མདོག་གམ། སྐྲ་ཁའི་ཨཁས་བའི་ཚོས་མདོག 泥黄色。骆驼毛色或核桃外壳颜色。

ཨར་ཛ་རྩེ་མོག བོད་རང་སྐྱོང་ཐྲལ་གྱི་སྐྱེ་རྩེ་རྫོང་གི་མིང་རྟེན། 阿扎白索。西藏自治区聂荣县的旧名。

ཨར་ཞལ ཨང་ཀ་བཅཀས་བའི་ཞལ་བ། 细滑地面。三合土经过捶平、磨光的地面。

ཨར་ཞྭ བྱང་འབྲོག་རྣམས་ཀྱིས་ཆོན་རྒྱུའི་གཟབ་ཞྭ། 红缨毡帽。藏北牧民节日盛装时所戴的一种毡帽。

ཨར་གཞས ཨང་ལས་བྱེད་སྒབས་བཏང་རྩེན་གཞོའི་འདེགས་ཚོང་ བ་ དང་ ལུས་ གང་ ཚད་ བ་ རྩང་ ཏུ་ གཏོང་རྒྱུར་གཏོང་བའི་གཞས། 夯歌，劳动号子。集体劳动中为便于协同，减轻疲劳等所唱歌。

ཨར་ལས ཁང་བ་གསར་རྩྭ་ སྒབས་ ཀྱི་ ས་ རྫི་ལས་ཀ། 土石工程。建筑工程中的土工和石工：ཨར་ལས་རྫུ་ཚ། 建筑材料。ཨར་ལས་མ་གཞས། 工程造价。ཨར་ལས་རྩལ་འཆོད། 工程设计。

ཨར་ཤྲིར ཨ་ར་ཐུ་དུའི་བསྡུས་ཚིག

ཨརྒྷཾ (ཤེགས) མཆོད་ཡོན། 功德水。供神的净水。梵音译作阙伽。

ཨཀྟ་དེ་ཤ འཇམ་བྱིང་མཇེས་བའི་ རྒྱན་ དྲྭ་ གི་ ཁ་ཏྭལ། དབྱ་མའི་ཐྲོག་དབོན་ཨཏྟ་དེ་ལ་ ནི་ སྐྱེན་ བ་འདུལ་རྣམ་ཤེ་ ཕྱ་ བཏུ་ ཙམ་ ན་ ཁྲལ་ སིབྱ་ ལའི་ ཐྲིང་གི་རྒྱལ་བོ། བཀྲ་ ཤིས་ཀུ་ངའི་ཐུ་བའི་བཅའ་ཀྱི་ ཐུགས་ ཀྱི་ ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ ཞེས་ ཀྱང་ ཟེར་ བ་ ཡིན། ཨཀྟ་དེ་ཤ་ཡི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞེས་ བྱ་བ་ ལ་

(2)མྱ་ངན་མེད་པའི་ཤིང་། 阿输迦树、无忧树的异名。

ཨཱཀར་གཙུག། (ཤིག་ཤ) རྡོ་ཡི་སྙིང་པོ་སྟེ་ཆུ་ཡི་ནང་གི་རྡོ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཚུལ་དུ་འབྱུང་བའི་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཏུས་པས་མཆིན་པའི་དུག་ནད་སེལ་ནུས་པ་ཞེག 石心。海底石中所产的一种宝石名。功能治肝中毒。

ཀྱེ་ཏུ་ངར། (ཤིག་ཤ) འཕགས་མ་སྒྲོལ་མ། 圣度母。དབུལ་བའི་དཀྱིལ་ན་སེ་རྡེ་རིའི་ཐིག་ལེའི་ནང་ན་ཁྲུ་ང་ནས་རྡོག་ཙམ་ཞིག་ཡོད། 额中的黄丹圈中，有一麦粒大小的圣度母。

ཀྱེ་དེ་བ། ཙཏ་དེ་ལ་དང་འདྲ།

ཨི་ཀ་རྒྱག་པ། (1)སྐྱེགས་བྱའམ་ཤིག་ཀ་ཆུག་པ། 打呃。(2)(རྩོམ་) གཏམ་དང་རྩོམ་གྱི་འགོ་འཛུགས་པ། 开言，起笔。

ཨི་ཁྲང་། བུག་པ། 孔，洞，穴，窟窿；ཤི་ཁྲང་ཆུག་པ། 凿孔。

ཨི་ཤི་བ། སྙིང་པོའི་དོན། 精要，要义。

ཨི་སྡོམ་གྱི་ཆོས་ལུགས། གི་དང་གིས་ སོགས་ བཅུ་ཡིན་ལ་སྐྱོན་སྤྱོང་ནི་རྗེས་འཇུག་དང་ པ་ ས་ གསུམ་ གྱི་ མཐར་ཀྱི་དང་ཀྱིས། རྗེས་འཇུག་གི་ངའི་མཐར་གི་དང་གིས། རྗེས་འཇུག་ན་མ་ཡའི་མཐར་ཀྱི་དང་ཀྱིས། རྗེས་འཇུག་འ་དང་མཐའ་མེད་མཐར་ནི་ཡི་དང་ནིས་ཡིས་གང་བའིད་སྤྱོང་པ་དང་། ནིས་ཀྱི་ཚའ་ལ་སྐད་གསར་བཅད་ལྟར་མིང་མཐར་ ས་ ཡིག་ཀྱང་པ་སྤྱར་བས་འགྱས། དོན་ནི་རྣམ་དཔྱི་དྲུག་པ་འབྱེལ་སྤྱོང་། གསུམ་པ་བྱིད་སྤྱོད་གསེས་དང་ བཅས་པར་འཇུག་གོ། ཡི་ 音判位词。判位词之有元音符号གི་གུ་者，གི་.གྱི་.གྱི་.ཀི་.ཡི་.和གིས་.ཀྱིས་.གྱིས་.ཀིས་.ཡིས་ 十字。就用法说：后加字ག་ང་ 之后用གི་或གིས་，ད་བ་ས་之后用ཀྱི་或ཀྱིས་，ན་མ་ར་ལ་之后用ཀྱི་或ཀྱིས་，འ་或无后加字之后用ནི་ཡི་或ནིས་ཡིས་，现代藏文已用 ས་ 代ནིས་ 直附于词尾。ད་དགག་之后，古代虽有用ཀྱི་或ཀྱིས་者，现已废弃不用。就用途说：前者为第六格表相属关系和转折连接关系，后者为第三格表作者关系和原因关系。

ཨི་མིང་ཅན། (ཤངས) (1)འདོད་ལྷའི་ཡུ། 欲天之子的异名。(2)བྱེད་དགའ་རབ་དབང་ཐུགས་ 极喜自在魔的异名。

ཨི་ཤེ་ཀྱ་ཀྱ། (ཁམ) སྐང་ཤེད་དུ་མཚན་ངེང་ནོག་སོགས་ལ་སོར་མོས་སྐུག་ཐུག་བྱས་པ་ལས་ བྱང་ བ་ག་ག་ཆིལ་ཀྱི་མིང་གཞན་ཞེག 狎胳肢。轻搔腋下和手心足心等处，使人发痒的动作。

ཨི་ལ་ཁི་ལའི་རྒྱུད། (ཤངས) རྟག་ཐོས་སྲས། 阿里比里血统。多闻子、毗沙门的异名。

ཨི་ཧོ་ལེགས། འབྲོང་ཞེང་ལེགས་དང་སྐྱེ་ བ་ མ་གཏེས་ཀྱི་བྱས། 皇宫内务大臣、少傅、宰辅、礼法师王妃曼布莫所生子，吐蕃王朝第十五王。

ཨི་སི་ལ་ཁྱ། འཛམ་སྐྲིང་གི་ཆོས་ ལུགས་ གཙོ་ ཆེ་བའི་གྲས་ཤེག སྐྱེ་ཤོ་དྲས་ར་བཅས་བདུན་བའི་ དུས་ འགོར་མཉ་ མཏྲིས་ ཐོག་ལ་གཏོད་བྱས་ཤེང་། ཡ་ སྐྲིང་གི་རྒྱབ་ཀྱུར་ཀྱི་ཐུང་ཀྱུད་དུ་ དང་ ཁྱབ་ཅེ། ཐང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་ཐུ་ རང་ཆུལ་དུ་ སྐྲིལ། 伊斯兰教。世界上主要宗教之一，公元七世纪初穆罕默德所创，盛行于亚洲西部和非洲北部。唐代传入我国。

ཨིག་ཀ། སྐྱེགས་བྱ། 嗳，呃逆。

ཨིག་སྒྲ། ཨིག་ཀཨམ་སྐྱེགས་བྱའི་སྒྲ། 呃逆声，打嗝声。

ཨིག་བྱ། སྐྱེགས་བྱ། 呃逆，打嗝。

ཨིགས་པ། སྐྱེག་པ་སྟེ། མཆེན་དྲི་རངས་ཨཁམས་བྱས་ནས་བྱང་བའི་དབྱགས་གཏོང་ཐེན་ཀྱི་ཨཁྱང་

ཚུལ་ཁྲིམ་ 名词。呃逆。横膈膜痉挛所发生的变态呼吸。

ཨིཏ་ཏི་ཝྲ་ཀ་ར་ཀ། (ཤིག་ས) ཨཱ་གཞུང་ཁྲིག་སྡེ། ཆུ་གར་ཀྱི་གཏམ་ཆུང་ངུ། ལྷའི་དབང་པོ་བཅུ་ཀྱིན་གྱིས་བཅོམས་ཟེར། 《因陀罗文法》。一梵文文法书名，释提桓因著，为声明十大论之一。

ཨིནྡྲ་ཛཱལ། ཨིནྡྲ་ནཱི་ལའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཁྲིག

ཨིནྡྲ་ནཱི་ལ། (ཤིག་ས) བོད་ཀྱི་སྣང་ངུ་བཱཛྲ་ན་ཨིནྡྲ་དབང་སྡེན་དང་། ནཱི་ལ་སྡེན་པོ་ལ་འཇུག་བས་དབང་སྡེན་ཁྲིས་འགྱུར། རྟ་རེཁས་ཀྱི་རེན་པོ་ཆེ་སྡེན་པོ་ཁྲིག 蓝宝石。旧译帝青宝、帝释青。梵音译作因陀罗尼。

ཨིམ་ཆུ། ཨིམ་ཆེ་དང་འདྲ།

ཨིལ། (ཡུལ) ཚང་གི་ཨིང་། 藏酒，青稞酒。

ཨུ་ཌཱང་། དབུ་ཥང་སྡེ། སྡེར་བལ་ཡུལ་དུ་ཙན་དན་གྱི་ལྗོན་པ་ལས་རང་གྲུབ་དུ་བྱུང་བའི་ འཕགས་ པ་ ཨཱཙཱ་ཁཱཎི་ ཀ་ ཀྲལ་ ཁྲིག 乌康。佛教传记中说古代尼泊尔一旃檀树中天然生成的四尊大悲观音像之一。

ཨུ་རྒྱན། ཨོ་དི་ཡ་ན་སྡེ་འཕྱང་འགྲོ་ ཁྲིས་ པ་ རྒྱང་ཚག་པ་དང་སྡེར་ཀུ་ གར་ རྒྱལ་གྲུས་ ཀྱི་ ཀུལ་ པོ་ཨིནྡྲ་ཏྲ་ ཀྱི་ ཅོན་བའི་ཡུལ། 邬坚，邬金。意译飞行。古印度因陀罗菩提王国名。今之阿富汗。亦译乌仗那、乌文耶那、欧提耶奈。

ཨུ་རྒྱན་པ་ཧིང་ཆེན་ཀ་བཟའ། རབ་ བྱང་ བཞི་ བའི་ལྷགས་སྐྱ་ལོར་འཐུང་ས། རབ་བྱང་ལྷ་ བའི་ ས་བྱ་ ལོང་འདུས། སྟོད་འབྲུག་ཆོད་ཚང་པ་མགོན་ པོ་ དེ་ རྡེ་དང་ཀུམ་ པའི་ཁྲིད་ སྡེ་པ་ མ་ཡིན། འབྲོ་ཁ། ཚ་ཁ། ཚ་མེ་གསུམ་ཀའི་དུས་འཁོར་ཀྱི་ཁྲིད་ཆུན་ ཡོངས་ རྫོགས་ གནས་ཆུལ་ པོ་ ཏོ་ བ་ ལས་ཀདག་ དང་ པ་ ལྷར་ བ་ ཡིན་ ཞོ་ བྱང་ དུ་ ཐེབས་ ཏེ་ དུས་ འཁོར་ ཀྱི་ དབང་ བསྐུར་ ཞིང་ ཆོས་ ཀྱི་ འཁོར་ལོ་ བསྐོར་ ཞིང་ ཆོས་ ཀྱི་ གནས་ ཚུལ་ གསལ་བས་ དེང་སང་ གི་ ཚེ་ ཆུས་ བྱས་ པ་ རྣམས་ ཀྱི་ ཐུགས་ རྗེས་ མཐོང་ ཆེན་ པོ་ ཟེར། 邬坚巴·仁钦贝(1230—1309)。噶居派上西部竹巴噶居创始人郭仓巴之门徒，又为黑帽系第二世噶玛拔希之弟子，第三世让穹多吉之师。遍得时轮三大派(卓译师、恰译师、杂米)之传，曾应元世祖忽必烈之诏至大都为之授时轮曼陀罗灌顶。其传记中有其旅行邬坚及阇烂达罗之经历，为研究这一地带（今巴基斯坦瓦特河谷一带)古地理之重要资料。

ཨུ་ཏྲ་ཡ་ན། སྡེར་ཆ་ ཀར་ ལྷོ་ ཨྱོག་ཀྱི་ ཁོང་ ཁྲེར་ སྐྱ་ སྐྱོག་ ཀྱི་ ཆུལ་ པོ་ ཤཱཀྱ་ ཐུ་ ནེ་ དང་ དུས་ ཅན་ ཐཱུབ་ བ་ དེས་ ཆུལ་ པའི་ ཚོ་ གནས་ བྱ་ ལ་ སྐྱེད་ དེ་ བཅོམ་ ལྡན་ འདས་ ཀྱི་ དུང་ དུ་ རབ་ ཏུ་ བྱང་ ནས་ དགེ་ སློང་ བསྐྱབས་ པ། 仙道王。古印度南部胜云城之王，与释迦牟尼同时，传位于子，谓佛出家为比丘。

ཨུ་རྒྱ་ལ། ཨ་རྒྱ་ལ་དང་འདྲ།

ཨུ་དུམ་བྷ་ར། (ཤིག་ས) (1)ཨུ་དུམ་ཐ་རའི་ ཨུ་དུམ་ར་ ཡང་ སྡེང་། བོད་ སྣད་ དུ་ བསྐྱར་ ནས་ མཆོག་འཕགས་ སམ་ཆེར་འཛོམས་ ཏེ། བཀའ་ཡཱངས་ཤིང་ཟར་ཁ་འདྲིའི་ ཚེ་ རྟོག་ཚོ་ མའི་ མཐར་ སྐྱེ་ བ་དང་། འཆར་ཆུ་དཀའ་ ལ་ ཐལ་ཆུ་ སྐྱ་ བས་ དུ་ ཅང་དགོན་ པོ་དང་། འཕྲལ་དུ་ ཐལ་འགྱོ་བའི་ དབེར་འཛོག་ གའི་ ཚེ་ རྟོག་ ཅིག 伏魔树。一种常绿灌木，花开叶边。梵音译作优昙钵罗，略作优昙，通称昙花。以其难开易谢，常用作稀有和迅速消逝的譬喻。一作鸡血李。(2)མཛེ་ནད་ ཀྱི་ ཀ་ རྣ་ ཁྲིག 麻风疮腐肉。

ཨུ་རྟག། ཨུ་ཆུགས་ ཆ་ བཟའ། ནན་དུག། 着重，固执，持重；འཕྲལ་དུ་ ཅིང་ རོགས་ ཨུ་ ནན་ རྩོད་ པ། 郑重要求立刻办理。

ཨུ་བའི་སྐྱེལ། ཨུ་བལི་དང་འདྲ།

ཨུ་བའི་སྐྱེལ། ཨུ་ པ་དང་སྐྱོད་ པ་ ཆ་ ཨཱཙཱ་ པར་

སྡོང་བའི་ཚུལ། 行部。持见行道两两平等的行部。

ཨུ་བྱ་ས་ཀཱ། ཨུབྱསཱཀའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག ཨུ་བྱ་སེ་ཀའི་འབྲི་ཚུལ་ཡང་སྣང་།

ཨུབྱཱལི། (ལེགས) ཉན་ཐོས་ཏེ་བར་འཁོར་བ། 优婆离，乌波离。悉达太子执事之人，持律第一之比丘。

ཨུབྱཱསིཀཱ། (ལེགས) གཏུན་ཁིམས་སྲུང་ བའི་དགེ་བསྙེན། 优婆塞，邬波索迦。意译近事男、善宿男、清信士、守戒居士。

ཨུ་མ། (ལེགས) དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་ཚང་ མ། 邬摩妃，乌摩妃。大自在天之妻。

ཨུ་མཿ ཨ་མའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨུ་མའི་མངལ་ཁྲག ཟག་ཞུན་ཀྱི་ མིང་ གི་ རྣམ་གྲངས་ཤིག 邬摩胎血。岩精的异名。

ཨུ་མའི་བདག་པོ། (མཆོག) ཡུ་དབང་ཕྱུག་ཆེན་ པོ། 邬摩之夫。大自在天的异名。

ཨུ་ཀྲུ་ཀྱ། (སོག) ཨུ་མོ་ཐུའམ་ཨུ་ མོ་ ཐུ་ ལུའང་ སྣང་། ཀང་བའི་ཤུབས། 袜子。

ཨུ་མྲུ་ཀོ་རྡུ། (ལེགས) དབང་ཕྱུག་གི་བཏུན་མོ། 邬摩。大自在天之妃。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། དཀའ་ཆེག་མ་དང་རྡོ་རྗེས་སོ།

ཨུ་ཙ་ཏྲི་ཀ། (ལེགས) མཆོང་ཞིང་ འགྲོ་ བའོ། 蛙。跳跃而行者。

ཨུ་ཚུགས། དཀྲ་ཏེ། 固执，坚持，顽固，勉强；ཨུ་ཚུགས་མཐའ་ཐུལ་བྱས་པ། 固执到底。ཕྱུགས་པ་ཨུ་ཚུགས་ཙོ་མེད་ཅིག་ཀྱང་མ་བྱེད། 不可一意坚持，顽梗不化！ལས་དོན་ཨུ་ཚུགས་ཏུ་བརྩོན་པར་བྱེད་པ། 勤奋努力，坚持工作。ཨུ་ཚུགས་ཀྱི་ཞ་དའེ་ ལྟས་ འཁེའམས། 固持己见，牵强附会。ཨུ་ཚུགས་ཆ་ཤ། 非常顽固。

ཨུ་རྒྱང་ཁ། ཕྱག་མཚོ་དས་ཀྱེན་དུ་ ཆག་གང་གཞལ་ བའི་གནས་ཀྱི་མིང་། 肩髃。自肩峰向上行四指幅处的穴位名。

ཨུ་རྒྱང་ཁྲག་པ། ལུས་ཀྱི་དཔུང་རྩའི་ཕྱི་ ཕྱག་ ཅིག 两臂上端脉络。

ཨུ་ཁི། (ཨཾ) ཁྱི་ཕྲུག 狗崽子，小狗。

ཨུ་ཁྲན། (ཐ) (1)ཨུ་ཁྲན་ལྟེན་ཁང་གི་ ཁྲིདས་ མི། 委员。委员会的成员。(2)ཆེད་དམིགས་ ཀྱི་ལས་ འགན་སྐྱེལ་བར་བཀོས་བའི་མི་སྣང་ ཟེར། 委员。被委派担任特定任务的人员。

ཨུ་ཁྲན་ལྟེན་ཁང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་ སྡིད་གཞུང་རིམ་པ་ཁག་དང་། སྡིད་ཕྱོགས། ཚོགས་ཁག ལས་ཁུངས། རྒྱལ་གྱ་ སོགས་ཐུན་ མོང་ གི་ ལས་ འཛིན་བའི་ རྩ་ འཛུགས་ཀྱི་ 委员会。我国各级政府、政党、团体、机关、学校中的集体领导组织。

ཨུ་ཅུས་ཐུ་ཅུས། (ཨཾ) ཁང་ ཐུབ་ ཅི་ ཐུབ། 尽量，尽力，刻苦，ལས་ཀ་ཁུ་རུས་ ཁུ་ རུས་ ཐུས་ ན་ལེགས་པར་འགྲུབ་ཨེང་། 只要努力工作，就能顺利完成。

ཨུ་ཀྱི། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཀྱི་ས་ཆ་ཞིག 乌里。云南省迪庆藏族自治州所属地名。

ཨུ་ཁུ། ཟངས་ལྕགས་རྡུ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ཐོས་པའི་སྣོད་ སྣུད་ཁ་ཆུང་ལ་སྐྱོ་བ་ཆེ་བ་ཞིག 罐。铜、铁、陶土所造口小腹大的容器。

ཨུ་ཤི་རི། རྩ་དེས་མའམ་དེ་སྐྱེས་པའི་རི། 乌兰草山。生长乌兰草之山。

ཨུ་ཐུ། བལ་སྐུད་སོགས་ཀྱིས་བསྒྲས་པའི་ ཅོད་ ཚས་རིགས། 针织品。毛线等编织的衣帽等；ཨུ་ཐུའི་ཁ་ མ། 毛线暖帽。ཨུ་ ཐུའི་ སྐྱེད་ ཐུང་། 毛线上衣。

ཨུ་ཏུ་ཁམས། སེམས་འཁོད་གདུང་ངམ་ཡིད་ ཁམ་ པའི་ཚིག 呜呼，嗳呀。追悔声，痛惜声。

ཨུ་ཏུ་ཏུ། སེམས་འཁོད་གདུང་ངམ་ཡིད་ཁམ་ པའི་ ཚིག 呜呼，嗳呀。追悔声，痛惜声。

ཨུག་རྩེལ། ཨུག་ཆེས་དཀར་བོ་དང་ཨུག་ཆེས་དམར་བོའི་བསྡུས་མིང་། 角蒿。白花角蒿和红花角蒿的通称；ཨུག་ཆེས་མེ་ཏོག་ངས་ཀྱང་བྱས། མཛོ་མོ་ད་ཅོག་ཁྱོད་ལའང་ཡོད། 豆蔻年华我曾过，老牛角弯你也有。

ཨུག་ཆེལ་དཀར་བོ། རྩྭ་སྨན་ཕྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཀ། ཞུ་རྩེལ་བཞིལ། རྣུལ་བས་རྩུ་ཞེར་ཕྱིར་འདེན་པར་བྱེད། 白花角蒿。紫威科药用植物名。味苦，性凉，功能拔除黄水。

ཨུག་ཆེལ་དམར་བོ། རྩྭ་སྨན་ཕྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ཀ་ལ་མངར། ཞུ་རྩེལ་བཞིལ། རྣུལ་བས་རྡེ་བའི་ནད་དང་། མཁ་པ་སྐྲན་པ། ཀློང་ཁབས། བཤང་བ་མ་སྒོད་པ། ཤ་མ་འཁྲིགས་པ་བཅས་ལ་པན། 红花角蒿。紫威科药用植物名。味苦而甘，性凉，功能治耳病、胃胀、肠胃绞痛、便秘及胎衣不下。

ཨུང་ཀྱི། (ཐུལ) སྐྱེན་མེ། 油灯。

ཨུཏྤལ། (ཤེགས) (1)མེ་ཏོག་པད་རྩེན། 青莲花。梵音译作邬波罗花。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚུ་སྐྱེས་རྩེན་བོ་དང་། རྩེང་འགྲུང་། དཔང་མཆོག མིག་གི་གཉེན། ས་ཤེ་གཏུ་བ་བཅས་སོ། (2)རྩྭ་སྨན་ཕྱི་རིགས་ཤིག ནང་གསེས་དཀར་བོ་དང་། རྩེན་བོ། དམར་བོ། ཤེར་བོ་བཞི་མཆེས་བས་དཀར་བོས་བད་རྒྱང་། རྩེན་བོས་ཚད་པ་དང་མཉེས་པ། དམར་བོས་ཁྲག་ནད་འཇོམས། ཤེར་བོས་བད་ཀན་སྐྲག་པར་ཕྱིད་པ་བཅས་སོ། 绿绒蒿。罂粟科药用草本植物名。分白、蓝、红、黄四种。白花者治涎液风邪，蓝花者治热病及胆邪，红花者治血病，黄花者治吐出涎液之病。

ཨུཏྤལ་དཀར་བོ། ཀུ་ཤུད་དེ། ཚུ་སྐྱེས་དཀར་བོའམ་ཁྲ་བའི་དྲི་ཡང་ཟེར། 白莲花。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚུ་སྐྱེས། རྩེང་འགྲུང་དཀར་བོ། མཚན་མེ་བཞུད་བཅས་སོ།

ཨུཏྤལ་སྔོན་བོ། (1)མེ་ཏོག་ཨུཏྤལ་གྱི་རིགས་རྩེན་བོ། 青莲花。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཚུ་སྐྱེས་རྩེན་བོ་དང་། དབལ་དཀའོ། (2)རྩྭ་སྨན་ཕྱི་རིགས་ཤིག་སྡེ། རང་ལས་ཀྱི་རིགས། ཞུ་རྩེལ་བཞིལ། སྐྲ་ཚད་དང་མཉེན་ཚད་སོགས་ཚ་བའི་ནད་རིགས་དང་། དེ་མིན་ཚ་ཚུ་དང་འབབས་ཚུ་བཅས་ལ་པན། 蓝色绿绒蒿。罂粟科药用植物名。味甘而涩，性凉，治肺肝热病、热性水肿及象皮病水肿等。

ཨུཏྤལ་ལྕང་གས་བ། གང་དམྱལ་བཀྲུད་ཀྱི་ནང་གསེས་དམྱལ་བའི་ཟེམས་ཅན་ཀྱི་ལྷས་འཁྲིགས་རྣས་བཞི་ཚལ་དུ་གས་བའོ། 裂如青莲。八寒地狱之第六。居此地狱，众生身体，冻裂成为四瓣。

ཨུཏྤལ་དམར་བོ། ཚུ་སྐྱེས་དམར་བོ། 红莲花。མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་དབལ་ཁྱེས་དང་། དབལ་ཀྱི་ལག་པ། ཟུང་བ་དགའ་བཅས་སོ།

ཨུཏྤལ་ཤེར་བོ། (1)ཨུཏྤལ་མེ་ཏོག་ཤེར་བོ་འཚར་བ་ཞིག 全缘绿绒蒿。罂粟科药用植物名。(2)ཚུ་སྐྱེས་མེ་ཏོག་སེར། 黄莲花。

ཨུར་ཤིང་། ཚེར་པ་དཀྱུག་གས་ཐེན་ལ་ནོད་འདོན་ཅིང་ཀེང་ཐུ་རྩེ་མིའི་མདུན་ངོས་འཇམ་པོ་ཞིག 磨棍。木碗车成后为磨光其表面所用的一种木棍。

ཨེ། ❶ཅུ་རྩིག་ཀྱི་རྩོན་དུ་སྐྱབས་ཞིང་དྲི་བ་སྟོན་པའི་རྩིག་གྱིགས་ཤིག 语气词。吗。表疑问语气，ཨེ་ཚར། 完了吗？ཨེ་དྲན། 记得吗？ཨེ་ཨིན། 是吗？ཨེ་འདྲ་མི་འདྲ་བསྡུར་བ། 反复比较，深入分析。ཉམ་ཆུང་སྐྱང་ཁྱའི་ལས་བསྐོས་འདི་འདྲ། ཀྱི་ཏུད་མཐོན་པའི་ཁབས་ཀྱིས་ཨེ་དགོངས། 弱小蜜蜂如此遭遇，嗷嗷苍穹老天知否？ཨེ་སྐྱར་མི་སྐྱང་ཁྱད་ཀྱི་མེད། རྡོ་ལ་སྐྱིན་སྐྱར་ཁྱད་ཀྱི་མེད། 联不起的不要联，勿须用胶粘石头。意谓不要勉强去做办不到的事。❷ས་མིང་ཞིག བོད་རང་

སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་ཚུ་གསུམ་རྩོང་ཁྲོངས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཨེ་ཡིག་གི་གཟུགས་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་བས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས། 埃。地名。在西藏自治区曲松县境，地形似ཨེ་字而得名。ཨེ་ལྟ་རྒྱ་དི། 埃拉加里。ཨེ་ཚུ་མདོ་སྒང་གི་མི་ལུགས་ལས། ལུང་པ་རྡུ་ཚུ་འཛོམས་སའི་རི་དགས་སྐྱིད། 与其在埃曲多冈地方作人，不如去水草丰美之处为畜。

ཨེ་ཀ་ཀ་ཅན། ཨེ་འཁྱོང་ཡི་གཉིས་བརྟགས་ཅན། 梵文双重ཨེ་符字，如ཨེ།

ཨེ་ཀོར། བྱད་མེད་ཀྱི་རྣ་རྒྱན། 埃果尔。藏族妇女所戴耳饰。

ཨེ་ཁང་། ཀུ་ལའི་དང་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་གི་གཞུང་ཡིག་དང་དཔེ་ཅ་ཟོགས་གཙང་སྐྱིད་བྱེད་ལས་ཀྱངས། 埃康。为达赖和原西藏地方政府缮写公文和书籍的机构。

ཨེ་ཁྲང་། ཨེ་ཁྲང་དང་འདྲ།

ཨེ་རྒྱང་། ཨེ་ཡ་རྒྱང་ཡིག་སྡེ། རྩར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་སྡུ་ཁ་ཨེ་ནས་ཨོང་བའི་འབྲི་ཚའི་ཡིག་གཟུགས་འབྲི་མཁན་གྱི་སྡེ། 埃仲。埃巴仲益。原西藏地方政府时期，从山南埃地区调来能写藏文行书珠匣体、担任文牍职务人员的通称。

ཨེ་ཙ་ཡ། (ཤེས) དེ་དགས་ཀུ་བ། 鉴泥耶。鹿，鹿王。སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ལ་གུས་པར་བྱས་ཏེ་རྒྱན་བས་བྱེན་པ་དེ་དགས་ཨེ་ན་ཡའི་ལུ་བ། 如来于诸佛说教言，恭行法施，感得股肉纤圆如鹿王者。

ཨེ་ཅི། (ཚིག) དེ་ནས། 下文呢，还有呢，又怎样呢。催促对方继续说话的语助词。ཨེ་དེ་གཏམ་ཞིག་ཅོད་དང་། 下文呢，继续往下说吧！ཨེ་དེ་དེ་མིན་བའི་སྐད་ཅ་ག་རེ་འདུག 还有呢，除此以外还有什么可说的？

ཨེ་རྒྱ་ཡ། ཨེ་ན་ཡའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨེ་ཡ་ཡིན་བཏག སྤུར་བོད་ས་གནས་སྡིད་གཞུང་སྐབས་དབྱས་ཀྱི་ཡུ་ཀ་ཨེ་ནས་ཨོང་བའི་ཡིག་གཟུངས་འབྲི་ཚ་འབྲི་མཁན་གཙོ་བོ། 埃巴司书。来自西藏山南埃地区的缮写员，有善于书写方角字体的传统技艺。原西藏地方政府用珠匣体书写的文书，多出此辈之手。

ཨེ་ཕྱིས། ཨེ་ཡ་དྲང་ཡིག་གིས་ཕྱིས་བའི་ཡིག་གཟུངས། 埃字体。西藏山南埃地区流行的一种书法。

ཨོ་ཅ། ངོ་མཚར་བའི་ཚིག 嘿，嗨呀。表惊奇的语气词。ཨོ་མ་དེ་ནི་མཚར་ཤེས་ཀུ་ཆེའོ། 嘿，那就很怪了！ཨོ་མ་མཚར། 嘿，真稀奇！

ཨོ་མ་ཅོ། ངོ་མཚར་ཆེ་ཟེར་བའི་བྱེ། 哎呀，喔唷。表惊奇和赞美的语气词。ཨོ་མ་ཅོ། དེ་འདྲའི་ཁྱད་མཚར། 喔唷，那么稀奇呀！ཡུལ་དུས་འདིར་བའི་སྡིད་འཛོམས་པ་ཨེ་མ་ཅོ། 此时此地，祥祉毕集。喔唷！འཇིག་མ་འདི་ཡང་ཆུ་མཆོ་ཆེན་པོ་མ་རུབ་པར་ཤེས་དུ་སྡུ་བའི་ཁྱད་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་ཞིག་པ་ནི་ཨེ་མ་ཅོ་ཤེས་དུ་སྐྱོབས་དང་ལྡན་ལ་ངོ་མཚར་བའི་གནས་ཤིག་གོ། 大地能负载如此沉重的大海不使沉没，啊呀，真是力大无穷、奇异非常！

ཨོ་མཛེ། ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་ཚིག 啊哟，哎哟。表惊奇的语气词。

ཨོ་ཡཱ། ཨེ་ཡིག་ཤེས་རབ་སྡོང་པ་རྣིད་དང་། ཕྱི་ཡིག་ཐབས་བའི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་པར་བྱེད་པ་སྡེ། གང་དེ་བཞིན་རྣིད་རི་ཆོས་རྣིད་ཀྱི་ཤེས་ཡིན་བའི་གནད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་སྡུང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་སྡུ་ཚོགས་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་རྣིད་ལ་རྣམ་པ་ཀུན་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་བའི་སྡོང་པ་རྣིད། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པ། དཔང་པོ་ཐམས་ཅད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མིང་དུ་བཀོགས་པ་ ཨེ་ཡིག་

ཀི་དོན་ཡིན་ནོ། སེམས་ཀྱི་ངང་བཞིན་ཀྱི་ཚུལ་དེ་ཉིད་སེམས་ཅན་གསལ་རྒྱས་ཀྱི་ བར་ དུ་ འགྱུར་བ་མེད་པ། སེ་སོ་ངང་ཀི་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ ཀྱི་ ནང་ གི་ རིག་ པ་ ཡིན་ ལ། མཆོག་ ཏུ་ མི་འགྱུར་བའི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ རྟེ་ ཆོས་ གསུམ་ ལྡན་ དེ་ལ་དེ་བཞིན་ཉིད། རྒྱུད་རྣོ་རྩེ་འཇིན་པ། དང་པའི་སངས་རྒྱས་ སོགས་ ཀྱི་ མིང་ དུ་ བརྗོད་ པ་ ཤེས་ཀི་དོན་ཡིན་ནོ། ཨེ་字和ཤཱི་字，“厄旺”二字。ཨེ་字表智慧空， ཤཱི་ 字表方便大乐。“厄”字表此真如亦是法性之心，故是有相，有种种相，有最胜相。此名空性，亦名一切种相，亦名一切根。 心之法性， 亦即法性之心。“旺”字表示心之法性具备三种特点： 由众生直至成佛皆无变异，是能各自了别之内证分， 是最不变异之大乐。此名真如， 亦名因位金刚持，亦名第一佛。

ཨེ་ཤཱི་རྒྱང་འཁྱག རྣམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན་ ཀྱི་ སྟོང་ཉིད་དང་། མཆོག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་བདེ་ཆེན་ཀཉིས་དབྱེར་མེད་ཟུང་དུ་འཇུག་པའོ། “ཨེ་ཤཱི”双运。“厄旺”双运。 具一切种殊胜相空性和殊胜不变之大乐无二双运。

ཨེ་ཏཙ། (ཤིཀཥ) དན་རོག 黑巴豆。

ཨེ་ཏིས། ཨེ་བྷིས་དང་དོན་གཅིག

ཨེ་རེ་འདོད་ཀྱིས། (རྟེང) གང་འདོད་ཀྱིས་ ཤེག་ཅེས་པའོ། 随便！请便！

ཨེ་ལ། (ཤིཀཥ) ཤིང་ཞིག 香叶树，豨罗树。

ཨེ་ལ་ཕྱུར་ཚེ། སུག་སྐྱལ་ཀྱི་ མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤེག 细香叶。藏寇或谷子蔻别名。

ཨེ་ཧ། (རྟེང) ཨ་ཤེ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ སྙིང་རྗེ་བའི་ཚིག 呜呼。悲愍之声。

ཨེ་ཧོ་ཤེབས། ཤྲ་དེ་གུང་རྒྱལ་དང་བོམ་ ཐང་ རྒྱང་གཉའ་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས། རྒྱར་བོད་རྒྱལ་བརྒྱུ་ཕ་སྐྱེ་ སའི་ཤེགས་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞིག 埃肖勒。布德共杰和王妃翁唐芒涅所生子， 吐蕃王朝第十王。

ཨེ་གསང་། མོ་ མཚན། 女根。女生殖器。

ཨེ་ཙུ་རྒྱ་དི་བ། བོད་སྐོ་ཁ་ས་ཀྲལ་ཁོངས་ཨེ་རེར་ བའི་ཡུལ་ཕྱང་གི་དབོན་ཚང་རྟེང་ པ་ ཞིག་ ཡིན་ པ་ དེའི་རིགས་རྩལ་རྒྱར་བོད་རྒྱལ་གཉའ་ ཁྲི་ བཅན་པོ་ནས་བརྒྱུད་པ་ཡིན་ཟེར་བས་ སྐྱེས་ སུ་ རྒྱལ་ པོ་ ཁྲི་ འདྲོན་ཅིང་སྐབས་ཤིག་ཀཉག་གས་བརྟན་ཐུན་ ཙམ་ཡང་ལྷག་ འདུག 埃拉嘉日瓦。西藏山南地区埃地一贵族世家名。 相传其世系乃从吐蕃王朝涅赤赞普传来，后世尚保有略似吐蕃王登位典礼的形式。

ཨེ་ཨེ། ངོ་མཚར་བ་དང་། ཉ་ལས་བའི་སྒྲ། 哎，哎。表示惊奇的语气词，ཨེ་ཨེ། དེ་དོ་སྣང་མ་ཐོས་ཀྱི་ཀཉམ་གསང་ངང་རེད། 哎，哎！真是从未听过的新鲜事儿。

ཨེཏ། ཆུང་ཟད། 形容词。少量，稍微。数量不多和程度不深： ནོར་འཁྲུལ་ཨེཏ་ཙམ་བྱུང་བ། 犯了一点错误。ན་ཚ་ཨེཏ་རེ་ དུག་ འདུག 病情稍好。ཁྱོད་དང་ཨེཏ་ཅིག་སྒུགས་ཤིག 你等一下！ རན་པ་ཨེཏ་ རེ་ སྦྱིན་ པ། 给与小恩小惠。ཐྲ་བ་ཨེཏ་རེ་འབྱུགས་པས། ཆཀས་སྐོར་ དེ་ ཙམ་ལང་ཚང་། 只因毫厘差错，山大祸事横生。喻差之毫厘，谬以千里。

ཨེཏ་ཆུང་། (ཤྲཱ) བཙུན་པ་ཤེ་ ཆུང་ངམ། ཀྱ་ པ་ཆུང་ཆུང་། 小沙弥，小和尚。年幼的出家人。

ཨེམ་ཆི། (སངྐ) སྨན་པ། 医生。

ཨེར་ཁ། (ཤྲཱ) ཀ་དོལ་ཀྱི་ཤེལ་ཁྱེན་ཞིག་སྡེ། གཡེར་ཁ། 响铃。骡马项下所系小铃。

ཨེར་ཀེ་ཀྲི། (སངྐ) (1)རིན་པོ་ཆེ་སྡེ་ སོག་ བའི་ ཚོ་ མིང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་ སྐྱི་ ཤེ་ ১৮৭২ ལོར་ མན་ རྩིའི་ཚོང་མ་བའི་སྐྱིད་ཁྱལ་ བོས་ བཏང་ ཆེན་ སྐུ་ ཕྱིང་ ཐུ་ པ་སྐྱོ་བཅང་ཡེ་ ཤེས་ལ་ཞེར་ཀེ་ དེ་ ཞེས་ བའི་ ཚོ་ ས་ བསྡུལ་བ་དེ་ ནས་བཅུང་བཏང་ ཆེན་ རིམ་ བྱོན་ ཞེར་ཀེ་

རིན་ཆེ་མིང་ལྡན་པའོ་གྱུར། 宝贝。蒙古族官位名，俗称大师，音译额尔德尼。公元1713年，清康熙以额尔德尼名号封赠五世班禅洛桑也协。从此遂成为历代班禅的尊称。(2)གསེར་ཐབས། 金印。

ཨོ་རྒྱན། ཨུ་ག྄ྱན་དང་འདྲ།

ཨོ་རྒྱན་ཁྲིལ་མ། སྐྱེལ་མའི་རྣམ་གྲངས་ཏེ། ཨོ་རྒྱན་རིམ་པའི་སྐྱེལ་མ། 郭仗那度母。

ཨོ་རྒྱན་པདྨ་མ། སྐབ་དབོན་པདྨ་འབྱུང་གནས། 郭坚白玛。莲花生大师别名。

ཨོ་རྒྱན་ཐྲིན་ཏིལ་ཕྲིང་། སྐྱེན་ཏིལ་ཕྲིང་གི་མིང་ཆ་ཚང་། 闵珠林寺全名。

ཨོ་རྒྱན་ཨཾ་རཱ་མ། ཨ་རཱ་རྒྱལ་བའི་ཆ་ལུགས་སྐྱས་པའི་སྐྱབ་དབོན་པདྨ་མའི་སྐུ་བཏྲེག། 莲花生国王像。莲花生作古代东孟加拉萨霍国王子装束冠插鹭翎之像。

ཨོ་རྒྱན་རིན་བོ་ཆེ། སྐྱབ་དབོན་པདྨ་མ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་མཚན་གཞན་ཞེག 郭坚大宝。莲花生大师之别称。

ཨོ་ཏན་ཏ་ཡུ་རི། (ཅེག་ཁ) འཇུར་ཁྱད་ཀྱི་ཐོང་ཁྱེར་ཏེ། ཀུ་ཁ་ཀྱི་ག་ཐུག་ལག་ཁང་འདི་སྐབ་དབོན་ཤེང་བཟང་གི་སྐྱེན་པདྨ་ཚས་ཀྱལ་དྲྭ་པ་ལའི་ཀྱལ་རབས་ གཅིག་ ཙམ་ཀྱི་ སྔོན་དུ་ བཞེངས་པར་མངོན། བསམ་ཡས་གཐུག་ལག་ཁང་དེ་མཁན་ཨ་ཞི་པ་འཆོས་ཞལ་བཀོད་མཛད་ནས་ ཨོ་ དབུ་ དབུ་རིའི་ཀཀོད་པ་ ལྟར་ བཞེངས་ པར་ བཀོད། 阿丹达布日寺。意译能飞城。古印度一寺庙名。约建于狮子贤论师的施主、印度法王达磨婆罗之前一代时间。静命论师即摹仿此寺格局而建成西藏桑耶寺。

ཨོ་ཟོག (སྨོག) འབྲོག་པ། 牧民。

ཨོ་ཅི། (རྟེང) ཐམས་ཅད། 一切，所有，全部。

ཨོ་ཀུ་ཀུ། ཀུ་ཀུ་ཅུའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨོ་ཀོ་ཀུ་ཀུ། ཀུ་ཀུ་ཅུའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨོ་ཆོད། རང་མཚམས་བཟལ་ཆོད། 臆断，随便估计：རང་ཤེད་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཚེ་ ཆོད་ ཅ་ བོ། 主观武断。ཐུ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡིན་རུང་། ཚེ་ཆོད་ཐུས་པས་ཕུགས་མི་རྟོགས། 事情无论大小，臆测准断究竟。

ཨོ་ཐོབ། མི་ཤེས་ ཤེས་ རྟོའས། ཁྲམ་ བ། 冒充，不懂装懂：མི་འཇོན་འཇོན་མཛོག་ཀྱི་ཚེ་ཐབ་ཐུས་ན་མཐུག་ཏུ་རྟུན་ཕུགས་ རྟོལ་ ཚོང་། 冒充行家，终究总会漏底。

ཨོ་ཚེ། (ཁྱི) ཁྱི་ཀུ། 小狗，ཚེ་ཚེ་ངར་ངར་ཅིང་ཀུང་རང་ཁྱམ་ཀྱི་སྐྱོ་མི་ཁེལ། 小狗气势汹汹，但守不住家门。

ཨོ་རྩོད། སོག་ཅའི་ཚོས་ལོད་ཅེར་བའི་སྐྱེ་ མིང་ སྟེ། རྣང་གཞས་ལ་ ཀོ་ ཀོད། རྟེན་གང། སྐོང་ གོད། ཐུ་མེད་བཅས་ཚོ་ བ་བཞེ་ ཚོད། ཨཚོ་ སྟོན་དང་ཞེན་ཅང་ཐུགས་ཀྱི་འབྲག་པ་བོད་སྐད་དུ་ མདོ་ བསྡུས་ ཏེ་ སྟོད་ སོག་ཅེར་བ་ དེ་ ཉིད་ ཡིན། 厄鲁特蒙古，漠西蒙古。又作卫拉特瓦剌。分为四部：和硕特、准噶尔、土尔扈特、辉特（或杜尔伯特），合称四卫拉特，在新疆、青海一带游牧。

ཨོ་ཏད་རྩོད་གཅིག (སོག) ཚོ་ རོད་ ཚོ་ བ་ བཞེའི་ རྣང་གཞས་ཀྱི་རྟེན་གཅིག 准噶尔。厄鲁特蒙古四部之一。

ཨོ་ཏད་ཚོ་བ་བཞེ། ཚོ་རོད་ལ་ཁྱོས།

ཨོ་ཅོ། (1)རྒྱ་དུས་ཀྱ་ ས་ སྐྱེན་ ལས་ ཆེན་ ཚེའི་ ཧ་ འབྲེན་ཚཁས། 行茶僧。旧时，拉萨传大召时给僧众斟茶的人。(2)(ཁྱི) ཁྱི་ས་ སྐྱེའི་ མིང་། 小儿，孩童，ཚོ་ཅོ་གཙོ་ སྐྱོང་ བ་ ཚའི་ ལས་ འགན་

རང། 抚育孩童是父母的责任。

ཨོ་ཤོ་ཤོ། 象哦噜噜。催眠声。促使小儿入睡语：ཨོ་ཤོ་ཤོ། ཨོ་ཤོ་ཤོ། གཉིད་སྡུད་ཨོ་རྒྱ། ཨོ་ཤོ་ཤོ། 哦噜噜，哦噜噜，好好睡吧，哦噜噜。

ཨོ་ཤོག 象ཡུ་བའམ། དབྱུག་པ། 柄，把儿，棍，杖。

ཨོ་ཧྲིའི་ཆུ། (ཨཾ) ཀུ་དོད་ཆུགས་པའི་ཆུ། 洪水。

ཨོ་ཧེས། (ཨཾ) སྐུ་མཉེན། 请放在心上，愿您明察。当面要求同情援助的发语词：གནད་ལགས། ཨོ་ཧེས། དབེ་ཚ་འདི་ང་ལ་གཡར་རོགས་གནང་། 老师，麻烦您，请把这本书借给我一下！ ཨོ་ཧེས་སྐུ་མཉེན་ཟེར་ན་སྡིང་རྗེ་དགོས། 人家说了对不起、请原谅，就不必再计较了。

ཨོག་ཀོང། ཨོག་སྐོང་དང་འདྲ།

ཨོག་དཀར། གཅན་གཟན་རིགས་ཁྱམ་བུ་ལས་ཆེ་ཙམ་པ་འབྲས་ལྗོངས་དང་བལ་བའི་ཤར་ཆུང་ནས་ཐོན་པ་ཞིག 红猫熊。一种似猫稍大面部白毛的肉食兽。产于锡金及尼泊尔东部。

ཨོག་སྐོང། མཚིན་བའི་མདུན་ཐྭགས། 前颈，喉部。

ཨོག་རྩྭ། མ་ཞེའི་ཙཱག་ཚོམ་དང་འབྲམ་བའི་ཁྲའི་རྩྭ། 下须和腮胡。

ཨོག་སྒྲོག (1)ཟབ་མཐུང་གི་ངོག་སྒྲོག 马勒带。系在嚼头下面的带子。(2)ཞྭ་མའི་ངོག་སྒྲོག 帽带。帽下绊绳。

ཨོག་འཇེལ། ཨོག་ཀལ། 牛颌垂胡。

ཨོག་ཉེ། རྐའི་ཀེ་དང་ཨོག་མ་དེ་སྐང་བ་དང་རྣག་འབྱུང་བའི་ནད་ཅིག 颈脖疽。马颈项发肿化脓的疾病。

ཨོག་ཐེབ་ལས། སྐོམ་ཤིང་སྡེ། སྐོམ་ཁྲག་སྐབས་ཀྱི་ཨོག་མའི་རྟེན་ལས། 禅棍。佛教徒修习禅定时撑住下颌的木杖。

ཨོག་རྔང། (ཨཾ) མཚིན་བའམ། མིད་པ། 喉管，咽喉。

ཨོག་རྒྱབ། བཞེན་རྟའི་ཨོག་མའི་འོག་ཏུ་འདོག་ཐུང་དམར་ཀྱི་དོམ་དོམ་སྡེ། སྔར་བོད་ས་གནས་སྐྱིད་གཞུང་གི་དྲང་རིགས་ཤེར་སྐྱའི་ སོ་ གནས་ ཆེ་ཆུང་མཆོན་རྟགས་ཤིག 前缋胸。原西藏地方政府时代，饰于坐骑颈下以表官阶的项缨。官阶高者，在后缋胸之前再加系一个前缋胸。

ཨོག་མ། (ཨཾ) མཚིན་བའི་མདུན་ཐྲུག་གས། 前颈，喉部；ཨོག་ཕྱགས། 颔下皮肉。སྡིང་ནས་མི་དགའ་ན་ཨོག་མ་ཡན་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྙན་པོ་ཅི་ཞིག། 内心不高兴，喉部上头的好听言词有啥用。

ཨོག་ཙ། ཨོག་དཀར་དང་ཀྱི་ལ་འདྲེས་བའི་ཕྱུ་ཀུ། 猫熊。猫和红猫熊杂交所生崽。

ཨོག་ཚངས། ཨོག་ཆོམ་དང་འདྲ།

ཨོག་ཚངས་ཅན། (1)ཨོག་ཆོམ་ཡོད་མཁན། 有下须，有颐下毛者。(2)(མཚན) ར། 有须者。山羊的异名。

ཨོག་ཆོམ། མ་ཞེ་ལ་རྒྱས་བའི་སྐུ། 下须，颐下毛；སྐུ་དང་ཨོག་ཆོམ་དུང་ ཁྲ་ དཀར་བ། 须发如螺白。 ངོ་གདོང་སྐུ་སེང་ངེ་ཨོག་ཆོམ་འཕྱལ་བཞིན་སྐྱས་པ། 脸色苍白，抚摩着胡须说了话。ཨོག་ཆོམ་བྱག་བྱག་བྱས་ནས་གཏམ་གོད་ན་ གདེང་ དང་ སྦྱངས་པ་ཡོད་བའི་རྟགས་རེད། 捋着胡须讲话，是有把握和有信心的表现。

ཨོག་ཆོམ་ཅན། ཨོག་ཚར་ཅན་དང་དོན་གཅིག

ཨོག་འཇུམ། མཆུ་འགྱལ་བའི་ཚ་ཨོག་མའི་སྡེང་དུ་གཏིར་མ་ཤེག་ཏེ་བའི་འཇུམ་ཞིག་འབྱུང་བས་དེའོ། 颈上纹。口唇掀动时，颈上清晰出现的皱纹。

ཨོག་ཐེལ། ཨོག་ཀལ། 颈下垂肉。旧译函垂、胡。

ཤོག་རྡིལ། ཏཱ་ བོང་ ཤོགས་ ཀྱི་ བྱན། 马粪，驴粪。

ཤོག་ཀལ། ཤོག་ཀལ། 颈下垂肉。旧译函垂、胡。

ཤོང་ཁོང་། (1)རྐུབ་ཀྱི་ཆུབ་ངོས། 臀部，屁股。(2)མེ་ཤིང་ཕྱེ་བའམ་རྟ་ སྦྱངས། 粪柴。用作燃料的牛粪马粪。

ཤོང་དོ། རྐུབ་བམ་འཛངས། 臀，臀部；ཚང་ཀ། 尾脊肉。མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ རྐུབ་ ཆོས་ དང་ འབྲེངས་ཆོས་སོ། 、

ཤོང་བས། (1)སྨད་ཀོས། 下衣。(2)སྒྲོན་མེའི་ སྙིང་རས། 灯心。

ཤོང་རྡིལ། ཏཱ་ སྦྱངས། 马粪，驴粪；ཚང་ རྡིལ་ མེ་ཤིས་ཕྱགས་མེ་བཞུ། རྟགས་མེད་གཏམ་གྱིས་དོན་ མི་འགྲུབ། 驴粪柴火化不了铁，语言无力办不成事。མི་ངན་ཕྱི་འཇམ་ནང་ རྩུབ་ བོང་ ཁྱིའི་ ཚང་ རྡིལ་འདྲ། 坏人就象驴粪蛋，外表光滑内不善。

ཤོང་ཀ། ལུས་ཀྱི་འཛངས་ཀ། 臀肉，尾脊肉。

ཤོམ། སྒྲོན་ཤིང་ངམ། མཁོ་ཀཅོ། 名词。支持物，撑杆；头头，首要人物。

ཤོམ་རྩུགས། མཁར་རྩུག་ལ་ལག་པ་ དང་ བྱང་ གི་ ཕྱེད་བཀལ་ཏེ་ངལ་ བསོ་ བ། 倚杖。手和上体倚杖休息，打杵休息。

ཤོམ་ཤིང་། (ཐུལ) འཇོག་ས་ཤིང་། 擎天柱，支柱。竖立高柱、桅杆等时，从旁向上扶起所用撑竿。

ཤོར་ཁྱང་། ལ་ཁའམ། ཚོར་པ་འཇུག་ སའི་ཁྱང་ཐུ། 览槽进口。水木槽上端人口；ཆུ་འགྲིའི་ཚོར་ཁྱང་། 涵洞进口。

ཤོར་འཛིམ། རང་ ཤེད། 顽梗，固执；མི་ ཚོར་ འགྲོམ་ཆ་ བོ་ལ་ངང་ རིང་གིས་བསྒྲུབ་ཐུ་ བརྒྱབ་ ན་ གཞིན་ནས་ ཐོན་ དུ་འལ་ཡང་ རྒྱས་ བ། 对顽固的人需要耐心教育，他才会有进步。རང་ལ་ བདེན་པ་ མེད་ན་ ཚོར་འགྲོམ་བཤད་ པས་ ཁྱང་ མི་ འཐུབ། 自身没有理，强辩顶何用。

ཤོར་བ། (ཐུལ) ཆུ་ རྒྱུག་ སའི་ལ་ མཆུ། 览槽，引水槽；ཐོག་ཀ་ཆུ་ ཆེ་ཡང་ འགྲོ་ ས་ ཚོར་ བའི་ ནང་ རེད། 屋顶虽宽，排水只有览槽。

ཤོར་བ། དབོར་བ་དང་འདྲ།

ཤོལ་ཀྲོང་། རློ་བ་ནས་ཀྱི་ བའི་ བར་ དུ་ ཐུག་ བའི་ དབྱག་ས་ཆུ་ བའི་ ལས་ ཀློ་ ཡུ་ ཡང་ ཟེར་ བ་ དེའི་ མིང་ གི་ རྣམ་ གྲངས་ཤེག 气管。喉管的别名。

ཤོལ་སྐོ། ས་མཆུའི་ འོག་གི་ ཀ་ དུས་ འབྱང་ བའི་ མིང་། 颏，下颌，下巴。

ཤོལ་ཁྲང་། ཆུ་ འགྲོ་ སའི་ ཐུ་ ཀ། 水洞。泄水管道；ཤོལ་ ཁྲང་ བཏོལ་ བས་ འཕྲིལ་ ཆུ་ ཤར་ དང་ རྒྱུག་ པ། 打通水洞，潴水畅流。

ཤོལ་ཚོང་། སྐེའི་ མདུན་ རོས། 喉部，前颈。

ཤོལ་ཚོང་འཇུམ། ལུ་ མ་ ཤོལ་ ཚོང་ངམ་ ཐྲལ་ ཚོང་ ཡང་ རེད། འདྲེའི་ ཚ་ མ་ དང་ སྦྲང་ ཐང་ ཤིང་ ཁ་ ཤུ་ ཁ་ ཐུ་ ཁ་ ཐུ་ ཁ་ ཐ

成的隆起物。

ཨཧ་ཁ། སྐེའི་མདུན་ངོས། 名词。喉部，前颈。

ཨཧ་འཇུམ། མ་མཆུའི་འོག་ཏུ་ཁ་འགྱལ་དུས་གཉིང་མ་ཞིག་འབྱུང་བས་རྟའི་མིང་། 下颌褶皱。

ཨོཾ། ཨུ་རྒྱན་གྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨཾ། (1)སྐུ་ངོ་རྡོ་རྗེའི་སན་ལྗོན་དོན་མང་པོ། 唵。身金刚种子。(2)སྔགས་ཀྱི་མགོ་འདེབས་ཏིའུ། 唵。真言发语词。

ཨཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ། (ཤེག་ས) སྒྲུབ་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྙིང་པོ་གཟུངས་སྔགས་ཡི་གེ་དྲུག་མའོ། 唵嘛呢叭弥吽。六字陀罗尼咒，观音六字真言。

ཨཾ་མཐངས་མ། སྒྲོལ་མའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། 作叶度母。救度佛母之别名。

ཨཾ་ཡིཾ། (ཤེག་ས) བདེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་དབེ་ཚའི་འགོར་འབྲི་བའི་ཤེས་བཟོང་གི་སྐད་དོད་ཅིག 愿得吉祥！古典藏文书籍开首常写用的梵文祝词。

ཨཾ་ཇ་ལྷ་ན། (ཤེག་ས) ཨུ་རྒྱན་ཡུལ། ཨུ་རྒྱན་ལ་སོགས། 欧提耶奈，乌金，乌仗那。古西印度一地名。

ཨཱཿན། ཨཱ་ཀ་ཤ་ནའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

ཨུ་རྒྱན། ཨུ་རྒྱན་གྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

འགོ་བརྗོད།

《བོད་ཀུ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ》འདི་ནི་སྐད་ཡིག་གཉིས་ཀ་གཞིར་བཞག རིག་པའི་གནས་རྣམས་འདུས་པའི་སྡུ་འཛོམས་ཀྱི་ངང་བཞིན་ལྡན་པའི་བོད་ཀུའི་རྩ་འགྲེལ་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོག་མཛོད་ཅིག་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་ཡོན་ཚད་འབྲིང་རིམ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བློག་པ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་ལྟ་བར་བཀོལ་བའི་བའི་སྐད་དུ་བསྒིགས་པ་ཞིག་ཡིན། འདིར་བསྡུས་པའི་ཐ་སྙད་ཡོངས་རྫོགས་བསྟོམས་ན་ལུ་ཁྲི་སུམ་སྟོང་ལྷག་ཙམ་ཡོད།

སྐད་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་གཅོ་བོ་ནི། བོད་ཀྱི་དག་ཡིག་དང་། སུམ་རྟགས། བདུ་རྩིང་། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་ཤན་སྦྱར་བཅས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་གསལ་བའི་མིང་བརྗོད་དང་དེའི་མཆན་འགྲེལ་རྣམས་ལས་བཏུས་ཤིང་། དེ་མཚུངས་རྩོམ་རིགས་གཞན་དག་ནང་དུ་གསལ་བའི་མིང་ཀུང་དང་། ཆོག ཆོག་གྲུབ། གཏམ་དཔེ་ཁག་གཅིག་ཀྱང་བཏུས་ཡོད། རིག་གནས་ཀྱི་མིང་བརྗོད་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ནི། རྩོམ་ཡིག་དང་། ལོ་རྒྱུས། ས་དཔྱད་བཅས་ལས་བཏུས་པར་མ་ཟད། ད་དུང་རིག་གནས་ཁག་གཅིག་རྩལ་དུ་བརྩེགས་ཏེ་ཟབ་འཇུག་བྱས་ཡོད། དཔེར་ན། སྐར་རྩིས་སྐོར་ལ་བརྟེ་གཞིའི་ཚེ་དོན་ཡོད་ལ། ཇི་ལྟར་བརྟེ་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་དང་། གསོ་རིག་སྨན་དཔྱད་སྐོར་ལ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡོད་ལ། ནད་བཅོས་ཐབས་སྐོར་གྱི་ལག་ལེན་དངོས་སོགས་ཀྱང་ཡོད། ཚད་མའི་སྐོར་ལ་རྒྱ་དཀར་ནག་ནས་བསྡུར་པའི་ཚད་མའི་རིག་གཞུང་ལས་བཏུས་པ་ཡོད་ལ། བོད་རང་གཞུང་གི་བསྡུས་གྲྭ་དང་། རྟགས་རིགས། བློ་རིགས་བཅས་ལས་བཏུས་པའང་ཡོད། ནང་དོན་རིག་པའི་མིང་བརྗོད་ནི་སྔོན་དང་དཔྱའི་ཡིག་ཆའི་ཁྲིད་དུ་ཤེས་ཏུ་ཁྱབ་ཆེ་བས། འདིར་རིག་གནས་རྣམས་ལས་དམིགས་སུ་ཕྱེ་ཞིང་གཅོ་གནད་དུ་བཟུང་སྟེ་གཞུང་ཚེན་དག་

གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་པར་བརྗོད་ཚད་མང་ཙམ་ཞིག་བཏུས་ཡོད། དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཅན་གྱི་མངོན་བརྗོད་ཀྱང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བཏུས་ཡོད། ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་ཤག་དང་ཡིག་ཚང་དུ་ཉར་བའི་གཞུང་ཡིག་དང་། གཞུང་ཞབས་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་བཀོལ་བའི་མིང་ཆོག་ཐྲེད་པར་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ངོས་བསྟུན་གྱིས་བདམས་ནས་བཏུས་ཤིང་། ཐ་སྙད་དང་དེ་དག་ལ་མཆན་འགྲེལ་ཡང་བཏབ་ཡོད། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲིལ་གོམས་གཤིས་དང་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས། ཡོ་བྱད་གོས་རྒྱན། བཟོ་རྩལ་འཕྲུགས་སྐྱེན། དཔྱ་ཐྲལ་མངག་གཞུག བོགས་བྱན་བསྒྱི་གཡར་བཅས་ལ་བཀོལ་རྒྱུའི་སྐད་དང་། དེ་མིན་ངག་རྒྱུན་དུ་ཁྱབ་པ་ཙམ་ལས་ཡིག་ཆའི་ཁྲིད་དུ་མི་སྣང་བའི་ཐ་སྙད་རྣམས་དམངས་ཁྲིད་ཀྱི་ངག་ལས་བཏུས་ཏེ་བཀོད་ཡོད། ས་ལྷལ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་དང་། བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བའི་རྗེས་སུ་གསར་དུ་བསྒྲུར་བའི་མིང་བརྗོད་རྣམས་ཉུང་ཟད་ཙམ་ལས་བཏུས་མེད།

ཀུང་དབྱང་འགོ་ཁྲིད་བློ་མཐུན་ཀྱི་ཐུམས་བཅིའི་གྲྭགས་འཁྲང་འོག ﴿བོད་ཀུ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ﴾རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་དོན་དེ་ ༡༩༥༤ ལོར་བསྒང་དུ་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་ལྟ་བུར་ཀུལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཁུལ་ཡོན་ལྟུན་ཁང་དང་ཀུལ་ཁབ་དཔེ་སྐྲུན་ཅུས་ཀྱིས་གཅོ་སྒྲིང་གནང་ཏོག་ཁྱེན་ཏུཨ་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་དོན་ཀྱི་བཞུགས་མོལ་བྱོས་ཆོགས་བསྟུས་ཏེ་འགོ་ཁྲིད་ཆོ་ཤུང་བཙུགས། མེ་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཁུལ་ཡོན་ལྟུན་ཁང་གི་ཀུཨ་རེན་བཀུ་ཤེས་ཆེ་རིང་འགོ་ཁྲིད་ཆོ་ཤུང་གི་ཆོགས་གཅོར་བསྐོ་གཞག་གནང་། ཁོང་གིས་ཆོ་ཤུང་ཡོངས་ཀྱི་བློ་མཐུན་རྣམས་ལ་འགོ་ཁྲིད་མཛད་དེ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་དོན་སྒེལ། ༡༩༧༩ ལོར﴿བོད་ཀུ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ(བསམ་འཆར་ཞུ་བྱེད་མ་ཡིག)﴾བར་དུ་བསྒྲུན། དེ་རིང་གཞིར་བཞག་སྟེ་གསབ་སྟོན་དང་བཅོས་སྒྲིག་བྱས། ལོ་ལྟའི་རིང་ལ་བོད་དང་ཀྱ་རིགས་བློ་མཐུན་རྣམས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་འབད་བརྩོན་བྱས་ཏེ་ ཆོག་མཛོད་ཀྱི་དངོས་པོར་ལས་ཁུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་སྤྱས་ཚད་ཀྱང་རེ་མཐོར་བཀང་ནས་གཞི་རྩའི་ཐོག་སྟོན་དབགས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་དེ་འགྲབ་ཐུབ་པ་ཐུང་།

དེབ་འདི་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་མི་རིགས་དབེ་སྐྲུན་ཁང་དང་། མེ་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་སུའོ། བོད་ལྗོངས་སྲིད་ཆོགས་ཚན་རིག་ཁང་། ཀྱང་གོ་སྲིད་ཆོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་སུའོ། ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་སོགས་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཁག་

ཐུ། ཁེན་ཏུའུ་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་དཀར་མཛེས་དང་ཇ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྷལ་གཉིས་བཅས་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་དབང་གྲགས་ཅན་ཆོ་ཏེན་ཞབས་བྱང་དང་། དུང་དཀར་ཐྲོ་བཟང་ཕྱིན་ལས། དམུ་དགེ་བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱིས་དགྱེས་ཚོར་ཆེན་པོས་ཡི་རང་དང་རིགས་རམ་གནང་བྱུང་། འདིར་ང་ཚོས་ལས་ལྟངས་དེ་རྣམས་དང་མི་སྣ་དེ་དག་ལ་སྙིང་གཏ་བ་ནས་གུས་བ་ཆེན་པོས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་ཆུ་ཡིན།

ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་འདི་ཉིད་ནི་རིག་གནས་མཐའ་དག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀར། རྩོམ་སྒྲིག་མཁན་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་ཚད་གཟུང་ཡོད་ཀྱེན་དེབ་ འདིའི་ནང་སྐྱོན་ དང་ནོར་ འཁྲུལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་ངེས་པས་ཆུ་ཆེའི་བློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱོན་བརྗོད་དང་ནོར་བཅོས་མཛད་རོགས་ཞེས་ང་་ཚོས་སྙིང་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་ལགས།

〈བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ〉རྩོམ་སྒྲིག་ཚོ་ཆུང་གིས།

༢༠༡༥ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ བར་ཁེ་ ཅིན་དུ་བྱིས།

前　言

《藏汉大辞典》是一部以语词为主兼收百科的综合性藏汉双解辞书，供中等以上文化程度的读者阅读藏文典籍使用。全书所收词目，共约五万三千余条。

语词部分的资料，主要来自藏文正字学、语法学、古字书、异名字典和梵藏字典等集中论述语文词汇的专著及其注疏；同时也采撷了散见于其他著作中的单词、复词、成语等。百科词汇的资料，除文学、历史、地理等外，还重点深入到了一些有关学科。如藏历，既涉及了概论，也涉及了计算。藏医、藏药，既涉及了理论，也涉及了临床治疗。因明，既涉及由梵汉译藏的量学，也涉及到藏文原著的集类学(བསྡུས་གྲྭ)、因类学(རྒྱུད་རྟགས)和心类学(སྤྱི་རྟགས)。佛学词汇在古今文献里出现甚为广泛，本书系统地较多地进行了收集。同义异名的藻饰词，收集亦多。清代噶厦、益仓所存公文档案，所有官厅术语，颇具特色，也酌量选收，立目加注。此外，藏区风俗习惯、手工生产、器用服饰、工艺建筑、赋税差徭、租赁借贷等诸行话，只流行于口头、从不见诸经传之词，亦从民间采录，载入书中。至于各地口语和解放以来的新译词汇，则选收较少。

在中央领导同志的亲切关怀下，《藏汉大辞典》于1978年重新恢复编纂工作。是年五月，国家民族事务委员会和原国家出版局，在成都主持召开了编纂工作座谈会，成立了领导小组，任命原四川省民族事务委员会主任扎西泽仁为组长，领导全组同志展开编纂工作。1979年，出版了《藏汉大辞典(征求意见稿)》，以此为基础，进行补充和修订。

五年来，由于藏、汉等民族编纂人员的共同努力，辞典内容更加丰富，质量也有较大的提高，基本上达到了预期的目的。

本书在编纂过程中，得到民族出版社、四川省民族研究所、西藏社会科学院、中国社会科学院民族研究所、中央民族学院等五所民族学院、成都科学技术大学、四川省甘孜、阿坝两个藏族自治州，以及藏学界知名人士，如才旦夏茸、东噶·洛桑赤列、毛尔盖·桑木旦等的热情赞助。在此，我们敬向这些单位和个人表示衷心的感谢。

这部大辞典涉及多种学科，限于编纂人员的水平，书中的缺点和错误一定还有不少。我们诚恳地希望广大读者批评指正。

《藏汉大辞典》编纂组

1984年11月于北京

བློང་གཞི།

《བོད་ཀུ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ(བསམ་འཆར་ཞུ་བྱེད་མ་ཡིག)》འདི་ནི《བོད་ཀུ་ སྐད་ གཏིས་ ཤན་སྦྱར་གྱི་ བརྡ་འཁྲིལ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ》ཡི་མ་ཕྱི་སྟེ། སེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཡུལ་ཡོན་ལྟུན་ཁང་དང་ཞིང་ཆེན་རིག་གནས་རྩོམ་ཀྱིས་ བྱོས་གཞི་བཏོན་པ་ལྟར་ཀུལ་ཁབ་མི་ རིགས་དོན་ གཅོད་ཡུལ་ཡོན་ལྟུན་ཁང་དང་ཀུལ་ཁབ་དཔེ་སྐྲུན་རྩོམ་ཀྱིས་ཐག་བཅད་དེ། 《བོད་ཀུ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ》ཡི་རྩོམ་སྒྲིག་ཆོ་ཚུང་གིས་མི་ ཤུགས་ ཁག་ གཅིག་ ཏུ་ འཛུགས་ བྱས་ ནས་ སྔར་ ལས་ ཀ་ མཚམས་ བཞག་སྐབས་འབྱོ་ལུས་པའི་བཞི་ཆ་གཅིག་ཙམ་ལ་ལེགས་སྒྲིག་བྱས་ཐོག ལེགས་འགྱབ་ཟིན་པ་དང་ ཆབས་ཅིག་ཁར་དུ་བསྒྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

མ་ཕྱི་རྩོམ་ སྒྲིག་ལས་ཀ་དེ་དུས་ རབས་ཀྱེད་ཙམ་ རིང་ལ་ འགྲོ་ ལམ་ དཀའ་ཚེགས་ ཆ་ ཞིང་ཀྱཀ་ཀྱོག་མང་པོ་ཞིག་བརྒྱུད་ཡོད། ཀྱང་ཚོ་ཀུང་ཁན་ཏང་ཚི་འགོ་ཁྲིད་འོག་དང་། ཆོ་མཐུན་ཏེང་ཞའོ་ཁིང་དང་ཀུང་དཔྱང་དང་ས་གནས་ཀྱི་འགོ་ ཁྲིད་ དཀ་ ཚི་ བྱམས་ བརྩེའི་ ཐུགས་ ཁུར་ རང་ ལ་ བརྟེན་ནས་ཆོག་མཛོད་འདིའི་ རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་ སྒང་གསོ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། མ་ཕྱི་ཡར་ སྐྱུན་ བྱེད་ རྒྱུའི་ལས་ཀ་གཞི་ནས་ སྒྲུབ་ཐུབ་པ་བྱུང་། འདི་ནི་རང་ཀུལ་གྱངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་དེང་རབས་ རིག་གནས་འཛུགས་ སྐྱུན་ནང་གི་དོན་ཆེན་ཞིག་རེད།

སྔར་ ༡༩༨༥ ལོ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཆེད། ངས་བོད་ཀུ་ཆོག་ མཛོད་ཆེན་མོ་ཞིག་བྱིས་ནས་ཀུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་བརྗེ་རེས་བྱེད་ཀྱའི་ཡོ་བྱད་ཅིག་ཡོང་ཀྱའི་སེམས་ པག་བཅད་པ་ཡིན། དང་ཐོག་ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་ཤིང་། དེ་རྗེས་ལས་ཁོག་ནས་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ ཀུ་ཀུལ་ཁབ་ནང་ཁྱལ་ཆིང་ཀུལ་རབས་ནས་བཟུང་པར་དུ་བསྒྲུབ་ པའི་ བོད་ ཀུ་ ཆོག་ མཛོད་ འཆོལ་ བསྡུ་དང་འབྲེལ་ཐྱི་ཀུལ་ཀྱིས་པར་དུ་བསྒྲུབ་པའི་བོད་ཡིག་དཔྱད་ གཞིའི་ ཡིག་ ཆ་བསྡུར་ ནས་ བེད་སྤྱོད་ཐུབ་པ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་རྩིང་པར་གྱངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་མནར་གཅོད་གཏོང་ བའི་སྐབས་སུའང་ ཀུན་འཁྲོངས་ཡུན་རིང་ཐུབ་ པར་བརྟེན་རི་ འགོག་དམག་ འཁྲུག་ གི་དུས་ མཇུག་ ཀུ་བོད་ཀུ་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་མ་ཕྱི་ཞིག་ལེགས་འགྱབ་ཐུང་པར་ ཁྱེན་བསྟོམས་དེབ་བཏུ་ཐམ་པ་ཡོད།

བཅིངས་འཁོལ་བཏང་རྗེས། ༡༩༥༡ ལོ་ནས་འགོ་བསྒམས་ཏེ་ང་ཚོས་མི་ཁྲིན་སྒྲིབ་ཀྱི་ཆེན་མོ་དང་ཀུང་གོ་ཚན་རིག་ཡོན་མི་ཁྲིན་ཡན་ལག་ཡོན་ཏང་ཞུའི་འགོ་ཁྲིད་དོག་གོང་གསལ་མ་ཕྱི་ལ་བཟོ་བཅོས་ཞིབས་ཀ་ཤས་བརྒྱབ་པ་ཡིན། ༡༩༥༢ ལོར་མི་ཁྲིན་ཚན་རིག་ཡན་ལག་ཡོན་ཀྱི་བཀའ་མངགས་ལྟར་ངས་ཆོག་མཛོད་ལས་དོན་ཚོ་ཆུང་གཅིག་ཁྲིད་ནས་ལྷ་སར་ཕྱིན་པ་ཡིན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྷངས་ཀྱི་ཏང་ཞུ་དང་སྐབས་དེའི་རང་སྐྱོང་ལྷངས་གྲ་སྒྲིག་ཞུ་ཡོན་ལྟར་ཁག་ཁང་གི་ཐད་ཀའི་འགོ་ཁྲིད་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྤེ་ཁག་དག་གིས་ཆུབ་སྐྱོར་ཆེན་གཏང་འདུག བོད་ཆུ་རྩོམ་སྒྲིག་མི་སྣ་བསྡེན་ཏེ་མ་ཕྱིའི་ཆུ་ཁྲོན་དང་ཐ་སྙད་བསྡུ་ཆུའི་གཞི་ཁྲོན་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་(བོད་ཆུ་སྐད་གཅིག་ཀན་སྐྱར་གྱི་བརྡ་འགྲེལ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ)ཡི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་བསྡུ་ཆུའི་འཚར་གཞི་དང་ཆིག་མཛོད་སྒྲིག་སྤྱངས་བཅས་བསྐྱར་དུ་ལག་ལེན་བྱེད་ཆུའི་ཆོག་མཆན་གནང་རོགས་ཞུས་པ་ཡིན།

ཡིག་སྐད་ཐད་ལ། དག་ཡིག་བརྡ་སྒྲིད་དང་། སྐྱན་ངག མངོན་བརྗོད། གཙོ་རིག རྩིས་རིག ཁྲིམས་ཡིག གཞུང་ཡིག གཏན་ཆིགས་རིག་པ། སྒུ་རིག་པ། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་ཁང་ནས་ཐ་སྙད་འབོར་ཆེན་བསྡུས་ཡོད་པ་དང་། ཐལ་སྐད་ཀྱི་ཐད་ལ། བཅིངས་འཁོལ་བཏང་རྗེས་གསར་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཐ་སྙད་དང་། ས་ཆའི་མིང་། གཏམ་དཔེ། སྲོལ་རྒྱུན་ཀྱི་ཐོན་ཤིན་ལག་རྩལ་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་བཅས་ཐད་ཀྱི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཀ་རྒྱུན་དུ་ཁྱབ་པའི་ཐ་སྙད་རྣམས་བསྡུས་པ་ཡིན། དུས་ཡུན་ལོ་བཞི་ཅམ་ཀྱི་རིང་ལ་ཁྲོན་བསྡོམས་ཐ་སྙད་བརྒྱ་ཁྲི་ཡུག་ཅམ་བསྡུས་ཡོད། ༡༩༦༢ལོར་ཁྲིན་ཏུཌུ་ལ་ཕྱིར་ལོག་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་འགོ་ཚུགས་ཤེང། ༡༩༦༣ ལོ་ནས་བརྒྱང་ཆིག་མཛོད་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཀྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་མི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་སུའི་ཡིས་འགོ་ཁྲིད་གནང་ཆུ་བྱས། ༡༩༦༥ ལོར་ཀུང་དཔྱང་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཀྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་ཨེ་ཅིའི་དུ་ང་ཚོའི་ལས་དོན་ཀྱི་སྐྱན་སེང་གསན་ཐོག་ཆིག་མཛོད་ཀྱི་དོན་དུ་བསྡུ་འཚོག་བྱས་པའི་ཚབ་ཏུ་ཀུན་སྤྱིའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཅིག་ཤོས་ཁོ་ནར་ཆིག་མཛོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱབ་སྤེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཚོས

གཉིས་ལྷག་ཙམ་བྱས་རྗེས་ཆིག་མཇོད་འདིའི་ངོ་བོ་ལེགས་བཅོས་གང་འཚམས་བྱུང་བས། མཐར་ཐུགས་ཁྲིལ་ཡར་ཉེ་བ་ཞིག་བྱུང་ནས་དཔོད་ཀྱི་གཞི་ཁྱོན་དང་སྒྲིག་སྦྱངས་འདི་ཐོག་མར་ཚགས་སོང་།

"རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་ཙའིའི" སྐབས། ལིན་ཡིའོ་དང"མི་བཞི་ཤོག་ཁག" གིས་འགོག་ཀྱེན་དང་གཏོར་བརྒྱ་བཏང་བའི་ཀུན་གྱིས་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་ཡུན་རིང་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས་བྱུང་། ১৫৮৬ ལའི་དཔྱིད་དུས་སུ་ཆུལ་ཁྲབ་དབེ་སྐྱེན་ཅུས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཙོང་ཡིག་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་བསྡུས་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་དོན་དེ་ཁྲིན་ཏུཌ་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱིས་ཕུལ་ནས་ཐུམ་ཁ་གསུམ་བཞི་ལས་མ་སོང་བར་མི་སྣ་རྣམས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་འཐོར་སོང་། ནང་རིང་ལོ་མཇུག་ཏུ་ངས་སྤྱི་མཐུན་ཏེ་ཞལ་ཕྱེ་དང་སྤྱི་མཐུན་རྩྭ་དཔྱི་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ནས་རང་གི་རེ་འདུན་ཞུས་ པ་དེར་སྤྱི་མཐུན་ཏེ་ཞལ་ཕྱེ་དང་། སྤྱི་མཐུན་རྩྭ་དཔྱི་དང་སྤྱི་མཐུན་ལྷུག་རྣམ་གསུམ་སྐུ་ངོ་མས་མཆན་བཀོད་མཇུབ་སྟོན་གནང་བ་རེད། འདི་ལོ་རྒྱ་བ་གཉིས་པར་ཀྱང་དཔྱང་འཐབ་ཡོགས་གཅིག་ཀྱང་ཡུཌ་དང་ཆུལ་ཁྲབ་དབེ་སྐྱེན་ཅུས་ཀྱིས《བོད་ཆུ་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་ཡི་ཐད་འཛིལ་ཆིག་མཇོད་ཆེན་མོ》ཡི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་སྤར་གསོ་བྱེད་ཀྱུའི་གནད་དོན་སྐོར་སྤྱི་མཐུན་ ཏེ་ཞལ་ ཕྱེ་ལ་ སྟན་སེང་ཞུས་ཡོད་ཅིང་། སྟན་སེང་ནང་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ཡུ་ཡོན་ལྟེན་ཁང་གིས་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་དངོས་ཀྱི་འགན་འཁྲར་ཀྱུ་དང་། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དང་། བོད་རང་སྤྱོང་ལྡོང་། ཀན་སུཌ་ཞིང་ཆེན། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན། པེ་ཅིན་མི་རིགས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་ཆགས་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁམས་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་དང་ཕྲད་ཀྱུ་ཡོད། དེ་ལས་ཆུལ་ཁྲབ་ཀྱི་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་དང་ཕྲད་ཀྱུ་ཡོད། ཁམས་ཀྱི་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་འཁྲར་ཀྱུ་དང་། ཁམས་ཀྱི་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆིག་མཇོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱབ་ཁྱབ་ཀྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་

ཐོག་ཆེ་ཅམ་ཡོང་བ་དང་ཐྱི་རྒྱལ་ལ་ཆབ་སྲིད་ དང་རིག་ གཞུང་གི་ཤུགས་ ཀྱེན་ཡག་ཅམ་ ཡོང་ བ་ཟེད་རྒྱུའི་རེ་བ་ཡོད། ཚད་གཞི་དེར་སྒེའས་པ་ཟེད་པར་ཐྱེན་ཆད་ཀྱི་འབད་བརྩོན་ལ་རག་ལས་ཡོད།

འདས་ཟིན་པའི་མི་ལོ་ཕྱེ་བཅུའི་རིང་ལ་ དབྱར་དགུན་ སྟོས་མེད་དང་ཉིན་ མཚན་ དཔྱིར་མེད་དུ་དཀའ་ངལ་བརྒྱབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འཆར་ཡིན་འདུག དེ་ཡང་དང་ཐོག་ནས་མ་ཐྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀར་ཞུགས་པར་མ་ཟད། དུ་ཕྱེ་སྐར་བཞིན་བོད་ཡིག་གི་ལས་ཀ་ཟེད་མཁན་ཀྱི་མཐུན་ཞི་ཀུཌུ་ཤེ་ཏན་དང་། ཅིན་ཤེང་། ཞང་དབྱི་ནུན་གསུམ་རང་ཡིན། བཅིངས་འཛོལ་བཏང་རྩེས་བཟོ་བཅོས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་ལས་ཀར་ཞུགས་ཐོག ཕྱ་སར་ལྷན་ཅིག་དུ་མ་ཐྱིའི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་འཚོལ་བསྡུ་དང་། ཡིག་ཆ་སྒྲུར་བ། ཡིག་ཆ་རྩོམ་སྒྲིག་བཅས་བྱས་པར་མ་ཟད། དུ་ཕྱེ་སྐར་བཞིན་ཆིག་མཇོད་འདིའི་དོན་དུ་འབད་བརྩོན་ལྷོད་ཟེད་ཅིད་མཁན་ཆོས་ སྒྲུབ་ནི། དཔྱང་ཁྲིང་ཞེ། ཏུཌུ་ཞེན་མོ་གསུམ་རང་ཡིན། བོད་རིགས་མཁས་ཆེན་ནང་ནས་ཕྱ་སར་མ་ཐྱི་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཀར་འབད་བརྩོན་གནང་ཞིང་། དུ་ཕྱེ་ཡང་ རྩོམ་ སྒྲིག་ ལས་ ཀར་ ཞུགས་ མཁན་ མཉེན་རབ་ངོད་གསལ་ཡུད། མ་ཐྱིའི་ལས་ཀར་ཞུགས་སྐྱོང་མཁན་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་དང་། སུའི་ཐིང་ཡུན། བཅིངས་འཛོལ་བཏང་རྩེས་ཕྱ་སར་མ་ཐྱིའི་འགྲེལ་བཤད་འབྲི་མཁན་བློ་བཟང་རྡོ་རྗེ། འགྲེལ་བཤད་བྲིས་ཚར་རྩེས་གདན་ཞུ་ཕྱར་ཁྲིན་ཏུཌུ་ཏུ་ཕེབས་ནས་ཞུ་དགེ་གནང་སྟེ་ཆིག་མཇོད་ མཚམས་ འཇོག་ ཉིད་དགོས་ བྱང་ནས་བོད་ དུ་ཐྱིར་ལོག་ ཕེབས་པའི་བློ་ བཟང་ཐུབ་ དཔང་དང་། གཞན་ཡང་ཕྱག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སྨོ་ནས་ཆིག་མཇོད་འདིར་ཚུབ་སྐྱོང་གནང་མཁན་བོད་རིགས་ཤེས་ཡོན་ཅན། དཔེར་ན་ཕྱང་ཅན་བསོད་ནམས་ཆུལ་བོ་སོགས་ནི་སྟོན་རྩེས་སུ་དུས་ལས་འདས། དོན་མཐུན་བྱོགས་རྣིང་ཐར་ཐོར་སོང་། བཤེས་གཉེན་ཚན་རབས་རིམ་གྱིས་འདས། ཐོག་མའི་སྨོན་དོན་མ་གྲུབ་པས། ཡིད་ལ་ངན་བཞིན་སྐྱོ་སྐང་ཆེ། ཡིན་ན་ཡང་དཔྱ་ཆུལ་ཡོངས་སུ་གནས་ཁག་གི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལས་ཅིང་ནས་ཀྱིས་ཏང་གི་འབོད་སྐུལ་དང་ལེན་ཞུས་ཏེ་ཕྱ་ཅིག་ཏུ་འཛོམས་ནས་མཐུན་ སྒྲིལ་ འགྲུབ་ འཛིང་ དང་ གྲུན་ མོང་ འབད་ བརྩོན་ གནང་ གི་ ཡོད་ སྤྱའས། ﴿བོད་ཆུ་ཆིག་མཇོད་ཆེན་མོ﴾ལེགས་འགྱུབ་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཆེ་བས་ན། ལོ་ན་དགུ་བཅུར་སྒེའས་ཏེ་ཅི་ཆེ་བས་ན། ཆོག་མཇོད་འདི་ལ་རེ་བཅོལ་ཆེན་པོ་གནང་བའི་ཀློག་མཁན་རྣམས་ལའང་སེམས་གསོ་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡོང་ཆུ།

བྱང་དཀྱི་སྒོམ་གྲིས།

༡༩༩༥ ལའི་ཟླ་ ༡༠ པར་ཁྲིད་ཏུཌུ་ངུ་ཐྱིས།

序　言

这部《藏汉大辞典（征求意见稿）》是《藏汉双解大辞典》初稿，经四川省民委和省文化局拟议，国家民委和国家出版局决定，由《藏汉大辞典》编写组组织部分人力，把下马时尚未编完的四分之一加以整编，连同已编部分一并付印的。

初稿的编写，走过了半个世纪艰苦曲折的道路，只有在中国共产党的领导下，在邓小平同志以及中央和地方领导的亲切关怀下，才使这部辞书编写工作的恢复和初稿的付印成为可能。这是我国少数民族现代文化建设中的一件大事。

早在一九二八年，为了研究西藏学问，我就立志写出一部藏汉大辞书，作为交流汉藏文化的工具。首先我自己学习藏文，后又约集同事，搜罗国内自清代以来编印的藏汉辞书，译用国外出版的藏文资料，在旧社会摧残少数民族文化的辛酸岁月里，长期坚持。到了抗战末期，终于写成一部藏汉辞书的蓝本，共十大册。

解放后，一九五一年开始，我们在四川大学和中国科学院四川分院党委领导下，曾几度展开对上述蓝本的修订。一九五八年四川科分院派我率领一个辞典工作组前往拉萨，在西藏自治区党委和自治区筹委直接领导和有关各方面的大力支持下，充实藏、汉族编写人员，打破蓝本规模，扩大收词范围，重新拟订《藏汉双解大辞典》资料收集规划和编写凡例，报请批准实施。

关于书面语，从各种字书、语法注释、诗歌修辞、同义辞藻、医药、历算、封建法典、旧时公文、逻辑推理、古印度语言学和宗教哲

学等古典书籍中选出大量词汇；关于现代语，收集了解放后的新译词汇、地名、谚语、传统生产技术和风俗习惯等方面人民大众口头流行的词汇，时间约经四年，共得八万余条。一九六二年回到成都着手编写，一九六三年辞典工作改由四川省民委和四川省民族研究所领导。一九六四年，中央民委在北京听取了我们的工作汇报，在为辞典召开的座谈会上和中央民委签发的座谈纪要里，肯定了《藏汉双解大辞典》古今兼顾、古为今用的编写方向，制订了增减内容的七项原则，并规定分期交稿，由北京民族出版社出版试印本一千册。按照这些指示，经过两年多的继续努力，全书面貌有所改进，最后收入词目近五万条，初步形成了现有的规模和体例。

“文化大革命”中，由于林彪、“四人帮”的干扰破坏，辞典工作长期停顿。一九七五年春，国家出版局曾经调集有关藏语文工作者准备在成都恢复编纂工作，才过三、四个月，人员旋又星散。去年年底，我给邓小平同志和方毅同志写信，申诉我的愿望，邓小平同志、方毅同志和乌兰夫同志亲自作了批示。今年二月，中央统战部和国家出版局就恢复《藏汉双解大辞典》的编写问题给邓小平同志写了报告，报告中提出，请四川省民委具体负责辞典的编纂工作，由川、藏、甘、青等省、区和北京民族出版社等有关单位抽调藏文水平较高的同志担任编写，由中央、西藏、青海、西北、西南等五个民族学院各承担部分词条的审稿任务，使辞书能早日编完出版。今年五月，国家民委和国家出版局负责同志在成都主持召开了《藏汉大辞典》编纂工作座谈会，并成立了领导小组，现正领导着由各地抽调前来成都的全体同志进行紧张的编辑工作。计划要在三年内，以这次付印的初稿为基础，广泛征求意见之后，进行补充和修订。要求辞典正式出版以后，在国内对读者有较大的帮助，在国外有较好的政治、学术影响。要达到这一标准，还有待于今后的努力。

回想五十年的漫长岁月里，朝斯夕斯，无间寒暑。早期参加蓝本编

写，现仍从事藏语文工作的同志，仅祝维翰、金鹏、王沂暖三人而已。解放后参加修订，在拉萨一同为初稿收集资料、译稿、写稿，现仍为这部辞书努力不懈的同志，仅黄显铭、杨承丕、胡先模三人而已。藏族宿学，除曾在拉萨为初稿尽力，现又奉调前来参加编写的钦饶威色同志外，其余早期参加蓝本工作的阿旺滚噶、隋廷莹，解放后在拉萨为初稿撰写释文的罗桑多杰，撰完释文又应邀前来成都定稿，直到下马才回西藏的洛桑土旺，以及许多热情支持这部辞书的藏族知识界人士，如江金·索朗杰布等，都已先后作古。旧雨零落，老成凋谢，初志待酬，感慨系之！所幸，全国各地藏语文工作者响应党的号召，萃集一堂，团结战斗，共同努力，《藏汉大辞典》成书有期，这不仅使我望九老苍心情十分舒畅，并可告慰一切对辞书寄予殷切期望的读者。

张怡荪

一九七八年十月于成都

སྒྲིག་སྤྱངས།

དང་པོ། ཚིག་མཇོད་འདིའི་ཐ་སྙད་ཀ་མད་སུམ་རྩའི་ཚོ་རིམ་ལྟར་སྟེ་ཚན་ཆུ་དགས་བཟློགས་ཡོད།

སྟེ་ཚན་སོ་སོའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚེག་ཐྱིམ་དང་པོ་དེ་སྟོན་ལ་མིང་གཞི་ཀྱང་པ་དང་། དེ་དགས་མིང་གཞི་ཉིས་བརྩེར་ཅན། མཇུག་ཏུ་སྟོན་འཇུག་ཡོད་པའི་མིང་གཞི་བཅས་ཚོ་རིམ་ལྟར་བཟློགས་ཡོད།

མིང་གཞི་ཀྱང་པ་དང་ཉིས་བརྩེགས་ཅན་ཀྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་བོད་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་ཚི་ཚོ་རིམ་ལྟར་བཟློགས་ཡོད། དབྱངས་ཡིག་འབྲུ་བའི་ཐ་སྙད་རྣམས་སྟོན་ལ་རྩེས་འཇུག་མེད་པའི་མིང་གཞི་དང་། རྩེས་ལ་རྩེས་འཇུག་ཡོད་པའི་མིང་གཞི་བཟློགས་ཡོད། ཡང་འཇུག་ས་མཐའི་ཐ་སྙད་རྣམས་དེ་དང་མཐུན་པའི་རྩེས་འཇུག་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྩེས་ལ་བཟློགས་ཡོད། དབྱངས་ཡིག་དང་། རྩེས་འཇུག འདོགས་ཅན། སྟོན་འཇུག ཚཚོ་ཅན་བཅས་ལ་ཀ་མད་སུམ་རྩའི་ཚོ་རིམ་ལྟར་བཟློགས་ཡོད།

ཐ་སྙད་སོ་སོའི་ཚེག་ཐྱིམ་གཉིས་པ་མན་ཆུ་ཟློག་སྤྱངས་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས།

ལེགས་སྦྱར་ཀྱི་སྐད་དོད་ཀྱི་ཡིག་འབྲུ་དང་པོ་བོད་ཡིག་གི་མིང་གཞིར་ཆ་བཞག་དང་། ཡིག་འབྲུ་གཉིས་པ་མན་ཆུ་བོད་ཡིག་གི་རྩེས་འཇུག་དང་མཚོ་ཅན་ཆ་བཞག ཡིག་ཚིག་རྣམས་དེ་དང་མཐུན་པའི་བོད་ཡིག་གི་རྩེས་ལ་ཆ་བཞག་བཅས་བྱས་ནས་བཟློགས་ཡོད། དབྱངས་ཡིང་པོ་དང་དབྱངས་ཉིས་བཅུགས་ཅན་དེ་དང་མཐུན་པའི་བོད་ཡིག་གི་རྩེས་འཇུག་མེད་པའི་དབྱངས་ཡིག་གི་རྩེས་ལ་བཞག་ནས་བཟློགས་ཡོད། གི་གུ་ཐྱིང་ཚིག་བོད་ཡིག་གི་གི་གུའི་རྩེས་དང་། འཁྲིང་ཐུ་ཉིས་བཅུགས་ཅན་བོད་ཡིག་གི་འཁྲིང་ཐུའི་རྩེས། ནང་ཉིས་བཅུགས་ཅན་བོད་ཡིག་གི་ནང་རིའི་རྩེས་བཅས་ལ་བཞག་ནས་བཟློགས་ཡོད།

གཉིས་པ། མིང་ཀྱང་རྣམས(མིང་མཐའ་པ་ཚོ་བ་ཚོ་མ་ཚོ་ཚིགས)སྒྲིང་བཀང་དུ་མིང་གི་དབྱི་བ་ཕྱི་ཡོད། ཚིག་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་མིང་གི་དབྱི་བ་ཕྱི་མེད། མིང་གི་རྣམ་གངས་ནི་ཐ་ཕྱིད་ཐ་དད་པ་དང་། ཐ་ཕྱིད་ཐ་མི་དད་པ། ཁྱད་གཞིའི་མིང་། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་། སྒྲི་སྒྲ་དང་དེ་སྒྲ། གངས་ཚིག ཕྲད། ཚིག་ཆུག ཚིག་ཆོགས། རྣམ་དབྱེའི་ཆེན། འབོད་སྒྲ་བཅས་རིགས་བཅུ་གཉིག་ཏུ་ཕྱི་ཡོད།

གསུམ་པ། མིང་གི་དབྱི་བ་འབྱེད་དགོས་པ་རྣམས་❶.❷.❸.....ཞེས་དབྱི་རྟགས་དང་། དོན་ཀྱི་དབྱི་བ་འབྱེད་དགོས་པ་རྣམས་(1).(2).(3).....ཞེས་དབྱི་རྟགས་བཆུབ་ཡོད་ཅིང་། དོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་འདི་ལ་དུང་དབྱི་བ་འབྱེད་དགོས་པ་རྣམས་ 1.2.3.....ཞེས་དབྱི་རྟགས་བཆུབ་ཡོད།

བཞི་པ། མིང་གཉིག་དོན་གཉིག་ཡིན་པ་རྣམས་མིང་གི་དབྱི་བ་དེ་ཙུ་ཡིག་གི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་སྟོན་ལ་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། མིང་གཉིག་ལ་དོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཀ་ཤས་ཡོད་པ་རྣམས་མིང་གི་དབྱི་བ་དེ་རྣམ་གངས་དང་བཅས་དབྱི་

རྟགས་ཀྱི་སྟོན་ལ་བཀོད་ཡོད། དབེར་ན།

ནགས། སྐྱེ་ཤིང་མང་པོ་ཡོད་པ། 名词。树林，森林。

ཉེ་བོ། 形容词。(1)ཐག་རིང་མིན་པ། 附近，不远。(2)ཟུང་ཉེ་བ། 亲近，亲密，相好。

ལྟ་བ། ཐ་ཚིག་ནི་དལ་བ་གཅོ་བོར་བྱས་ནས་བཀོད་ཅིང་། གཅུགས་འགྱུར་ཡོད་པ་རྣམས་ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པའི་དབྱེ་བ་ཕྱེ་རྣས་འདས་མ་ཉོངས་སྐུལ་ཚིག་གི་རིམ་པ་ལྟར་བཟློག་ཏེ་ཉིས་ཤད་བཏུབ་ཡོད། ཐ་ཚིག་གཅུགས་འགྱུར་མེད་པ་རྣམས་ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པའི་དབྱེ་བ་ཕྱེ་རྣས་བཟློག་པ་ལས་གཞན་བཀོད་མེད། དབེར་ན།

ཚོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བསྡད་པ། བསྡད་པ། སྡོད།། གནས་པ་དང་འདུག་པ། 坐，居住，停留。

བསྐུལ་པ། (ཐ་དད་པ) ཐུབ་ཚོད་གཉོང་བ། 欺侮，蔑视，轻凌。

ཐ་ཚིག་གཅིག་ལ་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་དང་ཚ་ཐ་དད་པ་དང་། དེ་ནས་ཐ་མི་དད་པ་བཀོད་ཡོད། དབེར་ན།

འགལ་པ། ❶(ཐ་དད་པ) འགས་པ། དགས་པ། ཁོས།། གཡོག་པ། 劈开，打碎。❷(ཐ་མི་དད་པ) གས་པ། འགས་པ།། རང་བཞིན་དུ་འགས་པ། 裂开，破裂。

ཐ་ཚིག་གཅིག་ལ་དོན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་གཅུགས་འགྱུར་ཁག་གཉིས་སམ་གསུམ་ཡོད་པ་རྣམས་ཅོད་ཀྱི་ཞང་ཀ་ ১,২,৩.....ཞེས་སོ་སོར་དབྱེ་རྟགས་བཏུབ་ཡོད། དབེར་ན།

འགོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ১.བཀག་པ། དགག་པ། ཁོག། (1)རྒྱུན་གཅོད་པ། 制止，阻拦，遮断。(2)ཚོལ་བ། 反驳，破斥，否定。২.བཀོག་པ། དགོག་པ། ཁོག། (1)འདོན་པ། 拔出，拔掉。(2)སྐྲོང་སེ་ནས་མར་ལེན་པ། 撕下，剥下。❷བདེན་བཞེ་མི་རྟག་སོགས་ བརྟུག་གི་ནང་གསེས་ཀྱི། 名词。灭，灭谛。.....。

ཐ་ཚིག་གི་འདས་མ་ཉོངས་སྐུལ་ཚིག་བཅས་ཀྱི་བྱག་གི་ཐ་སྙད་བྱས་ནས་ལོགས་སུ་བཟློག་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་དེ་དང་ཐ་སྙད་གཅོ་བོ་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་ལས་དོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཀྱི་མེད་ལ་དབེར་བརྗོད་ཀྱང་བཏུབ་མེད། དབེར་ན།

བསྡད་པ། ཕྱད་བའི་འདས་པ་དང་མ་ཉོངས་པ།

ཆོག ཐན་བའི་སྐུལ་ཚིག

བཀག་པ། རྒྱུན་གཅོད་པ་དང་ཚོལ་བའི་དོན་དུ་ཁོ་བའི་འགོག་བའི་འདས་པ།

གས་པ། ཐ་མི་དད་པར་འཆུག་པའི་འགས་བའི་འདས་པ།

དྲུག་པ། ཐ་སྙད་ལ་རྒྱུ་དང་ཁྱི་བྱག་གི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ཐ་སྙད་ཁྱི་བྱག་བའི་ཅོག་ཏུ་འབྲེལ་བཤད་བཏུབ་ཐོག དེ་དང་རྒྱེའི་ཐ་སྙད་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། དབེར་ན།

སྐར་ཚེས། རིག་གནས་ཆུང་བ་ཕྱའི་ནང་གསེས་ཀྱི། 天文历法。..... 是小五明之一。

མི་མཐུན་དབེ་ཡང་དག དབེ་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་ཡ་ཀུལ། 正异喻。二种正喻之一。.....。

ཐ་སྙད་ལ་ཆུས་པ་དང་བསྦྱས་པའི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་བོད་ཨིག་གི་ཐོག་ནས་བསྦྱས་པ་དེར་དེ་དང་ དེའི་ བསྦྱས་ཚིག་གམ་བསྦྱས་མིང་ཞེས་བཀོད་ཡོད། དབེར་ན།

ཡང་ཡེང་། ཡང་རེ་ཡེང་རེའི་བསྦྱས་ཚིག

རྩོག་ཆེན། རྩོག་པ་ཆེན་པོའི་བསྦྱས་མིང་།

ཨི་ཀེ་གདམ་ང་ཅན་རྣམས་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཁུལ་དུ་བཀོད་ཅིང་། དེ་དག་ཨན་ཆུན་བར་ཕྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་བཤད་ བྱས་པ་ལས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་མེད། དབེར་ན།

འཕྲིན། ཕྲིན་དང་འབྲི།

འགྲེད་པ། འབྲེད་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག

མིང་གཅིག་ལ་ཐ་སྙད་མི་འབྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་སོ་སོར་བཀོད་ཅིང་། བོད་ཨིག་གི་ཐོག་ནས་ཨན་ཆུན་བར་ཕྱི་ འབྲེལ་བ་བཅུབ་པ་ལས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་མེད། དབེར་ན།

ཀུ་བདག ཀུ་ཆུལ་དང་དོན་གཅིག

ཚངས་པ་ཀུན་འཁོང་ཀྱི་ལྷ། ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་དང་དོན་གཅིག

ཚོ་དོན་ཅུང་དུ་ལྷ་དགོས་པའི་ཐ་སྙད་རྣམས་ལ་བོད་ཨིག་གི་ཐོག་ནས་དེ་ དང་ དེར་ ལྷོས་ ཞེས་ བཀོད་ ཡོད། དབེར་ན།

བོད་ཚེལ་ཁ་གསུམ། ཚེལ་ཁ་གསུམ་ལ་ལྷོས།

བདུན་པ། མངོན་བརྗོད་དང་། ཡུལ་སྣང་ ཀུ་སྣང་ སོག་སྣང་ ལེགས་སྦྱར་སྣང་ བཏུ་རྟིང་སོགས་སོ་ སོར(མངོན་) (ཡུལ་) (ཀུ) (སོག) (ལེགས) (རྟིང)བཅས་ཀྱི་གསལ་རྟོགས་བཆུབ་ཡོད།

བཅུད་པ། དོན་གཅིག་ལས་མེད་པའི་མངོན་བརྗོད་རྣམས་སྡུད་ལ་ཀུ་ ཨིག་གི་ཐོག་ནས་ཐད་སྣུར་བྱས་ཤེང་། དེ་ནས་དེ་དང་དེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་བཀོད་ཡོད། དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཤུལ་ཁྱབ་ཚིག་ཏུ་ཡོད་པའི་མངོན་བརྗོད་ རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཞེས་གསལ་རྟོགས་བཆུབ་པ་ལས་ཐད་སྣུར་བྱས་མེད། དབེར་ན།

ཀུན་སྤྱོད་མཆངས། (མངོན་) ཁོག་མ་མོ། 同行止。女友的异名。

ཀླག་ཉལ། (མངོན་) (1)སྦྲུལ། 蛇的异名。(2)དོམ། 熊的异名。(3) འཕྱེ་བ། 鼹鼠的异名。

དོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་རིགས་གཅིག་ལ་གཏོགས་པའི་མངོན་བརྗོད་དེ་ དག་དི་རྣམ་ གྲངས་དེ་ རང་གི་མཚུག་ལ་ རྟེ་ ཚན་གཅིག་ཏུ་ བཤིགས་ཏེ་ མིང་གི་རྣམ་གྲངས་བཀོད་ཡོད་ པ་ལས་ཀུ་ ཡིག་ཏུ་ བསྒྲུབ་མེད། དབེར་ན།

ཀང་སྟེགས། ཀང་པ་འཇོག་ས་སྟེགས། 足凳，踏脚凳。མིང་གི་ རྣམ་ གྲངས་ ལ་ ཀང་ ཁྲི་ དང་། ཀང་རྟེན། ཞབས་སྟེགས་བཅས་སོ།

དཀྱ་པ། ལེགས་སྦྱར་སྣང་ཀྱི་སྣང་དོད་རྣམས་ལ་དབྱེ་རྟགས( )བཅུབ་ལྷོ་ཕ་སྙད་ཀྱི་རྗེས་ལ་བཞག་ཡོད། ཀུ་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་སྡུད་ལ་དོན་སྒྲུབ་དང་། དེ་ནས་སྒྲ་སྒྲུབ་བྱས་ཡོད། དབེར་ན།

བཅོམ་ལྡན་འདས། 〈སྒྲགལྡན་〉 བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་། ལེགས་བའི་ཡོན་ཏན་ཐུགས་དང་ ལྡན་པ། སྐྱེ་ཞི་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པ་ལྷོ་ སངས་ཀྱས་ཀྱི་མཚན། 出有坏，世尊。佛的别号。梵音译作薄伽梵。……。

凡　例

一、本书词条，依藏文字母顺序，分部排列。

各部词条的第一音节，先列单语基，次列复语基，最后列带有前加字的语基。

单、复等语基的各个词条，分别按藏文元音顺序排列。同元音的词条，先列没有后加字的语基，次列有后加字的语基。凡有重后加字ས'的词条，都分别列在相应带后加字的词条之后。元音、后加、下加、前加和上加字母，都各按藏文字母顺序出现。

词条第二音节以下的排列次序，亦准此类推。

梵文对音字的第一个字母当作藏文的语基，第二个以下的字母当作藏文的后加字、上加字或下加字处理；反体字排在相应藏文正体字的后面；长元音和复合元音排在不带后加字的相应藏文元音的后面；"ཪ"排在藏文"ཨ"的后面；"ཬ"排在"ཨཱ"的后面；"཭"排在"ཨི"的后面。

二、单词条目（包括有后缀的ཀ་ཏི་ཀ་ཏོ་ག་ཤོ་等），一般划分词性。复合词条目和专科条目，都不划分词性。词性分为十一类：外动词（ཐ་དད་པ）、内动词（ཐ་མི་དད་པ）、名词、形容词、代词、数词、介词、副词、助词、连词和语气词。

三、词性序码用❶、❷、❸……，义项序码用（1）、（2）、（3）……，义项以下，如须再分，则用1、2、3……等分别标明。

四、词性是一个义项的，写在汉文释义之前；有几个义项的，写在第一个义项的序码之前，如：

ནགས། རྒྱ་གིང་ཚང་བ་ཙམ་གེ། 名词。树林，森林。

ཉེ་བོ། 形容词。(1)ཐག་རིང་མིན་པ། 附近，不远。(2)ཟོན་ཏེ་པ། 亲近，亲密，相好。

五、动词，以现在式为主条带头，有时态变化的，注明词性之后，按照过去、未来、命令等次序排列，而后用"||"隔开；动词没有时态变化的，只注词性说明，如：

སྡོད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) བསྡད་པ། བསྡད་པ། སྡད།། གནས་པ་དང་འདུག་པ། 坐，居住，停留。

བརྙས་པ། (ཐ་དད་པ) ཕྲག་ཚད་གཏོང་བ། 欺侮，蔑视，轻凌。

同一动词具有外动和内动者，先列外动词，后列内动词，如：

འགས་པ། ❶(ཐ་དད་པ) བཀས་པ། དགས་པ། ཁོས།། གཎོག་པ། 劈开，打碎。❷(ཐ་མི་དད་པ) གས་པ། འགས་པ།། རང་བཞིན་དུ་འགས་པ། 裂开，破裂。

同一动词因意义不同而有两种以上时态变化者，用藏文序码¹、²、³、……分别标明，如：

འཚོག་པ། ❶(ཐ་དད་པ) ¹、བཀག་པ། དགག་པ། ཁོག། (1) ཆུན་གཅོད་པ། 制止，阻拦，遮断。(2)ཚོལ་བ། 反驳，破斥，否定。²、བཀོག་པ། དཀོག་པ། ཁོག། (1)འདོན་པ། 拔出，拔掉。(2) སྐྱར་ས་ནས་ཤད་ཀེན་པ། 撕下，剥下。❷འདེན་བཞི་ཤེ་རྟག་ཚིགས་

བཏུ་དུག་གི་ནང་གཞས་ཤེག 名词。灭，寂灭。……。

动词的过、未、命式，另立副条，只用藏文说明与主条的关系，不再分义项，也不加例句，如：

བསྲད་པ། ལྷད་པའི་འདུས་པ་དང་མ་ནོངས་པ།

ཆོག ཐག་པའི་སྐུལ་ཚིག

བཀག་པ། རྒྱུན་གཅོད་པ་དང་ཆོལ་བའི་དོན་དུ་ཁྱི་བའི་འགོག་པའི་འདུས་པ།

གས་པ། ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་འགས་པའི་འདུས་པ།

六、总条之有分条者，于分条下，除释文外并注明与总条的关系，如：

སྐར་རྩིས། རི་གཏས་ཀྱང་པ་ལྟའི་ནང་གཞས་ཤེག 天文历法。……是小五明之一。

མི་མཐུན་དབེ་ཡང་དག དབེ་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གལ། 正异喻。二种正喻之一。……。

详条之有略条者，但于略条下，用藏文注明为××详条之略，如：

ཡང་ཕེང་། ཡང་རེ་ལེང་རེའི་བསྡུས་ཚིག

རྩོགས་ཆེན། རྩོགས་པ་ཆེན་པོའི་བསྡུས་མིང་།

异体字，别立条目，不另释文，只注明与正体字的关系，如：

འཕྲིན། ཕྲིན་དང་འདྲ།

འཕྲིད་པ། འདྲིད་པའི་འབྲི་སྐུལ་གཞན་ཞིག

同义词和近义词，均分立条目，仅用藏文说明，不另作解释，如：

ཐུབ་བདག ཐུ་ཆུལ་དང་དོན་གཅིག

ཚངས་པ་ཀུན་འཁོར་གྱི་ཡུལ། ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་དང་དོན་གཅིག

参见条目，直接用藏文注明参见××条，如：

བོད་ཚེལ་ཁ་གསུམ། ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལ་སྟོན།

七、同义异名的藻饰词、方言、汉语、蒙语、梵文、古字等，分别用(མངོན)、(ཡུལ)、(ཀྲུ)、(སོག)、(ཤེག་ས)、(རྒྱང)等加以标明。

八、同义异名的藻饰词只有一个意义的，先译字面意义，再注××的异名；有几个意义的，不译字面意义，只注××的异名，如：

ཀྱབ་སྤྱོད་མཚངས། (མངོན) ཚོགས་མོ། 同行止。女友的异名。

ཕྱག་ཅལ། (མངོན) (1)སྐྱལ། 蛇的异名。(2)དོམ། 熊的异名。(3)འཕྲི་བ། 鼠的异名。

属于一个义项的若干同义异名的藻饰词，集中出现于本义项的末尾，只注明མིང་གི་རྣམ་གྲངས，不再汉译，如：

རྐང་ཕྱེགས། རྐང་པ་འཇོག་གའི་སྟེགས། 足凳，踏脚凳。 མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་རྐང་ཁྲི་དང་། རྐང་རྟེན། ཞབས་སྟེགས་བཅས་སོ།

九、梵文对音，加〈 〉号，写在词目之后，先译词目，后说明梵音译作××，如：

བཅོམ་ལྡན་འདས། 〈བྷགཝཱན་〉 བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་། ལེགས་བའི་ཚེན་ཏན་རྒྱ་དང་ལྡན་པ། མིང་ཞི་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 出有坏，世尊。佛的别号。梵音译作薄伽梵。……。

བྱང་བཀོད།

བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་སྐུལ་ཚིག་བཅས་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཀ

དཔྱ་བ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་དད་བའམ་ཐ་མི་དད་པ
གེར་བ	གེར་བ	གེར་བ		ཐ་མི་དད་པ
བླུབ་པ	བབླུབས་པ	བབླུབ་པ	བླུབས	ཐ་དད་པ
བློག་པ	བབློགས་པ	བབློག་པ	བློགས	ཐ་དད་པ
དཀུ་བ	དཀུ་བ	དཀུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དཀྱུ་བ	དཀྱུས་པ	དཀྱུ་བ	དཀྱུས	ཐ་དད་པ
དཀྲི་བ	དཀྲིས་པ	དཀྲི་བ	དཀྲིས	ཐ་དད་པ
དཀྲིག་པ	དཀྲིགས་པ	དཀྲིག་པ	དཀྲིགས	ཐ་དད་པ
དཀྱུག་པ	དཀྱུགས་པ	དཀྱུག་པ	དཀྱུགས	ཐ་དད་པ
དཀྱུམ་པ	དཀྱུམས་པ	དཀྱུམ་པ	དཀྱུམས	ཐ་དད་པ
དཀྲོག་པ	དཀྲོགས་པ	དཀྲོག་པ	དཀྲོགས	ཐ་དད་པ
དཀྲོལ་བ	དཀྲོལ་བ	དཀྲོལ་བ	དཀྲོལ	ཐ་དད་པ
བཀན་པ	བཀན་པ	བཀན་པ	བཀན	ཐ་དད་པ
བཀུ་བ	བཀུས་པ	བཀུ་བ	བཀུས	ཐ་དད་པ
བཀུང་བ	བཀུང་བ	བཀུང་བ	བཀུང	ཐ་དད་པ
བཀོང་བ	བཀོང་བ	བཀོང་བ	བཀོང	ཐ་དད་པ
བཀོལ་བ	བཀོལ་བ	བཀོལ་བ	ཁོལ	ཐ་དད་པ
བཀྱོན་པ	བཀྱོན་པ	བཀྱོན་པ	བཀྱོན	ཐ་དད་པ
བཀྲབ་པ	བཀྲབས་པ	བཀྲབ་པ	བཀྲོབས	ཐ་དད་པ
བཀྲལ་བ	བཀྲལ་བ	བཀྲལ་བ	བཀྲོལ	ཐ་དད་པ
བཀྲི་བ	བཀྲིས་པ	བཀྲི་བ	བཀྲིས	ཐ་དད་པ

བཀྲིས་པ	བཀྲིས་པ	བཀྲིས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུ་བ	བཀུས་པ	བཀུ་བ	ཀུས	ཐ་དད་པ
ཀོ་བ	བཀོས་པ	བཀོ་བ	ཀོས	ཐ་དད་པ
ཀྱལ་བ	ཀྱལ་བ	ཀྱལ་བ	ཀྱྀལ	ཐ་དད་པ
ཀྱོང་བ	བཀྱངས་པ	བཀྱང་བ	ཀྱངས	ཐ་དད་པ
ཁྲགས་པ	ཁྲགས་པ	ཁྲགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཁྲག་པ	བཁྲགས་པ	བཁྲག་པ	ཁྲགས	ཐ་དད་པ
ཁྲང་བ	བཁྲངས་པ	བཁྲང་བ	ཁྲངས	ཐ་དད་པ
ཁྲད་པ	བཁྲས་པ	བཁྲ་བ	ཁྲས	ཐ་དད་པ
ཁྲམས་པ	བཁྲམས་པ	བཁྲམ་པ	ཁྲམས	ཐ་དད་པ
ཁྲར་བ	བཁྲར་བ	བཁྲར་བ	ཁྲར	ཐ་དད་པ
ཁྲལ་བ	བཁྲལ་བ	བཁྲལ་བ	ཁྲལ	ཐ་དད་པ
ཁྲེམ་པ	བཁྲེམས་པ	བཁྲེམ་པ	ཁྲེམས	ཐ་དད་པ
ཁྲོ་བ	བཁྲོས་པ	བཁྲོ་བ	ཁྲོས	ཐ་དད་པ
ཁྲོང་བ	བཁྲོངས་པ བཁྲོང་ས་པ	བཁྲོང་བ བཁྲོང་བ	ཁྲོངས	ཐ་དད་པ
ཁྲོད་པ	བཁྲོད་པ	བཁྲོད་པ	ཁྲོད	ཐ་དད་པ
ཁྲོམ་པ	ཁྲོམས་པ	ཁྲོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཁྲོར་བ	བཁྲོར་བ	བཁྲོར་བ	ཁྲོར	ཐ་དད་པ
ཁྲོལ་བ	བཁྲོལ་བ	བཁྲོལ་བ	ཁྲོལ	ཐ་དད་པ
གཉན་པ	བཉས་པ	བཉ་བ	གཉས	ཐ་དད་པ
གཉི་བ	བཉིས་པ	བཉི་བ	གཉིས	ཐ་དད་པ
གཉིལ་བ	བཉིལ་བ	བཉིལ་བ	གཉིལ	ཐ་དད་པ
གཉེག་པ	བཉེགས་པ	བཉེག་པ	གཉེགས	ཐ་དད་པ
གཉེང་བ	བཉེངས་པ	བཉེང་བ	གཉེངས	ཐ་དད་པ
གཉེད་པ	བཉེད་པ	བཉེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཉེར་བ	བཉེར་བ	བཉེར་བ	གཉེར	ཐ་དད་པ
གཉེ་བ	གཉེས་པ	གཉེ་བ		ཐ་མི་དད་པ

ཐ་མི་དད་པ		ཀུན་ཏུ་ཟངས་པ	ཀུན་ཏུ་ཟངས་པ	ཀུན་ཏུ་ཟངས་པ
ཐ་དད་པ	ཀུན་དུ	བཀུན་དུ་བ	བཀུན་དུ་བ	ཀུན་དུ་བ
ཐ་དད་པ	ཀུན་ལ	བཀུན་ལ་བ	བཀུན་ལ་བ	ཀུན་ལ་བ
ཐ་མི་དད་པ		ཀུན་ཏུ་བ	ཀུན་ཏུ་བ	ཀུན་ཏུ་བ
ཐ་དད་པ	ཀུན་གས	བཀུན་གས་པ	བཀུན་གས་པ	ཀུན་གས་པ
ཐ་དད་པ	ཀུན་ངས	བཀུན་ངས་པ	བཀུན་ངས་པ	ཀུན་ངས་པ
ཐ་དད་པ		བཀུན་དུ་བ	བཀུན་དུ་བ	ཀུན་དུ་བ
ཐ་མི་དད་པ	ཀུན་དུ	བཀུན་དུ་བ	བཀུན་དུ་བ	
ཐ་དད་པ	ཀུན་ནས	བཀུན་ནས་པ	བཀུན་ནས་པ	ཀུན་ནས་པ
ཐ་དད་པ	ཀུན་བས	བཀུན་བས་པ	བཀུན་བས་པ	ཀུན་བས་པ
ཐ་དད་པ	ཀུན་མས	བཀུན་མས་པ	བཀུན་མས་པ	ཀུན་མས་པ
ཐ་དད་པ	ཀུན་ནི	བཀུན་ནི་བ	བཀུན་ནི་བ	ཀུན་ནི་བ
ཐ་མི་དད་པ		སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ
ཐ་མི་དད་པ		སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ
ཐ་དད་པ	སྐྱེས	བསྐྱེས་པ	བསྐྱེས་པ	སྐྱེས་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེན	བསྐྱེན་པ	བསྐྱེན་པ	སྐྱེན་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེབས	བསྐྱེབས་པ	བསྐྱེབས་པ	སྐྱེབ་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེམས	བསྐྱེམས་པ	བསྐྱེམས་པ	སྐྱེམ་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེད	བསྐྱེད་པ	བསྐྱེད་པ	སྐྱེད་པ
		བསྐྱེད་པ	བསྐྱེད་པ	
ཐ་མི་དད་པ		སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ
ཐ་མི་དད་པ		སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ	སྐྱེ་བ
ཐ་དད་པ	འཕྲུལ	བའཕྲུལ་བ	བའཕྲུལ་བ	འཕྲུལ་བ
ཐ་དད་པ	འཕྲུན	བའཕྲུན་པ	བའཕྲུན་པ	འཕྲུན་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེགས	བསྐྱེགས་པ	བསྐྱེགས་པ	སྐྱེག་པ
ཐ་དད་པ	སྐྱེད	བསྐྱེད་པ	བསྐྱེད་པ	སྐྱེད་པ
ཐ་མི་དད་པ		བཀོམ་པ	བཀོམ་པ	བཀོམ་པ
ཐ་མི་དད་པ		བསྐལ་བ	བསྐལ་བ	བསྐལ་བ

ཁ

ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ	ཁྱབ་ཚིག	མ་ཟོངས་པ	འདས་པ	དུ་ཚུ་བ
ཐ་མི་དད་པ		ཁྱབ་པ	ཁྱབ་གས་པ	ཁྱབ་པ
ཐ་མི་དད་པ		ཁེགས་པ	ཁེགས་པ	ཁེགས་པ
ཐ་མི་དད་པ		ཁྱོང་བ	ཁྱོངས་པ	ཁྱོང་བ

ཀེའཕས་པ	ཀེའཕས་པ	ཀེའཕས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀོཾམ་པ	ཀོཾམ་པ	ཀོཾམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུག་པ	ཆུག་པ	ཆུག་པ	ཆུག	ཐ་དད་པ
ཆུབ་པ	ཆུབ་པ	ཆུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆྱོག་པ	ཆྱོག་པ	ཆྱོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཇེམས་པ	ཇེམས་པ	ཇེམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཇེལ་བ	ཇེལ་བ	ཇེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཇོ་བ	ཇོས་པ	ཇོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
མཀས་པ	མཀས་པ	མཀས་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཁོ་བ	མཁོ་བ	མཁོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
མཆུད་པ	མཆུད་པ	མཆུད་པ	མཆུད	ཐ་དད་པ
མཆེན་པ	མཆེན་པ	མཆེན་པ	མཆེན	ཐ་མི་དད་པ
འཁང་བ	འཁངས་པ	འཁང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁམས་པ	འཁམས་པ	འཁམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁར་བ	འཁར་བ	འཁར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁལ་བ	བཀལ་བ	བཀལ་བ	འཁོལ	ཐ་དད་པ
འཁྲུ་བ	འཁྲུ་བ	འཁྲུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲུན་པ	འཁྲུན་པ	འཁྲུན་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲུམ་པ	འཁྲུམས་པ	འཁྲུམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲུད་པ	ཁྲུད་པ	འཁྲུད་པ	ཁྲུད	ཐ་དད་པ
འཁྲེང་བ	འཁྲེངས་པ	འཁྲེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲེལ་བ	ཁྲེལ་བ	འཁྲེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོད་པ	འཁྲོད་པ	འཁྲོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོན་པ	འཁྲོན་པ	འཁྲོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོབ་པ	འཁྲོབ་པ	འཁྲོབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོར་བ	འཁྲོར་བ	འཁྲོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོལ་བ	བཀྲོལ་བ	བཀྲོལ་བ	ཁྲོལ	ཐ་དད་པ
	ཁྲོལ་བ	འཁྲོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ

ཨབྷག་པ	ཨབྷགས་པ	ཨབྷག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྷམ་པ	ཨབྷམས་པ	ཨབྷམ་པ	ཨབྷམས	ཐ་མི་དད་པ
ཨབྷར་པ	ཨབྷར་པ	ཨབྷར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྷལ་པ	ཨབྷལ་པ	ཨབྷལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵི་པ	བཀྵིགས་པ	བཀྵི་པ	ཀྵིགས	ཐ་དད་པ
ཨཀྵིར་པ	ཨཀྵིར་པ	ཨཀྵིར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵིལ་པ	ཨཀྵིལ་པ	ཨཀྵིལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵུག་པ	ཨཀྵུགས་པ	ཨཀྵུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵུད་པ	ཨཀྵུད་པ	ཨཀྵུད་པ	ཨཀྵུད	ཐ་དད་པ
ཨཀྵུར་པ	ཨཀྵུར་པ	ཨཀྵུར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵུས་པ	ཨཀྵུས་པ	ཨཀྵུས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵེར་པ	ཀྵེར་པ	ཨཀྵེར་པ	ཀྵེར	ཐ་དད་པ
ཨཀྵོག་པ	ཨཀྵོགས་པ	ཨཀྵོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵོང་པ	ཨཀྵོངས་པ	ཨཀྵོང་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵོམ་པ	ཨཀྵོམས་པ	ཨཀྵོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵོར་པ	ཨཀྵོར་པ	ཨཀྵོར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཀྵོལ་པ	ཨཀྵོལ་པ	ཨཀྵོལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁ་པ	ཨཁས་པ	ཨཁ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁབ་པ	ཨཁབས་པ	ཨཁབ་པ	ཨཁྲབས	ཐ་དད་པ
ཨཁི་པ	ཨཁིས་པ	ཨཁི་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁིགས་པ	ཨཁིགས་པ	ཨཁིགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁིད་པ	ཁིད་པ	ཨཁིད་པ	ཁིད	ཐ་དད་པ
ཨཁིལ་པ	ཨཁིལ་པ	ཨཁིལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁུ་པ	ཨཁུས་པ	ཨཁུ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁུག་པ	ཨཁུགས་པ	ཨཁུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁུང་པ	ཨཁུངས་པ	ཨཁུང་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཁུད་པ	བཀུས་པ	བཀུ་པ	ཁུས	ཐ་དད་པ
ཨཁུལ་པ	ཨཁུལ་པ	ཨཁུལ་པ		ཐ་མི་དད་པ

འཁྲིབ་པ	འཁྲིབས་པ	འཁྲིབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོག་པ	འཁྲོགས་པ	འཁྲོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྲོལ་བ	འཁྲོལ་བ	འཁྲོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ

ག

དཔྱ་བ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཁ་དད་པའམ་ཁ་མི་དད་པ
གང་བ	གང་བ	གང་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཅ་པ	གཅ་པ	གཅ་པ	གོའ	ཐ་མི་དད་པ
གཅུག་པ	གཅུག་པ	གཅུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཅད་པ	གཅད་པ	གཅད་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཅས་པ	གཅས་པ	གཅས་པ		ཐ་མི་དད་པ
གོ་བ	གོ་བ	གོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གོག་པ	གོག་པ	གོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
གོད་པ	གོད་པ	གོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
གོམས་པ	གོམས་པ	གོམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
གོལ་བ	གོལ་བ	གོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གྱང་བ	གྱང་བ	གྱང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀྱེར་བ	ཀྱེར་བ	ཀྱེར་བ	ཀྱེར	ཐ་དད་པ
ཀྱོན་པ	ཀྱོན་པ	ཀྱོན་པ	ཀྱོན	ཐ་དད་པ
བཀག་པ	བཀག་པ	བཀག་པ		ཐ་མི་དད་པ
བཀགས་པ	བཀགས་པ	བཀགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
བཀམ་པ	བཀམ་པ	བཀམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཕིམ་པ	ཕིམ་པ	ཕིམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
བཀག་པ	བཀགས་པ	བཀག་པ		ཐ་མི་དད་པ
བཀམ་པ	བཀམས་པ	བཀམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཁྲོལ་བ	ཁྲོལ་བ	ཁྲོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཟླ་བ	ཟླས་པ	ཟླ་བ	ཟློས	ཐ་དད་པ

བླལ་བ	བླལ་བ	བླལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
བླིང་བ	བླིངས་པ	བླིང་བ	བླིངས	ཐ་དད་པ
བླིབ་པ	བླིབས་པ	བླིབ་པ	བླིབས	ཐ་དད་པ
བློད་པ	བློད་པ	བློད་པ	བློད	ཐ་དད་པ
བློན་པ	བླན་པ	བླན་པ	བློན	ཐ་དད་པ
དགའ་བ	དགའ་བ	དགའ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དགར་བ	བགར་བ	དགར་བ	ཁོར	ཐ་དད་པ
དགུ་བ	དགུ་བ	དགུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དགོངས་པ	དགོངས་པ	དགོངས་པ	དགོངས	ཐ་དད་པ
དགོད་པ	བགད་པ	བགད་པ	དགོད	ཐ་དད་པ
དགོས་པ	དགོས་པ	དགོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དགྱེ་བ	དགྱེ་བ	དགྱེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དགྱེད་པ	དགྱེད་པ	དགྱེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
དགྱེས་པ	དགྱེས་པ	དགྱེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དགྲོང་བ	བགྲོངས་པ	དགྲོང་བ	དགྲོངས	ཐ་མི་དད་པ
བགགས་པ	བགགས་པ	བགགས་པ	བགོགས	ཐ་དད་པ
བགངས་པ	བགངས་པ	བགངས་པ	བགོངས	ཐ་དད་པ
བགོ་བ	བགོས་པ	བགོ་བ	བགོས	ཐ་དད་པ
བགོད་པ	བགོས་པ	བགོ་བ	བགོས	ཐ་དད་པ
བགོར་བ	བགོར་བ	བགོར་བ	བགོར	ཐ་དད་པ
བགྱང་བ	བགྱངས་པ	བགྱང་བ	བགྱོངས	ཐ་དད་པ
བགྱིད་པ	བགྱིས་པ	བགྱི་བ	ཀྱིས	ཐ་དད་པ
བགྱིང་བ	བགྱིངས་པ	བགྱིང་བ	བགྱོངས	ཐ་དད་པ
བགྱིད་པ	བགྱིད་པ	བགྱིད་པ	བགྱིད	ཐ་དད་པ
བགྱིལ་བ	བགྱིལ་བ	བགྱིལ་བ	བགྱིལ	ཐ་དད་པ
བགྱུ་བ	བགྱུས་པ	བགྱུ་བ	བགྱུས	ཐ་དད་པ
བགྱུང་བ	བགྱུངས་པ	བགྱུང་བ	བགྱུངས	ཐ་དད་པ
བགྱེས་པ	བགྱེས་པ	བགྱེས་པ		ཐ་མི་དད་པ

བསྒོ་བ	བསྒོས་པ	བསྒོ་བ	བསྒོས	ཐ་མི་དད་པ
བསྒོད་པ	བསྒོད་པ	བསྒོད་པ	བསྒོད	ཐ་མི་དད་པ
མཁར་བ	མཁར་བ	མཁར་བ	མཁོར	ཐ་དད་པ
མཁུ་བ	མཁུ་བ	མཁུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁཁ་པ	འཁཁས་པ	འཁཁ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁད་པ	བཀད་པ	དཀད་པ	ཁོད	ཐ་དད་པ
འཁམ་པ	འཁམས་པ	འཁམ་པ	འཁོམས	ཐ་དད་པ
འཁལ་བ	འཁལ་བ	འཁལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཁས་པ	བཀས་པ	དཀས་པ	ཁོས	ཐ་དད་པ
	ཁས་པ	འཁས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྱཁས་པ	བཀྱཁ་པ	དཀྱཁ་པ	ཁྱཁ	ཐ་དད་པ
འཁྱམ་པ	ཁྱམ་པ	འཁྱམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཁྱམས་པ	བཀྱམས་པ	དཀྱམ་པ	ཁྱམས	ཐ་དད་པ
འཁྱལ་བ	འཁྱལ་བ	འཁྱལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འགེངས་པ	བཀང་བ	དགང་བ	ཁོང	ཐ་དད་པ
འགེབས་པ	བཀབ་པ	དགབ་པ	ཁོབ	ཐ་དད་པ
འགེམས་པ	འགེམས་པ	འགེམས་པ	འགེམས	ཐ་དད་པ
འགེལ་བ	བཀལ་བ	དགལ་བ	ཁོལ	ཐ་དད་པ
འགོ་བ	སྐོས་པ	འགྲོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འགོག་པ	བཀག་པ	དགག་པ	ཁོག	ཐ་དད་པ
	བཀོག་པ	དགོག་པ		
འགོད་པ	བཀོད་པ	དགོད་པ	ཁོད	ཐ་དད་པ
འགོམ་པ	བཀོམས་པ	བཀོམ་པ	བཀོམས	ཐ་དད་པ
འགོར་བ	འགོར་བ	འགོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འགྱང་བ	འགྱངས་པ	འགྱང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འགྱིང་བ	འགྱིངས་པ	འགྱིང་བ	འགྱིངས	ཐ་མི་དད་པ
འགྱུ་བ	འགྱུས་པ	འགྱུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འགྱུར་བ	འགྱུར་བ	འགྱུར་བ		ཐ་མི་དད་པ

	ཐུར་ཐ	འཐུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇིང་བ	བཅིས་པ	བཅི་བ	ཉིས	ཐ་དད་པ
འཇེལ་བ	འཇེལ་བ	འཇེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇེས་པ	ཇེས་པ	འཇེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཇོག་པ	བཅུགས་པ	བཅུག་པ	ཇོག	ཐ་དད་པ
འཇོད་པ	འཇོད་པ	འཇོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉང་བ	འཉངས་པ	འཉང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཉན་པ	འཉན་པ	འཉན་པ	འཉན	ཐ་དད་པ
འཉམས་པ	འཉམས་པ	འཉམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉས་པ	འཉས་པ	འཉས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉེག་པ	འཉེགས་པ	འཉིག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉེབ་པ	འཉེབ་པ	འཉིབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉོམ་པ	འཉོམས་པ	འཉོམ་པ	འཉོམས	ཐ་མི་དད་པ
འཉོལ་བ	འཉོལ་བ	འཉོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཉུབ་པ	ཉུབ་པ	འཉུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཉུལ་བ	འཉུལ་བ	འཉུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཉུས་པ	འཉུས་པ	འཉུས་པ	འཉུས	ཐ་དད་པ
འཉེ་བ	འཉེས་པ	འཉེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཉེང་བ	འཉེངས་པ	འཉེང་བ	འཉེངས	ཐ་མི་དད་པ
འཉེམས་པ	བཉམ་པ	དཉམ་པ	ཉེམས	ཐ་དད་པ
འཉེལ་བ	བཉལ་བ	དཉེལ་བ	ཉེལ	ཐ་དད་པ
འཏོ་བ	ཐྱེད་པ	འཏོ་བ	སོང	ཐ་མི་དད་པ
འཏོག་པ	འཏོགས་པ	འཏོག་པ	འཏོགས	ཐ་དད་པ
འཏོངས་པ	ཏོངས་པ	འཏོངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཏོལ་བ	བཏོལ་བ	དཏོལ་བ	ཏེལ	ཐ་དད་པ
ཆ་བ	ཆས་པ	ཆ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཆལ་བ	བཆལ་བ	བཆལ་བ	རྐོལ	ཐ་དད་པ
ཆུད་པ	ཆུད་པ	ཆུད་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཚོལ་བ	བཅལ་བ	བཅལ་བ	ཚོལ	ཐ་དད་པ
ཆུ་བ	ཆུས་པ	ཆུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུག་པ	བཅུབ་པ	བཅུག་པ	ཆོུང	ཐ་དད་པ
	བཅུབ་པ	ཆུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུགས་པ	བཅུགས་པ	བཅུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
	ཆུགས་པ	ཆུགས་པ		
ཆུན་པ	བཅུན་པ	བཅུན་པ	ཆུན	ཐ་དད་པ
ཆུལ་བ	ཆུལ་བ	ཆུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུ་བ	ཆུ་བ	ཆུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུག་པ	བཅུགས་པ	བཅུག་པ	ཆུགས	ཐ་དད་པ
	ཆུགས་པ	ཆུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུད་པ	བཅུས་པ	བཅུ་བ	ཆུས	ཐ་དད་པ
ཆོང་བ	བཅུངས་པ	བཅུང་བ	ཆོངས	ཐ་དད་པ
སྐག་པ	བསྐགས་པ	བསྐག་པ	སྐོགས	ཐ་དད་པ
སྐབ་པ	བསྐབས་པ	བསྐབ་པ	སྐོབ	ཐ་དད་པ
སྐར་བ	བསྐངས་པ	བསྐང་བ	སྐོར	ཐ་དད་པ
ཆུག་པ	བསྐུགས་པ	བསྐུག་པ	ཆུགས	ཐ་དད་པ
ཆུར་བ	བསྐུངས་པ	བསྐུང་བ	ཆུར	ཐ་དད་པ
ཆུལ་བ	བསྐུལས་པ	བསྐུལ་བ	ཆུལ	ཐ་དད་པ
སྐོ་བ	བསྐོས་པ	བསྐོ་བ	སྐོས	ཐ་དད་པ
སྐོག་པ	བསྐོགས་པ	བསྐོག་པ	སྐོགས	ཐ་དད་པ
སྐོང་བ	བསྐོངས་པ	བསྐོང་བ	སྐོངས	ཐ་དད་པ
སྐོམ་པ	བསྐོམས་པ	བསྐོམ་པ	སྐོམས	ཐ་དད་པ
ཆུངས་པ	བཅུངས་པ	བཅུང་བ	ཆུངས	ཐ་དད་པ
ཆུལ་བ	བཅུལས་པ	བཅུལ་བ	ཆུལ	ཐ་དད་པ
ཆུག་པ	བཅུགས་པ	བཅུག་པ	ཆུགས	ཐ་དད་པ
ཆུན་པ	བཅུན་པ	བཅུན་པ	ཆུན	ཐ་དད་པ
ཆུབ་པ	བཅུབས་པ	བཅུབ་པ	ཆུབས	ཐ་དད་པ

ཐ་དད་པ	ཐ་དད་པ	ཐ་དད་པ	ཐ་མད	ཐ་དད་པ
ཐ་ལ་བ	བཐ་ལ་བ	བཐ་ལ་བ	ཐ་ལ	ཐ་དད་པ
ཐ་ག་པ	བཐ་གས་པ	བཐ་ག་པ	ཐ་གས	ཐ་དད་པ
ཐ་ང་བ	བཐ་ངས་པ	བཐ་ང་བ	ཐ་ངས	ཐ་དད་པ
ཐ་ན་པ	བཐ་ན་པ	བཐ་ན་པ	ཐ་ན	ཐ་དད་པ
ཐ་བ་པ	བཐ་བས་པ	བཐ་བ་པ	ཐ་བས	ཐ་དད་པ
ཐ་མ་པ	བཐ་སྨ་པ	བཐ་མ་པ	ཐ་སྨ	ཐ་དད་པ
ཐ་ང་བ	བཐ་ངས་པ	བཐ་ང་བ	ཐ་ངས	ཐ་དད་པ
ཐ་གས་པ	བཐ་གས་པ བཐ་གས་པ	བཐ་ག་པ བཐ་ག་པ	ཐ་གས	ཐ་དད་པ
བཐ་ང་བ	བཐ་ངས་པ	བཐ་ང་བ	ཐ་ངས	ཐ་དད་པ
བཐ་ད་པ	བཐ་ད་པ	བཐ་ད་པ	ཐ་ད	ཐ་དད་པ
བཐ་ན་པ	བཐ་ན་པ	བཐ་ན་པ	ཐ་ན	ཐ་དད་པ
བཐ་ལ་བ	བཐ་ལ་བ	བཐ་ལ་བ	ཐ་ལ	ཐ་དད་པ
བཏུ་ལ་བ	བཏུ་ལ་བ	བཏུ་ལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
བཏུ་ད་པ	བཏུ་ད་པ	བཏུ་ད་པ		ཐ་དད་པ
བཐུ་ངས་པ	བཐུ་ངས་པ	བཐུ་ངས་པ		ཐ་དད་པ
བཐུ་ད་པ	བཐུ་ད་པ	བཐུ་ད་པ	བཐུ་ད	ཐ་དད་པ

ང

ང་ཚུ་པ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	ཀུལ་ཆིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ངར་པ	ངར་པ	ངར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ངལ་བ	ངལ་བ	ངལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཅ་པ	ཅས་པ	ཅ་པ	ཅས	ཐ་མི་དད་པ
ཅར་པ	ཅར་པ	ཅར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆར་པ	ཆར་པ	ཆར་པ		ཐ་དད་པ
ཆས་པ	ཆས་པ	ཆས་པ		ཐ་མི་དད་པ

ངོམ་པ	ངོམས་པ	ངོམ་པ	ངོམས	ཐ་དད་པ
ངོམས་པ	ངོམས་པ	ངོམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དངངས་པ	དངངས་པ	དངངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དངར་བ	དངར་བ	དངར་བ		ཐ་དད་པ
མངག་པ	མངགས་པ	མངག་པ	མངོགས	ཐ་དད་པ
མངོན་པ	མངོན་པ	མངོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཇ་པ	བཇས་པ	བཇ་བ	ཇོས	ཐ་དད་པ
ཇན་པ	བཇན་པ	བཇན་པ	ཇོན	ཐ་དད་པ
ཇབ་པ	བཇབས་པ	བཇབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཇམ་པ	བཇམས་པ	བཇམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཉུབ་པ	བཉུབས་པ	བཉུབ་པ	ཉུབས	ཐ་དད་པ
ཉུལ་བ	ཉུལ་བ	ཉུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཇོ་བ	བཇོས་པ	བཇོ་བ	ཇོས	ཐ་དད་པ
ཇོད་པ	བཇོས་པ	བཇོད་པ	ཇོས	ཐ་དད་པ
	བཇོད་པ	བཇོད་པ	ཇོད	
ཇོན་པ	བཇོན་པ	བཇོན་པ	ཇོན	ཐ་དད་པ
ཇུ་བ	བཇུས་པ	བཇུ་བ	ཇུས	ཐ་དད་པ
	བཇུས་པ	བཇུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཇུག་པ	བཇུགས་པ	བཇུག་པ	ཇུགས	ཐ་དད་པ
བཇུགས་པ	བཇུགས་པ	བཇུགས་པ	བཇུགས	ཐ་དད་པ

ཅ

དཔྱ་བ	འདལ་བ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཟླ་དད་བའམ་ཞི་མེ་དད་པ
གཅི་བ	གཅིས་པ	གཅི་བ	གཅིས	ཐ་དད་པ
གཅིར་བ	གཅིར་བ	གཅིར་བ	གཅིར	ཐ་དད་པ
གཅུ་བ	གཅུས་པ	གཅུ་བ	གཅུས	ཐ་དད་པ
གཅུར་བ	བཅུར་བ	བཅུར་བ	ཅུར	ཐ་དད་པ

གཅེས་པ	གཅེས་པ	གཅེས་པ		ཐ་དད་པ
གཅོག་པ	བཅག་པ	གཅག་པ	ཆོག	ཐ་དད་པ
གཅོད་པ	བཅད་པ	གཅད་པ	ཆོད	ཐ་དད་པ
གཅོམ་པ	བཅོམས་པ	བཅོམ་པ	གཅོམས	ཐ་དད་པ
གཅོར་བ	བཅོར་བ	གཅོར་བ	གཅོར	ཐ་དད་པ
གཅོལ་བ	གཅོལ་བ	གཅོལ་བ	གཅོལ	ཐ་དད་པ
བཅེམ་པ	བཅེམས་པ	བཅེམ་པ	བཅེམས	ཐ་དད་པ
བཅེར་བ	བཅེར་བ	བཅེར་བ		ཐ་དད་པ
ཕྱེགས་པ	ཕྱེགས་པ	ཕྱེགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཕྱེབ་པ	ཕྱེབས་པ	ཕྱེབ་པ	ཕྱེབས	ཐ་མི་དད་པ
ཕྱོགས་པ	ཕྱོགས་པ	ཕྱོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཆ

དཔྱ་བ	བདག་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཞ་དད་པའམ་ཞ་མི་དད་པ
ཆག་པ	ཆག་པ	ཆག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆགས་པ	ཆགས་པ	ཆགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆས་པ	ཆས་པ	ཆས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུད་པ	ཆུད་པ	ཆུད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆུབ་པ	ཆུབ་པ	ཆུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆེས་པ	ཆེས་པ	ཆེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆོག་པ	ཆོག་པ	ཆོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆོད་པ	ཆོད་པ	ཆོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཆོམ་པ	ཆོམ་པ	ཆོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཆི་བ	མཆིས་པ	མཆི་བ		ཐ་མི་དད་པ
མཆེད་པ	མཆེད་པ	མཆེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཆོང་བ	མཆོངས་པ	མཆོང་བ	མཆོངས	ཐ་མི་དད་པ
མཆོད་པ	མཆོད་པ	མཆོད་པ	མཆོད	ཐ་དད་པ

འཆག་པ	བཅགས་པ	གཅག་པ	ཆོགས	ཐ་དད་པ
འཆགས་པ	བཀྲགས་པ	བཀྲག་པ	བསྡོགས	ཐ་དད་པ
འཆང་བ	བཅངས་པ	བཅང་བ	ཆོངས	ཐ་དད་པ
འཆད་པ	བཤད་པ	བཤད་པ	གོད	ཐ་དད་པ
	ཆད་པ	འཆད་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆབ་པ	བཅབས་པ	བཅབ་པ	འཆོབས	ཐ་དད་པ
འཆམས་པ	འཆམས་པ	འཆམས་པ	འཆོམས	ཐ་དད་པ
	འཆམས་པ	འཆམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆའ་བ	བཅས་པ	བཅའ་བ	འཆོས	ཐ་དད་པ
	འཆོས་པ	འཆའ་བ		
	བཅས་པ	བཅའ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆར་བ	ཤར་བ	འཆར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆལ་བ	འཆལ་བ	འཆལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆི་བ	ཤི་བ	འཆི་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆིང་བ	བཅིངས་པ	བཅིང་བ	ཆིངས	ཐ་དད་པ
འཆིབ་པ	བཅིབས་པ	བཅིབ་པ	ཆིབས	ཐ་དད་པ
འཆིར་བ	བཅིར་བ	བཅིར་བ	ཆིར	ཐ་དད་པ
འཆུ་བ	བཅུས་པ	བཅུ་བ	ཆུས	ཐ་དད་པ
འཆུན་པ	ཆུན་པ	འཆུན་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆུམ་པ	འཆུམས་པ	འཆུམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆུས་པ	འཆུས་པ	འཆུས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆེ་བ	འཆེས་པ	འཆེ་བ	འཆེས	ཐ་དད་པ
འཆོར་བ	གོར་བ	འཆོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོལ་བ	བཅོལ་བ	བཅོལ་བ	ཆོལ	ཐ་དད་པ
	འཆོལ་བ	འཆོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོས་པ	བཅོས་པ	བཅོས་པ	ཆོས	ཐ་དད་པ

དཔྱ་བ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཕ་མི་དད་པ
མཇལ་བ	མཇལ་བ	མཇལ་བ	མཇོལ	ཐ་དད་པ
འཇཁས་པ	འཇཁས་པ	འཇཁས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཇང་བ	འཇང་བ	འཇང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇབ་པ	འཇབས་པ	འཇབ་པ	འཇོབས	ཐ་དད་པ
འཇའ་བ	འཇས་པ	འཇའ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇར་བ	འཇར་བ	འཇར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇལ་བ	བཅལ་བ	གཞལ་བ	འཇོལ	ཐ་དད་པ
འཇིག་པ	བཤིག་པ	བཤིག་པ	ཤིག	ཐ་དད་པ
	ཞིག་པ	འཇིག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཇིགས་པ	འཇིགས་པ	འཇིགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཇིབ་པ	གཞིབས་པ	གཞིབ་པ	འཇིབས	ཐ་དད་པ
འཇིལ་བ	བཏིལ་བ	གཞིལ་བ	ཆིལ	ཐ་དད་པ
	འཇིལ་བ	འཇིལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇུ་བ	འཇུས་པ	འཇུ་བ	འཇུས	ཐ་དད་པ
	ཞུ་བ	འཇུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཇུག་པ	བཅུག་པ	གཞུག་པ	ཅུག	ཐ་དད་པ
	ཞུགས་པ	འཇུག་པ	ཞུགས	ཐ་མི་དད་པ
འཇུན་པ	བཅུན་པ	གཅུན་པ	ཅུན	ཐ་དད་པ
འཇུམ་པ	བཅུམ་པ	གཞུམ་པ	ཅུམ	ཐ་མི་དད་པ
འཇུར་བ	བཅུར་བ	གཅུར་བ	ཅུར	ཐ་དད་པ
འཇེབས་པ	འཇེབས་པ	འཇེབས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཇོ་བ	བཇོས་པ	བཇོ་བ	འཇོས	ཐ་དད་པ
འཇོག་པ	བཞག་པ	གཞག་པ	ཞོག	ཐ་དད་པ
	བཇོག་པས་པ	གཇོག་པ	ཞོགས	

འཇོང་བ	འཇངས་པ	འཇང་བ	འཇོངས	ཐ་དད་པ
འཇོམས་པ	བཅོམ་པ	གཞོམ་པ	ཆོམ	ཐ་དད་པ
འཇོལ་བ	འཇོལ་བ	འཇོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྗེ་བ	བརྗེས་པ	བརྗེ་བ	རྗེས	ཐ་དད་པ
རྗེད་པ	བརྗེད་པ	བརྗེད་པ	རྗེད	ཐ་དད་པ
རྗོད་པ	བརྗོད་པ	བརྗོད་པ	རྗོད	ཐ་དད་པ
བརྗིད་པ	བརྗིད་པ	བརྗིད་པ		ཐ་མི་དད་པ
བརྗེད་པ	བརྗེད་པ	བརྗེད་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཀ

ཀ་སྐ་བ	འདགས་པ	མ་ཧོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཆ་མི་དད་པ
ཉ་བ	ཉ་བ	ཉ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཉན་པ	མཉན་པ	མཉན་པ	ཉོན	ཐ་དད་པ
ཉམས་པ	ཉམས་པ	ཉམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཉར་བ	ཉར་བ	ཉར་བ	ཉོར	ཐ་དད་པ
ཉལ་བ	ཉལ་བ	ཉལ་བ	ཉོལ	ཐ་མི་དད་པ
ཉིལ་བ	ཉིལ་བ	ཉིལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཉུག་པ	ཉུག་པ	ཉུག་པ	ཉུགས	ཐ་མི་དད་པ
ཉུལ་བ	ཉུལ་བ	ཉུལ་བ	ཉུལ	ཐ་མི་དད་པ
ཉེད་པ	ཉེད་པ	ཉེད་པ	ཉེད	ཐ་དད་པ
ཉེན་པ	ཉེན་པ	ཉེན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཉོ་བ	ཉོས་པ	ཉོ་བ	ཉོས	ཐ་དད་པ
ཉོན་པ	ཉོན་པ	ཉོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཉིད་པ	གཉིད་པ	གཉིད་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཉུལ་བ	གཉུལ་བ	གཉུལ་བ	གཉུལ	ཐ་དད་པ
གཉེར་བ	གཉེར་བ	གཉེར་བ	གཉེར	ཐ་དད་པ

གཟོག་པ	གཟོགས་པ	གཟོག་པ	གཟོགས	ཐ་དད་པ
མཛེད་པ	མཛེས་པ	མཛེ་བ	མཛེས	ཐ་དད་པ
མཛེལ་བ	མཛེལ་བ	མཛེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
མཛེས་པ	མཛེས་པ	མཛེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྟེ་བ	བརྟེས་པ	བརྟེ་བ	རྟེས	ཐ་དད་པ
རྟེན་པ	བརྟེན་པ	བརྟེན་པ	རྟེན	ཐ་དད་པ
རྟེད་པ	རྟེད་པ	རྟེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྟེད་པ	རྟེད་པ	རྟེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྟེང་བ	བརྟེངས་པ	བརྟེང་བ	རྟེངས	ཐ་དད་པ
རྟོབ་པ	རྟོབ་པ	རྟོབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟོམ་པ	སྟོམ་པ	སྟོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟེག་པ	བསྟེགས་པ	བསྟེག་པ	སྟེགས	ཐ་དད་པ
སྟེལ་བ	བསྟེལ་བ	བསྟེལ་བ	སྟེལ	ཐ་དད་པ
སྟོག་པ	བསྟོགས་པ	བསྟོག་པ	སྟོགས	ཐ་དད་པ
སྟོང་བ	བསྟོངས་པ	བསྟོང་བ	སྟོངས	ཐ་དད་པ
	བསྟོངས་པ	བསྟོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
སྟོན་པ	བསྟོན་པ	བསྟོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟེ་བ	བསྟེས་པ	བསྟེ་བ	སྟེས	ཐ་དད་པ
སྟེག་པ	བསྟེགས་པ	བསྟེག་པ	སྟེགས	ཐ་དད་པ
སྟེང་བ	བསྟེངས་པ	བསྟེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
སྟེན་པ	བསྟེན་པ	བསྟེན་པ	སྟེན	ཐ་དད་པ
སྟེམ་པ	བསྟེམས་པ	བསྟེམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟེང་བ	བསྟེངས་པ	བསྟེང་བ	སྟེང	ཐ་དད་པ
སྟོག་པ	བསྟོགས་པ	བསྟོག་པ	སྟོགས	ཐ་དད་པ
	བསྟོགས་པ	བསྟོག་པ		
སྟོང་པ	བསྟོངས་པ	བསྟོང་པ	སྟོང	ཐ་དད་པ
	བསྟོངས་པ	བསྟོང་པ		
སྟོན་པ	བསྟོན་པ	བསྟོན་པ	སྟོན	ཐ་དད་པ

སྦྱོབ་པ	བསྦྱབས་པ	བསྦྱབ་པ	སྦྱབས	ཐ་དད་པ
སྦྱོམ་པ	བསྦྱམས་པ	བསྦྱམ་པ	སྦྱམས	ཐ་དད་པ
སྦྱངས་པ	བསྦྱངས་པ	བསྦྱངས་པ	སྦྱངས	ཐ་དད་པ
སྦྱལ་བ	བསྦྱལ་བ	བསྦྱལ་བ	སྦྱལ	ཐ་དད་པ
བརྟུས་པ	བརྟུས་པ	བརྟུས་པ	བརྟུས	ཐ་དད་པ
བརྟེས་པ	བརྟེས་པ	བརྟེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
བརྟོག་པ	བརྟོགས་པ	བརྟོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
བསྟེལ་བ	བསྟེལ་བ	བསྟེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ

ཀ་ལྟ་བ	འདུལ་བ	མ་ཧོངས་པ	སྐྱེལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་ཉད་པ
གཏམ་པ	བཏམས་པ	བཏམ་པ	གཏོམས	ཐ་དད་པ
	གཏམས་པ	གཏམ་པ		
གཏམས་པ	གཏམས་པ	གཏམས་པ	གཏོམས	ཐ་དད་པ
གཏར་པ	གཏར་པ	གཏར་པ	གཏོར	ཐ་དད་པ
གཏིག་པ	བཏིགས་པ	བཏིག་པ	གཏིགས	ཐ་དད་པ
གཏིབ་པ	གཏིབས་པ	གཏིབ་པ	གཏིབས	ཐ་དད་པ
གཏུག་པ	གཏུགས་པ	གཏུག་པ	གཏུགས	ཐ་དད་པ
གཏུགས་པ	གཏུགས་པ	གཏུགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཏུབ་པ	གཏུབས་པ	གཏུབ་པ	གཏུབས	ཐ་དད་པ
གཏུམ་པ	བཏུམས་པ	གཏུམ་པ	ཐུམས	ཐ་དད་པ
གཏུལ་བ	གཏུལ་བ	གཏུལ་བ	གཏུལ	ཐ་དད་པ
གཏོག་པ	གཏོགས་པ	གཏོག་པ	གཏོགས	ཐ་དད་པ
གཏོགས་པ	གཏོགས་པ	གཏོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཏོང་བ	བཏང་བ	གཏང་བ	ཐོང	ཐ་དད་པ
གཏོད་པ	བཏོད་པ	གཏོད་པ	གཏོད	ཐ་དད་པ
	གཏད་པ	གཏད་པ		

གཏོར་བ	གཏོར་བ	གཏོར་བ	གཏོར	ཐ་དད་པ
རྟབ་པ	བརྟབས་པ	བརྟབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྟུལ་བ	བརྟུལ་བ	བརྟུལ་བ	རྟུལ	ཐ་དད་པ
རྟེན་པ	བརྟེན་པ	བརྟེན་པ	རྟེན	ཐ་མི་དད་པ
རྟོག་པ	བརྟགས་པ	བརྟག་པ	རྟོགས	ཐ་དད་པ
རྟོགས་པ	རྟོགས་པ	རྟོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྟོད་པ	བརྟོད་པ	བརྟོད་པ	རྟོད	ཐ་དད་པ
རྟོན་པ	བརྟན་པ	བརྟན་པ	རྟོན	ཐ་དད་པ
རྟོལ་བ	བརྟོལ་བ	བརྟོལ་བ	རྟོལ	ཐ་དད་པ
	བརྟོལ་བ	བརྟོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྟ་བ	བལྟས་པ	བལྟ་བ	ལྟོས	ཐ་དད་པ
ལྟུང་བ	ལྟུངས་པ	ལྟུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྟེབ་པ	བལྟབས་པ	བལྟབ་པ	ལྟོབས	ཐ་དད་པ
ལྟེམ་པ	ལྟེམ་པ	ལྟེམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྟོག་པ	ལྟོག་པ	ལྟོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྟོས་པ	བལྟོས་པ	ལྟོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟང་བ	བསྟངས་པ	བསྟང་བ	སྟོངས	ཐ་དད་པ
སྟད་པ	བསྟངས་པ	བསྟང་བ	སྟོང	ཐ་དད་པ
སྟི་བ	བསྟིས་པ	བསྟི་བ	སྟིས	ཐ་མི་དད་པ
སྟིང་བ	བསྟིངས་པ	བསྟིང་བ	སྟིངས	ཐ་དད་པ
སྟིམ་པ	བསྟིམས་པ	བསྟིམ་པ	སྟིམས	ཐ་དད་པ
སྟུང་བ	བསྟུངས་པ	བསྟུང་བ	སྟུངས	ཐ་དད་པ
སྟུད་པ	བསྟུད་པ	བསྟུད་པ	སྟུད	ཐ་དད་པ
སྟུན་པ	བསྟུན་པ	བསྟུན་པ	སྟུན	ཐ་དད་པ
སྟེན་པ	བསྟེན་པ	བསྟེན་པ	སྟེན	ཐ་དད་པ
སྟེར་བ	སྟེར་བ	སྟེར་བ	སྟེར	ཐ་དད་པ
སྟོང་པ	སྟོངས་པ	སྟོང་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྟོད་པ	བསྟོད་པ	བསྟོད་པ	སྟོད	ཐ་དད་པ

སྡོད་པ	བསྡད་པ	བསྡད་པ	སྡོད	ཐ་དད་པ
སྡོབ་པ	བསྡབས་པ	བསྡབ་པ	སྡོབས	ཐ་དད་པ
སྡོང་བ	བསྡངས་བ	བསྡང	སྡོང	ཐ་དད་པ
	སྡོངས་པ	སྡོངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
བརྡུ་བ	བརྡུས་པ	བརྡུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
བཙལ་མས་པ	བཙལ་མས་པ	བཙལ་མས་པ		ཐ་མི་དད་པ
བསྡོད་པ	བསྡོད་པ	བསྡོད་པ	བསྡོད	ཐ་དད་པ

ཚ

དཔ་ཡོད་པ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	གཞུང་ཚིག	ཚ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཐར་པ	ཐར་པ	ཐར་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐལ་བ	ཐལ་བ	ཐལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེག་པ	ཐེག་པ	ཐེག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེང་བ	ཐེངས་པ	ཐེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེམ་པ	ཐེམ་པ	ཐེམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐུག་པ	ཐུག་པ	ཐུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐུབ་པ	ཐུབ་པ	ཐུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐུལ་བ	ཐུལ་བ	ཐུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེ་བ	ཐེ་བ	ཐེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེག་པ	ཐེག་པ	ཐེག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེགས་པ	ཐེགས་པ	ཐེགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེང་བ	ཐེངས་པ	ཐེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐེབས་པ	ཐེབས་པ	ཐེབས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐོགས་པ	ཐོགས་པ	ཐོགས་པ	ཐོགས	ཐ་དད་པ
	ཐོགས་པ	ཐོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཐོང་བ	ཐོང་བ	ཐོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཐོས་པ	ཐོས་པ	ཐོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཐུད་པ	མཐུད་པ	མཐུད་པ	མཐུད	ཐ་དད་པ

མགྲན་པ	མགྲན་པ	མགྲན་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཐོང་བ	མཐོང་བ	མཐོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
མཐོལ་བ	མཐོལ་བ	མཐོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཐག་པ	བཏགས་པ	བཏག་པ	འཐོག	ཐ་དད་པ
	ཐག་པ	འཐག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐད་པ	འཐད་པ	འཐད་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐབ་པ	འཐབས་པ	འཐབ་པ	འཐོབས	ཐ་དད་པ
འཐམ་པ	འཐམས་པ	འཐམ་པ	འཐོམས	ཐ་དད་པ
འཐིབས་པ	འཐིབས་པ	འཐིབས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐུ་བ	བཏུས་པ	བཏུ་བ	ཐུས	ཐ་དད་པ
	འཐུས་པ	འཐུ་བ	འཐུས	
འཐུང་བ	བཏུངས་པ	བཏུང་བ	འཐུངས	ཐ་དད་པ
འཐུམས་པ	འཐུམས་པ	འཐུམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐུལ་བ	འཐུལ་བ	འཐུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཐུས་པ	འཐུས་པ	འཐུས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐེང་བ	འཐེངས་པ	འཐེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཐེན་པ	འཐེན་པ	འཐེན་པ	འཐེན	ཐ་དད་པ
འཐེམ་པ	ཐེམས་པ	འཐེམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐོག་པ	བཏོགས་པ	བཏོག་པ	འཐོགས	ཐ་དད་པ
འཐོན་པ	ཐོན་པ	འཐོན་པ	ཐོན	ཐ་མི་དད་པ
འཐོབ་པ	ཐོབ་པ	འཐོབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐོམས་པ	འཐོམས་པ	འཐོམས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཐོངས་པ	འཐོངས་པ	འཐོངས་པ		ཐ་མི་དད་པ

ད

ད་ལྟ་བ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	སྐྱལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
དད་པ	དད་པ	དད་པ		ཐ་མི་དད་པ

དར་བ	དར་བ	དར་བ		ཐ་མི་དད་པ
དྲང་བ	དྲངས་པ	དྲང་བ		ཐ་མི་དད་པ
དྲད་པ	དྲད་པ	དྲད་པ		ཐ་མི་དད་པ
དྲབ་པ	དྲབ་པ	དྲབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
དོ་བ	དོ་བ	དོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དོགས་པ	དོགས་པ	དོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དོད་པ	དོད་པ	དོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
དྲངས་པ	དྲངས་པ	དྲངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དྲག་པ	དྲག་པ	དྲག་པ		ཐ་མི་དད་པ
དྲན་པ	དྲན་པ	དྲན་པ	དྲན	ཐ་དད་པ
དྲྭ་པ	དྲྭས་པ	དྲྭ་པ	དྲྭས	ཐ་དད་པ
དྷོགས་པ	དྷོགས་པ	དྷོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
དྲྀ་བ	དྲྀས་པ	དྲྀ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གདང་བ	གདངས་པ	གདང་བ	གདོངས	ཐ་དད་པ
གདལ་བ	གདལ་བ	གདལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གདས་པ	གདས་པ	གདས་པ	གདས	ཐ་དད་པ
གདུ་བ	གདུས་པ	གདུ་བ	གདུས	ཐ་དད་པ
གདུང་བ	གདུངས་པ	གདུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
གདེང་བ	གདེངས་པ	གདེང་བ	གདེངས	ཐ་དད་པ
བདག་པ	བདག་པ	བདག་པ		ཐ་མི་དད་པ
བདར་བ	བདར་བ	བདར་བ	བདོར	ཐ་དད་པ
བདལ་བ	བདལ་བ	བདལ་བ	བདོལ	ཐ་དད་པ
བདུག་པ	བདུགས་པ	བདུག་པ	བདུགས	ཐ་དད་པ
བདུང་བ	བདུངས་པ	བདུང་བ	བདུངས	ཐ་དད་པ
བདོ་བ	བདོ་བ	བདོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
མདུད་པ	མདུད་པ	མདུད་པ	མདུད	ཐ་མི་དད་པ
ཤདག་པ	དག་པ	ཤདག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཤདང་བ	ཤདངས་པ	ཤདང་བ		ཐ་མི་དད་པ

ཨངམ་པ	བདམས་པ བཏམ་པ	བདམ་པ གཏམ་པ	ཨངོམས ཐོམ	ཐ་དད་པ
ཨངཨ་བ	ཨངས་པ	ཨངཨ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨངར་བ	ཨངར་བ	ཨངར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨངལ་བ	ཨངལ་བ	ཨངལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཉིང་བ	བཉིང་བ	གཉིང་བ	ཐིང	ཐ་དད་པ
ཨདུ་བ	ཨདུམ་པ	ཨདུ་བ	ཨདུམ	ཐ་མི་དད་པ
ཨདུག་པ	ཨདུག་པ	ཨདུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདུད་པ	བདུད་པ	གདུད་པ	ཐུད	ཐ་དད་པ
ཨདུན་པ	ཨདུན་པ	ཨདུན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདུམ་པ	ཨདུམས་པ	ཨདུམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདུར་བ	ཨདུར་བ	ཨདུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདུལ་བ	བདུལ་བ	གདུལ་བ	ཐུལ	ཐ་དད་པ
ཨདེགས་པ	བཏེག་པ	གདེག་པ	ཐེག	ཐ་དད་པ
ཨདེད་པ	བདམ་པ	བདཨ་བ	དེད	ཐ་དད་པ
ཨདེབས་པ	བཏབ་པ	གདབ་པ	ཐེབ	ཐ་དད་པ
ཨདོགས་པ	བཏགས་པ	གདགས་པ	ཐོགས	ཐ་དད་པ
ཨདོང་བ	རྡོང་བ	ཨདོང་བ	དོངས	ཐ་མི་དད་པ
ཨདོད་པ	ཨདོད་པ	ཨདོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདོན་པ	བཏོན་པ	གདོན་པ	ཐོན	ཐ་དད་པ
ཨདོམ་པ	ཨདོམས་པ	ཨདོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདོམས་པ	གདམས་པ	གདམ་པ	ཨདོམས	ཐ་དད་པ
ཨདོར་བ	དོར་བ	དོར་བ	དོར	ཐ་དད་པ
ཨཏུ་བ	ཏས་པ	ཏ་བ	ཏོས་	ཐ་དད་པ
ཨཏད་པ	ཨཏད་པ	ཨཏད་པ	ཨཏོད	ཐ་དད་པ
ཨཏལ་བ	ཏལ་བ	ཏལ་བ	ཏོལ	ཐ་དད་པ
ཨཏི་བ	ཏིས་པ	ཏི་བ	ཏིས	ཐ་དད་པ
ཨཏིད་པ	ཐིད་པ	ཐིད་པ	ཐིད	ཐ་དད་པ

ཨཏིལ་བ	དྲིལ་བ	དྲིལ་བ	དྲིལ	ཐ་དད་པ
	ཨདྲིལ་བ	ཨདྲིལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨདྲིས་པ	ཨདྲིས་པ	ཨདྲིས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྱ་བ	ཀྱས་པ	ཨབྱ་བ	ཀྱས	ཐ་དད་པ
ཨབྱད་པ	ཀྱད་པ	ཨབྱད་པ	ཀྱད	ཐ་དད་པ
ཨབྱབ་པ	ཨབྱབས་པ	ཨབྱབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྱེ་བ	ཨབྱེས་པ	ཨབྱེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྱེད་པ	ཨབྱེད་པ	ཨབྱེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྱེན་པ	ཏྲངས་པ	ཏྲང་བ	ཏྲངས	ཐ་དད་པ
ཨབྱོག་པ	ཨབྱོགས་པ	ཨབྱོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨབྱོང་བ	ཨབྱོངས་པ	ཨབྱོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྒན་པ	བརྒན་པ	བརྒན་པ	རྒོན	ཐ་དད་པ
རྒལ་བ	བརྒལ་པ	བརྒལ་བ	རྒོལ	ཐ་དད་པ
རྒྱབ་པ	རྒྱབ་པ	རྒྱབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྒྱགས་པ	རྒྱགས་པ	རྒྱགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྒྱང་བ	བརྒྱངས་པ	བརྒྱང་བ	རྒྱངས	ཐ་དད་པ
རྒྱག་པ	བརྒྱགས་པ	བརྒྱག་པ	རྒྱགས	ཐ་དད་པ
རྒྱབ་པ	བརྒྱབས་པ	བརྒྱབ་པ	རྒྱབས	ཐ་དད་པ
རྒྱལ་བ	རྒྱལ་པ	རྒྱལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྒྱས་པ	རྒྱས་པ	རྒྱས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྒག་པ	བལྒགས་པ	བལྒག་པ	ལྒོགས	ཐ་དད་པ
ལྒང་བ	ལྒངས་པ	ལྒང་བ	ལྒོངས	ཐ་མི་དད་པ
	ལྒངས་པ	ལྒང་བ		
ལྒད་པ	བལྒད་པ	བལྒད་པ	ལྒོད	ཐ་དད་པ
ལྒབ་པ	བལྒབས་པ	བལྒབ་པ	ལྒོབས	ཐ་དད་པ
ལྒེང་བ	ལྒེངས་པ	ལྒེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྒེར་བ	ལྒེར་བ	ལྒེར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྒག་པ	ལྒགས་པ	ལྒག་པ	ལྒགས	ཐ་དད་པ

ཀུལ་བ	ཀུལ་བ	ཀུལ་བ	ཀུལ	ཐ་དད་པ
ཀུལ་བ	ཀུལ་བ	ཀུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུལ་	ཀུལས་པ	ཀུལ་	ཀུལས	ཐ་དད་པ
ཀུལ་གྱ་	བཀུལ་གྱས་པ	བཀུལ་གྱ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུལ་གྱ་	ཀུལ་གྱ་པ	ཀུལ་གྱ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུལ་བ	ཀུལ་བས་པ	ཀུལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུང་བ	ཀུང་བ	ཀུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུར་བ	ཀུར་བ	ཀུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུག་	བཀུག་ས་པ	བཀུག་པ	ཀུག་ས	ཐ་དད་པ
ཀུག་	ཀུག་པ	ཀུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀུད་	བཀུས་པ	བཀུ་བ	ཀུས	ཐ་དད་པ
ཀུམ་	བཀུམས་པ	བཀུམ་པ	ཀུམས	ཐ་དད་པ
ཀུར་བ	བཀུར་བ	བཀུར་བ	ཀུར	ཐ་དད་པ
ཀུབ་	བཀུབས་པ	བཀུབ་པ	ཀུབས	ཐ་དད་པ
ཀུ་	བཀུས་པ	བཀུ་བ	ཀུས	ཐ་དད་པ
ཀུག་	བཀུག་ས་པ	བཀུག་པ	ཀུག་ས	ཐ་དད་པ
ཀུང་བ	བཀུངས་པ	བཀུང་བ	ཀུངས	ཐ་དད་པ
ཀུད་	བཀུད་པ	བཀུད་པ	ཀུད	ཐ་མི་དད་པ
ཀུམ་	བཀུམས་པ	བཀུམ་པ	ཀུམས	ཐ་དད་པ
	བཀུམས་པ	བཀུམ་པ		
བཀུབ་	བཀུབས་པ	བཀུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཏ

ཏ་ལ་བ	ཅདས་པ	མ་ལོངས་པ	སྐྱལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཏ་བ	ཏ་བ	ཏ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཏབ་པ	མནབས་པ	མནབ་པ	ནོ་བས	ཐ་དད་པ
ཏུ་བ	ཏུས་པ	ཏུ་བ	ཏུས	ཐ་དད་པ

ནུད་པ	ནུད་པ	ནུད་པ	ནུད	ཐ་མི་དད་པ
ནུབ་པ	ནུབ་པ	ནུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོག་པ་པ	ནོག་པ་ཡ	ནོག་པ་ཡ		ཐ་མི་དད་པ
ནོང་པ	ནོངས་པ	ནོང་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོངས་པ	ནོངས་པ	ནོངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོད་པ	མནོས་པ	མནོ་པ	ནོས	ཐ་དད་པ
	ནོད་པ	ནོད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོན་པ	ནོན་པ	ནོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོམ་པ	མནམས་པ	མནམ་པ	ནོམས	ཐ་དད་པ
ནོར་པ	ནོར་པ	ནོར་པ		ཐ་མི་དད་པ
གནང་པ	གནང་པ	གནང་བ	གནོངས	ཐ་དད་པ
གནོང་པ	གནོངས་པ	གནོང་པ		ཐ་མི་དད་པ
གནོད་པ	གནོད་པ	གནོད་པ		ཐ་དད་པ
གནོན་པ	མནན་པ	མནན་པ	ནོན	ཐ་དད་པ
མནམ་པ	མནམ་པ	མནམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
མནར་པ	མནར་པ	མནར་པ		ཐ་མི་དད་པ
མནལ་པ	མནལ་པ	མནལ་པ	མནོལ	ཐ་མི་དད་པ
མནོལ་པ	མནོལ་པ	མནོལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནན་པ	བནན་ས་པ	བནན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ནོག་པ	བནོག་ས་པ	བནོག་པ	ནོགས	ཐ་དད་པ
	བནོགས་པ	བནོགས་པ		
སྡང་པ	སྡང་པ	སྡང་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྡད་པ	བསྡད་པ	བསྡད་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྡངས་པ	བསྡངས་པ	བསྡངས་པ	སྡོངས	ཐ་དད་པ
སྡུད་པ	བསྡུད་པ	བསྡུད་པ	སྡུད	ཐ་དད་པ
སྡུན་པ	བསྡུན་པ	བསྡུན་པ	སྡུན	ཐ་དད་པ
སྡུབ་པ	བསྡུབས་པ	བསྡུབ་པ	སྡུབས	ཐ་དད་པ
སྡུངས་པ	བསྡུངས་པ	བསྡུངས་པ	སྡུངས	ཐ་དད་པ

ལྷོམ་པ	བསྟོམས་པ	བསྟོམ་པ	སྟོམས	ཐ་དད་པ
སྟོ་བ	བསྟོས་པ	བསྟོ་བ	སྟོས	ཐ་དད་པ
སྟོག་པ	བསྟོགས་པ	བསྟོག་པ	སྟོགས	ཐ་དད་པ
སྟོན་པ	བསྟོན་པ	བསྟོན་པ	སྟོན	ཐ་དད་པ
སྟོམ་པ	བསྟོམས་པ	བསྟོམ་པ	སྟོམས	ཐ་དད་པ
སྟོར་བ	བསྟོར་བ	བསྟོར་བ	སྟོར	ཐ་དད་པ
སྟོལ་བ	བསྟོལ་བ	བསྟོལ་བ	སྟོལ	ཐ་དད་པ
བརྟེན་པ	བརྟེན་པ	བརྟེན་པ	རྟེན	ཐ་དད་པ

ཛ

དཔྱ་བ	འདེགས་པ	མ་འོངས་པ	ཀུན་ཚིག	ཐ་དད་བཞམ་ཆ་མི་དད་པ
དཔོག་པ	དཔོགས་པ	དཔོག་པ	དཔོགས	ཐ་དད་པ
དཔོད་པ	དཔོད་པ	དཔོད་པ	དཔོད	ཐ་དད་པ
དཔྱ་བ	དཔྱས་པ	དཔྱ་བ	དཔྱོས	ཐ་དད་པ
དཔྱོད་པ	དཔྱོངས་པ	དཔྱོད་པ	དཔྱོངས	ཐ་དད་པ
དཔྱོད་པ	དཔྱད་པ	དཔྱད་པ	དཔྱོད	ཐ་དད་པ
ཕྱ་བ	ཕྱ་བ	ཕྱ་བ		ཐ་དད་པ
ཕྱུང་བ	ཕྱུངས་པ	ཕྱུང་བ	ཕྱུངས	ཐ་དད་པ
ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད	ཐ་དད་པ
ཕྱུར་བ	ཕྱུར་བ	ཕྱུར་བ	ཕྱུར	ཐ་དད་པ.
ཕྱེལ་བ	ཕྱེལ་བ	ཕྱེལ་བ	ཕྱེལ	ཐ་དད་པ
ཕྱེ་བ	ཕྱེས་པ	ཕྱེ་བ	ཕྱེས	ཐ་དད་པ
ཕྱོག་པ	ཕྱོགས་པ	ཕྱོག་པ	ཕྱོགས	ཐ་དད་པ
ཕྱོང་བ	ཕྱོངས་པ	ཕྱོང་བ	ཕྱོངས	ཐ་དད་པ
ཕྱོར་བ	ཕྱོར་བ	ཕྱོར་བ	ཕྱོར	ཐ་དད་པ
ཕྱོལ་བ	ཕྱོལ་བ	ཕྱོལ་བ	ཕྱོལ	ཐ་དད་པ
ཕྱོག་པ	ཕྱོགས་པ	ཕྱོག་པ	ཕྱོགས	ཐ་དད་པ

ཕྱུར་བ	ཕྱུར་བ	ཕྱུར་བ	ཕྱུར་	ཐ་དད་པ
ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད་	ཐ་དད་པ
ཕྱུན་པ	ཕྱུན་པ	ཕྱུན་པ	ཕྱུན་	ཐ་མི་དད་པ
ཕྱུམ་པ	ཕྱུམས་པ	ཕྱུམ་པ	ཕྱུམས	ཐ་དད་པ
ཕྱུས་པ	ཕྱུས་པ	ཕྱུས་པ	ཕྱུས	ཐ་དད་པ
ཕྱིང་བ	ཕྱིངས་པ	ཕྱིང་བ	ཕྱིངས	ཐ་དད་པ
ཕྱུག་པ	ཕྱུགས་པ	ཕྱུག་པ	ཕྱུགས	ཐ་དད་པ
ཕྱུལ་བ	ཕྱུལ་བ	ཕྱུལ་བ	ཕྱུལ	ཐ་དད་པ
ཕྱུར་བ	ཕྱུར་པ	ཕྱུར་བ	ཕྱུར	ཐ་དད་པ
	ཕྱུར་བ	ཕྱུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད་པ	ཕྱུད	ཐ་དད་པ

ཡ

དཔྱ་བ	འདལ་བ	མ་ཟོངས་པ	ཐུལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཡན་པ	ཡན་པ	ཡན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡིགས་པ	ཡིགས་པ	ཡིགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡུད་པ	ཡུད་པ	ཡུད་པ	ཡུད	ཐ་མི་དད་པ
ཡེད་པ	ཡེད་པ	ཡེད་པ	ཡེད	ཐ་དད་པ
ཡེབས་པ	ཡེབས་པ	ཡེབས་པ	ཡེབས	ཐ་མི་དད་པ
ཡོག་པ	ཡོག་པ	ཡོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡོང་བ	ཡོངས་པ	ཡོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཡུག་པ	ཡུག་པ	ཡུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡུད་པ	ཡུད་པ	ཡུད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡོགས་པ	ཡོགས་པ	ཡོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཡུལ་བ	ཡུལ་བ	ཡུལ་བ	ཡོལ	ཐ་དད་པ
ཡུལ་པ	ཡུལ་པ	ཡུལ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཕག་པ	འཕགས་པ	འཕག་པ	འཕོགས	ཐ་མི་དད་པ

ཨཁགས་པ	ཨཁགས་པ	ཨཁགས་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁམ་པ	ཁམ་པ	ཨཁམ་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁར་པ	ཨཁར་བ	ཨཁར་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱང་པ	ཁྱང་པ	ཨཁྱང་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱར་པ	ཁྱར་པ	ཨཁྱར་པ	ཁྱར	ཁ་དད་པ
	ཨཁྱར་པ	ཨཁྱར་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱལ་པ	ཨཁྱལ་པ	ཨཁྱལ་པ	ཨཁྱལ	ཁ་དད་པ
ཨཁེན་པ	ཨཁངས་པ	ཨཁང་པ	ཨཁངས	ཁ་དད་པ
ཨཁེར་པ	ཨཁེར་བ	ཨཁེར་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁེལ་པ	ཨཁེལ་བ	ཨཁེལ་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁོ་བ	ཨཁོས་པ	ཨཁོ་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱ་བ	ཨཁྱས་པ	ཨཁྱ་བ	ཨཁྱས	ཁ་དད་པ
ཨཁྱག་པ	ཨཁྱགས་པ	ཨཁྱག་པ	ཨཁྱགས	ཁ་དད་པ
ཨཁྱང་པ	ཨཁྱངས་པ	ཨཁྱང་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱན་པ	ཨཁྱན་པ	ཨཁྱན་པ	ཨཁྱོན	ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱར་པ	ཁྱར་པ	ཨཁྱར་པ	ཁྱོར	ཁ་དད་པ
ཨཁྱི་བ	ཨཁྱིས་པ	ཨཁྱི་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱིངས་པ	ཨཁྱིངས་པ	ཨཁྱིངས་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱིད་པ	ཁྱིད་པ	ཨཁྱིད་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱུག་པ	ཨཁྱུགས་པ	ཨཁྱུག་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྱུར་པ	ཨཁྱུར་པ	ཨཁྱུར་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྲི་བ	ཨཁྲིས་པ	ཨཁྲི་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྲོ་བ	ཨཁྲོ་བ	ཨཁྲོ་བ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྲོན་པ	ཨཁྲོན་པ	ཨཁྲོན་པ	ཨཁྲོན	ཁ་དད་པ
ཨཁྲད་པ	ཁྲད་པ	ཨཁྲད་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྲིག་པ	ཨཁྲིགས་པ	ཨཁྲིག་པ		ཁ་མི་དད་པ
ཨཁྲུག་པ	ཨཁྲུགས་པ	ཨཁྲུག་པ	ཁྲུགས	ཁ་དད་པ
ཨཁྲེང་པ	ཨཁྲེང་པ	ཨཁྲེང་པ		ཁ་མི་དད་པ

འཕྲོ་བ	འཕྲོས་པ	འཕྲོ་བ		ཕ་མི་དད་པ
འཕྲོག་པ	ཕྲོགས་པ	འཕྲོག་པ	ཕྲོགས	ཕ་དད་པ
འཕྲོད་པ	འཕྲོད་པ	འཕྲོད་པ		ཕ་མི་དད་པ

བ

ཀ་ཤུ་བ	འདེགས་པ	མ་ངོངས་པ	སྐྱལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཕ་མི་དད་པ
བང་བ	བངས་པ	བང་བ		ཕ་མི་དད་པ
བད་པ	བད་པ	བད་པ		ཕ་མི་དད་པ
བམ་པ	བམ་པ	བམ་པ		ཕ་མི་དད་པ
བྱད་པ	བྱད་པ	བྱད་པ		ཕ་མི་དད་པ
བོར་བ	བོར་བ	བོར་བ		ཕ་མི་དད་པ
བྱབ་པ	བྱབས་པ	བྱབ་པ	ཁྱོབས	ཐ་དད་པ
བྱམས་པ	བྱམས་པ	བྱམས་པ		ཕ་མི་དད་པ
བྱི་བ	བྱི་བ	བྱི་བ		ཕ་མི་དད་པ
བྱེད་པ	བྱས་པ	བྱ་བ	ཁྱོས	ཐ་དད་པ
བྲན་པ	བྲན་པ	བྲན་པ	ཁྱོན	ཐ་དད་པ
བྲིན་པ	བྲིན་པ	བྲིན་པ		ཕ་མི་དད་པ
བླུག་པ	བླུག་པ	བླུག་པ		ཕ་མི་དད་པ
བྱེ་བ	བྱེས་པ	བྱེ་བ	བྱེས	ཐ་དད་པ
བྱེད་པ	བྱེད་པ	བྱེད་པ		ཕ་མི་དད་པ
བྱེལ་བ	བྱེལ་བ	བྱེལ་བ		ཕ་མི་དད་པ
བྱོ་བ	བྱོ་བ	བྱོ་བ		ཕ་མི་དད་པ
ཟག་པ	ཟགས་པ	ཟག་པ	ཟོགས	ཐ་དད་པ
ཟད་པ	ཟད་པ	ཟད་པ	ཟོད	ཐ་དད་པ
ཟུམ་པ	ཟུམས་པ	ཟུམ་པ	ཟུམས	ཐ་དད་པ
ཟུག་པ	ཟུགས་པ	ཟུག་པ	ཟུགས	ཐ་དད་པ
ཟུད་པ	ཟུད་པ	ཟུད་པ	ཟུད	ཐ་དད་པ
དབང་བ	དབང་བ	དབང་བ		ཕ་མི་དད་པ

དབྱར་བ	དབྱར་བ	དབྱར་བ	དབྱར	ཐ་དད་པ
དབྱལ་བ	དབྱལ་བ	དབྱལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
དབེན་པ	དབེན་པ	དབེན་པ		ཐ་མི་དད་པ
དབྱུག་པ	དབྱུགས་པ	དབྱུག་པ	དབྱུགས	ཐ་དད་པ
དབྱིལ་བ	དབྱལ་བ	དབྱལ་བ	དབྱིལ	ཐ་དད་པ
འབགས་པ	འབགས་པ	འབགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འབང་བ	བངས་པ	འབང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འབད་པ	འབད་པ	འབད་པ	འབོད	ཐ་དད་པ
འབབ་པ	བབ་པ	འབབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
	བབ་པ	འབབ་པ	ཚབ	
འབའ་བ	འབའ་བ	འབའ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འབར་བ	འབར་བ	འབར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འབལ་བ	འབལ་བ	འབལ་བ	འབོལ	ཐ་དད་པ
འཁྲིགས་པ	ཕྱག་པ	དབྱག་པ	ཕྱག	ཐ་དད་པ
འབྱང་བ	འབྱངས་པ	འབྱང་བ	འབྱངས	ཐ་དད་པ
འབྱད་པ	བྱད་པ	འབྱད་པ	བྱད	ཐ་དད་པ
	བྱས་པ	འབྱད་པ	བྱས	
འབྱབས་པ	ཕྱབ་པ	དབྱབ་པ	ཕྱབ	ཐ་དད་པ
འབྱར་བ	འབྱར་བ	འབྱར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འབྱལ་བ	ཕྱལ་བ	དབྱལ་བ	ཕྱལ	ཐ་དད་པ
འབྱས་པ	འབྱས་པ	འབྱས་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆིའམ་པ	ཕམ་པ	དཔམ་པ	ཚབ	ཐ་དད་པ
འཆོག་པ	ཚོག་པ	དཔོག་པ	ཚོག	ཐ་དད་པ
	ཆོག་པ	འཆོག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོགས་པ	ཚོག་པ	དཔོག་པ	ཚོག	ཐ་དད་པ
འཆོད་པ	ཆོས་པ	འཆོད་པ	ཆོས	ཐ་དད་པ

ཨཁོར་བ	ཁོར་བ	ཨཁོར་བ	ཁོར	ཐ་དད་པ
ཨཐུང་བ	ཐུང་བ	ཨཐུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐམ་པ	ཨཐམས་པ	ཨཐམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐུར་བ	ཨཐུར་བ	ཨཐུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐིང་བ	ཐིང་བ	ཨཐིང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐིད་པ	ཐིས་པ	དཐི་བ	ཐིས	ཐ་དད་པ
	ཐིད་པ	ཨཐིད་པ		ཐ་མི་དད་པ
	ཐིད་པ	ཨཐིད་པ		
ཨཐིན་པ	ཐུང་བ	དཐུང་བ	ཐུང	ཐ་དད་པ
ཨཐིལ་བ	ཐིལ་བ	ཨཐིལ་བ	ཐིལ	ཐ་དད་པ
ཨཐུག་པ	ཐུགས་པ	ཐུག་པ	ཐུགས	ཐ་དད་པ
ཨཐུང་བ	ཐུང་བ	ཨཐུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐེ་བ	ཐེ་བ	ཨཐེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐེད་པ	ཐེ་བ	དཐེ་བ	ཐེས	ཐ་དད་པ
ཨཐེར་བ	ཐེར་བ	ཨཐེར་བ	ཐེར	ཐ་མི་དད་པ
ཨཐོ་བ	ཐོས་པ	ཐོ་བ	ཐོས	ཐ་དད་པ
ཨཐོག་པ	ཨཐོགས་པ	ཨཐོག་པ	ཨཐོགས	ཐ་དད་པ
ཨཐོང་བ	ཨཐོངས་པ	ཨཐོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐོན་པ	ཐོན་པ	ཨཐོན་པ	ཐོན	ཐ་མི་དད་པ
ཨཐོར་བ	ཐོར་བ	ཨཐོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐོལ་བ	ཐོལ་བ	ཨཐོལ་བ	ཐོལ	ཐ་མི་དད་པ
ཨཐྲང་བ	ཨཐྲངས་པ	ཨཐྲང་བ	ཨཐྲངས	ཐ་དད་པ
ཨཐྲད་པ	ཐྲད་པ	དཐྲད་པ	ཐྲད	ཐ་དད་པ
ཨཐྲབ་པ	ཐྲབས་པ	ཐྲབ་པ	ཐྲབས	ཐ་དད་པ
ཨཐྲལ་བ	ཐྲལ་བ	ཨཐྲལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐྲི་བ	ཐྲིས་པ	ཐྲི་བ	ཐྲིས	ཐ་དད་པ
	ཐྲི་བ	ཨཐྲི་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨཐྲིད་པ	ཐྲིས་པ	དཐྲི་བ	ཐྲིས	ཐ་དད་པ

ཨབྷིམ་ཅ	ཀྱིམས་ཅ	ཀྱིམ་ཅ	ཀྱིམས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྱུ་ཅ	ཀྱུས་ཅ	ཨབྱུ་ཅ	ཀྱུས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྱུད་ཅ	ཀྱུས་ཅ	ཀྱུ་ཅ	ཀྱུས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྱུབ་ཅ	ཀྱུབས་ཅ	ཀྱུབ་ཅ	ཀྱུབས	ཐ་དད་ཅ
	ཀྱུབས་ཅ	ཨབྱུབ་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨབྱུལ་ཅ	ཀྱུལ་ཅ	ཨབྱུལ་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨབྲི་ཅ	ཀྲིས་ཅ	ཨབྲི་ཅ	ཀྲིས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྲེལ་ཅ	ཨབྲེལ་ཅ	ཨབྲེལ་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨབྲོས་ཅ	ཀྲོས་ཅ	ཨབྲོས་ཅ	ཀྲོས	ཐ་མི་དད་ཅ
ཨབྷད་ཅ	ཁད་ཅ	ཁད་ཅ	ཁྱད	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷག་ཅ	ཁགས་ཅ	ཁག་ཅ	ཁྱགས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷབ་ཅ	ཁབས་ཅ	ཁབ་ཅ	ཁྱབས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷེད་ཅ	ཁས་ཅ	ཁ་ཅ	ཁྱེས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷང་ཅ	ཁངས་ཅ	ཁང་ཅ	ཁྱངས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷམ་ཅ	ཁམས་ཅ	ཁམ་ཅ	ཁྱམས	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷར་ཅ	ཁར་ཅ	ཁར་ཅ	ཁྱར	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷལ་ཅ	ཁལ་ཅ	ཁལ་ཅ	ཁྱལ	ཐ་དད་ཅ
ཨབྷས་ཅ	ཁས་ཅ	ཁས་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨཁྱེན་ཅ	ཁྱེན་ཅ	ཁྱེན་ཅ	ཁྱེན	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྱོང་ཅ	ཁྱངས་ཅ	ཁྱོང་ཅ	ཁྱོངས	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྱར་ཅ	ཁྱར་ཅ	ཁྱར་ཅ	ཁྱོར	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྲག་ཅ	ཁྲགས་ཅ	ཁྲག་ཅ	ཁྲགས	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྲེད་ཅ	ཁྲིད་ཅ	ཁྲེད་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨཁྲུ་ཅ	ཁྲུས་ཅ	ཁྲུ་ཅ	ཁྲུས	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྲུམ་ཅ	ཁྲུམ་ཅ	ཁྲུམ་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
ཨཁྲེང་ཅ	ཁྲེངས་ཅ	ཁྲེང་ཅ	ཁྲེངས	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྲེལ་ཅ	ཁྲེལ་ཅ	ཁྲེལ་ཅ	ཁྲེལ	ཐ་དད་ཅ
ཨཁྲོན་ཅ	ཁྲོན་ཅ	ཁྲོན་ཅ	ཁྲོན	ཐ་དད་ཅ

དཔྱ་བ	འདས་བ	མ་འོངས་བ	ཐུལ་ཚིག	ཚ་དད་པའམ་ཚ་མི་དད་པ
མིད་པ	མིད་པ	མིད་པ	མིད	ཁ་དད་པ
མུར་བ	མུར་བ	མུར་བ	མུར	ཁ་དད་པ
མེར་བ	མེར་བ	མེར་བ		ཁ་མི་དད་པ
མོལ་བ	མོལ་བ	མོལ་བ	མོལ	ཁ་དད་པ
མོས་པ	མོས་པ	མོས་པ		ཁ་མི་དད་པ
མྱག་པ	མྱགས་པ	མྱག་པ		ཁ་མི་དད་པ
མྱུག་པ	མྱུགས་པ	མྱུག་པ	མྱུགས	ཁ་དད་པ
མྱུལ་བ	མྱུལ་བ	མྱུལ་བ	མྱུལ	ཁ་དད་པ
	མྱུལ་བ	མྱུལ་བ		ཁ་མི་དད་པ
མྱོང་བ	མྱངས་པ	མྱང་བ	མྱོངས	ཁ་དད་པ
	མྱོང་བ	མྱོང་བ		ཁ་མི་དད་པ
མྱོས་པ	མྱོས་པ	མྱོས་པ		ཁ་མི་དད་པ
དམན་པ	དམན་པ	དམན་པ		ཁ་མི་དད་པ
དམས་པ	དམས་པ	དམས་པ		ཁ་མི་དད་པ
དམིགས་པ	དམིགས་པ	དམིགས་པ	དམིགས	ཁ་དད་པ
	དམིགས་པ	དམིགས་པ		ཁ་མི་དད་པ
དམུལ་བ	དམུལ་བ	དམུལ་བ	དམུལ	ཁ་དད་པ
དམུས་པ	དམུས་པ	དམུས་པ		ཁ་མི་དད་པ
དམོད་པ	དམོད་པ	དམོད་པ	དམོད	ཁ་དད་པ
དམྱུག་པ	དམྱུགས་པ	དམྱུག་པ	དམྱུགས	ཁ་དད་པ
	དམྱུགས་པ	དམྱུག་པ		ཁ་མི་དད་པ
རྨས་པ	རྨས་པ	རྨས་པ		ཁ་མི་དད་པ
རྨི་བ	རྨིས་པ	རྨི་བ		ཁ་མི་དད་པ
རྨྱག་པ	རྨྱགས་པ	རྨྱག་པ	རྨྱགས	ཁ་དད་པ

ཀྱང་བ	ཀྱང་བ	ཀྱང་བ	ཀྱང	ཐ་དད་པ
ཀེལ་བ	ཀེལ་བ	ཀེལ་བ	ཀེལ	ཐ་དད་པ
ཀོང་པ	ཀོང་པ	ཀོང་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀོད་པ	ཀོས་པ	ཀོ་བ	ཀོས	ཐ་དད་པ
ཀྱོང་བ	ཀྱོང་པ	ཀྱོང་བ	ཀྱོངས	ཐ་དད་པ
ཀློན་པ	ཀློན་པ	ཀློན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀླིན་པ	ཀླིན་པ	ཀླིན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀླུད་པ	ཀླད་པ	ཀླད་པ	ཀླིད	ཐ་དད་པ
ཀླུན་པ	ཀླུན་པ	ཀླུན་པ	ཀླུན	ཐ་དད་པ
ཀླུས་པ	ཀླུས་པ	ཀླུས་པ	ཀླུས	ཐ་དད་པ
ཀླུང་བ	ཀླུངས་པ	ཀླུང་བ	ཀླུངས	ཐ་དད་པ
ཀླུ་བ	ཀླུས་པ	ཀླུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཀླ་བ	ཀླས་པ	ཀླ་བ	ཀླས	ཐ་དད་པ

དཔྱ་བ	བདག་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
གཅག་པ	གཅགས་པ	གཅག་པ	གཅིགས	ཐ་དད་པ
གཅབ་པ	བཅབས་པ	བཅབ་པ	གཅིབས	ཐ་དད་པ
གཅིག་པ	གཅིགས་པ	གཅིག་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཅུབ་པ	གཅུབས་པ	གཅུབ་པ	གཅུབས	ཐ་དད་པ
གཅེ་པ	གཅེས་པ	གཅེ་པ	གཅེས	ཐ་དད་པ
གཅེར་པ	གཅེར་པ	གཅེར་པ	གཅེར	ཐ་དད་པ
བཅའ་བ	བཅའ་བ	བཅའ་བ		ཐ་དད་པ
	བཅས་པ	བཅའ་བ		
	བཅས་པ	བཅའ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྩི་བ	བརྩིས་པ	བརྩི་བ	རྩིས	ཐ་དད་པ
རྩིག་པ	བརྩིགས་པ	བརྩིག་པ	རྩིགས	ཐ་དད་པ

ཀྱེ་བ	བཀྱེས་པ	བཀྱེ་བ	ཀྱེས	ཐ་དད་པ
ཀྱེག་པ	བཀྱེགས་པ	བཀྱེག་པ	ཀྱེགས	ཐ་དད་པ
ཀྱེང་བ	བཀྱེངས་པ	བཀྱེང་བ	ཀྱེངས	ཐ་དད་པ
ཀྱོད་པ	བཀྱད་པ	བཀྱད་པ	ཀྱོད	ཐ་དད་པ
ཀྱོམ་པ	བཀྱམས་པ	བཀྱམ་པ	ཀྱོམས	ཐ་དད་པ
ཀྱོལ་བ	བཀྱལ་བ	བཀྱལ་བ	ཀྱོལ	ཐ་དད་པ
སྐྱོལ་བ	བསྐྱལ་བ	བསྐྱལ་བ	སྐྱོལ	ཐ་དད་པ
བཀྱེ་བ	བཀྱེ་བ	བཀྱེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
བཀྱེད་པ	བཀྱེད་པ	བཀྱེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
བཀྱོན་པ	བཀྱོན་པ	བཀྱོན་པ	བཀྱོན	ཐ་དད་པ

ཚ

དཔྱ་བ	འདས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཁ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཚ་བ	ཚ་བ	ཚ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཚང་བ	ཚང་བ	ཚང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཚད་པ	ཚད་པ	ཚད་པ	ཚོད	ཐ་དད་པ
ཚན་པ	ཚན་པ	ཚན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚམ་པ	ཚམས་པ	ཚམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚུགས་པ	ཚུགས་པ	ཚུགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚུད་པ	ཚུད་པ	ཚུད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚེས་པ	ཚེས་པ	ཚེས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚོགས་པ	ཚོགས་པ	ཚོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཚོར་བ	ཚོར་བ	ཚོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཚོས་པ	ཚོས་པ	ཚོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
མཚན་པ	མཚན་པ	མཚན་པ	མཚོན	ཐ་དད་པ
མཚར་བ	མཚར་བ	མཚར་བ	མཚར	ཐ་མི་དད་པ
མཚོན་པ	མཚོན་པ	མཚོན་པ	མཚོན	ཐ་དད་པ

འཚག་པ	འཚགས་པ	འཚག་པ	འཆོགས	ཐ་དད་པ
	བཙགས་པ	བཙག་པ	ཆོགས	
འཚང་བ	བཙངས་པ	བཙང་བ	ཆོངས	ཐ་དད་པ
	འཚངས་པ	འཚང་བ	འཆོངས	ཐ་མི་དད་པ
	འཚངས་པ	འཚང་བ		
འཚབ་པ	འཚབས་པ	འཚབ་པ	འཆོབས	ཐ་དད་པ
འཚམ་པ	བཙམས་པ	བཙམ་པ	ཆོམས	ཐ་དད་པ
	འཚམས་པ	འཚམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཚར་བ	འཚར་བ	འཚར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཚལ་བ	བཙལ་བ	བཙལ་བ	འཆོལ	ཐ་དད་པ
	འཚལ་བ	འཚལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆིག་པ	ཆིག་པ	འཆིག་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆིར་བ	བཅིར་བ	བཅིར་བ	ཆིར	ཐ་དད་པ
འཆུབ་པ	འཆུབས་པ	འཆུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆེང་བ	འཆེངས་པ	འཆེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆེམ་པ	བཅེམས་པ	བཅེམ་པ	ཆེམས	ཐ་དད་པ
	འཆེམས་པ	འཆེམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆེར་བ	འཆེར་བ	འཆེར་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོ་བ	འཆོས་པ	འཆོ་བ	འཆོས	ཐ་དད་པ
	འཆོས་པ	འཆོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོག་པ	འཆོགས་པ	འཆོག་པ	འཆོགས	ཐ་དད་པ
	བཅོགས་པ	བཅོག་པ		
འཆོང་བ	བཅོངས་པ	བཅོང་བ	ཆོངས	ཐ་དད་པ
འཆོད་པ	བཅོས་པ	བཅོ་བ	ཆོས	ཐ་དད་པ
འཆོབ་པ	འཆོབས་པ	འཆོབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
འཆོལ་བ	བཅོལ་བ	བཅོལ་བ	ཆོལ	ཐ་དད་པ

དཔྱ་བ	འདུལ་བ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཞ་དང་བའམ་ཞ་མི་དང་བ
མཇད་པ	མཇད་པ	མཇད་པ	མཛོད	ཞ་དད་པ
འཇགས་པ	ཟགས་པ	འཇགས་པ		ཞ་མི་དད་པ
འཇད་པ	ཟད་པ	འཇད་པ		ཞ་མི་དད་པ
འཇའ་བ	ཟཟ་པ	འཇའ་བ		ཞ་མི་དད་པ
འཇར་བ	འཇར་བ	འཇར་བ		ཞ་མི་དད་པ
འཇིང་བ	འཇིངས་པ	འཇིང་བ	འཇིངས	ཞ་དད་པ
	འཇིངས་པ	འཇིང་བ		ཞ་མི་དད་པ
འཇོན་པ	བཟུང་བ	གཟུང་བ	ཟུང	ཞ་དད་པ
འཇོར་བ	འཇོར་བ	འཇོར་བ		ཞ་མི་དད་པ
འཇུགས་པ	བཙུགས་པ	གཟུགས་པ	ཙུགས	ཞ་དད་པ
འཇུད་པ	བཙུད་པ	གཟུད་པ	ཙུད	ཞ་དད་པ
འཇུམ་པ	བཙུམས་པ	བཙུམ་པ	ཙུམས	ཞ་དད་པ
	འཇུམས་པ	འཇུམ་པ	འཇུམས	
འཇུར་བ	བཟུར་བ	གཟུར་བ	ཟུར	ཞ་དད་པ
འཇུལ་བ	འཇུལ་བ	འཇུལ་བ	འཇུལ	ཞ་མི་དད་པ
འཇེག་པ	འཇེགས་པ	འཇེག་པ	འཇེགས	ཞ་དད་པ
འཇེད་པ	བཅེད་པ	བཅེད་པ	ཅེད	ཞ་དད་པ
འཇེམ་པ	འཇེམས་པ	འཇེམ་པ	འཇེམས	ཞ་དད་པ
འཇེར་བ	འཇེར་བ	འཇེར་བ		ཞ་མི་དད་པ
འཇོམ་པ	འཇོམས་པ	འཇོམ་པ	འཇོམས	ཞ་མི་དད་པ
འཇོལ་བ	འཇོལ་བ	འཇོལ་བ		ཞ་མི་དད་པ
སྐྱེ་བ	བསྐྱེས་པ	བསྐྱེ་བ	སྐྱེས	ཞ་མི་དད་པ
སྐྲུ་བ	བསྐྲུས་པ	བསྐྲུ་བ	སྐྲུས	ཞ་དད་པ
སྐྲེ་བ	བསྐྲེས་པ	བསྐྲེ་བ	སྐྲེས	ཞ་དད་པ

རྩོགས་པ	རྩོགས་པ	རྩོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྩོང་བ	བརྩངས་པ	བརྩང་བ	རྩངས	ཐ་དད་པ
རྩོད་པ	བརྩད་པ	བརྩད་པ	རྩོད	ཐ་དད་པ
རྩོབ་པ	བརྩབས་པ	བརྩབ་པ	རྩོབས	ཐ་དད་པ

ཞ

དཔྱ་བ	བདགས་པ	མ་བོངས་པ	སྐྱལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཞ་བ	ཞ་བ	ཞ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཞར་བ	ཞར་བ	ཞར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཞི་བ	ཞི་བ	ཞི་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཞུ་བ	ཞུས་པ	ཞུ་བ	ཞུས	ཐ་དད་པ
	ཞུ་བ	ཞུ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཞུད་པ	ཞུད་པ	ཞུད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཞུམ་པ	ཞུམ་པ	ཞུམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཞེད་པ	ཞེད་པ	ཞེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཞེན་པ	ཞེན་པ	ཞེན་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཞོན་པ	བཞོན་པ	བཞོན་པ	ཞོན	ཐ་དད་པ
ཞོམ་པ	ཞོམ་པ	ཞོམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཞར་བ	བཞར་བ	གཞར་བ	གཞོར	ཐ་དད་པ
གཞི་གཅ་པ	གཞི་གཅས་པ	གཞི་གཅ་པ	གཞི་གཅས	ཐ་དད་པ
གཞུ་བ	བཞུས་པ	གཞུ་བ	གཞུས	ཐ་དད་པ
གཞུར་བ	གཞུར་བ	གཞུར་བ	གཞུར	ཐ་དད་པ
གཞོབ་པ	གཞོབ་པ	གཞོབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཞོལ་བ	གཞོལ་བ	གཞོལ་བ	གཞོལ	ཐ་དད་པ
	གཞོལ་བ	གཞོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
བཞད་པ	བཞད་པ	བཞད་པ	བཞོད	ཐ་མི་དད་པ
བཞར་བ	བཞར་བ	བཞར་བ	བཞོར	ཐ་དད་པ

བཞུ་བ	བཞུས་པ	བཞུ་བ	བཞུས	ཐ་དད་པ
བཞུགས་པ	བཞུགས་པ	བཞུགས་པ	བཞུགས	ཐ་མི་དད་པ
བཞུད་པ	བཞུད་པ	བཞུད་པ	བཞུད	ཐ་མི་དད་པ
བཞུར་བ	བཞུར་བ	བཞུར་བ	བཞུར	ཐ་དད་པ
བཞེངས་པ	བཞེངས་པ	བཞེངས་པ	བཞེངས	ཐ་དད་པ
	བཞེངས་པ	བཞེངས་པ	བཞེངས	ཐ་མི་དད་པ
བཞེད་པ	བཞེད་པ	བཞེད་པ	བཞེད	ཐ་དད་པ
བཞེས་པ	བཞེས་པ	བཞེས་པ	བཞེས	ཐ་དད་པ

ཟ

དཔྱ་བ	འདུལ་བ	མ་བོངས་པ	ཁྱེའུ་ཚོག	ཞ་དང་བཅས་ཤ་མི་དད་པ
ཟ་བ	བཟས་པ	བཟའ་བ	ཟོ	ཐ་དད་པ
	ཟ་བ	ཟ་བ		ཐ་མི་དད་པ
	བཟས་པ	ཟ་བ		
ཟགས་པ	ཟགས་པ	ཟགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟངང་པ	ཟངང་པ	ཟངང་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟེད་པ	ཟེད་པ	ཟེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟུག་པ	ཟུག་པ	ཟུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟུབ་པ	ཟུབ་པ	ཟུབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟུམ་པ	ཟུམ་པ	ཟུམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཟེར་བ	ཟེར་བ	ཟེར་བ		ཐ་དད་པ
ཟློག་པ	བཟློག་པ	བཟློག་པ	ཟློགས	ཐ་དད་པ
ཟློམ་པ	བཟློམས་པ	བཟློམ་པ	ཟློམས	ཐ་དད་པ
ཟློ་བ	བཟློས་པ	བཟློ་བ	ཟློས	ཐ་དད་པ
ཟློག་པ	བཟློག་པ	བཟློག་པ	ཟློག	ཐ་དད་པ
ཟློས་པ	ཟློས་པ	ཟློས་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཟགས་པ	གཟགས་པ	གཟགས་པ	གཟོགས	ཐ་དད་པ

གཟན་པ	གཟན་པ	གཟན་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཟབ་པ	བཟབས་པ	གཟབ་པ	གཟོབས	ཐ་དད་པ
གཟར་པ	གཟར་པ	གཟར་པ	གཟར	ཐ་དད་པ
གཟས་པ	གཟས་པ	གཟས་པ	གཟས	ཐ་དད་པ
གཟེགས་པ	གཟེགས་པ	གཟེགས་པ	གཟེགས	ཐ་དད་པ
གཟིང་པ	གཟིངས་པ	གཟིང་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཟིམས་པ	གཟིམས་པ	གཟིམས་པ	གཟིམས	ཐ་མི་དད་པ
གཟིར་པ	གཟིར་པ	གཟིར་པ	གཟིར	ཐ་དད་པ
གཟེངས་པ	གཟེངས་པ	གཟེངས་པ	གཟེངས	ཐ་དད་པ
གཟེད་པ	གཟེད་པ	གཟེད་པ	གཟེད	ཐ་དད་པ
གཟོ་བ	གཟོ་བ	གཟོ་བ	གཟོ	ཐ་དད་པ
གཟོན་པ	གཟགན་པ	གཟན་པ	གཟོན	ཐ་དད་པ
གཟོབ་པ	གཟབས་པ	གཟབ་པ	གཟོབས	ཐ་དད་པ
བཟེ་བ	བཟི་བ	བཟི་བ		ཐ་མི་དད་པ
བཟོ་བ	བཟོས་པ	བཟོ་བ	བཟོས	ཐ་དད་པ
བཟོད་པ	བཟོད་པ	བཟོད་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཌ

དཔྱ་བ	ཞད་ལས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཁ་དད་བའམ་ཐ་མི་དད་པ
བོང་བ	བོངས་པ	བོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
བོན་པ	བོན་པ	བོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
བོར་བ	བོར་བ	བོར་བ	བོར	ཐ་དད་པ

ཡ

དཔྱ་བ	ཞད་ལས་པ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཁ་ཅད་བའམ་ཐ་མི་དད་པ
ཡན་པ	ཡན་པ	ཡན་པ		ཐ་མི་དད་པ

ཨངས་པ	ཨངས་པ	ཨངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཨལ་བ	ཨལ་བ	ཨལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨིབ་པ	ཨིབས་པ	ཨིབ་པ	ཨིབས	ཐ་མི་དད་པ
ཨུར་བ	ཨུར་བ	ཨུར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨེང་བ	ཨེངས་པ	ཨེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨེར་བ	ཨེར་བ	ཨེར་བ	ཨེར	ཐ་དད་པ
	ཨེར་བ	ཨེར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨོ་བ	ཨོ་བ	ཨོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨོག་པ	ཨོགས་པ	ཨོག་པ	ཨོགས	ཐ་དད་པ
ཨོང་བ	ཨོང་བ	ཨོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨོར་བ	ཨོར་བ	ཨོར་བ		ཐ་མི་དད་པ
ཨོལ་བ	ཨོལ་བ	ཨོལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨཱ་བ	གཨཱ་བ	གཨཱ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨར་བ	གཨར་བ	གཨར་བ	གཨོར	ཐ་དད་པ
གཨལ་བ	གཨལ་བ	གཨལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨིག་པ	གཨིགས་པ	གཨིག་པ		ཐ་མི་དད་པ
གཨུག་པ	གཨུགས་པ	གཨུག་པ	གཨུགས	ཐ་དད་པ
གཨེང་བ	གཨེངས་པ	གཨེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨེལ་བ	གཨེལ་བ	གཨེལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨོ་བ	གཨོས་པ	གཨོ་བ	གཨོས	ཐ་དད་པ
	གཨོས་པ	གཨོ་བ		ཐ་མི་དད་པ
གཨོག་པ	གཨོགས་པ	གཨོག་པ	གཨོགས	ཐ་དད་པ
གཨོབ་པ	གཨབས་པ	གཨབ་པ	གཨོབས	ཐ་དད་པ
གཨོར་བ	གཨོར་བ	གཨོར་བ	གཨོར	ཐ་དད་པ
གཨོལ་བ	གཨོལ་བ	གཨོལ་བ	གཨོལ	ཐ་དད་པ

དཔྱ་བ	འདན་བ	མ་ཀངས་པ	སྐལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ
རགཱ་པ	རགཱ་པ	རགཱ་པ		ཐ་མི་དད་པ
རང་བ	རང་བ	རང་བ		ཐ་མི་དད་པ
རལ་བ	རལ་བ	རལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རི་བ	རི་བ	རི་བ		ཐ་མི་དད་པ
རིཀ་པ	རིཀ་པ	རིཀ་པ		ཐ་མི་དད་པ
རིཁས་པ	རིཁས་པ	རིཁས་པ		ཐ་མི་དད་པ
རིལ་བ	རིལ་བ	རིལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྒཱ་པ	རྒཱ་པ	རྒཱ་པ	རྒཱ	ཐ་དད་པ
རྒང་བ	རྒང་བ	རྒང་བ		ཐ་མི་དད་པ
རྒད་པ	རྒད་ཟ	རྒད་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྒབ་པ	རྒབས་པ	རྒབ་པ	རྒབས	ཐ་དད་པ
	རྒབས་པ	རྒབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
རྒམ་པ	རྒམ་པ	རྒམ་པ	རྒམ	ཐ་དད་པ
རྒལ་བ	རྒལ་བ	རྒལ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རེ་བ	རེ་བ	རེ་བ		ཐ་མི་དད་པ
རེཀ་པ	རེཀ་པ	རེཀ་པ	རེཀ	ཐ་དད་པ
རེང་བ	རེངས་པ	རེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
རེད་པ	རེད་པ	རེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
རེམ་པ	རེམས་པ	རེམ་པ	རེམས	ཐ་དད་པ
རོལ་བ	རོལ་བ	རོལ་བ	རོལ	ཐ་དད་པ
ཀླུག་པ	བཀླུགས་པ	བཀླུག་པ	ཀླུགས	ཐ་དད་པ
	ཀླུགས་པ	ཀླུག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ཀློག་པ	བཀློག་པ	བཀློག་པ	ཀློགས	ཐ་དད་པ
ཀློད་པ	བཀློད་པ	བཀློད་པ	ཀློད	ཐ་དད་པ

རྨོངས་པ།	བརྨོངས་པ།	བརྨོང་བ།	རྨོངས།	ཐ་དད་པ།
རྨོམ་པ།	བརྨོམས་པ།	བརྨོམ་པ།	རྨོམས།	ཐ་དད་པ།
	བརྨོམས་པ།	བརྨོམ་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
བརྨོག་པ།	བརྨོགས་པ།	བརྨོག་པ།		ཐ་མི་དད་པ།

ཡ།

དཔྱ་བ།	འདས་པ།	མ་འོངས་པ།	སྐུལ་ཚིག	ཚ་དད་པའམ་ཚ་མི་དད་པ།
ལང་བ།	ལངས་པ།	ལང་བ།	ལོངས	ཐ་མི་དད་པ།
	ལངས་པ།	ལང་བ།		
	ལོངས་པ།	ལང་བ།		
ལད་པ།	ལད་པ།	ལད་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལབ་པ།	ལབ་པ།	ལབ་པ།	ལོབ	ཐ་དད་པ།
ལས་པ།	ལས་པ།	ལས་པ།	ལོས	ཐ་དད་པ།
ལུ་བ།	ལུ་བ།	ལུ་བ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལུག་པ།	ལུགས་པ།	ལུག་པ།	ལུགས	ཐ་དད་པ།
	ལུག་པ།	ལུག་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལུད་པ།	ལུད་པ།	ལུད་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལུས་པ།	ལུས་པ།	ལུས་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལེན་པ།	ཟིངས་པ།	ཟིང་བ།	ལོངས	ཐ་དད་པ།
ལོག་པ།	ལོག་པ།	ལོག་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལོང་བ།	ལོངས་པ།	ལོང་བ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལོན་པ།	ལོན་པ།	ལོན་པ།		ཐ་མི་དད་པ།
ལོབས་པ།	ལོབས་པ།	ལོབས་པ།		ཐ་མི་དད་པ།

ཀ།

དཔྱ་བ།	འདས་པ།	མ་འོངས་པ།	སྐུལ་ཚིག	ཚ་དད་པའམ་ཚ་མི་དད་པ།
ཤད་པ	བཤད་པ	བཤད་པ	ཤོད	ཐ་དད་པ

ཤཅ་ཅ	ཤཅས་ཅ	ཤཅ་ཅ	སོཅས	ཐ་དད་ཅ
ཤུཁ་ཅ	བཤུཁས་ཅ	བཤུཁ་ཅ	ཤུཁས	ཐ་དད་ཅ
ཤེར་ཅ	བཤེར་ཅ	བཤེར་ཅ	ཤེར	ཐ་དད་ཅ
ཤེས་ཅ	ཤེས་ཅ	ཤེས་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
སྤོང་ཅ	སྤོང་ཅ	སྤོང་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
སོད་ཅ	བཤད་ཅ	བཤད་ཅ	སོད	ཐ་དད་ཅ
གཤང་ཅ	བཤང་ཅ	གཤང་ཅ	གསོང	ཐ་དད་ཅ
གཤིབ་ཅ	གཤིབས་ཅ	གཤིབ་ཅ	གཤིབས	ཐ་དད་ཅ
གཤུང་ཅ	བཤུངས་ཅ	བཤུང་ཅ	ཤུངས	ཐ་དད་ཅ
གཤེ་ཅ	གཤེ་ཅ	གཤེ་ཅ	གཤེ	ཐ་དད་ཅ
གཤེགས་ཅ	གཤེགས་ཅ	གཤེགས་ཅ		ཐ་མི་དད་ཅ
གསོ་ཅ	བསོས་ཅ	བསོ་ཅ	སོས	ཐ་དད་ཅ
གསོག་ཅ	བཤགས་ཅ	གཤག་ཅ	གསོགས	ཐ་དད་ཅ
གསོང་ཅ	བཤངས་ཅ	བཤང་ཅ	སོངས	ཐ་དད་ཅ
གསོམ་ཅ	བཤམས་ཅ	བཤམ་ཅ	སོམས	ཐ་དད་ཅ
གསོར་ཅ	བསོར་ཅ བཤར་ཅ	བསོར་ཅ བཤར་ཅ	གསོར	ཐ་དད་ཅ
བཤའ་ཅ	བཤས་ཅ	བཤའ་ཅ	བསོས	ཐ་དད་ཅ
བཤལ་ཅ	བཤལ་ཅ བཤལ་ཅ	བཤལ་ཅ བཤལ་ཅ	བསོལ	ཐ་དད་ཅ ཐ་མི་དད་ཅ
བཤུ་ཅ	བཤུས་ཅ	བཤུ་ཅ	ཤུས	ཐ་དད་ཅ
བཤུད་ཅ	བཤུད་ཅ བཤུད་ཅ	བཤུད་ཅ བཤུད་ཅ	ཤུད	ཐ་དད་ཅ ཐ་མི་དད་ཅ
བཤུམ་ཅ	བཤུམས་ཅ	བཤུམ་ཅ	ཤུམས	ཐ་མི་དད་ཅ
བཤུར་ཅ	བཤུར་ཅ	བཤུར་ཅ	ཤུར	ཐ་དད་ཅ
བསོལ་ཅ	བསོལ་ཅ	བསོལ་ཅ	སོལ	ཐ་དད་ཅ.

ཀ་ཁ་བ	འདས་བ	མ་འོངས་བ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་ཏད་བཅས་ཐ་མི་དད་བ
སངས་པ	སངས་པ	སངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སད་པ	སད་པ	སད་པ	སད	ཐ་དད་པ
	སད་པ	སད་པ		ཐ་མི་དད་པ
སིམ་པ	སིམས་པ	སིམ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སུན་པ	སུན་པ	སུན་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྐྱབ་པ	བསྐྱབས་པ	བསྐྱབ་པ	སྐྱབས	ཐ་དད་པ
སྐྱམ་པ	བསྐྱམས་པ	བསྐྱམ་པ	སྐྱམས	ཐ་དད་པ
སེགས་པ	སེགས་པ	སེགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སེང་བ	སེངས་པ	སེང་བ		ཐ་མི་དད་པ
སེམས་པ	བསམས་པ	བསམ་པ	སེམས	ཐ་དད་པ
སེལ་བ	བསལ་བ	བསལ་བ	སེལ	ཐ་དད་པ
སོགས་པ	སོགས་པ	སོགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སོན་པ	སོན་པ	སོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
སོས་པ	སོས་པ	སོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྐྱེན་པ	བསྐྱེན་པ	བསྐྱེན་པ	སྐྱེན	ཐ་དད་པ
སྐྱབ་པ	བསྐྱབས་པ	བསྐྱབ་པ	སྐྱབས	ཐ་དད་པ
སྐྱི་བ	བསྐྱིས་པ	བསྐྱི་བ	སྐྱིས	ཐ་དད་པ
སྐྱིང་བ	བསྐྱིངས་པ	བསྐྱིང་བ	སྐྱིངས	ཐ་དད་པ
སྐྱིབ་པ	སྐྱིབ་པ	སྐྱིབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྐྱུང་བ	བསྐྱུངས་པ	བསྐྱུང་བ	སྐྱུངས	ཐ་དད་པ
སྐྱུབ་པ	བསྐྱུབས་པ	བསྐྱུབ་པ	སྐྱུབས	ཐ་དད་པ
སྐེ་བ	བསྐྱེས་པ	བསྐྱེ་བ	སྐྱེས	ཐ་དད་པ
སྐྱེག་པ	བསྐྱེགས་པ	བསྐྱེག་པ	སྐྱེགས	ཐ་དད་པ

སྒེད་པ	སྒེད་པ	སྒེད་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྒེལ་བ	བསྒེལ་བ	བསྒེལ་བ	སྒེལ	ཐ་དད་པ
སྒོ་བ	བསྒོས་པ	བསྒོ་བ	སྒོས	ཐ་དད་པ
སྒོང་བ	བསྒངས་པ	བསྒང་བ	སྒོངས	ཐ་དད་པ
སྒོས་པ	སྒོས་པ	སྒོས་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྒྲ་བ	བསྒྲས་པ	བསྒྲ་བ	སྒྲས	ཐ་དད་པ
སྒྲུ་བ	བསྒྲུས་པ	བསྒྲུ་བ	སྒྲུས	ཐ་དད་པ
སྒྲིབ་པ	སྒྲིབས་པ	སྒྲིབ་པ		ཐ་མི་དད་པ
སྒྲོག་པ	བསྒྲོགས་པ	བསྒྲོག་པ	སྒྲོགས	ཐ་དད་པ
སྒྲོང་བ	བསྒྲངས་པ	བསྒྲང་བ	སྒྲོངས	ཐ་དད་པ
སྒྲོད་པ	བསྒྲད་པ	བསྒྲད་པ	སྒྲོད	ཐ་དད་པ
སྒྲོན་པ	བསྒྲན་པ	བསྒྲན་པ	སྒྲོན	ཐ་དད་པ
སྒྲོབ་པ	བསྒྲབས་པ	བསྒྲབ་པ	སྒྲོབས	ཐ་དད་པ
གསང་བ	གསངས་པ	གསང་བ	གསོངས	ཐ་དད་པ
གསན་པ	གསན་པ	གསན་པ	གསོན	ཐ་དད་པ
གསེག་པ	བསེགས་པ	བསེག་པ	སེགས	ཐ་དད་པ
གསེར་བ	གསེར་བ	གསེར་བ	གསེར	ཐ་དད་པ
གསེལ་བ	གསེལ་པ	གསེལ་པ	གསེལ	ཐ་དད་པ
	བསེལ་པ	གསེལ་པ	གསེལ	
གསུང་བ	གསུངས་པ	གསུང་བ	གསུངས	ཐ་དད་པ
གསེ་བ	གསེས་པ	གསེ་བ	གསེས	ཐ་དད་པ
གསེད་པ	བསེད་པ	གསེད་པ	སེད	ཐ་དད་པ
གསོ་བ	གསོས་པ	གསོ་བ	གསོས	ཐ་དད་པ
	བསོས་པ	བསོ་བ		
གསོག་པ	བསགས་པ	བསོག་པ	སོག	ཐ་དད་པ
	བསོགས་པ	བསོག་པ		
གསོད་པ	བསད་པ	གསད་པ	སོད	ཐ་དད་པ
གསོན་པ	གསན་པ	གསན་པ	གསོན	ཐ་དད་པ

	གསོད་པ	གསོན་པ		ཐ་མི་དད་པ
གསོབ་པ	བསབས་པ	བསབ་པ	སོབས	ཐ་དད་པ
གསོང་བ	གསོང་བ	གསོང་བ	གསོང	ཐ་དད་པ
	བསངས་བ	བསངས་བ	གསོང	
གསོལ་བ	གསོལ་བ	གསོལ་བ	གསོལ	ཐ་དད་པ
བསང་བ	བསངས་པ	བསང་བ	སོངས	ཐ་དད་པ
བསིང་བ	བསིངས་པ	བསིང་བ	བསིངས	ཐ་དད་པ
བསིད་བ	བསིད་བ	བསིད་བ	བསིད	ཐ་དད་པ
བསིལ་བ	བསིལ་བ	བསིལ་བ	བསིལ	ཐ་དད་པ
བསུ་བ	བསུས་པ	བསུ་བ	བསུས	ཐ་དད་པ

ཀ

དཔྱ་བ	འདུལ་བ	མ་འོངས་པ	སྐུལ་ཚིག	ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་ཏད་པ
ཉིངས་པ	ཉིངས་པ	ཉིངས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྷག་པ	ལྷག་པ	ལྷག་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྷགས་པ	ལྷགས་པ	ལྷགས་པ		ཐ་མི་དད་པ
ལྷུང་བ	ལྷུངས་པ	ལྷུང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྷོང་བ	ལྷོངས་པ	ལྷོང་བ		ཐ་མི་དད་པ
ལྷོད་པ	ལྷོད་པ	ལྷོད་པ	ལྷོད	ཐ་དད་པ
ལྷོན་པ	ལྷོན་པ	ལྷོན་པ		ཐ་མི་དད་པ

ལོ་ཁམས་དྲུག་ཅུའི་རེའུ་མིག

༡ མེ་ཡོས 丁 卯 རབ་བྱང	༡༡ མེ་གླང 丁 丑 དབང་ཕྱུག	༢༡ མེ་ཕག 丁 亥 ཐམས་ཅད་འདུལ	༣༡ མེ་ བྱ 丁 酉 ཀུན་ འཕྱང	༤༡ མེ་ལུག 丁 未 སྐྱེའུ	༥༡ མེ་སྦྲུལ 丁 巳 དམར་མེར་ཅན
༢ ས་འབྲུག 戊 辰 རྣམ་བྱང	༡༢ ས་ སྟག 戊 寅 འཇུག་མང་པོ	༢༢ ས་ ཕྱི 戊 子 ཀུན་ འཛིན	༣༢ ས་ ཁྱི 戊 戌 རྣམ་ འཕྱང	༤༢ ས་ སྤྲེལ 戊 申 ཕྱར་ བྱ	༥༢ ས་ རྟ 戊 午 དུས་ཀྱི་ཚོ་ཕྲ
༣ ས་སྦྲུལ 己 巳 དཀར་ཅོ	༡༣ ས་ཡོས 己 卯 སྐོས་ ལྡན	༢༣ ས་གླང 己 丑 འཁལ་ ཅ	༣༣ ས་ཕག 己 亥 སྐྱེར་ ཐྲེད	༤༣ ས་ བྱ 己 酉 ཞི་ ཅ	༥༣ ས་ལུག 己 未 དོན་གྲུབ
༤ ལྕགས་ རྟ 庚 午 རབ་སྐོས	༡༤ ལྕུད་འབྲུག 庚 辰 རྣམ་ཁགོད	༢༤ ལྕགས་སྟག 庚 寅 རྣམ་འཕྱང	༣༤ ལྕགས་ ཕྱི 庚 子 ཀུན་ ལྡན	༤༤ ལྕགས་ ཁྱི 庚 戌 གྲུབ་ མོང	༥༤ ལྕགས་སྤྲེལ 庚 申 དཀ་ ཥ
༥ ལྕགས་ལུག 辛 未 སྐྱེས་བདག	༡༥ ལྕགས་སྦྲུལ 辛 巳 སྐྱེ་ མཆོག	༢༥ ལྕུད་ཡོས 辛 卯 བོང་ བྱ	༣༥ ལྕགས་གླང 辛 丑 འཕངས་ ཅ	༤༥ ལྕགས་ཕག 辛 亥 འཁལ་ཐྲེད	༥༥ ལྕགས་ བྱ 辛 酉 ཆུ་ ངན
༦ ཆུ་སྤྲེལ 壬 申 ཞང་ཁྱི་ར	༡༦ ཆུ་ རྟ 壬 午 སྐུ་ཚོཁས	༢༦ ཆུ་འབྲུག 壬 辰 དཁའ་ ཅ	༣༦ ཆུ་ སྟག 壬 寅 དཔེ་ ཐྲེད	༤༦ ཆུ་ ཕྱི 壬 子 ཡོངས་འཛིན	༥༦ ཆུ་ ཁྱི 壬 戌 ཇ་ ཆེན
༧ ཆུ་ བྱ 癸 酉 དབལ་ཁདོང	༡༧ ཆུ་ལུག 癸 未 ཉི་ ཙ	༢༧ ཆུ་སྦྲུལ 癸 巳 རྣམ་ ཀྲུལ	༣༧ ཆུ་ཡོས 癸 卯 མཛེས་ཐྲེད	༤༧ ཆུ་ གླང 癸 丑 ཁཁ་ མེད	༥༧ ཆུ་ཕག 癸 亥 ཁག་སྐྱག
༨ ཤིང་ ཕྱི 甲 戌 དངོས་པོ	༡༨ ཤིང་སྤྲེལ 甲 申 ཉི་སྤྲེལ་ཐྲེད	༢༨ ཤིང་ རྟ 甲 午 ཀྲུལ་ ཅ	༣༨ ཤིང་འབྲུག 甲 辰 ཁྲོ་ མོ	༤༨ ཤིང་ སྟག 甲 寅 ཀུན་དཀའ	༥༨ ཤིང་ ཕྱི 甲 子 མིག་དམར
༩ ཤིང་ ཕག 乙 亥 ནང་ཚོད་ལྡན	༡༩ ཤིང་ བྱ 乙 酉 ས་སྐྱོང	༢༩ ཤིང་ལུག 乙 未 སྐྱེས་ ཐྲེད	༣༩ ཤིང་སྦྲུལ 乙 巳 སྐུ་ཚོཁས་དབྱིག	༤༩ ཤིང་ཡོས 乙 卯 སྤྱིན་ པོ	༥༩ ཤིང་ གླང 乙 丑 ཁྲོ་ པོ
༡༠ མེ་ ཕྱི 丙 子 འཛིན་ཐྲེད	༢༠ མེ་ ཁྱི 丙 戌 མི་ ཟད	༣༠ མེ་སྤྲེལ 丙 申 ཁྱོད་ཁནོང	༤༠ མེ་ རྟ 丙 午 ཐེལ་ཁནོན	༥༠ མེ་འབྲུག 丙 辰 མེ	༦༠ མེ་ སྟག 丙 寅 ཟད་ ཅ

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདས་པའི་ལོ་ཆིགས་དང་སྦྱར་ཏེ་ བསྒྲིགས་པའི་རེའུ་མིག

སྔོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱ་བ་ལ་སྔ་ཕྱིའི་ལོ་ཆིགས་ཤེས་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ནི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་ཞིང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ནི་འདས་ཟིན་པའི་ལོ་ཆིགས་དང་སྦྱར་ཏེ་རྟོགས་དགོས་པ་དང་། དེའང་འདས་པའི་ལོ་ཅི་བ་ལ་ཞིག་མ་འགོ་འཛུགས་སའི་ལོ་ཞིག་གཏན་ལ་འཕེལ་དགོས་པས་ཐུར་བོད་ཀྱི་ ལོ་ རྒྱུས་ ཟེ་ སྐྱིད་ཅིག་མཆིས་པ་དག་ཏུ་ཞིག་མའི་ལོ་འགོ་འཛུགས་སུ་ནི་སྐྱོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་ཆུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་དེ་ ག་ རང་ དུ་ བཅུ་བ་ཡིན། དེ་ལའང་མཁས་པ་དག་ཀྱི་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཤེན་ཏུ་མང་ནའང་། འདིར་གཙོ་ཆེ་བ་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ་བཤད་པ་ལ། དང་པོ། ཕུག་ལུགས་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་དང་། གཉིས་པ། གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ལོ། དང་པོ་ཕུག་ལུགས་ལའང་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་མཆིས་པ་ལས་འདིར་ནི་རབ་བྱང་བཅུ་དགུ་པའི་མེ་ལུག་ལོར་བདུད་འཛིམས་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་ཚེས་འབྱང་གི་ལེའུ་བཅུད་པའི་བསྟན་རྩིས་གཞིར་བཟུང་བ་ཡིན་ཞིང་། 'དེ་ལྟར་ན་སྤྱི་ལའི་སྐྱོན་ཀྱི་ལོ་གངས་བཅུད་བཅུ་བཅུད་ཏུ་ཀ་གཅིག་པ་ལྟུགས་ཙོ་འབྱུག་གི་ལོ་ལ་སྐྱོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ཆུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་དེ་འདས་ལའི་ཞོག་མར་བཅུ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན། དེ་ནས་རབ་བྱང་བཅུ་དགུ་པའི་ཆུ་ཕག་ལོ་ཨན་ལ་ལོ་གངས་ཤིས་སྐྱོང་བཅུད་བཅུ་དགུ་ཏུ་ཤེ་བཞི་འདས་པ་ཡིན། འདས་ལོ་ཕྱ་བ་ཤིང་སྤྲེལ་སྐྱོན་རྒྱའི་ཚེས་བཅུའི་ཉི་ཤར་ལ་སྤྲོ་བཏབ་དེ་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བདུད་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ཤི་ཞིང་། འདས་ལོ་བཅུ་དང་རེ་གཅིག་པ་ལྟུགས་སྤྲེལ་ལ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགའ་རབ་ཏུ་ཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་ཟླ་བ་ཤིང་སྤྲེལ་སྐྱོན་རྒྱའི་ཚེས་བཅུའི་ཉི་ཤར་ལ་སྐྱོ་བཏབ་དེ་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བདུད་ཀྱིས་ཤི་ཞིང་། འདས་ལོ་ཕྱ་བ་ཤིང་སྤྲེལ་སྐྱོན་རྒྱའི་ཚེས་བཅུའི་ཉི་ཤར་ལ་སྐྱོ་བཏབ་དེ་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བདུད་ཀྱིས་ཤི་ཞིང་། འདས་ལོ་བཅུ་དང་རེ་གཅིག་པ་ལྟུགས་སྤྲེལ་ལ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགའ་རབ་ཏུ་ཞུགས་ཤིང་། འདས་ལོ་བཅུ་དང་དུག་ཏུ་རེ་དུག་པ་ཤིང་གླང་ལ་ཟེག་མཆོག་སྐྱོན་པ་དཀའ་རབ་རྡོ་རྗེ་སྐུ་འཁྲུངས་ཤིང་། འདས་ལོ་བཅུ་དང་དུག་ཏུ་རེ་དུག་པ་ཤིང་གླང་སྤྲེལ་ལ་ཨེ་ཤུ་ཀ་བདུན་འདས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ན་ཚོང་གི་ལྷུག་ལུགས་དང་གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོའི་བར་ལ་ལོ་གངས་སུམ་བཅུ་སུམ་ཏུ་སོ་བདུན་ཀྱི་ཁྱད་ཙམ་པ་སྟེ་ཕུག་ལུགས་ཀྱི་འདས་ལོ་མང་བ་དང་། གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་འདས་ལོ་ཕྱང་བའོ།

གཉིས་པ་གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོ་བཅུ་ཚུལ་ལའང་ཅི་རིགས་ཤེས་ཚེ་མཆིས་པའི་འདིར་ནི་རབ་བྱང་བཅུ་དགུ་པའི་མེ་ཕྱི་ལོར་མདོ་སྨད་པ་མཁས་དབང་དག་འདུན་ཚོས་འཕེལ་ཐྲིས་བརྩམས་པའི་དེབ་ཁོ་ནར་ཐུབ་པ་ཆུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་ཁོ་ནས་ཟིན་ཅིང་། དེང་སྐབས་ནང་པའི་ཆུལ་ཁབ་ཐུན་མོང་འདོད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཕྱི་ལའི་སྤྲོ་ཀྱི་ལོ་གངས་ལྟ་བཅུ་བཅུ་ཞེ་ལྔ་པ་མེ་འབྱུག་ལ་སྐྱོན་པ་ཆུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཟོག་མར་བཅུ་ཞེ་ལྔ་ཡོད་ཅིང་། དེང་ཕྱོགས་ནང་པའི་ཆུལ་ཁབ་ཐུན་མོང་ཁོ་ནར་ཡང་ བྱང་ བཅུ་ བཅུ་ བའི་ཚུ་པའི་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཆུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་ཁོ་ནས་ཟིན་ཅིང་། དེ་ལྟར་ན་ཁོང་གི་ཕུག་ལུགས་དང་གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོའི་བར་ལ་ལོ་གངས་སུམ་བཅུ་སུམ་ཏུ་སོ་བདུན་ཀྱི་ཁྱད་ཙམ་པ་སྟེ་ཕུག་ལུགས་ཀྱི་འདས་ལོ་མང་བ་དང་། གནས་བརྟན་ཟེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་འདས་ལོ་ཕྱང་བའོ།

དེ་ལྟར་སྐྱོན་པའི་འདས་ལོའི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་བཤད་དས་ད་དེ་བོད་ཀྱི་ རྒྱལ་ ཝ་ རིམ་ བྱང་གི་ལ་ ཆིགས་འགོད་པ་ལ་བོད་རྒྱལ་ཁོག་མ་གཏུང་ཁྲི་བཅན་ཝ་ནས་སྐྱོ་ལོ་མ་རྫུགས་བར་ཕྱི་ལོ་ཆིགས་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་སྐྱོ་ལོའི་ ཚོང་གི་

ལོ་གྲངས་ལྷག་ཙམ་དུ་བཅོས་ཏེ་ལོ་གྲངས་དུ་སོང་དང་། དེའི་ལོ་རྟགས་དང་ཁམས་གང་ཡིན་ཚམ་འགོད་རྒྱུ་དང་། ནང་དོན་ཡང་གལ་ཆེའི་རིགས་ཤུང་ཤས་ལས་ཆ་ཚང་བ་དང་ཞིབ་ཕྲ་ཞིག་འགོད་གཅས་ཤེད་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་དང་ཟླ་ནས་བཟུང་ཚོད་ཀྱི་ལོ་ཁམས་དང་སྤྱི་ལོ་གཉིས་བཤུང་ཆགས་གུ་བཟློག་ཏུ་རེའུ་མིག་ཁགོ་པ་ཡིན། གཉའ་ཕྲི་བཅན་པོ་ནམ་བྱོན་ཀྱི་ཐང་ལ་སྟོན་ཀྱི་མཁས་པ་དག་གི་བཞེད་རྩལ་མི་འབྱ་བ་དུ་མ་ཞིག་ ཀང་འདིར་དེ་བོད་ཀྱི་བརྩི་རྩལ་ཙོངས་ཁ་གས་ལྟར་ན་སྤྱི་ལའི་ཚོང་གི་ལོ་གཅས་ལྟགས་ཚོག་དུ་བརྩི་བའི་དབུ་ནས་ཏུ་ སྐོར་གསུམ་བའི་ཤེང་སྟག་ལ་གཉའ་ཕྲི་བཅན་པོ་བོད་སྤྱིའི་རྩེ་བོར་བྱོན་ནས་ད་ལྟའི་རབ་ཏུང་བཅུ་དྲུག་བའི་ཆུ་ ཐག་ བར་ ལ་ ལོ་གཅས་རྩིས་སྟོང་བཏུ་དང་དགུ་འདུས་ནས་བཅུ་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 374 ཤེང་ཁྱི་ལ་ཕྱུ་ཐོ་ཐོ་རེ་སྐྱན་བཅན་འཁྱེངས། ཤེང་ཁྱི་དེ་ནས་བརྩིས་བའི་ལོ་དྲུག་ཅུ་པ་ཆུ་ཐུ་སྤྱི་ལོ་ 433 ལ་བོད་དུ་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་དཔྱ་བརྩེས་སོ། དེའང་སྔོན་བྱོན་བོད་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་པ་དེ། གཉའ་ཕྲི་བཅན་པོ། ཆུ་ཕྲི་བཅན་པོ། དེང་ཕྲི་བཅན་པོ། ས་ཕྲི་བཅན་པོ། ཤེར་ཕྲི་བཅན་པོ། གངས་ཁྲི་བཅན་པོ། སྤིབ་ཁྲི་བཅན་པོ་རྣམ་གཡེང་བཅན། ཤྲི་ཁྲུག་བཅན་པོ། ཤུ་དེ་གུང་ཆུལ་ཏེ་སྟོང་ཀྱི་སྟེང་གཉིས། ཞེ་ཤོ་ལེགས། དེ་ཤོ་ལེགས། པེ་ཤོ་ལེགས། ཚོང་རྩ་ལེགས། འབྲོང་ཞེར་ལེགས། ཕེ་ཤོ་ལེགས་ཏེ་བར་ཀྱི་ལེགས་བྱུག ཚ་རྣམ་ཐེབ་ཀྱི། ཞེ་འཕྲུལ་རྣམ་གཞུང་བཅན། ཤེ་སྟོལ་རྣམ་ཞེ། ཤེ་སྟོལ་པོ་ཞེ། ཞེ་སྟོལ་རྣམ། ཞེ་སྟོལ་པོ། ཞེ་ཆུལ་པོ། ཞེ་སྤྱིན་བཅན་ཏེ་ས་ལ་ཞེ་བཆུད། ཆུལ་པོ་ཏོ་རེ་ཚོང་བཅན། ཁྲི་བཅན་རྣམ། ཁྲི་སྐུ་དཔྱང་བཅན། ཐོག་རྩེ་ཐོག་བཅན། ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་ཏེ་ཅོག་གི་བཅན་ཕྱ་བཅས་བྱོན་བའི་བཅན་བཞེ་པ་ཐོག་རྩེ་ཐོག་བཅན་བར་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཤུ་ཆ་བདུན་གྱིས་ཆབ་སྲིད་ས་ སྐུམ་བཆུ་བཆུང་ཐུ་ཐམ་པ་དང་། བཅན་ཕྱ་པ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་དང་། ཁྲི་གཉན་གཟུངས་བཅན། འབྱོང་གཉན་ཕྱེ་དུ་བཅན། སྐྱ་རི་གཉན་གཟིགས་བཅན་ཏེ་བར་ཀྱི་སྟེང་གསུམ་དང་། གནམ་རི་སྤྱོང་བཅན་བར་ཆུལ་རབས་ཕྱ་ནས་ས་སྐམ་བཆུ་དཀྱུང་ཐུ་ཐམ་པ་དང་། སྤྱོང་བཅན་སྐམ་ཨ་དང་། གུང་རི་གུང་བཅན། མང་སྤྱོང་མང་བཅན། འདུས་སྤྱོང་མང་པོ་རྩེ། ཁྲི་ཕྱེ་གཙུག་བཏྲན་མེས་ཙག་ཚོམ་ཅན། ཁྲི་སྤྱོང་ཕྱེའུ་བཅན། ཤུ་ནེ་བཅན་པོ། ཤུ་རྩུག་བཅན་པོ། ཤུ་ཏིག་བཅན་པོ། ཁྲི་རལ་པ་ཅན། ཐུང་དར་མ་ཀུ་དམ་བཅན་བར་ཆུལ་རབས་བཅུ་གཅིག་གིས་ཆབ་སྲིད་ས་ཉིས་བཆུ་དོན་བདུན་དང་། བོད་མིལ་ཁྱར་གནས་པའི་དུས་ཡུན་ས་གྲམ་བཆུ་ཞེ་བདུན། དེ་ནས་ས་སྐྱའི་དབོན་རབས་ཉི་ཤུ་ཚབ་སྲིད་ས་དག་བཅུ་ཀོ་དྲུག་དང་། ཚག་གུ་ཁྲི་རབས་བཅུ་གཅིག་གིས་ས་བཆུད་ཐུ་ཁྱ་དྲུག་དང་། རིན་སྤུངས་པའི་མི་ཐོག་བཞེས་ཚབ་སྲིད་ས་བཆུ་དང་གྲམ་ཐུ། ཁེ་པ་གཅང་པ་མི་ཐོག་གཙུམ་ཁྱིས་ཚབ་སྲིད་ས་བདུན་ཐུ་དོན་དྲུག་དང་། དཀའ་ལྡན་ཚོ་བྱང་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆུ་རྟ་ནས་རབ་བྱང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་ཚག་ཚའི་བར་སྲིད་བསྐྱངས།

དེ་ལྟར་བོད་ཆུལ་རིམ་བྱང་གི་ས་ཆིགས་ལས་སྤྱོང་བཅན་སྐམ་ཚོ་ཚགས་རྣམས་ནི་ རབགས་ པ་ ཅམ་ལས་འགོད་གཅས་དཀའ་བས་བགོད་མེད།

སྤྱོང་བཅན་འཁྱངས་ཤོ་ནས་བཟུང་ཚོད་ཀྱི་ལོ་གྲངས་ཚོ་ཚགས་ཤོ་ཚོད་ཀྱི་ཚོ་ཚགས་ རྣམས་ ནི་ རབགས་ པ་ ཅམ་ལས་འགོད་གཅས་དཀའ་བས་བགོད་མེད།

དེ་དག་གང་ཚོ་ཆུས་ཐོག་ཀོད་ཆུལ་སྐྱ་ཆོགས་ཡོད་པ་དང་། བདག་ཅག་གི་མཐོང་ཆུ་དང་ཐོས་ཆུ་ཆུང་བའི་དབང་གིས་འགལ་བཞམ་རོ་ར་བཞང་ཡོད་སྤྱིད་པས་མཁྱེན་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དཔྱད་གཞི་ཅམ་ཡིན།

སྡེ་ཚན།	ཚིག་ཁམས།	བྱ་ ཀ་ཤ།
617	མེ་གླང་།	བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་དང་། ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་། ཆུ་ཡིག་གི་ཚི་ཆུས། དེབ་ཐེར་དཀར་ཐི་སོགས་ཚི་ཆུས་ཁག་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་བོད་ཆུལ་སྐོང་བཅོན་སྐམ་པོ་འབྲུངས་པར་བཤད།
618	ས་སྦུག	ཆུའི་ཚི་ཆུས་ཤིག་ད་སྦུག་ཏི་ཀཱཏ་ཀཱཏིག་ཚད་པར་བཤད།
619	ས་ཤོས།	
620	ལྷག་འབྲུག	
621	ལྷག་སྤྲུལ།	
622	ཆུ་རྟ།	
623	ཆུ་ལུག	
624	ཤིང་སྤྲེལ།	དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་མེ་མཁའ་ཆུ་མཆོའི་འགོ་ཚུགས།
625	ཤིང་བྱ།	
626	མེ་ཁྱི།	ཐང་ཐའི་ཐུང་ཆུལ་སར་འཁོད།
627	མེ་ཕག	
628	ས་ཏྲི།	
629	ས་གླང་།	ཚི་ཆུས་མང་ཆེ་བར་སྐོང་བཅོན་སྐམ་པོ་ཁྲི་ལ་འཁོད་པར་བཤད། དེབ་དམར་སོགས་ཚི་ཆུས་འཁའ་ཞིག་ཏུ་ཀཱཏམ་ཏི་སྐོང་བཅོན་འདས་པར་བཤད།
630	ལྷག་སྦུག	
631	ལྷག་ཤོས།	
632	ཆུ་འབྲུག	
633	ཆུ་སྤྲུལ།	ཆུ་ཡིག་གི་ཚི་ཆུས་ཤིག་ཏུ་ཐུ་མེ་སམ་སྦྱོ་ཏ་ཆུ་ཀར་ལ་ཕེབས་པར་བཤད།
634	ཤིང་རྟ།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་སུ་བཞི་བཟའ་ཁྲི་བཅུན་སྐོང་བཅོན་སྐམ་ཞིའི་ བཅུན་མོར་ཕེབས་པར་བཤད།
635	ཤིང་ལུག	ཆུལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ཚོང་སོགས་སུ་དམར་ཞིའི་རི་ ཤ་ཚོ་ བྱང་ གི་ཚང་བཏིང་བར་བཤད།
636	མེ་སྤྲེལ།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་ཆུ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་ཅོད་དུ་ཕེབས་པར་བཤད།
637	མེ་བྱ།	
638	ས་ཁྱི།	

639	སངས་ཤག	
640	ལྷགས་པྱི།	
641	ལྷགས་ཐང་།	ཆུ་བཟའ་ཀོང་རྗོ་སྒོང་བཙན་ཀྱི་བཏུན་མོར་ཡེབས། བདུད་འཇོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ལོ་འདིར་ལྷ་སའི་གཏུག་ལགེ་ཁང་བཞེངས་པར་འདོད།
642	ཆུ་སྐྱག	
643	ཆུ་ཙམ།	འཁོན་སྐྱེན་ཀྱིས་ཕ་ཅོང་ཁར་ཞི་བྱང་མ་དུ་བཞེངས་པར་བཤད།
644	ཤེང་འབྲག	
645	ཤེང་སྒྲལ།	
646	མེ་རྟ།	
647	མེ་ལུག	
648	ས་སྒྲེལ།	
649	ས་བྱ།	ཐང་ཐའི་ཆུང་ཤིར་འཁོད།
650	ལྷགས་ཕྱི།	ཏུན་ཅོང་ཤེ་གཉེར་ཡིག་དང་། ཆུ་ཡིག་ཁི་ལོ་ཆུས། བོན་ཀྱི་བྱམས་མ་ཇེར་བའི་ལོ་ཆུས། དེབ་ཐེར་དཀར་ཞི་བཅས་སུ་སྒོང་བཙན་དཀྱང་ལོ་སོ་བཞི་ལས་མ བརྒྱས་པར་ལོ་ འདིར་འདུས་ པ་ དང་ མང་ སྒོང་ མང་ བཙན་ ཁྲིར་འཁོད་པར་བཤད
651	ལྷགས་ཐག	
652	ཆུ་ཁྱི།	
653	ཆུ་ཁང་།	ལོ་ཆུས་ཁག་གཅིག་ཏུ་ལྷ་སའི་གཏུག་ལགེ་ཁང་བཞེངས་པར་བཀད།
654	ཤེང་སྐྱ	
655	ཤེང་ཙམ།	
656	མེ་འབྲག	
657	མེ་སྒྲལ།	
658	ས་རྟ།	
659	ས་ལུག	
660	ལྷགས་སྒྲེལ།	
661	ལྷགས་བྱ།	
662	ཆུ་ཁྱི།	
663	ཆུ་ཕག	

664	ཤེང་བྱི།	ཆུ་ཕིག་གི་ལོ་ཆུས་སུ་བློན་པོ་འགར་འདུས་པར་བཤད།
665	ཤེང་བྲང་།	
666	མེ་སྐྱ	
667	མེ་ཙོས།	དེབ་ཐེར་དཀར་པོར་ལོ་འདིར་བློན་པོ་འགར་འདུས་པར་བཤད།
668	ས་འབྲུ	
669	ས་སྦྲུལ།	ལོ་ཆུས་འགའ་ཞིག་ཏུ་སྤྲོང་བཅོན་ཀྱི་ཐུས་ཀུང་རི་ཀུང་བཅོན་འཁྲུངས་པར་བཤད།
670	ལྕགས་རྟ།	
671	ལྕགས་ལུག	
672	ཆུ་སྦྲིལ།	
673	ཆུ་ཁྱི།	
674	ཤེང་ཕྱི།	
675	ཤེང་ཕག	
676	མེ་ཁྱི།	དཀུན་ཏོང་གི་གཏེར་ཙིག་ལྟར་ན་མང་སྤྲོང་མང་བཅོན་འདུས་ཤིང་འདུས་ སྤྲོང་'' མང་པོ་རྣ་འཁྲུངས་པར་བཤད།
677	མེ་བྲང་།	
678	ས་སྐྱ	
679	ས་ཙོས།	
680	ལྕགས་འབྲུ	ཀྲའི་ཙིག་ཚང་ལྟར་ན་ཀྲ་བཟའ་ཀོང་རྩོ་འདུས་པར་བཤད།
681	ལྕགས་སྦྲུལ།	ལོ་ཆུས་འགའ་ཞིག་ཏུ་གུང་རི་གུང་བཅོན་ཆུལ་སར་བཀོད་པར་བཤད།
682	ཆུ་རྟ།	
683	ཆུ་ལུག	
684	ཤིང་སྦྲིལ།	
685	ཤིང་ཁྱི།	
686	མེ་ཕྱི།	ལོ་ཆུས་འགའ་ཞིག་ཏུ་གུང་ རི་ གུང་ བཅོན་ ཐུ་ སྤྲས་ མང་ སྤྲོང་ མང་ བཅོན་ འཁྲུངས་པ་དང་གུང་རི་གུང་བཅོན་འདུས་པར་བཤད།
687	མེ་ཕག	
688	ས་ཁྱི།	
689	ས་བྲང་།	

690	ལྷག་སྟག	
691	ལྷག་ཨོས།	
692	ཆུ་འབྲུག	
693	ཆུ་སྦྲུལ།	
694	ཤིང་རྟ།	
695	ཤིང་ལུག	
696	མེ་སྤྲེལ།	
697	མེ་ཁྱི།	
698	ས་ཕྱི།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཆུས་ཐལ་མོ་ཆེར་སྒོང་བཅོན་ཐུམ་བོ་དགུང་ཟོ་བཆུང་ཐུ་ཙ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་ཟོ་འདིར་འདུས་པར་བཤད།
699	ས་ཕག	
700	ལྷག་ཁྱི།	
701	ལྷག་ཕྱང་།	
702	ཆུ་སྟག	
703	ཆུ་ཨོས།	
704	ཤིང་འབྲུག	དུན་ཅོང་གི་གཉེར་ཨིག་སོགས་གྱ་འདུས་སྒོང་འདས་ཤིང་སྐས་ཁི་ ཌེ་ གཏུག་བརྟན(མེས་ཨོག་ཆོས)ཁྲིར་འཛོད་པར་བཤད།
705	ཤིང་སྦྲུལ།	
706	མེ་རྟ།	
707	མེ་ལུག	
708	ས་སྤྲེལ།	
709	ས་ཁྱི།	
710	ལྷག་ཁྱི།	ཆུ་ཨིག་གི་ཟོ་ཆུས་སུ་ཀྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་བསྡུས་པར་བཤད།
711	ལྷག་ཕག	
712	ཆུ་ཁྱི།	ཟོ་ཆུས་འཁར་ཞིག་ཏུ་མང་སྒོང་མང་བཅན་འདུས་པ་དང་། ས་དེ་ལ་འདུས་སྒོང་མང་ཟོ་རྡེ་འབྲུངས་པར་བཤད།
713	ཆུ་ཕྱང་།	
714	ཤིང་སྟག	

715	ཤིང་ཨོས།	
716	མེ་འབྱུག	
717	མེ་སྦྲུལ།	
718	ས་རྟ།	བྱ་སྤྱོད་སེཁས་ཤེ་ཆུས་མང་པོ་ཞེག་གི་ནང་དུ་ཤེ་འདིར་ཁྱི་ སྐྱང་ཞེ་ བཙན་འཛུངས་པར་བཤད།
719	ས་ལུག	
720	ལྕགས་སྤྲེལ།	
721	ལྕགས་བྱ།	
722	ཆུ་ཁྱི།	
723	ཆུ་ཕག	
724	ཤིང་ཇྱི།	
725	ཤིང་ཁྱང་།	
726	མེ་སྟག	
727	མེ་ཨོས	
728	ས་འབྱུག	
729	ས་སྦྲུལ།	གཙུ་ཐོག་རྐྱེང་མ་ཙེན་ཏན་མགོན་པོ་འཛུངས་པར་བཤད།
730	ལྕགས་རྟ།	ཀྱེ་དཀར་སོགས་སུ་ཁྱི་སྐྱང་ཞེ་ བཙན་འཛུངས་པར་བཤད།
731	ལྕགས་ལུག	
732	ཆུ་སྤྲེལ།	
733	ཆུ་བྱ།	
734	ཤིང་ཁྱི།	
735	ཤིང་ཕག	
736	མེ་ཇྱི།	
737	མེ་ཁྱང་།	
738	ས་སྟག	
739	ས་ཨོས།	དུན་ཀྱོང་གི་གཏེར་ཨིག་དུ་ཀྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་འདས་པར་བཤད།
740	ལྕགས་འབྱུག	ཤེ་ཆུས་འགའ་ཞིག་དུ་བོད་ཆུལ་འདུས་སྐྱང་མང་པོ་ཇེ་ འདས་ པར་བཤད་པ་ དང་། ཁྱི་ཞེ་གཏུག་བཙན་ཡབ་འདས་པའི་ཤེ་འདིར་འཛུངས་པར་བཤད།

741	ལྷག་སྒྲུལ།	
742	ཆུ་རྟ།	དྲུན་ཉོང་གི་ཀེར་ཡིག་དུ་སྦྱ་ནས་ བཟའ་ ལས་ ཁྲི་ སྲོང་ཕྲེ་ བཅན་ འགྲུངས་ པར་བཤད།
743	ཆུ་ལུག	
744	ཤིང་སྒྲིལ།	
745	ཤིང་བྱ།	
746	མེ་ཁྱི།	
747	མེ་ཕག	
748	ས་ཁྱི།	
749	ས་གླང་།	
750	ལྷག་ས་སྦྲག	
751	ལྷག་ས་ཨོས།	
752	ཆུ་འབྲུག	
753	ཆུ་སྒྲིལ།	
754	ཤིང་རྟ།	
755	ཤིང་ལུག	རྒྱའི་ཡིག་ཚང་ལྟར་ན་ མེས་ ཙམ་ ཆོས་ འདུས་ ཤིང་ ཁྲི་ སྲོང་ ཕྲེ་ བཅན་ ཁྲིར་ འགོད་ པར་བཤད།
756	མེ་སྒྲིལ།	
757	མེ་བྱ།	
758	ས་ཁྱི།	
759	ས་ཕག	
760	ལྷག་ས་ཁྱི།	
761	ལྷག་ས་གླང་།	
762	ཆུ་སྦྲག	ཏུ་ལའི་ལྟ་བའི་གསུང་དུ་ལོ་ འདིར་ བསམ་ ཡས་ གཏུག་ ལག་ ཁང་ བཞིར་ འགོ་ ཚུགས་པར་བཤད།
763	ཆུ་ཨོས།	དྲུན་ཉོང་གི་ཨི་ཀེ་དང་ རྒྱའི་ཡིག་ཚང་ན་ བོད་དམག་ཤེས་ རྒྱ་ ཕམ་ བར་ བྱས་ ཏེ་ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཪ་ ཤེན་ རྩར་ བྱོས། བོད་དམག་རྒྱལ་ས་ ཁང་ ཞན་དུ་ སྒྲིབས།
764	ཤིང་འབྲུག	

765	ཤིང་སྒྲལ།	
766	མེ་རྟ།	
767	མེ་ལུག	དུ་ལའི་ཕྱ་བའི་གསུང་དུ་ཤི་འདིར་སད་མི་མི་བདུན་རབ་དུ་བྱང་བར་བཤད།
768	ས་སྤྲེལ།	གཡུ་ཐོག་རྩིང་མའི་རྣམ་གཞང་ཕྱར་ན་ལོ་འདིར་གཡུ་ཐོག་ཙོན་ དེན་ ཚེས་ བཅུ་ དགོན་ ཐོ་འགྲངས་པར་བཤད།
769	ས་བྱ།	
770	ཕྱགས་ཁྱི།	
771	ཕྱགས་ཞག	
772	ཆུ་ཕྱི།	
773	ཆུ་སྤྲང་།	
774	ཤིང་སྦྲག	
775	ཤིང་ཙན།	
776	མེ་འབྲུག	
777	མེ་སྤྲུལ།	
778	ས་རྟ།	
779	ས་ལུག	
780	ཕྱགས་ སྤྲེལ།	
781	ཕྱགས་བྱ།	
782	ཆུ་ཁྱི།	
783	ཆུ་ཞག	
784	ཤིང་ཕྱི།	
785	ཤིང་སྤྲང་།	སུམ་པ་མཁན་ཆེན་ཀྱིས་ལོ་འདིར་གཡུ་ཐོག་ཙོན་དེན་ཚེས་ཐོ་འགྲངས་པར་བཤད།
786	མེ་སྦྲག	
787	མེ་ཙན།	
788	ས་འབྲུག	
789	ས་སྤྲུལ།	
790	ཕྱགས་རྟ།	བོད་ཆུལ་ཁྲིམས་ལྡེ་བཅན་འགྲངས་པར་ལོ་ཆུས་ཞལ་མོ་ཆེར་བཤད།

791	ལྷག་ལྷག	
792	རྒྱ་སྒྲིལ།	
793	རྒྱ་བྱ།	
794	ཤིང་ཁྱི།	
795	ཤིང་ཕག	
796	མེ་ཁྱི།	
797	མེ་གླང་།	
798	ས་སྦྲུག	
799	ས་ཨཇས།	
800	ལྷག་ལ་འབྲུག	
801	ལྷག་སྦྲུལ།	
802	རྒྱ་རྟ།	མེས་ཞག་ཚོམ་འདལ་ཤིང་ཁྲི་སྲོང་ལྷ་བཅན་ཁྲི་ལ་འཁོད་པར་བཤད།
803	རྒྱ་ལུག	
804	ཤིང་སྒྲིལ།	
805	ཤིང་བྱ།	
806	མེ་ཁྱི།	
807	མེ་ཕག	
808	ས་ཁྱི།	
809	ས་གླང་།	
810	ལྷག་སྦྲུག	བདུད་འཛོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་སྒོམ་དཔོན་བདུད་དང་ཅ་ཅོ་ཞེས་རྟེ་བསམ་ཡས་བཞེངས་པར་བཤད།
811	ལྷག་ཨཇས།	
812	རྒྱ་འབྲུག	
813	རྒྱ་སྦྲུལ།	
814	ཤིང་རྟ།	
815	ཤིང་ལུག	
816	མེ་སྒྲིལ།	
817	མེ་བྱ།	ཀུ་ཨིག་ལོ་ཏྲུས་རྟེང་པར་རལ་པ་ཅན་ཀྱིས་སྲིད་དཔང་བཟུང་བར་བཤད།

818	སཱ་ཀྱི།	
819	སཱ་ཁཱ	
820	ལྷཱས་ཀྱི།	
821	ལྷཱས་ཀྵ་།	
822	ཀུ་སྐཱ	ཀུ་ཡིཀཱ་ཀི་ལོ་ཀྲུས་ཤུ་ཀུ་བོད་ཀཱ་ཏྟིས་ཛི་ ཆིངས་ ཁཱཁཱ་ སྐྱེ་ ཁྲང་ ཆིང་ ཨཐུད་ ཨཐྱེལ་རྡོ་རིང་བཅུཀས་པར་བཤད། བོད་ཡིཀཱ་ཀི་ལོ་ཀྲུས་ཨཀཱ་ཁྱེཀཱ་ཏུ་ ཁྱིས་ སྒྲིང་ཁྲེ་བཅཏ་ཀྱི་ཤྲས་ཤུ་ནེ་བཅཏ་བོ་ཨཁྲུངས་པར་བཤད།
823	ཀུ་ཨོས།	ཁྱི་ སྒྲིང་ཁྲེ་བཅཏ་ཀྱི་ཤྲས་ཤུ་ ཏེཀཱ་བཅཏ་བོ་ཨཁྲུངས་པར་ལོ་ ཀྲུས་ཨཀཱ་ཁྱེཀཱ་ཏུ་བཤད།
824	ཤིང་ཨབྷཀ	ཁྱི་ སྒྲིང་ཁྲེ་བཅཏ་ཀྱི་ཤྲས་ཁྱི་ཁྲེ་ སྒྲིང་བཅཏ་ ནམ་ སད་ ན་ ཁེཀས་ མཇིང་ ཨོན་ ཨཁྲུངས་པར་ལོ་ ཀྲུས་ཨཀཱ་ཁྱེཀཱ་ཏུ་བཤད།
825	ཤིང་སྤྲུལ	
826	མེ་རྟ།	
827	མེ་ལྷཀ	བདུད་ཨཇོམས་ཆོས་ཨབྷང་ སོཀས་ སྐུ་ སད་ མེ་ མེ་ བདུན་ རབ་ ཏུ་ བྱང་ བར་ ཨདོད།
828	ས་སྤྲིལ	
829	ས་བྷ།	
830	ལྷཱས་ཁྱི།	
831	ལྷཱས་ཁཱ	
832	ཀུ་ཁྱི།	
833	ཀུ་ཀྵ་།	
834	ཤིང་སྐྱ	
835	ཤིང་ཨོས།	
836	མེ་ཨབྷཀ	
837	མེ་སྤྲུལ	
838	ས་རྟ།	
839	ས་ལྷཀ	
840	ལྷཱས་སྤྲིལ	

841	ལྷག་བྱ།	རྟོག་ཅིན་དཔལ་སྒྲལ་གྱིས་གནུབས་ཆེན་སངས་རྒྱས་ཤེ་ ཤེས་འཕྲངས་པར་འདོད།
842	ཆུ་ཕྱི།	
843	ཆུ་ཁག	
844	ཤེང་ཕྱི།	ས་རྒྱས་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཕྱི་སྒོང་ལྟེ་བཅན་འདུས་པར་བཤད།
845	ཤེང་གང་།	བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་དུ་ཕྱི་སྒོང་ལྟེ་བཅན་འདུས་པར་བཤད།
846	མེ་ལྕག	ས་རྒྱས་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཕྱི་ལྟེ་སྒོང་བཅན་འཕེད་འཁོད་པར་བཤད།
847	མེ་ཨོས།	
848	ས་འབྲུག	
849	ས་སྒྲལ།	
850	ལྷག་ཏུ།	དེབ་དམར་དང་རྒྱལ་རབས་གསལ་མེ་སོགས་སུ་ མུ་ ནེ་ བཅན་ པོ་ ཁྲམ་ གྱིས་ བཀོད་ཅིང་ཏུ་ སད་ན་ ཤེགས་མཇིང་ཨོན་གྱིས་ སྐིད་བསྒྲངས་པར་བཤད།
851	ལྷག་ལུག	
852	ཆུ་སྒྲིལ།	
853	ཆུ་བྱ།	
854	ཤེང་ཕྱི།	
855	ཤེང་ཁག	
856	མེ་ཕྱི།	
857	མེ་གང་།	
858	ས་སྟག	
859	ས་ཨོས།	
860	ལྷག་འབྲུག	རྒྱའི་ཨིག་ཚང་ལྕར་ན་འདི་ནས་བཟུང་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆད་པར་བཤད།
861	ལྷག་སྒྲལ།	
862	ཆུ་རྟ།	
863	ཆུ་ལུག	ས་རྒྱས་འགའ་ཞིག་ཏུ་ སད་ན་ ཤེགས་མཇིང་ཨོན་ཀྱི་ སྐས་ བྱང་དང་མ་འཕྲངས་ པར་བཤད།
864	ཤེང་སྒྲིལ།	བདུད་འཛོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ སྒོབ་དཔོན་ བཟླ་ ཅ་ ཨབ་སྒོང་དུ་ གཤེར་ པར་འདོད།

865	ཤེང་བྱ།	
866	མེ་ཏྲི།	ཚེ་རྒྱས་འཁོར་ཞིག་དུ་སང་ན་ལེགས་ མཇང་ ཡོན་ ཀྱི་ སྐས་ ཁྲི་ རལ་ པ་ ཅན་ འཁྲུངས་པར་བཤད།
867	མེ་ཁག	
868	ས་ཀྱི།	
869	ས་ཐང་།	
870	ལྷགས་སྐྱ	
871	ལྷགས་ཡོས།	
872	ཆུ་འབྲུག	
873	ཆུ་སྐྱེལ།	
874	ཤེང་རྟ།	
875	ཤེང་ལུག	
876	མེ་སྐྱེལ།	དཔལ་སྐྱེལ་དང་འཇུ་མི་ཁམ་སོགས་ཀྱིས་ སྐྱེལ་ཀྱིའི་ཆེས་ བཏུ་ ལ་ སྐྱབ་ དཔོན་ བཅན་ཨའཕ་ཀྱིང་དུ་གཤེགས་པར་འདོད།
877	མེ་བྱ།	དེབ་དམར་དང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ སོགས་སུ་ ཁྲི་ ལྡེ་ སྐྱོང་ བཅོན་ ནམ་སང་ན་ལེགས་ མཇང་ ཡོན་ འདུས་པར་ བཤད། ཁྲི་ རལ་པ་ ཅན་ ཁྲིར་ འཁོད།
878	ས་ཁྱི།	
879	ས་ཁག	
880	ལྷགས་བྱི།	
881	ལྷགས་ ཐང་།	དེབ་ སྟོན་ དུ་ རལ་པ་ ཅན་ ཀྱིས་ ཆུ་ དང་ འདུམ་ མཇད་ པར་ བཤད།
882	ཆུ་ སྐྱ	དེབ་ སྟོན་ དང་ མཁས་ པའི་ དགའ་ སྟོན་ སོགས་ སུ་ ཁྲི་ རལ་ ཀྱིས་ ལྷ་ ས་ ཤིང་ ཅན་ ཐུགས་ པར་ བཤད།
883	ཆུ་ཡོས།	
884	ཤེང་འབྲུག	
885	ཤེང་སྐྱེལ།	
886	མེ་རྟ།	
887	མེ་ལུག	
888	ས་སྐྱེལ།	

889	ས་བྱ།	
890	ལྷག་ཐྲི།	
891	ལྷག་ཐག	
892	རྟ་ཅི།	བདུད་འཛོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ཆ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་འགྲེངས་པར་འདོད།
893	རྟ་ཀྲང་།	
894	ཤེང་སྟག	
895	ཤེང་ཙོས།	
896	མེ་འབྱག	དེབ་སྔོན་དུ་རལ་པ་ཅན་ཁཀྱོངས་པ་དང་། དར་མ་ཁྲིར་འཁོད་པར་བཞད།
897	མེ་སྐྱལ།	
898	ས་རྟ།	
899	ས་ལུག	
900	ལྷག་སྤྲེལ།	
901	ལྷག་བྱ།	དེབ་དམར་དང་བྱ་སྐྱོན་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ཁྲི་རལ་ པ་ ཅན་ ཁཀྱོངས་ པར་ བཞད་པ་དང་དེབ་སྔོན་སོགས་སུ་བྱང་དར་མ་ཁྲི་ ལ་ ཁཀོད་ དེ་ ཆོས་ ལུགས་ བསྡུབས་པར་བཞད།
902	རྟ་ཁྲི།	
903	རྟ་ཐག	
904	ཤེང་ཅི།	
905	ཤེང་ཀྲང་།	
906	མེ་སྟག	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ཀོ་རྒྱས་ འཁུར་ ཞིག་ དུ་ ལྟ་ ལུང་ དབལ་ རྩོར་ཀྱིས་ཀྲང་དར་ཁཀྱོངས་པར་བཞད།
907	མེ་ཙོས།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་ཀྲང་དར་ཀྱི་སྐས་གནམ་ལྷེ་ བོད་ སྐྱངས་ དང་ ཁྲི་ ལྷེ་ ཡུམ་བརྟན་འགྲེངས་པར་བཞད།
908	ས་འབྱག	
909	ས་སྐྱལ།	
910	ལྷག་རྟ།	
911	ལྷག་ལུག	

912	ཆུ་སྒྲིལ།	
913	ཆུ་བྱ།	
914	ཤེང་ཁྱི།	
915	ཤིང་ཕག	
916	མེ་ཁྱི།	
917	མེ་གླང་།	
918	ས་སྦྲུག	
919	ས་ཨཞས།	
920	ལྕགས་འབྲུག	
921	ལྕགས་སྦྲུལ།	
922	ཆུ་རྟ།	
923	ཆུ་ལུག	
924	ཤེང་སྤྲེལ།	
925	ཤེང་བྱ།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་བོད་སྐྱངས་ཀྱི་སྐས་དབས་འགོར་ བཅོ་ཐབ་བཤད།
926	མེ་ཁྱི།	
927	མེ་ཕག	
928	ས་ཁྱི།	
929	ས་གླང་།	འདི་ལོ་དས་བཟང་འབངས་ཀྱི་ ཁེང་ ཚེག་ རིམ་ པར་ ཟུང་ ཚུལ་ མཁས་ པའི་ དགའ་སྟོན་སོགས་སུ་བཤད།
930	ལྕགས་རྟ།	
931	ལྕགས་ཨཞས།	
932	ཆུ་འབྲུག	
933	ཆུ་སྦྲུལ།	
934	ཤེང་རྟ།	
935	ཤེང་ལུག	
936	མེ་སྤྲེལ།	

937	མེ་བྱ།	དེབ་དམར་དང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ཐུ་ཤུད་བྱ་སྐྱ་རྟེ་ སོགས་ མི་བཞིས་བོད་ཆུལ་བང་སོ་རྣམས་བཙོས་ནས་བྱས་པར་བཤད།
938	ས་ཀྱི།	
939	ས་ཁག	
940	ལྷགས་ཀྱི།	
941	ལྷགས་ཀང་།	
942	རྩ་སྐྱ	
943	རྩ་ཨོས།	
944	ཤིང་འབྲུ	
945	ཤིང་སྦྲུལ།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་གནས་ཤེ་ངོད་སྐྱངས་འདས་པ་དང་། སྐས་དཔལ་ འཁོར་བཙན་ཁྲིར་འཁོད་པར་བཤད།
946	མེ་རྟ།	
947	མེ་ལུག	
948	ས་སྦྲེལ།	
949	ས་བྱ།	
950	ལྷགས་ཀྱི།	
951	ལྷགས་ཁག	
952	རྩ་ཀྱི།	
953	རྩ་ཀང་།	བདུད་འཛམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་བསྟན་པ་ ཡི་ དང་ ཀྱི་ འགོ་ ཚུགས་པར་ འདོད།
954	ཤིང་སྐྱ	
955	ཤིང་ཨོས།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་དཔལ་འཁོར་བཙན་སྐྱ་རྟེ་ གཉགས་ཀྱིས་ བཀྲོངས་ པར་བཤད།
956	མེ་འབྲུ	
957	མེ་སྦྲུལ།	
958	ས་རྟ།	བདུད་འཛམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ སོ་ རྟ་ བ་རིན་ ཆེན་ བཟང་ ཙོ་ འཕྲུངས་ པར་འདོད།
959	ས་ལུག	

960	ཐུགས་སྐྱེལ།	
961	ཐུགས་བྱ།	
962	ཆུ་ཁྱི།	
963	ཆུ་ཤག	
964	ཤེང་ཁྱི།	
965	ཤེང་ཟངང་།	
966	མེ་སྐྱག	
967	མེ་ཙེས།	བྱ་སྐྱེན་ཆོས་འབྱུང་དུ་དར་མདའ་གྲས་འོད་སྐྱངས་འདས་པ་དང་། དཔལ་འཁོར་བཅུན་ཁྲི་ལ་འཁོད་པར་བཞུད།
968	ས་འབྲག	
969	ས་སྐྱེལ།	
970	ཐུགས་ཀྱ།	དེབ་སྔོན་སོགས་སུ་ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་རབ་ཀྱ་བྱུང་བར་བཞད།
971	ཐུགས་ལུག	
972	ཆུ་སྐྱེལ།	
973	ཆུ་བྱ།	
974	ཤེང་ཁྱི།	
975	ཤེང་ཤག	དེབ་སྔོན་དུ་བླ་ཆེན་པོ་འདས་པར་བཞད།
976	མེ་ཁྱི།	དེབ་སྔོན་དུ་ཞང་སྐ་ནས་རྗེ་རྗེ་དབང་ཕྱུག་འཁྱུངས་པར་བཞད།
977	མེ་ཟངང་།	
978	ས་སྐྱག	བདུད་འཇོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་མཁས་གྲུབ་ཐུང་ཐོ་རྣལ་འབྱོར་ཆུལ་ཁྲིམས་མཚོན་ཐོ་འཁྱུངས་པར་འདོད་ཐ་དང་དེབ་སྔོན་སོགས་སུ་དབུས་སུ་ཕྱི་དར་ཁྱི་དགེ་འདུན་འགོ་ཆུགས་པར་བཞད།
979	ས་ཙེས།	
980	ཐུགས་འབྲག	
981	ཐུགས་སྐྱེལ།	
982	ཆུ་ཀྱ།	བདུད་འཇོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་རྗེ་ཐོ་རྗེ་ཁ་ཁྱི་ཀ་འཁྱུངས་པར་འདོད།
983	ཆུ་ལུག	
984	ཤེང་སྐྱེལ།	

985	ཤེང་བྱ།	བྱ་སྐྱེན་ཆོས་འབྱུང་དུ་དཔལ་འཁོར་བཙན་འདུས་པར་བཞེད།
986	མེ་ཁྱི།	
987	མེ་ཕག	
988	ས་ཁྱི།	
989	ས་ཟངང་།	
990	ལྕགས་སྦྲུག	
991	ལྕགས་རྨིས།	
992	ཆུ་འབྲུག	
993	ཆུ་སྦྲུལ།	
994	ཤིང་རྟ།	
995	ཤིང་ལུག	
996	མེ་སྤྲེལ།	
997	མེ་བྱ།	
998	ས་ཁྱི།	
999	ས་ཕག	
1000	ལྕགས་ཁྱི།	
1001	ལྕགས་ཟངང་།	
1002	ཆུ་སྦྲུག	
1003	ཆུ་རྨིས།	
1004	ཤིང་འབྲུག	བདུད་འཛིམས་ཆོས་འབྱུང་ སོགས་ སུ་ འབྲོམ་ སྐྱེན་ ཆུལ་ བའི་ འབྱུང་ གནས་ འཁྲུངས་པར་འདོད། དེབ་སྐྱེན་དུ་ཆུལ་ཁྲིམ་ཟླ་ཆུལ་བྱང་འཁྲུངས་པར་བཞད།
1005	ཤིང་སྦྲུལ།	དེབ་སྐྱེན་དུ་འབྲོམ་སྐྱེན་ཟེར་འདི་ལ་འཁྲུངས་པར་བཞད།
1006	མེ་རྟ།	
1007	མེ་ལུག	
1008	ས་སྤྲེལ།	
1009	ས་བྱ།	དེབ་སྐྱེན་སོགས་སུ་ཟླ་ཨེས་ ཀྱིས་ ལ་ མོར་ འཕེལ་ གྱི་ ལྷ་ ཁང་ བཞེངས་ པར་ བཞད།
1010	ལྕགས་ཁྱི།	དེབ་སྐྱེན་ལས་ཟླས་ཨེ་ཤེས་འབར་དང་རྟོག་བྱང་ཆུབ་འབྱུང་ གནས་ རབ་བྱུང་

		མཛད་པར་བཤད།
1011	ལྷག་ཚད	སྒོམ་པའི་ཚེས་འབྱུང་དུ་ནག་ཚོ་ལོ་ངྷ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆུལ་བ་དང་། ལྟ་སྟོན་བཙོན་འགྱས་གཡེང་བྱང་། བཅན་ཁ་བོ་ཆེ་རྣམས་འཁྲུངས་པ་དང་། རྩོག་བྱང་ཆུབ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་ཡིར་བ་པ་རིངས་བཅིག་ལར་བཤད།
1012	ཆུ་ཕྱི།	བདུད་འཛིམས་ཚེས་འབྱུང་སོག་སུ་མར་པ་ལོ་ངྷ་དང་། གཏིར་སྟོན་ཀུ་པ་མངོན་ཤེས་འཁྲུངས་པར་འདོད་པ་དང་། ཞང་སྐ་ནམ་ཀྱིས་ཆུལ་ལུ་ཁང་བཞེངས་པར་བཤད།
1013	ཆུ་གླང་།	
1014	ཤིང་སྦྲག	བདུད་འཛིམས་ཚེས་འབྱུང་ལྕང་ན་ལོ་འདིར་ཟླར་ཆུང་བ་འཁྲུངས་པར་འདོད།
1015	ཤིང་ཨོས།	
1016	མེ་འབྱུག	རྟ་ལོ་ངྷའི་རྣམ་ཐར་དུ་ལོ་འདིར་ཏ་ལོ་འཁྲུངས་པར་བཤད།
1017	མེ་སྦྲུལ།	
1018	ས་རྟ།	
1019	ས་ལུག	
1020	ལྕགས་སྤྲེལ།	
1021	ལྕགས་ཁྱ།	
1022	ཆུ་ཕྱི།	
1023	ཆུ་ཕག	སྒོམ་པའི་ཚེས་འབྱུང་སོག་སུ་རྩོག་ཚོས་ཏྲོར་འཁྲུངས་པར་བཤད།
1024	ཤིང་ཁྱི།	
1025	ཤིང་གླང་།	
1026	མེ་སྦྲག	
སྐྱེ་མེ།	རབ་བྱུང་།	ཁ་ གཞན
1027	རབ་བྱུང་དང་པོ། མེ་ཨོས།	དུས་འཁོར་ཡི་རྒྱུད་འཛིལ་ཆ་གར་དུ་སྐྱན་དྲངས། པོ་ཏ་བ་འཁྲུངས། ནང་ཅ་བ་གཤེགས། ཆུ་གར་དུ་ཆུལ་པོ་ཁིབ་པ་ལ་དང་། ན་ལེན་དྲངས་མཁས་པ་སྒོ་བྱ་ཁྱི་དུས་སྐད་ཙ་མ།
1028	(1)ས་འབྱུག	མ་ཅིག་ཞ་མ་ལྷམ་སྒིང་ཁི་ཐྲ་མ་ས་སྟོན་ཀུན་རིག་འཁྲུངས། དུས་འཁོར་རྒྱུད་འཛིལ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར།
1029	(1)ས་སྦྲུལ།	
1030	(1)ལྕགས་རྟ།	མེ་ཏེ་བས་ཙོ་ཆུན་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་སྒོང་པ་མཛད།

1031	(1)ལྷག་ལྷག	ཚ་རྐ་བ་འཕྲང་ས་པར་དེབ་སྦྱོན་ལས་བཤད། དཀེ་བཤེས་ཕྱ་ཚང་བ་འཕྲང་ས། བདུད་འཛིམས་པས་མ་ཅིག་ལབ་སྨོན་འཕྲང་པར་བཤད། གདོང་ཐོག་པས་ཀང་དེ་ཕྱར་འདོད།
1032	(1)ཆུ་སྨིལ།	སྟོད་ལུང་པ་ཆེན་ཚ་འཕྲང་ས། ཤེས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་འཁོ་ཚགས།
1033	(1)ཆུ་ཐྱ།	སྤུན་སྦ་བ་འཕྲང་ས་ཐལ་ཆེར་འདོད།
1034	(1)ཤིང་ཁྱི།	ཇ་ཚོས་རྟོག་གེ་འབར་བ་གསུང་ངས་དུས་དེ་ལ་ཀྱི་ཤུ་ན་ཚོད་དུ་གདུང་འཛོག་གསུང་ས། འགོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་ཚ་འཕྲང་ས།
1035	(1)ཤིང་ཐག	ཟླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གཤེགས། (བརྟག)
1036	(1)མེ་ཁྱི།	རྩོག་ཆོས་སྐུ་རྩེ་རྩེ་འཕྲང་ས། (བརྟག)
1037	(1)མེ་ཐང་།	ནག་ཆོ་ལོ་ཏྲ་བ་ཇོ་ཚ་སྤུན་འཇེན་པར་བྱོན། བསྟོད་པ་ལྟར་ན་ཇོ་ཚ་ཞེའས་པར་བཤད།
1038	(1)ས་སྟག	སྤུན་སྦ་བ་འཕྲང་ས་པར་དེབ་སྦྱོན་ལས་བཤད། བསྟོད་པ་ལྟར་ཞ་ཀྱི་ཀ་བལ་ཚོར་བྱོན། བདུད་འཛིམས་པས་ཁྱིང་གེ་སར་འཕྲང་ས་པར་བཤད།
1039	(1)ས་ཡོས།	བསྟོད་པ་དང་ལམ་རིམ་སོགས་ལྟར་ན་ཇོ་ཚ་ལྟ་གཅིག་མངའ་རིས་སུ་ཞེའས།
1040	(1)ལྷག་འབྲུག	ལམ་ཡིག་དཔར་མ་ལྟར་ན་ཇོ་ཚ་བལ་ཚ་ནས་བཀྱོགས། རྗེ་བཙུན་མི་ལ་དང་བ་རི་ལོ་ཆེན་ཀཀྱིས་འཕྲང་ས།
1041	(1)ལྷག་སྤྲུལ།	ལམ་ཡིག་ཁ་ཅིག་ལྟར་ན་ཇོ་ཚ་བལ་ཚོར་ཞེའས། ལམ་ཡིག་གཞན་ལྟར་ན་སྤུ་རངས་སུ་ཇོ་ཚ་དང་འབྲེམ་རིན་ཚ་ཆེ་མཇལ།
1042	(1)ཆུ་རྟ།	ཁ་ཅིག་ཇོ་ཚ་མངའ་རིས་སུ་ཞེའས་རེར། ཞང་སྐྱ་ནམ་པ་བྱག་རྩེ་བདུན་དང་། སྟེའུ་རྩར་པ་འཕྲང་ས། དེབ་སྦྱོན་དུ་ཆུ་འདུལ་སྤྲོབ་གཀྱིར་མཇད་རེར་ཡང་མ་འཕྲང་ས་སོ།
1043	(1)ཆུ་ལུག	ཚོ་ཏྲ་བ་གཞོན་ནུ་ཤེས་རབ་ཀྱམ་ལྟ་བ་དམར་ཚོ་འདས།
1044	(1)ཤིང་སྤྲེལ།	ཇ་ཚོ་སྤུ་རངས་སུ་བཞུགས་པར་འབྲེམ་རིན་ཚ་ཆེ་མཇལ་བ་ཁོ་ནའོ། ཚ་ལོ་ཏྲ་བ་འཕྲང་ས།
1045	(1)ཤིང་ཐྲ།	པ་ཚབ་ལོ་ཏྲ་བ་ཏྲི་མ་གྲགས་པ་འཕྲང་ས།
1046	(1)མེ་ཁྱི།	བསྟོད་པ་དང་ལམ་རིམ་ལྟར་ན་ཞ་ཀྱི་ཤ་སྟེ་ཐང་དུ་ཞེའས། འབྲིང་སྟོན་དང་སྐས་ཀྱ་གྲགས་འཕྲང་ས། ཆག་ཁྲི་མཆོག་ཇོ་ཚ་དང་མཇལ།
1047	(1)མེ་ཕག	ཇ་ཚོ་རྩེ་བསམ་ཡས་དང་ལོ་དེའི་དཀྱན་སྟེ་ཐང་དུའང་ཞེའས། ཆུ་འདུལ་འཇེན་འཕྲང་ས།

1048	(1)ས་ཀྱི།	
1049	(1)ས་ཐང་།	དགེ་བཤེས་མུ་ཏེ་པ་ཆེན་པོས་བོ་དོང་ཞེའི་དགོན་པ་བཏབ།
1050	(1)ལྷགས་སྐྱ	འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེས་ཇོ་བོ་ལ་འབྱལ་ཆེན་ཕུལ། ཕྱག་དང་སྐྱེན་པས་ཇོ་བོ་ལ་མཇལ།
1051	(1)ལྷགས་ཡོས།	ཇོ་བོས་བསྟན་སྲིས་མཛད་པར་དུས་འཁོར་ཀ་ཆེན་ལས་བཤད།
1052	(1)རྩ་འབྱག	འཇིང་དཔལ་བོ་ཏྲི་འཁྲུངས།
1053	(1)རྩ་སྐྱེལ།	སྐྱབས་ཆོས་འབར་འཁྲུངས། (བཏུག)
1054	(1)ཤིང་རྟ།	ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་དུ་གཤེགས། བླང་རི་ཁང་པ་རྡོ་རྗེ་སེང་ཁེ་འཁྲུངས།
1055	(1)ཤིང་ལྷག	ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་མཁའ་སྐྱིད་དུ་གཤེགས། རྣ་སྐོམ་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་། ཞང་སྟོན་ཆོས་འབར་གཉིས་འཁྲུངས།
1056	(1)མེ་སྐྱེལ།	ཏེ་བོ་མཆོག་ཁེ་བྷ་མ་འཁྲུངས། དུ་སྐྱོང་བཀའ་བར་དེབ་སྟོན་ལས་གསུངས།
1057	(1)མེ་ཐ།	དགེ་བཤེས་ཀཱཾ་ཤེས་རབ་བོད་འཁྲུངས། ལོ་འདིར་དུ་སྐྱོང་བཀའ་བར་གཞན་འདོད་པ་འདི་ལེགས།
1058	(1)ས་ཕྱི།	ཕྱག་ཁྲི་མཆོག་གཤེགས།
1059	(1)ས་ཐག	རྗོག་བྱོ་ལྷན་ཤེས་རབ། རྗོག་ཤེས་རབ་ཆུ་མཆོ། དེལ་བོ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཆོན་རྣམས་འཁྲུངས། ཀ་ཅིག་གསང་ཕུ་བཀའ་ཟིར།
1060	(1)ལྷགས་ཀྱི།	ཞང་སྐྱ་ནམ་རྡོ་རྗེ་དབང་ཕྱུག་གཤེགས་ནས་གདན་ས་དགེ་བཤེས་ བྱན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐུང་ཆུབ་ཀྱིས་བྱས། མ་ཏ་རྣ་རྟ་བ་འཁྲུངས།
1061	(1)ལྷགས་བྱང་།	
1062	(1)རྩ་སྐྱག	སོ་དགེ་འདུན་འབས། སྐོར་ཞི་རྟ་པ། མ་ཅིག་ཞ་མ། སོ་ཆུང་། ནམ་སྲིང་རྣམས་འཁྲུངས།
1063	(1)རྩ་ཡོས།	འབྲོམ་སྟོན་གཤེགས་པར་དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་ལས་བཤད།
1064	(1)ཤིང་འབྱག	འབྲོམ་སྟོན་ལོ་འདིར་གཤེགས་པར་དེབ་སྟོན་ལས་གསུངས། ཀ་ཆེ་རྒྱ་མ་མགོན་པོ་བོད་དུ་བྱོན། ཀ་ཅིག་ཁིས་འབྱག་མི་ལོ་འདིར་འདུས་ཟིར།
1065	(1)ཤིང་སྐྱེལ།	འབྲོམ་སྟོན་གཤེགས་ནས་གདན་ས་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོས་བྱས།
1066	(1)མེ་རྟ།	ཆུ་གར་ཕྱག་ན་བལ་པོ་ཡེ་ཤང་དུ་བྱོན།
1067	(1)མེ་ལྷག	ཆུལ་ཚ་ཐང་ཡེ་དང་། ཤ་བོ་སྐང་པ་བད་མ་ཚུལ་ཁྲིམས། གཉེས་སྐྱེ་ཀྲང་པ། ཅབ་རྡོ་ཐུས་འཛམ་དབལ་བཅས་འཁྲུངས།

1068	(1)ས་སྒྲིལ།	
1069	(1)ས་བྱ།	ཞ་མའི་མིང་ཡོ་འཁོན་ཕྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འབྱུང་སྟ།
1070	(1)ལྷགས་ཁྱི།	དཀྱི་བཤེས་ཀ་ར་བ་ཡོན་ཏན་གྲགས་འབྱུང་སྟ།
1071	(1)ལྷགས་ཐག	ལོ་རྒྱུས་འཁར་ཞིག་ཏུ་རྗོག་ལེགས་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གསང་ཕུ་རེའུ་ཐོག་གི་ཆོས་གྲྭ་བཙུགས་པར་བཤད།
1072	(1)རྒྱ་ཁྱི།	
1073	(1)རྒྱ་བྱང་།	འཁོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་པོས་ས་སྐྱ་བཏབ། རྗོག་ལེགས་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གསང་ཕུ་རེའུ་ཐོག་བཏབ།
1074	(1)ཤིང་སྦྱག	འབྲོག་མི་ཚེ་རྩ་དང་། རྒྱར་རྒྱང་བ་གཉིས་གཤེགས། གསང་བདག་སྐྱོ་ཕུག་པ་འབྱུང་སྟ།
1075	(1)ཤིང་ཙན།	ཀུ་སྟོན་བརྩེན་འགྱས་གཡུང་དྲུང་གཤེགས། ཀུ་ཤེར་བརྩེན་དང་། ཐུ་ཡུལ་བ་གཞོན་ནུ་ངོད་འབྱུང་སྟ། ཐུ་འདུལ་འབྱུང་སྟ་བར་ཁ་ཐིག་བཞེད།
1076	(1)མེ་འབྱག	མངའ་བདག་རྩེ་སྟེའི་ཆོས་འཁོར་བྱང་། རྗོག་རྩོ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀ་ཆེར་ཐེབས། ཟངས་དཀར་ལོ་ཏྲ་བས་ཚད་མ་རྒྱན་བསྒྱུར། ར་གཅན་སོགས་འཛོམས།
1077	(1)མེ་སྒྲིལ།	ཐུ་ཡུལ་བའི་སྐྱབ་མ་གཙང་པ་རིན་ཐོ་ཆེ་དང་། རྗོག་ཆོས་སྐུ་དོ་རྗེ་འབྱུང་སྟ། (བརྟག)རྗེ་མི་ལ་མར་བའི་བྱང་དུ་བྱོན།
1078	(1)ས་རྟ།	རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་གཤེགས་ནས་གདན་ས་འཛེང་། དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་མཚན་ཐྱེས་མཛད།
1079	(1)ས་ཡུག	དཀས་པོ་ལྷ་རྩེ་འབྱུང་སྟ།
1080	(1)ལྷགས་སྒྲིལ།	རྒྱ་འདུལ་འཛིན་ཀྱེས་དགའ་བ་གདོང་དྲུ་འདུལ་བར་སྒྲུབས།
1081	(1)ལྷགས་ཐུ།	ཀུ་པ་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་ཐུ་ཐང་ཀེ་ཆང་བཏེང་།
1082	(1)རྒྱ་ཁྱི།	འཛེང་དགོན་པ་བ་གཤེགས་ནས་པོ་རྟ་བ་ར་སྒྲིང་ཀི་གདན་ས་པོ་གཅིག་བཞུགས།
1083	(1)རྒྱ་ཐག	ར་སྒྲིང་ལ་གདན་ས་པ་མེད་པས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཀེ་བྱང་ཟེར། མི་ལ་མར་བའི་བྱང་ནས་ཤུལ་དུ་ཞེས།
1084	(1)ཤིང་ཁྱི།	སྟེའུ་ཐུར་བའི་སྐྱབ་མ་ཐྱང་རྒྱབ་དཀྱི་མཛེས་དང་། རས་ཆུང་བ་འབྱུང་སྟ། མི་ལས་བྱག་དཀར་རྟ་སོར་སྐྱབ་བའི་དམ་བཅའ་མཛད།

1085	(1)ཤིང་ཐང་།	ཁམས་པ་ལུང་པ་ཀུག་ཨོན་ཏན་འབྲུངས། (བརྡག) ཀ་མི་དགོན་པ་སྨོན་ལམ་འབར་འབྲུངས།
1086	(1)མེ་སྟག	མི་ལས་གྲུབ་རྟགས་ཀྱི་ཐོག་མ་བསྟན། ཁ་ཅིག་གིས་གཏུམ་སྟོན་ཟླ་ཐོས་གྲུར་པ་འཁྲུངས་ཟེར།
1087	རབ་བྱུང་གཉིས་པ། མེ་ཨོས།	
1088	(2)ས་འབྲུག	ཆུ་མ་བ་སངས་ཆུས་དབོན་སྟོན་འཁྲུངས།
1089	(2)ས་སྦྲུལ།	མ་ལོ་ངྷ་བ་དགེ་བའི་ཟླ་ཐོས་དྲུག་སྐྱེན་ཀྱིས་ཀཱཤ་ཀས།
1090	(2)ལྕགས་རྟ།	དགེ་བཤེས་ཆུལ་འཕགས་ངན་ལམ་པ་འཁྲུངས། ཀུ་པ་མངོན་ཤེས་གཤེགས། དགྱེར་སྐོམ་ཆེན་པོ་དང་། རྗེ་ག་མདོ་སྡེ་འཁྲུངས།
1091	(2)ལྕགས་ལུག	བྱ་འདུལ་འཛིན་འཁྲུངས། ལོ་ཆུས་འཁར་ཞིག་ཏུ་པ་དམ་པ་སངས་ཆུས་དིང་རིར་ཞེབས་པར་བཀའ་དྲིན།
1092	(2)ཆུ་སྦྲིལ།	ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་འཁྲུངས། ཨ་དམ་པ་ལན་གཉིས་པར་བོད་དུ་བྱོན། རྗེ་ཀླུ་ལྡན་ཤེས་རབ་བོད་དུ་འཁོར།
1093	(2)ཆུ་བྱ།	སྐུན་སྲ་ཆུལ་ཁྲིམས་འབར་ཀྱིས་ལོ་ཡི་ལྕ་ཁང་བཞེངས་པའི་འཕྲི་བཙུགས། ལོ་བཅུ་འགོངས། ཐུང་རི་ཐང་པས་ཐུང་ཐང་དགོན་བཏབ།
1094	(2)ཤིང་ཁྱི།	གྲྭབ་ཐོབ་ཏི་ཕུག་པ་དང་ལྡེ་སྟོན་ཆུ་ནག་པ་འཁྲུངས། རས་ཆུང་པས་མི་ལ་བསྟེན།
1095	(2)ཤིང་ཕག	འབྲག་པ་ཆོས་འབྱུང་ལས་རྗེ་ག་ཆོས་སྐུ་རྡོ་རྗེ་ལོ་འདིར་འདུས་པར་བཀའ་དྲིན།
1096	(2)མེ་ཁྱི།	ཞྭ་དམར་བ་ཆུལ་ཁྲིམས་དབལ་འཁྲུངས། (བརྡག)
1097	(2)མེ་ཐྲུང་།	ཞང་བཀྲ་ཤིས་རྡོ་རྗེ་འཁྲུངས། མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་གཤེགས།
1098	(2)ས་སྟག	
1099	(2)ས་ཨོས།	ཆུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་འཁྲུངས། མ་ཅིག་ལའ་སྨོན་འཁྲུངས་ཟེར། (བརྡག) ཐུག་རྩམ་པ་ཆེན་པོ་འདས། ཆ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཟེང་ཀེ་འཁྲུངས།
1100	(2)ལྕགས་འབྲུག	ཁྲོམ་གཞེར་རིན་ཆེན་ཟེང་ཀེ་འཁྲུངས།
1101	(2)ལྕགས་སྦྲུལ།	ཀྱ་འཆད་ཁ་པ་འཁྲུངས། ཨ་དམ་པ་སངས་ཆུས་ཆུ་ཡུལ་དུ་ཞེབས།
1102	(2)ཆུ་རྟ།	ཟླ་ཆུལ་བྱང་ཀཱཤ་ཀས་ནས་ཆུལ་ལྕ་ཁང་ཀི་ཀདེན་ས་འབྱིང་སྟོན་ཀྱིས་བྱས། འཁོན་དཀོན་མཆོག་ཆུལ་པོ་ཀཱཤ་ཀས། བ་རི་ལོ་ཆེན་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་ཁྲི་མཛད། རྗེ་ག་ཆོས་སྐུ་རྡོ་རྗེ་ཀཱཤ་ཀས། ཁ་ཅིག་མ་ཅིག་ལའ་སྨོན་འཁྲུངས་ཟེར། (བརྡག) ལོའི་ལྕ་ཁང་བྱུབ།

1103	(2)ཆུ་ལུག	ཆུལ་བ་ཐུང་ཚང་ཐོད་དམར་བ། སྐབས་ཀ་བ། དཀས་པའི་སློབ་མ་ཚོལ་སྐོམ་ཆོས་ཀཡུང་ཀསུམ་འཐུངས། རྣམ་ཐར་དྲི་མེད་ཤེལ་ཕྲེང་དུ་ཆུ་ལུག་ལོར་འཐུངས་པར་བཤད་པ་འདི་ལེགས། སྐུན་སྦ་བ་ཀཤེཀས། འབྲོག་མིས་མང་ཚུལར་ཆུ་ཀུ་ལུང་ཀི་དགོན་པ་བཏུབ། མ་ཅིག་ལབ་སྐྱེན་འཐུངས།
1104	(2)ཤིང་སྤྲེལ།	
1105	(2)ཤིང་ཐྱ།	པ་ཏྲ་བ་ཀཤེཀས།
1106	(2)མེ་ཁྱི།	ཕྱ་ཆུང་བ་ཀཤེཀས། ཀཏུམ་སྟོན་ཆུ་ཁྱོས་ཀཀས་པ་དང་ཆུལ་ཁྲིམས་དཔལ་འཐུངས། དགེ་བཤེས་དོལ་པས་ཅིའུ་བྱམ་སྟོན་པོ་བརྟམས།
1107	(2)མེ་ཁཀ	སྟེང་པ་ལོ་ཏྲ་བ་ཆུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་ཀནས་འཐུངས།
1108	(2)ས་ཁྱི།	
1109	(2)ས་ཀྲང་།	རྩོག་ལོ་ཏྲ་བ་ཆུ་ལྟན་ཤེས་རབ་ཀཤེཀས། ཆ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་ཀེ་འཐུངས། དཀས་པོ་ཕྱ་རྩེ་མི་ལའི་དྲུང་དུ་བྱོན། རྩོག་ལོ་འདས་ནས་དུ་ལོ་ཏྲ་བ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་བཞུགས་ཞེས་འཛིགས་ཟེར་ཆོས་འབྱུང་ཆེན་པོར་ཀསལ།
1110	(2)ལྕགས་སྤྲག	བདེ་ཀཤེཀས་ཨཀ་མོ་ག་པ་དང་། ཀཆ་དུས་ཀསུམ་མཁྱེན་པ་ཀཉིས་འཐུངས། དཀས་པོ་མི་ལའི་དྲུང་ནས་དབུས་སུ་བྱོན།
1111	(2)ལྕགས་ཨོས།	ཀུན་སྐྱིང་ཤེས་ས་སྐྱའི་ཀདན་ས་བསྒྲུབས། སྐྱོས་པ་ཆོས་འབར་ཀྱིས་ཀཉལ་ཀྱ་སྐོར་དགོན་པ་བཏུབ། དགེ་བཤེས་བཀ་དཀར་བས་དཔེ་ཆོས་རིན་སྐྱབས་རྩ་འཕེལ་བརྟམས། བ་རི་ལོ་ཏྲ་བ་ཀཤེཀས།
1112	(2)ཆུ་འབྲུག	དཀས་པོས་ཏོལ་ཁར་སྐྱབ་པ་མཛད། སྐྱོས་པ་ཆོས་འབར་འདས།
1113	(2)ཆུ་སྐྱེལ།	ཐ་ཡུལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏུབ། ཚ་དམ་པ་བོད་དུ་བྱོན་པའི་རྗེས་མཛོ།
1114	(2)ཤིང་རྟ།	ལབ་སྐྱོན་ཀྱིས་དགེ་བཤེས་ཙ་སྟོན་ལས་ཀསན་སྐྱོང་མཛད། (བརྟག)
1115	(2)ཤིང་ཁྱུ	རྩོག་རྩེ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཤེས་རབ་དང་ཐུང་ཆང་བ་ཀཉིས་འཐུངས། ཁམས་ལུང་པ་འདས། ཅིན་ཆུལ་རབས་འཚོ་ཆུཀས།
1116	(2)མེ་སྤྲེལ།	སྟོང་ལུང་པ་ཆེན་པོ་ཀཤེཀས། ཆུལ་པ་ཡེ་ཀཀས་ས་དམར་བ། དཀས་པོ་སྐོམ་ཆུལ། སེ་སྟོན་ཀུན་རིག་རྣམས་འཐུངས། (བརྟག)
1117	(2)མེ་ཐྱ།	ཞི་ཅིང་པ་སྐྱིའི་ཐ་མ་འཆུས་པ་དར་བཆོན་འཐུངས། རྐིང་མ་ཞང་སྟོན་ཀྱིས་མཆིམས་ཕྱ་དང་། རྩེ་བརྟན་སེང་ཀེ་དབང་ཕྱུག་ཀིས་ཏུ་ཡུག་དང་ཧ་ལ་ཕྱ་ནས་ཀཀེར་བཀོན། འཁའ་ཞིག་ཁ་དམ་པ་སངས་ཀྱས་འདས་ཟེར།
1118	(2)ས་ཁྱི།	སྟེཏུ་ཟུར་བ་ཀཤེཀས། ཁོ་ཕྱ་ཆུལ་ཆ་འཐུངས། དཀས་པོ་ཕྱ་རྩེ་བོ་དེ་ཀུང་ཆུལ་དུ་བྱོན།

1119	(2)སཱ་ཙཱ	འཕྲིང་སྟོན་གཅེཀས། དཀྱི་བཅེས་དཀྱེར་སྒོམ་བས་ཆུ་མ་རིན་ཆེན་སྣང་གི་ལྟ་ཁང་བཞིངས། སྐམ་ཨེ་ཤེས་ཆུལ་མཚན་འདས།
1120	(2)ཐུགས་བྱི།	ཆུལ་ཀྱི་གདན་སངར་ཆ་བྱ་རྟ་ར་བ་ཐེབས། རྩོག་མདོ་སྟེའི་སྐས་ཐོགས་མེད་ཀྱགས་པ་འཁྲུངས།
1121	(2)ཐུགས་ཀྱང་།	སེ་སྒྲིལ་བྱ་པ་འཁྲུངས། དཀས་ཐོ་རེན་ཐོ་ཆེས་སྐམ་ཐོ་ཞབས་ཀྱིས་བཅག་སྟེ་དགོན་པ་བཀའ། ཆ་མ་ཞང་བཆོད་འབྱས་ཀྱགས་པ་འཁྲུངས། སྐོར་ཆུང་བ་འདས་བའི་ཡུས་ལ་དེ་རྡ་བས་སྒོང་འཇུག་བྱས།
1122	(2)ཆུ་སྐྱ	རྩོག་ཇོ་འོད་བཙས། མཁས་ཀྱབ་ཁྱུང་ཐོ་རྣལ་འབྱོར་ཀྱིས་ཤངས་ཞྭང་ཤོང་སོགས་དགོན་བཆུ་རྩ་བཆུད་བཀའ། ཀ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་འཁྲུངས།
1123	(2)ཆུ་ཙོས།	ཡུ་རྗེ་ཆ་བའི་འོད་ཟེར་དང་། ཆུལ་སྲས་ཀྱང་ལུང་པ་འཁྲུངས། དཀྱི་བཅེས་ཀྱང་གང་པ་དང་། མི་ལ་རས་པ་འདས། མི་ལའི་རྣམ་གཟར་དུ་ཤེང་ཙོས་ལ་འདས་ཞེས་ཐུགལ་བས་དཔྱད་དགོས། འཁའ་ཞིག་ཀིས་ཀྱ་མ་ཞང་ཚོ་འདིར་འཁྲུངས་པར་བཤད།
1124	(2)ཤིང་འབྲུག	ཐང་རལ་ཀྱི་མ་འོད་ཟེར་འཁྲུངས། རྐྱེང་མ་རྟ་སྟོན་རྩོ་བོ་ཙེ་ཤེས་དང་། རྩོ་བསོད་ཀྱི་ཡབ་རྩོ་འབྱམ་འཁྲུངས། ཞེ་བྱེད་པ་ཀུན་དཁའ་འདས།
1125	(2)ཤིང་སྤྲུལ།	སྒྲིབ་དཔོན་ཙ་ཐྲུ་ཀ་ར་འདས།
1126	(2)མེ་རྟ།	མ་ཅིག་ལབ་སྒྲོན་ཀྱི་སྐས་ཆུལ་བ་དོན་གྱུབ་དང་། མལ་ཀ་བ་ཅན་འཁྲུངས། (བཅུག)
1127	(2)མེ་ལུག	ཁ་ཆེ་བཟ་ཆེན་ཤུག་ཤྲི་འཁྲུངས། སྡང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་སྡང་ཐྲོ་མའི་ཆུལ་རབས་འཞི་ཚུགས། ངོད་འཛོ་གཞོན་ནུ་ཡོན་ཏན་དང་། ཆུལ་བ་རྟེན་ནི་འཁྲུངས།
1128	(2)ས་སྤྲུལ།	དཀྱི་བཅེས་བྱན་དང་། ཐྲིང་རས་པ་བཙས། ཀཆ་པ་དུས་ཀསྐམ་མཁྱེན་པ་ཁམས་ནས་དབུས་སུ་ཕེབས། སོ་ཆུང་དཀྱི་འདུན་འབར་འདས། འཁའ་ཞིག་ཚོ་འདིར་ཏུ་ཚེ་འདས་པར་འདོད།
1129	(2)ས་བྱ།	རྩོག་ཇོ་བསོད་དང་། ཐོགས་མེད་པ་བསམ་འཕྲུབ། ཀཆ་ཀཆ་པ་དཀྱི་བཅེས་སྐྱོ་སྟོན། སྤྲུལ་ཏྲི་དཀྱ་བཅོམ་རྟམས་འཁྲུངས། ཆ་བྱ་རྟ་ར་བ་འདས།
1130	(2)ཐུགས་ཀྱི།	ཆུལ་ཚ་བྱང་ཡེ་ཆུལ་ཕྱ་ཁང་ཀྱི་ཁུངས་ནས་འཁོད། དཀས་ཀོ་སྐྱབ་པ་ཅེས་རབ་བྱང་ཆུབ་འཁྲུངས། སྤྱབས་ཆོས་འབར་འདས།
1131	(2)ཐུགས་ཙན	དཀྱི་བཅེས་ཤ་ཚོ་སྐང་པ། ཆུ་འདུལ་འཛིན། དཀྱི་བཅེས་རྡོལ་པ། ཡ་གད་པ་རྟམས་འདས། ཙན་མོ་གྱུ་པ་མདོ་སྐད་ཅས་དབུས་སུ་བྱོན།

1132	(2)ཆུ་ཀྱི།	ཞུ་དམར་བ་ཆུལ་ཁྲིམས་དཔལ་འདས། ས་སྐྱ་པ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་འཕྲུངས་པར་འདོད་པའང་ཡོད།
1133	(2)ཆུ་ཐུང་།	རྩོག་སྟོན་ཆུང་དབང་མོ་དང་། ཞུ་དམར་བ་ནམ་མཁའ་བོད་གཏིས་འཕྲུངས།
1134	(2)ཤིང་སྐ་	འཇོ་མགོན་སངས་ཆུས་ཡེ་ཤེས་འཕྲུངས། གསང་བདག་རྒྱུ་ཕུག་པ་དང་། ཞང་སྟོན་ཆོས་འབར་གཤེགས། སྐམ་པོ་བ་མཁན་པོ་འདུལ་འཛིན་འཕྲུངས།
1135	(2)ཤིང་ཨོས།	རྩོག་རྩ་བའི་འཕྲུངས། སྐོམ་པ་ཆུལ་ཁྲིམས་སྙིང་པོ་བསྡེན་པར་རྩོགས།
1136	(2)མེ་འབྱུག	
1137	(2)མེ་སྐྱལ།	ཁྲིམ་གཞེར་འོད་ཟེར་སེང་གེ་ཆེན་པོས་ཀམ་ཀམ་ཤྲཱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཏབ།
1138	(2)ས་རྟ།	བྱ་ཡུལ་བ་གཞོན་ནུ་འོད་གཤེགས། ཆུ་མ་དབོན་སྟོན་གཞོན་ནུ་འབྱུང་གནས་དང་རྩོག་བཀུ་ཤེས་ཀྱགས་པ་འཕྲུངས།
1139	(2)ས་ལུག	ཆུལ་ཚ་ཐྲང་ཡེ་གཤེགས། དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་སྐམ་པོ་དང་མཇལ། མཁས་གྲུབ་ཁྲུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་འདོས་རེར་བཞང་འདུག
1140	(2)ལྕགས་སྤྲེལ།	འབྲིང་སྟོན་ཆུལ་ཀྱི་གདན་སར་ཕེབས། བྱང་རྡུ་ཀྱི་འཕྲུངས།
1141	(2)ལྕགས་ཐུ།	ཀ་ར་བ་ཡོན་ཏན་ཀྱགས་གཤེགས།
1142	(2)ཆུ་ཕྱི།	བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་འཕྲུངས་པར་དེབ་སྟོན་ལས་བཤད། སྐྱ་ཡུང་ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བ་འཕྲུངས།
1143	(2)ཆུ་ཕག	འབྲིང་སྟོན་གཤེགས་ནས་ཤིང་ཁྱི་ནས་ཆུ་སྤྲེལ་བར་དམར་ཆེན་པོ་ དབྱར་ཐོག་གཅིག་བཞུགས་པ་མ་གཏོགས་ལོ་དགུར་ཆུལ་ཁྲིམ་ནས་སྟོངས། ཁུ་ཤེར་བརྩོན་གཤེགས། འབྲི་གུང་སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མཁོན་པོ་དང་། རྟོགས་ལྡན་ནམ་མཁའ་འོད་གཏིས་འཕྲུངས།
1144	(2)ཤིང་ཁྱི།	འཁོན་ཕུ་བ་གཤེགས། ཅེར་སྐོམ་ཆུལ་ཁྲིམས་སེང་གེ་དང་། སྐྱེ་བོ་སྐལ་པ་བཅས། ཞིག་པོ་བདུད་རྩི་འཕྲུངས།
1145	(2)ཤིང་ཁྱང་།	རྩོག་རྩ་བསོད། རྩོག་སྟོན་ཆུང་དབང་མོ། རྩོག་རྩ་བའི་རྣམས་འདས།
1146	(2)མེ་སྐྱ	རྩོག་རྩ་འོད་གཤེགས། རྩོག་ཐོགས་མེད་གྲགས་ཀྱི་ཐུས་ཆུལ་ཚར་མོ་འཕྲུངས།
1147	རབ་བྱུང་གསུམ་པ། མེ་ཨོས།	ས་སྐྱའི་རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་ཆུལ་མཚན་དང་། ཞང་གི་སློབ་མ་མཉམ་མེད་ཤྲཱིཀུ་ཡེ་ཤེས་འཕྲུངས།
1148	(3)ས་འབྲུག	ཀུན་ལྡན་རས་པ་འཕྲུངས། ཕྱི་སྟོན་ཆུ་ནག་པ་འདས།
1149	(3)ས་སྤྲེལ།	ཞིག་པོ་བདུད་རྩི་འཕྲུངས། (བརྟག) མ་ཅིག་ཞ་མ་གཤེགས། ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་རབ་དཀྲ་ཐྲང་བར་དེབ་སྟོན་ལས་བཤད།

1150	(3)ལྷག་རྟ།	དབལ་ཆེན་དོད་ཡོ་འབྲངས། དྲག་ཡོ་སྨོམ་ཚུལ་གདད་སར་ཞེབས། རྩོག་ཤེས་རབ་བྱ་མ་འཐུངས། ཞང་དོད་འཛོ་གཤེགས།
1151	(3)ལྷག་ལུག	ཨག་མོ་གྱུ་ཐ་དྲགས་ཡོ་རིན་ཡོ་ཆེ་དང་མཇལ།
1152	(3)ཆུ་ཐྲིལ།	རྩོག་རྡོ་རྗེ་སེང་གེ་འཐུངས། སྐྱོ་ཚོས་ཀྱི་བརྒྱན་འགྱུས་འདུས།
1153	(3)ཆུ་ཐྱ།	དཀྱེ་བཤེས་ཚུལ་འཛགས་ངན་ལམ་པ་ཆུལ་ཡི་གདན་སར་བྱོན། གཏུམ་སྟོན་ཀྱིས་སྐུང་ཐང་བཏྱག། དྲག་ཡོ་རིན་ཡོ་ཆེ་གཤེགས། ཆག་དག་བཅོམ་དང་དབལ་ལྡན་ཆོ་མོ་ཆེ་འཐུངས། དར་མ་དབང་ཕྱུག་གིས་འབའ་རོམ་དགོན་པ་བཏྱག།
1154	(3)ཤིང་ཁྱི།	མཁའ་ཆེན་རྡོ་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིམས་འཐུངས། དྲག་སྨོམ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྟིང་ཡོས་སྟོང་ལུང་མཚུར་དུ་ལྷ་ལུང་གི་དགོན་པ་བཏྱག། (བཏྱག)
1155	(3)ཤིང་ཕག	མཚུར་ལྷ་ལུང་གི་གཞི་བཏྱིང་།
1156	(3)མེ་ཁྱི།	རྩོག་ཐོག་མེད་གཁྲས་པ་གཤེགས།
1157	(3)མེ་གླང་།	རྩོག་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་འཐུངས། ཨག་མོ་གྱུ་པ་ཨ་དམ་པར་མཇལ་ཟེར་ཡང་ལོ་ཆུས་ཨལ་ཆེ་བར་ཨ་དམ་པ་ རབ་ བྱང་ ཁྱི་ མེ་ ཐུར་ འདས་ པར་ བཤད་པས་བཏུག་དགོས།
1158	(3) ས་སྦྲག	ས་ཆེན་ཀུན་སྟིང་དང་། རྩོག་རྗེ་ཚུལ་གཤེགས། ཨག་མོ་གྱུ་པས་གདན་ས་མཐིལ་བཏྱབ། ཉི་འབྱམ་དང་། ལྷ་ལུང་གི་དབང་ཕྱུག་གཉིས་འཐུངས།
1159	(3)ས་ཨོས།	དཀྱེ་བཤེས་ཚུལ་འཛགས་ངན་ལམ་པ་གཤེགས་ནས་ལོ་བཞིར་ ཆུལ་ གྱི་ གདན་ས་སྟོངས། དུས་མཐུན་གྱིས་མཚུར་ཕྱ་ཞབས་ཀྱིས་བཅག རྗེ་བཙུན་ཁྲག་པ་ཆུལ་མཚན་ས་སྐྱའི་གདན་སར་འཁོད། དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས་ཁམས་ཀ་ཤོག་དགོན་པ་བཏྱབ།
1160	(3)ལྷག་འབྲག	དཀྱེ་བཤེས་ལྷག་རི་བ། ཨང་དམིན་པ། སངས་ཆུས་སྨོམ་རྗེན་གཞོན་པ་རྣམས་འཐུངས། དྲག་ཡོ་སྨོམ་ཚུལ་གྱིས་ལྷ་སར་ཞེག་གསོ་ མཛད།
1161	(3) ལྷག་སྐྱེལ།	བྱ་ཡུལ་བའི་སྐྱབ་མ་གཅང་པ་རིན་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྡོ་རྗེ་དང་། རས་ཆུང་པ་གཉིས་གཤེགས། གཅང་པ་ཆུ་རས་འཐུངས།
1162	(3)ཆུ་རྟ།	བཀ་ཆེན་ཀུག་སྤྲེ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞེས་ཀ་ཅིག་ཟེར། རོང་ཁྲིང་གིར་ཆུལ་ཡོ་བཅས། དེ་དུ་བ་འདས།
1163	(3)ཆུ་ལུག	ཀཨ་ཀཨ་ཇོ་སྐས་ཁྲིམ་གཞེར་རིན་ཆེན་ས་ཅོ་དང་། རྟ་སྟོན་ཇོ་བོ་ཨ་ཤེས་འཐུངས།

1164	(3)ཤིང་སྒེལ།	གཉེས་ཆུལ་བ་ཕྱ་ནང་པ་འཐྱངས། ཆུལ་བ་ཁྲུང་ཚང་ཐོད་དམར་བ་ཆུལ་ཀྱི་གདན་སར་ཞེབས། དུས་མཉེན་ཀྱིས་ཁམས་ཐུ་གམ་ཀོ་གནས་གང་བཏབ། ཅབ་ཇོ་སྐས་འདས།
1165	(3)ཤིང་ཐྲ།	མལ་དྲོར་འཚད་གཤི་དགོན་པ་བཏབ། སྐྱ་ཁྲང་ཐང་པ་དང་། ཐྲང་རས་པ་གཉེས་ཀྱིས་ཕག་མོ་ཁྱུ་པ་བསྡེན།
1166	(3)མེ་ཁྱི།	གཏུམ་སྐྱེན་ཆུ་ཁྲོས་ཁྲག་པ་དང་། རྩོག་མདོ་རྡེ་གཉེས་གཅེག་གམ། རོག་བཀྲ་ཤེས་ཁྲག་ཁའི་བྱ་རོག་ཤེས་རབ་འོད་བཅས།
1167	(3)མེ་ཕག	ཞང་བཀྲ་ཤེས་རྡོ་རྡེ་དང་། ཐང་ཆུབ་དགེ་མཇེས་གཉེས་གཅེག་མ། འཕྲོ་ཁྲང་སྐྱབ་བས་ཕག་ཁྱུ་མཐའ་མ།
1168	(3)ས་ཁྱི།	འཇང་དམ་ཙོ་རྡེ་གཅེག་མ། རྟ་སྐྱེན་ཇོ་ཙོ་ཤེ་ཤེས་ཀྱི་གཅུང་དབུས་པ་ཇོ་བསོད་འཐྱངས།
1169	(3)ས་གླང་།	ཆ་པ་ཆོས་མེང་དང་། དཀས་ཙོ་སྒོམ་ཆུལ་གཉེས་གཅེག་མ། གཡའ་བཟང་ཆོས་རྗེ་ཆོས་སྒོན་ལམ་འཐྱངས། བཀ་ཆེན་ཀུཀྱ་ཀྱི་བསྐྱེན་པར་རྗོགས། དུས་མཉེན་ཁྱིས་འདོན་སྤང་ཐུག་བཏབ། སྐལ་ཏི་དགྱ་བཅོམ་བས་སྐྱོང་ཚེ་ཁྲལ་བཏབ།
1170	(3)ལྕགས་སྐྱ	བདེ་གཤེགས་ཕག་ཁྱུ་གཤེགས། ཐུ་མ་ཞང་ཁྱིས་བསྟོ་བ་ཅམ་བྱས་ཀྱང་ཕག་གྱང་གདན་ས་པ་མེད། ཀམ་ཀམ་ཁྲིམ་གཞེར་གཤེགས། སྒོམ་བྱག་པ་བསོད་ནམས་རྡོ་རྗེ་དང་། ཀོ་བྱག་པ་གཉིས་འཐྱངས།
1171	(3)ལྕགས་ཨོས།	ཕག་ཁྱར་གདན་ས་པ་མེད། ཨོལ་ཁྲང་བཏབ། ཁྱེར་སྒོམ་འདས། ཀ་སྒོ་སྒོན་ལམ་འབར་འདས། རོག་ཤེར་ངོད་ཀྱི་གཅུང་ཞེག་ཙོ་རིན་ཆེན་ཤེས་རབ་འཐྱངས།
1172	(3)ཆུ་འབྲུག	ཁ་ཅིག་ཁྲོ་ཕྱ་ལོ་བྱ་འཐྱངས་ཟེར།
1173	(3)ཆུ་སྦྲུལ།	ཁྲོ་ཕྱ་ལོ་སྟ་བ་བྱམས་པ་དཔལ་འཐྱངས། དཀས་ཙོ་སྒོམ་ཆུང་ཤེས་རབ་ཐང་ཆུབ་གཤེགས། རོག་ཤེས་རབ་སྒ་མ་འདས།
1174	(3)ཤིང་རྟ།	སྐྱབས་ཀ་བ་གཤེགས། རྟེང་མ་བ་ཇོ་འབྱམ་འདས།
1175	(3)ཤིང་ཡུག	ཐུ་འཚད་ཀ་པ་དང་། ཁམས་ཁྱང་པ་གཉིས་གཤེགས། དུས་མཉེན་ཀྱི་སྒྲུབ་མ་ཆོས་རྗེ་སྐང་པ་འཐྱངས། སྒ་མ་ཞང་གིས་ཚལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ། ཆུལ་བ་ཁྲུང་ཚང་ཐོད་དམར་གཤེགས་ནས་ལོ་གསུམ་ཆུལ་ཀྱི་གདན་ས་ མེད། སྐྱན་ཐུ་ཀཀས་པ་འབྱང་གནས་འཐྱངས།

1176	(3)ཤེ་སྒྲིལ།	ཁྲུང་ཚང་བ་ཡི་ཤེས་བྱ་མ་ག་ཤེག་ག། ཁམས་ཐ་དབྱ་སེའི་སྒོ་མ་ཆོས་རྗེ་སྐང་བ་འཁྲུངས།
1177	(3)ཤེ་བྷ།	ཞང་ཤོ་ཏྭ་བ་གྱབ་ཐ་དཔལ་དང་། དྲག་ཙའི་སྒོ་མ་རྣལ་འབྱོར་ཐ་ཆོས་གཡུང་ག་ཤེག་ག། འཕྲི་གུང་སྒོ་ཐ་ཚག་གྱའི་གདན་སར་ཕེབས། འབྱག་དབོན་རས་རྩ་ཆ་སེང་ཀེ་འཁྲུངས།
1178	(3)ས་ཁྱི།	ཁ་ཅིག་ཤོ་འདིར་སྐྱག་ལྷང་བཏབ་ཐར་འདོད།
1179	(3)ས་ ཚག	ཆུལ་བ་ཡེ་གྱག་ས་དམར་བ་ཆུལ་ལྷ་ཁང་ཀི་གདན་སར་ཕེབས། སྒོ་ཐ་ཚས་འཕྲི་གུང་མཐིལ་བཏབ། སྐར་ཐང་ཐ་སངས་ཆུས་སྒོམ་ཐ་འཁྲུངས།
1180	(3)ལྷགས་ཁྱི།	འག་དམ་ཐ་ཆོས་ཀྱིངས་ཐ་འཁྲུངས། ཚག་གྱའི་སྒོ་མ་བག་ཤེས་དཔལ་ཁྱིས་སྐྱག་ལྷང་བཏབ། ཆོས་འབྱུང་མཁས་བའི་དཀར་སྟོན་དུ། འདི་ཤོ་སྒྲུབ་པ་འཛིག་རྟེན་མཁོན་ཙོ་འཕྲི་གུང་དུ་ཕེབས་པར་བཤད།
1181	(3)ལྷགས་སྐང་།	ཁ་ཅིག་སྐྱག་ལྷང་བཏབ་ཟེར།
1182	(3)ཆུ་སྐྱག	ས་ཆེན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་། མིང་ཙའི་སྐས་རྒྱ་ངོད། རྩོག་ཆུལ་ཚར་མོ་རྣམས་གཤེགས། ས་སྐུ་ཐན་ཆེན་དང་། ཀོ་བྷག་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཉིས་འཁྲུངས། སངས་ཆུས་དབོན་སྟོན་ཁྱིས་ཆུ་མ་རིན་ཆེན་སྐང་བཏབ།
1183	(3)ཆུ་ཙོས།	
1184	(3)ཤིང་འབྱག	ཟངས་ཚ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་འཁྲུངས། ལཁ་སྒོན་ཁྱིས་ཀོར་ཐ་གསུམ་ཙའི་ཆོས་བཅུར་གཡའ་རིའི་གཉེར་བཀོན། ལཁ་སྒོན་ཆུ་རྟར་འཁྲུངས་ཙའི་ཁྱ་གསུམ་དང་། ཙོས་ལོར་འཁྲུངས་ཙའི་ཁྱ་དྲུག་གོ།
1185	(3)ཤིང་སྤྲུལ།	དུས་མཉེན་ཁྱིས་གཆ་ལྟ་སྟེང་བཏབ། ལཁ་སྒོན་ཆུ་ལྷག་ལ་འཁྲུངས་ཙའི་ཁྱ་གསུམ་ཙའོ།
1186	(3)མེ་རྟ།	ལྟ་འཁོར་ཙའི་མཚོན་ཙོ། ཁ་རག་གྱག་ཆུལ། སྟེ་མདོ་སྒྲ་ཙའི་སེང་ཀེ་རྣམས་འཁྲུངས། རོག་ཐབ་ཤེས་ཁྱག་ལ་འདས།
1187	(3)མེ་ལུག	ཆུལ་བ་ཡེ་གྱག་ས་དམར་བ་གཤེགས། ལོ་གཅིག་ཆུལ་ཁྱི་གདན་ས་སྟོངས། དབོན་རིན་ཙོ་ཆེ་དང་། གཤ་གཤ་ཞིག་ཙོ་འདུལ་ཁྱ་ཐ་རིན་ཆེན་འཕྱང་གནས། ཆུལ་བ་ལོ་རས་ཐ་དབང་ལྷག་བསྟོན་འགྱས་རྣམས་འཁྲུངས། ཞང་ཤེས་གྱང་ཐང་བཏབ་དས་ལྟ་ཆེན་བཞིངས། དབོན་ཤེས་རབ་འཕྱང་གདས་བཅས།

1188	(3)ས་སྒེལ།	སྒོང་རས་བད་མ་ཏོ་རེ་གཤེགས། བྱང་ཀུ་སྐྱེའི་དགོན་པ་བཅུབ། གཙང་པ་ཆུ་རས་ཀྱིས་རོ་སྟོམས་སྐོར་བྱས་པ་ཀོན།
1189	(3)ས་བྱ།	དགེ་བཤེས་ཐུན་ཆུལ་ཀྱི་གདན་ས་ཕེབས། ས་སྒྲིལ་བྱ་པ་གཤེགས། བསམ་སྒོང་པ་འཕྲུངས། ཀན་དུས་མཁྱེན་ཀྱིས་མཚུར་ཕྱ་བཏབ། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་སོག་ཁེའི་ཆུལ་པོ་བྱས།
1190	(3)ཕྱགས་ཁྱི།	སྐྱེང་པ་ལོ་ཏྲ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་གནས་གཤེགས། མངའ་རིས་ཡ་ཚེ་ཆུལ་ཁིམ་ཇོ་ཁར་གསེར་ཐོག་ཕྱབ། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་མན་ངུ་མངའ་བོག་ཏུ་བསྒྲུབ།
1191	(3)ཕྱགས་ཁག	དགེ་བཤེས་ཐུན་གཤེགས་ནས་དགེ་བཤེས་ དེ་འདུལ་ཀྱིས་ཆུལ་ ཕྱ་ ཁང་ གི་གདན་ས་ཁོ་གཅིག་མཇད། བྱ་ཡུལ་བ་ཐོམ་རིན་ཁོ་ཆ་དང་སྐུ་ཁལ་བ་རིན་ཆེན་མཁོན་ཁོ་འཕྲུངས།
1192	(3)ཆུ་ཀྱི།	སྒུ་བས་སྒུ་དགོན་པ་བཅབ། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་སོ་ལོན་མངའ་བོག་ཏུ་བསྒྲུབ། འཆུས་པ་དང་མ་བཙོན་འབྱས་དང་། ཀ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་འདས། ཉང་རལ་ཀྱི་མ་ཏོད་ཅེར་འདས།
1193	(3)ཆུ་ཁྲང་།	ཀམ་ཀམ་པ་དགེ་བཤེས་སྒོ་སྟོན་ཆུལ་ཀྱི་གདན་ས་ཕེབས། རིན་ཁོ་ཆེ་ཁྲང་ལུང་པ། ཁྲ་མ་ཞང་། ཀན་དུས་ཀུན་མཁྱེན་པ་རྣམས་ཀཤེགས། འཕྲོ་མཁོན་ཀཙང་པ་ཆུ་རས་པས་འབྱུག་རៈལུང་ཀྱི་དགོན་པ་བཅབ།
1194	(3)ཤིང་སྟག	ཁྲ་མ་ཞང་ཀྱི་གདན་ས་མཉམ་མེད་ཤྲཱཀྱ་ཡེ་ཤེས་ཕེབས། དཔལ་ལྡན་ཆོས་མི་ཆེ་སྟང་ཐང་ཀྱི་གདན་ས་འཁོད། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་ཆུ་ནག་དབང་དུ་བསྒྲུབ་ཅེར།
1195	(3)ཤིང་ཨོས།	ཁྱོ་ཕྱ་ཆུལ་ཚ་དང་རྐིང་མ་པ་ཡོན་ཏན་གཅུང་གཤེགས། ཁྱོ་ཕྱ་ལོ་ཏྲ་བ་ཐལ་ཁར་བྱོན། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་ཆུ་ལེར་མངའ་བོག་ཏུ་བསྒྲུབ།
1196	(3)མེ་འབྲུག	ཞང་ཀྱི་འབྲུམ་ཀྱི་སྐས་རྩེ་འབེར་འབྲུངས། ཉང་སྟོད་འཇམ་དབྱངས་མཁོན་ཁོ་དང་། དོན་ཡོད་ཏོ་རྗེ་གཉིས་འབྲུངས། ཆོས་འབྱུང་ཕིད་ཀྱི་མཇེས་ཆུན་དུ་ཀན་དུས་མཁྱེན་འདས་པར་བཤད། ཅོར་ཇིང་གིར་ཆུལ་ཁིམ་དན་མཁ་པ་དབང་དུ་བསྒྲུབ།
1197	(3)མེ་སྤྲུལ།	ཁྱོ་ལ་མི་ཏ་གདན་འདེན་དུ་བྱོན།
1198	(3)ས་ཀ།	འབྲི་གུང་ཆོས་རྗེ་དང་། སྐག་ལུང་ཆོས་རྗེ་གཉིས་ཀྱིས་ཨཁ་ཁྱའི་གདན་ས་གཏུག་ལཁ་ཁང་ཆེན་ཁོ་བཞེངས། ་མི་ཏ་ཁོད་དུ་ཕེབས་ནས་ཁྱོ་ཕྱར་ཆུ་བ་

		དྲག་ཅམ་བཞུག་ས། དབུས་པ་རྩ་བསོད་འདས། ཏོར་རྩིང་གིར་ཆུལ་བོས་ཁར་རོད་པ་བྱངས།
1199	(3)ས་ལུག	ཞེག་བོ་བདུད་རྩི། ཐྲལ་སྐོམ་ཆོས་གཡུང་། ཞྭ་དམར་ནམ་མཁའ་འོད་རྣམས་འདས། མི་5་ཇོ་ཀི་ཆུ་གར་དུ་ཕྱིར་ཕེབས།
1200	(3)ལྕགས་སྤྲེལ།	ཀམ་ཀམ་དགེ་བཤེས་སྐྱོ་སྟོན་འདས། དེས་བཤེས་ཆུ་ལྕགས་རི་བ་ཆུལ་ཀྱི་གདན་སར་ཕེབས། ཞྭ་དམར་བཀྲ་ཤིས་ཀྱགས་པ། འབྲག་པ་གཞོན་ནུ་སེང་གེ། སྐམ་བོ་སྟི་སྐོམ་ཆེན་རྣམས་འཁྲུངས། ཁོ་ཕུ་ས་ཐ་བས་བྱང་དྲྭ་ཤྭི་བོད་དུ་གདན་དྲངས། ཀ་ཅིག་མ་ཅིག་ལབ་སྐྱོན་འདུག་རེར། ཏོར་རྩིང་གིར་ཀྱིས་མན་པ་ཀ་གེ་བྱངས།
1201	(3)ལྕགས་བྱ།	མ་ཅིག་ལབ་སྐྱོན་ཆུ་ལུག་ལོང་འཁྲུངས་བའི་ གོ་ དཀུ་ པ་ ས་ འདིར་ གཤེགས་པར་བཞུད་པ་ལེགས།
1202	(3)ཆུ་ཕྱི།	རྩོག་གཅི་བརྩིད་གྱགས་པ་དང་། སྤུན་ཐུ་རིན་ཆེན་ལྷན་གཉིས་འཁྲུངས།
1203	(3)ཆུ་ཕག	དབལ་ཆེན་ཇོད་པོ་གཤེགས། ཆུལ་བ་རིན་ཆེན་ཐོག་དྲུགས་པ། སངས་ཀྱས་ཡར་བྱོན། རོང་པ་ཀ་ལོ་རྣམས་འཁྲུངས།
1204	(3)ཤིང་ཁྱི།	ཀཆ་བཀྲི་འཁྲུངས། ཁ་ཆེ་བཏ་ཆེན་བོད་དུ་བྱོན། ཏོར་རྩིང་གིར་ཀྱིས་ཏོར་ལེགས་དབང་དུ་བསྒྲས།
1205	(3)ཤིང་ཕྱང་།	རྩོག་ཆུལ་པོ་དགའ་འཁྲུངས། ཆུ་འཆིང་དུ་བས་སྟེ་ཐང་བདེ་བ་ཅན་བཏབ། (ར་བ་སྟོད་དགོན་པ) འགའ་ཞེག་ཆོས་རྗེ་གཙང་པ་ཆུ་རས་ཡེ་ཤེས་ངོ་རྗེས་འབྱག་དགོན་པ་བཏབ་པར་འདོད།
1206	(3)མེ་སྦྱག	གཡའ་བཟང་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེན་ལམ་ཕྱིས་གཡའ་བཟང་བཏབ། ཁ་ཅིག་ཀཆ་བཀྲི་འཁྲུངས་ཟེར། ཏོར་རྩིང་གིར་བོད་དུ་ཡོང་ནས་མི་ཉག་ཕྱུད་གཞན་ཀུན་བྱངས། འགའ་ཞེག་གིས་ཏོར་རྩིང་གིར་ཆུལ་བོ་ཆུལ་སར་འཁོད་ཟེར།
1207	རབ་བྱུང་བཞི་པ། མི་ཙམ།	ཐ་ར་བ་ཙེ་ཤེས་སེང་གེ་དང་། ཞང་གི་གདན་ས་བ་མཉམ་མེད་ཤྲཱ་ཙེ་ཤེས་གཤེགས། ཁ་ཆེ་བཏ་ཆེན་ཕྱིས་ཐང་བོ་ཆེར་བསྒྲུན་རྩིས་མཛད། སངས་ཀྱས་འདས་ནས་སོ་སྐྱང་དང་བདུན་བཀུ་ལྷ་བཅུ་སོང་། ཏོར་རྩིང་གིར་ཆུལ་བོས་བར་ཐ་གེ་ཆིན་བྱངས་ཟེར།
1208	(4)ས་འབྲུག	བཏ་ཆེན་ཤྲཱ་ཤྲཱི་ར་ཛྙེང་སོགས་ཐུ་བྱོན། སྤུན་ཐ་གཅིག་འཕྱང་ཐག་གྱའི་གདན་སར་ཕེབས། ཤོ་རས་ཀྱི་སྐྱབ་མ་འཛམ་དཔྱངས་མཚོན་བོ་འཁྲུངས། སྐྱབ་དབོན་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཞང་གི་གདན་སར་ཕེབས། ཁ་ཆེ་བཏ་ཆེན་ཀྱི་དྲུང་ཏུ་ས་བཏ་བསྟེན་རྩོགས་མཛད།

1209	(4)ས་སྒྲལ།	ཁ་ཅེ་བཏུ་ཆེན་ཀྱིས་རིན་ཆེན་སྒང་དུ་དབྱར་གནས་མཛད།
1210	(4)ལྷགས་ཏུ།	ཆུ་མ་དབོན་སྟོན་གཤེགས། ཁ་ཅེ་བཏུ་ཆེན་ཀྱིས་ས་སྐྱར་དབྱར་གནས་མཛད། སྟག་ལུང་ཐང་པ་དང་སངས་ཆུས་སྐོམ་པ་གཏིས་གཤེགས། སྐུ་ཨལ་བ་རིན་ཆེན་མགོན་ཀྱིས་སྟག་ལུང་གི་གདན་ས་མཛད། ལྷ་ཕྱུག་མཁར་པ་ཞང་གི་གདན་ས་འཕངས།
1211	(4)ལྷགས་ལུག	གཏུང་དེ་མི་རྟོ་རྗེ་གཤེས་འཕྲུངས། འཕྲོ་མགོན་གཅོང་པ་ཆུ་རས་དང་། མལ་ཀ་བ་གཤེགས།
1212	(4)ཆུ་སྐྱེལ།	གཉེར་སྟོན་ཀུ་རུ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་འཕྲུངས། ཁ་ཅེ་བཏུ་ཆེན་ཀྱིས་ཁྲི་ཕུའི་བྱམས་ཆེན་ལ་རབ་གནས་དང་དབྱར་གནས་མཛད།
1213	(4)ཆུ་བྱ།	རྩིང་མའི་སློབ་དཔོན་ཉི་འབྱམ་གཤེགས། ཆུལ་བ་ཡང་དགོན་པ་འཕྲུངས། དེབ་ཐེར་དུ་ཁ་ཅེ་བཏུ་ཆེན་ཀྱིས་ཐུ་ཅེང་དུ་དབྱར་གནས་མཛད་ནས་ཆུ་གངས་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་པར་བཤད།
1214	(4)ཤིང་ཕྱི།	ཀམ་ཀམ་པ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་འཕྲུངས། སངས་ཆུས་འབྱམ་པ་ཞང་གི་གདན་ས་ཕེབས། ཁ་ཅེ་བཏུ་ཆེན་ཁ་ཆེར་བྱོན། ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་སྐུ་བོད་ཟེར་འཕྲུངས།
1215	(4)ཤིང་ཕག	ས་ཆེན་ཆུལ་པོ་འཕྲུངས། སྐལ་ཏེ་དགུ་བཅོམ་དང་། སྐྱལ་སྐུ་སངས་ཆུས་འབྱམ་འདུས།
1216	(4)མེ་ཕྱི།	རྗེ་བཙུན་ཀཏས་པ་ཆུལ་མཚན་གྱིས་བསྟན་རྩིས་མཛད་དེ་གཤེགས། ཆག་དགུ་བཅོམ་པ་འདུས།
1217	(4)མེ་ཁྱང་།	ཡང་དགོན་པ། འབྲི་གུང་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ། ཆུལ་བ་རྟེན་ནེ། ཀུན་ལྡན་རས་པ་རྣམས་གཤེགས། སྟེ་མདོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འཕྲུངས། མཁན་པོ་རྗེ་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྲི་གུང་གི་གདན་ས་ཕེབས།
1218	(4)ས་སྟག	དཀྱི་བཤེས་ཆུ་ལྷགས་རི་བ་དང་། དཀས་པོ་མཁན་པོ་འདུལ་འཛིན་གཏིས་གཤེགས། གཏུང་བཏུ་གཏིས་པ་རིན་ཆེན་རྗེ་རྗེ་འཕྲུངས།
1219	(4)ས་ཤས།	ཐང་སྟོན་ཤེར་སེང་གིས་ཆུལ་ཁྱི་གདན་ས་ཤོ་དྲུག་མཛད། རྗེ་གུ་རྗེ་རྗེ་སེང་གེ་གཤེགས། རྟོར་ཐིང་གིར་ཆུལ་པོ་ཆུལ་སར་འཁོད་ནས་ཀྱང་ཡ་ཤིས་ཡང་ཆུང་བསྐྱོད་བྱས་ཞེས་མཆོ་སྟོན་ཤོ་ཆུས་སུ་གསལ།
1220	(4)ལྷགས་འབྲག	ཀམ་ཀམ་ཁྲོམ་གཞེར་རྩོ་སྐས་རིན་ཆེན་སེང་གེ་གཤེགས། ཁམས་པ་ལྷང་པ་འཕྲུངས།

1221	(4)ཐུགས་སྐྱེལ།	འཕྲི་གྱང་མཁན་པོ་རྡོ་རྗེ་རྩལ་ཁྲིམས་གཤེགས། ཚལ་ཐས་ཀོར་ཡུལ་དུ་དགོན་མཆོག་གི་ཆེ་བ་བཏོན། འདི་ནི་གཅང་པ་དུང་ཁྲར་པ་དབང་ཕྱུག་ཐག་ཤེས་ཡིན། བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཚེས་ལྷགས་བའི་ཟླ་མ་དང་ཀོར་ཚོང་མ་འཕེལ་བ་ཕྱང་བའི་ཐོག་མ་ཡིན།
1222	(4)ཆུ་རྟ།	དབོན་རིན་པོ་ཆེ་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་འཕྲི་གྱང་གི་གདན་སར་ཕེབས། ཀོར་ཡུལ་དུ་དམ་བའི་ཚེས་དང་འགོ་ཚུགས། ཀོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོས་བར་ཐ་ག་ཆེན་བླངས་ཞིས་ཀྱང་ཟེར་གྱིལ་འདུག
1223	(4)ཆུ་ཕྱག	འཕྲལ་ཞིག་རྟྭམ་སེང་གི་དང་། ཚོས་སྐོ་བ་རྡོ་རྗེ་ཡེ་ཤེས། ཚལ་གསེར་ཁང་གང་སྐྱེ་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་བཅས་འཕྲུངས།
1224	(4)ཤིང་སྤྲེལ།	སྐས་པ་སྟོན་གཞོན་འཕྲུངས། གཉོས་རྒྱལ་བ་ལྷ་ནང་པ་གཤེགས། སྐུ་ཡལ་བ་རིན་ཆེན་མཚོན་ཀྱིས་སྐྱ་ལུང་ལྷ་ཁང་ཆེན་ཚོ་བཞེངས།
1225	(4)ཤིང་བྱ།	ནེ་རིང་པ་བདེ་ལེགས་རྒྱལ་མཚན་འཕྲུངས། ཁ་ཆེ་བཊ་ཆེན་གཤེགས། ཞང་སྟོན་མ་དབང་རྒྱལ་ཁྱིས་གདན་ས་ལོ་བཅུ་གསུམ་མཛད། ཏི་ཤྲི་ཀུན་དགའ་བློ་གོས་ཀྱིས་བྱང་ངམ་རིང་ཚོས་ཐེ་བཏབ། ལྷ་བློ་གོས་འོད་བཅས། ཁྲི་ཕུ་ལ་ཏོ་བཅས་བའི་དབལ་འདས།
1226	(4)མེ་ཕྱི།	
1227	(4)མེ་ཐག	ཐོག་ཁ་བ་རིན་ཆེན་སེང་གི་འཕྲུངས། མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཀོར་ཁྱིས་བཙོམ། གཙང་པ་དུང་ཁྲང་བས་ཀོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་ལ་ཚོས་བཤད། ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོས་བན་དེ་ཤེད་བསྒྲིད་ཀྱི་འཇའ་ས་ཁྱིན། ཤེས་ཞྭ་རྒྱལ་རབས་རྩོགས། སོག་པའི་ཚེ་རྒྱས་ས་ཀོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་འདས་ཞེས་གསལ།
1228	(4)ས་ཁྱི།	སོག་པའི་ཚེ་རྒྱས་འགར་ཙོ་ཁོ་ཏའི་རྒྱལ་སར་འཁོད་ཟེར།
1229	(4)ས་སྤྲང་།	བྱ་ཡུལ་བ་སངས་རྒྱས་སྐོམ་པ་གཤེགས། སྐམ་པོ་བ་སྟེ་བ་ཇོ་སྲས་འཕྲུངས།
1230	(4)ཐུགས་སྟག	ཏ་སྟོན་ཇོ་བོ་ཡེ་ཤེས་གཤེགས། གྲྭ་ཆེན་ཞུ་རྒྱན་པ་འཕྲུངས།
1231	(4)ཐུགས་ཙོས།	ཇོ་འབེར་གཤེགས། སྟག་ལུང་བཀྲ་ཤིས་ཐྲ་མ་འཕྲུངས། སངས་རྒྱས་སྟེང་ཙོ་ཞང་གི་གདན་སར་ཕེབས།
1232	(4)ཆུ་འབྲག	ལྷ་ལུང་གི་དབང་ཕྱུག་གཤེགས། བྱ་ཡུལ་ཁམས་ལུང་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཇོ་བོ། ཞང་སྟོན་ཚོས་ཐྲ་རྣམས་འཕྲུངས། སྐར་ཁང་གི་ཐོ་མོ་ཆེ་འདས།
1233	(4)ཆུ་སྤྲུལ།	གཡའ་བཟང་པ་གཤེགས་ནས་གདན་སར་ཉི་གནས་ཇོ་སྲས་བཞུགས། རོག་ཤེས་རབ་ཐ་མ་གཤེགས། ཀུ་དུ་ཚོས་དབང་གིས་གནམ་སྐས་བྱག་ནས་གཉིར་བཏོན།

1234	(4)ཤིང་རྟ།	རྩོག་ཀུན་དཀའ་རྩོ་རྩེ་དང་། དབོན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀ་ཤེས་ཀྱང་། སྐུ་སྲ་ཐག་པ་འབྱང་གནས་འབྲི་གང་གི་གདན་སར་ཕེབས། མཁས་གྲུབ་ཤངས་སྟོན་ཚུལ་ཁྲིམས་མཐོན་པོ་འཁྲུངས།
1235	(4)ཤིང་ལུག	འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་དང་། རྩོག་སེང་གེ་སྐུ་གཉིས་འཁྲུངས། ཆུལ་པ་རིན་ཆེན་ཐོག་རྡུགས་པ་ཐུགས་པ་བརྩོན་འགྲུས་ཕག་གྲུའི་གདན་སར་ཕེབས།
1236	(4)མེ་སྦྲུལ།	སྐུ་ཡལ་བ་རིན་ཆེན་མགོན་གཤེགས་ནས་སངས་ཆུས་ཡར་བྱོན་ཤེས་རབ་ཐུ་མ་སྐུགས་ལུང་གི་གདན་སར་ཕེབས། སྒོམ་བདེ་བས་སྐུ་འབྱམ་རྩ་བཞིར་ས། སྐམ་པོ་བ་སྟེ་སྒོམ་ཆེན་པོ་གཤེགས།
1237	(4)མེ་ཐ།	འབྲུག་པ་དབོན་རས་དྲུམ་སེང་གེ་གཤེགས། གཞོན་ནུ་སེང་གེ་གདན་སར་འཁོད། ས་ལེ་བ་ཀུཀུ་རིན་ཆེན་བཅས།
1238	(4)ས་ཡྱི།	ཆུལ་ཀྱི་གདན་ས་སྟོང་། ས་སྐྱ་པ་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཆན་དང་། ཤེ་ཤེས་འབྱུང་གནས། སྡེ་ཁྲག་ཀ་བ་བློ་གྲོས་ཤེ་ཤེས་རྣམས་འཁྲུངས། སངས་ཆུས་གཞོན་ནུ་ཞང་གི་གདན་སར་འཁོད། ཀ་ཅིག་མཆམས་བཅད་པ་བཅས་རེར།
1239	(4)ས་ཕག	ཐང་ཆ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཆན་གཤེགས། འགྲོ་མགོན་ཕྱག་ན་བཅས། འདི་ལོ་ནས་ས་འཁྲི་ཀ་ཚལ་རྣམས་ཀྱིས་ཀོར་ཆུལ་པོ་ སོ་ སོང་ མགོ་ བཏགས་ནས་བཅད་བཟུང་ས་ལྷུལ་ཆགས།
1240	(4)ལྕགས་ཡྱི།	རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་པ་ཤེ་ཤེས། མཆམས་བཅད་པ་ཐུགས་པ་བསོད་ནམས། ཞང་དཀོན་མཆོག་དཔལ་རྣམས་འཁྲུངས། དོར་རྟའི་ཀོར་དམག་གིས་ཆུལ་ལྕ་ཁང་མེར་བསྲེགས་པར་རྩེས་ནུ་འཚོད་ནས་ཞེག་གསོ་བྱས། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ། ཀོར་དམག་གིས་པོ་ཏ་ལའི་ལྕ་ཁང་མེར་བསྲེག་ཆུལ་ཚ་དང་། ཇོ་འབེར་བསད་ཅེས་འབྱུང་།
1241	(4)ལྕགས་ཟྭང་།	དབོན་ཤེར་འབྱུང་གཤེགས། སྐར་ཐང་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཟླ་མ་འདུས་ནས་སངས་ཆུས་སྐྱེམ་པ་གདན་སར་འཁོད།
1242	(4)ཆུ་སྦྲག	གཡའ་བཟང་བའི་ཏེ་གནས་ཇོ་སྐས་གཤེགས། སྟེ་ཐང་ཐུགས་སེང་གེས་བསྟན་རྩིས་མཇད།
1243	(4)ཆུ་ཨོས།	རྩིང་མའི་ཀུབ་ཐོབ་མེ་ཤོང་རྡོ་རྗེ་དང་། ཇོ་ནང་ཀུན་སྤངས་ཐུགས་རྗེ་བརྩོན་འགྲུས། ཇོག་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་བཅས་འཁྲུངས། རྩོག་ལྡན་ཆུལ་པ་དགེ་མཇོས་ཏོད་གཡའ་བཟང་གི་གདན་སར་ཕེབས། ཀོར་ཐི་ཆུལ་པོས་ཚལ་པ་གདན་དྲངས་ཤིང་འཇའ་སྐ་ཅིན།

1244	(4)ཤིང་འབྲུག	སས་སྐྱ་བཏུ་ཆེན་ཉོར་ཡུལ་དུ་ཐྱོན། འཕགས་པ་དང་ཕྱག་ན་གཉིས་ཀྱང་ཞེའམ། རོག་ཤེས་རབ་བོད་འདས།
1245	(4)ཤིང་སྐྱལ།	རོག་ཞིག་པོ་རིན་ཆེན་ཤེས་རབ་འདས།
1246	(4)མེ་དཀ།	རྩོག་སྐོབ་དཔོན་ཆོས་རྗེར་འཕྲུངས། ས་སྐྱ་བཏུ་ཆེན་ལང་རྩེར་ཞེའམ།
1247	(4)མེ་ཡུག	སྟེ་མདོ་སྐྱ་བའི་སེང་གེ་འདས།
1248	(4)ས་སྐྱེལ།	ལོ་ཆུས་ཁག་གཅིག་ཏུ་ཙོ་ཚོ་ཏེའི་འདུས་པ་དང་ཙོ་ཚོ་ཏེའི་བྱ་ཚོ་ཡུག་རྒྱ་བ་དྲུག་ཆུལ་སར་བསྡུད་པར་བཤད། མོང་ཚེལ་ཏན་ཁྱེར་འཁོད། ས་བཏུ་ལ་ཐམས་སད་བྱས། བད་མ་ཙམ་འབྲེལ་རྩལ་འཕྲུངས། ཆོས་འབྱུང་མཁས་བའི་དཀའ་སྡུན་དུ་ཚོ་ཡུག་ལོ་དྲུག་ཆུལ་སར་བསྡུད་པར་བཤད།
1249	(4)ས་བྱ།	དུས་མཉེན་ཀྱི་སྐྱབ་མ་གང་ས་ཆོས་རྗེ་དང་། སྐྱབ་བྱག་པ་བསོད་ནམས་རྗེ་རྗེ་གཉིས་གཅེག་ས།
1250	(4)ལྷག་ཁྱི།	སྐྱན་སྲ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་མཆོད་པ་གྲགས་པ་རིན་ཆེན་དང་། ཞང་དཀོན་མཆོག་དཔལ་གཉིས་འཕྲུངས། ལོ་རས་པ་གཅེག་ས། ཆོས་འབྱུང་མཁས་བའི་དཀར་སྟེན་དུ་ཤེ་འདིར་མོང་ཚེལ་ཏན་ཁྱེར་འཁོད་པར་བཤད། སྤྱར་ཐང་པ་སངས་རྒྱས་སྐྱོབ་པ་འདས།
1251	(4)ལྷག་ཐག	སྤྱི་ལྷང་སངས་རྒྱས་དབོན་གྲགས་པ་དཔལ་དང་ འབྲུག་ པ་ ཀྱི་ མ་ སེང་ གེ་ གཉིས་འཕྲུངས། ཚོ་དན་ཀྱི་སར་ས་བཏུ་གཅེག་ས། ཚོ་དན་རྒྱལ་པོ་འདས་ཟེར།
1252	(4)རྩ་ཀྱི།	སྤྱར་ཐང་པ་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་པ་འཕྲུངས། སྟེ་ཐང་གྲགས་པ་སེང་གེས་བསྤྱན་རྟིས་བརྒྱས། མོང་ཚེལ་ཏན་རྒྱལ་སར་འཁོད། རོར་དམག་བོད་དུ་འབྱོར་ནས་མོན་མཁར་མཚོན་པོ་གདོང་བཙོམ།
1253	(4)རྩ་ཟླང་།	འཕགས་པས་རོར་ཀྱི་ཟླ་མཆོད་མཛད། ས་བཏུ་གཅེག་པའི་གདུང་ངོ་མཚར་ཅན་བྱོན་པ་ལ་རོ་བེ་ལ་སོགས་པ་དད་ནས་འཕགས་པ་ལ་དབང་ཞུས། དགེ་བཤེས་གནས་བཏེན་ཀྱིས་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་ས་ཤོ་བཞི་མཛད།
1254	(4)ཤིང་སྐྱ	ཀམ་ཀམ་ཞིག་པོ་འདུལ་ཀྲ་བ་གཅེག་ས། རྣམ་སྐས་མདུང་དམར་ཅན་ཀྱིས་བསྐལ་བ་ལྷར་ཀམ་བཀྲི་རྒྱ་ནག་དུ་ཐྱོན། འཕགས་པས་བྱང་དུ་སྐྱ་འབྲམ་མཛད།
1255	(4)ཤིང་ཙོས།	སྟེ་ཐང་མཁན་པོ་གྲགས་པ་སེང་གེ་ལས་འཕགས་པ་དགུང་ཤོ་ཉེར་ གཅིག་པ་བསྟེན་པར་རྫོགས། ཀམ་ཀམ་རིན་ཆེན་གཞོན་ནུ་འཕྲུངས། སྐྱབ་ལྷ་གྲགས་འབྱུང་གཅེག་ས། གཅུང་དེ་མོ་འཕྲེ་གུང་ཀི་གདན་སར་འཁོད། ཆོས་ལུང་ཆོགས་པ་བཅུགས།

1256	(4)མེ་འབྱག	བྱ་ཡུལ་ནོམ་རིན་པོ་ཆེ་ཀཱཏིགས། ཀུ་དུ་ཆོས་དབང་གིས་ཆོས་བྱེད་མཁར་ཀང་མ་གཏེར་ནས་བྱངས། ཀཱམ་པཱྀ་ཅོར་ཆུལ་ཐིའི་ཐྲ་མ་མཛད།
1257	(4)མེ་སྦྱུལ།	ཐང་སྟོན་ཤེང་ཀེ་འབྱམ་ཀྱིས་ཆུལ་ཁྲི་གདན་ས་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་མཛད། སྐྱབ་ཡུང་ཆོས་རྗེ་སངས་ཆུས་དབལ་བཟང་པོ་འཕྲུངས། ཀཱམ་པཱྀས་རྒྱལ་ཁྱིས་ཅོར་ཆུལ་པོ་ཆོས་ལ་བཙུད་ཅིང་། ཀུབ་རྟགས་དང་པོ་བསྟན།
1258	(4)ས་རྟ།	འབྲག་པ་ཤེང་ཀེ་རིན་ཆེན་འཕྲུངས། ཆོས་རྗེ་ཆོད་ཚང་པ་མཚོན་པོ་རྡོ་རྗེ་དང་། ཆུལ་བ་ཡང་དགོན་པ་ཀཉིས་ཀཱཏིགས། སྐྱེ་མདོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་འཕྲུངས།
1259	(4)ས་ལུག	ལྷུ་འཚོ་བའི་མཚོན་པོ་ཀཱཏིགས། ནེ་རིང་པ་བདེ་ལེགས་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་རེ་རིང་ཀི་ཀཐུག་ལུགས་ཁང་བཏབ། ཚང་ཚོལ་ཅན་འདས།
1260	(4)ཤུགས་སྦྱུལ།	རྟ་པི་ལི་སེ་ཆེན་ཅན་ཆུལ་སར་འཁོད། འཚོ་མཚོན་འཕགས་པ་མཆོད་གནས་སུ་བསྟེན་ནས་དབང་ཞུས། དབང་ཡོན་དུ་ཁྲི་སྐོང་བཅུ་གསུམ་ཕུལ། དེ་ནས་བཟང་ས་སྐུས་བོད་ཀྱི་ཁྲིད་དབང་བཟུང་། ཀཱམ་པཱྀས་ཅོར་ཡུལ་དུ་གྱབ་རྟགས་ཐེངས་གཉིས་པ་བསྟན། ཇོ་ནང་པ་ཡོན་ཏན་མ་དང་། བསམ་སྒྲིང་པ་སངས་ཆུས་འབྱུང་བ་འཕྲུངས།
1261	(4)ཤུགས་བྱ།	ཀོ་བག་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཏེགས། འབྲག་པ་མཁས་བཙུན་ཆུལ་མཚན་འབྱམ་འཕྲུངས། ཀཱམ་པཱྀས་ཆུལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་ནད་དང་ཞུ་གཅིའི་འཇིགས་པ་ལས་བསྐྱབས་ཏེ་གྱབ་རྟགས་ཐ་མ་བསྟན།
1262	(4)ཆུ་ཁྱི།	བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དབལ་བཞས། ས་སྐྱ་དཔོན་ཆེན་ཀུཀྱ་བཟང་པོས་ས་སྐྱའི་གཞིར་ཐོག་དང་། གཞིར་འབྱམ་བཞེངས། སྐྱབ་ཡུང་ལོ་ཐྲ་བ་ཀུཀྱ་བཟང་པོ་འཕྲུངས།
1263	(4)ཆུ་ཐག	ཀཱམ་པཱྀས་ཉི་གནས་སྟོན་ལ་བཏང་ནས་མཆུང་ཕུར་ལྷ་ཁང་བཞེངས། ཀུན་མཁྱེན་རྒྱལ་ཕྱ་བ་འཕྲུངས།
1264	(4)ཤིང་ཁྱི།	ཆག་ལོ་ཐྲ་བ་ཆོས་རྗེ་དབལ་འདས། སྐན་ཡུང་ཀུ་ད་ཆུ་གར་དུ་ཕེབས། ཀཱམ་པཱྀ་ཆུ་ནག་ནས་བོད་དུ་ལོག ཐྲ་ཡུལ་བ་ཆུལ་ཁྲིམས་སེང་གེ་འཕྲུངས། ཚལ་པ་ཀུཀྱ་འབྱམ་འཕྲུངས། འདི་ལོར་བོད་ཁུལ་དུ་ས་གཙོ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཅོར་སེ་ཆེན་ཆུལ་པོས་མཁར་ཆེན་བཞེ་བཞེངས་འགོ་ཆུགས།
1265	(4)ཤིང་རྟ་།	འཚོ་མཚོན་འཕགས་པ་བོད་དུ་བྱོན། དབོན་ཆེན་ཀུཀྱ་བཟང་པོས་ས་སྐྱའི་ལྷ་ཁང་ཆེན་མོ་བཞེངས་འགོ་ཆུགས།

1266	(4)མེ་སྐྱག	མེ་ཁང་རྡོ་རྫེའི་སྒྲིབ་མ་རྣོང་མ་ཀུ་སྐུ་རྣ་ཁ་དང་། འབྱག་པ་གཞོན་ནུ་སེང་གེ་གཏྱེས་འཁྱུངས། ཁོ་འདིར་ཉོར་དམག་ཀེས་ཅད་ལ་མི་འཆེ་བའི་འཇམ་ལམ་བཏོད་པ་འདུ།
1267	རབ་བྱང་ལྷ་པ། མེ་ཨོས།	སེ་ཆེན་ཉན་ཐོས་ཆུལ་བ་ཐོག་རྡུགས་པ་ལ་འབྱལ་ཨ་ཆ་ བྱས་ དེ་ འབྲི་ གྱང་བའི་ཨོན་བདག་ དུ་གྱུར། འཕྲོ་མགོན་ཐུགས་ན་དང་ཐོག་རྡུགས་པ་གཏྱེས་ཀྱང་གཤེགས། གནུང་བཅུ་གཏྱེས་པ་རིན་ཆེན་རྡོ་རྗེ་ཕག་གྱའི་གདན་སར་ཕེབས། མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་གཤེགས། འཕྲོ་མགོན་འཕགས་པ་སྐར་ཡང་རྒྱ་ཁྲིད་ཆུ་ནག་དུ་ཕེབས།
1268	(5)ས་འབྲག	སྟེ་མདོ་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་དང་། ཕྱག་ནའི་སྐས་རྩམ་པུ་ལ་རབ་ཀྱི་ཏ། སངས་རྒྱས་རྣོས་ཚོམ་པ་གསར་མ་གསུམ་འབྱུངས།
1269	(5)ས་སྐྱལ	རོང་གྲིས་བོད་ལ་མི་འཆེ་བའི་འཇམ་ལམ་བཏོད། ཁ་ཅིག་ཆུལ་བ་ཐོག་དྲུང་པ་གཤེགས་ཟེར། ཁ་ཅིག་དབོན་ཆེན་ཤ་ཀྱ་བཟང་ཐོས་ས་སྐྱའི་ལྷ་ ཁང་ཆེན་མ་བཞེངས་འགོ་ཚུགས་ཟེར། གཉིར་སྟོན་གུ་རུ་ཆོས་དབང་གཤེགས།
1270	(5)ལྷགས་རྟ།	ཁ་ཅིག་ཆུལ་བ་ཐོག་རྡུགས་པ་གཤེགས་ཟེར། འཕྲོ་མགོན་འཕགས་པས་སོག་ཡིག་གསར་བཏོད་བྱས་ཟེར། ས་ཆེན་ཉན་ཐོས་འཕྲོ་མགོན་འཕགས་པར་ཏི་སྤྲེ་གོ་གནས་དང་། འཇའ་སེ། ཤེལ་དམ་ཕུལ།
1271	(5)ལྷགས་ལྷག	ཁ་རག་གཀས་ཆུལ་བ་གཤེགས། རོང་སེ་ཆེན་ཆུལ་ཁོས་ཆུལ་ས་ཐེ་ཅིན་དུ་སྒྲིས། ཆུལ་མིང་བསྒྲུངས། སེ་ཆེན་ཆུལ་ཁོས་མཁར་ཆེན་བཞི་ཤོ་འདིར་གྲུབ། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་གུ་རུ་ཆོས་དབང་འདུས་པར་ བཤད།
1272	(5)ཆུ་སྤྲེལ	སྐྱག་ཡུང་སངས་ཆུས་ཡར་བྱོན་གཤེགས་ནས་མང་ལ་ གུ་ རུ་ སྐྱག་ ཡུང་ གི་གདན་སར་ཕེབས། བྱ་ཡུལ་བ་གཞོན་ནུ་སྒོན་ལས་བཅས།
1273	(5)ཆུ་བྱ།	ཁ་ཅིག་ཤེས་གུ་རུ་ཆོས་དབང་དཔོན་སློབ་གསུམ་པོ་ཉ་ལ་ནས་གཤེགས་ཟེར། སྐྱག་ཡུང་སངས་ཆུས་དཔོན་ཁམས་སུ་བྱོན།
1274	(5)ཤིང་ཁྱི།	ས་སྐྱ་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་གཤེགས། བལ་བོད་མཚམས་སུ་ཐར་པ་སྒྲིང་བཏབ།
1275	(5)ཤིང་ཕག	འཇམ་དབྱངས་སྐྱོ་ཐོས་ཝེང་གེས་མདོ་ཆུད་ཡུང་གསལ་དང་། བསྟན་ རྩིས་ མཛད། ཚེ་ཆུས་ཁ་ཅིག་དུ་ ཚེ་འདིར་ཆོས་སྲིད་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་འགོ་ཚུགས་ཞེས་གསལ། ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་ཤ་ཀྱ་བཟང་ཐོས་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་གསུམ་གྱི་དཔོན་བྱས།

1276	(5)མེ་ཀྱི།	འཕགས་པ་སྒར་ཡང་བོད་དུ་ཕེའས་ནས་གཅང་ཆུ་མིག་རིང་མོར་དགེ་འདུན་ཁྲི་ཕུག་བདུན་ལ་བསྟེན་བཀུར་ཏེ་ཆུ་མིག་ཆོས་འཁོར་མཛད། དཔང་ལོ་ངྷ་བ་ཐོག་བཏུན་པ་འཁྲུངས། སངས་རྒྱས་དབོན་ཀྱིས་རི་བོ་ཆེ་བཏབ།
1277	(5)མེ་གླང་།	ལྷ་རྩེར་ཁང་པ་དང་། གྲུབ་ཆེན་གཁས་པ་བསོད་ནམས་དཔལ་གཉིས་འཁྲུངས། ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་དབོན་ཀྱིས་རི་བོ་ཆེ་བཏབ་ཟེར། ཏོར་རྒྱལ་པོ་ཞ་རོག་ཆེས་གཉན་ལ་ཏོར་དམག་བྱས། ཟངས་ཆེན་པ་བཀྲོངས། སྐྱེ་མདོ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་འདུས།
1278	(5)ས་སྦྲག	རིན་པོ་ཆེ་རྩོར་རིན་པ་འཁྲུངས།
1279	(5)ས་ཨོས།	ས་སྐྱ་པ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་གཤེགས། གཏུང་དེ་མོ་གཤེགས་ནས་ཐོག་ཁ་པ་རིན་ཆེན་སེང་གེ་འཕྲི་གུང་གི་གདུན་ས་ཞེའས། སྒམ་པོ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འཁྲུངས། གཏུང་བྱ་བྱལ་ཨེ་ཤེས་སྐྱ་མ་འཁྲུངས། སུང་སྐྱོ་མའི་རྒྱལ་རབས་རྩོགས།
1280	(5)ལྷགས་འབྱུག	འཁོན་པོ་བར་བས་རྒྱལ་ཀྱི་གདུན་ས་ལོ་དགུ་མཛད། འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ། སངས་རྒྱས་རས་པ། གཏུང་བཏུ་གཉིས་པ་རིན་ཆེན་དོ་རྗེ། རྟོགས་ལྡན་རྒྱལ་བ་སེང་གེ་མཛེས་ངོད་བཞི་གཤེགས། སྐྱ་ལྷང་པ་སངས་རྒྱས་དབོན་ཀྱིས་ཡང་དགོན་བཏབ།
1281	(5)ལྷགས་སྤྲུལ།	རྩོག་གཟེ་བརྩེད་གྲགས་པ་དང་། ནེ་རིང་པ་བདེ་ལེགས་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་གཤེགས། རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཚག་གྱའི་གདན་ས་མཛད། གཡའ་བཟང་གདན་ས་མཁར་ཆུ་བ་ཆོས་བསམ་ངོད་ཕེབས། ཏོར་དམག་གིས་བྱ་རོག་རྩྭང་བཅོམ་ནས་དབོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་བསད། རྒྱམ་པ་ལ་ས་སྐྱའི་གདན་ས་འཁོད།
1282	(5)ཆུ་རྟ།	བྱ་ཡུལ་ཁམས་ལུང་པ་དང་ཞྭ་དམར་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པ་གཉིས་གཤེགས། གྲུབ་ཆེན་ཚེ་རྒྱུན་པས་བསམ་ཡས་སུ་བསྟུན་རྟེས་མཛད། དེབ་ཐེར་དམར་པོར་འདི་ལོ་ས་སྐྱ་པ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་འདས་པར་བཤད། མི་ཉག་སྐ་ལོ་འདས།
1283	(5)ཆུ་ལུག	རྩོག་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཞྭ་དམར་པ་རྟོགས་ལྡན་གྲགས་པ་སེང་གེ་གཉིས་འཁྲུངས། ཀཱཾ་པཱྀ་གཤེགས། ལོ་འདིར་གཙང་སྟོན་ཀྱིས་གདན་ས་མཛད། གཏེར་སྟོན་ཆེན་མོ་ཙོ་མོ་སྐྱབ་མོ་གཤེགས།
1284	(5)ཤིང་སྦྲུལ།	བྱ་ཡུལ་བ་སངས་རྒྱས་སྐྱོམ་པ་ཕྱི་མ། ཀཱཾ་རང་བྱུང་རྩེ་ཞེ། འབྲི་གུང་ཉིར་བརྒྱད་པ། རྩེ་ཞེ་རྒྱལ་པོ་བཞི་འཁྲུངས། རྩོག་རྒྱལ་པོ་དཀའ་གཤེགས། དྲང་ཆེན་སྐྱོབ་ལམ་རྩེ་ཞེ་ བཅས་ པར་ཚལ་ བའི་ དཀར་ ཆག་ལས་ བཤད།

		གདོང་ཐོག་ཁས་གཡུང་སྟོན་རྡོ་རྗེ་དཔལ་འབྱོངས་པར་བཤད།
1285	(5)ཀོང་བྱ།	འབྲི་གུང་ཁས་བྱ་ཡུལ་མེར་བསྒེགས། གཅང་སྟོན་བགྱོངས། ཐོག་ཁ་བར་ཆེན་ཞེང་ཀ་གཤེགས་ནས་མཚམས་བཅད་ཡ་འབྲི་གུང་ཀི་གདན་ས་ཐེབས། ཡར་རྩེ་ཙོ་རྒྱན་སྒྲིང་ཁས་བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྷ་དང་། ཁད་མ་བཀའ་ཐང་བསམ་ཡས་དང་ཤེལ་ཐྲག་ནས་གཏེར་དུ་བཀོན།
1286	(5)མེ་ཕྱི།	ཀམ་ཀམ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གཤེགས། དཔང་ལོ་ངུ་བ་ཆྭ་ཐྲོས་བརྟན་པ་འབྲུངས་ཞེས་ཀ་ཅིག་ཟེར།
1287	(5)མེ་ཁག	ས་སྐྱ་ somཆེ་པུ་ལ་རབ་ཏུ་དང་། འབྱག་པ་རྟི་མ་སེང་ཀེ་གཉིས་གཤེགས། ཆུལ་པ་གཡུང་སྟོན་འབྲུངས་ཞེས་འཛམ་བཞད་བསྟན་རྩིས་སུ་གསལ། སྐྱོ་སྟོན་ཀྱིས་སྣང་ཐང་བཟུང་། ཤར་པ་འཛམ་དབྱངས་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན་ས་སྐྱིའི་ཞིང་འཁོད། འབྲི་གུང་ཁས་སྟོད་ཀོང་ཀྱི་དཔྱང་ཞིད་ནས་ས་སྐྱར་དམག་དྲངས།
1288	(5)ས་ཀྱི།	རིན་ཆེན་ཀུགས་པ་ཡེ་ཤེས་འདུས། མཚམས་བཅད་པ་ཀུགས་པ་བསོད་ནམས་གཤེགས་ནས་ཆོས་སྐྱོ་བ་ངོ་རྩེ་ཡི་ཤེས་འབྲི་གུང་གི་གདན་ས་ཐེབས། སྐུག་ལུང་རདྷ་ཀ་ཏུ་འབྲུངས། ཀུབ་ཐོབ་ཙུ་ཆུན་ཁས་ཀཆ་པ་རང་བྱུང་ངོ་རྩེ་ཀཆ་བཀྲིའི་སྐྱེ་ཁྱིད་དུ་ཅོས་འཛིན་བྱས། འདི་ནི་བོད་ལ་སྐྱལ་སྐུ་ཅོས་འཛིན་བྱེད་ཁས་ཐོག་མ་ཡིན།
1289	(5)ས་སྒང་།	བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆུལ་ཁྲིམ་གདན་ས་ཤེ་བཙོ་བཏུད་མཛད། རིན་ཚེ་གཉིས་མཆོད་པ་ཐག་གྱའི་གདན་ས་ཐེབས། འབྱག་པ་སེང་ཀེ་ཆུལ་ཚེ་འབྲུངས། སུམ་པ་མཁན་ཆེན་ཁྲིས་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་འདས་པར་འདོད།
1290	(5)ཐུགས་སྐྱ	བྱ་སྟོན་རིན་ཚེ་ཆེ་དང་། ཤེའི་ཆུལ་ཟླས་ལེགས་ལྡན་པ། རྗོག་གཟི་བཟླིད་ཆུལ་མཚན་རྣམས་འབྲུངས། ས་སྐྱ་པའི་དམག་ཞིས་འབྲི་གུང་བཙོམ་སྟེ་འབྲི་གུང་སྒྲིང་ཚོག་བྱུང་།
1291	(5)ཐུགས་ཡོས།	སངས་ཆུས་རྗེ་ཙོས་བྱ་ཡུལ་ཞིག་གསོ་མཛད། ཀོར་དམག་དཔུལ་ཀོང་དུ་བྱངས། ཚལ་པ་དགའ་བའི་དཔལ་བ་བཙོན་དུ་བཟུང་། བྱ་ཡུལ་བ་ཆུལ་ཁྲིམས་མཁོན་པོ་དང་། གྲུབ་ཐོབ་ཆོས་འབྱུང་རིན་ཆེན་འབྲུངས།
1292	(5)ཆུ་འབྱག	ཀུན་མཁྱེན་དོལ་པོ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་འབྲུངས། སེ་ཆེན་ཕྱིས་གྲུབ་ཆེན་ཙོ་ཆུན་པ་གདན་བྱངས། ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་སྐུ་འོད་ཟེར་འདས། ཤང་པ་གཤེར་སྒྲིང་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་འབྲུངས།
1293	(5)ཆུ་སྐྱལ།	ཆོས་བཞི་རྣིང་མ་གྲགས་པ་ཆུལ་མཚན་འབྲུངས། ཆོས་སྐྱ་བ་ངོ་རྩེ་ཡེ་ཤེས་

		གཤེགས་ནས་རིན་པོ་ཆེ་རྡོར་རིན་པ་འབྱི་གང་གི་གདན་སར་འཁོད། ཞུ་རྒྱུན་མཚོན་འཛུངས།
1294	(5)ཤིང་རྟ།	མཁའ་པོ་རྩ་ན་བརྩེ་འབྱུངས། སེ་ཆེན་ཉན་འདས་ནས་ཚེལ་རྩོ་ཐུ་རྒྱལ་སར་འཁོད། ཚེལ་རྩོ་ཐུའི་རིང་ལ་སྐར་ཐང་གི་བསྐུན་འགྱུར་བྱུང་།
1295	(5)ཤིང་ལྗགཱ	རྟེང་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞམ་འགྱུབ་རྟོ་རྩེ་དང་། དངུལ་ཆུ་རྒྱལ་སྲས་ཐོགས་མེད་བཟང་པོ་དང་། རྒྱང་མཁན་ཆེན་ངེད་ཅེར་བ་མ་གསུམ་འབྱུངས།
1296	(5)མེ་སྤྲེལ།	སྐྱག་ལྗང་སངས་རྒྱས་དབོན་གཀས་པ་དཔལ་དང་། སྒོམ་པོ་བ་སྟི་རྩོ་སྲས་གཉིས་གཤེགས། འཁའ་ཞིག་སེ་ཆེན་ཉན་འདས་ཅེར།
1297	(5)མེ་བྱ།	མཆུ་ལ་ཀུ་དུ་གཤེགས་ནས་ཆོས་རྩེ་སངས་རྒྱས་དཔལ་བཟང་པོ་སྐྱག་ལྗང་གི་གདན་སར་ཞེབས། སྐྱག་ལྗང་པ་ཞུ་རྒྱན་མཚོན་པོ་རི་བོ་ཆེར་ཞེབས།
1298	(5)ས་ཕྱི།	མཁར་ཆུ་བ་ཆོས་བསམ་ངེད་གཤེགས། རྒྱལ་བ་གཡུང་སྟོན་ཆུ་ནག་ཏུ་སྤྱན་དྲངས། བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་བོད་དུ་ཤོག
1299	(5)ས་ཕག	ས་སྐྱ་པ་ཀྱི་ཀྱེ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་ཚོས་དང་། གཡག་སྟེ་བཀའ་ཆེན་གཉིས་འབྱུངས། གཡའ་བཟང་གི་གདན་སར་སྤྲུར་པ་བདེ་ལེགས་ངེད་ཞེབས།
1300	(5)ལྕགས་ཁྱི།	སྐྱག་ལྗང་ཆོས་རྩེ་རབྟ་ཀ་ར་འབྱུངས།
1301	(5)ལྕགས་རྨང་།	
1302	(5) ཆུ་སྐྱག	ཏཱ་ཞི་ཀུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་དང་། ལོ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་རྩེ་མོ་གཉིས་འབྱུངས།
1303	(5)ཆུ་ཐོས།	བྱབ་ཆེན་ཤེ་ལོང་རྟོ་རྩེ་ཁེ་ཤེས། ཀཱ་ཤ་པ་རང་བྱུང་རྟོ་རྩེས་ལུ་སྒྲིང་བཏབ། འབྲལ་ཞིག་དྲུན་ཤེང་ཁེ་འདས།
1304	(5)ཤིང་འབྲུག	ཞུ་རྒྱན་མཚོན་པོ་རི་བོ་ཆེའི་ཁྲིར་འཁོད།
1305	(5)ཤིང་སྤྲུལ།	བདག་ཆེན་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ་དང་། ཀཱ་ཀཱ་རིན་ཆེན་ཤེང་གི་འབྲུངས།
1306	(5)མེ་རྟ།	བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་ས་སྐྱའི་གདན་སར་ཞེབས།
1307	(5)མེ་ལྗགཱ	ཀུན་སྤང་ལུ་རི་བས་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་ས་ལི་བཙོ་བརྒྱད་མཛད། ཚེལ་རྩོ་ཐུ་འདས།
1308	(5)ས་སྤྲེལ།	རྩོག་ཤིང་གི་ཐྲུ་གཤེགས། བདག་ཆེན་ཀུན་དགའ་ལེགས་བའི་རྒྱལ་མཚན་འབྲུངས། རྟེང་མའི་ཀུན་མཁྱེན་བློ་ཆེན་རབ་འབྱམས་འབྲུངས། སེ་ཆེན་ཀྱི་ཡང་ཚ་ཁྲ་ལྗགཱ་རྒྱལ་པོ་ཁྲིར་འཁོད།
1309	(5)ས་ཐྲ།	ཆོས་རྩེ་དཔལ་བཟང་པོས་རབྟ་ཀུ་དུ་སྐྱག་ལྗང་གི་གདན་སར་བཀོད་ནས་རང་ཉིད་ཀུན་སྤང་མཛད། བྱབ་ཆེན་ཞུ་རྒྱན་པ་དང་མཁས་གྲུབ་ཤངས་སྟོན་

		གཤེགས། ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་དང་། ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་འཛུངས།
1310	(5)ཐུགས་ཀྱི།	ཏི་ཀྲི་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། བཏུ་གཉིས་གསར་མ་བགས་པ་ཤེས་རབ། ཆོས་རྗེ་འབའ་རා། འཇགས་ཆེན་བྱམས་པ་དཔལ་རྣམས་འཛུངས། རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་མཆོད་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་དཔལ་བཟང་པོ་གཉིས་གཤེགས། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་བཞི་རྟིང་མ་ཐག་གྱུའི་གདན་སར་འཁོད། ཉིར་རྒྱལ་ཁྲ་ལུགས་འདས།
1311	(5) ཐུགས་ཁམ	རྗོག་སྐྱོབ་དཔོན་ཆོས་རྗེར་དང་། སྐྱ་ལུང་ཆོས་རྗེ་སངས་རྒྱས་དཔལ་བཟང་པོ་འདས། ཁྲ་ལུགས་ཀྱི་གཙང་པོ་ཙ་དར་བར་པ་ཏ་བྱ་ཡན་དུ་ཁྱིར་འཁོད།
1312	(5)ཆུ་ཀྱི།	བྱ་ལུལ་བ་སངས་རྒྱས་རྗེ་བོ་གཤེགས། ཐུ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་དང་། བདག་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་འཛུངས། སྐྱ་ལུང་ཆོས་རྗེ་ཨེ་ཤེས་ཐུབ་མ་རྒྱ་ཁྱིར་འཁོད།
1313	(5)ཆུ་ཐྲང་།	འབྲུག་པ་སེང་གེ་རིན་ཆེན་གཤེགས་ནས་འབྲུག་པ་སེང་གེ་རྒྱལ་པོ་རྗེ་ལུང་གེ་གདན་སར་འཁོད། རྗེ་ནང་ཀུན་ཐྲངས་འདས་ནས་རྒྱལ་བ་ཨེ་ཤེས་རྗེ་ནང་གི་གདན་སར་འཁོད།
1314	(5)ཤིང་སྐྱ	མཁའ་ཆེན་འཇམ་དཔལ་ཨེ་ཤེས་དང་། འབྲུག་པ་ཀུན་དགའ་སེང་གེ་གཉིས་འཛུངས། དྲང་མཆོ་རས་པས་ཙ་རིའི་གནས་སྐོ་ཕྲེས།
1315	(5)ཤིང་ཨོས།	རིན་པོ་ཆེ་རྗེར་རིའ་པ་གཤེགས་ནས་རྗེ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་འབྱི་ གུང་ གི་ གདན་ སར་འཁོད། ལྷ་ཁང་ཆེན་མོ་བཞེངས། རྗེང་པ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་འདས།
1316	(5)མེ་འབྲུག	སྟེ་མདོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་འདས། དྲང་མཆོ་རས་པས་སེམས་ཁྲིད་སྐོར་གཏེར་ནས་བཏོན།
1317	(5)མེ་སྐྱལ།	ཞང་དཀོན་མཆོག་དཔལ་བ་གཤེགས།
1318	(5)ས་རྟ།	རང་བྱུང་རྗེ་རྗེས་རྟེས་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཇད། ཆོས་རྗེར་བས་སྟིང་ཐིག་རྒྱལ་སྲས་ལེགས་ལྡན་པ་ལ་གཏད།
1319	(5)ས་ལུག	རྗོག་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་གཤེགས། སྨོམ་པོ་བ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེ་འཛུངས།
1320	(5)ལྕགས་སྦྲལ།	ཀུ་རྒྱན་མཚོན་པས་རི་བོ་ཆེའི་གཏུག་ལག་ཁང་བཞེངས་འཚོ་ཚུགས། རྗེ་ནང་གི་གདན་སར་ཇོ་ནང་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་འཁོད། ཉིར་རྒྱལ་པོ་བོ་ཡན་ཐུ་འདས།
1321	(5)ལྕགས་བྱ།	བོ་ཡན་ཐུའི་བྱ་ཀེ་གེན་ཉན་རྒྱལ་སར་འཁོད།

1322	(5)ཆུ་ཕྱི།	བྱ་སྐྱེན་རིན་པོ་ཆེས་བསྟན་ཅིས་མཛད། བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་དང་། ཟ་ར་བ་བདེ་ལེགས་ལོད་གཏིས་གཤེགས། ཏི་ཤྲི་ཀུན་དགའ་རྒྱ་ཚོས་བོད་དུ་སོག
1323	(5)ཆུ་ཤག	བཀྲ་ཤིས་ལོད་གཡའ་བཟང་གདན་སར་ཕེབས། རོར་ཀེ་གེན་འདས། ཡར་རྩེ་ཙོ་ཆུན་བྱིང་པ་འཕྲུངས།
1324	(5)ཤིང་ཕྱི།	བདག་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱ་ཚོས་ཀྱིས་ས་སྐྱེའི་རྒྱ་བྱང་ཁག་བཞིར་བགོས། མཁས་བཙུན་པར་ཤེལ་ཐམ་དང་། བཞི་ཐོག་ཏི་ཤྲི་ལེགས་འབྱུང་སྐུན་ལ་གསེར་ཐམ་དང་། ཉ་ཁང་རྒྱ་བྱང་རྩེ་ཙོ་ཆུ་ལ་སྐུན་ལ་ཤེལ་ཐམ་དང་། རིན་སྐང་དབང་ཀུན་ལེགས་མིང་སྲིང་ལ་གསེར་དམ་གནང་། ཨེ་སྐུན་ཐེ་ཤུར་ཆུལ་སར་འཁོད། དུ་དབེན་རྒྱ་ཚོས་ཆུལ་མཚན་བཅས།
1325	(5)ཤིང་གླང་།	མཁན་ཆེན་ཇྙ་ན་ཐཱ་ཆུལ་གྱི་གདན་སར་ཕེབས། བདག་ཆེན་ནམ་མཁའ་ལེགས་བས་ས་སྐྱའི་གདན་ས་མཛད། འབྲུག་པ་སེང་ཀེ་ཆུལ་པོ་གཤེགས། བདག་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱ་ཚོས་སྐར་ཡང་ཆུལ་པའི་ཐྲ་མར་བྱོན། སངས་ཆུས་སྐྱོན་པ་འདས།
1326	(5)མེ་སྦྱག	སྐྱོ་བྱག་གྲུབ་ཆེན་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་འབྱུངས། བྱ་སྐྱེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཅི་གཞུང་མཁས་པ་དགའ་ཅིད་བཅུམས། སངས་ཆུས་སྐྱོམ་པ་སྐྱེ་མ་བྱ་ཡུལ་ཀྱི་གདན་སར་འཁོད། དོལ་པོ་པ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་ཇོ་ནང་གི་གདན་སར་འཁོད།
1327	རབ་བྱུང་དྲུག་པ། མེ་ཨོས།	ཇོ་ནང་པ་ཨོན་ཏུ་ཆུ་མཆོ། ས་སྐུ་པ་ཀུན་བྱོ་དང་། ཀམ་ཀམ་རིན་ཆེན་གཞོན་ནུ་རྣམས་གཤེགས། བྱ་སྐྱེན་ཀྱིས་རྩིས་གཞུང་མཁས་པ་དགའ་ཅིད་བཅུམས། རི་བོ་ཆེའི་ལྷ་ཁང་གྲྭབ།
1328	(6)ས་འབྲུག	ས་སྐུ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་ཆུལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་བཅུམས། རོར་ཨེ་སྐུན་ཐེ་སྐར་འདས། རིན་འཕགས་དང་ཀོ་ས་པི་ཡང་འདས།
1329	(6)ས་སྦྲུལ	རོར་ཐེ་ཀན་ཐེ་སྐར་འཇའ་ཤ་ཐུ་ཆུལ་སར་འཁོད།
1330	(6)ལྕགས་རྟ།	མཁན་པོ་ཨེ་ཤེས་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་དང་། མཇོ་ར་བ་ཚོང་མ་ཀུགས་པ་རིན་ཆེན་བཅོས།
1331	(6)ལྕགས་ལུག	ཤེའི་ལེགས་ལྡན་དང་། རང་བྱང་བས་སྙིང་ཐིག་རོག་སེར་ལས་བསྒྲུབ། རང་བྱང་བ་རོར་ཡུལ་དུ་བྱོན། བདག་ཆེན་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་འདས། རྗོག་སེང་ཀེ་འབྱམ་ཀྱི་ཁུ་དོན་ཀུབ་དཔལ་བཅོས།
1332	(6)ཆུ་སྦྲུལ	ཇྙ་དབེན་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་མཚན་དང་། སྐུ་བའེ་བ་སེང་ཀེ་ཆུལ་མཚན། ཏི་

		ཀྲིྀ་བསོད་ནམས་བྱོ་གྲོས་རྣམས་འཁྲུངས། འཇའ་ཚ་ཐུ་འདུས་བའི་རྡེས་སུ་རིན་ཆེན་དབལ་གྱིས་རླུ་བ་གཅིག་ཏོར་ཀྱི་ཆུལ་སྤིད་བཟང་ནས་འདུས་ཟེར།
1333	(6)ཆུ་ཕྱ།	སྐྱག་ལྗང་ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་དབལ་བཟང་པོ། འབྲི་གུང་དོན་གྲུབ་ཆུལ་པོ། དབལ་ལྡན་ཆུལ་ཁྲིམས་གསུམ་འཁྲུངས། ཏོར་ཐོ་ཀན་ཐུ་ མུར་ཆུལ་སར་འཁོད།
1334	(6)ཤིང་ཁྱི།	མཁས་བཅུན་ཆུལ་མཆན་འབྱམ་གཤེགས། རྗེ་རང་བྱང་པ་རི་བོ་རྩེ་ལྡར་ཐེབས་ཤིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞལ་གཟིགས་པས་བསྐུལ་ནས་བོད་དུ་ཐེབས། མཆིམས་ཀྱི་བཟང་གྲགས་པ་སྟང་ཐང་གི་གདན་སར་འཁོད།
1335	(6)ཤིང་ཕག	འབྲི་གུང་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་དང་། ལྷ་གཁས་པ་འོད་གཉིས་འཁྲུངས། རང་བྱང་བས་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དུ་བསྟན་པ་ཞིག་གསོ་མཛད།
1336	(6)མེ་ཁྱི།	སྒམ་པོ་བ་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་མཆན་དང་། བདག་ཆེན་ཀུན་དགའ་ལེགས་བའི་ཆུལ་མཆན་གཤེགས། དབང་གྲགས་པ་ཆུལ་མཆན་འཁྲུངས།
1337	(6)མེ་གླང་།	ལྷ་རྩང་ཁང་པ་གཤེགས། གཉེར་སྟོན་རིག་འཛིན་ཆོད་ཕྲེམ་དངོས་གྲུབ་ཆུལ་མཆན་གཙང་ངམ་རིང་དུ་འཁྲུངས།
1338	(6)ས་ སྦྲག	སངས་ཆུས་སྨོམ་པ་ཕྱི་མ་གཤེགས། མངའ་རིས་ཨ་ཙིའི་ཆུལ་ཁོ་བསོད་ནམས་ལྡེ་དང་། རྗ་བོ་ཀྱུ་མཚོན་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཁོ་བྱང་ཡུམ་བུ་ཟླ་མཁར་ཉམས་གསོ་མཛད། ས་སྐྱའི་ཏྲི་ཀྲྀ་ཀུན་དགའ་ཆུལ་མཆན་ཕྱིས་ངབ་གནས་མཛད།
1339	(6)ས་ཨོས།	ཀཆ་པ་ངང་བྱང་དོ་རྗེ་ཆུ་ནག་ཏུ་གཤེགས། ངདྲ་ཀ་ངའོ། ངདྲ་ཀ་ སྦྲག་ལྗང་གདན་སར་ཐེབས། བྱབ་ཆེན་སངས་ཆུས་དབལ་དང་། ཏུ་དབེན་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན། ཆོས་རྗེ་སངས་ཆུས་རིན་ཆེན། མཛོ་ ང་པ་བོ་ག་མ་རིན་ཆེན་སེང་གེ་རྣམས་འཁྲུངས།
1340	(6)ལྕགས་འབྲུག	ཀཆ་རོལ་བའི་རྡོ་རྗེ་འཁྲུངས། གཉེར་ཆེན་སངས་ཆུས་གྲིང་པ་འཁྲུངས།
1341	(6)ལྕགས་སྦྲུལ།	བྱ་ཡུལ་ཀྱི་གདན་སར་ཚུལ་ཁྲིམས་མཁྱེན་པོ་འཁོད།
1342	(6)ཆུ་རྟ།	ཀུན་སྤང་ཆེན་པོ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཆན་དང་། སེ་སྤྲིལ་བ་ཀྱུ་བསོད་ནམས་སྡུ་མ་འཁྲུངས། དབང་ལོ་ཀྲྀ་བ་གཤེགས།
1343	(6)ཆུ་ཡུག	རིག་འཛིན་ཀུ་སྣ་ཌ་ཇ་དང་། བདག་ཆེན་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ་གཉིས་གཤེགས། འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་ཆུལ་མཆན་ས་སྐྱའི་གདན་སར་འཁོད།
1344	(6)ཤིང་སྤྲེལ།	ཆུ་སྟོན་པས་བསྟན་ཅིས་མཇད་ཅིང་ཡུང་གི་མངོན་ པ་ སོང་ ནས་ མདོ་ ཁྲིའི་ དུས་ཀྱི་འགོ་བཙམ་པར་འདོད། སྐྱག་ལྗང་ལོ་ཀྲྀ་བ་དང་། འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་ཆུལ་མཆན་འདས། ཟླ་ཆེན་ཀུན་དགའ་ཆུལ་མཆན་འཁྲུངས།

1345	(6)ཤིང་བྱ།	འབྲུག་པ་སྤྲོ་བྱོས་ཟེང་གི་འཁྲངས། ཐུ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་སྐུའི་གཞི་ཐོག་གི་ཁྲིར་འཁོད།
1346	(6)མེ་ཕྱི།	ཀམ་ཀམ་སངས་རྒྱས་འོད་ཟེར་དང་། རྡོ་རྗེ་སྐྱིང་པ་འཁྲངས། ཚལ་པ་དྲང་ཅེན་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེས་དེབ་ཐེར་དམར་པོ་བརྩམས།
1347	(6)མེ་ཕག	ལྷོ་རིན་པོ་ཆེ་ཀྲགས་པ་ཡོན་ཏན་འཁྲངས། འབྲུག་པ་ཀུན་དགའ་ཉིང་གེ་དང་། དྲུང་ཆེན་སྤྲོན་ལམ་རྡོ་རྗེ་འདས། དྲྭ་དབེན་སྤྲོ་བྱོས་རྒྱལ་མཚན་སྐུའི་གདན་སར་འཁོད།
1348	(6)ས་ཕྱི།	
1349	(6)ས་གླང་།	ཏའི་ཞི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་དབུས་གཙང་ལ་དབང་བསྐུར། ཞྭ་དམར་དྲུག་པ་རྗེ་གསལ་ལྡན་ཀྲགས་པ་ཉིད་གེ་གཤེགས། རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་དང་ཞེག་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས་འཁྲངས། ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་བྱ་ཁྲུང་དགོན་བཏབ།
1350	(6)ལྕགས་སྦྱག	རྩིང་མ་བ་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་དབལ་བཟང་པོ། གཡག་ཐྲག་སངས་རྒྱས་དབལ། མཁན་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་བཟང་པ། ཞྭ་དམར་མཁའ་སྤྲིད་དབང་པོ། རྗ་ནང་དུས་འཁོར་བ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་རྣམས་འཁྲངས། ལྷ་བཀྲ་ཤིས་འོད་ཀྱིས་ལྷ་ཀྲགས་པ་འོད་ལ་ གཡའ་ བཟང་ གདན་ ས་ གཏད་ནས་ཀུན་བྱང་མཇད།
1351	(6)ལྕགས་ཨོས།	འབྲི་གུང་ཉིར་བཀྲད་པ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་ནས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འབྲི་གུང་གི་གདན་སར་ཞེབས། འཇགས་ཆེན་བྱམས་པའི་སྐྱབ་མ་གྱུབ་ཐོབ་ཤེར་འབྱུང་པ་འཁྲངས། ཀའི་ཞི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཉིས་ཐང་བཀའ། ཀ་ཅ་ཞིང་ཁམས་འཚོ་བྱེད་བྱས་པའི་ཞིང་པའི་འོས་ལངས་བྱུང་།
1352	(6)རྒྱ་འབྲུག	མཁན་ཆེན་རྡོ་ན་ཐརྡོ་གཤེགས། སེ་སྤྱིལ་པ་བསོད་ནམས་ལྷུན་གྲུབ་འཁྲངས། རྩེད་གང་གི་གདན་སར་འཛམ་དབྱངས་གུ་ཤྲཱི་ཤྲཱུ་རྒྱལ་མཚན་འཁོད། འཁལ་ཞིག་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་འཁྲངས་པར་འདོད།
1353	(6)རྒྱ་སྤྲུལ།	མཁན་ཆེན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ལོ་གཅིག་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་ས་མཛད། ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་འདས། ཀཱམ་པ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ་ཀཱ་ཏྲ་ཏྲུ་བྱང་། བོད་དུ་ས་གཡོ་ཆེན་པོ་བྱུང་།
1354	(6)ཤིང་ཏྲ།	མཁན་པོ་ཨེ་ཤེས་བསོད་ནམས་ཀུ་མཆོ་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་སར་ཞེབས། ཤར་སར་རིན་པོ་ཆེ་འཁྲངས། ཀུ་ཁྲིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ་རྒྱི་ལོ་ 1354 ནས་ 1618 བར་ལོ་ 264 རིང་ཐག་མོ་ཀུ་ཐས་བོད་ཀྱི་ཁྱིད་དབང་བཟང་བར་བཤད་ པ་ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཡང་མཐུན། བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་འཁྲངས།

1355	(6)ཤིང་ལྷག	ཆུལ་ལྟ་ཁང་བློ་གྲོས་སེང་གེ་སོགས་ཀྱིས་མངོན་པའི་ལེའུ་འགྲེ་བཅུམ་པར་འདོད།
1356	(6)མེ་སྤྲིལ།	ཆོས་བཞིའི་གསར་མ་སྒྲུན་ཐུ་གཀས་པ་བྱང་ཆུབ་དང་། རྟོགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་ཆུ་མཆོ་གཉིས་འབྱུངས།
1357	(6)མེ་བྱ།	ཆུལ་བ་སྤྲོ་བཟང་གཀས་པ་སྐུ་འབྱུངས། དུ་སྤྲིང་པ་ཀུག་བསོད་ནམས་དང་། སྒྲུན་ཐུ་བསོད་ནམས་གཀས་པ། སྐར་ཐང་པ་གྲྭ་པ་ཤེས་རབ་རྣམས་འཕྲུངས།
1358	(6)ས་ཕྱི།	གཡག་ཁྱེ་པཉ་ཆེན་ཀྱིས་ཞི་ཤྲཱི་དགོན་པ་བཏབ། ཏི་ཤྲཱི་ཀུན་དགའ་ཆུལ་མཚན་འདས། ཀན་པ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ་ཆུ་ནག་ཏུ་ཕེབས། སོག་ཡིའི་ཅ་ལོག་བྱང་།
1359	(6)ས་ཕག	ཀན་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེའི་དྲུང་དུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དགེ་བསྙེན་མཇད། རྣག་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་དང་། སྐྱ་ལུང་བཀྲ་ཤིས་དབལ་བཀྲེགས་གཉིས་འབྱུངས། གཡག་ཁྱེ་པཉ་ཆེན་ཀྱིས་ཅར་ཞི་ཤྲཱི་བཏབ་ཅེར།
1360	(6)ལྷགས་ཀྱི།	རྣག་བྱང་ཆུབ་དབལ་པ་དང་། འབའ་ར་བའི་སྐྱབ་མ་གཙང་པ་སྐྱ་ཁྲིས་བཟང་པོ་གཉིས་འབྱུངས། ཀན་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱོན། ཆོས་བཞི་སྐྱིང་མ་པ་གྲགས་པ་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། བཅུ་གཉིས་གསར་མ་པ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་ཕག་གྲའི་གདན་སར་ཕེབས།
1361	(6)ལྷགས་སྐང་།	རྩ་མོ་ནང་པ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། སྐྱ་ལུང་ཆོས་རྗེ་རཏྣ་ཀ་ར་གཤེགས་ནས་ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བཟང་སྐྱ་ལུང་གི་གདན་སར་ཕེབས། ཐང་སྟོང་ཆུལ་པོའི་རྣམ་ཐར་ལྟར་ཐང་སྟོང་ཆུལ་པོ་ཁི་འདིར་འཕྲུངས།
1362	(6)ཆུ་སྐྱ	ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་ཀྱིས་རྗེ་ ཙོང་ ཁ་ པ་ ལ་ དབང་ བསྐུར་ ཏེ་ གསང་མཚན་དོན་ཡོད་རྟོ་ཚོས་རྗེ་ནས་གསོལ། ཆོས་རྗེ་རི་མི་འབབ་པ་འབྱུངས། ཏི་ཤྲཱི་བསོད་ནམས་བློ་གྲོས་འདས། ཀུན་མཁྱེན་བློང་ཆེན་པས་ཆོས་འབྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད་བཅུམས།
1363	(6)ཆུ་ཙམ།	རྗེ་ ཙོང་ཁ་པ་དགེ་ཆུལ་བསྐྱམས་ཏེ་ བློ་ བཟང་ གྲགས་པར་ མཚན་ གསོལ། ཀན་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ་བོད་དུ་ཕེབས། སྐོད་ཕྱག་རས་པ་འབྱུངས། རྒྱང་མའི་ཀུན་མཁྱེན་བློང་ཆེན་པ་འདས།
1364	(6)ཤིང་འབྲུག	བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་གཤེགས། ཆུལ་ཚབ་དང་མ་རིན་ཆེན་དང་། འབྲུག་པ་ཡེ་ཤེས་རིན་ཆེན་གཉིས་འབྱུངས།

1365	(6)ཤིང་སྦྲུལ།	ཀཱམ་ཀཱམ་པ་རིན་ཆེན་སེང་ཁྲི་དང་ཤངས་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་གཤེགས། ཀཱམ་ཀཱམ་དོན་གྲུབ་དཔལ་པ་འབྲུངས། ཕྱོ་རང་ཆོས་འབྱུང་དུ་ཏའི་སི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་ཆུལ་མཚན་འདས་སམ་སྦྱམ།
1366	(6)མེ་རྟ།	རྟོགས་ལྡན་བསམ་གཏན་དཔལ་དང་ཙོ་ཆུན་མཁོན་པོ་གཤེགས། ཤེ་ཤེས་དཀོན་མཆོག་ཕྱིང་བཏབ། དྲང་གཞོན་ནུ་བྱང་ཆུབ་དང་། བྱང་སེམས་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་གཉིས་འབྲུངས།
1367	(6)མེ་ལུག	རོང་སྟོན་ཤཱཀྱ་ཆུལ་མཚན་འབྲུངས། སེམས་དཔའ་གཞོན་ནུ་ཆུལ་མཆོག་དང་། རིན་སྤུངས་ནོར་བུ་བཟང་པོས་རོང་བྱམས་ཆེན་དགོན་བཏབ། ཙ་མདོའི་ཚྭ་ཚང་ལྷ་ཁང་བཞེངས།
1368	(6)ས་སྤྲེལ།	ཆོར་ཆུལ་ཐ་མ་ཐོ་ཀན་ཐུ་མུར་ཀྱིས་ཆུལ་ས་ཤོར་ནས་ཆོར་ཡུལ་དུ་བྱོས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་ཐོག་མ་ཆུང་ཡུ་ཆུལ་སར་འཁོད། རྩིས་གཞུང་ཏིན་ཏེད་སྐང་བ་ལས་གསུང་སྟོན་རྗེ་རྗེ་དཔལ་བ་འདས་པར་བཤད།
1369	(6)ས་བྱ།	ཀཱམ་ཀཱམ་སངས་ཆུས་འོད་ཟེར་དང་། ཆུལ་སྤས་ཐོགས་མེད་པ་གཏིས་གཤེགས། འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱི་མིང་ཆུང་ཡུ་ཆུལ་པོས་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ཆུ་ནག་ཏུ་གདན་ངོངས་ཞེས་ཟེར།
1370	(6)ལྕགས་ཕྱི།	བཅུ་གཏིས་གསར་མ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་གཤེགས། དྲང་མཁའ་སྟོང་པ་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་འབྲུངས།
1371	(6)ལྕགས་ཕག	ཆོས་བཞི་གསར་མ་སྤུན་ལྔ་གྲགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཕག་གྲའི་གདན་ས་ཐེབས། འབྲུག་པ་ཤེས་རབ་སེང་ཁེ་དང་། སྒོམ་པོ་བ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གཏིས་འབྲུངས། དྷ་མི་ཏ་བྱང་ཆུབ་ཆུལ་མཚན་འདས།
1372	(6)ཆུ་ཕྱི།	རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་དབུས་སུ་བྱོན་པར་བཅོམ། ཀཱཤ་པས་མིང་ཚོང་མར་འཚམས་འདྲི་ཞུས་ནས། ཏའི་སི་ཏུ་དང་། ཆི་གའི་གུང་གི་ཀོ་གནས་བྱང་ཁྱེ་ཀམ་པས་ཚོང་མར་འབྲེལ་བ་ཕྱེད་པའི་འགོ་རྩོགས། རི་རྩ་བ་ཀྱགས་པ་བཀྲ་ཤིས(རདྷ་ཀ་རའི་གཅུང)འབྲུངས།
1373	(6)ཆུ་གླང་།	རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་མདོ་སྨད་ནས་བཏེགས། སྟོན་འབྲི་གུང་དུ་ཐེབས། དགུན་ཆོས་ལ་སྐྱེ་ཐང་བདེ་བ་ཅན་དུ་ཐར་ཕྱིན་གསན། ཏོར་སྟོན་ནམ་མཁའ་དབལ་བ་འབྲུངས།
1374	(6)ཤིང་སྦྲུག	འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཀྱགས་པ་ཆུལ་མཚན་འབྲུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ས་སྐྱར་ཟླ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་ལ་གསང་ཐུགས་ཀྱི་ཆོས་གསན།
1375	(6)ཤིང་ཨོས།	རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཀུ་སྐོར་མཇད། འགའ་ཞིག་གིས་ཟླ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཤེགས་ཟེར། ཞ་ལུ་བ་ལེགས་པ་ཆུལ་མཚན་དང་། བོ་དོང་

		ཐོག་ལས་རྣམ་ཏྲལ། ཀུ་དབེན་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་རྣམས་འཁྲངས།
1376	(6)མེ་འབྱག	རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཆོས་འཁོར་ཐོག་མ་གནང་། རྒྱིང་མའི་ཐུ་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་བསམ་གྲྭབ་ཀྱི་རྗེ་གཅེག་ལས། བཀུ་ཤེས་དཔལ་བཟོག་སྤྲུལ་ཡུང་གི་གདན་སར་བགོད་ནས་ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བཟང་པོ་ར་ང་ཉིད་ཤེར་ཏོན། དབང་གྲགས་པ་ཏྲལ་མཆན་འདས། ཁ་ཅིག་གཡུང་སྟོན་རྗེ་རྗེ་དཔལ་བ་འདས་ཟེར། ཀུ་དབེན་ཐུ་གོས་ཏྲལ་མཆན་ས་སྐྱའི་གདན་སར་འཁོད།
1377	(6)མེ་སྤྲུལ།	
1378	(6)ས་རྟ།	གཡག་སྟེ་བཏ་ཆེན་གཅེག་ས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ས་སྐྱར་རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་ལ་མངོན་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་གསན། སྡེར་ཐང་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་འཁྲངས།
1379	(6)ས་ཡུག	མཁན་པོ་ཨེ་ཤེས་བསོད་ནམས་ཀུ་མཆོས་ཀུན་སྐང་མཛད་ནས་ཏྲལ་ཀྱི་གདན་སར་ཀུན་སྐང་ཆེན་པོ་བསོད་ནམས་ཏྲལ་མཆན་ཞེབས། སྡུག་ཡུང་ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བཟང་པོ་གཅེག་ས། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ་བཀུ་ཤེས་དཔལ་ལྡན་དང་། ཏྲལ་པ་འཕགས་པ་ལྷ་འཁྲངས།
1380	(6)ལྷག་སྤྲེལ།	མཁན་པོ་ཨེ་ཤེས་བསོད་ནམས་ ཏྲལ་ མཆན་ དང་ ལོ་ ཆེན་ བྱང་ རྟུབ་ རྩེ་ མ་གཅེག་ས། སྤུན་ཐ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ འཁྲངས།
1381	(6)ལྷག་བྱ།	འཇམ་དབྱངས་ཀུན་དགའ་ཏྲལ་མཆན་འཁྲངས།
1382	(6)ཆུ་ཕྱི།	ངར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་ པོ་ དང་ སྡུག་ ཕྱུ་ ཀུ་ སྤྲེ་ དཔལ་ ལྡན་ དོན་ གྲུབ་ འཁྲངས།
1383	(6)ཆུ་ཁག	ཀམ་རོལ་པའི་ རྗེ་ རྗེ་ གཅེག་ས། སྤུན་ ཐ་ དཔལ་ལྡན་ བཟང་ པོ་ དང་ ཀུང་ རྩ་ ཏྲལ་ མཆན་ བཟང་ པོ་ གཉིས་ འཁྲངས།
1384	(6)ཤིང་ཕྱི།	ཀམ་པ་དེ་ བཞིན་ གཅེག་ས་ འཁྲངས། སྡུག་ཡུང་ གི་ མཆོད་ ཁང་ དམར་ པོ་ བཞེངས།
1385	(6)ཤིང་སྤྲང་།	བདུད་ འཛིམས་ ཆོས་ འབྱུང་ སོགས་ ཤོ་ རྩྭ་ ཁག་ གཉིག་ ལྟར་ ན་ ཀམ་ ཀམ་ བརྟེན་ འགྱས་ བཟང་ པོ་ འཁྲངས། མཁས་ གྲུབ་ ཆོས་ རྗེ་ དཀྱི་ ཤེགས་ དཔལ་ བཟང་ པོ་ འཁྲངས།
1386	(6)མེ་ སྡུག	ཆོས་ བཞེ་ གསང་ མ་ གཅེག་ས་ ནས་ ཆོས་ རྗེ་ བསོད་ ནམས་ གྲགས་ པ་ ཁག་ གྲུའི་ གདན་ སར་ ཞེབས། ཆོས་ རྗེ་ ཉིར་ གཉིས་ པ་ འཁྲངས། ཇོ་ ནང་ པ་ ཐུགས་ ལས་ རྣམ་ ཏྲལ་ འདས། དཀའ་ མ་ ཨའི་ དབོན་ པ་ བཅུ། ཨ་ ཞེ་ རྟོགས་ ལྡན་ དང་ ཀུ་ ཙོང་ རྟོགས་ ལྡན་ གཉིས་ འཁྲངས།

1387	རབ་བྱང་བདུན་པ། མེ་ཤོས།	རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་སྨན་སྦ་གྲགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བརྩམས།
1388	(7)ས་འབྲག	སྐུས་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆུལ་མཚན་འཕྲུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་བརྩམས།
1389	(7)ས་སྤུལ	རྗེ་བློ་གྲོས་ཆོས་སྐྱོང་འཕྲུངས། ཁ་ཅིག་ཡིད་བཟང་རྩེ་པ་འཕྲུངས་ཟེར། འདི་ལ་འདྲ་མིན་ཁས་ལེན་བྱང་།
1390	(7)ལྷགས་རྩ།	མཁན་ཆེན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་དང་། འབྲག་པ་བློ་གྲོས་ཤེང་ཀེ་གཉིས་གཤེགས། ཀུན་སྤང་ཆེན་པོ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་པས་ཆུལ་ཀྱི་གདན་ས་དབོན་པོ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་ལ་གཏད་ནས་ཀུན་སྤང་མཛད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་བྱ་མ་དབུ་མ་པ་བསྟེན།
1391	(7)ལྷགས་ལྱག	འབའ་ར་བ་དང་འཇགས་ཆེན་བྱམས་པ་དཔལ་གཉིས་གཤེགས། ཆུལ་ཁྲིམས་ལྱུན་གྱིས་དང་། ས་སྒྲིལ་བྱ་བ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཉིས་འཕྲུངས།
1392	(7)ཆུ་སྒྲིལ	རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་འཇམ་དབྱངས་ཞལ་གཟིགས། འཁོར་དགེ་བ་རྣམས་བཆུད་ཁྲིད་དེ་ཧོར་ཁར་ཕེབས། འབྲག་པ་ཤེས་རབ་ཤེང་ཀེ་གཤེགས། ཡིད་བཟང་རྩེ་པ་གཞོན་ནུ་དཔལ་དང་། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བློ་གྲོས་ཆུལ་མཚན་གཉིས་འཕྲུངས།
1393	(7)ཆུ་བྱ	རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་འོལ་ཁར་ཇིང་ཕྱི་ཞེག་གསོ་མཛད།
1394	(7)ཤིང་ཁྱི	ཀུ་དབེན་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་ས་སྐྱའི་གདན་ས་འཁོད།
1395	(7)ཤིང་ཕག	རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་སྟོ་བག་ཀྱབ་ཆེན་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་བསྟེན། སྐད་བྱང་སེམས་ཆོས་རྗེ་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་དང་། བྱང་བདག་པོ་རྣམ་ཆུལ་གྲགས་བཟང་འཕྲུངས།
1396	(7)མེ་ཁྱི	ཆུལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ཕྱིས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བསྟེན། གཉའ་ཤིའི་ཞང་ཚུགས། གཉེར་ཆེན་སངས་ཆུས་ཐྲིང་པ་འདུས། གཉེར་ཆེན་ཀུན་སྐྱོང་ཐྲིང་པ་འཕྲུངས་སམ་བརྟག ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་རིན་ཆེན་བང་མཛོད་ལྷར་ན་ཐ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་ལོ་འདིར་འདུས།
1397	(7)མེ་ཕྲང་།	སེ་སྒྲིལ་བྱ་བ་རིན་ཆེན་ཤེང་ཀེ་འདུས།
1398	(7)ས་སྦུག	རྩོག་དོན་གྲུབ་དཔལ་གཤེགས། འབྲག་པ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བཟང་དང་། དྭགས་པོ་བརྟ་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་ཆུལ། བདག་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་རྣམས་འཕྲུངས།

1399	(7)ས་ཨོས།	སྣང་ཐང་མཁན་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོག་གྱབ་འབྱངས། དུ་དབེན་ཀུན་དགར་རིན་ཆེན་འདས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་གཉིས་པ་ཧན་ཕྱན་ཁྲིར་འཁོད།
1400	(7)ཕྱགས་འབྲག	འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་དབལ་ལྡན(ཆོ་གོས་སྐས་པ་ཡང་ཟེར)དང་། བཀྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ཀྱིང་པ་བསོད་ནམས་རྣམ་ཆུལ་གཉིས་འབྱངས། དབལ་འཛིན་ཉི་ཧོད་བཟང་པོས་ཚོས་དང་ཚོས་མིན་རྣམ་པར་དབྱེ་ བའི་ རབ་ དུ་ ཟེད་ པ་ བཀྲམས། མཁས་གྱབ་རྗེས་པོ་ དོང་པཀྲ་ཆེན་རྩེད་ཀྱིང་གིས་ཐམ་པར་བྱས། ཡོ་ བྱ་ལྷན་ གྲུབ་དུ་འབྱངས་པའི་ལྟ་ བྱིས་ མཁས་པ་ སྐན་ ཆ་ དོན་ གྱབ་ ཀྱིས་ ཆུ་བཅལ་ཀྱི་རི་ མོ་ གཞིར་བཞག་ཐོག་རིག་ཆུལ་ཀྱི་ལེགས་ཚ་དུ་ མས་ བཆུད་ ཏེ་ རིའི་ བྱིས་ཆུན་གསར་དུ་དང་བ་ ཡོ་ བྱ་ལྷན་ བྱིས་ ཞེས་པ་བྱུང་།
1401	(7)ཕྱགས་སྐྱལ།	ཡོ་ བྱ་གྱབ་ཆེན་ནས་ མཁའ་ ཆུལ་མཚན་ གཤེགས། སྣང་ཐང་ཀི་གདན་ས་ ཀུན་ དགའ་ ཆུལ་མཚན་འདས་ནས་ མཁན་ ཆེན་ གྱབ་པ་ ཤེས་རབ་འཁོད།
1402	(7)ཆུ་ཏྲི།	བ་སོ་ ཆོས་ཀྱི་ ཆུལ་ མཚན་དང་། རྗེ་དཀྲས་ པོ་ སྐྱོ་ གོས་ བཏཀྲ་པ། འདུལ་ ནག་པ་དབལ་ལྡན་ བཟང་ པོ་ གསུམ་འབྱངས། སྐམ་ པོ་ བ་ སངས་ ཆུས་ ཆོས་ ཀྱི་ ཞེང་ གི་ གཤེགས། རྗེ་ ཇོང་ ཁ་ བས་ དུ་ སྐྱིང་ དུ་ ལམ་ རིམ་ ཆེན་ མོ་ བཀྲ་ མས། སྐྱན་ ཐུ་ སྐྱོ་ གོས་ ཆུལ་ མཚན་ འབྱངས།
1403	(7)ཆུ་ ལྷག	སྟག་ ལུང་ ཆོས་ རྗེ་ བྱང་ ཆུབ་ ཆུ་ མཆོ་ དང་། གཉེར་ སྐོན་ རུ་ སྐྱིང་ པ་ གཉིས་ འབྱངས། མིང་ ཆུལ་ རབས་ ཀྱི་ ཆུལ་ པོ་ གསུམ་ པ་ ཡུང་ ཤེ་ ཁྲིར་ འཁོད། རྗེ་ ཇོང་ ཁ་ བས་ བྱང་ ས་ རི་ ཆུལ་ ཁྲིམས་ ལེའུ་ དང་ ཐུ་ མ་ ཕྱ་ བཅུ་ པ། རྩ་ ལྷུང་ བཅུ་ བཞི་ པ་ བཅས་ ཀྱི་ རྣམ་ བཤད་ བཀྲ་ མས།
1404	(7)ཤེང་ སྐྱེལ།	ལྷ་ ཀྱགས་ པ་ ངོད་ གཤེགས་ ནས་ ལྷ་ བསོད་ ནམས་ ངོད་ ཟེར་ གཡར་ བཅང་ ཀི་ གདན་ ས་ ཕེབས། ས་ སྐང་ རྣམ་ ཆུལ་ སྐྱིང་ བཀྲ། ཞང་ ཞུང་ ཚོས་ དབང་ ཀྱགས་ པ་ འབྱངས།
1405	(7)ཤེང་ བྱ།	མཁན་ ཆེན་ གྱབ་ པ་ ཤེས་ རབ་ བཞི་ དྲུང་ དགེ་ འདུན་ གྱབ་ རབ་ ཀུ་ བྱུང་། མཁས་ གྱབ་ རྗེ་ བསྟེན་ པར་ རྗོགས། ཞ་ དམར་ རྐོགས་ ལྷན་ མཁའ་ སྐྱོད་ དབང་ པོ་ གཤེགས། ཚོས་ རྗེ་ བསོད་ ནམས་ ཀྱགས་ པས་ སྐྱན་ ཐུ་ དཔལ་ ལྷན་ བཟང་ པོ་ ལ་ ཐག་ གྱའི་ གདན་ ས་ གཏད། རྗེ་ ཇོང་ ཁ་ བས་ སྐྱགས་ རིམ་ ཆེན་ མོ་ བཀྲ་ མས། སྐྱ་ ཚང་ ཚེ་ ཐུ་ བ་ ཤེས་ རབ་ རིན་ ཆེན་ འབྱངས། གཉེར་ སྐོན་ ངོ་ རྗེ་ སྐྱིང་ པ་ འདས།
1406	(7)མེ་ ཁྱི།	ཞ་ དམར་ ཆོས་ དབལ་ ཡེ་ ཤེས་ འབྱངས།
1407	(7)མེ་ ཐག	ཆོས་ རྗེ་ མཁས་ གྱབ་ པ་ རྗེ་ ཇོང་ ཁ་ པ་ དང་ མཇལ། སྐྱན་ སྐྱ་ དབལ་ ལྷན་ བཟང་ པོ་ གཤེགས། ཀན་ པ་ དུ་ མིང་ གིས་ སྐྱན་ དྲངས། རྗེ་ ཇོང་ ཁ་ བས་ དྲང་

		ཅིས་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ་དང་། རྣ་ཤེའི་དྲིཀ་ཆེན་བརྒྱས།
1408	(7)ས་བྱི།	ཆོས་རྗེ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་དང་། གྲུབ་ཐོབ་ཤེར་འབྱུང་བ་གཤེགས། སྐུན་སྐ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ཨཀ་གྲའི་གདན་སར་ཕེབས། རྗེ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་བོད་འཕྲུངས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་དྷ་མིང་རྒྱལ་པོས་སྐུན་དྲངས། གཉིར་སྤྱོན་རིག་འཛིན་ཆོད་ལྡེའི་གཤེགས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ལྟ་སར་ཞིག་གསོ་བྱས། བདག་ཆེན་ཞུ་ལུ་བ་བསོད་རྒྱལ་འཕྲུངས།
1409	(7)ས་གླང་།	རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ལྟ་ས་སྐོན་ལམ་ཆེན་མོ་དང་། འབྲི་ཀ་རི་བོ་དགའ་ལྡན་བཀྲམ། ཀུན་སྤང་ཆེན་པོ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གཤེགས། སེ་སྐྱིལ་བྱ་བ་དབལ་བཟང་འཕྲུངས། རི་རྩ་གཤགས་པ་བཀྲ་ཤིས་འདས།
1410	(7)ལྷགས་སྐྱ	པཊ་ཆེན་བཟང་པོ་བཀྲ་ཤིས་འཕྲུངས། གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་པའི་དྲུང་ཀུ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་བསྟེན་པར་རྫོགས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་བཤད་རྒྱུད་ལྷ་མོ་བཞེས་ཞུས་དང་། ཨེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་བཅུས། སེ་སྐྱིལ་བྱ་པ་ཀུཀྱ་བསོད་ནམས་སྡ་མ་འདས། རི་བོ་ཆེ་ཆོས་རྗེ་མི་གཡོ་མཐོན་པོ་འཕྲུངས།
1411	(7)ལྷགས་ཙོས།	བྱམས་ཆེན་རབ་འབྱམས་པ་སངས་རྒྱས་འཕེལ་འཕྲུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་རིམ་ལྟ་གསལ་སྒྲིན་བཅུས། འདི་ལོའི་ཟླ་བ་དགུ་བའི་ཆེས་བཅུ་གཅིག་ནས་ཆོས་བཅོ་ལྔ་བར་ས་གཙོས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་།
1412	(7)ཆུ་འབྱག	རྗེ་རིད་མདའ་བ་གཤེགས།
1413	(7)ཆུ་སྦྲུལ།	འབྲུག་ཡེ་ཤེས་རིན་ཆེན་གཤེགས། སེམས་དཔའ་ཟླ་གོས་རྒྱལ་མཚན་འཕྲུངས། ཁ་ཅིག་ཨིད་བཟང་རྩེ་པ་འཕྲུངས་ཟེར།
1414	(7)ཤིང་རྟ།	ལྷོ་རིན་པོ་ཆེ་གཁས་པ་ཡོན་ཏན་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་སྨོན་ལམ་དཔལ་བ་དང་། གཡག་ཕྱག་པ་སངས་རྒྱས་དཔལ་གཏིས་འཕྲུངས། ཙོང་ཁ་པ་དང་དགེ་འདུན་གྲུབ་མཇལ། འགྲེལ་པ་བཞེ་སྨྲགས་བཅུས། ཆེན་པོ་ཟླ་གོས་འཕེལ་བྱིས་རྩེད་ཐང་ལྟ་མཆོད་དགོན་པ་བཀྲ།
1415	(7)ཤིང་ཡུག	ཀཱཤ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གཤེགས། བྱང་སེམས་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་དབུས་སུ་བྱོན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་དགའ་ལྡན་ཡངས་པ་ཅན་བཀྲ། ལམ་རིམ་འབྲིང་པོ་བཅུས།
1416	(7)མེ་སྤྲེལ།	ཀཱཤ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་དང་། སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན། རྟོགས་ལྡན་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ་གསུམ་འཕྲུངས། སྐུན་སྐ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་གཤེགས། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེས་དབལ་ལྡན་འབྲས་སྐུངས་བཀྲ།

1417	(7)མེ་བྱ།	ཀྱམ་ཀྱམ་པ་སྐྱེན་ཐུ་དོན་བྱབ་དཔལ་བས་ཆོས་འབྱུང་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ གསལ་ཁྱེད་བཅོམས། ཆོས་རྗེ་ཉིར་གཉིས་པ་ཡག་གྱའི་གདན་སར་ཞེབས། གཙང་གི་ཁྲུང་པོ་བྱ་བྱལ་དགེ་འདུན་བཟང་པོ་འཁྲུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ ཡངས་པ་ཅན་གྱི་ཉེན་རྣམས་བཞེངས། ཀ་ཅིག་ལོ་འདིར་གཉིར་སྐོན་རང་དྲྭ་ སྒྲིང་པས་ཁྲུང་ཚང་བྱག་ཀི་གཉེར་བཏོན་ཅེར།
1418	(7)ས་ཕྱི།	སྐྱ་ལུང་པ་ངག་དབང་ཀུགས་པ་དཔལ་བཟང་པོ་འཁྲུངས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་ རྗེ་སྐར་ཡང་བོད་དུ་ལོག འཕེལ་པ་བཞི་སྐུགས་པར་དུ་བཀོ་བའི་འགོ་ བཙུམས། ཐུ་ཆེན་ཀུན་དགའ་ཆུལ་མཚན་འདས། མཁན་ཆེན་བསོད་ནམས་ མཆོག་གྱབ་སྐར་ཕང་གདན་སར་འགོད། ཆུལ་ཉི་ཆོས་ཆུལ་རབ་བརྟན་པ་ དང་མཁས་གྱབ་རྗེས་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེ་བཏབ།
1419	(7)ས་ཕག	རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཞི་བར་གཤེགས། ཆུལ་ཚབ་དང་མ་རིན་ཆེན་ཁྲིར་ཞེབས། རྒྱུད་སྡོད་འདེབས་པོ་ཀུན་དགའ་དོན་གྱབ་འཁྲུངས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེས་ ས་རབ་གཞག་ཆེན་སྒྲིང་བཏབ།
1420	(7)ཡུགས་ཁྱི།	ཀུ་དབེན་ཀུ་ཤྲི་ཟླ་ཁྱོས་ཆུལ་མཚན་འདས།
1421	(7)ཡུགས་སྤྲང་།	གསང་སྔགས་མཁར་བཏབ། སྐར་ཕང་པ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་འཁྲུངས། འཇམ་དབྱངས་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་ས་སྐྱའི་ཁྲིར་འཁོད།
1422	(7)རྩ་སྐྱ	ཀྱགས་པ་རིན་ཆེན་གཤེར་ཕེག་པས་བོ་རྟེའི་དགོན་བཏབ།
1423	(7)རྩ་ཨོས།	འབའ་ར་བའི་སྤྲོབ་མ་གཙང་པ་བཀྱ་ཤེས་དཔལ་བརྩེགས། སྤྲོ་ཀྱས་བཟང་ པོ། སྐམ་པོ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱག་རྣམས་གཤེགས། མཁས་གྱབ་རྗེར་བཟང་ ཆུ་མཆོ་འཁྲུངས།
1424	(7)ཤིང་འབྲག	ཆོས་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཆུ་མཆོ་སྐྱ་ལུང་གི་གདན་སར་ཞེབས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་ རྗེ་སྐར་ཡང་ཀྱ་མིང་ཡུང་ལོ་ཆུལ་པོས་གདན་དྲངས། ལོ་སྟོ་བ་བསོད་ནམས་ ཆུ་མཆོ་འཁྲུངས། སྐྱ་ལུང་བཀྱ་ཤེས་དཔལ་བརྩེགས་འདས།
1425	(7)ཤིང་སྤྲུལ།	འབྲག་པ་ནམ་མཁའ་དཔལ་གཤེགས། མཚུར་ཕུ་བས་བྱེད་ རྩིས་ཀྱི་འཕོ་ བཙུམས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བཞི་པ་ཉང་ཞི་ཆུལ་སར་འགོད།
1426	(7)མེ་རྟ།	ཕུ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར་གཤེགས། བྱང་སེམས་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་ཆབ་ མདོར་ཞེབས། བཀ་ཆེན་ནགས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བོད་དུ་ཐོག་མར་འབྱོར། མིང་ ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་ཕུ་པ་ཞོན་ཀེ་ཆུལ་སར་འགོད།
1427	(7)མེ་ལུག	ཤར་བ་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། སྤྱན་སྔ་བསོད་ནམས་འོད་ མཆོག་གཡའ་བཟང་གདན་སར་ཞེབས། རྗེ་དྲུང་ཤེས་རབ་དཔལ་བརྩེགས་དང་།

		གཉལ་སྟོན་དབལ་འབྱོར་ལྟུན་གྱབ་གཉིས་འཁྲངས། མཁས་གྱབ་ཆོས་རྗེ་དང་རང་སྟོན་པ་རྩོད་ཀྱང་བྱུང་། ཆུལ་རྩིའི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོ་བཞེངས།
1428	(7)ས་སྤྲེལ།	རྟོགས་ལྡན་འཇམ་དབལ་ཆུ་མཆོ་གཤེགས། འབྲུག་པ་ཆུལ་དབང་ཆོས་རྗེ། པཊ་ཆེན་ཤྲཱི་མཆོག་ལྡན། སྐྱོ་མདའ་ཆོས་རྗེ་སྐྱོ་ཐོས་བཟང་པོ་གསུམ་འཁྲངས།
1429	(7)ས་བྷ།	འདོར་སྟོན་ཀྱི་བཟང་གྲགས་པ། འཇམ་དབྱངས་དགའ་བའི་རྡོ་ཐོས། ཚོ་པོ་རབ་འབྱམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ། རྩེ་པ་ཤེར་བཟང་བཞི་འཁྲངས། མཚུར་ཕུ་བས་གྱབ་རྩིས་ཀཟའ་གནས་དྲུག་པའི་འགོ་བརྩམས། ངོར་ཀྱན་དགའ་བཟང་པོས་ངོར་ཁེ་ཤེམ་ཆོས་ལྡན་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ།
1430	(7)ལྷགས་ཐྱི།	ཆོས་རྗེ་བྱང་ཆུབ་རྩ་མཆོ་ཀུན་རྒྱང་མཛད་ནས་བཀྲ་ཤིས་དབལ་བོད་སྐྱབ་ཡུང་གཏེར་སྟན་ཟངས་ཁེབས། དགེ་འདུན་གྱབ་ཀྱིས་འཛུག་རྟེག་བརྩམས། སེ་སྤྱིལ་བྱ་བ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་འདས། རི་བོ་ཆེ་མགོན་པོ་ཁེ་ཤེས་འཁྲངས།
1431	(7)ལྷགས་བཀ	སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན་དབལ་བཟང་པོ་གཤེགས། མཁས་གྱབ་རྗེ་ཁྲིར་ཁེབས། ས་སྐྱ་པ་འབྱམ་ཕྱག་གསུམ་པ་འཁྲངས། ལོ་འདིར་ཆུལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་རྒྱར་བཞུགས་མཛད། མཁས་གྱབ་རྗེ་དགའ་ལྡན་ཁྲིར་འགོད།
1432	(7)ཆུ་ཀྱི།	ཆུལ་ཚབ་ཆོས་རྗེ་དང་མ་རིན་ཆེན་གཤེགས། དགེ་འདུན་གྱབ་ཀྱིས་རྣམ་འགྲེལ་རྟེག་ཆུང་བརྩམས། རང་སྐྱེ་ཡས་ཁྱུང་ཚང་བྱག་ནས་གཉེར་དང་པོ་རྣམས་བཏོན།
1433	(7)ཆུ་ཁྱང་།	རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་ཤེས་སྐད་ཆུད་བཅུགས། པཊ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ཨོ་དང་། འཇམ་དབྱངས་ཀུན་དགའ་ཆོས་བཟང་གཉིས་འཁྲངས། མཁའ་སྤྱོད་པ་གཤེགས། དགེ་འདུན་གྱབ་ཀྱིས་རྡ་ཤེའི་རྟེག་མཛད། སྐྱང་གནས་པ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་འདས།
1434	(7)ཤིང་སྦྲག	ཆོས་རྗེ་ཉིར་གཉིས་པ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཤེགས་ནས་ཐག་གྱའི་གདན་ས་ཚེ་རྡེ་ཤུས་སྟོངས། འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། མཁས་གྱབ་རྗེས་དུས་འགོར་འཁྲིལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད་བཅས།
1435	(7)ཤིང་ཨོས།	མཁས་གྱབ་རོང་བཟང་ཆུ་མཆོ་རབ་དུ་བྱུང་། རིན་སྤུངས་རོང་བྱ་བཟང་ཚོས་ཐག་གྱར་ངོ་ཚུས་བྱས་ཏེ་གཞིས་ཀ་བསམ་འགྱུབ་རྡེ་སོགས་གཞུང་ཐལ་ཆེར་ཀྱི་སྒིང་དབང་བཟུང་། འདི་ནས་ཐག་གྱའི་སྒིང་དབང་འཛོར་འགོ་ཚུགས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཁོང་དུ་ཚུད་པའི་ལམ་བར་དུ་འདས། ཀྱན་མཁྱེན་རོང་སྟོན་པས་འཕན་ཚ་ན་ལེན་ཏེ་དགོན་པ་བཏབ།

1436	(7)མེ་འབྱུག	མུས་ཆེན་དགོད་མཆོག་ཆུལ་མཚན་ཀྱིས་སྨག་མོ་སྦྲིང་ཁ་བཏབ། བདག་ཆེན་ཆུ་དཀར་བ་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་དང་། བདག་ཆེན་བློ་གོས་ཆུལ་མཚན་འབྱུངས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་དྲུག་པ་རྟིང་ཐུང་ཆུལ་སར་འཁོད།
1437	(7)མེ་སྦྲུལ།	དགེ་འདུན་གྱབ་ཀྱིས་ཚད་མ་རིགས་ཆུན་མཛད།
1438	(7)ས་རྟ།	མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ཀཱཤེགས། དགེ་འདུན་གྱབ་པ་དབུས་སུ་ཐེབས། འཇམ་དབྱངས་གཞོན་ནུ་འབྱུངས།
1439	(7)ས་ལུག	ཐུར་མཁར་མཉམ་རྩིད་རྗེ་རྗེ་དང་ཆུལ་བ་འཐགས་པ་ལྟ་འབྱུངས།
1440	(7)ལྕགས་སྦྲིལ།	དགེ་འདུན་གྲུབ་ཤེས་རབ་སེང་ཀེ་དང་ལྡན་ངུ་སྤྲས་གཙང་ལ་ཞེབས། དགེ་འདུན་གྱབ་པས་འདུལ་བའི་སྒྲིང་འབྱམ་དང་། སོ་ཐར་ཀྱི་ཉིཀ་བརྒྱས།
1441	(7)ལྕགས་བྱ།	རྩིས་གཞུང་རྩིན་སྐང་ལས་ཞུ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། འབྱུངས་ པར་ཅཀད།
1442	(7)ཆུ་ཕྱི།	བྱང་སེམས་དུ་སྒྲིང་པ་ཤག་བསོད་འདས།
1443	(7)ཆུ་ཁག	ཐོན་པ་མཁས་བཙུན་ཡོན་ཏན་ཆུ་མཆོ་འབྱུངས། དགེ་འདུན་གྱབ་ཀྱིས་བཅའ་ཡིག་ཆེན་མོ་བརྒྱས། ཡིད་བཟང་རྩེ་ཁས་རྩིས་ཀྱི་བསྟུན་བཅོས་འབྱལ་སེལ་བརྒྱས།
1444	(7)ཤིང་ཕྱི།	བྱང་སེམས་ཤེས་རབ་བཟང་པོས་ཆབ་མདོ་བྱམས་པ་སྒྲིང་བཏབ། བདག་ཆེན་བློ་གོས་ཆུལ་མཚན་འབྱུངས། བྱང་སེམས་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ཀཱཤེ། ཞ་ལུའི་རྣམ་ཐར་ལྟར་ན་ལོ་འདིར་ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ་འབྱུངས།
1445	(7)ཤིང་ཁྱི།	སེ་ར་དོན་ཡོད་དཔལ་ལྡན་འབྱུངས། རྗེ་ཤེས་རབ་སེང་ཀེ་དང་ཀུ་ཚོར་རྐོགས་ལྡན་གཤེགས། ཟབ་ཆུད་ཀྱི་ཀདན་ས་ཆུད་ཆེན་སྤྱིན་པ་དཔལ་གྱིས་བསྐྱངས།
1446	(7)མེ་སྦྱག	རྩོག་བྱང་ཆུབ་དཔལ་དང་། ཁན་སྡིང་རིན་པོ་ཆེ་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས། ཆུད་སྟོད་སྐྱབ་དཔོན་ཕྱེ་རི་བ། ལྟ་དབང་དཔལ་འབྱོར་རྣམས་འབྱུངས། རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་འབྱུངས།
1447	རབ་བྱང་བཅུད་པ། མེ་ཕོས།	དགེ་འདུན་གྱབ་པས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་བཏབ། ཀ་ཕྱག་པ་ལྷུན་གྱབ་ཆུ་མཆོས་པད་དཀར་ཞལ་ལུང་མཛད། ཆོར་སྟོན་རྣམ་མཁའ་དཔལ་བ་ཀཱཤེ། ཆག་ལོ་རིན་ཆེན་ཆོས་ཆུལ་འབྱུངས།
1448	(8)ས་འབྱུག	སྟག་ལུང་ཆོས་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཆུ་མཆོ་ཀཱཤེགས། གྱབ་ཆེན་ཐང་སྟོང་ཆུལ་པོས་ལྷེ་དགེ་དགོན་ཆེན་ཀྱི་མངའ་གཞི་ཕྱག་བཏབ།
1449	(8)ས་སྦྲུལ།	འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ་ཀཱཤེགས། ཀུན་མཁྱེན་རོང་སྟོན་ཀཱཤེགས། རྗོ་རིང་

		ཁ་ཀུན་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འཁྲུངས། རབ་འབྱམས་པ་སངས་རྒྱས་འཕེལ་ཞིས་འཕགས་ཡུལ་སྐྱིད་ཚལ་བཏབ། དཀས་པོ་རབ་འབྱམས་པ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་བཅས།
1450	(8)ལྷག་རྟ།	ཞ་ལུ་བ་ལེགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་། གང་ར་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་གཤེར། རྩོ་བོས་ཆོས་སྐྱོང་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། ཤེས་རབ་དང་ལེགས་པའི་རྩོ་བོས་འཁྲུངས། ཙོ་རྒྱན་པདྨ་སྒིང་པ་འཁྲུངས། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བདུན་པ་ཅིང་ཀེ་རྒྱལ་སར་འཁོད།
1451	(8)ལྷག་ལྔ	རྗེ་དྲང་ཀུན་དགའ་དབལ་པ་དང་། སྐམ་པོ་གཁམ་པ་རྒྱལ་མཚན་སྐམ་སྐྱོན་དུ་འབོད་པ་གཏིས་འཁྲུངས། སྐྱེ་ཚེན་དགོན་བཏབ། བོ་དོང་པཉ་ཆེན་ཐུགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་འདོན།
1452	(8)ཆུ་སྦྲེལ།	ཞྭ་དམར་ཆོས་དབལ་ཡེ་ཤེས། སྐུན་ཐ་བསོད་ནམས་ལོད་མརྩེས། མཁས་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོག་གྲུབ་རྣམས་གཤེགས། གཅང་སྐྱེན་རྡེ་རྒྱ་ཀ་འཁྲུངས།
1453	(8)ཆུ་བྱ།	ཀཆ་པ་མཐོང་བ་དོན་ཐ་དང་། ཆོས་རྗེ་རི་མི་འབབ་པ་གཏིས་གཤེགས། ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་གཁམས་པ་དང་ཞལ་ཐ་ནས་དྲན་མི་ཏ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ལོད་ཁེར་རྣམས་འཁྲུངས། པཉ་ཆེན་ནགས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བོད་དུ་བྱོན་པའི་ཐེངས་གཏིས་པ་ཡིན།
1454	(8)ཤིང་ཕྱི།	ཀཆ་ཆོས་ཀཁས་ཆུ་མཆོ་དང་། སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གཏིས་འཁྲུངས། སྐྱེ་གདོང་ཀྱི་སྒིད་ཁྲིར་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ངག་གི་དབང་པོ་ཕེབས། སྐུན་ཐ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་གཡའ་བཟང་གི་གདན་སར་ཕེབས། ཆོས་རྗེ་མི་གཡོ་མཚོན་པོ་འདུས། ཆོས་རྗེ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་འཁྲུངས། ཆོས་རྗེ་མཚོན་པོ་ཡེ་ཤེས་རི་ཁོ་ཆེའི་ཁྲིར་འཁོད།
1455	(8)ཤིང་ཐག	སྐུན་ཐ་ཡོན་ཏན་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་སར་ཕེབས། དཔའ་བོ་ཆོས་དབང་ལྷུན་གྲུབ་འཁྲུངས། འབྲུག་པ་ཀུན་ལེགས་འཁྲུངས།
1456	(8)མེ་ཕྱི།	ཀཆ་འཕྲིན་ལས་པ་འཁྲུངས། ངོར་པ་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་གཤེགས།
1457	(8)མེ་གླང་།	བྱང་ཤེམས་ཆོས་རྗེ་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་གཤེགས། རྗེ་དྲང་ཀུན་དགའ་དབལ་ལྷན་དང་། མཉན་པ་གྲུབ་ཐོབ་གཉིས་སྐུ་འཁྲུངས། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད་པ་ཐེན་ཐུན་ཁྲིར་འཁོད།
1458	(8)ས་སྦྲུག	ཞང་ཞུང་པ་ཆོས་དབང་གཁས་པ་ཆབ་མདའི་ཁྲིར་ཕེབས། རྒྱུད་སྟོང་དབོན་སྐྱབ་ཆོས་ལྷན་སྐྱོས་དང་། གཉུག་ལ་པཉ་ཆེན་དབུས་སྐྱོན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་རྣམས་འཁྲུངས། དཔས་པོ་པཉ་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་གཤེགས།

		དབྱས་སྡོ་བྱང་ནང་འཁྲུག་པྱང་ནས་ཐག་གྱའི་གདན་ས་སྟེ་གདོང་ པས་བཅྱང་ འགོ་ཚུགས། ཀ་ཅིག་གིས་འཛེང་པོ་གཉིར་སྟོན་ཤེས་རབ་ཨོད་ཟེར་འཁྲུངས་ པར་བཤད།
1459	(8)ས་ཡོས།	མཁས་གྲུབ་ཇོར་བཅང་ཆུ་མཚོ་ངོལ་ཁར་ཕེབས།
1460	(8)ལྷགས་འབྱུག	ཆོས་རྗེ་བཀྲ་ཤིས་ཨོད་གཤེགས་ནས་ངག་དབང་ གྲགས་ པ་ དཔལ་ བཟང་ པོ་ སྐུ་ལུང་ཤི་གདན་སར་ཕེབས།
1461	(8)ལྷགས་སྤྲུལ།	སྐུ་ལུང་ཆོས་རྗེ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་རྗེས་མ་འཁྲུངས།
1462	(8)ཆུ་རྟ།	
1463	(8)ཆུ་ལུག	སྤྲོ་གྲོས་ཆོས་སྐྱོང་གཤེགས་ནས་བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་མཚན་དགའ་ ལྡན་ ཀྱི་ཁྲིར་ ཕེབས། མཚུར་སྟོན་ནམ་མཁའ་དཔལ་པ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། བཀྲ་ ཤིས་ལྷུན་ པོར་ བྱམས་ཆེན་གྲུབ།
1464	(8)ཤིང་སྤྲེལ།	བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ པོར་ རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ པས་ བཀའ་འགྱུར་བཞིངས། ཐོན་མི་ ཀུན་དགའ་རྣམ་ཆུལ་ཀྱིས་གོང་དཀར་ཆོས་རྗེའི་དགོན་བཏབ།
1465	(8)ཤིང་བྱ།	ཆུ་མདའ་ ཆོས་ རྗེ་ བྲོག་བཟང་ ཀོས་ སྐྱོ་ མདའ་ བཏབ། མིང་ཆུལ་རབས་ ཀྱི་ཆུལ་ པོ་དཀྱ་ ཚ་ཁྲིང་ ཅུ་ ཆུལ་ སར་འགོད།
1466	(8)མེ་ཕྱི།	སྐམ་ པོ་ བསོད་ནམས་རིན་ ཆེན་ འདས། རྫི་ སྐྱིང་ དགོན་ དང་། ས་རམ་ དགོན་ བཏབ། སྐུ་ཕུ་ཀྱ་ ཀྱི་ དཔལ་ལྡན་ དོན་ གྲུབ་ དང་། ས་ ཆུང་ དཀར་ བཞི་ པ་ འདས། བདག་ ཆེན་ བྲོ་ གྲོས་ ཆུལ་ མཚན་ས་ སྐྱའི་ ཁྲིར་ འགོད།
1467	(8)མེ་ཁྱ	སྐར་ གང་ པ་ ཁྱགས་ པ་ དོན་ གྲུབ་ འདས།
1468	(8)ས་ཀྱི།	རྗེ་ དགེ་ འདུན་ གྲུབ་ པས་ སྟོན་ པའི་ གོས་ སྐུ་ བཞེངས། པཾ་ ཆེན་ ནགས་ ཀྱི་ རིན་ ཆེན་ བལ་ ཡུལ་ དུ་ འདས།
1469	(8)ས་སྤྲང་།	ཞང་ ཞུང་ ཆོས་ དབང་ ཁྱགས་ པ་ འདས། སེ་ རྩ་ རྗེ་ བཙུན་ ཆོས་ ཀྱི་ ཆུལ་ མཚན་ འཁྲུངས། རྒྱས་ ཆེན་ དཀོན་ ཅོག་ ཆུལ་ མཚན་ འདས། རྗེ་ དགེ་ འདུན་ གྲུབ་ པས་ འདུལ་ ཀྱི་ རིན་ ཆེན་ ཕྱིང་ བ་ བརྩམས། ཆེན་ པོ་ ཤག་ མཆོག་ པས་ གསེར་ མདོག་ ཅན་ ཀྱི་ དགོན་ པ་ བཏབ། སྐུ་ ལུང་ ཞབས་ དྲུང་ རྣམ་ ཆུལ་ ཁྱགས་ པ་ འཁྲུངས།
1470	(8)ལྷགས་སྐྱ	དེ་ མོ་ ཐང་ པ་ སེམས་ དཔའ་ ཆེན་ པོ་ སྤྲོ་ གྲོས་ ཆུལ་ མཚན་ གཤེགས།
1471	(8)ལྷགས་ཡོས།	རྗེ་ དྲུང་ ཤེས་ རབ་ དཔལ་ བརྩེགས་ ཆབ་ མདོའི་ ཁྲིར་ ཕེབས། སེམས་ དཔའ་ སྤྲུལ་ སྐུ་ སྤྲོན་ ལམ་ སྤྲོ་ གྲོས་ འཁྲུངས།
1472	(8)ཆུ་འབྲུག	ཐུ་ མི་ ལྷུན་ གྲུབ་ བཀྲ་ ཤིས་ ཀྱི་ གླ་ ནང་ བྱམས་ པ་ སྤྲིང་ བཏབ། . བདག་ ཆེན་

		འཛམ་དབྱངས་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་འདས། སྐྱག་ལྡང་ཆོས་རྗེ་ཁས་ནམས་དཔལ་བཟང་འབྱུངས། སྐར་ཐང་གི་གདན་སར་ཤེས་རབ་ཆུལ་མཚན་འཁོད། ཐུན་ཐུ་ཚོ་གོས་ཆུལ་མཚན་ཆེ་བ་འདས།
1473	(8)ཆུ་སྐྱལ།	རྗེ་བློ་གོས་བསྟན་པ་ཁྲེར་ཕེབས། ཀུ་རུ་ཆོས་སྐྱོང་ཆུ་མཆོ་དང་། ཆོས་རྗེ་ཆུལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་འབྱུངས། ངག་དབང་གྱལས་པ་དཔལ་བཟང་པོས་ཆོས་རྗེ་བཀུ་ཤེས་དཔལ་པ་སྐྱག་ལྡང་གདན་སར་ བཀོད་ནས་ ཀུན་ མཐོང་། ཐུན་ཐུ་དོ་རྗེ་ཆུལ་མཚན་དང་། བ་སོ་ཆོས་རྗེ་གཉིས་གཤེགས། ཚོ་བོ་རབ་འབྱམས་པ་བསོད་ནམས་ སེང་ གེས་དཔུ་ནག་ཐུབ་བསྟན་རྣམ་ཆུལ་ བཏབ།
1474	(8)ཤིང་རྟ།	ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཆུང་སྟོང་ཁུ་ཚང་བཅུགས། རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་གཤེགས། དུས་མི་བཀྲ་ཤིས་འོད་ཟེར་འབྱུངས། བཤད་ཆེན་བཟང་པོ་བཀྲ་ཤིས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདན་སར་འཁོད། རྒྱིང་མ་ཀླུ་ཆུལ་མཚན་འདས།
1475	(8)ཤིང་ལུག	ཆོས་གྲོས་སྐས་པ་གཤེགས། རྒྱང་མངས་བདེ་ཆེན་རྩེའི་སྐུབ་རྟེ་བཏབ། སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་ཀུ་མཆོ་འབྱུངས། བྱམས་པ་ཕྱིང་པ་བསོད་ནམས་རྣམ་ཆུལ་དང་། བྱང་བདག་པོ་རྣམ་ཆུལ་གྲགས་བཟང་། རྒྱང་མཁར་བ་ མཉམ་རྩིད་ དོ་རྗེ་རྣམས་འདས།
1476	(8)མེ་སྐྱལ།	རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་ཀུ་མཆོ་དང་། སྟོང་འཁོར་ཟླ་བ་ཆུལ་མཚན་གཉིས་འབྱུངས། འབྲུག་པ་ཆུལ་དབང་ཆོས་རྗེ་གཤེགས། འགོས་ཤོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་ཕྱིས་དེབ་སྟོད་བརྩམས་འགོ་ཚུགས། གཉེར་སྟོན་རབ་རྟེ་ཕྱིང་པ་འདས། ཚག་ཤི་རིན་ཆེན་ཆོས་ཆུལ་ཕྱིས་དག་ཡིག་ལེ་ཤེའི་གུང་ཁང་བརྩམས།
1477	(8)མེ་ཁྱ།	སྐོ་རྡུམ་པ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པའི་ཐྲོ་ཁྲོས་འབྱུངས།
1478	(8)ས་ཕྱི།	ཐྲོ་ཁྲོས་བསྟན་པ་དང་། བརྩ་ཆེན་བཟང་པོ་བཀྲ་ཤིས་གཉིས་གཤེགས། བརྩ་ཆེན་ལྷང་རིགས་ཀུ་མཆོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདན་སར་ཕེབས། ཚོ་བོ་རབ་འབྱོར་བས་ཀཆ་གྲུབ་ཆེན་གདན་ས་བཏབ། འགར་ཞིག་གི་ས་གཉིར་སྟོན་རབ་རྟེ་ཕྱིང་པ་འདས་ཟེར།
1479	(8)ས་ཞག	འབྲི་གུང་བྱ་པ་ཁའི་དགོན་པ་བཏབ། རྒྱ་མང་ཐུ་བཏང་འབྱུངས། ཀོང་རྩེ་དང་ཐང་རྩེའི་བར་རྩོད་ཕྱིང་ཐུང་།
1480	(8)ལྷུགས་ཕྱི།	ཆོས་རྗེ་སློན་ལམ་དཔལ་པ་ཕྱིར་ཕེབས། རིན་ཐུང་དོན་ཡོད་དོ་རྗེས་སྐོ་གདོང་རྩོང་ལ་དམག་དྲངས་ཏེ་རྩོང་བཏང་།

1481	(8)ལྷག་བྱང་།	འགོས་ཤོ་ཡིད་བཟང་རྩེ་བ་གཤེགས། གཉལ་སྟོན་དབལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་སེ་རའི་ཁྲིར་ཕེབས། སེ་ར་རྩེ་བཙུན་པ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོར་སྐྱབ་གཉིར་ལ་ཞུགས། ཞུ་དམར་བས་གཙང་དམག་དབྱས་སུ་དྲངས།
1482	(8)ཆུ་སྦྲག	རིན་སྤུངས་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་འཕྲུངས། ཁྲིམས་ཁང་ལོ་ངྷ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོ་འདས།
1483	(8)ཆུ་ཤོས།	རྩེ་དྲང་ཀུན་དགའ་རྒྱ་གོས་འཕྲུངས། མཁས་གྲུབ་ནོར་བཟང་ཆུ་མཆོས་དྲི་མེད་བོད་ཆུན་བརྒྱས།
1484	(8)ཤིང་འབྲུག	ཞོ་ཁ་ཀོང་འཕྱང་། ཐག་གྲུམ། ཚལ་སོགས་སྐྱབ་སྟེ་རྟམས་བཏབ།
1485	(8)ཤིང་སྤྲུལ།	བྱམས་ཆེན་རབ་འབྱམས་པ་གཤེགས། ཐང་སྟོང་ཆུལ་ཁིའི་རྟམ་ཐར་ལྷུར་ན་ས་འདིར་ཐང་སྟོང་ཆུལ་ཁི་འདས།
1486	(8)མེ་རྟ།	ཐུགས་རམ་པ་དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་འཕྲུངས། ཆུང་པ་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་གཤེགས། བཤ་ཆེན་ཨེ་ཤེས་རྩེ་ཆོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ཁིའི་གདན་ས་ཞེབས། རྩེ་དགེ་འདུན་ཆུ་མཆོ་རབ་ཏུ་བྱང་།
1487	(8)མེ་ལུག	ཆུལ་པ་འཕགས་པ་ལྷ་གཤེགས། ཆུལ་ཚབ་བཀྲ་ཤིས་རྟམ་ཆུལ་དང་། མངའ་རིས་བཤ་ཆེན་པད་མ་དབང་ཆུལ་འཕྲུངས།
1488	(8)ས་སྦྲིལ།	དགའ་མ་མོའི་གཏུག་ལག་ཁང་བཞེངས། སྒམ་པོ་བསོད་ནམས་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། སྒམ་པོ་བསོད་ནམས་ལྷུན་གྲུབ་འཕྲུངས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བཅུ་པ་ཏུང་ཉི་ཆུལ་སར་འཁོད།
1489	(8)ས་ཀྱ།	ཚོ་བོ་རབ་འབྱམས་པ་གཤེགས། ཞ་ལུ་ས་ངྷ་བ་ཕྱི་མ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་འཕྲུངས། ས་སྐྱ་འབྱམ་ཕྱག་གསུམ་པས་ཀ་ཆོད་གཚོང་ཆོས་ཉེ་བཏབ། ཆོད་ཚང་པ་མཚོན་པོ་རྩ་རྩེ་འཕྲུངས།
1490	(8)ལྷག་ཁྱི།	རྩེ་དབོན་རྒྱ་བཟང་ཉི་མ་ཁྲིར་ཕེབས། མུས་པ་རབ་འབྱམས་པ་ཐུགས་རྩེ་དཔལ་ལྡན་ཡངས་པ་ཅན་བཏབ།
1491	(8)ལྷག་ཐག	རྒྱན་ལམ་དཔལ་ལེགས་བའི་རྒྱ་གོས་དང་། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཀྱ་གོས་ཆུལ་མཚན་གཉིས་གཤེགས། ཆོས་རྩེ་མི་ཉག་རྩོ་རྩེ་བཟང་པོ་འཕྲུངས།
1492	(8)ཆུ་ཁྱི།	རྩེ་དབོན་རྒྱ་བཟང་ཉི་མ་གཤེགས། ས་ར་རྩེ་བཙུན་པ་དབུས་སུ་འབྱོར།
1493	(8)ཆུ་བྱང་།	ཞ་དམར་པས་གདན་ས་མཐིལ་ཁྱི་ཁྲར་བཞེས། གཤེར་མདོག་ནོར་བཟང་ཐས་ཆོས་སྒྲིང་བཏབ། ཆོས་རྩེ་འདན་མ་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་ཁྲིར་ཕེབས། སྐྱ་ཕུ་བ་ཆོས་ཀྱས་བཟང་པོ་དང་། ཆོས་རྩེ་དགེ་འདུན་བསྟན་པ་དང་ཆུས་གཉིས་འཕྲུངས།

1494	(8)ཤིང་སྡུག	ཨེ་ཤེས་རྟེ་ཨོས་གཞས་ཅད་མཉེན་པ་དགེ་འདུན་གྱི་རྣམ་གངར་བརྒྱས། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ཉིས་བཀའ་གདམས་ཆོས་འཁྱང་མཛད།
1495	(8)ཤིང་ཨོས།	རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་གནས་རྣིང་ཀུན་ དགའ་ བདེ་ ལེགས་ ལས་ བརྩེན་པར་རྫོགས། བདག་ཆེན་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཁྱང་པོ་ཀུ་ བྱལ་གཉིས་ གཤེགས། ཨ་འདིར་གཙང་སྨྱེན་ཀྱིས་མི་ལའི་རྣམ་གངར་བརྒྱས། ཁ་ཅིག་རྩོ་ནང་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་འཁྱངས་པར་འདོད།
1496	(8)མེ་འབྱུག	གནས་རྣིང་པ་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་གཤེགས། ཅ་རེ་གསར་མ་བཀྲ་ཤིས་རྩང་གི་གནས་སྐོ་ཕྱེ།
1497	(8)མེ་སྤྲུལ།	རྟེ་དྲང་མེ་གཡོ་སྟེང་ཨོ་དང་། ཁྲི་པ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་ཨ་གཉིས་འཁྱངས།
1498	(8)ས་རྟ།	ཁྲི་པ་ཨེ་ཤེས་བཟང་ཨོ་གཤེགས། འདི་ནས་ཤོ་བཏུ་དཀྱེར་རིང་ལྷ་ས་སྐོན་ལམ་ཆེན་མོང་ས་འབྲས་དགའ་བ་གསུམ་མ་ཚུད་པར་ དགོན་པ་གཞན་དག་གིས་ བཏབ། ཞེའི་ལྷ་དབུ་ལས་རྣམ་རྒྱལ་འདས།
1499	(8)ས་ལུག	མཉན་པ་གྲུབ་ཐོབ་པས་ཙོ་རྒྱུ་རི་ཁྲིད་ཚེགས་བཏབ།
1500	(8)ལྕགས་སྤྲེལ།	རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་དྲང་ངེས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དགའ་ཤུལ་བརྩམས། འདར་སྐོན་པ་དགའ་ལྡན་གྱི་ཁྲིར་ཕེབས། བཤད་ཆེན་མཆོག་ལྟ་ བོད་ཟེར་ འདས།
1501	(8)ལྕགས་བྱ།	ཁྲི་པ་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་འཁྱངས། སྐྱག་ཡུང་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་ཀུན་སྐང་བྱས་དེས་སྐྱག་ཡུང་གི་གདན་ས་བསོད་ནམས་དཔལ་ཕྱིས་བྱས།
1502	(8)རྩ་ཁྱི།	རྟེ་དྲང་འཇམ་དབྱངས་བཀའི་གཤེགས། ཚར་ཆེན་སྤྲོ་གསལ་རྩ་མཆོ་གཉིས་འཁྱངས། སྐམ་སྐྱོན་བཀས་པ་རྒྱལ་མཚན་གཤེགས།
1503	(8)རྩ་ཁག	འཇམ་དབྱངས་དཀའ་བློ་དང་། དཔའ་ཚོ་ཆོས་དབང་ལྷུན་གྲུབ། འཇམ་དབྱངས་ཀུན་དགའ་ཆོས་བཟང་རྣམས་གཤེགས། ཞ་དམར་པ་བཞི་པས་ཡངས་པ་ཅན་ཀྱི་དགོན་དང་། ལྷ་སར་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་འཁོར་བཏབ།
1504	(8)ཤིང་ཁྱི།	དཔའ་ཚོ་གཏུག་ལག་ཕྱེང་བ་འཁྱངས། འགའ་ཞིག་ཁིས་དབེན་ས་པ་བསོད་ནམས་ཐོགས་ཀྱང་འདུག་ཅེང། ས་སྐྱ་པ་འབྲི་ཕུག་གསུམ་པ་འདས། ཐོན་པ་མཁས་བཙུན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་གདན་སར་འཁོད།
1505	(8)ཤིང་ཀྱང་།	རྒྱལ་བ་རློ་བཟང་དོན་གྲུབ་དང་། མཁན་ཆེན་ཀློ་གྲོས་ཐུགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ། ཆོས་རྗེ་བདེ་བ་ཅན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་རྣམས་འཁྱངས།
1506	(8)མེ་སྤྲུག	མིང་རྒྱལ་ངབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཙོ་བཙུ་གཅིག་པ་རྟིང་ཏེ་རྒྱལ་སར་འཁོད། དྲན་མཆོག་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཀཱཤ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་འདས།

1507	རབ་བྱང་དགུ་པ། མེ་ཡོས།	རྗེ་བྱང་ཤེས་རབ་དབལ་བཀྱེགས་དང་། ཤག་མཆོག་པ་གཉིས་ཀཤེགས། རྗེ་བྱང་ཀུན་དགའ་དབལ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཞེབས། ཀན་པ་མི་བསྐྱོད་རྗེ་རྗེ་དང་། འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་གཉིས་འཕྲུངས། གཪང་སྐྱེས་ཉེ་བ་ཀ་འདས།
1508	(9)སཾའབྲུག	སྐྱག་ལུང་པ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་ཕྱི་མ་འདས།
1509	(9)ས་སྐྱ།	རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་རྒྱལ་མེ་རྟོག་ཐང་བཏབ། འཕྲི་གུང་རྒྱལ་དབང་རིན་ཆེན་ཕྱག་ཚོགས་འཕྲུངས། འཇམ་དབྱངས་གཞོན་ནུ་གཤེགས། ས་སྐྱ་སྡུགས་འཆང་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པ། རྒྱར་མཁར་པ་རྒྱ་ཁྱེས་རྒྱལ་པོ་འཕྲུངས། བདུད་འཇོམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་འདས་བར་བཞེད།
1510	(9)ཕྱགས་རྟ།	
1511	(9)ཕྱགས་ལུག	ཆོས་རྗེ་འདར་སྟོན་པ་དང་། རྒྱད་པ་ཆོས་ལྡན་ཆྱི་གྲོས། སྒམ་པོ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་གསུམ་གཤེགས། རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལེ་ར་བྱེས་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཤེས་རབ་དར་ཁྲིར་ཞེབས། བཀ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་རྒྱད་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད།
1512	(9)ཆུ་ཕྲེལ།	སི་ཏུ་བཀྲ་ཤིས་དབལ་འབྱོར་གཤེགས། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདུན་སར་ཞེབས།
1513	(9)ཆུ་བྱ།	མཁས་གྲུབ་ནོར་བཟང་རྒྱ་མཚོ་གཤེགས། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་ཚོ་ཆ་དང་། སྒམ་པོ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་གཉིས་འཕྲུངས།
1514	(9)ཤིང་ཕྱི།	རྗེ་བྱང་ཀུན་དགའ་དང་། གཉལ་སྟོན་དབལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་གཉིས་གཤེཏ། ཞ་ལུ་ཨ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་ བཟང་ པོས་ དཀྱ་ ཡིག་ ཟ་ མ་ ཏོག་ ཟེངས་ དང་ པོ་ བརྩམས། བཀ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་གསང་འདུས་བཀྲིད་རྫོགས་བརྩམས།
1515	(9)ཤིང་ཁཏ	གཉན་ལ་བཀ་ཆེན་གཤེགས། ཀན་པོ་གྲོས་འཕྲུངས།
1516	(9)མེ་ཕྱི།	རྒྱད་པ་དཔོན་སློབ་ལྷ་རིན་པ་གཤེགས། སྐྱེལ་སྐྱ་གྲགས་པ་དབལ་འབྱོར། སྒམ་པོ་བ་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ། ཆོས་རྗེ་ཀུམས་པ་རྒྱ་ མཚོ་གསུམ་ འཕྲུངས། སྤྱི་བཟང་བསྟན་པ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདུན་སར་ཞེབས། ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས།
1517	(9)མེ་གླང་།	རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་མཁན་པོ་མཇད། འཕྲིང་ཐོ་གཉིར་སྟོན་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་འཕྲུངས།

1518	(9)ས་སྦྱག	མི་དུ་བསོད་ནམས་རྣམ་རྒྱལ་ཀརི་གདན་སར་ཕེབས། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་སློན་ལམ་ཀྱི་ཚོགས་དབུ་མཛད། འདི་ཙམ་ནས་མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་སྐབ་ཡང་ཐུར་རྒྱུན་ལྟར་སློན་ལམ་ཆེན་མོ་ཚུགས། སྔེ་གདོང་མི་དབང་བཀྲ་ཤིས་གཀས་བས་འབྲས་སྦུངས་རྡོ་ཁང་སྟོན་མོ་རྒྱལ་ བ་ དགེ་ འདུན་ རྒྱ་མཚོར་ཕུལ་མིང་དགའ་ལྡན་ཡོ་བྱང་དུ་བསྐྱར།
1519	(9)ས་ཙིས།	རྩེ་དྲུང་ཀུན་དགའ་དབས་བ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། སྐམ་ཡོ་ཐ་སྐྱབ་དབང་བསྟན་འཛིན་འཁྲུངས།
1520	(9)ལྷགས་འབྱག	མཉན་པ་སྐྱལ་སྐུ་དང་། ཁྲི་པ་ཆེ་བརྟན་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་འཁྲུངས།
1521	(9)ལྷགས་སྐྱལ།	ཐོན་པ་མཁས་བཙུན་ཙོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་གཤེགས། རིན་སྐྱངས་ངག་དབང་འཇིགས་གཀས་ཀྱིས་མངོན་བརྗོད་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱན་བརྩམས། གཏེར་སྟོན་པད་མ་རྒྱིང་པ་གཤེགས།
1522	(9)རྩ་དཔ།	ཐུར་མང་བྱ་བཏང་བས་མ་རྟི་རིལ་བུ་བསྐྱབས། རིན་ཆེན་ཏོད་ཟེར་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཙོ་བཙུ་གཉིས་པ་ཀུ་ཇིང་རྒྱལ་སར་འཁོད།
1523	(9)རྩ་ལྷག	རྒྱལ་མེ་དོག་གང་གི་བྱམས་ཆེན་བཞིངས་པའི་དབུ་བཙུགས། དཔལ་ཆོས་དཔལ་འབར་དང་། མང་ཐོས་ཀུ་སྐྱབ་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་འཁྲུངས། ཆོས་རྗེ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གིས་མ་གང་ཆོས་འབྱུང་སུ་དྲིག་ཁྲིང་བ་བརྩམས།
1524	(9)ཤིང་སྐྱེལ།	དོ་རིང་པ་ཀུན་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་དང་། ཞེ་ར་དོན་ཡོད་དཔལ་ལྡན་གཉིས་གཤེགས། ས་སྐྱ་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བརྩེའི་དབང་ཕྱུག་དང་། གཏེར་སྟོན་ཞེག་པོ་ཤིང་པ་འཁྲུངས། རྗེ་བྱང་ཤེས་རབ་དབང་ཐོས་ཞེ་རའི་མགན་པོ་མཛད། བཤད་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་སྐྱོ་གསལ་ཤིང་གི་ཁྲིར་འཁོད། དཔལ་ཡོ་རབ་འབྱམས་པ་དང་། ཞྭ་དམར་ཆོས་གྲགས་ཤེས་ཤེས་འདས།
1525	(9)ཤིང་བྱ།	མཁས་གྲུབ་སངས་རྒྱས་ཤེས་ཤེས་འཁྲུངས། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་ཞེ་རའི་མགན་པོ་མཛད། བཤད་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་ཐར་ཕྱིན་ཐྱི་དོན་བརྩམས།
1526	(9)མེ་ཁྱི།	ཞྭ་དམར་དཀོན་མཆོག་ཡན་ལག བོད་མཁར་བ་མེ་ཁྱི་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་མཚན། མཁན་ཆེན་བསྟན་གསུམ་རྒྱལ་མཚན། ཆོས་རྗེ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ་བཞི་འཁྲུངས། ཞ་ལུ་པོ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་ཐོས་དག་ཡིག་ཅ་མ་དོག་ཞུས་དག་མཛད།
1527	(9)མེ་ཕག	འབྲག་པ་པད་མ་དཀར་པོ། དཀོན་གསར་བ་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ།

		སྐྱང་ལྷང་པ་མཁན་ཆེན་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་གསུམ་འཁྲུངས།
1528	(9)ས་ཀྱི།	པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པས་དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་བརྟམས། ཞ་ལུ་པོ་ཆེན་གཤེགས།
1529	(9)ས་བྱང་།	པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས་ ནས་ དགའ་ ལྡན་ཆོས་འཕྱང་མཛད།
1530	(9)ལྷགས་སྐྱ	ཆོས་རྗེ་ཤེས་རབ་དང་ལེགས་པའི་བྱོ་གྲོས་གཤེགས། པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པས་འདུལ་བའི་རྣམ་བཤད་བརྟམས།
1531	(9)ལྷགས་ཙོས།	འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀོང་པོར་བཀྱ་ཤེས་ཕན་བདེའི་དགོན་པ་བཏབ། པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པས་དབུ་མའི་མཐའ་དཔྱོད་བརྟམས།
1532	(9)ཆུ་འབྲུག	སྐོམ་བདེ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཁྲི་པ་དགེ་འདུན་ཀྱལ་མཚན། སྐྱག་ལྷང་རས་པ་རྣམ་རྒྱལ་ཕྱན་ཆོགས་རྣམས་འཁྲུངས།
1533	(9)ཆུ་སྤྲུལ།	བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་དང་། སྒོབ་དཔོན་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་འཁྲུངས། རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་རྒྱུད་སྐད་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད།
1534	(9)ཤིང་རྟ།	སྤང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་འཁྲུངས། པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པས་རྣམ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་བརྟམས།
1535	(9)ཤིང་ལུག	ཆོས་རྗེ་ཆོས་སྐྱོང་རྒྱ་མཚོ་ཁྲིར་ཕེབས། གྲྭབ་ཆེན་ན་ཁ་ཐང་བའི་རྒྱལ་མཚན་འཁྲུངས།
1536	(9)མེ་སྤྲེལ།	དབའ་བོ་གཏུག་ལག་ཕྱེང་བས་རྩིས་འགྲེལ་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་བརྟམས།
1537	(9)མེ་བྱ།	རྗེ་བྱང་ལྷ་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འཁྲུངས། རྗེ་བཙུན་པ་ས་རབ་ཁྲིར་ཕེབས། འཕྲི་གྱང་པས་ཀྱང་སོད་སོགས་རྗེ་བཙོ་བརྒྱད་དགེ་ལུགས་པའི་ས་ནས་ཐྲོགས།
1538	(9)ས་ཕྱི།	ཀཱཤ་པ་མེ་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེའི་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ས་འབྲས་སུ་འབྱོར།
1539	(9)ས་ཕག	ཀཱཤ་འཕྲིན་ལས་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་ཆོས་སྐྱོང་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་གཤེགས། མི་ཕྱག་རྡོ་རྗེ་བཟང་པོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། པཉ་ཆེན་བསོད་ནམས་ཀྱགས་པས་འདུལ་བའི་ཆོས་འཕྱང་བརྟམས།
1540	(9)ལྷགས་ཁྱི།	རྗེ་བྱང་ཀུན་དགའ་དབལ་ལྡན། ཟུར་མང་ཐུ་བཀའ་པ། ཁྲི་པ་རྟྭ་མི་5། ཁྲི་པ་རིན་ཆེན་འོད་ཟེར་བཞི་གཤེགས། ཁྲི་པ་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་འཁྲུངས། ཐུང་བདག་ཀཀྱ་ཤེས་སྟོབས་རྒྱལ་འཁྲུངས།
1541	(9)ལྷགས་བྱང་།	སྤྲུལ་སྐུ་ལེགས་བཤད་པ། མཁན་པོ་ནམ་མཁའ་རྒྱ་མཚོ། རྒྱུད་པ་རྣམ་རྒྱལ་དབལ་བཟང་གསུམ་འཁྲུངས། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་མངའ་རིས་སྐ་

		ཚང་བཏུགས།
1542	(9)ཆུ་སྐྱག	ཆུལ་བ་དགེ་འདུན་ཆུ་མཆོ་ཞི་བར་གཤེགས། ཡར་སྟོད་དགའ་ཚལ་བཏབ། མངའ་རིས་བཅུ་ཆེན་བད་མ་དབང་ཆུལ་གཤེགས།
1543	(9)ཆུ་ཨོས།	ཆོས་རྗེ་ཆུལ་མཚན་བཟང་པོ་ཁྲིར་ཕེབས། རྗེ་དྲང་ཀུན་དགའ་ལྷུ་གོས་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོ་དང་། དབོན་དྲུང་སངས་ཆུས་འབྱུང་གནས་གཉིས་འཕྲུངས། འཕགས་པ་སངས་ཆུས་ཐན་བའི་དགོན་དུ་ཕེབས། བཅུ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་འབྱས་སྦྲུངས་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཀ་ཅིག་ལོ་འདིར་མངའ་རིས་བཅུ་ཆེན་འདུས་བར་བཤད།
1544	(9)ཤིང་འབྲུག	སྐོ་རྩམ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་གཤེགས། ཀ་ཅིག་གིས་ཞི་ར་རྗེ་བཙུན་འདུས་རེར། གནས་ཆུང་དུ་དོ་རྗེ་གྲགས་ལྷན་བཅས།
1545	(9)ཤིང་སྦྲུལ།	རྗེ་དྲང་ཀུན་དགའ་ཐུབ་གོས་ཆབ་མདོ་ནས་ཡར་བྱོན། དཔའ་བོ་གཏུག་ལག་ཕྱེང་བས་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་རྩོམ་འགོ་ཚུགས།
1546	(9)ཞི་རྟ།	རྩགས་རབ་པ་དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཆབ་མདོའི་གདན་ས་ཕེབས། ཆུལ་མཚན་བཟང་པོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། བཅུ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་ཞི་ར་རྗེ་བཙུན་སྐུ་གཤེགས། ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོ་འབྱས་སྦྲུངས་སྐུ་གདན་དྲངས། ཚལ་གུང་ཐང་ཞེས་འཇིག ས་ར་རྗེ་བཙུན་སྐུ་གཤེགས།
1547	(9)ཞི་ལྷག	འདི་ལོའི་དགུན་སྨད་སྐྱ་ལུང་ལྷ་ཁང་ཆེན་མོ་ཞེས་འཇིག
1548	(9)ས་སྦྲེལ།	རྗེ་དྲང་ཤེས་རབ་དབང་པོས་དར་ཆུས་དགོན་བཏབ། ཆོས་རྗེ་ཆུལ་མཚན་བཟང་པོ་གཤེགས། ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཁྲིར་ཕེབས། སྐྱ་ལུང་ལྷ་ཁང་ཆེན་མོ་ཞིག་གསོས་འགོ་ཚུགས།
1549	(9)ས་བྱ།	གསུང་རབ་ཆུ་མཆོའི་སྒྲིང་བཏབ། ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོ་རབ་བྱུང་མཛད།
1550	(9)ལྕགས་ཁྱི།	བ་སོ་སྦྲུལ་སྐྱས་ཁམས་བཤད་སྒྲུབ་སྒྲིང་བཏབ། སྐྱ་ལུང་ཀི་གདན་ས་རས་པ་རྩམ་ཆུལ་ཕྱུན་ཆོགས་ཀྱིས་བྱས།
1551	(9)ལྕགས་ཕག	ཁྲི་པ་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་གཤེགས། སྐྱ་ལུང་རས་པ་རྩམ་ཆུལ་ཕྱུན་ཆོགས་ཀུན་སྐྱངས་མཛད། ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་སྐྱ་ལུང་ཀི་ཁྲིར་འཁོད།
1552	(9)ཆུ་ཕྱི།	སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་ལྷུན་གྲུབ་གཤེགས། སོག་བཙན་པ་བློ་གོས་ཆུལ་མཚན་འཕྲུངས། སྐྱ་ཕུ་བ་ཆོས་གྲགས་བཟང་པོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོས་འབྱས་སྦྲུངས་ཀྱི་མཁན་པོ་མཛད། ཆུ་རིགས་ཀྱི་

		སྐབས་པ་མཁས་པ་ལེ་ཏེ་དྲིན་གྱིས་ ཇི་ སྐད་ དཀར་ ཆག་ རྩོམ་ འཚེ་ཚུགས།
1553	(9)ཆུ་སྐང་།	རྗེ་བྱང་མི་གཡོ་བ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། སེམས་དཔའ་སྐུལ་སྐུ་སྒོན་ལམ་ བྱོན་གྱིས་དང་། སྐབས་པོ་བསོད་ནམས་དབང་ཆུལ་གཏེས་གཤེགས། དཔལ་ འབྱོར་བསོད་ནམས་ལྷུན་གྲུབ་འཁྲུངས། རྒྱས་རམས་པས་ཕྱབ་ཆེན་བཞེངས་ པ་རབ་གནས་དང་བཅས་པ་གྲུབ།
1554	(9)ཤིང་སྦུག	ཀཱཤ་པ་མི་བསྒོད་ངོ་རྗེ་དང་། བཀྲ་ཆེན་བསོད་ནམས་གཀོག་པ། ཁྲི་པ་མི་ ཉག་ངོ་རྗེ་བཟང་པོ་གསུམ་གཤེགས། སེམས་དཔའ་སྐུལ་སྐུ་གཀོག་པ་ཆུལ་ མཚན་འཁྲུངས།
1555	(9)ཤིང་ཙེས།	འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡབ་སངས་རྒྱས་བཀྲ་ཤིས་གཤེགས། ས་སྐྱ་སྤྲུལ་ འཆང་གཀོག་པ་ཐོ་ཚོས་དང་། ཆོས་རྗེ་གཀོག་པ་ཆུ་མཆོ་འཁྲུངས།
1556	(9)མེ་འབྱུག	ཀཱཤ་པ་དབང་ཕྱུག་ངོ་རྗེ་དང་། སྐུལ་སྐུ་བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དབང་པོ་ གཉིས་འཁྲུངས། སྟོང་འཁོར་ཆུ་བ་ཆུལ་མཚན་གཤེགས།
1557	(9)མེ་སྐྱལ།	རྗེ་བྱང་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་གཤེགས། སྟོང་འཁོར་ཙོན་ཏན་ཆུ་མཆོ་ འཁྲུངས། འབྲི་གུང་ཆུལ་དབང་རིན་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་འདས།
1558	(9)ས་རྟ།	ཕྱིན་ལས་ལྷུན་གྲུབ་དང་། དབང་ཕྱུག་རབ་བརྟན་གཉིས་འཁྲུངས། ཆོས་རྗེ་ བདེ་བ་ཅན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་ཁྲིར་ཕེབས། ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ ཆུ་མཆོས་ཞེ་རའི་མཁན་པོ་མཇད། ཚེད་ཚང་པ་མཁོན་པོ་རྗེ་རྗེ་དང་། ཀཱཤྱི་བསྟན་པ་རིན་ཆེན་འདས། ཇོ་ནོ་ཆོས་རྗེ་སྤྱིན་པ་དང་ཆུས་འཁྲུངས།
1559	(9)ས་ལུག	ཁྲི་པ་ཆོས་གཀོག་བཟང་པོ་གཤེགས། ས་སྐྱ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་དབང་ ཆུལ་འཁྲུངས།
1560	(9)ལྕགས་སྤྱི་ལ།	རྗེ་བྱང་ཤེས་རབ་དབང་པོ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས།
1561	(9)ལྕགས་ཏྭ།	འཁོན་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་དང་། ཁྲི་པ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཆོས་འཕེལ་ གཉིས་འཁྲུངས།
1562	(9)ཆུ་ཕྱི།	སྐམ་པོ་ཕྱབ་དབང་བསྟན་འཛིན་ཀཤེགས།
1563	(9)ཆུ་ཕག	ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་རྡོ་རྗེ་དཔལ་ངོ། ཁན་བདེ་སྐྱབ་དཔོན་འཕགས་པ་དང་ ཆུས་འཁྲུངས།
1564	(9)ཤིང་ཁྱི།	རྗེ་བྱང་མི་གཡོ་སྙིང་པོ་གཤེགས། སྐྱུལ་སྐུ་སངས་ཆུས་ཆོས་འཛིན་དང་། ཀཱཤྱི་བསྟན་པ་རབ་ཆུས་འཁྲུངས། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁྲིང་བས་ཆོས་ འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་བརྩམས་གྲུབ།
1565	(9)ཤིང་སྤྲེ་།	དབེན་ས་པ་ཆུལ་བ་སྐྱོ་བཟང་དོན་གྲུབ་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་དགེ་འདུན་བསྟན་

		པ་དང་རྒྱས་དཀའ་ལྷན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། རྒྱ་པ་ཞིང་ཤག་པ་ཆེ་བརྟན་དོ་རྗེས་གཞིས་ཀ་བསམ་འགྱུར་རྩེ་བཟུང་།
1566	(9)མེ་སྦྱག	རྗེ་བྱང་འཇམ་དབྱངས་བཤེས་གཉེན་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། རྗེ་བྱང་ཀུན་དགའ་ཟླ་གྲོས་དང་། འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་གཉིས་གཤེགས། མི་ཏུ་རོང་ཁྱ་བསམ་འཕེལ་དང་། རྒྱ་ཅ་ཤེས་རབ་ཕྱོགས་ཆོགས་གཉིས་འབྱུངས། དཔའ་བོ་གཏུག་ལག་ཕྱིང་བ་དང་། རྩོ་ནང་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་འདོན།
1567	རབ་བྱུང་བཅུ་པ། མེ་ཨོས།	ཁྲི་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་དང་། ཚར་ཆེན་ཟླ་གསལ་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་གཤེགས། འཕགས་པ་ལྷ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་འབྱུངས། ན་ཁ་གྲྭབ་ཆེན་རྒྱུད་དུ་ཕེབས། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཅུ་གསུམ་པ་ལྷང་ཆིང་ཁྲིར་འཁོད།
1568	(10)ས་འབྲུག	ཚོས་རྗེ་ཆེ་བརྟན་རྒྱ་མཚོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། དཔའ་བོ་གཏུག་ལག་རྒྱ་མཚོ་འབྱུངས། ཁྲི་པ་དགེ་འདུན་བསྟན་པ་དང་རྒྱས་དང་། འཇམ་དབྱངས་མཁས་ཆེན་གཉིས་གཤེགས།
1569	(10)ས་སྦྲུལ།	རྗེ་བྱང་འཇམ་དབྱངས་བཤེས་གཉེན་གཤེགས།
1570	(10)ལྕགས་རྟ།	པཾ་ཆེན་ཟླ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འབྱུངས། དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱིས་རྗེ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་མཇལ།
1571	(10)ལྕགས་ལུག	སྦྱག་ལྗང་ཞབས་བྱང་ངག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་འབྱུངས།
1572	(10)ཆུ་སྦྲིལ།	སྐམ་པོ་ཁྲི་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་ཀུན་གཁྱམས་འདུས། སེམས་དཔའ་སྤྲུལ་སྐུ་གཁམས་པ་རྒྱལ་མཚན་འདུས། སྒྲིད་ཤོང་དུ་ཐག་གྲུའི་རྩེ་གཟར་ལངས།
1573	(10)ཆུ་བྱ།	མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཅུ་བཞི་པ་ཤྭ་ལི་ཁྲིར་འཁོད།
1574	(10)ཤིང་སྟི།	མི་དུ་ཀཱམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འབྱུངས། རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་བཏབ།
1575	(10)ཤིང་ཕག	རྗེ་བཙུན་དཀྲ་ར་ཐ་འབྱུངས།
1576	(10)མེ་ཁྱི།	ཞལ་ཐུ་ཆུར་བའི་གྲྭ་ཚང་འཆད་ཉན་བར་ སྒོམ་དཔོན་ཆོས་དར་རྒྱ་མཚོ་བསྐོས། ཁྲི་པ་ཆེ་བརྟན་རྒྱ་མཚོ་གཤེགས།
1577	(10)མེ་ཁྱང་།	རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་སོག་ཡུལ་དུ་བྱོན། དེའི་དྲུང་དུ་དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་རབ་ཏུ་བྱུང་། འཕགས་པ་ལྷ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ཆབ་མདོར་ཕེབས།
1578	(10)ས་སྦྱག	འགར་དམ་པ་བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཚོགས་འབྱུངས། བྱང་བདག་པོ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་གཤེགས། རྗེ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་དང་ཞལ་ཐོག་རྒྱལ་པོ་

		མཚོད་ཡོན་གྱིས་ཆེན་བླིང་དུ་ཞལ་འཛོམས། ཁོ་རྒྱས་འཁོར་ཞིག་ཏུ་རྒྱལ་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་སྐུ་འབྱམ་བྱམས་པ་བླིང་བཏབ་པར་འདོད།
1579	(10)ས་ཚོས།	རྗེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོ་དང་། ཞལ་ཐད་རྒྱལ་ཁོས་བྱང་ཆེན་ཚོས་འཁོར་བླིང་བཏབ། ཀོང་མ་ལྷན་ལི་རྒྱལ་ཁོས་དུ་ལའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོད་འཇའ་ས་དང་ཐམ་ག་ཕུལ།
1580	(10)ལྷགས་འབྱག	རྗེ་དྲང་ལྷ་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཞེབས། རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོས་ལི་ཐང་ཆོས་འཁོར་བླིང་བཏབ། འཁོན་སྡེན་དྲག་ཁ་གླ་ཚང་དུ་བྱོན། བྱང་བདག་རིག་འཛིན་ངག་གི་དབང་པོ་འཕྲུངས། དབལ་ངག་དབང་གྲགས་པ་ཐག་གྱའི་གདན་ས་འཁོད།
1581	(10)ལྷགས་སྤྲུལ།	རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་ཞེབས། ཐུགས་འཚང་གྲགས་པ་བློ་གྲོས་ས་སྐྱའི་གདན་ས་འཁོད། འབྲི་གུང་ནང་འཕྲུག་བྱང་། སྐྱ་ལུང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་བཀྲས་པས་ལྷ་ས་ཁའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གསེར་ ཐོག་ དབུས་མ་གསར་བརྩེ་མཛད།
1582	(10)ཆུ་རྟ།	པཾ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དབེན་དགོན་དུ་ཞེབས་ནས་རབ་བྱང་མཛད། གུ་སྤྲི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་བཅས། ཆོས་རྗེ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཆོ་དགའ་ལྡན་གྱི་ཁྲིར་ཞེབས། འབྱུག་པ་ཞབས་དྲུང་ངག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་འཕྲུངས། སྐྱ་ལུང་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་སྐྱ་ལུང་སྤྲིང་གི་ལྷགས་རི་བཅིགས།
1583	(10)ཆུ་ལུག	ངག་དབང་སྤྲུལ་སྐུ་འཕྲུངས། ཞྭ་དམར་དཀོན་ཅོག་ཨཁ་ལག་དང་གཉིར་སྟེན་ཞིག་པོ་སྤྲིང་པ་འདུས།
1584	(10)ཤིང་སྦྲེལ།	ཞྭ་དམར་ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་འཕྲུངས། ན་ཁ་གྲྭབ་ཆེན་ཀྱིས་རྒྱལ་ལྟ་ཐོག་དུ་ལོ་བཅུ་གཉིས་རྫ་བ་བཅུ་གཉིས་ཞག་བཅུ་གཉིས་ཟ་མ་བཅུ་གཉིས་ཕྱག་བཞིར་སྐྱབ་པ་མཛད།
1585	(10)ཤིང་བྱ།	མཁན་ཆེན་ཆོ་གོས་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གཤེགས། གྲྭབ་ཆེན་ཀྱིས་དཀྱུས་པོ་གླ་ཚང་ཐ་མ་ནས་མཁའ་རྒྱ་མཚོར་ཨཕྱེད་བཅོལ་མཛད། ཆབ་མདོ་དབོན་བྱང་དང་རྩེ་མདོ་ཞེབས། གཉིར་སྟོན་ལས་འཕྲོ་ཐྲིང་པའམ་རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་སྤྱིང་པོ། སྡེགས་འཚང་ཀྱི་ནག་མེ་འབར་ཞེས་སྐུ་གཅིག་ལ་མཚན་གསུམ་པ་དེ་འཕྲུངས།
1586	(10)མེ་ཕྱི།	རྗེ་བྱང་ཤེས་རབ་དབང་པོ་གཤེགས། མཁས་གྲུབ་ཀུཀ་ལྷ་དབང་འཕྲུངས། འཕགས་པ་ལྷ་མཐོང་ཁ་དོན་ལྡན་འཇང་ས་དམ་ཕྱི་ཁུལ་དུ་ཞེབས། པཾ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁཀ་ཤེས་ལྷུན་པོའི་ཆོས་གྲྭར་བྱོན།
1587	(10)མེ་ཁཁ	སྨོམ་རྩེ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་ཕྱིས་བསྟན་རྩིས་མཛད།

1588	(10)ས་ཀྱི།	ཆུལ་བ་བསོད་ནམས་ཆུ་མཆོ་སོག་ཡུལ་དུ་གཤེགས། སྟོང་འཁོར་འཛམ་དབྱངས་ཀུ་མཆོ་འབྱུངས།
1589	(10)ས་ཀླང་།	ཆུལ་བ་ཡོན་ཏན་ཆུ་མཆོ་མཁར་སྟོན་ཐོར་འབྱུངས། སྐམ་ཀ་ཞབས་དྲུང་རོར་བྱ་ཆུལ་མཚན་བཞང་སྐུ་བཞུམས། ཆོས་རྗེ་དམ་ཆོས་དཔལ་འབར་དཀའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། ན་ཁ་གྱབ་ཆེན་གཤེགས།
1590	(10)ལྷགས་སྐྱ	ཆོས་རྗེ་བྱམས་པ་ཆུ་མཆོ་གཤེགས། དཀས་པོ་ཆོས་རྗེས་ན་ཁ་གྱབ་ཆེན་ཐང་བའི་ཆུལ་མཚན་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བརྩམས།
1591	(10)ལྷགས་ཡོས།	དབེན་ས་པ་མཁས་གྲུབ་སངས་ཆུས་སྐུ་གཤེགས། མཁན་ཆེན་ཆོས་གཞོན་ནུ་མཆོད་ཡོན་ཀྱིས་ཀུན་དཀའ་ཐུབ། དམ་ཆོས་ཡར་འཕེལ་ལས་པཉ་ཆེན་ཆོས་ཆུན་བསྟེན་པར་ཇོགས། བྱམས་པ་སྐུལ་སྐུ་འཕྲུངས། པཉ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དཀའ་ལྡན་དུ་བྱོན།
1592	(10)ཆུ་འབྲུག	ཆོས་རྗེ་ནམ་མཁའ་ཆུལ་མཚན་དང་། འབྲུག་པ་པད་མ་དཀར་པོ། སྐུལ་སྐུ་བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དབང་པོ་རྣམས་གཤེགས། སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་རབ་བཟང་དང་། དབེན་ས་སྐུལ་སྐུ་ཡེ་ཤེས་ཆུ་མཆོ་གཉིས་འཕྲུངས། ཁའོ་ཤན་དང་ཀུང་གོ་མཉམ་སྐྱེལ་ཀྱིས་རི་འགོག་དམག་འཕྲུག་བྱས།
1593	(10)ཆུ་སྐྱེལ།	སྐམ་པོ་བ་བསོད་ནམས་འཕྲིན་ལས་འཕྲུངས། དཀོན་མཆོག་ཚེས་འཕེལ་ཀྱིས་རྩེ་གང་དུ་གྱ་བསྐོར་མཛད། འབྲུག་པ་སྐྱེལ་སྐུ་དབག་བསམ་དབང་པོ་འཕྲུངས།
1594	(10)ཤིང་རྟ།	འཕགས་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ཚབ་མདོའི་ཁྲིར་ཕེབས། བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཆུལ་ཀྱིས་མཛོ་དཀར་བཅོམ། དཀོན་མཆོག་ཚེས་འཕེལ་ཀྱིས་ར་བ་སྟོད་དུ་སྤྱག་ལུང་ཀ་གས་པ་བློ་གྲོས་ཆུ་མཆོར་གཏུགས། སྐྱེལ་སྐུ་བསོད་ནམས་དཀྱེས་གཤེགས་དབལ་བཟང་འཕྲུངས། དབལ་འབྱོར་ཆུ་མཆོ་ལས་འཁོད་སྟོན་བསྟེན་པར་ཇོགས།
1595	(10)ཤིང་ལུག	དཀོན་མཆོག་ལྷུན་ཚོགས། སྐན་ལུང་པ་བློ་མཆོག་དོ་རྗེ། རྗེ་ཀྱིད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་བཅས་འབྱུངས།
1596	(10)མེ་སྐྱེལ།	དབལ་འབྱོར་ཆུ་མཆོ་ལས་དཀོན་མཆོག་ཚེས་འཕེལ་བསྟེན་པར་ཇོགས། ཚེས་རྗེ་སངས་ཆུས་རིན་ཆེན་དཀའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། ཀུ་ཀྱི་ཉི་ཏ་བསྟན་འཛིན་དུ་ཡན་བཅོས།
1597	(10)མེ་ཁྱ།	བདག་ཆེན་ཞ་མེས་ངག་དབང་ཀུན་དཀའ་བསོད་ནམས་དང་། ཕྱ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད་འབྱུངས།

1598	(10)ས་ཁྱི།	ཁཊ་ཆེན་ཆོས་ཀུན་གང་ས་ཅན་ཆོས་འཕེལ་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེའས། ཁད་ཐྲིང་གསུང་སྐུལ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྗེ་རྣེ་འཁྲུངས།
1599	(10)ས་ཁག	ཁྲི་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་ཀུན་གཏགས། ཆོས་རྣེ་དབལ་འབྱོར་ཏུ་མཆི། ཁྲི་པ་དམ་ཆོས་དབལ་འབར། མཁན་ཆེན་གཞོན་ནུ་ཟླ་གྲོས་བཅས་གཤེགས། ཀུལ་བ་ཡོན་ཏན་ཀུ་མཆོ་སོག་ཡུལ་ནས་བོད་དུ་ཞེའས་རྗེ་གཤེན།
1600	(10)ལྷགས་ཁྱི།	མཁན་པོ་ནམ་མཁའ་ཀུ་མཆོ་གཤེགས། ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་དབལ་གྱུབ་འཁྲུངས། ཁཊ་ཆེན་ཟླ་བཟང་ཆོས་ཀུན་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་བྱེའི་ཁྲིར་ཞེའས། དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ཁམས་སུ་བྱོན།
1601	(10)ལྷགས་གླང་།	དབལ་འབྱོར་ལྷུན་གྱུབ་ཏྲི་མ་ཤང་གི་འཆད་ཉན་བར་ཞེའས། ཀུལ་ཁང་རྩེ་སྐུལ་སྐུ་འཁྲུངས།
1602	(10)ཆུ་སྦྲག	དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ར་བ་སྟོང་ཀྱི་འཆད་ཉན་བར་ཞེའས། ཞ་ལུ་མཁན་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོག་གྱབ་དང་། སྒད་ཀྱུད་རྗེ་རྣེ་འཆང་དཀོན་མཆོག་ཡར་འཕེལ་གཉིས་འཁྲུངས། ཀུན་ཆེན་རྣམ་ཀུལ་དབལ་བཟང་གཤེགས།
1603	(10)ཆུ་ཡོས།	ཀུལ་བ་ཡོན་ཏན་ཀུ་མཆོ་དཔུལ་སུ་ཞེའས། ཁྲི་པ་དགེ་འདུན་ཀུལ་མཚན་རབ་དུ་བྱང་། ཀཱཤ་པ་དབང་ཕྱུག་རྗེ་རྣེ་འདས། ཆོས་རྣེ་དགེ་འདུན་ཀུལ་མཚན་ཁྲིར་ཞེའས། མགོན་པོ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྷན་འཁྲུངས།
1604	(10)ཤིང་འབྲུག	འཕགས་པ་ལྷ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན། སེམས་དཔའ་སྐུལ་སྐུ་ངག་དབང་ཀུན་བཟང་ཕྱོགས་ཀུ་མཆོ་གཉིས་འདས། ཀཱཤ་པ་ཆོས་དཔྱིངས་རྗེ་རྣེ་དང་། རྒྱ་ཆོས་དཔྱིངས་རང་བྱོལ་འཁྲུངས། ཀུལ་སྐས་དོན་ཡོད་ཆོས་ཀྱི་ཀུ་མཆོས་དགོན་ལུང་བཏབ། དབེན་ས་སྐུལ་སྐུ་ཨེ་ཤེས་ཀུ་མཆོ་འདས།
1605	(10)ཤིང་སྐུལ།	འཕགས་པ་ལྷ་ཆོས་ཀྱི་ཀུལ་པོ། དབེན་ས་སྐུལ་སྐུ་ཆོས་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཀུ་མཆོ། སེམས་དཔའ་སྐུལ་སྐུ་ངག་དབང་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་ཀུལ་དབང་ཐུབ་རྗེ་རྣམས་འཁྲུངས། དབལ་འབྱོར་ལྷུན་གྱུབ་སེ་ར་ཀྱིས་ཀྱི་འཆད་ཉན་བར་ཞེའས། རིན་ཐྲུངས་ཀཱཤ་བསྟན་སྐྱོང་བས་འཕན་པོར་དམག་དྲངས་ ཚུལ་ ཀུ་ ཕེག་ ཤ་ཀྱུས་སུ་གསལ། འདི་ཞིང་ཤག་རེད།
1606	(10)མེ་རྟ།	བ་སོ་རྡེ་དྲང་ལྷ་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་འཁྲུངས། བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀུལ་ཕྱིས་ཀལ་ཁ་དང་ཞོ་རོད་བར་འདུམ་ཁྱས་ནས་ཀོ་ཀྲིའི་ཆ་ཤ་ཐོབ།
1607	(10)མེ་ལུག	རྡེ་ངག་དབང་ཕྲིན་ལས་བཟང་པོ་འཁྲུངས། ཁྲི་པ་དགེ་འདུན་ཀུལ་མཚན་གཤེགས། འཕགས་པ་དར་ཀུས་ཕན་བདེ་སྐོབ་དབོན་དུ་འཁོད། གཞེར་གདུང་གི་ཆང་བཏིང་། ཆོས་རྣེ་སྐྱབ་ཀྱགས་པ་ཁྲིར་ཞེའས། ཀུལ་བ་ཡོན་ཏན་ཀུ་མཆོ་གཅང་དུ་ཞེའས། སྐྱ་ལུང་ཞབས་དྲུང་ངག་དབང་རྣམ་ཀུལ་

		ཀྱིས་སྐྱ་ལུང་བཀའ་བཏུད་རྫོམ་གསུམ་སྦྱིང་བཏུབ། རང་པོ་སྐལ་ལྡན་ཀུ་མཆོ་འབྱུངས།
1608	(10)ས་སྦྲིལ།	བཀུ་ཤེས་ལྷུན་པོར་དབྱེན་རྒྱམ་མཆོད་རྟེན་བཞེངས། བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དཀོ་འཛེལ་གྱི་ཁྲིར་ཕེབས། སྒྲུལ་སྐུ་དཔལ་འབྱོར་ཀུ་མཆོ་འབྱུངས། རྡོ་ཧོང་ཀྲ་ར་ནས་ཐས་ཀུ་གར་ཆོས་འབྱུང་བཅུམས།
1609	(10)ས་ཐ།	ཟུང་དོ་རྗེ་འཆང་དཀོན་མཆོག་ཀུ་ མཆོ་ ལས་ ཀྱུད་ ཆེན་ དཀོན་ མཆོག་ ཡར་འཕེལ་རབ་ཏུ་ བྱུང་། སྐྱ་ལུང་ཞབས་དྲུང་ངག་དབང་རྣམ་ཀུལ་གྱིས་སྐྱ་ལུང་ཆོས་འབྱུང་བཅུམས། བཏུ་ཆེན་ཐྲི་བཟང་ཆོས་ཀྱབ་གྱིས་བཀུས་ལྷུན་ཀྱུད་པ་གྲ་ཚང་བཅུགས།
1610	(10)ཐུགས་ཁྲི།	བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་དང་ཐྲིབ་དབོན་དཀོ་ལེགས་ཀུ་མཆོ་གཉིས་གཤེགས། བཀའ་བཀྱུད་ཀུན་ལྡན་ཆོགས་རྣམ་ཀུལ་གྱིས་ཡར་ཀྱབ་བཞུང་།
1611	(10)ཐུགས་ཚག	བཏུ་ཆེན་ཐྲི་བཟང་ཆོས་ཀྱབ་གྱིས་འབྱས་སྦྱུངས་སུ་ དྲྭ་ཤེ་ འཕྲིང་ བ་ སོགས་ཆོས་ཀྱི་ཚར་ཚབ། རྩིས་གཞུང་ཏིག་སྐང་ལས་གསང་བདག་འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྱབ་འགྲུབས་ཞེས་གསལ།
1612	(10)ཆུ་ཕྱི།	སྐམ་པོ་བ་རིན་ཆེན་འགྲུབས། བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བྱམས་པའི་གསེར་ཐོག་བཞེངས། ཆོས་རྗེ་གངས་ཀྱས་རིན་ཆེན་གཤེགས། དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ཀྱུད་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། རིན་སྤུངས་གཆན་ཟུན་ཆོགས་རྣམ་ཀུལ་གྱིས་གཙང་སྤྱོགས་ཚལ་ཆེར་དབང་དུ་བསྒྲུར་ནས་གཙང་པ་ཀུལ་པོ་ཟེར་བ་དེ་བྱུང་།
1613	(10)ཆུ་གླང་།	ཤོ་འདི་ནས་བཟུང་སྤེ་ཤོ་དྲུག་གི་རིང་བཏུ་ཆེན་ཆོས་ཀྱུ་གྱིས་སྒོན་ལམ་ཆེན་མཉེ་ཆོགས་དབུ་ མཛད། གཙང་པ་ཀཆ་བསྟན་སྐྱོང་གིས་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅོ་ལྔ་ནས་དཔའ་རྡར་ཀྱི་ཞལ་ཕྱེ་གཉིས་དོར་ནས་ཞལ་ཕྱེ་ བཅུ་ གསུམ་ དུ་ གཏན་ལ་ཕབ།
1614	(10)ཤིང་སྤྲུ	བཏུ་ཆེན་ཆོས་ཀྱུ་ལས་ཀུལ་པ་ཙོའ་ཏུ་ ཀུ་ མཆོ་ བསྟེན་པར་ རྫོགས། ཆོས་རྗེ་ཆོས་སྐྱབ་གྲགས་པ་གཤེགས། ཞ་ཆོང་ཁ་བས(འཁོན་སྐྱོབ་དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ)བསྟན་རྩིས་མཛད། ས་སྐྱ་མཁན་ཆེན་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་སྐྱབ་ངག་གི་དོན་ཀུན་ས་ལྷའི་ཏི་པ་དང་། རང་ལན་དཔྱད་གསུམ་རྣམ་དག་བཅུམས།
1615	(10)ཤིང་ཙོས།	སྐྱ་ལུང་ཐུགས་པ་ཆོ་གོས་ཀུ་ མཆོ་ དཀོ་ལྷན་གྱི་ཁྲིར་ཕེབས། སྒྲུལ་སྐུ་ བསོད་ནམས་དཀོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་གཤེགས། དཀོན་ མཆོག་ཆོས་འཕེལ་རིན་ཆེན་སྤྲིང་གི་ཁྲིར་ཕེབས། གཏེར་སྟོན་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་བདུད་འདུལ་དོ་རྗེ་འབྱུངས།

1616	(10)མེ་འབྱུག	ཆུལ་བ་ཡོད་ཅན་ཆུ་མཆོ་གཤེགས། ཅིན་རྗེས་མདེ་ཆུལ་རབས་ཚུགས་ཤིང་། གཞི་ཕྱོགས་ནུར་ཀུན་ཁྱི་ཡིས་སྐིད་བཟུང་། ཆུལ་ས་ལེའོ་རྟིང་གི་རྩིན་དཀྱང་། གང་སྟོང་ཆུལ་བོས་ཐོག་མར་ཕུག་བཅའ་བའི་ཤེ་དགེ་ལྟུན་ གྱུབ་ རྣིང་ དགོན་ཆེན་ཆགས་ཞེས་གངོང་ཐོག་པས་བཤད།
1617	(10)མེ་སྦྲུལ།	རྗེ་གཤས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆུ་བཟང་ཆུ་མཆོ་འཕྲུངས། པཾ་ཆེན་རིན་བོ་ཆེ་ས་འབྱས་གཏིས་ཀྱི་ཁྱིར་ཐེབས། ཀམ་པ་ཆོས་དཔྱིངས་རྫོ་རྗེ་གཞིས་ཀ་བསམ་འགྱུར་རྩེར་ཐེབས། ས་སྐྱ་རྩགས་འཚང་གྱགས་པ་ཆུ་ཐོས་འདུས། དེའི་ཐུས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་དབང་ཆུལ་ས་སྐྱའི་ཁྱིར་འཁོད།
1618	(10)ས་རྟ།	ཏོར་ཆ་བདུན་པར་ས་འབྱས་ཀྱིང་ཤོག་བྱུང་། ཆོས་རྗེ་བློ་ཐོས་ཆུ་མཆོ་དང་། སྐམ་པོ་བསོད་ནམས་རབ་བསྟན་གཉིས་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་དམ་ཆོས་དཔལ་བཟང་ཁྱིར་ཐེབས། དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་སྐྱོང་མོ་ལྷང་ཀི་ཁྱིར་ཐེབས། སྒེ་ཤ་ཞབས་དྲུང་མདོ་སྐད་དུ་ཐེབས། པཾ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ མངའ་རིས་སུ་ཐེབས། ཀམ་པ་དང་རིན་སྤུང་མཁྱམ་སྒྲིལ་ཀྱིས་དབུས་གཙང་ཀི་སྡིང་དབང་བཟུང་། ཨག་གྱའི་སྡིད་དབང་རྩ་བ་ནས་འཐོར། བོད་མཁས་པ་མི་ཨམ་དཀའ་ལེགས་རྣམ་ཆུལ་འཕྲུངས།
1619	(10)ས་ལུག	དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་གསང་ཕུའི་ཁྱིར་ཐེབས། དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྱབ་ཨ་ཐོང་ཁར་བཞུགས། སྒྲུལ་སྐུ་གཤགས་པ་ཆུལ་མཚན་འཕྲུངས། ཆོས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན་ཀྱིས་གང་རིང་ཆོས་སྡེ་བཏབ། ཆུལ་ཁང་རྩེ་སྒྲུལ་སྐུ་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་ཤེས་རབ་མཆོག་ལྷན་ཀྱིས་གྲོ་ཚང་དགོན་བཏབ།
1620	(10)ལྷགས་སྒྲིལ།	དབོན་བྱང་གཤེགས་ནས་འཕགས་པ་ལྷ་ ཆོས་ ཀྱི་ ཆུལ་ པོ་ ཆབ་ མདོའི་ ཁྱིར་ ཐེབས། ཆོས་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆོས་འཕེལ་དགའ་ལྷན་ཀྱི་ཁྱིར་ཐེབས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བཅོ་ལྔ་པ་གཉེ་ཁང་ཆུལ་པོ་ཁྱིར་འཁོད།
1621	(10)ལྷགས་བྱ།	སོག་པོ་ལྷ་བཙུན་ཆུང་བ་ཆྱོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་དང་། ཆུལ་པོ་ཏོ་གཉེ་ཐེ་གཉིས་ནས་སོག་དམག་བཏང་བ་བོད་དུ་འབྱོར་ནས་དབུས་སོག་མཁམ་འབྲེལ་ཀྱིས་གཙང་པ་ཆུལ་པོའི་དཔུང་དང་གཡུལ་འཕྲུག་ ཅས་ ཏེ་ སྐང་ གཙང་ པར་ གོར་བའི་མཆོད་གཞིས་རྣམས་ཕྱིར་ལེན་བྱས། མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བཅུ་དྲུག་པ་ཐེབ་ཆེ་ཆུལ་པོ་ཁྱིར་འཁོད།
1622	(10)ཆུ་ཁྱི།	ཀླ་ལའི་ལྕ་པ་འབྱས་སྐྱངས་ཐུ་གདན་དངས། གཉིར་སྟོན་ཆོས་རྗེ་ཕྱིང་པ་འཕྲུངས།
1623	(10)ཆུ་ཕག	ཆོས་རྗེ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཆོས་འཕེལ་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་གཞས་པ་ཆུ་མཆོ་དགའ་ལྷན་ཀྱི་ཁྱིར་ཐེབས་ནས་རིང་ པོ་ མ་ ཚོན་ པར་ གཤེགས་ ཤིང་ ཆོས་ རྗེ་ ངག་

		དབང་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་མཚན་དཁའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས་ཏེ། ཤེ་གཉིས་སོང་མཚམས་ཁྲི་ཐོག་བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཕུལ། བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཏུ་གཅིག་ཞལ་ཀྱི་གསེར་ཐོག་བཞེངས།
1624	(10)ཤིང་ཕྱི།	དབལ་འབྱོར་ཕྱིན་ལས་རབ་ཆུས་ཀྱིས་རྩིས་དཀར་ནག་གི་ཏི་བ་བཏབས།
1625	(10)ཤིང་ཁྱི།	ཆབ་མདོ་ཞེ་བ་བཟང་པོ་འཕྲུངས། རྗེ་ཡོན་ཏན་ཆུ་མཆིའི་དཏུལ་གདུང་གྲུབ། དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ཤར་རྩེར་ཞེབས། རྗོགས་ཆེན་པདྨ་རིག་འཛིན་འཕྲུངས།
1626	(10)མེ་སྦྱག	བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཐུང་རྩེར་ཞེབས། སྒྲུལ་སྐུ་ངག་དབང་འཕགས་པ་ཆུ་མཆི་རབ་དུ་བྱུང་། དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཡི་ཐང་མཁན་པོ་ཉག་རི་ཆོས་གཁོས་འཕྲུངས།
1627	རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པ། མེ་ཡོས།	ཅིན་རྗེས་མའི་ཆུལ་པོ་གཉིས་པ་ཐེབ་ཆོང་ཁྲིར་འཁོད། འཇམ་དབྱངས་དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ཀྱིས་ཆུལ་དབང་ལྡ་ཡའི་དབྱ་ཟླ་དང་སློན་ལམ་ཀྱི་ ཆོགས་དབྱ་མཇད། གྲུབ་དབང་བཀྲ་ཤིས་ཆུ་མཆི་འདས། ཚྱེ་ཆུད་ས་གཡོས།
1628	(11)ས་འབྲུག	མིང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བཅུ་བདུན་པ་ཁྲུང་ཁེབ་ཆུལ་སར་འཁོད།
1629	(11)ས་སྦྲུལ།	བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དགའ་ལྡན་གསེར་ཐོག་བཞེངས། དུས་མཆོད་ཟླ་ཐང་པ་ཙ་མེས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་རིན་ཆེན་བང་མཛོད་བརྩམས།
1630	(11)ཐུགས་རྟ།	སྒོབ་དཔོན་གྲུབ་ཆེན་སྐལ་ལྡན་ཆུ་མཆོས་རྡང་པོར་གྲྭ་ཚང་བཏུགས། སོག་པོ་ཕྱུ་བཏུན་གྱིས་དམག་དྲངས་ཏེ་མཆོ་སྟོན་དབང་ངོག་རྩེ་བཏུག
1631	(11)ཐུགས་ཡུག	ཞྭ་དམར་བདུན་པ་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་དང་། དེ་མོ་ངག་དབང་དགེ་ལེགས་ཆུལ་མཚན་གཉིས་འཕྲུངས། རྗེ་ནང་ཀྲ་ར་ནས་བསྐལ་བཟང་ཆོས་འབྱུང་བཅུམས།
1632	(11)ཆུ་སྦྲིལ།	ཆུ་ར་བ་ཤེས་རབ་ཕུན་ཚོགས་གཤེགས། ཆོས་རྗེ་ཀོང་པོ་བསྟན་འཛིན་ལེའུ་བཤད་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཁལ་ཁ་ཆོག་ཐུ་རང་ཡུལ་ནས་ཕྱད་པ་མཆོ་རྩེན་དུ་ཡོང་ནས་དབོན་པོས། ཐང་བདག་རིག་འཛིན་ངག་གི་དབང་པོས་ཐུབ་བསྟན་དོ་རྗེ་བྱག་ཚེ་ཤྲཱི་ སྟོག་ རྐང་ བཀའ་ ཅེས་ གདོང་ ཐོག་ བས་བཤད།
1633	(11)ཆུ་ཐ།	ཞབས་དྲུང་ནོར་བུ་ཆུལ་མཚན་པ་དང་སྒོབ་དབོན་ ཤེས་ རབ་ དབལ་ བཟང་གཉིས་གཤེགས། ཕྱ་པ་ཆེན་པོས་འཁོན་སྟོན་ལས་གསང་སྔགས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་གསན། ཅི་རིའི་དམག་ཡུགས་བའི་ཀྱེན་གྱིས་རྗེ་དྲུང་གྲགས་པ་ཆུལ་མཚན་གནས་བཅོད་མི་བདེ་བ་བྱུང་།

1634	(11)ཀིང་ཁྱི།	རྩ་ནང་དུ་ར་ན་ཐ་འདས།
1635	(11)ཀིང་ཁག	དབྱས་གཙང་ནང་འཁྲུག་བྱུང་། ཅལ་ཅ་རྡེ་བཙན་དམ་པ་ཆོ་བཟང་བསྟན་པའི་ཆུལ་མཚན་འཁྲིངས།
1636	(11)མེ་ཁྱི།	ཅིན་རྡེས་མའི་ཆུལ་རབས་ཀྱི་མིང་ཆོང་ཆུལ་རབས་སུ་བསྒྲུབ། གོང་མ་ཁྲིང་ཏེ་ཁྲིར་འགོད། སྒམ་པོ་བཀྲ་ཤིས་གཁམས་པ་ཆུལ་མཚན་དང་། རྟོ་རྡེ་འཚང་དབང་ཕྱག་རབ་བསྟན་གཉིས་གཤེགས། བཟང་པོ་རྟོ་རྡེ་འཁྲིངས། གཙང་དཔྱང་གནམ་མཚོའི་བར་དུ་ཟླེབས།
1637	(11)མེ་ཟངང་།	དགེ་ལེགས་སྐུ་ཟྲིལ་ཆབ་མདོར་བསྡེན་པར་རྩོགས། ཡན་བདེ་སྐོབ་དཔོན་འཕགས་དང་དང་། དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ་གཉིས་གཤེགས། བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཆུལ་གྱིས་ཆོག་ཐུ་བཅོམ་ནས་དབུས་སུ་ཞེབས། ཁྲི་བའི་སྐོར་ལ་ཀར་ཐང་རྩོང་པ་བྱང་ནས་ཁྲི་པ་བསྟན་འཛིན་ལེགས་བཤད་ཀོང་པོར་བྱོས།
1638	(11)ས་སྦྲག	སྐྱལ་སྐུ་དབལ་འབྱོར་ཆུ་མཆོས་ཡན་བདེའི་སྐྱབ་དཔོན་མཛད། ཆོས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཆོ་བཟང་ཆོས་ཆུན་ལས་ཆུལ་བ་སྐོ་བཟང་ཆུ་མཆོ་ཉིར་གཉིས་བར་བཞེད་བར་རྩོགས།
1639	(11)ས་ཚོས།	རྒོར་ཐུ་ལྕ་བར་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཆུལ་སྐར་ཁམས་སུ་ཞེབས། ཐུང་བདག་ངག་གི་དབང་པོ་གཤེགས། སྐྱིད་ཤོད་ཞབས་བྱང་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་ཆོས་དབང་གྲགས་བའི་སྡེ་འབྲུངས། དྲུ་ལའི་ལྕ་བ་དང་། བཤ་ཆེན། ཀུ་ཀྲི་ཅན་བཅས་མཉམ་སྐྱིལ་ཀྱིས་ཀར་སྐིད་བཅོམ་བའི་འཚེ་ཚུགས།
1640	(11)ཕྱགས་འབྱག	བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཆུལ་ཀྱིས་རྒོར་ཐུ་བཅུ་གཉིག་པར་ཅེ་རེ་ ཆུལ་ པོ་ ཁྲིམས་དོང་བྱ་བཅུད། ཡན་བདེ་ཤུག་ལྕ་དབང་གིས་ཞལ་སྐ་བཀའ་བཏུད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་བཅུམས།
1641	(11)ཕྱགས་སྐྱལ།	ས་སྐུ་མཁན་ཆེན་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་གཤེགས། སྐྱབ་ཁང་དགེ་ལེགས་ཆུ་མཆོ་དང་། རྩ་བྱག་རིག་འཛིན་བའུ་ཕྱིན་ལས། བད་ཀྲིང་ཐུགས་སྐས་བསྟན་འཛིན་འགྱུར་མེད་རྩེ་རྡེ་བཅས་འཁྲུངས།
1642	(11)ཆུ་ཀུ།	ཞེ་བ་བཟང་པོ་ཆབ་མདོའི་ཁྲིར་འཁོད། ཆོས་རྗེ་རིན་ཆེན་ཆུལ་མཚན་གཤེགས། བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཆུལ་ཀྱིས་བསམ་གྱབ་རྟེ་སྐགས་དབྱས་གཙང་མཁའ་འགྲོ་བཅུག ལྷང་སྐུ་ངག་དབང་ཆོས་ལྷན་འཁྲུངས། རྗེ་ཁྱིད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་རྗེ་ཁྱིད་དུ་བསྐོས་ནས་དགའ་ལྡན་ཁོ་ཐང་ཁྱི་ཁྱིད་གཞུང་བཅུགས། འདི་ལོ་འབྱས་ལྷོངས་ཆུལ་ཁབ་བཅུགས།
1643	(11)ཆུ་ལུག	འཕགས་པ་ལྷ་ཆོས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་གཤེགས། དཀྱས་པོ་ཆོས་ཆུལ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཆུལ་དབང་ལྕ་པས་དེབ་ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་ཆུལ་མེའི་ཟླ་དབྱངས་

		བརྒྱས། ཅལ་ཅ་བསྡུན་འཇིན་ཐྲིན་ལས་བཅས།
1644	(11) ཤིང་སྦྲུལ།	ཤི་ཙ་ཁྲིང་གེས་འགོ་ཁྲིད་བའི་ཞིང་བའི་ཀུན་ལང་ངམ་ གེས་ མིང་ རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་བློང་ས། ཇུ་ལའི་ལུ་བས་སྤྲིང་སྐད་དཀོན་ཙོག་ཆོས་འཕེལ་ཐྲི་རྣམ་གཙང་དང་། ཡར་ཐྲིན་བྱོ་བཟང་དགོངས་རྒྱན་བརྒྱས། ཇུ་ལའི་དང་། བཟ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མན་ཀུན་ཇི་ཁྲིད་འཁོད་བས་འཚམས་ཞུའི་མི་སྣ་བཅུང་།
1645	(11) ཤིང་བྱ།	ཇུ་ལའི་ལུ་བས་འཁོན་སྟོན་དབས་འབྱོང་ལྷུན་གྱུབ་ཀྱི་རྣམ་གཙང་བརྒྱས། ཪོ་ཏ་ལའི་ཪོ་བྱང་དཀར་ཪོ་བཞིངས་འཚོ་ཆུགས། མན་ཏུ་ཤུན་ཇི་རྒྱལ་ཪོས་ཇུ་ལའི་ལུ་པ་དང་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གཉིས་ལ་བསྟགས་བརྟེད་ཁེ་ཁེ་བསྒྲུབ། འཕགས་པ་ཤེ་ཀེ་ཤུ་ར་ཡང་བར་སྐབས་འཁྲབ་བ་འདི་དུས་འབྱོང། ཤངས་དཀར་ལྷན་ཆོས་འཁོར་བཏབ།
1646	(11) མེ་ཁྱི།	དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་གཤེགས། ཆོས་རྒྱལ་ཁའེར་བདག་སྤྲིང་པ་འགྱུར་མེད་རྡོ་རྗེ་དང་། རྣམ་སྤྲིང་བཟང་ཆེན་དཀོན་ཙོག་ཆོས་གྲགས་འཁྲངས། ཇུ་ལའི་ལུ་བས་མཛོད་ཀྱིཀ་རིན་ཆེན་ཤིང་རྟ་བརྒྱས།
1647	(11) མེ་ཕག	རྒྱལ་དབང་ལྷ་བས་སྤྱན་ངམ་མེ་ཚོང་མའི་དཀར་འཛེལ་མཛད་ཅིང་བྱམ་ཡིར་བར་དཀར་ལྷན་ཁམང་རྩྭ་ཡང་རྟེའི་དཁོན་པ་བཏབ། རྩེ་ཐིད་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཚོ་ཁན་ས་དང་ཐམ་ཁ་སྤྲད། འབྱུག་པར་དབུང་འཇུག་བྱས།
1648	(11) ས་ཁྱི།	ཆོས་རྩེ་དཀོན་མཆོག་ཆོས་བཟང་དཁར་ལྷན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ངག་དབང་བསྟོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཞལ་འཛུམ། འདི་ཚོ་ཀོ་ཏ་ལའི་ཪོ་བྱང་དཀར་ཀོ་བཞིངས་གྱབ། ཚོང་མ་ཤུན་རྩེ་ནས་ཏུ་ལའི་ལུ་པ་ཁད་འཇེན་ཞུ་བའི་མི་སྣ་འབྱོར། ཇུ་ལའི་ལུ་བས་ཆུ་ཤུར་དཁར་ལྷན་ཆོས་འཁོར་ཡང་རྩེ་དང་། རོལ་ཁསྒང་རབ་སྤྲིང་ཁྱིས་བཏབ།
1649	(11) ས་གླང་།	སྐམ་ཀོ་བ་རིན་ཆེན་རྡོ་རྩེ་ཁེགས། བཙན་ཀོ་དོན་གྱབ་ཆུ་མཆོས་བཙན་ཀོ་དཀོན་དཁར་ལྷན་དམ་ཆོས་སྤྲིང་བཏབ། ཇུ་ལའི་ལུ་བས་ལྷ་རྩེ་ཇོ་ཁེགས་སྤྲིང་དང་ལྷོ་བྱ་ཁྱོན་ཐིན་བཏབ།
1650	(11) ལྷགས་སྐྱ།	
1651	(11) ལྷགས་ཨོས།	བཟ་ཆེན་ཆོས་ཆུན་ཁྱིས་ཞ་ལྷའི་མ་ཉེར་བཁར་བཚོ་མཛད། ཇུ་ལའི་ལུ་བས་ཡར་སྟོང་ཐོས་བསམ་དར་ཆུས་སྤྲིང་དང་། ས་དཁར་འཕེལ་ཆུས་སྤྲིང་། ཁསང་སྨྲགས་བྱང་ཆུབ་སྤྲིང་རྣམས་བཏབ།
1652	(11) ཆུ་འབྱུག	ཆུལ་དབང་ལྷ་བ་ཆུ་ནག་ཏུ་ཕེབས། ཚོང་མས་ཆུལ་དབང་ལྷ་བར་འཇའ་ས་གཞེར་ཐམ་ཆེན་མོ་དང་། ཁཞེར་ཨིག་ཁནང་། འཁར་ཞིག་རྩེ་ཐིད་སངས་

		ཀུས་ཀུ་མཆོ་འཁྲིངས་ཟེར།
1653	(11)ཀུ་སྐྱལ།	ཀུལ་དབང་ལྷ་པ་ཀུ་དག་དས་བོད་དུ་ཞེའས། ཀུ་ཤྲི་ཁན་ལ་ཚོང་མས་ཆོ་ཤ་ཐྲིན། ཀུལ་དབང་ལྷ་པས་ཚོང་དཀར་བཤད་སྐྱབ་སྒྲིང་བཏབ།
1654	(11) ཤིང་ཏུ།	བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀུལ་འདས། དེའི་ཐུ་བསྟན་འཛིན་རྗེ་རྗེ་ལ་ཚོང་མས་བསྟན་འཛིན་དཔའ་ཀུལ་བོའི་ཆོ་ཤ་སྐྱབ་དས་ཀྱི་ཀུལ་ཤི་བྱས། ཤ་ཆེན་དྲྭ་ཤྲི་འཁྲིངས། ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་བཅས།
1655	(11)ཤིང་ཡུག	ཆོས་རྗེ་མངའ་རིས་པ་བསྟན་པ་ཀུལ་མཆན་དཁའ་ལྷན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། གཏེར་ཆེན་སྤྱག་ཤམ་རྡོ་རྗེ་འཁྲིངས།
1656	(11)མེ་སྐྱེལ།	དཀོན་མཆོག་འཕྲིན་ལས་བཟང་པོ་འཁྲིངས། དྲུ་ལའི་ལྷ་བས་དྲིས་ལན་ཉིན་བྱེད་དབང་པོ་བརྟམས། རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་སྐྱིང་པོ་གཤེགས།
1657	(11)མེ་བྱ།	རྒྱ་ཁྱིད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་འདས།
1658	(11)ས་ཁྱི།	ཀུལ་དབང་ལྷ་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ ཁྱིད་ དབང་ བཟུང་ ཞིང་ ལམ་ རིམ་ འཇམ་དབལ་ཞལ་ལུང་ཐང་བརྟམས། ཀུ་གར་ཧྲི་ག་ལའི་ཀུལ་པོ་ཀུ་ཏ་གུ་ཌས་མ་ཏྲ་མ་དུ་ཀ་ཁེས་དུ་ལའི་ལྷ་པར་འཚམས་ཞུའི་མི་སྣ་འབྱོར།
1659	(11)ས་ཙག	ཀདས་ཀསར་མཁོན་པོ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྡན་གཤེགས། ནང་སོ་རྩོང་བྱས་འབྱག་པ་དང་ལག་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ བོད་ ཁཐུང་ ལ་ ངོ་ ཙོག་ བྱས་ པར་དཔྱང་འཇུག་བྱས།
1660	(11)ལྷགས་ཁྱི།	ཁྲེ་ཁྱིད་ཁྱིན་ལས་ཀུ་མཆོ་ཁྲེ་ཁྱིད་དུ་བརྩོས།
1661	(11)ལྷགས་ཐྲིང་།	ཚོང་མ་ཤུན་ཇི་འདས།
1662	(11)ཀུ་སྤྱན	ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་ཁྲིར་འཁོད། བཤ་ཆེན་ཐྲི་བཟང་ཆོས་ཀུན་ཚོ་ཁགས་པ་ནག་རྫིའི་བཅུ་ཁགས་ལ་འདས། ཐྲི་བཟང་ཀུལ་མཆན་དཁའ་ལྷན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེའས།
1663	(11)ཀུ་ཙོས།	བཤ་ཆེན་ཐྲི་བཟང་ཡེ་ཤེས་རྡོའ་ཀུལ་དུ་སྐུ་འཁྲིངས། ཁམའ་མ་ལྗང་ཚེ་ཁཏེར་བཏོན།
1664	(11)ཤིང་འབྲུག	འཕགས་པ་ལྷ་ཀུལ་བ་ཀུ་མཆོ་བསྟེན་པར་རྫོགས།
1665	(11)ཤིང་སྐྱལ།	བཅོན་ཙོ་དོན་གྲུབ་ཀུ་མཆོ་ཁེཤེགས། བཤ་ཆེན་ཐྲི་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཐྲི་བཟང་ཆོས་ཀུན་ཀྱི་སྐྱལ་སྐུང་ངོས་འཛིན་བྱས། ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་སྟོང་འཁོར་མདོ་ཀུད་ཀུ་མཆོང་མཆུ་ཤྲིའི་ཚོ་ཁགས་ཁྱལ། སྟན་ངག་དཔལ་བསམ་འབྲི་ཤེང་སྐད་ཁཏེས་ཁན་སྐྱང་པར་ཡལ་ཁྱལ་རྣམ་ཀུལ་བྱང་ཆུབ་ཆོས་སྐྱིང་བཏབ། རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཀུན་བཟང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔལ་ཁྱལ་རྣམ་ཀུལ་བྱང་ཆུབ་ཆོས་སྐྱིང་བཏབ།
1666	(11)མེ་རྟ།	

1667	(11)མེ་ཤུག	ཆོས་རྗེ་ངག་དབང་ཕྲིན་ལས་བཟང་པོ་སྐུ་གཤེགས། འཕགས་པ་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོ་སྐུང་དབྱས་ཐུ་ཐེབས། ཤེལ་ཐྭག་གི་གདེར་བཏོག། བོད་དུ་ས་གཡོ་དང་བོད་དཀར་ཞིང་ཁ་ཤས་བྱུང་།
1668	(11)ས་སྤྲེལ།	ཆོས་རྗེ་རྣམ་དག་རྡོ་རྗེ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཕྲིན་ཐེབས། དེ་མོ་སྤྲུལ་སྐུ་ལྷ་དབང་དགེ་ལེགས་རྒྱལ་མཚན། ཇེ་ཕྱིད་ཕྱིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་དང་བསྟན་འཛིན་དཔའ་རྒྱལ་པོ་འདས། ཡབ་ཆེན་སྤྱི་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཁཀྱས་ལྷུན་དུ་གདན་དྲངས། ས་གཅིག་རིང་དུ་ལའི་ལྷ་ཐ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱིད་དཔང་བཟུང་།
1669	(11)ས་ཀ།	འཕགས་པ་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོས་ལྷགས་རིའི་དཏུལ་གདུང་ཆེན་མོ་གྲུབ། མཆོད་དཔོན་སྤྱི་བཟང་མཐུ་སྟོབས་ཇེ་ཕྱིད་དུ་བསྐོས། དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་ཐུག་དགའ་ལྡན་ཆོས་ཕྱིང་བཏབ། རྒྱར་ཆོས་དཔྱིངས་རང་གྲོལ་འདས།
1670	(11)ལྷགས་ཁྱི།	ལྷ་ཐ་ཆེན་ཐོས་གསན་ཨིག་གཉའི་ཆུ་རྒྱུན་མཇད། བཀྲ་ཤིས་བཀའ་ཤིས་ལྷུན་ཐོའི་ཁྲིད་འཛོད། འདུན་ཚོས་ཐ་རྟེའི་སྐུ་མདོ་བསྒྲུབ།
1671	(11)ལྷགས་ཐག	བསྟན་འཛིན་དང་ལའི་ཅན་ཕྲིད་ཐེབས། སྐབ་ལྗང་པ་སྤྲོ་མཆོག་རྡོ་རྗེ་དང་། སྐྱབ་ལྗང་པ་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་དབལ་སྐྱབ་གཤེགས། ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་ལྷུན་གྲུབ་འཕྲུངས།
1672	(11)ཆུ་ཁྱི།	དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་རི་ཁང་ མཆམས་ ཀྱི་ ནད་ བཀྲ་ འཛོམས་ པའི་ སྐབ་ གཅིག་བརྒྱ་མཆམས། མཁར་རྩེ་བཙོང་བ་རྒྱ་མཚོ་འཕྲུངས། གཉིར་སྟོན་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་བདུད་འདུལ་རྡོ་རྗེ་འདས།
1673	(11)ཆུ་གླང་།	ཞྭ་དམར་ནག་གཉིས་ཨར་གདན་བྱངས། ཁྲི་པ་དགོན་མཆོག་ཆོས་བཟང་གཤེགས། དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་གདན་ཐོབ་དང་། ཕིག་བསྐུར་རྣམ་གཞག་རབ་གསལ་མེ་ལོང་བརྩམས།
1674	(11)ཤིང་སྦྲུག	ཀཱཙ་ཆོས་དཔྱིངས་རྡོ་རྗེ་གཤེགས། ཇེ་ཕྱིད་ཕྱི་བཟང་མཐུ་སྟོབས་ཀྱིར་འཞིན་ཐུས། ཐུ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ཆིང་ཚལ་དུས་ཁེང་བྱུང་། དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་བསྐབ་བྱ་སྐུ་ཐེ་ཤེའི་འཁྲི་ཤིང་བརྩམས།
1675	(11)ཤིང་ཨོས།	ཆོས་རྗེ་ཀུམས་པ་ཐཀ་ཤིས་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཕྲིན་ཐེབས། ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་ལྷུན་གྲུབ་གདན་བྱངས། མི་ཉག་གོང་མ་ཕྱི་ཙོས་དང་ཐུས་ཐཪས། གདོང་ཐོག་ཐས་ཐབྱ་རིག་འཛིན་ཀྱིས་རྩོགས་ཆེན་དགོན་ཐཀྲབ་པར་ཐཤད།
1676	(11)མེ་འབྲུག	གནམ་ལྷགས་བྲག་ཀི་གཉིར་བཏོན། གཉིར་བདག་ཕྱིང་པས་སྐིན་ཙོལ་ཕྱིང་ཀི་དགོན་པ་བཤྲབ། དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་ཅོ་ནེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཐུས་ཙོ་རོང་ཁྲུན་གང་ཀྱི་ཆིངས་སྐྱིག་ལ་བཏང་། ཇེ་ཕྱིད་ཕྱི་བཟང་སྐྱིན་པ་ཇེ་ཕྱིད་དུ་བསྐོས། དུ་ལའི་ལྷ་ཐས་སྟོང་འདུལ་ལྷགས་ཀྱི་ཐྲོམ་ཐུན་ཐྲངས།

1677	(11)མེ་སྐྱལ།	ཁྱི་ཆེན་ངག་དབང་མཆོག་ལྡན་དང་། ཀརྨ་པ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་འཕྲུངས། རོང་པོ་སྐལ་ལྡན་ཆུ་མཆོ་འདས།
1678	(11)ས་རྟ།	རྡོ་རྗེ་འཆང་ཕྱིན་ལས་ལྷུན་གྲུབ་པ་དབྱུས་སུ་བྱོན། བོད་མཁས་པ་མི་ཕམ་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་སྦྱན་ངག་འགྲེལ་པ་བརྩམས། རོང་པོ་སྐལ་ལྡན་ཆུ་མཆོའི་སྐྱལ་སྐུ་ངག་དབང་ཕྱིན་ལས་ཆུ་མཆོ་འཕྲུངས། ཤེ་དགེ་ཆོས་ཀྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་འཕྲུངས།
1679	(11)ས་ལུག	ཤེ་ཕྱིད་སངས་ཀྱས་ཀུ་མཆོ་ཁྲིར་ཕེབས། འཕགས་པ་ཀྱལ་པ་ཀུ་མཆོ་དབྱས་སུ་བྱོན། དྲུ་ལའི་ཡུ་ཐས་ཁ་ཐོང་ཕྱང་པོ་རི་བོ་ཆེ་བཏབ་ཅིང་ལས་ཆོག་རྣམ་ཀྱལ་ཁས་ཟངས་མདོག་དཔྱང་མངའ་རིས་སུ་བཏང་། ཤེ་ཕྱིད་སངས་ཀྱས་ཀུ་མཆོས་ཞལ་ལྷེ་བཅུ་ཁ་སྤྱས་རྣས་སྤེ་ལས་ཀྱི་ཞལ་ལྷེ་ དོར་ རྣས་ ཞལ་ ལྷེ་ བཅུ་ཁ་ཐེས་སུ་ཁ་དན་ལ་ཐབ།
1680	(11)ཤུགས་སྤྲེལ།	དྲུ་ལའི་ཡུ་ཐས་མོན་དུ་ཕྱིད་དཔང་བཅུ་ཁས། ཤིང་མོན་རྩ་དཔང་རྣམ་ཀྱལ་དགོན་པ་བཏབ། ཐུབ་བཁན་ཆོས་ཀྱི་ཀུ་མཆོ་འཕྲུངས།
1681	(11)ཤུགས་བྱ།	རྡེ་བྱོ་ཁྱོས་ཀུ་མཆོས་རྡོ་རྗེ་ཟྭེང་བའི་དཔང་བསྐྱར། ཤེ་ཕྱིད་སངས་ཀྱས་ཀུ་མཆོས་ཁྲིམས་ཡིག་དྲངས་ཤེལ་མེ་ལོང་བཅུམས། དགའ་ལྡན་ཆེ་དབང་ཁྱི་དཔྱང་ཁྱས་མངའ་རིས་བསྐོང་ཁས་ཆེད་ཡོངས་རྫོགས་ཁོང་བུ་གཅིག་ཐུར་བྱུང་། རྩ་རྒྱེ་ཁྱགས་པ་ཀུ་མཆོས་བྲག་ཁྱཤ་དགོན་ཆེན་བཏབ།
1682	(11)ཆུ་ཕྱི།	དྲུ་ལའི་ཡུ་པ་དང་། རྒྱིད་ཤོད་ཞབས་བྱང་ངག་དཔང་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་གཉིས་འདས། ཆོས་རྗེ་ཀུ་འབྱམ་རྩྭ་ཁྱོས་ཀུ་མཆོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས། ཕྱར་ལྷོག་ངག་དབང་བྱམས་པ་འཁྲུངས། བོད་དུ་ས་ཁམ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཀྱལ་དབང་ལྷ་པ་འདས་པའི་སྐར་སྟེ་ སྤྱིད་ སངས་ ཀྱས་ ཀུ་ མཆོས་ ལོ་ བཅུ་ཁ་སྤྱམ་རིང་གསང་ཀུ་ བྱས། ཤྲོ་བྱག་མཁར་ཆུ་བདུད་འཛོམས་བྱིང་བཏབ།
1683	(11)ཆུ་ཞག	དྲུ་ལའི་དྲུག་པ་ཚངས་དབྱངས་ཀུ་མཆོ་འཁྲུངས། ཆབ་མདོར་བཁཱ་འགྱུར་བཞེངས་འགོ་ཆུགས། རྣམ་བྱིང་བཾ་ཆེན་དཀོན་ཅོག་ཆོས་ཀྱགས་ཀྱིས་སྒམ་ཏུགས་འཕེལ་པ་སྤྲང་བྱེད་རོར་བྱ་བཅུམས། རྡེ་ཕྱིད་སངས་ཀྱམ་པས་ཁེའུ་ཐུ་དཀར་ཁོ་རྩམ་འགོ་ཆུགས།
1684	(11)ཤིང་ཕྱི།	འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྡོ་རྗེས་སྤྲན་ངག་ གི་ བསྟན་ བཅོས་ དབྱངས་ ཅན་ཞལ་ལུང་བཅུམས།
1685	(11)ཤིང་ཁྱང་།	ཆོས་རྗེ་ཀུ་འབྱམ་རྩྭ་ཁྱོས་ཀུ་མཆོ་ཀུ་ནག་ཏུ་ཕེབས། ཆོས་རྗེ་ཆུལ་ཁྲིམས་

		དང་ཆས་དཀའ་ལྡན་གྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཇེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་ཀུ་མཚོས་ཅིའྲུ་དཀར་པོ་བརྒྱས་གྱུབ།
1686	(11)མེ་སྦྱག	བད་དཀར་འཇིན་པ་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཀུ་མཆོ་འཕྲུངས། ཁྲི་པ་ཏྲི་ཙོས་ཀུ་མཆོས་ཅལ་ཅད་ཙོང་རོད་ཀྱི་ཆིངས་མཛད། སྒིན་གྲིང་གཅེར་ཆེན་གྱི་ས་གནས་པ་བབྱ་འགྱར་མེད་ཀུ་མཆོ་འཕྲུངས། གྱབ་དབང་བད་མ་རིག་འཇིན་གྱིས་རྩོགས་ཆེན་རྒྱ་དམ་བསམ་གཏན་ཆོས་སྒིང་བཅབ།
1687	རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པ། མེ་ཙོས།	ཁྲི་ཏྲི་ཙོས་ཀུ་མཆོ་གོང་མ་དང་མཉམ་འཕྲད་མཛད། ཇེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་ཀུ་མཆོས་ཅིའྲུ་གཡའ་མེལ་རྩོམ་འགོ་ཚུགས། རྟལ་རྟའི་ཆོ་པ་བདུན་གྱི་དམག་གིས་དགའ་ལྡན་བོ་ཧོག་གྲའི་ཙོགས་པོ་གཡས་རྡའི་ཀྲལ་པོ་དང་། སོ་པ་ཇོ་རྗེ་སྐྱབས་གཉིས་བསད།
1688	(12)ས་འབྲུག	ཁྲི་ཆེན་ཏྲི་ཙོས་ཀུ་མཆོ་ཁྲི་བར་གཤེགས། ལྷང་སྐུ་ཇོ་རྗེ་འཚང་ངག་དབང་ཏྲི་བཟང་ཆོས་ལྡན་དགོན་ལྷུང་གི་ཁྲིར་ཞེབས། ཇེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་ཀུ་མཆོས་ཅིའྲུ་གཡའ་མེལ་བརྒྱས་གྱུབ། སྒིན་གཞུང་ཅིའྲུ་སྲོན་པ་བརྒྱས། ཏ་ཚོ་ཤྲི་ངག་དབང་ཕྱིན་ལས་ཀུ་མཆོ་བཙན།
1689	(12)ས་སྦྲུལ།	འཇམ་དབྱངས་བཞད་རྗོར་ཀྱིས་གྱབ་མཐའི་རྟ་བ་བརྒྱས། ཆོ་དབང་རབ་བརྟན་གྱིས་བོ་ཧོག་ཐུ་མ་བསྲད་བའི་ཤུལ་དུ་བོ་ཧོག་གཉའི་གཞིས་སྐུང་ཆ་གནས་པོ་ལེ་ན་ཙོད་པ་ཀུན་ཕྱོགས། ཀུང་ཚོ་དང་ཙོ་ཚོས་ཉི་ཟླ་ཆིངས་ཨིག་བཞག
1690	(12)ཤྲུགས་རྟ།	ཇེ་སྲིད་སངས་ཀུམ་པས་པོ་ཉ་ལའི་ཙོ་བྱང་དམར་པོ་བཞིངས་འགོ་ཚུགས། ཆིང་གྲིད་གཞུང་གཡོས་རྩེན་གར་ལ་དམག་དྲངས།
1691	(12)ཤྲུགས་ལུག	
1692	(12)ཆུ་སྤྲེལ།	ཆོས་རྗེ་བཀའ་འགྱུར་བ་སྒྲིན་པ་ཀུ་མཆོ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་ཞེབས། ཇེ་སྲིད་སངས་ཀུམ་པས་གསེར་གདུང་འཛམ་གླིང་ ཀུན་ གཅིག་ ཀི་ དཀར་ ཆག་ རྩོམ་འགོ་ཚུགས། གསེར་གདུང་འཛམ་གླིང་ཀུན་གཅིག་བཞིངས་འགོ་ཚུགས།
1693	(12)ཆུ་ཐྱ།	གོང་མ་ཁང་ཤེས་ལྡང་སྐུ་ངག་དབང་ཆོས་ལྡན་ཨེ་ཅིན་དུ་གདན་དྲངས།
1694	(12)ཤིང་ཕྱི།	རྗེ་ཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྱབ་ཨ་དོན་གཐུམ་སྐབས་དབྱས་གུ་བྱོན། ཀུལ་དབང་ལྡ་ཨ་འདས་བའི་གནས་ཚུལ་གསང་བ་བརྩེལ་ནས་ཇེ་སྲིད་སངས་ཀུམ་པས་ཚོད་མཆོད་དུས་ཆེན་བཏུགས། བོ་ཀ་ལའི་ཙོ་བྱང་དམར་པོ་མཇུག་འཕྲིལ། གསེར་གདུང་འཛམ་གླིང་ཀུན་གཅིག་ཀུང་བཞིངས་གྱབ།
1695	(12)ཤིང་ཨག	ཇེ་སྲིད་སངས་ཀུས་ཀུ་མཆོར་གོང་མས་ཆོ་ལོ་དང་། གསེར་ཐམ་གནང་། གསེར་གདུང་འཛམ་གླིང་ཀུན་གཅིག་ལ་རབ་གནས་བྱས།

1696	(12)མེ་ཏྭ།	བསྟན་འཛིན་དུ་མི་ཉན་དུག་སྐྱོན་ཐྱིས་ཀྱོངས། ཆིང་སྲིད་གཞུང་གི་དམག་གིས་ཇན་གང་སྐལ་ལྡན་བོ་ཁོག་གཉིའི་དམག་དཔུང་གཏོར་ རྩེས་ གོང་ མ་ཁང་ ཤེས་ལྡེ་ སྲིད་སངས་ཆུམ་བར་དུ་ལའི་འདས་སྐོར་དྲི་བ་བཏོན།
1697	(12)མེ་གླང་།	ཆུལ་བ་ཚངས་དཔྱངས་ཀུ་མཆོ་རབ་བྱང་མཛད། ལྷེ་སྲིད་སངས་ཆུམ་བས་ དུ་ལའི་ངོས་འཛིན་ཆོག་བའི་སྐུན་ཞུ་གོང་ མར་ ཕྱལ་ དོན་ ལྷང་ ཆོག་ མཆན་ བྱུང་ལྷེ་ དྲུག་པ་གཅིར་ཁྲིར་མངའ་གཞོལ་བྱས། མདོ་མཁར་ཞའས་ དྲང་ཆེ་ རིང་དབང་ཆུལ་དང་། ཐྲི་ཡུང་བཞད་པ་དོ་རྗེ་འབྲུངས། རྩོགས་ཆེན་བདག་ རིག་འཛིན་འདས། མཆོ་སྟོན་བསྟན་འཛིན་ཆིང་ཞུང་ལ་གོང་མ་ཁང་ཤེས་གོ་ གནས་སྐྱབ། གཞིར་གདུང་དགར་ཆག་བཅོམས་གྱུབ། རྗེན་གར་བོ་ གོག་ཐུ་ འདས།
1698	(12)ས་སྐྱ	ལྷེ་སྲིད་སངས་ཆུམ་བས་ བོཏྟ་ཅ་ཤེར་ བོ་ བཅོམས། རྗེན་གར་ཆེ་དབང་རབ་ བཀྲན་ཀྱིས་རྗེན་གར་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་།
1699	(12)ས་ཨོས།	རྗེ་ཁྱིན་ལས་ལྷུན་གྲུབ་པ་ཀཱཏྱས། བད་དཀར་འཛིན་པ་ངག་དབང་ཤེ་ཤེས་ ཆུ་ མཆོ་འབྲས་སྐྱངས་ཁུ་ ཐེབས། བཙན་བོ་ རོ་ མིན་ཅན་འདས། རྩོགས་ ཆེན་སྐུ་ ཕྲེང་གཉིས་པ་འཕྱང་ མེད་ ཐེག་མཆོག་བསྟན་འཛིན་འབྲུངས། ལྷེ་ སྲིད་སངས་ཆུམ་བས་ སྐྱན་ངག་ མཆན་འཕྲེལ་བཅོམས། འཇམ་དབྱངས་ བཞད་བའི་ རྗེ་རྗེས་གྲུབ་ མཐའ་ ཆེན་ མོའི་ངང་འཕྲེལ་བཅོམས།
1700	(12)ཡུགས་འབྲུག	འཇམ་དབྱངས་བཞད་བའི་ རྗེ་འབྲས་སྐྱངས་ སྐོ་ མང་གི་ཁྲིར་འཁོད། མི་ ཀུ་ བསྟན་བའི་ ཉིན་བྱེད་དམ་ ཆོས་ཀྱི་འཕྱང་གནས་འཁྲུངས། བསྟན་འཛིན་ དུ་ལི་ དོན་འདས།
1701	(12)ཡུགས་སྐྱལ།	ལྷེ་སྲིད་ཀྱིས་ཚངས་དཔྱངས་རྣམ་ཐར་ བཅོམས། དོན་ ཡོད་ ཆུ་ མཆོ་ དགའ་ ལྷན་ ཀྱི་ ཁྲིར་ ཐེབས།
1702	(12)ཆུ་ རྟ།	ལྷེ་སྲིད་སངས་ཆུམ་ ཆུ་ མཆོ་ རྒྱང་ བཞུགས་ མཛད། ཀུ་ ལའི་ དྲུག་པ་ བཀྲས་ ལྷུན་ དུ་ ཐེབས་ དན་ བཅོ་ ཅེས་ ལ་ སྟོམ་ པ་ ཕྱལ་ ཐོག་ གོང་ མར་ ཡང་ ཞུ་ བ་ ཕྱལ།
1703	(12)ཆུ་ ཙུག	ལྷ་ བཟང་ ཁང་ དང་ ལྷན་ དུ་ ལྷེ་ སྲིད་ ངག་ དབང་ རིན་ ཆེན་ ཀྱིས་ སྐྱིལ་ རྒྱ་ བྱས་ པ་ བཅོས་ ན་ ལྷ་ བཟང་ གིས་ བོད་ ཀྱི་ སྲིད་ དབང་ ལོ་ བཅོ་ ལྔ་ བཟུང་།
1704	(12)ཤིང་ སྐྱེལ།	ཐུམ་ པ་ མཁན་ བོ་ ཤེ་ ཅེས་ དཔལ་ འབྱོར་ འཕྲུངས། ལྷེ་ སྲིད་ སངས་ ཆུམ་ བས་ སྐྱན་ ཀྱི་ ཁོག་ དབྱབ་ བཅོམས། ལྷ་ བཟང་ གིས་ ལྷེ་ སྲིད་ སངས་ ཆུམ་ བའི་ ཐུང་ འཁོར་ ཁ་ ཤས་ བསད་ ཅུན་ ལྷེ་ སྲིད་ ཀྱིས་ ལྷ་ བཟང་ དག་ ཆུང་ ཕྱད།
1705	(12)ཤིང་ བྱ།	མཆོད་ ཡོན་ གཏེར་ འཕྲུག བོད་ དམག་ བཞེ་ བཅུ་ བསད། ལྷེ་ སྲིད་ སངས་ ཆུམ་

		ཀུ་མཆོ་བཀྲོངས།
1706	(12)མེ་ཕྱི།	ཚངས་དབྱངས་ཀུ་མཆོ་ཕྱི་ལས་ཐབ་ནས་ཅི་ཡིན་ཏུ་བསྒྲག། ཁད་དཀར་འཇིན་པ་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཀུ་མཆོ་ཕྱིར་བཀོད། ལྷ་བཟང་གཅིག་ཕྱས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ལོ་བཅུ་གཅིག་བཟུང་།
1707	(12)མེ་ཐག	ཕྱི་ཆེན་ཆོ་བཟང་དར་ཀུས་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཕྱིར་འཁོད།
1708	(12)ས་ཡི།	ཀུལ་བ་བདུན་པ་སྐལ་བཟང་ཀུ་མཆོ་འཕྲུངས།
1709	(12)ས་ཕྱང་།	འཇམ་དབྱངས་བཞད་བའི་རྡོ་རྗེས་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ། མཆོ་སྟོན་དབོན་རིགས་རྣམས་ནས་ཀླ་ལའི་སྐལ་བཟང་ ཀུ་ མཆོ་ ངོས་ འཛིན་ཆོག་བའི་སྟན་ཁུ་ཕུལ།
1710	(12)ལྷ་ཀས་སྦྱག	ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་འཇམ་དབྱངས་བཞད་རྗེར་ལ་གཟམ་ཁ་དང་། ཆོ་ཤེ་སྒྲིག།
1711	(12)ལྷགས་ཨོས།	
1712	(12)ཆུ་འབྲུག	འཕགས་པ་ལྷ་ཀྱལ་པ་ཀུ་མཆོ་ཁ་ཤེཁས། ཕྱི་ཆེན་དཁེ་འདུན་ཕྱན་ཆོགས་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཕྱིར་འཁོད།
1713	(12)ཆུ་སྦྲུལ།	བཀྲ་ཤིས་ཆོ་བཟང་ཨེ་ཤེས་ལ་ཚོང་མ་ཁང་ཤེས་ནས་བཀྲ་ཤིས་ཚེར་ཏི་ཞི་ཞེས་བའི་ཚོ་གནས་དང་། འཇའ་ས་ཐམ་ཁ་གནང་། དཀའ་ཤིས་ཀྱི་ ཤེས་ཀུལ་མཆན་འཕྲུངས།
1714	(12)ཤིང་རྟ།	གཏེར་བདག་ཕྲིང་བ་འཇུར་མེད་རྡོ་རྗེ་འདུས། ལོ་ཆེན་དྷརྨ་ཤྲཱིས་ཐིས་གཞུང་ཐེག་ཆེད་ཅིང་སྤྱང་བ་བཀྲམས། ཙ་ལུ་བཀྲ་ཤིས་བ་ཐུང་འདུས། འཕགས་པ་ལྷ་བསྟན་བའི་མཚོན་ཞི་འཕྲུངས། རྩ་རེ་ཁྲག་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱིས་རྩ་རེ་དགོན་ཆེན་བཏབ། འཇམ་དབྱངས་བཞད་རྡོར་ཐྲིས་འཇིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་བཀྲམས། ལྷང་སྐུ་ངག་དབང་ཆོས་ལྡན་འདུས།
1715	(12)ཤིང་ལུག	བོད་དང་འབྲུག་བའི་བར་འཕྲུག་ཁིང་བྱུང་སྟེ་ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་དང་བཅུ་ཆེན་བྱོ་བཟང་ཨེ་ཤེས་གཉིས་ནས་བར་འདུམ་མཛད།
1716	(12)མེ་སྦྲུལ།	འཇམ་དབྱངས་བཞད་བའི་རྡོ་རྗེས་བསྟན་སྲིས་རིཊ་མིག་ བཀྲམས་ ཤིང་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིལ་དུ་ཆུང་གྲ་བཏུགས།
1717	(12)མེ་བྱ།	ལྷང་སྐུ་རོལ་བའི་རྡོ་རྗེ་འཕྲུངས། རྟན་གར་ཆེ་དབང་རབ་བཀྲན་གྱིས་བཀའ་བའི་རྟ་དམག་བྱག་སྟོང་ཚམ་བོད་དུ་འབྱོར་ནས་ལྷ་བཟང་བསད། སྟག་རྩེ་ལྷ་ཀྱལ་རབ་བཀྲན་ཁྲིད་འཇིན་དུ་བསྐོས། བད་དཀར་འཇིན་པ་ཕྲིལས་ཐབ།
1718	(12)ས་ཕྱི།	སོག་ཡི་རྟན་གར་བའི་དམག་གིས་བོད་དུ་ཨང་བའི་རྩིང་ དགོན་ མང་ ཆེ་ བ་

		གཏོར། དགེ་དགོན་ཁག་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱས། མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་གཞོན་ནུ་ཤ་མེད་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་བརྒྱམས། ཁོ་ཆེན་དྲྭ་ཤྭི་དང་། རིག་འཛིན་བད་མ་ཕྱིན་ལས། བད་མ་འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་རྩུན་གར་བས་བཀྲོངས།
1719	(12)ས་ཞག	གོང་མ་ཁང་ཤེས་བྱག་གཡབ་ཆེ་ཚང་ལ་རྟོ་ཐོག་ཐུའི་ཚོ་གནས་ཕྱལ། ཀློང་རྩོལ་ཐ་མ་ཅག་དབང་བློ་བཟང་འཕྲུངས།
1720	(12)ཕྱག་བྱེ།	གོང་མ་ཁང་ཤེས་སྐས་ཅང་ཅན་མངགས་ཏེ་ མཆོ་སྟོན་ དཔོན་ རིགས་ རྣམས་ཀྱིས་ཀླ་ལའི་བདུན་པ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་དབུས་སུ་གདན་ ངངས་ ཏེ་ ཁ་ལའི་ཁིར་བཀོད། སོག་པོ་རྩེན་གར་ཀྱི་དཔུང་རྣམས་དབུས་ནས་བསྐྱད། སྤྱི་རྟེ་ཕྱི་ཆུལ་རབ་བརྟན་བསད། རྒྱ་བོད་ཕྱོགས་སྐྱིལ་ཆོགས་འདུས་པོ་གཅིག་རིང་ཐིད་བཟུང་། པོ་ཁ་ལའི་མདུན་རྩ་རིང་གཉིས་བཏུགས། རོ་རེར་ བཀའ་འགྱུར་ཀྱི་ཡར་ཀོ་ཚུགས།
1721	(12)ཕྱག་ཟླ་།	འདི་སྐབས་ཆོགས་འདུའི་འགོ་གཙོ་དའི་ཆིང་བ་ཐུར་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ། ང་ཚོད་པ། ལྷམ་ཡ་བ་བཅས་ཀྱིས་ཐིད་བཟུང་། གོང་མ་ཁང་ཤེས་དའི་ཆིང་བ་ཐུར་ལ་བའི་སེའི་ཚོ་གནས་སྐྱབ་དེ་བཀའ་སྩལ་ཏེ་བྱུང་། བསམ་ཡས་དབུ་རྩེ་རིགས་གསུམ་དང་བཅས་བའི་གསེར་ འཕྲུ་ མདའ་ ཡབ་ གསར་ བཞེངས་ཉམས་གསོ་བྱས། འཁའ་ཞེག་ཁིས་འཇམ་དབྱངས་བཞད་བའི་རྗེ་རྗེ་འདུས་ཤེར།
1722	(12)ཆུ་སྦྲག	འཇམ་དབྱངས་བཞད་བའི་རྗེ་རྗེ་འདུས།
1723	(12)ཆུ་ཨོས།	གོང་མ་ཁང་ཤེས་འདུས། གོང་མ་ཡུང་ཤེང་ཁྲིར་འཁོད། འདུན་མ་སྤྱལ་སྐུ་ངག་དབང་བསྟན་འཇེན་ཕྱིན་ལས་དང་། སྐུ་འབྱམ་མཁན་པོ་ཆུ་བཟང་ཐྲོ་བཟང་བསྟན་པའི་ཆུལ་མཚན་བཀྲོངས། མཆོ་སྟོན་ཀྱི་ཚོས་ལོད་ནས་ནང་ཅིང་བསྐངས་པ་མན་ཆོང་སྡིད་གཞུང་གིས་གཏོར་ནས་ཚ་མདོ་ཁུལ་ཀྱི་དགོན་པ་མང་པོ་མེར་བཤིགས། སུམ་པ་མཁན་པོ་བོད་དུ་འབྱོར།
1724	(12)ཤིང་འབྲུག	གོང་མ་ཡུང་ཤེང་ནས་དྲུ་ལའི་སྐལ་བཟང་ ཆུ་ མཆོར་ གཞར་ སྐུ་ བཀྲ་ཤོད་ པའི་འཇའ་ས་དང་། ཉིས་བཀྲ་ལྷ་བཅུ་ཤོད་པའི་གཞེར་ ཐུམ་གནང་། ཆེ་ཅིན་དང་ཉིང་ཀ་ཁུལ་དུ་ས་གཤོས་ཀྱིས་མི་ གྲོང་མང་ ཚོར་ སྐྱོན་ བྱུང་། ཚ་ལྷ་བསོད་ནམས་སྟོབས་ཆུལ་དང་། སྐར་ར་བ་ཐྲོ་གོས་ཆུལ་པོ་གཉིས་ལ་གོང་མ་ཡུང་ཤེང་ནས་ཐའི་རྩི་ཀོ་གནས་སྐྱབ་དེ་བཀའ་སྩལ་དུ་བསྐོས། ཁྲི་ཆེན་དབལ་ལྡན་གྲགས་པ་དྲུ་ལའི་བདུན་པའི་ཚོང་འཛིན་དུ་བསྐོས། དྲུ་ལའི་བདུན་པའི་ཡབ་ལ་ཀུང་ཀི་ཀོ་གནས་དང་། སྐྱོ་མིག་གཉིས་པའི་ཚ་ཤ་བྱུང་།

1725	(12)ཤིང་སྦྲུལ།	ཚོང་མ་ཡུང་དྲིང་ནས་ཀུ་ལའི་ཁདུན་ཡར་ཁཀའ་ འགྱུར་ ཡར་ གསར་ ཐྱི་ ཡར་ ཟུངས་དང་། མ་ཕྱི་བཅས་ཟླལ་བ་ཚོམས་ཆེན་རྟིང་ཡར་ཡོད། ཁྲི་ཆེན་དཔགས་ པོ་ཆེ་འཕེལ་བ་དཔའ་ལྡན་ཕྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཆིང་ཆུལ་རབས་ནས་ཐེ་ལིང་དུ་ཨམ་བན་གཅོང་འཚོ་ཚུགས།
1726	(12)ཨེ་རྟ།	ཁང་ཆེན་པ་དང་། ང་ཐོད་པ་གཉིས་ལ་ཁཀའ་ཐྲོན་བསྒོས། རྟུན་གར་ཆོ་དབང་རབ་བརྟན་འདས།
1727	(12)ཨེ་ལུག	སི་ཏུ་ཆོས་འབྱང་གིས་ཐེ་དགེ་དཔལ་སྦུངས་དགོན་ གྲྭ་ བསྟན་ ཆོས་ འཁོར་ཐྲིང་ཕྱག་བཏབ། རྟུན་གར་ཆོ་དབང་རབ་བརྟན་ཀྱི་བྱ་དཀའ་ལྟེན་ཆེ་རིང་གིས་ཤོ་བཅུ་དཀུ་ཐྲིད་བཟུང་། ང་ལུམ་སྦུར་གསུམ་ཀྱིས་དའི་ཆིང་པ་གྲྭར་བསད། ཞོ་ལྟ་བ་གཙང་དུ་བྱོས་པ་ཞོགས་དབུས་གཙང་དུས་ཐེང་ཀི་ཀྱེན་བྱུང་། བོད་དུ་ཚོང་མའི་སྐུ་ཚབ་ཨམ་བན་གཅོང་འཚོ་ཚུགས།
1728	(12)ས་སྦྲིལ།	འཇམ་བཞད་འཇིགས་མེད་དབང་པོ་འབྲུངས། ཀུ་ལའི་ཁདུན་པ་མགར་གཤར་དུ་ཕེབས། ཞོ་ལྟ་གའི་ཇིའི་དམག་དཔུང་གིས་ང་ལུམ་སྦུར་གསུམ་ཚམ་བར་བྱས་ནས་ཐྲིད་དབང་བཟུང་།
1729	(12)ས་བྱ།	འདི་ལོ་ལི་གང་དང་ཆུལ་གང་ཁུལ་དུ་ཀླ་བ་གཉིས་བའི་ནང་ ཉིན་ ཀས་ རིང་ས་གཙོ་ཤུགས་ཆེན་བྱུང་། མི་ཉག་མགར་གཤར་དགོན་པ་གསར་དུ་བཏུབ། ཚོང་མའི་སྒྲོན་ཆེན་ཙ་ལི་ ཅན་ ཨམ་ བན་ བོད་ དུ་ འབྱོར་ རས་ བཀའ་ སྒྲོན་གསུམ་ཚོགས་ཚར་བཅད། ཞོ་ལྟ་བ་བཀའ་སྒྲོན་དུ་བསྒོས། མི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་སུམ་རྟགས་འཛེལ་ཆེན་རྩོམ་འགོ་ཚུགས། ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་སྒིང་པ་འབྲུངས། རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་ཞོ་ཞེ་གཉིས་པ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གིས་རྩེ་ དགེའི་ ཡར་ ཁང་ བཞེངས་ པ་ དང་ བཀའ་ འགྱུར་ མཚལ་པར་གསར་བཞེངས་དབུ་བཙུགས།
1730	(12)ཆུགས་ཁྱི།	འདི་ལོ་མགར་གཤར་ཁུལ་དུ་ས་གཙོ་ཐེངས་མང་ཞོ་བྱུང་། ཞ་ལྟ་གའི་རྩིས་སྟོང་གཙང་བཀའ་འགྱུར་ཡར་བཀོས་འཚོ་ཚུགས། རྩོ་རིང་གང་གི་ཨ་ཁུ་ཁང་ཆེན་འདུས་ཚབ་ལ་རྩོ་རྩེ་རྣམ་རྒྱལ་ཆེ་བརྟན་ལ་གཉིས་ཇིའི་ཚོ་གནས་སྤྱད།
1731	(12)ཆུགས་ཞག	སུམ་པ་མཁན་ཞོ་དབུས་ནས་ཨ་མདོར་ལོག སྟོང་གཙང་བཀའ་འགྱུར་ཡར་མ་བཞེངས་གྱབ།
1732	(12)ཚུ་ཁྱི།	ཁྲི་པ་ཆུལ་མཚན་ཞེང་གི་དཀའ་ལྟེ་ཀྱི་ཐྲིད་འཁོད། དཔལ་སྦུངས་དབོན་ཚན་ཀུན་ཀན་ཀཆ་ངེས་ལེགས་ཀྱིས་རྩིས་གཞུང་ཉིར་མཁོ་བྱམ་བཟང་བརྩམས།
1733	(12)ཚུ་ཐྭང་།	ཞོ་ལྟ་གའི་ཇིའི་རེ་འདྲུན་ལྟར་ཞོད་སྟོད་དམག་དཔུང་ཉུང་དུ་ བཀང་། མི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་རྩེ་དགེའི་ཐཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་བརྩམས།

		མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཆེ་རིང་དབང་ཆུལ་གྱིས་མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་བརྒྱབས་པ་དང་སྣད་གཉིས་ཀཁ་སྦྱར་ནོར་བྱའི་དོ་ཤལ་བསྒྲིགས། ཐེ་དགེའི་ཚོས་ཆུལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ཡིས་བཀའ་འགྱུར་མཚལ་བར་བཞེངས་གྱབ།
1734	(12)ཡིང་སྟག	ཚོང་མའི་སྐུ་ཚབ་ལྷ་སྲས་བཅུ་བདུན་པ་དང་ལྷང་སྐུ་རོལ་བའི་རྟེ་རྗེ་མཁར་དབུ་འབྱོར་ནས་ཀླ་ལའི་ཐོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་ཆུའི་བཀའ་བསྒྱུར། ཞེ་ཆེན་རབ་འབྱམས་གཉིས་པ་འགྱུར་མེད་ཀུན་བཟང་སྐུ་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་བསྟན་དང་ཆུས་བྱོན་ཏེ་ཞེ་ཆེན་བསྟན་གཉིས་དང་ཆུས་བྱིང་ཚགས།
1735	(12)ཡིང་ཙོས།	དྲྭ་ལའི་བདུན་པ་མཁར་ཐར་ནས་ཐོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས། ཚོང་མ་ཡུང་ཤང་འདས། ཙོ་ལྷ་བསོད་ནམས་སྟོབས་ཆུལ་གྱིས་ལྷ་ས་དགྱིལ་འཁོར་སྒྲིབས་སྡུ་བྱམས་པ་བཞེངས།
1736	(12)མེ་འབྱུག	ཚོང་མ་ཆེན་ལྷང་སྒིད་ཁྲིར་འཁོད། སེ་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་གྱིས་སྡུ་རྒས་འཁྲེལ་ཆེན་ཟླར་ཡང་རྩོམ་འགོ་ཚུགས།
1737	(12)མེ་སྦྲུལ།	བཤ་ཆེན་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་འདས། གྲྭ་བཀྲན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འཁྲུངས། སྡུ་མ་མཁན་ཆེན་པེ་ཅིན་དུ་བསྒོད། སྐྱ་ཤུ་པ་ཐོ་བཟང་ཆུ་མཆོག་མཐིན་སྟོན་རྟོགས་བརྗོད་བཚུགས། ཞེ་དགེའི་བསྟན་འགྱུར་པར་གསར་བཞེངས་དཀྱུ་བཙུགས་ནས་མཇུག་ཞེ་དགེ་ཐུ་མ་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་ཆུ་མཆོག་བསྒྲུབས།
1738	(12)ས་རྟ།	བཤ་ཆེན་དབལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་འཁྲུངས། དྲྭ་ཀོ་ཤྲི་ངག་དབང་ཕྲིན་ལས་ཆུ་མཆོ་འདས། ཉིང་ཤ་མཁར་དུ་ས་གཡོ་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་ཞིག
1739	(12)ས་ལུག	ཁྲི་ཆེན་ངག་དབང་མཆོག་ལྡན་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཞེ་དགེ་ཆུལ་པོ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་འདས།
1740	(12)ལྕགས་སྦྲིལ།	ཙོ་ལྷ་ཐའི་ཇིར་རྩྭ་དབང་ཁི་ཁོ་གནས་བྱུང་།
1741	(12)ལྕགས་ཁྱ།	ཚེ་འདིའི་ཐོད་རྒྱ་བཅུ་བའི་ནང་ཏེ་ཅིན་དུ་བསྟན་འགྱུར་སྐོ་སྐད་དུ་ སྒྱུར་བའི་འགོ་ཚུགས། ཙོ་ལྷ་བསོད་ནམས་སྟོབས་ཆུལ་གྱིས་བསྟན་འགྱུར་སྡེར་ཐང་བར་མ་བར་ཆོ་བའི་འགོ་ཚུགས། བཤ་ཆེན་དབལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ཙའི་ཁྲིར་བཀོད། ཐོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་བཅུ་གས་ནས་ཚེ་བཅུ་ཐམ་པ་སོང་།
1742	(12)ཆུ་ཁྱི།	ཚེ་འདིའི་རྒྱ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་པེ་ཅིན་དུ་ བསྟན་འགྱུར་སྐོ་སྐད་ལ་སྒྱུར་བའི་མཇུག་བྱུབ་སྟེ་བར་ཆོ་འགོ་ཚུགས། སྡེར་ཐང་གི་བསྟན་འགྱུར་པར་བཀོས་ཟིན།
1743	(12)ཆུ་ཕག	ཐོད་དུ་སྐར་མ་དྲུང་ཐོད་ཆེན་པོ་ཤར། ཞྭ་ཆེན་ཆུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ཀྱིས་སྟེ་

		དགེའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་བརྟགས།
1744	(12) ཤིང་ཕྱི།	ཅེ་ཅིན་དུ་གཡུང་ཤ་དཀོན་དགཤ་ལྟན་ཕྱིན་ཆགས་ཀྱིང་བཤད། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་སུམ་རྟགས་འཛེལ་ཆེན་བརྟགས་གྱུབ། ཏུ་ལའི་བདུན་པའི་གཟུང་ཀུན་དགའ་བསྟན་འཛིན་ལ་ཀུང་ཀི་ཚོ་གནས་བྱུང་། སྟེ་དགེའི་བསྟན་འགྱུར་པར་བཞེངས་གྱུབ།
1745	(12) ཤིང་ཁྱང་།	རྡོ་གྱབ་འཇིགས་མེད་ཕྱིན་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲུངས། ཇན་གར་ཆུལ་པོ་དགའ་ལྟན་ཆེ་རིང་ཐོངས། ཁམས་སྤྱལ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འཕྲུངས།
1746	(12) མེ་སྦུག	རྡོ་རིང་བསྟན་འཛིན་དབལ་འབྱོར་བཅོས། ཁྲི་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་དགའ་ལྟན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཙ་ཀ་ཆེ་དབང་རྡོ་རྗེ་རྣམ་ཆུལ་ཇུན་གར་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བྱས།
1747	རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པ། མེ་ཨོས།	འདི་ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཉིས་ལ་མི་དབང་བསོད་ནམས་སྐྱབས་ཆུལ་གྱིངས། བྱས་འགྱུར་མེད་རྣམ་ཆུལ་ཁྱིད་འཛིན་དུ་བཟོས། སུམ་པ་ཡི་ཤེས་དབལ་འབྱོར་ཀྱིས་དགེ་ལྟན་ཉིས་གསར་མ་བྱ་བཅུམས།
1748	(13) ས་འབྲུག	ཚོང་མ་ཆེན་ལྱང་ནས་པོ་ཏ་ལའི་བཀོད་པ་ཚད་ལེན་བྱེད་ པོ་ བྱིས་ པ་ གཉིས་བཏང་། སུམ་པ་མཁན་ཆེན་ཀྱིས་ཆོས་འབྱུང་ལྟོན་བཟང་བརྩམས།
1749	(13) ས་སྦྲུལ།	ཏུ་ལའི་བདུན་བས་རྩེ་པོ་ཏ་ལར་བློས་བཟུངས་ དཀྱིལ་འཁོར་ བཞེངས་ འཁོ་ཚུགས།
1750	(13) ལྕགས་རྟ།	ལང་འགྱུར་མེད་རྣམ་ཆུལ་ནས་ དཀར་ ལྟབ་ ཁྲི་ ཆེན་ ནམ་ མཁའ་ བཟང་ པོ་ གནས་དབྱུང་བཏང་། བོ་བཟང་དྲི་མེད་དགའ་ལྟན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཞམ་བན་གཉིས་ནས་འགྱུར་མེད་རྣམ་ཆུལ་བཀྲོངས། ཇན་གར་བྷ་མ་དར་ཆུས་ཀྱིས་ཇུན་གར་ཆུལ་པོ་བྱས།
1751	(13) ལྕགས་ལུག	འགྱུར་མེད་ཆེ་བརྟན་ཀྱི་བྱ་འགྱུར་མེད་དབང་ཆུལ་ལ་ཀུང་ཀི་ཚོ་གནས་ སྤྲད། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་ཐུགས་སྐོར་དོན་ཚན་ བཅུ་ གསུམ་ དུ་ བསྡུས་ བའི་ རྩ་ཆོག་འབྲེལས་ཐུལ་བྱས། ཏུ་ལའི་བདུན་པ་རང་ཉིད་ནས་ཐིད་དབང་བཅུང་། ཚོང་མས་འཛའ་ས་དང་། གཤེར་ཐམ་གནང་། བཀའ་སྩལ་བཞེ་བསྐོས་ནས་བཀའ་ཤག་ཐོག་མར་བཏུགས།
1752	(13) ཆུ་སྦྲུལ།	འདི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཚང་ལས་ཁྲངས་གསར་དུ་བཏུགས།
1753	(13) ཆུ་ཐ།	མི་ཤ་ཚོང་མ་སྤྲོ་གོས་དང་ཆུས་འདས། འཕྱོངས་ཆུས་མཁའ་ཀོ་བསྟན་འཛིན་ཆུ་ མཆོས་ཉིས་གཞུང་ཡིན་ཟུབ་བཞད་པའི་འཕྲུམ་དཀར་བརྩམས། ཇན་གར་ཀྱི་དབོན་པོ་ཏ་བ་ཆིས་ཇུན་གར་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བྱས།

1754	(13)ཀིང་ཐྱི།	རིན་ཆེན་རིལ་བུ་སྒྲིལ་འཞོ་ཚུགས་ཀིང་ཀུ་ལའི་བདུན་པས་རྟེ་སྒྲིབ་ཀུ་བཙུད། རྡོ་ཁ་གཏེས་ཀྱི་ཁྲལ་ཆགཔ་སྐོང་ཀུ་ལའི་བདུན་པས་འབྲས་ལྗོངས་ བོད་ ཀྱེན་ཆགས་སྒྲུབ། ཇོང་ཐྲིང་སྐལ་བཟང་ཙོ་བྱང་བཀའ།
1755	(13) ཀིང་ཁག	ཐུར་ཡང་ཆིང་ཐྲིད་གཞུང་ཀིས་ཇུན་གར་ལ་དམག་བཀའ་ ནས་ ཇུན་ གར་ ཀྱི་ ཐྲིད་འཛིན་ཀ་བ་ཆེ་བཞུང་།
1756	(13)མེ་ཐྱི།	འདི་ལའི་ལོ་གསར་རྩིང་མཚམས་སུ་ བོད་ ཁུལ་ དང་ ནག་ ཚང་ དུ་ ས་ གཡོ་བྱུང་། ཀུ་ལའི་བདུན་པས་རྟེ་ཐྲིས་བཐུབས་ཁང་དུ་གདན་ས་གསུམ་དང་ཙོ་ཀ་ལ་གནས་ཆེན་བཞིའི་ཞྭཁས་རིས་གསར་འཛིུ་ཕྱིད་དུ་བཏུག
1757	(13)མེ་ཐྲང་།	ཀུ་ལའི་བདུན་པ་འདས། དེ་མོ་བདེ་ལེགས་ཐུ་མཚོ་ཁྲིར་འཁོད། ཕྱང་རྒྱ་རོལ་བའི་རྡོ་རྗེ་དབྱས་སུ་འབྱོར། བལ་ཙའི་ཡམ་བུ་དང་། ཨེ་རུང་། ཁོ་ཁམ་བཅས་ཐུལ་ས་གསུམ་གོར་ཁས་ཐྲངས།
1758	(13)ས་སྐྱ	ཀུ་ལའི་བཐུད་པ་འཛམ་དཔལ་ཐུ་མཚོ་འཁྲུངས།
1759	(13)ས་ཙོས།	ཁྲི་ཆེན་བསྐྱན་པ་རབ་ཐུལ་དང་། ཀིང་བཟའ་ཐྲོ་བཟང་དང་ཐུས་འཁྲུངས། དེ་མོ་བདེ་ལེགས་ཐུ་མཚོར་གོང་མས་འཛའ་ས་དང་དཏུལ་ཐམ་སྒྲུ། སོག་ཙོ་བསྐྱན་དང་ཕྱ་རམས་པ་འཁྲུངས།
1760	(13)ཕྱགས་འབྱག	དཀའ་ཆེན་ཨེ་ཤེས་ཐུལ་མཚན་ཀྱིས་ཐུ་ཐུད་དོན་གསལ་བཅམས།
1761	(13)ཕྱགས་སྒྲུལ།	
1762	(13)ཆུ་ཏྲི།	གུང་ཐང་བསྐྱན་པའི་སྒྲོན་མེ་འཁྲུངས། ཀུ་ལའི་བཐུད་པ་ཙོ་ཏ་ལའི་ཁྲིར་བགོད། ཕུར་ཕྱོག་ངག་དབང་ཐུམས་པ་འདས། ཁྲི་སྒྲུལ་ཐྲོ་བཟང་བསྐྱན་པའི་ཏེ་མ་འཁྲུངས། མདོ་མཁར་ཞྭས་བྱང་ཆེ་རིང་དབང་ཐུལ་ཀྱིས་རང་ཀི་རྟོགས་བརྗོད་བཅམས། དཀའ་ཆེན་ཨེ་ཤེས་ཐུལ་མཚན་ཀྱིས་ཐྲོ་ཐྲིང་ཆེན་ཙོ་བཅམས།
1763	(13)ཆུ་ཡུག	མདོ་མཁར་ཞྭས་བྱང་ཆེ་རིང་དབང་ཐུལ་གྲོངས།
1764	(13)ཀིང་སྒྲིལ།	ཆིང་ཐྲིད་གཞུང་དང་ཐུལ་རིང་མི་ནུབ་ཐུལ་ཙའི་བར་དམག་འཁྲུག་བྱུང་། ཁྲི་ཆེན་ངག་དབང་ཆོས་ཀྱགས་དཀའ་ལྗོན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད།
1765	(13)ཀིང་ཐྱ།	
1766	(13)མེ་ཐྱི།	ཙོང་མ་ཆེན་ལྷང་ཀིས་བཅུ་ཆེན་དབལ་ལྗོན་ཨེ་ཤེས་ལ་འཛའ་ས་ དང་ གཞིང་ཐམ་གནང་།
1767	(13)མེ་ཁག	ཙོང་མས་སྐུ་མདུན་མཁན་ཙོ་སྐལ་བཟང་ཨོན་ཏན་ ལ་ ང་ སས་ ཀི་ ཙོ་ གནས་ དང་སྒགས་ནས་ཁགའ་ཐྲོན་བསྐོས། ཀུ་ཐྲིང་རིན་ཆེན་མི་འཕྱུར་ཐུལ་མཚན་

		གྱིས་ཡིད་ལྡུང་ལྷ་ནལ་དགོན་བཏབ།
1768	(13)ས་ཀྱི།	དཀའ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀླ་མཆོད་ཁྲིད་ཡིག་བརྩམས།
1769	(13)ས་ཀྱང་།	
1770	(13)ལྷགས་སྐྱ།	ཁམས་སྨྱལ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་སྐྱེ་ངག་འཁྲིལ་པ་བརྩམས། དེ་མོ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོས་བསམ་ཡས་གཏུག་ལགས་ཁང་ཉམས་གསོ་བྱེད་འགོ་ཚུགས།
1771	(13)ལྷགས་ཙོས།	གོང་མ་ཆེན་ལྷང་རས་རང་སོག་གི་ཞེ་ཅོར་དུ་ཐོ་ཀ་ལའི་ཚོ་བྱང་ གསར་རྒྱག་བྱས། བཀའ་འགྱུར་མན་ཏུ་སྐད་དུ་སྒྱུར་བའི་འགོ་ཚུགས། ཆིང་སྲིད་གཞུང་དང་ཚ་ཁོ་རབ་བརྟན་རྒྱལ་ཁོའི་བར་ཐུབ་བྱང་། ཁྲི་ཆེན་བློ་བཟང་བསྟན་པ་དགའ་ལྡན་གྱི་ཁྲིར་འཁོད།
1772	(13)ཆུ་འབྲག	མི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་སྟན་ངག་འགྱུར་བཅོས་མཛད། ཁ་ཅིག་ཁིས་དངུལ་ཆུ་ངྷམ་ཐ་ཏ་འཁྲངས་པར་བཤད།
1773	(13)ཆུ་སྨྱལ།	འཇམ་བཞད་འཇིགས་མེད་དབང་ བོས་ ཅོ་ ནེའི་ བསྟན་ འགྱུར་ དཀར་ ཆག་ མཛད།
1774	(13)ཤེང་རྟ།	མི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་འདས། ཅན་ཏུང་རྒྱུད་ནས་ཆིང་ཆོལ་དམག་ འཁྲུག་བྱུང་།
1775	(13)ཤེང་ལྷག	
1776	(13)མེ་སྨྱལ།	གོང་མ་ཆེན་ལྷང་གིས་བཏ་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་པེ་ཅེན་དུ་ མཆས་ དགོས་ པའི་གདན་ཞུའི་ཐགའ་འབྱོར།
1777	(13)མེ་ཀྱ།	དེ་མོ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ་འདས། ཆེ་སྨྱན་ཁྲིང་ཁྲི་ཆེན་ངག་དབང་ཚུལ་ ཁྲིམས་ཁྱིད་སྐྱོང་གི་ཁྲིར་འཁོད།
1778	(13)ས་ཀྱི།	ཆེ་སྨྱན་ཁྲིང་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཏོ་རིང་གུང་གིས་ས་ངན་དུ་དཔུང་འཛུག་བྱས། ཪ་ལྟ་བ་འགྱུར་མེད་དབང་རྒྱལ་ལ་བྱ་ མེད་བས་ཐུན་ཆོགས་དབང་ཐོའི་བྱ་རོང་བྱ་ཐུན་ཆོགས་ལ་གུང་ གི་ཀོ་གནས་སྐྱེད།
1779	(13)ས་ཁག	བཤད་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་རགས་ཏུ་ཐེབས་ནས་གཡང་ཉིའི་ཐམ་གུངང་། འཇའ་ས། ཐུག་མཚོད་ཆེན་མོར་ཞེར་ཏིམ་ཐུ་རོ་མིན་ཅན་དང་། གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོར་མེར་རྒན་མཁན་ཐོ་བཅས་ཀྱི་ཀོ་གནས་བྱུང་།
1780	(13)ལྷགས་ཀྱི།	བཤད་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་ཅེན་དུ་འདས། རྩོ་རིང་གུང་ས་ངན་ནས་ འཁོད། བཤད་ཆེན་ཀྱི་སྐུ་གདུང་གདན་འཕྲེན་པར་ཅོད་གཞུང་གིས་ཁགའ་སྐྱོན་ བོན་པ་བཏང་། ཀླ་ཁའི་བཀྲད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོས་ཁྲིད་དབང་བསྐྱང་།

1781	(13)ལྷག་བཅུ་གཅིག།	དུས་ལའི་བཙུད་བར་གོང་མ་ཚེན་ལྷང་ནས་འཇའ་ས་གཞིར་ཐག་གནང། བརྒ་ཚེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་འཁྲུངས། དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྐྱེས་རབས་འཕེལ་ཚེན་བརྩམས། ཞབས་དཀར་ཆོགས་བྱུག་རང་གྲོལ་འཁྲུངས།
1782	(13)ཆུ་སྦྲག	དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དུས་ལའི་བཙུད་པའི་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྐོས། འཛོག་ རི་ ངག་དབང་ བསྟན་ འཛིན་ གྱིས་ ཚལ་ གུང་ ཐང་ གི་ དཀར་ ཚག་ བརྩམས།
1783	(13)ཆུ་ཡོས།	རྗོ་རིང་གུང་གི་བྱ་བསྟན་འཛིན་དབལ་འབྱོར་བཀའ་སྩལ་དུ་བསྐོས། དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གནས་བརྟན་རྟོགས་བརྗོད་བརྩམས། ལྷ་ས་གཙུག་ལགས་ཁང་དུ་ཉམས་གསོ་དང། དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་གི་ལྷེབས་རིས་གསར་བྲིས་བྱས། རིག་འཛིན་འཇིགས་མེད་གླིང་པས་གཏམ་ཆོགས་བརྩམས།
1784	(13)ཤིང་འབྲུག	བརྒ་ཚེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོར་གདན་དྲངས། དུས་ལའི་བཙུད་པ་རང་ཉིད་ནས་ཆོ་སྐོན་གླིང་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ གྱིས་ སྒྲིད་ཀྱི་འགན་ལྟར། གོང་མ་ཚེན་ལྷང་གིས་བརྒ་ཚེན་བསྟན་པའི་ཉི་མར་ འཇའ་ས་དང་གཞིར་ཐག་གནང་།
1785	(13)ཤིང་སྦྲུལ།	
1786	(13)མེ་རྟ།	ལྷང་སྐུ་རོལ་པའི་རྗེ་རྗེ་འདས། སྐར་ཡང་ཆོ་སྐོན་གླིང་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀུ་ནས་ཀུ་ཐེབས། དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྟོད་པ་ བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་པའི་རྣམ་བཤད་བརྩམས།
1787	(13)མེ་ལུག	དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ལས་ རིམ་ ཐུ་ མ་ བརྒྱུད་ པའི་ རྣམ་ ཐར་ བརྩམས། རྟ་ཚག་རྗེ་དྲུང་སྐྱི་ལིག་ཐུས་ལོ་བཞིའི་རིང་བཀའ་སྩལ་གྱི་ལས་ རོགས་བྱེད་དགོས་པའི་ཐགའ་ཚབ་པ་ལྷར་མཛད།
1788	(13)ས་སྦྲིལ།	སྐྱབ་ཡུང་བསྟན་པའི་ཉི་མ་འཁྲུངས། སུམ་པ་མཁན་ཚེན་ཡེ་ཤེས་དབལ་འབྱོར་འདས། ལོ་འདིར་གོར་ཁས་བོད་ལ་ཐེངས་གཉིས་པའི་བཅོན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་གཅང་ཤེལ་དཀར་བ་དམག་གིས་བཅོམ།
1789	(13)ས་ཕྱི།	དཀའ་ཚེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་འདུལ་བའི་ཚོས་འབྱུང་བརྩམས། དྲུ་ལའི་བཙུད་པས་ཁྱིབ་ཚེ་ཆོག་སྒྲིང་གི་དགོན་པ་བཏབ།
1790	(13)ལྷག་ཕྱི།	
1791	(13)ལྷག་ཐག	ཚེ་སྐྱེན་སྒྲིང་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཨེ་ཅིན་ནས་བོད་དུ་ཞེབས་ཏེ་ ཇིང་ མིན་ འདས། སྐར་ཡང་གོར་ཁ་དང་བོད་བར་འབྲེལ་ཐིང་ཁྱུང་ནས་གོར་ཁའི་ དམག་དཔུང་གཞིས་ཀ་རྩེ་བར་དུ་འགྱོར། སྐར་ཡང་རྟ་ཚག་བསྟན་པའི་

		མགོན་པོ་སྐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས།
1792	(13)ཆུ་ཕྱི།	རྟ་ཚག་རྩེ་བྱང་ལ་ཞོང་མས་ཆེ་ལོ་དང་དཀྱལ་གམ་སྤྲད། ཀུན་བདེ་སྐྱིང་ཀི་དགོན་པ་བཀའ། འདི་ལོ་ཞོང་མ་ཆེན་ལྷང་ནས་ལྷ་སར་དོ་དམ་པ་བཀང་སྟེ། བོད་དཀྱལ་ཏམ་ཞོ། ཕྱེད་དོ། ཞོ་གང་། ཞོ་ཕྱེད་བཅས་ཀྱི་པར་བཏུབ་ནས་བཀམ། ཞོར་ཁའི་བཙན་འཛུལ་འཞོག་པའི་མཐ་ཎ་སྐིད་གཞུང་གི་དམག་དཔུང་བོད་དུ་འབྱོར།
1793	(13)ཆུ་གླང་།	གོར་བོད་ཕེང་འབྲུག་ཐག་ཆོད་ནས་གོར་ཁ་མགོ་བསྡུར། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཕྱིད་ཕྱོགས་སྐོར་དོན་ཚན་ཉིར་དཀྲ་གཏན་འབེབས་བྱས། རྩོགས་སྒྲུལ་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་མི་འབྱོར་ནམ་མཁའི་རྩེ་རྩེ་འཕྲུངས།
1794	(13)ཤིང་སྦྲག	ཚ་ལྷ་གུང་ནོར་བུ་ཕུན་ཚོགས་འདུས་ཚའ་རིན་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་ལ་གུང་གི་གོ་ས་བྱུང་། ཀླ་ལའི་བཀྲད་ཡས་དཀའ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྣམ་ཐར་བརྩམས། ཞེ་ཆེན་རབ་འབྱམས་གསུམ་པ་རིག་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོས་སྒྲུབ་སྟེ་བློ་སྐིང་བཀའ།
1795	(13)ཤིང་ཨོས།	སྐྱོང་རྩོལ་བྱ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་འདུས།
1796	(13)མེ་འབྱུག	གོང་མ་ཆེན་ལྷང་འདུས། གོང་མ་ཀུ་ཆིང་སྒེར་ཁྲིའ་འཁོད། ཐེས་པ་ངག་དབང་མི་ཕམ་རྒྱ་བས་ཅོས་གཞུང་མཁས་པའི་སྟེང་ནོར་རྩོམ་འགོ་ཚུགས། གོར་བོད་ཆིངས་ཡིག་བཞུག
1797	(13)མེ་སྦྲུལ།	ལ་སིང་ནས་ས་མཚམས་རྩོད་མེད་དང་། ལ་དྭགས་ས་སྦྲོད་ནས་ལོ་འབྱལ་འབྱལ་གནད་བཞུག
1798	(13)ས་རྟ།	ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་སྐྱིང་པ་འདུས།
1799	(13)ས་ལུག	མོན་ཀྱི་ཞྭིབ་དབྱོད་དུ་བཀའ་སྩལ་ཐ་ཕྱུ་བ་ཕྱེན། ཐུག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་བཅོས།
1800	(13)ལྕགས་སྦྲིལ།	
1801	(13)ལྕགས་བྱ།	ཐུཌ་བཀྲན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་གྲུབ་མཐའ་ཤེལ་ཀྱི་མེ་ཏོང་བརྩམས།
1802	(13)ཆུ་ཕྱི།	ཐུཌ་བཀྲན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་སྐབ་མ་ངག་དབང་མི་ཕམ་རྒྱ་བས་ཅོས་གཞུང་མཁས་པའི་སྟེང་ནོར་བརྩམས། ཐུཌ་བཀྲན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འདུས།
1803	(13)ཆུ་ཕག	
1804	(13)ཤིང་ཕྱི།	ཀླ་ལའི་བཀྲད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་འདུས། རྟ་ཚག་རྩེ་བྱང་སྐར་ཡང་སྐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས།
1805	(13)ཤིང་གླང་།	ཀླ་ལའི་དཀྱ་པ་ཡུང་རྩོགས་རྒྱ་མཚོ་འཕྲུངས། བཀའ་སྩལ་བཤད་སྐྱ་ཀུན་

		དགའ་དཔལ་འབྱོར་འདས།
1806	(13)མེ་སྦག	
1807	རང་བྱུང་བཅུ་བཞི་པ། མེ་ཨོས།	
1808	(14)ས་འབྲུག	ཀུ་ལའི་དགུ་པ་ལྷང་རྟོགས་ཆུ་མཆོ་ཁ་ཅ་ལའི་ཁྲིར་བཀོད། དཔལ་སྒྲུལ་འཇིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ་འཕྲུངས།
1809	(14)ས་སྤྲུལ།	འགའ་ཞིག་གིས་དཔྱངས་ཅན་གྱུབ་པའི་ངོ་རྩེ་འཕྲུངས་པར་བཤད།
1810	(14)ལྕགས་རྟ།	རྟ་ཚག་རྩེ་བྱང་བསྟན་པའི་མཁོན་པོ་འདས། ངོ་རིང་པ་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ཀྱིས་སྐམ་རྟགས་འཁྲིལ་པ་བརྒྱས། ངོ་གྲུབ་ཆེན་འཇིགས་མེད་ཁྱེན་ལས་བོད་ཟེར་ཀྱིས་ངོ་གྲུབ་དགོན་པ་ལྕགཔཀ།
1811	(14)ལྕགས་ལུག	དེ་མོ་འཇིགས་མེད་ཆུ་མཆོ་ཁྱིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། ཞོང་མས་ཆ་ལོ་ཡང་སྲིད། ཁྲི་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ་ཀུ་ལའི་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྐོས།
1812	(14)ཆུ་སྦྲུལ།	
1813	ཀུན་མཁྱེན་པད་མ་གར་དབང་བློ་གྲོས་མཐའ་ཡས་སམ་འཆི་ མེད་ བསྟན་གཉིས་ཀ་ཡུང་བྱིང་པའམ་ཀོང་སྐྱལ་ཙོན་ཏན་ཆུ་མཆོ་འཕྲུངས།
1814	(14)ཤིང་ཕྱི།	འཕགས་སྒོངས་ཐུ་དབྱིན་ཞོས་བཅན་འཇུལ་ཁྱེད་འཚོ་ཆུགས།
1815	(14)ཤིང་ཕག	ཀུ་ལའི་དགུ་པ་ལྷང་རྟོགས་ཆུ་མཆོ་འདས། ཞོང་མས་དུ་སྒྲིང་དགོན་པ་ཁྲི་ཆེན་བསྟན་པ་རབ་ཆུས་ལ་འཛིན་བདག་ཏུ་སྤྲད། ཁྲི་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། དེ་མོ་འཇིགས་མེད་ཆུ་མཆོ་སྤྱར་ཡང་སྲིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས།
1816	(14)མེ་ཁྱི།	ཀུ་ལའི་བཅུ་པ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཆུ་མཆོ་འཕྲུངས། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་མེ་ཤོར་བ་ཉམས་གསོ་བྱས།
1817	(14)མེ་གླང་།	
1818	(14)ས་སྦྲག	ཆུལ་དབང་ཕྱིན་ལས་རྣམ་ཆུལ་ཁྱིས་ཁྲིན་བསྟན་པ་རབ་ཆུས་ ཀྱི་ རྣམ་ ཐར་ བཅངས།
1819	(14)ས་ཨོས།	དེ་མོ་འཇིགས་མེད་ཆུ་མཆོ་འདས། ཆེ་སྨན་ཁྲིང་འཇམ་དཔལ་ཆུལ་ཁྲིམས་ཕྱིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས།
1820	(14)ལྕགས་འབྲུག	ཞོང་མས་ཆེ་སྨན་ཁྲིང་འཇམ་དཔལ་ཆུལ་ཁྲིམས་ལ་ཆོ་ལོ་དང་། འཇའ་སྣ་སྤྲུལ། ཞོང་མ་ཅ་ཆིང་འདས། བབྱ་བོད་གསལ་མདོ་སྡུགས་ཁྲིང་ཐའམ་

		འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བརྩེའི་དབང་པོ་འཕྲུངས།
1821	(14)ལྷག་སྐྱལ།	གོང་མ་ཏའི་ཀོང་ཁིར་འཁོད།
1822	(14)རྩེ་རྟ།	དྲྭ་ལའི་བཏུ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱ་མཆོ་པོ་ཏ་ལའི་ཁིར་བཀོད། ཁྲི་ཆེན་ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྲིར་འཁོད། ཆེ་སྐོན་ཀྱིང་འཇམ་དབལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གོང་མས་འཇའ་ས་དང་ཐམ་ག་སྐྱད། ཀུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྐྱོན་མེ་འདས།
1823	(14)རྩེ་ལྷག	སྐར་ཁམས་དང་ས་ངན་འཕྲུག་ནས་བཀའ་སྩལ་བཤད་སྐྱ་བ་སོང་། ཙ་མཆོག་མཆན་ཉིད་དགོན་བཏབ།
1824	(14)ཤིང་སྤྲེལ།	ཀུང་ཐང་དགོན་རོག་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་འཕྲུངས།
1825	(14)ཤིང་ཐ།	ཆེ་སྐོན་སྤྲིང་འཇམ་དབལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཆེ་སྐོན་སྤྲིང་གི་དགོན་པ་བཏབ།
1826	(14)མེ་ཁྱི།	བཀའ་སྩལ་རྒྱུད་ཁང་པ་ཆེ་བརྟན་རྡོ་རྗེ་མོན་ཞེབ་ཏུ་སོང་།
1827	(14)མེ་ཕག	
1828	(14)ས་ཁྱི།	
1829	(14)ས་གླང་།	ཀཱཏྱ་སྟོན་མཆོག་གྱུར་བའི་ཆེན་ཞིག་ཀྱི་སྤྲིང་པ་འཕྲུངས།
1830	(14)ལྷག་སྟག	བཀའ་སྩལ་བཤད་སྐྱ་བ་དོན་གྲུབ་རྗེ་རྗེ་དང་། རྒྱལ་དབང་ཁྱིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་རས་ལྷག་སྟག་ཞིབ་གཞུང་བགོད། ས་འདིར་བཅན་པོ་འཇམ་དབལ་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་འཛིན་ཁྱིན་ལས་ཀྱིས་འཛམ་སྤྲིང་རྒྱས་བཤད་བརྩམས།
1831	(14)ལྷག་ཨོས།	འཁའ་ཞིག་གིས་དཏུལ་ཀྱ་ཏྲམ་ཐྲ་5་འཕྲངས་པར་འདོད།
1832	(14)རྩེ་འབྲུག	
1833	(14)རྩེ་སྐྱེལ།	རྒྱལ་མཁན་ཨའི་སྐྱེལ་སྐུ་ བསྟན་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་ རྩིས་གཞུང་ མཁས་པའི་མཁལ་རྒྱན་བརྩམས།
1834	(14)ཤིང་རྟ།	
1835	(14)ཤིང་ལྷག	སྐྱ་བོ་བཁའ་གནམ་པས་ཁལ་མ་ཁྲང་བར་བརྟེན་དཔྱང་འཇུག་བྱས། ཁྲི་སྐྱེལ་བྱོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་སེང་གེས་རྟགས་ འཇུག་ འཕྲེལ་ པ་ རོང་ བྱའི་ ཐྲེང་པ་ བརྩམས།
1836	(14)མེ་སྤྲེལ།	ཁྲི་སྐྱེལ་སྤྱི་བཟང་རྒྱལ་མཚན་སེང་གེས་གྲུམ་རྩ་བའི་འཕྲེལ་པ་ རྟེན་ བྱེད་སྐྲང་པ་བརྩམས།
1837	(14)མེ་ཐ།	དྲྭ་ལའི་བཏུ་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཆོ་འདས།
1838	(14)ས་ཁྱི།	དྲྭ་ལའི་བཏུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོ་འཕྲུངས།

1839	(14)ས་ཚག	
1840	(14)ལྷགས་བྱི།	དཔའ་རིའི་རྩྭ་བཟང་རབ་གསལ་འཁྲངས། ཉིས་དམར་དགེ་བཤེས་ཀྱིས་སྨན་དབེ་ཤེལ་ཚོང་ཁྲིང་བརྩམས།
1841	(14)ལྷགས་བྱང་།	ལ་དྭགས་དང་སིང་ཁས་ཆུར་ཆོལ་བྱས་པར་བཏེའུ་བཀའ་བློན་ ཐུར་ ཁང་ ཆེ་རྡོར་དང་། མདོ་མཁར་འགྱུར་མེད་ཆེ་དབང་བཀའ་ནས་དཔུང་འཛུག་བྱས། བོད་ས་གནས་ཐིད་གཞུང་བརྩ་གས་ནས་ལོ་ཉིས་བཅུ་ཐམ་པ་སོང་།
1842	(14)ཆུ་སྦྲག	ཀུ་ལའི་བཏུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་ཏུ་མཆོ་བོ་ཀ་ལའི་ཁྲིར་བགོད། གོང་མ་ཀའོ་གོང་ནས་འཛའ་ས་དང་གསེར་ཐམ་བླུད། མན་ཇུའི་ཐིད་གཞུང་ཀུང་དཔྱིན་ནན་ཅིང་ཆིངས་ཡིག་བཞག
1843	(14)ཆུ་ཙོས།	ཆུལ་དབང་ཕྱིན་ལས་རྣམ་ཆུལ་ཀྱིས་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་རྩོམ་འགོ་ཚུགས།
1844	(14)ཤིང་འབྲག	ཆེ་སྨོན་ཀྲིང་འཛམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐིད་ཁྲི་ལས་ཐབ་སྟེ་ཀུ་དག་ཏུ་བསྒྲད། ཁཏ་ཆེན་བསྟན་བའི་ཉི་མས་རྒྱ་བ་ཕྱེད་དགུ་ཐིད་བསྒྲང་།
1845	(14)ཤིང་སྤྲུལ།	ད་སྐྱང་ངག་དབང་ཨེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། གོང་མས་ཆོ་ལོ་དང་ཐམ་ག་སྤྲད། གཤེར་ཏོག་རྩོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཁྲངས།
1846	(14)མེ་ཏུ།	འཇུ་མི་ཐམ་རྣམ་ཆུལ་ཀུ་མཆོ་འཁྲངས།
1847	(14)མེ་ལུག	བཀའ་སྨོན་བཤད་སྤྱ་བ་དབང་ལྷག་ཆུལ་བོ་བག་ཀཡབ་ཞིབ་དཔྱོད་དུ་སོང་།
1848	(14)ས་སྤྲེལ།	
1849	(14)ས་བྱ།	བག་སྐོམ་པ་བསྟན་པ་རབ་ཀྱས་ཀྱིས་མདོ་སྡུད་ཚོས་འབྱུང་དེབ་ཐེར་ ཀུ་མཆོ་བཅུམས།
1850	(14)ལྷགས་ཁྱི།	གོང་མ་ཀའོ་ཀོང་འདས།
1851	(14)ལྷགས་ཐག	འདི་ལོ་དགུན་སྟོད་ཐའི་ཐིང་ཐེན་ཀོའི་ཀུས་བཇེ་འགོ་ཚུགས། བསམ་ཡས་ཞིག་གསོང་བཤད་སྡུ་དབང་ཕྱུག་ཆུལ་བོ་བཅང་། གོང་མ་ཞན་ཅོང་ཁྲིར་འཁོད། ཞབས་དཀར་ཆོགས་དྲུག་རང་ཆོལ་འདས།
1852	(14)ཆུ་ཀྱི།	
1853	(14)ཆུ་ཀླད།	ད་སྐྱང་ངག་དབང་ཨེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཅོ་ཐོག་ཐུའི་ཀོ་གནས་དང་། ཐུག་མཇོད་ལ་ཇ་སཀ་ཀི་ཀོ་གནས་སྤྲད། ཁཏ་ཆེན་བསྟན་བའི་ཉི་མ་འདས།
1854	(14)ཤིང་སྦྲག	ཁཏ་ཆེན་བསྟན་བའི་དབང་ཕྱུག་འཁྲངས།
1855	(14)ཤིང་ཙོས།	འཇམ་བཞད་འཇིགས་མེད་ཆུ་མཆོ་འདས། ཀུ་ལའི་བཏུ་གཅིག་པ་རང་ཉིད་ནས་ཐིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་གནང་ཡང་ཇི་མིན་འདས། སྐར་ཡང་ད་སྐྱིང་སྐྱུལ་སྐུ་ངག་དབང་ཨེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། གོང་བོད་ཐིང་

		འབྲུག་བྱང་།
1856	(14)མེ་འབྲུག	དྲྭ་ལའི་བཏུ་གཉིས་པ་ཐྲིན་ལས་ཀུ་མཆོ་འཐྲུངས། འཇམ་བཞད་སྐལ་བཟང་ཐུབ་བསྟན་དབང་ཕྱུག་འཐྲུངས། ཚོར་བོད་བར་ཆིངས་ཡིག་བཞག
1857	(14)མེ་སྦྲུལ།	
1858	(14)ས་རྟ།	
1859	(14)ས་ཕྱག	རྟོ་རིང་བཀའ་སྩོན་ཀོ་མདོར་ཞིབ་དཔྱོད་དུ་མངགས།
1860	(14)ყུགས་སྦྲུལ།	དྲྭ་ལའི་བཏུ་གཉིས་པ་ཐྲིན་ལས་ཀུ་མཆོ་པ་ཏ་ལའི་ཁྲིར་བཀོད།
1861	(14)ყུགས་བྱ།	ཚོང་མ་ཞན་ཅོང་འདས།
1862	(14)ཀུ་ཁྱི།	ཚོང་མ་ཐུང་ཀྱི་ཐིད་ཁྲིར་འཁོད། འབྲས་སྦུངས་རིགས་ཀྱལ་གཅོང་སྐོའི་སྐར་དུས་ཐིང་བྱང་། རྣ་སྒྲིང་ཐིད་སྐྱོང་ཀུ་བྱེས། བཀའ་སྩ་བ་ཐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། ཀུལ་དབང་ཐྲིན་ལས་རྣམ་ཀུལ་འདས།
1863	(14)ཀུ་ཐག	བོད་གཞུང་གིས་ཉག་རོང་དུ་དམག་དྲངས་ཏེ་མཚོན་པ་རྣམ་ཀུལ་བསད། ཉག་རོང་དབང་དུ་བསྡུས།
1864	(14)ཤིང་ཁྱི།	ཐའི་ཐིང་ཐེན་ཚོའི་གསར་བརྩེར་ཐམ་ཅིས་བྱང་། བཀའ་སྩ་བ་འདས། རྩེ་དྲུག་མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག་ཐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། ཚོང་མས་ཆ་ལོ་དང་ཐམ་གསྒྲུབ།
1865	(14)ཤིང་ཕྱང་།	ཐག་དགོན་བསྟན་པ་རབ་ཀྱས་ཀྱིས་མདོ་སྨད་ཆོས་འཕྱང་དེབ་ཐེར་ ཀུ་ མཆོ་བརྩམས་གྱབ། . ཚོང་མས་ཉག་རོང་གི་ས་ཁུལ་རྣམས་དྲྭ་ལའི་མངའ་ཁོངས་སུ་སྤྲད།
1866	(14)མེ་སྤྲག	དངུལ་ཆུ་དྷཱ་སྤྲ་ཏས་ཐུམ་རྟགས་འགྲེལ་པ་མི་དུའི་ཞལ་ལུང་བརྩམས། ལོ་འདིར་སྤྱན་ཀྱང་ཏན་བཅས། ཆིན་ཙམ་བན་དང་། ཐིད་ཁར་དེ་སྐྱོང་གཉིས་ཏ་སྐྱོང་དུ་འབྱོར།
1867	རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་པ། མེ་ཙམས།	ངོ་རྩོང་བཏྲི་ཏས་རྩིས་གཞུང་རྣམ་གསལ་བོད་ཀྱི་ཐིག་ལེ་བརྩམས།
1868	(15)ས་འབྲུག	དྲྭ་ལའི་བཏུ་གཉིས་པ་སྐྱོན་ལམ་ཀྱི་ཚོགས་དབྱར་ཕེབས་ པ་ འདི་ ནས་ ལམ་སྐོལ་ཐོག་མར་བཀོད། དངུལ་ཆུ་དབྱངས་ཅན་གྱབ་པའི་རྩོ་རྩེ་འཐྲུངས།
1869	(15)ས་སྦྲུལ།	
1870	(15)ყུགས་ཏྲ།	གཏེར་སྟོན་མཚོག་གྱར་བའི་ཆེན་ཞིག་ཙི་སྐྱིང་པ་འདས། ང་བའི་ཀཱརྟིའི་དགོན་གསར་བཏབ།

1871	(15)ལྷག་ལྟ།	རྒྱུ་ཁྱབ་མཁན་པོ་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཆུན་ཤིས་དགའ་ ལྡན་ ཞིང་འབྲུག་ཏུང་།
1872	(15)ཆུ་ཐྲེལ།	
1873	(15)ཆུ་བྱ།	སྡེ་དྲུག་སྤྱལ་སྐུ་མཉེན་རབ་དབང་ཕྱུག་འདས། ཏླ་ལའི་བཙུ་གཉིས་པ་རང་ཉིད་ནས་སྐིད་ཀྱི་འཁོར་ལྟར་མཛད།
1874	(15)ཤིང་ཁྱི།	གོང་མ་ཐུང་ཀྱི་འདས།
1875	(15)ཤིང་ཕག	གོང་མ་ཀོང་ཞུའི་ཁྲིར་འཕོད། ཏླ་ལའི་བཙུ་གཉིས་པ་ཕྱིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་ འདས། རྟ་ཚག་རྗེ་དྲུང་ངག་དབང་དཔལ་ལྡན་སྐིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས།
1876	(15)མེ་ཁྱི།	ཏླ་ལའི་བཙུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་ འཁྲུངས།
1877	(15)མེ་སྤྲང་།	རྟ་ཚག་རྗེ་དྲུང་ངག་དབང་དཔལ་ལྡན་ལ་གོང་མས་ཆོ་ཤེ་ སྤྲད།
1878	(15)ས་སྦྲག	ཤེ་འདིར་ཀོང་སྤྲུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་སྤྲན་གཞུང་སྐེན་ཏིག་ བཙུམས།
1879	(15)ས་ཨོས།	ཏླ་ལའི་བཙུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་པོ་ཏ་ལའི་ཁྲིར་བཀོད། བསེ་ རྩོ་བཟང་བཀྲ་ཤིས་རབ་རྒྱས་འདས།
1880	(15)ལྷག་འབྲུག	ཀཱཡཱ་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ འཁྲུངས།
1881	(15)ལྷག་སྤྲུལ།	
1882	(15)ཆུ་རྟ།	བཀྲ་ཤིན་བསྟན་པའི་དབང་ཕྱུག་ འདས།
1883	(15)ཆུ་ལུག	བཀྲ་ཤིན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འཁྲུངས།
1884	(15)ཤིང་སྤྲེལ།	
1885	(15)ཤིང་བྱ།	
1886	(15)མེ་ཁྱི།	རྟ་ཚག་རྗེ་དྲུང་ངག་དབང་དཔལ་ལྡན་འདས། དེ་མོ་ཕྱིན་ལས་རབ་རྒྱས་ སྐྱིད་འཛིན་དུ་བསྐོས། དབྱིན་ཇིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་ཞིངས་དང་པོ་ཕྱེད་ འགོ་ཚུགས།
1887	(15)མེ་ཕག	དཔལ་སྤྲུལ་འཇིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ་ འདས།
1888	(15)ས་ཁྱི།	དབྱིན་ཇིས་ཕག་རིར་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་དབྱིན་བོད་དམག་ཞིང་བྱུང་།
1889	(15)ས་སྤྲང་།	བཀའ་སྩོན་བཤད་སྒྲ་བ། བཀྲས་ཁང་སྐྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། བཀའ་སྩོན་གཡུ་ ཐོག་པ་བཅས་གནས་དབྱུང་བཏང་། ཀུང་དབྱིན་ཆིངས་འཇོག་ དུ་ཅིན་ཐའི་ ཞབས་བན་དང་། བཀའ་སྩོན་ཕྱ་ཀུ་སོང་།
1890	(15)ལྷག་སྦྲག	བོད་དང་རྒྱ་གར་ཀྱི་ས་མཚམས་སྐོར་ ལ་ཀ་ལི་ ཀ་ ཏར་ ཅིན་ ཐའི་ ཞབས་བན་ དང་། དབྱིན་ཚབ་མོ་ལུག་ལར་བཙས་ཀུང་དབྱིན་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་

		བཀྲད་བཞག
1891	(15)ལྷགས་ཙམ།	གཅིར་ཀོག་སྤྲུལ་སྐུ་སྐྱོ་བཟང་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སུམ་རྟགས་འཕྲལ་བ་བརྒྱམས། བཀའ་སྩོན་བཤད་སྒྲུ་བ་ཏོ་རྡེ་གྲིང་ཀུ་བོད་ཚོམ་ཆོགས་སུ་བསྒྲིད།
1892	(15)ཆུ་འབྲུག	འཇམ་དཔྱངས་མཁྱེན་བརྩེའི་དབང་ཐོ་འདས།
1893	(15)ཆུ་སྤྲུལ།	སྐུ་གདོང་ཚོང་རའི་སྐོར་དང་། འགྲིམ་འགྲུལ། སྤྲུགས་ཏར་ཁྲིམས་ལུགས་བཅས་སྐོར་དཔྱིད་ཐོད་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་དཀྱུ་བཞུག
1894	(15)ཤིང་རྟ།	ཙོ་འདིར་ཀྱང་རིའི་ཁར་དམག་འབྲུག་བྱུང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྤིད་གཞུང་ནས་ཀྱང་རི་མ་གོན་ཆིངས་ཡིག་བཞུག
1895	(15)ཤིང་ལུག	ཀླ་ལའི་བཅུ་གསུམ་པ་རང་ཉིད་ནས་སྤིད་ཀྱི་འགན་ཁྲར་གནང་། ཐེ་ལིང་སོགས་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་སུ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ལ་ངོ་རྒོལ་ཀྱི་འོས་ལངས་བྱུང་།
1896	(15)མེ་སྤྲེལ།	
1897	(15)མེ་ཁྱ།	
1898	(15)ས་ཕྱི།	
1899	(15)ས་ཕག	དེ་མ་ཕྱིན་ལས་རབ་རྒྱས་སྤྲུན་མཆེད་ནས་ཀླ་ལའི་ལ་ངན་གཏད་ཅིང་ སྐོར་འཛིན་བཟུང་བའོན་བཅུག་ཐོག སྟོད་ས་དགར་རྒྱང་ཕྱུད་བཏང་ནས་རི་ཤུར་ཞིག་ནང་བགྲོངས། ཤོང་སྤྲུལ་ཡོན་དཀའ་རྒྱ་མཆོ་འདུས། ཉག་སྤྲུལ་རང་ཤེ་བྱས་ཅེར།
1900	(15)ལྷགས་ཁྱི།	ཀླ་ལའི་བཅུ་གསུམ་པས་མཆན་ཞབས་སོག་ཡི་རྟ་རྩེ་ཟེར་ བ་སོགས་ ཏ་ཅོང་ཚོང་མའི་སར་བཏང་།
1901	(15)ལྷགས་བྱང་།	སོག་ཡི་རྟ་རྩེ་སྤར་ཡང་ཏ་ཅོང་ཚོང་མའི་སར་ཁྱིན།
1902	(15)ཆུ་སྦྲག	དཔྱིད་རིའི་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་གཅོང་ལ་བཅན་འཛུལ་བྱས།
1903	(15)ཆུ་ཤོས།	གམ་འབྲས་མཐའ་མཚམས་སུ་དཔྱིད་རིའི་ དམག་ གིས་ བཅན་ འཛུལ་ བྱས་ སྤྱབས་བཀའ་སྩོན་བཤད་སྒྲུ་བ་གནས་དབྱང་བཏང་།
1904	(15)ཤིང་འབྲུག	ཀླ་ལའི་བཅུ་གསུམ་པ་སོག་ཡུལ་བརྒྱད་པ་ཅིན་ དུ་ཐེབས། དཔྱིད་རིའི་བཅན་འཛུལ་དམག་ལྟ་སར་སྐྱེབས། ལྟ་སའི་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་ཏུ་བཞུག
1905	(15)ཤིང་སྤྲུལ།	བཀའ་ཅིན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་དཔྱིད་རིས་བཅན་ཁྲིད་བྱས།
1906	(15)མེ་རྟ།	ཀུང་དཔྱིད་ཆིངས་ཡིག་གསར་པ་ཅི་ཅིན་དུ་བཞུག དེའི་ནང་དུ་ལྟ་སའི་ཆིངས་ཡིག་ཀུང་ཟུར་དུ་བཀོད། ཀླ་ལའི་བཅུ་གསུམ་པ་ད་ཀྲ་རལ་ནས་ སྐུ་འབྱམ་དུ་ཐེབས།
1907	(15)མེ་ལུག	ཁྲི་ཐུར་སྤྲོ་བཤང་ཆུལ་མཆན་སྤིད་སྐྱོང་དུ་བསྐོས། ལས་རིགས་སུ་སྤྲོན་ཆེན་

		བཀའ་སྩལ་བ་དང་། ཞོལ་ཁང་། ཆང་ཁྲིམ་བ་བཅས་བསྐོས། ཀུང་ཀུ་རིན་ཙམ་བན་འབྱོར་ནས་ཇ་ཚ་ལས་ཁྲངས་དང་། སོ་ནམ་ལས་ཁྲངས་བཏུགས།
1908	(15)ས་སྤྲེལ།	དཀྱ་ལའི་བཏུ་གསུམ་པ་དང་ཞོང་མ་ཀོང་ཞྭའི་མཛལ་འཕྲད་མཛད། ཞོང་མས་དཀྱ་ལའི་ལ་འཛའ་ས་ཐམ་གུ་གནང་། ཞོང་མ་ཀོང་ཞྭའི་འདས། བྱ་ཚང་གིས་བྱ་ཁྱང་གདན་རབས་བཅུམས། འཇུ་མི་ཐམ་བས་དུས་འཁོར་འགེལ་ཆེན་བཅུམས།
1909	(15)ས་བྱ།	ཞོང་མ་ཇོན་ཐོང་ཁྲིར་འཁོད། དཀྱ་ལའི་བཏུ་གསུམ་པ་ཐོད་དུ་འབྱོར། འཇུ་མི་ཐམ་རྣམ་ཏྲལ་ཏུ་མཆོས་སྐྱེན་ངག་འགེལ་པ་བཅུམས།
1910	(15)ཕྱགས་ཁྱི།	ལུ་རྩེན་དཔྱང་དམག་ལྟ་སར་འབྱོར། ཆེ་སྐོན་ཁྲིའི་ཁྲེ་རྒྱར་ལ་སྒིང་སྐྱོང་ལས་ཚབ་བསྐོས། དཀྱ་ལའི་རང་ཉིད་ཏུ་གར་དུ་བྱོས།
1911	(15)ཕྱགས་ཐག	སྤྱན་ཀྱང་ཏན་ཀྱི་ཤ་འགོ་ཁྲིད་ནས་ཆིང་ཏྲལ་རབས་སྒྲིད་གཞུང་གཏོར། འདི་ལ་ལྷགས་ཐག་གསར་བརྩེ་ཟེར། ཆིང་ཏྲལ་རབས་རྩོགས། དཀྱ་ལའི་བཏུ་གསུམ་པས་ཚ་སྤྱལ་ངག་དབང་བློ་བཟང་རི་ཁིན་དུ་མངགས། ཐོད་དུ་ཤོག་དཏལ་སྐང་ལྟ་དང་། སྐང་བདུན་ཞོ་ལྟ། སྐང་བདུན། སྐང་ཏི་ཀུ་ཆ་ལྟ། སྐང་བཏུ་ཐམ་པ་ཅན་བཅས་དང་། ཟངས་ཏམ་བཏུ་སྐོར་སོགས་བཀྲམ།
1912	(15)ཆུ་ཕྱི།	རྩེ་དགེ་འཇུ་མི་ཐམ་རྣམ་ཏྲལ་འདས། ངག་དབང་ཨོན་ཏན་ཀྱིས་དཀ་ཡིག་ཀུན་བཏུས་བཅུམས། ནན་ཅིན་དུ་ཤི་མིན་ཏང་ཀི་སྒིད་གཞུང་བཙུགས། སྤྱན་ཀྱང་ཏན་ཐུང་གྱང་དུ་བདམས།
1913	(15)ཆུ་སྤྲང་།	ཕུགས་དང་མི་མཐུན་བའི་སིམ་ལའི་ཆོགས་འདུ་འཆོགས།
1914	(15) ཤིང་སྦྲག	འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་དང་པོ་ལང་ས། དབྱིན་ཇས་སིམ་ལའི་ཆིབས་ཡིག་ཟེར་བ་དང་མེ་ཏོ་མ་ཏུང་ས་ཐིག་ཟེར་བ་བཅོན་པ་དེར་ཀྱང་ཤོའི་ཁྲིད་གཞུང་གིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཚོལ་བྱས།
1915	(15)ཤིང་ཨོས།	གསེར་ཏོག་སྤྱལ་སྐུ་བྲོ་བཟང་ཆུལ་ཁྲིམས་འདས། སྐ་ངན་ཐུགས་ལ་ས་གཨོ་བྱང་རས་མི་བྱོང་མང་པོར་སྤྱི་བྱང་། ཨོན་ཏི་ཁིས་ཤོང་མ་བྱས།
1916	(15)མེ་འབྱག	ཕྱ་སའི་སྐབ་ཅིས་ཁང་ཆུགས།
1917	(15)མེ་སྤྲུལ།	ཆབ་མདོར་ཆུ་བོད་བར་འཁྲུག་ཟེང་བྱུང་།
1918	(15)ས་རྟ།	འདི་ལོ་དགུན་ཁར་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་དང་པོ་མཇུག་འཕྲལ། འཛམ་དབྱངས་ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ཀྱིས་ཞེ་དགེ་ཇོང་གསར་ཁམས་ཅུ་བཤད་ གྲ་བཤད་སྤྲུབ་དང་ཆུས་གླིང་བཏབ།
1919	(15)ས་ཕུག	འདི་ལོའི་དབྱར་ཁར་ཀི་ཅིན་དུ་ཕྱ་བཞིའི་ལས་འགུལ་བྱུང་།

1920	(15)ལྷགས་སྒེལ།	བཀའ་རློན་བཤད་སྒྲ་བ་དང་། ཚང་ཁྱིམ་ཐ་ཙོངས།
1921	(15)ལྷགས་བྱ།	འདི་ལའི་དབྱར་ཁར་ཉིན་ཉད་དུ་ཀུང་ཚོ་ཁུང་ཁྲན་ཏང་བཏུགས། བཀའ་རློན་བྱམས་པ་བསྟན་དར་ཙོངས། དུ་ལའི་དང་བཟང་ཆེན་མཐུན་མིན་ལ་བརྟེན་བཟང་ཆེན་བྱང་ལམ་བཏུང་ཆུ་ནག་ཏུ་བྱེས།
1922	(15)ཆུ་ཁྱི།	དུ་ལའི་བཏུ་གསུམ་ཁས་རྒྱན་གསལ་ཚོ་བྱང་གསར་ཆུག་མཛད།
1923	(15)ཆུ་ཕག	ཉལ་ཏ་རྩེ་བཏུན་དམ་པ་འདས།
1924	(15)ཤིང་ཁྱི།	སྤུན་ཀུང་ཉན་ཀོང་ཀྱི་ཉ་ནས་ཐོན་ཏེ་ཐང་བསྒོད་བཞུགས་གཉམ་ཟིལ། ཀུང་ཚོས་ཁྱི་ཆུལ་ཁྱི་ལག་ནས་བཙན་གཡར་ས་ཆ་ལེན་འཚོ་ཚུགས།
1925	(15)ཤིང་ཕྱང་།	ཉང་ཉད་དུ་ཕུ་ཁའི་སྡུམ་རྩའི་ལས་འགུལ་བྱུང་། ཀ་ཐོག་མི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་མཆོ་འདས། བོད་ལ་ཟླགས་ཀང་དང་ཉར་ཀང་ཚུགས།
1926	(15)མེ་སྦྱག	སྤུན་ཀུང་ཉན་འདས། ཚོ་ཀུང་ཉང་གཉིས་ཀ་བྱལ་དུ་སོང་། བཀའ་ཟློན་ཞོལ་ཀང་འདས། ཕྱང་མདུན་ཀུན་དགའ་དབང་ཕྱུག་སྒིད་ཟློན་དུ་བསྐོས།
1927	རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པ། མེ་ཡོས།	ཅང་ཅེ་རྒྱས་གསར་བཟློང་ངོ་ལོག་བྱས། ནན་ཁང་འོས་ལངས་བྱུང་། ཀུང་ཚོ་ཀུང་ཁྲན་ཉང་གིས་བཅོ་ཞེང་དམར་དམག་ཀི་འཚོ་ཁྲིད་ནས་གསར་བཟློའི་གནས་གཞི་དང་མི་དམངས་ཀྱི་སྒིད་དབང་བཙུགས།
1928	(16)ས་འབྲུག	ཐྲོ་ཅོ་ཀ་གནམ་སྟེ་ཤ་བདུད་འདུལ་ནས་ཅོད་གཞུང་ལ་ངོ་ ལོག་ ཐེང་ འཁྲུག་བསྒངས། ཚོ་མིན་ཉང་སྒིད་གཞུང་ཀི་ཅོད་སོག་ཁུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཚུགས།
1929	(16)ས་སྦྲུལ།	ཅོད་གཞུང་ཀིས་སྐྱོ་ཅོ་ཀ་གནམ་སྟེ་ཁའི་དམག་ཚམ་བར་བྱས། སྟེ་ཤ་བདུད་འདུལ་ཀུ་གར་དུ་བྱོས་ནས་དཔྱིད་ཐིར་མཚོ་བཏུགས།
1930	(16)ལྷགས་ཏྲ།	ཚོ་མིན་ཉང་སྒིད་གཞུང་དང་ཅོད་ས་གནས་བར་འབྲེལ་བ་བྱང་ སྟེ་ ནན་ ཅིན་ཅིན་སྟོད་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་བཏུགས།
1931	(16)ལྷགས་ཤུག	ཐ་བ་དག་ཁའི་ཆོས་བཅོ་བཆུད་ཀྱི་དུས་འགྱུར་བྱུང་། དུ་ལའི་དང་བཟང་ཆེན་གྱིས་ཀུང་དབྱང་ལ་ཆུབ་སྐྱོར་དང་རི་འགོག་ཐེབ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་གཏམ་ཟིལ།
1932	(16)ཆུ་སྒྲིལ།	ཅོད་གཞུང་ཚིས་ཐོང་ཏྲག་དམག་བསྒྲལ་བྱས།
1933	(16)ཆུ་བྱ།	དུ་ལའི་བཏུ་གསུམ་པ་འདས།
1934	(16)ཤིང་ཁྱི།	ད་སྒྲིང་སྤྱལ་སྐུ་ཅོད་ཀྱི་སྒིད་འཛིན་དུ་བསྐོས། ཚོ་མིན་ཉང་སྒིད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཁུང་སྡུའུ་སུང་ཅོད་དུ་མཆོད་འབྱལ་ལ་འཐོར་ནས་ཕྱོ་སར་ཅོད་སོག་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་བཏུགས།
1935	(16)ཤིང་ཕག	ཀུང་ཚོ་ཀུང་ཁྲན་ཉང་གི་ཐུན་དཔྱི་ཐོས་ཆོགས་འཆོགས། ས་ཁྲལ་ཁ་ཤས་སུ་ས་གཡོ་ཆེན་ཅི་བྱུང་། དུ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་བཏུ་བཞི་པ་བསྟན་འཛིན་ཀུ་

		མཚོ་འབྲུངས། མདོ་ཁམས་སྒོང་ཚང་རྫ་པ་བཀྲ་ཤིས་འོད་ཟེར་འཇའ་ལུས་སུ་དེངས།
1936	(16)ཨེ་ཀྱི།	དམར་དམག་གིས་དཀར་མཛེས་ས་ལྷལ་ཀྱི་མེ་དམངས་ལ་བོད་པ་སྐད་གཞུང་འཛུགས་རོགས་བྱས།
1937	(16)མེ་ཟྲང་།	རི་འགོག་དམག་འགྲུག་འགོ་ཚུགས། པཊ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་འདུས། རྫ་པ་བཀྲ་ཤིས་འོད་ཟེར་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་སྒོ་ཚོས་རྒྱལ་མཚན་འཛའ་ལུས་སུ་དེངས།
1938	(16)ས་སྦུག	པཊ་ཆེན་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འགྲུངས། མགོ་ཚེག་ས་ལྷལ་ཀྱི་བོད་རིགས་ཀྱི་མཆོ་སྦྱོན་གྱི་དམག་ཤེད་ཅན་ལ་ཅི་ཆོལ་བྱས།
1939	(16)ས་ཨོས།	ཀུ་ལའི་བཅུ་བཞི་པ་ལྷ་སར་ཐོག་མར་ཕེབས། ཤིས་ཁམས་ཞིང་ཆེན་དངོས་སུ་ཚུགས། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་ལང་ས།
1940	(16)ལྷགས་འབྲུག	ཀུ་ལའི་བཅུ་བཞི་པ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཨ་ཀ་ལའི་ཁྲིར་བཀོད། ར་སྒྲིང་སྐུལ་སྐུ་གནས་དབྱུང་བཀའ།
1941	(16)ལྷགས་སྐུལ།	སྐྱ་བག་སྐུལ་སྐུ་བོད་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་དུ་བསྐོས།
1942	(16)ཆུ་རྟ།	ཙ་རིས་མཁའ་ཞོག་ནས་བོད་ལ་ས་ཐག་རིང་ཐུང་།
1943	(16)ཆུ་ལུག	བོད་གཞུང་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ཟེར་ཅ་ཅཏུགས།
1944	(16)ཤིང་སྤྲེལ།	དབྱིན་རིའི་དམག་གིས་རྟ་དབང་ས་ལྷལ་དུ་ཐཏ་འཛུལ་བྱས།
1945	(16)ཤིང་བྱ།	འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་མཇུག་འཁྱིལ།
1946	(16)མེ་ཁྱི།	མདོ་སྨད་པ་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་དེབ་ཐེར་དཀར་ཡོ་ཐོག་ཐོག། དེབ་ཐེར་དཀར་ཡོར་སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་ སྟོང་ བཞི་ བརྒྱ་དགུ་བཅུ་འདས་ཞེས་གསུངས།
1947	(16)མེ་ཕག	བོད་གཞུང་གིས་དུ་སྤྲིང་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བཀོངས། ས་རៈལ་ཟིང་འབྲུག་བྱུང་།
1948	(16)ས་ཁྱི།	ཙ་རི་དང་དབྱིན་རིའི་རྒྱབ་སྐྱོར་འོག་བོད་ཀྱི་ཚོང་དོན་འགྱས་མིའི་ཚོགས་ ཆེར་བ་ཞིག་ཙ་རི་སོགས་ཁྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བཏང་།
1949	(16)ས་ཟླ་།	བོད་གཞུང་གིས་ལྷ་སའི་ཀྱ་རིགས་རྣམས་ཁྱིར་འབྱད་བྱས། ཀྱང་ཏ་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཐག།

འདིར་བཀོད་པའི་ཚེ་རྒྱས་ཀྱི་རེའུ་མིག་གི་ལྟང་ནི། འཇམ་དཔྱངས་བཞད་པ་འཇིགས་མེད་དབང་ཕྱའི་བསྟན་ཅིས་དང་། བདུད་འཇོམས་རིན་ཚེ་ཆེའི་རྟིང་མའི་ཆོས་འབྱུང་། དཔའ་བོ་གཏུག་ལག་ཕྱིང་བའི་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། བློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་པའི་ཆོས་འབྱུང་རིན་ཚེ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད། འཁོས་ཚེ་གཞོན་རྣ་དཔལ་ཀྱི་དེབ་ཐེར་སྟོན་ཚེ། བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དཀར་ཚེ། ཅ་ཅོར་གཙོང་ཐོག་སྨྲལ་སྐྱིའི་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ཚེ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བའི་སྟོན་བྱང་ཚེ་ ཆོགས་ངེས་རྟེད་ མཁས་པའི་ངག་རྒྱུན། ཆོ་ཏྲན་ཞབས་དྲང་གི་བསྟན་རྩིས་མཐོང་ཚད་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་རྒྱུ་རྟགས་ཀྱི་ཐ་ཚིག་ཡིད་ཡངས་གཏམ་ཞུབ་ཀྱིས་བཏུས་ཏེ་བྱིས་པ་ཡིན་ཡང་། དཔྱད་སྐྱག་ཆད་དང་ནོར་འཁྲུལ་མང་དག་ཅིག་ཡོད་ངེས་དང་། ཆིག་མཛོད་འདིར་འཁོད་པ་རྣམས་དང་བརྩོད་ཚུལ་མི་མཐུན་པའང་འགའ་ཤས་ཡོད་པས་རེའུ་མིག་འདི་ནི་དཔྱད་གཞི་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟུལ་བ་ཡིན། གཅིགས་པ་ཡི་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་ལ་སྨན་པའི་དགོངས་འཆར་འདོན་གནང་ཡོད་པ་ཞུ།

པར་རིས།

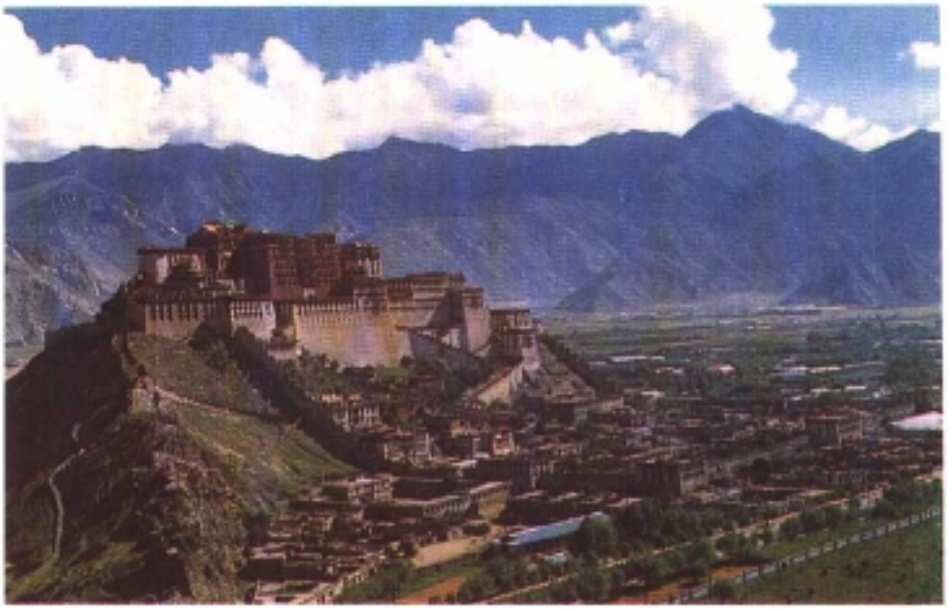

ཨ་རི་ཡ་ས།
布达拉宫

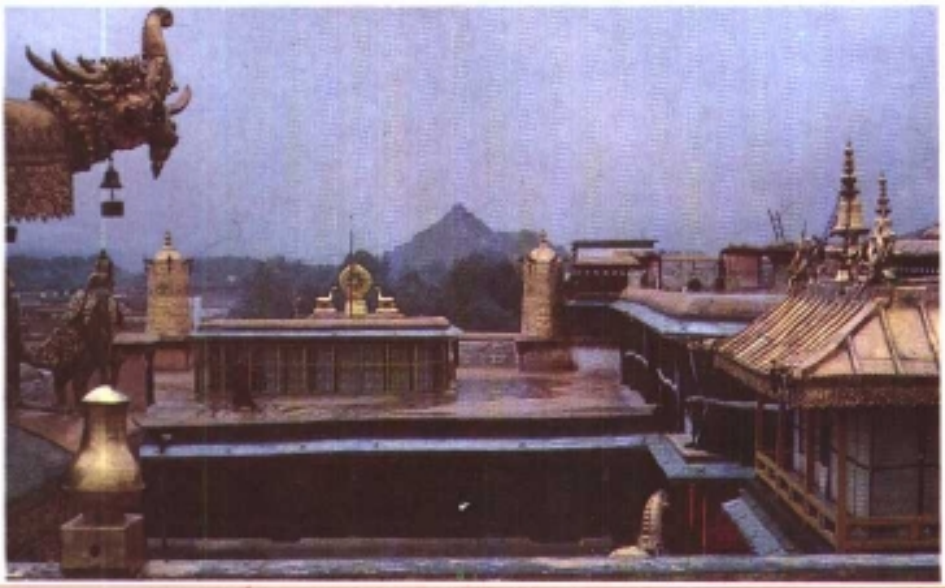

ལྷ་ལས་གནུག་ལམ་ཁང་
མཉན་ཀྱི་རྗེ་བོ།
唐蕃会盟碑
ལྷ་ལས་གནུག་ལམ་ཁང་།
大昭寺

ཀུན་བྱ་ཐབ་རྩེ། 永布拉岗

ཀུ་ཚེ། 谷格

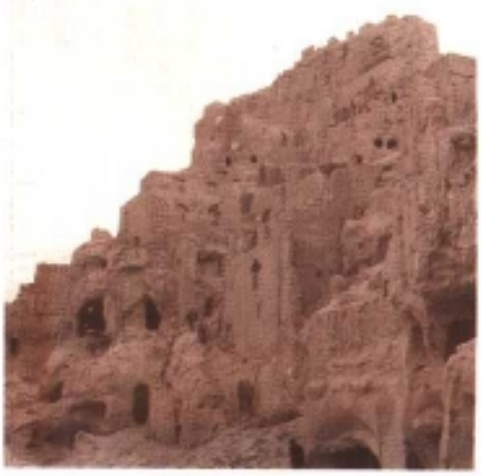

སེ་དང་དགོན་པ། 色拉寺

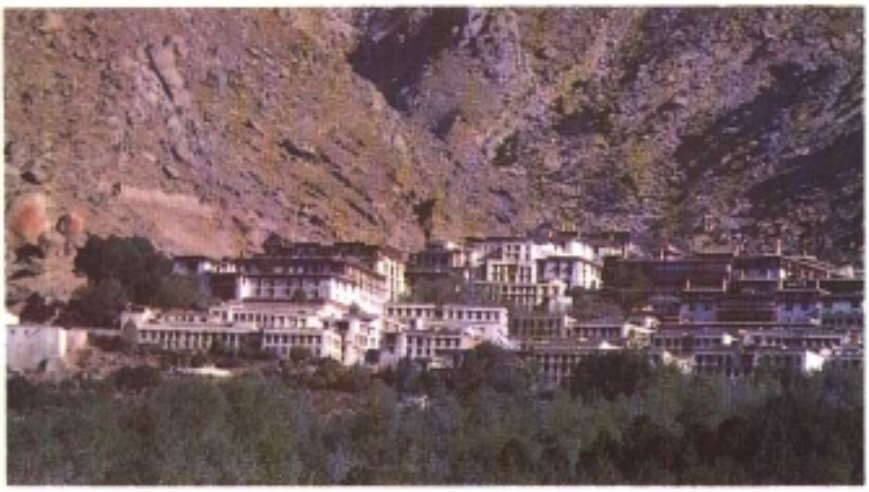

འཕགས་ཡུལ་དགོན་པ། 哲蚌寺

ཀུན་བྱེད་ཕོ་བྲང། 罗布林卡夏宫

ཌེ་དགེའི་པར་ཁང། 德格印经院

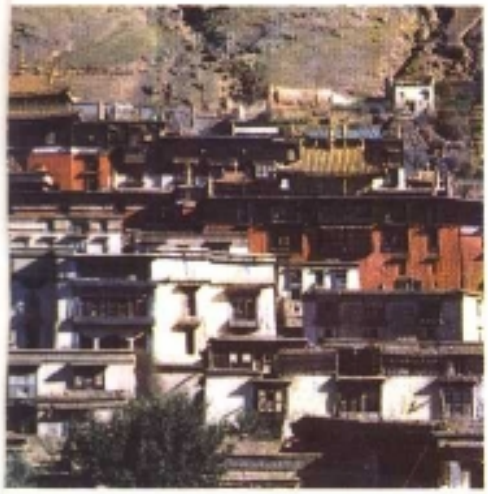

扎什伦布寺

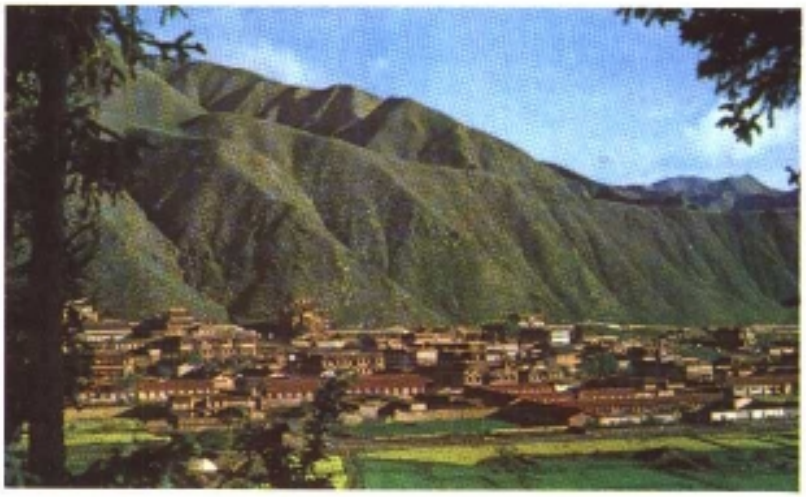

拉卜楞扎西奇寺

昌珠寺

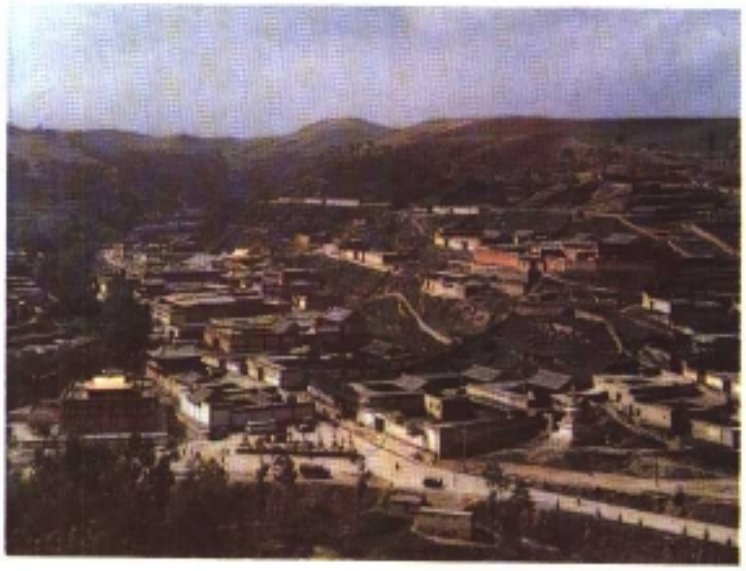

塔尔寺

桑耶寺

江孜宗山

长坎肩

管家服装

钱

安多藏族女子服装

男藏靴

夹底女靴

彩靴

彩靴

圆统长坎肩

库伦装

圆盔朵帽

红缨毡帽

通人冠

红缨毡帽

蒙古装

胁刀

熊皮帽檐

唐徐帽

王子装

夫人装

藏北妇女服饰

珠冠

蝎子腰链

金耳环

耳环

长耳坠

埃果尔

安多藏族男子服装

前后藏男子装束.

围裙

ཙོད་པ་དཀར་འཕྲེང།
珍珠腰围

འཕང་ཁུག་ཁམ་གྱོག།
钱袋针筒

སྐྱེད་ཀེབ།
项盒

སྐ་རྒྱང་། 项链

གཞུ་གསུམ་སྒམ།
三联盒

ཁྲེམས་ཆས། 安多藏族男子服装

ཁྲོ་སྐྱེད་ཅམ་ཆུག
镶边皮袍

ཁྲེམས་ཆས། 安多藏族男子服装

སྤྱི་མིག་ངེ། 眼罩

ཙ་ཁྱེ་ཁྱེ། 腰刀

སྐད་ཀྱམས།
碗套

ཙའུ་ཀེ།
雕花带

ཕྱག་ཐོགས།
彩花荷包

七政宝 རྒྱལ་སྲིད་རྡུག།

圣僧图 རྫོགས་བཅུད་དམ་པའི།

命命鸟 སྐྱ་གང་གིང་།

བཀྲ་ཤིས་
རྡུལ་བཅུད།
八瑞物

མཐུན་པ་རྒྱུན་བཞི།
和气四瑞

ཤེས། 八瑞相

རྡ་དྲག་ཆོས་འཁོར།
祥麟法轮

ཚ་རྡོང་རྣམ་དྲུག
六种长寿

2

3

1 མི་ཏ་སྟག་ཁྲིད། 蒙人驭虎

2 ཚ་ཏ་ར་རྒྱང་ཁྲིད། 财神牵象

3 འདོད་ཡོན་ལྔ། 五妙欲

དངུལ་ཆུ། 广口银壶

དངུལ་ཇེ། 银壶

ཆུ། 广口壶

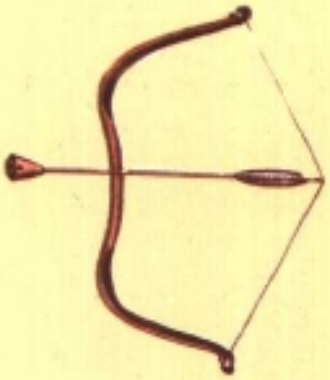

མདུན་མར། 响箭

མགྱོགས་དེ། 快速火药角

བོད་མདའ། 藏式鸟枪

ཀེ་ཅི། 皮船

གཤོག་རྟ། 金鞍

ཐགས་ཟུངས། 金辔

ཨ་དེ། 蜂螳石子带

ཤད། 后鞧

ཇུབ་མའི་ཐོད་པ། 根瘤碗　　དཀྱིལ་སྟངས་རྐང་རིང་། 高脚碗　　ཐུག་ཐེལ། 僧碗　　མར་ཐེབས། 酥油盒

ཤ་ཏེ། 鼻烟壶

ཇ་ཕྱག 茶叶袋

ཇ་མཁྲིང་། 茶桶

ཐུ་སྐ་རྒྱ་མར། 麦穗酥糕

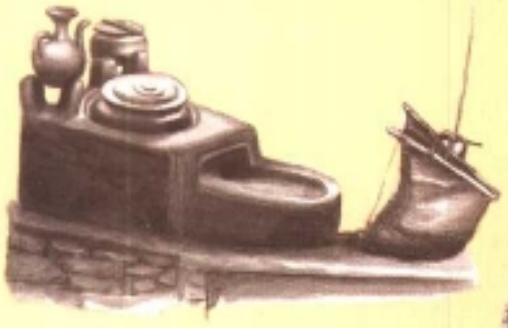

ཁྱིམ་གཙང་། 藏式灶

ཁྲིད་ཤིང་། 背架

སྤྱང་མཁྲིས་དུ་ཁྲག

牛角红缨

ཇའི་བུམ་པ། 净瓶

ཁྲུ་བུམ། 沐浴瓶

ནང་མཆོད་ཀྱི་ཕིལ། 内供颅器

གཙུག། 华盖

ཀ་དྡེ་གཡ། 天杖

འཕང་གཞི། 禅杖

སྒྲལ། 曼遮

དཀར་འཕྲེལ། 太极图

གཞེད་ཙི། 金灯

ཕ་སྐོར་སྐོར། 指拨转经筒

幢 གྲྭ་མཚན།

托盖 ཐྭ།

飞幡 ར་དན།

柱面幡 ཀ་འཕན།

交杵金刚
རྡོ་རྗེ་ཏྲི་ཀཱི།

天冠 ཐོག་ཀྱི།

五佛冠 རྒྱལ་ཡེ་ཅོད་པན།

手摇转经筒 མཉེ་ལག་མདོར།

六灵捧座 རིན་ཆེན་དྲུག་འཕྲེངས།

鳌头

汉式金瓦屋顶

柱头

幢

屋脊宝瓶

喷焰末尼

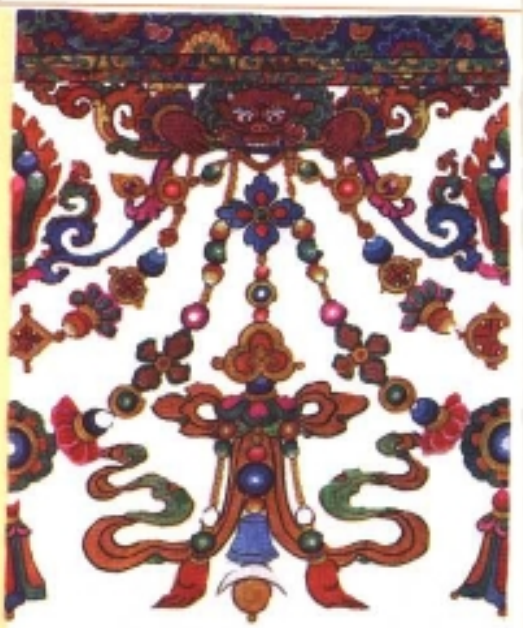

半清缓塔

དྲིལ་བུ། 铃

ཅོག་ཤག། 单钹

ཙང་ཙེ། 钹

དུང་དཀར་གཡས་འཁྱིལ། 螺旋法螺

དུང་རྩེལ་དང་གཤོག་རྡེ། 螺杵

སྐེམ་སྒྲག། 铙钹

དྲིལ་ཤགས། 碰铃

ཀྲ་རྒྱང། 喷呐

རྐང་རྒྱང། 胫骨号筒

དུང་ཆེན། 长号角

ལག་རྡ། 长柄鼓

ཏཱ་མ་རུ། 鼗鼓

ཙང་རྒྱུ། 长腰鼗鼓

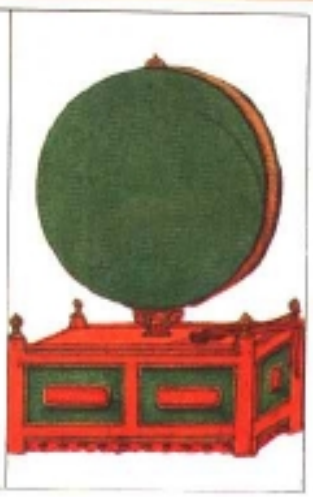

མཆེད་རྡ། 神鼓

织造机

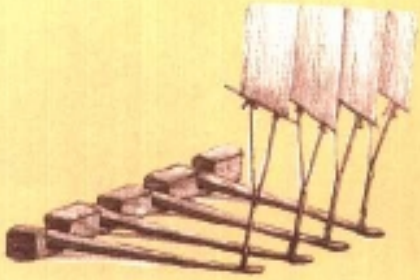

织机踏板

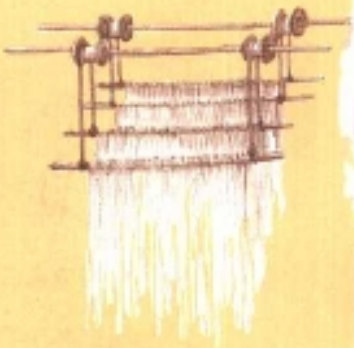

纵

织物卷轴

连柳

多齿叉

挤奶容器

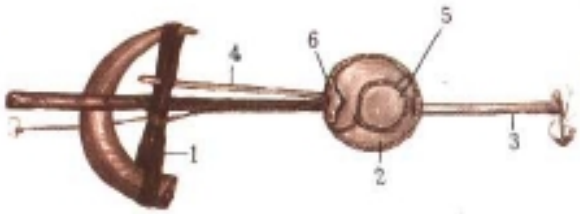

捕兽角弓

1. 纹索 2. 环板 3. 环板销 4. 弦绳 5. 套绳 6. 活扣

犁

牛轭

磨子